P. 119

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

11 MAR. 2014

Nr. 1 ibiiu, Sâmbătă 1/13 Ianuariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul I Ianuariu-Februariu-Martiu al an. 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Dec. 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Nr. 7960 scol.

Notă.

Escelența sa dl ministru r. u. de culte și instrucțiune publică ddto 1 Decembre a. tr. Nr. 31801 recomândă spre întrebuințare în tóte scólele civile și elementare precum și în preparandiile de învĕțători și învĕțătóre din patrie, 105 tabele de părete pentru învĕțământul intuitiv din istoria naturală, edate la fiul lui C. Gevoldt sub titlul: „C. Gevoldtssohn Einhundert und fünf Wandtafeln für den naturgeschichtlichen Anschaungsunterricht. Ceea ce se aduce la cunoscință organelor nóstre bisericesci scolare din archidiecesă.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan, ca senat scolariu, ținută la 16 Decembre 1893.

Consistoriul archidiecesan.

La începutul anului.

Când scriem aceste șire suntem în ḑiua d urmă a anului vechiu, ér pe când le vor ajunge la cetitorii nostri, a l nou 1894 își va fi făcut intrarea iumfală în lume. Ce ne va aduce el mai mult bine ori mai mult rĕu, ca l trecut, cine ne-ar puté spune? decând după trecut, după evenime le și pornirile observate în decursu nului trecut, trebue sĕ fim pregăti óte mai mult la rĕu, decât la bine cóna trecutului nostru este întunec ; abia se observă ici-colea câte o ă mai luminósă, care sĕ ne invioreze ncâtva.

Trectul este plin de amenințări a națiuni nóstre din acéstă patrie, a românului ca popor. Ori cât sĕ négă acsta, ori cum sĕ nisuiesc magiarii ada lucrului o altă înfățișare, acesta ste purul adevĕr, apoi fie acésta pe ăi și prin încercări forțate, fie pe le pacinică, ademenitóre. Tactica modul de procedere póte sĕ se schim l, tendința însĕ aceeași a rĕmas până present.

Acésta sĕ resimte la noi pretotindeua; nemulțămirea e generală și acésta provine de acolo, că românii, jalusi de națiunea lor, o vĕd amenințată prin mĕsurile ce sĕ iau. Terminii de daco-români, nepatrioți, iredentiși etc. sunt pure invențiuni ale capetelor șoviniste, cari nu s'au putut consata ori adeverì nici într'un singur as, dar s'a putut și sĕ póte constata nemulțămirea cu stările și tendințele actuale.

Așa e icóna trecutului și ea aruncă o umbră lugubră și în viitor. Sĕ vede că guvernul și societatea magiară nu are de gând a părăsì calea apucată și acésta trebue sĕ ne puie pe gânduri N dóră, că ne-am teme, că vom perì c ḑile ca popor, căci în privința acésta avem tărie și forță ageră, câștigată în dercursul vécurilor, dar trebuie sĕ ne gândim la mijlócele și modul de luptă, ca sĕ nimerim pe cele corecte, căci de la acésta atârnă totul, triumful final al causei nóstre Și acest triumf va fi ajuns pe deplin atunci, când magiarii încă sĕ vor convinge despre aceea, că au de-a face cu un popor vigoros, consciu de misiunea sa, un popor, care ține cu mult mai tare la ce e al sĕu, decât sĕ-'și părăséscă limba sa pentru un blid de linte.

Și acest timp trebuie sĕ soséscă mai curênd, ori mai târḑiu. La acésta ne îndreptățesce faptul îmbucurător, raḑa de speranță, că unirea, solidaritatea națională a câștigat între noi tot mai mult teren, consolidarea nóstră ni sĕ presintă în lumină fórte îmbucurătóre. Despre acésta ne-a dat probe și anul trecut. Mórtea marelui fiu al nației nóstre Barițiu a făcut se tresalte de durere tóte inimele române, până în unghiurile cele mai depărtate și înmormêntarea s'a prefăcut în o frumósă manifestație națională: sĕmn, că una simțim. Tot asemenea manifestație națională a fost și conferența din vara trecută, ținută la Sibiiu. Acésta consolidare trebuie sĕ o nutrim și mai departe și ea desigur ne va fi o pavĕză scutitóre.

Pericolul nu este desastros, este numai o probă. Proba de foc, prin care trebue sĕ trecem, ca popor. De pericol nu trebue sĕ ne temem, ci sĕ ne temem de moleșire, de slăbirea virtuților și de scăderea caracterului bărbătesc. De aceste sĕ ne ferim și de aceste sĕ ne scutéscă Provedința. Apoi sĕ ne facem în tóte împrejurările datorința.

An nou fericit!

Revista politică.

Atacurile făcute de organele administrațiunei contra scólelor confesionale au scos din reservă și pe compatrioții nostri sași. In ḑiarul „Sieb. D. Tagblatt“ din Sibiiu au apărut mai multe resoluțiuni ale comitetelor de alegere din diferite cercuri electorale de pe teritoriul fundului regiu, în care desapróbă cu totul atitudinea inspectorilor scolari, care e atât de cutezantă ca bună-óră a celui dela Bistrița, care a întrecut marginile legei. Totodată sunt provocați deputații respectivelor cercuri ca sĕ facă tot ce le stă în putere a paralisa acésta pornire, care amenință nu numai autonomia bisericei ci și esistența națională a sasilor, și despre atitudinea lor deputații sĕ și dea séma înaintea alegĕtorilor. In resoluțiunea cercului Cisnădie se provócă totdeodată deputatul dietal ca sĕ susțină dispozițiunile cuprinse în §. 12 art. 53 din 1868 cu privire la religiunea copiilor din căsătoriile micste.

* *
*

Pastorala episcopatului catolic s'a împărțit și s'a cetit în tóte bisericele catolice la sĕrbătorile botezului. Agitațiunea contra proiectelor de reformă bisericéscă e mare In mai multe centre a hotărît damele ca în timpul serviciului divin sĕ mérgă la biserică și sĕ róge ca sĕ departă din acésta țéră ideile, nisuința și tendențele contrare spiritului religiunei.

Se scie, că pe 16 l. c. n. e conchemată o mare adunare catolică de protestare la Budapesta. Din causa acésta s'a pus la cale o manifestare contrară a socialiștilor. Ḑiarul „M. Állam“ scrie din acest incident următórele: Dacă totuși vor urma demonstrațiunile (socialiștilor) acésta însemnéză, că reginul vrea sĕ transpună lupta politico-bisericéscă pe strade. Noi facem rĕspunḑĕtori pentru ori-ce demonstrațiune pe jidani, căci ei conduc pe socialiști, ei conduc rĕsboiul în jurnalistică contra catolicilor. Dacă ei ne atacă va servi acésta de signal

---

FOIȚA.

Anotimpul al cincilea.

Astronomii moderni, cari pe lângă acéste suavă ocupațiune, mai sun au făcut interesanta descope realitate are cinci anotim Aceste sunt: primăvara, v și carnevalul. Noi de present am trecut peste cele patru și ne aflăm în al cincilea anotimp, — în carneval.

Deosebirea între iarnă și carneval este numai atâta, că iarna vine cu zăpadă și carnevalul cu joc.

Sunt ómeni, cărora le place sĕ jóce, și sunt și de aceia, cari sciu juca; nu fie-cine sci juca, cui i-ar plăcea sĕ jóce, și nu fie uia îi place, care scie juca. Dar n, jucătorii și aceia cari sciu și și ari nu sciu juca, sunt în carneval, în ul lor favorit. Prin urmare anotim cincilea, este pentru mulți ómeni de tate deosĕbită.

rol deosebit jócă acest anotimp p terenul statisticei căsătoriilor. Dacă sĕ v introduce căsătoria civilă, (de care altcum sĕ ne feréscă Dḑeu) purtătorii matriculelo în acest anotimp vor putea face pracsă ma mare în branșa căsătoriilor și dacă vor ave ucenici, în acest anotimp trebuie sĕ-i învețe c sĕ facă „cununia civilă“. Astfel deci m istrul nostru de culte ar trebui acum ulterior, sĕ provadă în vre-o novelă privilegii însĕmnate pentru acest anotimp.

Acest anotimp, ca tóte anotimpurile mai are și alte însușiri caracteristice; primăvara sĕ deschid mugurii, în carneval sĕ deschid busunarele; vara sĕ întêmplă nenorociri în escursiuni la țară, în carneval sĕ întêmplă nenorocirile în escursiunile de pe parchetele salelor de dans; tómna sĕ vestejesc frunzele, în carneval sunt în flóre rĕvașele de dragoste; iarna sĕ învêrte pămêntul mai încet în jurul sórelui, în carneval sĕ învêrt ómenii repede — în baluri. Rândunica anunță primăvara, prepelița vara, sitarii ne vestesc tómna și fracul carnevalul. Fracul încă e pasere, căci și el are dóue aripi și afară de aceea e migrătóre, căci uneori se împrumută.

Carnevalul dintre tóte anotimpurile, este cel mai scurt și cel mai scump. In el chiar și domnișóre de acele, cari altcum nu sĕ ocupă cu vênḑare de flori și de legumi, sunt pedepsite de sórte a vinde uneori — petringei. Aceste însĕ formézâ minoritatea disparentă; maioritatea nu vinde, ci jócă și prin acésta sĕ deosebesce de minoritate. Din aceste sĕ vede, că nou descoperitul anotimp, în rang al cincilea, este un anotimp plin de curiosități.

Italia

Italia eu n'am vĕḑut-o,
Acest pămênt și cer ales
Nu l'am vĕḑut, iubito, încă,
Dar l'am visat atât de des!

Frumósa mamă-a lui Dante,
Frumósa mamă-a lui Virgil,
Deși eu n'am vĕḑut-o încă,
Dar am visat-o de copil.

N'am altă patrie în lume;
Pribeag, strĕin imi par mereu
Și nu-i decât pămêntul Romei
Pămêntul sufletului meu.

Printre lămâi, năramze blonde
Și doine vesele am crescut . . .
Ș'o simt adênc, parcă sunt vécuri,
De când din sinu'i sunt pierdut.

De-a ei cântări și dulci miresme
Și de-a ei lacrimă de Christ
Mi-e inima ș'acuma bétă
Și sufletu'mi e încă trist,

Iubit-o, de oi muri și nu-l vĕd
Pămêntul ei frumos de flori
Și i merge tu, cu drag sărută-l
Sărută'mi-l de mii de ori.

Și spune-i, că'n iubirea nóstră
Noi am sburat la el cu gândul
Și l'am visat întruna, Spune-i
Că am murit vi ându-l

„Gaz. Buc.“ *G. Murnu.*

De-ar fi, Dómne, ca sĕ mor.

De-ar fi, Dómne, ca sĕ mor,
Culcă-mĕ lâng'un isvor,
Unde-i salciea cea verde,
Umbrele'i sĕ mĕ desmierde.

Când păstorul va veni
Și din bucium va doini,
Sĕ resune la mormênt
Doina buciumului sfânt.

Ar doini cu-atâta jale;
C'ar sta codrii muți în vale,
Ar sta rîuri ș'ar sta vênt,
Ascultând doinele sale.

Ci ascultă-mi atunci, sfinte,
Cea din urmă-mi rugăminte,
Fă tu astfel ca din grópă
Sĕ-mi ridici închisa-mi pleópă

Și pe-o clipă, numai una
S'aud doina, sĕ vĕd Luna,
Ș'apoi iarăși mĕ îngrópă
Sĕ fiu mort în totdeuna!

„Gaz. Buc.“

216.

ca în preséra de 21 Ianuariu (diua st. Vincenciu), demonstrațiunile sĕ încépă deodată în fiecare sat contra jidanilor, cari singuri sunt causa luptelor religióse din diua de adi. Poporul magiar n'a uitat încă cântecul dela 1883 și va afla mijlóce ca în loc de cestiunea bisericéscă sĕ vină la ordinea dilei cestiunea evreilor. In acésta cestiune vor fi apoi de acord toți crestinii. Acesta e rĕspunsul și ultimatul nostru.

* * *

Scirile din Palermo anunță, că mĕsurile luate asigură ordinea în Sicilia; preste tot e linisce, afară de Tentini și Ragusa, unde este puțină agitație. Un decret al generalului Morra, care a întrat în vigóre, institue trei tribunale militare: la Palermo, la Messina și la Caltamisetta și dă comandanților militari dreptul de ale convoca de câte ori ei vor găsì că este indispensabil în interesul disciplinei și al restabilirei ordinei. Represiunea va fi imediată și se vor aplica dispositiunile stabilite pentru timp de rĕsboiu persónelor strĕine, miliției, dacă săvêrșesc delicte prevĕdute de codul penal militar cu ocasiunea manifestărilor, gălăgiei și rescólelor. De asemenea vor fi trimiși înaintea tribunalelor militare cei ce sĕ vor face culpabili de delictele prevĕdute de codul penal ordinar în materie de escitațiune la rĕsboiul civil, de formarea corpurilor de armată, intimidație publică etc.

Diarul „La Fanfulla“ asigură, că printre hârtiile cifrate găsite la deputatul Defelice s'a găsit cheia cifrelor, care esplică lista depositelor de arme care esistă în Sicilia și planul organisărei rescólelor.

După „Opinione“, hârtile găsite ar proba esistența unui plan conceput cu Cipriani și alți anarchisti și socialiști strĕini pentru a face sĕ isbucnéscă o rescólă nu numai în Sicilia, dar în același timp și într'alte părți ale Italiei, mai cu sémă în Romagna „Opinione“ adaugă că printre aceste hârtii s'au găsit scrisori cifrate datate din Marsilia și semnate „Marchal“.

* * *

De când cu atentatul din camera francesă, agenții de brigadă, însărcinați cu descoperirea anarchiștilor, pun un zel deosebit în acéstă misiune a lor.

Grație acestui zel și a mĕsurilor escepționale, ce s'au luat, s'au putut descoperi până acum mai multe tentative criminale, mai cu sémă în Orleans și Versailles.

Mai deunădi s'a găsit o mare cantitate de dinamită la un lăcătar.

Tóte aceste fapte, de o gravitate incontestabilă, a făcut ca serviciul general de siguranță sĕ opereze perchizițiuni la toți aceia asupra cărora putea sĕ planeze cea mai mică bănuială.

Sĕptĕmâna trecută, pe la miedul nopții, cinci-deci de magistrați au primit ordinul sĕ se transporte la 60 de anarchiști din Paris și împrejurimi și sĕ facă minuțióse perchisițiuni.

Cu ocasia acestor perchisițiuni s'au confiscat jurnale, manifeste și broșuri anarchiste și s'au operat mai multe arestări.

Cestiuni scolare.

Câte-va pretensiuni juste față de scólă.

E vechiă macsima: non scholae sed vitae discimus — nu pentru scólă, ci pentru viéță învĕțăm — și totuși dacă saminăn cu deamăruntul ncât scóla, și special scóla poporală contribue la liorarea vieții morale, precum și idicarea stărei materiale a popo- trebue se constatăm, că sunt o e de lucruri, cu cari se frĕmântă n scólă, fără de a avé ceva-și ele mai târdiu în viéță. De aci l present cu deosebire s'au nele pretensiuni față de scólă juste, pe atât de momen- ebire sĕ intonéză în parte de către pressa pedagogică și mai mult de către pressa politică că scóla trebue sĕ contribue mai mult la resolvirea cestiunei sociale cum este d. e. combaterea socialismului, anarchistilor etc.

Părerile sunt d ferite. Unii afirmă scóla nu are sĕ facă nici când politică. Ea e un aședĕmânt al păcii, unde învĕțătoriul nu are sĕ se conducă de nimic alta, afară de ceea ce-i dictéză principiile pedagogice. Numai de aceste are se fie condus învĕțătoriul față de tinerimea încredințată lui Prea bine! se respunde de altă parte. Dar se remână un ce indiferent pentru trista aparițiune a socialismului a anarchiștilor etc., cari prin o activitate febrilă fac de tremură chiar statele și popórele culturale? Scóla nu póte sĕ remână indiferentă față de atari ómeni, cari și ei tot prin scólă au trecut. Wilhelm — împĕratul german — cu ocasiunea unei cenferințe învĕțătoresci ținute în Berlin la 1890 prin luna Decembre s'a esprimat că: scóla trebue sĕ lucre pentru combaterea acestui rĕu social.

La noi românii din Ungaria acest rĕu social e cunoscut aprópe numai după nume, și nu a prins rădĕcini nici între inteligenți, cu atât mai puțin între popor.

Relele sociale însĕ se respândesc cu iuțela fulgerului în tîmpul present, și ceea ce astădi ți se pare abia posibil, mâne póte sĕ devină faptă.

Luarea unor precauțiuni directe, cu privire la reul memorat nu trebue sĕ ne preocupe. Avem însĕ unele pretensiuni față de scólă, cari în mod indirect se pot privì de tot atâtea mijlóce de a face imposibil socialismul; precum și de a contribuì mai mult la ridicarea nivoului moral și material în popor, precum și la complanarea diferințelor sociale, ce obvin între capitaliști și muncitori.

Prima pretensiune e: Scóla are se grijéscă mai mult ca până acì de sănĕtatea și întărirea corpului. Trebue sĕ se delătureze tóte relele, cari sunt în stare a ruina sănĕtatea elevilor, și cari ar contribuí la debilitarea puterilor fisice.

Toți pedagogii de renume au intonat, că corpul încă trebue cultivat. In vechime, precum și astădi e recunoscută macsima lui Iuvenal: mens sana, in corpore sano. Scóla Herbarțiana pune de fundament a ori și cărei destoinicii sanĕtatea corporală. Lucrul este destul de limpede. Unde lipsesce sănĕtatea corporală e ilusoriă educațiunea. De câte ori nu s'au intonat acésta de către toți bărbații de scólă și totuși cât de mult sĕ pĕcătuesce contra acestei pretensiuni în scólele nóstre. Se luăm numai câte-va rele deprinderi, cum se aeriséză și curăță odăile nóstre de scólă? In câte scóle de ale nóstre se predau deprinderile gimnastice? In câte e întrodus lucrul de mână, care ar fi de un folos practic ne prețuit pentru scólele nóstre? Ba ce e mai mult. Câți sunt dintre învĕțătorii nóstri, cari cel puțin primăvara, vara și tómna sĕ facă unele escursiuni cu elevii? Étă tot atâtea lucruri, cari contribue la promovarea sănĕtății generațiunei tinere. O recunóscem, s'a făcut în multe locuri începuturi bune, dar mai este încă mult a se face.

In resumat trebue ca scóla sĕ créscă o generațiune mai robustă și se delăture relele, cari contribue la degenerarea poporului. De forța fisică și de întréga sănĕtate are lipsă plugariul, meseriașul, cât și omul de sciință. In viéță omul trebue se lucre și se sufere o mulțime de străpațe. Pentru aceste trebue sĕ fie omul de tinĕr pregătit. Se facem ca fiul țeranului român ajuns bărbat se pótă desvolta aceeași forțe la lucru pe carea o desvóltă d. e. italianul, germanul etc.

(Va urma).

Nout i.

Chirotesire. E nța Sa. I. P. S. D. archiepiscop și m olit Miron Romanul a chirotesit î protopre biter al tractului Alba-Iulia pe iterul și administratorul protopresbit Nicolau Ivan. Actul solemn s'a făcut diminéța în capela din reședința archi opéscă, unde s'a ținut serviciu divin, c at de P. O. DD.: Zaharia Boiu pr esb. ases. consist.; Mateiu Voilean sb. ases. consist.; Dr. Remus Roșca, todiacon secret. consist. și nou chirotes Inălțătoriu a fost mai ales momentul, archiereul a dat sfaturile ințelepte și dicat normele cum are sĕ purcédă în c area grea ce-l asteptă; ér nou chirotesit făcut o frumósă și solemnă declarațiu

Ca un fenomen cara stic și totodată ca un semn de iubire și a ce o are noul protopresbiter, e a se sidera, că la acest act solemn a asista e lângă mai mulți onorațiori din Sibiiu, e cari amintim pe Preacuvioșiile L Dr. Ilarion Pușcariu archimandrit și v u archiepiscopesc, Nicanor Frateșiu, pr incel, asesor consist.. Ioan de Preda adv. cal consist. și mai mulți representanți ai inodului protopresbiteral al tractului A a-Iulia, între cari am notat pe: preoții G. uncuș și F. Rusan, adv. I. Fulea, Ioan C ea, Florescu, Lobonț etc.

* * *

Bal. Prenotare pentru ge la balul „Reuniunei femeilor române di Sibiiu“ care va avé loc în 18 l. c. n. primesce presidenta reuniunei (strada Baier Nr.1 etagiul I).

* * *

Bucuria studenților. M ți profesori s'au obicinuit de a profita d vacanțele studenților pentru ai îngrămădi cu felurite ocupațiuni, lecțiuni grele tc. Așa că studenții în loc de a se fol de timpul vacanțelor pentru recreare, trebuiau mare parte din timpul de vaca sĕ-l petrécă cu studiul. Pentru a cu a acest obiceiu, ministrul ungurese de c lte și instrucțiune publică a dat o o dinațiune, prin care profesorilor și învĕțorilor li se înterdice de-a mai da scola lor lecțiuni sau alte ocupațiuni scolare n decursul vacanțelor. Li se impune tot dată, ca după vacanțe în primele óre de propunere sĕ nu céră rĕspunsuri dela student.

* * *

Nădragii unguresci ai viceșpanului. Nu sunt mulțămiți magiarii dela comitatul Turda-Arieș, că un comisar guvernal le-a dat peste nas, pentru neblesniciile publicului lor, că a întrodus cercetare disciplinară contra protopretorului Domokos And deși tóte aceste sau întêmplat numai pent ochii lumei, și lucrurile vor rĕmânea to cele vechi. Ca rĕsbunare pentru acésta au scornit următórea veste: „esmisul mi trului de interne, a adresat o întrebare vicešpanului din comitatul Turda-Aries, că óre nu pentru aceea sunt supĕrați românii pe el și pe factorii dela comitat, pentru-că el pórtă costum unguresc?“ Este adevĕrat, că vicecomitele Rédiger când s'a pomenit cu nădragi unguresci s'a pomenit și nici chiar negii nu își aduc aminte, ca el sĕ fi i modat vre-odată pe vre-un croitor, cu f cerea vre-unei părechi de pantaloni, sau cu vre-un frac. Dar gluma totuși este prea naivă. Acésta o află chiar și „Bud. Hirl.“ care reproducênd acésta veste, dice: „este o naivitate a presupune despre români, cari pretind întreg Ardélul pentru ei, sĕ sĕ îndestulésca cu nădragii unui vicespan“.

* * *

Condamnarea unui ateu. Din P tersburg se comunică că tribunalul r sesc din Rubinsk, un mic orășel așed pe țĕrmurile rîului Volga, a judecat în dile trecute pe un ateu.

Dogodkine, un bogat proprietar, s părat pentru o pierdere ce a suferit, a v sĕ se resbune pe sfinți. In mănia lui luat mai multe icóne și le a sfărâmat c toporul. Intre alte icóne era și aceea sfântului Nicolae.

Tribunalul pentru acest sacrilegiu l'a condamat la mórte.scrie „Țara.“

* * *

Act de binefacere. Din ordinul MM. LL. regelui și reginei și al AA. LL. RR. principelui și principesei României, s'au împărțit de sfintele sĕrbători ale Crăciunului, la sĕracii din Bucuresci, Iași, Craiova, Bêrlad și altor localităţi din țară, lei 35,000 în bani, apoi lemne, și peste 1.000 obiecte de îmbrăcăminte, dintre care 645 în capitală.

* * *

Forța de tracțiune a unei balene. In fine după multe încercări ale învĕțaților s'a putut ajunge și la mĕsurarea forții de tracțiune pe care o au balenele.

Acéstă forță a putut fi mĕsurată de către profesorul Turner, din Edinburg, în condițiunile următóre:

O balenă fiind prinsă pe mare, profesorul Turuer, care se găsia pe bordul unui balenier legă de acest balenier, un fel de luntre ușóră pentru pescuitul balenelor córda lancei, care era înfiptă în balenă, și a putut atunci determina forța de tracțiune a animalului. Acéstă forță a fost de 145 de cai la aceea balenă, care avea 23 de metri de lungime, o greutate de 70 de tone.

* * *

Procesul contra anarchistului Vaillant s'a pertractat în 11 l. c. n. El a fost condamnat la mórte.

* * *

Cas de mórte. Din Timișóra ni se scrie. că drăgălașa copilă Măriòra fica reverendismului domn Dr. Traian Putici protopresb. Timișorii, a reposat în 27 Decembre v. a. c. în etate de 2 ani și 1/2, lăsând în adêncă durere pe neconsalabilii ei părinți Dr. Traian și Măriòra Putici, precum si pe numeroșii consângeni.

* * *

Foc la Paris. Sâmbătă, în prima di a Crăciunului nostru, a luat foc la Paris depositul decorurilor operei, care se află în strada Richer. Paguba este peste 1 1/2 milion. franci.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Incheere)

Capitolul al nóĕlea.

Dispoziții diverse.

§ 149. La aplicarea legii actuale sub persóne incapabile de acțiune se înțeleg:

a) Cei care n'au ajuns etatea de doisprădece ani.

b) Cei care din pricina alterației mentale sau din pricina altui motiv sunt răpiți de judecata minții, câtă vreme duréză acéstă stare.

c) Cei care pe basa punctului a) § 28 al art. de lege XX 1877 stau sub curatelă.

d) Aceia a căror punere sub curatelă s'a ordonat mai nainte conform § 1, art. de lege VI 1885.

e) Aceia, a căror minoritate s'a prelungit din motivele ce consună cu punctul (a al §-lui 28 art. de lege XX 1877,

Capabilitate de acțiune mărgi- sensul acestei legi:

minoreni, care în sensul pa- ergători nu sunt incapabili de acți e.

b) Acei minoreni, care pe basa puntelor b) și c) ale §-lui 28 art. de lege XX 1877 se află sub curatelă.

§ 151. Aceea femee, a cărei căsătorie póte fi atacată pe basa § lui 172, la aplicarea punctului b) § 76, punctului b) § 77 și a §-filor 84 și 85 ai legii actuale aparțin aceleiaș categorii cu minor câtă vreme abstracție făcênd dela căsă lor, nu au devenit maiorene pe o altă

Ca representant legal trebu în casul acesta acela, care a fost ntantul ei legal la încheierea căsă ot așa stă tréba și în privința s anale.

§ 152. Prelungirea minorității nu va fi considerabilă la aplicarea acestei legi.

§ 153. Sub descendenți se subînțeleg după acéstă lege, întrucât legea nu dispune altfel:

a) Cei legitimați legal prin căsătorie ulterióră; întrucât e vorba de descendenți ai femeii, și copii nelegitimi;

b) cei legitimați prin rescript regal și cei adoptați;

c) descendenții după punctul a) ai copiilor amintiți în punctele a) și b).

Pentru stabilirea casurilor de consângenitate ce s'ar ivì, aceste disposiții trebue sĕ se aplice conform.

§. 154. O adopțiune, la care tatăl natural și-a reservat autoritatea paternă sau muma naturală tutoratul, nu se va avé în vedere la aplicarea legii actuale.

§ 155 §§ 522 și 524 ai art. de lege LIV: 1868 și §. 89 al art de lege LIX: 1881 se modifică astfel, că în ori-ce cas de declarare a morții trebue aplicate acele norme ale procedurii, care sunt normative în casul declarării cerute a morții in scopul luării în posesie a moștenirii. Un defensor matrimonial sĕ nu se numéscă nici atunci, dacă declarația morții se cere dela soț.

O sentență despre declarația morții, adusă în casul punctului b) § 522 art. de lege LIV: 1868 e tot așa de valabilă ca și o sentență adusă în casul punctului a).

Capitolul al ḑecelea

Disposiții finale.

§ 156. Jurisdicțiunea în afaceri matrimoniale aparține sferei de activitate a tribunalelor reg.

§ 157. Procesele matrimoniale și de logodnă pendente au sĕ se predee tribunalelor reg. Tribunalele judecă în aceste procese:

a) Asupra validității căsătoriei după normele de drept care au esistat înainte de întrarea în vigóre a legii actuale.

b) Divorțul și despărțirea de masă și de pat o pot hotărî numai atunci, dacă acésta e cu putință atât după normele de drept ce au esistat cât și după actuala lege, sau dacă despărțirea de pat și de masă s'a întêmplat pe basa unui fapt, care după legile esistente constitue un motiv de despărțenie.

In poocesele de logodnă în curgere au sĕ se aplice esclusiv disposițiile legii actuale.

§ 158. Validitatea căsătoriilor încheiate înainte de întrarea în vigóre a legii actuale are sĕ se judece după normele de drept de mai nainte,

Atari căsătorii pot fi atacate însĕ pe basa unei astfel de pedeci de validitate, pe care legea actuală nu o recunósce ca atare numai atunci, dacă după legile de mai nainte nu esista dispensare.

§ 159. Căsătorii încheiate înainte de întrarea în vigóre a legii actuale pot fi disolvate si pe basa astorfel de fapte, care s'au ivit sub regimul normelor de drept de mai nainte, dacă aceste fapte atât după normele de drept ce au fost valabile pentru căsătorie, cât și după legile actuale servesc ca motiv de despărțenie, sau dacă pe basa unui fapt ce după legea actuală constitue un motiv de despărțenie a esistat despărțirea de pat și de masă.

In casuri de acestea pîrîtul, conform §-lui 107, póte cere ca pîrîtorul se fie declarat vinovat, dacă póte dovedì în contra lui un fapt, care după normele de drept de mai nainte a servit ca motiv de despărțenie, deși după legea actuală acesta nu e considerat ca atare.

§ 160. Dacă în sentența adusă pe basa normelor de drept de mai nainte s'a restrins capabilitatea de a încheia căsătorie a unuia dintre soți, acéstă restricție are valóre numai în casul prevĕḑut în § 24 al legii actuale.

§ 161. Dacă după normele de mai nainte soții au fost despărțiți în mod legal de pat și de masă pe basa astorfel de fapte care în legea actuală servesc ca motiv de despărțenie, fie-care dintre soți póte cere, sub condițiunile cuprinse în § 130 ca judele sĕ schimbe sentența privitóre la despărțirea de pat și de masă în sentență de despărțenie.

§ 162. Dacă părțile dovedesc că vestirea s'a făcut înainte de a întra în vigóre legea actuală conform normelor [illegible] af[illegible] de mai nainte, atunci nu e necesară a se face o nóuĕ vestire Funcționarul civil e însĕ și în casul acesta îndatorat sĕ cerceteze, dacă cumva după legea actuală nu esistă vre-o pedecă de căsătorie.

§ 163. Dacă legea hotăresce un termin pentru validitatea drepturilor și legea de mai nainte nu cunósce o astfel de restricțiune, în casul acesta terminul se va computa, începând din ḑiua de când a întrat în vigóre legea actuală.

§ 164. Dacă legea actuală hotăresce pentru validitatea drepturilor un termin mai scurt decât cel mai înainte în casul acesta disposiția legii actuale e a se aplica numai atunci dacă pentru validitarea drepturilori după normele de drept de mai nainte, părțile dispun încă de timp mai lung decât cel ficsat în legea actuală. In astfel de casuri noul termin se va computa începând din ḑiua întrării în vigóre a legii actuale.

§ 165. Ministrul va fi autorisat ca sĕ dispună prin o ordonanță întrarea în vigóre a legii actuale în oraș și teritorul orașului Fiume.

§ 166. Legea actuală va întra în vigóre în ḑiua . . . . a lunii . . . . anul 189 . . . .

Incepênd cu ḑiua acésta normele de drept esistente cu privire la afacerile matrimoniale vor eși din vigóre și în locul lor vor întra în vigóre disposițiile legii actuale.

§ 167. Cu esecutarea acestei legi sunt însărcinați ministrii de justiție și de interne.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Cu [illegible]mprejurimea imediată a Brașovului [illegible]aliséză în privința frumseței ținutul, [illegible] cărui loc de frunte este Brașov[illegible] numele acestui ținut este Țara B[illegible]i, dela rîul cel mai însemnat al [illegible] Bârsa. Țara-Bârsei, ca și alte ținuturi ale țerei nóstre, este un întreg pentru sine, de unde sĕ vede că își are străvechea și caracteristica numire de „țară“. In mijlocul ei sĕ estinde un frumos șes, în formă rotunjóră, din care pătrund prin munții hotarnici dela méḑăḑi, ca neşte cărări uriașe, trei pasuri însĕmnate: pasul Branului, al Timișului și al Șanțului. Este șesul Bârsei; el spre méḑănóptе-rĕsărit stă în legătură cu șesul Treiscaunelor, ér încolo este încunjurat jur împrejur cu o frumósă și puternică cunună de munți. Marginea de méḑănópte al lui e spălată de undele Oltului, în care sĕ varsă Bârsa și celelalte rîulețe și păraie, ce-i udă suprafața. Dincolo de Olt sĕ nalță munții Baraoltului, spre apus el e mărginit de munții Perșanilor, ér spre méḑăḑi îi pun hotar munții Țĕrei Bârsei, cari sunt cei mai puternici și preste cóstele și piscurile lor trece dela apus spre rĕsărit granița țĕrei.

Munții Perșanilor despart Țara-Bârsei de Țara-Oltului și sĕ estind în direcțiune dela méḑănópte spre méḑăḑi. In partea lor dela méḑănópte și-a tăiat cale prin ei Oltul, prin strîmtórea dela Rakos, străbătênd pe aici pe șesul Țĕrii-Oltului. Mai trec apoi prin ei de-a curmezișul douĕ drumuri de țară, mânecând ambele dela Brașov. Unul percurge de-a latul șesul Bârsei, trece pe la Feldióra și apoi sĕ îndréptă prin munți spre Cohalm; celalalt merge pe la Codlea și trece la Perșani, în Țara-Oltului.

Dintre piscurile acestor munți cel mai interesant este piscul Măgura-Codlii, lângă comuna de asemenea numire, la marginea de către șesul Bârsei. El sĕ nalță ca un promonotoriu puternic spre șes, cu cóma [illegible]tă și cu cóste stâncóse și prețipișe, cari [illegible] alocurea par[illegible]a fi nesc vechi ruine de [illegible]tate. Colórea acestor stânci, precum și desimea pădurii de stejari și fagi, cu care e acoperit, îi dau o infățișare întunecată.

Munții Perșanilor sĕ estind spre méḑăḑi până în valea formată de cursul superior al Bârsei, care-i desparte de Piatra Craiului.

Piatra-Craiului sĕ ține de munții Țĕrii-Bârsei, dar e despărțită de ei prin lata curmătură dela Bran; spre apus stă în legătură cu munții Țĕrii-Oltului. Fiind astfel despărțită prin văi adânci de munții vecini, ér față de ramurile munților făgărășeni, cu cari stă în legătură, avênd înălțime considerabilă, ea ni sĕ înfățișéză încă din depărtare ca o grupă singuratică, separată de grupele de munți din jur. Ea este alcătuită din stânci văróse și e bogată în cóste prețipișe, prăpastii sĕlbatice și peșteri.

Piscurile ei mai nalte sunt: Piscul Baciului, care are o nălțime de 2241 mtri și e provĕḑut cu o piramidă (movilă) de petri, făcută de inginerii militari, apoi piscul Piatra, sau la Cruce, care își are numele din urmă de la o cruce mare de lemn, ce sĕ află pe creștetul lui. Piatra are o nălțime de 1814 metri. Aceste dóuĕ piscuri sunt despărțite prin o prăpastie îngustă și stâncósă, numită Crepătura. Spre méḑăḑi-apus, în România, Piatra-Craiului sĕ termină în valea îngustă și romantică a Dîmboviței.

Pe vêrful Piscul Baciului este un resunet (ecou) interesant, care redă 15 silabe, cea ce este o raritate și ecoul acesta ocupă un loc de frunte între ecourile cunoscute în Europa, cari redau mai multe silabe.*)

Tot de pe acest vêrf avem una dintre cele mai frumóse și depărtate priveliști. La stânga vedem munții Făgărașului în lățime, înălțându-se ca nesce turnuri uriașe unul după altul, la pólele muntelui sĕ estinde valea isvórelor Bârsei, la drépta pasul Branului, cu locuințele împrăștiate ale Colibașilor, ér dincolo de pas sĕ nalță în șir, uriașii soți ai Petrii-Craiului, Bucecii, Cristianul-Mare, Piatra-Mare etc. în față apoi avem șesul Bârsei și al Treiscaunelor, încunjurate în semicerc de munți, cari sĕ perd în céța albăstrie a depărtării.

Sĕ spune, că în munții Piatra-Craiului în vremile străvechi, despre cari abia ne-au rĕmas amintiri, locuiau ḑine, ér pe cóstele stâncóse și întunecate ale Măgurii-Codlii își avéa scaunul domnesc împĕrĕtésa Négră. Impĕrătésa avea un fecior voinic, care umblând prin cei munți la vênătóre, s'a rĕtăcit și prin țara ḑinelor, prin munții Pietrii Craiului. Odată apoi dădù el cu ochii de o ḑină frumósă, ca ruptă din sóre și cum o zărì, o și îndrăgi. Mumă-sa aflând despre dragostea lui, îi păru bine, căci credea, că sĕ va încuscrì cu ḑinele. Ea îl îndemna sĕ cerceteze cât mai des pe ḑină și tot mai mult ațîța în el patima iubirei. Ḑina primea bine pe voinic și își petrecea cu el vesel prin văile și luncile romantice ale munților, dar când el, la îndemnul mamei sale o cerù de nevastă, ḑina îi spuse, că ea nu-l iubesce și nici nu vrea sĕ fie nevasta unui om muritor.

Feciorul sĕ întristà fórte mult și după ce tóte rugările la ḑină fură zădarnice, sĕ usca pe picióre de dor și durere, cum sĕ uscă stejarul, la a cărui rădăcină róde vermele stricăcios. Mumă-sa era vrăjitóre și vĕḑênd că feciorul sĕu sĕ vestejesce pe ḑi ce merge, cercà cu el tot feliul de vrăjitorii, cu ierburi fărmecate, dar nu isbuti sĕ-i afle lécul. Nu peste mult feciorul murì.

Atunci împĕrătésa Négră în nĕcazul ei nebun, luà la gónă pe ḑină cu puterea ei vrăjitoréscă. Ḑina eși din țara ḑinelor și ca sĕ scape, o luà la fugă pe Țara Oltului Impĕrătésa însĕ o ajunse la Vaida-Rece de aḑi și o făcù stan de piatră.

Și stanul de piatră și aḑi sĕ vede în formă de femeie, pe hotarul comunei Vaida-Rece. (Va urma).

---

*) Bielz în „Siebenbürgen“ (ed. II 1885, p. 249) scrie, că acest resunet mai bine sĕ prod. ce dacă ne coborim pe cósta de către apus a Piscului-Baciului în jos, în depărtare de 43 de urme de la piramida militară și aici sĕ ne întórcem cu fața spre méḑănópte apus, înspre cóstele acoperite cu păduri, în stânga de la Zernesci, și sĕ strigăm. Resunetul mai bine îl va auḑi acela, care va fi pe vêrf, întors cu fața spre apus și răzimat cu spatele de piramida de pétră.

Bibliografic.

„Lumea ilustrată“ nrul de Crăciun, broșura 6 (No. 11 și 12) din anul II are următoriul cuprins:

Tecst:

Séra pe lună, poesie de A Vlahuță (cu ilustrație) — Sfântul Munte (Muntele Athos) după George Ebers cu 8 ilustrații — Legenda Crivĕțului poesie de Iuliu I. Roșca (cu ilustrație) Poveste de Crăciun, de Traian Demetrescu (cu ilustrație) — Ce ḑice Dumneḑeu? poesie de Th. D. Speranță — Vae victis, de Sofia Kowalewska, traducere de Z. C. Arbore (cu ilustrație) Doina dorului de mamă, poesie de N. Beldiceanu — Bate vêntul.., poesie de Alecsandrina Mihăiescu — Politică la sat, poesie de George Coșbuc — Amoresatul păcălit, poesie de Grigori N. Lazu (imitație după „Der geplagte Bräutigam“ de Körner) — Trandafirii, poesie de Artur Stavri — Din Șomcuta-mare, descriere (cu ilustrație) — A mea este rĕsbunarea, roman din viéța poporană islandeză de Hall Taine (urmare) — Bun de plată, poesie de A Steuerman (de la Iași) — Călĕtorul, poesie de Endymion — Speranța (după Schiller), poesie de Adrian Millan — Viéță, nuveletă de Anton Bacalbașa — Viêța de actor în provincie, nuvelă de N. G. Rădulescu-Niger (urmare și sfârșit) — Elegie, versuri de A. Naum (cu ilustrație) — Mărturisirea lui fragment de legendă de Dimitrie Nanu (cu ilustrație) — Onóre și Datorie, roman de Alphonse de Launay (operă premiată de Academia francesă) (urmare) — Principele Alecsandru de Battenberg, comite de Hartenau (cu ilustrație) — Cele douĕ stele, (poveste de Crăciun) de Paul Aréne (traducere de I, R. — Partea recreativă.

Ilustrațiuni:

Séra pe lună (poesie de A. Vlahuță). — Intrarea mănăstirei Aghia Lavra (dela Sf. Munte). — Christ la Maria și Martha, tablou de Heinrich Siemiradzki. — Turnul de pază al mănăstirei Aghia Lavra. — Bine-cuvêntarea unei corăbii în schela mănăstirei Aghia Lavra. — Călugărul bătênd tóca lângă biserica mănăstirei Vatopedi dela Sf. Munte. — Vederea mănăstirei Vatopedi. — O bucătărie din mănăstirea Vatopedi. — Intrarea mănăstirei Vatopedi. — Vederea mănăstirei S-lui Pavel (dela Sf. Munte). — Legenda Crivĕțului (poesie de Iuliu I, Roșca. — Peisagiu de iarnă (poveste de Traian Demetrescu). — Fantasie (Vae victis). — Fuga în Egipet tablou de A. Liezen. — Corul plugarilor români din Șomcuta-mare. — Stephen-Orry și Mihail-Aurică, din romanul „A mea este rĕsbunarea“. — Elegie, (versuri de A. Naum). — Mărturisirea lui (fragment de legendă de Dimitrie Nanu). — Locotenentul Claudiu (din romanul Onóre și Datorie). — Desgustați de viață, tablou de Emile Neide. — Principele Alecsandru de Battenberg, Comite de Hartenau (cu descriere). — Supliment: Iartă-le Dómne!... Tablou de Hoffmann.

Din public*)

Recunoscință!

Mai jos subscrișii comit. bisericesc și scolar prin acésta recunóscem, că cu ḑiua de astăḑi am primit un dar. adecă cinste de la dl Nicolau Crișian notariu cercual pentru renoirea scaunelor din scóla nóstră gr. or. o sumă de 30 fl. adecă treiḑeci fiorini v. a. pe care sumă cu mulțămită am primit-o la mână.

Diomal, în 19 Martie, 1893.

Iacob Rad, Ioan Bereia, Ioan Trutz, Buta Alecsiu, Siofron Zama, epitrop, Gligor Rad, epitrop; Mihailă Rad, Ioan Piltiu, Ioan Lung, Szima Luka, Nicolae Stef, Gavrilă Stana.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acsta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învĕţătoriu la scóla poporală gr. or din comuna Turnişor, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) în bani 300 fl. parte din cassa alodială, parte dela popor şi parte dela biserică;

b) 3 stângini metrici de lemne, din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţământ;

c) dela fie-care înmormêntare şi mort 20 cr.;

d) cuartir liber în edificiul scólei.

Dela concurenţi sĕ cere se pórte strana în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul prescris.

Turnişor, în 21 Noembre, 1893 v.

Comitetul parochial:

Ioan Platoş, preşed.

Pavel Vulc, notariu.

Nr. 981

Vidi: **Ioan Papiu**, protopresb.

[1] 1—3

Nr. 535 [2] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de classa a III-a Voila, în protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 484 fl. 50 cr. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraş, 12 Decembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului.

Iuliu Dan, protopresb.

Nr. 713—1893 [3] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III-a din Răcătău, se escrie pentru a doua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 402 fl. despre care se pot trage informaţiuni mai de-aprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-şi aşterne suplicele instruite conform normelor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus statorit.

Sebeş, în 12 Decembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu, protopresb.

Nr. 86/893 [4] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod definitiv a unei staţiuni învĕţătoresci la scóla gr. or. din Rĕşinari, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom."

Emolumente: sălariu anual 350 fl, şi 32 fl. relut de cuartir şi lemne solvibile în rate lunare.

Invĕţătorul ales este îndatorat a conduce şi scóla de repetiţiune, eserciţiile gimnasticale cu elevii scólei de tóte ḑilele şi a ţinea Duminecа şi serbătórea o strană în biserică.

Concurenţii sĕ se presenteze în douĕ Dumineci şi sĕrbători la ambele biserici spre a-şi arăta desteritatea lor în cântări.

Cei cu 8 clase gimnasiale şi maturitate vor fi preferiţi,

Acésta staţiune pentru anul scolariu curent este ocupată în mod provisoriu şi învĕţătoriul ales va întra în funcţiune numai cu începutul anului scolariu 1894/5.

Cererile de concurs sĕ se adreseze Preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 14 Octombre, 1893.

Reşinari, 11 Decembre, 1893.

Comitetul parochial.

S. P. Barcian, preşedinte

Nr. 1018—1893

Cu scirea şi învoirea subscrisului.

Sibiiu, 13 Decembre, 1893.

Ioan Papiu, protopresb.

Szám 6764—1893 polg. [250] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Kelnek község határa tagosításának megengedhetősége feletti tárgyalást Schuszter Gyula kelneki birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1894 évi február hó 20-dik napját d. e. 9 órakor a kelneki községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni királyi törvényszéknek 1893 évi december hó 21-én tartott üléséből.

Jánossy, elnök.

Koszta, jegyző.

Se cautā spre cumpĕrare acţii de ale „Albinei".

Tot acolo se cumpĕră şi se vênd mai bine acţii din provincie de tóte sorturile.

Cassa de schimb Louis Seile,

[251] 2—2 Viena I Wollzeille 29.

Fên de vênḑare

pentru 1000 de oi sĕ află pe domeniul **Francisc Conte Normann** în **Păucea** (posta Mediaş, comitatul Têrnava mică). Fênul se póte consuma acolo pe hotar. (252) 2—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	[illegible]	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	[illegible]	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	[illegible]	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	[illegible]	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	[illegible]	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	[illegible]						
—	—	4.42	2 34	[illegible]	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58	**rad**	9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46	inga	9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39	**imişóra**	8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10	**imeria**	10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39	Haţeg	9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48	**Petroşeni**	5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—		—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—	Vulcan	—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—	peni	—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însemni [illegible] de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Ed [illegible] iei archidiecesane.

Nr. 2 Sibiiu, Marţi 4/16 Ianuariu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul I Ianuariu-Februariu-Martiu al an. 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Dec. 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

La situaţie.

Făcênd o reprivire asupra anului trecut, referitor la situaţiunea generală din Europa vom afla trei note principale, cari au caracterisat situaţiunea în decursul anului. Una dintre aceste este **pacea**, care dóră nici când n'a fost aşa de perfectă în bĕtrâna nóstră Európă, nici când n'a fost atât de neameninţată de a fi conturbată, ca în anul trecut. Ameninţările de resbóie, ce sĕ iviau anii trecuţi, când dintr'o parte, când dintr'alta, în anul trecut au dispărut cu totul. Cestiunea orientală, care ca un nor de vifor, ani de-a rêndul ameninţa cu descărcare, în anul trecut a dispărut de la ordinea ḑilei. Mersul statelor orientale a fost în genere pacinic; singură Sêrbia este în neastêmpĕr, dar stările de aici n'au reîmprostat cestiunea orientală şi nu s'a manifestat din pricina lor nici umbră de conflict européne. Nici concentrări de trupe pe la graniţele statelor nu s'au făcut anul trecut, cum se făceau mai nainte, cu deosĕbire în Rusia. Din contră Rusia, în alianţă oficială sau neoficială cu Francia, a asigurat la ori ce ocasiune nisuinţa ei de-a susţinea pacea! asemenea asigurări s'au dat când cu visita marinarilor ruşi în Francia, unisono din partea ambelor state. In statele triplei alianţe apoi nisuinţa de-a susţinea pacea europénă este de mult sciută şi în timpul din urmă sĕ amintea acéstă împrejurare la anumite ocasiuni, ca un lucru ce sĕ pare a se înţelege de sine. Chiar şi dacă s'a produs vre-o dóuĕ conflicte resboinice în afară de Europa, ele s'au aplanat uşor şi grabnic, fără a avé alte urmări.

Pacea deci a fost generală şi diplomaţii şi bărbaţii de stat s'au nisuit a o asigura în decursul anului.

Dacă însĕ ne întrebăm, că cum a fost acésta pace, din respunsul, ce va trebuì sĕ ni-'l formăm, vom afla a dóua notă caracteristică a situaţiunii. Respunsul este: pace înarmată. Acesta e te, sĕ înţelege un contrast dar e fap' că din acest contrast al vieţii de at internaţional s'a format starea a uală europénă **Inarmarea** duréză e mult, dar nici când nu a luat p orţiuni aşa de uriaşe, ca în anul t cut, în anul cel mai pacinic. Sĕ ved că vechiul proverb: „si vis pacem, parra bellum“ a ajuns la deplină valóre. Inarmaţi din creştet până în tălpi — asta a fost devisa tuturor statel şi popórelor, dar numai ca astfel narmate sĕ-'şi întindă mâna frăţés de pace; un adevĕrat idil politic.

P tru înarmare s'au făcut sforţări deosĕbi e în cele mai de frunte state. În Ger ania s'a disolvat parlamentul şi s'au ăcut nóue alegeri numai ca budget l militar urcat şi alte reforme militar , sĕ fie votate. Italia a luptat cu o crâncenă crisă financiară si economică, care a resturnat ministerii, dar nici un bărbat de stat, nici un ministru italian n'a cutezat sĕ sĕ atingă de budgetul militar, sĕ 'l reducă, ca sĕ poată restabili ecuilibrul financiar sdruncinat. Aşa în Francia, aşa în Rusia; cu ocasiunea visitei ruşilor la Paris, francesii au ţinut de bine a accentua superioritea forţei lor militare şi au pus la dispositia ruşilor porturile lor militare din Mediterană, ca sĕ şi pótă şi acestia consolida aici o flotă. În parlamentul Engliterei s'a cerut cu insistenţă sporirea bastimentelor de rĕsboiu, cu tóte că ea dispune de forţe enorme. Aşa şi celelalte state, mai mari şi mai mici. Pacea înse câştigată astfel a fost şi este fórte scumpă şi enormele budgete militare contribuie în mod însemnat la sleirea puterilor materiale ale cetăţenilor.

Pe când pacea, păzită de arme, şi-a serbat triumful sĕu în anul trecut şi nici un stat nu şi-a vĕḑut ameninţate hotarele sale de-a fi călcate de paşi inimici, a păşit de nou cu mare îndrăsnélă în statele apusene fĕtul miseriei sociale, **anarchismul**, a treia notă caracteristică din viéţa internaţională a Europei respândind teróre şi dând multă bătaiă de cap guvernelor. La Paris la Barcelona, la Londra, în Brucsela, la Berlin şi din aceste centre organisat cu ramificări în provincie, anarchismul s'a manifestat ca o putere însemnată, fanatica, care câştigă în teren. Guvernele ordinei sociale de aḑi luptă cu greu contra lui, căci el are cărări ascunse, greu de eruat şi samĕnă cu bălaurii din povestile nóstre, cu sute de capete, pe cari nu le poţi stêrpi, căci la locul celui tăiat, rĕsare altul şi ér altul. Arma corectă sau mai bine ḑis lécul contra lui încă nu l-au aflat bărbaţii de stat ai Europei, căci arestările nu sĕ vĕd a fi lécul potrivit.

Astfel a fost în general situaţia politică a Europei în anul trecut şi pe care el a lăsat-o moştenire anului nou, în care am întrat.

O va păstra acesta tot aşa, ori va face în ea schimbări viitorul ne va arĕta

România în 1893.

Despre cele întêmplate pe terenul public în România în decursul anului 1893, „Timpul“ face un reasumat, din care estragem următórele:

Cu începutul anului 1893 tinĕra păreche princiară a pus piciorul pe pămêntul ţĕrei şi a făcut întrarea ei în capitală, primită fiind cu urările entusiaste ale naţiunei întregi. Dorinţa cea mai scumpă a românilor era ca sĕ se nască un principe care sĕ represinte continuitatea dinastiei romăne, căci, prin faptul că nu erau moştenitori direcţi, ea nu dobândise încă acea continuitate firéscă, care, în ţĕrile monarchice stringe încă mai mult şi pe vecic legăturile între popor şi tron.

Era dar pe orizonul nostru încă un nor, care întuneca óre-cum viitorul. Acest nor a fost risipit prin nascerea unui principe, care este urmaşul direct şi firesc al rgilor nostri, cu aplicaţiunea desăvêrşită a prescripţiunilor constituţionale privitóre la religiunea ortodocsă a rĕsăritului.

Ultima rĕmăşiţă a furtunilor trecute a dispărut; un viitoriu rege al României din viéţă împĕrătéscă a vĕḑut lumina ḑilei pe pămêntul românesc.

Repetăm dar şi astă-ḑi că tinĕrul vlăstar al Hohenzollernilor români ne dovedesce, că stejarul dinastiei străine, transplantat la noi, a prins rădăcini atât de tari, în cât strîns legat cu pămêntul strămoşesc el póte desfide ori-ce furtună.

După ce am apreciat acest fapt de o însemnătate capitală, sĕ reluăm şirul cronologic al revistei nóstre anuale.

Lucrarea parlamentară în sesiunea trecută a cuprins o serie de reforme şi de legi ce erau imperios cerute de opiniunea publică. Astfel am vĕḑut cum, pentru prima óră, de mulţi ani, budgetul statului a fost echilibrat fără a avé recurs la mijlóce estra ordinare, nici la escedente.

In urmă s'a discutat şi s'a votat un numĕr considerabil de legi însemnate ca legea clerului mirén şi seminarelor, legea învĕţămâutului primar, legea tocmelilor agricole, legea scólelor profesionale, legea gen-

Dcoumente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Ka şi acistiĭ impreunà ku noĭ sò màrĕask onoratlu, marekuviinkatlu numele tĕu, a Ta i a Fiuluĭ, şi a Sàntuluĭ Spirtu, şi akum, şi t , şi in vietele vietelor. **Kàntàr.** Amin.

Diak. Kòcĭ sèntecĭ kiemacĭ eşicĭ, ceĭ emacĭ eşicĭ, kòcĭ sèntecĭ kiemacĭ eşicĭ, ka nime in ceĭ kiemacĭ. Kòcĭ suntecĭ kredincĭoşĭ, ĕarò şi rò ku pace Domnuluĭ sò ne rogèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Rogàcĭunĕa antĕa a kredincĭoşilç dupò splikàcĭunĕa Trupeluĭ. Karĕa zi Popa incet.

Mulcemimu cie, Domne! Zeul poterilor, karele ne dignişĭ a sta şi akum inàntĕa sàntuluĭ tĕu arzel, şi a kadĕa la induràrĭle tele pentru pekatele nostre, şi pentru nekunostincele poporluĭ, primeste, Zeule! rogàcĭunĕa nostrà, fă pre noĭ a fi digniĭ, ka sò aducemu cie rogàcĭunĭ, şi cererĭ, şi arzeminte nesàngerose pentru tot poporlu tĕu, şi ne indrĕaptà, pre kariĭ ne puseşĭ la servirĕa tĕa acista, ku puterĕa Spirtuluĭ tĕu Sàntu nevinovat, şi nesmentit intru màrturie kuratà a stiinceĭ nostre a te kiemá in tot timpul, şi loklu, ka sò auzĭ pre noĭ, şi sò fii miselimos noè intru mulcimĕa bunàtatei teeĭ.

Kàndu se rogà Popa zice, de este de facĭà Diakonlu aforà de Altarĭu in loklu datinat.

Diak. Ĕarò şi ĕarò ku pace Domnuluĭ sò ne rogèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Diak. Pentru sàntul lokuimèntul acistu, totà urba, regĭunĕa, şi pentru tocĭ kredincĭoşiĭ, kariĭ lokuesku in aciste, Domnuluĭ sò ne rugèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Diak. Pentru timperiĕa aeruluĭ, mulcimĕa fruptelor pamèntuluĭ, şi pentru timpurĭle pacĭuite, Domnuluĭ sò ne rugèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Diak. Pentru naitoriĭ, pentru kaletoriĭ, làngeziĭ, lukràtoriĭ, prinşiĭ şi pentru màntuirĕa lor, Domnuluĭ sò ne rogèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Diak. Pentru skaparĕa nostrà de totà tristecĕa, niràirĕa, prikura, necesĭunĕa, Domnuluĭ sò ne rogèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Diak. Apàrà, màntueste, misele, şi ne vegle Zeule! ku donlu teu. **Kàntàr.** Domne misele.

Diak. Incelepcĭune.

Popa. Kà cie se kuvine totà màrirĕa, onorlu, şi inclinàcĭunĕa, Tatàluĭ, şi Fiuluĭ, şi Sàntuluĭ Spirtu, akum, şi totdeuna, şi in vietele vietelor. **Kàntàr.** Amin.

Diak. Ĕarò şi ĕarò ku pace Domnuluĭ sò ne rugèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Rogàcĭunĕa doàlĕa a kredincĭoşilor, karĕa zice Popa incet.

Ĕarò, şi de multorĭ kademu la tine, şi cie ne rogàmu bunule, şi omamàtorule, ka sò rekaucĭ la rogàcĭunĕa nostrà, şi se koracestĭ sufletele, şi trupurĭle nostre de totà intinàcĭunĕa trupluĭ, şi a spirtuluĭ, şi sò daĭ noè stare nevinovatà, şi nekomdàmnatà inàntĕa sàntuluĭ arzellu. Donĕazà, Zeule! şi celor, kariĭ se rogà d'impreunà ku noĭ, inaintarĕa viaceĭ, şi kredinceĭ, şi incelegereĭ spirtualà. Dà lor pretotindenĕa ku frikà, şi ku amor sò servĕaskè cie ku nevinuire, şi nekondàmnare sò se impartinĕaskè sàntelor tele skunsoriĭ, şi sò se dignĕaskè imperacieĭ teeĭ ceresti.

Kàndu se rogà Popa, zice:

Diak. Apàrà, màntueste, misele, şi ne vegle Zeule! ku donlu teu.

Kàntàr. Domne misele.

Diak. Incelepcĭune.

Popa. Kà noĭ, kariĭ suntemu sub stepànirĕa tĕa veglĕacĭ totudeuna, cie màrire sò inalcèmu Tatàluĭ, şi Fiuluĭ, şi Sàntuluĭ Spirtu, akum, şi totudeuna, şi in vietele vietelor. **Kàntàr.** Amin.

(Va urma).

☞ *Din causa sfintei sĕrbători „ otezul Domnului nostru Iisus Christos“, nrul procsim al fóiei nostre va aparé Sâmbătă în 8 Ianuariu st. v.* ☜

darmeriei, legea comunelor urbane, legea judeţénă, legea sanitară, legea macsimului tacselor comunale, legea comptabilităţei generale a statului, legea constatărei şi a perceperei contribuţiilor directe şi o sumedenie de legi secundare.

In timpul de vară, evenimentul principal a fost ivirea flagelului holerei; cu tótă puţina estensiune ce a avut-o epidemia, ea a provocat temeri esagerate care au pus pe guvern în posiţiune a nu face manevrele generale, lucru ce a constituit o pagubă pentru armata şi instrucţiunea ei.

Recólta a fost abundentă sub tóte privirile, dar preţurile scădute ce s'au oferit pentru grâne au zădărnicit o parte din speranţele agriculturilor nostri.

Anul parlamentar s'a terminat prin un fapt de mare însemnătate: votarea modificărei tarifului autonom şi a convenţiunei de comerciu cu Germania. Aprópe un an şi jumătate 'au dăinuit negocierile, care la urma urmelor, au dat resultatul dorit: acela de a încheia o convenţiune avantagiósă pe basa unui tarif stabilit faţă cu toţi.

Cu alte cuvinte, s'a consolidat pe un timp îndelungat situaţiunea nóstră economică şi s'a pus un capĕt erei de rĕsbóie vamale ce nu puteau fi decât dăunătóre comerciului nostru.

Revista politică.

Anul nou se începe cu aceleaşi presemne îngrigitóre după cum s'a început şi anul trecut.

In monarchia Austro-ungară nemulţămirea cu sistemul de guvernare e la culme şi diferitele popóre, ce o locuesc, chiar şi cele mai favorisate de sórte şi dominante, dau espresiune acestei nemulţămiri.

Hegemonia magiară şi germană a mărit încordările şi după presemnele de acum, ele par a deveni tot mai potenţate.

In Ungaria relaţiunile interne sunt atât de complicate şi de ne favorabile, încât esti silit a crede, că te afli în préşma unor evenimente, care sĕ sguduie din temelie stările actuale. In primul rênd sunt nemulţămiţi românii, ale căror drepturi în loc sĕ se respecteze, ei sunt luaţi la gónă, ameninţaţi în esistenţa lor ca naţiune, din instituţiunile culturale şi de instrucţie şovinismul magiar vrea sĕ facă altare de magiarisare. Autonomia bisericilor naţionale e ameninţată şi subminată; procese şi persecuţiuni, tóte acestea dau tabloul deprimătoriu, cu care se presentă anul nou.

Ingerinţa organelor administrative o au simţit în cele din urmă şi confraţii saşi, cari au făcut un compromis de necesitate şi ale cărei róde încep a le culege. — Nemulţămiţi sunt slovacii, sêrbii şi croaţii şi acésta nemulţămire a dus la ideea unei acţiuni comune pentru a pune stavilă deslânţuirilor pasionate de desnaţionalisare.

Politica bisericéscă a guvernului, prin care tot magiarisare se urmăresce, a dat impuls crescerei de nemulţămire, care se manifestă chiar şi între membri parlamentului. In dilele din urmă mai mulţi deputaţi de influenţă au eşit din partidul liberal sub cuvênt, că nu pot sĕ spriginéscă acţiunea guvernului în acésta cestiune.

* * *

În Austria frecările între diferitele naţionalităţi au luat un caracter tot mai acut. Lor li s'a dat espresiune mai vêrtos în Boemia, unde preste Praga şi împregiurime tot mai domnesce starea escepţională ca în timpurile cele mai critice şi abnormale. Cu căderea ministerului Taaffe situaţiunea nu s'a schimbat, parlamentul austriac lucréză de tot greoiu.

* * *

În România cu nascerea prinţului Carol s'au pus basă unei dinastii puternice care împedecă luptele dintre familiile pretensive la tron. Actualul guvern a desvoltat o mare activitate. Finanţele ţerii sunt escelente, reformele, pe terenul instrucţiunei vor da róde binecuvêntate; tot aşa cele pentru regularea salarielor preoţesci. România a încheat convenţie cu Germania, a prolungit convenţia cu Sêrbia şi e pe cale a încheia convenţiă favorabilă şi cu monarchia nóstră. În lăuntrul ţĕrei domnesce pace, cu escepţiunea luptelor de partid, lupte de altfel fórte vehemente.

* * *

Francia de şi a avut sĕ sufere mult în decursul anului din causa multor schimbări de ministerii n'a perdut nimic din energia ei. Afacerea Panama s'a aplanat, încât lumea a rĕmas surprinsă. Desvoltarea puterii armate pune în respect pe celelalte state şi serbările dela Toulon şi Paris, prin care a legat prietenie cu cel mai mare şi putetnic stat, cu Rusia, asigură óre-cum pacea europénă, contrabalansând puterile alianţii triple, care tot numai pacea o urmăresc. Pentru a pune stavilă atacurilor îndrăsneţe ale anarchistilor, care tulbură pacea din lăuntru şi insuflă grózá, s'au adus cele mai stricte legi şi ca un feliu de memento pentru anarchisti se póte considera judecata cu mórte adusă pentru Vaillant.

* * *

Mult mai nefavorabil se desvóltă lucrurile în Italia. Crisa ministerială a dat nascere multor schimbări în ministeriu şi nesiguranţa publică chiar a cuprins întreg regatul. In Sicilia se petrec scene de revoluţie, care nu se sting cu tótă puterea armatei concentrată acolo şi cu tóte ordinele stricte ce s'au luat. Aceste scene, care pot sĕ provóce o ruină totală a Italiei şi care îi slăbesc autoritatea în afară dă de gând celor mai de frunte bărbaţi de stat ai puterilor strĕine. Din Sicilia uşor se póte întinde un foc preste întreg continentul, în care sĕ se purifice bĕtrâna Europă.

* * *

Nefavorabile sunt stările financiare din Spania şi numai resbelul cu cabilii a putut abate spiritele înferbântate sĕ nu isbucnéscă şi acolo o revoluţiune ca în Sicilia. Anarchismul este la culme şi cu cât mai aspre mĕsuri se iau, cu atât puterea lui se manifestă mai puternic.

* * *

Intre statele din peninsula balcanică trecem preste Turcia, care decade materialicesce şi jócă un rol de tot pasiv, trecem preste Bulgaria, care favorisată prin ocrotirea puterilor triplei alianţe şi mai vêrtos a monarchiei nóstre se desvóltă normal şi sĕ întăresce tot mai tare înlăuntru; trecem şi preste Grecia, care a ajuns la o ruină totală financiară şi şi-a perdut cu desĕvêrşire creditul şi ne oprim la Sêrbia, unde în timpul din urmă s'au petrecut scene caracteristice. Scirile ce sosesc din Bĕlgradul Sêrbiei anunţă, că relaţiunile interne ale ţĕrei sunt de tot nefavorabile. In sinul partidului guvernamental s'a format o scisiune mare şi neînţelegerile s'au potenţat mai vêrtos de când se pórtă procesul contra fostului guvern liberal. Mareşalul de curte, majorul Rusici a călĕtorit la Paris din ordinul regelui, ca sĕ confereze acolo cu regele Milan. Se crede, că acéstă călĕtorie stă în legătură cu relaţiunile nesănĕtóse din lăuntrul ţĕrei. E caracteristic, că în dilele trecute a apărut o scrisóre în „Times“ trimisă de fostul ministru Mijalovici, prin care regele Milan e luat în apĕrare şi prin care se desmint svonurile, că abdicerea lui dela tron ar fi fost cumpĕrată pe două milióne franci. Abdicerea regelui, scrie ministrul, a fost un act cu totul liber şi de bună voie, fără a se face vre-o presiune din partea vre-unei partide şi contrariu sfaturilor date de personalităţi politice. El a subscris abdicerea spre cea mai mare surprindere a contrarilor sei politici, neîntrând cu nimenea în negocieri.

Foile austriace sunt cu totul nemulţămite de pornirile cele nouĕ, ce se observă în Sêrbia contra Austro-Ungariei, porniri, cărora s'a dat espresiune în scupcina sêrbéscă şi cari vin chiar dela bărbaţi cu influinţă ai partidului radical dela putere. Ele pretind, ca ministru de interne sĕ-şi facă datorinţa, ca sĕ calmeze astfeliu de manifestaţiuni ostile contra monarchiei nóstre.

* * *

Germania ca cel mai puternic stat în alianţa triplă ţine mult sĕ-şi păstreze acésta posiţie, desvoltând în continuu puterea armată. Proiectele militare au fost votate, după-ce odată s'au disolvat parlamentul. Atacurile îndreptate contra cancelarului Caprivi s'au înmulţit în timpul din urmă aşa, că era vorba seriósă, că actualul cancelariu şi-a înaintat demisia, dar împĕratul n'a voit sĕ o priméscă. In acest timp deputaţiuni din fel de fel de corporaţiuni şi asociaţiuni fac vifleemuri fostului cancelariu Bismark.

* * *

Pe picior de rĕsboiu economic stă Germania cu Rusia, carea nici acum nu a părăsit obiceiul vechiu a aţâţa pe popórele din orient spre a căpĕta ea cât mai mare influenţă. Scopul ei este întinderea panslavismului, care uşuréză întinderea teritoriului rusesc. Desvoltarea puterii armate este mare şi acésta se va simţi numai într'un eventual rĕsboiu, care Rusia apare a nu-l perde din vedere. Stările financiare ne fiind tocmai favorabile, o ajută Francia, de unde a făcut şi până acum împrumuturi mari.

* * *

Pacinic se desvóltă Englitera. Tare şi bogată înlăuntru caută sĕ şi facă tot mai multe colonii şi în calea ei e norocósă. Puterea maritimă a Engliterei nu o ajunge a[illegible] putere maritimă. Actualul guvern liberal a şi căutat ca în faptă sĕ realiseze o mare operă de liberalism; autonomia Irlandiei. Cestiunea e în curgere şi dacă Gladstone n'ar fi în [illegible]ea înaintată, în care se află, pó[illegible] acésta cestiune, de care póte fi [illegible]ru parlamentul englez, s'ar fi [illegible]lvat de mult.

Cestiuni scola[illegible]

Câte-va pretensiuni juste faţă de scólă.

(Incheere)

O altă pretensiune e ca: scóla sĕ ridice forţa morală a poporului, sĕ formeze adevĕrate caractere în sinul poporului. Toţi pedagogii au intonat că formarea de caractere nobile, morali este scopul ultim al educaţiunei. Astădi scóla nu e mai mult considerată numai ca un aşedământ, în care elevul sĕ-şi câştige o sumă de cunoscinţe, ci mai mult este un aşedĕmênt de educaţiune. Un om instruit, dar imoral este un pericol pent[illegible]-ce vin în atingere cu el.

Numai prin tăria ca[illegible]ui se póte omul opune cu suc[illegible]telor, cari sub diverse chipuri năvă[illegible] asupra lui. Caracterul firm nu s[illegible]mbe nici când. Mai curênd îl strive[illegible] relele, decât sĕ-l capteze.

Dacă scólei îi va succede a forma din generaţiunea tinĕră caractere firme avem speranţa că timpurile grele de astădi le vom puté suporta, şi vor trece preste noi. Lipsa de caractere mari gata a murí pentru drept şi adevĕr, e un semn de decadenţă pentru un popor. Şi dacă, cândva s'a pretins dela scóla română, ca sĕ formeze caractere firme, se pretinde cu inteţire astădi, când ispitele şi atentatele asupra vieţii nóstre sunt leghion. Formaţi — deci — caractere, voi toţi cari sunteţi încredinţaţi cu crescerea tinerimei!

A treia pretensiune e: instrucţiune sĕ fie cât se póte de practică — adecă ceea-ce învĕţăm în scólă sĕ putem folosi în viéţă; deóre-ce nu învĕţam pentru scólă, ci pentru viéţă. A umplé capul tinerimei cu o mulţime de lucruri neprecepute şi pre cari nu le póte întrebuinţa în viéţă e timp perdut; deóre-ce timpul cât petrece un elev în scólă abia e de ajuns, ca sĕ-şi pótă însuşí cunoscinţele şi desterităţile, ce sunt neapĕrat de lipsă.

Relativ la acésta voiu amintí, că chiar în scólele nóstre mai bune se perde o parte bună de timp cu învĕţarea prea multor reguli gramaticale şi analise de proposiţiuni — şi încă ce e mai torturătoriu pe lângă cele din limba română sĕ impun şi cele din limba magiară. Sunt departe de a condamna deprinderile gramaticale — încât ele au de scop ca sĕ dedea pre prunci a cugeta, a-şi însuşí un stil bun şi a scrie bine ortografice. De condamnat sunt numai atunci când se face prea multă teorie sécă, şi sĕ negligă partea practică. Ca sĕ ne convingem de adevĕrul celor înşirate mai sus, nu avem decât sĕ căutăm ocupaţiunile elevilor, ce părăsesc scóla, şi chiar a elevilor de prin gimnasiu şi ne vom înspăimênta de erorile stilistice şi gramaticali. Intrébă însĕ pe un atare elev şi ţi va spune pre de arostul tot feliul de proposiţiuni etc. etc.

In faţa acestora ori care învĕţătoriu trebue sĕ-şi dică: pentru-ce atâta gramatică? Cu mult mai bine şi mai consult ar fi a se înmulţi órele de cetit şi ocupaţiunile scripturistice.

Pe astă cale elevul ar puté duce cu sine mai multe cunoscinţe practice în viéţă şi mai puţină teorie.

Cu mult mai defectuósă şi mai puţin practică este instrucţiunea în scólele nóstre relativ la femei. Nu am aci în vedere scólele nóstre în cari întră fetiţele ómenilor mai cu stare, bună óră cum e scóla de fetiţe susţinută de Asociaţiunea transilvană şi cea susţinută de reuniunea femeilor române din Braşov — ci scóle nóstre de pe sate şi din unele opide, unde întră fetiţele plugariului, ale măestrului, şi a e inteligenţii cari petrec între popor. Sĕ ne întrebăm cu ce cunoscinţe practice es fetiţele din scólă, pre cari sé le pótă întrebuinţa. Aprópe nimic! Ce idee au d. e. fetiţele din legumărit? Fórte puţin! Şi la tótă întêmplarea e de mai mare folos pentru o femeie a sci, cari legumi unde se sémănă, şi când? Cum ai sĕ le cultivi, şi cum sĕ le păstrezi pentru iarnă; decât a sci cum s'a dessoperit iarba de puşcă, s'au cine a aflat mai ântâiu drumul de fer! De mai mare folos e pentru fetiţă a avé cevaşi cunoscinţe din economia de casă, din fiertul de bucate, din confecţionarea de vestminte, aşa după-cum e portul în popor; decât a sci sĕ înşire regii Ungariei — după nume, când şi cât au domnit etc. pre cari a le schiţa aci am trece preste marginile unui articlu menit pentru un diariu.

Preste tot în timpul din urmă se dă o mai mare atenţiune instrucţiunei fetelor — în ce privesce purtarea economică de casă — un lucru principal — în familie fie ele avute, fie sărace. Cu bucurie a trebuit se constate ori-care român, că în scólele nóstre de fetiţe din Sibiiu şi Braşov se dă atenţiune şi economiei de casă: fiertul, cusutul.

Cu cât se va da mai multă atenţiune, cu atât mai bine.

Voiu aminti aci de o scólă fórte binevenită înfiinţată în 1884 în Strassburg E vorbă de „scóla de cărpit“. Elevele care întră în acéstă scólă specială aduc cu sine vestminte stricate, ori maculate de a le lor, precum şi de ale rudeniilor — şi acele vesminte. după-ce le spală. le uscă, le cârpesc şi le aduc érăşi în stare a puté fi întrebuinţate. Scopul acestor lucrări e a deda pe fetiţe la ordine, curăţenie şi la muncă în sinul familiei. Numĕrul elevelor, cari au participat la scóla de cărpit — la început abia 20 au crescut în 1890 la 1000 inse. Un semn că scóla era o recerinţă fórte practică. Comuna spesézâ anual cu ea la 3000 marce. Elevele, cari participă sunt încă în scóla de tóle ḑilele şi numai Joia iau parte în „scóla de cârpit“. Lucrul în acéstă scólă îl conduc învĕţătórele dela unele scóle elementare ale cetăţii pre lângă o remuneraţiune amĕsurată. Fetiţele sĕrace capĕtă materialul de lucru gratuit.

Sute de vestminte reparate es din acéstă scólă, care representă un capital destul de însemnat; pre lângă aceea că fetiţele se pregătesc bine pentru a-şi sci mai târḑiu în familie sĕ-şi repareze vestmintele mai rele.

Nu mai puţin de însemnat sunt scólele pentru economia de casă, ce ce se află în Berlin, în Dösseldorf, în Chemnitz şi cu deosebire „scólele pentru fiert“ din Londra, cari sunt anecsate în mod obligĕtoriu pre lângă scólele populare de fete Bucatele pregătite de fetiţe se vênd, şi se acopere spesele cumpĕrărei, éră o parte ce întrece se dau elevilor sĕraci.

Scóla prin acésta a devenit o instituţiune pe cât de practică, pe atât de umanitară. Fetiţele se dedau de mici pe lângă spese puţine a-şi sci pregăti o mâncare bună şi sănĕtósă, ceea-ce e o rubrică însemnată în o familie. In câte familii de ţeran, măestrii, şi chiar de inteligenţi femeia adese nu scie sĕ-ţi pregătéscă o mâncare de dai Dómne! deşi ar avé din ce. De multe ori din acéşṭa causă se nasc şi neplăceri în familii. Cu deosebire în familia unui măestru, sau a unui ţeran muncitor, dacă el tótă ḑiua muncesce, ar gusta o mâncare mai nutritóre şi bună, şi dacă acésta nu o află măestrul merge în birt, éră ţeranul carele nu cunósce atâtea trebuinţe mâncă cum capĕtă; dar nu póte sĕ desvólte de ajuns forţa la lucru.

„Te usci pe picióre“ ḑice ţeranul, dacă mânci rĕu.

E invederat că atari familii se ruinézâ — mai mult din causa femeii.

Din cele memorate până aci ori şi care om nepreocupat trebue sĕ vină la convingerea, că trebue sĕ se pună mai mare pond pe partea practică a învĕţământuluì ca până aci. In special în scólele de fetiţe trebue sĕ se pună mai mare pond pe: economia de casă, pre higienă, precum şi pe modul cum au sé se créscă pruncii.

A patra pretensiune faţă de scólă e: elevii sĕ se dedé a fi diligenţi, iubitori de ordine, cruţători şi cu deosebire sĕ se dedé a fi lucrători şi a respécta şi lucrul corporal. Scóla, este adevĕratul loc, unde trebue sĕ se cultive aceste vîrtuţi.

Un elev trebue se scie ca fie-care om, dacă voesce sĕ trăéscă e avisat sĕ muncéscă, şi cumcă cea mai de căpetenie ocupaţiune a omului e sĕ lucre deóre-ce numai pre astă cale promovézâ atât bunăstarea proprie, cât şi a semenilor sei.

Mâna muncitore totdéuna e mai de respectat ca mânile mănuşate a multora perde-vară cari trăesc din agoniséla altora. Trebue sĕ lucre scóla întru acolo, ca plângerile, ce se aud ici şi colo că: scóla face pre mulţi comoḑi, leneşi şi despreţuitori de lucrul mânilor — sĕ înceteze.

Sunt unii, cari cred, că dacă au învĕţat câteva scóle, apoi e ruşine sĕ-şi sape sau sĕ-şi lucre alte lucruri că mânile sale — deşi sĕrăcia îi copleşesce. Dispreţul faţă de lucrul mânilor trebue combătut. Ducă viéţă mai comodă, cu-i îi dă mâna, dar nu cel sĕrac, care e avisat şi la lucrul mânilor.

Pre lângă lucru e mai de lipsă şi cruţarea, precum şi ţinerea ordinei în tóte afacerile nóstre. In deşert va fi tot lucrul, dacă tot câştigul se va preda.

Pentru a combate cu succes diferinţele ce adese se nasc între avuţi şi sĕraci, precum şi dispreţul ce adese-oriórtă deosebitele clase unele faţă de altele, e necesar ca învĕţătoriul în scólă în judecarea prestaţiunilor, precum şi în tóte afacerile lui se păşéscă cu cea mai mare nepărtinire, şi nici când se nu preferéscă pre cei avuţi. Ba de multe ori faţă de elevii mai sĕraci e a se purcede cu mai mare cruţare. E sciut că elevii seraci nu-şi împlinesc totdéuna punctual detoriele lor. Nu au recuisite de scólă, nu-şi fac ocupaţiunile în ordine. Invĕţătoriul aici va trebuì se fie cu cruţare şi în fiecare cas special se purcédă cu tact, de o parte sĕ nu înstrĕineze, pre elevi, éră de altă parte sĕ-i aducă totuşi la ordine.

Faţă de cei avuţi nici când se nu dé semne învĕţătoriul că i-ar preferi ori partinì în vre un mod; pentru că în acest cas nu numai elevii din clasă, ci chiar şi părinţii pruncilor nu mai sunt cu respectul cuvenit faţă de învĕţătoriu. Autoritatea lui decade în faţa elevilor, în faţa părinţilor. De câte-ori nu se aud plângeri în scóla cutare „nu a fost pedepsit deşi el încă órtă vină“ etc. etc. Invĕţătoriul totdéuna se fie liniscit în consciinţa lui că a purces, just, şi nepărtinitor faţă cu toţi elevii.

Am scos la ivélă aceste pretensiuni faţă de scólă pentru-că cei competenţi sĕ pótă a-şi da verdictul şi a lua disposiţiuni întru împlinirea mai promtă a acestora

Noutăţi.

Felicitări. Sâmbătă, în ḑiua anului nou, după ieşirea din biserică, membrii gremiului consistorial şi multă inteligenţă au mers la reşedinţa Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul spre a felicita pe bunul archiereu. Escelenţa Sa, fiind de câteva ḑile bolnav şi neputênd primì în persónă felicitările, cei presenţi şi-au indus numele în cóla de înscriere.

Dela reşedinţa archiepiscopéscă au mers la Il. Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu archim. vicariu archiepiscop., unde P. O. D. protopresbiter Ioan Papiu, într'o frumósă vorbire, în care a accentuat recunoscinţa şi mulţămita, ce trebue sĕ avem pentru bărbaţii, cari se fac binemeritaţi, felicită în numele celor de faţă pe Ilustritatea Sa. Il. Sa a rĕspuns în termini călduroşi, accentuând pacea, iubirea şi concordia, ce trebue sĕ domnéscă între ţoţi pentru a puté lucra cu folos, fie care în sfera lui de activitate şi dorind şi dênsul celor de faţă: mulţi fericiţi ani!

* * *

Dela Asociaţiunea transilvană. După cum suntem informaţi, guvernul a aprobat alegerea r. canonic I. M. Moldovan de president al Asociaţiunei.

* * *

Fundaţiunea Silvestru. Comitetul, care din incidentul serbării iubileului de 50 de ani al preoţiei Eminenţiei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit Silvestru Morariu a iniţiat în ţéră o colectă pentru înfiinţarea unui fond, care sĕ pórte numele Eminenţiei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit Dr. Silvestru Morariu şi din al cărui venit anual sĕ se înfiinţeze stipendii pentru fetiţe, care cercetézâ pedagogiul, eventual scóla superióră de fete, a colectat suma de 1402 fl 70 cr. v. a. depuşi la cassa de economii; scrie „Gaz. Bucovinei“.

* * *

Procese. Din Cluş s'a telegrafat foilor din Budapesta, că procurorul a ridicat acusă contra tuturor acelora, cari din incidentul procesului „Replicei“ şi al „Tribunei“ au trimis adrese de aderenţă. Cercetarea în acéstă afacere a scos la ivélă, că mulţi n'au subscris ei aderenţele şi că numele lor de alţii au fost scrise.

Procurorul suprem din Budapesta a intentat proces fóiei „Magy. Állam“ din causa unui articol, prin care provócă la o mare demonstraţiune pe creştini contra jidanilor. Estrasul articolului e cunoscut şi cetitorilor nostri.

In 15 l. c. n. s'a început în Praga un proces monstru contra „Omladinei“. Acusaţi sunt 77 de persóne. Acusa e ridicată pentru crimă de trădare, de vătĕmarea persónei Maj. Sale, de vătĕmarea membrilor casei domnitóre, pentru conturbarea liniştei publice, pentru respândirea de tipărituri confiscate etc. etc.

* * *

Procesul memorandului. Precum suntem informaţi, terminul pentru pertractarea procesului memorandului s'a amânat.

* * *

Aprobare. Maj. Sa a aprobat proiectul de lege al sinodului bisericei ev. reformate din Ungaria. Presidentul bar. Vay a fost insciinţat despre acest lucru, care va apăré şi în fóia oficială.

* * *

Petrecere. In preséra anului nou s'a arangiat în localul societăţii române de lectură din Sibiiu o petrecere cu joc. Petrecerea a fost veselă şi a durat până în ḑiorile ḑilei.

* * *

Nu sări din tren. Din Avrig ni se comunică următórele. In 30 Decembre a. c. st. v. la gara din Avrig s'a întêmplat, că din trenul ce venia de către Sibiiu un pedagog şi respective elev al institulului archiedecesan din Sibiiu înainte de a sosì treuul în gară a sărit jos dimpreună cu un ţĕran. Urmarea a fost, că ambii vinovaţi cu scop de a fi traşi la respundere au fost escortaţi în comună şi încă din eróre tocmai la gendarmărie şi de aici înapoi la gară unde întrebaţi fiind, au mărturisit cine şi de unde sunt; ţeranul însĕ pentru-că n'a spus cum îl chiamă (instruat cum se spune de numitul pedagog) a fost pus sub pedépsă.

Românul ḑice „nu i sărac cel ce n'are tată şi mamă ci e sĕrac cel ce nu are învĕţătură,“ durere însĕ că în casul acesta cel cu învĕţătură a tras cu sine şi pe cel fără de învĕţătură.

Bietul ţĕran dacă scia el că nu-i tot aur ce străluce şi „nu tótă nuca are mieḑ bun“ sigur că nu asculta de sfaturi şi astfel nu era pedepsit, ci se întorcea în pace la bordeiul seu.

* * *

Ambasadorul german din Viena, principele Henric VII Reuss şi-a dat demisiunea. Demisiunea şi-a motivat-o cu starea sanitară, care e fórte sdruncinată.

* * *

Mórtea celui mai temut bandit grec — Din Atena se scrie: Cel ma vestit bandit grec de aḑi în Grecia, Vallindas, care a terorisat de 11 ani cu banda sa districtul Parnasos, a fost acum adus mort la Patras de către căpitanul unei corăbii, pe care tâlharul îl rugase să-l trécă în Turcia pentru 1000 de franci. Imbarcarea s'a făcut pe o furtună nóptea. Ajungênd pe mare Vallindas a fost apucat de bóla de mare şi se svârcolia în cabina sa, nebun de dureri. Atunci căpitanului îi trecu prin cap sĕ câştige cei 10.000 de franci, puşi de guvern pe capul banditului. Căpitanul armat cu un cuţit mare întră la Vallindas şi îl omorî, fără cu tâlharul sĕ se fi putut apăra. Apoi căpitanul s'a dus cu corabia la Patras spre aşi primì premiul dela prefectură. Vallindas a comis 12 omoruri, sutimi de incendiuri şi peste 30 de jafuri. Mórtea lui a produs bucurie în tótă ţéra. Autorităţile au felicitat pe căpitan pentru procedurea lui resolută.

* * *

Un biftec regal de Crăciun. Este obiceiul în Anglia, că de Crăciun pe masa reginei sĕ figureze Royal Baron of Breef, care este un biftec de vacă în adevĕr monstru. Insĕ anul acesta biftecul a fost mai mare decât în totdéuna şi de aceea el a şi fost espus timp de douĕ ḑile la Windsor, ca sĕ-l pótă vedé şi admira ceialalţi invitaţi la palat. Greutatea acestui biftec este de 60 chilograme. Boul, care a avut rara onóre de a furnisa acéstă friptură regală, era un animal prăsit şi crescut pe o moşie din domeniul regal. Apoi biftecul dela Windsor a fost espedat la Obsorne fiind că regina acolo a petrecut sĕrbătorile Crăciunului.

* * *

Cas de mórte. Familia P. O. D. protopresbiter Iuliu Dan din Făgăraş a îndurat o mare durere prin mutarea la cele eterne a unui drăgălaş copil. Anunţul funebral sună astfeliu:

Sever Ioan Dan, născut la $^2/_{14}$ August 1889 după scurte dar durerórse suferinţe, în urma aprinderei de creeri, aḑi diminéţa la 9 óre şi-a dat inocentul seu suflet în mânile Creatoriului în etate de 4 ani şi 5 luni. Partea pământéscă a scumpului copil se va înmormênta din locuinţa părintéscă (strada grecilor Nr. 192) Vineri în 31 Decembre 1893 (12 Ianuariu 1894) la 2 óre p. m. în cimiterul gr. or. din loc. Cuprinşi de adâncă durere aducem acéstă scire jalnică la cunoşcinţa rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor.

Făgăraş, 29 Decembre v. 1893.

Iuliu Dan, protopop; Maria Dan, ca părinţi.
Iuliu şi Parteniu, ca fraţi.

* * *

Invitare. Inteleginţa română din Alba Iulia învită la petrecerea ce se va arangia Dumineca la 4 Februariu 1894 st. n. în sala hotelului „Ungaria“ Venitul curat este destinat pentru întemeierea unui fond scolar în Alba-Iulia. Inceputul la 8 óre séra comitetul arangiator Ioachim Fulea preşedinte. P. S. Cirlea, controlor. Publius Rozor casariu. Preţul întrărei de persónă 1 fl., de familie din 3 membri 2 fl. In pausă se vor presenta jocurile „Căluşerul şi Băruta.“ Supra solvirii sĕ primesc cu mulţămita şi se vor căuta publice.

— Direcţiunea scólei greco-orientale din Aciliu învită la producţiunea scolară împreunată cu joc, care se va ţiné Dumineca în 9/21 Ianuariu 1892 în sala scólei din loc. Inceputul la 7 óre séra. Direcţiunea scólei.

* * *

Rectificare. In nrul 143 a. tr. la articolul „Desvĕlirea portretelor fostilor presidenţi ai Asociaţiunei transilvane“, în pasagiul, în care se face amintire despre consilieriul aulic Iacob Bologa sunt a se întregì cuvintele: a condus ca vice-preşedinte *şi ca preşedinte* al Asociaţiunei cu tact şi moderaţiune lucrările Asociaţiunei.

Bibliografic.

"Familia" din Oradea-mare a întrat în anul al XXX-lea al esistenţei sale Cuprinsul nrului 1 din anul curent este următoriul: Din viaţa de student, de Petrea dela Cluş. — Frunḑele, poesiă de B. P. Haşdău. — Romeo şi Mariela, comediă cu cântece într'un act, (trad.) — Din aforismele lui H. de Balzac. — Cavaler dela natură, de Aurel Trit. — Proverbe. — Poesiì poporale. — Salon; Din marina română. — Bună diminéţa la moş Ajun. — Literatură şi arte. — Teatru şi musică. — Ce e nou etc. — Umor şi Satiră. — Ilustraţii: (esplicaţiuni). — O mongoleză. — Bismarck şi familia sa.

Abonamentul la „Familie“ costă pe an 10 fl pe $^1/_2$ an 5 fl. pe $^1/_4$ an 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

— In editura librăriei C. Sfetea din Bucuresci apare de douĕ ori pe lună revista ilustrată „Vatra“ bine îngrigită şi redactată. Preţul pe an pentru monarchia nóstră 24 coróne.

Sumariul:

Vorba de acasă de I. Slavici, I. L. Caragiale şi G. Coşbuc. — Ḑiua învierii, poesie do G. Coşbuc. — Mara, novelă de I. Slavici. — Din ţĕri strĕine, poesie de G. Murnu. — Sfintele sĕrbători. — Lupii în vatră, epopee naţională de P. Dulfu. — Artă, de Traian Demetrescu. — Reformă…, de I. L. Caragiale. — Sciinţe şi arte, teatru, bibliografie. — Fel de fel: Esplicaţia ilustraţiunilor. Varietăţi. De ale casei. Cronica politică. Mode. Gâcitori etc.

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învĕţătoriu la scóla poporală gr. or din comuna Turnişor, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) în bani 300 fl. parte din cassa alodială, parte dela popor şi parte dela biserică;

b) 3 stângini metrici de lemne, din cari e a se încălḑì şi sala de învĕţământ;

c) dela fie-care înmormêntare şi mort 20 cr.;

d) cuartir liber în edificiul scólei.

Dela concurenţi sĕ cere se pórte strana în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul prescris.

Turnişor, în 21 Noembre, 1893 v.

Comitetul parochial:

Íoan Platoş, preşed. *Pavel Vulc*, notariu.

Nr. 981

Vidi: **Ioan Papiu**, protopresb.

[1] 2—3

Nr. 535 [2] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de classa a II-a Voila, în protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 484 fl. 50 cr. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraş, 12 Decembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului.

Iuliu Dan, protopresb.

Nr. 713—1893 [3] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III-a din Răcătău, se escrie pentru a doua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 402 fl. despre care se pot trage informaţiuni mai de-aprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-şi aşterne suplicele instruite conform normelor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus statorit.

Sebeş, în 12 Decembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu, protopresb.

Nr. 355/1893 [7] 1—3

CONCURS.

Aprobându-sĕ de Venerabilul Consistoriu archidiecesan la 28 Septembre 1893 Nr. 5660 B. instituirea unui post de capelan ín comuna bisericéscă gr. or. Arada, de cl. II, în protopresbiteratul Câmpenilor, sĕ publică, concurs pentru întregirea acestui post, după conţelegerea avută cu comitetul parochial, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Acest post este împreunat cu jum. a venitelor sigure parochiale în sumă totală de 741 fl. v. a. precum şi din alte venite accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile lor concursuale însoţite de documentele recerute de legile din vigóre până la terminul pus la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 20 Decembre, 1893.

Romul Furduiu, proropresbiter.

Nr. 646/893 [8] 1—3

EDICT.

Marina Dumitru Gonţa gr. or. din Braşov, carea de 5 ani a părăsit pe legitimul ei bărbat Constantin Govna gr. or. tot din Braşov, fără a sĕ sci unde petrece, sĕ citéză prin acésta a sĕ presenta în termin de şése luni înaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan ddto 10 August a. c. Nr. 4856 B., la din contră procesul intentat de actorele, sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, în 29 Novembre, 1893

Forul matrimonial gr. or de I instanţă al tractului Braşov.

Ioan Petric, protopop.

Nr. 489/1893. [5] 1—1

Publicaţiune.

În sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică, că Ana n. Vûlc din Aciliu prin sentenţa consistorială din 22 Octobre a. c. Nr. 5863 B. s'a despărţit total de cătră pribegitul ei bărbat Samoilă Popoviciu, tot din Aciliu.

Sĕlişte, 31 Decemvre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei

Dr. Nicolae Maier, protopresbiter.

Nr. 496/1893 [6] 1—1

Publicaţiune.

În sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică, că Stana Teodor Hînsa din Sĕlişte prin sentenţa consistorială din 28 Iulie a. c. Nr. 3989 B. s'a despărţit total de cătră pribegitul ei bărbat Dumitru Bucur Goşa tot din Sĕlişte.

Selişte, 31 Decemvre. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr or al Sĕliştei.

Dr. Nicolae Maier, protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta – Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2,12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	23	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15				4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş — Turda

					Station				
7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3 Sibiiu, Sâmbătă 8/20 Ianuariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuě ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe semestrul I Ianuariu-Februariu-Martiu al an. 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Dec. 1893, sě-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Situațiunea învěțătorilor nostri.

În timpul din urmă s'a vorbit mult, s'a scris și mai mult despre împăcarea românilor pe cale socială. Cu deosebire diaristica magiară — în urma cuvêntărei program al ministrului Heronymi, în dietă, credea cumcă s'a aflat punctul archimedic, pentru împăcare. S'a credut și se mai crede, că câteva frase sforăitóre vor afla resunet în sinul naționalităților. Eram ținute naționalitățile atât de naive și sěrace cu spiritul, încât au putut se fie chiar dintre bărbați da stat ai Ungariei unii de convingerea, că mai pot prinde cevași promisiunile dulci. S'a aflat chiar — după cum spun diarele magiare — un ministru carele se întrebe pe un vice-span nu cumva genéză pe valachi, nu-i supěră pantalonii unguresci, în care umblă îmbrăcați oficialii comitatului. E preste měsură caraghiósă întrebarea, mai vêrtos, când se afirmă și atribue ministrului de interne Hieronymi. La rêndul nostru am puté respunde în mod naiv: n'au decât sě îmbrace oficialii comitatelor, cari trăiesc din sudórea românilor opinci și cojoc și înfrățirea ar fi gata. Noi însě avem proverbul: lupul își schimbă părul dar năravul nu. Pe terenul social nu va fi posibilă o împâcare în etern între asupritori și asupriți, între stăpâni și desmošteniți.

O împăcare pe cale socială e posibilă numai între oameni egali în drepturi, egali în datorințe. Numai așa ne putem închipui o împăcare între supușii unui stat. Cu vorbe góle, nu mai merge, faptele au sé vobréscă. Suntem sătui noi românii de promisiuni. Și cu deosebire, când gónele s'au început pe tot terenul contra nóstră, sě mai fie cineva atât de naiv încât sě crédă, că o împăcare se póte desvolta pe cale socială? Cutezăm a afirma, că nu! Ne dóre inima, că trebue se dicem acésta, când avem înainte-ne atâtea fapte recente, cari țintesc la stingerea vieței nóstre românesci. Sě încete persecuțunile sistematice, sě fim egali mai ântâiu înaintea legei, și numai apoi s'ar puté vorbi de o împăcare pe cale socială.

S'a dis din partea multora, că poporul român e blând, ascultător, și numai preoții și învěțătorii 'l agitéză. Cei-ce suntem în mijlocul poporului scim, cá acésta nu e adevěrat. Scim însě aceea, că poporul ține mult și urméză adese-ori orbesce preotului și învěțătoriului, în care au încredere. Asta e un adevěr, ce se póte constata. Ei bine! Și ce fac ce-i ce propagă, și cred în o împăcare pre cale socială? Aprópe e anul trecut, de când s'a început o gónă asupra învěțătorilor nostri, cum nu s'a pomenit până aci. Șicanările urméză șir de șir. Sě le constatăm aceste góne, aceste șicanări. Pre la finea anului trecut 1892 învěțătorii nostrii sub aspre pedepse au fost provocați a și așterne documentele la inspectoratele regesci de scóle, pentru-ca sě fie luați la fondul de pensiune învěțătoresc regnicolar. Au fost constrinși învěțătorii a-și traduce până și estrasul de botez în ungaresce. Și când colo, ce se vedi! ministrul sub diferite preteste nu le recunósce la o mare parte anii de serviciu, ci îi primesce la fondul de pensióne numai decând și-au presentat documentele. Nu li s'au recunoscut deci de ani de serviciu. Atâta însě nu era de ajuns. S'a pornit góna asupra învěțătorilor, cari nu posed perfect limba magiară. Organele administrative și-au perdut — parecă — în mare parte mințile în urma cunoscutului ucas al ministrului de iustrucțiune. In comitatul Bihorului se cere dela Vicariul ortodocs și dela capul diecesei greco catolice de Oradea mare, ca sě destitue pre învěțătorii, cari nu posed perfect limba magiară. Nu sunt cruțați nici sasii, și în comitatul Bistrița-Năsěud se cere anularea diplomelor la mai mulți învěțători, fiindcă nu posed perfect limba magiară. Se cere apoi destituirea învățătorilor români în comitatul Tàrnavei mici, tot din causa necunoscinții perfecte a limbei magiare.

S'au suspendat — fără a premerge cercetare disciplinară — învěțătorii nostrii din Borgo-Prund, și unul din cttul Hunedórei.

Ce se mai dici apoi de învěțătoriul Vancu, scos cu gendarmii din postul de învěțător, și escortat ca un criminalist până la locul natal? In fața acestora remânem îmărmuriți, și trebue sě ne întrebám óre acesti învěțători, alungați din scólă, pre stradă sě propage ei óre împăcarea pre calea socială? Sě ne respundă cei ce îi alungă.

De când recunóscerea limbei magiare — perfect — constitue o trangresiune, or crimă, pentru carea un învěțătoriu se pótă fi alungat din oficiu?

Nu scim sě esiste atare lege. In cosecință trebue se declarăm că góna pornită asupra învěțătorilor nostrii ne căşuněză multă amarăciune, agită poporul, și contribue în grad mare la înstrěinare.

Sě nu sě uite, că fiind lovite sentinelele românismului, propagatorii culturei în sinul poporul, este lovit însuși poporul nostru! Se nu ni se întindă mână frățéscă, pre cât timp acésta mână ne lovesce în față.

La proiectele politico-bisericesci.

Un amic al fóiei nóstre, îngrigiat de sórtea bisericei nóstre în fața fatalelor proiecte bisericesci ale guvernului, ne scrie următórele:

Reformele bisericesci proiectate de liberalul guvern magiar sunt lovitura de mórte, ce se va da sentimentului religios al poporului nostru.

Ele au menirea sě stîngă și cele mai de pe urmă scântei de evlavie ce se mai află în poporul nostru.

Étă marele pericul, care îl semnalăm și contra căruia trebue sě luptăm cu tóte armele legale, ce ne stau la disposiție.

Episcopatul catolic a luat deja posiție, diarele clericale ultramontane dau signalul de alarm, și episcopatul bisericei ortodocse avem firma convingere, că-și va face datorința, când va fi chemat sě le combată cu tótă tăria convingerei.

Este óre destul acésta, în fața unei atari primejdii, ce se pregătesce?

Dogmele bisericei nóstre, tainele întrupate în firea némului nostru, óre sě nu reclame ele o posiție pe o scară mai întinsă?

Guvernul a dat mâna cu iudaismul — și banii evreilor sunt, cari lucră pentru de a ne desmoșteni de vechile tradiții, și a ne aduce înoiri strěine și păgubitóre pentru legătura, ce a esistat între biserică și credincioșii sei.

Bisericele, cari până acum erau îndesuite de creștini au sě rěmână góle, monumentele, cari au servit posterității trăinicia și evlavia némului nostru, au sě fie părăsite și timpul ce-l petreceau creștinii la rugă, au sě l petrécă în cârcĭmele infectate ale evreilor — demoralisători de popóre și de avere.

FOIȚA.

Dcoumente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Dup'aciste kàntà Kàntàreciĭ Heruvimlu.

Kariĭ pre Haruvimĭ skusorit reinfacàmu, șĭ viacà fakètoreĭ Treime tresàncità kàntare aducemu, totà kèstigà lumĕaskà akumu sò lapàdèmu. Ka pre imperatlu totulor sò primimu pre cel nevezut inkungĭurat de cetele àngerestĭ. Aliluia. De treorĭ.

Ĕarò in Joĭa mare in loklu Heruvimluĭ se kàntà urmàtore:

Cineĭ teeĭ skunsorità astàzĭ, Fiul Zeuluĭ! partĕan ne primeste; kà eu nu voiŭ spune neamicilor teĭ skunsoriĕa tĕa, necĭ voiŭ da cie basĭare ka Iuda; mà ka lotrul me màrturisesku cie: Reinimàme Domne! intru imperaciĕa tĕa. Aliluia. De treorĭ.

Ĕarò in Sàmbàta mare in loklu Heruvimluĭ se kàntà urmàtore:

Sò takè tot trupl omenesku, și sò sté ku frikà, și ku kutremur, și nemik pamèntesku intru sine sò nu kugete, kà imperatlu imperacilor, și Domnul domnilor vine sò se jungie, și sò se dé spre mànkare kredincĭoșilor. Și mergu inàntĕa acistor cetele àngerestĭ ku totà Kapeteniĕa și Stepànirĕa: Heruvimiĭ ku okiĭ mulcĭ, și Serafimiĭ ku șese aripe, facĭele akoperu, și kàntà kàntare. Aliluia. Aliluia. Aliluia.

Ĕarò Diakonlu merge la Popa ku Timeerĭul, timeĕazà sànta Mĕasà, karĕa o preàmblà in Kruce, Sàntuarĭul, Aerlu, și pre Popa, dup'aceĕa stà a stinga Popeĭ ku umilincà.

Rogàcĭunĕa, karĕa in timpul kàntàreĭ Heruvimluĭ zice Popa incet:

Nimene din kariĭ suntu legacĭ ku poftele, și ku dismerdàrĭle trupestĭ nu este dignu sò se apropie, seu sò se atingè, seu sò sevèrșĕaskè cie imperate a màrireĭ; kà a serví cie lukru mare, și infrikoșat este ènsușĭ și poterĭlor cerestĭ. Și totușĭ pentru nevorbità, și nemesurată omamarĕa tĕa nemutat, și nestraformat te fakușĭ om, și Arhiereul nostru te numișĭ, și nè dedeșĭ lukrarĕa de sàncie a servireĭ acisteĭ, și al arzèmintuluĭ nesàngeros, ka Stepànlu tutulor. Kà tu ènsucĭ, Domne Zeul nostru stepànestĭ cele cerestĭ, și pamèntestĭ, karele te porcĭ pre Skaonlu Heruvimĭlor, Domnul Serafimĭlor, și imperatlu Israilluĭ, karele estĭ unul Sàntu, și intrà Sàncĭĭ rekiecĭ; pentr'aceĕa pre tine te rog, karele estĭ unul bun, și binĕaskultàtorĭu, rekautà spre mine pekatoslu, și nedignul servul tĕu, și koraceste sufletlu mèu, și inima de konstiince rele, și mĕ indereptĕazà ku poterĕa Sàntuluĭ tĕu Spirtu, karele sum imbracat ku donlu Popimeĭ, și stau inàntĕa sànteĭ Meseĭ teeĭ acisteĭ, și sò arzu sàntul, și prĕa koratlu tĕu trup, și precioslu teu Sànge, Kà la tine vin, și plek cerbicĕa mĕa, și me rog cie, sò nu intorcĭ facĭa tĕa dela mine, nicĭ sò me lapàzĭ dintre fii teĭ, mà digneste a se aduce cie dela mine pekatoslu, și nedignul servul teu donurĭle aciste; kà tu estĭ, karele aducĭ, și te aducĭ, și primestĭ, și te împarcĭ Hristose Zeul nostru, și cie màrire inalcàmu impreunà ku neinceputlu a tĕu Pàrinte, și ku prĕasàntul, și bunlu, și viacà fakètorlu tĕu Spirtu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Dupò sevèrșirĕa rogàcĭuneĭ, se rogà impreunà kàntarĕa Heruvimluĭ. Și dupòcĭ se inklinarà de treorĭ, mergu la Prepunellu, ĕarò Diakonlu, karele merge inànte ku Timeerĭul, dupò timeerĕa Sàntelor se rogà intru sine acista:

Domne! miselinà-te spre mine pekatoslu.

Apoĭ zice Popeĭ: Redikà stepàne.

(Va urma).

Inoirile făcute până acum au adus destule desastre patriei, înoirile din urmă sunt ciocanul, care va nimicí din temelii un ném de ómeni, cari în timpuri de grea cercare au avut drept armă, credinţa.

Siliţi suntem deci sě chemăm poporul la vechea credinţă şi cucernicie strămoşéscă, siliţi sě căutăm, ca se zădărnicim planul infernal, cu care se silesc guvernanţii a ne desmoşteni de obiceiurile eredite, şi împinşi de dorul propriei conservări, trebue sě căutăm remedii pentru de a ferì biserica de lovitura de mórte ce i-se pregătesce.

Legile au sě fie eflucsul dorinţei poporului — şi popórele din Ungaria nu sunt atât de corupte, ca sě reclame legea căsătoriei civile. Administraţia de adi e pěcătósă şi ascunde în sînul seu vermele periciunei, — unei atari administraţii nu i se póte concrede acte, cari se înlocuiéscă pe cele săvêrşite în sanctuariul altariului.

Organele administraţiei unguresci nu ne cunosc limba, nici datinele, şi âstora nu le putem concrede cu inimă liniştită nici sě ne facă un pasport de vite în regulă, de cum sě ne lege pe fii nostri pentru întrégă viaţa cu contracte valabile.

Vorba e, care ar fi modul de procedere, ca sě angagiăm la luptă pe mic şi mare,

Étă o întrebare, ce ni se impune şi trebue sě ne facem séma, ca ea sě-şi aibă resultatele dorite.

O parte neînsěmnată dintre cei ce sunt angagiaţi la luptă ar dorí, ca cestiunea căsătoriei civile şi a celorlalte proiecte politice - bisericesci sě se comunice cu sinódele parochiale şi protopresbiterale.

Noi nu împărtăşim aceste vederi. Aceste corporaţiuni îşi au circumscris cercul lor de activitate în statutul organic şi fără de a periclita autonomia bisericei, nu vom puté sě pertractăm aceste obiecte în aceste corporaţiuni.

Ne remâne deci dreptul de a ne într'uní în diferite centre sau chiar în o adunare mai mare a românilor ortodocşi, unde sě pótă participa ori ce fiiu al bisericei nóstre.

Étă modalitatea, după care credem că mai bine s'ar puté validita votul nostru contra proiectelor bisericesci, — proiecte cari devenind legi sugrumă legăturile, ce au esistat între biserică şi popor.

Suntem de părere, că o atare adunare sě se convóce cel mai curênd, şi conclusele adunărei sě se aducă la cunoscinţa întregului popor dreptcredincios, precum şi a guvernului.

Dacă acesta totuşi ar purcede spre drumul fatal pre care a pornit — şi dacă proiectele ar devenì lege — sě scie lumea, sě scie poporul, că ne supunem de sîlă, dar între noi unul nu va fi, care sě consimtă de a se sci cununat fără lege, până ce nu a urmat binecuvêntarea bisericei, după întrupatele tradiţiuni şi taine ale bisericei nóstre.

Revista politică.

Trecênd vacanţa parlamentară, dieta Ungariei şi-a reînceput activitatea.

Cestiunea cea mai importantă, care dă material de discusiune presei, este crisa, ce domnesce în sinul partidului liberal şi care se manifestă prin ieşirea din partid a mai multor deputaţi cu influinţă. În 15 Ianuariu au ţinut diferitele cluburi de partid conferenţe. În clubul partidului liberal s'a pus în discusiune cestiunea votării proiectelorbi sericesci ale guvernului. Cestiunea a fost pusă la ordinea dilei de cont. St. Károly, carele a întrebat, dacă deputaţii angagiaţi către alegětori pot sě mai rěmână în partid, votând ei contra proiectelor isericesci. La acésta a rěspuns minis- ul Wekerle, făcênd din cestiu- a votărei proiectelor bisericesci o cestiune de partid. El a dis, că toţi cei-ce au făcut vre-o promisiune pe faţă şi publice, pot sě discute aceea cestiune înaintea alegătoritor, promisiunile, ce le-au făcut sunt datori sě le ţină. Astfel de cestiuni se pot discuta şi se póte chiar clarifica dacă deputatul sě rěmână şi mai departe în sinul partidului ori sě iasă. Celor ce au făcut însă promisiuni în ascuns sau au dat revers nu le rěmâne decât o singură cale: sě-şi depună mandatul. — Vreau — dise ministrul — şi rog conferenţa sě ridice la valóre de conclus, că acésta afacere formézǎ o cestiune de partid: acela, care prin vorbiri ori prin votul seu va fi contra proiectelor sě nu mai pótă sta în sinul partidului. Datorinţa politică după părerea mea este, că cel-ce rěmâne în partid ia asupra sa datorinţa că va contribui atât prin votul seu cât şi prin vorbire la reuşita, ce o urmăresce guvernul. — Daclaraţiunile ministrului au fost luate la cunoscinţă

În urma acestor declaraţiuni mai mulţi deputaţi au însciinţat pe presidentul partidului, că ies din partid. Numerul celor ieşiţi din partid până acum e de 35 şi precum sě aude vor mai urma însciinţări. Socotind numěrul membrilor, ce au mai rěmas în partidul liberal până acum şi socotind numěrul celor eşiţi, în cas când s'ar pune cestiunea de a se da guvernului un vot de neîncredere şi cei oposiţionali cu cei ieşiţi ar vota contra guvernului, guvernul e maiorisat cu preste 40 voturi.

* * *

Pe când scirile din Petersburg anunţau, că ambasadorul rusesc Morenheim va fi numit ministru de esterne rusesc în urma meritelor câştigate în apropierea dintre Francia şi Rusia, diarele rusesci aduc scirea, că actualul ministru Giers s'a învrednicit de cea mai înaltă încredere a suveranului seu. Ca dovadă a acestei încrederi se consideră, că în diua de anul nou ţarul rusesc a oferit ministrului seu ordul sântului Andreiu, totdeodată ţarul i-a adresat şi o scrisóre în care îşi esprimă bucuria şi mulţămita, că prin spriginul lui Giers a putut realisa dorinţa sa înaltă de a sta în legături bune cu tóte puterile europene, legături cari formézǎ cea mai puternică siguranţă a menţi nereipăcei europene. In acéstă scrisóre, foile rusesci nu află numai o distincţiune, ce ţarul a voit sě o arete ministrului, dar totdeodată şi o declaraţiune importantă, că ţarul voesce sě păstreze şi pe viitoriu pacea.

* * *

Scirile din Sicilia, cu tóte měsurile aspre luate de generalul Morra, sunt încă tot neliniscitóre S'a început o desarmare totală a cetăţenilor şi cu ocasiunea desarmărilor s'au întêmplat multe conflicte sângerose. Mai ales în Carrara domnesce mare nelinisce. Mai multe bande înarmate au pětruns până în apropierea acelei localităţi, au ridicat barace puternice şi că nu 'şi-au putut realisa la timp scopul, se datoresce împregiurărei, că planul lor a fost trădat şi gendarmeria întărită cu miliţie sosind la timp a ocupat o posiţiune favorabilă şi în urma unui foc de arme vehement a putut alunga şi în parte a prinde pe atacători. In Livorno încă s'au întêmplat mai multe ciocniri şi s'a aflat bombe, care dacă nu se descoperiau la timp puteau produce mari stricăciuni. Din Palermo se anunţă, că în fie-care di sosesc trupe, care sé întăréscă armata din aceea împregiurime.

O scrisóre în cestiunea transilvană.

Dl. Constantin Bălăcean, secretar de legaţiune şi politic îmbětrânit a adresat o „epistolă deschisă“ contelui Apponyi în cestiunea ardelénă. Étă părţile mai interesante din acéstă scrisóre, după „L' Independance Roumaine“ (nr. din 30 Dec. v.):

Dl. Bălăcean sulevézǎ dóuě cestiuni în epistola sa, anume: pretinsul iredentism român şi interesul magiarilor de-a urma sau a abandona actuala lor politică faţă de români.

In cât pentru iredentism, dl Bălăcean dice, „că nu se póte cere inimilor române a nu bate mai cald şi mai repede la ţipetul de suferinţe al fraţilor de peste munţi. Acésta însě va înceta îndată ce legile şi mai ales cei chemaţi a le aplica vor deveni mai umani. Atunci se va vedé, în ce a consistat acest iredentism.

Cât pentru partea a II dl Bălăcean întrébă: „Este óre în interesul bine chibzuit al magiarilor de-a urma o asemenea poliică internă? Apoi continuă:

„Cât pentru mine în sufletul şi conoscinţa mea, nu cred. Nu trebue decât sě ne aducem aminte de neclintita fidelitate a românilor faţă de tronul Habsburgilor şi respunsul e clar.“

„Némul românesc, de care cu mândrie mě ţin şi eu, este tréz, pacient, răbduriu, resistent şi curagios, de altmintrinea ca tóte rasele latine, când e vorba a fi asimilat, e rebel. Il poţi ademeni prin blândeţe, dar nici când în mod violent. Pentru a aduce raţionamentul meu până la ecstrem admit că ar putea fi suprimat, dacă ar esista mijlócele indispensabile pentru acest scop crud, anume: Superioritatea numerică . . . . . . aceiaşi religiune, acelaşi călindariu, făcênd sě coincidă serbătorile mari religióse, şi o Siberie unde renitenţii sě fie colonisaţi.“

„Étă domnul meu, pentru ce la noi multe suflete bune sě tem de o anumită putere, care e superflu a o aminti. Iar — lauda d-lui — Magiarii nu posed nici una din aceste 4 mijlóce necesarii. Lor deci nu le rěmâne alta decât, blândeţe . . . . sau ilusiunile. Aceste ilusiuni mult timp i-au îmbătat prin un sentiment de şovinism esaltat şi de energie patriotică fără păreche. Adi însě în faţa lor înşile şi în faţa atenţiunii Europei informate, mai este óre posibilă realisarea lor, nu sunt ele simplaminte periculóse?

Permitem d-le conte, sě ţi atrag atenţiunea asupra unei întâmplări, publicate în nrul dela 21 Decembre (2 Ianuariu) în colónele diarului L' Independence Roumaine sub rubrica „Notes sur la vie du roi Charles de Roumanie parune temoin oculaire.“ 18/30 Ianuariu 1866, cu tot gerul şi vêntul principele Carol îşi continua călătoria în trăşură deschisă. Intre Iaşi şi Têrgul-frumos unul dintre surugii sei cade de pe cal şi îşi frânge un picior; principele se interesézǎ mult de starea victimei nefericite, dar curagiosul postilion declară, ca trântura n'are nici o importanţă: trebue sě se vindece până la reîntórcerea principelui, fiind că el este neînlocuibil prin altul. Inţelegând că principele se va întórce preste vre-o 15 dile postilionul asigura, că până atunci piciorul va fi pe depliu vindecat. 28 Ianuariu (9 Faur) postilionul dela Têrgul-frumos e reînsănătoşat şi gata a întra ér în serviciu. Piciorul i s'a vindecat pe deplin.“ — Acest postilion mi se pare cel mai bun, simbol al rasei nóstre: El póte cădea, póte zăcea la pămênt cu piciorul rupt: dar nu şovăesce, ci e răbduriu, curagios şi liniştit; — el scie că peste puţină vreme va fi din nou călare, — pentru-că şi D-deu o vrea acésta şi asa este scris — dice el — făcênd semnul sântei Cruci.

„Gândiţi d-vóstră, că se póte aservi o asemenea rasă?

Dar pentru a reîntra în gravitatea sugetului, ce vě impórtă, îndrăsnesc a vě întreba, dacă d-vóstră nu cugetaţi, că asemenea politică póte aduce primejdii chiar şi din punctul de vedere al dualismului? Eu din partemi mě tem, că ce fel de scop, are insistarea asupra funcţiunii de a face din împeratul Francisc Iosif rege când e în Bpesta şi chiar când nu e acolo? Ca tóte lucrurile, cari nu se razămă de cât pe o convenţiune fictivă, aşa şi acéstă duhlicitate a persónei venerate a Maiestăţii Sale ar avé pare-mise trebuinţă de-o mai mare cruţare şi de-o altă poliică internă în regatul sântului Stefan.

Dacă e permis a-mi spune o parte in părerile mele asupra acestui suget atât de delicat, nu este fórte greu a admite, că Francísc Iosif, a cărui fineţă de inimă e proverbială în tótă lumea şi pe care poporul seu l'a vědut nu odată tânguîndu-se la privirea unei calamităţi publice; în calitatea sa de rege al Ungariei prive ce fără amărală profundă scăderea adoraţiunii supuşilor sei români din Ardél ér ca împěrat al Austriei vede crescând di de di afecţiunea şi fidelitatea celorlalţi supuşi ai sěi?

„Cred că aci e un serios suget de meditaţiune pentru un om de valórea d-vóstră“

„Şi nu sunt departe de-a crede că majestatea sa impěratul şi regele nu e singur în Viena, care simte astfel.“

„Óre este în adevěr prea temerar de-a presupune, că archiducele Albrecht a uitat de împrejurarea că crucea „Maria Theresia“ o datoresce eroismului unui regiment român?“

„Pentru a termina acéstă scrisóre, care nu voiesc sě o lungesc prea tare vě atrag atenţiunea d-le Conte — asupra basei câtorva argumente, pe cari am avut onórea a le atinge în fuga penei“

„Dacă am fost destul de fericit pentru a vě convinge, nu mě îndoiesc, că intervenţiunea d-vóstră este eficace pentru binele românilor din Ardél, a fraţilor noştri, dar compatrioţilor d-vóstre.“

„Numele, valórea, popularitatea d-vóstre, cu un cuvênt înalta-vě situaţie politică, vor avé de nu decisiv, totuşi un mare pond, în acéstă cestiune, care ne desparte şi care se inveninézǎ di de di, presistând pe calea apucată.“

Dacă d-vóstră veţi face aceste, veţi fi sigur binemeritat de umanitate şi de ţara mea, dar repet, cu cea mai ardětóre convingere, că veţi fi binemeritat mai ales pentru propria ve patrie.

Noutăţi.

Paradă militară. In diua „Arătărei Domnului“ s'a săvêrşit sânţirea apei în suburbiul iosefin, de O. DD. preoţi: Simion Popovici capel. militariu şi Petru Simtion. Procesiunea din biserică s'a făcut la $9^{1}/_{2}$ óre, asistând pe lângă un numeros public soldaţii români, dela tóte trupele staţionate în Sibiiu. A luat parte un frumos contingent de oficeri, în frunte cu dl colonel Boier. In decursul serviciului s'au dat trei salve cu o mare precisiune. Trupele au fost conduse de dl maior Muntén, avênd de adjutant pe sub-locot. Florian. Dintre ceilalţi comandanţi la trupe am notat pe căpitanii: Roşca, Hidu; locot. Hidu etc. Musica militară a cântat în decursul stropirei: „In Iordan.“ După terminarea stropirei cu apă, trupele au fost luate în revistă de dl colonel Boier.

* * *

„Tribuna“ din Sibiiu, fiindu-i, precum scim, suspendată apariţiunea de câteva septămâni, eri a reapărut, asemenea şi „Fóia poporului“.

* * *

Bal. Balul reuniunii femeilor române de aici, arangiat Joi séra, a succes strălucit. Publicul distins, flórea inteligenţei nóstre şi streine, care a participat, decoraţia salei, eleganţa toaletelor, graţiositatea cu care s'a jucat, tóte aceste ne-au dat dovadă, că balul reuniunii nóstre, ca şi în anii trecuţi, a stat la nivelul, ce i sě cuvine, a fost bal de elită, unul dintre cele de frunte între balurile din Sibiiu, si cel dintâiu între balurile române din Ardél. In nrul viitor vom face un raport mai detaiat. Adi ne mărginim pentru frumósa reuşită a balului a felicita pe d-na presidentă a reuniunii Maria Cosma si pe comitetul arangiator, în frunte cu d-nii presidenţi Dr. O. Rusu şi căpitan Roşca.

* * *

Anul nou în Bucuresci. In diua anului nou a pontificat la serviciul divin I. P. Sa metropolitul primat Ghenadie cu asistenţă numěrósă şi înaltă. Au asistat la serviciu Maj. Sa regele cu casa civilă şi militară, ministrii ţěrei, diplomaţii streini, autorităţile civile şi militare. După terminarea serviciului Maj. Sa regele s'a retras în salónele metropolitului primat, unde a primit felicitările de anul nou.

In aceea ḑi séra s'a dat un bal de curte, care a reuşit splendid. La supeul, ce s'a servit la 12 óre nóptea au fost trei serii de câte 350 de persóne. Regele însuşi a rĕmas pănă cătră ḑiuă.

Tot în acea ḑi regele a adresat armatei următoriul ordin de ḑi: „Ostaşi! Anul cel nou sosind, pe voi vĕ găsesce tot credincioşi apĕrători ai ţĕrei şi ai tronului, ér pe mine mândru, că sunt căpetenia vóstră. Insufleţiţi de sânta-ve datoriă, şi eu sigur fiind, că în ori-ce împrejurare veţi rĕspunde la înalta vóstră chiemare, sprijiniţi-vĕ totdeuna pe îngrijirea şi dragostea mea. Oficeri, sub-oficeri şi soldaţi: vĕ urez ani mulţi şi fericiţi. Dat în Bucuresci, la 1 Ianuariu 1894. *Carol.*

* * *

Cadouri. In Sibiiu s'a constituit un comitet de domnişóre, cu scopul de a presenta de anul nou cadouri luptătorilor noştri naţionali, cari sufer în închisóre. Cadourile s'au trimis deja la destinaţia lor. Părintelui Lucaci, precum ni sĕ scrie din Pesta, i-a predat cadoul o comisiune a tinerimei universitare române, în ḑiua de anul nou. Cadoul constă din un potir, disc, stea, linguriţă, cuţit de aur şi o tavă de argint, rechisite necesare la pregătirea sfintei cuminecături. Piedestalul pórtă inscripţia: „*Totul pentru naţiune. Fetele române din Ardél şi Ungaria*“. Tóte aceste rechisite erau aşeḑate într'o casetă de pele, ce pórtă monogramul V. L. Cadoul a fost însoţit de o adresă căldurósă a fetelor române, subscrise, în numele a 550 fice inteligente române, de comitetul din Sibiiu.

* * *

Fitz Gerald. In „Ţara“ de la 1 Ian. v. c. cetim cu privire la călĕtoria de studiu a lui F. Gerald, între altele următórele:

S'a remarcat mult în timpii din urmă că marile ḑiare din Londra încep a se ocupa eu cestiunea română consacrându-i din când în când câte-va rênduri favorabile. Ast-fel am avut ocasia a releva câteva articole ale ḑiarelor „Times“, „Daily-Nevs“ „Standart“, „Morning Post“, Truth, etc.

Faptul, că puternica presă englesă se ocupă cu cestiunea română e deja un succes îmbucurător. E mai semnificativ, însĕ, că Daily Nevs, principalul organ liberal, a trimis pe renumitul sĕu corespondent, d. C. Fitz Gerald, în Transilvania spre a studia cestiunea română cu deamăruntul. Şi d. Fitz Gerald, de o lună deja cutrieră tóte oraşele din Transilvania întreţinêndu-se cu fruntaşii români şi unguri din diferite localităţi şi făcênd anchete printre ţĕrani.

De vre-o trei ḑile d. Fitz Gerald se află în capitală. Convinşi că facem un serviciu cetitorilor nostri, ne am adresat acestui distins coleg spre a afla resultatul misiunei sale între români.

Intre alte întrebări, cu privire la cestiunea orientală etc. corespondentul de la „Ţara“ l-a întrebat pe dl Gerald:

Ce impresie v'au făcut ţĕranii români din Transilvania?

— Sunt fórte harnici, viguroşi, sănĕtoşi şi în bună stare. Este fórte puternică acéstă masă şi-ţi e drag sĕ veḑi cum se desvoltă aceşti ţĕrani.

* * *

Adevĕr sĕ fie? Ḑilele trecute a umblat pe la Sibiiu dl Slavici. „Ţara“ din Bucuresci ne spune, că dl Slavici a venit la Sibiiu cu o misiune ciudată, cu aceea de-a îndemna pe membrii comitetului nostru naţional, ca încă înainte de pertractarea procesului Memorandului. sĕ fugă în România. „Ţara“ dă acésta scire cu reservă. Ar fi dureros, ca ea sĕ se adeveréscă şi ar fi şi mai dureros, ca esemplul dat de dl Eugen Brote sĕ afle între noi imitatori.

* * *

Studii asupra românilor din Macedonia. „Timpului“ ise scrie din Lipsca: E sciut, că neobositul scrutător pe terenul filologiei române, Dr. Weigand, a întreprins o călĕtorie sciinţifică la românii macedoneni, petrecênd 15 luni de ḑile printre ei şi cutreerând întréga peninsulă balcanică, pretutindeni pe unde a putut afla români, pentru ca sĕ le studieze limba, datinele şi obiceiurile. Spesele considerabile (7200 mărci = 9000 franci) ale acestei călĕtorii, intreprinsă în folosul filologiei române, au fost acoperite din partea Academiei de sciinţă din Berlin, a societăţii de sciinţă din regatul Saxonia şi a ministerului de culte din Prusia. Bogatul material adunat de Weigand va cuprinde 5 volume: filologie, literatură şi istorie. In ḑilele acestea va apărea primul volum conţinênd studiile asupra literaturei poporale a macedo-românilor. Cât de mare e interesul în cercurile sciinţifice germane pentru această operă, dovedesc şi împrejurarea că societatea de sciinţă a regatului Saxonia a contribuit, din iniţiativa proprie, încă cu o sumă de 1500 mărci la tipărirea materialului.

* * *

Un regulament bun. Comitatul Heves a făcut un regulament. în sensul căruia băieţilor, cari n'au împlinit încă anul al 15-lea de etate, nu le este permis a petrece în birturi, sau a lua parte la petreceri publice, pedepsindu-se pentru asta birtaşul, sau arangiatorul petrecerii, mai departe părinţii sau tutorii băieţilor. Ministrul Csáky a aprobat acest regulament şi l'a trimis la inspectorii scolari cu însărcinarea de a influenţa sĕ fie primit şi în alte comitate.

* * *

Frecuenţia pasului Turnul-Roşu. Din arĕtarea ce s'a făcut despre frecuenţia pasului Turnu Roşu, sĕ vede, că în decursul anului 1893 au trecut dela noi în România prin acest pas 7073 de indiviḑi, ér din România au venit la noi 5081.

* * *

Cât costă administraţia comitatelor. Administraţia tuturor comitatelor din Ungaria, a costat anul trecut 4,566.861 fl. 10 cr. Din acésta sumă comitatele ardelene au spesat precum urméză: Alba inf. 59.360 fl.; Bistriţa-Năsĕud 47.554 fl.; Braşov 42.748 fl.; Ciuc 47.300 fl.; Făgăraş 41.350 fl.; Treiscaune 48.900 fl.; Hunedóra 80.008 fl.; Têrnava-Mică 42.598 fl.; Cojocna 64.970 fl.; Murĕş-Turda 57.530 fl.; Sibiiu 55.745 fl.; Sĕlagiu 65.915 fl.; Solnoc-Dobâca 44.780 fl.; Turda-Arieş 52.850 fl.; Odorheiu 41.500 fl.

* * *

Poporaţiunea Rusiei. Din Petersburg sĕ scrie, că după statistica oficială apărută acuma, numĕrul locuitorilor Rusiei au fost în 1 Ianuariu 1891 119,032,750 de suflete, în decurs de trei ani poporaţiunea s'a sporit cu 5 milióne, aşa, că de present Rusia are 124 milióne de locuitori.

* * *

Sărăcia la Londra. După o statistică oficială publicată mai ḑilele trecute, numĕrul nenorociţilor, care sunt ajutaţi de asistenţa publică era la 24 Decembre st. n. de 108,000 mai mulţi decât la Crăciunul din anul trecut. Cifra din anul acesta este cea mai mare care s'a putut constata până acum în Anglia. Prima causă de atâta miserie sĕ atribuesce marei greve a lucrătorilor dela minele de cărbuni, care a durat, după cum sĕ scie mai multe luni desorganisând o mulţime de industrii şi aruncând în sărăcie pe mii şi mii de lucrători, cari nu au găsit nici până aḑi de lucru.

* * *

Necrolog. Jalnicii, soţia Paraschiva, fraţi Major, Ioan şi protopopul Romulus, sora Elena Ginea, cumnaţi, cumnate, nepoţi si nepóte, au durerea a anunţa încetarea din viéţă a prea iubitului loţ, frate, cumnat şi unchiu **Aron Crainic de Bolgarfalva**, tribun de la 1848, decedat în ḑiua de 31 Decembre 1893 óra 8 séra în etate de 70 ani. Inmormêntarea a fost Duminecă 2 Ianuariu 1894, óra 2 după améḑi din locuinţa sa strada Sfânta Mina Nr. 2 la cimitirul Şerban-Vodă în Bucuresci.

* * *

Invitări. Societatea academică „Junimea“ din Cernăuţi învită la balul care se va arangia Joi la 20 Ianuariu (1 Faur) 1894 în sala societăţii filarmonice. Preşedinte de onóre: Dr. Iancu cav. de Zotta. Preşedintele comitetului arangiator: C. cav. de Popovici. Preşedintele societăţii: R. cav. de Grigorcea. Inceputul la $8^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare: pentru o persónă 4 fl., loja 20 fl.

— Invitare la Balul român, ce se va arangia la Arad în salele hotelului „Crucea albă“ la 10 Februariu 1894 st. n. în favorul „Reuniunii pentru ajutorarea studenţilor români, lipsiţi de mijlóce Dr. Stefan C. Pop preşedinte. Dr. George Popovici Paul Rosvan vice-preşedenţii Drnd Cornel Ardelean Drnd Ioan Nemet secretariu Iuliu A. Herbay cassar. Drnd Teodor Popescu controlor. Inceputul la 8 óre séra. Bilete de persónă 2 fl. de familie 5 fl. bilete de galerie rêndul I cu 2 fl. al II cu 1 fl.

— Reuniunea pompierilor din Rĕşinari invită la balul care va avé loc în 20 Ian. n. 1894 în edificiul scólei. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei. Preţul de intrare: a) de persónă 50 cr. b) de familie 1 fl.

* * *

Ţĕranul şi conductorul. Casul s'a întêmplat la o gară în Germania. Un ţĕran, care voia sĕ călĕtoréscă, sosì la gară în momentul, când trenul se punea în mişcare. El voì cu tóte aceste sĕ se urce în un cupeu, dar conductorul îl împedecà de pe scări. Ţĕranul furios, cuprinse preste mijloc pe conductor şi-l trase jos din tren, între risetele generale ale publicului de pe perou, strigând: „Dacă mie nu-mi permiţi sĕ merg, nici tu nu vei merge“. Şi ei remaseră în gară. Ţĕranul, firesce, fu pedepsit pentru fapta lui, dar trenul merse — fără conductor.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Lângă Piatra-Craiului, spre rĕsărit, sĕ află pasul Branului, precum am amintit mai nainte. Dela Braşov spre méḑăḑi-apus, şesul Bârsei se afundă între munţi, ca un golf lat, formându-se astfel pasul. Prin el merge un drum de ţară bun, până în România, lângă care sĕ află un castel, ce împodobesce pasul. Incă înainte de-a sosì la castel, terenul devine delurcs colinos, ţinând astfel până la graniţă. Păraiele de munte ce udă văile acestui ţinut, stâncile, ce sĕ află pelângă drum şi în cari sĕ găsesc câte-va peşteri, castelul Branului, care sĕ află pe o stâncă, apoi casele împrăştiate printre liveḑile cu păşune bogată, tóte aceste încungiurate de munţi puternici, ne dau un tablou romantic şi fórte plăcut.

Lângă acest pas spre rĕsărit sĕ nalţă grupa Buceciului, ale cărui ramuri sĕ întind până la pasul Timişului.

Piscul cel mai nalt al Buceciului, sĕ află la graniţa ţĕrii şi sĕ numesce Omul sau la Om, avênd o nălţime de 2508 metri. Dela el spre méḑăḑi-rĕsărit, pe teritorul României sĕ nalţă alţi soţi uriaşi ai lui, cum sunt: Colţu, Vîrful cu Dor, Piatra, Furnica, Caraimanul ş. a. despre cari sĕ află tradiţii fórte frumóse. Despre Omul încă este o tradiţiune. Pe vêrful lui, pe un podeiu sĕ află trei grupe de pétră, cari din depărtare samĕnă a fi ómeni de pétră şi dela ele îşi are piscul numirea.

Tradiţia însĕ ne spune, că odinióră pe acest munte îşi avea locuinţa un împĕrat, Manea, care era un om fórte bun şi milostiv. Supuşii lui veniau la el din tóte părţile, căci el le ajuta cu ce numai putea, îi mângăia cu vorba, le alina durerile cu ierburi vindecătóre. Pentru bunătatea lui apoi poporul l-a numit „Om“, voind prin acésta a ḑice, că e adevĕrat om între ómeni şi numirea s'a dat apoi şi muntelui, unde a locuit el.

Partea sau laturile de cătră méḑănópte ale Buceciului au păreţi de sttâncă preţipişi şi prăpăstioşi şi pentru aceea, privit de pe şesul Bârşei, el apare fórte impunĕtor. Spre méḑănópte ramurile lui sĕ estind până la Braşov, unde se termină cu piciorul de munte Têmpa. Dintre piscurile de aici, cel mai nalt este Cristianul-Mare, înspre Braşov şi Cristian.

De pe vêrful Cristianului avem o privire fórte frumósă, atât asupra şesului Bârsei, cât şi asupra munţilor din prejur. La pólele munţilor sĕ vede Braşovul, apoi sĕ estinde şesul, încungiurat cu munţii depărtaţi de pe la marginele lui. Acesti munţi, cari sĕ vĕd şi de pe alte înălţimi, de pe vêrful Cristianului ne apar în conturne fórte bine marcate şi putem distinge singuraticele piscuri mai însĕmnate ale lor. O privire chiară avem şi asupra munţilor Bârsei, cari sĕ nalţă în apropiere, cum e Piatra Craiului şi Buceciul cu cóstele stâncóse, apoi Piatra-Mare, dincolo de pasul Timişului şi mai departe munţii Buzeului, cu puternicul pisc Ciucaşul.

Pasul Timişului este unul dintre cele mai însemnate pasuri ale nóstre. E însemnat ca cale de comunicaţiune, căci este singurul pas al Ardélului, prin care sĕ află construată cale ferată în România. El în partea de cătră Ardél e udat de riuleţul Timiş, care curge spre lăuntrul Ardélului, spre şesul Ţerii-Bârsei. In privinţa acésta acest pas, dimpreună cu cel al Branului, sĕ deosebesce de celalalte pasuri ale nóstre. Pasurile nóstre aprópe tóte sunt înclinate spre înafară şi pentru aceea prin ele străbat apele din Ardél în ţerile vecine. Pasul Timişului este înclinat spre şesul Bârsei şi pentru aceea Timişul curge spre lăuntrul ţerii. Pe ţermii acestui riuleţ sĕ află un drum de ţară, care a început sĕ sĕ facă pe la finea seclului trecut, la anul 1788; înainte de aceea numai călare sau pe jos sĕ putea trece prin acest pas. Afară de acésta sĕ află prin pas cale ferată, precum am amintit. Linia ferată, ce trece pe aici, este linia principală a ţerii, din care sĕ rămuresc celelalte linii laterale. Ea întră în Ardél pe la Ciucia, pe valea Crişului-Repede trece pe la Cluş, Aiud, Blaş, Copşa şi alte localităţi şi percurgând de-a latul în o linie dréptă Ţara--Bârsei sĕ îndréptă la Braşov

Dela Braşov, calea ferată trecênd pe lângă Dêrste, la Timişul de jos întră în pas şi urcă pe valea rîuleţului în sus, străbătênd prin dóuĕ tunele (dintre cari unul are lungime de 937 mtri) până la punctul cel mai nalt al vălei, la Predél, unde este graniţa ţĕrei şi staţiunea dela graniţă. De aci înainte în România valea cobóră si calea ferată sĕ îndréptă pe valea Prahovei în jos la Sinaia. Mergênd pe valea Timişului în sus până la Predél vom da în calea nóstră în mai multe locuri de partii de stânci pitoresci, apoi spre drépta ni se deschid prin nesce văi laterale priviri frumóse asupra cóstelor stâncóse ale Cristianului Mare şi mai departe asupra stâncilor colosale ale Buceciului, cu păreţi preţipişi şi cu prăpastii periculóse, ce se afundă printre ei.

(Va urma.)

Bibliografic.

La Blaş a reapărut fóia musicală „*Musa română*“ redactată de dl prof. Iacob Mureşan. Programa fóiei, cunoscută de altcum de publicul nostru, se află în fruntea nrului apărut şi este următórea:

„Musa Română“ va fi cam de următoriul cuprins:

a) Cântece şi hore poporale, aranjate pe pian în stil uşor.

b) Cântece poporale aranjate în formă de piese de salon, potpuriuri etc.

c) Cântece poporale şi originale pentru voce cu acompantament de pian.

d) Piese de dans pentru pian, eventul pentru violină şi flaută.

Partea literară de pe faţa primă şi ultimă a fóiei va conţine; biografii a musicilor români şi străini, articoli, notiţe, cronice poesii populare, diverse etc.

Preţul abonamentului pe un an 6 fl. v. a., pe şese luni 3 fl. v. a., pe trei luni 1 fl. 50 cr. — In România şi străinătate pe an 20 franci.

Recomandăm acéstă fóie atenţiunii publicului, care se intereséză în special de musica nóstră naţională „singura, care póte aduce folóse românismului“ după cum se esprimă fórte nimerit o altă fóiă de feliul acesta „România Musicală“ din Bucuresci.

Nr. 86/893 [4] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod definitiv a unei stațiuni învĕțătoresci la scóla gr. or. din Rĕșinari, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

Emolumente: sălariu anual 350 fl, și 32 fl. relut de cuartir și lemne solvibile în rate lunare.

Invĕțătorul ales este îndatorat a conduce și scóla de repetițiune, exercițiile gimnasticale cu elevii scólei de tóte ḑilele și a ținea Dumineca și serbătórea o strană în biserică.

Concurenții sĕ se presenteze în două Dumineci și sĕrbători la ambele biserici spre a-și arăta desteritatea lor în cântări.

Cei cu 8 clase gimnasiale și maturitate vor fi preferiți,

Acésta stațiune pentru anul scolariu curent este ocupată în mod provisoriu și învĕțătoriul ales va întra în funcțiune numai cu începutul anului scolariu 1894/5.

Cererile de concurs sĕ se adreseze Preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Din ședința comitetului parochial gr. or. ținută la 14 Octombre, 1893.

Reșinari, 11 Decembre, 1893.

Comitetul parochial.
S. P. Barcian,
președinte

Nr. 1018—1893

Cu scirea și învoirea subscrisului.

Sibiiu, 13 Decembre, 1893.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 355/1893 [7] 2—3

CONCURS.

Aprobându-sĕ de Venerabilul Consistoriu archidiecesan la 28 Septembre 1893 Nr. 5660 B. instituirea unui post de capelan în comuna bisericéscă gr. or. Arada, de cl. II, în protopresbiteratul Câmpenilor, sĕ publică, concurs pentru întregirea acestui post, după conțelegerea avută cu comitetul parochial, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Acest post este împreunat cu jum. a venitelor sigure parochiale în sumă totală de 741 fl. v. a precum și din alte venite accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită cererile lor concursuale însoțite de documentele recerute de legile din vigóre până la terminul pus la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 20 Decembre, 1893.

Romul Furduiu,
proropresbiter.

Nr. 713—1893 [3] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III-a din Răcătău, se escrie pentru a doua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 402 fl. despre care se pot trage informațiuni mai de-aprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-și aşterne suplicele instruite conform normelor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus statorit.

Sebeș, în 12 Decembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu, protopresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învĕțătoriu la scóla poporală gr. or din comuna Turnișor, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) în bani 300 fl. parte din cassa alodială, parte dela popor și parte dela biserică;

b) 3 stângini metrici de lemne, din cari e a se încălḑi și sala de învĕțământ;

c) dela fie-care înmormêntare și mort 20 cr.;

d) cuartir liber în edificiul scólei.

Dela concurenți sĕ cere se pórte strana în biserică în Dumineci și sĕrbători

Suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul prescris.

Turnișor, în 21 Noembre, 1893 v.

Comitetul parochial:
Ioan Platoș, președ.
Pavel Vulc, notariu.

Nr. 981 Vidi:

Ioan Papiu,
protopresb.

[1] 3—3

Nr. 800/1893 [9] 1—3

EDICT.

Ioan Circa din Cernatul Săcelelor, care de trei ani a părăsit cu necredință pe legiuita sa soțiă Maria Moldoveanu din Satulung, și nesciindu-sĕ ubicațiunea lui, sĕ citează prin acésta ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contra procesul divorțial intentat de muierea lui, sĕ va decide și în absența lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Brașovului ca for matrimonial

Brașov, în 5 Novembre, 1893.

Ioan Petric.
protopresbiter.

Nr. 646/893 [8] 2—3

EDICT.

Marina Dumitru Gonța gr. or. din Brașov, carea de 5 ani a părăsit pe legitimul ei bărbat Constantin Govna gr. or. tot din Brașov, fără a sĕ sci unde petrece, sĕ citéză prin acésta a sĕ presenta în termin de șése luni înaintea acestui for matrimonial conform resoluțiunei Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan ddto 10 August a. c. Nr. 4856 B., la din contră procesul intentat de actorele, sĕ va pertracta și decide și în absența ei.

Brașov, în 29 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or de I instanță al tractului Brașov.

Ioan Petric,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	**Ghiriș**	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Ujóra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	**Mediaș**	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	**Elisabetopole**	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. **Teiuș** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile - Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timișóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.32	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroșeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 Sibiiu, Marţi 11/23 Ianuariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Ianuariu, 1894.

Pe când proiectul de lege despre căsătoria civilă este desbătut în comisiunea justiciară a dietei şi e pregătit pentru de a se supune desbaterilor dietei, pe atunci în afară sĕ lucră contra lui, şi din causa proiectelor bisericesci ale guvernului partidele din parlament sunt de un timp încóce în o mare fermentaţie. Cu deosebire e în agitaţie mare şi am puté ḑice în devalvaţie partidul guvernamental. De vre-o dóue sĕptĕmâni încóce din sinul acestui partid au eşit mai mulţi deputaţi, declarând, că es din causa proiectelor bisericesci, pe cari nu le pot vota. Eşirile continuă şi sĕ crede, că numĕrul celor eşiţi din partid în curênd sĕ va urca la 40. Acésta împrejurare a însuflat îngrijire capilor partidului, ceea-ce sĕ vede de acolo, că la început eşirile însinuate erau luate simplu la cunoscinţă, pe când acum pe deputaţii ce se însinuă, că es din partid, sĕ încércă a i recâştiga si a-i convinge sĕ remâie şi mai departe în sinul partidului.

Afară de partidele dietale, agitaţia contra proiectelor de lege bisericesci sĕ continuă în mĕsură mare prin preoţimea catolică, începĕnd de sus de la primate şi episcopat până jos la cel din urmă preot şi capelan. După câteva adunări în provincie, preoţimea şi credincioşii rom. catolici au ţinut, precum scim, o adunare generală de protestare în capitala ţerii. Acésta adunare îşi are importanţa sa din mai multe puncte de vedere. Ea este un eveniment politic însemnat, prin care o confesiune întrégă, la noi cea mai puternică, a declarat pe faţă, că va lucra contra intenţiilor guvernului, va lucra solidar, fără şovăire.

Aici s'au aflat adunaţi la olaltă episcopii catolici, împreună cu ţeranii cu şube, cu cetăţenii clasei de mijloc, cu aristocraţia catolică, cu preoţimea inferióră şi cu representanţii diferitelor orduri călugăresci. Toţi s'au adunat, ca să protesteze şi toţi acestia vor propaga în tóte părţile agitaţia în sinul poporaţiunii catolice.

Adunarea a fost imposantă, participând la ea 5 – 6 mii de ómeni; acest numĕr mare' precum şi elementele, ce au luat parte la ea, ne arată interesul ce s'a manifestat pretotindinea, în tóte clasele societăţii, faţă de adunare.

Intre altele, dóuĕ momente ale adunării au fost mai însĕmnate. Unul este vorbirea cu care primatele a deschis adunarea, o vorbire ţinută în ton pacinic, dar altcum destul de resolut. In ea primatele a declarat, că rom. cat. nu pretind privilegiuri pentru biserica lor, nici drepturi deosebite, ci numai atâta cât s'a dat protestanţilor şi că „noi catolicii ne scim acomoda referinţelor schimbate ale patriei nóstre, dar în privinţa credinţei şi moralei nu ne putem pleca nici voinţei singuraticilor, nici instituţiunilor popórelor, nici spiritului secolului nostru" etc.

Al doilea moment este telegrama, ce a sosit între altele, de la rege, în care regele nostru vestesce, că supunerea loială şi salutarea adunării, esprimată pe cale telegrafică, „a primit o cu plăcere şi o rentórnă cu mulţămită sinceră". Telegrama a fost primită cu mare entusiasm şi a însuflat curagiu în şirurile militante ale bisericei rom-cat.

Ei bine, pe când sĕ petrec aceste guvernul se pare a fi liniştit şi sigur de isbândă. Intr'un comunicat semioficial, apărut ḑilele trecute, sĕ arată, că cu tóte eşirile unor deputaţi din partidul guvernamental, singur acest partid e în stare sĕ scótă proiectul, deşi cu o mică maioritate. Guvernul însĕ contéză şi la oposiţie, că va vota acest proiect

Faptul este, că guvernul contéză la oposiţie şi cu deosebire la kosuthişti cu cari precum şi cu fracţiunea Eötvös partidul liberal a şi început pertractări de alianţă. Sĕ póte deci întêmpla, ca proiectul căsătoriei civile sĕ fie votat cu ajutoriul independiştilor şi a altor oposiţionali, cari din motiv, că el va propaga magiarisarea, se vor alia cu guvernamentalii.

Viitoriul cel mai apropiat ne va aduce de sigur evenimente însemnate în privinţa acésta.

Revista politică.

Repăşirea fostului ministru preşedent cont. Iuliu Szapáry din partidul liberal a provocat în cercurile conducĕtóre din Budapesta mare discusiune. Influinţa ce a avut-o acest deputat în partid n'a fost de puţină însemnătate. Repăşirea lui stăîn legătură cu proiectele politico-bisericesci ale guvernului. Cont. Szapáry a trimis primariului oreşului Timişóra o scrisóre, în care aduce la cunoscinţa alegătorilor ieşirea s'a din partid şi înscinţéză, că va veni în persónă, sĕ-şi motiveze procedura.

De remarcat cu privire la situaţiunea politico-bisericéscă este şi un articol al lui Iuliu Horvath, în care se spune, că înainte de un an dieta întrégă era pentru reformele politico-bisericesci şi diferitele partide emulau; numai deputaţii Vajay şi Asboth erau contra. Acum e temere, daca nu cum-va va ajunge maioritatea dietei la un punct de: non possumus"; tovarăşii de luptă ai lui Vajay se înmulţĕsc. Horvath constată că parlamentul sĕ află la uşa unei crise şi e bine ca cât mai curênd deputaţii sĕ păşéscă înaintea alegătorilor, făcênd dările lor de sémă ca sĕ se pótă forma apoi o opinie publică mai sigură.

În rêndurile partidului independent duréză încă lupta, dacă partidul sĕ voteze contra ori pentru proiectele politice ale guvernului. Ca partidul sĕ voteze contra guvernului sĕ luptă şi deputatul Bartha. El a publicat în „Magyarország" un articol, în care pledéză, că oposiţiunea sĕ folosécă ocasiunea ca prin votare contra proiectelor politico-bisericesci sĕ cadă guvernul.

* * *

Situaţiunea în Italia este de to nefavorabilă. Scirile cele mai deprimătóre sosesc din tóte părţile. In Sicilia domnesce încă şi acum nelinişte şi mişcări de revoluţiune, ér din celelalte părţi se anunţă, că e inevitabilă o crisă financiară. Din Triest se vestesce, că rentă italiană, care totuşi mai notă 85 75 a scăḑut în 24 de óre la 81.50. La tóte bursele italiene domnesce o panică mare încât în 18 l. c. nu s'a putut constata nici chiar cursul bursei, lipsind cu desĕvêrşire cumpĕrători. Parisul încă jócă mare rol la scăderea repentină a rentei italiene. Scirile din Milan anunţă cu datul de 18 l. c. n: Bursa s'a deschis în o mare agitaţie. Din multe părţi ale ţĕrei vin sciri despre stările interne nefavorabile, chiar şi pe capitaliştii, cari seţineau siguri i-a cuprins îngrigirea şi şi vênd hârtiile. Renta a scăḑut dela 84.60 la 81,60; agiul s'a urcat la $^1/_3$ %. Asemenea sciri au sosit şi din Genua.

Din puţina descriere a acestora se vede, că situaţiunea în Italia e fórte rea. Deodată cu aceste sciri sosesc altele mai sensaţionale; Crispi voesce sĕ aducă un proiect prin care sĕ se suspindă de o camdată constituţiunea, până-ce se vor mai îndrepta lucrurile.

Dar mai sensaţional este, că presa din Berlin, Viena şi Budapesta se ocupă cu cestiunea isbucnirei unui eventual rĕsboiu între Francia şi Italia. Când sa încheiat alianţa triplă, ḑic foile respective nu se prevedé că Italia va ajunge în un stadiu aşa de nefavorabil şi nici nu sĕ puté închipui, că între ea şi Francia s'ar puté nasce un rĕsboiu. Durere, că acum realitatea dovedesce contrariul. Francia pururea nemulţămită pentru că Italia nu i-a fost recunoscătóre i-a făcut greutăţi economice fórte mari a dus la ruină pieţele, renta italiană a făcut-o sĕ scadă, a aprins focul în Sicilia şi-a concentrat trupe la graniţă, şi în faţa acestor stări de lucruri provocătóre Italia s'a vĕḑut necesisitată a-şi întări fortificările dela graniţă.

* * *

FOIŢA.

Dcoumente pentru limbă ş[illegible]orie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Earò Popa, dupò cĭ redikă Sudarĭul, lu pune pre umerlu stingu a Diakonluĭ, şi zice:

Ku pace redikacĭ manĭle vostre intru Sàntele, şi bine cuvènta cĭ pre Domnul, sò te bine kuvènte Domnul din Sion karele fakú cerlu şi pamèntul, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Apoĭ pune Diaconlu ku luare aminte Sàntul Kacinel pre kaplu sĕu. Ĕarò Popa, dupòcĭ luoă Sànta Skafà, şi Diakolu cene în derĕapta sĕa ku un degit Timeerĭul, mergu impregiurlu Templeĭ, se rogà impreunà pentru tocĭ, şi ziku la eşírĕa ku Sàntele Donuri prekum urmà:

Pre bun genlu krestinesku, şi pre Hristosamàtorĭu sò reinime Domnul Zeu intru imperaciĕa sĕa, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor.

Pre atot prĕa luminatlu, şi stepànitorlu imperatlu şi regele nostru (N), sò reinime Domnul Zeu intru imperaciĕa sĕa, pretotindenĕa, akum, şi totudeuna, şi in vietele vietelor.

Pre prĕasàncitlu Archiereul nostru (N), sò reinime Domnul Zeu intru imperaciĕa sĕa, pretotindenĕa, akum, şi totudeuna, şi in vietele vietelor.

Pre adaràtoriŭ, şi ajutàtoriŭ a sàntei basericeĭ acisteĭ, sò reinime Domnul Zeu intru imperaciĕa sĕa, pretotindenea, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor.

Pre tocĭ, şi pre vóĭ dereptu kredincĭoşilor krestini, sò reinime Domnul Zeu intru imperaciĕa sĕa pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor.

Şi la fiekàruĭ reinimare, ziku incet Kantărecii. Amin.

Ĕarò dupòcĭ intră in Sàntul Altarĭu, ziku:

Onoratlu Iosif, dupò cĭ luoă depre lemn prĕa korat truplu tĕu, lu infaşŭrà ku lintea koratà, şi lu ingropă ku odoraminte, şi lu puse in mormèntu nou.

Apoĭ Popa depune invĕliturĭle de pre Sàntul Kacinel, şi de pre Skafa santà. Şi lĕa Sudarĭul de pre umerlu Diakonluĭ, şi dupocĭ lu timeă, akopere ku dênsul Sàntele. Apoi Diakonlu timează Sàntele de treori, şi zice:

Fà bine Domne! intru binevoirĕa tĕa Sionlui.

Inàntea sàntei Mĕasà de treori. Şi Popa stà, ĕarò Diakonlu plĕakà kaplu kàtră Popa, şi zice: Rogàte pentru mine, Stepàne!

Ĕarò Popa zice: Spirtul Sàntu sò vine preste tine, şi potinca celuĭ dintru inalcime sò umbreze cie.

Ĕarò Diakonlu zice: Acistu Spirtu Sàntu sò servĕaskè impreunà ku noĭ, şi ku voĭ, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi în vietele vietelor.

Şi atuncĭ Diakonlu zice! Reinimà-me, Sànte Stepàne.

Ĕarò Popa zice: Sò te reinime Domnul Zeu intru imperaciĕa sĕa, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vtetelor.

Diakonlu. Amin, Amin, Amin.

Şi dupò cĭ se inklinà, merge la loklu datinat, şi zice:

Diak. Sò plinim rogácĭunĭle nostre Domnuluĭ.
Kànt: Domne misele.

Diak. Pentru preciosele donuri, kare suntu puse inànte, Domnuluĭ sò ne rogèmu.
Kàntàr. Domne misele.

(Va urma).

Situaţiunea politică din Sêrbia devine tot mai încurcată. Ţara sĕ află în ajunul unei crise mari. Între guvernul liberal şi între rege încordările sunt fórte mari. Se ḑice, că regele voesce sĕ sisteze procesul contra fostului guvern liberal; în cas când radicalii n'ar concede, regele va demisiona întreg cabinetul. Regele stă în conţelegere cu cu tatăl sĕu pe care voesce sĕ-l aducă în Sêrbia. Se vorbesce de formarea unui guvern militariu şi de suspendarea constituţiunei. Pasici va fi rechemat de radicali în ţéră, dacă cumva va veni şi Milan. Regele se simte aşa de rĕu în actuala situaţ.une, încât n'a luat parte nici chiar la serbarea botezului, lucru, care a provocat o impresiune deprimătóre în întréga ţéra.

Moderaţii.

De câţi-va ani încóce atât ḑiarele române, mai vêrtos „Tribuna“ şi soţii ei din Bucuresci, cât şi cele magiare, cu deosebire „Pester Lloyd“, de repeţite ori au scris despre esistenţa unui grup al „moderaţilor“ între români.

„Tribuna“ et consortes îi presenta publicului român pe „moderaţi“ ca pe uneltele guvernului magiar, ér ḑiarele magiare dela „moderaţi“ asceptau înaugurarea unei politice mai „patriotice“ între români.

Şi unii şi alţii pricepeau sub moderaţi pe acei bărbaţi români, carii în cestiunea naţională urméză vederile domnului Alesandru Mocsonyi şi carii pe d-nul Mocsonyi îl vor şi-l recunosc de conducĕtor al lor.

In conferenţa din Ianuariu 1892 s'a dovedit că toţi bănăţenii, o bună parte chiar şi din transilvăneni sunt aderenţi de ai dlui Mocsonyi.

Tótă diferinţa între unii şi între alţii, sau numindu-i după prepunĕtorii din conferinţă între Mocsonyişti şi Broteişti, pre cum sĕ scie a fost, că Mocsonyiştii au fost de părere ca memorandul numai atunci sĕ se înainteze la Corónă, când vom fi siguri de resultat, ér Broteiştii pretindeau ca „imediat“ sĕ se înainteze ori-care va fi resultatul.

Broteiştii au avut maioritate, Mocsonyiştii s'au supus votului maiorităţii, dar s'au dechiarat, că nu vor sĕ aibă parte nici din glorie, nici din eventualul eşec, ci se dau la o parte, lăsând pe învingători sĕ-şi inaugureze, şi esecuteze politica după plac, nejenaţi de nimene.

Aşa s'a şi urmat.

Broteiştii s'au constituit, şi-au compus comitetul central omogen numai din aderenţi ai vederilor maiorităţii din conferinţă.

Au redactat memorandul, l'au dus cu o deputaţiune monstră la Viena, de acolo s'au rentors, primiţi la Corónă n'au fost, memorandul li s'a restituit nedesfăcut etc etc. s'a pus la cale tineretul, s'a făcut agitaţie fórte vie în şi afară de patrie. Mai vîrtos cu ajutoriul tinerimei şi ligei culturale din România s'au scris şi în jurnalele din strĕinătate o mulţime de articoli símpatici pentru români cu un cuvênt s'a produs o mişcare naţională, asemenea căreia în timpuri normale n'a mai fost.

In toiul însufleţirei astfel produse s'a convocat conferenţa din Iuliu a. tr. la care s'au presentat şi Mocsonyistii.

Comitetul central şi-a dat sémă de modul cum a esecutat mandatul primit dela conferenţa anterióră, Mocsonyistii s'au mulţămit a-şi face observările în comisiune, dar în plen, credincioşi promisiunei lor deşi provocări din partea unora n'au lipsit, n'au făcut us de ele, ci prin tăcere au contribuit la aceea ca conferenţa se aprobe toţi paşii întreprinşi dc comitet, dar deja atunci au luat hotărîrea ca sĕ-şi înfiinţeze un ḑiar cuotidian cu reşedinţa în Timişóra, ca organ al partidului naţional, care se apară atunci când va apune „Luminătoriul“ carele asemene era organ al partidului naţional.

La compunerea comisiuei însărcinate cu esaminarea raportului comitetului central s'a dat pe faţă destul de clar intoleranţa unora din generaţiunea mai tineră faţă cu Mocsonyiştii, încât a trebuit sĕ intrevină autoritatea presidiului ca sĕ se păstreze decorul estern, în comisiune încă au fost destule scene din care au putut pricepe Mocsonyistii, că loialitatea lor nu este din partea tuturor întimpinată cu asemene loialitate, cu tóte acestea ei au remas calmi, chibzuiţi — cum se ḑice de un timp încóce — într'adevĕr „moderaţi“ nnmai ca în ochii lumii sĕ nu apară partidul naţional divisat, nesolidar.

Este caracteristică însĕ sentinţa unui fruntaş „moderat“ bănăţan, carele deşi este recunoscut de unul din cei mai chemaţi a face politică, sub durata conferenţei a tot tăcut şi a observat numai cele ce sĕ petrec întra şi extra muros, ér la fine după entusiasmul general cu care s'au luat conclusele de aprobare, apostrofat de un compatriot al seu cu cuvintele:

Şi ce ḑici tu frate T. la tóte aceestea? a dat următoriul respuns:

„Ce sĕ ḑic“? în momente de acestea, este lucru mai înţelept a tăcé de cât a vorbi.“

„Eu îmi inchipuiesc causa naţională într'o ladă, pusă într'o cocie (căruţă) cum sunt celea, în cari se duc nuntaşii pe la noi.“

„Pe scânduri aşeḑaţi tot în acea cocie şed şi conducĕtorii, (nuntaşii) în frunte cu cu cel ce are frênele în mână, dar la ea sunt prinşi nesce mânzi înfocaţi şi neînvĕţaţi.“

„Rătăciţi prin locuri necunoscute, fără drumuri şi multe prăpastii, mânzii împintenaţi la început, au răpit cocia şi alérgă cu ea pe dintregul fără sĕ se mai uite îndărăpt, cei care îi mână au scăpat frênele din mâni, şi izbiţi cu cocia, când de o stâncă, când de un arbore, când de o prăpastie“ nici ei uici nuntaşii nu mai pot cugeta şi la sórtea lăḑii din fundul cociei, ci se ţin cu mâni cu picióre de necomódele scânduri, pe care şed ca sĕ-şi scape viéţa.

„Aici ar trebuì altfel de cârmaciu care cunósce situaţiunea, care scie încungiura locurile periculóse, şi care când cere trebuinţa mai scie înfrêna caii, căci altmintrinea se pot pomeni cu toţii în prăpastie.“

Astfel judecau „moderaţii“ situaţiunea la conferinţa de astă-vară, când cu tótă „solidaritatea“ partidului naţional manifestată în conferenţă au hotărit înfiinţarea ḑiarului apărut deja „Dreptatea“ ca sĕ aibă şì ei organ, tot al „partidului naţional.“

Ca sĕ vorbim şi noi în pilde, am dorí sĕ auḑim: ce mai ḑice domnul T. acuma? când cocia răpită tot după tipicul de mai nainte, luată şi la gónă de tot feliul de jivini mici şi mari, a ajuns în prăpastie, de unde nu se mai póte mişca, când cel ce ţiné frênele în cocie ca sĕ-şi scape pelea încă din bunăvreme a tulito la sănătósa, ér nuntaşii, înglodaţi cu cocia sunt în pericol se cadă în ghiarele lupilor ce-i încunjóră.

Dar sĕ o spună şi acuma tot aşa franc ca astă-vară şi nu numai între amici, ci în organul seu în „Dreptatea“ al cărui unul dintre fundatori este, pentru că cea mai grea din problemele, care au sĕ le deslege moderaţii este: a afla modul„ cum se-sĕ scótă la ţermure „lada“ cu causa naţională, înglodată, desi nu cu concursul lor activ, dar în parte şi în urma pasivităţii lor

---

Repriviri.

„Dreptatea“ din Timişóra, făcênd în mai mulţi nri ai sei repriviri asupra stărilor nóstre în anul 1893 cu privire la: partidul naţional, la bisericele şi scólele române etc. din apreţierile privitóre la biserica ortodocsă română şi scólele ei, estragem următórele:

Abia câteva ḑile ne mai despart de încheierea anului trecut, şi ochii nostri sufletesci nu află o singură faptă a guvernului, o singură faptă a administraţiunei, care sĕ arete bunăvoinţă faţă cu biserica română greco-orientală, din contră aflăm fapte de ale administraţiunei, de ale guvernului, prin cari biserica nóstră apare luată la gónă pe tóte terenele, şi în cele din urmă aprópe scósă de sub scutul legilor statului, şi împinsă la stările din vécurile trecute, când ea era numai tolerată.

Tocmai pe la începutul anului a fost pusă în discuţiunea publică actuala lege, care reguléză salarele învĕţătoresci la scólele susţinute de confesiuni, şi în legătură cu regularea salarelor ia din mâna bisericilor numirea învĕţătorilor, disciplinarea acelora, şi în cele din urmă o pune în mânile guvernului, ştirbind în mod simţitor autonomia bisericei, autonomie garantată prin legi fundamentale de stat.

La locul sĕu vom arĕta disposiţiunile acestei legi dăunătóre desvoltărei nóstre culturale. Ea în consecinţele sale întrece tóte celelalte legi de instrucţiune aduse până acuma, căci ne ia învĕţătorii de sub jurisdicţiunea nóstră, şi-i pune la disposiţiunea guvernului în bolnăviciosul curent al magiarisării.

In casa deputaţilor nu s'a aflat un singur român, care sĕ aibă inimă de sórtea învĕţătorilor nostri.

In casa magnaţilor desbaterea asupra acestui proiect de lege s'a fixat pentru 17/29 Maiu, a doua ḑi de Rusaliile nóstre, căci în Ungaria sĕrbătorile nóstre nu mai au respectul cuvenit.

Archiereii bisericei nóstre au fost la locul lor, şi au combătut legea, luând fiecare cuvêntul.

Temerile lor nici acum nu au fost considerate, şi astfel proiectul a devenit lege.

In mod sĕrbătoresc vedem aici pe prelaţii bisericei nóstre luptând pentru drepturile bisericei, pentru binele scólei românesci, şi vĕḑêndu-ne în durerile nóstre ocrotiţi de către capii bisericei nóstre ne mângâiem, căci avem cu cine sĕ împărţim amarul.

Biserica nóstră a privit de atac în contra prosperărei şi normalei sale desvoltări întreg programul de reforme bisericesci al actualului guvern. Incă pe când el nu era cunoscut ca şi acuma în tótă golătatea lui, biserica nóstră ortodocsă orientală a luat posiţiune hotărîtă contra acelui program.

In şedinţa primă a sinodului archidiecesan dela 4/16 Aprile 1893, s'a presentat propunerea, ca biserica întrunită în corpul seu legislatoric sĕ protesteze contra întroducerei căsătoriei civile obligatóre, deórece intenţionatele reforme distrugĕtóre nu purced din necesităţile popórelor, nu sunt justificabile prin nici un interes de stat, şi cari deopotrivă sunt periculóse pentru stat, pentru societate şi pentru biserică.

Cestiunea s'a considerat de urgentă, s'a dat unei comisiuni speciale de 9 membrii cu îndetorirea sĕ presinte un raport în şedinţa procsimă asupra ei.

In şedinţa dela 5/17 Aprile sinodul în unanimitate a primit propunerea făcută, însărcinând totodată pe archiepiscopul metropolit, ca împreună cu episcopii dieceselor Arad şi Caransebeş se întrevină cu întréga influinţa lor legală atât pe lângă guvern, cât şi în casa magnaţilor, ér în cas de lipsă printr'o representaţiune omagială la Maiestatea Sa Monarchul, pentru ferirea bisericei de pericolele, ce o ameninţă prin intenţionatele reforme.

Icóna de până acuma ne arată o luptă comună a celor mai de capetenie factori în organismul bisericei nóstre, o luptă a archiereilor, a capilor bisericei şi a corpurilor legiuitóre contra pericolului, care ne ameninţă din partea guvernului, din partea corpurilor legiuitóre ale statului.

Un special cas concret din administraţiunea bisericei nóstre va ilustra însĕ şi mai bine situaţiunea, la care e împinsă biserica nóstră.

(Aci sĕ arată casul cunoscut cetitorilor nostri, din comuna Docoli inf. şi sĕ continuă:)

Ministrul de interne a aprobat mĕsurile pretorelui şi cele ale vicecomitelui. Românii pot ridica case Domnului în capul satului, între ţigani, căci pentru casa lui Dumneḑeu şi acela e bun loc.“ Intocmai ca pe timpul iobăgiei dacă încă nu mai rĕu.

Lângă gravaminele vechi s'au mai adaus altele nouĕ.

Ni s'a luat ajutorul de stat de 20.000 fl. anuali, s'a luat acest ajutor numai dela biserica nóstră ortodocsă orientală şi asuma de 8 ani de ḑile ministrul dispune asupra lui după bunul seu plac.

Se vor întroduce matriculele civile, se va întroduce căsătoria civilă şi cea mai de căpetenie taină, principalul sacrament, botezul se degradéză la o ceremonie luméscă, şi asemenea taina cununiei prin întroducerea căsătoriei civile obligătóre.

Prin aceste se ţintesce deslipirea poporului de biserica sa, şi se intenţionéză împingerea lui în curentul de aḑi al magiarisării.

Se va scóte din valóre articlnl de lege LIII: din 1867, care reguléză confesiunea copiilor din căsătorii micste, şi prin aceste se provócă un rĕsboiu confessional, al cărui sfirşit numai Dumneḑeu 'l scie.

Şi tóte aceste se fac sub un sistem nou, românilor amic, atât de amic, încât nici biserici nu ne mai putem ridica la locuri de frunte, ci nnmai unde ne va tolera administraţiunea.

Sub asemenea prospecte întrăm în anul 1894.

(Va urma.)

Noutăţi.

Părăstas. Vineri 7/19 a.c. s'a sĕvîrşit în biserica din Sibiiu, suburbiul-iosefin, părăstas întru amintirea fericitului profesor seminarial dr. Ioan Crişan. Afară de familia rĕposatului, carea a dat acest părăstas la care au servit d-nii parochii: D. Cunţan, spiritual şi profesor seminarial, şi P. Simtion parochul sub. iosef., a fost representat corpul profesoral dela seminariul Andreian, precum şi clericii acestui institut, cari au esecutat cântările obicinuite atât în biserică, cât şi la mormênt. Rĕmână vecinică şi binecuvêntată amintirea vrednicului profesor.

* * *

Alegeri de protopresbiteri. In ḑilele trecute s'au sĕvêrşit în archidiecesa nóstră trei alegeri de protopresbiteri la: Mediaş, Deva şi Haţeg. După informaţiunile ce le avem voturile s'au împărţit la Mediaş între candidaţii: Ioan Marian preot în Velţ; Rom. Mircea învĕţ. în Braşov şi Veniamin Almăşan preot în Alma. La Deva a întrunit aprópe tóte voturile George Romanul preot in Sân-Miclăus, lângă Arad; ér la Haţeg voturile s'au împărţit între candidaţii: Romul Crainic protopresb. în Dobra şi Ioan Popovici învĕţăt. la scóla civilă de fete a Asociaţiunei transilvane. Alegerile dela Mediaş şi Haţeg au fost conduse de P. O. D. comisariu consistorial Ioan Papiu protopresb, în Sibiiu, ér cea dela Deva de P. O. D. comisariu consist. Ioan Droc protopresb. în Mercurea.

* * *

Dela Curte. Maj. Sa monarchul petrece de câteva ḑile în Budapesta, de unde face şi escursiuni de vênătóre la Gödöllő.

* * *

Facultatea teologică din Bucuresci. Monitorul a publicat regulamentul pentru facultatea de teologie dela universitatea din Bucuresci.

La facultatea de teologie se propun următórele studii: a) Encilopedia şi metodologia studiilor teologice: b) Limba ebraică Archiologia biblică. Introducerea în cărţile vechiului Testament. Esegesa asupra tecstelor din vechiul testament. c) Gramatica idiomului grec, în care sunt scrise cărţile noului testatament, ermeneutica, ecsegese din noul testamont; d) Istoria generală a bisericei, istoria bisericei române, statistica b sericéscă; e) Patrologia, istoria dogmelor f) Teologia dogmatică, apologetica, simbolica; g) Teologia morală; h) Omiletica, liturgica și anticitățile bisericesci, pastorala, catechetica; i) Dreptul bisericesc.

Studenții facultății de teologie ascultă la facultatea de litere și filosofie următórele cursuri a) Istoria limbei și literaturei române; b) Limba latină sau gréca, după alegerea studentului.

Cursurile facultăței de teologie țin patru ani. Studiile se propun în trei ani, ér anul IV-lea este reservat pentru esamenele de licență și susținerea tesei. Cursurile încep la 1 Octobre.

* * *

Emigrarea secuilor în România a fost în anul trecut încât-va mai mică decât în anii anteriori. Causa este, că guvernul român a luat stricte mĕsuri din causa colerei. Pentru ca totuși sĕ ne facem un tablou despre emigrările secuilor amintim, că în anul 1892 au emigrat în România numai prin pasurile Ghimeș, Sanț, Poiana-sărată și Tulgheș 20.489. Trecerea secuilor în România se face mai ales prin Predeal, pe unde în anul 1892 au trecut 119.142 persóne, dintre care abia s'au reîntors 76.617.

* * *

Manevre de iarnă. Cu tóte desmințirile de până acuma, că nu se vor ține manevrele anunțate în Galiția, foile polone aduc scirea, că se fac mari pregătiri pentru manevre, care se vor ține la începutul lunei lui Faur în împregiurimea Przemisl-ui și Cracoviei. Trupele s'au și pus în mișcare. Desmințirile, ce s'au dat, se reduc la împregiurarea, că ministrul de rĕsboiu, care cunósce bine clima s'a esprimat ocasional, că trupele nóstre nu sunt îmbrăcate de așa, ca sĕ pótă resista unor manevre de iarnă, precum bună óră sunt trupele rusesci.

* * *

Finanțele Prusiei. Ministrul de finanțe Miquel a presentat camerei deputaților proiectul de buget. El se închee cu un deficit de 70 milióne marce.

* * *

Necrológe. Maria Ioan Lupan născ. Radu Popea a încetat din viéță Duminecă in 9/21 Ianuariu 1894 la 6 — óre diminéța, după scurte și grele suferințe în etate de 20 ani, fiind împărtășită cu St. Taine. Rĕmășițele pământesci ale scumpei și neuitatei deeedate s'au ridicat Marți în 11/23 Ianuariu a. c. la 2 óre p. m. din locuința proprie, strada Cacovei de sus Nr. 4, și se vor depune spre eternă odihnă în cimiteriul bisericei S. Nicolae din Prund. Fie-i țĕrêna ușóră și memoria binecuvĕntată! Brașov, 9/21 Ianuariu 1894. Ioan A. Lupan, ca soț. Mărióra, Ionel, ca fii.

— Pĕtrunși de nespusă durere aducem la cunoscința onoraților membrii ai societășii „Scóla română", rudelor, amicilor și tuturor cunoscuților încetarea din viéță a celui mai mare mecenat al „Scólei române" Vasile Cocârla protopresbiter și paroch din Rușii-Moldoviței, care a rĕposat în 4/16 Ianuariu a. c. în etate de 58 de ani. Inmormêntarea nobilului defunct sĕ va afla Vineri în 7/19 Ianuariu a. c. la órele 11 a. m. în Rădăuț, la care act funebral se invită toți binevoitorii numitei societăți. Suceava, în 4/16 Ianuariu 1894. Societatea „Scóla română" din Suceava

Balul reuniunei femeilor române.

Strălucit și plin de eleganță a fost și în anul acesta primul bal de elită din Sibiiu: balul dat de reuniunea femeilor române pentru sporirea fondului, din care se întreține scóla elementară de fetițe cu patru clase.

Și când luăm condeiul sĕ dăm veste în tóte părțile de acest succes strălucit al românilor, — căci la prestigiul și mândria nóstră contribuie și acest bal,— alt cuvênt nu aflăm, cu care sĕ începem de cât: strălucit.

Sala cea mare dela Geselschaftshaus prin decorațiunile frumóse a fost transformată într'un mic paradis, prin care aveau se sbóre legănat. dulce și cu dragoste veselii jucători. Mulțimea bradilor tineri și pururea verdi aședați în diferite forme și figuri înfățișa tabloul din apropierea castelului suveranului României dela Sinaia. Era lucru cu gust, lucru de artă și pitoresc acéstă decorațiune prin care se înălțau ca prin regiunile din depărtare plante esotice și frumoșii palmieri.

Lumina plină a lampelor și lampiónelor se reversa cu belșug pe bogatele și splendidele toalete și reflecsul ei de pe nestimate da aspectul unei feerici privelisci.

Și acésta privelisce încântătóre a potențat buna disposiție a numĕrosului și distinsului public, care a venit sĕ guste o plăcere, care la rare ocasiuni se póte gusta.

La acordurile musicei s'a început acest bal cu „Hora Sinaiei", un cerc mare cât sala. Au urmat jocurile rotunde cu „Cuadrilele" și „Romana" esecutată cu mare esactitate și comandată de dl cap. Roșca. Pausă abia se póte dice, că s'a ținut. Avêntul jocului te făcea neastêmpĕrat și acest avênt înfocat s'a manifestat cu deosebire la jocul „Ardeléna". Astfeliu s'a jucat cu foc, cu dor, lin, dulce și frumos până în diorile dilei. Astfeliu s'a petrecut, încât cuvinte de descris nu sunt și numai cel-ce norocos a fost sĕ guste placerea, o póte ferici simți.

Au onorat balul cu presența lor, din partea bisericei: Il. Sa Dr. Ilarion Pușcariu, arch vic. archiepp.; P. O. DD: Ioan Papiu protopresb. și paroch în Sibiiu-cetate; Mat. Voilean, presb. ases. consist. și Dr. R. Roșca protod. secret. consist.; din partea autorităților administrative: Il. Sa comitele G. Thallmann și primariul orașului de Hochmeister; d-nii Part. Cosma dir. „Albinei". Bădilă jud. de trib.; advocați profesori mai mulți oficianți înalți de stat, și administrativi; din partea militară pe lângă contingentul cel mare de oficeri amintim pe: Escelenția Sa comandantul de corp Fml. de Galgócy cu soția, Escl Lor generalii: Engel cu soția, Bolla cu soția și fica, cont. Orsini-Rosenberg; colonelii: Tlaskal cu soția și fica; Holl cu soția și fica, Schlacher, Porges, bar. Baumgartner, Kautz de Eulenmeister, Csesnak, mai mulți maiori, căp. etc. cu soțiile.

Toaletele damelor și d-șórelor, pe cât le am putut însemna s'au presentat astfeliu:

Dómna Cosma toiletă négră de mătase, d na Bădilă toiletă de mătase verde închisă, garnisită cu pene galbine, d-na Simonescu mătase négră, d-na Moga catifea négră, d-na Tillea brocat galbin cu dantele vinete, d-na Voilean atlas alb cu dantele galbine, dómna Vecerdea atlas alb cu peluche verde; d-nele I. Moldovan, E. Popescu, Greavu, Surdu, Harșianu mătase neagră, d-na H. Russu mătase cafenie, d-na V. Colbasi peluche verde garnisit cu rosa, d-na Beu atlas alb, d-na Șoldea mătase fraise.

Dómna comandantului F. M. L. Galgócy toiletă de mătase rosa cu vênăt, d-na baronesă Pach mătase heliotrop, d-na generalului Bolla mătase négră, d-na colonelului Tlaskal mătase cafenie, d-nele Hoffmann vînĕt, verde cu peluche rosa, dómna Martini mătase albă, dómna Rostok și contesa Spauer toaletă rosa, d-na Bruckner și d-na Iahn mătase négră, d na Békéssy toiletă roșie changeant, d na Varro cafenie cu dantele albe.

Domnișórele: Filtsch toiletă cafenie, Dietrich heliotrop, Pipoș negru cu roșu Engel, Tlaskal, Brukner, L. și M. Cosma, E. Popescu, C. Simonescu, E. Moga, Moldovan, Gut, Surdu, Balint, Pasca, Cabdebo, Theil, Jahn în toalete albe, Bolla, Greavu galbin; baronésa Pach, Holl, L. Popescu, E. Simonescu, Neagoe toalete vinete, Baumann, Giuvelca, Bârzu toalete rosa, Piso și Z Moga, toalete verdi.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

De la pasul Timișului spre rĕsărit, întreacest pas și pasul Șanțului sĕ rămuresce a treia grupă a munților Bârsei. Trunchiul acestei grupe îl formézá muntele Piatra-Mare, lângă Timiș, avênd o nălțime de 1840 metri.

De pe vêrful ei avem aprópe aceeaș priveliște, ca de pe Cristianul-Mare. In jurul piscului Piatra-Mare sĕ află formațiuni de stânci curióse, parte pitoresci, parte grotesci, cum nu mai aflăm la nici o grupă a munților Țerei-Bârsei. Astfel sunt aici stânci în formă de piramidă sau cu vêrful ascuțit, apoi o pórtă naturală de stâncă, un părete vertical, un turn uriaș ș. a. împodobite pe córtele lor pleșuve cu plante de munte și cu deosebire cu rose de Alpi.

Pasul Șanțului este al treilea pas care merge din Țara-Bârsei prin munți în România. Dela Săcele duce un drum bun în valea Tărlungenilor, un rîuleț de munte ce udă acest pas. In el sĕ varsă rîulețul Doftana. La împreunarea acestor dóuĕ rîulețe sĕ află vama pasului, de unde putem trece în România pe dóuă căi deosebite. O cale ne duce pe valea Doftanei în sus și pe lângă piscul Prișcu, în valea rîulețului Podurile și de aici la Câmpina; cealaltă merge pe Tărlungeni în sus și trecênd granița cobóră în valea Teléjenului și de aici sĕ îndréptă la comuna Vălenii de Munte.

Pasul Șanțului este unul dintre pasurile nóstre mai puțin frecuentate.

Din munții Țerei-Bârsei isvoresc mai multe rîulețe și păraie, cari precurg șesul și sĕ varsă în Olt. Mai mari sunt între ele Bârsa și Ghimbavul; în acest din urmă sĕ varsă Timișul.

Oltul curgênd dinspre médănópte, din Cinc, udă marginea de médănópte a șesului, încungiurând într'un mare semicerc munți Baraoltului pe la médădi.

Aici, de pe malurile lui, ni-se înfățișézá spre médădi și apus una dintre cele mai frumóse și încântătóre panorame.

La piciórele nóstre sĕ întinde frumosul șes al țĕrei Bârsei, cu livedi și arături, brăzdate de rîulețe și păraie, și cu sate dese, ér în fund spre România se nalță maiestatic munții Buzeului și ai Bârsei și spre apus munții Perșanilor, dând regiunei o înfățișare de tot romantică. Din unele puncte aședate mai spre médădi precum dela Arpătac s'au de pe délul S.-Petrului în timp senin putem distinge singuraticele piscuri din acéstă corónă de munți, precum la apus muchea lată și întunecată a Măgurii-Codli, apoi Piatra-Craiului, Buceciu, Cristianul, Ciucașul ș. a. precum și pasurile ce se afundă prin acesti munți; cu ochi ageri putem distinge délul cetățuiei Brașovului și Têmpa, cari sunt cele mai înaintate promontorii ale munților în șes.

In jurul Brașovului sĕ află comune înfloritóre, cu locuitori în maioritate români apoi sași și în câteva și unguri (ciangăi) De la Brașov duce o cale ferată vicinală spre pasul Branului, până la pólele Pietrii-Craiului, la Zernesci. Gara acestei căi ferate sĕ află în apropierea bisericei Sântului Bartolomeiu și stă în legătură cu gara principală a Brașovului prin un tramvay. Plecând de aici în calea nóstră dăm de comuna Cristian, o comună săséscă - română, cu mai multe societăți săsesci și aședăminte economice. Aici sĕ află o fabrică de spirt fórte mare. Biserica săséscă este încunjurată cu zid și cu mai multe turnuri (bastióne) vechi, zidite în timpurile resboinice ale evului mediu; acum ele sĕ folosesc ca magazine comune ale locuitorilor.

Dincolo de Cristian sĕ zăresce din depărtare în o posițiune pitoréscă cetatea Râșnovului. Râșnovul este o comună mare, cu 4409 locuitori dintre cari mai mult de jumĕtate (2457 suflete) sunt români, împărțiți în dóue parochii. Spre rĕsărit dela comuna înfloritóre, la pólele ramurilor Cristianului-Mare, sĕ nalță o stâncă de' calc, cu păreți prăpăstioși; pe vêrful acestei stânci sĕ află ca o corónă, cetățuia Râșnovului, în parte ruinată. De aici ni sĕ presintă o icónă admirabilă: dinaintea stâncei sĕ estinde șesul, lângă ea, la póle, e comuna, ér' îndĕrĕpt, în depărtare sĕ nalță piscurile Buceciului și în aretul lui dincolo de Bran, Piatra-Craiului. Anul zidirii acestei cetăți nu e cunoscut, nici nu sĕ scie cu siguranță, cine i a pus întâi temelia; sĕ dă cu socotélă însĕ, că ea e zidită de rĕșnoveni și nu a fost cetate de a cavalerilor germani. In ea sĕ află o fântână adâncă (de 144 metri), făcută în anul 1663. Acum partea mai bine conservată a cetății; o folosesc rĕșnovenii ca măgăzin pentru bucate, cărnuri etc.

(Va urma.)

Bibliografic.

„*România musicală*", revista musicală, teatrală, literară, a întrat cu anul nou în anul al V-lea al esistenței sale.

„România musicală" apare la Bucuresci, de dóue ori pe lună.

Prețul abonamentului este de 12 lei pe an, ér abonamentul de favóre pentru preoți învĕțători, elevi și coriști români, din afară și din regatul României, precum și pentru subșefii, sergenții, caporalii și soldații din musicile militare e de 8 lei sau 3 fl 50 cr. pe an.

Acéstă revistă se ocupă de progresul musicei. literaturei și teatrelor în general.

Resumatul N-rului dela 1 Ian. 1894 este următoriul:

Bucuresci 1 Ianuarie. — Musicile Militare. — Desvoltarea Musicei la Români. — Concertul Kneisel. — Liturgia D-lui G. Stefănescu. — Concertul Dinicu Lewinger. — Musica și Armata. — Din Transilvania. — Schimbare de titlu. — Recreații musicale instructive. — Cronica teatrală. — Din gazetele streine. — Una alta. — Bibliografic. Anunciuri.

Diverse.

Dorul Carmen Sylvei. „Timpul" scrie: Loredano trimite din Neu-Wied „Țĕrei" o corespondență, din care reproducem următórele rênduri:

Nostalgia, bóla, înclinația-i spre melancolie, au făcut din regina poetă, din suverana sĕrbătorită, o femee visătóre și tristă. — Acésta o spune singură grațiósa suverană în următórele versuri, care, din întêmplare, îmi picară în mână și pe care le aduc pentru cetitorii d-vóstră.

Ori de câte ori pe aici
Trece-un stol de rêndunele,
Mi-se pare că-mi vorbesc
De pământul țĕrii mele.
. . . .
. . . .
Plâng, gândind la România
Și la Peleșu-mi iubit.
. . . .

Din public*)

Mulțămită publică

Societatea de lectură, Andreiu „Șaguna„ vine a aduce pe calea acésta cele mai călduróse mulțămiri acelora care cu, ocasiunea ședinței sale publice ținută în 29 Novembre st. v în memoria marelui Archipăstoriu Andreiu, au binevoit a contribui prin oferte marimóse la înmulțirea averei ei. Preste tot au contribuit următorii d-ni:

Nicanor Frateșiu protosincel 2 fl., Nicolau Cristea asesor consistorial 2 fl., Familia I. Popescu, 2 fl., Familia Nicolau Vecerdea 2 fl., D-şóra Nina Dunca de Sajo 1fl., 50 cr. Simion Filimon preot gr. or. în Varmaga 2 fl., Dómna M. Maier din Selişte 3 fl., D-şóra N. Bucişan din Selişte 1 fl., D-şóra Dora Dancheşiu din Răşinariu 1 fl., Dr. Ilarion Muţiu 2 fl., D-şóra Ecaterina Rebega 1 fl., D-na Ana Lupean 1 fl., 50 cr. D-na N. Chelariu 1 fl., Ioan Druhora 1 fl., Ioan Jurca 2 fl., I Petrascu căpit. i. p. 60 cr. D-na Ana Pascu 1 fl., Familia Moga 2 fl., Dr. Z. Chirtop 1 fl., G. Morar medic 1 fl., Nicolau Popianos din Porumbacul de sus 50 cr., Zaharia Boiu asesor consistorial 1 fl., Dr. V. Bologa 1 fl., Dr. Petru Şpan profesor seminarial 2 fl., Parteniu Cosma director la „Albina“ 3 fl., D-şóra Elisa Nasta 1 fl., D-şóra Eugenia Trif 1 fl., D-şora Elisa Çiçei 1 fl., D-şóra Ioana Maxim din Avrig 50 cr. Ioan Simtion 1 fl, Gavril Hangu 70 cr. M. Lazar asesor consistorial 1 fl., I. Papiu protopresbiter 2 fl., Dr. Remus Roşca secretariu 2 fl., G. Dima profesor seminarial 2 fl., Alecsandru Lebu 3 fl., Ioan Hania director seminarial 2 fl., Dr. V. Branisce 1 fl., Dr. Emilian Popescu profesor seminarial 1 fl., V. Tordoşian 50 cr. Dimitriu Cunţan profesor seminarial 1 fl., N. Fleschin 50 cr. Simion Grădinariu 50 cr. N. Stezar 1 fl., I. Henteş şi d-na 2 fl., Dr. D. P Barcian profesor seminarial 1 fl., Arseniu Bunea 1 fl. N. Gogan şi sora Maria 1 fl. Alesandru Bugneriu 50 cr. George Jóndrea 1 fl., Ioan Hodoş 50 cr. Dr. A. Balint medic seminarial 1 fl., Pantaleon Lucuţa asesor consistorial 2 fl., Ioan Câmpean 1 fl.,

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red,

Tot séra la casă au binevoit a dóua pe sèma bibliotecei societăţii următorii domni:

Ilustritatea La Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit şi vicariu: 1 Manual de istoria bisericéscă, de Dr. Il. Puşcariu., 2. Istoria biblica în folosul scólelor poporale de Dr. Il Puşcariu, 3. Istoria bisericéscă pentru scólele poporale, de Dr. Il. Puşcariu 4. Istoria biblica pentru scólele medii inferióre şi civile, de Dr. Il. Puşcariu, 5. Documente pentru limba şi istoria, de Dr. Il. Puşcariu.

Rev. Dn. Mateiu Voilean 1 Schmeidler: A görög királysàg tőrténelme, 2 Làzár: a török birodalom története, 3. Klaic Bosznia tőrténete; 4. Réthy: Az olàhnyelv Dl. Dimitriu Comşa profesor seminarial, 1. G. I. Ionescu Gion: Manual de poetică română, 2. G. E. Lessing: Die Erziehung des Manschengeschlechtes und Anderes, 3. B. G. Niebur: Grichişche Heroengeschichte 4. Ch. M. Wieland: Philosophische Aufsätze, 5. Vom Fels zum Meer.

Dl Silvestru Moldovan, 1. B. P. Hasdĕu: Ioan Voda cel cumplit, 2. I. Heliade R. Istoria românilor sau Dacia şi România, 3. M. Eminescu Poesii.

Dl. Ioan Muntén cleric abs. 1 Const. Pop: Veacul al XVII Limba şi literatura română.

Substragând din venitul total adecă din 71 fl. 80 cr. spesele de 25 fl. 54 cr. resultă venitul curat 46 fl. 26 cr.

Cu o cale sĕ esprimă mulţămită şi d-lui George Ucenescu profesor în Braşov, are a donat bibliotecei societăţii nóstre însemnatul op: „Dogmele credinţii ortodocse.“

D-lui W Krafft, librar în Sibiiu, pentru-că drept dar de anul nou, a trimis pe séma bibliotecei nóstre, opul: Teutsch; Georg Hedeck, roman,“ Calendarul „Amicul poporului“ pe 1894 şi un călendariu de părete.

Sibiiu In 30 Dec. 1893 st. v.

Ioan Moţa, presed. comit.

Alecsandru Herlea, casar.

Nr. 355/1893 [7] 3—3

CONCURS.

Aprobându-sĕ de Venerabilul Consistoriu archidiecesan la 28 Septembre 1893 Nr. 5660 B. instituirea unui post de capelan ín comuna bisericéscă gr. or. Arada, de cl. II, în protopresbiteratul Câmpenilor, sĕ publică, concurs pentru întregirea acestui post, după conţelegerea avută cu comitetul parochial, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Acest post este împreunat cu jum a venitelor sigure parochiale în sumă totală de 741 fl. v. a precum şi din alte venite accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile lor concursuale însoţite de documentele recerute de legile din vigóre până la terminul pus la sub scrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 20 Decembre, 1893.

Romul Furduiu,
proropresbiter.

Nr. 86/893 [4] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod definitiv a unei staţiuni învĕţătoresci la scóla gr. or. din Rĕşinari, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

Emolumente: sălariu anual 350 fl, şi 32 fl. relut de cuartir şi lemne solvibile în rate lunare.

Invĕţătorul ales este îndatorat a conduce şi scóla de repetiţiune, esercitiile gimnasticale cu elevii scólei de tóte ḑilele şi a ţinea Dumineca şi serbătórea o strană în biserică.

Concurenţii sĕ se presenteze în două Dumineci şi sĕrbători la ambele biserici spre a-şi arăta desteritatea lor în cântări.

Cei cu 8 clase gimnasiale şi maturitate vor fi preferiţi,

Acésta staţiune pentru anul scolariu curent este ocupată în mod provisoriu şi învĕţătoriul ales va întra în funcţiune numai cu începutul anului scolariu 1894/5.

Cererile de concurs sĕ se adreseze Preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 14 Octombre, 1893.

Reşinari, 11 Decembre, 1893.

Comitetul parochial.
S. P. Barcian,
preşedinte

Nr. 1018—1893

Cu scirea şi învoirea subscrisului.

Sibiiu, 13 Decembre, 1893.

Ioan Papiu,
protopresb.

Szám 6764—1893 polg. [250] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. tőrvényszék közzéteszi, hogy Kelnek község határa tagositásának megengedhetősége feletti tárgyalást Schuszter Gyula kelneki birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1894 évi február hó 20 dik napját d. e. 9 órakor a kelneki községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni királyi törvényszéknek 1893 évi december hó 21-én tartott üléséből.

Jánossy, elnök.

Koszta, jegyző.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15				4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17			Ghiriş			5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37			Turda			4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42			Carei-mare			7.05	—	—	—
—	—	—	10.30			Zelău			2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08			Sighişóră			10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50			Odorheiu			7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58		Cucerdea		7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44		Ludoş		6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11		Oşorheiu		5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		Reghinul-săs.		3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58			Arad			9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46			Vinga			9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39			Timişóra			8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10			Simeria			10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39			Haţeg			9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48			Petroşeni			5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—						—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—			Vulcan			—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—			Lupeni			—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Joi, 13/25 Ianuariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Situațiunea în Sêrbia.

Sêrbia, tinerul regat de la granițele de médădi ale monarchiei nóstre, sĕ află de present în o grea crisă internă, una dintre cele mai grele, ce póte sĕ sbuciume un stat constituțional. Evenimentul cel mai însemnat, mai nou este, că ex-regele Milan a părăsit Parisul și Dumineca a sosit în Belgrad. El a fost chemat de fiul seu, Alecsandru, care în încurcările interne nu mai scia, ce sĕ facă și încătrău sĕ dea. Și Milan s'a grăbit a vení ca sĕ stea în ajutor fiului seu cu sfatul și sĕ dea lucrurilor érăși mersul lor normal, ce de un timp încóce s'a conturbat cu totul.

Trei partide politice de frunte sunt în Sêrbia: radicalii, progresistii și liberalii și agitația și conflictele s'au produs, sĕ produc și sunt acute și luptele politice duse până la cuțit și Sêrbia ajunsă aprópe de un rĕsboi civil, tóte din causa pasiunii de partid neînfrêate și pătimașe a fiecăreia din cele trei; ele nu stau față în față ca neste contrari loiali, cari se combat cu sinceritate, fără ură și patimă, ci sunt dușmani neîmpăcați, cari sĕ persecută unii pe alții cu fer și foc și sĕ par a nu fi cetățenii aceleiași patrii, fii aceleiaș națiuni.

Acum este conflictul între rege, respective dinastie și între radicali, cari sunt la putere. Regele Alesandru prin Aprilie a. tr. când a destituit regența și s'a declarat de maiorean, a făcut causă comună cu radicalii și i-a ajutat la putere. Acest fapt l-a făcut pe rege fórte poporal, căci partidul radical este un partid mare și lățit. Lumea credea acum, că Sêrbia va avea liniste interná Dar ura de partid, patimile și pasiunile érăși s'au ivit.

Partidul radical, ca și mai nainte, a inaugurat o eră curat de partid: a început a persecuta pe partidele contrare și cu deosebire pe liberali, dându-le împrumutul, radicalii erau în tóte favorisați, liberați de sarcinile publice și împărtășiți per abusum din averea statului, ér fostul minister liberal Avacumovici este dat în judecată, învinuindu-se cu lucruri, pe cari în parte le comit acum radicalii. Urmarea la tóte aceste a fost, că administrația s'a împedecat, vistieria statului a sĕcat, s'au făcut datorii și oficialii și miliția nu sĕ póte salarisa Cu un cuvênt starea Sêrbiei a ajuns la marginea prăpastiei.

In astfel de împrejurări regele a vĕdut, că cu radicali nu póte sĕ se guverneze Sêrbia în modul de până aci și ar fi voit sĕ se scape de ei. Dar cum, căci radicalii sunt puternici și ce guvern sĕ constituie în locul lor? Pentru acésta sunt mai multe combinații. S'ar puté constituì un guvern din oposiție, dar progresiștii sunt prea slabi, ca partid, ér liberalii sunt pe banca acusaților. Astfel aci sunt puține prospecte. S'ar putea compune un minister de coaliția, din diferite partide sau apoi cánd nici o cale alta n'ar fi, s'ar puté suspenda constitutia și țara sĕ se supună unui regim militar, miliția și în special oficerimea fiind fórte adictă regelui și dinastiei.

Ca sĕ alégă una din aceste căi și respective sĕ scape Sêrbia de rĕsboiul civil, dinastia de cădere, a venit Milan în Sêrbia.

Ministeriul radical Gruici, îndată ce a fost însciințat din partea regelui, că el a chemat pe părintele seu acasă, a demisionat, înainte de-a sosì Milan la Belgrad și și- a motivat demisiunea cu aceea, că întrarea lui Milan în Sêrbia este contrară unei legi positive și anticonstituțională.

Prima nisuință a lui Milan este a împáca pe fiul seu cu radicalii și pentru aceea a și conferat cu conducĕtorii radicali și a pretins de la radicali, ca în mai multe cestiuni sĕ urmăréscă altă politică, anume sĕ inceteze cu intoleranța față de cetățenii, cari nu sunt radicali, sĕ sisteze procesul Avacumovici, ministrul de resboiu sĕ nu fie om de partid, ci om de încredere ales de rege, în afacerile esterne voința regelui sĕ fie decidĕtóre, precum și la armată etc.

Telegramele sosite, anunță, că radicalii nu primesc aceste puncte; în acest cas se dice, că regele va forma un minister de coalițiune, în frunte cu ambasadorul sêrb din Viena, Șimici, care sĕ bucură de iubirea tuturor partidelor și de grația regelui Alecsandru. In casul estrem sĕ va forma un cabinet de oficeri.

Sĕ crede însĕ, că va succede ministeriul de coalițiune. Va puté însĕ óre acesta sĕ sĕ susțină și óre radicalii, cari sĕ simt în putere, sĕ vor supune, ori vor încerca a produce turburări?

Lucrările trebuie sé sĕ decidă în curênd într'un fel: crisa este la culme.

Politica bisericéscă a sêrbilor. „Branik“ din Neoplanta din incidentul marei adunări catolice, provócă pe sêrbi a țíné și ei o astfel de adunare confesionala, în care sĕ protesteze contra proiectelor bisericesci, dar în special contra proiectului căsătoriei civile. Afară de romano-catolici dice „Branik“, nici o confesiune n'are așa mari cause de a protesta contra acestora, ca credincioșii bisericei gr. or. fiindcă reformele proiectate amenință și naționalitatea.

Sêrbii gr. or. fără deosebire de partid sĕ ție o adunare de protestare, cu episcopatul în frunte; dacă rom. cat. au făcut acésta, pentru sĕ nu o facă și sêrbii? încheie „Branik“.

Protestele sasilor. Suspendarea câtorva învĕțători sasi de pe la Bistriță din causa limbei magiare a pus în mișcare pe sasi și i-a determinat a protesta după cercurile lor bisericesci contra acestei proceduri. „Budapesti Hirlap“ publică dóue astfel de proteste, din Orăștie și Cincul-mare-Agnita. Vom reveni.

Repriviri.

(Incheiere.)

Anul 1893 a creat scóleior nóstre o situațiune de tot critică.

Vom face începutul cu articlul de lege XXVI din 1893, care reguléză salarele învĕțătoresci.

Legea despre care vorbim va fi fatală pentru scóle și învĕțători. La scólele unde salariul învĕțătoresc nu se póte acoperi din mijlócele proprii cu suma de 240 va suplini până la suma normală de 300 fl. statul, însĕ pentru acéstă împlinire statul și arógă drepturi atât la instituirea, cât și la disciplinarea învĕțătoriului, drepturi, cari lovesc adênc în autoritatea garantată bisericelor.

In instituirea de învĕțători în sensul acelei legi sunt de a se observa următórele: Confesiunea pune la cale alegerea după normele sale, pre care apoi trebue sĕ o înainteze la ministrul de culte și instrucțiune publică spre suprarevisiune și aprobare. Dacă ministrul are obiecțiuni contra alesului învĕțător, obiecțiuni din punct de vedere al legii (aci se înțelege — credem noi — cualificațiunea învĕțătórului) sau din punct de vedere al statului, atunci el provocă pe autoritatea bisericéscă, ca în termin de 30 de dile sĕ facă altă alegere, și se o promoveze din nou spre suprarevisiune și aprobare. Dacă acuma confesiunea fie din lipsa de candidați, fie din alte cause nu póte face alegerea cea nónĕ sau dacă ministrul și față cu persóna eșită din a dóua alegere va avea obiecțiuni atunci confesiunea își perde dreptul de a mai alege pe învĕțător. In sensul legei la o asemenea scólă denumesce ministrul pe cine voesce, și supremei autorități bisericesci îi se mai lasă dreptul de a se declara în termin preclus cu privire la persóna celui instituit.

La asemenea trist rol sunt umiliți archiereii români.

Și mai desastroase pentru noi sunt dispositiunile privitóre la disciplinarea învĕțătorilor.

La cererea ministrului autoritatea bisericéscă e datóre sĕ întroducă cercetarea

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Diak. Pentru sànta kasa acista, și pentru ceĭ, kariĭ ku kredincà, ku kucernie, și ku frika Zeulnĭ intràĭintrènsa, Domnuluĭ sò ne rògem. Kànt.: Domne misele.

Diak. Pentru ka sò ne skapèm de tot nekaslu, niràirĕa, și nevoĕa, Domnuluĭ sĕ ne rogèmu. Kàntàr. Domnĕ misele. Mare.

Rogàciunĕa preinfaciareĭ dupò punerĕa zeestilor donuri pre sànta Mĕasà, karĕa zice Popa incet.

Domne Zeule atotcenetorule, unule Sànte, karele primestĭ arzeminte de laudà dela kariĭ te kiĕamà ku totà inima, primeste și rogàciunĕa nostrà a pekatoșilor, și o dú kàtrà sàntul tĕu arzel, și indestulĕază pre noĭ a aduce cie donurĭ, șĭ arzeminte spirtualĭ pentru pekatele nostre, și pentru nestiincele poporluĭ. Și ne digneste sò aflèmu don inàntĕa tĕa, ka sò fie cie bineplakut arzemintul nostru, și spre aciste donurĭ puse inàinte, și spre tot poporlu teu.

Diak. Apàrà, màntueste, misele, și vegle pre noi, Zĕule! ku donlu tĕu.

Kàntàr. Domne misele.

Diak. Zioa totà, desevàrșità, sàntà, paciuità, și fòrà de pekate, la Domnul sĕ ceremu. Kàntàr. Dàne Domne.

Diak. Anger paciuitor, kredincios, indereptàtor, veglĕator sufletelor, și trupurilor nostre, la Domnul sò cerem. Kàntar. Dàne Domne.

Diak. Lasarĕa, și liertarĕa pekatelor, și smentelor nostre, la Domnul sò cerem. Kàntar. Dàne Domne.

Diak. Cele bune, și folositore sufletelor nostre, șĭ impakarĕa lumeĭ, la Domnul sò cerem. Kàntàr. Dàne Domne.

Diak. Cel altu timpu a viaceĭ nostre in pace și intru kaincà sò sevèrșim, la Domnul sò ceremu. Kàntàr. Dàne Domne.

Diak. Sevèrșit krestinesku viaceĭ nostre, fòrà dorere, nerușinat, păciuit, și respunsu bun la infrikoșĕatlu judeciu a Hristosluĭ, la Domnul sò cerem.

Kàntàr. Dàne Domne.

Diak. Pre prĕasànta, korata, prĕabinekuvèntata, màrita Stèpàna nostra Zeunaskètorĕa, și totudeuna verginĕa Maria, ku tocĭ Sàncii sò reinimèmu pre noĭ ènșine, și unul ku altul, și totà viaca nostrà Hristosluĭ Zeu sò dému. Kàntàr. Cie Domne.

Popa. Ku induràrĭle ununaskutluĭ Iiuluĭ teu, ku karele binekuvèntat esti ku prĕasàntal, și bunlu, și viacà fakètorlu Spirtul teu, akum, și totudeuna, și in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Popa. Pace totulor. Kàntàr. Și Spirtului tĕu.

Diak. Sò amèmu unul pre altul, ka intr'un kuget sò màrturimu. Kàntàr. Pre Tatàl, pre Fiul, și pre Sàntul Spirtu, Treimĕa de unà fiincà, și nedesparcità.

Popa se inklinà de treorĭ, și zice incet de treorĭ.

Te voiŭ amà, Domne! vèrtutĕa mĕa, Domnul è intarirĕa mĕa, și refuga mĕa.

Ĕarô Diakonlu basĭa Orarĭul sĕu, se inklinà de treorĭ, și zice:

Ușile, Ușile, ku incelepciune sè luàm aminte.

Cred intrunul Zeu Tatàl.

Și dupò sevèrșirĕa sàntului Simbol, zice Preotul din Altariu.

(Va urma).

disciplinară contra invĕțătorului ajutorat de către stat. Sentințele aduse în asemene procese trebuesc trimise la ministrul, care póte pune la o parte sentința pronunțată de către biserică, și póte ordona cercetare nóuă și aducere unei nóuĕ sentențe, care se face cu conlucrarea unui membru din comitetul administrativ comitatens.

Disciplinarea învĕțătorilor dela scólele confesionale sĕ și ia din mânile bisericei, anume dacă în termin de 14 ḑile dela primirea ordinului ministerial autoritatea bisericéscă de fapt nu a intentat procesul sau dacă în termin de 3 luni cercetarea nu e terminată, și dacă în termin de 14 ḑile sentența pronunțată nu se trimite la ministru, în aceste casuri procesul sĕ ia din mâna bisericei și se dă comitetului administrativ din comitat.

Din capul locului se pune la o parte biserica și procesele disciplinare se dau în mâna comitetului administrativ din comitat pentru tendență contra statului. Invĕțătorii învinuiți cu acest delict sunt dați din capul locului comitetului administrativ din comitat.

Este deci ca și luată din mânile bisericei înstituirea și disciplinarea învĕțătorilor dela acele scole, cari ca din grație vor fi sabvenționate de către stat.

Sub pĕcatul: tendenței contra statului învĕțătorii sunt dați pradă curentului bolnăvicios de aḑi, sunt puși la disposițiunea administrațiunei, și noi cari cunóștem curentul, și forța cu care e el mânat, ne îngrozim de urmările nefaste ale acestei legi.

Anul 1893 nu s'a mărginit numai la relele din acéstă lege.

In sensul legii de pensiune, (art. de lege XXXII: din 1875) invățătorii trebue sĕ între ca membrii la fondul de pensiune.

Deși legea dă bisericei nóstre dreptul de a susține fondul seu propriu pentru pensionarea învĕțătorilor, guvernul în esecutarea legei i-a denegat asest drept. Cestiunea e încă pendentă la guvern, de fapt însă legea e esecutată, și învĕțătorii noștrii au fost înrolați la fondul de pensiune al statului.

Candidații nostri de învĕțători în parte considerabilă s'au recrutat și sĕ recrutéză încă și acuma dintre clericii absolvenți, cari după absolvare se aplică ca învĕțători, pără când ajung în vre-o parochie, și de faptă aprópe pretutindenea cei mai escelenți învĕțători de ai nostri sunt dintre clerici, cari și în vîrtutea cualificațiunei lor superióre sunt de a se considera ca cei mai buni.

In considerarea acestei stări de lucruri în biserica nóstră guvernul țĕrei din indemn propriu a emis o ordinațiune care reguléză posițiunea învĕțătorilor clerici față cu fondul de pensiuni.

Ministrul de culte de atunci Augustin Trefort — a dispus ca la fondul de pensiune al statului se fie constrinși și acei învĕțători, cari au absolvat cursul clerical, la casul însĕ, când ei părăsesc cariera de învĕțători, făcându-se preoți, li se restitue banii solviți în fond, dar fără interese.

In motivarea sa ministrul 'și trage séma cu starea de lucruri din biserica nósră, reflectéză la normele nóstre bisericesci, cari dispun, ca clericii până la întrarea în vreo parochie sĕ facă bisericei servicii ca învĕțători; reflectéză la planul de învĕțământ din seminarele nóstre, în care studiul pedagogiei e luat și la clerici între obiectele de învĕțământ; în fine ministrul enunță, că numai așa se póte face dreptate, dacă clericitor învĕțători la întrarea în cler li se restitue sumele solvite la fondul de pensiuni.

Disposițiunea acésta ministerială a esistat 12 ani.

In primăvara acestui an cetim în fóia oficială de publicațiuni a ministrului de culte o ordinațiune, care scóte din valóre ordinațiunea de sub întrebare, dată sub Trefort. Și ca lovitura se fie și mai simțită, ordinațiunea de acuma în aplicarea sĕ se estindă și asupra acelor clerici învĕțători, cari au întrat în fondul de pensiuni pe când era în valóre ordinațiunea de sub Trefort, și prin care statul le-a garantat restituirea sumelor solvite.

Se mai continuăm cu fructele anului 1893.

In virtutea articlului de lege XXXVIII in 1868 § 133 pentru cariera de învĕțători se prepară candidații in institute publice de învĕțământ sau pe cale privată. Capabilitatea o probéză prin facerea unui esamen.

In sensul articlului de lege XVIII din 1879 candidații de învĕțători trebue se facă esamen și din limba magiară cu concursul și în presența inspectorului regesc de scólă, comitatens, sau a unui comisariu ministerial.

In anul acesta la esamenile de cualificațiune dela seminariul nostru archidiecesan comisariul guvernului a presentat un ordin dela ministru, în virtutea căruia din limba magiară n'au admis la esamen nici pe clericii nostri, nici pe candidații pregătiți pe cale privată.

Autoritatea bisericéscă nu are cunoscință despre acel ordin ministerial, care scóte legea din vigóre.

Aceste le punem in generalități în sarcina anului 1893.

Ar mai putea veni încă legea cea nouă (art. XXVI din 1893) și anume aplicarea ei. Acéstă lege în § 13 codifică „tendința contra statului“, ca învățătorii se scie de ce se se feréscă.

Pe basa acestei legi sunt suspendați din oficiu 4 învĕțători din Borgo-Prund, dela o scólă susținută din fondul grănițĕresc, și ei sunt suspendați la ordinul ministrului pentru delicte comise înainte de promulgarea legei.

O amintim acésta numai spre a caracterisa cruțarea, cu care legea sĕ pune în practică.

Comentariu nu facem, vor face binevoitorii cetitori. *„Dreptatea“.*

Noutăți.

Din Făgăraș. In ședința comisiunei administrative ținută Sâmbătă în 20 st. n. s'a ales de forestieriu cercual pentru cercul Făgărașului și Arpașului un anumit „patriot“ Zankó. Atât în puterea legei cât și a ordinațiunei ministeriale acest drept compete comunelor și singuraticilor proprietari, cari au a efeptui alegerea în timp de 60 ḑile după provocarea comisiunei administrative respective a comisiunei silvanale. Deórece alegerea este dovĕdită călcare de lege deoparte, ér de altă parte e un act de violență și în contră cu interesele comunelor și proprietarilor, cei interesați ar trebui sĕ se adune fără amânare și sĕ facă recurs la ministru de agricultură, ca arĕtându și dreptul sĕ și pótă avé pe omul care cugetă, că va serví cu mai mare tragere de inimă interesele lor. Asupra acestui cas atragem atențiunea conducĕtorilor din Făgăraș, a preoțimei din provincie. Terminul de recurs espiră în 3 Faur st. n.

⁂

Mituire. In ḑilele trecute foile din Bpesta au surprins lumea cu o afacere de mituire, care a provocat mare sensațiune în tóte părțile. Deputatul din partidul apponist Linder a scos dela archimandritul Geramis Petrovici administratorul episcopiei St. Andreiu 5000 fl. pe cuvênt, că va mijloci totul ca alegerea s'a de episcop sĕ se întăréscă cât mai ingrabă, mituind pe consilieriul minsterial D Szüry. Lucrul însĕ s'a descoperit, dovedind că consileriul ministerial n'a primit nimic, ci Linder a păstrat pentru sine banii. Descoperirea s'a făcut astfeliu: Petrovici s'a presentat la consilierul Szüry sĕ-l róge ca sĕ nu mai trăgăneze afacerea și totdeodată își ceru scuse că nu i-a putut face un dar mai mare Consilierul a bănuit lucrul și întrebându-l ce fel de dar, Petrovici a rĕspuns, că Linder a luat dela dênsul pe séma consilieriului un libel de 5000 fl. Consilierul a rĕspuns, că nici nu cunósce pe Linder și că afacerea cu numirea de episcop nu compete dênsului. Consilieriul Szüry a și publicat convorbirea cu Petrovici subscrisă de Petrovici în fața unui martor. Contra lui Linder care a trebuit sĕ iasă din partid s'a întrodus cercetare.

⁂

M. Sa regina României. Sĕ telegraféză din Segenhaus, unde se află M. S. regina, că starea sănătății M. Sale merge spre bine.

Acéstă veste nu póte de cât sĕ înveselécsă pe toți românii.

⁂

Cum sĕ înstrĕinéză moșia. În 22 l. c. n. s'a licitat la Beclean domeniul dela Ciceu-Cristur al fondului de stipendii grănițăresc din Năsăud. Licitarea s'a făcut din ordin ministerial și cu desconsiderarea protestărilor celor 60,000 români, ca proprietari ai fondului. Licitanți au fost fișpanul conte Paul Bethlen și advocatul Coroian. Coroian, ca plus oferent a cumpĕrat domeniul cu 90.000 fl. și 1 cr v. a. Domeniul era judecătoresce prețuit cu 157 003 fl.

⁂

Gimnasiul din Beiuș. „Dreptatea“ primesce din Arad următórea scire: „Am informațiune positivă, că directorul gimnasiului din Beiuș, dl Ioan Buteanu, a fost amovat din postul sĕu, în urma unui ordin ministerial, din simpla pricină, că numitul director — provocându-se la lege și la drepturile institutului, s'a împotrivit a redacta „Raportul“ gimnasiului în limba magiară, cum i s'a mai cerut și din partea ministrului Csáky. Foile magiare, voind sĕ suprime adevĕrul, sĕ sugrume dreptatea și sĕ acopere rușinea de pe fața ministrului, trimit veste în lume, că directorul s'a retras în urma unei bóle de ochi, de care ar fi suferind, ceea ce nu este adevĕrat. Adevĕrul e, că unicul gimnasiu românesc ce-l mai avem în Ungaria, e bólă grea în ochii ministrului Csáky“.

⁂

Pensionări cu ridicata. In fóia de „Dumineca“ din Timisóra cetim: In urmarea ordinațiunii date de ministrul de culte și instrucțiune publică din Bpesta, referitor la causa învĕțătorilor, cari n'au diplomă și nu sciu vorbi unguresce, conscrierea și pensionarea acestora s'a pornit de a lungul și latul țĕrii. Comitetul cdministrativ al comitatului Torontal a hotărit dimiterea alor 20 de invĕțători activi pre teritoriul acelui comitat, cari însĕ n'au nici diplomă, nici posed limba magiară, și a făcut disposițiuni ca cei mai bĕtrâni sĕ fie pensionați. — Comitetul administrativ al orașului municipal Panciova în ședința sa mai recentă a făcut disposițiuni în asemenea direcțiune, pensionând pre cei șepte învĕțători activi pe teritoriul acelui oraș, cari însĕ n'au nici diplomă, nici nu vorbesc limba magiară.

⁂

La afacerea Bokros. După cum anunță fóia „Magyarórszàg“ a fost falsificat Alecsiu Bokros dóuĕ poliție de 26.000 fl. pe numele ministrului Andreiu Bethlen.

In ședința din urmă a dietei ungare s'a făcut propunerea, ca dieta sĕ stérgă din procesul verbal luarea cu regret la cunoscința morții deputatului Bokros.

⁂

Jidiovii din România. Foile patriotice din Budapesta aduc scirea, că în România s'a formst o „societate scolară pentru jidovimea din România“. Ea are de scop a înainta și a ajutora pe jidovi pe terenul instrucțiunei. Comitetul esecutiv a dat un apel către toți israeliții „de aici“ (din Ungaria) ca sĕ vină în ajutoriul israeliților din România Ḑiariul „Revue D'Orient“ 'și închee astfeliu notița, ce o ia despre acésta cestiune:

Suntem curioși a vedé, dacă confrații nostri de preste Carpați vor mai vorbì despre barbaria și despre despotismul barbar, care este contra civilisațiunei și libertății „micului Paris oriental“.

Noi însă credem, că jidovimea din România mai [vêrtos după-ce „patrioticii jidovi și confrați magiari“ vor subscrie liste de contribuire, nu vor mai face-o acésta!?

⁂

In cestiunea naționalităților comitatul Solnoc-Dobâca asemenea a trimis o adresă dietei. In adresă se ḑice, că de libertatea (?) de care sĕ bucură presa, naționalitățile abuséză și astfel ar fi de dorit, ca sĕ se revisuie legea de presă în acel sens, că acela, asupra căruia cade responsabilitatea, sĕ nu pótă scăpa dinaintea justiției. Legile nóstre, sĕ ḑice mai departe, au dat drepturi estinse singuraticilor, corporațiunilor și confesiunilor pe terenul instrucțiunii, dar nu s'au îngrigit, ca prin aceste și scopul sĕ se ajungă. Anume sĕ observă cu deosebire la naționalități, că corporațiunile chemate pentru promovarea instrucției, nu se nisuiesc a promova cultivarea poporului. Astfel este de lipsă, ca statul sĕ ia în mânile sale conducerea instrucției sau sĕ esercite o mai mare influință, ca până acum asupra scólelor.

Sunt bătuți la cap „patrioții“ din Solnoc-Dobâca!

⁂

Un câștig de un milion de franci. Deunăḑi s'a tras la Saragozza marea loterie națională. Premiul principal de 1 milion de franci l'a câștigat un măcelar, care a devenit eroul ḑilei. Ḑiarele ilustrate i-au pus portretul și-i publică biografia. Măcelarul a dat 2000 de franci casierului, care i-a plătit câștigul și 1000 unui orb, care striga la pórtă numerile câștigătóre. In ḑiua câștigului, el a distribuit gratis carne în tótă mahalaua lui și a făgăduit, că dacă și la anul va câștiga tot un milion, atunci va da de mâncare 3 ḑile la toți locuitorii din Saragozza.

⁂

† Cas de mórte. Miercuri după améḑi fâlfâia pe edificiul „Albinei“ stindardul negru. Un vrednic membru din direcțiunea acestui institut de economii și credit, notariul public din Oravița Dr. Aureliu Maniu, după o viéță mânósă s'a mutat la cele eterne.

*

— In 8 luna curentă a rĕposat în spitatul civil din Sibiiu în urma aprinderei de plumâni Ioan Zaharia, pedagog în cursul III-lea din Ludișor, în etate de 21 ani. In 10 l. c. s'a făcut înmormêntarea, participând corpul profesoral și elevii seminariali, cari au depus pe cosciug și o frumósă cunună cu pantlică trei-colori.

⁂

Interesul americanilor față de institutele culturale. În decursul anului trecut în Chicago s'a contribuit pentru scopuri de binefacere — sciință și artă — suma de 2,800.000 dolari. Pentru museul columbian a contribuit singur Lr. Field suma de 1,000.000 dolari. Pentru institutul de artă a contribuit D-na Field 300.000. Pentru universitatea din Chicago a contribuit: Mr Ryeton 100 000. Mai mulți inși pentru diferite școli, insitute teologice și spitale au dat sume enorme.

Adunarea generală.

a reuniunei învĕțătorilor gr. or. din distr. XI al Făgărașului.

„Țara-Oltului“ Decembre 1893.

Onorată redacțiune.

In cele următóre îmi iau voie a vĕ raporta despre adunarea generală din ĕst-an a reuniunei învĕțătorilor rom. gr. or. din districtul XI al Făgărașului, ținută în comuna Cața, la 29 și 30 Novembre.

Spre a mulțumì curiositatea celor interesați, anticipez că adunarea a fost bine cercetată, lucrările în ordine parlamentară conduse și resolvate; ér primirea ce ni s'a făcut de către locuitorii, de acolo dintre cele mai bune, ce am esperiat pe alte locuri.

Incă de Duminecă de 28, apostolii dela margini au început a sosi la marginea ostică a raionului reuniunei nóstre, în brațele deschise a le parochienilor nostri de acolo, geloși care de care a primi câte unu-doi apostolași, spre a-i ocroti la vatra ospitală romanéscă. Alții au sosit Luni diminéță în 29.

In acésta ḑi la 8 óre a. m. presidiul reuniunei, mult onor. d-n Iuliu Dan protopresbit. a deschis ședințele, care s'au ținut în scóla confesională. Cuvêntul de deschidere atât ca esență cât și ca predare a cucerit inimile celor presenți și cu deosebire ale învĕțătorilor S'a adresat către acestia ca un adeverat conducĕtoriu, care scie pune preț pe ceia-ce ii couduce, și în cousciință că va fi priceput, notificând scopul pentru care suntem intruniți, a indemnat la muncă seriósă și roditóre, prin care sĕ ne aretăm vrednici de oficiul ne-l îmbrăcăm, și se impunem streinilor prin conduita nóstră ca pioneri ai unui popor de cultură şi ordine, în imprejurările acestea, prigonit până la estrem, fără a avea altă v nă decât numĕrul cel considerabil şi însuşirile lui nobile, datinile admirabile şi limba frumósă şi sonoră la care ţine morţiş.

Sub impresiunea acestei cuvêntări în adevĕr presidiale, şi acoperită cu entusiastice strigări de „sĕ trăiéscă“ s'a început şedinţa primă în un mod aşa de sărbĕtoresc şi serios, încât de când participez la aceste adunări, n'am mai vĕdut.

Cetindu-sĕ apelul nominal sa constatat presenţa a 60 de membri; anume din protopresbiteratul Fagăraşului şi al Cohalmului, căci din cel al Agnitei ca de regulă, n'au participat decât 4 ḑis: patru învĕţători, cari merită sĕ-i însemnăm cu numele: Ioan Bonea Ioan Mihu, Zaharie Muntean şi Ioan Bucnariu. Cel din urmă un veteran de preste 50 ani, învĕţătoriu în Sălisteat.

Ce-i drept, locul întrunirei a fost cam departe pentru unii, dar la atâta indiferentism din partea celor în despărţĕmêntul Agnitei nu ne am asceptat. ii credem că se va purcede cu tótă stricteţea ca cei indolenţi sĕ fie pedepţiţi. Prea sĕ întrece cu gluma. Ce ḑice la acésta părintele S. Piso? De sigur, că acesti învĕţători nu fac cinste tractului! Căci numai trei şi-au escusat absenţiile.

După constatarea celor presenţi s'au ales comisiuni de câte trei membrii pentru censurarea rapórtelor, apoi s'a cetit raportul comitetului central. Din acest raport este evident că reuniunea în decursul anului scolar trecut, a funcţionat în regulă, cu regretabila esceptiune, de altcum permanentă a despărţămêntului Agnita. Anume: despărţămêntul Făgăraş, sub presidiul N. Aron preot Galaţi, a ţinut douĕ adunări generale. Una în centru şi alta în comuna Sâmbăta inferióră. In aceste adunări generale s'au pertractat 10 obiecte pedagogice, disertaţiuni, tractate şi eserciţii în prelegeri practice şi apoi alte lucrări administrative. Despărţămêntul Cohalm a ţinut o adunare generală (a dóua nn s'a putut ţinea din causă bine-cuvêntată) în Cohalm, în care s'a pertractat 7 lucrări pedagogice şi alte administrative. Despărţământul Agnita a ţinut nici o adunare generală, despre ce voiu raporta mai jos. După cetire acest raport s'a predat spre censurare.

A urmat raportul cassariului: din acest raport sĕ vede, că cestiunea financiară a reuniunei încă a luat un avênt îmbucurător, în cât privesce despărţĕmintele Făgăraş şi Cohalm. Anume desp. Făgăraş în decursul anului tr. scol. a incassat tacse 37 fl. 50 bani gata; ear din restanţii, prin subscrierea de obligaţii 40 fl. prin urmare suma 77 fl. şi 50 cr.; rĕmânând restanţii numai 35 fl În despărţĕntul Cohalm suma restanţielor încă e numai 35 fi. şi sperăm că sub îngrigirea presidentului, a M. On. D. N D Mircea protopresb. în acest an sĕ va regula afacerea.

În despărţămêntul Agnita, cestiunea cassei stă splendid; restéză la fondul reuniunei numai cu suma de 204 fl. scris: douĕ sute şi patru floreni.

Bani gata dispune însĕ reuniunea de 236 fl. 34 cr. depuşi spre fructificare. Raportul după cetire s'a dat spre cen surare.

Urmând raportul bibliotecariului e evident, că biblioteca numĕră 232 opuri, în cea mai mare parte de cuprins pedagogic, istoric şi bisericesc. În decursul anului ca şi în anul trecut s'au legat mai multe opuri.

Pertractându-se acestea a urmat la ordinea ḑilei un raport prea interesant, anume: „raportul despre negligarea afacerilor în despărţămêntul Agnita“. Mĕ rog a fi scusat, dacă la acest punct mĕ voiu opri mai mult. Este şi de lipsă.

De vre-o cinci ani încóce. afacerile în acest despărţămênt au început a stagna, pe lângă tóte sforţările comitetului central de a aduce lucrurile în ordine. În fie care an comitetul sĕ plângea în raportul sĕu către adunarea generală şi apostrofa indiferentismul; dar fără nici un resultat, afară de acela, că membrii din acest despărţămênt au dat o declaraţiune subscrisă de toţi câţi au fost presenţi la adunarea de acum doi ani, prin care declinau dela sine ori ce învinuire şi aruncau cu mare dreptate tot rĕul asupra persónei preşedintelui

Dar şi în urma acestui pas, rĕul în loc de a descresce a crescut în aşa grad încât în anul scolar 1892/93, presidiul acestui despărţământ M. O. D. Sabin Piso a rupt ori ce legătură cu comitetul central: a ignorat repeţitele şrecercări a ţiné adunările generale, şi la 12 esibite ale acelui comitet n'a rĕspuns nemic.

Urmarea naturală a fost că comitetul central, în şedinţa dela 29 Octobre a aplicat faţa de dl presedinte §ul 92 din regulamentul afacerilor interne. care sună: „dacă preşedintele desp nu respunde la douĕ recercări repeţite (ér nu la douesprĕḑece) ale comitetului central, sĕ consideră de demisionat şi sĕ iau paşii necesari spre substituire, până la procsima adunare a desp.“ Aşa a urmat comitetul central, a substituit de preşedinte pe parochul Ioachim Părĕu. Dar dl preşedinte demisionat, în cunosciinţat fiind de acest conclus iute şi degrabă conchiamă adunarea generală a desp, pro. 23 Nov. demisionéză însuşi, precum şi pre comitetul desp sĕ face constituire nouă, alegând de preşedinte pe parochul G. Borza; ér protocolul şedinţei de constituire, nu-l subscrie. nici preşedintele adhoc, ci un membru cu titlul de vicepreşedinte, care a declarat, că a subscris hârtie gólă, căci nici nu fuse la şedinţă dela început.

Ce era sĕ facă adunarea generală din cestiune? N'a anulat protocolul, ci la propunerea secretariului. ales în comisiunea censurătóre: a luat cu plăcere la cunoscinţă, constituirea despărţămênţului, pe deplin încredinţat fiind ca sub conducerea părintelui Borza se vor regula afacerile, căci la din contră, nu rĕmâne alta decât sĕ cerem desmembrarea acestui despărţămênt dela reuniunea nóstră.

Le scriu acestea numai cu cugetul curat ca lucrurile să sĕ îndrepte şi sĕ scăpăm de atâtea neplăceri, câte ne-a causat acésta afacere.

Tot în prima şedinţă s'a cetit raportul comitetului central în privinţa primirei definitivă a regulamentului afacerilor interne. Acest regulament s'a desbătut în adunarea din 1892, dar la propunere, sa distribuit la despărţăminte, ca sĕ-l censureze în adunările generale şi observările să le comunice cu comitetul central ca acesta sĕ le pună la desbatere în adunarea generală districtuală. Censurându-sĕ deci, acest regulament § de § după unele modificări s'au primit şi s'a însărcinat comitetul central al asterne Prea Veneratului cousistoriu spre aprobare.

În sedinţa a doua, 3 óre p. m. membrul Ioan Bonea a predat tema: „Comuna“ prelegere practică din drepturile şi datorinţele civile. Prelegetoriul a luat mai mult cunoscinţele geografice şi de aceea a fost puţin succésă. Au luat parte la critică: membrii N. Pulca, care o a preles a douăoră, în fond tot acel material, numai în formă mai corespunḑĕtóre, apoi D. Chiujdea, G. Cantor, Ioan Berescu şi N. Ludu.

Nereuşita acestei teme, a dat ansă la conclusul: comitetul central sĕ însărcinéză ca, întreg materialul ce e de a sĕ propune din acest studiu în scólele poporale sĕ l împărţéscă în lecţiuni şi pe lângă o dispositiune detaiată a lucrărei, sĕ-l distribue la diferiţi membrii spre al prelucra până la procsima adunare generală.

Tot în acéstă şedinţă conform pct. 10 din programa Ioan Urs a predat „primirea elevilor începători în prima ḑi de scólă. Tema in o parte a fost bine predată, ér cealaltă parte, a completat-o preste asceptare bĕtrânul învĕţătoriu Bucur Gălbincea, care în urma prestaţiunilor, era aprópe sĕ fie aplaudat

Cu acestea s'a finit şedinţa a doua şi din sala de învĕţămênt ne-am mutat în sala cea mare a edificiului scolar, unde ni sa pregătit o surprinsă neasceptată.

Comuna acésta mărgînaşă, póte servi de model la comune din centruri românesci. N'ai decât sĕ admiri pe conducĕtoriul aceste comune părintele I. Mircea, care cu întréga sa familie şi cu învĕţătoriul de acolo a putut avênta poporul, pe care numai o comună îl desparte de comitatul Odorheiului, la un nivel, care te pune în uimire: biserică frumos împodobită, scólă cu etagiu, tinerime cultă, bibliotecă scolară cu sute de opuri de valóre, fond la bibliotecă cum nu sciu pe unde am găsi, bină nouĕ pentru producţiuni teatrale, în fine lucruri pe cari nu le poţi din destul lăuda.

Étă surprinsă. Tinerimea jună sub conducerea d-şórei Eugenia Mircea şi a învĕţătorului a dat o producţiune teatrală cu aşa succes, încât am rĕmas încântaţi. S'au jacat piesele: Cinel-Cinel şi Vivandiera şi s'a cântat, în cor unele poesii naţionale, care la atâtea ne-a adus, că la căderea cortinei spontaneu, publicul asistent a erumpt cântând: „Deşteptăte“.

Despre acésta voiu scrie sub alt titlu mai târḑiu.

După producţiune a urmat e cină comună — din bucate de post — servită în scólă de către membrii din familia părintelui local Mircea, şi comitetul parochial, în fruntea cărora, ca şi la alte întreprinderi — sĕ mi se erte că spun — stă d-şóra Eugenia Mircea şi d-na preotésă, încât ne-a deobligat pe toţi. Am ḑis bucate de post, dar ce bucate? supă de pesce, mazere icre, masline, sardele, friptură de pesce, prune ferte şi prăjituri, apoi vin cât o jumătate de litră de persónă, tóte pentru bagatelul de 30 cr. Serviciu de model. Nici toastele n'au lipsit: Dl preşedinte a închinat pentru I. P. S. Dl archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, apoi sau mai toastat pentru Prea Vener. Consistoriu, pentru d-l referent scolar. etc. etc. Şi până când eram la masă toastele sĕ perondau cu cântecele esecutate de corul tinerimei locale la olaltă cu învĕţătorii. Apoi bucate de post încóci, bucate de post în colo, dar ne jucate n'au scăpat, după-cum voiu scrie sub alt titlu.

A doua ḑi 30, sĕrbătóre bisericéscă fiind la 8 óre cu pietate ne am concentrat toţi în sf. biserică, unde serviciul divin s'a celebrat de către, preoţii: Nicolau D. Mircea protopresbiter, Ioan Mircea preot local, I. Predoviciu preot Merchiaşa şi Toma Bârsan preot Criţ. Invĕţătorii, bunul şi cucernicul popor din Caţa, şi compatrioţi sasi au umplut formal biserica, ascultând cu pietate cântările liturgice esecutate aşa de frumos de corul învĕţătorilor. După aceea a urmat parastas pentru neuitaţii reposaţi: metropolitul Andreiu, şi profesorii Ioan Popescu şi Dr. I. Crişan. Vêrf la tot actul ceremonial l'a pus părintele protopop Mircea, prin un cuvênt memorial despre metropolitul Andreiu, care ne a sters lacrămi de durere pe momentul marelui reposat. Şi la scrierea acestor rênduri me pĕtrund fiori aducêndu-mi aminte de cele rostite de acest prea demn conducĕtoriu al tractului Cohalm. Când după acésta vorbire s'a intonat „in veci pomenirea lui“ toţi cei presenţi işi stergeau lacrămile şi îşi dau si linţă a năduşi suspinele.

Fie-i neuitată memoria marelui Metropolit, a cărei ḑi o am celebrat în un mod aşa de sĕrbătoresc.

In şedinţa următóre şi ultimă, care s'a dĕschis la 1 óră p. m. membrul Ioan Bănut a preles lecţiunea practică „Cunoscinţa banilor noi! cu un succes rar obţinut pe terenul lecţiunilor în adunările nóstre. I-sa esprimat mulţămită protocolară. Succesul temei sĕ póte atribui şi faptului' că a avut lecţiunea fórte bine lucrată în scris, care s'a acluaat la protocol Îi gratulăm.

Tot asemenea bine s'a produs şi membrul I. Mihu cu disertaţiunea: „Activitatea apostolului Pavel“, care s'au d t spre critică lui I Berescu.

In fine s'a pus la ordinea ḑilei referada comisiunilor, cari censurând rapórtele, a propus, ér adunarea generală a decis ca comitetului central, secretariului, casariului şi bibliotecariului aflânduse tóte în regulă sĕ li se dea absolutoriul şi sĕ li se esprime mulţămită protocolară.“ Apoi la 5 ½ óre séra s'a închis şedinţele şi cei mai mulţi din membrii au plecat spre casă încă în aceeaşi ḑi ducênd cele mai bune impresiuni şi mai scnmpe suveniri despre buna primire, îngrijire şi petrecere, ce li-sa făcut în acéstră comună.

Din încrederea tuturor, esprim şi pe acésta cale mulţămită părintelui Mircea şi stim. familie, d lui învĕţătoriu I. Urs, şi tuturor parochienilor din Caţa, pentru primirea căldurósă, cu care au fost îmbrăţişaţi

Secretariul

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dela Râşnov mergênd mai departe spre méḑăḑi şi lăsând Zernescii la drépta sosim la pasul Branului. Ţinutul, strimtorat între munţi, devine colinos, ici-colo cu stânci pe de laturile călei. Intr'un loc stâncile sĕ apropie de olaltă, aşa că numai calea şi un mic rîuleţ, rîuleţul Turcu care curge alături, îşi au loc printre păreţii lor. Aici pe un colţ de stâncă, cu cóstele preţipişe, sĕ nalţă un vechiu castel, ér la pólele ei sĕ află edificiile de vamă şi câteva case private. Este Branul şi castelul este fala şi podóba de odinióră a pasului, castelul Branului, un adevĕrat ideal de castel de cavaleri. Şi întra'devĕr el îş are originea de pe timpul cavalerismului Primul lui fundator a fost un cavaler german, Dietrich, şi după numele acestuia s'a numit nemţesce Dietrichstein. La început după cum se crede castelul a fost făcut de lemn, ér mai târḑîu după ce cavalerii germani au fost alungaţi din hotarele Ţĕri-Bârsei, sasii din Braşov au zidit în locul acesta la anul 1377 un castel de zid, care apoi s'a numit nemţesce Turtzburg (Törzburg), dela rîul Turcu, ce curge pe lângă el. In forma de acum a fost zidit la anul 1608, ceea-ce ne arată o înscripţie de de-asupra întrărei, trecênd şi de atunci prin mai multe schimbări şi renovări.

Castelul se află încă în stare bună şi e locuit. El e zidit în parte în stil gotic, în parte în stil bizantin şi avea o înfăţişare înpunătóre, cu turnuri nalte şi bastióne. In anul 1878 însĕ braşovenii l-au predat statului, care l-a transformat şi întocmit pentru scopuri militare, rătezându-i turnurile şi lipsindu-l de forma lui frumósă de mai nainte. Acum este érăşi proprietatea oraşului Braşov, dar a rĕmas în forma ce ii s'a dat la 1878, în locul turnurilor nalte avênd coperişe jóse, şi totul întocmit fără gust, cu o înfăţişare de casarmă.

Curtea castelului este mică şi asemenea sunt mici şi odăile, ce o încungióră. In castel este o fântână adâncă, săpată în stâncă şi o temniţă întunecósă şi scundă sub bolta cĕreia în vécurile trecute multe victime chinuite şi-au închis ochii pe vecie.

Ca o reminiscenţă a acestor vremuri crude a rĕmas şi esistă la popor credinţa, că în nopţi întunecóse, cănd castelul e cufundat în tăcere, „fântâna castelului“, luând înfăţişări tainice, scóte bocete trîste şí înfiorătóre, la cari respunde soţia s'a buha de pe stânca Măgura, din apropiere, arĕtându-se şi ea în diferite figuri fantastice, tânguindu-se şi jălind nenorocitele jertfe ale trecutului. *)

In jurul castelului, din sus şi din jos de el, sĕ află 10 comune, **) cari mai nainte formau tóte la olaltă, dimpreună cu castelul o comună, sub numirea generală de Bran. Numele acesta este slavon şi însemnéză loc strimt sau pórtă; el s'a dat întâi strîmtórei din préjma castelului, care înt'radevĕr este o mare pórtă naturală. Pe urmă s'a numit şi castelul cu acest nume, pe când numele corespundător Pórtă, de origine română, s'a dat comunei din apropiere. pe al cărei teritor sĕ află castelul.

In pasul Branului pănă la 1836 era numai un oficiu de vamă, la castel. Pe la anii 40 s'a înfinţat şi la graniţă o vamă, la locul numit „Cruce“, apoi mai târḑiu s'a sistemisat pentru timpul de vară încă un oficiu de vamă, la pólele muntelui Guţan.

(Va urma.)

---

*) Veḑi: Escursiuni pe munţii Ţerei-Bărsei şi ai Făgăraşului, de Ioan Turcu, în „Gaz. Trans.“ nr 110, din 1893.

**) Aceste sunt: din jos de castel Pórta (Bran) Sohodol şi Predél din sus de castel pănă la graniţă Şimonul, Moeciul de jos cu cătunul Cheia Moeciul, de sus Fundata, Şirnea, Peşterea şi Măgura.

Bibliografic.

Scóla poprală, organ ped. didactic al reuniunii învĕţătorilor români gr. cat. din jurul Gherlei. Apare odată pe sĕptĕmână, Joia. Redactor: Ilariu Boroş. Preţul de abonament: pe an 3 fl. pe ½ 1 fl. 50 cr. Nr. 30 (anul II) dela 18 Ianuariu 1894 are următoriul cuprins: Învitare de prenumeraţiune, Scóla şi organele pedagogice. Invĕţămêntul public în România. (urmare). Ce pedepse sunt aplicabile în scólă, conform cu starea actuală de cultură şi cu scopul învĕţămêntului? (continuare). Invĕţătoriul póte devenì om de specialitate numai prin studiu continu. (urmare). Diverse.

— *Un nou roman de Carmen Sylva.* De curênd a apărut un nou roman al reginei României sub titlul: „Robia de la Peleş“ Ḑiarul „Figaro„ vorbind de această preţiósă carte, ḑice între altele:

„Peleşul e un torent, care isvorăşte din creasta Carpaţilor şi merge din albie in albie, sĕ se verse in Dunăre.

„Construcţia palatului regelui a shimbat puţin cursul torentului, pe care imaginaţia autoarei l'a insufleţit, căruia vorbeşte Ea, prevestindu-i toate fericirile şi toate nefericirile vieţei Sale. Dacă starea sănĕtăţii a făcut pe regina României să nu mai strĕbată locurile, cari sunt aşa de scumpe, n'a putut insĕ ca sĕ inlănţuiesçă spiritul seu, care sbóră peste tóte locurile cele mai vesele ca şi cele mai triste.“ Şi valorosul organ francez termină ḑicênd: „Robia de la Peleş“ e o carte de valóre literară, eşită de la un suflet curat poetic şi care va fi apreciată de toţi aceia, cari sciu sĕ aprecieze.

Nr. 535 [2] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de classa a .II-a Voila, în protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 484 fl. 50 cr. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraş, 12 Decembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 800/1893 [9] 2—3

EDICT.

Ioan Circa dìn Cernatul Săcelelor care de trei ani a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa soţiă Maria Moldoveanu din Satulung, şi nesciindu-sĕ ubicaţiunea lui, sĕ citează prin acésta ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contra procesul divorţial intentat de muierea lui, sĕ va decide şi în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Braşovului ca for matrimonial

Braşov, în 5 Novembre, 1893.

Ioan Petric.
protopresbiter.

Nr. 646/893 [8] 3—3

EDICT.

Marina Dumitru Gonţa gr. or din Braşov, carea de 5 ani a părăsit pe legitimul ei bărbat Constantin Govna gr. or. tot din Braşov, fără a sĕ sci unde petrece, sĕ citéză prin acésta a sĕ presenta în termin de şése luni înaintea acestui for matrimonial Conform resoluţiunei Prea Veneratului consistoriu archidiecesan ddto 10 August a. c. Nr. 4856 B. la din contră procesul intentat de actorele, sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, în 29 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or de I instanţă al tractului Braşov.

Ioan Petric,
protopop.

Fên de vênḑare

pentru 1000 de oi sĕ află pe domeniul **Franeisc Conte Normann** în **Păucea** (posta Mediaş, comitatul Têrnava mică). Fênul se póte consuma acolo pe hotar. (252) 3—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	**Ghiriş**	–	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighişóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod		4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	**Timiş**	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10 30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroşeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane, *Nr. 6* Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Ianuariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7206 Scol.

Notă.

Se aduce la cunoscinţă oficiilor protopresbiterale şi parochiale şi tuturor organelor nóstre scolare din archidiecesa greco-orientală română din Transilvania spre scire şi conformare, că dl ministru r. u. de culte şi instrucţiune publică dto 14 Novembre a. c. Nr. 53,380, opresce din tóte scólele din patrie folosirea hartelor geografice: *Politische Übersicht von Deutschland, von Stülpnagel, Gotha, Iustus Perthes, şi H Kieperts Polit. Schulwandkarte von Europa, Berlin bei D. Reiner*, ca conţinênd date greşite în privinţa Ungariei.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 18 Novembre, 1893

Consistoriul archidiecesan.

Protestele sasilor.

In nrul trecut al fóiei nóstre am amintit, că concetăţenii nostri sasi, indignaţi pentru mĕsurile luate de organele administrative din comitatul Bistriţa-Năsĕud şi din alte comitate, contra învĕţătorilor sasi, din causa limbei magiare protestéză după cercurile lor bisericesci contra acestor mĕsuri, declarându-le de ilegale şi provocând pe deputaţii sasi a întreveni la locurile competente pentru cassarea acelora.

Étă unul din aceste proteste, în traducere românéscă:

Decisiunea comitetului cercual săsesc al Orĕştiei din incidentul procedărei ilegale şi volnice a comitetului administrativ din comitatul Bistriţa-Năsăud, faţă de învĕţătorii scólelor poporale confesionale.

Persecutarea învĕţătorilor de la scólele poporale confesionale din comitatul Bistriţa-Năsĕud, precum şi atacurile, ce le îndréptă inspectorii scolari reg. ung. contra învĕţătorilor confesionali din alte comitate (Alba de Jos, Sibiu), sĕ arată a avé intentii, cari nu sĕ pot esplica nici cu legea, creată atât de pe nedrept, ci numai prin călcarea legilor. Un cas asemenea acestuia nu s'a întêmplat nici într' un stat de drept din lume. Şi pentru aceea suntem siliţi a pune întrebarea, mai este încă în acésta ţéră drept şi lege, sau fiecare este lăsat arbitriului şi volniciei autorităţilor oficiale, zelóse preste mĕsură?

Comitetul cercual săsesc din Orăştie nu póte da în acésta afacere, la întrebarea pusă un rĕspuns liniştitor, în mod mai demn decàt recercând prin comitetul central pe deputaţii dietali sasi, sĕ înfluinţeze ca.

1. Decisiunea ilegală a comitetului administrativ din Bistriţa-Năsăud, din 15 Decembre 1893., precum şi celelalte de acelaş sens, sĕ se scótă din valóre.

2. Comitetul administrativ sĕ fie tras la respundere pentru trecerca ilegală preste cercul de activitate al comitetelor administrative.

3. Toţi inspectorii, cari au făcut propunerile cunoscute, — şi fiecare care va mai face asemenea, — sĕ fie depărtat din posiţia aceea, pentru îndeplinirea căreia are atât de puţină pricepere şi capabilitate.

Protestul acesta energic e datat din 17 Ianuariu a. c, şi subscris în numele comitetului de dr. Klein, ca preşedinte şi Levitzky, secretar.

Un alt protest ne este cunoscut din cercul Cincu-Agnita, în care asemenea sĕ declară, că procederea comitetului administrativ din Bistriţa Năsăud „sĕ lovesce de lege“ şi e de dorit, ca deputaţii saşi sĕ facă atent pe ministru la acésta procedere ilegală. Totodată sunt recercetate tóte cercurile săsesci a întrevenì în acéstă cestiune pe lângă deputaţii lor.

Asemenea s'a protestat şi în cercul Sighişórei.

Protestele şi mişcarea acésta sunt instructive din mai multe puncte de vedere.

Mai întâiu de tóte sĕ vede, că unde e vorba de progresele limbei magiare, de magiarisare, nu sunt cruţaţi de loc nici sasii, cu tótă alianţa şi pacea lor încheiată cu guvernul. Acésta au esperiat-o sasii şi până acum şi ea a produs, cu deosebire în cercurile tinerimei, un resens faţă de politica de capitulaţie inaugurată în timpul din urmă. Procederea faţă de învĕţători i a pus érăşi în mişcare şi precum sĕ vede din protestul de mai sus, ei o condamnă în termini aspri. Încă câte-va lovituri de aceste sĕ li sĕ dea şi sasii vor fi siliţi a se pune éràş în oposiţie faţă de tendinţele magiarisării, cari nu încetéză cu tótă înfrăţirea.

Este interesantă apoi, că ministrul da-va ascultare glasului sasilor şi deputaţilor lor sau va aproba procedura organelor comitatense zelóse, cari însĕ au purces pe basa ordinaţiunii ministeriale, şi mai zelóse în cestiunea limbei magiare „Sieb D. Tageblatt“ din Sibiiu anunţă, că miministrul a sistat procedura organelor comitatense şi a cerut informaţiuni cu privire la învĕţătorii suspendaţi.

Faţă de acésta cetim mai nou în „Bud, Hirl.“ de Joi (25 l. c.) că însărcinatul ministeriului de culte a publicat un comunicat în foi, în care declară, că ordinaţiunea ministerială e în valóre în întregul ei şi o ordinaţiune supletórică, ce s'a trimis în comitate nu are alt scop, decât controlarea esecutărei celei dintâiu; acésta nóuĕ ordinaţiune sĕ va publica în fóia oficială şi atunci publìcul se va convinge despre acésta. Aşa dar ministrul până acum n'a dat ascultare sasilor şi noi credem, că nici nu va da. Este la mijloc interesul limbei magiare şi atunci nimic nu sĕ ia în considerare şi apoi în casul sistării procederii faţă de saşi, ar trebuì sĕ se facă asemenea şi faţă de valachi. In casul contrar ministrul urmăresce o politică de duplicitate şi se va dovedí de nou, că nu tuturor popórelor patriei sĕ mĕsură cu aceeaş mĕsură, că noi românii suntem oropsiţi din partea stăpânirii din causă, că suntem mulţi la numĕr şi ţinem morţiş la limba şi naţiunea nóstră.

Din incidentul acestei procederi faţă de învĕţĕtori, se nasce întrebarea, că noi românii ce sĕ facem? Până acum n'am făcut nimic, deşi sute de învĕţători de-ai nostri sunt ameninţaţi a fi scoşi afară din posturi şi scólele, învĕţămêntul va stagna; singură presa română 'şi-a făcut datorinţa, dând alarma despre acésta afacere. Este óre consult sĕ stăm cu mânile în sîn? sau sĕ păşim, ca saşii, între marginile legii, protestând contra volniciei?

Cestiunea trebuie sĕ ne preocupe, căci este o cestiune principală, de mare însemnătate pentru noi.

Revista politică.

Mişcarea catolicilor contra proiectelor politico-bisericesci ale guvernului, eşirea din partidul liberal al mai multor deputaţi de influinţă a pus pe gânduri pe ómenii dela cârmă. O contră acţiune se impunea cel puţin din nesecesitate ca sĕ nu apară, că proiectele sunt un operat al guvernului, numai ca el sĕ-şi ducă indeplinire programul inaugurat, ori vrea ori nu ţéra.

FOIŢA.

Amăgire.

De-ar fi fost ca lumea 'ntreagă sĕ se schimbe în ruine, —
Sĕ simt fierul cum îmi arde pîn' şi sângele 'mi din vine, —
Sĕ mĕ sting sub apĕsarea ne'nduratelor munci grele: —
Tot n'aş fi credut că'n tine, idol sfînt al vieţii mele,
O sĕ nasc' aşa de lesne înjosire şi spoială,
O sĕ te prefaci atâta, sĕ te vezi mai la ivélă
Celui tinĕr plin de viţuri, ce-ţi aruncă mutre sure,
Plănuind în mintea'i sécă cum privirea'i sĕ te fure,
Inventând la nostimade, cari de care mai perfide,
Gesturi scóse la 'ntîmplare, — obiceiu ce-ades deschide
Unui complesant mai nostim, mai dibaciu, mai plin de ifos,
Căi bătătorite 'n stele, şi de-ar vrea chiar pân' la *Nisos*;
Căci, prin meseria'i crudă, ştie cum sĕ se prefacă
Sĕ câştige a lumii vaḑă şi cucónelor sĕ placă!....
— Ce! crezut-ai ca şi dênsul, că urmând aceeaşi cale,
Aruncând chipul feciórei, vei fi bine într'ale tale?
Vei părea mult mai frumósă, mai plăcută, mai iubită,
Ca atunci când puritatea oglindea fruntea'ţi smerită?
Nu, femee! .... Tu eşti muma, esti idealul omenirei,
Esti mirésa din poveste, ce dai naştere iubirei,
Ce faci omul sĕ trăiască, tu prin el şi el prin tine,
Urmărind legile firei, dupa cum sĕ şi cuvine!....
. . . .
Cu acelaşi scop, odată, urmărindu-te femee
Prin vr'o luncă înverḑită, cu bătătorite alee,
Unde farmecul de codru, unde glasul de isvóră
Te arată ca o nimfă preschimbată în fecióră;
Sau la tine în odaie clipocind pe-o carte veche'
Cercetând cu démânuntul era lumii cea strâveche,
Frămêntêndu te cu gândul cum a lumii deslegare
Sĕ o scoţi dintr'un nimica, dintr'uu haos aşa mare;
Sau pe o scenă teatrală presentând chipuri d'inobili
Înaintea unor ómeni ce'ţi păreau cu mult mai nobili:
Te credeam femee — atuncea, o madonă ce pogóră
Dintr'o lume nevĕḑută, unde viaţa'i mai uşóră,
Unde armonia cresce şi desgustul nu'ţi revine,
Unde totul e un templu de trăit numai în bine:
Şi te-am adorat, *Venero*, serv cu totul m'am dat ţie,
Ce-ai fi vrut făceai din mine, eram mort de-a ta beţie;
Căci ţ'am cunoscut geniu'ţi ş'am vĕḑut a mea micime ...,
Prosternêndu-me 'nainte-aţi, te iubeam Sfântă Treime!...

Acum vĕd, că aparenţa a 'nşelat realitatea!..,
Tu esti demonul sub mască, care ascunde strîmbătatea,
Esti femea rafinată, eşti şireata trîndăvie,
Ce-şi petrece a sa viaţă în excesuri de orgie,
Ne gândind la alte cele ce-ar puté sĕ te măréseă,
Căci avem în lumea — atâtea .... mintea ta sĕ le 'mplinéscă!
. . . .
Ce! credut-ai, ca şi dênsul, că urmând aceeaşi cale,
Aruncănd chipul feciórei, vei fi bine 'ntr' ale tale?....
Vei părea mult mai frumósă, mai plăcută, mai iubită
Ca atunci când puritatea oglindea fruntea 'ţi smerită?....
Nu femee! ....

Bucureşti 1894.

Ioan V. *Simionescu.*

Curgeţi ḑile.

Curgeţi ḑile mai în grabă, ca sĕ-mi vin-'al meu sfîrşit,
Căci lucéferul vieţii pentru veci mi-a asfinţit;
Ér tu, mama tuturora, sînul tĕu rece deschide'l
Şi cu braţele-ţi de ghiaţă, pe al tĕu fiu sdrobit cuprinde-l!
— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —
„Dómne, Tu atotputernic, cel-ce lumea ai creat,
Pentru-ce pe om într'ênsa, ce-i un verme, ai aşeḑat?
Şi de ce acestui verme i-ai mai dat ca sĕ gândéscă?
Nu sciai, că el în fine contra-Ţi va sĕ clevetéscă?
L'ai făcut stăpân pe lume, ca sĕ fie-al lumei rob;
I-ai dat raze de lumină şi el este un neghiob;
I-ai dat viéţă îndelungată, ca el mórtea sĕ-şi dorésca,
Blăstĕmênd în desnădejde viéţa lui cea pămêntéscă,
Căci acéstă viéţă este iadul pentru muritor,
Ea-i o mare de durere, un vis lung îngrozitor,
Vis ce mustră ḑi si nópte....
Da! era o vreme-'odată,
Când vedeam lumea în aur şi cu roze sĕmĕnată;
Privind ceriul plin de stele Ţi-aduceam mărire Ţie
Şi doriam ca eu, ce-s verme, sĕ trăesc o vecinicie;
Căci copil eram atuncea şi-avem doruri de copil,
Şi credeam în începutul drăgălaşului April.
Ér când ochii-mi plini de focul tinereţei iubitóre
O priveau pe „Ea“ cu farmec; când cu buze arḑĕtóre
Sărutam mâna ei mică şi ca marmora de albă
Şi răpit de frumuséţa-i eu din stele-i făceam salbă
Când în braţe-mi ca o flóre sĕ pleca sĕ o sĕrut....
Raiu ceresc a fi viéţa mie atunci mi s'a părut.
Ear de când o înaltă stâncă s'a pus între ea şi mine.
Am căḑut în desnădejde, şi-am perdut credinţa'n Tine.
Lumea s'a îmbrăcat în negru, éră inima-mi în jale,
Ochi-mi tineri de durere varsă lacremile vale;
Şi aştept cu nerăbdare, ca sfêrşitul sĕ îmi vie,
Când de haina cea de chinuri sĕ me scap pentru vecie.
. . . .
. . . .
Curgeţi ḑlle mai în grabă, ca sĕ-mi vin'al meu sfîrşit,
Căci lucéferul vieţei pentru veci mi-a asfiinţit;
Ér tu mama tuturora sinul tĕu rece deschide-l,
Şi cu braţele-ţi de ghiéţă, pe-al tĕu fiu sdrobit cuprinde-l!

6/18 Novembre 1893.

— *El* —

Contră acţiunea s'a şi pus la cale. Ea s'a început în Fiume, unde mai mulţi alegători au desprobat ieşirea din partid a deputatului Battyanyi şi a aderat la proiectele guvernului. Aşa s'au pus lucrurile la cale şi în Timişóra. Foile din Budapesta anunţă, că acolo încă s'a început o mare mişcare. Din numele bărbaţilor, cari au participat însĕ la o adunane prealabilă se vede, că cei mai mulţi sunt „patrioţi noi“ — trecuţi din întêmplare la biserica creştină. Debreţinul încă nu vrea sĕ rĕmână îndărăt. Acolo încă s'a tinut o adunare ca sĕ pună la cale o contră acţiune. Lucrurile apar însĕ fórte seriόse. Partidul guvernamental slăbesce. Cont. St. Kàroly încă a aflat ocasiune ca sĕ iasă din partid. El a făcut în dietă propunerea ca dreptul de imunitate alui Ábrányi sĕ nu fie suspendat. Cu el a votat oposiţia întrégă şi cea mai mare parte a deputaţilor, cari au ieşit din partid. Sub pretecst, că deputaţii din partida guvernamentală, unde a aparţinut şi dênsul au votat contra propunerei sale, asigură „Magyarország“ că va părăsi partidul. Presidentul fracţiunei disidente a partidului independent încă si-a dat demisia motivându-şi acésta cu împregiurarea, că „în vederea luptelor politice, ce se vor desfăşura“ dênsul nu mai póte sta la presidiu.

* * *

Mare sensaţiune a provocat în tóte părţile împăcarea împĕratului german Wilhelm cu fostul cancelariu Bismarck. Iniţiativa a făcut-o împĕratul. El a trimis pe adjutantul seu Moltke la Bismarck, care era reconvalescent cu o scrisóre prea înaltă şi cu o sticlă de vin. Foile germane spun, că împĕratul a invitat pe Bismark la Berlin ca sĕ fie de faţă la sĕrbătórea nascerei împăratului. Bismarck a asigurat, că îndată ce se va însănătóşa va sosì la Berlin, unde va mulţămi în persóna împĕratului pentru atenţiune. Despre acéstă împăcare actualul cancelariu Caprivi sĕ fi fost iniţiat. Scirile mai noue asigură, că Bismarck a fost asteptat pe aḑi, Vineri în Berlin. Impĕratul iese spre întimpinarea şi i-a pus la disposiţie mai multe camere Serbătórea ḑilei nascerei împĕratului va fi strălucită.

Presa germană comentéză acest fapt în diferite moduri. Cele mai multe foi ḑic, că împĕratul s'a vĕḑut necesitat la un astfeliu de pas, luptele politice din lăuntru şi în special numĕrul considerabil al deputaţilor din oposiţiune a dat mult de cugetat tinerului monarch; de asemenea şi relaţiunile înăsprite cu Rusia şi cari au devenit şi mai incordate în urma rĕsboiului vamal între aceste două mari puteri.

* * *

Deputatul frances Deloncle a avut în ḑilele trecute o corvorbire în Roma cu ministrul italian Crispi Ḑiarul „Le Journal“ scrie despre acésta convorbire următórele: Crispi a declarat că în Sicilia vor mai esista încă timp îndelungat nemulţămiri şi turburări, dar ele se vor calma prin reforme radicale. Se vor duce legi cu privire la siguranţa publică şi la dări. A fost un lucru rĕu inţeles, că francesii s'au alarmat pentru că Italia a făcut concentrări de trupe, care îi erau necesare în urma tulburărilor ivite Nici nu se pote închipui, ca Italia sĕ cugete la un rĕsboiu, când are sĕ aplaneze în lăuntru atâtea greutăţi. Ei îi trebue pace, care o şi doresce. Presemnele indică, că Europa va fi liniscită. Intrăm într'o epocă de pace, care nu va fi tulburată decât în cas, când înţelepciunea omenéscă n'ar mai póté delătura evenimentele tulburătóre. Un esemplu de astfeliu de înţelepciune au dat bărbaţii Franciei şi Engliterii, aplanând conflictul dela Sierra Leone.

* * *

Scirile din Sêrbia anunţă, că regele Milan s'a decis a venî în téră numai după-ce a descoperit conspiraţia, ce s'a făcut contra dinastiei. Conspiraţia avea de scop rĕsturnarea dinastiei şi proclamarea de rege a prinţului Arsenie Caragheorghevici, care actualmente e oficer în garda ţarului.

A atras prea mult atenţia lui Milan faptul, că familia domnitóre a Muntenegrului, prinţul Petre Caragheorghevici, cumnatul domnitorului Nichita, prinţul Alesandru Caragheorghevici şi soţia acestuia, au dese conciliabule secrete în Niza cu câţiva bărbaţi politici ai Sêrbiei.

Milan a observat, că ministrul din Paris al Sêrbiei, dl Georgevici, cel care era sĕ fie astă vară victima unui asasinat anarchist, e în relaţii secrete fórte intime cu familia Caragheorghevici şi mijloceste în mod oficial corespondenţa între familia Caragheorghevici şi partisanii lor din Sêrbia. Milan a pus mâna pe o epistolă compromiţătóre, care a descoperit tot pla-

Câte-va ḑile după prinderea scrisorii, prinţul Petre Caragheorghevici sosesce la Paris şi în cel mai mare secret se întâlneşce cu fratele sĕu Arsenie şi cu Gheorghevici şi apoi după două ḑile de şedere se întórce la Petersburg, unde a continunat tratările cu Paşici.

Ḑilele acestea urma sĕ fie rĕsturnată dinastia Obrenovici, dacă exregele Milan n'ar fi descoperit conspiraţia şi nu s'ar fi dus la Belgrad

Ast-fel, de o cam dată, Serbia a fost ferită de o nenorocire, ce putea sĕ-i pericliteze esistenţa sa.

Lui Milan după multe pertractări i-a succes a compune cu mare greutate un cabinet nou. Cabinetul e astfeliu constituit.

Fostul consul vienes Simici preşedinte, ministru de esterne şi finanţe generalul Zdravkovici ministru de lucrări publice: Nicolajevici de interne; colonelul Pavlovici de resbel; profesorul Lotanici de comerciu şi agricultură; profesorul Georgevici de justiţiă şi instrucţiune publică.

De la „Asociaţiunea transilvană“.

In un numĕr anterior al fóiei nóstre am descris frumósa serbare a aşeḑării şi desvĕlirii portretelor foştilor preşedinţi ai „Asociaţiunii transilvane“, dând şi interesanta vorbire festivă a Il. Sale dlui vicepreşedinte, Dr. Ilarion Puşcariu. Acum dăm după „Transilvania“ nrul cel mai nou, frumosul discurs al dlui director al scólei de fetiţe, Dr. Vasile Bologa, rostit ca rĕspuns la vorbirea festivă.

El este următoriul:

Ilustre dle Preşedinte! Onorat Comitet! Onorat public!

Sunt unii ómeni, meniţi de la Provedinţă, sĕ arete în calea vieţii lor, ce póte firea nóstră pe acest pământ. Şi acest fapt s'a dovedit o necesitate întru crescerea tinerimei, întru întărirea şi asigurarea viitorului. Pentru-că némul omenesc, din chiar firea sa, nu se mulţămesce cu fapte, ce le observă cei din urmă muritori, — el cere pilde măreţe, aspiraţii înalte, avênt cuteḑător, care sĕ-l inspire spre sânta ţintă, ce-i palpită inima.

Acéstă necesitate logică, acest îndemn nobil, aflu, că a stimulat vrednica stăpânire a acestui institut, sĕ ne surprindă cu acest dar ales, sĕ împodobéscă acest nou paladiu al muselor cu înseşi podóbele némului, mulţămind şi sentimentul seu de gratitudine şi recunoscinţă.

Étă-ne dar în vestmênt de sĕrbătóre, étă-ne împodobiţi cu ai nostri şi prin ai noştri, căci firea românului nu e de a se mândri cu pene străine, ḑicea odată, fórte nimerit, un bărbat încă vigoros al actualului comitet. Şi noi, de aceeaşi credinţă, gata suntem, mic şi mare, cu inimă frântă întru dulci mulţămiri, sĕ întimpinăm figurile măreţe, ce în trecutul apropiat ne-au deschis drumul din isbândă în isbândă.

Étă-ne dar întruniţi sĕrbătoresce, sĕ ne încredinţăm încă odată, cât de preţióse sunt isbânḑile, ce au produs munca şi credinţa lor, ce-au înălţat vechiul prestigiu al némului românesc. Şi admirând virtuţile lor, sĕ ne inspirăm de ele, păstrând numele lor drept talismane fără preţ.

In legătură însĕ cu acésta o întrebare ni-se impune: pentru ce anume scóla nóstră are parte de acest onor, de acéstă distincţie, ea, care şi până acuma a fost fiica desmerdărilor părintesci? Rĕspunsul: pentru că scóla este fundamentul educaţiunei şi culturei unui popor. Şi vom accentua aci în deosebi scóla de fete, ce cresce viitórele mame, cari sunt mĕduva mişcării intelectuale şi morale în sinul unui popor. — Aici dar, în sinul acestei scóle, trebue sĕ strălucéscă figurile măreţe ale bărbaţilor providenţiali, cari au brăzdat ogorul pe ḑeci de ani înainte, pentru cultul nostru naţional. Aici sĕ lucéscă întotdeuna geniul lor, pentru că ei au devenit mieḑul vieţii nóstre, mieḑul acţiunii nóstre şi au adeverit cuvêntul poetului:

> Un singur om de viéţă tare
> Pórtă 'n sin mii de ómeni tari,
> Precum o ghindă 'n cójă-i are
> Un verde codru de stejari...

Drept aceea idealul lor, astăḑi moştenirea nóstră, aici înrădăcinat sĕ se păstreze pururea viu, ca focul vestalinelor, şi sĕ se cultive cu stăruinţă din ném în ném ca un nepreţuit odor.

Aşa vom deprinde noi urmaşii, din esemplul lor, sĕ lucrăm cu entusiasm pentru adevĕrul întrupat în formele binelui. Şi sĕ nu uităm o clipă măcar, că binele nu se impune, decât prin dragoste şi blândeţă, ca mai apoi priceput sĕ fie şi urmat cu devotament. Că numai aşa va străbate în sângele şi ósele tinerei generaţii, încălḑindu-o şi întărindu-o în căile virtuţii.

Vom deprinde mai departe, din esemplul lor, sĕ cultivăm unirea fraţilor într'un singur gând şi o singură nisuinţă. Sĕ cultivăm dragostea frăţéscă, aceea putere magică, covêrşitóre, ce nu cunósce greutăţi, nu cunósce pedeci, căci ea, după însuşi cuvêntul evangeliei: ridică munţii din locul lor.

Ţinta e deci ficsată, garanţia este dată. Căci, sĕ nu voim noi ceşti mici, cari mărturisind adevĕrul, n'avem alt merit, de cât acela, că iubim şi noi cu sântă înflăcarare némul, din care mândri suntem a face parte — ḑic, sĕ nu vrem noi ceşti mici, idélul şi virtuţile lor vor influinţa de sine, din proprià intuiţie, căci prea este învăpăiată astăḑi inima tinerimei, ca ea sĕ nu se alipéscă de ce e frumos, nobil şi măreţ.

Am deci plăcuta datorie şi onorifica misiune, sĕ aduc onoratului comitet, în numele întregului corp didastic adêncul nostru omagiu, respectuoşă mulţămită pentru acest frumos dar de Crăciun pentru acéstă distincţie, când ne pune drept strajă al acestor juvaere, ce representă idealul nostru; în sfêrşit pentru nobilul sprijin, ce întotdeuna ni l'a dat întru deslegarea problemei nóstre, asigurându-l cu respect, că vom păstra cu sfinţenie comóra depusă în acest scump locaş al muselor.

Inainte de a încheia însĕ, nu pot trece cu vederea, fără sĕ adaug un cuvênt iubitelor nóstre eleve.

Tinere mlădiţe, ce formaţi cununa primăverei între noi, nu uitaţi, că tóte jertfele şi osteneleie părinţilor şi conducătorilor noştri, se aduc pentru binele dumniavóstră şi pentru întărirea viitorului nostru. Săpaţi dar adênc în inimile d-vóstră memoria acestei festivităţi, şi mai pre sus memoria bărbaţilor, ce sĕrbătorim, şi o clipă sĕ nu perdeţi în viéţă pentru deslegarea aşteptărilor depuse în d-vóstră. — Apoi împletind mânile, dimpreună sĕ implorăm binecuvêntarea ceriului asupra nisuinţelor conducerii nóstre şi asupra acestui sânt locaş al luminei, ca el vecinic sĕ sporéscă în folosul némului.

Noutăţi.

Dl Fitz Gerald, corespondentul renumit al fóiei „Daily News“, a fost de curênd, după-cum ḑice „Sbg. d. Tgbltt“, în Sepsi-Szt György, pentru a studia poporul sĕcuesc. Observările, ce le-a făcut el în urma impresiunilor primite acolo sunt caracteristice. Cea dintâiu recerinţă, ḑice corespondentul engles, este: poporul sĕ înveţe carte deóre-ce numai aşa se póte lăţi civilisaţiunea în Ostul Europei. Ómenii politiséză prea mult; avut, sĕrac, tinĕr, bĕtrân, toţi politiséză, ca şi când nu ar avé altceva de lucru. Dacă poporul însĕ voesce sĕ aibă putere destulă, pentru a suporta în viitor greutăţile, atunci trebue sĕ lucre mai mult, şi mai puţin sĕ politiseze.

* * *

Procesul memorandului, cum spune „Koloszvàr“ va înghiţi mulţi bani. Pertractarea sĕ va ţiné în sala cea mare dela „Redoută“, ér statul va plăti pe fiecare ḑi chirie de 100 fl. Pertractarea va ţiné cel puţin o septĕmână.

* * *

Lucrări filigrane. In curênd se va deschide şi în Sibiiu pe lângă un onorar mic, un curs de învĕţămênt pentru lucrări filigrane, cari sĕ disting prin frumseţea şi formele lor plăcute. Informaţiuni mai detaiate sĕ vor publica prin un anunţ şi sĕ vor espune pentru public diferite soiuri de aceste lucrări frumóse.

* * *

Convenţia cu Austro-Ungaria. Din Bucuresci se anunţă, că ministrul de esterne va presenta camerei proiectul de convenţiune vamală cu Austro-Ungaria şi cu Belgia.

* * *

Procesul omladiniştilor se continuă într'o mare agitaţiune. Până acum au fost ascultaţi 70 de acusaţi. Ei se provócă mai mult la Mrva.

* * *

Tulburărí în Sêrbia. Scirile ce sosesc din Sêrbia anunţă, că întrégă ţéra e în fierbere. Ţeranii sunt fórte nemulţămiţi. Ei au ţinut mai multe adunări şi e temere de scene revoltătóre.

Sĕ vorbesce, că tinerul rege va da o amnestie generală pentru delictele politice si aşa va cădea si procesul contra cabinetului Avacumovici.

* * *

Înscrierile la universitatea din Budapesta se fac pantru semestru II-lea din 1 — 12 Februariu şi la politechnică până în 27. Senatul universitariu a decis sĕ escrie concurs pentru catedra vacantă de paleontologie şi istoria ungară.

* * *

Un cal scump. Consilieriul ministerial Nicolau Luczembacher a cumpĕrat pe socotéla ministeriului ung. de agricultură o iapă de prăsilă „Corinnia“ în Anglia cu un preţ fórte mare. Nobilul cal s'a rĕcit pe drum şi în Rotterdam a închis ochii pentru totdeauna.

* * *

Biserica română din Paris. Cetim în „Amvonul“: Este mult timp de când biserica română din Paris nu a fost aşa de mult visitată de colonia română ca în present.

Aşa, cu ocasia serviciului religios, ce s'a oficiat pentru nascerea A. S. regală Principelui Carol, biserica a fost în tótă splendórea ei.

Superiorul archimandrit Meletie Dobrescu, prin manierile sale delicate, şi-a atras simpatia şi iubirea colonii întregi. Corul ca nici odată, a esecutat cântările cele mai alese sub conducerea dirigentului d-lui Stefăuescu.

Dela fondarea bisericei de către repausatul arch. Iosafat, ea a fost totdéuna bine condusă şi admieistrată de toţi preoţii, călugări, archimandriţi cari s'au succedat.

E. S. Mitropolitul Ghenadie Primatul României şi a adus aminte, că la biserica din Paris se simţea trebuinţă de un superior archimandrit chiar după dorinţa fondatorului; pentru care,“laude şi mulţămiri i-se aduc din partea coloniei române despre alegerea şi numirea ce a făcut ca superior, în persóna arohimandritului părintelui Meletie

Dobrescu licenţiat în teologie şi elev titular „de l'école des hautes études“ din Paris.

* * *

Atacaţi de lupi. Din Islaz (România) se comunică, că cu ocasiunea unei inspecţiuni făcute de dl căpitan Vasile Uescu, comandantul frontierei Islaz-Romanaţi, însoţit de doi soldaţi, au fost toţi trei atacaţi de o cétă de 12 lupi între pichetele Gura Boazului şi Verdea.

Caii trăsurei dlui căpitan speriindu-se, au luat-o la gónă şi la o distanţă óre care l'au rĕsturnat pe ghiaţă, cauḑêndu-i răni fórte grave.

În timpul acesta soldaţii se luptau cu lupii, trăgênd focuri şi îmuşcâpd pe unul din ei.

În acéstă luptă contra fiarelor un soldat a fost fórte grav muşcat.

Localitatea, unde s'a sĕvêrşit acéstă dramă, este fórte des visitată de cete de lupi cari vin de dincolo de pe ţĕrmul bulgăresc pe Dunărea îngheţată.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare din Nr. 142.)

Acum punem nota de jumĕtate în locul primelor două note din eserciţiul prim şi întrĕbăm, că în loc de câte note s'a pus şi deci ce valóre are — (ca celelalte dóuĕ). Totodată numim şi forma notelor folosite până acum adecă a pătrarului, pentru a o deosebì şi prin nume de nota jumĕtate. După ce deprindem pre elevi în numirea şi raportul acestor note, le şi folosim, înlocuind ecserciţiile de mai sus cu note de jumĕtate şi le percurgem şi în modul acesta indicând totdeuna mĕsura.

Elevii vor întimpina puţină greutate numai în indicarea măsurei, dar curênd vor învinge o şi acéstă încă în decursul acestor ecserciţii, de cari va compune învĕţătoriul cât de multe şi aşa, ca în eserciţiile prime sĕ obvină numai note de jumătate, ér de aci încolo variate cu note pătrare. La terminarea eserciţiilor va propune învĕţatoriul şi vre-o cântare, în care sĕ obvie acestea dóuĕ forme de note prin cea ce melodia primesce o cadenţă cu mult mai plăcută, de cât în cele învĕţate până acum.

Amintesc aci că, sĕ dă ocasiune bună a deprinde pre elevi în indicarea mĕsurei de 4 timpi, şi acésta precum şi cea de 3 timpi sĕ nu lipséscă din nici o serie de eserciţii următóre. Cum sĕ indică mĕsura de 3 timpi am vĕḑut; sĕ vedem cum avem a deprinde pre elevi în indicarea acestei mĕsuri.

Mai întâiu le arată învĕţătoriul. că la comanda 1 lasă braţul jos, la 2 îl mişcă spre stânga, la 3 spre drépta ér la 4 îl ridică în sus.

Apoi la comanda învĕţătoriului elevii vor mişca braţul în modul arătat până vor sci bine după aceea procede apoi învĕţătorul la eserciţiile cu másură de 4 timpi. şi eserciţiile cu mĕsuri de 2 timpi sĕ pot folosi pentru a deprinde mĕsura de 4, aşa că punem elevii sĕ considere dóuĕ mĕsuri de una, sau o parte a clasei sĕ indice mĕsura de 2, ér ceealaltă parte mésura de 4 timpi şi viceversa.

XI Deprinderinderi în *mol.*

Scim, ca la scara *mol* intervalul dela tonul al 2-lea la al 3-lea e secundă mică, pre când în eserciţiile nóstre de până acum secunda mică a fost între tonurile al 3-lea şi al 4 le-a. A folosi semnele alteraţiunii încă nu e consult, sĕ asceptăm, până vor cunósce elevii şi acestea, încă e prea mult. Nu putem lipsi pre elevii de plăcerea, de a gusta tonurile cele duiose din mol cu atât mai vêrtos, căci în cântecele nóstre poporale — chiar în dur sĕ fie scrise totuşi apare fórte des elementul ce le preface a fi melancolice, duióse; apoi unde sunt horele nostre, cari mai tóte au nimbul molului !?

Ca sĕ nu lipsim dar pe elevi de acest sĕmn caracteristic al cântecelor nóstre poporale, vom läsa pre *do* afară, prin ceeace secunda mică ajunge între tonurile al 2-lea şi al 3-lea Deci va compune învĕţătorul atari ecserciţii în cari se lipséscă tonul *do* sau şi de obvine eserciţiul sĕ se termine totdeuna în *re* Ecserciţiul de tóte ḑilele va fi cu ocasiunea acésta: *re-mi-fa-so la*; *la-sol-fa-mi-re.* După ce s'au deprins bine elevii în ecserciţii de acéstea sĕ va propune şi o cântare ăsemenea scrisă în mol.

XII. Tonurile *si* şi *do* superior.

Ca sĕ învĕţăm a cetí avem de lipsă sĕ cunóscem tóte literile, apoi urméză o deprindere până la desteritate pentru ale putea cetí cum sĕ cade. Tot asemenea e şi cu notele, trebue sĕ le cunóscem tóte şi sĕ le şi deprindem. Cunóscem deja 6 tonuri; acestea însĕ nu sunt destule, mai lipsesc încă dóuĕ din alfabetul tonurilor. Trebue sĕ le cunóscem şi pre acestea, dintre cari în mod firesc urméză al şeptelea *si.*

Vom desvolta acest ton în modul arătat la anul I. vom compune eserciţii şi-l deprindem bine şi pre acest ton. Ar urma, ca sĕ propunem şi o atare cântare, care sĕ se misce în cercul acesta; de acestea însĕ nu prea avem, ba mie nicĭ nu-mi sunt cunoscute. Nici nu vom stărui atât ci vom trece îndată la tonul al 8-lea *do.*

Acesta este aşa ḑicênd cheia gamei, este acel ton, care ne îndestulesce sîmţul auḑului şi ne presintă ceva întreg. De aceea cu acest ton închecm şi seria eserciţiilor destinate pentru anul al II-lea Vom stărui însĕ a-l deprinde bine şi vom folosi cât sĕ póte de multe eserciţii atât în mĕsură de 2, 3 timpi, cât şi de 4 timpi. Pentru a deosebi elevii pre *do* acesta de *do* scris pe linia din jos a portativului, pre *do* acesta scris în intervalul al patrulea îl vom numi *do* superior, ér pre *do* scris pe linia inferióră a portetivului *do* inferior.

Ar crede cineva, că îndată ce cunosc acestea 8 tonuri, sĕ se şi numéscă de gamă sau scară. După părerea mea acésta póte rĕmâné pe anul III-lea scolar, când avem mai multe de a face cu gama, şi când elevul deja e deprips în întonarea ei. Vom deprinde însĕ cu dinadinsul eserciţiile de auḑ şi întonare, prin care vom depune basa sigură la adevĕrata cetire a notelor, ce vom începe-o în anul al III-lea scolar.

În fine propunem şi vre o cântare în cercul gamei, ba dacă dispunem de timp şi mai multe şi deprindem bine pre cele învĕţate deja.

Cu acestea cred a fi espus şi materialul destinat pentru anul al II-lea scolar (Va urma).

Adunarea generală

a reuniunei învĕţătorilor gr. or. din districtul Devei.

Onorate dle redactor;

Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Devei s'a ţinut astăḑi la 7 Novembre a. tr. v. şi ḑilele următóre în Petrila despre a cărei decurgere cu permisiunea Onor. Dvóstră am onóre a ve face următoriul raport:

Membrii reuniunei au călătorit cu trenul mai toţi Sâmbătă în 6 Novembre către Petroşeni. Frumósă şi interesantă călătorie este dela Simeria către falnicul Retezat, apoi printre munţi până la pólele bĕtrânului Pareng, carele deasupra Petroşeniului stă cu vêrful seu de 2414 mtr înalt, mai pre sus decât Retezatul cu 120 mtr. computaţaţi dela suprefaţa mărei.

Invĕţătorii însufleţiţi de dorul de revedere cu mare bucuriă întrebau unii de alţii mai la tóte staţiunile La staţiunea dela cetatea Orlei întilnirăm pe v. preşedintele reuniunei dl Nicolae Sênzian, carele după ce ne a salutat cu mare însufleţire ne ḑise: „vro 2—3 ḑile vom fi la olaltă, se fim deci un corp, un cuget şi o simţire, sĕ aretăm lumei ca îubindu ne unul pre altul mai sus şi mai mult ne iubim scumpa naţiune!“.

Trenul se puse în mişcare şi printre conversaţiuni ajunserăm la Pui, ér de aici încă o staţiune între cântece şi viociune până la Crivadia, încât a dispărut ori ce cugete ce ne ar fi putut strica acelea momente plăcute.

Dela Crivadia nu mai puţin decât în 9 locuri trece trenul pre sub pămênt.

Tunelul cel din urmă de lângă Băniţa este lung, prin care trenul merge 4—5 minute, celelalte însĕ sunt mai scurte 1—2 minute.

In acestea staţiuni sunt locuri fórte romantice, cari la tot momentul atrag atenţiunea călĕtoriului. Sĕ simte cum trenul tras de 2 maşini merge tot în sus până ajunge în vîrful muntelui, de altă parte colea veḑi o cetăţue dìn timpul romanilor, colo nesce vêrfuri şi piscuri înalte, în alt loc veḑi alte locuri şi în anticităţi încât în continu când de o parte, când de alta ţie atrasă atenţiunea.

Dela Băniţa din vêrful muntelui coborîm în jos la vale, de aici încolo nici apele numai curg spre Ardél cătră Murĕşul nostru, ci ele duc sîmţirile nóstre şi şoptind neamului nostru liber curg sub numele de Jiu în frumósa şi drăgălaşa Românie.

Nu mult, vr o 10—15 minute am călătorit dela Baniţa şi am ajuns printre stânci seculare, înalte de ambe pĕrţile. încât lumina ḑilei abia străbate la vîjăitórea apă ce curge cu murmur la vale cătră România, şi étă în stânca muntelui o gaură se arată şi de aici ésă apă cristalină. Acea gaură este gura pesterei numita „Cetatea Bolii“.

La reîntórcere am trecut calea ferată şi am întrat în cetate pe partea de asupra unde este munte şi unde nici vorbă nu este de apă. In partea de asupra unde este o pesteră fórte frumósă şi interesantă în care vitele, oile, caprele sĕ năpustesc de arşită sórelui, ori de tempestăţi, mergênd prin pestere în jos ni se arată un isvor de apă, care mereu cresce încât la gura din jos este atâta apă, câtă ar trebuì la o móră cu 2 roţi. Privind şi esaminând interiorul pesterei unde nu se póte numai cu lumina întra îţi stă mintea în loc şi nu sci cum sĕ' judeci şi cum se cualifici mai nimerit opera acésta a D-ḑĕirei. Cerimea cugeţi că este lucrată de cel mai mare artist al lumei, cristalisaţiunile ce se presintă atrag atenţiunea şi privirea călătoriului; de o parte un loc frumos ca o casă aşa de elegantă, ca un salon pregătit de petrecere, de altă parte o pesteră minunată de cugeţi că numai uşa îi lipsesce şi ai o odaie fără nici o critică; trecênd pe punţi din un loc în altul, la tot pasul se arată lucruri, cari din cari mai interesante, ér pe sub punţi curge apa în care pĕstravii sĕ delectéză de undele ei lovindusĕ când de o stâncă când de alta. Nici când nu am vĕḑut mai mare operă a D-ḑĕirei ca acésta. După o călătorie de jumĕtate de óră prin pesteră, numai de o dată din o depărtare de vre-o 15—20 de metri ni se arată raḑele cele frumóse ale luminei ḑilei. Dacă am eşit afară pe un loc îngust numai cât o uşe şi aruncând o seriósă judecată asupra împresiunelor primite la vederea atâtor lucruri ne am uimiţ şi am esclamat: Dómne! mare este puterea ta, şi mari sunt lucrurile mânilor tale!

O operă ca acĕsta face sĕ-ţi stea mintea în loc, nu sci ce sĕ admiri opera ori apoi conceptul cel înalt ce sĕ represintă.

Dela cetatea Bolii după o călătorie cu trennl de vre-o 15 minute ajunserăm în staţiunea Petroşeni. Aici pe peron ne aşteptau părintele adm. Dl Avram Stanca cu mai mulţi locuitori şi învĕţători de aici. După ce se schimbară câteva cuvinte de întîlnire ne luarăm drumul spre Petrila cu învĕţătoriul de aici Georgiu Sandru, care nu şi-a cruţat ostenélă, nici trudă şi ne-a aşezat în cuartire. Trudiţi şi obosiţi de atâta călătorie am dormit ca scăldaţi nóptea primă în Petrila.

Cu ḑiorile ḑilei eşind afară la liber avurăm ce vedea. Aci munţi înalţi eu pădure seculară de brad, aci sub pămênt băi, cărbuni de peatră, în acésta comună ómenii talentaţi şi isteţi crescuţi la răcórea bradului şi legănaţi cu zafirul în aerul cel pururea curat şi scăldat în apa Jiului, limpede ca cristalul şi nutriţi la cântecul tulnicului păstoresc.

Un popor blând stăpâneşte acésta comună. Un rai pământesc află călătoriul în acestea părţi, unde până eri alaltăieri nu sĕ auḑia decât limba română resunând din tóte părţile, din colnic în colnic, din deal în deal şi din munte în munte.

Cu razele sórelui ce se coborau măestos preste munte în valea Petrilei ca sĕ ne vestéscă ḑi de bucurie, ḑi de sĕrbătóre, am auḑit strigătoriul ton al clopotului şi a tócei din turnul frumósei biserici din Petrila.

Nu întârḑiarăm şi cu toţii dădurăm ascultare provocătoriului sunet şi merserăm la biserică.

O biserică frumósă, spaţiósă cu cerime înaltă şi apoi cureţenia de model ne a făcut se ne întrebăm, că óre unde este o biserică frumósă ca acésta?

Serviciul divin cu invocarea Duchului sfânt l'a celebrat adm. protopresbiteral, asistat de către preoţi locali Ioan Preda şi Simion Suciu, ér réspunsurile şi cântările le-a sĕvêrşit corul învĕţătoresc. (Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Locuitorii comunelor brănene sunt toţi români. Numĕrul lor e de 8017. Ocupaţiunea şi modul lor de traiu este ca a locuitoritor de munte. La acésta sunt avisaţi prin natura ţinutului lor. Prin văi şi pe cóstele délurilor nu sĕ face decât orz şi ovĕs, apoi cartofi şi puţin grâu de primăvară. Sunt însĕ păşuni estinse şi bogate şi pentru aceea ocupaţiunea de frunte a românilor brăneni este economia de vite. Mai nainte economia de vite era mai estinsă; acum sunt 40—50 ani brănenii erau ómeni cu stare, avênd numeróse turme de oi, vaci şi cai, pe cari le păsceau în mare parte în România. După ce însĕ în timpul mai nou păşunile s'au împuţinat în România, brănenii ca şi alţi economi de vite, au început sĕ sĕrăcéscă şi numai puţini sĕ află între ei, cari sunt în stare mai bunişóră. Pentru ocupaţiunea lor, ca economi de vite, românii brăneni sĕ numesc de obiceiu mocani. Acésta numire însĕ nu sĕ dă numai brănenilor, ci în genere românilor din Ţara-Bârsei şi Treiscaune, cari locuiesc de-a lungul graniţei României, precum pe la Săcele, Covasna, Breţcu etc. şi sĕ ocupă cu economia de vite (oieri), trăind cu turmele lor mai mult la munte şi trecênd în ţară.

Sĕ face însĕ o deosĕbire la aplicarea numirii de mocan. Mocani adevĕraţi am puté ḑice că sunt românii economi de vite din Săcele, Covasna, Breţcu; aceştia sĕ numesc pe sine cu acésta numire, ér pe brăneni şi pe românii din préjma pasului Bran, precum pe cei dela Rĕşnov, Tohan etc. îi numesc mai mult moroieni, ér pe oierii din jurul Sibiiului, cari în Ardél sunt cunoscuţi sub numirea de mărgineni, ei îi numesc ţuţuieni.

După ce economia de vite nu sĕ mai plătesce aşa de bine, ca mai nainte, mocanii brăneni s'au dat la alte ocupaţiuni, precum la negustorie în mĕsură mai mică, apoi ca lucrători la ferestraie, mori etc. Mulți din ei în timpul verii sĕ cobóră dintre délurile lor pe șesurile mănóse ale României la lucrul câmpului, asemenea moților din Munții-Apuseni, cari merg vara la lucru de câmp în Ungaria, dar cu deosebire la țară în Ardél; astfel își agonisesc ei păralele, cu cari își cumpĕră cele trebuinciόse pentru casă și cu deosĕbire păpușoiul (mălaiul), care la ei nu sĕ face, dar le este nutremêntul de căpetenie. In timpul mai nou au început brănenii a sĕ ocupa în mĕsură mai mare și cu pomăritul. Este apoi rĕspândită între ei industria de casă; țeseturile de lână și de pânză ale femeilor brănene sunt fórte trainice, ér cusĕturile lor cu mĕtase și fir, în borangic și alte materii sunt de o frumseță admirabilă, esecutate cu fineță și eleganță

Satele brănenilor nu sunt compacte, ci casele lor sunt împrăștiate prin văi și pe cóstele délurilor. In privința acésta ele au asĕmĕnare cu unele sate din Munții-Apuseni Casele sunt clădite de obiceiu din bârne, lângă ele sĕ află celelalte clădiri economice și tóte dimpreună cu curtea sunt închise cu stobor (pălan) nalt de bârne, încât au înfățișarea unor castele. „In aceste castele, ḑice I. Turcu, locuiesce modestia nemărginită și caracterul pacinic, locuiesce sinceritatea, soții nedespărțiți ai brănénului“

Aprópe lângăfiecare casă sĕ află grădină cu pomi, ceea ce dă complecsului de clădiri o înfățoșare plăcută. Pomăritul sĕ lățesce tot mai mult între brăneni, precum am amintit și începe sĕ le aducă folóse bune. Imprejurul casei sĕ află deobiceiu și moșia.

Românii brăneni au o numire specială a lor, de colibași. Acésta numire am puté ḑice, că e istorică. Ea sĕ derivă din vécurile evului mediu, când bietul român brănén, espus la năvălirile turcilor, ce erau dese prin acest pas, nu puté sĕ-și clădéscă decât case mici, colibe (bordeiu) căci totul era nesigur și clădirile adeseori date pradă flacărilor mistuitóre.

Românii brăneni comunică pe căile lor de munte mai mult călare sau pe jos, cum fac și țopii din creștetul Munților Apuseni sau românii de pe Jiiuri; care au fórte puțini și mai cu samă aceia, cari șed pe lângă drumurile principale.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Transilvania*“ nrl. 1 din a. c. cu următorul sumar:

O sérbătóre de pietate a „Asociațiunii transilvane“, de Z. B. Diploma de donațiune a familiei „Voyk Olachus“. Intru amintirea Dr. Ioan Crișanu, de N. Cristea. Resultatul învingerilor romanilor asupra dacilor, de Basiliu D. Bașiota Din cronica lunară. Dare de samă a comisiunei esmise pentru esaminarea raportului general și eventualelor propuneri.

Din public *)

Avis.

In conformitate cu conclusul dto 25 Decembre a. tr., comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, va distribui între membrii reuniunii și în primăvara anului 1894 sĕminţe de trifoiu, luțernă și de napi de nutreț, precum și surcei nobili (de meri și peri) în mod gratuit.

Cei-ce doresc sĕ fie împărtășiți sĕ se adreseze spre acest scop comitetului până la 15 Martiu n. a. c.

Totodată rugăm și de astă-dată pe membrii reuniunii, care au fost împărtășiți cu sĕminţe în anii premergători, sĕ binevoéscă a ne raporta cât de detailat despre resultatul recoltei.

*S*ibiiu, 4/16 Ianuariu 1894.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Ioan de Preda, v.-preș.
V. Iordășianu, secretar.

Diverse.

Partida anarchistă. La începutul anului curent a apărut în Paris almanachul anarchistilor, pe care însĕ poliția la confiscat. In el aflăm espuse principiile anarchiste, organisația și caracterisarea presei anarchiste. Dăm din aceste următórele:

Anarchistul urmăresce dóue scopuri: resturnarea ordinei sociale de aḑi cu forța și crearea unei nóue ordini sociale. Partida anarchistă e împărțită în grupe. In orașele mai mici este câte o grupă, în cele mai mari mai multe Mai mulți cameraḑi (așa sĕ numesc anarchistii între sine) formézĕ o grupă și grupa sĕ apucă de propagandă.

Propaganda sĕ face mai cu succes cu ajutoriul presei; de aceea ei înființézĕ foi. sau edau broșuri, manifeste, placate etc. Cameraḑii din o grupă sĕ adună odată sau de dóue ori pe sĕptĕmână la vreun soț de al lor, care de obiceiu e birtaș. Aici își comunică ideile și fac schimb de ḑiare și broșuri. Propaganda o face fiecare grupă în locul sediului sĕu. Sunt însĕ și propagandiști ambulanți, cari țin discursuri la conveniri familiare, câștigă aderenți noi și spriginitori ai causei, întemeiază ḑiare etc.

Pe ḑiaristica anarchistă pun anarchistii mare pond. Diaristica este care ține legătura între diferitele grupe și chiar și între singuraticii camaraḑi.

Ḑiarele anarchiste publică colóne întregi de corespondență dintre anarchisti și publicații de-ale anarchistilor. In o rubrică sĕ află de obiceiu demascarea „trădătorilor“.

Cea dintâiu fóie anarchistă a apărut la 1880 în Lyon, cu titula L'Insurgé. In Paris cele mai rĕspândite foi anarchiste sunt: La Révolte și Le Père Peinard. In provincie cea mai însĕmnată este: Mistoufle, care apare în Dijon.

La Revolte a apărut întâi în Geneva dar la 1885 s'a strămutat la Paris. Ea este o fóie seriósă, doctrinară; sĕ tipăresce în 8500 de esemplare, dar abonați nu are mai mulți de 850, între cari sunt mulți savanți, artiști, scriitori etc. Ea apare odată pe sĕptĕmână, Sâmbăta. Intre colaboratorii ei este: Krapotkin, Elisée Reclus și I. Grave.

Le Père Peinard are un ton mai revoluționar, ca La Revolte. Articolii ei sunt plini de atacuri brusce și provocări furióse. în partea literară publică romane cu sujete anarchiste.

Cele mai multe din foile anarchiste stau slab în privința materială, luptă mereu cu deficitul. Pentru susținerea lor sĕ fac adese colecte între anarchisti, ér unii anarchisti mai cu stare le spriginesc cu parale.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15				4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12	
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52	

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—	
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—	

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—	
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—	

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroșeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos,însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane, Nr. 7 Sibiiu, Marţi, 18/30 Ianuariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6568 Scol.

Notă.

In necş cu notă dto 9 Septembre, a. c. Nr. 5465 publicată în Nr. 105/93 al acestei foi, se aduce la cunoscinţa organelor nóstre bisericesci-scolare din archidiecesă, că după notificarea D-lui Ministru r. u. de culte şi instrucţiune publică, dto 21 Octobre, a. c. Nr. 42,274 a apărut în stabilimentul Hőlzel şi Comp. în Budapesta Mapa Europei pentru scóle (ediţiunea politică), trasă pe pânză, şi se află de vêndare acolo cu preţul de 4 fl. 75 cr., pe când preţul de boltă este 6 fl

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 28 Octobre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 17 Ianuariu, 1894.

In întrégă provincia nóstră metropolitană este la ordinea ḑilei ţinerea sinódelor parochiale.

La aparinţă aceste corporaţiuni au un restrîns cerc de activitate, în realitate e fórte bogat materialul de care au sĕ se ocupe credincioşii noştri în sinódele parochiale, căci grija de averea parochiei, controlarea administrărei ei, aflarea isvórelor pentru de-a a înmulţi averea bisericei, tóte aceste sunt depuse în mâna sinodului parochial.

Sufletul sinodului, ca la tóte în parochie, trebue sĕ fie parochul.

El — trebue sĕ veghieze şi sĕ îngrijéscă de ele şi ochiului lui nu e ertat sĕ-i scape nimica din vedere, ce póte promova binele vremelnic al credincioşilor sei şi în legătură cu acésta promovarea intereselor culturale ale poporului.

Şi un servitoriu al altariului, consciu de chiemarea sa va afla tóte mijlócele morale, cari ridică vaḑa parochiei, vaḑa bisericei, moralitatea în popor şi peste tot va căuta sĕ stêrnéscă în credincioşii sei un interes pentru afacerile publice ale bisericei.

Ajunşi credincioşii odată în posiţie de a se ocupa cu plăcere şi cu interes de afacerile bisericesci, sórtea parochiei este asigurată, jertfele ce le reclamă biserica de la credincioşi incurg regulat, trecerile dela o lege la alta încetéză şi parochia e pornită pe calea progresului

Anul acesta mai au sinódele şi importanta chemare de a organisa pe un nou period de 3 ani comitetele şi epitropiile parochiale — a alege membrii ai sinódelor protopresbiterale — şi dacă tóte aceste se îndeplinesc conscienţios, dacă succede a alege elementele cele mai solide în aceste corporaţiuni, ele progreséză, afacerile iau avênd îmbucurătoriu şi multe din greşelele netrebnice ce se fac cu organele slabe, au sĕ înceteze, ursoriile devin superflue, căci factorii chemaţi a esecuta ordinile superiorilor nu le împlinesc cu de a sila, nu din temere, nu împinşi şi trudiţi, ci tóte din purul interes de a face binele pentru-că e bine, a ţinea ordinea, pentru-că prin ordine se manifestéză vrednicia şi hărnicia ori cărui organism din viéţa constituţională.

Éată de ce trebue sĕ punem un deosebit pond pe activitatea ce au sĕ o desvólte singuraticele sinóde parochiale, étă de ce ar trebuí, ca acele sĕ se convóce cu drag, sĕ aibă material de lucru bine stabilit, şi sĕ li-se dea un caracter mai sĕrbătoresc ca şi cum durere, până acum în multe locuri s'au ţinut numai pro formă, étă aşa, ca sĕ nu îi ḑică, că nu s'a ţinut, fără ca poporul sĕ fi eşit educat din atare sinod, şi fără sĕ fi aflat el convingerea internă, că ḑeu e bine sĕ se ţină şi e bine sĕ se concheme, şi e bine sĕ stea la sfat în un an odată cel puţin parochienii, cu toţii, aşa ca în familie.

Când ţi se raportéză, că până ce mirenii ţin sinod, parochul slugeste un părăstas, ori botéză un copil, ori apoi cunună, ţi se umple inima de durere, căci atunci credincioşii nu pot avé sfat bun, povĕţuitoriul lipseşce dintre ei, — interesele de ném şi pofta de măriri deşerte şi nemeritate înving asupra intereselor bine pricepute şi de aci întră zizanie în popor, şi întrată odată, patimile deslănţuite provocă scisiuni, împĕrecheri cari nu duc la bine şi îngrópă biserica şi vaḑa ei şi o pun pe ḑeci de ani în stadiu de stagnare, ca sĕ nu ḑicem că o împing la ruină.

Pot fi ómeni rei, pot fi chiar pătimaşi — dacă conducerea e bună, desinteresată, şi mai pe sus de ori ce bănuiélă, nu obvin plângeri întemeiate, biserica sĕ desvóltă normal şi averea ei se sporesce pe lângă o chivernisélă bună.

Avem multă consideraţie, că parochii nostri sunt reu plătiţi, slab remuneraţi, dar când nu îi vedem la locul lor, când vedem că conduc afaceri puse în mâna lor cu uşurătate, cu indiferentism, ut aliquid fecisse videatur, face-i vom responsabili, căci dacă nu-i facem noi, nu pot scăpa de respundere înaintea lui D-ḑeu, pentru reul care-l fac bisericei prin nesocotinţa lor.

Sunt rari casuri de aceste, dar triste, că sunt şi rari şi acum după atâta amar de vreme ar trebuì ca sĕ între odată în carne şi sânge întreg aparatul constituţional.

Şi la acest loc chiar disciplina bisericei pretinde, ca cei ce sunt puşi în frunte sĕ fie acolo cu trup cu suflet ér nu ca nesce mătăhale, căci atunci mătăhală sĕ alege de tot lucrul, ce se sĕvêrsesce sub acéstă conducere.

După 25 de ani, cel puţin de 9 ori au avut ocasiunea de a conduce sinóde ordinari electorali parochii nostri, şi cu tóte aceste auḑi şi aḑi că preotul a denumit pe cutare de membru în comitet, pe cutare de epitrop şi în unele locuri epitropiile au devenit quasii ereditare din tată în fiu. Ne am bucura de stabilitate în organismele nóstre de sus până jos, aceea trebue sĕ urmeze pe basa faptelor sĕvêrşite, pe basa încrederei publice, pe basa serviţielor prestate cu abnegaţiune, ér nu pe dorinţa preotului, că lui îi place de cutare, căci cu acela se înţelege mai bine. La dreptate sĕ póte înţelege preotul chiar şi cu un inimic declarat al seu, şi tocmai ca sĕ-l facă din duşman prietin are sĕ-i dea ocasiune ca sĕ ia în primire acte şi se ia parte activă la afaceri. Aşa se pot împăca diverginţele şi aşa sĕ pune basă la încredere chiar şi unde ea a lipsit.

Am scos aceste la ivélă, ca ele sĕ fie un modest îndreptariu pentru cei ce nu sunt încă destul de încălḑiţi de razele binefăcĕtóre ale constituţiei nóstre bisericesci, cea mai frumósă ce esistă pe pământ dacă se aplică cu pricepere şi cu bunăvoinţă de către parochul, care e pétra cea din capul unghiului.

Revista politică.

În Berlin au fost ḑile de sĕrbătóre. ochii intregei Europe s'au îndreptat spre capitala puternicului imperiu german, unde cel mai mare bărbat da stat al Germaniei, prinţul Bismarck a fost óspele desmerdat al împĕratului. Aprópe patru ani sunt decând împĕratul s'a desfăcut de fostul cancelariu şi o mare antagonie domnia între curtea imperială şi a fostului cancelariu. Primirea principelui Bismarck a fost strălucità. Poporul era entusiasmat. Monarchul l'a primit în castelul regal şi a sărutat pe bĕtrânul bărbat de stat. Toţi minisrtii şi cancelariul Cuprivi şi au depus cărţile de visită la Bismarck. Împĕratul a conferat 2 óre numai între patru ochi cu Bismarck. Comentarele ce le fac foile germane sunt fórte favorabile Tóte vorbesc, că în Bismarck se întrupéză pacea europénă şi că prin acast eveniment ea e asigurată.

* * *

Foile din Budapesta aduc scirea, că deputaţii desidenţi ai partidei liberale voesc sĕ facă o grupă deosebită de partid. Se crede, că acésta grupă va numera 40 de membrii. Se póte că şi deputaţi din partidul apponist vor intra în nóua formaţiune. Cont.

FOIŢA.

„La Caţa"

(Impresiuni dela adunarea generală a „reuniunei învĕţătorilor din districtul XI. al Făgăraşului" dela 29 şi 30 Nov. 1893.)

Când am cetit în „Convocare" că adunarea reuniunii nostre se va ţinea în Caţa, căutam după învĕţătorul meu de geografie sĕ-l iau la răfueli, că pentru-ce mí-a inmagazînit capul cu nomenclaturi topografice, de prin celelalte continente, ér acum am ajuns că în patria mea sĕ nu me sciu orienta. Adevĕrat cu nu sciam nici încătrău bate, cum sĕ ḑice.

Îngrijat şi curios întrebam pe cine credeam, că me va putea deslușí, dar puţină ispravă. Toţi colegii ce-i întâlniam rĕspundiau: mergem „la Caţa", dar încătrău bate?

Într'o ḑi eram pe trenul „ţării Oltului" pe ale cărui şini cetisem, că prorocise dl fişpan Guidc von Baussnern că are se vină „ideea de stat magiar" de-a-gata oltenilor ca porumbul fript, în gură şi într'un vagon am convenit cu medicul C… cu care am ajuns a vorbí despre Caţa.

Acesta o cunoscea fórte bine şi mi-a spus: dela Cohalm treci spre rĕsărit, linia ferată Predeal—Budapesta şi eşti hop în Caţa, căci şura pretului, Mircea e aşa de aprópe de staţie, încât domnii când trec pe acolo, de pe ferésstra trenului trag pae din straşina şurei de sĕ scobesc în dinţi.

Pe când îmi spunea acestea, locomotiva fluera puternic, semn că ajunsem la staţia unde Dr. C. trebuia sĕ se dea jos. Deci mi-a mai ḑis în grabă: dacă mergi la Caţa îţi prescriu următoriul recept de conduită, căci te sciu născut în comună săséscă: „ferescete sĕ titulezi vre-un compatriot de acolo cu epitetul: „*mein Swager von Katzendorf*", că o paţesci".

Şi s'a dus şi am rĕmas nedumerit.

Mĕi! me cugetam eu: Caţa se ḑice românesce — Kácza ung. şi Katzendorf săsesce nu cumva va fi acesta satul, cum ḑice Dogariu în ABC-darul sĕu (pentru începători): unde „şórecii s'au întrunit într'un consiliu" ca sĕ pună pisicei clopot. — Las că voiu vedea eu ce va fi. —

Şi puţine am vĕḑut, căci am ajuns nóptea dormind, ér ḑiua dela cuartir până peste uliţă la şedinţe, şi tot nóptea am plecat. Dar am petrecut multe şi am esperiat mai multe şi bune.

Sĕ vedeţi numai.

Cum a fost de lucru cum nu destul că escepţionalminte în ḑiua plecărei din Făgăraş, acest orăşel unde jidovii jócă pe „magiarii" polca „nach Gross-Wardein", m'am treḑit în trăsură pe arcuri, de-a drépta presidiului reuniunei nóstre.

Dar ce deosebire era între amêndoi!

Domnia-sa îmbrăcat în o bundă cu „lup" pe de margine, grósă ca slănina şi caldă ca luna lui cuptoriu; cu piciórele vîrâte în un sac de pănură, căptuşit pe din lăuntru cu pei duple de óie şi pardosit pe fund cu cărămiḑi încălḑite; ér în gură cu o sipcă de chichlibar astupată după poftă cu o regalia, senorita etc. delicatese, pufăia a rotogóle mirosmatice de te lua ameţeli Apoi din buzunariul lăturalnic de către inimă, îşi scotea nasul, fórte cochet, dopul de gumi-lastic al unei sticluţe de călĕtorie, lată ca o bróscă ţĕstósă şi plină cu ţuică din patria ligei, încât de dragul dragei „ţuţuică ţuică" ḑiceam în mine: „Dómne dă sĕ se înece Carpaţii Ardélului în Tisa sĕ se facă şes ca mai uşor sĕ putem aduce câte un polobocel sĕ-i cântăm la aghióse:

Vai sĕrace polobóce
De te-ai face mai încóce‥"

Aşa era d-l preşedinte! Ér eu?

Intr'un roculeţ cu numele de iarnă, cumpĕrat pe rate, în contract lunare, în realitate semestrale şi anuale, cu piciórele în nisce „ghete de vară" strimţi încât strângeau astfel că dacă nu era inventat proverbul cu strângerea desigur îl inventam eu. A trebuit sĕ-mi „Desleg curelele încălţămintelor, cu tóte că afară de un lămpaş afundat dela trăsură nici un rug nu vedém arḑênd, şi nici o voce nu se auḑia decât a băiatului, care sătul de întunerec, de drum rĕu şi tinos, îndemna caii cu: hi! Dereşu, tune dra… 'n Caţa. Ear eu visând ochi albastri mi-am vîrît piciórele în mâneca unei bunḑi pensionate de un amic al meu şi lăsând „aleanul sĕ mĕ fure" ascultam — căldură, vuetul Oltului şi ca ţiganul compătimeam pe cei de-afară.

Aşa eram eu. Dar mai cumva.

In loc de „regalie" ect, ţigări, ca om precaut, decând cu proiectul despre „sa

Stef. Károlyi póte va fi ales ca şef al noului grup.

* * *

Din Belgrad se scrie ḑiariului „Polit. Correspondenz“ că Simici a cetit la scupcina o declaraţiune, în care a ḑis, că noul guvern, nedepinḑênd de nici un partid, se va silì a menţiné pacea interióră şi esterióră uecesară pentru desvoltarea normală a patriei, care este tuturor tot atât de scumpă, şi acésta prin respectarea constituţiunii şi a legilor şi prin o atitudine leală şi corectă faţă cu puterile strĕine. Pentru a ajunge la acest scop, guvernul va face apel la concursul tuturor patrioţilor fără distincţiune de partid şi va primi cu recunoscinţă ori-ce sfat prietinesc; speră sĕ dobândéscă astfel, afară de încrederea regelui, şi pe aceea a representaţiunii naţionale.

Pentru a fi ín mĕsură a urmări la tómnă împreună cu scupcina munca spornică începută în sesiunea actuală, guvernul a fost nevoit sĕ propună regelui închiderea sesiunii până în Maiu. Trebue sĕ aibă timpul pentru a se pune în curentul proiectelor de legi şi altor afaceri supuse scupcinei.

O altă comunicaţie din aceeaşi sorginte, evident autorisată, relevéză ca puncte principale ale programului guvernului: respectul constitaţiei, menţinerea ordinei legale, economii în buget, esecutarea leală a îndatoririlor financiare.

D. Garaschanin şi direcţiunea partidului liberal a promis tot concursul. Se ḑice că radicalii au intenţiunea sĕ se ţie în reservă.

Dl Simici pregăteşte o circulară cătră representanţii Sêrbiei în străinătate, care va însista asupra relaţiunilor amicale cu tóte puterile, raporturi de bună vecinătate cu statele vecine şi relaţiuni leale cu Austro-Ungaria.

Radicalii au publicat o protestare, care începe cu consideraţiuni generale, în care amintesc, că regele prin proclamarea lui din 1/13 Aprile smulsese ţĕra din mijlocul unor confusiuni periculóse, dar că acest strălucit debut a fost turburat din causa celei din urmă crise constituţionale neaşteptată şi nemotivată. Protestarea cuprinde şase puncte:

1. Regele Milan întorcêndu-se în Sêrbia a violat cuvêntul seu şi o lege care nu póte fi desfiinţată sau modificată decât pe cale constituţională.

2. Ori ce participare a regelui Milan la afacerile publice este inconstituţională, de óre-ce a renunţat la drepturile sale ca membru al familiei regale şi ca cetăţén sêrb.

3. Şederea regelui Milan în Sêrbia ameninţă liniştea ţĕrei, sdruncină încrederea în stabilirea tronului regelui Alecsandru, căruia i se datoréză credinţă.

4. Revocarea înaltei Curţi este inconstituţională.

5 Responsabilitatea acestor evenimente precum şi consecinţele supĕrătóre pentru ţară şi tron cad asuguvernului actual venit la putere pe cale estra-parlamentară,

6. Deputaţii radicali sunt decişi sĕ respecte legile şi constituţiunea şi nu vor înceta sĕ rĕmâe pe terenul strict constituţional.

Noul minister este salutat cu simpatie de către organele partidelor progresist şi liberal. Criticile oposiţei sunt îndreptate mai cu séma în contra presenţeì şi intervenirii regelui Milan.

A şesea putere.

Sunt în Europa cinci puteri mari, cari decid sórtea acestui continent şi chiar şi a altor continente. Pe lângă aceste însĕ s'a desvoltat pe încetul şi pe nesimţite o a şesea putere, care devine din ce în ce tot mai puternică, de care trebuie sĕ ţie cont chiar şi guvernele celor cinci puteri şi sĕ sĕ alieze cu ea. Acésta putere nu sĕ póte lăuda cu un trecut mare, ca puterile Europei, este însĕ vigurósă în present şi are un viitor splendid. Acésta putere este presa. Despre acésta putere, despre presă şi în special despre presa română „Ţara“ din Bucuresci aduce nesce aprecieri şi notiţe interesante, din cari estragem următórele:

In comparaţie cu presa occidentală, presa română lasă încă mult de dorit. Nu mai puţin adevĕrat estə, însĕ, că sub raportul repeziciunei informaţiilor nu ne întrece nici o altă presă.

In raport cu starea culturală a ţĕrii, presa română a ajuns la un nivel mai mare chiar, de cât presa strĕină. Numĕrul ḑiarelor ce apar în capitală de câţi-va ani — nu vorbim de acele cari apar şi dispar ca un meteor, — este o dovadă despre acésta.

In Petersburg, la aprópe un milion de locuitori, abia apar 9 ḑiare, dintre cari cele mai importante sunt Petersburgskaia Wiedomosti, Nowoie Wremia, Nowosti, Swiet, Journal de St. Petersburg. Ruskaia Wiedomosti etc. In Roma, la aprópe 500,000 locuitori, apar maximum 15 ḑiare. In Budapesta, la 500,000 locuitori, apar 14 ḑiare, etc. Ér în Bucuresci la 200,000 locuitori, apar 16 ḑiare ḑilnic.

Actuala organisaţie a presei române se datoresce lui C. A. Rosetti, care a luat de model presa italiană şi în special pe ḑiarul „Capitano Fracassa“ din Roma.

Tóte ḑiarele au un personal de redacţie de minimum 4 persóne. Rolurile sunt astfel distribuite: directorul, primul-redactor şi un redactor fac articolele de fond şi entrefilet-urile, secretarul de redacţie primesce şi revisuesce corespondenţele, arangiază paginile şi se îngrigesce de materie pentru pagina II; alţi redactori sunt însărcinaţi cu traduceri, politica esternă, foiletóne, critice etc., reporterii se îngrijesc de informaţii.

Numĕrul redactorilor variază după tiragiul şi importanţa ḑiarului. Astfel „L'Independance“ are opt redactori, „Ţara“ 11, „Timpul“ opt, „Voinţa Naţională“, şése, „Lupta“ cinci, „Adevĕrul“ ḑece.

Sub raportul tiragiului presa română este mult inferióră presei strĕine. In Paris de pildă, „Petit Journal“ are un tiragiu de un milion de esemplare, „Figaro“ 80.000, „Le Temps“ 70.000, „Eclair“ 150.000, etc. In Londra, „Times“ 150.000 „Daily News“ 200.000, „Standard“ 200.000, „Truth“ 150.000 In America sunt cele mai mari ḑiare ca format: „New-York-Herald“ şi alte câteva ḑiare au un tiragiu de aprópe un milion „Neue Freie Presse“ din Viena are un tiragiu de 50.000 „Pester Lloyd“ din Budapesta 25.000.

Tiragiul ḑiarelor române se póte precisa astfel:

„L'Indépendance Roumaine“ 3600, „Timpul“ 2500, „Voinţa Naţională“ 1500, „Constituţionalul“ 1000, „La Patrie“ 500, „Lupta“ 2500, „Adevărul“ 4500, „Universul“ 6500, „Naţionalul“ 1000, „Ţara“ 8000 „Bukarester Tagblatt 1000, „Romänischer Lloyd“ 1000, „Rĕsboiul“ 500.

Presa română din Transilvania relativ este escelentă. Cel mai vechiu ḑiar este „Gazeta Transilvaniei,“ care apare de la 1837. A fost înfiinţată de G. Bariţiu şi pe urmă a trecut în proprietatea lui Iacob Mureşian; aḑi „Gazeta“ este dirigiată de dl dr. Aurel Mureşian avênd un tiragiu ḑilnic de aprópe 1500 de esemplare. „Tribuna“ înfinţată în 1883 are un tiragiu de 2000 esemplare, „Telegraful Român“ din Sibiiu înfinţat prin anii 1860. „Unirea din Blaj, „Dreptatea“ din Timişóra, „Calicul“ din Sibiiu, „Familia“ din Oradea-Mare înfiinţată în 1866, „Gazeta Bucovinei“ din Cernăuţi cu un tiragiu de aprópe 1000 esemplare.

*

Datele despre presa nóstră ardelénă trebuie sĕ le rectificăm prin următórele:

Fóia nóstră, „Telegraful Român“ s'a înfiinţat la 1852, este prin urmare cel mai vechiu ḑiar al nostru, după „Gazeta Transilvaniei“. Dintre foile nóstre, abstrăgând de cele bisericesci, pedagogice şi literare cum sunt: „Biserica şi Scóla“ de la Arad Fóia diecesană de la Caransebeş, Scóla română de la Gherla, Minerva din Bistriţă „Ţara“ nu amintesce foile nóstre poporale care sunt cele mai respândite şi cari sunt: Nrii de Duminecă ai „Gazetei“, „Fóia poporului“ din Sibiiu, cu un tiragiu de 5—6 mii de esemplare, Fóia de Duminecă a „Dreptăţii“ din Timişóra şi în Bucovina fóia „Deşteptarea“.

Noutăţi.

Dela curtea română. „Mon. Ofic.“ publică următórea informaţiune:

M S. regina a suferit, în timpul din urmă de influenză, care I-a causat o slăbiciune destul de mare. Progresul însĕnătoşirei, ce începuse a se arăta în starea generală, a fost astfel împedecat şi Maiestatea Sa nu póte umbla de cât cu anevoinţă.

AA. LL. RR. principele mostenitor şi principesa Maria au părăsit Sigmaringen Marţi, 11 curent, spre a face o visită la curtea Mare-Ducală de Darmstadt, unde Se vor întâlui cu AA. LL. RR. Ducele, Ducesa şi Principesele de Coburg. De acolo Alteţele lor regale vor pleca Vineri 14 curent, spre Bucuresci, unde vor sosi Duminecă, 16 curent.

* * *

Reuniunea de musică din Sibiiu va ţinea proba anunţată pe Marţi numai Miercuri în 19/31 Ianuariu la 6 óre séra.

* * *

Suspendare. Precum asigură ḑiarul „Zastava“ administratorul gr. or. al diecesei Buda Gerasin Petrovici a fost ridicat din acest oficiu. Ca următoriu al lui e designat archimandritul Plato Telecski.

* * *

„Şi“ fatal. Mai anii trecuţi oposiţia din dieta Ungariei s'a luptat mult, până ce i-a succes sĕ vîrască un „şi“ în titulatura „cesar-regesc“, între cele dóue cuvinte şi când Tisa şi-a luat catrafusele din fotoliul ministerial, foile oposiţionale constatau, că din lunga stăpânire a lui nimic bun n'a rĕmas pentru Uugaria, decât un „şi“. Era „şi“-ul amintit mai sus. Acest „şi“ fatal a adus căderea episcopului sêrbesc de Buda in spe, Gerasim Petrovici. Anume documentul de denumire de episcop al lui Petrovici a fost substernut la curtea împĕrătéscă cu dóue-trei sĕptĕmâni mai nainte. Petrovici era sĕ fie episcop şi Linder cu cele 5000 fl. păpate putea sĕ ridă în pumni de prostia lui Petrovici, care ar fi creḑut, că Linder l-a făcut episcop. A venit însĕ la mijloc ominosul „şi“ şi a stricat tótă socotéla. În titula documentului de denumire a fost lăsat afară dintre cuvintele „ces.-reg.“ „şi“ul obligat şi şeful de cancelarie l-a trimis îndĕrĕpt ca sĕ se intregese acest cuvênt. Acésta mprejurare a produs întârḑiere, întârḑierea 'l-a îndemnat pe nepacientul Petrovici a merge la ministeriu şi aici a-'şi descoperi el însuşi simonia. „D-ḑeu nu bate cu bêta“ ḑice românul şi acum Petrovici póte fluera a pagubă, căci nici tu episcopie, nici tu archimandrie, (căci a fost destituit şi ca archimandrit) nici voi 5000 fl.... ér încât pentru „şi“ constatăm, că şi acésta remăşiţă a erei lui Tisa este fatală pentru „bunii, blânḑii şi pe căi drepte îndreptaţii“ cetăţeni ai Ungariei.

* * *

Restauraţiunea amploiaţilor dela comitat se va face la finea anului 1895. Deşi mai e mult timp până atuncia, comitatul Békés s'a grăbit a înainta o petiţiune, în care rógă dieta că, avênd în vedere, că se va introduce administraţia de stat şi astfel amploiaţii aleşi vor póté puţin timp funcţiona, sĕ aducă o lege prin care actualii amploiaţi sĕ rĕmână în funcţiunea de până acum până când se va face administraţia de stat.

* * *

„Institutul Tipografic.“ Despre institutul tipografic“ sĕ scrie din Sibiiu la „Dreptatea“ între altele următórele:

„Drept proprietar şi editor figuréză dl Ioan Popa Necşa şi tot d-sa este insinuat şi de proprietariul „Institutului tipografic“. In faptă proprietariul adevĕrat este „partidul naţional“. Asta pentru orientarea publicului ar fi bine sĕ se scie şi din loc competent.

Astfel „Institutul tipografic“, intemeiat în 1884 în scop de a paralisa intemeierea „Atheneului Român“ proiectat prin comitetul central din 1881—1884, post tot discrimina rerum după licuidare a ajuns la adevĕrata sa destinaţiune, la isvor, pentru-că şi ideia şi statutele au fost ale comitetului central“.

La aceste mai adaugem noi că comitetul central a cumpĕrat cu bani numĕrar institutul şi încă cu preţ urcat, de la dl Eugen Brote, ér nu l'a primit, nici comitelul, nici naţiunea ca cinste dela dl Brote, precum apare din un articol al „Fóiei poporului“, publicat în nrul din Duminecă trecută.

* * *

---

larisare“ ca dovadă că's un patriot, sau cum îşi bat jidovii pepturile „jó hazafi“ mai suceam câte o sugaretă din pachetul meu de „Valodi magyar szivarka dohány“ 7 kr. egy darab“, sau cum s'ar ḑice pe timpul lui Smerling „Schuster kir.“ — şi beam tutun, cum ḑic fraţii de dincolo, mestecând rotogólele cu ale d-lui presedinte. Dar păţiam ca şi Cain: fumul meu de greu ce era, atârna la pămênt. Fără ca sĕ mĕ laud spun că mai aveam în buzunariu dóuĕ ţigări de fóie cum ḑicea jupânul Mechel.

Kuba a) Dra kreţzer ţva.
şi trei Kuba b) (ba) Ţva kreţer dra., dar acestea le păstram pentru ocasiuni de presentare.

Uitasem sĕ spun că pe drum rând pe rând am ajuns mai multe căruţe încărcate cu dascăli, cari mergeau la improvisata Mecă a reuniunei nóstre, aşa de veseli ca şi românii la nuntă. Cântau de scotiau satele în gura lor şi respundeau celor curioşi şi neorientaţi: mergeem în săcuime sĕ valachisăm secuii desvalachisaţi, după dorinţa lui Bekszics Gyula, care ne ascéptă cu sac şi cu cenuşe pe cap.

Sĕ povestesce, că un biriş dela curtea erarială, adus pe aici cu nobila misiune de a magiarisa pe olteni, aflându-sĕ şi vĕḑênd atâtea căruţe cu dascăli mergênd spre secuime, a alergat la drum şi buricându-se pe stâlpul telefonulni, a tăiat drotul şi în capul sîrmei tăiată, striga de-i pocniau urechile, cătră direcţiunea procsimă: jőnek a románok tot gramoda, csinálnak rĕsnyiriczàt székely-földen.“

Noi însĕ ne-am vĕḑut de drum. Până la un loc am sciut noi calea, până la staţîa Homorod o sciam caii, până în comuna Homorod o scia surugiul. Aci am încetat toţi cu sciinţa, şi séra pe la 10 într'o întunecélă, ce sclipea pe noroiul din drum, stam în mijlocul satului, ca viţelul din proverb.

Dar uite sĕ apropie cineva. Abia-l veḑi de întunecială. Ce naţie va fi? Cum sĕ-i grăim? Ne reculegem iute aducêndu-ne aminte de idiomul prin care vreau sĕ crédă perciunaţii din „Juda Pesta“ cum ḑicea mai când „Vaterland“, că comunicavor tóte popórele, şi întrebăm la pólele secuimei în limba magiară: încătrău duce drumul „Kátza fele“?

— Ech kan net ängärisch, ne respunde compatriotnl şi întorcându-ne spatele întră în crâşmă unde jucau „Steuerul“ de tremurau ferestrile.

Mĕi! ḑiceam noi, pe aici e tot sistemul lui Bach. Pĕcat de EMKE. că n'au ajuns nici până la Homord, mai pĕcat însĕ de căpetenia comitatului Făgăraş, că n'a fost de faţă sĕ audă din gură autoritativă, că ideia de „stat magiar“ n'a ajuns nici până la Homorod, (o aruncătură de pétră departe de Secuime,) cu tóte că şinile acelui drum ferat, de mai un pătrariu de secul îi stau la disposiţie. Deci slabă nădejde de „Ţara Oltului“ de-a vedea aceea idee, care hrănesce pe atâţi, cari o preamăresc exoffo.

Plecarăm mai departe, pe nimerite şi întâlnim doi indiviḑi de secs deosebit, cari mergeau ţinându-sĕ pe după cap. Folosim lecţiunea primită şi întrebăm nemţesce; că pe unde sĕ mergem „nach Katzendorf“.

— „Nu sciu nemţesce dle. Hai Florico!“ şi luând éră pe Florica pe după cap, a întrat cu ea in o casă plină de Florici, cari — Duminecă fiind, sĕ adunaseră la povesti, şi la ochiri de dragoste. Ér noi am plecat mai departe mângăiaţi că şi în graniţa săcuimei cresc floricile şi bujorii românesci în ciuda crivеţului cu viscol din fluşturéla de mod a reşedinţei lui EMKE unde sĕ descântă la ulcica cu vraje, ca sĕ vestejésca floricile şi bujorii — dela Nistru până la Tisa.

(Va urma.)

Nr. 8 Sibiiu, Joi, 20 Ianuariu (1 Februariu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Perspective de luptă.

In toiul luptelor, ce se deslănţuiesc asupra nóstră şi cari purcese din tabere vrăşmaşe, ne dispută esistinţa naţională titlul de mai sus nu va surprinde pe cetitorii nostri.

Vor fi mâchniţi însě, când le spunem, că tocmai în aceste ḑile de grele încercări, când furia duşmanilor strěini de némul nostru se descarcă cu mai mare putere, tocmai în aceste ḑile, în care se fac cele mai mari atentate asupra instituţiunilor nóstre, în aceste timpuri grele, cari reclamă necesitatea de apěrare a tuturor românilor, vine „Unirea“ din Blaş şi ne pune în perspectivă lupte pe terenul confesional.

O înţelegem acésta. Uniţii sunt înarmaţi de luptă Lor le stau la disposiţiune fonduri grase pentru *„zelarea“* în proselitism; noue ne remâne a ne apěra numai cuvêntul adevěrului şi curăţenia credinţii, moştenită din străbuni.

Semnul de alarmă s'a dat începênd cu nrul 1 al fóiei şi continuând în un articol de „anul nou românesc“ (nr. 2), căci „Unirea“ serbéză de douě ori anul nou, ca nici o altă fóie românéscă.

In acesti articlii sě plânge „Unirea“, că „de la schisma lui Fotiu încóce rěsăritul desbinat se feresce ca de foc a primi ceva dela biserica apusului... Rěsăritului disident i-se pare, că tot ce vine din apus şi cu deosebire dela Roma este eresie. In aşa mare ură s'a prefăcut iubirea cea frumósă împrumutată între apusul şi rěsăritul creştin, ce domina pe timpul marilor doctori ai bisericei sau cum îi numesce ritualul nostru marilor dascăli ai lumei: Ioan Gură de aur, Vasiliu cel mare şi Gregoriu teologul“.

Fie-ne permis a observa, că nu Fotiu a făcut schismă în biserică, ci papii dela Roma au provocat-o prin tendinţele lor absolutistice, ér Fotiu a apărat biserica de ingerinţele lumesci ale episcopatului din Roma. Biserica rěsăritului nu e nici schismatică, nici disidentă, atribute, cu cari vrea sě esceleze „Unirea“. Disidentă se póte numí biserica „unită“ de astăḑi, care nu scie la ce biserică sě se mai alăture. Totdeodată trebue sě observăm, că d-nii dela „Unirea“ sunt de tot superficiali în istoria bisericéscă, deóre-ce pe timpul „marilor doctori“ în biserica lor, dar într'a nóstră a marilor dascăli, n'a fost decât o biserică universală, şi acésta biserică s'a divisat în urma tendinţelor şi înoirilor întrodu-se de scaunul papal, înoiri contra spiritului bisericesc.

Imputerea „Unirei“, că nu primim călendariul Gregorian o suportăm cu atât mai vêrtos, că calendariul nostru s'a identificat cu viéţa poporului românesc. Sěrbătorile nóstre sunt aşeḑate după calendariul Iulian şi cărţile nóstre bisericesci sunt îndreptariu sigur în acésta privinţă. Sě ne permită însě domnii dela „Unirea“ sě-i întrebăm, că dacă ei au primit călendariul Gregorian, pentru-ce nu serbéză şi sěrbătorile deodată cu catolicii? de ce se folosesc de atâta iesuitism, încât spun una şi fac alta? pentru-ce nu folosesc cărţile catolice în biserică? Da, pentru-că vreau sě fie şi cu apusul şi cu rěsăritul. Sě ne mai permită sě le spunem, că e prea mare ignoranţa, ce o arată, când afirmă, că ḑiua de 25 Dec. cade chiar în timpul solstiţiului de iarnă, de când ḑiua începe a cresce, ér nóptea a scădé, deóre-ce după legile naturei e lucru constatat, că ḑiua începe a cresce la 22 Decembre. Şi dacă „disposiţia acésta a luat-o sântul scaun apostolic dela Roma“ din causă, că ḑiua începe a cresce, atunci trebue sě mărturisim, că cu tótă infalibilitatea, dar a făcut calculi greşiţi, pe cari cei sěraci cu duchul îi pot crede, precum afirma pot ei, că..., „la nascerea Domnului creştinii desbinaţi din rěsărit au saltat şi s'au desfătat în urma disposiţiunilor scaunului Romei, (?!) — ér la 1-a Ianuariu înmormêntéză anul vechiu şi încep an nou şi gratuléză împrumutat în urma disposiţiunilor scaunului Romei(?!)“ şi totuşi „Unirea“ sě plânge, că ei „ḑic, că nu se supun pontificelui Romei, că el nu este capul bisericei.“

Da, o ḑic şi mărturisesc, că papa nu e capul bisericei; ei nu vreau sě priméscă atâtea disposiţii absolutistice. Serbarea nascerei Domnului de altfel nu e o disposiţie a papei ci e un cult desvoltat în biserica vechie în care s'a practicat De disposiţiile papei nu vreau sě scie ortodocşii.

Ne permitem însě érăşi întrebarea: Uniţii nostri, cari ţin disposiţiile papei, când serbéză anul nou: Îl serbéză cu Papa, ori cu românii?!

Dar tóte acestea le face „Unirea“ pentru ca sě deducă, că românilor uniţi le servesce acésta spre mare mângăere, că binecuvêntările scaunului papal pentru ei au fost aşa de copióse „cât evenimentul sântei uniri a fost ca o a doua nascere pentru naţiunea română“.

Că ce a fost evenimentul sântei uniri, vom arăta cu obiectivul Hurmuzachi şi chiar cu Simion Bărnuţiu

De o camdată ne mai întreţinem la următórele:

„Unirea“ în nr. 1 se espectoréză între altele astfeliu:

> In nr. 50 al foii nóstre în articlul de fond vorbind despre căsătoria civilă am constatat adevěrul cunoscut în tótă lumea, că creştinii gr. resăriteni au primit tótă legislaţiunea civilă bizantină cu privire la căsătorie. Din împrejurarea acésta am dedus, că ei nici nu se pot plânge tare în contra căsătoriei civile, deóre-ce pentru ei statul magiar face numai aceea, ce a făcut de mult statul bizantin.
>
> * Din pricina constatării acesteia s'a supěrat fórte „Telegraful Român“ din Sibiiu, şi în nr. 137 ar voi sě ne dovedéscă, cumcă n'ar fi aşa. Se vede, că fraţii dela „Telegraful Român... puţin îşi cunosc istoria dreptului bisericei proprie“.
>
> Pe ce se raḑimă motivele cele multe de despărţiri din biserica disidentă a rěsăritului? Au nu pe novela 117 a împěratului Iustinian?.......
>
> *Astfeliu stând lucrul, pentru ce legile împěraţilor bizantini sě fie pentru dînşii legi sacre, éră legile parlamentului magiar aprobate de regele sě nu fie sacre*
>
> Legislaţiunea asta bizantină, purcésă nu din geniul ceresc al creştinismului, ci din natura moleşită a grecilor şi a orientalilor, a luat căsătoriei consistinţa şi stabilitatea aceea, ce trebue sě o aibă între creştini, şi carea în mare parte a avut-o chiar şi la romanii păgâni. In urma legislaţiunei acesteia sunt la greco-orientali despărţirile aşa de multe şi uşóre. Cu deosebire însě nouě legislaţiunea acésta primită de greco-orientali ne face mult něcaz. La noi românii uniţi căsătoria în conformitate cu spiritul creştin şi cu geniul antic roman este şi trebue sě fie consistentă şi stabilă.......
>
> Şi fiindcă noi nu putem judeca căsătoria după legile bizantine, ci după ale bisericei, şi nici nu-i putem despărţi aşa uşor, ce fac ei atunci? Işi lasă legea, sě fac greco-orientali...........
>
> *Astfeliu stând lucrul, putem sě ḑicem, că dacă Dumneḑeu va permite întroducerea căsătoriei civile la noi, de o parte codicele civil de căsătorie nu va fi aşa lacs ca legislaţiunea bizantină, de altă parte nici despărţirile nu vor fi aşa uşóre ca după legile bizantine dela gr. orientali. Şi aşa căsătaria civilă din punctul acesta de vedere nu ne va face atâta stricăciune ca novela lui Iustinian, după care se îndréptă gr. orientalii, căci nu vor mai trece atâţi gr. catolici la gr orientali, numai ca sě se pótă despărţi.*
>
> Cu tóte acestea însě ne-am bucura, dacă episcopatul gr. oriental la timpul seu ar fi soţ de luptă cu episcopatul catolic în combaterea proiectului căsătoriei civile, deşi când Tisza a făcut de dóuě ori încercarea de a întroduce căsătoria civilă din necesitate, nici un episcop gr. oriental nici românesc, nici sêrbesc nu a ḑis nici un cuvênt.
>
> In urmă le ḑicem dnilor dela „Telegraful Român“, sě nu mai umble îmbetând atâta pe cei simpli cu frasa, că biserica dînşilor este „biserică naţională“. *In credinţă nu e naţională, căci le este comună cu slavii şi grecii. In rit nu e naţională, căci ri-*

FOIŢA.

„La Caţa“

(Impresiuni dela adunarea generală a „reuniunei învěţătorilor din districtul XI. al Făgăraşului“ dela 29 şi 30 Nov. 1893.)

(Incheiere).

Abia ne-am recules din acestea cugete şi întâlnim doi indivịḑi cu nisce prăjini în spate, cari vorbiau stricat românesce cu un al treilea, cari asemenea hodorogea biata limbă a nóstră, de te lua mila de ea. Erau doi sěcui cu îmblăcii şi cu felezuitórea pe spate, şi cu un compatriot sas, cari sě înţelegeau la olaltă în adevěrata limbă de stat a Ardélulu *în cea românéscă.* Am întrebat si ne-am şi ajuns scopul. Apoi am plecat pe drumul arětat cu convingerea că mai uşor poţi comunica în limba română chiar şi pe la graniţele sěcuimei, şi că e fórte adevěrat ceea ce sě ḑice, că adecă un sas şi un sěcuiu din Ardél, numai românesce sě pot înţelege la o'altă. Ne-am cerut mii de scuse dela geniul limbei nóstre, că din rětăcire l'am fost abandonat, altă dată nu o vom mai face.

Când am ajuns în Caţa m'am treḑit din visuri hodorogite, şi uitându-mě la orologiu era $10^1/_2$ nóptea. Dar chiar şi pe acésta vreme, românimea de acolo era destéptă, asteptând sosirea nóstră. In câteva minute fiecare îşi avea omul, care cu bunăvoinţă proverbială îi punea la disposiţie cele de lipsă unui călětoriu: o vorbă bună, un poftim de şedeţi, poftiţi la masă, ce mai este cum e asta, cum e cealaltă şi în fine un poftim de vě „hodiniţi“ că-ţi fi osteniţi şi e târḑiu, punea capět tuturor întrebărilor şi rěspunsurilor, şi ne-am dat odichnei. Diminéţa recreaţi ne-am întrunit în localul şedinţelor, scóla română, zidire cu etagiu, care costă pe comuna bisericéscă peste 3000 fl. v. a. După dóue şedinţe, séra am participat la producţiunea teatrală, dată de tinerimea poporală română de acolo S'au jucat piesele: Cinel Cinel şi Vivandiera cu un succes care ne-a lăsat uimiţi, luând în consideraţiune împrejurările de acolo şi pretensiunile cu care am întrat în sala de producţiune. Elisabeta Bucur, o blondină care te săgeta din ochi, ca cu panganetul în rolul Smaranditei a jucat cu o precisiune perfectă şi aşa de naturală, încât ai fi dat mult sě fi în locul lui Graur, (G. Căboşi) ca ţie se-ţi tragă din génă zimbind, cum îi făcea acestuia. A şi meritat Graur căci prea bine a representat pe feciorul boeresc. Tot asemenea de bine au jucat Cornelia Urs, (fetiţa învěţătoriului local) Maria Pătoşan Maria Făgăraş şi Maria Flinţ; tóte îmbrăcate în costum naţional lucrat în familie cu mult gust. Le prindea crătinţele de minune şi erau adevěrate florici, pe lângă veteranul învěţătoriu Urs, care era adevěrat conul Sandu pe bină. Buna interpretare a pieselor, în special Vivandiera întru atât a încălḑit entusiasmul celor presenţi încât după căderea ultimă a cortinei, a rěsărit, ca scântéua din cremene: „Destéptăte române“ care s'a cântat de sute de guri, stând în picióre până la fine. Reuşita producţiunei póte încuragia de diletanţii şi în special pe conducětorii intelectuali: primo loco: domnişóra Eugenia Mircea fica preotului local, ale cărei ostenele sunt de deplin remunerate prin iubirea şi respectul cu care e încungiurată de tinerimea de acolo, care lucru ne-a făcut sě o admirăm şi sě o felicităm, de asemenea şi pe dl învěţătoriu Urs îl amintim cu laudă.

Cina comună care a urmat după representaţiune, cu tóte că a fost de post, ne a îndulcit preste měsură. Supa de pesce-próspět, măzărea presentată pe tipsii şi arangiată în formă de turnuleţe împodobite cu verdeţuri, pesce-fripturǎ, sardele, icre, masline, prăjituri, pregătite de un specialist, şi servite în parterul scólei, de către d-na preotésă Mircea, d-şóra Eugenia Mircea şi, şi alte femei ale membrilor comitetului parochial, ḑic aceste bucate prompt servite au fost cu mult mai gustóse, ca cele de dulce, dovadă că post în cóce, post în colo mai târḑiu aşa le-am jucat încât, era aprópe sě mâniem pe părintele Mircea că am jucat şi pe dna preotésă.

Cumcă şi vin s'a servit la masă dovadă toastele. Eu nu le amintesc fără amintesc, că în loc de musică la masă am avut corul floricilor, cu sucursul cântăreţilor dintre învěţători. Toastele sě perondau cu cântări: Destéptă-te, Tricolorul, Auḑi buciumul Marşul lui Iancu, etc. în cât un agent al societăţei de asigurare Gresham, care de faţă fiind, a mâncat bucate ortodocse, ne admira cu gura căscată, ér noi ne mângăiam, că dacă cumva s'ar bolnăvi D-rul C... cel din poveste, fiindu-i la drépta ér *tul e grecesc. In organisaţiune nu e naţională, căci e protestantă săséscă.“*

„Unirea“ vrênd sĕ facă din negru alb nu se mulţămesce cu rĕspunsul nostru, ci ne spune din nou: că statul magiar face numai aceea ce a făcut statul bizantin. E neadevĕr acésta. Impĕraţii bizantini, cărora le-a stat la inimă răspândirea creştinismului au ajutorat biserica în tóte impregiurările. Ei nu numai, că au primit dispoşiţiunile sinódelor ecumenice, şi s'au supus hotărîrilor bisericei, dar au căutat sĕ le validiteze, făcêndu-le esecutive tuturor supuşilor, nemica neadaugênd dela ei. Legile lui Iustinian sunt în deplin acord cu spiritul creştinesc al bisericei. Acele legi le a observat întréga biserică până la schisma provocată de papii Romei, ér biserica românéscă până când din nenorocire pentru români s'a creat şi la noi o biserică disidentă: biserica unită Dar acésta o face „Unirea“ ca sĕ pótă ajunge érăşi la o conclusiune de insinuare, scriind: *„Astfeliu stând lucrul, pentru-ce legile împĕraţilor bizantini sĕ fie pentru dênşii legi sacre, ér legile parlamentului magiar, aprobate de regele sĕ nu fie sacre“*.

Din interes confesional, cum se vede, uniţii din piscul Têrnavelor, n'ar combate împreună cu biserica nóstră nici proiectul căsătoriei civile, pentru că ḑice „Unirea“: Dacă Dumneḑeu va permite introducerea căsătoriei civile la noi . . . . . căsătoria civilă din punctul acesta nu ne face atâta stricăciune ca novela lui Iustinian, după care se îndréptă greco-orientalii. . . .

Ei o fac acésta mai mult din necesitate, constrênşi de catolici, mergênd episcopatul unit cu episcopatul catolic magiar; sau după cuvintele unui mare bărbat: făcêndu se şi acum códă catolicilor.

Şi trebue cu mare mâchnire sĕ o spunem, că „Unirea“ şi la acest loc ca şi de altă dată 'şi permite o mare necuviinţă faţă cu archiereii nostri, precum 'şi permite şi faţă cu episcopii din România. N'avem alte cuvinte de spus decât, că d-nii dela „Unirea“ sĕ mături dinaintea uşilor archiereilor d-lor, căci au destul de măturat. Archiereii nostri totdéuna au fost bărbaţi, cari au luptat pentru binele şi prosperarea bisericei, au sciut sarcina grea ce o au, şi biserica nóstră e chiemată prin represenţa ei a le apreţia faptele, — dar nu „Unirea“.

În faţa atributelor, ce ni le pune „Unirea“ si a caracteristicei, ce o face bisericei nóstre, lăsăm sĕ vorbéscă nepărtinitoriul istoric Hurmuzachi. Dênsul, scriind, că după ce Atanasiu a fost sânţit de episcop în biserica catolică St. Anna, după ritul catolic sĕ provócă la Klein, care ḑicea, că episcopul unit devenise un simplu vicariu teologic; apoi continuă astfeliu:

Atanasiu şi sincerii spriginitori unionistici şi conaţionalii sei şi-au ajuns scopul principal. Acesta însĕ n'a fost altul decât asigurarea persónelor în oficiu şi în onoruri cu un venit mai mare, precum şi în general, o căpătuire materială mai bună a clerului, care trece la uniune. Promisiunile şi condiţiunile, ce li se puneau în vedere sub decursul întregei negoţieri se reduceau la egala îndreptăţire a clerului unit cu cel catolic în tóte drepturile şi privilegiile... Zor după îmbunătăţiri materiale, nu motive religióse de consciinţă, câştig vremelnic, şi nu lumină spirituală, vederi egoistice şi nu abnegaţiuni morale au dictat actul de uniune şi i-a condus la înfiinţarea unei biserici, care rêvnesce numai la interese materiale; îndată ce acestea i s'ar detrage însĕ, ea ar trebuì sĕ se prăvăle, căci îi lipsesce partea internă. Numai cu mâna puternică a unui regim, ce o patrona şi mijlocirea acestuia pentru îmbunătăţiri materiale au mai putut lungì viéţa creaturei de predilecţiune a unui împĕrat evlavios şi care dacă nu era susţinută din afară măiestrit, ameninţa cu stingere, căci ea de repeţite ori a putut fi susţinută numai prin puterea brachială.... Dar cu cât biserica gr. or. din Ardél înfloresce şi se desvóltă cu atâta cresce mai mare pericolul pentru tovărăşia de religiune unită şi ea se va vedé constrînsă sĕ se alăture necondiţionat ori la biserica romano-catolică, ori la cea gr.-orient.; căci formaţiunile transitorice perd cu atât mai mult în teren şi în esistenţă, cu cât formaţiunile principale stabile, se desvóltă liber şi apasă asupra hermafrodiţilor. Pentru acésta vorbesce şi impregiurarea, că în sinul bisericei unite n'a ajuns încă la fine procesul de fierbere şi de desbinare, provenit din nesiguranţa credinţii... Dogmatice legată de Roma, biserica unită în privinţa judiciară şi administrativă nu se póte opune scaunului Romei, cu tóte că umblă după independenţa şi autonomia, ce a avut în biserica mamă pe timpul imperiului austriac. Cultul ce-l au în biserică de altfeliu îi caracteriséză, că nutresc simpatii cu grecò-orientalii, dar puterea din Roma caută sĕ taie ori-ce înrudire şi astfeliu ea trebue sĕ mâne pe apa catolicilor — şi sĕ-şi piérdă cu totul caracterul greco oriental.... Din acésta luptă de emulaţiune este evident, că numai cel-ce nisuesce ori numai spre Roma, ori numai spre Constantinopol îşi are scopul mai bine determinat, decât acela, care cu un ochiu se uită spre rĕsărit şi cu altul spre apus. Ciacârul, care e condamnat unei astfeliu de încordări optice, aduce in perplesitate şi pe cei-ce vĕd bine, că el în adevĕr n'a vĕḑut bine, ce a vĕḑut. Hermafrodiţii au deodată doi inimici şi doi amici, deosebindu-se ei de formaţiunile principale ale unei grupe pe deoparte, ér de altă parte sămĕmând cu ele. Biserica unită pusă între doi prietini şi vrăşmaşi totodată e periculósă amicului din causa inimicului şi vice-versa etc..

Sĕ lăsăm sĕ vorbéscă în acésta privinţă şi un membru al bisericei unite. Étă ce ḑicea Bărnuţiu în vorbirea ţinută la Blaş în 2/14 Maiu, 1848:

„Cu servitutea acésta nóua se introduce în clerul român un servilism nou împreunat cu cu o îngâmfare miserabilă mai ales în referinţă cătră cei neuniţi, cari nu aveau privilegiul uniţilor. Acest spirit necurat locuesce în mănăstirea din Blaş sub călugări: face advocaţi de iesuit şi pe un Petre Aron; dă lucru de ajuns episcopului Inocenţiu şi animoşilor protopopi de atunci; murind călugării rămâne ereditate capitulul, succesor în funcţiunile călugărilor, şi de aici sĕ strecură la cler: episcopii, capitulul, protopopii şi vicarii lucră pe întrecute spre cea mai profundă durere a clerului şi a tótă naţiunea, ca sĕ nu mai scape biserica nici odată de sub acéstă subditelă ruşinósă; fii nenorociţi! cine ve va apăra, dacă părinţii vostri dau mâna cu străinii în contra vóstră? ce ar ḑice episcopul Inocenţiu, când ar vedea, că acum n'are iesuitismul numai un advocat în biserica lui cea aservită şi sfâşiată de iesuiţi? ce a păcătuit biserica nóstră — întrebăm cu episcopul Inocenţiu, — dacă nu cumva a păcătuit unindu-se de se pedepsesce cu infamia de desertor? Cu unirea a întrat de o dată o ură între români, care a ţinut mai bine de 80 ani. Iertaţi-me fraţilor! sĕ trec cu vederea furiele iadului, cari i-au sfâşiat pe români în acele timpuri nefericite, nu postulareţi, ca sĕ descriu, cum se certau fii cu părinţii, cum sĕ băteau fraţi cu fraţi, fără sĕ scie pentru-ce, cum se afurisiau preoţii uni pe alţii, cum lucrau marii unguresci şi mai ales episcopii lor înaintea curtei ca sĕ-i facă uniţi cu puterea pe români, cum întărâtau pe episcopi unii şi pe călugări ca sĕ facă proseliţi din români; şi acestia nu vedeau, că sunt numai nesce unelte, cu cari se folosia invidia unguréscă, ca sĕ turbure pacea între fraţi. Cine ar putea spune suferinţele românilor sub acele turburări?

Cei neuniţi nici nu aveau preoţi, nici episcop, până ce căḑură sub jugul sĕrbesc, nu-i apăra nici o lege în ţéră şi pe deputaţii, ce-i trimiteau la curtea împĕrătéscă, duşmanii lor făceau de-i puneau la închisóre. Atât erau de mari relele, cari le suferia naţiunea română în urma unirei, încât dacă pe la 1735, aşa dară numai peste 35 de ani, după făcută unire se plânge amar protopopul unit Nicóra Beianul cătră episcopul Inocenţiu cu aceste cuvinte: „tare mĕ tem, că nu vom avea alt folos din unirea acésta, care o am făcut, ci vom rĕmâné numai cu ura între fraţi şi cu mustrarea cugetului“. Nu mult după acésta alt protopop predică în biserica acésta (catedrală din Blaj), că: i-au înşelat pe români cu unirea, însĕ acum era târḑiu pentru-că ura era înrădăcinată între fraţi şi duşmanii românilor, care nu dorm nici odată, privegiau ca sĕ nu se stingă vre odată din mijlocul lor acest foc infernal“....

In faţa acestor adevĕruri ne mirăm, că nu roşesc domnii dela „Unirea“, când ne pun în perspectivă, că vor lupta cu ómeni ca Visarion şi Sofroniu, pe cari îi numesc grecotei şi sêrbotei; — dar cari în faptă au fost bărbaţi providenţiali, cari au demascat apucăturile iesuitice, au apĕrat credinţa adevĕrată în vêrtegiul luptelor de desnaţionalisare şi desbinare a poporului român. Au apĕrat, şi-au devenit martiri, şi ne mângăiem, — că nu i-a chinuit turcii şi tătarii, ci netoleranţa bisericei catolice, iesuiţii ei.

Colonisări.

Am ḑis în mai multe rênduri, că pe când organele oficióse şi unii bărbaţi dela cârma Ungariei susţin sus şi tare, că a sosit era împăcării naţionalităţilor şi în special a românilor prin o tractare leală şi justă şi prin părăsirea utopiei de a ne magiarisa, pe atunci de altă parte sĕ pun la cale lucruri, sĕ esmit ordinaţiuni şi sĕ creéză chiar legi, cari dovedesc contrariul la cele ḑise şi tóte au ţinta finală magiarisarea.

Aşa este şi cu legea de colonisare, care s'a votat în dietă sĕptĕmânile trecute, punêndu-se la disposiţia ministrului de agricultură trei milióne de florini pentru scopuri de colonisare. Colonisările în sine sunt o binefacere pentru o ţéră, care sau este locuită de un singur popor, sau dacă e poliglotă ele sĕ se facă cu scopuri curat economice, colonisându-se ómeni de aceeaşi limbă şi origine sau înrudiţi de aprópe, după cum e şi ţinutul.

La noi însĕ nu sĕ urméză aşa, ci după cum cere scopul magiarisării. Guvernul adecă voiesce a colonisa pe domeniile sale din Bănat, unde românii sunt în masse compacte, colonii unguresci, ér pe pustele dintre Tisa şi Dunăre voesce sĕ strămute români şi slovaci şi sĕ-i aşeze aici între magiari, dându-le anumite favoruri, ca sĕ-i ademenéscă. Scopul este, ca prin coloniile magiare sĕ spargă masa compactă a românilor ér pe cei duşi pe puste sĕ-i magiariseze.

Adecă scopul e magiarisarea, căci dacă nu ar fi acésta şi guvernul ar avé intenţii părintesci, pe domeniile din Banat ar trebuì sĕ coloniseze moţi, pe cari i-a adus la sapă de lemn, ér pe puste între unguri ar puté aşeḑa secui, cari sunt siliţi a lua lumea în cap, în România, căci în fericita Ungaria nu pot trăì.

Pentru aceea şi noi suntem de părerea acelora dintre foile nóstre, cum e „Gazeta Trans“ şi „Ţara“ etc. cari află, că colonisările, cum voiesce a le face guvernul, constitue un pericol pentru noi, un pericol naţional, o ameninţare de perdere naţională. Imprejurarea, că mijlócele de cari dispune guvernul, sunt slabe şi că românul greu îşi părăsesce vatra strămoşască, nu sunt garanţii suficiente, ca sĕ privim liniştiţi în faţa ameninţării. Guvernul face începutul şi dacă i va succede, ve cere din an în an credite mai mari şi va acorda favoruri mari, cari vor seduce şi pe românii, iubitori de glia părintéscă.

Astfel trebue sĕ fim cu atenţiune şi sĕ ferim poporul nostru de acest rĕu pe tóte căile permise de lege, arătându-i, că favorurile promise numai în aparinţă sunt favoruri, pe când în realitate coloniştii au sĕ se lupte cu mai mari greutăţi, ca acasă, dovadă ciangăii colonisaţi, cari deşi au fost guguliţi de magiari, au trebuit partea cea mai mare sĕ fugă îndărĕpt în Bucovina, amăriţi ca vai de ei, după ce şi-au vêndut şi prădat ce biată au avut pe acavă.

La cestiunea ardelénă!

Insĕmnatul ḑiar „L. Independance Belge“ din Brucsela publică părerile lordului Eduard Fitzmaurice fost secretar de stat, privitóre la cestiunea ardelénă, păreri ce le a esprimat în o convorbire avută cu un român din Transilvania. Estragem din acest articol următóterele:

La redeschiderea sesiunii actuale a dietei magiare, d-nii Wekerle şi Hieronymi, ministru de interne, recunoscênd

---

putea oferi ajutoriu în cas de lipsă. A fost însĕ de prisos, caci domnul agent aşa s'a simţit de bine, încât ne-a asigurat, că rar i s'a dat ocasiune în lungile lui călătorii prin diferite ţĕri sĕ-şi petrécă aşa de minunat cu poporul, ca şi în mijlocul acestui popor cu calităţi aşa de minunato. Subscrisul din entusiasmul, care l'au vĕḑut la aceasta convenire, şi din puterea de viaţa observată la poporul acesta din graniţa secuimei, am ajuns la convingerea, că dacă tóte comunele bisericesci române, vor fi aşa conduse ca comuna Caţa, atunci, ca sĕ ne pótă magiarisa, n'ar fi de ajuns un Kultur-egylet în Cluj cu câteva filiale ci în fie care comună câte unul. Dar nici atunci. Şi de aceea eu recomând EMKE-istilor din Cluj, că dacă au de cuget sĕ ne magiariseze, caute în casa fie cărui român după cuptoriu, şi câte găruri de grăuruş vor găsi, sĕ scótă afară pe acesti lărmuitori de tek tereknekuri şi în locul lor sĕ instaleze după fiie-care cuptoriu românesc câte o filială, atunci póte că îşi vor ajunge scopul dar până atunci a trecut — alba prin ham.

După ridicarea mesei, vina la doi ceteraşi, s'a pornit un joc, pe care abia zorile l'au înprăsciat. Dacă nu mĕ credeţi pe mine, întrebaţi pe Iacob Óna din Părău şi P. Cantar din Cuciulata cari la 6 óre diminéţa atrigau sĕ nu deschidă şorocatele dela ferestri, că vine ḑiua în casă ér vice preşedintele I. Căpĕta, pe care când a plecat la Caţa 3 inşi l'au suit în postă, căci schiopa de un picior, s'a vindecat ca prin minune la sunetul clanaretului, încât întrebândul, când juca, care picior îl dóre nu scia sĕ-ţi spună. Multă vină pórtă la acésta familia părintelui Mircea, căci spre diminéţă, la cei mai pasionaţi eroi de joc le trimetea tot cu borcanele cafeaua neagră. Acésta sĕ mi sĕ crédă şi fără martori- Dar nu-i nici un pĕcat, era însĕ păcat că bietele florici, cari aşa de minunat s'au produs „sĕ rămână cu lacrămile pe obraz“ nejucate.

In fine, bună impresiune, bună primire şi ospitalitate cu care am fost întimpinaţi le asigură locuitorilor din Caţa pentru totdéuna recunoscinţa nóstră. Compatrioţii sasi s'au ţinut cam departe de noi, puţini doi trei au fost presenţi, póte ca sĕ nu le amintim povestea cu „mein Swager“. Căci iată cum stă lucru după cum mi-a istorisit Dr. C.... care a fost present la adunare. Un compatriot de acolo căsătorindu-şi deodată un fecior (în Caţa) şi o fată (în Homorod) părechile tinere s'au sosocotit, că pe cutare Duminecă sĕ mérgă la biserică în Cohalm. Ajungênd ficiorul din Caţa s'a suit sus în foişor sĕ vadă organele, ér cel din Homorod, a rĕmas jos cu nevestele. Intraceea preotul s'a suit pe amvon şi a început predica cu cuvintele: Wer ist den dort oben? (arătând cu mâna cătră organe, spre cer)

— „Dort oben ist mein Swager von Katzendorf“ — respunse tinerul

Marţi séra am plecat din Caţa, ér învĕţătorii numai în Hoghiz au deschis trăistile şi beau la vin cântând „Deştéptăte“ cu ungurii de acolo; ér în Şĕrcaia unii au beut „Bruderschaft“ cu saşii păna Miercuri séra. Sĕ le fie de bine.

Conclusiune: Un demn preot greco-catolic, intâlnindu-ne la întórcere, şi gelos fiind de convenirile nóstre ḑise: Oodichnéscă D-ḑeu în pace sufletul marelui Şăguna. Nu uitaţi că pe cărările trăzdate de el umblaţi şi multe puteţi care nóuĕ nu ne sunt date.. Admiraţi creaţiunile şi fiţi vrednici de El

Brebenel.

Prin noua ordinaţiunea ministrului Csáky se dispune, ca în viitor comisiunile administrative sĕ insciinţeze despre mĕsurile luate contra învĕţătorilor aflaţi neapţi, nu numai pe inspectorul de scóle respectiv şi pe autorităţile scolare confesionale ci totodată şi pe ministru, şi sĕ arete, despre fiecare învĕţător în parte, când şi unde şi-a primit diploma, dacă acésta a vidimat-o inspectorul scolar, şi de când este în post? pentru ca ministrul mai pe urmă sĕ pótă judeca asupra fiecărui cas. In acele casuri, în cari comisiunile administrative ar crede, că este de lipsă, ca pe lângă învĕţătorii neapţi, cari au diplome dinainte de 1872, sĕ se pună câte un învĕţător ajutor, sĕ raporteze şi despre acésta, arătând, dacă susţiitorii scólelor sunt in stare sau nu a purta cheltuielile pentru un asemenea învĕţător?....

* * *

Distincţiune. „Neue Freie Presse“ a publicat scirea, că unul din cei mai meritoşi institutori români ai Bucovinei, dl Vasiliu Grigoroviţa, dirigintele scólei urbane din Storojineţ şi tatăl d-lui profesor din capitală Em. Grigoroviţa, a fost decorat de M. S. monarchul cu Crucea de aur pentru merite didactice.

— Impĕratul german a numit pe Bismarck şef al regimentului 7 degrenadiri.

* * *

Vămile române. Veniturile vamale pentru cele nouĕ luni ale anului budgetar 1893—94 (1 Aprilie—31 Decembre) au fost de 27,485.227 franci adecă 4,755.920 franci, mai mult de cât acele din perióda corespondĕtóre a anului trecut şi cu 5,060.267 franci superióre prevederilor budgetare.

* * *

Anarchiştii italieni. Se scrie din Italia diarului Le Temps:

Partidul anarchist, căruia guvernul italian îi atribue rĕspunderea turburărilor care au isbucnit la Carrara, este fórte solid organisat în acésta regiune.

In luna Decembre 1890, curtea cu juraţi a avut sĕ judece o afacere care a făcut mare sgomot în acel timp; 36 de indivivi erau urmăriţi sub inculparea de a fi făcut parte dintr'o asociaţiune revoluţionară.

Printre documentele confiscate atunci erau şi statutele federaţiunii anarchiste. Acésta se compunea din o mulţime nenumĕrată de grupuri de câte nouĕ membri. Jurămĕntul impus fiecăruia din aderenţi indică scopul pe care-l urmărea asociaţiunea:

Jur, dicea formula, şi observ cu credinţă statutele federaţiuni grupurilor anarchiste din Carrara şi am sĕ cooperez din tóte puterile mele la triumful revoluţiunii sociale, care trebue sĕ conducă la comunismul anarchic.

Jur, că voiu esecuta tot ce'mi va ordona interesul asociaţiunii, chiar de m'ar costa libertatea sau viaţa, sau chiar de ar trebuì sĕ'mi sfărêm pentru acésta cele mai scumpe afecţiuni.

Mĕ oblig a recunósce ca legitimă pedépsa ce mi s'ar dicta dacă mi-aş călca jurămêntul.

Prin articolul 20 al statutelor se prevedea pedépsa cu mórte împotriva tuturor sperjurilor şi trădătorilor.

* * *

Diua nascerei împĕratului german a fost sĕrbată la Budapesta dându-se un dineu de curte cu 28 tacâmuri. Maj. Sa monarchul a ridicat un toast pentru „scumpul aliat“ împĕrat al Germaniei Wilhelm.

* * *

Procesul în contra ministeriului Avakumovicĭ a fost sistat printr'un act de amnestie generală pentru delicte politice.

* * *

Procesul lui Vaillant. Curtea de casaţie din Paris a respins recursul anarchistului Vaillant, prin care cerea nimicirea sentinţii curţii cu juraţi de a fi omorît prin stréng.

* * *

Sticla de vin trimisă de împĕratul german principelui Bismark, conţinea vin de cea mai bună calitate, care se află în pivniţa familiei imperiale. Vinul se chiamă „Steinberger“ şi e din anul 1842.

Adunarea generală.

a reuniunei învĕţătorilor gr. or. din districtul Devei.

(Urmare.)

De mult, ba nici odată n'a putut numera acésta comună mai frumos şi mai strălucit public în biserica sa ca de astădată.

Acum i s'a deschis ocasiunea de a vedé şi de a cunósce acest popor pe primii factori ai scólei sale poporale, pe întemietorii şi cultivătorii poporului român, ai cărui adevĕraţi fii suntem şi pentru a cărui viéţă şi esistenţă lucrăm şi năsuim cu toţii.

La finea serviciului divin părintele adm. protopresb. dl Avram Stanca cu cuvinte părintesci, dar bine alese a rostit o cuvêntare frumósă cu tema din tecstul evangeliei de di „Dascăle, ce voi face ca sĕ dobândesc împĕrăţia lui Dumnedeu!“

Terminat serviciul divin învĕţătoriul din loc Georgiu Sandru ne aduce la cunoscinţă cumcă dl. notar cercual Marcu Moldovan ne-a oferit odaia sa propriă pentru ţinerea şedinţelor şi învită membrii a-l urma acolo.

Comitetul central se retrage în altă odaiă spre a delibera asupra unor agende şi aşa la 11 óre vice presidentele Nicolae Sânzian intrând împreună cu membrii comitetului în sala pentru şedinţă şi aci cu o cuvêntare instructivă, în care arĕtă cu câtă greutate a avut sĕ lupte scóla română şi învĕţătorimea în trecut, cu ce are sĕ se lupte în present şi îmbărbătând la muncă şi activitate, deschide adunarea.

1. După deschiderea şedinţei se pune la ordine constatarea membrilor presenţi. La apelul nominal respund 32 membrii presenţi.

2. Presidiul dă cetire raportului comitetului central despre activitatea asestuia, care sĕ ia spre sciinţă şi sĕ dă unei comisiuni de trei: Vasiliu Melencoviciu, Nicolae Mihaila şi Ioan Boţa spre esaminare şi opinie.

3. Pentru censurarea raportului cassariului se alege iarăşi o comisiune de trei: Ilarion Tulburian, George Daniil şi Constantin Dima.

Cu acésta terminate cele formale şi fiind timpul înaintat şedinţa sĕ încheiă nunţindu-se următórea la 3 óre p. m.

Ca Domineca şi ca di de sĕrbătóre pentru petrileni am fost invitaţi toţi la prând la ospitali ómeni şi bravii locuitori de aci.

1. După prând pe la 3 óre vicepreşedintele Nicolae Sânzian deschide şedinţa a II-a şi pune la ordine „Ferul“ prelegere practică de Ioan Flaşer. Prelegerea, care a durat aprópe 3 pătrare de óră, a fost fórte instructivă căreia a premers partea teoretică apoi cea practică. Nu a lăsat nimic de dorit şi însoţită de tóte prescrisele instrucţiunei cn espresiuni clare, diceri scurte şi bine accentuate şi cu o logică ce caracterisézĕ pe un învĕţător brav şi devotat chemărei sale învĕţătoresci. A urmat apoi la ordine:

2. „Substantivul“ prelegere practică de George Reitescu. Prelegerea fiind bine preleasă şi insoţită de un metod corĕspundĕtor, care satisface pre deplin timpului de faţă, s'a primit cu mulţămită şi s'a enunţat cu resultat mulţămitor.

3. S'a acordat mai multor membrii concediile cerute.

4 Presidiul prezentéză hârtia tipografiei archiecesane din Sibiiu prin care transpune spre recomandare membrilor reuniunei: — Micul prietin al copiilor de Silvestru Mdldovan, Istoria biblică şi Istoria bisericéscă. Hârtia menţionată împreună cu cărţile menţionate sĕ predau comisiunei alésă pentru censurare şi opinare în şedinţa procsimă.

Cu acésta şedinţa, fiind timpul înaintat se redică şi sĕ enunţă următórea pe mâne la 9 óre diminéţă.

Cina comună.

Intre împrejurările de faţă şi nici decum din datina, fără din simţul de a ne cunósce mai de aprópe unii pre alţii, de a ne apropia cu adevĕrată iubire unul de altul şi astfel a ne face plăcute momentele de aici, s'a arangiat o cină comună, la care au participat mai toţi membrii reuniunei şi un numer fórte însemnat dintre nemembrii p. e. adm. protopresb. dl Avram Stanca, ambii preoţi ai Petrilei, Preda cu soţia, notariul cercual dl M. Moldovan şi învĕţătoriul dela scóla de stat Fekete Jozsef împreună cu soţia, apoi fraţii: locotenentul Ales. Baios şi Ioan Baios proprietari în Petroseni etc. etc. Rîndul toastelor l'a început părintele adm. protopresbiteral pentru membrii reuniunei învĕţătoresci, Nicolae Sânzian a golit păharul pentru sĕnătatea petrilenilor, în sĕnătatea acelui popor, care tot déuna a dat dovedi eclatante despre originea şi romanitatea sa. Invĕţătoriul dela scóla de stat Fekete a beut în sănătatea notariului Flaşer al reuniunei şi alţii.

Apoi s'au început cântările, şi vioiciunea ş'a început avêntul.

Nu eram numai noi fără aveam şi o cunună de dame în mijlocul nostru: d-na Preda, dna Fekete şi dna Sandru etc. cari ne-au delectat şi încântat cu o mulţime de poesii frumóse şi plăcute.

S'a cântat între altele cu mare însufleţire geniala poesie a marelui poet Mureşan, despre lanţul întunerecului în care era bietul român sdruncinat.

Petrecerea a durat aprópe până la miedul nopţii, când ne-am dus sĕ ne odichnim pe la cuartire.

Luni la 10 óre sa deschis şedinţa III sub presidiul cunoscut şi s'a pus la ordine cetirea protocólelor şedinţelor premergatóre, cari se verifică şi sĕ constata presenţii apoi cassariul reuniunei îşi desfăşură raportul, care se dĕ comisiunei aleasă deja pentru acest scop,

La ordine se pune „Cunóscerea banilor noi“ prelegere practică de Ioan Boţa. Prelegerea fiind însoţită şi basată pre tóte recerinţele instrucţiunei a şi întrecut ori ce asteptare şi astfel dl Boţa a dovedit cumcă îşi cunósce chemarea pentru carea s'a dovetat cu trup şi cu suflet. Prelegerea în adevĕr a meritat numele de model spre cinstea şi lauda prelegătorului.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

La pólele Pietrii Craiului, spre resărit, lângă riuleţul Bârsei sĕ află aşedată marea şi frumósa comună românéscă, Zernesci. De-a lungul ei curge riul Zernescilor, care sĕ alcătuiesce din dóue braţe; unul din aceste isvoresce între Piatra Craiului şi Măgura, ér celalalt isvoresce în apropierea Zernescilor, la locul numit „Fântânile Domnilor.“ Isvorul acesta este fórte interesant; apa ese clocotind din stâncă şi în mare abundanţă, aşa că riul se forméză de-odată, vĕdênd cu ochii, cum se dice. Apa riului Zernescilor are o temperatură stabilă (cam de 5—6° R.) şi pentru aceea vara sĕ pare fórte rece, ér érna nu îngheţă nici când.

Comuna Zernesci este o comună fórte veche; anul întemeierii ei nu ne este cunoscut, sĕ scie însĕ parte după tradiţiunea poporului, parte din istorie, că pe timpul năvălirii tătarilor şi turcilor a avut mult sĕ sufere şi locuitorii au fost siliţi sĕ se retragă de nenumĕrate ori între stâncile Pietrii-Craiului, apĕrându-sĕ aici şi petrecênd timp mai scurt sau mai lung, până ce sĕ depărtau hordele selbatice.

Cea mai veche zidire a Zernescilor este biserica română gr. orientală, una dintre cele mai vechi biserici ale nóstre, zidită la 1515 de voevodul Ţerei românesci Ioan Vasilie. In timpul mai nou s'au început a sĕ zidì mai multe case frumóse; între ele sunt de amintit cu deosebire casa comunală şi edificiul scólei române gr. or. zidit la 1876. Sĕ află apoi şi câteva fabrici, de celulóse, de hârtie etc.

Zernescenii au o scólă elementară, cu 5 învĕţători şi o învĕţătóre şi o reuniune a femeilor rómâne; aici sĕ află apoi scaunul unui protopopiat român gr. orient. (protopopiatul Branului), de care sĕ ţin 23 de parochii, cu 23, 380 de suflete.

Zernescii are 3435 de locuitori; dintre acestia aprópe 3000 sunt români, ér ceialalţi sunt nemţi şi unguri, aşedaţi aici în timpul mai nou, mai cu sémă ca lucrători şi deregători la fabrici. Ocupaţiunea românilor din Zernesci a fost odinióră economia de vite, mai târdiu apoi s'au ocupat cu cărăuşia, care însĕ a încetat cu construarea căilor ferate. Zernescenii erau cărăuşi vestiţi, ca şi românii din Scheiul Braşovului, transportând mărfuri cu căruţele lor prin ţĕri depărtate, în Germania, Austria, România etc.

Despre portul lor din trecutul apropiat I. Turcu ne dă următórele date:

Bărbaţii purtau cojóce, ér㠖 femeile caţaveici. Iérna se purta sarici albe şi mai târdiu şi bunde ţĕrănesci, blănite cu piei de óie. Fetele îşi purtau pĕrul capului despletit, retezat pe frunte şi lăsat pe spate, lung cam până de-asupra umerilor. Tot astfel purtau pĕrul şi bărbaţii, însĕ raşi în céfă. Femeile purtau şi pórtă în cea mai mare parte şi adi fote de lână şi ìi cusute pe mâneci, pe sîn şi la gât cu pui şi altiţe (broderiă) de arniciu, sau de mătase.

La pólele munţilor Perşani, lângă Măgura Codlii, este aşedată comuna Codlea, cu 4035 de locuitori, saşi şi români. Codlea este o comună înfloritóre, vestită pentru ţeseturi şi cu mai mulţe aşedĕminte culturale săsesci.

De la Braşov spre médănópte, la marginea şesului Bârsei sĕ află Feldióra.

Calea ferată, precum şi drumul de ţară percurgênd de-a latul şesul, aprópe paralel, ne duc de-a dreptul la acésta comună, aşedată pe malul stâng al Oltului. Pe colina, pe care sĕ estinde în parte comuna, sĕ luptă cu nimicirea vechile resturi de ziduri ruinate ale unei cetăţi de-a cavalerilor germani. La Feldióra se află ó scólă de agronomie, susţinută de universitatea săsécă.

Oltul de la Feldióra în jos curge spre médănópte până la satul Agoştin, unde sĕ îndréptă spre apus şi străbătênd de-a curmezişul munţii Perşanilor, trece pe şesul Ţerii Oltului, prin romantica strimtóre de la Rákos.

In apropierea Agostinului sĕ varsă în Olt rîuleţul Vargyaş cu isvorul în Arghita. Valea lui este mărginită de munţi înalţi, stâncoşi şi acoperiţi cu bradi, fiind cu deosebire până la satul Vargyas, romantică şi de o sălbătăcie marcantă. In valea lui în hotarul satului Homorod-Almás sĕ află pestera de asemenea numire, care este cea mai mare pesteră a Ardélului şi pe timpul năvălirii tătarilor şi turcilor a servit adeseori de asil locuitorilor din împregiurime.

Strimtórea Oltului de la Ràkos, pe lângă frumseţea sa romantică, este interesantă şi din punct de vedere geologic. Ea este a dóua strîmtóre a Oltului, prin care acest rîu pătrunde în a treia sa vale în „Ţéra Oltului“. Pe ţermii rîului se înalţă în acésta strîmtóre pe ambele laturi stânci preţipişe şi piscuri, cari ne atrag atenţiunea.

De amintit este cu deosebire piscul Tepei, de lângă Ràkos, de pe vêrful căruia avem o privire fermecătóre asupra împregiurimii, şi cu deosebire asupra vălei Oltului.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

Buletin statistic general al României, publicat de direcţiunea statiticei generale (directorul statisticei, C. E. Crupenski.) Anul II. Nr. 1, Ianuariu Februeriu, Martiu 1893. Ministeriul agriculturei, industriei, comerciului şi domenielor. Bucuresci Imprimeria statului 1894.

Nr. 800/1893 [9] 3—3

EDICT.

Ioan Circa dìn Cernatul Săcelelor care de trei ani a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa soţiă Maria Moldoveanu din Satulung, şi nesciindu-sĕ ubicaţiunei lui, sĕ citează prin acésta ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze înatea subscrisului for matrimonial, căci la din contra procesul divorţial intentat de muierea lui, sĕ va decide şi în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Braşovului ca for matrimonial

Braşov, în 5 Novembre, 1893.

Ioan Petric.
protopresbiter

Nr. 217/1893 [11[1—1

Publicaţiune.

Ioan C. Ardelean din Braşov Schei prin sentenţa Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 15 Decembre 1892 Nr. 6669 B. a fost totalmente divorţat de pribegita sa soţie Paraschiva Mitoc asemenea dîn Braşov-Schei, — ceea ce în sensul §-lui 124 din Regulamentul procedurei judecătoresci în cause matrimoniale prin acésta sĕ aduce la cunoscinţă publică.

Braşov, 15 Ianuariu 1894.

Oficiul pretopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr 8/894 [12] 1—3

EDICT.

Nicolae Florescu, recte Cenuşe gr. or. dir Preşmer, carele de 3 ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pre legiuta sa soţie Ana Cranga gr. or. din Tărlungeni, fără de a sĕ sci locul ubicaţiunei lui presente, sĕ citéză prin acéste, ca în sensul părinţescei resoluţiuni consistoriale dto 14 Decembre 1893 Nr. 7962 B. sĕ se presenteze în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român,“ căci la din contră şi în absenţa lui sĕ va pertracta şi decide procesul divorţial intentat de soţia sa contra lui.

Braşov, 14 Ianuariu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 166. 1—3 [10]

Publicaţiune.

În 10 Februariu 1894 st. n., la 9 óre a. m., se vor vinde pe calea licitărei publice în faţa locului — **Valea-Dobrei — 178 jumĕtăţi italienesci de lemne de fag pentru foc**, cam 180 stângini metrici.

Reşinari în 27 Ianuariu 1894.

Primăria comunală.

Szám: 91—1894 Szebenvármegye alispánja.

Pályázati hirdetmény.

Szászsebes rendezett tanácsu városnál üresedésbe jött 800 frtnyi fizetéssel és 10% drágasági pótlékkal javadalmazott főjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felszolitom mindazokat, kik ezen állást megnyerni ohajtják, hogy születési bizonyitványnyal és az 1883 évi I tczikk követelte minősültségüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványukat **folyó évi február hó 28-áig** alólirottnál adják be.

Nagyszeben, 1894 Január 24-én.

[13] 1—2 **Reissenberger,**
alispán.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		-	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15				4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17			Ghiriş			5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37			Turda			4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42			Carei-mare			7.05	—	—	—
—	—	—	10.30			Zelău			2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08			Sighişóră			10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50			Odorheiu			7.57	3.02	—	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.[illegible]0	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.5[illegible]	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	[illegible].40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	- -
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.5[illegible]	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.1[illegible]	5.39	-		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58		Cucerdea		7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44		Ludoş		6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11		Oşorheiu		5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		Reghinul-săs.		3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58			Arad			9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46			Vinga			9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39			Timişóra			8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10			Simeria			10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39			Haţeg			9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48			Peroşeni			5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—						—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—			Vulcan			—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—			Lupeni			—.—	8.35	—	7.01

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50			Simeria			5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08			Cerna			5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	[illegible]0.32			Hunedóra			4.50	9.38	2.30	8.-

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10			Braşov		8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53			Prejmĕr		7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03			Sepşi-S.-Georgiu		7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40			Covasna		5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26			Kezdi-Oşorheiu		5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕş-Ludoş		6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—		Ţaga-Budatelic		4.14	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—		Bistriţa		—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

întru-câtva legitimitatea nemulțămirii românilor, au declarat ce e drept, „că guvernul ar fi dispus sĕ facă dreptate unei părți din reclamațiunile lor, întru cât ele nu s'ar opune la unitatea statului magiar. Dar aceste promisiuni ale ministrului n'au fost destul spre a mulțămi pe români, ci din contră. Căci ideea de stat național magiară este în flagrantă opoziținne cu drepturile și aspirațiunile eele mai legitime ale magiarilor. Astfel modul, cu care ar voì guvernul sĕ facă dreptate românilor, ar în semna esterminarea rasei lor ca individualitate națională.

„Eu cred, că una dintre nenorocirile Ungariei, pe care și un diplomat al nostru a indicat-o odată este, că bărbații sei de stat nu au ideile atât de largi ca predecesorii lor, așa d. e. ca contele Andrássy. Acei bărbați fuseseră formați în scóla ecsiliului după 1849, vĕduseră lumea, vĕduseră Europa în mare și adevĕratele raporturi ale națiunilor. Acum Ungaria nu mai are decât bărbați, fără îndoială de un mare talent, dar puțin particularisti în ideile lor“.

„In tesă generală, ceea-ce'mi bate mai mult la ochi în tóte cestiunile de felul acesta, e că este de cea mai mare importanță de a nu perde din vedere marile state care dominézä pe celelalte. Ei bine, nu uitați nici odată că adevĕratul pericol pentru libertatea naționalităților din orient, care ca și dumnévóstră, nu sunt slave, este Rusia. Rusia este marele pericol internațional, fiind-că este un stat, care se baséză pe principii esențial opuse. Feriți-ve deci mai cu sémă de acțiunea Rusiei. In ori-ce cas sunteți prea aprópe de ruși. Este o datorie față cu civilisațiunea modernă, pe care aveți s'o îndepliniți. Din fericire diplomația rusésca nu este atât de fină, precum se crede. Este imposibil de a se imagina ceva asemenea conduitei Rusiei oficiale dela resboiul cu Turcia. Țarul n'avea decât sĕ se țină liniștit, și după dènsul succesorii ar fi fost împĕrați obicînuiți ai bulgarilor. Dar acésta este marea greșélă a diplomației rusești de a voi totdeuna sĕ fie prea fină, și când și-a perdut părtida, sĕ devină prea brutala! Aci mi-ați indicat, că idea d-vóstră ar fi o confederațiune în care ar intra egal România, și vĕ întreb, cine ar fi regele în acest cas: Ar fi regele Ungariei sau regele României?“

„Este tocmai spre a face pe magiari sĕ recunóscă pericolul, la care espun patria din partea Rusiei, dacă patrioții transilvăneni protestéză contra politicei lor violente și órbe. In acest moment, șefiii românilor din Transilvania sunt încă stăpâni peste masse. Dar în ḑiua, în care tóte aceste populațiuni, sentinele ale regiunilor celor mai importante din punctul de vedere strategic, ce are monarchia, ar despera complect de indulcirea sorții lor, ar puté sĕ aplece o ureche binevoitóre agenților ruși, și atunci, vai, ar fi prea târḑiu pentru guvernul ungar de a reveni asupra pașilor sei. In ceea-ce privesce federațiunea monarchiei austro-ungare, la care s'ar însoți și România, eu îmi închipuesc între aceste țeri, un fel de alianță defensivă și permanentă, ceea-ce nu este posibil în împrejurările actuale. In acel cas, România și-ar pastra în mod complet suveranitatea și independența“.

Noutăți.

Dela curtea română. Maj. Sa regele Carol a suferit de influență. După informațiunile mai nóuĕ, bóla s'a mai ușurat. Alteţele Lor regale principele Ferdinand și principésa Maria au sosit în Bucuresci.

* * *

Érăși „Unirea“. De un timp încóce „Unirea“ s'a apucat éră de „nobila misiune“ de a ataca și bajocori biserica nóstră. Mai în fie-care numĕr al ei aflăm câte o „floricea“ de aceste, forțată și sucită ca vai de ea. Astfel în nrul ultim o corespondență din B-pesta, în care între altele sĕ descrie casul lui Gerasim Petrovici, sĕ încheie astfel: Acum póte sĕ între în redacțiunea „Gazetei,“ (Petrovici, căci de el e vorba) ómenilor sĕ arete acolo binecuvêntările constituționalismului bisericei neunite“. Ei poftim, ticăloșia unei persóne bisericesci sêrbesci sĕ pune în socotéla constituțiunii bisericei „neunite. Acésta ar fi în sine un lucru de rîs, tras de pĕr, care de sigur, că nu servesce spre lauda fóiei, dar „Unirea“ face același lucru aḑi, îl face mâne, cu scopul de a batjocorì tot ce are mai scump biserica nóstră. Nu înțelegem unde vrea „Unirea“ ca sĕ ajungă lucrurile pe acésta cale? Mereu atacați din partea ei, noi trebue sĕ ne apărăm și lupta e pornită. In loc de a ne respecta reciproc biserica, sĕ produce între noi luptă, care póte sĕ ia estensiune și în afară de redacții și în ori-ce cas suntem curioși sĕ ne respunḑă „Unirea“ că óre din lupta și dușmănia acésta, produsă de ea, ce folos are și va avea poporul român, națiunea română?

* * *

Bugetul magiarisării. „Kultur-egylet“-ul și-a publicat raportul de pe anul 1893. Estragem câteva date. Averea societății e 1,021.880, A crescut deci din anul trecut cu aprópe 100.000 (1892 a fost 949,105 fl.) Bugetul anual e de 50.271 fl. 45 cr. — Activitatea înveninătóre a societății s'a estins asupra a lor 143 comuni, numĕrul filialelor e de 60. In anul trecut prin testamentul unui anonim a primit 34 999. Pădurile contelui Kun-Kocsárd i-a adus 14.703 fl. Pe lângă aceea s'a făcut un șir de fundațiuni de câte o 1000, 500, 100 fl. în favorul ei, ca sĕ și împlinéscă scopul: „nu magiarisarea violentă, ci apĕrarea causei periclitate a magiarismului“.

* * *

O fundațiune a patriarchului Brancovici. La 25 Ianuariu c, patriarchul sêrbesc Brancovici a întemeiat o fundațiune pentru ajutorarea scólelor confesionale sêrbesci, la care el a contribuit de-ocamdata cu 10.000 fl. v. a.

* * *

Partid nou. Scirile din Budapesta anunță, că s'a constituit un nou partid compus din membrii, cari au părăşit partidul liberal. De președinte a fost ales Toma Pechi. Cont. Szapáry încă a intrat. Dênsul a promis, că va venì și cu un program de acțiune.

* * *

Poporațiunea orașelor din România s'a sporit în luna Noembre 1893 cu numai 171 suflete, un spor de tot mic în comparațiune cu luna Octobre, în care sporul a fost peste 400 suflete.

* * *

Casele domnitóre în anul 1893. Numĕrul membrilor caselor domnitóre din Europa a fost la 1 Ianuariu 1893 de 715. In cursul anului au murit 10, dar s'au născut 11 membri. Astfel la 1 Ianuariu 1894 au fost 716 membri.

Căsătorii s'au încheiat în anul 1893 cu totul ḑece.

* * *

Constituire. Societatea „România Jună din Viena în ședința sa din 13/25 Ianuariu s'a constituit pe anul administrativ 1894 în următorul mod:

a) comitetul președinte: Drd. med. Titu Liviu Tilea; vicepreședinte; stud. med. Alesandru Vajda-Voevod; secretar I.: stud. fil. Nicolae Puican; secretar II.: stud. med. Constantin Mândrilă; casar: stud. med. Octavian Georgianu; controlor: stud. techn. Corneliu Mesaroș; bibliotecar și econom: stud. fil. Petru Macsimiuc;

b) comisia literară: Drd. med. Iuliu Anca; stud. fil. Nicolae Puican; stud. for. Ilie Pârvulescu; stud. fil. Petru Macsimiuc; stud. for. Isidor Tarnavschi;

c) comisia revĕḑĕtóre: stud. med. Valeriu Iovànescu; stud. for. George Sêrbul și stud. med. Alesandru Crăciunescu.

* * *

Cas de mórte. Ni-se comunică, că parochul gr. ort. Ioan Neagu din Valea-Nandrului după un morb scurt în etate înaintată a încetat din viéță în 14 l. c. Rămășițele pămêntesci ale defunctului s'au înmormêntat în 16 l. c. st. v. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată.

Adunarea generală

a reuniunei învĕțătorilor gr. or. din districtul Devei.

(Incheere)

Urméză raportul comisiunei pentru censurarea raportului comitetului central, care prin referintele seu Vasiliu Milencovici:

a) face propunerea a se erua că din ce causă președintele reuniunei s'a retras dela președință fără cunostința adunarei generale? Dânduși dimisiunea la măritul Consistor archid? Adunarea generală la deslușirea presidiului declară acésta eruare de ne competentă cu agendele sale.

b) Comitetul central a ținut numai dóuĕ ședințe ordinare, pentru că v. președintele reuniunei Nicolae Sânzian a luat orcârmuirea numai prin August a. c. conform hârtiei măritului Consistoriu archidiecesan nr. 3210 scol cea ce s'a luat spre sciință.

c) comitetul central a clasificat despărțemintele după activitate și astfel celea cari au lucrat mai cu zel au fost pusĕ în locul prim la cea ce comisiunea propune și adunarea primesce, că despărțemintele (fără a li se spune numele.) ș'au indeplinit chemarea conform împregiurărilor locali.

După mai multe deslușiri din partea președintelui adunarea trece la ordine punêndu-se în desbatere:

d) Raportul comisiunei esmise pentru censurarea și opiniarea asupra manualelor: Micul prietin al copiilor de Silvestru Moldovan, Istoria biblică și Istoria bisericéscă

Raportul provocându-se la metodul cum sunt compuse acéstea manuale, propune și adunarea în unanitate primesce: Micul Prietin al copiilor este un manual nou, compus după sistemul normal al cărui metod ușor cu ḑiceri scurte litere frumóse, ușóre și bine de cunoscut, hârtia fină, întrunesce tóte condițiunile; acest manual împreună cu celelalte Istoria Biblică, și Istorria bisericésca sunt manuale fórte corepunḑĕtóre pentru scolă, pre cari le remcomandăm tuturor membrilor reuniunei cu căldură spre introducere în scólă

e) Bugetul se vôtéză întocmai și se concrede comitetului central.

Fiind timpul înaintat ședința sĕ încheiă la 1 óră și se anunță următórea la 3 óre p. m.

Ședința a IV-a se deschide la 3 óre p. m. și se pune la ordine după constatarea membrilor presenți raportul comisiunei financiare, al cărei propuneri făcute prin referentul Ilariu Tulburean s'a primit întocmai.

Se pune la ordine disertațiunea „Disciplina scolară“ în scóla poporală de Constantin Baicu.

Acéstă lucrare s'a ascultat cu mare atențiune din partea membrilor și fiind fórte instructivă adunarea îi votéză mulțămită protocolară. Dl Baicu a dovedit și de astădată că este născut pentru cariera învĕțătorésca, care o îmbrățoșéză cu căldură și iubire.

Se primesce apoi propunerea membrului George Danil, de a se elabora din partea comitetului împărțirea órelor pentru o scólă cu unul și cu doi învĕțători.

Asemenea se primesce și se concrede comitetului propunerea d-lui Constantin Baicu, de a se însărcina pentru procsima adunare generală mai mulți membrii cu elaborarea mai multor disertațiuni pedagogice și didactice.

Tot de asemenea se primesce propunerea dlui Reitescu, ca în sensul statutelor § 9, toți cei cari nu au luat parte la ședințele adunării generale sĕ se pedepséscă ca indiferenți și nepăsători, la recercarea presidiului, prin concernentele autorități bisericesci.

In fine urméḑă la ordine conform programei, punctul ultim, adecă îndeplinirea locurilor vacante respective alegerea de președinte, pentru care scop ședința se ridică pentru 5 minute.

Redeschiḑêndu-se ședința sĕ descopere și se face propunere prin dl Constantin Baicucu unanima înțelegere ca agendele reuniunei până la sfêrșitul periodului se concred vice-președintelui Nicolau Sânzian, carele și așa are cunoscință de ajuns, are voiă la lucru și ne represintă reuniunea cu demnitate.

In urma acestora vice-președintele vorbesce către membrii reuniunei, că precum dela 1879 până în ḑiua de astăḑi a lucrat pentru binele și prosperarea reuniunei așa și cu atât mai vêrtos acum, avênd cunoscință mai vastă, voință firmă și teren mai larg de activitate, se va nisuì a corespunde distincțiunei cu care a fost onorat. Acéstă declarațiune cu plăcere generală și cu mare satisfacțiune între strigări „sĕ trăiéscă“ s'a luat spre sciință.

Ḑiua a treia s'a designat pentru escursiuni.

Cu acésta eshauriată programa președintele prin un discurs bine esecutat, cu cuvinte alese a declarat ședința adunărei generale din acest an de închisă, mulțămind membrilor pentru zelul arĕtat, pentru ordinea esemplară și pentru viul interes cu cari s'au distins.

Mulțămesce în sĕmn de stimă și de recunoscință adm. protopresbiter Avram Stanca, preoților din loc și dlui Marcu Moldovan, care ne-a oferit spațiósă sa odaiă pentru ținerea ședințelor, precum și poporului pentru buna primire și tuturor, cari ne au onorat cu presența lor ședințele; deci și pe calea acésta cu mare însuflețire în numele tuturor colegilor le aduc sincerile nóstre mulțămitĕ și recunoscințe urindu-le sĕ trăiéscă petrilenii, la mulți fericiți ani.

Înainte de despărțire adunarea mulțamesce președintelui pentru conducerea înțeléptă a ședințelor ér defigerea locului pentru viitórea adunare generală se concrede comitetului central.

Cu acésta încheiată fiind adunarea generală, o părte a membrilor au rĕmas aici în Petrila, ceialalți s'au dus la Petroșeni; unii apoi au călătorit cu trenul ér alții au rĕmas aci. Cei cari au rĕmas aci împreună cu președintele s'au adunat la o consultare și conform însărcinării adunărei generale au mers în corpore la locuința dlui. adm. protopresb. Avram Stanca unde mulțămindu-i pertru viul interes arătat și dovedit fața de mersul regulat al reuniunei și pentru sucursul dat spre ușurarea greutăților membrilor; îi presentéză din partea membrilor reuniunei tabloul marelui Archiepiscop și metropolit „Andreiu“ prelângă o frumósă vorbire din partea președintelui, la care dl adm. protopresb într'o vorbire meduóse mulțămeste membrilor reuniunei pentru distincțiune' afirmând, că nu a făcut alta decât și-a împlinit numai datorința față de membrii; doresce ca de acum într'un an sĕ ne pótă saluta iarăși în o comună de ale nóstre de lângă Petroșeni.

În ḑiua următóre fiind timp ploios — urît — am umblat prin locuri mai interesante din Petroșeni, și ne am depărtat ducênd cu noi suveniri dulci și plăcute pre cari nu le vom uita, ba vor rĕmânea ne șterse din inima membrilor cari au participat la adunare.

Bibliografic.

„*Vatra*“ *Nr. 2* a apărut cu sumariul, ce publicăm mai jos și cu o sumă de ilustrațiuni splendid reușite. Iată sumariul:

Tecst:

Graiul omenesc de Ioan Slavici. — Flórea și părĕul de Vasile D. Păun. — În clasă de George Murnu. — Poveste de I. L. Caragiale. — Copacul de Traian Demetrescu. — O clipă de Traian Demetrescu. — Mara de Ioan Slavici. — Lupii în Vatră de Petru Dulfu. — Rĕsbunare de Carmen Sylva. — Mama de George Coșbuc. — Fel de fel de * * *

Ilustrațiile:

Evlavie. — Din munții nostrii. — Tot a manevra. — La bal. — Zurbagiul. — Sărĕcuții de ei. — Ilustrațiile de la „Lupii în Vatră". — Vrei sĕ te zugrăvesc? — Liseta. — Ode.

„Vatra" apare în editura librăriei scólelor C. Sfetea, Bucuresci, de dóue ori pe lună și costă pentru Austro-Ungarie 24 coróne pe an.

Nr 8/894 [12] 2—3

EDICT.

Nicolae Florescu, recte Cenușe gr. or. dir Preșmer, carele de 3 ani trecuți a părăsit cu necredință pre legiuta sa soție Ana Cranga gr. or. din Tărlungeni, fără de a sĕ sci locul ubicațiunei lui presente, sĕ citéză prin acéste, ca în sensul părințescei resoluțiuni consistoriale dto 14 Decembre 1893 Nr. 7962 B. sĕ se presenteze în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român," căci la din contră și în absența lui sĕ va pertracta și decide procesul divorțial intentat de soția sa contra lui.

Brașov, 14 Ianuariu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului

Ioan Petric,
protopop.

Szám: 91—1894 Szebenvármegye alispánja.

Pályázati hirdetmény.

Szászsebes rendezett tanácsu városnál üresedésbe jött 800 frtnyi fizetéssel és 10% drágasági pótlékkal javadalmazott főjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felszolitom mindazokat, kik ezen állást megnyerni ohajtják, hogy születési bizonyitványnyal és az 1883 évi I tczikk követelte minősültségüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványukat **folyó évi február hó 28-áig** alólirottnál adják be.

Nagyszeben, 1894 Január 24-én.

[13] 2—2 **Reissenberger,**
alispán.

Terno! Terno!

Cel mai bun isvor de ajutorare în timpurile grele este un câștig terno!

Un terno la timp potrivit, e cea mai mare bucurie. [14] 1—1

Acésta se póte face ușor cu combinațiunile de joc ale lui Ditrichstein. Pe numerii de noroc ai lui Ditrichstein urméză de regulă multe câștiguri. Pentru tragerile cele mai apropiate din Viena, Praga, Graz, Brün și Triest sunt numerii cu esactitate calculați și gata de espedat din partea d-lui *Maurizio Ditrichstein în Budapesta* (adresă mai detaiată nu trebuesce). Toți cei ce vreau ajutoriu ori țintesc la un câștig sigur sĕ se adreseze încredințați la d l Ditrichstein, care e gata a rĕspunde cu întórcerea postei la tótă epistola, în care sĕ se pună 3 marce de 5 cr. Numai epistolele recomandate se primesc, deóre-ce alte epistole se pot pierde și dau ansă la reclamațiuni.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—		2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	-.	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Brașov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	-
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș—Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră—Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Copșa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.[illegible]0	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.5[illegible]	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	[illegible].40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacul inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.5[illegible]	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.1[illegible]	5.39	-	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.08	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Peroșeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	[illegible]0.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.-

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Sâmbătă, 22 Ianuariu (3 Februariu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Ianuariu, 1894.

Trăim în grele timpuri noi naționalitățile din țara nóstră. Prin mĕsurile ce se iau în favorul magiarisării nu numai că suntem amenințați cu desnaționalisare, — care de altcum nu credem, că va urma la noi românii, — și prin urmare mereu agitați, dar suntem jigniți și împedecați în desvoltarea nóstră aprópe pe tóțe căile vieții publice. Unde am sta noi acum în privința culturală și economică, dacă nu am fi fost siliți de câteva decenii, în era dualistă, a ne arunca pe terenul politic și a consuma cele mai bune puteri ale nóstre aperându-ne și dacă nu ni s'ar fi pus bețe în róte, cum sĕ ḑice.

In fața stărilor grele, în cari am ajuns, ne mângăie împregiurarea, că consolidarea națională devine tot mai completă, micile diferențe locale, ce mai sunt ici-colo, dispar și vor dispăré în fața pericolului și iubirea de ném îi strînge pe toți românii, bĕtrâni și tineri la un loc, întrun corp, cu aceléș păreri.

Pe când deci la sasi bunăóră este pe cale de-a sĕ face o desbinare între bĕtrâni, cari sunt pentru politica de împăcare cu guvernul și între tineri, cari ar voi sĕ inaugureze o eră politică mai radicală, la noi românii tineri și bĕtrâni una sunt întru apărarea poporului nostru.

Acésta este un lucru îmbucurător și datorința nóstră a tuturora este a cultiva buna înțelegere, unirea, consolidarea. Cu deosebire tinerimea nóstră are nobila misiune de-a lucra în acésta direcțiune, ḑicem tinerimea, căci al ei este viitoriul, ea este puterea vênjósă, de la care atârnă mărirea sau căderea unui popor.

Și dacă privim la tinerimea nóstră, înțelegênd sub tinerime nu numai pe tinerimea academică, ci și pe cei întrați deja în pracsa vieții, pe terenul public, trebuie sé constatăm cu satisfacțiune, că ea sĕ află la culmea misiunii sale. Ne pare bine a constata acésta, căci din acésta vedem asigurat viitorul națiunii nóstre. Bĕtrânii nostri pot privi cu mândrie în urma lor, căci pe ogorul brăzdat de ei, s'a pus la lucru o tinerime însuflețită, plină de iubire către némul sĕu. Iubirea înfocată de ném, étă o frumósă însușire, care caracteriséză tinerimea nóstră; ori unde sĕ află tinerii nostri, fie acasă, fie ín străinătate și ori ce posițiuni de ale vieții ocupă, fie ca preoți, profesori, învĕțători, neguțători, amploiați etc. ei sĕ afirmă cu mândrie ca români. Incercările de magiarisare n'au infiltrat inimile tinerimei nóstre și din contră au produs în sufletul ei o reacțiune, o aversiune față de aceste încercări nedemne de timpul în care trăim și acésta a potențat și mai mult iubirea de ném.

Din acésta iubire isvoresc și sĕ esplică celelalte însușiri bune ale tinerimii nóstre. De aci urméză, că noi nu avem renegați dintre tinerime; de aci urméză, că tinerii nostri sĕ espun pentru idea națională și ne represintă cu demnitate, precum am vĕḑut la tinerimea universitară din Cluș și Budapesta; de aci urméză nobila nisuință, de-a lumina tot mai mult poporul, a-l deștepta, a-i face cunoscute drepturile, ce le are ca român și ca cetățén al patriei. Cu astfel de tinerime poporul român sĕ póte mândri și bĕtrânii pot fi asigurați, că opera începută de ei întru redeșteptarea poporului și câștigarea de drepturi, în bune mâni ajunge; tinerimea o va continua cu însuflețire și o va duce tot mai mult spre îndeplinire.

Trebuie însĕ întru tóte sĕ fim solidari, căci numai așa putem face cu succes afront periculelor. Étă pentru ce am ḑis' că tinerimea are misiunea, de a propaga tot mai mult buna înțelegere, unirea, solidaritatea națională.

Desbinarea, ce se pare a amenința pe sași pe terenul politic, sĕ nu aibă loc în lecsiconul politicei nóstre.

Revista politică.

In cercurile politice din Budapesta domnesce o mare fierbere. Partidul liberal e încă în procesul de desbinare și noul partid, ce s'a creat va lua posiție hotărîtă contrară proiectelor bisericesci ale guvernului.

In acésta încurcătură foile guvernamentale apeléză la spriginul partidelor independente, deóre-ce din sinul acestor partide s'a început acțiunea și s'a provocat aducerea la ordinea ḑilei a proiectelor bisericesci. Guvernul are mare speranță, că cu ajutoriul Koșutiștilor, cari precum se vede predominéză situațiunea, va scóte la cale carul înglodat.

In aceste momente mai e de remarcat, că între bărbații cei mai cu influență ai casinei „naționale“ s'a provocat o mare scisiune și neîncredere. Aderenții proiectelor bisericesci și-au dat demisiunea, constrînși de contrarii proiectelor bisericesci. Scirile din Budapesta anunță încă, că raportul comisiunei justițiare a dietei referitoriu la desbaterile proiectului căsătoriei civile este gata și se va înainta dietei încă în 5 l. c. In 6 Februariu se va închide actuala sesiune, ér la 12 Februariu se va începe desbaterea asupra proiectului. Din sinul partidei guvernamentale sĕ scria că a mai ieșit și deputatul Ioan Beleș; acésta însĕ o desminte „N. P. Journal“.

⁂

Situațiunea în Sêrbia este tot încurcată. In întrégă țéra domnesce o mișcare aprópe revoluționară. Sistarea procesului contra guvernului liberal a întărîtat și mai tare pe radicali, cari țin adunări și întăritarea și agitația a pĕtruns pănă în masele cele mai de jos ale poporațiunei. Nesiguranța domnesce în tot locul. Ispravnicii statului stau la pândă și suprimă o mulțime de foi radicale, care descriu situațiunea.

In acest timp ex-regele Milan negoțiéză cu metropolitul Mihail. El a căutat mai întâiu sĕ impace pe energicul archiereu, apoi l'a rugat sĕ-i facă liniste în Sêrbia. Negoțierile se referă la compunerea unui ministeriu curat liberal și la împreunarea cu Natalia.

Organul ministeriului de esterne din Petersburg a luat o posițiune contra stărilor de lucruri din Sêrbia. El le condamnă și declară, că înlocuirea ministeriului Gruici prin Simici e contra constituțiunei, e nelegală și actualul regim este contrariu ordinei și profețesce pericole și stări nesuportabile pentru Sêrbia.

„Odjek“, organul radicalilor scrie un articol fórte vehement în contra noului guvern și a lui Milan. Numita fóie ḑice, că partida radicală pretinde depărtarea din jurul regelui a persónelor, cari nu sĕ pot bucura de nici o competență și încredere, și că partida voesce un rege, care recunósce că pétra fundamentală a statului este constituțiunea. — O scire din Belgrad anunță că Pasici, agentul diplomatic sêrbesc la curtea din Petersburg, provocat de partida radicală, și-a dat dìmisia, fiind rechemat la Belgrad. Pasici la început șovăia, dar în cele din urmă s'a plecat dorinței radicalilor. — O altă scire din Belgrad asigură, că guvernul rusesc a îndrumat pe Persiani, sĕ ocoléscă ori ce atingere cu Milan. Acestei îndrumări s'a alăturat și agentul diplomatic frances din Belgrad. — Foile rusesci ocupându-se cu încurcăturile din Sêrbia sunt unanime a declara, că crisa din Sêrbia este opera cabinetulni din Viena, care nu se mulțămesce numai cu influința ce o esercită în Bulgaria, ci vrea sĕ jóce un rol stápânitor și în Belgrad.

⁂

In Francia se astéptă érăși o mare fierbere. Ochiul cel rĕu a lui Herz vrea sĕ pregătéscă érăși turburări. Ḑiariul „Figaro“ într'un articol sensațional anunță, că secretariul acelei redacțiuni a fost chiemat de însuși Herz la Bournemonth, unde se află Herz, ca sê-i dea unele informațiuni în procesul Panama. „Figaro“ a șì publicat, că Herz este aplicat a spune înaintea judecătoriei tot ceea-ce scie el în acésta cestiune și documentele, ce le are le va

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Sò stèmu bine, sò stèmu ku frikà: Sò luèmu aminte sàntul arzemintu.

Kàntàr. Miseliĕa paceĭ, arzemintul laudeĭ.

Popa. Donlu Domnuluĭ nostru Isus Hristos, și amarĕa Zeuluĭ Tatàl, și impreunarĕa Sàntuluĭ Spirtu, sò fie cu voĭ tocĭ. Kàntàr. Și ku Spirtul tĕu.

Popa. Sus sò avemu inimĭle. Kàntàr. Dignu și dereptu este a ne inklinà Tatàluĭ, și Fiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirtu, Treimeĭ de unà fiincà, și nedesparcità.

Ĕarò Popa se inklinà, și se rogà incet.

Ḑignu, și dereptu este a kàntà cie, a te binekuvèntà, și a te laudà, a mulcemí, și a ne inklinà cie in tot loklu stepànireĭ teeĭ. Kà tu estĭ Zeu nevorbit, nekuprinsu ku míntĕa, nevezut, neajuns, totudeuna fiitorĭu, și ènsușĭ fiitorĭu. Tu, și ununaskutlu Fiul tĕu, și Spirtul tĕu Sàntu. Tu din nefiincà aduseșĭ pre noĭ in fiincà, și de nou ne ridikașĭ kàzuciĭ, și nu te departașĭ tote a le face, pònè kàndu te suișĭ in cer, și ne donașĭ imperaciĕa tĕa fiĭtore. Pentru tote aciste mulcemimu cie, și ununaskutluĭ Fiuluĭ tĕu, și Spirtuluĭ tĕu Sàntu, pentru tote, kare stimu, și kare nu stimu, pentru facerĭle tele de bine cele aretate, și nearetate, kare se fakurà spre noĭ. Mulcemimu cie și pentru Servirĕa acista, karĕa binevoișĭ din mànĭle nostre a primí, màkarkà stau inàntĕa tĕa mii de Arhàngerĭ, și zecimii de Àngerĭ, Heruvimiĭ și Serafimiĭ kàte ku șese aripĭ, și ku mulcĭ okĭ, kariĭ se inalcà, și sborà.

Kàntare de invingere, kàntàmu, strigàmu, boce inalcàmu, și zicemu. Kàntàr. Sàntu, Sàntu, Sàntu e Domnul Sabaot, plin é cerlu, și pamèntul de màrirĕa luĭ, Osanà intru inalcime: Binekuvèntat e karele vine intru numele Domnuluĭ, Osana intru inalcime.

Ĕarò Diakonlu lĕa Stelicellu, și face in forma Kruceĭ spre Sàntul Kacinel, și lu sterge dĕasupra Trupelluĭ; și dupòcí lu basĭă, lu pune ku Sudarĭul. Apoĭ merge la partĕa derĕaptà, și suflà ku umilincà dĕasupra Sàntelor ku suflarĭu, și de nu este suflarĭu, face acista ku invèlitura.

Popa se rogà incet.

Ku aciste fericite poterĭ și noĭ, omamàtorule Stepàne! strigàmu și zicemu: Sàntu esti și prĕasàntu Tu, și ununaskutlu Fiul tĕu, și Spirtul tĕu Sàntu. Sàntu esti și prĕasàntu, și de mare kuviincà màrirĕa tĕa, karele Lumĕa tĕa așí amașĭ, kòt și preununaskutlu Fiul tĕu dedeșĭ, ka tot. karele krede întrènsul sò nu pĕarè, mà sò aĭbe viaca vietosà. Karele dupòcí vení, și tot așezàmintul cel pentru noĭ pliní, în noptĕa, intru karĕa fuse tradat, seu mai vèrtos se tradede pentru viaca Lumei, luoă Pàne intru Sàntele, prĕakoratele, și netinatele sale màni, o binekuvèntă, o sàncí, o frànse, și o dede sàncilor seĭ Inveceĭ, și Apostolĭ, și zise:

Popa plĕakà kaplu, și dupocí redikà derĕapta sĕa ku umilincà, binekuvèntà sànta Pàne, și zice ku boce:

Luacĭ, mànkacĭ, acista este Truplu mĕu, karele se frànge pentru voĭ, spre liertarĕa pekatelor. Kàntàr. Amin.

Ĕaró Diakonlu, dupocí atinse Orarĭul sĕu, arĕatà impreunà cu Popa și el sàntul Kacinel, asimele și pre sànta Skafà. Așisdere și kàndu Popa zice ku boce:

Atele d'intru atele. Popa, incet. Asimele, și Skafa, dupòcí cinà, zice, Popa, karele are manĭl in sus ku umilincà, dupòcí binecuvêntà zice ku boce:

Becĭ dintru acista toci, acista este Sàngele mĕu a legei nouà, karele pentru voĭ, și pentru mulcĭ se vĕarsà spre liertarea pekatelor. Kàntàr. Amin.

(Va urma.)

înainta judecătoriei. El pune însě condiţiunea ca sě fie eliberat din acésta afacere; deóre-ce vrea sě se îngrigéscă de familie. Documentele sunt fotografate. Se aştpétă dar cu mare încordare desvoltarea lucrului.

* * *

„Despre un rěsboiu apropiat scrie „Ţara:“

De atâta vreme nu mai scim nimic despre Basarabia; se pǎrea că am dat-o uitărei.

Abia acum, un călětor ce vine din Basarabia, ne aduce o scire, care e mai mult de natură a ne alarma, decât a ne linişti.

Iată ce ne comunică acel călětor, amic al nostru: Fiind în afaceri personale la ispravnicul unui judeţ am vědut în camera lui o mulţime de broşuri. Ce sunt aceste broşuri? întreb pe ispravnic. Nesce instrucţii ale guvernului, cari urméză sě fie cetite ţěranilor în biserică. De unde vin ele? Ni le trimite guvernatorul spre a le distribuì tuturor comunelor. Şi ce cuprind aceste instrucţii? E un secret pe care nu ţî-l pot comunica deórece esti un strěin.

Dar date fiind relaţiunile intime dintre ispravnic şi interlocutorul sěu, călětorul nostru a avut norocul sě pună, surprins de instrucţiile populare mâna pe o broşură. Cetindu-o a rěmas uimit de cele cuprinse în acéstă broşură.

Acéstă broşură prevede eventualitatea unui mare rěsboiu, ce va isbucnì în curênd între Rusia şi tripla alianţă. Ce datorii se impun ţěranilor în faţa acestui rěsboiu pentru apěrarea sfintei Rusii?

1. Sě astupe tóte puţurile.
2. Sě omóre tóte paserile din curte.
3. Sě adăpostéscă prin păduri şi hugécuri tóte vitele.
4. Când duşmanul va întra ţară şi va cere sě fie călăuzit de vr'un indigen, acesta sě'l rătăcéscă prin păduri ori sě'l conducă spre un ţel opus şi în acelaşi timp sě profite de cea întâi ocasie pentru a vesti pe cei în drept.

Rěsboiul fiind apropiat, — dice broşura, — ţěranii sě fie pregătiţi pentru a rěspunde la cel întâiu apel ce le-ar face M. S. Ţarul.

Broşura sfirşeşte prin câteva frase patriotice şi printr'un fel de jurământ de fidelitate al ţěranilor pentru M. S Ţarul Alexandru.

„Tribuna“ şi „Fóia Poporului“ érăşi sistate.

Judecătoria cer. reg. din Sibiiu, la interventiunea procurorului reg. érăşi a sistat prin sentinţă apariţiunea „Tribunei“ şi a „Fóiei Poporului“.

Nu cunóscem încă motivele judecătoriei, se afirmă însě că sistarea s'ar fi decretat pentru-că editorul şi proprietariul foilor, dl Popa Necşa, este osândit şi este în temniţă.

Legea criminală nu lipsesce pe cei închişi pentru delicte de presă de dreptul de proprietate, avut înainte de începerea pedepsei.

Nu ne putem închipuí deci alt motiv decât §-ul 6 din procedura specială de presă pentru Transilvania (ord. ministrilor de interne şi justiţie Nr. 1498 din 14 Maiu 1871) care din cuvênt în cuvênt sună astfel:]

„In locul §-lui 12 din procedura de presă se dispune:

„Fie care redactor al unei foi periodice trebue sě fie cel puţin de 24 de ani şi cetăţan ungar, şi sě pótă dispune liber de *persóna* şi de averea sa“

Persónele care sunt în închisóre preventivă sau de osêndă, pe timpul închisorii lor sunt eschise dela redactarea şi editarea unei foi periodice.

§. 12 din legea austriacă de presă, înlocuit prin acest §. a vorbit numai de redactorul-editor.

Acest §. încă în dispositiunile sale generale vorbesce numai de redactor, deci şi alinea ultimă este a se aplica numai la acel editor, care totodată este şi redactor, pentru-că numai la redactare are trebuinţă de libertate personală, fără care de sine se înţelege, că nime nu este în stare sě lucre şi sě conducă di de di tipărirea unei foi.

Până acuma nici nu s'a ivit cas, nici chiar la noi în Transilvania ca §-ul din cestiune sě se fi aplicat la editor neredactor, şi dacă s'a aplicat la dl Popa Necşa, cu tótecă pe timpul cât va fi închis şi-a instituit pe dl Marschal ca „responsabil pentru editură“ şi acéstă substituire o a insinuat la autorităţile de presă, tótă lumea trebue sě considere sentinţa de suprìmare de o *persecuţiune sistematică*, carea numai amărăciune póte produce în inimele tuturor românilor, fie ei de ori-ce vederi politice.

Şi încă tot mai sunt şovinisti magiari în patria nóstră, cari află că měsurile speciale pentru presa din Transilvania nu sunt destul de draconice faţă cu românii!

Cestiuni scolare.

Frecuentarea scólei.

Cercetarea regulată a scólei este condiţia sine qua non pentru prosperarea învěţămêntului.

Fie o scólă provědută cu cele mai practice şi mai corespundětóre recuisite şi manuale, dacă elevii o cercetéză neregulat, ea nu va progresa.

Lucrul e fórte uşor de esplicat, dacă aseměnăm învěţămêntul cu clădirea unui edificiu.

Precum fiecare pétră sau cărămidă ocupă locul sěu în zid şi stă în legătură strinsă cu sóţa ei de a drépta şi de a stînga, de deasupra şi de dedesuptul ei, tocma aşa fie care prelegere stă în strînsă legătură cu cea precedentă şi cu cea următóre Tóte lecţiunile trebue sě sté în cea mai strînsă legătură una cu alta. Sě înţelege dar de sine, că un scolar care eri n'a fost la prelegere, astădi puţin va înţelege din propunere. Pentru el lecţiunea cea nouă e fără legatură, fără basă, ea spêndură în aer. Reul însě nu sě opresce aici; nepreceperea lecţiunilor produce disgustul de a mai învěţa. Disgustul unui scolar trece la altul, ba nu sě mărginesce nici aici, ci trece şi la învěţător, care sě vede paralisat în tóte intenţiunile sale. De aceea adevěratul învěţător nu are dorinţă mai ferbinte de cât aceea ca scolarii sěi sě cerceteze scóla cât sě póte de regulat. Acéstă dorintă pentru învěţătoriul poporal român este încă un „pium desiderium“ drept aceea cu toţii suntem datori a ne cugeta la mijlócele, prin cari acest rěu s'ar puté delătura.

Dacă vrem a vindeca un morb, trebue sě i cunóscem isvorul, causa, apoi delăturându-o acésta, efectul are sě inceteze de sine După puţina mea esperinţă isvórele acestui rěu sunt doue a) casa părintéscă şi b) învěţătoriul.

a) Casa părintéscă respective părinţii sunt causa în cele mai multe locuri, de copii nu cercetéză scóla regulat şi acésta în cele mai multe casuri nu din maliţie nici din ignoranţă sě întêmplă, de aceea la acest rěu cu listele de absenţii nu vom face multă ispravă.

Momentul prim, care face, ca poporul nostru sě nu-şi pótă trimite regulat copii la scólă este sěrăcia. Omul sěrac este omul presentului. Tóte puterile sale le concentréză omul sărac spre a puté trăí dintr'o di până în cealaltă Imprejurările triste, în cari sě află îi lasă prea puţin timp de a cugeta barem la cel mai de aprópe viitor.

Ţěranul român condamnat a trăì în present între cele mai mari greutăţi crede că-şi aduce cutare folos când pentru un mic servit ce-i póte face pruncul sěu, 'l reţêne dela scolă. Astfeliu nu consideră, sau dóră nici nu póte considera că prin acésta îşi detrage averea sa cea mai scumpă, pruncii sei, de sub cea mai mare binefacere, de sub cea mai mare zestre, ce li-o póte da pentru viéţă.

Serviţiele cele prestéză un astfel de prunc părinţilor sei sunt însě atât de neinsemnate încât folosul părut, ce li sě atribue, dispare când considerăm marimea perderilor, ce provin pentru fiecare prunc atunci, când este reţênut dela cercetarea scolei. Scrutând mai departe, aflăm că tot din motivul sěrăciei ţěranul român în multe locuri nu şi póte trimite copii la scólă pentru că i lipsesce mijlócele de al puté provedé pre copilul sěu cu haine, încălţăminte, cărţi ect.

Unde sěrăcia este causa de copii nu cercetéză scola regulat, învěţătoriul cu durere trebue sě esclame: „flere possem, sed juvaré non“ căci de unde póte el ajuta pre alţii când insuşi nu are nimic? Aici póte ajuta numai caritatea sau iubirea creştinéscă. Un învěţător cu tact şi cu zel încă şi aici póte face ceva stăruind a sě infiinţa un comitet filantropic cu scop de a ajutora pre scolarii sěraci cu haine şi cărţi. Sě ţînă el şi sě indemne şi pre alţi inteligenţi, ca sě ţînă câte o prelegere publică, ér preţul intrărei sě se administreze în comitetului filantropic. Invěţătoriul cu scolarii şi scolăriţele mai mari pot da şi representaţiuni teatrale al căror venit curat' asemenea sě se întrebuinţeze pentru ajutorarea scolarilor sěraci.

Prelegerile publice şi representaţiunile teatrale pe lângă neînsemnatul venit material, îşi au şi efectul lor intelectual şi moral.

Admit, că vor fi în unele locuri şi casuri de acelea, că copii nu cercetéză scóla din nepriceperea părinţilor, delăturarea acestei pedeci însă nu sě ţine de lucrurile imposibile. A nega acesta posibilitate insemnéză a nega puterea educaţiunei; căci care alt scop are educaţiunea, decât a combate nepriceperea şi a respêndí în locul ei lumina! Chiar şi poporul nostru dela sate recunósce posibilitatea acésta când dice: „Omul cât trăesce tot învaţă“

Sě ne educăm deci poporul pentru scopurile scólei!

Sě-i arětăm folosul şi necesitatea scólei pentru că atuncio va stima, o va iubì şi-şi va trimite tinerimea de bună voie la învěţătură.

Şi cum vom puté educa poporul pentru scopurile scolei? Cu ajutoriul mijlócelor prin cari sě indeplinesce totă educaţiunea şi adecă prin învěţătură, prin esemple şi prin dedare.

I. Prin învěţătură. Sě învěţăm poporul neincetat şi la tote ocasiunea că părinţii au sânta datorinţa impusă lor de D-deu a-şi fericii copii; ér a i fericì nu-i pot mai bine de cât dându-le o crescere bună. Crescerea bună este mai mare zestre, cea mai scumpă avere ce un părinte adevěrat o póte da copiilor sěi. Şi cine sě dee poporului învěţăturile acestea? Cine altul de cât educětorii poporului archiereii, protopopii, preoţii, învěţătorii şi toţi alţi deregători şi bărbaţi de inimă. A lumina pre popor în privinţa avantagilor scólei este datorinţa fiecărui om inteligent. Nimenea nu sě póte subtrage de sub acésta datorinţă, ea apasă mai mult séu mai puţin umerii fiecăruia din noi

---

PORTRETE

de Ilarie Chendi.

IV.

Bunica Mărie.

> „Povesti, povesti! Lumea întrégă e o poveste“. . .
>
> (Dela Vrancea).

A fost bogată în nepoţi bunica mea Mărie, unsprędece dela unchiul şi cu mine doisprędece, pe toţi ne-a legănat, ne-a adăpat cu lungi povesti, ne-a adurmit aruncând un věl ţesut de minciuni frumóse peste noi, cântând de smei voinici, něpraznici, de bălauri fioroşi ce scuipă foc, de Iancu Jian şi de Deian, de Horia, Cloşca şi Crişan . . .

Aşa tot o mai ascultam cu drag, dar nd voia sě ne moraliseze, sě nu furăm zăhar, sě nu furăm cutare.. atunci îi întorceam regulat spatele şi cu degetul cel mic în gură plecam la joc, lăsându-o singură borborosind.

Dintre toţi doisprędece mai înderătnici şi mai rěsfăţaţi au fost după spusa dênsei, Otilia cea bălaie, am fost eu, Dorin cel neascultător, a fost apoi şi Letiţia, îngeraşul cel durduliu şi dismerdat, toţi patru urmând aşa şi în etate o făceam sě simtă firea nóstră cea hazlie. Câte planuri şi conspiraţiuni am pus la cale sub tufele de iazomie din grădină sau tupilaţi la frunzele dese de georgină, câte sfaturi am ţinut ca sě ne mântuim de sub mâna capriciosei bunici, cu tóte am suferit naufragiu, căci dênsa era crescătóre patentată în ochii părinţilor.

Şi Dómne! cât de des plângeam şi ne frecam cu pumnii ochii de ne curgeau şi lacremi, ca sě ne ducă mai la câmp, mai la oraş, mai la têrgul cel de vară, dar nu îngăduia buna şi a ei tóte umblau, tóte erau sfinte.

Ei apoi sě o fi iubit aşa rece ca un chip cioplit din pétră! Aşa mică şi gheboşă, cu capul catând spre pămênt, cu fruntea mică vecinic încruntată, cu ochii verdi ca brótecul, cu buze înguste desconturate ce vibrau la ori şi ce cuvênt ve puteţi închipui că nu ne-a fost dragă buna Marie.

Dar când îşi lua din unghiul casei furca cea rósă de cari şi sě aşeda pe scaonul cel cu trei picióre lângă cămin, când începea a tórce fire lungi din caerul cel de stupă, sau ne vorbia de S-ta Vineri, ce resucesce şi ea fir din caerul vremei, ne venea sě credem, că ea însăşi e maică sfântă din poveste, că nu-i nici vremea mai bětrână decât dênsa, ea la care acum priviam cu ochi mai simpatici.

Tăceam cu toţii tăcerea pescelui şi ascultam neclintiţi la vorbele ce se rostogoléu de-a valma peste gingeii fără dinţi şi buzele subţiri ale bunicei. Tăcea chiar şi motanul cel brezdat, favoritul Otilii, tăcea şi Ada, caţeluşa dragă Letiţiei, nu miorlăia şi nu sě guduréu, căci le dedém pace ca sě ascultăm cu plac... adi ascultă şi părinţii.

Bětrâna ne pare din ce în ce mai puţin urîtă, povestile curg din ce în ce mai drăgălaşe şi sfîrăitul fuşului, ce sě învêrte fără sfârşit, ne pare că-i o musică ce sună din poveste. . .

De mult, tare de mult, când încă nu era adevěrul minciună şi minciuna adevěr, când lumea era mai bună, şi copii nu erau ca voi de rěi şi înděrětnici, când érba, frunzele erau mai mătăsii şi ómenii sě hrăniau cu mure, fragi şi mană, trăia de aci tare departe în o frumósă căscióră, aşedată întro rariste de fagi, sfânta Mercuri.

Poiana întrégă în giurul ei cuprinsă de sfinţenie, paserile în crânguri cântau acolo mereu şi érnă nu era de fel ci vecinic primăvară, înfloreau floricelele în giurul casei şi căpşunii şi fragile înroşau straturi pământul straturi.

Dar nu era singură sfta Mercuri, ci trăia cu o nepótă, cu vergura Vineri, o tiněră fecióră albă ca un crinişor, învělită în věl alb de mătasă; pěru-i bălai era împodobit cu floricele şi cu petele albe, pe cap o stemă scumpă,, ce lucea din depărtare. Fecióră mai blândă şi iubită de ómeni, mai frumósă sub sóre nu era. Mergea în sat, eşa lumea întrégă sě o vadă, bătrânii alergau în calea ei şi'şi atingeuu ochii cu colţul vělului celui alb, bětrânele mueri ridicau mânile spre cer şi o binecuvêntau, copii săltau voioşi în giurul ei, căci toţi sciau, că unde ea s'arată pěcatul şi blăstěmul fuge şi darul lui Ddeu sě cobóră. De surisul ei bolnavii se tămăduiau, florile vescedite îşi ridicau înveselite capetele, furtunile sě împrăsciau şi totul sě însenina!

(Va urma.)

Ocasiuni sunt destule.

Acéstă sarcină trebue sĕ devină uşóră décă vom lua în considerare, că noi atât ca indiviḑi, cât şi ca corporaţiune, ca biserică, ca naţiune numai întru atâta valorăm înaintea lumei, în cât ne am putut câştiga cunóscinţe şi amăsurat capacităţiei şi gradului de desvoltare intelectuală şi morală a poporului. Nu este îndoélă, că toţi ne iubim biserica şi naţiunea, ai cărei fii suntem. Toţi dorim binele şi fericirea nóstră; sĕ nu uităm însĕ, că fericirea nóstră invidualā o vom puté ajunge numai atuncea, când în biserica şi naţiunea nóstră va pătrunde cultura până în cele de jos classe ale societăţii.

(Va urma)

Noutăţi.

Numiri. Judele de tablă din Timişóra Avram Berlogia e numit jude ajutătoriu la curie.

⁂

Cărţi aprobate. Mimistrul unguresc de culte şi instrucţiune publică a aprobat următórele cărţi scolastice din editura Librăriei Ciurcu în Brăşov: „Carte de cetire“, pentru cl. III gimnasială şi reală, de de V. Oniţiu, prof. Preţul 1 fl., „Curs practic de aritmetică pentru scólele poporale in trei părţi, întocmit de prof. Ars, Vlaicu. Partea I 22 cr. II 25 cr. III 30 „Cartea poporului“, carte de cetire pentru anii din urmă ai scólelor poporale, scólele repetiţinne, cursurile de adulţi şi pentru poporul nostru, întocmită de Ioan Pop Reteganul. Un volum mare de 360 pagine, în legătură solidă. Preţul 75 cr. Acéstă carte este în adevĕr de un cuprins fórte bogat şi folositor pentru ori şi cine.

⁂

Procesul memorandului. O scire privată, ce i se comunică „Dreptăţii“ din Timişóra, spune, că guvernul unguresc a luat disposiţiuni, ca procesul memorandului, sĕ se pertracteze încă în decursul lunei Februariu.

⁂

Bal. Balul dat de reuniunea carpatină în sala dela Geselschafthaus a reuşit splendit, ca şi în anii trecuţi. Sala frumos decorată şi costumele variate în imitaţiuni după natură a dat un aspect încântătoriu. A luat parte la acest bal o mulţime mare de public şi petrecerea a durat cu însufleţire până în zorile ḑilei.

⁂

Demisiune. Scirile din Londra anunţă că ministrul president al Egliterei Gladstone, îsi va presenta demisia înainte de ce se va deschide parlamentul. Retragerea se motivéză cu vêrsta înaintată la care se află.

⁂

Proces. In Sofia s'a pertractat în ḑilele acestea procesul contra ateutatorilor fraţii Ivanov. Procurorul a ḑis, că deórece şi declaraţiunile martorilor sprijinesc acusarea, şi dovedesc că scopul acusaţilor a fost distrugerea ordinei de stat, acusaţii merită mórte. A cerut pentru cel mai tinĕr 10 ani de închisóre, ér pentru Luca Ivanov sentinţă de mórte.

Apărarea se întemeiază mai ales pe consideraţiunea, că nu a fost vorba de atentat, dar nici măcar de încercare de atentat, ci numai de preparative, deci nu sĕ póte aplica articolul de lege propus de procuror.

Luca Ivanov rógă tribunalul, sĕ absólve pe fratele seu, pe care dînsul l'a sedus. Ér pentru sine cere, sĕ fie recomandat graţiei suveranului.

Tribunalul la órele 8 séra s'a retras, ca sĕ se consulte. Luca Ivanov a fost condamnat la 15 ani de muncă silnică, ér fratele sĕu mai mic, Stoia la 3 ani de închisóre ordinară.

⁂

Societatca „România jună“ din Vienă. Din al XXIII-lea raport auual al acestei societăţi aflăm, că în anul administrativ 1892—93 societatea a avut 47 membrii ordinari, dintre cari 20 sunt diu Transilvania, 16 din Bucovina, 7 din Bănat şi Ungaria, 4 diu România. Societatea a avut în cursul anului 13 şedinţe ordinare, 4 literare şi 2 festive. Biblioteca conţine 832 opuri în 1124 volume şi 138 broşuri. Fondul neatacabil al sotietăţii s'a sporit cu legatul de 1000 fl. al fericitului Lazar Baldi. Averea totală este aḑi: 12,893 fl. 82 cr. Din fondul societăţii s'a votat un ajutor de 24 fl. unui membru lipsit de mijlóce s'a votat şi un premiu pentru cel mai bun operat cetit în şedinţele ei. Premiul l'a dobêndit membrul N. Puican.

⁂

Un nou principe. La 18 Ianuariu 7 óre diminéţa 101 tunuri au anunţat în Sofia, că principesa Maria din Bulgaria a născut un băiat. Atât mama, cât şi copilul sunt pe deplin sănĕtoşi. Oraşul e împodobit cu stéguri, în armată însufleţirea e mare. De 500 de ani, acesta este primul moştenitor, care s'a născut pe pămênt bulgar. Părinţii micului moştenitor sunt principele Ferdinand de Coburg şi principesa Maria Luiza de Parma. Cel din urmă ţar al Bulgariei, născut pe pămênt bulgar, a fost Sisman III, care în 1366 a trebuit se se plece turcilor, Sultanul Baiazid I. însĕ, nu s'a mulţămit cu starea de vasalitate, ci în 1393 a cuprins Bulgaria şi a pus capĕt cu desĕvêrşire independenţei acesteia. Sisman III. a murit în captivitate turcéscă. Deatunci Bulgaria n'a mai avut moştenitor până aḑi. Din incidentul nascerii, principele Ferdinand a dat o proclamaţiune către popor şi totdeodată a a numit pe nou născutul şef al mai multor regimente. Nou născutul sĕ numesce Boris, după numele primului domnitor al bulgarilor.

⁂

E. Zola către o fată tinĕră. O tinĕră fată din Galaţi, ce numai astă vară a încheiat cursul de creştere şi cultivare într'un pensionat al surorilor sfinte din Paris, a adresat cunoscutului scriitoriu frances Emile Zola întrebarea în scris: Dacă el îi recomandă cetirea operelor sale? Vestitul literat i-a respuns cu mâna proprie tinerei fete următórele: Domnişóra mea! până când o fată tinĕră nu e măritată stă sub supraveghiarea părinţilor ei; şi dacă se mărită lucră bine dacă cere sfatul soţului ei. Părerea mea dară este: D-ta poţi ceti operele mele, dacă — părinţii sau soţiul d-tale ţi-o permite. Primesce espresiunea sêmţemintelor mele devotate. Emile Zola

⁂

Esecuţie de anarehişti. Se scrie din Madrid ḑiarului „Figaro“ că e probabil ca pe la începutul lui Februariu st. n., cei şapte auarchişti, în frunte cu Salvador Iuan, cari au fost părtaşi la atentatul din Barcelona sĕ fie esecutaţi.

Esecuţia tuturora se va face deodată, prin împuşcare.

⁂

Studiu la bĕtrâneţe. Ministrul Gladstone care petrece vacanţele parlamentare la Biaritz, se ocupă, se ḑice, cu învĕţarea limbei basce.

E în adevĕr de mirare cum un om, în vêrstă de 84 de ani şi avênd în mâni frânele guvernului unui imperiu de 550 de milióne de supuşi, pentru „distracţie“ se apucă sĕ înveţe o limbă, despre care Voltaire ḑicea: „Bascii pretind că se înţeleg între dênşii când vorbesc. Dar eu nu cred“.

⁂

Necrolog. Subscrişii cu inima înfrântă de durere aduc la cunoscinţa tuturor consângenilor şi amicilor, că mult iubitul lor fiu, frate şi cumnat Augustin Cărpinişian, notariu diplomat şi proprietariu, în urma unui morb îndelungat şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului Luni în 17 Ianuariu st. v. la 6 óra séra în al 34-lea în al vieţei sale, împărtăşit fiind cu sfintele Taine; ér rĕmăşiţele pământesci ale scumpului defunct s'au depus Joi în 20 Ianuariu a. c. st. v. la 1 óră p. m. în cimiteriul bisericei gr. ort. din loc spre etern rĕpaus. Rĕhău, 17 Ianuariu 1894 st. v. Fiei ţerina uşóră şi memoria eternă! Aron Cărpinişian, inginer silvic, Ana, Cornelia şi Ottilia, ca frate şi surori; ved. Maria Cărpinişian, ca mamă; Ana Cărpinişian n. Mohora, Ioachim Crişian, par. gr. cat., Nicolau Benţia, oficial de bancă, ca cumnată şi cumnaţi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Balul reuniunei pompierilor din Reşinari.

De lângă Cibin, 17/29 Ianuariu, 1894.

Am aşteptat, ca o mână mai desteră — sĕ prindă condeiul — şi sĕ descrie balul reuniunei pompierilor din Reşinari, dat de aceştia la 8|20 Ianuariu a. c. dar vĕḑênd, că până de present încă nu s'a scris nimic în acéstă privinţă, me voiu încerca eu a face o fidelă recensiune despre decurgerea acestui bal din motivul acela, ca astfel şi acei stim. domni şi dómne, cari în urma învitării din cuvióse pricini n'au putut participa sĕ pótă ajunge la cunoscinţa acestei într'adevĕr rare petreceri; rugând pe on. redacţiune sĕ binevoiéscă a da loc recensiunei mele în preţuitul ḑiar „Telegraful Român“.

Dela început trebue sĕ amintesc, că acest bal a întrecut ori-ce aşteptare. Imposant şi cu deosebit gust au fost decorate dóue dintre cele mai spaţióse sale ale edificiului scolar, în cari s'a dansat, stând acestea în legătură prin o uşe comunicătóre Admirabil au fost decoraţi păreţii acestor săli cu recuisite de ale pompierilor: scări, sugĕtóre, şerpare cu topóre, trimbiţe ş. a. apoi cu oglinḑi şi tablouri alese împodobite tóte cu brad tiner şi verde.

Vrednic de tótă lauda era decorat păretele din front al salei în carea s'a aşeḑat masa comună, pe carele era aşeḑat portretul „Marelui Andreiu“, de-asupra căruia s'a scris cu cetină cu multă pricepere devisa pompierilor reşinăreni „Voesce şi vei puté“; ér în drépta şi stânga portretului decorau păretele şerpare cu topóre elegante de ale şargelor, împrejurul cărora era bătut brad verde.

Nu numai sălile, dar şi ambitul a fost tot atât de frumos împodobit.

Numerosul şi distinsul public, care a venit sĕ guste o plăcere la acéstă petrecere nu mai înceta a admira şi lăuda pe arangieri, cari fără măgulire trebue sĕ o spun, au şi meritat acéstă laudă.

Balul s'a început îndată după 7 óre séra cu „Hora“, după care a urmat jocurile rotunde cu dóue „Cuadrile“ şi „Romana“, jucate cu destulă esactitate.

Pe la órele 11 la signalul „atenţi“ dat prin trimbiţă, s'a presentat în sală un băiat cam de 5 ani Nicolae Creţu, îmbrăcat în uniformă de pompier (blusă şi şipcă) şi delectă publicul asistent prin câte-a jocuri esecutate cu admirabilă esactitate, prin ce a stors nesfêrşite aplause din partea celor asistenţi, făcêndu-se şi o colectă, pe séma „micului pompier“.

Jocurile rotunde sĕ încep de nou şi sĕ continuă până la $12^{1}/_{2}$, când în sunetul trimbiţei sĕ presintă în mers regulat cinci flăcăi uniformaţi cari au delectat publicul jucând „Căluşerul“ şi „Brâul“ cu atâta precisiune, încât aplausele păreau a nu mai avea sfêrşit.

La óra 1 din nópte s'a anunţat pausă.

Toţi asistenţii fură învitaţi a sĕ aşeḑa la masa frumos arangiată şi bogat împodobită, fiind gratis serviţi, atât cu de ale mâncărei, cât şi cu vinul. La acéstă masă sĕ aşeḑă şi corul pompierilor, care învitat de unii dintre dnii asistenţi, a făcut sĕ salte inimile tuturor prin cântecele cu cari s'a produs.

Şirul toastelor l'a început căpitanul pompierilor, învĕţătorul M. Frăţilă, care după-ce arĕtă însĕmnătatea reuniunei de pompieri, închină în sănĕtatea óspeţilor, cari au onorat cu presenţa acésta petrecere. S'a toastat apoi pentru pompieri, corul acestora s. a.

Vrednic de amintit e şi toastul dlui învĕţător I. Marin, comand. de suitori, rostit în sĕnătatea d-nei preotese Şerban Cioran şi a dşórei Maria Bogdan, învĕţătóre în Poplaca, ambe presentate în costum naţional seliştenesc, cari onorară pe meseni cu presenţa După órele 2 masa sĕ ridică, şi jocurile sĕ continuă cu aceeaşi însufleţire până diminéţa la 7, când sĕ încheie acéstă frumósă petrecere, carea cu drept cuvênt, din tóte punctele de vedere sĕ póte numĕra între cele dintâi.

Balul acesta a fost onorat cu presenţa d-lor: Iosif Goga şi Şerban Cioran, preoţi, Sabiu P. Bărcian preşed. comit paroch, Comşe Mitrea epitrop casar, Dr Iuliu Grecu medic com,, Mihail Jurca not com., Eremia Daucăş sen. — Coman Hămbăşian jun. măiestru cojocar în Pesta — Ioan Hanciu învĕţăt. şi căpitan de pompieri în Viştea inf. — Ungĕr István cont. post. de gendarmărie, N. Bârză sergent maior Sibiiu N. Fleschin adj. not. Sadu — Demet. Suroiu stand ş. a. m.

Reuniunea femeilor române din Rĕşinari a fost representată prin d-na A Goga, vicepreş. d-şora Dora Dancăş, cassara d-na Maria Eremia Dancăş, d-na Elena Jurca în fine un numĕr frumos de domnişóre din jur şi din comună — şi preste 40 fetiţe rĕşinărene — aşa, că ambele săli nici când nu au fost atât de îndesuite de public, ca de astă dată.

Mĕ prinde mirarea, cum de Reşinariul care dispune nu numai de braţe dar şi de material necesar, nu îşi edifică o sală menită pentru astfel de ocasiuni — ci şi ia refugiul la odăile edificiului scolar, cari deşi destul de spaţióse, totuşi precum de astă dată fórte bine s'a putut constata, nu corespund întru tóte.

Am firma speranţă, că comuna Reşicari, şi în privinţa acésta nu va rĕmânea înapoia altor comune de calibrul sĕu.

Incheiu recensiunea mea, asigurând şi pe acéstă cale pe cei competenţi şi mai vârtos pe d-nii învĕţători: Frăţilă, Marin, Dancăş şi Cioran, cari sunt puşi în fruntea acestei reuniuni, că nici când nu voiu putea da uitării plăcutele suveniri, ce le am dus cu mine dela balul d-lor şi a le recomanda înc'odată fraţilor pompieri reşinăreni, ca sĕ ţină strins şi cu tărie de fer la devisa ce şi-au ales „Voiesce şi vei putea.“

Un asistent.

Conferinţele Ateneului din Bucuresci.

Duminecă, 16 Ianuariu d-l Gr. Tocilescu a deschis şirul conferinţelor ce se vor ţiné anul acesta la ateneul din Bucureşti cu o conferinţă despre Traian.

De aici încinte conferinţele se vor ţiné Joia şi Dumineca, cea din urmă la 7 Apriliu. Ele vor urma după următorul plan:

Joi 20 Ianuariu, d. Neniţescu: Modă (ţinută deja.)

Duminecă 23 Ianuariu d. Gr. Ventura: Originea musicei naţionale.

Joi 27 Ianuariu d. M. C. Dimitrescu— Iaşi: Crisa mortală.

Dumìnecă 30 Ianuariu, d. A. Popovici: Naţionalism şi Federalism.

Joi 3 Februariu d. Stef. C Mihailescu: Ideea şi Voinţa ca puteri morale.

Duminecă 6 Februariu d. C. C. Dobrescu: Ḑile mari din Istoria contimporană a românilor.

Joi 10 Februariu, d. N. A. Popovici. Femeia din punctul de vedere al economiei sociale.

Duminecă 13 Februariu, d. D. I. Ghica: Calendarul la popórele antichităţei.

Joi 17 Februariu, B. St. Delavrancea: Revoluţiile Românilor de peste Carpaţi.

Duminecă 20 Februariu, N. Xenopol: Fisiologia mulţimei.

Joi 24 Februariu, d. Caloiano: Sciinţa istoriei.

Duminecă 27 Februariu, d. G. Paladi: Lupta pentru drept.

Joi 3 Martiu, d. P. Cristeanu: Desvoltarea forţei în istoria omenirii:

Duminecă 6 Martie, d. Speranţa. (subiect necomunicat).

Joi 10 Martiu, d. Iancovescu: Naţiunea şi patriotism.

Duminecă 13 Martiu, d. Anghel Dumitrescu: Despre Macaulay.

Joi 17 Martiu, d. D. A. Theodoru: Poesia faţă cu revoluţiunea limbagiului şi cugetării.

Duminecă 20 Martiu, d. Ionescu Gion, Michail Kogălniceanu.

Joi 24 Martiu: d. Buzoian: Determinalismul în istorie.

Duminecă 27 Martiu, d. Misir: Evoluţiunea istoriei dreptului.

Joi 31 Martiu, d-na Smara: Despre feciorii şi ficele nóstre.

Duminecă 3 Aprilie, d. N: Pătraşcu: O nouă direcţie în crescerea femeii române.

Joi 7 Aprilie, d! Lupu Antonescu: Femeia în literatura populară.

Nr. 740. [15] 1—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa a III-a Iaculromân, protopresbiteratul Sighişórei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑila dela prima publicare în organul archidiecesei „Telegraful Român“.

Emolumentele împrennate cu acest post şi statorite de comitetul parochial concernent la 30 Decembre 1893, sunt 393 fl. 50 cr.

Concurenţii 'si pot lua informaţiuni mai detaiate despre acsta parochiă la oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii sunt poftiţi a-şi asterne petiţiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protovresbiteral pănă la terminul susindicat.

Sighişóra, la 31 Decembre, 1893.

Oficiul prtopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţĕlegere cu comìtetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 281 [16] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Bonţida, prin acésta sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 17 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre aceste venite sĕ pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Dumінecă ori sĕrbătóre la biserica din acésta parochie pănă inclusive 8 ḑile înainte de ţinerea sinodului electoral în scopul de a cânta şi predica, eventual a sĕvêrşi s. liturgie.

Deş, la 16 Noembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman m. p.,
protopresbiter.

Nr 8/894 [12] 2—3

EDICT.

Nicolae Florescu, recte Cenuşe gr. or. dir Preşmer, carele de 3 ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pre legiuta sa soţie Ana Cranga gr. or. din Tărlungeni, fără de a sĕ sci locul ubicaţiunei lui presente, sĕ citéză prin acésta, ca în sensul părinţescei resoluţiuni consistoriale dto 14 Decembre 1893 Nr. 7962 B. sĕ se presenteze în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român,“ căci la din contră şi în absenţa lui sĕ va pertracta şi decide procesul divorţial intentat de soţia sa contra lui.

Braşov, 14 Ianuariu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 166. 1—3 [10]

Publicaţiune

În 10 Februariu 1894 st. n., la 9 óre a. m., se vor vinde pe calea licitărei publice în faţa locului — **Valea-Dobrei — 178 jumĕtăţi italienesci de lemne de fag pentru foc,** cam 180 stângini metrici.

Reşinari în 27 Ianuariu 1894.

Primăria comunală.

Terno! Terno!

Introducere practică pentru jocul la loterie.

Fie-care, care vrea sĕ càştige iute în jocul de loterie are lipsă de următórele rênduri. Pentru a pnté socoti cu siguranţă acurat mai înainte numerii de noroc, se cere o sciinţă de resort, o esperinţă lungă şi practică pe teranul întregului joc la loterie. In acésta privinţă este unicul matematic Dr. Ditrichstein, măiestrul măiestrilor, deóre-ce cunoscinţele sale în acest resort au produs effecte miraculóse. Toţi cei-cari au încercat jocul cu numerii de loterie alui Ditrichstein a avut resultat favnrabil şi putem împărtăşi fie-cărui jucătoriu de loterie sĕ se adreseze la d-l Ditrichstein şi sĕ întrebuinţeze corect numerii lui. Deórece d-l Ditrichstein stă fie-căruia (în ajutoriu şi rĕspunde în grabă la fie care scrisóre adresată lui, sĕ nu întrelase nimenea a face o încercare, care duce la noroc.

Epistole recomandate conţinênd 3 bucăţi de mărei a 5 cr. pentru rĕspuns sunt a se adresa direct la d-l *Ditrichstein Maurizio în Budapesta* fără adresă mai detaiata) şi urméză rĕspuns franco cu posta, ce se întórce.

Pentru tóte tragerile din luna lui Ianuriu sunt computaţi numerii, ce au sĕ iasă. [18] 1—1

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea colopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

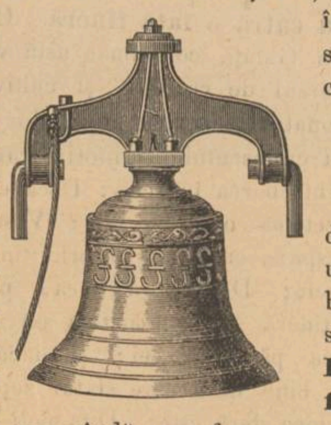

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 1—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6,20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30								
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18
–	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr 10 Sibiiu, Marți, 25 Ianuariu (6 Februariu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adre a la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Ianuariu, 1894.

Idea de stat magiar, magiarisarea pe tótă linia, pretotindenea! Unde n'a apucat a întra încă? In viața publică de stat în tóte ramurile magiarisarea și-a ajuns culmea. Actele sunt tóte unguresci, oficialii sciu numai unguresce și în ținuturile locuite de naționalități — afară de escepții laudabile, dar privite cu ochi rei de stăpânire — contrar legii, dreptății și minții sănĕtóse poporul e pentru oficiali, ér un oficialii pentru popor, a cărui limbă ei nu o pricep. In scólă limba magiară e întrodusă par force și ministrul de culte sĕ nisuesce a-i asigura tot mai mult teren. Unde deci trebuie sĕ sĕ mai validiteze puterea magiarisării? La preoțime, și anume la preoțimea română gr. orientală.Poporul român va învĕța limba nóstră, și-a ḑis la început șovinismul, dacă va vedé că în deregătorii numai unguresce póte sĕ sĕ înțelégă și va uri pe a sa. Poporul însĕ n'a învĕțat, ce pretindea șovinismul. Va învĕța-o de sîlă, în scólă, și-a ḑis mai departe — și au impus limba magiară în scólele poporale și chiar și în „kisdedovuri“. Resultatul ce e? Băiații sĕ necăjesc cu limba acésta în scólă, ca să aibă ce uita dacă termină cursul de scólă. Greu merge deci și aci cu magiarisarea.

Șovinismul a aflat, că este ceva de nou care pune pedecă progresului „patriotismului“ identic cu magiarisarea. Sunt blăstămații de „olàk popák“ Acestia sunt, cari au influință la popor, sunt antimagiari, fiind-că astfel sé cresc în seminariile greco-orientale și acestia stîrnesc ură în popor față cu tot ce unguresc. Étă o pedecă a magiarisării! Preoții deci trebuie câștigați pentru magiarisare.

Și pe când guvernul prin proiectele bisericesci și în special al căsătoriei civile voiesce sĕ facă o spărtură în legătura de iubire și stimă, ce esistă la noi între popor și părintele sĕu sufletesc și vrea sĕ detragă preotului din venite, sĕ ii le sece, sĕ'-l calicéscă, ca el sĕ fie silit a merge cu pălăria în mână la „notarășul“ sau la „Măria Sa“ dl fisolgăbirău sĕ-'l róge a-i mijlocì ajutor de stat, căci apoi ii va sta la ordin, îi va fi slugă plecată, pre când aceste le intenționézâ guvernul, foile șoviniste strigă mereu, că, preoții nostri tineri în seminarele nóstre sunt crescuți în spirit antipatriotic. Acésta obraznică suposițiune s'a inventat ca sĕ se pótă cere amestecul statului în viața internă a seminarielor nóstre, întroducerea limbei magiare etc. Planul început in ḑiaristică sĕ continuă acum mai departe. Étă nu rescript în privința acésta, ce s'a trimis dietei din partea unui comitat:

„In seminariele greco-orientale, mai cu sémă în cele românesci, partea cea mai mare a elevilor capĕtă o educațiune scientifică defectuósă și spiritul dominant acolo îi saturéză cu sentimente anti-magiare. Dacă elevul absólvă seminariul, capĕtă o parochie, prin care susținerea cinstită a sa și a familiei sale nu e asigurată. Ce e mai natural, ca după astfel de precedențe în o atare posițiune pe omul semicult îl cuprinde amărăciunea, inima lui e plină de ură și obiectul urei în cele mai multe casuri este națiunea magiară. Legislațiunea are datorință duplă. Trebuie asigurată amestecarea statului în viața internă a seminariului și pe lângă lăsarea neatinsă a disposițiunilor privitáre la educațiunea strict teologică și disciplina bisericéscă, trebuie îngrijit ca la teologi să se desvólte iubirea, de patrie; de altă parte legislațiunea sĕ se intereseze de sórtea preoțimei gr. or., care sĕ luptă cu stări materiale misere, și dându-le ajutor de stat, sórtea și interesele lor sé se lege mai tare de statul magiar“.

Conform acestui rescript deci în seminariele gr. or. educațiunea scientifică e defectuósă și spiritul educațiunii e antimagiar. Cine vine sĕ o constateze acésta? Negreșit vre un comitat pe a cărui teritor locuesc greco-orientali numeroși, au scoli, biserici, preoțime și seminar de teologie! Aș, ți-ai găsit. .. Comitatul Heves este care trimite rescriptul de sus, comitatul Heves, care are 233.785 de locuitori, aprópe toți magiari și în tot comitatul nu sĕ află decât 59, ḑi cinciḑeci și nóue de gr. orientali reslețiți. Adecă nici o biserică, nici o scólă gr. or. nici un preot! De unde sciu deci cei din Heves, cum sunt seminariele române gr. or.? Au trimis ei vre-o comisiune la seminarii sĕ le cerceteze? Nu, dar au făcut și ei, ce fac și alții, susțin ceva, ce și dacă nu e adevĕr, numai sĕ măgulésca șovinismul. Au cetit prin ḑiarele superficiale, cele susținute de ei și le-a trebuit mai presus de tóte premise, ca sĕ pótă cere amestecul statului în viéța internă a seminarielor și ajutor de stat preoților, ca sĕ îi deoblige și sĕ îi folosésca de unelte.

Așa sĕ atacă la noi instituțiunile nóstre. Presa șovinistă începe atacul vin comitatele și dieta, și-l continuă și guvernul e mânat în direcțiunea croită de șovinism.

Ne temem, că așa sĕ va urma și cu seminariele. Ne temem de amestecul guvernului și de ajutoriul lui, ce ar fi sĕ-l tindă preoțimei nóstre, ne temem din causă, că amestecul guvernului și ajutorul dat de el merge pe contul intereselor nóstre și în favorul magiarisării.

„Timeo Danaos et dona ferrentes“.

Scólele medii unificate. Consiliul regnicolar de instrucțiune publică a însărcinat o comisiune din sinul sĕu cu studiarea proiectului pentru unificarea scólelor medii din Ungaria. Pe când în alte țĕri în cestiuni de aceste sunt normative singur principiile pedagogice, la noi și aici a trebuit sĕ-și vêre sovinismul códa. In comisiune maioritatea s'a declarat pentru scóla medie cu 9 clase. Sĕ se înființeze adecă o clasă pregătitóre, carea sĕ fie clasa primă, ér clasa a patra normală sĕ se declare de superfluă. Clasa primă pregătitóre sĕ stea numai în serviciul limbei magiare; altă limbă acolo sĕ nu aibă loc.

Francici Norbert e contra clasei pregătitóre. „Ceea-ce se accentuéză în favorul scólei pregătitóre, ḑise el, din punctul de vedere al naționalităților, nu e hotăritor, căci în privința acésta drepturile limbei magiare trebuie valorate în scóla poporală.“

Heinrich Gustav crede, că sĕ nu fie obligătóre înființarea clasei pregătitóre. Unde e de lipsă, ḑice el sĕ înființeze clasă pregătitóre, în ținuturi de ale naționalităților, dar sĕ nu fie deobligătóre.“

Hóman Otto fost profesor la universitatea din Cluș, un șovinist cunoscut de universitarii români de acum 6—7 ani, e pentru clasa pregătitóre cu condiție, „ca aceea sĕ fie clasă curat magiară.“

Acésta părere s'a primit ca conclus unanim la cestiunea, că în ce ordine sĕ se începă învĕțarea limbilor în scólele medii.

Comisiunea în cestiunea acésta a decis astfel:

In clasa primă sĕ nu sĕ învețe altă limbă, decât cea magiară.

In clasa a dóua sĕ sĕ începă învĕțarea limbei latine.

Gréca sau francesă sĕ se începă în clasa V-a.

Limba germană sĕ sĕ începă numai în a treia sau a patra clasă, căci „învĕțarea prea mult a limbei germâne ar periclita caracterul magiar al scólei“ ḑise Hóman Ottó.

Așa sĕ face la noi pedagogie. E de prisos sĕ amintim, că despre alte limbi ale patriei, română, slovacă, sêrbă etc. când sĕ sĕ începă a sĕ propune în scólele medii magiare, aflătóre în marea de naționalități, nici vorbă n'a fost.

De aceste pe magiari nu-i dóre capul!

La cestiunea proiectelor bisericesci. Asemenea „Dreptății“ nóstre din Timișóra, care a provocat pe deputații români din dietă, ca sĕ ia posiție contra proiectelor bisericesci, vine acum sêrbésca „Branik“ din Neoplanta și provócă pe deputații sêrbi și în locul prim pe baronul Teodor Nicolici, sĕ se declare și sĕ se pună în oposiție față cu proiectele biseri-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Popa plĕakà kaplu și se rogà incet:

Aducĭ aminte darè de acista màndàcĭune màntuitore, și de tote, kare se fakurà pentru noĭ, de Kruce, de Ingropare, de Inviarĕa, treziinà, de Suirĕa la cerurĭ, de șederĕa de derĕapta, de doàlĕa, și màrita ĕaro veniré.

Atele d'intru atele aducemu cie de tote, și pen- u tote. Kàntàr. Pre tine laudàmu, pre tine bi- uvèntàmu, cie mulcemimu, Domne! și ne rogàmu ului nostru.

ĕarò plĕakà kaplu, și se rogà ncet:

servire kuvèntatore și ogàmu, și ne supple- preste noĭ, și preste e inànte. rĭul, karele ceněa, seu invèlitura, și vine maĭ aprope kàtrà Popa, și se inklinà amendoĭ de treorĭ inàntĕa sànteĭ Mĕasà, și se rogà intru sine acista:

Zeule! miselimàte spre mine pekatoslu.

Ziku de treorĭ incet:

Domne! karele tramiseși pre prĕa sàntul teu Spirtu în treelĕa ora Apostolĭlor teĭ, pre acel, Bunule! nu luà dela noĭ mà innoeste pre noĭ, kariĭ ne rogàmu cie. Amin.

Kàtàreciĭ dupò semnul dat kàntà: Și ne rogàmu cie Zeuluĭ nostru.

Sub kàntare se rogà Popa acista:

Inimà koratà kreĕazà intru mine Zeule, și Spirtu dereptu innoeste inlàintrul mĕu.

Domne! karele tramiseși pre sàntul teu Spirt in treelăa ora Apostolilor teĭ, pre acel nu luà dela noĭ bunule; mà innoeste pre noi, kariĭ ne rogàmu cie.

Kàntàreciĭ dupò semnul dat kàntà: Șĭ ne rogàmu cie Zeului nostru.

Sub kàntareà se rogà Popa acista:

Nu me lapàdá dela facĭa tĕa, și Spirtul teu sàntu nu luà dela mine.

Domne! karele tramise și prĕa sàntul teu Spirtu in treelĕa ora Apostolĭlor teĭ pre acel, Bunule nu luà dela noĭ mà innoeste pre noĭ, kariĭ ne rogàmu cie. Amin. Amin. Amin.

Kàntàreciĭ dupò semnul dat kàntà: Și ne rogàm Zeuluĭ nostru.

Sub kàntarĕa se rogà Popa acista:

Dà mie bukuriĕa màntuireĭ teeĭ, și ku Spirtu stepànitoriu me intăreste.

Apoĭ Diakonlu plĕakà kaplu arĕatà ku Orariul sànta Pàne, și zice incet: Binecuvèntà Stepàne! sànta Pàne:

Și Popa karele stà dereptu, binekuvènta de treorĭ sàntele donuri, și zice incet: Se fà, adikò Panĕa acista precios Truplu Hristosuluĭ tĕu.

Diak Amin.

Și ĕarò Diak: Bienkuvèntà, Stepàne! sànta Skafà.

Și Popa o binekuvèntà, și zice:

Earò ci este in Skafa acista precios Sàngele Hristosluĭ tĕu.

Diak: Amin.

Și ĕarò Diak: arĕatà ku Orariul amendoue Sàntele, și zice: Binekuvèntà, Stepàne!

Eărò Popa binekuvèntà ku màna amendoue Sàntele, și zice:

Prefàle Tu ku Spirtul tĕu sàntu.

(Va urma.)

cesci. Deputaţii sêrbi sunt ḑece la numĕr şi aprópe ţoţi sunt guvernamentali, dar în cestiuni bisericesci ei sunt mai nainte de tóte sêrbi şi dórĕ nu vor lua o posiţie contrară bisericei sêrbesci.

Aşa scrie Branik şi reamintesce ideea unei adunări grnerale sêrbesci, care sĕ protestcze contra proiectelor dela ordinea ḑilei.

La proiectul de căsătorie civilă.

După tóte semnele se vede că guvernul dlui Wekerle voesce sĕ împingă ţéra la o catastrofă. Căci ce altceva însemnéḑă tovărăşia cu kossuthistii, cu ajutoriul cărora voesce sĕ învingă în parlament, — decât inclinarea spre desfăşurarea drapelului nemulţămirei pe întrégă linia.

Cine încă nu e orbit de D-ḑeu, — vede, că ţéra ungurésca şi popórele, ce o constitue nu reclamă legile politico-bisericesci ale guvernului.

Nu, pentru-că ele ascund în sine germenele putrejunei, ele deschid porţile la nemoralitate, ele sgudue din temelii vaḑa bisericelor şi anarchismul, socialismul şi nihilismul, cari până acum aici nu au găsit teren mănos vor afla aderenţi cu grămada

Dacă privim la diferitele confesiuni din ţéră, apoi romano-catolicii sunt duşmani declaraţi ai căsătoriei civile, bisericile române de ambe riturile asemenea, biserica sêrbéscă nu mai puţin, ér saşii, după cum e cunoscut din posiţia ce o luase fostul superitendent Dr. G. F. Teutsch, nu s'au împăcat nici-odată cu ideea de a vedé realisate utopiile guvernanţilor, cari ca se mai móie oposiţia ultramontană clericală, au pus în perspectivă modificarea art. de lege 53 din 1868 Cine ar mai rĕmâné aderent al politicei guvernului — ar fi ungurii calvini în frunte cu Tisza Kalman şi o parte a ovreilor, cari puţin mai ţin la legea lor, căci adevĕraţii israeliţi, ce-i ortodocşi, nici sĕ audă nu vor de căsătoria civilă.

De dragul acestei minoritaţi s'a pus ţéra întrégă în fierbere, s'a pus la probă credincioşii pentru ai guvernului, s'au ispitit chiar mulţi slabi de ânger şi cu acestia — şi cu kossuthistii dl Wekerle are sĕ fericéscă ţéra căci aşa cere liberalismul, ca sĕ se ruineze tot ce a fost şi sĕ se pună în loc lucruri netrebnice, necunoscute, nefolositóre şi nereclamate de nici un interes de stat, ci reclamate de o idee, care cu forţa voesce sĕ stea la putere, cu forţa vrea sé fericéscă statul după receptul calvin-ovreesc şi sĕ producă nemulţămiri în întrégă ţéra.

Dacă opiniunea publică nu ar fi fost falsificată la alegeri, guvernul aḑi nu ar numĕra 50 aderenţi, şi ar trebui sĕ-şi ia catrafusele.

Opiniunea publică încă la alegeri a fost falsificată, deputaţii nu representă pe alegători şi vederile lor, ci representă pe cei-ce i-a ajutat cu bani, cu gendarmi, şi cu terorism ca sĕ ajungă deputaţi.

In cercurile ardelene, unde maioritatea cetăţenilor sunt români, te-ai mira sĕ afli deputat, care sĕ se pună în conflict cu alegĕtorii sei, dacă acestia l-ar fi ales pe basa convingerei lor, şi nu duşi între baionete, legaţi cot la cot ca nisce făcători de rele.

Puterea şi nu încrederea publică i-a ales, şi ei de puterea publică ţin cont şi nu de alegĕtori.

Cercul Vinţului de jos, compus în maioritate de români, a ales pe baronul Kemény Géza, un calvin, de calibru greu şi ce-i pasă aceluia de dorinţa alegĕtorilor; — cercul Ighiului cerc cu maioritate de alegĕtori români, aduşi legaţi la urnă, au ales pe Szász Károly, feciorul episcopului calvin din Cluş şi ce are sĕ ţină acest calvin mititel cont de alegĕtorii din cercul seu; — Alba-Iulia, cerc în care românii ar puté sĕ aibă un cuvênt dătător de ton, au ales pe potracărul Mohay şi episcopul Lönhardt însuşi a mers la urnă, dar Mohay de frica stăpânului seu din Pesta nu cutéză sĕ iesă din partida liberală ci votêză orbesce, contra episcopului, contra dorinţelor românilor, contra întregei inteliginţe romano-catolice, care a votat cu el ca sĕ nu reiése de deputat oposiţionalul Lika Döme, pe care altcum nici românii nu-l reclamă în şirurile lor.

Este deci destrăbălare pe întréga liniă, opiniunea publică e sedusă şi falsificată atât la alegeri cât şi după alegeri şi Wekerle preste *2* sĕptĕmâni are sĕ aibă curagiul de a presenta parlamentului proiectul de lege. şi în alianţă cu kossuthiştii are sĕ aibă maioritatea în parlament.

Ce va sĕ însemneze era kossuthistilor, noi o scim din 1848 şi sĕ vede, că Wekerle împinge ţéra spre catastrofă, căci legile votate de kossuthisti pórtă în sînul lor germenele revoluţiunei mascate.

Ajunse odată lucrurile în stadiul acesta — trebue sĕ ne încordăm puterile şi sĕ lucrăm cu tóte mijlócele legale, ca sĕ împedecăm guvernul dela realisarea planurilor drăcesci, împedecându-l facem serviţii patriei, care are lipsă de pace şi linisce.

Revista politică.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă sĕ discută încă în comisiune şi oposiţiunea a aflat mai multe lacune, pentru care, cere ca sau sĕ se întregéscă sau proiectul sĕ fie respins. Aşa bunăóră proiectul nu conţine disposiţiuni la încheierea de căsătorii în casa domnitóre şi între locuitori ungari şi croaţi. După scirile mai nóue s'au adus şi în privinţa acésta proiecte, care lasă pe oposiţia fórte nemulţămită. Incheerea căsătoriei între croaţi şi locuitori ungari cade sub disposiţiile privitóre la strĕinătate.

* * *

Foile din Budapesta şi din Viena sunt supĕrate rĕu pe foile francese, cari prin atacurile lor au provocat în ḑilele trecute scăderea valorilor austro-ungare. Acésta urméză sistematic. Dar cu Parisul ne am mai împĕcă noi, ḑic respectivele foi dar nu ne putem împĕca cu Berlinul, căci deşi Germania e în alianţă cu statul nostru: Parisul şi Berlinul lucră pe o mână că sĕ scadă valorile austro-ungare şi sĕ nimicéscă hărtiile italiene.

* * *

In dieta provincială din Austria inf. s'au provocat scene furtunóse şi caracteristicc din incidentul discusiunei cu privire la cererea comisiei de economie rugală, pentru suspendarea tîrgului pe bucate internaţional.

Raportorul **Oberndorfer** susţine, că tîrgul e contra intereselor producătorilor din Austria de jos, şi propune ca cererea sĕ fie inaintată guvernului.

Schneidher crede, că nu e mulţămitóre acéstă procedură, şi guvernul e în mâna jidanilor. Ministrii sunt nevoiţi sĕ jóce după cum le flueră jídanii! Intreg comerciul cu alimente e în mâna jidanilor, cari pot face pe întréga Austrie creştină sĕ flămânzéscă. Trebue liberat ţĕranul de sub sclăvia marilor capitaluri. Trebue sĕ i-sĕ pună odată capĕt adunării jidanilor din tóte părţile, cari nu fac altceva decât plănuesc cele mai mari înşelătorii. Dr. **Lueger** a criticat instituţia têrgului din pricina adunăturii de strĕini.

Lindheim a apărat têrgul, şi susţine, că desfiinţarea lui ar aduce pagube comerciului vienez.

Sues a vorbit de avantagiile ce procură producătorilor têrgul.

Cavalerul **Troll** sĕ mirá de năsdrăvăniile ce a auḑit că sĕ petrec la bursa de bucate, căci acel fel de escedare e în sângele bursiştilor.

Dr. **Lueger** polemisând cu profesorul Sues spune, că întrégă ţinuta liberalilor nu este decât urmarea unei dragoste, sau mai bine ḑis a fricei de jidani. **Schneider**: Mai ales pentru guvern sĕ potriveşte acésta!

Dr. **Lueger** aminteşte o serie de nume jidoveşci: Löv (leu), Beer (urs), Tiger (tigru), etc. Aceste animale sĕlbatice sfâşie fără cruţare pe ţĕrani. Sĕ ḑice, că şi primatele Ungariei trimite samsari la têrgul de bucate. La acésta nu pot rĕspunde, decât, că boerimea magiară, dar şi cea austriacă, ba chiar şi cea polonă, în mare parte, nu póte trăi fără jidanii dela bursă. Fie care boer îşi are jidanul lui de casă, fără de care nu póte sĕ trăiéscă, despre care crede, că dacă n'ar esista, el n'ar avea ce îmbuca în tóte ḑilele.

S'a luat apoi hotărîrea, ca petiţiunea sĕ fie inaintată guvernulu.i

* * *

In dieta ungurésca s'a desbătut ḑilele aceste un proiect de lege, referitor la agricultură şi poliţia rurală Proiectul acesta de lege atinge deaprópe interesele poporului agricol, mai ales în partea, ce privesce păşunatul şi crescerea vitelor, cari sunt cele mai de căpetenie mijlóce de traiu ale plugarilor nostri. Guvernului unguresc şi prin acésta lege nouă restrînge în mĕsură mare dreptul de păşuuat, şi prin acésta dreptul ţĕranului de a-şi cresce şi prăsi vite. In legea acésta se statoresce, că din păşunatul comun sĕ se rupă o parte însĕmnată cu scop, ca acei agricultori, cari prăsesc vite în mĕsură mai mare sĕ şi le ocrotéscă pe aceste într'run teritoriu de păşunat deosebit.

E destul a spune atât, pentru ca sĕ se véḑă, că domnii dela cârma ţĕrei ţintesc şi prin acésta lege nouă la promovarea intereselor lor separastice în paguba de trai a ţĕranii mai sĕraci. Mai amintim, că prin legea comasărilor şi prin cea silvanală, în cele mai multe locnri poporul nostru ţĕran a fost sĕrăcit în mare mĕsură, căci prin aceste legi s'a restrîns în mod fórte simţitor dreptul de păşunat şi de prăsit vite. Acum s'au adus şi alte legi tot în defavorul poporului.

* * *

Ţarul Rusiei a suferit în timpul din urmă de influenţă După-cum i-se anunţă din Petersburg „Coresp. Polit“ reconvalescenţa ţarului face progrese favorabilc, aşa că se va însănătoşa în curênd. In docursul bólei sosia pe fie-care ḑi o informaţiune telegrafică despre aflarea ţarului atât la curtea din Viena cât şi la cea din Berlin. Comunicarea talegrafică directă între curtea din Viena şi cea Petersburg, ḑice numita foie, dovedesce despre relaţiunile intime între aceste dóuĕ case domnitóre, relaţiuni cari au efect asupra referinţelor politice.

* * *

In dieta provincială austriacă s'a espectorat deputatul Lueger fórte nefavorabil faţă de Francia. Se telegrafeză din Paris, că espectoraţiunile deputatului Lueger au provocat în presa de acolo mare mâchnire. Foile parisiene scriu, că Francia şi póte lua o satisfacţiune cu mnlt mai mare, decât o simplă îndrumare a deputatului la ordine din partea presidentului. Ḑiariul „Jour“. pune intre-

---

PORTRETE

de Ilarie Chendi.

V.

Bunica Mărie.

> „Povesti, povesti! Lnmea întrégă e o poveste“. . .
>
> (Dela Vrancea).

(Incheere)

Nime nu călca pămêntul sânt din raristea de fagi, afară de cele dóue locuitóre evlaviόse şi vreocâteva dobitóce imblânḑite. Maica Mercuri şedea în casă şi torcea din caerul vremei, plăcerea ei cea mai mare era de a netezi pe frunte şi obraḑi pe frumósa sa nepótă, când îi ridica fusul şi îi povestea despre faptele cele bune sĕvêrşite în sat.

Dar într'o ḑi de diminéţă, când poiana întrégă era îmbrăcată în negură recoritóre, sĕ cutremură deodată giurul intreg de vuet de tulnic, de chiote bărbătesci, lătrat de câni. şi alergături. Aşa desculţă, încinsă în vĕlul ei alb eşi afară frumósa Vineri, lăsând pe bunăsa durmind. Florile stropite de róua dimineţii, fragile rumene tóte i sĕ închinau, dar ea aḑi nu le lua în sémă ci păşia înainte, pe faţa ei era zugrăvită mănia!

„Ce muritor cutéză a ne păta împĕrăţia?“ sĕ întrebă ea încruntându-şi frunteă cea frumósă. Atunci din nesce tufării sări o căprióră şi în fugă mare sĕ apropie de dênsa... era căprióra ei iubită, ce aḑi sângera din pulpa dréptă. Abia avù timp sĕ o atingă cu vĕlul alb pe pulpă ca sĕ se tămăduiéscă, abia avu timp sĕ o uetedéscă pe pĕrul cel luciu, când écă eşi dintre desimea tufăriilor un vênător mândru, cu pĕrul lăsat în plete bălaie pe umeri ... şi tresăriră tinerii amêndoi vĕḑênduse aşa de frumoşi, mănia ei sĕ prefăcu în plăcere şi cu voce domolă 'l întrebà:

„Streine, ce cauţi în împĕrăţia mea?“

El îngbenunchià înaintea ei, stând aşa un timp ca încremenit şi trecêndu-şi cu mâna peste ochi, căci i sĕ părea că viséză. Intr'un târḑiu ii vorbi: „Érta Domniţă! Şi eu sunt fiu de împĕrat şi la vênătóre m'a adus căprióra ta peste marginile împĕrăţiei mêle“.

Ea îl ertà, sĕ apropie de el şi sĕ juca cu buclele lui de pĕr... căci nu mai vĕḑuse chip frumos de bărbat ca dênsul. El ii povesti, că are împĕrăţie mare cu sfetnici mulţi şi părcălabi, cu rude şi rebedenii... ea'l asculta cu drag, tăcênd, căci nu mai auḑi-e ómeni povestind frumos ca el.

„Am tot, de tóte, dar n'am soţie . . . o, vino tu si'mi fi soţie, căci ce e al meu va fi şi al tĕu şi o fericire ne mai pomenită ne astéptă. Vin-o căci la marginea împĕrăţiei mele ne astéptă doi cai ageri, negri ca mieḑul nopţii, ei varsă foc pe nări . . . urméză-mi streină frumósă!“

In vremea asta sĕ treḑise şi maica Mercuri şi eşind afară cu furca 'n brêu vezu fragile vescede şi florile culcate la pămênt şi îndată sciu, că nepóta e în primejdie.

Era chiar clipa, când fecióra frumósă înduplecată de a urma fiului de împĕrat, ii întinse mâna dréptă, ca se fugă împreună, când resuna vocea bĕtrănei în urmă-le:

„Chip de pétră sĕ te faci împĕrate, ér tu copilă de aici înainte sĕ şeḑi departe de mine şi sĕ fi bĕtrână, mai bĕtrână ca mine şi sĕ torci şi să urzesci ca mine“ ...

Impĕratul se prefăcu îndată într'un om frumos de pétră, din ochi ii picurau lacremi de pétră, — ér pe fecióra cea în vĕl alb de mătasă şi petele, nu o mai zăriră ómenii de fel . . . s'a mutat departe într'o căscióră ca şi Sta Mercuri. . . . .

Letiţia adormise pe vatră lângă foc, cu capul răzimat de motan. „Scólă somnoróso, că s'au ars cartofi în vatră!“ striga cu glasu-i ascuţit bunica Mărie.

Şi au trecut mult timp de când cu vestile bunicei, ea nu mai povestesce dórme de mult sub glie; Otilia s' rit, eu sunt pe cale, ér Letiţia nică astéptă mereu povestile bĕtrân

25 N

barea, dacă nu are datorinţă regimul frances sĕ céră darea în judecată a lui Lueger, care a insultat Francia în dieta provincială.

Cestiuni scolare.

Frecuentarea scólei.

(Incheiere).

La acest stadiu ne vom puté înălţa numai atunci, când prin îngrigirea de scólele confesionali, vom rĕspândi pe o basă sigură până în cea de pe urmă colibă principiile binefăcĕtóre ale culturei adevĕrate.

Calea şi ocasiunea de a lucra în acésta direcţiune o póte afla uşor fie care din noi.

In cadrul vieţei nóstre ni sĕ dau atâtea ocasiuni, încât sĕ avem numai voinţă, şi mijlóce aflăm de ajuns, dar pentru ca cuvêntul nostru sĕ aibă o putere şi mai mare el sĕ fie întărit cu fapte, cu esemple. Aşa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕdênd ei faptele vóstre...

II Esemplele Cele mai frumóse învĕţături ale nóstre, de nu vor fi întărite cu fapte, cu esemple, vor rĕmânea glasul celui ce strigă în pustie.

Dovedéscă deci educătorii poporului şi prin purtarea, prin faptele şi prin esemplele lor, că în adevĕr scóla le zace la inimă ér nu alte interese.

b) Mai este în acéstă causă încă un moment demn de tótă consideraţiunea; acela este sufletul scólei, învĕţătoriul. Sunt încă şi acuma comune în cari nu avem învĕţători de ajuns cualificaţi şi cu destulă voinţă de a satisface sublimei lor chemări.

Astfel scóla nu póte corespunde aşteptărilor părinţilor şi cu încetul îi vedem înstrăinându-se de către dênsa. De aci apoi érăşi póte proveni o frecuentare a scólei neregulată, şi atari casuri nu sunt tocma aşa rari, de aceea este o necesitate imperativă ca organele nóstre administrative şi cu deosebire inspectorii nostri scolari sĕ-şi pună la inimă acéstă impreju rare, sĕ eserceze o priveghere deosebită în direcţiunea acésta şi sĕ purcédă cu tótă asprimea, pentru că nu este permis ba este un pĕcat strigător la cer ca pentru necapacitatea séu neglginţa unui om sĕ sufere causa cea mai sântă a unei comune.

Multe ar mai fi de ḑis aici, dar, cu permisiunea onorabilei redacţiuni, voiu reveni cu altă ocasiune în un articlu separat.

G. B.

Noutăţi.

Sinod parochial. Eri, Dumineca, s'a ţinut în sala cea mare a seminariului „Andreian" sinodul parochial al bisericei Sibiiu-cetate, participând un numĕr considerabil de membrii. Sinodul a fost deschis de P. O. D. Ioan Papiu, protopresb. şi paroch, prin o vorbire acomodată, în care a făcut şi o dare de sémă despre starea şi progresul parochiei. Alegêndu-se apoi de notariu dl Ioan Broju, dl notariu al comitetului P. O. D. Mateiu Voileanu ceti raportul bogat al comitetului. In acest raport se spune, că universitatea săsécă la iniţiativa comitetului nostru a votat celor trei parochii suma anuală câte de 300 fl., va sĕ ḑică 900 fl; că acesti bani se folosesc pentru a se pune o basă reală şi sigură unui fond pentru o scólă centrală a celor trei parochii. Singuraticele comitete parochiale şi-au ales un comitet central conform § 28 din statutul organic pentru conducerea mai departe a afacerilor. Mai amintim, că la acest fond s'a adăugat şi dotaţiunea de 200 fl.; ce o a făcut pe sèma scólei d-l Alecsandru Lebu. Procesul cu grecii din Braşov pentru fundaţiunea Copano l'a câştigat biserica nóstră şi la înaltă curie. Raţiociniile au fost censurate şi aflate în ordine de o comisiune alésă în persónele domnilor: C. Aiser, D. Raţiu şi C. Pop, funcţionari de bancă. Averea parochiei este de 38.388 florini 53 cruceri. Luându-se act cu mulţămită la protocol despre activitatea comitetului, care in frunte cu preşedintele domnul Parteniu Cosma a realisat lucruri atât de frumóse pentru biserica nóstră, sinodul a reales cu unanimitate pe un nou period de 3 ani tot comitetul cel vechiu constătătoriu din: Bugarscki Const. comerciant, Cosma Parteniu direct, „Albinei;" Hania Ioan, protopresb. dir. sem; Gibu Ioan protpresb. prot. sem; Lebu Alecsandru mare proprietariu, Lucuţa Pant; ases. consist; Nemeş Ioan Dr. adv; Olariu Nicol. Dr. adv; Simonescu Leont. secret. metropol; ér la epitropie pe dnii: Nadaşdi N. şi Broju Ioan. Conform disposiţiunilor congresuale s'au ales şi membrii suplenţi în comitet: M. Voilean, I. de Preda, Stef. Stroia, Dr. N. Vecerdea şi G. Deceanu.

Ca membrii noi ai sinodului s'au însinuat: Saftu Vasile Dr. prof. sem.; Beu Ilie Dr. medic; Demeter Anton cumerciant Ardean George ospĕtariu; Zaharia Aron industriaş; Voilean Zaharia croitoriu, Hango Gavriil econom sem. şi Jóndrea George învĕţătoriu.

In legătură cu acestea mai raportăm, că s'a ales cu aclamaţiune membru pentru sinodul protopresbiteral d-l Parteniu Cosma.

* * *

Procesul memorandului. Advocaţii români şi strĕini, cari s'au însinuat ca apĕrători pentru procesul memorandului s'au întrunit în 3 Februariu n. în Cluş la o conferinţă spre a se înţelege referitor la procedura ce are se o observe apĕrarea în procesul comitetului.

* * *

Societatea Carpaţii. Secţiunea „Brăila" a societăţii Carpaţi şi-a ţinut adunarea sa generală pe anii 92—93 la 28 Decembre 1893.

Din raportul presentat la adunare „Lupta naţională", estrage următórele;

Societatea „Carpaţii" numĕră 9 membril onorifici şi 159 activi.

Averea societăţii este de 16,060, 29 fr. plasaţi mai toţi in efecte publice de ale statului.

Chieltuelile cele mai mari, ce le a avut societatea au fost bursele date la 3 elevi, 2 la liceul din Braşov şi unul la gimnasiul dln Brăila.

Fără larmă şi gălăgia acéstă societate progreséză ne încetat. Ideile, ce ea le-a profesat de acum 10 ani, au devenit tesaurul scump al tuturor românilor. Acéstă societate eşte antemergătórea întregiii mişcări naţionale de acum.

* * *

Câte societăţi au românii din Bucovina? In timpul de faţă fraţii românii din Bucovina au cu totul 18 societăţi, între cari sunt socotite şi cele dóue bănci românesci, ce le au românii bucovineni. Étă cari sunt aceste societăţi: 1 Societatea pentru cultura şi literatura română din Bucovina în Cernăuţi; 2. Societatea „Şcólă română" din Sucéva; 3. Societatea politică „Concordia"; 4. Societatea archeologică română din Cernăuţi; 5. Societatea bănéscă sau banca din Gura Humorului; 6. Societatea de cântări „Armonia" din Cernăuţi; 7. Societatea „Academia ortodoxă pentru literatură, retorică şi musică bisericéscă" din seminariul archiepiscopesc în Cernăuţi; 8. Societatea „Clubul român" din Sucéva; 9. Societatea academică „Junimea" din Cernăuţi; 10. Societatea „Dragoş" din satul Volovĕţ; 11. Societatea „Dumbrava roşie" din Boian; 12. Secietatea „Traian" din Horodnicul de jos; 13. Sosietatea „Stefan cel Mare din Rădăuţi; 14. Societatea Dómnelor române; 15. Societatea dascălilor bisericesci „Lumina" din Cernăuţi; 16. Societatea „Mitropolitul Silvestru" din Mitocul-Dragomirnei; 17. Societatea plugarilor din Stroesci; 18. Banca românéscă din Storojineţ.

* * *

Petrecerea românilor din Alba-Iulia, aranjată Duminecă în 23 Ianuariu v., precum ni se anunţă, a avut un succes moral şi material splendid.

* * *

O escursiune. In ḑilele din urmă mai mulţi deputaţi ai dietei ungare au făcut o escursiune la Agram, unde după rapórtele foilor magiare, au fost bine primiţi din partea deputaţilor croaţi şi a banului. Durerea foilor magiare este însĕ, că tocmai pe când preşedintele bar. Bánffy şi cu ceilalţi óspeţi au asistat la desbaterile din dieta croată, deputatul oposiţional Barcici „a înscenat o demonstraţiune paslavistă" întrebând pe preşedintele dietei croate, dacă acesta a felicitat în numele poporului croat pe ţar din incidentul însănătoşărei.

* * *

Un premiu de 5000 franci. Principele Nichita din Montenegru a adresat pe cale oficiósă tuturor guvernelor strĕine, mai ales însĕ ministerielor de esterne din Viena şi Londra, următórea însciinţare: Montenegro serbéză în 1896 iubileul de 200 ani de domnire a dinastiei Petrovicĭ-Njegos. Guvernul montenegrin va da cu acéstă ocasiune un premiu de 5000 franci aceluia, fie de orice naţiune, care va scrie cea mai bună istorie a Montenegrului dela 1696—1896. Terminul de însciinţare este până la 31 Dec. 1895.

* * *

Vîrsta ḑiarelor nóstre. Dăm următoriul tablou comparativ despre vêrsta ḑiarelor române esistente:

Ḑiarul cel mai vechiu e „Gazeta Transilvaniei" care e de 57 de ani. A doilea e „Telegraful român" (Sibiiu) de 42 ani, urméză „Românul" fundat de C. A. Rosetti şi care este acuma în al 38-lea an al vieţii sale. Urméză „Resboiul", care numără 18 ani de viaţă.

„L' Independance Roumaine" şi „Democratul" din Ploiesci vin la planul al treilea, cu 17 ani de viéţă.

„Vocea Botoşlanilor" ocupă locul al patrălea cu 5 ani de traiu

Apoi urméză: „Paloda" din Bêrlad „Galaţi" şi „Universul, 11 ani, „Tribuna 11 ani, „Voinţa Naţională" şi „Lupta, 10 ani, „Romänische Jahrbücher," „Curierul Român" din Botoşani şi Bomba din Brăila, 9 ani, „Voinţa Prahovei" din Ploeşci, 7 ani, „Adevĕrul," 5 ani, „Munca" şi „Egalitatea" Brăilei, 3 ani „Fóia Poporului" al doilea an „Ecoul Moldovei" şi „La Patrie" 3 ani, „Dreptatea şi Gorjul 2 ani, şi în sfêrşit ḑiarele, care n'au împlinit s'au nau decàt un an; „Ecoul Armatei", „Ţara": „Evenimentul, „Corespoudenţa româna", „Democraţia Română", „Viéţa", „Tribuna Liberală" „Dreptatea", Fóia Duminecii, Naţionalul, etc.

* * *

Limes alutanus. Cetim In „Timpul" Aflăm cu deosebită plăcere, că cercetările d-lui Tocilescu asupra aşeḑămintelor romane de pe malul Oltului şi a valului (limes) oltean, au atras băgarea de samă şi a Academiei de ştiinţe din Berlin.

Acest înalt institut de cultură, printr'o adresă formală către Academia română, arată, că cercetarea limesului oltén stă în strânsă legătură cu lucrările analoge întreprinse pentru limesul roman din Germania, ba chiar că ea póte fi mai însemnată în rezultate de cât tóte cele'lalte linii de apĕrare ale imperiului roman, şi în consecinţă rógă pe Academia română sĕ i-a sub protectórea ei îngrijire lucrările d-lui Tocilescu, care după cum ḑiee Academia berlineză a dat pentru sciiuţa anticităţii romane deja atâtea roduri.

Academia nóstră, în şedinţa s'a din 17 Decembre 1893, a decis ca cestiunea sĕ se recomande d-lui ministru al cultelor şi înstrucţiunei publice fiind vorba de o lucrare înternaţională şi de mare interes sciintific.

* * *

O dragoste veche. In ḑilele acestea a fost îngropat în Sătmar căpitanul in retragere Herman Smetea, care sĕ însurase înainte de asta cu doi ani, cu o fată care l'a asteptat 20 de ani cu dragostea. Căpitanul a murit lovit de apoplecsie, lăsând nemângâiată pe bătrâna sa Acésta însă neputând suporta viéţa fără dênsul în ḑiua de după înmormêntare şi-a pus sfîrşit vieţii şi suferinţelor, bênd o soluţiune de chibrituri, şi tăinduşi totodată cu un briciu vinele dela mâni.

* * *

Cas de mórte. In 21 l. c. în urma unui morb greu (tifus) a reposat în spitalul civil de aici elevul seminariului „Andreian" Georgiu Sasu din Urez (com. Făgăraşului) ascultătoriu de pedagogiă în anul I. Inmormêntarea s'a sĕvêrşit eri (Duminecă) participând corpul profesoral seminarial, precum şi elevii seminariali, cari au esecutat cântările obicinuite, — apoi părinţii şi câte-va rudenii ale reposatului. La actul înmormêntării au servit d-nii parochi: D. Cunţan, spiritual si profesor seminarial şi P. Simtion, parochul din suburbiul iosefin. Cuvêntul funebral l'a rostit profesorul seminarial dl Dr. P. Span. Fie i ţĕrîna uşóră.

— Eufrosina I. Ppopescu născ. Verzea după o scurtă suferinţă, împărtăşită fiind cu sf. taine şi-a dat nobilul sĕu suflat în mânile Creatorului în 20 l. c. în etate de 63 ani.

Despre acéstă durerósă şi ireparabilă pierdere încunoscinţéză adênc întristata familie pe tóte rudeniile, pe toţi amicii şi cunoscuţii decedatei.

Inmormântarea se va face Sêmbătă în 22 l. c st. v. după amiaḑi la 3 óra, conductul pornind din locuinţa proprie, Strada Căpitanului Nr. 22 (Schein), la cimiteriul gr. or. din Gróver, unde vor fi depuse rĕmăşiţele pământesci ale rĕposatei spre odichna eternă.

Braşov în 21 Iauuarin 1894 st. v.

Victor Popescu, advocat, Iosif Popescu inginer, Ioan Popescu, comptabil, Iuliu Popescu, funcţ. de bancă, Dr. Pompilie Popescu medic, Aurel Popescu, funcţionar, ca fii; Nicolae Gimbăşian comerciante şi Ioan P. Rĕsnovan, şef de poliţie, ca gineri. Otilia Gimbăşian născ. Popescu, Maria Răsnovan născ. Popcscu, Eugenia, Lucreţia, Elvira şi Augusta Popescu, ca fice. Luisa Popescu născ. Nasta, Valeria Popescu, născ. Pop, Eugenia Popescu, născ. Petroni ca nurori. Fiei ţĕrêna uşórá şi memoria binecuvêntată!

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc de la scóla gr. or. din Apold inf. învită la producţiunea scolară împreunată cu joc, care va avé loc Sâmbătă în 29 Ianuariu 1894 v. în edificiul scólei din Apold. Inceputul la 7 óre séra. Venitul e destinat în favorul înfiinţării bibliotecii scolare. Preţul de intrare dupa voinţă. Apoldul de jos, la 20 Ianuariu 1894. Ofertele marimóse ni se vor cuita pe cale ḑiaristică.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Calea ferată dela Feldióra incolo urmăresce cursul Oltului, străbate prin strîmtórea dela Rákos, ér dincolo de strîmtóre părăsesce valea Oltului şi apucă pe valea Homorodului. Homorodul isvoresce în Arghita, curge în direcţiune de méḑăḑi şi sĕ varsă în Olt. In apropiere de Homorod sĕ află aşeḑat Cohalmul, un orăşel săsesc-românesc, centrul scaunului săsesc de odinióră al Cohalmului.

Lângă orăşel sĕ nalţă o puternică stâncă singuratică de basalt, pe care sĕ află juvaerul Cohalmului, o frumósă şi veche cetate, încungiurată după înălţime cu trei rênduri de ziduri şi ici colo cu turnuri, în parte mare ruinate. De dóuĕ părţi, spre méḑănópte şi apus păreţii stâncei sunt prepişi, ér spre méḑăḑi şi resărit ea este încungiurată de casele orăşelului. Printre ele şi printre grădinile lor, cari sĕ acaţără pe cóstele stâncei până aprópe de zidul cetăţii, sĕ află calea ce ne conduce la cetate. Intrând în cetate, pe o pórtă mică, blănită cu table de fer, vom observa, că ea are trei părţi, cetatea de jos, de mijloc şi de sus, fie-care încungiurată cu ziduri. Aceste sĕ nalţă în anumită distanţă unul de asupra celuilalt; cele dinafară sunt aşeḑate pe marginea stâncei şi sĕ par a fi crescute din pământ, căci ele de vechime au aceaş colóre cu stânca, încât numai cu anevoe putem deosebi unde încétă creaţiunea naturei şi unde se începe cea omenéscă. In partea de jos a cetăţii sĕ află acum un măgăzin de slănină şi de bucate al locuitorilor din Cohalm, apoi o fântână adâncă şi locuinţa păzitoriului. In partea de mijloc au fost odinióră diferite zidiri de locuinţă, în cari sĕ adăpostiau locuitorii din împregiurime, când cetele duşmane năpădiau câmpilei ţĕrei; resturile lor sĕ mai vĕîncă. Partea cea mai frumósă este cetatea de sus, pe culme, cu o mică piață și o odaie, tocmai în vêrf. In ea, așa sĕ spune, a ședut în timpul din urmă un deregător, până ce ii s'a urît de singurătate și s'a mutat jos între ómeni. In edificiile din cetatea de mijloc sĕ aflau diregătorii până pe la sfîrșitul vécului trecut, când o parte a lor au fost ruinate de un orcan. Acum cetatea e pustie; singurii ei locuitori sunt păzitoriul cu familia și cu cânii sei credincioși, apoi paserile nopții, buhele și cucuveícele iubitóre de singurătate și de ruine vechi, părăsite.

Cetatea Cohalmului a fost zidită înainte de secolul al XIV-le și în decursul vécurilor viforóse a servit în mai multe rênduri de adăpost locuitorilor din scaunul Cohalmului. In unul din turnurile ei sĕ aflau acățate sus, pe la începutul vécului nostru, dóue cătuși de fer uriașe. Cine le-a pus acolo și ale cui mâni și picióre au fost ferecate cu ele, nimene nu scie. Tradiția însĕ ne spune originea lor. Sĕ ḑice adecă, că odinióră intrând óste turcéscă în Ardél și străbătênd până pe la Cohalm, căpitanul cercului Cohalm i-a i-a eșit spre întimpinare cu putere armată; crestinii însĕ au fost bătuți și căpitanul dimpreună cu mai mulți soți de luptă au căḑut în robie la turci. Ei au fost duși în Constantinopol, unde au fost puși în fére grele și aruncați în închisori întunecóse; numai arareori sĕ scoteau la lumina ḑilei, în curtea închisorii. La o ocasiune de aceste unul dintre robi, care fusese ca servitor la deregătoriile scaunului Cohalm, propuse fostului sĕu stăpân, căpitanului cercului sĕ fugă împreună din închisóre. „Sĕ asculți de mine, ḑise servitoriul, și sĕ faci ce-ți voiu ḑice eu și vei vedé că până mâne vom sosì aasă la Cohalm. — Căpitanul surise cu amar, dar sĕ înviorà, aducându-și aminte că servitoriul acasă la Cohalm era cunoscut ca vrăjitor. Sĕ decise deci a-i urma sfaturile și când servitoriul își repetà propunerea, îi spuse că s'a hotărît la fugă. Servitoriul atunci întinsĕ pe pământ mantaua sa rósă, rugà pe căpitan sĕ se așeḑe pe ea, sĕ-și închiḑă ochii și sĕ nu-i deschiḑă de loc până ce va ḑice el. Căpitanul împlini porunca. Și ce s'a întêmplat? Ei începură sĕ se nalțe în vĕzduh și sĕ sbóre ca dóuĕ paseri ușóre, trecênd în sbor ca gândul și ca vêntul, peste déluri și vălcele, spre plaiurile frumóse ale Arnélului. Și când sórele da ultimul sărut de raze cetății Cohalmului, cei doi robi de odată sĕ opriră. Și ce sĕ vaḑă? Erau pe pământul dorit al patriei, la marginea pădurii Cohalmului.

Bucuria lor a fost nespusă și spre aducere aminte despre scăparea lor, cătușele, cu cari au fost ferecați, le-au așeḑat în un turn al cetății. (Va urma).

Loterie.

Sâmbată în 3 Februariu n. 1894

Budapesta: 3 10 23 34 60

Nr. 281 [16] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Bonțida, prin acésta sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 17 cr.

Informațiuni mai detaiate despre aceste venite sĕ pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din acésta parochie până inclusive 8 ḑile înainte de ținerea sinodului electoral în scopul de a cânta și predica, eventual a sĕvêrși s. liturgie.

Deș, la 16 Noembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deș, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman m. p.,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

☞ în Timișóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

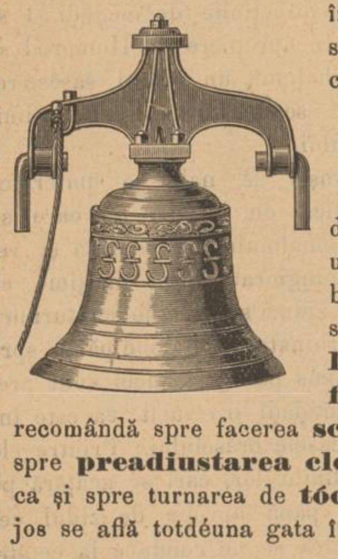

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 2—52

☞ *Preț-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște“.

Convocare.

P. T. membrii „Cassei de păstrare (reuniune) din Seliște“ sĕ convócă la ședința

adunării generale ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei, pe **Mercuri în 2/14 Februariu a. c.** la 2 óre p. m. în sala cea mare a scólei române gr. or. din Seliște, pe lângă următorul

Program:

1. Raportul general al direcțiunii și propunerile acesteia.
2. Starea bilanțului cu 31 Decembre 1893 și distribuirea profitului curat.
3. Raportul consiliului de inspecțiune și eventual propuneri.
4. Alegerea membrilor în consiliul de inspecțiune conf. §-lui 20 din statute.

Din ședința direcțiunii Cassei de păstrare (reuniune) în Seliște, ținută în 19/31 Ianuariu 1894.

[19] 1—2 **Direcțiunea.**

Bilanțul

cassei de păstrare (reuniune) în Sĕliște pe al X an de gestiune 1893.

Contul bilanțului.

Active.	fl. cr.	fl. cr.
Casa în numĕrar:	8,758.07	
Imprumuturi cu cavenți	132261.60	
Imprumuturi hipotecari	5,2315.60	
Efecte	3083.—	
Depuneri proprii .	1,190.36	
Diversi debitori .	181.79	197790.42
		197790.42

Pasive.	fl. cr.	fl. cr.
Depunerile membrilor (cap. social)	10.300.—	
Depuneri spre fructificare	16,1710.96	
Fondul de reservă	14,640.64	
Fondul de binefaceri	3,356.49	
Interese anticipate pro 1894 . . .	2680.13	
Diversi creditori .	15.53	192703.75
Profit curat . . .		5,086.67
		197790.42

Contul profitului și perderilor.

Eșite.	fl. cr.	fl. cr.
Interese la depuneri		6139.75
Spese:		
Salare, marce de presentă, remunerație .	852.12	
Imprimate, inserțiuni: recuisite de scris diverse	444.23	
Porto	13.06	1309.41
Contribuțiune:		
Directă	469.19	
10% după interese la depuneri	501.22	
Ecuivalent și darea drumului	58.87	
Competință de timbru și aruncuri cottense	44.91	1,074.19
Profit curat . . .		5,086.67
		13610.02

Venite.	fl. cr.	fl. cr
Profit transportat din anul trecut . . .		18.03
Interese:		
Dela împrumuturi cu cavenți	9,666.50	
Dela împrumuturi hipotecari	3,047.10	
Dela depuneri proprii	190.57	12,904.17
Provisiuni		683.82
Tacse de transcriere		4.—
		13610.02

Sĕliște, în 31 Decembre, 1893.

Dr. Nicolae Maier, președinte.
Nicolae Neamțu, secretariu.
Nicolae Mosora, cassariu.
Constantin Herța, comptabil.
Dimitrie Roman, v.-președ.
Ioan Comșa sen. membru al direcțiunei.
Dr. Nicolae Calefariu, membru al direcțiunei.
Bucur Comșa, membru al direcțiunei.
Nicolae Peligrad, membru al direcțiunei.

[20] 1—2

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am esaminat bilanțul present, precum și conto profitului și al perderilor și l'am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și ausiliare.

Ioan Banciu, membru al cons. de inspecț.
Ilie Hociotă, membru al cons. de inspecț.
Aron Gogonea, membru al cons. de inspecț.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Ghiriș—Turda

7.33	11.—	4.—	10.17	↓	Ghiriș	↑	5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37	↓	Turda	↑	4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42	↓	Carei-mare	↑	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30	↓	Zelău	↑	2.25	—	—	—

Sighișóră—Odorheiu

—	—	4.20	11.08	↓	Sighișóră	↑	10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50	↓	Odorheiu	↑	7.57	3.02	—	—

Arad—Timișóra

—	6.25	11.30	5.58	↓	Arad	↑	9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46	↓	Vinga	↑	9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39	↓	Timișóra	↑	8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10	↓	Simeria	↑	10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39	↓	Hațeg	↑	9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48	↓	Peroșeni	↑	5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—	↓		↑	—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—	↓	Vulcan	↑	—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—	↓	Lupeni	↑	—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane, *Nr. 11* Sibiiu, Joi, 27 Ianuariu (8 Februariu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adre a la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Ianuariu, 1894.

Sunt curióse la noi în Ungaria lucrurile; este înteresant cum s'a schimbat de câte-va decenii sentimentul publicului magiar. Diarele de mai înainte și cele de acum, diarele cari sunt espresiunea sentimentului public al unui popor, al unei societăți, ne dau în privința acésta dovedi fórte interesante; interesante cum sĕ încércă a se ascunde adevĕrul, ér de altă parte cum se dice una și sĕ face alta. Vom amintì adi două dintre aceste, cari ilustrézǎ în destul cele dise de noi mai sus. Inainte de acésta însĕ trebuie sĕ facem o mică digresiune. Trebuie sĕ amintim, că causa schimbării sentimentului poporului magiar, după cum credem noi și după cum arată tóte semnele, este influința ovreismului asupra stărilor din Ungaria; cel puțin de atunci sĕ observă o schimbare la poporul magiar, de când, după încheierea pactului dualistic, ovreii lingușind orgoliul magiarilor și profitând de încurcălile materiale, încet pe încetul au ajuns la putere, au ajuns a da tonul în multe privințe.

Diarele de mai nainte ale magiarilor erau conduse de idei liberale. Daca în vre-o țară de-a Europei apărea un curent sau sĕ ridica un bărbat de stat, care reclama autonomia vre-unei provincii sau pretindea restaurarea drepturilor avitice ale vre-unui popor, în pressa magiară tóte aceste aflau un puternic ecou, un glas amicabil, care adese trecea, după firea magiarului, până la esces întru apĕrarea și preamărirea respectivului bărbat și a pretensiunilor susținute de el.

Așa era mai nainte. Adi? Adi s'a schimbat tréba, adi foile magiare vorbesc numai per tangentem despre mișcările liberale din streinătate și le fac comentarii reutăcióse, batjocoritóre. Dovada cea mai eclatantă este moșnégul liberal Gladstone. Pe când tótă presa liberală lăuda și admira silințele lui Glaestone de-a da Irlandei autonomie și astfel a împăca și liniștí un popor, a-l face stăpân pe sortea sa, foile magiare scriiau și scrîu și acum când e vorba de Gladstone, în ton ironic, silindu sĕ din resputeri, a arĕta că ceea ce voiesce Gladstone cu Irlanda este un lucru netrebnic, periculos chiar pentru unitatea Engliterei. Pare-că nu e mai periculos a ținea un popor apĕsat, în nemulțămire, decât a-i da libertatea. Dar de giaba, presa magiară voia sĕ presinte lucrul așa, căci mai scii, s'o fi simțind cu musca pe căciulă.

Alt cas contrar de la acesta ne dă „Magy. Hirl.“ de eri, 6 Faur n. c. Acest diar din incidentul decapitării la Paris a anarchistului Vaillant scrie un prim-articol, în care, între altele aflăm următórele:

„Popórele ele își fac legile; puterea acésta nu o pot folosí spre mai bine, decât a crea legi escepționale? Escepțiunea este totdeuna nedreptate și totdeuna acela are drept, pe cine 'l lovesce. De apĕrat sĕ ne apĕrăm dar nu trebuie sĕ fim mici de suflet... Chemarea societății este: dreptate liniștită, ér nu oscilarea nedréptă provocată de frică, ghilotină, la care respunsul e bomba. Căci revoluția e ca hydra, dacă-i tai un cap, cresc în locul lui o mie de capete.

Ei bine, pe când presa magiară scie sĕ dea neste sfaturi cum sĕ cade europenilor, tot atunci ea aprόbă, ba saltă de bucurie, la stări și casuri analóge din patria nóstră, la mĕsuri aplicate pe nedrept față de noi. In Ardél este o lege electorală escepțională, susținută contra românilor, presa magiară o aprόbă; adunări de ale nóstre sunt oprite, procesele de presă urmézǎ cu grămada, frați de ai nostri stau cu anii în temnițe, foile nóstre sunt brevi manu suprimate, ca într'un stat despotic — și tóte aceste presa magiară le aprόbă, nu le combate.

Nu este acésta din partea presei micime de suflet?

Revista politică.

Foile din Budapesta se ocupă cu petrecerea Maj. Sale și constată cu mulțămire un deosebit interes, ce l'a avut Majestatea Sa în residența cea nouă. In dilele din urmă a fost primit în audiență ministrul Wekerle. Audiența a durat mai mult timp, în care ministrul a făcut relațiuni despre situațiune. Foile guvernamentale afirmă că ministrul s'a întors fórte mulțămit cu resultatul audienții și că posiția guvernului și politica lui sunt asigurate pe mai mult timp.

Maiestatea Sa a petrecut în Budapesta 19 dile, făcênd mai multe escursiuni de vênătóre la Gődőllő.

* * *

Scirile din Germania anunță érăși apropiata întâlnire a fostului caucelariu Bismarck cu împĕratul Wilhelm. Sĕ scie că Bismarck a fost óspele împĕratului în Berlin și acest eveniment s'a serbătorit în tótă Germania ca un cas epocal. Impĕratul a cedat vederilor fostului bărbat de stat și s'a conformat lor și pentru a avé liniște în lăuntrul țĕrei a invitat la curte pe bărbatul cel mai sĕrbătorit în Germania, care a făcut puternicul imperiu de astădi.

Nu ca contră visită din curtoasie e privită deci visita, ce o face împĕratul la principele Bismarck, ci ca un act prin care vrea sĕ dovedéscă, că tinĕrul monarch al unui stat așa de puternic sĕ conforméză sfaturilor bĕtrânului om de stat; de aici sĕ esplică, că întréga presă germană caută sĕ dea acestei visite o însĕmnătate mare politică.

După ultimele informațiuni terminul pentru visita nu e încă definit, cu tóte, că direcțiunnea căilor ferate a luat tóte mĕsurile, ca sĕ se pregătéscă un drum festiv până la locul unde petrece bĕtrânul Bismarck.

Un lucru însĕ sĕ constată de pe acum și sĕ socotesce drept urmare a întâlnirei, ce o a avut împĕratul cu Bismark. Acésta este convențiunea vamală cu Rusia.

Scirile din Berlin spun, că acéstă convențiune este ca și îmcheiată, că Germania și Rusia au ajuns la punctul hotărîtoriu în acéstă cestiune. Germania a cedat mult, fórte mult din pretensiunile sale, a acordat favoruri, de cari puține state sĕ pot bucura și tóte acestea în urma visitei lui Bismark sau după cum spun foile guvernamentale din Germania, în urma negoțierilor, din cari are profit mare și Germania.

In urma acestora spiritele par mai liniștite și relațiunile din imperiul german mai favorabile. Sĕ așteptă numai resultatul final, care se speră că va și urma cu tóte că Francia încă are un cuvênt cumpĕnitoriu în acéstă cestiune.

In Germania de altfel în timpii din urmă s'a înmulțit atât de mult proletariatul industrial, încât deci de mii de brațe stau fără nici o muncă, amenințând mereu ordinea publică și dând un contingent însemnat anarchiștilor. Ér alții desperați de sórtea lor miserabilă au emigrat și continuă mereu sĕ emigreze în America și în Africa de sud. Și în fine milióńele de muncitori se plâng mereu de scumpetea traiului pe de o parte și de ieftinătatea muncei pe de altă parte.

Produsele agricole ale Rusiei, n'au nici o piață mai apropiată ca cele din Suedia, Norvegia și Danemarca. Consumația din aceste țeri însĕ este inferior mai neînsemnată, decât prisosul de producțiune al Rusiei. Unde se póte găsi un debușeu sigur și stabil pentru acest prisos de producție? Numai în Germania, unde consumația este în aceeași proporție cu prisosul de producție din Rnsia.

Ce va fi acum când se va discuta convenția cu Rusia și când marii proprietari vor fi atât de crud isbiți în interesele lor?

Agrarii și conservatorii germani au dreptate sĕ combată convenția cu Rusia. Agricultura în Germania este fórte costisitóre, atât de costisitóre în cât pămêntul abia prοduce trei la sută în timpuri normale. Și dacă cerealele rusesci vor inunda piețele germane, cum óre vor susțině cerealele germane concurența cu

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Diak. Amin. Amin. Amin.

Și dupòcì Diakonlu plecă kaplu kàtrà Popa zice acista;

Aducĭ aminte de mine pekatoslu, sànte Stepàne!

Și se intorce la loklu unde stàtù mai nànte, lĕa și suflarĭul ĕarò prekum maĭ anteu

Ĕarò Popa se rogà incet:

Ka sò fie celor, karii se vor kuminekà spre trezirĕa sufletuluĭ, spre liertarĕa pekatelor, spre impreunarĕa ku Sàntul tĕu Spirtu, spre plinirĕa imperacieĭ cerurĭlor, spre inkrederĕa kàtrà tine, nu spre judekatà, seu spre kondàmnà: anke aducemu cie acista servire kuvèntàtore pentru repausŭ intru kredincà, Stramoșiĭ, Pàrinciĭ, Patriarchiĭ, Prezikètoriĭ, Apotoliĭ, Preinstiincàtoriĭ, Binevestitoriĭ, Màrturiĭ, Màrturitoriĭ, Apunàtorii, și pentrn tot sufletul dereptu, karele se servèrși intru bunà kredincà. Apoi timeĕazà sàntele Skunsorii, și zice ku boce mare:

Mai ales pre prĕasànta, korata, prabinekuvèntata, marita Stepàna nostra Zeunaskàtorĕa, și totudeuna Verginĕa Maria intru kàntàrĭ sò marimu.

Kàntàr. Se kade ku adeverat a fericì pre tine Zeunaskètore, totudeuna fericità, și ku totul nenevinovatà, și Muma Zeului nostru. Karĕa esti maĭ precĭuità dekàt Heruvimiĭ, și nesimelat maĭ màrità dekàt Serafimiĭ; karĕa nestrikat pre Zeu Kuvàntul naskușĭ; pre tine adeverata Zeunaskètore màrimu.

Ĕarò de este Liturgiĕa sàntului Vasilluĭ mare se kàntà dupò Tonlu 8. acista. De tine se bukòrà, karĕa esti plinà de don, tòtà faptura, adunarĕa angerĕaskà, și genlu omenesku; karĕa esti baserikà sàncità, și raĭu kuvàntàtorĭu lauda verginieĭ, din karĕa Zeu se intrupă, și prunku se fàkú, karele este maĭnànte viete Zelul nostru; kà sinlu tĕu se fakú skaon, și pànteklu tĕu maĭ desfàtat dekàt cerurĭle lu lukrà. De tine sĕ bukurà, karĕa esti plinà de don, totà faptura, màrire cie.

Ĕàrò in Joĭa mare se kàntà dupà Tonlu 6. acista.

Din ospecĭul Stepànuluĭ, și din mĕasa nemorietore venicĭ kredincĭoșilor la lok inaltu, ku kugetinalte sò ne indulcimu, ká preaînaltu din kuvèntul luĭ kunostemu, pre karele màrimu.

Ĕarò in Sàmbàta mare se kàntà dupà Tonlu 6. acista.

Nu te vaeta pentru mine, Mumà, kà vezĭ pre mine Fiul tĕu in gropà, pre karele lusași in pàntek fòrà de semincà kà me voiŭ skolà, și me voiŭ prĕamàrì, și voiŭ inalcà intru màrire ka un Zeu pre aceĭ, kariĭ ku kredincà, și ku amor pre tine neincetat màresku.

Ĕarò Diakonlu timeĕzà sànta Mĕasà impregĭur și Trupeĭle. Și se aduce aminte de morciĭ și de vii pre cari voeste. Ĕarò Popa se plĕakà, și se rogà incet. Pentru sàntul Ioan prezikètorĭul, și botezàtorĭul. Pentru sànciĭ, si prelaudaciĭ Apostolĭ. Pentru santul (kutare, a kàruĭ și reinimarĕa se face), și pentru tocĭ Sàncii teĭ, ku a kàror rogàcĭunĭ ne akopere, Zeule! și reinimà pre tocĭ adormiciĭ intru sperinca inviareĭ a vieceĭ vietosà. Aicĭ Popa aduce aminte pre vii, și pre morciĭ.

Pentru vii zice;

Pentru màntuirĕa, veglĕarĕa, și liertarĕa pekatelor a servuluĭ Zeuluĭ (N).

(Va urma.)

ele, câtă vreme aceste sunt scumpe şi cele dintâiu ieftine.

Posiţia guvernului german este dar de altfeliu penibilă. Cercurile agrare şi deputaţii conservatori vor desfăşura o energie fără sémă în parlamentul german, pentru zădărnicirea acestei convenţii, care urméză sĕ fie discutată în cursul lunii viitóre.

Deja cu ocasia discuţiei convenţiei cu România, conservatorii şi agrarii au aretat cât sunt de tari. O lună intréga a ţinut discuţia în secţiunile şi în şedinţele parlamentului în contra convenţiei cu România şi cancelarul Caprivi deşi a luat cuvêntul în mai multe rînduri, deşi a solicitat chiar şi concursul împĕratului Wilhelm abia a isbutit sĕ obţină câte-va voturi mai mult în favórea cnvenţiei cu România.

* * *

In ḑilele trecute ḑiariul „Köln. Ztg.“ spunea, că se aştéptă la o surprindere în Sêrbia. La acésta „Politik“ rĕspunde, că surprinderea din vorbă va fi, că regele, încercând înzadar de a câştiga la partidele sêrbesci o ţinută neatârnă tóre în lupta contra poporului, s'a hotărît în fine sĕ pâşéscă pe singura cale, care-i mai remâne în direcţiunea apucată, adecă sĕ facă o lovitură de stat asupra constituţiunei. Că mai curênd sau mai târḑiu regele Alecsandru va fi silit sĕ rupă drepturile constituţionale ale naţiunei, acésta de mult nu se trăgea la îndoiélă, şi nu va surprinde în fapt pe nime afară dóră pe cei dela graniţele Sêrbiei. Că se pregătesc în mod sistematic căile pentru o lovitură de stat în stil mare, o documentéză de altcum şi scirile mai recente din Sêrbia. Fóia oficiósă publică un ucas al regelui, prin care se dă o amnestiă generală pentru delictele de presă, întru cât sentinţele au întrat în putere de drept. Un alt ucaz dă amnestiă pentru tóte delictele comise în contra ordinei la alegeri în timpul pănă la 1 Apriliu 1893, fie că s'a enunţat deja sentinţa, fie că cercetarea este încă în suspens; acéstă amnestiă se referesce la acei funcţionari liberali de sub regimul Avakumuvici, cari la ordinul comisiunei de esecutare a scupcinei au fost traşi în cercetare, pentru-că au luat parte la nedreptăţile comise cu ocasunea alegerilor şi la falsificarea resultatului acelora.

Sasii şi naţionalităţile din Ungaria.

In timpul din urmă mai multe ḑiare au discutat despre situaţiunea poporului săsesc din Transilvania, carea o am sulevat şi noi din incidentul protestelor ce s'au ridicat din partea sasilor. Ḑiarelor române a rĕspuns „Kronstädter Zeitung“, afirmând că saşii nu pot merge mână în mână cu celelalte naţionalităţi. Ḑiarul din Bucuresci „Ţara“ încă a discutat acésta cestiune mai pe larg. Strecurându-se şi inesactităţi în articlul publicat, domnul director al „Albinei“ Parteniu Cosma a trimis numitului diariu următórea scrisóre drept rectificare şi lămurire, căreia i-se dă mare importanţă în tóte cercurile:

Sibiiu, 17 Ianuariu 1894.

Domnule Redactor!

In ḑiarul d-v. nr. 197 din 14 l. c. se publică un articol despre saşii din Transilvania, în care între alte multe inesactităţi se afirmă şi următórele:

„Adese-ori comitetul central al partidului naţional român din Transilvania a încercat sĕ încheie o alianţă cu saşii dar aceste încercări n'au isbutit, din causa aversiunii pronunţate a dlui Partrnie Cosma, fostului preşedinte al comitetului, în contra saşilor“.

In interesul adevĕrului istoric trebue sĕ constat, că în timpul cât am fost şi eu membru al comitetului central al partidului naţional, adecă de la conferenţa naţională din 1881, pănă la cea din 1884, nici-odată nici măcar vorbă n'a fost în comitet de a se încerca încheierea unei alianţe cu saşii.

Ce s'a petrecut dela 1884 încóce în sinul comitetului central în astă privinţă? — va se ḑică în 6 ani pănă la capitularea saşilor — nu şciu, dar trebue sĕ presupun, că nici în acest timp nu s'a ocupat comitetul cu acéstă temă, pentru-că, dacă numai pretinsa „aversiune“ a mea contra saşilor ar fi zădărnicit alianţa, cât timp eram membru şi presedinte al comitetului, de la 1884 încóce acea „aversiune“ n'a mai putut paralisa nici o acţiune a comitetului din care nu făceam parte.

Peste tot, autorul acelui articol este rĕu informat despre saşi, şi ca sĕ nu amintesc altele, retace causa principală a capitulării lor faţă cu magiarii, care a fost: ca sĕ capete mână liberă în aşa numita „universitate săséscă“, ceea-ce o au şi obţinut de la guvern în deplină mĕsură, o au şi astăḑi şi sunt fórte mulţămiţi, în cât şi la încheierea sesiunei ultime oratorul şi conducĕtorul lor a vorbit cuvinte fórte măgulitóre la adresa guvernului.

Rugându-ve sĕ bine-voiţi a da loc acestei rectificări în „Ţara“ şi sĕ primiţi asigurarea deosebitei mele consideraţiuni, sunt

Al d-vóstre

stimător

Parteniu Cosma. m. p.

La sistarea „Tribunei“ şi a „Fóiei Poporului“.

Cu privire la sistarea de nou a „Tribunei“ şi „Fóiei Poporului“, „P. Lloyd“ din 4 Februariu a, c. scrie următórele:

Procurorul suprem din Cluş, Vita Sândor, a făcut din nou arĕtare la judecătoria cercuală din Sibiiu, contra „Tribunei“. Obiectul arătărei este, că Ioan Popa Necşa, care a primit dela Eugen Brote dreptul de editor-proprietar al „Tribunei“, îşi face acum pedépsa de două luni, pentru delict de presă, în închisórea centrală din Sibiiu — prin urmare în înţelesul § 6 al ordinaţiunei ministrului de interne şi a ministrului de justiţie Nr. 1498 din 1871, el este lipsit de dreptul de-a eda, în acel timp, ori-ce fel de scriere periodică, şi astfel de câte-va ḑile „Tribuna“ apare fără editor-proprietar.

De altfel Ioan Popa Necşa a insinuat fişpanului comitatului Sibiiu, pe culegĕtorul sĕu Iosif Marschal, ca persónă, care în absenţa lui va fi rĕspunḑĕtor pentru edare. După-ce însĕ, conform punctelor 1—4 ai § 5 din ordinaţiunea citată, editor-proprietar trebue sĕ fie şi tipăritorul, şi fiind că despre posibilitatea de suplinirea acestuia nu este amintit în numita ordinaţiuue, procurorul de stat nu este aplecat de-a recunósce de legală acéstă procedere a „Tribunei“. In afaccrea acésta aşadară s'a ţinut pertractare la 1 l. c. înaintea judecătoriei cercuale din Sibiiu, care a durat până séra târḑiu. Procurorul suprem a fost substituit de viceprocurorul Ludovic Nagy. Apĕrâtor al acusatului, adus din închisóre, a fost advocatul Albert Arz; la pertractare a luat parte şi redactorul responsabil al „Tribunei“ Alecsandru Dordea.

Avêndu-se în vedere natura întreită a delictului acusatului, acesta — pe basa § 28 al procedurei de presă, valabilă în părţile ardelene — a fost pedepsit cu o amendă de 200 fl. pentru a căror plătire s'a făcut responsabilă şi cauţiunea fóiei. Tot odată a fost sistată din nou apariţiunea „Tribunei“, până la împlinirea condiţiunilor prescrise, şi pe basa § 31 din procedura de presă, s'a enunţat, că în cas, dacă fóia va mai apăré sub asemenea, sau alt titlu, înainte de împlinirea condiţiunilor obligătóre prin lege, fiesce-cărui numĕr i se va dicta pedépsă în bani de 100 fl. Hotărirea acésta e motivată cu deosebire, prin un cas precedent al lui Necşa deórece când odată „Tribuna“ a fost sistată a edat un numĕr sub titula Cronice In contra sentinţei acesteia au insinuat recurs atât acusatul, cât şi procurorul de stat; cel din urmă a cerut ea pedépsa sĕ se ridice la 500 fl.

Ieri a sosit la judecătoria cercuală de aici (Sibiiu) o nouă arătare a procuraturei supreme contra lui Ioan Popa Necşa pentru ḑiarul sĕu întitulat „Fóia Poporului“. Acéstă afacere, asemenea celei precedente, probabil, se va fini cu acelaşi resultat.

Noutăţi.

Academia romăna se va întruní anul acesta în sesiune generală la 15/27 Martiu. In sesiunea acésta are sĕ se facă recepţiunea dlui Tocilescu ales mai de mult şi a dlor Olanescu, Naum, Xenopol, Calinderu şi Babeş, cari s'au ales în sesiunea anului trecut Este însă probabil, că unele din aceste recepţiuni se vor amâna pe anul viitoriu căci nu prea va fi timp sĕ se pótă face tóte.

* * *

Averea Eforiei spitalelor civile din România. Averea Eforiei e fórte mare. Din venitul, pe care îl vom arăta aci, ori-cine póte calcula la ce cifră se ridică capitalul.

Din arendarea moşiilor, Eforia spitalelor civile încaséză anua 2,601.888 lei; din închirierea acaretelor suma de 50.929 lei, adecă un total de 2,652.817 lei.

Afară de asta Eforia mai are păduri întinse, dintre care cea mai mare parte sunt arendate pentru suma de 89.511 lei anual, ér restul esploatate şi producênd un venit de 75.000 lei. Tot din esplótarea salinelor, a păcurei, a pietrei, ete. Eforia mai încaséză suma de 197.893 de lei.

Intr'un cuvênt venitul total al acestei mari instituţiuni de bine-facere variéză între 3,000.000 şi 3,500.000 lei.

Afară de donaţiuni, cari în anul espirat au fost de 19.439 lei, Eforia mai primeşce subvenţiuni: de la stat 94 500 lei; de la alte autorităţi particulare 75.000 lei; de la biserica Icoana 4419 lei; de la primăria Bucuresci 8000 lei şi de la judeţul Prahova 3000; — în total 184.919, din cari 173,919 lei numai pentru ospiciul Mărcuţa.

Cheltuelile anuale ale Eforiei sĕ echilibréză cu veniturile. Ca anuitate a împrumutului de 2.000.000 lei, luaţi dela societatea Dacia-România, plătesce anual 162.164 lei, 7.000 lei procente la 100.000 lei, datoriţi cassei pensiunilor şi 45.000 lei, procente pe 6 luni la suma de 1.500.000 lei, împrumutaţi dela cassa de depuneri.

Personalul administraţiei centrale costă 362.460 lei, ér personalul tuturor spitalelor cuprins, medici, farmacisti, intendenţi, interni, preoţi, servitori etc. costă 553.650 lei

Eforia spitalelor civile are, în tóte spitalele ei. o mie dóue sute paturi. Aprocsimativ ea are anual în căutarea ei vr'o 14.500 de bolnavi. Afară d'asta, la consultaţiunile gratuite, ce se află la tóte spitalele Eforiei, vin zilnic, aprocsimativ, vr'o 500 persóne, ceea-ce face anual 180.000 de consultaţii gratuite. Medicamentele costă pe Eforie până la 94.000 lei anual, ér iluminatul, încălḑitul, transportul etc. costă 598—599 mii lei.

* * *

România şi Papa. Sub acest titlu cetim în „N. P- Journal“ următórele: Din Bucuresci sĕ scrie: După-ce a devenit în vacanţă scaunul archiepiscopesc catolic

---

Dr. Aurel Maniu.

In nóptea de 12/24 Ianuariu din anul acesta, a trecut la cele vecinice un fruntaş bănăţean al némului românesc, notarul public din Oraviţa, Dr. Aurel Maniu.

Cine din bănăţeni nu a cunoscut pe acest vrednic fiu al poporului românesc? Românii îl cunosceau cu toţii şi îl iubeau, căci în tótă vremea vieţii sale, pentru binele şi ajutorarea lor a trăit, de dragostea de ném a fost sufletul sĕu vecinic încălḑit şi fericirea poporului, din care făcea el parte i-a zăcut totdeauna la inimă.

Dr. Aurel Maniu a fost un bărbat de mare greutate în sînul némului nostru, şi dênsul a fost mult considerat şi preţuit chiar şi de străini, a fost un om de mare importanţă pe terenul public şi a ocupat înalte funcţiuni în diferite rênduri.

Ca om tinĕr încă, el a ocupat postul de notar public în Lugoş, şi la anul 1860 pe când constituţionalismul a fost introdus în patria nóstră după încetarea ababsolutismului, el a fost numit protonotar al comitatului Căraş.

In luptele nóstre naţionale Aurel Maniu a luat parte activă, şi a fost unul din membrii de căpetenie în acéstă luptă.

O însemnată parte i-sĕ cuvine ca merit, din reuşita luptei nóstre pentru despărţirea bisericii române de caa sêrbéscă, pentru scóterea bisericii nóstre de sub autoritatea şi de sub supremeţia bisericei sêrbesci şi înfiinţarea metropoliei române din Ardél şi Ungaria, cu reşedinţa în Sibiiu.

Grele au fost acele vremuri pentru poporul românesc, când biserica lui era în mâna archiereilor sêrbi, cari numiau preoţi români numai pe aceia cari le conveniau lor, — când românii nu puteau nici liturgia întrégă sĕ o asculte în limba lor, sĕ pótă ridica glasul lor de rugăciune către atotputernicul Dumneḑeu în limba lor materna. Averile bisericesci erau pe atunci în mânile sêrbilor şi deşi românii erau mai mulţi, aveau biserici mai sărace şi mai mici, ér poporul sêrbesc avea biserici bogate şi mari. Poporul sêrbesc şi el sufere ca şi cel romênesc, de aceleaşi neajunsuri pe cari némurile moştene le au îndurat pe acest pămênt din partea stăpânilor, dar archiereii lor au fost şi mai ales astăḑi sunt omeni, cari nu sunt la locul lor în fruntea bisericii, şi nu sĕ gândesc la nevoile poporului ci vânéză numai mărirea lor personală. In lupta românilor pentru despărţirea lor de sêrbi, şi pentru înfiinţarea bisericii nóstre autonome în frunte cu un metropolit român, a fost părtaş şi Aureliu Maniu, şi mult a ajutat prin înţelepciunea sa la deslegarea acestei afaceri.

Dr. Aureliu Maniu a fost şi deputat în camera ţĕrii, unde a fost trimis de poporul sĕu pentru ai representa dorinţele şi pretensiunilê. Cu multă demnitate a sciut ilustrul rĕposat sĕ represinte acolo pe cei ce l'au trimis.

Astăḑi însĕ poporul românesc din acéstă ţară nu e representat în dietă, căci conferinţa naţională a românilor, în care sunt fruntasii némului nostru aleşi de popor, a decis în adunarea sa dela 1881 ce s'a ţinut la Sibiiu, că poporul românesc nu sĕ mai luptă mai mult pe acésta cale, căci în contra stăpînirei care nu cruţă tóte mijlócele nelegale pentru înăbuşirea mişcărilor românilor pe acéstă cale, prin parlament românii nu pot lupta.

Acéstă hotărîre s'a luat la anul 1881 numai pentru românii cari locuiesc în Ardél, unde şi contribuţia pentru a putea avea dreptul de vot e de dóuĕ ori mai mare decât la noi. Dar în anul 1887 o altă adunare a poporului românesc a hotărît ca nici românii din Bănat şi din părţile Crişului şi Aradului, sĕ nu mai ia parte la alegeri.

Acéstă abţinere dela alegeri pentru dîetă sĕ numesce pasivitate, care astăḑi e decretată pentru toţi românii de sub coróna St. lui Stefan.

Multă inimă pentru causă românéscă a avut Aureliu Maniu, în tóte împrejurările el a dovedit dragoste pentru némul sĕu şi pentru biserica sa.

El a fost un vrednic părinte al săracilor, şi un mândru fiu al sfintei nóstre biserici.

Dela anul 1875 încóce Aureliu Maniu a fost notar public în Oraviţa, în care calitate a dovedit o sirguinţă şi vrednicie do model; el a fost fórte preţuit şi admirat de tótă lumea pentru înţelepciune şi sirguinţă, cari sĕ împărechiau în persóna lui. Din fire a fost un om fórte vioiu, priceput la tóte ale sale, un om cu care bucuros sta de vorbă ori şi cine.

El sĕ aprindea şi sĕ însufleţia de câte ori era vorbă de naţiunea română, pentru care a muncit cu tot zelul în cursul vieţii sale.

Aurel Maniu a fost un adevĕrat sprigínitor al ómenilor săraci cari la dânsul totdéuna găséu mângâiere,

Tinerimea nóstră o iubia fórte mult şi o ajutora prin dărnicia sa. Tineerimea era de aici, era dorinţa ca acest loc sĕ-l ocupe un preot de mir, deórece cei dintre archiepiscopii din urmă din ordul pasioniştilor au dat proselitismului mare avênt. Cu tóte acestea cardinalul conte Ladochowski a fost de altă părere şi la propunerea colegiului *de propaganda fide* a numit papa Leo XIII érăşi un călugăr pasionist de archiepiscop în Bucuresci. Regimul român e însĕ hotărît a nu întra în nici o relaţiune cu noul archiepiscop Msgr. de Angelis, a cărui denumire a fost contra voinţii regimului şi totodată a hotărît a sista dotaţiunea de 18.000 fr. pe séma archiepiscopatului. După cum se svonesce acum vaticanul între astfel de împregiurări s'a hotărît a ţiné cont de voinţa regimului. Msgr. Angelis va fi îmbiat a demisiona din postul oferit, după care va urma unul untitular nu din ordul pasionistilor, dar alegerea vaticanului într'aceea nu va cădé nici pe un candidat al regimului?!!

* * *

Unirea „Kulturegyleturilor“. Aḑi în 8 l. c. n. e mare tămbălău în Budapesta. Nu e vorba nici de mai mult, nici de mai puţin, decât de unirea tuturor „Kulturegyleturilor“ în un mare „Kulturegylet“ regnicolar, anume la sĕrbarea mileniului, aşa că Ungaria se va puté numí în al doilea mileniu în limba statului: „Kulturegylet-ország“. Planul, zemislit de mai nainte, este presentat acum de Dr. Kosztenszky Géza, secretariul Kulturegyletului, care „cultivă“ pe slovaci. In sensul acestui plan „Kulturegyletul regnicolar“ şi-ar estinde cercul de activitate asupra tuturor comitatelor cu poporaţiune micstă, unde s'ar înfiinţa filiale, cu avere proprie etc.

Ne mirăm numai, că Kulturegyleturile, cari după cum spun ele, au se se îngrigéscă de cultivarea elementului unguresc, ce trébă au cu comitatele cu poporaţiunea micstă.?

* * *

Numire. Ministrul de iustiţia a numit pe preotul gr. oriental Ioan Ursu, spiritual la institutul corecţional de stat din Aiud.

* * *

Implinindu-şi dl S. Albini pedépsa la Seghedin, cu trenul de eri dela prânḑ a sosit la Sibiiu.

* * *

Malversaţiune. Din Turda sĕ scrie, că cu câteva sĕptĕmâni mai nainte s'a aflat că oficialii dela băile de sare de acolo au comis malversaţiune de bani şi înşelătorii în contul erariului. Direcţiunea financiară a suspendat pe toţi oficialii şi a întrodus cercetare. Cercetarea a scos la ivélă date surprinḑĕtóre; a aflat, că oficialii în înţelegere comună au aşeḑat în maganize mai multă sare, decât s'a arĕtat în socoteli şi plusul l'au valorat în favorul lor; dela 1885 începênd au făcut abus şi la vênḑarea sărei defraudând bani. Suma malversată sĕ ḑice că ar fi la 100,000 fl. In urma acesteia procuratura a dispus arestarea oficialilor de manipulaţiune şi sĕ mai aştéptă şl alte arestări.

* * *

Esecutare. Precând foile francese anunţau, că anarchistul Vaillant e agraţiat dela mórte, scirile telegrafice ce sosesc aḑi anunţă că Vaillant a fost esecutat prin ghilotină. Aprobarea sentinţii de esecutare s'a ţinut precum se vede în secret.

* * *

Din Gazetar—Domnitor. La aceeaşi înălţime de asupra suprafeţii mării, ca şi Rio de Ianeiro dar la o depărtare de câteva sute de chilometrii, sĕ înalţă din mare două insule. Una este de stânci pleşuve numai, ér ceealaltă e o frumósă câmpie percursă de un riuleţ. Numirea acesteia e Trinidad şi în ea găsim unele vechi colonii portugheze. Nu demult a debarcat un gazetariu pe acéstă insulă, şi a beut, din apa vâlcelii şi s'a rĕcorit în iarba bogată a insulei. Apoi s'a dus la New-York, a luat o fată bogată de nevastă, şi a vestit la tótă lumea, că el a luat în proprietatea sa insula fără stăpân, şi el s'a făcut domnitorul insulei Trinidad. Actul prin care sĕ proclamă de Domnitor, e făcut în tótă regula; a constituit şi o cancelarie regală, care se fie sub conducerea sa, dar care e încă în New-York. Proclamaţia sa sĕ termină cu apelul la tóte ţĕrile, sĕ fie recunoscut de Domnitor al Trinidadei.

Gazetarul care astăḑi e Domnitor, e un frances, cu numele Hard-Hickey.

* * *

Cas de mórte. Renumitul medic din Viena şi unul dintre cei mai vestiţi profesori Dr. Billroth a murit în Abazia, din îngrăşare de inimă.

---

lumea pentru care el sĕ însufleţia, căci tinerimea unui ném este viitoriul acelui ném şi vĕḑênd el tinerimea română cu câtă bărbăţie întră în valea vieţii, luptând pentru drepturile némului sĕu, ḑilele anilor sĕi i sĕ înseninau, căci vedea o vigurósă tinerime, care alături cu bărbaţii de frunte, lupta în acelaşi rênd pentru acelaşi ideal al poporului nostru, pentru sânta dreptate.

Mórtea lui Aureliu Maniu e o pe dere simţită a poporului nostru.

Un om de frunte, un român bun şi un cuvios fiu al bisericii nóstre, un activ şi înţelept funcţionar a trecut din acéstă lume.

Rĕmăşiţele lui pământesci în timpul cât au stat pe catafalc, au fost împodobite cu coróne dela o mulţime de autorităţi, prietenii şi cunoscuţii iau trimis cununi, şi adrese de condolenţe intristatei sale familii, cunoscuţi şi admiratori, de prin tóte părţile pe unde a străbătut trista scire a morţii sale.

Dorim némului nostru mulţi bărbaţi cum a fost Aurel Maniu, ér deasupra mormêntului ilustrului decedat ḑicem: Sĕ-i fie aminţirea vecinică!

Din „Fóia de Duminecă“ a „Dreptăţii“.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Alba-Iulia, 5 Faur n. 1893,

On. d-le redactor! Petrecerea arangiată de românii din Alba-Iulia în scopul întemeiărei unui fond scolar pentru scóla română gr. or. a avut un succes splendid — şi a întrecut aşteptările cele mai optimiste.

Comitetul arangiator în frunte cu presidentul Ioan Fulea au luat tóte disposiţiile ca sĕ asigure reuşita.

Sala dela „Ungaria“ frumos decorată, căluşerii nostri bine pregătiţi, imitaţiunile date la timp, şi închegarea unui grup de ómeni, cari şi-au pus de próblemă ridicarea a tot ce e al nostru din starea de amorţélă, ce a durmit până bine de curênd, au fost atâtea garanţii că prestigiul nostru al românilor chiar aici în inima Ardélului are sĕ fie ridicat şi în cele sociale, precum îmbucurător avênt a luat în tóte celelalte direcţiuni.

Increderea şi stima, de care se bucură actualii conducĕtori la publicul mare, a asigurat reuşita petrecerei.

Preste 40 oficeri au luat parte la petrecere în frunte cu general majorul Lehmann, colonelul Knezevics, sub colonelul Alt, majorul Mărginean, căpitanii Bişu, Onciu, Russu etc. etc.

Dintre căpeteniile politice au onorat petrecerea cu presenţa lor primariul Albei-Iulia Novák, deputatul dietal Mohay, căpitanul Roşca, preşedintele tribunalului Nemes, judele Gerasim şi o mulţime de alţi strĕini — din clasa inteligentă.

Petrecerea a durat până în ḑori de ḑi, — romana şi cuadrilul şi după pausă au fost jucate în câte 2 colóne de câte 50 părechi, arangiatorii, învĕţătorii din tract şi din Sebeş 'şi-au împlinit rola cu acurateţă, şi pe când tóte balurile date de magiari în sesonul acesta au fost puţin cercetate, la petrecerea românilor abia mai aflai loc în sală şi în odăile laterale.

Au participat şi preste 10 preoţi rom-catolici, profesori gimnasiali în frunte cu canonicul Imets, şi cu secretariul episcopesc Dr. Vass.

Intre dame am observat: pe dómnele Knezevics, soţie de colonel în mătasă rosa, Mohay mătasă crem, d-na Alt mătasă négră, dómna Ioan Cirlea mătasă négră, d-na Petru Cirlea mătasă rosa, d-na Iosif Cirlea mătasă négră cu crem, d-na Fulea mătasă cenuşie, d-na Iliescu mătasă albă, d-na Löv născ. Moldovan mătasă drapp, d-na Gerasim mătasă négră, d-na Dr. Gerasim mătasă violetă, d-na Florescu mătasă négră, d-na Tézi mătasă albă, d-na Rozor mătasă négră; ér în costum au fost d-nele Curescu Ursa etc.

Dintre d-şóre în costum am observat pe:

Lucreţia Coşeriu (ţĕrănesc), d-şóra Gerasim (ţeránesc), Victoria Roşca (ţeránesc), Irina Muntean (ţerănesc), Sabina Bitea (sĕlistenesc), Aurelia Dărămuşiu (sĕliştenesc), Eugenia Dobrescu (ţerănesc), Aurelia Cirlea (sĕliştenesc), E. Marciac (ţerănesc), Macsim (sĕliştenesc), R. Cutean (ţerănesc), ér celelalte au fost în toalete elegante de bal.

Protopresbiterul-paroch Ivan — şi cu preşedintele petrecerei, au primit pe generalul şi pe celelalte căpetenii eclesiastice şi civile.

Intre păhare se părea omului, că raporturile încordate dintre români şi magiari ca prin farmec au încetat, căci veselă era societatea, veseli bĕtrâni şi tineri, şi ai nostri cu încredere în vitalitatea nóstră şi în puterea nóstră de a cuceri — făceau pe domnul casei.

La 12 óre s'a jucat „Căluşerul“ şi „Bătuta“ în costume noue, anume făcute prin dl comerciant P. S. Cirlea. Aceste jocuri au stors admiraţiunea tuturor celor presenţi, — căci cu o precisiune mai clară nu se vor fi mai jucat cândva, ca în acésta sĕră, onóre vĕtafului Antoniu Cricovan.

Intre pausele de joc, abia pe neobservate s'au vêndut şi cele 300 de bilete pentru „tombolă“, şi au urmat sortarea obiectelor — celor 20 de câştiguri.

Drăgălaşa fiică a protopresbiterului nostru, — Veturia Ivan, în costum ţerănesc, a tras numerii din urnă.

Când s'a terminat sortarea obiectelor alese cu mult gust de dómnele Fulea, Cirlea — şi şi-a vĕzut fiecare norocul — a urmat pausă.

Inainte de aşeḑarea la masă un grup de tineri s'a postat în mijlocul salei şi sub conducerea parochului Iliescu au intonat un „Deşteptă-te Române“ încât rĕsuna sala. Damele şi damicelele s'au asociat şi ele la grupul cântăreţilor şi prin glasul lor ângeresc au ridicat entusiasmul la culme.

„Pe voi vĕ nimicira a pismei rĕutate“ cântat cu mare jale grupul cântăreţilor şi fără voie făcênd o ochire prin sală am observat că lipsesc dela petrecere toţi advocaţii români uniţi din Alba-Iulia, şi durerea a ajuns la culme, căci protopopul şi preotul unit din loc încă tot asemenea nu s'au arĕtat.

Bag'sémă petrecerea s'a fost dat în favorul intemeierei unui fond scolar gr. ortodocs şi uniţii nu vor întemeiarea unui atare fond.

Venitul brut a întrecut suma de 260 fl. — şi vr'o 150 fl. vor rĕmâné pe séma scólei române greco ortodocse.

Vom continua în butul tuturor pedecilor, ce ni se pun, vom rumpe tóte beţele din róte ca carul sĕ umble şi cu încredere în bravii conducători — vom merge pe căile pornite, căci pe aceste căi, isbânda ni-e sigură.

I. R.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

La pólele stâncei cu cetatea sĕ află isvóre de apă puciósă, unde sunt întocmiri de scaldă. Apa acestora, de o temperatură de 10⁰ C., sĕ folosesce cu succes cu deosebire contra bólelor de reumatism.

De pe culmea stâncei, de lângă căsciόra cea pustie, avem o privelişte fórte frumósă asupra împrejurimii. Spre méḑăḑi, în depărtarea albăstrie sĕ nalţă munţii Ţerei-Bârsei şi ai Făgăraşului, la pólele lor vedem estinḑêndu-sĕ o parte din şesul de pe Olt, apoi în apropiere ţinutul deluroscolinos, cu păduri frumóse pe cóstele şi culmile înălţimilor. Spre rĕsărit privirea ne pătrunde în strîmtórea Oltului de la Rákos, ér jos în vale, la pólele stâncei, sĕ estinde orăşelul Cohalm, cu stradele şi casele sale curate şi bine îngrigite şi încunjurat cu frumóse păduri de stejar.

Cohalmul are 2775 de locuitori, dintre cari a treia parte sunt români. Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. or. (al Cohalmului), de care sĕ ţin 21 parochii cu mai multe filii şi cu 14,391 de credincioşi.

Intorcêndu-ne îndĕrĕpt la jurul mai apropiat al Braşovului, la Ţara-Bârsei, de la Braşov spre resărit, în depărtare de vre-o óră dăm de Săcele. Săcelele sunt şepte sate, aşeḑate în sir lângă olaltă la pólele muntelui Piatra-Mare. Patru din ele şi anume: Bacifalu, Turcheş, Cernat şi Satulung formézá o grupă, nefiind despărţite de către olaltă decât prin câte un părĕu, ér celelalte trei, cari sĕ numesc Tărlungeni, Zizin şi Purcăreni sunt aşeḑate ceva mai departe şi separate unele de altele. Dintre ele cele mai mari şi mai însĕmnate sunt Satulung şi Cernatul. Aceste am puté ḑice că formézá centrul Săcelelor.

In Satulung sĕ află dóue scóle normale superióre române, cu mai mulţi învĕţători şi o scólă de stat poporală şi de lemnărie. In Cernat se ţine têrgul de sĕptămână al Săcelelor. Afară de aceste mai este însemnat şi Zizinul, unde sĕ află isvóre de apă minerală şi întocmiri de scaldă.

Săcelele au 20.803 locuitori, dintre cari aprópe jumĕtate sunt români, ér ceialalţi sunt ciangăi. Ciangăii sunt unguri (sĕcui) aşeḑaţi în cele şepte sate săcelene prin secolul al XV-lea. Ei au un dialect propriu al lor, amestecat cu cuvinte române şi sunt de religiunea evangelică. Portul, jocurile şi multe datine şi obiceiuri ale lor sunt românesci şi toţi vorbesc şi românesce..

Ocupaţiunea de frunte a românilor săceleni este economia de vite şi în special oieritul. Bărbaţii cu turmele lor de oi trăiesc mai mult la munte şi în România. In timpul mai nou, de când s'a scumpit păşunatul şi cu economia de vite nu merge aşa de bine, au început a se aplica unii la negoţ şi s'au aşeḑat în România, în diferite oraşe. Ocupaţiunea principală a lor însĕ este şi acum oieritul. Ca oieri ei sĕ numesc mocani, spre deosebire de ceialalţi oieri, de moroienii de pe la Bran şi de ţuţuienii (mărginenii) din jurul Sibiiului. Tot mocani sĕ numesc şi oierii din Treiscaune, anume cei din Covasna şi Breţcu, cari au acelaş mod de traiu, acelaş port, aceleaş datine şi obiceiuri, ca şi românii din Săcele. O nuansare, ca sĕ o numim aşa, s'ar putea marca la mocani numai întru atâta, că cu cât ne depărtăm dela Braşov şi respective dela Săcele spre Secuime cu atât modul lor de traiu apare mai patriarchal, mai neînfluinţat de civilisaţia oraşelor.

Étă cum sĕ esprimă în privinţa acésta un bun cunoscĕtor al mocanilor, G. Pitiş:

„Cercetând cu deamăruntul ocupaţiunea, limba, credinţele, obiceiurile şi portul românilor de pe cósta Carpaţilor, începênd dela românii din Scheiu (Braşov) şi până departe în Sĕcuime, până dincolo de Covasna, până la Breţcu, dobândesci convingerea despre unitatea acestora într'un timp nu tocmai depărtat. Găsim apoi asemănare la românii din Rĕsnov, Cristian etc. Şi dacă mergi mai departe nu poţi sĕ nu recunosci asemănare în port şi obiceiuri, în urma contactului celui des, între toţi acestia şi între românii de pe tótă valea Prahovei.

Perderea portului, a obiceiurilor şi ocupaţiunilor, se începe în Scheiu — cum e şi natural, fiind la oraş — apoi trece la Seceleni şi pătrunde încetul cu încetul până la Breţcu. Ca esemple între altele avem: Intr'un timp, de când abea mai ţin ómenii minte, în Scheiu erau fórte mulţi economi de vite; aḑi în Săcele abia mai sunt jumĕtate din câţi erau înainte, de óre-ce mulţi au trecut cu totul în România, în Dobrogea sau Basarabia. — Nu se ţine minte, ca în Braşov sĕ fi purtat femeile conciu; în Săcele s'a părăsit abia de vre-o cinciḑeci de ani, pe când în Covasna şi Breţcu sunt femei bĕtrâne care îl mai pórtă. Gimbirul (cârpă de legat în cap) a fost adoptat mai întâi de femeile din Schei, apoi de cele din Săcele; aḑi îl găsim până dincolo de Ţara Bârsei şi pe valea Prahovei până la Comarnic". (Va urma)

Nr. 281 [16] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Bonţida, prin acésta sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 17 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre aceste venite sĕ pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale înstruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din acésta parochie până inclusive 8 ḑile înainte de ţinerea sinodului electoral în scopul de a cânta şi predica, eventual a sĕvêrşi s. liturgie.

Deş, la 16 Noembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman m. p,
protopresbiter.

Nr. 740. [15] 2—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa a III-a la culromân, protopresbiteratul Sighişórei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑila dela prima publicare în organul archidiecesei „Telegraful Român“.

Emolumentele împrennate cu acest post şi statorite de comitetul parochial concernent la 30 Decembre 1893, sunt 393 fl. 50 cr.

Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni mai detaiate despre acsta parochiă la oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii suntpoftiţi a-şi asterne petiţiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protovresbiteral până la terminul susindicat.

Sighişóra, la 31 Decembre, 1893.

Oficiul prtopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţĕlegere cu comìtetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 81/1894 [21] 1—1

Publicaţiune.

Conform §-lui 124 din „Regulamentul de procedură judecătoréscă în cause matrimoniali“ se aduce la cunoscinţă publică, că Maria Nicolae Nicóră din Apoldul-de-jos — protopresbiteratul Mercurei — s'a despărţit pentru totdeuna de pribegitul ei bărbat Moise Cojocariu tot de acolo, prin sentenţa Consistoriului ar chidiecesan din28 Septembre, Nr. 5449 B.

Mercurea la 24 Ianuarie 1894.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea,

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 166. 2—3 [10]

Publicaţiune

În 10 Februariu 1894 st. n., la 9 óre a. m., se vor vinde pe calea licitărei publice în faţa locului — **Valea-Dobrei — 178 jumĕtăţi italienesci de lemne de fag pentru foc**, cam 180 stângini metrici.

Reşinari în 27 Ianuariu 1894.

Primăria comunală.

Convocare.

Domnii acţionari ai „Institutului de credit şi economii Sebeşana“ societate pe acţii sĕ învită prin acésta conform §-lui 18 al statutelor societăţii la a

VI-a adunare generală ordinară,

ce sĕ va ţiné în Sas-Sebeş la **25 Martiu a. c. n.** la 2 óre postmeridiane în localul institutului.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunei.
2. Raportul despre încheiarea compturilor şi raportul comitetului de supraveghiare.
3. Statorirea bilanţului şi hotărîri asupra distribuirei şi solvirei câştigului curat.
4. Ficsarea marcelor de presenţă pe anul curent.
5. Alegerea a doi membrii în direcţiune, eşiţi în urma sorţirei (§ 31 din statute).
6. Propunerea direcţiunei pentru înfiinţarea unui fond de pensiune pentru amploiaţii institutului, votarea statutelor acestui fond şi decisiune privitóre la dotarea acestui fond.
7. Eventuale propuneri făcute conform §-lui 28 lit, *g* din statute.

Domnii acţionari, cari în sensul §-lui 20 şi 21 din statutele societăţii voesc a participa la adunare in persónă sau prin plenipotenţiaţi; sunt rugăţi a-şi depune acţiile şi eventualele doveḑi de plenipotenţă, cel mult până în 24 Martiu a. c. n. la casa institutului în Sas-Sebeş.

Sas-Sebeş, în 26 Ianuariu, 1894.

[22] 1—1

Direcţiunea institutului.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕlişte“.

Convocare.

P. T. membrii „Cassei de păstrare (reuniune) din Selişte“ sĕ convócă la şedinţa

adunării generale ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei, pe **Mercuri în 2/14 Februariu a. c.** la 2 óre p. m. în sala cea mare a scólei române gr. or. din Selişte, pe lângă următorul

Program:

1. Raportul general al direcţiunii şi propunerile acesteia.
2. Starea bilanţului cu 31 Decembre 1893 şi distribuirea profitului curat.
3. Raportul consiliului de inspecţiune şi eventual propuneri.
4. Alegerea membrilor în consiliul de inspecţiune conf. §-lui 20 din statute.

Din şedinţa direcţiunii Cassei de păstrare (reuniune) în Selişte, ţinută în 19/31 Ianuariu 1894.

[19] 2—2

Direcţiunea.

Bilanţul

cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlişte pe al X an de gestiune 1893.

Contul bilanţului.

Active.	fl. cr.	fl cr.
Casa în numĕrar:	8,758.07	
Imprumuturi cu caventi	132261.60	
Imprumuturi hipotecari	5,2315.60	
Efecte	3083.—	
Depuneri proprii	1,190.36	
Diversi debitori	181.79	197790.42
		197790.42

Pasive.	fl. cr.	fl. cr.
Depunerile membrilor (cap. social)	10.300.—	
Depuneri spre fructificare	16,1710.96	
Fondul de reservă	14,640.64	
Fondul de binefaceri	3,356.49	
Interese anticipate pro 1894	2680.13	
Diversi creditori	15.53	192703.75
Profit curat		5,086.67
		197790.42

Contul profitului şi perderilor.

Eşite.	fl. cr.	fl. cr.
Interese la depuneri		6139.75
Spese:		
Salare, marce de presentă, remuneraţie	852.12	
Imprimate, inserţiuni: recuisite de scris diverse	444.23	
Porto	13.06	1309 41
Contribuţiune:		
Directă	469.19	
10% după interese la depuneri	501.22	
Ecuivalent şi darea drumului	58.87	
Competinţă de timbru şi aruncuri cottense	44.91	1,074.19
Profit curat		5,086.67
		13610.02

Venite.	fl. cr.	fl. cr
Profit transportat din anul trecut		18.03
Interese:		
Dela împrumuturi cu cavenţi	9,666.50	
Dela împrumuturi hipotecari	3,047.10	
Dela depuneri proprii	190.57	12,904.17
Provisiuni		683.82
Tacse de transcriere		4.—
		13610.02

Sĕlişte, în 31 Decembre, 1893.

Dr. Nicolae Maier, preşedinte. **Nicolae Neamţu,** secretariu. **Nicolae Mosora,** cassariu. **Constantin Herţa,** compabil.

Dimitrie Roman, v.-preşed. **Ioan Comşa** sen. membru al direcţiunei. **Dr. Nicolae Calefariu,** membru al direcţiunei.

Bucur Comşa, membru al direcţiunei. **Nicolae Peligrad,** membru al direcţiunei.

[20] 2—2

Subsemnatul consiliu de inspecţiune am esaminat bilanţul present, precum şi conto profitului şi al perderilor şi l'am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi ausiliare.

Ioan Banciu, membru al cons. de inspecţ. **Ilie Hociotă,** membru al cons. de inspecţ. **Aron Gogonea,** membru al cons. de inspecţ.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		↓	Ghiriş	↑		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		↓	Turda	↑		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		↓	Carei-mare	↑		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		↓	Zelău	↑		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		↓	Sighişóră	↑		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		↓	Odorheiu	↑		7.57	3.02	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		↓	Arad	↑		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		↓	Vinga	↑		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		↓	Timişóra	↑		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		↓	Simeria	↑		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		↓	Haţeg	↑		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		↓	Peroşeni	↑		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—		↓		↑		—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		↓	Vulcan	↑		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		↓	Lupeni	↑		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

---

Redactor responsabil Silvestru Moldova
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu, Sâmbătă, 29 Ianuariu (10 Februariu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adre a la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Ianuariu, 1894.

E mare bucuria în Israil, foile guvernamentale „liberale“ și cele kossuthiste din capitală și din provincie saltă de bucurie. Invingerea e a nóstră, strigă ele, sórtea proiectului căsătoriei civile e hotărîtă, e asigurată.

La acéstă convingere au ajuns foile în urma celor întîmplate în ședința dietei din 6 Februarin c. prin care totodată s'a încheiat sesiunea a dóua a dietei, anunțându-se începerea nóuei sesiuni preste 2 ḑile, adecă în 8 Februariu c.

Comisiunea justițiară s'a grăbit a percurge și termina desbaterile asupra proiectului de căsătorie, căci guvernul însista, ca proiectul sĕ se subșternă cât mai curênd dietei și adecă în decursul acestei sesiuni. Acésta s'a întêmplat în ședința din 6 Februariu c. Raportorul comisiunei presentând proiectul dimpreună cu raportul comisiunei și cu alte acte, între cari douĕ voturi separate, ale lui Veszter și Polonyi, a rugat dieta, ca sĕ-l puie la ordinea ḑilei, lăsând la o parte desbaterea lui în secțiuni, ér ḑiua de pertractare sĕ o ficseze mai târḑiu.

Asupra acestei propuneri s'a născut discusiune, mai mult sau mai puțin pătimașă, s'a votat și resultatul votării a fost, că s'a primit propunerea raportorului comisiunii justițiare, făcută în sensul regulamentului. Ugron și Apponyi au fost de părere, că acésta nu e corect, nu e in sensul regulamentului, de a se hotărí la finea unei sesinni parlamentare punerea la ordinea ḑilei a unui obiect și modul lui de pertractare pentru sesiunea următóre, deóre-ce o sesiune nu póte preiudica altei sesiuni. Cu tóte aceste a fost primită părerea raportorului, precum am ḑis, cu mare maioritate. Și cine a compus maioritatea? De astădată nu singuri guvernamentalii, cari spiginesc proiectele bisericesci, căci aceștia ar fi fost în minoritate, ci au fost ajutați de oposiție și anume de kossuthisti. Deputații de partida independistă s'au sculat toți, dimpreună cu guvernamentalii „liberali“, când a venit la decidere cestiunea amintită mai sus.

Dacă deci sĕ va purcede tot astfeliu și când sĕ va pertracta proiectul, atunci el va deveni lege. Étă de unde sĕ nasce bucuria foilor „liberale“ și kossuthiste.

Astfel d. e. „Egyetértés“ e încântat de acest resultat și-l preamăresce între altele astfel:

„Intr'adevĕr a fost o scenă măréță cea de aḑi. S'a desfășurat puterea cea mare a principiilor, față de care au apărut de tot mici politicii adunați în o grămadă fără principii De mult n'am observat un astfel de act înălțător în dieta nóstră. Abia ne aducem aminte, că în sala parlamentului nostru sĕ fi fost însuflețite spiritele de sentimentul liberalismului curat, ca aḑi. Ne remâne pentru totdeuna în memorie aspectul, ce 'l a oferit aḑi dieta, când însuflețirea taberei uriașe a liberalismului a spĕriat și adus la strimtóre pe reacționari.“

Și așa mai departe și în cor și celelalte foi, mergênd de astădată kossuthistii cu „liberalii“ de la guvern mână în mână.

Maioritatea țerii nu vrea proiectele, a fost însĕ destul sĕ sĕ accentueze că devenind ele lege, va profita magiarisarea ca „liberalii“ kossuthisti, cu „liberalii“ guvernamentali, altcum cei mai mari antagonisti, sĕ-și dea mâna și sĕ impună țerii legi nepotrivite cu firea marei maiorităţi a cetățenilor.

Revista politică.

Ḑiarele radicale din Sêrbia se întărîtă din ce în ce mai mult, așa că ele sunt pline de articole provocătóre și revoluționare. Persóna regelui este aspru criticată, ér persóna ex-regelui Milan este mereu atacată în terminii cei mai violenți.

Principalul organ radical „Odiec“ a publicat în ultimul sĕu numĕr un articol violent în contra ex-regelui Milan, pe car 'l presintă drept un spion periculos al Austro-Ungariei. Organul radical merge până a admite ideia, că Milan este plătit din fondurile secrete ale ministeriului de esterne din Viena. Acest articol închee cu următórele:

„Nici Sêrbia, nici radicalii nu vor capitula nici odată Acela, care nu se póte împĕca cu dorințele și aspirațiunile poporului sêrb, n'are decât sĕ plece din țară, căci poporul sêrbesc nu póte părăsi acest pământ, dar nici sĕ se dea sclăviei.

„Kölnische Zeitung“ a trimis la Belgrad pe unul din principalii sĕi redactori, pentru a urmări evenimentele, ce se desfășóră în regatul sêrb.

De la acest corespondent, care a fost introdus prin tóte cercurile politice „Kölnische Zeitung“ primesce scirea, că radicalii din districtul Sabatz au cumpĕrat tóte armele, revolverele, piștólele și puștile de pe la comercianți.

Cercurile din Belgrad se tem, că prima mișcare revoluționară va porni din districtul Sabatz, unde spiritele printre țĕrani sunt fórte agitate.

Ex-regele Milan, vĕḑênd iritația enormă, ce domnesce prin tótă Sêrbia în contra sa și ascultând pe membri corpului diplomatic, a hotărît sĕ părăséscă Belgradul și sĕ se întórcă la Paris.

Pe de altă parte unii inzistă ca sĕ se cheme regina Natalia la Belgrad, căci ea avênd o popularitate imensă, prin presența sa ar putea linisci spiritele.

* * *

O scire din Petersburg anunță, că în cercurile guvernului rusesc bărbații de influență se ocupă cu încorporarea Finlandiei la Rusia, respective cu restringerea constituțiunei finlandeze sau chiar cu sugrumarea acesteia. Cu tóte, că țarul de repetite ori a declarat, că nu voiesce sĕ știrbéscă constituția finlandesilor, totuși aceștia au dat de repețite-ori espresiune plângerilor lor, că constituția este atacată. In cea din urmă ședință a dietei finlandeze, Kurten, representantul cetățănimei, a ridicat acuse grave contra guvernului rusesc, care atacă constituția finlandesă In urma acésta ḑiarele rusesci „Novoje Vremja“ și „Moscovskija Vjedomosti“ provócă, prin articuli vehemenți pe guvernul rusesc, ca sĕ ia mĕsuri aspre de represiune contra dietei din Finlanda.

* * *

Ḑiarul rusesc „Moskowski Viedomosti“ într'o revistă, ce o face asupra evenimentelor din anul trecut, sustine că cea mai mare întêmplare în acel an a fost visita marinarilor ruși la Toulon și fraternisarea lor cu francesii. Acest eveniment este hotărîtor și pentru situația européna. Rusia și Francia vĕd prin alianța lor garantată pacea europénă, și în acéstă pace își vĕd ele condițiunile înflorirei lor interióre. Nu-i vorbă, dacă va fi necesariu sĕ ne apĕram onórea și întregitatea țerilor nóstre cu arma în mână vom face-o, considerând un asemenea rĕsboiu ca un lucru nedelăturabil. Amintita fóiă termină, ḑicênd, că cu cât va dura mai mult pacea europénă, cu atât mai tari vor deveni Rusia și Francia; susținerea păcei armoniază dar pe deplin cu dorințele acestor douĕ state.

„Novoje Vremja“, esaminând raporturile esterióre ale Franciei, ḑice: că dela căderea împĕrăției a doua, Francia nici odată nu a stat așa de bine, ca acuma prin strînsa ei legătură cu Rusia. Prin situațiunea interióră a celor douĕ state ale triplei alianțe, Italia și Austro-Ungaria, se eschide ori-ce posibiliate de a-se conturba pacea europénă. Intre tóte statele auropene, nelăsând afară nici chiar pe Anglia nici un stat nu póte sĕ privéscă astăḑi așa de mulțămit în viitor, ca Francia.

Aspirațiunile naționale-politice ale românilor din Ungaria.

Sub acéstă titulă a publicat dl prof. și deputat dietal Dr. I. H. Schwicker, în fóia periodică din Budapesta

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Pentru morcii zice:

Pentru rekietlu, și lietarĕa sufletuluĭ servuluĭ tĕu (N) in lok luminos, unde nu este dorere, neci suspin, așeze pre el Zeul nostru și rekiete pre el, unde străluceste lumina faceĭ teeĭ. Ankè ne rogàmu cie, reinimà Domne totà Episkopiĕa dereptumàricilor, kariĭ anvĕacà dereptu kuvèntul adeverluĭ tĕu, totà Popimĕa, intru Hristos Diakoniĕa, și totà cĕata popĕaskà. Ankè aducem cie acista servire kuvèntàtore pentru lume. Pentru sànta dekomunà, și apostolĕaskà baserikà. Pentru aceĭ, kariĭ intru koracie și intru onoratà cetàcĭune petrek viaca. Pentru binekredincĭoșiĭ, și Hristosamàtoriĭ imperaciĭ, și regiĭ nostriĭ. Pentru totà kurtĕa, și ostimĕa lor. Dà lor Domne! pacĭuità regiune, ka și noĭ intru linetatĕa lor sò petrecemu viacà linà, și kietà intru totà pietate, și onestate.

Ĕarò Diakonlu se intorce kàtrà Ușia sántului Altarĭu, care Orarĭul ku marginĕa degitelor treĭ, și zice: Și pre tocĭ, și pre tote.

Kàntàr: Și pre tocĭ și pre tote.

Ĕarò Popa zice ku boce. Anteu reinimà, Domne! pre Archiepiskoplu nostru (N). pre karele donĕazà sàntelor tele bazericĭ in pace intreg, onorat sanètos, intru zile indelungate, dereptu só indereptezе kuvèntul adeverluĭ tĕu

Și Diakonlu, karele stà inàntĕa Ușieĭ, zice: Pre prĕasàntitlŭ Mitropolit, au Episkop (kare va fi) și pentru prĕa kuvioslu Popa (N), karele aduce aciste sànte donuri. Pentru màntuirĕa prĕapiecilor, și de Zeu veglĕatoriuluĭ imperatuluĭ, regeluĭ nostru și pentru tocĭ, și pentru tote.

Kàntàr. Și pentru tocĭ, și pentru tote.

Popa se rogà incet

Aducĭ aminte, Domne! de urba acista, intru carĕa viecuimu, și de tote cetàcile, și cenuturile și de kariĭ ku kredincà viecuesku intrènsele. Aducĭ aminte Domne! de naitorii, și kaletoriĭ, de nepotincĭoșiĭ, și de lukràroriĭ, de prinșiĭ, și de màntuirĕa lor. Aducĭ aminte, Domne! de kariĭ aduku donuri, și faku bine intru sàntele tele basericĭ și de kariĭ și aduku aminte de seracii și preste noĭ tocĭ tramite miseliile tele.

Și a dà noè ku unà gurà, și ku unà inimà à màri, și a kàntá prĕaprecĭuit, și de mare kuviincă numele tĕu, a Tatàluĭ, și a Fiuluĭ, și a Sàntulu Spirtu, akum, și totudeuna, și in vietele vietelor Kàntàr. Amin.

Popa se intorce la Ușia binekuvèntà și zice ku boce:

Și só fie miseliile marelui Zeu, și Màntuitorluĭ nostru Isus Hristos ku noĭ tocĭ Kàntàr. Și ku Spirtul tĕu.

Și Diakonlu, de este, ese aforà, ĕarò de nu este, Popà, stà in loklu datinat, și zice:

Noĭ, kariĭ pre toci, Sàncĭĭ reinimà, ĕaró și ĕarò Domnuluĭ só ne rogàmu.

Kàntàr Domne misele.

Diak Pentru precĭuitele donuri kare se aduserà și se sancirà Domnului sò ne rogème Kàntàr. Domne misele.

Diak. Ka omamàtoriu Zeul nostru, karele primí pre dènsele in sàntul suprecereskul, și incelegètorlu sĕu arzel, intru odor bineplacut spirtual sò ne tramite noè zeaskà miselie, și donlu prĕasàntuluĭ Spirtu, Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàr Domne misele

(Va urma.)

„Westöstliche Rundschau“ (fasc. 2) un articol privitor la noi românii, pe care îl dăm mai la vale în traducere.

Étă ce scrie dl Schwicker:

In ultimul deceniu opiniunea publică a aflat de repeţite ori ocasiune de a sě ocupa în presa europénă cu aşa numita: „cestiune română din Ungaria şi Transilvania“. Motiv la acésta au dat mai ales plângerile ridicate din partea unei partide din regatul român pentru apěsările, violentările şi persecuţiunile, cărora românii din Ungaria şi Transilvania ar fi espuşi aşa de mult, încât ei ar fi ameninţaţi în limba şi naţionalitatea lor, în drepturile naturali şi cetăţěnesci, în posesiunea lor, adecă în întrégă esistenţa lor spirituală şi materială. In contra acestor stări provócă acusatorii interesul popórelor din apus. Nu mai puţin de zelos sě face agitaţiune şi în sinul poporului românesc. Dincolo şi dincóce de Carpaţi sě face acéstă agitaţiune mai ales în douě direcţiuni: deoparte ca pe românii din Ungaria tot mai mult înstrěinaţi de patria lor şi de instituţiunile ei legale, sě-i pună în contradicţie cu acelea şi sě destepte în ei simţemintul, care sě fie ridicat la convingere dominantă, că în Ungaria ei sunt scurtaţi în drepturile lor naturali şi cetăţěnesci şi în libertatea lor; sunt păgubiţi şi dejosiţi ér pe de altă parte pentru ca în toţi românii din Ungaria şi din regatul transcarpatin sě se susţină vie şi puternică consciinţa solidarităţii, ca românismul, după ei ameninţat, sě fie apěrat şi sě realiseze acel vis despre unirea celor 12 milióne de români în un stat.

Studiul acesta n'are menirea de a da o atenţiune mai însemnată acastor plângeri pătimaşe şi acestor agitări, ce sě fac într'o parte a presei din România cu o asprime, din ce în ce mai mare, mai ales dela intemeierea regatului de acolo, cu atât mai puţin vrem sě urmărim acelea agitaţiuni, intreprinse şi continuate şi acuma în scopul de a sumuţa pe românii din Ungaria şi a câştiga opiniunea publică a Europei, din comitetul „iredentei române“ din Bucuresci ori a „Ligei“, a „tinerimei academice din Bucuresci şi Iaşi şi a altor congrese şi adunări.

Tema nóstră se restringe, întru a esamina imparţial acelea aspiraţiuni naţionale ale românilor din Ungaria şi Transilvania, cari s'au publicat în formă autentică ca adevěrata espresiune a dorinţelor şi gravaminelor părţii dătătóre de ton a românilor. Inţelegem sub acésta hotăririle conferinţelor naţiouali ţinute de repeţite ori în Sibiiu şi apoi „Memorandul“, pe care o deputaţiune în numele acelei conferinţe a vrut sě-l predee Maiestăţii Sale regale în luna lui Maiu 1892 fără însě de a putea îndeplini acest mandat primit dela conferinţă.

Compunerea şi predarea unui atare „Memorand gravaminal“ corespunde unei hotăriri a conferinţii naţionale române ţinută la 1887 care sună:

Comitetul central ales de conferinţă nu s'a putut însě hotări la esecutarea acelui conclus, fiindcă s'a ivit îndoélă că óre consult ar fi a trimite memorandul înaintea tronului în timpul acela. De aceea comitetul s'a adresat cătră conferinţa naţională, care prin hotărirea ei dela 28 Oct. 1890 a aprobat ţinuta comitetului, dăr i-a încredinţat totodată compunerea şi publicarea unui Memorand, care sě cuprindă tóte gravaminele naţiunei române. Substernerea unui Memorand la Corónă însě ar fi de amênat pe un timp potrivit. Comitetul central a desbătut cestiunea predării unui atare Memorand în mai multe şedinţe. (Oct. 1890 Ianuariu şi Maiu 1891), şi totdeuna cu mare maioritate s'a declarat, că nu e potrivit timpul pentru acéstă substernere.

Acéstă ţinută de asteptare a maiorităţii se înţelege n'a plăcut ultraistilor şi din partea lor s'a deschis mai întâiu în presa din Bucuresci, după aceea în Tribuna din Sibiiu o campanie în contra comitetului. . .

In massa poporului românesc agitaţiunea acésta a aflat bun teren, pentrucă aci ori ce ocasiune e binevenită pentru a da espresiune cât sě póte de sgomotósă neîndestulirii generale, ce fără îndoiélă esistă. Pe lângă aceea, şi împrejurarea acésta trebue dcosebit luată în considerare la judecarea politicei românilor, nu trebue sě trecem cu vederea, că în poporul acesta pe basa esperinţiei este atât de înrădăcinată convingerea, că numai „Impěratul“ ar puté sě-i ajute din starea lor deplorabilă. In târdiarea cu Memorandul a putut prin urmare sě fie fórte uşor folosită din partea ómenilor „Tribunei“ spre a împrăştia neîncredere faţă de conducětorii de pănă acuma. Maioritatea comitetului nu a păşit la timp, nice cu destulă energie în contra acestor aţiţări şi astfel în conferinţa naţională dela 20 Ianuariu 1892 a apucat tonul mai aspru al tribunistilor de asupra, ceea-ce dovedesce şi conclusul despre predarea unui „Memorand gravaminal“ Corónei.

Partea mai moderată a conferenţei, a dat ocasiune, ca pentru observarea solidarităţii în partidă şi a unanimităţii coclusiunilor conferinţei sě se facă încă în sinul comisiunei de 40 o votisare de probă ceea ce păna aci era un lucru ne mai audit. Acéstă votisare de probă avu de resultat, că în locul propunerii de mai nainte s'a hotărit: ca Memorandul sě fie asternut fără amênare. Minoritatea s'a supus acestei hotăriri, pe care şi plenul conferenţei a primit'o cu unanimitate. Din acéstă istorie a Memorandului român dat Corónei, douě lucruri apar după părerea nóstră cu tótă siguritatea. Unul este faptul, că în esenţa părerilor politice a principiilor şi aspiraţiunilor, precum şi în ţinuta faţă de instituţiunile şi stările legale din Ungaria, la poporul românesc nu esistă nici o deosěbire. Părerea ce sě ridică ici colea, ca şi când prin formarea unei partide naţionale mai moderate s'ar puté conturba sau nimici unitatea acésta, e respinsă cu tótă hotărirea chiar din partea cea mai competentă. Dr. Alesandru Mocsonyi, astădi fără îndoială un bărbat dintre cei mai cu influinţă între români, cunoscut ca adevěratul conducětor al aşa numiţilor moderaţi, sě esprimă într'o scrisóre din August 1893 în următorul mod: „în legătură cu acéstă de nou dovedita solidaritate a partidului naţional, pentru a împrăscia anumite ilusiuni, pe cari sě pare, că şi le fac în taběră contrară — adecă: taběra magiară respective amicală guvernului — aş mai observa ceva, adecă că acéstă solidaritate este păn acum unicul resultat real al luptei nóstre aşa de îndelungate şi grele, că ea este unica armă puternică, ce o avem în mână. Apoi e totuşi o pretenţiune prea mare a astepta dela noi, ca în mijlocul luptei sě aruncăm acéstă armă numai pentruca sě facem prin acésta o plăcere contrarilor“.

(Va urma).

† Teodor Billroth.

Cel maì însemnat profesor al facultăţii de medicină din Viena, unul dintre cei mai de frunte chirurgi ai timpului nostru, Teodor Bilroth a murit în Abbazia, precum am amintit în nrul trecut al fóiei nóstre.

Bilroth s'a născut în insula Rügen la anul 1829. Studiile gimnasiale şi le-a făcut în Greifswald, aici şi-a început şi studiul de medicină, pe care apoi la continuat în Göttinga şi l'a terminat la Berlin, unde a fost promovat de dr. la 1852. Mai completându-şi cunoscinţele în Viena şi Paris, Bilroth s'a aşedat la 1853 în Berlin, ca medic practic. Pe acésta carieră nu i-a succes însě norocul, căci în cele dintâi dóue luni de dile n'a avut nici un pacient. In curênd însě a fost denumit de asistent la clinică şi de aci înainte el a desvoltat o activitate fórte mare. La 1856 a fost denumit de profesor privat de chirurgie în Berlin, la 1859 tot ca atare la Zürich, ér la 1867 după ce a fost chemat la mai multe universităţi, unde însě nu s'a dus, a urmat învitării guvernului austriac şi a venit la Viena ca profesor la facultatea de medicină, unde a rěmas pănă acum.

Billroth a fost un geniu creator, a cărui nume va rěmâné neperitor, încunjurat de aureola măririi. Prima lui carte chirurgică a dat o direcţie nóuă sciinţei chirurgice. Unul dintre cele mai mari merite ale lui este, că el a întrodus publicarea scientifică şi faptică a evenimentelor clinice.

Billroth în rapórtele anuale sě nisuia a arěta sincer progresele clinicei, fără considerare la operaţiuni succese sau nesuccese In Viena a edat opera sa epocală: Coccobacterica septica, în care se cuprinde o muncă, ostenélă şi putere neměsurată. In ea a desvoltat în ce constă strepto-coccus şi prin acésta a pus basă unei ere cu totul nóuě cercetărilor clinice şi teoretice. De o însěmnătate mare sunt invenţiunile lui Billroth făcute pe terenul technicei clinice şi cine sě ocupă adi cu studii clinice, la tot pasul sě întâlnesce cu doctrinele lui Billroth. Reposatul a creat mai departe o eră nóuă prin operaţiile lui de renume universal, prin estirparea gâtlejului, estirparea guşei, cu operaţiunile ce le-a făcut în stomach şi în intestine, cu operarea dela uterus vaginalis, cu operaţiunile făcute la rărunchi, fiere, ficat etc.

Ca operator cu seriositatea şi destoinicia sa a însufleţit şi pe colegii sěi de specialitate. La masa de operaţiune era încungiurat de sute de studenţi şi medici, adunaţi în Viena din tóte părţile lumei. In mijlocul acestei mulţimi iritate, stătea liniştit savantul profesor şi din gura lui nu se audia nici o vorbă dură, cum de altfel obvinea la operatorii din scóla veche. Destoinicia mânii sale era neîntrecută şi ordinea, ce domnia la operaţiunile lui era esemplară.

Dar cu tóte aceste i-s'a întêmplat şi lui, că pacienţi operaţi au murit în decursul operaţiunii.

Billroth a avut mai multe decoraţiuni.

El a lăsat după sine trei fete. Vestea morţii lui a produs o adêncă întristare în Viena şi asistentul sěu a fost aşa de pătruns de acésta scire, încât abia a putut afla cuvinte, ca sě o comunice cu ceialalţi medici.

Stéguri negre arborate pe edificiile Vienei, vesteau marea perdere a sciinţei medicale. Ca operator mare Billroth a fost cunoscut în tótă lumea şi era chemat pentru operaţiuni chiar şi afară de Europa. Odată a mers pentru o operaţiune la Alesandria în Egipet, fiind însoţit între alţii şi de un asistent al sěu român, dacă nu ne înşelăm de dl dr. Bogdan.

Numele lui era aşa de cunoscut pretutindenea, încât se povestea, că cineva din America i-a adresat o epistolă, dar nesciind în care oraş sě află, a scris pe adresă numai atâta: Billroth, Europa, şi epistola i-a fost înmanuată în Viena.

Silvan.

Noutăţi.

Logodnă în casa domnitóre. Scirile din Viena anunţă, că moştenitoriul de corónă al Italiei se va logodi în curênd cu fica cea mai mare a archiducelui Iosif. Scirile însě pănă acum nu se confirmă din parte autorisată.

* * *

Catastrofă în fabrica de fer din Reşiţa. In fabrica de fer a căilor ferate austro-ungare din Reşiţa s'a întêmplat o grósnică catastrofă în nóptea din Sâmbăta trecută. Când întreg oraşul durmia, o teribilă huruitură a deşteptat pe toţi locuitorii. Intr'un minut tótă lumea a fost în picióre şi a alergat pe stradă. Mulţi credeau, că e cutremur, dar fumul, ce se ridica în forma unei turle désupra clădirei fabricei căilor ferate austro-ungare, a indicat catastrofa. Fabrica era fără coperiş şi în jurul ei erau děrîmate tóte clădirile. Huruiala s'a întêmplat într'un mod fórte estraordinar, dice „Dreptatea“. Ferul topit,

---

Traian.

— Conferinţa d-lui Gr. G. Tocilescu. —

Duminecă în 16 Ianuariu, s'a înagurat, după cum am anunţat, seria conferinţelor la Ateneu.

Sala cea vastă era literalmente plină; atât lojile cât şi fotoliurile erau ocupate de un public ales şi cult.

Pe scenă în drépta şi în stânga tribunei erau aşedate: bustul lui Traian adus de d. Esarcu din Roma şi o restauraţiune în miniatură a monumentului dela Adam Klissi, făcută după indicaţiunile d-lui profesor Tocilescu.

După o scurtă cuvêntare întroductivă a d-lui Esarcu, activul vice-preşedinte al Ateneului, prin care prezintă publicului numeros, bustul adus de d-sa din Italia, d. profesor Grigorie Tocilescu, savantul nostru academian ia cuvêntul spre a deschide seria conferinţelor, desvoltându-şi interesantul şi sugestivul sěu subiect despre Traian.

La apariţiunea conferenţiarului, sala îl salută prin o salvă de aplause îndelungate.

Ţinem a constata de la început, că acéstă conferenţă a produs un efect din cele mai bune asupra alesului auditoriu atât prin espunerea cea scintifică a subiectului si prin limpezimea ideilor, cât şi printr'o formă caldă şi elegantă, aşa că de la început chiar a sciut sě captiveze atentiunea întregului public asistent.

Sonor şi clar, d. Tocilescu începe şi din ce în ce espunerea se încăldesce şi o comunicaţie de simpatie se stabilesce între conferenţiar şi auditor.

Mai întâi eruditul profesor arată locul, ce ocupă Traian în istoria românilor. Cu competinţa sa cunoscută, arată evenimentul unic petrecut în istoria lumei ca o ţéră întrégă cucerită cu armele sě devie nu numai o provincie, dar în acelaşi timp şi o colonie romană, adecă o parte din însăşi naţiunea stăpânitóre.

Acest eveniment unic e esplicat de d. profesor Tocilescu prin faptul, că Traian în cuceririle sale a trebuit sě ia la Dunăre měsuri escepţionale: Sě nu se încrédă în populaţiunea indigenă, care putea deveni periculósă fiind la marginea imperinlui ci sě aducă colonii deja romanisate, conscienţa faptului acestuia a fost nascerea unei naţionalităţi eminamente latine, ceea-ce nu s'a întêmplat nici în Galia nici în Spania, unde a fost o romanisare, ér nu o colonîsare.

De aceea şi memoria lui Traian este aşa de vie în amintirea poporului român, numele sěu stă pană adi întipărit mai pe fie-ce bucată de teritoriu pe unde au trecut legiunile romane, de la grămedile de zăpadă, troene, la drumurile şi valurile de pământ — troiene, până la brîul de stele înfipte pe bolta ceréscă: Calea lui Traian.

După aceea d. Tocilescu dovedesce cum poporul român a comunicat némurilor, cu care a fost în atingere amintirea lui Traian mai cu sémă slavilor, cari l'au pus chiar printre dei si 'l cântă până astădi în legendele şi cântecele lor bătrânesci. Conferinţarul indică numirile topice cu numele Traian din peninsula balcanică şi încheie partea întâiu a conferinţei sale prin analisa frumósei legende a poporului român despre Traian sau domnul de Rouă.

Astfel dupa conferinţiar cestiunea originei naţionalităţei române nu a fost numai o cestiune curat sciintifică ci cu drept cuvênt observă, o cestiune de viéţă şi în acelaşi timp eminamente politică.

In epoca de renaşcere a României, bărbaţii nostri politici din generaţiunea trecută — s'au îndreptat la Occident pentru a reclama dreptul de viéţă a unei naţiuni şi cel mai temeinic document pe care au sprijinit cererile lor, a fost originea latină a naţionalităţii române. De acésta a ţinut sémă Europa apusénă, care prin tractatul din Paris a aşternut basele României viitóre, tot de acésta se va ţiné pururea compt, căci este absolut necesară, pentru ecuilibrul european, esistenţa unui Stat romônesc la gurile Dunărei, ca zid despărţitor între cele dóuě lumi slave. Astfel conchide dl Tocilescu, însemnata-i argumentare, originea latină a naţionalităţii române este un fapt care predomină întréga istorie a poporului românesc, în trecut ca şi în viitor.

* * *

In partea a dóua a conferinţei sale, după ce aruncă o privire asupra predecesorilor lui Traian la tronul Romei caracterisând domnia fiecăruia, şi în special a lui Domiţian, care micşoréză armata tocmai în minutul, când popórele barbare încălcau hotarěle imperiului la Rhon şi Dunăre, — d. Tocilescu presintă în chip magistral personalitatea lui Traian: ca om, ca împěrat, în localul de topire, în loc sĕ curgă în forme din retorturi, a curs în canalurile din apropiere pline cu apă. Ferul topit fiind de o infierbinţélă enormă, deodată a prefăcut apa în aburi, şi acésta a pricinuit huruitura. Catastrofa a răpit douĕ vieţi omenesci; afară de acésta mai mulţi au suferit contusiuni mai mult sau mai puţin periculóse.

* * *

Liberalii la Lipova. „Patrioţii“ din Lipova au pus la cale o manifestaţie pentru proiectele de lege bisericesci. La aceea manifestaţie au luat parte atât de puţini „patrioţi“, încât, când părintele protopresbiter V. Hamsea intrà în sală cu vre-o 200 de alegĕtori români, curăgioşii jidani săriră pe ferestri afară şi asa ispravnicilor statului, cu tóte-că au adus şi 8 gendarmi, nu le-a succes sĕ ia nici o resoluţiune. Ca contra manifestanţi pe lângă români au fost şi nemţii catolici, cari au venit în frunte cu abatele lor.

* * *

Cardinali. Din Roma se scrie, că papa a decis sĕ numéscă 6 cardinali italieni şi doi strĕini. Sporirea cardinalilor italieni a devenit neapărată, deóre-ce cardinali italieni astăḑi sunt 32, ér străini 30, şi uşor s'ar puté întêmpla ca la o eventuală alegere de papă sĕ reuşéşcă un cardinal strĕin.

* * *

Inspector de scóle unguresc pentru comitatul Făgăraşului este numit, deocamdată ca provisoriu, directorul scólei civile de stat de la Făgăraş, cu numele Váró Benjámin.

* * *

Ţéră liberă. In Viena s'a format o societate sub titlul de „Societate internaţională de ţéră liberă“. Scopul acestei societăţi este resolvarea practică a prolemelor sociale. Ea are deja numeroşi aderenţi prin tóte părţile lumei.

Resolvarea problemelor sociale vrea s'o facă acéstă societate prin înfiinţarea unei colonii în interiorul Africei, anume în curênd descoperita Chenia, un platou imens şi fórte bogat. Colonia se va crea pe basa coservării celor mai întinse drepturi individuale.

Pentru tóte aceste Chenia este fórte bună, căci pămêntul ei este bogat şi producător, clima ei este în permanenţă primăvăratecă şi până acum n'a fost locuită de loc.

Englitera a cărei proprietate e Chenia a promis din partea sa protegiarea coloniei, asigurând cea mai desĕvêrşită libertate colonistilor.

Societatea a trimis în tóte părţile Europei un apel călduros, prin care cere concursul moral şi material al tuturor filantropilor pentru aducerea la îndeplinire a acestui scop nobil.

Apelul sfirsesce prin următórele:

„Succesul acestei întreprinderi este în interesul tuturor acelora, fără deosebire de naţionalitate, de posiţie socială şi de religiune, cari cred într'un viitor mai fericit al omenimei.

Ori-ce fel de lămuriri despre scopul şi organisaţia societăţii se dau ori cui, dacă se va adresa la comitetul societăţii: Viena VIII, Langegasse, Nr. 53.

După înfiinţarea cu succes a coloniei societatea va convoca un congres internaţional în vr'o capitală a Europei, la care vor fi învitaţi toţi partizanii acestei idei.

S'au mai făcut asemenea încercări, dar ele n'au isbutit. De astă dată însĕ, practica se va face pe un teren mai întins şi cu mijlóce mai mari şi socialistii speră, că vor isbuti.

Suntem şi noi curioşi sĕ vedem ce resultate va da acest nou stat şi cum va fi el cârmuit, căci atunci se va vedea întru cât plângerile socialiştilor în contra actualei organisaţii sociale sunt întemeiete.

Odată cestiunea socială resolvată în Africa, ea va fi resolvată pretutindeni, — aşa cred socialiştii. Témă ne e, însĕ, că coloniştii din Chenia în curênd vor fi cuprinşi de nostalgie şi se vor întórce în patrie, căci:

Fie pânea cât de rea,
Tot mai bine în ţéra mea,

scrie „Ţara“.

* * *

Viceregele Egiptului şi englesii. In cercurile bine informate din Londra se vorbesce, că agentul diplomatic engles din Cair, lordul Cromer, a primit ordinul de a accentua cu ocasiunea audienţei la Khedivul, că Anglia şi-a perdut paciinţa, şi sĕ declare categoric, că în casul dacă khedivul din nou va păşi în mod duşmănos contra Angliei, atunci guvernul engles va fi silit a lucra pentru detronarea lui Abbas Pascha.

* * *

Jale în Sofia. In urma nascerei, principesa Maria Lonisa din Bulgaria a căḑut greu bolnavă. In timpul din urmă bóla s'a agravat, încât e mare temere de o catastrofă. Ministrii au fost chemaţi la palat.

* * *

Operaţiunea unui leu. Paulina Nana îmblânzitórea din circul newjorchian, a fost nevoită în ḑilele trecute sĕ pună pe masa de operaţiune pe leul Nero, care e de $4^1/_2$ ani, ceea-ce însĕ nu s'a întâmplat fără ca acela sĕ fi refusat de a sê supune A succes însă după multe silinţe ca animaul sĕ fie adormit cu ajutorul morfinei. Şi tocmai bine a isprăvit medicul Euseser şi cu asistenţii sĕi sĕ curăţe şi sĕ pansesă rana ce avea animalul la picior, până a nu se descepta periculosul pacient. Impreună cu masa de oporaţie a fost dus bolnavul cu funii până la cuşcă, şi până nu au fost întrat în locuinţa-i cu jumătate corpul, îmblânḑătórea nu l'a deslegat de tot de masa operaţiei.

* * *

Himen. Dl Iosif Moldovan, funcţionar de bancă şi d-şóra Elena Stinghe îşi vor celebra actul cununiei lor, Duminecă la 30 Ianuariu (11 Februariu) a. c., la órele 4 d. a., în biserica Sf. Niculae din Braşov.

„Reunirea românilor“.

De sub pólele Munţilor Apuseni,
la finea lui Ianuariu, 1894.

Stîmate dle Redactor! Cu titula: Reunirea românilor din Transilvania şi Ungaria. Studiu naţional-istoric-religios de Nicolau Maneguţ, protopresbit., Sibiiu 1893, a apărut, precum sciţi, către finea anului trecut o carte de însĕmnătate. Voiam mai de mult sĕ fac o scurtă dare de samă despre acésta carte, dar am asteptat sĕ se pronunţe asupra ei alte foi bisericesci ale nóstre. Am vĕḑut acum că „Fóia diecesană“ din Caransebeş în doi numeri i-a schiţat cuprinsul, şi în urmă o recomândă publicului, Am mai vĕḑut apoi, că şi „Unirea“ din Blaş se ocupă cu ea, dar numai per tangentem, în notiţe şi nu în merit după cum ar trebui. Din aceste notiţe însĕ sĕ vede părerea scriitorului acelora asupra cărţii, căci în mai multe locuri autorul ei e numit „fanaticul Maneguţ“ ceea ce însĕ de loc nu sĕ póte ḑice nici despre dl protopresbiter Maneguţ, nici despre cartea d-sale, ci mai cu drept s'ar puté ḑice despre unii articoli tendenţioşi din „Unirea“.

Din contră eu, şi dimpreună cu mine mulţi alţii cari cunóscem pe dl Maneguţ, îi scim firea şi aplicările sale, trebuie sĕ mărturisim şi recunóscem, că isvorul nascerei acestei scrieri a fost iubirea de ném, ér nu fanatismul.

Noi scim cu câtă dragoste a alergat dl Maneguţ către postul ce-l ocupă şi şi a lăsat cel ticnit şi liniscit din comuna sa natală — se înţelege în prima linie ca sĕ facă serviţii bisericei şi némului seu.

Trăind în o comună frumósă, compactă, între ómeni religioşi şi cu dare de mână, a creḑut, că românii conduşi bine au sĕ fie pretutindenea aşa şi în iubirea-i înflăcărată pentru tot ce e românesc a alergat în centrul Ardélului — în Murĕş-Oşorheiu, ca acolo, unde era terenul mai înţelenit sĕ-şi împlânte plugul de muncitoriu în viéţa nóstră publică.

Şi după ce cu foc juvenil, cu inimă ce bate cald s'a pus la lucru — a dat omul nostru de piedeci, i-s'au pus greutăţi în cale, şi neastêmpĕrat de dorul de a vedé avêntate ideile sale şi puse în realitate — s'a întrebat ce póte fi causa de nu isbutim noi sĕ fericim poporul? — şi nu mult i-a trebuit ca sĕ afle călcâiul lui Achille, acest punct vulnerant din viéţa nóstră naţională, care sĕ esplică prin desbinarea nostră în dóue confesiuni, în urma trecerii unei părţi a românilor la unire.

A vĕḑut omul nostru, că în loc de o scólă bună siliţi suntem sĕ ţinem doue slabe, în loc de un învĕţător harnic trebue sĕ chinuim pe doi ómeni, ambii slab dotaţi, a dat de cele 2 bisericuţe slutite, neîmpodobite, răḑimate cu lemne ca sĕ nu pice — şi de doi preoţi în cele mai multe casuri cu venite slabe, cari tocmai din acésta causă puţin se pot cultiva, după-ce es din seminar, căci greutăţile vieţei îi apasă şi astfel în cele culturale adese rĕmân îndĕreptul altor preoţi de alte confesiuni, mai bine situaţi.

Ne-am ḑis la prima cetire, că acesta póte fi motivul, că a scris dl protopresbiter cartea sa, şi a adunat materia — póte cea mai vastă ce o avem la disposiţie, voind a înşira tóte calamităţile ce sunt legate de desbinarea nóstră în cele confesionale.

Autorul vede ori-ce ḑi ce trece, — făr sé ne dăm sémă de imensa nenocire ce-şi are isvorul în desbinarea nóstră — o calamitate, o primejdie ce ameninţă a se descărca de-asupra capului nostru cu putere elementară ca sĕ ne strivéscă cu desĕvêrşire.

Autorul aştéptă numai din reunirea bisericei române emanciparea nóstră în cele naţionale, — şi crede, că noi nu ne vom afirma nici odată cu demnitate până ce păretele despărţitor este între noi.

(Va urma.)

Bibliografic.

„*Arta*“, revistă musicală, apare la 1 şi 15 a fiecărei luni, la Iaşi redactată de dl Titus Cerne (str. Coroi Nr. 1) şi publică articule de istorie, critică teorie şi estetică musicală.

In decursul unui an, abonaţii primesc:

24 broşuri în —8° de 16 pagini tecst, eventual cu figuri sau esemple de musică intercalate.

6 suplemente musicale.

6 portrete de musicanţi, a căror biografii vor fi date în corpul revistei.

In plus la sfîrşitul fie-cărui an vor primì titlul şi tabla de materie.

Condiţiuni de abonament: In ţară: un an — 15 lei; 6 luni — 8 lei; 3 luni — 4 lei; Bucovina, Transilvania, ş. c:. un an — 7 fl.; 6 luni — 4 fl.; Uniune postală: un an 17 lei: 6 luni 9 lei.

Elevii, coriştii şi gradele inferióre din musicele militare: un an — 10 lei; 6 luni — 5 lei.

Conţinutul Nr. 2:

Iaşi 15 Ianuar 1894 — Lohengrin. — Baba Hîrca. — Efemeride Musicale. — Cântece populare (cu melodii). — De prin lume. — Vorbe şi fapte.

Nr. 3, din 1 Februariu va fi însoţit de portretul şi biografia unui compositor român;

Nr. 4 din 15 Februariu, de un supliment musical.

Loterie.

Sâmbajă în 7 Februaiu n. 1894

Sibuii: 59 46 50 44 3

ca general, şi ca bărbat politic d-sa arată cât de greu era a se guverna la Roma cu constituţiunea, care presupunea în persóna monarchului nu numai calităţile rĕsboinice dar şi pe cele politice şi că din toţi împĕraţii câţi s'au succes la Roma, Traian póte a fost singurul care le-a întrunit în grad perfect pe amêndóuĕ; el a fost nu numai întemeietoriul puterei milităresci în afară, dar şi restauratorul libertăţilor publice în lăuntru. Trece în revistă tóte mĕsurile luate de Traian pentru regularea justiţiei, pentru bunul traiu al poporului, creşcerea tinerimei (instituţiunile alimentărei); apoi vorbesce despre construcţiunile din epoca lui Traian; despre monumentele din Roma, Italia şi aiuria; din acestea se opresce mai mult asupra columnei Traiane la Roma şi trofeul dela Adam-Klisi, ambele fiind menite a perpetua gloria împĕratului repurtată prin supunerea Daciei.

Cu acéstă ocasiune eminentul profesor face un paralelism între Traian şi Alecsandru cel mare şi constată în primul: pe omul eminamente practic, pe roman; pe când cel de al doilea: este un idealist; Traian înaintéză încet, dar sigur; dovadă chipul admirabil cu care desăvêrşeşce el cucerirea Daciei; dl Tocilescu dovedeşce, că acéstă cucerire era o cestiune de viéţă sau de mórte pentru Roma; singura posibilitate pentru-ca peninsula balcanică sĕ pótă rĕmâne în stăpânirea romană: Romanii stăpânesc deja Oltenia şi câmpiile ţĕrei Românesci, înainte de Traian, observă dl Tocilescu; oraşul de aḑi Turnu-Severin esistă ca municipiu încă din timpul dinastiei flavie, dar evenimentele de sub Domiţian arĕtaseră cât de nesigură era acea posesiune, şi romanii fuseseră siliţi a se retrage dincolo de Dunăre. Vine Traian, care nu se mulţămeşte cu jumĕtate mĕsuri, şi crează un bulevard înaintat în lumea barbară: întinderea fruntariei romane din partea acésta era actul celei mai mari prevederi politice şi cu consecinţe din cele mai însemnate pentru viitor: barbarii găsiră aci pe la jumĕtatea socolului al III-lea un zid puternic de resistenţă. Ce ar fi devenit însĕ imperiul roman — dacă n'ar fi fost Traian sĕ cuceréscă nordul Dunăriii?

D. Tocilescu face şi o alta reflecsiune tot aşa de luminósă: întinḑênd cultura romană peste Dunăre şi Carpaţi, Traian înaugură o politică, de care va ţine sémă Marcu Aureliu, dar nu şi aiti următori ai lor a nu strica echilibrul celor doi factori esenţiali ai împărăţiei: lumea grécă şi cea romană, a înlătura adecă scisiunea imperiului în Orient şi Occident, scisiune ce s'a făcut în paguba şi spre căderea împĕrăţiei romane.

Astfel presentată politica şi activitatea lui Traian, conferenţiarul, după ce descrie bustul adus de d. Esarcu, conchide printr'o admirabilă peroraţiune, din care reiese: ce însemnéză Traian pentru naţiunea română, cum dênsul a lăsat ca statuă întrégă, pe care astăḑi restristea vremurilor a făcut-o bucăţi; şi întrebându-se: cine va fi acela, care sĕ pună capul la trup şi sĕ reînvieze opera lui Traian, şi cine póte trage marginile mărirei românesci în viitor, costată că orizontul se întinde înainte-i din ce în ce, dar că este silit sĕ se opréscă.

Salve de aplauşe nu acoperit cuvintele conferenţiarului: şi ori şi cine a trebuit să ducă cu sine pe lângă amintirea unei serate plăcute şi istructive, tot de odată şi sentimentul de admiraţune pentru munca neobosită şi talentul de espunere al eminentului nostru profosor şi academician.

Din „Timpul“.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 3—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

„MUNTEANA" societate de credit şi păstrare pe acţii în Ofenbaia.

Convocare.

Domnii acţionari ai societăţii de credit şi păstrare *„MUNTEANA"* se învită conform § lui 20 din statute la a

V-a Adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Ofenbaia la **5 Martiu st. n. a. c. la 10 óre a. m.** în localul scólei române din loc.

Obiectele adunării vor fi:

1. Raportul direcţiunei despre resultatul anului 1893.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Deciderea asupra conturilor anuali şi asupra profitului curat.
4. Alegerea membrilor direcţiunei pe un nou period de trei ani.
5. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

Domnii acţionari, cari în înţelesul paragrafului 22 doresc a participa la acéstă adunare generală, în persónă sau prin plenipotenţ'at, sunt poftiţi a-şi depune acţiile şi eventual plenipotenţa la cassa societăţii cel mult pănă în 5 Martiu st. n. a. c. la 9 óre a. m.

Ofenbaia, în 1 Ianuariu, 1894.

[23] 1—1 **Direcţiunea.**

Incheierea socotelelor

societăţii de credit şi păstrare „Munteana" din Ofenbaia pe a. 1893.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numerariu		1,141.51
Cambii		108,375.80
Imprumut pe obligaţ. cu cavenţi		16,043.33
Imprumut cu hipotecă . . .		1,642.67
Mobiliar	106.01	
după amortisare de 10 %.	10.61	95.40
Diversi creditori		2,288.04
		129,586.75

Pasive.	fl. cr.
Capital social 1000 acţii à 20 fl.	20,000.—
Depuneri spre fructificare . .	27,184.24
Cambii reescomptate	71,870.—
Fondul de reservă al acţionarilor	2,910 52
Fondul de pensiune al oficialilor	171.12
Interese anticipate pe anul . 1894	2,584.42
Dividende neridicate pe anul 1893	243.35
Tantieme neridicate	55.—
Salar neridicat	47.—
Profit curat	4,521.10
	129,586.75

[24] 1—1

Contul profitului şi al perderilor.

Eşiri.		fl. cr.
Interese:		
„ pentru depuneri spre fructificare	1,490.09	
„ pentru reescompt	3,408.26	
„ pentru fondul de reservă al acţionarilor . .	112 46	
„ pentru fondul de pensiune al oficialilor . . .	9.12	5,019.93
Salare		1,417.—
Dare		695.34
Marce de presenţă		112.—
Porto		94.49
Chiriă		60.—
Amortisare 10 % la mobiliar .		10.61
Profit curat		4,521.10
		11,930.47

Intrate.		fl. cr.
Interese:		
Interese dela cambii .	8,008.—	
Interese dela obligaţiuni cu cavenţi . .	1,277.37	
Interese de împrumut hipotecar	102.92	
Interese dela întârdiere	558.44	9,946.73
Competinţe de scris		1,862.59
Diversi debitori		121.15
		11,930.47

Ofenbaia, în 31 Decembre, 1893.

I. Danciu m. p,
director esecutiv.

Nicolau Fodorean m. p,
comptabil.

Membrii direcţiunii:

Ioan Is. Tordai m. p. preşedinte. **Vasilie Russ** m. p. **Csutak Lajos** m. p. **Moise Ţir** m. p. **Ioan Barbu** m. p.

Subsemnatul comitet de revisiune, esaminând bilanţul present şi contul profitului şi al perderilor şi confrontându le cu registrele principali şi secundari ale societăţii, constatăm, că le am aflat în consonanţă cu acelea-şi şi întru tóte esact.

Nestor Manciu m. p. preşedinte. **Simeon Paşca** m. p. **Ioan Pop** m. p. **Petru Popp** m. p. **Vasile Gan** m. p. **Hans Binder** m. p. **Avram Cioran** m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst			Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.[illegible]0	pl. Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.5[illegible]	12.01	7.43	Şeica mare		9.05	[illegible].40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu	sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig		6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.5[illegible]	5.17	—	Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.1[illegible]	5.39	—	Sâmbĕ'a inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	[illegible]0.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6.65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Peroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13 Sibiiu, Marți, 1/13 Februariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Scólele și limba magiară.

Infiinţarea universităţii din Cluş şi deschiderea ei în 1872 — în centrul Ardélului locuit în mare maioritate de români, a fost un semnal, despre intenţiunile ce le avea guvernul faţă de cultura românilor, faţă de limba română.

In loc de a se da mai multe catedre cu limba de propunere română, s'a dat ca de milă singură catedra pentru literatura română, pentru-ca şi acésta se ajungă după un deceniu o caricatură.

Legea pentru întroducerea limbei magiare ca studii obligat în scólele populare, zămislită la 1879 era a doua verigă din catena menită pentru sugrumarea limbei române şi respăndirea limbei magiare tot mai mult. Alte verigi s'au adaus în catenă. La 1883 guvernul ne fericesce cu legea pentru scólele medii, éră în 1891 catena se completéză cu legea pentru asile. Intréga instrucţiunea inót în apele magiarisărei.

Luptele celor chemaţi puşi în fruntea bisericei şi ai naţiunei se pare că mai mult a desceptat atenţiunea contrară asupra forţei nóstre de resistenţa. Legile croite anume pentru sugrumarea scólelor nóstre şi strimtorarea limbei nóstre, au fost insoţite de o cutesanţă şovinista, a celor chemaţi, ca sĕ le pună în practică.

Sunt mai multe de doue decenii, decând se lucră mai întâiu mai mult pre ascuns, éră acum pre faţă pentru respândirea limbei magiare în contul limbei române, şi preste tot în contul limbelor naţionalităţilor. Între mijlócele efective sau considerat dela început înfiinţarea de scoli comunale şi de stat, prin comune curat române, apoi mestecate. Urmarea a fost, că în multe comune scóla nóstră confesională — din indolenţa celor chiemaţi a cădut jertfă, şi pre ruinele ei s'a ridicat scóla comunală ori de stat cu limba de propunere esclusiv magiară —éră unde şi unde a rĕmas tolerată şi limba română, pre lângă cea magiară. — Inspectorii de scóle ajutaţi de organele administrative, unde numai au putut au ridicat şcóle magiare comunali şi de stat. Şi care era atitudinea organelor nóstre, cari steteau în inmediată atingere cu poporul? Ş'au făcut ele óre datorinţa? Unele au stat cu mânile în sin cuprinse de un indiferentism aprópe turcesc. Alţii scurt vĕdători ca sĕ nu dicem orbi, s'au legănat în speranţa că influinţa scólelor comunale şi de stat în ce privesce respăndirea limbei magiare pre conta limbei române va remâné aprópe nulă. Sunt tocmai 10 ani de când convenind în Haţeg cu un protopresbiter român îmi dicea: ce învaţă copii unguresce în scólă, uită în viéţă de tóte dilele. Scóla magiară nici când nu va putea cutropi influinţa familiei şi a societăţii române. Am combătut pre acest dignitar bisericesc, în a cărui tract scólele comunali se imulţiau, dicêndu-i: nu vedeţi cum scóla grecéscă a stinsaprópe limba română la macedoneni: nu vedeţi, cum o parte din macedoneni fraţi de ai nostrii români, sunt cu totul perduţi pentru noi jurând în Helada, ca pre sânta cruce"? Tóte aceste erau vorbe în vênt Unii dintre cei-ce erau în fruntea comunei, şi a bisericei, omeni cu puţină carte, s'au tredit numai când domnul notariu şi cu pretorele în numele representanţei comunale au cerut se li se facă scólă comunală ori de stat. Alţii, şi acestia sunt demni de dispreţul tuturor românilor au rĕmas indiferenţi faţă de scóla de stat, fiindcă 'şi aveau înaintea lor numai interesele lor marşave de câţi-va floreni, ori sluşba de jude şi altele. Am avut ce e drept şi ómeni în fruntea bisericei şi a comunelor, cari s'au opus cu curagiu înfiinţării de scoli comunale Acestia au vĕdut periclu, ce ne ameninţă din partea scólei cu limba de propunere magiară.

Astădi când sute de elevi au părăsit scólele comunale şi de stat cu limba de propunere magiară, astădi când vedem resultatul limbei magiare ca limbă obligată, orb şi bătut de Ddeu ar mai fi acela, care ar afirma că scólele comunale şi de stat cu limba de propunere magiară nu sunt un periclu pentru limba nóstră românéscă.

Dar se ascultăm pre un bărbat competent magiar neaoş şi inspector, dl Rethi Lajós din Deva. Acesta în un articlu apărut în diarul dlui dr. Jancsó Benedek „Közoktatásügyi szemle“ dela 15 Decembre 1893 dice că: „succesul limbei magiare s'a făcut mai mult şi mai repede, decât am cutezat a spera“.

Pre basa datelor primite dela curatoratele şi scaunele scólelor comunale şi de stat, susmemoratul dn inspector face nisce marturisiri faţă de cari trebue se ne deschidem ochii. Articlul intitulat: „Respândirea limbei magiare pe calea scólelor populari“ trebuie se fie un memento pentru autorităţile nóstre scolare, cari stau în nemijlocită atingere cu poporul.

In nrul procsim vom face o scurtă espunere a datelor acestui articol.

Agitaţia naţionalităţilor. Sub acéstă titulă scrie „Magyar Hirlap“ de Vineri 9 Februariu un prim articol, în care pledéză pentru reformele bisericesci, cari trebue realisate „dacă nu voim, ca sĕ se nască în stat puteri, cari fac concurenţă puterii statului şi o absorb“ şi vrea sĕ arete, că şi ura de rasă vine în ajutoriul taberei acelora, cari sunt contrarii reformelor. Scopul articolului este, sĕ insufle curagiu „părinţilor patriei“ din dietă, ca acestia sĕ voteze reformele „cari tóte numai cestiuni de acele ating, cari fără de a comite pĕcate contra statului şi naţiunii nóstre, nu sĕ pot pune decât în mânile statului“, ér de altă parte sĕ-i sparie şi atragă pe contrarii reformelor. Şi ca sĕ-şi ajungă scopul, étă ce spectri le arată:

„Şi pănă când fraţii nostri români şi slovaci fac larmă pentru magiarisarea cu forţa, pănă atunci prin botezare mii de copii sĕ fac români sau slovaci, copii din căsătoriile micste sau de aceia, cari sĕ trag din părinţi unguri, locuitori în comune române sau slovace“.

In alt loc érăşi susţine, că românii şi naţionalităţile sunt contrare reformelor „căci simt şi sciu, că lupta contra lor va fi o luptă contra consolidării statului, ér nu cum dic ei, apĕrarea păcei sociale şi religióse“.

Şi aşa mai departe. Curiósă procedură are şovinismul!

Revista politică.

Foile din Budapesta se ocupă cu atitudinea partidului „naţional“ faţă de proiectele bisericesci ale guvernului. In o vorbire de aprópe o óră a desvoltat Apponyi vederile sale şi s'a declarat contra proiectelor bisericesci ale guvernului şi în special contra căsătoriei civile obligătóre. Cont. Apponyi nu a pus însĕ cestiunea de partid. Vorbirea lui a fost primită cu urale însufleţite. Foile guvernamentale sunt fórte nemulţămite şi ridică acuse grave contra lui Apponyi.

* * *

Comitetul însărcinat cu arangiarea serbărilor mileniului unguresc, a hotărît sĕ ridice o statuă lui Arpad în Slavonia. Fóia oposiţională croată „Agramer Tagblatt“ din acest incident scrie un articul în care dice între altele: „Intre acele idei nebune, cari sĕ ivesc din incidentul mileniului unguresc se ţine şi ridicarea unei statue lui Arpad în Slavonia. Planul este al comitetului oficial, însărcinat cu arangiarea serbărilor mileniului. Naţiunea croată însĕ simte faţă de acest Arpad derîmător de ţeri tot atâta cinste, ca şi faţă de Tamerlan şi Dsingiskan, ér dacă

FOIȚA.

PORTRETE

de

Ilarie Chendi.

Domnul Frunză.

Pleiada de versificatori stă astădi sĕ inundeze câmpul literaturei nóstre, care de care cu versuri mai picante, care de care zugrăvesce mai pitoresc şi mai mult, vaietele şi suspinele, ciripitul paserilor..nu mai au sfîrşit; ici geme unul amar lovit de săgéta lui Amor, colo rîde altul cu sarcasm, persiflând aspru scăderile omenesci, şi tóte sunt netede şi potrivite în rime, şi limba le stă întru ajutor, căci e bogată şi poetică limba românéscă! Mai vine pe lângă tóte aceste şi împregiurarea, că românul e născut poet; ei, nu are decât sĕ ia condeiul şi sĕ scrie necontenit, sĕ înjghebeze la versuri, sĕ zugrăvéscă floricele şi sĕ le trimită iubitei „legate în buchete“, carea le va ceti cu nesaţ, ba sĕ va încerca sĕ-i respundă tot în modul acesta, — o, adi mâne agiungem acolo că limba de conversaţie va fi eslcusiv cea rimată!

N'au fost dór toţi poeţii din fire, dar o diliginţă mai îndelungată, o creare continuă, o frământare a minţii i-a făcut în stare de a produce lucrări considerabile. Lesing ne este o viuă dovadă! el însuşi s'a esprimat despre sine că nu e poet, dar are sĕ arete lumii ce este în stare sĕ producă prin diliginţa şi astfel a dat nascere la un ciclu de poesii şi drame, cari însĕ tóte au o basă aprópe numai filosofică şi în deosebi morală. Ce a succes lui Lessing de ce sĕ nu succédă şi altora şi cu deosebire nóuĕ românilor?

Intrebarea asta şi-a pus-o — sĕ vede şi domnul Frunză poetul.

Frunză! Numele însuşi e atât de poetic, încât ar fi un păcat strigător la cer, dacă cine-l pórtă n'ar fi şi poet! primăvara când plesnesc mugurii şi es la ivélă plăpândele frunzuliţe, cand îmbobocesc trandafirii cei delicaţi, atunci firea pare a fi o lungă şi nesfîrşită poesie. Tómna când frunzele palide îşi plécă supărate capetele înaintea brumei nemilóse, când crăngurile sunt părăsite de scumpii óspeţi cântăreţi, prin frunze trece un cântec ja'nic, el sĕ înalţă la sferele înalte spre ceriul cel învĕlit în manta cernită, spre vĕzduhurile purtătóre de nea....

Tóte aceste le cuprinde Frunză, cu ochii lui vede lumea în colori poetice, un singur şi mare spectru fantastic, în audul ui sună cele mai harmonice melodii si astfel nu mĕ mir dacă e mereu predispus spre fantazare.

Dar étă şi-a vêrât dragostea unghiile şi în sufletul lui susceptibil, îl vĕd acum des luând refugiu la enunţiaţiuni pesimistice, vorbele lui sunt esclamaţiuni de desilusionare; faptul, că femeile sĕ jócă cu dragostea, cu jeratecul acesta, ca şi cu o jucărie copilăréecă, ii sĕ pare prea paradocs Tóte faptele, tóte vorbele ii sunt călăuzite de nedumerirea, în care sĕ află bietul sĕu de suflet, carel nu şi'a precizat încă nici o ţinută privitóre la secsul frumos, o acésta e delicată cestiune. . . . .

. . . . , ...

. . . .

„Hei, frate Frunză, placeţi Domnişóra X. din strada nóstră? îl întrebai eu odată zimbind, sciind că-i place să-i vorbesci de domnişóre. „O batâte“, îmi rĕspunse în modul sĕu, „de ce mĕ întrebi tocmai de X? mie nu-mi e X. mai mult ca N., e domnişóră ca cealaltă, póte fi o flóre frumósă ce ascunde otravă în staminele ei, deci nu-mi pot da verdictul asupra lor!“

„Hm, ia séma, că ochiul tĕu poetic te înşală câte odată! Prea esti îndiferent, ba nemilos faţă cu d-şóra X., precând ea crede a avea în tine un adorator pasionat!“

Peste faţa lui sérbădă trecu o lumină de bucurie, carea sĕ încércă a o ascunde.

„O batâte. nu-mi spune povesti, căci numai cred în ele“ îmi respunse el în glas naiv.

„Dixi, — sciu din isvor sigur şi îţi doresc şi succes strălucit! Cred că nu vei întârziă a o împresura cu tot focul inimei tale!“ Mĕ depărtai convins, că am urzît o relaţiune de dragoste.., monstruósă!“

Era érnă în aer sbura fulgii albi de zăpadă, cari de cari în forme mai ciudate sgomotul cel obicinuit se potolise.... pe strada nóstră resunau singuraticii paşi ai lui Frunză..! o, era o frunză unică în felul ei, ce nu îngheţa érna, ci înfrunta ori şi ce ger. Frunză al nostru scia aş face érna primăvară, în peptul lui înflorea o primăvara cu visuri nebunatice de amor, şi ce-i păsa lui de viscolul ce'l încungiura! Sĕ preumbla pe dinaintea ferestrilor domnisórei Cornelia X..

In odaia lui Frunză şĕdeam eu şi un pretin şi frunzăriam intr.un album, dic mai

---

☞ *Din causa sfintei sĕrbători „Intimpinarea Domnului“, Numĕrul procsim al fóiei nóstre va apărea Sèmbătă în 5 Februariu a. c. st, v.* ☜

trebue sě i-se ridice monument, atunci acesta trebue pus în rêndul acelor celebrităţi, cari au fost esemple de spaimă pentru copii nostri.

* * *

Un redactor al fóiei vieneze „Il. W. Extrablatt“ a avut un interviev cu ministrul de finanţe al Sêrbiei Bijatovici. Cabinetul Simici, a ḑis ministrul, este un ministeriu independent naţional şi un ministeriu neutral şi protestez contra afirmărei, că noi am fi o creatură a alianţii triple. Eu n’am făcut secret din simpatiile mele cătră monarchia austro-ungară, căci după-cum adeveresce şi trecutul meu am convingerea, că Austro-Ungaria tot deuna ne-a fost bine voitóre şi mě voi nisui în totdeuna sě evit ori ce lucru, care ar puté conturba amiciţia dintre aceste douě state. Cred însě totdeodată că este o o datorinţă a bărbaţilor de stat conducători din Sêrbia a asigura ţěrei mele prietenia Rusiei şi a fi circumspecţi pentru durabilitatea acestei pretenii. Cabinetul Simici nu e însě pentru aceea nici rusesc şi nici austro-ungar şi se va purta astfeliu, ca nici una dintre numitele puteri mari sě nu fie jalusă de amiciţia Sêrbiei faţă de una sau de alta.

In prima linie trebue sě lucrăm pentru pacea internă a Sêrbiei, ca tote partidele sě fie mulţămite. Noul cabinet nu e nici liberal, nici radical, ci constituţional. Convingerea mea e, că ex-regele Milan în curênd va împěca spiritele. In Londra şi Paris procedura lui Milan a fost aprobată. Voiu năsui a despărţi finanţele de politică şi a afla o basă mai sigură financiară. Deficitele trebuesc aplanate şi dările mari reduse. Programul meu e activitate fără esperimentări aventuriose.

* * *

Cu privire la tractatul de comerciu austro-român scrie „Timpul“ între altele:

Ori ce rěsboiu, fie politic sau economic, presupune o pace; se póte chiar ḑice, că pacea este obiectivul ori-cărui rěsboiu. Deosebirea este că, în rěsbóele economice sau vamale, adese-ori nu esistă învingătoriu şi învinşi, ci ambele părţi litigante sufer în interesele lor. Aşa a fost în rêsboiul vamal, pe care l’am avut cu Austro-Ungaria de la 1886 până la 1891.

De la 1889 până la 1891, esportul nostru a scăḑut dela 83 milióne la 8 milióne şi importul austro-ungar de la 120 milióne la 52 milióne. Se vede dar că resultatul rěsboiului vamal a fost dăunător pentru ambele părţi.

De la 1891 încóce adecă din ḑiua în care starea de rěsboiu a încetat prin simpla aplicare a tarifului general, fără majorarea de taxe, comerciul între ambele ţěri a luat un nou avênt Comerciul de import austro ungar s’a urcat de la 52 milióne la 89 şi esportul român dela 8 milióne la 31 milióne. Imbunătaţirea relaţiunilor a produs dar o schimbare mai simţitóre în favórea comerciului nostru, căci crescerea esportului nostru de la 8 milióne la 31 milióne este în proporţiune mai mare de cât creşterea importului austro-ungar de la 52 milióne la 89milióne.

România se găsia în posiţiunea cea mai priinciósă pentru a trata pe un picior de absolută egalitate.

De aceea vedem, că prin convenţiunea comercială, care este supusă camerilor spre aprobare, cele douě state nu-şi modifică tarifele lor respective. Prin urmare folosul este pentru noi căci România avênd un singur tarif vamal, acela de la 1891, Austro-Ungaria se bucura deja de tacsele nóstre actuale şi, prin convenţia actuală, nu-i acordăm nicí o nóuă concesiune tarifară, pe când noi, cari până astăḑi nu nu ne bucuram în Austro-Ungaria de tarifrul convenţional, ce este în vigóre pentru alte state, de acum înainte ne vom folosi şi noi, de stipulaţiunile conţinute în tractatele încheiate cu Austro-Ungaria şi Germania, Italia Elvetia şi Belgia. Acest tratament al naţiunei cele mai favorisate va produce o îmbunătăţire simţitóre pentru articolele nóstre de esport.

Prin protocolul final anecsat convenţiunei sě stipulésă că conservele alimentare, cărnurile próspete, uscate, sau afumate sau sărate, lâna spălată ori nespălată, peile óselele şi alte producte animale sunt admise sub óre care precauţiuni.

De asemenea este adăugată la convenţie o declaraţiune fórte însemnată a plenipotenţiariului austro-ungar prin care se stabilesce, că rîmătorii şi oile din România nu vor fi supuse, cât timp va dura acest tratat, la nici un alt tratament decât acela ce resultă din aplicaţiunea dréptă şi normală a disposiţiunilor veterinare austriace şi ungare, după starea sanitară a animalelor în România.

Părţile contractante îşi reservă dreptul de a denunţa ori când convenţiunea, printr’un avertisment prealabil făcut cu două-spre ḑece luni înainte.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare).

Din acéstă solidaritate urméză încă ceva, anume supunerea necondiţionată a minorităţii faţă de majoritate, ca aparenţa unei desbinări sě fie delăturată. Faptele acestea ne îndreptăţesc, ba ne silesc a crede, că manifestaţiunile conferenţii naţionale române şi a comitetului ei trebue sě le considerăm şi sě le tractăm de credeul naţional politic a întregului popor românesc.

Aci trebue sě indigitez la o eróre fundamentală a opiniunei publice din Ungaria. Adeseori adecă întâlnesce omul părerea, că în cestia română nu ai de a face decât cu câteva duzine de capete neliniştite, cu o mică cétă de vênători de popularitate, de agitatori de profesiune şi malcontenţi egoisti, nădrăgari reverendaţi. Massa mare a poporului românesc, ḑic acestia — este pacinică, loială, strěină de aceste agitaţiuni, sau fără pricepere şi interes faţă de ele. Aşadară dacă acei puţini agitatori ai poporului ar deveni imposibili, atunci şi cestia română mult tractată ar fi deslegată.

Cei ce astfel gândesc şi calculéză, trăesc în o rătăcire de compătimit, care póte deveni fórte fatală, în casul când ar cuprinde şi cercurile politice hotăritóre şi factorii ţěrei. Din propria mea observare, precum şi din comunicările celor ce cunosc bine poporul românesc şi modul de cugetare şi simţire, în urmă din însěşi faptele sě vede cu tótă chiaritatea că tóte straturile acestui popor începênd dela păstor şi ţeran până la cele mai înalte şiruri ale inteligenţei sale, sunt pătrunse de acelaşi energic sentiment naţional şi că alipirea pasionată cătră limba şi némul sěu este proprie fiecărui român atât celui cult, cât şi celui necult. In esenţa şi eficacitatea acestui simţemint nu sě schimbă nimica, dacă în masa cea mare e numai instinct şi numai la cei culţi ajunge la cunoscinţă limpede. Aşa stă lucrul la tóte popórele şi în sine simţemintul acesta naţional nu are nimica îngrijitor, pentru că corespunde fiecărui popor sănătos, capace de viaţă şi desvoltare.

Ingrijitóre devine cultivarea şi ridicarea simţemintului naţional numai atunci, când el ajunge în contradicţie cu sentimentele naţionalităţilor conlocuitóre de altă limbă, sau când educaţiunea naţională apucă direcţiuni, cari nu numai că periclitéză pacea internă a poporaţiuni poliglote, ci merg în contra ordinei, legilor şi intereselor statului.

In mişcarea românéscă — durere — sě observă în timpul din urmă simptome, cari din punct de vedere general, al statului nici decum nu par indiferente, din contră sunt vrednice de cea mai seriósă atenţiune, prin acestea însě nici decum nu vrem sě ḑicem, că poporul românesc din Ungaria ar fi în genere iloial, nepatriotic şi duşman statului. Persistarea mai departe pe calea apucată trebue sě ducă esecutarea programului politic al românilor în neîncungiurabile conflicte seriose cu legile şi instituţiunile esistente, precum esperinţa din anii din urmă cu durere a dovedit’o clar. Óre nu sciu conducětorii bine în ce prăpastie împing poporul? Noi credem, că persónele conducětóre ale acestei mişcări sunt în clar cu privire la scopul final, căci e vorba de o acţiune intreprinsă cu plan şi continuată consecuent şi care chiar de aceea póte sě provóce primejdii mai mari. Trimeterea monstruósei deputaţiuni la Viena pentru a preda Corónei Memorandul gravaminal al românilor a fost declarată într’o parte de transgresiune preste îndreptăţirea comitetului central, pe când de altă parte nesuccesul misiunei sě consideră ca o lovitură meritată a ultraistilor români. Acéstă părere încă o credem de nemerită.

Am věḑut mai sus, că conferinţa naţională română dela 21 Ian. 1892 a hotărit predarea neamânată a Memorandului şi a încredinţat comitetul central cu esecutarea hotăririi „fără amânare!“ Prin acésta actul predării grăbite a fost motivat. Cât despre timpul, locul şi modul predării încercate a Memorandului cătră monarchul trebue sě ḑicem încă câteva cuvinte, fiindcă în acestea precedente oglindéză adevěratul caracter al întregei acţiuni.

Timpul dela sfirşitul lui Maiu 1892 a fost ales de arangeri drept demonstraţiune faţă de sěrbătórea splendidă, care s’a ţinut la 8 Iuniu în Budapesta întru amintirea încoronărei cu coróna magiară la 8 Iuniu 1867. Inainte de ce Maiestatea Sa a călětorit pentru sěrbările iubilare în capitala Ungariei a trebuit sě i se spună prin deputaţiune en masse şi Memorandul aceleia, că la sěrbătorile iubilare românii nu pot lua parte. Şi ca sě nu fie nici o îndoélă Memorandul român o spune apriat, „că românii sunt neîndestuliţi cu starea, ce s’a creat din partea sistemului de guvernare, ce s’a întrodus în anii 1866—68 şi cu tótă desvoltarea vieţii nóstre publice de atunci încóce“. Ei — românii — au considerat acea stare creată de dualism de o stare trecătóre şi astfel cu îndelunga răbdare au suferit nedreptatea, ce li s’a făcut în cursul unui pătrar de véc. Astfel bucuriei şi veseliei celeilalte poporaţiuni din ţéră sě i-se pună în faţă neîndestulirea, neîncrederea şi doliul jeluitor al poporului românesc.

Alegerea locului, călětoria aceea în massă la Viena ca acolo în curtea împěrătéscă sě depună la treptele tronului plânsorile, încă are o însěmnătate bine calculată. Mai întâiu era vorba de o demonstraţiune bătătóre la ochi. In faţa capitalei, în vederea delegaţilor puterilor strěine şi în lumina unei prese lăţite sperau inscenătorii acestui pelerinagiu sě atragă atenţiunea Europei şi sě destepte în cercuri mai largi gravaminele românilor. Mai departe e clar, că doriau sě se pună în legătură nemijlocită cu elementele malcotente şi oposiţionali din Austria. De aci vin încercările conducětorilor români de a câştiga pentru causa lor sprijinirea cercurilor parlamentare. Ţinta acésta a fost deşartă, afară de unii cehi tineri şi câţi-vă pan-croaţi numai antisemiţii s’au interesat de: „fraţii români“. Afară de aceea au mai fost siliţi sě facă şi esperinţa neplăcută, că oraşul vechiu de pe Dunăre, unde de altcum cu curiositate poftitóre sunt întêmpinate tóte popórele „interesante“ şi tóte manifestaţile de stradă, faţă de românii numěroşi, îmbrăcaţi în costum naţional, a rěmas pe deplin indiferent şi fără interes.

(Va urma.)

Earăşi „Unirea“.

Fóia din Blaş nu încetéză cu invectivele ei neblesnice. Érăşi suntem siliţi a înregistra unele:

In nr. 5 din anul curent paradéză „Unirea“ din incidentul vorbirii în cameră a dlui ministru al cultelor Take Ionescu, care pe basa scrierii lui A. Papiu Ilarian, a afirmat: că „Curtea episcopului român unit Lemeni, „sěměna a curte unguréscă atât de întrebuinţată era acéstă limbă, şi la 1830 la mórtea episcopului Ioan Bob, viitoriul episcop ţinuse cuvêntarea funebră în limba magiară. Chiar în cetatea românismului, în seminariul din Blas, se întrodusese limba magiară; studenţii neavênd voie sě vorbéscă românesce, chip pentru a deprinde latina, vorbiau între ei unguresce.“

„Unirea“ vine şi rectifică aceste susţinute de dl. Ionescu, încercându-se a arěta, că aserţiunile lui Papiu Ilarian sunt esagerate. Pe când însě constată acésta, de altă parte ia de bani buni cele ce ḑice érăşi esagerat Papiu Il. despre „episcopia Sibiiului.“ Ea continuă astfel:

---

bine registru - următórele vor dovedi că nu greşesc — şi frunḑăream in tichnă, fără témă de a fi surprinşi. Era acésta o carte démnă de descris, ea representa operele complete ale lui Frunza, puse intrun sistem de tot răpitor, un „tutti-frutti“ plin de nuanţe şi variaţiuni, un călindar, sěu mai bine ḑis almanach, din care fără multa spargere de cap puteai ceti intréga stare psihică a talentatului autor şi firea sa cea mult înclinată spre poesie. „O Dumneḑeule câte talente necunoscute, caţi lucéfări nedescoperiţi au apus!“ a trebuit sě esclamăm ambii.

Am început a ceti. Pe pagina primă sta scris cu cernélă roşie: Sentimente proanno 1892. Pe pagina a dóua: „Frunză verde de pe těu, a venit şi anul nou!“ Mai departe: In doi Ianuariu cumpěratumi-am o păreche de ghete cu 5 fl v. a:“ „în 3 Iannariu cheltuit’am pe bere 18 cr. v. a; “ în 5 Ianuariu e un frig fioros:

„Frunzuliţă de pe těu
Apa înghéţă tot mereu
Frigu-i mare şi cumplit
Lupul e flămând lipit...

In cadenţele aceste sublime apoi îşi contiuuă descrierea sentimentelor. ici urcându-se la un delicat „intermezzo“ liric, — colo coborându-se la stil de ratiociniu, la o prosă fără colorit. Şi trebue sě fie aşa, căci extrema se tangunt,“ cei mai renumiţi bărbaţi întrunesc dór în sine estreme!

Am trecut apoi cu iuţélă peste Februar, pe care-l întroduce cu „frunză verde de mărar“ ne-am oprit apoi puţin în Maiu, unde natural am aflat florile mirosând pe întrecute, gârla şoptind a jale, filomela cântând doină, — ér la 3/15 Maiu fiind şi sěrbătóre naţională, a cheltuit pe bere 18 cr scris optspreḑece cr. ....

„Ce cronică mai e şi asta, mě întrébă prietinul meu, nemai putênd de rîs.

Nu rîde frate, asta tradéză genialitatea şi acurateţa lui Frunză. De model ş’a luat precum sě vede pe Schiller, care precum sě scie — şi el purta registru despre cantitatea de cartofi, care o consuma, deşi el nu era destoinic a o face în poesie Eacă-aşa capricii şi estravaganţe de ómeni mari!“

Sotirăm la lunile de dragoste In 5/17 Octobre.

Frunză verde din Rumelia
Cunosc un înger pe Cornelia
Şi îngerul acesta mě iubesce...
Căci prin feréstră după mine privesce.“

(Frunză)

Apoi urméză nesce esclamări pline de emfasă la adresa dragostei... Da Frunză iubia cu tot focul unui poet... iubia din distanţa, şi meritul acesta era al meu!

„Iubesc! O câtă patimă, cât foc ceresc zace în cuvêntul acesta! Şi cum sě nu o iubesc aşa ruptă din sórele auriu, când sě uită galeş după mine me iau friguri dulci.. oh, îmi vine sě mor de iubire.. .“

Sêrmanul Frunză, cum samênă vorbele şi sórtea lui cu a tinerului Werther!

Aspra fortună au încetat, focul s’au potolit!

Pe scară sunau paşii grabnici ai lui Frunză. Abia avurăm timp a pune registrul la locul sěu, când se deschise uşa şi sě ivi Frunză... bietul Frunză, cu faţa lui de alabastru. Tremura vargă în iritaţiune şi aruncând căciula şi mantana pe pat esclamă: „Ha aşa un afront,.... sě rîză ea cu hohot de mine... cu un flaimuc... resbunare!!“

„Ce ţi s’a înlêmptat frate?“ îl întrebai, deşi îi ghicii posiţia. — „Nimic, nimic:“

Peste un sfert de óră îl lăsarăm singur nemangăiat.

Sêrmană Frunză nenorocită... iaţi lira ta şi cântă, căci cântarea te va tămădui de dureri!!

2 Decembre 1893.

Ér dacă voim sě avem icónă completă despre stările de atuncea, sě nu uităm, că în 1848 sub Andreiu Șaguna, episcop român neunit, „episcopia Sibiiului începuse a duce protocólele în limba ungurésčă, așa dară făcu atâta pentru unguri, cât nici chiar înșiși ungurii nu cutezau a pretinde după lege“, cum ne istorisesce Papiu Ilarian, și dovedesc actele din timpul acela.

Adecă Papiu Ilarian esagerézâ numai cele ḑise despre biserica unită, ér cele referitóre la biserica nóstră sunt purul adevěr! Așa e mersul „Unirei“ pe calea invectivelor; fie chiar și neadevěr, numai sě pótă lovi în biserica nóstră. Frumósă misiune, démnă de o fóiă bisericéscă! Domnii de la „Unirea“ trebuie sě scie cum stă lucrul cu pretinsa „ducere în limba ungurésčă“ a protocólelor din ședințele consistoriului. De două ori am scris noi în acéstă cestiune. Odată la 1890. Atunci a afirmat „Foia bis și scol.“ din Blaș tot ceea ce afirmă acum „Unirea“ și noi am rectificat în nr. 16 din 1890 arětând starea faptică a lucrului.

Anul trecut a susinut „Gazeta Bucovinei“ că Șaguna întrodusese limba magiară în biserica metropolitană, firesce tot pe basa mărturiei lui Papiu Ilarian, după cum se și spune acolo.

In nr. 50 din a. tr. am rectificat și acésta, provocându-ne în parte la rectificarea din 1890. „Gaz. Buc.“ a luat notiță despre acésta rectificare, în Blaș sě vede că nu voiesc a cunósce, ce am scris noi de dóue ori și pentru aceea mai tipărim a treia óră, ce am scris la 1890 în acésta cestiune.

Étă ce am scris la 1890 și am reprodus la 1893:

„Cetitorii ḑisei foi, cari nu cunosc împregiurările, în cari se afla biserica ortodocsă română din Transilvania pe acelea timpuri, prin asertul suscitat pot fi induși în eróre a crede: că dacă episcopul Șaguna chiar și în consistoriul sěu a întrodus limba magiară ca limbă protocolară, apoi de sigur a întrodus-o în întréga administrațiune a bisericei.

Din tóte acestea însě nimic nu e adevěrat. In întréga biserică ortodocsă din Transilvania limba oficiósă, limba cultului limba instrucțiunei a fost siugur numai limba credincioșilor, limba română. Dar se scie din istorie, că biserica ortodocsă română din Transilvania era pe acelea timpuri atât de încătușată, încât guvernul țĕrii între altele pretindea, ca sě i se subștérnă tóte protocólele ședințelor consistoriali, și încă în limba statului, carea înainte de 1848 era cea latină, ér în 1848 cea magiară. Biserica prigonită cum era din tóte părțile n'avea încătrău, ci trebuia sě se supună acelei pretensiuni, și astfeliu consistoriul ortodocs român din Sibiiu era silit sě subștérnă guvernului protocólele ședințelor sale înainte de 1848 în limba latină, ér în 1848 în cea magiară“.

Ura și reutatea nejustificabilă față de biserìca nóstră împedecă pe „Unirea“ de-a recunósce adevěrul.

Nu este nr. al „Unirei“ în care dacă nu calumniéză, cel puțin sě nu ia în bătaie de joc biserica nóstră.

In nr. 6 în foiță persiflând pe nemeritate cartea dlui Manegutiu, sě scrie: Ca sě vedeți, cât este de logic părintele Maneguț, ascultați și ve uimiți: Biserica cea singură mântuitóre este „biserica română națională autoeefală“ (p. 53). — Săltă și te veselesce Sióne! Bucurăte popor românesc! Dumneḑeu pe tine te-a ales dintre tóte némurile. Domnul Christos din semînța ta s'a întrupat și și-a întemeiat împărăția sa în biserica cetății din Sibiiu! De acolo au plecat cei doisprăzece Selisceni, ca sě-i fie martori din Caransebeș până la Niru Adon și până în creștetul Carpaților!

Este cuviincios, este în interesul românilor sě vorbéscă astfel o fóiă română despre o biserică română?

Sě, vede că cei de la „Unirea cred, că așa e bine și nu věd că își taie crénga sub picióre, că procedura lor, démnă de foile dușmanilor poporului nostru, o desapróbă tótă lumea!

Tot în acest nr. vine și corespondentul din Budapesta și respunde sau mai bine ḑis vrea sě respundă la notița nóstră din nr. 8 dintre noutăți, cu titula „Érăș Unirea“. In loc însě de a respunde cu seriositate, corespondentul scrie între altele: „pe domniii de la „Telegr. român“ nu-i dóre de loc capul lui Fotie, ci-i dóre capul lor“ etc. Sěrmanul corespondent la ce a ajuns; dacă nu póte respunde altceva, scrie pasage, ca cele de mai sus. Noi la aceste nu-i respundem, căci nu voim a-'l imita în stilul sěu.

Vorba e, că atât corespondentul, cât și „Unirea“ nu ne-au dat respuns la întrebarea nóstră din nr. 8 al fóiei nóstre:

Din atacurile nejustificabile, din calomniile și persiflarea bisericei nóstre prin „Unirea“, ce folos are și va avea poporul român, națiunea română?

Noutăți.

Dela Asociațiune. După informațiunile, ce le avem, în ședința din urmă a comitetului Asociațiunei transilvane s'a ales secretariu provisoriu dl Dr. Vasile Bologa, prof. și director la scóla civilă de fete a Asociațiunei.

* * *

Guvernul față de sěrbătorile nóstre și jidovesci. In „Dreptatea“ cetim: Că părintescului guvern al țĕrii cât de mult îi zace la inimă crescerea religiósă-morală a tinerimei de naționalitate română — sě póte deduce și din conspectul ce-l publicăm mai la vale, din care reese, — că părintescul guvern mai mult respectéză sěrbătorile unei secte de câte-va sute de mii, decât pe cele ale unui popor creștin de 3—$3^1/_2$ milióne, — deóre-ce pe când românilor le recunósce numai 6 ḑile de sěrbătóre, jidanilor le dă 12 ḑile de sěrbătóre, — și acésta acuma, înainte de recepțiune, dar după recepțiune ce o sě urmeze? De sigur se vor întroduce numai sěrbătorile jidovesci.

Étă traducerea fidelă a actului oficios trimis de direcțiunea scólelor din Lugoș consistoriului eparchial gr. or. din Caransebeș.

Sěrbătorile în care scolarii gr. cat., gr. or. și israeliții sunt dispensați dela scólă § 21 din ordine:

I.

Sěrbători gr. cat. și gr. ort.

La crăciun 2 ḑile	Ianuariu 6 și 7 st. n.
La bobotéză 1 ḑi	Ianuariu 18 st. n.
Lunea după Pași	Aprile 10 st. n.
Inălțarea Domnului	Maiu 10 st. n.
Lunea după Rusalii	Maiu 29 st. n.

II.

Sěrbători israelite.

Roschhasana 2 ḑile	Septembre 22—23 st. n.
Iomchipur 1 ḑi	Octobre 1 st. n.
Succoth 3 ḑile	Octobre 6, 7 și 13 st. n.
Pesach 4 ḑile	Aprile 1, 2, 7 și 8 st. n.
Gebnoth 2 ḑile	Maiu 21 și 22 st n.

* * *

La procesul Memorandului. Foile din Cluș aduc scirea, că pentru membrii juriului în procesul Memorandului, care se va ținé în luna lui Martiu — se vor arangia odăi comode de durmit în localitățile ospětăriei orașului (redută). Salele de durmit se vor instala în cofetărie și în sala de mâncare. Avêndu-se în considerare, că pertractarea va dura timp mai îndelungat, jurații vor avé ocasie, în órele libere, a se distrage cu jocul de domino și de cărți —

* * *

Reaparițiunea „Tribunei“. „Tribuna“ a reapărut Sâmbătă sara. „Institutul tipografic“ a trecut în proprietatea d-lui T. Liviu Albini, cand. de adv. și astfel judecătoria a ridicat sentința de suprimare.

* * *

Proces. Tribunalul din Oradea-mare a judecat pe redactorul fóiei humoristice „Vulturul“ I. Ardelean pentru o notiță din posta redacțiunii la adresa notarului Val, la o lună înuhisóre și 30 fl. pedépsă în bani. Apěrătorul a însinuat recurs, ér procurorul s'a mulțămit cu sentința adusă.

* * *

România și papa. Cetim în „Țara“ In fine Vaticanul a înțeles temeinicia resónelor învocate de guvernul român contra numirei, în locul de episcop catolic la Bucuresci, a unui călugăr, și a revenit asupra alegerei ce făcuse în persóna monsegniorului Angelis.

Sfântul scaun, dându-și bine séma de situațiunea dificilă, ce ar fi creat representantului sěu trimițându'l într'un stat al cărui guvern nu'l agrea, a numit în locul monsegniorului Palma un prelat din statele-unite, instruit, cu adânci studii de teologie și filosofie făcute la Insbruck și care nu face parte din nici o congregațiune călugărésčă.

* * *

Esamenele de cualificațiune. pentru învěțători vor avé loc în diecesa Aradului cu începere din 15/27 Februariu a. c. 8 óre diminéța, în care ḑi va fi cel scripturistic, éră în ḑilele următóre esamenele verbal și din practică în sala cea mare a institutului pedagogic.

* * *

O îndoită tâlhărie. In nóptea de 27 spre 28 Ianuariu Bucurescii a fost teatrul mai multor scene fiorόse care a emoționat întréga populație a capitalei.

Pe la órele 10 și jum. o bandă de 14 tâlhari îmbrăcați în haine țĕrănesci, compusă din bandiții și asasinii George Mărunțelu evadat ḑilele trecute dela Văcăresci și alții s'au dus la câreiumarul Petrache Nichitor, din calea Plevnei în fața casărmei călărașilor, și intrând în cârciumă, au luat la bătae pe băiatul din prăvălie, pe care l'au băgat sub tejghea, au bătut pe musterii și i-au legat, de asemenea pe soția și dóue fete ale cârcimarului, pe cârciumar pe care apoi l'au și torturat până ce nenorocitul le-a spus unde sunt banii.

Tâlharii au luat suma de 2.500 lei.

Dela cârciumarul Nichifor tâlharii au trecut la preotul Stan Dobre. Acolo au prins pe un vecin, pe care l'au pus sě bată la feréstra preotului spre a'l scula sub cuvênt că trebue sě grijéscă pe un copil care fusese călcat de tren; când a deschis preotul, tâlharii au pus mâna pe el și au întrat, în casă, alți vecini cari auḑiseră sgomot și eșiseră afară, au fost și ei prinși de tâlhari cari cu arma îndreptată în pieptul lor, iau amenințat că 'i vor împușca dacă fac sgomot.

O parte din cétă a prins pe cei doi guarzi comunali, cari pândesc pe contrabandisti sub podul din apropiere și'i amenința cu revolverele.

In acest timp tâlharii torturau în casă pe preot și femeia lui, cerêndu-le bani. Preotul le-a spus, că are nisce parale în casă și hoții iau luat suma de peste două mii lei mai multe giuvaeuri, obiecte din casă, și apoi au fugit.

Mai mulți dintre tâlhari au fost prinși.

* * *

Bismarck despre ḑiaristi. Cu câte-va ḑile înainte de a visita pe împěratul Wilhelm, principele de Bismarck a făcut următórea declarație măgulitóre despre ḑiaristi

„Din puținele lucruri, pe cari le regret că le-am făcut în lunga mea viață publică, în prima linie este observația, pe care am făcut'o acum șése ani asupra ḑiaristilor, ḑicênd că ei toți sunt ómeni cari și-au pierdut cariera. Acum însě m'am convins, că ḑiaristii sunt ómeni culți, activi și cu întinse cunoscințe. Guvernele ar face fórte înțelepțesce dacă în primul rînd s'ar adresa ḑiaristilor pentru a ocupa funcțiunile administrative și diplomatice mai grele, întocmai cum se practică în Francia“.

Cea mai frumósă viață, cea mai nobilă misiune o au ḑiariștii Ei sunt adevěrații propagatori ai culturei și ai civilisaiunei; ei sunt ecoul fidel al opiniei publice, căci ei sunt în zilnice relații cu tóte păturile societății nóstre, pe cari le cunosc bine și le simt nevoile, durerile și bucuriile, adauge „Țara“.

* * *

Concert. Reuniunea română de cântări din Sas-Sebeș arangează Duminecă în 18 Februariu n. 1894 Concert în sala cea mare dela hotelul la „Leul de aur“ următorul program 1 Frunzuliță, cor micst (sextet) de G. Musicescu. 1. Cucurnz, cor bărbătesc, de V. Humpel. 3. Resai lună, cor micst (sextet) de G. Musicescu. 4. Hai în horă, cor bărbătesc de G. Dima. 4. Cântec final, cor mixt de Kreutzer 6. Sunt soldat, cor bărbătesc de G. Dima 7. Stěncuța, cor micst (sextet) de G. Musicescn. 8. Zorirea, cor bărbătesc de C. Attenhofer. 9. Nevasta, cor mixt (sextet) de G. Musicescu.

Prețul de întrăre de persónă: 60 cr. Suprasolvirii se primesc cu mulțămită. Bilete de întrare sě vênd în prăvălia de manufacturi a d-lui J. Oniț și în séra concertului la casă. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra După concert petrecere cu joc.

* * *

Necrolog. Cu inima plină de durere aducem îă cunoscință, că neuitatul meu soț și bunul nostru tată Ioan Mihu, proprietar după un scurt dar greu morb, prověḑut cu sf. taine, a reposat în Domnul în 1 Februariu n. a. c. nóptea la 1 óră în al 71-lea an a laboriósei sale vieți.

Inmormêntarea rěmășițelor pământesci defunctului s'a făcut Sêmbătă în 3 Februariu n. a. c. la 2 óre p. m.

Vinerea 2 Febiuuriu n. 1893.

Ioan Simion, Antone ca fii. Paraschiva n. Macarie ca soție

„Reunirea românilor“.

De sub pólele Munților Apuseni,
la finea lui Ianuariu, 1894.

(Incheere)·

Idea fundamentală a cărții este: Unirea, când s'a făcut, nu s'a făcut din convingere religiósă, ci din motive politice.

Ne mai esistând acum acele motive politice, cari au provocat unirea, ar trebuì ca românii uniți cu Roma sě sě întórcă ér la biserica mamă, la biserica ortodocsă, adecă sě sě facă o „reunire“. Afară de aceea, că biserica ortodocsă orientală este biserica veche a românilor, causa, că românii uniți ar fi sě trécă la ortodocsie și nu viceversa, o află autorul și în aceea, că biserica română unită este espusă și amenințată de „catolicismul strein, puternic, șiret și despot“.

Ca sě documenteze aceste teze și sě arete, că unirea a causat mult reu poporului român și efectele desbinării le simțim până aḑi, autorul a adunat un însemnat material istoric, pe care l'a divisat în patru părți mari.

Partea I. „Cestiunea în fond“, espune obiectul cărții, arětând relele causate prin desbinare, aducênd și câteva esemple.

Partea II. „Cestiunea în realitate“ descrie urmările unirei. Aceste urmări sunt funeste pentru biserici și scóle, pentru preoți și poporeni.

Bisericile și scólele, în comune cu uniți și neuniți vegetéză și nici nu e mirare, când de multe ori o mână de ómeni trebue sě susțină două biserici și două școli în loc de câte una. Preotii în atari comune trăesc rěu, stola birul etc. cad jertfă proselitismului; autoritatea lor sufere, și nici când nu pot introduce o disciplină între credinoioșii lor de frica că acestia îi părăsesc. Poporul e gata ori când sě trécă dela o biserică la alta Aceste treceri apoi îl fac nestatornic și nebisericos.

Partea III „Cestiunea în firul istoric“ autorul își dă silința sě ne facă „sě cunóscem perfect evenimentul: — unirea — apoi sě estragem din astă cunostință conclusiunile logice fără patimă, dar 'și fără încunjur“. Spre acest scop autoriul pune înaintea cetitorilor evenimentul unației așa precum l-au descris istoricii nostri cei mai fruntași (Șincai, Ilarian, Laurian, Șaguna, Popea, Barițiu, Hurmuzaki etc.) apoi își face conclusiunile sale.

Partea IV: „Cestiunea în realisare“ ajunge autorul la conclusiunea eă reunirea nóstră este posibilă, cu atât mai vêrtos, „dacă acum 200 de ani unirea cu biserica Romei și prin ea scisiunea nóstră în două confesiuni sau mai bine ḑis în dóue ierarchii, nu a purces din sentimentul public, din propria convincţiune religiósă a poporului român; — acésta convincţiune cu atât mai puţin póte veni astăḑi în considerare, ca impediment la unificarea nóstră ierarhică.“

Aici e interesantă espunerea motivelor cari vorbesc pentru şi contra unirei nóstre cu Roma.

Autorul în fine e de părerea, că pentru realisarea „reunirii“ sunt trei factori: Presa română, Archiereii de ambele erarchii şi Associaţiunea transilvană şi poporul va urma glasului şi planurilor acestora.

In cadrul acestui cuprins, autorul a adunat un vast material, referitor la subiectul tractat. Acésta îi dă o însemnătate cărţii. O altă însĕmnătate are din causa, că prin ea sĕ accentuéză puternic, sĕ sulevéză şi am puté ḑice sĕ ţine la ordinea ḑilei idea înfrăţirei, nóuĕ atât de necesară, idea reunirii chiar şi dacă *acum* nu sĕ va puté realisa.

Cartea dlui Manegut merită atenţiunea tuturor cercurilor române, dincóce şi dincolo de Carpaţi.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Modul de viaţă al mocanilor este ciobănesc, frumos, idilic. Bărbaţii numai din când în când vin acasă de la munte, feciorii şi mai rar. Băiaţii când sunt de 12 ani sunt duşi la munte, la oi şi dela etatea acésta ei nu sĕ mai despart de ele, până la vêrsta de 22—25 ani, când sĕ însóră. Din causa acésta mocanul cunósce aşa de bine natura óiei, îi cunósce şi sci vindeca tóte bólele, póte mai bine ca veterinariul. In tótă viaţa lor ciobănéscă, érna vara, mocanii trăiesc sub ceriul liber, în aerul curat de munte şi de câmp şi pentru aceea ei sunt în genere ómeni vênjoşi, voinici şi sănĕtoşi. Acésta e causa, că mocanilor le sunt atât de dragi oile şi iubesc viaţa liberă ciobănéscă, în care sunt crescuţi de copii. După ce mocanul sĕ căsătoresce, devine şi el, din cioban, ce a fost până aci, stăpân de oi şi împreună cu tatăl sau cu socrul seu, eventual cu fraţi şi cumnaţi de-ai lui formézá o aşa numită „târlă“, în care sunt de obiceiu 3—4 mii de oi. Stăpânii târlei împart spesele şi venitele târlei în proporţia numĕrului de oi ce are fiecare în târlă.

Portul mocanilor, anume al feciorilor şi fetelor când sĕ gătesc de serbătóre, la nuntă sau când merg pe vedere, este următoriul după descrierea făcută de G. Pitiş: *)

Feciorul se gătesce, cu cióreci noi, cămaşă nouă, peste camaşă cu zăbun şi laibăr; zăbunul de lănă cafenie cu măneci, în picióre cu păpuci şi în cap cu pălărie şi mai nainte ras de jur imprejur, pe frunte, pe după urechi şi în ciafă şi pĕrul lăsat chică.

Peste mijloc, peste cămaşă, e încins cu şerpar, cu téca şi amnarul la brău, ér peste şerpar în o cureluşă ţintuită.

Fata se găteşce cu o rochie din materie de casă, numită androc, cu şurţ, cu lai băr de mătasă, apoi cu iie subţire, cu mânec de materie fină străveḑie, numită simizet *şi cusută cu bob de fir, ori cu fluturi. Iia se ḑice că e cu şenătău (pumnăşei cu fir) de se înfăşură pe mână; mâneca la mână e strimtă şi făcută cu pumnui de fir ori dacă nu e cu pumni, e cu panclicuţă de o strînge de mănă ceva mai jos de cot. Şi la gât iiele sunt cusute tot cu fir cu guleraş de-i ḑice obinzică, ori e guleraşul cu fluturi. Iia e numai ciupag, că de la brău în jos sunt pólele, de se fac cu brăcinar şi sunt ca o fustă; la ii mai bune, pólele nu se cos de ele. La gât sunt fetele cu ghisore (monete mici în jurul gâtului) şi cu* ghiordan *(salbă) de icusari ori rubele ori şi galbeni mici şi cu salbă de galbini de cei mari, cusuţi pe găitan de fir; dar salbăşi giordan de galbeni de cei mici avéu numai cele mai bogate de era lăsată salba mai jos ceva pc piept. In piept era fata cu naşfe numite şi ţinte; erau de argint în formă de linte, pe margini cu luminiţe şi în mijloc cu o lumină mai mare. Naşfele erau cât podul palmei de mari şi avéu fetele până şi câte patru: douĕ de-o parte şi douĕ de altă parte în piept cusute de laibăr.*

Astăḑi naşfe nu mai sunt şi în loc de ele se vĕd la unele brăne de argint suflate cu aur, ori paftale (copcii) de argint. In urechi sunt fetele cu cercei, mai inaite cu trei picióre, acum mai mult cu căte un picior şi legaţi pe după gât cu balţ de găitan de fir şi care era mai bogată, cu lănţişor de aur. In cap acuma se peptenea cu douĕ code, de le lasă de spate, dar mai mult de se peptĕna cu o códă lăsată pe spate şi încă mai de mult se peptĕna cu o códă în frunte de-o ducea peste cap şi o impletea cu coda din ciafă. In vîrful códei le pune câte o panglică făcută de trei ori pe mână şi prinsă cu bumbuşcă. In piióre sunt cu păpuci, ér de mult cu păpuci galbeni cu copor (câlcâiu nalt) şi şi mai 'nainte cu cisme galbene cu creţe şi cu copor. Cu cisme galbene cu copor, umbla şi fetele şi nevestele mai tinere; cele bĕtrâne umbla cu cisme negre, ér băetele până la 14 ani cu cisme roşii cu copor şi creţe.

(Va urma).

---

*) Veḑi: Căsătoriile la Românii săceleni, de G. Pitiş („Conv liter.“ Nr. 11 1891).

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 4—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

„IULIA“, cassă de economii, societate pe acţiuni în Alba-Iulia.

Convocare.

P. T. domnii acţionari ai „Cassei de economii, societate pe acţiuni IULIA“ în Alba-Iulia se invită prin acésta cu onóre în sensul statutelor § 14 şi următorii la a

II-a Adunare generală ordinară,

a numitei societăţi, carea se va ţiné în Alba-Iulia în **6 Martiu**, eventual în **24 Martiu a. c. st. n.** înainte de ameḑi la 9 óre în localul institutului.

Obiectele vor fi:

1 Raportul direcţiunei despre cursul afacerilor în anul 1893.
2. Bilanţul anului 1893.
3. Raportul comitetului de supraveghiare asupra bilanţului şi darea absolutorului.
4. Impărţirea venitului curat, ficsarea dividendei pe anul 1893 şi ficsarea marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunei şi a comisiunei de supraveghiare pe anul 1894.
5. Alegerea a 3 membrii în direcţiune şi a 2 membrii în comitetul de supraveghiare.
6. Esmiterea alor doi membrii pentru supravegiarea scrutiniului şi verificarea procesului verbal.

Domnii acţionari cari voiesc a participa la adunare în persónă, ori prin plenipotenţiat, sunt rugaţi a-şi depune la cassa societăţei acţiunile şi eventual documentul de plenipoteuţă cel mult până în 5 Martiu a. c. la 12 óre a. m.

Alba-Iulia, în 3 Februariu, 1894.

[25] 1—1 **Direcţiunea.**

„IULIA“, cassă de economii, societate pe acţiuni în Alba-Iulia.

BILANŢUL

şi contul profitelor şi al perderilor pe anul II de gestiune dela I Ianuariu până în 31 Decembre, 1893.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cambii escomptate		113,064.56
Imprumut hipotecar		3091.—
Imprumut. oblig. cu cavenţi		1863.—
Mobiliariu	723.29	
10 % amortisare	32.72	294.57
Spese de fondare	468.03	
20% amortisare	93.60	374.43
Interesa de reescomp. anticipate		146.63
Spese de protest		3.10
Cassa în numĕrar		568.14
		119,405.43

Pasive.	fl. cr.
Capîtal acţionar . fl. 25,000	
Rate versate	24,315.—
Depaneri spre fructificare	80,469.22
Cambii reescomptate	9,670.—
Interese anticipate	1,943.40
Fondul de reservă	220.80
Fondul de pensiune	11.97
Dividenda cx 1892 neridicată	194.77
Diversi creditori	87.16
Profit curat	2493.11
	119,405.43

Contul profit şi perderi.

Eşiri.		fl. cr.
Interese pentru depuneri:		
a) ridicate	396.67	
b) capit.	2554.54	2951.21
Interese de reescompt		637.89
Salarie		740.—
Chiriă		173.33
Contribuţiune		456.09
Compet. de timbre		50.08
Porto postal		34.11
Spese curente		240.65
Amortisare la mobiliariu		32.72
Amortisare la spese de fondare		93.60
Câştig curat		2493.11
		7902.79

Intrate.		fl. cr.
Interese:		
a) de cambii	5990.13	
b) de împr. hipotec.	201.91	
c) de impr. cav.	117.53	
d) de întârḑiare	233.98	
e) după depuneri proprii	127.50	6671.05
Provisiuni		1180.55
Diverse		51.19
		7902.79

Din şedinţa direcţiunei, ţinută în Alba-Iulia în 30 Ianuariu, 1894.

A. Velicanu m. p.,
director esecutiv.

Fl. Rusan m. p,
cassar.

D. Cinbulia m. p.,
comptabil.

S. Micu m. p.,
preşedinte.

N. Ivan m. p.,
membru în direcţiune.

N. Barbu m. p.,
membru în direcţiune.

G. Totoianu m. p.,
membru în direcţiune.

I. Cirlea m. p.,
membru în direcţiune.

[26] 1—1

S'a revĕḑut şi aflat în consonanţa eu cărţile duse în ordine deplina.

Alba-Iulia, în 3 Februariu, 1894.

Membrii comisiunei de supravegiare:

Stefan Crişian m. p.,
preşedinte.

Teodosiu Lobonţiu m. p.

Nicolau Cado m. p.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Februariu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

2.

Scólele și limba magiară.

In comitatul Hunedórei între 266.000 locuitori după conscripțiunea din 1890 sunt 17.000 magiari — mai înainte situațiunea a fost mai rea pentru că în 1880 între 250.000 locuitori, erau magiari numai 12.0000.

Limba magiară — a ocupat teren în Deva, în Hunedóra, în Simeria-colonia, Petroșeni, Secarêmb — devenind limbă conducĕtóre — sau cum am ḑice limbă de conversare Poporul magiar agricultor, carele 'și uitase limba maternă o învață dela prunci. Multe comune române caută ocasiune ca pruncii lor sĕ învețe limba magiară Germânii aplicați pe la fabrici și mine sĕ nisuesc a-și însusi limba magiară, ba chiar grosul românimii observă necesitatea limbei magiare. —

Și ce e mai mult dl Rethi afirmă că : dacă s'ar ordina un plebiscit că voiți a învĕța unguresce? fórte puțini ar rĕspunde în mod negativ. Trec preste alte afirmări ale autoriului, și sĕ vedem cum a ajuns densul la conclusiunile ce le face?

Cu finea anului scolar 1892/93 memoratul autor — inspector scolar a îndreptat către curatorate și scaunele scolare întrebarea: Incât se observă la adulții eșiți și preste tot în societate influința învĕțărei limbei magiare? Au sosit respunsuri dela 29 scóle comunale și de stat. In aceste 29 scóle au trecuentat scóla: magiari 1345, germâni 431, români 2148, alte némuri 89. — Scóle de stat sunt 23 și restul comunali. Intre președinții curatoratelor sunt și doi români — despre cari autorul articlului afirmă, că servesc causa scólelor magiare încredințate lor, cu asemenea fidelitate și asiduitate; tot astfel sĕ afirmă și despre corpul învĕțătoresc — în sinul căruia sĕ află și mulți învĕțători de alte naționalități.

Rĕspunsurile primite dela curatorate și scaune sunt pre scurt următórele:

1. Comuna **Zeicani** școlă de stat cu **55 elevi români** și 1 magiar. Pruncii sciu sĕ vorbéscă unguresce în ḑiceri mai simple. —

2. **Racașdia** cu scólă de stat elevi magiari 84, români 23. Pruncii vorbesc și scriu în limba magiară. Cetesc cărți magiare și chiar din miliție scriu acasă epistole magiare etc.

3. **Silvașul de jos**, școlă de stat cu 2 învĕțători. Comuna curat română. **Elevi 131 români** și 2 magiari. Curatorul raportéză că: tinerii eșiți din școlă întru atâta și-au însușit limba magiarà, încât sĕ înțĕleg perfect unguresce și vorbesc cu bucurie limba magiară.

4. **Silvașul de sus**, scólă cu un nn înéțătoriu și **62 elevi români**. Aici raportul e mai gogonat. Elevii nu numai că vorbesc și scriu unguresce dar „și la lucrul câmpului sĕ póte auḑi vorbă ungurésca, și si cântece magiare. Aici este si scólă cu adulții séra.

5. Gonțiga scólă comunală, ajutată de stat, cu 71 elevi români, și 2 magiari. Presidiul scaunului scolar atât a fost de încântat cu ocasiunea esamenului de rĕspunsuri încât ḑice că nu a sperat un așa progres.

6. **Hunedióra** școlă de stat cu 5 învĕțători, elevi români 101, elevi magiarí 141, ger-mâni 31. Raportul e semnat de **Danila George** — primariul de acolo, român cum s'ar ḑice, și de un Nehéz János ca secretariu.

Nu am crede raportului dacă din nenorocire nu l'ar scrie domnul **Danilă**. „Dela înființarea școlei de stat, folosința limbei magiare întru atâta s'a lățit între locuitorii orașului, încât toți pricep și vorbesc limba magiară cu esceptiunea ómenilor mai bĕtrâni Acésta sĕ pote observa în viața socială, si în atingerile oficióse. Influința activității școlei nóstre sĕ póte observa și la locuitorii din împrejurime, cari din an în an 'și trimit tot mai mult prunci, ca sĕ-și însușéscă deplin limba statului.“ Dl. Danila — a rĕmas ce e drept primar, și curator la școlă, istoria nóstră însă 'l va insera între cei ce cu tăciunele în mână a alungat limba română din Hunedóra — pentru interesele sale personale.

Perirea ta din tine Israile!

7. **Sângeorgiul de Strĕi**. școlă comunală, un învĕțător, elevi 93 români și un magiar.

8 **Lindgina** școlă de stat, un învéțătoriu cu 43 elevi români și 17 magiari.

9· **Pesteni mari**, școlă de stat 2 învĕțători, 119 elevi români și 13 magiari.

10. **Puiu**, scólă de stat cu 2 învĕțători, elevi români 90, magiari 15.

11. **Beregsĕu**, școlă de stat cu 1 învĕțătoriu, elevi români 89, magiari 6. Rapórtele dela școlele de sub 7—11 sĕ mărginesc a constata, că elevii vorbesc și scriu unguresce.

12. **Bârcea-mică**, scólă de stat, un învĕțàtor, 45 elevi români și 12 magiari. Limba magiară a progresat mult și din an an se estinde în cercuri mai largi. Adulții eșiți din scólă vorbesc destul de bine unguresce.

13. **Cerna-Cristur**, scólă de stat, un învĕțător, 54 elevi români și 6 magiari.

14. **Boșorod**, scólă comunală cu 2 învĕțători cu 68 elevi.

15. **Rusi**, scólă comunală cu 1 învĕțător, elevi români 50 și un magiar.

16. **Bărbăteni**, scólă de stat cu 1 învĕțător, elevi români 73, magiari 10, alte limbi 7.

17. **Chitid**, scólă comunală, un învĕțător, 59 elevi români, 3 magiari, alte limbi 3.

18. **Băcia**, scólă de stat cu 2 învĕțători, 62 elevi magiari și 29 români.

19. **Ponorul**, scólă de stat cu un învĕțător, elevi 38 români

In scólele de sub 13—19 raportele constată, că elevii vorbesc binisor unguresce.

20. **Baia de Criș**, scóla de stat cu 2 învĕțători, 49 români, 32 magiari 8 germani, și 7 slovaci. Fiecare elev eșit din scólă vorbesce și pricepe limba magiară. Părinții din împregiur cu bucurie, și trimit copii, ca sĕ-și însușéscă limba magiară. Pruncii plugarilor români — oláh — au dat respunsuri destul de corecte — în limba dulce a patriei.

21. **Petroșeni**, scóla societății de băeșit cu 6 învĕțători, elevi 169 magiari, germani 194, români 38, alte limbi 37. Limba magiară atâta a progresat încât pruncii eșiți din scólă se folosesce esclusiv de limba magiară.

22. **Sĕcărâmbul**, scóla de stat cu 4 învĕțători, elevi germani 94. români 64, magiari 26, alte limbi 8.

23. **Livezenii**, scóla de stat cu 5 învĕțători, elevi magiari 191, nemți 27, români 41.

In scólele din Sĕcărâmb și Livezeni, limba magiară s'a învĕțat întru atâta încât elevii eșiți o folosesc în scris, și vorbire și chiar în familie. Cetesc cărți și foi magiare.

24. **Sălașul superior**, cu scólă de stat, 5 învĕțători, elevi români 369, magiari 4, alte limbi 5.

25. **Livadia**, scólă de stat, 2 învĕțători, 176 elevi români. Pruncii eșiți din aceste scóle vorbesc unguresce, unde li se dă ocasiune, și poporațiunea vede, că are lipsă de cunoscința limbei magiare.

26. **Simeria colonia**, scóla de stat cu 6 învĕțători elevi 235 magiari, germani 34, români 27, alții 6. Aici rapartul constată că causa magiarisărei a făcut progres mai mare ca în ori-ce scóla din comitatul Huniadorei. Prin elevii eșiți din scólă s'au magiarisat familii intregi.

27. **Piștiș de jos**, scólă de stat cu 2 învĕțători, elevi 35 mamagiari, 36 români, 4 nemți. Pruncii cetesc, scriu și vorbesc unguresce. Terenul e pregătit pentru lățirea limbei magiare. In familii române nu se folosesce limba magiară — fiindcă părinții și bĕtrênii nu-o posed. Va venì însĕ tempul, când pruncii eșiți din scólă, vor conduce ei familiele, în spiritul, în care au crescut.

28. **Deva**, cu scólă de stat de fete și de băeți, și scóla superióră de fete, 11 puteri didactice, cu 246 elevi magiari, 106 români și 39 nemți. Raportul constată, că numerul elevilor nemagiari cresce din an în an, și spiritul magiar, precum si datinele însușindu-le elevii în scólă, influința lor sĕ observă și în viața socială și în familii.

29. **Dobra**, scólă de stat cu 2 învĕțători, și 60 elevi din cari 31 magiari și 29 români. E singura scólă de stat, unde numerul elevilor români scade. Curatorul Lazar Árpád deputat dietal — ales cu voturi ro-

FOIȚA.

POESII

— de *T. Bocancea.* —

Serenadă.

Dormi în liniscea cerèscă
Adorata vieții mele,
Visuri dulci sĕ'ți oglindéscă
Lumi lipsite d'orice rele.

Ți-a părea că pe o colină
Noi de amor șoptim în taină
Și ne învăluie 'n lumină
Nóptea cu'nstelata-i haină.

Astfel lin visând în pace
Păn' ce vine diminéța.
Cu zimbirea ta sagace
Sĕ-mi însenineẓi viéța!

La un ânger.

De n'aș vedé pămêntul nici ceriul sclipitor,
Indemnul vioșiei l'aș reafla la tine;
Cu dulcea ta blândețe mĕ fericesci ușor
Și astfel mi se schimbă necasul meu în bine.

De aceea nici odată eu nu te potuita,
Și dacă lumea largă de multe ori mĕ 'ncântă,
Lipsindu-mi chipu'ți fraged și blândă vocea ta
Ah tótă bucuria curênd mi sĕ înmormêntă.

Esti visul cel mai gingaș visat de un pătimaș
In órele fuginde din viéță mai ferice,
Deși prin vrerea sórtei de tine nu-i părtaș
El tot ce peptu-i mișcă, nu va înceta a'ți ḑice.

Plutesce dar dépururi cu farmec nesfêrsit
Ca ângerul de pază în calea mea tăcută,
Mereu la tine cuget, idol cu foc iubit
Păstrându-ți ție tainic o adorare mută.

O dacă....

Mĕ'ntrébă câte odată vr'un cucernic,
De ce tânjesc așa d'amar adese,
Ce óre fii-va'n stare sĕ m'apese,
Vr'o grije póte sau amor puternic?

Apoi c'al adevĕrului visternic
Mai dându'mi multe sfaturi bine-drese
Un viitor de îndreptare-mi țese,
Sĕ fiu detrébă din un om nemernic

Respunde-i'aș (ca sĕ'mi mai dee pace)
La ce mĕ mustră tot așa sprențareț
Dar nu mai pot, durerea mĕ și 'nécă

Căci jale multă aḑi în p[illegible] mi zace,
La rêndul meu aș fi și en vorbăreț
O dacă.... n'ar mai fi acela „dacă“....

Sonet.

Când pașii ultimi somnoroși pe strade
Se perd în senin~~eța~~ul nopții d'aur.
Te-aștept și-al amintirilor tesaur
M'atrage ca'n povesti sub vechi arcade.

De prin unghere samĕnă că'mi sgaur
Urgelnic ca dușmane ochiade;
Povara grijelor curênd îmi scade
Și le-amuțesce gura de balaur.

Căci parcă fâșiitul unei rochii
Imi sună la urechi; precaut ca lotrul
Il urmăresc eu din tufiș năvalnic.

Dar nicăire nu te-află ochii,
Cu veștedul frunziș se jócă votrul
Singurătății — vêntul cel șagalnic.

mânesci raportéză că scăderea elevilor români e a se atribui corteşirei direcţiunei dela scóla română gr. orientală din loc — contra scólei de stat. Singura Dobra strică concertul unison al raportelor.

Autorul arată, că între 61 scóle magiare şi câteva cu limba de propunere magiară-română, dela mai mult de jumĕtate nu au întrat respunsuri.

Influinţa scólelor magiare trece preste hotarele comunelor proprii. Tocmai aḑi — ḑice autorul — am pertractat causa unei comune curat române, carea pentru a treia óră cere ca în locul scólei ei gr. orientale se se ridice scólă de stat. Atari cereri sunt tot mai dese!! Unde sunt óre preoţii şi învĕţătorii români pre cari îi privesce? Se fie bătaia lui D-ḑeu pre ei? Autorul articlului pretinde ca învĕţătorii aplicaţi la scólele de stat sĕ scie şi limba poporului, tot astfel şi inspectorii de scóle, se pricépă limba scólelor concreḑute lor.

„Cu mijlóce puţine se póte ajunge succes mare, dacă suntem cu atenţiune la natura lucrurilor". Datele produse sunt destul de elocuente. Cine are urechi de auḑit, sĕ auḑă.

Revista politică.

In dieta provincială a Bucovinei se urméză o discuţie înfocată. Elementele cari compun minoritatea în dietă şi sunt adversari românilor fac mare gălăgiă. Sub titlu „Limba română în dietă „Gaz Buc". anunţă următórele:

In fine limba română începu iarăş în dieta Bucovinei. Dl. Modest cav. de Grigorea are meritul de a fi ântâiul, care a vorbit românesce, raportând despre petiţiunile date de societăţile românesci. Acest început este o dovadă, că representanţii nostri nu fac paradă cu naţionalismul lor, acu sunt ocupaţi, extra et — câte odată — intra muros; ei îl şi simt. Dl. Modest Grigercea a dat întâia óră şi haina naţională lucrării naţionale. Pilde ca acestea vor avé efectul, că şi în ochii noştri limba nóstră va câştiga în preţ.

* * *

Trupele franceze conduse de colonelul Bonnier au fost surprinse nóptea de către tuaregi lângă Tubuctu în Africa şi măcelărite. Sensaţia ce a causat la Paris stirea acésta a fost fórte mare. Ḑiarul „Patrie" a apărut încadrat în negru; el atacă cu violenţă pe superiorii lui Bonnier, cari ar fi comandat mişcarea nenorocită spre Dougoi, ér „Le Temps" scrie:

In interesul politicei nóstre africane e necesar a se da un esemplu de putere şi energiă. Guvernul, a cărui hotărire şi tărie e cunoscută, va lua tóte mĕsurile necesare: Opinia publică trebue sĕ primécă acest eveniment cu linişte. La începutul politicei nóstre de estensiune colonială s'ar fi încercat tóte a sĕ face din Timbuctu un nou Thavgson. Din fericire situaţiunea e aci cu totul alta. Dealtfel englezilor li s'au întêmplat nenumĕrate astfel de casuri, ceea-ce póte sĕ ne liniştească.

Afacerea a venit fireşce, şi în desbaterea camerei.

D. Casimir Perier a dat deslușiri în privinţa escesului de la Timbuctu, a declarat camerei, că guvernul dăduse ordine sĕ nu se angajeze nici o espediţie militară fără ca sĕ fie consultat. Aflând despre ocuparea Timbuctului, a telegrafat, în ḑiua de 24 Ianuarie, guvernorului din Sudan, sĕ triméţă îndărât în Franţa pe colonelul Bonnier, îndată ce circumstanţele o vor permite; a recomandat sĕ se abţină de la ori-ce agresiune şi sĕ se ia mĕsuri de precauţie. Nu trebue sĕ se esagereze importanţa acestui incident; guvernul a telegrafat ca sĕ sĕ triméţă ajutóre şi a luat mĕsuri ca sĕ se triméţă şi din Algeria. Nu póte fi vorbă de evacuarea Timbuctului; acésta ar fi o imprudenţă gravă. Guvernul va avisa pentru ca asemenea fapte sĕ nu sĕ mai întêmple şi rógă pe Cameră sĕ nu încépă vre-o discuţie.

* * *

Tractatul de comerciu ruso-german conţine 21 articole, care stabilesc tratamentul naţiunei celei mai favorizate. Relaţiunile comerciale reciproce nu vor fi împedicate de nici o interḑicere atât la import, cât şi la esport sau la liberul transit.

S'a convenit ca în cas de imposiţie interióră sau de supra-tacse stabilite de una din părţile contructante, asupra unor obiecte ce sunt cuprinse în tarif, cealaltă parte va puté stabili tacse analoge.

Incărcările corabiilor şi transporturile pe căile ferate sĕ bucură de tratamentul naţional.

Tractatul este încheiat pe ḑece ani. Va trebui sĕ fie denunţat cu 12 luni înainte.

Un protocol final micşororéză tacsele de întrare pe uscat în felul tacselor pe marea baltică şi interḑice ori ce favóre pe mare.

Noutăţi.

Alianţă de arme. Ḑiarul „P. Lloyd" aduce scirea, că între România şi Bulgaria s'a făcut o apropiere politică, care va duce eventual la o convenţiune militară.

* * *

Linia ferată Sibiiu — Făgăraş. Direcţia căilor ferate ne vestesce, că din 10 Februariu începênd în locul trenului nr. 6123, ce circulă între Făgăras şi Sibiiu, va fi pus în circulaţie trenul nr. 6123, care va circula în modul următor: Trenul plécă din Făgăraş la órele 4 şi 05 m. după amézi şi şi sosesce la 4.37 în Sêmbăta, la 5.07 în Viştea, la 5.37 în Arpaş, la 6.15 séra în-Porumbac, la 6.54 în Avrig, la 7.42 în Tălmaciu, la 8.03 în Veştem şi la 8.33 séra în Sibiiu-

* * *

Câte ḑiare sunt în Ungaria? Iosif Szinnyei, cuestorul „museului naţional" din Budapesta, publică în „Vaşárnapi Ujság" următórea statistică interesantă despre starea ḑiaristicei în Transilvania şi Ungaria Cu totul apar aici 927 ḑiare şi scieri periodice. Dintre acéste în limba magiară apar 725, în alte limbi 192, şi anume: germane 127, slave 42, române 17, italiene 3, francese 2 şi una jidovéscă. Dintre ḑiarele nemagiare au scăḑut cele slave (înainte de 1803 erau 53) şi s'au înmulţit cele române cu 2 şi cele germane cu 15. Din datele aceste reese, că pe 10,105 cetitori magiari cade un ḑiar magiar; pe 15,648 germani un ḑiar german; pe 46,545 slavi un ḑiar slav şi pe 152,324 Români, un ḑiar român. Dela I-a anului trecut numĕrul total al ḑiarelor s'a sporit cu 35.

* * *

Operă. Artiştii şi profesorii de musică din România au adresat corpurilor legiuitóre o petiţiune, prin care cer ca sĕ susţină cestiunea formărei unei opere române.

* * *

Atentat. In Paris domnesce érăşi mare panică. Un anarchist a svêrlit o bombă în cafeneaua „Terminus", carea a esplodat cu o detonaţiune îngrozitóre, şi carea a fost umplută cu cuie, glónţe şi prav de clorat. Au rĕmas rĕnite gren 12 persóne. Anarchistul Breton, un tînăr de 30 de ani a luat-o la fugă. Urmărit de un poliţaiu el a scos revorverul şi din întâmplare a rănit grav încă dóuĕ persóne şi pe poliţist. Acestuia i-a succes în urmă a-l lovì cu sabia peste obraz şi a-l conduce la poliţie. Breton a mărturisit, că a voit sĕ resbune pe Vaillant. Intrebat de medic, care a fost chemat sĕ-i lege rana, că ar avea curagiu sĕ-l atace şi pe el, Breton a rĕspuns: te-aş omorì, pentru-că şi d-ta faci parte din burgeziune. Cu ocasiunea prinderei lui Breton poporaţiunea a fost aşa de infuriată încât striga: mórte anarchistului şi numai cu greu a putut poliţia sĕ-l scape de furia mulţimei.

* * *

Publicaţiunile istorice Hurmuzaki. Tipărirea colecţiunei de documente şi a scrierilor istorice rĕmase dela reposatul Eudoxiu Hurmuzaki s'a început la 1876 prin decisiunea luată de dl Titu Maiorescu, ministru al cultelor si al instrucţiunei publice.

Pentru facerea acestei publicaţiuni, ministeriul a numit o comisiune compusă din dnii M. Cogălniceanu, A. Odobescu, T. Rosetti şi D. Sturdze. Familia Hurmuzaki a trimes acestui din urmă manuscriptele rĕmase dela rĕposatul Eudoxiu Hurmuzaki, dându-i totodată însărcinarea şi drepturile de a o representa cu deplină putere întru tot ce vă fi de făcut pentru publicare.

In anul 1880/81 ministeriul cultelor şi instrucţiunii publice a trecut acéstă publicare Academiei.

La 1 Iuliu 1884 comisiunea publicaţiunilor Hurmuzaki a luat decisiunea, ca colecţiunea de documente sĕ sĕ completeze, pentru secolii XIII, XIV, XV şi XVI, cu documentele cari sunt tipărite prin diferite publicaţiuni strĕine, mai ales unguresci şi polone.

Prin acésta se urmăria scopul de a face un corp pe cât sĕ póte mai complet al sorginţilor documentare a istoriei naţionale, şi a pune astfel la un loc la disposiţiunea bărbaţilor de sciinţă, tot materialul privitor la istoria românilor.

Cu adunarea, coordonarea şi tipărirea acestor documente a fost însărcinat dl Nic. Densuşianu, care a lucrat fără încetare din anul 1884|85 până acum. Dsa a cules, coordonat şi tipărit 2.669 documente dintre anii 1199—1552, din cari s'au format cinci volume.

Manuscripte gata de publicat mai sunt:

1. Note istorice singuratice de E. Hurmuzaki, estrase din diferite documente făcute de dînsul în decursul cercetărilor sale în archivele Vienei.

2. Documente culese din archive sau copiate din cărţi de Hurmuzaki pentru anii 1300—1450.

3. Documente adunate din diverse publicaţiuni strĕine, coordonate şi adnotate de dl Nic. Densuşianu, pentru anii 1200—1575.

4. Documente inedite procurate din archivele de stat din Veneţia şi din alte colecţiuni privitóre la anii 1650—1800.

5. Documente procurate din archive şi biblioteci publice şi private din Polonia pentru anii 1601—1780.

6. Documente politice şi diplomatice din întâia jumĕtate a secolului present.

7. Documente procurate din archivele municipale şi bisericesci ale Transilvaniei.

8. Documente grecesci adunate din archivele dela Constantinopole şi alte locuri.

9. S'a pregătit material pentru un volum, care va cuprinde tóte memoriile, broşurile, discursurile şi scrisorile politice ale lui Eudoxiu Hurmuzaki.

* * *

Mulţime de foi pedagogice. Precum sĕ raportéză de către ministrul de culte prusian, în Germania apar 279 de foi şi reviste pedagogice. In mai multe esemplare, sĕ desface „Kinderfreund" care ese în 40.000 esemplare, apoi urméză „Iugendfreund„ cu 32.000 esemplare şi „Iugendgartenlaube" cu 30.000 esemplare. Revista cea mai veche e „Rheinische Blätter für Erziehung und Unterricht" fundată de Diesterweg, şi care întră în anul 68 al esistinţei sale.

Fie-care categorie de scólă, fie-care obiect de învĕţămênt şi are revista de resortul sĕu. La Berlin sĕ tipăresc 43, la Lipsca 36 de foi şi reviste pedagogice. Sĕ nu ne mirăm dară, dacă sĕ afirmă că în fruntea bărbaţilor de scólă stau pedagogii germani. Şi cum stăm noi cu foile nóstre?

* * *

Inchiderea politechnicului din Graz. De mult timp între studenţii dela politechnicul din Graz este o mare mişcare, în urma cărcia demonsraţiunile nu vreau sĕ mai aibă sfêrşit. E deja aprópe un an de când studenţilor l-i s'a interḑis aşa numitul „Burschenschaft". Studenţii vĕḑend într'acésta o violare a dreptului şi libertăţii de constituire, au făcut demostraţii mari, asupra cărora s'a discutat chiar şi în parlamentul central din Viena. In 10 Februariu ministrul austriac de instrucţiune a dat o ordinaţiune, prin care dispune rectorului politechnicului, sĕ sisteze prelegerile.

* * *

Curs de pomărit. Ministrul de agricultură publică concurs pentru un curs practic de pomărit, care sĕ va ţiné în B-pesta dela 28 Martie până în 6 Aprile şi în Mănăştur lângă Cluş dela 2—11 Aprile. La fie care curs vor fi primiţi câte 16 învĕţători, cari conduc scóle comunale de pomărit. Petiţiunile au sĕ se înainteze ministrului până în 1 Martie. Invĕţătorii admişi vor primì 15 fl. spese de călătorie şi 1 fl. 50 cr. diurne.

* * *

Descoperire de anticităţi. Din Arad se scrie, că în comuna Panade din apropiare, nesce lucrători cari săpau o fântână au aflat o ladă de fer în pămênt. Desfăcênd lada au aflat în ea un păhar antic roman, şése tave de aur şi o mulţime mare de monede de aur. Se crede, că sculele aflate sunt de pe timpul împĕratului Traian.

* * *

Cas de mórte. In Braşov a repausat prof. Ioan Scurtu în etate de 51 ani. Defunctul a servit 17 ani ca profesor la scólele reale şi comerciale. Din anul 1889 a fost necesitat a se retrage în pensiune, în urma unei bóle grea de reumatism, de care a suferit până când s'a mutat la cele vecinice. Fie-i ţerina uşóră!

* * *

Invitare la convenirea socială împreunată cu producţiuni şi joc, care se va arangia cu cooperarea reuniunei române de cântări din Lugoş şi a mai multor diletanţi la Timişóra în localităţile redutei orăşenesci (Hotel Kronprinz) la 12/24 Februariu 1884. Inceputul la 8 óre séra Bilet de persónă 2 fl., de familie 5 fl., de loge rangul I. 3 fl, al II lea 2 fl. Venitul curat va fi destinat pentru scopuri filantropice Bilete de întrare se dau pe lângă presentarea invitării cu o ḑi nainte în biroul redacţional al „Dreptăţii şi séra la casă.

* * *

— Tinerimea română în frunte cu inteligenţa din Ferihaz învită la producţiunea literară urmată de dans, ce se va da Joi 10/22 Februariu a. c. în castelul Grof Haller Louise din loc. Inceputul la 7 ½ óre séră. Venitul curat este menit pentru provedarea elevilor sĕraci din loc cu cărţi scolare. Ferihaz în 29 Ianuariu 1894. Comitetul arangiatoriu. Preţurile de întrare de persóna 40 cr.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

De pe Valea Gurghiului
la 28 Ianuariu 1894

Urmărind cine-va şicănările, la cari în impregiurările de acum e supusă, aş putea ḑice, întrégă inteliginţa română, carea ţine la naţionalitatea ei, trĕbue sĕ ajungem la conclusiunea, că acelea sunt fără margini Susţinerea acestei conclusiuni voiu confirma-o cu un cas concret din ţinutul Gurghiului, căruia M. On. Redacţiune a „Telegrafului Roman", cu tótă stima e rugata a-i da loc prin publicare şi anume: In 31 Decembre 1892 ţinêndu-sĕ pentru a 2 óră în Gurghiu (Görgény Szt. Imre) alegerea a trei membrii pentru congregaţiunea comitatensă şi după ce în dóuĕ rênduri, până acum, a succes alegătorilor magiari, prin apucături, durere, dând la aceste ajutoriu chiar notari români şi din comune române, de a scóte de atari candidaţii dênşilor, inteliginţa română a acestui cerc, care e format din comunele Ibăneşti, Hodac, Orşova curat române şi Gurghiu mestecată, cu aceaocasiune stringêndu-şi rîndurile a putut scóte de membrii pe candidaţii ei şi încă cu o mare maioritate.

Acésta însĕ nu le a convenit celor dela putere şi din motive făcute póte chiar cu intenţiune din partea presidiului că, adecă din partea unui român şi a doi magiari, s'au băgat în urnă şedule de voturi, fără a fi avut respectivii dreptul de votisare, însĕ în tustrele casurile numai decât după lăsarea şedulelor în urnă făcêndu sĕ observarea din partea unui bărbat de încredere, că individul respectiv nu se aflâ îndus în lista alegătoăilor, numai decât s'a scos şedula respectivă din urnă. Cu tóte acestea făcêndu-sĕ protest coutra aleşilor români din motivul numit, deşi cum am ḑis candidaţii români au reuşit cu o mare maioritate, comisiunea pentru verificarea membrilor a dat loc protestului ordonând acum pentru a 3-óră alegere, care însĕ alegĕtorilor români li s'a făcut cunoscut abia cu 20 óre înainte de ḑiua alegerei şi astfel mulţi dintre alegĕtorii români fiind duşi la lucru, conducĕtorilor românilor le-a fost imposibil a se putea pune în conţelegere cu alegĕtorii români, întru a lua parte la alegere. Resultatul a fost, că alegĕtorii magiari au putut a reuşi cu candidaţii lor. Dar pardon! să revenim la obiect, am fostḑis adecă mai sus, că la alegerea din 31 Decembre 1892 candidaţii români au reuşit cu o mare maioritate, finindu-se alegerea după 5 óre p. m. inteliginţa română în numĕr destul de mare fiind depărtată dela vetrele sale şi în puterea iernei vrênd nevrênd a trebuit sĕ tragă la hotelul dela Gurghiu asteptând resultatul alegerei. Ce sĕ veḑi însĕ când bărbaţii de încredere români, cari tótă ḑiua începênd dela 8 óre a. m. până la 5¼ p. m. au stat la postul lor, sosesc la hotelul din Gurghiu, spre a căpăta ceva de ale mâncărei, căci dóră le ajunsese a nu mânca nimic de diminéţa până la acel timp şi spunênd resultatul voturilor, acésta se vede că nu le plăcù notarilor de altmintrinea români George Tîrnovan din Urişiul superior şi socrusĕu Nicolau Mantza notariul Ibăneştiului, de óre ce numai decât şi-a făcut reflecsiunile, că numai împregiurărei că ei nu şi-a făcut destul chiemărei e de a se ascrie acest resultat. Şi acum ca se repareze ce a stricat, adecă sĕ fim înţeleşi, ca sĕ se recomânde superiorilor ce fac numiţii notari? Sĕ apucă şi prim pretorele suprem acusă la tribunalul din Oşorheiu pe: Ioan Mera învĕţător gr, cat. Dimitrie Lupu învĕţătoriu gr. ort. Zacharia Lupu paroch gr. ort. Dimitrie Lupu propietari, Isidor Lupu jude comunal, toţi din G. Hodac asemenea pe Isidor Suceava învĕţătoriu gr ort., Ioan Cofariu învĕţător gr. ort. Iuliu Mare învĕţător gr. cat. Nistor Suceava proprietar cu toţii din Ibăneşti şi pe Nicolae Şara din Gurghiu, că acestia în 31 Decembre 1892 au agitat în contra statului, ţinênd toasturi antipatriotice şi revoluţionare. Urmarea a fost că în 12 Ianuariu 1893 tribunalul din Oşorheiu a esmiso o comisiă constătóre din fiscalul comitatens, un scriitor şi pretore, carea şi a împlinit cu mare scumpĕtate misiunea, făcênd perchisiţie domiciliară la locuinţa învĕţătorului gr cat. din G. Hodac Ioane Mera, la proprietarului din G. Hodac Dimitrie Lupu şi la locuinţa învĕţătorilor din Ibanesti Isidor Suceava şi Iuliu Mare, sĕ înţelege fără resultatul dorit de aceea comisiune ér în Martiu 1893 au fost citaţi suspecţii suprascrişi la tribunalul dela Oşorheiu, fiind citaţi la acelaşi tribunal ca martori: Alecsandru Ternavean paroch gr. cat în Hodac, Dumitru Dumbrava proprietar în Orşova. De însemnat e că comisiunea supra numită în 13 Ian. 1893 a ascultat ca martori: pe George Tirnovan, Nicolae Mantza, notari cercuali, Maftei Tirnovan jude comunal în Ibanesti, Mősz András hotelierul, Szabó József şi Fábián József din Gurghiu. Tribunalul numit basat pe fasiunile martorilor George Tirnovan, Nicolae Mantza, Mafteiu Tirnovan şi încâtva a lui Szabó József pune sub acusă pe suspecţii suprascrişi, afară de Isidor Lupu judele din Hodac, care s'a dovedit, că n'a fost în hotelul Gurghiului cu aceea ocasiune. Contra punerei sub acusă suspecţii numiţi au înaintat recurs, basându-se pe fasiunile martorilor, Alesandru Ternavean paroch gr. cat. în Hodac, Dumitru Dumbrava proprietoriu în Orşova, Mősz András hotelierul şi Fábián Jòzsef, carii toţi au fost presenţi cu aceea ocasiune şi susţin, că fasiunile martorilor îngreunători sunt false. Tribunalul însе, citând din nou pe suspecţii în numĕr de 9 la Oşorheiu publică acestora sentinţa basată pe § 172 p. 2 prin care suspecţii sunt puşi sub acusă avênd a li sĕ face cunoscută ḑiua pertractarei finale. Fatala ḑi e acum statorită anume în 17 Februariu a. c. cal. nou.

Că tribunalul numit intenţionéză pedepsirea acusaţilor numiţi sĕ póte deduce din motivul, că la pertractarea finală sunt chiămaţi numai martori îngreunători ér cei cari susţin nevinovaţia acusaţilor deşi în numĕr mai mare, nu sunt citaţi ca astfel maioritatea martorilor se fiă luată în sémă la aducerea sentinţii. Despre resultatul pertractărei finale, cu permisiunea onorabilei redacţiuni a „Telegrafului Roman“ îm voi ţinea de datorinţă ai face cunoscut onoraţilor cetitori ai „Telegrafului Român“. Grele timpuri am ajuns;

Un alegătoriu român
al cerc. Gurghiu.

De sub pólele Munţilor-Apuseni,
în Ianuariu, 1894.

Dle redactor! Poporul român de prin părţile nóstre a început de vre-o câtiva ani a da ovreilor cinstea ce o merită.

Şi décă poporul nostru cunoscea mai demult pe aceste lipitori atât de păgubitore pentru noi, mulţi ómeni de prin acele sate pe unde trăesc ovrei ar sta cu mult mai bine de cum stau astăḑi.

Nu am avé cuvinte a ne plânge contra acestor lipitori, décă după ce se satură de pe spinarea românului nu i am vedé şi pe ei alăturea cu duşmanii nostri, lucrând contra intereselor nóstre, contra intereselor acelui popor cari i'au ocrotit şi ţinut la sênul seu mai mult de milă decât de silă.

De şi scim cu toţii ce au fost şi cine sunt ovreii pentru noi, totuşi aflăm şi astăḑi omeni pretinşi conducĕtori ai poporului, cari sprijinesc şi fac tot ce le stă în putinţă pentru ovrei, fie chiar şi în detrimentul şi spre nimicirea vre-unui român.

Nu am avut şi nu am scopul de a demasca pe nimenea, pentru tóte nimicurile, căci sciut este, că pădure fără uscătură nu esistă; dar ce e prea mult încă nu e sănătos.

Cunosc notariu român se fie cu iertare, care se póte numì învĕţăcelul lui M. Gergeluţ Ca sĕ îm fac onóre ca şi de o persónă aşa „cinstită“ s'ar mai ocupa cineva şi serios, nu aflu de consult a întina colonele „Telegrafului Rom.“ cu numele lui, fără întrécât îl descriu, că atât în formă cât şi în cultură afli la dênsul intrupate şi întrunite tóte calităţile unui cismaş ungur de pe sate.

Acest notariu, de alt cum destul de sărac cu duhul, ca se şi dovedéscă puterea şi decsteritatea de conducĕtor, isprăvesce multe lucruri „vrednice“ csri vor fi o tristă suvenire pentru posteritate.

Dintre multele isprăvuri ale acestui notariu voesc la acest loc a aminti numai un cas, ca astfeliu publicul cetìtoriu se vadă cum bate Dḑeu pe unele comune.

In comuna G. jidovii abusând de bunătatea poporului de-o parte şi sprijiniţi de notariu de altă parte, au jucat şi jócă un rol însemnat.

Ca să se pună stavilă multor şarlatanii ovreesci şi ca o parte din banul românului se ajungă iar la român, un român de prin părţile Seliştei a avut salutara ideie a deschide o boltiţă în respectiva comună.

„Cutesanţa“ acésta a românului a supĕrat rĕu atât pe ovrei cât şi pe notărăşel, căci românul face concurinţă ovreilor.

Urmarea a fost că pe bietul boltaş l'a citat notariul de mai multe ori la cancelaria unde l'a provocat ca se abḑică de a mai ţinea boltă; dar cu tótă hărnicia lui nu şi-a ajuns „cinstitul“ scop.

Lucru e vĕdit, că notariul a făcuto acésta la cererea unui ovreu. —

Că ce merită un astfeliu de notariu las sĕ judece onoratut public cetitor.

Casul acesta mi-a dat ansă ca se mai descriu şi un alt cas.

E lucru sciut că pe sub pólele munţilor apuseni numai mărginenii sunt cari cutreeră satele şi fac preţuri la mere.

Unul dintre neguţătorii de mere mi se plângea odată, că din motivul că nu a „cinstit“ pe un notariu cu atâţa saci de mere cât a pretins notariul, l-a pus la o dare de venit de la usturat inima, şi de carea numai bietul om scie cum a scăpat.

Pe acesti ómeni cari póte de multe ori nu se neguţătoresc cu banii lor şi cari pe lângă că varsă atâţa bani pe mere, mai plătesc şi lucrători fórte bine s'ar cuveni se-i sprigínim cel puţin cu ajutóre morale şi sĕ-'i înbărbătăm. Insĕ dorere! că chiar aceia cari trag mai mult folos din bani sĕ-'i lasă acei negustori, chìar aceea îi persecută.

Obrasnică pretensiune, se împrumuţi parale se trudesci ḑi şi nópte şi dobânda se fie silit se o arunci în gura ...

Iată cum spriginesc unii ómeni pretinşi conducĕtori, pe cei ce ar voì se întreprindă atari lucruri, ce numai spre bucurie şi onóre ne pot servi.

Atari fapte fie-le căpătiu!

Pleasnă.

Presa literară.

Sub acéstă titulă „Ţara“ publică neste date interesante cu privire la starea foilor şi revistelor nóstre literare-beletristice. Estragem din aceste următórele, făcênd în urmă unele întregiri şi reflecsiuni, cu privire la presa nóstră literară din Transilvania şi Ungaria:

Constatăm cu bucurie, că în anii din urmă s'a accentuat un curent sănĕtos în gustul literar al publicului nostru cetitor. De unde acum câte-va decenii nu puteai găsi nici un editor pentru scrieri literare, fie cât de escelente, aḑi librarii alérgă după puţinii scriitori de talent, pe cari îi avem pentru ca sĕ ia în editură operele lui. Acésta dovedesce că scrierile, de adevĕrată valóre literară sunt căutate şi gustul literar al cetitorilor începe a se desvolta în o direcţie sănĕtósă.

Incoutestabil că „Convorbirile literare“ din Iaşi au meritul prímordial în determinarea curentului sănĕtos în gustul literar al publicului nostru.

Infiinţate în 1866, „Convorbirile literare“ au susţinut o luptă energică în contra neologistilor şi a etimologistilor estremi, cari voiau sĕ ne croiéscă o limbă latină cu un spirit strĕin de spiritul limbei nóstre, strĕin de acel spirit fermecător ce isbucnesce cu bogăţie din doinele şi baladele nóstre populare.

Odată drumul deschis de „Convorbiri“, rênd pe rênd au început sĕ apară numeróse reviste literare, din cari cele multe au dispărut ca un meteor.

A rĕmas „Revista Nouă“ a dlui Hajdĕu. Imprejurul stindardului literar ridicat de genialul Hajdĕu s'a grupat Delavrancea, Vlahuţă Carageali şi Speranţă. Redactată cu inteligenţă şi cu un gust estetic superior, „Revista Nouă“ a prins adânci rădăcini şi ea aḑi e rĕspândită atât în ţară, cât şi în Transilvania, Banat, Crişana şi Bucovína.

Acum în urmă au apărut câte-va ḑiare literare tendenţióse cum sunt „Adevărul“ literar, „Lumea Nouă“ a dlui Gherea şi „Viaţa“ a dlor Vlahuţă şi dr. Ureche. Aceste din urmă fac mai mult o literatură militantă decât beletristică. Urméză apoi alte reviste de a doua mână, cum sunt „Revista Literară“, „Literatorul“, etc.

„Lumea Ilustrată“ este prima revistă ilustrată pentru familie. E redactată cu multă îngrijire şi în óre cari condiţii estetice, dar fără nici o pretenţie literară.

In Transilvania cea mai veche revistă literară este „Familia“, din Oradea Mare înfiinţată în 1865 de d. Iosif Vulcan. Apoi urméză „Amicul familiei“ din Gherla „Fóia Poporului“, care e mai mult socială şi economică.

Acum o lună a apărut o revistă ilustrată pentru familie sub direcţia dlor Carageali, Coşbuc şi Slavici, toţi bărbaţi cu o reputaţie bine dĕfinită în literatură. Titlul revistei este „Vatra“.

Redactată cu multă eleganţă bogată şi variată, cu ḑece ilustraţii frumos esecutate „Vatra“ este prima revistă beletristică şi de familie, pe care o avem în ţéră.

*

Ce sĕ ţine de noi ardelenii, trebue sĕ mărturisim, că miscarea literară la noi e de tot restrinsă. Politica ne preocupă pe toţi şi literatură sĕ cetesce la noi puţină, fórte puţină şi sĕ face şi mai puţină. Opuri literare de valóre la noi nu prea apar şi sĕ cetesc mai cu sémă cele din România. Asemenea stă şi cu foile literare — beletristice. Noi avem de tot puţine şi aci trebue sĕ facem unele rectificări la articolul din „Ţara“. Afară de „Familia“ noi nu avem acum altă fóie literară decât „Minerva“ din Bistiriţă cu un cerc cam restrins. „Amicul Familiei“ a dispărut de câţiva ani, şi ca continuare a lui apăruse anul trecut „Lumea literară“ tot în Gherla, redactată de d-l G. Simu. A trebuit însĕ sĕ înceteze şi acésta din lipsă de abonanţi. Foile literare din România, deşi unele escelente, nu pătrund în publicul nostru din diferite cause, sunt pentru noi prea scumpe, vin neregulat din causa postei etc.

Ar fi fórte mult de dorit, ca sĕ apară şi la noi o fóie literară-beletristică bună, care dacă va fi bine redactată, va fi, precum credem, sprigínită de public.

Bibliografic.

„Lumea Ilustrată. Sumarul broşurei 8 (Nr. 15— 16) din anul II.

Tecst:

A mea este rĕsbunarea, roman. — Onóre şi datorie, roman. — Istoria prinţului care cere luna, poveste africană. — Primul sexstet din Bêrlad. — Nisa, trad. liberă. — Felurimi. — Comóra casei şi a familiei. — Melancolie, poesie. — Danciul împĕrat, anecdotă. — Mama, nuvelă. — Veḑi tu, poesie. — Biata flóre, poesie. — De la feréstră, poesie în prosă.

Ilustraţiuni sunt 10 cu un Supliment: Bocacio la Curtea Reginei Ioana de Neapole, tablou de P. Salinas.

Diverse.

O legendă a Marocului. Un óre care sultan poruncì, într'o bună diminéţă, primului sĕu ministru sĕ facă o listă esactă de toţi dobitocii din imperiul sĕu. Vizirul sĕ puse pe lucru şi în capul listei, care era fórte lungă, scrise numele suveranului sĕu.

El era bine dispus şi se mulţămì sĕ întrebe pe ministru ce-l făcuse sĕ merite o aşa de mare cinste?

„Sire, respunse acesta, v'am pus pe listă pentru că nici n'a trecut douĕ ḑile, de când aţi încredinţat niste sume de bani importante, ca sĕ cumpere cai din strĕinătate, unor ómeni cu totul necunoscuţi şi care nu se vor întórce nici odată.

— Aşa creḑi tu? Dar dacă se vor întórce?

— Atunci am sĕ sterg numele d-tale şi îl voiu pune pe al lor în capul listelor.

Loterie.

Miercuri în 14 Februariu n. 1894

Brünn: **45 3 59 18 54**

Nr. 740 [15] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa a III-a la culroman, protopresbiteratul Sighișórei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑila dela prima publicare în organul archidiecesei „Telegraful Român“.

Emolumentele împrennate cu acest post și statorite de comitetul parochial concernent la 30 Decembre 1893, sunt 393 fl. 50 cr.

Concurenții ’și pot lua informațiuni mai detaiate despre acsta parochiă la oficiul protopresbiteral.

Reflectanții sunt poftiți a-și asterne petițiiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul susinbicat.

Sighișóra la 31 Decembre, 1893.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțĕlegere cu comìtetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 266/1894 [28] 1—2

Publicațiune.

Móra din jos a comunei Gurariului sĕ va vînde prin licitațiune publică în cancelaria comunală din Gurariului în 4 Martie a. c. st. n. la 10 óre a. m.

Prețul strigărei 5000 fl. vadiu 500. fl.

Oferte în scris instruate cum sĕ cade sĕ primesc înaintea licitațiunei verbale.

Condițiunile detaiate sĕ pot lua la cunoscință la primăria comunală din Gurariului în órele obicinuite de oficiu.

Sĕliște în 11 Februarie 1894.

Pretorul suprem
Lemény.

„CRIȘANA“, societate de economii și cre[redacted]

Convocare.

Membrii societății de economii și credit „Crișana“ sĕ invită a participa la

a III-a Adunare generală ordinară,

ce se va ținea în **21 Martiu st. n. a. c.** la 11 óre a. m. în localul societății din Brad.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirei prescriptelor din §§ 50 și 76.
4. Raportul direcțiunei și a comisiunei de supraveghiare pro 1893.
5. Decidere asupra compturilor anuale și a distribuirei profitului curat.
6. Aprobarea urcărei salarielor oficialilor pro 1894
7. Ficsarea marcelor de presență pro 1894.
8. Alegerea directorului, vice-directorului și a oficialilor pe nóua periodă de 3 ani.
9. Alegerea alor 11 membrii în consiliul administrativ pe 3 ani.
10. Alegerea alor 2 bărbați de încredere și doi secretari pe un an.
11. Alegerea comisiunei de supraveghiare

In lipsa membrilor receruți de preste jumĕtate din părțile fundamentale, adunarea în sensul §-lui 51 se va ține în 29 Martiu n. la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotențiații lor în sensul §-lui 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscriși cu 31 Decembre 1893 a fost 109, cu 355 părți fundamentale a 50 fl. = 17,750 fl.

Din ședința consiliului administrativ, ținntă la 24 Ianuariu 1894 în Brad.

[31] 1—1 **Direcțiunea.**

BILANȚUL

institutului de credit și de economii „Făgețana“ ca societate pe acțiuni în Făget (Bănat) pe al II-lea an de gestiune 1893.

Active.		fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa în numĕrariu		7,301.85	Capital social:	
Cambii de bancă escomptate .		133,674 81	600 acțiuni à 100 fl. . . .	60,000.—
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară		43,079.—	Fondul de reservă	6,220.83
Imprumuturi pe hipotecă . .		33,896.—	Depuneri spre fructificare . .	144,661.38
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți		65.684.44	Cambii de bancă reescomptate	74,415.—
Spese de fondare . .	712.60		Interese anticipate pro 1894. .	2,609.24
după amortisare . .	178.15	534.45	Dividende neridicate	150.—
Mobiliariu	796.30		Profit curat	11,190.57
după amortisare .	79.63	716.67		
Acțiuni strĕine		512.—		
Diverse conturi debitóre . .		13,847.80		
		299,247.02		299,247.02

Făget, la 31 Decembre, 1893.

Sebastian Olariu m. p.,
director esecutiv.

Toma F. Haneșiu m. p.,
secret.-comptabil.

Zenobie Bordan m. p.,
membru în direcțiune.

Terentie Petroviciu m. p.,
membru în direcțiune.

George Popoviciu m. p.,
membru în direcțiune.

Bilanțul present esaminându-l conform legilor și statutelor, l’am aflat esact și cărțile purtate în bună regulă.

Făget, la 8 Februariu, 1894. [30] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Dumitru Carabaș m. p. **Ioan Barboniu** m. p. **Vasilie Nicorescu** m. p.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

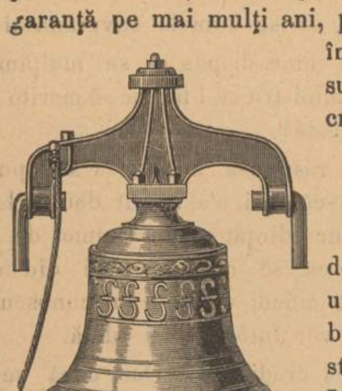

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 5—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

„Crișana“ societate de economii și credit în Brad.

Inheierea compturilor

pe al III-lea an de gestiune dela I Ianuariu până la 31 Decembre 1893.

Contul bilanțului.

Active.		fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa în numĕrar		2,089.41	Capital social	17,750.—
Escomptul de cambii		51,749.80	Depuneri spre fructificare . .	44,315.92
Imprumuturi pe obligațiuni .		25,247.17	Cambii de bancă reescomptate	13,059 34
Imprumuturi hipotecare , . .		2,040.—	Divid. neridicate din 1891—92	127.88
Mobiliariu	343.73		Fondul de reservă	672.10
după amortisare de 10 %	34.37	309.36	Interese anticipate	1,082.16
			Profit	4,428.34
		81,435.74		81,435.74

Contul profitului și perderilor.

Eșiri.	fl. cr.	Intrate.	fl. cr
Interese de depuneri	2,412.37	Interese	6,350.49
Marce (tacse) de presență . .	72 50	Provisiune și diverse	2,955.25
Chiriă	168.—	Tacse de înscriere	46.—
Salarie	990.—		
Contribuțiune (de 10% și directă)	382.36		
Spese diverse	242.27		
Interese de reescompt	599.08		
Compet. de timbre pentru părți fudam.	22.45		
Amortisațiuni din mobiliariu . .	34.37		
Profit	4,428.34		
	9,351.74		9,351.74

Brad, la 31 Decembre, 1893.

Vasiliu Dămian m p.,
director.

Stefan Albu m p.,
controlor.

Ioan Rusu m. p,
cassar.

Petru Rimbaș m. p.
comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am esaminat contul bilanțului și contul profitului și perderilor, și confrontându-le cu registrele principale și ausiliare, le-am găsit în consonanță cu aceleași și esacte.

Brad, la 19 Ianuariu, 1894. [32] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Teodor Pop m. p. **Petru Gligor** m. p. **Simeon Băcilă** m. p.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15 Sibiiu, Marți 8/20 Februariu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Asĕmĕnări.

Privind la stările publice din țara nóstră, îi vine omului sĕ se întrebe, óre în alte state nu e mai rĕu ca la noi? sau dacă nu mai rĕu, cel puțin nu sunt asemenea miserii ca la noi? Óre în alte state, cari au referințe analóge cu statul nostru, asemenea nu sĕ respectézǎ dreptul natural al singuraticelor popóre sau după conceptul „nostru“, al naționalităților, cari formézǎ statul?

Aceste întrebări sĕ impun omului cu atât mai tare, cu cât foile magiare fac adese ori paradă din asĕmĕnări de feliul acesta; ele îndată ce descoper undeva vre un cas de opresiune, vre-o privare de drepturi a vre unui popor, din partea altuia, vin și ne strigă cu bucurie și satisfacțiune în față: étă cum sunt tractate popórele în alte state și voi tot vĕ mai plângeți, că aveți o stare insuportabilă

Firesce privind jur împrejur la statele, cari sunt compuse din mai multe popóre, casuri de opresiuni și de nedreptățiri, nu se află nicăiri, ca în Rusia. Nicăiri principiul de naționalitate nu este mai puțin respectat, mai nebăgat în sémă, ca în acest stat despotic. Acésta e causa apoi, că foile magiare aici fac colecție de opresiuni, starea apĕsată a românilor din Basarabia este pentru ele tema predilectă, care, variată în diferite forme ne-o arată, ca sĕ ne dovedéscă, că noi n'avem motive de-a fi nemulțămiți.

Nu este potrivită acésta asĕmĕnare, căci rușii sunt un popor uriaș față de cel magiar, apoi nu este proporția numerică aceeași între românii din Basarabia și ruși și între noi și magiari, ér' forma statului rusesc e despotică, pe când a nóstră e constituțională și pe délurile și câmpiile patriei nóstre ar trebuì sĕ resune versul libertății tuturor popórelor.

Asĕmĕnări potrivite, sĕ pot face cu țĕri constituționale, locuite de mai multe popóre. Ca sĕ nu mergem mai departe acolea este bunăóră Austria, unde principiul de naționalitate, de egală îndreptățire a tuturor popórelor e sprigìnit de sus și sĕ întăresce pe ḑi ce merge. Nu voim noi aici sĕ facem o comparație detaiată între stările dela noi și cele din Austria ci voim sĕ ilustrăm diferința între aceste dóuĕ state prin câteva esemple, la aparență neînsemnate dar, cari sunt o urmare firéscă a stărilor publice.

Acum nu de mult s'a anunțat prin foile magiare, că guvernul a dat biesericei reformate din Ungaria o subvenție anuală cu 100 mii fl. mai mare, ca până acum, așa că biserica reformată primesce acum de la stat 170 mii, fl ajutor Cât primesce biserica nóstră de la stat? Un bagatel de câte va mii fl. cu tóte că și ea are milióne de credincioși, cari contribue cu banul lor la vistieria statului. Ei, dar acești credincioși sunt români cari sunt copii oropsiți ai statutului, pe când cei reformați sunt magiari, copii privilegiați! Étă egala îndreptățire la noi!

Un alt cas de alta natură. E vorba de ciangăii bin Bucovina, așa dar din Austria. Ciangăii din Bucovina sunt în o minoritate disparentă față de celelalte popoare ale Bucovinei, cum sunt bunăóră la noi în Ardél grecii din Brașov. Ciangăii din satul Istensegits vreau sĕ-și zidéscă o biserică reformată unguréscă. Ei au vre o 6000 fl. adunați spre acest scop, dar nefiindu-le destulă acésta sumă, „Budap. Hirlap“ ne spune că le tinde ajutor guvernul țerii și *fondul religionar gr. oriental*, ér de altă parte li sĕ concede a face o colectă în Ungaria, intre conaționalii lor.

Intrebăm acum sĕ întêmplă la noi vre-un cas ca ac,esta? Nu suntem noi opriți de-a colecta pentru scopuri culturale la conaționali de-ai nostri în afară de Ungaria? Și nu numai că guvernul țerii nu ne tinde în casuri analóge ajutor, dar ne șicanézǎ în tot chipul, chiar și la zidirea de locașuri sfinte. Nici cu banii nostri nu ne lasă sĕ zidim cum vrem. Dovadă casul cu zidirea bisericei ort. orientale din Doboli inf. Și noi nu suntem o mână de ómeni ca ciangăii, cari ar puté fi nebăgați în sémă din partea statului, ci un popor de 3 milióne și mai bine. Noi însĕ suntem în Ungaria și ciangăii sunt în Austria.

Așa stăm noi în patria nóstră. Și totuși foile magiare strigă în gura mare că țară liberală ca Ungaria nu este. Cum înțĕleg însĕ ele liberalismul și cum sĕ aplică față de noi, sĕ póte vedé și din esemplele de mai sus.

Ca la noi la nimeni — ḑice proverbul.

Proiectele bisericesci în dietă.

Eri în 19 Februariu n. s'a început desbaterea asupra proiectului de lege despre dreptul de căsĕtorie. Foile din Budapesta ne spun, că Teleszky e însinuat întâi la vorbire, el va clarifica în multe privințe proiectul guvernului, de cel dintâi orator la desbaterea generală este prenotat contele Apponyi ér după el va urma un șir lung de vorbitori, pentru și contra proiectului.

Vom urmări și noi de astădată firul desbaterilor, fiindcă proiectul, dacă ar deveni lege, va tăia adênc în viața nóstră bisericéscă-națională și vom urmărì cu deosebire acele părți din desbatere, cari ne vor interesa în special pe noi. Ér publicul nostru cetitor va puté sĕ aprecieze mersul desbaterii și cele ce sĕ vor accentua în vorbirile oratorilor, cu atât mai ușor, cu cât are la mână proiectul guvernului, publicat în colónele fóiei nóstre.

Posiția, ce o vor lua deputații din diferitele partide față de proiect este nesigură. Partidul guvernamental precum scim, e divisat, tocmai din causa cestiunilor bisericesci și aceia cari sunt pentru proiectul căsătoriei civile, nu formézǎ maioritatea în dietă. Partidul Apponyist a decis, că ca partid nu ia posiție hotărîtă față de proiect, ci dă voie liberă fiecărui membru a-l partidului a urma după convincțiunea sa. Din acest partid deci proiectul va avé și sprigìnitori și contrari. Partidul independentist și din 48 e în principiu pentru reformele „liberale“, — așa sĕ ḑice, — și a avut Sâmbĕtă conferință, ca sĕ-și hotăréscă atitudinea s'a în cestiune.

In conferința acésta doi oratori s'au distins cu deosebire: Polonyi, care a vorbit pentru primirea proiectului și Ugron, care a vorbit contra. Punêndu-se la vot s'a primit propunerea lui Polonyi. Resoluțiunea luată sună astfeliu: Partidul independent declară, că primesce proiectul pentru căsătoria civilă, însĕ nu din punctul de vedere politic al guvernului, a-i da adecă prin acésta vot de încredere guvernului, ci pentru principiile espuse în el, fără a și schimba partidul atitudinea față de guvern. Partidul vede în acel proiect un triumf al ideilor sale proprii. Cestiunea de partid nu se impune celor ce prin posițiunea lor socială ori din convingere votézǎ contra proiectului.

Cu un cuvênt în cercurile deputaților domnesce o nesiguranță, o încurcală. Despre mulți, fórte mulți deputați nu se scie, ce atitudine vor avé. Ca esemplu caracteristic e deputatul Hoitsy. El s'a prenotat pentru vorbire la notariul, care prenotézǎ pe oratorii contrari proiectului, pe când o fóie semioficială susține, că Hoitsy a declarat, că el e pentru proiect. La acésta „Bud Hirl.“ observă, că Hoitsy din greșală nu se va fi prenotat, unde ar fi trebuit.

Dar încurcală este și cu privire la esecutarea proiectului, dacă va devenì lege. E vorba, că cine sĕ îndeplinéscă „cununia“ cea nouă și cine sĕ conducă matriculele civile? Consiliul de ministrii, care a discutat cestiunea acésta Joia trecută, n'a putut ajunge la un resultat satisfăcĕtoriu, căci părerile au fost divergente; tot asemenea a pățit și comisiunea justițiară a dietei, care încă s'a ocupat cu acest lucru.

In comisiunea justițiară Vester a fost de părere, că conducerea matri-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Diak. Pentru ka sò ne skape de tot nekaslu, niràirĕa, prikura și lipsa, Domnuluĭ sò ne rogèmu. **Kàntàr.** Domne misele.

Popa se rogà incet:

Inàntĕa tĕa punemu totà viaca nostrà, și sperinca, Stepàne omamàtorule! și ceremu, și ne rogàmu, și ne supplekàmu, digneste pre noĭ, sò ne impartenimu ku cerestile, și infrikoșatele tele scunsorii al acisteĭ sàntà, și spiritualà Mĕasà, ku koratà kunostincà spre lasarĕa pekatelor, spre impreunarĕa cu sàntul Spirtu, spre mostenirĕa imperacieĭ ceraĕskà, nu spre judekatà, neci spre kondàmnà.

Diak Apàrà, màntueste, misele și ne vegle, Zeule! ku donlu tĕu. **Kàntàr.** Domne misele.

Diak. Zioa totà, desevèrșità, sàntà, paciuità, și fàrà de pekate dela Domnul sò cerem. **Kàntàr** Dàne Domne.

Diak. Ànger de pace credinciòs, indereptàtoriu, veglĕatoriu a sufletelor și trupurilor nostre, dela Domnul sò ceremu. **Kàntàr.** Dàne Domne.

Diak. Lasarĕa, și liertarĕa pekatelor, și smintelelor nostre dela Domnul sò ceremu. **Kàntar.** Dàne Domne.

Diak Cele bune, și de folos sufletelor nostre, și impakarĕa lumeĭ dela Domnul sò ceremu. **Kàntàr.** Dàne Domne.

Diăk. Celaltu timpu a viacei nostre in pace, și intru kaincà sò sevèrsim, dela Domnul sò ceremu. **Kàntàr.** Dàne Domne.

Diak. Noĭ, kariĭ impreunarĕa kredinceĭ, și impartenirĕa sàntuluĭ Spirtu ceremu, pre noĭ ènșine, și unul pre altul, și totà viaca nostrà Hristosluĭ Zeu so dèmu. **Kàntàr.** Cie Domne.

Popa. Și ne digneste Stepàne ku inkredincarĕa fàrà kondàmnà a kontrezí, a te kiema Zeul supracereskul Tatàl, și a zice:

Kàntàr. Tatàl nostru cel din ceruriĭ. Fie sàncit numele tĕu. Vinà imperaciĕa tĕa. Fie voĕa tĕa, kum in cer, și pre pamènt. Pànĕa nostră saciosà dă noè astàḑi. Și ne liĕrtà detoriile nostre, kum și noĭ liĕrtàmu adetorilor nostriĭ; și nu ne dú in cerkare, mà ne skapà de reulu. Amin.

Popa cu boce. Kà a tea este imperaciea și poterĕa, și màrirĕa, a Tatàluĭ, și a Fiuluĭ, și a sàntuluĭ Spirtu, acum și totdeuna, și in vietele vietelor. **Kàntàr.** Amin.

Popa. Pace totulor. **Kàntàr.** Și spirtul.ui tĕu

Diak. Capetele vostre Domnuluĭ sò plecacĭ **Kàntàr.** Cie Domne. Diakonlu, carele vede pre Popa kò se rogà, plĕakà pucintel kaplu și sĕ rogà și el.

Popa cu kaplu plekat se rogà incet:

Mulcemimu cie, Imperate nevezute! Karele cu poterĕa tĕa nemesuratà tote kreașĭ, și cu mulcimĕa miseliilor tele din nefiinca intru fiincà tote aduseși. Tu ènsușĭ Stepàne rekautà din cer pre kariĭ plekarà cie kapetele sele, cà nu le plecarà trupluĭ și sàngeluĭ, mà cie infricoșatuluĭ Zeu. Tu darè Stepàne! cele puse inàntĕa nostrà totulor spre bine direge, dupò a fiestekàruĭ ènsuosà usitate. Ku naitoriĭ impreunà naigà, ku kaletoriĭ impreunà kaletoreste. Pre làngeziĭ vindekà, vindekàtorule a sufletelor și a trupurilor.

Ku boce Popa.

Ku donlu, și ku induràrile, și ku omamarĕa al Ununaskut Fiuluĭ tĕu, ku karele impreunà esti binekuvèntat, ku prĕasàntul, și bunlu și viacà fakètorlu Spirtul tĕu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. **Kàntàr.** Amin.

Popa se rogà incet:

Lĕa aminte Domne Isuse Hristos e Zeul nostru din sàntul Locuimèntul, și din skaonului màrire culelor sĕ se încredinţeze judecătoriilor cercuale, precum şi funcţia încheierii căsătoriei. Ministrul Szilágyi a fost contra acestei păreri. Wekerle a atins numai cestiunea de bani, ér Hieronymi a remas pe lângă proiectul original, adecă sĕ instituie în total 4800 de conducĕtori de matricule, cu deosebire pentru căsătorii, ér matriculele de nasceri şi morţi le va încredinţa mai cu samă notarilor comunali şi cercuali. In decursul desbaterilor speciale apoi va mai face amendamente, d. e. cu privire la instituirea de inspectori, pentru controlarea conducerii cărţilor etc.

Asta este pe scurt starea lucrurilor cu privire la proiect, când sĕ începe desbaterea asupra lui.

Zemislit în încurcală, votat — dacă va fi votat — din motive şovinisto-ovreie, putem sĕ aşteptăm ceva bine dela el?

Revista politică.

Pe când între Germania şi Rusia relaţiunile politice erau încordate şi cele economice tind la o apropiere, între Francia şi Rusia din contră, relaţiunile politice sunt din cele mai cordiale, se vorbesce chiar de o alianţă în tótă forma, iar pe de altă parte relaţiunile economice tind a sĕ înăspri.

Protecţioniştii francesi înping ţara lor spre o isolare complectă. Ei cred, că vor profita de folósele pe care Rusia le va acorda Germaniei, în vîrtutea clausei naţiunei celei mai favorisate dar nu voesc sĕ dea nimic în schimb. Comisiunea vămilor presidată de dl Meline, acest Mac Kinley al Franciei a propus urcarea tacselor asupra grâului dela 6 la 8 franci. ceea ce constitue o lovire gravă a celui mai însemnat articol de esportaţiune al Rusiei. Presa ruséscă apreciéză întrun mod fórte defavorabil acéstă atitudine a Franciei şi face o comparaţie între doveḑile de amicie ale aliatului şi concesiunile Germaniei. Contrastul între relaţiunile politice şi cele economice devine atât de simţitor, încât se apropie momentul în care el va avea o înrîurire asupra stărei de lucruri creată de apropierea franco-rusă.

De altmintrelea, sĕ ridică şi în presa francesă voci autorisate care condamnă aceste tendinţe protecţioniste, care vor sfîrşi prin a isola Francia

* * *

Din Sofia se anunţă că Bulgaria a luat în posesie esploatarea părţii de linie ferată Bellovo-Sarambey. Acésta s'a făcut în interesul ambelor administraţiuni. Staţia Bellovo a fost de mult recunoscută ca insuficientă pentru transportare şi neputênd fi lărgită din causa posiţiei sale în defileul îngust, nici nu putea sĕ fie obiectul a unor nouĕ construcţiuni în interesul călĕtorilor; representantul companiei căii ferate orientale a recunoscut că era un intereres comun a transporta serviciul de transbordare la Sarambey. El consimţise în principiu făcênd numai reserva, că pentru realisarea acestei dorinţe comune, trebuia obţinut consimţemêntul sublimei Porţi.

Guvernul otoman n'a dat de un an nici o un rĕspuns demersurilor Bulgariei. După accidentele repetate în timpurile din urmă, cari au ocasionat pagube materiale destul de considerabile şi care au făcut chiar o victimă umană, guvernul bulgar, pentru a asigura pubicul şi a evita accidentele, a decis sĕ facă ca trenurile bulgare sĕ înainteze până la Sarambey, unde sĕ va face de acum înainte serviciul de transbordare. Agentul companiei căilor ferate orientale a primit comunicarea acestei mĕsuri, precum şi direcţiunea la Constantinopole, căreia i s'a adresat o scrisóre în care s'a recunoscut drepturile companii la esploatarea liniei şi s'a învitat direcţia sĕ numéscă de legaţi pentru a determina condiţiunile, în care trenurile bulgare vor puté sĕ circule pe acea linie.

Sublima Pórtă, ca proprietară a liniei precum şi direcţiunea au protestat.

* * *

Atentatul din urmă dela Paris a împrăsciat în tóte părţile mari îngrigiri. In urma descoperirilor făcute de poliţie s'a dovedit, că anarchistul Henri se trage din o familie bună şi că astfeliu de anarchisti îndrăsneţi nu sunt rari, ci sunt organisaţi, lucră cu plan şi dispun de multă materie de distrugere. Din hârtiile aflate la locuinţa lui s'a constatat, că puterea anarchismului nu e în Paris, ci în un stat strĕin şi anume în Englitera.

Scirile acestea se confirmă cu atât mai tare, că în Londra poliţia a dat preste un club anarchistic, pe care l'a supraveghiat mai de aprópe. Anarchistii au prins de veste şi au cercat sĕ-şi mute localitatea, unde sĕ fabrice bómbe. S'a întêmplat, că unul din anarchisti, se vede strîmtorat, din neprecauţiune a fost sdrobit de o bombă. S'a constatat, că e frances şi că ţine relaţiuni cu anarchistii din Paris. Poliţia cercetéză cu deamĕruntul

* * *

De când s'a depărtat Taaffe dela guvernul austriac, par a se schimba lucrurile şi în Bucovina. Elementele din minoritate, nemţi, ovrei, poloni şi câţi-va ruteni dau atacuri îndrăsneţe asupra maiorităţii din dieta provincială, care e formată în partea cea mai mare din români şi la atacuri de acestea par a fi încuragiaţi din centru. Ei merg aşa de departe încât cer chiar depărtarea presidentului Krauss, care ar părtiní pe români. La aceste atacuri rĕspunde fóia din Praga „Politik“ următórele:

Dacă scirea acésta se adeveresce, atunci înlăturarea baronului Krauss ar fi fără îndoială fórte simptomatică pentru soiul de renunţare la tendinţele particulare ale politicei de partid, renunţare la care stânga s'a îndatorit. Dacă br. Krauss sĕ duce, el se duce numai pentru-că a sciut sĕ ţină din cas în cas dorurile de hegomonie germană în limitele cuvenite.

El este acusat, că nu administréză în sensul coaliţiei, ci în favorul românilor. Acestia alcătuesc maioritatea în ţară, dar cine întrébă de acésta? Coaliţia trece peste tot.

In Cernăuţi esistă o coterie cu numele „Familia“, care constă din aşa numiţii „Germani“ — din pădurea teutoburgică nu vin nu-'i vorbă aceşti germani, puteţi gândi, — deprinşi a da tonul în tóte afacerile.

Presidentul Pace s'a lăsat a fi influenţat de coterie, baronul Krauss i-a ţinut departe de la sine *hinc illa ira* Spre pedépsă el trebue rĕsturnat. Br. Krauss are 36 ani de serviciu, e sĕnătos şi voinic, dar stă în drumul feliuritelor ambiţiuni. Trebue sĕ asceptăm ca sĕ vedem dacă vor reuşi. Contele Hohenwart ar avea un interes, sĕ susţină status quo în Bucovina, pentru-că românii aparţin clubului sĕu. Dar contele Hohenwart a surprins în timpul din urmă lumea atât de des, încât poţi fi pregătit la ori-ce şi aşa s'ar putea întêmpla sĕ lase şi pe români la necaz, adecă sĕ-'i predee „familiei“ ce aparţiune stângei.

„Gaz. Bucovinei“, făcênd o dare de sémă despre aceste sciri tendensióse închee astfeliu:

Credem, că liberalii nu fac un serviciu patriei nóstre, când reuşesc a produce, prin tendinţele lor, impresia, că ei voesc sĕ ne sdrobéscă şi când îşi dau silinţa a angaja într'un chip tendenţios espus şi guvernul central în cestiunile nóstre, ce nu se pot resolva cu pace câtă vreme ei, liberalii, se conduc de ambiţii ordinare şi periculóse.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare).

Nu mai puţin ni se pare greşită părerea că înscenătorii deputaţiunei la Viena ar fi fost neîndestulaţi cu succesurile demonstraţiunei lor, din contra convingerea nóstră este, că acesti conducători prin pelerinagiul la Viena si-au ajuns ţinta lor adevĕrată.

Despre inteliginţa şi esperinţa politică a conducătorilor români trebue sĕ presupunem, că ei au prevĕḑut nesuccederea pasului lor la Viena, precum că nu li-a fost necunoscută nici calea subşternerei unei plângeri la tron. Dacă totuşi au condus massa „delegaţilor“ la împĕratul în Viena acésta şi-a avut motivul special de politică de partid. Mulţimea mare a poporului românesc şi preoţimea lui a fost, precum am amintit hotărît dinastică. Acestor ómeni „împĕratul din Viena“ li-a fost ca totdeuna unica întrupare a auctorităţi de stat, a legii şi a dreptăţii.

Acum era sĕ-i se dee acestei părţi loiale a poporaţiunei dovadă clară, ca „causă dréptă a românilor“ nici dela „Impĕratul“ nu mai are nimic de sperat. După-ce deputaţiunei române în mod de tot corect (?) nu-i s'a permis intrarea în Hofburg, conducătorii au creḑut, că au câştigat un mijloc eficace pentru a slăbi cât se póte simţemêntul de credinţă şi alipire cătră Domnitorul legitim a poporului românesc din Ungaria, şi al face accesibil pentru şópte de altă natură. Cea-ce dela presupusul „fiasco“ al deputaţiunei încóce sĕ póte observa şi esperia la popor în privinţa acésta întăresce părerea nóstră, că adecă încercarea seriósă pentru a slăbi simţemêntul dinastic durere, nu a rĕmas fără resultat.

Tóte aceste împregiurări trebuesc, după părerea nóstră, ţinute în vedere, dacă vrea omul sĕ pricépă şi se judece disposiţia, ţinuta şi nesuinţele de astăḑi ale poporului românesc din Ungaria şi Ardél şi dacă vrea sĕ cunóscă şi apreţieze după fiinţa şi importanţa lor aspiraţiunile de pe terenul naţional politic aceluia.

Aspiraţiunile acestea, cuprinse în Memorandul românilor din Ardél şi Ungaria dela 24 Martie 1892 — nu cer nimic nou. Pentru-că, dela restaurarea transacţiunei din 1867, mai ales însĕ dela crearea articlului de lege 43 din 1868, prin care a fost regulată în detaiuri Uniunea Ardélului cu Ungaria declarată prin lege la 1848, au avut românii din Ardél o ţinută absolut respringătóre şi nu au participat la alegerile pentru dieta unguréscă. Acésta s'a întêmplat pe basa concluselor conferenţei române ţinută în Mercurea în anul 1869. Oposiţiunea acésta pasivă, precum şi tóte celelalte păreri şi aspiraţiuni ale românilor au ajuns bine formulate sĕ fie esprimate în conferenţa naţională română dela 12—14 Maiu 1881. De atunci încóce tóte conferinţele rom. au susţinut neschimbat programul dela 1881. Acest program forméză astăḑi creḑul naţional politic a întregului ném românesc din Ardél şi Ungaria. De ce spirit este plin acest program se vede îndată din introducere la resoluţiunea luată la 1881.

---

imperaciei teei, şi vinè ka sò sàncesti pre noi, karele impreunà cu Tatàl intru inàlcime şezi, şi acia impreunà cu noi nevezut petreci, şi ne digneste prin màna ta potinciosà sò ne dai prĕakorat Truplu tĕu, şi precioslu Sànge, şi prin noi la tot poporlu.

Apoi se rogà Popa, şi Diakonlu in loclu unde este, şi ziku incet de treori: Zeule! miselimà te spre mine pekatoslu.

Aseminle şi tot poporlu se rogà cu pietate. Ĕarò Diakonlu kum vede, kò Popa intinde màna şi atinge sànta Pàne, ka sò fakè sànta Inalcare, zice ku boce: Sò luèm aminte.

Ĕarò Popa Sàntele Sàncilor. Kàntàr, Unul Sàntu, unul Domnu Isus Hristos, intru màrirĕa Zeului Tatàl. Amin.

Ĕarò Kàntàrecii kàntà kuminekàmintul.

Dominekà. Dupò Ton. 8. Laudaci pre Domnul din ceruri. Aliluia. De treori.

Lunà. Dupò Ton. 1. Karele faci pre Àngerii tei spirturi, şi servii tei flamà de fok. Aliluia De treori.

Marcà. Dupò Ton. 8. Intru reinimare vietosà va fi dereptul. Aliluia de treori.

Merkurà. Dupò Ton 6. Skafa màntuirei voiu luá, şi numele Domnului voiu kièmá. Aliluia. De treori.

Joià Dupò Ton. 6. In tot pămèntul eşi vestirĕa lor şi la marginile lumei vorbele lor. Aliluia. De treori.

Vinere. Dupò Ton. 6. Màntuire fakuşi in meziul pamèntului, Zeule! Aliluia de treori.

Sàmbàtà. Dupò Ton. 5. Bukuracive derepcii intru Domnul, derepcilor se kuvine lauda. Aliluia. De treori.

Şi a morcilor. Fericici suntu, pre cari aleseşi şi primişi, Domne! şi reinimarĕa lor in gen şi in gen. Aliluia. De treori.

Ĕarò in zilele Sàncilor şi in Serbatori mari se kàntà in loklu acistor Kuminekàminte alte prekum arĕatà Luneul, Treinariul şi Cinzeciunariul.

Şi Diakonlu se preincinge ku Orariul sĕu kruciş, şi dupòcí face plekare, intrà in Altariul, stà dĕa derĕapta Popei, carele cene Pànĕa, şi zice: Talià Stepàne sànta Pàne.

Ĕarò Popa, dupòcí o talià in patru părci ku supplekàciune, şi pietate zice: Se talià, şi se imparte Miellu Zeului Fiul Tatàlui, taliat şi nu imparcit, karele pretotindenĕa se mànkà, şi neci kàndu se amistueste, mà pre partĕanii sànceste.

Atunci lĕa una parte a sàntei Pàne, şi o cene in màna. Şi Diakonlu, karele arĕatà ku Orariul sànta skafà zice: Imple Stepàne! sànta skafà.

Ĕarò Popa zice: Plinirĕa kredincei Spirtului sànt. Şi face semnul Krucei, şi impune in sànta skafà. Diak. Amin.

Şi dupò luarĕa ferbintellui zice Popei.

Binekuvèntà Stepàne ferbintellu acistu.

Ĕarò Popa binekuvèntà, şi zice: Binecuvèntatà farbintelà a sàncilor tei, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor

Ĕarò Diakonlu infunde in forma Krucei in sànta skafà, şi zice:

Ferbintelà kredincei, plinà de Spirtul sàntu. Amin.

Şi acista face de treori. Şi dupòcí depuse ferbintellu, stà pucintel a parte. Ĕarò Popa zice: Vinè Diakone.

Şi Diakonlu vine, şi face metanie ku pietate şi cere liertàciune. Ĕarò Popa sànta Pàne carĕa cene, dà Diakonlui. Diakonlu, dupòcí sarutà mana tinsà, lĕa sànta Pane, şi zice: Imparte mie Stepàne! precioslu, şi sàntul Trup a Domnului, şi a Zeului, şi a Màntuitorlui nostru Isus Hristos.

Ĕarò Popa zice: Impartu cie precioslu, şi sàntul, şi netinatlu Trup a Domnului, şi a Zeului, şi a Màntuitorlui nostru Isus Hristos, spre liertarĕa pekatelor, şi spre viaca vietosà.

(Va urma.)

Ei declară mai departe, că „prin legile atinse şi instituţiunile nedrepte s'a făcut imposibilă participarea românilor din Ardél la alegerile dietali“ în părţile ungurene şi la Banatului sunt în cea mai mare mĕsură împedecaţi şi paralisaţi. Dela 1887 încóce şi aderenţii din Ungaria proprie sunt îndatoraţi la acéstă politică de pasivitate. In legile şi instituţiunile atinse mai sus ei privesc „dejosirea sistematică şi desconsiderarea naţiunei române în patria comună“, şi de aceea recunosc „lipsa, de a se uni toţi românii de sub coróna stului Stefan şi de a-şi aduna şi organisa tóte puterile întru apĕrarea tuturor drepturilor şi intereselor politice, naţional economice şi mai ales a celor mai despreţuite, adecă a condiţiunilor de viaţă culturală şi naţională“.

De eceea adunarea generală a conferenţii naţionale a instituit un comitet central cu reşedinţa în Sibiiu şi acestuia i-a încredinţat esecutarea concluselor luate precum şi organisarea politică a poporului românesc. Cel ce a observat activitatea acestui comitet central, mai ales în decursul celor 5 ani din urmă va mărturisi de sigur, că intenţiunile conferenţii din 1881 au fost pe destul îndeplinite.

Trebue sĕ însĕmnăm, că organisarea naţională-politică a românilor nu are păreche.

Aci e mai întâiu „Conferenţa naţională română“, care dela 1889 de 6 ori s'a adunat şi nu e nici de cum de a se considera ca o simplă adunare de popor. După chiar o declaraţiune românéscă conferenţa acésta naţională e „o adunare a delegaţilor trimiş cu mandat din partea alegĕtorilor români din cercurile electorale din Ungaria şi Transilvania şi verificaţi unul câte unul“. La conferinţă numai delegaţii participă, numai ei pot lua acolo cuvêntul şi vota. In fond aşa dară avem a face cu o formală represanţă naţională pe basa alegerilor directe a poporului şi nu trebue sĕ ne mirăm dacă în considerarea politicei de pasivitate, pe care conferenţa a decretat'o pentru toţi românii din Ungaria şi Transilvania — poporul românesc în acéstă conferenţă naţională, ér nu în dieta unguréscă, recunósce şi respectéză pe representanţii sei adevĕraţi.

O astfel de considerare a lucrurilor e fórte tare spriginită de „Organisaţia partidului naţional român“, care e după declaraţia comitetului central din şedinţa dela 23 Iuliu 1893 — de presinte mai tot îndeplinită.

(Va urma.)

Noutăţi.

Avis de concert. Escelenta virtuósă de violoncello, tinera româncuţă domnişóra Leontina Gärtner (Grădinar) va da cât de curênd un concert în Sibiiu.

Aducênd acésta la cunoscinţă, sperăm, că publicul român iubitor de progres din Sibiiu şi jur va lua parte în numĕr cât mai mare la concertul tinerei artiste, procurându-şi astfel o séră de adevĕrată plăcere sufletéscă şi spriginind şi încuragind pe eminenta virtuósă în frumósa ei carieră.

Pentru de a indica încâtva prestaţiunile d-rei Gärtner, publicăm aici atestatul ce i l'a dat renumitul virtuos în violoncello, profesorul David Popper. El sună:

D-şóra Leontina Gärtner, de patru ani eleva mea, la academia de musică din Budapesta, este virtuósă, escelentă în violoncel, posede un ton plin, frumos şi încântător, predare eminentă şi o scólă technică, care o fac sĕ predomnéscă şi sĕ învingă cele mai mari greutăţi. Ea astăḑi nu are rivală şi de aceea îmi ţin de o plăcută datorinţă de a o recomanda pe tinera artistă în modul cel mai călduros tuturor amatorilor de musică. Ianuariu 1894.

David Popper.

După recensiunile de până acum, producţiunile d-şórei Gärtner în Budapesta şi Braşov au stors admiraţiunea publicului.

* * *

Magiarimea în Ardeal Foile unguresci anunţă după „Hazánk“ că în comunele Murĕş-Ludoş, Bogata şi St. Iacob se vor licita mai multe bunuri, a căror propietari sunt magiari şi cari se par că au fost fórte mult îngreunate la institutele românesci de bani. In multe comune se romaniséză magiarii cu mulţimea. In comuna Buza se află 800 magiari cari abia mai sciu pe jumĕtate limba magiară. In numita comună se află 144 copii magiari obligaţi de scólă, dar nu esistă scólă cu limbă de propunere magiară. Locurile vacante de învĕţătoriu şi preot nu sunt ocupate şi 60 de familii reformate au declarat, că trec la biserica românéscă. E de observat că pentru îndreptarea acestor stări nu se ostenesc nici episcopul reformat nici reuniunea ardelénă de magiarisare — Bine că se ostenesce „Hazànk“!

* * *

Institutele românesci naţionale de bani. Sub titlul acesta scrie „B. Hirlap“ un articol de fond subscris György Endre, în care sĕ tânguesce rĕu, că institutele de bani românesci se înmulţesc, că „Albina“ în urma crachului firmei Cabdebo în loc sĕ se fi prăpădit s'a întărit şi mai tare şi dă putere şi altor institute românesci, pe când din contră institutele de bani unguresci şi special cele din Cluş, cu tóte că le-a venit şi guvernul în ajutoriu stau pe dóga de mórte. Autorul se întrébă, că cine pórtă vina la acésta? Noi nu-i respundem acum, rĕspundă singur!

* * *

Foc. Luni diminéţa la 3 óre s'a dat signale de o larmă. Un foc a isbucnit la franzelariul Otto şi au causat mare daună mai vêrtos ardênd şi nimicind o mare cantitate de făină.

* * *

Duelul. E un simptomatic lucru, că tocmai pe când s'a dus o deputaţiune din aristocraţie la ministrul president sĕ-l róge a afla mijlóce ca sĕ se împedece duelul, scirile din Budapesta anunţă, că acolo a avut loc un duel cu sabia între două femei, Duelul s'a escat dintr'o singură schimbare de vorbă. Una dintre adversare a fost greu rănită şi apoi s'au împĕcat.

* * *

Proces. „Egyetértés“ aduce scirea, că procuratura reg. din Cluş a pornit proces de presă contra preotului român George Petroviciu şi soţi, acusaţi de agitaţiune pe calea presei. Pertractarea procesului se va ţiné la 13 Martiu înaintea curţii cu juraţi din Cluş.

* * *

Faptă nobilă. Credincioşii bisericei gr. or. rom. din Beiuş Georgiu Iosif călciunar şi soţia sa Anna locuitori în Beiuş au donat bisericei casa ce o au în valóre de 500 floreni, cu scop ca după încetarea lor în viéţă din venitele aceleia sĕ se acopere lipsele bisericei şi a scólei gr. or. de acolo

* * *

Patru oraşe în lacul Kopais. Din Atena i-se scrie lui „Standard“, că s'au aflat pe fundul lacului Kopais, care a secat, rĕmăşiţele a patru oraşe. Dintre acestea, unul este mai mare decât oraşele Mikene şi Tyrins la olaltă.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

Anul III

XIII. Observări generale

In partea primă a anului elevii vor fi ţinuţi tot numai în cerc de 8 tonuri, neputênd trece mai departe, până nu vor fi deprinşi în adevĕrata cetire a notelor, pentru care scop va trebuì sĕ mai precurgem odată materialul tractat în cei doi ani din motivele ce vom vedé mai jos. Vocea elevilor încă nu este aşa de intensivă ca sĕ pótă cuprinde tonurile înalte şi profunde. Tot pentru acest an am destinat şi cunóscerea tuturor formelor de note, ca astfel gata cu elementele cele mai necesare sĕ putem păşi pentru a completa studiul.

Precum în anul al II-lea aşa şi în acest an vom continua cu eserciţiile de tóte ḑilele şi cu deosebire eserciţiile de auḑ şi de întonare espuse în punct VIII, căci acestea sunt pregătirea la ecserciţiile de cetire şi scriere, care vor cuprinde cea mai mare parte din óra de cânt. Deci ordinea ecserciţiilor în fiecare óră va fi cam următórea. Cântă ecserciţiul de tóte ḑile de vre-o 6-8 ori, care este în cercul gamei: *do re mi fa sol la si do* şi îndĕrept, apoi; *do mi sol do*, şi érăşi înderept; *do fa la do*! etc. Luăm deprinderile de auḑ şi întonare ca vre-un pătrar de óră; acestea încă sĕ mişcă în cercul acela în care sĕ mişcă şi deprinderile de cetire. Urméză acum deprinderile de cetire şi scriere, care cuprind cealaltă parte a órei. La finea órei putem repeta şi unele cântări învĕţate.

XIV. Deprinderi în cetire şi scriere

Până acum am deprins binişor elevii în solfegiare, ceeace însă nu e destul pentru de a cânta ori ce cântare fără multă deprindere. Tocmai acesta însĕ este scopul scólei ca sĕ ecserciţăm pre elevi numai în scólă, ér în viéţă sĕ fie siguri cu una sau două încercări şi sĕ pótă cânta singuri. Macsima este: nu pentru scólă, ci pentru viéţă învĕţăm. Scopul acesta însă nu-l putem ajunge deplin prin continuare în solfelgiarea notelor, nu din causa că noţiunea tonului întru atâta e deindentificată cu numirea notei în sufletul elevului, încât nu póte intona tonul fără ai da şi numirea. Trebuie dară sĕ deprindem elevii ca sĕ pótă întona tonurile şi făra numirea lor, a despărţi noţiunea de nume ceeace putem sĕ ajungem numai prin eserciţiile de cetire. Pentru acest scop vom lua érăşi ecserciţiile anului I şi II şi vom trece preste ele tot în acel rênd cum am trecut şi în anii aceia cu elevii acum în clasa a III a. Ètă causa pentru ce avem sĕ mai trecem preste materialul percurs în cei doi ani.

Eserciţiile de cetire sĕ fac astfel: Incepênd cu eserciţiul ritmic format cu primul ton *do* şi descris în unul din punctele anului prim, le vor cânta elevii cu *la* sau *a* după ce apoi trecem preste tóte eserciţiile tot în acest mod. Şi ca nu cumva sĕ se deprìndă elevii şi cu silaba *la* sau sunetul *a* ca şi cu numirea, va face bine învĕţatorul, dacă sub unele eserciţii mai melodióse va scrie cu elevii unele, macsime, proverbe, poesióre scurte şi uşóre. Elevii cetesc tecstul, li se esplică şi cântându-l cel mult odată cu *la*, au sĕ-l cânte cu tecstul de odată. Pentru de a fi adevĕrată cetire ér nu memorisare, sĕ sĕ îndestulécă învĕţătorul, dacă póte solfegia elevul suferibil eserciţiu din întrebare De aceea preste un eserciţiu a trece mai mult de 2—3 ori nu e consult, căci elevii atunci îl pot învĕţa de rost, ceeace nu ne este scopul.

După ce am percurs câte o grupă de eserciţii în modul acesta, repetăm şi cântările învĕţate în anii trecuţi cu aceşti elevi; ba pentru a promova cetirea vom încerca alte cântări de aceeaşi estindere.

După cum economul séměnă în ogorul cel tinĕr, ca sĕ se bucure şi el de ródele ce le va produce acel ogor, prin deprinderile de cetire sĕmănăm sĕmênţa, ér ca sĕ vedem ce róde ne va aduce, vom lua eserciţiile de scriere, cari ne sunt oglinda lucrării nóstre de până acum; şi dacă am sĕmănat bine, bine vom şi secera.

Pentru reproducerea în scris sunt mai acomodate cântările învĕţate în anul I. şi II. în următorul mod:

Cântă elevii cântarea, ce voiesce învĕţătorul a o folosi spre acest scop mai de multe ori şi cât de rar facêndu-i atenţi ca pre *do* sĕ nu-l uite din memorie. Dacă totu-şi îl uită ḑicem sĕ caute eserciţiul de tóte ḑilele de mai multe ori, prin ceea împrospetăm tonul.

Apoi îi întrebăm, că ce ton a fost, cu care am început cântarea; care ton a urmat; ce ton urméză după acesta? etc. Indată ce află totul întrebat îl vor şi scrie lăsând acum de odată atât mĕsura, cât şi pausa afară. După ce au scris notele, pentru a afla măsura îi vom pune sé cânte încă odată cântarea pre lângă indicarea mĕsurei, din ceea ce îndată observă şi ei, că ce fel de mĕsură, au indicat şi după respuns vor şi împărţi notele în mĕsuri de 2, 3 sau 4 timp după cum va fi cântarea. Cu acésta ocasiune, dar tot prin cântare vom face atenţi elevii, că în unele locuri odichesc, deci la locul recerut
au sĕ pună pausa.

Cu acestea deprinderi, când a
gem la materialul destinat pentr
II. continuăm; şi tot prin in
mĕsurei îi facem atenţi la fo
tei de jumĕtate unde are sĕ
Acestea eserciţii sunt toc
necesare în musică, ca
stilistice în limba mate

(Va urma)

Conv

Onoraţii dom
mêntului I. al
or. din distr.
convocaţi la
despărţămênt
ţile scólei r
9 Martiu

La a
tótă onórea
rectori res
şi alţi bin

1. La
uărei prin

2. Co
un nou peri

3. „Tr
cundare ale p
descrierea un

4. Dis
legeri.

5. „O
obligă şi v

La ó

6.
gare şi de
legere p

7. „Banca de scólă considerată din punct de vedere: *a)* higienic, *b)* disciplinar, *c)* didactic, *d)* economic, *e)* tehnic şi *f)* estetic.“

Temele de sub pot. 3, 5, 6 şi 7 sunt date de comitetul central.

Fie-care membru o îndatorat sĕ vină la adunarea generală pregătit în aşa măsură, încât sĕ fie în stare a ceti, respective a preda practice, temele prestinse.

Preşmer in 4 Februeriu 1894.

Preşedintele despărţĕmêntului I.
Georgiu Ludu,
preot şi învĕţ.

Diverse.

Los tres ratas. Ḑiarele spaniole istorisesc anecdota următóre: Maistrul spaniol Chuecha a obţinut nu de mult un mare succes cu opereta sa „la Gran Via“, în care pungaşii madrideni sunt mai mult sau mai puţin celebraţi pentru îndemanarea lor Intr'o ḑi, scoborîndu-se din tramvai, observă că i-a dispărut punga, cu 300 lei în bilete de bancă şi portretul seu. Lucrul a fost istorisit de ḑiare şi care nu fu surprisa compositorului când a doua ḑi primì un plic recomdat, cuprinḑênd suma furată si scrisórea următóre:

Scumpe maistre, din nebăgare de samă unul din tovarăşii nostri a luat ieri portofelul d-tale cu conţinutul seu. Cetirea ḑiarelor i-a făcut cunoscut greşala sa. Consiliul de administraţie a corporaţiunei nóstre, are onórea de a vĕ înapoia suma de 300 lei ce conţinea portofelul. Pentru ca o astfel de greşală sĕ nu se mai întîmple în viitor, păstrăm portretul, căruia îi dăm un loc de onóre în sala nóstră de şedinţi. Nici o dată onorabila corporaţiune a pungaşilor madrideni nu va uita omagiul public ce geniala d-tale operetă i a dat. „*Los tres ratas*“.

Los tres ratas sunt cei trei pungaşi din operetă. Si non e vero . . . . . .

Nr. 76/1894 [27] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Boholţ, sĕ escrie conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu din 15 Decem
bre, 1893 Nr. 7920 concurs, cu terminul
eclusiv de 30 de ḑile dela prima
licare în fóia „Telegraful Român".
Emolumentele împreunate cu acest
u suma de 405 fl. 80 cr.
ncurenţii au a-şi asterne petiţiu-
ırsuale instruite conform nor-
igóre în terminul deschis,
tul oficiu protopresbiteral.
iuni mai detailate despre
parochii sĕ pot lua dela
sbiteral respectiv.
Ianuariu, 1894.
cu comitetul pa-

al gr. or. al trac-
ta.

abin Piso,
rotopresb.

---

[29] 1—1.

lin proce-
matrimo-
ă publică
şov, prin
Ianuariu
ărţit total
ie Reveca
v.
riu, 1894.
r. or. al

n Petric,
rotopresb.

Sz. 8575/1893 polg. [34] 1—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirré teszi hogy Almakerék község határ általános tagositásának meg engedhetősége iránt Báró Apor Zoltán kir. törvényszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határidejéül az 1894 évi mártzius hó 9 napjának d. e. 9 órája Almakerék község hivatalos helyiségébe tüzetik ki, mely tárgyalásra a község öszszes birtokosai azzal idéztetnek meg hogy a meg nem jelenök ugy tekintetnek, mint a kik a tagositásba belegyeznek, s hogy a kérés első példányát érdedekeltek ezen kir. törvényszéknél betekinthetik. —

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1894 évi Ianuar hó 20án tartott üléséből. —

Vén András
elnök.

Dr. Vargha
jegyző

Sz. 8176/893 polg. [35] 1—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Korod község határ általános tagositásának megengedhetősége iránt Báró Apor Zoltán kir. törvenyszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határidejül az 1894 évi Mártius hó 16 napjának d. e. 9 órája Korod község hivatalos helységébe tüzetik ki, mely tárgyalásra a község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenök ugy tekintetnek mint a kik a tagositásba belegyeznek s hogy a kérés első példányát érdekeltek ezen kir törvényszéknél betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1894 évi Január hó 20 án tartott üléséből.

Vén András
elnök.

Dr. Vargha
jegyző

„ARDELÉNA" institutde credit şi de economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Convocare.

Domnii acţionari a institutului de credit şi de economii „Ardeléna", societate pe acţii se învită în virtutea §-lui 18 al statutelor societăţii la a

VIII-a Acunare generală ordinară,

care se va ţinea în Orĕştie a **22 Martiu 1894 st. n.** după améḑi la 2 óre, în sala cea mare din casa propiă (Piaţa-mare Nr. 2).

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Raportul direcţiunei despre starea întreprinderei preste tot şi despre resultatul gestiunii anului din urmă în deosebi.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Decisiunea asupra împărţirii profitului curat, realisat în ultimul an de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presenţă pentru anul viitoriu.
6. Alegerea alor 4 membrii în direcţiune şi întregirea altor vacanţe, necesare în urma aceleia.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 28 din statutele societăţii.
8. Esmiterea alor doi acţionari pentru verificarea procesului verbal al adunărei generale.

Domnii acţionari, cari în sensul §§-lor 20, 21 şi 22 din statutele societăţii doresc a participa la adunare în persónă ori prin plenipotenţi, sunt poftiţi a-şi depune acţiile şi eventualele documente de plenipotenţă la cassa institutului cel mult până la 21 Martiu a. c. st. n. antemeridiane.

Totodată se aduce la cunoscinţă, că acţiile din emisia nouă se vor elibera cu ocasiunea adunării generale din ĕstimp.

Orĕştie, la 26 Ianuariu, 1894 st. n.

[33] 1—1 **Direcţiunea.**

---

ilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

dapesta Predeal

				n e-				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
				5	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
						Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.			Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33			P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15				4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş—Turda

					Station					
7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

			11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
			1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8 20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.--	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

					Station					
—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timişóra

					Station					
—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

					Station					
—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Peroşeni		5 56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

nsemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

r responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16 Sibiiu, Joi, 10|22 Februariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 9 Februariu, 1894.

Unitatea naţională a Ungariei — acésta e firma, sub care se forţéză introducerea căsătoriei civile la noi. Ministrul în motivarea proiectului o amintesce acésta numai per tangentem, în şirele din urmă, dând lumii a înţelege, că guvernul prin proiect nu voiesce a da în naţionalităţi. Foile însĕ mai neastêmpĕrate şi mai slobode la vorbă ne spun, că acésta trebue se fie ţinta ori cărei legi referitóre la regularea dreptului de căsătorie şi sunt supĕrate pe ministrul, că nu a spus-o acésta în fruntea motivării.

Étă d. e. ce ḑice „B. Hirl" din 16 Februariu c. într'un prim articol întitulat: „Dreptul de căsătorie şi unitatea naţională":

„Dintre motivele serióse şi de considerat, cari sĕ înşiră în motivarea ministerială în favorul introducerii căsătoriei civile obligătóre, pe noi, în urma mersului ideilor nóstre, a sinţĕmîntului şi a nisuinţelor nóstre ḑiaristice, ne-a interesat mai de aprópe aceea, că acésta lege, introdusă unitar în stat, ar promova puternic unitatea naţională a Ungariei".

„Bud. Hirl". punêndu-şi acésta întrebare sau ţîntă şi considerând introducerea căsătoriei civile numai din punct de vedere iuridic, ca o instituţiune iuridică de stat, află, că în forma, cum vrea guvernul sĕ o introducă ca obligătóre, „ o asemenea lege ideală, în interesul unităţii naţionale nu este neapĕrat de lipsă."

Causele pentru cari nu este de lipsă sau mai bine ḑis oportun la noi dreptul unitar de căsătorie sunt, că „naţiunea" nu este destul de tare pentru a preîntimpina urmările acestei reforme. „Englitera e stat puternic şi ţine mult la unitatea sa naţională — sĕ ḑice în articol — şi totuş n'a probat sĕ-şi aranjeze instituţiunile dreptului de căsătorie după o formă unitară: acolo esistă căsătoriă facultativă". In Francia şi Germania este întrodusă căsătoria civilă oblìgătóre, dar în ambele state ea a fost introdusă în mijlocul însufleţirii şi avêntului naţional, urmat din succese naţionale fără păreche: în Francia în revoluţiune, în Germania după rĕşboiul uriaş din 1870-71 „şi sĕ nu uităm, — adauge articolul — că în aceste dóuĕ state mari unitatea naţională este fapt îndeplinit, basat pe unitatea de rassă, care produce puterea naţională şi instituţiunile unitare sunt operele acestei puteri "

La noi însufleţirea acésta generală a „naţiunii" nu esistă, nici nu este Ungaria stat naţional, dar cu tóte aceste se forţéză căsătoria civilă obligătóre. Ce va produce ea? Ne respunde „B Hirl": fanatism de rassă şi confesional de odată. „In faţa cestiunii clocotitóre de naţionalitate şi a fanaticilor acestei cestiuni, este în adevĕr un risic cutezat nu numai a provoca în modul acesta asemenea pasiuni, ci a le fabrica sistematic, din partea statului. Destul nĕcas am avut şi până acum şi cu massele de altă limbă şi cu conducĕtorii lor, numai aceea a mai lipsit, ca prin restringerea cercului de activitate preoţesc, sĕ bage în tóte aceste frigurile ce urméză după operaţie şi prin operaţia sĕvêrşită fără de nici o causă imperativă, sĕ întroducă în mod vecsatoric în casa fiecărui „popă" cestiunea de naţionalitate".

Nu este de lipsă căsătoria civilă; aşa am ḑis noi românii demult, aşa ḑice autorul articolului din cestiune. El însĕ declarêndu-sĕ contra căsăsoriei obligătóre e de părere, că cea mai potrivită ar fi cea facultativă, recomandată de Apponyi. Motivul? Tot ace laş: unitatea naţională. „Prin căsătoria civilă facultativă, ḑice el, statul atrage în viaţa de stat civilă pe preotul de altă limbă, făcêndu-l mandatariul sĕu, pentru ce îl şi salariséză. Statul póte priveghia asupra lui, partea civilă a datorinţei sale preoţesci o póte controla şi póte pretinde dela el cunóscerea limbei statului în vorbire şi scriere".

Adecă,. fie căsătoria obligatorică, fie facultativă, ea e dorită de politicii magiari, de presă şi de o parte mai şovinistă a publicului, ca un mijloc pentru: unitatea naţională a Ungariei. Acesta e circulus vitiosus, din care nu póte eşi politica magiară.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

Precum am amintit, Luni s'au început desbaterile asupra proiectului despre căsătorie, cu un interes mare din partea deputaţilor şi a publicului. Pentru galeriile dietei s'au scos biletele cu sĕptĕmâni mai nainte, ér înainte de începerea şedinţei de Luni stradele din apropierea localului dietei, erau îndesuite de public. Ómenii, cari n'au mai căpĕtat bilete pentru şedinţă, voiau cel puţin sĕ vaḑă, cum vin şi întră în dietă ministrii şi alţi matadori. Unora precum lui Wekerle, Szilágyi publicul le-a făcut ovaţiuni. Ér pe Apponyi, Szapáry etc. i-au primit cu puternice strigăte de „abzug".

După începerea şedinţei punêndu-se la ordinea ḑilei proiectul, cel dìntàiu vorbitor e Teleszky, referenţul comisiunii justiţiare. In vorbirea sa el face o scurtă reprivire asupra istoriei dreptului de căsătorie şi apoi trecênd la proiectul din cestiune, îl esaminéză din tóte punctele de vedere şi, firesce îl află de fórte bun, perfect. „Proiectul, ḑise el, regulând instituţiunea căsătoriei conform recerinţelor timpului va fi bastionul puternic al unităţii naţionale a cetăţenilor de diferite confesiuni şi naţionaitate".

El spune mai departe, că comisiunea justiţiară a aflat, că naţiunea magiară e matură pentru o astfel de reformă; accentuéză, câ Déak Ferencz a indicat acésta reformă în ultima sa vorbire parlamentară şi o recomândă spre primire în general.

După el a vorbit Polonyi, ca representatul minorităţii din comisiune. Vorbirea lui caracteriséză pe kossuthistul înfocat şi pătimaş, am puté ḑice şovinist. Pentru el matriculele civile nu sunt suficiente, căci „dacă în cestiunea dreptului de căsătorie punctele de vedere de naţionalitate trebue sĕ jóce rolul de frunte, trebue sĕ recunoscem, că o politică bisericéscă, care nu îmbrăţişéză şi prefacerea instrucţiunii în de stat, nu-şi va ajunge nici când scopul". Făcênd genesa proiectului, arată că el sĕ baséză pe: Gesetzenwurf des bürgerlichen Gesetzbuches, al Germaniei, din 1888. Făcêndu-i însĕ critica, constată, că ceea ce este nou în el nu e bun şi ce e bun, nu e nou. Polonyi nu e îndestulit cu cestiunea căsătoriei militarilor, cu partea privitóre la dreptul de căsătorie din Croaţia şi a familiei domnitóre. Accentuând apoi, că în principiu kossuthistii nu pot fi contra, căci căsătoria civilă e idea lor, ḑice referitor la Kossuth:

„Ideile tale triumfă, graţia Provedinţei ţi-a conces ţie a serba ḑiua măréţă de împăcare, când Francisc Iosif, regele Ungariei a *contribuit,* ca ideile tale sĕ fie duse la triumf de Alecsandru Wekerle, cu stégul în mână".

Cu vorbirea lui Polonyi s'a încheiat şedinţa de Luni.

Tempora mutantur. „Branik" din Neoplanta, organul partidului naţional-liberal al sêrbilor publică în fruntea nr. 14 din 15 Faur n. a. c. sub titlul „Prigonirile românilor" cum ḑice, după o corespondenţă din Sibiiu, un articol interesant asupra nĕcasurilor şi persecuţiunilor, ce au au sĕ îndure românii pentru-că şi-au dus memorandul la Viena.

„Lucru minunat, esclamă fóia serbéscă, membrii sciutei deputaţiuni sĕ persecută pentru că au mers cu jalbă la împĕratul Austriei şi nu la regele Ungariei, ér acum românii sunt persecutaţi prin procesele de pressă tocmai pe basa patentei împĕrătesci, dela 1852, patentă emanată după revoluţia din 1848—9 pe timpul legii marţiale. Aceea patentă în sine de mare rigóre, prin înterpretarea organelor magiare — face aprópe imposibilă ḑiaristica română".

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Şi merge dindereptul sànteĭ Mĕasà, plĕakà kaplu, şi se rogà ka Popa. Asemile şi Popa lĕa sànta Pàne, plĕakà kaplu inàntĕa santeĭ Mĕasà, şi se rogà aşi.

Kred, Domne! şi màrturesku, kò tu esti ku adeverat Hristos Fiul Zeuluĭ viu, karele venişĭ in lume a màntuí pre pekatoşiĭ, dintre kariĭ anteul sum eu. Şi Cineĭ teeĭ skunsorità astàzĭ, Fiul Zeuluĭ! partĕan me primeste. Kà eu nu voiŭ spune neamicilor teĭ skunsoriĕa tĕa, neci voiŭ daá cie sarutare ca Iuda; mà ka lotrul me màrturesku cie: Me reinimà, Domne! intru imperaciĕa tĕa. Şi Domne: nu sum dignu ka sò intri sub intinat akoperemèntul sufletluĭ mĕu, mà prekum ci bineplakú a te pune in pestere, şi in paskuina vitelor, şi in casa Simonluĭ lepros, şi a primí pre putana pekatosà, kare era aseminle mie. Tu ènsucĭ binevoeste a intrá şi in peskuina nekuvèntatorluĭ mĕu suflet, şi in pesterit truplu mĕu mortu, şi lepros. Şi precum nu te skèrbişi de spurkata eĭ gura, karĕa sarutà picioriĭe tele prĕakorate, aşi Domne Zeul mĕu! nu te skèrbí neci de mine pekatoslu, mà ka un bun, şi omamàtoriu dignesteme a fi partĕan prĕasàntuluĭ tĕu Trup şi Sànge.

Zeul nostru, departà, lasà, şi mi liĕrtà pekatele mele, kòte inàntĕa tĕa fakuĭ, seu cu stiincà, seu ku nestiincà, seu ku kuvèntul seu ku lukrul, mi liĕartà tote ka un bun şi omamàtoriu. Pentru rogàciunĭle Prĕakorateĭ teeĭ, şi totudeuna Vergineĭ Mumeĭ teeĭ, digneste-mĕ forà de kondàmnà a luá precioslu, şi netinatlu tĕu Trup, spre vindekarĕa sufletluĭ, şi a trupluĭ; kà atĕa este imperaciĕa, şi poterĕa, şi màrirĕa, a Tatàluĭ, şi a Fiuluĭ şi sàntuluĭ Spirtu, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Şi aşi lĕa sànta Pàne, şi sànta Skafà, şi se kuminekà maĭnànte Popa ku treĭ sorbiturĭ intr'una inklinare, şi zice: La antĕa sorbire: In numele Tatàluĭ. La doàlĕa sorbire: Şi a Fiuluĭ. La treelĕa sorbire: Şi santului Spirtu. Şi dupò kuminekarĕa sterge ku invelitura sànta Skafà impreunà şi buzele sele, şi zice cu pietate:

Acista atinse buzele mele, şi va departá nelegile mele, şi va korací pekatele mele, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Ĕarò kàndu cene sànta Skafà, kiĕmà pre Diakonlu, şi zice: Apropiàte Diakone. Şi Diakonlu vine, se inklinà unorà, şi zice:

Ĕatò me apropiu la Imperatlu nemoritoriu. Şi acista: Krez Domne! şi màrturesku. Şi Popa zice: Lĕa Diakonle (N), servul Zeuluĭ, precioslu, şi sàntul Trup, şi Sànge a Domnuluĭ şi a mantuitorului nostru Isus Hristos, pentru liertarĕa pekatelor tele, şi viaca vietosà. Dupòcí se kuminekà Diakonlu, zice Popa: Acista atinse buzele tele, şi va departa nelegile tele, şi va korací pekatele tele.

Prekum şi pentru sine ènsuşi zice. Apoĭ Diakonlu lĕa sàntul Kacinel dĕasupra sànteĭ Skafà, lu sterge ku sàntul Stergel destul korat, şi ku luare aminte, şi ku pietate, şi invèleste sànta Skafà ku invèlitura: aseminle pune şi dĕasupra sàntului Kacinel stelicellu, şi invèlitura. Şi desklidu Uşia sàntuluĭ Altariu. Şi Diakonlu se inklinà unorà, apoĭ lĕa ku pietate sànta Skafà, vine la Uşia, redikà sànta Skafà, o arĕatà poporluĭ şi zice:

Ku frika Zeuluĭ, ku kredincà, şi cu amor sò ve apropiacĭ. Kàntàr. Binekuvèntat e karele vine intru numele Domnuluĭ, Zeu é Domnul şi se aretà noè.

(Va urma.)

Apoi înşirând în mod espresiv persecuţiunile „Tribunei“ şi „Fóiei poporului“, precum şi ale lui Popa Necşa, cu tribunalul de presă, încheie astfel:

„După tóte aceste, cum ni se scrie din Sibiiu, noi uşor pricepem amărăciunea românilor pentru astfel de tractare. Ceea-ce nu putem cuprinde cu mintea nóstră e, cum stăpânitorii de astăḑi ai ţĕrii pot sĕ créḑă, că prin asemenea mĕsuri vor câştiga pe români pentru sine, ca angajaţi ai triplei alianţe contra slavismului. Dar ce se mai ḑicem despre aceea înaltă politică a domnilor magiari, când ei cred, că între asemenea împrejurări România va întra şi ea în tripla alianţă cu magiarii contra Rusiei.“

Este adevĕrat ceea-ce se cuprinde în aceste pasage a corespondenţei din Sibiiu, numai e caracteristic pentru cercurile de unde resună şi de unde nu mai mult decât cu 2—3 ani mai nainte resunau acusări grave contra tot la acéstaşi logică şi morală politică. Credem, cá ómenii cu pricepere politică vor sci comenta importanţa acestei împregiurări, care n'ar trebuì sĕ fie trecută cu vederea nici la noi, nici în Viena şi Berlin şi cu atât mai puţin în Bucuresci, în tóte cercurile dătătóre de ton în politică.

Revista politică.

In dieta provincială a Bucovinei decurg desbaterile fórte animat. Deputatul cav. de Volcisnchi a atacat greu pe nemţi, cari sĕ împun în tóte părţile şi admoniă pe ruteni, că ei prin ţinuta lor dau numai mână de ajutoriu germanilor ovreo- poloni. Luaţi raportul guvernului — ḑise dênsul — şi vedeţi, că într'o singură scólă cu 6 clase nu se pune aprópe nici un temaiu pe limbile ţĕrei. Limba franceză e obligată, dar cea română şi rutenă vine abia după cea polonă,

Noi am cerut odată, ca guvernul sĕ ne creeze o scólă românéscă de fetiţe, şi până aḑi nu ni-'a făcut pe voiă.

Ar trebui sĕ rugăm guvernul sĕ introducă un curs şi pentru limba română şi pentru cea ruténă. Căci nici prin cap nu ne trece, sĕ împiedecăm desvoltarea culturală a altora. Nu am nimic în contră, dacă scóla poporală gr. or. sĕ împarte în două: Una română şi alta ruténă; şi dacă va fi adusă numai în contact cu pedagogiul, viitorii învĕţători ar avé prilegiul sĕ se cultive aici·

Eu nu pricep de ce noi românii naţionali, trebue sĕ fim în vrajbă cu rutenii, când altceva nu voim, decât sĕ ne desvoltăm cultural. Şi acéstă problemă trebue sĕ o sprijinéscă ori ce guvern de coaliţiă, sau altul, ori este Taaffe, ori Plener în capul lui, — cultura este aceea ce în interesul patriotismului austriac trebue sĕ cerem.

Am fost şi suntem încă mult invidiaţi, că noi stăm mai bine, că avem un gimnasiu inferior. E drept, dar ce stări se găsesc la acest gimnasiu? De un rênd de ani ni s'a promis, că acest gimnasiu se va completa. Din capul locului era sĕ fie un gimnasiu românesc, apoi s'a făcut unul nemţesc şi cu multă greutate ni s'a făcut concesia, că s'a creat la gimnasiul inferior clase paralele. Dar aşa-i în puplicul român simţemêntul şi aparenţa pledéză pentru corectitatea lui — cu o mână ni s'a dat şi cu alta ni s'a luat.

Cererile nóstre naţionale sunt modeste. Dacă vom lupta umĕr la umĕr cu rutenii, nu vom gravita nici spre Bucuresci, nici spre Petersburg, ci spre Viena.

Sunt lucruri, cari trebuiau odată spuse Necesar este, ca acolo unde interesele reciproce se încrucişéză, unde din a treia parte se pun silinţe de-a se produce o disonanţă între amêndouĕ naţionalităţile din ţară — bunăvoinţa sĕ nu lipsécă nimĕrui.

Coaliţia nóstră nu are un caracter agresiv; din contră, proprietarii conservativi — nenaţionali (adecă armenii), au cea mai frumósă datorie de a sprigini amêndóuĕ naţionalităţile. Ér relativ la germanism în Bucovina sciţi, că suntem admiratori calḑi ai germanilor, noi ni-am adăpat din sciinţa germană şi nicăiri nu ne vom opune germanismului, unde el are drept sĕ stea. Dar sĕ nu-şi pună oposiţia interesele de partid în locul intereselor generale, sĕ ne lase sĕ ne desvoltăm spre binele Austriei şi al Bucovinei.

* * *

Fóia militară a armatei germane publică un ordin de cabinet împĕrătesc relativ la ţinerea de manevre mai mari în anul 1894. Corpul I şi XVII de armată, cel ost şi cel vest-prusian işi vor face deprinderile de arme înaintea împĕretului Wilhelm. Manevrele corpurilor acestora vor dura trei ḑile şi fiĕ-care corp va avé detaşat şi câte un despărţĕmênt de aeronauţi. In Danzig sĕ crede ca sigur, că şi monarchul nostrn va lua parte la aceste deprinderi.

* * *

In ḑilele din urmă a petrecut în Viena ministrul de finanţă Wekerle. „Budapester Corespondenz“ ḑice că, ministrii de finanţe ai Austriei şi Ungariei, d-nii Plener şi Wekerle, s'au înţeles în privinţa tecstului espunerei de motive al proiectului privitor la retragerea a 200 milióne de bancnote ale statului austro-ungar. Negocierile cu plenipetenţiarii băncii pentru modificarea statutelor acestei bănci, pe basa plăţii în monedă sunătóre, vor începe la finele lui Martiu.

* * *

Conflictul între camera comunelor şi cemera lorḑilor din Englitera devine tot mai acut.

Conducĕtorul camerei comunelor este Gladstone. Signalul luptei a fost dat de el încă în campania electorală din 1891, cànd a declarat că atârnă dela posiţiunea, ce o va lua camera lorḑilor, „că Englitera sĕ fie o ţéră care sĕ guvernéză prin ea însăşi sau că, din contră, esistă o putere, care nu e nici pe tron, nici la spatele tronului, ci între tron şi popor, putere, care sĕ fie în stare de a pune pe un drum normal acţiunea maşinei constituţionale“.

Causele luptei sunt, că lorḑii au aplicat un tratament aspru tuturor proiectelor importante trimise dela camera comunelor.

Mai întâiu bilul home-rule, l'au respins; bilul responsabilităţii patronilor faţă de lucrători, precum şi cel al municipalităţilor elective le-au schimbat şi amendat într'atât, încât nici un liberal nu póte consimţi cu forma lor schimonisită.

Ministrii Campbell-Bannerman şi Bryce au esprimat ḑilele aceste, într'o adunare liberală, parola gnvernului: Nici un compromis cu camera lorḑilor, nici o concesiune.

Ministrul Bryce a glorificat cu acéstă ocasiune partidul liberal, care e un partid naţional şi care numĕră 9 părţi din 10 tot ce are legislaţiunea britanică mai escelent, mai merituos. Libertatea civilă şi religiósă, împĕcarea claselor, progresul finanţelor, cemerciul liber etc., pot fi considerate ca opera sa.

Mai violent de cât aceşti doi ministri în contra camerei lorḑilor e colegul lor Morley şi esemplul dat de el pare a avea un efect încurajator şi asupra altor bărbaţi politici, cari duc o adevĕrată campanie în contra lorḑilor.

Ḑiarul „Daily News“, primul organ al liberalilor, combate pe faţă camera lorḑilor. Regiua e loială faţă de naţiune, — se esprimă numitul organ — de aceea şi naţiunea trebue sĕ fie loială faţă cu coróna. Dar lorḑii cunosc numai interesele clasei lor, de aci şi faptul, că hotărîrile lor nu merită nici o consideraţie. Odinióră camera lorḑilor împlinia un gol simţit în istoria Engliterei, dar de la 1882 încóce a adus numai stricăciuni.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare).

„Avem — aşa se esprimă referentul comitetului central — comitete bineorganisate în cele mai multe părţi ale ţerii: avem în mai tóte cercurile electorali bărbaţi de încredere ai partidului, cari cu mult zel şi cu cea mai mare abnegaţiune representă interesele partidului nostru. Disciplina partidului e din ce în ce mai bineobservată. In urma mişcării mai vii în politică spiritul naţional se întăresce pretutindenea şi tóte acestea contribuiesc iarăşi la stringerea rêndurilor nóstre şi la întărirea organismului“.

Prin aceste instituţiuni politice lăţite şi organisate predomnesc conducătorii întregul popor românesc şi-l conduc cătră ţintele lor descoperite mai sus. La întărirea internă şi disciplina mai strânsă contribuesc fórte mult şi institutele de credit românesci, împrăsciate cu plan preste tóte ţinuturile locuite de români, şi cari astăḑi sunt la numĕr vre'o 22. Descrierea mai de aprópe a însĕmnătăţii politice a acestor institute trebue sĕ o las deocamdată la o parte. Vreau numai sĕ indigentez la împregiurarea că atât posibilitatea unei atari organaisaţiuni naţionale politice a românilor, cât şi ţinerea deselor conferinţe naţionali pe basa mandatelor formali de delegaţi — nici de cum nu dovedesc că românii din Ardél şi Ungaria ar fi cumva împedecaţi sau reţinuţi în manifestaţiunile naţionale politice.

„Programul partidului naţional român din Ungaria şi Transilvania“ aşa precum a fost stabilit în conferenţa electorală de la 12—14 Maiu 1881 şi cum a fost primit în tóte conferenţele ulterióre cuprinde 9 punte dintre cari al nóuĕlea şi ultimul amintesce dualismul, dar nu sĕ declară asupra lui pentru-că dualismul acesta „astăḑi nu e la ordinea ḑilei“. Asemenea numai comentariul autentic, care l'a compus publicistul nu de mult repausat George Bariţiu, ci şi memorandul dat coronei la 26 Maiu 1892 încă a dat chiraficaţiuni definitive asupra părerilor românilor cu privire la transacţiunea austro-ungară din 1867. După acésta partidul naţional român consideră că dualismul, care a desbinat monarchia dinastiei habsburgice în dóuĕ părţi e una dintre cele mai cutezate“ după părerea românilor „absolut imposibile probleme“, care „pentru esperimentele desperate, ce vrea sĕ le realiseze“ e totodată „periculósă în cel mai înalt grad“. „Nenorocitul pact dela 1867 are de scop hegemonia elementului german în Austria şi a celui magiar în Ungaria, şi tinde a întărì şi mărì acéstă hegemonie prin desvoltarea a tot, ce nu e german şi magiar, prin stăpânirea limbei, caracterului şi a orice viéţă poporală“. Acest proiect dualistic a dus la o „completă străformare nóuĕ a sistemului de guvernare“ şi la aceea „politică internă greşită şi primejdiósă“ în contra căreia românii sĕ plâng dela 1867 şi a cărei schimbare o pretind cu asprime şi patimă crescând în numele naţionalităţii şi a limbei lor, ba în numele întregei lor esistenţe naţionale culturale şi econsmice. Un ton ce sună aşa de agitat, şi cald la tóte manifestările naţionale ale românilor se arată aşa de „bătătoriu la ochi în sine încă nu póte face impresiune favorabilă judecătoriului nepreocupat.

Ceea ce privesc cele 8 puncte a partidului naţional, punctul prim se referesce la „restaurarea autonomiei Ardélului“ ba memorandul susţine, că „în acéstă autonomie culminéză aspiraţiunile naţionale ale românilor“. In ce anume ar consta receruta „independenţă a Ardélului nu se află precis esprimat nice în comentrariul detaiat al d-lui Bariţiu, nice în memorandul românesc Dar din atacurile polemice în contra uniunei sĕ vede, că Ardélul acesta autonom ar fi sĕ-şi recapete „deplina sa integritate teritorială“ prin reîncorprorarea aşa numitelor „partes adnexae“ adecă comitatul Solnocului, Crasna, Zarand şi ţinutul Chiorului. In fruntea ţĕrii ar sta un „Voevod“ „Prinţ“ sau „Locţiitoriu“; Maiestatea Sa însĕ totuşi se pórte titlul unui mare principe al Ardélului. Ţĕrii acesteia s'ar cuveni mai departe drept autonom representativ şi legislativ, precum părţilor sale drept statutariu (Statuten Recht.) Pentru tóte naţionalităţile ţĕrii sĕ cere egalitate deplină în oficii, în scólă şi în viéţa publică aşa precum acestea au fost statorite şi în legile dela 23 Octombre 1863 şi la 23 Iuniu 1864, legile sacţionate de Maiestatea Sa.

Că óre voiesc politicii români vre-o legătură între Ardél şi ţéra mamă ungurécă şi ce fel de legătură ar voi ei sĕ fie recunoscută o retac cuminte, sĕ ridică însă la acusa, că în 1848 clasele artistocractice privilegiate şi-au vĕḑut ameninţată domnia lor absolută în Transilvania prin pătrunderea „principiilor umanitare şi liberali“ şi prin concurenţa maiorităţii romăue a ţĕrii, şi pentru aceea ei au dat îndată autonomia susţinută mai înainte şi de ei şi apĕrată cu tóte armele legii şi a prudinţei şi au proclamat fusiunea cu Ungaria sub falsul titlu de „uniune“, prin ceea ce „independenţa ţĕrii a fost jertfită unilateral în acelaşi moment, când de pre buză rĕsunau drepturi egale pentru toţi cetăţenii, ca în feliul acesta maioritatea poporului românesc, prin uniunea cu Ungaria şi cu elementul magiaro-aristocratic, tare şi domnitoriu acolo, cu atât mai uşor sĕ fie împedecat în progresul şi desvoltarea sa, sĕ fie dat pradă esploatării elementului dovedit în manevra acésta din ce în ce mai puternic“. De aceea românii declară, că lupta lor în contra fusiunii unionistice este cea mai naturală şi îndreptăţită de care a abḑice ar însĕmna a resigna la viéţă şi esistenţă“.

Memorandul român ţine uniunea acésta de păgubitóre pentru români, pentrucă:

1). „Uniunea a fost hotărită fără ca românii sĕ fi luat parte intr'o formă corĕspunḑĕtóre numĕrului şi însĕmnătăţii lor“ ²/₄ prin acésta uniune făcută cu desconsiderarea legilor, cari garantéză autonomia acetei ţeri, s'a făcut o fusiune“.

Sĕ rĕmânem puţintel la acestea gravamine românesci. Sĕ ḑice, că uniunea Ardealului cu Ungaria ar fi nelegală, pentrucă românii n'au luat nice decum parte la facerea legii despre uniune.

Dar óre avut-au românii la 1848 preste tot vre-un drept de a participa la legislativă?

Ultima definiţiune legală despre compunerea dietei ardelene sĕ cuprinde în articlul de lege XI din 1791 p. 1. După acesta dieta constă din guvernul regal, tabla regéscă, comiţii supremi ai comitatelor şi districtelor unguresci, a scaunelor sĕcuiesci, din regaliştii denumiţi de principele ţĕrii şi din deputaţii aleşi ai comitatelor şi districtelor unguresci, a scaunelor sĕcuiecsi, a scaunelor şi districtelor săsesci, ai oraşelor şi opidelor regesci libere şi privilegiate, cari în comun sĕ numiau: Taxal-Ortschaften. Acestea au fost staturile şi ordurile celor trei naţiuni, a ungurilor, sĕcuilor şi sasilor.

Décă românii se plâng astăḑi. că dieta ardelenéscă dela 1848, care a hotărit uniunea cu Ungaria, a fost compusă pre basa legii dela 1790—91 şi că românii n'au participat la acea în formă corĕspunḑĕtóre numĕrului şi însĕmnătăţi lor — trebuie sĕ observăm: 1) la 1848 pentru compunerea dietei ardelenesci n'a esistat altă basă legală decât art de lege XI din 1791. Numai dieta conchiematǎ şi constituită pre aeésta basă era legală şi îndreptăţită la lucrări legişlatorice. E cunoscut, că marea adunare a românilor de pre câmpul libertăţii de lângă Blaş, a cerut în punctul al 16 lea a pretensiunilor sale: „că cele lalte naţiuni conclocuitóre la nici un cas sĕ nu iee la desbatere cestiunea uniunei Ardélului cu Ungaria, cát timp naţiunea română nu e constituită, organisată şi representată în casa legislatorică cu vot deliberativ şi decisiv, căci la din contră, dacă dieta sĕ dimite la pertractarea şi hotărirea acestei chestiuni, naţiunea română protestéză în contra oricărui conclus, ce sĕ va lua „de nobis sine nobis.“ A dóua adunare românéscă ţinută la Blaş în 16—25 Sept. 1848 încă s'a decheirat incontra uniunei. Acestes şi alte protesse însĕ nu pot altera legalitatea hotărirei dietei despre uniune. Pentrucă: după ce conform legilor ardelenesci numai secuii, ungurii şi sasii au compus celea „trei naţiuni“ lor li s'a cuvenit-o participare legală la represesentanţa ţěrii: admiterea sau primirea românilor, ca „a patra naţiune“ nu era cu putinţă înainte de împlinirea recerinţělor legali. O astfel de admitere ar fi fost un act ilegal, revoluţionariu.

Dacă mai departe sě susţine, că dieta dela 1848 „nar fi fost nici de considerat ca adevěrata representanţă a întregului popor“ aserţiunea acésta e asemenea fără basă şi combătută chiar prin celea ḑisă mai inainte. In dieta aceea au fost de faţă representanţii celor trei naţiuni şi ceialalţi membri legali ai representanţei ţěrii. Acestia formau atunci „naţiunea politică „care în ţěrile cu constituţiune după clase, mai ales însě în Ardeal nici decum nu trebue sě coincidă cu poporaţiunea de fapt esistentă. In Ungaria până la 1848 numai nobilimea, fără considerare la orginea ei genetică avea dreptul de a participa în legislatura ţěrii. In Ardél dreptul acesta era în mânile „celor trei naţiuni.“ Lipsa representanţilor poporului român în dieta Ardélului a fost simţită de mult înainte de 48 şi a cerut chiar darea egalităţii de drepturi. Până la 1848 însě acéstă cerere n'a fost împlinită şi astfel numai dieta compusă pre basa art. de lege XI din 1791 a putut aduce concluse valide. Asupra felului actecedenţelor în Ardél şi mai ales în Cluj, cari au obvenit inainte de crearea legii de uniune pare îndreptăţită órecare imputare. Următórele fapte însě nu sě pot nega. 1. că legea de uniune a fost hotărită şi primită în mod normal din partea representanţelor legali a „celor trei naţiuni“ în dieta din Cluj. 2 Că conclusul acela al dietei a câştigat întărire prea înaltă din partea Coronei la 10 Iuniu a aceluiaşi an. 3. Că Maiestatea Sa cu acelaşi dat a chiemat pre deputaţii Ardélului în dieta comună a Ungariei. 4. Că legea despre uniune a fost publicată regulat din partea dietei din Cluj în 18 Iuliu. 5. Că pre basa imputernicirii regesci a sancţionat în 19 Iuniu legea electorală primită de dieta ardelénă în 3 Iuniu, conform căreia s'au făcut indată şi alegerile pentru dieta unguréscă. 6. Că deputaţii aleşi din Ardél au şi intrat de fapt în dieta urguréscă încă în Iuliu 1848 şi au luat parte la desbaterile aceleia.

(Va urma).

Noutăţi.

Petrecere. Ni se trimite următórea invitare: Inteligenţa română este cu onóre învitată la petrecerea cu joc, ce se va arangia din partea tinerimei române din loc, Sâmbătă la 12/24 Februariu a. c. în pavilonul de érnă din „Hermannsgarten“. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare: 80 cr. de persónă şi 1 fl. 50 de familie. Invitări speciale nu se fac.

* * *

Foc. Miercuri diminéţa la 7 óre a isbucnit un foc mare în strada Reissbach, care a prefăcut în cenuşă o şură plină cu fên şi alte supraedificate.

* * *

Têrguri de cai. In urma dispoşiţiunei ministeriului de rěsbel se vor ţiné în Ardél următórele têrguri de cai, apţi pentru armată: Deeş în 9 Martiu, Ghiriş în 11 Martiu, Murěş-Oşorheiu în 13 Martiu, Cohalm în 15 Martiu, Sepsi-Sângeorgiu în 17 Martiu, Braşov în 19 Martiu şi Sibiiu în 21 Martiu a. c. Caii sě fie sănětoşi, dela 4—7 ani şi sě aibă înălţime de 158 cmt.

* * *

Catedrala din Bucuresci. In timpul din urmă s'a lucrat cu mare insistinţă pentru ridicarea unei catedrale măreţe în capitala României. Diferite comisiuni au fost alese ca sě studieze planul şi locul, unde ar fi mai potrivit a se ridica pomposul locaş al lui Dumneḑeu. După informaţiunile ce le avem, consiliul comunal al Bucurescilor a hotărît în principiu, ca măreţul edificiu sě fie ridicat în faţa palatului universităţii, ér edificiile cari stau în apropiere pe vre-o trei strade sě se esproprieze.

* * *

Director al bibliotecei centrale din Bucuresci e numit dl prof. universitar C. Dimitrescu, în locul dlui Simeon Popescu, carele a fost demisionat.

* * *

Legea clerului de mir din România. La ministeriul din România s'au terminat lucrările tabloului despre venitul parochiilor. Regulamentul pentru punerea în aplicare a legii clerului mirén s'a publicat în „Monitoriul Oficial“.

* * *

Esposiţie agricolă se va deschide în Bucuresci la 15 August şi va dura până la 15 Octobre. Esposiţia se face din iniţiativă privată. Maj. Sa regele încă a promis a espune producte de pe moşiile corónei. Pentru secţia internaţională s'au însinuat până acum espunětori din Francia, Rusia, Italia, Belgia şi Olanda.

* * *

Sěrbarea aniversării unirii principatelor române şi a înfiinţărei ligei s'a făcut cu mare festivitate în România la finea lunei trecute. La Ateneul din Bucuresci a vorbit cu ocasiunea acestor sěrbători dl Mircea G. Petrescu, stud. universitar şi membru în comitetul naţional studenţesc, ér d-na Artista Romanescu şi dl Notara artistii teatrului naţional, au declamat mai multe poesii.

* * *

Limba română în Elveţia. La facultatea de litere din Laussane (Elveţia) s'a înfiinţat o secţiă de filologie română. Ministrul român de instrucţiune publică a trimis prin intermediul ministeriului de interne un mare numěr de volume didactice, oferite mare parte de Academia română. Cursurile acestei secţiuni s'au şi început.

* * *

Impěratul Wilhelm al Germaniei a reintors visita pricipelui Bismarck în 19 l. c. n. Trenul de curte a sosit la Friedrichsruhe la 5 óre 56 m. Primirea a fost dintre cele mai cordiale. Impěratul a petrecut în castelul lui Bismarck până la 9 óre, apoi a plecat, însoţit de Bismarck şi de ovaţiunile poporului. Caracteristic este, că de bucuria acestei înalte visite s'au bucurat şi cânii lui Bismarck: Tyras şi Rebekka, cari au însoţit pe Bismarck în tot locul, ér împěratul i-a gugulit în salonul cel galben, unde a fost intimpinat de soţia lui Bismarck.

* * *

Agitaţie pentru proiectele bisericescí. Din Haţeg ni se scrie că pe Duminecă 25 Februariu n. se va ţiné acolo o adunare, pusă la cale de „cei dela putere spre a se declara în cestiunea proiectelor bisericesci. Din causa acésta românii sunt fórte consternaţi şi mai mulţi fruntaşi sunt decisi a lucra ca „patrioţii“ sě nu-şi ajungă scopul. Ei speră, că preoţii, alegătorii români şi inteleginţa se vor presenta în ḑiua amintită în Haţeg spre a protesta contra adresei de aderenţă ce vreau „patrioţii“ sě o trimétă dietei pe calea unei deputaţiuni! — Intr'un ţinut românesc, ne mirăm. că sě încércă a se face adresă de aderenţă contra voinţii poporului.

* * *

Gendarmi ucigaşi. S'a întêmplat, că ţěranca Rachila Knezevici din Szorja şi-a perdut salba dela gât, în valóre de 700 fl. Doi gendarmi i-a ajutat s'o caute. Un păzitor de lângă Timiş a susţinut, că a aflat pe hoţi. Familia Knezevici se duse numai decât în Petrovosello, la o vrăjitóre, despre care se auḑise, că scie numele hoţilor. Dar vrăjitórea nu a spus nimic. La reintórcere au trecut prin Măргita-mică, aici intrară în cârciumă, unde mai târḑiu venì şi femeia Nata Popov, care voia sě cumpere niţel rachiu pentru bărbatul sěu bolnav. Păzitorul Gyengye, când s'a depărtat femeia, a ḑis, că recunósce în ea pe hoţ. Membrii familiei înscíinţară pe doi gendarmi, cari îndată merseră la Margita şi puseră în lanţuri pe biata femeie, apoi o transportară la Szorja. Aici o chinuiră şi o bătură atât, până ce capul i se despică de multele lovituri, ér biata femeie în urma acésta murì. Gendarmii věḑêndu-şi crima oribilă, ca sě se scape cumva, luară pe femeiă şi o aruncară în apa Timişului. Fapta lor însě a fost descoperită şi sunt predaţi tribunalului spre judecare.

— Foile din Budapesta scriu despre alt cas caracteristic: La finea lunei trecute gendarmii au deţinut în comuna Buian, comitatul Satmare pe un tiněr de 15 ani, suspiţionat cu furt. Tiněrul era sě fie escortat la Seini, pe drum însě o tulì la fugă şi desì gendarmii au împuşcat de cinci ori asupra tinerului, el totuşi reuşì a ajunge în casa părintéscă. Tata feciorașului suspiţionat fără temeiu, făcu prin un advocat arětare contra gendarmilor. Acésta întru atât irità pe gendarmi încât ameninţară a împuşca pe băiat. Ameninţarea lor o şi esecutară. Anume avênd ei în 3 Februariu de lucru în comuna Buian se duseră şi la locuinţa băiatului şi adresându-i cuvintele: „Acum vei murì, pasěre bună“ unul din gendarmi cu numele Czikó trase un glonţ în bietul băiat, care stătea lângă tatăl sěu. Băiatul rěmase mort. Cu învestigarea causei se însărcinară trei oficeri de gendarmeria din Caşovia.

* * *

Deslipirea unui gheţariu. Se comunică din Helsingfors, cu data de Sâmbătă, 5 Februariu:

Un mare gheţariu s'a deslipit de pe cósta Ingermanland, ducênd cu el vre-o 500 de ómeni, femei şi copii. Gheţariul s'a despărţit apoi în dóuě; o parte mai mare cu mai multe sute de ómeni s'a îndreptat spre Holand; ceelaltă parte cu 75 de persóne şi 18 cai se găsesce la 6 chilometri departe de uscat. Autorităţile militare din Kronstadt şi populaţia Finlandei au mers într'ajutoriu.

* * *

Societate literară israelită-magiară. Cu acésta numire s'a înfiinţat în B-pesta o nóuă societate ovreiască. La adunarea de constituire presidentul rabinul Dr. Kohn a espus scopul societăţii „Aceste dóue sfinte cuvinte: magiar şi israelìt, — ḑise el — cari sunt în titula societăţii nóstre, în pepturile nóstre s'au contopit în un concept. In cadrul vieţii nóstre confesionale suntem magiari şi în viaţa nóstră naţională magiară israeliţi. Cu mândrie ne numim magiari de religiunea israelită“. Spune apoi rabinul că literatura religiósă ovreiască până acum nu are loc în viaţa spirituală magiară, nu este biblie unguréscă şi la universitate nu este catedră pentru literatura lui Israel şi pentru istoria iudeilor. Aceste vrea sě le creeze numita societate.

Dacă merge tot aşa, aḑi mâne vom ajunge acolo, că magiarii vor trebuì sě se róge de jidani, sě le facă instituţii. Israelit-magiar: par nobile fratrum.

* * *

Invitare la producţiunea literară împreunată cn dans arangiată din însărcinarea conferenţii pentru înfiinţarea reuniunei femeilor române din Sighişóra şi jur, în favorul scólei române din loc, care se va ţiné în 1 Martiu n. 1894 la 8 óre séra în sala „Geverbe-Verein.“ Bilete de întrare de persónă 70 cr. de familie până la 3 pers. 1 fl. 50 cr. preste 3 persóne 2 fl. pentru studenţi 40 cr.

— Invitare la petrecerea cu joc arangiată de reuniunea femeilor române din Rěşinari, care va avea loc Sâmbătă în 12 Februariu st. v. 1894 în edificiul şcólei din loc. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei Preţul de înrare: a) de persónă 50 cr. — b) de familie 1 fl.

— Invitare la concertul ce-l vor da diletanţii români din Sěcărêmb, în sala scólei confesionale gr. ort. la 12/24 Februariu a. c. la 7 óre sara. Venitul curat e destinat pentru procurarea de note şi alte recuisite necesare diletanţilor. Preţul de întrare: de persónă 50 cr., de familiă 1 fl. Comitetul arangiator.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

Anul III

XV. Forma notelor.

Cum am ḑis la tractarea doinei la anul al II-lea nu e de lipsă, ca nu sciu pe ce base matematice sě arětăm şi celelalte forme ale notelor precum: nota întrégă, optimea, şésprede-cimea, punctul şi pausele corespunḑětóre acestor note. Vom începe numaì dela cele cunoscute, vom urma principiului: dela cunoscut la necunoscut, dela simplu la compus: ceace în casul acesta însemnéză, că vom începe dela nota pe jumětate, ca sě cunóscem nota întrégă.

Vom scrie şi acum cu note de jumětate pe *do* de 8 ori, împreunăm prin semnul legato tot câte dóuě note, şi punem sě cânte elevii notele astfel, ca tonul primei note sě-l lungéscă şi pentru a dóua fără a o întona deosebit. Ce eserciţii sě mai compună învěţătorul şi cum sě le folosésca; cum are sě desvólte noţiunea de notă întrégă, am věḑut la tractarea notei de jumětate în anul al II-lea.

Cu ocasiunea tractărei notei de jumětate, mi-a trecut cu vederea tractarea pausei corespunḑětóre ceeace voiesc a repara prin următórele: După ce am percurs odată eserciţiile, ne întórcem érăşi la primul, şi acum stergem din unele locuri câte o notă prin ceeace mesura vine gólă. Cântă elevii eserciţiul şi acum însě indicând şi měsura gólă. In eserciţii variate cu pătrare îndată vor observa şi elevii, că este de lipsă un semn, care sě arete că ce fel de notă lipsesce din měsură. Acum e momentul, ca învěţătorul sě o pună şi se o numéscă asemenea va numì şi pausa folosită până acum. Fiindcă pausa de doine îşi are locul sěu anumit pe portativ, pre linia a treia învěţătorul va designa locul pentru orientarea copiilor.

Tractarea pausei întregi sě face tot în modul acesta, deosebire este numai în numire şi în locul ce-l ocupă pe portativ, căci pausa întrégă se pune sub linia a patra a portativului.

Esercitarea pauselor şi a formelor de note o face învěţătorul prin dese întrebări la tóte ocasiunile, ca elevii sě cunóscă într'adevěr raportul ce esistă între ele.

La cunóscerea acestor forme de note ne-am folosit de metodul sintetic, adecă contras, am compus elementele cunoscute întru'n ceva mai mare. Pentru a cunósce însă şi formele de optime şi séspreḑecime nu ne mai putem folosi de acest metod, trebue sě ne folosim de opusul seu, de metodul analitic. Spre acest scop şi pentru a deprinde pre elevi, ca până indică odată cu braţul sě intoneze dóuě note în timpuri egale, îi vom pune spre deprindere la unele ecserciţii cu note de jumětate sau întregi, ca sě le indice în měsură ca unitate, adecă sě indice numai odată cu braţul dar sě-l intoneze de dóuě ori. Ecserciţii ne pot fi cele compuse cu ocasiunea tractărei formelor de note. Prin acestea deprinderi ne pregătim calea pentru a cunósce şi celelalte forme de note, căci nu atàt forma ei face greutate elevilor, cât indicarea měsurei cu atari note. Deci vom continua cu acestea deprinderi atât, ca elevii în tempo şi mai repede, sě fie în stare a cânta şi indica měsura.

Fiind-că elevii cunosc raportul notelor pătrar, doime şi notă întrégă, la acestea deprinderi vom observa, sau îi facem atenţi a observa, că în fine n'am făcut altceva, când am cântat doimea de 2 ori la o indicare de měsură decât că am descompus-o în părţile sale constituitive. Dacă au observat-o acésta odată şi s'a deprins bine şi indicarea měsurei în modul acesta, putem trece fără nici o frică la cunóscerea optimelor, ce vom face-o tot după sistemul folosit până acum.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut „Vatra“ Nr. 3 şi conţine: Prinţul Carol, de * * *; Vedenia lui Hamza de Vasile V. Păun; In crîng, de Fl. Duţescu; Mara, de Slavici, Lupii'n vatră, de Petru Dulfu; Cavalerul, de I. Russu-Şirianul; Barcarolă, de N. Burlănescu Alin; Rěsbunare, de Carmen Sylva; Noi vrem pămênt, de George Coşbuc; Portrete în creion (M. Congălniceanu), de Traian Demetrescu, Liceul român din Năsěud, I. Laurenţiu; fel de fel.

Ilustraţiile: Prinţul Carol. Lectură veselă. Iacă nu! Intre dóuě focuri. Furtună casnică. Diana. Tómna târzíu Liceul românesc şi biserica din Năsěud. Ilustraţiile dela Lupii'n Vatră Ilustraţiă de modă.

— *„Arta“* revistă Musicală, redactor: Titus Cerne. Anul III Nr. 3. Iași 1 Februariu 1894. Redacția: Strada Coroi Nr. 1. Stabilimentul grafic „Miron Costin“.

— *Musa română*“, fóiă musicală și literară în Blaș, Nr. 2 anul II, 1 Februariu 1894 pe lângă partea literară cuprinde dóuĕ compoziții de Iacob Mureșan: Al doilea mic potpouriu românesc și Cât trăiesci sĕ nu iubesci, cântec poporal.

Nr. 76/1894 [27] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Boholț, sĕ escrie conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu din 15 Decembre, 1893 Nr. 7920 concurs, cu terminnl preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 80 cr.

Concurenții au a-și asterne petițiunile coucursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai detailate despre starea acestei parochii sĕ pot lua dela oficiul protopresbiteral respectiv.

Agnita, 20 Ianuariu, 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Sabin Piso,
protopresb.

Sz. 8575/1893 polg. [34] 2—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirré teszi hogy Almakerék község határ általános tagositásának meg engedhetősége iránt Báró Apor Zoltán kir. törvényszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határidejéül az 1894 évi mártzius hó 9 napjának d. e. 9 órája Almakerék község hivatalos helyiségébe tüzetik ki, mely tárgyalásra a község összes birtokosai azzal idéztetnek meg hogy a meg nem jelenök ugy tekintetnek, mint a kik a tagositásba belegyeznek, s hogy a kérés első példányát érdedekeltek ezen kir. törvényszéknél betekinthetik. —

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1894 évi Ianuar hó 20án tartott üléséből. —

Vén András
elnök.

Dr. Vargha
jegyző

Sz. 8176/893 polg. [35] 2—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Korod község határ általános tagositásának megengedhetősége iránt Báró Apor Zoltán kir. törvenyszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határidejül az 1894 évi Mártius hó 16 napjának d. e. 9 órája Korod község hivatalos helységébe tüzetik ki, mely tárgyalásra a község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők ugy tekintetnek mint a kik a tagositásba beleegyeznek s hogy a kérés első példányát érdekeltek ezen kir törvényszéknél betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1894 évi Január hó 20 án tartott üléséből.

Vén András
elnök.

Dr. Vargha
jegyző.

Conspectul operațiunilor

institutului de credit și economii, societate pe acții „Lipovana“ în Lipova din 15 Maiu până la 31 Decembre 1893.

Intrate:	fl. cr.
Capital de acțiuni	30,059.29
Spese de fondare	750.—
Depuneri spre fructificare	33,265.22
Cambii achitate	51,856.09
Interese de escompt	2,536.31
Interese de împrumuturi hipot.	179.45
Interese de credite personale	271.38
Interese de lombard	23.64
Interese de credite cambiale cu acoperire hipotecară	225.74
Interese dela depuneri proprii	233.49
Imprumuturi hipotecare	190.—
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	469.—
Credite personale	765.—
Lombard	30.—
Porto	50.67
Deposit	447.80
Prodiversi	161.02
	121,514.10

Eșite:	fl. cr.
Cambii escomptate	95,899.25
Imprumuturi hipotecare	3,865.—
Spese de fondare	615.94
Spese curente	236.97
Depuneri spre fructificare (achitate)	4,878.19
Mobiliar	495.80
Salarii	623.40
Credite personale	6,145.—
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	4,930.—
Lombard	600.—
Interese de depuneri spre fructificare	470.39
Chirie	130.—
Porto	50.46
Diversi	85.94
Cassa în numĕrar cu 31 Decembre a. c.	2,487.76
	121,514.10

Lipova, 31 Decembre, 1893.

V. Hamsea m. p.,
director esecutiv.

Sever Bocu m. p.,
comptabil.

Membrii direcțiunei:

Iacob de Racz m. p., **Ath. Popi** m. p., **Dr. I. Suciu** m. p., **Iosif Suciu** m. p., **I. Crișan** m. p.,

Acest conspect s'a aflat în consonanță cu cărțile principale și ausiliare.

Lipova, 1 Februariu, 1894. [36] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Vasile Beleș m. p. președinte. **Aurelin Micu** m. p. **Parteniu Popovici** m. p. **Dr. Aureliu Halic** m. p. **Ioan Tuducescu** m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. **Teiuș** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timișóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Peroșeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17 Sibiiu, Sâmbătă, 12|24 Februariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Ápare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Februariu, 1894.

„Unirea“ din Blaș ocupându-sĕ în numĕrul seu ultim cu cestiunea autonomiei catolice, constată duplicitatea guvernului nostru în cestiunea autonomiei bisericilor din țară, căci până când ministrul de culte se arată amic și spriginitor al autonomiei bisericei catolice, ce e sĕ se dea, tot atunci el atacă și amenință autonomia înarticulată de mult în lege a altei biserici. Acéstă biserică este biserica nóstră română gr. orientală Pasagiul din „Unirea“, referitor la acésta este următoriul:

> Este cunoscut, că biserica românéscă gr. orientală se bucură de o autonomie óre care. De aceea pe dreptul s'ar puté ascepta dela liberalismul ministrului Csáky, ca sĕ-apere și ajute desvoltarea autonomiei bisericei acesteia. In loc de acésta însĕ de câte ori i se dă numai ocasiune, totdeuna smulge câte un dărab bun din autonomia acestei biserici, și-l înghite cu mult gust. Congresele și sinódele bisericei acesteia se vaetă totdéuna amar, și-l provócă, sĕ dea îndărăpt dărabul smuls din autonomie El însĕ nu voesce sĕ scie nimica de tóte văietările, liberalismul lui are nervi așa de tari, cât nu numai că nu i e milă de văetări, ci îi pare rĕu numai de aceea că n'a putut smulge un dărab mai mare din autonomia acestei biserici, și pândesce prilegiul, ca sĕ mai smulgă vre un dărab din ea. Ba acum de mult organele lui și ale guvernului de câte ori li se dă prilej, totdeauna își esprimă dorința ca sĕ se pună odată capĕt la tótă autonomia acestei biserici.

Sĕ póte, că biserica și respective constituția bisericei nóstre naționale sĕ fie rĕu vĕdută, sĕ dicem chiar espusă, ca și ori ce instituțiune românéscă din patria nóstră; este adevĕrat apoi că în unele foi șoviniste și esaltate, dar cu deosebire opoziționale s'a atacat cu reutate autonomia bisericei nóstre, dar totodată trebuie sĕ constatăm, că tabloul de mai sus al „Unirii“, cu smulgerea „câte unui dărab bun din autonomia acestei biserici“ pe care ministrul „îl înghite cu mult gust“ și cu cassarea autonomiei, este esagerat.

Acésta esagarare este făcută cu intenție, ceea ce sĕ vede din partea din urmă a articolului, unde e vorba despre raportul bisericei gr. cat. cu viitórea autonomie catolică. E vorba că prin autonomia catolică, dacă biserica gr. cat. va fi contopită în ea — ceeace e fórte probabil, ba luând în considerare referințele politice, putem dice că e mai ca sigur — biserica română gr. cat. este amenințată ca nici când în caracterul ei românesc. Ca sĕ abată încâtva lumea de la acésta și sĕ arete că și cealaltă biserică română este amenințată, a comis „Unirea“ esagerațiunea amintită mai sus. A făcut o, ca sĕ pótă mai la vale trage consecința, că guvernul:

> „asupra românilor gr. catolici voesce sĕ opereze cu ajutoriul autonomiei catolice, asupra celor gr. orientali prin cassarea autonomiei lor bisericesci“.

Trecênd preste acésta, faptul este, precum am amintit și mai sus, că biserica română gr. cat. este prin autonomia catolică, fórte amenințată. Acésta o vede și „Unirea“ și o mărturisesce, dicênd, că deși nu se tem din partea clerului catolic, în care însĕ încă a pătruns șovinismul, „ne temem mult de elementul laic, care ar precumpĕnì în autonomia catolică“ și care e șovinist. Pentru aceea „Unirea“ ar dorì ca biserica gr. cat. sĕ-și capete autonomie deosebită. Are însĕ așa puțină speranță în acésta, încât s'ar îndestulì și cu mai puțin.

> „Și dacă împrejurările astădi sunt așa de grele, dice ea, cât numai puțină sperare putem nutri, că vom dobândi deplină autonomie separată pentru provincia nóstră mitropolitană, până la alte timpuri mai bune ne vom mulțămi cu aceea, că nu vom fi contopiți în autonomia catolică.

Bine ar fi, și noi dorim bisericei române gr. cat. ca Ddeu sĕ o ferĕscă de primejdii, căci ne este scump tot ce e românesc, dar ne temem, că ea va fi contopită în autonomia catolică, cu intenția de a sugruma caracterul ei românesc, deși nu de odată, ci încet, cu încetul.

Étă deci că am ajuns acolo sĕ vadă și colegii de la „Unirea“, că posiția bisericei române gr. cat. ca biserică română, nu e stabilită, e nesigură și amenințată de catolicismul „strein, puternic, șiret și despot.“ Acest adevĕr pe care l-au esprimat mai mulți, 'l-a esprimat acum mai nou părintele Maneguț în cartea sa „Reunirea românilor“. Póte că pentru acésta s'a supĕrat „Unirea“ atât de mult, încât i-a dat părintelui Maneguț epitete nemeritate de: „fanatic“ „obscur“.

Dar cu tóte aceste adevĕrul adevĕr remâne.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In ședința de Marți, din 20 Februariu c. au luat parte 3 oratori la desbaterea asupra proiectului. Deputatul Veszter, din partida națională, nu este contra pricipiilor fundamentale ale proiectului, dar este în nedumerire cu privire la dreptul de căsătorie al membrilor familiei domnitóre, despre care ministrul Szilàgyi a dat numai deslușiri în general și primesce pentru desbaterea generală proiectul, care după vederile sale nu atacă religiunea, ci numai interesele materiale și de putere ale clerului catolic.

Deputatul Wlassics apĕră proiectul mai cu samă din punct de vedere teoretic și iuridic-istoric.

Vorbirea cea mai însĕmnată însĕ a fost a contelui Apponyi. El arată că proiectul din cestiune sĕ baséză pe trei principii fundamentale. Primul este: întroducerea dreptului de căsătorie pentru toți cetățenii, al doilea este instituirea iudicaturei de stat în afaceri de căsătorie, al treilea este forma obligătóre a căsătoriei civile. Pe cele dintâiu dóue le primesce, dar este contrar la al treilea principiu, contrar al căsătoriei civile obligătóre. Este apoi adept al matriculelor civile, dar e de părere că nu sĕ pot introduce așa cum sunt contemplate în proiectul guvernului. Cu privire la mult accentuaatul liberalism, Apponyi arată, că nu sĕ póte dice, că forma de încheiere obligatorică a căsătoriei civile este cea mai liberală. In privința acésta sĕ provócă la țerile culte. In Germania și țerile latine este întrodusă căsătotoria civilă obligătóre, în Englitera și statele Americei de Nord este căsătoria facultativă, în deosebite forme și variațiuni. Dar pentru aceea în privința liberalismului aceste din urmă nu stau îndĕrăptul celor dintâi. Acest proiect nu va fi spre folosul Ungariei. Dacă el ar devenì lege statul trebuie sĕ se îngrigéscă de o dotațiune corespundătóre a bisericei gr. or. și protestante. Acésta va fi greu și în ori-ce cas nu va contribui la pacea religiósă căci: „ori care biserică este atacată la rădăcina sa vitală, dacă își perde influința asupra actului întemeierii familiei, dacă i se ia din mâni încheierea căsătoriei.“ Proiectul căsătoriei, precum și celelalte proiecte, nefiind potrivite pentru stările nóstre și nefiind destul de bine pregătite, căsătoria va fi încheiată de organe mai rele ca până acum și pentru acésta va scădé respectul față de stat și față de liberalism.

In fine Apponyi presintă următoriul proiect de resoluțiune, subscris de 11 deputați:

„Proietul de lege sĕ predă de nou comisiunei justițiare, ca aceea sĕ schimbe capitlul al III. din proiect în conformitate cu următórele principii și tot odată sĕ aducă în consonanță dispozițiunile atinse în el din celelalte capitole: Căsătoria sĕ se încheie de regulă de preoți, căsătoriile micste sĕ pot încheia de preotul ori cărei confesiuni. Dacă preotul — sau la căsătorii micste unul dintre preoți — din causa vre-unui impediment bisericesc, care nu esistă în dreptul matrimonial al statului, nu póte sĕvêrși cununia sau din ori ce causă nu o sĕvêrșesce, căsătoria sĕ póte încheia la autoritatea civilă. La autoritățile civile sunt a sĕ

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Și Popa, binekuvèntà Poporlu, și zice ku boce: Màntueste, Domne! poporlu tĕu, și binekuvèntà moștenirĕa tĕa.

Și Kàntàreciĭ de este Episkoplu de facà, kàntà: Intru mulcĭ anĭ Stepàne!

Și se intorku amendoĭ la sànta Mĕasà, și temeĕazà Popa de treorĭ, și zice incet: Te inalcași spre cerlu, Zeule! și pre tot pamèntul màrirĕa tĕa.

Ĕarò Kàntàreciĭ kàntà: Vezuràmu lumina adeveratà, luoaràmu Spirtul ceresku, aflaràmu kredinca adeveratà, nedesparciteĭ Treimeĭ sò ne inklinèmu: Kà aceĕa ne màntuí pre noĭ.

Ĕarò in Serbàtorĭ imperatestĭ se kàntà in loklu acisteĭ Kànticetlu Serbàtoreĭ.

Apoĭ Popa lĕa sàntul Kacinel, și lu pune pre kaplu Diakonluĭ. Ĕarò Diakonlu lu lĕa cu pietate, rekautà kàtrà Ușĭa aforà, fòrà a zĭce ceva, apoĭ merge la Prepunellu, și lu depune. Ĕarò Popà se inklinà, și lĕa sànta Skafà, apoĭ intorsu kàtrà Ușĭa rekautà pre poporlu, și zice:

Pratotindenĕa, akum și totudeuna, și in vietele vietelor.

Kàntàr. Amin. Sò se imple gurele nostre de lauda tĕa Domne! ka sò laudèmu màrirĕa tĕa, kà dignișĭ pre noĭ a ne impreuná ku sàntele, nemoritorĭle, și prèakoratele tele skunsoriĭ. Intareste pre noĭ intru sàncenĭĕa tĕa, totà zĭoa sò ne invècemu dereptatĕa tĕa, Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Și indatà zice Popa rogàcĭunĕa incet.

Mulcemimu cie Stepàne omamàtorule binefakètorule a sufletelor nostre, kà și in zioa acista dignișĭ pre noĭ ku cerestile tele, și nemoritore skunsoriĭ. Inderĕaptà kalĕa nostrà Intareste pre noĭ tocĭ intru frika tĕa. Vegle viaca nostrà. Asigurà pașĭurĭle nostre. Pentru rogàcĭunĭle prĕakorateĭ Zeunaskètore, și totudeuna Vergineĭ Marià și a totulor Sàncilor teĭ.

Diakonlu stà in loklu datinat, și zice;

Noĭ derepciĭ, kariĭ luàmu zeestile, sàntele, prĕakoratele, nemoritorĭle, cerestile, și viacà fakètorĭle Skunsoriĭ, ku dignie sò mulcemimu Domnuluĭ.

Kàntàr. Domne misele.

Diak. Apàrà màntueste, misele, și vegle pre noĭ, Zeule! ku donlu tĕu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Zioa totà, karea desevèrșit, sànta, pacĭuità, și fórà de pekate cerșimu pre noĭ ènșine, și unul pre altul, și totà viaca nostrà Hristosluĭ Zeu sò dèmu.

Kàntàr. Cie Domne,

Popa. Kà tu esti sàncirĕa nostrà, și cie màrire inalcàmu, Tatàluĭ, și Fiuluĭ, și sàntuluĭ Spirtu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Diak. Ku pace se eșimu. Kàntàr. Intru numele Domnuluĭ.

Diak. Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàreciĭ Domne misele.

(Va urma.)

încheia căsătoriile și ale acelora, cari nu aparțin nici uneia din confesiunile recepte sau sunt membrii unei confesiuni, care nu are preoți recunoscuți de-a puté funcționa la încheierea căsătoriei.

„Principiul dreptului de căsătorie unitar și al iudicaturei matrimoniale a statului, valabile pentru toți cetățenii, rĕmâne neatins.“

In ședința de Mercuri, 21 Februarie au vorbit la desbaterea proiectului deputații Iusth, Bánó, ministrul Hieronymi și deputatul Babó.

Iusth ca președinte al clubului partidei independiste arată motivul hotărîrii de Sâmbătă a partidei. Independistii nu pot ca sĕ nu părtinéscă căsătoria civilă, fără de-a-și trada principiile lor. Ajungerea la valóre de lege a proiectului va fi triumful partidei independiste.

Bánó a vorbit din punct de vedere protestant. Căsătoria civilă obligătóre o află de stricăcióśă pentru protestanți și va vota contra ei; sĕ sĕ alătură la propunerea lui Apponyi

Ministrul Hieronymi vorbesce mai întâiu despre posibilitatea introducerii matriculelor civile, posibilitate denegată de Apponyi. Aduce multe argumente statistice din statele esterne și dela noi; arată câți sciu scrie și cetì în Francia, în Posen și în Ungaria, trăgênd consecința, că ceea ce e posibil acolo, e posibil și la noi. Asĕmĕnarea, chiar și după părerea foilor magiare, nu e de loc potrivită, neputându ne noi asĕmĕna cu stările culturale, cu administrația etc. din acele state. False sunt apoi și deducțiunile din lăuntru, că motivul introducerii căsătoriei civile e d. e. că sunt în țară matricule conduse în limba valachă și slovacă, scrise cu cirile, că uniii „popi valachi“ negligéză conducerea matriculelor. etc. pe când sciut este, că matriculele civile stau în legătură cu căsătoria civilă. In urmă combate proiectul de resoluțiune al lui Apponyi.

Babó atacă vehement guvernul, dar din punct de vedere liberal e pentru reforme.

Revista politică.

Urcarea tacselor vamale pe grâne în Francia a făcut rea impresiune în Rusia. Francia a propus ridicarea tacselor vamale numai după ce s'a încheiat contractul convențional între Germania și Rusia. Germania s'a bucurat de disposițiile luate din partea Franciei, sperând, că astfeliu se vor mai rĕci relațiunile dintre Rusia și Francia. O fóiă germană a și adus scirea, că în urma recercărilor guvernului rusĕsc, guvernul frances va reduce mult tacsele și că Rusia a amenințat pe Francia, că în casul nereducerei se póte întêmpla o înstrăinare între aceste două puteri. Ḑiarul „Novoje Vremja“ aduce un articol inspirat de ministrul de finanță rusesc, care împrăștie tóte îngrijirile, ce s'au rĕspândit. Numita foiă afirmă, că nici mĕsurile luate de Francia și nici contractul convențional cu Germania nu vor avé înriurire asupra relațiunilor politice intime între Francia și Rusia și nu le vor conturba întru nemic.

* * *

Scirile din Paris sunt dintre cele mai deprimătóre. Puterea anarchismului se afirmă tot mai tare, cu tóte mijlócele drastice ce se iau pentru a nimici acest pericol social. Abia s'a pus mâna pe Henri, carele aruncase bomba în cafeneaua „Terminus“ și vestile îngrozitóre anunță că în întreg Parisul domnesce o mare panică; că siguranța vieții e periclitată în tot momentul, de óre ce sĕ găsesc bombe ascunse pe unde nici nu ai presupune. In timp de 24 de óre au esplodat mai multe bombe în diferite locuri, cari au secerat viețe de om. La un hotel a căḑut jertfă proprietara hotelului; la alt hotel s'a aflat o bombă în momentul când era sĕ esploadeze, ér la operă s'au făcut mai multe atentate. Aceste atentate sunt îndreptate și contra poliției Anarchistii pun bombe într'un loc și apoi denunță poliției pentru ca apropiindu-se acolo sĕ fie nimicită.

* * *

Un colaborator al ḑiarului „Neues Pester Journal“ a avut o convorbire cu Milan asupra întêmplărilor recente din Sêrbia. Milan declară, că el a fost chemat înainte cu câteva sĕptĕmâni de mai multe ori, în fine urgent, telegrafice, de cătră fiul sĕu din Paris la Belgrad și numai aici a ajuns la cunoscința împrejurărilor critice. Deja la sosirea sa află el o schimbare și o și aprobă, fără de-a fi avut însĕ nici cea mai puțină influență. Petrece acum în Belgrad la porunca regelui și va rĕmâné până atunci, până când acésta i se va impune de datorință. Cu radicalii trebuia sfîrșit odată, de óre-ce s'au arĕtat neapți de a guverna și au comis fórte multe lucruri arbitrare. Ast-fel s'a fost stêrnit de cătră ministrul de finanațe și conflictul cu Austro-Ungaria. Regele n'a sciut nimic despre acela. Radicalii se giréză de partida ruséscă, în Rusia însĕ ómeni de aceștia s'ar trimite la Siberia. Chemarea Sêrbiei este de a se consolida în internul ei. El deduse Sêrbiei o constituție prea liberă, totuși acésta nu împedecă ca sĕ se revideze tóte legile, ce le-au creat radicalii, pentru de a trage folóse din ele.

* * *

Ḑiarul rus „Nowoe Wremia“ constată cu îngrijire puterea crescândă a flotei române de resboiu. Cine si-ar fi gândit acum ḑece ani că astăḑi Marea-Neagră ar putea avea și o flotă de rĕsboiu română, afară de cea rusésca și turcéscă? Dar așa s'a întêmplat. Lucrând fără preget la esecutarea planului sĕu de întărire, România nu s'a mulțămit numai cu fortificațiile întinse de la Bucuresci, de la Prut și Siret, ci a pus sĕ i-se construéscă în Franța și Anglia un numĕr bunicel de nâi de resboiu. Incrucișătorul cuirasat Elisabeta, însoțit de trei torpilori, a fost deja în Marea Mediterană, a visitat mai multe porturi de acolo și ast-fel și-a arĕtat esistența. La Țiglina sunt depouri de proiectile esplosive. Acum se lucréză la întăririle dela Constanța, unde va sta peste iarnă flota de resboiu a României. In Anglia se lucréză acum la trei torpilori români: Munteanul, Olteanul și Smeul; mai e vorba și despre douĕ nâi cuirasate noue.

* * *

Despre causa română și Englitera, scrie „Țara:“

Revista engleză „The Oxford Magazine“ dela 14 Februariu a. c. scrie sub titlul „Roumanain Students and Hungary (studenți români din Ungaria) următórele: „Póte, că unii dintre cititori nostri vor fi vĕḑut scrierea (Replica) studenților români despre mĕsurile de apăsare luate de guvernul magiar în contra limbei românilor din Transilvania.

De óre-ce acésta cestiune este puțin cunoscută în Englitera unde esistă chiar óre care informații greșite în acésta privință, s'a hotărit a se aranja un meeting a cărui dată și local nu s'a ficsat încă.

Situațiunea naționalităliților supuse Ungariei este fórte intristătóre.

E curios, că magiarii, care câștigaseră atâtea simpatii în luptele lor în potriva Austriei au adoptat acum în urmă, cum se vede, o politică cel puțin — iliberală,

Nu de mult slovacii au fost opriți a ține o sărbătóre în onóroa marilor lor poeți. In Transilvania, unde populațiunea română se urcă aprópe la trei milióne, copii români sunt amenințați cu magiarisare ér ḑiarele românesci sunt suprimate rênd pe rênd; ér membrii partidului național români în curênd vor fi trași în judecată la Cluj pentru vina de înaltă trădare — că presentaseră o adresă împĕratului despre plângerile lor.

După o scire particulară ce primim, data meetingului de la Oxford în causa românéscă, este deja ficsată pentru 2 Martiu a. c.

Asemenea meetinguri se vor ține și la Londra.

Simptome de împăcare.

In fascicolul I. Ianuariu a. c. al revistei „Romänische Jahrbücher“ dl Alecsandru Mocsonyi, publică sub acéstă titulă un interesant articol.

Nepermițêndu-ne spațiul a-l reproduce în tótă estensiunea, estragem din el pasagele mai însĕmnate.

Dl Alecsandru Mocsonyi arĕtând, ceea-ce și noi am accentuat, că de un timp încóce atât presa magiară, cât și ministri sĕ folosesc față de noi de un ton mai pacinic, intonând, „în locul obicinuitului tulnic de rĕsboiu. plăcutul glas al fluierului de pace“ continuă astfel:

> Ei bine, care cunósce macar cât de puțin relațiunile încurcate și înveninate ale naționalităților la noi, va fi necesitat se recunóscă novitatea și neobicinuitul acestor aparițiuni. Adevĕrat, că greu s'ar afla cineva, care sĕ fie dus în ispită de a pune prea mare preț pe aceste aparițiuni, dar totuși ele îmi par destul de vrednice de atențiune, ca sĕ le privim puțin mai de aprópe și le aflu vrednice de atențiune nu numai din causa acelei contraḑiceri evidente, în care stau acele cuvinte frumos sunătóre cu faptele triste, care în acelaș timp se petrec naintea ochilor nostri ca și un resunet al acelor cuvinte, precum nici din causa eventualei ceialalte contraḑiceri ascunse, care dóră ne-o indică acea aparițiune, ci le aflu vrednice de atențiune chiar și în ciuda acestor contraḑiceri.
>
> Contreḑicerea întâiu amintită între vorbe și fapte este atât de evidentă încât aceste cuvinte frumóse primesc un colorit aprópe ironic și ușor ar puté produce impresiunea, că sunt drept insultă alăturate nedreptății ce ni s'a făcut.
>
> Eu din partemi mĕ grăbesc a declara că nu voesc se dau un astfel de înțeles acelor cuvinte, totuși acéstă contraḑicere între vorbe și fapte susta și atunci; căci cu greu se va puté potrivi că același guvern, care înalță stégul de pace pe citadela sa, sĕ întreprindă în acelaș timp și așa ḑicênd sub acelaș stindard, un atac formal, cu o vehemență ne mai pomenită contra intereselor și instituțiunilor nóstre naționale, celor mai importante, încât așa ḑicênd ridicând în o mână stégul păcii, aplică cu cealaltă spărtură după spătură autonomiei nóstre bisericesci garantate prin lege, ca sĕ nimicéscă și acest ultim asil legal, în care viața nóstră națională, pretutindeni amenințată și prigonită, s'a putut încă refugia și respira încâtva mai liber; cu greu se va puté potrivi, că așa ḑicênd în acelaș moment, în care un oficios spune cuvintele încurăgiătóre, că „idea disciplinării românilor prin lege a devenit chiar și dincolo de Peatra Craiului impopulară“, că în acelaști moment cearcă o disciplinare a românilor într'o mĕsură și dimensiune, cum pân'acum în Ungaria — în onórea reputațiunii ei politice fie ḑis — nu s'a mai pomenit, și într'un chip cum cu greu îi se va afla păreche în alt stat constituțonal, fără numai dóră în stări escepționale. Acest contrast evident între vorbe și fapte nu se póte nega, el esistă și este flagrant.

Dl Alecsandru Mocsoyi înșirând câte-va casuri de contraḑiceri marcante în politica magiară, continuă mai departe astfel:

> Contraḑiceri în politica magiară de stat deci, har Domnului nu lipsesc, nici d'acele dintre vorbe și fapte, nici de acele de natură principială și dacă la fenomenul din cestiune n'ar fi vorba decât despre contraḑicerea dintre vorbe și fapte deja marcată, atunci la cele ḑise n'aș mai avea multe de adaus.
>
> Acest fenomen însĕ — dupăcum am amintit deja — ne indică eventual altă contraḑicere a politicei magiare de stat și mai adâncă și mai ascunsă, care nu se póte pune în aceeași categorie cu contraḑicerile amintite și care totodată ar putea da amintitelor simptóme de pace o însemnătate cu mult mai potențată. Și acest moment deși numai de natură hipotetică merită, cum cred, întréga nóstră considerațiune.
>
> Dacă asigurările lipsei de împăcare simțite acum și în tabera contrarilor nostri și cari tot mereu se repet în timpul mai nou nu sunt numai frase frumóse, dacă în deosebi cuvintele rostite din locul hotărîtor — prin cari nóuĕ ni se asigură sentimentele de stimă, toleranță și aderență — nu sunt numai cuvinte fără nici o însĕmnătate, ceea ce a presupune nu ne értă nici respectul, ce datorim bărbatului ce le-a proclamat, precum și posițiunei, ce ocupă el — atunci față de astfel de aparițiuni numai dóuĕ suposițiuni sunt cu putință: sau corespund cuvintele intențiunilor, sau nu.
>
> Este lucru firesc, că eu nu pot sci, care din aceste suposițiuni este cea adevĕrată, de aceea ca se pot aprecia valórea și însemnătatea acestor simptóme după merit voiesc sĕ cercetez fie care suposițiune separat.
>
> Intâiu mĕ ocup cu membrul negativ al acestei disjucțiuni, fiind-că despre casul acesta de suposițiune am mai puține de ḑis. Presupunem deci, că cuvintele nu corespund intențiunilor, că aceste sunete seducătóre de sirenă ar fi fost întocmite numai cu scopul, ca se provóce confusiunea în rêndurile oposițiunii nóstre naționale și sĕ mascheze pentru ochii streinătății stările interne rĕu sguduite ale Ungariei. In acest cas așa dară am avé de a face cu o apucătură tactică: ar fi după o metodă nóuĕ, cântecul vechiu în altă scală Ar mai avé óre în acest cas aceste simptóme de împăcare pentru noi încă vre-o însămnătate: eu respund: da. Căci chiar la cas că schimbarea ținutei adversarilor nostri ar fi numai de natură aparentă, căreia i s'ar puté atribuì o însemnătate curat esterióră, tactică și în casul acesta ar urma pentru noi un avantagiu îndoit. Mai întâi dacă adversarii nostri ar fi voit simplu sĕ seducă pe alții prin acest șiretlic diplomatic, între relațiunile și între împregiurările actuale numai pe sineș s'ar puté amăgi. Și ori cât de mici și neînsemnate am crede efectele acestei sinamăgiri, din vina lor proprie, urmările rele ale lor n'ar lipsi și acelea ar fi spre folosul nostru.
>
> Cu mult mai important însă ar fi pentru noi al doilea avantagiu din presupusa tactică a adversarilor nostri, căci este clar, că ori ce schimbare în metod cuprinde în sine condamnarea celui premergător prin urmare representanții politicei actuale de stat ar fi aduși cu un pas mai aprópe de recunóscerea, la care în urma urmelor tot trebue sĕ ajungă și anume, că cu nici o tactică nu se póte realisa ideea fundamentală de stat, care absolut nu se potrivesce cu relațiunile nóstre etnografice. Deci chiar și o apucătură curat tactică ar însemna un adevĕrat progres în desvoltarea treptată a politicei magiare de stat căci, acest progres nu s'ar mișca în direcțiunea intenționată spre o realisare finală ci în direcțiune contrară spre o finală corectură a ideii de stat greșite și tocmai de aceea nerealisabile.

(Va urma).

Aspirațiunile naționale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Prin urmare uniunea Ardélului cu Ungaria a fost împlinită de fapt și în mod legal încă la 1848. Intâmplările lui furtunóse ce au urmat, precum și mĕsurile și disposițiile guvernelor 1848—1867 pe dreptul nu au putut schimba nimica în acésta stare legală. Nici restituirea a „Marelui principat al Ardélului“ administrat autonomic, ca „țară de corónă“ (Krondland) a împĕratului austriac; nici conchemarea dietei din Ardél dela 1861, nici dietele ținute în Sibiiu și Cluș în anii 1863 –1865 n'au avut basă legală. De aceea dietele amintite n'au putut schimba sau sista legile aduse mai nainte, nici n'au putut da órecare drepturi sau lua conclusiuni obligătóre.

Deaceea românii sunt în nedrept, când se provócă la conclusele adunărilor dela Sibiiu, (1863—1864) s'au aduc în folosul lor „legile aduse atunci“. Adunările acele chiar n'au fost diete, conclusele lor, n'au avut nici o valóre legală și au trebuit se cadă tocmai așa ca și „înarticularea“ Diplomei din Octombre 1860 și a Constituțiunii austriace din 26 Februariu 1861, înarticulare făcută în adunările acelea. Fără o călcare a dreptului (Rechtsbruch) îngrigitóre și plină de urmări grele nu s'a putut la 1861 și mai târdiu se fie, ordinată restaurarea representanței regnicolare a „Transilvaniei“ și nici uniunea Ardélului îndeplinită în mod legal la 1848 n'a putut fi declarată de un act care „nici când n'a ajuns în deplină putere de drept“. Definițiunile detaiate referitóre la acésta uniune le-a adus articlul de lege 43 din 1868, despre care „Memorandul“ român susține, că ar fi „o desconsiderare ne mai pomenită a tuturor drepturilor poporului român, ca element“ precum și „o desconsiderare a legilor fundamentale, cari asigură autonomia acestui mare principat.“ Legea acésta și esecutarea ei, se dice, că ar fi „o totală respingere a elementului românesc, și o nedreptate, atât din punctul de vedere a legislatiunei și dreptului public, cât și a dreptului de stat...“

Acusatorii români au uitat însĕ sĕ espună, cari anume „drepturi ale poporului românesc ca element“ au suferit “nemai pomenita desconsiderare“ prin articlul de lege 43 din 1868. Noi îi îndreptăm la faptele legislatorice amintite mai sus, în urma cărora poporul românesc ca atare până la 1848 n'a avut nici un fel de drepturi politice în Ardél, și prin urmare în drepturile acestea ne avute n'a putut suferi nici o scurtare. Cunosc bine aspirațiunile istoricilor și publiciștilor români la recunóscerea unor atari drepturi a românilor în trecut.

(Va urma.)

Noutăți.

Nóuă fóie literară. Prin acésta aducem la cunoscința cetitorilor nostri că în Sibiiu sĕ va întemeia o fóie literară - beletréstică, redigiată de redactorul fóiei nóstre. Fóia va apăré la sfîrșitul lui Martiu a c. st. v. deocamdată de trei ori pe lună și va fi sprijinită de mai mulți scriitori distinsi de ai nostri, atât dela noi, cât și din Româuia și Bucovina. — Atragem atențiunea publicului iubitor de literatură asupra acestei intreprinderi.

* * *

Instalare. Joi a avut loc în Sibiiu instalarea noului preot evang. Carol Klein pentru biserica evang. din Sibiiu-cetate. Actul instalărei s'a făcut prin un serviciu festiv în biserică, la care au participat o mulțime considerabilă de parochieni și strĕini.

După amédi s'a dat în sala dela „Geselschaftshaus“ un banchet mare, la care au participat preste 200 de persóne, public ales și fruntaș. In decursul banchetului s'au ridicat, conform programului statorit 6 toaste oficióse. Afară de acestea s'au mai ținut încă alte 4 toaste, de către representanți ai mai multor instituțiuni. Representant al bisericei nóstre și totdeodată al Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a fost Il. Sa domnul archimandrit vicariu archiep. Dr. Ilarion Pușcariu. Ilustritatea Sa într'o vorbire avêntată, după-ce își luă permisiunea a „se folosi de limba acelei biserici, pe care avù onorul a o representa“, adecă de limba românéscă, după-ce aminti despre sentimentul stimei către bărbatul erudit, carele prin încrederea publică a fost chiemat a ocupa un post atât de însemnat în biserica ev. lut. continuă astfeliu: „Când ridic păharul meu înainte de tóte în numele Escel. Sale Domnului archiepiscop și metropolit Miron Romanul, carele a dorit sĕ participe la acéstă festivitate, dar din cause sanitare este împedecat, apoi urmând și dorinții inimei mele, poftesc ca bunele corelațiuni ce au esistat și esistă între biserica greco-orient. românéscă din patrie și între biserica ev. lut. sĕ sustea și pe viitoriu“. Oratorul închinà apoi pentru sĕrbătoritul preot, căruia îi dorì viéță îndelungată ca sĕ pótă duce spre progres și înflorire comuna bisericéscă, ce o păstoresce. Vorbirea Ilust. Sale a fost întimpinată de puternice urări „Sĕ trăiéscă“.

Mai amintim, că din partea miliției vorbì Escel. Sa dl general și comand. Galgoczy, ér ca representant al scólei dl director suprem de scóle Iosif Elischer.

* * *

Prelegeri publice. Comitetul reuniunei feilor române din Sibiiu, are onóre a învita intelegința română la un ciclu de prelegeri publice, care se va ținea în localul societății române de lectură din loc (strada Baier Nr. 1 parterre).

Dintre domnii, cari au promis sucursul lor, va prelege pentru prima dată Duminecă în 13/25 l. c. dl asesor consistorial Mateiu Voileanu despre:

„Descoperirile mai recente în Africa centrală“

Inceputul la 4 óre precis p. m.

Intrarea 20 cr. de persónă sau în abonament pentru 6 prelegeri 1 fl.

* * *

Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ din Sibiiu, aduce la cunoscință publică, că în dilele acestea pune sub tipar primele cóle ale „Almanachului“ în causa căruia s'a publicat un „Apel“ în „Telegraful Român“ din luna lui Novembre, anul trecut. Opul va eși de sub tipar cam pe sĕrbătorile sfintelor Pasci. Domnii cari ar fi dorind încă a scrie vre-o sentință pe séma acestui „Almanach“, o pot încă face, trimițându-le comitetului societății în timp de una-dóuĕ sĕptemâni. — Sibiiu 11/23 Februariu 1894.— Comitetul.

* * *

Promoțiune. D! Lazar Popovici, student de medicină în Vienna, se promovédă adi Sâmbătă la gradul de doctor în medicina universală.

* * *

Provocare grabnică Ministrul de interne unguresc a provocat pe toți comiții magiari că în decurs de 3 dile se facă liste despre toți notarii cercuali și comunali și sĕ arete în liste deosebite numele acelora, contra cărora autoritatea administrativă a pornit cercetare disciplinară. Ministrul vrea sĕ se convingă, că are basă acusația, ce-i face oposiția, că notarii nu pot fi încredințați cu conducerea matriculei.

* * *

Concertul „Reuniunii rom. de cântări din S. Sebeșu după cum ni se scrie s'a ținut Dumiecă séra în 18 l. c. n. Sala la hotelul „Leul de aur“ era îndesuită de public: fruntasii români, sași, și magiari în numĕr aș putea dce peste 400. Toți plini de curiositate asceptau cu nerăbdare presentarea reuniunei pe bină.

Deodată se făcu în sală o tăcere mare; toți ținênd ochii spre drăgălașele finte ce în un mod grațios și totodată măestos pâșau una după alta aședêndu-se fiela locul sĕu: Dame, d-șóre, țărance, domni, țărani.

Un tablou pictoresc — fórte impresionabil, atrăgător. Printre toaletele de mĕtase sclipeau chindesiturile costumurilor naționale locale femeesci și bărbătesci — nu altcum dar părea că-ți răpesce vederea.

Acéstă înfățișare pictoréscă a provocat în public o emoțiune generală. — Audiam printre streini șoptindu-se: „uite cum scie dl român sĕ-și stimeze și ridice opinea“ — și sĕ și-o alipéscă de sine în tóte interprinderile sale.“

Programul concertului s'a esecutat cu mare suces și la fie care punct a rĕspuns publicul prin aplause frenetice. Recunoscință merită în prima linie dl conducător învĕț. N. Todea, care prin o stăruință de fer a ajuns la resultate atât de frumóse.

Dansul a fost fórte animat S'au jucat mai multe jocuri naționale. Ospeții numai în diori de di au părăsit localul petrecerei, ducênd cu sine suvenirile cele mai plăcute.

* * *

Producțiune. După cum ni se scrie din Cincul-mare Duminecă 6/18 Faur tinerimea nóstră gr. or. copii de scólă, și și adulți: feciori și fete dimpreună cu învĕțătorii au dat o producțiune literară impreunată cu teatru și cu joc, la care au luat parte părinții copiilor precum alți mulți din popor, așa încât abia au încăput în sala cea mare a scólei. Producțiunea aureușit bine, ér petrecerea cu joc a durat până către diuă. Venitul curat e destinat pentru procurarea aparatelor de învĕțământ în scólă.

* * *

Dela universitatea din Graz. Studenții technici dela universitatea din Graz au ținut o adunare, fiind de față și primarul orașului Dr. Portugall și deputații Scalla și Ludwig. S'a hotărît de a înainta ministrului de culte și instrucțiune publică o petițiune, pentru a deschide érăși institutul technic. Totodată declarară, că în broșura care au fost lățit'o ei, n'au intenționat de a ofensa pe profesori, ci au voit sĕ se apere numai ei pe ei însiși.

* * *

Procesul Omladiniștilor s'a terminat. Au fost condamnați pentru crime de lesa Majestate, trădare de patrie, conturbarea liniștei publice si pentru asociare secretă Ziegeloser la 8 ani, Weiger la 5 ani, Hradek la 5 ani, Sticha la 5 ani, Czizek la 6 ani, Holzbach la 13 luni și redactorul Hein la 18 luni închisóre grea. Ceilalți au primit pedepse mai ușóre pentru conturbarea liniștei publice și asociare secretă.

* * *

Desfacerea unui ghețar. Referitor la notița luată în numĕrul trecut scirile din St. Petersburg cu data din 19 Februariu, anunță că tóte persónele care erau pe ghețarul deslipit de cósta din Helsingfors au fost scăpate.

* * *

Etatea ómenilor. Modul de viețuire și ocupațiunea ómenilor influințéză mult asupra lungimei vieții lor. Din deosebitele clase de ómeni, mai lungă viață duc forestierii (pădurarii) și țerenii (economii), după ei urméză iuriștii, apoi preoții, care o duc până la etatea mijlocie de 75 ani. După ei mai aprópe stau grădinarii, învĕțătorii și măcelarii, cu o etate mijlocie de 56 ani, negustorii 56 ani, dubălarii (timarii, tăbacarii) 56 ani; pescarii 55 ani; medicii 52 ani; brutarii (pănerii) 51 ani; berarii 50 ani; bărdasii 49 ani; zidarii 48 ani: pictorii, văpsitorii, compactorii, pantofarii, tipografii 47 ani; mesarii și lăcătarii 46 ani; croitorii 45 ani; pietrarii 43 ani; literații și turnătorii de litere 41 ani; litografii, cincografii 40 ani.

* * *

Invitare la producțiunea teatrală ce o va arangia comitetul parochial al bisericei gr. or. din Turnișor Dumirecă în 20 Februariu c. st. v. în sala cea mare a scólei cu următoriul

Program:

I.

Paraclisieriul séu Florin și Florica, comedie într'un act de V. Alesandri.

II.

„Cârlanii“ vodevil într'un act de C. Negruzzi.

După representație urméză joc.

Inceputul la $7^1/_2$ óre séra.

Prețul de intrare, de persónă: loc de ședut: 40 cr. loc de stat: 30 cr.

Venitul curat e destinat în favorul fondului scolar.

Turnișor 11/23 Februariu 1894.

Ioan Platoș
presedintele com. par.

* * *

— Invitare la petrecerea impreunată cu producțtiune teatrală ce se va ținea Dumineca în 25/13 Februariu 1894 în sala scólei gr. orient. din Cricău, începutul la 7 óra séra. Venitul curat e destinat pentru înființarea unei biblioteci scolare. Prețul de intrare: de persónă 50 cr. de familie de 3 membrii 1 fl. Suprasolviri și oferte marimimóse se primesc cu mulțemită și se vor cuita diaristice.

Apel!

Comuna nóstră bisericéscă gr. or. din Sighișóră, 'și susține scólă sa poporală cu 3 classe de pela anii 1860. In anul 1888 a fost silită a și vinde cu preț scădut edificiul sĕu scolar de până aci dificultat fiind pe basa legilor pentru instrucțiunea publică și a și cumpera alt edificiu mai corespundĕtoriu cu preț de 8000 fl. Din acésta sumă scóla nóstră datoresce astădi încă la cassa archidiecesană 4500 fl. dimpreună cu interesele restante pe 3 ani.

In anul trecut, tot cu provocare la legea pentru instrucțiunea publică ni s'a dificultat și dechierat mobiliarul întreg și alte mijloce de invețĕmênt, folosite până aci în tóte 3 classele, de necorespundĕtóre, cu ordonarea, ca tóte 3 classele sĕ se proveda cu mobilariul și utensiliele de învĕțămênt recerute prin lege, căci altcum comuna bisericéscă va suferi urmările prescrise de lege.

Comuna nóstră bisericéscă și singuraticii poporeni abia pot suporta contribuțiunea pentru susținerea edificiului scolar și a salarelor învĕțătoresci. Tóte încordările singuraticilor poporeni nu sunt de ajuns pentru procurarea mobilariului și celorlalte utensilii scolare, pentru cari se cere suma peste 500 fl.

Convingendu-se conferența pentru inființarea reuniunei femeilor române din Sighișóra și jur, că periclu pentru scóla nóstră se apropie cu fiecare di și că indiferența mai departe este mórte sigură, s'a decis a araoja pe 1 Martiu st. n. 1894 la 8 óre séra în Sighișóra o producțiune literară impreunată cu petrecere de joc, în favorul scólei nóstre, si pentru mai bună reușită, a intreprinde tot odată și o colectă la publicul român cu inima și cu simțeminte pentru conservarea unei scóle române, într'un centru român, și regulat cercetată pe an de peste 200 copii români.

Subsemnatul comitet al conferinței femeilor române, spre realisarea intențiunilor de sus și însuflețit de cuvintele mântuitorului „bateți și se va deschide vouă“, „cereți și se va da“, și permite cu profundă stimă prin acésta, a apela la inima, bunavoința și caritatea P. T. publicului român, care sĕ binevoiéscă a ne veni întru ajutor cu posibilul denar și a aduce prin aceea totodată un sacrificiu neprețuit pe altariul scólei și națiunei române

P. T. contribuenți sunt cu profundă stimă rogați, a trimite benevolele solviri până la ultima Martiu v. c. la adresa „Calipsa Siandru în Sighișóra“. Sumele încurse se vor cuita cu mulțămită pe cale diaristică

Sighișóra, în 9 Februariu st. n. 1894.

Pentru comitetul fem. rom.
Calipsa Siandru, Ioana Moldovan,
Ana Perța.

Convocare.

Toți P. T. membrii despărțĕmêntului Cluj ai „Reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din districtul Cluj — Turda“, precum și alți binevoitori și spriginitori ai acestei reuniuni, se învită prin acésta la adunarea generală a acestui despărțĕmênt, ce se va ținea la 20 și 21 Februariu a. c. st. v. în sala cea mare a scólei nóstre din Mănăș-turul-unguresc, pe lângă următórea

Programă:

Ședința I. la 20 Februariu órele 10 a. m.

1. Paticiparea în corpore la serviciul divin și învocarea Duchului Sfânt.
2. Deschiderea adunării prin președinte.
3. Constatarea membrilor presenți și înscrierea de membrii noi.
4. Raportul presidiului despre activitatea acestui despărțĕmênt în periodul de 3 ani espirați.
5. Alegerea unei comisiuni censurătóre.

Ședința II. la 21 Februariu, órele 9 a. m.

6. Raportul comisiunii censurătóre.
7. *a)* „Cântul în scóla poporală“, disertațiune de Ioan Luca, învĕțătoriu în Călata mare.
   b) Discusiune asupra acestei disertațiuni.
8. *a)* „Disciplina și susținerea ei în scóla poporală“, disertațiune de Nicolau Todea, învĕțător în Bedeciu.
   b) Discusiune asupra acestei disertațiuni.

Ședința III. la 21 Februariu órelé 2 p. m.

9. *a)* Participarea în corpore la prelegerea practică ținută cu elevii scólei.
   b) „Multiplicațiunea“, prelegere practică cu cursul al III-lea, de învĕț. local Moise Mușat.
   c) Discursiune asupra acestei prelegeri.
10. Constituirea despărțĕmêntului pe un nou period de 3 ani.
11. Propuneri.
12. Defigerea locului unde sĕ se țină viitórea adunare generală.
13. Inchiderea adunării prin președinte

G.-Dângău, la 20 Ianuarie 1894

Președintele despărțĕmêntului:
Vasile Teotelecan
paroch rom gr. or.

Nr. 266/1894 [28] 2—2

Publicaţiune.

Móra din jos a comunei Gurariului sĕ va vinde prin licitaţiune publică în cancelaria comunală din Gurariului în 4 Martie a. c. st. n. la 10 óre a. m.

Preţul strigărei 5000 fl. vadiu 500. fl.

Oferte în scris instruate cum sĕ cade sĕ primesc înaintea licitaţiunei verbale.

Condiţiunile detaiate sĕ pot lua la cunoscinţă la primăria comunală din Gurariului în órele obicinuite de oficiu.

Sĕlişte în 11 Februarie 1894.

Pretorul suprem
Lemény.

Sz. 8575/1893 polg. [34] 3—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. tőrvényszék közhirré teszi hogy Almakerék község határ általános tagositásának meg engedhetősége iránt Báró Apor Zoltán kir. törvényszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határidejéül az 1894 évi mártzius hó 9 napjának d. e. 9 órája Almakerék község hivatalos helyiségébe tüzetik ki, mely tárgyalásra a község összes birtokosai azzal idéztetnek meg hogy a meg nem jelenök ugy tekintetnek, mint a kik a tagositásba belegyeznek, s hogy a kérés első példányát érdedekeltek ezen kir. törvényszéknél betekinthetik. —

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1894 évi Ianuar hó 20án tartott üléséből.

Vén András elnök. *Dr. Vargha* jegyzö

Sz. 8176/893 polg. [35] 3—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Korod község határ általános tagositásának megengedhetősége iránt Báró Apor Zoltán kir. tőrvenyszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határidejül az 1894 évi Mártius hó 16 napjának d. e. 9 órája Korod község hivatalos helységébe tüzetik ki, mely tárgyalásra a község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők ugy tekintetnek mint a kik a tagositásba beleegyeznek s hogy a kérés első példányát érdekeltek ezen kir törvényszéknél betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1894 évi Január hó 20 án tartott üléséből.

Vén András elnök. *Dr. Vargha* jegyzö.

„ALBINA" Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Nr. 3117.

Domnii acţionari ai **„Institutului de credit şi de economii „ALBINA"** se învită prin acésta, în virtutea § 20 al statutelor societăţii la

a XXI

Adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Sibiiu la **30 Martiu 1894 st. n.,** înainte de amédi la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcţiunei; bilanţul anului de gestiune 1893 şi Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat, conform bilanţului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă pe anul curent.
5. Ficsarea remuneraţiunei comitetului de supravegiare.
6. Alegerea a 4 membri în consiliul de Direcţiune în sensul §-lor 36 şi 37 din statute.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare.

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persónă, sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi **a-şi depune acţiunile şi eventual dovedile de plenipotenţă, cel mult până Marţi în 27 Martiu a. c. st. n. 6 óre p. m. la cassa centralei în Sibiiu, sau la a filialeí în Braşov.**

Sibiiu, 10 Februariu, 1894. [37] 1—1

Direcţiunea institutului
„ALBINA".

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 6—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.08	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos,însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu, Marţi, 15\27 Februariu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Institutele naţionale românesci de bani.

Aşa le-a numit jalusul György Endre şi noi nu avem motiv sě dăm altă definiţiune institutelor nóstre de bani.

Rěsărite din necesitatea de a pune capět usurei, ce o esercitau speculanţii în contul poporului românesc institutele nóstre de bani formézǎ aḑi o avere considerabilă românéscă, care este o arterie de viéţă în desvoltarea economică a poporului nostru.

Mai mult, ele au devenit un factor puternic pentru promovarea progresului pe tóte terenele, căci la contemplarea zămislirei lor s'a luat de scop principal actele de binefacere pe séma românilor.

E drept, că aceste institute nu esistă de mult; ele încă au rěsărit în raport cu desvoltarea poporului nostru şi se vor inmulţi tot în acelaşi raport, dar şi în timpul acesta scurt s'a dovedit, că ele ţin la scopul principal, ce şi l'au contemplat.

De aici sě esplică, că adversarii némului nostru, cari ne dişpută esistenţa pe tóte terenele, chiar şi esistenţa vieţii nóstre românesci, se forţézǎ nu numai a pune piedeci desvoltării institutelor nóstre de bani, dar a le nimici cu totul.

Şi ascuţişul săgeţilor veninóse se descarcă asupra institutului „Albina", care e considerat pe dreptul ca matca, carea a depus ouele in diferite locuri, din cari au eşit tot atâţa roi împrăşciaţi prin ţinuturile locuite de români.

„Albina" în ochii adversarilor nostri, e un pericol pentru ei, cu tóte că acest institut nu are alte pěcate decât, că e solid şi a ajutat şi pe streini în aceleaşi condiţiuni ca şi pe români, i-a ajutat când au fost în strimtóre mai mare şi când institutele lor „naţionale" le-a refusat acel ajutoriu. Despre acésta materie s'a dat doveḑi, cari desminţesc cu totul afirmaţiunile tendenţióse a acelora ce voesc mereu sě sape la la temelia ei. Sapele lor însě moi fiind, se îndóie în cremenea solidităţii acestui institut.

S'au început cu suspiţionări tendenţióse şi aceste au devenit mărşave, însinuări false, pe cât de falsă e inima celor ce mereu cércă sě le discrediteze.

Ḑiariul „Kolozsvár" în anii trecuţi a scos de pěr multe mărturii neadevěrate şi provoca pe „patrioţi" a căuta mijlóce sě paraliseze acţiunea „Albinei".

Lucrurile au mers mai departe şi sirguinciosul întru a defaima tot ce-i românesc, Moldován Gyergely, a lăsat drept mostenire pentru noi de tristă aducere aminte în o broşură volantă falsa informaţiune, că în salele institutului „Albina" se ţin conferenţe şi plănuiri secrete cu „trădătorii" patriei şi foile patriotice din Budapesta au căutat sě potenţeze rěspândirea falselor informaţiuni.

In butul tuturor acestor născociri „Albina" cât şi celelalte institute au inflorit. Creditul lor nu l'au putut micşora încercările tendenţiose ale adversarilor.

Tocmai acésta stare însě face pe adversari mai îndrăsneţi, cer puterea statului, căci alt feliu patria este în pericol.

Un fenomen caracteristic s'a ivit pe timpul crachului din Sibiiu. Crachul s'a întêmplat El a dus la ruină multe firme, care păreau că sunt solide, dar „Albina" a ieşit curată, pentru ea crachul nu s'a simţit.

Şi aici se descarcă invidia adversarilor nostri. „Albina" n'a suferit pe o piéţă, unde s'a întêmplat un crach atât de mare în raport cu referinţele nóstre şi institulele magiare din Cluş, ajutate în tóte impregiurările de către stat, trag pe dóga de mórte.

Aici nu-şi pot da séma adversarii, cu tóte că le este uşor a şi li-o da, dacă vor nisuí sě pricépă, că bărbaţii cari au condus şi conduc institutul „Albina" sunt ómenii, cari i-au creat soliditatea, că acesti ómeni se bucură de mare încredere şi că prin acésta încredere îndreptăţită a crescut soliditatea institutului şi creditul lui.

Streinii au căutat totdeuna sě ne tragă pe sfóră. Cu crachul de pe piéţa Sibiiului s'a dovedit acésta atât de eclatant, încât numai e necesar decât sě amintim, că o frumósă avere românéssă a ţěranilor nostri s'a înghiţit atunci. Ómenii s'au lăsat ademeniţi prin vorbe şi prin puţinul câştig, ce li se punea în perspectivă, şi-au depus banii şi banii lor sunt pierduţi. Mulţi şi-au depus aprópe întrégă averea şi aceia astăḑi se căiesc, căci altă mângăere nu au: se căiesc, că s'au increḑut streinilor.

S'au scornit atunci despre institutul „Albina" multe şi de tóte; în născocirile lor acesti adversari au adus în legătură acest institut cu liga din Bucuresci, cu firma Kabdebó etc. şi foile în care s'au publicat aceste născociri n'au avut nici măcar cuviinţa cavaleréscă a desminţì acele informaţiuni false.

De aici se vede rěutatea.

Dar tabloul acestor rěutăţi se desvălue şi mai tare, când scim, că s'au făcut încercări cu institute de ale nóstre din provincie, ca sě fie nimicite

Agenţii s'au folosit de tóte ocasuinile, au îmbiat institutul cu bani pentru percente de tot mici. N'a trecut mult timp la mijloc şi bancheriul anunţà, că a ridicat percentele, după alt timp érăşi le-a ridicat şi pretinḑênd banii cu plătirea percentelor urcate, institutul a putut veni în mare încurcătură, dacă nu era cine sě-l mântue. Acésta va puté fi o învěţătură pentru institutele nóstre tinere, şi pentru încrederea, ce sě o pună în strěini, cari aruncă cursa în tóte părţile.

Astfel de atacuri sě pot repeta şi e bine credem sě se scie, ca sě se póta încungiura.

In timpul din urmă se publică tocmai bilanţele dela diferite institute de bani. Şi ne bucurăm, când vedem progresul, ce se realisézǎ. Ne am bucura însě şi mai mult, dacă am vedé lăţindu-se practica unor institute de a avé şi realităţi cât de multe, căci **realităţile sunt gajul cel mai bun şi mai sigur în timpuri critice.**

Acţiunea ligei române. „Bud. Hirl." de Duminecă, 15 Februariu a. c. publică sub titula acésta o corespondenţă din Braşov, în care sě spune, că românii vor sě ţie o adunare în Sibiiu în cestiunea proiectelor bisericesci, ca sě facă presiune asupra archiereilor nostri, cari, sě ḑice în corespondenţă, după părerea corifeilor, fără de acésta ar absenta din casa magnaţilor, când vor fi desbătute proiectele. Un alt scop va avé adunarea sě pregătéscă pe români pentru o altă acţiune, anume pentru congresul naţionaţităţilor.

De unde scóte corespondentul aceste sciri, nu scim.

El ne spune mai departe, că în Oxford se va ţinea meetingul anunţat, în 2. Martie a. c. s. n. Arangiatorul lui este dl George Moroian, preşedintele secţiei Ligei din Paris şi profesor ausiliar al limbilor romanice la universitatea din Paris. El a câştigat mai mulţi profesori din Oxford pentru meeting şi pentru causa română.

Când se va ţiné procesul memorandului, ḑice corespondentul, se vor ţiné metinguri de protestare în mai mai multe oraşe ale României.

Astfel sě pregătesc românii pentru procesul memorandului, înlăuntru şi în afară, incheie corespondentul.

Referitor la meetingul din Oxford, un alt ḑiar „Magy. Hirl." primesce o scire, că la meeting va lua parte un ascultătoriu de teologie magiar, cu numele Jozán Miklos „care — ḑice M. H. — va esplica tinerilor englezi în ce consistă aşa numita apăsare a românilor".

Ei bine, acest Jozán Miklos **acum** e magiar. El însě este de nascere român din comuna Tur de lângă Turda. In Tur

---

FOIŢA.

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

1. Nu atêrna de fir de pěr! — déçă sě va rupe acest fir, unde vei cădea?

2. Invéţă a asculta, amice, — atunci înveţi a esamina şi a vorbi.

3. Cine şi-a cunoscut chemarea în viéţă, acela nu are sě se témă de mórte.

4. Eu trebue sě tac, sě cred şi sě me rog — Lucrul cel mai bun sě întêmplă, déca cel mai bun guvernézǎ, — trebue sě fie bine déçă esistă un Dumneḑeu.

5. Dumneḑeu scie ce povară ai şi ţi dă putere ca sě o poţi purta.

6. Nu despera nici odată, mâna neviḑibilă a lui Dumneḑeu adese ori ţi sě va face viḑibilă!

7. Nisuesce, ca la trecerea ta din viéţă sě simţesci, că ai trăit!

8. Dacă afli putere spirituală în ceva, nu părăsi acest ceva.

9. Speranţa nu are fine, acolo unde iubirea şi credinţa nu finesce.

10 Inimile, cari sě înţěleg aici, abună séma sě vor inţelege şi acolo.

11. Adevărata amiciţie ascunde ce nici o buză nu ascunde;

12. A te folosi de amicul teu este înţělepciune; mai mare înţelepciune a te folosi de fiecare inimic.

13. Dumneḑeu 'ţi încoronézǎ răbdarea ta, indată ce ia povora de asupra ta.

14. Acela a înveţat mult, care a învěţat a păzi porunca lui Dumneḑeu.

15. La secerat nu-ţi uita de sěmănat şi la sěmănat aduţi aminte de seceriş.

16. Vesel sě te facă totdeuna cugetul: şi eu sunt nemuritor.

17. Eu caut sě-mi prefac cei patru păreţi în un têmplu sânt, unde bucuros îmi petrec cu obiectul esistenţei şi credinţei nóstre.

18. Numai nu desperaţi în nefericire! Când Dumneḑen lasă de sě taie un arbóre, sě şi îngrijesce ca păserile sě-şi pótă face cuib pe un altul.

19. Eu nu mě rog de viéţă lungă, Dómne şi nu mě rog sě mě iei de pe lume, — eu mě rog numai să mě feresci de reu.

20. Acolo numai unde domnesce înţělepciunea şi iubirea de dreptate, numai acolo este bucurie.

21 Bucuria adevěrată şi statornică este fica înţelepciunei, care caută ce e mai bun şi mijlócele mai bune pentru lucrurile cele mai bune.

22. Cine nu sě bucură de norocul amicului, cine nu sacrifică lacrěmile amicului, acela nu merită numele de amic.

23. Inimă plină de nevinovăţie şi iubire, tu esti un înger al Dumneḑeirei.

24. Inimă, tu esti altarul lui Dumneḑeu care stinţesce ori ce sacrificiu!

25. Faptele inimei şi ale iubirei arată demnitatea omului.

26. Iubire, tăcerea ta e frumósă şi de multe ori mai plăcută ca vorbirea ta.

27. Iubirea plătesce totul şi totuşi remâne în continu datóre.

28. De ḑece ori pe ḑi, te întrébă spre ce nisuesci?

29. Ţi răpesce mórtea amicii, cugetă atunci, Dumneḑeu ér ţî-i dă!

30 Iubirea şi sentimentele nobile sunt chizeşii nemurirei

31. Nu bea ceeace nu ţi întăresce puterile, cu aşa ceva nu ţi stêmpěra setea!

32. Pórtă ţi povara cu pacienţă tare şi cu speranţă, Dumneḑeu deodată cu povara, ţi-a dat şi puterea spre a o putea purta.

33. Deodată cu înmulţirea greutăţilor ţi sě măresc şi puterile spre a le putea suporta.

34 Frumóse sunt lacrămile amicului, pe cari nu le vede nime, decât îngerii şi Dumneḑeu!

35. Adevěrată amiciţie spune, ce nici o gură nu ne spune.

36. Amiciţia trebue nutrită cu focul — care nu sě stânge.

37. Iubire, puterea ta e tăcută şi totuş omnipotentă.

38 Iubire, tu odată vei împreuna pe toţi cari sě iubesc.

39. Ce împreună iubirea, aceea nu e despărţitóre.

40. Iubire, tu esti seriósă şi veselă şi suferitóre şi activă.

41. Ceeace nu te face mai înţelept, mai bun şi mai vesel, aceea sě fie nimic înaintea ta.

42. Nu secera bucatele până nu vor fi pre deplin cópte.

43. Mii de nimicuri, cari nu ne dau nimic şi cari nu sunt nimic, adese ori ne răpesc, o cât de des! lucrul cel mai bun şi isvorul lucrurilor celor mai bune.

44. De tot bun esti numai atunci, dacă nisuesci a te face mai bun, ce e bun nu despreţuesci şi pe cel mai bun nu'l invidiezi, dacă devii in tótă ḑiua mai plăcut şi mai umilit în iubire.

45. Lacrěmile amare, le schimbă iubirea în lacrěmi de bucurie. (Va urma).

precum şi în comuna învecinată Ciaunul-Deşert, sunt mai multe familii, tóte române, cu acest nume, Iozanesci. Tinĕrul Nicolau Iozan a fost crescut de mic la unitari în Cluş, a trecut la unitarism şi înainte de acésta cu doi ani a fost trimis cu stipendiu dela unitari la Oxford.

In Oxford deci un român, acum magiarisat va protesta contra causei române.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In şedinţa a patra 22 Febr. a vorbit Szacsvai, Molnár şi min. Szılágyi.

Sacsvai ḑise: Programul partidului în pasagiul privitor la căsătoria civilă esprimă numai o dorinţă, care sĕ se împlinéscă anumai după realisarea tuturor celorlalte principii ale acestui partid. Guvernul n'are drept sĕ păşéscă cu aceste proiecte, despre care nici n'a fost vorba la ultimele alegeri şi care sunt numai un mijloc pentru susţinerea puterii guvernului, deşi acum se mobiliséză pentru guvern tóte ideile cosmopolite posibile, între care d. e. secularisarea bunurilor bisericesci. Vorbitoriul sĕ declară de ortodocs al partidei, care nu póte sĕ pacteze cu guvernul şi respinge proiectul.

Molnár cumnatul lui Wekerle, protestéză în contra afirmaţiunii căcei 3—4000 de ómeni aduşi la Budapesta au fost representanţi ai tuturor catolicilor din Ungaria. Vorbind despre proiectul din cestiune ḑice că întroducerea căsătoriei civile va delătura frecările între confesiuni; a voi sĕ ridici autoritatea bisericii peste aceea a statului, este a pĕcătuì în contra naţiunii. Proiectul nu atacă dogmele bisercii catolice

Ministrul de justiţie Szilagyi nu reflectéză altul decât la Apponyi. El combate aserţiunea, că acéstă reformă nu e liberală. Propunerea lui Apponyi ar nimici idea mare şi liberală a independenţii de stat, precum şi eliberarea individului de sub sila bisericéscă.

Moţiunea lui Appony ḑise el dacă o privim ca istituţiune legală, cuprinde în sine o mare greşală. Aici esistă o silă indirectă, care trebue sé vateme pe fiecare cetăţean al statului, când odată legea statului trage o margine marcantă între căsătoria morală şi între cei respinşi de biserică, atunci sĕ va nisuí fiecare, ca căsatoria sa sĕ nu cadă în categoria a doua.

Aduce ca esemplu pe Austria. In Austria esistă căsătoria civilă de necesitate, şi aci pe an sĕ închee 178.000 căsătorii. Dreptul austriac este pentru catolici cu mult mai nefavorabil, decât acela cu privire la care după cum cred, este pe deplin înţĕlésă maioritatea acestei camere; dreptul austriac cunóşce impedimente, ca impedimentum catolicismi care nu-l acceptăm în sistemul nostru de drept . .

Şi încă o greşală cuprinde în sine acéstă situaţiune. Eu cred, că nu se póte crea nici o ordine de drept, ca cineva prin o schimbare de relegiune sĕ se pótă pune sub o altă lege. Eu sunt în contra trecerii dela o religiune la alta Dacă nu-l cunună preotul catolic, îl va cununa preotul protestant şi el pe preţul schimbării religiunii va obţiné încheierea căsătoriei bisericesci, pentru-ca sĕ nu ajungă sub căsătoria civilă....

In contra căsătorieì civile obligătóre cotele Apponyi a adus trei motive. Cel dintâiu s'a referit la purtarea matriculelor. Ceea-ce a ḑis dênsul despre acésta este de natură dilatorică şi a fost combătută eri de ministrul de interne. Al doilea motiv a fost că bisericele mai sĕrace, la care numĕră dênsul pe cea protestantă şi greco-orientală, trebue aduse în o mai bună situaţiune materială, mai înainte de a întroduce matriculele civile şi căsătoria civilă. La o dotaţiune potrivită a bisericii s'a gândit şi art. de lege 20 din 1848 dar în forma ca tóte trebuinţele bisericii sĕ se acopere din cassa statului. Acésta însĕ nu se póte căci ar aduce cu sine în consecinţă logică secularisarea tuturor bunurilor bisericesci. Trebue sĕ se facă o dotaţiune óre care a bisericilor. Dar acésta eu nu o privesc ca o conbinaţiune a proiectelor politice.

Un alt argument al contelui Apponyi este, că acéstă institutiune influenţéză asupra vieţii bisericesci, adecă ar micşora religìositatea poporului. Dênsul doresce în acéstă privinţă garanţii, nu le caută însĕ acolo, unde le póte afla. Contele Apponyi a ḑis, că guvernul a procedat uşuratic când a adus aceste reforme.

Noi însĕ nici odată n'am proclamat, că numai noi suntem necesari la îndeplinirea acestor proiecte. Nu mĕ tem, că acéstă reformă, pe căi laterale, va fi rĕsturnată, şi adecă din douĕ motive. Dacă acéstă reformă va devenì lege, atunci se va arĕta, că în Ungaria ca ori-şi-unde, bisericile îşi pot alege drumul de a trăì în pace şi armonie cu instituţiunile create de voinţa Ungariei. Dacă însĕ stadiul de esecutare va fi folosit la aceea, ca sĕ se rĕstórne aceste instituţiuni, atunci nu noi, nu acest guvern, care póte atunci nu va mai esista, ci elementele liberale din Ungaria vor ţiné laolaltă şi cu puteri unite, fără deosebire de partid, vor susţiné reformele, pe care le recomand spre primire părţii cu idei liberale a acestei camere, fără deosebire de partid.

Vorbirea lui Szilagyi a fost ţinută în ton pacinic şi foile fac elogiuri ministrului.

In şedinţa de Vineri, 23 Februariu au vorbit deputaţii Reiter, Hoitsy, min. Csáky, şi fostul ministru president Szapàry.

Reiter declară, că nu póte aproba nici dintr'un punct de vedere căsătoria civilă şi e contra proiectului.

Hoitsy primesce proiectul în general, deşi nu-'l consideră ca eflucs al liberalismului. Cu acest cuvênt „liberalism" sĕ face mult abus în Ungaria; la ómeni nu aceea e hotărîtor, că un lucru bun e sau rĕu? ci aceea, că e liberal. La esecutarea proiectelor de reforme află dóuĕ greutăţi. Una e, că nu avem puteri esecutive, ér alta e, că nesiguranţa guvernului a produs sânge rĕu. Partida independistă votéză proiectele, dar ar trebuì, că dacă guvernul într'adevĕr doresce succesul reformelor, sĕ promită, că după ce vor fi votate va demisiona.

Ministrul Csáky şi-a început vorbirea cu frasa: quorum pars ego fui. reflectând, că încât a fost părtaş la compunerea proiectelor şi programului bisericesc. La începutul vorbirii a arĕtat cum s'a desvoltat situaţia de acum, ér' conclusiunea e identică cu a lui Szilágyi. Ce vrea el e definitiv, ce vrea Apponyi e provisor; întroducerea acestui provisor ar produce tot atâta luptă şi iritaţie şi capĕt tot numai starea definitivă i-ar pune.

După Csáky a luat cuvêntul contele Szapáry. Vorbirea lui a fost asteptată cu curiositate, căci se credea că ex ministrul va face unele destăinuiri sensaţionale, referitóre la ḑilele din urmă ale ministeriului Tisza şi al sĕu. N'a făcut însĕ destăinuiri, dar a acusat aspru pe unii dintre contrarii sei pe Tisza, Szilágyi, Csaky, etc. El face pe scurt istoricul cestiunilor bisericesci, arĕtându-şi părerea, ce a avut o ca ministru. Critică fapta din urmă a cabinetului Tisza, ordinaţiunea din 26 Febr. a lui Csaky despre botezări ia la critică aspră proiectul din cestiune şi vorbirea lui Szilágyi. Vorbirea lui în acest punct e basată pe pracsă şi arată, că acèsta lege nu va produce linişte în ţéră, nici nu póte fi esecutată în starea de aḑi a administraţiei nóstre. Adresându-sĕ la partida liberală, îi declără, că e înşelată, căci politica bisericéscă a lui Wekerle e greşită, nu e sinceră, şi că programul guvernului nu e isvorit din necesitate, nici din voinţa partidului ci din intrige. Szapáry ca bărbat de stat a arĕtat că alianţa dintre partida liberală şi independistă e nenaturală, împarlamentară. Proiectul guvernului îl respinge şi arată o apropiere órecare spre Apponyi. Vorbirea lui Szapáry a impresionat după cum spun foile, cu deosĕbire pe ministri.

Doi dintre acestia Wekerle şi Szilágyi au şi luat cuvêntul după terminarea vorbirei, apĕrându se de unele înviuniri făcute de Szapáry. Cu aceste apoi s'a încheiat şedinţa de Vineri.

In şedinţa de Sâmbătă, 24, Februariu vorbeşce la cestiunea proiectelor Aug. Pulszky, Hortoványi şi Iuliu Horvath.

Pulszky e partisan al proiectelor şi face elogiuri lui Wekerle şi Hieronymi, cari vor a realisa mai multe proiecte bisericesci de odată.

Hortovanyi, redactorul şef de la „Magy Állam„ critică proiectul din punct de vedere catolic, polemiséză cu Szilagyi şi respinge proiectul.

Horvath Gyula e partisan al lui Apponyi deşi are în cestiune părere divergentă, polemiséză apoi cu Szapáry şi slăbesce afirmările aceluia. El doresce ca reformele sĕ se împlinéscă dar vede în calea lor pedeci. Primesce în general proiectele guvernului, căci altcum s'ar nasce un caos şi turburare în ţéră.

Revista politică.

Bĕtrânul Kossuth a încercat sĕ aplaneze divergenţele de păreri ce s'au ivit în partidul independent referitor la proiectele bisericesci ale guvernului El a adresat spre scopul acesta la deputatului Helfy o scrisóre, în care ḑice că e în rătăcire mai întâiu, când s'a esprimat dubios pentru proiectele, ce le pregătia guvernul. Kossuth îndémnă acum pe aderenţii sei ca sĕ voteze acele proiecte. Votaraa lor — ḑice bĕtrânul esilat — nu însemnéză vot de încredere pentru guvern, ci din contra prin votul vostru realisaţi reformele, ce le a ţi urgiat şi pe care voiţi sĕ le introduceţi. Ceea ce corespunde din punct de vedere liberal de stat oposiţiunei, aceea trebue sĕ o primiţi de ar veni chiar şi din partea diavolului. Aşi ţiné de o îndărătnicie copilăréscă, dacă partidul vostru vrênd sĕ-şi rĕsbune asupra regimului pentru pĕcatele lui, ar pune stavilă realisării reformelor bisericesci, aduse pe sama naţiunei- —

* * *

Ḑiarul oficios din Muntenegru „Glas C." publică un violent articol în contra exregelui Milan. El e fórte important, date fiind interesele dinastice, ce légă între ele pe curţile din Muntenegru şi din Sêrbia. Articolul oficiosului muntenegrean condamnă în termini fórte aspri pe Milan, care împinge ţara sa în un abiz periculos. Articolul apeléză la Rusia, care de sigur nu va tolera ca în Sêrbia o putere străină sĕ aibă o influenţă decisivă.

O sensaţiă mare a produs prin tóte cercurile politice şi diplomatice din Belgrad o scrisóre publicată în ḑiarul sêrbesc „Zastava" din Neoplanta şi datată din Belgrad.

Ḑiarul „Zastava" subvenţionat de partidul radical, publică în fruntea colónelor sale o corespondenţă prin care pretinde că poporul sêrbesc s'a plictisit de dinastia Obrenovici, dar nu vrea sĕ scie nici de familia Carageorgevici. Singura scăpare a Sêrbiei este casa Romanow şi numai un principe din familia Romanow ar puté salva situaţia Sêrbiei.

Pentru a stabili o relaţiune mai intimă între palat şi armată, sĕ anunţă din Belgrad, că regele Alecsandru a hotărit a infiinţa o casă militară pe lângă persóna sa.

Casa militară a regelui sĕ va crea cu ocasia noului an budgetar

* * *

„Pol. Corr". anunţă, că guvernul magiar lucră înainte la pregătirea de proiecte de legi. Sunt în lucrare proiectele pentru reformarea afacerilor de asociare, reconstruirea camerilor comerciale şi industr ale, reformarea dărilor directe şi a legei montaniste; aprópe gata este proiectul de lege despre organisarea comunelor, care conţine şi dispositiunile referitóre la conducerea matriculelor de stat.

* * *

Despre stările din Italia Crispi a declerat în cameră, că cu mare regret, dar cu o consciinţă senină şi în unanimitate ministerul a propus regelui sĕ proclame starea de asediu pentru Sicilia şi Massa-Carara. Acei ce cred, că decretele pentru Sicilia şi Massa-Carrara sunt contrare legei se înşélă; vor vedea după o discuţie mai întinsă în ce parte e dreptatea.

S'a încercat prin tóte mijlócale posibile de a face sĕ créḑă popolaţiunea laboriósă a Siciliei, că guvernul naţional nu e protectorul, ci inamicul ei. Crispi nu póte sĕ esprime durerea, de care a fost cuprins când cele 14 comune din Sicilia s'au resculat. Temerea, că opera săvêrşitĕ cu preţul atâtor sacrificii sĕ fie perdută, trebuia sĕ preocupe patriotismul sĕu. Guvernul în timpul de faţă n'are nimic de concediat.

Crispi depune un proiect cerênd pentru guvern depline puteri pentru reforma serviciilor civile şi militare; el propune ca acest proiect şi acele privitóre la finanţe sĕ fie supuse la esamenul a douĕ comisiuni numite de camerĕ. Propunerea a fost primită apróe în unanimitate.

Sonnino a făcut în urmă espunerea sa financiară, care cuprinde un plan complet de esecuţie imediată, prin care va obţiné o bază solidă pentru finanţele italiene şi un echilibru real pentru budgetul din 1894—95 şi budgetele următóre fără vre-o nouă datorie. Ministrul propune o serie de economii care represintă 45 milióne, din care 27 se pot realisa imediat şi restul în ecserciţiile viitóre Deficitul real din 1894—95 a evaluat la 177 milióne.

Se vor putea realisa economii mai mari prin reforma administrativă, pentru care guvernul va cere camerei depline puteri. Ministrul propune în urmă o serie de imposite care vor produce 5 milióne; mărirea tacsei asupra sărei şi alcoolului vor întra imediat în vigóre.

Impositul general, care se va crea asupra venitului, va întra în vigóre la 1 Ianuarie 1895. Numai cei mai mici contribuabili vor fi scutiţi de tóte aceste augmentaţiuni.

Ministrul propune în urmă conversiunea unei serii de datorii amortisabile. Ministrul sfârşesce printr'un apel la patriotismul parlamentului; situaţia e gravă, dar rĕul se póte îndrepta cu condiţia ca remediul sĕ fie aplicat fără întârḑiere.

Simptome de împăcare.

(Incheiere).

Trec acum la suposiţiunea a dóua. Se admitem că: cuvintele corespund intenţiunilor. In acest cas atinsele simptóme de împăcare ar avé, sĕ înţelege, o însemnătate cu mult mai mare ca în casul prim, fiind-că aici nu e vorba numai despre o simplă schimbare în tactică, ci despre mult mai mult: aceste simptome ar indica o schimbare de tot îmbucurătóre chiar mult promiţătóre în modul de cugetare. Prin acésta n'am ajunge încetişor şi cu necas, ci ne-am afla ajunşi de odată ca printr'o săritură la punctul de mult dorit al schimbării politicei magiare de stat, dacă şi aci nu ne'ar întâmpina un moment fatal, care cu regret o spun, ne opresce de a ne lăsa seduşi de un sanguinism prea viu şi mĕ restringe a aplica sonda criticei reci chiar şi faţă de un fenomen atât de îmbucurător, cum ar fi acela, ce l-am presupus aici.

Fatal mi se pare acel moment, că în butul presupusei schimbări în modul de cugetare tot se ţine încă morţiş, cu tótă tăria, la idea fundamentală de până acum a politicei magiare de stat. Şi în privinţa acésta n'avem temeiu pentru presupunerea contrară, atât declaraţiunile presei, cât şi cele dela locurile competente, în cari mereu se acentuézá susţinerea neschimbată a ideii de stat de până acum, — şi tocmai de a eschide o astfel de presupunere.

In acest cas însĕ numitele simptóme de împăcare indică o nóuĕ contradicere cu mult mai adâncă, care ar fi cu totul de altă natură decât contrastele principiale deja amintite ale politicei magiare de stat.

Va fi deci nu numai în sine interesant ci este chiar necesar pentru priceperea corectă a însĕmnătăţii adevĕrate şi pentru o adevărată constatare a valorii acestor simptóme de împăcare, de a se chiarifica mai nainte asupra acestui punct.

In acest scop voiu sĕ încerc a marca trăsăturile caracteristice ale contradicerilor de prima categorie, ale contradicerilor de natură principială, căci pe basa acestora ne vom chiarifica şi asupra diferinţei între ambele acestea categorii de contradiceri în politica magiară de stat.

Contradicerile de feliul prim nu sunt înrădăcinate în idea fundamentală a actualei politice, care tinde la artificiala domnaţiune şi contopire de rasă, ci din contră ele se desvóltă numai din o combinare nenaturală a acestei idei fundamentale cu principii, care privite în genuitatea lor nu se potrivesc cu acéstă idea fundamentală.

In ideea domnirii şi contopirii artificiale de rasă curat în sine contemplată, încă nu zace nici o contradicere, şi acéstă ideie pusă în aplicare în consecuenţa asupra tuturor diferitelor şi omnilateralelor relaţiuni şi necesităţi vitale ale vieţii de stat ar primì şi ca o formaţiune, firesce, tot atât de omnilaterală şi felurit diferenţiată părţi sau organe ale acestei fundamentale idei de stat, luată ca pe deplin realisată, nu s'ar găsi în cea mai mică contradicere nici cu acéstă idee nici între sineşi. In contradiceri sĕ încurcă acéstă politică de stat numai prin aceea, că crede a putea realisa acéstă idee de stat cu sublimele principii de adevĕrată libertate şi egalitate de drepturi, cu constituţionalism genuin şi adevĕratul liberalism. Din acest moment însĕ sĕ încurcă întréga politică de stat într'un golomoţ de contradiceri, căci o idee fundamentală de stat, care este negaţiunea întrupată a acestor principii sublime între împrejurări estraordinar pe favorabile, după cum asemeni în Ungaria de fapt nu esistă, s'ar puté realisa eventual în contul, dar nici odată cu ajutoriul acestor principii.

Aceste contradiceri principiale deci nu zac în însaşi idea fundamentală de stat, care tinde la domnire şi contopirea artificială a raselor, ci în împreunarea nenaturală a acestei idei de stat cu principii de o natură a căror fire împreunată cu cea mai intimă natură a acestei idei, cu necesitate logică duce la „contradicţiune in adjecto“.

Nici nu încape îndoială că privită cestiunea din punct de vedere curat logic abstract, ar fi cu mult mai simplu, mai natutural, corect şi practic, dacă politica de stat ar căuta sĕ-şi realiseze acéstă idee de stat cu ajutoriul unui absolutism sincer şi cinstit, decât prin un constituţionalism denaturat până la desfiinţare în tóte privinţele.

Dar fiind-că deocamdată cel puţin nici cugeta nu se póte la introducerea unui asteliu de absolutism apert, politica de stat este necesitată sĕ-şi urmeze acest joc meschin, deşi precum mai sus am observat, acelea la tot pasul se împedecă de picióre sale proprii.

Repet deci, că aceste contradiceri principale ale politicei magiare de stat nu zac în însaşi ideea fundamentală de stat şi pe cât de puţin pare infectată de contradiceri interne acéstă idee fundamentală în sine, tot atât s'a putut observa astfel de contradiceri între acéstă idee şi între acea disposiţiune a spiritului representanţilor ei, din care disposiţiune a provenit ea.

Conţinutul obiectiv al ideii şi momentele subiective de sentiment au fost până'acuma de acord minunat; tóte disposiţiunile legislative şi administrative au fost îndreptate contra intereselor nóstre naţionale, ca tot atâtea consecuenţe logice ale acestei idei de stat, şi au fost secundate de minune de córdele vibrante ale sentimentelor de duşmănie agresivă, ale poftei de luptă, ale insolenţei de rasă, ale neîncrederei, intoleranţei naţionale, etc. etc.

Şi acesta este punctul, care de sine-şi manifestézá diferinţa între cele douĕ feluri de contradiceri ale politicei de stat din cestiune. Contradicerile de natură principială n'au rădĕcina în idea de stat a politicei magiare de stat, ci se légă numai de ea accidental, şi sunt de natură logică, fiindcă resar dintr'o împreunare nepotrivită a scopului cu mijlóce contrare scopului; éră contradicerea dintre schimbarea în modul de cugetare, şi menţinerea neschimbată a ideii de stat de pân'acum, adecă a scopului vechiu, este o contradicere de natură de tot intimă psichologică; ea atacă acésta idee fundamentală chiar în rădĕcinile ei psichologice, fiindcă ea zace în o desbinare internă dintre sentiment şi voinţă.

Deci acéstă contradicere mai nouă, mai intimă, şi mai ascunsă a politicei magiare de stat, este cea indicată prin simptómele de împăcare din cestiune, pe basa suposiţiunei-că sunt presesemnele unei schimbări sincere în modul de cugetare, şi în acéstă contradicere, mi-se pare mie, că zace în casul presupus momentul important al acestor simptóme de împăcare; căci prin acésta ar fi ajuns deja politica nóstră de stat la acel punct de schimbare al unei crise interne, la care noi nainte sau mai târdiu şi aşa trebue se ajungem, la crisa, care prin procesul ei de curăţire şi lămurire va descompune până în simbure actuala ideă de stat. Este cu putinţă se voesci una şi se te înşeli în mijlóce, ori „faut de mieux“ se te servesci de mijlóce nepotrivite, este cu putinţă se voesci una şi sĕ spui că voesci alta; ori se simulezi sentimente ce nu le ai; una este însĕ cu neputinţă: sĕ simţi una şi se voesci contrariul. Este nu numai o simplă cotradicere logică, dar este o imposibilitate psichologică: a fi pătruns faţă de cineva de sentimente de stimă şi toleranţă, şi se voesci a desconsidera interesele şi drepturile aceluia. Este o imposibilitate psichologică, că de-o parte sentimentele de neîncredere şi desconsiderare, de intoleranţă şi ură sĕ se schimbe în sentimente de stimă şi toleranţă, care a purces chiar din sentimentele acum schimbate, cărora are se mulţeméscă concepţiunea şi întréga sa esistenţă.

Este cu putinţă, ca cineva inspirat de patima de predomnire naţională şi de grandomanie, sĕ desconsidere tóte drepturile şi interesele naţionale ale altora şi se concipieze şi contempleze o ideă de stat pentru domnirea şi contopirea artificială a raselor, este însĕ cu neputinţă, ca cineva sĕ fie pătruns de sentimente de stimă şi toleranţă faţă de drepturile şi interesele naţionale ale altor rase şi tot odată sĕ ţină morţiş la acea ideă de stat, a domnirii şi contopirii aceloraşi rase. Cine crede sau susţine aşa ceva despre sine, acela sau nu este încă de tot în clar cu puterea şi valórea schimbării modului seu de cugetare, sau se teme că, acea, schimbare de cugetare, care s'a petrecut deja în el şi este a se propaga în cercuri largi, ar puté fi împedecată, dacă şi consecinţele ei mai depărtate, s'ar descoperi nainte de timp.

După tóte aceste 'mi pot resuma părerile mele despre aceste simptome de împăcare într'acolo, că acestea, ori-cum interpretate, pot fi numai favoritóre pentru inevitabilul proces de chiarificare a politicei magiare de stat, pline de contradiceri; dar că ele interpretate în sens mai favorabil, ar trebui salutate ca primele încercări, deşi cam timide dar îmbucurătóre, care ar fi chemate ca sĕ pregătéscă şi se pună la cale o schimbare salutară în opiniunea publică deja prea agitată prin şovinism. Conced şi aceea, că în acest cas cestiunea a fost apucată la capetul ei cel adevĕrat, îndreptându-se atenţiunea mai întâiu spre acele momente de sentiment, cari formézá basa psichologică a acelora, căci şi în politică este disposiţiunea spiritului ultimul şi decisivul moment, — spiritul este dela care în cele din urmă depinde tóte. Unde dominézá bunul spirit al toleranţei şi stimei reciproce, acolo vor afla complanare mulţămitóre şi diferinţele considerabile fără greutăţi mari, precând acolo şi diferinţele bagatele vor duce la desbinări mari şi funeste. Dar mi témă, că, până când cuvintele frumóse, fie ele ori cât de sincer intenţionate, nu vor fi urmate de fapte, care se le dee pondul necesar, ci stăm faţă 'n faţă numai cu fapte cualificate d'a le da alt înţeles, până atunci astfel de încercări şi greşesc ţinta şi nu pot sĕ aibă succesul dorit, nici chiar în tabera aceea, din care ele s'au iniţiat, chiar în urma echivocităţii lor.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Insĕ aceste incordări ale fantasiei sau schimosiri arbritare, sau întreprinderi false nu servesc nici adevĕratului istoric, nici nu influenţézá câtuşi de puţin măcar părerile politicilor înţelepţi. Poporul românesc n'a avut în Ardél nici óre cari drepturi de clasă („ständische Rechte“); n'a avut aici nici districte proprii, nici „Voivodi“, ba pe pĕmêntul Comitatelor şi a Secuilor n'a avut românii nici chiar dreptul de proprietate nici dreptul de salvus conductus ci au fost iobagi.

In „fundul regiu“ au avut românii libertate personală, dar moşie, drept de pământ şi orice parte la viéţă publică şi la drepturi în comunităţi, în scaune, magistrate, în adunarea naţională (National-Conflux) sau în „Universitatea naţiunei“ li-a fost românilor denegate şi acéstă formau proprietatea esclusivă a poporului săsesc. Că óre starea acésta legală şi faptică dréptă a fost, nu avem sĕ cercetăm astădi. Ori ce timp trebue înţeles şi judecat din el însuşi. Reconstruírea desvoltării istorice după păreri precugetate, după idei favorite, în spiritul timpului present e un lucru tocmai aşa de nestatornic, precât de neistoric şi neadevrat. De astfeliu de cmbinaţiuni îl duc în rĕtăcire românii sĕ se lase. Numai atunci va fi posibilă o pricepere şi apreţiare nepreocupată a stărilor şi împrejurărilor de adi din stat şi societate.

Acéstă nepreocupare necesară ar arĕta înainte de tóte românilor, că pentru ei e nunumai ostenélă zădarnică, ci o întreprindere primejdiósă, dacă éră tot atacă şi vreau sĕ combată sau sĕ schimbe — respective desfacă dualismul monarchiei austriace şi uniunea Ardélului cu Ungaria făcută şi esecutată legal şi real.

Se înţelege, conducătoriii, sciu bine că spre a rĕsturna stările esistente din Monarchia austroungară şi împrejurările legale din Ungaria lor le lipsesce puterea şi că lupta în contra acestor legi şi norme de drept şi din punct de vedere oportunistic e o întreprindere zădarnică, care pe respectivii îi mai aduce în atingeri neplăcute cu justiţia penală. Tocmai aşa trebue că e clar inaintea acestor conducători, că în Ungari nu esistă şi nu póte esista nici o partidă şi nici un guvern, care unei astfel de întreprinderi a românilor sĕ-i dea sprigin ori ajutoriu. Tóte poftele secesioniste, şi tendinţele de separare, şi plane ideile de resturnare şi anesare a dacoromânismului întâmpină la întréga poporaţiune dincóce şi dincolo de Pétra craiului respingere şi combatere unanimă. In punctul acesta nu esistă nici o deosebire de păreri şi convingeri politice. Ardélul e şi rĕmâne parte integrantă şi nemijlocita a statului unguresc. De altă parte asemenea e fără îndoială, că atacurile continuate contra dualismului şi a uniunei susţin în popor duşmănia în contră acestor instiuţiuni legale şi nu lasă sĕ disparǎ odată speranţele slăbirii, sguduririi şi delăturării acestor instituţiuni. Astădi speranţele acestea sĕ îmbracă într'o haină la aparenţă puţin îngrijitóre. Astădi cer numai „autonomia administrativă“ a Ardélului şi desconsiderǎ numai „fusiunea“, adecă contopirea totală a ţĕrii Ardélului cu ţara mamă, Ungaria. Numai cât la spatele acestor dorinţe „neîngrijitóre“ stau primejdii mari la pândă.

(Va urma.)

Noutăţi.

Prelegere publică. Ciclul de prelegeri publice iniţiat de comitetul reuninei femeilor române din Sibiiu s'a deschis Duminecă cu conferenţa d-lui asesor Mateiu Voileanu: „Despre descoperirile mai nóue în Africa centrală“. Sala cea mare a societăţii de lectură a fost indesuită de public ascultătoriu şi conferenţiarul prin cunóscerea temeinică a materialului, prin predarea uşóră, prin desteritatea espunerei şi a unor observări picante a sciut sĕ câştige astfeliu publicul, încât timpul de 1¼ cât a ţinut conferenţa a trecut fórte iute. Conferenţiarul a vorbit despre descoperirile lui Livingston şi apoi ale lui Stanley. Mai detaiat vom reveni după-ce conferenţiarul, conform planului, 'şi va termina seria prelegerilor sale interesante. Ne mărginim a constata acest succes îmbucurătoriu, pentru care conferenţiarul a fost viu aplaudat şi i s'au adus călduróse felicitări.

Astfel de ocasiuni sunt plăcute şi trebuiesc folosite.

⁂

Concertul distinsei violonceliste, a d-şórei Gärtner va avea loc Duminecă 4 Martiu st. n. cu binevoitorul concurs al dşórei Bertha de Riesenberger şi a dlui de Heldenberg în sala dela Musikverein. Bilete de intrare sĕ pot căpĕta în librăria dlui Michaelis strada Cisnădiei.

⁂

Un monument la Călugăreni, Pagina cea mai gloriósă a istoriei române este lupta dela Călugăreni, unde Mihai Vitézul, în fruntea a 16,000 de români a bătut 200,000 de turci. Şi cu tóte aceste locul acela a remas pân' acuma neinsemnat cu vr'un monument, care să vestéscă secolelor viitóre vitejia braţului român. Tinerimea universitară din Bucureşci dorind sĕ suplinéscă acésta lipsă, va ţiné în curênd în sala universităţii o adunare, la care a consimţit şi rectorul dl Titu Maiorescu, spre a lua mĕsuri ca în tîmpul cel mai scurt sĕ se pótă ridica la Călugăreni acel monument.

⁂

3500 corónе false. Crişmariul din Pardani comitatul Torontal, a păţit-o amar. Făimoşii Schlessinger şi Staits il aduserǎ pe bietul birtaş Anton la un birt din Vêrşeţ îl omenirǎ cu beuturǎ şi apoi îi oferirǎ 3500 de piese de corone falsificate dacǎ le va da 1000 fl. bani buni. Crişmariul, bét beut în lăcomia sa gândí că se va îmbogăţi curênd, primí cela 3500 corónе false şile numĕra 1000 bani fl bani buni. Însĕ în cealaltă di trezinduse din beţiă se convinse că este înşĕlat şi sĕ plânse la judecătoria cercuală; însĕ înşĕlătorii dispărurǎ şi acuma îi cautǎ gendarmii. Lăcomia şi prostia încă sĕ rĕsbunǎ amar.

⁂

Sêrbia închisă. După „Daily News“ s'a întêmplat o înţelegere între monarchia nóstră, Turcia şi Bulgaria ca în cas, când lucrile din Sêrbia ar lua o desvoltare periculósǎ şi nefavorabilă, aceste trei puteri sĕ închidǎ cu totul graniţele.

⁂

Intêlnire de monarchi. Foile streine aduc scirea, că în casul, când parlamentul german ar primí contractul de convenţiune vamală cu Rusia, ţarul intenţionézá a mulţămi personal împĕratului german pentru străduinţele lui şi că astfeliu în vara viitóre va avé loc o întêlnire a acestor doi monarchi.

⁂

De ale armatei. Precum se anunţă din Viena, în ministerul de resbel s'a luat hotărirea ca adiutanţi de regiment sĕ fie numiţi pe viitoriu căpitani.

⁂

Invitare. Despărţĕmêntul Cluş al „Reuniunii învĕţătorilor gr.-or. din districtul Cluş-Turda„ invită la „producţiunea declamatorică-musicală împreunată cu joc“ ce o va arangia cu ocasiunea adunării sale generale a 20 Februarie a. c. st. v. în sala cea mare dela scóla română gr. or. din Mănăşturul unguresc.

Inceputul la 7 óre séra. Preţul de familie 1 fl. de persónă 50 cr.

Venitul curat este destinat jumĕtate pentru fondul reuniunei şi jumĕtate pentru biblioteca poporală de aici.

Suprasolviri și cărți se primesc cu mulțămită șî se vor cuita de cale ḑiaristică. Programa :

1. „Cuvênt de deschidere“, rostit de președ. reuniunii on. domn Vasilie Teotelecan. 2. „Deștéptă-te române“, cor bărbătesc de G. Dima. 3. „Dalia“, poesie de M. Eminescu, declamată de dl Moise Mușat. 4. „Sunt Vênĕtor“, cor bărbătesc de ⁎ * ⁎ 5. „Deșteptarea Românieiˮ, poiesie de V. Alecsandri declamată de dl Ioan Luca. 6. „Dulci cântări sburați la țĕrm“, duet poesie de St. Rașian, musică de F. Küchen, cântată de domnii Nicolau Todea și Moișe Mușat. 7. Dușmancele“, poesie de G. Coșbuc, declamată de domnul Nicolau Todea. 8. „In pădure“. cor bărbătesc de Tudor de Flondor. 9. „Cuvênt de închidere“, rostit de președintele reuniunii.

Loterie.

Miercuri în 24 Februariu n. 1894.

Timișóra:	**34**	**55**	**56**	**71**	**44**
Viena:	**53**	**10**	**59**	**29**	**64**

Nr. 76/1894 [27] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Boholț, sĕ escrie conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu din 15 Decembre, 1893 Nr. 7920 concurs, cu terminul preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 80 cr.

Concurenții au a-și asterne petițiunile coucursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai detailate despre starea acestei parochii sĕ pot lua dela oficiul protopresbiteral respectiv.

Agnita, 20 Ianuariu, 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Sabin Piso,
protopresb.

„Silvania“ institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Șimleul-Silvaniei.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Silvania“, societate pe acțiuni în virtutea §-lui 29 din statute se învită la

a VI-a adunare generală ordinară,

care se va tiné în Șimleul-Silvaniei la **21 Martiu 1894 st. n.** înainte de améḑi la 10 óre în localitatea institutului.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Raportul anual al direcțiunei.
2. Raportul comitetului de revisiune asupra computului anual, al bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
3. Stabilirea bilanțului anual și ficsarea dividendelor.
4. Determinarea scopului, spre care este a se întrebuința suma provĕḑută în §§ 99 p. f.
5. Ficsarea prețului marcelor de presență.
6. Alegerea comitetului de revisiune.
7. In conformitate cu §-ul 38 din statute sortarea alor 6 membrii din direcțiune și alegerea altora în locul lor, eventual realegerea acelora.
8. Eventuale propuneri din partea direcțiunei.
9. Esmiterea alor 3 membrii pentru verificarea procesului verbal.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispositiunea §-lui 23 din statute în sensul căruia la adunarea generală au vot numai acei acționari, cari cu cel puțin jumĕtate de an mai înainte sunt trecuți în registrul acționarilor și ca atari cel puțin cu una ḑi înainte de adunarea generală la direcțiunea institutului sau la locuri desemnate prin direcțiune au depus acțiunile sale eventual și documentele de plenipotență. Acțiunile depuse în locuri desemnate prin direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversalul despre depunerea acelora cu una ḑi mai înainte de adunarea generală s'au depus la direcțiunea institutului.

Se notifică *a*) că acționarii, cari subscriind acțiuni din emisiunea II, prețul acelora până la 31 Decembre 1893, l'au plătit întreg, încă au vot la adunarea generală sub condițiunile specificate în § 38.

b) Că pentru depunerea, respective primirea acțiunilor și a documentelor de plenipotență pentru acest an s'au desemnat, respective au fost rugați, institutele „Albina“ în Sibiiu, „Economul“ în Cluș, „Timișana“ în Timișóra, „Capitalul gr. cat. român“ din Oradea-mare și dd. Dr. Nicolau Nichita în Zĕlau, Vasiliu Patcaș în Hotoan și Florian Cocian în Cehul Silvaniei.

Acțiunile, documentele de plenipotență și reversalele despre depunerea acțiunilor la locurile mai sus desemnate sunt a se presenta la institut până la 20 Martiu st. n. 4 óre după améḑi.

Șimleul-Silvaniei, în 6 Februariu, 1894.

[38] 1—1 **Direcțiunea institutului.**

BILANȚUL

institutului de credit și economii, societate pe acțiuni „Silvania“ în Șimleul-Silvaniei, pe anul 1893.

Contul bilanțului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numērariu		2,638.19
Cambii de bancă escomptate . .	591,033.33	
Cambii după detragerea dubióselor de	162.77	590,870 56
Imprumuturi hipotecari . . .		66,150.38
Imprumuturi pe obligațiuni .		37,595.82
Imprumuturi pe amanete . .		915.18
Cont-courent.		45,466.31
Efecte		1,965.87
Realități		9,700.—
Bon în Giro-Conto, și la alte bănci		2,002.23
Mobiliariu . . .	1,017.22	
după amortisare de 10%	101.72	915.50
Interese de rescompt anticipate		1,890.56
Diverse conturi debitóre . .		442.58
		760,553.18

Pasive.		fl. cr.
Capital social 1500 acțiuni à 50 fl. emisiunea I. . .	75,000.—	
Capital social versaminte din emis. II.	44.339.48	119,339.48
Fondul de reservă		24,785.20
Fondul de pensiune		1,772.58
Fondul cultural		337.65
Depuneri pentru fructificare .		302,732.70
Cambii de bancă reescomptate		274,721.68
Interese transitóre anticipate .		11,048.28
Dividende neridicate		330.—
Cont-courent		2,500.—
Diverse conturi creditóre . .		2,352 63
Profit curat		20,632.98
		760.553.18

Contul profitului și perderilor.

Eșite.		fl. cr.
Interese:		
Interese pentru deponeri spre fructificare	16,041.87	
Interese pentru fondul de pensiune .	760.40	
Interese pentru fondul de pensiune .	68.16	
Interese pentru fondul cultural . .	12.96	16,883.39
Spese:		
Spese pentru salare și marce de presență .	5,422.12	
Spese pentru tipărituri, luminat, porto și alte spese . .	3,185.18	8.607.30
Dare:		
Dare directă . . .	2,452.80	
Dare după interese la depuneri	2,095.80	4,548.60
Amortisare:		
din mobiliariu		101.72
Profit curat		20,632.98
		50,773.99

Intrate.		fl. cr.
Interese:		
Interese dela cambii escomptate . .	28,729.22	
Interese dela credite hipotecari . . .	4,833.17	
Interese dela credite pe obligațiuni . .	3,117.85	
Interese dela credite cont-courent . .	3,323.83	
Interese dela credite amanetari . . .	88,60	
Interese dela efecte .	123.96	40,216.63
Provisiuni și tacse		6,610 97
Chirie		67.50
Diverse		2,119.89
Spese de fondare la emisiunea II.		1,759.—
		50,773.99

Șimleul-Silvaniei, 31 Decembre, 1893.

Andreiu Cosma m. p.,
director esecutiv.

Ioan P. Lazar m. p.,
comtpabil.

Membrii direcțiunei:

Artemiu Sarcadi m. p. **Florian Marcuș** m. p. **Dr. Ioan Nichita** m. p. **Ioan Angyal** m. p.
Augustin Marcuș m. p. **Daniel Dellei** m. p. **Augustin Vicaș** m. p.
Vasilie Petcaș m. p. **Teodor Papp** m. p.

Acest bilanț esaminându-se și confrontându-se cu registrele principali și ausiliari ale societății, s'au găsit în consonanță cu acelea și esact.

Șimleul-Silvaniei la 6 Februariu 1894. [39] 1—1

Membrii comitetului de revisiune:

Alimpiu Barboloviciu m. p., președinte.
Demetriu Coroian m. p.
Dr. Cassiu Maniu m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17	↓	Ghiriș	↑	5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42	↓	Carei-mare	↑	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08	↓	Sighișóră	↑	10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58	↓	Arad	↑	9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10	↓	Simeria	↑	10.32	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroșeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu, Joi, 17 Februariu (1 Martiu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Februariu, 1894.

Pe când ómenii sĕ tem, că vor erumpe tulburări în Sêrbia și eventual din aceste va urma vre-un conflict între puteri și de aci vre-un resbel europén; pe când statele vecine cu Sêrbia își asigură frontierele și diarele aduc adi sciri sensaționale, despre mobilisări de trupe, ca mâne sĕ le desmintă și sĕ asigure că în Sêrbia stările sunt de așa, încât de urmări serióse nu avem sĕ ne temem, pe când deci în rĕsăritul Europei primim asigurări de pace, în apus, în Paris, vedem, că s'a incins un adevĕrat resbel, o adevĕrată campanie, între anarchiști, atacatorii societății esistențe și între puterea statului, respective între poliție, ca apĕrătóre a acesteia

In urma esecutării lui Ravachol și Vaillant anarchiștii și-au propus de o parte a resbuna mórtea acestora, ér de altă parte a intimida burghesimea și poliția, a produce în mijlocul societății panică, ca ómenii ordinei de adi sĕ se plece și sĕ adópte de frică doctrinele anarchiste, și o nóuă organisație socială Acțiunea în estindere mai mare s'a început cu bomba lui Henry, în cafeneaua Terminus, după arestarea căruia Parisul a fost năpădit formal de bombe. Prin localuri publice și private, pe strade etc. s'au aflat di de di mulțime de bombe, dintre cari unele au esplodat și rănit mai mulți ómeni, altele au fost duse fără de-a esploda, la poliție cu o trăsură construată anume pentru transportarea de bombe.

In urma acestui atac al anarchistilor, poliția s'a pus în miscare. Mai nainte ea era mai reservată, mai timidă am puté dice, și acésta din causa interpelațiilor, ce sĕ făceau în cameră după vre-o acțiune mai energică a ei contra anarchistilor. Unii deputați interpelau adeseori guvernul, susțiind, că poliția în iperzĕlul ei arestéză ómeni nevinovați.

De când a aruncat Vaillant bomba sa în cameră, deputații nu iau cuvêntul în favorul anarchiștilor și astfel poliția urmăresce cu tótă energia pe anarchiști. Intrégă poliția Parisului e mobilisată și pusă pe picior de resbel, poliștii, detectivi, agenți secreți urmăresc pretutindenea, diua-nóptea pe dușmanii ordinei sociale. Pe di se fac câte dece-dóuedeci de arestări, afară de perchisiții domiciliare, ocuparea birturilor anarchiste etc.

Ceea ce însĕ sĕ scrie prin foi nu este decât un reflecs al operațiilor poliției, pe cari ea de o cam dată le ține în secret. Sĕ dice însĕ, că operațiile ei au fost încununate de succes, căci cei mai însemnați anarchiști, anume aceia cari de la atentatul lui Ravachol încóce au comis atentate, sunt arestați. In Martiu va veni înaintea juriului esplosia din cafeneaua Terminus și sĕ va ținé totodată și un proces monstru anarchistic, când probabil vor fi condamnați mai mulți anarchiști la guillotină.

In vederea acestora și în urma persecuției poliției, anarchiștii, cari mai sunt liberi încă se luptă desperat, cu tóte armele ce le stau la disposiție. Toți martorii, pe cari poliția îi citéză primesc epistole amenințătóre, tot asemenea au căpĕtat amenințări toți procurorii, judii și membrii juriilor Parisului, ér scirile despre bómbele aflate și esplosii, drept resbunare a anarchiștilor sĕ respândesc di de di, producênd frică și îngrigire. Din aceste sĕ vede, că numĕrul anarchiștilor în Paris este fórte mare.

Lupta deci sĕ urméză, o luptă, am puté dice órbă, unde fie-care contéză la nedibăcia dușmanului seu și cércă a-l trage în cursă. De ocamdată va eși statul invingĕtor, dar întrebarea e, că ideile anarchiste nu vor sguduí și temeliile statului?

Sinodul protopresbiteral al tractului Sibiiu.

Marți s'a ținut în sala cea mare a seminariului sinodul paotopresbiteral al tractului Sibiiu participând dintre 36 de membrii 32.

Sinodul a fost deschis prin o frumósă vorbìre a P. O. D. protopresbiter Ioan Papiu, carele pentru prima óră a salutat la începutul noului period pe representanții clerului și poporului din acest protopresbiterat. Acest period, este al IX-lea în viéța nóstră constituțională. Aș voi — dise dl protopresbiter — sĕ ve pot anunța óra apropiată, în carea biserica și credincioșii ei vor serba cu fericire „pacea pre pămênt și bună-voire între ómeni,“ însĕ nori negrii, ce au acoperit orisonul vieții nóstre publice nu-i permit sĕ pĕtrundă în întunerecul, ce ne stă în cale; sperăm însĕ, că D-deul părinților nostri și al nostru, carele i-a pădit și ocrotit pe ei ne va ajuta și noue a feri cu înțelepciune biserica și scólele de primejdii și astfeliu pe credincioșii ei de tóte influințele păgubitóre. Un ném de ómeni de același sânge cuprinde în sine biserica nóstră ortodocsă, elemente streine nu are pe întreg teritoriul ei, cari sĕ ne conturbe pacea și linistea sufletului nostru, se cuvine dar ca noi între noi sĕ fim adevĕrați frați și desbrăcați de ori-ce patimi și interese personale, sĕ lucrăm cu zel și rêvnă în bună armonie pentru binele bisericei și al poporului credincios și atunci va vení cel puțin între fii bisericei nóstre „pacea pe pămênt și bunavoire între ómeni.

In aceste speranțe dulci salută cu dragoste frățéscă sinodul și'l declară de deschis.

S'a făcut apoi verificarea membrilor aleși nefiind nici un protest,

Din raportul general, cetit de dl protopresbiter și în care se face o dare de sémă amĕnunțită din tóte punctele de vedere, se constată, că numĕrul datelor la esibite a fost în anul 1893 de 1310, o sporire cu 39 de numeri, cari tóte au fost resolvite cu finea anului, afară de procesele judecătoresci, cari după natura lor sunt a se resolvi în ședințele scaunului protopresbiteral.

Statul preoțesc se presintă astfeliu; 1 protopresb; 31 parochi; 2 adm. paroch; 3 capelani; — cu capelan mai mult ca anul trecut.

Mișcarea populațiunei: 7074 familii; o scădere de 39 familii. Acésta se reduce la împregiurarea multelor casuri de mórte, dar mai cu sémă la emigrarea din comunele mărginașe. Numĕrul sufletelor este de 27,685 un + de 96; nasceri au fost 1065, un plus de 91; dintre cari bărbați 552, femei 523; cununii 247, un plus de 36; casuri de mórte 839, un plus de 51; căsătorii ilegale sunt 115, un minus de 10; nasceri ilegale 79, un plus de 32. Sciu cetí și scrie 12,838 un plus de 671.

Copii obligați a umbla la scólă arată un sporiu față cu anul trecut de 183 Valórea imobilă și mobilă a scólelor representă suma de 102,917 fl. un plus de 470 fl; învĕțători definitivi au fost 30, provisori 15. Salariile lor represintă suma de 12.091 fl. despre ameliorarea salarielor învĕțătoresci raportul ne dă următoriul tablou:

In sesiunea sinodului din anul trecut s'a fost semnalat pericolul iminent, ce amenință esistența scolelor confesionale din lipsa dotațiunei suficiente. Din numĕrul total de 44 învĕțători 28 avéu o dotațiune mai mult séu mai puțin sub minimul recerut de proiectul — acum lege art. XXVI din 1893. Conform conclusului luat în acest obiec comitetul protopresbiteral convocat pe diua de 30 Aprile a. tr. din lipsa numĕrului cerut nu a putut tracta cestiunea în merit după tóte formele și prefăcându-se în conferințe, a însărcinat pe oficiul protopresbiteral a face tot posibilul pentru ajungerea scopulni țintit prin conclusul luat, adecă ameliorarea salariilor la suma minimală de 300 fl. și despre resultat a raporta la timpul sĕu.

Protopresbiterul amĕsurat conclusului a emis un cerculariu cu data 7 Maiu Nr. 437 în care se provócă comitetele parochiale a se întruni în ședințe sub presidiul protopresbiterului, și astfeliu urmându-se din comună în comună după data acelui cerculariu, s'a ajuns la următoriul resultat:

1. In comuna Boița postul de al treilea învĕțătoriu s'a asigurat asemenea cu celelalte, la 300 fl.

FOIȚA

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Incheiere).

46. Ce e drept norii acoper sórele, — dar nu'l nimicesc nici odată!

47. Ceeace nu poți avea nici odată, și nu trebue sĕ ai, nu ți o face ca trebuință!

48. Ce nu ți a dat pămêntul, aceea pămêntul nu-ți póte lua!

49. Tot spre scopuri bune folosesce talentele tale!

50. Lacrămile tale cele mai ascunse ajung bucuriile cele mai plăcute!

51 Pentru acela, care crede în un Dumnedeu, totul ce sĕ întêmplă, este bine.

52. Omule! tu numai prin virtute și venerațiune dumnedeéscă devii om!

53. Ómenii sunt creați, pentru adevĕr, Dumnedeu și iubire.

54. Cea-ce te face mai voios, mai cu minte, mai nobil — aceea sĕ-ți fie sfânt!

55. La tótă întreprinderea te întrébă: Care este venitul curat?

56. Așteptare sĕ cuvine înțĕleptului, agricultorul aștéptă secerișul!

57. Iubesce cu sinceritate și ardóre pe cel ce te iubesce, dar nu venera pe nime

58. Nimic nu ne strică mai mult, decât fuga de noi înșine!

59. Unde afli pămênt, acolo împrăscie ceva bun pe el.

60. Caută cu voie seriosă și cautarea ta nici odată nu va fi zĕdarnică!

61. Cine voeșce se aibă ce e mai bun, adeseori trĕbue sĕ guste ce e mai reu!

62. In tótă diua învață dela cei ce trăesc a muri, și dela cei ce mor a trăi!

63. Lacrĕmile tale cele mai ascunsĕ sunt cunoscute și plăcute lui Dumnedeu;

64. Invață a te cunósce însuți din greșelile altora, și din ale tale; însĕ mai mult din aceea cum judeci greselile altora!

65. Fi amicilor tei un esemplu și rudeniilor tale binecuvêntare!

66. Fă lucrul cel mai mic și cel mai mare cu voie seriósă, cu iubire și cu vrednicie.

67. Până când nu ai învins nu spune nimic despre luptele tale cele mai ascunse.

68. Când te afli în singurătate adunăți puteri pentru sgomot, în sgomot însă, învață a afla pofta pentru singurătate!

69. Și ceriul cel mai limpede este câte odată acoperit de norii cei negrii!

70. Fă faptă nemuritóre și atunci poți crede în nemurire.

71. Bucuria nici odată nu lipsesce acolo, unde lucru, ordinea și credința au loc

72. Ai făcut ceva bine atunci gustă bucuria binelui făcut!

73. Și cel mai neinsĕmnat dintre ómeni sĕ ține de familia lui Dumnedeu.

74. Iubirea, care nu sacrifică și nu sufere nu este iubire.

75. Cine a dat indurare inimei mele, aceia și de mine sĕ va îndura

76. Dacă putem crede, că esistăm, se ne îndoim vre odată: că vom esista?

77. Dacă nu poți face un lucru mare fă cel mai mic, numai fă'l cu credință.

78. Fi mulțămit cu ce ai, și folosce ce ai cu înțelepciune.

79. Esaminéză totul, păstréză ce e bun, si folosesce ce este adevĕrat.

80. Falsitatea nerușinósă sĕ ne învețe a păstra sinceritatea.

81. Dumnedeu e mai mare ca inima nóstră.

82. Iubirea cât de încet vorbesce, totuș inima o aude.

83. Sufletul virtuții este iubirea, coróna credinței este speranța.

84. Fiecare di aduce putere celui slab, aștépță și tu putere.

85. O de ar fi faptele mele ca vorbele și vorbele ca inima mea.

86. Cine nu scie iubi, acela nu scie trăi între ómeni.

87. Fi în apropiere bun, și în depărtare nu te arĕta reu.

88. Invĕță din lucruri rele lucruri bune, și primesce învĕțătură și dela proști.

89. Dacă ai făcut un lucru bun atunci dăl uitărei și te nisuesce a face și mai bun.

90. Fiecare di este un învĕțător- care ne învață aceea, ce altă di nu ne învață.

2. In comuna Bungard fiind dóuĕ posturi unul cu 120 fl al doilea cu 150 fl. din lipsa totală de mijlóce, dar mai mult în considerarea numĕrului copiilor obligaţi a frecuenta scóla s'a aflat de lipsă reducerea unui post şi asigurarea celuilalt la suma prescrisă de 300 fl.

3. In comuna Cornăţel salariul s'a urcat dela 100 la 250 fl. şi cu începutul anului scolar curent la 300 fl,

4. In Cristian salariul unuia era 258 fl. al celuilalt 226 fl. s'au învoit a urca salariile la câte 300 fl. numai pentru anul scolar curent, în speranţă, că se vor înmuia disposiţiunile aspre în acest obiect.

5. In comuna Gusteriţa dela 200 fl. la 300 fl. o parte din popor s'a arătat renitentă şi s'a cerut întervenţiunea organelor administrative.

6. In comuna Lómnăş-Mândra dela 142 s'au urcat abia la 225 fl. — 150 din materă 75 fl. din filie.

7. In comuna Mohu al unuia dela 260 fl. al celuilalt dela 205 s'au urcat la câte 300 fl. dar cu condiţiunea ca învĕţătorul capelan sĕ abḑică şi postul sĕ se întregéscă, — pentru el se nu aibă valóre conclusul.

8. In Nucet dela 150 fl. s'a urcat la 300 fl. protocolul luat cu învoirea ambelor confesiuni s'au promovat la locurile competente, şi numai după aprobarea din partea consistorielor eparochiale se va puté esecuta, gr. cat. sĕ contribue în poporaţiunea numĕrului sufletelor şi la salariu, şi la susţinerea scólei, caracterul scólei, e gr. or. după maioritate.

9. In Ocna inf. salariul 200 fl.

10. In Ocna sup. al unuia cu 280 şi al celui-cu 155 fiind procesul în curgere cu magistratul, a remas încă pendentă cestiunea.

11. In Poplaca un post fiind dotat numai cu 246 fl. s'a urcat la 300 fl.

12. In Reşinari sunt tóte bine dotate, lipsesce însă încă o putere didactică, pertractările între comuna bisericéscă şi cea politică nu au ajuns la realisarea dorinţei de a sĕ sistemisa postul de al 7-lea învĕţătoriu, se sperăm însă că acésta comuna ca cea mai bine situată, în scurt va resolvi cestiunea în favorul bisericei, respective a învĕţămêntului naţional românesc.

13. In comuna Riusadului ca prediu al Reşinariului încă este în curgere pertractarea cu representanţa comunală din Reşinari, carea s'a provocat a completa suma dela 200 la 300 fl.

14. In Roşia s'a urcat dela 170 la 300 fl şi s'a asigurat din arênḑile pentru locul bisericei acuirat în acest scop, aşa încât nu au lipsă a şi lua refugiu la repartiţie.

15. In Şura mare s'a urcat dela 200 la 300 fl. tot din repartiţie.

16. In Vurpĕr dela 170 abia s'a putut urca la 200 fl. şi acésta urcare numai în casul când s'ar aproba din partea ordinariatelor.

17. In Slimnic dela 158 la 300 fl. cu eschiderea actualului înv.

---

91. Cine gustă binele cu mulţămită, învaţă a suferi şi reul.

92. In tótă ḑiua învaţă prin vorbirea altora a tăcea-

93. Mii de cărări are Domnul deschise spre a te binecuvênta.

94. Când vrei sĕ sameni, dacă nu în timpul sĕmănatului.?

95. Nu fi mândru, dacă faptele tale au învins.

96. In nĕcazul cel mai mare nu ţi împrăscia puterile tânguindute.

97. Ce nu ţi a dat lumea, aceea lmeau nu-ţi póte lua.

98. Cine nu nisuesce spre înaintare, acela nu sĕ ia pe sine în serios.

99. Ḑilele pline de nĕcasuri ne învaţă a gusta ḑilele de bucurie.

100. Ai făcut un lucru bun, atunci laudă pe Dumneḑeu care te a învrednicit a face acest lucru.

18. In fine Turnişor dela 200 s'a urcat la 300 fl.

Nu s'a putut urca cu nimica salariile din următórele comune.

1. Sadu pentru actualii învĕţători Barbu cu 208 fl. şi Hàuş cu 264 fl. până ce vor fi în serviţiu, îndată ce vor fi vacante posturile pentru tóte trei vor asigura câte 300 fl.

2. Rusi dela 144 fl. n'au voit sĕ urce nimic, nici după repeţite încercări.

3. Şelimbĕr tot asemenea de la 123 fl.

4. In Tălmăcel fiind numai un post cu 300, celelalte douĕ unul cu 175 fl. şi altul cu 100 fl. nici decum nu s'a putut capacita a le urca.

5. In comuna Veseud s'au încercat înzadar, ba preotul deacolo nici nu mai respunde la recercările oficiose, am aflat însĕ că nici învĕţătoriu nu au de present; salariul e un bagatel de vro 100 fl. din repartiţie.

Referitoriu la afacerile economice epitropesci se raportéză, că aprópe în tóte comunele sunt în curent cu esceptiunea comunelor: Lómneş-Mândra Stenea şi Ruşi.

Raportul mai amintesce şi alte date interesante despre viitórea scólă centrală spre care scop se va instituí un comitet central, care va administra numitului comitet suma de 229 fl. 50 cr. care a fost depusă la „Albina“, dotaţiunea de 200 fl. facută dl A. Lebu şi suma de 900 fl. votată de universitatea săséscă la iniţiativa d-lui P. Cosma.

Sinodul primesce raportul şi la propunerea dlui P. Cosma ia cu însufleţire act de mulţămire pentru stăruinţa dlui protopresbiter întru ameliorarea salarielor. Hotăresce la propunerea păr. Petrişor ca pe viitoriu sĕ se facă o dare de sémă despre pensiunile preoţilor; la propunerea păr. Goga raportul sĕ va tipărí şi sĕ va impărţí membrilor înainte de sinod; membrii sinodului la prop. dlui P. Cosma, sĕ fie insciinţaţi înainte de sinod în ce cerc sunt aleşi. La prop. dlui Mateiu Voileanu se apróbă raţiociniul şi se votéză bugetul.

Fĕcêndu-se apoi reconstituirea corporaţiunilor pe noul period şi alegându-se după nouele disposiţiuni şi membrii suplenţi în comitet, preşeḑintele protopresbiter mulţămesce membrilor sinodali pentru interesul, ce l'au dovedit şi declară şedinţa de încheiată.

Impresiunile, ce s'au putut duce dela acest sinod, sunt din cele mai favorabile!

Proces de agitare.

De pe Valea Gurghiului,
13 Faur, 1894.

Stimate Dle Redactor!

Amĕsurat îndatorirei la care m'am deobligat, de a vĕ informa, despre cursul pertractărei finale a infamului proces, pentru agitare contra naţiunei magiare, pus la cale pe basa denunţărei false a notariului George Tirnovean din Urişiul superior, contra Demetriu Lupu învĕţător gr. ort. Zacharia Lupu paroch gr. ort şi Dumitru Lupu proprietariu din G Hodac, precum şi contra lui Isidor Suceava învĕţător gr. ort. Ioan Cofariu înv. gr. ort. Iuliu Mare înv. gr. cat. şi Nesstor Sucéva proprietar din Ibănesci apoi Ioan Mera înv. gr. cat. şi Nicolae Şara not. subst. din Gurghiu, subscrisul viu a ve comunica următórele: Sâmbată în 5/17 Februarie a. c. la 8 óre a. m. s'au presentat la tribunalul din Murĕş-Oşorheiu toţi acusaţii supra scrişi în numĕr de 9, carii au avut de apĕrător pe dl Mateiu Pop Grideanul, precum şi martorii Alecsandru Têrnovean paroch gr. cat. în Hodac, Mösz Andreas hotelier în Gurghiu, Fábián Jozsef şi Szabó Jozsef proprietariu din Gurghiu, cei dintâiu citaţi în urma rugărei acusaţilor, apoi s'au presentat şi martorii îngreunători: George Têrnovean not. cerc. în Urişiul superior, socrul acestuia Nicolae Manţa not. în Ibaneşti şi Matheiu Têrnovean jude com în Ibaneşti fratele celui de întâiu. Tribunalul compus din *a*) domnii Bokor Károly jude de tribunal ca preşedinte, *b*) domni Horváth Mihály şi Lokodi Géza judi de tribunal ca judi *c*) On. domn Fărcăşan ca notariu şi Gyárfási Lajos ca procuror reg. carele informându-se, că toţi acusaţii şi martorii cu esepţiunea martorului Dumitru Dumbrava din Orşova, sunt presenţi, decide ducerea îndeplinire a pertractărei şi astfel ½ 9 óre a. m. sĕ începe pertractarea chemându-sĕ în sală, unul câte unul, mai întâiu acusaţii şi apoi martorii, spre fasionare, rĕmănând după fasiune, fiecare acusat şi martor în sală.

Până la 1 óră p. m, abia s'au putut asculta acusaţii şi denunţiantul, notariul George Têrnovean carele din urmă intrând în sală şi luându-şi o ţinută încreḑută s'a făcut atent din partea presidiului, că sĕ află înaintea tribunalului şi astfel sĕ sĕ pórte cuviincios, cărei observări notariul numit a aflat cu cale a respunde, că aşa-i datina lui, şi atrăgându-i-sĕ atenţiunea ca sĕ ia séma sĕ fasioneze adevĕrul, pentru că în sensul legilor, dovedindu-se că vre-un martor a fasionat şi depus jurĕmênt fals unul ca acela sĕ pedepsesce cu arest până la 5 ani. Acésta l'a adus pe notariul amintit în confusiune aflându-se între Scila şi Caribde, adecă de o parte trebuia sĕ ţină cont de cele fasionate la învestigarea primă, cu care ocasiune a depus jurĕmênt, ér' de altă parte fasionând adevĕrul va sĕ rĕmână cu acusa pe jos.

Urmarea a fost, că fasiunea de acum nu a consunat cu fasiunea dela investigarea primă Ce e drept şi acum a fasionat, că acusaţii au ţinut toasturi (vorbiri) şi-au cântat poesii antimagiare, finind totdeuna cu cuvintele: jos cu magiarii magiaroni, se-i omorim, sĕ curăţim ţéra de magiari şi altele.

Preşedntele întrébă pe denunţant, cari acusaţi au ţinut toasturi cu înţĕlesul de mai sus, ér acesta numind arată pe Lupu Dumitru învĕţătoriu. Mera Ioan, Isidor Suceava şi Mare Iuliu spunênd că tot acestia au cântat şi poesiile: Deştéptăte române şi Aḑi e ḑi cu sóre, schimbând şi falsificând tecstul original în poesia „Deştéptăte române“ în loc de barbarii de tirani cântând: tâlharii de magiari magiaroni ér în poesia „Aḑi e ḑi cu sóre“ în loc de: hai sĕ curăţim grădina de pari şi ţéra de tălhari, au schimbat „hai sĕ curăţim grădina de pari şi ţéra de tălharii de magiaronii de magiari“. Reflectându i-se denunţantului, că cum de numai numiţii acusaţi au sciut sĕ cânte cu tecstul schimbat? şi cântând toţi acusaţii, cum de a putut sĕ deosĕbéscă numai pe acesti patru acusaţi că au cântat modificând tecstul poesiilor după cum susţine dînsul? Numitul susţine şi acum că lui aşa i sĕ pare, că numai acestia au falsificat cântările. Procurorul i mai atrage atenţiunea, că poesiile amintite nu s'a putut schimba, după cum susţine dênsul, din causă că nu dau rìthmul şi cadenţa încât sĕ se pótă cânta conform recerinţelor poetice. Afară de acésta sĕ atrage atenţiunea, că fasiunea de acum contraḑice celei depuse la învestigare, atât cu privire la cuvintele falsificate, ce susţine, că le-a cântat acusaţii, cât şi la numĕrul acusaţilor învinuiţi în acésta causă. La acésta el susţine din nou fasiunea de acum.

Fiind timpul înaintat adecă o óră p. m. presidiul punêndu-se în conţelegere cu juḑii, decid ca sĕ se suspindă pertractarea până la trei óre p. m. Apĕrătorul acusaţilor însĕ, avênd în vedere, că prin suspinderea pertractărei martorii pot sĕ se pună în conţelegere, e de părere că barem martorii Matheiu Tirnovean şi Neculae Manţa sĕ se asculte înainte de a sĕ suspinde pertractarea. Preşedintele reflectându-i, că adevĕrul va eşi la lumină, ori sĕ vor întâlni martorii ori ba, suspinde pertractarea până la 3 óre p. m

La acest termin sĕ continuă pertractarea punêndui-sĕ notariului George Tirnovan întrebarea: că ce rĕspunde la împregiurarea, că însu şi fratele acestuia preotul Alesandru Ternovean a susţinut la investigarea primă că întréga acusa e falsă şi că însusi el George Tirnovan a fost provocatorul neînţelegerei întêmplate între dînsul şi unii acusaţi. Desnumitul notariu respunde, că cele fasionate de fratele dînsului, preotul Alesandru Ternovean sunt neadevĕrate.

Urméză ascultarea martorului Matheiu Tirnovean, care nu şi aduce aminte, că vreunul din acusaţi sĕ fi ţinut toast, dar apoi fasionéză, că s'a cântat poesii române, în cari au auḑit pronunţindu-se: măgarii de magiari, precum şi aceea că unii din acusaţi i-au ḑis fratelui sĕu George, că acesta e magiaron şi morariu.

Martorul Neculae Manţa punêndu i-se în vedere pedépsa provenită din depunerea jurămêntului fals, fasionéză în câtva ca ginerele sĕu George Tirnovan, însĕ cu alte cuvinte.

Chiămându se în sala de pertractare martorul Alesandru Ternavean preot gr. cat. susţine şi acum fasiunea dela investigarea primă, anume: Toasturi n'a ţinut nici unul dintre acusaţi în locul şi datul de sub întrebare. Acusaţii au cântat poesiile „Deştéptăt române:“ „Aḑi e ḑi cu sóre“ şi alele cu tecstul original dar nici decum schimbate în tecst. Neinţĕlegerea ce s'a ivit cu aceea ocasiune între notariul Genrge Tirnavean fratele dînsului şi învĕţătorii Ioan Mera şi Isidor Suceava a provocat-o însuşi fratele dînsului George Tirnavean notariul, ceea ce regretă, că e silit sĕ fasioneze în contra fratelui sĕu, fiind purul adevĕr.

Tot astfel fasionéză martorul Mősz Andreas. Martorii Fábián Iózsef din Gurghiu întăresc fasiunile preotului Alesandru Ternavean şi Mősz Andreas atâta însĕ numai încât au fost de faţă şi au priceput limba română, Acesti martori sĕ dechiară că cu aceea ocasiune n'au auḑit nici o vorbire agitatóre în contra magiarilor.

Acestea împlinite juriul se consultă asupra întrebărei, că fasiunile căror martori sĕ fie luate în sémă şi întărite prin jurămênt, spre care scop presidiul invită pre juḑi şi pe notariu a sĕ retrage în sala laterală. La reîntórcere presidiul enunţă, că avênd în vedere că Tirnován George, Tirnován Mathein şi Manţa Neculae au depus jurămîntul cu ocasiunea investigărei, nu află consult a cere jurămîntul celoralalţi martori.

Acum urméză cetirea adeverinţelor de de avere şi moralitate a acusaţilor. După acestea procurorul basêudu-sĕ pe fasiunile martorilor Tirnován George, Tirnován Mathei şi Manţa Neculae, carii au susţinut, că Lupu Dumitru învĕţător, Ioan Mera învĕţător şi Suceava Isidor au ţinut toaste cari sĕ finiau cu „jos cu magiarii!“ au cântat unele poesii falsificând tecstul original prin unele espresiuni, ca: tâlharii de magiari,“ „sĕ curăţim ţara de magiari“ „sĕ-i omorim“ etc. cere că acesti trei învĕţători sĕ fie pedepsiţi cu câte 100 fl fl. v. a. în bani şi până la doi ani închisóre de stat — ér acusa contra: Lupu Zacharia paroch gr. ort. Lupu Dumitru a popi, Cofariu Ioan învĕţător, Mare Iuliu învĕţător, Nestor Sucéva proprietariu şi Şara Nicolae notariu supl. o retrage dovedindu sĕ acesti acusaţi de nevinovaţi.

După acésta sĕ scólă apĕrătorul acusaţilor dl Mathei Pop Gridianul şi prin o vorbire clară, basându-se pe acte, documentéză *a*) că acusa contra clienţilor sei e o scornitură, de óre-ce însu-şi főszolgabirĕul Reghinului de jos Kőrősy Albert, care a aşternut denunţarea lui George Têrnovean prin o scriptă oficiósă adresată tribunalului din Oşorheiu, declină dela sine spesele ce ar fi împreunaţe cu acest proces, la cas sĕ nu sĕ pótă dovedì acusaţii ca agitatori";

b) Avênd în vedere că George Têrnovean e un om, carele precum sĕ vede îşi ţine de merit a însinua inteleginţa română stăpânirei, ca agitatori în contra naţiunei magiare, chiar' şi pre nedreptul, esemplu avem pe preotul din Urişiul de jos Simeon Crainic, asupra căruia a jurat însuşi şi a pus şi pre alţii sĕ jóre, cari jurăminte, luându-le on tribunal din Oşorheiu de adevĕrate, preotul acum numit a fost judecat la închisóre şi pedépsă în bani, de cari abia a putut scăpa în urma recursului înaintat tablei tot din M. Oşorheiu, carea luând la esaminare tóte fasiunile martorilor le-a judecat pre acestea de neadevĕrate;

c) Avênd în vedere, că martorul Têrnovean Mathei insuşi s'a esprimat în o şedinţă a comitetului comunal din Ibănesci, că a jura strêmb nu e pĕcat, numai sĕ scoţi pe om dela nevoiă; după cum documentéză adeverinţa dată de 4 membrii ai comitetului din Ibănesci arĕtată tribunalului.

d) Avênd în vedere că martorul Manţa Nicolae precum îl vedeţi e un om încât nu e în stare a lucra şi a fasiona contra ginerelui seu Têrnovean George, ca sĕ nu ḑic altceva mai mult.

Rógă on tribunal sĕ nu ia în considerare fasiunile lui Têrnovean George, Têrnovean Matei şi Manţa Niculae şi pe basa fasiunilor martorilor Alecsandru Târnăvean, Mösz Andreas, Fábián József, Szabó József şi a fasiunei lui Dumbravă Dumitru sĕ absólve de acéstă acusă pe toţi acusaţii.

După acestea a urmat confrontarea martorilor între sine şi apoi a martorilor îngreunători cu acusaţii Demetriu Lupu, Ioan Mera şi Isidor Suceava învĕţători.

Acestea împlinite la 9 óre séra tribunalul se retrage în sala laterală spre esaminarea tuturor fasiunilor şi spre aducerea sentinţei. La 9½ óre preşedintele urmat de juḑi şi notariu întră în sala de pertractare şi anunţă sentinţa, prin care toţi acusaţii sĕ absólvă de acusa ridicată contra dênşilor, pentru agitare, contra naţiunei magiare.

Şi acésta basată pe motivele:

a) că fasiunile martorilor îngreunători diferesc între sine precum şi de fasiunile depuse cu ocasiunea investigărei prime;

b) fasiunile martorilor Alecsandru Têrnăvean, Mösz Andreas, Dumbravă Dumitru şi chiar şi a lui Fábián Jozsef şi Szabó Jozsef sunt conforme cu ale acusaţilor, cari adeveresc, că acusa ridicată contra acusaţilor, pentru agitare contra naţiunei magiare nu e adevĕrată

Finindu se acestea presidiul sĕ adreséză către acusaţi, că mulţămiţi sunt cu sentinţa? Acusaţii declară, că sunt mulţămiţi. După acestea sĕ adreséză către notariul George Têrnovean, acesta încă se declară, că e mulţămit. Procurorul însĕ însinuă recurs contra absolvărei învĕţătorilor Lupu Demetriu, Mera Ioan şi Suceava Isidor Cu aceste preşedintele anunţă de încheiată pertractarea finală. Astfeliu martorii îngreunători au rĕmas aşa ḑicênd ploaţi şi ruşinaţi. Chiar pe unii din publicul magiar îi auḑiai: „le póte fi ruşine acestor martori, cari s'au ridicat asupra némului lor cu astfeliu de acuse, precum se vede neadevĕrate" şi altele de feliul acesta. Părăsind sala tribunalului la 10 óre sara, toţi acusaţii şi martorii afară de de cei doi notari şi judele din Ibănesci sĕ aflară însoţiţi de unii auditori la o masă plină de veseliă, mulţămind lui Dḑeu că dreptatea a învins, ér minciuna şi dorul de resbunare a trebuit sĕ remână ruşinat. Ce e drept şi George Têrnovean, Mathei Têrnovean şi socrul celui dintâiu Nicolae Manţa erau într'un cuartir cu ceialalţi şi cât de frumos le-ar fi stat sĕ fi fost cu toţii la o masă şi sĕ nu fi fost siliţi a se retrage în o odae separată, unde vĕḑêndu se separaţi au inceput în butul acusaţilor a cânta romănesce, insultând poesia „Deşteptă-te române". Se vede că i-a mustrat consciinţa, de cumva mai au consciinţă. D-ḑeu le erte acusa ce a fost pornit-o asupra sângelui lor.

Noutăţi.

Concertul d-sórei Leontina Gärtner (Grădinar) care va avé loc Duminecă în 20 Februariu (4 Martiu) în sala dela „Musikverein", cu binevoitorul concurs al d-şórei Bertha de Riesenberger, a d-şórei Marie de Soos şi al domnului pianist Victor de Heldenberg are următorul program: 1 Haydn I. Concert. 2. a) Iensen A.: Klinge, klinge mein Pandero; b) Meyer-Hellmund E.: Mein Liebchen; c) Gastaldon S.: Musica Proibita. 3 Schytte L.: Pantomimes, pour piano. 4. a) Schumann R.: Adagio; b) Popper D.: Tarantelle. 5. a) Brahms I.: Weit über das Feld; b) Moskowski M.: Schlaflied; c) Brams I.: Zigeunerlieder. 6. a) Schubert F: Du bist die Ruh; b) Schumann R.: Träumerei; c) Popper D.: Spinnlied.

⁂

O surprindere pentru diecesa oradană. Cetim în „Familia": Ministrul r. ung. de culte a făcut diecesei gr. c. române de Oradea-mare o mare surprindere de anul nou A sistat subsidiul ce i se da din fondul religionar pentru ajutorarea seminariului gr. c. de băeţi din Oradea-mare, pentru. întreţinerea clericilor diecesani la diverse linstitute şi pentru plata notarului consistori al. Şi ca surprinderea să fie şi mai marenici n'a avisat oficiul diecesan, ci acesta a, aflat numai când în luna lui Ianariu s'a presentat cuitele la oficiul de contribuţiune, că acesta nu le mai plătesce. Subsidiul sistat se urcă peste 10,000 de florini.

⁂

Carte românéscă oprită. Ministrul unguresc de culte a oprit pentru tóte scólele din ţéră întrebuinţarea cărţii de învĕţămênt: Istoria Ungariei şi Elemente din istoria generală, pentru şcólele poporale, de Dr. Nicolau Popu, sub cuvênt că ar conţiné date false (??) în ceea ce privesce istoria şi dreptul public.

⁂

Români cari sĕ magiariséză. Sub acest titlu scrie „Budapesti Hirlap" că romănii gr.cat. din Sân-Mihaiul de câmpie trec la magiarism. „Corespondentul nostru ne comunică din Sân-Mihaiul de Câmpie, comitatul Solnoc-Dobêca, scirea îmbucurătóre, scrie ea, că mare parte din locuitorii de acolo sĕ magiariséză. Locuitorii îşi lapĕdă legea gr. catolică şi trec la cea calvină, care o numesc unguréscă. In ultimele 4 sĕptĕmâni, 36 de locuitori români s'au făcut reformaţi, între ei şi proprietarul de păment Nicolau Angyal (Anghel), fiiul fostului protopop greco-catolic, care ş -s dat o parte din casă celor convertiţi ca localitate de rugăciune etc. Vor fi câţiva nemeşuţi slabi de înger!

⁂

Svetozar Hurban. In hotelul „Europe" din Budapesta s'a dat din partea tinerimei slovace un banchet în onórea lui Svetozar Hurban-Vajanski, care fu liberat de curênd din închisórea de stat dela Seghedin. La acel banchet au mai luat parte studenţii universitari români, sêrbi şi croaţi. Studenţii universitari din Viena au felicitat luptătoriul slovacilor prin o telegramă.

⁂

Prigonirea studenţilor slovaci. Senatul disciplinar din Kesmark a eliminat din şirul elevilor institutului gimnasial pe mai mulţi studenţi slovaci pentru-că nutresc spirit panslavist şi astfel au comis o crimă analogă cu înalta tradare. Societatea lor s'a închis.

⁂

Alianţa israelită. „Românul" scrie: Suntem positiv informaţi, că alianţa universală israelită, impusă de evreii din Ungaria pregătesce o mare mişcare în contra românilor din regat. Evreii pretind, că cu ce drept protestăm noi contra apĕsărilor la cari sunt supuşi românii de peste munţi din partea ungurilor, când ţinem la noi în stare de heloţi mai multe sute de mii de coreligionari de ai lor. Am vrea sĕ mai vedem şi asta.

⁂

Studenţii macedo-români din Bucuresci şi sultanul. Cu ocasiunea aniversărei nascerii M. Sale sultanului, studenţii macedo-români din capitală constituiţi de mult in societate au ţinut a trimite prin legaţiunea otomană o adresă de felicitare M. Sale sultanului.

Adresa a fost remisă Exc. Sale Semşedim-Bei ambasadorul curţei otomane din Bucuresci.

Delegaţiunea a fost primită fórte bine; Exc. Sa Şemşedin- Bei a asigurat-o de bună voinţă şi de deosebita solicitudine ce M. Sultanul pórtă tinerimei studióse macedo române.

⁂

Cassarea aprobării cărţilor de scólă. In adunarea din sĕptămâna acésta a consiliului de instrucţiune publibă unguresc va veni la desbatere cestiunea cassărei censurei oficiale a cărţilor de scólă. Se crede, că mulţi dintre membrii consiliului vor fi pe lângă cassarea aprobări; scrie „M. Hirlap.

⁂

Mórtă la aparenţă. Din comuna Chesinţ se scrie, că Duminecă trecută a murit acolo Saveta Gera fiica de 19 ani a economului P. Gera după o bólă de trei ḑile. După ce s'au făcut tóte pregătirile de lipsă şi era sĕ o ducă la mormênt, écă Saveta deschide ochii şi caută uimită la mulţimea adunată. O parte dintre óspeţi a luat-o spăimêntată la fugă; partea cealaltă de ómeni, mai deşteptă, nu se înfioră ci asteptă până venì medicul sĕ esplice întêmplarea- Biata fată adecă suferi de două ḑile de nisce sgârciuri grósnice şi acéstă bólă o trânti într'o letargiă, ce sĕmĕna morţii. De şi fata bolnavă nu s'a vindecat încă de tot, totuşi se speră a-i mântui viéţa. Casul a provocat mare sensaţiune în ţinutul întreg.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

In legătură cu munţii Ţerei Bârsei şi mai departe spre rĕsărit dela ei, sĕ rămuresc munţii Buzeului, în colţul de méḑăḑi rĕsărit al ţĕrii nóstre. Piscul lor cel mai însĕmnat este Ciucaşul, la graniţa ţerei, avênd o înălţime de 1958 m. De pe vêrful lui avem o privire încântătóre asupra împrejurimii apropiate şi depărtate. Spre apus ni se înfăţişéză Piatra-Mare, dincolo de pasul Şanţului, apoi partea de méḑănópte a şesului Ţerii-Bârsei, cu munţii ce l încunjóră; spre méḑăḑi vedem rămurindu-se spre şesul Romăniei şiruri de munţi şi văi, dintre cari cea mai frumósă ni se arată valea Teléjenului. In apropiere sĕ înalţă pe partea acésta mai multe stânci, în formă de stâlpi uriaşi, numite Tigăile, ér spre resărit, tot în apropiere, vedem un frumos părete alb de stâncă, cu numele Piatra de lapte, apoi în depărtare sĕ înalţă, dela méḑăḑi spre méḑănópte, munţii Breţcului. La pólele acestor munţi sĕ estinde frumosul şes al Treiscaunelor, împrejmuit la méḑănópte de munţii Treiscaunelor şi ai Baraoltului, cari îl despart de platourile Ciucului. Prin munţii Buzeului străbate din Ardél in România pasul Buzĕului, u lat de rîul de asemenea numire.

Rîul Buzeului, după cursul sĕu forméză dóue pasuri. El isvoresce înspre graniţă şi se îndréptă întâi spre lăuntrul ţĕrii, dar la Intorsura Buzĕului îşi schimbă direcţiunea spre méḑăḑi, trecênd astfel în România. Cursul lui deci în Ardél are forma unui V întors cu unghiul ascuţit spre internul ţerii, formând astfel cele dóue pasuri, unul dela Intorsura Buzĕului în sus şi celalalt dela acest sat în jos. Cel dintâi a servit şi servesce de cale principală de comunicaţiune; pe aici au năvălit la noi în ţéră odinióră cetele sĕlbatice de tătari şi turci, despre ce ne amintesc multele rĕmăşiţe de întărituri, locuri de tabere turcesci etc. ce le găsim pe valea lui. In ţinutul isvórelor Buzeului sĕ află apoi piscurile Tătar Mic şi Tătar Mare, numele cărora este o reminiscenţă de pe timpul năvălirii tătarilor. Aici sĕ află dinjos de isvor vama pasului, cu impregiurime încântătóre, ér în apropiere, în o mică vale laterală un frumos isvor încrustător, cu cascade, numit „Urlătórea". Apa forméză cascade mai mici şi mai mari, preste mai multe terase şi resfirate printre stâncile, formate de sedimentele văróse ale ei; stâncile sunt împodobite cu muschiu şi alte plante, printre cari se resfrâng razele de apă cu sgomot în mii de picături, presentându-ne un tablou pitoresc admirabil.

Dela Intersura Buzĕului în jos rîul curge prin o vale pădurósă şi romantică. Ea în unele locuri este aşa de strîmtă, încât e cuprinsă întrégă de rîu şi drumul, care merge alături a trebuit sĕ se taie în păretele de stânci, cari sĕ nalţă de ambele laturii mediat din alvie, ér în alte locuri s'a făcut în apă iezătură de bolovani pentru cale. Calea înspre graniţă sĕ nalţă mereu după natura locului, aşa că pe la muntele Zimbru, în apropierea graniţei, rîul curge în o adâncime de vre o 100 m. la piciórele nóstre.

Pe rîul Buzeu sĕ află aşeḑate trei comune, Buzaiele, cu locuitori români; pe rîu în sus, în pas, sĕ află Vama Buzĕului; la încovoiătura rîului unde sĕ estinde un mic podeiu, este Intorsura Buzĕului şi ceva mai la vale comuna Sita-Buzĕu. Locuitorii lor sĕ ocupă cu negustoria de lemne şi cu economia de câmp, cultivând mai cu samă păpuşoiul, care le forméză nutremêntul principal. Clima pe valea Buzĕului e cam aspră, dar cu tóte aceste priesce păpuşoiului.

Dela pasul Buzĕului spre rĕsărit munţii Carpaţi îşi shimbă direcţiunea lor dela apus spre rĕsărit; formând în colţul de mèḑăḑi-rĕsărit al Ardélului o puternică cotitură, în forma unui arc, ei sĕ îndréptă spre méḑănópte, ţinênd acésta direcţie până în celalalt colţ, de méḑănópte-resărit al ţĕrii, unde sĕ sfîrşesc cu munţii Rodnei. Acest şir de munţi, alcătuit din mai multe grupe însĕmnate, desparte spre rĕsărit ţara nóstră de partea României, numită Moldova

Grupa lor aşeḑată mai spre sud o forméză munţii Breţcului, cari sĕ estind din colţul ţĕrii spre méḑănópte până dincolo pe pasul Oituzului. Piscurile lor mai însĕmnate sunt Cilianoş Lacoţ, Muşatu, ş. a.

(Va urma.)

Bibliografic.

„*Transilvania*", fóia Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura puporului român. Nr. 2 Anul XXV a apărut pe luna lui Februariu 1894 cu următoriul:

Sumariu:

Apa de beut, disertaţiune de Simeon Stoica. — Dare de sémă a comisiunei esmise pentru esaminarea roportului general al comitetului Asociaţiunei şi a eventualelor propuneri. — Din Cronica Lunară. — Fondul „George Bariţiu". — Procese Verbale, ale comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, luate în şedinţele dela 16 Septembre, 5 Octobre, 9 Novembre şi 21 Decembre 1893 — Rectificare. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane, 1894.

— „*Romänische Jahrbücher*" Nr. 1. Anul X, a apărut pe luna lui Ianuariu cu următoriul

Cuprins;

Versöhnungs-Symptome von Alex. Mocsonyi. — Reaction. — Landeskunde der Bucovina von R. F. Kaindl. — Die román. Universität in Bucuresci. — Rundschau: Ein neues romänisches Tagblatt. — Pressfreiheit in Siebenbürgen. — Aus dem Gefängnisse. — Die deutsche Presse und die romänische Frage. Timişóra 1894.

Nr. 166/1893 [44] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a treia (III) Homorod joseni, tractul protopresbiteral Geoagiu II, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele anuale împreunate cu acest post sunt de fl. 402 20 cr. —

Competenţii sunt rugaţi a-şi înainta cererile de concurs instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu în terminul susindicat, de unde pot primi şi informaţiuni mai detaiate privitóre la parochia vacantă.

Secărêmb-Nagyag 15 Maiu 1893.

Oficiul protopresb. gr. orient al tractului Geoagiu II, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso sen.,
protopresb.

Nr. 188/1893 [41] 1—3

CONCURS

In urma concursului escris în sensul graţiósei resoluţiuni ddto. 10 Sept. 1893 Nr. 5543 B. pentru întregirea parochiei de a III clasă din comuna Rusciorı, ne ivindu-se nici un concurent, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 346 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au aşi asterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis adresate sinodului parochial şi instruite cu documentele recerute de regulamentele bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial. —

Sibiiu 1 Februariu 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 123/1894 [42] 1=3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch vacant în parochia Booz cu filia Gros. din ptotopresbiteratul tractului Haţeg, pe basa părintescii resoluţiuni consistoriale din 28 Decembre a. tr. Nr. 8438. B. — prin acésta sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele anuali împreunate cu acest post sunt: 222 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne petiţiunile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul provocat.

Oficiul protopresbiteral gr orient. al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv. —

Petroşeni la 4 Februariu 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr 101/1894 [43] 1—3

EDICT.

Iosif Ioachim Fulea gr or. din comuna Reheu, carele de 6 ani de ḑile şi-a părăsit cu necredinţă fără ca sĕ se scie locul ubicaţiunei, legitima soţie Elena Ioan Iosif Dancea tot din Reheu, sĕ citéză prin acest edict că în termin de şese luni de ḑile de la prima publicare, negreşit sĕ se presentese 'naintea subsemnatului scaun protopresbiteral, căci la din contra procesul intentat de sus numita s'a soţie sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sebeş în 28 Ianuarie 1894.

Scaunul protopresbiteral gr. or. ca for matrimonial de prima instanţă. —

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Subscrisul îmi iau voie a aduce la cunoscinţa onoratului public, că am deschis

ATELIERUL MEU DE CROITORIE

Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 8.

şi că efectuesc tot felul de **lucrări** de **croitorie** precum şi **reparaturi** cu preţuri convenabile.

Rog deci pe onoratul public sĕ binevoiéscă a mi da binevoitorul seu sprigin.

Cu distinsă stimă

Zacharie Voileanu,
măiestru-croitor.

[40] 1—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren accele-rat				Tren accele-rat	Tren acce-lerat	Tren de per-sóne	Tren accele-rat.	Tren de per-sóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de per-sóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	acce-lerat	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	159				4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren micst				Tren micst	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	1.40	5.59	—	–
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕ a inf.		4.01	4.37	—	—	—
–	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne				Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
–	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de per-sóne	Tren acce-lerat	Tren de per-sóne	Tren mixt				Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Orient. Espres	Tren accele-rat	Tren de per-sóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
–	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
–	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	–	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6.65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	–

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesne.

Nr. 20 Sibiiu, Sâmbătă, 19 Februariu (3 Martiu) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cine cualifică pe învěţătorii români confesionali?

Étă o întrebare, carea la prima vedere ni s'ar parea fórte naivă, dar carea în împregiurările anormali, în cari trăesce scóla română preste tot devine fórte seriósă, încât numai cu greu poţi sě afli un respuns. Góna pornită asupra învěţătorilor nostri — góna ce sémênă mult cu gónele pornite de împěraţii romani asupra creştinilor în primii seculi ai creştinismului, vrênd nevrênd ne forţéză sě ne punem întrebarea, óre cine cualifică pre învěţătorii români confesionali? Şi încă mai mult trebue sě ne întrebăm: óre codrul de pâne, carele cu sudóre cruntă 'l câştigi pentru familie, 'l vei mai ávé şi mâne, ori vei fi aruncat pre stradă cu muiere si copii ca apoi cu braţele sě-ţi câştigi, cu ce sě trăesci? Cestiunea a devenit îngrigitóre în faţa faptelor crude, ce ḑi de ḑi se succed. Sunt óre organele nóstre bisericesci consistoriale eparchiale-române, cari cu cualifică pre învěţătorii nostri? Am risca, dacă am ḑice, că ele.

Inspectorul regesc de scólă, e present la esamen, şi când e vorbă la eliberarea dimplómei de învěţător e destul, ca dênsul sě refuse subscrierea — sub pretecst că respectivul nu scie perfect limba magiară, sau că nu i-a respuns după placul dênsului — şi sermanul învěţător nu póte obţiné diploma. Ba, mai mult, în unele diecese române îngerinţa inspectorului de scólă regesc a mers mai departe pretinḑênd a respunde învěţătorii din mai multe studii în limba magiară. Abusul de lege e evident. El devine îngrozitoriu. Comisiunile de esaminare delegate din partea consistorială sunt aduse în cea mai dificilă situaţiune.

Dar în urmă pre lângă tóte şicănările o mulţime de tineri an de an obţin dimplomele de învěţători prověḑute cu subscrierea inspectorului regesc de scóle, ce a fost present la depunerea esamenului. Şi óre e sigur acum învěţătorul de postul seu? Nu, şi éră nu!

Un ucas al vice-comitelui din comitatul românesc Solnoc-Dobâca ne dovedesce de ajuns aserţiunea acésta Comisiunea administrativă a numitului comitat prin o scrisóre din 15 Ianuariu a. c. Nr. 1444 ridică din oficiu nu mai puţin decât 56 învěţători români — dintre cari mulţi proveḑuţi cu diplome din 1891 şi din 1892.

Terminul ridicărei din posturi e defipt cu 15 Octobre 1894, fiind că până atunci nu se pot afla alţi indiviḑi cualificaţi.

Va se ḑică, până atunci sunt toleraţi din milă, mai mult, din silă.

Ei bine! La ce mai folosesc dară diplomele subscrise de inspectorii regesci, dacă ele pot fi cassate, când voiesc comisiunile administrative? Ele nu mai ajung nimic. Nu consistoriele române, prin comisiunile esaminătóre, nu inspectorii regesci, în faptă maì cualifică pre învěţătorii nostri confesionali, ci comisiunile administrative, séu mai bine ḑis: arbitriul ministrului, şi un abus de lege, eserciat de comisiunile administrative, cari precum se vede au putere nemărginită asupra scólei române.

Esaminând maì de aprópe modul cum sě ridică, şi în urma cărei informaţiuni se ridică învěţătorii din posturi, din causa limbei magiare, uşor ne putem convinge, că comisiunile administrative au numai esecutiva, éră informaţiunile vin dela notarii şi pretorii cercuali. Aceştia în raportele lor fac aretare: daca un învěţătoriu posede ori nu cunoscinţa perfectă a limbei magiare. Şi e de ajuns ca învěţătoriul român se nu fie veḑut cu ochi buni de notariul ori pretorele, pentru-ca se pótă fi destituit din post.

In ultima analisă trebue se constatăm, că notarii şi pretorii dispun şi cualifică pre învěţătorii nostri, spre a puté remâné în posturile lor. Suntem în deplină anarchie, când vorba e de puterea dată de ministrul de culte in mâna organelor administrative.

Când e vorba de anarchie, când e vorba de călcarea legei toţi, toţi cei competenţi trebue se-şi facă detoria, pentru ca abusul neruşinat sě fie resfrânt. Deóre-ce alungaţi învěţătorii români, fără nici un motiv, din posturi, generaţiunea tineră va cădé jertfa magiarisărei.

Acésta au înţeles-o prea bine conlocuitori saşi, şi noi am salutat cu bucurie protestele făcute contra destituirei câtorva învěţători din comitatul Bistriţa-Năsěud. Şi ce fac o parte din autorităţile române scolari? Trebue sě-o spunem, deşi ne sângeră inima. Ordinariatul gr. cat. al diecesei Gherla i-a spre sciinţă ucasul vice-comitelui Solnoc-Dobâca, prin care 56 de învěţători sunt aruncaţi pre stradă. Ba mai mult: se impune învěţătorilor şi senatelor ca sě facă disposiţiunile de lipsă, şi se împlinéscă, „prescrisele legei, şi ordinaţiunile mai înalte.“ Ca ḑiarişti eram datori a enumera rěul, că-ci dacă casa vecinului arde, periclul ameninţă şi pre vecini.

Videant consules!!

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In sěptěmâna a doua a desbaterei sě observă, că interesul şi curiositatea pentru desbateri a mai scăḑut. Vorbitorii cei mai însemnaţi, politicii cei mai de frunte, din tóte partidele şi-au spus părerile şi argumentele, şi-au arětat punctul lor de vedere în şedinţele din sěptěmâna trecută şi acum, dintre spuza de deputaţi, înscrişi pentru vorbire numai când şi când câte unul produce interes mai mare.

In şedinţa de Luni, 26 Februariu c. desbaterea a decurs astfel:

Dep. **Tódor Jozsef**: Află păgubitóre căsětoria civilă nu numai din punct de vedere social, ci şi naţional. Scopul ei este, ca sě separeze stătul de biserică. Separarea acésta ar deştepta apoi şi mai mult fanatismul religios şi naţional. Nu primesce proiectul.

Dep. **Darányi Ignácz** e pentru proiect. El sé întrébă, că óre naţiunea magiară este destul de puternică pentru ca ea însaşi sě hotărască cel mai important raport de drept civil? Se increde în învingerea acestei afaceri, deórece crede. cě acéstă naţiune scie sě îşi şi ducă în îndeplinire voinţa sa.

Cont. Bethlen Gábor accentuéză abusul, ce sě face la noi cu liberalismul. La noi nu are teren antiliberalismul; înzadar ameninţă dl ministru Szilágyi cu un guvern clerical reacţionar. Un astfel de guvern nu póte esista în ţéra acésta, pentru-că şi unui asemenea guvern îi trebuesc bani, — ér Rotschild unui guvern ca acesta nu i-ar da bani. Ar fi de dorit ca ministrul de justiţie Szilágyi sě arate, cum vré sě despăgubéscă bisericele reformate pentru perderile, ce le vor îndura prin întroducerea căsătoriei civile.

In loc de acésta însě, ministrul se provócă la patriotism. Vorbitorul e convins, că biserica reformată e cea mai patriotică din ţéră, dar ce folos, când cea mai unguréscă şi totodată şi cea mai sěracă biserică din ţară îşi perde mijlocul de traiu, fără a primí nici o recompensă. Statul s'a îngrijit din abudanţă pentru esemplu de averea greco-orientalilor. Uitaţi-vě în Ardél la munţii aceia, cari încă pe timpului Kerkápoly li-s'au oferit lor şi cari representă avere de milióne! Intréga biserică reformată şi catolică nu are în Ardél atâta avere, cât au tocmai duşmanii ţěrei. De aceştia nu trebue aşa-dară sě ne îngrijim, căci de ei se îngrijesce guvernul, care în mod conscienţios le administréză banii şi le subvenţionéză averile, pe când cei dintâiu nu au nici o recompensă.

După asemenea espectorări false şi confuse archişovinistul Bethlen spune tot pa acest ton, că, veḑi Dómne, guvernul din slăbiciune, favoriséză pe români şi nu promovéza magiarisarea, precum: la Braşov, în comitatul Têrnava,

---

FOIŢA

POESII

de *T. Bocancea.*

Visul marinariului.

Pe înfloritul mal se primblă
Maninarul june'n jale,
Cugetând cum iute'şi schimbă
Sórtea pasurile sale.

Eri fusese'n marea lume
Bênd paharu'i de dulcéţă,
Aḑi el duce ca şi-anume
Singuratică viéţă.

Şi-adâncit se perde'n gânduri
Rěḑimându-se de barcă,
Amintiri vin rênduri-rênduri
Şi seducătóre'l cércă.

Îngerul de pază-'alene
Lângă dênsul stă aprópe,
Atingêndu'l pe la gene
Pune vělu-i pe pleópe

Îl adórme'ntâia-dată
Dup-al lumii trai buiestru,
Şi-o icónă blând i-arată
Cu penelul de măiestru.

Parcă valul mării scade
Se ridic fiinţi trufaşe,
Tritoni şi neptuni, naiade
Nimfe, nixe drăgălaşe.

Răpitóre ca ispita
In mărgean se oglindesce,
Lin chiemându-l, Amfitrita
Marinarului zimbesce

Ademenitóre-i spune:
„Ah! dece esti neferice?
Nu te'n creḑi iubite june
In destinele amice?

O revin-o şi vedé-vei
Iarăş ţěri primăvăróse.
Ér iubi-te-or ale Evei
Strănepóte graţióse“....

Şi aşa te fur cu visul
Zeităţile de mare,
Că te-ar fi răpit abisul
Mărinare, mărinare!

Sonet.

Din pripor nalt în clipită de cuget
Prin văgăune val-vêrtej s'asvêrle
Un lung torent de sgomotóse gârle
Sfărmând în drumu'şi tóte cu distruget.

Se móie repede pământul buget,
Devin fênaţe mlaştini şi mocirle,
Greu luptă prin noian stêrnite târle
Şi'n sat auḑi al desperării muget.

Asemenea sdrobi cu reze zimbet
Doselnic viclenia ta de şerpe
Un raiu voios de fragede iluzii.

D'atuncia nu mě pórtă'n vesel plimbet
Prin lumi senine reveria Musei —
Remaseră mii de speranţe sterpe.

Resimţire.

Creḑênd odată'n ale vieţii stele
Sburai aprins de voie juvenilă
In spaţiul lumii, care crud mě'mpilă,
De'ndur în cale'mi diferite rele.

Ce dureros le resimţiam pre ele,
Când mě lăsà iubita mea copilă,
Trist şi abătut trăind de-atunci, mi-i silă
De tóte idealurile mele . . .

Nepăsător devin, nu mě'ntristéză,
Că mě defaim rěuvoitorii spornic,
Ridicol ei cu ură m'amenință.

Ce mă jignesce e: că nici o rază
D'amor nu mi-a mai da acea fiinţă,
Pe care'n veci o voiu iubi eu, dornic.

Ci póte'n darn. . .

Când şăguind mě chinuesci,
Durerea iar mi-i tréză,
De-mi ḑici că nu mě mai iubesci,
Şi pacea'mi încetéză.

Atuncia dulce suriḑênd
Privesci cu'nseninare
Şi prepuelnicul meu gând
Deodată-mi şi dispare.

Şi'n urmă încă tu te miri,
Când inima'mi jelesce
Ce creḑi, d'atâtea chinuiri
Amorul se'ntăresce?

Deşi apoi iertare'mi cei
De consciinţă'nvinsà,
Ci póte'n darn deplânge-vei
Odată viaţa'mi stinsă.

Bistriţa-Năseud, Turda etc. Halal de deputat şi fost fişpan. El respinge proiectul.

După Bethlen a vorbit ministrul Wekerle, producênd interes între ascultători. El resuméză aşa ḑicênd argumentările colegilor sei aduse în dietă, trage conclusiuni şi presintă partea financiară a cestiunii.

Ministrul - president esplică, că căsătoria civilă obligătóre e cu mult mai favorabilă pentru stat decât cea parţială şi amintesce autonomia catolică şi subvenţionarea bisericii. Incât privesce autonomia catolică, guvernul a recunoscut şi recunósce şi acum, că e împreunată cu mari avantajii atât din punct de vedere bisericesc, cât şi al statului. Pentru ca acéstă autonomie sĕ fie însĕ salutară, nu-i permis sĕ lipsécă nici un factor din ea.

Referitor la subvenţionarea bisericelor, ministrul declară, că va regula acésta definitiv prin disposiţii legale. Acestea însĕ se vor acorda numai potrivit cu numĕrul sufletelor, mărginindu se numai la garantarea salarielor minimale. Cere însĕ ca servitorii bisericii sĕ fie ómeni cari, conlucră la întărirea ideii de stat. Dacă însĕ în urma reformei bisericesci se vor micşora venitele preoţimii, subvenţiunea se va urca. Cât pentru purtarea matriculelor statul va purta de grije, pentru funcţiunile bisericesci însĕ preoţii vor beneficia de venitele de până acum.

Ministrul-president rĕspunde apoi la obiecţiunile ridicate în contra proiectelor şi recomandă proiectele spre primire.

In şedinţa dela 27 Februariu n. au vorbit Komjáthy, Pongrácz, Dr. Smialovszky şi Hodossy.

Komjáthy primesce proiectul de lege doresce însĕ cu tóte acestea ca sĕ se facă unele modificări. Oratorul ţine apoi o aspră lecţie acelor deputaţi din partidul independent, care sunt în contra proiectelor bisericesci

Pongrácz declară, că respinge proiectele. Eu sunt un amic al progresului liberal, ḑice oratorul, acceptes recepţiunea ovreilor, dar' nu primesc ca un creştin sĕ pótă trece la religiunea mosaică. Dela ovreu încă nu pretind ca să se facă creştin. Ovreul rĕmână ovreu. Cât privesce proiectul de lege despre eserciarea liberă a religiunii pe acesta însă îl primesce, dacă se va omite din el starea fără confesiune.

In urma eşirii din partidul libaral e suspectat în patriotismul seu La acestea el rĕspunde, că el nu a emigrat nici din Lemberg nici din Tarnov aici. Nu a venit nici cu piei de iepuri şi nici avênd „Binkel“ în spinare Pe cele mai multe câmpuri de bătaie odichnesc osemintele vre-unuia dintre strămoşii sei. De aice urméză că el e bun patriot. Nu-i permis se promovezi ireligiositate, dacă nu vrei sĕ cresci ómeni ca Ravachol, Vaillant şi Henry.

E contra proiectului şi se alătură proiectului de conclus al contelui Apponyi.

Dr. Smialovszky apĕră pe aderenţii catolici ai proiectelor în contra insinuaţiilor ridicate contra lor. Descrie starea materială slabă a preoţimii, care din pricina acésta e o unéltă pentru tóte agitaţiile. Oratorul cere ca sĕ se reguleze odată cestiunea congruei şi sĕ se îmbunătăţéscă din partea statului şi starea materială a preoţimii celorlalte culte.

Emeric Hódossy respinge proectele din pricină, că nu sunt deajuns pregătite şi pentru-că lipsesc organele pentru aplicarea acelora. Dar nici din motive politice oratorul nu primesce proiectele. El e de părere, că oposiţia are datorinţa de a rĕsturna un guvern, a cărui direcţie politică e periculósă pentru ţéră.

Cu aceste sĕ închide şedinţa

Revista politică.

In timpul din urmă a provocat mare nelinisce scirile respăndite de presă referitóre la mobilisarea mai multor corpuri din armata monarchiei nóstre. Acestor sciri li se da o importanţă cu atât mai mare, cu cât stările din Sêrbia sunt tot mai nesigure şi presenţa regelui Milan în Belgrad nu mulţămesce pe capii partidelor. Acele sciri n'au fost desmisminţite nici de presa aşa ḑicênd oficiósă.

Pentru lămurirea cestiunei a interpelat în dietă Ugron pe ministrul president Wekerle şi acesta a rĕspuns, că nu este nimic adevĕrat în scirile respândite cu privire la mobilisarea armatei.

* * *

„Neue Freie Presse“ a publicat amĕnunte despre înfiinţarea unei uniuni internaţionale, care ar avé de scop publicarea tratatelor dintre diferite state.

„Institutul pentru dreptul internaţional“ s'a adresat, în anul 1892, consiliul federal elveţian în scopul de a mijloci pe cale diplomatică înfiinţarea „unei uniuni internaţionale pentru publicarea tratatelor“

In acelaşi an, la 4 Octobre, consiliul federal a trimis o circulară tuturor guvernelor ţĕrilor civilisate. In acéstă circulară consiliul invită guvernele de a trimite representanţi, în cursul anului 1893, la o conferinţă diplomatică, care ar avé sĕ discute înfiinţarea uniunei şi eventuala compunere a biroului ei.

Scopul uniunei internaţionale va fi sĕ publice:

a) tratatele, convenţiunile, ordinele sau reglementele de natură internaţională, mai departe învoirile pe care le încheie statele uniunei cu acele, cari nu apartin uniunei.

b) Tóte legile interióre, reglementele sau ordinele statelor uniunei pe care le dau guvernele pentru esecutarea tratatelor sau convenţiunilor ratificate în numele lor.

c) Procesele verbale ale congreselor sau conferinţelor internaţionale, care au fost trimise biroului internaţional de către statul, pe al cărui teritoriu s'au ţinut congresele.

d) Circulariele s'au instrucţiunile, pe care le adreséză guvernele agenţilor lor diplomatici sau consulari, pentru a asigura esecutarea îndatoririlor contractate între ele.

Tóte actele diplomatice vor fi traduse în limba francesă.

Biuroul va fi stabilit în Berna şi budgetul va fi de 100,000 franci.

Dintre puterile mari au consimţit până acum a trimite delegaţi la conferinţa diplomatică: Rusia, Francia, şi Italia. Austro Ungaria a făcut mai multe obiecţiuni, ca şì guvernul imperial german, care pare a sĕ da îndărăt pentru motivul, că tratatele vor avea sĕ fie traduse în limba franceză. Totuşi până acum Austro-Ungaria nici n'a primit, nicì n'a acceptat, nici n'a respins propunerea de a trimite delegaţi la conferinţă. Nehotărirea acestor state a îndemnat probabil, pe consiliul federal elveţian de a mai amâna ţinerea conferinţei.

* * *

Organul ministrului de interne din Viena „Fremdenblatt“ ocupându-se cu desbaterea căsătoriei civile din camera unguréscă, se pronunţă cu mare recélă şi cu multe bănuieli, ḑicênd între altele: „Raporturile dintre partidele magiare dietale n'a fost niciodată atât de complicate şi atât de ciudate cum sunt acuma. Chiar şi estremii dintre estremi sunt divisaţi, şi în mod superfluu se citéză însuşi spiritul aşa numitului espatriat dela Turin, ca sĕ influinţeze favorabil asupra acestor cete. O astfeliu de intervenţiune póte numai sĕ compromită; nici liberalismul, nici contrarii lui nu au lipsă de influinţa estraordinară pentru întărirea lor în luptă“. In fine ḑice „Fremdenblatt“: „Sórtea proiectelor în camera magnaţilor este încă nesigură, şi cea mai eclatantă victoriă a guvernului în camera deputaţilor póte sĕ fie zădărnicită printr'un desastru în cealaltă cameră. Dacă lupta s'ar încinge din nou, urmarea ar fi desbinarea între aceste două camere, Aşa stau aḑi lucrurile; se va mai vorbì încă mult şi multă luptă va mai fi înainte de a se aplana cestiunea politică-bisericéscă în Ungaria.“

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Dacoromânismul duşmănos statului tinde spre ruinarea statului magiar; el viséză de spre estinderea statului român unitariu dela Marea négră până la Tisa şi prin aceste agitaţiuni se aducă pe românii de dincolo şi de dincóce de Carpaţi pe căi peḑişe. Primejdiile în privinţa acésta au crescut mult în timupl mai nou prin legătura plămădită şi în parte realisată a românilor cu alte naţionalităţi din Ungaria, precum şi prin apropierea de malcontenţii slavi din Austria.

In faţa acestor tendinţe, politica susţinătóre de stat din Austro-Ungaria n'are ce alege. Ţintele acestea rĕsturnătóre trebue cu hotărire respinge şi combătute cu statornicie. Dualismul de stat din Austro-Ungaria şi uniunea legală a Transilvaniei cu Ungaria sunt acte, pe cari nu e iertat a le atinge. Aci nu esistă nici un fel de transacţiune. Aci trebue cerută recunóscerea necondiţionată şi împlinirea legilor esistente.

Şi astfel stăm înaintea unei condiţiuni neîncungiurabilă pentru a ajunge unele aspiraţiuni şi dorinţe îndreptăţite a românilor din Transilvania şi Ungaria.

Pentru noi nu întârḑiem a declara, că unele din gravaminele cuprinse în Memorandul român — durere — sunt chiar bine basate şi ar cere o urgentă vindecare dréptă. Totutuşi atât legislaţiunii cât şi guvernului îi sunt legate mânile cât timp românii înşişi sĕ pun afară de marginea legilor şi denégă ascultarea datorită legilor şi instituţiunilor esistente. Sau dóră nu chiar conducĕtorii români au provocat o stare de rĕsboiu faţă de statul ungar şi faţă de monarchia austro-ungară dualistică? Indată ce românii cinstit şi fără reservă păşesc pe terenul legii şi al dreptului de stat în vigóre şi îndată ce ieu parte la indeplinirea datorinţelor cetăţănesci politice — îşi recâştigă éråşi dreptul deplin la o considerare iustă a aspiraţiunilor şi dorinţelor lor îndreptăţite.

Numai sub condiţiunea acésta indispensabilă, în tóte celelalte state europene de sine înţelésă şi în speranţa, că o discutare fără patimă ale acelorlalte pretensiuni naţional-politice a românilor va chiarifica şi va face serviciu unei inţelegeri de tóte părţile dorite vom supune şi celelalte pretensiuni positive ale Memorandului unei esaminări şi judecări imparţiale.

Aspiraţiunile şi gravaminele speciale ale partidului naţional român se îndréptă anume în contra legii electorale, în contra legii despre egala îndreptăţirea naţionalităţilor, în contra legilor despre instrucţiune, a celei de presă şi celei agrare. Românii privesc în aceste legi înainte de tóte mijlóce spre realisarea hegemoniei magiare şi a unificării naţionale-magiare, de cari totodată — aşa ḑice acusa lor — e legată şi ţinta nimicirei totale a elementului românesc. Se considerăm deci fiecare gravamen şi singuraticele aspiraţiuni!

Cu privire la legea electorală programul naţional român dela 1881 în punctul 6-lea cere:

„crearea unei legi electorale pe basa sufragiului universal sau cel puţin întroducerea dreptului de vot pentru fiecare cetăţan, care plătesce dare directă“.

„Memorandul“ român dela 1892 susţine, că disposiţiunile legei electorale sunt altele când e vorba de ţinuturi locuite de români, şi altele când e vorbă de cele locuite de secui“. Statorirea unui cens anumit, prin care s'ar da drept de vot şi ţeranilor fosti iobagi, cuprinde în sine „de fapnr vedit neadevĕr“ pentru „a ascunde nedreptatea, ce se face ţeranilor liberaţi prin aceea, că ori-ce cens în Ardél sĕ mĕsură după venitul curat al pământului, ce aduce 84 fl. v. a — adecă după un câştig, care „la fostii iobagi numai în cele mai rari casuri se ajunge“. Precând în Ungaria proprie cens l sĕ mĕsură după un pătrariu de şése (opt iugere catastrale) în Ardél censul e mai de noue ori mai mare“ . . . Urmarea acestei împrejurări, se ḑice, e, că „în Ardél sunt multe comune cu câte 2000—3000 locuitori, în cari nici un alegĕtor nu esistă din pricina censului celui mare. Ca lucru de tot stricăcios pentru români sunt considerate acele disposiţiuni ale legii electorale din 1874, (articlul de lege 33,) în urma cărora în oraşe e dat respective a aprobat dreptul de alegere pentru toţi industriaşii, ér în comunele orăşănesci şi dela ţară tuturor nobililor şi libertinilor, (Freigelasenen) cari pe basa unei îndreptăţiri de mai înainte sunt într'o listă a alegĕtorilor de la 1848—1872 inclusiv. (§ 2 art. de lege XXXIII din 1874.)

(Va urma.)

Noutăţi.

Prelegeri publice. Comitetul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ îşi ia voia a aduce la cunoscinţa on. public român, că Dumineca viitore, în 20 Februariu (4 Martiu) domnul asesor consistorial Mateiu Voileanu va continua prelegerea despre „Descoperirile mai recente în Africa centrală.“

Inceputul la 5 óre precis p. m.

Localul casinei române, strada Baier (Nr. 1 parterre.)

* * *

Din casa magnaţilor. Foile din Bpesta aduc scirea, că Friedric Baltik, episcopul evangelic al districtului de dincóce de Dunăre, a primit convocarea regală ca membru al casei magnaţilor din Bpesta. Dênsul este unul dintre cei mai pronunţaţ contrari ai proiectelor politico-bisericesci. In casa magnaţilor ocupă locul devenit vacant în urma morţii episcopului evangelic-luteran al saşilor din Ardeal, G. Teutcsh.

* * *

Institutul de bacteorologie din Bucuresci. In luna lui Februariu au fost aduse la institutul dlui Babeş peste 25 de persóne muşcate de lupi, câni şi pisici turbate. Intre aceste persóne sunt şi vre-o 8 copii. Rănile cele periculóse sunt făcute de pisici.

La institutul Babeş se fac şi cecetări asupra tuberculosei.

Aceste cercetări bacteriologice şi resultatele lor vor fi comunicate de dl dr. Babeş la congresul dela Roma.

* * *

Un mare adevĕr. Referitoriu la întrebarea, că cine susţine aḑi în realitate „liberalismul“ guvernului unguresc, a dat cea mai nimerită desluşire deputatul conte Grabiel Bethlen fost comite suprem în comitatului Têrnavei mici. Rĕspunḑênd ministrului de justiţiă, Gabriel Bethlen ḑice:

„In Ungaria de sigur, că fiecare doresce o politică bisericéscă liberală, căci la noi anti-liberalismul n'are teren, înzadar ameninţă ministrul de justiţiă c'un guvern clerical şi reacţionar. Un astfel de guvern nu póte esista în Ungaria, căci şi un astel de guvern are lipsă de bani — şi unui guvern ca acesta Rothschild nu i-ar de bani.“

Acésta desluşire francă fù primită cu sgomotóse aplause din partea stângei şi a stângei estreme.

Aşa dar nu Wekerle şi Tisza cu principiile lor, ci Rothschild cu banii lui guvernéză de fapt statul ungar.

* * *

Congresul dela Roma. In 29 Martiu st. n. se va deschide în capitala Italiei nu congres internaţional de medicină. El va dura până la 5 Aprile.

Vor avé loc serbări speciale în onórea celor ce vor lua parte.

In tóte şedinţele acestui congres, limbele oficiale vor fi cea italiană, trancesă germană şi cea englesă. Statutele, programele şi ordinele de ḑi vor fi publicate în aceste patru limbi. In timpul şedinţelor, e permis unui membru a se servi, pentru scurte observaţiuni, de o altă limbă, dar pentru acésta trebue ca un alt membru sĕ se declare gata a traduce discursul într'una din limbile oficiale.

Se anunţă, că medici din România s'au însinuat până acum pentru acest congres 14.

* * *

Schimbări în ministeriul de esterne în România. Secretariul general al ministeriul de esterne Alecsandru Ghica şi agentul diplomatic al României în Sofia J. N. Papiniu au primit rangul de ministrii plenipotenţiari. Şeful cabinetului de la ministeriul de esterne, Florescu, a fost numit secretariu al doilea la ambasada din Berlin şi Spiridon Bibescu viceconsul la Budapesta; acesti doi din urmă remân însĕ sĕ şi facă serviciul în ministeriu.

* * *

La nuntă marei ducese Xenia, fica ţarului Rusiei, ce se va celebra la Petersburg, vor lua parte, după cum anunţă ḑiarele străine, următórele persóne: Regele Danemarcei, regina şi principele moştenitor, principele şi principesa de Wales; regele şi regina Greciei, ducele şi ducesa de Cumberland, ducele şi ducesa de Coburg-Gotha archiducele Ferdinand moştenitorul precsumtiv al córonei austro-ungare; principele Ferdinand şi principesa Maria, moştenitorii corónei României; principele Muntenegrului si alti principi.

* * *

Statute neaprobate. Slovacii din Turoţ-San-Martin au înfiinţat o reuniune de turişti slovacă şi au înaintat statutele reuniunii ministeriului spre aprobare. Se anunţă însĕ că acele statute s'au rentors de la ministeriul de interne neprovĕḑute cu clausula de aprobare. Respingerea statutelor nu este motivată nici cu un cuvênt. Tot semne de dragoste şi binevoire.

* * *

Dragoste cu sila. Pentru adunarea cea mare, ce e plănuită ca demonstraţiune contra adunărei catolice ţinute în Budapesta şi ca o aderare la proiectele guvernului, s'au făcut mari pregătiri, ca adunarea sĕ iasă imposantă.

Ómenii guvernului s'au pus pe lucru şi după cum se anunţă din mai multe părţi şi ţĕranii de ai nostri au fost îmbiaţi a vedé gratuit Budapesta. In adunarea comitatensă din Arad s'a făcut propunerea, ca membrii sĕ se presente într'un numĕr cât mai mare şi toile „guvernamentale“ sunt rĕu nĕcăgite, că românii au părăsit sala demonstrativ.

* * *

Invitare. „Societatea de lectură“ a a studenţilor dela scólele medii române gr. orientale din Braşov învită la şedinţa pubilcă, ce se va ţiné Duminecă în 20 Februariu st. v. (11 Martiu n) 1894, în sala cea mare a gimnasului. Inceputul la orele 3 p m.

Program.

1. Cuvênt de deschidere, de conducătorul societăţii, Dr, Ios. Blaga 2. E. Wachmann: „Floricica“ cor bărb. (corul stud.) 3. Vlăhuţă: „Dormi în pace“, declamaţiune de Aurel Bogdan, stud. VI cl. gimn. 4. „Ne întórcem la trecut, ca adăpându-ne din el sĕ câştigăm puteri nóuĕ pentru viitor“ (disertaţiune), de Valeriu Moldovan st. VIII cl. gimn. 5. Alecsandri: „Despot Vodă“ (actul 2, scena I.), decl. de Emil Dan, st. cl. VII gimn. 6 Scheletti: „Ce te legeni codrule“ (solo ce acompaniment de piano) de G Purece. st. cl. VIII. gimn 7. Th. Speranţă: „Peţitorii“ (declamaţ-) de Trifon Lugoşanu. 8. a) T. Vila: „Vin-o lele b) Biliter: „E ḑi de sĕrbătóre“ cor bărb. (cor stud.)

— Invitare la balul român care se va arangia în cerc restrins de către inteligenţa română din Hunedóra la 10 Martiu 1894 st. n. în otelul întitulat „Hunyadi Várhoz“. Venitul curat este destinat spre scopul înfiinţândului „fond scol.“ ort.-orient. din loc. Preţul de întrare: de persónă 80 cr., de familie 1 fl. 50 cr. Inceputul la 8 óre séra. In pausă se vor esecta „Căluşerul si Bătuta“ de 12 indiviḑi în costum naţional. Suprasolviri marinimóse se primesc şi se vor publica pe cale ḑiaristică.

— Corpul învĕţătoresc dela scóla elementară superiósă din Poiana învită la Producţiunea declamatorică-teatrală care va avé loc Sâmbătă în 19 Februariu a. c. în sala cea mare a scólei de fetiţe în favorul bibliotecii scolare. Inceputul la 7 óre séra, Preţul de intrare: de persónă 60 cr. de familie 1 fl.

Program.

I. „Harţă rĕzeşul“, operetă de Vasile Alecsandri. II. Declamări cu elevii scólei. III. „Arvinţe şi Pepelea“- vodevil de V. Alecsandri.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“

Hunedóra, 1 Martiu n. 1894.

Onorată redacţiune! O impregiurare îmbucurătóre me îndémnă sĕ prind condeiul în scopul a vĕ face cunoscut, că în butul tuturor pedecilor, ce se pun mişcărei nóstre naţionale române din partea compatrioţilor nostri unguri, cari umblă în ruptul capului sĕ cucerescă tot terenul mai nainte pe la oraşe, veḑi Dómne!, totuşi românii încă nu stau cu mânile în sin, ceea-ce bine o vĕd confraţii nostri unguri şi cam strîmbă din nas

O adevĕrată emulaţiune s'a încins între femeile române din Hunedóra şi între soţii domniilor-lor.

Femeile române din loc pare mi-se mai anul trecut au pus basă unui fond pentru înfinţarea unui cor vocal şi astăḑi acest fond numĕră aprópe 300 fl. v. a.

Ce a fost mai frumos însĕ este împregiurarea aceea, că anul trecut arangiându-se un bal românesc, la care s'a esecutat şi jocurile naţionale „Bătuta şi Căluşeriul“, fiind învitaţi şi streinii, au absentat demonstrativ, cugetând, veḑi bine, că prin acea balul român va face un fiasco, ceea-ce mi li s'a sfeclit.

Anul acesta arangiându-se un bal în 5/17 Febr. din partea femeilor române, în favorul fondului înfiinţândului cor vocal la biserica gr. or. s'a luat hotărîrea justă şi leală a nu se mai învita streini, presupunând, că românii sunt destul de tari a arangia şi petreceri independente (aşa ḑicênd ei numai de ei), deşi póte-că nu cu aşa mare resultat material, dar' cel puţin cu atât mai înbucurător va fi resultatul moral.

Ḑis şi făcut! şi ce se veḑi proba a fost bună, căci prelângă frumosul resultat moral, arĕtând strĕinilor, că românii pot sĕ formeze şi de sine o viéţă socială, venitul curat încă a fost preste 84 fl. v. a.

Sĕ fi auḑit apoi la aprehensiuni din partea lor: că cum de facem noi petreceri numai de noi şi nu-i învităm şi pe d-lor, căci dênşii totdéuna ne învită? etc. etc.!!

Dar nu le-am remas datori nici cu respunsul. Va se ḑică, vĕḑênd ei că românii nu sunt avisaţi la spriginul d-lor, ci pot sĕ mérgă mai departe pe calea acésta separată, sunt cam nĕcăjiţi, ba chiar nervoşi.

Dar sĕ revenim la obiect, am fost amintit de o emulaţiune nobilă stîrnită între dómne şi domni. Iată cum stă lucrul: vĕḑênd bărbaţii că femeile le-au dat o lecţiune bună, s'au recules cu degrabă şi au pus basă la al doilea fond numit „Fondul scolastic gr. or.“ care numĕră paremi-se 140 fl. v. a. şi în favorul acestuia arangiază acum inteliginţa română din Hunedóra pe 10 Martiu n. a. c. un bal român.

Despre reuşita acestui acum nu ne mai temem, cu tóte acestea fiindcă se va juca iară „Bătuta şi Căluşerul“ aud că domnii sunt aplicaţi a învita şi pe strĕini ca sĕ i mai pună odată la probă, întru cât sciu d-lor éraşi apreţia onórea, ce li se face şi sĕ nu mai pótă aprehenda, ér de altă parte ca sĕ scim şi noi cum stăm pe viitoriu.

Acésta este, dle redactor, starea faptică a lucrurilor, care pe mine m'a îmbucurat, drept aceea le ḑic românilor **înainte numai tot cu acel zel!** şi nemernici vor fi toţi aceia cari nu vor sprijini din tótă inima aceste două intreprinderi frumóse.

Avem garanţă în hărnicia ómenilor puşi în fruntea acestor intreprinderi căci spre lauda lor fie ḑis sunt fórte reşoluţi şi constanţi în propusul lor.

Da, da domnilor compatrioţi! cu greu puteţi întra într'u împĕrăţia „unităţiei limbei maghiare“ barem şi numai pe câteva momente şi sĕ nu vĕ desteptaţi desilusionaţi fie chiar şi la oraşe, unde vĕ place a vĕ crede singuri tari şi mari; ceace aţi esperiat'o de sigur cu multă neplăcere în 16/28 Febr. a. c. la întregirea representanţei orăşeneşti. —

Invĕţătura morală ce o puteţi trage de aici este: că pe calea toleranţei şi stimei reciproce ne mai putem întâlni, dar altcum pe lânngă ori ce consideraţiune, cum ne închinaţi aşa vĕ rĕspundem.

Terorisaţi nu ne mai lăsăm de nimenea şi românul e mai ambiţios, decât ca sĕ sufere atitudinea îngâmfată a nu şciu cui?

α – ω.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Munţii Breţcului şi în genere munţii de la graniţa reséritenă a Ardélui nu au piscuri aşa de nalte ca munţii de la méḑăḑi, ér' văile lor, afară de una-dóue, nu sunt împodobite cu lacurí de munte, ca văile acelora, dar pentru aceea sunt bogaţi în peisagiuri de munte admirabile şi sunt acoperiţi cu păduri estinse de braḑi şi stejari, prin unele locuri aprópe nestrăbătute.

Prin ei trec, ca şi prin şiuul de la méḑăḑi, mai multe pasuri în Moldova, udate de obiceiu de câte un riuleţ. Prin munţii Breţcului străbate în Moldova pasul Oituzului, udat de riuleţul de asemenea numire.

Pasul Oituzului este unul dintre pasurile nóstre cele mai cercetate şi în trecut a fost şi mai cercetat, ca acum. Prin el sĕ află construată o cale bună, până afară în Moldova. Ea vine de pe şesul Treiscaunelor, intră în pas la Breţcu şi se înalţă în mari serpentine; la a treia serpentină avem o privire de tot frumósă îndĕrĕpt, asupra părţii de méḑănópte-rĕsărit a şesului Treiscaunelor. Apoi de pe punctul cel mai înalt al ei ni se înfăţoşéză un alt tablou încântător; jos la pólele délului în o atunḑime de vre-o 200 m. curge Oituzul şi privirea ne pătrunde în valea lui romantică şi asupra piscurilor ce o încadréză. De aci soséua se cobóră în 14 serpentine minunate în valea rîului, pe care-l însoţesce până la graniţă, când pe ţermul drept, când pe cel stâng. Ea este construată cu mare măestrie; în multe locuri e tăiată în stâncă şi scutită cu ziduri şi proptele de dărimarea păreţilor de stâncă, ér de altă parte e întărită cu iezături de piatră contra valurilor răpitóre ale Oituzului; podurile, cele mai multe sunt aşeḑate pe margini de stâncă. Regiunea este admirabilă: munţi înalţi, acoperiţi cu stejari şi brădet printre cari şerpuesce rîul şi şoséua, presentându-ne pas de pas tablouri romantice variate. Pe cóstele délului Rakottyás zărim nesce ruine pitoresci şi urme de vechi întărituri, ér mai înjos unde pasul e mai strîmt, părăul Kalászló, aruncându-se în alvia Oituzului preste un părete de stâncă preţipiş, forméză o frumósă cascadă de mai mulţi metri de în altă. Oituzul părăsesce Ardélul la Poiana-Sărată, unde sĕ află sărării şi mai înjos isvóre de păcură. Valea şi pasul Oituzului au fost frecuentate din timpurile vechi. Pe aici au întrat în Ardél órde barbare dela rĕsărit, precum o parte a tătarilor în 1241, apoi cete turcesci în mai multe rênduri. In timpurile acelea comunicaţia era grea, nefiind şosea prin pas; ea a fost construată pe Oituz în jos abia în anii 1854—56. Inainte de acesti ani valea şi pasul ni se presinta în tótă sĕlbătăcia s'a naturală. Étă cum îl descrie un călĕtor, care l-a cercetat înainte de acei ani: „calea ḑice el, nu mai este cale, ci o crestătură nesfârşită de bolovani, totul acoperită de brădet până la marginea cărării; numai arborii vĕruiţi ne arată direcţiunea calei prin tufişul stufos; ici-colo prin poiene sĕ zăresce câte o colibă păcurărescă cu o căpiţă de fên lângă ea, apoi pe valea adêncă care şi ḑiua e întunecósă, vedem pe cutare stâncă o cruce de lemn, plină de inscripţiuni cu litere cirile. In locul acela a fost ucis odinióră un boier avut de către hoţi şi crucea a fost pusă acolo spre aducerea aminte de acest eveniment“ etc. Era timpul acela, când drumul de 24 km. dela Breţcu până la Poiana-Sărată abia se puté precurge în 2—3 ḑile, ér când rîul esunda nu puté omul trece prin pas. Acum ne sunt destule 2—3 óre, ca se sosim dela Breţcu la graniţa ţĕrei. La graniţă este aşeḑată Poiana-Sărată, o comună mare, cu locuitori români, mocani, cari sĕ ocupă ca şi săcelenii şi covăsnenii cu oieritul. La Poiana Sărată pasul sĕ lărgesce încât este loc pen-pentru puţine ţarine de păpuşoiu etc. Păpuşoiul sĕ face bine aici, căci până când de-a lungul pasului clima e aspră, Poiana-Sărată are climă móle.

(Va urma).

Convocare.

In sensul §-lui 12 al statutelor „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ sĕ convócă prin acésta pe ḑiua de Dumineca 27 Februarie (11 Martie) 1894 la 4 óre după a. m.

a XXVII adunare generală ordinară

în localul societaţii române de lectură din Sibiiu.

(Strada Baier Nr. 1 parterre)

Obiecte:

1. Raportul comitetului.
2. Esaminarea socotelilor pe anul 1893.
3. Propuneri eventuale.

Toţi p. t. membrii ai reuniunei sunt rugaţi a participa la acésta adunare generală.

Sibiiu, 17 Februarie (1 Martiu) 1894.

Maria Cosma, presidentă.
Nicolau St. Şuluţiu, secretariu.

Mulţămită publică

Comitetetul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ îşi ţine de plăcută datorinţă a esprima mulţămita sa cea mai căldurósă pentru ofrandele şi suprasolvirile primite cu ocasiunea balului arangiat în favorul reuniunei la 18 Ianuariu a. c.

Anume au încurs: Dela Ecs. Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metroplit Miron Romanul 25 fl.; dela d. cav Alecs. de Goian, mare propietar 10 fl.; dela dşóra Elena Petraşcu, directóră şi dnii Dr Alecsandru şi Dr. Eugen de Mocsonyi mari propietari, Ales. Lebu propietar, Dr. H. Süssmann, medic, Galacteon Şagău, protopop, I. T. Hamrodi, comorsant şi N. Lüdecke, aurar câte 5 fl. dela d. Zeno de Mocsonyi 4 fl.; dela dnii Dr. Ilarion Puscariu, archimandrit şi vicar archiepiscopesc şi I. A. de Preda advocat câte 3 fl. 50 cr.; dela dşóra Nina Dunca de Sajo şi dl M. Pavel câte 3 fl.; dela dna Ioana Moldovan n. Farkas şi dnii Ioan Bădilă jud. de trib. Vicenţiu Babeş membru al acad. române, Pantaleon Lucuţa c. şi r. căpitan în pens. Gustav Maetz architect, M. Békesi redactor, Ioan Măcellariu proprietari Stefan Melceseu funcţionar de baucă şi Constantin Bugarski, comersant câte 2 fl.; dela dl Ioan Papiu protopop 1 fl. 50 cr; dela d. Ioan Petraşcu c. şi r. capitan în pens 1 fl. dela dna Ana Moga şi S. Popoviciu preot militar câte 50 cr. N. N. 1 fl. 50 cr. N. N. 50 fl.

Venitul curat a fost amĕsurat împrejurărilor fórte mulţămitor.

Din şedinţa comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu, ţinută în 21 Faur 1894.

Comitetul reuniunei

Nr. 123. [47] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Ocolisul mic, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 410 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre acestea venite se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi asterne petiţiunile concursuale instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul prefipt, şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă pentru a-şi dovedi desteritatea în cântările şi ritualele bisericei nóstre.

Ofenbaia, în 29 Ianuariu, 1894.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 66 [46] 1—3

CONCURS.

Conform ordinului consistorial din 7 Decembre 1893 Nr. 7817/B., pentru intregirea parochiei de classa a III Hidiş se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile de dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch. cari constau din venitele obicinuite preoţesci, dau un venanual de 465 fl.

Doritorii de a concurge la acest post de paroch, cari se pot informa despre starea parochiei la oficinl parochial şi la subscrisul oficiu protopresbiteral au a-şi substerne concursele lor instruite conform regulamentului pentru parochii, în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, per Gyéres în Agârbiciu

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agârbiciu 11 Februariu 1894.

Petru Roşcă,
protopresb.

Nr. 166/1893 [44] 2 -3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a treia (III) Homorod joseni, tractul protopresbiteral Geoagiu II, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele anuale împreunate cu acest post sunt de fl. 402 20 cr. —

Competenţii sunt rugaţi a-şi înainta cererile de concurs înstruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu în terminul susindicat, de unde pot primi şi informaţiuni mai detaiate privitóre la parochia vacantă.

Secărêmb-Nagyag 15 Maiu 1893.
Oficiul protopresb. gr. orient al tractului Geoagiu II, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso sen.,
protopresb.

Nr. 188/1893 [41] 2—3

CONCURS

In urma concursului escris în sensul graţiósei resoluţiuni ddto. 10 Sept. 1893 Nr. 5543 B. pentru întregirea parochiei de a III clasă din comuna Rusciori, ne ivindu-se nici un concurent, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 346 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au aşi asterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documentele recerute de regulamentele bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial. —

Sibiiu 1 Februariu 1894.

Ioan Papiu, protopresb.

Anunţ.

Avênd a se edifica zidirea scólei gr. ort. din comuna **Calbor** se învită acei doritori a întreprinde acéstă zidire a se presenta la licitaţiunea ţinêndă la **15/27 Martiu a. c.** în comuna Calbor. [45] 1—3

Condiţiunile de licitaţiune precum şi planul zidirei sub care se va ţiné licitaţiunea se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral în Agnita sau la presidiul comitetului parochial din Calbor. Oferte închise provĕḑute cu vadiul de 100 fl. se vor desface numai după terminarea licitaţiunei.

Calbor, în 13/25 Februariu, 1894.

Sabin Piso, protopresb. *Moise Dêrlogea,* preşed. comit.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

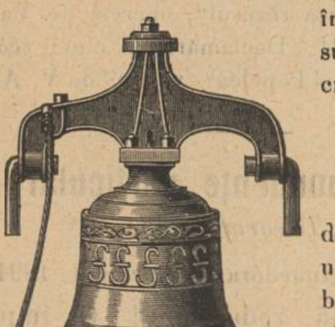

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 7—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

BILANŢUL

Institutului de credit şi de economii „Albina“ pe anul 1893.

CONTUL BILANŢULUI.

ACTIV.

	fl. cr.
Cassa în numĕrar	98,788.05
Monete şi cupóne	8,165.99
Bon în Giro-Conto şi la alte bănci	11,814.58
Cambii de bancă	3.397,068.84
Împrumuturi hipotecare	1.547,756.93
Credite personale	1.260,136.31
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	498,071.60
Credite de cont-curent	79,657.98
Avansuri pe efecte publice	75,438.10
Credite fixe	29,930.10
Împrumuturi pe producte	7,769.83
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi diverse realităţi de vênḑare	176,551.96
Efecte publice	667,002.51
Efectele fondului de garanţă al scris. fonc.	221,311.50
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului	21,143.60
Mobiliar . . . 6270.49	
după amortisare de . . . 638.12	5,632.37
Interese restante şi diverse conturi debitóre	54,034.12
	8.160,274.37

PASIV.

	fl. cr.
Capital social:	
3000 acţiuni à fl. 100	300,000.—
Fondul de reservă al acţionarilor	100,000.—
Fondul special de reservă	78,477.74
Fondul de pensiuni al funcţionarilor	67,266.34
Depuneri spre fructificare	4.958,262.16
Scrisuri fonc. cu 5% în circulaţiune	1.298,000.—
Scrisuri fonciare eşite la sorţi în circulaţ.	273,500.—
Cambii de bancă reescomptate	456,402.97
Avansuri dela banca austro-ungară	291,000.—
Diverse conturi creditóre	125,895.57
Dividende neridicate	1,258.—
Interese anticipate pro 1894	94,952.22
Profit net	115,259.37
	8.160,274.37

CONTUL DE PROFITURI ŞI PERDERI.

DEBIT.

		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructifi.	219,278.42	
„ scrisuri fonciare	79,865.39	
„ împrum. luate pe efecte	16,174.28	315,318.09
Spese:		
Salarie	35,299.02	
Bani de cuartir	5,052.—	
Imprimate, registre, porto div.	11,188.27	
Marce de presenţă	2,245.—	53,784.29
Contribuţiune:		
directă	9,957.51	
10% dare la inter. dela depun.	21,927.84	31,885.35
Amortisare din mobiliar		638.12
Profit net		115,259.37
		516,885.22

CREDIT.

		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	184,775.63	
„ credite personale	109,370.93	
„ împrumuturi hipotecare	109,673.44	
„ efecte publice	44,083.10	
„ credite cambiale cu acoperire hipotecară	32,574.24	
„ credite de cont-curent	2,389.78	
„ avansuri pe efecte	4,390.62	
„ credite ficse	3,010.13	
„ împrumuturi pe producte	1,291.46	491,559.33
Chiriă		9,136.17
Provisiuni		15,419.42
Profit la monetă		770.30
		516.885.22

Sibiiu, 31 Decembre 1893. [48] 1—1

P. Lucuţa m. p., membru al direcţiunei.
G. Dima m. p., membru al direcţiunei.
Cosma m. p., director esecutiv.
Iosif Lissai m. p., comptabil-şef.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Sibiiu, 28 Februariu 1894.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. A. Brote m. p. **C. Tobias** m. p. **Nicanor Frateşiu** m. p. **Ioan Creţiu** m. p.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesne.

Nr. 21 Sibiiu, Marți, 22 Februariu (6 Martiu) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Februariu, 1894.

Deputatul ovreiu din dietă Visontai Soma ținênd discursul seu la cestiunea proiectului de căsătorie a ḑis, după logica lui ovreiéscă de stat, că deóre-ce naționalitățile, va sĕ ḑică, maioritatea cetățenilor sunt contra proiectelor bisericesci, tocmai pentru aceea trebuie primite și introduse, căci se vede, că vor fi o armă puternică contra lor.

Pornind din acest incident „Bud. Hirl“ din 1 Martiu a. c. scrie un prim articol, cu titula „politica bisericéscă a naționalităților“, în care se arată că proiectul guvernului, ce se desbate acum în dietă, nu va fi folositor magiarismului, ci va strica, pe când forma arĕtată de Apponyi în proiectul seu de conclus este mai favoritóre nisuinței de magiarisare. Deși în acest articol sĕ cuprind unele suposiții și deducțiuni tot așa de curióse, ca a ovreiului Visontai, dăm din el unele pasage, în cari sĕ cuprind și adevĕruri:

„In discuțiunea ce decurge în parlament, se ḑice în articol, asupra proiectelor bisericeșci momentele politicei urmate de naționalități tot mai pronunțat es la ivélă. Nici nu e cu putință tocmai la noi, unde am creat și o lege despre naționalități, în secolul ideii naționale predomnitóre nú e cu putință ca acest element sĕ nu-și aibă influența într'o cestiune de reformă mare. La acésta se mai adaogă, că diferitele naționalități ale nóstre fac parte din tot atâtea biserici, că cestiunea naționalităților este mai mult decât pe jumĕtate cestiunea bisericéscă.

„Nimeni nu póte nega că organisarea unitară a raporturilor de viéță celor mai importante și predarea lor în mânile guvernului ca atare este un factor al simțĕmêntului comun între stat și a solidarității morale. Astfel sâsătoria civilă obligătóre, după aparență póte sĕ înainteze în mod considerabil interesele unității nationale.

Depinde dela împregiurări că ea servesce în adevĕr interesele acelea.

„Românii se pregătesc a ține întrunire în contra reformelor; Sérbii ar voí sĕ constringă pe deputatul din Neoplanta sĕ voteze contra proiectelor; panslaviștii și ei au făcut unele declarații și fapte. Tóte acestea vorbesc în contra reformelor. Din acestea un orator a tras astăḑi conclusia și nu fără logică(?), că étă: acești domni se tem de proiecte de aceea le consideră ca stricăciósă pentru ei, prin urmare cu atât mai mult trebue sĕ fie votate. Dar' durere, nu totdéuna aceea resistă ce este logic, ér' viéța omenéscă câte odată trăesce nu tocmai din logică...

„Preotul naționalist și agitatorul vor înfățișa poporului blând biserica și statul față în față. Vor ḑice că statul prăpădeșce biserica și pe slușbașul lui D-ḑeu. Poporul nu ține socotélă de principiile mari, nu se uită la triumful și valórea dreptului matrìmonial unitar, nu-'și dă sémă de progresul liberal. El judecă numai întêmplări mici, noutățile ce stau în contraḑicere cu obiceiurile lui; tot ceea ce trece peste mintea lui, ori-ce reformă 'i-o lămurește popa, învĕțătoriul și agitatorul. Cine se va pune în cale povestirilor acestora în sinul familiei, la botezuri, în vreme de mâhnire, la morți, în convobiri înaintea bisericii, pe lavița dinaintea casei?

„La mijlócele agitarorice ale naționaliștilor se va adauga pelângă momentul de rassă și cel religios mai mult decât până acuma. Tocmai în aceea sta și până acuma puterea mare a mișcării naționaliste la noi, că sĕ afla în vêrtejul ei locuința preotului și biserica. De acum înainte însĕmnătatea acestei împregiurări va crește afară din cale. . .

După ce astfel arată, că proiectul căsătoriei civile obligate nu duce cu destulă siguranță la scopul final, la magiarisare, continuă astfel, debacând pe lângă ideile lui Apponyi:

„A căuta o legătură binefăcătóre cu conlucrătorii morali ai poporului și a esercia asupra lor o influență binefăcătóre: étă ceea ce cred eu că este calea mai sigură spre isbândă, decât mĕsurile contrare. Deja nepăsarea arĕtată față cu ei este periculósă, dar dacă le mai causăm încă și pagubă?

„Impregiurările nóstre nu sunt așa de simple ca în alte țĕri. La noi întocmirea în sens național se află în stare mai primitivă decât la alte națiuni Bine înțeles eă căsătoria civilă este lucrul cel mai simplu (mai ales dacă esistă condițiunile recerute), dar în politică nu este hotărâtor ceea-ce este mai simplu, ci ceea-ce corĕspunde mai bine împregiurărilor; cu ceea ce statul își ajunge ținta în modul cel mai potrivit. —

Va sĕ ḑică și unii și alții au în vedere numai magiarisarea. Apoi dacă așa este, adevĕr sĕ cuprinde în pasagiul, cu care sĕ încheie articolul, deși e ḑis numai cu privire la magiari:

„Ce pagubă și neplăceri vor fi, acele nu le vor suferì oratorii, ce-și căștigă lauri în desbaterea din dietă, ci locuitorii ținuturilor espuse și patria, acésta e sigur.

Da, e sigur că patria va suferì, dacă „părinții patriei“ sĕ conduc de logica lui Visontai, că chiar aceea sĕ se introducă la ce naționalitățile, cari laolaltă sunt în maioritate, sunt contrare, pentru-că vĕd, că le este stricăcios.

Slab lucru!

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In ședința de Miercuri 28 Februariu au vorbit la proiect dep. Kovács, Szentiványi, Visontay, Szalay și Dániel.

Kovács declară, că proiectul nu-l mulțămesce pe deplin, precum în prívința Croației și a căsătoriilor între militari, mai departe nu conține disposiții privitóre la legimitatea copiilor etc. dar cu tóte aceste primesce proiectul.

Szentiványi critică congresul catolicilor, precum și adunarea liberală proiectată, pentru-că amêndouĕ urmăresc desbinarea „națiunii“ după confesiuni. Salută cu bucurie acea parte a proiectelor, care inaugureză dreptul matrimonial unitar și judicatura de stat El a așteptat însĕ, că guvernul va presenta un proiect de lege bine elaborat, dar cu acésta nu se spune nici aceea, care organ al statului va avé sĕ încheie căsătoria. Proiectul de lege despre eserciarea liberă a religiunii îl respinge, din causă că permite ireligiositatea. Deasemenea e în contra modificării art. de lege 53 din 1868. El se alătură la proiectul de conclus al lui Apponyi.

După un rĕspuns în cestiune personală al lui Polonyi, urmeză Soma Visontai (ovreu) care face câteva observări la discursul din ședința premergétóre al contelui Pongrácz. Ca și acesta, oratorul doresce, ca sentimentele religióse și susceptibilitatea confesionala sĕ fie crutate Numai cât cruțarea sĕ se aplice față cu tóte confesiunile. Dacă peste tot e vorba de jertfe, apoi acestea trebue aduse de tóte confesiunile în mĕsură egală.

Polemiséză apoi cu vorbirea lui Hódossy din ședința premergătóre, precum și cu alți vorbitori. In urmă cetesce o telegramă a alegĕtorilor sêrbi, prin care acestia îl provócă, ca sĕ voteze în contra proiectului.

Din telegrama cetită el deduce, că contrarii proiectului se aliază cu naționalitățile și că proiectul, după-ce naționalitățile se tem de el, trebue sĕ fie de mare folos pentru magiarism. Primesce proiectul.

Mai vorbesc Emeric Szalay, contra proiectului și Ernst Daniel pentru el, variând ambii argumentele vorbitorilor de mai nainte.

In ședința de Joi, 1 Martiu au vorbit contele Szapáry László, Szász Károly, Kovács Albert, Morzsányi și Sághi.

Szapáry László spune, că căsătoria civilă nu este progres, căci progres e numai aceea-ce desvoltă moravurile, religiositatea, iubirea de patrie și cinstea deosebită a legilor. Invinuiesce

---

FOIȚA.

E mai bine a nu cunósce viitorul decât a-l cunósce.

Care este omul, care nu și-a frământat creerul pentru a afla ce-i va aduce ḑiua de mâne. Care este spiritul pessimist sau optimist, care nu a avut curiositatea a pătrunde în întunerecul viitorului

Care este spiritul cugetător, care, când vorbesce de realisarea vre unuia din planurile sale, nu pune aceea conjuncțiune de un înțeles mistic, care cuprinde o lume întrégă, conjuncțiune ce coordineză ḑiua de aḑi cu ḑiua de mâne, óra de acum cu ceea ce vine, aceea conjuncțiune, care este *dacă*, ce desparte idealul de realitate, ilusiunea de decepțiune.

Viitorul nostru nu este alt ceva, după cum spun unii ómeni cu inteligință superióră, decât edificiul causelor din present, după alții un capriciu al fatalităței. — Ne întrebăm însĕ:

Pe care din aceste trebue sĕ o primim ca adevĕrată?

La acéstă întrebare, încă nimeni n'a respuns cu siguranță, până acum.

Totuși, omul e scrutător din fire, are o curiositate învincibilă, curiositate înăscută de a-și cunósce viitorul.

Adesea ori îl vedem încercând imposibilul, pentru a descoperi secretul ce nimeni nu l'a cunoscut.

Căci putut-am afla óre un om care sĕ-și cunóscă viitorul? Nimenea, nici unul! Cea ce ni s'a întâmplat este trecutul ceea ce ni se întêmplă este presentul și dorința de a sci ceea ce urmeză este viitoriul. Viitorul este dar un țĕrm, la care nu ajungem nici odată căci dorul de al cunósce ne frământă până la mórte Ce ar urma însĕ dacă am cunósce viitorul? Fórte lesne de esplicat. Zelul, imaginațiunea, ambițiunea, plăcerea cu care am întreprins în totdéuna acțiunile nóstre ar înceta cu totul; facultățile care concură pentru a ne îndulci viéța, ar dispărea. Căci care ar fi omul care sciind că legile viitorului sunt nestrămutate ar lucra pentru a-și înbogăți memoria sau pentru a lăsa posterităţii un ce folositor.

Dacă am sci de esemplu, că ḑiua de mâne ne este favorabilă, resultă din natura omului chiar, de a nu întrebuința ḑiua de aḑi; cât despre cele alte efecte ale inimei nu putem vorbi decât cu fórte multă reservă, pentru că adesăori sĕ întâmplă sĕ prevedem prin inteligință, pasul greșit al inimei și cu tóte acestea sĕ nu-l împedecăm. — Ne este favorabil, a nu cunósce surisul sau lacrima ḑilei de mâne, căci viéța din nefericire nu este dulce, decât privită prin prima ilusiunilor, și ceva curios ne nascem peutru viitor, trăim pentru dênsul, sperând în veci la o viéță mai bună și murim cu tóte acestea fără a-l cunósce.

Viitorul, conform cugetărilor profunde el nu urmeză a fi decât realisarea unor aspirațiuni sănătóse, realisarea scopului pentru care am lucrat, fără a perde însĕ din vedere proverbul românesc atât de bine ḑis: „Cum îți vei ascerne, așa vei dormi“.

Speranța în Dumneḑeu și credința că el nu uită pe nimeni sĕ ne conducă și sĕ lumineze în veci calea nóstră și atunci sĕ fim siguri, că cu tóte că pentru noi viitorul rĕmâne un punct de întrebare, totuși vom fi gata a suferi cu abnegațiune lucrurile neplăcute ce el ne reservă cu îmbelșugare, punênd în schimb mai mult preț pe cele plăcute, care sunt așa de puține la numĕr, dar care ne face sĕ uităm chiar trecutul cel mai trist.

Conchidem deci prin acésta: Omul nu póte sci ce-i va aduce ḑiua de mâne, trebue dar sĕ lucreze neîncetat cu speranța, că va venì un timp când planurile, aspirațiunile sale vor fi realisate.

M. M. U.

Din puțin la nimica.

— Anecdotă. —

Cărpaciul Joșca era meșter-strică de frunte în satul Orbeșci. După cum era de măiestru așa avea și de lucru, și tot așa îi era și plata; cu alte cuvinte: cumu-i șfîntul, așa-i și tămâia și chiar de aceea era sărac de sta se ródă porlóge, de sărac ce era.

Dar cu tóte acestea pofta de a se înbogăți crescea, dar crescea înzădar.

Tótă averea lui consta din vre-o câteva dărabe de lemn pe cari le numia calapóde, o sulă și o găină, carea tocmai clocea și în carea îi sta tótă nădejdea de a se îmbogăți: se ajungă din puțin la ceva, — sau la nimica.

După-ce Joșca cu soția sa în loc de dejun gustară puțină țuică, din care sĕ plămăguvernul, că s'a aliat cu kossuthiştii, ca cei mai radicali, şi declară că e contra proiectului.

Vorbesce apoi Szász Károly pentru proiect citând din Deák, Kossuth şi alţii. El află, că căsătoria civilă e o cerinţă naţională. La sfêrşit vorbesce din punctul de vedere al protestantismului, şi declară că deşi are bănueli, acelea tóte i le desfiinţézâ: ideea de stat magiar şi primesce proiectul.

Tot din punct de vedere protestant a vorbit Kovács Albert, vice-preşedintele partidului naţional, declarând că nu are sĕ voteze căsătoria civilă. Apróbă punctul de vedere al partidului naţional, care nu primesce altfel de casătoriă decàt care nu vatĕmă sentimentul religios.

Morzsanyi, sĕ încércă sĕ arete că nu e nici un pericol pentru catolicism prin noua lege şi o apróbă, ér' Sághi Gyula vorbesce contra proiectului arătându-i unele scăderi.

Revista politică.

De câtva timp sĕ urgéza lucrările pentru resolvarea autonomiei catolice, reclamată atât de des. Mai multe şedinţe s'au ţinut până acuma de către comisiunea anume instituită spre acest scop şi la care aparţin atât membrii clericali cât şi mireni. După tóte presemnele lucrările vor şi ajunge la finalisare, mai vêrtos, că şi guvernul sprininesce în actuala situaţiune grea, finalisarea acestei cestiuni, pentru a mai slăbi ţinuta bisericei catolice referitóre la proiectele bisericesci ale guvernului.

In una din şedinţele din urmă canonicul gr. cat. Paul Vela a făcut propunerea, că diecesa de Oradea-mare, care face parte întregitóre din metropolia de Blaş sĕ nu fie luată în autonomia bisericei catolice din Ungaria. Membrii conferinţei nu numai că n'au primit acéstă propunere, dar au respins chiar şi cererea canonicului ca propunerea acestuia sĕ fie indusă în protocol.

* * *

Diarul „Economist" din Londra publică scirea, că întrĕ România şi Bulgaria, s'au urmat acum câte-va dile: negocieri secrete, care au dat un resultat satisfăcător, stabilindu-se primele base ale confederaţiei balcanice.

Resultatul positiv al acestor negocieri este alianţa militară, ce s'a încheiat între aceste doue state. Conform disposiţiunilor acestei alianţe, statele contractante se obligă a se apĕra reciproc în cas de resboiu. Acéstă alianţă militară sĕ consideră în Englitera ca un fapt îndeplinit şi ea este pusă la disposiţia alianţei întreite, care câştigă ast fel o armată de aprópe 400,000 de ómeni pe picior de rĕsboiu.

Comandantul armatei româno-bulgare ar fi M. S. regele Carol, care şi a probat înaltele-i calităţi de beliduce în şanţurile Plevnei.

* * *

Diarele rusesci „Novoie Vremia" şi „Novosti," inspirate de ministrul plenipotenţiar al Serbiei în Petersburg, au declarat că lumea s'a săturat de farsele familiei Obrenovici cari au adus Sêrbia la marginea prăpastiei. Obrenovicii au pierdut încrederea poporului sêrb, încrederea indispensabilă pentru ori ce domnie şi poporul sêrbesc ar face bine, dacă ar convoca o mare adunare generală şi ar detrona pe Obrenovicii.

Presa rusêscă pune acum pe faţă candidatura la tronul Sêrbiei a prinţului Arsenie Carageorghevici; ér în Belgrad radicalii nu mai ascund tentinţele lor antidinastice şi invită pe Milan sĕ plece imediat din Belgrad, dacă nu vrea sĕ fie depărtat cu forţa împreună cu fiul sĕu.

Milan nici n'a luat în sémă acest avertisment, ci a dat ordin sĕ se arangeze conacul din Niş, de óre-ce el e hotărît a se muta acolo pentru că mai mult timp vrea sĕ fie aprópe de capitala Sêrbiei, sĕ privéscă liniştit desfăşurarea evenimentelor şi eventual, când trebuinţa va cere, sĕ vie în ajurorul fiului sĕu.

Ex-regele Milan are mare încredere în concursul armatei şi pentru ca s'o câstige mai mult pe partea s'a, a luat mĕsuri ca lefurile oficerilor, cari na'u fost plătite de mult sĕ se plătéscă inmediat cu procentele legale, apoi a înaintat mai mulţi ofiţeri de încredere şi a invitat în mod confidenţial pe ofiţeri sĕ se pórte mai omenesce cu soldaţii, ca astfel sĕ pună capĕt eventualelor desertări în masse.

Celălalt sprijin puternic, care inspiră mai mult curagiu lui Milan faţă de presa rusêscă, este tripla alianţă şi în special concursul ministrului austro ungar şi al ministrului Engliterei.

* * *

Mĕsurile de protecţionism ale Franciei şi Italiei au dat ansă ca celelalte state europene mari şi mici sĕ încheiă tratate comerciale pentru a-şi asigura astfel interesele lor economice.

S'au început negociarile la Viena pentru încheierea unei convenţii comerciale între Austro-Ungaria şi Rusia.

Din încheierea convenţiei cu Rusia vor resulta mari avantagii pentru industria austriacă atât de decădută în anii din urmă din causa rĕsboiului vamal cu România.

Marile fabrici de postavuri din Galiţia şi Moravia au fost crud isbite în timpii din urmă şi guvernul din Viena nu putea sĕ remână surd la plângerile industriaşilor şi ale lucrătorilor întrebuinţaţi la aceste fabrici.

Avantagii va avea şi Rusia în urma acestei convenţii. Esportul de vite din Rusia va cresce în mod considerabil, cu atât mai vîrtos că pieţele din Austria sufer fórte mult de lipsa unui comerciu animat de vite, care ar face sĕ mai scadă preţul vitelor şi în special al cărnurilor.

Ungaria special nu va avea nici un avantagiu din încheierea convenţiei cu Rusia. Din contră desavantagele ei vor fi însĕmnate şi comerciul ei de cereale, şi de vite va suferì o concurenţă periculósă din partea Rusiei. Şi totuşi tratatul cu Rusia se va încheia, căci Ungaria este angagiată de a face acest sacrificiu pentru industria austriacă.

Austro-Ungaria a încheiat cu Germania acum trei ani o convenţie onerósă pentru industria austriacă, dar fórte favorabilă comerciului de cereale şi de rîmători al Ungariei. Prin acéstă convenţie, industria austriacă a a fost respinsă chiar şi din pieţele ungare de către industria germană. Pentru a compensa perderile suferite de industria austriacă, guvernul unguresc a admis în principiu, pe atunci încheierea unei convenţii cu Rusia, redimându-şi dreptul a impune câte-va tacse protecţioniste asupra unor produse indigene.

* * *

Telegramele din Londra anunţă, că regina a primit demisiunea d-lui Gladstone, primul-ministru al Angliei.

După sfatul bĕtrânului ministru, regina a chemat la Windsor pe lordul Rosebery, ministru de esterne, care s'a declarat gata a lua succesiunea d-lui Gladstone

E probabil până acum că nu se vor face decât douĕ numiri nouĕ în cabinetul al cărui preşedinte va fi lordul Rosebery.

Sir Morley va deveni leaderul partidului liberal în camera comunelor.

Retragerea lui Gladstone s'a făcut din causa vêrstei înaintate.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

In urma acestei ultime disposiţiuni în pracsă secuii, ca naţiune de stat, (ständische Nation) şi maioritatea magiarilor din comitatele ardelene „ajung mai uşor la sufragiu universal, precând românii în maioritatea lor precumpĕnitóre sunt ţinuţi departe de urnă". Peste 60.000 de alegĕtori din Ardél îşi esercită dreptul de alegere numai pe basa îndrepţirii lor de mai înainte, pe când numĕrul celor ce aleg numai pe basa dreptului electoral ajunge numai la 15 000—20.000. De aci provine, că în comitatele locuite de români 1 deputat se vine pe 50.000 până la 60.000 de locuitori, precând pe pămêntul secuiesc tot câte 4000—5000 de suflete trimit câte un deputat în dietă.

Acésta e cu atât mai dureros şi greu pentru români, cu cât ei „fac a 3-a parte din poporaţiunea Ardélului, în acelaşi raport sunt şi proprietari de pămênt, şi în acelaş raport contribuesc şi la sarcinele (spesele) publice. Susţinerea legei electorale speciale pentru Ardél (art. de lege ardelenesc II dela 1848) partidul naţional român o consideră ca o intreprindere nepatriotică şi imcompatibilă cu demnitatea unui cetăţan al statului"; şi partidul cere „ca alegerile sĕ fie libere şi dreptul electoral iust" şi declară, că pe cât timp legile nedrepte şi „violentările" la alegeri sustau „pentru români nu esistă loc în internul vieţii constituţionale a statului ungar nici în corpul representativ al aceluia". De aceea „alegĕtorii români din Ardél şi Ungaria au hotărît şi decretat a persista în abstinenţă pasivă faţă de parlamentul din Budapesta. .."

Inainte de a trece eu la cercetarea reală a plângerilor aduse contra legii electorale, fie-mi permis a pune în lumina lor adevĕrată câteva date statistice ale partidului naţional român.

Incă în partea prima a acestei lucrări am indigetat asupra comentariului lui G. Bariţiu făcut la programul dela 1881 a partidului naţional. In acel comentar sĕ cuprinde şi aserţiunea, că Uniunea Ardélului cu Ungaria a avut mai ales scopul, de a împedeca progresele şi desvoltarea românilor pentru ai preda astfel tot mai mult „absorbirei din partea magiarimei". Cum stau însĕ lucrurile în realitate?

După plângerea românilor ar trebuí sĕ presupunem. că în mişcarea populaţiunei, la românii din Ardél s'ar observa dela 1868 încóce un regres óre care, sau cel puţin o opăcire.

Datele statistice ne-arată însĕ chiar contrariul. Poporul românesc din Ungaria şi Transilvania numeră în întregimea sa, după numĕrarea dela 1880, cu care ocasiune naţionalitatea a fost însemnată după limba maternă, 2,325,838 suflete. La 1890 numĕmĕrul s'a ridicat la 2,591,947; adecă poporaţiunea românéscă din Ungaria a crescut cu 11·44 %. Acésta a fost, după magiari cea mai mare crescere între tóte naţionalităţile ţerii. Ceeace privesce în special părţile ardelenesci, cele 16 comitate numĕrau la 1880 o poporaţiune românéscă de 1,186,154 suflete, ér la 1890 cu 7·65 % mai mult. Prin urmare, în loc de „o succesivă absórbere" se observă o crescere însemnată a elementului românesc, — crescere, care pe lângă tóta însemnata emigrare a românilor în regatul vecin, şi anume în Dobrogea, întrece mai de dóue ori preste înmulţirea sasilor din Ardél (3·98 %)

La tot casul însĕ e neobicinuit, dacă acum în alte privinţe, tot aceiaş acusatori, pretind pentru români cifre in proporţiuni fórte mari.

(Va urma).

Noutăţi.

Concert. Duminecă séra sala dela Musikverein era plină îndesuită de publicul doritoriu sĕ asculte producţiunea virtuósei violonceliste, a d-şórei Leontina Gärtner (Grădinariu) Şi publicul a avut o séră de tot plăcută. D-şóra Gärtner, care e „neîntrecută" în manuarea arcului pe violoncel, a cântat atât de perfect, încât a stors nu numai aplause entusiaste, ci admiraţiunea ascultătorilor. Dênsa a fost părtaşe de mari ovaţiuni. Desteritatea cu care pórtă arcul, posiţia ce o a observat şi siguranţa, cu care a esecutat piesele dovedesc o scólă înaltă. Testimoniul, ce i l'a dat prof. dl Popper de „violoncelistă neîntrecută" s'a dovedit pe deplin. S'a produs cu 6 piese annunţate în program şi a avut bunăvoinţa sĕ delecteze publicul, care nu mai voia sĕ părăséscă sala, cu o piesă neanunţată: „Andacht". Culmea concertului s'a manifestat la pct. 4. „*Adagio*" de Schumann. Acórdele ce le scotea cu atâta farmec pe violoncel erau şi manifestaţiuni launtrice: d-şóra Gärtner simţia, ceea ce cânta şi cu dênsa simţia întreg publicul, care fermecat de puterea arcului părea transportat în regiuni fericite.

D-şóra B. de Riesenberger a cântat escelent. Dênsa posede o voce puternică şi frumósă, de asemenea s'a distins d-şóra Sóos pe pian. Acompaniarea la pian a făcut-o dl de Heldenberg, cunoscut publicului sibian ca escelent pianist.

O parte însemnată din reuşita strălucită a concertului se cuvine d-lui prof. George Dima, carele a sciut sĕ arangeze atât de bine lucrurile.

* * *

Esamen. La esamenul de cualificaţiune învĕţătoréscă, ţinut la institutul pedagogic gr. or. român din Arad sub presdiul Prea Sânţiei Sale, părintelui episcop Ioau Meţian, Marţi, Miercuri, Joi şi Vineri în sĕptĕmâna trecută s'au presentat 30 de candidaţi, — dintre cari au prestat cu succes esamenul 19.

* * *

Bombă în dieta ungară. In dilele din urmă întréga capitala Ungariei a fost în mare fierbere. Se anunţase, că în edificiul, unde se ţine dieta, pe treptele biroului stenografilor s'a găsit o bombă. S'a şi găsit în adevĕr un obiect, care sămena cu o bombă şi care cu multă precauţiune a fost transportată spre analisare. S'a constatat în fine, că vasul conţinea tăriţe de ferestreu, prăsera e cu puţine elemente aprindĕtóre şi cu o fluiditate asemenea uleului dar că esplodarea ar fi fost imposibilă, deore-ce elementele nu erau esplosibile. Gluma acésta a băgat multă frică în poporaţiunea Budapestei.

* * *

Academia română. In şedinţa din 4/16 l. tr. s'au făcut următórele lecturi: Gr. Stefanescu: Despre originea oxigenului din atmosferă; I. Bogdan: Bartolomeiu Kopitar, o pagină din istoria filologiei române; Gr. G. Tocilescu: Din istoria română a seclului al XV. Sesiunea generală se va deschide în 15/27 Martiu., după miédădi la 1 óră. Biroul a şi convocat membii. Se va face şi recepţiunea dlui Sp. Hareţi, membru ales înainte de doi ani în secţiunea sciinţelor în locul lui Bacaloglu.

* * *

O serată dansantă la curtea din România. A treia serată dansantă a curţii române a avut loc la 28 Februariu n., fiind de faţă peste 700 persóne din societatea alésă a capitalei. La órele 9 sala fiind plină, dansul începù cu „Pavana". Uşa din drépta se deschise şi apărură dansând AA. LL. RR. principele Ferdinand şi principesa Maria în capul colonei, precedaţi de celelalte părechi. A. S. R. principele Ferdinand era îmbrăcat întrun costum de muschetar (Ludovic XIII.), ér' A. S. R. principesa Maria

---

desce cérta, începură a face planuri de îmbogăţire. Joşca dicea, că scoţând cloca lor 20 de pui, căci atâtea óuĕ pusese sub clocă, vor avea cu timpul tot atâtea găini pe cari vêndêndu-le vor căpĕta 20 de zloţi. Pe banii aceia vor cumpăra căruţ şi cal şi mergênd la oraş nu vor mai merge pe jos, ca alţi sărăntoci. Aşa dicea Joşca şi aşa avea sĕ se întêmple, dacă nu se va suci tréba altmintrila.

— Sĕ sci Joşcă dragă că avênd noi căruţul şi calul nost nici pe unde e la dél nu mĕ cobor din căruţ, dise muierea.

— Ba tu sĕ te cobori, că dóră nu o sĕ omorîm calul

— Ba eu nu mĕ dau jos ori ce va fi

— Ba tu se faci cum dic eu.

— Nu poruncesci numai tu la căruţ.

Unul dicea o vorbă mai împungace ca celalalt, până în cele din urmă ajung la cértă; ba chiar şi la bătaie. Cum se băteau ei picară preste clocă şi o sdruncină cu óuĕ cu tot.

Iată cum din puţin ajungi la nimica.

Com. de *I. Bota.*

în costum de marchisă (Ludovic XIII.); ajunşi în mijlocul salei se formară patru careuri. După „Pavana“ s'a dansat „Menuetul“, care a produs un efect admirabil asupra celor-ce priviau graţiile şi bogăţia de costume a fiecăruia. A. S. R. principele Ferdinand, îmbrăcat în costumul de oficer al gardei imperiale (de pe timpul împěratului Frideric cel mare) a dansat cu domnişóra Carp. După acésta a urmat dansul „la Vilegeoise“, la care a luat parte 16 părechi, între care şi A. S. R. principesa Maria, care purta un splendid vestmênt de ţerancă germană (paysanne de la forête noire), ér' d-şórele purtau deferite costume slovace, svedeze, germane, spaniole, tiroleze etc. Persónele, care n'au luat parte la aceste dansuri erau aşeḑate: dómnele pe lângă colonada, pe scaune, ér' la spate domnii. In partea despre sala tronului, încungiurată cu flori era aşeḑată orchestra. La drépta M. S. regele, încungiurat de casa civilă şi militară, corpul diplomatic, domnii minsitri ai ţerii etc. Acéstă serată, a cărei reuşită a întrecut tóte aşteptările, a lăsat o frumósă amintire persónelor presente Era un adevěrat vis pentru privitori. Graţiile, costumele, chipurile drăgălaşe şi parfumurile îmbětătóre te transportau într'o altă lume. Printre privitori s'au putut observa: toţii ministrii ţerii cu dómnele, aprópe întreg corpul diplomatic cu dómnele, contele de Leyden, noul ministru pleniponteuţiar al Germaniei, primariul capitalei, d-na şi dl generul Manu, preşedintele senatului şi mai multe alte persóne ale lumii oficiale şi neoficiale. Bufetul fórte bogat, adevěrat bufet regesc, a fost asaltat de mai multe-ori Serata s'a isprăvit cu dansul „la Villageoise“ „Sêrba“ şi apoi „Hora“ la órele 2 trecut. M. S. regele în tot timpul acesta a binevoit a se întreţiné în modul cel mai afabil cu fiecare din persónele presente.

* * *

Volnicii. Comisiunea administrativă a comitatului Solnoc-Dobêca a adresat Consistorului decesan gr. cat. din Gherla o scrisóre, despre care am făcut amintire în prim arcolul din nrul ultim şi în care cere, că până la 15 Octombre a acestui an sě delăture din post pe 56 învěţători din acest comitat, sub cuvênt cě acestia nu ar fi în stare de a propune limba magiară; în locul lor sě pună apoi alţi învěţători, sau cel puţin ajutori ca sě scie bine unguresce.

* * *

Cununie. Duminecă d. a. în 4. Martiu n. c. şi-a serbat cununia în biserica nóstră gr. or. din Sibiiu-cetate dl Septimiu Albini, cu d-ra Aurelia Roman, fica fostului director esecutiv al „Albinei“, Visarion Roman.

* * *

Confişcare de pusci. „Gaz· Trans.“ Primimesce scirea, că comunele din jurul Simeriei (Piski) şi Devei sunt cutreerate de gendarmi, cari confişcă puscile şi ori-ce fel de arme de prin casele ţăranilor români, fără nici o consideraţiune. Scim, că astfel de confişcări s'au făcut şi prin comunele din munţii apuseni, la ordinul fişpanului din Aiud, pe motiv că ţěranii din munţii apuseni atacă pe păzitorii pădurilor şi „fură lemne“. Ei bine, acésta nu se póte ḑice despre ţěranii români din ţinutul Simeriei — şi totuşi confişcarea de pusci se face cu multă volnicia. Scopul e vědit. Domnii dela cârma comitatelor voiesc, ca prin o astfel de apucătură rěu alésă, sě însinue pe români, că au intenţiuni de revóltă.

* * *

Zilele critice ale anului 1894. Cea mai critică ḑi a anului, ce o desemnéză Rudolf Falb, este 30 August. Apoi urméză gradat: 20 Septembre, 20 Februariu, 21 Martie, 1 August, 6 Aprile, 5 Maiu, 28 Octombre. Ca ḑilele critice de a dóua categorie, desemnéză Falb ḑilele de: 7 Martie, 14 Octombre, 20 Aprile, 3 Iulie. 15 Septembre, 4 Iuniu, 12 Deecembre şi 5 Februariu. Şi pentru că în ḑiua de 15 Septembre va fi eclipsă de lună, se póte ca acéstă ḑi sě între în categoria I-a de ḑile critice; de a 3-a categorie numesce Falb pe cele din 16 August, 27 Novembre, 19 Maiu, 7 Ianuariu, 17 Iuliu, 27 Decembre şi 18 Iuliu.

* * *

Invitare. Tinerimea română din Sas-Sebeş invită la „Petrecerea cu joc“ ce se va arangia Sâmbătă la 10 Martiu 1894 st n. în sala restauraţiunei „Stolz“. Inceputul la 8 óre séra. Preţul întrării de persónă: 60 cr. Damele sunt poftite a se presenta în toaletă de promenadă ori în costum naţional. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunei rom. de cântări din loc.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare din Nr. 16.)

Scriem pre *do* cu patrare de vre-o opt ori şi arătăm cum trebue sě se intoneze în loc de un *do* de dóuě ori, ér cu braţul indicăm numai odată. Elevii încă au sě facă asemenea până sě deprind binişor. Acum facem simţibilă lipsa unei alte forme de note, căci pătrarul nu are acel timp repede şi că trebuie un semn care sě arete că pre *do* sě-l cântăm de dóuě ori până indicăm odată cu braţul. Când au observat acésta elevii, atunci înlocuim pătrarele cu optimi; deprindem numirea, raportul lor cu pătrarul şi întonarea corectă la indicarea měsurei. Tot-aşa înlocuim şi celelalte ecserciţii.

Pentru cunóscerea pausei egală cu optimea, va urma învěţătorul în modul arătat la cunóscerea pausei de doime, stergênd câte o optime şi înlocuindu-o cu o pausă egală. Urméză esercitarea lor împreună cu formale cunoscute până acum spre care scop eserciţii cât de multe, sě va propune şi vre-o cântare în care sě obvie şi optimi.

După cele ḑise, cred că e de prisos a mai descrie şi modul purcederei la cunóscerea şesspreḑecimelor şi a pausei egală cu acésta formă de notă.

Punctul fiind jumětate din valórea notei după care este pusă, esplicarea şi deprinderea lui se póte face tot prin contragerea unimelor. Spre scopul acesta folosim tot eserciţiile compuse pentru cunóscerea formelor de note descrise la anul al II cu aceea deosebire, că în loc de doi timpi punem acum în měsură trei. Le cântă odată elevii necontrase, după aceea tot câte trei note împreunăm şi le percurgem şi astfel întrebăm: douě pătrare contrase cu ce sunt egale? Ce putem pune în loc de aceste douě pătrare? Doime. Invěţătorul pune doimea in tótă měsura în locul primelor dóuě pătrare. Apoi pentru înlocuirea notei a treia va spune, că sě obicinuesce a sě pune un punct, care înlocuese pătrarul al treilea.

Pentru a cunósce punctul folosim întâiu pătrarele, după aceea doimea pentru a cunósce punctul pus după nota întrégă, optimile pentru a cunósce punctul după pătrar şi şésspreḑecimile pentru punctul pus după optimi. Acuma face reasumarea, că în loc de ce s'a pus punctul când am contras pătrarele? în loc de ce când am contras doimile etc. şi spunênd şi aceea, că acestea sunt jumětate din valórea notei, după care este pusă. De aci deducem regula: „punctul are jumětate valóre din nota, după care este pusă“. Urméză esercitarea.

După grupa acésta de eserciţii pentru a deprinde punctul propunem şi vre-o cântare, sau chiar douě. Ḑic dóuě, căci elevii prin deprinderile de cetire amintite mai nainte, trebue sě fie întru atâta deprinşi, încât ei de puterea lor sě fie în stare a învěţa cântecul. De aceea observ. că învěţătorul acum nu va mai cânta cântecul înainte, ci va pune pre elevi sě cetéscă tecstul, sě-l esplice şi după aceea numai vor încerca elevii a cânta şi cântecul. La prima încercare pot sě cânte şi numai cu *la* melodia, şi după aceea cu tecstul. Invěţătorul are rolă passivă aci; observările eventuale le face la fine spunêndu le şi tempul precum şi nuanţele unde au sě cânte mai tare sau mai încet.

Prin acésta purcedere deprindem scolarii sě umble pe picióre le lor proprii şi sě pregătesc pentru viéţă unde nu vor avé pre nimenea sě le cânte cântarea înainte. De aceea mai puţine eserciţii de solfegiat şi mai multe cântece ne este scopul nostru.

XVI. Měsura.

Parte pentru a completa cunoscinţele elevilor despre măsură, parte a le face cunoscută noţiunea měsurei şi a pricepe însěmnătatea numerilor aflători la inceputul fiecărei melodii în mod uşor le vom atrage atenţiunea asupra měsurei în următorul mod.

Scriem pe tablă un eserciţiu, în care obvin în měsură câte dóue note de jumětate. Acum întrebăm, că ce fel de note se află aci, câte note sunt în fie-care měsură? Měsura, în care sě află dóuě doimi, sě numesce měsură de dóue doimi. Prin întrebări folosite bine esercităm acésta regulă.

Pentru a cunósce měsura de $^{2}/_{4}$ ne folosim de un eserciţiu scris pe tablă cu pătrare şi prin întrebări ca mai sus vom deduce regula: měsura în care sě află dóuě pătrare sě numesce měsură de dóue pătrare.

Tot în modul acesta sě vor intuì şi deduce regulele cu privire la měsura de $^{3}/_{4}$, $^{4}/_{4}$, $^{3}/_{8}$, $^{6}/_{8}$. A folosi měsură de $^{4}/_{2}$, $^{12}/_{8}$ etc. adecă cele compuse din acestea, deóre-ce nu prea obvin nici în manuale destinate pentru scólele superiore sunt şi de prisos a le tractă aci. Ca însě elevul, când ese din scólă totuşi sě nu fie frapat de vederea acestora sě vor aminti în anul al VI-lea cu ocasiunea reasumări cunoscinţelor teoretice câştigate în decursul celor 5 ani. Invěţătorul deci acum odată nu va folosi astfel de měsuri, sě rěmână pre lângă esercitarea měsurilor simple.

La începutul eserciţiilor sě va pune de acum înainte pe portativ numěrul měsurei. La note s'a obicinuit ase arěta měsura prin frângeri ca: $^{2}/_{4}$, $^{4}/_{8}$ etc. adecă numěrătorul arată valórea unimilor. Noi vom pune deci numai numěrătorul, ér' unimitorul au sě-l afle elevii. In anii din urmă vom folosi însě forma obcìnuită.

(Va urma.)

O nouă bancă poporală.

Românii din Şoimuş (comit Bistriţa Něsăud) cu mai mulţi inteligenţi din jur, au luat hotărîrea laudabilă de a întemeia o bancă poporală în Şoimuş. Mai la vale publicăm prospectul esmis de comitetul fundator, aducênd la cunoscinţă că aceia, cari vor voi sě se facă acţionari, au sě trimită după fiecare acţie subscrisă 10% din nominal, la adresa dlui I. Marian Baciu cassar provisor în Şoimuş (S Solymos, n. p N. Sajó) Prospectul e următoriul:

Prospect pentru înfiinţarea unui institut de credit şi economii în Şoimuş sub numele: „Şoimuşana“

1. Scopul societăţii este a desvolta spiritul de economisare şi a procura locuitorilor de tóte clasele, cu preferinţa poporului ţeran agricol, creditele trebuinciόse.

2. Societatea se înfiinţéză pre timp nederterminat cu un capital de 25,000 corόne, care se împarte în 500 de acţiuni de câte 50 corόne.

3. Subscrierea acţiunilor se încheie cu ḑiua de 20 Aprilie a. c.

4. La subscrierea acţiunilor sunt a se depune 10% din valórea nominală a acţiunei, adecă după fie-care acţiunea câte 5 corόne; la 30 de ḑile după adunare generală constituanta iară 20%; restul capitalului de acţiuni se va solvi în urmarea provocărilor direcţiunei, însě provocarea nu póte urma în rate mai mari de 10% şi în perióde mai scurte de douě luni de ḑile.

5. La subscrierea după fiecare acţiune este a se solvi 2 corόne ca contribuire la spesele de înfiinţare.

6. Membrii fundători îşi susţin dreptul de a alege prima direcţiune pre cei 3 ani de ântâiu.

7. In cas când s'ar subscrie mai mult de 500 acţiuni, atunci reducţiunea se va efeptuì aşa, că dela fie-care acţionari, care a subscris mai multe acţiuni se va detrage câte una acţiune, şi acéstă procedură în cas de lipsă se va repeta, până când va fi redus numěrul acţiunilor la 500, în cas, dacă ar trebuî detrase mai puţine acţiuni decât face numărul acţionarilor, atunci va decide sórtea.

Dat în Şoimuş, la 20 Februariu 1894

Comitetul fundător:

Dr D. Ciuta advocat în Bistriţa; Dr Gavril Tripon advocat în Bistriţa, Dr. George Linul cand. adv. Bistriţa, Dionisiu Login cand. adv. Bistriţa, Ioan Baciu preot, Basiliu Baciu învěţător în Şoimuş; Vasile Baciu econom în Şoimuş; Ioan Marian Baciu econom în Şoimuş; Victor Baciu econom în Şoimuş; Samoilă Luca econom în Şoimuş; Grigorie Baciu econom în Şoimuş.

Convocare.

P. T. Domnii membri din comitetul central al „Reuniunei învěţătorilor gr. or. rom. din districtul Sibiiului“ se învită prin acésta la şedinţa, ce se va ţiné Vineri în 25 Februariu (9 Martiu) a. c. la órele 11 a. m. în seminarul „Andreian“ din loc.

Sibiiu, 5 Martiu n 1894.

Biroul comitetului.

Bibliografic.

Din „*Lumea ilustrată*“, Bucuresci (Hotel de France Nr. 8) a apărut broşura 9 Nr. (17—19) din anul II cu următorul sumariu:

„Turnaţi-mi vin“, poesie de I. N. Roman. — „A mea este resbunarea“, roman (urmare). — „Taină“, după celebrul sonet al lui D'Arvers. — Legenda crinului alb“, poesie de Grigori N. Laz. — „Ce am“?.. poesie de Const. Z Buzdugan. — „Ideal“, de Anton Bacalbaşa. — „Vestala“. — „Onóre şi datoriă“ roman (urmare). — „Tit Maiorescu“. — „Un cântec“ triolete de Dem. Moldovan. — Charles Gounold“. — „Şi asta e“! traducere liberă după Strom, de G. N. Laz. — „Truda morţei“, fragment de Elena D. O. Sevastos. — „O nópte teribilă“, traducere de Violange. — „Hunii“. — „Douě sěri“, novelă de Wagner, din literatura rusésca. — „Primul sextet din Běrlad“. — „Felurimi“ (Firme caraghióse etc. etc.) — „Comóra casei şi a familiei“ (sfaturi folositóre). — In tecst se află 8 ilustraţiuni esecutate escelent.

„*Vatra*“ noua fóie ilustrată pentru familie în editura librăriei scólelor C. Sfetea Bucuresci a apărut Nr. 4 cu următoriul cuprins: Straturi în poesia nóstră poporala, de V. Oniţiu; Acasă, poesie de T. Duţescu; Douě surori novelă de I. Rusu Şirianul; Vecinic, poesie de Elisabeta M. Ionescu; Mara, (urmare); Rěsbunare de Carmen Sylva, trad. lib. de I. L. Caragiale; Uciderea Domnului Tudor, poesie de V. D. Păun; Andreiu Mureşianu (portret şi biografie); Ursarii de, St. Besarabeanu; Stefăniţă-Vodă, poesie de G. Coşbuc; Feliu de feliu, Ghicitori etc. In text sunt vre-o 8 ilustraţiuni esecutate cu multă artă. Abonamentul costă 12 fl, la an.

„*Gramatica istorică şi comparativă a limbei române pentru cursul superior*“. Acésta este cartea cea mai nouă pe terenul instrucţiunei didactice, carea a ieşit de neobositul profesor de limba română Ioan Manliu. Cartea este a 11 lucrare a d sale pe acest teren şi e cu atât mai importantă, cu cât se scie, că la noi românii nu esistă încă o astfeliu de lucrare şi se recomândă din tóte punctele de vedere. Ea cuprinde 472 de pagine, 8⁰ mare. Pe lângă o introducere instructivă în care vorbesce despre: nascerea limbilor, limbile neo-latine, limba română etc cartea e împărţită în trei mari capitole. Capitolul prim tractéză despre fonetică; capit. II despre morfologie si capit. III despre lecsicologie.

Apariţiunea ei a produs favorabilă impresiune şi recensiunile bărbaţilor competenţi sunt de tot măgulitóre.

Nr. 123. [47] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Ocolisul mic, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 410 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre acestea venite se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi asterne petiţiunile concursuale instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul prefipt, şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă pentru a-şi dovedi desteritatea în cântările şi ritualele bisericei nóstre.

Ofenbaia, în 29 Ianuariu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 166/1893 [44] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a treia (III) Homorod joseni, tractul protopresbiteral Geoagiu II, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele anuale împreunate cu acest post sunt de fl. 402 20 cr. —

Competenţii sunt rugaţi a-şi înainta cererile de concurs înstruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu în terminul susindicat, de unde pot primi şi informaţiuni mai detaiate privitóre la parochia vacantă.

Secărêmb-Nagyag 15 Maiu 1893.

Oficiul protopresb. gr. orient al tractului Geoagiu II, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso sen.,
protopresb

Nr. 66 [46] 2—3

CONCURS.

Conform ordinului consistorial din 7 Decembre 1893 Nr. 7817/B, pentru intregirea parochiei de classa a III Hidiş se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile de dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch. cari constau din venitele obicinuite preoţesci, dau un venanual de 465 fl.

Doritorii de a concurge la acest post de paroch, cari se pot informa despre starea parochiei la oficiul parochial şi la subscrisul oficiu protopresbiteral au a-şi substerne concursele lor instruite conform regulamentului pentru parochii, în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, per Gyéres în Agârbiciu

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agârbiciu 11 Februariu 1894.

Petru Roşca
protopresb.

Nr. 123/1894 [42] 2—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea postului de paroch vacant în parochia Booz cu filia Gros. din ptotopresbiteratul tractului Haţeg, pe basa părintescii resoluţiuni consistoriale din 28 Decembre a tr. Nr. 8438. B. — prin acésta sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele anuali împreunate cu acest post sunt: 222 fl 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne petiţiunile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul provocat.

Oficiul protopresbiteral gr orient al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv. —

Petroşeni la 4 Februariu 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr 101/1894 [43] 2—3

EDICT.

Iosif Ioachim Fulea gr or. din comuna Reheu, carele de 6 ani de ḑile şi-a părăsit cu necredinţă fără ca sĕ se scie locul ubicaţiunei, legitima soţie Elena Ioan Iosif Dancea tot din Reheu, sĕ citéză prin acest edict că în termin de şese luni de ḑile de la prima publicare, negreşit sĕ se presentese 'naintea subsemnatului scaun protopresbiteral, căci la din contra procesul intentat de sus numita s'a soţie sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sebeş în 28 Ianuarie 1894.

Scaunul protopresbiteral gr. or. ca for matrimonial de prima instanţă. —

Ioan Tipeiu,
protopresb

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş		6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa		3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	159		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.--	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.30	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
-	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesne.

Nr. 22 Sibiiu, Joi, 24 Februariu (8 Martiu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 23 Februariu, 1894.

In sala de şedinţe a dietei din Budapesta este espus de vre-o 10—15 ḑile tabloul pictorului „magiar“ Munkácsy, care represintă ocuparea Ungariei prin unguri, respective actul, când diferitele popóre vin de recunosc supremaţia lui Arpád.

Puţin ne interesézâ acéstă impregiurare, deóre-ce puţin trebuie sĕ ne impórte şi însuşi actul ocupării, întêmplat acum o mie de ani, act nesigur în peripeţiile lui, dar esploatat şi falsificat încât numai s'a putut de scriitorii magiari şi magiaroni, cari neţiind cont de adevĕrul istoric, încât se póte constata, le a plăcut mai bine a măgulí mândria naţională a magiarilor prin presentarea lui în mod de tot eroic, putem ḑice în colori trandafirii.

Tóte popórele patriei s'au supus lui Arpád necondiţionat, fără de a li se recunósce nici un drept — aşa spune istoriografia magiară, pe când sciut este, că sute de ani după Arpád popórele Ungariei, cari nici n'au fost tóte supuse de Arpád, ci mai târḑiu, s'au bucurat de drepturi însĕmnate, tocmai pe basa transacţiei de supunere.

Basat pe acésta credinţă a istoriografiei magiare, dl Iancsó Benedek nu e mulţămit cu tabloul lui Munkácsy, precum o vestesce acésta în „Hazánk“ din 25 Februariu a c. căci el nu represintă pe Arpád ca cuceritor destul de pronunţat, înaintea căruia sĕ plécă în ţĕrînă popórele, ci mai mult ca un duce, care face şi transacţii cu căpeteniile popórelor, şi le asigură óre cari drepturi, în schimb pentru recunóscerea supremaţiei lui. Şi nu e îndestulit din motivul, că acésta este „sancţionarea pretensiunilor istorico-politice, pe cari, pornind din un astfel de punct de vedere le-au creat naţionalităţile, cari luptă până la estrem contra ideii de stat magiar.“

Din causa acésta dl Iancsó ţine, că idea fundamentală politică a tabloului nu numai că nu e potrivită, ci chiar periculósă, luând în considerare consecinţele ce pot sĕ urmeze din raporturile politicei de naţionalitate.

Fie însĕ asigurat dl Iancsó şi cei de la „Hazánk“, că nici o primejdie nu sĕ va întêmpla din causa acésta. Cu privire la venirea magiarilor în ţerile nóstre şi aşeḑarea lor aici, noi românii am avut părerile nóstre şi înainte de pictura lui Munkácsy, basate pe scrutări istorice nepărtinitóre şi nici decât pe aşa numită „istoriografie“ unguréscă, la care sĕ provócă dl Jancsó. In privinţa acésta e întrebare că óre noi falsicăm istoria, cum afirmă dl Jancsó, ori magiarii? şi negreşit că acésta numai streinii nepreocupaţi (şi nu năimiţi din fondul de disposiţie al guvernului) pot sĕ o constateze şi în privinţa acésta în timpul mai nou magiarii nu pot ḑice că au secerat laude cu istoriografia lor în streinătate.

Dar lăsând asta la o parte trebuie sĕ scie „Hazánk“, că noi românii nu pretindem drepturi egale în patria nóstră răzimaţi pe capitularea de acum o mie de ani. Puţin impórtă dacă „ómenii lui Gelo“, — aşa ḑice dl Iancsó ducelui Gelu — au fost supuşi cu forţa, ori au făcut un pact óre care de supunere. Noi pretindem egalitate pentru că suntem, pentru că contribuim în bani şi sânge la susţinerea patriei. Acesta e principiul modern al vieţi de stat, ér' nu invocarea dreptului istoric, lucru învechit pentru pracsa vieţii, medieval, de care numai istoriografii magiari mai fac us.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In şedinţa de Vineri 2 Martiu c. a vorbit la proiect Geza Papp care constată, că reforma bisericéscă e salutară şi din punct de vedere naţionalist, căci légă mai strîns laolaltă cetăţenii de diverse naţionaţităţi. El e de părere, că căsătoria civilă, nu e împovorătóre pentru religiune, deóre-ce ori-şi-cine are voe sĕ céră binecuvêntarea bisericii asupra unei căsătorii încheiate la oficiul stării civile. In acelaşi timp legea cea nouă va împedeca desele divorţuri, ce se întêmplă acum; primeşce proiectul.

Toma Péchy protestant şi presidentul de odinióră al camerei, declară, că nu primesce proiectul şi aduce multe şi temeinice argumente contra lui. El arată, că urmarea acestei acţiuni va fi hiperzel religios, toleranţă şi antisemitism. După aceste oratorul arată pagubele ce resultă pentru protestanţi din noua reformă; se alătură la proiectul de conclus al contelui Appponyi.

După unele reflecsiuni ale lui Pongrácz şi vorbirea lui Busbach, care combate pe Péchy şi primesce proiectul, vorbì cel din urmă orator Anton Tibád. In vorbirea lui la început revine la Deák F. Esecutorii testamentului lui Deák Ferencz, ḑice el, uită că acel testament a consistat din 4 puncte, după cum uită şi aceea, că ei desfac acest testament a treia óră, şi a teria-óră îl falsifică. Mai întâiu s'a desfăcut testamentul la 1881, când s'a presentat proiectul de lege despre căsătoria între creştini şi ovrei. Cu acel prilegiu guvernul de atunci a falsificat punctul doi, care arată principiul căsătoriei civile obligătóre. A doua-óră l-au desfăcut în 1884 cu prilegiul reformei casei magnaţilor; atunci au falsificat punctul prim al testamentului. Nici acum guvernul nu are intenţia de a realisa ideile lui Francisc Deák.

Interesul statului pretinde, continuă oratorul, ca dreptul matrimonial unitar sĕ se introducă pe basa ideilor dela 1848. Guvernul a comis o gravă eróre, că a întrelăsat a pune acel fundament, pe care s'ar fi putut face o acţiune de reformă, ce ar fi fost în interesul statului şi spre liniştirea tuturor cetăţenilor. O altă eróre a comis guvernul prin aceea, că a omis din programul seu cestiunea lămuririi averii bisericii catolice. Energia şi precauţiunea recomandate de Deák, guvernul le-a înlocuit prin violenţă, viclenie şi intrigi. Guvernul n'a ţinut mai ales cont de precauţia recomandată de Deák, când la aducerea pe tapet a reformei bisericesci n'a luat mai întâiu disposiţiile de lipsă pentru-ca acésta sĕ se pótă şi duce în deplinire.

Oratorul condamnă apoi agitaţia în favorul proiectelor de lege, agitatie pusă la cale de guvern pe căi forţate, atacă apoi în modul cel mai aspru pe membrii guvernului şi în special pe ministrul president Wekerle, şi în urmă declară, că nu primesce proiectul.

După acésta, reflectând lui Tibád min. Szilágyi, s'a născut între şi o polemică agitată, cu care s'a încheiat şedinţa.

In şedinţa de Sâmbătă 3 Martie au vorbit 2 pentru şi 3 contra proiectului. Miko Árpád a vorbit pentru proiect, Ragályi, sĕ alătură la propunerea lui Apponyi, prin care sĕ póte ajunge mai iute şi mai uşor „scopul“ la care sĕ nisuiesce. Kapotsffy deşi oposiţional primesce proiectul.

Apoi a vorbit Ugron Zoltán. El acusă guvernul, că se folosesce de proiectul de lege ca de o tactică, care periclitézâ moralitatea publică a ţĕrii. Polemisézâ apoi cu mai mulţi deputaţi guvernamentali, şi se declară pentru proiectul de conclus al contelui Apponyi.

Berzeviczy Albert, secretar de stat, spune că nu ordinaţiunea de botez a dat nascere proiectului. Acea n'a fost decât diagnosa esactă, care apoi a condus la descoperirea lécului nevoilor. Guvernul vrea pace între confesiuni, şi nu-'l surprinde lupta, care sĕ declară faţă cu ori şi ce reforme. Apoi polemisând cu Apponyi, spune, că guvernul s'a aşteptat la un sprijin entusiast din partea aceluia, considerând principiile lui de mai nainte. De asemenea crede, că nu s'ar putea realisa introducerea

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Rogàcĭunea dupò sevèrşita Liturgie afòrà de Altarĭu:

Karele binekuvèncĭ pre kariĭ te binekuvèntà, Domne! şi sàncestĭ pre kariĭ sperĕazà intru tine, màntueste poporlu tĕu, şi binekuvèntà mostenirĕa tĕa. Plinirĕa basericeĭ teeĭ vegle. Sànceste pre kariĭ amà frumsecĕa kaseĭ teeĭ. Tu pre eĭ prĕamàreste ku zeĕaska poterĕa tĕa, şi nu lasá pre noĭ, kariĭ speràm intru tine. Pace lumeĭ teeĭ donĕazà, basericeĭ teeĭ, Popilor, şi binekredincĭoşilor imperacilor, şi regilor nostriĭ, ostimeĭ, şi tot poporluĭ tĕu. Kà totà darĕa bunà, şi tot donlu de ajuns din sus este, karele dela tine, Pàrintele luminĭlor se depune, şi cie màrire, şi mulcemità, şi inklinàcĭune inalcàmu Tatàluĭ, şi Fiuluĭ, şi Sàntuluĭ Spirtu akum şi totdeuna, şi in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Şi kàntà de treorĭ: Fie numele Domnuluĭ binekuvèntat de akum, şi pònè in vietà.

Şi kàntarĕa 34-lĕa.

Binekuvènta-voĭu pre Domnul in tot timpul. Totdeuna lauda luĭ in gura mĕa. Intru Domnul se va laudá sufletul mĕu. Auzè blànziĭ, şi sò se alegrĕazè. Màricĭ pre Domnul ku mine, şi sò inalcèmu numele luĭ impreunà. Kautai pre Domnul, şi me auzí, şi din tote nekasurĭile mele me skapà. Apropiacive kàtrà dènsul, şi ve vecĭ luminá, şi facĭele vostre nu se vor ruşiná. Seraklu acista strigà, şi Domnul auzí pre dènsul, şi din tote nekazurĭle luĭ màntuí pre el. Tramite-va Àngerlu Domnuluĭ impregĭurlu temètorĭlor de dènsul. Gustacĭ şi vedecĭ, kà bun este Domnul. Fericit bàrbatlu, karele sperĕazà spre dènsul. Temeci-ve de Domnul tocĭ Sànciĭ luĭ, kà nu este lipsà temètorĭlor de dènsul. Inavuciĭ seracirà, şi flamànzirà. Ĕarò kautàtoriĭ pre Domnul nu se vor lípsí de tot bunlu. Venicĭ, fiilor! askultacime, frika Domnuluĭ voiu anvecá pre voĭ. Kare este omlu acel, karele voeste viaca, karele amà sè vĕadè zile bune? Impedikà limba tĕa dela rèu, şi fà bine. Kautà pacĕa, şi urmĕazà pre ĕa. Okiĭ Domnuluĭ spre derepciĭ, şi urekile luĭ spre rogàcĭunĕa lor. Ĕarò facĭa Domnuluĭ asupra fakètorĭle de rele, ka sò piarze de pre pamèntu reinimarĕa lor. Strigarà derepcii, şi Domnul auzí pre eĭ, şi din tóte nekasurĭle lor skapà pre eĭ. Aprope este Domnul de nekazicĭĭ ku inimà, şi pre umiliciĭ ku spirtul va màntuí. Multe suntu nekasurĭle derepcĭlor, şi din tote acele va skapá pre eĭ Domnul. Vegle Domnul tote osele lor, necĭunul din trènsele nu se va frànge. Mortea pekatosluĭ este kumplità, şi uritorĭŭ pre dereptul vor pekatuí. Màntuiva Domnul sufletele servílor seĭ, şi nu va pekatuí tocĭ kariĭ sperĕazà spre dènsul.

Rogàcĭunĕa, la kontragerea Sàntelor incet:

Plinirĕa legeĭ, şi a prezikètorĭlor, tu ènsucĭ esti Hristose Zeul nostru, karele implinişĭ totà màndàcĭunĕa pàrintĕaskà, imple ku bucurie, şi alegrie inimĭle nostre, pretotindenĕa, akum şi totdeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Dupà rogàcĭunĕa ese Popa, stà in loklu datinat, şi zice:

Binekuvèntarĕa Domnuluĭ preste voĭ, ku donlu sĕu, şi omamarĕa sĕa, pretotindenĕa, akum şi totdeuna, şi in vietele vietelor.

Kàntàr. Amin.

(Va urma.)

matriculelor de stat, dacă nu ar merge paralel cu administrația de stat. Atacă apoi pe Szapáry, numindu-l ultramontan, și spunênd, că ultramontanismul e un pericol. Proiectele politico-bisericesci ar puté fi amânate póte, dar nu pot fi oprite de a sĕ realisa. Dacă proiectele ar cădé, multă vreme nimenea nu ar mai puté sĕ facă politică bisericéscă unitară în Ungaria. Recomandă proiectul spre primire.

După acésta a urmat o interpelatie, cu care s'a închis ședința.

Revista politică.

Foile liberale și foile kossuthiste saltă de mare bucurie, că glasul guvernului și al partidului liberal a pătruns în tótĕ țéra și din tóte părțile au alergat ómeni sĕ asiste la marea întrunire liberală, ce a avut loc în Dumineca trecută la Budapesta și al cărei scop a fost sĕ adereze la proiectele bisericesci- politice ale guvernului.

Pe ḑiua amintită s'au adunat la Budapesta preste 10.000 ómeni, partea ceamai mare ómeni cari stau în serviciul guvernului și cari au creḑut, că fac un act „patriotic“ asistând la aceea adunare. Intre acestia au fost — și cu mirare o spunem — și câți-va țĕrani de român de prin Ungaria, juḑi comunali mânați acolo cu promisiuni „patriotice.

S'au ținut multe discursuri patriotice înflăcărate mai vêrtos din partea kossuthistilor, cari tóte culminau în preamărirea ideei de stat magiar, la a cărei realisare sĕ ajunge mai ușor prin aceste proiecte.

In resoluțiunea luată se spune, că interesele progresului național pretind ca fiecare epocă sĕ aducă soluțiunea lucrărei sale. Regularea relațiunilor între stat și diferitele confesiuni voim sĕ o facem în o astfel de formă ca prin ea ideea de stat, cu care trebue sĕ se contopéscă în țéra acésta cetățenii de diferite confesiuni și instituțiunile lor, sĕ câștige tărie și sĕ afle garanții noue; de aceea adunarea ridică protest solemn contra confesionalismului separatistic; adunarea aștéptă cât mai de timpuriu resolvarea favorabilă a proiectelor: despre căsătoria civilă obligătóre în legătură cu modificarea art. LIII din 1868, introducerea matriculelor de stat, esercițiul liber religionariu și înmatricularea egal îndreptățită a confesiunei iudaice.

* * *

De cât va timp petrece în B-pesta ministrul comun de resbel. Acolo s'au ținut și mai multe conferențe comune sub președența lui, la care au luat parte și ministrii Ungariei dimpreună cu ministrii austriaci, cari au sosit la B-pesta însoțiți de mai mulți oficianți de resort. In ședința a doua s'a desbătut mai mult asupra diferențelor vamale a mai multor producte și despre contractul comercial cu Rusia. In urma înțelegerei unanime ministrul de esterne va asterne la Petersburg o notă și încheierea contractului sĕ aștéptă cât mai îngrabă. Discusiunea parlamentară încă sĕ va urgia de așa încât contractul întrĕ monarchia nóstră și Rusia sĕ între deodată în valóre cu contractul ruso-german.

* * *

„Monitorul oficial“ din România a publicat tecstul tractatului de comerciu între monarchia nóstră și România. Din acesta estragem următórele:

Supușii, vasele și mărfurile produse ale solului și ale industriei ale fiecărei din părțile contractante, sĕ vor bucura, pe teritoriul celeilalte, de ori-ce privilegii, imunități sau avantagii acordate națiunei celei mai favorisate.

Totuși rĕmâne stabilit, că stipulațiunea de mai sus nu va deroga întru nimic legilor, ordonanțelor și regulamentelor speciale în materia de comerciu, industriă, poliție și siguranța generală în vigóre pe teritoriele părților contractante și aplicabile tuturor străinilor în genere.

— Tóte obiectele produse ale solului sau ale industriei din România, cari vor fi importate în monarchia Austro-Ungară, și tóte obiectele, produse ale solului, cari sĕ vor importa în România destinate fie consumațiunei, fie intrepositărei, fie reespositărei, fie transitului, vor fi supuse, pe timpul duratei presentei convențiuni, tratamentului acordat națiunei celei mai favorisate și, în special, nu vor fi pasabile de drepturi nici mai ridicate, nici altele decât cele impuse produselor sau mărfurilor națiunei celei mai favorisate.

La esportarea în România nu se vor percepe în monarchia austro-ungară, și la esportarea în monarchia austro-ungară nu se vor percepe în România, drepturi de eșire altele, nici mai ridicate, decât la esportarea acelorași obiecte pentru țéra cea mai favorisată sub acest raport.

Fie-care din părțile contractante se obligă deci a face sĕ profite pe cealaltă, imediat, de ori-ce favóre, de tóte privilegiile sau scăderile de drepturi, pe cari deja le-a acordat, sau ar puté sĕ le acórde în urmă, în privințele menționate unei a treia puteri.

Mărfurile de ori ce fel provenind de pe teritoriele uneia din părțile contractante sau mergênd acolo, vor fi scutite pe teritoriul celeialalte de ori-ce drept de transit. Tratamentul națiunei celei mai favorisate e garantat reciproc fie căreia din părțile contractante pentru tot ce privesce transitul.

Părțile contractante se obligă a nu impedeca întru nimic comerciul reciproc al țĕrilor lor prin prohibiți uni la import, la esport, sau la transit, cari sĕ nu fie aplicate în același timp tuturor celorlalte națiuni, sau cel puțin celor, cari s'ar găsi în aceleași condițiuni.

Totuși, în împrejurări escepționale, importul, esportul și transitul provisiunilor de resbel vor puté fi oprite, fără a se ținé sémă de disposiția precedentă.

Supușii fie-căreia din părțile contractante vor fi scutiți, pe teritoriul celeilalte, de ori-ce serviciu și imposit militar și de ori-ce rechisițiune estraordinară, care ar puté fi stabilită în urma unor împrejurări escepționale.

Presenta escepțiune se întinde și la țĕrile sau teritoriile unite, actualmente séu pe viitor, printr'o uniune vamală cu una din părțile contractante.

Părțile contractante 'și reservă facultatea dea denunța la ori-ce epocă presenta convențiune, printr'un avertisment făcut cu douĕ-spre-ḑece luni înainte.

* * *

Studenții sêrbi au ținut un meeting de protestare în contra proiectului de disolvare a camerei. Adunarea a hotărît sĕ provóce guvernul și poporul sêrb sĕ respingă ori ce amestec strĕin și sĕ lupte energic în contra tendințelor ce amenință independința țĕrii. La adunare au vorbit șase studenți, cari au atacat violent Austro-Ungaria, Anglia și Bulgaria. Propunerea de resoluțiune pomenită mai sus a fost primită cu unanimitate. Din provincie au sosit multe depeși de felicitare. După propunerea președintelui adunarea s'a sfêrșit cu o puternică manifestație națională-patriotică.

* * *

Despre meetingul dela Oxford în causa română scrie „The Oxford Magazine“ dela 28 Februariu n. următórele:

Precum anunțasem sĕptĕmâna trecută, Luni la 5 Martiu n. 8 óre jum., se va ținé un meeting în sala „St. Johns college“ presivat de Mister W. R. Morfill, profesor universitar.

D Morfill, care cunósce fórte bine limba și literatura românéscă și visitase deja de 3 ori aceste regiuni, va esprima în discursul seu simpatiile sale pentru poporul românesc, care formézä o sentinelă a civilisațiunei apusene în regiunile Carpaților și ale Balcanilor.

In acelaș timp, el va descrie prigonirile, ce trebue sĕ suporte românii din Transilvania și Ungaria, din partea magiarilor, și intoleranța, de care aceștia se fac culpabili.

După aceea domnișóra Del' Homme va pune în evidență trăsăturile caracteristice ale istoriei românesci și va termina complectând hidósa icónă (sad picture) a prigonirilor, la care sunt espuși patru milióne de români în Transilvania și Ungaria, cu tótă legea constituțională de la 1868, care este o lege fundamentală a statului ungar poliglot, și care deja de mult nu este decât o literă mórtă pentru celelalte naționalități, cari alcătuesc maioritatea regatului ungar.

D. Dumitrescu, un student român va arĕta progresul, ce a făcut opiniunea publică de trei ani încóce, în acéstă cestiune, discutată mai ales de tinerimea academică a regatului liber și urmată aḑi cu atenție de întréga presă a Europei. El va arĕta simpatiile cu care studenții universităților din Europa au primit plângerile de asuprire ale fraților români și va dovedi cum violența și guvernului magiar opresce progresul intelectual al celorlalte naționalități din Ungaria.

„In fine, va ceti programul națiunii române din Transilvania și Ungaria, formulat la 1881 în Sibiiu.“

Aspirațiunile naționale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

După Barițiu (l. c. p. 19) elementul curat românesc din Ardél ar face $^2/_3$ parte a întregei poporașiuni. Autorii Memorandului român dela 1892, susțin chiar, că românii fac $^3/_4$ din poporațiunea Ardélului“. Ér adevĕrul? După numerarea dela 1890 cele 15 comitate ardelenesci au 2.251,216 suflete. Dintr'acestea 697,954 magiari sau 31%; 216,670 sași adecă 9·67 % și 1,267,89 români sau mai bine 56·72 %. Restul de 2·61% îl formézä: țigani, armeni, greci și alte fracțiuni de popóre. Românii posed hotărît maioritatea poporațiunei (56·72 %) Dar până la $^2/_3$ sau chiar $^3/_4$ mai e o bună cale.

Tocmai așa stă lucrul și cu posesiunea românilor din Ardél, și cu raportul dărilor lor. Și aici matadorii partidului proced după aceeași manieră. Au se aducă acuse: atunci descriu în cele mai sinistre colori stările poporului român; vreu sĕ motiveze drepturi și aspirațiuni: atunci caută a impune prin esagerarea mărimei și importanței românilor. Tocmai acesta e casul, dacă ei sĕ plâng că nu pot trimite în parlament un numĕr corĕspunḑĕtoriu de „deputați naționali“ — deși românii „posed $^3/_4$ din proprietăți și în același raport supórtă și sarcinile publice“. Durere, că n'avem o statistică a pământului după naționalități; dar pentru o parte a Ardélului aflăm date prețióse în cartea deputatului Dr. Oscar v. Meltzl „Statistik der Sächsischen Landbevölkerung in Siebenbürgen“. (Sibiiu 1886) In cartea acésta aflăm, că în cele 227 de comune săsesci 72 % a pământului sunt ai sașilor 28% a altora: români, unguri etc. Dar sașii formézä în acele comune 57.1 % ceilalți (nesași) 42·9% din întrégă poporațiunea. Românii sunt representați aci cu 34·9%. Prin urmare pre un suflet se vine la sași 3·56, ér la ceilalți 1.89 de jugere posesiune de pământ. Cele 227 de comune săsesci au plătit în anul 1883 dări directe 6 1.154,564 fl Pe un cap vin cam 7 fl. 61 cr. Dintre acestia pe sași au căḑut 831,28 sau 5 fl. 81 cr. pe un cap; ér pe nesași 333,278 fl., adecă 3 fl. 01 cr. pe cap. Cu tóte acestea ar fi fórte greșit dacă vrea cineva se considere împrejurările de astăḑi ca stări neschimbăcióse (andauernde Zustände). Esperința ne arată mai mult, că împrejurările acele sunt în continuă fluctuațiune și încă nici decum în defavorul românilor.

Pe pământul, óre când „săsesc“, poporațiunea românéscă cresce necontenit în orașe și la țară. Așa d. e. în cele 8 orașe săsesci (Bistrița, Orăștia, Sibiu, Brașov. Mediaș, S. Sebeș, Reghin și Sighișóra) dela 1880—1890 poporațiunea rom. a crescut dela 26,387 la 28,713. In Sebeșul-săsesc, românii au câstigat deja majoritatea absolută (62.43%) In Orăștia 45,49%, în Brașov și Mediaș sunt aprópe $^1/_3$ parte 31.74—30 17%. In Sighișóra sunt $^1/_4$ parte (25.25% a întregei poporațiuni. Prin înmulțirea acésta a românilor în orașe și prin crescerea numĕrului industriașilor și comercianților români câștigă tot mai mult în posiții favorabile ale legei electorale pentru alegătorii lor dietali dela orașe.

Dar și pe pământul celorlalte comitate și pe pământul mai înainte secuiesc au făcut românii în ultimii decenii progrese însemnate. Pe când cu o generațiune mai înainte românii nu avĕu o inteligință națională, de atunci încóce s'a desvoltat în sînul lor o clasă socială cultă și proprietatea lor s'a înmulțit în mod considerabil

(Va urma.)

Noutăți.

Producțiune. Dumineca au dat studenții gimnasului nostru român die Brașov o frumósă producțiune cu un program bogat și variat. Public a fost fórte numĕros și producțiunea a avut un resultat fórte favorabil.

* * *

Seminariul român din Lipsca a fost cercetat în cursul anului c. după cum se scrie „Drept.“ de 12 domni și o damă. Membrii ordinari, adecă de aceia, cari se ocupă cu studiul sciintific în cercul lucrărilor de filologia română, sunt în momentul de față șése, dintre cari un român. In semestrul viitor va apăré cel din tâiu almanach, în care se vor puté publica deja câteva lucrări.

In semestrul de vară distinsul profesor Dr. G. Weigand a preles despre fonologie ér în cel de érnă despre flecsiune. In semestrul de vară viitoriu va vorbi despre raporturile dintre limba albaneza și grecéscă cu cea română.

In esercițiile seminariali s'au studiat bucăți vechi din Crestomatia lui Gaster, și din Șeḑătórea“, bucați din literatura poporală. Afară de acestea au primit seminaristii în mod privat indigitări și ajutor pentru lucrările lor.

Inceputul deci a fost îmbucurător și nu ar mai fi altceva de dorit, decât ca mai mulți români sĕ se dedice studiului limbei lor.

* * *

Scóla română de fetițe. „Societatea dómnelor române“ din Bucovina desvóltă o activitate fórte rodnică pentru ajungerea scopului mare ce și-a pus: deschiderea unui internat pentru fetițe și zidirea unei scóle de fete în Cernăuți. Putem aḑi da scire sigură scrie „Gaz Buc.“ că locul pe care se va zidi scóla și internatul s'a cumpĕrat deja, cu o sumă respectabilă. Scóla ce se va crea, va fi așeḑată într'o regiune salubră și frumósă a Cernăuților; deși ceva retrasă, cum i se și șede bine unei scóle cu internat. Ne bucurăm nespus de mult, că putem însemna acest nou progres spre realisarea mărețului gând, căruia „Societatea dómnelor“ i s'a dedicat cu atâta succes.

* * *

Cas de mórte. Stefan Necșa, fost pretore în Arpaș (com. Făgărașului) a repausat în Viena, unde sĕ dusese pentru căutarea sănătății sale sdruncinate.

* * *

Contra învĕțătorilor. Comisiunea administrativă a comitatului Sĕlagiu a asternut ordinariatului gr. cat. din Gherla o scrisóre, în care arată că 52 învĕțători nu sunt apți a propune limba magiară și trebue amovați. Ordinariatul a făcut acésta cunoscut respectivilor învĕţători prin o circulară, adresată vicarilor, protopopilor şi preoţilor gr. cat. din numitul comitat.

* * *

Anarchistii. Poliţia francesă desvóltă o mare energie spre a potolì focul anarchistilor şi a pune mâna pe cei mai periculoşi dintre ei. Se aflà prinşi peste 100 de anarchisti. Temere şi grózà au rĕspândit anarchistii în timpul din urmă la Londra. In monarchia nóstră încă se vĕd urme dea le anarchiştilor. Scirile din Praga sunt de tot deprimătóre in acéstă privinţă. Preşedintele dietei din Budapesta a cĕpătat o epistolă, în care se dice, că 149 anarchisti aştéptă óra rĕsbunărei.

* * *

Inarmarea armatei române. Cetim în „Ţara": Din puştile Manlicher au sosit până acum în România 72 mii. Tótă comanda e de 114 mii iar restul 42 mii puşti sosesce treptat câte trei mii cel puţin pe septămână. Până la 1 Aprilie 1894, întréga comanda va fi sosită.

In momentul de faţă sunt gata la fabrică, vre-o 16 mii puşti, model 1893.

* * *

Invitare la „petrecerea cu joc" ce se va arangia de „reuniunea pompierilor voluntari" din Selişte la 26 Februariu (10 Martiu) 1894 în „sala scólei". Venitul curat este pentru fondul reuniunii. Începutul la 7½ óre p. m. Intrarea de familie 1 fl., de persónă 50 cr. După pausă se vor esecuta jocurile: „Căluşerul şi bătuta". Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

Cestiuni scolare.

In adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor gr. or. din districtul S.-Sebeşului ţinută în dilele de 18 şi 19 Nov. a. trecut, în comuna Câlnic, unul dintre membrii acelei reuniuni a venit cu propunerea, că adunarea sĕ alégă din sinul seu o comisiune pentru elaborarea unei cărţi de cetire pentru scólele nóstre poporale, în care sĕ se cuprindă afară de comput tóte obiectele de învĕţământ menite a se propune în scólele poporale, începênd din anul al doilea de scólă până inclusiv în al 6-lea.

Propunerea în scris fiind, s'a predat unei comisiuni.

Comisiunea, la timpul seu a venit cu propunerea, că afacerea sĕ se predea comitetului central spre censurare şi la o altă adunare generală se vină cu un raport despre decisiunea sa asupra acelei cărţi.

Pe diua de s. „Aştéptă" cred, că vom mai discuta în adunarea nóstră despre acéstă afacere.

Deşi propunerea după mine e destul de ponderósă pentru învĕţământul din scólele poporale, totuşi am observat, că unii învĕţători aveau mâncărime de limbă ca sĕ întindă lungi discuţiuni contra acestei propuneri.

Aflau adecă nod în papură, că acela e un lucru fórte greu şi costă mult timp şi ostenélă; că nu e practic ca copii sĕ înveţe în mai mulţi ani din una şi aceeaşi carte, şi că pentru compunerea unei astfeliu de cărţi se cer specialişti din fiecare obiect de învĕţământ.

Fiind-că propunerea după cum diseiu a fost predată comitetului central — discuţiunea în şedinţele acelei adunări, nu a mai avut loc.

Cred, că nu alterez pe nimenea, când pe basa esperinţelor mele câştigate ca învĕţător de vre-o câţiva ani în vre-o câteva comune sunt pentru propunere şi când motivele de mai sus le consider de motive fără temeiu.

Şi iată pentru ce:

Vorbind despre scólele nóstre poporale, sĕ ne coborim niţel din lumea teoriilor la viaţa practică şi fără sĕ ascundem mâţă'n sac sĕ privim serios la neajunsele scólelor nóstre; la neajunsurile ce are sĕ le întimpine un învĕţător şi mai mult la neajunsurile poporului nostru de pe cele mai multe sate.

E lucru sciut de toţi învĕţătorii, că pruncii pe sate frecuentéză scóla fórte neregulat. Incep adecă anul scolastic fórte puţini prin Octobre, cei mai mulţi prin Novembre şi Decembre.

Dacă cei ce încep şi mai târdiu anul scolastic ar frecuenta regulat scóla vre-o 2—3 luni tot ar mai fi ceva, căci s'ar alege cu câteva prelegeri, dar pe lângă că în unele dile şi cu deosebire în dilele de iarnă pe cele mai multe sate prelegerile abia pela 10 óre a. m. se pot începe, mai sunt copii cari în întreg anul scolastic abia în câte 20—30 dile frecuentéză scóla.

Resultă dară de aicea că o prelegere ca sĕ o scie toţi scolarii din anumitele cursuri, trebue sĕ se propună de câte 10—20 de ori, sau póte şi mai de multe ori după cum vor frecuenta scóla de neregulat.

Dacă învĕţătorul nu o póte face acésta apoi trebue sĕ lasă pe elev sau sĕ îşi frământe capul cu prelegerea de rênd, sau sĕ-l lasă sĕ mérgă liber după ordinea cum a început. Aiceea înţeleg prelegerile din cetitul român.

In casul prim de bunăsamă s'ar perde o grămadă de timp în zădar; în casul al doilea, pruncii cari nu frecuentéză regulat scóla ar merge totdéuna nepregătiţi la scólă fiind-că nu ar sci care prelegere e la rênd Astfeliu la sfêrşitul anului scolastic s'ar pomeni că au învĕţat, cât a uitat ceealalţi scolari.

Nu ne rĕmâne alta decât în scólele unde pruncii nu frecuentéză regulat scóla se laşi curs liber copiilor ca după puteri sĕ înainteze în cetit şi în scris.

Aprópe din tóte obiectele de învĕţământ se pot ţiné prelegeri regulate dar se taci ca elevii unui despărţământ se fie din cetitul român într'o prelegere e fórte cu greu — si acésta căci unii încep scóla mai timpuriu, alţii mai têrdiu, unii au memorie bună şi înaintéză în cetit şi scris, alţii pe lângă că au memorie mai slabă nu au nici cărţile necesare.

Luândule acestea în considerare şi luând în considerare timpul şi vêrsta elevului, cu care póte nu te mai întâlnesci în scólă într'un an decât numai vre-o 6—8 săptămâni şi şi acelea nu dearêndul apoi trebue se laşi curs liber fiecărui elev se înainteze în cetit şi în scris cum voiesce şi cum póte, căci mulţi din scolari cu aceea scólă rĕmân în tótă viéţa lor.

Cetitul şi iar cetitul, e obiectul cel mai de căpetenie în scólele nóstre poporale, şi acésta o pretind chiar şi părinţii pruncilor, cari contribuesc la salariul învĕţătoriului.

Ca pruncii sĕ pótă trage folos şi din puţinul timp cât frecuentéză scóla, învĕţătoriul e necesitat a se abate de multe ori dela principiile teoriei şi a se orienta după împrejurări.

Sunt învĕţători, cari cetitul şi scrisul il socotesc de un ce superflu, între obiectele de învĕţământ, şi pun un deosebit pond pe alte obiecte de învĕţământ, cu care consumă, o grămadă de timp, şi acesta ca pruncii se pótă da din acele obiecte rĕspunsuri bune şi logice la esamen.

Urmarea e, că peste un timp óre care după ce a eşit din scólă nu mai scie ceti de loc, astfeliu scóla pentru un astfeliu de copil nu a plătit nici o cépă degerată.

(Va urma).

Românii din Sêrbia.

Despre românii din Sêrbia, aduce „Ţara" următórele date interesante:

In Sêrbia, de a lungul Dunării, de la Raduiewatz şi până la Semendria şi pe frumósa vale a Timocului, care se întinde până la Negotin, sunt aprópe 300.000 de români moşneni.

Originea acestor români datéză de pe vremea lui Traian; sunt colonisti vochi, cari odinióră s'au întins până la Marea Mediterană, dar în cursul timpurilor o parte dintrênşii, partea dintre districtul Zaiciar în jos prin Alexinaţi, Niş, Vrania şi Uscub până în Macedonia, s'a pierdut în poporul sêrbesc. In imprejurimile Alexinaţilor, în vechime capitala Sêrbiei, şi adi sĕ vĕd ruinele unei cetăţi a legionarilor romani.

Cele aprópe 300.000 de români de pe valea Simocului, şi-au păstrat şi până adi intactă limba şi moravurile românesci; ba în unele privinţe ne sunt superiori chiar nouĕ.

Autorul acestor rênduri a stat câteva sĕptĕmâni pe acéstă vale încântătóre, cea mai bogată şi mai populată parte a Sêrbiei şi s'a convins că doinele şi legendele lor sunt de o concepţiune îndresnéţă şi întrec chiar în frumseţe doinele şi legendele din Banat, cele din Gorj, din Haţeg şi cele ale moţilor din munţii apuseni. Sunt câte-va legende admirabile, cari cântă luptele ce le-au avut românii din Sêrbia cu turcii, răpirea fetelor române şi ducerea lor la Ţerigrad, reamintindu-ne răpirea Sabinelor, vitejiile lui Leru, devotamentul românilor pentru vatra strămoşéscă etc.

E o comóră de legende pe acéstă vale, care n'ar trebui lăsată sĕ se piardă, mai ales acum, când ideja naţională a prins rădăcini atât de adânci în Sêrbia în cât acesti români în viitórea generaţie sunt osândiţi sĕ se piardă cu desĕvêrşire.

Acesti români au intreţinut zilnice relaţii comerciale cu negustorii şi cu ţĕranii din Dolj şi Mehedinţi. Aceste relaţii, care au durat secole întregi, au contribuit în prima linie, la păstrarea limbei lor. Dela 1886, însĕ, când a isbucnit rĕsboiul nostru vamal cu Austro-Ungaria, aceste relaţii comerciale au cădut fórte mult şi de atunci românii din Sêrbia sunt aprópe strĕini de cele ce se petrec în ţară la noi.

Acei cari au întreţinut mai mult iubirea de limbă la acesti români, au fost câţi-va preoţi, cari adese ori au ţinut slujbe bisericesci în românesce şi predicele tot în românesee. Printre preoţii cei mai harnici citez pe actualul archimandrit Dionisie de la biserica din Buşteni, care a fost un fel de apostol al românismului în valea Timocului. Dar din nenorocire el a trebuit sĕ se refugiese în ţară din causa persecuţilor metropolitului Mihail.

Li s'a luat, acum câtiva ani, românilor din Sêrbia, chiar şi dreptul de a li-se oficia în românesce serviciul divin. Metropolitul Mihail este cel întâiu care a decis o gónă teribilă în contra preoţilor români, mutând pe unii în partea opusă a Sêrbiei, espuldênd pe câţi-va, cum a fost casul cu părintele archiemandrit Dionise.

Ba preoţii sêrbi trimişi de metropolitul Mihail în vale Timocului, au mers până a anatemiza pe acei români, care îşi diceau rugăciunile în românesce chiar şi în casă.

Astfel fiind situaţia, nu este de mirare că românii incep a-şi perde limba lor, mai ales prin localităţile unde sunt în contact zilnic cu populaţiunea sêrbéscă.

Până a nu se pierde cu desăvêrşire ar fi de dorit cu academia română, de pildă, sĕ eterniseze memoria lor prin un studiu serios ce s'ar face asupra limbei, obiceiurilor, moravurilor şi doinelor lor. Ar fi păcat ca aceea comóră de doine şi de legende pe cari au moştenit-o acesti români dela strămoşi, sĕ se pérdă fără sĕ lase nici o o urmă în literatura nóstră.

Acéstă vale e cea mai bogată parte a Sêrbiei; comerciul de vite, de porci, de cai şi de vin al locuitorilor acestei provincii, e renumit în tótă peninsula balcanică. Podgoriile vestite ce se întind dela Negotin şi până aprópe de Niş, produc nesce vinuri a căror reputaţie este stabilită chiar şi în Francia. Cine, în ţară la noi, nu cunósce escelentele vinuri negre din Negotin, care amestecate cu vinurile nóstre negre din Oravia pot rivaliza cu cele mai deliciόse vinuri din Crimeea?

Caii din valea Timocului, şi in special cei din Malnik-Isvor si Velic-Isvor (Isvorul mic şi Isvorul mare) sunt vestiţi; originea cailor unguresci atât de renumiţi, este în valea Timocului.

Nu trebue sĕ lăsăm ca acéstă vale locuită de români sĕ se piardă pentru noi, fără s'o cunóscem măcar.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare din Nr. 16.)

XVII. Lărgirea gamei.

Inainte de a începe de a lărgi gama în sus cu tonurile mai înalte şi în jos prin tonurile profunde, e timpul, ca sĕ le numim cele opt tonuri învĕţate până acum. Spre acest scop vom întrĕba pre elevii, ce tonuri am învĕţat, cum urméză unul după altul, care e tonul prim, al doilea etc. Acum putem chiar sĕ desemnăm o scară, care prin cuiele sale sĕ represinte cele opt tonuri. De aceea vom face şi asemenare între suirea tonurilor şi a cuielor de scară, după ce le spunem, că acestea opt tonuri să numesc scară musicală sau gamă.

Lărgirea gamei sĕ va face în modul următor: Dicem sĕ cânte scara musicală mai de multe ori cu băgare de sémă, în urmă apoi ne oprim la *do* superior. Facem atenţi, cum sĕ cobóră dela *do* superior până la *sol*, ceeace prin repetare désă sĕ şi imprimăm în sufletul elevilor. După aceea dicem: Incercaţi a cobori tot aşa dela *do* inferior până la *sol*. Deja la 2—3 încercări elevii pot se cânte destul de bine tonurile profunde. Acum urméza aşedarea lor pe portativ ceeace sĕ face éräşi asemenând posiţia acestor tonuri cu acelor cunoscute din gamă. D. e. In scara de coborire ce ton urméză după *do* superior? Ce ton am cântat şi după *do* inferior? *Si* acesta se scrie *do* inferior? Unde vom scrie órĕ pre *si* acesta? (Sub linia primă a portativului) Tot în modul acesta vom defini posiţia şi celorlalte tonuri.

Tot cam în modul aceasta vom arĕta şi ecsercita şi tonurile *re*, *mi*, *fa* cu deosebirea, ca intuirea vom începe o cu tonurile *do*, *re*, *mi* inferior, punând pre elevii sĕ cânte aceste tonuri mai de multe ori. Iî punem apoi se cânte tot acestea tonuri şi tot şirul acesta însĕ începând din *do* superior Sĕ înţelege s'ar putea repeta tótă gama, dacă cercul vocei lor ar concede acésta, dar e imposibil ca un copil se aibă un cerc mai mare, de o gamă şi preste gamă încĕ dóuă sau trei tonuri A forţa pre copii se cânte atât tonurile inalte cât şi cele profunde, ar fi una dintre ecle mai rele purcederí, am strica vocea copilului, darul născut în el. De acea va fi cu deosebită atenţiune învĕţătorul la acestea ecserciţii şi îndată ce observă pre careva, că se forţéză, sĕ-l oprim a cânta acelea tonuri, se cânte el numai până unde ajunge.

Că totu-şi sĕ se pótă ecsercita fiecare elev în acestea tonuri va purcede învĕţătorul aşa, că la esercitarea tonurilor profunde va lua pe *do* inferior la înălţimea lui *g* sau *f* bună óră; ér ecsercitarea tonurilor înalte, va lua pre *do* superior la înălţimea lui *a* sau *g* érä-şi. Astfel nu vom forţa elevii. La atari ecserciţii şi cântări în cari obvin tonuri înalte şi profunde se cânte fiecare numai până ajunge. Sbierete şi răcnete în cântare se nu suferim.

Observ şi aceea, că de cât sĕ grabéscă învĕţătorul în decursul ecserciţiilor de cetire, ca sĕ percurgă şi acestea ecserciţii tot în anul acesta, mai bine sĕ remână tot în cercul gamei şi în acésta sĕ-şi deprindă bine elevii. Până nu li-sa prefăcut gama aşa dicênd în sânge şi nu s'a pertractat din tóte punctele de vedere descrise aci, până atunci şi aşa nu vor înţelege elevii cum gamele sunt acelea tonuri, numai cât repetate la diferită înălţime.

Susţin acésta observare şi cu privire la deprinderile în douĕ voci destinate tot pentru anul III. Cu deosebire învăţătorul cu mai multe clase le póte lăsa pentru anul IV. fără nici o mustrare de consciinţa. Invĕţătorul cu o clasă însu-şi póte judeca dacă are timp pentru acestea ecserciţii sau nu.

(Va urma.)

Bibliografic.

In tipografia „Aurora" A. Todoran din Gherla (Szamosujvàr) a apărut: *Dile negre*, verşuri de *Petrea dela Cluşiu*, cu o prefaţă de George Simu. Preţul 50 cr. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unui fond, din care cu timpul sĕ se edea o fóie pedagogico-literară. Opul sĕ află de vêndare la dl Petru Conda înv. în Aiton (Kolozsmegye) şi la tipografia „Aurora" în Gherla.

Nr. 123. [47] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Ocolisul mic, protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 410 fl.

Informațiuni mai detaiate despre acestea venite se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și asterne petițiunile concursuale instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul prefipt, și sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă pentru a-și dovedi desteritatea în cântările și ritualele bisericei nóstre.

Ofenbaia, în 29 Ianuariu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 280/1894. [49] 1—3.

EDICT.

Oprea Iacob din Amnaș legiuitul bărbat al Elenei Simtion din Sibiiu, părăsind cu necredință pe legiuita sa soție de 5 ani de ḑile fără a i-se sci locul ubicațiunei, conform resoluțiunei Venerabilului cons. arch. ddto 8 Februariu a. c. Nr. 338 B. se citéză prin acésta înaintea subsemnatului for matrimonial a se presenta în persónă în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în fóia „Tel. Rom.“ cu observarea, că în cas de nepresentare procesul incaminat se va pertracta și decide și în absența lui pe basa canonelor bisericei ortodocse rĕsăritene.

Forul matrimonial gr. or. al Sibiiului ca for de I instanță.

Sibiiu, 21 Februariu 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 66 [46] 3—3

CONCURS.

Conform ordinului consistorial din 7 Decembre 1893 Nr. 7817/B, pentru intregirea parochiei de classa a III Hidiș se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile de dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch. cari constau din venitele obicinuite preoțesci, dau un venanual de 465 fl.

Doritorii de a concurge la acest post de paroch, cari se pot informa despre starea parochiei la oficiul parochial și la subscrisul oficiu protopresbiteral au a-și substerne concursele lor instruite conform regulamentului pentru parochii, în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, per Gyéres în Agârbiciu

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agârbiciu 11 Februariu 1894.

Petru Roșca
protopresb.

Nr. 123/1894 [42] 3—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea postului de paroch vacant în parochia Booz cu filia Gros. din ptotopresbiteratul tractului Hațeg, pe basa părintescii resoluțiuni consistoriale din 28 Decembre a. tr. Nr. 8438. B. — prin acésta sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ Venitele anuali împreunate cu acest post sunt: 222 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne petițiunile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul provocat.

Oficiul protopresbiteral gr. orient al tractului Hațegului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv. — Petroșeni la 4 Februariu 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr 101/1894 [43] 3—3

EDICT.

Iosif Ioachim Fulea gr or. din comuna Reheu, carele de 6 ani de ḑile și-a părăsit cu necredință fără ca sĕ se scie locul ubicațiunei, legitima soție Elena Ioan Iosif Dancea tot din Reheu, sĕ citéză prin acest edict că în termin de șese luni de ḑile de la prima publicare, negreșit sĕ se presentese 'naintea subsemnatului scaun protopresbiteral, căci la din contra procesul intentat de sus numita s'a soție sĕ va pertracta și decide și în absența lui.

Sebeș în 28 Ianuarie 1894.

Scaunul protopresbiteral gr. or. ca for matrimonial de prima instanță. —

Ioan Tipeiu,
protopresb

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕn	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	159		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—		Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9 38	2.30	8.–

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6.65	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacul inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesne.

Nr. 23 Sibiiu, Sâmbătă 26 Februariu (10 Martiu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fi., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 25 Februariu, 1894.

In nrul din 8 Martiu c. în un prim articol „Hazánk“ provócă dieta, ca sĕ încheie desbaterea generală asupra proiectului de lege despre căsătorie, deóre-ce, se ḑice acolo, prin vorbirile de până acum proiectul a fost studiat din tóte punctele de vedere și nimic nou nu se mai póte aduce pentru sau contra lui.

N'am fi luat notiță despre acest articol, dacă nu s'ar afla în el unele pasage, din cari sĕ vede, cu câtă superficialitate tractéză chiar și foi de frunte, cum e „Hazánk“ unele cestiuni sau presintă cu intențiune fals starea reală a lucrurilor.

„Activitatea parlamentului numai atunci póte fi folositóre pentru națiune, dacă spiritul și disposiția legilor create stă în deplină armonie cu postulatele de stat și sociale“ ḑice „Hazánk“.

Acésta este prea adevĕrat. Noi credem însĕ, că „Hazánk“ sub națiune înțelege națiunea politică care este alcătuită din tóte naționalitățile țerei, căci altcum stă pe o basă falsă, dacă sub națiune vrea a înțelege naționalitatea magiară pentru care atunci singură „ar fi folositóre activitatea patlamentului“; ei bine, presupuind casul prim, favorabil pentru „Hazánk“, întrebăm, că programul bisericesc și în special legea pentru căsătoria civilă, ce e sĕ sĕ voteze, stă óre în consonanță cu postulatele de stat și sociale ale națiunii, adecă a națiunii politice, a totalității cetățenilor țerei? Scim cu toții că nu, o sciu și magiarii, căci contra acestor reforme s'au declarat românii, sêrbii, slovacii, ș. a. cari la olaltă forméză maioritatea țerei. Parlamentul țerii deci va crea o lege, care stă în contraḑicere cu maioritatea cetățenilor și va fi póte folositóre numai magiarisării. Și acésta nici un sĕ póte altcum, dacă parlamentul, în care naționalitățile nu sunt representate, aplaudă logica esprimată a lui Visontai Soma și'l aplaudă mai departe, când el declară cu îngâmfare, că votéză contra promisiunii dată alegĕtorilor sei, cari sunt sêrbi, și contra intereselor lor.

Despre aceste adevĕruri tace „Hazánk“ în articolul seu și spune cetitorilor sei, că parlamentul represintă țara întrégă, „după împărțirea teritorială.“ Mai în jos apoi simțind că acésta încă nu e destul și amintind, că e bine, dacă în parlament tóte estremele își au locul, unde sĕ pot desvolta sub controla publicitățiì, ḑice:

„Póte, că acésta o simt la noi naționalitățile, când sĕ pun pe terenul pasivității și nu vreau sĕ ia parte activă la eserciarea vieții constituționale. Află că e mai bine a juca rolul martirilor apĕsați, decât a merge cu risico în o luptă, care ar da doveḑi eclatante despre slăbiciunea lor“.

Câte neadevĕruri cinice sunt în aceste rênduri! Mai nainte de tóte nu este corect ḑis că naționalitățile fac pasivitate; adevĕrul este, că numai românii, și anume întâi românii ardeleni au proclamat pasivitatea pe terenul politic. „Hazánk“ spune apoi, că pentru ca sĕ nu iasă la ivélă slăbiciunea pentru aceea sĕ țin de pasivitate Acésta este érăș un neadevĕr, o afirmare falsificată cu intenția. — Noi magiarii suntem tari în viața de stat ér' naționalitățile, și anume românii sunt slabi, pentru aceea au primit pasivitatea — așa trebuie sĕ-'și tragă conclusiunea cetitorii, — prin urmare putem face noi de noi, ce voim, fără a mai ține cont de ei.

„Hazánk“ dacă ar fi justă, ar fi trebuit sĕ scrie, atingênd cestia pasivității, că românii sunt pasivi, din causă, că pentru ei sunt legi deosebite, precum lege electorală și de presă, că la alegeri volniciile sunt fără păreche ș. a. Aceste sunt motivele pentru cari românii au renunțat de a lua parte la viața activă de stat, pe cari însĕ „Hazánk“ află de bine a le retăcea și cari dacă s'ar delătura, românii desigur ar întra in luptă fără de nici o frică de „slăbiciunea“ lor.

Astfel sĕ propagă neadevĕrurile în publicul magiar prin foi de frunte cum e „Hazánk“ și altele din capitală; ce sĕ mai ḑicem apoi despre fițuicele de prin provincie?

Cred ele óre, că fac serviciu patriei prin asemenea procedere?

Revista politică.

Din depeșile sosite dela Belgrad aflăm, că cu ocasia aniversării proclamărei regalității mai toți membrii ai fostelor cabinete radicale s'au dus sĕ presinte regelui omagiile lor. D. Patrimonio, ministrul Franciei, a adresat regelui un discurs în numele corpului diplomatic. Regele a conferit dlui Simici, președintele consiliului, marele cordon al s-tul Sava. Scirea i-a fost transmisă la Viena printr'o telegramă fórte grațiósă a regelui.

De altă parte gazeta oficială serbéscă publică un ordin de ḑi, prin care regele esprimă mulțămirea lui pentru armată și convingerea lui că acésta va rĕspunde în viitor misiunei sale. Colonelii Pantelici, Miskovici și Pavlovici au fost numiți generali; 257 persóne au fost decorate.

Aceste distincțiuni și înaintări acordate persónelor care, în mijlocul agitațiilor de deunăḑi au dovedit că și dau séma de grelele îndatoriri ce au de indeplinit patrioții în vremuri grele, vor stimula pe cei cari nu s'au hotărit încă de trebue să remâie în taberă ómenilor de ordine sau sĕ trécă la turburatori.

* * *

Venirea lordului Rosebery în fruntea afacerilor de stat ale Engliterei în urma demisiunei lui Gladstone e întimpinată cu antipatie numai de liberalii radicali — și acéasta pentru simplul motiv, că el face parte din camera lorḑilor.

In aceasta cestiune însĕ singură voința reginei e horărîtóre. Aci parlamentul nu póte avé nici un amestec. Alegerea premierului e o prerogativă constituțională a capului statului.

In tot casul alegerea lordului Rosebery pare a fi cea mai fericită din tóte punctele de vedere. Vederile sale personale în politica esterióră le-a pus în practică, ca membru al guvernului Gladstone, cu o admirabilă independență. Mai mult însĕ în sensul lui Salisbury decât în cel al lui Gladstone, de óre-ce el a rĕmas în văgașul simpatiilor pentru tripla alianță. Acéstă predisposiție a sa în politica esternă, căreia i-a dat espresiune și prin relațiunile sale amicale cu familia Bismarck, este călăuza în drumul pe care-l va străbate lordul Rosebery ca premier. Sobru și moderat, se speră că el va da o deosebită atențiune intereselor care sĕ légă cu unitatea de stat a Engliterei.

Lordul Rosebery e un adevĕrat liberal și deja înainte cu patru-spreḑece ani s'a dovedit ca un fórte folositor partisan al lui Gladstone.

Cu venirea lordului Rosebery în capul guvernului sĕ va opera însĕ și o reconstruire a cabinetului, în fruntea căruia sta până acum d. Gladstone.

* * *

Ḑiarul „P. Lloyd“ se ocupă în un articol de fond cu naționalitățile și în special cu noi românii. Articolul se începe cu constatarea, că ultramontanismul, care pórtă lupta contra proiectelor bisericesci ale guvernului merge în acésta privință mână în mână cu naționalitățile Totuși acestea pórta o politică mai cu tact și mai dechisă deși scopul le este comun: de a micșóra puterea statului.

Apoi continuă astfeliu: O interesantă priveliste în acéstă concepțiune de luptă a naționalităților ne oferă lucrarea dlui A. Mocsonyi, a unuia dintre conducĕtorii românilor, strălucit prin mărimea spirituală precum și prin posițiunea socială. El a salutat ca de bun augur espectorările ministrului Hieronymi, care a accentuat că condițiuni a unei eventuale împăcări frățesci sunt: respectul reciproc, toleranța și simpatia. Acestea au născut în d-l Mocsonyi sêmburele speranții de împăcare, care însé apare

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Popa. Màrire cie Hristose Zeul nostru, sperinca nostrà, màrire cie.

Kàntàr. Màrire Tatàlui, și Fiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirtu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor Amin. Domne misele. Domne misele. Domne misele. Pàrinte binekuvèntà.

Și de este zioa Dumineceĭ, zice Popa:

Karele inviașĭ din morcĭ, Hristose adeveratlu Zeul nostru.

Êarò de nu este al inviareĭ zice:

Hristos adeveratlu Zeul nostru, pentru rogàcĭunile prĕakorateĭ Mumeĭ seĕĭ.

Lunà. Ku folosincele netrupestilor poterĭ.

Marcà. Și a prĕamàritluí, antemergètorluĭ, și botezàtorluĭ Ioan.

Merkurà și Vinere. Ku puterĕa precioseĭ și a viacàfakètoreĭ Kruce.

Joià. Și a prĕamàricilor, și intru tot làudacilor Apostolĭ.

Sàmbàtà. Și a sàncilor, prĕakuvioșĭlor Prezikètorĭ, și Apostolĭ.

In tote zilele. Și a sàntuluĭ (N) ku a kàruĭ reinimare și serbàmu.

A sàncilor, și derepcilor, a Zeuluĭ pàrincĭĭ Ioachim și Aneĭ, și a totulor Sàncilor, sò ne miselè, și sò ne màntuĕaskè ka un bun Zeu, și omamàtorĭu.

Kàntàr. Amin.

Și aforà de Altarĭu la loklu datinat imparte Redonlu. Ĕarò dupò imparcirĕa Redonluĭ, de nu este Diakon, intrà Popa in Prepunellu, și lĕa cí remase ın sànta Skafà ku ıuare aminte și ku pietate, apoĭ spĕalà sànta Skafà de treorĭ, și kautà, ka sò nu remànè din așĭ numit Margaritarĭu nemik in untru. Apoĭ zice:

Akum liberașĭ pre servul teu Stepàne! dupò kuvèntul tĕu in pace. Kà vezurà okiĭ meĭ màntuirĕa tĕa. Karĕa parașĭ ĭnàntĕa facĭeĭ a tot poporluĭ. Lumina spre deskoperĭrĕa gintelor, și màrirĕa poporluĭ tĕu Israil.

Și kulege Sàntele: Skafa, Kàcinellu ku invelitur̆ile dupò datina. Ĕarò de este Diakon, face acesta el. Ĕarò Popa merge la repunementul vaselor, se desbrakà pre sine, și zice de treorĭ acista: Sànte Zeule. Și acista: Màrire Tatàluĭ. Prĕasàntà Treime. Și Tatàl nostru. Apoĭ zice desligàmintul al Ioanlui aurguratikluĭ. Dupò Ton. 8.

Donlu gureĭ teeĭ kà flama refulgeràtore lumĕa luminà, visterĭle neamareĭ de argintu lumeĭ kèstigă. Inalcimĕa kugetluĭ umilit aretă noè. Mà tu, karele ku kuvintele tele ne anvecĭ, Pàrinte Ioane aurguratice! rogà pre Hristos Zeu, sò màntuĕaskè sufletele nostre. Apoĭ

Subkànticeklu dupà Ton. 6.

Din cerurĭ luoașĭ zeeskul don, și ku buzele tele pre tocĭ anvecĭ a se inkliná in Treime unuĭ Zeu, prĕafericite kuviose Ioane aurguratice! dupò dignie te laudàmu, kà esti indereptatorlu, karele arecĭ zeestile.

Sau zice Subkànticetlu zileĭ, seu al Inviareĭ, de este Duminekà, și desligàmintul, precum este datinà. Apoĭ ese la Ușĭa sàntuluĭ Altarĭŭ in vestimintele sele Popestĭ, și se inklinà, și zice:

Zeule! miselimàte spre mine pekatoslu.

Și intorsu kàtrà popor binekuvèntà, și zice ku boce:

Sò vĕaglè Domnul Zĕu pre voĭ tocĭ ku donlu sĕu, și ku omamarĕa, pretotindenĕa, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin. (Va urma.)

întunecat şi ale cărei mlădiţe duc la o amară decepţiune. Decepţiunea provine de acolo, ḑice fóia, că tocmai acum e în curgere procesul monstru cu memorandul. Dar acest proces e încă numai încurgere şi judecata e departe. Apoi acesta nu-l pórtă regimul, ci autorităţile judiciare.

Numita fóie spune, că nu se póte cere ca stăpânirea sĕ înfluinţeze asupra iustiţiei independente; când s'ar puté întêmpla o absolvare la comandă trebuie sĕ te aştepţi şi la o comandă de condamnare. Românii şi acum mai sunt conduşi de fantasmagorii, de cari trebuie sĕ abḑică şi anume de a pretinde: încetarea actului de uniune a Ardélului, restabilirea autonomiei ţĕrei Ardélului, înzestrarea naţionalităţii cu acelea drepturi, cari le-a avut pe timpul absolutistic în detrimentul magiarisării. Până când românii ţin astfeliu, regimul nu se póte vedé aplicat spre împăcare şi faptele lui nu stau în contraḑicere cu vorbele, după cum a ḑis dl Mocsonyi. In fine numita fóie ajunge la conclusia, că ori cât s'ar forţa naţionalităţile, realisarea ideei de stat şi susţinerea condiţiunilor lui de esistenţă sunt mai pe sus de tóte şi trebuie sĕ învingă atât în luptă cu naţionalităţile cât şi în lupta politico-bisericéscă.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Deputatul dietal Albert Kovács, membru al partidei „naţionale“ oposiţionale într'un ciclu de articoli despre „Cestiunea valahă“ (Oláh kérdés „Pesti Napló“ 1892, nrul 292 şi următorii) ḑice şi următórele:

„Cu vre-o 30 ani înainte am auḑit dela tatăl meu că în comuna nóstră 104 iobagi valachi au fost eliberaţi; dar numai 4 dintre ei îşi mai aveau pământul lor, cealalţi şi-au „bĕut“ moşia şi-au vêndut-o secuilor şi nemeşilor. De atunci însĕ numĕroşi români şi-au câştigat éră pămênt şi nóuă dintre ei au ajuns şi censul electoral, acolo numai cu 30—40 de iugăre ajungi la dreptul de alegere. In cercul electoral al Murĕş-Oşorheiului erau la 1884 de toţi 1290 alegĕtori, între cari 132 români, 11 jidovi şi 1147 magiari. In anul 1892 au fost 1217 alegĕtori între cari 152 români, 50 jidovi, 1015 magiari Adecă în decurs de 8 ani alegĕtorii magiari au scăḑut cu 9% românii au crescut cu 15% jidovii, cari aici totdéuna votéză cu românii s'au înmulţit mai încă odată pre cât au fost....

„Apăsarea“ şi „absorbirea“ elementului român din Ardél (şi Ungaria proprie) în lumina faptelor e deci cu totul altcum.

In ceea ce privesce plângerile sasilor asupra asprimei legii electorali unguresci dela 1874 şi nedreptatea, ce mai ales românilor din Ardél li-se face prin susţinerea legii electorale ardelenesci dela 1848: recunóscem fără încunjur, că plângerile acestea nu-s lipsite de fundament. Pentru a esplica, adecă escusa legislaţiunea dela 1874 totuşi trebue sĕ considerăm dóuĕ: a) legislatura n'a putut detrage dela posesorii nobili ai dreptului activ de alegere acest drept, pentru-că acésta, mai ales în Ardél ar fi fost o scurtare a drepturilor cetăţenesci. Dacă cetăţenilor, cari mai nainte peste tot n'au avut acel drept — l-i s'a dat de acolo înainte pe basa unui arunc de dare, apoi o detragere a aceluaşi drept dela unicii posesori de până acum a dreptului ar fi fost cu atât mai bătătóre la ochi şi simţită, dar şi cu atât mai nedréptă. b) Asprimea legii electorale ardelenesci dela 1848 ar fi suferit probabil o îmblânḑire óre care, dacă românii nu ar fi luat dela 1869 încóce o ţinută cu totului duşmănósă faţă de ordinea legală estinsă din Ungaria. A pretinde ca se dai mâna de ajutor duşmanului vedit ca cu atât mai uşor, mai estins şi cu succes sĕ-şi continue lupta, arată preamultă naivitate, ér înplinirea unei atari pretensiuni ar fi fost o uşurătate penibilă.

Dacă esaminéză omul nepreocupat plângerile memorandului român ajungi a cunósce, că aici ai de a face cu unele din acele pretensiuni, despre care ministrul de interne actual d. Carol Hieronymi, în vorbirea din 3 Nov. 1893 dela Hatzfeld, a ḑis că „acest memorand (românesc) cuprinde şi pretensiuni de acelea, cari trebue luate în considerare, pentru-că întrebarea nu e, cine le face, ci că óre drept e ceea-ce se ḑice“. Despre pretensiunile românilor că censul electoral recere o revisie şi că „împărţirea de aḑi a cercurilor nu corespunde nici dreptăţii nici echităţii“ dl Hiernyimi a declarat, că sunt „pretensiuni drepte“. In acelaşi sens s'a declarat dl Hieronymi şi ca ministru în vorbirea sa din dieta dela 11 Ianuariu 1893. Acolo se ḑice: „Va fi cunoscut celor mai mulţi membri a on. case, şi adeseori s'a făcut la acésta provocare că după convingerea mea individuală censul electoral stabilit la 1874 nu se mai póte susţinea nici după dreptate, nici după echitate. E de dorit, ca censul electoral se fie statorit pentru tótă ţara pe aceeaşi basă, după principii unitari. Acestei cerinţe legea dela 1874 nu corespunde. La statorirea censului mai departe, numai una póte fi dătătóre de ton: ca anume, aceia cari într'o formă contribuesc la susţinerea greutăţilor, într'o formă sĕ fie îndreptăţiţi şi la vot. După legea dela 1874 însĕ basa censului o forméză diferite criterii...“

Că la critica legii electorale ministru nu sĕ mulţămesce numai cu atâta, ci că de fapt el se nisuesce a face o reformă corespunḑĕtóre, acésta se vede din declaraţiunile lui ulterióre. Fiind-că statorirea unui nou cens nu e lucru usor, ci cestiunea acésta înainte de tóte recere o matură cumpănitóre şi o cunoscinţă profundă a împregiurărilor ţĕrii, înainte de tóte era de lipsă a posede o statistică acurată a împregiurărilor hotărâtóre la cunóscerea alegătorilor. Spre scopul acesta oficiul statistic al ţĕrii a fost încredinţat cu prelucrarea unui operat în privinţa acésta. Asemenea împărţirea mai corectă şi mai dréptă a cercurilor ministrul o află tot atât de necesară pe cât de dorită.

In reformarea acésta a legei electorale ministrul nu vrea sĕ lase a valora nici un motiv politic (!) „Pre noi ḑice el apriat nu ne póte conduce decât dreptul şi dreptatea; altor considerări nu-i iertat sê lăsăm loc“. Prelângă aceea ministrul nu e nici decât îngrigit pentru „ideia naţională magiară“ nici pentru „caracterul naţional al statului ungar.“

Pe lângă desvoltarea uriaşă, ce au ajuns-o ţinuturile ţĕrii locuite de rasa magiară, la timpul stabilirei egale şi drepte a censului, numĕrul alegătorilor magiari va cresce în asemănare cu cel de astăḑi în proporţiuni aşa de uriaşe, încât neînsemnata înmulţire, ce vor arĕta-o atunci ţinuturile locuite de naţionalităţi, de abia sĕ va putea lua în considerare....“

Punctul acesta de vedere al ministrului în cestiunea reformării legii electorali ne arată, că guvernul Ungariei nu este cuprins nici de frică, nici de ură faţă de naţionalităţile nemagiare în genere şi faţa de români în special, ci din contră el are intenţiune seriósă de a aduce un ajutor între stările rele reale prin recunóscerea şi luarea la mână a legii electoral. Prin acésta îşi vor ajunge împlinirea celor mai îndreptăţite dorinţe a le românilor. Aici însĕ trebue sĕ repeţim de nou, că şi scopul acesta are de condiţiune neîncungiurabilă deplină recunóscerea previe a legilor şi dispusăţiunilor esistente.

Un al doilea gravamen principal al românilor din Ungaria şi Transilvania se referesce la esecutarea mancă sau de tot negleasă a art. de lege 44 din 1868 „despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor“. Programul naţional român face la punctul acesta următórele pretensiuni: a): întroducerea legală a întrebuinţării limbii române, în tóte ţinuturile locuite de romani, atât în administraţiune, cât şi în iudicatură.“ (punct 2.) b): „ca în cercurile locuite de români, sĕ fie puşi oficiali români ér dintre neromâni numai de aceia, cari sciu limba românéscă bine în vorbire şi scriere şi cunosc datinele poporului român usul de astăḑi însĕ în urma căruia i sĕ impun poporului ca oficiali indiviḑi lui necunoscuţi, şi cari nu cunosc poporul sĕ fie delăturaţi. (punct 3.) c) „revisiunea legis despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor în favorul acelora: în genere cer esecutarea reală şi loială a tuturor legilor.“ (punct 5. d.) „partidul naţional va lucra în contra tuturor tendinţelor de magiarisare îndreptate direct ori indirect din partea organenelor statului ca în contra unor lucrări nepatriotice,“ (punct 7.)

Memorandul român dela 1892 susţine, că legea „mancă“ despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor „ar fi putut dispune pe români la conlucrare întru considerarea statului ungar dacă legea acésta ar fi fost esecutată cum se cade.“

Memorandul se plânge de „ignorarea individualităţilor naţionale şi năsuinţa de a contopi tóte naţionalităţile în un sigur corp naţional sub masca etică şi politică a limbei magiare, cu vedita intenţiune de a crea o basă legală pentru unificarea „naţiunii magiare“ şi pentru a asigura o domnie esclusivă limbei magiare, sub titlu, că e limba statului.“

Partidul naţional aici sĕ îndréptă în contra altor dóuĕ principii din legea despre naţionalităţi şi anume: a) în contra declarării legale, că „după principiile constituţiunii şi în privinţa politică toţi cetăţenii Ungariei forméză o sigură naţiune anume naţiunea mâgiară nedespărţită şi unitară a cărei membrii egal îndreptăţit este fie-care cetăţén al acestei ţĕri oricărei naţionalităţi ar aparţiné el.„ b) în contra difiniţiunii ulterióre, ce urméză de aci, că adecă limba magiară este a se considea ca limba oficială de stat; referitor la întrebuinţarea în oficiu a diferitelor limbi din ţéră egala îndreptăţire numai întru atâta póte permite unitatea ţĕrii, posibilitatea practică a guvernării şi administraţiunii, precât şi o justiţie punctuală....“

(Va urma).

Noutăţi.

Invitare la adunarea generală a „Reuninnei române de musică din Sibiiu“ care se va ţiné Duminecă în 11 Martiu a. c. st. n. la órele 11 a. m. în sala dela Musikverein. Obictele de pertractat: 1. Raportul general. 2. Censurarea socotelilor. 3. Propuneri eventuale. 4. Alegerea comitetului.

* * *

Propaganda naţională română a reinceput érăşi în Ungaria de sud, ne spune „Nemzet“. Românii au ales afară de Timişóra şi Verşeţul focularîu al agitaţiunilor. Ei vor înfiinţa acolo o bancă şi o comună religiósă românéscă. Acţiile sunt gata, subscrise şi în fruntea mişcărei stă preotul Ant. Popovici — Ce dureri are „Nemzet“!

* * *

Contra proiectelor bisericesci. Alegătorii dietali din cercul Neutra au trimis o adresă deputatului Latkoczy, subscrisă de 1.100 alegĕtori, în care ii votéză neîncredere numitului deputat pentru-că spriginesce proiectele bisericesci şi spun, că altă dată vor lucră din resputeri pentru nealegerea lui. — Deputatul cercului Righiţa E. Latinovici a primit o adresă de încredere pentru poziţia, ce o observă contra proiectelor. Adresa e sabscrisă de 1,025 alegători.

* * *

Starea sămênăturilor de tómnă în România este ecselentă. Timpul din Februariu a fost fórte priincios. Agricultorii. au aşteptat mai multă umeḑală, carea a venit în urma zăpedii şi ploilor.

* * *

Cas de mórte. In Mateaş a reposat la 23 Faur Ioan Leuca, pedagog în cursul al III-lea. Inmormêntarea a avut loc la 25 Faur.

— O veste tristă au primit din Reghin. Tinĕrul şi simpaticul advocat Dr. Ciril Vulcan, de loc din Topliţa română, a repausat în Reghin, în 7 l. c. Amicii şi cunoscuţii au perdut în el un model de caracter.

* * *

Prelegerea publică a d-lui Mateiu Voileanu, care a fost sĕ se ţină Dumineca trecută, din causa adunării gen. a Reuniunii femeilor“ se va ţinea Duminecă, în 6/18 Martiu a. c.

* * *

O descoperire interesantă. Doctorul Max Schuller pretinde, că a descoperit baccilul reumatismului.

E un baccil scurt şi gros şi se află in încheieturile ómenilor atinşi de reumam particular sau cronic.

Schuller a putut sĕ cultive baccilul în bulion, pe gelatină sau pe cartofi. Pentru a putea cultiva baccilul are trebuinţă de minimum 25 de grade de căldură. El nu póte trăi la lumină ci în intunerec desevĕrşit. Descoperirea acésta dacă se va proba, va face o revoluţie în medicină şi mulţi reumatici incurabili se vor vindeca.

* * *

Esposiţia din Chicago, In timpul celor 183 de ḑile cât a durat esposiţia din Chicago, marile linii care servesc acest oraş au adus 9,916.000 de călĕtori. Liniile mărginaşe au adus şi ele 34,386.000 pe când mişcarea liniilor locale (între care se socotesc şi tramvaiele, etc) au atins în total cifra de 215,750.000 de călĕtori

Aceste cifre cuprind, bine înţeles, totalul traficului, dar întrec cu mult cifrele normale, mai ales pentru liniile locale.

Cu tóte aceste esposiţia francesă din 1889 a atins cel mai mare numĕr de visitatori.

Acéstă constatare e de bun augur pentru esposiţia din 1900.

Cestiuni scolare.

(Incheiere).

Acesti învĕţători dacă ar propune celelalte obiecte de învĕţămênt pe basa unei cărţi de cetire ar ajunge la mai bun resultat cu cetitul.

In scólele unde pruncii frecuentéză regulat scóla, numai cu o carte de cetire în care sĕ se cuprindă şi celelalte obiecte de învĕţămênt, se póte ajunge la ceva resultat.

Pruncii odată dedaţi la cetire fluentă şi la memorisarea celor ce cetesc, învĕţătoriul nu va fi silit a propune o piesă de lectură mai de multe ori; nu va fi silit adecă a o propune de nou şi celor ce au absentat pe timpul când li s'a propus atare prelegere.

Dedând pe elevi astfeliu ne-am ajuns scopul, făcĕnd din elev ceteţ bun în parte ne-am ajuns scopul şi din alte obiecte de învĕţămênt.

Din acesta motive eu acceptez propunerea, pentru cartea din cestiune.

Motivele aduse de unii membri ai reuniunei contra propunerii, nu sunt de loc temeinice şi dacă erau bine rumegate eu cred, că nici nu mai veniau cu ele în adunare.

Şi iată pentru ce:

Ḑice adecă unul dintre membri, că elaborarea unei cărţi ca cea din propunere, ar fi un lucru fórte greu.

Eu cred, că nóuĕ învĕţătorilor nu ne şede tocmai bine când ne ferim de greutăţi şi cu deosebire de greutăţile şi ostenelele ce au în vedere binele şi înaintarea nóstră culturală, căci noi spre acestea suntem meniţi.

Greutatea după cum am vĕḑut din propunere nu are sĕ o supórte numai unul sau doi, — ci mai mulţi şi încă cei mai activi membri ai reuniunei.

Mai ḑicea unul dintre membri că elevii s'ar disgusta de a învĕţa avênd numai o carte. La ce eu rĕspund că mai curênd sĕ disgustă părinţii avênd a cumpĕra copilului lor mai multe cărţi.

Şi chiar neajunsul acesta e cel mai primejdios obstacul ce se pune în calea învĕţămâtului din acólele nóstre poporale.

Cei ce trăim în nemijlocita apropiere de poporul nostru cunóscem destul de bine neajunsele poporului şi ale scólelor nóstre.

Nu scim pe ce principii pedagogice şi-a basat unul dintre membri afirmarea, că pentru compunerea unei astfeliu de cărţi, ne trebue specialişti din fie care obiect de învĕţămênt.

Va sĕ ḑică pentru scolarii din scólele nóstre poporale trebue sĕ se compună o carte din cele mai vaste cunoscinţe din sfera învĕţămĕntului, ca cum acei prunci ar avé să facă doctoratul, din singuratecele obiecte de învĕţămênt.

Resultă dară după glagórea unora, că cartea din cestiune sĕ fie lucrată, de cei mai buni profesori dela atare facultate, ne luându-se în considerare pregătirea învĕţătorilor şi cu atât mai puţin cercul de desvoltare al elevilor.

Eu însĕ cred că un învĕţător de pe sate, consciu de chemarea sa după o pracsă de 5—6 ani pe cariera învĕţătorésca ar lucra o prelegere practică pentru ori care despărţămênt din scóla poporală mai cu bun succes ca un profesor dela atare facultate, fără ca respectivul învĕţător sĕ fie specialist.

Dacă tréba stă astfeliu, că pentru compunerea unei cărţi pentru scóla poporală ne trebue specialisti, apoi pentru ce ne mai perdem timpul cu prelegeri practice pela adunările generale ale reuniunei învĕţătorilor? de ce ne mai îmbulzim a critisa prelegeri şi metode, până când noi însĕ cercăm sĕ aflăm metode şi până când încă un am produs un ce recunoscut de lumea pedagogică

Fiind-că propunerea din cestiune cade după cum cred eu, în cadrul activităţii reuniunei învĕţătoresci, cred-că la o altă adunare vom mai discuta asupra ei.

Am ḑis! *Plésnă.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

La pólele munţilor Buzeului şi ai Breţcului şi împrejmuit spre méḑă nópte de munţii Treiscaunelor, sĕ estinde, precum am amintit mai nainte, şesul Treiscaunelor, unul dintre şesurile nóstre frumóse, cu pămênt roditor şi cu poporaţiune désă. Spre méḑăḑi-apus el stă în legătură nemijlocită cu şeşul Ţĕrii-Bârsei; linia de despărţire a acestor dóuĕ şesuri o forméză rîuleţul Tarlungenilor, înspre vĕrsarea lui în rîul Feketeügy şi apoi de ací mai departe acesta din urmă, până la împreunarea valurilor lui cu cele ale Oltului.

Intrând pe şesul Treiscaunelor, ne aflăm în Sĕcuime, însĕmnată din mai multe puncte de vedere. Sĕcuimea sĕ estinde în partea rĕsăriténă a ţĕrii, începênd cu Treiscaunele spre méḑănópte până din sus de isvorul Oltului, până la Borsec, apoi spre lăuntrul ţĕrii pe cursul superior al Têrnavelor şi de altă parte până la Mureş, la marginea Câmpiei (Mureş-Oşorhei). De Sĕcuime s'a ţinut apoi şi un teritor maì mic de pe ţĕrmul Arieşului, numit scaunul Arieşului.

Locuitorii acestor ţinuturi sunt în maioritate secui, de unde îşi şi are acésta parte de ţară numirea de Secuime ; în minoritate se află apoi români.

Secuii sunt unguri, avênd aceeaşi origine cu ungurii, acelaş caracter etnic, aceleaş însuşiri şi aceeaşi limbă. In limba lor sĕ află tóte elementele streine, în special cele slavice, cari sĕ află în limba proprie unguréscă. Deosebirile, ce sunt între limba secuiască şi ungurécă, mai cu samă în pronunţă, precum şi alte însuşiri şi datine deosebite de-ale ungurilor s'au născut în urma împregiurării, că secuii au trăit de secoli despărţiţi şi isolaţi de massa poporului unguresc.

Mai nainte sĕ credea, că secuii sunt resturile hunilor, cari s'ar fi refugiat şi susţinut în partea acésta muntósă a ţĕrii nóstre. Acésta însĕ nu sĕ póte proba cu nimic şi e sigur, că ei sunt unguri, alungaţi şi aşeḑaţi aici după venirea poporului unguresc în aceste ţĕri.

Ei au avut dela început o organisaţie militară şi democratică-poporală. Teritoriul lor a fost împărţit în cercuri politice, numite „scaune“, cari au fost cinci la numĕr, avênd unele şi „scaune filiale,“ Astfel au fost scaunul Arieşului, lângă Arieş, scaunul Murĕşului şi scaunul Odorheiului spre lăuntrul ţĕrii, scaunul Ciucului şi scaunul Treiscaunelor înspre graniţă. Scaunul Odorheiului avea filialele Bardoţ şi Cristur, la scaunul Ciucului apartinéu filialele Ghergiu şi Casin (Kaszon), scaunul Treiscaunelor s'a alcătuit, după cum arată şi numele, din trei scaune: Sepsi, Kézdi şi Orbai şi avea scaunul filial Miklosvár.

Partea rĕsăriténă a Ardélului şi în special ţinutul locuit de secui este bogat în isvóre de apă minerală; aici se află cele mai multe şi mai vestite scălḑi ale Ardélului. Astfeliu bunăóră numai în Treiscaune sĕ află în vre-o 25 de locuri isvóre minerale isvorind aprópe în fie-care loc mai multe isvóre, în óre care depărtare unul de altul.

Şesul Treiscaunelor este udat pe la marginea apusénă de Olt, ér în partea rĕsăriténă, de-a lungul sĕu de riul Feketeügy, în care sĕ varsă riuleţele şi păraiele din munţii dimprejur. Pe el sĕ află construată cale ferată, care plécă dela Braşov şi trece pe la comunele mai însĕmnate ale Treiscaunelor. El mai este percurs de dóue drumuri de ţară principale. Unul din aceste ne duce din Ţara-Bârsei pe valea riului Feketeügy, la Chézdi-Oşorhei, un orăşel însĕmnat al Treiscaunelor, aşeḑat în partea de méḑănópte a şesului şi înspre pasul Oituzului.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut: „*Diletantismul şi patimele în politică*“. Icóne din viaţa publică a românilor ardeleni presentate de Tenax. Gherla. Preţul 20 cr.

Sĕ află de vênḑare la redacţiunea „Unirei“ în Blaşiu şi la tipografia „Aurora“ în Gherla.

Din public*)

Têrgul-Murĕşului 20 Febr. 1894

Domnule redactor!

Atacat personalmente de „Unirea“ din Blaşiu pentru publicaţiunea mea „Reunirea Românilor din Transivania şi Ungaria“, am trimis redacţiunei acelei foi rectificarea, ce urméză şi am cerut publicarea ei pe temeiul legei de pressă.

Precât sciu până aḑi, ḑisa rectificarea nu s'a publicat, deóre-ce respectivul Nr. cerut şi plătit nu mi s'a trimis.

De aci urméză încă odată dovedit, că ómenii dela „Unirea“ se cred îndreptăţiţi a ataca persóne şi chiar sânte instituţiuni, dar nu şi deoblegaţi a da loc retificărilor, precum recere simţul cel mai elementar de omenie, ca şi legea de pressă.

Me vĕd deci necesitat a apela la ospitalitatea dvóstre şi ve rog a da loc în preţuitul nostru „Telegraful Român“ respunsului meu, menit pentru „Unirea:“

El este următoriul.

Têrgul-Mureşului 31 Ianuariu, 1894.

D-le redactor!

N'am norocirea sĕ mĕ numĕr între cetitorii regulaţi ai „Unirei“ pentru că n'am putinţa să prenumerez tóte foile.

Astfel s'a putut întêmpla, că despre notiţele, ce aţi făcut în fóia dvóstre asupra cărţii mele „Reunirea Românilor“ se aflu numai din o corespondinţă publicată în „Telegraful Român “ Nr. 12 a. c., tratând deasemenea apariţiunea acestei cărţi.

Aci se scrie verbal: „Am vĕḑut acum, că „Fóia diecesană“ din Caransebeş în doi numeri i a schiţat cuprinsul si în urmă o recomêndă publicului. Am mai vĕḑut apoi, că şi „Unirea“ din Blaş se ocupă cu ea, dar numai per tangentem, în notiţe şi nu în merit după cum ar trebuì. Din aceste notiţe se vede însĕ părerea scriitorului acelora asupra cărţii, căci în mai multe locuri autorul ei e numit „fanaticul Măneguţiu“, cea ce însĕ de loc nu se póte ḑice nici despre cartea d-sale, nici despre dl protopresbiter Maneguţiu, ci mai cu drept s'ar putea ḑice despre unii articoli tendenţioşi din „Unirea.“

Neavênd nici aḑi la îndemână fóia dvóstre permite-ţi sĕ vĕ respund simplu şi pe scurt la acésta scurtă notiţă, căci după credinţa mea, ea 'mi este mie şi póte fi ori cui deajuns, spre a ve caracterisa ţinuta.

„Wer schimpft, ha Unrecht“ sau pe românesce: d-vóstr câţi sunteţi, dar altcum bi

abia aţi auḑit de „Reunire“ şi sărind ca şi muşcaţi de şerpi începeţi a ocări, fără sĕ tractaţi, necum sĕ resfrângeţi cuprinsul cărţii. Ba după cât sciu eu cartea de sub intrebare încă nici nu vi s'a trimis şi dór acestei împrejurări am sĕ-i mulţămesc, că dvóstră în loc se tractaţi materia, me tractaţi pe mine personal şi încă cu epitete de ocară.

Acésta manieră, acest gust special şi invechit al d-vóstre, care nici decât nu s'a revĕrsat de prima dată şi numai asupra mea, dar carele puteţi fi încredinţaţi încă pe nimeni n'a amăgit, eu n'am sĕ vi-'l stric; rog însĕ cu deadinsul pe onoratul public, care v'a cetit invectivele, se binevoiască a cetì şi cartea mea; — apoi, că v'a afla prea uşor pe care parte este „fanaticul“ — de acésta nu mĕ îndoesc.

Asupra valórei lucrării mele s'au pronunţat deja o sumă de ḑiare şi persóne competente în mod nemeritat măgulitor; dacă nu mi-a succes a afla şi la d-nii dela „Unirea“ o bună apreţiere eu în interesul causei, in interesul operei păcii şi a înfrăţirei, ce propag, sum nemângăiat pentru acésta; interesul meu personal însĕ este cu atât mai satisfăcut, pentru-că scris este în cartea mea:

„Cu cât eventual voiu avé în contră-mi, încă şi adi ipocrisia fanatică, cu atât mai sigur, dar şi mai trainic va fi triumful ideei“..... şi érăşi; „Nu vom discuta cu unii ómeni fiind că nu sunt români, decât dór' după nume, eventual nici după nume“... în fine am ḑis: „Am espus adevĕrul fără patimă şi am pledat din cea mai curată convingere pe lângă un sânt ideal al causei române: Voiu avé cu tóte acestea a lupta contra încăpăţinărei sau ipocrisiei?!“....

Drept acea atacul d-vóstre face numai dovada, că bine ne cunosceam, şi când acel atac nu se face lucrărei ci persónei mele, atunci 'mi aduceţi aminte de vorba românéscă: De nu poţi bate pre stăpânul, omóră-'i barem cânele.

Pe temeiul legei de pressă, Vĕ rog ca sĕ publicaţi acest respuns în întreg cuprinsul şi în procsimul Nr. al „Unirei“, pe care în preţul marcelor, ce alăturez aici, Vĕ rog a mi-l trimite şi mie.

Cu tótă stima

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

N'a publicat cinstita „Unire“ acest respuns, nici mi-a trimis n-rul cerut, nici 'mi-a restituit banii.

Intr'acea din nrul 13 al „Telegrafului Român“ aflu, că „Unirea“ continuând invectivele sale acum asupra intregei biserici române ortodocse ar scrie: „Ca sĕ vedeţi, cât este de logic părintele Maneguţiu, ascultaţi şi ve uimiţi: „„Biserica cea singură mântuitóre este biserica română naţională autocefală (pag. 53).““ Saltă şi te veselesce Sióne! Bucurăte popor românesc! Dḑeu pe tine tea ales dintre tóte némurile. Domnul Christos din sămênţa ta s'a întrupat şi şi-a intemeiat împĕrăţia sa în biserica cetăţii din Sibiiu! De acolo au plecat cei 12 Sĕlişteni, ca se-i fie martori din Caransebeş până la Niru-Adon şi până în creştetul Carpaţilor“!

In cartea mea la pagina 53 vorbind despre multiplele tendinţe, de a şterge caracterul naţional al bisericei române unite şi a o contopì în biserica rom. catolică ungară despre streinele şi stricăciósele influinţe ale absolutismului papal şi despre dreptul netăgăduit al poporului susţinătoriu de biserică, ca sĕ aibă ingeinţă în afacerile ei, am constatat adevĕrul, „biserica română unită în respectul autonomiei sale ca biserică naţională cu intenţiune este dusă pe povêrnişul perirei de mâni sacrilege“ şi apoi am ḑis: „Bine sĕ-şi însemne (id est cari nu lucră rvarea caracterului ei naţional şi independent, ci pentru contopire) „că nu biserica centralisătóre rom. catolică este (pentru noi) cea „singură mântuitóre“, ci acea este singură biserica română naţională autocefală. Dispreţul nostru şi al urmaşilor 'l merită şi-'l vor primì aceia, cari cu mânì sacrilege sapă şi mai afund abisul, ce desparte pe fratele de frate“....

Rog acum pe fie-care cetitoriu sĕ tragă însuşi înţelesul cuvintelor mele, sĕ-l asemeneze cu pocitul înţeles al celor dela „Unirea“ — şi dacă va găsi, că eu mĕ ocup cu scrintita ideă, că mântuirea sufletelor sĕ află numai ici sau numai colo; — atunci bucuros mĕ dau legat sĕ mĕ rĕstignéscă.

Rog îndeosĕbi pe fiecare cetitoriu sĕ cetéscă întrégă cartea mea înainte — şi după pasagiul citat — şi va afla — sum sigur, — că eu pretutindini vorbesc de mântuirea naţională a bietului român şi nici cât negru sub unghie nu mĕ preocup spre a dovedi, că cei 12 apostoli nu ar fi purces din Veza, de lângă Blaş, ci din Selişte...

Nu mĕ preocupă ideea, de a presenta poporul român ca pe seminţia, din care „s'ar fi întrupat Domnul Christos“...., nici mĕ sforţez a sci motivul, pentru care D-ḑeu nu pe poporul românesc 'la ales dintre tóte némurile“.... Eu las în voia lui D-ḑĕu şi a atotsciutorilor dela „Unirea“, cari sciu de es. pentru ce D-ḑeu nu a adaus în simbolul credinţei „şi dela fiul“; — sĕ scie şi motivul, pentru ce El a ales spre acest scop chiar pe poporul jidovesc.... Sciu şi eu fórte bine, că nu „în biserica cetăţii din Sibiiu“, ci eventual sub pantoful papei, ori dór în Ciufud „'şi-a întemeiat Christos împĕrăţia s'a“ cea înţĕlésă de ipocriţii fanatici, dar cu astfel de flécuri de a 3-a potenţă şi neruşinate se mai pot ocupa aḑi jesuiţii corciţi — nu însĕ un român, ce posede iubire de némul sĕu. —

Pe urmă — tot numai din „Telegraful Român“ — am scire despre aceea, că celebrităţile dela „Unirea“, continuând a nu reflecta, pentru-că nu pot reflecta la cele scrise în cartea mea; ci numai la persóna mea, — me tratéză cu titlul de „obscur“.

E prea adevĕrat, că eu încă nu m'am învrednicit a fi membru vreunei academii de sciinţe; dar pe cât sciu eu — nici incilindratele şi luminatele capete dela „Unirea“ încă nu au făcut invenţiunea prafului de puşcă.

Eu recunosc prea bucuros, că în cestie de erudiţiune departe sum de înalta ţintă a spiritului omenesc şi în cestie de celebritate departe de progresele societăţii omenesci, dar întreb: Óre ce-i îndreptăţesce chiar pe cei dela „Unirea“ a me numì „obscur“? Au dór în cilindrele lor zace erudiţiunea şi celebritatea?... Au dór sunt ei celebri, dacă eu sum obscur? Prin ce s'ar fi întêmplat o minune ca acésta? Au dór prin obrăznicia lor îndeajuns cunoscută publicului românesc?.... Au spicul de grâu încărcat stă oblu în sus pe paiul seu? Au nu tocmai modestia este nota caracteristică a învĕţaţilor?

Meritul adevĕrat este modest, numai mediocrităţile sunt sgomotóse. Ingânfarea, laudăroşia gólă şi o aroganţă absurdă încă pe nimeni nu a făcut erudit.

Plec capul meu şi me închin ori cărui om de sciinţă, nu mĕ pot însĕ închina acelor îngânfaţi, cari până aḑi nu au dat alte doveḑi de celebra lor erudiţiune, decât corcind adevĕrul, precum sunt ei înşişi corciţi, alergând pe la Pesta, Cluş etc., denunţând mişelesce causele şi instituţiunile românesci şi încărcând cu ocări nedemne persóne mici ca mine şi mari ca N. Densuşianu, ca directorul „Gazetei“ ş. a., pentru că au spus şi au scris adevĕrul.

(Va urma.) *N. Maneguţiu,*
protopresb.

---

*) Pentru cele public
sta redacţiunea nu e resp

Anunț.

Avênd a se edifica zidirea scólei gr. ort. din comuna **Calbor** se învită acei doritori a întreprinde acéstă zidire a se presenta la licitaţiunea ţinêndă la **15/27 Martiu a. c.** în comuna Calbor. [45] 2—3

Condiţiunile de licitaţiune precum şi planul zidirei sub care se va ţiné licitaţiunea se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral în Agnita sau la presidiul comitetului parochial din Calbor. Oferte închise provĕdute cu vadiul de 100 fl. se vor desface numai după terminarea licitaţiunei.

Calbor, în 13/25 Februariu, 1894.

Sabin Piso, protopresb.

Moise Dêrlogea, preşed. comit.

Subscrisul îmi iau voie a aduce la cunoscinţa onoratului public, că am deschis

ATELIERUL MEU DE CROITORIE

Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 8.

şi că efectuesc tot felul de **lucrări** de **croitorie** precum şi **reparaturi** cu preţuri convenabile.

Rog deci pe onoratul public sĕ binevoiéscă a mi da binevoitorul seu sprigin.

Cu distinsă stimă

Zacharie Voileanu,
măiestru-croitor.

[40] 2—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 8—52

Preţ-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.58	7.08	8,42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. Braşov sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	159		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.36	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6,02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacu inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.0	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. Arad sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	[illegible]	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.4[illegible]	[illegible]	[illegible]	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
[illegible]	[illegible]	[illegible]	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele în[illegible]n stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în cele jo[illegible]merele cele grase însémnă órele de nópte.

Redact[illegible]l Silvestru Moldovan

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesne.

Nr. 24 Sibiiu, Marţi 1/13 Martiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Kossuthiştii şi guvernul.

S'a aliat guvernul cu kossuthiştii, focul cu apa, ca sĕ scótă la valóre de lege proiectul căsătoriei civile şi celelalte proiecte bisericesci, s'au aliat sub firma liberalismului, pe când sciut este, că în dosul acestui pretins liberalism stă scopul magierisării, unitatea naţională, cum îi mai ḑic, ér motorul, care pune în mişcare maşinăria este ovreismul, puternic aḑi în Ungaria şi îngâmfat.

Mergênd deci pe o cale, guvern şi estrema oposiţie, au avut laolaltă mai multe consultări cu privire la programul bisericesc, ca sĕ pótă ajunge la o înţelegere comună. Cea din urmă consultare a fost, precum ne spun ḑiarele din Budapesta, Joi în sĕptĕmâna trecută. Pe când în dietă decurgea desbaterea asupra proiectului de căsătorie, în odaia ministerială a dietei ţineau consultare ministrii Wekerle şi Szilágyi cu Iusth şi Polonyi, capii partidei independente.

Dóuĕ lucruri ponderóse s'au pertractat în acésta consultare. Unul a fost cestiunea privitóre la căsătoria membrilor familiei domnitóre şi din Croaţia, precum şi căsătoriile militare, cestiuni, cu care partida independentă nu e mulţămită. întru cât sunt aceste atinse şi statorite în proiect. Wekerle a cerut de mai nainte sĕ ii sĕ dea în scris pretensiunile partidei şi Joi, aşa sĕ spune, au ajuns la o înţelegere deplină cu privire la ele capii partidei cu ministrii. Urméză acum ca aceste pretensiuni sĕ fie presentate consiliului ministerial, după aceea Maiestăţii Sale spre aprobare şi apoi numai sĕ póte pronunţa guvernul despre aceste cestiuni mereu atinse în decursul desbaterilor ce decurg în dietă.

O altă cestiune desbătută în consultare a fost privitóre la Kossuth. De câte-va ḑile au sosit din Turin vesti deprimătóre pentru kossuthişti. Telegramele vestesc, că Kossuth „guvernorul Ungariei", e în dóga morţii. In vederea întêmplării casului de mórte. guvernul a voit sĕ aibă o înţelegere cu independiştii, cu privire la înmormêntare şi alte împregiurări Firesce Wekerle şi soţii sei sunt siliţi „a face curte" cum s'ar ḑice kossuthiştilor, pentru că în situaţia creată de guvern, acum depinde fórte mult dela ei. Cu cestiunea acésta de a dóua n'au putut ajunge la nici o înţelegere.

Independiştii pretind sĕ se facă pentru Kossuth tot ceea ce s'a făcut pentru Déak Ferenz, la mórte, adecă sĕ fie înmormêntat pe spesele ţĕrii, pentru un mausoleu al lui sĕ se voteze 100,000 fl., dieta sĕ ia parte la înmormêntare prin o deputaţie, dieta sĕ depuie pe sicriu o cunună şi meritele lui sĕ fie înmatriculate în lege.

Wekerle faţă de aceste s'a provocat la o decisiune ministerială de mai nainte, când a fost odată greu bolnav Kossuth. In sensul acesta guvernul concede liber ori ce acţiune pe cale socială în onórea lui Kossuth, sĕ învoiesce ca dieta sĕ-şi suspende şedinţele pănă după înmormântare, deputaţii şi partidele îşi pot esprima după voie sentimentele lor, Ungaria oficială nu ia însĕ parte la înmormêntare, nici la manifestaţiuni; dieta sĕ nu trimită deputaţie lă Turin, nici sĕ depuie cunună pe sicriu etc.

Aceste precum vedem, sunt diferenţii fórte acute, aşa de acute, încàt guvernul temându-şi sórtea „fĕtului" seu, ar dorí, ca sĕ se gate discusia cât mai curênd şi sĕ se voteze proiectul pănă trăiesce încă Kossuth, căci dacă va urma casul de mórte, între cele două păreri va ajunge tréba la un conflict acut şi e de temut că guvernul va fi lovit jos.

Cu un cuvênt guvernul e în corn de capră, dar acésta e urmarea firéscă a purcederii lui, căci în loc sĕ se conformeze dorinţii maiorităţii cetăţenilor, a făcut alianţă nenaturală cu kossuthistii numai ca sĕ pótă satisface minorităţii ovreio-magiare

Pasurile greşite şi forţate sĕ rĕsbună în politică fórte amar.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In şedinţele dietei din sĕptĕmâna trecută s'au continuat desbaterile asupra proiectului căsătoriei civile.

La începutul şedinţei de Luni, 5 Martiu n. s'a presentat dietei resoluţia adunării catolice, ţinută în ḑiua precedentă, în 4 Martie, cunoscută cetitorilor nostri din nr. 22 al fóiei nóstre. Resoluţia a fost primită de guvernamentali cu sgomotóse strigăte de „éljen".

A urmat apoi desbaterea, vorbind deputaţii Beöthy Akos şi Szalay contra şi Petru Matusca pentru proiect.

Cea mai însĕmnată vorbire a fost a lui Beőthy El sĕ declară contra proiectelor şi intrând în meritul lucrului ḑice că el ţine numai astfel de instituţiune de liberală, prin care se asigură libertatea individuală, dar întrégă reformă actuală ḑice el, nu e altceva decât o spoeală, prin care se intenţionéză a se da unui sistem de guvernare cu totul ofilit o faţă mai sănĕtósă. Revenind apoi asupra acţiunii pusă la cale afară din parlament pentru reformă, oratorul ḑice, că acésta face asupra lui impresia, că aceea e a se reduce la influenţa guvernului Criticând apoi succesul adunării „liberale din ḑiua precedentă, e adese întrerupt de strigăte gălăgióse. Trecênd după acésta la proiectele bisericesci declară, că acestea nu le reclamă nici opinia publică, nici binele statului Cu modul propus de Apponyi guvernul va isbutí mai curênd sĕ domoléscă spiritele. Se alătură la propunerea lui Apponyi.

După ce s'a potolit gălăgia provocată de vorbirea lui Beöthy a luat cuvêntul min. Szilágyi, apĕrând adunarea de Duminecă. El respinge afirmaţia lui Beőthy, după care guvernul ar fi pus cale la demonstraţia. Intrégă mani-festaţia ḑice ministrul nu a fost în favorul guvernului, ci pentru proiect. Contrarii numai de aceea sunt supĕraţi, fiindcă nu 'şi-au putut ajunge scopul de a conturba adunarea.

In urmă au vorbit Matuska şi Szalay.

In şedinţa de Marţi, 6 Martiu au vorbit patru deputaţi, doi pentru şi doi contra proiectului. Cel dintâiu a fost Hellfy Ignácz care constată că reforma va pune capĕt certelor confesioale si ḑice că partidul independent are datoria a vota proiectele liberale. Faţă cu unele suşpiţionări ale presei dinlăuntru si dinafară declară, că scrisórea din urmă a lui Kossuth n'a fost scrisă la cererea lui. Kossuth a scris numai pentru-că cu mâhnire a vĕḑut, ce luptă desperată sĕ pórtă în Ungaria contra spiritului constituţiei de la 1848. El e pentru proiect.

Bartok Lajos e contra proiectului guvernului. El sbiciuiesce partida şi era lui Tisza. Partida liberală ḑise, este diavolul acela despre care a ḑis Kossuth, că „noi trebue sĕ ne aliăm chiar şi cu dracul" Astfel au primit alianţa lui Kossuth Lajos aceia, cari pe faţă nu cutéză a-'l recunósce de conducĕtor al lor. Numele lui Kossuth numai la ḑile de sĕrbătóre îl rostesc, în decursul alegerilor, la corteşiri, când glasul lor nu se aude în Viena. El consideră acest liberalism, ca cea mai întunecósă reacţiune politică în care nu locuesce nici spiritul lui Deák, nici a lui Széchenyi, nici a lui Kossuth, ci tot spiritul lui Tisza Kàlmán este în ea. Sutele de mii menite pentru reforme, mai bine ar fi dacă s'ar da învĕţătorilor, ca acestia sĕ introducă tinera generaţie în cunóscerea istoriei magiare. —

Neuman Armin primesce proiectul şi face o tiradă în favorul patriotismului israeliţilor. Ca membru al confesiunii israelite, vorbitorul observă, că dacă privim numai la punctul de ve-

---

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Earò poporlu plĕakà Kapitele, şi ziku tocĭ:

Vegle pre noĭ, Domne! Kare ne binekuvèncĭ, şi ne sàncestĭ ìntru mulcĭ anĭ.

Rogàcĭunĭ, kare sub timpul sànteĭ Liturgie fiestekarele dereptu kredincĭos krestin ku umilincà este detorĭu a zice. Şi anume:

Rogàcĭune, kàndu intràmu in basericà.

Me alegriĭ de kariĭziserà mie sò intrèmu ín kasa Zeuluĭ; ĕarò eu ku mulcimĕa miseliilor tele Domne! íntru ìn kasa tĕa, şi me ìnklinu basericeĭ teeĭ sàntà. Pentru frika tĕa, Domne! dupre mine ìntru dereptatĕa tĕa, şi ìnderĕaptă ìnàintea tĕa kalĕa mĕa pentru neamiciĭ, ka neìmpedekat sò mĕresku una Zeire, pre Tatàl, pre Fiul şi pre Sàntul Spirtu, akum şi totudeuna, şi ìn vietele vietelor. Amin.

Rogàcĭunea, kàndu zice Popa:
Binekuvèntat [illegible]iĕa Tatàluĭ.

Zeule! Zeul mĕu! kautà spre mine pekatoslu, şi ìnderĕaptà rogàcĭunile rostuluĭ mĕu şi goneste din inima mĕa kugetele spurkate, şi luminĕazà mintĕa mĕa ku lumina zeĕaskà spre ìncelegere, plĕakà urekiĕa tĕa, şi askultà rogàcĭunĕa mĕa, karele asteptu miseliile poterĭlor tele, kà tu esti Zeul mĕu, şi ìnaintĕa tĕa in kasa tĕa stau ku acista rògàcĭune, şi strig ku umilincà: Intaresteme, şi me incelepceste, Zeule ìndurate! ìntru frika tĕa. Amin.

Rogàcĭunĕa, kàndu ese Popa ku sàntul Evangel, kàndu zice Popa, sĕu Diakonlu:

Ku incelepcĭune derĕaptà.

Domne Isus Hristose Zeul nostru! karele dignisi pre mine pekatoslu a vedĕa akum ìntrarĕa Zeirei teeĭ, şi a mi aduce aminte. de petrecerĕa tĕa ku ómeni, kautà spre mine ku omamarĕa. Şi te miselimà, dà mie, sò mi aduc aminte de màndàcĭunĭle tele, sànte, şi ku dereptate sò veglu pre ele. Şi sò fiu dignu cie, totudeuna a kànta cie: Venici sò ne ìnklinèmu, şi sò kademu kàtrà Hristos. Màntueste fiiul Zeuluĭ, karele ìnviaşi din morcĭ, (la serbàtorĭle, Sàncilor) karele esti minunat ìntru Sàncíĭ, pre noĭ kariĭ kàntàmu cie. Aliluia.

Rogàcĭune kàndu kàntà: Sànte Zeule. Domne Zeule, Atotcenetorule, karele primestĭ dela poterĭle tele cerestĭ tresàntà kàntare, primeste şi dela mine nedìgnul servul tĕu tresàntà kàntarĕa acista, şi dá mie ín tocĭ aniĭ viaceĭ meeĭ, şi ìn totà ora sà ìnalcu cìe màrire nepekatuosà, Tatàluĭ, şi Fiuluĭ, şi Sàntuluĭ Spirtu, şi ku frikà a kàntà cie: Sànte Zeule, Sànte tare, Sànte nemoritorule, misele pre noĭ.

Rogàcĭunĕa dupò sàntul Evangel.

Màrire cie Domne ìmperate, Fiul Zeuluĭ viu, karele dignişi pre mine nedignul a auzì zeestile tele kuvinte, şi bocĕa sàntuluĭ Evangelluĭ tĕu, ku acista bocĕa tĕa ìntaresteme Stepànitorule ìntru ìntorcere, şi kàineà sò trek acistà viacà a nopteĭ venitore, skápàme de totà reotatĕa, şi asuprelà a vezucilor, şi a nevezucilor neamicĭ. Kà tu esti cel un potincĭos, karele ìmperàcestĭ ìn viete. Amin.

Rogàcĭunĕa, kàndu kàntà Heruvimlu.

Domne Isuse Hristose Zeul nostru, karele pentru màntuirĕa nostrà primişi restignirĕa, şi rabdaşi mortĕa, dà mie lakrimi de kaincà, şi digneste pre mine, karele ved akum a aduce sàntele tele donurĭ, ka ku frikà sò me ìnklinu cie, karele ìmpreunà ku Tatàl, şi ku Spirtul Sàntu pre Skaon şezi pentru faptele tele bune, şi ku suspin sò me màrturiseku cie, Màntuitorluĭ, şi Zeuluĭ mĕu. Ĕarò tu, miselimose, primeste acista regàcĭunĕa mĕa; dà mie sevèrşit fericit a viaceĭ, şi me digneste ìn zioa judekateĭ a şedĕa dederĕapta tĕa, şi a auzi din gura tĕa kuvintele tele bune: „Venicĭ binekuvèntaţiĭ Tatàluĭ mĕu, şi mostenicĭ imperaciĕa, karĕa se parà pentru voĭ". Amin.

(Va urma.)

dere curat confesional, religia isreelită nu să găsesce prin noul proiect nici mai bună, nici mai rea, ca celelalte religiuni din patriă; ba privind acest proiect din ângustul punct de vedere al confesionalismului, resultă neîndoios, că nu sĕ află în ţéră nici o religiune, care sĕ fie atât de ameninţată prin noul proiect ca religia israelită. Dacă pe lângă tóte acestea vedem, că marea mulţime şi clasele inteligente cu deplin devotament sĕ înroléză sub stindardul, pe care l'a desfăşurat guvernul în cestiunile politice bisericesci - acésta este o nouă dovadă, că jidovimea magiară scie sĕ subordineze interesele confesionalismului, ori de câte ori e vorba de binele şi de interesele comune ale patriei.

Br. Andreánszky Gàbor ḑice, că ar fi fost mult mai cuminte dacă guvernul a voitsĕ introducă acéstă reformă sĕ o fi pregătit mai întâi prin regularea abministraţiei. Din introducerea ei sĕ vor nasce şi greutăţi financiare. Respinge proiectul. —

In şedinţa de Miercuri, din 7 c. au vorbit dep. Beniczky, Ugron Gábor şi Francisc Jelineck.

Beniczky declară că lipsa unui drept matrimonial unitar e isvorul tuturor certurilor religióse în familie şi între confesiuni; el primesce proiectul.

Ugron Gábor vorbesce contra proiectului. El constată, că pentru Ungaria pericolul nu zace în forma încheierii căsătoriei, ci în împregiurarea, că aici esistă confesiuni cu astfel de autonomii, faţă cu care controla statului s'a dovedit a fi impotentă.

Proiectele de lege actuale declară căsătoria civilă obligătóre, proiectul de conclus al contelui Apponyi căsătoria civilă parţială, în vreme ce oratorul e pentru căsătoria civilă facultativă. După el căsătoria civilă parţială e o formă politică, căsătoria civilă obligătóre e forma omnipotenţei statului, ér căsătoria civilă facultativă e forma libertăţii. De sute de ani în Ungaria esistă principiul, că căsătorie trebue sĕ se încheie pe basa bisericéscă, şi acest principiu e adânc înrădĕcinat în consciinţa poporului. E permis deci, întrébă el, ca un politician înţelept şi circumspect sĕ vină între astfel de împregiurări cu un proiect de lege,, prin care declară de ilegală căsătoria bisericéscă? După oratorul viéţa familiară trebue sĕ se întemeieze pe legi divine.

Prin căsătoria facultativă ḑice el s'ar puté resolva cele mai multe dintre complicaţiuni ce ar resulta din proiectul de lege actual. Un mare avantagiu are căsătoria civilă facultativă şi cu privire la cestiunea naţionalităţilor. Oratorul e de părerea, că cine vrea sĕ procedeze corect în cestiunea naţionalităţilor, acela trebue sĕ alégă în privinţa căsătoriei numai forma libertăţii. Trebue lăsat naţionalităţilor viéţa lor autonomă, socială şi religiósă. El accentuéză apoi, că prin armata comună, diplomaţia comună, vulturul cu dóue capete, stégul negru-galbin etc, e periclitată unitatea statului.

In fine combate proiectul din punct de vedere al religiosităţii şi moralităţii poporului. Poporul nu se póte avênta la înalţimea dogmelor, el cunósce religiunea în ceremoniile ei, şi îndată-ce vor înceta acestea, poporul va deveni sau apostat, sau fanatic, pentru-că îşi vede religiunea persecutată. De aceea nu e permis a constrânge poporul la o acţiune care e în contra dogmelor bisericii.

După el a vorbit Jelinek pentru proiect, polemisând mai cu samă cu Apponyi.

La finea şedinţei ia cuvêntul ministrul Lukács spre a respinge învinuirea din ḑina premergĕtóre, că din partea guvernului s'ar fi dat bilete libere pentru participarea la adunarea de Duminecă. El declară, că nici bilete gratuite nu s'au dat, nici preţuri reduse n'au fost acordate.

In şedinţa de Joi, 8 c. au vorbit alţi patru deputaţi la proiect. Inainte însĕ de-a se începe desbaterea deputaţii Bartok şi Hock au adus de nou cestiunea cu biletele gratuite pe căile ferate, susţiind, că s'au dat bilete gratuite, deşi nu din partea statului, ci din partea aranjatorilor şi a unor deputaţi. Bartok arată un astfel de bilet.

După acésta a urmat desbaterea.

Contele Teodor Batthyány cel dintâiu vorbitor constată, că în privinţa proiectelor de lege bisericesci el împărtăşeşte vederile acelora, care caută originea acelora în ordonanţa privitóre la botezurile din căsătorii micste. In privinţa matriculelor de stat el împărtăşesce punctul de vedere al contelui Iuliu Szapáry; primesce şi recepţiunea ovreilor, dar' căsătoria civilă o respinge.

Al doilea orator, Ludovic Láng polemisănd cu Ugron Gábor, îşi dă silinţa a dovedì, că prin reforma bisericéscă nu se intenţionéză ca statul sĕ-'şi validiteze omnipotenţa sa, mai departe, că prin introducerea căsătoriei civile obligătóre nu se jigneste sentimentul religios al credincioşilor.

Iuliu Györffy constată, că biserica e avisată la spriginul statului şi vice-versa statul e avisat la spriginul moral al bisericii. Cine lucréză contra acestor factori, acela subminéză fundamentele societăţii. Drept aceea statul nu trebue sĕ facă nimic ce ar micşora alipirea credincioşilor de biserică.

Pe urmă Francisc Fenyvessy declară că primesce proiectul şi e de părere sĕ sĕ termine desbaterea şi sĕ urmeze votarea.

Douĕ „interview"-uri.

De când o parte a membrilor comitetului central al partidului naţional şi-au schimbat domiciliul din Sibiu la Bucuresci, unele lucruri importante petrecute în sinul comitetului central le aflăm numai via Bucuresci.

Astfel mai deunăḑi, din organele acelei sucursale a comitetului central aflarăm, că comitetul central ar fi rugat pe dl Alesandru Mocsonyi ca se apere memorandul naintea curţii cu juraţi din Cluş, şi că dl Mocsonyi ar fi declinat dela sine acea onóre.

Din ḑiarele mai recente aflăm că doi membri fruntaşi ai comitetului central, domnii Dr. Lucaciu şi Coroianu, petrec prin Bucuresci, unde sunt sérbatoriţi ambii, cest din urmă ca „cel mai strălucit advocat în procesele politice" şi ca „un fel de ministru de esterne al partidului naţional" cum ḑice „Ţara".

Ambii au avut onorul a fi interviewaţi de un redactor al ḑiarului „Ţara"

Dl Dr. Lucaciu, dupăce spune că pentru acea s'a dus la Bucuresci îndată după ieşirea sa din temniţă, pentruca sĕ-şi vaḑă fetiţele, sĕ-şi îmbrăţişeze prietìnii, se respire aerul liber al regatului şi ca se ia hrană nouă şi nou curagiu pentru luptele grele ce ne aştéptă în viitoriul cel mai apropiat. ḑice că lupta n'o se slăbéscă din următórele cause: grandomania magiară, pofta de resbunare, lipsa de tact politic, desonsiderarea principiilor liberale şi umanitare ale secolului

Işi dă părerea pe larg asupra pericolului ce ameninţă pe magiari prin o astfel de politică nechibzuită, asupra şovinismului magiar, asupra secretului „tăriei nóstre" asupra procesului Memorandului în care „ne vom lupta cu o hotărire ce ne inspiră devisa: „Virtus romana rediviva"!

Dl Coroian, admise, că în cercurile politice magiare sunt ómeni cu vederi mai largi, carii nu ar fi străini de inaugurarea unei ere politice în conformitate cu spiritul legei de naţionalităţi din 1868, şi carii ar fi inclinaţi şi pentru revisuirea legei electorale într'un sens mai liberal, dar stau sub presiunea şovinismului magiar şi sunt în imposibilitate de a-şi validita ideile lor, cari dealtfel nu îndestuléză deloc postulatele nóstre. Nu a vĕḑut însĕ nici unul „care ar fi dispus a respecta principiile programului nostru naţional din 1881."

Ér la întrebarea, că: „cine va conduce politica partidului naţional, dacă comitetul central ar deveni condamnat şi închis în procesul Memorandului? rĕspunde următórele:

„Ultima conferinţă naţională a dat puteri actualului comitet pentru a se întregi la cas de nevoie. Conform acestei decisiuni, comitetul actual va desemna în mod provisoriu înainte de a întra în închisóre pe membrii noului comitet. Ér în cas când şi acest nou comitet ar fi condamnat, românii vor continua a-şi avea representanţii lor până la isbândă, căci „longus post me sequitur ordo"...

Tóte-s bune şi frumóse, noi însĕ credem, că comitetul central al partidului naţional nu din Bucuresci ci de aicì de acasă trebue sĕ-şi propage vederile sale politice, şi că nu fac bine membrii sei că debutéză prin Bucuresci, până când ei fac parte din comitet.

Ér cât privesce afirmarea dlui Coroian, că conferenţa ultimă ar fi autorisat pe comitetul actual, ca sĕ se întregéscă la cas de nevoie, noi nu avem, şi credem că nime nu are scire de esistinţa unui asemenea conclus.

Esistă un conclus încă din 1884, în sensul căruia: se autoriséză comitetul ca în cas de vacanţă provenită în sinul seu „prin mórte sau prin abḑicere" sĕ se pótă întregi.

Dar casul contemplat în acel conclus nu este analog cu cel din cestiune, şi dacă ar urma comitetul aşa precum ne pune în vedere „ministrul seu de esterne", după părerea nóstră ar comite un abus de putere, usurpând drepturile conferenţei alegătorilor, unicului organ, îndreptăţit a lua mĕsurile ce va afla de necesare pentru representarea sa, pe timpul, când comitetul seu actual prin forţă majoră va fi împedecat a funcţiona.

A se întregi în sensul conclusului esistent s'ar puté numai abḑicênd şi întregindu-se succesiv până când toţi vor fi înlocuiţi prin alţii, dar după părerea nóstră şi acesta ar fi numai un joc nedemn de comitet pentru a eluda drepturile suverane ale conferenţei.

Timp este încă pentru convocarea unei conferenţe nainte de pertractare, şi se póte afla mod ca sĕ se convóce şi chiar după pertractare, până când procesul se va revisui la Curia regéscă din Bpesta.

Prin mĕsuri necorecte numai compromite se póte causa partidului naţional.

Revista politică.

In ḑilele trecute s'a ţinut în palatul ministerului de culte o nouă şedinţă a comitetului pentru regularea congruei. In acésta şedinţă s'a primit raportul subcomitetului esmis şi propunerile acestuia referitóre la conscripţiunea venitelor şi erogatelor preoţilor şi capelanilor, precum şi instrucţiunea (d 37 §) despre realisarea acelei conscripţiunei. Spre scopul acesta sĕ vor institui anume comisiuni cari la faţa locului vor lua fasiunile.

* * *

Demisiunea ministrului de resbel al României a fost anunţata şi în mod oficial în corpurile legiuitóre.

In locul dênsului e numit provisor dl L. Cartagiu.

Foile guvernamentale din România ii fac mari elogiuri.

Generalul Lahovari, ca ministrul a desĕvêrşit fortificaţia capitaliei şi linia de fortificaţii Galaţi, Nămolósa, Focşani, şi a esclus de la antreprisele de furnituri pe toţi gheşeftarii.

Apoi a înarmat armata întrégă, a adus o mulţime de cai pentru cavalerie, a echipat conform ultimelor progrese realisate în armatele streine artileria şi infanteria şi a restabilit încrederea în armată.

Succesul cel mai mare l'a obţinut generalul Lahovari în primăvara anului 1892. La 10 Maiu 1892, lumea care a asistat la defilarea armatei în faţa statuei lui Mihaiu Vitézul, a rĕmas uimită vĕzênd artileria de munte, adecă câţi-va catâri cu tunuri de munte pe spinare. Toţi au aplaudat la acéstă inovaţiune fericita a generalului Lahovari.

Prin legea asupra posiţiei ofiţerilor şi prin modificarea codului de justiţie militară, generalul Lahovari a adus serviciii imense armatei române.

Apoi a reorganisat infanteria îndoind numĕrul de batalióne al armatei permanente fără a încărca budgetul. Acéstă reformă însemnată a dat loc la aspre critici pe atunci, acum însĕ încep a se vedea resultatele ei nepreţuite. Apoi a înmulţit în mod simţitor artileria şi cavaleria şi în special cavaleria, căci acéstă armă a preocupat mai mult pe generalul Lahovari, care vedea cu durerea unui adevĕrat patriot cât de mult lasă de dorit cavaleria.

A creat corpuri noue; în trei ani de minister a făcut mai multe căsărmi decât predecesorii sĕi în ḑece ani. A înzestrat armata cu o puşcă de calibru mic pe care specialiştii cei mai cunoscuţi ai timpului o consideră ca arma cea mai perfecţionată în present. A realisat o economie de peste un milion în furnitura postavului necesar pentru îmbrĕcămintea amatei.

Astfel a realisat o mulţime de îmbunătăţiri şi reforme, cari cu tóte calomniile vor lăsa urme neşterse în armata română.

* * *

Svonurile despre o schimbare ministerială în Sêrbia şi despre formarea unui cabinet liberal sunt declarate din sorginte competentă ca neîntemeiate. Svonurile despre surprinderi eventuale iminente sunt nişte adevĕrate născociri-

Aniversarea proclamării regatului a fost celebrată pretutindini în modul cel mai solemn cu ordine şi cu linişte.

Ex-regele Milan n'a asistat la recepţiunea diplomatică, la care regele a distins mai în special pe ministrii Franciei şi Rusiei şi a avut cu ei o lungă şi cordială conversaţie.

In timpul prânḑului de gală, mulţimea a făcut ovaţiuni regelui, care a fost nevoit a sĕ arăta de mai multe ori pe balcon.

Din tóte părţile ţerii s'au adresat regelui doveḑi de supunere leale şi dinastice.

Regele a mai primit o telegramă din partea ministrului Pasici. Acesta a trimes în numele sĕu şi în numele coloniei sêrbesci dela Petersburg felicitarile cele mai devotate şi a anunţat că un serviciu divin s'a celebrat în biserica din Kazan·

Ex-regele Milan a fost fórte aclamat de populaţiune când s'a dus la serviciul divin.

* * *

Pe când scìrile din Londra anunţă, că între cabinetul frances şi cel engles s'au deschis negoţieri în cestiunea anarchismului şi că aceste negoţieri sunt favorabile a pune capĕt îndrăsneţelor atacuri, privinduse nu de crimă politică ci ordinară ori ce atac şi că respectivele state sĕ estradea pe anarchişti, scirile din Roma aduc vesti fórte deprimătóre despre puterea anarchismului. Étă ce sĕ telegrafézä de acolo cu data de 8 Martiu:

O bo[illegible]odat pe piaţa din faţa ca[illegible]rea a fost mare şi a fost audită în mai multe puncte din oraş. Gémurile din exteriorul şi din interiorul palatului Monte-Citorio şi ale caselor din vecinătate s'au spart.

Cinci trecători au fost răniţi.

S'au făcut câte-va arestări, printre care aceea a unui rănit bănuit a fi autorul atentatului:

Locul esplosiei presintă o grópă mare pe sosea şi câteva pete de sânge Bomba era de tinichea umplută cu materii esplosibile şi acoperită cu o pălărie înaltă. Un cordon de trupe isoléză Muntele-Citorio, împrejurul că ruia mulţimea staţionéză.

Diarul „Tribuna“ găsesce o corelaţiune între esplosia bombei şi între faptul, că camera trebuia sĕ discute atunci urmărirea în contra deputatului Defelice.

A fost numai o norocire că şedinţa camerei s'a fost ridicat cu puţin timp mai nainte.

* * *

Óficiosa „Politische Corespondenz“ primesce din Petersburg următórea comunicare: Guvernul a luat în timdin urmă diferite mĕsuri în scop de a complecta organisaţia militară a corpului pentru paza graniţiei. Acesta după cum se scie constitue acum un corp seperat care în ce privesce afacerile vamale este supus ministerului de finanţe iar în ce privesce instrucţia militară, 'i s'a dat un singur comandat, şi un mare stat major. Ordinele date în timpul din urmă au de scop de a se pregăti, pentru casul de rĕsboiu corpul de pază la graniţă, ast-fel în cât se fie gata în ori ce moment. De asemenea s'a infiinţat o brigadă de pază dealungul graniţei ruso turcesci şi ruso persiane. Acésta se compune din 18 ofiţeri, 205 soldaţi de cavalerie şi 459 pietoni. Afară de acésta s'au sporit brigadele de la graniţa din Erivan şi Elisabetopol în Transcaucasia cu 10 ofiţeri. 152 cavalerişti şi 358 infanterişti de asemenea şi la graniţa de Vest a Rusiei cu 1178 infanteristi şi 126 cavaleristi. Prin urmare diferitele brigade de graniţă tóte la o laltă constitue o complectare insemnată a armatei rusesci în timp de rĕsboiu.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Cum-că toţi cetăţenii Ungarlei fără deosebire de naţionalitate genetică şi limba forméză, în punctul de vedere al dreptului de stat, numai o singură naţiune politică anume cea ungară, corespunde tocmai aşa principiilor fundamentale ale constituţiunii Ungariei, precum în general şi conceptelor clare ale dreptului de stat modern.

Până la anul 1848 „naţiunea politică“ din Ungaria o constitueau nobilii şi privilegiaţi, fără considerare la originea genetică a acelora. De când egala îndreptăţire s'a estins asupra întregii poporaţiuni, acésta concade cu „naţiunea politică“ a Ungariei. Tocmai în sensul acesta totalitatea cetăţenilor Austriei forméză prelângă, tóte naţionalitaţile şi limbele bine deosebite o naţiune politică unitară, şi tocmai aşa sunt în privinţa politică toţi cetăţenii imperiului german „germâni“, toţi cetăţenii Franciei: „francesi“ etc. — Prin acésta însĕ nici decum nu se dice, şi nu se crede, că unitatea naţiunei politice sĕ împedece sau chiar sĕ ameninţe esistenţa naţionalităţilor genetice şi astfel priceprea principală de mai sus a legii unguresci despre [illegible]ionalităţi sĕ fie considerată „ca un atentat vedit“ asupra vieţii naţionale a românilor şi a tuturor naţionalităţilor nemagiare....

Necesitatea unei limbi unitare de stat în ţĕrile poliglote nu se măi trage la îndoială, şi luptele regretabile, a căror teren este Austria de vre-o trei decenii încóce sĕ reduc în cele esenţiale la lipsa unei regulĕri legali a cestiuni limbelor (Sprachenfrage). Aici e vorba înainte de tóte despre recunóscerea unei limbi de stat unitare. Chiar şi din parte negermână*) e recunoscută lipsa neîncungiurabilă a unui mijloc comun de înţelegere, ca o lipsă de stat permanentă, ce se ridică preste fluctuaţiunile politice momentane. Pe lângă o egală îndreptăţire a tuturor limbilor ţĕrii esecutată în mod strict mecanistic cum ar mai fi posibilă o guvernare, administraţie si justiţie esactă şi practică?

Dacă fie-care oficiu şi fie-care judecătorie din Ungaria ar fi îndatorată a întrebuinţa cele 6—7 limbi obicinuite óre nu s'ar crea prin acésta un chaos de limbi şi nu s'ar potigni neîncungiurabil întréga mişcarea de stat? Intereselor adevĕrate ale statului şi ale cetăţenilor sĕ-i l-i s'ar face cel mai puţin serviciu prin o astfel de egalisare (Gleichmacherei) de şablon. Pretensiunea programului român, ca în tóte ţinuturile locuite de români, atât în administraţie, cât şi la judecătorie, limba românéscă sĕ fie limba legală însémnă de o parte o posiţie privilegiată a limbii române faţă de cele alte limbi „egal îndreptăţite“ din acel ţinut, de altă parte prin împlinirea acestei pretensiuni Ungaria ar deveni pre încetul împărţită într'un şir de părticele naţionale politice, ar deveni cu începutul sfăşiată şi disolvată pentru-că ceea-ce românilor l-i s'ar da în urma acestei pretensiuni nu s'ar putea denega pre dreptul celorlalte naţionalităţi.

Atunci însĕ uniunea statului curênd s'ar sfărîma. De aceea ori-ce om clar la vedere nu se va opune limbei oficiale de stat unitare şi tocmai aşa va recunósce de bună voie ca limba acésta de stat în Ungaria, după istorie, legi, tradiţiuni şi conform stării actuale, numai cea magiară póte fi.

Dacă românii vréu întru adevĕr sĕ cultive binele ţĕrii pe care şi ei o recunosc şi iubesc ca patrie a lor: atunci şi ei, ca şi maioritatea covêrşitóre a celorlalte naţionalităţi nemagiare din Ungaria, se vor alipi de statul unitar ungar şi vor accepta, cum se cuvine şi consecuenţe firesci, depuse în legi a acestei unităţi a statului. O legislativă şi administraţie poliglotă mai e posibilă câtva într'un stat mic dar într'un stat de peste 15 milióne locuitori (Croaţia şi Slavonia, cu legislativa lor specială nu vin aici în considerare) cari locuitori pre lângă aceia mai stau pre trepte culturali fórte diferite, cu o astfel de încercare de administraţie şi justiţie în 6—7 limbi, ar trebuì se ajungă la un fiasco de compătimit.

(Va urma.)

Noutăţi.

Reuniunea femeilor române. Duminecă la 4 óre p. m. s'a ţinut în localitatea societăţii de lectură a 27 adunare generală a reuniunii femeilor române din Sibiiu, participând un numĕr fórte considerabil de membrii. Adunarea a fost deschisă şi condusă în absenţa d nei presidente M. Cosma de d-na vice presidentă Ioana Bădilă. Din raportul comitetului, cetit de secret, dl N. St. Şuluţiu se constată, că scóla reuniunei a fost cercetată de 23 eleve, că esamenele semestrale s'au făcut sub conducerea d-lui asesor M. Voileanu, în calitate de director şi delegat al comitetului şi au dat un resultat mulţămitor. Reuniunea numĕră 226 membrii. Balul arangiat pentru sporirea mijlócelor reuniunii a avut un succes moral fórte îmbucurător şi un venit curat de 114 fl. 92 cr. Averea reuniunei a fost cu finea anului 1893 de 10.473 fl. 83 cr. ea s'a sporit faţă de anul trecut cu 1130 fl. 04 cr. Pentru susţinerea scólei dela înfiinţarea ei s'au spesat 16.578 fl. 52 cr. — Adunarea a luat raportul la cunoscinţă, a dat espresiune condolenţii pentru membrul rĕposat Dr. Aurel Maniu; comisiunea esmisă în persónele d-lor Maria Dima şi Letiţia Bologa şi a d-lui Pant. Lucuţa, esaminând socotelile pro 1893, a propus darea absolutoriului, care s'a şi primit. Inainte de închiderea şedinţii Il. Sa. dl archimandrit şi vicariu archiepiscop. Dr. Ilarion Puşcariu, îmbucurat de prosperarea acestei reuniuni, dă espresiune prin o vorbire avêntată, mulţămirii, ce o simte fie-care membru al acestei reuniuni şi fie care român, vĕdênd zelul nobil şi bărbăţia, cu care lucră femeia română pentru binele nostru. Şi acésta cu atât mai vêrtos acum, când din tóte părţile ni se atacă instituţiunile nóstre şi esistenţa nóstră. Misiunea acestei reuniuni este mărétă, şi doresce ca şi pe viitor d-nele sĕ pótă desvolta aceeaşi activitate îmbucurătóre spre ajungerea scopului, ce-l are acésta reuniune.

La acésta vorbire rĕspunse d-na vicepresidentă în cuvinte bine simţite, încheind astfeliu: „Dumnedeu sĕ ne ajute!“ Sub astfeliu de bune impresiuni şi în urale de „Sĕ trăiéscă“ s'a ridicat adunarea.

* * *

Apponyi cetăţén de onóre. Contele Apponyi a fost proclamat de cetăţén de onóre din partea oraşului Jászberény, şi i-s'a votat mulţumită din partea alegătorilor sei pentru ţinuta sa faţa cu proiectul guvernului de căsătorie civilă. O mare deputaţiune i-a presentat diploma eri diminéţă la Budapesta, la clubul „naţional“. Comisiunea, care i-a predat diploma a fost sub conducerea primarului Koncsek. Koncsek a ţinut un scurt discurs, la care a rĕspuns Apponyi. Pe urmă întrégă comisiunea a fost poftită de şeful „naţionalilor“ la banchet în hotel Hungaria.

* * *

Praf fără fum. Cetim în „Ţara“: Esperienţele cu pulberea fără fum, pe care le-am anunţat într'un numĕr trecut s'au terminat.

Resultatul a întrecut asteptările. Pulberea fără fum confecţionată sub îngrigirea d-lui maior Dragomirescu a ieşit superióră fabricatelor streine.

* * *

Condamnat. Sĕ scie, că tabla reg. din Budapesta a întărit sentinţa tribunalului, prin care atentatorul contra primatelui Vaszary, Csolics, a fost condamnat la închisóre pe dece ani. Curia încă a aprobat acéstă sentinţă.

* * *

Profesorii croaţi contra limbei magiare. O anchetă compusă din profesori croraţi sub presidiul dr. Isidor Kronyapi şef al departamentului de culte şi instrucţie a guvernului croat, la propunerea acestuia a început discutarea reformei scólelor reale. S'a accentuat facultivitatea studiului limbei latină, francesă şi magiară ca limbi cari nu sunt de neapĕrată trebuinţă. Profesorii dela scóla reală din Zagrabia au ţinut o conferenţă in urma acesteia şi au cerut, ca sĕ se admită ca studii, obligatorii limbile latină, francesă şi italiană, ér de limba magiară nici nu vréu sĕ audă.

* * *

Casarma. In şedinţa representanţei orăşenesci din Bistriţa s'a hotărit zidirea unei casarme de infanterie pentrn stabul regimentului şi pentru al treilea batalion de artilerie campestră. Spesele se urcă la 195 875 fl. v. a. cari spese preliminate se vor solvi din împrumutul de 450 000 fl. ce va contrage oraşul cu aprobarea ministerială.

* * *

Convenţia vamală. Proiectul de convenţiune provisorie cu Rusia a fost primit în comisiunea agronomică a dietei ungare.

Din public*)

Incheiere).

Fudulele celebrităţii dela „Unirea“ pot sĕ crédă, că venind din Roma cu un cilindru pe cap şi învârtindu-se de trei ori prin Blaşiu, sémănă a ómeni învĕţaţi, dar deocamdată lumea nu are cunoscinţă de niscari opere celebre ale lor şi preste tot nu de vr'un titlu, ce i-ar îndreptăţí a trata pe cineva cu numele de „obscur“.

E drept, că ómenii dela „Unirea“ pórtă nu numai cilindru pe cap, ci şi titula de Dri înaintea numelui, dar cred ei óre, că aceste lucruri îi îndreptăţesc a fi celebrii şi a da altora nume de obscuri?....

Ei bine! Lumea scie, că un cilindru 'ţi poţi cumpĕra dela oricare ovreiu, ér titula de Dri o pórtă o sémă de ómeni dela „Unirea“ cu atare drept, încât dacă procurorul regesc conform legilor ţerei ar intreveni, apoi acei domnişori prea uşor ar veni în colisiune chiar cu codicele penal.

Lumea scie, că acea sémă de ómeni nu sunt decât nisce clerici absoluţi, ca şi mine şi ca fórte mulţi clerici absoluţi uniţi şi neuniţi, — cu deosebire, că unii au absolvat cursul teologic în Blaşiu, alţii în Sibiiu, Gherla, Arad, Roma, Pesta etc. Şi dacă acum cei-ce au absolvat seminariul în Roma se ţin mai cu forfoiu, acésta e până atunci tréba lor, până când nu-i întrébă nimeni, la care universitate şi-au făcut rigorósele şi au obţinut diploma de Dri? — Este până atunci tréba lor până când 'şi pot gâdili necontrolaţi vanitatea lor păpiştăşéscă, împodobiţi în pene streine; dar omul cu minte va afla de sigur, că împrejurarea acésta nu îndreptăţesce pe „doctorii de Roma“ a trata pe alţi muritori de „obscuri“.

Şi în sfêrşit aici nu se tractéză de „obscur“, séu „celebrii“; ci de adevĕr, séu minciună şi când adevĕrul provine dela un om „obscur“, ér minciuna dela un om „celebru“ nu-şi schimbă nici faţa, nici fiinţa, ci remân amêndóue ceea-ce sunt.

Dacă ómenii dela „Unirea“ ar fi avut o schintee de stimă pentru adevĕr, ar fi putut vedea în cartea mea numai adevĕruri istorice şi reali, pentrucă ea numai adevĕruri conţine şi dacă acei ómeni ar avea un simbure de iubire pentru némul românesc, ei ar fi putut vedea în cartea mea numai iubirea de ném propoveduită, pentrucă ea numai din iubire a purces.

Ómenii dela „Unirea“ însĕ acum ca şi altădată au arĕtat, că nu sunt accesibili pentru adevĕr şi iubire; acésta se esplică în mod firesc din sângele corcit, ce le curge în vine şi din nutremêntul strein, cu care s'au nutrit.

Este dureros acest fapt pentru noi românii, dar el constată pericolul, ce repeţit l'am semnalat în cartea mea, şi acest pericol ameninţătoriu va contribui de sigur la accelerarea doritului moment de înfrăţire, chiar cu eliminarea unor fraţi bastardi.

Acesti fraţi bastardi fără drept şi fără causă — numai de pe piedestalul propriei lor îngânfări — m'a atacat mişelesce: me cred deci îndrept a le respunde un: Pfui!

M'au atacat publice, dar mi-au denegat rectificarea cerută de legile moralei ca şi de legea de pressă, ba mi-au reţinut chiar şi banii trimişi pentru fóia lor şi fóia nu mi s'a trimis; me cred deci îndreptăţit a le striga un întreit: Pfui!

Că nu voiu mai sta de vorbă cu ăst soiu de ómeni pătimaşi este dela sine înţeles.

Şi dacă lângă tóte aceste ne mai reamintim în ce chip infect „Unirea“ — sdrobită de adevĕrurile istorice şi reali, tractate în modul cel mai drept şi obiectiv de „Gazeta Transilvaniei“ şi de Dl N. Densuşian, — rĕspundea numai cu invective personali, — apoi nu va prinde mirare pe nimeni, că în acelaşi chip ipocrit, rĕutăcios şi fudul sum atacat şi eu, — deşi am scris opera păcei şi a înfrăţirei, dând unaţiei tóte drepturile, ce pe basa adevĕrului istoric 'ii sĕ puteau da şi ferindu-me ca de foc de invective personali.

Dar tot asemenea nu sĕ va mira nimeni, dacă dechiar aici, că — precând sum gata a susţinea lupta pentru ideile depuse în cartea mea cu ori ce om de omenia, — precând sum gata a recunósce ori-ce greşélă s'ar fi străcurat întrênsa şi a fi mulţămitoriu de ori ce îndreptare, — precând în interesul causei române nutresc firma credinţă, că românii uniţi nu cugetă ca uniţii corciţi; simţul meu de curăţenie nu-'mi permite a mai reflecta în viitoriu la cele ce sĕ scriu în „Unirea“. —

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Bibliografic.

„Biserica ortodocsă română“, revistă periodică eclesiastică. Anul al

---

*) Madeysky: „die Deutscce Staatsspaache“ Wien 1891. pag. 31.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

XVII-lea, nrul 11, a apărut pe luna lui Februariu cu următoriul cuprins: Acte oficiale. — Un manuscript românese. — Un alt manuscript românesc. — Documente înădite. — Circulara metropolitului primat către protoereii din eparchia I. P. S. — Cuvênt funebru. — Regulament pentru punerea în aplicare a legei clerului mirén. — Bucurşti 1894.

Mulţămită publică

In urma incendiului întêmplat în 7 Septembre 1893 în comuna nóstră Sărata, prin care s'a nimicit averile şi edificile economice alor 22 familii, rămênând asupra ernei fără bucate şi nutreţ, la stăruinţa subscrisului fiind însuşi între cei 22, primăria comunală de aici a binevoit a înainta în numele celor arşi rugări la diferite institute de bani naţionale românesci. In urma căreia preaonoratul institut de bani „Albina“ a binevoit a dărui pe sama respectivilor ómeni rĕmaşi sirmani suma prea frumósă de una sută fl. v. a. în proporţie cu cei daunaţi, prevenind prin acésta destul de frumos în miseria lor.

Pentru care faptă marinimósă subscrisul în numele celor ajutaţi prin acésta am onóre a esprima pe acéstă cale mulţămita nóstră prea onoratului institut, rugând pe Atotputintele a înmulţi cu prisos întotdéuna averea acestei instituţiuni; ér preavaloroşilor membrii fundatori şi colaboratori celor morţi eternă memorie, ér celor vii îndoite puteri spre ulterióra afacere.

Sărata la 23 Februariu 1894.

Cu distinsă stimă
Ioan Lupea,
preot gr. ortodocs.

Nr. 120 [50] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia „Mucundorf“, se publică conform ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 23 Novembre 1893 Nr. 7449 B. concurs nou, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Rom.“

Emolumentele ameliorate, împreunate cu acest post dau suma de 400 fl. 80 cr.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua de la subscrisul oficiu.

Sighişóra, 14 Februariu, 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.

Dimitriu Moldovan,
protopresb.

Nr. 188/1893 [41] 3—3

CONCURS

In urma concursului escris în sensul graţiósei resoluţiuni ddto. 10 Sept. 1893 Nr. 5543 B. pentru întregirea parochiei de a III clasă din comuna Rusciori, ne ivindu-se nici un concurent, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 346 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au aşi asterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documentele recerute de regulamentele bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial. —

Sibiiu 1 Februariu 1894.

Ioan Papiu, protopresb.

Nr. 280/1894. [49] 2—3.

EDICT.

Oprea Iacob din Amnaş legiuitul bărbat al Elenei Simtion din Sibiiu, părăsind cu necredinţă pe legiuita sa soţie de 5 ani de ḑile fără a i-se sci locul ubicaţiunei conform resoluţiunei Venerabilului cons. arch. ddto 8 Februariu a c. Nr. 338 B. se citéză prin acésta înaintea subsemnatului for matrimonial a se presenta în persónă în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în fóia „Tel. Rom.“ cu observarea, că în cas de nepresentare procesul incaminat se va pertracta şi decide şi în absenţa lui pe basa canónelor bisericei ortodocse rĕsăritene.

Forul matrimonial gr. or. al Sibiiului, ca for de I instanţă.

Sibiiu, 21 Februariu 1894.

Ioan Papiu
protopresb.

„VICTORIA“ institut de credit şi economii în Arad.

Convocare.

Domnii acţionari prin acésta sĕ invită conform § 17 din statutele institutului la a

VI-a Adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Arad la 26 Martie 1894 st. n. la 10 óre înainte de améḑi în localităţile institutului (Strada principală Nr. 2.)

Obiectele:

1. Raportul direcţiunei, bilanţul anului 1893 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Stabilirea bilanţului şi distribuirea profitului curat.
3. Alegerea alor doi membrii în direcţiune în sensul § 33 din statute.
4. Alegerea comitetului de censori, conform § 45 din statute.

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotenţiaţi în sensul § 22 al statutelor, sunt rugaţi a-şi depun acţiile şi eventual doveḑile de plenipotenţă la cassa institutului cel puţin cu 24 óre înainte de adunarea generală. [51] 1—1

Arad, 7 Martiu, 1894.

Direcţiunea institutului.

„Victoria“ institut de credit şi de economii în Arad.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		21,537.22
Cambii în portofoliu		606.730.43
Imprumuturi pe efecte publice hipotecari		258,638.—
Avansuri pe (efecte publice)		7,905.—
Casa institutului		58,331.45
Efectele proprii		1,944.—
Diverse conturi debitóre		39,470.54
Mobiliar	1,649.74	
după amortisare de 10%	164.97	1,484.77
		996,041.41

Passive.		fl. cr.
Capital social:		
1000 acţii à 100 fl.	100,000.—	
2000 acţii à 100 fl. emis. II.	200,000.—	300,000.—
Fondul de reservă		63,834.99
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		2,076.50
Depuneri spre fructificare		579,132.01
Deposite de cassă		2,063.27
Contribuţie după interesele depunerilor sem. II.		1,365 37
Transitor		245.78
Interescle acţionarilor em II.		5,253 99
Diverse conturi creditóre		14,107.95
Dividendă neridicată		423.—
Interese transitore anticipate		5,756.42
Profittranspusdin 1892	1,688.55	
Profit net	20.093.58	21,782 13
		996,041.41

Arad, 31 Decembre, 1893. [52] 1—1

Direcţiunea: Pentru comptabilitate:

Nic. Oncu m. p., dir. esecutiv. **Dr. Lazar Petco** m. p, preşedinte. **Raicu** m. p.,

Mihaiu Veliciu m. p. **Dr. Nicolau Ciaclan** m. p. **Karátsonyi** m. p. **Papp I.** m. p.

Antonescu m. p. vice-preşed. **George Lazar** m. p. **Dr. Vuia** m. p. **Aurel Suciu** m. p. **V. Mangra** m. p.

Comitetul de supraveghiare:

Petru Truţa m. p. preşedinte. **Romul Ciorogariu** m. p. **George Feier** m. p. **Nicolau Marcu** m. p. **V. Papp** m. p.

„ARDELEANA“ institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orăştie.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		17.084.—
Efecte publice		23.260.—
Efectele fondului de pensiune		4.480.38
Imprumuturi pe cambii cu giranţi		409.271.—
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară		197.968.47
Imprumuturi pe hipotece		151.478.23
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		144.159.63
Imprumuturi pe efecte publice		1.052.—
Interese de reescompt anticipate		4.061.34
Cassele institutului		30.175.—
Mobiliar	707.16	
după amortisare de 10%	70.71	636 45
Diverse conturi debitóre şi interese restante		25.164.72
		1,008.791.22

Passive.	fl. cr.
Capital social:	
2000 acţii à fl. 50	100.000.—
Fondul de reservă	43.953.51
Fondul de pensiune	5.004.38
Fondul întru acoperirea perderilor institutului	2.719.19
Depuneri spre fructificare	552.837.32
Cambii de bancă reescomptate	246.139.47
Dividende neridicate	90.—
Avansuri dela Banca austro-ungară	8.000.—
Intarese anticipate pro 1894	13.983.19
Diverse conturi creditóre	17.040.28
Profit curat	19.0 3.88
	1,0 8.791.22

Orăştie, la 31 Decembre, 1893. st. n.

Iosif de Orbonaş, **Danil David,** membrii în direcţiune. **Dr. Ioan Mihu,** director esecutiv. **Aurel Popovici-Barcianu,** prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanţul present şi confrotându-l cu registrele principale şi ausiliare ale societăţii ţinute în bună regulă l'am găsit în consonanţă cu aceleaşi şi esact.

Orăştie, în 7 Martiu, 1894 st. n. [53] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Nicolau Vlad m. p. Ioan Branga m. [illegible] George Bants m p.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara. tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesne.

Nr. 25 Sibiiu, Joi, 3/15 Martiu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Regimente după naţionalităţi.

Aşa s'au dedat de mult magiarii cu ideia utopică, că Ungaria trebuie sĕ fie şi este aprópe un stat naţional magiar, încât dacă sĕ face unde-va pomenire despre naţionalităţi, dacă se pretind drepturi egale pe sama lor, magiarii sĕ bârzóie şi şovinismul e cuprins de cele mai violente friguri. Şi nici nu-i mirare, căci strĕinii recunoscênd realitatea, recunoscênd că esistăm şi noi şi trăim strîmtoraţi şi nedreptăţiţi, spulberă tóte frumósele lor ilusiuni despre o Magiarie cu un singur popor, le scóte la ivélă nemernicia lor în present şi le taie ori-ce speranţă pentru viitor, de a puté crea statul magiar utopic.

Cel mai nou eveniment ce a făcut pe şovinişti şi soţii lor perciunaţi sĕ strige ca din gura şerpelui, este scirea amintită şi de noi, că ministrul comun de resbel al Monarchiei nóstre are intenţia sĕ formeze şi impartă regimentele armatei nóstre după naţionalităţi. Acésta mĕsură dacă într'adevĕr sĕ va introduce, trebuie sĕ o saluăm cu însufleţire tóte naţionalităţile şi în special noi rmoânii, atât pentru motivele, ce le are ministrul de resbel, cât şi pentru motivele nóstre proprii.

„Magyarország" are scirea, că de o camdată nóua împărţire sĕ va introduce numai la corpul al VI. de armată, (Caşovia), fiind-că „la acest corp este mai mare amestecul soldaţilor de diferite limbi". De aci sĕ vede, că ministrul vrea sĕ introducă uniformitatea de limbă în regimente pentru uşurarea instrucţiei militare în genere şi pentru susţinerea mai usóră a disciplinei, cari mai uşor sĕ pot realisa la regimentele compuse din feciori de aceeaşi limbă, acelas caracter şi aceleaş aptitudini, decât la regimente compuse din elemente eterogene Abstrăgênd de la aceste şi de la alte motive ce póte le are ministrul, noi trebuie sĕ ne bucurăm de nóua împărţire, din motiv, că ea va contribuì mult sĕ sĕ scótă la ivélă vitejia şi valórea militară a soldaţilor nostri români. De câte ori s'a dat ocasie soldaţilor nostri, ei, precum e cunoscut, totdeuna au escelat pe câmpul de resbel; dacă vom avea regimente române şi patria şi tronul le va cere cooperarea lor, soldaţii nostri, suntem siguri, vor contribui de nou la gloria şi mărirea numelui de român. Şi acésta nu se va puté ascunde, nu se va puté folosi ca podóbă de „alţii", ci tótă lumea va sci, că cutare bravură, cutare act de vitejie românii l'au sĕvêrşit.

Alt motiv, care trebue sĕ ne bucure este, că pe când în patria nóstră „stăpânitorii" nostri nu ne recunosc politicesce, ca popor român, vom fi recunoscuţi pe cale egală cu alte popóre în armată, unde nu sĕ pot susţiné de loc utopiile şi falsificarea adevĕrului, ci trebue sĕ se recunóscă starea faptică şi reală a lucrurilor.

Nici una nici alta nu i convine şovinismului, care ar voi că despre noi nici vorbă sĕ nu fie nicăiri, ér cu faptele nóstre sĕ se impeneze ei, cum avem destule esemple în trecutul Ungariei şi Ardélului De aceea vedem, că îndată ce s'a ivit scirea despre regimentele de o limbă, foile magiare au somat guvernul, ca sĕ se opuie acestei reforme, ér' deputatul Vőrös a interpelat pe ministrul president în cestiunea acésta, în dietă. In consultarea de Dumineca a partidului liberal ministrul a adus la cunoscinţă rĕspunsul ce-l va da în dietă interpelaţiei, că adecă nu este în prospect nici un fel de nouă împărţire a regimentelor „magiare." (adecă din Ungaria; étă penele străine!)

Póte sĕ fi fost intenţia de împărţire şi sĕ sĕ fi amânat în urma insistenţei guvernului ungar, póte sĕ se facă, acum sau mai târḑiu. De o camtată afacerea ne dă o nouă dovadă că politicii magiarii nu vor a suferi de loc, ca naţionalităţile sĕ se pótă afirma pe o cale órecare şi pun totul în mişcare ca sĕ împedece ori ce acţiune de soiul acesta. Intrebare, că óre bine fac, căci ómenii politici nu trebuie sĕ trăiască numai în present şi sĕ se bucure de aplause momentane ci şi pentru viitorul mai depărtat

Politică săséscă.

Ródele „Sachsentag"ului, adecă a ḑilelor „momentóse" din istoria poporului săsesc, de când sasii s'au dat cu totul plainici şi au capitulat înaintea guvernului, se arată tot mai spornice.

E drept, că aceea capitulare, făcută la început de o parte a inteliginţii, a fost primită cu mare regret în masele poporului săsesc, dar lucrurile puse odată la cale, s'a dedat şi poporul, care 'şi ascultă orbesce inteligenţa, şi s'a dedat şi partea inteleginţii nemulţămite, cu starea umilită de a nu te mai puté apĕra, când esti atacat, ba mai mult, de a ajuta chiar pe adversari în atacurile lor contra esistenţii tale naţionale.

Un act de o astfeliu de umilire s'a întêmplat şi în ḑilele acestea. Deputaţii cercurilor săsesci, 14 la numĕr, au eşit în publicitate cu o declarare, în care spun, că ei sunt hotăriţi sĕ spriginéscă guvernul întru realisarea proiectelor politice bisericesci.

Declaraţia lor n'a fost surprinḑĕtóre, deóre-ce vênarea după interese personale şi atitudinea şovăitóre a bărbaţilor, cari fac politică săséscă sunt probe destul de grave, că confraţii nostrii „prudenţi şi circumspecţi" se vor arunca şi acum cu totul în braţele celui mai puternic, care le făgăduesce marea cu sarea, sĕ vor arunca sĕ-l mântuéscă de pe dóga de mórte; căci în actuala situaţiune şi numai 14 voturi, pe care, ḑic deputaţii sasi, că s'a răḑimat guvernul dela început, trag mult în cumpĕnă.

Pe noi nu ne preocupă declaraţia ca act formal, dar ne vine greu sĕ ḑicem, că trăim pe un pămênt cu un popor, care lucră contra convingerilor sale, ale cărui fapte sunt în contrast mare cu consciinţa şi voinţa sa.

Căci aşa are sĕ se privéscă pasul, ce l'au făcut deputaţii saşi, cari lucră în numele poporului săsesc, dar lucră contra convingerii acestui popor, spre a'l slăbi tot mai tare în esistenţa lui şi, trebue sĕ mai mărturisim, a da arme şi adversarilor nostri de a ne face tot mai multe ḑile negre şi amare.

Că lucră contra intereselor generale ale poporului săsesc ca naţiune, nici nu se genéză a o spune. Vorbele şi temerile fericitului episcop *Teutsch*, unul dintre cei mai sĕrbătoriţi ómeni ai sasilor, sunt date uitărei şi spiritul lui a încetat a mai influinţa pe ómenii lor politici, cari prin atitudinea lor ne-au devenit şi nóue adversari şi tuturor celorlalte naţionalităţi conlocuitóre, deóre-ce proiectele de reforme bisericesci nu sunt reclamate nici de naţionalităţi, nici de confesiuni, ci au fost puse la ordinea ḑilei de ambiţiuni prea avêntate şi de dragul puterii, ér ca scop final al lor este: magiarisarea.

Acésta a accentuat-o Busbach în vorbirea de anul nou, a accentuat-o mulţi vorbitori în dietă, ér la adunarea liberală din 4 Martiu s'a luat drept conclus de resoluţie. Şi deputaţii saşi o sciu şi ei acésta şi totuşi sunt decişi sĕ spriginéscă pe cei-ce surpă la temelia esistenţii naţionale.

Póte că i s'a pus poporului săsesc éráşi în vedere vre-un favor, căci aşa se respectéză la noi egalitatea între naţionalităţi, numai cât acel favor va fi scump plătit.

Dacă deputaţii saşi nu află în cestiunea proiectelor de reformă bisericesci, motiv destul a nu spriginì guvernul şi pe kossuthişti, când vorba este de reforme, care ţintesc la slăbirea esistenţii naţionale săsesci, atunci cu drept cuvênt ne întrebăm, când vor mai afla motivul acela? Nici odată. Ei vor merge pururea cu puterea, îi va alimenta şi mai departe forţele, în detrimentul lor şi în detrimentul nostru.

Dar cum am spus, ne mângăie impregiurarea, că nu din convingere o fac şi omul care nu lucréză din convingere nici n'are drept a-şi reclama esistenţa independenţii şi a caracterului naţional.

Că nu din convingere o fac, ne dă probe următórea convorbire (nu inter-

---

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Apoĭ Kànturĕa 50-lĕa Miseleme, Zeule! dupà mare miseliĕa tĕa.

Rogàcĭunĕa, kàndu aduce Popa sàntele donurĭ, şi face reinimarĕa.

Reinimà-me, Domne! kàndu veĭ vení intru imperaciĕa tĕa.

Domne Isuse Hristose Fiul Zeuluĭ, kare kum indreptaşĭ pre lotrul kàndu strigà unorà kàtrà tine: Reinimà-me, Domne! kàndu veĭ vení intru imperaciĕa tĕa; şi pre mine reinimà Domne Zeul mĕu, karele neincetat cie acele strig, şi parteĭ aceleĭ, şi aceluĭ me digneste, ka un bun, şi omamàtorĭu. Amin.

Rogàcĭunĕa, dupò aducerĕa sàntelor donurĭ.

Stepàne Domne Isuse Hristose Zeul mĕu, pentru patimĭle tele, restignirĕa pre Kruce, şi ingroparĕa, nu me làsa se perĭu intru pekate, pentrukà sum forte pekatos. Mà dupò mulcimĕa induràrĭlor tele koraceste tote nclegĭle mele, şi me akopere ku folosincele tele tele, fòrà prikurà sò petrek viaca mĕa, şi me digneste a fi partĕan bukurieĭ Sàncilor, ka un bun şi omamàtorĭu, Amin.

Rogàcĭunĕa, kàndu zice Popa: Luacĭ mànkacĭ:

Kred, Domne! şi màrturesku, kà tu estĭ ku adeverat Hristos Fiul Zeuluĭ viu, karele venişĭ in lume, sò màntuestĭ pre pekatoşiĭ, d'intre kariĭ anteul sum eu.

Rogàcĭunĕa, kàndu zice Popa: Becĭ dintru acista tocĭ:

Cineĭ teeĭ skunsorità astàzĭ, Fiul Zeuluĭ, partĕan me primeste. Kà eu nu voĭu spune neamicilor teĭ skunsòriĕa tĕa, necĭ voĭu da cie sarutare ka Iuda, mà ka lotrul me màrturesku cie: Me reinimà, Domne! intru imperaciĕa tĕa.

Rogàcĭunĕa, kàndu zice Popa: Pace totulor:

Cie, Domne Zeul meu! plek kaplu, şi strig intru màrturirĕa inimeĭ: Pekatuii, Domne! pekatuii in cer, şi inàntĕa tĕa, şi nu sum dignu sò mi cer liertàcĭune dela tine, mà tu, ka un omamàtorĭu in don, ka şi pre fiiul putànar me misele, ka pre portitorlu me inderĕaptà, şi ka pre lotrul imperacieĭ teeĭ me digneste.

Rogàcĭunĕa, kàndu zice Popa: Ku donlu, şi ku induràrĭle:

Atotcenetorule Zeu! karele kreaşĭ totà faptura ku incelepcĭunĕa tĕa, şi pre mine kăzutlu in multe pekate me ridicà ku màna tĕa; dà mie ajutorlu tĕu, şi me digneste a me liberá de espietele lumestĭ, de reticeĭle diaboluluĭ, şi de poftele trupestĭ, miselimàte, şi mi liĕartà tote, kòte pekatui cie in tote zilele viaceĭ meĭ, unge ku untulemnul bunetàcilor, şi induràrĭlor ununaskut Fiuluĭ tĕu, Domnuluĭ Zeu, şi Màntuitorluĭ nostru Isus Hristos, ku kare impreunà cie, şi Sàntuluĭ Spirtu se kade totà màrirĕa in vietele. Amin.

(Va urma.)

viev) ce am avut-o cu un deputat săsesc, om de calibru, încă pe la începutul desbaterilor:

Ce atitudine veți observa în cestiunea proiectelor de legi politico-bisericesci?

— Atitudinea nóstră a fost la început cam încurcată, în fine, dacă guvernul ne-a prins în mréjă, trebue sě mergem cu guvernul. Acésta e hotărît.

Dar vě puneți în conflict cu poporul d-vóstră?

— E drept, că poporul privesce cu mare neîncredere, dar e preparat despre acésta.

Ce ḑiceți, dacă proiectele vor trece prin casa magnaților?

— Acésta ar fi un reu fórte mare, — pe țéra întrégă.

Și dacă nu vor trece?

— Acésta ar fi fórte bine, că și noi gândim, că nu vor trece prin casa magnaților.

Ei bine, dar atunci pentru ce le spriginiți și d-vóstră?

— Nu avem ce face. Dacă trăia episcopul nostru Teutsch, póte n'am fi ajuns în o posiție așa de strîmtorată.

Și numai din acéstă mică convorbire se póte convinge omul despre linia periculósă politică, pe care stau deputații sași. Ei spriginesc reformele de dragul guvernului, le-ar plăcea sě cadă în casa magnaților, căci sunt convinși, că acele reforme sunt în detrimentul poporului săsesc și căḑênd ele în casa magnaților, deputații sași se pot splăla de mâni.

Cu o astfeliu de politică de duplicitate se pot obține favoruri și interese momentane, cari însě nu sunt vrednice de prețul jertfelor, ce le aștéptă în viitoriu.

Și viitoriul o va și dovedí acésta.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In ședința de Vineri, 9 Martiu c. în ḑiua a 17-a de desbatere au vorbit Okolicsányi contra proiectului, Madarász pe scurt pentru proiect, apoi Asboth și Nedeszky contra proiectului. Ambii acesti din urmă se alătură la proiectul de conclus al lui Apponyi. Dintre tóte vorbirea cea mai interesantă a fost cea a lui Ioan Asboth. Când a luat el cuvêntul, ministri și o mulțime de deputați au părăsit demonstrativ sala, dar după ce a început a vorbí în feliul sěu satiric și pipărat, sala cu încetul s'a împlut de nou. Asboth a sbiciuit și criticat aspru guvernul.

El spune, că guvernul numesce ultramontan, reacționar pe ori-cine nu-și ascunde convingerea sa. Intrând în meritul lucrului aduce o mulțime de argumente în contra căsătoriei civile, sě ocupă cu jidanii, pe care îi împarte în dóue cete, în patrioți și nepatrioți; pe cei dintâi îi laudă, pe cei din urmă îi sbiciuiesce. Arată cum acestia din urmă cércă a înrăděcina aici anticristianismul. In fine termină ḑicênd, că se alătură la propunerea de conclus a contelui Apponyi.

In ședința de Sâmbătă 11 l. c. au luat cuvêntul Stefan Nagy, Carol Eötvös și Stefan Vajay.

Nagy declară, că el e contra proiectelor de lege bisericesci, apoi constată, că de o parte proiectele păgubesc pe protestanții de altă parte dau nutremênt agitațiunilor noționaliste, produc ireligiositate și biserica catolică își vede atacată încă dogmele sale Se alătură la propunerea contelui Apponyi.

Carol Eötvös face la inceput următórea propunere: „Camera sě decidă, că primesce proiectul de lege actual despre regularea dreptului matrimonial și totodată îndrumă guvernul ca îndată ce acest proiect va devenì lege sě presente proiectele de lege corěspunḑětóre în scopul realisării și aplicării dispositiilor art. de lege XX. din 1848.

Spre motivarea acestei propuneri oratorul declară, că tóte acele dispoșiții ale articolului citat, care nu au întrat în vigóre, trebue sě se introducă prin lege. Acésta cu atât mai vêrtos, că tóte legile dela 1848 sunt isvorul însuflețirei generale a națiunii Numai prin aplicarea acestor legi se va restabilì egala îndreptățire a confesiunilor și diferitelor confesiuni le va fi cu neputință a întrebuința preoții nemagiari ca agitatori naționaliști.

Oratorul protestéză apoi contra afirmării, că între partidul seu și guvern ar esista o alianță și arată, că direcțiunile politice ale celor doue partide se esclud deci una pe alta.

Oratorul arată consecuențele ce resultă din faptul, dacă guvernul ar cădé împreună cu proiectele sale bisericesci și revine asupra cestiunii botesurilor din căsătoriile micste.

Combate apoi obiecțiunea, că căsătoria civilă obligatóre n'ar fi o cestiune a liberalismului. Noțiunea liberalismului — a ḑis oratorul — e totdeuna relativă. In 1868 s'ar fi putut discuta dacă căsătoria civilă obligatóre sau facultativă e mai aprópe de liberalism? Astăḑi însă după 21 ani dela discursul lui Deák, principiile acestui proiect presentate cu învoirea corónei, nu pot fi decât liberali.

In sfîrșit Eötvös arată, că chiar întroducêndu-se căsătoria civilă parțială sau facultativă, propusă de Apponyi și Ugron, clerul ar fi și cu acéstă resolvare nemulțămit. Incurcăturile ar fi tot acelea fără ca sě se ajungă scopul final.

În fine declară, că primesce proiectul, ca o espresiune a politicei ce duce spre întărirea și unificarea „națiunii“.

După el a vorbit deputatul Vajay, preot catolic, din stânga estremă, declarând, că respinge proiectul.

In ședința de Luni, 12 Martiu c. s'a desbătut și primit convenția vamală provisoră cu Rusia și apoi a urmat proiectul de lege despre căsătoria civilă.

Desbaterea asupra lui a decurs fără de vreun interes deosebit. Au vorbit Mezei Mór pentru proiect, Deésy și Bornemisza contra lui. Acesti din urmă pàrtinesc pe Apponyi.

*

Pentru discusia generală mai sunt prenotați 11 oratori, toți contra proiectului. Intre aceștia este și deputatul Dr Șerban. Desbaterea deci va mai ținea vre-o trei ḑile; precum scriu foile, votarea nu va urma mai curênd de Sâmbătă sau póte în sěptěmâna viitóre.

Aspirațiunile naționale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Unitatea limbei de stat însě nu împedecă nici decum întrebuințarea regulată prin lege a limbei provinciale în scólă, în oficii și în viéța publică, precum am amintit. Și legea unguréscă despre naționalități cuprinde în privința acésta dispoziții fară îndoială fórte însemnate, a căror consecuență și loială esecutare ar contribuì fórte mult la liniscirea naționalităților nemagiare și prin aceea la consolidarea statului ungar. Durere însě trebue sě o supnem, că cele mai multe disposiții acestei legi parte de loc n'au fost realisate, parte numai manc au fost puse în pracsă și adeseori după o scurtă întrebuințare érăși au fost delăturate și neconsiderate au remas. „Naționalitățile — ḑice Ludvic Mocsáry într'una din broșurile sale politice*) — se pot provoca la la aceea, că nu esistă nici un punct al legii despre naționalități dela 1868, care sě nu fi fost în sute și mii de casuri călcat si făcut ilusoric; așa cât după părerile lor numai au mare valóre amenințările, că dacă nu se pórtă bine, sě va sterge acéstă lege, căci întru adevěr, și fără de aceea, nu mai esistă..“

In consonanță cu acésta stă representațiunea comitatului Clușului către dieta unguréscă, (30. Oct. 1893) în care se spune că legea despre egala îndreptățire a naționalităților ar cuprinde „numai contraḑiceri mari“ și că nu ar corespunde cerințelor vitali a Ungariei, ci numai teoriilor savanților străini! De aceea legea din chiestie sě fie revisuită în sensul, ca la tóte autoritățile numai întrebuințarea esclusivă a limbei statulului sě se validiteze.“

Și din alte părți s'a cerut, și se cere revisiunea“ respective „stergerea legii naționalităților“ fiind-că esecutarea strictă a aceleia ar fi „imposibilă“ mai stricăciósă și primeșdiósă. Guvernul magiar, așa se pare, nu vrea sě trateze asupra aceatei dorințe Prin mintstrul Dr. A. Wekerle a declarat însuși în dietă 13 Decembre 1893. Trebuie însě sě accentuăm deosebit, chiar în intersul țěrii, că dispesițiile esistente încă a legii de naționalități sunt respectate și constientos aplicate de toți. Cei ce lucră în contra disposițiunilor acestei legi e vrednic de pedépsă tocmai așa, ca și călcătorul unei alte legi esistente. Intențiunea adevěvěrat liberală și umană pe care e pětrunsă legea de naționalități, nici de presinte nu-i ertat a o denega. Intențiunei acesteia i a dat espresiune, ce nu se póte uita, între alții și „Ințeleptul națiunei“ Francisc Deak în vorbirea s'a dela 23 Ian. 1872. Fie-care naționalitate are drept sê céră, ca sě-i se dea căi și mijlóce de a și cresce și cultiva copii. Dacă noi am vrea sě silim naționalitățile, șed limba magiară, sě învețe ungaresce, atunei noi am face imposibil programul tinerimei, părinții șiar da sě câști banii în zădar. Dacă noi preste tot vrem găm nuïionalitățile, nu e iertat sě punem lucrul așa că noi cu ori ce preț tindem sě le magiarisăm ci acestea se póte întâmnumai atunci dacă le facem plăcute impregiurările ungaresci. . .“

(Va urma.)

---

*) „Néhány szó nemzetiségi kérdésröl.“ Câteva cuvinte despre cestiunea naționalităților. Budapesta 1886. pag. 50.

Noutăți.

Reuniunea română de musică din Sibiiu și-a ținut Duminecă la 11 óre adunarea generală sub conducerea d-lui prof. G. Dima, presidentul reuniunei și totdeodată director de musică. Din raportul general pro 1893 se constată, că reuniunea a dat dóuě concerte mari de opere clasice, că în scopul de a se da cât mai multe piese românesci reuniunea s'a adresat către toți compositorii români ca sě-i trimită compozițiile lor, și că au sosit compozițiile rěposat. C. Porumbescu. Spre a cunósce referințele musicale în România comitetul a esmis în vara anului trecut pe dirigentul corului, dl George Dima, la Bucuresci, care luându-și informațiuni dela factori competenți, a pus în perspectivă o eventuală escursiune a corului la Bucuresci spre a concerta acolo.

La concertele reuniunii s'au dat bilete parte gratuite, parte cu prețuri de tot reduse elevelor dela scóla civilă de fete a Asociațiunei, elevilor din seminariul archidiecesan și studenților romani dela diferitele scóle streine de aici.

In anul acesta, anume în 19 Novembre au sosit dela ministrul de interne statutele cele nóuě, prověḑute cu clausula de aprobare. Cu datul acesta reuniunea s'a pus pe basa statutelor celor nóuě, care îi deschide mai larg teren de activitate. In statutele cele nóuě titlul vechiu „reuniunea română de cântări“ s'a schimbat în: „Reuniunea română de musică“ din Sibiiu.

Institutul de credit și de economii „Albina“ din Sibiiu pentru scopuri de binefacere a avut bunăvoința a da și în anul acesta un ajutoriu, în suma de 100 fl. pentru care i-se esprimă pe calea acésta mulțămită reuniunei.

Reuniunea posede opuri complete pentru cor micst, coruri de bărbați etc. cu acompaniare de pian și orchestră 76 la numěr; partituri singuratice fără voci 14. Membrii în sopran sunt 22; în alt 11; în tenor 14; și bas 20; membri ajutători sunt 62. Noul comitet s'a ales astfel: president și director dl profesor: G. Dima, secretariu (retrăgându-se dl asesor M. Voileanu) pe Dr. P. Span prof; cassar C. Aiser of. de bancă; achivariu G. Borcea of. de bancă; econom Nic. Albu cleric; ér membrii în comitet; N. Bența of. de bancă, Dr. I. Stroia și Victor Tordoșianu of. consist.

* * *

Sciri bisericesci. Consistoriul plenar diecesan din Arad a primit demisiunea lui Ioan Beleș deputat dietal, care spriginind proiectele bisericesci ale guvernului, a trebuit sě renunțe la poștul ce'l ocupă în diecesă. In locul lui s'a ales fiscal onorar al diecesei dl Dr. Lazar Petco, pe care l'a numit P. S. Sa Fpiscop totodată și defensor matrimonial. In aceeași ședință s'au eles comisarii consistoriali pentru actul de scrutiniu la alegerea deputaților la sinodul eparchial al diecesei Aradului. Alegerea deputaților mireni va fi în 27 Martiu (8 Aprile), a deputaților de cler în 17/29 Martiu n. c. Ḑiua scrutiniului este 3/15 Aprile.

Referitoriu la despărțirea ierarchică a românilor din Ciacova de sêrbi se anunță că tribunalul din Budapesta a delegat județul reg. din Ciacova și a designat comisiunea de esperți, ce va avé sě prețuéscă averile comunei bisericesci micste din Ciacova. Comisiunea se va întruni în fața locului la 15/27 Martiu și va avé sě constateze valórea actuală a realităților. După ce comisunea prețuitóre își va încheia elaboratul, în scurt timp va urma sentința finală a tribunalului și românii din Ciacova, în proporțiune cu numěrul lor vor primi cam $^2/_3$ din averile comune de până acum.

* * *

Guvernul pentru presa română. „Dreptății“ i-se scrie din fostul confiniu militar următórale: De un timp încóce guvernul nostru ne omóră cu dragosteași cu îngrijirea de a lăți „cultura“ între noi. De când au început a se lăți tot mai tare între economi foile nóstre poporale, stăpânirile mai înalte au început a ne trimite gratuit fóia „Poporul“, redigiată de renegatul Alexics, și chíar dacă o și refuzi, ei tot o trimit nepoftită. Asemenea în timpul din urmă s'au trimis notariatelor ad circulandum dela vice-comite prin protopretură revista rătăcitului Moldovan „Ungaria“, spre abonare și lățire. Cred și sper însě, că nu se va afla nici un român, care are simț omenesc, ca se aboneze un organ ce este numai venin și otravă pentru națiune. Chiar notarii români cred, că nu vor abona-o măcar sě li-se impună cu forța, destul că sunt cu sau fără voință luați ca membri în diferitele reuniuni ungaresci, ér foi românesci de fel nu abonéză sub cuvênt că nu cutéză.

Atrag atențiunea antistiilor și representanțelor comunale, ca se respingă atât fóia „Ungaria“ cât și fóia „Poporul“, dacă acésta până acuma n'au făcut-o, deși foile nóstre ne-au lămurit asupra noului organ din Budapesta.

* * *

Anarchiștii din Paris. Prefectura poliției din Paris face cunoscut, că numěrul anarchiștilor cari petrec stabil în Paris este de 500. Acestia se împart în propagandisti și partisani- Intre propagandisti, cari lucră cu cuvêntul și în scris (póte și în faptă) pentru nimicirea a tot ce esistă sunt: 10 jurnalisti, 25 tipografi și 2 corectori de tipar. Intre partisani sunt: 17 croitori, 16 păpucari, 15 měsari, 12 friseri, 15 mecanici, 10 zidari, 10 brutari, 10 măcelari, 3 băcani, 1 fost funcționar la bursă, 1 agent de asigurare, 1 fost cântăreț, acum fără voce, 1 fost servitor de cancelarie și 1 architect fără ocupațiune.

* * *

Restaurarea teatrului național din Bucuresci. Planurile pentru restaurarea teatrului național din Bucuresci sunt lucrate și s'au dat spre censuare unei comisiuni de architecți. Reparaturile se vor începe în 14 Aprile și verosimil se vor termina în luna lui Septembre. In acest interval repetițiunile repertoariului pentru stagiunea procsima se vor ține într'un local special anume luat în arândă spre acest scop.

* * *

Post de medic. „Gazetei Trans.“ i-se scrie: din comitatul Făgărașului; Terminul pentru întregirea postului de medic pentru cercul Șercaiei este 24 Martiu n. c. Până acum acest post a fost ocupat tot de străini, din causa că nu s'au aflat concurenți români. Alegătorii din cerc însě, cari sunt aprópe esclusiv românii, ar dori mult ca cel puţin acum sĕ pótă căpăta un concurent român, pe care l'ar sprijini din tóte puterile, aşa că reuşita ar fi aprópe sigură. Până în present s'au însinuat doi concurenţi, ambii însĕ strĕini. Reşedinţa fiitoriului medic are sĕ fie în comuna Şercaia, care este o comună frumósă, în depărtare de o staţiune dela Făgăraş şi $1^{1}/_{2}$ dela Cohalm — Avis medicilor români!

* * *

Advocaţi români contra căsătoriei civile. La 11 Martiu s'a ţinut în Timişóra adunarea generală a camerei advocaţiale de acolo. La ordinea ḑilei era şi propunerea a se da ministrului de justiţie vot de încredere pentru proiectele bisericesci şi în deosebi pentru căsătoria civilă. Intre 48 de advocaţi erau de faţă 11 români, 5 sêrbi ér ceélalţi magiar şi jidovi. Membrul român al camerei dl Corolian Brediceanu, advocat în Lugoş a făcut propunerea ca aliniile 8, 9 şi 10 din p. 4 al raportului referitor la proiectele de reforme sĕ se elimineze. Propunerea acésta şi-a spriginit-o prin o desfăşurare de motive puternice pledând cu multă temeinică contra căsătoriei civile. La votare propunerea dlui Brediceanu a căḑut cu 19 contră 27 voturi.

* * *

Herz plătesce. Corneliu Herz pe basa învoielii a plătit un milion şi jumătate de franci curatorului averii Reinach, care sumă în urma abdicării moştenilor lui Reinach, cade în profitul societăţii Panama.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

In 24 Februariu a. c. st. v. s'a ţinut sinodul protopresbiteral ordinar în Cohalm, în localul scólei greco-orientale.

Intrunindu-se membri sinodali clericali şi mireni. părintele proropresbiter, după cântarea „Imperate cerescˮ deschide şedinţa sinodului pintru'n cuvênt cu motto: Aşa sĕ lumineze lumina Vóstră inaitea ómenilor ca sĕ vadă faptelor vóstre cele bune şi sĕ măréscă pre tatăl vostru cel cerescˮ Mat. cap 5 v 16. De aici desvoltă misiunea, ce o are fiesce care membru al sinodului protopopesc, sub tóte împregiurăriie, care ating biserica, scóla şi fundaţiunile. In fine încheia cu cuvintele: „Cel ce va strica una dintre acestea porunci mai mici şi va învĕţa aşa pre ómeni, mai mic se va chema întru Impĕraţia ceriurilor; éră cel ce va face şi va învĕţa, acesta mare sĕ va chema intru Impĕraţia Ceriurilorˮ

S'a ales o comisiune verificătóre, care stante sesione a verificat pre membrii sinodali clericali şi mireni aleşi pe o nouă periódă de 3 ani, şi aflându-se actele în regulă, şi neintrând nici un protest, s'au verificat toţi membri clericali şi mireni.

Constituindu-sĕ apoi sinodul după normele cuprinse în circulariul consistorial cu Nro 7205, s'a ales comitetul şi epitropia protopresbiterală pe periodul de 3 ani.

S'a luat la revisiune raţiociniul fondului tractual scólastic şi tractual învĕţĕtoresc care aflându-se în regulă, sinodul a dat absolutoriu comitetuliu şi epitropiei protopresbiterale de până aci şi pe lângă inventariu, s'au predat comitetului şi epitropiei, ce s'a ales pe noul period.

A urmat raportul general al protopresbiterului despre starea protopresbiteratului.

Din raportul acesta am estras următórele:

A. Numerul esibitelor în decursul annlui 1893 a fost de 860 numeri de natură bisericéscă, scolastică, epitropéscă şi matrim; cari cu 31 Decembre 1892 au fost resolvate.

B. Protopresbiteratul e compus din 41 comune bisericesci, dintre cari 21 sunt matere, şi 20 filii cu 14.663 suflete.

Sunt 24 preoţi. Din raportul general m'am convins de starea miseră materială, în care sĕ află preoţimea din protopopiatul Cohalmului. Venitul unui preot pe an variază între 80 fl. 100 fl 150 fl. 200 fl. şi abia 4 parochìi au un venit anual de 400 fl. şi numai o parochie e de class II a, de ameliorarea acestei stări amărite ă preotului nimenea nu ingrigesce.

Căsătorii neleguite, dar mai bine ḑis vieţiuri în concubinat, sĕ află în întreg protopopiatul 117, mai puţine ca în anul trecut cu 24. Copii neleguiţi 96, mai puţin ca în anul trecut cu 14 suflete. Totuşi cifrele acestea sunt îngrozitóre. Mĕsurile luate până aci în privinţa acésta, am fost fără efect. Neleguiţii produc cărticele de servitori chiar dela acelea organe, care ar fi chemate sĕ sterpéscă acest reu, carele demoraliséză societatea omenéscă. Numĕrul neleguiţilor'l forméză cu deosebire classa cea mai de jos şi cea mai miseră a poporului, precum şi neorusticii. Dar am observat în timpul mai din urmă, ca şi din clasa mai bună şi mai sĕnătósă a poporului înclină spre concubinat, şi asta din causă, că s'au despărţit din motivul silei, şi părinţilor sau tuturilor cari au causat sila li s'a dictat câte o pedépsă în bani partea forurilor bisericesci de câte 30—50 fl. şi asta esta acum o impre-jurare că din motivul silei nu sĕ mai despărţesc ci la urmă preferesc cei mai mulţi a păşi în viéţa concubinală.

C, Frecuentarea scoleì în decursul anului scolar 1892/93 arătată prin cifre şi în combinaţiune cu frecuentarea anilor premerşi, sĕ vede a fi fost fórte regulată.

Au fost 14 învĕţători instituiţi în mod definitiv, 3 în mod provisoriu şi 2 suferiţi.

Edificii proprii de scólă sunt 19, puţine corespunḑĕtóre, cele mai multe necorespunḑĕtóre.

Protopresbiterul a participat în persónă la tóte esamenele semestrului al II, şi resultatul esamenului în genere a fost mulţămitoriu.

Tot în cursul anului espirat, începênd cu prima Maiu până cu finea Iuniu, protopresbiterul concernent, a întreprins o visitaţiune scolastică în întreg protopresbiteratul, ţinênd în tóte comunele sinod parochial estraordinar, în scopul ameliorării salarelor învĕţătoresci. Resultatul acestor sinóde parochiale, protopresbiterul l'a comunicat cu sinodul protopopesc estraordinar convocat şi ţinut în 18 Iuliu 1893, al cărui conclus dinpreună cu tóte protocólele sinódelor parochiale privitóre la ameliorarea salariului învĕţătoresc, au fost aşternute la consistoriu, de unde a urmat aprobarea acelor concluse.

D. Raţiocinele bisericesci cu mică escepţiune s'au aflat în regulă.

Protopresbiteratul posede dóuĕ fonduri, fondul tractual învĕţătoresc şi fondul tractual scolastic; ambele dau suma de 3429 fl. 10 cr. cari stau sub o administraţiune bună şi corectă.

S'au luat şi alte concluse.

Acestea sunt în resumat scurt notiţele ce mi-am făcut în şedinţa sinodului protopopesc al Cohalmului, şi pe care am aflat de bine a le publica.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

XVIII. Deprinderi în dóuĕ voci.

Cu ocasiunea tractărei sunetelor înalte şi profunde încă avem sĕ amintim ceva despre portativ. Până aci s'au folosit numai cele 5 linii ale portativului, dar liniile ajutătóre nu le cunosc încă elevii. Le vom spune dară, că cele 5 linii cu locurile góle dintre ele sĕ numesc portativ. Aşa dară în portativ sunt cinci linii şi patru spaţuri.

Când tractăm tonurile profunde deja la tonul *la* vom spune elevilor, că pentru a nu face confusie cu mai multe linii, — linia care trece preste tonul *la* nu sĕ trage până în capĕt, ci numai preste nota, care represintă tonul acesta Invĕţătorul spre ilustrare póte sĕ tragă linia aceea până în capĕt, şi prin acésta va arăta elevilor cum aceea sĕ închipuesce numai a fi aşa lungită. Acestea liniuţe se numesc linii ajutătóre.

Acum când elevii cunosc tonurile înalte şi profunde e timpul ca sĕ se deprindă şi în douĕ sau mai multe voci; a o face acésta mai curênd nu e consult din motivul că, elevii până nu-şi însuşesc deplină siguranţă în aflarea tonurilor pe portativ sĕ conturbă unii pre alţii, şi nu vom reuşi cu nimic, ér a perde timpul cu aceste deprinderi, aşa ḑicênd de a doua mână, în derutul celorlalte deprinderi mai de lipsă, încă nu e consult.

Inainte de a începe la deprinderile în două voci, vom face o esaminare minuţiósă din cele propuse până acum şi cu deosebire în deprinderile de auḑ, întonare şi cetire. Dacă vedem că ce am propus s'a şi deprins bine şi elevii sĕ mişcă uşor în cercul tonurilor tractate, putem trece îndată la deprinderile în douĕ voci.

Ca început putem scrie pe tablă gama: *do-re-mi-fa-sol la-si-do*; *do-si-la-sol-fa-mi-re-do*. Ca acompaniament scriem sub acestea note: *do-si-do-re-mi-fa-re-mi*; *mi-sol-fa-mi-re-do si do*. Impărţim şi elevii în două grupe, unii sĕ cânte rândul superior ér ceialalţi rêndul inferior. După-ce s'au deprins bine aşa, vor cânta acum rêndul inferior cei-ce au cântat rêndul de sns; ér cei ce au cântat rêndul inferior, cântă rêndul superior.

Strămutăm apoi acompaniamentul anume: în loc de *mi* din partea a doua a gamei scriem *la* şi cântăm şi aşa.

Gama asteliu compusă o folosim şi pentru esercíţii ritmice aşa, că scriem deosebite forme de note şi în diferite nuanţe şi timpuri. Cu un cuvênt sĕ foloséscă învĕţătorul gama aşa ca şi când aci ar culmina tótă sciinţa musicală; cu deosebire timpul de hore sĕ se eserciteze bine şi aci cu acésta ocasiune. Acaste esercíţii pot fi esercíţii de tóte ḑilele.

Mare serviciu ne fac aci şi rĕspunsurile liturgice cele mai scurte, cântându-le în două voci, căci prin scurţimea lor elevii nu sunt espuşi la încercări mari, şi prin urmare nici atenţiunea nu li-sĕ atrage aşa iute de ceealaltă voce. Tot asemenea serviciu ne fac şi esercíţiile aşa numite *„canóneˮ*, dar şi acestea sĕ fie cât sĕ póte de scurte.

La acestea deprinderi putem vedea, cum şi-au însuşit elevii materialul predat, şi dacă observăm, că unii şovâesc şi sĕ perd în alte voci e semn că nu e destul de forte în cunoscinţe. Pre unii ca acestia îi deprindem în esercíţiile de auḑ, întonare şi cetire până ce-şi câştigă siguranţa necesară la esecutarea esercíţiilor în douĕ voci.

Când am percurs mai multe esercíţii în două voci, vom învĕţa şi vre-o cântare sau două asemenea în duoĕ voci. La càntare apoi sĕ aleg elevii şi cei cu vocea mai înaltă (sopran) vor cânta melodia, ér cei cu vocea mai profundă (alt) vor cânta acompaniamentul. Acésta însĕ numai la cântări, la esercíţii însĕ nu, aci nu vom împărţi clasa numai după bănci, aşa dară nici după voce nici după secs. Esercíţiile în două voci le esecutăm în modul acesta: Jumĕtatea clasei cântă sopranul, ér ceialaltă jumĕtate altul, apoi întors; jumĕtatea care a cântat sopranul cântă acum altul, ér cari au cântat altul cântă acum sopranul; sau ca sĕ nu petrecem mult la un esercíţiu schimbarea să face după esercíţii, ceice în esercíţiul prim cântă sopran în esercíţiul al doilea cântă alt şi viceversa.

(Va urma)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Chézdi-Oşorheiul are 4700 de locuitori, aprópe toţi secui, cari sĕ ocupă cu economia câmpului, cu industria şi negoţul; orăşelul are mai multe aşeḑăminte culturale.

Dela Oşorheiu sĕ rĕmuresc în trei direcţiuni trei drumuri mai însĕmnate. Unul merge spre méḑănópte, în ţinutul Cason. In apropierea acestui drum, spre méḑănópte de la Oşorheiu sĕ află comuna Poian, unde este scaunul protopopiatului român gr. cat. al Treiscaunelor, de care sĕ ţin 11 parochii şi mai multe filii, cu 3186 de credincioşi.

Alt drum ne duce de-a dreptul în pasul Oituzului. Pe acest drum, la gura pasului este aşeḑat satul Breţcu, cu locuitori români şi secui. A treia cale ne conduce spre méḑăḑi, prin mai multe comune, dintre cari cea mai însĕmnată este Covasna cu scalde şi în parte cu locuitori români, cari sunt oieri vestiţi (mocani).

Covasna este aşeḑată la pólele munţilor, în o posiţie fórte frumósă; de-o parte a ei sĕ nalţă munţii cu brădet, de ceealaltă sĕ estinde şeşul Treiscaunelor, până departe la marginea orisonului. Ea este un loc de scaldă vestit al Teiscaunelor. Cam la mijlocul comunei, în piaţă, sĕ află un fel de lac mocirlos, numit Pokolsár, a cărui apă turbure sĕ pare că este tot într'una în ferbere, aruncând de sine valuri, ca şi când ar clocoti sute de căldări pline cu apă. Acésta clocotire precum şi turburéla apei o produce gazul de accid carbonic, care isvoresce cu putere mare din pămênt, şi sĕ aşaḑă în forma unei pături pe de asupra apei. La Pokolsár sunt făcute întocmiri de scaldă şi apa lui e fórte folositóre celor ce sufer da reumatism şi bóle de nervi.

Afară de acest lac, sĕ află în Covasna în multe alte locuri isvóre de apă minerală şi de gazuri. Kővári, descriind acésta însuşire a terenului, unde sĕ află Covasna serie între altele următórele: „Sĕ pare, că satul este aşeḑat pe un vulcan în activitate; la schimbarea timpului pe valea întrégă simţim miros de vitriol, pivniţele aburesc şi fântânile şi pivniţele se umplu cu gazuri, de cari ameţesc paserile. Aici nu se află şóreci.ˮ In partea Covasnei, numită Vajnafalva, precum şi în alte părţi sĕ mai află întocmiri de scalde, la isvórele minerale. In Vajnafalva sĕ află şi o scaldă de aburi; acésta este o grópă în mărime de vre-o 3 m. □. şi cam $1^{1}/_{2}$ m. adâncime, din care ese într'una gaz de accid carbonic. Aici şi-au aflat vindecarea mulţi ómeni cari sufereau de reumatism. După întocmirile făcute aici, bolnavii stau cu partea bolnavă a corpului (d. e cu piciórele) în gaz; ei sîmţesc o căldură binefăcĕtore, ca şi când ar fi întrat în un basen de apă caldă. Privînd cu atenţiune putem observa în adâncime mişcarea greóie a valurilor de gaz.

Covasna are 3837 de locuitori, dintre cari cam a treia parte sunt români. Ei sunt toţi oieri, mocani. Viéţa lor de mocan este în multe privinţe originală, păstrându-sĕ la ei unele obiceiuri patriarchale. Astfel d. e. covăsnenii rar se duc la judecată pentru gâlcevi sau neînţelegeri, ce sĕ ivesc între ei. Aceste de obiceiu le aplanéză aşa, că Dumineca s'au serbătórea, când ies din biserică, dela care nici unul nu lipsesce, îşi supun pricina neînţelegerii sfatului bătrânilor. Acestia apoi îşi dau părerea şi spun modul de împăcare cu cea mai curată consciinţă, ceea-ce o arată ei, ḑicênd: înaintea sfintei biserici şi cu anafura în gură şi fórte rar sĕ întêmplă, ca sfatul acesta al bĕtrânilor sĕ nu fie ascultat şi urmat.

Mai e caracteristic la covăsneni, că ei nu sĕ aşéḑă prin România, cum fac bunăóră sĕcelenii, ci din contră la rentórcerea lor cu oile aduc adese păstori din comunele prin cari trec şi acestia apoi rĕmân în Covasna, sĕ căsătoresc şi sĕ aşéḑă acolo. Astfel mulţi din covăsneni sunt originari din Ţară.

Covăsnenii în privinţa materială stau bine; averea lor o forméză târlele de oi. De present ei au 15 târle, cu 40 — 45 mii de oi.

Dintre productele lor este căutată cu deosebire brânza, pregătită de ei, şi care este cunoscută în Bucuresci sub numirea de brânză de Pinteleu, dela muntele Pinteleu al covăsnenilor, pe unde le pasc oile.

[Va urma.]

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul, întreprinḑênd o colectă în favorul învĕţătoriului Georgiu Folţuţ din Totoreni (comit. Bihorului), carele pănă acum din parte-i n'a dat nici o espresie despre primirea colectei făcute, 'mi ţin de datorinţă — pe lângă esprimarea sincerei mulţămite marinimosilor contribuenţi mai jos însemnaţi — a le aduce totodată la cunoscinţă, că suma colectată de 15 fl. s'a administrat la adresa susnumitului învĕţătoriu conform rec. postale Nr. 3990. — Au binevoit a contribui. N. N. 2 fl. M. V. 50 cr. N. N. 1 fl., „Albina“ 5 fl. I. V. 30 cr., Dr. Russu 1 fl. T. 50 cr. Dşóra Petraşcu 1 fl. N. N. 50 cr., Dr. Bologa 50. cr., X. 20 cr., N. N. 30 cr., N. N. 50 cr. N. N. 50 cr. S. Augustini 50 cr., L. Praşca 20 cr. S. A. 50 cr. —

Sibiiu, 1/13 Martiu, 1894.

Nicolau Vătăşan,
cler. abs.

De câţiva ani, unii dintre dnii profesori dela gimnasiul român gr. or. din Braşov, cu prea stim. dlor familii, timpul de recreare a feriilor de peste vară, l'au petrecut cu plăcere în regiunea cea mai frumósă a munţilor din Bran, folosindu-se de aerul cel mai curat prin preumblările în livezi, déluri, munţi, şi văi, făcênd pe tótă ḑiua scalde de apă rece, spre reîmprospetarea puterilor dlor, după munca grea de preste an.

Acesti domni profesori şi anumit dl director Ipolit Ilasievici şi dl Lazar Nastasi, pe lângă aceea, că cu presenţa dlor preste vară în mijlocul nostru au animat şi dat esemplele cele mai bune societăţii din Bran şi un avênt spre înaintare prin poveţele şi convorbirile cu poporul, vĕḑênd unele lipse în utensiliele de învĕţămênt, dela scóla nóstră capitală din Bran, au avut bunăvoinţă, ca în anul 1892 împreună cu dl advocat Iosif Puşcariu, au donat pe séma susnumitei scoli, cele mai necesari aparate de învĕţămênt — fisicale — în preţ de aprope fl. 20.

Mai departe tot numiţii domni I. Ilasievici şi L. Nastasi ne-au surprins prin donarea a două mape mari, frumóse, una a „Europei“ şi alta a „Ungariei“ tocmai acum, când regimul prin ordinaţiune interḑisese întrebuinţarea în scólă a mapelor vechi de Iustus Pertes.

Representanţa comunelor bisericesci române gr. or. din Bran, în şedinţa sa ţinută la 16 Februariu a. c. luând la plăcută cunoscinţă aceste donaţiuni făcute de susnumiţii domni, li s'a votat protocolaminte mulţămită, însărcinând deodată pe eforia scolară a da numiţilor domni mulţămită publică, ceea-ce prin aceste rênduri subscrişii o şi fac, dorind marinimoşilor dăruitori ani mulţi fericiţi şi mulţi imitatori.

Sohodol-Bran, 24 Februariu, 1894.

Preşed. eforiei: *Leontin Puşcariu,* preşedinte.
Secretariu: *George Babeş,* paroch.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 120 [50] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia „Mucundorf“, se publică conform ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 23 Novembre 1893 Nr. 7449 B. concurs nou, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Rom.“

Emolumentele ameliorate, împreunate cu acest post dau suma de 400 fl. 80 cr.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua de la subscrisul oficiu.

Sighişóra, 14 Februariu, 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.

Dimitriu Moldovan,
protopresb.

Nr. 432 [54] 1—1

Anunţ.

Prin acésta se aduce la cunoscinţă tuturor celor interesaţi, că Maria Pandrea din Şimon este total divorţată de soţul ei pribegit Nicolau Herda pe basa sentinţei consistoriale ddto 4 Ianuariu 1894 Nr. 7465/1893 B.

Zernesci, 11 Februariu, 1894.
Oficiul protopresbiteral al Branului.

Traian Meţian,
protopresb.

Nr. 433 [55] 1—1

Anunţ.

Prin acésta se aduce tuturor celor interesaţi la cunoscinţă, că Maria N. Cojocariu din Moeciul inferior, este total divorţată de soţul ei pribegit Nicolau Pioraş tot de acolo, pe basa sentinţei consistoriale ddto 4 Ianuariu 1894 Nr. 7466/1893 B.

Zernesci, 11 Februariu, 1894.
Oficiul protopresbiteral al Branului.

Traian Meţian,
protopresb

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacu inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	[illegible]0.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.–

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesne,

Nr. 26 Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Martiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. **1077** Plen.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Avênd consistoriul archidiecesan în vedere, că în anul acesta la Dumineca Tomii vor espira mandatele deputaţilor aleşi la sinodul archidiecesan pe periodul din urmă, — în vîrtutea §-lui 91 punct k) din Statutul Organic ordinézĕ prin acest cerculariu, ca în archidiecesa întrégă sĕ se facă alegeri de deputaţi la sinodul archidiecesan pe un period nou de trei ani, care se va începe cu Dumineca Tomii în anul curent, observându-se esact la aceste alegeri dispositiunile din Statutul Organic §. 91 şi instrucţiunile votate de sinodul archidiecesan la anul 1878 sub Nr. 35, acluse la protocolul acelui sinod sub litera *E)* şi reproduse în dosul acestui cerculariu.

Procedura normată prin instrucţiuni speciale pentru alegerile din periódele din urmă nu are sĕ sufere în partea esenţială nici o schimbare; deasemenea arondarea cercurilor electorale are sĕ remână şi la aceste alegeri neschimbată, precum s'a publicat prin cerculariul consistorial din 7 Septembre 1887 Nr. 3414 Pl., înţelegêndu-se de sine, că în fie-care cerc electoral preoţimea are şi acum sĕ alégă în colegiile preoţesci câte un deputat din cler, ér mirenii în sinódele lor parochiale câte doi deputaţi mireni la sinodul archidiecesan, pe durata noului period de trei ani.

În cele-lalte se aclude la acest cerculariu sub *A)*, conspectul comisarilor consistoriali denumiţi pentru alegerile noue, atât din cler pentru colegiile electorale preoţesci, cât şi dintre mireni pentru colegiile de scrutiniu mirenesci; ér timpul pentru diferitele momente ale actului electoral se ficsézĕ după calendariul vechiu în anul curent, şi cu valóre pentru întrégă archidiecesă astfel:

a) pentru alegerea deputaţilor din cler, **Joi în 17 Martiu;**

b) pentru alegerea deputaţilor mireni în sinódele parochiale, **Dumineca în 20 Martiu**, avênd sĕ se publice în biserică ţinerea acestor sinóde cu opt ḑile mai nainte, adecă **Dumineca în 13 Martiu;**

c) pentru întrunirea colegiilor mirenesci de scrutiniu, **Dumineca în 27 Martiu.**

Ca sĕ aibă şi acum sinódele parochiale óre-cari înlesniri, se aclude la acest cerculariu sub *B)* pentru fie-care comună matre câte un esemplariu de blanchetă pentru protocolul electoral şi câte o covertă acomodată pentru doue sigile, în care sĕ se pună protocolul electoral încheiat, subscris şi sigilat conform instrucţiunilor; dar totdeodată se recomandă sinódelor electorale, a fi cu grige, ca blanchetele de protocóle electorale sĕ fie îndeplinite esact, fără nici o lacună; sĕ nu lipséscă la protocólele electorale *lista generală* a membrilor sinodali, şi sĕ nu se întîmple defecte de sigile în protocóle şi pe coverte, séu vre-o întârḑiere cu presentarea protocólelor la comisariul consistorial, pentru-că la cas contrariu protocólele defectuóse séu întârḑiete pot sĕ rĕmână neconsiderate la actul scrutiniului.

În fine esperienţele chiar şi din timpurile mai noue impun consistoriului archidiecesan, sĕ facă în special atente pre oficiile parochiale, ca ele sĕ studieze bine cerculariul present şi normele provocate în acesta, ca la actul alegerii sĕ pótă da factorilor chemaţi tóte desluşirile necesare şi sĕ nu lipséscă nimic din cele prescrise la actul electoral, ér mai ales sĕ nu lipséscă lista generală presentată în formă de tot autentică, séu sigilele atât pe protocóle, cât şi pe coverte; remâind fie-care oficiu parochial sub grea respundere pentru scăderile ce cumva ar provení din culpa lui.

Oficiile protopresbiterale primesc deodată cu acest cerculariu un numĕr de blanchete după trebuinţă pentru compunerea listelor preoţimei din tracturile lor îndreptăţite la alegerile deputaţilor clericali, care liste redactate după cercurile electorale, au sĕ le transpună fără amânare şi pe calea cea mai sigură la comisarii consistoriali concernenţi, ca instrumente la verificarea alegĕtorilor din cler indicată în §. 2 al instrucţiunilor sinodului archidiecesan din 1878; avênd fie-care oficiu protopresbiteral sĕ trimită cu tótă posibila grăbire câte un esemplariu din cerculariul present, într'una cu aclusele lui, la fie-care oficiu parochial din tractul seu spre scire şi publicare.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 14 Februariu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.
archiepiscop.

Pentru secretariu:
Mateiu Voileanu m. p.
asesor consistorial.

La Nr. **1077** Plen.

Conspectul

comisarilor consistoriali pentru alegerile de deputaţi preoţesci, respective pentru scrutiniul alegerilor de deputaţi mireni la sinodul archidiecesan.

Nrul curent	Numirea cercului	Locul central de alegere resp. de scrutiniu	Comisariul consistorial	
			preoţesc	mirén
I.	**Sibiiu**	**Sibiiu-cetate**	**Zacharia Boiu**, protopresbiter, ases. consist. în Sibiiu.	**Pantaleon Lucuţa**, ases. consist., căpit. c. şi reg. în pensiune
II.	**Sĕlişte**	**Sĕlişte**	**Moise Lazar**, protopresbiter, ases. consist. în Sibiiu.	**Parteniu Cosma**, directorul „Albinei“
III.	F. Vasluian **Sebeş**	**Sebeşul săsesc**	**Ioan Tipeiu**, protopresbiter în Sebeş.	**Ioan Paraschiv**, subjude reg.
IV.	**Alba-Iulia**	**Alba-Iulia**	**Nicolau Ivan**, protopresbiter în Alba-Iulia.	**Ioachim Fulea**, advocat
V.	**Deva**	**Deva**	**Ioan Papiu**, protopresbiter în Sibiiu.	**Ioan Moţiu**, jude la tabla regéscă
VI.	**Haţeg**	**Haţeg**	**Avram Stanca**, adm. protopresbiteral în Petroşeni.	**Ambrosiu Bêrsan**, primariu
VII.	**Ilia**	**Ilia**	**Avram Pĕcurariu**, protopresbiter în Ilia.	**Alecsiu Olariu**, advocat
VIII.	**Giógiu**	**Hondol**	**Vasiliu Piposiu**, protopresbiter în Hondol.	**Iosif Orbonaş**, pretor
IX.	**Zarand**	**Brad**	**Vasiliu Dămian**, protopresbiter în Brad.	**Constantin Costin**, profesor gimnasial
X.	**Câmpeni**	**Câmpeni**	**Romul Furdui**, protopresbiter în Câmpeni.	**Michail Andreica**, posesor
XI.	**Turda**	**Turda**	**Ioan Danciu**, protopresbiter în Ofenbaia.	**Dr. Nicolau Olariu**, adv., asesor consistorial
XII.	**Cluş**	**Cluş**	**Paul Roşca**, protopresbiter în Fizeş-Sânpetru.	**Petru Pipoş**, jude de tablă reg. în pens.

Nrul curent	Numirea cercului	Locul central de alegere resp. de scrutiniu	Comisariu consistorial	
			preoțesc	mirén
XIII.	**Solnoc**	**Deș**	**Samuil Cupșa,** protopresbiter în Cupșeni.	**Iov Imbuzan,** notariu cercual.
XIV.	**Bistriță**	**Galați**	**Galaction Șagău,** protopresbiter în Reghin.	Dr. **Ioan Popescu,** advocat.
XV.	**Têrnave**	**Bachnea**	**Nicolau Todoran,** protopresbiter în Cetatea de baltă.	**Dionisiu Roman,** cand. de adv.
XVI.	**Sighișóra**	**Sighișóra**	**Nicolau Mircea,** protopresbiter în Cohalm.	**Ioan Șandru,** asesor la scaunul orfanal.
XVII.	**Trei-scaune**	**Șepși St. Georgiu**	**Dimitriu Coltofean,** protopresb. în Ș. Sângiorgiu	**Simeon Dămian,** advocat.
XVIII.	**Brașov**	**Brașov**	**Ioan Petric,** protopresbiter în Brașov.	**Nicolau Strĕvoiu,** advocat.
XIX.	**Bran**	**Codlea**	**Traian Mețian,** protopresbiter în Zernesci.	**Iosif Pușcariu,** advocat.
XX.	**Făgăraș**	**Făgăraș**	**Iuliu Dan,** protopresbiter în Făgăraș.	**Ioan Turcu,** protonotariu comitatens.

Sibiiu, 14 Februariu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Patrioții patentați.

Desbaterile urmate în dietă la proiectul despre căsătoria civilă, au aruncat o deplină lumină asupra stărilor chaotice ce domnesc astăḑi în Ungaria. Strĕinătatea, dacă limba magiară ar fi o limbă europénă vorbită și de alți ómeni culți, ușor s'ar puté convinge din chiar ḑiaristica magiară, că aici afacerile statului sunt anormali, și cumcă o mână nevĕḑută, un spirit mefistofelic împinge țéra spre prăpastie, învrășbind popórele conlocuitóre în detrimentul intereselor ei.

Ca ḑiaristi, ce am spus verde adevĕrul, am semnalat adese-ori rĕul, ce provine din esploatarea neumană a naționalităților pe tóte terenele vieții publice. Nu odată am arĕtat, că elementul jidovesc, carele conduce în mare parte ḑiaristica magiară a înveninat mai mult raporturile dintre naționalități și magiarii adevĕrați, decât ar fi putut face acésta cei mai aprigi dușmani ai patriei comune. Am arĕtat, că favorurile, de cari sĕ bucură elementul jidovesc pe tóte terenele vieței publice, în dauna popórelor bastinașe nu pot decât sĕ producă încordări.

Astăḑi am ajuns acolo încât elementul jidovesc ține în mână destinele Ungariei.

Dacă am ḑice-o acésta noi dela noi, am fi luați în ris. O constată acésta însĕ magiarii ei însuși. Fostul pașă dela Sighișóra, odinióră comite, Gavril Bethlen în aplausele stângei, a afirmat că: „un guvern clerical antiliberal n'ar puté esista în Ungaria, căci și acesta are lipsă de bani, și unui guvern ca acesta Rothschild nu i-ar da bani“.

Adevĕrul e destul de franc spus. Cassa Rothschild și jidanii din Ungaria cu banii lor restórnă, și susțin ministeriele în Ungaria. Și noi nu avem nici un motiv de a ne îndoi despre acésta.

Ne este de ajuns sĕ observăm, ce se petrece în comitate, în preturi și chiar în comune, și ușor putem constata, că banul ovreiului și purtarea lui șovinistă l'a făcut stăpân pre ori ce intreprindere. Tare cu cei tari, elementul jidovesc neîntrecut întru a linguși pe deținĕtorii puterii s'a făcut punte munte, până și-a putut deobliga pe ceice ii stăteau în cale. Apucăturile ovreesci din Ungaria sunt astăḑi deja prea bine cunoscute. Sub masca de mari patrioți, și mari magiari le-au succes a săpa abisul între naționalități și magiari.

Au făcut monopol din tóte. Primo loco însĕ s'au îngrigit sĕ monopoliseze patriotismul, suspectând și denunțându-ne nu numai pre noi. cari nu aparținem magiarilor, dar chiar și pre magiari.

Cu schimbarea numelor Klein-ii și Rosenbergerii au devenit stâlpii-patrioții patentați ai Ungariei, éră noi naționalitățile am fost și suntem tacsate de elemente agitatorice, centrifugali, de rei patrioți, de iridentisti, și mai scie Dḑeu ce!!

Elementul jidovesc însĕ nu s'a oprit aci. Era prea puțin ca ei sĕ rĕmână pe o tréptă cu magiarii, în ce privesce patriotismul. Trebuiau sĕ fie mai papi decât papa, mai magiari decât magiarii, mai șovinisti decât toți șovinistii. Și acésta nu o puteau face decât tot sub firma de: buni patrioți. Au și făcut-o. Nu este un act sĕvêrșit în favorul magiarisărei, unde jidovii sĕ nu fie în frunte. Urmarea a fost, că chiar magiarii, cari nu le urméză sunt suspectați în patriotismul lor din partea jidovilor și a presei lor. Acest curent bolnăvicios, ce s'a lățit ca și morbul egiptean de ochi între ovrei, a devenit bătătoriu la ochi și deputatul Pongrácz — magiar neaoș — l'a înferat după merit în dietă ḑicĕnd: „că el nu a venit nici din Lemberg nici din Tarnov aici, nu a venit nici cu pei de iepuri, nici cu „Binkel“ în spinare“.

La timpul seu vom respunde și noi celor ce ne calumniéză ḑilnic: da! nu suntem patrioți patentați, contribuim însĕ cu averea și sângele nóstre la înflorirea pntriei, și de aceea pretindem drepturile, ce ne compet.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In ședința de Marți, 13 c. continuându-se desbaterile asupra proiectului a vorbit: Victor Issekutz care spune, că primesce idea fundamentală a proiectului, numai cât nu a venit timpul pentru realisarea acestei idei; sĕ alătură la propunerea lui Apponyi.

Ioan Hock preot catolic constată, că idealul căsătoriei zace în insolubilitatea aceleia. Numai principiul insoiubilității a dat căsătoriei valórea ei morală și a ridicat pe femeie din dejosire.

Reforma dreptului matrimonial, continuă el, e de un interes public și social la noi. Aci aparține regularea raporturilor de drept matrimonial ale ovreilor. Oratorul face mari elogii ovreilor. Intre altele el accentuéză „patriotismul“ și importanța culturală a elementului ovreiesc în statul ungar. Reflectând deputatului Asbóth, oratorul ḑice, că el nu întrébă pe ovreu dacă moșul sau tatăl seu a emigrat din Tarnopol, ci întrébă dacă nepotul celui emigrat vrea sĕ-'și însușéscă limba, cultura și obiceiurile națiunii magiare. Apĕră în sfêrșit pe contele Apponyi în contra împutării de ultramontanism și termină, ḑicĕnd că nu primește proiectul.

In urmă a vorbit deputatul Remete, declarând, că el respinge proiectul, deóre-ce nu'l află de potrivit și practic pentru Ungaria. Reflectând la vorbirea lui Eötvös, care a adus ca motiv în favorul proiectului și cestiunea naționalităților, el e de părere, că prin legea căsătoriei civile popii nu vor fi câștigați pentru idea de stat magiar. Cestiunea de naționalitate nu pe acéstă cale trebuie resolvată, ci trebuie puse sub potestatea statului seminariele și preparandiile și trebuie sistemisată plata preoților. — Cu acésta sĕ încheiă ședința. —

In ḑiua următóre, Miercuri, în 14 c. au vorbit deputații Szederkényi, dr. Șerban și Horánszky. Szederkényi, ca vechiu membru al partidului independist declară, că subordinéză ori-ce reformă ideei de independență; el nu află motive pentru ce trebue scóse confesiunile din cercul funcțiunilor de stat și afară de acésta nici nu scie, prin ce se vor substitui. Astfel respinge proiectul și se alătură la prop. lui Apponyi.

După acésta a luat cuvêntul deputatul român din cercul Vistea inf. dr. Niculaie Șerban. El ca întroducere declară, că nu voiesce a vorbí despre motivele, ce l-au îndemnat sĕ vie în parlament, contra pasivității declarate a românilor. El vrea ca sĕ facă atent guvernul despre stările inverse, nesănĕtóse, ce esistă în țéră. Trecĕnd la proiect și programa bisericéscă a guvernului, declară, că represintă aci și interesele bisericii române față de acelea.

Proiectul îl combate din punct de vedere politic-național, și din punct de vedere liberal, demonstrând, că proiectul nu corĕspunde adevĕratelor interese liberale și nu este pretins de interesele țĕrii. Contra acestui proiect a protestat resolut întregul popor român în 49 de meetinguri, nu numai din causa, că prin votarea și sancționarea acestei legi ar ajunge preoțimea nóstră la sapă de lemn, ci din punct de vedere religios, căci la români religia și naționalitatea sunt contopite.

Despre adunarea liberală declară că ea a fost aranjată de deregătorii subalterni la poruncă. Apoi trecĕnd la motivul de magiarisare al legilor bisericesci, declară, că poporul român, cu zimbet pe buze privesce la încercările de magiarisare, ḑicĕndu-și: Alios, ego vidi ventos.

El, românul, de un lung șir de secoli sĕ află pe acest pământ și a resistat tuturor barbarilor, hunilor, goților, gepiḑilor, turcilor etc. și aceia nu l-au putut nimici.

Accentuéză interesul comun al românilor cu ungurii. Vorbind apoi despre stima și recunoscința față de ómenii mari ai unei nații, împută guvernului că lasă pe Kossuth sĕ móră în miserie.

Incheiându-și vorbirea declară, că nu primesce proiectul de lege.

Vorbirea a fost adeseori întreruptă de strigăte, une-ori de aplause; în urmă a fost aplaudat și felicitat de opoziționali, cu deosebire fiindcă a făcut amintire de Kossuth.

Horánsky Nándor își esprimă bucuria, că dep. Șerban vorbind din punct de vedere românesc a susținut principiul unității statului ungar.

Ce sĕ ține de proiect el sprigginesce propunerea lui Apponyi.

Revista politică.

Situațiunea din dieta ungară este fórte precară pentru guvern. Cel puțin așa ni-o înfățișéză chiar foile guvernamentale. Se credea în ḑilele din urmă, că desbaterea proiectului de lege se va termina în sĕptămâna acésta și guvernul sĕ va vedé la o parte cu sórtea „fĕtului“ seu. Dar speranța a rĕmas fără temeiu; deóre-ce tocmai în ḑilele din urmă s'au insinuat la vorbire mai mulți deputați din oposițiune și acésta insemnéză, că oposiția vrea sĕ prelungéscă cât mai tare desbaterea și ca astfeliu votarea proiectului sĕ nu se pótă face înainte de sĕrbătórile sântelor Pasci. Oposiția și chiar aderenții proiectului dintre kossuthiști spun, că în fiecare ḑi se pot întêmpla surprinderi, care sunt legate de ḑilele, ce le mai are bĕtrânul „guvernor“ Kossuth Dacă s'ar întêmpla o catastrófă și guvernul n'ar ceda cerințelor kossuthistilor în cea-ce privesce înmormêntarea bĕtrânului esilat, atunci lucrurile se întorc cu totul pe altă fóie și kossuthiștii sunt gata a nu mai sprigini guvernul, dacă el nu le face pe placul lor. Așa a ajuns pendentă sórtea guvernului de posiția ce o vor observa acestia în cestiunea reformelor bisericesci.

Un alt cas caracteristic s'a întêmplat cu ocasiunea votărei unei convenţiuni provisorice cu Rusia. Se scria la început, că deputaţii, cari au eşit din rêndurile guvernului, vor sprigini pe acesta în tóte acţiunile lui, afară de cestiunea proiectelor de reforme, din care causă au şi ieşit. Cu ocasiunea votării convenţiei cu Rusia s'a dovedit însě contrarul. Deputaţii cari, au ieşit din partid, n'au spriginit guvernul şi este a se mulţămii trecerei acestui proiect prin dietă numai numěrului mic al deputaţilor oposiţionali cari au fost de faţă la şedinţă. Va se ḑică, lucrurile au luat cu totul o altă formă şi după semnele de pănă acum se póte încât-va susţiné că cei ieşiţi din şirurile guvernului vreau sě intemeeze un partid separat. Foile guvernamentale sunt fórte nemulţămite de acestea. Ele încă prevěd o catastrofă a guvernului care póte proveni din un incident cât de mic.

* * *

Poporul sêrbesc a ţinut un mare meeting în Chichinda-mare în 11 Mart. şi a adus în unanimitate şi cu mare însufleţire următórele concluse:

1. Reformele bisericesci vatěmă religiunea şi autonomia sêrbilor.
2. Sêrbii se vor folosi de tóte mijlócele pentru apěrarea lor propriă.
3. Vor trimite protestul lor ambelor case ale parlamentului din Budapesta.
4. Protestul se va trimite şi patriarchului Brancovici.
5. Adunarea îşi esprimă simpatia sa faţa de adunarea catolicilor din Bpesta, pentru că acea încă a fost o mişcare îndreptată spre apěrarea propriă.
6, Conclusele de astăḑi se vor comunica tuturor deputaţilor dietali sêrbi.

In fine, între strigări: „Jos cu jidovii!“ „Jos cu recepţiunea!“ „Nu ne trebue căsětoria civilă“ s'a împrăştiat mulţimea de popor.

* * *

La 12 Martiu s'a deschis parlamentul engles.

Mesagiul de deschidere a nouei sesiuni parlamentare accentuază că Anglia stă în raporturi amicale cu tóte puterile din afară; şi că în afacerea delimitării hotarelor dintre posesiunile Rusiei şi Angliei pertractările decurg în spirit de incredere şi bunăvoinţă; din care causă sě póte spera cu siguranţă că nu peste mult se va sěvêrşi o invoială. Proiectul de budget se va gândi la apărarea Imperiului. In Irlanda e pace. Dintre proiectele de legi cari se pomenesc în mesagiu mai de însemnătate sunt: proiectele relative la sprijinirea muncitorilor rěmaşi fără alt lucru, şi la egalarea diferendelor dintre muncitori şi contribuţia de muncă.

Cestiunea casei de sus şi a homerule-lui nu sunt pomenite în mesagiu

Primul ministru Rosebery a declarat la adunarea partidului liberal că politica guvernului e întocmai cea urmărită de Gladstone. Ministeru cel nou nu însemnéză o schimbare de politică, ci numai o schimbare de persóne. Guvernul va păzi cinstea Angliei, şi va fi protectorul păcii europene. Primul ministru e aderentul absolut al homerule-lui, al cărui realisare este datoria de onóre a partidului liberal. Işi apropiază acele daclaraţiuni pe cari le-a rostit Gladstone în discursurile sale parlamentare contra casei de sus, a cărei organisare şi pěn'acuma a fost o anomalie, şi a devenit chiar un pericol pentru ţéră, de când nu e decât o adunare de cari sě supun şefului conservatorilor. Guvernul nu va pierde din vedere nici un mijloc ca pe calea constituţionalismului se delature acéstă anomalie. Cel dintâi proiect ce va veni în casa de jos, va fi relativ la despărţirea de stat a bisericei anglicane din Wales.

* * *

„Ecoul Moldovei“ aduce scirea, că în Basarabia sosesc necontenit trupe rusesci şi sě lucréză cu mare activitate la aşeḑarea mai multor linii de drum de fer, tóte cu direcţiunea spre Prut. La Leova sunt concentrate numěróse regimente de infanteriă şi cavaleriă cu trei generali de corpuri, ba la începutul lunei acesteia a fost chiar ministrul de résboiu întovărăşit de mai mulţi generali din statul major, pentru a esamina lucrările. Mişcările de trupe şi lucrările de terasament se observă chiar din Fălciu. In nordul Basarabiei sě află îngrămădite mai multe regimente de artilěriă şi la Hotin necontenit sě adună material de rěsboiu şi alte aprovisionări.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare).

Dacă noi am vrea sě silim naţionalităţile, ca copii lor, cari nici decum sau fórte puţin posed limba magiară, sě inveţe unguresce, atunci noi am face imposibil progresul tinerimei, părinţii şi-ar da banii înzădar, copii şi-ar prăpădi timpul în zădar Dacă noi preste tot vrem sě câştigăm naţionalităţile, nu e iertat sě punem lucrul aşa că noi cu ori-ce preţ tindem sě le magiarisăm, ci acésta se póte întâmpla numai atunci dacă le facem plăcute împregiurările unguresci...“

Plângerea românilor, că în diferite ramuri ale guvernării, administraţiei şi justiţei nu sě iau în considerare candidaţii români pregătiţi şi îndreptăţiţi, ceea ce e şi prin lege e prescris, — e dovedită asemenea prin fapte. Ne provocăm érăşi la mărturisirea nepreocupată a bărbatului de stat dl C. Hieronymi ministru de interne unguresc. Intr'o vorbire însemnată, din parlament (6 Oct. 1883) ministrul vorbea despre causele stărilor rele la români şi ḑicea una: dintre acéste cause este a se căuta şi împregiurarea, că în România învecinată nóuě sunt mii de ómeni născuţi în Ungaria, cari au studiat adeseori întru lipsă şi după aceea s'au dus în România, ca sě-şi caute acolo pânea. Acéstă esilare — „voluntară“ numai în unele casuri ea sě întâmplă, pentru-că respectivii nu-şi pot asigura esistenţa lor aici in ţéră“. Ca esemplu ministrul spune, că in ultimii ani 185 de tineri români au absolvat cursul filosofic la universitatea din Cluş, apoi s'au dus ca profesori în România, pentru-că aici în ţéră n'au aflat aplicare. La noi se dă ocasiune la desvoltarea unei inteliginţă, dar nu i se póte da esistenţă şi aci stă rěul.

Mari sminteli s'au făcut în decursul ultimilor decenii cu ocasiunea implerii posturilor de stat mai ales in ţinuturi cu poporaţiune micstă. Memorandul român se plânge că „în administraţie, la tribunale, unde sě tractéză despre administrarea justiţiei, în întréga viéţa publică, pretutindenea românii sunt întimpinaţi de ómeni, cari nu le cunosc nice limba, nice însuşirile, nici datinele, nici interesele lor speciali“. La judecătoriile civile şi criminale pertractarea şi judecarea se face în limba magiară; fiind-că juḑii sunt mai cu sémă ómeni, cari nu sciu românesce, in celea mai multe casuri sě întrebuinţéză câte un servitor din cancancelarie „ca interprete“ şi astfel cele mai însemnate interese sunt espuse părerilor şi judecăţilor unor ómeni nepregătiţi, ne acreditaţi.

Asupra punctului acestuia s'a esprimat şi ministrul de interne C. Hieronymi, la 3 Oct. 1892 în Hatzfeld: „la resolvarea cestiunei române şi administraţia are o rolă importantă. Ea trebue sě se îngrijască în primul rênd, ca oficialii din ţinuturile românesci sě fie perfecţi în limba poporului, pentru-că nenuměrate hotărâri nedrepte pot sě se nască, dacă poporul şi oficialii nu se înţeleg între sine. Administraţia are datorinţa sě se îngrigiéscă, că afacerile tuturora sě fie resolvate pre dreptul, fără considerare la naţionalităţi; ca interesele tuturora, de s'ar tracta măcar despre un cetăţén de oric-ce limbă, sě fie împărtăşite de aceeaşi egală îngrijire şi ca fie-care om capabil sě afle aplicare în oficiile de stat, fără considerare la naţionalitatea lui. Intru cât corespunde administraţia nóstră de astăḑi acestor cerinţe nu vréu sě caut, dar că acésta administraţie, a cărei, nenuměrate scăderi le observăm chiar şi ţinuturi relativ favorabile are o activitate mai rea şi mai stricăciósă acolo, unde menirea e complicată prin cestiunea naţionalităţilor, — acésta încă nu sufere nici o îndoială.“ In vorbirea sa mult citată dela 6 Oct. 1893 încă accentuiéză ministrul Hieronymi, că: „trebue sě ne nisuim a îmbunătăţi administraţia în ţinuturile naţionalităţilor. Administraţia unguréscă în multe locuri nu corespunde recerinţelor şi de pretutindenea apare necesară o îmbunătăţire, acésta e o necesitate chiar imperativă în ţinuturîle locuite de naţionalităţi“, pentru-că „în ţinuturile magiare slăbiciunea administraţiei sě impută guvernului, in ţinuturile naţonalităţilor însě aceea se pune în sarcina statului ungurese Trebue aşadară sě îmbunătăţim administraţia, pentru-că nimica nu împinge aşa poporul în braţele agitatorilor, ca şi când el nu află la autorităţi sanare grabnică şi dréptă a plângerilor sale...“

[Va urma.]

Noutăţi.

Prelegere publică. Dumineca în 6/18 Martiu se va ţiné în localul societăţii de lectură (casinei române) a dóua prelegere publică. Inceputul la 4 óre precis p. m.

* * *

O înmormêntare. Sub titlu acesta aduce „Hermstdt. Ztg.“ de Joi următórea notiţă: In Ocna s'a intêmplat astăḑi o înmêntare de tot deosebită. Ioan Tudor, unul dintre cei mai escelenţi şi devotaţi scolari de cl. VIII a gimnasiului superior de stat din Sibiiu, un esemplu în diliginţă şi zel, o podóbă a numitului institut, mândria, bucuria şi speranţa sermanilor sei părinţi, pe care el ii susţinea cu economiile, ce le făcea cu predarea de óre private, s'a bolnăvit aici către Crăciun, a fost transportat în casa părintéscă, unde cu tóte îngrijirile date, a căḑut jertfă. Astăḑí a fost înmormântat acolo. Spre a da prea de timpuriu defunctului onórea din urmă s'au dus la Ocna în corpore sub conducerea prof. Stef. Ferenczi studenţii de clasa VII şi VIII ai gim. sup. de aici şi ca semn de iubire au depus pe cosciugul rěposatului o cunună.

* * *

Proces de presă. In 12 Martiu n. a. c. s'a ţinut pertractarea procesului de presă, intentat „Fóiei Poporului“ pentru un articol publicat de G. Petrovici învěţător, fiind acusat şi Ioan Rusu Şirianul, ca redactor şi Popa Necşa ca editor al fóiei. Acusa a fost susţinută de Lazar Aurel, ér apěrător a fost Dr. Stefan Pop. In acusă procurorul călăresce pe vechea şi tocita aseměnare cu românii din Basarabia. „Cetind cineva articolul, ḑice el între altele, îi vine sě se întrebe: óre in Ungaria s'a scris acesta sau în Basarabia anectată de ruşi“? etc. După vorbirile interesante ale acusaţilor şi apěrarea escelentă a adv. Dr. Pop, curtea retrăgêndu-se, cu maioritate de voturi îl declară pe Petrovici,ca autor şi pe I. Rusu Şirianul, ca redactor, de vinovaţi, ér pe Ioan Popa Necşa îl achită. Tribunalul pe basa acésta a condamnat pe Petrovici la dóue luni închisóre de stat şi 20 fl. amendă, pe Rusu Şirianul la 15 ḑile închisóre de stat; totodată „Fóia Poporului“ e condamnată la o amendă de fl. 100.

* * *

Ovaţiune. Junimea universitară s'a presentat în clubul partidului naţional prin o deputaţiune şi a predat cont. Al. Apponyi o adresă cu 600 de suscrieri. Vorbitoriul Bottlik a preamărit faptele lui Apponyi şi a accentuat, că din acest motiv junimea se simte îndatorată a-i aduce mulţămiri. Apponyi a rěspuns fórte frumos şi calm, accentuând falsul liberalism, ce se face în contul patriei.

* * *

Colonia de ciangăi din jurul Devei Fóia ungurésca „Déva és Vidéke“ se plânge amar contra coloniei de ciangăi aduşi din Bucovina şi aşeḑaţi în jurul Devei. Étă ce ḑice fóia din Deva: „Noi am legat multe speranţe de acéstă colonisare, dar aşa se vede, că tare niam înşelat; e un popor (ciangăii) nedisciplinabil, nu iubesce munca câmpului, îşi petrece vremea cu sfêrnării, căci îl place mai bine sě stea la marginea drumului, decât sě lucreze. Dacă cineva ii face atenţi sě feréscă din drum cu carele, póte s'o păţéscă cu ei, căci sunt ómei iubitori de céртă.“ „Déva és Vidéke.“ provócă pe autorităţi sě obicinuéscă cu ordinea şi supunerea pe acestia pănă nu e prea târḑiu, apoi ḑice: A trecut vremea de-a mai giugiuli pe ciangăi. Suferim bucuros lângă noi un popor iubitor de ordine, dar avem şi putere, că sě strigăm móşelor iubitóre de gâlcévă şi escesive: „pănă aici şi mai departe nu“ — fie acestea chiar şi din sângele nostru.

* * *

Lordul Roseberry. Lordul Roseberry este unul dintre cei mai tineri ministrii-preşedinţi, pe cari i-a avut Anglia din timpul lui Pitt jun. pănă astăḑi. Cu anii sěi 47, Roseberry chiar aşa de bětrân, cum a fost Spencer Parceval, când a luat în 1809 în mâni conducerea statului; este cu 5 ani mai bětrân, decât lordul Liverpool, când acesta deveni în 1812 următorul lui Parceval; şi e cu un an mai bětrân, decât Sir Robert Peel, când se făcù ministru-preşedinte în 1834.

Se povestesce, că pe când umbla Roseberry în scólele din Eton, cineva i-a profeţit, că va avé în viéţă noroc întreit: va lua de femeie pe cea mai avută moştenitóre din anul respectiv, va deveni ministru-preşedinte al Angliei şi va câstiga cu calul sěu premiul Derby (prim).

Douě dintre profeţiile aceste s'au împlinit. Soţia lordului Roseberry fù Hannach de Rotschild, singura fiiă a baronului Meyer de Rotschild, şi el numai de câteva ḑile a fost salutat ca ministru-preşedinte. Implinirea profeţiei a treia e fórte probabilă; calul lordului Roseberry „Illuminata“, care în anul acesta va lua parte la cursele de cai Derby, este între cei „favoriţi“.

* * *

Teoria lui Darvin resturnată! Astfel constată fóia „Figaro“ din Paris. Inḑilele aceste adecă a crepat cel mai mare orangutang (o moimă urieşă) din grădina de animale a Parisului. Cadavrul ei fu transportat museului spre secţionare. Se pricepe de sine, că la secţionare s'au înfăţişat o mulţime de medici şi s'au apucat cu cea mai mare seriositate şi interesare de lucru. Interesarea acestor bărbaţi de sciinţă a fost motivată, pentru-că înaintea lor era cadavrul unuia dintre cei mai desvoltaţi orang-utani şi apoi înaintea ochilor sufletesci ai lor sta întrebarea: adevěr sě fie óre că noi descindem dela orang-utan? Invěţaţii au făcut cu acéstă ocasiune multe feliuri de observări importante, nenuměrate měsurări precise şi sfêrşitul a fost, că acum putem hotărît nega teoria lui Darwin. In urmarea diferinţelor anatomice între om şi între orangutan este un gol uriaş care nu se póte umplé. In timpul cel mai apropiat se va esplica acésta într'un studiu special, ce se va ceti la academia de sciinţe.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Stimate dle redactor!

In Porumbacul inferior s'a ţinut în 24 Februariu a. c. sinodul electoral ordinar al tractului Avrig, despre al căruia decurs, 'mi permit ca membru al aceluia, a ve da următórele informaţiuni:

După cum s'a statorit programul prin preşedinte, în ḑiua numită la 10 óre a. m. s'a început şedinţa. celebrându-se s. liturgie şi în fine parastas în memoria marelui archiepiscop Andreiu, a marelui pedagog şi profesor Ioan Popescu şi Vasilie Maxim fost adm. protepresb. al acestui tract. Şedinţa s'a ţinut în una din salele scólei din loc la 10 ½ óre. Aci după învocarea duchului s., domnul protopop I. Cândea prin o vorbire acomodată împregiurărilor timpului present, apeléză la preoţime şi învěţătorime ca factori principali ai deosebitelor comune, sě petrécă în conţelegere acum ca nici odată şi luând şi altă inteligenţă din loc cu ei, sě caute prin mijlóce legale şi morale, a susţiné vaḑa bisericei şi a apěra scóla de viscole ameninţătóre;

căci astfel făcênd nimenea nu va putea strica cetatea nóstră. ... După ce bineventéză pe membrii sinodului pre acest period nou, declară ședința de deschisă.

Verificându-se membrii sinodului și constatându sĕ numerul celor presenți, sinodul s'a aflat apt de a ținea sesiunea ordinară.

Au urmat conform programului raportul protopresbiterului, despre starea protopresbiteratului, și s'a constatat, că în tóte privințele s'a facut un progres îmbucurătoriu, și cu deosebire cu plăcere s'a luat spre sciință ameliorarea resp. urcarea salarelor învĕțătoresci la minimul recerut de lege, afară de douĕ comune mici și sărace.

La raportul despre fondul ppesc. care acum trei ani a fost abia de una sută floreni, acuma s'a raportat că a ajuns la 182 fl. 13 cr. v. a.

Apoi s'a constituit epitropia și comitetul ppopesc pe periodul acest nou și s'a întregit postul vacant de un membru al scaunului ppopesc, alegându-sĕ de asesor pe viață par. din Avrig Vasile Macsim, ér de defensor provisor capelanul din Sebeșul inferior Toma Doican

Venind la punctul ultim din program „propuneri“ parochul din Draguș I Făgărășan cere ca sĕ se ia la protocol cu părere de rĕu amânarea nemotivată a întregirei parochiei din Ucia inferióră, care s'a primit cu unanimitate.

In fine par. din Săcădate C. Prie salutând pe nou aleșii membrii ai sinodului precum și pre realeșii, propune ca prin sculare sĕ 'și mai esprime condolența față de marele pedagog I. Popescu și apoi mulțămind presidiului de părintésca și amicabila conducere, din sesiunea de față îi doresce puteri duple spre suportarea oficiului și familiei.

Fiind pregătit un prânz comun în casa fostului primariu Ioan| Comșa ne-am dus cu toții în corpore.

La masă ne-a delectat poesiile, esecutate cu o voce bună de dl dir. I. Druhora din Avrig precum și a altor învĕțători din comunele din jur.

N'au lipsit nici toastele: Intre altele dl protopop a ridicat primul toast întru lunga și fericita viață a neobositului nostru archipăstoriu Miron Romanul, care și acuma are sĕ lupte în contra viscolelor ce ne amenință biserica

Dl G. Borza not. cerc în Vistea inf. a toastat pentru protopopul, ér D. Prie a ridicat toastul sĕu în memoria marelui și neuitatului arch. Andreiu, ca primul intemeetor al constituțiunii nóstre bisericesci, care deși mort cu trupul, dar spiritul lui viéză la tóte intrunirile nóstre și nu va fi uitat în veci, căci ḑice dênsul, „tóte prin tr'ênsul s'au făcut, câte s'au făcut.“

P.

Onorate d-le redactor! Am tot asteptat, ca sĕ cetesc în ḑiarul nostru „Telegr. Rom.“ ceva despre decursul sinodului ordinariu protopresbiteral din tractul nostru al Albei-Iulia; dar vĕd, că ocupațiunile ḑilnice au oprit pre alți raportori mai desteri de a pune înaintea ochilor onor. cetitori ai „Telegr. Rom“ acest lucru, deci cu permisiunea onor. d-vóstră vĕ rog a publica următórele:

Sinodul protopresbiteral s'a ținut în 17 Februariu st. v. în spațiósa sala a scólei confesionale din Alba Iulia oraș. Maioritatea absolută a membrilor sinodali a fost presentă.

Inainte de ședință, conform programei, s'a celebrat parastas pentru mecenații nostrii: Andreiu baron de Șaguna, Emanuil Gojdu și Andronic. La finea parastasului părintele protopresbiter Prea Onoratul Domn Nicolau Ivan a făcut o paralelă între împrejurările vitrege inainte de venirea marelui nostru archipăstor și între împrejurările actuale. Arată meritele nemuritoriului bărbat pe tóte terenele vieții publice în general, precum și îngrijirea marelui Andreiu ca poporul sĕ aibă fundațiuni, din care sĕ și pótă ajuta tinerimea studiosă. Sute de biserici s'au ajutat și sĕ ajută din fundațiunea „Șaguna“ dar chiar și acest sânt locaș, în care ne aflăm s'a ajutorat din aceea fundațiune, a ḑis părintele protopresbiter Pe fața ascultătorilor se putea vedea jalea pentru perderea giganticului archiereu și clerul cu o evlavie deosebită pronunță numele aceluia.

Trece la al doilea bărbat al națiunei nóstre la Emanuil Gojdu înfățoșindu-ni-l în colorile cele mai vii ca pe un adevĕrat binefăcător al poporului și al națiunei, din care a eșit. Numele acestui mecenat va fi neșters, memoria lui va dura câtă vreme va mai via un suflet românesc. Despre nemuritoriul Andronic ne spune părintele protopresbiter, că acesta prin frumósa sa fundațiune a dat nascere clasei meriasilor, acestei clase, cari légă țĕrănimea cu intelegința, făcêndu-se astfeliu nemuritoriu înaintea poporului românesc. Incheiă apoi cu rugăciunea, ca Dḑeul cel atotputernic sĕ se milostivéscă spre poporul nostru, trimițându ne încă mulți binefăcători.

Mângăiați intrarăm în sala de ședință. Aici părintele protopresbiter prin cuvinte alese, salutând pre membrii presenți, declară sinodul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia de deschis Urméză verificarea membrilor clericali și mireni. După acésta sĕ dă cetire raportului protopresbiterului despre activitatea sa în decursul anului 1893, o adevĕrată espunere, o icónă fidelă a tuturor faselor prin care a trecut acest tract. Sĕ arată starea populațiunei acestui tract, despre nasceri, botezuri, cununii, despre biserici, scóle etc. Aș trece marginele unui raport vrênd a arĕta și numai pre scurt conținutul acelui raport, cum iubitul nostru protopresbiter l'a compus

Urméză mai departe rațiociniul protopresbiterului, rațiociniu despre sumele incurse pentru casa protopresbiterală, cari sĕ iau spre plăcută sciință.

Vine la ordine propunerea membrului Grigoriu Mezei ca adecă sĕ se întreprindă pașii necesari la veneratul consistoriu, ca acel Preavenerat sĕ róge pre organele superióre administrative, ca têrgurile de țéră, cari cad la sĕrbători însemnate ale bisericei nóstre sĕ se țină sau înainte sau după sĕrbători; acésta propunere fiind de conținut particular sĕ predă unei comisiuni, care va avé sĕ facă pașii în înțelesul propunerei.

Urméză pct. 6 din program: raportul despre aflarea mijlócelor pentru înmulțirea fondului protopresbiteral. Și la acest loc, ca totdeuna, părintele protopresbiter Nicolau Ivan prin iscusința sa, a sciut afla astfeliu de mijlóce, cari nu îngreuéză de loc nici pre indiviḑi nici pre comune, anume s'a primit propunerile d-sale că se se facă o colectă benevolă făcênd fiecare membru sinodal o colectă în cercul sĕu de activitate cât va puté, ér' comunele s'au împărțit in 3 clase, anume cu 3 fl. 2 fl. și 1 fl. putându-sĕ astfeliu forma cu timpul un fond care sĕ corespundă trebuințelor necesare ale acestui tract. Amintesc la acest loc, că iubitul nostru protopop și aici, de pe scaunul presidial s'a oferit cu suma de 50 fl. v. a. pentru fond.

A mai fost alegerea comitetului și epitropiei pe 3 ani; alegerea alor 2 membri suplenți în scaunul protopresbiteral etc.

Terminându-se agendele anunțate, sinodul se închee între strigătele membrilor de „sĕ trăéscă“ protopopul nostru.

Unde lucrurile se petrec astfeliu, unde șeful este la înălțimea chemării sale, trebue sĕ fie progres.

Bibliografic.

„Rândunica“ nóua foie literară-beletristică, redigiată de redactorul fóiei nóstre despre care am făcut amintire în un numĕr anterior, va aparé la sfirșitul acestei luni. Invitarea de abonament e următórea:

Simțindu-se la noi români din Ardél și Ungaria, lipsa unei nóue foi literare-beletristice pentru familie, la îndemnul mai multor prietini sprijinitor ai progresului nostru cultural, m'am decis a intemeia o fóie beletristică-literară.

In vederea scopului de a da publicului nostru o fóie literară bună, m'am adresat la scriitori de-ai nostri, cerêndu-le binevoitorul concurs și mi-a succes a câștiga sprijinul puternic al mai multor scriitóre și scriitori distinși pe terenul literar.

Astfel pot asigura onoratul public, că fóia va corĕspunde cerințelor timpului nostru.

In colónele ei se va publica tot ce cade în sfera literaturei, în primul loc lucrări originale, romane, schițe, descrieri, piese teatrale, studii literare, poesii, etc. apoi traduceri alese după autorii cei mai buni și distinși și producte de ale literaturei nóstre poporale. Cetitorii vor fi ținuți în curent cu tóte mișcările și progresul cultural-literar al românilor de pretutindenea. Se vor publica glume, gâcituri, anecdote etc. precum și povețe bune cu privire la viéța casnică, din sfera educațiunii, higienii, modei și îndrumări privitóre la economia casnică.

Cu acest cuprins, schițat pe scurt, va apăré nóua fóie „Rândunica“ de trei ori pe lună, adecă în 10, 20 și 30 a fie-cărei luni, în format, 4⁰ mare. Prețul abonamentului este: pe an fl. 6.—; pe ½ an fl. 3.—; pe ¼ an fl. 1. 70, pentru România pe an 16 franci. Numeri singuratici à 18 cr.

Rog deci prin acésta pe toți iubitorii de literatură în interesul progresului nostru literar, a sprigini acésta întreprindere, abonându-se la ea și rĕspândindu-o în cercul cunoscuților lor.

Numĕrul prim al fóiei va apăré în 30 Martiu st. v. a. c.

In acest numĕr voiu aduce la cunoscința cetitorilor numele acelor stimate scriitóre și stimați scriitori, cari au promis binevoitórea lor conlucrare.

Sibiiu, în 1/13 Martiu, 1894.

Cu distinsă stimă

Silvestru Moldovan.

— *„Manual de Dreptul cambial“*, lucrat de Ioan Socaciu profesor la scóla comercială rom. gr. or. din Brașov. Tipărit cu spesele Institutului de credit și economii „Albina“. Sibiiu, tipografia archidiecesană 1894. Prețul (2 fl.) 4 coróne.

Anunț.

Avênd a se edifica zidirea scólei gr. ort. din comuna **Calbor** se învită acei doritori a întreprinde acéstă zidire a se presenta la licitațiunea ținêndă la **15/27 Martiu a. c.** în comuna Calbor. [45] 3—3

Condițiunile de licitațiune precum și planul zidirei sub care se va ținé licitațiunea se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral în Agnita sau la presidiul comitetului parochial din Calbor. Oferte închise provĕḑute cu vadiul de 100 fl. se vor desface numai după terminarea licitațiunei.

Calbor, în 13/25 Februariu, 1894.

Sabin Piso, protopresb. — *Moise Dêrlogea*, președ. comit.

Subscrisul îmi iau voie a aduce la cunoscința onoratului publíc, că am deschis

ATELIERUL MEU DE CROITORIE

Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 8.

și că efectuesc tot felul de **lucrări** de **croitorie** precum și **reparaturi** cu prețuri convenabile.

Rog deci pe onoratul public sĕ binevoiéscă a-mi da binevoitorul seu sprigin.

Cu distinsă stimă

Zacharie Voileanu,
măiestru-croitor.

[40] 3—3

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 9—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Marți, 8/20 Martiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Martiu, 1894.

Un patriot, care sě vede, că trăiesce în vre-un ținut locuit de naționalități „ca o stâncă singuratică în mijlocul valurilor mării,“ atrage în colónele foii „Budapesti Hirlap“ atențiunea ministrului de interne Hieronymi asupra alegerilor representanțelor comunale, cari au sě se facă în primăvara acésta. In epistola, ce o adreséză el la numita fóie și pe care acésta o publică în nrul seu de Vineri, 16 Martiu c. sub titula „cestiunea de naționalitate și representanțele comunale“ patriotul sě tânguesce, că de când s'au iritat pasiunile provocate prin proiectele de lege bisericesci și atențiunea guvernului e îndreptată spre aceste, tóte celelalte cestiuni sunt nebăgate în samă, chiar și cestiunea agitărilor de naționalitate. Și la acésta, ḑice el ar trebuì sě fie guvernul și societatea cu mare atențiune, căci „dóră nici când n'a fost mai vie agitația între românii din Ardél și între slovacii din Ungaria nordică, ca acum și acésta e îndreptată contra statului“ Causa acestei agitații ar fi „umbra“ ce o aruncă înainte administrația de stat“ Naționalitățile adecă vreau sě câștige teren prin comune, până-ce va fi întrodusă acésta administrație. Ocasiune li sě presintă acum la alegerile representanțelor comunale. Patriotul ḑice, că în ținuturi de naționalități nu e permis sě ajungă in representanță agitatori, ci prietini de-ai magiarismului! Ca acésta sě se întimple așa, patriotul ḑice că e datorința ministrului de interne a indruma pe deregătoriile subalterne ca pe cale legală și cu mijlóce legale să aducă la valóre acest principiu. La acésta nu trebuie presiune, ci un tact óre-care, zěl și nisuință patriotică.

Patriotul, se vede, că e pesimist de fel și vede stările în colori de tot negre sau apoi în stilul ḑiaristicei magiare, descrie fals starea lucrurilor, cu un cuvênt denunță fără base.

Noi suntem aici, în mijlocul poporului românesc, dar nu aflăm, că agitația ar fi mai mare ca până acum Adevěrat, că nemulțămirea cu stările de acum cresce, în měsură, în care sě deștéptă și se luminéză poporul și în urma legilor și dispozițiunilor, ce sě iau de către stăpânire în defavorul nostru, cum sunt d. e. și legile bisericesci. Acésta însě au produs-o și o produc guvernele țerii, cari nu consideră interesele naționalităților, a tuturor cetățenilor ci numai a magiarilor și ovreilor și astfel nici nemulțămirea nu sě manifestă față de patrie, ci față de aceia, cari o produc. Nu administrația de stat, ce va fi sě se întroducă, e causa nemulțămirii, ci tractarea nedréptă și neegală a nóstră din partea acelora, cari singuri fără de noi, conduc destinele tuturor popórelor patriei.

Ce se ține de representanțe, compuse din agitatori, antipatrioți, noi representanțe de aceste nu scim sě esiste; scim însě, că esistă multe fórte multe representanțe comunale, în cari românii sau nu au represertanți, deși după numěrul lor, în sensul legii, ar trebui sě aibă, sau dacă și sunt români în vre-una, aceia sunt creaturi de-ai atotputernicului fisolgăbirěu.

Dacă apoi, ici-colea sě află și câte un membru român în represeutanțe, care protestéză contra volniciilor de sus și apěră interesele românesci, acesta e timbrat în ḑiaristica magiară de „agitator“. Altfel de agitatori noi nu cunóscem, ér „agitatori“ de soiùl amintit mai sus ar fi bine sě fie cât de mulți, căci acestia nu lucră contra patriei, ci în interesul ei, apěrând interesele cetățenilor și ale némului lor.

Agitația, ce s'ar face prin comune pentru de a alege în representanțe și români cât de mulți, dar români cu caracter, inimoși, independenți, ar fi o agitație legală, la loc și folositóre pentru noi și pentru patrie; astfel de ómeni, deși timbrați în ḑiaristica magiară de „agitatori“, mai mult bine aduc patriei, decât nesce lăpědături, cari au venit eri-alaltăeri cu Binkelul în spate, — vorba deputatului Pongrácz -- și cari apoi ca sě pótă esploata totul pentru ei, sě dau de mari patrioți, de șoviniști.

Acestia, prin machinațiunile lor produc apoi nemulțămirea, care nu sě póte stinge nici prin ordinațiuni ministeriale, nici prin „tactul și zelul patriotic“ al fisolgăbirăilor, cum își închipuiesce patriotul, de care am vorbit.

Revista politică.

Convențiunea vamală între Rusia și Germania a provocat în statul german mari nemulțămiri, mai vêrtos agrarii au combătut acest contract până la fanatism și cu ei s'au aliat și alte partide puternice așa, că sórtea contractului era dubiósă până la votarea definitivă. Foile din Rusia și încă cele mai autoritative afirmă, că reușita încheerei acestei coventiuni se atribue în prima linie impěratului german, carele tot deuna s'a arětat prietin și binevoitoriu imperiului rusesc. De aceea și laudă acele foi energia tiněrului împěrat, carele, dacă nu venia cu autoritatea sa, cine scie dacă convenția ar fi putut ajunge la realisare.

Din Petersburg se anunță foilor germane, că în cercurile mai înalte convenția vamală ruso-germână este o operă de caracter eminaminte politic. Respectivele cercuri sunt de convingere, că în contract s'a făcut germânilor concesiuni fórte mari. Motivele principale, care au induplecat pe Rusia la încheierea contractului sunt mai mult de natură politică. Conservatorismul rusesc e neliniștit în urma demonstrațiunilor francesilor și a activității, ce o desvóltă acestia în diferite părți ale lumei. Toți politicii prevěḑători sě tem de resbel. Ei sciu, că Rusia în interiorul seu sě află întrun stadiu de transformare și că pentru o desvoltare favorabilă economică se cer mulți ani de pace, mai vêrtos în urma daunelor suferite de fómetea din 1892. Scopul Rusiei este, ca Francia sě fie totdeauna bună-voitóre acelei puteri, dar sě fie în așteptare, ca nu cum-va prin procederea ei sě se provóce o acțiune nefavorabilă. Francia o și simte acésta de acea a și apărut în ḑiarul „Libre Parole“ un articol cam vehement contra Rusiei, în care sě ḑice, că dacă Rusiei ii place sě întindă mâna după bani în Francia, sě-i placă a-o întinde și spre a încheia o alianță. De acésta părere nu e străin nici un frances.

* * *

Guvernul rusesc a adus la cunoscința Porții, că în decursul primăverei se vor transporta pe năile flotei voluntare rusesci 1500 de soldați la insula Sachalin și la alte puncte din Ost, apoi 2000 de soldați din Wladiwostok la Odessa. In urmă anunțării acesteia făcută conform tractatului ce stă în vigóre, Pórta a respuns cu declarațiunea, că numitelor năi le va fi permisă trecerea prin Dardanele.

* * *

Ḑiarul sêrbesc „Zastava“ ce apare în Neoplanta publică un articol ce i-se trimite din Bosnia care se sfîrsesce astfeliu: „Óre până când vom suferi bieții de noi sub acest jug greu, n'o scie póte nici viclénul Bismarck, care a pus acésta cătușă în grumazii nostrii, sub masca culturei apusene. Deja ar fi timpul suprem ca sě sfîrticăm insuportabilul tratat de Berlin, sub care suferim de 16 ani: sě sdrobim lanțurile sclăviei și după 516 ani se devenim și noi odată liberi. In sórtea nóstră grea, fără de voiă trebue sě ne gândim la nobilii nostri frații, la ruși. Ei au liberat Bulgaria în timp de 9 luni, pe când noi de 16 ani ne svêrcolim în nesiguranță și ne plângem: străluci-va și pentru noi raḑa ḑilei de libertate în vécul al XIX?“

* * *

Metingul din Oxford în favorul românilor din Ungaria a reușit strălucit. El s'a ținut în sala cea mare a universității. A fost presidat de dl Morfil, profesor universitar, care îl deschise printr'o cuvîntare plină de entusiasm. Vorbesce despre frumuseța limbei românesci, dovedind importanța ei pentru filologie, apoi trecênd la perse-

---

FOIȚA

Cuvinte sufletesci.

de I. C. Lavater.

1. Numai iubirea credinciósă pune preț pe ḑilele de nemurire.

2. Omule tu numai prin cunoscință sigură de Dumneḑeu devii om! Viéța și mórtea, omule, îți este dată ție spre alegere, te poți ridica dela viéță la viéță vecinică — poți cădea dela viéță la mórte vecinică. Omule, dacă nu ai uita nici odată demnitatea divină, o ce prietin a-i fi tuturor dela Dumneḑeu și nemurire.

3. Inainte, totdéuna înainte, nici odată înapoi!

4. Curaj și supunere duce pe căi spinóse la scop!

5. Bărbătesce, curagios, vesel, supus, hotărît și egal totdéuna!

6. Fi tu numai credincios esperinții tale, și adunăți în tótă ḑiua puteri din aceea, din ce adeseori ai tras folos.

7. Grigea ta sě-ți fie a trăì vrednic nemurirei.

8. A fost iubirea din inimă, atunci ea e asemenea sufletului nemuritor.

9. Iubirea credinciósă are chizășia nemurirei în sine însăși.

10 Tóte suferințele timpului le uită odată sufletul nemuritoriu.

11. Iubite unde ești? — Tu esti în mâna iubirei omnipotente! Morbos și săněnătos esci unuia, — mort sau viu esci al lui.

12. Ḑile fără lacrămi nu-ți poftesc, căci vine timpul, unde fie care lacrămă, pe care o vărsăm ca creștini, ne va încânta.

Suferințele sě-ți fie amici! Cugete seriόse nici odată sě nu fie streine în inima ta, și in mijlocul bucuriilor celor mai înalte pământesci, privesce cu ochii deschiși și limpeḑi în fața adevěrului.

13. Cine în decurs de treiḑeci, patruḑeci, cinciḑeci de ani a făcut numai probe de providența divină, a ela nu trebuie sě se témă de rěu pentru restul ḑilelor.

14. Ceea-ce ai să faci fă fără întârḑiere, serios și cu bucurie, nu fără voie, nu cu témă, nimic cu frică, totul cu speranță!

15. Consciința sě-ți fie curată, — atunci ai proptéua vieței, care nu-ți sě rumpe nici odată, atunci ai îngerul mângăierii, care nu te părăsesce, nici odată, atunci ai isvorul bucuriei, care nu sécă nici odată! Ah! numai acésta este înțelepciunea vieței! Norocul estern este numai întêmplare, — însě norocul intern pe acela si-l zidesce fie-care.

16. Incércăte a-ți rěspunde ḑilnic la întrebările:

Ce mě linistesce și mě nelinistesce?

Ce mě face mai nobil și ce mě dejosesce?

Ce'mi întunecă mintea și ce-mi înveselesce inima?

Ce este în mine, ce ascund bucuros amicilor și mi-e însumi.

Ce este în mine, ce-i place domnului meu? primului, eternului divinului amic?

17. Cercetéză adeseori pe bolnavi, nu fugi de cei suferinḑi; nu-ți fie rușine de nici un sěrac, nu despreţui pe nici un desprețuit, în care mai afli ceva demn de onorat . primesce pe cel bun cu vorbe bune și te feresce a apăsa prin vorbire sau tăcere pe cel slab! Fă fie-cărui ușurința de cere dela tine ceva, și caută de-a corěspunde rugărilor.

18 Onoréză adevěrul și vîrtutea, ori și cum s'ar presenta; iubesce ce e bun la inimic; disprețuesce ce e rěu la amic; apără nevinovăția contra lingușitorilor, nu lingușì pe nime, mai puțin pe lingușitori, caută a te însoțì cu ómeni înțelepți, caută societatea celor buni și nobili.

19. Credință, înțelepciune, curaj, răbdare și iubire sunt amiciție.

20. Privesce cu puține cuvinte întréga istorie a omului.

21. Speranța numai acolo încolțesce unde este deja vrednicia nemurirei.

22. Totul sě descopere odată: Meritul, răbdarea și vêrtutea; ce a fost ascuns mai adênc și mai îndelungat, se va descoperi mai frumos.

23. Fă-te tot mai nemuritor, totdéuna prin credință, speranță și iubire.

24. Da, nemuritori suntem noi, suntem din descendință ceréscă, căci simțim în noi aplicarea spre iubire și progres.

(Va urma.)

cuţiile românilor din Ardeal şi arătând cât de rău sĕ pórtă ungurii şi dând esemplu darea în judecată a întregului comitet al partidului naţional, încheie esprimând întréga şi necondiţionata sa simpatie pentru causa română naţională. Dl Morfil a călătorit prin ţĕrile române, cunósce binişor limba nóstră şi are o bibliotecă românéscă.

Cuvêntarea a fost lungă şi des aplaudată, dar abia încetează aprobările simpatice causei românilor şi ia cuvêntul d-ra de L'Homme, francesă, bursieră a statului, trimisă la Oxford sĕ studieze literatura engleză.

Inzestrată cu o inteligenţă rară şi cu un curaj propriu sufletelor entusiate pentru causele mari ale popórelor subjugate timp de trei sferturi de óră, intreţine publicul cu expunerea peripeţiilor prin care trece Transilvania şi poporul ei.

Analiséză pe basa Replicei situaţia românilor, mai ales dela dualism încóce, dovedind, că sub tóte raporturile, poporul a ajuns în vatra sa ocară ungurilor.

Nu uită nici devastările de la Turda, presentând publicului uimit fotografiele caselor dărâmate.

O sensaţie înfiorătóre pătrunde pe auditor, pe care nu o alungă decât ultimele accente de simpatie ale entusiastei vorbitóre şi aplausele îndelungate ale publicului atras de farmecul ei de espunere şi indignat de suferinţele românilor.

Presidentul dă apoi cuvêntul dlui Ghica, care mulţămesce într'o englezéscă perfectă, pentru sprijinul moral ce dă centrul cel mai luminat al Angliei causei românilor.

Incheie protestând contra acusaţiunei ce se aduce de duşmanii românilor, că românii ar avea tendinţe iridentiste.

Tot în scopul de a lumina situaţia românilor ia în urmă cuvêntul şi studentul român Marin Dumitrescu care are partea leului în acéstă grandiósă manifestaţie de simpatie pentru români şi arată chipul cum e alcătuit parlamentul unguresc în Ungaria constituţională. Tóte discursurile au fost viu aplaudate şi tóte au fost espuse într'un mod atât de imparţial încât impresia lor a fost cea mai frumósă asupra publicului. Sub acéstă impresie ia cuvêntul Dr. Bridges, şeful scólei positiviste din Anglia şi esprimă; „Cea mai vie simpatie pentru causa română, una dintre cele mai drepte în lume, şi regretă că ungurii cari acum 45 de ani au câştigat compătimirea mai ales a Angliei din causa suferinţelor lor, trătéză aḑi pe poporul românesc într'un mod atât de neuman“.

La sfîrşit presidentul cetesce apoi 30 telegrame sosite din tóte unghiurile pământului românesc. Ele au fost primite tóte cu salve de aplauze O mulţime de fotografii ale românilor din Transilvania în costum naţional, precum şi ale caselor devastate la Turda strecură din mână în mână, admirând fiecare pitorescul nostru costum şi dorind fie-care sĕ aibă câte o asemenea fotografie în amintirea acestei mari şi frumóse ḑile.

Sprijinul puternic pe care l'au avut în acest centru de cultură al Angliei, ne lasă sĕ avem cea mai mare încredere şi în reuşita meetingurilor din Cambridge şi Londra. E vorba chiar, ca cuvêntul sĕ fie şi mai puternic, sĕ se facă în acéstă cestiune o interpelare chiar în camera comunelor.

Discursul deputatului dietal Dr. Nic. Şerban.

Discursul deputatului Dr. Şerban, al cărui resumat l-am dat în nrul trecut al fóiei nóstre, este următoriul:

On. casă! Nu voiesc a me dimite de astădată în desvoltarea motivelori cari m'au îndemnat, ca abandonând pasivitatea românilor sĕ mĕ presint în acest parlament (S'auḑim, S'auḑim).

Ţin de necesar a accentua, că amĕsurat importanţei causei atât din punct de vedere individual cât şi din al interesului românilor, voiu face onoratei case cu altă ocasiune declaraţiune mai detailată în acésta cestiune.

Acum observ deocamdată numai atâta, că scopul presentărei mele aici nu e, ca sĕ fac greutăţi guvernului şi consultaţiunilor parlamentare, ci singurul scop mi-e sĕ atrag atenţiunea parlmentului şi a guvernului asupra stărei perverse din ţéră. (S'auḑim! S'auḑim!) cred, că şi cu acéstă ocasiune 'mi împlinesc numai datorinţa, luând posiţiune contra proiectelor de lege religionare.

Şi dacă 'mi ridic vocea înainte de a-mi fi legitimat posiţiunea, causa e între altele aducerea pripită a acestor proiecte de legi înaintea parlamentului, altă causă e importanţa, ce eu o atribuesc acestor proiecte ca unora, cari atât de facto cât şi de jure taie preste tot în afacerile interne ale tuturor confesiunilor, în special însĕ taie adênc în interesele bisericei române.

Aşa cred, şi sperez, că în punctul acesta suntem toţi de o părere, că chemarea nóstră nu e, ca sĕ menagiăm în prima linie interesele nóstre personale şi sĕ aducem leg pentru binele nostru, ci sĕ apărăm interesele poporului şi sĕ facem legile cu considerare la starea, cultura şi modul de gândire al poporului. Şi dacă s'a adeverit vre-odată proverbul, care ḑice, că e rea socotéla făcută fără birtaş, de sigur esemplul cel mai eclatant în privinţa acésta sunt aceste proiecte religionare. (Mişcare în drépta).

Căci ce se aduce întru apĕrarea acestui proiect pe lege?

Două motive: interesul şi consolidarea patriei şi liberalismul (S'auḑim! S'auḑim!

Fie mi permis a considera mai deaprópe aceste motive şi a căuta, că încât sunt acelea adevĕrate şi încât nu! (S'auḑim! S'auḑim!)

Dacă ar fi, ca proiectele de lege religionare sĕ promoveze interesele statului, a bună sémă nu le va respinge nici un cetăţén, şi astfel nici eu nu aş lua posiţie contra lor, dar spre combaterea acestei consideraţiuni me provoc la ordinaţiunea ministrului de culte de dto 26 Februariu 1890. Acéstă ordinaţiune se referesce numai la statorirea religiunei băieţilor din căsătoriile micste, şi totuşi ea singură a fost în stare sĕ agite spiritele şi sĕ le ţină timp de 3 ani în cea mai mare agitaţiune. Óre ce cugetă on. guvern, ce se va întêmpla, când aceste proiecte de lege, cari taie atât de adênc în viaţa internă a credincioşilor, cari vor da întregei vieţi de tot altă direcţiune — vor fi acceptate aici şi în casa magnaţilor şi sancţionate fiind vor devenì în valóre de lege?

Deja acum se póte observa în întrégă ţéra o astfel de agitaţiune, cum dóră nici nu a mai fost; pentru-că aprópe totalitatea rom. catolicilor, toţi credincioşii bisericei gr. cat. şi a celei gr. or., ba şi bărbaţi de frunte ai bisericei reformate, sunt contra acestor proiecte; deci nu numai naţionalităţile cărora cu atâta uşurinţă şi atât de des li se aruncă 'n faţă acusa nepatriotismului, ci şi alţi bărbaţi cari — îndrăsnesc sĕ afirm — au făcut patriei cu mult mai mari servicii decât întregul guvern (Aşa e! în stânga), cum sunt d. e. o parte considerabilă a partidului independist şi partea cea mai mare a partidului naţional sub conducerea înţeleptului seu champion. Acestia luptă cu tótă puterea saeră a convingerei şi cu cea mai mare înverşunare contra acestor proiecte de lege. (Aşa e! în stânga).

Nu voiesc, on. casă sĕ-mi arog dreptul de a vorbi în numele întregului popor român, sunt insĕ convins şi susţin fără şovăire, că prin posiţia ce o iau contra proiectelor de lege religionare, sunt interpretul părerei întregului popor român. Că aceste proiecte de lege nici pe departe nu sunt spre binele ţĕrii. că nici pe departe nu vor fi în stare a linisci spiritele agitate şi că nici când nu vor fi în stare a regula referinţele interne ale patriei nóstre aşa, ca sĕ putem ḑice cu consciinţa liniştită, că „Ecstra Hungariam non est vita, si est vita non est ita,“ ceea ce şi noi poftim din tótă inima, aflăm bune doveḑi în cuvintele fostului ministru president conte Juliu Szapáry înaintea cărora fie-care se póte închina cu sinçeritate şi cari sună astfelin: (cetesce).

„Sĕ realisăm consolidarea statului pe teren cultural, material şi administrativ, căci viitorul nu'l prevede nimenea, şi de-ar urma ori-ce viitor, evenimentele sĕ afle aici un stat consolidat. Ceea-ce se susţine, on. casă că şi aceste proiecte au de scop consolidarea statului, — eu nu pot recunósce pentru-că nu ţin de lucru corect, ca pre lângă certele în privinţa dreptului public şi pre lângă neinţelegerile cu naţionalităţile sĕ mai adăugăm şi cérta religionară. Aşa ceva din punctul de vedere al interesului statului nu ţin de lucru corect.

Eu on. casă, tare mĕ tem, ca nu cumva sĕ urmeze aceea stare, când partidele politice sĕ se grupeze pe base confesionale, pentru-că aşa ceva va duce ţéra la catastrofă. Acésta va fi periculos şi păgubitor nu atât pentru singuraticele confesiuni, cât mai cu sémă pentru stat.“

Şi acum dacă on. guvern va ţiné cont de factori numĕroşi şi puternici amintiţi mai nainte, dacă aveţi în vedere ţinuta naţionalităţilor şi în special a românilor atunci on. casă, aşa cred, că politicul care doresce sincer bunăstarea şi înflorirea ţĕrei, nu va vota acest proiect de lege (contraḑiceri şi mişcare în drépta) ori voim dóră, ca pre lângă diverginţele şi conflictele din viéţa reală sĕ producem şi în viéţa nóstră internă asemenea nemulţămiri? (Aprobări în stânga şi în centru). Unde e aici consolidarea patriei? Şi în special în ceea ce privesce pe poporul român care ḑi de ḑi se plânge contra nedreptăţilor, cari atât în presă cât şi în viéţa publică are sĕ le îndure, are óre scopul on. guvern, ca prin aceste proiecte de lege sĕ umple păharul suferinţelor? (Mişcare în drépta.)

Crede guvernul, că prin aceste proiecte va conlucra la bunăstarea patriei (sgomot în drepta.)

Afirm categorice, şi vĕ spun, că nu. Din acestea nici d-vóstră nici noi nu o sĕ avem nici un bine, ci perdere comună. (Aprobări în stânga şi în centru.)

Cu ocasiunea acésta nu voiesc a intra în desbaterea mai aprofuneată a gravaminelor românilor întrucât sunt aceste gravamine basate şi întrucât sunt a sĕ lua la respundere acei factori ai vieţei publice, cari au causat aceste gravamine, sau prin intervenirea lor nu le au împedecat; constat numai faptul, că esistă şi acestea gravamine împedeca înţelegerea reciprocă şi duc ţara pe un povêrniş fórte periculos.

Aici ar fi foşt în primul loc datorinţa guvernului ca sĕ saneze acestea gravamine şi sĕ nutréscă binele patriei, dar acésta nu cum a făcut-o dl ministru de interne cu renumita sa telegramă dela Cluj, nu în mod făţarnic, compromiţând puterea esecutivă a statului, fără cu sinceritate, căci acésta ar ridica vaza statului şi ar ajuta buna înţelegere între concetăţeni. (Aprobări.)

(Va urma.)

De ale „guvernorului“.

De când „guvernorul“ „nostru“ din Turin zace greu bolnav, opinia publică magiară e alarmată şi agitată de fel de fel de sciri privitóre la el şi ḑiaristica magiară, escesivă în ale naţionalităţii, cum e tréba ei, e plină de apreţieri şi coniecturi, cu privire la diferite cestiuni referitóre la Kossuth, cum e cestiunea reînpâmêntenirii lui, a manifestaţiunilor naţionale pentru casul morţii etc.

Cererea înaintată dietei mai de mult pentru reînpămêntenirea lui Kossuth, a fost desbătută Vineri în comisiunea petiţionară a dietei. In comisiune s'au ivit mai multe păreri în cestiune. Referentul Szász Károly a fost de părere, că Kossuth, fiind ales în multe părţi de cetăţén de onóre, nu a încetat de-a fi cetăţén al Ungariei şi astfel petiţiunea sĕ se pună în archivă. Nánássy a propus, ca petiţiunea sĕ se dea ministrului de interne, ca acesta sĕ facă un proiect privitor la schimbarea §-lor 31 şi 32 a legii de împămêntenire dela 1879, în sensul căreia espatriaţii şi familiele lor sĕ nu-şi pérḑă dreptul de cetăţén. Ministrul Wekerle primesce punctul de vedere al cabinetului Szapáry, când s'a desbătut cererea lui Irányi în acésta afacere, că adecă pentru singuratici nu póte face lege deosĕbită dacă ac s'au pus în contrarietate, ca Kossuth starea legală. In fine Rudnyánszky Bé propune ca cererea sĕ se predea ministrului de interne, ca acesta sĕ revisuie proiectul din punct de vedere general şi astfel sĕ propuie dietei un nou proiect. La acésta părere s'a alăturat şi ministrul Hieronymi şi aşa a fost primită în comisiune. In sensul acesta sĕ va face propunere dietei. Nánássy însĕ îşi va susţiné părerea sa ca vot separat.

*

Starea sănĕtăţii bĕtrânului revoluţionar este de tot rea; ultimele sciri telegrafice anunţă, că medicii au abḑis de ori ce speranţă de a-l mai puté ţinea în viaţă şi repausarea va urma în curênd Foile magiare îşi au corespondenţii lor speciali trimişi la Turin, cari le trimit tot la 3 – 4 óre sciri telegrafice. Guvernul a însărcinat din partea s'a pe Ovary Lipot, care îl însciinţéză de 4 ori pe ḑi.

Catastrofa este şi era de prevĕḑut de câte va ḑile şi unele ḑiare patriotice au voit sĕ tragă folos şi din acésta, sau pe limba lor patriotică, sĕ facă „G'schäft“. Aşa a făcut „Pesti Napló“. Redacţiunea s'a apucat şi a tipărit gata în un numĕr estraordinar viaţa şi ultimele óre din viéţă ale lui Kossuth şi a trimis însciinţare agenţilor din provincie, că P. Napló are sciri detaiate despre mórtea etc. lui Kossuth şi i-a însărcinat. ca sĕ le împartă, dacă va muri Kossuth Agenţii seduşi de scirì false, au împărţit însciinţările înspre 15 Martie, deşi Kossuth nu murise. Jidanii dela „P. Napló“ au rĕmas păcăliţi. Asupra acestei procederi scandalóse şi a esprimat părerea de rĕu Hermann Otto, în şedinţa de Vineri a dietei. Hermann Otto s'a plâns în general despre abusurile, ce le le comite pressa. Cine e de vină la aceste? Drăguţii de jidani!! Noi credem, că vor mai păţi magiarii şi alte lucruri de de ruşine cu ei.

*

Pentru casul de mórte, dnpă cum sĕ scrie la „Presse“ s'ar fi făcut înţelegere între guvern şi stânga estremă, şi adecă cu privire la ridicarea monumentului şi participării guvernului şi a parlamentului la înmormêntare. Dar despre înmatricularea meritelor din 1848 ale lui Kossuth sĕ anunţă, că guvernul nu voiesce sĕ scie nimic.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare).

Din aceste declaraţiuni ale actualului ministru de interne se vede din destul în ce feliu este cestiunea naţionalităţilor şi prin aceca şi „cestiunea română priceputâ şi tractată din partea administraţiunei statului“. Credem, că aici plângerile şi aspiraţiunile îndreptăţite al românilor şi-au aflat apreţiarea lor meritată. După vorbe în consecuenţă de sigur nu vor lipsi nici faptele, dacă cumva înşişi românii şi conducătorii lor nu vor face prin ţinuta lor imposibilă acéstă sanare a stărilor rele ce esistă.

Legislativa şi guvernul totuşi nu pot face nici decum totul în acest proces de vindecare; dl Hieronymi are pe deplin drept dacă accentuéză, (în Hatzfeld) că cestiunea română numai pe calea legislativei nici nu se póte deslega. Deslegarea acésta ar „trebuì încercată pe cale socială şi pe calea administraţiunei.“ Despre partea socială a cestiunei ministrul actual ḑice următórele: Cestiunea naţionalităţilor în casul acesta s'a contopit cu cestiunea socială. Partea preponderantă a românilor a aparţinut înainte de 1848 la clasa urbarialiştilor, precând membrii clasei privilegiate au fost mai numai magiari.

Că contrastele sociale născute prin acésta încă n'au dispărut de tot, ci la murii despărţitori sociali sau mai adaus încă şi diferinţe de limbă, si mai ales religióse, — nu e de mirat.“ „De aici urmăréză o serióză datorinţă pentru societate. Societatea — ḑicea min. Heronymi la 6 Oct. 1893 în parlament — are o mare rolă şi o mare chemare, şi e fórte de dorit, ca societatea magiară care şi prin cultura, şi prin puterea şi bogăţia ei întrece mult ori-ce altă societate din ţéră, — sĕ-şi esercieze activitatea amalgamisătóre şi anume în ĭmĕsură mai mare ca până aici; ca ea sĕ fie mai puţin esclusivistă ca până acum, fiind-că relele acestea numai prin factori morali se pot corege...."

Bruscheţa, cu care societatea magiară mai ales în Ardél tinde încă a denega românilor participarea egal îndreptăţită în societate şi intrarea în aceea, a contribuit neobicinuit de mult la susţinerea spiritului antagonistic între români şi magiari — şi aceea a fost puternic indemn spre a se forma şi desvolta în ultimii decenii o societate românéscă deosebită.

Antagonismul acesta pre lângă aceea sĕ mai manifestézā adeseori in mod regretabil în municipiile comitatelor şi în oraşe şi e isvor născut de nóuĕ neînţelegeri, preterări, plângeri şi acuse, prin cari apropierea şi înţelegerea necesară între cetăţeni de diferite limbi este inpedecată. Jalusia şi neîncrederea erediţă a românului faţă de „domnul" seu de mai înainte devine numai nutrită şi întărită prin ţinuta acésta a cercurilor hotărîtóre în viaţa municipială a comitatelor şi oraşelor. Dacă în 24 comitate cu o poporaţiune românéscă de 10.72—90.92°/₀ între 6593 de oficiali numai 405 sau 6. 14°/₀ sunt români acéstă porporţiune nu corespunde nici stării numerice a poporaţiunei române, nici aspiraţiunilor inteligenţii române, ci e bună numai pentru a deştepta neindestulire şi neplăcere, şi adauge în continu noi aderenţi ai malcontenţilor. Aici nu trebue sĕ uităm, că în municipii ocuparea posturilor sĕ face în urma alegerilor prin urmare proporţiunea numerică de mai sus caracteriséză totodată şi ţinuta ce comitetele municipale alegătóre observă faţă de români.

Dar pretenţiunea partidului naţional român, ca în municipiile cu poporaţiune română înainte de toţi românii sĕ fie puşi în oficii, prin ceea ce i-se dă unei naţionalităţi privilegiu — e tot atât de neîndreptăţită, precât imposibilă de a o împlini (unerfüllbar).

Peste mĕsură aspre sunt mai departe plângerile şi gravaminele partidului naţional român despre tractarea, ce au sĕ o sufere românii din partea legislativă a statului în autonomia lor bisericéscă şi scolară.

In programul naţional dela 1881 partidul român cere; eluptarea şi susţinerea autonomiei, bisericii şi scólelor confesionale ca afaceri pur naţionale; spriginirea scólelor românesci şi a altor institute culturali din casa erariului în proporţiunea jertei ce naţionalitatea română aduce patriei în avut şi sânge; delăturarea legilor şi ordinaţiunilor, ce sĕ opun desvoltării naţionali.." (punct 5).

[Va urma.]

Noutăţi.

Dela curte. Maj. Sa monarchul, care din 27 l. t. n. a petrecut pe pământul frances la Cap. Martin s'a reîntors la Viena. Cu acéstă ocasiune s'au schimbat între Maj. Sa şi presidentul republicei francese telegrame de cuprins fórte amicabil.

⁂

Prelegerea publică, ţinută Dumineca la 4 óre p. m. de dl asesor Mateiu Voileanu a fost bine reuşită. Publicul a ascultat cu mult interes acéstă prelegere în care conferenţiarul a descris în colori vii a patra călătorie a lui Stanley în Africa şi eliberarea lui Emin Paşa Prin predarea uşóră şi plină de spirit prelegerea a fost gustată cu multă plăcere şi dl coferenţiar a fost resplătit de însufleţite urale „Sĕ trăiéscă!"

⁂

La Viena. Ministrul president Wekerle a călătorit la Viena, unde a fost primit în audienţă de Maj. Sa monarchul. Călĕtoria ministrului se aduce în legătură cu cestiunea reîmpatrierei lui Kossuth.

⁂

Biblioteca lui Kossuth. Ludovic Kossuth şi-a vêndut înainte cu câte-va luni biblioteca sa preţióză museului naţional magiar din Budapesta. Actul de predare al bibliotecii sale „naţiunii" a sosit în 14 l. c. la Budapesta, în onórea căruia s'a dat un banchet. Actul numit îl începe Kossuth astfeliu „Eu, Kossuth Ludovic, órecând cetăţan, deputat, ministru şi guvernor, acum esilatul Ungariei, cetăţén al Italiei independente. aduc din oraşul Turin la cunoscinţă.... Sĕrmanul Kossuth. Dar de sigur biblioteca a costat pe museu frumóse parale!

Cestiuni scolare.

Cum trebue sĕ purcédă învĕţătorul faţă de defectele şi erorile elevilor sĕi?

Cumcă esistă o mare diferinţă între defecte şi erori, despre acésta numai încape îndoélă; de aceea învĕţătorul va trebui sĕ fie sever pentru cele dintâi şi cu indulgenţă pentru cele din urmă. Că acésta indulgenţă nu este decât justă, ni o probéză în deajuns o reprivire asupra-ne.

Dar ce este defectul şi ce erórea? Defectul este o rea dispositiune, carea îl dominéză pe om în continuu; erórea încă este o rea dispositiune, în carea omul póte cădé prin debilitate, prin, uşurinţă sau prin vre o impresiune momentană, carea îl apucă fără veste şi pe carea nu o scie combate.

Un elev, care în genere e bun, sĕ póte abandona un moment nepacienţei; un altul de ordinar prudent, póte comite o uşurinţă; în fine un altul totdeauna atent, sĕ póte abandona unei distracţiuni. Nu urméză deci, ca învĕţătorul sĕ pedepséscă acéstă distracţiune, uşurinţă şi nepaciinţă, tot atât de sever, cum ar trebuì sĕ pedepséscă pe un elev, care în continuu e impacient, neatent şi uşuratic. Erórea este un fapt isolat, defectul este repeţirea frecuentă a acestui fapt. Pe când pentru erórea elevului învĕţătorul trebue sĕ arete surprindere, pe atunci pentru defectul acestuia, învĕţătorul trebue sĕ arete durere; şi pe când pentru cea dintâi ajunge o simplă admoniare din partea înveţătorului, pentru cel din urmă acesta va trebuì sĕ pedepséscă.

Sunt apoi chiar şi erori uşóre ale elevilor, asupra cărora învĕţătorul sĕ scie închide ochii; deóre-ce elevul asupra căruia ochii învĕţătorului sunt în continuu ţintiţi, nu arareori va fi aflat culpabil, şi reprimându-l neincetat, uşor s'ar putea întêmpla, ca sĕ-l descurageze şi sĕ-i amăréscă caracterul Din contră învĕţătorul trebue sĕ pară a ascepta fórte mult dela elevul (eleva) sĕu; pentru-că acesta este singurul mod de a putea obţiné ceva.

Calităţile, ce învĕţătorul va face sĕ nască în elevii (elevele) sĕi, sĕ va silí a-i convinge, că el crede a fi posedate de ei. Virtuţile nu se pot inspira în modul acesta, caracterul însĕ se póte modifica fórte mult. Invĕţătorul va lăuda amabilitatea, preveninţa, esactitatea unuia din elevii (elevele) sĕi; va cere apoi îndată dela dênsul mici servicii pentru sine şi pentru alţii, şi acela va deveni la moment aceea ce învĕţatorul l'a convins că este. Lauda e sĕmânţa, care sĕ prinde şi produce adesea.

Cu deosbire va căuta învĕţătorul a desbrăca autoritatea s'a de ori ce caracter de personalitate; sĕ va îngriji a îndrepta mai cu sémă pe elevii sĕi, nu de defectele, cari pe el îl importunéză, ci de acelea, cari lor le-ar causa óre-când suferinţă; de óre-ce acesta este cel mai eficace mijloc prin care învĕţtătorul îi póte convinge pre elevi, că el este împins de interesul lor, ér nu de al seu. — Aşa pentru esemplu: sgomotul trebue sĕ fie interḑis în clasă nu pentru că îl conturbă şi îl obosesce pe învĕţător, ci fiind-că e vĕtămător lecţiunilor şi prin urmare progreselor. — In fine învĕţătorul nu va pedepsi greşelile, cari îl ating personalminte pentru-că în casul acela elevul ar puté crede, că învĕţătorul îşi rĕsbună. —

Când învĕţătorul ar fi întrerupt în ocupaţiunea s'a prin unul din elevi, carele ar voi sĕ şi céră un sfat, sau sĕ i comunice o durere, sau sĕ-i vorbéscă despre interesul părinţilor sĕi, sau sĕ-i facă óre-care întrebare ori care ar fi ocupaţiunea sa, întreruperea din partea elevului sĕu sĕ nu-l supere întru nimic; din contră sĕ permită ca ocupaţiunea sa sĕ fie distrasă de acel elev, sĕ se felicite chiar de acésta dispositiune, sĕ o întreţină chiar ori cât de neplăcuta ar puté sĕ-i sĕ pară, căci acésta îi dă o puternică influinţă asupra elevilor sĕi. —

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Din drumul de ţară, ce duce de la Braşov la Chezdi-Oşorheiu, sĕ rămuresce la marginea şesului Bârsei un alt drum principal, care apucă pe Olt în sus şi duce la Sepşi S. Georgiu.

Sepşi S. Georgiu este cel mai mare orăşel al Treiscaunelor, cu 5665 de locuitori, partea covârşitóre secui. Aici este scaunul unui protopopiat român gr. or. (protopopiatul Treiscaunelor) de care sĕ ţin 29 de parochii şi mai multe filii, cu 26,133 de credincioşi. La Sepşi S. Georgiu se află mai multe isvóre de apă minerală.

Spre apus de la S. Georgiu, în depărtare de 10 km. sĕ află un loc de scaldă vestit al ţerii nóstre, Vălcelele (ung. Előpatak). Vălcelele este un sat mic, românesc. El este aşeḑat în o vale plăcută, încunjurată de déluri, cu frumóse şi bogate păduri de fag şi stejar.

Munţi nalţi nu sĕ află în apropierea imediată a Vălcelelelor şi pentru aceea nici nu gâsim frumseţi romantice de munte în împrejurime; regiunea are caracter de ţară, cu climă moderată, plăcută. Vălcelele este una dintre cele mai vechi scalde ala nóstre şi e fórte cercetată pentru apa escelentă a isvórelor sale, care sĕ transportéză şi în sticle prin ţară.

Ea conţine fórte mult fer (apă ferugin óză) apoi bicarbonat de soda şi magnesiu şi sĕ folosesce cu succes contra bólelor de stomach şi de rărunchi. Cura principală sĕ face prin beutul apei; scăldatul jócă rol mai secundar .Dintre ḑece isvóre, ce le are Vălcelele, şese sĕ folosesc pentru beut. Scalda are întocmiri fórte frumóse; o mulţime de zidiri frumóse şi vile sĕ află de-a lungul căilor, cu deosĕbire pe calea principală şi printre ele parcuri şi locuri de primblare, bine îngrigite, cari sĕ continuă până departe prin pădurile de pe déluri. Tóte aceste îi dau un aspect plăcut şi atrăgător.

In pădurile din jurul Vălcelelor sĕ află în mai multe locuri isvóre minerale, cari au asĕmĕnare cu cele din Vălcele, dar până acuma sunt neesploatate.

In Treiscaune românii sunt în minoritate, precum am amintit. După statistica mai nóuă dintre 130,008 de locuitori ai comitatului Treiscaunelor 24,933 sunt români. (22,529 gr. cat. şi 2404 gr. or.) O parte din aceştia, copleşiţi de mulţimea sĕcuilor, sunt secuisaţi, pe când altă parte şi-au păstrat neatinsă întru tóte naţionalitate Românii de prin satele aşeḑate la pólele munţilor de la graniţă începênd de la Poiana-Sărată până la Budila (lângă Săcele), anume cei din comunele: Poiana-Sărată, Breţcu, Chezdi-Mărtănuş, Oşdula, Zăbala, Covasna, Zagon, Boroşneul-Mic, Buzaiele, Dobârlău, Marcoş, Teliu şi Budila şi-au păstrat limba, obiceiurile şi portul românesc, fiind în contact cu România, o parte mare ca oieri. Portul lor este cu mici variaţiuni portul mocănesc, pe care l-am descris la Săcele, păstrându-şi cei mai bĕtrâni şi chica (pĕr lung, rotunḑit pe la frunte). Asemenea şi-au păstrat naţionalitatea românii din jurul Vălcelelelor, precum cei din comunele: Vălcele, Arpătac. Heghiz, Arini etc.

Secuisaţi sunt românii aflători în comunele din lăuntrul, din partea apusénă şi de méḑănópte a Treiscaunelor. Acestia şi-au perdut aprópe tot ce e românesc: obiceiurile românesci, portul, şi odorul, cel mai scump al unui popor, limba; numai religiunea strămoşéscă şi-au păstrat-o şi prin acésta consciinţa că sunt români, ceea-ce ei o esprimă ḑicênd, că sĕ ţin de legea românéscă. Aceştia afară de religiune, n'au nimic comun cu românii marginaşi din Treiscaune; preoţii, în biserică afară de slujca d-ḑeéscă, sunt siliţi sĕ sĕ foloséscă de limba unguréscă ei predică unguresce, ca sĕ pótă fi înţeleşi şi chiar şi în puţinele scóle confesionale românesci, ce le mai au, sĕ folosesce mai mult limba unguréscă. Frumosul port românesc aici a dispărut cu totul; bărbaţii pórtă cisme mari, mai rar şi opinci, cióreci de colóre albă-gălbuie, rocuri scurte, întunecate şi pălărie mică, întocmai ca sĕcuii. Femeile pórtă, ca şi sĕcuiencele, rochii secuiesci, rocuri (laibere) şi în cap năfrămi de obiceiu de colóre mai întunecată, lipsind varietatea admirabilă de colori, cari aşeḑate cu gust şi simetrie, fac atât de încântătóre porturile românesci.

(Va urma.)

Convocare.

P. t. membrii comitetului central al „Reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul XI Făgăraş", sunt poftiţi a participa la şedinţa, ce se va ţinea Vineri în 11 Martiu a. c. v. la 10 óre a. m, în localul obicinuit din Făgăraş.

Obiectele:

1. Statorirea timpului şi materialului de pertractat pentru ambele adunări generale din acest an.
2. Curenţii.

Făgăraş, 2 Martiu, 1894.

Iuliu Dan, preşed.

Ioan Berescu, notariu.

Bibliografic.

„*Vatra*", revistă literară Nr. 5, a apărut cu următorul cuprins:

Mărgăritare alese (un om mare despre ómeni mari), I. L. Caragiale. — Trilogia, Vasile D. Păun. — Mara, Ioan Slavici. — Rĕsbunare, Carmen Sylva — In aninii din zăvoiu, T. Duţescu. — Straturi în poesia nóstră poporală, Virgil Oniţiu. — Dunia Buracova (amintiri teatrale), C. Ciurca. — Bene-merenti, St. Luca — Voichiţa lui Stefan, George Coşbuc. — Fel de fel *** — O a doua provocare, I. L. Caragiale.

Ilustraţii:

Pis! Pisica Pis! — La scară. — După bal. — La gârlă! — La vênḑătórea de paseri. — Semne de dragoste. — Somn uşor. — Mormêntul Domniţei Maria în grădina palatului dela Cotroceni — Mode.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Petrecerea arangiată la 1 Martiu n. c. în favorul scólei gr. or. din Sighişóra, de comitetul pentru înfiinţarea „reuniunei femeilor rom. din Sighişóra şi giur", s'a început după finirea adunărei generale a femeilor, în care s'au votat statutele reuniunei, la 8 séra, conform progromei cunoscute, cu cântări şi declamaţiuni. Tóte bucăţile de cântări au fost esecutate în 4 voci cu precisiune şi dibăcie, de un cor compus din 12 persóne, instruat şi condus de învĕţătorul nostru Nicul Stoicoviciu. Dialogul comic „Norodul şi comerciantul" a fost predat de învăţătoriul Aleman şi P. Pintea, éră „Sentinela română" declamată cu inimă şi spirit de pedagogul Ganea.

După aceste producţiuni aplaudate din partea publicului, a urmat jocul cu vioiciune şi veselie păn la ḑiua albă. Inainte de pausă s'a jucat sub aplausele frenetice ale publicului „Căluşeriul" condus de învĕţătoriul Pintea, ér după pausă s'au jucat şi „Romana" şi alte jocuri române, cari au plăcut tare şi publicului strĕin. Insufleţirea şi entusiasmul au fost mari.

Câştigul moral din acésta petrecere pentru societatea română din Sighişóra şi giur nu se póte preţui.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Venitul material se urcă la 123 fl. 20 cr. din care, după detragerea speselor cu 73 fl. 16 cr. a rĕmas venit curat în favorul scólei susmenţionate, 50 fl. 04 cr.

Ca suprasolviri la cassă au incurs de la p. t. domnii I. B. Teutsch jun. comer. 5 fl. W. Wenrich 2 fl. 30 cr. I. Siandru 1 fl. 50 cr. D. Moldovan protopresb. Lazar Ciceiu comerciant, Socaciu preot, Ioanoviciu preot, N. Bucsa econom câte 50 cr. Dr. Kraus, M. Manchen, H. Gottling- Lohonyai locoten. Hegyedüs locoten. Bagyó locoten. şi H. Maetz câte 30 cr., ér după încheierea cassei au mai incurs ca solviri benevole de la p. t. domnii Z. Boiu ases consist. 2 fl. George Negru cancel. 1 fl. 50 cr. Maria Ciceiu 1 fl. M. Manchen friser 1 fl. şi Contantin Muntean (în lucru) 1 fl. 60 cr.

In urma apelului, distribuit din incidentul acestei petreceri în scopul de sus la p. t. publicul român, au incurs contribuiri marinimóse:

Cu lista Nr. 9 dela fiiliala „Albinei“ din Braşov 10 fl. separat dela dl T. Stănescu comerciant în Braşov 10 fl. cu lista Nr 102 dela domnii George Lazar adv. 3 fl. Emanuil Ungurean adv. 1 fl. Basiliu Popp 1 fl. Coriolan Bradicean adv. 1 fl. Dr. Ioan Mangiuca med. 2 fl. = 8 fl. Cu lista Nr. 84 dela dl Dr. George Vuia med. 1 fl. cu lista Nr. 57 dela dna Elena Dr. Isac din Sebeş 1 fl. separat dela dl George Crişan din Bucuresci 10 franci, cu lista Nr. 10 de la dl protopop. Ioan Petric din Braşov 2 fl. cu lista Nr. 95 dela dl Alexiu Oniţiu jude reg. în Segedin 1 fl. separat dela Ilus Sa Zeno Mocsonyi mare proprietar 10 fl. şi cu lista Nr. 69 dela dnii Dr. Aurel Damiann med. 3 fl. George Lazar adv. 2 fl. Dr. Niculae Oncu adv. 1 fl. şi Dr. Stefan Pop adv. 50 cr. = 6 fl. 50 cr. la olaltă 54 fl. 47 cr.

Se esprimă prin acésta p. t. domnilor şi dómnelor, cari au arangiat şi sprijinit întreprinderea de sus faptice prin arta şi prin sucursul material, cea mai profundă mulţămită. Va urma continuarea.

Amicul scólei.

Nr. 120 [50] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia „Mucundorf“, se publică conform ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 23 Novembre 1893 Nr. 7449 B. concurs nou, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Rom.“

Emolumentele ameliorate, împreunate cu acest post dau suma de 400 fl. 80 cr.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua de la subscrisul oficiu.

Sighişóra, 14 Februariu, 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.

Dimitriu Moldovan,
protopresb.

Nr. 280/1894. [49] 3—3.

EDICT.

Oprea Iacob din Amnaş legiuitul bărbat al Elenei Simtion din Sibiiu, părăsind cu necredinţă pe legiuita sa soţie de 5 ani de ḑile fără a i-se sci locul ubicaţiunei conform resoluţiunei Venerabilului cons. arch ddto 8 Februariu a. c. Nr. 338 B. se citéză prin acésta înaintea subsemnatului for matrimonial a se presenta în persónă în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în fóia „Tel. Rom.“ cu observarea, că în cas de nepresentare procesul incaminat se va pertracta şi decide şi în absenţa lui pe basa canónelor bisericei ortodocse rĕsăritene.

Forul matrimonial gr. or. al Sibiiului, ca for de I instanţă.

Sibiiu, 21 Februariu 1894.

Ioan Papiu
protopresb,

Nr. 143/1894 [56] 1—3

EDICT.

Nicolae Mihaiu Roşca din Sĕlişte, legiuitul bărbat al Anei Ghib Simian tot din Sĕlişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa soţie mai bine de 4 ani de ḑile fără a sĕ sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 8 Februariu a c. Nr. 686 B. sĕ citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Tel. Rom.“, căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de soţia lui susnumită se va pertracta şi decide în absenţa lui.

Sĕlişte, 3 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresb.

Nr. 154/1894 [57] 1—3

EDICT.

Ioan Coman Filimon din Selişte, legiuitul bărbat al Anei Savu Nan tot din Sĕlişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie mai bine de 5 ani fără a sĕ sci unde sĕ află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr. 1157 B. sĕ citéză a sĕ presenta subsemnatului oficiu în termin de 6 luni de la prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de soţia lui susnumită, sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sĕlişte 3 Martie 1804.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei

Dr. Nicolae Maier,
protopresb.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A XXV-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 15 Aprile c. n. a. c. la 11 óre înainte de prânḑ** în sala de şedinţe a comunităţii orăşenesci (curtea sfatului) strada Măcelarilor Nr. 2.

Obiecte de pertractare sunt:

1. Dare de samă despre afacerile anului 1893.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligaţiuni ale fondului de întemeiare.

[58] 1—3

Sibiiu, în 9 Martiu, 1894.

Direcţiunea.

„FURNICA“ cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.

Convocare.

Domnii acţionari ai „Cassei de economii „FURNICA“ societate pe acţiuni“, sĕ învită prin acésta în virtutea § 16 al statutelor societăţii la a

X-a Adunare generală ordinară,

care se va ţiné la Făgăraş în **17 Aprile st. n.** înainte de améḑi la 10 óre în localul societăţii.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunei, bilanţul anului 1893 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.
3. Ficsarea preţului marcelor de presenţă, pentru direcţiune şi pentru comisariul de ḑi.
4. Alegerea, conform §§. 30 şi 57 din statute a 2 membrii în consiliul direcţiunii în locul celor eşiţi.
5. Eventuale propuneri făcute în sensul §. 27 lit. *g* din statute.

Domnii acţionari, cari în sensul §§ 17, 18 şi 19 din statutele societăţii voiesc a participa în persónă sau prin plenipotenţi, sunt rugaţi a-şi depune la cassa societăţii sau la institutul de credit şi de económii „Albina“ în Sibiiu, acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult până în 16 Aprile 1894 st. n.

Făgăraş, în 1 Martiu, 1894.

[60] 1—1

Direcţiunea.

„Furnica“ cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		739.56
Cambii escomptate	430,522.70	
Credite cambiale cu acoperire hipot.	40,751 40	471,274.10
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		27,601.—
Imprumuturi pe hipotecă		447.50
Efecte		747.83
Realităţi, cassa societăţii		9,649.90
Diverse conturi debitóre		3,047.58
Mobiliar	589.44	
după amortisare de 10%	58.94	530.50
		514,037.97

Passive.	fl. cr.
Capital social:	
300 acţiuni à 200 fl.	60,000.—
Fondul de pensiuni al funcţionarilor	551.25
Depuneri spre fructificare	401,710.27
Cambii reescomptate	32.402.—
Interese transitore anticipate	3,573.41
Dividendă neridicată	130.—
Diverse conturi creditóre	3,593.41
Profit curat	12,077.63
	514,037.97

Contul profitului şi perderilor.

Debit.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructicare		20,350.43
Spese:		
Salarie, imprimate, porto, remuneraţiuni, diverse	3,396 97	
Marce de presenţă	920.—	4,316.97
Contribuţiune:		
directă	1,731.97	
10% dare la interesele depunerilor spre fructificare şi competinţe de timbru	2,080.34	3,812.31
Amortisare:		
10% din mobiliar		58.94
Profit curat		12.077.63
		40,616.28

Credit.		fl. cr.
Interese:		
dela cambii escomptate	36,649.58	
dela împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	1,942.81	
dela împrumuturi hipotecari	18.20	38,610.59
Tacse:		
pentru transcrieri de acţiuni		10.—
Chirie:		
dela casa societăţii		144.—
Provisiuni şi tipărituri		1,851.69
		40,616.28

Făgăraş, 31 Decembre, 1893.

[59] 1—1

Basiliu Raţiu m. p,
preşedinte.

Ioan Dejenariu m. p.
comptabil.

Membrii în direcţiune:

Basiliu Stanciu m. p. **Iuliu Dan** m. p. **Nicolae Cosgaria** m. p. **Demetrie Chişerianu** m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat contul bilanţului şi contul profitului şi perderilor şi confrotându-l cu registrele principale şi ausiliare ale societăţii ţinute în bună regulă, l'am găsit în consonanţă cu aceleaşi şi esact.

Făgăraş, în 3 Martiu, 1894.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Andreiu Micu m p. **Dr. Nicolau Motoc** m. p. **Gherasim Grama** m. p. **Iosif Lissai** m. p.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Joi, 10/22 Martiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 9 Martiu, 1894.

„Magy. Hirl." în un articol publicat în nrul sĕu din 19 Martie c. sub titula „Politicii nostri și ultraiștii valachi," necăjit, precum sĕ vede, pentru meetingul din Oxford în favorul causei române, învinuesce pe oratorii din dietă și pe publiciști, că în focul discusiei asupra proiectelor de lege bisericesci au folosit ca armă și cestiunea de naționalitate și prin acésta au ajutat în lucrarea și nisuințele lor pe ultraiștii români.

Pănă acum, sĕ ḑice în articol, partidele nóstre au fost de o părere în cestiunea de naționalitate și s'au ferit a arunca acésta „bombă periculósă" în luptele de partid; în desbaterile proiectului de lege al căsătoriei însĕ s'a folosit și acésta, cu care „sé póte tăia o rană sau cel puțin sĕ póte urzica și astfel sĕ póte aduce în perplesitate guvernul." Articolul constată, că acésta e în favorul ultraiștilor români. „La auḑul și vederea acestora spiritele, cari aranjază meetinguri românesci, pot sĕ și frece mânile de bucurie: ce bine le isprăvim noi magiarii lucrul lor."

„Magy. Hirl." desapróbă acésta procedură, ḑicênd, că „sĕ nu uităm. că tocmai cestiunea de naționalitate este cestiunea cea mai arḑĕtóre a vieții nóstre publice, rana cea mai gingașă, de care atingêndu ne fără grije, este gata pericolul."

Este adevĕrat, că cu ocasiunea desbaterii proiectului de căsătorie s'a atins și cestiunea naționalităților în dietă; dintr'o parte s'a accentuat, că căsătoria civilă va mări agitația în sinul naționalităților, ér din altă parte, din partea spriginitorilor proiectului s'a susținut, că tocmai legea căsătoriei civile obligătóre este un léc minunat contra naționalităților renitente, că prin acesta lege sĕ va întări și lăți idea de stat magiar sau în altă formă ḑis, magiarisarea.

S'a vorbit deci in dietă despre naționalități mai mult ca pănă acum și acésta nu le convine șoviniștilor magiari. S'a accentuat nemulțămirea, agitația, de care sunt ele cuprinse, renitența lor față de încercările de magiarisare și aceste le convin și mai puțin. După ce nu pot ascunde înaintea Europei, că naționalitățile esistă, le-ar părea bine dacă ar puté ascunde cel puțin nemulțămirea lor. Și necasul provine de acolo, că în dietă vorbindu-se despre agitația și renitența naționalităților, s'a constatat din însuși parlamentul ungar, pe cale indirectă, că esistă și presiunea din partea magiarilor, care produce reacțiunea; s'a constatat chiar de magiari, că esistă o rană pe corpul statului, care mai curênd sau mai târḑiu trebuie vindecată.

Cum sĕ se vindece? Până acum politicii magiari au fost și sunt de părere, că fără concesiuni în sensul ideii de stat magiar. Pentru aceea ḑice „M. Hirl." că partidele politice magiare au fost până acum unite în părere cu privire la acéstă cestiune. Da, au fost unite, însĕ calea pe care merg ele, se vede, că nu e bună, căci dacă ar fi fost bună, n'am fi ajuns acolo, ca „M. Hirl." sĕ numéscă cestia de naționalitate dela noi: „bombă periculósă".

Nu e bună calea de a nega realitatea și a ascunde adevĕrul, căci atunci ca sĕ vorbim și noi în figuri, „bomba periculósă" póte ușor esploda. Ca acésta sĕ nu sĕ întêmple trebue sĕ se formeze o partidă, care sĕ mérgă pe o cale nóuă în cestia de naționalitate, care sĕ nu sĕ sfiéscă a aduce în dietă acésta cestiune în mod demn ér, nu cum s'a făcut la desbaterea proiectului căsătoriei. Numai pe acésta cale sĕ póte ajunge la resultate favorabile; cât timp însĕ magiarii nu vor sĕ auḑă de concesiuni în favorul naționalităților, nu vor sĕ discute în fața lumii, dând ceea ce sĕ cuvine lor, negreșit că vor da ansă la proteste și ținere de meetinguri, spre stricăciunea lor, bine ințeles.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

Joi, în 15 Martiu fiind ḑi aniversară, dieta n'a ținut ședință.

In ședința de Vineri, 16 Martie, la începutul ședinții ovreiul Mezei Mór a declarat a fi neadevĕrată afirmarea deputatului Șerban, că de când ovreii jură pe thora fără de preot, nu dau nimic pe jurămént. Hermann Otto și-a esprimat părerea de rĕu asupra procederii ḑiarului P. Napló, despre care am facut amintire în nrul trecut al fóiei nóstre.

A urmat apoi discusiunea asupra proiectului de lege despre căsătoria civilă, luând parte la ea deputații Hévizy, Szentiványi și Hermann Otto.

Hevizy s'a declarat contra proiectului,, ḑicênd, că guvernul numai spre a puté ḑeținé puterea a pășit eu proiectele bisericesci înaintea parlamentului. Spre a esopera acésta guvernul 'și-a luat refugiul la sprijinul stângei estreme, însușindu-'și o cestiune cuprinsă în programul acesteia, cestiune care ani de-arîndul a fost combătută de guvern.

Dep. Szentiványi s'a ocupat la începnt cu ordonanța din Februarie, apoi arată cum guvernul nu s'a îngrijit nici de organele necesare pentru esecutarea proiectelor, mai departe, că sub guvernul actual nu se pot cresce copii în spirit național, și în fine declară, că sĕ alătură la propunerea contelui Apponyi.

Cel din urmă orator Otto Hermann declară, că primesce proiectul de lege. Oratorul vrea ca la întemeierea unei nóue familii sé fie representată și supremația statului magiar primind sub scutul seu noua legătură, vorbesce apoi despre autonomia catolicilor și despre reciprocitatea confesiunilor; oratorul declară că de acésta nu póte fi vorba câtă vreme administrația domeniilor bisericesci nu va trece în mânile statului. El termină ḑicênd, că votéză proiectul, dar nu guvernului Wekerle, ci națiunii magiare.

Vorbirea lui Hermann a fost des întreruptă.

Sâmbătă în 17 curent au vorbit Ignatie Berger, Bernáth, Bartha Miklós, contele Gyürky, A Bujanovics și Nicolau Kun.

Berger combate din punct de vedere dogmatic proiectul fiindcă acesta admite desfacerea căsătoriei.

Desider Bernáth respinge proiectul, fiindcă nu vede nici o posibilitate pentru esecutarea aceluia și sprigінesce propunerea contelui Appony.

Nicolau Bartha ḑice, că liberalismul nu reclamă întroducerea căsătoriei civile obligătóre. Se ḑice mai departe, că nóua instituțiune va validita suveranitatea statului magiar, dar óre de ce nu se încércă a validita acésta în cestiunea armatei naționale magiare și a altor cerințe naționale? Proiectul va mărí numai ura de naționalitate ca în contra Ungariei și de aceea ar fi bine nici când sĕ nu idevină lege.

Contele A. Gyürky respinge proiectul, se alătură la propunerea contelui Apponyi.

Alecsandru Bujanovics declară, că Ungaria are trebuință de pace și acésta nu o va restabilì proiectul. Poporului nu-i trebue căsătoria civilă și de óre-ce legile trebuiesc create pentru popor, oratorul nu primesce proiectul și se alătură la propunerea contelui Apponyi.

Nicolau Kun declară, că cât timp în cestiunea dreptului matrimonial cu privire la Croația și Casa domnitóre nu are o deslușire linistitóre, nu póte primì proiectul.

In ședința acésta s'a încins o polemică între deputatul Dr Șerban și Miklos Gyula, care în ședința premergătóre, după vorbirea lui Șerban ii imputase, că nu este patriot bun. După vorbirea lui Barta Miklos, cerênd dr. Șerban cuvêntul reflectéză la afirmațiile din ședința premergĕtóre ale lui Iuliu Miklós cu privire la persóna sa. El declară că el n'a uitat cât timp a petrecut în Bucuresci că e membru al parlamentului magiar. In congregațiunea comitatului Făgăraș n'a observat o

---

FOIȚA

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Urmare).

25. Fie-care amic sincer sĕți fie un chizeș al pretiniei lui D-ḑeu.

26. Vai cum trece timpul! Cine mĕ învață înțelepciunea divină a da fie-cărui moment, ceea-ce cere fiecare moment dela mine? Totu-și acela, care mĕ învață a prețui valórea timpului trecĕtor, mĕ póte învĕța a folosi și momentele.

27. Caută a-ți însuși, ce este mai bun din lucrurile cele bune.

28. Ce acopere pământul și ce despărțesce mórtea nu sunt sufletele; pulvere acopere numai pulvere — trupul îl despărțesce numai mórtea

Ce dă viéță corpului, sĕ ridică la părintele duhurilor, care împreună ce e bun, ce a despărțit mórtea aici.

29. Nici un suflet, care iubesce nu se îndoiesce de iubirea divină.

30. Puterea de a-se cunósce pe sine și de a sĕ mira însuși de esistență, ascunde cugetătoriului demnitatea sa, descendența sa superióră natura sa cerésca, nemurirea sa.

31. Acela, care scie, că bucuria mea este a face bucurie, îmi va pregăti încă óre-care bucurie la care eu nu pot gândi mai nainte.

32. Așa precum Christos are dreptul nedisputabil de a ne ḑice: „Tu mi-ai făcut de lucru cu păcatele tale așa sĕ aibă și bucuria de a ne ḑice: tu mi-ai făcut bucurie prin căința ta, prin lacremile tale plăcere și prin cugetele tale crestinesei ai făcut bine." Eu sunt acela care'ți ert păcatele tale pentru căința ta, și care dau uitărei fără de legile tale. Plécă și numai păcătui, rĕmâi în mine și eu rĕmân în tine.

33. Puterea, pe care o avem pentru păcătuire, póte deveni puterea pentru fapte bune.

Fie-care om are în sine un fond de aș îmbunătăți slăbiciunea și erorile, aceea însemnéză:

El are puterea de a cuprinde puterea divină, care i sĕ presintă, și care sĕ încércă a-l scóte din ori-ce abiz, și cu care dacă sĕ însoțesce tóte le póte preface în bune.

Cine are lipsă de un ajutor puternic sĕ nu sĕ abată dela aceste dóuĕ cugete, cari pentru el numai unul trebuie sĕ fie: Lipsa este chizeșul ajutoriului.

Dacă lipsa este adevĕrată, atunci ajutoriul nu rĕmâne afară.

Cu alte cuvinte: Umilirea nici odată sĕ nu se despărțéscă de încredere, și încrederea sĕ fie soră nedespărțibilă a umilirei înaintea lui Dumneḑeu și înaintea ei înseși

34. Trăiesce totdeauna ca un muritor — și și ca un nemuritor!

35. Speranța nici odată sĕ nu te părăséscă, când nóptea se îmbulzesce înaintea ochilor tĕi!

36. Dumneḑeu ți-a dat multe fericiri în mâna ta; căci el a dat virtute inimei tale.

Ce e drept pe calea îngustă a virtutei sunt și spini; faptele durabile însĕ, nici unui muritor nu-i mĕsură înțelepciunea cea mai înaltă fără lacrămi!

Lăsați-ne în pace sĕ, tăcem sĕ sperăm și sĕ asceptăm cu bucurie, sĕ nu ne îndoim nici un moment: Noi nu putem fi mai bine conduși, de cât cum suntem conduși!

38. Fie-care nópte sĕ preface în ḑi și în bucurie sĕ va preface ori ce frică.

39. Iubirea curată preface visul vieței în adevĕr.

40. Invațăte destul de timpuriu a te întreba:

„Ce sĕ fac, și pentru ce sĕ fac acestea?

41. Iubirea ne dă totdeauna esistența nóuă și nemuritóre.

42. Iubite amice, îți este timpul lung ți-e este dor de mine? fă cum fac eu, mie încă-mi este timpul prea lung, mie încă mi'e dor!

Gândesce-te la revedere, gândesce-te la viitor!

43. Tu o scii; dela începutul vieței până la fine sunt numai puțini pași — și omul nu are multe momente de trăit, căci lui îi sunt anii numĕrați, folosesce-te dar de viéță, și nu desprețui bucuriile ei! Insĕ în mijlocul fericirilor celor mai mari nu-ți uita că viéța acésta este un rîu și tóte pompele ei sunt pulvere, și că ți s'a păstrat după mormênt mai mari fericiri de cât póte pofti un muritor și decât cutéză a spera un virtuos.

[Va urma.]

atitudine antipatriotică, ci a făcut oposiţie comitelui suprem Bausznern. Oratorul cere ca comitele suprem al cttului Făgăraş sĕ nu fie un sas, ci un magiar. In sfîrşit el n'a scris nici când broşuri şi cu atât mai puţin o broşură antipatriotică,

Urméză discursurile deputaţilor conte Gyürky, Burjanovics şi Kun după care ia cuvêntul Mikloş Gyula, refiectând la cele ḑise de Şerban. Amestecându-sĕ în polemie Polonyi şi alţi deputaţi cu dese întreruperi, sĕ produce o gălăgie mare, încât preşedintele e silit sĕ suspindă şedinţa pe 5 minute.

După redeschidere sĕ hotăresce ca dieta sĕ mai ţie şedinţe înainte de vacanţele Pascilor numai Luni şi Marţi.

In şedinţa de Luni, 19 Martiu c. s'a încheiat discusiunea generală asupra proiectului. In acéstă şedinţă au mai vorbit dep. Bolgár, Markus József, Pavel Draculici şi Heckenast, cari toţi combat proiectul şi se declară contra lui. Draculici impută între altele purtarea necorectă a lui Visontai Soma faţă de alegĕtorii sei sêrbi şi declară, că el părtinesce căsătoria civilă ajutătóre.

După vorbirile aceste presidentul declară de încheiată discusia generală asupra proiectului.

Marţi s'a ţinut o şedinţă scurtă pentru statorirea ordinei de ḑi pe după Pasci. Procsima şedinţă va fi Luni în 2 Aprilie c. când se vor ţiné vorbirile de încheiere, şi vor vorbì anume Apponyi, Polonyi, Eötvös şi Smialovszky Valér, cari au înaintat proiecte de concluse dietei. După aceste apoi va urma votarea. In urma morţii lui Kossuth mâne, Vineri, încă va fi o şedinţă.

Revista politică.

In ḑilele trecute s'a votat în camera deputaţilor din România contractul de convenţie vamală cu monarchia nóstră. Discusia a fost fórte vehementă din ambele părţi şi în special limbagiul oposiţiunii a fost pipărat. Cu acésta ocasiune ministrul de esterne a făcut declaraţiunea, că guvernul vrea sĕ trăiĕscă în legături de intimă amiciţie cu monarchia austro-ungară.

Discusia, ce s'a urmat în camera română şi declaraţiunea ministrului Lahovary a dat ansă ḑiarul „Pester Lloyd" sĕ aprecieze acéstă cestiune. El afirmă, că pentru Austro-Ungaria nu e mare câştig economic, deóre-ce negoţul tot aşa se va desvolta ca şi sub tariful de până acum. Atacă vehement oposiţia liberală, căci nutresce în ţéră iridentismul, care 'l transmite şi preste hotare şi spune apoi că desvoltarea României depinde dela trei factori: dinastie, armată şi bunele relaţiuni cu monarchia austro-ungară, Pune deosebit pond în acésta privinţă pe declaraţiunea ministrului de esterne şi crede, că ideile acestea vor cuprinde tot mai mare teren ér „irendentismul selbatic" va înceta.

„Pest. Lloyd" uită însĕ sĕ pună accentul pe adevĕrata causă, care îngreunéză „dorita apropiere" între aceste doue state şi care e: politica de magiarisare.

⁂

Scirile, ce sosesc din Belgradul Sêrbiei sunt tot mai sensaţionale Foile de acolo publică un act al sinodului episcopesc, care declară de nulificată despărţirea ex-regelui Milan de Natalia, despărţire făcută sub reposatul metropolit Teodosiu. Milan s'a adresat către metropolitul Mihail cu rugarea sĕ renoiéscа cestiunea de divorţiu, deóre-ce el, — Milan — a ajuns la convingerea, că a făcut nedreptate soţiei sale. Sinodul episcopesc, luând cestiunea în pertractare şi considerând că metropolitul Teodosiu n'a fost îndreptăţit a desface căsătoria regală, deóre-ce cestiunile de divorţiu le resolvesce consistoriul, apoi în considerare, că regina Natalia n'a fost nici odată ascultată în acésta cestiune, mai departe în considerare, că Milan singur recunosce că a greşit că a făcut nedreptate şi că vré sĕ se pocăiéscă, sinodul hotăresce, că remâne validă căsătoria încheiată la 1875, ér sentinţa de despărţire din 1888 o declară fără valóre. La sĕrbătorile Pascilor se aştéptă reintórcerea Nataliei la Belgrad.

Scirile din Bucuresci vorbesc despre apropiata sosire în Bucuresci a ex-regelui Milan, venind din Belgrad.

Acéstă visită este în legătură cu revenirea reginei Natalia, de la Biarritz.

Regina Natalia va sosi în capitală peste vr'o 15 ḑile, şi se va duce la Belgrad împreună cu ex-regele Milan.

⁂

„Politik" din 15 l. c. scrie următórele: Se scie, că ce atac a încercat presa germană din Viena asupra preşedintelui ţerii Bucovina, baronului Kraus, pentru-că el nu a voit sĕ protegieze „germanismul putred" din Bucovina. De opt ḑile petrece baronul Kraus în Viena, unde sĕ fie fost chiemat pentru afacerea amintită. Dar după cum însuşi „D. Ztg." anunţă, au amuţit faimele despre repâşirea lui, ba în cercurile românesci deja se şopteşce, că baronul va rĕmâné în postul sĕu „D. Ztg." voiesce érăşi sĕ aţîţe puţin şi începe din nou cu duşmânia baronului faţă de coaliţiune. Dar credem ḑice „Politik", că dorinţele presei vieneze nu vor fi dătătóre de mĕsură pentru rĕmânerea sau depărtarea din post a funcţionarilor înalţi de stat, cari înaintea lui „N. fr. Prese" sau a altei foi oposiţionale, au căḑut în disgraţie din cause prea bine cunoscute.

Discursul deputatului dietal Dr. Nic. Şerban.

(Incheiere).

On. casă! E un lucru cunoscut, că la noi românii naţionalitatea cu biserica e în cea mai strînsă legătură şi atunci, când cineva atacă pe una, atacă şi pe cealaltă; de aci se póte esplica on. casă nemulţămirea românilor manifestată în 49 de adunări de popor, în cari s'a protestat în contra proiectelor bisericesci.

Este óre interesul patriei, că pe lângă relele esistente sĕ mai turnaţi oleu pe foc? (Aprobări în stânga).

Puteţi afirma dv. acésta cu inimă linistită? (Sgomot în drépta).

Căci dv. sciţi bine, că prin proiectul căsătoriei civile, preoţimea română — care de nici un ajutor nu sĕ împărtăşesce din partea statului, — îşi perde şi puţinul beneficiu, ce'l are dela poporeni pentru serviciu; acest beneficiu — ce e drept, nu e mare dar „mult" şi „puţin" e ceva relativ; şi chiar pentru aceea on. casă, fiind că acest puţin pentru clerul românesc este cestiune de esistenţă, este óre în interesul consolidării ţĕrei sĕ lăsaţi cam la 3800 de preoţi români, aşa ḑicênd, pe stradă? (Aprobări în stânga). Fiindcă aşa este, nu vĕ miraţi, că acestia sĕ plâng şi agită? (Sgomot în drépta).

Afară de acestea pentru justificarea atitudinei mele vreau a atrage atenţiunea on. case (Se auḑim din stânga) încă la o împrejurare, acesta e simţĕmintul religios. Frica de un Atot puternic nu este o însuşire specială a românilor, ci este comună tuturor naţiunilor cari nu au ajuns la o cultură mai mare. Acela, care a străbĕtut în popor, scie şi trebue sĕ scie, că acest simţĕmênt este stavila, ce-l opresce pe el dela multe fapte, cari le vesc în codicele penal; ér perḑênd el şi acest simţ, devine un om fără nici un căpĕtui; fără nici o temere de Dḑeu şi lipsit de ori ce respect faţă de legile sociale şi penale chiar ale statului.

Fórte potrivit a tractat cestiunea Szentiványi Arpád, ḑicênd între altele: „Eu am „fost present în o comisiune, sunt mai mulţi „ani on. casă, când a ḑis un agitator naţionalistic: Aveţi de grije dlor, pentrucă programa politico-bisericéscă presentă a guvernului permite neaparţinerea la nici o confesiune, aveţi de grije dlor ca sĕ nu urmeze din aceea, că numĕrul celor fără de „confesiune aici sĕ se înmulţéscă în prima „linie, dacă împărţiţi aşa districtul dincóci „de Dunăre. Acésta la tot casul e o astfel „de observaţiune, care între tóte împrejurările e de luat în considerare, şi e de luat „în considerare şi din alt motiv. Recunosc „cu bucurie, că în Ungaria aşa numiţii anarchisti nu s'au sporit şi acésta o putem atribui îndeosebi religiosităţei, stêrpiţi credinţa „şi din acésta naţiune şi veţi vedé, că tot „aşa va pocni dinamite şi bombe, precum pocnesc în Francia".

Fie-mi permis on. casă, ca sĕ vĕ aduc un singur eclatant esemplu, pe care-l recomând în deosebita atenţiune a dlui ministru de justiţie. (Sĕ auḑim! Sĕ auḑim!) La noi în ţară e plângere generală contra mulţimei proceselor la judecătorie, tribunal şi prin urmare şi la forurile mai înalte. An de an sĕ înmulţesce numĕrul judecătorilor, dar cu tóte acestea numĕrul afacerilor restante e horibil; şi aici sĕ întrébă fie-care, ce e causa?

Causa, on. casă! zace în forma jurămêntului, ce are sĕ-l depună partida la forul prim.

Căci on. casă! până când jurămêntul era împreunat cu óreşicare ceremonie religiósă, păn sĕ punea înaintea partidei, ce jura, crucea şi de 2 părţi luminările, nu fiecare avea curajul a jura, ci numai şi numai când el scia, era convins, că dreptatea pe partea sa este.

Astăḑi on casă! fiind, tot în numele liberalismului şi a culturei stérsă şi acésta formă, jurămêntul a devenit în ochìi mulţimei un mijloc secundar de a lungi procesul, un lucru faţă de care el sĕ servesce de reservatio mentalis; ba mai mult, jidovii nici habar nu au de jurămêntul, ce nu-l depun înaintea preoţilor, pe Thora lor şi ei recunosc înşişi, că nu dau nimic pe altfel de jurământ. (Sgomot mare).

Preşedintele; Cer liniste.

Şerban: Mĕ provoc în privinţa acésta la ori şi cine şi susţin, că dându-se jurămêntului mai multă însĕmnătate religiósă, astăḑi $^2/_3$ părţi ale proceselor deja la forul prim s'ar sista. — (Aprobări în stânga).

Ceea ce privesce argumentum a contrario de atâtea ori folosit adecă, că pentru aceea e bună căsătoria civilă. fiindcă naţionalităţile şi în special românii nu o voesc, îmi ţin de datorinţă sĕ enunţ on. casă, că dacă noi românii ne opunem astăḑi din tóte puterile proiectelor bisericesci şi tuturor legilor, ce tind la împedecarea progresului nostru cultural şi social, causa nu este frica de a fi striviţi şi nimiciţi, căci consciinţa naţională a poporului românesc astăḑi este atât de desvoltată în cât chiar şi atunci, când conducĕtorii poporului nostru ar hotărî bună óră în o adunare denegarea acesteia, chiar când ar abḑice de tóte tradiţiunile, de tot trecutul lor, de limba lor şi ar decide contopirea sa prin altă naţiune, lucrul ar fi de totul ilusoriu şi ostenéla zadarnică, — ci causa pentru care noi ne opunem proiectelor bisericesci este consciinţa, că prin proiectele acestea concordia atât de dorită pentru consolidarea patriei este în cel mai mare grad turburată, poporul nostru e pe deplin convins, că ţéra acésta, aşa cum e făcută trebue sĕ rĕmână; el e convins, că naţiunea magiară şi cea română sunt avisate una la cealaltă şi esistinţa uneia e legată strins de esistinţa celeilalte; acésta e causa, „hinc illae lacrimae". (Sĕ auḑim! Sĕ auḑim!)

Căci on. casă! prin declaraţiuni patetice, ca şi ceea a colegului Veszter, că căsătoria civilă e „afacerea magiarilor şi că tot patriotul e datoriu a o vota" şi prin aserţiuni, unde totdéuna puneţi interesele rasei mai pre sus de interesele ţĕrei, divergintele esistente nu numai că sĕ vor mici, dar sĕ vor mai mări din ce în ce şi e tare de temut, că prin astfel de sforţări sĕ nu ajungem într'un labirint, din care în momente decisive sĕ nu putem eşi şi sĕ ducem ţara din nou în prăpastia în care a fost în 1848, (sgomot în drépta) căci un lucru sĕ nu uitaţi, că şi guvernul celor mai mari împĕrăţii atunci, când au început a demoralisa popórele ale despoia de simţămêntul religios, nu au făcut altceva, decât au pregătit catastrofa, care a dus ţara la descompunere. (Sgomot în drépta).

Ér ce privesce al doilea argument: liberalismul, acela nu e altceva, de cât o frasă bombastică, care sĕ întrebuinţéză, de câte ori e sĕ se seducă cetăţenii, Europa cea cultă, pentru ca sĕ nu vadă nimenea, ce sĕ întêmplă in acésta ţară de Dḑeu binecuvântată, dar dusă de guverne la marginea peirei. — (Aprobări în stânga).

Sĕ ḑice, că nu de mult o mare adunare s'a declarat pentru guvern, deci dorinţa comună a ţerii s'a manifestat în acea adunare.

Acest argument n'ar trebui sĕ se folosécă, pudórea nu permite o astfel de argumentare (sgomot mare în drépta) şi eu tare mĕ mir de atitudinea on. guvern, pentrucă toţi o scim, — e de comun cunoscut, — că guvernul şi-a arangiat prin oficianţii sei o contrademonstraţie, care n'are nici o valóre morală. (Nemulţămire în drépta).

Dar guvernul merge şi mai departe şi duce înaintea Majestăţi Sale protocolul făcut de arangerii acestui humbug, ca sĕ vadă, că aducerea acestor legi e dorinţă comună a ţerii. Intreb însĕ, nu se tem membrii on. guvern, că Majestatea Sa va compara cumva acésta demonstraţie cu acelea demonstraţiuni festive, cari s'a arangiat prin anii 50 cu ocasiunea mai multor visitaţiuni făcute în ţară ér de oficianţi cu banderii splendide, deputaţiuni şi iluminări grandióse cari — ca şi acum — au fost la poruncă făcute? (Aprobări în stânga. Sgomot în drépta. Strigăte: Aplaudaţi numai!)

Beöthy Algernon: Şi acésta e alianţă? (Sgomot în stânga).

Şerban: Acésta însă e tréba guvernului. Eu voesc numai a analisa liberalismul şi întreb este óre liberalism a restringe convingerea şi libertatea religiunei a miliónelor? (Aprobări în stânga). In privinţa acésta un membru distins şi de mine fórte stimat al on. case, adecă Ugron G. a arĕtat cu argumente nerĕsturnabile, că nu liberalismul, ci tendenţe reacţionare conduc pe guvern.

Imi permit a adauge la acésta aceea, că acésta tendinţă reacţionară nu datéză de aḑi şi că de géba întonéză guvernul şi partida sa, că în cas de ar pica proiectele atunci suntem perduţi căci vine reacţiunea!

Cum sĕ nu vie, reacţiunea nu mai vine, ea e deja aici în sinul guvernului şi în acea parte a on. case, care'l susţine. (Aprobări vii şi ilaritate în stânga).

Preşed: (Sună clopotul): Cer liniste!

Şerban Nic: Acésta reacţiune este deja demult în activitate, la început a lucrat încet, cu timpul in tempo mai repede şi lucră în continuu. Aserţiunea o voiu decumenta-o prin fapte şi şi dintre acestea numai pe cele mai flagrante violări ale libertăţii publice le voi aminti. (Sĕ auḑim Sĕ auḑim).

Ântâiu amintesc instituţiunea virilismului care a stirbit libertatea alegerilor. Prin acésta guvernul de atunci şi-a greşit efectul căci a creḑut, că va asigura gentrilor prerogative în detrimentul poporului; însĕ toţi o scim că, că aḑi nu mai şed gentri în congregaţiunile municipale, ci şed speculanţii jidovi cari, deşi nu sĕ uită guvernul tocma cu ochi buni, totuşi ei sunt mâna lui dréptă şi unélta sa. (Aprobări în stânga, sgomot în drépta).

Libertatea municipiilor a făcut'o guvernul ilusorie, cum a întonat'o aḑi şi Szederkényi N. Fispanii sunt tot atâţi satrapi, adjustaţi cu putere discrediţionară oficianţii comitatensi ei îi aleg şi îi drilirézâ după plac.

Tot aşa jupânii solgăbirei aleg notarî şi birăi comunali, ca paşalele, încât libertatea alegerilor comitatense şi comunale e vorbă gólă şi dacă respectivii cetăţeni sĕ plâng şi recurg la guvern, tótă ostenéla şi cheltuiala a fost şi este zadarnică (sgomot în drépta) acésta o scim toţi, fiindcă e la ordinea ḑilei. (Aprobări în stânga).

Kubinyi György: Aşa vorbesce la noi Hurban!

Şerban: Şi acum întreb ce valóre au representaţiunile municipiilor şi a comisiunilor administrative. Intr'adevĕr: „dificile est satyram non scribere"! (Aprobări în stânga).

Notez, că după ce municipiile au fost lipsite de tóte drepturile autonomice, administraţia de stat e deja introdusă, pentrucă omnipotenţa statului le-a înfierat deja cu stampila sa, sĕ mai ḑice, că „drepturile statului trebue păzite faţă de confesiuni“ Acésta e vorbă gólă, pentrucă statul are destul drept de supraveghiere în urma „ius supremae inspectionis“ şi pentrucă dreptul statului nu sĕ póte estinde până acolo, ca sĕ nimicéscă libertatea confesiunilor! Dăm tribut de avere şi sânge statului ca sĕ ne asigureze libertatea, sĕ o păzască şi sĕ o apere şi nu pentru aceea, ca la tot pasul sĕ ne o stirbéscă. Altcum prea bine o scim noi, că sub mantaua statului sĕ ascunde guvernul, care în numele şi sub firma statului tinde la omnipotenţă. (Aprobări în stânga).

Kubinyi: La Făgăraş e altcum!

Şerban Nic: La slovaci e şi mai rĕu! (Ilaritate viuă în stânga, sgomot).

Şerban N: Şi acum întreb şi cu mine va întreba şi poporul, cine e statul? pentru că statul îl formăm noi complecsul cetăţenilor (Aprobări în stânga) nóuĕ însĕ libertatea ne e scumpă şi sfântă şi nu permitem sĕ ne o stirbéscă aceia, pe cari i-am pus spre păzirea ei şi pe cari i am provĕḑut cu comoditate. Dacă însĕ altceva e statul d. e. un moloch, un bălaur care nu sĕ mulţămesce cu jertfele nóstre în bani şi în sânge ci voiesce în nesaţul sĕu sĕ inghiţă, sĕ îmbuce şi libertatea nóstră religiósă şi individuală, atunci acest monstru trebuie aruncat de pe altarul lui ridicat, ca pe idolul ḑeilor falşi, precum s'a esprimat şi dl deputat Ugron (Aprobări în stânga).

Şi ca sĕ mĕ reîntorc la argumentaţiunea adusă în favorul proiectului şi care m'a atins cu atât mai dureros, pentru-ca însuşi guvernul o intonéză şi işi revindecă paternitatea, acésta argumentaţiune este schiópătă cei drept, însĕ în urmările sale póte fi fórte periculósă.

Sĕ ḑice adecă, că prin aceste şi celelalte proiecte maioritatea cetăţenilor, adecă naţionalităţile (Sgomot în dreapta) sĕ vor contopi în naţiunea unitară magiară şi se vor desbrăca de limba şi naţionalitatea lor.

Hegedüs S.: N'a ḑis-o nime!

Şerban N.: Acésta e o imposibilitate, pentru-că ce privesce d. e. naţiunea, căreia am norocirea de a face parte adecă naţiunea română, zimbind ḑice: „alios ego vidi ventos“ adecă am petrecut eu timpuri mai grele, trecut-au preste mine hunii, vandalii, bulgarii şi turcii tot atâtea popóre puternice şi selbatice. Afară de turci, numai numele le a rĕmas, cu tóte acestea eu stau martoră viă a 18 secoli, 1000 de ani trăiesc cu ungurii în bine şi rĕu (Aprobări în stânga) şi dacă ajută bunul D-ḑeu, vom ajunge şi a 2 mie fără de a ne nimici unul pe altul (Aprobări în stânga) pentru-că suntem avisaţi unul la altul, interesele ne sunt comune şi acelea ne vor mâna, ne vor sili cu putere elementară la convieţuirea frăţéscă (Aprobări şi aplause în stânga).

Kubinyi Gy. Dar nu cu vorba! (sgomot).

Polonyi G: Nici acésta nu ve place!

Şerban N. Pentru-că privind ori şi cum lucrurile faptele vorbesc mai mult, de cât cuvintele bombastice.

In anul 1868 s'a făcut uniunea Ardélului, pe drept, pe ne nedrept, acésta acum nu o discut.

Madarasz I. Nici nu încape discută, că pe drept ori pe nedrept! (Sgomot în drépta şi stânga estremă).

Şerban ... dar e fapt, că şi astăḑi esistă instituţiuni, ba chiar şi legi, care de jure despart Ardélul de Ungaria.

Este óre acela adevĕratul liberalism, on. casă, când cu durere trebue sĕ vedem în Ardél legi escepţionale, precum e codicele penal şi legea de presă şi altele, cari tóte nu sunt altceva, decât nesce rĕmăşiţe ale absolutismului de d-vóstră atât de mult urgisit (Aprobări în stânga şi stânga esternă.)

Apoi a susţiné o lege specială electorală pentru Ardél este liberalism?

Nici nu ar fi avut guvernul teren mai bun sĕ-şi arete liberalismul, decât ştergênd tóte deosebirile, ce esistă între civii unuia şi aceluiaşi stat (Aprobări în stânga şi stânga estermă,) pentru-că numai atunci vom putea resista tuturor atacurilor, vină acelea de ori şi unde; la din contra mĕ tem de un „bellum omnium contra omnes“.

Incă numai într'una voiesc sĕ ilustrez liberalismul guvernului Istoria în scólele medii e studiu obligat, însĕ aşa sĕ vede că pe timpul când a invețat guvernul, nu a fost.

Pe bărbaţii mari ai naţiunei sale este datorinţa fiecăruia a-i iubi, pe bărbaţii altor naţiuni a-i stima; guvernul nu cunósce acésta datorinţă, pentru-că altfeliu cum s'ar puté esplica, că lasă pe cea mai măréţă figura a magiarilor, pe Ludovic Kossuth (Aprobări în stânga estremă) sĕ trĕiască şi sĕ moră în esiliu.

Vörös János: Acelora cari au chiemat pe muscani, le dau pensiuni grase!

Şerban Nic: Este acesta liberalism? (Aprobări vii în stânga estremă. Sgomot în drépta)

Preşedintele: cer liniste.

Boncza Miklos: Acesta vorbesce? Sĕ fi-ţi auḑit toastul din Bucuresci.

Şerban: Eu am obiceiul sĕ vorbesc într'un singur fel, şi eu nu sunt jidan.

Pentru la indica acestea mari rele, mi-am ridicat modesta-mi voce, rugând pe On. deputaţi, sĕ împedece mărirea omnipotenţei guvernului, nevotând acestea proiecte, eu nu le primesc nici în general, nici de basă pentru desbaterea specială (Aprobări vii în stânga,.

Noutăţi.

Concert. Reuniunea română de musică din loc va da Duminecă în 25 Martiu n. un concert în sala dela „Musikverein“. Programul se va publica la timpul seu.

* * *

† Kossuth. Precum anunţă telegramele sosite aḑi din Turin, Ludovic Kossuth a repausat Marţi în 20 Martiu st. n. între órele 10 şi 11 din nópte.

* * *

Dela curtea română. Sâmbătă micul principe Carol a fost grigit după obiceiul religiei creştine ortodocse. Slujba a fost oficiată de I. P. S. S. metropolitul primat; scrie „Ţéra“.

* * *

Alegeri de episcopi. Marele colegiu electoral din România pentru alegerea episcopilor din Argheş şi din Buzĕu va fi convocat pentru ḑiua de 14 Martiu.

* * *

Sesiunea de primăvara a Academiei române va începe la 15 Martiu. Evenimentul literar cel mai principal ce se va produce în acéstă sesiune, va fi de sigur discursul, pe care îl va pronunţa noul academician, dl D. C. Olănescu, asupra marelui nostru poet Vasiliu Alecsandri. Dl Olănescu va vorbí despre activitatea lui Alecsandri, ca poet, ca autor daramatic şi ca om politic. Tot în acéstă sesiune va vorbi dl I. Kalinderu asupra episcopului Melchisedec şi asupra episcopatului român. Elogiul lui Kogălniceanu va fi făcut în sesiunea anului 1895. Academia va proceda la alegerea unui membru în secţiunea istorică şi a preşedintelui ei, în locul defunctului Bariţiu. Candidatura la presidenţie a dlui Esarcu actual membru corespondent, e susţinută puternic din partea d-lui Dim. Sturdza.

* * *

Representanţa orăşenéscă. In 19 l. c. n. a avut loc şedinţa representanţeì orăşenesci. Dintre obiectele puse la ordinea ḑilei cel mai de importanţă a fost aprovisionarea cu apă a Sibiiului. Precum se scie în şedinţa din 13 Iuliu a. tr. s'a primit contractul cu firma Rumpel şi Niclas. Contra acestui conclus a asternut recurs dl adv. Borger, pe care însĕ adunarea municipială l'a respins. Dl Borger a mers însĕ până la instanţa cea mai superióră în urma căruia ministrul a aprobat contractul însĕ sub condiţiunea unor modificări de tot esenţiale în 11 puncte, aşa că trebue sĕ se încépă o nóuă pertractare cu numită firmă. Adresa ministrului de culte şi instrucţiune publica ca oraşul sĕ lase pentru zidirea unui gimnasiu de stat edificiul comandantului de corp, nu s'a primit din motiv, că alt loc pentru edificarea unui edificiu pe séma comandantului nu este.

Cestiuni scolare.

Cum trebue sĕ purcédă învĕţătorul faţă de defectele şi erorile elevilor sĕi?

(Urmare).

Cu copii trebue sĕ se aştepte învĕţătorul la tot felul de întrebări şi nu trebue sĕ-i înşele nici odată. —

Chiar şi în ocasiunile cele mai delicate, adevĕrul póte fi ba chiar trebue sĕ fie totdeauna spus: căci dacă lenevirea este mama tuturor viţiurilor, apoi erórea este mama tuturor defectelor; şi óre ce ar câştiga profesorul prin tăcere? Elevul, căruia învĕţătorul i-a refusat a-i rĕspunde, va adresa altora aceea întrebare, deóre-ce curiositatea nu sĕ astêmpĕră până ce nu este satisfăcută. — Adese chiar întrebarea unui copil este o probă, la care el supune francheţa învĕţătorului; el întrébă aceea ce scie şi dacă observă, că învĕţătorul l'a înşelat, atunci urmarea e fórte tristă, căci învĕţătorul perde confidenţa elevului seu, şi prin urmare singurul mijloc de a-l dirige. —

Pentru acele întrebări, la cari este în adevĕr imposibil a rĕspunde, învĕţătorul va ḑice cu modestie: nu sciu. Refusând învĕţătorul a instrua un elev sub pretecst, că acela nu e în stare al înţelege, comite deodată două erori: escită curiositatea elevului şi atinge amorul propriu al acestuia. — Instructorul va conveni cu sinceritate despre ignoranţa sa şi elevul avênd cunoscinţa inferiorităţii sale, va convinge pe instructor, că este imposibil a înţelege un lucru, care chiar pentru învĕţătorul seu este un mister.

Invĕţătorul va evita, cu preferinţa, pentru-că preferinţa meritată nu este alta, decât o justă recompensă a unui elev amabil şi virtuos, dar va evita predilecţiunile capriţióse, şi mai mult încă antipatiile, căci ar fi neertate. Dacă un elev, pentru care afecţiunea învĕţătorului este cunoscută, ar comite o eróre, simpatia învĕţătorului sĕ nu-i devină un refugiu; învĕţătorul va pedepsì pe acel elev fără milă pentru sine însuşi; deóre-ce imparţialitatea sa va îndoì stima elevilor şi va face, ca elevii (elevele) cari se vor simţì preferaţi sĕ nu conteze pe indulgenţa învĕţătorului

Invĕţătorul îşi va basa ataşamentul seu mai mult pe calităţi decât pe înfăţişări, acesta se fie recompensa unei purtări esemplare, şi elevii sei vor admite, vor consimţì chiar dênşii cu acéstă preferinţă, carea în loc sĕ devină o causă de gelosiă, va fi un motiv de emulaţiune nobilă. Pe elevii timizi învĕţătorul îi va încuragia; se va face protectorul celor debili şi mai cu samă a celor sĕrmani. Când între elevii sei învĕţătorul ar avea vre-unul diform, cu esterior respingĕtor, faţă de acela va fi mai indulgent, decât faţă de ceialalţi; căci acésta va fi toto dată un act şi o lecţiune de bunătate şi de caritate din partea sa. Copilul disgraţiat de natură sub raportul fisic este după opiniunea generală de un caracter neplăcut; acesta este natural, el e respins, umilit, conscolarii sei se depărtéză de dênsul la jocurile lor şi în timpul lucrului, evită pe cât se póte un loc, care i-ar apropia de dênsul.

Alungat neîncetat, întristat, copilul sĕ retrage însuşi, caracterul i se amăresce, mijlócele-i intelectuale se paraliséză şi adesea va trebuì sĕ fie pedepsit pentru defecte, cari i s'au causat prin modul arĕtat. Invĕţătorul va căuta a-l desdauna; se va silì a descoperí într'ênsul ceva bun, îl va face sĕ valoreze, îl va distinge, îl va chema cu mai multă predilecţiune lângă sine. Tot astfel va purcede învĕţătorul şi faţă de elevii timizi sau lipsiţi de inteligenţă; le va arĕta, că şi ei sunt capabili de ceva.

Succesul îl va recompensa, de óre-ce învĕţătorul trebue sĕ fie just; însĕ va proporţiona lauda cu suma ostenelelor. Invĕţătorul trebue sĕ scie a deosebì dacă lipsa de progres provine din lipsa de mijlócele intelectuale, sau din neaplicare şi lenevire; asemenea şi dacă succesul provine din fericite disposiţiuni naturale sau din o frecuentă aplicaţiune. Elevul, care reuşesce cu prea mare înlesnire, mai totdéuna devine neatent şi orgolios. Acestuia învĕţătorul îi va reamintí atenţiunea, sau i va impuţina orgoliul îngreunându-i succesul, sau îl va face sĕ întimpine greutăţi neprevĕḑute. Elevul e de firma credinţă că scie; atunci învĕţătorul îl va pune într'un despărţĕmênt (classă) pentru dênsul prea înaintat; dacă nu va fi în stare sĕ-şi păstreze locul, va fi primit cel puţin o bună lecţiune de modestie; dacă îl va putea menţiné, învĕţătorul i-a ajutat la un mare pas spre progres şi instrucţiunea lui va trage un mare folos.

(Va urma).

Din viaţa nóstră constituţională bisericéscă.

La 14 Februariu a. c. s'a ţinut sinodul protopresbiteral ordinariu al protopresbiteratului Unguraşului, cercetat de toţi membrii, afară de doi, cari încă şi-au scusat absentarea.

In acest sinod, pe lângă afacerile curente, verificarea membrilor nou aleşi pe noul period de trei ani, s'a cetit raportul oficiului protopresbiteral, în care circumstanţial s'a espus starea actuală din protopresbiterat cu afacerile bisericesci, scolare şi epitropesci, cari tóte se pot considera de mulţămitóre; apoi s'a cetit raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea sa în decursul anului espirat; s'a censurat raciociniul protopresbiteral, aflându-se în cea mai bună ordine; s'a ales comitetul şi epitropia protopresbiterală pe noul period. După acestea sinodul şi-a esprimat devotamentul şi increderea neţĕrmurită faţă cu preabunul nostru archipăstoriu I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, carele încungiurat de încrederea şi iubirea fiilor sĕi sufletesci, ca totdeauna aşa şi de astădată va sci apĕra cu înalta sa înţelepciune biserică nóstră de periclul ce o amenință, cărui periclu i-a dat espresiune şi Venerabilul sinod archidiecesan prin conclusul nr. 21 din anul trecut alăturea cu celelalte sinóde eparchiale, faţă de care conclus sinodul şi-a esprimat aderenţa sa.

In fine sinodul, nemulţămit cu ţinuta preoţimei din protopresbiteratul Cluşului, cu carea forméză un cerc electoral, a declarat, că până când nu sĕ va muta centrul electoral, carele este în mare depărtare de comunele acestui protopresbiterat, după cum acésta s'a cerut la anul 1888, nu va mai participa la alegere de deputaţi pentru sinodul archidiecsan şi congresul naţional bisericesc.*)

Tot în acéstă corespondenţă se spune, că comuna Fizes-Sânpetru una dintre cele mai bune comune din acest ţinut, carea în decurs de mai mulţi ani, sub înţelépta conducere a reposatului protopresbiter Petru Roşca şi a actualului protopresbiter Pavel Roşca a cumpĕrat pe rênd tot locul domnesc, fără ca ómenii sĕ sĕ fi îndatorat, plătindul tot pe rênd, în anul trecut a cumpĕrat o casă fórte frumósă de zid cu 1800 fl. în mijlocul comunei, lângă casa parochială, ér în anul acesta s'a decis unanim, ca sĕ sĕ facă celea necesari pentru zidirea unei biserici corĕspunḑătóre de pétră, şi spre acest scop s'a şi făcut o repartiţie de preste 3000 fl. ce sĕ va plăti în 4 ani, aşa ḑicênd pe nesimţite.

---

*) Acésta nu e la loc. Dacă preoţimea din tractul Unguraşului e nemulţămită, arete-şi puterea şi maioriseze la alegerile comune preoţimea din tractul Cluşului. A face grevă nu şede bine chiar preoţimei.

Red.

Din parte-ne nu putem decât sĕ ne bucurăm, când vedem la comunele nóstre bisericesci o nisuinţă atât de laudabilă şi progrese aşa frumóse.

I. *C.*

Avis.

Punêndu-se din partea înaltului ministeriu reg. ung. de agricultură la disposiţia subsemnatei reuniuni o cantitate de 1800 meri, 1000 meri pădureţi şi 400 pruni bistriţi, precum şi o cantitate mai mare de surcei nobili pentru altoit, domnii membrii ai reuniunei se încunosciinţéză despre acésta cu acel adaus, ca cei-ce doresc se fie împărtăşiţi din acestea în mod gratuit, sĕ se însinue pănă la 1 Apriliu curent căl. nou, la subsemnatul vice-preşedinte al reuniunei, de unde pot şi lua îndată pomii în primire.

Sibiiu, 21 Martiu, 1894.

Pentru comitetul reuniunei agricole române din comitatul Sibiiului:

Ioan de Preda,
vice-preşed.

Convocare.

P. t. dómnele membre şi domnii membri ai „reuniunei femeilor române gr. or. din Făgăraş şi jur“ sunt poftiţi a participa la a

XIX adunare generală ordinară,

ce sĕ va ţinea Dumineca în 13/25 Martiu precis la 3 óre p. m. în scóla rom. gr. or. din Făgăraş.

Obiectele:

1. Raportul comitetului despre activitatea reuniunei în a. tr.
2. Censurarea raţiociniului pre a. 1893.
3. Curenţii.
4. Constituirea reuniunei pe un nou period de 3 ani.

Făgăraş, 1/13 Martiu 1894.

Maria Dan, preşedintă. *Ioan Berescu* secretariu.

Bibliografic.

„Geografia Ungariei“ şi elemente din Geografia generală pentru scólele poporale de Dr. Nicolau Pop conrector, profesor şi asesor consistorial, revĕḑută şi îndreptată mai ales cu privire la date statistice de Nicolau Pilţia profezor la gimnasiul rom. gr or. din Braşov, ediţiunea a şéptea (cu charta Ungariei). Braşov, editura lui H. Zeidner.

— *„Îndreptariu pentru ortografia română“* Regule şi vocabulariu ortografic, Viena Editura împerial-regală de cărţi scolare. Preţul 12 cruceri.

— *„Aritmetică pentru scólele poporale“* de F. E. Lurtz, tradusă de un învĕţător după a 9 ediţie germână. Anul I. şi II, de scólă numerii 1—10 10—20 şi 20—100. Preţul: 20 cr. = 40 bănuţi. Broşov 1894.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Comitetul parochial gr. or. din comuna Caţa protopresbiteratul Cohalmului, din incidentul plăcut al unui act marinimos de 500 lei, făcut de fraţii şi familia Mircea, prin care sumă s'a pus basă la înfiinţarea unui fond bisericesc, din ale cărui interese sĕ se salariseze cu timpul un al doilea învĕţător; îşi ţine de plăcută datorinţă, eă pentru acéstă faptă nobilă, sĕ le aducă fraţilor şi familiei Mircea în numele tuturor membrilor bisericei nóstre cea mai adêncă mulţămită şi recunoscinţă.

Totdeodată ii privesce biserica nóstă de membrii fundatori, ca unii cari au pus basă acestui nou fond bisericesc.

Deasemenea vor fi priviţi de membri fundatori şi toţi aceia, cari vor contribui şi în viitoriu cu una sută (100) lei, sau una sută (100) coróne v. a. la fundaţiunea mai sus amintită; éră cei cari vor contribui sub una sută lei sau coróne, sĕ vor privi ca membrii ajutători.

Acest act de mare binefacere, a fost întimpinat şi aprobat cu vii şi călduróse simţăminte din partea tuturor, ba ce e mai mult, a dat şi un puternic îndemn la mulţi bine voitorii fii eşiţi din sinul maicei nóstre biserici şi stabiliţi în parte mare prin România, cari la apelul comitetului parochial dto 20 Aug. 1892 au mai contribuit pe lângă fraţii şi familia Mircea cu următórele sume:

Dl Nae. Mircea cemerc. Bucuresci 100 lei, George Mircea propr. Caţa 100 lei, Victor Mircea comerc. Bucuresci 100 lei, Ignatie Mircea stud 100 lei Eva Mircea mama fraţilor Mircea 50 lei, Dşóra Anicuţa Mircea 50 lei, dl I. Căbăşan comerc. Bucuresci 30 lei, dl George Comşa comerc. Bucuresci 50 lei, d-nii N. Făgărăşan comerc. 25 lei, M. Făgărăşan 25 lei, George Boeriu, N. Boeriu câte 30 lei, Iacob Comşa, G. I. Comşa, N. Făgărăşan, I. Lungu, G. Mircea, s. Moise Boeriu, N. Cornea, Teodor Mircea, I. Boeriu şi I. Comşa toţi câte 20 lei, I. Pălăşan, G. Sas câte 15 lei, Stefan Bucur 11 lei, A. Ionescu, Tr. Cornea, N. Cornea, N. Pălăşan, Tr. Mircea, N. Văsîi, T. Urs, M. Todor şi N. Mircea câte 10 lei, G. Todor, I. Todor, N. Bucur, M. Bucur, I. I. Todor, Stefan Gavrilă, I. Todor, El. Mircea, I. Cornea câte 5 lei, G. G. Văsîi 4 lei, I. Fătu 2 lei 50 bani, Bucur Văsîi, N. Boeriu, N. Oprea, D. D. Boeriu, G. Făgărăşan, M. şi A. Rădulescu, Iust. Todor, D. Făgărăşan câte 2 lei, P. Bucur, Maria Vasii câte 1 leu 50 bani, T. Sas, G. Acsente câte 1 leu, M. Boeriu 50 bani.

Cu totul a resultat frumósa sumă de 1144 lei.

Comitetul parochial întrunit în şedinţa sa din 15 Febr. a hotărît sĕ esprime şi pe calea acésta în numele întregei comune bisericesci cele mai vii şi călduróse mulţămiri tuturor acestor marinimoşi şi binefăcători cari au contribuit cu dinarul lor la sporirea noului fond bisericesc.

Dumneḑeu sĕ le resplătéscă îndecit şi însutit aceste fapte nobile şi sĕ le dăruiéscă viaţă lungă fericită, ca sĕ pótă gusta cu plăcere din fructele ostenelelor lor aduse cu atâta dragoste şi inimă curată pe altarul bisericei nóstre.

Caţa, 22 Februariu, 1894.

Comitetul parochial:
Ioan Mircea,
paroch şi preşedinte.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 152/1894 [61] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr 1084 B. se scrie de nou concurs pentru întregirea parochiei Amnaş, protopresbiteratul Sĕliştei, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Cu acest post de paroch este împreunat un venit anual de 266 fl. 14 cruceri v. a.

Reflectanţii la acest post sĕ-şi înainteze cererile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 24 Februariu, 1894

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr 479/1893. [62] 1—3

Citaţiune edictală.

Asinefta Petru Mon Dimitriu Bâia, legiuita muere alui Petru Stanciu Tomi din Paloş, care a părăsit cu necredinţă pe bărbatul ei legiuit de 8 ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei ei, este prin acésta citată, ca în termin de şese luni de ḑile dela prima publicarea a acesteia în „Telegraful Român“ să sĕ presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră, procesul divortial intentat contra ei din partea bărbatului sĕu, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Cohalm, 12 August, 1893

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Martiu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Martiu, 1894.

Poporul magiar negreșit simte și el și vede hotărît, că multă tărie de viéță este în noi, în români.

Dar, póte spre nenorocirea lui, șovinismul i-a băgat în cap o idee ficsă, carea îl muncesce și nelinișțesce, ideea de a se vedea pe sine în un timp relativ scurt, înmulțit la numĕr, cât sĕ pótă apărea lumii ca un popor mare.

Născută odată acéstă idee mai întâiu în creerii unor capete estravagante și dătătóre cu barda în lună, și avênd acéstă idee ficsă ceva cu lipiciu în sine pentru inima și mintea fiecărui magiar, ea s'a lățit în straturile societății magiare cu o repeḑiciune. și a amețit întâiu pe capetele mai luminate, apoi societatea burghesilor și în urmă începe acum a sĕ rĕspândi și în popor, așa că acuș va fi rar ungurul, care sé nu fie cuprins de acéstă ideie fatală.

A fost și este ideea acésta o mare calamitate pentru magiari.

Ea este aceea carea le-a întunecat cu totul putința de a judeca drept, și carea i-a făcut sĕ nu-și mai auḑă glasul consciinței lor propriu, consciință, carea depusă fiind și în ei de aceeași fire dumneḑeéscă, ca și în noi, nu póte sĕ-i îndemne a lucra așa precum de fapt lucréză.

Pe lângă acésta apoi mai au magiarii și nenorocirea că sunt fórte nerăbdători.

Un eflucs al acestei nerăbdări e, că ei nu pot aștepta ca timpul sĕ-i înalțe la aceea ce doresc, ci voiesc cu totdédinsul, ca deja generațiunea actuală care este iscoditórea ideii „marii Magiarii“, acéstă generațiune sĕ-și vadă realisată acéstă utopie.

In o țară ca la noi însĕ, cu mulțime de némuri diferite de ómeni, cari tóte țin, unele mai slab, cele mai multe însĕ morțiș la legea, limba și individualitatea lor proprie, realisarea unei atari idei nu numai că ar cere vreme, dar este chiar o imposibilitate.

Nu afirmăm că ar fi acésta o imposibilitate absolută, este însĕ o imposibilitate pentru poporul magiar. Naționalitățile sunt în maioritate fațá de magiari, au simțul național desvoltat deja și au, cele mai multe din ele cultura egală cu cea magiară: este deci un lucru prea mare de care s'au apucat magiarii sĕ-l sĕvêrșéscă, un lucru care trece preste puterea lor ca popor și ei ar trebuì sĕ scie din trecut, că decâte ori s'au apucat de lucruri, cari le-au întrecut puterile, totdeuna au fost loviți jos, totdeuna au suferit desastre.

Despre neputința lor de a magiarisa popórele nemagiare, ne dau doveḑi silințele și svêrcorile zădarnice de până aci, silințe, cari, abstrăgênd de la o parte a jidanilor, pentru cari nu i invidiem, n'au dat nici nu resultat.

Spe scopul magiarisării s'au făcut și sĕ fac legi — cele mai nóue sunt legile bisericesci — spre scopul acesta sĕ folosesc tóte mijlócele și totuș resultat nu este și nici nu va fi

Pe căi de aceste nici un popor n'a putut contopì pe altul, un popor mic și strein întru tóte de acele, pe cari vrea sĕ le înghită.

Urmările însĕ cu tóte aceste sunt durerose, le vedem desvoltându-se ḑilnic. Urmările sunt, că din popórele de altcum destul de pacinice și bune ale frumósei nóstre țĕri, au făcut nesce popóre nervóse, iritate și ușor iritabile, cari sunt astăḑi alarmate órecum, și stau ḑi și nópte treze, și îngrijate, ca omul care simte, că aprópe este a sĕ descărca asupra casei lui o mare calamitate, o mare nenorocire!

Urmările sunt, că popórele fiind în iritație și încordate întru apĕrarea naționalității, sunt împedecate, direct sau indirect, în progresul lor cultural și nu pot înainta ca atunci, când s'ar bucura de pace și liniște.

Aceste sunt până acum efectele, ce sĕ vĕd, ale nefericitei direcții de magiarisare.

De altă parte ea ne-a întărit puterile, ne-a îmbărbătat la lucru, ne-a făcut sĕ fim din ce în ce uniți, trezi și gata de luptă și apĕrare.

De aceea noi de magiarisare nu purtăm frică, basați pe puterile nóstre, pe slăbiciunea contrarilor și în vîrtutea îndelungei nóstre răbdări.

Revista politică.

Cestiunea română continuă a se discuta prin ḑiarele streine, precum prin cele germane, italiene, englese și belgiane. In special mult s'au ocupat cu causa românilor din Transilvania uneie ḑiarele germane, cari cu o rară competință discută tóte fasele cestiunei române.

Un nou ḑiar „Frei Deutschland“ din Berlin, s'a pus acum în apĕrarea cestiunei române, presentând'o sub o formă mai înaltă, cum n'a fost presentată de nici un alt ḑiar europén.

Ḑiarul „Frei Deutschland“ din numĕrul recent publică în fruntea colónelor sale un articol întitulat „tripla alianța și românii“.

După ce constată, că cercurile alianței trebue sĕ 'și dea bine sémă de puterea de acțiuni a fie-cărui stat aliat, amintesce un articol al ḑiarului frances „Le Figaro,“ în care se ḑicea, că de la întrevederea de la Toulon, România ar fi încetat a mai fi un razim al alianței.

„Este însĕ adevĕrat“ — continuă ḑiarul german — „că de vr'o trei ani abia trece o ḑi fără ca întrégă presă română sĕ nu 'și manifesteze nemulțămirea Precum se scie, poporul român este cel mai compact între popórele din Orient. Trebue sĕ accentuăm, că deși România nu numeră de cât vr'o 5 milióne și jumĕtate de locuitori, numĕrul tuturor românilor se ridică la cifra de 11 milióne.

Pentru că în afară de regat, jur înprejurul Carpaților și în năuntrul Ungariei românii supuși imperiului austro ungar numĕră la 4 milióne și jumĕtate; sub stăpânirea rusécă mai sunt 1.200,000, ér restul este risipit prin Macedonia, Sêrbia, etc.

Din tóte manifestile, memorandele și broșurele, ce ne sosesc din România, se vede că românii protestă în contra ori și cărei apropiere de colosul de la Nord, dar în același timp românii declară, că nici odată ei nu vor duce un rĕsboiu alăturea cu aceia, care sub scutul triplei alianțe, caută sĕ nimicéscă trei milióne de români, cari din vechime locuesc în mase compacte în întregul răsărit al Ungariei, adecă în Transilvania, Bănat, Maramureș etc.

In tóte apelurile lor, românii stăruiesc a dovedi mai ales Germaniei cât de important este pentru noi a ține sémă de cea ce se petrece în Austro-Ungaria, mai mult: Românii cred a îndeplini o datorie arătându-ne, că întrégă Austro-Ungarie este așeḑată pe un vulcan, care amenință a izbucni în fie care moment: vulcanul celor 11 naționalități nemulțumite.

Étă causa pentru care observăm nu o schimbare, ci o rĕcélă în politica României față de tripla alianță. Acéstă rĕcélă nu datéză însĕ de la întrevederea navală de la Toulon ci de trei ani, de ḑile, nu pentru că România vede o slăbiciun în tripla alianță ci pentru că apără trei milióne de frați ai sei, a căror situație o vom espune în curênd pentru ca sĕ arătăm cât de motivate sunt protestările românilor.

Ér dacă contrarii nostri francesi și ruși caută a dovedi, că statele până acum amicale triplei alianțe se depărtéză de ea, apoi este datoria nóstră a Germaniei, de a cerceta dacă esistă nemulțămiri; a cerceta care sunt causele lor, dacă sunt mijlóce de îndreptare și care sunt acele mijlóce.

Dacă e adevĕrat că întrevederea navală de la Toulon a operat o schimbare în politica română, trebue, ca prietini ai românilor, sĕ îndoim interesarea nóstră pentru a cerceta nemulțămirea țĕrei, care de la 1866 are un Hohenzolern în fruntea sa și face o politică cu minte și cumpănită în schimbăciosul Orient; trebue sê recunóscem nemulțămirea acelui popor

---

FOIȚA

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Incheiere).

44, Fi mai neatârnător de fenomenul timpului.

45. Veseli voim sĕ fim în ḑiua întunecată a esaminărei, fiind plini de speranță sigură, că vor urma ḑile de bucurie.

46. Ori și unde te afli tu, cu tine este D-ḑeul tĕu totdéuna. Dumneḑeu vorbesce totdéuna cu acel în al cărui suflet nu este falsitate. Mii de limbi vorbesc cu ḑeitatea, și îi este o plăcere a lui de a asculta tóte vocile.

47. Adunăți în fie care ḑi ceva etern ce nu-ți póte răpi mórtea, și care în ori-ce ḑi îți face viéța și mórtea mai plăcută.

48. Nici o plăcere nu-i ca aceea, când în liniște faci lucruri bune

49. Unde te-a pus Dumneḑeul tĕu, acolo sĕ stai cu liniște rugătóre, până când îți va da voie sĕ te scoli.

50. Binecuvêntarea Domnului zace totdéuna în faptele iubiților sei.

51. Cine sĕ cunósce pe sine însuși, e strict cu sine, blând cu cei debili, și nu judecă bucuros pe cel rĕu.

52. Cine voiesce sĕ-și ajungă scopul tace, merge înainte și nu sĕ teme de rĕu.

53. Totdéuna nobilitéză inima, cugetul tĕu sĕ fie mai simplu totdéuna, rugăciunea mai spirituală, binefacerile tale totdéuna sĕ fie curate și sfinte!

Atunci în tótă ḑiua vei întâlni bucurii trimise de Dumneḑeu.

54. Admonieri ai destule; — o fericit ai fi, dacă le-ai sci întrebuința cu credință.

55. Iubite, lacrimele tale sunt numĕrate de tatăl, care ca medic întinde sufletului tĕu păharul cu lacrĕmi. Bea din acest păhar și tu și vei fi eliberat de lacrămi.

56. Cine sĕ crede nemuritor, acela trăiesce sfênt în nemurire.

57. Nimic nu este mai nemuritor în omul muritor, decât iubirea. De ar dormi ea ani întregi, ea se trezesce pentru viéță durabilă, dacă o atinge degetul aceluia, care a dat o peptului vostru.

58. Dumneḑeu rĕmâne mai constant ca sórele; nu-ți perde nici odată curajul.

59. In tótă ḑiua voiesc a mulțămi pentru aceea, pentru ce am primit, ce folosesc dintre mii; totdéuna voiesc a fi mai mulțămitor, acésta se fie nisuința mea seriósă.

60. Asemenea morții este viéța celor mai mulți ómeni; — viéța nóstră trebuie sĕ fie démnă de numele viéță.

61. Dumneḑeu e mai mare decât inima mea, și de o mie de ori mai mare de ca mii de inimi, cari sunt mai bune și mai nobile ca a mea! adânc voiesc a mi-o întipări!

62. Totdéuna consciința sĕ-ți fie bună atunci te poți bucura de tine și de D-ḑeul tĕu.

63. Fie-care bucurie ne lărgesc peptul, ne ușuréză greutatea și ne ridică!

64. Așa dar acum am fi percurs și bucata acésta de viéță pămênténă — și eu pot spera a fi adunat în decursul ei ceva în interiorul meu.

65. Aceea regulă, pe care sĕ o ai totdéuna în vedere sĕ fie voia Domnului — Prudența totdéuna sĕ-ți arete drumul cel mai bun, de a avea înaintea ochilor scopul cel mai folositor. Adevĕrul nici odată sĕ nu sĕ despărțéscă de tine. Acestea sĕ le iubesci ca pe Dumneḑeu, și tot ce e bun și drept ca pe adevĕr! Te întrébă după ce este mai bun, onoréză cu sfințenie ce este mai sfânt, primesce învĕțătura dela cel mai bun, mai înțelept, mai piu; tot ce faci, fă cu cea mai posibilă credință, cu pietatea cea mai internă.

66. Invață la început și la fine înțelepciunea a te întreba: Pentru ce acésta?

67. Totul póte fugi, numai inima tu iubitóre și D-ḑeul tĕu nu.

68. Iubire numai iubire, alt ceva nu duce la isvorul iubirei.

69. Dumneḑeu deodată cu povara ta îți dă și puterea de a o putea purta!

70. In tótă ḑiua fi mai constaut și mai fidel.

Ploiesci, 28 Februariu, 1894.

I. C.

românesc, care este cel mai compact şi cel mai numeros spre resăritul triplei alianțe.

Aceste cause le vom analisa mai târḑiu şi deocamdată voim numai sĕ atragem atențiunea conpatrioților nostri la punctele de sub întrebare.

„Figaro“ se mândresce că popórele amice noue ne părăsesc spre a sĕ apropia de Franța; ei bine, pressa germană trebue sĕ pună degetul pe rana ce s'a făcut amicilor nostri din Sud-Est; trebue sĕ ne gândim tot mereu la situațiunea acelor regiuni, trebue sĕ stăruim ca motivele nemulțumirilor lor sĕ înceteze şi sĕ arătăm că prietinii nostri pot conta pe ajutorul nostru.

* * *

Scirile din Belgradul Sêrbiei anunță, că cu tótă desmințirea oficială crisa în cabinetul ministerial totuşi esistă. Afară de ministrul de finanțe Mijatovici şi ministrul instrucțiunei publice Neşici toți ceilalți ministrii vreau sĕ se retragă. E posibil chiar, că ministrul Simiici care a fost chemat grabnic dela Viena, sĕ presinte demisiunea întregului cabinet. Ca un semn al crisei ministeriale póte fi socotită şi acea împrejurare, că ḑiarul semioficios „Rodulop“ apărut deodată cu formarea cabinetului Simici, a încetat.

* * *

Împĕratul Germaniei Wilhelm II, se aflâ în Abbazia, unde petrece de mai mult timp împĕrătésa şi cu copii. Se anunța din Viena şi Berlin că în decursul petrecerei împĕratului german în Abbazia va avé loc o întêlnire cu monarchul nostru. Intrevederea acésta va întărí legăturile de amiciție între acesti doi puternici aliați.

E caracteristic, că pe timpul acesta petrece în Italia şi anume la Florența, regina Victoria a Engliterei.

Tóte foile magiare şi magiaróne s'au pus pe lamentări până la desperațiune pentru mórtea lui Kossuth. Noi n'avem sĕ conturbăm pe nimeni în manifestarea simțĕmintelor sale de iubire şi stimă pentru repeusatul, dar de altă parte nimenea nu póte pretinde dela noi sé ne alăturăm la astfel de manifestări, câtă vreme noi scim bine, cine a fost Kossuth pentru naționalitățile patriei şi în special pentru noi românii.

In fața şi toiul sgomotóselor manifestațiuni, ce se fac din incidentul morții lui Kossuth în tóte părțile, noi remânem simpli privitori, fără de a face reflecsiuni critice asupra celor ce s'au întêmplat şi se întêmplă. Remânem reci față de aceste manifestări şi ne împlinim simplu datoria de cronicari, luând notițe despre cele ce se întêmplă.

Intrégă opinia publică magiară se ocupă cu mórtea lui Kossuth. Scirile despre încetarea lui din viéță a provocat o mişcare febrilă în tóte păturile societății magiare şi din tóte unghiurile se grăbesc magiarii a da manifestațiune jalei ce-ia cuprins pentru acest bărbat politic al lor.

Dintre tóte partidele dietei, mai mare silință îşi dă partida „independiştilor şi dela 48“ spre a fi neîntrecută în manifestarea admirațunii față de Kossuth. Ea a hotărit sĕ edea în numele sĕu un necrolog, care a şi apărut în 20 000 de esemplare, redactat de dep. Bartha. La înmormêntare va fi representată partida prin o deputațiune de 10 membrii, va depune o cunună pe sicriu şi va înscíința „națiunea“ despre mórtea lui prin o proclamație.

Representanța oraşului Budapesta a ținut şedință din acest incident şi a luat tóte disposițiunile pentru a onora cât mai tare memoria lui Kossuth.

Representanța a decis sĕ aducă pe Kossuth acasă şi sĕ facă oraşul înmormêntarea, i-a oferit loc de onóre pentru mermênt, luând ea inițiativă pentru construirea unui mausoleu şi monument. Foile oposiționale spun, că tóte aceste le-a decis representanța la indemnul guvernului, care a voit astfeliu sĕ scape din impas, deórece tóte aceste era decisă a le face partida kossuthistă.

La cererea şi insistența a 20 deputați independişti e convocată pe aḑi Vineri o şedință a dietei. In acésta vine partida independentă cu pretensiunile ei, ca guvernul sĕ se îndrume a presenta un proiect de lege pentru inmatricularea în lege a meritelor lui Kossuth şi sĕ i ridice pe spesele țerii un monument, reposatul sĕ fie adus acasă, dieta sĕ-şi esprime condolența la protocol, sĕ fie representată la înmormêntare etc In privința acestora guvernul n'a putut ajunge la o înțelegere cu partida independistă şi astfel resultatul acestei şedințe e aşteptat cu mare încordare, mai vêrtos că se va lămuri odată atitudinea ce o va observa guvernul din incidentul morții lui Kossuth. Se vorbesce chiar de o crisă ministerială.

Rea impresiune au provocat în Budapesta scirile, că în Viena nu s'a conces arborarea stégului negru la societatea magiară. Foile din Viena afară de cele înfiltrate cu spirit jidovesc, judecă tare obiectiv. „Fremdenblat“ organul ministeriului de esterne nu scrie însĕ nici de cât măgulitor.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

Ca întregire la vorbirea din dietă a deputatului dr. Şerban, publicată în nrii din urmă ai fóiei nóstre, dăm mai la vale reflecsiunile, ce le-a făcut deputatul Şerban la acusa lui I. Miklós:

On. casă! Inainte de tóte îmi esprim părerea de reu, că nici Mercuri, nici eri n'am putut fi de față la sférşitul şedinței ca sĕ pot respunde la acusele ce le-a adus dl deputat Miklós Gyula în contra mea.

Fie-mi permis a o face acum.

Eu on. casă! nu voiesc sĕ me feresc de aceste acuse folosindu-mĕ de adeseori usitata argumentațiune, adecă ḑicênd, că le resping ca acuse nebasate.

Repet. nu voesc sĕ le evit chiar şi de aceea, pentru-că acestea denunciațiuni, ce obvin pe întréga linie îşi au caracterul lor politic.

Ne aparținênd nici unui partid al parlamentului, nu am pe nime, care se mĕ apere de insulte politice, apelez însĕ la dignitatea şi iustiția on. case sperând, că îmi voiu căpĕta satisfacțiunea dorită.

Ce privesce prima însinuațiune, eu n'am fost la Bucuresci nici când cu scop politic şi însinuațiunile pornite atunci în contra mea le-am respins cu hotărîre în ḑiarul „Voința Națională“, ce apare în Bucuresci, ḑicênd, că nu obicinuesc a uita nici pe un moment, că sunt membru al parlamentului Ungariei.

Referitor la a doua însinuațiune, că adecă în congregațiunea comitatului Făgăraş aşi fi representantele unei astfel de tendințe politice, despre care vorbitoriul e convins, că aprobarea ei e din atmosfera politică a parlamentului pentru totdéuna esclusă, observ numai atât:

Când am fost membru al congregațiunei din comitatul Făgăraşului eram deputat guvernamental, îndată ce am eşit însĕ din partidă, cu tóte că am fost în mai multe cercuri din nou ales de membru şi deşiací m'am născut, acì locuiec şi acì mi-e şi cercul electoral, totuşi nici comitatul, nici ministrul de interne n'au mai vrut sĕ-mi verifice alegerea.

Pentru ilustrarea faptului o spun, că în comitatul meu nu e cestiune de naționalitate fiind 95% a locuitorilor români. Este însĕ cestiune administrativă şi în centru însuşi adecă în Făgăraş cestiune socială.

In contra acestor de comun cunoscute gravamine administrative mi-am ridicat vocea în congregațiuni, afară de ele însĕ în continuu am deplâns lipsa unui om, care sĕ împreune mica şi nu prea pretensiva societate, pentru-că denumirea şi susținerea lui Bauszner de fişpan am ținut şi o țin şi acum de o ideă politică nefericită.

Sĕ spună dl ministru de interne cu ce pretensiuni am păşit noi? N'am cerut fişpan român, pentru-că între încurcatele împregiurări presente nu e consult, şi am cerut şi cerem în locul sasului un fişpan adevĕrat magiar, care e demn, mĕ rog de ertare, nu voesc sĕ votăm pe nime, față de care putem fi sinceri, totodată l'am asigurat pe dl ministru de interne, că ér va fi pace în comitat, ca sub fispanul Horváth.

Nu sciu ce pact esistă între saşi şi guvern, dar protestez, căci sĕ se împartă pe pelea românilor din com. Făgăraş.

Ce se ține de ultima şi cea mai îndrăsnéță însinuațiune, că adecă a-şi fi agitat în fóie volantă în contra integrității statului magiar o résping cu indignație, căci eu n'am scris nici un fel de foi volante şi pretind dela dl deputat sĕ-şi documenteze înaintea on. case acusa, — judecata o încred on. case!

In fine resping aceea, că dl deputat Miklós Gyula sĕ se obtrude de judecător în cestiuni morale-politice, fiind-că nu-l recunosc de judecător în ale moralei.

Noutăți.

Concert. Programul pentru concertul ordinar al „Reuniunei române de musică“ din Sibiiu, ce se va ținea, Duminecă în 25 Martiu la 7 óre séra, în sala dela „Musikverein“:

1. Cinci cântece poporale, întocmite pentru cor micst de George Musicescu.

a), Baba şi Moşneagul, *b*), Nevasta care iubesce, *c*), Congazu, *d*), Stăncuța. *e*), Dor-dorule.

2. Trio (d-moll op. 49) pentru piano, violină şi violoncello de T. Mendelsohn Bartholdy.

3. Dóuĕ cântări funebrale compuse pentru cor micst de G. Dima.

a), Plâng şi mĕ tânguiesc *b*) Ce e viéța nóatră?

4. Trei cântări pentru o voce cu acompaniare de piano

a) In zădar de Eus. Mandiczewski.

b), Când te voiu uita? de G. Dima *c*), Aprópe sunt de tine de G. Dima.

5. Cântece țigănesci pentru sopran, alt, tenor şi bas cu acompaniare de piano de I. Brahms (unsprĕḑece numeri) Biletele sĕ estradau, Duminecă dela 11—1 óră. în sala cea mică dela Musikverein şi séra la casă.

* * *

Scólele din România. Secțiunile camerei au terminat studiarea proiectului de lege pentru creditul de 7,190,000 spre a se construi localurile de scoli în țéră.

Modele tip ale acestor scoli sunt tóte gata lucrate la ministrul instrucției publice.

* * *

Congresul studenților din Cluş. In 17 Martiu s'a început în Cluş şedințele congresu ale alestudenților magiari din țéră. Intre altele congresul a trimis adrese de felicitare telegrafice ministrului de instrucțiune Csáki şi lui Koşsuth Lajos. Apoi au redactat statutul asociațiunii studențesci şi au hotărât redactarea unui organ special de publicitate al tinerimei. Discută mare s'a încins asupra causei studenților români (oláh diakok), dintre cari o parte, precum se ḑice ia parte activă la agitațiunile naționalistice. In fine au hotărât, că pe studenții români „agitatori“ nu-i primesc de membri ai ligei studențesci regnicolare, pre ceialalți însĕ îi primesc eu bucurie şi vor întreprinde tot ca acesti colegi „olahi“ sĕ se facă membrii ai asociațiunii.

* * *

† Ioan Şovrea. Primim scirea tristă, că protopresbiterul gr. or. al Cetății de Pétră a repausat la 8/20 Martiu a. c. în etate de 54 ani.

* * *

„Preot agitator“. Sub titlul acesta fóia magiară „Délm. Közl.“ anunță că preotul român gr. or. Dimitrie Avram din Moşnița com. Timis, a „agitat“ de pe amvon poporul contra autorităților unguresci şi l'a provocat sĕ zădărnicéscă cu forța înființarea unui Kisdedovó unguresc în Moşnița. Contra preotului, ḑice numita fóie, s'a pornit cercetare penală. Bucurie în israel!

* * *

Dislocări militare. In tómna acestui an se vor face următórele dislocări de trupe: Regimentul de infanterie nr. 82 dimpreună stabul major al regimentului şi cu 3 batalióne va disloca la Alba-Iulia; regim. nr. 50 cu st m şi cu 2 batal la Braşov, 1 batal. la Făgăraş; 1 batalion al regim. nr. 31 la Bosnia; batalionul nr. 28 de vênători la Sibiiu 2 batalione şi st. m. nr 62 la Murĕş-Oşorheiu, batalonul din Bosnia nr. 23 la Abrud.

* * *

La politechnicul din Zürich printre absolvații diplomați din anul acesta sunt şi doi români: dnii Nicolae Grama român transilvănén dela Făgăraş, şi Maximilian Marcu din România.

„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Raportul consiliului de administrațiune către adunarea generală a actionarilor din 30 Martiu 1894.

Domnilor acționari!

Este sciut, că anul espirat peste tot a fost anormal din punct de vedere financiar, ér pentru institutele de bani din provincie, avisate la creditul institutelor mari din capitală — fórte periculos, pentrucă în urma lipsei de numĕrar, care a dominat cea mai mare parte a anului, de repețite ori li s'au urcat interesele la escompt în mod estraordinar si li s'a redus creditul pe neaşteptate.

Un lucru acesta, care cu clientela din provincie, avisată aprópe esclusiv la productele agronomice, într'un an cu recoltă slabă şi cu prețuri şi mai slabe, cum a fost cel espirat, fórte cu greu şi numai cu mari sacrificii sĕ póte esecuta.

Institutul nostru, din precauțiune, încă dela începutul lui Maiu, când abia se puteau observa presemnele crisei financiare, care a început în Iuniu şi s'a continuat treptat până în Februariu a. c. a început a-şi restringe afacerile nouĕ, reflectând şi pe clientela sa la moderațiune şi observarea punctuală a condițiunilor de amortisare.

Resultatul acestor mĕsuri profilactice luate la timp a fost: că noi din un an rĕu economic, Vĕ putem presenta un bilanț, cu interese restante reduse şi cu interese anticipate urcate, în care interesele anticipate fac aprópe duplul celor restante (94,952 fl. 22 cr. față cu 47,403 fl! 76 cr.); că, folosindu-ne şi de reservele nóstre în efecte publice, ne-a succes a învinge nu numai tóte greutățile provenite din crisa generală financiară, dar am învins cu înlesnire şi greutățile provenite din crisa locală, care pe neasteptate a surprins piața nóstră cu finea anului trecut; şi pe lângă acestea, am scăpat de pericol şi pe băncile cari reescomptéză la noi, susținêndu-le creditul de care aveau neapărată trebuință, care cu 31 Decembre sĕ urcă la cifra de fl. 1.800,000 pe când al nostru reescompt pasiv era întreg numai de fl. 456,000.

Crisa locală amintită mai sus a fost provocată de falimentul a cinci case comerciale din loc, dintre cari douĕ din cele mai vechi şi bine acreditate la tóte băncile din patrie, urmat pe neaşteptate şi rapid una după alta în sĕptĕmâna ultimă a lunei Novembre a. tr.

Panica ce au produs aceste falimente în viața nóstră a fost estra ordinară, afacerile nóstre însĕ n'au suferit nici o jignire, încrederea publicului în soliditatea institutului nostru a rĕmas neclintită.

Este natural, că nici institutul nostru, al cărui cel mai desvoltat ram de operațiuni este escomptul, n'a putut scăpa neatins de aceste falimente. Dar nici pe departe nu a fost atins în mĕsura rĕspândită chiar şi prin ḑiare din partea acelora, pe cari prosperarea şi soliditatea nóstră îi supĕră. Şi considerând că poliţele nóstră sunt tóte cu mai multe subscrieri, sperăm că perderile ce din acest incident le vom avea la escompt, vor fi neînsĕmnate, cari sĕ vor achita din fondul special de reservă fără a'l altera în mod simţitor. Am avut perderi şi în scrisuri fonciare proprii de fl. 6000, care erau depuse la una din firmele falite spre vênḑare, dar acelea s'au şi amortisat deja in contul efectelor şi avem prospecte bune, că o parte însĕmnată a acestei sume sĕ va restitui din partea respectivei masse concursuale fondului special de reservă

Nici o mirare n'ar fi dacă într'astfel de împrejurări în toţi ramii de operaţiuni am fi dat îndĕrĕt, asta însĕ nu s'a întêmplat, ci din contră în ramii principali am progresat şi în anul espirat. Şi anume depunerile spre fructificare au crescut cu fl. 90,000, escomptul de cambii cu fl. 470,000, împrumuturile hipotecare cu fl. 77,000 şi mai vêrtos în urma operaţiunilor fórte estinse din semestrul prim am obţinut un profit net cu fl. 20,000 mai mare decât în anul precedent.

Din fondul special de reservă s'au amortisat în cursul anului fl. 2200 dubióse, şi totuşi a crescuţ din resursele sale aprópe cu fl 20,000 la care efectele, chiar şi după amortisarea sumei de fl. 6000 amintită mai sus, au contribuit cu fl. 16,000 profit de curs.

Cu adâncă durere vĕ notificăm, că ilustrul bărbat Georgiu Bariţiu fostul preşedinte al Academiei române şi al „Asociaţiunei transilvane“, ér dela anul 1878 până la mórte membru şi vicepreşedinte al consiliului nostru de administraţiune, a trecut la cele eterne în 2 Maiu 1892, ér în 26 Ianuariu a. c. a reposat Dr. Aureliu Maniu, notar public reg. în Oraviţa, membru fundator al institutului nostru şi dela înfiinţarea institutului până în ḑiua morţii, membru al consiliului de administraţiune.

Ambii decedaţi şi-au câştigat merite neperitóre pentru institut.

Direcţiunea şi-a făcut datoria la timpul sĕu, ér acum Vĕ rógă şi pe d-vóstră, ca la rêndul sĕu sĕ daţi espresiune la procesul verbal durerei, ce cu toţii o simţim din aceste triste incidente.

Locurile devenite vacante prin mórtea amintiţilor s'au suplinit în sensul §-lui 37 din statute în mod interimal cu dnii Ioan Papiu, protopresbiter gr. or. şi Dr Nicolau Vecerdea, advocat în Sibiiu, avênd d-vóstră a le indeplini definitiv astăḑi prin alegere.

După ordinea vechimei ies din direcţiune domnii Simion Damian şi Pantaleon Lucuţa, deci de astădată sĕ vor alege patru consilieri în direcţiune, şi anume: succesorului Dr. A. Maniu cu mandat pe 4, alui George Bariţiu pe 3, ér ceialalţi pe 6 ani.

Asemenea espiră cu ḑiua de astăḑi şi mandatul membrilor de supraveghiare. Veţi binevoi deci a alege pe 3 ani 5 membrii în acest comitet.

Dup'acestea daţi-ne voie sĕ Vĕ espunem mişcarea operaţiunilor principale în cursul anului 1893 şi comparaţiunea lor cu acelea ale anului precedent:

Depunerile:

Cu finea an. 1892 erau la institut 6503 depuneri în sumă de . .	4.867,979 fl. 41 cr.
In cursul anului 1893 s'au mai făcut 2232 depuneri în sumă de .	3.583,056 „ 32 „
Deci starea totală a fost de 8735 depuneri în sumă de	8.451,635 „ 73 „
Din acestea s'au ridicat 1916 depuneri în suma de	3.492,773 „ 57 „
Remânênd starea lor cu 31 Decembre 1893 6819 depuneri în sumă de	4.958,262 fl. 16 cr.

Cu 90,282 fl. 75 cr. mai mult decât în anul precedent.

Clasificate după sumele depuse ni se presintă următoriul tablou:

Dela			la centrală	la filială	total
50 cr.	până	10 fl.	665	290	955
10 fl.	„	50 „	890	310	1200
50 „	„	100 „	560	190	750
100 „	„	500 „	1495	555	2050
500 „	„	1000 „	484	198	682
1000 „	„	2000 „	403	172	575
2000 „	„	5000 „	275	126	401
5000 „	„	10,0000 „	85	45	130
10,000 „	în sus	. .	57	19	76
			Total	.	6819

Escomptul de cambii.

Starea portofoiului cu finea anului 1892 era de 13753 cambii în valóre de	2.928,799 fl. 55 cr.
In cursul anului s'au mai escomptat 47218 cambii în valóre de . .	11.314,221 „ 58 „
Starea totală a portofoiului a fost prin urmare de 60971 cambii în valóre de . . .	14.243,021 „ 13 „
Din aceste s'au rescumpĕrat în cursul annlui 43979 cambii în valóre de	10.845,952 „ 29 „
Remânênd starea portofoiului cu finea anului 1893 de 16992 cambii în valóre de . .	3.397,068 fl. 84 cr.

Faţă de anul precedent o crescere de 468,269 fl. 29 cr.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

De la Sepsi S. Georgiu spre méḑănópte drumul apucă pe Olt în sus, ducêndu-ne pe frumosul platou al Ciucului. Oltul străbate aici prin strîmtórea sa cea dintâi, formată de ramurile munţilor Baraoltului şi ai Treiscaunelor, pe cari îi desparte de către olaltă. Prin strîmtórea acésta, împodobită ici-cólea cu stânci de forme pitoresci, Oltul, cu repeḑiciunea unui rîu de munte, trece din Ciuc în şesul Treiscaunelor şi al Ţerii Bârsei, care este a dóua vale a sa, mai adânc aşeḑată decât podeiul Ciucului.

În calea nóstră prin acéstă strimtóre romantică, precum şi prin împrejurime, dăm de locuri însĕmnate şi de frumóse privelisti naturale.

Calea ne duce pe lângă satul Budoc lângă care, pe ţermul stâng al Oltului, sĕ nalţă munţii de asemenea numire. De pe piscul cel mai nalt al acestora (1195 m.) avem o privire frumósă asupra şesului Treiscaunelor. Mai în sus pe Olt sĕ află comuna Malnaş, cu isvóre de apă minerală şi scalde. Scaldele se află în depărtare de 1/4 óră de la comună, pe ţermul drept al Oltului, pe un mic şes, în o posiţie plăcută, cu zidiri de scaldă, parc şi căi de primblare frumóse. Isvórele minerale de la Malnaş conţin în mare cantitate accid carbonic; apa lor, ca beutură, e folositóre la bóle de stomach, ér scaldele sĕ folosesc cu succes contra reumatismului, a bólelor de nervi şi de piele etc.

De la Malnaş mai departe vegetaţiunea cu încetul începe a sĕ schimba. Clima e mai aspră, ca până aci, solul mai puţin roditor; grâul pe aci nu sĕ cultivă.

Regiunea este fórte romantică. De ambele laturi ale drumului sĕ nalţă printre verdéţa pădurei stânci şi déluri de forme curióse, în formă de cetăţi ruinate etc. La Bicsat valea sĕ lărgesce, formând un mic podeiu, apoi délurile strimtoresc din nou alvia Oltului şi calea, pe care în curênd sosim la una dintre cele mai frumóse şi mai vestite scalde ale Ardélului, la Tuşnad. Scalda de la Tuşnad are o posiţiune de munte admirabilă, cu împrejurime încântătóre. Éa este aşeḑată la pólele muntelui Ciomad, lângă o grupă de stânci romantică şi încunjurată cu păduri uriaşe de brad, ér dincolo de Olt, pe ţermul drept, sĕ estind până aprópe de rîu, ramurile muntelui Mitaciu, acoperite cu păduri de stejar şi ici-colo cu tufiş. Printre acesti doi munţi curge de vale Oltul, aruncându-şi cu zuzet valurile sale printre sténurile de pétră, ce-i alcătuesc alvia.

Tuşnadul întrunesce cele mai însemnate recerinţe ale unui loc de băi: regiune romantică, păduri estinse de brad, aer de munte curat, climă moderată, plăcută, şi isvóre minerale, abundante în apă de diferită composiţiune chemică. Tóte aceste au contribuit, ca ea în timp scurt sĕ devie renumită şi cercetată. Inainte de acésta cu un jumĕtate de secol nu erau încă aici întocmiri de scalde, şi aḑi pe locul unde mai nainte nu sĕ afla decât tufis şi braḑi seculari sĕ nalţă zidiri de scaldă şi hotele elegante, mulţime de locuinţe şi vile, construite cu deosebire în stil elveţian şi printre ele parcuri şi căi de primblare frumóse, cari sĕ estind până departe pe cóstele délurilor dimprejur, dispărênd în brădet.

Apele minerale dela Tuşnad, deşi isvoresc în apropiere unele de altele, sĕ deosebesc în composiţiune. Un isvor conţine iod şi fer, altele sunt săróse-feruginóse, altele éră conţin sare, fer şi accid carbonic. etc. Ele au o temperatură de 18—23° C. Dintre isvórele aflătore la Tuşnad sĕ folosesc 9 pentru beut şi scaldat.

Imprejurimea Tuşnadului e fórte frumósă. Dela scaldă în tóte părţile conduc căi prin desimea brădetului spre vêrful délurilor şi a stâncilor, de unde ni sĕ deschid panorame frumóse asupra scaldei, asupra văleï Oltului şi a înălţimilor, ce o împrejmuesc.

(Va urma).

Convocări.

In conţelegere cu comitetul central al partidului naţional, inteliginţa română din Alba Iulia convócă o adunare a poporului român din comitatele Alba-inferióră, Turda-Arieş, Huniedóra şi cercul electoral Sebeş din comitatul Sibiiului pe Joi în 5 Apriliu a. c. st. n. la 10 óre diminéţa în sala de vară a otelului „La sóre“ pentru a reînoi protestele deja ridicate în contra proiectelor politice-bisericesci, cari se află în desbaterea parlamentului din Budapesta şi cari proiecte nu sunt reclamate nici de interesele bisericei şi a poporului român, dar nici de interesele patriei, din potrivă pórtă în sine cele mai mari pericule pentru biserică, patrie şi morală.

Din conferinţa românilor, întruniţi în Alba-Iulia la 17 Martiu, 1894.

Mateiu Nicola, preşedinte.
Nicolau Ivan, notariu.

Adunarea generală ordinară V-a a „Reuniunei femeilor române gr. or. din Rĕşinari“ se convócă prin acésta pe ḑiua de Duminecă în 20 Martiu a. c. st. v. la órele 2 p. m. în edificiul scolar,

Obiectele.

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3' Esaminarea socotelilor pe anul 1893.
4. Eventuale propuneri.

Toţi p. t. membrii reuniunei precum şi alţi binevoitori sunt rugaţi a participa la acéstă adunare.

Rĕşinari în 8 Martie st. v. 1894.

Aurelia Goga, presidentă.
Ioan Marin, secretariu.

Bibliografic.

A apărut:

„*Gramatica elementară a limbei germane*“ cu deprinderi de tradus germane şi române, vêrîte printre regule şi cu vocabulele trebuinciόse la acestea, de Ioan Maxim, prelucrată din manuscript şi întocmită pentru scólele medii şi civile, precum şi pentru usul privat de Nicolau Pilţia, profesor la gimn. rom. gr. or. din Braşov. Preţul: broş. fl 1.40. Braşov. 1892.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

In 2/14 Februariu st. v. corpul învĕţătoresc dimpreună cu elevii dela scóla română gr. or. din Tilişca a arangiat cu ocasiunea hramului acestei scóle o producţiune literară teatrală.

Cu ocasiunea acelei producţiuni au incurs în favorul fondului scólei infiinţat în anul 1893 dela următorii contribuenţi benevoli următórele sume:

Dela domnii: Liviu de Lemeny pretor supr. în Selişte 4 fl. v. a., Ilustr. S. Ioan de Lemény. comit. supr. în pensiune (Braşov,) 3 fl. v. a., Dr. Nicolau Maier protopop., Nicolau Henţ not., Dimitriu Banciu farmac., Ioan Banciu arênd., Nicolau Roman comerc. Constant. D. Pavel şi soţi, Petru I. Comşa comerc., toţi din Sĕlişte câte 2 fl. v. a., Aurel Milea not. (Poplaca) 2 fl. v. a., A. Micu adj. not. (Poiana), 1 fl. 50 cr., Ioan Lazar învĕţ. pens. Dimit. Têmpânariu, Ioan Têmpănariu, Ilie Iosof preot şi învĕţ. pens. toţi din Galeş, Ioan Popa. Savu Roşca, ambii din Sĕlişte, Savu Frecea, D. Rodénu, Sim. Bratu, D. Iuga lui Mateiu, Ioan Stoian, George Bratu, Mârt. Bratu, Avram Gligor, Ioan Iosof preot., Petru Iuga preot., Stefan Milea not., Sim. Rodeanu, Stef Popescu, Vasile Iuga a lui Mateiu, d-şórele Iuliana Iovescu învĕţăt. (Selişte), Maria Cristea înv. Şina, Dimitrie Mihai, Nicolau Floaş arênd., Şina, Corneliu Horşa adj. not. (Poplaca), N. Dobrota diac. şi învĕţăt. (Poiana), Ioan Nădrag, Vale. Aurel Baicu, Ilie Floaş comerc., Stef. Bratu, Ioan I. Comşa, (Selişte), Dimitriu Lĕpădat învĕţ. (Selişte), Alecsandru Steflea, (Selişte), G. Pĕcurariu învĕţăt. (Poplaca), Valeriu Milea adj. not., Nicolau Neamţu, diac. şi învĕţ. (Selişte), Constantin Herţa, compt. (Selişte), N. Mossora primar, (Selişte,) Adam Roman, (Sebeşul infer.,) Sebastian Nistor adj. not. (Galeş), şi Dimit. Popa Românescu (Selişte) câte un fl. v. a. Paraschiva S. Bratu 80 cr. Vasiliu Iuga 70 cr. Onisifor Beju, iurist (Selişte) 60, cr. Ana I. Rodeanu, Niaga V. Iosof, Petru Trihenea, Ana I. Prică, Petru Rodeanu, Dionisiu Iuga, Avram Hênsu, N. Rechitan (Galeş), D. Hênsu Iacob Steflea, teolog (Selişte), Stefan Olariu, Petru Oprişiu, ambii Poplaca, Ioan Preda M. Preda şi Andr. Floaşu, comerc. (Mersurea) câte 50 cr. Vasiliu Voic şi Pet. Bunea câte 40 cr., D. Hampu, I. Oprişu, Danil Popa, I. Rodeanu şi Ioană Bunea câte 30 cr. Ioană V. Iuga, Maria Const. Popa şi Ana Trihenea, câte 20 cr. Maria I. Frecea, Ana Rodénu câte 10 cr. Dela mai mulţi 32 cr.

Aceste contribuiri benevole dau suma de 78 fl. 32 cr.

Din care sumă substragându-sĕ spesele de 33 fl. 83 cr. resultă un venit curat de 44 fl. 49 cr.

Din suma de mai sus a venitului curat de 44 fl. 49. cr., s'au depus la cassa de păstrare din Sĕlişte 40 fl. v. a. ér restul de 4 fl. 49 cr. v. a. a rĕmas pentru procurarea unor cărţi pe sama bibliotecei scólei greco orientale din Tilişca.

Piméscă deci P. T. marinimoşi contribuenţi sincerile şi căldurósele nóstre mulţămiri pentru frumosul sprigin, atât material, cât şi moral ce ni-lau oferit şi cu acésta ocaşiune.

Asemenea priméscă cu acéstă ocasiune domnii diletanţi pentru binevoitoriul lor concurs la producţiunea teatrală mulţămirile corpului învĕţătoresc.

Tilişca, în 18 Febr. (1 Martiu) 1894.

In numele corpului învĕţătoresc:

Dimitrie Iosof,
învĕţător.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Mai nou.

In şedinţa de eri a dietei preşedintele propune: meritele lui Kossuth sĕ se eterniseze în protocol, la înmormêntare sĕ mérgă o deputaţiune, care sĕ depuie pe sicriu în numele parlamentului o corónă. Deput. Juszt propune pretensiunile cunoscute ale kossuthiştilor, între cari înmatricularea în lege a meritelor lui Kossuth. Herman şi Apponyi fac cam asemenea propuneri. Wekerle sĕ alătură la propunerea preşedintelui dietei. După încheierea desbaterii a urmat votarea nominală.

Nr. 152/1894 [61] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 15 Februariu a . c. Nr 1084 B. se scrie de nou concurs pentru ıntregirea parochiei Amnaș, protopresbiteratul Sĕliștei, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Cu acest post de paroch este împreunat un venit anual de 266 fl. 14 cruceri v. a.

Reflectanții la acest post sĕ-și înainteze cererile înstruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕliște, 24 Februariu, 1894

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sĕliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 154/1894 [57] 2—3

EDICT.

Ioan Coman Filimon din Seliște, legiuitul bărbat al Anei Savu Nan tot din Sĕliște, care a părăsit cu necredință pe legiuita lui soție mai bine de 5 ani fără a sĕ sci unde sĕ află și dacă mai trăiesce, pe basa resoluțiunei consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr. 1157 B. sĕ citéză a sĕ presenta subsemnatului oficiu în termin de 6 luni de la prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorțial intentat asupră-i de soția lui susnumită, sĕ va pertracta și decide și în absența lui.

Sĕliște 3 Martie 1804.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliștei

Dr. Nicolae Maier,
protopresb.

Nr. 143/1894 [56] 2—3

EDICT.

Nicolae Mihaiu Roșca din Sĕliște, legiuitul bărbat al Anei Ghib Simian tot din Sĕliște, care a părăsit cu necredință pe legiuita sa soție mai bine de 4 ani de ḑile fără a sĕ sci unde se află și dacă mai trăiesce, pe basa resoluțiunei consistoriale din 8 Februariu a. c. Nr. 686 B. sĕ citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Tel. Rom.“, căci la din contră procesul divorțial intentat asupră-i de soția lui susnumită se va pertracta și decide în absența lui.

Sĕliște, 3 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresb.

Nr 70/1894. [63] 1—3

EDICT.

Dobra Stoica Guiman din Poiana Mărului, carea de 17 ani a părăsit cu necredință pe bărbatul ei Ioan Crișan din Zernesci, prin acésta sĕ citéză a se presenta la acest oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contra procesul divorțial intentat de soțul ei se va pertracta și decide și în absența ei.-

Oficiul protopresbiteral gr. or al Branului, ca for matrimonial de instanța I.

Zernesci, la 29 Ianuariu, 1894

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr 479/1893. [62] 2—3

Citațiune edictală.

Asinefta Petru Mon Dimitriu Bâia, legiuita muere alui Petru Stanciu Tomi din Paloș, care a părăsit cu necredință pe bărbatul ei legiuit de 8 ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei ei, este prin acésta citată, ca în termin de șese luni de ḑile dela prima publicare a acesteia în „Telegraful Român„ să se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră, procesul divorțial intentat contra ei din partea bărbatului sĕu, se va pertracta și decide și în absența ei.

Cohalm, 12 August, 1893

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 1183/1894 [64] 1—1

Concurs.

Pentru ocuparea postului de medic sistemisat din nou în cercul sanitar Poiana, Jina, Rod escriu concurs.

Beneficiile medicului sunt: 1400 coróne salar, 200 coróne paușal de călătorie și tacsele de visitare stabilite în mod statuatr de comune.

Doritorii de a concura sunt poftiți a și trimite cererile lor instruate cu documente despre cualificațiunea prescrisă în §-ul 9 al art. de lege I din 1883 respective în §-ul 143 al art. de lege XIV din 1876 și despre cunoscința limbei române, la pretura din Mercurea (Szerdahely, Szebenvármegye) până în 30 Aprile a. c. la 6 óre p. m.

Cereri mai târḑiu întrate nu sĕ vor lua în considerare.

Alegerea sĕ va sĕvîrși în 2 Maiu a. c. la 9 óre a m. în cancelaria comunei Pojana.

Mercurea în 18 Martiu 1894.

Primpretorul:

Drăghici.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 10—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58		Cucerdea		7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44		Ludoș		6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11		Oșorheiu		5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		Reghinul-săs.		3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30 Sibiiu, Marţi, 15/27 Martiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Martiu, 1894.

Intr'un articol mai mic „Hazánk“ din 22 Martiu n. c. se ocupă cu solidaritatea nóstră naţională.

In acest articol, se constată mai înainte de tóte apariţiunea, negreşit îmbucurătóre pentru noi, că solidaritatea politică între români n'a fost de la 1867 încóce nici când aşa de puternică, ca acum. Pornind însĕ autorul articolului din unele dispute şi divergengenţe de păreri, ce s'au manifestat în diaristica română, vine şi ne spune cu ore-care satisfacţie, că „sunt cu tóte aceste unele apariţiuni cari sĕ par a ne arĕta, că nici în privinţa acestei solidarităţi nu e tot aur ce lucesce“.

Ca esemplu sĕ amintesce în articol disputa „liniştită, diplomatică“ dintre „Unirea“ pe care o numesce necorect de „organ oficial al bisericei gr. cat.“ şi între „Telegraful Român“ pe care tot atât de necorect îl numesce „fóia metropolitului gr. or.“ apoi divergenţa „cu mult mai aspră“ dintre „Dreptatea“ şi „Coresp. română“ etc. dicênd, că „aceste apariţiuni sĕ sporesc pe di ce merge, drept dovadă că este lucru de giaba şi sterp a crea unitate pe cale măiestrită acolo, unde diferenţa intereselor şi vederilor sĕ manifestă ca o recerinţă a situaţiunii.“

Diaristica magiară are datina de a seduce opiniunea publică magiară în cestiunea de naţionalitate, presentând situaţiunea în colori când false, când esagerate. Mai nainte, ani de dile a susţinut acésta diaristică sus şi tare, că la noi nu esistă cestiune de naţionalitate, că toţi cetăţenii patriei sunt fórte mulţămiţi cu stările create de stăpânire. In fine însĕ vrênd nevrênd a trebuit sĕ recunóscă, căci n'a mai putut ascunde, că deu, cestiunea de naţionalitate esistă, că nemulţămirea diferitelor popóre cresce în mĕsura în care sé aplică faţă de ele disposiţiunile de magiarisare

Aşa stă tréba acum şi cu solidaritatea naţională. Tendinţa de magiarisare, care a înveninat — terminul diaristicei magiare — cestiunea de naţionalitate, acésta tendinţă nefericită pentru patrie a contribuit, cu conlucrarea şi a altor împrejurări, ca diferitele popóre şi în special noi românii sĕ fim tot mai solidari întru apĕrarea causei naţionale.

„Hazánk“ seduce pe cetitorii sei, dacă îi face sĕ crédă, că unele divergenţe de păreri sau dispute dintre diare vor avea ca urmare spargerea sau şi numai slăbirea solidarităţii nóstre, care cum bine constată ea, acum e fórte puternică. Diarele înseşi n'au nici pe de parte acest scop, din contră chiar ele au contribuit şi contribuesc mai mult la întărirea solidarităţii; divergenţe de păreri au fost şi sunt şi la alte popóre şi durere sunt şi la noi, dar în faţa ameninţărilor, nimeni şi nimic în lume nu ne póte învrăjbì întru atâta, ca sĕ perdem din vedere marile interesse naţionale şi pentru apĕrarea lor sĕ nu fim cu trup cu suflet una. Şi acésta e şi natural, căci în faţa pericolului comun, care pe toţi ne ameninţă, comună trebuie sĕ fie şi apĕrarea nóstră.

E falsă apoi şi espectorarea din articol despre crearea unei unităţi la noi pe cale măiestrită. Dacă cineva, fie ei aceia ori şi cine, au voit sau ar vrea sĕ facă o unitate pe cale măiestrită, — ceea-ce sĕ ne erte „Hazánk“ e greu de înţeles, — aceia n'ar purcede corect şi n'ar face un lucru durabil, căci acea unitate forţată s'ar spulbera la cea dintâi suflare de vênt.

Dar de acésta nici nu e de lipsă. Pentru de-a ne apĕra interesele şi avutul nostru naţional s'a creat şi sĕ consolidézá mereu solidaritatea pe cale naturală, neforţată, în faţa căreia sĕ ascund, dispar divergenţele şi micile patimi şi pasiuni.

Acésta aşa este acum şi pe di ce merge vom progresa pe acésta cale. Solidaritatea nóstră se va întări din ce în ce. La acésta datori suntem toţi sĕ contribuim, toţi câţi români ne chemăm, lăsând la o parte interesele mai mici şi călcându-ne uneori chiar pe inimă în vederea scopului general. La acésta datori suntem a contribui pentru iubitul nostru popor, pentru noi înşine pentru fii şi nepoţii nostri, cari ne vor judeca purtarea şi faptele nóstre în viitor, şi dacă aceste vor fi bune şi corecte, ne vor binecuvênta.

Revista politică.

Pietatea manifestată pentru mórtea lui Kossuth a dus la estravaganţe scandalóse şi la tumulte de stradă Acestea s'au inscenat după-ce propunerile făcute de oposiţie au picat în dietă. Amintim, că propunerea făcută de Apponyi a cădut numai 57 de voturi Ministrii şi saşii au votat pentru propunerea presidentului. Dintre deputaţii oposiţionali mulţi se aflau la Turin. Demn de remarcat este că din partidul guvernului au mai ieşit câţiva deputaţi încă înainte de a sĕ desbate cestiunea, nefiind mulţămiţi cu propunerile guvernului

Scirea despre picarea propunerilor oposiţiei a provocat, precum am amintit, demonstraţiuni sgomotóse, încât prim-ministrul s'a vĕdut necesitat sĕ arboreze stégul negru pe teatrul naţional şi pe operă. La poruncă mai naltă însă tot prim-ministrul a dat ordin sĕ se ia stégul negru jos de pe operă. In urma acestora demonstraţiunile au luat un caracter tot mai acut şi revoluţionariu, aşa că s'au întêmplat conflicte sângeróse între mulţime, poliţie şi soldaţi. Sĕ vorbesce de un consiliu al căpeteniilor militare, în care s'a luat disposiţiuni severe, dacă s'ar mai înscena demostraţiuni de caracter politic pentru Kossuth. Demonstraţiunile au luat de altfeliu dimensiuni aşa de mari şi caracterul lor a devenit aşa de acut, încât clubul presei şi independentiştilor au esmis apeluri către locuitorii capitalei, în care ii rógă sĕ fie liniştiţi şi sé priméscă cu linişte pe bărbatul naţiunii magiare în mijlocul lor, deórece prin astfeliu de demonstraţiuni se póte împedeca aducerea osăminteler lui Kossuth în téră Căpitanul oraşului încă a luat disposiţiuni severe şi prin afişe mari îndrumă poporaţiunea la ordine.

In urma acestora oraşul s'ă mai liniştit mai vêrtos, că şi feciorul lui Kossuth a rugat publicul sĕ fie liniştit căci la cas contrariu va absta dela decisiunea de a aduce pe Kossuth în Ungaria. În capitală s'a adus miliţie garnisonată prin alte localităţi.

Preparativele pentru înmormêntare încă se fac cu mare activitate Mai multe corporaţiuni şi studenţii universitari s'au declararat gata a ţiné ordinea cu ocasiunea înmormêntării Autorităţilor oraşului Turin şi preste tot ospitalei ţĕri, Italieì i s'a trimìs din mai multe părţi adrese de multămită pentru ospitalitatea, ce a dat-o lui Kossuth.

* * *

Petrecerea monarchului nostru la Cap Martin a dat mult material de discutat foilor francese. Cu satisfacţiune înregistrézá acésta foile monarchiei nóstre, deóre ce tonul discuţiunei e fórte linistit şi pacinic „Figaro“ scrie între altele, că Majestatea Sa a încungiurat sĕ deştepte curiositatea, încât petrecerea Maj Sale a fost de tot linistită. Prin acéstă visită a voit Maj. Sa sĕ-şi câştige convingerea în menţinerea păcei pe viitoriu a Franciei. La despărţire presentându-se funcţionarul cel mai înalt frances Maj. Sa l'a primit vesel, spunênd, că s'a restaurat pe deplin şi că pe anul viitoriu érăşi va merge. „Figaro“ face apoi următórea observare: Nu însemnézá óre acésta vorbă, că între cei trei suverani ai alianţii triple sĕ află totuşi unul, care este aplicat spre împĕcare?

Monarchul nostru, precum am amintit în numĕrul trecut va cerceta şi pe împĕratul german, carele petrece în Abbazzia. Scirile din Viena anunţă, că întêlnirea cu împĕratul german se va face încă în decursul acestei septĕmâni.

* * *

Tinĕrul prim-ministru al Englitei, lord Rosebery, ţine mult sĕ nu se adeveréscă svonul că el ar părăsi marile reforme proiectate de genialul sĕu predecesor, Wiliam Gladstone.

Reformele sunt votate de camera comunelor, dar respinse de camera lordilor. Aşa proiectul home-rule asigurarea muncitorilor în casuri de accidente, regularea raporturilor dintre lucrători şi patroni, sunt înmormêntate în cartónele camerei lordilor.

Camera lordilor are vr'o 500 de membrii, aprópe toţi lordi, episcopii şi vr'o câţi-va pairi numiţi de guvernele ce s'au succedat. Acéstă cameră represintă interesele clasei nobiliare privilegiate. Toţi lordii cu majoritate, precum şi prinţii şi ducii sunt de drept membrii acestei camere, de la etatea de 21 de ani. Pe acesti puternici privilegiaţi vrea sĕ-i înfrângă lordul Roseberry.

* * *

Insemnăm cu plăcere scrie „Ţara“ următórea informaţiune, care dovedesce interesul ce ne pórtă naţiunea englezéscă în marea cestiune a naţionalităţii române.

„D. I. Edwards a interpelat la camera comunelor pe secretarul general al ministerului afacerilor strĕine, dacă are o cunoscinţă óre-care despre starea neliniscită în care se află poporaţiunea română din Transilvania, din pricina unor nemulţămiri provenite prin aplicaţiunea nóuĕlor legi electorale.

„D. Edwards a mai întrebat pe dl sub-secretar de stat dacă d-sa póte sĕ-l lămuréscă asupra constituirei districtelor electorale şi asupra înlesnirilor făcute sau refusate populaţiunei transilvănene în ceea-ce privesce esercitarea drepturilor ei de vot“.

Acéstă informaţiune, pe care o dăm ca absolut esactă, este de cea maì mare importanţă pentru noi.

Pentru prima óră se întêmplă ca cestiunea transilvănénă sĕ fie adusă în desbaterile, nu publice, dar în sfêrşit oficiale, ale unei camere englese.

* * *

După o îndelungată fermentaţie crisa ministerială din Belgia e un fapt împlinit, căci nu sĕ mai aştéptă de cât reîntórcerea regelui de la Aix-Rains la Bruxelles pentru-ca demisiuna cabinetului, anunţată deja suveranului sĕ fie primită.

Causa crisei este următórea: Sunt aprópe doi ani de când s'a întrunit constituanta belgiană pentru a introduce o nóuă reformă electorală. Cu acéstă ocasiune s'a hotărît sistemul sufragiului universal. Întrebarea era însĕ, după acest vot al constituantei, care va fi principiul pe care sĕ se facă punerea în aplicare a sistemului sufragiului universal Fiecare fracţiune parlamentară voia introducerea unor disposiţiuni folositóre intereselor sale Pentru a pune capĕt acestei lupte de principii, veni, în fine ministrul preşedinte Bernaert cu un proiect basat pe representarea proporţională. Proiectul fiind respins de cameră, cabinetul a fost silit sĕ-şi dea demisia şi ast-fel Belgia s'a ales cu Constituanta, dar fără nici o lege electorală—terminul de esistenţă al constituantei espirênd în August viitor, când sĕ împlinesc doi ani de la întrunirea ei. Modul cum se va resolva acéstă încurcătură va presinta un deosebit interes.

După scirile mai noue regele s'a reîntors în capitala Belgiei, dar n'a primit demisiunaa cabinetului.

La magiarisarea de nume a comunelor nóstre.

Topliţa-română, 9/21 Martiu, 1894.

Intrégă viéţa constituţională în de jidani condusa nóstră patrie a devenit o bajocură, o jucărie de-a consituţia, începênd de sus, dela parlamen- pănă jos la adunările comitetelor cotmunale.

Drepturile poporulni sĕ usurpézá, hotăririle lui numai atunci sĕ iau în considerare când convin sau conincid cu interesele speciale ale oficialilor. Manifestarea sinceră a convingerilor şi voinţei nu e virtute, ci un pĕcat, pentru care eşti espus unor şicane adeseori scârbóse.

In urmarea acestora mulţi români au început a se retrage de pe terenul de luptă şi a estinde pasivitatea nu numai asupra parlamentului ţĕrei, ci şi asupra vieţii comitatense şi comunale. Românii s'au retras, ér strĕinii ocupând terenul părăsit şi-au făcut mendrele adeseori neconturbaţi.

Acésta retragere a fost din parte-ne un pĕcat şi o greşélă mare, căci prin acésta tacendo am contribuit înși-ne la desconsiderarea nóstră.

Interese, ba chiar averi considerabile am perdut astfel din vina nóstră; până când desvoltând o activitate impunătóre le am fi putut asigura pe sama bisericilor și scólelor nóstre sau în general spre promovarea culturei nóstre românesci

In timpul mai nou -- mulțumită unui curent, care a electrisat întreg românismul — se observă aprópe în tóte părțile nu numai un dor de-a lucra pentru asigurea și înaintarea intereselor naționale, ci și începutul unei munce în acésta direcțiune.

Redeșteptarea românismului a fost lățită în masele poporului, prin clerul și dăscălimea română și prin foi, între cari pentru popor locul de frunte îl ocupă „Fóia poporului.“

Ințeleg aci deșteptarea românilor spre muncă și activitate, căci cât privesce bunurile naționali private, pe acele românul totdeauna le-a păstrat cu scumpĕtate și între cele mai grele împrejurări le-a ferit de perire.

Românii din Toplița română, deși depărtați de inima românismului, au fost și ei atinși de acest curent, căci n'au lipsit arteriile, conducătóre de sentimente și doruri naționali.

O strălncită dovadă despre acésta ne ofere ședința comitetelui comunal ținută la $^7/_{19}$ l. c. Țin de necesar a vĕ raporta despre acésta ședință, căci mai ales un punct al programului a avut nu numai interes local ci și național.

Venise adecă dela „Măria s'a“ dl solgăbirău o scrisóre, prin care comitetul e provocat a sĕ pronunța asupra schimbării numelui satului. Nu-i vorbă asemenea propuneri s'au mai făcut din partea Măriei S. sau a organelor sale de repețite-ori. Tot deauna propunerea s'a terminat cu fiasco.

De astă-dată însĕ a voit a da lucrului o înfățișare mai cu forfoi. Pronerea a purces adecă dela „Reuniunea carpatină“, căreia atât de tare îi zace la inimă împăcarea magiarilor cu românii (?!)

Acésta pe calea autorităților administrative nu poftia nici mai mult nici mai puțin, decât ca Toplița sĕ pórte de-aci nainte numirea de Maros-Héviz și acésta din motivul, că cuvêntul Toplița e slav și că sub acésta numire mai ocură și alte comune în țéră. —

Intrégă motivarea e o ipocrisie crasă. Deoparte dacă s'ar schimba tóte cuvintele slave, ce ocură în topografia Ungariei s'ar produce o confusie babilonică; ba ajungêndu-i pe magiari fericirea de a dobêndi independența n'ar avé cum sĕ-i dică regelui, căci și cuvêntul király (cral) e slav. De altă parte comuna nóstră nu se numesce Toplița ci „*Toplița românéscă*“ sau pe unguresce Oláh-Toplicza.

Acest oláh este adevĕratul ghimpe, care neliniștesce și împunge ochii, — atât de idiosincratici față de tot ce e românesc — ai reuniunei carpatine, care acuși va dice și la „Piatra roșie“ din fundul Călimănelului „Vörös kö“

Când s'a esplicat poporului din partea preoților intențiunile organelor administrative, indignațiunea lui a fost la culme și totodată fórte legitimă. Toți membrii representanței comunale și-au ținut de datorință a se presenta cu astă ocasiune la ședință, spre a-și arĕta nemulțumirea față de asemenea autorități, cari încep a-și perde întreg rostul, bătându-și joc de cele mai scumpe bunuri ale acelora, din sudórea cărora trag plăți grase. —

Acéstă interesare e o nouă dovadă, că românul prețuiesce bunurile sale naționali mai mult ca averea și viéța. Toplițenii adeseori au lipsit dela ședințele comunali, deși sciau, că e vorba sĕ se urce aruncul comunal la 60-70 de percente; s'au presentat însĕ în corpore audind, că are sĕ se schimbe numele strămoșescal satului de ei întemeiat.

Privind lucrul cu ochi observatori purtarea poporuluì servesce spre deosebită onóre preoților locali George Popescu, Sim. Sbârcea și George Maior. Acestia apar în relief, ca adevĕrați luminători și dascăli, decâteori poporul împreună cu ei pășesc întru apĕrarea cleinódelor sale naționali.

Deschidêndu-se ședința și ajungênd discusiunea la punctul din cestiune sĕ scólă părintele Sbârcea și rostind un adevĕrat discurs arată, basat pe documente vechi, că numele comunei nóstre a fost totdeuna Toplița română (Olàh-Toplitza) Așa au botezat-o părinții ei, intemeietorii ei români, așa i-au dis urmașii acelora păna adi fără ca sĕ se fi ivit cândva necesitate de a sĕ călca acest drept al întemeietorilor. Asemenea încercări nu s'au ivit nici pe têmpul iobagiei; deși domnii avéu drepturi absolute până la discrețiune, nici pe têmpul, când era sĕ se anecseze la Secuime. Chiar și secuii îi dicea Gyergyó-Oláh-Toplicza Cu durere însĕ astfel de încercări rușinóse să fac adi în era democratismului. Acésta spre rușinea falsului liberalism magiar fie dis, care vrea că nimic strămoșesc sĕ nu fie sfânt naintea nóstră. Nimic românesc nu-i convine decât numĕrósele milióne și sângele ce-l jertfim pentru susținerea patriei, pe care singur magiarii o mulg. Cât privesce presentul tot românii susțin acésta comună, prin urmare ei își reservă dreptul a numi comuna și plaiurile ei așa cum e dorința lor și a intemeietorilor. Karpategyletul boteze pe feții sei comunele pe care el le-a inființat, cum va vrea. Dică-le barem huno-mongolo-tataro-meleg-viz, de averea străină însĕ nu sĕ atinge

Puținii representanți magiari schimbau fețe. Era cam recoros tușul părintelui Sbârcea.

După aceste părintele G. Popescu arată că numele, atât al nostru cât și al comunei, ne este mult mai scump decât sĕ le abandonăm de dragul unor utopii karpategyeletiști. Dóră crede karpategyelet-ul, că și noi suntem de pănura celor ce cu 5 pițule își renéga némul și strămoșii? Respingem cu scârbă pentru totdeauna astfel de încercări. Dacă sufer chiar de mâncărimea tăierii împrejur, căci creștinii nu admit al 2-lea botez, boteze cu nume unguresc capitala Budapesta, pe slovacul Kossuth, ori pe cealaltă cétă de străini cari sĕ fălesc a fi magiari. Noi suntem mândrii de obîrșia nóstră nobilă și nu rivnim după haină magiară.

Nu este nici o necesitate de-a schimba numele satului, căci confusiunile la cari se provóca hârtia sogăbirăului le-au produs antistia comunală, care fără drept și autorisare a omis din sigile și hârtiile oficióse cuvêntul Ólah. Dacă cuvêntul Oláh sĕ va pune la locul sĕu un va fi nici o confusie, căcì sub numele de Toplița română (Oláh-Toplicza) nu ocură în întreg șematismul țĕrei alta comună.

Esprimându-și indignarea pentru acest abus pretinde ca în timpul cel mai scurt antistia pe spesele sale sĕ restitue sigilele cu adevĕrata numire, — la din contră cei vinovați vor fi trași în cercetare disciplinară.

In sensul acesta și face părintele Popescu o propunere concretă, care s'a primit cu unanimitate, căci cuvintele preoților nostrii și pe magiari i-au convins, că în adevĕr e prea mult cea ce încércă cei ce trăesc de pe spatele poporului.

Anunțându-se propunerea de conclus unanim ședința sĕ ridică între aplausele poporului: „Sĕ trăiască Toplița-română și părinții nostri!“

Cunoscênd mai de-aprópe lucrurile putem afirma, că aceste șicane avem a le mulțumi străinilor cari au întrat în antistie. Acestia nu pot suferi cuvêntul Oláh, deși dilnic își deschide Oláh-ul punga și îi numĕră banii sĕi spre a-și bate mai târdiu joc de ceea ce are mai sfânt

Sĕ tragem deci și din acésta învĕțătura pe care sĕ și-o însemne toți românii. Sĕ fie adecă cu băgare de samă la împlinirea posturilor. Sĕ voteze numai pentru români, căci dilnic putem esperia ce mare adevĕr cuprind vorbele lui Alecsandri:

Sĕ te feresci române
De cui străin în casă! —

Toplițanul

Noutăți.

Concertul reuniunii de musică din Sibiiu anunțat, s'a ținut Sâmbătă sara în 25 Martiu n. c. în sala dela „Musikverein“ cu un succes strălucit, de care póte fi mândră reuniunea de musică, harnicul ei dirigent dl prof. G. Dima și în genere noi românii La 7 óre sala de concert a fost literalmente plină de un public distins românesc și de unii streini, mai cu samă cunoscĕtori în ale musicei. Punctele programului au fost esecutate cu o precisiune admirabilă, ceea ce de altcum caracteriséză producțiunile reuniunii nóstre, storcênd aplause frenetice. Cu deosebire a fost aplaudată d-ra Lucia Cosma, pentru esecutarea admirabilă a piesei Trio (d moll op. 49) de F. Mendelssohn-Bartholdy și d-na Maria Dima în cântarea solo a pieselor: In zadar, de Eus. Mandiczewski, Când te voiu uita? de G. Dima și Aprópe sunt de tine, de G. Dima. Unele din frumósele nóstre cântece au fost bisate.

* * *

Reuniunea română de musică din Sibiiu ține Mercuri în 16/28 Martiu a. c. proba sa obicinuită.

* * *

Revistele nóstre literare. „Dreptatea“ (nr. de Duminecă, 13/25 Martiu a. c.) primesce dela un corespondent al sĕu următórele: Se pare, că grelele lupte politice, ce ni se impun, absorb tótă atențiunea și tótă activitatea nóstră. Nu mai avem timp bărbații pentru a fi productivi și pe terenul literar, ba când și când chiar și femeile și fetele nóstre sunt angajate în luptele politice. Este netăgăduit, că noi românii de dincóce de Carpați stagnăm acum de un lung șir de ani în cele literare și beletristi e. — Se pare, că tótă desvoltarea nóstră în asta direcțiune am lăsat'o în sarcina fraților nostri de dincolo, a discipulilor nostri de odinióră. Netăgăduit este, că acestia au făcut și fac frumóse progrese și pe acest teren, îndeosebi unele dintre revistele lor literare sunt la înălțimea timpului, pentru noi au însĕ defectul, că nu pătrund ușor la noi, sunt scumpe, sĕ pierd la postă etc. dar au un defect mult mai mare, acela, că eventual le cetim, dar nu și conlucrăm la ele. Precât este însĕ necesar și de dorit, ca în fiecare familie inteligentă românéscă sĕ se afle cât mai multe foi literare și beletristice; — precât atari foi fac mijlocul de căpetenie pentru educațiunea familielor, mai ales a tineretului, în direcțiune ideală și literarănațională; — pe atât de necesar este, ca noi, îndeosebi érăși tineretul nostru, sĕ avem putința a conlucra înșine la creațiunile literare, cari purced din încercări, aceste din însuflețire și însuflețirea din esemple ideali. Mi-aduc bine aminte, cum ca tinĕr prin anii 60 și 70 întreg nutremêntul meu literar românesc îl aflam în „Familia“ și se vor afla sute și mii între noi, cari în fragede tinerețe au luat de aci primele cunoscințe de literatură românéscă, de aci și-a câștigat primele idealuri și prin esemplele aci aflate s'au însuflețit cătră primele lor încercări stilistice literare. — „Familia“ are un trecut lung și frumos, tóte celelalte încercări de acest soiu însĕ au avut o scurtă durată și anume — ceea-ce e trist, — pentrucă nu erau sprijinite cum se cade din partea publicului. La noi se recere o bună dosă de curaj, când cineva se decide a'și încerca norocul pe teren literar, — pentrucă în împrejurările vitrege, în cari trăim, inteligința nóstră este mică și sĕrmană, ba audim plângeri, că uneori este și nepăsătóre. Și când pe lângă tóte aceste se află ómeni, cari posed acest curaj, ei merită la tot casul sprijinul nostru moral și material. — Tocmai ni se anunță aparițiunea unei nouĕ foi literare-beletristice cu numele „Rândunica“ sub redacțiunea cunoscutului tinĕr publicist Silvestru Moldovan în Sibiiu. — Sĕ sperăm, că noua întreprindere se va susținé la nivoul recerințelor moderne, sĕ sperăm, că publicul român — în interesul desvoltărei sale și în interesul educațiunei literari a tineretului seu o va sprijini dându-i astfel posibilitatea a se desvolta tot mai mult.

* * *

O visită neașteptată Sub acest titlu scrie „Timpul“: Doctorul Ilarion Mitrea originar din comuna Rĕșinari (Transilvania) și actualmente medic primar la Macasar, capitala insulei Celebes, din Oceania, va sosi peste puțin timp la Bucuresci, pentru a face ministrului instrucțiunii publi ceun dar însemnat: mai multe animale și plante oceaniene.

Adi doctorul Mitrea sĕ află în călătorie la Viena, unde stăruește la muzeul imperial pentru clasificarea animalelor și plantelor, pe care le aduce cu el.

Când în 1882, dl Dr. Mitrea venise pentru prima óră în Ardél ca sĕ-și vadă rudele — de astă dată venia din insula Ceylon — a mai făcut un asemenea dar muzeului din București, precum și gimnasiului din Giurgiu, prin intermediul vĕrului sĕu, dl N. Droc Barcian, directorul acestui gimnasiu.

Dl dr. Mitrea se află în serviciul guvernului olandez, insula Celebes fiind o posesiune olandeză.

D-sa și-a făcut studiile medicale la universitățile din Cluș și Graz, avênd bursă din partea statului olandez, care, spre a pregăti un corp sanitar pentru colonii, da stipendii tinerilor universitari, cu obligațiunea ca după terminarea studiilor, sĕ priméscă un post de medic în acéste colonii.

După cât scim, dl Dr. Ilarion Mitrea s'a căsătorit chiar cu o indigenă din posesiunile olandeze și se bucură de o stare materială din cele mai frumóse.

Așteptăm cu dragoste sosirea domnului Mitrea în mijlocul nostru, felicitându-l că deși se află în fundul Oceaniei, totuși nu-și uită de némul sĕu.

* * *

La un esamen. In 22 Febr. a. c. s'a ținut esamenele sem. I. la scóla capitală rom. gr. or. din Veneția inf. comitatul Făgărașului în presența președintelui Etoriei scólare și a unui public ales. Din respunsurile scolarilor și cu acésta ocasiune s'a constatat, că acésta scólă sub conducerea directorului Ioan Capĕtă, face frumóse progrese, așa că și-a câștigat un bun renume atât din partea părinților ce și au crescut copii acolo, cât și din partea profesorilor dela institute mai înalte. Cu o deosebită plăcere am asistat și eu la aceste esamene după o depărtare de 33 ani din locul nascerei și de scóla primă, unde se pune pétra din capul unghiului pentru ori ce om cu carte. Ce suveniri plăcute a privi edeficiile, arangiamentul scólei, băncile, chiar protocolul clasificațiunilor, biblioteca scolară de odinióră și în fine a fi încunjurat de representanții Eforiei scolare, cari toti sunt elevii de odinióră ai acestei scóle; toți în bune condițiuni și posițiuni. Intruniți cu acésta ocasiune cu plăcere am amintit pre bunii directori și învĕțători din trecut, Codrean, Tatar, Comaniciu ect. și pe Ilustritatea Sa Cav. Ioan de Pușcariu, carele în conțelegere cu preoțimea și fruntașii din cercul Veneției în anul 1858 a înființat acésta scólă, înzestrându-o cu un modest fond scolar. Cu toții și-au esprimat dorința de a invita la esaminile semestrului al II. pe Ilustratea Sa dl Cav de Pușcariu spre a primi omagiile de stimă și recunosciință din partea Eforiei scolare, și a se bucura de fructul ostenelelor și faptelor sale. — In speranță de a ne revedé la esamenile de vară érăși cu toții, cred, că vom puté apreția frumósele cunoscințe pedagogice, zelul și marea activitate pe terenul scolariu a domnului director Ioan Capĕtă.

Un óspe și fost elev.

* * *

Membrii onorari. Duminecă s'a predat d-lui Dr. Aurel Brote și stim. d-sale soții diploma de membrii onorari ai reuniunei române de musică din Sibiiu. Diploma a fost predată prin presidentul și secretariul reuniunei

* * *

Kossuth. Mercuri se va face în Turin prohodirea osemintelor lui Kossuth. Cu acéstă ocasiune dep. Bartha Miklós va ţiné o vorbire în limba magiară, ér dep. Helfy va vorbí în limba italiană. Vineri va sosi convoiul funebral în Budapesta. Deodată cu rĕmăşiţele pământesci ale lui Kossuth vor fi aduse şi ale soţiei şi ficei rĕposatului, care au fost scóse din cimiteriul dela Genua.

Necrolog.

Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă, că neuitatul tată, fiu, frate, cumnat etc. protopresbiter gr.or. al Cetăţii de pétră

Ioan Şovrea,

nu mai e între cei vii, după o bólă îndelungată de $^1/_2$ an, după lungi şi grele suferinţe, şi-a dat nobilul seu suflet în mâna Creatoriului în 8/20 Martiu la 10 óre a. m. fiind împărtăşit cu S. taine ale bis. sale, în etate de 54 ani, 29 ani în serviciul bisericei.

Rĕmăşiţele pământesci s'au aşeḑat spre vecinic repaus, Sâmbătă în 12/24 Martiu a. c. în cimiteriul gr. or. al bisericei din Cărbunariu.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată.

Cărbunariu, la 9/21 Martiu, 1894.

Anica Şovrea,
Ivan Şovrea
Andreiu Şovrea,
ca fii.
Sofia Şovrea n. *Pop,*
ca mamă.
Teodor Şovrea preot,
frate.

Valeriu Şovrea,
Angustin Şovrea,
nepoţi.
Ioan Ciocaş preot,
cumnat.
Maria Şovrea,
soră.
Ioan Danciu,
Rachila Ciocaş,
ca cumnaţi.

Cestiuni scolare.

Cum trebue sĕ purcédă învĕţătorul faţă de defectele şi erorile elevilor sĕi?

(Urmare).

Cu elevul, care are mai multă bunăvoinţă decât dispositiune naturală, séu mai multă lenevire, decât amor propriu, trebue observat o purtare cu totul opusă; faţă de un atare elev învĕţătorul va face ca succesul sĕ i devină uşor, lăsându-l mai mult timp în despărţământul (clasa) în care sĕ simte mai forte; nu-'l va promova, decât când va fi sigur, că va reuşi şi în acela în care voesce a-l înainta. O şovăire ar aduce descuragiare, pe când o singură victorie ar aduce cu sine multe altele; acésta îi va da confienţă în sine însuşi, şi unicul şi marele scop în educaţiune e a da fiecăruia într'un mod mĕsurat, ceea-ce 'i lipsesce.

Invĕţătorul nu e în drept a negligea pre nici unul din elevii sĕi; deóre-ce nu numai că ei au tot aceiaş drept la instrucţiune şi la îngrijire, dar învĕţătorul le datoréză chiar tuturor aceeaş atenţiune. Sunt şi elevi cu caractere mediocre, cari nu sĕ disting prin nimic, cari remân confundaţi în mulţime şi cari nu dau decât fórte rar ocasiune de a se ocupa învĕţătorii de dênşii. Acéstă ocasiune trebue căutată, creată şi când se presintă, învĕţătorul sĕ profite de ea. Uitarea mâhnesce pe unii elevi mai mult decât pedépsa chiar. Le-ar plăcea mai mult din când în când sĕ fie certaţi, de cât tot deuna uitaţi.

Invĕţătorul sĕ va strădui a menţiné unirea între elevii séi; va face, ca ei sĕ se ajute unul pe altul, sĕ se consoleze, sĕ fie unul sprijinul celuilalt. Dar apoi va combate prea marea intimitate, deóre-ce acésta prepară neconstanţa; căci când cine-va sĕ iubesce fără nici o basă seriósă, sĕ desparte fără nici o causă reală, şi în modul acesta sĕ învaţă a schimba, ceea-ce adese-ori e o eróre, ba mai totdeuna o nenorocire. In fine învĕţătorul va impedeca pe cât îi va fi cu putinţă amiciţiile intime dintre elevii sĕi; amiciţia nu este un sentiment, care póte fi înţeles de copii: ca ea sĕ pótă fi durabilă, se recere stima de basă şi virtutea de scop.

Uniţi pentru a deveni mai buni ar trebui sĕ fie devisa amicilor; din nenorocire copiii sĕ simt atraşi unii către alţii mai mult prin defectele lor mutuale decât prin calităţile lor.

Intr'o clasă (scólă) sĕ află totdeuna câţi-va dintre elevi, cari eserciază o influinţă ore-care asupra celorlalţi; influinţeze învĕţăt asupra acestora, ca şi dênşii sĕ influinţeze asupra celorlalţi, căci ori ce mijloc onest este bun, pentru a face binele.

Cea mai perfectă educaţiune fără îndoială ar fi aceea, în care cineva nu ar avea lipsă nici de pedépsă nici de recompensă; în carea pedépsă cea mare ar fi mâhnirea de a fi comis o eróre şi recompensa în sentimentul intim de a-'şi fi făcut datoria sa.

Dar copii nu sunt aşa, ei trebuie luaţi cum sunt, şi învĕţătorul trebuie sĕ facă totul ca sĕ ajungă odată la acea perfecţiune şi anume: ca elevii sĕ nu facă nimic din interes, sĕ nu aibă de păzitor decât consciinţa, de scop perfecţiunea lor şi în fine de speranţă justiţia divină.

Aşteptând aceste fericite resultate, învĕţătorul va trebuì sĕ pedepsécă şi recompenseze; acésta o va face însă cu mare băgare de samă, fără a umili pe unii şi a face orgolioşi pe alţii, va face ast fel, în cât erórea sĕ fie urmată tot deauna de întristare, ér acţiunea bună sĕ aducă satisfacţiune.

Nu e consult, ca învĕţătorul sĕ pedepsécă un elev în primul moment de supĕrare al sĕu sau chiar şi al elevului. Dacă învĕţătorul va certa pe elev în primul sĕu moment de supĕrare, el va crede că acésta este numai efectul dispoziţiunei învĕţătorului. Dacă învĕţătorul va certa sau pedepsi pe elev în primul moment de supĕrare a sa, atunci nu va fi în stare a profita de lecţiunile ce i sĕ dau, nici că le va auḑi, de óre-ce tóte pasiunile lui fiind în reacţiune, vor vorbi mai tare decât învĕţătorul — Fórte consult e, dacă învĕţătorul va aştépta puţin, dar nu prea mult; destul ca sĕ se calmeze, înse nu atât de mult ca sĕ uite; va păndi adecă momentul, în care întristarea de a fi făcut un rĕu, începe de a sĕ simţi; inima elevului va fi atunci gata a sĕ deschide căinţii. —

[Va urma.]

„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Raportul consiliului de administraţiune către adunarea generală a actionarilor din 30 Martiu 1894.

(Incheiere).

Credit personal ţĕrănesc.

Starea lor cu finea anului 1892 era 12734 obligaţiuni în sumă de	1.282,116 fl. 43 cr.
In cursul anului s'au mai acordat 1999 obligaţiuni în sumă de . .	295,092 „ 80 „
Deci starea totală a fost 14733 obligaţiuni în sumă de	1.577,209 „ 23 „
Din cari s'au replătit şi achitat 1032 obligaţiuni în sumă de	317,072 „ 92 „
Şi au rĕmas cu 31 Decembre 1893 13701 obligaţiuni în sumă de	1.260,136 „ 31 „

Cu 21,980 fl. 12 cr. mai puţin decât în anul precedent.

Imprumuturi hipotecare:

Imprumuturile pe hipotece au stat la finea anului 1892 din 2004 obligaţiuni în sumă de	1.470,386 fl. 88 cr.
In anul 1893 s'au mai acordat 351 obligaţiuni în sumă de	374,700 „ — „
A resultat prin urmare un total de 2355 obligaţiuni în sumă de .	1.845,086 „ 88 „
In cursul anului s'au achitat 266 obligaţiuni în sumă de	297,329 „ 95 „
Şi au remas în 31 Decembre 1893, 2089 oblig. în sumă de	1.547,756 „ 93 „

O crescere de 77,370 fl. 05 cr. faţă de anul precedent.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotece de un areal preste tot de 79051 jugere 840 stângini☐ în valóre de 6.009,800 fl. fiind cuprinse aici şi edificiile.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Starea cu finea anului 1892 a fost de 315 împrumuturi în sumă de	517,526 fl. — cr.
In cursul anului s'au mai acordat 37 împrumuturi în sumă de . .	123,797 „ 49 „
Deci starea totală a fost de 352 împrumuturi în sumă de	641,323 „ 49 „
Din acestea s'au replătit 41 împrumuturi în sumă de	143,251 „ 89 „
Remânênd starea lor cu 31 Decembre 1893 311 împrumuturi în sumă de	498,071 „ 60 „

Faţă de anul precedent mai puţin cu 19,454 fl. 40 cr.

Credite de cont curent:

Starea acestui ram a fost cu finea anului 1892 de	187,763 fl. 99 cr.
In cursul anului 1893 s'au mai acordat . .	676,617 „ 97 „
Făcêndu-se total de .	864,381 „ 96 „
Din care s'au restituit .	784,723 „ 98 „
Remânênd cu finea anului 1893 . . . . :	79,657 „ 98 „

O scădere de 108,106 fl. 01 cr. faţă de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard)

Starea cu 31 Decembre 1892 a fost de 213 împrumuturi de . .	80,687 fl. 53 cr.
In cursul anului s'au mai dat 105 împrumuturi de	64,138 „ — „
Resultând un total de 318 împrumuturi de	144,825 fl. 53 cr.
Din cari s'au achitat 110 împrumuturi de . .	69,387 „ 43 „
Rĕmânênd la finea anului 1893, 208 împrumuturi de	75,438 fl. 10 cr

Faţă de anul precedent mai puţin cu 5,249 fl. 43 cr.

Scrisuri fonciare cu 5%

Cu 31 Decembre 1892 au fost în circulaţiune în valóre de . . .	1.088.000 fl. — cr
In cursul anului s'au mai emis	248,500 „ — „
Au fost deci starea totală de	1,336,500 „ — cr.
S'au sortat în cursul anului	38,500 „ — „
Rĕmân prin urmare cu 31 Decembre 1893 în circulaţiune . . .	1,298,000 fl. — cr.

O crescere de 210,000 fl. faţă cu anul precedent.

Mişcarea cassei.

Intrate, la centrală .	12.020,927 fl. 94 cr.
„ „ sucursală	4.157,782 „ 86 „
Suma întratelor	16.178,710 fl. 80 cr.
Eşite, la centrală .	11.991,170 fl. 18 cr.
„ „ sucursală .	4.155,028 „ 71 „
Suma eşitelor .	16.146,198 fl. 89 cr.
Suma întratelor	16.178,710 „ 80 „
Totalul	32,324,909 fl. 69 cr.

Cu 2.057,747 fl. 77 cr. mai mult ca în anul precedent.

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul espirat de 9.207,488 fl. 34 cr., ér revirementul primanotei a fost de 12,992,203 fl. 10 cr.

Din bilanţul general al anului 1893 resultă că:

Suma activelor institutului este cu 75,376 fl. 92 cr. ér suma venitului brut cu 54,266 fl. 58 cr. mai mare ca în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de	516,885 fl. 22 cr.
totalul eşirilor cu . . .	401,625 „ 85 „
Resultă un profit net al anului de	115,259 fl. 37 cr.

Cu 28,772 fl. mai mare decât în anul precedent.

Distribuirea profitului net.

Relativ la distribuirea profitului net de	115,259 fl. 37 cr.
ne luăm voie a face următórea propunere:	
1. Sĕ se dea acţionarilor dividenda de 5% după capit. soc. de 300,000 fl. provĕḑută în §. 62 din statute	15,000 „ — „
2. Restul de	100,259 fl. 37 cr.
sĕ se împartă cum urméză:	
a) 13% tantiema statutară (§. 62, lit. *b, c, d*) pentru membrii consiliului de administraţiune, şi pentru funcţionari .	13,033 fl. 72 cr.
b) 6% pentru scopuri culturale şi de binefacere	6,015 „ 54 „
c) Supravidendă acţionarilor	30,000 „ — „
d) Fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului	8,000 „ — „
e) Amortisare din preţul realităţilor dela gara Braşovului	5,000 „ — „
f) Fondului special de reservă	38,210 „ 11 „
	100,259 fl. 37 cr.

Primită acésta propunere, dividenda anului 1893 va rĕmânea tot de fl. 15 de acţiune ca în anul precedent, egală cu 15% a valórei lor nominale, dar fondul special de reservă, înfiinţat numai în 1892 care are meniţiunea a serví la timpul sĕu şi drept înmulţirea capitalului social şi ca atare trebue sĕ se bucure de cea mai intensivă solicitudine din partea acţionarilor, deja la doi ani dela înfiinţarea sa, sĕ va urca la cifra de fl. 116,687 „ 85 cr., ér cel de pensiuni al funcţionarilor institutului la 75,266 fl. 34 cr.

Vĕ rugăm şi de astădată, sĕ binevoiţi a ne autorisa, ca cuponul per 1 Iuliu a. c. sĕ-l putem rescumpĕra imediat după adunarea generală.

In fine presentându-vĕ raţiociniul cu tóte conturile sale, Vĕ rugăm ca după ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare, sĕ binevoiţi:

1. a lua spre scire raportul acesta, a aproba bilanţul încheiat la 31 Decembre 1893 şi a da direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

2. a primí propunerea nóstră relativ la distribuirea profitului net;

3. a distribuí suma destinată spre scopuri culturale şi de binefacere;

4. a ficsa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

5. a ficsa remuneraţiunea membrilor comitetului de supraveghiare;

6. a alege 4 membrii în consiliul de administraţiune;

7. a alege 5 membrii în comitetul de supraveghiare.

Din şedinţa direcţiunei din 6 Martiu 1894.

I. Hannia m. p., preşedinte.
Cosma m. p., director esecutiv.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare).

In munţii ce sĕ nalţă spre rĕsărit de la Tuşnad sĕ află mai multe rarităţi şi frumseţi naturale.

In depărtare de 2—3 óre se estinde în o vale frumosul lac de munte al Sântei Ana. Locul pe aici este sĕlbatic şi regiunea are caracter de munte măreţ, impunător. Jur împrejur în depărtare de câteva óre nu se află decât codri uriaşi de braḑi şi stejar; nici o locuinţă omenéscă nu este în împregiurime, de nici o fiinţă omenéscă nu dăm în cale şi tăcerea adâncă a codrilor este întreruptă numai de paşii călĕtorului şi de cântecul paserilor. In acésta regiune singuratică sĕ află aşeḑat lacul S-tei Ana, unul dintre cele mai mari lacuri ale Ardélului şi singurul lac mai însemnat din munţii dela rĕsărit. Dela Tusnad conduc la el dóuĕ căi mai umblate, ér din alte părţi numai crucile tăiate în cója arborilor şi alte semne ne arată direcţiunea, ce trebuie sĕ o urmăm, ca sĕ sosim la el. La marginea vălei, în care este el lascuns, ni sĕ presintă deodată o privelişte uimitóre. Déluri acoperite cu făget împrejmuiesc în cerc valea, în fundul căreia zărim lacul, pe ţerm cu brădet şi cu faţa liniştită, reflectând bolta azurie a ceriului: o măréţă oglindă în cadru de verdéţă. Aspectul romantic al locului, tăcerea tainică şi pustietatea, în sinul căreia zace ascuns lacul, au dat nascere mai multor legende despre el şi au hotărît pe ómeni a-l alege ca loc sfânt de peregrinagiu. In secolii trecuţi şi în secolul nostru, (pănă la 1844) vara, la ḑiua Sântei Ana secuii papistaşi din Ciuc, Casin şi Treiscaune, în frunte cu preoţii lor, mergeau în procesiune aici, sevêrşind pe ţermii lui slujba d-ḑeiască şi înălţând rugăciuni întru mărirea lui D-ḑeu, ca dintr'un măreţ templu al naturei; în aceste timpuri s'a zidit lângă lac o capelă de zid şi mai târḑiu una de lemn, din cari acum nu mai sunt decât unele resturi.

Despre lacul S. Ana sĕ credea că este de o adâncime nemĕsurată, stând în legătură subterană cu marea şi că spaţul ce-l cuprinde el, ar fi fost odinióră craterul sau gura unui munte vomitor de foc (vulcan). Cercetările mai nóue au spulberat aceste credinţe nebasate. Lacul are o estensiune de vre-o 3 km. în periferie şi pe la mijloc, unde e mai adênc, are o afunḑime cam de 12 m. Délurile ce-l încunjóră au o nălţime dela 160 pănă 350 m. preste suprafaţa apei lui şi sunt alcătuite din trachit. Urme de lavă sau de alte producte de erupţiune vulcanică, din cari s'ar putea conchide, că aici a fost câdva vre-un vulcan în activitate nu sĕ află. Lacul S. Ana este un lac de munte, ca şi celelalte lacuri ale nóstre.

Credinţa, că la lacul S. Ana ar fi fost cândva un vulcan în activitate, probabil s'a născut şi s'a susţinut din causă, că în apropierea lui sĕ află un ţinut, unde solul conţine puciósă şi din găurile şi crepăturile pămêntului es diferite gazuri, cu deosebire gaz de accid carbonic şi în unele locuri printre tufiş sĕ află isvóre minerale cn apă sărată şi cu continut de accid carbonic. Centrul acestui ţinut îl forméză muntele Büdös, (Puturosul sau Puciosul) cu împregiurime sĕlbatică şi avênd în sinul sĕ straturi de sulfur. La Büdös duce un drum din şesul Treiscaunelor, dela Chezdi-Oşorheiu, prin satul de munte Turia. Pe calea acésta dăm mai întâi de un pisc ţuguiet şi singuratic, cu numele Bálványos, pe vêrful căruia a fost odinióră o cetate, ca un măreţ cuib de vultur, din care sĕ mai află unele ruine; de aici avem o privire largă şi frumósă asupra unei mare părţi a Secuimei.

(Va urma).

Bibliografic.

„Lira Sionului sau cântarea sĕrbătorilor“, poesii religióse-morale lucrate după sânta scriptură pentru învĕţători, cantori şi cetitorii săteni, de Arón Boca Velchereanul proprietar, curator prim. sântei biserici, jude şi perceptore de dare a comunei Velcheriu cu o precuvêntare de George Simu. Gherla, 1894. Tipografia „Aurora“ A. Todoran.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Balul arangiat din partea intêligenţei române din Hunedóra în 10 Martiu st. n. a. c. în favorul fondului scolastic înfiinţa acum de curînd prin colecte benevole a succes pre deplin atât moralminte cât şi materialminte.

Venitul brut al balului a fost 151 fl. 20 cr., Spesele 101 fl. 67 cr., Substrăgându-se spesele din venite rĕmâne venit curat 49 fl. 53 cr., cari adăogându-se la suma colectată 109 fl. 82 cr. resultă suma totală a „fondului scolastic“ 159 fl. 35 cr.

Séra la cassă au binevoit a suprasolvì următorii domni:

Laurenţiu Bersan 20 cr., Rudolf Mureşan 20 cr., Nicolau Muntean sen. 1 fl. 50 cr., Nicolau Stoichiţia iun. 1 fl. 50 cr. Mihail Rimbaş iun. 50 cr., Adolf Schnee 50 cr., Herbstein Lajos 20 cr. Alecsandru Dima a Evuţii 50 cr., Singer Lipót 20 cr., George Rimbaş sen. 50 cr. George Nicola 20 cr., Butsi Kálmán 20 cr., George Danila 1 fl. 50 cr., Alecsandru Mureşan 1 fl. 50 cr., Mihuţiu Toma 50 cr., Nicolau Dima 50 cr., Buda Bela 50 cr., Dr. Incho Ferencz 50 cr., Csolnokosi Daniel 20 cr. Rosenzveig Iakob 50 cr. Benedikty Béla 20 cr., Benedikty Iózsef 20 cr., Alecsandru Casian 50 cr., Schmidt Feri 50 cr., George Barbi iun. 59 cr., Ioachim Gostian 20 cr., Dr. Büchler Mór 1 fl. 50 cr., Lányi Robert 50 cr., Georgiu Rimbaş iun. 50 cr., Ant. Mureşan 40 cr. Glück Samuel 50 cr., ved. Ungar 50 cr., Rudolf Glasbremer 50 cr. Petru Moisin iun. 1 fl. 50 cr., Mihail Crecia 20 cr. Teofil Tulea 1 fl. 20 cr., Iacob Filip 20 cr., Nicoliţie Boldin 20 cr., Florea Şandru 20 cr. Sohajda Iozset 20 cr., Simeon Dragomir notariu în Gurasada 1 fl. Grünvald Iozset 20 cr., Huga Navradi 20 cr., Strauss Vilmós 20 cr., Heinrich Allender 50 cr., Buczek Iozset inginer în Ghelar 1 fl. 20 cr. Alecsandru Dima sen. 20 cr., George Oprea 50 cr., Olimpiu Oprea preot în Secărêmb 1 fl. 50 cr., Teofil Holerga înv. în Secĕrâmb 20 cr.

Oferte marinimóse au binevoit a trimite următorii domni:

Avram Pĕcurariu protopresb. în Ilia 5 fl. Romul de Crainic protopresb în Dobra 3 fl., Nicolau Stoichiţia sen. 1 fl., Adolf Strauss 2 fl., Mátyásfy Iózsef 2 fl., M. F. 1 fl., Ambrosiu Muşia preot în Lelesc 1 fl., Dr. Silviu Moldovan adv. în Oreştie 1 fl., Aurel P. Bercian compt. prim în Orĕştie 1 fl.

Ne ţinem de datorinţă a aduce şi „Căluşerilor“ pe calea acésta mulţămita nóstră ridicând nimbul balului român prin esecutarea în mod de tot artistic a jocurilor naţionale „Bătuta“ şi „Căluşerul“.

Ca notă de încheere, cu plăcere amintim împrejurarea, că pofta nebună a unor patrioţi noi de-a domina şi delătura poporul nostru de pe tóte terenele, a atins în el simţul demnităţii proprie, şi astăḑi este pe calea de a-se dovedi, între marginele legei atât pe terenul economic şi social, cât şi pe cel politic.

Comitetul arangiator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 453 [65] 1--3

CONCURS

Devenind vacantă parochia de clasă II.a Rĕşnov, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român.“

Emolumentele împreunate cu acésta parochiă sunt 600 fl. v. a. ér specificaţiunea acelora se póte vedea la oficiul parochial din Rĕşnov.

Doritorii de a competă la acésta parochiă au a-şi aşterne petiţiunile lor la subsemnatul oficiu până la terminul indicat instruite conform legilor în vigóre.

Zerneşti 14 Februariu 1894.

In cenţelegere cu comitetul parochial. Oficiul prot. concernente al Branului..

Traian Meţian
protopresb.

Nr 479/1893. [62] 3—3

Citaţiune edictală.

Asinefta Petru Mon Dimitriu Bâia, legiuita muere alui Petru Stanciu Tomi din Paloş, care a părăsit cu necredinţă pe bărbatul ei legiuit de 8 ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei ei, este prin acésta citată, ca în termin de şese luni de ḑile dela prima publicare a acesteia în „Telegraful Român„ să se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, că la din contră, procesul divorţial intentat contra ei din partea bărbatului sĕu, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Cohalm, 12 August, 1893

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.58	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.--	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31 Sibiiu, Joi, 17/29 Martiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Deputații sinodali și scólele române gr. or. din archidiecesă.

(Doi articoli).

Dela un amic al fóiei nóstre primim următórele:

I.

Nația, care în mijlocul neodichnitelor ocupațiuni politice, mai are încă óre-care dosă de activitate, îndreptată spre templele sciinței, va avea viitor. Vom lucra deci totdéuna cu zel și cu ardóre în tóte circumstanțele, pentru iustrucția și educația poporului nostru, ḑicea dl C. Esarcu în anul 1866.

Intre afacerile bisericesci-scolare și fundaționale, cu cari se vor ocupa deputații sinodului nostru archidiecesan în anul acesta și în cei viitori. vor trebuì negreșit agendele scolare considerate în mod mai deosebit.

Scie-se, cu durere, că scólele nóstre sunt amenințate și mulți dintre învĕțătorii nostri alungați din posturile lor.

Asupra acestei nefericite întêmplări, prin care, dacă curentul politic de astăḑi va mai avea viéță, scólele vor fi tot mai amenințate, d-nii deputați sinodali trebuesc sĕ aibă tótă atențiunea, ca sĕ susțină și se apere scólele și învĕțătorii nostri cu diplome, cari îi posedem.

Sĕ mai scie, că trecutul este busola viitorului, de acésta găsim necesar sĕ facem o reprivire fugitivă asupra lucrărilor sinódelor archidiecesane din anii trecuți, mai cu samă cu privire la scólele lipsite și la cualificația corespunḑĕtóre legii a învĕțătorilor.

Rĕsfoind protocólele sinódelor nóstre archidiecesane dele a. 1850—1864 și 1869 încóce, aflăm multe dispositiuni bune, privitóre la scólele nóstre. Protocolul sinodului din anul 1850 tractéză: Scólele sĕ se pună în stare bună, sĕ se înființeze scóle nouĕ, unde nu se află, și pentru scólele unde este poporul sĕrac, sĕ se facă colecte. Inspectori preste scóle sĕ fie protopopii.

In anul 1862 la adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru cultura poporului român, ținută în Brașov, s'a fost desvoltat o idee: sé se formeze scóle naționale sub scutul Asociațiunei transilvane. Ḑiarele române au îmbrățișat acéstă ideă. Marele Andreiu Șaguna prevĕḑênd în viitor, s'a întrepus contra acestei idei. El prin cercularul seu din 26 August Nr. 657/1862 sfătuiesce poporul seu: „Scólele atingênd cultura națională, fii și membrii bisericei nóstre au sĕ îngrigéscă de crescerea morală-religiósă-națională a tineretului nostru. Aceia, cari vor scóle naționale fără caracter confesional, se află în idee greșită și le vor perde.“

Românii gr. or. din archidiecesă dela 1868 încóce organisându-se și lucrându pentru biserică, scólă și fundațiuni în constituțiunea bisericii nóstre, după „Statutul organic“ deși au trebuit, ca toți începătorii sĕ se împedece, totuși putem ḑice, că au înaintat. Archidiecesa română gr. or. a Transilvaniei s'a organisat atât în cele ale bisericei, cât și în cele ale scólelor și fundațiunilor ei.

S'a creat regulamente și normative pentru parochii, pentru scóle, pentru administrarea fundațiunilor, regulamente pentru alegerea deputaților sinodali și a protopopilor și s'a înființat și un fond pentru pensionarea preoților nostri Archidiecesa are astăḑi 24 fundațiuni, cari au capitalul preste un milion.

La anul 1864 erau numai 8 fundațiuni. fondul catedralei, fondul pantazian, fondul bisericelor sĕrace, fondul pedagogic-teologic, fondul seminarial, fondul tipografiei, fondul episcopiei și fondul dascălilor sĕraci. Aḑi între cele 24 fundațiuni acesta unicul este pentru învĕțătorii sĕraci. Acest fond s'a înființat precum arată istoricul fondurilor din anul 1883, la 25 Martiu 1856, de nemuritorul Andreiu Șaguna cu 100 fl. Scopul este: a se da ajutor scólelor române gr. or. sĕrace.

Capitalul acestui fond a crescut fórte modest. Alte fundațiuni au preste 200,000 fl., acesta are abia preste 60,000 fl. De 38 de ani de când s'a înființat, dacă se orênduia și la acest fond un disc și alte contribuiri, el ar avea aḑi o jumĕtate de milion și se putea ajutora unii învĕțători sĕraci. Dar ceea-ce nu s'a făcut, bine ar fi sĕ se facă acum.

Trebuie sĕ recunóscem, că am propășit mult din an în an, însĕ n'am avut destulă precauțiune pentru scóle, dovadă, că n'am mărit fondul lor. Aḑi cer dela Ven. consistoriu ajutóre sute de comune bisericesci lipsite și nu e posibilitate sĕ se satisfacă cererilor lor.

Dacă cine-va doresce sĕ afle dispozițiunile luate asupra scólelor, va trebuí sĕ compareze rapórtele Ven. consistoriu și lucrările comisiunilor scolare sinodale, an de an, ca sĕ vadă progresul.

Sinodul archidiecesan încă din a. 1870 sub pct 9 dispune: „Sĕ se ia tóte mĕsurile necesare, ca în comunele bisericesci, unde nu se află scólă confesională sĕ se înființeze; éră cele ce esistă sĕ se întocméscă amĕsurat misiunii lor, sĕ li se păstreze caracterul confesional și sĕ se îmbunătățéscă salariele învĕțătorilor. Protocólele sinódelor din anii 1873—1874 ne arată cum sĕ urméză acest scop.

Dispozițiuni bune a fost acestea, însĕ nu se puteau esecuta, că nu erau mijlóce, și pentru aceea vedem că la anul 1873 sĕ hotăresce a se da din fundațiuni un mic ajutor pentru scólele sĕrace, de 3000 fl. Tot în acest an arată Ven consistoriu, că în 972 comune bisericesci erau 835 scóle confesionale cu 903 învĕțători, dintre cari 559 suplenți. In acest an s'a făcut și normativul pentru scólele române gr. or. din archidiecesă.

In anii următori 1876, 1877 1878, se pare a se interesa comisiunile scolare de scóle mai mult, însĕ n'am aflat dispozițiuni deosebite nici pentru a se mări salariele învĕțătorilor și nici pentru a se forma învĕțători corĕspunḑĕtori.

In anii 1880, 1882 și 1883 referentul nosru (Trombitas) cere stipendii spre a sĕ forma învĕțători stabiliți și nu clerici, cari după 4—5 ani părăsesc scóla.

Statul însĕ îngrigindu-se de scopul sĕu, a prescris în fiecare an cursuri pentru limba magiară.

Nu trecem cu vederea Reuniunile învĕțătorilor nostri cari pe acest timp au început a se consolida și recunóscem aceste instituțiuni de fórte folositóre instrucțiunii, metodului și preste tot fórte bune pentru desvoltarea învĕțătorilor nostri.

Revista politică.

Mórtea bĕtrânului Kossuth a dat material de discutat și presei puterilor streine. Intre țĕrile, în care s'a manifestat mai multă pietate pentru Kossuth este în primul loc Italia, unde a petrecut ex-guvernorul în esiliu. Scirile din Tnrin anunță, că și regele Umberto al Italiei a încredințat pe prefect sĕ esprime condolențe familiei lui Kossuth.

Urméză apoi Anglia, unde Kossuth a trăit mai mult timp, îndată-ce a părăsit Ungaria, în urma înfrângeri trupelor revoluționare. O parte a presei îi dedică articlii frumoși, vorbind despre acțiunea lui în Anglia, și puterea oratorică. Ḑiarele „Times“, „Morning Post“ și „Daily Telegraph“ aduc amĕnunte interesante despre entusiasmul pentru „mântuirea patriei“ cum vorbia Kossuth.

In urma mĕsurilor severe luate de autoritățile civile și militare, în urma apelurilor studenților universitari și a deputaților independentiști, dar mai vêrtos în urma telegramei fiilor lui Kossuth publicul din Budapesta s'a liniștit și demonstrațiunile au încetat. Nu se scie însĕ, dacă ele nu vor isbucni din nou, după-ce Kossuth va

---

FOIȚA.

POESII.

Radu și Dora.

— Fantasie. —

Ca crăiasa din poveste
Tu îi pari frumósă, blândă,
Când — fulgerătóre veste —
Te apropii suriḑêndă.

Te așezi de el aprópe
Ii iei mâna'ntr'ale tale,
Și, ca ruga'ți sĕ nu'i scape,
Ii vorbesci cu-atâta jale!...

Îi înșiri la vorbe multe, —
Tóte dragi deși duióse —
Dóră vre-ar sĕ te-asculte
A lui inimă piósă.

Ba, creḑêndu-te departe,
Te apropii și mai tare
De închei povestea'n parte
Cu o dulce sărutare...

El sfios, ca om cu minte
Nici o vorbă nu mai spune,
Semn al dragostei ferbinte,
Ce'ntre voi acum se pune......

* * *

Imbrăcați în haină scumpă,
Haina dragostei nebune,
Ca legarea nu se rumpă
Ei se duc sĕ se cunune.

Braț la braț o iau spre valea
Cu poiana tăinuită,
Dar atât de lungă-i calea
Și atât de nesfîrșită..

Câte odată prea arare;
Vr'un drumeț sĕ oprescе'n cale
De se uită cu mirare,
Pe când ei sĕ perd în vale;

Par'c-ar ḑice! „Dómne bine
Le mai stă amândurora!“
. . . .
In poiana cu sulfine
Intră Radu și cu Dora;
Și cuprinși de dorul grabnic
Al legărei pe vecie,
Se desprind și nebunatec
Ei sĕ pierd prin tufărie:

Au creḑut, că nime'n lume
E mai bine sĕ nu știe
De-a lor dragoste, nici nume,
De-a lor simplă cununie!

Ș'au ales, pentru aceste,
Lunca verde tăinuită,
Precum fătul din poveste
Pre urma cu-a sa iubită....
. . . .
. . . .

Printre crengele 'nverḑite
Luna raḑele'și avêntă;
Dóuĕ inimi îndrăgite
Dor de viéță vecinic cântă.

Ioan V. Simionescu.

Dóuĕ strofe.

Din para focului strĕin
Rĕsar dorinți pizmașe
Ș'atât de mulți li se închin
Cu inimi pătimașe!...

De-ce pe fruntea tuturor.
Atâta rĕutate?.....
Lăsați pămêntul roditor
In sfânta libertate....

Bucuresci. *Ioan V. Simionescu.*

Farmecul luminei.

Tempestatea se rĕsbună; sus în galbĕna [splendóre
Dintre negurile dese rîde văpăiosul sóre.
Și de raḑe sĕgetată ér zimbesce ori-ce plântă,
Ceriul străbătând în cercuri, cântăreții blânḑi [s'avêntă,
Prin resfrângeri sunătóre vechii codri le [respund
. . . .

Insĕ eu nălțimi luciόse cu'ncântații ochi [pătrund,
Tresărind d'atâta farmec primăvara mĕ deș-[téptă
Și spre calea fericirii parcă érăși ea mĕ'n-[dréptă
Căci aud ca și o voce'ncet din freamătul [cel lin,
Ca uitând, de greul vieții sĕ reîncep un [traiu senin.

Jurcăuți (Bucovina). *T. Bocancea.*

fi adus la Budapesta. Consulul austro-ungar a încunosciințat pe familia lui Kossuth, că ministrul de esterne a conces transportarea osămintelor preste teritoriul austriac. Foile kossuthiste înregistréză cu multă satisfacțiune, că dintre fii lui Kossuth cel mai mare va veni în Ungaria și va lua parte activă la luptele politice.

* * *

In timpul din urmă se pórtă în România lupte de partid fórte vehemente, așa că în mai multe rênduri s'au întêmplat demonstrațiuni de stradă. Liberalii au ținut mai multe întruniri, unde s'a luat cuvêntul contra guvernului. Lucrurile au mers așa de departe, încât era plănuită o demonstrație la palat. Dep. Fleva a fost în urmă primit în audiență mai lungă de regele Carol și în urma acesteia spiritele s'au mai liniștit.

In provincie, pe la sate încă se fac mișcări și chiar rescóle țĕrănesci, cari de regulă au urmări de tot regretabile.

Se vorbesce și despre o coaliție a tuturor partidelor din oposițiune pentru a scurta cât mai tare domnia guvernului actual.

Guvernul se presentă de altfeliu tare; în senat dispune de o mare maioritate, care e și mai mare în camera deputaților. In timpul relativ scurt, de când e la putere, a adus multe proiecte folositóre și mai vêrtos în ceea ce privesce scóla și biserica s'au făcut reforme radicale.

* * *

Scirile despre o limitare a înarmării puterilor europene încep érăși sĕ circuleze. Diarului „Times“ i-se anunță din Paris, că regele Danemarcei, primind în audiență pe un bărbat de stat spaniol, a declarat, că sperézĕ, ca Europa în curênd sĕ apuce pe calea cea adevĕrată, care duce la limitarea înarmărilor. Țarul rusesc e gata a face spre scopul acesta tot ce e posibil. Cu împĕratul german însĕ n'a vorbit încă despre acésta cestiune. Regele Italiei de sigur, că nu va fi contra, deóre-ce Italia geme sub deficite. Spania prin apropierea ei de Francia dovedesce, că doresce numai pacea. Regele Danemarcei e convins, că Rusia, Austro-Ungaria, Spania și Italia voiesc sĕ-și vadă ușurate sarcinile, care apasă pe tóte statele.

* * *

Gladstone a îndreptat o scrisóre cătră alegĕtorii sei din Midlothian, în care le dice, că nu-și depune mandatul de deputat și până când îi vor concede puterile, va lupta pentru causa partidei liberale. Funcțiunea sa de ministru-președinte a depus'o, având aceleași vederi politice, pe cari le-a avut și în decursul presidenției. Gladstone e deplin convins, că până când nu li se va satisface pretensiunilor irlandesilor, până atunci regatul engles nu-și va ajunge culmea unității și a puterii și onórea englesă nu va fi curățită de cea mai întunecată pată istorică, care o are.

* * *

Convenția monarchiei nóstre cu România este apreciată de „Fremdenblatt,“ organul ministeriului de esterne în acest chip:

In interesul imperiului nostru ca și în al României, este ca aceea favorabilă decisiune sĕ se ia și în parlamentele nóstre. Convenția ne garantézĕ participarea la tóte reducerile vamale, pe care Germania le-a asigurat în România. Industria nóstră scapă prin acésta de pericolul, de a-și vedé productele ei îngreuiate cu tacse diferențiale de vamă. Concertul puterilor contractante europene, care s'au întrodus sub auspicii atât de bune cu noua eră a tratatelor, obține prin convențiunea cu România o întărire binevenită atât pentru noi cât și pentru România.

Noutăți.

Comisari pentru esamenele de maturitate la gimn. nostru român din Brașov a fost numit din partea guvernului dl Téglás Gábor direct. scólelor sup. reale de stat din Deva; ér pentru cel din Blaș și Năsĕud dl Nicolau Putnoky dir. gim. de stat in Lugoș, pentru cel din Beiuș dl Ignatiu Veress direct. gimn. de stat din Sibiiu.

* * *

Alegerea episcopilor de Buzĕu și Argheș. Cetim în „Țara“ de Marți: Adi s'a întrunit marele colegiu electoral pentru alegerea episcopilor de Argheș și Buzĕu.

Adunarea a fost presidată de I. P. S. S. metropolitul primat.

Au respuns la apelul nominal 230 alegĕtori.

S'a pus la vot alegerea episcopului de Buzĕu și a fost ales archiereul Dionisie Climescu Craioveanu cu 97 voturi.

După aceea s'a procedat la alegerea episcopului de Argeș și archiereul Gerasim Pitișteanu a fost ales cu majoritatea de 145 voturi.

* * *

Pentru alegerile sinodale în diecesa Caransebeșului s'au adus următórele hotărîri în ședința plenară a consistorului diecesan din Caransebeș, ținută în Caransebeș în 7/19 Martiu a. c.: Publicațiunile în biserici pentru alegerile deputaților sinodali au sĕ facă în 20 Martiu v.; alegerile deputaților din cler se vor ținé în 25 Martiu, ale celor mireni în 27 Martiu v. éră scrutiniul în 3 Aprile v. a. c. S'au denumit apoi comisarii consistoriali pretesci și mireni pentru cercurile electorale.

* * *

Sporirea armatei române. La 1 Aprile se vor crea cinci nóuĕ compani de artilerie de asediu. Tot la acéstă dată escadrónele teritoriale din Dobrogea vor fi transformate în escadróne permanente.

* * *

Agitație contra operei regesci. „Magy. Hirl.“ aduce scirea, că după-ce pe opera din Bpesta, făcută pe spesele M. Sale, nu s'a arborat stégul negru din incidentul morții lui Kossuth, mai mulți cetățeni de-ai capitalei au hotărît sĕ continue pe cale socială demonstrația începută de tinerime. Ei au compus o „promisiune“, care circulézĕ prin Bpesta, și până acum e subscrisă de vre-o 3000 de cetățeni, în care subscriitorii sĕ légă, că nu vor mai cerceta opera regéscă, „care acum de curênd și-a arĕtat în mod eclatant simțĕmintele sale“. Tot odată s'a pornit o mișcare ca sĕ se adune bani pentru a face o „operă națională“.

* * *

Dieta. Precum se scie dieta ungară se va întruni érăși Luni pentru a continua cu desbaterea proiectelor bisericesci. Se crede, că pe Mercuri se va putea face votarea.

* * *

Scandaluri „patriotice.“ In Sâmbăta Pascilor gregoriane, când se făceau ceremoniile „Invierei“ la biserica catolică din Buda musica svabilor intonă imnul „Gott erhalte.“ Câți-va universitari magiari, cum și mai mulți fruntași „patrioți“ se scandalisară la audul acestui imn austriac și cerură dela conducătorul musicei, că în locul lui sĕ cânte mai bine un „Szózat“ Musica însĕ nu voì, ci cântă mai departe „Gott erhalte.“ De aci urmà scandalul: céta „patrioților“ începu sĕ insulte musica, ér musicanții luară pietri și aruncară asupra insultătorilor. Se încinse o luptă strajnică, care se termină cu spargerea capetelor câtorva „patrioți“ cari toți o luară la sănĕtósă. Doi studenți sunt greu răniți.

* * *

Numĕrul oficerilor, cari au luat parte în rĕsbóie și au prin urmare „medalia de resbel“, din di în di scade. La primăvară vor fi avansați cei din urmă locotenenți, cari au acéstă medalie. Chiar și în rangurile mai înalte sunt tot mai rari oficerii, cari au fost în rĕsboiu. Deja sunt chiar câți-va coloneli, cari n'au stat nici odată față în față cu inimicul, și unii dintre ei ajung la tómnă sĕ fie înaintați și la rangul de generali. „Medalia de resbel“ devine tot mai rară și în curênd va fi de aflat numai în gradele de șarge mai înalte.

* * *

Sămênță de sămênat Ministrul unguresc de agricultură a dat o ordinațiune cătră fișpanii comitatelor Maramureș, Odorheiu, Ciuc, Tĕrnava-mică, Treiscaune, Turda. Arieș, Brașov· Caraș-severin și alte 17 comitate pin Ungaria, în care declară, că e gata a pune la disposițiunea sus diselor comitate anumite sume de bani pentru a procura sămênță (mai ales de cartofi, ovĕs, trifoiu și luțernă), care se va împărți gratuit între micii economi lipsiți de mijlóce. In schimb, ei vor fi datori, ca în anul următor, dacă recólta va fi bună, sĕ înapoieze aceeași cantitate de sĕmânță autorităților administrative, pentru-ca acestea sĕ o împartă de asemenea gratuit între alții agricultori sĕraci din comitatul respectiv. Sĕmânța va fi procurată de însu-și ministrul și va fi de cea mai alésă calitate. Fie care fișpan este dator, ca pe basa informamațiunilor câștigate prin solgăbirăi, în timp de 10 dile sĕ-i facă cunoscut ministrului că din fiecare soiu de sămênță cam câtă cantitate ar fi de lipsă pentru locuitorii din comitatul seu.

* * *

Monopolisarea dinamitei. Scirile din Budapesta anunță, că între guvernele diferitelor state europene s'au început negoțieri diplomatice ca producțiunea dinamitei sĕ fie monopolisată de diferitele state.

Cronică.

Brad, 12 Martiu, 1894.

Tăierea pădurei gimnasiului român din Brad. — Sinodul protopresbiteral al tractului Zarand. — Societatea de economii și credit „Crișana“.

Fondul gimnasiului român gr. or. din Brad posede în comuna Mihăleni o avere constătătóre din agrii, móră, crâșmă, case de locuit și o pădure de preste 900 jugere ☐ pe care a cumpĕrat-o prevĕdătorii întemeietori ai gimnasiului, când au înființat acest institut cultural, cu suma de 19.000 fl. v. a.

Averea chivernisată cu înțelepciune și-a adus ródele sale. Astfel prin anii 1880 pădurea cea grósă de stejara esploatat-o o societate francesă, cu prețul de 12.000 fl. v. a. O sumă binevenită pentru ca din interesele ei sĕ se solvéscă decenalele profesorilor. Prin ani 1891 pentru rescumpërarea regalului fondul a primit suma de 8000 fl. v. a. care bine chivernisită a făcut posibil ca din interesele ei sĕ se solvéscă o nóuă putere didactică.

In anul precedat s'a încheiat între representanța gimn. și direcția societăți de mine 12 apostoli din Ruda contract relativ la tăierea tuturor lemnelor aflătóre în pădurea numitului fond din drépta Crișului pe un teritor cam de 800 jug. ☐. Tăierea are sĕ dureze 15 ani. Se vor tăia tóte lemnele a căror grosime trece preste 10 dc. la înălțimea pieptului. Pentru aceste lemne numita societate s'a obligat a solvi suma de 35.000 fl. v a. solvindi cu ocasiunea aprobărei contractului și înmanuarea concesiunei legale.

Concesia cerută dela ministru de agricultură pe calea comisiunei silvanale a comitatului Hunedórei, s'a dat. S'a început totodată stricta îngrigire de plantațiunea și prășirea pădurei, așa ca pe când cea bĕtrână va fi tăiată, se prospereze alta tineră și vigurósă.

Concesia s'a comunicat societății cumpĕrătóre, care preste câteva dile a solvit fondului gimn. suma stipulată de 35.000 fl. dinpreună cu interesele dela încheierea contractului până la predarea concesiunei.

Astfel capitalul fondului gimn. s'a sporit de nou cu suma pe 35.000 fl. ale cărei interese sunt prea bine venite pentru ca din ele se se acopere cuotele cu cari s'au ridicat salariile profesorilor gimnasiali, începênd cu 1 Faur, 1894 fără a se ataca capitalul fundațional. Astfel bunul gimnasial din Mihăleni a reîmprospetat în trei rênduri puterile finanțiare ale fondului gimn. cu totul în suma de 55.000 fl. v. a. și e speranță, că pe lângă continuă bună îngrigire le va înprospeta și în viitor și va asigura esistența gimnasiului față de tóte calamitățile neprevĕdute.

In 3/15 Martiu s'a ținut sinodul protopresbiteral al tractului Zarand. Rapórtele ar servi cea mai bună icónă despre starea acestui protopresbiterat. Publicarea lor însĕ trece preste marginile permise în o corespondență. Mĕ mărginesc deci a aminti numai câteva momente principale.

Sinodul a luat cu plăcere spre sciință sporirea poporațiunei tractuale, a celor ce sciu scrie și ceti etc. și-a potențiat acésta plăcere, când i-s'a comunicat posiția bărbătéscă ce a luat protopresbiterul față de protopretórele cercului Baia de Criș care prin un simplu indorsament a respins resolvirea unui act oficios, sub pretecst că e scris în limba română Protopresbiterul a remonstrat la oficiul de vice-comite al comitatului Huniedórei, care a indrumat pe organul seu sulbatern a resólva acel act scris în limba oficiósă a bisericei nóstre.

Un îndemn de a nu abdice numai decât de drepturile câștigate, căci până când legea ni-le garantézĕ și noi le susținem cu sânțenie, nu este nimĕrui permis se ni le calce în picióre!

Asemenea ne-a căusat plăcere raportul ppresbiterului, din care reese, că în cele mai multe parochii i-a succes ridicarea salariului învățătoresc la minimiul de 300 fl. și astfel esistința scólelor e sigură.

Ne place a spera, că salariile ridicate vor contribuì la ocuparea definitivă a posturilor învĕțătoresci, prin individi devotați causei culturale și prin acésta se va face un pas spre progres.

S'a făcut amintire și despre fondul de pensiuni arch. Și ér cu plăcere s'a luat spre scință, că din ródele lui se împărtășesc și unii orfani din acest protopresbiterat.

Au fost însĕ în raport și unele puncte, cari ne pun pe gânduri. Cu deosebire prea puținul zel ce-l arată unele organe față de constituția bisericéscă. Nu înțelegem, cum de după timp de 25 de ani din viéța constituțională, tot mai sunt indivizi inteteresați, cari nu simțesc necesitate de a constituì la timpul seu organismul de sub conducerea lor și a contribuì încâtva la mersul regulat al organismului constituțional, — singurul teren pe care ne putem perfecționa a conserva limba, religia și credința strămoșéscă!

Sĕ sperăm înse, că cercetarea, ce se va face contra organelor puțin zelóse le va înpintena în viitor și dimpreună cu ele și pe altele;

Se afiă în grădina Zarandului și o societate de ecomii și credit română cu numele „Crișana“ ,care și a ținut adunarea generală la 21/II. Scopul acestei instituțiuni naționale este a desvolta simțul de economie în poporul român și a-l scóte din pungile cămătarilor nemiloși.

Inceputul modest a fost încoronat de succes. Capitalul social si încrederea publică a crescut an de an, astfel în decursul anului al III de gestiune mișcarea cassei a fost fl. 153,306 cr. 51. Profitul societății a fost 4.428 fl. 34 cr. Din acesta s'a distribuit acționarilor 10% pentru scopuri de binefaceri 200 fl. și anume: fondului studenților morboși dela gimnasiul din Brad 50 fl.; bisericei gr. or. din Brad 80 fl., bisericei din Cebea 50 fl. la colecta gimnasului din Blaș 20 fl. ér suma restantă de preste 3000 fl. s'a adaus la fondul de reservă, care astfel s'a urcat la suma de preste 4000 fl.

Idea de a se transforma acéstă societate într'un institut de credit și economii pe acții a ocupat serios pe membrii direcţiunei şi consiliului administrativ în decursul anului 1893 şi probabil îi va mai ocupa, deórece dela soliditatea unui institut financiar depinde sigura-i desvoltare. Cu cât sunt basele mai sigure, cu atât ródele pot fi mai binefăcétóre.

Societatea „Crişana“ în adunarea generală ordinară şi-a făcut şi reconstituirea pe noul period de trei ani. Ii dorim prosperare şi viéţă lungă!

Dr. P. O.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“

Dela pólele Buceciului, Martiu 1884.

On. Redacţiune!

Românul e din fire cam precumpĕnitor, nu uşor sĕ apucă de ori ce lucru, dar dacă începe la ceva o duce cu statornicie la capĕt, cu un cuvênt nu e foc de paie, care uşor sĕ aprinde şi uşor sĕ stinge.

Astfel locuitorii din comuna Predeal (Bran), de când s'a regulat terenul instrucţiunei, au avut şi ei o biată scólă, care, ce e drept, nu mai putea corespunde recerinţelor unei scóle moderne Era veche, mică şi în stare cam rea. — Demult au simţit Predelenii lipsa unei scóle nouă, dar pentru una nouă, mai bună, lipsia — nervus rerum — banii. O sută de familii sĕ facă o scólă spaţiósă cu 4—5 odăi, corĕspundĕtóre recerinţelor moderne — fără parale, avênd un fondu leţ de abia 600 - 800 fl. s'ar părea aprópe imposibil!! De acéstă părere erau convinşi şi Predelenii şi de aici provine, că au tot amânat zidirea scólei celei nouĕ.

Când însĕ în anul 1891 inspectorul de scóle reg. visită acésta scólă şi cu un gest de indignare pronunţă sentinţa de mórte a vechii scóle — Predelenii trebuiră sĕ-şi vadă de lucru.

Mica comună constătătóre din abia 100 famili, apĕsate şi îngreunate de sarcinele ḑilei — dar români adevĕraţi, — sĕ apucară în primăvara anului trecut de lucru şi cu mari greutăţi şi jertfe ridicară lângă biserica cea mare din Predeal şi o scólă nouă — care aḑi le face Predelenilor mare cinste — graţie bunei înţelegeri şi unirii, graţie capilor comunei, cari îşi dădură tóte silinţele ca acest edificiu sĕ fie cât sĕ póte de frumos. —

Scóla sĕ ridică în terminul cel mai scurt şi dorinţa dlui inspector reg. de scóle — de a face în Predeal scólă de stat, fu zădărnicită. — Cu drag sĕ uită acum Predelenii la scóla cea nouă, mândrii fiind de opera lor; cu invidie o privesc străinii, întrebându-sĕ, cum o comună aşa de sĕracă a putut sĕ ridice un astfel de edificiu?!

Mândrii deci pentru opera lor, Predelenii, ca sĕ pună corónă zelului şi străduinţelor lor arangiară în sara de 26 Faur a. c. şi o petrecere, al cărei venit fu destinat pentru scólă.

Pe lângă poporenii din comună şi alte părţi mai luară parte şi câteva persóne dintre inteliginţă, cari într'adevĕr rĕmaseră încântate de decurgerea intregii petreceri. Ţĕranii, talpa satului erau în numĕr complet şi veselia cea mai perfectă era esprimată pe feţele lor. Cu óre care mândrie şi superioritate îţi povestea câte unul despre scóla lor cea nouĕ, spunêndu l pe fiecare, cu ce a contribuit.

Petrecerea a decurs cu cea mai mare veselie şi însufleţire. Profitul ei moral a fost mare şi aşa cred tot atât de favorabil va fi şi cel material.

M'am depărtat din mijlocul acelei petreceri cu aceea suvenire plăcută că: „Românul, când e vorba de lucru serios şi comun îşi scie ajuta şi când e vorba de petrecere îşi scie petrece!!“

Serve fapta acésta a Predelenilor la mulţi de esemplu!

Denţi.

Cestiuni scolare.

Cum trebue sĕ purcédă învĕţătorul faţă de defectele şi erorile elevilor sĕi?

(Încheiere).

Sunt dóue feluri de erori şi anume; erori, cari sĕ comit în contra regulei de clasă, şi erori cari nu au raport decât cu persóna elevului, care le comite; urméză dar sĕ fie şi dóue feluri de pedepse.

Dacă un elev face sgomot în timpul lecţiunei, turmentă pe vecinul sĕu şi învĕţătorul îl observă, atunci elevul trebue admoniat în faţa tuturor colegilor sĕi, aşa încât pedépsa sĕ fie un avertisment pentru toţi ceilalţi elevi. Corecţiunea trebue administrată la moment, fiind că în casul acesta pedépsa are sĕ urmeze îndată după abatere; sĕ fie esercitată cu seriositate, căci acéstă eróre era vĕtămătóre pentru ceilalţi, împedecându-i în studiile lor şi dându-le un rĕu esemplu.

Când vre-un elev va fi cedat orgoliului şi gelosiei, când ar fi vorbit de rĕu despre unul din conşcolarii sĕi, sau a maltratat pe un frate sau o soră a sa mai mică, dacă el va fi lipsit de caritate sau de modestie, învĕţătorul trebue sĕ-l ia la o parte fĕcêndu-l sĕ simtă greutatea erórei ce o a comis, rĕul ce 'şi face atât lui cât şi colorlalţi, sĕ-i amintéscă la ce datorie a lipsit, la care principiu religios a fost înfidel; cu cât faptul va fi mai mare, cu atât învĕţătorul va căuta sĕ nu fie auḑit de nimenea; căci îi va ḑice învĕţătorul: „nimenea nu va avea indulgenţa, ce o am eu pentru tine.“ In acéstă convorbire nu sĕ mai represintă învĕţătorul, ci un păzitor luminat, un părinte întristat şi totodată doios; învĕţătorul trebue mai mult sĕ sfătuéscă decât sĕ certe, mai multă convingere decât penalitate.

Astfel de convorbiri vor stabilì între învĕţător şi elevi relaţiuni secrete, graţie cărora acesta va putea esersa o mai mare şi mai puternică influinţă.

Dacă conduita rea trebue pedepsită, la tot casul conduita bună trebue recompensată; căci depărtarea de reu prin suferinţa ce el causéză, şi apropierea de bine prin fericirea ce el ne procură, este mijlocul cel mai eficace, ce am aflat până acum.

Dar copiii au în genere puţină răbdare; adesea când cunosc, că au meritat o recompensă şi nu li s'a dat îndată, sunt dispuşi a murmura. Invĕţătorul va căuta dar pe cât îi va fi posibil a-i satisface pe elevi asupra acestui punct; dar cu tóte acestea sĕ nu pérdă din vedere a-i pregătì sĕ aştepte cu resignaţiune cutare eveniment fericit şi meritat, dar care póte din vre-o întêmplare neprevĕḑută sĕ nu le mai pervină.

Va căuta a descoperi causa acestei contrarietăţi, pentru esemplu: Silinţele lor nu au fost póte destul de constante, lucrul lor nu cu destulă stăruinţă, căinţa lor nu în destul de profundă etc. şi étă pentru ce va ḑice învĕţătorul, dorinţele lor nu au fost realisate.

Invĕţătorul trebue sĕ facă mai mult încă; el trebue a obicinuì pe elevii (elevele) sĕi a spera totul dela D-ḑeu; va întreţinea necontenit cugetarea acestora spre D-ḑeu; va întreţinea în ei sentimentul speranţei, fără de a altera pe acela al resignaţiunei. —

Trei cugetări sunt, pe cari totdéuna trebue sĕ le aibă în vedere o inteligenţă luminată şi o inimă dréptă şi piósă: sunt obligat, trebue sĕ lucrez în modul acesta, D-ḑeu voesce astfel.

Elevii (elevele) odată familiarisaţi cu cugetarea acésta, misiunea învĕţătorului va fi împlinită; atunci vor suferi cu pacienţă nĕcazurile acestei vieţi scurte, şi vor spera cu confienţă în bunurile unei vieţi vecinice. —

Rĕşinari în Februariu, 1894.

Moise Frăţilă.
învĕţător.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului.

Distribuire de sĕminţe de trifoiu, şi luţernă apoi de surcei nobili (de meri şi peri) precum şi pădureţi (de meri, peri şi pruni).

In şedinţa comitetului central, ţinută astăḑi, s'au distribuit între membrii reuniunii în mod gratuit 82 chlgr. seminţe de trifoiu, 23 chilgr. sĕminţe de napi de nutreţ şi 12 chilgr. sĕminţe de luţernă, şi anume:

a) Sĕminţe de trifoiu:

Irimie Rĕduţ, magistru postal în Avrig; Ioachim Muntean, Ioan Manta, ambii parochi. Ioan Ivan, notar, toţi din Gurarîului; Ioan Bânda, paroch, Romul Poşa, Achim Coldea, Ioan Cica, Ioan Brancovean, Dan Olariu, Ioan Micu, Simeon Ganea şi Nicolae Şiban, toţi economi în Roşia-săséscă; Alecsă Manuil, Petru Oliga, Ioan Voicu, toţi economi în Fofeldea; Petru Florian, paroch şi Valeriu Florian, preot-învĕţător, ambii din Racoviţa; Nicolae Istrate, învĕţător, Toma Costea, Frangu Constantinescu, Ioan Iordan Cloaje, Marcu Constantinescu şi Ioan Branea, economi şi Ioan Bobeş, paroch toţi din Boiţa; Ioan Slăvescu, capelan în Mohu, Clemente Nicula, paroh, Pavel Măhălţan Ioan Moldovan şi Nicolae Tatu, toţi economi din Slimnic; Ioan Petrişor, paroch în Cornăţel; Ioan Popovici, paroch în Sadu. La toţi câte un chlgr. Ioan Olariu învĕţător şi Toma Alecsandru, econom, ambii din Roşia-săséscă; Ioan Bonea, paroch, Toma Maniu, econom, ambii din Fofeldea; Avram Acilenescu, notar în Galeş; Demetriu Opriş, învĕţător în Sibiel; Dumitru Băilă, învĕţător şi Nicolae Opriş, capelan, ambii din Şura-mare; Nicolae Moldovan, paroch în Nocrich; Emanuil Beşa, învăţător-director în Poiana; Sergiu Medean, preot în Sebeşul săsesc George Dordea, proprietar în Bungard; Nicolae Neamţu, învĕţător în Selişte şi Ioan Voicu, proprietar în Gura-rîului. La toţi câte 2 chlgr. Ioan Popescu proprietar în Sibiel; Aron Lupean, funcţionar militar în Sibiiu; Tovărăşiei agricole din Săcădate. La toţi câte 3 chlgr. Ioan Duma, paroch în Săcalul de pădure; Petru Ciora, oficial de cassă în Sibiiu. La toţi 4 chlgr. Membrilor reuniunii nóstre cu locuinţa în Tilişca la mâna d-lui notar Stefan Milea 5 chlgr.

b) Sĕminţe de napi de nutreţ.

Irimie Răduţ, magistru postal în Avrig; Ioan Duma, paroch în Săcalul-de-pădure; Ioan Olariu, învĕţător, Simeon Ganea şi Dan Olariu, economi, toţi din Roşia-săséscă Alecsă Manuil, proprietar în Fofeldea; Nicolae Istrate, învĕţător, Toma Costea, Frangu Constantinescu, Ioan Iordan Cloaje, Marcu Constantinescu, Ioan Branea, economi şi Ioan Bobeş, paroch, toţi din Boiţa, Ioan Slăvescu, capelan în Mohu. La toţi câte $1/2$ chlgr. Romul Poşa, econom în Roşia-săséscă; Petru Ciora, oficial consistorial din Sibiiu; Dumitru Băilă, învĕţător în Şura-mare; Clemente Nicula, paroch în Slimnic; Emanuil Beşa învĕţător-director în Poiana; George Stănuleţ, învĕţător în Săsăuşi; Sergiu Medean, preot în Sebeşul-săsesc; Chirion Muntean, învĕţător în Cornăţel; Ioan Popoviciu, paroch în Sadu şi Nicolae Neamţu învĕţător în Selişte. La toţi câte 1 chlgr. George Bobeş, paroch în Sibiiu; Tovărăşia agricolă din Săcădate şi membrilor din Tilişca, la mâna d-lui notar St. Milea. La toţi câte 2 chlgr.

(Va urma).

Un rĕspuns.

In nrul 14 al fóiei nóstre am publicat o corespondenţă de sub pólele Munţilor-Apuseni, subscrisă de „Plésnă“, în care se apostroféză un notariu român pentru o pretinsă faptă a sa neromânéscă, fără a se numí notariul cu numele sau comuna, în care locuiesce.

Dl notariu cercual Nicolae Crişan din Geomal a aflat, că apostrofarea sĕ referă la dênsul şi ne scrie un respuns, în care arată, că cele ḑise de „Plésnă“, încât privesce persóna sa nu sunt adevĕrate, dar totodată atacă pe o persónă cu totul nevinovată în cestiune, presupunênd, că aceea se ascunde sub pseudonimul „Plésnă“.

Lăsând deci la o parte atacurile personale, dăm loc rectificării d-lui Crişan în cele următóre.

Referitor la epitetele, ce sunt în aceea corespondenţă, d-sa scrie:

> Cercul, în care me învêrt scie, că încât corespondentul are dreptate.
>
> Chiar şi onoraţii cetitori ai ḑiarului „Telegraful Român“ s'au putut convinge din o mulţămită publică, ce a publicat comitetul parochial din Geomal pentru suma de 30 fl., pentru procurarea de bance în scóla din Geomal, — ce o am dat nu de mult, şi acestea dovedesc cultura mea, precum şi nenumĕratele binefaceri ce am făcut în interesul bisericei şi scólei din comunele cercului meu notarial.

Cu privire la învinuirea cu boltaşul din Tilişca d-sa ne comunică următórele:

> In anii trecuţi s'a aşeḑat în comuna Geoagiul de sus un neguţător din Tilişca cu numele Pavel Bunea.
>
> Eu i-am esoperat licenţa dela locurile mai înalte, ca sĕ vêndă şi deschidă trafică, după-ce însĕ i-sa părut mai rentabil a sĕ muta în Cetea, a lăsat în locul lui pe un cumnat al sĕu cu numele Gavrilă Stanca, — acesta a cerut licenţa pentru trafică de-a dreptul dela ministru, fără însĕ ca cumnatul sĕu sĕ renunţe dela licenţa lui.
>
> Venind actele în mâna mea am pertractat afacerea cu tótă rigórea şi Pavel Bunea a renunţat condiţionat abḑicerea, ca numai în acel cas renunţă la dreptul de boltăşit, dacă i sĕ va da dreptul (ipar engedély) cumnatului sĕu Gavrilă Stanca, pentru că Gavrila Stanca nu a putut obţiné licenţa în una şi şi aceeaşi casă şi tot la acelaşi numĕr până ce nu renunţă cumnatul sĕu dela licenţa ce o are — de óre-ce rugarea către ministru în forma acésta au întitulat-o;
>
> Aşa dară pe baza acésta protocolul luat şi subscris de partide s'a trímis la locul conpetent, de unde Gravrilă Stanca a şi primit licenţa de vênḑare.
>
> Totodată prelângă clarificarea mea cea adevĕrată mai aclud aici spre ruşinarea autorului, o declaraţiune, dată cu subscrierea proprie a lui Pavel Bunea în care sĕ ḑice:
>
> „Prin care mĕ declar, că autorul care a dat în „Telegraful Român“ Nr. 14 sub titula „Corespondenţă particulară de sub pólele Munţilor-Apuseni“ articlul ce atinge pe notariul din Gioagiu faţă cu deschiderea boltei este lipsítă cu totul de adevĕr, pentru-că domnul notariu a lucrat adevĕrat cu protocolul luat în sus prin ordinaţiunea avută dela pretorele suprem ad Nr. 4834/93, prin care a dênsului sinceră lucrare am şi căpĕtat licenţa de comerciu sub nr. 842/94 protopretor. Bunea Pavel m. p.“
>
> Trebile cu sacii de mere nu pre mine mĕ privesc, eu nu am luat dela niminea percente, căci din mila Domnului am de dau eu la alţii.
>
> Geomal în Februariu, 1894.
>
> *Nicolau Crişan,*
> notariu cercual.

Avis.

Domnii membrii ai reuniunei agricole, care reflectéză la pădureţi, sunt rugaţi a şi-i ridica însişi dela subsemnatul în timpul cel mai scurt; căci pădureţii fórte tineri fiind, nu admit altă transportare neîngrigită.

Sibiiu, 27 Martiu, 1894.

Ioan de Preda,
v.-preşed. reuniunei agricole
rom. comit.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La petrecerea cu joc (balul) arangiată de „Reuniunea pompierilor români din Rĕşinariu“ la 8/20 Ianuariu a. c. au binevoit a contribui următorii p. t. domni şi dómne:

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Ioan Bratu comerciant Drăgăşani 5 fl.; Romul Cordescu fundatorul şi directorul instit. „Lumina“ Bucuresci 3 fl.; Petru Comşia comerciant Selişte 3 fl.; Bucur Dancăş sen. 2 fl.; Eremia Dancăş 2 fl.; Ernst Sigerus farmacist 2 fl.; Moise Frăţilă învěţ. şi căp. pomp. 2 fl.; Maria B. Muntean 2 fl.; Maniu Lungu măestru de căruţe 1 fl. 50 cr.; Aurel Salca 1 fl. 50 cr.; Ioan Bucurel rotariu 1 fl. 50 cr.; Bucur Dancăş jun. 1 fl. 50 cr.; Coman N. Droc 1 fl. 50 cr.; Achim Bârsă sergent maj. 1 fl. 50 cr.; Iosif Goga paroch 1 fl. 50 cr.; Mihail Jourca not. com. 1 fl. 50 cr.; Şerban Cioran paroch 1 fl. 50 cr.; Coman Hămbăşan sen. director scol. 1 fl. 50 cr.; carele încă a onorat cu presenţa sa petrecerea nóstră, dar a fost trecut cu vederea în corespondenţa publicată despre acéstă petrecere; Dr. Iuliu Grecu medic com. 1 fl. 50 cr.; Maniu Cioran 1 fl. 20 cr.; Dr. Ioan Popp medic regim. 1 fl.; Eremia Mărginean căpit. pens. 1 fl.; Emilian Dancăş învěţ. şi adj. secret. pomp. 1 fl.; Ioan Marin învěţ. şi comdt. pomp. 1 fl.; Şerban Cioran îvěţ. şi comdt. pomp. 1 fl.; Petru Mişinger 1 fl.; George Stoica 1 fl.; Nicolae Creţu 1 fl.; Maniu Bratu 1 fl.; Lazar Muntean 1 fl.; Şerban Pitariu 1 fl.; Ioan Banciu înv. 1 fl.; Stan Marin 1 fl.; Ungvár István 1 fl.; Aleman Brotea 1 fl.; Emilian Cioran paroch 1 fl.; Sabin P. Barcian 1 fl.; dşóra Maria Bogdan învěţ. Poplaca 1 fl.; Oprea Cioconea 1 fl.; Iliariu Ciucean 1 fl.; Kotár Lajos pădurar 1 fl.; Andreiu Simtion 1 fl.; Petru Mitrea 1 fl; Ioan C. Vidrighin 1 fl.; Nicolae Fleschin adj. not. 1 fl.; George Sas 1 fl.; Comşe Mitrea 1 fl.; Stana A. Bratu 1 fl.; Ferencz Péter 70 cr.; Stanca Albu 55 cr.; Constantin Hăuş, Sadu 50 cr.; Könich Péter 50 cr.; Ferencz János 50 cr.; Ana Dancăş 50 cr.; Ana Cioran 50 cr.; Ioan Mûţ 50 cr.; Maria Lubinschi 50 cr.; Sora Suroiu 50 cr.; Hesson Rudolf 50 cr.; Neti Popp 50 cr.; Şerban Smunchin 50.; Bucur Muntoiu 50 cr.; Dumitru Suroiu stud. 50 cr.; Nicolae Cănean 50 cr.; Şerban Ş. Dancăş şi Ioan Lubinschi 50 cr. — In total: 75 fl. 95 cr. din care sumă subtrăgêndu se spesele de: 37 fl. 43 cr. resultă un venit curat în sumă de 38 fl. 52 cr. destinată pentru înfiinţarea unui stindard al reuniunei pompierilor reşinăreni.

Cuitând în public primirea sumelor mai sus amintite, comitetul subscris îşi ţine de datorinţă a aduce şi pe calea acésta tuturor stimaţilor dni, dne şi dşóre cea mai respectuósă mulţămită pentru sprijinul moral şi material, prestat în favorul reuniunei nóstre, avênd firma speranţa, că şi cu altă ocasiune ne vor onora.

Reşinari, 3/15 Februariu 1894.

Comitetul arangiator.

Loterie.

Miercuri în 24 Februariu n. 1894.

Timişóra: 34 55 56 71 44

Nr. 123/1894 [66] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de classa a treia (III) Şeica-mare, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt de 466 fl., între cari sunt computaţi şi banii de cuartir.

Doritorii de a competa la acest post au a-şi aşterne petiţiunile instruate conform legei subsemnatului.

Mediaş, 3 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului.

Ioan Chendi,
adm. protopresb.

Nr. 453 [65] 2—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia de clasă II.a Rĕşnov, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român.“

Emolumentele împreunate cu acésta parochiă sunt 600 fl. v. a. ér specificaţiunea acelora se póte vedea la oficiul parochial din Rĕşnov.

Doritorii de a competă la acésta parochiă au a-şi aşterne petiţiunile lor la subsemnatul oficiu până la terminul indicat instruite conform legilor în vigóre.

Zerneşti 14 Februariu 1894.

In cenţelegere cu comitetul parochial. Oficiul prot. concernente a Branului..

Traian Meţian
protopresb.

Nr. 143/1894 [56] 3—3

EDICT.

Nicolae Mihaiu Roşca din Sĕlişte, legiuitul bărbat al Anei Ghib Simian tot din Sĕlişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa soţie mai bine de 4 ani de ḑile fără a sĕ sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 8 Februariu a. c. Nr. 686 B. sĕ citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Tel. Rom.“, căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de soţia lui susnumită se va pertracta şi decide în absenţa lui.

Sĕlişte, 3 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresb.

Nr 70/1894. [63] 2—3

EDICT.

Dobra Stoica Guiman din Poiana Mărului, carea de 17 ani a părăsit cu necredinţă pe bărbatul ei Ioan Crişan din Zernesci, prin acésta sĕ citéză a se presenta la acest oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contra procesul divorţial intentat de soţul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.- Oficiul protopresbiteral gr. or al Branului, ca for matrimonial de instanţa I.

Zernesci, la 29 Ianuariu, 1894.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 152/1894 [61] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr 1084 B. se scrie de nou concurs pentru întregirea parochiei Amnaş, protopresbiteratul Sĕliştei, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Cu acest post de paroch este împreunat un venit anual de 266 fl. 14 cruceri v. a.

Reflectanţii la acest post sĕ-şi înainteze cererile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 24 Februariu, 1894

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 154/1894 [57] 3—3

EDICT.

Ioan Coman Filimon din Selişte, legiuitul bărbat al Anei Savu Nan tot din Sĕlişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie mai bine de 5 ani fără a sĕ sci unde sĕ află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr. 1157 B. sĕ citéză a sĕ presenta subsemnatului oficiu în termin de 6 luni de la prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de soţia lui susnumită, sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sĕlişte 3 Martie 1804.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei

Dr. Nicolae Maier,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea - mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa - mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile - Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei arc diecesane.

Nr. 32 Sibiiu, Sâmbătă, 19/31 Martiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Deputaţii sinodali şi scólele române gr. or. din archidiecesă.

(Doi articoli).

II.

Scólele nóstre sub regimul lui Tisza si a guvernelor următóre au devenit tot mai amenințate, dar cu tóte acestea protocólele sinódelor arată, că nouě mijlóce pentru ajutorarea şi apěrarea lor nu s'au cercat, ci s'au pertractat tot numai despre cele vechi. Ceea-ce însě nu s'a făcut îndestul până acum, trebuie sě se facă acum.

Vina la acésta de sigur că nu o pórtă nici sinodul, nici consistoriul, căci de o parte aceste corporaţiuni au făcut, ce au putut pentru scóle, puind la cale acum între altele şi o colectă de bani pentru scóle, ér de altă parte tinerii, cari se însinuau la cursul pedagogic, erau primiţi, bine pregătiţi şi dimpreună cu alţii mai puţini, cari absólvă în preparandiile de stat. trimişi la destinaţiunea lor; asemenea s'au provědut cu diplome de învěţători aceia, cari fiind în pracsă, s'au supus la esamen şi au dovedit cunoscinţele recerute. Dacă cu tóte aceste se află lipsă încă de învěţători cualificaţi, noi credem, că chemaţi sunt sě îngrigéscă de a împlé acéstă lipsă comunele bisericesci şi dacă multe din ele nu pricep lipsa lor, vine rêndul inspectorilor scolari a le împintena la provederea scólei în tóte privinţele, după recerinţele legii.

Inspectorii scolari actuali, protopresbiterii însě şi referenţii scolari, au atâtea agende, încât cu cea mai mare bunăvoinţă nu pot decât puţin timp sě consacre pentru scólă. Referentul din centru nu prea are ocasiune de a venì în atingere cu scólele prin comune. Astfel, étă că am ajuns la ceea-ce am mai ḑis şi de alte ori.

Am tratat acéstă materie în Nrii 46 şi 47 din 1893 din acéstă preţuită fóie sub titula: „La salarisarea învěţătorilor" şi am ḑis pe basa § 128 din „Stat. org.", că este necesar un inspector scolar consistorial suprem şi stabil pentru apěrarea scólelor nóstre, fiind că inspectorii regii merg prea departe cu ingerinţa lor. Prin cele întêmplate de atunci încóce, prin declararea unor învěţători buni de necorespunḑětori s'a dovedit acéstă necesitate.

Sě ḑicea, că suntem sěraci şi n'avem puteri de a ridica salariele învěţătoresci la 300 fl însě în urma legei despre salarisarea învěţătorilor s'au věḑut unele resultate de admirat.

Mai mulţi domni protopopi ca inspectori scolari şi-au luat timp, s'au pus cu tótă inima, au mers prin sate, au stăruit şi au isbutit a ridica salariele învěţătorilor în tractele d-lor la 300 fl.

Étă ce ne arată stăruinţa: voesce şi vei putea.

Sě crédă acei domni protopopi, că cetind despre aceste resultate de sigur toţi românii s'au bucurat şi cu recunoscinţă au privit la resultatul stăruinţei lor.

Ei bine, rêvna şi zelul din anul trecut sě se folosască şi de alţi factori. Voim sě creăm mijlóce pentru scólele nóstre sěrace şi se formăm învěţători români corespunḑětori legii, pe unde nu avem, căci multe comune bisericesci nu pot plătì salariul învěţătorului după lege cu 300 fl şi tot atâţi învěţători vor fi declaraţi necorespunḑětori.

Faţă de acéstă suferinţă grea ne trebuiesc medici; trebuiesc sě se alégă bărbaţi sinodali din bărbaţii scólelor nóstre; ómeni cari s'au lovit mai de multe ori cu inspectorii regii şi cunosc din esperienţă lipsa scólelor. Ne mai trebuiesc ajutóre momentane, ca până se va forma fondul metropolitan pentru ajutorul învěţătorilor, la care acum sě colectéză, sě se pótă ajuta scólele din comunele bisericesci sěrace.

Spre acest scop ne dăm părerea:

a) Ca fondurile archidiecesane sě contribue cu câte va procente la fondul învěţătorilor sěraci;

b) Deputaţii sinodali sě dăruiéscă o parte din diurnele lor la acel fond;

c) Alt mijloc ar fi sě se dispue un disc sau dóuě, pentru ajutorul scólelor sěrace din archidiecesă, cari sě se pórte de către epitropii parochiali în fie care an în tóte bisericele gr. or. ale archidiecesei nóstre.

Apreţiind d-nii deputaţi sinodali aceste mijlóce şi aflând şi altele pentru ajutorarea scólelor şi învěţătorilor nostri, îi vom lăuda ca pre nisce propoveduitori ai bunei credinţe şi ca pre nisce îngrijitori de luminarea némului nostru românesc.

Varnava.

Revista politică.

Turinul a fost în ḑilele din urmă punctul, care a concentrat pe adoratorii lui Kossuth. Deputaţiuni peste deputaţiuni s'au dus acolo şi tóte au depus câte o cunună pe sicriul defunctului Kossuth. Intre tóte vorbirile de condolenţă mai tânguitóre a fost a independiştilor, ér în rěspunsurile ce s'au dat din partea familiei este caracteristic rěspunsul, ce l'a primit vorbitorul deputaţiunei dietei: Meritele lui Kossuth, a ḑis fiul cel mai mare — le inarticuléză istoria, dar nu dieta prin vot şi sancţiune, prin istorie vor rěmâné ele nemuritóre.

In Budapesta s'au făcut pentru primire mari pregătiri. Tóte florăriile au fost ocupate cu cununi. Cultul pentru Kossuth e aşa de puternic încât pe unele panglice este imprimat: „Părintelui naţiunei — Semiḑeului." In provincie, prin municipii şi representanţele comunale s'a dat manifestaţiune pietăţii în diferite forme. Mai puţine semne de pietate sau dovedit în părţile ardelene.

In Turin s'au sěvêrşit naintea unui public numěros ceremoniile mortuare pentru Kossuth, pe care l-au transportat la tren, ca sě-'l aducă peste Cormons, Nabrezina, Pragerhoff la Budapesta.

La 9 óre s'a început în Turin presentarea delegaţiunilor de doliu sub flamuri cernite. Prima deputaţiune a fost oraşul Brescia în frunte cu stindardul legiunii italiene. Intréga deputaţiune a fost în uniformă sěrbătoréscă. După aceea au urmat soldaţii lui Garibaldi, toţi moşnegi în uniformă pitoréscă. Apoi au urmat francmasonii italiani cu patru flamure mari învělite în doliu. După aceştia au urmat veteranii, societăţile muncitorilor şi multe alte conporaţiuni. Cam la 300 000 de ómeni au luat parte la acest act. Serviciul la sěvêrşit preotul Peyrot (italian), care într'o cuvêntare funebrală făcea paralelă între Kossuth şi Christos(?) După aceea a luat iertăciunile unguresce dela partidul independist şi 48-ist preotul din Orosháza Veress, terminând cu binecuvêntarea Italiei.

A mai rostit o cuvêntare mortuară preotul Savoy şi cu „Tatăl nostru" . . . s'a terminat ceremonia.

După aceea s'a predat sicriul la gară. Pe vaggon s'a pus inscripţia „feretro" (sicriu). Deputaţiunea Budapestei întimpină sicriul la Csáktornya.

Ministrul de comerciu Lukáts, a dat ordin tuturor funcţionarilor din resortul sěu, sě nu participe la înmormêntarea lui Kossuth, ca funcţionari. — Asemenea ordin a dat ministrul Szilágyi către funcţionarii dela justiţiă ér comandantul de corp Lobkoviz, către oficierii pensionaţi şi din reservă, cărora le este oprit strict a se presenta în uniformă la înmormêntarea lui Kossuth.

Fóia ruséscă „Novosti din S. Petersburg scrie între altele următórele despre Kossuth:

Ludovic Kossuth, vestitul patriot magiar, a fost de origine slovac. Numele adevěrat i-a fost Koszta, pe care ungurii l au schimbat în Kossuth. Kossuth a fost un mare patriot. Dar e regretabil, că el n'a putut pricepe că Ungaria numai pe basa înţelegerii comune şi uniforme a naţionalităţilor sale şi-ar fi putut câştiga îndepedenţa.

* * *

Ministrul preşedinte Wekerle a petrecut în Viena. Acolo s'a ţinut mai multe şedinţe ministeriale comune sub presidiul ministrului de esterne Kalnoky pentru compunerea budgetului

---

FOIŢA.

Scrisóre deschisă.

Iubite d-le Musicescu,

Stau încă sub impresia dulce a momentelor măreţe, ce am avut fericirea sě le simt cu ocasiunea concertului din urmă al reuniunei române de cântări din Sibiiu.

Şi dacă me încerc ca pe calea acésta, prin idei lipsite póte de formă lămurită, sě'ţi pot face un tablou modest despre frumósa serbare românéscă, ce ni-a pregătit-o reuniunea nóstră, motivul este, că sunt convins, că şi alţii vor sě fie în curent cu progresul, ce ḑilnic se realiséză de românii sibieni pe terenul musical.

Căci bine înţeles, Sibiiul pe acest teren nu e întrecut în nici o altă localitate din Ardél şi acésta cred, că şi d-ta o ai esperiat cu ocasiunea frumóselor escursiuni, ce le-ai făcut în 1890 cu corul printre fraţii de dincóce de Carpaţi, cum ne numim noi; — escursiuni, despre cari şi acum ne aducem cu drag aminte.

Moştenire bogată a acelor escursiuni ne-au rěmas nouě cântecele poporale vióie, dulci şi melodióse, ce ni le-aţi adus dela Milcov, cântece, cari au electrisat tóte unghiurile românesci, şi cari au format podóba concertelor date de corurile plugarilor români, de corurile formate de învěţători şi preoţi esiţi din seminariul nostru archidiecesan. Inrîurirea lor binefăcětóre se manifestéză ca o dulce şi caldă sărutare, sărutare neuitată, ce o trimit fraţii liberi altor fraţi, cari încă n'au fost norocoşi sě guste aerul dulce al libertăţii, şi cari se „jălnesc" în doruri . . . . .

Ca o legitimă recunoscinţă şi ca o reîmprospătare a unui simţěmênt de plăcere isvorit din dorul „naţiei" e a se considera după mine împodobirea programului de concert cu cinci cântece poporale „armonisate" de d-ta: *a) Baba şi moşnégul*; *b) Nevasta care iubesce*; *c) Congazu*; *d) Stăncuţa* şi *e) Dor-dorule.*

Efectul, ce au făcut aceste cântece asupra publicului s'a manifestat prin aplausele lungi, entusiasmate şi repetate. Publicul sibian, publicul român şi strein distins, care a luat parte la concert în numěr considerabil de mare, a simţit căldura şi focul românesc, ce cuprind cântecele nóstre poporale, a simţit fondul lor original, accentul naţional, a simţit caracterul motivelor înrudite cu firea românului.

A şi fost o artă accentuarea lor, o artă ajunsă la perfecţiune, aşa cum la noi numai corul dlui prof. Dima póte sě o atingă.

De aceea cu multă satisfacţiune a primit fie-care român acéstă probă puternică de a cultiva musica naţională pe o scară cât se póte mai lungă, căci o naţiune nu póte sě fie mare şi civilisată, dacă nu-şi cultivă tesaurele naturale, de care dispune, tesaure, cari forméză viéţa naţiunei şi o alimentéză cu apă vie, dându-i drept de esistenţă pe vecii vecilor.

E drept, că până acuma avem de tot puţine cântări populare „armonisate" dar succesul mare, ce l'a secerat şi cântecele d-vóstră în localitatea şi societatea per eminentiam musicală, ne îndreptăţesce a spera, că în scurt timp şi acest teren va fi mai rodnic cultivat. Noi nu ne mai putem mulţămí în desvoltarea avêntată naţională, numai cu producte streine, care le-am putut folosi până acuma din necesitate, vrênd ca popor de curênd desvoltat sě ţinem pas cu naţiunile ajunse la culmea civilisaţiunei şi astfeliu sě le arătăm, că prestaţiunile, ce ele le fac, le facem şi noi. Sě nu uităm însě a face deosebire între prestaţiuni de origine streină şi producte ale nóstre proprii, care ne revarsă timbrul caracteristic naţional, acel acent, care singur e în stare sě ne încălḑéscă, sě ne învióie şi sě zidéscă colţul mândriei în inimile nóstre de români.

Regret, că nu te-ai putut împărtăşi de aceste momente fericite, momente, cari s'au repetat după concert în sala dela „Pankievitz" în o continuă veselie.

Pentru orientare me simt dator sě amintesc, că în corul dlui Dima sě află dame şi damicele, care esecută tonurile înalte; care în corul dtale le esecută copii. Şi unii şi alţii se pot asěměna în cântare cu îngerii, dar totuşi trebue sě facem deosebire între îngeri şi îngeri. —

Cu acestea aş fi putut sě-mi încheiu aceste şire. Te cunosc însě de un bărbat, care porţi mult interes de desvoltarea nóstră, de aceea nici nu vreau sě me opresc la cele de sus.

comun. Precum se scrie în foile din Budapesta, crisa în cabinetul lui Wekerle este apropiată. Cu ocasiunea petrecerei sale în Viena va fi primit în audiență de cătră Maj. Sa monarchul. Unele foi spun, că Wekerle simte situațiunea grea, în care sĕ află și că până la 3 Aprile nou va și înainta monarchului demisiunea. Se vorbesce, că și în sinul cabinetului s'au ivit divergențe de păreri și neînțelegeri.

* * *

Un corespondent din Londra al ḑiarului rusesc „Novoje Wremja“ scrie acestui ḑiariu, că pe basa unor convorbiri cu bărbați de influență englesi póte cu siguritate vorbi, că Englitera va pâși hotărit pentru limitarea puterei armate a statelor europene. E vorba și de un congres internațional la Londra, care sĕ se ocupe cu acésta cestiune. Propuneri în privința acésta s'au făcut chiar și guvernului englez.

* * *

Ḑiarul săsesc din Brașov „Kronst. Ztg.“ face caracteristice mărturisiri cu ocasiunea serbătorilor pastilor gregoriane. Intre altele numita fóie scrie:

Dela 1867 încóce, deputații săsesci n'au fost niciodată uniți, când îi chiema atacul asupra bunurilor nóstre naționale la apĕrare comună, totuși cea mai mare parte dintre ei au stat cu curagiu în șirele cele dintâiu de luptă și poporul săsesc li-a și mulțămit. Acuma sunt ei uniți ca nici- odată, însĕ nu pentru apĕrarea bunurilor nóstre culturale, ci pentru lăpădarea lor, pentru acésta nu le vom împleti cununi de lauri. Primirea mută, ce a aflat'o declarațiunea lor la poporul săsesc, n'a avut nici măcar un suces de stimă — și este un simptom marcant pentru starea politică creată de ei, că probatul nostru amic, „Pester Lloyd“, care până acuma arunca asupra nóstră numai dispreț și batjocură, venin și fiere, le cântă cântecul de laudă, pe când poporul săsesc tace. Dar óre este chiemarea deputaților nostri de a întări partida guvernului și de a urma și în bine și în rĕu pe guvern când și cei mai adicți ai lui 'l părăsesc.

Deputații nostri póte că vor fi simțit înși,și,că modul de a se provoca la onórea lor politică nu va produce mare efect la poporul săsesc.

Noi suntem de părere, că poporul nostru încă n'a degenerat într'atâta în sclăvia politică, ca sĕ țină de bunăvoință óre-cari enunciări prietinóse nesincere ale cutărui domn mare; sau ca sĕ salute ca o shimbare a opiniunei publice în favórea nóstră lauda cutărei foi liberale, făcută cu cuvinte frumóse, nu poporului săsesc, ci deputaților săsesci fideli partidei guvernului; sau că pentru aceea sĕ se simtă îndatorat cu mulțămire vecinică cătră guvern, pentru-că acesta ne concede să construim — fără subvenție dela stat — pe banii nostri căi ferate, ori să fundăm alte instituțiuni economice cari de altfeliu ar trebui sĕ se bucure de ajutoriul statului.

În modul acesta numita fóie condamnă acțiunea deputaților sași și provócă la o altă ținută politică mai corectă.

Din viața nóstră constituțională bisericéscă.

Din jurul Orĕștiei, 12 Martiu, 1894.

Onorată redacțiune!

Statutul organic, legea fundamentală a bisericei nóstre ortodocse-orientale din patrie, între altele dispune ca în primul pătrar al fiecărui an sĕ se țină sinod protopresbiteral ordinar, pentru sĕvêrșirea agendelor aparținătóre competinței acelui sinod. Conform acelei disposițiuni, în Orĕștie la 9 Martiu v. a. c. s'a ținut sinod protopresbiteral ordinar. Menbrii sinodali atât cei din apropiere cât și cei din depărtare, pre lângă tóte cĕ au avut de a se lupta cu mari greutăți provenitóre din causa timpului nefavoritor, s'au presentat în numĕr mare la ședință. Semn, că este un viu interes pentru afacerile ce sunt de a se delibera și decide în sinodul protopresbiteral.

Dintre lucrările sĕvêrșite în acel sinod protopresbiteral fac amintire numai despre acelea, pe care eu le socotesc a fi fost mai însemnate și de interes public și general.

Inainte de tóte la provocarea d-lui protopresbiter tractual Nicolau Popovici, s'a întonat cântarea de rugăciune; „Impĕrate ceresc“ … Aceea cântare frumósă și înălțătóre, intonată cu simț și mai cu samă de preoți, a produs în inima fiecărui membru sinodal present sentimente de o adevĕrată evlavie. S'a putut vedea acésta de pe fisionomii, pe care erau oglindate astfel de sentimente.

In raportul anual protopresbiteral, ce s'a cetit îndată după deschiderea ședinței, de și a fost cu mult mai lung ca de obiceiu, numai aceea s'a amintit ca un lucru nou, că în decursul anului 1893 la cele mai multe dintre scólele, care nu au avut învĕțători salarisați, dupăcum prescrie legea scolară mai recentă, s'au sistemisat salare învĕțătoresci corespunḑĕtóre legei. Ar fi fórte îmbucurător, dacă în procsima ședință a sinodului protopresbiteral ordinar s'ar constata, că salarele învĕțătoresci astfel sistemisate, încasându-se întâi până într'un crucer prin epitropiile parochiale respective, sĕ sĕ înmanuéză regulat și la timp învĕțătorilor. Atunci în adevĕr că ne am putea măguli cu gândul, cà scólele nóstre sunt în posiția de a putea împlini sublima misiune, pentru care sunt instituite.

In raportul protopresbiteral, despre activitatea comitetului protopresbiteral precum și despre a scaunului protopresbiteral nu s'a ḑis absolute nimic. Semn, că aceste corporațiuni bisericesci, instituite și ele cu anumite scopuri înalte, în decursul anului 1893 n'au fost de loc conchemate. Dacă au fost, de ce nu s'a făcut ceva amintire despre activitatea lor? Asemenea nu s'a ḑis nimic nici despre disposițiunile ce s'au luat, decumva s'ar fi luat, în privința posturilor parochiale vacante. Unii membrii sinodali au dat espresiune dorinței, ca în viitor sĕ se raporteze și despre aceste lucruri, nu de puțină însĕmnătate.

După cetirea raportului general protopresbiteral, s'a cetit rațiociniul protopresbiteratului pro anul 1893. Din cuprinsul acelui rațiociniu s'a vĕḑut, că averea protopresbiteratului, din nimica ce era, în scurtă vreme s'a înmulțit în mod considerabil; la înmulțirea ei au contribuit cu deosebire „Ardeléna“, institut de credit și economii în Orĕștie precum și părintele Samuil Popovici din Beriu. Dee D-ḑeu ca „Ardeléna“ și părintele paroch Samuil Popovici sĕ aibă cât de mulți imitatori.

Dl Dr. Ioan Mihu, ca membru al sinodului protopresbiteral, a presentat sinodului și apoi a cetit cu glas înalt un document, aflat de d-sa, care stă în strînsă legătură cu rațiociniul protopresbiteratului și care probéză fórte evident, că protopresbiteratul Orĕștiei este proprietariul unui órecare fond înființat în anul 1861 de representanțele acelor comune, cari pe atunci formau pretura Orĕștiei. Dl Dr. Ioan Mihu și prin acésta faptă a d-sale a arĕtat, că-i zace la inimă înaintarea causelcr nóstre bisericesci și scolare. Sinodul protopresbiteral a decis, ca factorii competenți sĕ umble în rênd în ceeace privesce limpeḑirea cestiunei fondului aflat de dl Dr. Ioan Mihu, căruia, drept recompensă i-au votat mulțămită protocalară.

La finea ședinței sinodale s'au ales comitetul protopresbiteral și epitropia protopresbiterală pe noul period de trei ani, precum și un membru în scaunul protopresbiteral. Constat cu bucurie, că individii aleși în aceste corporațiuni bisericesci, cu mare dor aștéptă prilegiul de a putea arĕta că merită încrederea cu care sinodul protopresbiteral alegându-i, i-a onorat.

Romanus romanorum.

Noutăți.

Personal. Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a plecat asară cu trenul de la 5 óre la Budapesta, în afacerile fundațiunii Gozsdu, fiind convocată adunarea representanței fundațiunii.

* * *

Deputați din cler pentru periodul viitor al sinodului sunt după informațiunile de până acum aleși: cerc. I. Sibiiu Dr. Ilarion Pușcariu, archim. vicariu archiepiscopesc; cerc. II. Sĕliște Dr. Ioan Maier protopresb.; cerc. III. Sergiu Medean capel. protopresb.; cerc. IV. Alba Iulia: Nicolau Ivan protopresb.; cerc. V. Deva Georgiu Nicóră preot; cerc. VI. Hațeg Dr. Remus Roșca, secret. consist.; cerc. X. Câmpeni Petru Popovici adm. paroch.; cerc. XII. Cluș Tuliu Roșescu protopr.; cerc. XIX. Bran Traian Mețian protopresbiter.

* * *

Adunarea generală a „Albinei“. Eri în 30 Martiu a. c. s'a ținut a XXI adunare generala a institului de credit și economii „Albina“ din loc.

Tóte propunerile direcțiunei, publicate deja, au fost primite cu aclamație. Urmându-se la întregirea celor patru locuri vacante în consiliul de direcțiune, — prin votare secretă, — s'au reales domnii: Simion Damian, Pantaleon Lucuța, Ioan Papiu și Dr. Nicolau Vecerdea; ér în comitetul de supraveghiare: sau ales domnii: Il. Sa Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Aurel Brote, Ioan Crețu, Dr. Ilie Beu și Stefan Stroia.

Dividenda s'a ficsat cu 15 fl. de acție plătibilă imediat.

* * *

Prelegere publică. Mâne Dumineca în 20 Martiu (1 Aprile) a. c. va prelege în casina română dela órele 4—5, domnul asesor consistorial Mateiu Voileanu: Despre intemeierea statului Uganda, legenda despre primul rege Kintu, modul de a purta rĕsboiu în Africa centrală.

* * *

Concert. In 3 Aprile n. va avé loc concertul d-sórei Adela de Heldenberg concert ne mai auḑit aici „Es-dur-concert“ pentru clavir și orchestră de Liszt. Vor coopera și alte puteri ecselente și probate (d-șóra Riesenberger și d-șóra Elsa de Heldenberg). Bilete pentru cercle à 1 fl. 50 cr. scaun pe balcon à 70 cr. locul II-lea à 80 cr. se capĕtă la librăria L. Michaelis strada Cisnădiei.

* * *

Procese de presă. Procesul „Tribunei“ intentat pentru publicarea poesiei „Mihaiu Vitézul“, apărută în Nr. 191 dela 28 August a. tr. s'a pertractat în 29 Martiu înaintea curții cu jurați din Cluș. Balteș a fost condamnat la 4 luni închisóre, Popa Necșa la 200 fl. amendă; restituirea speselor de proces în sumă de 24 fl. 30 cr., subtragerea a 300 fl. din cauțiunea „Tribunei“ și publicarea sentinței în limba unguréscă. Apĕrătorul Dr. Ilea a insinuat nulitate.

*

Curia a pertractat sentența tribunalului din Cluș și a respins apelațiunea acusaților și apărătorilor în procesul din urmă al „Fóiei poporului“ Cererea de nulitate a acestora s'a basat pe motivul, că jurați i-au comunicat cu publicul. Curia n'a luat în considerare acesta motiv. Aprimit însĕ apelațiunea procurorului, care a cerut ca dl Russu Șirianul sĕ fie condamnat mai aspru și la temniță ordinară. Astfel sĕ va orândui o nouă pertractare finală.

* * *

Aniversarea proclamărei regatului român. Luni 14 Martiu v. s'a serbat în Bucuresci aniversarea proclamărei regatului. La órele 11 diminéța s'a oficiat serviciu divin în biserica s-tei Metropolii de I. P. S. S. Mitropolitul Primat al României, încungiurat de înaltul cler. La acest serviciu divin erau față: d. Lascar Catargiu, președintele consiliului de ministri, împreună cu toți d-nii ministri, d-nii președinți ai corpurilor leguitóre, d. procuror general al înaltei curți de casație, d. președinte al înaltei curți de compturi, mai mulți d-ni senatori și deputați; casele regale, civilă și militară, funcționari superiori ai autorităților publice, generali și superiori aflați în capitală precum și mai multe alte persóne de distincțiune. O gardă de onóre, compusă din câte un pluton al corpurilor de trupă ale garnisónei, afla înșirată în curtea metropoliei. Regele a primit cu prilegiul acestei ḑile numĕ-

---

Al doilea punct din concert l'a format „*Trio*“ (d-moll op. 49) pentru piano, violină și violoncello de F. M. Bartholdy *a) Motto allegro agitato; b) Andante con motto tranquillo*; c) *Scherzo: leggiero e vivace*; *d) Finale: allegro assai appassionato.*

Reuniunea nóstră, modificându-și statutele, le-a înaintat spre aprobare și guvernul le-a și aprobat, însĕ schimbând terminii titlului, în loc de reuniune de „cântări“: reuniune de „musică“. Nu scim cu bună sau rea intenție, dar s'a dovedit, în butul acestei schimbări, că reuniunea vrea sĕ satisfacă pe deplin. Cu punctul al doilea a pășit d-șóra Lucia Cosma, elevă a d lui prof. G. Dima. D-ta cunosci pe d-șóra Cosma încă din grădina archidiecesană, când acompania la pian pe d-l Isaia Popa, a cărui voce de bas era de invidiat.

S'a presentat d-șóra publicului la braț cu profesorul seu și publicul a întimpinat'o cu aplause și ovațiuni, cari rar se mai aud. Era legitimă acésta manifestațiune, mai vêrtos că publicul nostru a fost până acum rar surprins cu astfeliu de producțiuni, cari de mai multe ori erau rolul streinilor. Acompaniată de violină și violencel, d-șóra Cosma a dovedit — cum ḑic și ḑiarele streine de aici, — o scólă înaltă musicală, o perfecțiune artistică, un zel pasionat, și cu tóte că de primadată ne-a surprins atât de plăcut, posiția ce o a luat, și care esprima încredere deplină și siguranță, 'ți înfățișa pe artistul, care din copilărie s'a dedat cu astfeliu de producțiuni. Și dacă publicul în ovațiunile entusiasmate o a rechiemat de repețite-ori, a dovedit, că scie sĕ aprețieze meritele celor ce se jertfesc și caută a ne ridica numele în ochii strĕinilor.

Punctul 3 au fost dóuĕ cântări funebrale compuse pentru cor micst de G. Dima: a) *Plâng și mĕ tânguiesc* b) *Ce e viéța nóstră.* In postul patimilor ne-a adâncit „reuniunea“ în accentele tênguióse ale acestor cântări bisericesci. Ideile înalte așa de bine interpretate de compositor și apoi de reuniune, viéța nóstră grea, care o ducem și în societate și ca ómeni, tóte se înfățișau gândirilor și ochilor ca în o vale a plângerei și numai Christos ne mai póte da mântuire.

Trei cântări pentru o voce cu acompaniare de pian; a) *În zadar* de E. Mandiczewski; b) *Când te voiu uita?* de G. Dima c) *Aprópe sunt de tine* de G. Dima au format punctul 4. La acest punct au cooperat cele mai bune și mai probate puteri ale reuniunii: d-na Dima cu cântăréță și d-na Brote acompaniând. Imi închipuiesc ce momente dulci și fericite a putut avé compositorul, când soția d-sale i a interpretat cu atâta esactitate intențiunile și cu atâta căldură accentele. Psichologice vorbind, compositorul însuși părea fermecat de frumsețea vocei și de spiritul interpretării. Și acest farmec s'a reversat asupra publicului cu atâta putere, încât cerea cu insistență repețirea cântecilor: Aprópe sunt de tine și Când te voiu uita.

Punctul ultim: Cântece țigănesci de I. Brahms a fost primit tot atât de măgulitor ca și în alte rênduri; mai multe bucăți au trebuit repetate. Aici și-a arĕtat reuniunea forța precisiunei.

Dacă aceste prea modeste descrieri vor putea sĕ-ți facă un tablou, ținut cel puțin în conturi generale, m'ar îmbucura fórte mult și te salut, dorind sosirea timpului fericit, în care atât reuniunea nóstră cât și corurile d-vóstră sĕ facă escursiuni „neîncătușate“ prin tóte părțile locuite de români.

Sibiiu, 17 Martiu, 1894.

I. Broju.

róse telegrame de felicitări din din tóte ungiurile ţĕrii· In capitală un mare numĕr de persóne s'ău grăbit a le esprima felicitările lor prin înscrieri la palat. Oraşul era împodobit cu stéguri.

* * *

Arestat. „Kolozsvár“ anunţă, că învĕţătorul român gr. or. St. Albu a fost pus în închisóre preventivă — pe basa unei decisiuni a tribunalului din Murĕş Oşorheiu — pentru lesa-majestate şi agitaţiune contra naţionalităţii magiare. Tot odată s'a făcut paşi la ministerul de instrucţiune, ca numitul învĕţător, sĕ fiă suspendat din post.

* * *

Necrolog. Constanţa de Puşcariu născ. Circa după un morb indelungat a reposat în Domnul, în anul al 62-lea al etăţii şi al 43-lea al fericitei sale căsătorii, împărtăşită fiind cu sfintele taine.

Despre acésta durerósă pierdere incunoscinţézá adânc intristata familia pe toţi amicii şi cunoscuţii.

Inmormêntarea se va face Vineri în 18/30 Martiu la 12 óre din ḑi. Fie-i ţerina usóră şi memoria eternă!

Ioan cav. de Puşcariu, jude curial în pens. ca sociu; Ioan, inginer în Bucuresci, Iuliu, judecătoriu în Budepesta, Emil, professor de medicină în Iaşi, Iuniu, vice-consul în Tanger (Maroco), ca fii; Didia născ. Diamantescu, Ecaterina născ. Petza, Veturia născ Eremia, ca nurori; Ionel, Maria, Didina, Victor şi Elena, Iuliu şi Zeno, Margareta, ca nepoţi.

* * *

Petrecere. Din valea Jiului ni se scrie: Mica nóstră inteliginţă din Petroşeni cei de confesiunea gr. or. de ani de ḑile doresc şi voesc din tótă inima a-şi edifica o sântă biserică în carea sĕ aducă rugăciuni atot puternicului Dumneḑeu, sĕ sbuciumă din resputeri că dóră dóră vor ajunge la resultatul dorit, acésta comună veche a căror locuitori odinióră au fost curat români gr. or. şi cari esistă şi astăḑi, mai ales sătenii toţi sunt şi sĕ ţin de aceea lege şi confesiune.

Dar durere, că i-a cotropit streinii şi le-au cuprins tóte locurile cele mai bune aşa încât astăḑi nu au loc unde sĕ edifice nici batăr o sântă biserică. Tóte celelalte naţiuni au fost mângăiate din partea dlui director de mine, numai chiar confesiunea gr. or. nu a fost împărtăşită cu acel beneficiu, şi dacă ar fi fost dreptate, acéstă confesiune ar fi trebuit în primo loco sĕ capete, dar ce sĕ facem, pe cum e vorba: a murit Matei regele şi cu el şi dreptatea.

Veḑênd acest popor că pe lângă atâtea rugăminte în tóte părţile tot numai resultat negativ primesce, s'a decis prin liste benevole, prin colecte a aduna părale pentru acel scop atât de măreţ şi salutar.

In anul acesta s'au decis sĕ arangieze o petrecere tot spre acel scop, care a şi fost cercetat de un public numĕros de diferite naţionalităţi.

Intre pause s'a jucat „Bătuta“ şi „Căluşeriul“ de 9 tineri cari merită tótă lauda.

Dintre damele rom. în costum românesc au fost dna Ioana Stanca, Fira Socol, dna Suciu. dna Preda, Amalia Şandru, dna Socol şi dşóra Elena Preda.

Un jian.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1894.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1893—94.

Domnilor colegi! Anul care a urmat ultimei nóstre sesiuni generale, nu a fost mai cruţător pentru academie decât cei cari l'au precedat. El a rĕpit Academiei pe preşedintele ei venerat, George Bariţiu, şi pe doi membri onorari, Petru Câmpénu şi Paul Bataillard.

Nu se împlinise încă un an, de când Academia, dimpreună cu naţiunea întrégă, a serbat cu adâncă bucurie sufletéscă, aniversarea de ani 80 a lui George Bariţiu, ajuns la adânci bĕtrâneţe, plin de vigóre şi fără a fi întrerupt în lunga s'a viéţă şirul rodnicei sale activităţi.

Academia, care se mândrea, că a avut dela înfiinţarea ei printre membrii cei mai activi şi mai ilustri pe un bărbat atât de învĕţat şi de devotat naţiunei ca George Bariţiu, cu puţin înainte îl alesese preşedinte al ei şi a bătut o medalie în memoria jubileului sĕu. Era natural ca în asemenea circumstanţe Academia sĕ ia cea mai vie parte la marea durere naţională, causată întregului neam românesc prin mórtea acelui bărbat, care a strălucit între toţi prin învĕţătură, prin activitate, prin patriotism şi prin abnegaţiune. O delegaţiune, compusă din d-nii colegi N. Ionescu, V. Maniu. N. Quintescu şi I. Kalinder, a depus în numele Academiei o cunună pe mormântul marelui rĕposat şi a participat la trista ceremonie a înmormântărei, care s'a făcut la Sibiiu. La 8 Maiu, Academia a îngrigit a sĕ face la biserica S. George-Nou din Capitală un parastas pentru odihna sufletului neuitatului patriot.

Dela 1838 Bariţiu a fost între muncitorii de frunte pentru renascerea întregului ném românesc. „Gazeta Transilvaniei“ şi „Fóia pentru minte, inimă şi literatură“ au luminat în mâna lui Bariţiu o jumĕtate de secol paşii românilor în cele mai grele lupte ale lor. Ultimiì ani de putere şi activitate el i-a consacrat spre a lăsa contemporanilor şi posterităţei un op istoric magistral. In acésta lucrare monumentală, care pórtă titlul de „Părţi alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, Bariţiu a depus tótă bogăţia îndelungatelor sale studii şi a meditaţiunilor sale profunde asupra faselor, prin cari au trecut românii de peste Carpaţi în cele din urmă dóuĕ secole. Acéstă scriere este şi va rĕmânea făclie, care luminézá calea, pe care românii trebuiesc sĕ continue lucrarea desvoltărei lor între popórele cari îi încunjóră.

Prin graiu şi scrieri, ca şi prin fapte, Bariţiu ne apare ca o figură simpatică, neavênd alt gând decât desvoltarea némului sĕu. Viéţa lui va rĕmânea de sigur în veci un esemplu demn de imitat.

La 15 Aprile 1893, a încetat din viéţă la Mclăuşani membrul onorar Petru Câmpénu.

Venit din Transilvania pe la anul 1834 un lung şir de ani el a fost unul dintre cei mai învĕţaţi, dintre cei mai luminaţi şi mai zeloşi profesori ai Moldovei; mult timp director al Academiei Mihăilene din Iaşi, cugetător adânc în ale sciinţei, el a publicat mai multe scrieri didactice, dintre cari amintesc „Gramatica românéscă“ tipărită la 1848 şi la 1880.

La 1 Martiu, st. n. 1894, a încetat din viéţă la Paris membrul onorar Paul Bataillard, un vechiu şi statornic amic al românilor, care în timpurile cele mai anevoióse pentru noi, dela 1840 până la 1878, a lucrat din tóte puterile, alăturea cu bărbaţii patrioţi cari au fundat România modernă. Prin broşuri, prin articole de reviste şi de ḑiare, prin conversaţiuni, Bataillard a susţinut, cu tótă puterea talentului sĕu, causa românéscă. El a fost bărbat învĕţat. S'a ocupat mai ales cu studii etnografice, şi linguistice asupra ţiganilor câştigându-şi un nume considerat între ómenii de sciinţă Ţéra nóstră, după-ce şi-a recâştigat libertatea, a arĕtat acestui nobil amic al ei recunoscinţa sa, dându-i cetăţenia de onóre, — Academia română, alegêndu-l membru onorar al ei.

La 23 Octobre 1893 s'a înaugurat la Galaţi, bustul rĕposatului nostru coleg şi preşeḑinte M. Cogălnicénu, bust făcut cu spesele colegului nostru dl V. A. Urechiă. Academia a luat partea ce sĕ cuvenia la serbarea înaugurărei, depunând o corónă şi fiind representat prin dl vice preşedinte Urechiă.

(Va urma.)

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului.

Distribuire de sĕminţe de trifoiu, şi luţernă apoi de surcei nobili (de meri şi peri) precum şi pădureţi (de meri, peri şi pruni).

(Incheiere).

c) Seminţe de luţernă:

Petru Florian, paroch şi Valeriu Florian preot-învĕţător, ambii din Racoviţa; Clemente Nicula, paroch şi Pavel Mihălţan, econom, ambii din Slimnic; Ioan Petrişor, paroch în Cornăţel. La toţi câte 1 chlgr. Ioan Slăvescu, capelan în Mohu; membrior din Tilişca, la mâna dlui notar S. Millea. La toţi câte 2 chlgr. Parochului Şerban Cioran din Reşinari 3 chlgr.

d) Surcei nobili (meri şi peri):

Ioan Popescu, propietar în Sibiel; Ioan Bânda, paroch în Roşia-săséscă; Aron Lupean, funcţionar militar în Sibiiu, Petru Florian, paroch şi Valeriu Florian, preot-învĕţători în Racoviţa, Avram Acilenescu, notar în Galeş, Emanuil Beşa, învĕţător director în Poiana, Chirion Muntean, învĕţător în Cornăţel, Ioan Popopici, paroch în Sadu şi Nicolae Motora, paroch în Trêmpoele.

e) Pădureţi (meri, peri, pruni):

Tuturor acelor membrii ai reuniunii, care se vor adresa spre acest scop până la 1 Aprilie n. a. c. către subscrisul comitet, arĕtând soiul şi numĕrul pădureţilor ce doresce sĕ capete. Cheltuelile de pachetare şi portul postal îl vor suporta cei împărtăşiţi.

Ad. *a*) — *c*). Pachetele de sĕminţe, la care este alăturată şi broşura „Trifoiul“ de Eugen Brote, presidentul reuniunii, provĕḑute cu adresele împărtăşiţilor se află depuse în magazinul de sĕminţe L. Reschner din Sibiiu, Piaţa-mare, de unde se pot lua în primire pe lângă o simplă adeverire.

Cei împărtăşiţi se recércă a face la timpul seu comitetului reuniunii raport detailat despre resultatul recoltei.

Ad. *d*) *e*). Surceii nobili, precum şi pădureţii se pot lua în primire dela subscrisul vice-president (Sibiiu, strada pămêntul mic Nr. 12.)

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la 20 Martiu n. 1894.

Ioan de Preda, vice-presid

Victor Tordăşian, secretariu

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Spre apus dela piscul Bálványos sĕ nalţă un munte stâncos, pe cóste cu găuri şi crepături înfiorătóre şi acoperit mai cu samă cu tufiş rar. Acesta e muntele Büdös. In apropierea lui sĕ estinde un vast câmp, numit Câmpul-sărat. (ungaresce Sósmező) unde sĕ află mai multe isvóre minerale, de diferită composiţiune. Intre ele sunt isvóre săróse, dela cari îşi are locul numirea. Aici sĕ află şi neşte întocmiri de scaldă mai primitive.

De la scaldă plécă o cale de munte îngustă pe cóstele muntelui Büdös în sus, ducênd pe lângă prăpastii şi printre stânci acoperite cu tufiş şi ici-colea cu arbori. Alăturea de drum, în drépta şi în stânga călĕtoriul surprins dă cu ochii de o mulţime de morminte şi urcând pe dél în sus simte un miros greu de pucíósă şi accid carbonic. Când apoi a ajuns omul pe cóstele Büdőşului la o nălţime de 1053 m. preste nivoul, mărei află isvorul acestui miros, căci aici în faţa lui sĕ deschide gura unei peşteri, din care ese într'una gas de pucíósă, acoperind păretele de stâncă cu un strat galbin de sulfur. Acésta este vestita peşteră de pucíósă din muntele Büdős.

Étă cum descrie un călĕtor împrejurimea acestei peşteri:

„Din mijlocul unui codru uriaş sĕ estinde o massă puternică de munte, o grămăditură de stânci, aruncate neregulat unele preste altele şi avênd aspectul unui vulcan surupat. Cóstele lui sunt acoperite cu petri poróse, ér prin crepături vegetézá tufe cu frunḑele pălite. Numai muschiului îi priesce acest sol pietros şi la câteva flori de stâncă. Aici este patria morţii. Sus pe cósta muntelui, în stâncă, îşi deschide gura o peşteră: pórta ei uriaşă o formézá stânci ţuguiete, de colórea ficatului, ruginii, cu vĕrgi negre. In jurul gurei însĕ stânca este acoperită cu gălbinélă, care sĕ lăţesce în jur ca muceḑéla.“

Peştera are o lungime de 14 m. şi e cam de 2 m. de lată; nălţimea ei e de 3—6 m. La gură nălţimea nu e mai mare de 3 m. dar înspre lăuntru terenul cobóră şi astfel nălţimea ei cresce. Din pămênt, prin pori (găurici nevĕḑute) es în conţinu din adâncimile muntelui gazuri năduşitóre de hidrogen sulfuric şi de accid carbonic, cari fiind mai grele ca aerul, sĕ aşaḑă în straturi orizontale până la o anumită înălţime, ér păreţii ei până la nălţimea gazurilor sunt acoperiţi cu un strat galbin de sublimat sulfuric. Gazul este în o mişcare vibrătóre continuă; acésta sĕ observă mai bine la gura peşterii, unde gazul eşind afară, sĕ amestecă cu aerul astmosferic.

Intrând în peşteră simţim o căldură plăcută: pielea corpului devine iritată, cu deosebire unde e peliţă subţire, precum la ochi, cari lăcrimézá, şi suntem cuprinşi de un fel de lânceḑire plăcută. Până când straturile de gaz nu ne ajung la gură, putem respira liber fără primejdie, în gaz însĕ o singură respiraţiune ne causézá mórtea. Mormintele de pe lângă drum sunt de-ale victimelor acestui gaz năduşitor. Sute de ómeni au căḑut jertfă neprecauţiunii, respirând din gaz fără voie, din nebăgare de samă, ér alţii mulţi şi-au căutat şi aflat cu voia mórtea în peştera omoritóre; de altă parte mulţi ómeni s'au vindecat de reumatism, de durere de ochi etc. în urma efectului binefăcĕtor al acestor gazuri.

In peştera acésta sĕ pot face esperimente interesante. Astfel în straturile de gaz lemnuşele nu iau foc, focul sĕ stinge, puşca nu sĕ slobóde, argintul capĕtă o colóre négră-verḑie, obiectele de plumb şi aramă sĕ negresc etc.

Spre méḑănópte de aici sĕ află o altă peşteră, asemenea cu gazuri năduşitóre, numită peştera Omoritóre (ung. Gyilkos), fiind că paserile şi insectele cari sburau pe deasupra ei, cădeau jos ameţite şi mórte. Ea sĕ afunda în direcţiune verticală în sinul muntelui, însĕ (la 1802) s'a surpat. Mai sunt apoi, pe cóstele muntelui încă unele peşteri mai mici sau găuri, dintre cari una sĕ numesce peştera de Alaun (pétră acră), fiindcă păreţii îi sunt acoperiţi cu sare (pétră) de accid sulfuric. Sĕ mai află apoi aici şi isvóre de alaun.

Muntele Büdős şi împrejurimea lui apropíată formézá o grupă de aşanumite solfatare şi mofete, asemenea împrejurimii Neapolei; în sinul lor sĕ află straturi de pucióse, de unde es prin crepăturile pămêntului gazuri sulfurice şi carbonice. Cu tóte aceste nu sĕ póte afirma, că muntele Büdős ar fi fost cândva vulcan, căci şi aici lipsesc indiciile semnificative, ca şi la lacul Stei Ana. El este alcătuit din trachit.

Ordinióră, pe timpul principilor ardeleni şi chiar şi în secolul trecut, aici sĕ aflau mine de sulfur.

De pe vêrful muntelui Büdös avem o privire largă şi încântătóre. Spre méḑăḑi ni sĕ înfăţoşézá în depărtare frumosul şes al Treiscaunelor, ér spre méḑănópte vedem estinḑêndu-sĕ platoul Ciucului, mărginit spre apus de puternicul şir de munte al Arghitei.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Vatra*“ Nr. 6 şi conţine: Lupta vieţii (Gazel), George Coşbuc. — Straturi în poesia nóstră poporală, Virgil Oniţiu. — Negru-Vodă, Em. Grigoroviţă. — Când a fost sĕ plec, George Murnu. — Proscrisul (Scene şi tablouri) St. Basarabeanu. — Geniu şi miserie, Vasile D. Păun. — Mărgăritare alese (Reforma ca lege fatală), I. L. Caragiale. — Mara, Ioan Slavici. — Rĕsbunare, Carmen Sylva. — Fel de fel ⁂

Ilustraţiile:

Veste bună! — Primăvara! — Adio! — Afumat! — Vorbe dulci! — Piramidele lui Cleops. — Morga din Bucuresci.

*

„*Arta*“, revistă musicală, apare la 1 şi 15 a fie-cărei luni. Redacţia strada Coroi Nr. 1. Abonamentul; pe an 15 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei.

Conţinutul nrului 6 din 15/27 Martiu 1894: Giuseppe Verde (cu portret). — Poesia melică (Ariel). — Lohengrin. — Efemeride musicale. — Opere nouĕ. — De prin lume. — Concertul G. Enescu (Gr. Haritonovici). — Operă germană. — Vorbe şi fapte. Acest numĕr cuprinde 20 pagini în loc de 16 şi dă ca suplement un frumos portret al măiestrului G. Verdi.

Mulţămită publică

Din partea Reuniunei femeilor române din Sibiiu se esprimă cea mai profundă mulţămită Ilustrităţii Sale dlui Dr. Iosif Gall membru al Casei magnaţilor pentru suma de 10 fi. cu care a contribuit ulterior la venitul balului reuniunei din estan.

Sibiiu în 28 Martiu 1894.

Pentru comitet:

Maria Cosma, preşedintă.

N. S. Şuluţiu, secretariu.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Inteligenţa nóstră rom. gr. or. din Petroşeni îşi împlinesce una din cele mai plăcute datorinţe ale sale, când esprimă şi pe acéstă cale ferbintea sa mulţămită şi recunoscinţă pentru ofrandele şi suprasolvirile primite cu ocasiunea balului român arangiat în favorul bisericei gr. or. din Petroşeni la 3 Martiu a. c. st. n.

Resultatul acestui bal a fost conform împregiurărilor, în cari ne aflăm actualminte fórte mulţămitor în tótă privinţa.

De aceea vĕ rog dle redactor sĕ binevoiţi a da loc în colónele preţuitului ḑiar ce redigiaţi a „Telegrafului Român" listei ce urméză şi anume au solvit şi suprasolvit următorii domni:

Ioan Baias 2 fl. Mihail Bociat 1 fl. Todor Doboi 1 fl. Ben. Ehrenberg 2 fl. David Elefant 1 fl 50 cr. Antal Figuli 2 fl. Imre Gyarfas 1 fl. Ferencz Györche 1 fl. Gross Herman 2 fl. Iosef Heias 1 fl. Adolf Herman 4 fl. Armold Hercz 1 fl. Ioan Ioanoviciu 3 fl. Basiliu Janza 2 fl. Simon Iunger 2 fl. Samu Iunger 2 fl. Nicolae Chindea 1 fl. 50 cr. K. Kohn 1 fl. dómna Madespach 2 fl. Zaharie Muntean 1 fl. Mateasovchi 1 fl. Ianos Nagy 1 fl. Karoly Negrini 2 fl. Dr. Ignacz Nagy adv. 1 fl. Petru Preda 2 fl. Ioan Preda 1 fl. 50 cr. Edi Pech 1 fl. 50 cr. Paljanos Zsigmond 1 fl. 50 cr. Pascu telegrafist 2 fl. Ede Roth 1 fl. Basiliu Socol preot 2 fl. Dionisie Socol 1 fl. 50 cr. Avram Stanca 2 fl. Simion Suciu 1 fl. 50 cr. Akos Salantzi 2 fl. Schiller 2 fl. Pich şi Stern 2 fl. Vili Steiner 1 fl. Salamon Steiner 1 fl. 50 cr. Schmidt Eduard 1 fl. Seeman 1 fl. Ferencz Stefler 2 fl. Nicolae Sinzian 1 fl. Antal Turczer 1 fl. Gyula Vagner 1 fl. Varcharic Nándor 1 fl. 50 cr. Valer Iosan 2 fl. Tielegrădean Maria 1 fl. Ana Dragoş 1 fl. Simion Chirca 2 fl. Trif Basiliu 1 fl. 50 cr. Kaufman 1 fl. 50 cr. Irasee 2 fl. Konrad 1 fl. Ragma Sándor 1 fl. 50 cr. N. N. 1 fl. Glukman Farchas 1 fl. Hurbean 1 fl. Todor Făgărăşan 2 fl. Eremie Muntean 1 fl. 50 cr. Adolf Berger 1 fl. Dominic Ratiu 1 fl. Aiser 1 fl. G. V. 1 fl. Iacob Goj 2 fl. Nicolae Susan 1 fl. Ioachim Cerbicean 1 fl. Mor Marec 5 fl. Dombora 2 fl suma 115 fl. 50 cr.

George Şandru, învĕţător gr. or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 453 [65] 3—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia de clasă II.a Rĕşnov, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român."

Emolumentele împreunate cu acésta parochiă sunt 600 fl. v. a. ér specificaţiunea acelora se póte vedea la oficiul parochial din Rĕşnov.

Doritorii d a competă la acésta parochiă au a-şi aşterne petiţiunile lor la subsemnatul oficiu pănă la terminul indicat instruite conform legilor în vigóre.

Zerneşti 14 Februariu 1894.

In ceţelegere cu comitetul parochial. Oficiul prot. concernente a Branului..

Traian Meţian protopresb.

Nr. 123/1894 [66] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de classa a treia (III) Şeica-mare, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt de 466 fl., între cari sunt computaţi şi banii de cuartir.

Doritorii de a competa la acest post au a-şi aşterne petiţiunile instruate conform legei subsemnatului.

Mediaş, 3 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului.

Ioan Chendi, adm. protopresb.

Nr. 346/1894 [67] 1—3

EDICT.

Ilie Bucşa din Mohu legiuitul bărbat al Anei Lupu tot de acolo părăsindu şi cu necredinţă pe legiuita lui muiere de 5 ani de ḑile fără a se sci locul întreţinerei lui, în firul resoluţiunei Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 1 Martie a. c. Nr. 1597 B. se citéză înaintea acestui for matrimonial a se presenta în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Tel. Rom." In casul contrar procesul intentat de actora se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Forul matrimonial gr. or. al Sibiiului ca for de I instanţă.

Sibiiu, 15 Martiu, 1894.

Ioan Papiu, protopresb.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 11—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		**Szolnok**		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	**Cluş.**	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.1
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31				9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		**Predeal**		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		**Budapesta**		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		**Szolnok**		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		**Alba-Iulia**		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	**Teiuş**	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

dapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

		Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
[illegible]	[illegible]	[illegible]	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
[illegible]	[illegible]	[illegible]	6.30	10.10	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.	[illegible]	[illegible]	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	[illegible]	[illegible]	.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	[illegible]	[illegible]	23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	[illegible]	[illegible]	3	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	[illegible]	[illegible]	[illegible]	—		**Verciorova**		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	[illegible]	[illegible]	[illegible]	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

ea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	[illegible]	[illegible]	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	[illegible]	[illegible]	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.	[illegible]	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	[illegible]		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	[illegible]	**Reghinul-săs.**	3 50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numere [illegible] órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

[illegible]tura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33 Sibiiu, Marți, 22 Martiu (3 Aprile) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cine e pentru căsătoria civilă.

Acum când atâți oratori pro și contra căsătoriei civile, s'au pronunțat în dieta Ungariei, acum când proiectul de lege are sĕ trécă în desbaterea specială, țéra întrégă — dela un cap la celalalt, fără deosebire de naționalitate, fără deosebire de confesiune trebue sĕ se întrebe vrênd nevrênd, cine e pentru căsătoria civilă, și pentru ce s'a pus cestiunea pe tapet cu atâta zor, pentru ce se mișcă tóte petrile, ca proiectul se devină lege. Coróna? Covingerile religióse ale inaltei dinastii Habsburgo-Lotharingice, sunt deja cunoscute. Dacă capul statului după multe hesitări și-a dat consensul pentru presentarea proiectului despre căsătoria civilă în dietă, credem, că a făcut'o acésta din respectul ce are ca monarch constituțional față de constituțiunea țĕrei. Ori-ce s'ar ḑice, ori-ce s'ar scrie în ḑiaristica magiară, noi credem că inaltele cercuri din giurul Corónei au perhorescat în totdeuna căsătoria civilă obligativă. —

E națiunea magiară pentru căsătoria civilă? Am risca a spune un neadever, afirmând acésta. Intreg clerul catolic începênd dela primatele Vaszary până la cel din urmă pleban, numai de căsătoria civilă sĕ nu audă.

Tot așa de puțin e pentru căsătoria civilă poporațiunea magiară catolică. Cine s'a învĕrtit între poporațiunea magiară reformată dela sate, s'a putut convinge, că și acésta are o idee fórte sinistră despre o căsătorie ce s'ar încheia înaintea notariului comunal — unde se dau ședule de vênḑare pentru boi, porci, oi și cai etc. Ori cât de mult s'a lățit în ultimele decenii demoralisarea în sinul poporațiunei magiare dela sate — totuși nu a ajuns la atâta, că taina căsătoriei se o considere de-o simplă formalitate esternă. Simțul religios tot mai esistă în popor. — Ni se va ḑice: majoritatea dietei este pentru căsătoria civilă și acestia sunt representanții poporului. Sĕ admitem pentru moment, că așa este în realitate Nu putem insĕ admite că deputații, cari sunt pentru căsătoria civilă, sunt de acord cu mândatorii lor. Un esemplu plausibil avem în deputatul jidan Visontai, a căruia ținută a fost reprobată din partea alegĕtorilor. E apoi un fapt notoric, că mulți deputați de influință au eșit din sinul partidului guvernamental, din causa proiectului despre căsătoria civilă. Apponyi cu întrégă lui falanga e în contra. Epigonii și adoratorii ideilor lui Kossuth sunt divisați. Sunt naționalitățile pentru căsătoria civilă? Românii, slovacii, sêrbii și chiar timiḑii și circumspecții sași sunt contra căsătoriei civile.

Clerul și poporul român fără deosebire de confesiune s'a pronunțat deja în preste 40 adunări poporale, și deja cu bucuriă trebue se constătăm că sunt pe cale a se face nouĕ protestări în adunări mai numĕróse. Sêrbii, cari s'au luptat mult pentru a domoli frămêntările interne s'au ridicat și ei în têmpul din urmă, și protestéză contra căsătoriei civile. Tot astfel slovacii.

Sasii? Pentru ei s'a pronunțat cea mai cu autoritate voce, fostul episcop Teutsch și dacă astăḑi cei 14 deputați sași s'au declarat gata a susțіné și vota cu guvernul, nu poporul săsesc 'l representa ci sdremțele funestului compromis dintre sași și guvern.

Compromisul e deochiat. Poporul săsesc e convins, că a făcut reu, și deputații sași tot mai cred că din ruinele Troiei vor putea scóte ceva. — Amară decepțiune. — Și acum cine e pentru căsătoria civilă? Un guvern legat cu mâni, cu picióre de fotoliele ministeriali, clica tiszaista și o cétă de mameluci, apoi o parte din kossuthisti, cari cred că ajutorând un regim adus în strîmtóre, 'și vor neteḑi calea pentru a reuși cu realisarea independenții țĕrei. In țéră e pentru căsătoria civilă cétă funcționarilor, cari jócă cum le cântă de sus, și când li se cere sunt gata a duce ómeni dela un cap de țéră până la a dóua reședință, numai cĕ sĕ manifesteze pentru regim. Esemplu ne este vestita adunare ținută în Budapesta pentru căsătoria civilă.

Apoi da! mai sunt pentru căsătoria civilă jidanii și întrégă pressa jidană. Ei sciu prea bine, că „Goia“ cum ne numesc ei, adecă poporul, când nu va mai încheia căsătoria la altar, va fi dat pradă demoralisărei, și numai ei jidovii pot se profite.

Nu țéra deci e pentru căsătoria civilă, nu popórele conlocuitóre, ci representanții unui șovinism esaltat sunt pentru căsătoria civilă. Dela 1868 nu a fost pe masa dietei un proiect de lege, contra căruia mosaicul de popore ce compun statul sĕ se fi pronunțat cu atâta forță și în mod atât de ostentativ. Și mare lucru ar fi dacă cu tóte aceste proiectul o sĕ devină lege!

Revista politică.

Ḑiarul engles „Pall Mall Gazette“ a publicat un articol scris de D. Ghica și întitulat „Românii din Transilvania“, în care între altele se ḑice:

Dacă este vre-o întrebare, puțin cunoscută de publicul Angliei, atunci de sigur una dintre acestea e întrebarea, ce privesce crisa de față din Transilvania, provocată de tractarea nedréptă și neomenéscă, la care este supusă poporațiunea română în acéstă țéră din partea guvernului unguresc. Tractarea acésta s'a început mai ales dela fusiunea Ardélului cu Ungaria.

Ne mirăm de acéstă cunoscință puțină, cu atât mai vîrtos, că acésta este o întrebare europénă de cea mai mare însĕmnătate, și starea acută, în care ea a intrat acum, este de o natură atât de seriósă, încât urmările sale ar puté într'adevĕr sĕ devină desastruóse în cas de complicațiuni, ce s'ar puté iví în Orient.

In sînul celor 12,300,000 români, cari ocupă o mare parte a Europei resăritene și constituesc o putere, care ar fi o aliată firéscă a gintei latine în potriva tendențelor de absorbire ale Rusiei, s'au deșteptat dispozițiuni de nemulțămire și amărăciune.

Articolul continuă cu venirea românilor, formarea statului român, numĕrul românilor în diferitele state și apoi urméză astfeliu:

Dacă acéstă atmosferă de români în care regatul român viețuesce si respiră, și care este zidul seu de apărare, care dacă ar fi nimicit în Basarabia prin rusificare, în Bucovina prin germanisare, în Transilvania prin magiarisare, sau în Peniusula Balcanică prin grecisare, atunci faptul acesta ar primejdui sigur esistența României, ca stat, și o asemenea stare de lucruri nu ar corĕspunde scopurilor Europei civilisate.

Transilvania în deosobi este pămêntul sfênt al românismului, pentru că acolo sunt cele mai vechi așeḑeminte ale colonisării române antice și este légănul naționalităţi latine din Orient. In Transilvania s'a refugiat elementul românesc pe vremile năvălirii barbarilor și în evul de mijloc așa că ori ce atinge pe românii din Transilvania, deștéptă simțémintele și simpatiile adênci ale întregei rasse române, de amêndouĕ părțile Carpaților și ale Dunării.

Ungurii, cari odinióră erau și ei asupriți, au îndreptat în potriva românilor din Transilvania și Ungaria atacuri vehemente, vrênd a-i nimici prin prigonirea limbei române, a simțĕmintelor române de naționalitate și lipsindu-i de tóte drepturile firesci.

După acésta dl Ghica înșiră în numitul ḑiar rênd pe rênd plângerile românilor, — apoi sfîrșesce estfel:

Aceste sunt nemulțumirile românilor din Transilvania, și ele reclamă o grabnică îndreptare. Fie-care ḑi ce trece, fără a se face o îndreptare, înveninéză raporturile dintre români și unguri. E timpul suprem, ca acest rĕu sĕ fie băgat în sémă. Altcum ivindu-sĕ complicațiuni, una dintre cele dintâiu puteri ale triplei alianțe se va afla paralisată în acțiunea sa și va fi silită a și risipi forțele spre a potolì turburări interne, în loc de a puté folosi aceste puteri în sensul lor adavĕrat.

Nu încape îndoială, că marele imperiu slav se va pune numai decât în frunte, ca un campion al românismului înpotriva asupririi unguresci, ca sĕ-i

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

('ncheiere).

Rogàcĭunĕa, kànd zice Popa: Sàntele Sàncilor.

Unule Sànte a Sàncilor, unule Imperate al imperacilor, și Domne a domnilor, Isuse Hristose Zeul meu! cie, karele șezĭ in sinlu, și in màrirĕa celuĭ maĭ nànte de viete, Zeuluĭ Tatàl, karele patimișĭ pentru faptura nostrà și sub forma pàneĭ, și a vinluĭ intru precĭuitele aciste Skunsoriĭ, adeveratluі Zeu, și om, prekum și celuĭ, karele șede in cer, me inklin, și te màresku, și ka pre Zeul, și Màntuitorlu meu, te rog: Kautà spre mine in ora acista, și in tote zilele viaceĭ meeĭ, și me misele; ĕarò in zioa disparcireĭ sufletluĭ meu din trup, primeste pre dènsul in manĭle tele ku pace, și tu vegle ku Sànciĭ intru kietà.

Rogàcĭunĕa, kàndu kàntà Kuminekàmèntul.

Stepàne Domne Isuse Hristose Zeul nostru! karele prin bunàvoĭosà patima tĕa mortĕa strikașĭ strikà și patimĭle mele, și desklide okiĭ meĭ, ka sò kunosku adeverlu tĕu. Arĕatà spre mine pekatoslu visterĕa miselieĭ teeĭ, donĕazà mie liertarĕa pekatelor, și me vezità ku indurarĕa tĕa, ka sò lokuĕaskà intru mine kuvèntul tĕu, și sò fiu baserikà prĕasàntuluĭ tĕu Spirtu. Inderĕaptà-me pre kalĕa tĕa, ka sò àmblu intru adeverlu tĕu, și anvĕacàme, ka sò plinesku sâncirĕa intru frika tĕa, ka sò fiu dignu á stá dederĕapta tĕa.

Màntuesteme, Domne! pentru numele tĕu sàntu, și me misele dupò miselimĕa miselimĭlor tele; kà tu estĭ Màntuitorlu, și Zeul mĕu, și cie màrire inalcàmu, impreunà ku Tatàl, și ku Sàntul Spirtu, akum și totoeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Rogàcĭunĕa, kàndu zice Popa: Binekuvèntarĕa Domnuluĭ.

Zeule! induràte, și ne binekuvèntă, luminĕazà facĭa tĕa spre noĭ, și ne misele, kà sò kunostemu pre pamèntu kalĕa tĕa, și sò aflèmu màntuirĕa tĕa in viete. Amin.

Rogàcĭunĕa, kàndu eșimu din baserikà.

In mànĭle maremiselimeĭ teeĭ, o Zeule meu! inkredincez sufletlu, și truplu mĕu, semcirĭle și vorbele mele, svaturĭle, și kugetele mele, și tote cele de lipse a trupluĭ și a sufletluĭ mĕu, intrarĕa și eșirĕa mĕa, alergarĕa și sevèrșitlu viaceĭ meeĭ, zioa și ora resuflareĭ meeĭ, mutarĕa mĕa, kietlu, inviarĕa sufletluĭ și a trupluĭ mĕu, ku Sànciĭ teĭ aleșĭ; ĕarà tu me binekuvèntà, me misele, și me skapà de tot reulu, și nepekàtos sò petrek tote zilele viaceĭ meeĭ, ká ku bunètatĕa tĕa intàrit sò ajungu la viaca vietosà ku Sànciĭ teĭ intru imperacĭĕa tĕa, și cu dènșiĭ sò te màresku in viete. Amin.

asigureze simpatia și cooperarea regatului român în cas de confiagrațiune. In acéstă eventualitate se află o seriósă primejdiă de-o însĕmnătate europénă nespus de mare.

* * *

Preşedintele republicei francese Carnot a primit pe contele Hoyos, ambasadorul austro-ungar la Paris, care i-a remis, în numele monarchului nostru, marele cordon al ordinului St. Stefan. Ambasadorul a asigurat pe d. Carnot, că petrecerea recentă la St. Martiu a procurat împĕratului o fórte vie satisfacție.

D. Carnot a respuns, că e fórte fericit, că Majestatea Sa a dus cu sine o amintire plăcută de acéstă visită și de primìrea ce a avut în Francia. Preşedintele rógă pe comitele Hoyos sĕ transmiță monarchului sincerile sale mulțumiri.

* * *

Vineri după amédi la 3½ óre au ajuns osĕmintele lui Kossuth la Budapesta, dimpreună cu rĕmășițele pămêntesci ale soției și ficei sale.

Pe pământul austriac a fost tóte ovațiunile interdise. Pe peron era numai poliție și gendarmi. Intre Polstran și Csáktornya a trecut pe teritoriul corónei s-tului Stefan. Aici s'a început seria ovațiunilor. La frontieră au așteptat deputațiunile reședinții și ale diferitelor corporațiuni și orașe. A vorbit Polónyi cu un foc deosebit patriotic, preotul reformat Szilvágyi și alții. Oratorilor a rĕspuns Kossuth Ferencz. De acolo până la Budapesta stațiune de stațiune a fost primit trenul de mare lume.

In gara de vest a Budapestei s'a pregătit primirea oficiósă. Aici au fost leaderii tuturor partidelor și corporațiunilor. Husarii comitatului Pesta în uniformă sĕrbătoréscă au ridicat sicriul lui Kossuth și l'au depus în sala de așteptare, care a fost festiv decorată. Viceprimariul „residenței“ Márkus a predat apoi prin o cuvêntare municipiului Budapestei sicriul. In numele acestuia a respuns primariul Gerlócy primind sicriul. După aceea au aședat sicriul pe carul funebral și încet s'a îndreptat conductul peste bulevarde până la „museul național“.

Mulțime imensă era pe strade, care saluta pe „sfântul întors acasă“. Stradele prin care au trecut conductul au fost festiv decorate cu doliu. Sicriul l-au aședat în sala cea mare a museului, care întrégă e îmbrăcată în negru, ér în jurul pomposului catafalc sunt plante esotice aședate. Aici a rostit o rugăciune Horváth Sándor. Catafalcul pentru soția lui Kossut și fata lui Kossuth, s'au aședat în biserica din suburbiul Teresian de unde s'au reînmormêntat.

Circulă scirea, că Kossuth a lăsat un testament politic, pe care fii lui l-au ascuns deocamdată, fiindcă conține grave acuse la adresa dinastiei. Scirea până acum însĕ nu s'a adeverit.

* * *

În Irlanda folosesc parneliștii devalvarea și nesiguranța causată mai ales în cercurile naționale irlandese prin retragerea lui Gladstone, ca sĕ-și elupte érăși coducerea în țéră. Liga națională a parnelistilor provócă într'un manifest pe toți aderenții ei, ca sĕ nu mai dea încredere promisiunilor góle ale guvernului, deórece lordul Roseberry până acum mai mult a stricat decât a ajutat proiectului Homerule. După-ce Anglia nici-odată n'a cedat partidei irlandese, numai atunci când acésta se punea pe picior de luptă față 'n față cu guvernul engles, acum trebue sĕ se pretindă dela noul ministru-președinte o asigurare în scris, în care el sĕ definéscă în mod precis și lămurit proiectul sĕu Homerule.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1894.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1893—94.

(Urmare).

Ședințele de preste an.

In cursul anului Academia a ținut 42 ședințe, dintre cari 30 ordinare, 11 publice și una estraordinară. Aceste ședințe au fost ocupate cu lucrări curente privitóre la interesele private ale Academiei, cu primirea diferitelor donațiuni, cu cetirea unui însemnat numĕr de comunicări și de memorii sciințifice, cari au ocupat mai ales cele 11 ședințe publice.

Dl coleg V. A. Urechiă, la 9 Aprilie trecut, a atras atențiunea Academiei asupra unui desemn colorat aflător în museul din palatul municipal al Vienei, care represintă „Ein sogenanter Moldauer Infanterist“ din óstea cu care regele Ioan Sobieski a despresurat Viena de turci la 1684. Dl coleg D. C. Ollănescu, care luase asupra-și sarcina de a procurà o copie de pe acel desemn, a srĕtat, la 24 Septembre, că nu a putut obțińé autorisarea pentru îndeplinirea dorinții sale.

In ședințele dela 4 Iunie și 10 Septembre, dl coleg V. A. Urechiă a făcut importante comunicări despre documente istorice române înedite din secolii XVII și XVIII, privitóre la mai multe fapte însemnate politice și culturale.

Dl coleg B. P. Hașdĕu a cetit, la 3 Septembre, lucrarea sa: Basarabii. Cine? de unde? de când? ér la 4 Februariu a cetit o notă despre Statu-Pslma Barbă-cot, cunoscuta persónă mitologică din basmele românesci.

La 28 Maiu, dl N. Ionescu a făcut comunicare despre un bust al lui Traian, nepublicat până acum, descoperit la Roma și procurat de dl C. Esarcu, precum și despre unele colecțiuni de numismatică romană aflătóre la Roma.

Dl coleg Gr. G. Tocilescu a făcut următórele comunicări: la 2 Novembre, despre resultatele nouelor săpături în cetatea Trofaeum Trajani din Dobrogea; la 19 Novembre, despre cercetările sale asupra castrelor romane de-alungul Oltului și despre resultatele săpăturilor din cetatea dela Slăveni (jud. Romanați); la 4 Martiu, despre inscripțiuni și monete atribuite dacilor.

In ședința dela 1 Octobre am făcut însumi o comunicare despre observatoriul meteorologic aședat pe vêrful muntelui Sonnblick în Alpii austriaci; ér la 12 Novembre am presentat o relațiune analitică despre cronica lui Ulrich de Richenthal asupra Conciliului ținut la 1414—1418 în orașul Constanța din Elveția, unde au fost de față și mai mulți representanți ai României.

In ședințele dela 3 și 10 Decembre dl membru corespondent I. Bogdan a cetit un memoriu despre un nou letopiseț moldovenesc în limba slavonă; ér la 4 Februariu a cetit o comunicare despre Bartolomeiu Kopitar, o pagină din istoria filologiei române.

La 8 Octobre dl membru corespondent T. T. Burada a făcut o relațiune verbală despre călĕtoria d-sale din vara trecută la poporațiunea română din Moravia.

La 4 Maiu dl coleg B. P. Hașdĕu a presentat pentru publicarea în Anale o culegere de jocuri copilăresci dela românii din Macedonia, adunate de dl P. N. Papahagi-Vurdună, lucrare care s'a și publicat.

Dl Gr. Stefănescu a cetit următórele comunicări: la 28 Maiu, despre premiele puse la concurs de institutul Smithsonian din Washington pentru o serie de lucrări asupra unor subiecte de cea mai mare însemnătate sciințifică; la 4 Iuniu, Observațiuni asupra scufundărei dela Ulubesci (jud. Dîmbovița) întêmplată la 7—8 Aprilie 1893; la 15 Octobre despre ósele fosile găsite la comuna Vutcani (jud. Fălciu); la 3 Decembre, despre o nouă regiune a Dinoteriului, și la 4 Februariu, despre originea ocsigenului atmosferic.

O comunicare despre Etatea geologică a conglomeratelor terțiare din Muntenia a fost cetită de dl corespondent Sava Stefănescu la 4 Martiu.

Următórele comunicări au fost cetite de dl dr. V. Babeș: la 4 Iuniu, asupra causelor unor enzootii de vite în România; la 1 Octobre, asupra Analelor institutului de patologie și bacteriologie și asupra cercetărilor originale cnprinse într'însele despre mai multe bóle infecțióse din țéră; la 4 Martiu despre o bólă endemică în România, entero hepatita supurată.

Dl St. C. Hepites, membru corespondent, a presentat următórele comunicări metereologice: la 5 Novembre, despre „Plóia în România“; la 10 Decembre, despre „Poleiul dola 11 și 12 Novembre 1893 st. n.“; la 28 Ianuariu, „Materiale pentru climatolegia României. I. Clima Sulinei.

Dl N. Negreanu, membru corespondent, a făcut următórele douĕ comunicări: Constantele dielectrice ale câtor-va uleiuri, variațiunea acestor constante cu temperatura și relațiunile între constantele dielectrice, indicele de refracțiune și densitatea substanțelor; — Coeficienții de dilatațiune ai Benzenului și Toluenului de dl M. Mureșianu

In ședința dela 16 Aprilie, dl membru corespondent St. C. Hepites a făcut o comunicare despre participarea tinerului astronom român dl N. Coculescu la espedițiunea francesă din Senegal pentru observarea eclipsei totale de sóre dela 16 Aprilie 1893 st. n., fapt adus la cunoscința Academiei încă la 4 Decembre 1892 de dl coleg Sp. Haret. Dl Coculescu a comunicat Academiei resultatele obținute în acéstă misiune printr'o notă presentată de dl Haret la 14 Ianuariu.

Academia a primit mai multe învitațiuni dela societăți sciințifice și dela particulari, cerênd lucrările lor sau ajutóre pentru publicațiuni.

Societatea francesă de archeologie a învitat Academia sĕ ia parte la congresul seu dela 27 Iuniu—4 Iuliu 1893. S'a decis a delega pe dl Gr. G. Tocilescu sĕ represinte Acedemia la acel congres, și ministeriul instrucțiunei publice a binevoit a da colegului nostru ajutorul necesar pentru acest scop. In ședința dela 5 Novembre dl Tocilescu a făcut Academiei relațiune despre comunicările presentate de d-sa asupra anticităților din țéră și în special asupra descoperirilor din Dobrogea la monumentului dela Adam-Klissi și la orașul roman Tropaeum Trajani.

La 29 Octobre s'a comunicat Academiei o scrisóre primită dela Academia regală de sciințe din Berlin, care arată marea însemnătate a cercetărilor archeologice pentru ficsarea truntariilor imperiului roman dela marea Nordică până la marea Nĕgră; arată resultatele obținute în acéstă direcțiune, cercetările făcute în Germania și Austria; atrage atențiunea Academiei asupra esplorărilor de acelaşi fel, începute în România de dl coleg Gr. G. Tocilescu, și stăruesce ca Academia sĕ ia sub a sa protecțiune continuarea până la sfîrșit a acestor esplorări. Dl Tocilescu, în ședința dela 10 Decembre, a espus resultatele cercetărei sale despre limes alutanus; ér la 21 Ianuariu, despre limes danubianus și despre un nou val în Dobrogea. In urma acestor espuneri, Academia a intervenit pe lângă guvern, ca sĕ procure mijlócele necesare pentru continuarea și terminarea acestor prețióse cercĕtări. Adunarea deputaților a înscris în budgetul statului o sumă pentru acest scop.

Asociațiunea belgiană a chimiștilor a învitat Academia (ședința dela 24 Septembre) a participa la congresul seu internațional, care se va țińé la Bruxela în luna lui August viitor. Deasemenea, congresul internațional al Orientaliștilor a învitat Academia sĕ participe la a 10-a sesiune, care se va țińé la Geneva la 3—12 Septemvrie.

Dl G. Weigand, membru corespondent, cunoscut prin cercetările și scrierile sale asupra Românilor Macedoneni și a dialectului lor, a comunicat la 28 Maiu o relațiune despre începutul funcționărei seminarului de filologie română, deschis de d-sa pe lângă universitatea din Lipsca cu ajutorul guvernului român.

Acelaşi învĕțat a arătat Academiei la 11 Februarie, că a terminat scrierea despre călĕtoriile sale în Turcia spre a studia pe Macedo-Români, și a cerut un ajutor pentru tipărirea ei. Cererea se află în studiul secțiunei literare, ér decisiunea asupra ei este așteptată dela votul d-vóstre.

Dl profesor Enea Hodoș dela Caransebeș a presentat Academiei la 14 Ianuariu tomul I. al publicațiunei sale „Poesii poporale din Bănat“, și a cerut ajutor pentru a continua publicațiunea. Cererea se află, ca și cea precedentă, în studiul secțiunei literare, care ne va presenta propunerile sale asupra ei.

Dl I. Pop Reteganul, vechiu învĕțător în Transilvania și cunoscut prin bogatele sale colecțiuni de literatură poporală, a trimes Academiei spre publicare o culegere de povești. De-asemenea preotul T. Bălășel, învĕțător la Ștefănești (jud. Vîlcea), a trimis spre acelaşi scop o colecțiune de poesii poporale. Secțiunea literară vĕ va aduce propunerile sale asupra acestor cereri.

Academia, dtmpreună cu întrégă țéra, s'a bucurat când a vĕdut consolidându-se dinastia prin căsătoria A. S. R. principelui Ferdinand, moștenitorul tronului, pe care suntem fericiți a'l numĕra între membrii onorari ai instituțiunei nóstre, cu A. S. R. principesa Maria. Colegii nostri d-nii C. Olănescu și N. Quintescu au dat cu acea ocasiune expresiune simțĕmintelor nóstre, prin compunerile lor poetice, cetite în ședințele dela 15 Ianuarie și 5 Februarie.

Harul de sus a binecuvêntat acéstă căsătorie, dând dinastiei, țĕrei și națiunei odrasla mult dorită, pe principele Carol, născut în sinul Carpaților la 3/15 Octobre 1893. Academia s'a asociat și cu acéstă ocasiune la bucuria generală a națiunei, esprimând M. S. regelui simțĕmintele sale și urările de viitor fericit pentru dinastia sa și pentru nému1 românesc, printr'o adresă subscrisă de toți membri presenți. Adresei nóstre M. S. regele a binevoit a rĕspunde cu acele simțĕminte de dragoste, pe care totdéuna le-a arătat Academiei.

(Va urma.)

Adunarea de protest din Alba-Iulia.

Românii din Alba-Iulia au adresat publicului românesc din comitatul Albei inf. Hunedóra, Turda-Arieș și din cercul Sebeșului următórea scrisóre, privitóre la adunarea de protest, convocată pe 5 Aprile a c.

Strimtorați pe tóte terenele vieții publice, amenințați în esistența nóstră, nu am încetat de a ridica protest, decâteori volnicia și atotputernicia guvernului a dat năvală asupra nóstră și asupra instituțiunilor nóstre.

Acum amenință o nouă fortună a a se descărca asupra nóstră. Parlamentul a luat în desbatere proiectele bisericesci, cari devenind lege sguduesc din temelii aședămintele nóstre bisericesci, atacă morala în poporul nostru și ne strivesc altariul cu introducerea de reforme noue, strĕine de inima poporului nostru, strĕine de obiceiurile nóstre și streine de sentimentul public al poporului nostru până acum încă necorupt și mai consciu de sine ca sĕ simtă lipsă de introducerea unor inoiri nereclamate de popórele bastinașe, ci reclamate de unele elemente cari vor sĕ pună mâna pe putera în staca se se susțină în mod măestrit neînțelegerile dintre popórele patriei.

Drept aceea subscrișii am luat hotărîrea ca sĕ se țină o adunare de protest aici în Alba-Iulia Joi, în 5 Aprile st. n. la care sĕ participe toți românii din comitatul Albei-inferióre, Hunedóra, Turda-Arieș și din cercul, Sebeșului.

Mult on. D-ta esci recercat cu tótă stima sĕ conlucri ca poporul nostru sĕ se presenteze în numĕr imposant la acea adunare, ca astfel glasul poporului sĕ pătrundă până la factorii dătători de ton — și de se póte încă în óra a 11-a sĕ se împedece acéstă calamitate pentru popórele autochtone — care nu consimt, nu vor consimți cu acele legi și nu vor înceta a lupta pe teren legal cu tóte mijlócele ca sĕ împedece realisarea lor chiar și când ele ar deveni lege.

Din conferența românilor întruniți în Alba-Iulia la 17 Martiu 1894.

Mateiu Nicola, adv. — *Nicolau Ivan*
președinte. — notariu.

Noutăți.

Dela Academie. M. S. regele și principele Ferdinand, au asistat Vineri la ședința academiei române.

M. S. regele a rostit o mică cuvêntare pentru deschiderea ședinții, în care a arĕtat marile servicii ce a adus academia filologiei și limbei românesci.

După acésta, d. I. Calenderu a cetit discursul sĕu de recepție; acest discurs este o lucrare din cele mai distinse.

Ședința Academiei s'a terminat la órele 4 și jumĕtate.

* * *

Procesul memorandului. „Budapesti Hirlap“ aduce scirea, că procesul Memorandului se va ține încă în decursul lunei lui Aprile.

Curia reg. a pertractat cererea de nulitate a comitetului contra punerii sub acusă și a respins cu esceptiunea lui Nichita, care e eliberat de acusă — cererea de nulitate. Pertractarea finală se va ține încă în decursul lunei lui Aprile.

Este interesant — observă „Budapesti Hirlap“, — că procesul se va pertracta în aceeași sală, în care s'a pronunțat „uniunea cu Ungaria“ și este sciut, că autorii și rĕspânditorii Memorandului sunt acusați chiar fiind că au agitat contra „Uniunei“.

După alte informațiuni dela Cluș pertractarea procesului se va face în 9 Maiu n.

* * *

Prelegerea publică, ce o a ținut Duminecă dl asesor Mateiu Voileanu, a fost ascultată cu mare încordare și interes, și cu tóte-că ea a durat 2 óre, publicul numĕros, care a luat parte a dovedit, că scie da importanța cuvenită acestei prelegeri Pe scurt notăm, că dl conferențiar a făcut în trécăt amintire de tabloul lui Munkácsi, ale cărui motive sunt numai legende, în care e îmbrăcat începutul esistenței popórelor. Legenda despre întemeierea statului Uganda și despre regele Kintu sunt de tot frumóse. Conferențiarul ne-a descris cu colori vii purtarea rĕsbóielor, făcênd un tablou complet despre abnegațiunea, curagiul și caracterul locuitorilor provinciilor africane, care își apĕrau esistența și libertatea.

* * *

Dela curtea română. A. A. L. L. Regale principele Ferdinand și principesa Maria vor pleca la stârșitul sĕptămânei viitóre la Iași, și vor fi însoțite de d. L. Catargiu, președintele consiliului de ministri.

* * *

Intâlnirea monarchilor la Abbazia. La 29 Martiu M. S. monarchul nostru a plecat din Viena la Abbazia, unde petrece împĕratul Wihelm al Germaniei. In tot cursul drumului i s'au făcut mari ovațiuni. Drumul dintre Abbazia și Matugalia a fost fórte frumos decorat. O mulțime de stindarde erau arborate, și placate cu inscripții de urări. Intâlnirea celor doi monarchi a fost fórte cordială și după o scurtă petrecere M. Sa monarchul nostru s'a reîntors la Viena.

* * *

Valachisarea sêrbilor. „Budapesti Hirlap“ scrie, că privitor la raporturile de naționalitate din Ungaria, găsesce date interesante în unele foi sêrbesci din părțile sudice, cari continu se plâng, că în unele ținuturi espuse, poporul sêrbesc se lapădă cu pași repeḑi de naționalitatea lui și în mare parte se contopesce în elementul român. Vina pentru acésta li-se atribue în cea mai mare parte archiereilor sêrbi, cari în aceste locuri espuse au aplicat până acum învĕțători și preoți de origine valahă, cari apoi prin ajutorul bisericei, al scólei și mai ales prin aceea, că au stăruit sĕ încheie căsătorii între tineri sêrbi și fete române, au valahisat cu totul generațiunea mai tineră.

Pentru tóte acestea sêrbii aruncă vina și asupra ministrului, care în comunele micste, cu ocasiunea despărțirilor hierarchice, la împărțirea averilor, aprópe fără escepțiune spriginesce interesele valahilor.(?) Sêrbii ḑic însĕ, că prin acéstă apĕsare a lor magiarimea nu face alta, decât spre perirea sa își cresce un inimic mai puternic și mai vînjos, care precum în modul cel mai eclatant au dovedit'o evenimentele politice mai nouĕ, tot mai mult se pregătesce de a păși acum și pe terenul practic cu politica sa agresivă.

Câtă rĕutate în aceste șire!

* * *

Cutremur mare de pămênt. Un cutremur violent de pămênt s'a simțit în Rusia, în multe localități, în deosebi în partea nord-vestică a Odesei. Cutremurul a fost puternic la Chișinĕu. In multe case s'au surpat tavanurile și au căḑut mobilielé jos. Cutremurul a ținut 2 secunde. In Balta a durat 20 de secunde. Ferestrile caselor s'au spart, ér ușile s'au deschis singure. Timpul era fórte urît. In același timp, s'au produs cutremur în districtul Odesei; s'au auḑit 3 bubuituri mari sub pămênt. La ultima bubuitură tóte mobilele de prin case s'au prăvălit. Pasnicul museului automatic, a fost cuprins de o spaimă grozavă, auḑind bubuiturile subterane. El era tocmai ocupat cu spălarea meselor de marmoră, când deodată vede, că tóte figurile de cérĕ: împĕrații, regii etc. încep sĕ se misce încóce și încolo. Pasnicul credea, că figurile sunt fermecate și a fugit afară în drum strigând desperat. El a căḑut jos leșinat. Când s'a deșteptat la spital și i s'a spus causa pentru ce jucau figurile de cérĕ, a început și el sĕ riḑă.

* * *

O insulă care dispare. Insula Saole din vestul Nouei-Scoții și lângă cóstele Statelor-unite, în curênd va rĕmâné numai o amintire pentru navigatorii, care până acum o ocoliau, de óre-ce era fórte periculósă pentru navigațiune. Sunt câțiva ani de când insula avea 64 de chilometri; acum n'are decât jumĕtate. În 1880 se stabilise pe dînsa trei faruri; douĕ au devenit pradă oceanului, al treilea a crepat și va fi în curênd luat de valuri.

Insula se cufundă pe fie-care ḑi, așa că în curênd va dispără.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martiu 1894, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“

Rășinariu în Martie, 1894.

Stimate domnule redactor!

Incă în decursul anului scolar c. a devenit vacant prin abḑicere un post de învĕțător dela scóla nóstră.

In acest post vacant Preaveneratul consistoriu archidiecesan a instituit provisorice pe tinĕrul Șerban Cioran, pedagog absolut și învĕțător cualificat — născut rĕșinărean, carele și în anul trecut scol. a funcționat ca învĕțător provisor la scóla nóstră din Rĕșinari, ca al séptelea învĕțător. — Comitetul nostru parochial în conțelegere cu oficiul protopresbireral a aflat cu cale a lua mĕsurile de lipsă pentru a se ocupa în mod definitiv postul de învĕțător devenit vacant, încă în decursul an. scl. c. — escriindu-se concurs în „Telegraful Roman“ — și anunțându-sĕ sinod parochial pentru alegerea de învĕțător, conform normelor stat. org. cu 8 ḑile înainte, pe Dumineca din 27 Februarie a. c. —

In acéstă ḑi — după celebrarea s. liturgii cu invocarea duchului s. domnul protopresbiter tractual, Ioan Papiu, ca președinte al sinodului, — ascultat de un public fórte numĕros — ținu o vorbire prea simțitóre, în cerea a atras atențiunea celor îndreptățiți la sinod asupra importantului act, ce are sĕ se sĕvêrșéscă în acest sinod — prin alegerea unui învĕțător definitiv — căruia îi este încredințat tesaurul scump al părinților — copii lor — din care acesta va avea sĕ créscă nu numai crestini buni, dar în acelaș timp și cetățeni vrednici; învită și în fine provócă pe cei competenți a nu avé în vedere decât binele și prosperarea scólei nóstre — alegênd dintre competenți pe cel mai bun și declară sinodul parochial electoral de deschis. — După deschiderea sinodului și după alegerea alor doi bărbați de încredere și a unui notariu, sĕ aduce la cunoscință din partea d-nului protopop, că la postul de învĕțător mai sus amintit au fost doi competenți și anume: Șerban Cioran și Petru Cioran, ambii pedagogi absoluți, învĕțători cualificați și născuți reșinăreni și că ambii fură candidați de către comit. paroch., — dintre cari cel dintâi a funcționat și anul trecut scol. și funcționéză și acum ca învĕțător provisor la scóla din Rĕșinari — și care atât în anul espirat, cât și în acesta a dat destul de bune doveḑi de a deveni cu timpul un bun învĕțător, ér cel de al doilea — Petru Cioran — e în anul prim ca învĕțător și funcționéză la scóla din Brad, cmt. Huniedóra. —

Membrul sinodal Tudor Muntean — cere amânarea alegerii până la vară Cererea acestuia e susținută și din partea altor membri ai sinodului. — In fine după o frământare de vorbe cam lungă produsă din partea acelora, cari și cu acésta ocasiune s'au putut convinge, cât valoréză ei față de conducĕtorii comunei nóstre Rĕșinari, după acéstă frământare, pe care dl protopop a sciut prin cuvinte adevĕrat părintesci, a o domoli, sĕ constată, că numai Tudor Muntean cu puțini membri cer amânarea alegerii, ér toți ceilalți sunt pentru alegere, propunêndu-sĕ totodată și modul aceleia, ceea-ce sĕ primesce și se enunță votare nominală. — Domnul protopop pune la ordine cetirea listei celor îndreptățiți la alegere, care sĕ face prin bărbatul de încredere — Aleman Dancăș, spunênd fie-care alegĕtor cetit și present numele învĕțătorului, ce doria sĕ fie ales. —

Cetirea listei resp. votarea terminată, sĕ constată, că învĕțătorul Șerban Cioran a primit tóte voturile, Tudor Muntean și soții sĕi n'au votat.

In fine dl prototop anunțând resultatul alegerii; declară, pe învĕțătorul Șerban Cioran, de învĕțător ales și-'i recomandă acestuia a'și da tótă silința, ca sĕ satisfacă ca învĕțător și pe cei ce n'au votat, ér alegătorilor le mulțumesce pentru ordinea ce o au păzit în decursul alegerei.

Tudor Muntean insinuă protest contra alegerii.

Servesce spre laudă rĕșinărenilor nostri, că ei sĕ îngrijesc, ca la scóla nóstră sĕ fie ap[illegible]ate atari puteri didactice, cari c[illegible]pund întru tóte chemării învĕțăt[illegible]ci.

U[illegible]embru al sinodului.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare)

XXIII. Deprinderi în dóuĕ voci.

Chiar și la cântări vor învĕța fiecare voce (sopran și alt) toți elevii prin ceace câștigă atâta desteritate fiecare elev, încât nu sĕ conturbă de ceialaltă voce, ba chiar observă, dacă cineva a greșit. Prin acésta însĕ sunt pregătiți și pentru viață, căci aci nu li sĕ dă ocasiune totdéuna a cânta în cor sau dacă capĕtă poftă de cântat sĕ nu fie silit a cânta alt, căci numai acela l'a învĕțat.

Cu privire la acestea deprinderi încă observ că pot rĕmânea pentru anul al IV-lea dacă nu va puté ajunge învĕțătoriul și la tractarea acestora, ceace învĕțătoriul cu mai multe clase nici nu póte ajunge.

Anul IV.

XIX. Observări generale.

Unele dintre cele mai cardinale principii pedagogice cer, ca materialul predat sĕ-l repetăm mai de multe ori ca sĕ-l deprindem până la desteritate. Ce folosesce material mult, dar nu deprins deajuns? deci în anul acesta pre lângă unele cunoscințe nouĕ vom deprinde bine cele propuse până acum, acesta este scopul.

Dacă în anul III nu s'au putut percurge deprinderile în dóue voci sau chiar și esercițiile în lărgirea gamelor, cu acestea vom începe dară în anul acesta și numai după percurgerea acestora se va trece la materialul destinat pentru acest an.

In anul acesta vom continua încă cu deprinderile de auḑ, de întonare și cu deosebire cu deprinderile de cetire și scriere. Tot asemenea sĕ vor deprinde în indicarea mĕsurei cu deosebire în mĕsura de trei tempohora, căci negligând acésta acum, altădată nu mai avem timpul necesar pentru a repara superficialitatea comisă.

Tot pentru acest an am destinat și cunóscerea semnelor alterative și a intervalelor, fără cari nu am puté trata semnele alterative, — precum și cunóscerea nuanțelor. —

Acesta ar fi materialul destinat pentru anul IV. de scólă.

Cum sĕ trateză deprinderile de auḑ, întonare, cetire, scriere și lărgirea gamelor precum și deprinderile în dóuĕ voci am vĕḑut la anii respectivi acum sĕ cunóscem semnele alterative.

XX. Intervalurile și semnele alterative.

Inainte de a face cunoscut elevilor semnele alterative trebue sĕ tractăm intervalurile, ca astfel mai bine sĕ pótă observa efectul semnelor alterative. Spre acest scop punem pre elevi sĕ cânte gama mai demulte ori atât în suire cât și în pogorire, dar cu băgare de sémă, că de la care ton sĕ urcă până la procsimul numai pe jumĕtate ca la celelalte. Dacă pot cânta gama cum sĕ cade, nu putem presupune, ca sĕ nu afle îndată, cumcă dela tonul al 3-lea până la al 4-lea și dela al 7-lea până la al 8-lea ne urcăm respective ne coborim cu tonul numai pre jumĕtate ca la celelalte tonuri. Spre ilustrare învĕțătorul sĕ desemneze pe tablă o scară; arĕtând și prin acésta succesiunea tonurilor, ér prin întrebări potrivite vom deduce posiția tonurilor, adecă unde cad semitonurile și în desemn încă va arĕta-o acésta prin apropierea cuiului al 4-lea de al 3 lea și al 8-lea de al 7-lea. Acum urméză și numirea lor de secundă mare și secundă mică sau semiton. Prin întrebări dese sĕ va deprinde numirea și posiția semitonurilor în gamă.

Tot cu acésta ocasiune, însĕ numai după ce cele precedente s'au deprins bine sĕ vor aminti aici și intervalurile mari ca: terța, cuarta, cuinta etc. a petrece însĕ timpul cu deosebirea de terțe mari, mici, mărite, micșorate etc. ar fi fără nici un folos și timp perdut în zădar. Mai bine vom trece la cunóscerea semnelor alterative și vom deprinde acestea bine.

Semnele alterative sunt: diezul, bemolul și becarul. A le face tóte deodată cunoscute nu e consult, ci vom începe cu tratarea diezului înaintea lui *fa*. Multă esplicațiune nu recere nici acesta, ci vom pune elevii sĕ cânte scara în suire, însĕ așa ca la tonul fa în loc de secundă mică sĕ cânte secundă mare, ér în pogorîre dela *sol* la *fa* sĕ cânte asemenea un semiton. Spre ilustrare póte învĕțătorul arĕta alterarea acestui ton și la scara desemnată pe tablă, mai bine însĕ dacă însuși învĕțătorul va cânta sau va dice pe vre-un instrument musical semitonul ridicat prin diez. Urmeze acum numai deprindele și va vedea învĕțătorul, că nu va intimpina nici o greutate.

După diez vom tracta becarul, și vom arăta cu acésta ocasiune că becarul are acel efect de reduce tonul ridicat prin diez éră-și la starea sa de mai înainte. Tot odată vom spune elevilor, că becarul sĕ folosesce numai în aceea mĕsură, în care a obvenit diezul, și pentru evitarea confusiei sĕ aplică de regulă și în mĕsura următóre.

In modul arătat vom tracta și diezul înainte de *sol* și sĕ va deprinde bine și înaintea acestui ton. Deosebirea între semnele diezul și bemolul însĕ trebue bine marcate, ca sĕ nu producem confusie prin întrebuințarea lor.

(Va urma).

Bibliografic.

„Lumea ilustrată“ broșura 11 Nr. 21—22 a apărut cu următoriul cuprins:

Tecst:

Marcu cel rĕu, novelă de I. Th. — Un sergent de oraș cavaler al legiunei de onóre. — A mea este rĕsbunarea, roman de Hall Taine (urmare). — Bocet de primăvară, poesie de A. Steurman. — Prof. Dr. Billroth. — Il vom cresce noi, novelă de Guy de Maupassant. — Primăvara, poesie de Endymion. — Onóre și datorie, roman de Alphonse de Launay (urmare). — Portița, poesie de V. Scântee. — B P. Hașdĕu. — Singur, poesie de Dem. Moldovan. — 18 Martiu, poesie de Gh. din Moldova. — A mea este rĕsbunarea, roman din viéța poporală irlandesă de Hall Taine (urmare). — Pocalul craiului Witlaf, traducere după Longfellow de Gr. N. Lazu. — Onóre și datorie, roman de Alphonse de Launay —. Ucigașul, novelă de Octave Mierbeau. — Poveste tristă, poesie de Mariu. — Felurimi. — Comóra casei și a familiei.

Ilustrațiuni:

Un sergent de oraș. — Prof. Dr. Billroth. — Primăvara, tablou de Wiliam Papi. — Ilustrație din „Onóre și datorie“. — Ilustrație din „A mea este rĕsbunarea“. — Tăetorul de lemne și mórtea, tablou de L. Lhermitte. Suplement: Christos și Samariténa, tablou de Iosif Block.

Din public.*)

Mulțămită publică

Cu ocasiunea concertului, dat de reuniunea română de cântări din Sebeș la 6/18 Februariu a. c. am primit următórele oferte marinimóse:

Dela domnii: Dumitru Munthiu notar în Reciu 2 fl. 40 cr., Ioan Oncescu, not. pens. în Rehĕu 2 fl. 20 cr., N. Florescu, proprietar în Ighiu 2 fl., Vasilie Aldea, notar în Pianul inferior 1 fl. 40 cr., Const. Cretoescu, comerc. în Sebeș și Const. Colbasi proprietar în Spring câte 1. fl. 20 cr., A. Cibu, înv. în Daia și L. Andrei, not. în Totoi câte1 fl., P. Vulc, proprietariu în Pianul-sup., I. Paraschiv sub-jude reg. în Sebeș, W. Scheider apotecar în Sebeș și l. Ianculescu, notar în Șugag câte 80 cr., I. Bogița, advocatși N. Barlay, forestier-șef în Sebeș câte 60 cr., G. Stefan, Vas. Ona, cap. în Pianul-sup., d-na Rachila Moga din Săsciori, d-nii: N. N., N. N. câte 40 cr., E. Cibu, par. în Daia 30 cr., A. P. Barcianu, comptabil în Orĕștie 1 fl., I. Popp din Drașov, G. Muntean, paroch în Órda-de-sus, N. Beu, proprietar în Sebeș și D. Man, adj. not. în Vințul de jos câte 20 cr.

Acestor marinimoși domni prin acésta li se aduce cea mai intimă mulțumită.

Tot cu ocasiunea acésta aducem intima nóstră mulțămită onoratei direcțiuni a institutului de credit și economii „Sebeșana“ din Sebeș. pentru darul de 25 fl. ce a binevoit a'l vota în folosul reuniunei nóstre.

Șebeș, 9/21 Martiu 1894.

Comitetul reuniunii:

S. Medean, președinte.

Z. Murĕșan, notar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 123/1894 [66] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de classa a treia (III) Șeica-mare, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḍile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt de 466 fl., între cari sunt computați și banii de cuartir.

Doritorii de a competa la acest post au a-și așterne petițiunile instruate conform legei subsemnatului.

Mediaș, 3 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului.

Ioan Chendi,
adm. protopresb.

Nr 70/1894. [63] 3—3

EDICT.

Dobra Stoica Guiman din Poiana Mărului, carea de 17 ani a părăsit cu necredință pe bărbatul ei Ioan Crișan din Zernesci, prin acésta sĕ citézā a se presenta la acest oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contra procesul divorțial întentat de soțul ei se va pertracta și decide și în absența ei.- Oficiul protopresbiteral gr. or al Branului, ca for matrimonial de instanța I.

Zernesci, la 29 Ianuariu, 1894.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 346/1894 [67] 2—3

EDICT.

Ilie Bucșa din Mohu legiuitul bărbat al Anei Lupu tot de acolo părăsindu-și cu necredință pe legiuita lui muiere de 5 ani de ḍile fără a se sci locul întreținerei lui, în firul resolutiunei Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 1 Martie a. c. Nr. 1597 B. se citéză înaintea acestui for matrimonial a se presenta în termin de 6 luni de ḍile dela prima publicare a acestui edict in fóia „Tel. Rom.“ In casul contrar procesul intentat de actora se va pertracta și decide și în absența lui.

Forul matrimonial gr. or. al Sibiiului ca for de I instanță.

Sibiiu, 15 Martiu, 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Banca generală mutuală de asigurare „TRANSILVANIA“.

A XXV-a adunare generală ordinară

va avé loc **Dumінecă în 15 Aprile a. n. a. c. la 11 óre înainte de prânḍ** în sala de ședințe a comunității orășenesci (curtea sfatului) strada Măcelarilor Nr. 2.

Obiecte de pertractare sunt:

1. Dare de samă despre afacerile anului 1893.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligațiuni ale fondului de întemeiare.

[58] 2—3

Sibiiu, în 9 Martiu, 1894.

Direcțiunea.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriș	—	[illegible]	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	[illegible]	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—	[illegible]	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	[illegible]	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	[illegible]	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos,cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecsane.

Nr. 34 Sibiiu, Joi, 24 Martiu (5 Aprile) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martiu 1894, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 23 Martiu, 1894.

După inmormêntarea ex-guvernorului Kossuth, întêmplată Dumineca, foile magiare sunt pline de laudă la adresa poporului magiar, laudă, după datina lor esagerată, pentru manifestaţiunile, ce acesta le a făcut la înmormêntare, constatând cu mare satisfacţie, că tóte aceste s'au făcut fără pompă oficială, fără de a participa şi Ungaria oficiósă, armata, curtea. Scim, că şoviniştii la început au pretins acésta, după ce însĕ nu le-a succes a o dobândì, tot ei vin şi se fălesc, că şi fără de participarea oficioşilor, a putut sĕ se desvólte pompa mortuară. Proverbul cu vulpea: „sunt acri strugurii.“

Dar cu tótă fala şi bucuria, au şoviniştii şi de astădată necasurile lor. Foile accentuéză, că la înmormêntare şi la manifestaţiunile făcute cu ocasiunea acésta n'a luat parte, afară de puţine escepţiuni, preoţimea catolică. Foile magiare o învinuiesc pentru acésta cu nepatriotism, ca şi când cultul lui Kossuth şi patriotismul adevĕrat ar fi una şi aceeaşi. Preoţimea catolică s'a abstinut dela manifestaţiuni absurde, póte încâtva demonstrativ, din cause prea bine cunoscute; scim, că guvernul cu kossuthistii a pactat, ca sĕ-şi pótă scóte proiectele bisericesci, duşmane religiunii creştine, ér pe kossuthisti Kossuth i a îndemnat sĕ le voteze. Dacă ar fi ḑis el un nu, guvernul nu putea venì cu ele şi dacă acum sĕ vor vota, tot numai cu ajutorul kossuthistilor sĕ vor vota. Étă deci esplicată purtarea preoţimei catolice în acéstă afacere. Ea ne arată, că clerul catolic e decis a lupta cu energie şi mai departe contra proiectelor amintite.

O altă supĕrare îşi esprimă foile, pentru deducţiunea, ce 'şi-o trag din neparticiparea la doliu şi manifestaţiuni a Ungariei oficióse. „Acésta împrejurare, ḑice „Hazánk“, ne-a luminat că „naţiunea“ nu e „statul“, că magiarul în zadar s'a ţinut pe sine un popor întemeiător de stat. Sau este teritoriul corónei S-lui Stefan o patrie comună, din care asemenea face numai o parte elementul magiar şi ca o rassă mai de frunte sĕ cufundă pe nivoul de naţionalitate?“

Dacă ḑiaristica magiară n'ar fi orbită de şovinism, dacă n'ar fi cuprinsă de o grandomanie fără basă, nu ar veni cu absurdităţi, ca cele amintite. Ea ar trebui se scie, că „naţiunea“ adecă elementul magiar singur nu este statul, căci statul îl formăm noi toţi, tóte naţionalităţile, între cari este şi naţionalitatea magiară, că ţĕrile corónei S lui Stefan sunt patria nóstră comună, pe care fără noi, nu scim ḑeu, cum o ar fi întemeiat şi susţinut magiarii în decursul vécurilor şi cum ar susţine-o aḑi numai singuri. Aceste sunt lucruri sciute şi apreţiate de ómenii nepreocupaţi şi dacă ḑiaristică magiară n'ar fi pătimaşă şi ea ar trebui sé le recunóscă. Prin urmare nici n'ar trebuí se sĕ vaiere de lucrurile aceste.

Mai sunt apoi supĕrate foile magiare pe unele naţionalităţi, precum pe slovaci, apoi pe români şi pe presa lor, parte că n'au făcut laude entusiasmului kossuthist, parte că ar vrea „sĕ-şi creeze capital politic“ din cele întêmplate din incidentul morţii lui Kossuth, cu privire la corónă.

Adevĕrat, că românii nu s'au entusiasmat nici acum, ca şi mai nainte, de Kossuth. Şi acésta e şi natural, după ce scim, care a fost purtarea lui faţă de noi la 1848 şi de atunci încóce, după ce scim, că prin el s'a accentuat şi s'a desvoltat cu deosebire şovinismul de aḑi, care ne face atâta rĕu. In faţa mormêntului n'am făcut reflecsiuni, am înşirat simplu evenimentele, cum s'au petrecut. Puţin vom face şi de acì înainte, căci tréba istoriei este a sĕ ocupa cu faptele trecutului. Una însĕ trebuie sĕ o spunem ḑiaristicei, drept respuns la supĕrarea ei, că presa română este espresiunea sentimentului poporului român şi că dacă magiarii la mormêntul lui Kossuth sĕ entusiasméză pentru poporul lor, avem şi noi un scump mormênt, care, ne admoniază pururea la iubirea némului şi la împlinirea cu sfinţenie a datorinţei faţă de el. Este mormêntul dela Cebea din Zarand, a nemuritoriului Avram Iancu.

Revista politică.

In cele din urmă „fiul naţiunei magiare“ ex-guvernorul Kossuth sĕ află şi el sub glia rece; movila mormêntului e formată din pămênt adus din multe părţi ale ţĕrii şi actul înmormêntării s'a făcut cu solemnitate, carea nici la regii vechi ai Ungariei nu s'a vĕḑut.

Catafalcul lui Kossuth a fost aşeḑat în grădina museului. La 11 óre înainte de améḑi s'a început ceremonialul. In jurul cosciugului ţineau garda studenţi universitari îmbrăcaţi în „disz magyar“. Inceputul ceremonialului s'a făcut prin cântarea imnului naţional magiar: „Szózat“. Intreg publicul a ascultat cântarea cu capul descoperit.

Pre lângă mort lua loc familia lui şi oratorii panegirişti. Cel dintâiu a vorbit superintendentul Sárkány, apoi a vorbit în numele parlamentului Dr. Jókai. Cu un avênt romantic preamăresce Jókai pe „mortul naţiunei“. La reintórcere, spune dênsul, a găsit o nouă lume, o lume frumósă, pe care s'ar simţì fericit dacă ar putea-o vedé. A găsit o ţéră aşa după cum el a visat-o: Ungaria cu Ardélul unite într'un singur corp puternic. Dar aşa cum s'a întors astăḑi, numai lacrămi îl încunjóră şi jalea némului. Pot sĕ esiste dureri, ḑice Jókai, cari sĕ ducă pe om în rĕtăcire, dar naţiunea magiară nu póte sĕ uite recunoscinţa ce îi incumbă, căci fericirea în care ea astăḑi se găsesce, numai lui Kossuth i-o datoresce.

După Jókai vorbì Gerlóczy. După aceea cortegiul fu pus în mişcare. Pe urma cosciugului merg fii lui Kossuth, membrii parlamentului magiar şi diferite corporaţiuni. In trăsuri mergeau damele. O mulţime de lume se îndesuia, corporaţiuni de prin comitate, representanţe de comune, ţĕrani şi ţĕrance şi céta honveḑilor dela 48. In mers încet şi greoiu conductul ajunge trecĕnd prin „Kerpesi út“ şi „Kossuth utcza“ până la biserica protestantă din piaţa Deák. Acì publicul adunat deja de mai nainte făcuse baricade din lăḑi şi altele. Mulţimea era fórte compactă. Societatea de salvare avea deja ordonată acolo o ambulanţă. Când sicriul s'a oprit înaintea bisericei, un cor bărbătesc în biserică cânta un psalm.

La órele 1½ conductul a ajuns deja la cimiteriu. Acolo au vorbit preotul Schranz, Juszt Gyula în numelele partidului 48-ist, Horánszky în numele naţionalilor, Bottlik József în

FOIŢA.

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

1. Totdéuna mai iubitor, atunci vii mai aprópe de iubire!

2. Cu tótă ḑiua vieţii eterne fi mai consciu, în fiecare ḑi fi mai vesel, fiindcă eşti un om şi un creştin! In tótă ḑiua rugăciunea şi credinţa ta sĕ fie mai puternică, răbdarea, care privesce la Dumneḑeu în tótă ḑiua sĕ fie mai liniştită; inima ta în tótă ḑiua sĕ fie mai plăcută, mai curată, mai pià. Cugetul şi sufletul tĕu totdéuna sĕ fie asemenea lui Christos.

3. Servesce credincios epocei tale — nici odată geniului rĕu al timpului! Nu înceta nici odată a voi ce este mai bun, caută cu căutare seriósă în tótă ḑiua a-ţi însuşi ceva vecinic şi divin! — Inaintéză în tótă ḑiua, fă'ţi fie-care ḑi a vieţei nemuritóre prin fapte bune, nu despera nici odată, şi nu te teme de debilitatea ta, fi numai constant.

4. Bucuria nu fuge, nu, ea vine înzecită cu virtutea, bucuria vine cu credinţa în oficiu, şi cu consciinţa în inimă!

5. Este înţelepciune a face un lucru, despre care sci că o sĕ-ţi pară rĕu?

6. Iubirea iubirei — suma religiunei! Credinţă la iubire produce iubire! Cugetare, cetirea evangeliei, rugăciune, conversaţiunea cu cei credincioşi. Atenţiune la efectele credinţei duc la esperienţele cele mai tari în privinţa credinţei. Acestea vor nutri iubirea, precum iubirea este nemijlocitul isvor al sufletului.

7. Iubite! Ce nu vine din adêncul inimei, ce nu întră în adêncul inimei, şi ce nu face viéţa mai vială, mai însufleţită şi mai nobilă acea nu e pentru noi, acea îndată ce vom muri sĕ nimicesce cu totul şi pentru totdéuna! Adună în tine însuţi puterile tale, simţĕmintele, cugetele, cari nu vin dela tine, cari nu atêrnă de lume, care esistă numai pentru cele cinci simţuri, şi care cu ele pentru noi, sĕ nimicesce.

8. De vorbe zadarnice şi fără scop te feresce cât te poţi! Aşa de uşor şi pe nesimţite caḑi în ele. — Ce risipire a puterilor spirituale! Vorbe vane, cum sunt de aprópe de vorbe rele!

9. Primesce învĕţătură dela toţi ómenii; şi tuturor spre binecuvêntare, cu cari vii în atingere fi mai înţelept şi mai nobil în tótă ḑiua; bucurăte totdéuna a fi mai mult un tinĕr (ucenic) un servitor, un frate, — un copil, un lucrător, un consoţ a lui Dumneḑeu — al aceluia, care a fost mort, şi trăesce din vecie în vecie. Amin!

10. Curajul sĕ nu părăséscă inima ta cea fragedă nici odată în periclu. Tare devine inima cea móle prin eserciţiu în suferire şi efectuire, şi prin rugăciuni zilnice înălţate la tatăl duhurilor, care nici odată nu este departe de cei credincioşi.

11. Dumneḑeu nu părăsesce pe ai sĕi în nici un moment, el îi conduce părintesce până la bĕtrâneţe, până la trépta cea mai înaintată a bĕtrâneţei. Dumneḑeu nici odată nu minte, el sĕ arată adeseori în întunerec; celor lipsiţi de lumină sĕ arată cât de des, ca isvorul luminei.

12. Ḑilele tale trec, însĕ viéţa ta nici odată sĕ nu trécă! Viéţa ta sĕ devie mai vieţuitóre cu tótă ḑiua trecătóre! Te alipesce totdéuna mai intim de isvorul vieţei eterne, care'ţi şoptesce, că nu este mórte, — mórtea ta este numai un pas spre bucuria isvorului de lumină!

13. Dóuĕḑeci şi cinci de ani pe căile provedinţei 'mi spune, că Dumneḑeu nu m'a părăsit nici odată; şi pe tine nu te va părăsì nici odată!

14. Fără de liniştea zilnică ce vine mai aprópe de perfecţiune? Fără esaminare în tótă óra este greu a face progres în virtute.

15. Liniştit şi moderat rĕmâi la bucuria veselă a lucrurilor celor mai bune.

16. Adevĕrul caută'l întâiu; apoi fă adevĕrul plăcut! Fă'ţi mai întâiu datorinţa; apoi caută rĕpaus şi odichnă. Fă lucrul cel mai greu întâiu; — atunci lucrul cel uşor va fi ca nimica!

17. Ingrijesce numai pentru linisce şi pentru consimţĕmêntul consciinţei tale; Plécă cu cuget fiesc şi cu curaj vesel înaintea Dumneḑeului tĕu!

18. Şi în lucrul cel mai mic întrebuinţéză acurateţă cât sĕ póte de înţeléptă. Credinţa în lucrurile cele mai mici 'ţi face acurateţa uşóră în lucrurile cele mai mari.

19. Bunătatea inimei învinge adeseori inimicii abia învingibili. Fii bun de inimă şi atunci nu te teme de rĕu.

(Va urma.)

☞ *Din causa sântei sĕrbători „Bunavestire“, numĕrul procsim al fóiei nóstre va apăré Marţi, în 29 Martiu stilul vechiu, anul curent.* ☜

numele universitarilor, Herman Otto în numele partidului independent.

La 2½ serbarea funebrală a fost terminată.

Sub acest titlu „Kossuth și naționalitățile“ fóia germană din München „Allgemeine Zeitung“ publică următórele: Nimic nu póte ilustra așa evident imensa contrarietate între gintea domnitóre și între naționalitățile în Ungaria stăpânite, ca tocmai manifestațiunile întêmplate din incidentul morții lui Kossuth. Pre când în orașele și satele magiare aceste manifestațiuni au timbrul unui adevĕrat doliu național, care în capitală s'a potențat până la estas, pre atunci în periferia țĕrii despre tóte acest nu este nici urmă. In nord la slovaci, în sud la sêrbi, in ost la români și sași nu sunt manifestațiuni de jale pentru Kossuth. Ba presa naționalităților nemagiare condamnă hotărit activitatea lui Kossuth. Este semnificativă enunciațiune unei foi sêrbesci. Ea ḑice: Naționalitățile și anume sêrbii nu vor vĕrsa nici o lacrimă pentru Kossuth De numele lui este legată infiorătórea amintire a crudelui resbel civil din 1848/49. Sate și orașe devastate, ruinul generațiunilor intregi și mórtea de martir a multor fii ai nostri, tóte aceste lucruri ingrozitóre se reamintesc la noi cu numele lui Kossuth Tótă activitatea lui Kossuth a fost o sinamăgire urieșă. Puterea, ce a presupus el în gintea magiară a fost meșteșugită. In anul 1848 forțărețele împĕrătesci, au fost date pe mâna magiarilor Pe acéstă basă a fost ușor a crea o armată de honveḑi, cu atât mai vêrtos că la acéstă armată au recrutat și dintre alte naționalități fiind că potestatea statului a fost în mâna magiarilor. Catastrofa de la Világos a trebuit sĕ vină și în emigațiune Kossuth a avut timp destul de a cugeta la împăciuirea naționalităților. Însĕ proiectul sĕu despre confederațiunea dunărénă a fost hotărit respins din partea magiarilor. Eră când în anul 1867 magiarii făcênd pactul cu Austria, au ajuns la drepturile lor și au înturnat naționalităților spatele, nici Kossuth n'a mai cutezat sĕ-și ridice vocea în favorul naționalităților, pentru ca sĕ nu pună în joc popularitatea sa. Cea mai mare sinamăgire a lui Kossuth însĕ a fost aprecierea relațiunii Ungariei către Austria. A stăpâni nețĕrmurit naționalitățile în Ungaria și a nu avé nici o proptă în Austria este cea mai mare șinamăgire asupra puterii naționale a magiarilor.

* * *

„Pol. Cor.“ spune, că în Francia spiritul public a început sĕ fie dispus de a abḑice de frământările politice de partid. Acest curent e susținut de guvernul actual, a cărui popularitate cresce din ḑi în ḑi. Primul ministru se va folosi de acéstă stare de lucruri pentru a face raporturile cu statele străine cât sĕ póte de amicale. — Numai îmbunătățirea raporturilor politice și comerciale ale Franciei cu Italia dă peste greutăți, deórece schimbarea actualei politice vamale mai că nu ar puté fi realisată. Ear în casul când camera ar respinge-o, s'ar înăspri și mai mult raporturile dintre cele dóuĕ state. Intre marginile posibilității însĕ, guvernul frances e gata sĕ ușureze pe Italia și în privința raporturilor politice-comerciale.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1894.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1893—94.

(Urmare).

Publicațiunile Academiei.

În cursul anului s'au făcut următórele publicațiuni:

1. Din analele Academiei s'au tipărit:

a) Tomul XIV.: Memoriile secțiunei literare s'a terminat cu discursul de recepțiune al dlui Iosif Vulcan despre Dimitrie Cichindél, urmat de rĕspunsul dlui V. A. Urechiă;

b) tomul XIV.: Memoriile secțiunei scientifice s'a format din memoriile: Niagara, de dl Gr. Stefănescu și Diagnosele plantelor fanerogame și criptogame vasculare, de dl Fl. Porcius;

c) tomul XV.: Partea administrativă și desbaterile din 1892—93;

d) tomul XV. Memoriile secțiunei literare, format din Jocuri copilăresci culese dela românii din Macedonia de dl P. N. Papahagi-Vurdună și Vrăji, farmece și desfaceri adunate de dl S. Fl. Marian;

e) din tomul XV. Memoriile secțiunei istorice, este în curs de tipărire lucrarea dlui V. A. Urechiă: „Documente înedite din domnia lui Alexandru Constanin Moruzi 1793—1796“, din care s'au tipărit până acum 25 cóle.

2. Din „Istoria lui Herodot“ în traducerea premiată a dlui D. I. Ghica s'au tipărit cólele 24—26 și s'a terminat astfel cartea I., care formézá tomul I. al publicațiunei. Înaintea textului, traducĕtorul a adaus o prefață și o biografie a părintelui istoriei. Întréga lucrare este tipărită, și peste puține ḑile se vor primi exemplarele.

3. Din „Etymologicum Magnum Romaniae“, dl coleg B. P. Hașdĕu a tipărit a 2-a fâscióră din tomul III., cuprinḑênd cuvintele Ban—Bat. Acéstă fâscióră vi se va presenta chiar în cursul acestei sesiuni; ea cuprinde între altele, studiile despre cuvintele Basarabă și Basm, cari aruncă o lumină cu totul nouă asupra istoriei medievale a românilor și asupra literaturei poporale în genere.

4. Au rĕmas a se tipări în anul viitor:

a) „Țĕranul român“, de dl Gr. G. Tocilescu, lucrare premiată la 1882;

b) „Catalogul monumentelor epigrafice și sculpturale din museul național de antichități“, de dl Gr. G. Tocilescu;

c) „Flora Dobrogei“, de dl Dr. D. Brândză, lucrare premiată la 1887;

d) tomul II. din „Psaltirea publicată românesce la 1477 de diaconul Coresi“, din care dl B. P. Hașdĕu, însărcinat cu acéstă edițiune, a tipărit primele 4 cóle;

e) „Discursurile și alocuțiunile M. S. regelui în anii 1866—1891“, din cari, conform decisiunei luate la 1890 s'au tipărit până acum întâiele 10 cóle.

5. Dl coleg V. A. Urechiă a continuat la tipografia statului tipărirea scrierii sale „Istoria șcólelor dela 1800—1864“, scriere căreia Academia i-a acordat în 1890 premiul Eliade-Rădulescu. Dl Urechiă a presentat tomul III. al acestei publicațiuni, cuprinḑênd anii 1849—1864.

6. Schimbul publicațiunilor. — Nouĕ relațiuni de schimbul publicațiunilor s'au stabilit cu următórele instituțiuni sciințifice din strĕinătate:

Biblioteca orașului Berna,
Biblioteca dela Monte-Cassino,
Societatea istorică dela Lemberg,
Accademia degli zelanti din Acireale în Sicilia,
Biblioteca universității din Lausanne,
Institutul regal geologic al Suediei din Stockholm.

Publicațiunile Hurmuzaki și cercetări istorice.

Marea publicațiune istorică, care se face cu cheltuiala statului, sub auspiciile Academiei și sub numele nemuritorului Eudoxiu Hurmuzaki, a continuat desvoltarea ei și în anul trecut, atât prin tipărire de volume nouĕ, cât și prin procurare de documente de prin diferitele archive străine.

1. Tomul II., partea 4, format din documente din anii 1531—1552, adunate din diferite publicațiuni străine de dl N. Densușianu, s'a terminat. Acest volum de 99 de cóle, cuprinde 446 documente.

2. Tomul VIII, format din documente din archivele dela Veneția și din alte archive străine, precum și din colecțiunile de documente originale ale Academiei, începuse a se tipări înaintea sesiunii trecute. Tipărirea s'a continuat sub îngrijirea dlui Ioan Șlavici, și s'au tipărit cólele 62—67. Acest volum este terminat și cuprinde 758 documente din anii 1376—1650; el va fi încheiat cu un indice alfabetic al materiilor.

3. Tomul IX., continuarea celui precedent, este format din documente de aceeași natură și origine, și va cuprinde anii 1650—1800. Din el s'au tipărit până acum 21 cóle, cuprinḑênd 217 documente.

4. Tomul V. al suplementului I. s'a format din documente procurate de mine și privitóre la istoria țĕrei din întâia jumĕtate a secolului present. El s'a tipărit intreg sub îngrijirea dlui C. Colescu-Vartic și formézá un volum de 86 cóle, cuprinḑênd 325 documente din anii 1822—1838.

5. Tomul VI., din același suplement, continuând pe cel precedent, va cuprinde documente din anii 1839—1849. Din el s'au tipărit până acum 19 cóle, cuprinḑênd 63 documente.

6. Tomul II. din suplementul II., cuprinḑênd documente din archivele și bibliotecele polone, a început a se tipări sub îngrijirea dlui Ioan Bogdan. El va cuprinde documente din anii 1601—1780. S'au tipărit până acum 15 cóle cu 64 documente.

7. S'a continuat lucrarea, care se face de câțiva ani la Constantinopole, pentru a se procura copii de pe documente istorice din archivele instituțiunilor ortodoxe grecesci din Turcia.

8. De asemenea s'au continuat fără întrerupere cercetările și decopierile în archivele din Sibiiu și din alte orașe ale Transilvaniei, sub conducerea dlui archivar Fr. Zimmermann. În anul trecut s'au procurat 275 documente din secolii XIV—XVIII., de o valóre deosebită pentru cunóscerea relațiunilor neîncetate și feliurite între țĕrile române și vecina Transilvanie.

9. S'au legat relațiuni, prin ajutorul cărora sĕ se procure din unele archive rusesci copii de documente privitóre la raporturile dintre principate și vecinul imperiu în secolul XVIII. și la începutul secolului XIX. In urma acestor relațiuni, s'a și primit un numĕr de copii de documente.

10. Din „Fragmente istorice“ a mai rĕmas a se tipări în limba germană tomul VI., care este a se forma din note separate și diferite extracte din documente, făcute de rĕposatul E. Hurmuzaki.

Mai este asemenea a se tipări în anul viitor tomul II. al „Fragmentelor“ în traducerea română făcută de dl Ioan Slavici, conform disposițiunilor luate în anii trecuți.

11. La 25 Ianuarie a. c., dl ministru al instrucțiunei publice a binevoit a cere informațiuni asupra modului, în care s'a cheltuit suma acordată prin budgetul statului Academiei pentru acéstă publicațiune, spre a informa subcomisiunea budgetară a adunărei deputaților. Delegațiunea, pe lângă o arătare amĕnunțită a cheltuielilor publicațiunei în anii budgetari 1891—92, 1892—93 și 1893—94, a tipărit în mai multe esemplare și a trimis ministerului instrucțiunei publice și corpurilor legiuitóre, spre a se distribui membrilor lor, espunerea generală aîci anecsată asupra veniturilor și cheltuielilor acestei publicațiuni de când ea se află în administrarea Academiei, adecă dela anul 1880 până acum.

12. Starea actuală a publicațiunei „Documente privitóre la istoria românilor“ este următórea: Între anii: 1199—1780 24 volume; cóle tipărite 1909; documente 12.052; adunate de Hurmuzaki 2717; adunate de Academie 9335.

(Va urma.)

Oprirea adunării din A.-Iulia.

Eri am primit o depeșă particulară din Alba-Iulia, prin care ni sĕ vestesce, că adunarea română de protestare contra proiectelor bisericesci, convocată pe aḑi, și concesă la început, a fost oprită de autorități.

Pe când adunările magiare de felul acesta și de alte feluri, sunt concese, românilor li se interḑice a sĕ sfătuì chiar și în cestiuni de religiune, cari îi privesc de apróре.

Acte de dreptate!

Noutăți.

Deputați sinodali din cler au mai fost aleși: cerc. VII Ilia: Avram Pĕcurar paroch în Lancrăm; cerc. VIII Gioagiu: Ioan Papiu protopresb.; cerc. IX Zarand: Vasiliu Dămian, protopresb.; cerc. X Turda: Nicanor Frateșiu ases. consist.; cerc. XIII Solnoc: Teodor Herman protopresb.: cerc. XIV Bistrița: Galacteon Șagău protopresb; cerc. XV Têrnave: Mateiu Voileanu as. consist.; cerc. XVI Sighișóra; Zaharia Boiu ases. consist.; XVII Treiscaune: Dimitriu Coltofean protopresb.; cerc. XVIII Brașov: Vasiliu Voina protopresb. on.; cerc. XX Făgăraș: Iuliu Dan protopresb.

* * *

Cuota de binefacere a „Albinei“. Distribuirea cuotei de binefacere de 6015 fl. 54 cr. s'a făcut în modul următoriu:

1. „Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român“ în scopul creării á 10 stipendii de câte 50 fl. pentru elevele internatului împreunat cu scóla civilă de fete	fl.	500.—
2. Tot „Asociațiunei transilvane“ pentru fondul „George Barițiu“	„	500.—
3. Scólei civile de fete a „Asociațiunei“ pentru trebuințe curente	„	500.—
4. Scólei elementare de fete a „Reuniunei femeilor române“ din Sibiiu	„	300.—
5. Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului	„	200.—
6. Reuniunei române de musică din Sibiiu	„	100.—
7. Stipendiu pentru un student la cursul comercial de abitur.	„	500.—
8. Secțiunei Sibiiu a „Reuniunei carpatine trans.“ în scopul edificării unor stabilimente de cură pe muntele „Paltiniș“	„	200.—
9. „Reuniunei trans. pentru sciințele naturale în Sibiiu“ in scopul edificărei unui museu	„	100.—
10. „Reuniunei pentru înfrumsețarea orașului Sibiiu . .	„	100.—
11. Institutului pentru îngrigirea morboșilor în Sibiiu .	„	100.—
12. „Reuniunei pompierilor“ din Sibiiu	„	50.—
13. „Reuniunei higienice“ din comit. Sibiiului	„	50.—
14. Gremiului comercial din Sibiiu în scopul susținerei unui curs practic de comptab.	„	50.—
15. Institutului pentru alimentarea sĕracilor din Sibiiu .	„	50.—
16. Pentru tipărirea manualelor la scóla comercială rom. din Brașov	„	500.—
17. Internatului „Reuniunei fem. rom.“ din Brașov . .	„	200.—
18. „Asociațiunei pentru spriginirea învĕțăceilor și sodalilor români din Brașov“ ca tacsă scolară à 4 fl. pentru 50 invățăcei	„	200.—
19. Fondului pentru ajutorarea studenților morboși la gimnasiul rom. din Brașov . .	„	100.—
20. „Reuniunei pentru înfrumsețarea orașului Brașov“ .	„	100.—
21. „Reuniunei pompierilor din Brașov“	„	50.—
22. Contribuire la colecta pentru adaptarea gimnasiului din Blaș	„	100.—
23. Fondului studenților miseri dela gimn. din Blaș . .	„	100.—
24. Societății academice „România Jună“ din Viena .	„	100.—
25. Societății academice „Petru Major“ din Budapesta .	„	100.—
26. Incendiaților din Scorei dați deja	„	100.—
27. Incendiaților din Serata dați deja	„	100.—
28. Incendiaților din Arpătac dați deja	„	100.—
29. Inundaților pin Órda dați deja	„	100.—
30. La disposițiunea direcțiunei, ca ea sĕ-i distribue în cursul anului curent	„	765.54
Total	fl.	6015.54

* * *

Procesul memorandului. Diarul „Hazánk“ primesce din Cluș o depeșă, din care reese că pertractarea finală pentru procesul memorandului e ficsată pentru ḑiua de 7 Maiu a. c. și următórele. Depeșa numitului ḑiar constată mai departe, că fiecare acusat și-a designat un apĕrător, căruia a delimitat partea apĕrării. Citaţiunile s'au trimes deja acusaţilor, cu totul sunt 27. Lumea întrégă aştéptă cu deosebit interes acésta pertractare interesantă. Acusa o va susţiné-o procurorul Vita Sándor.

* * *

Dela Academia română. Precum am amintit în numĕrul trecut. Vineri 28 Martiu, la órele 2 p. m.. Regele şi Prinţul Ferdinand, însoţiţi de suite, au mers la Academie, unde s'a ţinut şedinţă sub preşidenţia Suveranului.

La sosire, au fost întêmpinaţi de d-nii vice-preşedinţi V. A. Urechiă, Iacob Negruzzi, Brânză şi de d. secretar general al Academiei, Dimitrie Sturza.

Regele deschiḑênd şedinţa, rosti următórea cuvêntare:

„Simt tot-d'auna o viuă mulţumire, când pot arăta Academiei marele interes ce am pentru activitatea sa. Vin dar astăḑi cu deosĕbită plăcere in mijlocul dvóstrĕ a vĕ aduce urările mele de bunăvenire şi a lua parte la lucrările d-vóstrĕ.

„Sunt tocmai 10 ani, de când am întemeiat un premiu anual pentru o carte cuprinḑĕtóre a tuturor cuvintelor limbei române, aşa de bogată în felurite espresiuni Un început de o erudiţiune vrednică de admiraţie s'a făcut. Toţi dorim sĕ ne bucurăm într'un timp nu prea depărtat, de acéstă lucrare însemnată, şi mai ales noi, care am trecut pragul unei jumĕtăţi de secol din viéţa nóstră. Prin urmare Magnum Etimologicum Romaniae, distinsul sĕu autor, ca şi Academia, işi vor ridica un monument neperitor; ér eu pururea voiu fi mândru, că am îndemnat la o muncă ce va deveni un isvor nesleit pentru limba nóstră şi philologie.

„Mulţumindu-vĕ pentru simţemintele de dragoste şi credinţă, ce Academia îmi mărturisesce în tóte impregiurările, şi mai cu sémă, in fericitele evenimente, ce privesc familia mea, declar şedinţa deschisă„.

Apoi d. Ioan Kalinder, membrul nou ales de Academie, în locul repausatului episcop Melchisedec, trebuind sĕ facă o cuvêntare în amintirea predecesorului sĕu, rosti un discurs, care fu ascultat cu mare interes.

După sfêrşitul acestei cuvêntări şedinţa fu suspendată câte-va minute, în care timp regele adresă felicitări d-lui Kalinder pentru frumósa sa lucrare şi convorbi cu d-nii membri.

Redeschiḑêndu-se şedinţa preşed. dete cuvêntul d-lui Dimitrie Sturza, care a avut sarcina sĕ rĕspundă d-lui Ioan Kalinder în privinţa lucrărei, ce a sĕvêrşit, tratând despre viéţa ilustrului episcop, şi sĕ felicite pe noul ales în numele Academiei.

Sfîrşind discursul sĕu d. Sturza, regele şi prinţul moştenitor, după ce mai convorbiră cu membri aflaţi faţă, s'au intors la palat la órele 5.

* * *

Linie ferată Sighişóra – Agnita. Construirea liniei ferate Sighişóra — Agnita se va începe în curênd. Cel puţin aşa se anunţă din Sighişóra, unde în 24 l. tr. s'a ţinut o adunare a representanţilor comunelor interesate. Adunarea o a condus comitele bar. Apor. Oraşul Sighişóra s'a oferit cu 40.000 fl.; Agnita cu 35.000 fl. ér 10 comune interesate cu 35.000 în total 110.000 fl.

* * *

Investitura noilor episcopi. S'a făcut cu mare ceremonie la palat, investitura noilor episcopi de Argeş şi Buzĕu. Au fost faţă d-nii ministri, înaltul cler, persónele oficiale şi comandaţii corpurilor de armată.

Când trăsura noilor episcopi a întrat în curtea palatului, garda a făcut onorurile militare şi musica a întonat „spre rugăciune“.

I. S. L. noi episcopi au fost întâmpinaţi în capul scărei de onóre de către prefectul palatului şi de d-nii adjutanţi regali, şi duşi în sala de primire.

Anunţându-se sosirea prelaţilor, M. S. regele şi principele Ferdinand şi-au făcut întrarea în sala tronului, urmaţi de casa civilă şi militară.

Dupĕ ce Majestatea Sa se suì pe tron avênd în dreapta pe Alteţa Sa regală, d. ministru al cultelor şi instrucţiunei publice conduse pe prea sânţitul archireu Dionisie Climescu Craiovean, nou ales al scaunului episcopal de Buzĕu, din salonul de primire până în faţa tronului. Acolo archidiaconul sântei metropolii, care ţinea cârja noului ales, 'l îmbrăcă cu mantia; ér I. P. S metropolit primat, luând cârja o remise Majestăţei Sale. Dl ministru al cultelor dete cetire diplomei noului ales. Majestatea Sa încredinţă cârja P. S. episcop de Buzĕu, care mulţămi Majestăţei Sale.

Apoi cu aceiaşi solemnitate, fu învestit şi Preasânţitul archiereu Gerasim Timuş Piteşteanu, noul ales al scaunului episcopal de Argeş.

După ce M. S. regele şi principele Ferdinand se retraseră, S. S. episcopii fură conduşi la mitropolie în aceiaşi ordine.

* * *

Congresul de medicină şi chirurgie din Roma. — Esposiţia internaţională de medicină şi higienă a fost inaugurată în palatul de bele-arte în presenţa ministrilor Crispi şi Bacelli. Un public numĕroş a visitat în timpul ḑilii, de la 12 pănă la 6 óre, esposiţia care este măreaţă şi perfect rĕuşită. Printre altele este un material preţuit la mai mult de un milion.

Secţiunile mai desvoltate sunt acele ale hydrologiei, microscopiei, ale aparatelor de desinfecţiune şi sterilisaţiune.

Sĕ află numĕróse modele de brancarde, barace, spitale militare.

Secţiunile pentru îngrijirea răniţilor, pentru serviciile de igienă ale oraşelor şi satelor suntde asemenea fórte mult desvoltate.

* * *

Terorism. Din mai multe părţi ale Ungariei vin sciri deprimătóre despre terorismul eserciat de „şovinistii patrioţi“. In multe localităţi s'au format bande, care au cutrierat stradele şi au ameninţat pe proprietarii caselor sĕ pună stég negru pentru mortea lui Kossuth. In Timişóra, Arad, Oradea etc. terorisările au avut un caracter acut Ferestrile mai multor case au fost sparte, proprietarii huiduiţi etc., deşì ei nu se trăgeau din „nobila viţă magiară“.

* * *

Cas de mórte. In 17 l. c. a repausat în S. Mihaiu preotésa Nastasia Moldovan, soţia dlui paroch gr. or. din Sân-Mihaiu, lângă Turda Vasile Moldovan, în etate de 76 ani. Înmormêntarea a fost Duminecă, în 20 l. c. asistând public fórte numeros. Fie-i ţerina uşóră!

* * *

Croaţii şi Kossuth. In Sâmbĕta trecută după améḑi a avut loc în Agram o adunare de studenţi şi cetăţeni. La adunare s'a luat conclusul ca în acelaşi timp cu punerea în mişcare a convoiului lui Kossuth în Budapesta, croaţii sĕ mérgă şi sĕ încununeze monumentul lui Jelacici, bravul comandant al croaţilor în revoluţia dela 1848.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“

Comit. Huniedórei, Martiu, 1894.

Ne înfiorăm, când cetim de comerciul cu sclavi. Mai mult însĕ trebue sĕ te înfiori, când în mijlocul Europei civilisate, şi încă în Ungaria, poporul românesc este esploatat în modul cel mai neruşinat şi aprópe vêndut ca şi sclavii. Ne revoltăm când acésta o fac străinii, mai mult însĕ trebue sĕ te revolţi, când chiar cei chemaţi ca sĕ apere poporul român fac treburi şi tac tăcerea pescelui până când cuţitul a ajuns la os. Prin lunile Septembre-Octombre şi la începutul lui Novembre 1893, sub auspiciile şi cu intervenirea pretorilor din Baia de Criş şi Brad, directorul societăţii minei de aur dela „Musariu“ lângă Brad, cu numele Köllner, a încheiat nesce contracte unice în feliul lor, cu locuitorii din comunele Cebea, Mestécăn, Vaca, Rişca, Brad, Lunca etc Contractele s'au incheiat în mod clandestin o parte, altele s'au încheiat cu ómeni morţi, apoi stipulaţiunile din contract nu consună de loc cu cele ce declarară unii — ḑic unii — la facerea contractului. Ba aprópe nime dintre contractanţii români nu a avut cunoscinţă esactă despre cuprinsul contractului. Mediatorii direcţi ai acestor contracte false au fost notarii cercuali, durere şi un vice notar român, apoi juḑii români, şi vestitul preot din Cebea cu numele Jurca, în comuna sa. Au mai avut cunoscinţă încâtva şi alţi vre-o 4 preoţi, dar aceştia n'au influinţat nimic la vindere. Şi dacă au pĕcătuit pĕcatul s'ar scrie tăcerii lor.

Contractele s'au tipărit în mii de esemplare în limba maghiară, şi s'au pus la disposiţie notarilor — cari de sigur nu în cinste au cutreerat casele locuitorilor din numitele comune, ba pre alţii nici nu i-au mai întrebat ci au încheiat contractul şi fără scirea lor.

Étă pe scurt conţinutul unui atare contract.

Contract..... între Kölner Pál locuitor din Brad şi N. N. din Mestécăn (Cebea, Brad, Vaca, etc.) sub următórele condiţiuni.

1. N. N. din Cebea dă drept esclusiv lui Kölner Pál din Brad, ca pe moşia aflătóre pe teritorul comunei Cebea, şi cuprinsă în cartea funduară sub Nr. 1532 etc. etc. sĕ pótă cerca şi săpa după cărbuni bruneţi, şi sĕ învoesce ca Kölner Pál, fără a mai fi dênsul ascultat, sĕ se pótă intabula pe mobilele specificate mai sus.

2. K. Pál se obligă a plăti fostului propietar de pămênt câte 2 cruceri de o majă metrică de cărfiuni totdeuna cu finea lunei.

La locuitorii din comuna Brad, Vaca înse li sĕ dă numai câte un cruceriu de majă metrică, ceea-ce face atâta cât nimica.

Mai departe proprietarul de pămênt se obligă că pre lângă preţul de 20 cruceri, éră la unele comune pe lângă preţul de 30 cruceri de stânginul patrat, va da loc cât va fi de lipsă pentru esplótarea băii, pentru barace, superedificate şi altele. Asigurarea acestui drept K. P. şi o póte valora şi prin întabulare, — fără a asculta mai departe pe propietariu. Intr'o bună diminéţa propietariul român ar fi fost scos din casă şi din mosia sa plătindu-i-se 30 ori 20 cruceri de stângin pătrat. Poporul bastinaş ar fi fost scos din vetrele străbune, şi înlocuit cu Dḑeu scie ce colonii.

Mai departe în p. 5. Kölner P. póte se transcrie drepturile câştigate pre ori cine, şi sĕ le intabuleze.

In p. 6 K. P. se obliga în timp de 5 ani pănă la finea lui 1898 se încépă lucrările, în casul contrariu dă drept proprietariului a se destabula spre spesele lui K. P.

In p. 7. K. P. se obligă că la ducerea cărbunilor din mine se aibă întietate proprietarii, dacă vor duce cu acel preţ cu carele vor duce şi alţii. S'au pregătit şi cererile de intabulare ca la timp anumit sĕ esecute intabularea.

In urmă contractul, şi ajunge culmea obrăsniciei când se ḑice, că a fost cetit şi esplicat în limba maternă şi proveḑut în parte cu subscrierea proprie, parte prin apăsarea crucei înaintea martorilor chemaţi anume. Câte cuvinte atâtea minciuni.

La contracte s'a pus ca dat numai anul 1893 éră nu şi ḑiua. Martorii sunt judele şi notariul preste tot.

Ori-cine se póte convinge, că neruşinarea celor ce au făcut atari contracte şi-a ajuns culmea, a devenit o crimă, carea în alte state s'ar pedepsì cu ani de temniţă grea.

Aceste contracte au remas un ce secret pănă prin Martiu a. c. când un Cebean a flat despre cuprinsul contractului.

Ferberea şi furia poporului a fost mare Gata era sĕ-şi facă înşişi judecată asupra celor ce i-au sedus atât de crâncen. Mai întâiu locuitorii din Cebea în masse compacte infuriaţi în ḑiua de 6 Martiu a. c. au mers la Brad la directorul Kölner, pretinḑênd ca se le dea în derept contractele, altcum şi vor face ei judecată. Preotul Jurca şi primariul Indreiu din Cebea, cari au jucat un rol atât de funest în comuna proprie au fost ameninţaţi a-şi lua resplata meritată. A trebuit sĕ întrevină pretorele cu gendarmeria, dar mirare, în faţa mulţimei s'au purtat fórte conciliant atât pretorele cât şi gendarmii.

In ḑilele următóre poporul din comunele sus numite s'a concentrat în Baia de Criş cerând impetuos dela directorul Kölner, ce era la pretura de acolo, sĕ le estrade contractele.

La întrevenirea advocatului Candrea şi în urma atitudinei ameninţătóre a poporului, contractele locuitorilor din Cebea, Mestécăn etc. au fost reînapoiate. Cu acésta ocasiune a eşit la ivélă, şi a trebuit se reîntórcă 200 fl. v. a. preotul Jurca, directorului Kölner, bani, cari îi luase cum ḑice pentru biserică.

In ḑiua următóre scena din Baia de Criş s'a repeţit în Brad, unde Brădenii, Văcenii etc. mergênd la locuinţa directorului Kölner şi întimpinându-l la sosirea cu trăsura acasă, l'au încungiurat, şi a trebuit sĕ mérgă cu ei la notariat ca sé le estrade contractele. Aici a venit şi adv. Candrea şi arĕtând directorului, cât de false sunt contractele, acesta a cedat, şi notariul din Brad, cu judele au estradat contractele ómenilor. Numai astfel s'au potolit furia poporului, şi dacă poporul nu a erupt e a sĕ escrie organelor administrative, cari sciindu-se compromise, nu au scăpat din gură nici un cuvênt vĕtămătoriu la adresa poporului, ba ce e mai mult, au făcut atenţi pre gendarmi, ca sĕ nu provóce poporul. E bună şi frica câte odată. Agitaţiunea totuşi a mai durat vre o 10 ḑile, de aceea s'a grămădit gendarmeria în Baia de Criş şi Brad.

Pre cât se scie ómenii şi au angagiat un tinĕr advocat din Deva, spre a puté trage la dare de samă, pre cei ce în mod turcesc au abusat de bunătatea poporului. Lucrurile au reîntrat érăşi în linistea lor. O convingere a remas în popor că: dela o administraţie impusă se póte aştepta ori la ce faptă. Directorul Kölner, carele basat pe juḑi şi notari a voit se esploateze un popor a fost însuşi esploatat de vre-o câteva mii. Se-i fie de cap! *Mărişel.*

Cântul în scóla poporală.

(Urmare)

XXI. Nuanţele şi deprinderi ritmice.

Acum după ce am învins greutăţile mechanice, e timpul sĕ deprindem unele forme. cari în aparenţă nu ar avé mare valóre, în realitate însĕ au mare înfluinţă asupra gustului musical Acelea forme sunt nuanţele. O cântare esecutată fără privire la nuanţe, e ca mâncarea fără sare. A le trece dară ar fi o purcedere necorectă; — ar însĕmna, că cu voia lipsim pre elevi de acelea mijlóce, cu ajutorul cărora putem sĕ prefacem în sânge aşa ḑicênd mai sigur tecstul şi melodia, a escita simţĕmintele nobile în sufletul sĕu şi a-l entusiasma până în gradul suprem. Tocmai pentru efectul ce-l au ele trebue sĕ se deprindă cu deosĕbită atenţiune

Nuanţele ce avem a le deprinde sunt: forte=tare= f; piano=încet=p; fortissimo=fórte tare=ff; pianisimo=pp; crescendo=crescênd=cresc.; şi descrescendo=descrescênd=descr. Dintre semnele, cari arată mişcarea în care se succed timpii în mĕsură vom tracta éră-şi pe cele principale ca: andante=mergênd; allegro=vesel; moderato=liniscit; lento=rar.

Dintre semnele acestea numai cele cu numirea românéscă se vor învĕţa, numirile străine sĕ pot numai aminti, la eserciţii însĕ învĕţătorul sĕ pună numele române. —

Tractarea nuanţelor vom începe-o cu pp.=pianissimo. Scriem pre *do* de mai multe ori cu pătrare pe tablă şi punem pe elevi sĕ-l cânte de atâtea ori, până vom obţinea pianissimul dorit. Atunci le spunem elevilor că acest mod de cântare lină sĕ numesce: fórte încet şi pentru a arăta unde avem sĕ cântăm atât de încet sĕ pun semnele ff. Aceste le deprindem cum sĕ cade.

După ce am deprins cum sĕ cade pre pp. vom tracta pre p=piano tot, în modul arĕtat la *pp*. De aici urmâm la *f* apoi *ff*.

Deprinderea crescerii în forţă vom face-o în următorul mod: Sĕ cântă *pp* şi la comanda şi numerarea învĕţătorului dela 1 pănă la 4 sĕ trece succesive dela *pp* pănă la *ff*. Tot aşa are sĕ urmeze şi descrescendo deprinḑêndu-le ambele cât sĕ póte de bine.

Observ, că în decursul esercițiilor şi cântărilor numai acolo sĕ se concrédă elevilor a cânta *ff*, unde acésta sĕ cere prin acestea semne, altcum vor fi ţinuţi pururea a cânta piano mult forte.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Spre méḑănópte de la muntele Büdös sĕ estinde Ciucul, despărţit de Ardél prin puternicul şir de munte de trachit al Arghitei. In legătură cu munţii Treiscaunelor stau şi sĕ rămuresc spre méḑănópte de-a lungul graniţei munţii Casonului şi apoi munţii Ciucului, pănă pe la isvórele riului Olt. Intre ei şi între Arghita sĕ estinde platoul Ciucului. El are o nălţime de 605— 738 m. preste suprafaţa mării, fiind astfel unul dintre cele mai nalte podeiuri ale nóstre. Inchis de tóte părţile cu munţi puternici şi privit de pe înălţimile acestora, el are o înfăţoşare admirabilă, cu satele sale dese şi percurs de la méḑănópte spre méḑăḑi de riul Olt, care îşi are aici prima şi cea mai naltă vale a sa. Intre satele Zsögöd şi Ciuc-S.-Craiu munţii Ciucului şi Arghita sĕ apropie de-olaltă, formând o strimtóre, cam de doi chilometri de lungă şi mărginită cu déluri stâncóse. Prin acésta platoul sĕ imparte în dóue părţi: Ciucul inferior şi Ciucul superior. Ambele aceste platouri sunt bogate în ape minerale. Afară de riuleţele şi păraiele din munţi, cari îşi împreună apele lor cristaline cu cele ale Oltului, aflăm în multe locuri isvóre de apă minerală, cu deosebire pe ţermul stâng al Oltului.

Munţii Casonului şi ai Ciucului, cari mărginesc precum am amintit, platoul Ciucului spre resărit, au ramuri estinse şi sĕ pogóră treptat spre platou, pe când Arghita, care mărginesce platoul spre apus, sĕ nalţă repentin din şes, avênd pe laturea acésta cóste pretipişe, fără predéluri. In privinţa acésta ea are asĕmĕnare, deşi în mĕsură mai mică, cu munţii Făgăraşului. Pe laturea cealaltă, apusénă, spre lăuntrul ţerii însĕ, ca şi munţii Făgăraşului spre méḑăḑi, ea are ramuri lungi şi estinse, cari sĕ rămuresc de-a lungul Têrnavelor, prefăcêndu-sĕ treptat în déluri şi coline, pănă departe în valea lată a Mureşului. Arghita este alcătuită din trachit şi are bogate păduri de braḑi şi fag şi în codri ei sĕ află multe selbătăciuni, cu deosĕbire mulţi urşi. Diferitele ei ramuri îşi au numirea dela satele, aflătóre pe la póle. Piscurile ei mai nalte sunt, piscul dela Mă- dăras (1760 m), apoi piscul Găluşa de lângă Românesci (Oláfalu 1798 m.) şi muntele Cucului, în Ciucul inferior (1560 m.) Trecătórea cea mai însĕmnată, care străbate prin Arghiţa, din valea Oltului în cea a Têrnavelor, este preste cóma muntelui Tolvajos.

Munţii Casonului şi ai Ciucului sĕ estînd spre rĕsărit dela Arghita, dincolo de platoul Ciucului. Piscurile lor mai nalte sunt Tarhavas (Pleşul) şi Hăşmaşul. Prin ei trec dóue pasuri în Moldova.

Plecând dela Tuşnad spre méḑănópte în Ciuc, drumul de ţară ne duce pe lângă Olt în sus. Cu cât înaintăm, cu atât locul mereu sĕ urcă, ér aerul are caracter de munte. In Ciucul inferior sĕ împreună cu calea nóstră drumul de ţară, ce vine din ţinutul Cason, un ţinut mic, muntos, cu păduri de braḑi nepătrunse, aflător spre rĕsărit, în colţul dintre Treiscaune şi Ciuc. Aici se află în apropierea graniţei între altele piscul Repat (1300 m.) lângă care isvoresce apa vestită de Repat, cu o composiţiune chemică escelentă. Ea sĕ transpórtă în sticle atât în România, cât şi în Ardél, şi e folositóre contra bólelor de stomach. Isvorul ei este bogat, isvorând din el tot la 24 óre câte 2000 de litre de apă. La Iacobfalu sĕ află alte isvóre de apă, cu întocmiri primitive de scaldă. Scalda se numesce scalda Casonului şi apa e cunoscută prin Ardél sub numele de: apă de Cason. Din Cason trece în Moldova pasul Uz, udat de rîuleţul de-asemenea numire. El este puţin cercetat, dar bogat în peisagiuri de munte romantice. Drumul de ţară ce vine în Ciuc din Cason, plécă din Treiscaune, dela Chezdi-Oşorheiu, spre méḑănópte şi în Cason schimbându-şi direcţiunea spre apus sĕ în dréptă pe platoul Ciucului. Acolo unde el ese dintre munţi, formézä o cotitură, de unde ni sĕ presintă o privelişte fórte frumósă asupra Ciucului inferior.

(Va urma.)

Bibliografic.

„*Musica*“ va fi numele unui op musical, al cărui autor va fi d. Ioan L. Hosszu, preot şi profesor preparandial în Gherla. Opul va consta din două părţi dintre cari partea primă (80 pag. 4° mare) va cuprinde instrucţiunea teoretică şi practică a părţilor fundamentali ale musicei, ér partea a doua (350 gag. 8° mare) va cuprinde poetica musicei. Preţul ambelor tomuri 6 fl. sau 15 franci, ér un singur tom 3 fl. Invĕţătorii şi studenţii vor primi opul cu preţul scăḑut de 5 fl Jumătate din venitul curat e destinat pentru fondul elevilor bolnavi dela institutul preparandial din Gherla. Abonamentele sunt a se insinua pănă la 20 Aprilie n c.

Programul

esamenului teoretic, ce se va ţiné la economia de model a comitatului (piaţa mare a têrgului de vite Nr. 10) în 15 Aprile 1894 (st. n.) la 3 óre după améḑi.

1. Limba magiară.
2. Aritmetica şi geometria.
3. Fisica.
4. Conducerea economiei.
5. Sciinţele elementare din economie.
6. Sciinţele speciale din agricultură şi cultura plantelor.
7. Sciinţele speciale despre cultura de vite, igienă şi despre ţinerea şi folosirea vitelor.

Cărţile de economie purtate de elevi, caietele lor etc. se espun spre vedere publică.

Din şedinţa comisiunei economice a comitatului Sibiiu ţinută în 30 Martiu, 1894.

Reissenberger,
preşedinte.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

„Reuniunea femeilor române greco-or. din Făgăraş“ a fost distribuit încă în anul trecut mai multe liste, în scopul înscrierii de membre şi prin urmare pentru a aduna colecte benevole în favorul fondului seu. Pănă acum s'au înapoiat următórele liste dela p. t. dómnele şi domnii:

1. Lista Nr. 1: Lucia Bologa, soţie de dir. la filiala „Albina“ în Braşov 20 fl. taxă de membră fundatóre.

2. Lista Nr. 5: Maria Garoiu, soţie de advocat în Zĕrneşti 20 fl. tacsă de membră fundatóre.

3. Lista Nr. 6: Elena Meţian, soţie de mare proprietar în Zĕrnesci (colectantă) 20 franci, G. Constantin 20 fr., E. Lupescu 20 fr., Anonim 5 fr., Anonim 5 fl., I. Mihailoff 2 fl., M. G. Despotoff 1 fl., Dr. Eugen Meţian 1 fl. — Suma listei 40 fl. 85 cr.

4. Lista Nr. 32: Rea Silvia Săvuleanu, soţie de comerciant în Bucuresci (colectantă) 20 fl., Eugenia Popescu 20 fl., G. N. Căciulescu 1 fl. — Suma listei 41 fl.

5. Lista Nr. 33: Eufimiţa Savuleanu, soţie de comerciant în Bucuresci (colectantă) 20 fr., Dorotea Iosof 10 fr., Ana Constantinescu 4 fr., Senesfta Fernopol 4 fr., Victor Silvian 5 fr., Alecsandrina Silvian 5 fr., Alecsandrina Stefănescu 2 fr., I. Sincelean 2 fr., Maria Dimopol 2 fr., N. D. Dimitriu 2 fr., Sofia Chiţu 4 fr., Vasilache V. Pop 5 fr. — Suma listei 32 fl. 26 cr.

6. Lista Nr. 36: Victoria Aron, preotésă în Galaţi (colectantă) 1 fl., Rafira Aron 1 fl., Sofia Schiopu 1 fl., dela mai mulţi 50 cr. — Suma listei 3 fl. 50 cr.

7. Lista Nr. 40: Maria Chiujdea, preotésă în Berivoii-mici (colectantă) 2 fl.

8. Lista Nr. 41: Elisabeta Pralea, preotésă în Bréza (colectantă) 1 fl. şi dela mai multe 3 fl. — Suma listei 4 fl.

9. Lista Nr. 42: Iustina Popiţa, preotésă în Comana-inf. (colectantă) 1 fl., Aurelia Pop 50 cr., Ana Andron 50 cr., Hanni Hirschfeld 50 cr., Maria Pop Gridanul 1 fl., Maria Halmaghi 1 fl., dela mai mulţi 40 cr. — Suma listei 4 fl. 90 cr.

10. Lista Nr. 45: Ana Sglâmbea, preotésă în Cuciulata (colectantă) 1 fl., Nicolau Chiorniţă 1 fl., Ana Cantor 50 cr., dela mai mulţi 35 cr. — Suma listei 2 floreni 85 cr.

11. Lista Nr. 47: Varvara Caţaveiu, preotésă în Lisa (colectantă) 2 fl., Ana Muntean 2 fl., Bucura N. Simu 1 fl., Ana Şerban 50 cr., Dafina Simu 50 cr., Maria G. Ganea 50 cr. şi Ana D. Caţaveiu 40 cr. — Suma listei 6 fl. 90 cr.,

12. Lista Nr. 57: Anastasia Chiujdea, învĕţătorésă în Şinca-nouă (colectantă) 10 fl., Maria I. Baicoiu 4 fl., Maria G. Chiujdea 2 fl. — Suma listei 16 fl.

13. Lista Nr. 59: Eugenia Pop, preotésă în Veneţia-inf. (colectantă) 1 fl.

14. Lista Nr. 60: Solomon Făgărăşan, învĕţătoriu în Drăguş (colectant) 1 fl.

15. Lista Nr. 34: (colectanta subscrisă preşedintă), Eugenia Turcu 20 fl., Lucreţia Micu 2 fl., Iustina Vas 2 fl., Nicolau Ivan 5 fl. — Suma listei 29 fl.

16. Lista Nr. 35: (colectantă Hareti Clonţa preoteasă în Beclean), Marişa Bârsan 1 fl., Ana N. Ludu 1 fl., Domnica I. Bârsan 1 fl., Paraschiva A. Ţuţurea 1 fl., Maria Ludu 1 fl., Ana J. Jiga 1 fl., Maria E. Jiga 1 fl., Pelagia M. Grama 1 fl., Eufrosina Stan 3 fl., Rebeca Trombitaş 1 fl., Domnica Grama 1 fl., Maria G. Taflan 1 fl. — Suma listei 15 fl.

17. Lista Nr. 38: (colectantă Ana Motoc) Sofia Ciora 2 fl., Mina Hobian 2 fl. — Suma listei 4 fl.

Suma totală a listelor e 244 fl. 26 cr.

Tuturor p. t. dómnelor şi domnilor colectanţi şi contribuenţi le esprimăm pe acéstă cale cea mai căldurósă mulţămită pentru jertfele aduse în scopul reuniunei nóstre.

Din şedinţa adunărei generale a reuniunei femeilor române gr.-or. din Făgăraş şi jur, ţinută în Făgăraş la 13/25 Martiu, 1894.

Maria Dan *Ioan Berescu*,
preşedintă. secretariu.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Loterie.

Miercuri în 4 Aprile n. 1894.

Sibiiu: 67 2 37 60 28.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 12—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35 Sibiiu, Marţi, 29 Martiu (10 Aprile) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martiu 1894, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

La mormêntul guvernorului.

Un amic al fóiei nóstre ne trimite cu titula acésta articolul următor:

După un exil de 46 ani Kossuth-guvernorul magiar a fost readus, şi rĕmăşiţele lui pămêntesci înmormêntate cu mare pompă funebrală în Budapesta ca un adevĕrat guvernor şi cap al vre-unui stat.

Ḑilele dela mórtea lui Kossuth, şi în special, alaiul desfăşurat de magiari la 1 Aprile a. c. — diua de înmormêntare — trebue sĕ ni-o însemnăm aşa de bine naţionalităţile, pe cât de bine trebue sĕ ţinem în minte nefasta ḑi de 14 Aprile 1849, când Kossuth a fost ales cu aclamaţiune de guvernor. Departe dela noi cugetul a face vre o imputare manifestaţiunilor de pietate, ce au arĕtat magiarii, şi mai mult neo-magiarii, jidovii, dela un colţ de ţéră pănă la celalalt.

Tot aşa de puţin ni se póte imputa noué naţionalităţilor reserva ce ne-am impus-o, faţă de doliul magiar. Altul e punctul de vedere, din carele judecă magiarii pe fostul guvernor, şi altul e punctul de vedere din carele trebue sĕ judecăm noi naţionalităţile pe Kossuth! A fost Kossuth bărbatul de stat, carele prin geniul seu, munca sa, şi prin o politică bine chibzuită, sĕ aducă patria sa — Ungaria — la gustarea adevĕratei libertăţi, vĕrsând fericire şi bunăstare în sinul popórelor conlocuitóre? Nu! Istoria ne este martoră, că spunem adevĕrul. Pentru noi au şi vor avé valóre cuvintele fostului ministru-preşedinte în 1849 a lui Bartolomeu Szemere, carele înainte cu 41 de ani a scris acestea: „Kossuth a fost un geniu fără pĕreche în promisiuni deşerte, şi în pretecste plausibile. El a adus Ungaria la marginea perirei“. Când în Ungaria stările erau mai critice, Kossuth pe la începutul lunei lui August 1849 îşi dă demisiunea, şi transpune dictatura lui Görgey, fără a fi aprobat din partea consiliului de ministri, apoi ia fuga în Turcia, ca odată scăpat cu propria piele, sĕ întrevină pe lângă statul Angliei, şi cu ajutorul acestei puteri pe cale diplomatică sĕ obţină, ceea-ce nu a putut obţiné prin detronarea dinastiei Habsburgice, şi prin revoluţiunea civilă, în carea s'a vĕrsat atâta sânge.

Pentru noi românii Kossuth a fost un adversariu declarat dela păşirea sa pe arena publică în 1848—9 şi până la mórte.

Nu mai puţin adversariu a fost şi pentru slovaci, din a căror sin se trăgea. Născut din mamă şi tată slovac în primele tinereţe numai limba slovacă i-a sunat la urechi Educaţiunea ulterióră, fiind curat magiară, el s'a renegat, şi a lucrat pentru naţiunea adoptivă magiară, tótă viéţa, a rĕmas însĕ inimic de mórte al naţionalităţilor conlocuitóre în Ungaria, un tiran fără pĕreche în tóte afacerile sale, carele nu a suferit nici când contrarietăţi Şi graţie acestei însuşiri atât de caracteristice la magiari, el a sciut sĕ devină idolul lor. Om unilateral, cu energie de fer în realisarea planurilor sale, fie ele chiar utopii, un agitator fără pĕreche în istoria Ungariei, un revoluţionar fără idei clare, carele nu a avut curagiul a muri pentru ideile şi opera începută pe câmpul de luptă; acesta e Kossuth judecat din punctul nostru de vedere.

Chemat în comitatul central al democraţiei europene, ce se constituise pre la anii 1852—53, şi carele 'şi urma consfătuirile sub marele democrat Giuiseppe Mazzini în Lujano, Kossuth a combătut cu violenţă chemarea unuia sau doi delegaţi români cari, sĕ represente democraţia română. Kossuth a declarat, că românii sunt numai nisce triburi şi nu constituesc o naţiune — bunăóră cum sunt triburile sĕlbaticilor din Africa. Toţi membrii comitetului protestară şi urmarea fu că numai decât s'a scris comitetului naţional român din Paris, ca sĕ-şi trimită delegaţii sĕi. Acesta a şi trimes pe marele patriot Dimitrie Brătian. Kossuth a luptat pentru libertatea magiară. Scim apoi de altă parte cu ce misiune trimise pre Dragoş — nefericitul în Munţii apuseni, — ca sĕ amăgéscă pre români şi apoi sĕ-i strivéscă.

Un agitator era Kossuth! Orator bun, natură polemică când nu reuşia cu planurile sale, el ataca cu violenţă ori-ce oposiţiune; în urmă făcea apel la massele de stradă, cari totdeuna sunt gata la tumulturi. A început prin a fi ministru regesc, a devenit apoi revoluţionar — a detronat dinastia — şi până la mórte a remas un duşman neînpăcat al acesteia, propagând pe faţă revoluţiunea în patriă şi independinţa. Pentru un atare om românii nu puteau şi nu le era permis a îmbrăca doliu. Popor leal şi fidel înaltei case domnitóre — românii ca şi celelalte popóre conlocuitóre, nu ne-am însufleţit nici când de ideile lui Kossuth le-am combătut, şi vom combate pururea pre susţinătorii lor — fiindcă numai nenorociri pot aduce patriei. Chiar de aceea tămbălăul făcut cu ocasiunea înmormêntării va fi pentru nói un „memento“ ca se ne stringem şirurile cât sĕ póte mai bine.

Revista politică.

Foile din Budapesta publică o epistolă a lui Kossuth Ferencz adresată lui Madarász, presidentului partidului independist din 49 şi lui Justh, presidentului partidului independist dela 48. Din forma mascată a epistolei, care la aparenţă e o mică rectificare a unor sciri ḑiaristice, reese, că el e hotărît a întra în acţiune politică, ca representantul principiilor tatălui sĕu. Mai clar reese, tendenţa acésta din visitele, care le-a făcut împreună cu fratele seu Tódor Lajos diferitelor corporaţiuni şi cluburi din Budapesta.

In clubul independist, respunḑĕnd lui Justh, a ḑis: scim, că noi trebue sĕ propoveduim principiile tatălui nostru şi de aceea trebue sĕ facem propagandă pentru ele. Asta este motorul activităţii nóstre. Deocamdată mĕ opresc împrejurările sĕ întru în acţiune, dar asigur partidul, că este în mine voinţă şi putere sĕ fiu depositariul fidel al acelor principii, cari ni le-a lăsat tata în moştenire.

* * *

Naţiunea polonă a serbat Sâmbătă desvălirea monumentului lui Tadeus Kosciusko. Şi noi boemii, ḑice „Politik“ luăm parte din tótă inima, la cele ce ating pe poloni. Nu ne légă numai legături de sânge cu naţiunea polonă, înfrăţirea cu noi, ci şi tradiţiunea istorică comună plină de glorie, precum şi misiunea de a lupta împreună cu ea în contra germanisaţiunii şi centralisaţiunii. Constelaţiunea politică a adus cu sine, ca boemii şi polonii sĕ fie tactice despărţiţi de olaltă, după ce mai mult ca un deceniu au fost aliaţi în parlament. Cu acéstă ocasiune însĕ dăm espresiune dorinţei şi speranţei nóstre, că érăşi ne vom alia, deórece şi după natură aparţinem unul altuia. Acésta sĕ o ţină fraţii nostri poloni totdéuna în memoriă.

* * *

In Sêrbia érăşi a fost crisă ministerială, care însĕ a durat timp scurt. Cabinetul Simici şi-a dat demisiunea

FOIŢA.

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Urmare)

20. Trăesce aşa, ca ḑiua morţii sĕ te ducă la viéţă.

21. Nu te teme de nici un periclu dacă conducĕtorul fiecărui periclu 'ţi strigă în ureche şi în inimă: Eu la periclu sunt lângă tine!

22. Dumneḑeu sĕ te întăréscă în credinţă unde nu veḑi, şi în speranţă unde nu este de sperat!

23. Revederea o face despărţirea durabilă mai dulce decât dulce!

24. Şi dacă vei muri, sufletul şi Dumneḑeul tĕu nu vor muri!

25. Iubirea în timpul de acum trebue sĕ fie mai curată în tótă ḑiua, sĕ curgă mai curată din plenitudinea credinţei nóstre în iubire eternă!

26. Inima humană cea mai nobilă, cu care nu me pot eu asĕmĕna, nu este o umbră aceleia care a creat milióne de inimi, cari sunt mai bune ca a mea!

27. Care nemuritor sĕ póte ridica la un cuget demn despre iubirea ta? Care muritor póte sĕ scie, ce nu scie nici un muritoriu.

28. Cine voesce sĕ rĕmână în învĕţăturile lui Iisus, şi cine voesce sĕ devină ucenicul sĕu constant, acela trebue sĕ se încerce zilnic a arĕta în lucrurile cele mai mici credinţa sa în cuvêntul Domnului; — cine este credincios în lucruri mici, acela prin aşa ceva 'şi întăresce credinţa şi în lucruri mari; cine este necredincios în lucruri mici, şi în lucruri mari va fi necredincios. — Nu aştepta după lucruri mari spre a-ţi arĕta fidelitatea şi statornicia ta, ci ţi-o arată totdéuna în lucrările tale zilnice! Acesta este cel mai bun mijloc pe care ţi'l pot arĕta spre a te face statornic.

29. Ceea ce dă amiciţia, primesce amiciţia fiesce şi bucuros înapoi.

30. Amicii nobili garantéză celui nobil pe Dumneḑeu şi viitoriul. —

31. Cugetarea nóstră ar trebui sĕ ne întăréscă credinţa. Credinţa nóstră întărită ar trebui sĕ arete iubire mai caldă, iubirea nóstră caldă ar trebui sĕ ne facă mai veseli de esistinţa nóstră, mai demni de binecuvêntare.

32. Mie'mi merge totdeuna egal! Sunt momente greu de suferit. Noi trebue sĕ ne învĕţăm a ne supune cu umilire şi sĕ aşteptăm lucrurile cele mai bune dela lucrurile cele mai rele, pentru că părintele cel mai bun îngăduesce lucrul cel mai rĕu.

33. Cugetă în suferinţă: suferinţa este mijloc scopul ei este desevêrşirea; Cugetă în bucurii, aceste sunt numai umbrele dela bucuriile mai bune; cugetă diminéţa şi séra: scopul meu alérgă spre desĕvêrşire; şi la fiecare sunet de clopot: Eu muritoriul încă sunt nemuritor!

34. Sinceritate a iubirei, tu curgi din inimă în póla lui Dumneḑeu! Iubire, accentul tĕu este o vocală din împĕrăţia luminei ceresci!

35. Piedecile înaripéză şi împintenă speranţa curagiósă.

36. Mórte a iubiţilor, dă amicilor rĕmaşi în viéţă puteri noue, ca sĕ pótă crede în mórte şi în viéţă nemuritóre. Mórtea fiecărui muritor este tuturor nemuritorilor interesantă! Intrébăte séra ce lucru nemuritor am făcut astăḑi?

37. Nu, noi nu ne vedem pentru ultima óră, nu ne vom vedé pentru ultima óră; Tot mai nobili, mai curaţi, mai simpli, mai umiliţi umblăm despărţiţi séu împreună spre acelaşi scop — spre scopul acela a nu ne vedea pentru ultima dată!

38. De cât sĕ promitem mult şi sĕ fafacem sĕ se aştepte mult — mai bine voim sĕ ne îndemnăm, sĕ ne deşteptăm, sĕ ne întărim!

39. Numesce cu siguritate acel lucru bun, care te face vesel pentru viéţă şi pentru mórte.

40. In tótă ḑiua tot cu mai mult curaj te apropie de mórte şi viéţă!

41. Timpule de suferinţă, pe tine te urmăresce pas de pas timpul de bucurie!

42. Nu numi nici odată lucrul acela mic, care are de urmare o sórte eternă.

43. Nu lăsa sĕ trécă nici o ḑi fără de a nu face vre-o faptă óre care bună, eserciţii pie, conversări folositóre, şi ḑilele distinse le însémnă cu ceva, care 'ţi póte face aducerea aminte de ele plăcută: fiecărei ḑi anumite ceva propriu, ceea-ce anume sĕ cuvine pentru acésta ḑi anumită.

(Va urma.)

şi noul cabinet s'a format în curênd astfel: Nicolaievici, preşedinţa şi interne; Losanici, trece dela comerciu la afacerile strĕine; Giorgevici trece dela justiţie la instrucţiunea publică; Vukasin Petrovici, finanţele; Laza Ivanovici, şef de secţiune la ministeriul comerciului, e numit ministru al comerciului; Jefrem Andonovici consilier la curtea de casaţie, e numit ministru al justiţiei. D-nii Zdrawkovici (lucrări publice) şi Milovan Pavlovici (rĕsboiu) îşi păstrézâ portofoliile.

Crisa a isbucnit în urma demisiunei d-lui Miatovici, ministru al finanţelor, pentru motive personale.

D. Simici şi ceialalţi ministri sunt puşi deocamdată în disponibilitate.

Din Belgrad sĕ anunţă, că crisa s'a sfêrşit de acord cu tóte persónele competente. Faptul, că noul guvern s'a format atât de curênd, a produs o impresiune fórte favorabilă.

Adunarea dela Alba-Iulia.

Despre oprirea adunării de la Alba-Iulia ni sĕ scriu următórele:

La 10 óre a. m. în 4 Aprile a dat primariul Novák ucasul de opreliste.

Biroul comitetului, după consultări serióse a aflat cu cale ca sĕ se telegrafeze la ḑiarele române şi la fruntaşii din centre, unde mai era posibil ca sĕ se împedece venirea poporului.

In comunele învecinate s'au trimis espresi anume cu epistole, ca sĕ nu vină poporul la adunare.

Cu tóte aceste deja cu trenul de Marţi la améḑi sosiră o mulţime de fruntaşi, ér după améḑi a sosit o mulţime de fruntaşi dela Câmpeni, Abrud, Roşia, Zlatna.

Vĕḑênd cei dela oraş, că se adună strĕini, au recuirat gendarmeria din Ighiu, Meteş, Zlatna şi Teiuş aşa că deja în nóptea din 4 spre 5 era Alba-Iulia plină de gendarmi şi poliţişti. Faime, că românii sunt adunaţi în Órda şi în Kişfalĕu, i-a silit sĕ facă escursiuni pe la meḑ de nópte cu trăsurile.

Aşa a fost în 4 Aprile.

In 5 Aprile diminéţa cu trenul dela 4 óre sosesc massele dinspre Turda, Ofenbaia; cu trenul dela 8 óre cei de cătră Orĕştie, unde nu a străbătut vestea oprelistei.

La 8 óre poliţia a provocat pe protopopul Ivan ca sĕ disólve poporul adunat la vre o 3000, că de nu-i disólvă cu forţa.

Pănă a nu sosì terminul de 10 óre, protopopul Ivan încungiurat de căpitanii poliţiei spunea poporului ordinul de oprire şi-i rógă se vină pe când vor fi chemaţi de nou.

Acésta s'a întêmplat în grădina hotelului la „Sóre". Poporul iesă în ordine la piaţ. Aici năpădea mulţimea de pe tóte stradele — şi deja sĕ urca numĕrul celor întruniţi la vre-o 5000.

Fruntaşii se retrag la o conferenţă în cancelaria protopopului, când de acolo observă trăsuri încărcate de gendarmi.

Plécă cu toţii ér spre piaţă.

Deja era mare ferbere şi nemulţămire în popor, căci nu ni se concede adunarea.

Numerul poporului a crescut la vre-o 6 mii, şi nu voiau a se depărta.

Veniseră cei din Teiuş cu stindard alb cu crucea pe el, veniseră satele din giur cu mic cu mare.

Primariul era în mare grózâ, Gendarmeria era consignată. Advocatul Patiţa merge la primărie şi promite, că va îndupleca pe popor a se depărta. Intr' aceea merge protopopul Ivan şi spune primariului „Retrage gendarmii şi-ţi garantez că poporul sĕ împrăscie; altcum merg acasă şi rĕspunderea cade pe d-ta". Primariul a cedat şi a revocat gendameria din piaţă. Fruntaşii fac un grup, protopopii: Dămian, Droc, Pĕcurariu, Dobrescu, Montani, Bunea Hossu, advocaţii: Filip, Fodor, Moldovan Barbu şi Patiţa sĕ îndréptă spre popor şi Patiţa sĕ încérca a-i îndupleca sĕ se depărteze.

Poporul cu un murmur de nemulţămire sta neclintit. Sĕ sue pe tribuna improvisată protopopul Ivan şi cu voce tare ţine poporului o vorbire, în care descrie gravaminele nóstre şi atacurile ce ni se fac prin legile cele nouĕ, cari au sĕ ne pângăréscă altarul. Vorbirea a avut efect. Poporul s'a liniştit şi între strigăte sĕ „trăiéscă împĕratul" s'a depărtat promiţênd că vor veni cu femei şi cu copii cu tot, de câte ori îi vom chema.

Nu s'a întêmplat nici un acident. Dacă gendarmii ar fi comis vre-un act nesocotit, scie D ḑeu cum s'ar fi terminat ḑiua de 5 Aprile în Alba-Iulia.

Cât pentru numĕrul celor ce s'ar fi presentat, unii îl ţin de 20,000, căci numai în Sebeş s'au oprit 300 căruţe, cei dela munte au rĕmas în Kisfaleu, prin Totoiu, Mihalţ s'a lăţit vorba că nu se ţine adunarea, ér în Teiuş au fost opriţi cei din Stremţi, Geógiu, Ponor şi tot ce a venit dela munte în jos.

Causa opririi este, că Marţi după ce au subscris Nicola şi Ivan un revers, că stau buni pentru ordine, s'a conces ţinerea adunărei, ér nóptea a venit secretariului comitelui suprem ordin de oprire, şi primariul a oprit adunarea Mercuri la 10 óre.

Motivele sunt: Comitetul central al partidului naţional nu are statute pe basa cărora sĕ pótă convoca adunări, şi aşa adunarea convocată în conţelegere cu acel comitet nu se póte ţinea.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare din nrul 27) *)

Ca gravamen memorandul român aduce înainte, că legislativa unguréscă a voit nunumai sĕ facă spărtură în autonomia bisericéscă şi scolastică şi sĕ o contragă în rame strimte, aşa cât un avênt cultural a devenit imposibil, ci acéstă lege s'a violentat aşa, încât fii oricărei naţionalităţi, chiar şi în scólele confesionale trebue sĕ înveţe limba magiară". Asemenea şi învĕţătorii confesionali ar fi îndatoraţi sĕ-şi însuşască în anumiţi termini limba magiară, dacă nu vreau sĕ fie depuşi din post. In urma acestor prescripţiuni a legii învĕţătorii şi scolarii au fost constrinşi, cel mai mult timp al scolii, 18 óre pe sĕptĕmână la învĕţarea limbii magiare, lor cu totul strĕină. „Scólele confesionale au încetat prin acésta de a mai fi institute pentru lăţirea culturii şi au fost degradate la nivoul unor simple cuiburi pentru lăţirea limbei magiare". După-ce însĕ încordările alor 10 ani au rĕmas fără resultate s'a adus la 1891 „legea" despre asilele de copii, prin care se fie constrinşi copii începând dela vêrsta de 3 ani, a învĕţa limba magiară". Prin acésta a devenit ilusoric dreptul dat prin lege bisericilor autonome de a-şi hotărî însĕşi în institutele lor limba de propunere. Românii se plâng mai departe că cu tóte contribuirile către stat n'au nice un singur institut menit spre lăţirea culturii lor naţionale, care sĕ fie susţinut, sau ajutat măcar din banii statului. Ba li se oppresce a ridica cu propriele lor mijlóce institute de învĕţămênt românesci. Că guvernul eserséză o influinţă neîndreptăţită în administrarea şi întrebuinţarea fondurilor bisericesci şi scolastice; că el vatemă autonomia prin necontenita lui amestecare în afacerile disciplinari a învĕţătorilor dela scólele confesionale; că el împărtăşesce subvenţiunea anuală votată pentru preoţi sĕraci cu încungiurarea autorităţilor bisericesci competente şi multe altele asemenea ....

Plângerile şi gravaminele românilor de pe terenul scólelor şi a bisericii privesc în celea esenţiale şi mai cu samă numai acte de ale guvernului şi organelor lui şi de aceea au mai puţin caracter naţional politic, ci mai mult un caracter administrativ. Legile în contra cărora se plânge memorandul român sunt următórele: a) legea despre instruarea obligătóre a limbii magiare în tóte scólele poporale (art. de lege XVIII din 1879). b) legea despre scólele medii (art. de lege XXX 1883) şi c) legea despre asilele de copii (art. de lege XV din 1891.)

Tóte aceste legi nu se póte nega, au tendinţa de a lăţi cunoscinţa limbii magiare şi în cele mai de jos straturi ale poporaţiunii nemagiare. Acéstă tendinţă în sine nu învólvă încă nici o ameninţare a naţionalităţilor nemagiare, pentrucă cunoscinţa unei alte limbi nici decum nu trebue sĕ înfluinţeze desnaţionalisând. In ţinuturile micste din Ungaria de abia poţi afla om, care sĕ nu vorbéscă 2—3 şi mai multe limbi, fără ca el prin aceea sĕ-şi pérdă naţionalitatea inăscută. Intru adevĕr nu sĕ póte pricepe pentru ce chiar cunoscinţa limbii magiare se aibă acéstă influinţă? Trebue însă sĕ recunóscem că cunoscinţa limbii statului pentru fiecare cetăţan numai folositóre póte fi. Acésta are valórea, anume pentru acele cercuri cari vin în atingere cu factorii conducĕtori ai statului sau a căror chemare cere, ca ei sĕ iese din cercul lor mai strimt şi trebue sĕ susţină o comunicaţiune mai îndepărtată. Locuitoriului stabilit într'un sat de bună samă cunoscinţa acésta de limbi este de mai puţin folos. Aci de altcum şi instrucţia scolastică în limba statului va fi însoţită totdéuna de un succes fórte problematic. In ţinuturile, unde limba magiară e vorbită numai de persóne singuratice, ér în viéţa şi comunicaţiunea zilnică nu e întrebuinţată, unde astfel tinerimea nici în familie, nici în locul seu natal, nici în apropierea aceluia nu aude acéstă limbă: acolo instrucţiunea limbii magiare în scóle rĕmâne fără succes durabil şi sĕ pare, că timpul şi ostenéla întrebuinţată spre aceea e în adevĕr o pagubă simţită. De aceea ori cât am dori noi cunoscinţa limbii de stat la fiecare cetăţan ungar, tot atât trebue sĕ ne esprimăm părerea de rĕu, că la esecutarea practică a legii privitóre la acésta nu s'a lucrat nici cu destulă grije şi cruţare, nici cu cunoscinţă şi nepreocuparea de lipsă. Zelul orb a stricat aici fórte mult. Totuşi e o esagerare neîntemeiată, dacă memorandul român susţine că în scólele cu limbă de propunere nemagiară, limba magiară trebue propuse în 18 óre pe sĕptĕmână. După planul de învĕţămênt ministerial dela 1879 (§ 4) pentru instruarea limbei magiare în scóle'e poporale sunt presrise 2—4 óre pe sĕptĕmână.

(Va urma).

---

*) Intrerupt pentru lipsă de spaţ. Red.

Noutăţi.

Personal. Escelenţa Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a reîntors dela Budapesta cu trenul de Sâmbătă la améḑi.

* * *

Deputaţi sinodali. Duminecă s'a făcut scrutiniul pentru deputaţii sinodali mireni. După informaţiunile de pănă acum au fost aleşi: cerc. I. Sibiiu: Parteniu Cosma, dir. băncei „Albina" şi Ioan de Preda, adv.; cerc. II. Sĕlişte: Dr. Liviu Lemeni, protopretor şi Ioan Măcelariu, proprietariu; cerc. III. Sebeş: Zevedeiu Murĕşan, înv. şi Avram David, înv.: cercul IV Alba-Iulia: Ioachim Fulea, adv. şi Ioan Florescu, proprietariu; cercul IX Turda: Silv. Moldovan, redact. şi Simeon Pasca, not.

* * *

Prelegere publică. In seria prelegerilor aranjate de „Reuniunea femeilor române de aici", a ţinut alaltăeri, Duminecă în 8 Aprile a c. dl prof. seminarial Dr. Vasile Saftu prelegerea sa despre „spirit", fiind de faţă un public distins şi fórte numeros. Conferenţiariul după o introducere potrivită a vorbit despre desvoltarea spiritului şi diferitele lui manifestări; prin esemple practice din viaţă şi istorie, prin observări de spirit şi haslii, întreţesute cu măiestrie a ţinut atenţiunea celor presenţi într'o plăcută încordare. Publicul încântat a resplătit pe dibaciul conferenţiar cu vii aplause.

* * *

Dela curtea română. Alteţele Lor regale principele moştenitoriu Ferdinand şi principesa Maria au sosit în 8 l. c. la Iaşi, unde li s'a făcut o primire strălucită. La gară i-au aşteptat representanţii tuturor autorităţilor. Din tóte părţile Moldovei au venit óspeţi, cari au adus părechei moştenitóre ovaţiuni entusiastice. Princesa a primit preste 150 de buchete. Oraşul a fost frumos decorat. Părechia moştenitóre a mers mai întâiu în biserica catedrală, unde s'a ţinut serviciu divin. Pe tot drumul până la residenţă au fost aclamaţi. Séra s'a făcut o strălucită retragere cu torţe.

* * *

Procesul memorandului. Precum se anunţă din Budapesta terminul pertractării procesului e ficsat pe 7 Maiu. Unele foi publică şi cele 46 de motive, pentru care curia a respins cererile de nulitate ale membrilor comitetului

* * *

Cale ferată vicinală Sibiiu-Cisnădia. Ministrul de comerciu a dat lui Gustav Thallmann, şi consoţi concesiunea de a construa o cale ferată vicinală dela Sibiiu la Cisnădie.

* * *

Românul nu vrea sĕ fie ungur. În „Fóia de Duminecă" din Timişóra cetim: Din Arad ni s'a spus o întêmplare fórte minunată. Într'o trébă de proces la judecătoria din Arad adecă, preşedintele a luat la întrebări pe un plugariu român, care avé un nume ce sămĕna cam a unguresc. Preşedintele deci voia sĕ vorbéscă cu omul nostru unguresce, însĕ nu căpĕta rĕspuns, pentru-că omul era român şi vorbia numai românesce. Preşedintele dela o vreme cam nĕcăjit sĕ restì cu gura cătră om ḑicêndu-'i: „D'apoi d-ta nu este ungur?" Omul nostru spăriat îşi făcu cruce şi rĕspunse: „Dómne fereşte-me, domnule, nu sunt ungur. Eată şi oamenii acestia sunt din satul nostru, întrébă'i, ei încă sciu, că eu sunt om cinstit, nu sunt ungur". Preşedintele făcu ochi mari, vĕḑêndu-se amăgit, căci el nu scia, că tocmai în satul acelui om ungurii au o veste cam slabă, ér omul nostru cugeta, că preşedintele vrea sĕ-'l învinovăţéscă.

* * *

Metropolia Carloveţului. „Zastava" din Neoplanta ne dă următórele date despre sêrbimea ortodoxă din metropolia Carloviţului. Sunt cu totul 1.026,756 sêrbii ortodoxi, 626 comune parochiale şi 198 scoli confensionale. Din aceştia se vin pe Ungaria 431,938 şi Croaţia-Slavonia 594,818 suflete. In părţile ungare sĕ ţin de eparchia Baci 431, 938 suflete, 60 comune bis. şi 45 scoli confes. de eparchia Buda-Sânt-Andreiu 20.900 s. 41 com. bis. 38 scoli; de eparchia Timişorii 147, 844 s. 79 com. bis. 79 scoli; de eparchia Vêrşeţ 132, 811 s. 73 comune, 13 scoli. In părţile croate se vin pe archidiecesa Carloveţului 162, 126 s. 73 com. bis. şi 7 scoli; pe eparchia Pacraţ 114 148 s. 103 com. bis. 2 scoli; pe eparchia Plaşchi-Carloveţ 318. 544 s. 147 com. bis. 5 scoli. Puţin popor, dară totuş prea puţine scoli.

* * *

Oficeri la mormêntul lui Kossuth. În „Magyar Hirlap" se scrie, că o birjă încărcată cu oficeri din armata comună a mers la cimiterul Kerepesi. Ajunşi acolo oficerii au mers drept la mormêntul lui Kossuth, unde în linisce şi tăcere au stat câtva timp. Încungiurară apoi mormêntul şi după ce'l salutară milităresce, s'au depărtat. Astfel de casuri se repeţesc în fie-care ḑi, ḑice numita fóie.

* * *

Kossuth şi jurămênt. Duminecă s'a ţinut şi în Sibiiu şi anume în biserica ev. ref. rugăciune pentru Kossuth. — În acelaşi timp soldaţii honveḑimei au depus jurămêntul de fidelitate către Maj. Sa.

* * *

La congresul internaţional de medici din Roma, profesorul de universitate din Bucuresci Dr. Babeş, a ţinut o conferenţă despre „Posiţia statului în faţa resultatelor obţinute de esperienţa modernă cu bacteriile". Conferenţiarul a arătat posiţia medicului faţă de stat, înşirând diferitele disposiţiuni salutare din partea statelor, oraşelor etc. pentru împedecarea epidemiilor.

* * *

Atentat anarchistic. În una din serile trecute a aruncat cineva o bombă în restaurantul Foyot din Paris. Au fost rănite multe persóne, ér greu rănite trei: scriitorul Taillade, soţia acestuia şi un chelner din restaurant, cu numele Thomaso. Despre atentator n'a putut afla poliţia până acuma nimica. Bomba a constat din o cutie de conservă, umplută cu roburit şi cuie. Răniţii au fost duşi numai decât la o farmacie din apropiere, unde li s'au legat ranele. Poetul Taillade, care de altcum este socialist şi a preamărit totdéuna anarchia, are contusiuni grele, partea dréptă a trupului tótă e sfâşiată; soţia lui a scăpat cu rane mai uşóre, ér chelnerul e rănit la gât. Se crede, că atentatorul a avut de gând sĕ arunce bomba în senat, a fost însĕ împedecat prin supraveghierea cea mare a edificiului. Atentatul n'a produs mare sensaţie, deóre-ce parisienii încep a se deda cu bombele.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1894.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1893—94.

(Urmare).

Biblioteca.

Sciri mai amĕnunţite despre crescerea colecţiunilor, cari formézĕ biblioteca Academiei, şi despre lucrările făcute pentru organisarea şi buna lor întrebuinţare şi conserservare, vi se vor da de comisiunea permanentă, în a căreia sarcină cade supraveghiarea bibliotecei. Nu pot sĕ nu amintesc însĕ în acest raport de deschidere a sesiunei generale, câte-va donaţiuni de o însĕmnătate deosebită şi sĕ atrag atenţiunea d-vóstre asupra câtor-va grabnice trebuinţe, cari sunt a se înlătura pentru ca biblioteca sĕ pótă prospera.

Rĕposatul nostru preşedinte neuitatul G. Bariţiu, a iubit şi s'a interesat de prosperitatea Academiei până în ultimele sale momente. De aceea a dispus ca tótă corespondenţa şi tóte hârtiile sale sĕ fie depuse şi păstrate în biblioteca nóstră, spre a servi ca material de studiu pentru istoria lungei epoce a activităţii sale. La 28 Maiu şi la 11 Iuniu, d-l I. G. Bariţiu a predat bibliotecariului Academiei manuscriptele şi corespondenţa părintelui sĕu. Acéstă preţiósă colecţiune s'a pus in ordine şi s'a legat, formând 22 volume de corespondenţă şi 26 volume de diferite manuscripte şi documente.

Colegul nostru venerat şi fost preşedinte, Ion Ghica, a ales întrégă corespondenţa sa şi a depus la Academie tóte scrisorile, pe cari le-a credut de interes pentru studiarea istoriei evenimentelor contemporane, la cari a luat o atât de mare şi de frumósă parte.

I. P. S. Sa Părintele metropolit al Moldovei şi Sucevei Iosif Naniescu, membru onorar al Academiei, a dăruit întréga sa bibliotecă, compusă din manuscripte, documente şi preste 8.000 volume tipărite. Acéstă bibliotecă este una din cele mai frumóse din ţéră. Ea cuprinde cărţi în diferite limbi, de cea mai mare valóre pentru istoria bisericéscă, pentru sciinţele teologice şi pentru vechea literatură românéscă. O parte din acéstă bogată şi preţiósă bibliotecă, şi anume 2530 volume, s'a şi depus în localul Academiei. Acéstă donaţiune este una din cele mai frumóse ce s'au făcut Academiei Române.

Prin donaţiuni generóse de acest fel bibloteca Academiei a crescut şi cresce în mod neasceptat, din care causă actualul local a devenit cu totul neîncăpător, în cât o parte din bibliotecă a trebuit sĕ fie depusă în magasine. Delegaţiunea, conform decisiunei luată de d-vóstră la 1 Martiu anul trecut, a întervenit pe lângă ministeriul instrucţiunei publice, cerĕnd sumele necesare pentru mărirea localului, impusă de crescerea colecţiunilor, până când vom fi fericiţi a vedé construit localul definitiv.

Donaţiuni, legate şi fonduri.

Relaţiunea cassierului-comptabil, pe care am onóre a o presenta pe lângă acest raport, arată amĕnunţit starea actuală a fondurilor Academiei. Aici vĕ voiu aduce la cunoscinţă următórele fapte privitóre la unele donaţiuni, legate şi fonduri:

1. In ultima şedinţă a sesiunei generale din anul trecut aţi ascultat atât espunerea d-lui coleg Ioan Kalinder asupra averei moştenită de d-sa dela rĕposaţii Ioan şi Elena Otteteleşan spre a funda şi a întreţiné un institut pentru crescerea fetelor sĕrace cât şi declaraţiunea sa, că doresce a dărui acéstă avere Academiei, spre a asigura pentru totdéuna îndeplinirea voinţei generoşilor testatori. In şedinţa din 16 Aprile, d-l I. Kalinder a cetit cartea de danie, prin care sĕ transmitea Academiei acéstă avere. Membrii atunci presenţi, în numĕr de 14, au decis, afară de unul, ca, în conformitate cu voinţa esprimată de d-vóstre, sĕ priméscă cu recunoscinţă donaţiunea făcută de d-l Ioan Kalinder pentru scopurile determinate în testamente. In conformitate cu acest vot şi cu prescripţiunea art. 85 din regulament, Delegaţiunea a făcut actul de acceptare învestit cu formele legale, şi a primit dela d-l I. Kalinder întréga avere donată, care constă din:

Casa din Bucuresci, Calea Victoriei No. 49;

Moşia Măgurele, cu castelul, parcul, dependenţele etc., în judeţul Ilfov;

Moşia Fundu-Kiselet, în judeţul Ilfov;

Moşia Otteteliş, în judeţul Râmnicul-Vâlcei;

Venitul averei de mai sus dela mórtea d-nei Elena Otteteleşan, adecă dela 4 Decembre 1888;

Tótă averea mobilă primită de d-l I. Kalinder din succesiunea sus-disei rĕposate, în temeiul actului de transacţiune încheiat între moştenitorii de sânge şi d-sa;

Ori-ce altă avere mişcătóre, ce s'ar descoperi ca făcĕnd parte din patrimoniul rĕposatei Elena Otteteleşan.

La 4 Iunie, după ce am visitat înstalaţiunea institutului dela Măgurele, am arĕtat Academiei starea fundaţiunei şi a localului şi dînsa a ales o comisiune compusă din d nii I. Kalinder, I. Negruzzi, V. A. Urechiă şi subscrirul, însărcinată cu prepararea lucrărilor necesare pentru organisarea Insitutului. S'au luat disposiţiuni sĕ se continue lucrările de instalare începute şi aprópe terminate, sĕ se facă tóte reparaţiunile necesare clădirilor, să se împrejmuéscă marele parc care încunjură institutul; tóte acestea sub speciala îngrijire a d-lui coleg I. Kalinder.

Comisiunea alésă a visitat Institutul la 8 Novembre şi, în şedinţa dela 12 a acelei luni, d-l I. Negruzzi a arĕtat Academiei starea lucrărilor şi s'a hotărît că, deşi instalaţiunea institutului era completă, totuşi funcţionarea lui sĕ nu încépă decât cu anul şcolar 1884—95, fiind timpul prea înainţat şi clădirea prea de curînd reparată şi încă umedă:

Tot odată s'a profitat de acéstă amânare spre a se repara biserica de lângă institut, precum şi tóte clădirile de exploatarea moşiei, şi a sĕ face unele clădiri nóuă necesare. Aceste lucrări sĕ fac şi ele sub îngrijirea neobositului nostru coleg d-lu I. Kalinder.

Starea acestei averi vi sĕ va supune spre esaminare dimpreună cu proiectul de organisare pentru funcţionarea institutului Otteteleşan.

2. Administraţiunea donaţiunei Vasile Adamache se va supune cercetărei d-vóstre.

Procesul cu nepoţii donatorului îşi urmézĕ cursul sĕu normal. Suntem acum la verificarea semnăturei testamentului, contestată de adversari.

Delegaţiunea a luat tóte mĕsurile necesare spre a clădi pentru mormĕntul rĕposatului o criptă da-asupra căreia se va înălţa monumentul funerar, care sperăm că va fi înagurat în cursul verei.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Trecĕnd din Ciucul inferior prin strimtórea dela Zsögöd pe platoul Ciucului superior, în calea nóstră dăm de Sereda-Ciucului, cel mai de frunte orăşel al Ciucului. El nu numĕră decât 1789 locuitori dar aici sĕ află deregătoriile mai nalte ale comitatului Ciuc şi aici a fost stabulul regimentului secuiesc de graniţă. Sereda este aşedată în un loc însĕmnat în privinţa comunicaţiei, fiind-că de aici sĕ rămuresc căile în mai multe direcţiuni. O cale plécă dela Sereda spre apus, străbătĕnd prin Arghita preste curmătura Tolvajos (Tâlhăros) şi coborind în valea Têrnavei-Mari. Acésta este calea, care împreună direct Ciucul cu partea dinlăuntru apusénă a ţerii. O altă cale sĕ rămuresce spre resărit de lângă Sereda şi duce în Moldova prin pasul lung al Ghimeşului. Calea părăsesce şesul la Szépviz şi sĕ înfundă între munţi. Szépviz este o comună mare, cu locuitori mai cu samă armeni, cari sunt neguţători de vite vestiţi. De aici până la graniţă pasul are o lungime de presfe 4 miluri; calea la început suie, dar urcând délul Cabala, cóbóră lin în valea riuleţului Trotuş, care udă acest pas şi trece pe aici în Moldova. Drumul este făcut de aici înainte pe ţermul riului, a cărui vale înspre graniţă sĕ lărgesce şi e încunjarată de munţi înalţi şi stânci pleşuve. Cóstele lor mai de mult erau acoperite cu păduri uríaşe, cari însĕ au fost apróре total esterminate, aşa că adi munţii sunt lipsiţi de podóba lor naturală. In pas sĕ află aşedate trei sate, cu casele lor împrăştiate de-alungul văii. Cel mai însĕmnat dintre ele este Ghimeşul, la graniţă, cu locuitori în maioritate români. Aici sĕ află vama pasului. Pasul Ghimeş este unul dintre cele mai umblate pasuri ale nóstre; cu deosebire sĕ aduc prin el din Moldova multe vite cornute şi petroleu.

Dela Sereda-Ciucului spre médănópte drumul de ţară percurge platoul alăturea cu Oltul, până la Ciuc S.Domokos, unde sĕ desparte de valea rîului. Aici, la S. Domokos ese Oltul, ca un mic rîuleţ de munte, dintre munţii, în cari ii sĕ află isvorul. Valea lui pe aici este de-o frumseţă romantică şi la tot pasul ni sĕ presintăcele mai frumóse peisaguri de munte. In stânga, pe ţermul drept al riului sĕ află cóste păduróse de déluri, a căror verdéţă numai arareori este întreruptă de stânci pleşuve, dar cu atât mai pitoréscă este marginea vălei de pe ţermul stâng al riului. Aici să înşiră unul după altul dela médădi spre médănópte mai multe piscuri, de diferită mărime şi în diferită depărtare unul de altul, avĕnd cóste preţipişe şi pleşuve, a căror colóre albuie contrastézĕ frumos cu colórea verde a pădurilor. Ele sunt alcătuite din stânci de calc (văróse) şi de pe vârfurile lor sĕ deschid priviri largi şi frumóse, dar priveliştea cea mai încântătóre o avem de pe puternicul pisc Hăşmaşul-Mare (Nagy Hagymás), care sĕ ridică în fund, spre médănópte, avĕnd o nălţime de 1794 m. Spre resărit vedem şirurile de munţi dela graniţă, dintre pasul Ghimeş şi Bicaz şi printre ele văile paralele ale riuleţelor Bicazul-Mic şi Dămuc, ér spre médănópte până la muntele Căliman şi Ciahlău în Moldova. Spre apus sĕ estinde platoul Gherghiului şi al Ciucului şi vederea ni se mărginesce spre apus de munţii Gherghiului, de lungul şir al Arghitei şi spre médădi de munţii Büdös şi Ciomad, preste cari sĕ zăresc în conturne perdute în céţa depărtării uriaşele piscuri ale munţilor Buzeului şi ai Bârsei.

Aici în valea Oltului, la pólele unui pisc numit Egyeskö (Pétra singuratică) sĕ află aşedate într'o situaţiune romantică minele dela Bălan, singurele mine de aramă din Ardél.

(Va urma.)

Convocare.

In dilele de 22 şi 23 Aprile a. c st. v. sĕ va ţiné la Poiana în una din salele scólei dela Vadu, Adunarea generală a „Reuniunii învĕţătorilor gr. or. din protopresbiteratul Mercurei" după următoriul

Program:

1. Vineri diminéţa, dela órele 9—10 sĕ va ţiné în biserica cea mare serviciul d-deesc în decursul căruia sĕ vor amintí şi membrii fundatori ai reuniunii.
2. La órele 10 sĕ va deschide şedinţa I., sĕ va ceti apelul nominal şi sĕ vor incasa tacsele restante şi curente.
3. Conform regulamentului intern, membrii ordinari vor fi recercaţi de a ţiné cu elevii scólei prelegeri din diferite obiecte.
4. Şedinţa a II-a la órele 3 p. m. Sĕ vor critica prelegerile ţinute în şedinţa I., ér unul dintre învĕţătorii din Apoldul inferior va tracta tema: Insĕmnătatea „Fisicei" ca obiect de învĕţământ în scólele poporale.
5. Prelegeri practice din fisică şi din istoria naturală, cu critica lor.
6. Sâmbătă dela órele 9—11 a. m. participarea tuturor membrilor la serviciul divin în biserica din Vadu.
7. Şedinţa a III-a. Inscrierea de membrii fundatori. Raportul casasarului despre starea fondului şi a cassei. Interpelări şi propuneri de sine stătătóre. Incheierea.

Din şedinţa comitetului ţinută în Poiana la 16/28 Martiu 1894.

Emanuel Beşa, preşedinte. *Aron Şerb*, secretariu.

Publicaţiune.

Pe basa preliminariului fondului economic comitatens, statorit de comitetul municipal al comitatului Sibiiu şi intrat în vigóre, se vor împărţi şi în anul acesta subvenţiuni în suma totală de 500 fl. la societăţi şi reuniuni locale agricole spre scopul procurării de maşini agricole. Reuniuni locale şi societăţi înfiinţate de nou, faţă de societăţi şi reuniuni deja subvenţionate se consideră în prima linie

Rugările pentru acordarea de subvenţiuni trebue ascernute comisiunei economice a comitatului acestuia până in 15 Maiu a. c.

In acelea trebue amintit:

1. Maşina eventual maşinile, pentru a căror procurare se cere subvenţiunea;
2. Suma, ce o cere suplicantul;
3. Scopurile şi interprinderile deja realisate precum şi cele proiectate ale societăţii resp. reuniunei locale, îndeosebi ce maşini şi-a procurat deja reuniunea;
4. Numĕrul membrilor.

Numĕrul şi datul decisiunei judecătoresci referitóre la inducerea societăţii în registrul firmelor comerciale resp. a ordinaţiunei ministeriale, prin care s'au aprobat statutele reuniunei sau documentarea subşternerii statutelor la autoritatea competentă. La rugare trebue alăturat un esemplar din statute, care sĕ va înapoia.

Societatea şi reuniunea locală căreia i-s'a dat subvenţiune, are sĕ aştérnă comisiunei economice până la finea lui Februarie a anului viitoriu raţiociniu documentat în regulă pentru anul curent. In acest raţiociniu trebue documentată şi folosirea subvenţiunii. Spre promovarea înfiinţării de reuniuni locale comisiunea subscrisă a tipărit statutele acceptate de mai multe reuniuni locale şi aprobate totdeuna fără dificultare de înaltul ministeriu şi aceste sunt de vêndut în librăria W. Krafft în Sibiiu în tecst germân (dimpreună cu instrucţiunea pentru îngrijitorul de maşină) bucata cu 4 cr., precum şi litografată în tecst magiar câte 4 bucăţi la olaltă cu 1 fl. 40 cr. Din şedinţa comisiunii economice a comitatului Sibiiu ţinută în 30 Martie 1894:

Reissenberger, president.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Societatea de lectură „Ioan Popasu" a studenţilor dela gimnasiul român gr. or. din Braşov, vine a aduce pe calea acésta călduróse mulţămiri acelora, cari cu ocasiunea şedinţii publice, ţinută în 20 Februariu v. au binevoit a contribuì prin oferte marinimóse la înmulţirea averii acestei societăţi.

Preste tot au contribuit următorii d-ni: Ioan Aron, d-na Maria Lupan câte 1 fl., N. N. 30cr., Ioan Fulga 1 fl., A. Bârsan 50 cr., Ioan Purecel, d-na M. Stănescu câte 1 fl., d-şóra Eugenia Stănescu 30 cr., d-nele Maria Macsim 1 fl., Maria Belu 5 fl., d-nele Moldovan, Branisce câte 1 fl., „Ukitinut" (Uki, Muki,

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Lili, Nani, Fumi) 1 fl., d-na Gapi Nicolau 40 cr., N. N. 50 cr., Acsente Sever 1 fl., N. N. 20 cr., Iorgu Zănescu 1 fl., N. N. 50 cr., Paul Budiu, Ioan Săbădeanu câte 1 fl., Internatul reun. fem. rom. 4 fl., Lazar Nastasi 1 fl., Petrache Zănescu 75 cr., Nicolau Bărbucean 1 fl., Valeriu Űvegheş 50 cr., d-nele Rĕdocea 1 fl., Arion 2 fl., d-ra Tini Popovici 40 cr., Elena Sfetea 50 cr., Laurenţiu Macsimilian, Dumitru Eremia, Virgil Oniţiu, Dr. Dim. Popp, Romul Mircea, Ioan Murăroiu câte 1 fl., Candid Muşlea 30 cr., Ioan Muntean, N. N. câte 20 cr., Nic. Bogdan, Vas. Goldiş câte 50 cr., I. Scurtu, Const. Sotir, Bart. Baiulescu, Ioan Enea câte 1 fl., George Juga, Pompiliu Dan, Nicol. Strĕvoiu câte 50 cr., d-na Maria N. Popoviciu, N. N., Dim. Muntean câte 1 fl., Octavian Pop 2 fl., N. N., N. N. câte 50 cr., d-na şi d-ra C. Steriu 60 cr., Avrigean, Dim. Iarca, Nicol. Popovici câte 1 fl., George Navrea 2 fl., Arseniu Vlaicu, d-na Ecaterina I. Puşcariu câte 1 fl., Alecsandru Petric 50 cr., Caius Pop 20 cr., Petra Petrescu, Ioan Bidu câte 1 fl., Dim. Căpăţînă 40 cr., N. N. 25 cr., N. N. 20 cr., Ioan Socaciu 1 fl., d-na Puiu 50 cr., N. N. 20 cr., George Belissimus 1 fl., N. Perşinar 50 cr., Bârsean, Basiliu Popoviciu câte 50 cr., Roncea jun. 1 fl., G. Loga 20 cr., Ioan Purcăria 2 fl., N. Orghidan, Ioan Preşmerén câte 20 cr., N. N. 40 cr., Toma Andrei 20 cr., Sapatinos 40 cr., N. N. 20 cr., Nicol. I. Ciurcu 2 fl., d-na Chifa 20 cr., N. N. 8 cr., Vasile Voina 2 fl., Dionisie Făgărăşan, Andrei Bârsean, Nicol. Ionescu, Dr. A. Murĕşan câte 1 fl., Sterie Stinghe 2 fl., Ioan Eremia 20 cr., George Ucenescu 50 cr., Ioan Prişcu, George Chelar, d-na I. Săbădeanu, N. N. câte 1 fl. — Suma 88 fl. 88 cr.

Braşov, 18 Martiu, 1894.

Preşedinte:	Secretariu:
Dr. *Iosif Blaga*, profesor.	*Manase Dima*, stud. cl. VIII. gimn.

Cassariu:
Emil Vînţeleriu,
stud. cl. III com.

Controlori:

Ioan Dimitriu, stud. cl. III com.	*Cornel Popea*, stud. cl. VII gimn.

Loterie.

Sâmbĕtă în 7 Aprile n. 1894.

Timişóra:	62	30	14	25	90
Viena:	60	6	59	84	79

Nr. 346/1894 [67] 3—3

EDICT.

Ilie Bucşa din Mohu legiuitul bărbat al Anei Lupu tot de acolo părăsindu-şi cu necredinţă pe legiuita lui muiere de 5 ani de ḑile fără a se sci locul întreţinerei lui, în firul resoluţiunei Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 1 Martie a. c. Nr. 1597 B. se citéză înaintea acestui for matrimonial a se presenta în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict in fóia „Tel. Rom.“ In casul contrar procesul intentat de actora se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Forul matrimonial gr. or. al Sibiiului ca for de I instanţă.

Sibiiu, 15 Martiu, 1894.

Ioan Papiu, protopresb.

Banca generală mutuală de asigurare „TRANSILVANIA“.

A XXV-a adunare generală ordinară

va avé loc **Dumineca în 15 Aprile c. n. a. c. la 11 óre înainte de prânḑ** n sala de şedinţe a comunităţii orăşenesci (curtea sfatului) strada Măcelarilor Nr. 2.

Obiecte de pertractare sunt:

1. Dare de samă despre afacerile anului 1893.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ. [58] 3—3
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligaţiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu, în 9 Martiu, 1894.

Direcţiunea.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat			Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.	sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	8.24	Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.	sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.	sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl.	sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	persóne	Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.	sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59			4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst			Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare		9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	—	—
—	—	4.36	1.40	—	pl.	sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig		6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacii inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne			Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.	sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46							
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt			Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.	sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
–	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	[illegible]0.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 Sibiiu, Joi, 31 Martiu (12 Aprile) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martiu 1894, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Cinism.

S'a făcut vorbă multă despre Kossuth, ii s'au preamărit faptele, după datina jidano-magiară până la estrem. s'a declarat de către unii chiar de semiḑeu. Puțin ne impórtă pe noi tóte aceste și puțin ne pasă, dacă compatrioții magiari în înferbêntarea lor își perd cumpĕtul și se fac ridicoli. Asta e tréba lor.

Am gândit însĕ că ceea-ce fac ei, ne este permis sĕ facem și noi; ne e permis adecă și nóue sĕ ne aducem aminte de eroii și bărbații nostrii mari, ne e permis sĕ le eternisăm memoria, cum voim noi, neconturbați și neșicanați de nimenea. Dar aci ne-am înșelat și ni s'a dovedit de nou, cât de mărginiți, egoiști, cinici și mici de suflet sunt ḑiariștii jidano-magiari, cari durere, stăpânesc aḑi situația în Ungaria și fac opinia publică.

Fiind vorba in timpul din urmă despre Kossuth și despre evenimentele din 1848—9, nóue românilor negreșit, că ne-au venit în minte bărbații nostri de atunci, cari s'au espus și s'au jertfit pentru causa românéscă, și între aceștia cu deosebire figura marcantă și eroică a prefectului Avram Iancu. Acesteia s'a dat espresiune în foile române. In o fóie s'a propus sĕ sĕ facă lui Iancu în cimiteriul dela Cebea un monument mortuar, ér noi am ḑis în nrul 34. al fóiei nóstre cu privire la acésta următórele:

„Dacă magiarii la mormêntul lui Kossuth sĕ entusiasméză pentru poporul lor, avem și noi un scump mormênt, care, ne admoniéză pururea la iubirea némului și la împlinirea cu sfințenie a datorinții față de el. Este mormêntul dela Cebea din Zarand, al nemuritoriului Avram Iancu.

Aceste i-au scos din sărite pe unii ḑiariști, i-au făcut nervoși, încât de nou s'au folosit de arma lor obicinuită, de josnica și înjositórea calomnie și de falsificarea adevĕrurilor istorice. Căci ce am făcut noi? Întocmai ca magiarii cu Kossuth, am dat espresiune amintirei, săpată pe vecie în inima fiecărui român, amintirei lui Iancu, care a luptat pentru dinastie și a ridicat arma și s'a jertfit pentru drepturile și binele poporului seu și în privința acésta fie asigurați compatrioții nostri, că póte sta alăturea cu „semiḑeul“ Kossuth Un bărbat, care fără aspirațiuni egoiste, condus numai de iubirea de ném luptă și jertfesce totul pentru poporul sĕu, acel bărbat e mare și nobil și memoria lui trebuie sĕ o stimeze chiar și dușmani lui de odinióră.

Étă însĕ cum scrie despre Iancu „Magyarorszag“ vorbind despre monument:

„Cine a fost acest Avram Iancu? Trădătoriu de patrie, agitator perfid, care pe timpul luptei pentru libertate cu ajutoriul moților fanatisați a măcelărit pe unguri. Acestui bărbat, pentru aceste merite voiesc sĕ'i ridice statuă“.

La aceste n'avem nimic de ḑis, căci în fața obrăzniciei adeseori trebue sĕ păstrăm tăcere. Cel mult, dacă am urma calea de calumnie, jidano-magiară, am puté sĕ le întorcem aceste la adresa lui Kossuth. Dar acésta cale noi nu o vom urmări nici odată.

Un alt ḑiar „B. Hirl.“ reproducênd pasagiul nostru, citat mai sus, ḑice: „Tel. Rom.“ vrea sĕ facă loc de peregrinagiu mormêntul lui Iancu“, ér' cu privire la monument ḑice: „numai aceea mai lipsesce, ca cinismul sĕ fie complet, sĕ sĕ recomande ca loc de monument Aiudul“.

La aceste respundem cu cuvintele din „Dreptatea“ nóstră (nr. 70) din Timișóra, care referitor la aceste fórte nimerit scrie:

„Ai lor toți sunt semiḑei, toți sunt eroi, cari au luptat pentru drept și libertate, chiar și cei ce au ridicat armă de revoltă contra legiuitului împĕrat și rege, ér ai nostri sunt toți trădători de patrie și rebeli chiar și când apĕră patria și tronul!!“

Ei, unde trebuie mai mare cinism decât purcederea acésta a foilor magiare?!.

Revista politică.

Dieta din Budapesta s'a deschis sub auspicii de tot deprimătóre. Oposiția vrea sĕ se foloséscă de tóte întêmplările obvenite de la mórtea lui Kossuth, acusând pe președinte și pe guvern, că n'au observat o ținută corectă față de cultul lui Kossuth. In ședința de Luni, Ugron a atacat rĕu pe presidentul pentru purtarea lui față cu representanții presei, dar propunerea de a da vot de blam presidentului a picat. A venit apoi la ordinea ḑilei scrisórea de mulțămită a fiilor lui Kossuth; oposiția a atacat rĕu pe president că n'a esecutat conclusele dietei în spiritul, după cum au fost ele luate, ér deputatul Hoitsy a presentat o resoluțiune de blam, care însĕ a căḑut avênd guvernul o maioritate de 67 voturi. In ședințele următóre se vor pune la ordinea ḑilei desbaterile asupra proiectelor politice bisericesci. Se astéptă la desbateri furtunóse, deóre-ce oposiția va folosi ca armă și „nepatriotismul guvernului“ manifestat față de cultul lui Kossuth.

* * *

Impĕratul Germaniei Wilhelm petrece pe pământul frumósei Italii. După întêlnirea dela Abazzia cu monarchul nostru, împĕratul german s'a întâlnit cu regele Umberto. Veneția unde petrec ambii monarchi le-a pregătit ḑile frumóse de sĕrbătóre, căci înalții óspeți au fost primiți cu ovațiuni, cum rar sĕ vĕd. Aceste întâlniri confirmă și mai mult, că alianța triplă n'a suferit nici o schimbare și că monarchii vor sĕ susțină acéstă alianță „pentru pacea europénă“. Foile italiene și germane, care sunt pline de elogiuri frumóse la adresa ambilor monarchi aduc în legătură petrecerea monarchului german în Italia și cu impreJurarea, că spiritul dominant chiar în cercurile conducătóre din Italia, era sĕ se reducă puterea armată; deóre-ce starea financiară a Italiei e așa de rea, încât nu mai póte suporta jertfe mari. Atât Crispi cât și ministrul marinei au declarat însĕ, că Italia trebue sĕ țină cont de puterile aliate, că are lipsă de sporirea armatei, de întăriri artificiale pe tóte terenele; deóre-ce Italia nu se póte lăsa ca în privința acésta sĕ fie chiar și îndărătul Helveției.

* * *

In ședința parlamentului din Viena din 7 Aprile n. s'a continuat desbaterea asupra proiectului de buget. Deputatul tiner-ceh Dr. Vasati amintește că neliniscea între locuitorii din Boemia s'a nutrit artificial. Contrarietățile între cehii și nemții din Boemia se pot éră aplana dacă interesele sunt comune. După aceea vorbesce contra Ungariei, despre care ḑice, că afară de regele acolo toți ceilalți sunt kossuthiști. — Ministrul de finanțe Plener luând cuvêntul apĕră proiectul de buget și în decursul vorbirii sale amintind de proiectata reformă electorală ḑise între altele: Guvernul vrea cu tótă seriositatea reforme electorale și apoi accentuă, că un austriac bun trebue sĕ doréscă deslega-

---

FOIȚA.

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Urmare)

44. Căt de des ai fost deja la marginea tuturor speranțelor în puterea nopții. Ḑiuă s'a făcut érăși și nouĕ esperiențe te învață ce spirit părintesc grigesce de tine! Acésta a bună samă o vei esperia și acum în ḑilele cele mai întunecate ale vieței tale esaminătóre. Nu despera! Multe ți-ai perdut, însĕ nu tot! Credința ta eserciază, speranța ta se întăresce, cugetul tĕu spiritual se limpeḑesce, nisuința ta spre o lume mai bună se deștéptă. Supunerea și suferința ta se perfecționéză; — puterile tale nemuritóre se mișcă, se împreună spre discutarea celor muritóre. Religiunea ta va învinge. Acésta este dorința mea sinceră și speranța mea.

45. După mórtea amicilor, cari se iubesc, iubirea nu se stînge. A fost iubirea din inimă, atunci ea este nemuritóre asemenea sufletului.

46. Cine a început drumul cu tine, vede capĕtul drumului, unde se află el, acolo și îngerul Domnului este la el — și spiritul lui este în el, îndată ce se va gândì la Dumneḑeu.

47. Ce s'a iubit, și ce mórtea a despărțit -- aceea Dumneḑeu érăși va împreuna odată, bucuriei este de a i-se face bucurie.

48. Nu părăsì nici odată firul acela, pe care ți-a umblat bine, calea aceea nici odată, care este însĕmnată cu binecuvêntarea Domnului, carea a fost bucuria călĕtorului. Plécă cu bucurie mai departe pe calea aceea, pe care adeseori ai întâlnit bucurie.

49. Esistă un părinte al ómenilor — atunci numai el ia și dă. Dă el — el dă ca părinte și nu altcum. Ia el și ce iubim, iubire voiesce a ne și pregătí; care nu ni se va lua nici odată. Ce face tata, este bine făcut pentru copilul ascultător.

50. Cine trimite amurgul sĕrei, — acela trimite și aurora dimineții; sĕ nu urmeze după aurora dimineții sórele lucitor?

51. Intrébă-te des, de ce nu-mi pare reu nici odată? și de ce adeseori.

52. Primesce-ți prin învĕțare și învĕțătură momentele grăbitóre ale vieței.

53. Ai scăpătat, te ridică în grabă în sus și părêndu-ți reu de nebunia ta, grăbesce a îndrepta odată erórea.

54. Nu lăsa sĕ-ți răpéscă nici odată nóptea așteptările luminei.

55. Fericit este acela, care s'a dedat la punctualitate în cele mai însĕmnate afaceri, care în tóte se arată bun, binevoitor și cuminte, al cărui scop este a se nobilita însuși prin tóte lucrurile.

56. Fie-care nópte se preface în lumină; așa sĕ deslégă ori-ce gâcitură, aștéptă cu linisce și cu speranță finea căilor provedinței lui Dumneḑeu.

57. Crede-mi: Mai fericit nu am fost nici odată, decât când credeam cu sinceritate în credința Domnului și în adevĕrul promisiunei lui, și când urmam cu inimă curată învĕțăturile lui dumneḑeesci.

58. Diligință sinceră și răbdare pie la gréua împlinire a datorinței, adeseori rĕmân neluate în considerare din partea omului, însĕ nici odată nu rĕmân neuitate de Dumneḑeu.

59. „Implinesc eu scopul esistenței mele?“ — te întrébă în tótă ḑiua.

60. Sufere cu umilință nóptea — până când ḑice Dumneḑeu sĕ se facă lumină.

61. Chizeș al immortalității sĕ-ți fie iubirea adevĕrului și a lucrurilor bune, care nu a pus derapănător în inima ta.

62. Dumneḑeu va fi vĕrsat balsam pe ranele tale; Dumneḑeu nu te va lăsa în durerile tale feliurite.

63. Poverile cari le purtăm sunt grele, însĕ mai grele ne așteptă. Acela, care ni le face suportabile, pe cari le purtăm, va face suportabile și pe acelea, pe cari vom avé sĕ le purtăm. Sĕ nu mergem mai departe; — pentru astăḑi ni s'a dat putere, pentru mâne ni se va da. De o miă de ori o ḑic: In voi zaçe totul. De-am fi mai umiliți, atunci am fi mai pre sus. Dacă lipsa ne trimite la Dumneḑeu, atunci lipsa dispare înaintea lui Dumneḑeu. Sĕ grigim numai de sufletul nostru, și tótă cealaltă grijă sĕ o aruncăm spre Dumneḑeu. Dela ómeni aștept puțin sau nimic, însĕ totul dela Dumneḑeu, care nici odată nu este mai apróipe, de când atunci, când ni se pare, că este mai departe.

(Va urma).

rea cestiunii de limbă și de naționalitate, căci acésta este cu mult mai importantă de cât reforma electorală.

* * *

Ḑiarul engles „Manchester Guardian" dela 20 Martiu 1894 publică o scrisóre, a renumitului profesor W. R. Morfill din Oxford, care a fost președintele marei adunări ce s'a ținut acolo, precum se scie, în causa română și din care estragem următórele:

Este de așteptat, că opiniunea publică a Europei civilisate va da pe magiari de gol pentru faptele lor meschine de despotism, prin cari ei și-au perdut bunul nume și cari sunt de așa, încât pot sě nimicéscă respectabila aducere aminte de luptele lor pentru libertate dinainte de asta cu 45 de ani. Este slab rěspunsul acela, ce-l dau magiarii la dojenele amicilor lor, cari le imputăl purtarea lor față cu slovacii și cu românii, și cari stăruesc a-le spune, că trebue sě le cruțe și respecteze naționalitatea.

Chipul lor de-a tracta rasele subjugate trece, în adevěr peste margini. Nu de mult am vědut cum magiari au împedecat pe slovaci de-a serba memoria poetului lor național I. Kollar și câțiva ani mai'nainte societatea literară a slovacilor a fost des ființată, ér fondurile ei au fost confiscate. Spre a justifica aceste acte de meschină tirănie, se înfățișéză Europei ridiculosul spectru al panslavismului, ca și când cineva ar puté crede, că panslavismul póte esista în realitate cu mai mare probabilitate, decât pan teutotismul și panceltismul.

Românii se plâng, cu drept cuvênt de aceea, că scólele lor sunt prigonite și închise; că în cele mai bune funcțiuni de stat nu pot ajunge; se plâng, că limba și legea lor sunt persecutate. Bine, că după nume ei au o lege electorală astfel alcătuită, încât în adevěr ea nu esistă pentru ei. Legea de pressă, care domnesce în Ungaria, ar face onóre statelor celor mai despotice în Europa. Acésta este vechia lege austriacă, care în spiritul magiarilor a fost una din cele mai însemnate arme, de care s'au folosit în contra dinastiei Habsburgilor; însě magiarii, liberându-se de sub jug, au avut ingeniósa rěutate de-a impune acéstă lege românilor.

Românii din Transilvania resping cu indignare idea, ce li-se atribue, de-a căuta o uniune cu frații lor de dincolo de munți. Acéstă visiune a aprins creerii scrintiți ai câtorva poeți și entusiaști, însě nu se póte ḑice, că ea a întrat în regiunea politicei practice.

Dacă magiarii ar fi înțelepți, ei ar înceta de-a provoca rasele supuse statului lor, ca sě mérgă în acéstă direcțiune. Cestiunea naționalității nu e fără însemnătate în Europa. Dinpotrivă, ea este una din cele mai mari forțe ale sistemu- nostru politic modern. Dacă cestiunea nationalității românilor va fi tractată cu echitate și cu respect, acestia vor deveni supuși leali; dar dacă se folosesc de-o crudă represiune în contra ómenilor mai moderați ai generațiunei de fața, le vor urma în viitor ómeni violenți. Dacă ne vom aduce aminte, că numěrul românilor în Ungaria e aprópe de patru milióne, vom putea sě judecăm, dacă apăsătorii lor n'au a se teme de nimic. Trebue se sperăm, că magiarii, cari se înfățișéză ca liberali și desfășură înaintea Europei stégul libertății, vor deveni cu timpul înțelepți.

* * *

„Zastava" din Neoplanta publică un apel la adresa tuturor comunităților bisericesci din diecesa Carloveț, prin care se convócă o mare adunare de protestare contra reformelor bisericesci politice, pe ḑiua de 19 Aprile. Patriarchul Brankovici, a hotărît sě convóce congresul sêrbesc la începutul lui Maiu, în care de asemenea se vor lua resoluțiuni contra reformelor bisericesci ale guvernului.

* * *

Joi în 24 Martiu v. s'a închis sesiunea corpurilor legiuitóre ale României prin un mesagiu regal, în care regale mulțămesce de activitate rodnică, ce au depus deputații și senatorii spre a conduce un pas mai departe opera legislativă pentru îmbunătățirea diferitelor ramuri ale administrațiunei publice.

Votând, ḑice mesagiul, cu o lună înainte de aplicarea lui, un budget echilibrat numai cu mijlóce normale fără adaus de imposite sau resurse estraordinare, ați desěvêrșit programul îndreptărei financelor nóstre, urmat cu înțelepciune și stăruință de șese ani necurmat.

Acéstă politică a primit încuragiarea și rěsplata ei prin constatarea, la finea esercițiului 1892—1893, a unui escedent de 24 milióne, fapt unic în analelele nóstre finanțiare. Intrebuințarea acestui escedent s'a făcut astfel încât, pe de o parte, ne-a scutit de a mări datoria publică cu 11,000,000 aprópe; ér pe de altă parte a făcut sě dispară o ultimă anomalie din budgetele nóstre.

Legea pentru o bancă agricolă este destinată a ajuta clasa atât de însemnată a proprietarilor și arêndașilor, cărora le va pune la îndemână un credit mai eftin, ceea-ce le este atât de necesar. în vederea mai cu samă, a crisei de prețuri, de care suferă producțiunea agricolă în lumea întrégă.

Tot pentru a ajuta și a sprijinì agricultura nóstră, acest principal isvor al avuției naționale, ați votat tratatele de comerciu cu Germania, cu Austro-Ungaria, cu Belgia, adecă cele trei țěri cari, după Englitera, țin primul rang în comerciul nostru esterior. Prin aceste tratate ni-am asigurat pe acele têrguri egalitatea de tacse vamale pentru tóte produsele nóstre; prin acel cu Germania, mai cu sémă, am dobândit chiar soliditatea și consolidarea lor pe un timp îndelungat. In schimbul unui a semenea beneficiu n'am sacrificat nimic din tacsele tarifului nostru destinat sa incuragia și a apăra industria nóstră născêndă.

Legea organisărei ministeriului de esterne, legea prin care se reforméză corpul technic de lângă ministeriul lucrărilor publice; mai multe legi ale ministeriului domeniilor vor aduce asemenea simțite îmbunătățiri în trei ramuri însemnate ale administrațiunei țěrei.

Prin creditele, ce le-ați acordat, pe lângă cele atât de importante votate din sesiunile trecute, pentru continuarea rețelei nóstre de căi ferate, pentru restaurarea sau ridicarea din nou a monumentelor nóstre bisericesci și a institutelor de cultură, ați dat un nou avênt acestui curent de civilisațiune pe tóte căile, în care România a întrat de un sfert de secol încóce, și pe care merge cu pași așa repeḑi și siguri încât și-a atras stima și încrederea tuturor națiunilor Europei.

Armata nóstră, pentru care s'a făcut atât în sesiuuile trecute, n'a rěmas uitată nici în sesiunea actuală.

Reforma codului de justiție militară respunde mai bine modificărilor din urmă întroduse în organisarea armatei nóstre. Prin îndeplinirea însě, a câtorva lipse s'au luat měsuri pentru a se întări disciplina, acea virtute care este cea dintâiu a unui oștean, și fără de care celelalte în loc de a fi o forță devin o slăbiciune și o primejdiă națională.

Lucrarea d-vóstră din sesiunea actuală, fără a fi încă completă, este și bine-făcětóre. Puteți, dar, sě vě întórceți în căminurile d-vóstre, țéra nóstră iubită a făcut încă un pas pe calea fără hotar a progresului. In numele Meu și al țěrei ve mulțumesc.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1894.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1893—94.

(Incheiere.)

In ședința dela 25 Iuniu Academia a hotărît a numi o comisiune, compusă din domnii colegi P. Poni și Sp. Haret, care sě pregătéscă un proiect de regulament pentru punerea în aplicare a voinței esprimată de Vasile Adamache în testamentul sěu. Acest proiect se va supune deliberărei d-vóstre în cursul acestei sesiuni.

3. La 14 Ianuariu s'a comunicat Academiei testamentul rěposatei Alecsandra Ajdenol, trimes de esecutorii testamentari, d-nii G. Pěucescu, advocat și Marin Petrescu, inginer. Prin acest testament se institue un legat Academiei. Cestiunea primirei legatului a fost dată în studiul dlor colegi V. Maniu și I. Kalinderu și hotărîrea definitivă rěmâne a se da de d-vóstră în cursul acestei sesiuni.

4. În anul trecut am arătat situațiunea, în care se găsia averea rěposatului Vanghelie Zappa, din care Academia primesce, conform testamentului 1000 galbeni pe an. Cestiunea se află și astăḑi în aceeași stare ca și în anul trecut, ear drepturile Academiei sunt încredințate apěrărei dlui advocat D. Geanni, asistat de dl coleg V. Maniu.

5. O pagubă însemnată a suferit Academia la 22 Maiu, când un puternic uragan, venit asupra orașului Craiova, a făcut stricăciuni mari casei Macinca, proprietatea Academiei, din acel oraș. Delegațiunea a luat dispozițiuni pentru repararea caselor. Comisiunea d-vóstre financiară vě va arěta aměnuntele acestei lucrări și va supune aprobărei d-vóstre cheltuelile făcute.

Concursurile premielor.

În acéstă sesiune sunt a se acorda cinci premii, dintre cari: douě pentru opere publicate, și trei pentru lucrări presentate în manuscript despre diferite subiecte puse la concurs.

La concursurile acestor premii s'au presentat următórele publicațiuni și lucrări:

1. La „premiul Năsturel-Herěscu" de 4000 lei, care este a se decerne unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1893, — s'au presentat publicațiunile următóre:

A. C. Cuza, „Meseriașul român". Iași 1893. 1 volum în-8⁰.

St. Georgescu-Sergentul, „Memorii din timpul rěsboiului pentru idependență 1877—78" Edițiunea IV. Bucuresci f. an. 1 vol. în-8⁰.

N. Manegruțiu, „Reunirea românilor din Transilvania și Ungaria". Studiu național-istoric-religios. Sibiiu 1893. 1 vol. în-8⁰.

N. Petrașcu, „Figuri literare contimporane". Bucuresci 1893. 1 vol. în-8⁰.

N. Rădulescu-Niger, „Rustice", vol. I poesii, vol. II Nuvele. Bucuresci 1893. 2 vol. în-8⁰.

Th. D. Speranță, „Tot anecdote populare", volumul III. Ed. I. Bucuresci 1893. 1 vol. în-8⁰.

G. Dem. Teodorescu, „Istoria filosofiei antice. Orientul, Grecii, Romanii, Creștinii". Bucuresci 1893. 1. vol. în 8⁰.

Dr. Urechiă, „Igiena". Bucuresci 1893. 1 vol. în-8⁰.

2. La „Premiul Statului Lazăr", de 5000 lei, care este a se da unei cărți scrise în limba română, cu conținut sciintific, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1893, sau celei mai importante invențiuni sciintifice făcute dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1893, — s'au presentat următórele:

Constantin Chiru, „Canalisarea rîurilor și irigațiuni" Bucuresci 1893. 1 vol. în-8⁰.

Dr. L. C. Cosmovici, „Elemente de morphologie (anatomie-istologie) și fisiologie animală", pentru cursurile liceale. Iași 1893. 1 vol. în-8⁰.

Dr. I. Kiriac, „Curs clinic de patologie chirurgicală". Lecțiuni profesate la Institutul de chirurgie. Vol. I și II. Bucuresci 1892, 1893. 2 vol. în 8-⁰.

Dr. Ioan Radianu, „Tratat de chimie analitică calitativă teoretică și practică". Bucuresci 1892. 1 vol. în-8⁰.

Dr. Ioan Radianu, „Chimie analitică aplicată". O nouă metodă pentru dosarea chlorului și a acidului fosforic în urine. Bucuresci 1893. 1 br. în-8⁰.

3. La „Premiul Hagi-Vasile", de 5000 lei, destinat a se da unei cărți scrise în limba română și publicată în timpul dela 1 Ianuariu 1888 până la 31 Decembre 1893, cu următorul cuprins: Istoria comerciului la români, sau Starea actuală a comerciului în România, sau Studii asupra legislațiunii comerciale în statul român, sau ori-ce alte subiecte privitóre la comerciul român, — s'a presentat următórea publicațiune:

Grigorie V. Maniu, „Dreptul comercial". Vol. I și II. Bucuresci 1893. 2 vol. în-8⁰.

În sesiunea generală trecută, scăpându-se din vedere a se alege comisiunea penru esaminarea cărților presentate la acest premiu, acea comisiune s'a ales în ședința ordinară dela 22 Octobre 1893, compusă fiind din d-nii I. C. Negruzzi, I. Kalinderu și P. S. Aurelian. Alegerea acestei comisiuni s'a făcut sub reserva aprobărei domniei-vóstre.

4. La „Premiul Statului Eliade-Rădulescu", de 5000 lei, pus la concurs spre a se da celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: „Studiu asupra basmelor române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu ale popórelor învecinate și ale tuturor popórelor romanice", — s'a presentat un manuscript cu devisa: „Ego tibi... varias fabulas conseram auresque tuas benevolas lepido susurro permulceam... Erant in quadam civitate rex et regina..."

Φυλόμυθος ὁ φυλόσοφὸς πῶς ἐστι.

Apulejus, Metamorph. VI. Aristotele. Metafisica I. 1.

5. La „Premiul Alexandru Bodescu", de 1500 lei, pus la concurs spre a se da celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: „Istoria teatrului în România", s'a presentat un manuscript cu devisa:

„Tot patria învingětóre va învinge și astădată. I."

Tóte publicațiunile și manuscriptele presentate la concursurile acestor premii în terminul regulamentar și publicat de Academie, au fost trimise la timp spre studiare comisiunilor alese pentru acest scop.

Secretar general:

D. Sturdza.

Aspirațiunile naționale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Organele inspectoratului de stat însě în ținuturile cu poporațiune micstă consideră la tot casul de cea dintâi datorință a lor de a supraveghia în inspecțiunile lor numai instrucțiunea limbii magiare din institutele nemagiare. Dacă în obiectul acesta învěțătoriul póte arěta órecare succes, e scăpat. Că óre în celelalte părți ale activității sale de învěțător lucră el consciențios, îndemânatic, cu succes și în ce spirit — acésta rěmâne de comun neconsiderat. Și totuși ar trebui și ar fi sě fie în interesul statului sě supravegheze strict ca tóte naționalitățile sě susțină în scólele lor o instrucțiune și educațiune corespunḑětóre și se nu-i fie indiferent în ce spirit și în ce direcțiune sě face aci crescerea națională. — A fi în clar cu acésta este din punctul de vedere al statului ungar cu mult mai însěmnat decât buchisarea și borborosirea câtorva cuvinte magiare, câtorva frase și versuri, ce în curênd au sě fie uitate.

Invěțarea limbii magiare nu amenință nici o naționalitate în caracterul sěu (in ihrem Volkthum), numai cât fiecare popor se aibă grige, ca instrucțiunea în limba sa proprie se nu fie negligétă. Despre o desnaționalisare a masselor estinse de popor care locuesce compact în mod rațional nici că póte fi vorbă. Cetățanul cult al Ungariei, ori de ce naționalitate ar fi, va recunósce totuși, că „pentru ființa statului nostru elementul constitutiv și susținător este cel magiar, că espansiunea aceluia (a elementului magiar) e în însuși interesul susținerii statului, că prin urmare tot ce e apt spre a întări acest element, trebue salutat cu bucurie. (? ? Red.)

Când citez aprobând acésta părere a amicului și colegului meu Dr. Oskar von

Meltzl,*) prof. şi deputat dietal, se înţelege, veḑi bine, şi din partea luí, că prin întărirea statului ungar şi a naţiunii conducĕtóre, nici decum nu ar fi iertat ca desvoltarea culturală naţională a celorlalte naţionalităţi se fie împedecată sau reţinută, mai e a se pretinde cu hotărire, ca, în sensul legilor esistente şi statul sĕ ajute şi promoveze acéstă desvoltare. Acésta o mai cere şi însuşi interesul statului.

In cât privesce causa bisericéscă a românilor, biserica greco-catolică, a cărei credincioşi în maioritate sunt români, se bucură de aceleaşi drepturi şi libertăţi ca şi biserica romano-catolică din Ungaria, ér biserica gr. or. românâ sĕ bucură din 1868 de o autonomie legală estinsă, precum d. e. în regatul României nu esistă nici pe departe. Biserica îşi alege liberă episcopii sei, cari sunt membrii ai casei magnaţilor.

Biserica îşi cresce şi institue preoţii sei, îşi ţine adunările sale bisericesci, îşi are autorităţile sale bisericesci şi scolastice independente, cărora diferitele institute confesionale sunt supuse. . .

Despre causa scolară română din Ungaria şi Transilvania vrem sĕ comunicăm încă câteva date. După publicaţiunea ministeriului reg. ung. de culte dela 1883 în poporaţiunea românéscă cea de 2,589.070 de suflete în anul scolastic 1891—2 erau 436.251 de băeţi obligaţi la scólă în vêrstă de 6--15 ani, dintre cari însĕ numai 250.612. adecă 57·44% au cercetat de fapt scóla.

Intre cele 7 naţionalităţi ale ţerii românii stau în locul cel din urmă în privinţa cercetării scolii. In asĕmĕnare însĕ cu stările de cu 20 de ani mai înainte şi aci se observă un progres însĕmnat, anume în anul 1871 la românii din Ungaria proprie numĕrul celor ce cercetau scóla făcea numai 27·6% ér în Ardél 33·16% din numĕrul celor obligaţi la scólă. Numĕrul scólelor elementare românesci arată însĕ numai o modestă înmulţire. In anul 1869 erau 2569 scoli elementare cu limbă de propunere numai românéscă, în a. 1891 erau 2719 de acelea. Afară de limba română încă o limbă de propunere era în 361 scóle românesci-ungouresci şi în 3 românesci-sêrbesci. Aşadară limba română este limbă de propunere în 3083 scóle elementari.

(Va urma).

Noutăţi.

Deputaţi la sinodul archidiecesan au mai fost aleşi: cerc. V Deva: Dr. Ioan Mihu, adv. şi Daniil David, senat.; cerc. VI Haţeg: Ambrosiu Bêrsan, primariu şi Teof. Tulea, notariu; cerc. VII Ilia: Al. Olariu, adv. şi Aug. Nicóră, cand. de adv.; cerc. VIII Geógiu: Petru Piposiu, jude de tablă în pens. şi Ioan Piso, senat. magistr.; cercul IX Zarand: Dr. Pavel Oprişa, prof. şi Teod. Pop, adv.; cercul X Câmpeni: Dr. Vas. Preda, adv. şi Dr. Enea Draia, adv.; cerc. XII Cluş: Petru Nemeş, not. public reg. şi Petru Piposiu, jude de tablă reg. în pens.; cerc. XIII Solnoc: N. Cosma, not. şi Vict. Cupşa, cand. de adv.; cerc. XIV Bistriţa: Dr. I. Popescu, adv. şi Dr. And. Monda, med.; cerc. XV Têrnava: George Dima, profesor şi Ioan Ivan, adv.; cercul XVI Sighişóra: Ioan Şandru, asesor la scaunul orfanal şi Zah. Tătariu, v.-not. la trib.; cerc. XVII Treiscaune: Iosif Puşcariu, advocat şi Val. Bologa, dir. filialei „Albina“; cerc. XVIII Braşov: Ioan Popea, prof. şi Ioan Panţu, profesor; cerc. XIX Bran: Ioan cavaler de Puşcariu, jude la trib. suprem în pens. şi Dr. Iancu Meţian, propriet. mare; cerc. XX Făgăraş: Ioan Turcu, proton. comit. şi Nicol. Garoiu, advocat.

* * *

Academia română a ţinut la 25 l. c. a dóua sa şedinţă publică, la care au asistat şi M. S. regele şi A. S. principele Ferdinand.

Dl C. Olănescu a citit discursul sĕu de recepţiune ca membru ordinar al Academiei române, vorbind despre viéţa şi activitatea lui Vasile Alecsandri.

Dl Iacob Negruzzi a rĕspuns dlui Olănescu.

* * *

Instalarea noului episcop de Buzĕu. Vineri s'a făcut la Buzĕu instalarea noului episcop. Trenul a sosit în gară la órele 4. Acolo aşteptau prefectul judeţului, primariul oraşului deputaţii de Buzĕu şi de Râmnicul-sărat şi persónele oficiale. La sosire, primarul oraşului, a pronunţat un discurs căruia i-a rĕspuns P. S. Sa episcopul Climescu. Dela gară cortegiul a pornit la episcopie. Dl Marghiloman, ministrul justiţiei, care a asistat la ceremonie, s'a întors sara în capitală.

* * *

Institutul „Ardeléna“. Din raportul direcţiunei institutului de credit şi de economii „Ardeléna“ din Orĕştie estragem următórele:

Activele institutului s'au înmulţit în anul espirat cu 183,066 fl. 02 cr. şi au făcut la finea anului 1.008,791 fl. 22 cr.; împrumuturile acordate de institut au crescut cu 130,128 fl. 22 cr. Tot asemenea tendinţă progresivă se póte constata şi în ceea ce privesce fondurile proprii ale societăţii, astfel fondul social a numĕrat cu finea anului 100,000 fl.; cel de reservă 43,953 fl. 51 cr.; cel de pensiune 5,004 fl. 38 cr.; efectele publice ale institutului au representat cu finea anului o valóre de 23,260 fl. Profit curat a fost de 19,023 fl. 88 cr.

Institutul se află în o desvoltare normală, solidă şi progresivă.

Profitul curat de 19,023 fl. 88 cr. realisat în anul 1893 s'a împărţit astfeliu:

1. Pentru interese de 5% după capitalul social vechiu .	fl. 3,750.—
2. Pentru interese de 6% după capitalul social nou . .	fl. 782.80
3. Pentru fondul de reservă	fl. 1,550.—
4. Pentru tantiemă la funcţionari	fl. 775.-
5. Pentru scopuri filantropice şi culturale:	
a) cuota VII şi VIII în scopul creării unui fond de 2000 fl. pe sama casinei române din Orĕştie	„ 400.—
b) cuota a VI-a în scopul creării unui fond de 1000 fl. pe sama protopresbiteratului gr. or. al Orĕştiei	„ 100.—
c) cuota a VI-a în scopul creării unui fond de 1000 fl. pe sama protopresbiteratului gr. cat. al Orĕştiei	„ 100.—
d) pentru colecta gimn. gr. cath. din Blaş	„ 50.—
e) pentru fondul elevilor morboşi dela gimnasiul gr. or. din Brad	„ 50.—
f) pentru zidirea bisericei gr. or. din Dâncul-mare . .	„ 50.—
g) pentru scóla gr. or. din Batiz	„ 25.—
h) pentru scóla gr. or. din Berii	„ 25 —
i) pentru scóla gr. or. din Căstău	„ 25.—
j) pentru scóla gr. or. din Romoşel	„ 25.—
l) pentru scóla gr. or. din Vinerea	„ 25.—
m) pentru procurarea de premii scolare la elevii dela scólele romêne din Orĕştie şi jur	„ 40.—
n) pentru reuniunea rom. de înmormêntare din Orĕştie .	„ 15.—
6. Pentru dividenda de 5% după acţii vechi . . .	„ 3,750.—
7. Pentru dotare estraordinară la fondul de reservă .	„ 4,750.—
8. Pentru fondul de pensiune	„ 1,500.—
9. Pentru fondul întru acoperirea perderilor la operaţiuni	„ 700.—
10. Profit transportat în contul anului viitor	„ 536.08
	fl. 19,023.88

* * *

Uneltiri contra şcóleler confesionale. Foile din Arad scriu, că ministrul de instrucţiune a trimis deja prima admoniţiune contra scólelor poporale confesionale din Têrnova, Seleuş şi Repsig, căci starea acelor scoli ar fi tare deplorabilă. Comitetul administrativ al comitatului Arad a dispus ca comuna Micalaca sĕ înfiinţeze o scólă comunală. Representanţa comunală a denegat esecutarea acestei dispoziţiuni şi a apelat contra acelui decis al comitetului administrativ. Ministrul de instrucţiune însĕ a respins apelaţiunea şi a ordonat înfiinţarea scólei comunale.

* * *

Procese nóue. „Hazánk“ scrie, că procurorul din Oradea-Mare a făcut acum de curênd arĕtare la tribunal despre douĕ articole ale umoristicului „Vultur“, încriminându-le. Ele au apărut în anul trecut şi procurorul a aflat că conţin agitare naţională şi religionară. Pertractarea se va ţiné în curênd. — Nici foile nóstre umoristice nu scapă de persecuţie.

* * *

Comunitatea de avere din Caransebeş. Adunarea ordinară de primăvară a representanţilor comunităţii de avere se va ţiné în Caransebeş Joi în 19 Aprile a. c. st. n. la 9½ óre diminéţa. Programul adunărei generale a representanţilor comunităţii de avere este: Darea de samă despre disposiţiile şi întêmplările mai însemnate petrecute dela ultima adunare generală din 22 Septembre 1893. 2. Socotelile anuale şi inventariile comunităţii de avere şi a fondului caselor pro 1893 şi raportul comisiunei de revisiune despre esaminarea socotelilor menţionate. 3. Relaţiunea comisiunei de revisiune despre scontrarea cassei principale şi a oficiului de economie şi despre revisiunea manipulaţiunei lor. 4. Abḑicerea magistrului silvanal Antoniu Dyk şi rugarea lui pentru escontentare. 5. Rugarea fostului servitoriu silvanal Ilie Imbrea pentru escontentare. 6. Rugarea fostului primcodrean Ilia Raduzescu pentru escontentare. 7. Rugarea fostului servitoriu silvanal Ioăn Cuzma pentru escontentare. 8. Rugarea vĕduvei contabilului rĕposat Toma Martinov pentru escontentare. 9. Propunerea comitetului referitóre la esecuţiunile reale pentru încasarea daunelor silvanale. Suplice incurse mai târḑiu.

* * *

Afacerea vênḑĕrei bunului dela Cristur. „Gazeta Transilvaniei“ comunică următórele: Delegaţiunea comitetului fondurilor scolastice centrale grăniţăresci, printr'o representaţiune către Majestatea Sa a protestat în contra vênḑĕrei bunului dela Ciceu-Cristur al fondurilor grăniţăresci şi 'l-a rugat sĕ nu apróbe acéstă vênḑare despotică şi ilegală. Ministrul unguresc de instrucţiune publică, printr'o telegramă adresată fişpanului, anunţă acum, că nu va recomanda Majestăţii Sale spre aprobare vênḑarea domeniului. Scirea acésta fiind adevĕrată, va face bune impresii asupra românilor grăniţeri, cari vor privì în acest fapt o învingere a causei lor.

* * *

Aplanarea grevei jurnaliştilor din Budapesta. Greva jurnaliştilor din Budapesta, provocată prin cunoscutele disposiţiuni pripite şi vătĕmătore ale presidentului dietei b. Bánffy, este acum aplanată. Pe basa conferenţelor comune între comitetul esecutiv al jurnaliştilor şi între presidentul dietei şi premierul ministeriului, s'a hotărît restituirea stării de mai nainte. Jurnaliştii dară şi-au ajuns scopul şi au căpĕtat satisfacţiune deplină. Aplanarea controversei s'a făcut şi în scris, stipulându-se patru puncte, referitóre mai mult la formalităţi.

* * *

O rĕsbunare mişelescă. La Ardon, în cantonul Valais (Elveţia), trăia un mocan, Jules Art, om de trébă şi considerat de vecini fórte bine. Marţia din sĕptĕmâna trecută, ducêndu-se la stânele din Isieres, fu cuprins de spaimă. El îşi găsí turma culcată la pămênt. Un lac de sânge era pe jos. Din 70 de capete de vite, care în ajun erau în bună sănĕtate, 60 erau mórte. Fuseseră stâlcite cu ciomegele. Ḑece dintre ele erau atât de mutilate, încât fu nevoie sĕ fie ucise. Mai multe dintre bietele dobitóce erau cu ochii scoşi şi córnele rupte. Art se plânse îndată justiţiei. Dar de urmele autorului acestui măcel nu s'a dat încă. Art crede că un fost prieten, cu care cu câteva ḑile înainte se certase la cârcimă, şi-ar fi rĕsbunat în acest chip asupra lui.

* * *

Erní călduróse. Intr'o cronică veche se află date interesante, referitóre la erni domóle din timpurile de mai înainte. In anul 1172 a fost érna aşa de domólă, încât cu finea lui Ianuariu pomii au înverḑit şi pasĕrile şi-au făcut cuiburi şi au clocit. In anul 1289 nici nu s'a observat sĕ fi fost érnă. Temperatura a fost atât de caldă, încât fetele se împodobiau cu buchete de viorele. In anul 1421 înfloriră pomii în Martiu şi viţele de viă în Aprile; tot în acéstă lună erau cópte cereşele. In anul 1572 erau deja în Februariu pomii cu frunḑe şi pasĕrile îşi făceau cuiburi. Tot aşa a fost şi în 1585 când pe la Pasci erau deja cópte spicele de pe câmpuri. In anii 1607 şi 1617 n'a fost nici zăpadă, nici ger. In 1662 n'au încălzit ómenii nici în ţĕrile nordice preste érnă şi pomii au înflorit în Februariu.

* * *

Contra anarchiştilor. Cortesul spaniol a adus o lege aspră pentru a pune capĕt lăţirei şi puterii anarchiştilor. După o disposiţiune a acelei legi autorii atentatelor de esplosiuni vor fi judecaţi la mórte, ori pe viéţă, chiar şi în casul, când esplosiunea n'ar fi secerat jertfe.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Bran 22 Martiu 1894.

Domnule redactor!

A trebuit în fine mórtea sĕ-şi céră tributul ei şi de acolo, de unde nu credeam, aşa curênd. Ilustra dómnă Constanţa de Puscariu după un morb greu, numai este între cei vii.

Scirea despre mórtea ei a străbătut iute nu numai în Bran, dar în tot locul, unde dênsa a fost cunoscută şi apreţiată după frumósele ei calităţi de damă română.

O adevĕrată „Cornelia română“ a fost acéstă dómnă îngrijinduse mai mult de binele familii şi crescerea copiilor ei, decât de binele ei propriu.

A lăsat în urmă un soţ nemângăiat în adânci bĕtrâneţe, pre binemeritatul nostru barbat Ilustritatea sa domnul cav. de Puscariu, jude curial în pensiune cu patru fii binecrescuţi cum dóră cred, că nu prea mulţi muritori au norocul a avé aşa copii. Cel mai mare fiu este inginer superior în România, al doilea este judecător de tribunal în Pesta, al treilea profesor de medicină în Iaşi, — ér al patrulea este vice-consul în Tanger (Maroco).

Inmormêntarea a fost Vineri în 18 Martiu a. c.

Ceriul senin şi limpede, sórele de primăvară dulce şi strălucitor din acéstă ḑi, destăinuia inima cea bună a reposatei.

Căci sĕ spună numai cine a cunoscut pe acéstă ilustră damă română, cine şi cum a fost ea?

Sĕ spună studenţii universitari din Pesta, cari au cercetat casa dênsei?

Económă neîntrecută, diligentă şi bună, necriticând pre nimeni cum au slăbiciune unele dame, mai mult sfătuind şi învĕţând. Până a închis ochii ea s'a interesat de toţi ai sei şi tóte ale sale.

La înmormêntare a participat un public ales şi numĕros. Tótă inteligenţa din Bran, numĕrósele rudenii, preoţii şi învĕţătorii, amploiaţii dela pretură, dela vamă, veterinariul de stat, notari primari şi un numĕr fórte însemnat de popor din tot Branul. Spaţiósa grădină a vilei Puscariu era plină de public.

Inteligenţa din împregiurime presentă în numer mare. Judeţul Nic. Penciu, adv. Nic. Garoiu şi alţi fruntaşi din Zerneşti au fost de faţă.

Câtă inteligenţă din Braşov: Ilustritatea Sa dl Bran de Lemény, cumnatul cav. de Puşcariu, profesori dela gimnasiu, amploiaţi dela „Albina“ şi câţi alţii nu s'au presentat la acest onor ultim.

Serviciul divin s'a sĕvêrşit înaintea vilei de 7 preoţi cu protopresbiterul T. Meţian în frunte.

Cuvêntarea funebră a stors lacrimi nu numai dela soţul nemângaiat şi dela cei trei fii ai sei presenţi, ci şi dela celalalt public.

In cuvêntare s'a oglindat viéţa ilustrei reposate, care a fost fica din acei economi şi stâlpi ai némului romênesc cum a fost şi familia Circa din Săcele.

---

*) „Die Stellung der Siebenbürger Sachsen in Ungarn“, 1878. pag. 14.

După cuvêntare trupul a fost transportat la grópa făcută în mijlocul grădinei vilei, unde întristatul soţ voesce a zidí o criptă familiară.

Dar scim, că dênsul consolaţiune numai află acum curênd în Bran, şi frumósele opere ale dênsului începute pentru biserici, scóle şi comune dea Dḑeu sĕ se pótă îndeplini.

Aşa e ursita omenéscă când credem „că lumea o am dobândit, atunci în grópă ne sălăşluim.“ *Aliquis.*

Cântul în scóla poporală.

(Urmare).

In decursul acestor esercitii şi în genere luat la tóte esercitiile şi cântările trebue ţinuţi elevii a cânta lin p. numai acolo trebue ertat a cânta forte, unde acésta se cere prin semnul respectiv. Nimic nu este mai neplăcut că cântarea prea tare, un adevĕrat sbierat, ba chiar sunt de compătimit atari copii, vĕḑêndu-i roşii şi cu ochii lăcrămaţi şi eşiţi afară de torţarea cea mare. E adevĕrat barbarism a suferi acésta, decum a mai îndemna elevii la un aşa lucru. Altcum învĕţătorul şi aci sĕ servéscă ca adevĕrat model.

Deşi am mai amintit odată despre ţinuta elevilor la cântare, totuşi fiind atrasă atenţiunea învĕţătorului în esercitarea şi deprinderea celor până aci amintite şi elevii vor fi căḑut éraşi în deprinderile lor cele rele nu va fi de prisos a mai aminti unele de cari sciu, că elevii fórte des le comit în decursul cântărilor.

Cu deosebire copilele nu prea sunt dispuse a căsca gura în de ajuns, încât degetul cel arătător sĕ între întrĕ dinţi; a o căsca mai tare încă nu e frumos. Cu gura închisă nici vorbi nu putem înţelegibil, cu atât mai puţin a cânta; deci acésta sĕ nu o sufere învĕţătorul.

Deşi la solfegiarea esercitiilor, nu putem pretinde ca elevii sĕ stea tot în picióre, sau afară de bancă, totu-şi când rĕspund singuratici, sau cântă vre-o cântare în cor, trebue sĕ stea în picióre. Altădată însĕ rĕmân şeḑênd în bănci. Când elevii şed ca şi de altădăţi, aşa nici acum nu-i vom suferì sĕ apese peptul de bancă; ér când stau în picióre, sĕ stea în posiţie de odihnă cu piciórele, dar drept, peptul afară, şi capul sus, ér nu plecat înainte, sau prea îndĕrăpt.

Tonul gutural nu este plăcut în cântare. El sĕ produce când grumazul nu este liber, ci strâns cu cămaşa sau cu alte haine, şaluri etc. Şalurile în genere luat nu sunt de suferit la copii în scólă, cu atât mai puţin în decursul órei de cânt; dacă cămaşa e prea strîmtă, trebue desfăcută.

Neplăcut e şi tonul nasal. El provine ţinênd capul aplecat înainte fiind şi gura închisă şi aerul strĕbate pre nas. Sĕ póte cura ţinênd capul drept şi gura deschisă.

Inainte de a începe la cântare unii au deosebite apucături nu tocmai plăcute d. e. unii dau un ton închis murmuitor, pre nas, alţii tuşesc ca şi când ar avea de a acorda tonul ca córdele la instrumentele musicale, şi altele. (Va urma).

Bibliografic.

„Carte de rugăciune pentru tinerimea gr. or. ort. română“, a apărut în tipografia archidiecesană. Acésta carte de un cuprins bogat, cuprinḑênd diferite rugăciuni e frumos legată încât póte fi podóbă în casa fie-cărui creştin Sĕ află de vênḑare în librăria archidiecesană cu preţul de 15 cr. esemplariul.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In urma grelei munci, ce o a întimpinat'o locuitorii comunei nóstre Predél, protopresbiteratul Bran, cu edificarea unui nou edificiu scolar, spre încoronarea lucrului am decis a arangia pe ḑiua de 26 Faur a. c. o petrecere cu locuitorii comunei nostre în favorul nóuei scóle. Fórte mulţămitor a fost resultatul acestei petreceri. Deşi îngreunaţi şi asupriţi de multele spese avute, totuşi românaşii nostri din comună şi din comunele vecine au venit in numĕr aprópe complet.

In general au incurs la acéstă petrecere suma de 53 fl. 40 cr. Din acestia s'au spesat 27 fl. 43 cr; de unde resultă un venit de 25 fl. 97 cr. cari bani s'au şi administrat în fondul scólei.

Le esprimăm deci pe acéstă cale sincerile nóstre mulţămite tuturor Prea On. domni contribuenţi, căci micul lor obol valoréză fórte mult fiind dat la timp.

Predél în Martiu 1894.

Demetriu Tatulea, paroch.

D. Iorne, primar.

Nicolae Boşiu, învĕţător.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	1.40	5.59	—	–
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—		Porumbacii inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
–	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8.08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
–	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos,cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37 Sibiiu, Sâmbătă, 2/14 Aprile 1894. Anul XLII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martiu 1894, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 1 Aprile, 1894.

Indelunga răbdare sĕ manifestă în viața nóstră a românilor, ca o adevĕrată virtute, proprie numai nóuĕ. Căci abia putem sĕ găsim începutul acestei îndelungi răbdări într'un timp fórte departe în trecut, ér de capĕtul ei încă nu am dat!

Cine vrea sĕ se încredințeze despre acest adevĕr, n'are de cât sĕ ia a mână cartea istoriei.

In acéstă carte apoi va afla, că de o miie și aprópe opt-sute de ani, decând noi românii muncim pe aceste locuri, abia un véc și jumĕtate am avut parte de noroc.

Acest întâiu véc și jumĕtate, deși streini órecum în aceste ținuturi, coloniștii lui Traian, primii nostri străbuni pe acest pământ iubit, s'au sciut purta cu atâta tact și minte, încât în loc sĕ întărite prin purtarea lor pe locuitorii vechi ai țerii, pe Daci, ei le au câștigat iubirea și împreună cu dênșii puși pe muncă, au ridicat bunăstarea acestei țeri.

Colonii romani, ómeni de o cultură mult superióră dacilor, au sciut ridica starea țerii la un grad înalt de înflorire și bunăstare, și atât prin faptul acesta, cât și prin cultura lor superióră celei dacice, ei s'au impus poporațiunii de aici, întru atâta, că acéstă poporațiune nesilită de nimenea de buna ei voe și pe nesimțite s'a assimilat și ea poporului român, dând astfel nascere némului de ómeni pe care adi lumea îl cunósce sub numele de români

Dacă romanii în unire cu restul dacilor au fost în stare sĕ ridice înflorirea țerii acesteia într'un veac și jumĕtate asa de mult, ce progres ar fi făcut ei în cultură în vécurile ce au urmat, dacă n'ar fi fost întrerupți și opriți în munca lor pacinică de vifo-rele ce au venit preste ei.

Norocul n'a favorisat pe bunii nostrii strămoși decât acel un véc și jumĕtate. De aci încolo încep a-i conturba popórele migrătóre.

De aci încolo, de prin jumĕtatea a dóua a seclului al treilea, fericirii nóstre în aceste părți i se pune capĕt, și de aci începe povestea îndelungei nóstre răbdări și suferințe.

Suferind poporul nostru trăiesce timpul cât a durat invasiunile de Goți, Huni, Avari etc. până la venirea poporului magiar în aceste țeri.

In timpul acesta însĕ, înflorita țară ajunse a avé înfățișarea unui sat pe care focul l'a început în capetul despre rĕsărit și l'a ars până în cel dela apus.

Poporațiunea sĕ retrage la părțile muntóse ale țerii, unde se nu fie așa în calea hórdelor și unde sĕ aibă un mai bun adăpost.

Suferințele poporului român sĕ înmulțesc mereu și ele nu încetéză nici cu aședarea poporului magiar la noi, ci se potentéză. Urméză stăpânirea nemeșilor, cruda iobăgie, cu persecuția legei și limbei române și cu tóte apĕsările cunoscute.

Dacă ne aducem aminte de tóte acestea și ne gândim că atâtea vécuri am fost puși la discrețiunea stăpânitorilor nostri, și vedem că totuși am trecut prin tóte, am scăpat din tóte și mai trăim și astădi ca români necontopiți și neasimilați altor némuri: trebue într'adevĕr sĕ stăm uimiți în fața acestui popor și se dicem: mare și nesfêrșită este puterea de viéță și îndelunga lui răbdare.

Dacă în ciuda tuturor vitregităților timpurilor, lumea nu ne-a putut vedea pe noi dând înapoi, ci cel mult stând pe loc fără a progresa, ér astădi, deși numai fericitóre nu putem numì împrejurările în cari trăim, dăm și noi mereu înainte, încet, ce-i drept, dar ori cât de încet, tot înainte; acésta dovedesce tăria nóstră ca popor, în carele multe talente neprețuite îngropate și înăscute sunt, talente însĕ, cari nu pot sĕ se desmărginéscă și avênte în tótă libertatea, mulțămită împrejurărilor grele în cari trăim noi și adi în secolul luminilor și al libertății

Și omul e cuprins de un sentiment de înduioșare, când se gândesce unde ar fi putut sĕ ajungă acest popor, dacă el în locul nesfirșitei și nemilósei lui sclăvii, s'ar fi putut bucura măcar de 3—4 secoli de o libertate deplină și ar fi ajuns în traiu comun cu popóre, cari sĕ-i dea tótă posibilitatea de a se cultiva și desmărgini cu sufletul, precum în primul véc și jumĕtate domnia romană i-a dat.

Aci este cheia rĕmânerii nóstre îndĕrĕt în cultură, față de popórele surori din Apusul Europei, dar tot odată aci este isvorul nemulțămirei nóstre față de magiari.

Apĕsați am fost în trecut ca iobagi, dar preste aceste timpuri vĕl am pune, dacă nu am fi apăsați de nou adi, în formă nouă, apăsați și atacați în avutul nostru național și împedecați în progresul nostru natural pe calea culturei.

Bine ar fi dacă magiarii ar vedé acésta și ar da de voie bună o schimbare a stărilor dela noi, când mai curênd am puté ajunge la adevĕrata libertate.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

In ședința din 10 l. c. a dietei din Budapesta deputatul kossuthist al Seghedinului Babó Emil propuse a se esprima poporului și regelui Italiei mulțumită pentru simpatia, cu care s'a purtat și a jelit la mórtea lui Kossuth. Propunerea s'a primit cu sgomotóse aprobări din partea tuturor partidelor dietei.

Helfy a ținut apoi o vorbire, în care ridică grave acuse și mai grave stigmatisări contra guvernului pentru ținuta sa observată față de înmormêntarea lui Kossuth. Helfy 'și începe vorbirea cu apostrofarea, că pe cine representă guvernul magiar? căci pe națiunea magiară nu o representă; éră despre ministrul de justiție Szilágyi dice, că a comis formală vătĕmare a constituțiunii. Helfy aviséză că în aceste dile va face o propunere concretă în acéstă privință.

La aceste se ridică primministrul Wekerle, întimpinat de strigări: Abdici? Abdi! El declară scurt, că gugernul va respunde la tóte la timpul sĕu, însĕ nu se va înclina în fața nici unui feliu de terorism.

După aceste au urmat discursurile generale de încheiere despre căsătoria civilă. Referentul proiectului guvernului Teleszky a ținut discursul seu voluminos, polemisând cu toți contrapropunĕtorii. Bancele deputaților erau aprope góle. Kossuthistul Polonyi încă și-a ținut discursul de încheiere polemisând cu contele Károlyi Gábor, care atacase episcopatul catolic. In fine Polonyi încă primì proiectul de lege ca basă a desbaterii speciale, pentru că astfel a poftit Kossuth. La desbaterea specială însĕ își va face obiecționările și amendamentele din al seu punct de vedere. Veszter Imre asemenea s'a declarat în discursul seu pentru proiectul de lege.

In ședința din 11 Aprile se presentéză propunerea motivată, prin care

---

FOIȚA.

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Incheiere.)

64. Bucuria revederei ne rebonifică cu prisosință durerile despărțirei. Despărțitorul ne despărțesce, spre a ne împreuna mai intim!

65. Rĕmâi pe calea netedă a dreptății oficiului și virtuții, nu despărți nimic de Dumnedeu, privesce pe Dumnedeu în tóte faptele; pe Dumnedeu în acea ce vei face, atunci ești liniscit și totdeauna vesel!

66. Totdeuna fi mai plin de umilință și mai vesel, și atunci continuă drumul, pe care ți l'a arĕtat un Dumnedeu amicabil; — el este lângă tine! — fericirea vecinică este ținta, dacă legea lui este legea ta.

67. Ce pot eu aștepta dela tine, creatorule a tuturor inimilor omenesci, ce pot aștepta dela inima ta părintéscă?

68. „Dómne miluesce-mĕ“! rugăciunea dilnică a umilinții. „Dómne tu mĕ vei milui“: rugându-mĕ în tótă diua cu credință.

69. Negrăind a ne ruga, cine ne învață acésta decât spiritul Domnului? A purta poveri nici odată suportabile, cine ne învață acésta, decât spiritul Domnului? A ne bucura de lucru, de care nici odată nu am credut, că ne vom bucura, cine ne învață acésta, decât spiritul Domnului? A face lucruri vecinice, divine, cine ne învață acésta, decât spiritul Domnului?

70. Vine diua cea mai întunecată, cu furtunile ei amenințătóre, cari sémănă cu nopțile înfiorătóre, cugetă: din diua cea mai întunecată isvoresce de-odată lumina cea mai plăcută

71. Tredesce-te în fie-care zi spre onórea și bucuria ceriului, care își alege cu bucurie pe cei nemuritori dintre cei muritori.

72. Ascultă vocea lină a lui Dumnedeu, care vorbesce în tine.

73. Ceea-ce s'a făcut cu Dumnedeu și în Dumnedeu, nu este nici odată fără griji.

74. Ómenii buni nu mor nici odată în inima celui bun; Amicii credincioși trăesc mai departe desigur în inima creștinului.

75. În tótă diminéța te scólă, spre a-ți înfrâna patimile, spre a te face mai bun spre a lăuda pe Domnul.

76. Fă îndată ceea-ce poți, nu întârdia nici nu te întreba, ce sĕ faci adi, ci fă.

77. Mult întârdie Domnul, și intervine întârdiatul, acésta sĕ o credi.

78. Ceea-ce sunt odată, aceea voiu rĕmâné pentru totdeauna: credincios.

79. Unde este înțeleptul acela constant, credinciosul neseducabil, acela, care de câte-ori sĕ esaminéză, adese-ori își condamnă inima sa proprie?

80. Ordine, linisce și răbdare, cât de necesare omului, care are putere, care are daruri din mii de daruri, și care are voia cea mai bună și cea mai vială.

81. În tótă diua te trezesce cu o inimă curată, nobilă și plăcută lui Dumnedeu sĕ deví ceea-ce poți deveni, și te fă ceea-ce te poți face.

82. Nici un minut nu póte părăsi mâna acésta ce a creat, ea duce pe toți, cari trăesc și pe toți cari sĕ numesc morți la aceeași țintă.

83. Tóte sufletele le-a creat spre voia lui creatorul. Amice, sufletul tĕu sĕ fie bucuria crescêndă a creatorului! El va deveni prin înțelepciune, prin putere, prin umilire, și prin iubire.

84. La isvorul luminei duce calea cea mai întunecată a nopții.

85. Cine ne-a dat lucrul cel mai mare ne va respinge lucrul cel mai mic, când avem așa lipsă de cel mai mic ca și de cel mai mare?

86. Fie-care lacrimă vărsată cu umilință va devenì isvorul bucuriilor.

87. Fie-cărui, care are i se va da. Acésta sĕ-ți fie adese-ori încuragiare și mângăiere.

88. Sfântă sĕ ne fie acea di, care ne învață mai mult ca ori ce di.

89. Respect, ordine, iubire și credință sunt amiciție.

90. Privesce la lucrul cel mai apropiat și cel mai depărtat, când se va apropia îți va fi mai ușor.

91. Iubită inimă! tu vei suferi mult, te vei bucura mult, vei purta mari poveri, vei simți mari întăriri; Dumnedeu adese-ori ți se va ascunde, mai des însĕ ți se va arăta. Plécă numai în linisce ascuns înaintea Dumnedeului tĕu și înaintea ângerilor.

92. Tot mai liniscit fă lucrurile cele mai bune, care ți le impune oficiul.

93. Nu învață dela fie-care di înțeleptul ce îl învață diua? Totdeuna privesce în jur; prin ce sĕ póte nobilita inima? Unde pot învĕța ceva bun? Unde mi se dă ocasiune spre binefaceri folositóre? Scurt este timpul vieții, eu vreau sĕ adun ceva etern pentru viéță.

deputatul Ugron Gábor stărue a se da guvernului vot de neîncredere pentru ţinuta din incidentul înmormêntării lui Kossuth.

Intre aplausele entusiaste ale partisanilor sěi deputatul Ugron G. a făcut următórea propunere:

Guvernul este mandatarul naţiunii şi consilieriul corónei. Chemarea sa este de a validita voinţa naţiunii şi a dobândi la acésta sancţionarea corónei. Guvernul deja de la început a negles esoperarea unei întelegeri între corónă şi naţiune în privinţa apreciarii trecutului, sau macar a reduce contrarietăţile, ci din contră le-a mai estins şi le-a făcut mai acute într'un mod neobicinuit şi în dimensirni nemĕsurate. A denegat stima pentru trecutul şi pietatea naţiunii, prin ordinaţiunile sale a pus faţă în faţă statul cu naţiunea, instituţiunile acestuia susţinute prin jertfele ei precum şi pe funcţionarii acestuia. Prin ordinaţiunile sale escepţionale şi incorecte, prin dispositiunice sale fără tact în loc sě fi sufocat contrarietăţile le-a dus din curtea regală în ţéra întrégă şi a declarat'o de principiu şi de regulă a vieţii, prin ce a vătămat naţiunea sentimentul naţional şi istoria a falsificat spiritul, natura instituţiunilor de stat.

Ḑilele doliului naţional ne-au convins, că ministeriul n'a esoperat armonia nici între naţiune şi corónă, nici între naţiune şi guvern, că nu este capabil, din causa puţinei sale autorităţi şi mai cu samă din causă, că înpopularitatea şi starea desolată a partidului sěu nici aici nu este chemată a aplana contrarietatea ce s'a ivit şi a nimicí periclul conflagraţiunii nutrită de inimicii nostri şi temută de patrioţi.

Din aceste cause, pentru ca guvernul sě-şi ia pedépsa greşelilor sale, pentru ca greutăţile şi neînţelegerile sě se pótă înlătura din viaţa constituţionalismului naţional şi pentru ca se se pótă restitui deplina armonie între naţiune şi corónă prin un guvern popular şi tare, propun:

Dieta sě enunţe, că nu mai are încredere în guvern.

A urmat apoi contele Apponyi, care în discursul sě de încheiere motivéză punctul sěu de vedere în cestiunea căsătoriei civile, apoi ilustrând actuala situaţiune politică internă atacă cu tótă hotărîrea guvernul, care a esploatat în acéstă cestiune tótă vaḑa şi influinţa ce o are la Corónă şi de care aḑi, tocmai când ar avea cea mai mare lipsă de acea vaḑă şi influenţă, nu mai dispune de ele.

Toţi cei de o părere au isbucnit în îndelungate ovaţiuni şi aprobări însufleţite.

---

94. Cine face mult bine, şi cine sufere mult cu cuget curat, cine iubesce tot ce e bun, şi cine este totdeuna îndestulit cu Dumneḑeu, cine sě folosesce cu mulţămită de viéţă, cine este totdeuna pregătit pentru mórte, într'adevěr acela nu este departe de împărăţia cerécă alui Dumneḑeu.

95. Fie-care cuvênt vorbit cu curagiu şi umilinţă pentru Dumneḑeu, ori-ce privire a inimei spre el, faptele cele mai însemnate, ori-ce mişcare a degetului spre onórea lui, nu rěmân nerěsplătite; ori-ce suferinţă pentru Dumneḑeu, este plătită cu mări de bucurii.

96. O mână părintéscă te conduce sigur pe calea, pe care mergi.

97. Fi bărbătescul bărbat şi rěmâi copilărosul copil.

98. Viéţa e scurtă, fie-care fóie sě fie însemnată cu ceva, ce nu se póte měsura, şi în fie-care minută arată ceva netrecětor şi etern.

99. Timpul esaminărei este scurt, şi el sbóră cu aripi de vultur. Lăsaţi sě privim la ţinta cea aprópe, şi la aceea, care este după ţintă, şi nu are ţintă.

Martiu, 12, 1894.

Ioan Cândea.

După o pausă de cinci minute a rostit kossuthistul Eötvös K. discursul seu de încheiere, cumbătênd pe Apponyi şi sprijinind proiectul guvernului. La sfêrşit însě vorbitoriul ca de comun a alunecat pe terenul personalităţilor, cari apoi au provocat reflecsiuni.

In şedinţa din 12 l. c. a vorbit ministrul Szilágyi şi după câteva discusiuni dieta a primit proiectul guvernului cu 271 voturi contra 106 de basă pentru desbaterea specială.

Revista politică.

Comitetul central al partidului naţional român din Ungaria, Transilvania şi Bănat a redigiat în şedinţa sa din 2 Aprile a. c. mai multe enunciaţiuni al căror estras este următoriul:

Situaţiunea politică a românilor din Transilvania şi Ungaria e presentată conform adevĕrului real, în desbaterile conferenţelor naţionale, ţinute în Sibiiu dela 1881 încóce.

Acéstă situaţiune, precum şi justele nóstre postulate, ce isvoresc din ea, sunt depuse în programul naţional, promulgat în conferenţa naţională din 1881, şi susţinut în întregitatea sa în tóte conferenţele următóre.

Scopul activităţii nóstre politice este realisarea acestui program

Mijlócele şi direcţiunea activităţii nóstre sunt indicate în proiectele de resoluţiuni, pe cari partidul nostru naţional le-au primit unanim în tóte conferenţele.

Dupăce nici situaţiunea politică nu s'au schimbat în bine, nici voinţa naţiunei române nu s'a strămutat faţă de program şi faţă de direcţiunea politică spre realisarea lui, comitetul îşi ţine de datorinţă de a declara în faţa evenimentelor ce ne stau înainte, că susţinerea programului naţional în întregitatea sa este postulatul situaţiunei şi nimic n'avem sě schimbăm.

Astfel suntem în realitatea actuală, şi astfel dorim se fim cunoscuţi şi apreciaţi din partea tuturor amicilor nostri politici ori unde s'ar afla ei, şi numai pe basa asta sperăm o deslegare fericită a situaţiunei încurcate din causa curentului şovinistic, neleal, ilegal şi constituţional.

In faţa aşa numitelor „simptóme de pace“ manifestate din partea guvernului magiar, după ce noi stăm pe basă leală, legală, constituţională şi adevĕrat patriotică, lipsindu-ne ori-ce indicii, cari ar asigura realisarea programului nostru naţional, n'avem sě schimbăm întru nimic atitudinea de până acum a politicei nóstre naţionale.

In lupta grea pentru realisarea programului nostru siliţi am fost a apela la bunul simţ al popórelor culte şi în rêndul prim al fraţilor nostri din România, şi constatăm cu satisfacţiune şi gratitudine, că simpatiile lumei culte şi mai ales simpatiile şi sprijinul fraţilor nostri fórte mult au contribuit la isbânda morală a lucrării nóstre patriotice.

Constatăm cu satisfacţiune, că la noi nu sunt partide deosebite, nici curente deosebite de opiniuni politice, cari ne-ar putea presenta, ca şi când în sinul nostru ar fi desbinări şi disensiuni.

„Memorandul“ este opera partidului naţional român din Transilvania şi Ungaria şi procesul memorandului este un proces intentat naţiunei române.

Comitetul cu recunoscinţă şi viuă satisfacţie a luat act de meetingul ţinut la Oxford în 5 Martiu c. Simpatiile, care s'au manifestat pentru români în acésta ilustră adunare din partea celor mai inteligente cercuri ale gloriosului popor engles, amic sincer al monarchiei Austro Ungare, sunt pentru noi nu numai o dovadă despre dreptatea causei nóstre nedespărţită de causa păcii şi a civilisaţiei europene, ci totodată şi o garanţie a succesului, care nu póte sě lipséscă.

Comitetul cu viuă satisfacţie, ia act despre desbaterile sěvêrşite asupra cestiunei românilor din regatul unguresc în parlamentul României cu prilegiul desbaterilor asupra adresei la mesagiul de Tron al sesiunei de érnă din 1893/4.

* * *

In parlamentul vienes, la discuţia generală a bugetului ministru de finanţe Plener a arĕtat situaţiunea favorabilă a financelor, care fac sě se prevaḑă escedente pentru exerciţiile viitóre, cu tóte esigentele crescânde, mai cu sémă în privinţa cheltuelilor militare; ministrul crede, că va putea îngriji de acesta prin impositul asupra alcoolului.

Plener desminte afirmaţiunea că tóte datoriile publice şi private vor trebui sě se plătéscă în aur. Argintul curent va fi menţinut pe o serie de mai mulţi ani încă. Regularea monetară nu se póte realisa de cât în mod treptat, fiind că numai acest mijloc oferă o garanţie de succes.

Ministrul declară, că o reformă radicală electorală e cu neputinţă în Austria. Guvernul este ferm decis de a realisa o reformă electorală; însě adaugând la grupurile electorale actuale un grup de muncitori, fără a altera cu acésta proporţiunea puterilor grupurilor esistente.

In urmă Plener a ḑis, vorbind de politica internă, că va trebui sě se reguleze cestia limbilor, dar nu se va putea de cât într'un mod gradat şi cu ajutorul concesiunilor reciproce Ministrul a terminat ḑicênd, că coaliţiunea realizase deja o operă mare. Coaliţiunea nu înlătură pe cele-l'alte grupuri dela o muncă comună, căci lucrarea comună e basa nouei constelaţiuni politice.

Discuţia a fost lungă şi viuă; coaliţiunea a fost atacată cu violenţă şi apĕrată cu energie. Discuţia generală s'a închis şi luarea în consideraţie a bugetului a fost votată cu o mare maioritate.

In parlamentul austriac s'a început la 10 l. c. desbaterea specială asupra bugetului. Brzenovsky şi Varschaty au vorbit în limba cehă şi au atacat posiţiunea din budet: lista civilă. Ministru-president Windischgraetz şi-a esprimat regretele, fiind-că pentru prima dată se aduce posiţiunea acésta în discusiune în parlament. Din incidentul acesta s'a desvoltat o scenă furtunósă. Contele Hompesch a strigat deputaţilor cehi tineri: Afară! ér' aceştia au rěspuns cu recriminaţiuni. Numai cu greu s'a putut restabilí liniscea.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Un interesant fenomen este zelul, cu care românii tind în timpul din urmă a-şi înmulţi asilele de copii. In a. 1891 nu era decât un singur asil de copii cu limba de conversaţie română; în urma nouei legi dela 1891, prin care românii îşi cred serios ameninţată naţionalitatea, numai în 1892 s'au ridicat 44 atari asile românesci, aşa cât numărul lor total se sue la 45. Afară de aceea mai esistă 3 asile cu limba română şi magiară, apoi unul cu română, germană şi magiară.

De scoli mai înalte poporali şi civile. românii duc lipsă. Pentru-că greco-catolicii şi greco-orientalii, de cari confesiuni se ţin toţi românii, la olaltă au numai 4 scoli civile şi nici una scólă de fete mai înaltă; asemenea le lipsesce scoli industriali şi comerciali precum şi scóle specialistice preste tot. Pentru formarea personalului didactic românii îşi au preparandiile lor confesionali. Neindestulitoriu este numĕrul scólelor medii românesci; pentrucă nu-s decât 4 gimnasii superióre cu 8 clase, şi un gim. inferior cu 4 clase. Aceste 5 institute in anul 1892/93 au fost cercetate de 1449 scolari. Aci se mai pot adauga cei 124 de scolari dela scóla reală inferióră din Braşov; aşa scólile medíi românesci arată 1573 scolari, între cari, la tot casul sunt şi câţiva neromâni. După ce însě în a. 1892—93 numĕrul total al scolarilor gimnasiali şi reali români a fost de 2977, e chiar, că cam jumĕtate din aceşti scolari români cercetéză gimnasii şi scoli reali cu limba de propunere neromână

Faptul acesta rĕstórnă totodată şi aserţiunea, că Institutele de învĕţămênt românesci ar fi de considerat ca „adeveratele focularе ale dacoromanismului“ şi de aceea ar fi de delăturat. Acéstă aserţiune o intimpinăm fórte adese-ori şi de aci isvoresce şi parerea esprimată de un politic aşa de cumpănit cum e deputatul dietal Albert Kovács, când ḑice în „Pesti Napló“ 25 Sept. 1892:

„Infrinarea agitatorilor (români) asigură şi pacea poporului, dar totuşi ar trebui sě deslegăm radicali şi definitiv cestiunea nóstră valachică. Spre acésta numai o cale avem: prefacerea scólelor în scóle de stat pe întrégă linia“.— Aci e de a se înţelege şi creşterea preoţilor. In feliul acesta s'a ridicat de repeţite ori acéstă pretensiune şi din alte părţi, mai ales în parlamentul magiar şi într'o parte a jurnalisticei magiare.

Nu putem aproba acéstă părere.

Luarea instrucţiunei în mâna statului nu forméză în Ungaria nici decum şi nu în prima linie numai o cestiune financiară, ci ea înainte de tóte e o importantă afacere per eminentiam naţională — politică care atinge esistenţa culturală a naţionalităţilor nemagiare şi interesele vitali a diferitelor biserici şi confesiuni într'un mod aşa de nemijlocit, încât punerea seriósă a acestei cestiuni prin factorii dătători de ton ai statului, ar' provoca cea mai adâncă turburare şi cea mai estinsă miscare între aceste naţionalităţi şi confesiuni. Statul ungar ar' intimpina dup'acea conflicte şi lupte pre cât de îndelungate pre atât de îngrijitóre şi a căror sfîrşit fórte îndoelnic ar fi. Grigea şi înţelepciune cer a încunjura cu deadinsul acéstă cestiune! Chiar şi numai tractarea academică a aceleia încă deştéptă neincredere din tóte părţile.

Retragerea sau şi numai scurtarea autonomiei bisericesci-scolastice garantată prin lege încă ar fi pentru nemagiarii o violinţă mare a drepturilor lor şi un greu atac contra esistenţii lor culturale şi naţionale.

E însě fórte nimerit, cea ce însě alt eminent membru al parlamentului, deputatul Hódossy Imre ḑice: (în „Pesti Napló“ (19 Nov./1893). „Una însě e sigură, că měsurile violente, fie ele de natură preventivă sau represivă, aci mai puţin duc la scop. Dacă abstragi cu totul, că astfel de mĕsuri stau în contraḑicere cu geniul iubitor de libertate a naţiunei magiare şi cu misiunea naturală şi istorică a statului ungar, basat pe libertate generală, — mĕsurile violente totuşi nici decum nu ar impedeca scopurilor agitătorilor naţionalişti, ci mai mult le-ar promova în mod indirect. Greutatea mĕsurilor de violinţă ar' apĕsa şi cetăţeni de aceia, cari până acuma au fost credincioşi statului ungar, şi i-ar puté instrăina apoi şi pe acestia. Pricina principală e totuşi într'aceea, că mĕsurile violente, dar chiar şi stricteţa mai aspră, apar totdeuna în lumina nedreptăţii şi ele fac din fanatici martiri; iar martirii sunt cei mai acomodaţi de a lăţi fanatismul în cercuri tot mai largi. O causă, care are martiri, are şi mari prospecte de invingere.“

(Va urma).

Noutăţi.

Prelegere publică. Mâne Duminecă în 15 l. c. n. la 4 óre p. m. va ţiné în localul casinei române (strada Baier Nr. 1) Domnul Dr. Petru Şpan, profesor seminarial, o prelegere despre: „Afectele în viéţa individului şi a popórelor“ la care onor. public român este învitat cu tótă onórea.

* * *

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ rógă pe toţi onoraţii domni abonaţi la „Almanachul“ ce ea îl edă, cari locuesc în comune unde postă-ultimă nu este, ca sě binevoiéscă a comunica numai decât comitetului societăţii adresa deplină a domniei-lor, însemnând comitatul și posta-ultimă. „Almanachul“ e aprópe gata, și în sĕptămâna sfintelor patimi se va espeda, așa că fiecare abonat sĕ-l pótă avé pe sântele sĕrbători. Dar celor ce nu li se va sci adresa sigură, pentru a încungiura perderile pe postă, nu li se va trimite până îl vor reclama ei inșiși.

Sibiiu, 1 Aprile v. 1894.

Comitetul societății.

* * *

Dela curtea română. Alteţele Lor regale principele Ferdinand și principesa Maria vor pleca din Bucuresci la Coburg prin Predeal. Un tren special va conduce pe Alteţele Lor până la graniță. In Sinaia Alteţele Lor se vor opri câteva óre și de acolo își vor continua călĕtoria.

* * *

Academia română a ținut Mercuri ședința publică, în care dl V. A. Urechiă a făcut o comunicațiune despre un document din 1689 dela Constantin Vodă Cantemir, ér dl Sava Stefănescu a ținut o prelegere despre estensiunea stratelor sarmatice din Muntenia și Moldova.

* * *

Stégul negru pe Academie. Stégul negru arborat pe Academia magiară din incidentul morții lui Kossuth a produs mult sânge rĕu. Foile din Budapesta aduc scirea, că contele Széchenyi Antal, membru onorar al Academiei și-a înaintat din causa acésta abdicerea.

* * *

Magiarii și tronul regal. Ꝺiarele magiare și partidele politice magiare ꝱi de ꝱi își esprimă dorința, și pretind cu órecare îndrăsnélă, ca curtea regală sĕ fie stabil în palatul din Budapesta, pre când în realitate nu au nici tron, așa, că de câteori vine M. Sa în „nóua reședință“ pentru petrecere de vre-o câte-va ꝱile, totdéuna trebue sĕ'-și aducă tronul împĕrătesc din Viena, pentru ca sĕ aibă de unde rosti mesagiile regale, ect. Acum, pentru delăturarea acestei anomalilii Majestatea Sa a dispus procurarea unui tron regal pe spesele proprii. Tronul va fi o copie fidelă a celui imperial din Viena. „Pesti Napló“ însĕ nu este mulțumit cu acésta și ꝱice, că „e pĕcat că . . . . . . voiesc sĕ decopiese tronul imperial din Viena care din punct de vedere artistic e fără nici o valóre, speră însĕ, că mareșalul de curte, printul Hohenlohe fiind făcut atent la acésta intențiune greșită, va abandona planul, și va încredința pe un artist magiar cu construirea tronului.

* * *

Dărîmarea zidurilor cetății Timișorii. Erariul militar, scrie „Dreptatea“ a început deja prin ómenii sei a dărîma urieșele ziduri ce încungiură [cetatea Timișórei și cari în decurs de atâța secoli au dat pept și au respins cu isbândă dușmanii țĕrei Bănatului și ai monarchiei întregi.

* * *

Cum va fi vara? Caldă, sécă, plóiósă sau cum va fi vara în ĕst an? Puțini vor fi cari nu se vor fi preocupând de acéstă întrebare. La acéstă întrebare rĕspunde astronomul din Göttingen Klingerfuss, care ꝱice, că verile anilor 1893, 1894, 1895 și 1896 în Europa vor fi fórte uscate. Acéstă profeţire astronomul o deduce din desele pete, ce se arată în sóre.

* * *

Munițiunile de rĕsboiu consumate la 1870. Un jurnal militar din Germania a făcut socotéla munițiunilor consumate de armata germană în timpul campanei dela 1870 –71 și a găsit, că infanteria a tras 20 milióne de cartușe de pușcă, cavaleria 465.000 cartușe de carabină și 335,000 de revolver, artileria 338,310 projectile de câmp

Corpul de asediu a asvêrlit asupra diferitelor fortarețe 520.500 obuze dintre care 202, 100 asupra Strasburgului, 112,500 Belfortului și 110, 300 asupra Parisului.

* * *

O statistică interesantă. Un factor al ministeriului instrucțiunei din România, talentatul scriitor Dumitru Teleor, a întocmit o tabelă comparativă fórte interesantă despre starea învĕțămentului în 1864—65 și în 1891—92.

In 1864—65:

Numĕrul scólelor rurale de băeţi .	2,110
Scoli urbane de băeţi	87
„ „ „ fete	69
„ secundare de băieţi	20
„ „ „ fete	4

In total 2,110 scoli rurale, 156 scoli urbane și 24 scoli secundare (gimnasii, seminarii, scoli secundare de fete etc. etc.)

In 1891- 92:

Scoli rurale micste . .	3,428
Scoli urbane de băieţi .	191
„ „ „ fete . .	172
„ secundare de băieţi	53
„ „ „ fete .	20

In total 3,428 scoli rurale, 363 scoli primare urbane și 73 scoli secundare.

In 1864—65:

Numĕrul învĕțătorilor rurali	2,110
Institutori	327
Institutóre	174
Profesori	218
Profesóre	10

In total corpul didactic rural 2,110, urban 501, secundar 228.

In 1891—92:

Invĕțători rurali	2,846
Invĕțătóre rurale . . .	532
Profesori	802
Profesóre	286

In total corpul didactic rural 3,378, și cel secundar 1,088.

Avêntul cel mai îmbucurător se constată, însĕ în numĕrul elevilor și elevelor ce frecuentéză scólele.

In 1864—65:

Elevi în scóle rurale . .	58,743
Eleve în „ „ . .	2,820
Elevi în scóle urbane . .	15,043
Eleve „ „ „ . .	6,096
Elevi „ „ secundare .	2,450
Eleve „ „ „ .	309

In total: 61,572 în scólele rurale.
21,139 în scólele urbane.
2,759 în scólele secundare.

In 1891—92:

Elevi în scólele rurale . .	137,580
Eleve „ „ „ . .	23,957
Elevi și eleve in scólele urb.	59,556
Elevi in scólele secundare .	10,317
Eleve „ „ „ .	3,080

In total: 161,537 în scólele rurale.
59,556 în scólele urbane.
13,397 în scólele secundare.

Aceste cifre sunt mai strălucite decât cele mai pompóse frase; deci cum sunt, ele arată cu o adevĕrată splendóre progresul ce l'a realisat România în mai puțin de 30 ani pe terenul instrucțiunei.

Ce póte sĕ fie óre mai îmburător, decât faptul, că în 27 pe ani numĕrul elevilor și elevelor din scóle rurale s'a înmulțit cu 100,000?

Și progresul va fi îndoit mai mare după doi-trei ani, în urma marei reforme a învĕțămêntului primar urban și rural realisat de d. ministru Tache Ionescu, care dela venirea sa în fruntea acestui departament, n'a pregetat un moment pentru scólele din România in starea înfloritóre, în care sĕ găsesc.

* * *

Necrolog. Subscrișii în numele lor și a numĕroșilor consângeni cu inima frântă de durere anunță cumcă preaiubitul lor soț, tată, frate, socru, unchiu și cumnat *Arthemiu Lupan de Disznopataka*, după un morb scurt între grele suferințe, provĕꝱut cu sântele sacramente ale muribunꝱilor în 7 Aprile diminéța la 8 óre și-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului în al 68-lea an al vieții.

Rĕmășițele pămêntesci s'au așeꝱat spre vecinică odihnă în cimiteriul comun gr.-cat. din Blaș, Luni în 9 a. c. la $2^1/_2$ óre d. a. In veci amintirea lui! *Jalnica familie.*

Din viéța nóstră constituțională bisericéscă.

Din raportul protopresbiterului tractului Albei-Iulie, înaintat sinodului protopresbiteral și care ni s'a pus la disposiție, estragem următórele date:

În decursul anului 1893 au întrat la protocol esibite 1095 piese și afară de causele ținĕtóre de comitetul și scaunul protopresbiteral tóte și-au aflat resolvirea pe cale presidială, așa că în cancelaria oficiului protopresbiteral nu a rĕmas în restanță nici un singur act, afară de unele cause cari sunt în curgere, dintre cari unele stau pe la oficiile parochiale, altele în pertractare la Venerabilul consistoriu, dar și acestea se vor regula.

1. Mișcarea populațiunei.

În decursul anului 1893 au fost:

a) nasceri	1022
b) morți	737
c) cununii	233

față cu anul trecut și adecă:

a) la nasceri	1026	scădere	4
b) la morți	986	„	149
c) la cununii	242	„	9

Substrăgênd numĕrul morților din al nascerilor, resultă o crescere de 40 suflete pe cale naturală, mai adăugându-se însĕ trecerea alor 54 familii din Geógiul de sus la religiunea nóstră, numĕrul sufletelor s'a sporit cu 330 suflete, și așa numĕrul populațiunei de fapt este 25.673.

Comitetul protopresbiteral a ținut în decursul anului 2 ședințe, una în care a luat mĕsurile pentru ținerea sinodului protopresbiteral din 1893, și a censurat socotelile presentate, ér una sub presidiul părintelui protopresbiter Ioan Papiu, în care a hotărît asupra candidaților la postul de protopresbiter.

Scaunul protopresbiteral a ținut 5 ședințe, în cari s'a aprobat alegerea de paroch în Cetea și cea din Gârbova, ér alte agende matrimoniale s'au resolvat prin sentențe aduse în regulă și tóte aprobate de venerabilul consistoriu.

Alegerile făcute în sinodul trecut s'au aprobat și la locul seu se va propune cu onoratul sinod sĕ alégă 3 membri suplenți în scaunul protopresbiteral, căci o parte din asesorii actuali sunt înaintați în etate, o parte locuesc în depărtări prea mari ca sĕ pótă fi la îndemână pentru casuri urgente.

Parochiile sunt de facto tóte ocupate prin parochi și astfel numĕrul parochilor este de 37, după-ce în Geógiul de sus s'a statorit două parochii, prin trecerea parochului Antoniu Repede la religiunea nóstră.

Esistența parochilor nostri și până acum nu a fost asigurată, ci parte mare dintre preoții nostri au fost siliți a trăi după economie și alte isvóre de câștig.

Prin politica bisericéscă a guvernului, posiția preoților însĕ e mai simțitor atinsă și la rêndul seu sinodul va trebui ca sĕ se ocupe și cu cestiunea ameliorării sorții preoților nostri, insistând ca sĕ se facă fundațiuni, sĕ li se cumpere câte o moșie, de unde sĕ pótă avé cât decât venite sigure. Avem mulți ómeni cu dare de mână, dacă ei ar fi conduși și de simț bun ar puté face mult în respectul acesta. Preoțimea a susținut luptă cu contrarii, fiilor au dat contingent mare pentru inteligința mirénă și ei au indisputaverul merit de a fi susținut și religiositatea și moralitatea în popor, și ar merita ca sĕ ne interesăm de sórtea lor ca tot de-adinsul. Ér întêmplându-se, ceea-ce aꝱi încă nu putem sci cu siguritate, ca nefastul proiect al guvernului sĕ devină lege, atunci va trebui sĕ se reguleze chiar și posiția protopresbiterilor, căci ei sunt așa ꝱicênd nesce funcționari de biurou, avisați numai la ședulele de cununii ca venit sigur, și luate și acestea din mâna lor, cu greu vor puté corĕspunde chemării lor de muncitori pentru interesele tractului.

Comitetul d-vóstre deci sĕ va ocupa cu cestiunea acésta în decursul anului și va veni cu propuneri concrete, pe cari cred că le veți și accepta încât ele vor ținti la o desvoltare mai spre bine a afacerilor.

(Va urma)

Convocări.

Pe Marți 19 Aprile st. v. a. c. la 9 óre a. m. se convócă prin acésta I-a adunare generală a învĕțătorilor rom. gr. or. din despărțĕmêntul Cohalmului, ce se va ține în sala scólei rom. gr. or. din opidul Cohalm cu următórea

Programă:

1. Deschiderea prin presidiu.
2. Apelul nominal.
3. Tractarea cetitului în al II-lea an de scólă pe basa bucății de cetire „Racul și Vulpea“ din Abcdariul de I. Popescu, de Ioan Bănuțiu.
4. Divisiunea cu frângeri decimale:
   a) în divisor;
   b) în dividend; și
   c) în ambii factori, lecțiune practică de Ioan Roșca.
5. Din Istoria naturală „Cartofii“, lecțiune practică în al VI-lea an de scólă de Ioan Ciocan.
6. Gimnastica, eserciții de mișcare, formarea rêndurilor simple și duple (câte 2 și 4 elevi) de Ioan Bănuțiu.
7. Incassarea tacselor.
8. Eventuale propuneri.

Pentru a II-a adunare generală, care se va ține la 1 Maiu st. v. a. c. la 9 óre a. m. în opidul Cohalm în sala scólei rom. gr. or., conform regulamentului sĕ distribuesc următórele teme:

1. Calcularea interesului, lecțiune practică de Ioan Roșca.
2. „Superstițiunea“, lecțiune practică în anul al VI-lea de scólă de Ioan Bănuț.
3. Din grădinărit „Altoitul pomilor“, lecțiune practică de Lazar Cocoș.
4. „Luna și stelele“, lecțiune practică din geografia astronomică, pe basa cărții a II-a de cetire de Ioan Popescu, de Avram Niculescu.
5. „Apercepțiunea și priceperea“ principiul pedagogic dela aprópe la departe, dela cunoscut la necunoscut de Ioan Bănuțiu.
6. Incassarea tacselor.
7. Eventuale propuneri.

Din ședința comitetului, ținută la Cohalm în 23 Martiu st. v. 1894.

Nicolau D. Mircea *Ioan Bănuțiu,*
președinte. notar.

Domnii membri ai comitetului central al „Reuniunei învĕțătorilor rom. gr. or. din districtul Sighișórei și anume:

1. Petru Nicolescu, preot-capelan și învĕț. și Saschiz. 2. Patriciu Pintea, învĕț în Sighișóra. 3. Zosim Bucur-Stêrc, învĕț. în Retișdorf. 4. Demetriu Stuchirean, învĕț. în Bertan. 5. Ioan Rondolean, învĕț. prim. în Daneș. 6 Iosif Cristea, învĕț. în Trapold. 7. Ioan Oprea, învĕț. în Lasleamare. 8. Nicolae Muntean, învĕț. prim în Ferihaz. 9. Constantin Costin, învĕț. în Boiul-mare și președinții despărțĕmintelor tractuale se învită prin acésta în sensul §-lui 18 din statute a se presenta la ședința ținêndă Joi la 7 Aprile a. c. v. la 9 óre a. m. în localul oficiului protopresbiteral în Sighișóra.

Obiectele de pertractare:

1. Rapórtele notarilor despre activitatea despărțĕmintelor din ședința I-a din anul curent scolar.
2. Staverirea temelor de pertractat pentru a II-a ședință anuală a despărțĕmintelor.
3. Defigerea timpului și a locului pentru ținerea adunării generale din anul curent.
4. Staverirea temelor de pertractat pentru adunarea generală.
5. Disposițiuni privitóre la esamenele publice din anul curent scolar 1893/4.
6. Propuneri.

Sighișóra, 23 Martiu, 1894.

Președinte:
D. Moldovan, *P. Pintea,*
protopop. notar.

Bibliografic.

Nóua fóie literară-beletristică „*Rândunica*“, redigiată de redactorul fóiei nóstre, a apărut, cu următoriul cuprins variat:

Fie-vĕ milă de sĕraci, poesie de Mihaiu de Bonachi.

Așa a fost sĕ fie, novelă de Margareta Moldovan.

Mânios, poesie de lucreția Rudow-Suciu.

Mihail Eminescu, reminiscență de Ieronim G. Barițiu.

Dor și iubire, poesie de V. B. Muntenescu.

Din memoriile unui musulman, (anonim).

În trécăt, poesie de T. Bocancea.
Tablou de condeiu, de Silvan.
Te-ai dus, poesie de Elena Gabor.
Scrisóre din Bucuresci, (Esposiția dela Ateneu.—Academia) de Ioan V. S.
Feliurite: De ale modei. Scarpologia. Anecdote. De ale casei. — Gâcitură de șac. Corespondență. Către onor. public cetitor.

„Râudunica“ are format cuart mare, estensiune de o cólă și încă o jumĕtate de cólă, ca suplement. Ea va apăré de 3 ori pe lună, în 10, 20 și 30 a fiecărei luni. Prețul abonamentului este pe an 6 fl. pe ½ de an 3 fl., pe un pătrar de an 1 fl. 70 cr. Pentru România 16 franci. Numere singuratice à 18 cr.

Atragem atențiunea publicului cetitor asupra acestei reviste.

„Carte de rugăciune pentru tinerimea gr. or. ort. română“, a apărut în tipografia archidiecesană. Acésta carte de un cuprins bogat, cuprindênd diferite rugăciuni e frumos legată încât póte fi podóbă în casa fie-cărui creștin. Sĕ află de vêndare în libraria archidiecesană cu prețul de 15 cr. esemplariul.

---

†

Daniil Philippović căpitan ces. și reg. în numele seu și în numele rudeniilor, înfrânt de durere face cunoscut încetarea din viéță a preaiubitei soții

Mathilda Philippović născ. Fischer,

care după un morb scurt și-a încheiat în 12 Aprile 1894 viéța plină de iubire, de activitate și dedicată binelui familiei, în etate de 42 ani.

Osămintele pămêntesci ale iubitei defuncte se vor depune spre vecinică odichnă Sâmbătă, în 14 Aprile a. c. 4 óre p. m. în cimiterul rom.-cat., la a căror însoțire se învită cu stimă toți amicii și cunoscuții.

Parastasul se va ținé Luni la 16 Aprile a. c. 10 óre a. m. în biserica cat. din cetate.

Sibiiu, 12 Aprile, 1894.

(Strada Morii Nr. 4.)

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Comitetul parochial gr. or. din Cunța, protopop. Mercurii are datorință plăcută a-și da socotéla și pe calea acésta despre venitul încurs cu o ocasiunea unei petreceri cu joc din 20 Februariu v. a. c. arangiată în favorul edificărei biserecei nóuă în comună și a aduce donătorilor călduróse mulțămite.

Au donat p. t. domni Ioan Juga proprietar în Apoldul infer. 5 fl., Ioan Droc protopresb., George Putan propietariu în Boz și Ioan Petrascu paroch câte 2 fl., Pongrácz Géjza primpretor Aron Preja pretor, Lukatcsfy Victor medic cerc., Kunert notariu Achim Fluernșiu negustor în Drașou și Ioan Ordean jun. câte 1 fl., Dumitru Radu Nicolae Albu jun. și Simion Muntean câte 60 cr., Voina Gusan înv., Ioan Oprean preot em., Nicolae Bozdog, Nicolae Șenchea, Nicolae Albu sen., Ioan Ordean sen., Nicolae Opincariu, Jacob Popa, Teodor Babeșiu, Silivestru Radu jun., Ioan Mercurean jun., Ioan Borza, Simion Bobolotiu, Ioan Ungurean, Stefan Babeșiu, Gerasim Mărginean, Filip Băscă, Vasilie Mărginean jun. Gavrila Bozan, Dumitru Bozan, Stefan Ordean, Ioan Mărginean, Chirilă Novac, Săiu Novac, Vasilie Muntean, Mihailă Oltean, și Dumitru Gros câte 50 cr., Ioan Turean, 30 cr., Nicodim Cândea, Aron Bozan, George Medrea, Miron Băscă, Achim Muntean, Ioan Lupu, și Nechit Muntean câte 25 cr., Iosif Mercurean 10 cr.

In fine susnumitul comitet e în plăcuta posițiune a aduce căldurósă mulțămită p. t. d. Nicolae Bozdog care a dat petrecerei încăperile și altele grătuit năsuind la scăderea speselor.

Venitul brut al petrecerei 34 fl. 45 cr.
Spesele . . . . . . 4 fl. 40 cr.
Venitul curat 30 fl. 05 cr.

In numele comitetului parochial
Ioan Petrascu
paroch gr. or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

---

41 szám—1894 végr. [67] 1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881 évi LX t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujegyházi kir. járásbiroság 1894 évi 473 polg. számu végzése következtében nagy-szebeni Dr. Vecerdea Miklós ügyvéd által képviselt Sopa Anika férj. Ballu Jánosné nagy-szebeni lakos javára Dumitru Dumitru és tsa fofeldi lakosok ellen 260 frt. s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 327 frt. 40 krra becsült 2 ökőr, 1 tehén, 6 juh, 1 szekér, 1 eke és borona, 69 zsák szemes és csősz gabona, 6 szekér széna és 70 kalangya szalmából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujegyházi kir. járásbiróság 1233 1887 számu végzése folytán 260 frt tőkekövetelés, ennek 1885 évi április hó 8 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 58 frt 15 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Fofeld községében alperesek lakásán leendő eszközlésére 1894 évi április hó 25-ik napjának délelött 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándekozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX t.-cz. 107 és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul s el fognak adatni.

Kelt Ujegyházon 1894 évi aprilis hó 12 napján.

Osztián Antal,
királyi járásbirósági végrehajtó.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09				—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	sos.	Brașov	pl.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	pl.		sos.	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Timiș		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		Predeal		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8.08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9,05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10,58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Peroșeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38 Sibiiu, Marți, 5/17 Aprile 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martiu 1894, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Sibiiu, 4 Aprile, 1894.

Două momente mai însemnate în viața sau istoria mai nóuă a naționalităților, în special în viața publică-politică a românilor sunt la ordinea ḑilei și preocupă opiniunea publică și ḑiaristica română, cât și pe cea magiară.

Unul este enunciațiunile comitetului partidului național, pe cari le-am făcut cunoscute și noi cetitorilor în nrul ultim al fóiei nóstre și în cari comitetul declară, că postulatul situațiunii este susținerea mai departe a programului național în tótă întregitatea sa, după cum a fost statorit în conferența dela 1881, deórece nici situațiunea politică nu s'a schimbat la noi înspre bine, nici voința națiunei române nu s'a strămutat față de acest program.

Al doilea moment însĕmnat este procesul memorandului, ficsat pe 7 Maiu și ḑilele următóre la Cluș.

Sunt aprópe doi ani de ḑile de când memorandul a fost dus la Corónă și publicat și de atunci până acum opiniunea a fost mereu agitată și ținută în órecare încordare cu privire la scirea despre acest proces. Se credea întâiu, că nu se va improcesua comitetul, după-ce s'au făcut instrucțiunea sĕ ḑicea că sĕ va sista procesul, cel puțin politicii calmi și serioși combinau, că guvernul va avea tactul de a nu mai produce nóuă agitare și indignare între naționalități și cu deosebire în sinul românilor, după magiari cel mai numeros popor al patriei nóstre. Sĕ dădea cu socotélă la acésta mai cu samă în urma cunoscutelor enunciațiuni ale ministrului de interne Hieronymi.

Dar sĕ vede, că guvernul și în genere magiarii vor sĕ mérgă până în capĕt pe cărarea apucată. E întrebare numai că óre în interesul și spre binele patriei este acésta procedere?

Scopul multelor procese politice sĕ vede a fi intimidarea. Acest scop l-au avut și demonstrațiunile „cu petri patriotice“ din Turda, Arad, Oradea-mare etc. ai căror urzitori și factori nedescoperiți și nepedepsiți au rĕmas și vor rĕmâné. Intimidarea însĕ fie cu forța brutală, fie pe calea de proces, nu póte sĕ-'și aibă efectul dorit în secolul nostru al libertăților și față de noi, cari avem simț național desvoltat, ne iubim poporul nostru și suntem eredincioși fii și cetățeni ai patriei și ai tronului. Intimidarea își va fi avut efectul în secolii depărtați, cu caracter barbar. Atunci cel puternic putea comite acte grozave de tiranie față de supuși, ca sĕ statuiască esemplu, dar ele erau pentru streinătate puțin cunoscute și au rĕmas ca file negre în cartea istoriei.

Acum procederea ce sĕ observă de un timp încóce la noi față de naționalități, nu numai că produce indignare și nemulțămire în lăuntru, ci își aruncă valurile și în streinătate. Foile magiare sĕ plâng mereu, că presa europénă atacă atitudinea magiarilor în cestiunea de naționalitate și singura mângăiere, ce o dau cetitorilor lor, e că acésta presă „e rĕu informată.“ Faptul e, că acum adevĕrul nu sĕ póte ascunde, cum se puté odinióră pe timpul iobăgiei, când nu era postă și telegraf, nu era ḑiaristică și nici opiniune publică. De acésta sĕ vede, că țin cont și ḑiarele magiare, căci étă ce ḑice „Hazánk“ din 13 Aprile a. c. într'un articol, în care sĕ ocupă cu enunciațiunile comitetului național și cu procesul memorandului:

> „Putem fi pregătiți, că atât opiniunea publică din România, cât și presa rĕu informată și agitată contra nóstră din apusul Europei va face un atac puternic contra tiraniei magiare din incidentul acestui proces“.

Intrebăm acum, este cu cale, este în interesul patriei și chiar al elementului magiar acest proces?

Tot în acel articol „Hazánk“ ḑice că doresce, ca manifestația românilor cu ocasiunea procesului sĕ se esprime cât de puternic, căci în modul acesta „guvernul și opiniunea publică magiară se va convinge, că cestiunea cea mai cardinală a politicei magiare este cestiunea de naționalitate. Și dacă se va convinge, continuă fóia, va avé dóră atâta putere morală, ca sĕ pună la ordinea ḑilei deslegarea ei definitivă“.

Procesul memorandului ne arată, cum vrea guvernul sĕ deslege acéstă cestiune!

Revista politică.

In dieta din Budapesta s'a continuat desbaterea specială a proiectului despre căsătoria civilă, votându-se cu mare iuțală paragraf după paragraf, ici-colo cu câte o modificare de tot ne însemnată. In ședința de Sâmbătă s'a făcut ultima încercare de asalt contra guvernului pentru atitudinea observată față de cultul lui Kossuth. Ugron Gábor în aplausele furtunóse ale opoșiției a vorbit cu mare vehemență contra guvernului, propunênd sĕ i se dea vot de blam, propunerea lui însĕ a căḑut, fiind respinsă cu o mare maioritate.

* * *

Comisiunea camerei din Viena a esaminat tratatul de comerciu cu România, a cărui basă este tratamentul națiunei celei mai favorisate și care asigură avantagii importante industriei bumbacului, lânei și pânzei, metalelor, zăharului etc. Tratatul e preferabil față cu rĕsboiul vamal, care a pricinuit pagube mari ambelor țĕri. Dl Wielawisky își esprimă satisfacția, că nu s'a încheiat convenția veterinară. Dl Zedwitz propune o moțiune, prin care guvernul nu va puté în timpul duratei tractatului sĕ încheie vr'o convenție veterinară cu România. Ministrul comerciului, respunḑênd la alți oratori, cari au vorbit în contra încheierei convenției veterinare, recunósce marele interes, ce este de a ocroti creșterea vitelor și ai asigura esportul în Germania, însĕ guvernul nu póte sĕ se angageze în mod absolut pentru viitor. Tractatul actual nu conține convenția veterinară. In casul, când guvernul ar propune una, deputații ar avé ocasiune sĕ presinte obiecțiunile lor. Ministru agriculturei declară, că nu cunósce esistența unei intențiuni de a încheia o convenție veterinară cu România. Mai mulți oratori au mai luat cuvêntul pentru a accentua necesitatea tractatului. Resoluțiunea deputatului Wielawisky pentru a combate contrabanda de vite la frontieră, va fi intercalată la raport, ca o dorință a comisiunei. Comisiunea a adoptat tractatul de comerciu austro-român cu resoluția deputatului Zedwitz.

* * *

Vineri în 13 Aprile n. la órele 11 din ḑi a sosit împĕratul Wilhelm la Viena. La gara stațiunii căii ferate l'au așteptat monarchul nostru Francisc Iosif cu archiducii și cu somitățile sociale. Primirea a fost nu numai fórte strălucită, ci și fórte intimă. Intâlnirea și salutarea cordială reciprocă între ambii monarchi s'a întêmplat între viforósele ovațiuni a unei mulțimi nespuse.

Împĕratul Germaniei a fost timp de 24 óre óspele monarchului nostru. Acéstă visită este rĕspunsul la felicitarea personală în Abbazia, unde îm-

---

FOIȚA.

Rĕspunsul d-lui G. Musicescu.

Onorate dle redactor,

In fóia, ce o redactați „Telegraful Român“ Nr. 32 din 19/31 Martiu 1894 am cetit o „scrisóre deschisă“ adresată mie de către dl Ioan Broju, în care scrisóre me pune în curent cu progresele, ce se realiséza de românii sibieni pe terenul musical, amintind în același timp și plăcutele suveniri, ce am lăsat pe acolo, cu ocasia escursiunii, ce am făcut în 1890 cu corul metropolitan, ce-'l dirig, prin Ungaria și Ardél.

Scrisórea dlui Broju, publicată în „Telegraful Român“ fără nici o reservă, me face sĕ cred, că cele ḑise de D-Sa nu sunt espresiunea numai a sentimentelor sale personale, ci că părerile sale sunt împărtășite și de opiniunea publică representată prin fóia d-vóstre.

In asemenea împrejurări eu nu me simt destul de forte, sĕ pot — după dorința inimei mele — esprima recunoscința și mulțămirea mea societății sibiene ca și tuturor fraților români din Transilvania și Banat, unde, fie personal, fie prin modestele mele scrieri musicale, am fost și sunt primit astfel cum nici odată nu-mi puteam închipui.

Sĕ me esplic:

In țéră, când am început producțiunile corale în programul cărora cu multă sfială am întrodus și câteva cântece populare, am găsit în confrații mei musici un zimbet ironic, cu unii din diletanți (cum era rĕposatul major Scheletti etc.) a trebuit sĕ duc o luptă prin presă; ér câțiva din învĕțații nostri (unul dl Gr. Cobâlcescu) m'a și mustrat, cum de me ocup cu musica incultă și fără nici un sens, astăḑi, când avem musica lui Haydn, Mozart, Beethoven etc.

Pentru tóte acestea însĕ m'a recompensat cu prisosință publicul în genere, începênd cu opinca și încheind cu capul statului.

Aceste recompense m'au îndemnat și încuragiat sĕ încerc o escursiune și prin alte țĕri locuite de români, și anume: Transilvania, Banat, Sêrbia, Bulgaria, Turcia, Basarabia și Bucovina. Dar ḑicĕtórea, că: „omul propune și Dumneḑeu dispune“ s'a aplicat și mie, căci până când am resbătut sĕ întru numai în Transilvania, am îmbătrânit cu 10 ani. In schimbul însĕ a tuturor greutăților și a nĕcazurilor îndurate, odată scăpat între români, am fost la culmea fericirei, căci pretutindenea am găsit o primire în adevĕr frățéscă, inima caldă și largă, cu alte cuvinte am fost sĕrbătoriți, ceea-ce m'a întinerit cu 20 de ani.

Cântecele nóstre poporale au fost de toți primite și gustate cu entusiasm, afară póte de vre-o atomică parte din acei ce se dăduse din punctul de vedere egoist, clasicismului și germanismului musical, și care atom, în îngâmfarea sa, numia creațiunea poporului „cântece mocănesci“, uitând se vede, că tocmai poporul, acei mocani îi întrețin și-i plătesc sĕ se resfețe în orașe. Odată cu acestea însĕ, 'mi-aduc aminte cu multă plăcere și de o felicitare ce 'mi-a adresat un bĕtrân în Sibiiu: „cântecele D-Vóstre grăesc inimei, de acestea ne trebuesc“. O vorbă bună, bate ḑece rele.

Așa am făcut și eu, recunoscătoriu aprobărilor și îndemnului majorității, am tot mers înainte, lăsând minorității timpul sĕ se convingă de rĕtăcirea sa, și apoi singură sĕ revie în sinul poporului, de unde a și eșit.

Felicit din inimă „Reuniunea română de cântări din Sibiiu“ pentru progresele realisate; îi sunt sincer recunoscĕtor pentru gentileța, ce a avut de a esecuta și din cântecele poporale armonisate de mine. Nu mai puțin mulțămesc și dlui diriginte artistic al reuniunei, pentru ostenéla ce și-a dat pentru instruirea și interpretarea artistică a acelor cântece, care a atras aprobarea publicului.

Rog a mi se permite sĕ adresez specialele mele mulțămiri gentilelor dómne și domnișóre, cari au luat parte în concert, amabilitatea cărora probéză încă odată originea gintei latine, conducĕtórea lumei.

Cât privesce pe dl I. Broju, carele după o trecere de timp destul de respectabilă, și-a adus aminte de mine, procurându-mi cea mai plăcută amintire, ce am, nu pot sĕ-i fiu decât recunoscĕtoriu, mulțămindu-i din inimă și păstrându-i amicie pentru totdéuna.

Primiți, vĕ rog, dle redactor, asigurarea prea distinsei mele considerațiuni.

Iași, 1 Aprile, 1894.

G. Musicescu.

pĕratul german şi familia sa s'a simţit aşa bine. Acésta scurtă visită e viu comentată în presa monarchiei nóstre precum şi în presa esternă a menţinerei păcei europene.

* * *

Ministrul rusesc de finanţe Witte, a primit ḑilele trecute pe un corespondent al ḑiarului german „Post“, înaintea căruia a făcut importante declaraţiuni, din care reiese neîndoios apropierea dintre Rusia şi Germania. Witte ḑise, că prin faptul, că dieta imperială germană a primit convenţia comercială cu Rusia, s'a pecetluit bunele raporturi dintre cele douĕ imperii. In cestiunea acésta ministrul rusesc de finanţe n'a fost, decât interpretele ţarului. El cunósce fórte bine momentul politic al acestei convenţii.

* * *

Organul sêrbilor radicali din Neoplanta „Zastava“, făcênd o paralelă între evenimentele din 1849 şi între cele ce se petrec în 1894 scrie între altele: Aceleaşi primejdii ne ameninţă aḑi nu numai pe noi, ci şi pe români şi slovaci, precum a fost şi atunci, în acele vremuri de năpaste. A treia ḑi după deschiderea adunării nóstre din Maiu, tocmai când se începură desbaterile în regulă, românii sĕ adunară la Blaş, spre a protesta solemn în contra unirii silite a Transilvaniei cu Ungaria. Ér adunarea nóstră din Maiu, împrăştiindu-se, „călăuzită de simţĕminte de prietenie sinceră cătră poporul românesc şi asociându-se la tóte progresele, cari el póte sĕ ajungă în desvoltarea naţionalităţii lui; dorind mult a'l sprijini spre a se uni ca o naţiune îşi esprimase speranţa, că între sêrbi şi români se vor întări legături frăţesci. Aşa a fost atunci şi astăḑi éraşi sĕ simte trebuinţa de acea solidaritate. Sêrbii, slovacii şi românii au şi elaborat un amĕnunţit program comun şi nu aştéptă decât ḑiua, ca sĕ se pună în public şi sĕ se confirme ca punct de plecare a unei politice comune.

Nu trebue óre sĕ vedem degetul provedinţii, când pe lângă tóte acele asemĕnări din timpurile de atunci şi de aḑi, tocmai în anul acesta şi érăşi în luna lui Maiu aprópe în aceeaşi ḑi când se ţinù adunarea românilor dela Blaşiu 1848, cu scop de a se protesta contra unirii Ardélului cu Ungaria, că tocmai acum are sĕ se desfăşure procesul monstru al românilor din causa memorandului, în care ei au ridicat protest înaintea împĕratului şi regelui tot în contra unirii Ardélului cu Ungaria.

Făcênd apoi amintire despre procesul memorandului, la care vor figura ca apĕrători sêrbi şi slovaci continuă astfeliu:

Nu sunt óre aceste vremuri fórte de deplâns. Nu zace óre ceva nespus de grav în aer? Cine ar puté străbate întunerecul, care acopere lucrurile ce s'ar puté nasce din acésta?

* * *

Situaţiunea în parlamentul Italiei în urma pertractărilor lui Crispi cu presidentul comisiunii de 15 a devenit atât de acută, încât nu mai póte fi vorbă de aplanarea divergenţelor. Guvernul consideră uşurările întroduse în budgetul militar şi în cel al marinei numai de un mijloc ausilier, la care nu se póte reflecta mai mult de un an doi. El consideră de sinucidere a ţerii ori ce economisare, ce s'ar face pe contul armatei, şi insistă pre lângă anuităţi precum şi pre lângă celelalte proiecte financiare. Comisia de 15 însă pretinde o economisare de 14 milióne la budgetul militar şi al marinei. Infrângerea guvernului e neevitabilă. Dar guvernul nu va demisiona ci va cere de la rege disolvarea parlamentului. Sĕ ḑice, că Crispi în raportul seu cătră regele a accentuat necesitatea unei acţiuni imediate şi energice, pentru ca astfeliu sĕ se pună capĕt conficitului cât mai curênd.

* * *

Gaston Callmette, redactor la ḑiarul „Figaro“ din Paris a avut onórea sĕ fie primit de regele Humberto al Italiei în Veneţia, cu care s'a întreţinut mult timp asupra relaţiunilor dintre Italia şi Francia.

Acest interview interesant va produce de sigur o bună impresiune în lumea întrégă şi va contribui la îmbunătăţirea raporturilor diplomatice şi economice dintre Francia şi Italia.

„Neue Freie Presse“ aduce între altele următórele date despre acest interview:

Regele a accentuat mai întâi acuta luptă ḑiaristică, care pórtă vina principală în neînţelegerile dintre popóre. Cu deosebire atacurile presei parisiene sunt mai dese. Se fac diferite manevre financiare şi din tóte nu resultă de cát greutăţi, pentru că totul nu este decât o neînţelegere.

Diversitatea de interese cresce în chip artificial; aşa e d. e. cu legea lui Méline, pe care camera francesă a creḑut nimerit sĕ o adopte. Noi italienii considerăm acéstă lege vamală rea, periculósă şi zadarnică. In fond nu esistă între ambele popóre nimic neliniştitor, nimic ce nu s'ar puté repara, ci din contră o adêncă simpatie.

In Francia sĕ afirmă că eu aş dori rĕsboiul, că Italia ar vrea sĕ aprindă focul ceea ce e absurd. Nimic nu ne permite rĕsboiul, nici budgetul nostru, care dă deficite, cu atât mai puţin voinţa, dorinţa sau înţelepciunea nóstră. Suntem un stat încă prea tinĕr pentru a cuteza aşa o aventură.

Am puté noi pune unitatea nóstră naţională în joc la o partidă al cărei sfârşit e nesigur pentru ori şi cine?

Noi n'avem puterea financiară a Franciei, care póte sĕ vĕ conducă pe d-vóstră, a căror armată este mai puternică, la aspiraţiuni rĕsboinice, ce ne sunt strĕine nouĕ.

Continuând, regele Humberto a declarat ḑiaristului parisian:

Suntem siliţi sĕ facem serióse economii şi nu căutăm decât sĕ economisăm, fără ca însĕ se sufere onórea şi siguranţa patriei.

Prin urmare noi nu suntem un pericol de rĕsboiu, ci iubitorii păcii — şi eu sciu, că aceste sentimente pacinice sunt împărtăşite atât de împĕratul Austriei şi de împĕratul Germaniei, cât şi de însuşi ţarul.

Care suveran europén ar târi poporul sĕu în resboiu acum, când îmbunătăţirile artileriei nu mai au sfêrşit? Francia sĕ înşélă deci, dacă vor besce de ameninţările nóstre, ér presa trece în acéstă cestiune peste marginile permise ale fantasiei.

Regele Humberto a mai amintit şi de congresul de medicină, apoi trecând la întêlnirea cu împĕratul Wilhelm, a ḑis: Intâlnirea cu împĕratul Wilhelm în Veneţia a fost numai o visită de prietinie şi nu stă în legătură cu nici un act politic. Impĕratul Wilhelm călătoresce bucuros, m'a visitat de mai multe ori, eu sunt un vechiu prietin al seu.

Relativ la simpatiile dintre Italia si Francia regele Humberto a mai adaos: Noi, italienii, privim neschimbat la o ţéră amică. Fii ei s'au luptat împreună cu ai nostrii. Noi n'am uitat luptele gloriόse. Mai curênd sau mai târḑiu se vor convinge ambele ţĕri că vechia prietinie continuă a esista.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Dacă apoi mijlócele apte şi căile, ce duc la sanarea cestiunei române, s'au a cestiunei naţionalităţilor peste tot, d. Hódossy le află înainte de tóte şi mai ales intr'o întărire, desvoltare puternică şi espresiune pregnantă a statului ungar, pe tóte terenele vieţii publice, fiindcă prin aceste li-s'ar pune frîu poftelor secesioniştice a naţionalităţilor, le-ar despărţi de „anumite cercuri turbure“ şi le-ar umplea cu reşpect şi ascultarea de puterea şi auctoritatea statului ungar: nu încape indoială, că realisarea acestor pretensiuni ar putea face sĕ încete până la o măsură órecare tendinţele naţionalistice, dar o sanare dorită, necesară n'ar produce aceste mĕsuri şi instituţiuni nici de cum. Pentrucă, statul descris de domnul Hódossy în fundamentul seu şi în efectele sale este negarea, ba chiar abrogarea condiţiunilor de esistenţă, garantate prin lege. Acésta ar fi aceeaşi „politică de pacificare“, cum o propune faţă de români comitatul Cluşului în representanţa dela 30 Octobre 1893, şi care tinde direct a răpi naţionalităţilor, bisericelor, scólelor şi limbilor lor, şi cel mai ângust teren, şi a le impune cea mai mare posibilă restringere a drepturilor şi libertăţilor lor. Prelângă tóte acestea comitatul Cluşului tot îşi mai esprimă părerea, că e credinţă falsă a crede, că realisarea ideii de stat magiar s'ar putea face numai pe conta principiului libertăţii. La diposiţiile propuse, se ḑice, că cluşenii ar fi avut în vedere mai mult numai garanţiile libertăţii comune şi condiţiunile egalităţii de drept cetăţenesc şi că ei s'ar fi reţinut tare dela recomandarea unor atari mĕsuri violente, cari în privinţa limbei sĕ fi putut provoca o magiarisare mesteşugită sau silită, — şi altele de acestea. Pentru părerea acésta însĕ, chiar din pricina propunerilor lor prea violente, cluşenii nu vor afla preste tot nici o complăcere, nici o aprobare, nu numai între naţionalităţi, ci nici la ómeni singuratici, cari judecă nepreocupaţi. De altcum e un fapt îmbucurătoriu, că pretensiunile acestea ale comitatului Cluşului, precum şi celelalte proiecte contrare dreptului şi libertăţii, proiecte făcute şi din partea altor municipii în contra naţionalităţilor, automiei bisericesci scolastice, a presei periodice etc. a lor, — nu numai că n'au aflat sprigin în cea mai mare parte a opiniunei publice, a presei magiare, ci au aflat mai mult mustrare şi respingere. Ţinuta acésta a jurnalisticei ne lasă sĕ sperăm, că şovinismul esagerat nu va mai primi din partea acestor foi nici un sprijin, nici o promovare. Pentru că intru aţiţarea naţionalităţilor., precum intru amărirea şi inveninarea intregei cestiuni a naţionalităţilor din Ungaria o mare vină pórtă chiar presa ḑilnică magiară. Esagerările, schimonosirile, acusările şi suspiţionările, la cari naţionalităţile au fost espuse aci nu arareori, au turburat spiritele peste mesură şi au provocat şi în cealaltă parte declaraţiuui şi fapte, cari apar tot aşa de nedrepte, ca şi punibile.

Şi precum prim-ministrii ungari ca Julius Szapáry şi acum Dr. Ales. Wekerle, la diferite ocasiuni au accentuat în parlament şi afară de acela susţinerea drepturilor şi libertăţilor legitime a naţionalităţilor în favorul desvoltării şi cultivării civilisaţiunei lor naţionale fără de a păgubi unitatea statului ungar şi naţiunea politică unitară; precum singuratici ministri, ca C. Hieronymi m. de interne, contele Andreiu Bethlen min. de agricultură au tractat în public şi au discutat în acelaşi sens cestiunea naţionalităţilor, mai ales cu privire la români şi la aspiraţiunile lor naţionale politice; chiar aşa a fost priceputǎ acésta cestiune, pentru Ungaria de o eminentă importanţă şi din partea altor politici şi publicisti ai diferitelor partide din parlament şi deslegarea ei a fost declarată de posibilă numai pe terenul libertăţii şi dreptăţii. Mai indigităm aici numai la declaraţiunea făcută în „cestiunea română“ din partea vicepresidentului „Kultur-egylet“-ului Iuliu Horváth deputat dietal şi redactor.

Intr'un respuns al acestuia cătră ḑiarul românesc „Ţara“ din Bucuresci se ḑice:

Datoria cea dintâiu a fie-cărui stat este ca toţi cetăţenii, fără deosebire de religiune de naţionalitate, de situaţiune socială sau de ocupaţiune, sĕ fie ţinuţi la devotamentul şi iubirea către patrie, la respectul şi fidelitatea cătră constituţie. Atâta cerem noi dela cetăţenii statului ungar, care sunt de naţionalitate română.

(Va urma)

Noutăţi.

Prelegerea publică ţinută Dumineca de dl prof. Dr. Petru Span, a fost ascultată cu viu interes. Conferenţiarul a făcut un studiu adânc despre „afectele din viéţa individilor şi a popórelor“, şi l'a predat în formă deplin elocuentă. Espunerea observaţiunilor psichice şi fisice a fost puternică, ér esemplele istorice cu care şi-a motivat tema au fost bine alese. Prelegerea a durat 1 ¼ óră şi s'a terminat în aplausele publicului.

* * *

Deputaţi preoţesci pentru sinodul eparchial aradan sunt aleşi: In cercul Aradului: părintele protopresbiter Moise Bocşan; în cercul Giulei: părintele Iosif Beşan, administrator protopresb.; în cercul Timişórei: părintele protopresb. Dr. Traian Putici; în cercul Radnei: păr. protopresb. Vasiliu Beleş; în cerc. Lipovei: păr. protopresb. Voicu Hamsea; în cercul Vingii: păr. protopresb. şi asesor consist. Ignatie Pap; în cercul Chisetĕu: păr. protopresb. Gregoriu Crăciunescu; în cercul Bănat-Comloşului: păr. protopresb. Paul Miulescu; în cercul Birchişului: protosincelul Augustin Hamsea; în cercul Butenilor părintele protopresbiter Constantin Gurban; în cercul Chişeneului părintele ieromonach Vasiliu Mangra; în cercul Halmagiului: păr. protopresb. Ioan Groza.

— Pentru sinodul eparchial din Caransebeş au mai fost aleşi: în cercul II Lugoj: Dr. George Popoviciu, protopresb.; în cerc. III Zgribesci: Nicolae Sciopon, preot în Remetea-pogăniciu; în cercul V Coşava: George Popoviciu, paroch în Cliciova; în cercul VI Buziaş: Teodor Cioloca, paroch în Şipet; în cercul VII Jebel: George Lupşa, preot în Blajova; în cercul X Vêrşeţ: Dr. Iuliu Olariu, profesor diriginte la institutul teologic; în cercul XIV Reciţa-montană: David Tĕrfălógă, paroch în Reciţa-montană; în cercul XIX Bozoviciu: Dr. Traian Badescu, protodiacon şi secretariu consistorial; în cercul XX Satul-nou: Trifon Miclea, protopresbiter.

* * *

Sciri militare. Locotenentul mareşal Teodor cav. de Seracin, la rugarea proprie, a fost pensionat. Cu acéstă ocasiune Majestatea Sa şi-a esprimat deplina îndestulire pentru serviciile prestate de bravul locot.-mareşal. Cu părere de rĕu trebue sĕ înregistrăm repăşirea cavalerului Seracin, căci el a fost ultimul general român, pe care l'am mai avut în armata monarchiei.

* * *

O faptă oribilă. Din Cinadie ni se scrie:

Mercuri în 30 Martiu 8 séra s'a întêmplat următórea faptă oribilă: Un econom anume Ioan Bârsan în etate de 50 de ani căsătorit, nefiind donat dela D-ḑeu cu fii, s'a tot îmbiat încă din anii trecuţi a lua pe cineva lângă sine ca sĕ-i fie erede, resp. fiu adoptiv, donându-i puţina sa avere ceea-ce s'a şi întêmplat; căci acum va fi anul, de când s'a aflat un astfeliu de fiu adoptiv, căruia i-a făcut şi óre care scrisóre prin notariu. Dar în cele din urmă, ce se veḑi, respectivul stăpân al caşei mai aprópe de un an resp. dela întrarea fiului adoptiv în ograda lor a fost tot reu maltratat din partea amêndorora, adecă a femeii şi a fiului adoptiv, aşa încât de multe ori a fost şi bătut şi alungat, desconsiderându-l în tótă privinţa. In cele din urmă, vĕḑênd că nu mai póte nici într'un mod vieţuì în ale sale, deşi a alergat pe la judecătorie, ca pe acest fiu adoptiv sĕ-l îndepărteze dela casa şi curtea sa, nu s'a mai putut şi aşa Mercuri séra în 30 Martiu pe la 8 óre, după cum s'a fost esprimat în faţa unora şi-a omorît femeia, ér dênsul şi-a pregătit în şoprul ce-l avea în legătură cu casa: funia de acăţat, şi după ce a veḑut că femeia e deja mórtă, numai decât s'a pus şi şi-a dat foc la casă şi tot în acel moment s'a dus numai decât la locul cel pregătit de s'a spânḑurat. In unda cea înfricoşată a focului de nópte a alergat tot satul, de unde pe femeia o scóse afară în mijlocul curţii mórtă şi parte arsă, ér pe numitul ei bărbat, nesciind nimenea unde se află, în cele din urmă după domolirea focului l'a aflat în foc, fiind tot ars şi fript, rĕmânênd numai óseie, asemenea unui schelet, tot negru. In ḑiua următóre a venit comisiunea făcênd investigarea până a doua ḑi, şi în fine pe fiul lor adoptiv l'a escortat cu gendarmeria.

* * *

O societate de domnişóre s'a constituit în Bucuresci cu scop de a lucra pentru românii din Ardél. „Ni se spune, scrie un ḑiar, că domnişórele au dat esemplu unei şedinţe de o solemnitate esceptională. Domniile lor au depărtat din noua societate tóte titlurile, mulţămindu-se cu o organisare cât se póte de simplă. Un comitet de 12 şi o cassieră, care se încaseze veniturile, provenite din cotisaţiuni lunare, din colecte şi din lucrări de artă, pe cari le vor alcătuì în folosul societăţei. Acest mod de organisare dovedesce că domnişórele sunt conduse de sentimente demne, înalte, curate şi de un patriotism care emoţionéză".

* * *

Locuri vacante de cadeţi. In Septembre a. c. vor deveni vacante numĕróse locuri in scólele militare de cadeţi din monarchiă, şi adecă în institutele din Budapesta, Viena şi Praga câte 100, în institutele din Karlstadt, Karthaus, Doboz, Sibiiu, Triest, Marburg, Liebenau, Pojon, Innsbruck şi Timişóra câte 30—50 locuri. In scóla de cadeţi de artileriă din Viena vor deveni 100 şi în şcóla de pioneri din Heinburg 50 de locuri vacante. Dintre 120 de locuri stipendiate sistemisate pentru institutele de crescere ale armatei comune, devin vacante 12; adecă: în şcólele reale inferióre militare din Güns, Eisenstadt, Caşovia, St. Pölten, în academia din Viener-Neustadt, în academia de marină din Fiume. In academii şi scóle reale inferióre militare vor fi şi locuri pe jumĕtate stipendiate.

* * *

Secţiunea din Paris a Ligei române a ţinut o şedinţă, la carea a asistat vicepreşedintele societăţii etnografice francese Pret. Rĕspunḑênd la salutarea de bună-venire dênsul a făcut urări călduróse pentru reuşita causei naţionale, asigurând pe românii de simpatiile Franciei. La intrare şi la eşire d. Pret a fost obiectul unor călduróse ovaţiuni.

* * *

Colera. Scirea, că încă dóuĕ casuri de coleră s'ar fi ivit la Galaţi, se confirmă. Mĕsurile cele mai stricte s'au luat pentru ca acest flagel sĕ dispară; totuşi starea sănĕtăţii locuitorilor din acest oraş lasă mult de dorit. Disentiria bântue, după cum aflăm, nu numai în Galaţi, dar chiar în Brăila, Sulina Fetesci, Cernavoda etc., scrie „Naţionalul".

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

(Incheiere.)

Din raportul protopresbiterului tractului Albei-Iulie, înaintat sinodului protopresbiteral şi care ni s'a pus la disposiţie, estragem următórele date:

Din anul trecut până acum îmbunătăţiri s'au făcut şi cu privire la biserici şi anume s'a reparat biserica din Alba-Iulia oraş, şi s'a edificat biserica din Totoiu, ambe au primit ajutóre din fundaţiunea fericitului Şaguna, şi anume cea dintâiu suma de 600 fl. cea din urmă suma de 800 fl. Biserica din Alba-Iulia s'a reparat cu o sumă de 1000 fl. şi restul de 400 fl. s'a colectat dela fruntaşii din parochie şi dela popor. Biserica din Totoiu a mai primit un ajutoriu de 122 fl. dela o petrecere arangiată aici în Alba-Iulia de către clericii nostri din seminariul „Andreian", a mai primit o sumă de 100 fl. colectată prin oficiul protopopesc, ér veteranul preşedinte al comitetului parochial dl Ioan Moldovan i-a venit cu ajutoriu cu un împrumut de 1300 fl., care l-a luat însărcinându-şi averea proprie, numai ca sĕ vadă ridicat edificiul sântei nóstre biserici.

S'a mai aprobat un plan pentru o nouă biserică în Gârbova de sus şi Inuri, cari sunt inaintate pentru obţinerea de ajutóre ca sĕ ne putem apuca de lucru, ér cel din Teuţi este înaintat spre aprobare acum.

În Ighiel planul făcut nu s'a înaintat, deşi pretorele a ameninţat cu închiderea bisericei, parochia are fórte puţină avere şi îi e témă că cu greu se va puté edifica o biserică nouă fără un ajutoriu mai considerabil. Repararea bisericelor din Cetea şi Geógiu sunt puse în curgere după-ce anul trecut nu s'au putut repara din mai multe motive.

La edificiile de scólă încă s'au făcut unele îmbunătăţiri, şi anume: s'a edificat scólă nóuă şi corĕspunḑĕtóre în Craiva, care a primit şi un ajutoriu de 300 fl. din fundaţiunea Şaguna, asemenea s'a ridicat scólă nouă în Bucerdea asemenea ajutorată cu 300 fl. din fundaţiunea Şaguna, care însĕ nu e terminată, asemenea s'a pus sub coperiş scólă nouă în comuna Tibru, care o va putea termina după obţinerea unui ajutoriu. Nu este edificiu de scólă în Stremţiu, Mesentea şi Órda de jos. Pentru Stremţiu s'a înaintat deja planul, dar neputêndu-se anul acesta încassa aruncul de 800 fl. din causa recoltei celei rele, planul nu s'a aprobat deşi o parte din material e adunat, ér în Pâclisa anul acesta sĕ va ridica edificiu de scólă după planul aprobat, fiind rugarea pentru ajutoriu înaintată.

Învĕţători definitivi sunt 12, provisori 8, va sĕ ḑică 20 corĕspunḑĕtori, apoi 6 învĕţători necualificaţi. În 3 parochii din lipsa de concurenţi s'au încredinţat cu instruarea elevilor preoţii.

Numĕrul cel mare al restanţelor a scăḑut şi probabil că în acest an sĕ va şi face deplină ordine.

Parte mare din raţiociniile restante sûnt deja pertractate în comitet şi sinod. În decursul anului sĕ vor regula şi aceste scăderi, provenite din pĕcatele vechi ale administraţiei.

În anul acesta s'a întêmplat reconstituirea organelor nóstre bisericesci în parochii. Din tóte parochiile au întrat conspecte despre cei aleşi în comitet şi epitropie afară de dóuĕ, de unde nici la ursoriul din urmă nu a venit rĕspuns.

In 32 parochii constituirea s'a întêmplat în ordine, în vre-o 4 comune a condus protopresbiterul actul de constituire, în una s'a delegat parochul Georgiu Muncuşiu. In 2 parochii s'a ivit neînţelegeri la constituire şi anume din Cetea au întrat 2 proteste contra actului alegerei şi contra unor singuratici membri aleşi.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare).

Atât pentru încungiurarea acestora cât şi pentru a pregătì pre elevi la o cântare plăcută, învĕţătoral sĕ scrie pe tablă un ton de înălţime mediocră bunăóră *f.* sau *g.* în timpi nu tocmai repeḑi, ca pătrare sau optimi, mai de multe ori şi punem pre elevi sĕ-l cânte încet cu silaba *va*. Pentru variaţiune şi pentru de a sĕ deprinde a întona tóte vocalele corect, ba chiar şi consonante, în loc de *a* după *v* sĕ cânte *e*, *i*, *u*; ér în loc de *v*, *b*, *c*, *p*, *d* etc. Acestea sĕ pot deprinde şi în gamă.

Una dintre cele mai principale recerinţe de a cânta frumos este respirarea şi inspirarea corectă. Rĕsuflarea necorectă sĕ póte observa şi în cor chiar sĕ nu inspire şi respire toţi deodată căci vocile sĕ întăresc sau slăbesc neregulat, ca iţele cele rele. Pentru a încunjura acestea, cum s'a ḑis şi mai sus, elevii vor fi ţinuţi cu pieptul afară, pântecele înlăuntru şi sĕ vor deprinde de a economisa cu aerul inspirat. La economisarea acésta îi deprindem aşa, că-i punem sĕ inspire încet aerul şi după acea cântând un ton d. e. *g* lin sĕ-l ţină până ce învĕţătorul numĕră în timpi egali 1—6—7—8—10.

Elevii emuléză, şi în emularea acésta de multe ori cad în estrem forţându-se a cânta şi după ce aerul inspirat l'au respirat. Prin acésta fac abus desastruos; sĕ nu suferim acésta căci îşi strică pieptul. Indată ce au respirat aerul inspirat sĕ încete de a mai cânta. Semnul resuflărei sĕ pune deci în tot locul unde e de lipsă, prin ceeace încă se deprind la rĕsuflare corectă.

Observ încă că un elev nu trebue sé cânte continu mai mult de $^1/_2$ de óră; sĕ nu sĕ forţeze la tonurile înalte sau profunde, şi érna cel puţin 2 minute sĕ stea încă în scólă după cântare, şi numai atunci sĕ se trimită afară. —

Tot odată póte sĕ facă cunoscut elevilor şi semnul repetărei. Semnul acesta arată, că cântarea éră-şi trebue cântată încă odată dela început până la semn. La cântări mai lungi însă nu nu se repetă dela început ci numai dela alt semn al repeţirei, care sĕ pune de unde voim a repeta cântarea Spre ilustrare sĕ póte desemna pe tablă sau sĕ arată în vre-un manual de cântări. Altă esplicaţie de prisos.

Anul V.

XXII. Observări generale.

Ca şi în ceilalţi aşa şi în anul acesta vom continua cu deprinderile de auḑ şi de întonare pentru a deprinde semnele alterative; cu deprinderile de cetire şi scriere şi când observăm necesitate şi cu eserciţiile de întonare corectă descrisă în punctul precedent.

Deprinderile cu semnele alterative le vom folesi şi pentru scopul de a pregăti pre elevi la transposiţia gamelor, care încă sĕ va tracta în anul acesta şi cu care ne putem apropia mai sigur de scopul propus.

In tótă óra se vor lua succesive esercitii de auḑ, de intonare, cetire, scriere şi deprinderi technice cu semnele alterative.

XIII. Semnele alterative.

Cunóscem deja semnele: diezul bemolul, şi becarul, cunóscem şi efectul cel produc ele fiind aplicate înaintea unei note; cu tóte acestea obvenind multe diezuri sau bemoluri în gamă produce confusie în elevi şi nu sciu sĕ-şi dea sama despre ele. Ca sĕ încunjurăm acésta confusie vom urma gradat cu următórele esercitii:

a) Ḑicem elevilor sĕ cânte gama în suire şi pogorire începênd din tonul obicinuit *do*. Acum ḑicem se cânte gama éră-şi însĕ nu începênd din tonul obicinuit, ci pre *do* sĕ-l încépă acum din *re* al gamei anterióre. Sĕ înţelege, că la început va merge cam greu, căci în urechile elevilor încă şi acum sună *re* pe care trebue sĕ-l ia de *do*, însă după vre-o câteva încercări vom isbuti a obţinea gama cea nóuă. Când am terminat cu acésta, vom începe pre *do* din *mi* respective *re* al gamei anterióre, apoi din *fa* şi în urmă din *sol*. A începe gama şi din tonurile mai nalte ca *sol* nu e consult, căci espunem elevii la prea mare forţare; ci vom începe formarea gamelor în coborire cu secunda mare din *do* al gamei anterióre Astfel vom începe din *si* cu bemol, apoi *la* cu bemol şi *sol* cu bemol şi nu vom trece dela un esercitiu la altul, până precedentul nu-l sciu cum sĕ cade.

b) Incepem gama érăşi în tonul obicinuit *do*. Gama următóre o începem cu o terţă mai sus decât cea anterióră adecă din *mi*, şi tot aşa din terţă în terţă. In coborire începem şi o terţă mică mai jos decât am început respective terminat gama anterióră, şi tot aşa coborîm până unde numai ajung elevii.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Minele de aramă dela Bălan constau din cinci stole, aşeḑate una de asupra celeialalte. Producţiunea lor de aramă este acum cam o sută de măji metrice la an, pe când mai nainte sĕ scoteau pe an la 700—800. de măji.

Sĕ ḑice, că aici au fost mine de aramă încă pe timpul principelui Apafi (seclul al XVII—lea), dar ori este acésta afirmare neadevărată, ori apoi minele de aici au fost părăsite şi uitate cu totul şi numai la finea vécului trecut au început a sĕ cultiva. Kövári ne spune, că până la acest timp nu s'a sciut, ce bogăţie ascund în sinul lor stâncile din apropierea isvorului Oltului şi ţinutul nu era cercetat decât de păstori, cari îşi mânau aici oile şi caprele la păşune. Acela care a descoperit mai întâi lumii acésta bogăţie, a fost un român, un serman păstor de capre, cu numele Ioan Oprea, de loc din satul Timafalĕu, de lângă Cristurul secuiesc. El a zărit pe cóstele unei stânci cea dintâi stufă de aramă, pe care arĕtându-o diregătorilor, s'a constatat esistenţa aramii şi stăpânirea a deschis aici mine, pe cari însĕ preste câţi-va ani le-a vêndut la privaţi.

Stăpânirea, aşa ne spune mai departe Kövári, a dat lui Oprea pentru descoperirea sa norocósă o remuneraţiune anuală de 80 fl. Preste câţi-va ani însĕ Oprea şi-a perdut actul de remuneraţie şi la 1835-36 a mers pe jos de dóue ori la Viena, ca sĕ ii sĕ dea o altă scrisóre, dar fără resultat, căci n'a mai putut obţiné un nou act de remuneraţie. „Şi astfeliu, ḑice Kövári, a murit în miserie omul, care a îmbogăţit ţara cu o asemenea baie".

Dinsus de Bălan sĕ află isvorul Oltului, pe cóstele muntelui numit Şipoş..

De aici plécă Oltul, ca o vălcea mică, şi în calea sa lungă udă o parte însĕmnată a ţeri nóstre la resărit şi méḑăḑi, Eşind din valea obârşiei sale întră pe platoul Ciucului la Sân-Domocoş. Aici este valea lui cea mai nalt situată. Pe la Tuşnad întră în prima sa strimtóre de munte, pe care străbătĕndu-o trece în şesul Treiscaunelor şi Ţara-Bârsei care este a dóua vale a sa, mai jos aşeḑată decât podeiul Ciucului. Aici Oltul, formând, un mare semicerc, încunjură pe la méḑăḑi munţii Baraoltului, apoi pe la Rákos întră în a dóua sa strimtóre de munte, în interesanta strimtóre a Rakoşului. Prin ea Oltul străbate în a treia sa vale, în Ţara-Oltului, în patria figurei legendare a lui Radu Negru Voevod. Oltul curge aici spre apus, paralel cu măiestosul şir al munţilor Făgăraşului. Din sus de Avrig el sĕ îndréptă spre méḑăḑi şi pe la Boiţa întră în pasul Turnului Roşu, în ultima şi cea mai grandiósă strimtóre a sa şi tăind de-a curmezişul şirul dela méḑăḑi al Carpaţilor, străbate pe şesul României, care este valea sa cea mai adâncă. In România el îşi ţine direcţiunea dela méḑănópte spre méḑăḑi şi sĕ varsă în Dunăre în apropiere de Turnu-Măgurele.

Oltul este după mărime al doilea rîu al Ardélului. In alvia sa el adună apa dela nenumĕrate riuleţe şi păraie de munte, dar afluenţi mari nu are, ci numai riuri mai mici. Dintre aceste cele mai de frunte sunt: Valea-Négră în Treiscaune, Timişul şi Bârsa în Ţara-Bârsei, Varghiaş şi Homorodul, cari vin din Arghita, şi înspre Turnul-Roşu Cibinul.

Oltul în diferite timpuri a fost navigat Mai însemnată a fost navigaţiunea pe el în seculul trecut, când sub domnia lui Iosif II. Austria avea rĕsboiu cu Turcii. Atunci administraţia militară austriacă espeda pe năi proviant pentru un corp de armată, ce se afla în Muntenia.

In timpul nostru se discută din nou cestiunea de a se face navigaţiune pe Olt, dela Făgăraş în jos.

Oltul după-ce ese din Secuime, curge prin ţinuturi românesci. Pe ţermii lui trăiesc mii de românii, şi pentru aceea el este un rîu iubit la poporul nostru. El a numit cu numele acestui rîu un frumos ţinut românesc, „Ţéra Oltului", şi apoi vedem că îl amestecă cu drag în cântecele sale, cântând:

Oltule, Oltuţule,
Ce curgi aşa tulbure . . .

şi

Oltule apă seracă,
Lasă voinicii sĕ trécă etc.

(Va urma).

S'a perdut

un orologiu de aur pentru dame cu lanţ de argint. Orologiul a fost perdut Vineri din strada Urezului (Reispergasse) până în parcul cetăţii. Cel ce l'a aflat va binevoi a-l înapoia în redacţiunea fóiei nóstre, primind un onorariu convenabil. [70] 1

Publicațiune.

Spre asigurarea reconstruirei podului „Silberbach“-lui Nr. 12 de pe drumul municipal Sibiiu-Cisnadie-Sadu se publică pe basa decisiunii comitetului administrativ din 19 Martiu 1894 Nr. 230 pertractare cu oferte, care se va ține în 24 Aprile 1894 la 10 óre a. m. în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a intreprinde acésta lucrare sunt provocați sĕ-și substérnă ofertele referitóre la intreprinderea acestei lucrări până la óra 9 a. m. a ḑilei determinate la vice-comitele comitatului. Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor considera. Ofertele trebue se fie închise, sigilate și provăḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 3227 fl 51 cr.

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 10 Aprile, 1894.

Reissenberger,
vicecomite.

Bibliografic.

„*Transilvania*“, fóia Asociatiunei transilvane Nr. 4, anul XXV a apărut pe luna lui Aprile cu următorul

Sumariu:

Sesiunea generală a Academiei române — Dela universitatea c. r. din Cernăuți. — Din publicațiunile Academiei române. — Din cronica lunară. — Bibliografie. — Contribuiri la fondul „George Barițiu“. — Proces verbal, al comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 8 Martiu 1894 n.

— „*Musa română*“, fóie musicală și literară. Nr. 4 anul II, a apărut pe luna lui Aprile cu următoriul

Sumariu:

Partea litera: Robert Sehumann (continuare). — Puterea cântului. — Poesie.

Partea musicală: De pe Câmpie. — De pe valea Oltului! — De'ași mai fi odată june! — Bistrițana, tóte arangiate de I. Mureșian.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 13—52

Preț-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	**Ghiriș**	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	1.40	5.59	—	-
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacii inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
-	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—						
—	—	4.30	2.34	5.46	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8.08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	---	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. **Teiuș** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
–	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12.10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oșorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39 Sibiiu, Joi, 7/19 Aprile 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martiu 1894, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

In trecut şi acum.

(Doi articoli.)

I.

In nr. 35 al fóiei nóstre în un articol despre Kossuth, scris de un amic al fóiei nóstre, s'a făcut amintire despre duşmănia, ce nutria Kossuth faţă de noi, încât în comitetul central al democraţiei europene, format pe la anii 1852—3, s'a opus ca sĕ fie chiemaţi în acest comitet şi delegeţi români, declarând, că românii nu constituie o naţiune, ci sunt numai neşte triburi.

Referitor la acésta dl B. C. Livianu publică neşte date interesante în „Constituţionalul“ din Bucuresci, pe cari i le-a comunicat verbal la 1875 patriotul italian Maurizio Quadrio, fost secretar al comitetului democratic europén, amintit mai sus.

La anul 1852—3 s'a format, spune Quadrio, un comitet revoluţionar democratic europén, compus din delegaţii revoluţionarilor diferitelor popóre. Comitetul a ţinut mai multe şedinţe în Lugano, sub presidiul lui Mazzini. Acesta la început a făcut propunerea ca sĕ se provóce comitetul revoluţionar român din Paris, a se representa în comitetul democratic prin delegaţi. Atunci s'a sculat Kossuth şi a atacat propunerea lui Mazzini, ḑicênd, că românii nu formézà o naţiune, ci sunt neşte triburi, adunate în diferite grămăditurí, fără ori ce istorie sau tradiţie, fără limbă comună şi conscienţă naţională, trăind în duşmănie neîntreruptă chiar şi între sine.

Contra acestei declaraţii au protestat toţi membrii comitetului şi s'a iscat o larmă, încât Mazzini a trebuit sĕ suspende şedinţa, ér după redeschidere Mazzini a declarat, că după părerea sa, poporul român cu privire la elementele naţionale constitutive şi la însemnătatea sa este mai bogat decât poporul magiar. Are origine şi înrudire de popóre, cum nu au magiarii, are consciinţă naţională şi consciinţă, că se trage dela vechii romani. In asemenea înţeles s'au pronunţat şi membrii francezi, italieni, nemţi şi poloni ai comitetului.

Kossuth a păţit-o. Vĕḑênd, că nime nu e de părerea lui, fără sĕ-şi céră cuvênt a început a striga, că va abḑice din comitet, dacă se va primi propunerea lui Mazzini. Dar cu tóte acestea propunerea acésta, abstrăgênd dela votul lui Kossuth, s'a primit unanim. Kossuth n'a abḑis din comitet, dar faţă de tótă cestiunea acésta sĕ purta fórte nepăsător, ca şi când nu l-ar interesa.

Comitetul românilor din Paris a trimis la Lugano pe Dumitru Brătianu. El a sosit tocmai la începutul unei şedinţe şi portariul anunţându l, toţi au erupt în esclamări de bucurie. Kossuth însĕ care şedea în un jilţ, strigà „L'enfant trouvé de Mazzini“ (Băiatul aflat de Mazzini.) La auḑul acesteia Mazzini dădu cu pumnul în masă, încât sĕ resturnà călimariul şi strigà: „L' enfant legitime de la providence“ („Băiatul legitim al provedinţei.“) In urma acestora sĕ născu o gălăgie mare şi în mijlocul acestei gălăgii întră Brătianu, fără sĕ scie causa gălăgiei.

La întrebarea, că ce efect a avut purtarea lui Kossuth faţă de cestiunea română, Quadrio ḑise, că încă înainte de cestia de mai sus, el, Quadrio, Mazzini şi alţii s'au convins, că Kossuth nu e caracter integru, că el numai afectézà însufleţirea pentru principiul de naţionalitate, dar pentru naţionalităţi n'ar fi fost bun decât de gâde.

„Hazánk“ reproducêndu-le aceste, ḑice, că nu le póte considera de autentice fiindcă dl Livianu sĕ provócă numai la declaraţiile verbale ale lui Quadrio, care deja a murit. Livianu însĕ mai spune, că la câteva ḑile după convorbirea acésta Quadrio i a trimis cu o scrisóre nrii 4, 5, 6 ai ḑiarului „Roma del Popolo“, în cari se vedeau părerile lui Mazzini, privitóre la politica internaţională şi confederaţie, în care erau luaţi în combinaţie şi românii. Dl Livianu ne încredinţézà, că păstrézà şi aḑi epistola lui Quadrio.

Am înşirat aceste, de-o parte pentru că sunt momente politico-istorice, cari ne interesézà, ér' de altă parte fiind-că purtarea lui Kossuth faţă de noi, atât acasă, cât şi în streinĕtate este basa purtării şovinismului de aḑi faţă de noi. Despre acésta vom vorbí în nrul viitor.

Revista politică.

Votarea proiectului pentru căsătoria civilă ca basă la desbaterea specială a fost sĕrbătorită de pressa jidano-magiară în articlii fórte însufleţitori şi în preamăriri la adresa guvernului. Nu se asceptau nici chiar foile guvernului, ca el sĕ aibă o maioritate de preste 100 voturi, după-ce se scia, că oposiţia 'l face responsabil pentru atitudinea observată din incidentul morţii lui Kossuth Dar guvernul a avut noroc, căci oposiţia e împărţită în multe fracţiuni şi pe când unele din aceste se frământau cum sĕ dea guvernului un vot de blam mai grav, pe atunci altele votau cu guvernul. Foile oposiţionale sunt nemulţămite cu acésta procedură, prin care s'a întărit mai mult posiţia guvernului. Căci, ḑic ele, partidul liberal s'a purificat, din el au ieşit cei ce aveau sĕ iasă şi alţii nu mai rapâşesc, ér în partidele oposiţionale acum începe procesul de purificare; câţiva inşi au ieşit şi lor le vor urma alţii, căci sunt ómeni de interese personale, care prevĕd, că le va fi prea departe timpul, până-ce partidul lor ar vení la cârmă.

E probabil, că desbaterea asupra proiectului de lege despre căsătoria civilă se va termina în sĕptămêna acésta. Deputaţii magiari sunt pe deplin obosiţi. După desbatere vor urma la ordinea ḑilei retragerea din circulaţiune a 20 milióne de note de stat; proiectele de legi despre convenţiunea comercială cu România, şi dreptul de moştenire. Se aşteaptă, că ministrul de justiţie va termina păn' atunci proectul de lege despre matriculele de stat. Tot în timpul acesta va ajunge în casa magnaţilor la desbatere proiectul despre căsătoria civilă.

* * *

Abia a plecat prinţul Ferdinand din Bulgaria şi neînţelegerile în ministeriu au isbucnit. Stambuloff prin energia sa adeseori escesivă a indispus pe mai mulţi colegi ai sei, cari acum sunt hotărîţi sĕ se retragă din ministeriu.

„Moscowschie Wiedomosti“ consacră un lung articol cestiunilor interne bulgare care, deşi se întemeiézà pe informaţii esagerate şi tendenţióse, totuşi presintă un óre care interes, mai ales pentru a se cunósce modul de observare al Rusiei în cestiunile bulgare:

Iustiţia în Bulgaria, — ḑice „Moscowschie Wiedomosti“ — n'a decăḑut nici odată aşa de mult ca acum. Alegĕtorii oposiţionali, cari n'au făcut decât sĕ usese de dreptul lor electoral, sunt persecutaţi ca fiind nesce revoluţionari periculoşi pe basa articolului 55 din codul criminal otoman.

FOIŢA

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Urmare).

100. Nu ne lăsaţi în tânguiri, tânguirile nu ne dau nici un folos, ele mai mult ne strică. Lăsaţi-ne se fim înţelepţi. Pe noi sĕ ne admonieze perversitatea ómenilor.

101. Nĕcaz în jurul nostru sĕ ne ţină în compătimire activă. Lipsa urgentă de patrie sĕ deştepte în noi încredere ferbinte.

102. Nu te lăsa a fi sedus de nici un noroc orb, de nici o miserie chinuitóre. Totul dispare, ce lucesce. Ce este de ajuns alérgă la ţintă. Etern remâne numai una: Iubirea şi iubirea iubirei. Iubesce iubirea totdéuna cu mai multă iubire. Nemuritor vei deveni tu, ḑilnic trăiesce în tine iubirea, care este Dumneḑeu.

103. Iubirea dă şi primesce cu sinceritate necalculabilă; iubirea trăiesce cu pofta de a înveselì iubirea înveselitóre; iubirea iubesce lucrul cel mai mic făcut cu iubire din inimă.

104. Omule folosesce timpul cel scurt al vieţei.

105. Şi cel mai neînsĕmnat dintre ómeni sĕ ţine de familia lui Dumneḑeu, este tot aşa de nobil, precum eşti tu, şi are tóte drepturile, pe cari le ai tu; omule tu nu trăjesci numai ca sĕ culegi, ci ca sĕ şi sameni.

106. Totdéuna fi mai liniştit în ceea ce privesce lucrul, răbdarea şi rugăciunea, mai liniştit în privinţa bucuriilor, cari sĕ înalţă la ceriu. Tótă voia trecută şi de care esti lipsit nu arată nici odată bucurii, de cari o sĕ-ţi pară rĕu. Pe tine sĕ te întăréscă la ori-ce răbdare, la ori-ce povară cugetul tĕu sĕ-ţi fie la omnipotentul mântuitor al omenimei.

107. Totdéuna fi mai liniştit, mai umilit, mai fiesc, mai blând, mai tare, mai fidel, ḑilnic mai pacient ceriului, atunci ceriul îţi va fi în tótă ḑiua o lumină nóuĕ de bucurie.

108. Tóte faptele tale diferite sĕ fie pline de adevĕr înaintea ochilor tĕi.

109. Totul dispare, ce este în gândul nostru şi ce este legat de pămênt; etern este numai aceea, ce primesce în sine sufletul.

110. Tóte inimile bune sĕ nobilitézà fiind în locuri bune. Dacă esti bun, nu te întórce nici odată dela inimi mai bune. Voesci tu sĕ devii mai plăcut, atunci caută inimi iubitóre; seriositatea ta se fie, a căuta de a-ţi face inima mai curată.

111. Iubirea de ordine duce la strictă iubire de dreptate; iubirea de adevĕr duce pe mii de cărări la adevĕr. Ordine, dreptate, adevĕr voi faceţi din cel bun cel mai bun.

112. Ḑilele trec, sórele apune, dar cu ele nu trece şi nu apune nici odată ce simţesc şi ce cuget.

113. Cine face numai fapte bune, nu trebue sĕ se témă de rĕu; Dumneḑeu în tóte cele bune este un rĕu păzitor neînvins. Fericit este acela, care crede acésta, şi nu se îndoesce nici odată în credinţa acésta înaltă. Il impresóră nĕcazurile, o cétă de pericule în jurul lui, neclintit (nemişcat), sĕ stea acel bun, care crede în Dumneḑeu.

114. Pacea în Dumneḑeu e mai sublimă, deci şi mai efectuitóre decât totul ce omul îşi póte închipuì şi cugeta. După acéstă pace voiesc a mĕ nisuì, şi de o atare închipuire şi cugetare voiesc a mĕ lăpĕda. Da, deja în momentul acesta, când îmi propun acésta, mĕ simţesc mai ridicat, mai întărit, deci acésta se confirmă, care este mai sublim ca tótă raţiunea.

115. Fie-cărui om îi rĕsplătesce Dumneḑeu faptele bune cu bine. Fie-care sĕ aştepte cu răbdare viitoriul rebonificat. Nici unul nu póte scăpa, şi nici viitoriul nu póte scăpa de nici unul. Eu şi tu, noi ne vom bucura de viitor când va fi aici.

116. Nóuĕ trebuinţe vor cere nóuĕ graţii.

117. Cu cât cuget mai mult, cu atât mai mult mĕ mir de esistenţa mea, de nascerea mea, de direcţiunea mea, eu mĕ bucur de fiinţa mea şi de aptitudinea mea de a putea cugeta asupra esistenţei şi omenirei mele.

118. Eu o ḑic la tóte ḑilele nascerii mele, în tóte ḑilele vieţii mele o simţesc: cugetarea asupra mea însu-mi este viéţa vieţii, şi noi aşa de puţin cugetăm la aşa ceva. Cum de rar facem viéţa nóstră în viéţă-

(Va urma).

Telegramele adresate diarelor opposiţiei sunt oprite sub cele mai ridicole pretecste, deşi dispoşiţiile constituţiei prevĕd, că telegramele sunt secrete şi nu se pot refusa.

Aprópe prin tóte oraşele se semnésă de mii de ómeni nisce petiţiuni adresate prinţului de Cobourg, prin care sĕ cere înlăturarea lui Stambuloff şi formarea unui ministeriu legal.

Prin cercurile bine informate se afirmă, că Stambuloff îşi caută deja un cuib cald şi anume în oraşul Dresda din Saxonia, unde se află retras şi tovareşul seu Iivcoff, fostul regent şi preşedinte al sobraniei

Acum câtva timp Stambuloff a luat fără nici o socotélă, 120,000 lei din fondurile ministerului de interne şi tot aceaşi sumă din fondurile ministerului afacerilor streine. Aceste sume enorme s'au depus la banca din Sofia pe numnle lui Stambuloff.

* * *

In dieta imperială a Germaniei deputatul Kanitz a propus introducerea monopolisărei cerealelor, asupra cărei propuneri s'a încins o discusiune animată. Will (conservator) spriginesce propunerea mai ales în interesul ţeranilor; Bachem (centralist) dice, că e imposibilă primirea ei; Berndorff (imperialist) o combate ca nefiind oportună; Bennigsen asemenea o combate, fiind că o considera de periculósă, ér Richter dice, că acéstă propunere e de caracter esclusiv agitatoric, ar înlesnì facerea de datorii, dar în referinţele de proprietate tot nu ar produce nici o schimbare. Luând apoi cuvêntul cancelarul Caprivi dice între altele, că prin votarea acestei propuneri Germania ar deveni în suspeţiune înaintea statelor, cu cari are convenţiuni comerciale, „acestea şi-ar pierde încrederea în noi, pentru câştigarea căreia atât de mult a ostenit. Din an în an a crescut acésta încredere, eu nu aşi mai puté representa în afară politica germană, pentru că mi-aş perde total încrederea câştigată". A mai vorbit contele Limburg-Stirum şi Plötz pro şi Caprivi încă odată contra, apoi s'a pus la vot reieptându-se cu 159 contra 46 voturi nominale. Pentru propunere au votat antisemiţii, membrii, clubului ţeranilor şi 12 conservatori.

* * *

Organul oficios al guvernului rusesc „Pravitelski Vesztnik", ocupându-se cu întâlnirile de monarchi, se pronunţă în modul următor despre politica europénă: Chiar nici pe cei mai pesimisti n'a putut sĕ nu-i atingă acea grabnică întorsătură în viéţa politică a Europei, care a primit o deosebită signatură prin întêlnirile de monarchi, ce s'au făcut de curênd. Este fórte caracteristic, că pressa italiană nu prea se ocupă cu nisuinţele de până acum ale triplei alianţe. Că s'a schimbat situaţia, o dovedesce chiar şi părerea, ce s'a lăţit acum pretutindeni, că trebue sĕ se pună stavilă înarmărilor, cari despóie statele de ultimele puteri ale contribuirilor, şi cari nu pot sĕ ducă decât la bancrut financiar. Adevĕrat, că deocamdată acésta nu este decât o dorinţă vie, dar totuşi e semnificativ, că cestiunea restrîngerii înarmărilor s'a pus în discuţie de îndată ce apropierea economică dintre Rusia şi Germania a dat avênt curentului nou, care află resunet chiar şi la acele cercuri, unde aşa ceva mult timp s'a ţinut de imposibil. Acesta e curentul unei păci generale şi durabile în interesul Europei, care s'a născut mai întâiu în urma sĕrbătorilor pacinice dela Toulon şi Paris, ér acum se esprimă şi mai vĕdit prin apropierea economică dintre Rusia şi Germania. Convenţia comercială ruso-germană este privită, în genere, ca vestitórea păcii, care pretutindeni va nasce nouĕ speranţe şi prospecte bune.

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Urmare.)

Nici un interes adevĕrat real nu esistă pentru statul ungar, care ar cere desnaţionalisarea românilor; ori-care român, care n'ar fi iubitor de naţionalitatea lui, nu póte fi un bun cetăţén în statul unguresc. Cine s'a lăpĕdat de naţionalitatea lui este un apostat şi încredere nu inspiră.

E acelaşi punct de vedere pre care la representat cu succes şi Stefan Tisza, dep. dietal în congregaţiunea comitatensă a Bihorului ţinută în Septembre 1893, şi care punct a fost unanim primit de congregaţiunea comitatului. Scriitoriului acestor şire se-i fie permis a se provoca la aceea, că din partea sa cu ani inainte a pledat pentru aceeaşi vedere în cestiunea naţionalităţilor. Spre a dovedi acésta fie destul citarea unui pasagiu din cartea mea: „Die Deutschen in Ungarn und Siebenbürgen". (Wien und Techen 1881 pag. 508). — ce sună: „Germânul din Ungaria şi Transilvania" a sciut de mult sĕ-şi concordeze alipirea şi iubirea sa către limba maternă cu datorinţele pentru patria sa magiară (ungarisches Vaterland) Datorinţele acestea două nu stau în contradicţie una cu alta. Germânul din Ungaria şi Transilvania pre lângă tótă atăcarea şi batjocorirea singuraticilor va servi cu devotament şi credinţă patriei sale şi nu se va retrage nici decum a lucra pentru binele ei. Dacă intr'aceea el nu-şi negligă limba sa şi caracterul seu poporal (sein Volksthum) — pentru bărbatul de stat gânditor chiar inlr'acésta esistă un moment liniştitor.

Pentru că credinţa acésta către sine însuşi dă totoadată garanţă despre caracterul brav al bărbatului, la care omul póte conta cu siguritate şi în dile bune şi în dile rele".

. . . Şovinismul intolerant, persecutător e tocmai aşa un turburător primejdios al păcii interne, cum şi o ameninţare a esistenţii statului, el corumpe opiniunea publică şi ruinézǎ moralul public. Acolo, unde renegatismul e lăudat ca virtute patriotică, acolo ómenii sunt indirect reduşi la lipsa de caracter (Characterlosigkeit) şi necredinţă.

Vom mai tracta încă un gravamen al partidului naţional român, anume cel despre legea de pressă din Ardeal Pentrucă acésta parte a Ungariei are încă pre lângă tótă egalitatea de drept, afară de esceptionala lege electorală şi o escepţională lege de presă, ce se baséză pe patenta impĕrătéscă dela 27 Maiu 1852, adecă de pe timpul absolutismului ilegal. In contra acestei legi, precum şi în contra juriilor de presă, ce se află numai în oraşele magiare Cluj şi Maros-Vásárhely, românii ridică acuse grele şi susţin, că legea aceea dă „procurorilor o putere discreţională pentru a persecuta pressa română şi a suprima esprimarea oricărei convingeri, ce nu ar corĕspunde guvernului eventual, şi fiindcă juriile din locurile amintite sunt compuse din magiari, aceştia ar fi în procesul naţionalităţilor faţă de români acusatori şi judecători totodată în causă proprie.

Din acestea împrejurări, dic ei, se esplică numĕrul neobicinuit a proceselor de pressă în contra diarelor românesci şi condamnare mai fără escepţiuni a acusaţilor (de regulă la pedepse grele de bani şi temniţă).

Ne reţinem dela esaminarea ulteriórǎ a proceselor de pressă trecute, precum şi a ţinutei la tot casul adeseori bătătóre la ochi a procurorilor de stat şi a juriilor judecătóre; dar durarea şi mai departe a unei legi escepţionale de presă în Ardél, nici de cum nu arată o stare normală, cărei legi de altmintrerea tóte jurnalele, ce apar acolo i sunt supuse. Că óre, considerând discutarea pătimaşă a cestiunii naţionalităţilor în foile din Ardél posibilă sau şi numai oportună ar fi o îmblândire a prescrisilor stricte în afaceri de presă?

Acésta e la tot casul o altă intrebare, la care durere nu putem rĕspunde necondiţionat cu da. Inţelegerea şi împăcarea spiritelor desbinate presupune totdéuna o aplicare spre acésta din ambe părţile litigante. Una la tot casul ar fi acum deja de discutat în mod serios din punct de vedere a justiţiei imparţiale, că óre acusatul în cause politice iertat ăr fi sĕ fie predat judecăţii contrarilor lui naţional-politici. In starea de astădi a luptelor de partidă şi naţionalitate, serviţiul curţilor cu juraţi în afaceri de pressă apare în Ungaria de o valóre preste tot problematică.

În cele precedente ne-am nisuit a supune unei tractări şi esaminări nepreocupate aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor. Resultatul după părerea nóstră se póte resuma în următórele: Pasivitatea politică a celor două milióne şi jumĕtate cetăţeni unguresci de naţionalitate română însémnă o calamitate simţită atât pentru stat, cât şi pentru însuşi românii. Cu durarea mai departe a acestei stări rele, înstrĕinarea acestei părţi însemnate a naţiunii politice din ţéră, devine tot mai mare. Abaterea, aşi puté dice, duşmănia devine tot mai intensivă şi îngrijitóre. Pentru prosperarea poporului românesc se ivesc din acéstă stare asemenea cele mai mari pedeci şi primejdii. Statul şi societatea se pun faţă de acusele şi atacurile românesci în posiţie de apĕrare (!??) şi se nisuesc a slăbi pe contrari în tot modul şi a-i face imposibili prin ce românii, ca parte mai slabă vor trebui fără îndoeală sĕ sufere mari perderi. Acéstă stare de rĕsboiu, parte latent parte deschisă turbură nu numai pacea internă, împedecă nu numai conlucrarea recerută a tuturor elementelor cetăţenesci şi sociale intru apĕrarea şi promovarea binelui public; întârdie nu numai desvoltarea sănătósă şi consolidarea statului ungar, ci influinţézǎ în mod păgubitoriu asupra stărilor din monarchia austro-ungară, precum şi asupra intereselor şi relaţiunilor internaţionale ale aceleia.

De aceea deslegarea cât se póte de grabnică îndestulitóre a cestiunii naţionalităţilor peste tot, şi a cestiunii române în specie, e un mandat al necesităţii, de sub care nici un bărbat de stat sau politic din Ungaria nu se póte subtrage. Deslegarea de un pătrar de secol sau n'a fost încercată, sau a fost încercată în mod nenorocit. Astădi recunóscerea acesteia a devenit, cum se cade, lucru comun (Gemeingut) şi i-au dat espresiune publică bărbaţii de stat ai politicei dătători de ton în Ungaria.

Sĕ înţelege, părerile încă nu sunt în tóte părţile clarificate; se încércă încă şoviniştii matadori de partide a „deslega" cestiunea naţionalităţilor prin recomandarea de mĕsuri violente, legi escepţionale draconice şi persecuţiuni. Dar acéstă politică de violenţă, pe cât de unilaterală, pe atât de nedréptă şi inesecutanilă, nu e iertat sĕ ajungă la învingere; pentru că ea n'ar însemna „deslegarea" acestei cestiuni de viéţă pentru Ungaria, ci numai „bellum omnium contra omnes". Vorba cea adevĕrată în cestiunea acésta a spus-o ministrul actual de interne: „La deslegarea cestiunii naţionalităţilor numai dreptul şi dreptatea ne póte conduce, altor consideraţiuni nu e iertat sĕ le dăm loc".

În faţa acestui corect punct de vedere a guvernului, care e totodată punctul de vedere al majorităţii parlamentului maghiar şi a majorităţii covêrşitóre a opiniunii publice şi a publicului politic din ţérǎ trebue de nou sĕ accentuăm cu deosebire, ca în Ungaria nu esistă nici un guvern, nici o legislativă, nici o partidă şi nici măcar un politic serios, care sĕ fie aplicat a se demite cu partidul naţional român sau cu altă partidă ori facţiune naţionalistică în pertractări de împăcare în ale dreptului de stat (in staatsrechtliche Ausgleichs-Verhandlungen einzulassen). Aci nu stau faţă în faţă factori egal îndreptăţiţi, ci acusatorii (die Klagefürher) sunt cetăţeni ai statului unguresc şi ca atari supuşi legilor. Guvernul şi legislativa nu pot face nici un pact cu o părticea a naţiunii politice. Ceealaltă împrejurare importantă stă în următórele: tóte pretensiunile românilor, cari însémnă un atac asupra unităţii politice, legislatorice sau teritoriale a Ungariei sunt a se respinge pe scurt. Dualismul de stat, uniunea Ardélului cu Ungaria, unitatea statului şi naţiunii politice ungare, limba de stat şi întrebuinţarea publică a ei — tóte acestea sunt cestiuni resolvate deja în mod legal şi real, cari peste tot nu mai formézǎ „cestiuni". Cât timp însĕ chiar şi „Românii" patriotici şi moderaţi, ca d. e. dl Alesandru Mocsonyi, ţin la programul naţional din 1884 în tótă intregitatea lui şi prin urmare nu respectézǎ cum ar trebui necondiţionat, cu cuvêntul, in scriere şi cu fapta dualismul dela 67 şi legile şi dispoşiţiile întroduse în mod legal de atunci încóce în Ungaria: nu póte fi nici vorbă despre o considerare a dorinţelor şi plângerilor îndreptăţite (der etwas berechtigten Wünsche und Beschwerden) ale românilor din Ungaria şi Transilvania.

(Va urma)

Noutăţi.

Dela curtea română. Cetim în „Ţara": Majestatea Sa regele va părăsì capitala pe la mijlocul acestei luni pentru a se duce la Neuwied sĕ vadă pe mult dorita nóstră suverană Majestatea Sa regina Elisabeta. De acì M. S. regele va merge sĕ asiste la căsătoria A. S. principele Carol de Hohenzollern cu princesa de Flandra, care va avé loc pe la începutul lunei lui Maiu, în castelul Lacken.

După căsătorie M. S. regele se va reîntórce la Neuwied spre a lua pe M. S. regina, cu care va venì în ţară.

Micul principe Carol va pleca odată cu M. S. regele, remânênd la Coburg.

* * *

Dela Academia română. Sâmbătă în 2/14 Aprile Academia română a ţinut o şedinţă publică solemnă, la carea a asistat şi M. Sa regele. În acéstă şedinţă şi-a cetit discursul seu de recepţiune dl A. Naum, rĕspundênd la acest discurs dl Titu Maiorescu.

* * *

Visitarea gimn. din Brad. Din Brad ni se scrie următórele: Dl Elischer József a visitat la 12 şi 13 Aprile n. gimnasiul român gr. or. din Brad, în calitate de comisar ministerial. Cu acéstă ocasiune, representantul guvernului a inspiciat edificiul gimnasial şi cel de gimnastică, museele de naturali, fisică şi chemie, a revĕdut ocupaţiunile scripturistice pe a. scol. 1893/4, a asistat la prelegeri şi după aceea a ţinut o conferinţă confidenţială, în care 'şi-a esprimat convingerea, că acest gimnasiu face an de an progrese înbucurătóre, educând şi instruând tinerimea.

După ce a inpintenat corpul didactic la zel şi perseverață neintreruptă, s'a depărtat lăsând în urma sa convingerea, că acest representant al sciinţei este un bărbat de mare erudiţiune şi că nisuinţa sa este de a conlucra ca factor chiemat la ridicarea progresivă a gimnasului nostru.

* * *

Inarticularea convenţiunii comerciale cu România. Contra înarticulării în lege a convenţiunii comerciale cu România s'a pornit mare agitaţiune. Astfel „Országos magyar gazdasági egyesület", „Aradi gazdasági egyesület" agită contra înarticulării. Arădanii au decis a trimite o adresă către parlament, în care se roagă, ca convenţiunea comercială cu România sĕ nu fie primită.

* * *

Conferenţa episcopilor. Vineri va avé loc în Budapesta conferenţa episcopilor catolici, care se va ocupa mai detaiat cu situaţiunea politică bisericéscă, cu „congrua" şi alte afaceri momentóse.

* * *

Góná contra scólelor române din Cianad. Foile unguresci aduc scirea, că inspectorul şcolastic ung. din comitatul Cianad a înaintat comisiunei comitatense un raport, în care dice, că în şcólele naţionalităţiior aflătóre pe teritoriul numitului comitat, „limba magiară este negligiată în sensul strict al cuvêntului". Comisiunea a trimis raportul inspectorului la ministrul de culte şi la respectivele autorităţi confesionale, cerênd cercetare disciplinară contra învĕţătorilor negligenţi în limba magiară. Acelaşi inspector a mai raportat comisiunei, că a confişcat 14 cărţi de scólă, pe cari le oprise ministrul, pe motiv, că sunt contrare statului şi se cuprinde în ele concepte de drept public greşite şi se baséză pe temeiuri istorice false. Cărţile acestea le-a trimis comisia la tribunalul din Seghedin, cerênd totodată ca pe învĕţătorul Ambrosiu Costea sĕ-l pună sub acusă. Inspectorul Neményi, a arătat apoi un circular al episcopului Meţian, în care se recomandă spre întrebuinţare didactică cărţile oprite de ministru. Circularul de-asemenea se va trimite ministrului. — Mari minuni fac „patrioţii".

* * *

Jidanii la sate. „Naţionalul“ scrie: Jidanii aflători în judeţul Bacău, fiind mulţi dintre dênşii somaţi de administraţiune ca pe ḑiua de 1 Aprile curent sĕ părăsască satele, au adresat un memoriu regelui, în care se plâng de acest fapt, cerênd sĕ fie lăsaţi mai departe în sate, unde sĕ continue a esercita esploatarea infamă asupra bieţilor ţĕrani români, sărăcindu-i şi otrăvindu-i prin beuturi alcoolice falsificate.

* * *

Francisc Kossuth proprietar. Cât de mare e cultul pentru Kossuth ne arată următórea întêmplare: O familie din Salonta mare a transpus pe numele lui Francisc Kossuth, fiul al reposatului Kossuth, din averea lor 20 jugere de pămênt.

* * *

Marele meeting sêrbesc din Carloveţ. „Novo Vreme“ din Semlin publică în fruntea foii convocătoriul la marele meeting sêrbesc de protestare contra proiectelor de legi bisericesci ale guvernului magiar, care va avé loc în Carloveţ în 19 Aprile a. c. După motivarea amănunţită a necesităţii imperative a ţinerii acestui mare meeting, care se compune din întréga metropolie sêrbéscă, comunică numita fóie, că la meeting vor lua parte toţi episcopii diecesani, în frunte cu patriarchul Brancovici.

Spre scopul acesta a petrecut mai mult timp patriarchul Brancovici în Budapesta, unde s'a înţeles cu ministrul Wekerle şi Csáky cu privire la convocarea adunărei de protestare, de acolo patriarchul a mers la Carloveţ, unde a luat parte la desbaterile comitetului convocătoriu.

* * *

Lukáts şi Polonyi. Deunăḑi povestia aprigul kossuthist Polonyi unor deputaţi, că vrea sĕ facă o călĕtoria în streinătate. Vorbele din urmă le auḑì şi ministrul Lukáts, carele ḑise, că dacă în adevĕr Polonyi vrea sĕ se depărteze şi se remână cel puţin o lună în streinătate, el îi pune la disposiţiune un cupeu de salon. Bine rĕspunse Polonyi. La câte-va ḑile se duce Polonyi la Lukáts, însoţit de câţi-va deputaţi şi îi spune că el vrea sĕ plece. Şi ministrul Lukáts n'a stat mult la cumpănă ci a dat ordin sĕ pună la disposiţia dep. Polonyi un cupeu cu salon. Asfeliu Polonyi a intors spatele desbaterei speciale a proiectului pentru căsătoria civilă. — Póte că de aceea decurg desbaterile aşa de liniştit în dietă!

* * *

Contra limbei germâne. In adunarea generală a învĕţătorilor magiari din Budapesta, s'a adus cu unanimitate hotărîrea, ca studiul limbei germane sĕ se scótă din tóte scólele unguresci din Budapesta. —

* * *

Debit poştal. „P. Lloyd“ anunţă, că regimul a detras debitul postal pentru „Corespondenţa română“, ce apare în Bucuresci.

* * *

Obrăsnicie iesuitică. Fapt întêmplat în secolul al XIX-lea în oraşul Cernăuţi, scrie „Gaz Buc.“ : Sĕ bolnăvesce o vĕduvă, care la căsătoria ei cu un militar gr. or. trecuse la religia gr. or. şi iesuiţii auḑind că vĕduva e greu bolnavă nu au aflat de lucru decât sĕ însărcineze pe o soră de a lor cu misiunea, ca sĕ mérgă la bolnavă şi sĕ o readucă cel puţin înainte de mórte în sinul religiunei romano catolice, căreia aparţinea mai înainte, singura care „face pe om fericit“. Intrase sora călugăriţă în locuinţa acesteia, unde a fost întimpinată de fată, căreia cu smerenia şi înduioşarea cea mai căldurósă i-a comunicat misiunea, ei ḑicênd: bolnava trebue se trécă la religiunea rom.-cat. dacă nu voiesce ca sufletul ei sĕ se pérdă în iad; şi d-ta poţi face cu mine ce vrei: scuipă-mĕ, batjocoresce-mĕ, bate-mĕ şi mĕ alungă afară din casă, eu tóte le voiu suferì, pentru-că tot ce voiesc sĕ fac, fac pentru binele bisericei mele — la bolnavă însĕ trebue sĕ întru. Norocul fetei a fost, că în acel moment a întrat o „pravoslavnică“ în casă, la a cărei apariţie sora călugăriţă, adresându-se cu cuvintele: „ta iest prawoslavna“, cătră însoţitórea ei, a părăsit casa. Ne mirăm de obrăsnicia fără de margini a unor fanatici religioşi imigraţi la noi în ţară, care fără cruţare şi pe un om viu ar fi în stare sĕ-l bage în mormênt.

* * *

Serviciu telefonic nóptea. Unele foi susţin scirea, că la ministeriul de comunicaţiune ar fi deja lucru hotărît a introduce serviciul de nópte la staţiunile telefonice din Budapesta, Seghedin, Timişóra şi Arad. E verosimil că acéstă reformă prea preţiósă din punct de vedere al comerciului va fi introdusă deja în luna lui Maiu.

* * *

Cas de mórte. Se anunţă din Bucuresci mórtea d-rului Nicolae Barbu, profesor de limbile clasice în cursul superior la „Liceul sf. Sava“ din Bucuresci.

Dr. Barbu a fost de origine transilvănean, el era însufleţit totdéuna de causa românilor de preste Carpaţi. Liceul sf. Sava perde prin mórtea d-rului Barbu pe unul dintre distinşii profesori.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Turda la 16 Aprile 1894.

Onorată redacţiune!

Vĕḑênd, că mai de curênd nu v'a scris nimenea despre întêmplările de pe la noi, 'mi permit a ve aduce la cunoscinţă unele mai momentóse, care merită a nu fi date uitării, deórece arată, că deşi suntem puţini la numĕr, totuşi nu ne lăsăm a fi copleşiţi, ci ne susţinem şi presentăm ce suntem.

Demn de notat este faptul, că dómna Maria Vlăduţiu esmiţênd provocarea ce vĕ aclud aci, are o colectă frumósă de cusĕturi şi ţeseturi naţionale, cari în ḑilele procsime vor fi trimise la locul destinaţiunei lor.

Tot la stăruinţa dómnei Maria Vlăduţiu a luat un avênt nou şi societatea de lectură a femeilor române din Turda. Aceea societate de lectură, carea la iniţiativa dómnei Emilia Raţiu sĕ înfiinţase încă în timpurile cele bune . . . . şi carea sub îngrijirea şi conducerea numitei dómne, s'a susţiţinut şi desvoltat până atunci, până ce brutalitatea basibosucéscă a silit pe conducĕtórea ei a se depărta din mijlocul nostru.

După-ce în tómna anului trecut dómna Emilia Raţiu, arĕtând într'o scrisóre, că între impregiurările actuale îi este imposibilă reîntórcerea în mijlocul nostru, abḑice de postul de presidentă, societatea în adunarea generală din 24 Martiu st. n. s'a şi constituit de nou alegând de presidentă pe dómna Maria Vlăduţiu, de vicepresidentă pe dómna Ana Cigărean, de casieră pe dómna Ana Petricaş, de controloră pe domna Carolina Bologa, de bibliotecărésă pe dşóra Olimpia Vlăduţiu, ér' de secretariu pe domAlesandru Gaia. — Tot cu acea ocasiune sĕ decisese a se face o petrecere la Pasci. Dar după-ce pertractarea procesului monstru în contra comitetului naţional şi astfeliu în contra întregei naţiuni e defiptă pe ḑiua de 7 Maiu, aşa dar ţinerea acestei petreceri se amênă deocamdată pe timp neterminat. „*L.*“

Provocarea despre care am făcut amintire mai sus este următórea:

Mult stimată Dómnă!

Dupăce surorile nóstre de suferinţe, slovacele doresc sĕ-şi arete simpatia şi iubirea de surori, adoptând chiar şi cusĕturile nóstre naţionale, de acea ne rógă sĕ le trimitem mustre de cusĕturi de a le nóstre, promiţênd, că şi dênsele ne vor revanja, trimiţêndu-ne de a le lor, (rugarea, s'a publicat şi în „Tribuna“ Nr. 2 din a. c.)

Deci, ca sĕ satisfacem dorinţii unor surori îndoioşate de a ne cunósce, se ne grăbim a le trimite posele nóstre, pitorescul nostru costum, căci din manufacturele, ce le vom trimite ne vor cunósce, că cine suntem.

Din aste motive St. Dómnă, încredinţată de binevoitoriul d-tale sprijin viu a te ruga sĕ binevoesci a câştiga din comuna d-vóstră mustre de tot feliul de cuseturi naţionale şi chiar şi ţĕsături speciale, şi pre lângă indicarea lor, că la ce şi în ce mĕsură se folosesc, precum şi acea că dela cine sunt, se binevoiesci cât se póte mai de grabă, cel mult până la finea lui Martie st. v. a mi-le trimite, ca astfeliu apoi eu grupându-le din tot comitatul se le trimit la locul destinăţiunei lor.

Pentru ostenéla, atât în numele meu, cât şi a surorilor slovace, te rog se primesci înainte cea mai cordială mulţumită.

Turda, în 20 Februaiu, 1894.

cu tótă stima
Maria Vlăduţiu.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare).

c) Esercițiile numite aci sub literile *a* şi *b*, le-am esercitat numai după auḑ, acum urméză deprinderea lor şi în scris. Invĕţătorul scrie pe tablă, ér elevii au sĕ cânte gamele în şirul acela, cum s'a ḑis sub litera *a*. Pentru ca tonurile gamelor următóre celei prime sĕ aibă succesiunea naturală, trebue sĕ folosim semnele alterative, pe cari avem a le pune îndată ce au aflat elevii, că unde sunt de a se aplica. Se înţelege, că învĕţătorul prin întrebări potrivite îi va conduce avênd în vedere, că semitonurile cad între tonul 3—4 şi 7—8.

d) Deprinderile de sub *a*, *b*, *c*, sunt game maiore (dur), şi ca sĕ deprindem pe elevi şi în gamele mol, vom lua următórele esercițíi:

Incepem gama cu o terţă mică mai jos decât tonul *do* obicinuit până aci, adecă din *la* şi o cântăm în suire şi coborire. Dar atât în suire cât şi în coborire pe *do* nu-l vom ridica ci vom cânta dela şi până la *do* un semiton, prin ceea-ce semitonul vine între tonul 2 şi 3. Gama următóre o începem cu un ton mai înalt ca gama anterióră şi după terminarea acestora, gama următóre o începem cu o terţă mai sus ca pe cea anterióră. In coborire urmăm érăşi ordinea acésta, adecă gama următóre o începem tot cu o secundă după acésta cu o terţă mică mai jos decât cea anterióră.

Deprinderea în scris se face cum s'a ḑis mai sus.

e) Deprinderea semitonurilor o facem în modul următor:

Cântă elevii pe *do*, apoi *si* şi érăşi *do*; apoi *re*, *do* cu diez *re*; *mi*, *re* cu diez, *mi* etc. Tot astfel urmăm şi în coborire. Sĕ face şi în scris.

f) Deprinderi cu secunde mari şi mici în coborire: Incepem cu tonul *do* superior, apoi cântăm *si* cu bemol, *do*; *si* cu bemol, *la* cu bemol, *si* cu bemol etc. Putem urma şi rêndul acesta: *do*, *si* cu bemol *la*; *si* cu bemol, *la* cu bemol, *sol*; *la* cu bemol, *sol* cu bemol, *fa* etc.

g) Suire cu secunde mari se face astfel, *do*, *re*, *mi*, *fa* cu diez *sol*, *re*, *mi*, *fa* cu diez, *sol* cu diez, *la* etc. In coborire se pot cânta deprinderile de sub *f*.

h) Secundă mare şi mică în suire: Incepem cu *la* inferior şi cântăm până la *do*; apoi *si*, *do* cu diez, *re*; *do*, *re*, *mi* cu bemol etc. tot asemenea coborim şi în jos până la *la*.

i) Dóuĕ secunde mari în coborire: Acestea sĕ fac în modul arĕtat la *f*, cu deosebirea că, în loc de secunda mică încă luăm secundă mare, aplicând spre acest scop semnele necesare la locul potrivit.

l) Trei semitonuri: Vom începe în coborire cu *do* superior, *si*, cu bemol etc. In suine: *do*, *re* cu bemol, *re* etc. Acestea fórte grele, învĕţătorul va fi cu deosebită grije la tractarea lor.

Acestea esercițíi se deprind bine, în tótă óra se vor esercita, ba chiar sĕ pot lua în loc de esercițíi de tóte ḑilele, nu sĕ va trece dela un esercițiu la altul până ce precedentul nu este destul de bine esercitat şi sĕ vor lucra şi în scris; observ însĕ că acestea esercițíi duréză în decursul anului întreg, ba chiar şi în anul VI încă sĕ vor mai deprinde. La cas când elevii acestea esercițíi nu le pot cânta cu silaba *la*, sĕ le cânte mai întâiu cu numirea *do*, *re*, *mi* etc. şi numai după aceea cu *la*.

Prin aceste esercițíi elevii câştigă o desteritate fórte frumósă sĕ eliberéză aşa ḑicênd de catenele portativului şi primesce aripi cu ajutorul cărora sĕ mişcă pe portativ cum voiesce. —

XXIV. Transposiţia.

Prin esercițiile descrise în punctul precedent am scos pre elevi din forma aceea prea determinată, de a numéra tonurile tot dela *do* de pe linia primă a portativului, şi am deschis calea spre tóte gamele. A trece însă de odată la game nu e consult, ci trebue sĕ luăm calea cea mai lungă ca se nu fim siliţi a întârḑia când am fi aprópe de scopul noştru. Calea acésta încunjurătóre este transposiţia sau esercițiile, prin care deprindem copii a cânta gama din orì şi care loc al portativului vom lua tonul principal *do*

Până acum am deprins gama *do* care corĕspunde gamei *c*, ér celelalte game au remas neconsiderate. Prin transposiţie înse vom deprinde tóte gamele atât în dur cât şi în mol. Prima transposiţie o facem dela linia primă la linia a doua, spre care scop vom compune atari esercițíi, în cari tonul principal se cadă pre linia acésta. E evident, că esercițiile acestea sunt în *g* dur sau *e* mol, cu tóte acestea armaturile nu le vom pune la începutul esercițiilor, căci tocmai acela ne este scopul de a deprinde pre elevi, ca şi din locul acesta numĕrând sĕ scie unde cad semitonurile. Şi ca elevii sĕ nu pérdă din vedere unde este aşeḑat tonul principal *do*, linia acésta vom trage-o mai grósă ca celelalte, sau chiar póte fi şi de colóre roşie sau vênătă, ceea ce e şi mai bine şi astfel nu perd uşor locul, de unde au sĕ numere celalte tonuri.

Când am deprins bine elevii a numera tonurile şi dela linia a doua, pre care a fost tonul principal *do*, vom compune esercițíi, în cari tonul principal se vină pe linia a 4-a apoi succesive pe a 5-a. După terminarea acestora va aşeḑa tonul principal şi pre spaţuri, începênd cu spaţiul 1, apoi cu al 2-3- şi 4-lea. Posiţia tonului principal aşeḑat pre un spaţiu vom însemna-o numai prin o linie grósă pusă la începutul esercițiului în spaţiul, în care vine tonul principal *do*. (Va urma).

Avis.

Acelora, cari reflectéză a-şi abona cuartir pre timpul decurgerei procesului memorandului din 7 Maiu şi ḑilele următóre, le recomândăm sĕ se adreseze în privinţa acésta dlui Nicolau Raţiu capelan in Cluşiu, Jokai utcza nr. 6. până la finea lui Aprile n.

Bibliografic.

„*Lumea ilustrată*“ broşura III (Nr. 23—24) din anul II, a apărut cu următoriul sumariu:

Tecst:

A mea este rĕsbunarea, roman de Hall Taine (urmare). — Ilusiei, poesie de Virgiliu N. Cişman. — O jertfă, poesie da A. Steuerman. — O escursiune la Monte-Carlo. — Idealul poesie de Gheorghe din Moldova. — Păcat şi Ispăşire, de d-na E. De Carro. — Ca sĕ te împaci…, poesie de J. Boniface-Hétrat. — Onóre şi datorie, roman de Alphonse de Launay (urmare). — „Veneţia-Vals“, poesie de D. N. — Din tóte ḑilele, de Octave Mirbeau. — Alegerea Bulibaşei, poesie de Grigori N. Lazu. — Felurimi. — Miţa, poesie de Dem. Moldovean. — La arest, poesie de N. D. Georgian. — Ghiocelul, poesie de Iuliu I Roşca. — Rĕmas bun, poesie de Vasile Scăntee. — Anton Naum, de * * *. — Luceafărul, poesie de Mircea C. Dimitriadi. — Epigrame, de Toma Florescu. — Schinteia, poesie de Sextiliu Puşcariu. — Comóra casei şi a familiei.

Ilustrațiuni:

Ilustrații din „A mea este rĕsbunarea“. — Casinul de la Monte-Carlo. — Ilustrație din „Onóre și datorie“. — Sub stejar, tablou de C. Zopf. — Maria și Isus, tablou de Kaulbach. — Ghiocelul. — Anton Naum.

— „*Arta*“ revistă musicală Nr. 7 anul III, a apărut pe luna lui Aprile cu următoriul

Conținut:

Giuseppe Verdi (urmare și fine). — Un progres în factura instrumentală. — Revoltător. — Efemeride musicale. — Cântece populare. — De prin lume. — Opere nouă. — Din Ungaria. — Vorbe și fapte. — Revista concertelor.

— A apărut „*Vatra*“ No. 7 și conține:

Mărgăritare alese, (Opiniunea publică) I. L. Caragiale.— Cântec, Elisabeta M. Ionescu.— Vorba lui Veppo. Pas.— Negru-Vodă, Em. Grigoroviță.— Nu rîdeți de durere, V. D. Păun.— Mara, Ion Slavici. — Vin’ iubito, Al. Negrișean.— Dacii, Sim. Florian Marian.— Ciceul, Ion Slavici.— Șease versuri, George Murnu.— Rĕsbunarea, Carmen Sylva.— Curiosități sciințifice, St. Luca. — Snoave din popor, Dumiru Stănescu.— Fel de fel.

Ilustrațiune: Pe drum de țară.— Vara prin zăpadă. — Cu puteri unite.— Achil și Briseis. — In sănĕtatea celui d’ântâiu moștenitor. — O nuntă la sat. — Din munții nostrii. — Ilussrații de mode.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

(Urmare din Nr. 27.)

Colectă pentru scóla română gr.-or. din Sighișóra.

Cu lista Nr. 68 dela dnii: Nic. Stoica, director în Sĕlisce 1 fl., Nic. Hențu, notariu 2 fl., Corpul învĕțătoresc din Sĕlisce 4 fl., Ioan Banciu 1 fl. și N. Roman 1 fl.

Cu lista Nr. 81: domnul colectant N. Proștean, adv. dela d-nii: N. Bircescu 1 fl., Dr. Iacob Major 2 fl., Dr. St. Petroviciu 2 fl., Fabius Rezei 1 fl., C. Bircescu 1 fl., N. N. 1 fl., Dr. Borlovan 1 fl., M. Tomici 2 fl. și N. Proștean, adv. 3 fl. = 14 fl.

Cu lista Nr. 23: Elena Barbu (Reginul-Săsesc) colectantă 2 fl., Eugenia Barbu 2 fl., Aurora Barbu 2 fl., Galat. Șagău 3 fl. și E. Crișan 1 fl. = 10 fl.

Cu lista Nr. 55: St. Selariu din Hațeg ca colectant 5 fl., B. Popoviciu 4 fl., N Sânzian 1 fl., N. N. 2 fl., M. Bontescu, adv. 2 fl., Teod. Făgărășan 2 fl., Ioan Baciu 2 fl., Marcu Pop 1 fl., Ioan Muntean 1 fl., Ioane Iancu 1 fl., Teodosia Gaon 50 cr. și Ión Farkas 25 cr. = 21 fl. 75 cr.

Cu lista Nr. 13: Ioan Vătășan, preot și înv. în Brașov (colectant) 2 fl., corpul didactic din Brașov 10 fl.

Cu lista Nr. 97: dela d-nii Vas. Pipoș, protop. 2 fl., P A. Mihuț 1 fl., Sabin I. Piso 1 fl. și Irimie Peter, propriet. 1 fl. = 5 fl., ér dela învĕțătorul Nicolau Stoicoviciu 1 fl. 50 cr. — La olaltă 63 fl. 25 cr.

Sĕ esprimă prin acésta p. t. domnilor și dómnelor, care au sprijinit acéstă întreprindere prin sucursul domniilor moral și material, cea mai profundă mulțămită. Pentru ca sĕ se pótă continua și finalisa acéstă dare de sémă, p. t. domnii cari au primit apelul pentru ajutorarea școlei nóstre, sunt cu profundă stimă rugați sĕ binevoéscă a înapoia apelul distribuit cu sau fără resultatul obținut pănă acuma.

Sighișóra, 4/16 Aprile, 1894.

Amicul școlei.

(Va urma).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Ad Nr, 176/1894 [71[1—3

CONCURS.

In sensul veneratului ordin consistorial ddto 8 Februariu a. c. Nr. 894 B. prin acésta se escrie concurs pentru intregirea parochiei de clasa III-a Călian din protopresbiteratul Clușului, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau un venit sigur anual de 419 fl 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform legilor in vigóre subsemnatului oficiu in terminul susindicat dela care își pot lua si informațiune despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral rom gr. or. al Clușului.

Clușiu, 14 Martiu 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Tuliu Roșescu,
protoprebiter.

Nr. 362/1894 [72] 1- 1

Publicațiune.

Toma Voicu din Brașov, prin sentința Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 1 Martie 1894 Nr. 1616 B. a fost totalmente despărțit de către soția sa pribegită Efrosina Moldovan asemenea din Brașov, ceea ce în sensul §-lui 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali prin acésta sĕ aduce la cunoscință publică

Brașov, 2 Aprile 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		**Szolnok**		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		--	9.23	3.18	3.--	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		**Sighișóra**		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09				--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	sos.	**Brașov**	pl.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	pl.		sos.	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Timiș		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		**Predeal**		4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Șeica mare		9.05	1.40	5.59	—	-
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Șelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veștem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacii inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		**Budapesta**		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		**Szolnok**		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		**Alba-Iulia**		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	**Teiuș**	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		**Verciorova**		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58		**Cucerdea**		7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44		Ludoș		6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11		**Oșorheiu**		5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—		**Reghinul-săs.**		3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50			**Simeria**			5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08			Cerna			5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32			**Hunedóra**			4.50	9.38	2.30	8.—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10			**Brașov**		8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53			Prejmĕr		7.48	1.11	-		6.18
7.11	10.32	—	5.03			Sepși-S.-Georgiu		7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40			Covasna		5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26			**Kezdi-Oșorheiu**		5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕș-Ludoș		6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—		Țaga-Budatelic		4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—		Bistrița		—	1.16	—	—	-

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40 Sibiiu, Sâmbătă 9/21 Aprile 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sěptěmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martiu 1894, sě-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

In trecut și acum.

(Doi articoli.)

II.

Am pus titula articolilor nostri: „în trecut și acum“ și din trecut am adus un prototip de șovinism magiar, pe Kossuth, am puté ḑice pe părintele șovinismului magiar de aḑi, așa după cum l-au cunoscut și-l caracteriséză strěinii, nu noi.

Kossuth a fost, care a desvoltat și înfiltrat în magiari credința, că Ungaria trebue sě fie magiară, declarând prin acésta resboiu de esterminare popórelor nemagiare, în sens național. El a fost, care le-a ridicat orgoliul național până la șovinism, până așa de departe, încât sě crédă, că numai ei magiarii susțin acest stat, că numai ei au dreptul sě trăiéscă, ca națiune, ér tóte celelalte popóre sunt bagatele, pe lângă „puternica“ națiune magiară, nește frânturi slabe, cari au misiunea de-a da tot mai mult contingent magiarismului și cu încetul a se magiarisa cu totul. Ura, ce el o nutrea față de naționalități s'a potențat prin resistența acestora față de magiarisare și acésta ură a dus-o cu sine și în strěinătate și orbit de ea ne-a presentat, așa cum șovinismul ne spunea ḑilnic, că suntem: „nesce triburi adunate în diferite grămădituri, fără ori ce istorie sau tradiție, fără limbă comună și conscientă națională.“

El așa ar fi voit sě fim și așa voia sě ne cunóscă Europa, de neste nemernici, cari nu merită sě fie băgați în samă, dar a uitat, că are de-a face cu europenii culți, cari nu-'s orbi de șovinism, sě créḑă totul orbesce, ci cercetéză starea lucrurilor și astfel sě conving despre adevěr și realitate.

Pe Kossuth 'l-au luat magiarii de măestru în tóte și apoi se înțelege, că și în șovinism. De la 1848—9 multe s'au schimbat la noi, mai înspre bine și mai înspre rěu, singur șovinismul, sămênat la 1848 a remas acelaș. Amorțit pe timpul absolutismului, el s'a redeșteptat cu putere în timpul mai nou și progreséză tot mai mult, cuprinḑênd pe aprópe întreg poporul magiar.

Acum, ca și atunci, șovinismul magiar pretinde o Ungarie independentă și magiară, curat magiară; acum ca și atunci șovinismul crede, că atât magiarisarea cât și independența le va puté sěvêrși poporul magiar, uitând că și la 1848 a fost prea slab, de ceea-ce s'a apucat. Acum, ca și atunci, prin foile șoviniste naționalitățile și în special românii sunt timbrați cu cele mai murdare epitete și batjocoriți „trădători de patrie“, „agitatori“, „mase îndobitocite“, „români butaci“, „proști“, „puturoși“ și câte alte epitete nu ni se dau!... Dacă Kossuth a susținut cele mai sus citate despre noi, la 1852, apoi demnii sei urmași de aḑi sunt tot de aceași părere. Nu arare-ori veḑi, că se scrie și se susține publice că românii sunt un popor cu trecut confus, adecă n'au istorie, că ei au venit pe plaiurile acestei țěri târḑiu după magiari, că au fost primiți din grație, că sunt nesce trași-împinși și câte altele de soiul acesta. Apoi la câte batjocuri nu e espusă biata nóstră limbă din partea lor, cu un cuvênt tot ceea-ce constitue individualitatea nóstră națională.

Dacă despre Kossuth au constatat ómeni nepreocupați, nobili și adevěrați democrați, că el numai afectéză însuflețirea pentru ideia naționalismului, apoi desigur sě póte constata acésta despre șovinismul magiar de aḑi. El sě arată însuflețit până la esaltare de principiul naționalității, dar numai încât e vorba de poporul magiar. Îndată ce acest principiu ar fi sě se estindă și la celelalte popóre din patrie, ei nu se mai însuflețesc, ba sunt chiar contrari. Étă deci afectarea.

Și așa mai departe E vorba numai, că precum a mâncat nespălat Kossuth cu susținerile sale absurde față de noi, așa va păți și șovinismul de acum.

Revista politică.

Fără sgomot și în ton de tot liniștit s'au continuat și s'au terminat desbaterile despre proiectul căsătoriei civile. Deputații, dela care se aștepta mai mare opunere, unii abia și-au deschis gura, ca sě propună câte o modificare, ér alții s'au depărtat din Budapesta, obosiți de atâta discuție agitată, cum a fost cea dela desbaterea generală. Puțini deputați au remas preste tot sě ia parte la desbaterile speciale, așa că nici chiar persóna ministrului de justiție nu era absolut necesară se fie de față. Guvernul voesce ca încă în ḑilele acestea sě înainteze proiectul casei magnaților, ca și acolo sě sě termine discuția în primele ḑile ale lunei lui Maiu.

Foile din Budapesta fac multe combinațiuni referitóre la sórtea, ce o va avé acest proiect în casa magnaților. Ele numeră pe membrii acestei case nominal, care de ce părere va fi, și îndémnă pe membrii casei sě trécă proiectul „în butul clericalismului“ — și se înțelege în folosul ovreismului.

Nu se póte contesta că guvernul a secerat un mare triumf, la care nu s'a așteptat el însuși. E cu tóte acestea bătătoriu la ochi ținuta reservată a opoșiției, și în acésta se vede ceva neobicinuit, ce are sě se întêmple. Așa ḑic multe foi, că oposiția nu s'a mai opus guvernului, ca sě nu atragă prea mare odiu asupra sa, și că sórtea proiectului ar fi decisă, cum însě, — nu se scie positiv. Purtărei reservarea oposiției i-se dă însě o mare importanță în actuala situațiune.

* * *

Scirile, ce vin din Cislaitania sunt de tot deprimătóre. Maioritatea, formată din coaliție, în multe puncte nu se póte înțelege, nici chiar la proiectul de reformă electorală, cu care vrea sě vină guvernul. In parlament s'a deschis o vehementă discuție din causă că ministrul Schönborn a dat o ordinațiune strictă, prin care a țěrmurit libertatea presei. Oposiția l'a atacat fórte vehement și rěspunsul ministrului n'a fost luat la cunoscință. Ministrul a promis, că va trage consecuențele și inmediat s'a ținut un consiliu de ministri.

Din Boemia încă sosesc sciri rele. Din Praga se anunță, că acolo s'au rěspândit pe strade foi volante cu conținut de „lesa majestate“. Intru cât a putut poliția le-a confișcat. Din Viena s'au trimis mai multe sute de mii de scrieri socialiste. Poliția a confiscat 70,000 din ele. Aceste scrieri pregătiau la mișcări mari socialiste pe ḑilele de Maiu.

* * *

Ḑiarul „Petit Parisien“ se occupă cu întâlnirea monarchilor, comunicând aměnunte interesante. Astfel comunică, că s'au făcut pregătiri seriose, ca sě se întâlnéscă țarul Rusiei, împěratul Wilhelm și regele Umberto. Obiectul discusiunii ar fi fost stabilirea desarmării, care sě fie apoi supusă unui congres internațional. Țarul însě nu a primit propunerile făcute. O telegramă din Londra comunică, că monarchul Francisc-Iosif se va întâlni cu țarul Rusiei după ratificarea convențiunii comerciale austro-rusești.

FOIȚA

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Urmare).

119. Cugetă des, cu deosebire la finea fiecărei sěptěmâni, ba de sě póte la fiecărei ḑi la finea scurtei, grăbitei și interesantei tale petreceri pe pământ.

120. Pe deosebite cărări te conduce Dumneḑeu, acum pe cărări netede, acum pe cărări spinóse; însě el nu te părăsesce, ca și mâna conducătorului amicabil; și cu cât te conduce mai departe, cu atât mai plăcut ți devine Dumneḑeu, și care este scopul lui? — Perfecțiune, fericire vecinică, libertate!

121. Svênturat de sórte este, ce dă pământul și ce se numesce noroc. Al nostru este numai aceea, ce suntem noi înșine, aceea ce este spiritul: Inţelepciune, voință seriósă, curaj, iubire și virtute. Numai acestea se pot numi al nostru, și nu sunt avênturate de sórte!

122. A folosi bine ori ce lucru; — este înțělepciunea cea mai înțěléptă a vieții!

123. El a murit pe care îl deplângi nu pentru sine, numai pentru iubiții lui, și pentru acestia numai pentru puține ḑile. Cine trăesce și móre ca creștin, se smulge numai dela natură posomrîtă, furtunósă și pământénă. Nóptea s'a prefăcut pentru el în lumină, el sě vede departe de lanțuri, — și el vede pe acela, în care cu credință nestrămutată a creḑut, îi strigă plin de bucurie și recunoscință: Cine póte mântui ca tine? O fericit este acela, care 'ți crede ție înainte de a te vedé.

124. Iubirea sě nutresce în aceea, că sě lipsesce pe sine și sufere pentru alții.

125. Totul este amestecat, ce ne dă pământul și ómenii. Deosebesce cu o înțělepciune bine esaminătóre, ce e bun din ce este rěu, și ce este adevěrat din ce ți sě pare a fi adevěrat. In lucrurile cele mai rele este ceva bun, și falsitate sě află și în lucrurile cele mai adevěrate.

126. Totdeuna folosesce numai ce este mai aprópe cu credință și înțělepciune. De tot ce te bucuri și tot ce faci, va deveni odată un ce plăcut.

127. Nu te ostěni nici odată în ceea ce privesce încrederea, nu 'ți perde nici odată speranța în ceea ce privesce credința fie ea și neviḑibilă și neauḑibilă, totuși esistă o mână, care te ține, te conduce și 'ți arétă ținta strălucitóre.

128 Vrei sě mori vesel atunci dă amice fie-cărei ḑi o faptă deosebită, care odată sě te întâlnéscă bineventându-te.

129. Ție însu'ți și pentru tine însu'ți lucră neincetat, inima ta sě fie în tótă séra mai curată, mai viețuitóre, mai credinciósă și mai nobilă.

130' Lucrul cel mai greu și cel mai neapěrat de trěbuință este armonie, concordanță, consecuență, uniformitate a principiilor, a simțěmintelor, a purtărei. Numai acésta uniformitate ne ofere linisce, tărie, bucurie statornică și perfecțiune internă.

131. Numai spiritul are trebuință de lucruri eterne, sěmn al creațiunei; Numai prin sóre ne putem închipui raḑele sórelui.

132. Inimi blânde și simțitóre sunt fapte de înalte bucurii, însě sunt și ușor de sedus prin fel de fel de amăgiri. Ține drept amăgire tot, ce răpesce liniscea, pacea și puterea. Nu ținea drept amăgire nimic, ce'ți dă putere la voință, la facerea faptelor celor mai bune, la răbdare și la speranță în viéță vecinică.

133. Fi totdeauna mai liniștit în îmbulzèla neliniscei celei mai eterne, fi totdeuna vesel în întunerecul miseriei esaminătóre.

134. O cât de iute fuge, ce este muritor, îngrozitor pentru cei muritori, însě Dumneḑeu nu ne o redă în un mod mai îngrozitor decât nemuritor.

135. Tot mai liniștit amice privesce povețele lui D-ḑeu tot mai liniștit ascultă la semnele cele încătinele ale lui Dumneḑeu, tot mai liniștit pórtă jugul, pe care l'a pus Domnul pe tine. Totul produce odată fructe, ce a sěměnat iubirea cu speranță.

136. Nici odată nu lipsesce inimilor nobile amiciția nobililor, te nobilitéză neîncetat însu'ți, atunci mai mulți nobili atragi la tine, te apropii totdeuna mai vesel de fericitorul spiritelor iubitóre. A sě nobilita ce însěmnéză? de cât a deveni tot mai iubitor?

137. De a trăi și după mórțea mea în inimile alor mei, de a împrumuta unele cugete și de a deștepta ușor simțěminte, este dorința mea din inimă, pe care Dumneḑeu de bună séma mi *o* va implini.

(Va urma)

In acelaşi timp foile germane scriu că Francia folosescetóte ocasiunile şi tóte mijlócele ca sé se întăréscă cât mai tare la hotarele ostice.

* * *

Procesul politic al memorandului intentat de guvernul unguresc comitetului partidului naţional a produs, scrie „Ţara“ din Bucuresci, o furtună de indignări nu numai în ţéră la noi, ci şi în străinătate. Dovadă despre acésta articolele diarelor Journal des Debats, L'Independance Belge, Münchener Allgemeine Zeitung, Vaterland, etc

Dar caracteristic este, că nici odată în ţară nu s'a pronunţat cu atâta entusiasm curentul naţional ca acum; nici odată spiritele n'au fost mai agitate nici în timpul cestiunei Dunărei, nici în timpul declarărei resboiului vamal cu Austro-Ungaria.

Comitetul naţional al studenţilor, în înţelegere cu Liga culturală, este neobosit în organisarea marelui meeting de protestare ce se va face la 24 Aprile, Dumineca Tomei, în ajunul procesului din Cluş.

In diua de Dumineca Tomei, prin tóte bisericile din capitală sĕ vor înălţa rugăciuni pentru triumful dreptăţii şi al causei celor trei milióne de români din Transilvania, Bănat, Crişiana şi Maramurĕş.

In aceeaşi di distinsul profesor universitar d. C. Dumitrescu-Iaşi va ţiné o conferinţă la Ateneu despre „Cestiunea naţională“ şi apoi va urma marele meeting în sala băilor Eforiei, la care vor lua cuvêntul oratori din tóte partidele.

Comitetul naţional al entusiastei nóstre tinerimi universitare va lua mĕsurile necesare ca în diua meetingului tóte casele din capitală sĕ arboreze drapelul tricolor; în acest scop o comisiune de studenţi se va institui pentru a invita pe toţi proprietarii de case din centrul capitalei sĕ arboreze drapele tricolore, sĕ'şi împodobéscă casele cu covóre şi cu ghirlande.

Marea sală a băilor Eforiei va fi de asemeni decorată; scena va fi împodobită cu ghirlande de flori, cu bradi şi în fund busturile eroilor din 1784, Horia, Cloşca şi Crişan.

In diua meetingului se vor vinde de către studenţi cocarde tricolore, în beneficiul Ligei culturale.

Procesiunea dela Ateneu până la băile Eforiei, după tóte semnele va fi imposantă; nu va fi de loc mai neînsemnată ca procesiunea dela 14 Iunie 1892, la care au luat parte aprópe 50,000 de cetăţeni.

Pentru a încunjura eventuale escese, care ar putea compromite acest meeting monstru, un mare numĕr de studenţi va forma poliţia de onóre, menţinênd pretutindeni ordinea.

In fruntea procesiunei vor merge studenţii cu drapele tricolore, apoi vor urma societăţile din capitală cu drapele lor. Drapelul Ligei culturale va fi învĕluit cu negru.

Până în diua marelui meeting se vor ţiné mai multe întruniri intime în una din sălile universităţii. Aceste întruniri intime vor stabili definitiv tóte detaliile meetingului de protestare şi vor decide cine urméză sĕ vorbéscă la meeting.

Tot ast-fel sĕ vor face meetingurile din tóte oraşele ţerei şi s'au luat tóte disposiţiunile ca în diua de dumineca Tomei, prin tóte bisericile din ţéră sĕ se ţină slujbe la care tot românul cu dor de ţară, suntem încredinţaţi, că va participa.

La meetingul, ce se va ţiné în capitală vor asista representanţii ai mai multor diare din streinătate, ca astfel sĕ-şi dea sama de spiritul din capitală în cestiunea naţională.

* * *

Ministrul preşedinte Crispi a declarat, în parlamentul italian că plenipotenţa generală o a cerut de la rege nu pentru ca sĕ realiseze în mod volnic reforma electorală sau cea financiară, ci pentru ca prin centralisarea administraţiunei sĕ asigure statului bunăstarea politică şi economisările ce le doresce parlamentul de şir de ani. Guvernul nu voiesce sĕ disólve dieta, dar' va face corónei propunere în direcţia acésta, când va vedé, că cestiunile financiare şi politice actuale nu vor puté fi resolvate în alt mod. Guvernul crede însĕ, că lucrurile nu vor ajunge aşa departe, şi insistă, că proiectele financiare şi politice presentate de dênsul sĕ nu fie puse la ordinea dilei înainte de votarea budgetului. Dieta nu a luat nici un conclus, şi se speră, că îndată ce comisiunea de 15 'şi va presenta raportul relativ la proiectele politice, se vor decide asupra cestiunei prin un vot politic. Pe la finea şedinţei deputaţii Luigi Rossi, Milano Rossi şi Cavalotti fac propunerea, ca proiectele financiare sĕ fie pertractate inmediat după bugetul lucrărilor publice. Crispi declară, că pertractarea bugetului o consideră ca cestiune de prima ordine, şi că aici numai diverginţa de 25 milióne în bugetul militar este a se discuta, şi dacă parlamentul crede posibilă scărirea bugetului militar cu 25 milióne, guvernul îşi va sci face datorinţa. El nu îşi va da învoirea, ca aceste disposiţiuni sĕ fie pertractate înainte de budget, şi speră, că parlamentul nu-'l va silì sĕ recurgă la alte mijlóce de resistentă. După ce mai vorbesce şi ministrul de finanţe Sonnino şi spune, că comisiunea a trecut preste sfera sa de competinţă şi că va depune portofoliul dacă parlamentul va pertracta proiectele financiare separat, — deputatul Luigi Rossi îşi retrase propunerea.

* * *

Prim ministrul sêrbesc Nicolaievici a făcut raportorului „Cor. Politice“ mai multe destăinuiri despre starea în Sêrbia şi a semnalat şi mijlócele prin cari guvernul actual tinde la ajungerea unei consolidări trainice. Guvernul 'şi va restringe întréga sa acţiune strict între marginele legale, fiindcă tocmai esecutarea energică a disposiţiunilor constituţiunei îi dă mijlócele, prin cari ecuilibrul politic al Sêrbiei distrus de radicali 'se va puté reconstrui. Radicalii prin machinaţiuni ilegale au scărit censul şi aşa prea mic, prin aceea, că au adaus la darea directă şi aruncurile. Prin acésta apucătură au aglomerat pe toţi ţeranii în tabĕra lor şi au dat cârmuirea statului pe mâna proletarilor Afară de acésta autorităţile radicale au susceput în lista alegătorilor pre toţi cetăţenii radicali, cari erau în restanţă cu darea, de şi în sensul legei electorale restanţierii nu au drept de alegere, ér' de la liberali nici nu primiau darea pentru ca astfeliu rĕmênând restanţieri, sĕ nu pótă avea drept de alegere. Guvernul deci nu are sĕ facă alt ceva, decât sĕ esecute strict legea electorală, şi va avea mare maioritate în scupcină.

Tot referitoriu la stările încurcate din Sêrbia spune o telegramă, că Pasici Nicola isvorul multor încurcături şi inscenătoriul înăsprirei relaţiunilor dintre Sêrbia şi Rusia, şi-a dat demisiunea de la postul sĕu de consul la Petersburg, ceea ce s'a si primit din partea regelui. Pentru înlocuirea lui până acum nu s'au luat disposiţiuni.

Procesul Memorandului.

Actul de acusă al procuraturei regesci.

Nr. 4412—1893. a. d.

Dle preşedintc al tribunalulai regesc ca juriu de presă!

In tipografia, mai nainte proprietatea societăţii pe acţii însemnat sub numele „Institut Tipografic“, mai târdiu, adecă din 1 Iunie anului 1892 proprietatea privată a lui Eugen Brote — s'a tipărit în limbile: germană, francesă, italiană şi română un Memorand, al cărui titlu complet după originalul tecst românesc e următorul:

„Memorandul românilor din Transilvania şi Ungaria, cătră Maiestatea Sa Imperială şi Regală Apostolică Francisc Iosif I. Impĕrat al Austriei, Rege Apostolic al Ungariei, etc. (urméză celelalte titule) Sibiiu. Tiparul Institutului Tipografic. 1892“

După traducerea, autentică magiară ce se află între actele de cercetare, pe pagina 2, alineatul 9, dela rêndul 32 până la rîndul 6 din alineatul 2 de pe pagina 3 a tipăriturii respective a Memorandului apărut sub titlul de sus, se află următórele espresiuni: „Dreptul istoric întocmai ca dreptul public al Transilvaniei, legile fundamentale „Pragmatica sancţiune“, asiguréză autonomia Transilvaniei într'o formă inatacabilă, şi poporul român, mai ales după proclamarea egalei îndreptăţiri la 1848 şi după desvoltarea făcută în anii 1863—65 în dreptul public avea în acest act preţios suprema garanţie pentru viéţa naţională pe viitor română şi aspiraţiunile lui naţionale culminau în acésta autonomie.

„Contra vederilor politice dominante într'un şir de secoli, autonomia a fost, prin uniune, nimicită într'o formă injustă, contrară dreptului public şi drepturilor elementelor libere, care constituesc Transilvania, şi fără considerarea la posiţiune etnică şi geografică şi la desvoltarea ei specifică, care tóte reclamă cu insistenţă acésta autonomiă.

„Prin acest act poporul român se simte vătĕmat în drepturile sale istorice şi naţionale pentru-că:

a) Uniunea s'a enuţat fără participarea românilor într'o formă corĕspundĕtóre cu numĕrul lor şi însemnătatea lor în acéstă ţéră, — s'a enunţat prin o dietă, care ca atare îşi avea representanţii sei pe basa legilor electorale din anii 1790—1791 şi a legilor din anul 1848 adecă a legilor din timpul întunecosului feudalism.“

Mai departe tot după traducerea autentică amintită deja, în alienatul 3 şi 4, sau dela rîndul 24 până la 31 de pe pagina 3 a aceleiaşi tipărituri respective Memorand se află următórele espresiuni:

„*b*) vătĕmat se simte, de altă parte, poporul român prin acéstă uniune, pentru că prin acel act s'a lucrat la efectuirea unei fusiuni fără considerarea legilor ce garantéză autonomia acestei ţeri.

„Uniunea şi inaugurarea ei prin art. de lege 43: 1868, sunt desconsiderarea făţişe a tuturor drepturilor poporului român, ca element, care compune în absolută majoritate vechia Transilvania, precum şi a tuturor legilor fundamentale, care asiguréză autonomia acestui principat, sunt înlăturarea totală a elementului român şi o nedreptate atât din punctul de vedere legislativ şi juridic cât şi din cel politic“.

Esprsiunile şi afirmările citate în cele de mai nainte a Memorandului amintit, şi cu deosebire acele în care se dice: că „autonomia a fost, prin uniune nimicită într'o formă injustă, contra dreptului public şi drepturilor elementelor libere, care constituesc Transilvania“, şi că prin uniune „poporul român pentru aceea se simte vătĕmat în drepturile sale istorice şi naţionale, pentru că: „uniunea s'a enunţat fără participarea românilor într'o formă corĕspundĕtóre cu numĕrul lor şi cu însemnătatea lor în acéstă ţéră“ şi anume s'a enunţat după cuvintele Memorandului „prin o dietă, care ca atare îşi avea representanţii sei pe basa legilor electorale din 1790—1791, adecă a legilor din timpul întunecosului feudalism“ — şi în urmă proposiţiunea aceea din Memorand, în care se dice: că „uniunea şi inaugurarea ei prin art. de lege 43 din 1868 sunt o nedreptate atât din punctul de vedere legislativ şi juridic, cât şi din cel politic“ — afirmaţiunile şi espresiunile aici citate ale Memorandului cuprind în sine atacarea puterii obligătóre şi a valórei de lege a articolilor I din 1848 — adecă transilvănene — despre „uniune“ sau despre unirea în sens mai strîns a Transilvaniei cu Ungaria, şi a art. VII. din 1848 sau a celor din Pojon respective din Ungaria, precum şi a articolului 43 din 1868 despre inaugurarea „uniunii“.

Este atacată valórea legilor amintite şi puterea lor obligătóre în proposiţiunile şi espresiunile citate mai în sus cu deosebire prin aceea, că după sensul ce nu se póte altfel înţelege al acelora — uniunea numai aşa s'ar fi putut face în mod valabil, dacă la dieta ardelenéscă din 1848 ar fi fost representată poporaţiunea română a Transilvaniei în raport cu preponderanţa sa numerică şi amĕsurat însemnătăţii sale afirmate şi dacă şi-ar fi dat şi ea concursul la aducerea legii despre „uniune“. După-ce acésta în dieta dela 1848, la care poporaţiunea română n'a fost representată, şi care a fost compusă pe basa legilor de drept public din anii 1790—1791, — nu s'a putut întêmpla; legea despre „uniune“ după cuvintele Memorandului nu s'a putut aduce în mod valabil. Din afirmaţiunea acésta de sine urméză: că, dacă nu s'a putut aduce în mod valabil, atunci nici nu e valabilă şi prin urmare — nefiind valabilă — nu póte avea puterea obligătóre.

Codul penal în §-ul 173 dice: că acela, care atacă puterea obligătóre a legii în modul indicat în §-ul 171, adecă: acela care agitéză în vre-o adunare, publice, prin graiu — sau care (agitéză) prin rĕspândirea sau afişarea spre privire publică a tipăriturilor, scriptelor sau tablourilor — comite delictul de agitare în contra legii.

In cele din sus este deja arĕtat că în Memorand s'a atacat valabilitatea unui drept fundamental al patriei nóstre şi în special al articolului de lege din 1848 despre uniune. Pentru de a putea constata faptul delictului de agitare circumscris prin §-ul 173 al codului penal — numai atâta este de a se arĕta: că atacarea puterii obligătóre a legii despre „uniune“ prin care dintre modalităţile indicate în §-ul 171 s'a comis. Spre scopul acesta mĕ voiu provoca la faptul constatat că atacarea puterii obligătóre şi a valabilităţii legilor despre uniune s'a făcut prin rĕspândirea tipăriturii cunoscute sub numirea de „Memorandul român“ şi indicate mai în sus în mod special.

Rĕspândirea (Memorandului) s'a făcut — după datele cercetării judecătoresci — aşa că esemplarele tipărite la comanda aşa numitului „comitet central esecutiv de 25“ a partidului naţional românesc, s'au distribuit parte prin personalul „Institutului Tipografic“ în localităţile tipografiei şi în alte locuri la casuri binevenite, parte au fost trimise spre distribuire mai departe, mai multor (la numĕr 78) partisani din provincie, designaţi de către amintitul comitet de 25 — aceştia apoi le-au distribuit şi cu deosebire între poporaţiunea românéscă. Pe lângă aceea ca modalitate mai depărtată a rĕspândirii Memorandului, a servit trimiterea, respective distribuirea esemplarelor de tecst german, francez şi român (din Memorand) la indivizi din strĕinătate.

(Va urma).

Aspiraţiunile naţionale-politice ale românilor din Ungaria.

(Incheiere.)

Repeţesc ceea-ce am dis deja în causa acésta intralt loc: (Pester Lloyd dela 25 Iuniu 1892.) Cel-ce dela statul, căruia prin istorie, drept şi lege aparţine, cere apĕrare şi promovarea intereselor sale, acela înainte de tóte şi în prima linie are de a-şi împlinì cea mai primitivă datorinţă cetăţenéscă adecă de a se supune de bună voie legilor ţerii. Dacă românii părăsesc terenul pasivităţii lor contrare legilor şi din punct de vedere politic, suspectă şi se consideră ca cetăţeni ai Ungariei pe deplin şi de tot egal îndreptăţiţi, şi conform acesteia lucră; atunci pot ei cu dreptul aştepta, că dorinţelor şi plângerilor lor sĕ li se dea ascultare şi între marginile legii sanare dréptă.

Cât timp însĕ din partea românilor, respective din partea factorilor competenţi a „partidului naţional român“ acésta nu se întêmplă, şi aici continuă politica pasivităţii duşmănóse, ear în străinătate agitarea sistematică: totuşi nici un om cuminte nu póte cere, ca cercurile conducĕtóre ale statului unguresc sĕ mai dea şi ajutoriu acestei tendenţe contrare şi primejdióse pentru stat. În situaţia de astădi a Ungariei numai dela românì atârnă ca şi ei sĕ-şi pună relaţiunile lor naţionale-politice în posiţie mai favorabilă, care atât poporului lor, cât şi statului i-ar fi spre bine. Negligă ei priceperea corectă şi folosirea acestui moment şi persitâs încă întru respingerea legilor și instituțiunilor basate pe drept ale țării, precum și în oposițiune pasivă față de viéța și lucrarea cetățenéscă din patria lor proprie: atunci își perd românii și dreptul a se plânge asupra hotărîrilor și disposițiunilor apăsătóre, asupra neconsiderării intereselor lor naționale, culturali și economice, asupra unei necontenite neîncrederi din partea celoralalți factori din stat și societate. Celui ce declară resboiu și respinge cerbicos ori-ce înțelegere pacinică, sĕ nu-i cadă greu, dacă dușmănia lui persistentă nu află nici o prevenire conciliantă și predispusă.

La încheierea tractatului nostru avem sĕ mai facem două observări. În timpul din urmă s'a făcut multă vorbă în diaristică despre „solidaritatea intereselor tuturor negermanilor și nemagiarilor" din Austro-Ungaria, și despre voința de a stabili într'un „congres al naționalităților" programul unei straformări din punct de vedere al dreptului de stat, a monarchiei habsburgice. Suntem amici sinceri și pärtinitori ai dreptului de adunări libere și asocieri, și nu am vrea sĕ împedecăm pe nime întru esprimarea liberă a părerilor și vederilor sale. Dar ca sĕ și fie iertat a desprețuí fără témă legile, a ataca relațiunile și instituțiunile de stat esistente și a produce neîmpedecat o rĕsturnare a acesteia, totuși trece departe preste marginile libertății și în interesul ordinii legali nu póte fi nici decum permis. Totodată sĕ scie, că acéstă coalițiune a naționalităților sub conducere jungcechică pășesce și pe terenul politicei nóstre esterne și vrea sĕ agiteze în contra triplei alianțe a Europei mijlocie.

De altcum agitațiunea acésta dușmănósă a triplei alianțe a început sĕ-și pună și în alt punct lăstariul seu; și durere, nu fără ori-ce succes. Astfel ajungem la ultima nóstră observare. În regatul învecinat al României „Irredenta română" și „Liga română" după olaltă au provocat, ajutat și continuat agitațiile sale dușmănóse în contra Ungariei. De aici ațîțările au trecut parte în Ungaria, anume în părțile ardelenesci, parte în vestul Europei pre calea presei. În România mișcarea acésta a aflat óre-care ajutorare și lățire nu numai din partea ecsilaților ardeleni, a tinerilor nematuri și a jurnaliștilor setoși de sensațional, ci și din partea unor matadori politici și a unor fracțiuni în senatul și camera regatului. Bărbații politici ai României, cari stau în oficiu au observat în declarațiunile lor asupra „cestiunii ardelene" preste tot o ținută corectă. Punctul de vedere însĕ representat în senat mai de nou (12 Decembre 1893) prin ministrul român de esterne Lahovary nu apare de tot fără cusur. Drept, că ministrul respinge ori-ce părere a unui amestec și accentuéză, că aci — „sĕ tractéză nu despre afacerea celor dóuă state independente, ci despre un stat (Ungaria) și supușii lui (Românii). Totuși dl Lahovary privesce în „cestiunea ardelénă" o cestiune „mare", care „trebue tractată cu înțelepciune", și care pentru România „are la tot casul un interes".

La acésta ne permitem a replica cu tótă hotărîrea: „In Ungaria nu e cunoscută nici o cestiune ardelénă" cu atât mai puțin o atare, pe care regatul român sĕ o pótă considera ca o „cestiune mare" și în care se pótă avé „la tot casul un mare interes". Chiar și simpla aserțiune despre esistența unei atari cestiuni trebue sĕ o respingem cu tótă hotărîrea. O atare declarațiune cerem și așteptăm și dela loialitatea concetățenilor noștri români.

Noutăți.

Prelegere publică. Duminecă în 10/22 Aprile va ținé dl asesor consistorial Mateiu Voileanu prelegere publică despre: *Viéța și obiceiurile în Uganda, — țĕranul, — căpeteniile, — împĕratul, — téra, — observațiuni generale.* Prelegerea se va ținé escepțional dela *3—4 óre* și e ultima prelegere în ciclul acesta.

* * *

Adunarea generală a societății romåne de lectură din loc (a casinei române) se va ținé Dumineca în 10/22 l. c. la 4 óre p. m.

* * *

Dela Academia română. Cetim în „Timpul": Inainte de a sĕ închide sesiunea de primăvară a academiei române, academicianii vor proceda la alegerea presidentului precum și a unui membru în secțiunea istorică.

Se vorbesce de alegerea dlui dr. Ilarion Pușcariu (din Sibiiu) sau Ioan Micu Moldovan (din Blaj).

* * *

Adunarea din Alba-Iulia. Vicecomitele comitat. Alba inf. Csató Iános a respins recursul adv. Nicola și al protopresb. Ivan din motiv că comitetul central nu are statute pe basa cărora sĕ pótă conchema adunări și a aflat procederea primarului de corectă. Numiții domni au înaintat recurs la ministrul de interne.

* * *

Meetingul de protestare al sêrbilor contra proiectelor bisericesci a fost fórte imposant. Amĕnunte vom aduce în numĕrul următoriu.

* * *

Pregătiri de procese. Foile din Budapesta aduc scirea, că la Cluș se vor pertracta procesele de presă cu óre care graduațiune. La 24 a. l. c. vor sta 10 acusați naintea juriului, toți pentru delictul de agitare prin „aderențe". Procurorul Dr. Lázár Aurel va susținea acusa, care va fi vorbirea de introducere pentru procesul Memorandului. Pertractarea acésta va ținé mai multe dile ér procesul Memorandului peste o sĕptĕmână. Jurații nu vor mai fi închisi, ci vor puté comunica liber.

* * *

Proces de presă. In 18 l. c. n. s'a pertractat la Cluș procesul pentru un apel publicat în „Tribuna" Au fost judecați: George Crăciun la trei luni închisóre de stat și 50 fl. amendă; George Petrovici la patru luni închisóre de stat și 100 fl. amendă; Andreiu Balteș la 300 fl. amendă; Ioan Popa-Necșa la 200 fl. amendă și la purtarea speselor procesului în sumă de 29 fl. 89 cr. Apoi 500 fl. subtragere din cauțiunea fóiei și sentința sĕ se publice în limba magiară în fruntea „Tribunei".

* * *

Alt proces de presă. Procesul de presă al fóiei „Vulturul" din Oradea-mare se va pertracta la 16 Maiu st. n. a. c. înaintea curții cu jurați din Orade.

* * *

Episcopul de Roman. Foile din România aduc scirea despre încetarea din viéță a P. S. Sale episcopului Inocentie Moisiu al Romanului. Inaltul prelat a încetat din viéță la metropolie. Episcopul Romanului s'a născut în anul 1832, în comuna Cervicești, din județul Botoșani. A studiat în seminarul Socola din Iași. La 1853 a intrat în tagma monahală. A fost profesor și director al seminariului din Huși, ér în anul 1880 a fost ales de sf. Sinod, archiereu, având titlul de Ploeșteanu și numit vicariu al sf. metropolii. La mórtea episcopului Melchisedec, marele colegiu l-a ales episcop al Romanului. Episcopul Inocentie era comandor al „Corónei României". Inmormêntarea se va face probabil la mănăstirea Cernica.

* * *

Societatea de lectură „Petru Maior" din Budapesta anunță, că își va transpune locuința cu 1 Maiu pe Zöldfa utza Nr. 17 etagiul II.

* * *

Falsificători de bani, prinși. Gendarmeria a reușit a pune mâna pe o bandă de falsificători de bani. Falsificătorii locuiau resfirați în mai multe sate ale comitatului Tolna, inundând comitatul întreg cu bani falsi de câte 100 și de câte 1 fl. apoi cu coróne false și cu monete de câte 20 cruși 10 bani. Tot odată s'a sesisat și mașinele și recuisitele întrebunțate pentru fabricarea banilor falsi.

* * *

Falimentele în Ungaria în 1892. Din datele statistice oficiale publicate în dilele aceste se vede, că în Ungaria și Croația au fost în anul 1893 laolaltă 475 falimente, dintre cari pe orașul Budapesta se vin 32.

* * *

Pentru eroii dela 1877—78. „Monitoriul Oficial" dela 14 Aprile n. publică decretul regal de promulgare a legei prin care se scutesc pe viéță de darea căilor de comunicație tóte gradele de jos din armată, cari au împlinit terminul serviciului în cursul resbelului din 1877—78 și cari au fost reținuți în campanie până la 5 August 1878, când armata a fost pusă pe picior de pace. Ministrul de finance este autorisat, ca din oficiu sĕ dispună ștergerea definitivă din roluri a tuturor reservistilor aflați în aceste condițiuni, desființându-se în același timp ori ce urmăriri pentru trecut.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român".

Alba-Iulia, Aprile 1894.

Onorate dle redactor!

Representanța orașului Alba-Iulia a ținut Joi în 12 Aprile o ședință estraordinară. Obiecte de însĕmnătate au fost: ridicarea unui internat pentru copii funcționarilor dela drumul de fer din întreg Ardélul.

Sĕ scie, că ministrul Lukáts Béla este mare prietin al bĕlgrădenilor, căci acestia l'au ales de câte va ori deputat și astă vară chiar cetățén de onóre, deci tótă inițiativa i-se datoresce ministrului. Orașul a oferit loc gratuit și 250 mii cărămidă arsă. Ministrul însĕ nu a fost mulțămit cu ofertul, ci cere ca orașul sĕ ia împrumut 180 mii floreni și sĕ ridice el internatul, apoi ratele de împrumut drept chirie le plătesce ministrul. Lucrul îl presintă primariul ca și cum orașul nu ar trebuí sĕ dea nimica; pe când în realitate orașul contrage împrumutul și apoi ce va fi preste 1 an ori 10 ori 50 e tréba orașului, cum va plăti împrumutul.

Instrucțiunea elevilor din internat are sĕ se facă în scólele elementare din loc, după rescriptul ministrului. Parochul N. Ivan a accentuat, că scólele din loc nu primesc nici o subvențiune dela oraș, și nu pot lua obligămêntul de a primì gratuit pe acei copii din internat, ci sĕ se subvenționeze scólele confesionale, ca sĕ se pótă aplica încă câte o putere didactică și atunci sĕ póte satisface cererei ministrului. Vorbitoriul a accentuat acésta în interesul multor copii români, cari vor fi în institut internați.

Comisiunea economică a propus, ca orașul sĕ subvenționeze cu 2000 fl. la an scóla ce se va face în internat, căci scólele de aici sunt îndesuite de copii și nu pot primì și cei din internat.

Advocatul Patița nu primesce nici sĕ se dea 2000 fl. nici sĕ se contragă împrumutul dela oraș, ci pretinde sĕ le facă statul, căci airea a făcut tot statul o mulțime de institute. Vorbirea a fost cât se póte de aspră și în dreptată contra primăriei.

Ca mușcați de șerpi au sărit contra advocatului Patița notariul public Dr. Téri și advocatul Mayer, ambii unguri neaoși, și cu vorbe grele au apostrofat pe advocatul Patița și încât va și pe parochul local, cari nu s'au învoit orbesce la cererile ministrului.

In ședință era și un secretariu din ministeriul de comunicațiune și apoi inspectorul de scóle Dr. Havas Gyula, ca se facă presiune în direcțiunea dorită de ei, că adecă sĕ se facă scólă separată de stat și sĕ o plătéscă din bugetul orașului.

Advocatul Patița atacat, a respins însinuațiunile antevorbitorilor neomagiari, dar resultatul a fost, că maioritatea a primit sĕ se dea și loc, sĕ se contragă și împrumut și sĕ se subvenționeze scóla cu 2000 fl. pentru ca sĕ se créscă în ea magiari din fii românilor, cari sunt aplecați în serviciul drumului de fer.

Sunt impertinenți jidanii căci de magiari nu e vorbă în Alba-Iulia, însĕ jidanii aliați cu primăria, fac ce vreau și dispun după plac de centrul orașului, încărcându-l cu datorii pe 50 de ani înainte prin contragerea de împrumuturi în favorul magiarisării.

Mai era sĕ se zidéscă și o casarmă pentru armata comună, dar afacerea s'a dat spre studiare, la internat însĕ nu s'a aflat cu cale sĕ se studieze afacerea, după cum propusese protopopul, ci s'a primit și fără studiare.

*

Pe aici lumea așteptă cu încordare rĕspunsul la recursul înaintat v.-comitelui în afacerea oprirei adunărei.

Recursul îl vom publica la timpul seu cu tóte actele referitóre.*)

Corespondentul.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Acum luându-ne remas bun de la Olt și dela frumósele ținuturi de pe malurile lui, sĕ ne îndreptăm pașii noștri de călĕtori pe țermii celui mai mare riu al nostru, pe țermii Mureșului, și sĕ urmărim cursul acestui maiestos riu de la isvorul sĕu, până departe la Zam, unde Mureșul părăsesce hotarele patriei nóstre.

Dela isvorul Oltului nu trebue sĕ facem cale lungă, ca sĕ dăm de isvorul soțului seu, a Murĕșului, deóre-ce acesta sĕ află în apropiere. Lângă muntele Șipoș sĕ înalță spre médădi muntele numit Feketerez. Pe cóstele întórse spre sóre ale acestui munte isvoresce Murĕșul. Astfel vedem, că cele dóuĕ rîuri de frunte ale nóstre își au obârșia lor în trunchiul unui și aceluiași munte.

Acéstă imprejurare curiósă a dat nascere unei frumóse tradiții despre originea acestor dóue rîuri. Se spune adecă, că odinióră Murĕșul și Oltul au fost doi feciori de împĕrat voinici și sdraveni, ca bradii din acești munți. Tatăl lor, împĕratul, mergênd sĕ se oștéscă împotriva dușmanilor, pe când ei erau încă în légăn peri fără de urmă, ear cei doi copii, după-ce crescuseră mari, se hotărîră a pleca în lume sĕ-'l caute. Mama lor, împĕrătésă, după-ce tóte încercările de a-i îndupleca sĕ nu o părăséscă, i-au fost zadarnice, le-a dat sfatul, sĕție tot laolaltă și sĕ nu se despartă nici-când, ca astfel mai ușor sĕ pótă da pept cu greutățile lumei. Feciorii plecară. Dar abia se depărtară din préjma curții părintesci, când étă! Oltul mai sprinten de fire, strigà fratelui seu Murĕș, care mergea mai încet și cumpĕtat, sĕ-și grăbéscă pașii, ér apoi apucà repede printre stânci, despărțindu-se astfel unul de altul. Și despărțiți au rĕmas până în diua de adi, deóre-ce împĕrătésa, care privia în urma fiilor sei de pe vêrful unui munte, vĕdênd, că s'au despărțit și voind sĕ-'i opréscă în cale, le atinse urmele cu un bĕț fermecat, ce-l avea dela o babă vrăjitóre.

Dar ce sĕ vedi? cei doi feciori de împĕrat se schimbară într'o clipită de ochi în douĕ rîuri curgĕtóre cu isvor nesecat, întocmai ca lacrimele mamei duióse după fii ei perduți. Astfel ne spune tradiția, că s'a născut aceste douĕ rîuri: unul Oltul mai aprig și vehement, celalalt Murĕșul, încâtva mai lin și mai domol.

Și așa este, cum ne spune tradiția. Oltul și Murĕșul deși isvoresc aprópe unul de altul, ele sĕ despart dela isvor, căci cursul lor sĕ îndréptă în dóuĕ părți deosebite. Pe când Oltul apucă spre médădi, prin Ciuc, Murĕșul curge spre médănópte, udând platoul Giurgeului.

Acest platou este érăși un mic ținut al țĕrei nóstre, separat de ținuturile vecine, prin munții ce-l încunjóră de tóte părțile. La médănópte și rĕsărit îl mărginesc ramurile munților Giurgeului, la apus și médădi munții Giurghiului. Intre acesti munți să estinde platoul Giurgeului, valea cea mai nalt aședată a Murĕșului, având o nălțime de 650—840 m. preste suprafața mării.

---

*) Vedi la „noutăți". Red.

Clima platoului este climă de munte, aspră; vara e scurtă și recorósă și din causa acésta păpușoiului nu-i priesce, sĕ face însĕ și sĕ cultivă pe platou grâu, sĕcară și ovĕs.

De platoul Ciucului este despărțit prin un ținut deluros, care desparte apele aparținĕtóre celor douĕ rîuri gemine, Oltului și Mureșului. Prin acest ținut ne duce printre déluri drumul de țară dela Olt la Murĕș. In cale pe platou dăm între altele de orășelul Sân-Miclăuș, locul cel mai de frunte al Giurgeului, cu locuitori în parte armeni. De aici sĕ rămuresce spre apus o cale, care străbătând de-a latul platoul, trece prin munții Giurghiului, preste muntele Bucin, în valea Têrnavei-Mici, la Paraid. In partea de médănópte a platoului drumul de țară sĕ împarte în douĕ: unul apucă pe Murĕș în jos, spre lăuntrul Ardélului, ér celalalt duce la Borsec și apoi mai departe spre rĕsărit în pasul Tulgheșului.

Giurgeul este, ca și Ciucul și Treiscaunele bogat în isvóre de apă minerală, dintre cari cele mai vestite sunt apele minerale dela Borsec.

(Va urma.)

Convocare.

Adunarea generală a despărțămêntului reuniunei învĕțătorilor români gr. ort. din protopresbiteratul Alba-Iulia sĕ va ține Marți în 19 Aprile st. v. la 10 óre în localul scólei din Alba Iulia. —

La acéstă adunare sunt învitați toți p. t. membrii ordinari ai acestui despărțĕmênt precum și alți membrii ai scólei. —

Agendele:

1. Deschiderea adunărei prin președintele despărțământului.
2. Apelul nominal.
3. Ce material sĕ se propună din istoria naturală în scólele poporale.
4. Tractarea comitatului, lecțiune practică din geografiă.
5. Raportul cassarului despre sumele incassate în anul trecut și incasarea tacselor pe anul curent.
6. Directive pentru esamenele de vară la scólele din tract.

Propuneri eventuale.

Sĕ atrage atențiunea on. membrii ca fie care sĕ vie pregătit, ca sĕ pótă ceti respective preda practice temele de sub 3 și 4.

Alba Iulia, 4 Aprile, 1894.

Nicolau Ivan, președinte.
Iuliu Roșca, notariu

Anunț.

Având a se edifica zidirea scólei gr. ort. din comuna **Cacova,** se învită acei doritori cari voiesc a întreprinde acéstă zidire a se presenta la licitațiunea ținêndă **în 23 Aprilie (5 Maiu) la 11 óre a. m. a. c.,** în comuna Cacova.

Condițiunile de licitațiune precum și planul zidirei sub care se va ține licitațiunea se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral din Sĕliște. Oferte închise provĕdute cu vadiul de 300 fl. se vor desface numai după terminarea licitațiunei.

Seliște, în 7/19 Aprile 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliștei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopop.

[73] 1--3

Szám 5089/1894 — Szebenvármegye alispánja.

I.

Páljázati hirdetmény.

Szász-Sebes rendezett tanácsú városnál üresedésbe jött 800 forintnyi fizetéssel és 10%-os drágasági pótlékkal javadalmazott főjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felszólitom mindazokat, kik ezen állást megnyerni óhajtják, hogy születési bizonyitvánnyal és az 1883 evi I föw. czikkben körülirt minösitséget igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványaikat **folyó évi május hó 10-éig** aláirottnál adják be.

Nagyszeben, 1894 évi aprilis hó 14-én.

Reissenberger,
alispán.

[72] 1—2

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

Bilanț la 31 Decembre 1893.

Active.				fl. cr.
Obligațiuni needate				175,400.—
fl. 6,500 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu emis. I.	à fl. 105.75		fl. 6,873.75	
„ 32,400 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, emis. II.	à „ 105.75		„ 34,263.—	
„ 10,500 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, emis. III.	à „ 101.50		„ 10,657 50	
Cor. 1,600 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, em. IV.	à „ 99.50		„ 796.—	
fl. 3.600 scris. fonc. ale instit. de credit fonciar din Sibiiu em. III	à „ 103.75		„ 3,735.—	
„ 5,500 scrisuri fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu, em. IV .	à „ 103.—		„ 5,665.—	
„ 21,100 scris. fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. V.	à „ 101.50		„ 21,416.50	
Cor. 5,000 scris. fonciare ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. VI.	à „ 100.—		„ 2,500.—	
fl. 23,600 scrisuri fonciare $4^1/_2$% ale institului de credit fonciar ung.	à „ 100.25		„ 23,659.—	
„ 4,000 scrisuri fonc. 5 % ale instit. de credit fonciar ung. . . .	à „ 100.50		„ 4,020.—	
„ 5,600 losuri pentru regularea Dunării	à „ 128.—		„ 7,168.—	
„ 4,000 scrisuri fonciare 6% ale „Albinei“ em. I.	à „ 101.50		„ 4,060.—	
„ 5,000 scrisuri fonciare 5% ale „Albinei“ em. II.	à „ 101.—		„ 5,050.—	
Cor. 6,000 rentă ung. 4%	à „ 94 45		„ 2,833.50	
„ 300 rentă-hârtie austriacă . . .	à „ 97.65		„ 292.95	
„ 200 rentă argint austriacă . . .	à „ 97.50		„ 195.—	
„ 400 losuri de stat din a. 1860. .	à „ 161.—		„ 644.—	
„ 100 scrisuri fonciari 4% cu primă ale băncii hipotecari ung. . .	à „ 128.—		„ 128.—	
Acțiuni diverse			„ 2,233.—	
			fl. 136,190.20	
Efectele fondului de pensiuni:				
fl. 3,000 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. II à fl. 105.75		fl. 3,172.50		
fl. 3,500 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. III. à fl. 101.50		fl. 3,552.50		
C. 4,000 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. IV. à fl. 99.50		„ 1,990.—		
fl. 1,500 scris. fonc. ala inst. de credit fon d. Sibiiu, em. V. à fl. 101.50		„ 1,522.50		
Depuneri spre fructificare ale fond. de pensiuni		„ 274.47	fl. 10,511.97	fl. 146,702.17
Realități: Case în Strada Cisnădiei Nr. 1, 3 și 5 (în edificare) și strada Iernii Nr. 22				„ 168,840.25
Imprumuturi pe polițe de asigurare pe viață				„ 102,114.38
Imprumuturi pe polițe de tontine				„ 7,403.—
Imprumuturi pe efecte				„ 200.—
Portofoliul cambiilor				„ 2,544.40
Depuneri spre fructificare				„ 1,065.04
Pretensiuni la agenturi în secțiunea I.				„ 40,082.20
„ „ „ „ „ II.				„ 30,671.21
Debitori: (societăți de reasigurare și diversi)				„ 17,614.48
Avanse la inspectori etc.				„ 6,112.94
Mobilii, table de agenturi și tăblițe				„ 12,042.79
Provisiuni capitalisate				„ 57,702.68
Pretensiunea secțiunei II. la secția I.				„ 86,214.46
Cassa în numĕrar				„ 9,318.70
				fl. 864,028.70

Pasive.		fl. cr.
Fond de întemeiere		fl. 271,200.—
Fond de premii secția I		„ 25,610.84
Fond de premii secția II.	fl. 300,004.28	
Transport de premii secția II.	„ 7,043.55	
Fond de reservă pentru tontine	„ 72,839.75	„ 379,887.58
Rservă pentru casuri de mórte însinuate		„ 1,656.50
Reservă pentru daune de incendiu		„ 4,294.66
Avansuri pe efecte		„ 57,400.—
Creditori diversi		„ 18,813.57
Datorie hipotecară și de cont-curent		„ 74,826.40
Fond de pensiuni		„ 10,511.97
Interese neridicate		„ 1,685.08
Escedent reservat secția I. pro 1891		„ 1,249.84
„ „ „ I. „ 1892		„ 1,703.66
„ „ „ II. „ 1891		„ 613.45
„ „ „ II. „ 1892		„ 472.40
Fond de garanță la secția I.		„ 5,484.59
„ „ „ „ „ II.		„ 5,387.31
Escedent în secțiunea I pro 1893		„ 2,438.04
„ „ „ II „ 1893		„ 592.81
		fl. 864,028.70

Wilhelm Bruckner m. p.

Dr. A. Brote m. p.

Bilanțul de sus confrontat cu registrele referitóre s'a găsit în consonanță.

Sibiiu, 24 Martiu 1894.

Consiliul de supraveghere:

Dr. Ioan Nemeș m. p. **Fried. Müller** m. p. **Arnold Friedsmann** m. p.

[74] 1—1

☛ *Numĕrul membrilor în secțiunea asigurărilor contra focului: 29323; în secțiunea asigurărilor pe viéță: 4810.* ☚

Ad Nr, 176/1894 [71] 2—3

CONCURS.

In sensul veneratului ordin consistorial ddto 8 Februariu a. c. Nr. 894 B. prin acésta se escrie concurs pentru intregirea parochiei de clasa III-a Călian din protopresbiteratul Clușului, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau un venit sigur anual de 419 fl 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și aștерne suplicele de concurs, instruite conform legilor in vigóre subsemnatului oficiu in terminul susindicat dela care își pot lua si informațiune despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral rom gr. or. al Clușului.

Clușiu, 14 Martiu 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

☛ în Timișóra — Fabrică ☚

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[17] 14—52

☛ *Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.* ☚

Nr. 41 Sibiiu, Marți 12/24 Aprile 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Interesul poporațiunei dela țéră față de scóla poporală.

I.

Atât de strîns este necsul între poporațiunea dela țéră și între un învĕțător poporal, încât nu ne putem cugeta vre-un progres, ori și cât de neînsemnat în scoli, dacă nu esistă cea mai perfectă armonie între acesti doi factori.

Familia și învĕțătorul — casa părintéscă și scóla trebue sĕ aibă între dênsele o punte liberă de trecere, vederile familiei în ce privesce crescerea pruncilor nu trebue sĕ divergeze de vederile și principiile învĕțătorilor. Poporațiunea dela țară trebue sĕ posédă cel mai viu interes față de scólă și învĕțător. Și încât acest interes sau nu esistă de loc sau e numai în fașe, toți factorii chemați, și în specie învĕțătoriul e chemat primo loco sĕ-l destepte și sĕ-l cultive în poporațiune față de scólă. Numai așa scóla poporală, carea pe dreptul e privită nu numai de institut de învĕțămênt, ci și de educațiune 'și va puté împlini cu sânțeniă misiunea sa binecuvêntată.

Pentru ca se poți sana un rĕu, trebue sĕ-i cunosci causa, de unde provine, și sĕ sci afla remediile necesari. Ani de ani statisticele nóstre scolari constată, că progresul în scóla poporală din ce în ce ia avênt mai îmbucurătoriu, ba sĕ arată și în percente cu cât cresce numĕrul elevilor, cari sciu ceti și scrie. Éră cetitul și scrisul se consideră din mai multe părți de un barometru al progresului și indirect de un barometru al interesului ce pórtă poporațiunea de la țară — părinții față de scólă.

Cu tóte aceste dovedi — cercetând cineva în persónă scólele poporali și petrecênd fie si numai cât de puțin între popor, se va puté convinge ușor, că interesul poporal față de scólă — cu fórte puține escepțiuni, — încă e în fașe.

Nu vom face și nu suntem aplicați a face imputări poporului — în ce privesce puținul interes ce pórtă el față de scólă, când cunóscem atât de bine trecutul lui dureros, și când scim împregiurările politice și sociali, în cari trăesce. Căci nu se póte nega, că raporturile politice într'un stat contribue fórte mult la desteptarea și promovarea interesului față de scólă — în sinul poporului.. Destul ne este sĕ amintim, că pre timpul absolutismului scólele poporale române erau pline cu elevi, astădi, sub constituțiune, în era libertății, scólele române, în mare parte stau góle. Și numai atunci organele administrative pórtă grija de frecuentare, când aceea devine pepenerie de magiarisare, când scóla încétă a mai fi institut național român de crescere. Cercetați scólele comunali și de stat — ele sunt pline de prunci duși în puterea legii — cercetați apoi scólele române confesionali, și veți vedé, că nime nu pedepsesce pe părinții negligenți. Și dacă ici colo se face cevași, se face numai cu óre și care reserve, ori scopuri ascunse. Cei ce ne-au decretat perirea pre calea scólei streine, lucră după un plan bine marcat. Noi însĕ sĕ nisuim din resputeri, ca se le nimicim planul. Vom nisui ca se stêrnim pre cale naturală, onestă, interes în poporațiunea dela téră față de scólă și vom promova acest interes — pecât ne va fi posibil.

Deprinderea face măiestrul, învĕțătoriul face scóla. Invĕțători buni, scóle bune, învĕțători rei, scóle rele. Mai bine cu scólă de lemn și cu învĕțătoriu bun, decât scólă de zid cu învĕțător de lemn, e un proverb ce adese se aude în popor

Invĕțătoriul e sufletul scólei. Primo loco deci interesul poporului față de scólă e concentrat în persóna învĕțătoriului. Acésta o scie și-o simte poporul. Cele mai bune disposițiuni, cea mai severă și binevoitóre controlă în scólă, nu vor stêrnì în popor interes față de scólă, — dacă lipsesce un învĕțătoriu apt, carele își cunósce misiunea și și-o împlinesce cu sânțenie.

Precum unui om mort nu-i putem da noi muritorii viéță, întocmai așa ori-ce mĕsuri salutare s'ar lua, ele nu vor aduce viéță — progres în scólă, și interes față de scólă în familiă, dacă nu va fi un învĕțătoriu, carele sĕ dea viéță scólei.

Implinirea datorinței, cu cea mai mare scrupulositate din partea învĕțătoriului, este conditio sine qua non a deșteptărei interesului în popor față de scólă. Un învĕțătoriu zelos și consciențios în oficiul sĕu, în curênd va câștiga simpatia și iubirea poporului; basele deșteptărei iuteresului față de lucrările lui. Numai lucrând poți îndemna și pe altul la lucru, numai iubind poți fi iubit, numai arĕtând interes față de elevii tĕi, poți deștepta interes în părinți față de tine și față de scólă. Sĕ nu fie un învĕțătoriu nici când în rătăcire, că poporul dela țéră nu i-ar sci apreția lucrarea și faptele lui. Da, poporul scie sĕ aprețieze, ce e bun și ce e rĕu. Și îndată ce observă, că un învĕțătoriu nu-și face datoria, sau dacă apucă pe căi rĕtăcite, atunci faptele lui devin obiect de cea mai aspră critică. E destul ca un învĕțătoriu sĕ nu-și țină regulat órele, sĕ mérgă în cârcimă și sĕ se pună în rênd cu alți țĕrani, ori apoi se ducă o viéță destrăbălată și din di în di poporul îl va urî tot mai mult. Dar nu numai părinții ci chiar și pruncii observă ușor defectele învĕțătoriului. Este destul ca învĕțătoriul sĕ nu mérgă pregătit în scólă, ori sĕ se ocupe cu alte afaceri, și numai decât va atrage atențiunea pruncilor asupra negligenței lui. Un atare învĕțătoriu nu arată nici un interes față de scolă, și în consecință nu póte aștepta dela alții, ca sĕ intereseze.

Cu cât un învĕțătoriu își va împlinì datoria mai cu consciință, cu atât va simțì în internul seu o mulțămire și linisce mai mare, și cu atât autoritatea lui va cresce în ochii elevilor și a familiilor

Pentru ca sĕ-și împlinéscă un învĕțătoriu datoria sa, se recere iubire și însuflețire față de chemarea sa.

Din momentul ce un învĕțătoriu a întrat prima dată în scólă, el trebue se fie pĕtruns de cea mai curată iubire față de elevi, gata a se jertfì totdéuna pentru ei întocmai ca și un tată și mamă bună. Condus de cunoscințele sale teoretice și de esperiența sa, un învĕțătoriu trebue sĕ pĕtrundă în natura elevilor, a-i atrage la sine și a și-i face adicți în tótă privința. Condus de iubire va nisuì învĕțătoriul ca instrucțiunea încă sĕ-și aducă fructele sale, și resultatele ei se pótă fi observate și de popor.

In scurt învĕțătoriul sĕ se nisuiéscă, ca instrucțiunea sĕ aducă și folóse practice în viéță.

E lucru sciut, cu câtă greutate își câștigă economul dela sate pânea de tóte dilele, muncind di și nópte. E sciut și aceea, că adese ori părinții dela sate în lipsa de puteri de lucru își iau refugiu la pruncii lor, cari încă sunt obligați a frecuenta scóla, și ii rețin dela ocupațiunile lor menite pentru scólă.

Nu e mirare deci, dacă țĕranii nostri dela sate simt un fel de sarcină în trimiterea pruncilor la scólă, căci pruncii sunt un capital activ la lucrurile lor. Este deci și fórte justă întrebarea, ce-și pune țĕranul, că óre instrucțiunea fiului seu în scólă aduce-i ceva-și folos în viéță ori nu? E fórte dureros, când ani de dile, un țĕran își trimite pruncul la scólă, și se lipsesce de ajutoriul lui, și în urmă vede, că pruncul seu nu e în stare sĕ scrie o epistolă, sĕ-i facă o socótă, sĕ-i nareze ceva din biblie etc. In aceste împregiurări interesul părinților față de scólă, nu numai că nu se stêrnesce, ci din contră țĕranul vĕdêndu-se amăgit, trebue sĕ dică, că scóla nu-i aduce nici un folos, că învĕțătoriul e plătit numai îndeșert, și în loc de câștig se trezesce încă cu spese deșerte.

Revista politică.

Foile din Budapesta s'au ocupat cu adunarea societăței, „s-lui Stefan“, la care primatele a luat cuvêntul în contra proiectelor bisericesci

---

FOIȚA

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Urmare).

138. Dilnic devine înțĕleptul mai înțĕlept, mai bun cel bun, mai blând fie care blând, care este serios în privința blândeței. Progres unicul sigil al vieții adeverate și spirituale.

139. Cine crede în Dumnedeu, crede în viéță, care nu sĕ póte strica și aștéptă o țintă binecuvêntată a puterei și a plăcerilor. Nici o povară pămênténă nu copleșesce sufletul, și mórtea celor ce sĕ iubesc dă viéța cea mai înaltă a speranțelor.

140. Fericit este acel înțĕlept și bun care își simplifică scopurile lui, care pune în cele mai neînsĕmnate afaceri ceva din înțelepciunea lui curată, care sfințesce lucrul cel mic cu privire la martorii sfinți care sĕ bucură de cel mai bun, face bucuros faptele cele mai bune.

141. Lăsați'ne iubiților sĕ trăim atât de mult, cât se póte, sĕ facem viéța în viéță prin cea mai înțĕléptă și spirituală pricepere și folosire a ei.

142. Lăsați'ne sĕ facem ce putem, pentru noi sĕ devie aceste timpuri de esaminat fără asĕmĕnare, restimpuri de grație fără asĕmĕnare.

143. Care nu m'a părăsit nici odată, nici nu mĕ va părăsì nici odată, cine m'a format ce dispunător înțelept. Ce legislator neasĕmĕnat, care a format acest corp prin legì uniforme, care a împreunat spiritul acest viețuitor cu sine.

144. Nici edată sĕ nu obosécă strădania de a lucra, atât cât putem.

145. Trezesce-te în fiecare diminéță cu pofta de a te închina lui Isus Christos, celui mai demn de închinat. O creștine trăesce închinându-te în tăcere aceluia, căruia și tot ceriul îi sĕ închină. Și dacă chiar nu te închini deadreptul, atunci lucră, atunci vorbesce, atunci judecă așa, te bucură așa fă'ți așa datorința, încât adoratorul lui Isus Christos sĕ nu fie necunoscut.

146. Numai în grele esaminări sĕ pot deștepta puterile credinții nóstre. Pentru'ce ni sa'r fi și dat, dacă nu pentru órele întunecate și apăsătóre? Lăsați-ne sĕ credem până când petrecem în timpul credinței. Numai prin eserciții religióse ne pregătim pentru poftele spirituale ale contemplațiunei.

147. Speranța, minunea cea mai înaltă rada de lumină cea mai plăcută a divinității, basa vieții vecinice, de sigur „Dumnedeu esistă și iubire esistă.“ Precum sĕ ridică credința preste vederile nóstre, așa sĕ ridică speranța preste credință. care cuprinde numai făgăduință.

148. Mórtea celor, ce se iubesc sĕ învețe pe cei ce trăesc a trăi și a muri, sĕ învețe pe cei ce trăesc a trăi și a abdice de bună voie de tóte, ce viéța pămênténă le face iubit, și ce le face mórte grea.

149. Sufere, pórtă, mântuesce, cruță, értă, însĕ iubesce totdeauna.

150. Nici odată nu mĕ aflu mai liniscit, nici odată mai curat, mai nobil, nici odată nu mĕ bucur mai mult de esistența mea, nici odată nu sunt mai sigur de permanența mea, care nu sĕ póte strica, nici odată mai nemuritor, mai umilit, mai pațient în suferințe, nici odată nu tac mai modest nici odată nu lucru mai nobil, nici nu uit a fi mai marinimos, nici odată nu sunt mai uman și mai divin, de cât când mĕ apropiu în cuget cu sinceritate mai liniscită în credință de acela, pe care evangelia mi'l recomândă ca pe Domn și Dumnedeu al meu.

151. Cine a suferit, ce a fost mai greu și nu a murit ajutat fiind de Dumnedeu, acela nu sĕ teme de neci un periclu și de neci o povară amenințătóre, el ascèptĕ cu statornicia unui sóre ajutorul lui Dumnedeu. Cel dintâi cuget al lui este Dumnedeu, cugetul lui din urmă este Dumnedeu, numai Dumnedeu.

152. De nici o bucurie a vieții gustată cu mulțămită nu'ți va părea rĕu..

154. Acolo, acolo sĕ unesc sufletile cari simpatiséză. Ce aici abia s'a putut vedea și s'a atins numai în trécăt, acolo sĕ unesce și petrece în bucuriile eterne ale uuirei. când odată Dumnedeu unesce tot ce e bun, și binecuvêntă tot ce e unit.

154. Invață a cunósee plăcerea și vanitatea vieții trecătóre; nevrednicia și vrednicia ei sĕ ți o descopere tot mai mult fie care di.

(Va urma)

politice dela ordinea ḑilei. Ḑiarele apreţiéză acéstă vorbire ca un preludiu al luptei, ce catolicii o vor înscena în casa de sus în contra căsătoriei civile. Primatele, ce e drept nici n'a amintit căsătoria civilă, dar întregul seu discurs, în care a accentuat caracterul creştin al familiei ca basă a statului, s'a ocupat indirect numai cu acéstă afacere. Anume a arĕtat, că tóte statele, ca d. e. imperiul roman şi Polonia, cari au subminat basa morală a familiei, au trebuit sĕ péră. Provócă deci la luptă bărbătéscă pentru apĕrarea integrităţii acestei instituţiuni creştine.

„Magyarország“ prevede o luptă înverşunată în casa magnaţilor şi spune că acest corp legiuitor este întru atât de pregătit şi întărit pentru luptă, încât nu se póte sci ce sórte va avé proiectul guvernului.

„Magyar Állam“ spune, că în comitatele dela nordul ţĕrei s'au împărţit multe mii de broşuri, scrise în limba slovacă de un anumit Mudroncek, cari pledéză pentru căsătoria civilă, şi fără îndoială sunt o operă a cercurilor guvernamentale. Se prepară acum un respuns, tot în limba slovacă Pentru acoperirea speselor acestei replice s'a început deja colectă.

După informaţiunile din Budapesta proiectul despre căsătoria civilă se va dəsbate în comisiuni din 26 l. c. n. începênd; ér pe 7 Maiu se va aduce în plenul casei magnaţilor.

* * *

Profesorul de universitate Bodnár Zsigmond a edat cu data de 16 Aprile o nóuĕ fóiă volantă întitulată „Un cuvênt către legislatorii magiari“, în care după ce arată, că în spiritul timpului zace tendenţa de decentralisare, că ideile absolute sunt înlocuite cu idei relative, se adreséză către legislatorii magiari în chipul următor: „Domnii mei, deschideţi-ve ochii, recunósce-ţi pe necuratul seducător şi nu-i daţi credĕmênt. D-vóstră sunteţi copiii molatici ai timpurilor decăḑute; d-vóstră nu sunteţi chemaţi a zidì templul naţional al unităţii magiare. In ḑilele aceste miserabile şi leneşe numai o datorinţă puteţi avea: sĕ vé împĕcaţi cu situaţiunea, se vĕ împĕcaţi cu elementele constitutive ale patriei şi sĕ încetăţeniţi dela Pojon până la Braşov şi din Carpaţi până la Adria pacea şi concordia“.

* * *

„M. E.“ aduce scirea, că între monarchul nostru Francisc Iosif şi regele Italiei s'au încordat relaţiunile, fiindcă regele Umberto dimpreună cu guvernul şi parlamentul seu şi-a esprimat unanim condolenţele pentru mórtea „rebelului“ Kossuth Lajos. Spune mai departe, că visita din Abbazia şi Viena a lui Wilhem a urmărit scopul, ca sĕ împace pe cei doi monarchi, dar n'a succes. Din causa acésta conchide corespondentul din Roma a numitului ḑiar, că e prea posibil, că din incidentul acesta sĕ se disólve tripla alianţă, fiind-că Italia nu póte merge mână în mână cu un stat, care nu o respectéză.

* * *

In Anglia s'a petrecut un fapt politic de cea mare însĕmnătate, care de sigur va provoca crâncene lupte între „Thory“ şi „Vighi“ englesi. Anume, camera comunelor a primit bilul, care desfiinţéză dreptul, ce-l avea camera lorḑilor de a ḑice veto legilor votate de camera comunelor. Prin votul acesta se introduce în constituţia englesă o mare modificare, ale cărei urmări nu se pot calcula. Votul camerei comunelor din Londra, a fost provocat în prima linie de atitudinea îndărătnică a lorḑilor englesi contra bilului home-rule, pe care se scie, că ei l'au respins. Mai sunt apoi şi alte cause. E vorba aici de lupta între democraţia şi aristocraţia englesă, care ţine cu încăpăţînare la privelegiile ei, periclitate de marea reformă irlandesă a lui Gladstone. Votul camerei comunelor va face de sigur puternică impresiune asupra tuturor cercurilor politice din Europa.

* * *

Ḑiarului „Pol. Corr“. i se scrie din Petersburg: Privitor la ideia desarmărei, discutată în pressa din strĕinătate şi în cea ruséscă, în Rusia domnesce părerea că pacea europénă nu se póte asigura aḑi prin o desarmare generală. Stêlpii cei mai puternici ai păcii sunt guvernele şi intenţiunile pacinice ale popórelor. Nici un guvern europén nu doresce rĕsboiul, tóte însĕ trebuie sĕ-şi susţină puterea armată, fiindcă numai astfeliu pot sĕ-şi contrabalanseze puterile. Guvernul rusesc este convins despre acésta imperiósă necesitate, şi nu póte vedé posibilitatea de a se schimba acésta stare. Scirea lui „Times“ aşa-dară, că guvernul rusesc va propune guvernelor europene desarmare generală, este declarată de cercurile competente, ca o aserţiune cu totul nebasată.

* * *

Meetingul poporului sêrbesc din întréga metropoliă sêrbéscă, ţinut în Carloviţ a avut un succes strălucit. Au participat peste 20,000 sêrbi drept credincioşi. Patriarchul Brancovici a oficiat serviciul divin şi a dat binecuvêntarea. S'au luat următórele resoluţiuni:

I. Poporul sêrbesc de sub coróna s. Stefan de la venirea sa în acéstă ţéră şi până în acéstă ḑi totdeuna cu loialitate şi-a împlinit datorinţele sale, cetăţenesci şi patriotice, sincer şi fără şovăire, vĕrsând chiar, când s'a recerut, şi scumpul sânge al fiilor sei pentru rege şi pentru noua s'a patrie. Din care motive acest popor póte pretinde de la stat, ca şi el sĕ respecteze şi sĕ stimeze drepturile acestui popor, câştigate cu sângele străbunilor sei, făcênd astfel posibilă esistenţa drepturilor sale şi libera întrebuinţare a autonomiei bisericei sale naţionale.

II. Adevĕratul temeiu al bisericei nóstre şi al autonomiei sale pe teritoriul corónei Ungariei se întemeiază pe privilegiile împĕrătesci şi pe legile fundamentale ale ţerii anume pe artic. de lege 27 din 1790 şi 1791, în care sunt recunoscute şi inarticulate privilegiile poporului sêrbesc; mai departe în art. 9 din legea 1868, care e adusă cu privire la autonomia nóstră bisericéscă-scolară; până când reformele politicei bisericesci propuse din partea guvernului ungar nu numai că vatemă esenţial dogmele dreptcredincióse, ci sguduie până în temelia sa autonomia bisericei nóstre naţionale, ba chiar şi unitatea bisericéscă a metropoliei de Carloveţ. — Din aceste motive acésta adunare a întregei metropolii de Carloveţ sĕrbĕtoresce respinge şi protestéză contra politicei bisericesci a guvernului reg. ung. alăturându-se către protestul episcopilor drept credincioşi serbeşci, cari la 9 Maiu 1893 l'au aşternut Maj. Sale şi aşteptând dela acest episcopat, că şi în casa de sus cu ocasiunea desbaterilor asupra cunoscutului proiect de lege îşi vor împlini cu scumpĕtate datorinţa întru apĕrarea bisericei.

Esprimând dorinţa generală a poporului sêrbesc, acéstă adunare aştéptă din partea factorilor competenţi convocarea cât mai grabnică a congresului bisericesc naţional, ca sĕ-şi facă datorinţa în causa sancţionărei acestei legi şi cumcă superioritatea cea mai mare, poporului sêrbesc de sub coróna s. Stefan sĕ-şi ridice glasul în acéstă cestiune de viaţă a autonomiei şi naţionalităţii sêrbesci.

IV. Pe acei deputaţi sêrbi din dietă, cari au votat' pentru acéstă lege şi cu acésta într'o singură întorsetură şi-au uitat de credinţa lor şi de poporul sêrbesc, adunarea presentă îi condamnă în modul cel mai aspru, éră pomenirea lor o predă viitorimei spre aducere aminte.

V. In cât privesce ţinuta altor popóre din patriă faţă de reformele politice-bisericesci, poporul sêrbesc sĕ alătură în luptă popórelor ce combat acéstă lege, apărânduşi însuşi propriile lor interesse bisericesci naţionale şi acéstă adunare anunţă solidaritatea sa deplină cu acele popóre.

VI. Presidiul acestei întruniri este însărcinat a aduce la cunoscinţă tuturor cercurilor deciḑĕtóre aceste hotăririri.

Foile din Budapesta nu-şi pot ascunde veninul pentru reuşita splendidă a acestui grandios meeting a lor 20,000 de fii ai poporului sêrbesc Mai ales conclusul prin care se enunţă solidaritatea cu celelalte naţionalităţi nu le convine şi indignate constată, că adunarea a avut un caracter mai mult politic şi nu bisericesc.

* * *

Partidul catolic din Germania a repurtat o victorie, la care nici nus'a gândit. De trei ani de când a murit şeful catolicilor, celebrul orator Winhorst, sórta partidului catolic din Germania s'a schimbat mult.

Odinióră, catolicii au repurtat victorii strălucite pe tótă linia şi au făcut adese ori ḑile amare principelui de Bismark.

Ca din senin, acelaşi partid a repurtat acum câte-va ḑile o biruinţă, care a produs o profundă impresie în tótă Germania. Legea votată acum septe ani prin care se espulséză iesuiţii, acum a fost abrogată; acésta graţie concursului dat catolicilor din partea socialiştilor şi a celor-l'alte partide democratice.

Jesuiţii se vor întórce în Germania şi vor reînfiinţa celebrele lor scóli poporale şi vor reîncepe propaganda lor catolică.

Procesul Memorandului.

Actul de acusă al procuraturei regesci.

(Incheiere.)

Fiind în acestea arĕtate elementele formative şi faptul delictului de agitare circumscris prin §. 173 din codul penal; spre scopul constatării făptuitorilor care se pot acusa cu comiterea delictului, îmi iau îndresnéla sĕ amintesc următórele:

Tipărirea Memorandului în limbile magiară, germană, franceză şi română; distribuirea în modul mai sus arĕtat a esemplarelor tipărite, a fost îngrijite de către aşa numitul „comitet esecutiv de 25“ al partidului naţional român, pentru-că tipărirea şi rĕspândirea Memorandului a fost decisă în şedinţele aceluiaşi comitet, ţinute în ḑilele 25 şi 26 Martiu 1893. Acésta e demustrată prin fasionarea respective recunóscerea consonantă e tuturor membrilor ascultaţi din acel comitet.

Membrii deja de mai multe-ori amintitului „comitet esecutiv de 25“ au fost următorii:

1. Dr. Ioan Raţiu, advocat, locuitor în Sibiu.
2. George Popp de Basesci, propriet. în Basesci.
3. Eugen Brote, propriet. de tipografie, locuitor în Sibiu.
4. Dr. Vasile Lucaciu, paroch în Şişesci, de present arestat ca prinsoner, făcêndu-şi pedépsa în închisórea din strada Dülöi în Budapesta.
5. Demetrie Comşa, profesor, locuitor în Sibiu.
6. Dr. Daniel P. Barcian, profesor, locuitor în Sibiu.
7. Septimiu Albini, publicist, locuitor în Sibiiu.
8. Nicolau Cristea, asesor consistorial, locuitor în Sibiu.
9. Iuliu Coroianu, advocat, locuitor în Cluj.
10. Patriciu Barbu, advocat, locuitor în Reghinul-săsesc.
11. Dr. Teodor Mihali, advocat, locuitor în Dej.
12. Gavriil Man, advocat, locuitor în Bistriţa.
13. Dr. Gavriil Tripon, advocat, locuitor în Bistriţa.
14. Aurel Suciu, advocat, locuitor în Arad.
15. Mihail Veliciu, advocat, locuitor în Chişineu.
16. Dr. Iuliu Terenţiu Mera, medic locuitor în Şiria.
17. George Lazar de Purcăreţi, protopop gr.-cat., locuitor în Careii-mari.
18. Vasile Ignat, advocat, locuitor în Beiuş.
19. Rubin Patiţia, advocat, locuitor în Alba-Iulia.
20. Dr. Aurel C. Popovici, medic, locuitor în Sibiu.
21. Basiliu Raţiu, vicar gr.-cat., locuitor în Făgăraş.
22. Ludovic Csato, advocat, locuitor în Blaj.
23. Gerasim Domide, preot gr.-cat., locuitor în Rodna-veche.
24. Alesandru Filep, advocat, locuitor în Zĕlau.
25. Dr. Ioan Nichita, advocat, locuitor în Zĕlau.

Aşadar atunci, când comitetul esecutiv de 25 a decis tipărirea în limbile: magiară, germână, românâ, francesă şi italiană a Memorandului, ce cuprinde in sine atacarea puterii obligătóre a legii despre uniune, şi când decisiunea acésta s'a pus în vigóre — mai sus numiţii membri ai acelui comitet au comis dintre dilectele de agitare indicate prin §§. 173 şi 171 acela, faptul căruia consistă în rĕspândirea tipăriturii ce cuprinde în sine atacarea puterii obligătâre a legii.

Dintre membrii supra numitului comitet de 25 în timpul din urmă doi, Gavriil Man şi Ludovic Csato, advocaţi, au murit, din care causă în contra lor nu pot sĕ insinuez acusă.

Dar' insinuez acusă pe basa §§. 171 şi 173 în contra membrilor comitetului de 25 amintit de repeţite-ori şi anume: (aici sĕ înşiră membrii comitetului, amintit mai sus afară de cei doi reposaţi.)

Şi în legătură cu acésta, şi cu deosebire cu scopul de a întării acusa insinuată în contra lui Eugen Brote, mai amintesc: că — după fasionarea lui Nicolau Roman — el, Eugen Brote a fost acela, care cu privire la distribuirea esemplarelor din Memorand a dat ordin şi povăţuiri deosĕbite lui Nicolau Roman, el a pus în vigóre decisiunea comitetului de 25 referitóre la tipărirea „Memorandului“.

Pe basa §§-lor citaţi acus mai departe cu delictul de agitare comis prin rĕspândirea „Memorandului“ ce cuprinde în sine atacarea puterii obligătóre a legii pe:

Nicolau Roman, amploiat la institutul de credit, locuitor in Bistriţa, care — după-cum însuşi a mărturisit — în persónă a efectuit distribuirea esemplarelor poliglote din Memorand, ca acelea sĕ fie rĕspândite în mai multe ţinuturi ale ţerii şi în străinătate, ba din acelea şi el a distribuit mai multe.

Cu acelaşi delict îl acus mai departe pe:

Ioan Muntean, amploiat la institutul de credit şi proprietar, locuitor în Haţeg, care după mărturisirea sa proprie, a distribuit cele 20 es. primite spre acest scop dela protopopul gr.-or. Romul Crainic.

Dionisiu Roman, candidat de advocat, locuitor în Mediaş, care celea 25 esemplare trimise lui din partea „Institutului Tipografic“ — după-cum însuşi mărturiseşte — le-a distribuit la cunoscuţii sei.

Şi îl acus în urmă pe:

Romul Crainic, protopop gr.-or., locuitor în Dobra, care — în urma mărturisirii sale — din esemplarele primite din Sibiiu câteva a distribuit însuşi, ér' 20 esemplare a trimis spre distribuire locuitorului din Haţeg Ioan Muntean.

După acestea acludând sub ·/. scrisorile cercetărilor, rog cu supunere pe întitulatul preşedinte al tribunalului reg., ca juriu de presă: ca spre pertractarea înaintea curţii cu juraţi a acestui proces sĕ binevoéscă a designa un termin şi pe sus amintiţii acusaţi a-'i cita prin trimiterea a câte unui esemplar din acest act de acusă, şi despre întêmplarea acésta a me avisa şi pe mine.

Cluş, 6 Decembre 1893.

Vita Sándor.
procuror reg.

Noutăţi.

Adunarea generală a soci[illegible]ăţii de lectură din Sibi[illegible] s'a ţinut, conform convocărei, Duminecă la 4 óre p. m In vorbirea de deschidere, dl president Parteniu Cosma, a făcut un tablou general despre mersul societăţii, a anunţat în cuvinte adênci pĕtrundĕtóre încetarea din viéţă a membrului Dr. Adalbert Balint, medic, carele a fost zelos membru al societăţii, bun părinte de familie şi bun român, luând parte la tóte actele societăţii. La propunerea d-lui president, adunarea îşi esprimă condolenţa prin ridicare. Dl secretariu Dr. Oct. Russu dă cetire raportului general, din care se vede, că societatea progreséză, numĕrul membrilor s'a înmulţit; mobiliariul s'a îmbogăţit şi în localul societăţii s'au făcut mai multe petreceri sociale românesci şi s'a dats refolosire pentru scopuri culturale etc. Adunarea a luat raportul la cunoscinţă; a luat act de mulţămire pentru actul generos al Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, carele şi în vara anului trecut a pus la disposiţiunea societăţii popicăria din grădină, unde membrii ei şi-au aflat distracţie în loc higienic. Se mulţămesce institutului „Albina“ pentru ajutórele, cu care i-a venit în ajutoriu societăţii şi pentru foile dăruite gratuit; de asemenea comisiunei tipografiei archidiecesane şi dlui căpitan şi asesor Pantaleon Lucuţa. Proiectul de buget, cetit de cas. D. Deceanu, de asemenea s'a primit, după cum l'a compus comitetul. Purceḑêndu-se la alegerea comitetului prin votare secretă, au fost aleşi membrii în comitet tot cei vechi, afară de dl Dr. Cornel Diaconovci, carele nu mai petrece în Sibiiu, alegêndu-se în locul dênsului dl Dr. Ilie Beu, medic. După acéstă frumósă şi cu mare tact condusă şedinţă, dl president Parteniu Cosma, mulţămind pentru interesul dovedit al membrilor, promite că comitetul şi pe viitoriu va lucra cu zelul de până acum, pentru progresul societăţii nóstre.

* * *

Prelegerea publică, ţinută Duminecă după améḑi în localul societăţii de lectură din loc, de dl asesor consist. Mateiu Voileanu a fost ascultată de un public numĕros. Prelegerea a fost instructivă din tóte punctele de vedere. In ea s'a oglindat obiceiurile şi viéţa stăpânitorilor şi a popórelor ce locuiesc Africa centrală. Şi de astădată a terminat conferenţiarul în aplausele însufleţite ale publicului, care a gustat cu mare plăcere şi acéstă prelegere, cu care s'a încheiat ciclul prim al prelegerilor.

* * *

Deputaţi sinodali mireni s'au ales în cercurile aparţinĕtóre la jurisdicţiunea Consistoriului eparchial din Arad următorii dni şi anume: în cercul Aradului: Petru Truţa, advocat şi Sever Bocşan candidat de advocat; în cercul Şiriei: Aureliu Suciu, advocat şi Dr. I. Mera medic; în cercul Chişineului: Michaiu Veliciu, advocat şi Teodor Ceontea, profesor preparandial; în cercul Ienopolei: Georgiu Feier, advocat şi V. Goldiş, profesor gimnasial; în cercul Butenilor: Demetriu Bonciu, notar public în Arad şi Dr. Constantin Groza, medic: în cercul Halmagiului: Dr. Lazar Petco, advocat şi Petru Truţia advocat; în cercul Giulei: Dr. Nicolau Oncu, advocat şi Dr. Lazar Popoviciu medic; în cercul Radnei: Ioan Beleş advocat şi Dr. Ioan Hosan, medic; în cercul Temişorii: Paul Rotariu, advocat şi Emanoil Ungurean; în cercul Vingei: Vincenţiu Babeş, membru academiei de sciinţe şi G. Ardelean, advocat; în cercul B.-Comloşului: Ioan Lengeru, secretariu consistorial şi Dr Nestor Oprean, advocat; în cercul Lipovei: Dr. Zeno Mocsonyi de Foeni, proprietar mare şi Dr. Ioan Suciu, advocat; în cercul Birchişului: Dr. Eugeniu Mocsonyi proprietar mare în Capolnaş şi Dr. Liviu Marcu, advocat; în cercul Chisetĕu: Dr. G. Dobrin şi Constantin Lazar, advocat.

* * *

Têrg. Al şeptelea têrg de vite cornute de prăsilă periodic subvenţionat de comitatul Sibiiu va ţiné la Sibiiu Luni în 30 Aprile 1894 şi va fi împreunat cu distribuire de premii şi diplome de laudă.

* * *

Premiile academiei române. Academia română a aprobat propunerea secţiunei istorice de a se pune ca subiect la premiul Boldescu de 1500 lei, pentru anul 1899 o monografie a cetăţilor Chilia şi Cetatea Albă, cu istoria lor din cele mai vechi timpuri. Pentru premiul Eliade Rădulescu, pe 1898, secţiunea istorică nu a ajuns la un vot unanim. Dl Vincenţiu Babeş a propus istoria chinezatelor bănăţene. Dl V. A. Urechiă a propuş ca subiect un studiu critic asupra cronicarilor munteni, atât de puţin cunoscuţi, ér dl Kalinderu, un studiu istoric etnic asupra Basarabiei. Plenul Academiei a aprobat acest din urmă subiect.

* * *

Corupţiunea presei magiare Ḑiarul „Magyarország“ a scris un articol despre corupţiunea presei magiare. Se ḑice, că firma discreditată „Katz & Deutsh“ a cumperat pe „Pesti Napló“ şi voiesce se mai cumpere vre-o 4—5 ḑiare. Numita firmă e cunoscută prin isprăvile ei.

* * *

Kossuth II. în audienţă la Umberto. O depeşă din Roma anunţă că Kossuth Ferencz a fost primit eri de regele Italiei în audienţă. Clironomul guvernorului a mulţumit regelui pentru manifestaţiunile de doliu.

* * *

Invitare. „Producţiunea şi petrecerea colegială arangiată de societatea sodalilor românii din Braşov. Producţiunea se va ţinea Luni, în 18/30 Aprile 1894, a dóua ḑi de Pasci, in sala hotelului central „Nr. 1.“ începutul la 7 óre séra. După producţiune urméză dans, începênd cu „căluşerul“ şi „bătuta“. Intrarea de persónă 60 cr. v. a. Bilete se pot căpĕta la D. D. Eremias, la librăria Nicolae I. Ciurcu, la casina română şi séra la casă. Ofertele marinimóse se vor chita publice.

Programul producţiunei

1. Musica, 2. „In pădure,“ de C. Spohn, esecutată de corul sodalilor. 3. „Ţiganul cloşcă,“ anecdotă de Th Speranţă, declamată de V. Gal. 4. „Bucurii nevinovate,“ de C. Spohn, esecutată de corul sodalilor. 5. Musica 6. Stan covrigarul, cantonată de V. Alexandri, esecutată de sodali. 7. Musica. 8. „Pétra din casă, comedie într'un act, de V. Alexandri, esecutată de sodali. După producţiune urméză dans.

---

†

Dr. Adalbert Balinth,

medic şi fisic montan i. p.,

după un morb greu şi îndelungat, în 21 Aprile la 9 óre diminéţa, în etate de 57 ani şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţele pământesci ale neuitatului defunct s'au transportat Luni în 23 Aprile st n. la 3 óre după améḑi din locuinţa sa, strada podului Nr. 9, în cimiteriul gr. cat. din suburbiul pórta Turnului, spre repaus etern.

Sibiiu, în 21 Aprile st. n. 1894.

Constanţa Balinth născ. *Tobias*,
ca soţie.
Minerva şi *Lucian*,
ca fii.

Dela reuniunea agricolă română din Sibiiu.

Sadu în Aprile, 1894.

Stimate domnule redactor!

In interesul lăţirei cunoscinţelor despre pomărit şi în deosebi despre sădirea pomilor, te rog sĕ publici în stimabilul d-tale jurnal, următórele şiruri;

Dumineca trecută în 3/15 Aprile a. c. a eşit în comuna nóstră Sadu dl adv. şi v.-preşedinte al reuniunei agricole române comitatense, I. de Preda aducênd cu sine 15 meri altoiţi, pentru fiecare membru al reuniunei, câte unul.

Scopul d-sale şi al reuniunii a fost, ca fiecare membru sĕ fie împărtăşit cu câte un pom nobil şi tot deodată obştea ţerănéscă sĕ fie instruită în mod practic, cum are sĕ fie sădit pomul, dacă voesci sĕ aştepţi fructe dela el.

Numitul domn a regretat, că gropile nu au fost făcute încă de astă tómnă, pentru-ca astfel pământul din ele în decursul iernei prin influinţa atmosferii sĕ se mălăeze. A regretat mai departe, că aceste gropi nu erau făcute destul de largi şi de adênci; priincios fiind după părerea dsale, că gropile sĕ fie de 1 metru lărgime şi tot atâta adâncime. A regretat în fine, că gropile, făcute cu câteva ḑile înainte de sosirea d-sale, nu fură cu mai multe ḑile ér astupate, pentru ca astfel pământul din ele sĕ aibă timp ca sĕ se aşeḑe, şi astfel pomul sĕ nu devie prea afund plantat.

Astupându-se după acésta în faţa dlui delegat al reuniunei, gropile cu pământul de lângă ele şi cu un strat bun de gunoiu, care însĕ are sĕ vie sub rădăcinile pomului, — s'a proces la plantare.

Inainte de tóte dl delegat al reuniunei a atras atenţiunea celor de faţă la împrejurarea: că cel mai mare pĕcat, ce se comite la plantarea pomilor este acela, că pomii se plantéză tot prea afund şi prin acésta se inmormêntéză de vii! Pomul după părerea dsale are sĕ fie plantat pre pământ şi nu în pământ. — Cea mai bună plantare ar fi aceea, când pomul s'ar aşeḑa frumos pre pământ, rădăcinile lui s'ar resfira apoi în tóte direcţiunil lor naturale umplânduse locul dintre ele cu pământ fraget şi apoi tóte rădăcinile s'ar acoperi ér cu pământ bun. Insĕ în casul acesta rĕdăcinile ar căpăta sub ele pământ vêrtos şi aspru în care ele nu ar puté străbate bine şi nu ar afla nutrimêntul recerut; de aceea deci e necesitate ca sĕ se facă mai nainte gropi, în care sĕ se sădéscă pomii.

Sădindus-e însĕ pomii în gropi anume făcute, sau mai bine ḑis pre ele, pomii au se fie plantaţi astfel, ca grumazii rădăcinilor se rĕmâiă circa de o palmă afară din pământ; fiindcă pomul de o palmă încă sĕ cufundă în grópă, ér pomul bine plantat trebue se stea ca grumazii corónei rădăcinilor în oblu cu suprafaţa pământului. Rădăcinile uscate sau órecum vătămate necondiţionat trebue tăete neted înspre faţa pământului; celelalte rădăcini la pomi micuţi sĕ scurtă cam cu a treia parte, la pomii mai mari mai puţin, la nuci, pruni, perseci deloc nu.

Dacă e pomul încă micuţ şi fără corónă, se tae trunchiul lui pre 3 — la 5 ochi. Dacă e mai mare cu corónă se rotunséză ramurile din corónă, în proporţiă cu rădăcinile; va se ḑică dacă sunt rădăcini multe se lasă şi crăngi mai multe sau mai lungi.

După plantare pământul se calcă domol dela pom în afară, apoi se udă bine şi grópa se acopere cu gunoi păios, care se ţină revenélă.

Cam acestea mi le-am putut nota din discursul fórte instructiv şi din demonstraţiunile dlui delegat al reuniunei, învăţênd totdeodată unele apucături practice în sine de tot simple dar fórte principóse la îndeplinirea lucrărei.

Te rog deci sĕ le dai publicităţii póte pot profita şi mulţi alţii din ele.

Prelângă care am remas al onor. d-tale stimător

Un participant.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

De la Sân Miclăuşul Giurgeului duce spre rĕsărit un alt drum, în pasul Bicazului. Acest drum este calea de comunicaţiune a locuitorilor din valea Bicazului cu Giurgeul. El merge pe valea riuleţului Beken în sus, apoi trece pe lângă lacul Roşu sau Gyilkos, în valea Bicazului. Lacul Roşu este al doilea lac mai însĕmnat al Carpaţilor nostri de la resărit. El are o lungime de 2200 m. şi e cam de 150 m. de lat, fiind aşeḑat la o nălţime de 995 m. preşte nivoul mării. In apa lui sĕ află mare mulţime de păstravi. Lacul Roşu nu este vechiu; el s'a format în timpul mai nou, după credinţa ómenilor de pe Bicaz la anul 1838, probabil prin surparea unui dél, tăuindu-sĕ prin acésta apa Bicazului şi formându-sĕ astfel lacul. Pădurea, ce s'a aflat în acest loc, a fost năpădită de apă, din care şi acum sĕ ridică preste suprăfaţă, printre alge (lâna bróscei) vêrfurile braḑilor uscaţi, presentându-ne o privire órecum înfiorătóre.

Riul Bicazul-Mare, eşind din lacul Roşu, trece în Moldova prin pasul de asemenea numire, după ce adună în alvia s'a apa mai multor riuleţe. Intre aceste amintim riuleţele Bicazul-Mic şi Dămucul, cari curg dinspre méḑăḑi, prin dóue văi parelele şi sĕ varsă pe partea dréptă în Bicaz, apoi pe partea stâgă valea Jidanului şi părăul Pisirig, care forméză aici graniţa. Văile acestor riuleţe sunt bogate în peisagiuri de munte pitoresci şi partii de stânci iuteresante, cum este între altele o pórtă naturală romantică de stânci, în apropiere de vĕrsarea Bicazului-Mic în Bicazul-Mare, prin care străbate spumegând apa acestuia din urmă.

Locuitorii satelor din pasul Bicazului sunt români.

In Sân-Miclăuşul Giurgeului sĕ află scaunul unui protopiat român gr. cat. (protopopiatul Giurgeului) de care sĕ ţin 15 parochii şi mai multe filii, cu 15,474 de credincioşi.

Borsecul sĕ află în partea de méḑănópte a Giurgeului, la pólele muntelui Bic, lângă drumul, ce duce în pasul Tulgheşului, al doilea pas, care trece din Giurgeu în Moldova. El este aşeḑat pe teritoriul comun al satelor Szàrhegy şi Ditro şi constă din Borsecul de Jos, unde sĕ află o fabrică de sticlă, mine de cărbuni şi o móră cu ferestrĕu, apoi din Borsecul de Sus unde sĕ află unele dintre cele mai însĕmnate isvóre de apă minerală din ţara nóstră şi intocmiri escelente de scaldă. Tóte aceste sunt proprietatea celor dóue comune amintite mai înainte.

Borsecul ca scaldă este fórte vestit şi apa isvórelor lui sĕ transpórtă în sticle în întrégă ţara şi în streinătate.

Renumele ei ii-la întemeiat un vienez, cu numele Zimmethausen, dar acela care a contribuit la acésta, a fost, ca şi la băile de la Bălan, un român, un marginén din Seliştea.

Înainte de acésta cu vre-o dóue sute de ani împrejurimile Borsecului erau fórte sĕlbatice; prin codri uriaşi, ce acopereau acești munţi, nu sĕ afla cale bătută şi ţinutul era cutrierat numai de păstori şi vênători curagioşi, cari vineau pe aici la vênat de bouri, ce pe vremea aceea sĕ aflau încă în codri pustii din Carpaţii nostri resăriteni.

(Va urma).

Convocare.

Conform §. 29 din statute, convocăm prin acésta la adunarea generală ordinară a reuniunei districtuali pre toţi fraţii învĕţători din protopopiatele consistoriului aradan, ce sĕ află în drépta Murĕşului, cum şi pre toţi binevoitorii causelor nóstre şcolare.

Adunarea generală se va ţiné Joi şi Vineri după S. S. pasci în 3 şi 4 Maiu st. n. a c. în sala cea mare a seminariului diecesan dela 8—12 a. m. şi dela 3—6 óre d. am.

Séra va avé loc tot în acea sală şi o serată musicală, — Programa adunărei şi a seratei sĕ va publica în numerul proxim al acestei foi.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului ţinută în 19 Aprile st. n. 1894.

Teodor Ceontea, preşedinte.
Nicolae Stefu, secretar I.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“ fóie literară-beletristică, redigiată de redactorul fóiei nóstre, nr. 2 (10 Aprile n.) cu următoriul cuprins:

Aşa a fost sĕ fie, novelă de Margareta Moldovan (urmare).

Pe mal, poesie, trad. d. Heine, de Mihaiu de Bonacchi.

In cimiter, de Silvan.

Noster mundus, poesie de Ioan V. Simionescu.

Mihail Eminescu, reminiscenţa de I. G. Bariţ, (sfirşit).

După bal.

Bulciul Sân-Tóderului.

In zadar, poesie de Petrea dela Cluş

Sciri culturale. (Academia. Progresul României pe terenul instrucţiei. Conferenţe la noi).

Feliurite. (Statistica amoresaţilor. Curs de frumseţe. Anecdote. De-ale modei, De-ale casei. Situaţiune grea. Gâcitură săritóre. Corespondenţa redacţiunii). — Cătră publicul cetitor.

In „Rămurele“ (foiţă): Din copilărie, de Revia.

„Rândunica“ apare în 10, 20 30 a fiecărei luni şi costă pe an 6 fl. pe 1/2 3 fl. pe 1/4 1 fl. 70.

Recomandăm atenţiunii on. public acésta fóie.

Escriere de concurs

pentru primirea în scóla de cadeţi ces. şi reg. în Sibiiu.

Cu începerea anului scolar 1894/5 (15 Septembre) se vor primi în sus numita scólă de cadeţi 30—50 de aspiranţi în anul I. In anul al II III şi al IV se vor primi numai încât sunt locuri vacante la disposiţie.

Condiţiunile de primire se află în prescripţiunile de primire pentru aspiranţi de scóla de cadeţi ces. şi reg. şi aci se vor reflecta numai condiţiunile comune, care sunt:

1. Cetăţén austriac sau ungar;
2. Aptitudinea corporală;
3. Sĕ dovedéscă o purtare morală nepătată;
4. Sĕ aibă etatea minimală şi macsimală peste care se nu fie trecut;
5. O pregătire corespunḑĕtóre;
6. Obligamentul, că se va îngriji din mijlócele proprii, de procuarea şi conservarea obiectelor trebuincióse prescrise;
7. Solvirea tacsei scólei la timp;
8. Primirea îndatorirei de a servi timp mai îndelungat în armată.

La punct 4:

Pentru primire

	se pretinde etate minimală de	şi macsimală de	
în I. anul unei	14	16	ani
„ II. scóle de	15	17	
„ III. cadeţi de	16	18	
„ IV. infanterie	17	20	

Etatea se va computa din 1 Septembre.

Dacă întrunesce tóte condiţiunile de primire, diferinţa de etate până la 4 luni nu formézǎ pedecă pentru admiterea la esamenul de primire.

Admiterea ori-căror concesiuni depinde dela ministeriul de resbel.

Pentru primirea în anul I. a scólei de cadeţi de infanterie se pretinde cu tóte aceste necondiţionat documentarea că au împlinit 14 ani.

Asentarea (depunerea jurământului) a aspiranţilor primiţi se întêmplă numai după absolvarea completă a scólei de cadeţi şi acésta de regulă la eşirea din scólă.

La punct 5:

Aspiranţii au se producă atestatele de clase şi sĕ se supună la un esamen de primire.

Prin atestate sĕ se documenteze că aspirantul a absolvat o scólă reală cu drept de publicitate sau un gimnasiu de aceaşi categorie cu succes cel puţin suficient şi anume pentru primirea

în anul I. cele 4 clase inferióre,
„ „ II. minimum 5 clase
„ „ III. minimum 6 clase
„ „ IV. clasa cea mai înaltă.

Pentru scólele civile singuratice sunt notele corĕspunḑĕtóre provĕḑute în articolul XXXVIII de lege din anul 1868 a se considera de o categorie cu scólele sus menţionate.

Pentru primirea în anul I. sĕ pretinde depunarea esamenului de primire în următórele obiecte:

Limba germană, Aritmetică şi Algebră, Geometrie, Geografie şi Istorie şi anumit în acea estensiune după cum se propune în clasele inferióre a scólelor medii.

Pentru primirea în anul II. se pretinde depunerea esamenului din tóte studiile anului I.

Pentru primirea în anul III. se pretinde depunerea esamenului din tóte studiile anului I. şi II. şi anume afară de limba naţională, din studiile a grupei *A* a planului de învĕţământ a scólei de cadeţi, apoi în ramii de specialitate militară.

Pentru primirea în anul IV. din tóte studiile a grupei *A* a anului I, II. şi III.

Cunoscinţa acestor studii se pretinde în acea mĕsură, precum e prescris pentru anii respectivi.

Esamenul de primire este a se depune în limba germană.

Aspiranţii, cari au cercetat scóle medii, unde nu a fost propunerea în limba germană — se admit a depune esamenul de primire şi în limba lor maternă; — însĕ totuşi trebue sĕ cunóscă şi scrie nemţesce, pentru a putea înţelege uşor propunerea obiectelor în limba germană.

La punct 7:

Didactrue:

a) anual de 12 fl. pentru copii a tuturor oficerilor, a preoţilor evangelici şi gr. ort. a amploiaţilor militari activi salarisaţi fără rang, acelor în pensiune şi invaliḑilor, marinei şi armatei teritoriale.

b) pentru copii oficerilor din reservă şi ai oficerilor din armata teritorială neactivaţi, a oficerilor eşiţi din serviciu, apoi a amploiaţilor de curte şi de stat, a servitorilor de curte şi a servitorilor aplicaţi în serviciu, de stat 80 fl. —

c) pentru copii tuturor civililor austriaci şi ungari 150 fl. anual.

Didactrule a se solvi din partea părinţilor sau a tutorului la comanda scolară în 2 rate anuale adecă 15 Septembre şi 1 Martiu a fiecărui an.

Solvirea pentru întreţinere nu se recere.

La punct 8:

Fie care elev primit în scóla de cadeţi educat aci şi înrolat după absolvarea scólei în armată, e îndatorat în virtutea legei sĕ servéscă activ pentru fiecare an petrecut în scóla de cadeţi un an peste timpul de serviciu prescris.

Un revers despre acésta însĕ nu se pretinde.

Elevii, care părăsesc înainte de vreme scóla de cadeţi nu sunt îndatoraţi la acésta.

Rugările de primire sunt a sĕ înainta cel mult până în 25 Iuliu a. c. comandei scólei de cadeţi.

Rugările au se fie însoţite de următórele documente:

1. Estrasul de botez al aspirantului;
2. Atestat de indigenitate.
3. Atestat medical (de la un medic din armata comună, marină sau de honveḑi în activitate) despre aptitudinea corporală a aspirantului pentru educaţia militară.
4. Testimoniul scolastic de pe întreg anul scólar 1892/93 şi atestatele de pe semestrete I. şi al II. ale anului scolar 1893/94.
5. Atestat de vaccinare (dar numai în casul dacă acésta nu se confirmă în atestatul medical)
6. Atestatul de moralitate din partea autorităţii politice căreia aparţine aspirantul (dar acésta numai atunci dacă lipsce din testimoniul scólar nota suficientă despre purtarea morală, sau dacă întrarea în scóla de cadeţi se întêmplă direct dintr'o scólă publică sau cu drept de publicitate).

Rugările defectuóse sau sosite după 25 Iuliu a. c. nu vor fi luate in considerare.

Cu începerea anului scolar (15 Septembre) încétă ori ce primire în scólele de cadeţi;

Sibiiu, în 22 Aprilie, 1894.

Dela comanda scólei ces. şi reg. de cadeţi în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.--	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42 Sibiiu, Joi 14/26 Aprile 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Interesul poporaţiunei dela ţéră faţă de scóla poporală.

II.

Departe dela noi a pretinde ca scóla sĕ facă din elevi economi desĕvêrşiţi ori industriaşi. Acésta nu se póte pretinde.

Va fi de ajuns dacă învĕţătoriul va fi cu destulă atenţiune şi va face progrese vĕdite în religiune, cetire şi scriere, comput şi deprinderi stilistice Nu mai puţin trebue sĕ se intereseze învĕţătoriul de grădina scolară şi cultivarea pomilor.

Aceste sunt mijlóce directe, menite de a deştepta şi promova interesul ţĕranului faţă de scólă.

Afară de cunoscinţele positive şi desterităţile, asupra cărora poporaţiunea dela ţéră este cu atenţiune, mai sunt de a se amintí şi simţĕmintele şi vîrtuţile, pe cari are sĕ le cultive învĕţătoriul în scólă, şi pe cari scie sĕ le apreţieze poporul.

A sădí în inimile elevilor frica lui Dumnedeu, respectul şi pietatea faţă de părinţi, respectul faţă de legi şi superiori, mai departe dedarea elevilor la ordine, ascultare, diligenţă, curăţenie, dedarea a duce viéţă morală-religiósă, este un factor însĕmnat în deşteptarea interesului faţă de scólă.

Elevii nu numai că-şi vor nobilita ei pe acéstă cale sufletul, ci vor influinţa şi asupra părinţilor.

Tot aşa de însemnat rol are şi cântul întru nobilitarea sufletului, de aceea învĕţătoriul îi va da atenţiunea recerută, de óre-ce poporul iubesce cântarea, atât cântările profane cât şi bisericesci, şi pune un deosebit pond pe ele. Un învĕţătoriu zelos şi carele dispune de o voce bună cultivată, are un dar mai mult întru a atrage pe părinţi faţă de scólă.

Prin mijlócele arĕtate mai sus se póte influinţa în mod direct asupra părinţilor, cari au prunci la scólă. Cu acésta încă nu am făcut totul. Interesul faţă de scólă trebue sĕ fie un ce comun la întréga poporaţiune.

Invĕţătoriului trebue sĕ i se dea ocasiuni, când în faptă póte sĕ-şi arete activitatea sa din scólă. Acésta se póte face cu ocasiunea esamenelor publice, cu ocasiunea unor festivităţi şi petreceri scolare, şi la alte dile însĕmnate, unde ia parte întreg poporul.

Pe lângă desvoltarea spirituală, învĕţătoriul nu va negliga nici desvoltarea fisică a elevilor, pentru-că ce i-ar folosì ţĕranului un prunc cu capul plin de frumóse cunosciinţe, şi fisice ar fi un vai de el. Trebue deci a sĕ îngrigì de sănĕtatea elevilor, delăturând tot ce ar fi spre stricăciunea lor. In casuri de morb învĕţătoriul are sĕ întrevină după puterile lui şi se pórte un viu interes faţă de reînsănĕtoşarea celui morbos.

Nu mai puţin trebue sĕ iee un învĕţătoriu în considerare şi raporturile casnice ale elevilor. E lucru sciut, că pruncul săténului — fie el şi mai avut — după ce merge acasă din scólă trebue sĕ îndeplinéscă adeseori mai multe lucrări, prin cari el este împedecat a-şi face ocupaţiunile lui de scólă. In atari casuri învĕţătoriul are sĕ se feréscă ca sĕ nu îngreuieze pruncii cu ocupaţiuni domestice, pe cari nu le pot face, avênd alte lucruri. Trebue sĕ ţinem încâtva cont de vorba că: „în scólă ai sĕ inveţi“.

Tot astfel trebue sĕ purcédă învĕţătoriul faţă de absenţele scolari, precum şi faţă de procurarea cărţilor şi recuisitelor de scólă. E sciut câtă bătaie de cap căşunéză învĕţătoriului absenţiile scolari, şi câtă amărâciune produc în părinţi, când sunt pedepsiţi fără cruţare. Obvin casuri în familii, cu deosebire în familiile sĕrace, în cari pedepsirea absenţiilor ar fi un barbarism. Spre a încungiura ori-ce afacere neplăcută de o parte, éră de altă parte nejustă, învĕţătoriul trebue sé se pună în raport direct cu casa părintéscă. In acest cas va sci sĕ se orienteze.

In ce privesce procurarea de cărţi şi de recuisite scolari, învĕţătoriul trebue sĕ scie, că de multe-ori în casa ţĕranului cu sĕptĕmânile nu afli un cruceriu, de unde dar sĕ dea pruncilor cele trebuinciόse în scólă? Aci trebue sĕ fim indulgenţi şi cu cea mai mare cruţare şi unde se póte, autorităţile scolari, fie dela biserică, fie dela comună ar trebuì sĕ se îngrijéscă ca elevii sĕraci — părinţii lor — sĕ nu fie asupriţi cu cumpĕrarea de cărţi etc. ori cu bani de didactru, ci sĕ le capete gratuit. Pe asta cale nu se dă ansă celor sĕraci a se scusa pentru neglginţă.

Mult va influinţa învĕţătoriul asupra familiilor, dacă celor sciutori de carte, precum şi elevilor, cari au eşit de sub mâna dênsului va imprumuta cărţi spre cetire, fie din biblioteca proprie, fie din biblioteca scolară, carea nu ar trebuì sĕ lipséscă din nici o parochie. Pe astă cale învĕţătoriul va avé ocasiune a cunósce mai de aprópe raporturile familiari, şi astfel va puté pune basă solidă interesului reciproc dintre el şi familie

In comuna cu un învĕţătoriu, lucrul e uşor. Unde sunt mai mulţi învĕţători, acolo vor trebuì sĕ lucre toţi în cea mai perfectă armonie — după un plan bine precisat; pentru că nimic nu detrage şi nu micşoréză interesul poporului faţă de scólă, ca şi atunci, când între învĕţători s'a încuibat cértă — şi dacă acésta este obiect de discurs şi între popor.

*

Am amintit până aci, ce are sĕ facă învĕţătoriul în scólă ca instructor şi educătoriu, şi în parte afară de scólă, în urma datorinţelor, ce i se impun cu oficiul sĕu de învĕţătoriu, spre a stêrnì în popor interesul faţă de scólă. Ne-a mai rĕmas a mai vorbí ceva şi despre purtarea sa privată în afară de scólă; deóre-ce afară de împlinirea datorinţelor, poporul mai are aţintiţi ochii şi asupra purtărei sale ca persónă privată. Pe când un oficial dela administraţiune, justiţie, ori altă branşă în viéţa sa privată e mai puţin controlat şi numai aceea are sĕ observe, ce pretind relaţiunile sociali pe atunci un învĕţătoriu e mai aspru controlat, şi păşirea sa în viéţă are sĕ fie în deplină consonanţă cu principiele de educaţiune, ce le profeséză în scólă. El trebue sĕ fie un model de viéţă pentru elevi şi părinţi. De aci pe dreptul se pretinde dela un învĕţătoriu ca păşirea în viéţa publică sĕ fie plină de tact. consecuenţă, carea sĕ arete pe adevĕratul om cult.

Sĕ se feréscă învĕţătoriul între popor, de o parte a nu fi arogant şi fudul, éră de altă parte sĕ nu fie servil, linguşitoriu şi umilit. Cel arogant uşor devine obiect de ris, cel servil şi linguşitoriu devine fără nici un respect şi nebăgat de nime în sémă.

Greşită e părerea acelor învĕţători, cari voind a se subtrage dela aceste eventualităţi încungiură ori-ce contact cu poporul. Acésta se póte face la cetăţi, pe sate nu póte fi decât în detrimentul învĕţătoriului şi al scólei. Un singur contact trebue sĕ l încungiure toţi învĕţătorii: contactul în convenirile în cărcime ori în alte localităţi, cu ómeni dela cari nimic nu póte aştepta bun. Da, admitem şi recomandăm contactul cu părinţii, cu economii bravi, cu autorităţile scolari, cu preotul şi funcţionarii comunei, încât aceste pot aduce numai folos scólei, éră învĕţătoriului pot sĕ-i câştige óre cari recreaţiuni sufletesci.

Atingerea cu poporul, vrênd nevrênd ne amestecă şi în afacerile politice. A se ocupa un înĕţător însĕ prea mult de afacerile politice nu e nici în interesul scólei, nici în interesul seu. Motivul e uşor de aflat. Ocupându-ne de politică prea mult, ne abatem dela chemarea nóstră, şi ne lipsim de liniscea recerută în educaţiune, pentru că afacerile politice sunt fórte sgomotóse, şi prea uşor ne pot aduce în conflict cu o parte din poporul — a căruia prunci îi educăm. Da! se ne ocupăm de afacerile nóstre politice: „dacă e lipsă şi dacă interesul comun recere“.

Ca cetătén învĕţătoriul încă trebue sĕ-şi aibă părerile sale politice şi când e vorba de a-şi arăta aceste păreri şi a servì mustră poporului, el trebue sĕ păşéscă resolut. Atitudinea lui trebue sĕ fie démnă, acésta póte

---

FOIŢA.

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Urmare).

155. Strice-se totul, numai una, iubirea îşi este însĕşi egală, ea care a creat ceriul, şi care a umplut ceriul cu iubitori, ea care a creat nemuritori fără numĕr, nemuritor şi pe tine te a creat. Nu te teme nici odată. Tu eşti iubit de iubire şi eşti vecinic. Nu te îngrijì prea mult de visul repede al mortalităţii, grijesce numai ca sĕ te trezesci spre contêmplarea iubirei nemuritóre.

156. Ambiţiune de a domni, grozăviile tale ele sĕ ne arete umilinţa tolerantă.

157. Nu trăesce un spirit etern în corpul muritor, care se numesce carne. Suntem noi siguri de esistenţa nóstră, ce griji avem de timp, ce suferinţă a timpului. Nemurirea ne preface în îngeri.

158. Cine guvernéză stelele, guvernéză şi fie care fir de pĕr din cap; cine iluminéză sórele, iluminéză şi ori-ce ochiu pe al tĕu, pe al îngerului, pe al vermuleţului şi pe al vulturului îmbĕtat de sóre.

159. Şi în fortuna înfiorătóre, care ne ameninţă cu undele ei, şi în nuorimea t[illegible] care pare că ne sfărimă, mâna ace[illegible]cunsă, care ne ţine putenic, şi ne c[illegible]ce la ţintă.

160. Nisuinţa spre lucrurile cele mai bune nobilitéză inima neîncetat.

161. Imbunătăţesce-ţi tot deauna interiorul, şi atunci şi esteriorul se va îmbunătăţì.

162. Sămênăturile mari ale bucuriei sunt lacrimi tăcute ale iubirei.

163. Faptele din inimă curată, nu supĕră nici odată inima iubitóre.

164. Sunt timpurile înfricoşate, atunci Dumnedeu rĕmâne măestru al timpurilor.

165. Ţie însu'ţi sĕ-ţi fi credincios, atunci poţi fi credincios, şi amicului tĕu.

166. Negoţiéză cu timpul tĕu, cu cugetile tale şi cu puterile tale.

167. Trăesce mai întâiu pentru cel mai aprópe, şi atunci veí trăi şi pentru cel mai depărtat.

168. Ingerul lui Hagar şi a lui Ismael la rugările mamei a descoperit isvorul în pustie, pentru setea ta încă este un isvor.

169. Vesel şi fără témă, recunoscător şi modest sĕ te folosesci de ce'ţi dă Dumnedeu.

170. Oftările adênci ale inimei sunt trepte sigure spre ceriu.

171. Ce'mi dă pămêntul sĕ priméscă pămêntul, ce'mi'a dat vecinic sĕ întórce éră la cel vecinic muritor. Toţi muritorii îşi iau viéţă din un isvor de lumină etern.

172. Cine sĕ nasce, acela trece din viéţă pentru pântecile mamei, şi cine móre în iubire, acela se nasce pentru viéţă. La nascerea ta, mama, tata, şi ai tei s'au bucurat de apariţiunea ta, fiind tari în credinţă: Dacă vei murì sĕ deplângă ai tei mórtea ta, şi îngerii sĕ se bucure şi cei morţi se se bucure de tine, de apariţiunea ta în ţéra luminei şi a vieţii.

173. Dacă ar venì asupra ta lucrul cel mai infiorător nu te teme căci deodată cu lucrul cel mai infiorător, vine şi favorul rebonificător al fricei.

174. Multe dile de durere esaminătóre ai petrecut, cu tóte acéste te ţine sus mâna Domnului şi te întăresce în tótă diua. Nu te teme de rĕu. Cine iubesce pe Dumnedeu nu sĕ teme de nici un rĕu. A detras vreodată Domnul balsamul rănilor tale? El nici odată nu ţi-a detras mângăerea, chiar şi când mântuirea ţi sĕ pare a fi compromisă, el ţine la îndemână deja mângăerea pentru o nóuă suferinţă. Deci omule mântuire perfectă vine în grabă dela tatăl, şi atunci tóte durerile tale din nópte s'au prefăcut în sóre.

175. Odichna ta sĕ nu sĕ baseze nici odată pe ómeni, pe amiciţie, pe norocul tĕu favorabil, pe Dumnedeu şi în tine însuţi sĕ se baseze.

176. Şi la marginea speranţei nu despera. Ddeu este cel mai aprópe, chiar dacă ţi se pare, că este mai departe ca departe şi când ţi sĕ pare că este tare ca o stâncă.

177. Invaţă a primì cu mai multă recunoscinţă şi a da cu mai multă bucurie.

178. Ce este maĭ frumos ca frumos? generositatea în haina umilinţii.

(Va urma)

sĕ-i câștige, chiar și în ochii dușmanilor numai respect. Tóte 'și au marginile lor și astfel și participarea învĕțătorului în viața politică.

Incât învĕțătoriului prelângă afacerile lui scolari îi mai rĕmâne timp liber a desvolta activitate și pre alte terene, în primo loco vor fi binevenite pentru el: societățile deosebite și așeḑămintele, a căror scopuri sunt de un interes comun d. e. reuniunile de cântări, de pompieri, societățile agricole și alte societăți de binefacere și culturali. Participarea la aceste în mod activ nu póte decât sĕ ridice respectul în popor.

In comunele, unde afară de preot și învĕțător, nu este altă inteligență, și alți conducĕtori în popor, misiunea unui învĕțătoriu devine mult mai grea dar și mai onorifică Invĕțătorul va fi chemat nu numai a da sfaturi, și a fi conducĕtoriu în afaceri spirituali — ci de multe ori va trebuí sĕ dea ajutor material celor seraci, morboși, nenorociți și apesați. Ce e drept nime nu va puté pretinde a jertfi învĕțătorul din al seu, spre a ușura lipsele altora! dar de multe ori puținul dat la timp ne ridică încrederea în ochii poporului. Cu deosebire în afaceri de drept, publice învĕțătoriul adese ori e consultat, și aici póte sĕ ajute mult. In afaceri comunale, comitatense, învĕțătorului asemenea i se dau multe ocasiuni de a scuti poporul de greutăți în urma pășirii sale.

Pentru a puté pășí cu demnitate învĕtătorul însĕ are datorința a-și fi câștigat o mulțime de cunoscințe, ceea ce se ajunge numai prin un studiu îndelungat și activitate incordată. Așa numai de sub unghii nu putem scóte nimic la cale.

Invĕțătoriul trebue sĕ fie în continu progres — se țină cont de tóte.

Invĕțătorul cu oficiu în viéța privată, în viața politică trebue sĕ fie model.

In deosebi învĕțătorul va documenta în faptă, că 'și cunósce chemarea sa, când familia sa va premerge în tóte cu esemplu bun. De pre póme se cunósce pomul, despre prunci sĕ cunosc părinții. Document viu va fi pentru popor, când va observa, că învĕțătoriul și-a crescut bine și fericit proprii sei copii.

Incheiu acest tractat cu dorința ca: fie care învĕțător sĕ fie la înălțimea misiunei sale în ce privesce desceptarea interesului în popor față de scólă; pentru că tot ce face lui își face și poporului din care se trage.

Revista politică.

In parlamentul din Viena s'a continuat cu desbaterea specială a bugetului. La acésta desbatere, luând cuvêntul și deputatul român bucovinén Hurmuzaki ḑise, că deși coaliția e numai de puțin timp, totuși ea dă semne, cari nu se pot esplica de binevoitóre românilor bucovineni. Ei trebue sĕ se témă că se intenționéză a se știrbi drepturile lor istorice. Oratorul a luat apoi în apĕrare pe baronul Kraus, față cu imputările, că el nu se acomodéză intențiunilor coalițiunei. Hurmuzaki sfêrșí declarând, că bucuvinenii sunt cei mai buni austriaci din tot imperiul.

* * *

Cestiunea română continuă a se discuta în Anglia.

In orașul Swansea, în Valis H. Swyrne a ținut în fața unui numĕros auditor o fórte interesantă conferință despre causa românilor din Transilvania.

President al adunării a fost C. H. Glascoltine, care la urmă mulțumind conferențiarului pentru interesanta sa espunere ḑise:

„Situațiunea românilor din Transilvania este în contrast isbitor cu a provinciei Valis, care deșí e provincie a imperiului englesesc, se bucură de tótă libertatea politică socială și de instrucțiune".

H. Perkins formulă apoi moțiunea, de a se vota simpatii poporului românesc din Transilvania în lupta sa energică și dréptă.

Adunarea primì moțiunea cu aclamații fórte călduróse.

Conferența amintită s'a publicat deja în ḑiarul engles — „The Cumrian", ce apare în Swansea.

* * *

Pe pustele Ungariei a isbucnit o revoluțiune formală socialistă. Caracterul grav al situațiunii 'l ilustréză destul de învederat starea deplorabilă, în care au adus pe locuitori posesorii de pămênt jidani.

Tóte foile din Budapesta se ocupă în prim articoli cu revoluțiunea agrară, care și-a făcut începutul la Hodmezővásárhely și s'a întins prin comunele mărginașe. Intre locuitorii agitați și poliție au fost ciocniri sângeróse și milița a fost recuirată. Incidentul isbucnirii a fost, că în Sâmbăta trecută a confiscat poliția o sumă de scrieri socialiste. Duminecă diminéța locuitorii au asediat primăria din Hodmezővásárhely, demolând edificiul și spărgând porțile și ferestrile au pătruns înlăuntru și au nimicit tot ce le-a venit în cale între strigăte: „Jos cu domnii! Astfel în sala festivă a primăriei a sdrobit tablourile pe cari representau pe regele, regina și pe Kossuth. In ajutorul poliției nesuficiente a venit gendarmeria și un escadron de husari, ér din Seghedin s'au trimes 420 de infanteriști în frunte cu un vice-colonel; a mai sosit tot de acolo un poliţist procuror și juḑii investigători. Intregul jur e agitat. La Orosháza s'a ținut mare adunare socialistă, la Szentes încă e conchemată și e mare temerea, că și aici va isbucni rĕscólă. Asemenea și la Csorvás a fost conchemată o adunare socialistă pe ieri.

In urma acestor ciocniri o mulțime de lucrători au fost răniți greu, mulți au rĕmas morți pe loc. Foile opoziționale aruncă tótă vina asupra ministrului Bethlen, carele n'a deslegat cestiunea agrară. Mai mulți deputați și-au esprimat părerea, că locuitorii resculați sĕ fie colonisați printre naționalități, ca astfeliu și din acest rĕu sĕ se tragă un folos: întărirea ideii de stat magiar.

* * *

Cu tóte că foile magiare vreau sĕ paraliseze succesul adunărei de protestare a sêrbilor, totuși nu-și pot ascunde indignațiunea, că sêrbii, „care trăiesc pe pămênt magiar, mânâncă pâne magiară și respiră aier tot magiar" sĕ demonstreze așa de puternic; ei care erau ținuți, ca prinși în ideea statului magiar și nu dau semne de viață. „Szeg. Hiradó" spune, că s'a primit și propunerea patriarchului, ca sĕ mérgă o deputațiune la Maj Sa sĕ-l róge a nu sancționa proiectul de lege, ér la ambele case sĕ se substérnă petițiuni ca sĕ nu priméscă proiectul. La Maj. Sa vor merge: patriarchul, doi preoți și doi laici. In decursul adunărei au sosit telegrame și dela primatele Ungariei și nunțiul Galimberti. „Agr. Tageblatt", scrie, că credincioșii au venit cu prapore în oraș, mulți au avut însĕ stéguri trei color sêrbesc, în vêrf cu o cruce. Cel din urmă stég a fost cel mai imposant. S'au vĕḑut și multe stéguri cu bicolorul negru-galbin; cu acestea au venit sêrbii din Bănat, Baranya și Bácska. Au luat parte la adunare și preoții catolici.

* * *

În cercurile curții din Berlin sĕ vorbersce, că din incidentul logodnei țareviciului cu princesa Alice de Hessa, împĕratul Wilhelm a trimis țarului o telegramă fórte căldurósă, în care ḑice, că țarul Alecsandru prin acésta nóuă legătură intimă cu familiile înrudite, a trimis popórĕlor Europei o nóuă soliă de pace, căreia nobilitatea de suflet a țarului, îi face serviții nepretuit de mari. Cununia țareviciului sĕ va serba după nunta de argint a moștenitorului de tron din Danemarca și cu acésta ocasiune vor conveni pe mai lung timp împĕratul Wilhelm cu țarul Alesandru.

* * *

Oficiosul „Nowoie Wremia" a publicat în numerele-'i din urmă o serie de articole importante asupra politicei economice a Rusiei. Partea finală a acestor articole fiind de o importanță incontestabilă, estragem câte-va pasage:

Imprejurările, ḑice numita fóie, care au făcut necesară și au condiționat chiar încheierea convențiunei comerciale cu Germania, au dovedit în de-ajuns, cât de greu ne este a ne reținé și a sta departe de mișcarea economică generală a popórelor civilisate.

Ori cât de mult am ținut la vechiul nostru tarif autonom, totuși a trebuit sĕ admitem și sĕ recunóscem, că între actualele condițiuni de esistență, o atitudine încăpățînată din partea nóstră ar produce pagube mari și simțitóre țĕrei întregi.

„Convențiunea încheiată anul trecut cu Francia și convențiunea, ce am încheiat'o acum în urmă cu Germania sunt începutul unei renunțări definitive la vechiul sistem economic, adecă la regimul autonom. Un nou sistem va hotărî dar în viitor direcțiunea acțiunei nóstre pe tărâmul economic; același sistem a produs resultate netăgăduite unor mari părți a statelor europene, precum și Americei.

„Nowoie Wremia" insistă apoi asupra regulării cestiunii monetare, asupra creditului internațional, asupra mĕsurilor și a greutăților, cari tóte se deosebesc mult în Rusia de sistemele întroduse în strĕinătate.

Gazeta ruséscă accentuiază necesitatea indispensabilă de a reforma sistemul monetar, creditul internațional, mĕsurile și greutățile, după modelul statelor celor strĕine. Acéstă reformă va fi cam dificilă, căci este fórte greu de a schimba deodată tradițiunile și obiceiurile cele vechi, încetățenite și înrădăcinate deja în viața popórelor. Dar este o necesitate imperiósă acéstă reformă în interesul desvoltării economice a Rusiei; nu póte sĕ întârḑie de loc Rusia de a-și asimila instituțiile sale comerciale cu cele ale Europei apusene.

Adunare de protest.

Adunare de protest contra reformelor bisericesci este convocată la Arad. Convocarea este următórea:

Căsătoria civilă obligătóre este pusă în proiect de lege și se discută în dieta țĕrei.

O pornire vedem prin tóte stratele societății și la tóte confesiunile.

Marea biserică romano-catolică cu episcopatul în frunte a protestat solemn în contra acelui proiect de lege în adunarea din Budapesta.

Biserica sêrbéscă gr. or. a protestat și ea în mai multe adunări [illegible]ticulare, și acum episcopii cu [illegible]ul împreună vor sĕ-și reînoiéscă [illegible]tul lor într'o adunare generală [illegible] Carlovĕț

Interesele mari bisericesci și de cultură religiósă morală vin atinse și primejduite prin proiectul de lege pentru căsătoria civilă.

Noi românii încă avem drept cât și datorința a ne rostì părerile și a lua partea nóstră în lucrarea comună, patriotică și constituțională

De aceea apelăm la fii bisericei românesci gr. or. și gr. cat., și-i învităm la adunarea, care în scopul acesta o convocăm pe Joi după sântele Pasci (3 Maiu st. n.). în sala otelului Crucea-Albă în Arad, la 11 óre a. m.

Obiectul: discusiunea asupra proiectului de lege pentru căsătoria civilă și enunciarea resoluțiunilor, ce se vor lua.

Din conferința inteliginții române din Arad, ținută la 31 Martiu, 1894.

Moise Bocșan, protopop rom. gr. or., *Georgiu Telescu*, protopop rom gr. cat., *Vasiliu Olariu*, preot, Dr. *Ioan Trăilescu*, prof. de teol., *Dionisiu Popoviciu*, *Petru Truța*, Dr. *Georgiu Popa* Dr. *Stefan C. Pop*, *Vasiliu Mangra*.

Noutăți.

Deputați mirenesci pentru sinodul eparchial din Caransebeș sunt aleși:

1. în cercul I. Valeaboului: Dr. Aurel Oprea adv. în Bocșa-montană; Dr. Petru Cornean adv. în Oravița-montană;

2. în cercul II. Logoj: Dr. Alexandru Mocsonyi proprietar mare în Birchiș și Constantin Radulescu adv. în Logoj;

3. în cercul III. Zgribesci: Dr. Stefan Petroviciu adv. în Logoj și Virgil Tomiciu din Logoj;

4. în cercul IV. Făget: Titu Hațeg adv. în Logoj și George Martinescu adv. în Logoj;

5. în cercul V. Coșava: Alecsie Onițiu, jude regesc la tribunalul din Segedin, și Gerasim Sêrb profesor de teologie în Caransebeș;

6. în cercul VI. Buziaș: George Ioanoviciu secretar de stat în pensiune, și Ioan Marcu învĕțătoriu în Bocșa-montană;

7. în cercul VII. Jebel: Eugen Mocsonyi proprietariu mare în Căpălnaș, și Ioan Ionașiu asesor consistorial în Caransebeș;

8. în cercul VIII. Ghilad: Traian Bârzu asesor consistorial în Caransebeș și Dr. Lazar Simon advocat în Ciacova;

9. în cercul IX. Fizeș: Simion Moldovan adv. în Vêrșeț, și Martin Țapu învĕțătoriu în Fizeș;

10. în cercul X. Vêrșeț: Vladimir Spătariu adv. în Vêrșeț, și Antonie Crenian adv. în Vêrșeț;

11. în cercul XI. Iam: Toma Dogariu jude la tabla reg. în Timișóra și Ioan M. Roșu advocat în Biserica-albă;

12. în cercul XII. Sasca-montană: Dr. Petru Cornean și Dr. Alexiu Mangiuca, advocați în Oravița-m.

13. în cercul XIII. Oravița-montană Ilie Trăilă adv. în Oravița-mon., I. E. Țeranu librariu în Oravița-montană;

14. în cercul XIV. Reșița montană: Stefan Antonescu președintele sedriei orfanale comitatense în Logoj, Ioan Budințianu advocat în Bocșa-montană;

15. în cercul XV. Bocșa montană: Iuliu Petric adv. în Bocșa-montană și Mihail Panaiot director al cassei de păstrare în Bocșa-montană;

16. în cercul XVI. Caransebeș; Zeno Mocsonyi proprietariu mare în Bulciu, Ioan Popoviciu căpitan ces. și reg. în pensiune în Caransebeș;

17. în cercul XVII. Teregova: Ilie Curescu locoteninte ces. și reg. în pensinne în Caransebeș, Patriciu Drăgălina profesor la institutul pedagogic în Caransebeș;

1ĸ. în cercul XVIII. Mehadia: Dr. Ioan Popoviciu advocat în Orșova, Isaia de Stoica din Caransebeș;

19. în cercul XIX. Bozoviciu: Dr. Ioan Popoviciu advocat în Orșova, Drd. George Bogoeviciu esactor la fundațiuuea Gojdu în Budapesta;

20. în cercul XX. Satul nou: Iosif Bălan prof. la instit. pedag. și Dr. Alecsandru Bireescu, adv. în Panciova.

* * *

„Almanachul societății de lectură Andreiu Șaguna" a elevilor seminariului „Andreian" din Sibiiu, a eșit de sub tipar. Abonații cari au comunicat societății adresa lor corectă, vor primì „Almanachul" încă în decursul ḑilelor sfintelor sĕrbători ale Pascilor Domnii cari l'au abonat și nu-l vor primì până la Dumineca Tomii, sĕ binevoiască a și-'l reclama, căci societatea nu li-l va trimite nesciindu-le adresa sigură. Opul póte fi abonat dela societatea însași, a cărei proprietate o torméḑă. Costă 1 fl. cu porto 1 fl. 20 cr.

Sibiiu, Joia-mare, 1894.

Comitetul societății.

* * *

Dela academie. Precum sĕ scrie din Bucuresci, academia a ales în locul lui George Bariţiu de membru ordinar pe Rev. domn Ioan M. Moldovan, vicar capitular în Blaş.

* * *

Serbarea ḑilei nascerei regelui. Ḑiua nascerei M. Sale Carol I. al României s'a serbat Vineri în 8/20 Aprile cu deosebită însufleţire în tótă ţéra. In tóte capitalele de judeţe s'a celebrat serviciu divin, şi tóte oraşele erau pavoasate. In capitală serbarea acésta s'a anunţat cu 101 tunuri, ér' la 11 şi jumĕtate s'a ţinut „Doxologia cea mare“ în catedrală, la care au asistat ministri, ofiţieri superiori aflaţi în garnisónă, demnitarii statului, primariul capitalei, consilieri comunali, deputaţi, senatori etc. Serviciul divin a fost oficiat de I. P. S. metropolit primat; ér după serviciu a fost o recepţiune la palat. Registrele de înscriere sunt acoperite de semnăturile a tot ce are mai distins capitala. Regimentul Nr. 6 staţionat în Budapesta şi al cărui şef este regele României încă a serbat în mod strălucit acéstă ḑi. Musica regimentului a esecutat tot piese românesci.

* * *

Domnişóra Agata Bârsescu va sosì cu o trupă de artişti în Cernăuţi şi va da mai multe representări teatrale în teatrul orăşenesc. Timpul sosirei d-rei Bârsescu nu este încă ficsat, va sosì însĕ sau la finea lunei Maiu, sau la inceputul lui Iunie.

* * *

Mersul trenurilor de vară. Cu 1 Maiu st. n. se vor introduce mai multe schimbări în mersul trenurilor căilor ferate de stat. Vom avé anume dela 1 Maiu încolo câte un tren espres, pe liniile Budapesta—Arad—Predeal şi Budapesta—Cluş—Predeal. Aceste trenuri vor purta numele de „curier român“ şi vor pleca din Budapesta la óra 1.50 şi 2.10 ḑiua; dela Solnoc sĕ va despărţì, unul va merge peste Oradea-Cluş, ér celalalt peste Arad, şi vor avé legătură directă în Predeal spre Bucuresci. In direcţiunea contrară „curierul român“ va sosì la Budapesta la óra 1.50 d. a. Aceste trenuri vor avé numai vagóne de cl. I., sĕ vor puté folosì cu bilete de curier pentru cl. II. Intre Pesta şi Piski va comunica vagon restaurant, ér între Budapesta şi Predeal vagon de durmit.

* * *

Aniversarea arderii s-tului Sava. Sêrbii se pregătesc din nou la o mare sĕrbătóre naţională, anume la sĕrbarea „aniversării arderii s. Sava“ întêmplată acum 300 ani, în 27 Aprile v. Despre programul acetei sĕrbători ḑiariul „Zastava“ din Neoplanta publică un prim articol plin de entusiasm.

* * *

Solidaritatea studenţilor sêrbi. Tinerimea universitară sêrbéscă din Budapesta Zagrabia şi Belgrad întrunită la meetingul din Carloveţ s'a înţeles şi a hotărit convocarea unei adunări a tinerimei sêrbesci întregi pentru stabilirea solidarităţii şi a activităţi comune în lupta naţională.

* * *

Reacţiune liberală. Guvernul republicei francese a conficsat salariul episcopului de Lyon, sub pretest, că agitase contra unui proiect de lege. O fóie liberală a întreprins în favorul episcopului colectă, al cărei resultat deja în prima ḑi a fost 800.000 franci.

* * *

O căsătorie princiară. La Coburg s'a făcut cu mare pompă, cununia A. S. I. principesa Victoria Melita de Saxa Coburg-Gotha, cu marele duce de Hessa. Erau de faţă M. S. regina Victoria a Angliei, M. S. înpĕratul Wilhelm al Germaniei, vĕduva M. S. impĕratului Wilhelm I, principele de Valles, marii duci Sergiu şi Vladimir ai Rusiei, AA. LL. RR. principele Ferdinand şi principesa Maria a României, precum şi multe dintre capetele încoronate ale Germaniei. Numĕróse telegrame de felicitare din întréga lume au fost trimise noilor căsĕtoriţi. — Ţareviciul s'a logodit cu principesa Alice de Hessa.

* * *

Atentate. „Independance Belge“ anunţă, că în Lüttich s'au făcut douĕ atentate cu dinamită, cari au causat mare spaimă în oraş. Mai mulţi anarchişti au fost deţinuţi.

* * *

Esposiţie internaţională. Este vorba, că peste un an sĕ se ţină în Bucuresci o esposiţie internaţională, la care vor participa tóte statele din peninsula Balcanică.

La tómnă, ministrul domeniilor va supune corpurilor legiuitóre proectul de lege privitor la acéstă esposiţiune, cerênd totodată creditul necesar pentru acésta.

* * *

Sanatoriu pentru studenţii sĕraci. Cetim în „Ţara“: Din iniţiativa d-lui Tache Ionescu, ministrul instrucţiunei publice se va construì la Buşteni un sanatoriu pentru ca elevii bolnavi ai scólelor statului, sĕ pótă petrece lunile de vacanţă acolo, fără nici o plată. In acésta nouă instituţiune se vor putea primí până la 300 elevi.

* * *

Ministrii la Viena. Ministrii Wekerle şi Szilágyi au fost primiţi în o audienţă mai lungă de Maj. Sa. Călĕtoria ministrului president la Viena sĕ aduce în legătură cu convocarea delegaţiunilor şi cu regularea unor afaceri financiare; ér a ministrului Szilágyi cu cestiunea dreptului matrimonial pentru membrii casei domnitóre.

* * *

Convenţia comercială cu România. In clubul partidului naţional (apponyist) şi independist şi 48-ist s'a decis a lua posiţiune contra încheerei convenţiunei vamale cu România.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Istoricul Salzer, în cartea sa „Reisebilder aus Siebenbürgen“, precum şi alţi scriitori ne povestesc, că pe la sfirşitul vécului trecut un oier din Sĕlişte, care-'şi păscea oile în Carpaţii ostici, bolnăvindu-se, pornì călare cătră casă, însĕ în mijlocul pădurilor căḑu jos, jumătate mort şi disperat de a şi mai vedé vatra părinţéscă. Fiindu-i sete sĕ trase cum putu, până la un isvor din apropiere şi bênd din acela se simţì fórte uşurat. Acesta era unul dintre isvórele Borsecului de aḑi. Bênd de mai multe ori din acel isvor, după 3 ḑile se însĕnătoşà şi ajunse în pace acasă. După ce aici povestì la mai mulţi despre acest isvor miraculos, un individ anume Günther, ce era fórte bolnav, sĕ otărì ca împreună cu românul sĕ cerceteze acest isvor. Astfel Günther care era aprópe de mórte, fu transportat la Borsec. După 6 sĕptămâni, ce le a petrecut Günther în Borsec sub corturi de pânză improvisate, se însănĕtoşà.

Mai târḑiu Günther îmbogăţindu-sĕ ca liferant al armatei imperiale şi mergênd la Viena, făcù cunoscinţă cu Zimmethausen, senator al oraşului Viena. Acesta fiind bolnăvicios, venì la sfatul lui Günther la scalda dela Borsec, care pe atunci era fórte puţin cunoscută. După ce sĕ însănătoşà, luà Borsecul în arêndă de la satele proprietare, la anul 1804. La anul 1806 sĕ începù esportarea apei şi Zimmethausen făcù fórte mult pentru înaintarea scălḑilor şi ca sĕ le facă cunoscute lumii. Dar pela 1830 el sĕ încurcà în procese cu proprietarii Borsecului şi murì la anul 1838, lăsându-şi familia în miserie. *)

Acum Borsecul este manipulat de comunele proprietare în regie proprie.

Borsecul este vestit şi cercetat şi ca scaldă şi pentru calitatea escelentă a apelor lui, ca apă de beut. Imprejurimea lui este fórte frumósă, de-o sĕlbătăcie romantică, fiind încunjurat jur împrejur, în depărtare de câteva óre, cu păduri uriaşe de braḑi. In mijlocul pădurilor, departe de lumea civilisată sĕ află Borsecul, ca o insulă în marea de brădet, cu căi frumóse de primblare, cu parcuri cultivate şi cu otele, edificii de scaldă şi locuinţe elegante.

Bogăţia de apă a isvórelor lui este mare. In mică depărtare unele de altele isvoresc aici vre-o 11 isvóre minerale, cu o temperatură de la 9—11° C. dintre cari 4 sĕ folosesc pentru scăldat, ér 5 pentru beut. Intre aceste din urmă cel mai însĕmnat este isvorul principal, aflător lângă piaţa Borsecului. Din acest isvor sĕ umplu de obiceiu sticlele cu apă, cari sĕ esportéză. De-asupra isvorului este o zidire, ér isvorul însuşi e cuprins în un fel de odaie; apa lui o conduc afară trei ţevi şi la gura fiecărei ţevi sĕ umplu în timpul verei sticlele, fără întrerumpere ḑiua şi nóptea. Ele apoi sunt transportate de secui, cari aşteptă adeseori ḑile întregi până le vine rîndul sĕ încarce şi sĕ plece pe una dintre cele trei căi, cari plécă de la Borsec, sau pe Mureş în jos spre lăuntrul ţerii, sau spre méḑăḑi prin Giurgeu, Ciuc şi Treiscaune la Braşov sau apoi în Moldova prin pasul Tulgheş. In modul acesta sĕ esportéză din Borsec la an preste dóue milióne de sticle cu apă minerală de Borsec.

Secuii, cari transpórtă apa de Borsec, sunt cunoscuţi în tot Ardélul, sunt un feliu de specialitate a ţerii nóstre. In Secuime sĕ află comune întregi, cari sĕ ocupă cu transportarea apelor minerale. In o căruţă de construcţie simplă, nevăpsită, acoperită cu cobără (acoperiş de rogojină) şi trasă de doi cai, secuiul încarcă 200—300 de sticle cu apă minerală şi plécă la drum, în tovărăşie cu alţii, de obiceiu 5—6 căruţe. Caravanele aceste de „sĕcui cu borviz“ le întîlnim pe tóte drumurile de ţară ale Ardélului; inainte de-a sĕ construa calea ferată ei mergeau până pe la Arad şi Oradea-Mare. Acum sĕ transpórtă apa în parte şi pe calea ferată.

Apa minerală a isvórelor dela Borsec sĕ folosesce cu succes contra bólelor de rărunchi, de nervi, de stomac, contra bólelor femeesci etc. Ca loc climatic asemenea e însămnat Borsecul; aerul e plin de ozon şi folosesce reconvalescenţilor de aprindere de plumâni, celor ce pătimesc de asthma etc. Clima este aspră, climă de munte, din causă, că Borsecul sĕ află la o nălţime de 882 m. preste suprafaţa mării; cu deosĕbire e recoros aerul sara şi diminéţa.

(Va urma.)

Mai nou.

La încheierea foii primim scirea, că în procesul pentru aderenţe, pertractat în 24 şi 25 ale curentei, la tribunalul din Cluş au fost condamnaţi: Ioan Băbuţ, preot la 1 lună temniţă ordinară. Ioan Muntean, învĕţ. şi Aurel Lazar la 6 septĕmâni temniţă ordinară, George Lup la 2 sĕptĕmâni temniţă ordinară. Ţĕranii: Ioan Naşcu, David Ioan Drăgan şi David Ioan Grofu sunt achitaţi. Ioan Popa Necşa osândit la 20 ḑile temniţă sau 200 fl. amendă. Din cauţiunea „Tribunei“ se confiscă 500 fl.

Bibliografic.

A apărut:

„România musicală“ anul al V-lea. Numĕrul 7 dela 1 Aprile, a. c. cuprinde următoriul sumar interesant: Educaţiunea musicală şi concertele simfonice, de Cordoneanu. — Cine a inventat valsul? — Al patrulea concert simfonic, de Cordoneanu. — Artişti şi artişti, de Bagheta. — Concertul baritonului Mureşanu, de Cordoneanu. — Somaţiune, direcţiunea. — Al 5-lea concert simfonic, de Cordoneanu. — Musica, de Ilie Dumitrescu. — Al 6 lea concert sinfonic de Cordoneanu. — Originea jocului Polca. — Din gazetele streine. — Necrolog. — A 7-a recreaţiune musicală, de Cordoneanu. Deslegarea problemei musicale Nr. 6. — Una alta — Concursuri, etc.

Acéstă revistă apare de douĕ ori pe lună sub direcţiunea dlui C. M. Cordoneanu. Abonamentul pe an lei 12 şi 14 în strĕinătate; pentru preoţi, învĕţători, musicanţi militari şi elevi, preţul de 8 lei pe an.

Redacţia şi administraţia, în Bucuresci, strada Olteni Nr. 62.

„Romänische Jahrbücher“. Broşura II—III anul X., a apărut pe lunile Februariu-Martiu cu următoriul

Cuprins:

Die romänische Frage und das Ausland. — „Versöhnung-Symptome“. — Die romänischen Spar-und Creditanstalten in Ungarn und Siebenbürgen. — Kossuth und die Nationalitäten Ungarns. — Die Genealogie der Balkanvölker, von B. Petriceicu-Hasdeu; deutsch von P. Brostean. — Geschichte der Agrarverfassung und des Agrarwesens Romäniens seit der Eroberung Daciens durch die Römer bis zur Gegenwart. — Ein Beitrag zur Culturgeshichte des platten Landes in Europa, Joan Barbovescu. — Prähistorischte Forschungen in der Bucovina. Mitgetheilt von Dr. Raimund Friedrich Kaindl (Czernovitz). — Die Aluta. Vorgetragen von Johan Georg Lahovari in der Generalversammlung der romänischen geograhphischen Gesellschaft. — Romänische Dichtungen. Der Thau, von Mathilde Cugler. Der Mutter Trauer, von Josef Vulcan, deutsch v. L. V. Fischer. — *Zur* Geschichte der drei moldauischen Fürsten Cantemir. Vornehmlich nach romänischen Quellen dargestellt von G. Bogdan (Fortsetzung.) — Rundschau: Eine Erklärung des Centralcomités der rom. National-Partei. — Die „Westöstliche Rundschau.“ — Eine Volksversammlung auf Regierungsbefehl. — Die politische Situation in Ungarn. — Litteratur und Kunst.

Convocări.

Prin acésta sĕ convócă adunarea generală a învĕţătorilor români gr. or. din despărţĕmêntul I Brad pe ḑilele de 22 şi 23 Aprile a. c în localul scólei gr. or. rom. din Brad.

Programa adunării:

Şedinţa I-mă

1. Vineri diminéţa la 8 óre în 22 Aprile, deschiderea adunărei.
2. Apelul nominal.
3. Membrii designaţi de presidiu vor avé a ţiné prelegeri cu elevii dela scóla gr. or. rom. din comuna Brad, din obiectele ce se va afla la ordinea ḑilei după împărţirea órelor.

Şedinţa a II-a la 3 óre p. m.

4. Apelul nominal.
5. Verificarea procesului verbal al şedinţei I-me.
6. Critică asupra prelegerilor ţinute în şedinţa I-mă.

Şedinţa a III-a.

7. Sâmbătă în 23 Aprile dela órele 8—10 participarea tuturor membrilor la serviciul divin.
8. După terminarea serviciului divin, întrunirea membrilor în localul designat pentru şedinţe. Apelul nominal şi verificarea procesului verbal din şedinţa a II-a.
9. Prelegere din stupărit cu indigitări despre sporirea stupilor în coşniţe moderne de către membrul Alesandru Draia
10. Interpelări şi propuneri eventuale.
11. Disposiţiuni pentru verificarea procesului verbal din şedinţa III.
12. Inchiderea adunărei.

Din şedinţa comitetului, ţinută în Brad la 7 Aprile, 1894.

Vasiliu Dămian, preşed. *Alecsandru Draia,* not. ad hoc.

Invĕţătorii români gr. or. din despărţĕmêntul Agnita se convócă prin acésta la I adunare generală, ce se va ţiné Dumineca în 24 Aprile st. v. a. c. la 8 óre a. m. în localitatea scólei din comuna gr. or. Nocrich cu următorul program:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării prin preşedinte.
3. Cetirea apelului nominal.
4. Tractarea cetitului în anul al II-lea de scólă, pe basa bucăţii de cetire „Vulpea şi racul“ din cartea I de cetire de Ioan Popescu, ţinută de Ioan Nistor, învĕţ. în Alţina.

---

*) Abia la 1861 căpĕtară urmaşii lui Zimethausen o despăgubire de câte-va mii de floreni, dela comunele Ditró şi Szárhegy.

5. Divisiunea cu frângeri decimale, prelegere practică în anul al V-lea de scólă:

a) frângeri numai în divisor;

b) în dividend; şi

c) în ambii factori de Simion Muntean, învěţ. în Chirpĕr.

6. „Cartofii“, prelegere practică din istoria naturală cu anul al VI-lea de scólă, ţinută de Marcedon Grecu, învěţ. în Fofeldea.

7. „Gimnastica“, esercitii de mişcări, formarea rêndurilor simple şi duple, mişcări libere pe comandă, întorsături la drépta şi stânga înainte, înapoi, marşul, de Moise Flitter, învěţ. în Nocrich.

8. Incassarea tacselor.

9. Eventuale propuneri.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului Agnita, ţinută la 8 Aprile, 1894 st. v.

Georgiu Borzea, preş. *Emil Mandocea*, not.

Ad Nr, 176/1894 [71] 3—3

CONCURS.

In sensul veneratului ordin consistorial ddto 8 Februariu a. c. Nr. 894 B. prin acésta se escrie concurs pentru intregirea parochiei de clasa III-a Călian din protopresbiteratul Cluşului, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau un venit sigur anual de 419 fl 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform legilor in vigóre subsemnatului oficiu in terminul susindicat dela care îşi pot lua si informaţiune despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral rom gr. or. al Cluşului.

Cluşiu, 14 Martiu 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Anunţ.

Avênd a se edifica zidirea scólei gr. ort. din comuna **Cacova,** se învită acei doritori cari voiesc a întreprinde acéstă zidire a se presenta la licitaţiunea ţinêndă **în 23 Aprilie (5 Maiu) la 11 óre a. m. a. c.,** în comuna Cacova.

Condiţiunile de licitaţiune precum şi planul zidirei sub care se va ţiné licitaţiunea se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral din Sĕlişte. Oferte închise provĕḑute cu vadiul de 300 fl. se vor desface numai după terminarea licitaţiunei.

Selişte, în 7/19 Aprile 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitet l parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopop.

[73] 2--3

Terno! Terno!

Cine vrea sĕ devie iute bogat, cetéscă următórele rênduri:

Pentru a deveni cine va bogat este numai un mijloc şi acela este

Un câştig terno!

Care până aḑi n'a putut câştiga nici un terno, este însuşi de vină la nenorocul seu, căci cei mai mulţi jucători de loterie nu se gândesc se pună numai numeri combinaţi de ómeni de sciinţă şi care ies sigur, ci pun numeri, cum le vin în cap.

Sĕ se adreseze fie-care direct la cel mai renumit bětrân şi probat matematic, d-lui Maurizio Ditrichstein în Budapesta (adresa mai de aprópe nu-i necesară) şi fie-care va dobândì resultatele cele mai sigure. Toţi numerii combinaţi cu măiestrie de dl Ditrichstein au dus la terno sigur; grăbéscă deci fie-care a se adresa d-lui Ditrichstein, cerênd numeri de noroc.

Dl Ditrichstein rĕspunde pe postă la fie care epistolă, la care se alătură drept spese de postă 3 marce à 5 cr. Epistolele se trimit recomandate.

Aşa dară a scrie iute! a câştiga iute! şi a fi iute norocos! Acésta e parola adevĕrată! [75] 1 -1

Szám 5089/1894 Szebenvármegye alispánja.

I.

Páljázati hirdetmény.

Szász-Sebes rendezett tanácsú városnál üresedésbe jött 800 forintnyi fizetéssel és 10%-os drágasági pótlékkal javadalmazott főjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felszólitom mindazokat, kik ezen állást megnyerni óhajtják, hogy születési bizonyitvánnyal és az 1883 evi I töw. czikkben körülirt minősitséget igazoló okmányokkal felszereit pályázati folyamodványaikat **folyó évi május hó 10-éig** aláirottnál adják be.

Nagyszeben, 1894 évi aprilis hó 14-én.

[72] 2—2 **Reissenberger,**
alispán.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmacin	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacu inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43 Sibiiu, Sâmbătă 16/28 Aprile 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl , 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2924 Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania ș. a.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiților și onoraților deputați la sinodul archidiecesan: dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm, și prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al archidiecesei Nóstre transilvane la biserica schimbării la față din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **pe 24 Aprile (6 Maiu) a. c.,** la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ér după acestea va urmá deschiderea sinodului în localele ce vor fi anumite spre acest scop.

Sibiiu, 10 Aprile, 1894.

Miron Romanul m. p.

Buruieni.

In societăți și pe tóte căile posibile compatrioții nostri magiari se silesc a ne arĕta, că ei nu sunt vinovați de ceea ce sunt acusați, că ar persecuta pe români, din contră românii, ca patrioți rei, sunt destul de favorisați în acésta țară și provócă societatea si guvernul sĕ ia mĕsuri coercitive contra progresului și instituțiunilor lor

Din aceste aparițiuni — buruieni — rĕsărite unele acum de curênd, voim sĕ presentăm câteva cetitorilor nostri.

In 16 l. c. și-a ținut un „savant“ magiar cu numele Jekelfalussy József discursul de recepțiune la academia magiară. Tema i-a fost: „Inteligința nóstră și magiarismul.“ Autorul basându-se pe numĕrarea dela 1890 dice între altele despre noi; Datele comunicate cu privire la participarea în clasa de inteligență a diferitelor naționalități arată, că puterea de contopire, de înghițire a societății magiare mai puțin sĕ póte observa la români. Va se dică „savantul“ academician numai întru atâta admite participarea la inteligință a popórelor patriei, întru cât ea e magiară. Frumósă tesă scientifică!

Mai departe ne spune autorul, că nu are nici o basă frasa accentuată în gura mare, că inteligința valachă e neîndreptățită și nu se aplică în deregătorii, căci, dice el, la administrație e representată cu 4.64% la justiție cu 4.32%.

Mare descoperire a făcut Iekelfalussy și cu puternică dovadă ne servesce, arĕtând, că un popor de 3 milióne, care după unguri e cel mai numeros, e representat cu 4% la deregătorii! — „Dacă luăm în considerare ținuta respingĕtóre, dice el, care o manifestéză elementul român și cu deosebire inteligința română față de naționalitatea și întocmirile statului magiar, mai mult putem vorbí despre răbduria și marinimositatea tradițională, decât de forță sau apăsare“. Astfel deci și cele 4% numai din marinimositate mâncă „pâne magiară“; din milióne vĕrsate de români în vistieria statului numai alții au drept sĕ fie împărtășiți. Așa le trebue valachilor, pentru ce nu se magiariséză sau în stilul autorului vorbind, pentru ce nu primesc influința binefăcătóre a societății magiare. Pentru acésta e supĕrat și autorul, că până când la diferitele clase ale inteligenței cei mai mulți s'au declarat de magiari, dice el, într'o stare rea sĕ află învĕțătorii și preoții, dintre cari 1243 nici nu vorbesc ungueresce. Dintre preoți numai jumĕtate s'au declarat de magiari. Acésta proporțiune nefavorabilă a produs-o numĕrul de tot mare al preoților de naționalitate română, 3367, a treia parte a tuturor preoților.

E caracteristic, că autorul dintre naționalități în linia primă și aprópe esclusiv numai cu românii se ocupă, semn, că acestia sunt mai viguroși, semn, că acestia le fac magiarilor mai multă bătaiă de cap.

Dar sĕ ne îndreptăm privirea spre o altă instituție culturală. Esistă între alte societăți, numite, „kulturegyleturi“ și o societate magiară scolară în Bpesta. Acésta 'și-a ținut sĕptĕmâna trecută a decea adunare generală. Președintele Gerloczy a vorbit cu ocasiunea acésta despre Széchenyi și despre „societățile culturale.“ El a dis între altele, că societatea scolară a mers în cei dece ani de diie ai activității sale pe calea indicată de Szechenyi, a nisuit într'una a face plăcută limba magiară cu naționalitățile, a nisuit sĕ folosésca patriei în liniște, fără sgomot, dar nu 'și-a ascuns nici odată scopul: magiarisarea.

Étă deci din nou constatată ținta așa numitelor societăți culturale prin rostul lui Gerloczy.

E interesant, ce program desvóltă el, în următoriul pasagiu:

„Nu sĕ póte începe magiarisarea în tot locul prin respândirea limbei magiare; în locuri de aceste trebuie întemeiată o fóie patriotică în limbă strĕină și a rĕspândí opuri de natura acésta.“ In sensul acestui program va fi întemeiat nefericitul Moldovan Gergely din Cluș nemernicia sa de „Ungaria.“

Dar „nunc venimus....“ dela Pesta la Cluș. „Bud. Hirl.“ din 25 Aprile c. ne aduce scirea, că „publicul“ din Cluș a înaintat dietei e adresă, cu privire la împedecarea agitațiunilor de naționalitate. Vorbind despre „factorii agitatorici,“ adresa sĕ năpustesce între altele asupra institutelor nóstre de bani, glăsuind astfel:

„Un factor aprópe egal cu presa, întru a unelti contra statului magiar și a națiunei, îl forméză mai ales institutele de bani, înființate cu deosebire în ținuturile locuite de naționalitatea română și cari au caracter de naționalitate. Institutele acestea tradéză în mod neîndoelnic organisația și disciplina societății române și tendințele lor tind, ca sĕ imprimeze timbrul de rassă pe banii internaționali.

„Abstrăgênd, că aceste institute în tóte manifestațiunile de afaceri folosesc esclusiv numai limba română, merită atențiune, că bărbații conducĕtori dela aceste institute sunt de ordinar de aceia, cari s'au făcut faimoși prin atacurile îndreptate în contra statului și națiunei magiare, împregiurare, care de sigur nu sĕ póte atribuí casualității.

„Impregiurările aceste tradéză fără îndoială direcția, în care lucréză aceste institute de bani, și statul magiar numai atunci ar proceda în interesul sĕu și al celorlalte institute, dacă ar completa legea comercială cu o dispozițiune, care sĕ prevadă, că în direcțiunea societăților pe acțiuni și în comisiunile supraveghetóre, respectiva autoritate sĕ fie representată printr'un membru delegat.“

Sĕ vĕd numai decât acì uneltirile ovreesci. Pe ovrei îi dóre, că în multe locuri prin Ardél li s'a redus rolul trist și li s'a paralisat activitatea de împilare a sĕrmanului nostru popor, prin înființarea de bănci române. De ací ura cea mare față de ele, de acì mereu denunțarea contra lor.

De aceste buruieni cresc pe câmpul vieții publice la noi, precum ne spun magiarii, tot spre binele patriei. Vai de aceea câmpie însĕ, pe care iarba nobilă trebuie sĕ se ascundă dinaintea mărăcinilor.

Revista politică.

In dieta din Budapesta a fost la ordinea dilei în ședința din 24 Aprile desbaterea generală asupra proiectului

---

FOIȚA.

Cuvinte sufletesci

de I. C. Lavater.

(Incheiere.)

179. Mergi pe calea cea dréptă a oficiului, a ordinei, a iubirei, — și nu judeca nici pe amic, nici pe inimic.

180. Nici odată sĕ nu părăsésca rațiunea inima ta, dacă a început ceva bine.

181. Nu numì trecut din viéță, nu numì mort, pe piul adormit, care a petrecut dilele pe pămênt, ca și ceialalți muritori, ceva vecinic a căutat în decursul vieții, și ceva ceresc a aflat pe pămênt. El s'a rentors acasă, ce a fost în el s'a salvat numai și se apropie de isvorul luminei. — Cine a trăit Domnului și a murit Domnului, acela câștigă numai viéță și numai viéța cerésca prin adormirea corpului, care sĕ numesce mórte! Din nou creat se simte spiritul liberat de miserie; viéța divină sĕ începe cu iubire divină, care înainte de a se vedea s'a iubit cu o iubire intimă.

182. O! dacă și-ar cunósce omul bine neputința sa și puterile sale, — privilegiile și monopolurile sale, — cine ar fi mai fericit ca el!

183. Ține diua acea ca cea mai bună, care te-a condus mai aprópe de țintă, care te-a esercitat în facerea faptelor celor mai bune, și în a suferi, ce a fost mai rĕu!

184. Tóte formele, cari sunt făcute ca ómeni, le sdrobesce mâna Domnului; Tu nu le sdrobì, — ci pune mult spirit în forme, ca sĕ-ți rĕmână ceva vecinic, când tóte formele sunt sdrobite.

185. Sĕ nu-'ți întunece nici un moment inima bucuriei, care rĕsplătesce totul!

186. O cât de scumpă este tăcerea lină și suferitóre, când sĕ închee un nod, care nise pare, că nu sĕ mai póte desface. Când ne apasă un jug, care ne apasă ca ferul și prin greutatea lui ne face rane! O cât de scump este cuvîntul dela Dumnedeu: Eu vreau sĕ sufer!

187. Cine voesce numai ce e bun, pentru că e bun, numai acela e de tot bun. Fiecare, care e de tot bun, nu face de cât bine; vorbele lui sunt ca faptele de bine, tăcerea lui e bună ca și vorbirea lui.

188. Invață în tótă diua mai mult a purta ceea ce nu se schimbă, a folosì cu puterile date ție aceea, ce este înaintea ta, a abdice de bună voe, de aceea, ce nu-'ți este dat spre folosire, a face totul cu bucurie, ce-'ți impune datorința și omenirea sĕ faci!

189. Mulțămesce pentru ori ce dar, și atunci ori ce dar 'ți va fi spre binecuvêntare!

190. Pe cărări fórte ferbinți duce adeseori Dumnedeu pe favoriții cei mai iubitori; totuși celor conduși nu le lipsesce nici odată rĕcórea divină!

191. Dilele de primăvéră le gustă cu speranța tómnei, cu mulțămită, dilele de érnă, vara o folosesce cu bucurie liniscită!

192. Când este inima fericită? — Când voesce onest numai ceva, care sub ori ce formă 'ți este aprópe, când esci singur!

193. Nu te teme a lucra cu Dumnedeu, ce este drept și bine! cu o putere de mirat conduce cel mai credincios pe acela, care îi este credincios.

194. Fie care oftare din inimă, câștigă binecuvêntare îndĕcită!

195. Nisuința grăbită nici odată nu duce la țintă îmbucurătóre a inimei. Esti tu unul dintre cei învĕțați, acela întrébă la tóte: pentru ce acésta?

196. Dă primind, și învață a primì dând!

197. Lăsați pulberea, pulberei, pămêntului bobul de sĕmînță sĕ il lăsați, mai măreț cresce. Așa de măreți ne revedem și noi odată!

198. Ce poți și ce nu poți, ce sĕ faci și ce sĕ nu faci recunósce! Dacă recunosci acésta, atunci te bineventéză înțĕlepciunea cerésca!

199. Lăsați mórtea, dacă ea smulge pe cel viu din brațele nóstre! Unde duce mórtea pe toți cei buni și nobili cari au suferit aici și au făcut fapte bune cu umilință? Acolo, unde nu s'aude sgomotul armelor, unde nu esistă lingușire nerușinată a libertății, acolo unde este libertate, dreptate și iubire amăgitóre, unde ce ni sĕ pare ca gâcitură, sĕ resólvă în Aleluia!

Ploesci, Martiu, 1894.

Ioan Cândea.

☛ *Din causa sfintelor sĕrbători ale „Invierii Domnului nostru Iisus Christos“ nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 21 Aprile (3 Maiu) a. c.* ☚

de lege referitoriu la inarticularea convenţiunii comerciale încheiată cu Spania. Kossuthiştii Thaly şi Madarász au făcut din punct de vedere al programului politic al lor unele obiecţionări şi observări, cari însĕ nu s'au primit. In fine raportul comisiunii economice s'a acceptat nemodificat şi legea s'a votat.

La óra 11 a. m. s'a referat propunerea comisiunii economice privitóre la inarticularea convenţiunii comerciale încheiate cu România. Raportorul Boros B. recomandă într'un discurs ascultat cu atenţiune convenţiunea, arătând avantagiele, ce resultă din aceea convenţiune pentru Ungaria, pentru cari avantage convenţiunea a fost atacată în România. Deosebit folos vor avé mai ales secuii din Ardél.

Contra primirii a vorbit Hoitsy în numele partidului kossuthist. El polemiséză cu referentul şi declară că nu are frică de resboiul vamal; actuala convenţiune este încheiată numai în favorul Austriei éră spesele sĕ le plătéscă agroromul ungur. Acésta însĕ nu este chemarea legislaţiunii ungare.

In numele partidului apponyist a combătut Issekutz convenţiunea; el s'a nisuit a arăta, că interesele economice ungare se jertfesc sub pretecstul de a conserva interesele industriale.

Contra au mai vorbit în şedinţa următóre deputaţii Ugron Zoltán şi Nedeczky. — Pe antevorbitori i-a combătut apoi ministrul de comerciu Lukács şi cel de agricultură, contele Bethlen. Ministrul Lukács tratà întrun discurs energic absurditatea obiecţionărilor şi temerilor făcute şi esprimate faţă de cestiunea industriei morilor. Producţiunea morilor sĕ urcă preste 53 milióne, faţă de acest venit valórea grâului de mori importat de abia sĕ urcă la un milion. Temerile sunt deci absolut neintemeiate. Ministrul a vorbit cinci pătrare de óră pentru convenţiune După aceea au mai vorbit contra deputaţii Willmann, contele Bethlen Gábor şi contele Robert Zsilinsky. Cest din urmă s'a plâns, că nu s'au întrebat mai nainte şi reuniunile economice, ca sĕ-şi dea părerile. Vorbiroriul s'a nisuit apoi sĕ dovedéscă deamĕruntul, că acéstă convenţiune s'a încheiat numai de dragul şi în favorul Austriei Vorbitoriul susţine, că prin amestecarea grâului român făina ungară a suferit mult în renumele bun al ei. Dividendele morilor au arĕtat, că morile pot prea bine prospera chiar şi fără subvenţiunea statului. Ministrul de agricultură combătù aceste aserţiuni, declarând, că el cunósce prea bine din intuiţiune proprie urmările stricăcióse ale rĕsboiului de vamă din Ardél, precum şi avantagiele, ce resultă din acésta convenţiune pentru toţi ramii economiei. In fine ministrul contele Bethlen documentà apoi deamĕruntul că tóte temerile sunt neîntemeiate şi arĕtà cu date statistice că dela anul 1883 încóce economia nóstră s'a desvoltat şi a înaintat în tóte direcţiunile în modul cel mai îmbucurătoriu. La óra 2 după amédi desbaterea s'a întrerupt şi s'a amânat pe diua următóre.

* * *

Duminecă în 22 Aprile n. a. c. s'a ţinut în Brünn capitala Moraviei, adunarea partidului popular a cehilor juni din Moravia. La acésta adunare au participat deputaţii Dr. Herold, Dr. Cramarz şi Dr. Stransky, conducătoriul acelui partid. Afară de acestia au mai participat la adunare numĕroşi cehi juni din Boemia, precum şi deputaţii croaţi din parlamentul vienes Bianchini şi Spinici. Adunării generale a premers o consultare a bărbaţilor de încredere. In adunare vorbitorii au ilustrat cu colori vii situaţiunea politică a monarchiei şi au combătut, între freneticele aplause ale publicului adunat, actuala coaliţiune politică din parlament, stigmatisându-o de periculósă pentru desvoltarea liberă a naţionalităţilor din monarchiă.

* * *

La prândul festiv din incidentul aniversărei eliberărei Sêrbiei, tinĕrul rege a rostit un toast, prin care nu numai a rehabilitat pe deplin pe Milan, ci a demonstrat, că el (Milan) e stăpênul situaţiunei. Toastul e totodată un advertisment la adresa radicalilor, cari încep a se apropia éră şi de corónă, că nisuinţele lor nu vor avé resultatele dorite de ei. La finea toastului şi-a ridicat paharul în onórea „primului şi celui mai fidel supus al seu, în onórea lui Milan". Tecstul vorbirei tinĕrului rege, prin care a respuns la toastul ministrului Nicolaevici, e următoriul: Esprim mulţămita mea atât d-lui ministru president, cât şi d-vóstre cari l'aţi aprobat, pentru sentimentele esprimate. După cum fórte corect a accentuat dl Nicolaevici, avem datorinţa sĕ ne aducem în acéstă di aminte de meritele Obrenovicilor, şi mai ales am datorinţa eu, ca membru al familiei Obrenovici şi ca rege, sĕ serbez memoria eroului meu moş, a voivodului Milos, întemeiătorul familiei nóstre domnitóre şi eliberatorul cetăţilor sêrbesci, precum şi cea a principelui Mihail. Datorinţa 'mi demandă sĕ-mi aduc aminte şi de activitatea regelui Milan, în persóna căruia stimez pe tatăl meu şi pe primul rege al Sêrbiei libere, şi în care privesc pe membrul binemeritat al patriei şi pe cel mai fidel supus al meu. Mai departe 'mi ţin de datorinţă a asigura poporul şi armata mea, că sunt pătruns de sentimentele, în cari am fost crescut şi cari cu conlucrarea Sêrbiei au însufleţit pe antecesorii nostri la fapte măreţe. 'Mi ridic păharul în onórea poporului meu, în a bisericei sêrbesci, în a iubitei şi fidelei mele armate şi în a supuşilor nostri belgrădeni Vorbirea regelui a produs mare însufleţire şi mai ales partea în care vorbesce despre Milan a fost primită cu însufleţite strigări de „jivio".

* * *

Douĕ-deci şi opt de deputaţi naţionali-liberali din parlamentul german au fost la Friedrichsruh, unde au făcut o visită bĕtrânului ex-cancelar Bismarck.

Insemnătatea acestei visite consistă în importantul discurs, pe care l'a rostit prinţul Bismarck delegaţilor partidului naţional-liberal german şi în care se află următórele pasage:

Visita vóstră îmi dovedesce, că constituţiunea imperiului şi activitatea mea pentru dênsa vĕ satisfac încă şi adi. Se dicea odinióră, că acéstă constituţiune 'mi-ar fi tăiat mie craca de sub picióre şi că eu aşi fi intocmai ca césornicarul din Danzig, care singur era în stare sĕ opréscă césornicul în mersul seu. Cât de neadevĕrată este acésta afirmare, o dovedesce faptul, că Caprivi, în împrejurări cu mult mai grele, a guvernat cu acésta constituţie, fără ca sĕ simtă necesitate vre-unei schimbări.

După ce, în trécăt, atinge şi legislatura privitóre la agricultură, ilustrul bărbat de stat se ocupă, în discursul seu, şi cu raporturile societăţii de stat faţă cu democraţia socială, o cestiune, care mai curênd sau mai târdiu va venì în mod mai viu pe tapet. In desvoltarea mai pe larg a acestei teme, în legătură mai ales cu chestia polonă din Prusia, de la care unii cred, că ar atârna în parte pacea sau rĕsboiul, principele Bismarck dice că după esperienţa sa politică, nu crede în vre'o apropiată încurcătură esternă, de óre-ce nici una din puterile mari europene n'a ajuns la punctul culminat al pregătirilor.

In partea finală a discursului seu prinţul Bismarck sĕ ocupă cu chestia separării oficiilor de cancelar al imperinlui şi ministru preşedinte prusian Duşman al unei ast-fel de despărţiri, prinţul Bismarck dice: Un cancelar al imperiului, care nu se sprijinesce pe autoritatea ministeriului de stat prusian, sĕ miscă în aer în tocmai ca un acrobat.

* * *

Logodna moştenitoriului de tron rusesc cu o princesă germană forméză încă şi acum material de discusiune în presă. Preste tot se socotesce, că prin acésta apropiere situaţiunea europénă s'a îmbunătăţit şi a căpĕtat un nou sprigin în manţinerea păcei europene. Foile germane spun, că acestei apropriere a Rusiei de Germania şi vice-versa, a trebuit sĕ-i premérgă convenţiunea vamală încheiată. Mai înainte încă s'a vorbit despre acest eveniment, dar ţarul s'a arĕtat fórte indispus şi prin un ucas special a dat sĕ înţelégă, că logodna nu se va face. Rol important pentru îndeplinirea logodnei a jucat sora miresei, soţia marelui principe Sergiu. Ca şi acésta, aşa şi viitórea soţie a moştenitoriului de tron rusesc, va trece la religiunea ortodocsă. Nu mai încape îndoélă, că prin aceste legături familiare şi statele se apropie tot mai mult unele de altele, spriginindu-se reciproc. Intrebarea e numai, că ce se va alege din alianţa întreită, dacă Rusiei îi va succede sĕ scótă cu totul pe Germania din acésta legătură şi mai vêrtos trebue sĕ se pună acum acésta întrebare, când se afirmă că între casa domnitóre a monarchiei nóstre şi casa domnitóre din Italia relaţiunile par a se fi rĕcit mult. Causa acestei rĕceli se atribue atitudinei guvernului italian şi regelui, cari au condolat pentru Kossuth, pentru acela, care declarase casa habsburgilor detronată.

Noutăţi.

Difteria în Sibiiu seceră multe victime; tare a atins acest flagel familia neguţătorului Markovatz. Alaltăeri a îngropat un copil de 15 ani şi de atunci i-au mai murit încă trei copii.

* * *

Societatea scientifică-literară „Tinerimea Română" publică următórele: „Societatea sciintifică-literară „Tinerimea Română", pentru a produce o emulaţiune între elevii şi elevele învĕţămêntului primar, urban şi rural, a constata gradul de cultură, la care pot ajunge în raport cu etatea şi a studia diferitele metode întrebuinţate de corpul didactic, ţine în fie-care an un concurs. Anul acesta, concursul va avé loc pentru a decea óră, în luna Maiu, în localul scólei comunale micste C. A. Roseti din strada Clemenţei. Deschiderea concursului se va face Duminecă în 1 Maiu 9 óre a. m. îşi va continua în tóte Duminecile şi dilele de sĕrbători dela orele 8—12 a. m. şi dela 3—7 p. m. Convinşi, că persónele animate de aceleaşi sentimente, ca şi noi, de a încuragia respândirea culturei în tóte stratele poporului român, sperâm, că vor rĕspunde apelului ce face societatea „Tinerimea Română". Secretariu I. G. Némţu.

— Totodată amintim, că societatea acésta serbându-şi al 18-lea an de esistenţă, voiesce a scóte un numĕr iubilar al cunoscutei şi îngrigitei reviste lunare: „Tinerimea Română". Apelul privitor la acésta e următoriul:

Societatea „Tinerimea Română" purcede pe al 18-lea an de viéţă, din diua de 21 Maiu, anul curgĕtor, ér revista societăţii pe al 9-lea an.

Numĕrósele simpatii, ce întimpină acéstă societate prin scopul şi hărnicia ei, au îndemnat pe membrii comitetului de redacţiune al revistei, sĕ alcătuiéscă un numĕr sĕrbătoresc pentru diua de 21 Maiu a acestui an, când societatea îşi serbéză aniversarea.

Pentru acest scop, redacţiunea face apel la toţi abonaţii revistei, la membrii societăţii activi şi corespondenţi, la d-nii membrii asociaţi ai clubului, şi la tóte persónele, ce lucréză pe terenul sciintific şi literar, sĕ binevoiéscă a trimite pe numele dlui N. Rădulescu-Niger, diriguitorul revistei, până la 10 Aprile cel mai târdiu, un articol sciintific-literar, sau numai o cugetare, care articole şi autografe se vor publica în numĕrul acesta sĕrbătoresc.

Comitetul de mai înainte aduce vii mulţămiri tuturor d-nilor şi d-nelor, care vor respunde la acest apel al sĕu. — Comitetul de redacţiune.

* * *

La procesul Memorandului. „Ţara" scrie: După scirile, ce le avem, până acum următórele diare europene vor fi representate la procesul Memorandului. Diare engleze: „New-York", „Herald", „Times", „Daily News" şi „Standard". Diare francese: „Journal des Débats", „Le Temps", „La République Francese", „Memorial Diplomatique", „Libre Parole", (Paris): „L'Independace Belge" şi „La Reforme" (Bruxelles). Diare italiene: „Il Diritto", „Il Popolo", „Romano", „Moniteur de Rome". (Roma), „Il Secolo", (Milan). Diare germane: „Kreuzzeitung", „Kölnische Zeitung", „Vossische Zeitung", „Münchener Allg. Zeitung", „Berliner Tagblatt". Din Austria: „Neue Freie Presse", „Die Presse", „Vaterland", „Wiener Allgemeine Zeitung", (Viena); „Politik" „Narodny Listy", (Praga). Din Croaţia „Obzor", „Agramer Tagblatt", (Agram) „Nowo Wreme", (Semlin). Din Ungaria: Tóte diarele din Pesta, apoi diarele sêrbesci „Branik" şi „Zastava" şi diarul slovac „Narodnie Noviny". Afară de reprasentanţii presei vor asista la procesul Memorandului şefii partidelor naţionale sêrbesci şi slovace, precum dr. Gavrila, M. Polyt, dr. Dimitrievici, dr. Giurici, etc. din partea sêrbilor, Hurban-Vajanski, Mudron, dr. Stefanovics dr. Daxner, etc. din partea slovacilor. Din partea junilor cehi vor asista deputaţii Vasaty, Pokorny, Pratzak, etc. Din Croaţia vor asista mai mulţi deputaţi şi bărbaţi fruntaşi.

* * *

Adunarea congregaţiunei de primăvară din Bistriţa a dovedit, că dacă românii se întrepun cu toţii pentru interesele lor, o pot scóte la cale cu cei mai îndărĕtnici adoratori ai ideei de stat. Aşa s'a întêmplat în congregaţiunea de primăvară a comitatului Bistriţa-Năsĕud. Adv. Dr. Ciuta a presentat propunerea ca obiectele sĕ se refereze şi în limba română şi germână. „Patrioţii" au făcut mare gălăgie, dar propunerea adv. Ciuta s'a primit. Proiectul pentru administrarea pădurilor de munte aparţinĕtóre năsĕudenilor, în urma unei aspre critici a adv. Dr. Tripon, nu s'a primit din partea congregaţiunei.

* * *

Religiunea copiilor. In comisiunea de justiţie a parlamentului magiar se va pertracta în dilele aceste proiectul de lege despre religiunea copiilor respect. despre modificarea disposiţiunilor art. de lege LIII: 1868, care proiect se va presenta corónei spre sancţionare deodată cu proiectul de lege despre dreptul matrimonial. Acest proiect s'a discutat mai înainte în comisiunea de instrucţiune şi de aici s'a predat cu mai multe modificări comisiunei de justiţie. Referent în afacerea acésta este deputatul Matuşka Péter.

* * *

Sântul sinod al României este convocat de nou pe diua de 1 Maiu. Intre agendele dela ordinea dilei va fi şi alegerea a trei archierei, care în sesiunea trecută nu se putuse efectuì din causa insuficienţii membrlor presenţi ai sft. sinod. probabil, că se vor lua óre-cari disposiţiuni şi în privinţa locului devenit vacant în statul archieresc al României prin mórtea P. S. Sale episcopului de Roman.

* * *

Preţul unui picior. Măestrul faur din loc, — scrie „Dreptatea" din Timişóra — Sava Ponta a improcesuat pe architectul din loc Iosef Gerner, pentru că acest din urmă a făcut la o zidire un pod defectuos, de pe care faurul Ponta a cădut şi şi-a rupt piciorul, fiind mai târdiu silit a'l supune amputaţiunii. In 25 Aprile a fost aici pertractarea finală în causa acestui proces. Ambele partide au avut advocaţii lor apĕrători. Tribunalul a condamnat pe architectul acusat la 150 fl. pedépsă principală şi 50 fl. pedépsă laterală, pe cum şi la solvirea de desdaunare de 2354 fl. pe sama acusătoriului. Acusatul condamnat a apelat.

* * *

O circulară. Cetim în „Timpul“: S'a trimes tuturor domnilor prefecţi din ţéră o circulară iscălită de d-nii Lascar Catargiu şi dr. Felix, cu privire la combaterea alcoolismului din comunele rurale.

Printre alte disposiţiuni circulara conţine următórele:

Domnii prefecţi sunt obligaţi sĕ escludă din consumaţie rachiul făcut din spirt bruţ şi nerafinat.

Sĕ intervie pe lângă consiliele comunale ca sĕ reguleze poliţia cârciumelor.

Sĕ ia disposiţiuni ca cârciumele din sate sĕ se închidă de vreme séra, sĕ nu permită jocuri de noroc în cârciumi.

Sĕ nu permită cârciumarilor sĕ 'şi deschidă cârciumele în ḑilele de Dumineci şi sĕrbători pe timpul oficiărei serviciului divin.

Sĕ opréscă pe cârciumari sĕ vêndă rachiu pe amanet.

– Ce bine s'ar potrivì aceste disposiţiuni şi în ţéra nóstră.

* * *

Tesaurul dela Formentera. — In insula Formentera, nisce vênători spanioli descoperiră în anii trecuţi un tesaur din cele mai interesante. Acéstă comóră arheologică de o valóre fórte mare se află astăḑi la Madrid. Ea a fost descoperită într'o peşteră, din care o galerie ducea la o sală săpată în stâncă; sala avea architectură arabă. In mijlocul ei vênătorii ḑăriră dóuĕ cosciuge de o formă fórte ciudată şi sculptate cu multă artă. Cosciugele erau închise cu capace de metal şi înlăuntrul lor zăceau dóuĕ mumii, — a unei femei tinere şi a unui om în vêrstă. Un colan de mărgăritare enorme îi împodobia gâtul. Degetele ei dispăriau sub inele de preţ şi dóuĕ rubine de un roşu închis şi de o dimensiune estraordinară îi serviau de cercei. Omul mumificat purta pe cap o corónă regéscă şi în mână ţinea un sceptru. Arheologii declarară, că acele cadavre trebuiau sĕ fie ale ultimilor regi ai Grenadei sau ale coboritorilor lor. Vênătorii, cari erau în numĕr de 12, primiră câte o sută de mii lei de fiecare om, ca rĕsplată a bunei lor credinţe.

* * *

Victimele de la Monte-Carlo. Se scrie din Viareggio, că în nóptea de 2 Aprile tînĕra Miss Lyton, o engleză bogată, s'a aruncat în mare, fără sĕ fie observată de cineva. Nenorocita a perdut un milion fr. la Monte-Carlo, din care causă a luat acéstă fatală hotărîre. Cadavrul a fost găsit mai târḑiu şi în buzunarul rochiei ea avea 35 bani.

* * *

Kossuth — viţă de roman. Aşa se vede, că nu le prea vine la socotélă patrioţilor cu arborele genealogic al familiei lui Kossuth; de aceea s'au gândit sĕ-i caute altă rĕdăcină. Şi s'au aflat documente (?) care spun, — după foile „patriotice“, — că Kossuth şi-ar trage originea dela romanul Kosotius (?).

* * *

Cereri de nulitate respinse. Curia a respins cererile de nulitate, presentate de condamnaţii din procesul aderenţelor intentat contra lui Simion Bratu şi din procesul „Tribunei“ intentat pentru poesia lui Regulus „Mihaiu Vitézul.“

* * *

Nenoricire. „Timpul“ a primit dela Câmpulung următórea telegramă: Duminecă veniau din spre graniţa ungară, Bran, într'o trăsură, şeful acelei vămi cu doi ofiţeri unguri şi cu vameşul Napoleon Nicolescu. După ce au trecut graniţa, caii s'au spăriat şi deviând din drum, au căḑut cu trăsura cu tot în prăpastia, ce se afla lângă drum. Ofiţerii unguri şi caii au murit, vameşul ungur a fost grav rănit, ér vameşul Nicolescu şi cu vizitiul au scăpat neatinşi.

* * *

Succesul bulgarilor. După cum se anunţă din Sofia a subscris sultanul turcesc o iradă, prin care se satisfice tuturor cererilor esarchatului bulgar referitóre la scólele din Macedonia. Esarchului i-s'a dat voie sĕ aşeḑe încă douĕ episcopii în Neorokop şi Seres. Tot deodată a dăruit sultanul loc pentru zidirea unui seminar în Constantinopol. Aceste succese ale bulgarilor se consideră ca un triumf al alianţii triple contra politicei rusecsi la Pórtă. Nici chiar bulgarii nu s'au aşteptat la atâta prevenire din partea Porţii. Succesul acesta a fost anunţat în Sofia de către primariului oraşului unei mulţimi mari de popor, care entusiasmată a mers la palatul ministrului president Stambuloff, făcêndu-i drept semn de mulţămire — mari ovaţuni.

* * *

Şedinţă festivă. Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic ort. rom. din Arad invită la „Şedinţa festivă“ ce sĕ va ţiné la Dumineca Tomei în 6 Maiu st. n. 1894 în „sala cea mare a seminariului.“ Inceputul la 7 óre séra. Ofertele generóse in favorul bibliotecii societăţii sĕ primesc cu mulţămită, şi se vor cuita pe calea publicităţii.

Programul:

1. „Christos a înviat,“ (melodie originală) cuintet micst de Val. Magdu. 2. „Cuvênt de deschidere,“ rostit de vice-preşedintele societăţii Vasiliu Papp, cl. c. III. 3. „Concert,“ pricésnă, de C. Porumbescu, — cuartet bărbătesc. 4. „Fraţii Jderi,“ poesie de V. Alecsadri, declamată de Vasilu Roman, cl. c. II. 5. „Luna Maiu,“ vals de C. Porumbescu, — cuartet bărbătesc. 6. „Religiunea creştină ca directiva vieţii omenesci,“ disertaţiune de Mihaiu Haşiaş, cl. c. III. 7. a) „Trei melodii poporale.“ b) „Sîrba,“ cântec poporal cuintet micst de Val. Magdu. „Hodja Murad Paşa“, poesie de V. Alecsandri, declamată de Vasiliu Papp cl. III. 9. „Nuşca, melodie poporală a dansului „pe picior,“ de Val. Magdu. 10. „O pétră nestimată,“ disertaţiune de Demetriu Boariu, ped. c. III. 11. a) „Frunḑuliţă verde de stejar,“ de G. Musicescu. — secstet micst. b) „Brêul bătrênesc,“ cântec pop. de Ionescu, — cuintet micst. 12. „Marş,“ — cuintet micst — de Val. Magdu.

* * *

Invitare la producţiunea musicală-teatrală, ce o arangiază societatea „Progresul“ din Făgăraş în 1 Maiu st. n. a. c. (a treia ḑi de Pasci) în sala hotelului „Lauritsch“. preţul întrării: locul I. 80 cr., locul II. 60 cr., parter 40 cr. şi galeria 20 cr. de persónă. Bilete se pot căpĕta la librăria Thierfeld şi séra la cassă. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Făgăraş în Aprile 1894. Pentru comitetul aranjator: Dr. Ioan Şenchea preşedinte. Ioan Dejenar cassar. Ioan Berescu secretar. NB. Ofertele marinimóse sĕ primesc cu mulţĕmită şi se vor cuita publice.

Program:

1. Carras: „Ilustraţiune română“ pentru piano de d-şóra Elena St. Pop. 2. a) Schubert „Pacs vobiscum“, b) Humpel „Nor de vijelie“ solo cântat de cunoscutul baritonist Isaia Popa: 3. Alecsandri: „Sentinela“ declamaţiune de d-na Valeria Bârsan. 4. Mureşan: „Potpouri român“ pentru piano de d-şóra Letiţia Popa-Radu. 5. a) Dima „Mezul nopţii“ b) Fr. v. Holstein „Sara de Crăciun“ solo pentru bariton de Isaia Popa 6. „Hârţă Rezeşul,“ piesă comică în 1 act de V. Alecsandri. După producţiune dans.

* * *

Necrolog. Vasiliu Ghiţiu, paroch gr. or. român în Văleni, tractul Cetăţii de pétră, în numele sĕu ca soţ şi al fiilor sei Lucreţia, Aurelia, Vasilie, Jonichie şi Anica, George ca tată, Catiţa ca sócră, Teodor cu soţia Maria, ca cumnaţi, cu profundă durere aduc la cunoscinţă tuturor rudeniilor, pretinilor şi cunoscuţilor că prea iubita soţiă, maică, fică, şi cumnată Maria Ghiţiu năs. Buhan după grele suferinţe de 11 ḑile obvenite din nascerea unei fice, fiind împărtişită cu s. taine ale muritorilor, Marţi în 12/24 Aprile a. c. la 2 óre p. m. şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorelui, în al 26 an al etăţii şi $9^1/_2$ al fericitei căsătorii. Remăşiţele sale pământesci s'au aşeḑat spre odihna eternă Joi în 14/26 l. c. la 11 óre a. m. în cemiterul gr. or. din Văleni locul nascerei sale, după ritul bisericei gr. or.

Văleni, la 12/24 Aprile 1894.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria eternă.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Lângă Borsec, în depărtare de $^1/_4$ óră spre resărit sĕ află dóue peşteri: peştera Urşilor şi un gheţar. Temperatura acestui din urmă este de 6.25° C. şi în el găsim ghéţă adese ori şi în mijlocul verii.

Dela Borsec duce drumul mai departe de-a dreptul în pasul Tulgheşului. Cel dintâiu sat, care-'l întâlnim în cale, este Corbu, cu locuitori români. Incă înainte de a sosi la acest sat dăm de riul Bistricióra, pe a cărei ţermi merge drumul până afară în Moldova.

Bistricióra isvoresce spre méḑănópte dela Borsec, în muntele Aluniş. In valea ei largă, cu peisagiuri de munte romantice şi variate, în depărtare de 22 km. de la isvor sĕ află satul românesc Bilbor. El este unul dintre cele mai nalt aşeḑate sate ale nóstre, la o nălţime de 906 m. preste suprafaţa mării, cu mai multe isvóre minerale, a căror apă are aprópe calitatea şi însuşirile apelor de la Borsec.

Dela Bilbor în depărtare de vre-o 26 km. dinsus de Corbu, Bistricióra îşi îndréptă cursul spre resărit, prin pasul Tulgheş. Pe valea ei din pas dăm de comuna mărginaşă Tulgheş, lângă care se află vama pasului, la prediul Presecani. Pe Bistricióra sĕ transpórtă multe lemne în Moldova pe plute. Mişcarea negoţului cu lemne sĕ observă mai bine la graniţă, în comuna Tulgheş, care are aspectul unui orăşel, fiind cercetat de fórte mulţi neguţători de lemne, veniţi din depărtări mari. Pasul Tulgheşului este romantic, cu deosebire dela Corbu la vale. Din verdéţa pădurilor sĕ nalţă ici-colo stânci vărόse, pleşuve, de colóre roşietică, avênd aspectul unor turnuri uriaşe şi cetăţi în ruine. Dintre aceste cele mai însĕmnate sunt Délul Ars, spre méḑănópte dela Corbu, avênd o nălţime 1389 m. şi Piatra-roşie, spre méḑănópte dela Tulgheş.

In Ciuc şi Giurgeu maioritatea locuitorilor o formézǎ secuii. Ici-colé sunt armeni, precum în Sepviz în Ciuc, în S. Miclăuş în Giurgeu etc. cari sĕ ocupă mai cu samă cu comerciul. Sĕ află apoi, cu deosebire în Giurgeu, şi români în numĕr considerabil. O parte din aceştia şi-au perdut limba şi datinele române, fiind cutropiţi de mulţimea secuilor.

Astfel sunt românii din Cason şi Ciuc. Numĕrul lor este mic; mai mulţi sĕ află în satele Casonul-Mare, Ciuc S. Georgiu, Ciuc-Lázárfalva, în pasul Ghimeşului în satele Ghimeş şi Făget, apoi în Ciucul superior în Ciuc S. Dominic, Sepviz etc. Aprópe toţi aceştia şi au perdut limba şi datinele românesci şi numai religiunea îi deosebesce de secui. Românii din pasul Ghimeş însĕ şi-au păstrat până acum portul românesc, portul ce-'l au românii din Giurgeu.

In Giurgeu românii sunt în numĕr considerabil şi numai în câte-va sate sunt magiarisaţi, cei mai mulţi însĕ îşi au limba şi tot avutul lor naţional neatins de influinţa streinismului.

In Giurgeu sunt 12 comune mari cu locuitori români. Dintre aceste în dóue, aflătóre pe platoul Giurgeului, românii şi-au perdut naţionalitatea. Aceste sunt comunele Alfalău şi S. Miclăuş. Inainte de acésta cu 4—5 decenii şi anume înainte de 1848 românii de aici vorbiau românesce şi aveau port şi datine românesci. Generaţia mai tineră însĕ, încuscrîndu-sĕ cu secuii, a părăsit limba şi datinele strămoşesci, adoptând pe cele ale secuilor.

In celelalte 10 comune sĕ află români nemagiarisaţi Astfel sunt comunele Vaşlab, Varviz şi Şarmaş pe platoul Giurgeului, pe ţermul Mureşului, apoi spre pasul Bicazului comunele Dămuc, Bicaz, Valea-Jidanului şi Telec şi în fine pe Bistricióra, şi în pasul Tulgheş comunele Bilbor, Corbu şi Tulgheş.

(Va urma.)

Incunosciinţare.

Adunarea generală a „Reuniunei districtuale a învĕţătorilor rom. gr. or. din protopopiatele consistoriului aradan de a drépta Mureşului, ce am convocat-o pe ḑilele de Joi şi Vineri (3 şi 4 Maiu n. a. c.) după sfintele Pasci, se amână pe ḑilele de Vineri şi Sâmbătă (4 şi 5 Maiu n. a. c.) după sfintele Pasci, din causă că pe ḑiua de 3 Maiu (Joi după sfintele Pasci) n. a. c. este convocată aici în Arad o adunare poporală.

Aducênd acésta la cunoscinţa celor interesaţi, îi rugăm se ia act despre modificarea terminului.

De altmintrea adunarea se va ţiné conform programei alăturate, la 8 óre a. m.

Din şedinţa estraordinară a comitetului, ţinută în Arad la 24 Aprile n. a. c.

Programa.

I. Vineri în 4 Maiu n.

a) Inainte de améḑi:

1. La 8 óre diminéţa asistare la chemarea dnchului sânt în biserica catedrală din Arad.

2. Cuvênt de deschidere, rostit de preşedintele reuniunei Teodor Ceontea.

3. Esmiterea unei comisiuni pentru ca sĕ învite la adunare pe Ilustr. Sa dl episcop diecesan Ioan Meţian, şi întru aceste constatarea membrilor presenţi.

4. Bineventarea Ilustr. bărbat.

5. Raportul general al comitetului despre activitatea reuniunei în anul espirat şi predarea la o comisiune censurătóre.

7. Corul scolarilor, disertaţiune de Nicolae Stefu, însoţită de esecutare practică.

8. Incassarea tacselor restante şi curente şi înscrierea de membrii noi.

b) După améḑi:

9. Educaţiunea familiară în raport cu scóla poporală, disertaţiune de Vasiliu Suciu.

10 Unele greşeli în educaţiune, disertaţiune de Iuliu Grofşoreanu.

11. Referada comisiunei asupra raportului general al comitetului şi pertractarea specială a acestui raport.

12. Referada comisiunei asupra rapórtelor cassariului, controlorului şi a bibliotecariului.

13. O privire asupra studiului aritmeticei, disertaţiune de Mihaiu Vidu.

c) Séra la 7 óre:

14. Producţiuni musicale după programă specială.

II. Sâmbătă în 5 Maiu n.

15. Momentuositatea studiului religiunei în scóla poporală, disertaţiune de Nicolau Boşcaiu.

16. Nóua împărţire a materialului de învĕţămênt pentru anul curent între cele şepte reuniuni cercuale.

17. Limba şi literatura română, disertaţiune de Dimitrie Popoviciu.

18. Propuneri şi interpelări.

19. Escrierea de nou a unui premiu pentru cel mai bun manual de gramatică română în scóla poporală.

20. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului.

21. Inehiderea prin preşedinte.

Arad, din şedinţa estraordinară a comitetului, ţinută la 24 Aprile n. 1894.

Teodor Ceontea, preşedinte.
Nicolae Stefu, secretariu I.

Bibliografic.

„Candela“, fóie bisericéscă-literară, Nr. 4 Anul XIII, a apărut pe luna lui Aprile cu următoriul cuprins în tecst românesc:

Proprietăţile fundaţionale ale bisericei gr. or. în Bucovina. — Scurtă privire istorică — Discurs. — Cuvêntare la Denie în Joia cea mare. — Predică pentru Dumineca a XX-a după Rusalii. — Predice funebrale. — Cronică.

— *„Igiena omului după etate“* şi în special „Igiena primei copilării“. Conferenţă publică ţinută la Ateneul din Buzĕu în sara de 18 Februariu 1894 de Dr. V. Bianu. Estras din „Apĕrătoriul sănĕtăţii“ anul III, Nr. 23 şi 24. Bucuresci, 1894.

Nr. 314/1894 [76] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch al treilea, de clasa a dóua, în comuna Poiana, protopresbiteratul gr. or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post, după cum s'a statorit de comitetul parochial concernent la 24 Ianuariu a. c., este în venite sigure de 600 fl. 10 cr.

Informaţiuni mai de aprópe sĕ pot lua dela presidiul comitetului parochial din acea comună și dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii 'şi vor aşterne petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Mercurea, la 19 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Anunţ.

Avênd a se edifica zidirea scólei gr. ort. din comuna **Cacova,** se învită acei doritori cari voiesc a întreprinde acéstă zidire a se presenta la licitaţiunea ţinêndă **în 23 Aprilie (5 Maiu) la 11 óre a. m. a. c.,** în comuna Cacova.

Condiţiunile de licitaţiune precum şi planul zidirei sub care se va ţiné licitaţiunea se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral din Sĕlişte. Oferte închise provĕḑute cu vadiul de 300 fl. se vor desface numai după terminarea licitaţiunei.

Selişte, în 7/19 Aprile 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopop.

[73] 3--3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 15—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6.20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighişóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacii inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46					—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8.08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	[illegible]0.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Joi 21 Aprile (3 Maiu) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Aprile, 1894.

Foile din Budepesta au adus la S. Pasci o scire curiósă, care a produs uimire și un fel de nedumerire in opiniunea publică magiară. Ori cât voiesc foile a o ascunde acésta și a simula liniștea, totuși în fața faptului împlinit se observă nervositatea, de care sunt cuprinse.

E vorbă de renunțarea archiducelui Iosif de a mai fi membru al academiei magiare, renunțare făcută în urma celor întîmplate cu ocasiunea morții lui Kossuth.

Se scie, că academia magiară a luat parte intru tóte la doliu și la ceremoniile funebrale, făcute lui Kossuth, a luat parte fără reservă, întocmai așa cum au luat parte cele mai kossuthiste societăți din Ungaria. In urma acesteia, cel care a eșit din sinul academiei magiare a fost contele Széchen, membru și al altor societăți magiare. Foile și în genere publicul n'a făcut mare lucru din acésta; s'au năcăjit puțin, au spălat pe Széchen după cum e tréba pressei jidano-magiare și cele mai multe 'l-au trimis la „iubiții lui austriaci“. Contele Széchen a fost un bărbat cu puțină popularitate la magiari.

Cu totul altfel stă tréba cu archiducele Iosif și acésta o accentuéză și foile. Archiducele Iosif este un om fórte popular între magiari, cu ceeace și paradéză magiarii, numindu-l „archiducele magiar“; archiducele și-a câștigat acésta popularitate prin aceea, că stă mai mult în Ungaria, vorbesce cu plăcere limba magiară și la curtea sa și pe domenii a introdus lucruri magiare etc. Acésta este o împrejurare, care trebue luată în considerare. Alta este că de la mórtea și înmormêntarea lui Kossuth a trecut o bucată de timp, când vine sĕ renunțe archiducele. Acésta a pus cu deosebire pe gânduri și în nedumerire pressa magiară. Intre altele „Pesti Hirlap“ din acésta deduce, că renunțarea archiducelui nu e făcută din inimă, ci sub presiune din partea cercurilor curții. Acéstă deducțiune servesce totodată și ca mângăiere, că poporalul archiduce nu părăsesce înalta instituție magiară din propria convingere ci presionat de „camarilă“.

Acésta însĕ e slabă mângăiere, căci fie făcută renunțarea din convingere, fie sub órecare influință mai naltă, ne arată, că lucrurile cu kossuthismul s'au deochiat. Nu poți fi cu doi bani în trei pungi, fără sĕ nu sĕ observe acésta și vĕdêndu-te astfel, sĕ nu-ți întórcă spatele prietinii.

Analógă cu cultul kossuthist și evenimentul de la academie este cestiunea de naționalitate și popórele prietine cu magiarii. Magiarii s'au bucurat de vii simpatii la popórele culte și 'și au câștigat mulți prietini; ei susțineau acolo cele mai frumóse idei de libertate și egalitate, pe când în realitate, acasă în țară, îndată ce au ajuns la putere, au apucat pe un povêrniș, care de loc nu sĕ unesce, cu principiile de egalitate.

A crede, că acésta nu sĕ va sci în afară, e credința strutului. Vestea despre o purcedere necorectă a guvernelor magiare față de naționalități a străbătut în cercuri tot mai largi. De aci sĕ vede interesul ce sĕ observă în stĕinătate față de stările și evenimentele ce sĕ petrec la noi, interes, ce sĕ vede, că sĕ va documenta și acum, cu ocasiunea procesului memorandului.

E vorba, că nu e bine ca omul sĕ cerce a umbla, cu doi bani în trei pungi, căci totdeuna o pățesce.

Revista politică.

Comisiunea casei magnaților, esmisă pentru desbaterea proiectului de căsătorie a primit cu maioritate proiectul. Ce va face casa magnaților, nu putem sci, dar sĕ póte sĕ fie primit. Opintirea guvernului n'a rĕmas fără resultat, cu atât mai mult, că el a fost ajutat de șovinism, care aprețiază proiectul din punctul de vedere al întăririi și consolidării elementului magiar Nu rĕmâne alta, decât noi românii sĕ ne stringem rêndurile și sĕ avem o purtare creștinéscă tot ca până aci, când nu ne va puté strica nimic.

* * *

In afacerea rescólei din Hodmezö-Vásárhely cercetarea continuă. Din datele de până aci reiese, că în ținutul acela este o mișcare social democrată organisată, care a voit sĕ facă pe 1-a Maiu o demonstrație socialistă.

Acum spiritele s'au mai domolit, căci conducătorii mișcării sunt arestați. Gendarmeria procede fórte strict și împedocă ori ce aglomenare de ómeni Astfel de o camdată e liniște, dar agitația arde în spuză. O parte însemnată a poporațiunii magiare de pe puste e cuprinsă de doctrinele socialiste. Poporul vrea ca sĕ facă o nóuă împărțire de pământ ș. a. De aici sĕ póte nasce un lucru, care va face greutăți guvernului.

* * *

In Italia crisa financiară e la ordinea ḑilei. Furtuna parlamentară, care amenința cabinetul Crispi a trecut fără a i sdruncina situațiunea. Coalițiunea, care se formase între drépta și stânga estremă a remas în minoritate și ministeriul a obținut o maioritate mare.

Acéstă victorie nu este decât un succes provisoriu, căci lupta cea mare se va încinge când va fi vorba de proiectele de reformă menite a pune capĕt crisei financiare de care Italia este bântuită.

Va trebuí tótă dibăcia și esperiența unui bărbat eminent ca Crispi pentru a trece cu succes prin greutățile enorme ce vor fi provocate de planul financiar al ministoriului seu de finanțe dl Sonnino.

Se scie, că pentru a ajunge la stîngerea deficitului, el propune a scădea cuponul datoriei publice, ceea-ce are asĕmĕnare cu o bancrută de stat, de a face economii însĕmnate în tóte serviciile statului, în fine de a stabilì imposite nouĕ care vor apĕsa mult asupra poporului.

Esistă în Italia un partid, care susține, că politica inaugurată la 1883 și sancționată în urmă prin participarea Italiei la tripla alianță n'a fost priincиósă intereselor ei și doresce a modifica acéstă politică în sensul restabilirii unor relațiuni economice mai amicale cu Francia.

Alții cred, că cu tóte greutățile financiare și economice ce decurg din participarea Italiei la tripla alianță, folósele politice sunt atât de mari, încât Italia este datóre a-și impune tóte jertfele pentru a urma acéstă politică, care singură póte garanta regatului italian posițiunea sa de putere mare.

Impregiurările, care au produs crisa financiară actuală, au dat óre-cum dreptate acelor, cari sunt în favórea unei ințelegeri cu Francia; dar maioritatea opiniunei publice urméză a se pronuța pentru politica al cărei inițiator a fost Crispi și care constă în menținerea situațiunei creată prin intrarea Italiei în tripla alianță.

Cestiunea este dar de a găsi o cale mijlocie care sĕ pótă împăca politica internațională adoptată de Italia cu puterea ei financiară.

Greutatea este dar de a obțíné acest resultat, fără a reduce în proporțiuni mari budgetul armatei și al marinei și fără a înceta rĕsboiul vamal cu Francia, care este una din causele principale ale crisei actuale.

Un almanach.

Ḑilele aceste a apărut Almanachul societății „Andreiu Șaguna“ anunțat deja. Titula lui este: Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ a teologilor si pedagogilor rom. gr. or. din Sibiiu.

FOIȚA.

Momente din viéța societății de lectură „Andreiu Șaguna“.

La anul școlar 1865/6, sĕ observă întrĕ clericii seminariului archidiecesan din Sibiiu, o mișcare óre care, în direcțiunea de a pune la cale o legătură mai intimă, o asociare între elevi, cu scop de a înlesni între sine o comunicare de idei și o viață comună spirituală.

Câțiva clerici din anul al doilea se hotărĕsc a scóte, pentru mai lesniciósă propagare a acestor idei, o fóie: „Speranța“, abonată de ei însi-și, și din venitele căreia țînteau a pune temeiul unei biblioteci a tinerimii pentru stâmpĕrarea setei de cetit. Sĕ ivesc însĕ animosități juvenile: sunt mulți contra „Speranței“ edate tocmai de cursul al doilea; din venitul ei din acest an abia sĕ pot cumpĕra cinci cărți, cari apoi sunt basa bibliotecii bogate de aḑi a societății nóstre.

*

In anul școlar 1866/7, clericii anului al treilea (adecă intemeietorii din anul trecut ai „Speranței“), scot din nou fóea lor, în articlii căreia fac continu și cu insistență apel către toți elevii-colegi, ca sĕ sprijinéscă întreprinderea lor. Isbânda străduinței lor a fost: „Speranța“ a eșit în 30 numeri, ér biblioteca a sporit dela 5 la 58 de opuri.

*

In anul școlar 1867/8, acéstă mișcare ia conturi mai pronunțate, forme mai hotărîte. Elevii seminariali prind a sĕ aduna, la început mai puțini, apoi mai mulți, spre a sĕ sfătui împreună asupra chipului, în care s'ar putea mai cu efect realisa dorința lor. Hotărĕsc anume, ca sĕptĕmână de sĕptĕmână sĕ se adune în „conferențe“, în cari între altele sĕ desbată cestiuni teoretice și practice, ce privesc viața lor viitóre de preoți și învĕțători.

Dar o lucrare în „conferință“, fără óre cari regule îndreptătóre, nu sĕ putea. Au simțit'o acésta de loc membri „conferinței“, și 'și-au ales drept aceea, o comisiune de 16, pe care 'au însărcinat'o cu întocmirea unui „regulament“, a unor norme ce sĕ observe în decursul „Conferințelor“.

S'a elaborat. Ca regulamentul sĕ fie însĕ autoritativ, „Conferința“ l'a așternut corpului profesoral spre încuviințare; corpul profesoral l'a încuviințat, și la rêndul sĕu l'a așternut Escelenței Sale Mitropolitului Andreiu Baron de Șaguna pentru înaltă întărire. Prea bunul Metropolit nu a întârḑiat cu rĕspunsul Sĕu, și prin hârtia din 7 Martie 1868 încuviințéză adunarea elevilor în „Conferințe“; le întăresce regulamentul și salută totodată cu căldură nobila întreprindere.

7 Martie 1868

este așadar ḑiua, în care dorința elevilor seminariați trup s'a făcut! Avênd acum aprobarea trĕbuincióså, elevii sĕ adună, sub numirea de „Conferință“, sĕ constitue în 13 Martie 1868, alegându-'și de conducĕtor al lor pe regretatul profesor Ioan Popescu. Ér ḑiua de

14 Aprilie 1868

e ḑiua în carea nóua însoțire, 'și-a început activitatea sa prin o producțiune publică cu cântări corale și disertații.

*

Pus fiindu-'i temeiul activității, „Conferința“ tinerimii aduce mai multe hotăriri însemnate pentru desvoltarea de mai târḑiu a vieții sale, anume: ca în preséra de Sfântul-Andreiu (29 Novembre) a fiecărui an, sĕ aranjeze o producțiune publică împreunată cu declamări, disertații și cântări, în onórea bunului Metropolit Andreiu (pe atunci în viață); — ca „Conferența“ sĕ între în legătură spirituală cu celealalte societăți de tineri asemenea ei; — sĕ țină în tótă sĕptămâna, dacă sĕ póte, câte o adunare, în care sĕ se cetéscă de membri ei elaborate, și sĕ se discute mai ales teme teologice și pedagogice, și sĕ scótă o „Fóie a Conferenților“, în care sĕ se inducă lucrările și discuțiile mai de preț, macar în estras. Dar acéstă fóie n'a putut apărea de loc, și în 1869/70 s'a adus chiar o hotărîre, prin care sĕ ridică îndatorirea de a nu sĕ scóte fóea, „din causa prea multor greutăți cu care e împreunată“.

Tinerii membri ai conferinței, însuflețiți de idealul lor, lucrau pe terenul spiritual cu tot entusiasmul de care erau capabili, și făceau spor. Mai slab însĕ mergea treburile administrative, pentru-că nu puteau încassa regulat taxa de 1 fl. pe an, și pentru-că defectuositatea regulamentului îngreuna cursul normal al afacerilor în acéstă parte.

*

La 14 Martie 1871, „Conferința“, la propunerea conducătoriului sĕu, a neuitatului profesor Ioan Popescu, ce stătea aprópe ne-

Almanach.

Suvenire de la primul iubileu al societății, serbat la 25 ani de esistență, în 12/24 Iuniu 1893. 1868—1893. Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecesane. 1894 format 8⁰ mare XI și 85 pp.

Cartea are următoriul cuprins:

Prefață. Patronii societății. Membrii fundatori. Preşedinţii societăţii. Programa iubileului Lucrările predate la iubileu şi câteva lucrări scóse din fóia „Musa“. Sentinţe. Voci de presă despre reuşita iubileului.

Când societatea „Andrei Şaguna“ 'şi a ajuns în anul trecut anul 25 al esistenţii sale, membrii ei au decis, ca afară de serbarea iubileului, sĕ sĕ edeie şi un Almanach, în care sĕ se reoglindeze atât trecutul societăţii, cât şi starea ei din anul iubilar. Au intenţionat membrii societăţii, ca cu acéstă ocasiune sĕ iasă din cercul de activitate, restrins mai mult ori mai puţin între zidurile seminariului şi sĕ presinte publicului mare un fel de bilanţ al societăţii. Şi trebue sĕ mărturisim, că intenţiunea acésta s'a realisat pe deplin. Cuprinsul cărţii, pe pag. I—XIII. şi 1—9 ne presintă trecutul societăţii pănă în present, cu patronii, diferiţii ei membrii şi preşedinţii, apoi momente din viéţa ei. Din lucrarea acésta din urmă sé vĕd începuturile societăţii şi progresul şi desvoltarea ei continuă. Fiind acésta din urmă de interes pentru publicul, care póte nu cunósce întru tóte fasele de desvoltare ale sosietăţii „Andreiu Şaguna“ o reproducem în foiţa nrului de faţă.

Cuprinsul mai departe al cărţii de pe pag. 11—32 se referă la iubileul serbat în sara de 12/24 Iuniu 1893. Este programa şedinţei iubilare şi lucrările predate la iubileu, anume Cuvêntul de deschidere al şedinţei, rostit de conducătoriul societăţii prof. Dr. D. P. Barcian. Bujorel, poveste de Ioan Moţa, cl. c. II. Fericirea în religiositate, de Ceorge Lupu cl. c. III. Asupra acestei lucrări şi asupra decursului şedinţei iubilare, noi, dimpreună cu alte ḑiare ale nóstre am făcut o dare de samă în nrul 64 al fóiei nóstre, dela 15/27 Iuniu 1893. Apreţierile nóstre de atunci si ale celorlalte ḑiare sunt reproduse la finea Almanachului, sub titula: Voci de presă.

După lucrările iubilare urméză 4 lucrări, scóse din tomul anului iubilar, 1893 al fóiei societăţii „Musa“. Aceste lucrări sunt Teoria şi pracsa în scólă, de Romul Todea, ped. c. III. Codrul şi noi poesie de Eliseiu Mezei-Câmpean. cl. c. II. Modestia, de Mihail Candrea cl. c. II. Aş vrea sĕ fii, poesie de George Perian, ped. c. I.

Aceste lucrări bine succese, alăturea cu cele dela şedinţa iubilară ne arată, ceea ce pot presta tinerii noştri din seminar, ne arată, după cum ne-am esprimat în darea nostră de samă despre şedinţa iubilară, că în sinul tinerimii nóstre se află multe şi escelente puteri, cari promit mult pe terenul literar. Lucrările sunt scóse precum am amintit din fóia „Musa“ de pe anul 1893. Ar fi de dorit ca asemenea lucrări bune sĕ se scóţă din toţi anii acestei foi şi sĕ se publice în tipar, un lucru, care ni sĕ şi promite încâtva în prefaţă şi care dorim ca mai curênd sĕ devie fapt.

Iniţiatorii şi urḑitorii Almanachului au nisuit, ca fostii membri ai societăţii, încă sĕ ia parte la compunerea cărţii şi astfel fórte nimerit i-au provocat, sĕ trimită câte o sentinţă şi au rugat mai departe şi pe aceia sĕ scrie ceva, cari au fost elevi seminariali, înainte de esistenţa societăţii. La apelul acesta au rĕspuns un numĕr însĕmnat de foşti elevi, aḑi bărbaţi in vêrstă, preoţi, învĕţători şi în alte condiţiuni, trimiţênd fiecare câte o sentinţă, parte originală, parte împrumutată din s. Scriptură sau din alţi autori Şirul sentinţelor îl începe părintele Mihail Candrea din Négra, care a absolvat cursul teologic la 1837, după care urméză şirul lung de fosti elevi, dela 1868 încóce toţi membrii ai societăţii. Intre ei sunt numele ilustre a doi episcopi (Popea şi Meţian), a mai multor asesori consistoriali, profesori, protopresbiteri etc.

Almanachul societăţii „Andreiu Şaguna“ este în adevĕr, după cum sĕ amintesce şi în prefaţă, pentru societate un monument al activităţii sale, din care se vor îndemna generaţiile viitóre de seminarişti la o lucrare din ce în ce tot mai rodnică şi folositóre lor şi poporului, ai cărui fii sunt.

Recomandăm cu căldură Almanachul publicului cetitor.

Noutăţi.

Archiduci — calumniaţi. Scirile din Budapesta anunţă, că o fóie săptĕmânală de acolo „Olvasd“ a publicat sub titlul „Cine e prinţul nostru de corónă“ un articol, pentru care procurorul suprem de stat a intentat proces de calomnie redacţiunii. Motivele sunt, că prin acel articol au fost atacaţi mai mulţi membri ai familiei domnitóre şi anume archiducii: Carol Ludovic, Francisc Ferdinand şi Otto.

* * *

Confişcată. Se comunică din Cernăuţi că n-rul ultim al „Gazetei Bucovinei“ a fost confişcat din causă, că se ocupă în un articol cu procesul memorandului.

* * *

Liga, după cum spun foile din Budapesta, a redactat şi a trimis în tóte părţile o scriere „fórte pipărată“. Broşura e redactată în limba francesă şi se ocupă cu cestiunea românilor şi cu procesul memorandului.

* * *

Deputaţi sinodali preoţesci s'au ales în cercurile aparţinetóre la jurisdicţiunea Consistoriului din Oradea-mare următorii d-ni, şi anume: în cercul Orăḑii-mari: Preacuvioşia Sa părnitele archimandrit şi vicariu episcopesc Iosif Goldiş; în cercul Beiuşului: păr. protopresbiter Elia Moga; în cercul Vaşcăului: păr. protopresbiter Vasiliu Pap; în cercul Beliului păr. protopresbiter Petru Suciu; în cercul Pesteşului: păr. protopresbiter Teodor Filip; în cercul Tincei: păr. diacon Nicolau Diamandi. — Deputaţi mireni s'au ales: în cercul Beinşului: dnii Paul Pap advocat şi Dr. Atanasiu Marienescu jude la tabla regéscă în Oradea-mare; în cercul Beliului: dnii Vasiliu Popescu şi Iustin Ardelean.

* * *

Adresa tinerimii române. Tinerimea română din Transilvania şi Ungaria a redigiat o adresă către sinodul archidiecesan gr. or. din Sibiiu, sinódele diecesane din Arad şi Caransebeş şi către consistórele archidiecesane gr. cat. din Blaş şi diecesane din Orade, Gherla şi Lugoş, în care se rógă ca numitele corporaţiuni sĕ atragă atenţiunea Maj. Sale asupra stărilor destestabile din patrie şi se întrunéscă întregul popor român de ambele confesiuni într'un singur congres general, unde în frunte cu archiereii se protesteze contra atacurilor, ce astăḑi înteţit se îndréptă contra bisericii şi poporului românesc.

* * *

Biserică trăsnită. Din Alba-Iulia se scrie „Gaz Trans.“ (nrul de Duminecă): „Cu prilegiul înmormêntărei lui Kossuth, unica biserică din Alba-Iulia, care a arborat stég negru, a fost biserica ev. luth, a saşilor. Aḑi la órele $11^1/_2$ a. m. a fost lovită de un fulger, şi s'a aprins. Nisce pardositori români, cari lucrau în apropiere, au stins focul.“

* * *

† **Radu Mihaiu,** fost ministru şi general în România a încetat din viéţă în sĕptĕmâna trecută. Corpul decedatului a fost îmbalsamat şi dus în Bucuresci, unde 'i-s'a făcut înmormêntarea cu tóte onorurile cuvenite. Trupe de infanterie, cavalerie geniu şi artilerie sub comanda generalului Iacob Lahovary au făcut onorurile militare. M. Sa regele era representat print'unul dintre adjutanţii sei

* * *

Un sat în flacări. Tirguşorul Negreşti din Moldova a ars cu desăvârşire. Pagubele s'ar urca la 800 mii franci. Majoritatea caselor a fost asigurate.

* * *

Anarchist condamnat. Anarchistul Henry, care a aruncat o bombă în cafeneaua „Terminus“ din Paris, a fost condamnat la mórte.

* * *

Invitare. Societatea teologică-pedagogică „Ioan Popasu“ invită la „Şedinţa festivă“, care se va ţiné Duminecă în 24 Aprile st. v. în sala „Reuniunei de cântări“. Inceputul la 4 óre p. m. Pentru comitetul societăţii: Stefan Otonoga, v.-preşedinte, Patrichie Rădoiu, secretariu. Oferte benevole în folosul societăţii se primesc cu mulţămită şi se cuitéză pe calea publicităţii.

Programa:

1. „Cuvênt de deschidere“, rostit de preşedintele societăţii dl prof. P. Ionescu 2. „Tatăl nostru“, de Bortniasky, esecutat de corul societăţii. 3. „Grui Sânger“, poesie de V. Alecsandri, declamată de I. Curuţi, teol. curs. III. 4. „Dorinţele preotului, faţă de parochienii sei“, disertaţie de Patrichie Rădoiu, teol. curs. III. 5. „Serenada“, de Tudor cav. de Flondor, esecut. de corul societăţii. 6. „O cestiune de ḑi“, dialog, predat de D. Popoviciu, teol. curs. II şi I. Mărgineanţu, teol curs. II. 7. „Momentele, cari au contribuit la renascerea literaturii române“, disertaţie de Iancu Stan, teol. curs. I. 8. „Duşmancele“, poesie de G. Coşbuc, declamată de d-şóra Elena Cojocariu, ped. curs. III. 9. „Ce te legeni codrule“, de I. Vorobchieviciu, esecutat de corul societăţii. 10. Cuvênt de închidere.

* * *

Necrolog. Preotul din Ştena Ioan Lup a încetat din viéţă în 16/28 Aprile c. în urma unei aprinderi de plumâni în etate de 34 ani, ér înmormêntarea s'a făcut la 18/30 Aprile 3 óre p. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Ştena. Jalnica familie aduce acésta la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor rĕposatului.

— Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă, că neuitatul soţ, părinte, frate, unchiu şi consângian Ioane Podóbă, paroch rom. gr. cat. în Topa-Deşartă, a trecut la cele eterne Vineri în 27 Aprile st. n a. c. la 3 óre diminéţa în etate de 76 ani provĕḑut fiind cu s. sacramente ale muribunḑilor.

Rĕmăşiţele pămêntesci s'au înmormêntat Luni a doua ḑi de s. Pasci la 11 óre a. m. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată.

Jalnica familie.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţera nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Bergner, care a călĕtorit prin Ciuc, dela méḑăḑi spre méḑănópte, sosind în Giurgeu, scrie: „De-odată ne atrage atenţiunea apariţiunea unor femei. După mult timp prima dată zărim de nou cătrinţele cu gust şi învĕlitórea albă a româncei, în locul portului întunecat, greoiu al secuencelor Invĕlitórea este legată strins, cătrinţa e sufocată, în picióre au opinci şi ce este mai original, ele au piciórele pănă aprópe la genunchi învĕluite cu pănură. . . . . In Vaşlab, cel dintâiu sat (în Giurgeu) dăm de o colonie romă-

---

întrerupt lângă dênsa, ca lângă un nou-născut, ce are încă multă lipsă de buna-îngrijire până sĕ fie în stare a umbla pe propriele picióre, — hotăresce sĕ-'şi schimbe numele, ḑicêndu-se pe viitor:

„Societate de lectură“

şi sĕ róge pe prea bunul Mitropolit Şaguna să o priméscă sub patronagiul Sĕu. Dorinţa 'i-a fost satisfăcută cu bucurie şi bunătate.

De aci încolo luarea aminte a „Societăţi de lectură sĕ îndréptă mai ales asupra organisării sale mai coresete. In anul şcolar următor 1871/2, Societatea induce în statutele ei un paragraf, care o deobligă a scóte an de an o fóie, care sĕ pórte numirea de:

„Musa“,

care de atunci şí până în ḑiua de aḑi sĕ şi edă în manuscris.

*

Simţind defectuositatea regulamentului sĕu Societatea din an în an îl completésă, adăptându-l tot mai mult trăbuinţelor particulare ale Societăţii, până l'a adus la forma lui de aḑi.

După trecerea din viéţă a Metropolitului Andreiu Baron de Şaguna, Societatea hotăresce, ca preséra de Sft.-Andreiu sĕ o sĕrbeze şi mai departe, de aci încolo însĕ în semn de piósă aducerea aminte de dênsul şi spre a ţiné viu în inimile tinerimii şi a publicului simţĕmêntul de reverinţă, cultul faţă de bărbaţii mari ai bisericii şi némului. Ér' la 1876/7 a hotărît, ca pe viitor sĕ pórte numele de:

„Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“.

Tot în semn de pietate faţă de Marele-Archiereu, Societatea deloc după mórtea Lui, an de an depune câte o cunună pe mormêntul lui, în Rĕşinari, unde o aduce o comisiune alésă spre acest scop din sinul Societăţii.

*

Atenţiune mare a dat Societatea dintru început, şi dă şi aḑi, îmbogăţirii bibliotecei sale. Mai ales la început, în primii vre-o 10—12 ani, ea îşi cheltuia tot venitul sĕu pentru cumpĕrarea de cărţi şi dulapuri, în cari sĕ le păstreze, şi pentru procurarea de ḑiare.

*

La 4 ani după începutul activităţii sale, în anul şcolar 1872/3, Societatea primesce dela „Comitetul central pentru rĕspândirea literaturei“ din Paris, 76 volume, cuprinḑênd operele celor mai buni scriitori francezi. Protopopul Petru Bădilă din Sibiiu, tot cam atunci dăruesce Societăţii 79 volume. De asemenea „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“, precum şi alte corporaţiuni şi privaţi a căror nume sĕ păstréză în actele Societăţii.

Intre astfel de împrejurări favoritóre, biblioteca sporea aşa, că la 1877/8 a trebuit sĕ se céră Direcţiunii seminariale o odaie deosebită în care societatea să-'şi păstreze biblioteca sa. De atunci şi pănă aḑi biblioteca cresce cu câte o sută, uneori şi dóuĕ sute de volume, parte dăruite Societăţii, parte cumpĕrate.

In deosebi mare sprijin îi dă „Academia Română“ din Bucuresci, carea în tot anul îi dăruesce aprópe tóte publicaţiunile sale.

Tot ce apare în românesce de óre care valóre literară ori scientifică, sĕ cumpĕră de Societate pe séma bibliotecii sale. Dar sĕ pot găsi în ea şi o sumă frumósă de scrieri de ale autorilor celor mai străluciţi francezi şi germani.

La sfârşitul întâiului pătrar de véc al esistinţei Societăţii nóstre, biblioteca ei numĕră: 2095 opuri, în 2194 tomuri, 441 fascicule, (cu „patristica“ cu tot).

*

Tot atunci Direcţiunea seminariala pune la disposiţia Societăţii o a dóua odae, pe carea ea 'şi-a aranjat'o drept sala de lectură“, în care sunt depuse în tótă vremea 25–30 de ḑiare, spre cetire. Tóte foile bisericesci, pedagogice, beletristice şi politice din Transilvania şi Ungaria, precum şi aprópe tóte foile literare din România, sĕ află în cabinetul de lectură al Societăţii. Membrii ei îşi află plăcută recreaţie spirituală în acest cabinet.

*

Şi în cele spirituale Societatea progreséză. Dintru începutul ei, membrii Societăţii încep a lucra deosebite teme de cuprins teologic, pedagogic, literar şi critic, pe care le cetesc, le discută şi le critiséză în plenul şedinţelor. Pe cele bune le induc în fóea „Musa“. Mai emuléză membrii Societăţii şi în declamări de poesii, de dialoguri, de mici piese teatrale, cari apoi şi ele formézâ obiect de discuţie şi îndreptare împrumutată.

*

La anul scolar 1878/9, la sfatul conducĕtoriului de atunci, profesor Demetriu Comşa, societatea hotăresce, ca în mai multe rênduri, în fiecare an, şedinţele ei sĕ se preschimbe în Sinóde parochiale şi protopopesci, în cari sĕ se plinéscă tóte formalităţile alegerilor de învĕţători, preoţi şi pronéscă considerabilă. Ómenii și-au păstrat portul și religiunea, dar sciu și unguresce, fiind încunguraţi de o poporaţiune 'sĕcuiască puternică. Altfeliu șunt locutorii satului Alfalău de lângă Giurgeu S. Miclăuș; aceștia și-au perdut limba și numai religiunnea și-au păstrat-o."

Sosind la Ditro, el scrie astfel despre români:

„In genere sunt numeróse femeile române, ce le întâlnim. Ele vin de sigur de prin satele aflăţóre în dosul satului Ditro, findcă acésta localitate împoporată, dominată asemenea de armeni, este ultimul post al magiarismului. Apariţiunea lor este fórte picantă. Aprópe tóte sunt călări și fiindcă fac calea singure și apar în grupuri de 6-8. înse, au asĕmĕnare cu o trupă de amazóne. Farmecul îl măresc feţele lor frumóse, vióe, ochii înfocaţi și portul pitoresc, care le dă o înfăţoșare aprópe aventuriósă".

Pe românii de pe Bistricióra Bergner nu i-a cercetat. Aici se află, precum am amintit trei comune românesci: Bilbor, Corbu și Tulgheș. Ocupaţiunea principală a acestora este economia de vite; în mĕsură mai mare sĕ prăsesc și sĕ ţin oi, cai și vaci, ér porci în numĕr mai mic, fiind-că carnea de porc sĕ mânâncă fórte rar, érna la Crăciun, la Apă-botéză si cel mult până la prinderea postului Pascilor. Portul lor este următoriul:

Bărbaţii pórtă în cap vara pălĕrie cu gămălie mică, dar lată în margine de colóre négră, cu o petea îngustă; feciorii și bărbaţii mai tineri de regulă pun pe pălĕrie sgardă de mărgele, lucrată cu multă măiestrie de fete sau neveste; érna pórtă cușmă din pele de miel negru sau alb, dar acésta are prim negru. Ciobanii dela oi de regulă pórtă comănac făcut din pănură. Pórtă cămașă lungă aprópe până la genunchi, din cânepă sau in; pe la gulerul cel îngust al cămeșii sĕ observă cusături în deosebite colori împuiate, asemenea și pe la mânecile cele largi ale cămeșii, preeum și pe la póle. Bărbaţii mai înaintaţi în vêrstă au cămesi asemenea, numai cusătura nu e colorată. Pórtă cióreci de pănură albă de lână și încă cei tireri își fac cióreci bine croiţi pe picior, ér bĕtrânii îi lasă de câte 2—3 metri de lungi, iţari, pe cari dela glesne până la genunchi îi încreţesc des; cu cât vei vedea un român cu cióreci sau iţari mai creţi, cu atât îl vei cunósce mai curênd că e om mai avut. La brâu pórtă șerpariu de piele, în lăţime de 15—20 cm., pe cămașe de regulă érna vara pórtă bondiţă, fără de mâneci, din piele de miel, jur împrejur cu prim din piele de lână négră sau albă, la mulţi se póte observa că primul la bondiţă e învrêstat de ambe colorile și împuiate și împistriţate cu fel și fel de figuri pe partea dela pept și brâu jur împrejur.

Preste bondiţă de regulă érna pórtă și cojocel, care asemenea bondiţei, are jur împrejur prim cu lână, care însĕ nu e colorat cu atâta cusătură. Vara preste bondiţă se pórtă suman aprόde pană la genunchi de lung, din lâna cea mai bună, de colóre négră, sură, rosietică. Sumanul îl cósă femeile cu tort de lână fórte ţiitor. Sumanul de sĕrbători se garniséză jur împrejur cu sarad (un fel de găeţan) lucrat și garnisit tot de fenfei. In picióre sĕ pórtă de regulă opinci legate cu aţă din pĕr de cal sau de vacă. Atât bărbaţii cât și femeile pórtă în opinci obele de lână érna și vara, obelele de sĕrbători sunt de regulă albe și cusute cu pui negrii.

Generaţiunea mai tineră își tunde pĕrul ér bĕtrânii de regulă pórtă pĕr lung până la umeri retezat.

E de însĕmnat că ciobanii dela oi sunt de regulă juni; acestia pe la Sân-Petru, S. Ilie, pe la hramuri, pe la Vinerea mare, când aleg oile și le dau în samă fie-cărui stăpân, figuréză ca eroii ḑilei, cu cămeșile negre, unse anume cu scrum de pe căldare, amestecat cu rĕșină și unt, peutru a nu rĕsbate plóia prin ele. Ei vin dela munte cu cămeșile unse astfel, dar altcum cu cióreci, bondiţă și încălţăminte curate, apoi bine grijiţi și spălaţi, rumeni la faţă și arangiază jocuri, luând la joc pe fetele celor mai de frunte ómeni, cari se ţin fericite că au putut juca cu ciobănașul cel cu cămașa négrà.

(Va urma.)

Cârma balonului.

Foile din România ne aduc scirea despre o invenţiune însemnată a dlui Mihail Brănean, supusă aprecierii societăţi de sciinţe fisice din Bucuresci, anume cârmuirea balonului.

Referitor la acésta estragem din apreţierile „Voinţei naţionale" următórele, — felicitând totodată pe inventator și dorindu-i succes deplin întru realisarea invenţiunii sale:

Faimósa problemă, care de aprópe un secol muncesce spiritul inventatorilor din tóte ţĕrile—construcţia unei mașini sburătóre sau a unui balon dirigébil—pare că întră, de câţi va ani, într'o periódă de resultate practice; din cari se póte prevesti izbânda deplină și apropiată.

Se scie că, în ultimele încercări ale fraţilor Tissendier, și mai cu sémă în acelea ale lui Krebs și Renard, nu s'a reușit a se obţiné o iuţélă contra vêntului suficientă pentru a se puté considera problema ca resolvată.

De atunci încóce însĕ, cestiunea se esaminéză, se cercetéză, se esperimentéză mai cu sémă în Germania și Austria, cu o ardóre febrílă; o mulţime de date nouĕ s'au adunat, cari fac pe toţi specialistii sĕ creaḑă că soluţiunea problemei se va obţiné inainte de sfârșitul secolului. în care trăim.

Esperienţele lui von Lőst, asupra resistenţei aerului, au dotat aero-dinamica cu nisce formule de o precisiune cu totul sciintifică.

Acelea ale lui Welner, profesor din Brünn, au determinat formele cele mai favorabile ale suprafeţelor destinate sĕ apese aerul spre a obţiné o propulsiune cât sĕ póte de ușóră. Tótă lumea aștéptă cu emoţiune momentul când aparatul sĕu aviatic, și va încerca forţele

Langley, celebrul astro-fisic dela universitatea din New-York, ajutat de mijlóce bănesci colosale, construesce în cel mai mare secret, la institul Schmittonian, un aparat aviatic în formă de pesce, cu 2 elice și pus în mișcare de un motor cu gazolină.

Care însĕ nu e surprinderea nóstră, aflând, că un compatriot al nostru, d. Brănean, — a imaginat un aparat aerian dirigiabil, care se resintă cu fórte multe șanse de reusită. Construcţia și forţa de propulsiune a aparatelor sunt documentate din puntul de vedere mecanic, tot de un compatriot al nostru, un inginer asociat cu d. Brănean, care voesce sĕ păstreze pentru cât-va timp anonimatul.

Lucrul se presintă în tot casul așa de serios în cât supus esaminărei societăţii nóstre de sciinţe fisice, a obţinut un raport cu totul favorabil. In particular, savantul nostru doctor în sciinţe, d. Spiru Haret, însărcinat cu facerea raportului, a făcut sĕ reiese nesce avantage de o importanţă considerabilă relativ cu tot ce s'a făcut până acum în acest sens. D-sa a propus însuși óre-cari modificări fórte raţionale, de cari d. Brănean va ţiné de sigur cont.

Cetirea raportului dlui Haret a produs mult entusiasm printre membrii societăţii de sciinţe fisice și d. doctor Istrati a propus, și propunerea a fost admisă de societate, ca sĕ intervie pe lângă ministeriu spre a se procura mijlócele de esecuţiune.

Convocări.

P, T. membri ai despărţămêntului II-lea al reuniunei învĕţătorilor români gr or. din districtul X-lea Brașov sunt prin acésta conchiamaţi la adunarea generală a acestui despărţămênt, carea se va ţiné în localul scólei gr. or. din Vlădeni la 28 Aprile a. c. cu următórea

Programă:

Inainte pe améḑi.

1. La 9 óre deschiderea adunărei prin președinte.
2. Constituirea despărţămêntului pe un nou de period de 3 ani.
3. „Tractarea practică a părţilor secundare a le propusaţiunei, servind de basă descrierea unui obiect", prelegere practică.
4. „Paralelă critică între scrierea oblică și verticală."

După améḑi.

5. „Introducere în fracţiunile vulgare și decimale" prelegere practică.
6. Banca de scólă considerată din punct de vedere *a*) higienic *b*) disciplinar, *c*) didactic, *d*) economic, *e*) technic *f*) estetic.

Fiecare membru e îndatorat a veni la adunarea generală pregătit astfel ca sĕ fie în stare a cetí respective preda practic temele atinse sub Nri. 3, 4, 5 și 6.

Totodată se atrage atenţiunea O. membri, că absenţiile nemotivate se vor amenda conform §-lui 9 lit *a*) din statutele reuniunei.

Zernesti din ședinţa comitetului tractual ţinută la 7 Aprile 1894.

Vartolomeiu Bude, *Ioan Strevoiu,*
președinte. notariu.

Despărţămêntul I Făgăraș a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul Făgărașului, își va ţiné prima adunare generală, din ĕst-an, Duminecă în 1 Maiu a. c. st. vechiu. în comuna Șona, la care sunt poftiţi a participa toţi membrii, precum și alţi binevoitori amici causei scolare.

Epitropiile parochiale sunt îndatorate a provedé pe învĕţătorii cu diurne de 1 fl. și paușal de călĕtorie potrivit.

Obiectele.

1. După serviciul divin, celebrat la 8 óre, și invocarea Duchului sfânt deschiderea ședinţii și constatarea membrilor presenţi
2. Incasarea tacselor restante
3. Incasarea tacselor curente
4. Tractarea cetitului în anul al II-lea pe basa bucăţei de cetire „Racul și vulpea" din ABC-dariul lui I. Popescu, prelegere practică de Ioan Ciungara.
5. Divisiunea cu cifre decimale pentru anul al V. prelegere practică de Georgiu Buzulescu.
6. Descrierea cartofilor prelegere, practică de Nicolae Spârchez.
7. Gimnastica în scólele poporale, prelegere practică de Nicolae Ludu.
8. Teme insinuate din îndemn propriu.
9. Raportul cassariului.
10. Propuneri diverse.
11. Inchiderea ședinţelor.

Făgăraș 13 Aprile 1894.

Nicolau Aron, *Ioan Berescu,*
președinte. secretariu.

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica", Nr. 3 Sibiiu 20 Aprilie v. 1894 cu următoriul cuprins:

Așa a fost sĕ fie, novelă de Margareta Moldovan (urmare).

Pentru „întâia Rândunică" poesie de Carol Scrob.

Din memoriile unuî musulman, de Niaz-bey. (urmare).

Turnaţi... poesie de T. Bocancea.

Bulciul Sân-Tóderului în Hălmagiu de Ioan de la Brad. (sfîrșit).

Suvenirea.

In visuri dulci... poesie de O. Boccea.

Sciri culturale.

Feliurite: Bărbaţii și femeile. — Vĕ rog pentru puţin foc. De ale casei. Anecdote. Situaţiune grea. Șaradă. Deslegarea gâciturei din nr. 1. Corespond

La rămurele: Ilenuţa mea.

„Rândunica" apare de trei ori pe lună și costă pe an 6 fl. pe $^1/_2$ an, 3 fl pe $^1/_4$ an 1 fl. 70 cr.

— *„Vatra"* Nr. 8. și conţine:

Paștile, George Coșbuc — Sĕrbătorile învierii, * * * — Visul sclavului, Teodora Conta. — Hoţul de cai, St. Basarabeanu. — Vorba lui Veppo, Pas. — Tudosia, P. Zosîn. — Mara, Ion Slavici. — Terţete, Al. Negrișeanu. — Negru Vodă, Em. Grigoroviţă.. — Valea Dediului, S. Fl. Marian. — Frémĕtul pădurii, E. Florescu. — Fel de fel * * *

Ilustraţiile:

De la înviere. — Cristos a înviat și la mulţi ani. — La Herĕstrău. — La Bordeiu. — La dulap. — Calde floricele. — Gîci unde e? — Danţul iataganului. — Cataractul Niagarei. — Demascate. — Elefanţii. — Taci că'ţi trece. — Ilustraţii de mode.

---

topopi, formalităţi a căror cunoscinţă atât de necesară e elevilor seminariali pentru întrarea lor în viéţă publică. Sĕ practică acéstă preschimbare a societăţii în astfel de sinóde, până în ḑiua de aḑi.

*

Ér' podóba activităţii spirituale a societăţii, o forméză aranjarea an de an a ședinţei publice din preséra sântului Andreiu. Interesul publicului sibiian și din împrejiurime, faţă de acéstă ședinţă a mers dintru început crescênd, așa că an de an ea e cercetată de tot ce Sibiiul și împrejurimea are mai ales, și cu acel prilej sĕ fac totdeuna însemnate daruri în bani și cărţi pe séma fondului societăţii și a bibliotecii ei.

*

Cu prilegiul ședinţii iubileului, sĕrbat la 12/24 Iuniu 1893, interesul făţă de societatea nóstră s'a arătat în mĕsură și mai îmbucurătóre, pentru că nu numai din nemijlocită apropiere a Sibiului, ci și din mari depărtări mai mulţi domni protopresbiteri, preoţi și ţĕrani, au onorat festivitatea iubilară cu presenţa d-lor.

*

Nu vom uita înse noi, membrii actuali ai societăţii de lectură „Andreiu Șaguna", a recunósce, că mult-puţinul la care am ajuns, îl datorim îndeosebi bunei-voinţe cu care corpul profesoral dela seminariul nostru s'a purtat totdeuna faţă de societatea nóstră, primindu-'i în fiecare an, pe rênd, conducerea și îndreptându-'i pașii.

Cu plăcere punem drept aceea, la loc de onóre în acest „Almanach", numele domnilor profesori, cari au condus-'o an de an.

Covârșită de acest sentiment, societatea în anul 1884/5, în semn de recunoscinţă faţă de corpul profesoral, a aclamat de membrii onorari ai sĕi pe toţi membri acestui corp profesoral, și noi cu bucurie îi înșirăm la alt loc de onóre în fruntea „Almanachului" nostru.

*

Cu prilegiul iubileului, societatea la iniţiativa conducătoriului anului jubilar, profesor Dr. Daniil P. Barcian, a hotărît, ca, spre a lega de acest iubileu și o faptă de caritate, întreg venitul curat al sĕrbătorii sĕ-'l destineze ca temeiu al unui fond, din interesele căruia cu timpul sĕ se ajuture acei membri ai societăţii, cari în cas de bólă ar fi nevoiţi a cerceta órecari băi, ori sĕ consulteze anumite autorităţi medicale, sau sĕ se ajutore acei membri ai ei, cari își vor continua studiile la o facultate mai înaltă. Fondul s'a creat din venitul curat al iubileului, de 100 fl. 18 cr.

*

Averea în bani a societăţii a început a cresce și ea mai ales în anii din urmă. La finea primului pătrar de véc ea era: 877 fl. 73 cr.

*

Ér' socotită averea societăţii: bani, bibliotecă, mobilarul etc., la sfârșitul întâiului pătrar de véc al vieţiuirii sale, trece preste 5000 fl. v. a. (10,000 coróne).

*

Incheiăm, dorind din inimă următorilor nostri, ca sĕ ajungă a sĕrba și iubileul de jumĕtate de véc, și alte multe după el, până atunci, când biserica nóstră și némul nostru românesc va vieţui încă pe acest pământ, — și fiecare iubileu sĕ afle societatea pe un nivel îndoit și întreit mai sus pe calea progresului spre perfecţiune, decum era la cel de mai nainte. Vĕ dorim vóuĕ următorilor sĕ ne întreceţi pe noi așa de mult, sĕ vĕ ridicaţi preste noi așa de sus, cât noi în isprăvile nóstre sĕ dispărem în faţa celor ale vóstre!

Comitetul Societăţii „Andreiu Șaguna"
din primul an al pătrariului al doilea de véc.

— *„România musicală“* Nr. 9 Bucuresci 15 Aprilie c. cu următoriul cuprins:

Iar concertele simfonice de C. M. Cordoneanu. — Musica oraşelor nóstre de V. Gr. Elvir. — Al şeptelea concert simfonic de C M. Cordonean. — Al optălea concert simfonic. — Vióra lui Sivori. — Mersul musicei preste Carpaţi. — Efemeride. — Din gazetele streine. — Recreaţiuni musicale instructive. — Una alta. Bibliografii. Concursuri.

Recercare.

Preastimaţii domni, cari au primit esemplare din cartea mea „Reunirea Românilor din Transilvania şi Ungaria“ spre vênḑare, sunt prin acésta anunţaţi, că la trimiterea deodată a preţului tuturor esemplarelor, ce li s'a trimis de vênḑare, pot detrage 10% pe sama d-lor — şi totodată respectuos recercaţi, ca până la finea lui Maiu a. c. sĕ binevoiéscă a-mi trimite pe spesele mele eventualele esemplare nevêndute şi preţul celor vêndute.

M.-Oşorheiu, 15 Aprile, 1894

N. Maneguţiu,
protopresb.

Nr. 314/1894 [76] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch al treilea, de clasa a dóua, în comuna Poiana, protopresbiteratul gr. or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post, după cum s'a statorit de comitetul parochial concernent la 24 Ianuariu a. c., este în venite sigure de 600 fl. 10 cr.

Informaţiuni mai de aprópe sĕ pot lua dela presidiul comitetului parochial din acea comună şi dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii 'şi vor aşterne petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Mercurea, la 19 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniósе, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 16—52

Preţ-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6.20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	--	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09		--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	sos. **Braşov** pl.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	pl. Timiş sos.	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50.	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
-	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.-

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	-

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	–
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	- -
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacii inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	-	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45 Sibiiu, Sâmbĕtă 23 Aprile (5 Maiu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Aprile, 1894.

Trei evenimente de fórte mare însemnătate pentru noi românii sĕ vor petrece în septĕmêna viitóre. Trei lucruri, ale căror urmări sunt necalculabile pentru referințele nóstre politice și bisericesci.

Unul este procesul memorandului, a cărui pertractare sĕ va începe luni; ca acusați sunt , precum scim 23 de bărbați de-ai nostrii, membrii ai comitetului național și alți câți-va, ca rĕspânditori ai memorandului. Interesul pentru acest proces e fórte mare, atât la români cât și la strĕini, căci în multe privințe el este curios și ilustréză stările, putem ḑice, nesănătóse din patria nóstră. Resultatul lui, ori care va fi, nu va puté pune stavilă pretensiunilor poporului român de a se puté desvolta liber in acésta patrie, cu individualitate proprie, națională.

Al doilea eveniment însemnat este desbaterea în casa magnaților a proiectului de lege despre căsătoria civilă, votat de dietă. Desbaterea acésta se începe în aceeaș ḑi cu desbaterea procesului memorandului. Dacă proiectul va fi primit va avé urmări grave și stricăcióse pentru biserica nóstră. De aceea ochii românilor vor fi îndreptați totodată și spre Budapesta, unde sĕ va decide sórtea proiectului Cum sĕ va decide? acésta înainte nu o póte sci nime. De present sĕ póte constata numai corteșirea, ce se desvóltă din partea guvernului și a magnaților și pre care o caracteriséză „Bud. Hirl.“ astfel: „De câteva luni de ḑile decurge munca, dar în sĕptĕmânile și ḑilele din urmă sĕ corteșesce cu o acțiune febrilă, luând în considerare fiecare vot după persóne, umblând ca sĕ le câștige și deoblige pentru o partidă sau alta. Călĕtoresc, corespondéza, promit, amenință, întocmai așa cum e datina în lupta cea mai infocată de partid. In corteșire amestecă pe regele și pe Kossuth, religiunea și socialismul etc.“ In sĕptămâna viitóre vom vedea, că din 345 de membrii ai casei de sus câți vor vota pentru și câți contra proiectului și câți vor absenta ca sĕ ușureze triumful guvernului.

In desbaterea, ce sĕ va încinge, pentru noi va fi punctul luminos și mângăetor apĕrarea, ce o vor desvolta archiereii nostri, cari și acum ca și în trecut vor fi la locul lor întru apĕrarea bisericei nóstre naționale și combaterea acelor tendințe, cari atacă interesele ei și le periclitéză.

Al treilea eveniment de interes mare pentru românii este sesiunea ordinară a sinódelor nóstre în Sibiiu, Arad și Caransebeș. Lucrarea sinódelor nóstre totdéuna a fost salutară pentru biserica nóstră, pentru progresarea scólelor, culturei și moralității poporului nostru. Ele totdeuna au avut în vedere interesele adevĕrate ale bisericii și credincioșilor nostri și suntem siguri, că și deputații nóuei sesiuni sinodale, care sĕ începe mâne, vor fi conduși numai de aceste interese în lucrările lor.

Este adevĕrat, că timpurile sunt tot mai grele, biserica și scólele nóstre devin tot mai amenințate, dar tocmai în mijlocul greutăților trebuie sĕ ne păstrăm bunul cumpĕt, sĕ fim calmi și cu mare băgare de samă. Astfel purceḑênd deputații nostri, lucrările lor vor fi rodnice pentru biserică și națiune.

Revista politică.

Cu ocasiunea desbaterei budgetului de culte in parlamentul austriac, deputatul baron Eudocsiu Hurmuzachi, a formulat cererile românilor bucovineni. Deputatul baron Hurmuzachi a declarat în numele românilor bucovineni, că acestia deși esistența coaliției nu datéză de lung timp, prevĕd semne, care cu greu le pot primi ca o bunăvoință față de ei; ei trebue sĕ creadă că sĕ țintesce ca românii sĕ fie alterați în drepturile lor istorice moștenite și că și rutenii cu sila ar fi împinși pe niște căi strĕine lor. Oratorul se ocupă apoi cu casul membrului comitetului țerii, al deputat Tyminski, cu necesitatea înființărei de clase paralele cu limbă de propunere română și rutenă la pedagogiul din Cernăuți, considerarea limbei române ca limbă de instrucțiune la scóla de lemnărit din Câmpulung, trece apoi la înființarea unei scóle gr. or. de fete în Cernăuți cu limba de propunere română și rógă pe ministru ca sĕ numai trăgăneze cu regularea referințelor bisericesci gr. or. După-ce a vorbit despre relațiunile politice din Bucovina a luat în apărare pe președintele țerii baronul Krauss in contra imputării, că nu ar fi pe deplin înfrățit cu ideia de coalițiune. Rutenii din Bucovina sunt espuși celor mai grave imputări, pentru-că nu se acomodéză conducerii politice a rutenilor tineri. Guvernul aibă grije a nu strica buna întelegere, ce esistă între românii și rutenii din Bucovina, de óre-ce póte fi asigurat, că nu esistă cetățeni austriaci mai credincioși, fără deosebire de naționalitate și confesiune. Discursul baronului Eud. Hurmuzachi a fost primit cu vii aplause din partea camerei.

* * *

Pentru irada, prin care sultanul a regulat în mod satisfăcĕtoriu cestiunea scólelor bulgare în Macedonia și a instituit doi episcopi bulgari în Veles și Nevrekov, ministrul Stambuloff a trimis sultanului o adresă de mulțămită, în care tâlmăcesce sentimentele de recunoscință și fidelitate neclintită atât a principelui cât și a întregului popor bulgar față de marinimosului Padișah. La acésta pașa Suraya, primul secretariu al sultanului la porunca stăpânului seu a rĕspuns prin telegrama următóre: „Sultanul a luat la cunoscință adresa prin care d-ta dai espresiune bucuriei, ce poporul bulgar simțesce din incidentul iradei despre regularea cestiunei scólelor bulgare din Macedonia și instituirea a doi episcopii bulgari, și prin care tâlmăcesci sentimentele de recunoscință și fidelitate ale poporului bulgar. Maestatea Sa a primit cu mare bucurie espresiunea de recunoscință a poporului bulgar din incidentul iradei, și semnul dorinței sale marinimóse este, ca sĕ vadă bunăstarea și fericirea Bulgariei crescênd și întărindu-se. Maestatea Sa, care doresce sĕ vadă Bulgaria înaintând pe calea fidealității și a alipirei, a fost plăcut atins de sentimentele acum de nou eșite la ivélă ale poporului bulgar și m'a împuternicit sĕ-ți comunic préînalta sa bunăvoință.

* * *

Trebuit-a sĕ se facă și la Arad precum s'a făcut la Alba-Iulia. In ajunul ținerei adunării pentru a protesta contra proiectelor bisericesci, primariul orașului a oprit adunarea sub pretecst, că au fost invitați la meeting și alți cetățeni afară de cei din comitatul Aradului. Arangiatorii au cerut telegrafice dela ministru sĕ permită ținerea adunărei și permisiunea a și sosit.

Adunarea, după cum se anunță a fost imposantă. Telegramele schițéză pe scurt astfeliu decurgerea adunărei: Marele meeting de protestare în contra proiectelor bisericesci a decurs în mod imposant. Poporul adunat a fost în numĕr de aprópe 15,000. Resoluțiunea s'a luat cu entusiasm și cu inimile riḑicate. Au sosit peste 100 telegrame, multe dela frații sêrbi și slovaci. Adunarea s'a încheiat cu urări pentru Majestatea Sa. La sfîrșit a urmat un conduct maeistos la residență, unde episcopul a réspuns din feréstra punêndu-ne la inimă legea străbună, iubirea de ném și de patrie. Ordinea în decursul adunărei a fost esemplară. Insuflețirea la înălțime.

* * *

Conform informațiunei, ce o are corespondentul din Paris al ḑiarului „Times“, cestiunea recunóscerei principelui bulgar va primi o resolvare multămitóre. Se ḑice, că însuși sultanul ar fi luat inițiativa ca sĕ se recunóscă de legale stările actuale din Bulgaria. Corespondentul respectiv ține a sci, că Anglia, Austro-Ungaria și Germania ar și fi aplecate la acésta.

* * *

FOIȚA.

Biserica și comuna ort. or. în Potsdam în Prusia.

In apropiere de Berlin, în Potsdam (castelul de vară al regelui Prusiei) esistă o colonie de ruși ort. or. Acéstă colonie își trage originea din soldații dați de împĕratul Rusiei Alesandru I. regelui Prusiei Friedrich Wilhelm. Rușii aceștia însĕ cu timpul și-au uitat cu totul limba strămoșéscă și sunt aḑi cu totul germanisați. Dară cu credința nu s'a întêmplat așa; căci nici unul nu s'a lăpĕdat în decursul mai unui secol de ortodoxie. Toți se țin de ortodocsia strămoșéscă, chiar așa, că nici unul, precum este statistic verificat, nu se însóră cu o germancă, pană nu trece la biserica ortodocsă. De aceea trebue să ne mirăm de conservatismul în punctul ortodocsiei al coloniei acesteia încunjurate de protestanți; din causa acésta voim se aducem aicea câteva date după o gazetă rusécă, care comunică cam următórele:

La anul 1829 a edificat aice în Potsdam împĕratul Rusiei Nicolau I. o biserică frumósă, și fù închinată s. Nicolae, ierarhului făcĕtoriu de minuni. La biserica acésta sĕ celebréză în fiecare lună odată s. liturgie. prin parochul ort. or. al ambasadei rusesci din Berlin.

Comuna ort. or, din Potsdam sĕ întrunesce în ḑiua s. liturgii în biserică, dar nu auḑi aicea vre-un cuvênt în limba străbunilor coloniști ruși, adecă în limba rusésca, căci atât din s. altariu cât și din strana cântărețului, la mari sĕrbători chiar și de pe chor și din gura diaconului (cari toți vin cu ocasiuni deosebite dela biserica rusécă ort. or. din Berlin) auḑi numai cuvinte, rugăciuni și cântări în limba germână. Și nu-i nici o mirare; căci toți ortodocsii adunați aicia în biserica s. Niculae din Potsdam nu vorbesc într'altă limbă decât germânesce. „Tatăl nostru“, „credeul“ și tóte rugăciunile le spun ortodocsii din Potsdam în limba germână, și așa s'a impus trebuința, de a servi cultul dumneḑeesc în sânta liturgie pentru ortodocsi în limba germână. Fiind-că în biserica ort. or. e admisă fiecare limbă la cultul divin, așa s'a putut cu mare ușurință permite din partea Rusiei, ca cultul dumneḑeesc sĕ se facă în limba germână, mai ales din causa, că ortodocsii, de și-s cu totul germanisați, tot sĕ țin morțiș de religiune ort. or. și chiar s'au și rugat sĕ capete un preot, care sĕ le facă cultul divin în limba germână.

Petițiunile ortodocsilor germanisați din Potsdam l'au făcut pe parochul ambasadei Rusiei în Berlin, pe domnul protopresbiter Malzev, ca, răḑĕmându-se pe cuvintele s. apostol. I. Corint. XIV. 14—19. sĕ prelucre și sĕ edee în limba germână s. liturgie ale bisericei ort. or. sub titlul „Die göttlichen Liturgien“.

Pe lângă tecstul germân sĕ află și cel rusesc, tipărit cu litere latine, fiindcă în Potsdam nu mai cetesce nime cu litere cirile, și a adaus în cartea acésta și tecstul slăvean al tuturor cântărilor rituale, cari au a le cânta la diferite ocasiuni cântărețul și strana.

Așa s'a înființat, -- prima în lume, biserica ort. or. cu cântarea și liturgisirea germână la anul 1890. Și écă ce s'a întîmplat. Pretestanții germâni din Potsdam și de prin prejur, auḑind în biserica ort. or. cântece în limba lor, veniau sĕ vadă, sĕ audă serviciul dumneḑeesc după ritul ort. or. Cântecele rituale cele frumóse li-au plăcut atât de tare, încât în scurt timp s'a întrunit un cor amestecat din cetățeni din Potsdam, fără deosebire de confesiune, și s'a apucat a studia și a esecuta tóte cântările liturgice în biserica ort. or. în Poșdam odată pe lună, când sĕ făcea s. liturgie. Ba și mai mult. In scut timp atrași mulți de grandórea și frumseța cultului divin ort. or. de minunatele cântări melodióse și de poesia tecsturilor rituale, care lipsesc tóte în biserica protestantă, au trecut preste 30 de familii de origine germână la ortodocsie. Colonia ort. or. din Potsdam s'a ridicat fórte din momentul, în care s'a întrodus în biserică cultul dumneḑeesc în limba germână și adevĕrat, că grandórea și splendórea cultului divin la ortodoxi stă atât de sus, încât fiecare înțelegĕtoriu creștin de altă confesiune trebue sĕ fie răpit de dênsul.

„Candela“.

Scirile din Bucuresci anunţă că, din incidentul procesului memorandului s'au ţinut în patruḑeci şi nouĕ residenţe ale „Ligei pentru unitatea culturală a tuturor românilor“ meetinguri de protestare. In tóte oraşele şi satele s'a oficiat serviciu divin implorând ajutoriul preaînalt pentru isbânda sfintei cause românesci. Din tóte meetingurile va se ḑică — din întréga ţeară românéscă s'au trimis telegrame Maj. Sale regelui, atragêndu-i atenţiunea asupra persecuţiunilor, cărora este espus elementul român de sub stăpânirea magiarilor. Meetingurile au votat moţiuni energice de protestare. Nenumĕrate telegrame s'au espediat comitetului naţional. Pretutindinea a domnit entusiasm sincer şi general, şi tóte au decurs în cea mai impunătóre ordine. Duminecă va fi mare meeting la Bucuresci si Iaşi, la care vor asista delegaţii ţĕrei întregi. Nici odată n'a isbucnit mai cu putere voinţa poporului, ca acum.

* * *

Olanda se află aḑi în plină crisă ministerială. Causa crisei e—ca înainte cu câte va luni în Austria — reforma electorală Şi în Olanda, guvernul d-lui Tak van Portvliet a propus camerilor o lărgire a sistemului electoral.

Idea lărgirei dreptului electoral datéză în Olanda încă din anul 1886.

Deja atunci camerile s'au ocupat cu un proiect de modificare a constituţiei şi resultatul desbaterilor a fost o revisuire a constituţiei, prin care s'a accentuat în principiu o fundamentală lărgire a dreptului electoral pentru a dóua cameră. Dar acéstă lărgire era legată de condiţiunea unei anumite stări sociale, pe când ministeriul d lui Tak van Portvliet voia sĕ dee reformei o basă mai largă.

In Iunie, anul trecut, guvernul vine înaintea camerei cu un proiect, care a fost combătut energic. In faţa acestei oposiţii, el a disolvat camerile pentru a supune aprecierii alegĕtorilor nóua s'a reformă electorală.

Nóuĕle alegeri, care s'au făcut la 10 Aprile, au dat o majoritate contra proiectului guvernului. Nóua cameră numĕră 56 adversari şi 44 aderenţi ai ministeriului Tak.

Consecinţele acestui resultat n'au întârḑiat a se manifesta. O depeşă din Haga anunţă că deja ministeriul şi-a înaintat demisia reginei-regente.

Ce se va întêmpla după acéstă hotărîre a d-lui Tak, nu se póte sci cu siguranţă. Se prevede însă venirea la putere a unui ministeriu de coaliţie In tot casul noului minister îi rĕmâne drept moştenire ducerea la îndeplinire a reformei propusă de d. Tak. Şi acésta cu atât mai mult, cu cât opiniunea publică din Olanda este pentru introducerea ei.

Alcătuirea unui alt proiect de reformă cu tendinţe mai puţin radicale — acésta e calea, pe care va trebui sĕ păşéscă noul minister şi care ar duce la o nóuă grupare a partidelor grupare, în care grupurile liberale vor avea preponderanţa.

Monumentul lui Avram Iancu, prefectul legiunei gemene.

Munţii-Apuseni, Aprile, 1894.

Când cultul lui Kossuth chiar şi după mórtea lui graséză în aşa mĕsură, cât nici fauntaşii români, nici bancele românesci nu sunt cruţate de aderenţii repausatului rebel, ci ḑi de ḑi sunt infectate cu liste de contribuiri pentru ridicarea unui monument întru eternisarea acestui revoluţionariu, óre mai puteau sta nemişcaţi românii din Munţii-Apuseni preste tot şi în particular tovareşii de luptă ai nemuritoriului Avram Iancu, prefectul legiunei gemene? Atunci, când istoricul monument al acestui erou sta părăsit lângă istoricul goron al lui Horea din cimiteriul bisericei din Cebea, fără ca barem o cruce démnă de acel erou sĕ indice numele celui ce s'a luptat cu atâta zel şi bravură pentru némul seu, pentru patria sa şi pentru casa domnitóre luată la gónă de către rebeli? Românii de inimă şi mai cu samă cei din munţii apuseni au simţit că dacă magiarii negenaţi pot colecta fonduri pentru un monument în memoria celui ce a detronat dinastia şi a rĕmas inimic de mórte a casei domnitóre până la mórte, lăsând acéstă inimicie moştenire „clironomilor“ sei, cu atâta mai îndatoraţi dară şi mai îndreptăţiţi sunt dênşii a face preparativele pentru adunarea fondurilor de lipsă spre ridicarea unui monument demn de numele acelui mare erou al naţiunei, carele în 1848 s'a luptat nu numai pentru eliberarea némului seu din sclăvia seculară, ci şi pentru libertatea celorlalte popóre conlocuitóre, éră în ordinea primă pentru salvarea patriei şi apĕrarea dinastiei detronate prin rebeli.

Sămênţa aruncată dară de dl I. Russu Şirianul a căḑut pe pămênt mănos, ací la noi, căci astăḑi suntem în plăcută posiţiune a preveni pe cetitorii acestui preţuit organ, care alăturea cu celelalte organe române lucră şi luptă întru înaintarea intereselor şi bisericesci politice naţionale ale poporului în a cărui serviciu este devotat, că la iniţiativa valorosului şi înfocatului naţionalist român dl Alecsandru Filip advocat în Abrud s'a înstituit: „Comitetul pentru adunarea fondurilor necesare spre ridicarea unui monument demn de numele lui Avram Iancu, prefectul legiunei gemene“.

Bărbaţii, din cari este compus acest comitet sunt pentru noi cea mai mare garanţiă, că paşii ce-i vor întreprinde în acéstă privinţă vor fi încoronaţi de un resultat îmbucurătoriu.

Comitetul acesta este compus din domnii. Alecsandru Filip advocat, director de bancă şi mare proprietariu de mine în Abrud, ca preşedinte; Mihaiu Andreica, fost tribun al legiunei gemene şi proprietariu în Câmpeni; Dr Simeon Caian, medic şi mare proprietariu de mine în Roşia montană, ambii ca vice-preşedinţi; Alesandru Papiu, paroch gr. cat. în Bistra şi Ioan Todescu, paroch gr. or. proprietariu şi director de mine din Bucium-Cerb, ca secretari; Lanes Jurchescu, proprietariu şi director de mine în Abrud-Sat, cassariu, éră ca membrii domnii: Mateiu Nicola, advocat în Alba-Iulia şi fost tribun în legiunea „Auraria“, Georgiu Dămian, paroch gr. or. în Zlagna şi fost tribun în legiunea *Zarandană*, Dr. Vasiliu de Preda advocat în Câmpeni, Dr. Laurenţiu Pop, advocat în Abrud, Romul Furduiu, protopresbiter gr. or. în Câmpeni, Ioan Danciu. protopresb. gr. or. în Offenbaia, Vasilie Dămian, protopresb. gr. or în Brad, Gerasim Candrea, advocat în Baia de Criş, Iosif Ciura, paroch şi vice protopop gr. cat. în Bucium-Şeasa, Candin David, mare proprietariu şi director de mine în Bucium Isbita, Ioan Iancu, paroch gr or., mare proprietariu şi director de mine în Bucium-Poeni, Mihaiu Gomboş, mare proprietariu şi Iosif Gomboş, proprietariu şi teol. abs. în Vidra de sus, Ioan Nicola paroch în Albac-Arada, Alecsandru Ciura, paroch gr. cat. în Abrud, Nicolau Lobonţiu, proprietariu în Abrud, Iuliu Montani, protopop gr. cat. în Zlagna, Petru Nicola, paroch gr. or. Vidra medie, Constantin Cotişel, paroch gr. or. şi proprietariu în Certege, Nicolau Motora, preot gr. or. în Trîmpoele, Georgiu Cosma, proprietariu de mine în Roşia, Ioan Maier, paroch gr. cat. în Roşia.

Adunarea constituantă a fost imposantă, ordinea esemplară şi conclusele unanime“. *Horiţă*“.

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I. P. S. D Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul a plecat asară cu trenul de 5 óre la Budapesta, spre a lua parte în casa magnaţilor la desbaterea asupra proiectului de lege despre dreptul căsătoriei.

* * *

Plecarea membrilor comitetului naţional, aflători în Sibiiu, la Cluş. Membrii comitetului partidului naţional, cari locuesc în Sibiiu, în frunte cu preşedintele Dr. Ioan Raţiu, au plecat la Cluş la procesul memorandului eri diminéţă, cu trenul de la 7½ óre. Joi, în presara plecării s'a arangiat în „Gesellschaftshaus“ un banchet în onórea membrilor, la care au luat parte un numĕr fórte mare de public, bărbaţi şi femei, inteliginţă şi ţerani din Sibiiu şi jur. Cu acésta ocasiune acusaţilor li s'au făcut ovaţiuni entusiasmate şi s'au rostit mai multe toaste în sănĕtatea comitetului, pentru poporul românesc, pentru popórele neîndreptăţite din Austro-Ungaria ş. a. Diminéţa la gară membrii comitetului au fost însoţiţi de fórte mult public şi trenul a plecat între ovaţiuni furtunóse şi întonarea imnului naţional „Deşteptă te române“.

Pe cale, pe la tóte gările li s'au făcut ovaţiuni, aranjate de inteligenţii şi ţeranii din satele de pe lângă staţiuni şi cupeul a fost încărcat de buchete de flori. Dela Copşa în colo pe la staţiuni sĕ aflau postaţi gendarmi.

* * *

De la academia română. Sâmbăta în 16 Aprile v. s'a făcut alegerea preşedintelui Academiei române în locul rĕmas vacant prin încetarea din viéţă a neuitatului Bariţiu. A fost ales preşedinte dl Ioan Ghica ér' membru în secţia literară dl colonel Şerbănescu.

* * *

Adresa tinerimei române. Am luat şi noi notiţă în n-rul precedent despre adresa tinerimei române din Transilvania şi Ungaria către sinódele nóstre diecesane şi către consistoriile gr. catolice, pentru intreprinderea paşilor, ce crede tinerimea de necesare în contra proiectelor bisericesci ale guvernului. Referitor la acésta ne scrie un preţuit prietin al foii nóstre următórele:

„Nu scim încât au lipsă consistoriile gr. catolice de iniţiativa tinerimei ca sĕ-şi facă datoria în marea cestiune naţională bisericéscă, trecută deja prin sita camerei ungare şi pusă la ordinea ḑilei şi în casa magnaţilor pe luni, 7 l. c. pentrucă până acuma n'avem scire de alţi paşi ai bisericii gr. catolice, decât de aceea, că episcopul Dr. Mihályi a participat la marele meeting al *romano-catolicilor* şi la adunarea generală a „societăţii S-lui Stefan, *tot romano-catolică*; încât privesce sinódele nóstre diecesane însĕ, ele încă în sesiunea din anul precedent *au luat concluse identice* în cestiune, seriόse şi demne de acelea autorităţi înalte, ér' înalţii prelaţi ai nostri, suntem convinşi, că în casa magnaţilor, unde au loc şi cuvênt îşi vor face datoria, şi asta credem, că o vor face şi prelaţii gr. catolici. Pe cât am aflat, Escelenţa Sa Metropolitul nostru *Miron Romanul* plécă aḑi, Vineri, la Budapesta, ca sĕ participe la desbaterea proiectului de lege despre căsătoria civilă, care este basa tuturor celoralalte proiecte bisericesci onerόse pentru noi şi după convingerea nóstră pentru întréga patrie.

Cântul în scóla poporală.

Scopul cântului.

Disertaţiune, lucrată pentru adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din despărţĕmêntul Cluş, ţinută la 21 Faur a. c. în Mănăşturul ung. de Ioan Luca, învĕţ.

Scopul cântului în scóla poporală în general este a desvolta şi cultiva la scolari auḑul pentru tonuri, şi ale nobilita simţul estetic, religios şi naţional, a face ca scolarii sĕ-şi însuşéscă un ton curat, plăcut, melodios şi sigur.

Simţul pentru tonuri este, cum am ḑice, născut deodată cu omul, acésta o putem vedé dela copii abia de 2—3 ani, când numai te pomenesci, că-i auḑi cântând fără sĕ scie el însuşi sau alt cineva, ce cântă; este născut acel simţ cu el şi boldul firesc nu-l lasă adormit acel simţ nobil, ci-l pune în lucrare.

Cântarea o putem considera ca o limbă generală, şi o găsim la tóte popórele din lume, chiar şi la cele mai vechi.

Avênd acéstă împregiurare naturală înaintea ochilor, nici că ne putem închipuí o crescere armonică fără a da destulă atenţiune cântului.

Dintre tóte obiectele de învĕţămênt mai că nici unul n'are atâta putere atractivă asupra inimei şi spiritului copilului întru a stêrnì şi a desvolta facultăţile lor în direcţiune bună ca ceea ce are cântul. Deci noi ca educători trebue sĕ punem mare pond pe astfeliu de mijlóce, care tind spre nobilitarea inimei lor? Fără îndoiélă nesce omeni strĕini de simţul estetic, despreţuitori de tot ce aparţine cântului în general, pe acestia nu mult îi impórtă cântul, dar de acestia poţi scăpa cu adevĕrul, că cântul este pentru inima omului aceea, ce céra este pentru foc, sau vice-versa.

La auḑul unei cântări de veselie ori ce nĕcaz am avea îl lăsăm pe un moment sau şi mai lung şi devenim vioi, din contră de vom recita o cântare de jale facem pe ascultător sĕ simtă şi el cu noi, chiar şi dacă ar avea voe bună, ba am putea influinţa prin cânt, ca din inima cea mai împetrită sĕ stórcem lacrămi.

Cântul la diferite naţiuni s'a desvoltat în diferite forme şi timpuri. Unele naţiuni au satisfăcut acestei datorinţe mai de timpuriu şi-şi au cânturile lor în scóle şi pentru diferitele ocasiuni.

Noi însĕ fiind apĕsaţi de cruda sórte, ce am îndurat, numai cu greu şi târḑiu am putut ajunge la limanul dorit şi încât suntem.

Scim, că înainte de acésta şi cântările în s. biserică sĕ sĕvêrşau în altă limbă, şi numai de un timp încóce ne-am putut bucura auḑindu-le în dulcea nóstră limbă. Cânturile nóstre naţionale s'au desvoltat la noi numai plângêndu-ne sórtea, de aceea avem noi aşa frumósă colecţiune de cânturi duióse.

Deci trebue sĕ ne dăm tótă silinţa spre a cultiva acest bold firesc, care tinde spre nobilitarea inimei şi a spiritului, şi stând cu bărbăţie de lucru chiar şi dacă ne-ar lipsì careva din calităţile recerute la cânt vom învinge; căci cântul fiind un obiect de artă şi-l póte ori şi care învĕţător însuşi în atâta mĕsură, încât sĕ producă cu copii sieşi încredinţaţi un resultat îmbucurătoriu, chiar şi când ar fi avisat întru câştigarea cunoscinţelor musicale numai după auḑ prin instrument musical.

Sĕ voim numai şi vom puté, acésta o pretinde seriositatea oficiului, ce îmbrăcăm.

Cântul şi musica.

Cântul este o parte a musicei. Musica este o artă, prin care sĕ esprimă simţĕmintele inimei prin tonuri.

Când ne folosim întru esprìmarea simţĕmintelor numai prin tonuri produse cu gura, atunci avem „Musică vocală“, ér când ne folosim de tonuri prin óreşi care instrument, atunci avem „Musică instrumentală“, ér când ne folosim de ambele în una şi aceeaşi vreme (timp) avem „Musică micstă“. Cântul deci e „Musica vocală“. Dacă suntem în stare sĕ ne esprimăm simţĕmintele nóstre sufletesci numai după auḑ fără a avé ceva cunoscinţe teoretice din musică, atunci suntem „Musicanţi naturali“, dacă însĕ avem cunoscinţe teoretice din musică pentru tonuri, (am făcut óre-care scólă în acéstă privinţă) ne numim „Musicanţi regulaţi“.

(Va urma)

Dar încât privesce convocarea unui „congres general“ al românilor gr. or. şi gr. catolici, acela, fie chiar cu episcopii în frunte, *n'ar mai fi o adunare bisericéscă*, ci politică, deci convocarea ei *nu póte cădé în câmpetenţa sinódelor eparchiale şi a consistoriilor* şi nu póte emana dela ele.

* * *

Himen. Joi séra în 21 Aprilie (3 Maiu) a. c. Dr. Aurel *Cosma* cand. de adv. în Timişóra s'a încredinţat cu gentila d-şóră Lucia Minodora *Cosma,* fica distinsei familii a d-lui direct. al inst. „Albina“ Parteniu *Cosma.*

La acest act îmbucurătoriu au asistat între alţi onoraţiori: Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron *Romanul* şi Ilustrit. Sa Dr. Ilarion *Puscariu* archimandrit vicar-archiepiscopesc.

Aducem tinerei părechi sincerile nóstre felicitări! —

* * *

Corupţiunea pressei magiare. Profeţiile lui „Magyarország“ s'au împlinit. „Pesti Napló“ a trecut nu numai din editura ci şi din redacţia lui Abranyi Kornél. In fruntea numĕrului din urmă se află declaraţia lui Abrányi. Redactor al foii va fi Barna Izidor ér próprietariu Egyesült Hirlap-kiadó-Vállalat, o inteprindere curat jidovéscă. Pe Abrányi l-au escontat cu 10.000 floreni. Totodată presidentul clubului „naţional“ face cunoscut, că ḑiarul a încetat a mai fi organ auctorisat al partidului apponyist.

* * *

Junii. Pe-un timp frumos junii călări din Braşov şi-au făcut procesiunea tradiţională dintre petri, prin Gróveri până lă crucea Muşicoiului. Aprópe tot Braşovul a fost de faţă, fără deosebire de naţionalitate. In tot timpul a cântat musica militară din loc marşuri românesci. Aspectul era impunător, când doi cu doi junii treceau printre spalirul de public imens, ce asista la acéstă frumósă serbare românéscă. Mai ales „junii albi“ îmbrăcaţi în costum naţional, a căror numĕr era mai mare ca în anul trecut, au făcut o impresiune de tot bună prin ţinuta lor naţională; scrie „Gaz. Transilvaniei“.

* * *

Sciri militare. Cu ocasiunea înaintărilor de Maiu în armata comună au fost înaintaţi dintre români la infanterie: de maior Ioan Teodorovici din Timişóra; — de căpitan în statul major Alex. Bandian, — de căpitani Basil Pucariu (reg. No. 66) şi Mih. Petrovici (reg. Nr. 46); de — locotenenţi Romulus Moga (la reg. No. 31) Alex. Bob, (63.) şi Iul. Marţianu, (82); de sublocotenenţi Corn. Beou, (64) Alex. Birta (43) Alb. Romoşan (64) Miron Serb (33), Const. Popovici (33), Nestor Chiticianu, (63) Basil Henzel (61), şi Silviu Patiţa (50). — In artileriă: de căpitani Nic. Logoşanu (5), Basil Eremici (21), şi de locotenent Iuliu Popoviciu (10). De ofi- cl III. Aron Lupeanu din Sibiiu.

Căpit. de cl. I. Constantin Lalescu aflat în posiţie de disponibilitate, a fost rechemat în serviciu şi totodată transferat dela reg. de inf. nr. 31 la regimentul 43; mai departe capitanul de cl. I. Nicolau Jumanca a fost tranferat dela reg. de inf. nr. 50 la reg. 43 şi capitanul de cl. II. Eugen Roşca dela reg. de inf. nr. 31 la reg. 37. Maestatea Sa monarchul a conferit căpitanului de cl. I. George Popovici crucea pentru merite militare şi medicului de regiment cl. I. Dr. Iuliu Murĕşan crucea de aur pentru merite cu corónă.

Intre cei înaintaţi la honveḑi cu 1 Maiu găsim pe următorii: de subcolonel Procopiu Borsta la regimentul nr. 25; de major George Popovici nr. 38; de căpitani Geoge Triff nr. 10. Ioan Vokeian nr. 25, de locotenent Vlad Negovan nr. 28; de sub locotenenţi Stefan Delici nr. 27, Felix Popp nr. 28; la gendarmeriă de subcolonel Mihaiu Papp; în statul medicilor medic de regiment în reservă Dr. Aurel Demianu.

* * *

Producţiune musicală - teatrală. Marţi, a treia ḑi de Pasci a aranjat societatea „Progresul“ din Făgăraş o producţiune musicală-teatrală, asistând un public fórte numĕros. Domnişórele Elena St. Pop şi Letiţia Popa-Radu au delectat publicul cu esecutarea precisă a dóue piese de piano, dna Valeria Bârsan a declamat frumósa poesie „Santinela română“ de V. Alecsandri, producênd însufleţire, ér' dl Isaia Popa a cântat solo cu puternicul seu bariton mai multe piese; producţiunea s'a încheiat cu representarea piesei „Harţă Rezeşul“ în un act, de V. Alecsandri. Rolurile principale le-au jucat: dna Valeria Bârsan (Tarşiţa Garofésca), dra Lenţa Florea (Mărinca), dnii Dr. Ioan Şenchea (Nastasache Bursuflescu) şi Ioan Berescu (Harţa Rezeşul), cu o interpretare fórte nimerită şi precisă. Debutanţii toţi au fost aclamaţi de public şi resplătiţi cu aplause frenetice.

După producţiune a urmat dans, care a durat cu vioiciune până în dalba diminéţă, jucându-sĕ între altele şi jocurile naţionale: hora, romana, sêrba.

Societatea „Progresul“ şi comitetul ei în frunte cu zelosul preşedinte dl. Dr. Şenchea şi secretariul Ioan Berescu pot fi mândri de succesul obţinut în tóte privinţele.

* * *

Proiectul despre eserciţiul libĕr religionariu s'a discutat şi în secţii. De remarcat este disposiţiunea luată la § 16, conform căreia o însoţire religionară legal recunoscută nu póte atêrna de o corporaţiune confesională din alt stat.

* * *

Monopoluri nóuĕ în Ungaria. Guvernul are de cuget a face obiect de monopol din fabricarea materiilor de ecsploatare şi din comerciul cu ele. Afară de aceea se mai susţine versiunea, că guvernul sĕ ocupă şi cu planul monopolisării petroleului şi face studii, că aceste monopoluri în ce formă şi pe ce cale s'ar puté mai uşor manipula. Nu este încă hotărît dacă aceste monopoluri se vor lua în sfera de activitate a statului; dară atâta este sigur, că atât monopolul materiilor esplosive ca şi al petroleului se vor inactiva deodată şi în Ungaria şi în Austria.

* * *

Impĕratul german la Sinaia. „Ţara“ dă ca positivă scirea, că împĕratul Germaniei, Wilhelm II, va sosi în cursul lunei August sĕ visiteze pe regele României în castelul Peleş din Sinaia. Impĕratul german va petrece la Sinaia vre-o 10 ḑile.

* * *

Distincţiuni. Maiestatea Sa monarchul Francisc Iosif a conferit decoraţiuni, cu ocasiunea încheierii convenţiunii comerciale cu Austro-Ungaria, următorilor funcţionari superiori şi membrii ai parlamentului român. Emil Ghica, ministrul român la Viena, insigniele ordinului Corónei de fer cl. I.: d-lui I. N. Papiniu, agent diplomatic la Sofia. insignile de mare oficer al ordinului Francisc-Iosif; d-lor P. Milo, senator, şi C. G. Popovici, directorul diviziunei consulare şi comerciale din ministeriul de esterne, insignile de comandator al aceluiaşi ordin; d-lor A. Simu, deputat, F. Tomescu, şeful personalului şi de cabinet din ministeriul de esterne, George Filaliti secretar de legaţiune cl. II şi Al. Florescu şeful de cabinet al ministerului de esterne insigniele ordinului Coróna de fer cl. III.

* * *

Reactivarea lui Milan în drepturile de mai nainte. Regele Alesandru a emis un ucaz, prin care pe basa propoziţiunilor consiliului de ministri, anuléză disposiţiunile luate de regenţă şi de scupcină cu privire la părinţii regelui, fiind în flagrantă contraḑicere cu disposiţiunile constituţiei. Tot acest ucaz reîntroduce pe părinţii regelui în tóte acelea drepturi constituţionale, cari li compet ca membrilor casei domnitóre.

* * *

Turn restornat. Românii din fundul regiu cam de obiceiu rĕspund la întrebările, ce nu le convin, cu cuvintele: mai bine sĕ se rĕstórne turnul sasilor. In comuna *Caţa* comit. Têrna-mare, spre surprinderea unui român glumeţ, care rĕspunsese cu vorbele de mai sus şi spre mirarea satului întreg, turnul bisericei săsesci s'a rĕstornat. Turnul datéză din vécul al XIII lea. De remarcat este, că sasii de mult au luat hotărîrea sĕ cobóre din turn clopotele şi césul, — dar precum sĕ spune turnul s'a rĕsturnat tocmai nóptea, înaintea ḑilei, în care sĕ hotărîse a coborì orologiul şi clopotele din turn. —

Nenorocirea de la Brăila.

O mare nenorocire s'a întêmplat la 30 Aprile în portul Brăilă.

Despre acésta nenorocire scrie „Galaţii“ următórele:

La 9 diminéţa, după ce persónele ce veniau cu vaporul din Galaţi eşiseră la mal, lumea ce era sĕ plece din Brăila s'a îngrămădit pe pod ca sĕ între în vapor, când de odată podul s'a rupt la mijloc şi tóte persónele au căḑut în apă, care are acolo o adâncime de 3 metri.

Sgomotul produs de ruptura podului a fost înspăimântator. Pasagerii rĕmaşi încă la mal scoteau nesce strigăte desperate. Fie-care îşi căuta nevasta, copii, bărbaţi, mamă soră, rude amici etc. Persónele vaselor strĕine au dat imediat ajutor. Un căpitan al unui vapor engles a scăpat de la mórte 9 nenorociţi. Un oficer de călăraşi s'a asvêrlit în apă şi a salvat şi el vre-o trei victime. Fraţii Mendel, armatori, împreună cu personalul lor, au reuşit a scóte din apă pe mai mulţi ómeni.

Şalupa flotilei a sosit prea târḑiu la locul sinistrului.

O mulţime de cadavre de bărbaţi, femei copii au fost scóse din apă. Nu cunóştem încă numĕrul esact al morţilor.

Scena era înfiorătóre. Am vĕḑut pe un sergent strigând: „Unde-i mama? şi tocmai când făcea acéstă întrebare, cadavrul nenorocitei mame era adus pe mal. Sergentul cuprins de grózǎ şi disperare a scos tesacul şi şi a dat în piept căutând sĕ se omóre, când un oficer i-a apucat braţul şi a făcut sĕ divieze arma. Tesacul a produs o sgărietură a abdomenului.

Multe sunt scenele care s'au desfăşurat înaintea nóstră. Sĕ vedeau plutind la suprafaţa apei o mulţime de bastóne bărbăteşti, umbrele şi pălării femeeşti.

Un serviciu de ordine a fost instalat spre a isola locul nenorocirei şi a opri venirea în masă a brăilenilor:

Răniţii mai uşor au fost duşi acasă, iar cei mai grav pe la spitale

Ambele oraşe Galaţi şi Brăila sunt în fierbere.

La bursa nóstră telefonul este luat cu asalt spre a se cere informaţiuni despre victime.

*

Familiile victimelor vor intenta proces societăţii danubiene a cărei negligenţă este causa de căpetenie a acestei nenorociri.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Portul femeilor este: capul e învĕluit cu o brobódă (învĕlitóre); cele de sĕrbători le cumpĕră din boltă, ér cele de ḑi de lucru le ţese romînca nóstră ea însaşi din bumbac sau in. La capetele acestor brobóde sau învĕlitóre, în forma stergarelor sĕ ţes unele vrêste colorate sau elesături bine întocmite, adese-ori sĕ ţes în aceste vrêste şi mărgele cu deosebite colori bine potrivite. Nevasta română îşi împletesce pĕrul şi-şi face cosiţe, pórtă cămaşă cu altiţe, la mâneci cu fodori mari, şi împuiate pe la gulerul cel îngust; unele cari voiesc a escela fac pui şi pe la pólele cămeşii, dar acestia sunt de regulă cusuţi cu aţă albă. Ţesăturile de pe cămaşă au diferite numiri: pe mânecă în jos sĕ cósă un soiu de cusătură mĕruntă numită Creţală; acésta e în colóre roşie, imediat sub altiţă, dela acésta mai în jos vin feliurite cusături în colóre négră, cu care împestriţéză întréga mânecă. Acestea încă îşi au numirile lor şi adecă sĕ numesc: Lacritul, Costisetul, Picatul, Năsipitul, Paunu, Mageran, Şire şi Perciun, apoi Pui, Umerelul, Zaluta, Pintinosul, Ochiu şi Crucea, Bobişori, Săceruice, Brăduleţul şi altele multe, numite după forma, ce o au şi sunt admirate de strĕini. Pórtă apoi femeile bondiţă, cojocel şi suman ca şi bărbaţii, numai cât acestea sunt cu mult mai împuiate, înflorate şi împistriţate; sumanul femeilor e mai încărcat cu sarad pe la margini, în forma unor bumbi mĕrunţi şi deşi, precum şi la cusătură, care pretutindenea e acoperită tot cu acel soiu de sarad, în forma părĕuţului; — pórtă prigitóre (cătrinţe) din lână colorată, tórsă şi ţĕsută de ele; la ţĕsutul prigitórelor îşi pun tótă atenţiunea ca sĕ fie lâna bine tórsă şi ţesută neted, ér vrêstele bine întocmite; prigitórea ţesută în lăţime forméză lungimea pe corp, de-asupra şi dedesubt are vrêste late roşii, partea de dinainte e învrêstată cu feliurite colori roşii, verḑi, galbine, albastre, ér cea din dĕrĕpt e négră. Prigitórea de sĕrbători e ţĕsută printre vrêstele cele feliurite şi cu fir sau petélă (sîrmă), care strălucesce de departe.

*Femeile sĕ încing pe la mijloc cu brêu lat, cam de 20 cm. învrêstat cu mai multe colori, lucrate din lână. Prigitórea vine legată cu aşa numite brăneţe, aceste sunt lucrate cu multă artă, sunt alese cu mai multe figuri şi colori după etate. Pe picióre pórtă şi femeile cióreci creţi, iţari, în lungime de 1 metru şi apoi îi încreţesc pe picior în jos, cu deosebire vara pórtă iţari mĕrunt încreţiţi. Incălţămintea e şi la femei opinca.**)

Aşa este portul, cu mici şi neînsĕmnate deosebiri, la toţi românii din Giurgeu, cari n'au adoptat port strĕin, sĕcuiesc.

(Va urma.)

Bibliografic.

In România a apĕrut *„Jiul“* revistă pentru literatură şi şcinţă. Ea are mai mulţi membri fundatori distinşi.

Cuprinsul nr. 1:

Drept început, Comitetul — Grigore Alecsandrescu, George P. Parvulescu. — Umbra lui Mircea la Cozia, Gr. Alecsandrescu. — Din comedia vieţii, Ghio. — Ancuţa, Emanoel Părăeanu. — Castrul şi drumul roman din Gorjiu, Al. Stefulescu. — Din sĕptĕmâna patimilor, Emanoel Părăeanu. — Poveste veche, Vasile Petrescu. — Ochi şi stele, George P. Parvulescu. — Cu ce trăesc ómenii, Clement I. Bontea. — Flóre între flori, George Parvulescu. — Adunarea şi conservarea plantelor, I. Moisil. —

Valuri şi valuri, Camil. — Progresul în omenire, A. — Iertaţi-o Emanoel Părăeanu. — Obesitatea, Dr. I. Urbeanu. — Pe cer Emanoel Părăeanu. — Portret şi stambe, V. Rola Piekarski.

Condiţiunile abonamentului. In ţéră: pe an, 8 lei; pe ½ an, 4 l 50 b.; pe 3 luni, 2 l. 50 b.: în strĕinătate: pe an, 10 lei; pe ½ an, 5 l. 50 b.; pe 3 luni, 3 l' Un numĕr, 1 leu.

Abonamentele şi plata se fac direct la Tipo-litografia naţională, Nico D. Miloşescu în T.-Jiu, strada Tudor Vladimirescu.

A apĕrut:

— *Prăsirea raţională a galiţelor,* scrisă din încredinţarea „Reuniunei agricole comitatense din comitatul Făgaraşului“ de Nicolau Albani după G. Parthay. Cu opt ilustraţiuni. Preţul 50 cr. (1 leu). Sâmbăta de jos (Alsó-Szombatfalva) 1894.

— In proprietatea librăriei I. E. Tieranu din Oraviţa a apărut: *L'entrainante,* polca mazur pentru piano de Eugène Kompanski (E. K. Niedolo.) op. 73. Preţul 1·50 coróne.

Din public.**)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Subscrisul fiind constrins de mai multe înprejurări a merge încă prin Februariu a. c. la Sibiiu şi a me presenta înaintea Escelenţiei Sale dlui metropolit Miron Romanul şi a-l ruga sĕ binevoiéscă a dispune denumi rea mea de învĕțător în vre-o stațiune învĕțătoréscă, după ce de mai mulf timp n'am avut stațiune și astfel nici mijlócele de subsistință; cu acésta ocasiune am primit dela Escelenția Sa dnul metropolit 5 fl. ajutor în bani precum și prin o colectă dela următorii marinimoși domnii N. N. 2 fl. N. N. 60 cr. M. V. 50 cr. N. N. 1 fl. „Albina“ 5 fl. I. V. 30 cr, Dr. Russu 1 fl. T. 50 cr. dșóra Petrașcu 1 fl. N. N. 50 cr. Dr. Bologa 50 cr. X. 20 cr. N. N. 30 fl. N. N. 50 cr. S. Augustini 50 cr. L. Prașca 20 cr. S. A. 50 cr, cu totul 20 fl. Nepotênd a le mulțămi în partea tuturor acestor dni. Ve rog dle redactor a publica în colónele prețiuitului ḑiar „Telegraful Roman“ Escelenției Sale dlui metropolit fiiésca-mi mulțămită, precum și d-lor supranumiți profunda mea mulțămită pentru ajutoriul intins mie în cea mai critică stare a mea Dumneḑeu sĕ-li resplătéscă însutit.

---

*) Date despre portul şi ocupaţiunile românilor de pe Bistricióra ne-a comunicat dl Ioan Dobrean, paroch gr. cat. în Corbu.

**) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Mulțămindu-vĕ pentru bunavoință sum

Cărpinet, la 24 Aprile 1894.

Al d-vóstră stimătoriu

Georgiu Fóltuțiu,
învĕțătoriu gr. or.

Loterie.

Mercuri în 2 Maiu n. 1894.

Sibiiu: **33 16 82 60 89**

Nr. 314/1894 [76] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch al treilea, de clasa a dóua, în comuna Poiana, protopresbiteratul gr. or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post, după cum s'a statorit de comitetul parochial concernent la 24 Ianuariu a. c., este în venite sigure de 600 fl. 10 cr.

Informațiuni mai de aprópe sĕ pot lua dela presidiul comitetului parochial din acea comună și dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții 'și vor așterne petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Mercurea, la 19 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 162/1894 [77] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt de clasa III. în protopresbiteratul Geógului I. se escrie pe basa încuviințării consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr. 724 B prin acésta concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 416 fl 50. cr.

Concurenții au ași adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde la dorință pot primi informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Hondol,, în 16 Martiu, 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr, or. al Geógiului I.

Vasiliu Pipoș,
protopresb.

Nr. 617/894 [78] 1—3.

EDICT.

Maria Marga din Rĕșnov, soția pribegită a lui Dumitru Dulariu tot din Reșnov, prin acésta se citéză a se presenta în termin de 6 luni de ḑile de la publicarea primă a acestui edict înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră, procesul intentat de soțul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Zernești, în 15 Martie, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului, ca for matrimonial de I instanța.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 618/1894. [79] 1—3

EDICT.

Simion Câmpian din Vladeni, soțul legitim al Anastasiei Stăniloiu din Codlea, carele de 7 ani a părăsit cu necredință pe soția sa, prin acésta se citéză a se presenta la subsemnatul oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soția lui sĕ va pertracta și decide și în absența lui.

Zernesti, în 14 Martiu 1894.

Oficiul protopresb. gr. orient. al Branului, ca for matrimonial de I instanță.

Traian Mețian,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	acce-lerat	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Șeica mare		9.05	1.40	5.59	—	–
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Șelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veștem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacii inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	--		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
–	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Gyorok		10.11	6,20	8.08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
–	—	10.44	—	11.16		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38								

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	[illegible]0.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.–

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12.10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	--	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46 Sibiiu, Marţi 26 Aprile (8 Maiu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Preacuviosiei Sale Dr Ilarion Puşcariu, archimandrit, vicariu archiepiscopesc la deschiderea sesiunei sinodului ordinar al archidiecesei transilvane, la 24 Aprile (6 Maiu) 1894.

Venerabil Sinod Archidiecsan!

Preastimaţilor Domni deputaţi şi iubiţi fraţi!

Sunt acum 20 de ani, decând Escelenţa Sa Inalt Presfinţitul nostru Domn Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul a condus în persónă an de an sinódele nóstre archidiecesane conform prescriselor statutului organic al bisericei nóstre.

Impregiurări estraordinare şi de ordine mai înaltă pentru interesele generale ale bisericii nóstre îl silesc astăḑi a absenta dela acest loc. Escelenţa Sa a mers la legislaţiunea ţerii şi anumit în casa Magnaţilor, unde ajunge la pertractare proiectul de lege pentru căsătoria civilă, primit deja în camera deputaţilor, spre a apăra interesele religionare conform dorinţei clerului şi poporului român.

De aici s'a arătat necesitatea ca în calitatea mea de vicariu archiepiscopesc, sě conduc de astădată sinodul nostru archidiecesan, până când Escelenţa Sa se va întórce sănătos în mijlocul nostru.

Cred a urma dorinţei Domniilor Vóstre, când dau cetire însă-şi hârtiei, prin care Escelenţia Sa mě aviséză la datoria a conduce eu sinodul archidiecesan, pe timpul absentărei Escelenţiei Sale.

Étă cuprinsul acelei hârtii:

Nr. 3146 Pres.

Preacuviόse Archimandrite!

Proiectul de lege pentru dreptul matrimonial respective pentru introducerea căsătoriei civile obligatóre pentru tóte confesiunile, în tecstul primit deja în casa representanţilor dietei ungare se va pertracta în casa magnaţilor Lunia viitóre în 25 April (7 Maiu) a. c.

Acest proiect de lege intenţionéză sě se restórne dreptul matrimonial al bisericilor, cari consideră şi respectéză căsătoria de un sacrament şi sě se dea în competenţa judecătoriilor civile atât încheerea cât şi eventuala desfacere a căsătoriilor în mod independent de vederile şi chiar de principiile acelor biserici.

Afacerea acésta legislativă 'mi impune datorinţa, ca fără amânare şi precât va fi posibil încă astăḑi sě călětoresc la Budapesta, pentru a participa la pertractarea acelui proiect în casa magnaţilor şi a me pune însoţit de preasânţiţii fraţi epicopi ai metropoliei nóstre, intru apărarea intereselor bisericii.

Acest incident 'mi face totdeodată imposibil sě pot deschide în persónă sinodul archidiecesan convocat pe Dumineca viitóre şi sě-l conduc în ḑilele prime deasemene în persónă; de aceea trebue sě las pe timpul absentării mele sarcina deschiderii şi conducerii acelui sinod Preacuvioşiei Tale, care ca vicariu al meu esti chemat în sensul statului organic a me inlocuí în astfel de cas.

Sper înse, că pe la capetul sěptemânii viitóre me voiu rentórce acasă şi voiu participa la şedinţele sinodale, dorind ca afacerile mai importante sě se petrécă cu concursul meu, însě fără ca sinodul sě şi sisteze pe timpul absentării mele activitatea sa normală.

Preacuvioşia Ta deci esti poftit a face us de autorisarea, ce o ai ca vicariu al meu pe timpul impedecării mele în tóte afacerile archidiecesane şi cu deosebire faţă cu sinodul archidiecesan, căruia pe lângă cea mai căldurósă salutare archieréscă îi invoc încă de acum ajutoriul lui Dumneḑeu, ca sě-şi pótă implini şi deastă dată misiunea sa spre folosul sântei nóstre biserici.

Sibiiu, 22 Aprile, 1894.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Venerabil Sinod!

Dacă aruncăm o privire în trecut asupra lucrărilor sinódelor nóstre archidiecesane, aflăm, că ele au desvoltat o activitate mănósă, căci între lucrările ce se ţin de competinţa sinódelor au adus mai multe regulamente de trebuinţă pentru organismul bisericesc, dintre cari mai multe au servit de basă şi bun material şi la regularea afacerilor bisericesci pentru metropolia întrégă.

Lucrările acestea de mare însěmnătate pentru prosperarea religiósă şi morală a poporului nostru au fost productul spiritului de armonie, iubire, buna înţelegere, tact şi moderaţiune, ce a domnit până acum în sinódele nóstre archidiecesane.

Dacă în împrejurări mai favorabile, ca cele de astăḑi, în cea ce privesce bună starea din afară a bisericei nóstre a fost lipsă de un bun simţ bisericesc la cei chemaţi a da direcţiunea lucrărilor nóstre bisericesci, îndoit şi înḑecit, se cere dela noi acel bun simţ astăḑi, când înţelepciunea lumei acesteia se pare a câştiga preponderanţă faţă de preceptele eterne a religiunei creştine.

Vě rog dară pe D-Vóstră fraţilor, că cu sfinţenie şi cu dreptate sě păşiţi la lucrul, pentru care sunteţi chemaţi: îndeosebi Vě rog ca bunăvoinţa ce vě caracteriséză, inteliginţa şi esperienţa Domniilor Vóstre sě o puneţi în serviciul sfintei cause a bisericei nóstre, ce tinde la prosperarea religiósă morală şi culturală a poporului român.

— Premiţând acestea, după-ce în decursul serviciului divin de astăḑi am implorat ajutoriul celui Preaînalt, preste lucrările sinodului nostru, vě salut şi aicea cu salutarea bisericéscă de bucurie „Cristos a înviat!“ şi cu acésta declar deschisă sesiunea primă a noului period sinodal.

Sibiiu, 22 Aprile, 1894.

E un fel de modestie adese-ori nescusabilă în firea românului! E un fel de neîncredere în propria lui forţă. Şi numai în împrejurări grave scie sě-şi arete ceea-ce în adevěr este. Aşa e românul în Ardeal, aşa e preste munţi, aşa e pretutindenea.

În rěsboiul româno ruso-turc mulţi dintre bărbaţii de stat ai României erau de părere ca: óstea română sě se tragă spre munţi, neparticipând la gloriosul rěsbel. Marele beliduce însě, ce se afla în fruntea oştirei române, surcelul nobil de Hohenzollern, carele cunoscea bine însuşirile rěsboinice ale românului, ḑicea, că oştirea română trebue sě priméscă botezul sângelui pe câmpul de luptă. Urmările participării la resbel au fost: reînvierea gloriei române, înfiinţarea unui regat la gurile Dunărei, şi pe lângă aceea încrederea în propria putere.

Tot astfel noi cesti din fericita Ungarie şi Transilvanie. Mult timp nu ne-am dat semn de forţa, ce putem sě desvoltăm în viéţa publică. Acéstă slăbiciune a nóstră au sciut sě o esploateze până la estrem contrarii. Nu am ţinut noi cont de numěrul nostru, ér stăpânitorii nostri ne au considerat până bine de curênd de material bun pentru a fi înghiţit de molochul magiarisărei. Aḑi însě, din coliba celui din urmă ţeran se strigă cutropitoriului: Suntem prea mulţi spre a putea fi contopiţi, şi înghiţiţi de elementul magiar. Suntem aci 3 milióne suflete, şi sigur, ori-cărui popor din Ungaria, care ar vrea sě ne înghiţă i-s'ar strica stomachul totalmente.

Au ḑis mulţi dintre noi, şi ne-au cântat-o mult la ureche strěinii: sunteţi săraci, fără aristocraţia, ce vě tre-

---

FOIŢA.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare).

Tecstul şi melodia.

Elementele principale la cânt sunt „tecstul şi melodia“ pe acestea trebue sě punem mare pond la propunerea cântului. Tecst se numesce poesia, care este un product poetic desfăşurat prin o limbă frumósă şi bine întocmită.

„Melodiă“ se numesce cântarea, care nu este alt ceva, decât un şir de tonuri întocmite în mod potrivit tecstului, deci sě cere ca şi pe acésta sě punem mare pond. Melodia este un vestmênt al tecstului, din acest punct de vedere sě cere ca melodia sě pórte în sine caracterul tecstului; căci dacă am îmbrăca un tecst de veselie cu o melodie, care caracteriséză jale, întocmai aşa ar fi de ridicol, ca şi a vedea o babă bětrână îmbrăcată în haine holteesci. Impreunarea tecstului cu a melodiei se numesce „declamaţiune musicală“

Cine şi-a putut câştiga atâta desteritate în cânt, ca sě pótă recita declamaţiuni musicale fluent şi la înţeles prin vóce, despre acela sě póte ḑice, că scie cânta. Deosebim dóuě feluri de cânt:

„Cânt solo“ şi cânt în „cor“. Când cântă o singură persónă atunci ḑicem, că acela e cânt solo, când cântă mai multe persóne, ḑicem că acela e cânt în „cor“. Cântul în cor póte fi „unisono“ pe o „voce“ şi „ripieno“ pe mai multe voci.

Modul propunerei cântului.

Ca sě pótă învěţa copii cântul conform regulelor firesci ale limbei, e neapărat de lipsă, că învěţătoriul înainte sě le esplice tecstul cum sě suvine până şi-l vor însuşi şi ei. Spre acest scop învěţătorul la fiecare lecţiune sě se pregătéscă înainte, dându-'şi tótă silinţa ale esplica în termini cât se póte mai scurţi şi mai clar, fiecare cuvênt despre care presupune, că şcolarii nu l'ar înţelege.

Invěţătorul, care ar negliga acest lucru, fie sigur, că nu sě va puté mândri cu şcolarii sěi, că scie cânta frumos, fluent şi la înţeles. Scolarii unui atare învěţător vor face pause în mijlocul cântărei, vor accentua silaba primă acolo unde tecstul ar cere accentuarea pentru a dóua sau altă silabă.

Un învěţător, care nu esplică bucăţile de cetire ce propune copiilor, merită a îmbrăca ori ce oficiu, numai pe al adevěratului învěţător nu. —

Şi dacă o facem acésta pentru bucăţile de cetire în prosă, cu atât mai vêrtos trebue să o facem faţă de poesii, cari atât după conţinut cât şi după formă sunt cu mult mai greu de înţeles. —

Ca să-'şi pótă face copii o ideie clară despre conţinutul poesiei trebue ca învěţătorul sě reciteze odată întreg tecstul pe dea rostul şi numai apoi sě se întórcă la esplicaţiunea luí. —

Din tecsturile mai scurte şi uşóre póte învěţătorul sě le esplice numai cuvintele, despre cari presupune, că copii nu le-ar înţelege, tecsturile mai lungi şi mai grele însě învěţătoriul trebue sě ia strofă de strofă, şi sě o memoriseze şi anume: după ce a luat şi memorisat strofa primă, trece la a dóua, şi apoi légă prima de a dóua, apoi trece la a treia etc. Trebue să fim cu multă atenţiune sě nu ne oprim în recitări la capětul versului, numai la cas dacă sě finesce propoziţiunea: d. e. la cântul strěinătăţii nu vom ḑice „rătăcesc“ numai, ci „rătăcesc în căi străine de caminu-mi depărtat“ accentuând din greu pe „căi străine şi de caminu-mi depărtat“.

Scopul trătării poesiei deci este întracolo, ca copii sě-şi însuşéscă proposiţiunea. In proposiţiune se accentuăm acolo, unde pretinde inţelesul, căci totdéuna silaba accentuândă din tecst cade pe un ton sau mai afund, sau mai înalt. După ce şi-au însuşit copii tecstul cum se cade, îi întrebăm, că ce simţămênt se desfăşură în acel cânt; „viociune, bucurie, mărire, laudă sau jale“ etc.

Dupa ce i-a succes învěţătorului a face cunoscut copiilor şi sîmţěmêntul ce se oglindéză în respectivul cânt, numai atunci trece ta melodie. Şi după cum e tecstul de „bucurie“ ori „jale“ se va esecuta şi melodia „allegro“ séu „lento“, dar nici odată sberând, căci cântul sberat nici când nu lasă urme plăcute în inima ascultătorului.

(Va urma).

bue, ce credeți, că puteți face? Veți fi cutropiți. Astădi cu fală trebue sĕ rĕspundem, avem brațe viteze în șirurile armatei „feciori bravi“, avem brațe muncitóre, încât împrumutăm fraților din România liberă, avem capital moral, inteligința, din care o mare parte merge sé muncéscă în patria română, avem în urmă și capitalul nostru material peste 30 bance, cu un capital social de 1 milion și jumĕtate, cu depuneri de 10 milióne, fonduri de reservă ½ milion, și vre-o sută de mii fond de pensiuni. Institutele române de bani se înmulțesc pe di ce merge. An de an forțele nóstre se desvóltă. Sunt vre-o dece ani numai, când mic era numĕrul acelora dintre noi, cari credeau că putem sĕ susținem un diar politic cuotidian. Astădi avem trei diare cuotidiane, pe lângă datele mai mici cari de o potrivă apĕră drepturile nóstre.

Și ceea-ce trebue sĕ ne umple piepturile de încredere, este interesul viu, ce s'a deșteptat în popor față de afacerile nóstre politice. Cele trei foi române ce apar Dumineca se cetesc în mii de esemplare.

Cu bucurie trebue sĕ notăm apoi, că după frământări de un deceniu am ajuns ca: discordia, când e vorba de a ne apĕra contra atacatoriului, a dispărut dintre noi. Divergințele și frecările personali — rane adânci pre corpul națiunei nóstre s'au cicatrisat, și străinul scie, că nu póte fi lovit un român, fără a simți și fratele seu atacul.

Nu pot fi loviți frații nostri, cari cu 7 Maiu a. c. stau pre băncile acusaților din Cluș — de unde atatea victime ni s'au dat temniții — fără a simți acésta lovitură toți românii. Nu! Când scim că nu celor ce stau pre banca acusaților numai li se face proces ci națiunei române, așa precum nu s'a mai vĕdut în un stat constituțional — trebue se-o spunem, trebue se strigăm ca sĕ sĕ scie: Suntem gata cu toții a suferì — căci dreptul în veci nu pere. Causa română din Transilvania și Ungaria, a devevit cestiune europeană. Marele proces început în Cluș, se va fini póte cu osânda pentru cei acusați, dar cu mare isbândă pentru causa nóstră națională. Am credut că guvernul în cele din urmă și va trage séma, și procesul memorandului 'l va amâna la calendele grecesci — astădi când tragedia se joca pe scenă, noi nu avem decât sĕ compătinim pre bărbații magiari de stat atât de scurt vĕdĕtori.

Pentru-că se înșală, de trei ori se înșală, dacă cineva dintre frații magiari mai crede, că fiind vre-o 25 bărbați aruncați în pușcărie causa română va stagna, sute vor urma în locul lor. Și har Domnului! Avem destui bărbați, tineri și bĕtrâni încărunțiți în lupte, cari sĕ conducă mai departe causa română.

Procesul din Cluș, credem, ne va presenta în fața Europei asupriți cum suntem, și uniți în cugete și simțiri. cum nu am mai fost de mult. Acțiunea reacțiune nasce. Apĕsarea oțelesce puterile unui popor.

Sinodul archidiecesan.

In urma convocării făcute prin circulariul archiepiscopesc de datul 10 Aprile a. c. Nr. 2924 Pres. deputații sinodali au participat alaltăeri, în Dumineca Tomei, la sânta liturgie, împreunată cu chemarea Spiritului sânt, în biserica nóstră din Sibiiu-cetate, ér după terminarea ritualelor, deputații s'au întrunit în sala cea mare a seminariului, unde Preacuvioșia Sa dl archimandrit și vicariu Dr. Ilarion Pușcariu, în absența Escelenției Sale a Archiepiscopului și Metropolitului nostru, a deschis sesiunea sinodală, prin o frumósă vorbire, întreruptă de mai multe ori de aclamări aprobătóre, pe cari o publicăm în fruntea nrului de adi al fóiei nóstre.

In sensul regulamentului intern președintele archimandrit și vicar denumesce pe notarii interimali și constată, că maioritatea deputaților este de față și astfel sinodul se declară de capabil a lua concluse valide.

După aceea se presentéză credenționalele deputaților, atât a celor de față cari le presentéză în persónă, cât și a unora cari sunt absenți și membrii sinodului sĕ împart în secțiuni de verificare, conform regulamentului

In ședința de eri, Luni s'a ales definitiv biroul și comisiunile, sĕ presentéză mai multe cereri de concediu cari sĕ și resólvă, acordându-sĕ concedile cerute.

După acésta sĕ presentéză din partea consistoriului archidiecesan diferite rapórte, apoi alte acte și cereri întrate la consistoriu, pentru sinod, cari se împart după conținutul și natura lor la respectivele comisiuni spre studiare și referare.

Deputatul P. Cosma face apoi următórea propunere:

Propunere urgentă.

Rog pe Ven. Sinod ca imediat după constituirea definitivă sĕ binevoiască a pune la ordinea dilei acésta propunere și a enuncia următorul conclus:

Sinodul ia act cu bucurie de hârtia Inaltpreasfinției Sale Archiepiscopului și Metropolitului nostru Miron Romanul Nr. 3146 pres. din 22 l. c. adresată Preacuvioșiei Sale dlui archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puscariu, prin care i-se enunță, că însoțit de Preasfințiții episcopì ai diecesei lor sufragane, întru apĕrarea intereselor bisericei nóstre va participa la pertractarea proiectului de lege pentru dreptul matrimonial, resp. pentru introducerea căsătoriei civile obligătóre, pentru tóte confesiunile, primit deja în casa representanților dietei ungare și pus la ordinea dilei în casa magnaților pe diua de astădi.

Totodată susținĕnd întru tóte conclusul seu Nr. 21 din 5/17 Aprile 1893 relativ la programul politico-bisericesc al guvernului, — special cu privire la intenționata introducere a căsătoriei civile:

și de astădată sinodul declară solemn în numele archidiecesei gr or. române din Transilvania:

că consideră căsătoria civilă de o instituțiune, care ignoréză sacramentele sfintei nóstre biserici și violéză autonomia ei garantată prin legile statului și prin statutul organic sancționat prin Majestatea Sa Preagrațiosul nostru rege și împĕrat;

o consideră de o instituțiune perniciósă pentru stat, pentru societate și pentru biserică, care n'a fost provocată de biserica nóstră și nu purcede din necesitățile popórelor statului;

și carea în conscientele sale a produs deja la guvern ideia de a admite la cetățenii statului și neconfesionalismul, ér acesta în mod elementar va produce desprețuirea religiunei și aședămintelor sacre, și prin asta demoralisarea poporului, carele lipsit de credință și de Dumnedeu nu va mai avé simț nici pentru patriotism, nici pentru respectarea legilor lumesci și a instituțiunilor statului.

Deci sinodul repudiéză introducerea căsătoriei civile, și dacă cu tóte acestea legislativa o va impune, biserica se va supune, dar totdéuna o va considera de o nenorocire pentru sine și pentru statul nostru, și'și va ținea de a s'a sfîntă datorință creștinéscă și patriotică, ca cu tóte mijlócele legale se conlucre la desființarea ei.

Acest conclus se comunică pe cale telegrafică cu Ecselenția Sa archiepiscopul, cu rugarea, ca cu graiu viu sĕ-l aducă la cunoscința casei magnaților.

Sibiu 25 Aprile. 1894.

Parteniu Cosma,
propunetor.

Sinodul, la cererea deputatului P. Cosma, declară acésta propunere de urgentă, punĕndu-o numai decât la ordinea dilei și primindu o în întregul sĕu cu unanimitate. Adi, Marți la 11 óre sĕ ține a treia ședință, fiind puse la ordinea dilei raporturile secțiunilor de verificare.

Meetingul din Arad.

Imposanta adunare dela Arad, la care au participat preste 10.000 români și au fost representate și alte naționalități, a luat următórele resoluțiuni.

I.

Poporul român din țĕrile de sub coróna s-tului Stefan, care de vécuri de arêndul și-a da avutul și sângele seu pentru Tron și patrie, pretinde a fi respectat ca individualitate națională egal îndreptățită, cu tradițiunile, obiceiurile și aședĕmintele sale religióse.

II.

Proiectele de legi bisericesci ale guvernului în special proiectul pentru căsătoria civilă nu numai atacă și vatĕmă principiile și dogmele bisericei, care înaintea statului trebue sĕ aibă valóre de venerațiune pentru moralitatea creștină, dar ele se împotrivesc principiului justiției, violând libertatea conștiinței și desființând autonomia bisericei naționale garantate prin legile fundamentale ale statului.

Din aceste motive adunarea protestéză sĕrbătorește contra proiectelor de legi politice-bisericesci ale guvernului, special în contra proiectului de lege despre căsătoria civilă și rógă pe Prea Sfințitul Metropolit și Episcopi ai bisericii române, ca cu tótă energia sĕ lucreze în contra lor, până și la treptele tronului.

III.

Adunarea enunță solidaritate cu celelalte naționalități, cari luptă pentru sânta causă a bisericilor și cari în urma proiectelor de legi politice bisericesci ale guvernului au ajuns în situațiune identică cu ce cea a poporului român.

IV.

Președintele este însărcinat a comunica hotărîrile aceste factorilor competenți.

Noutăți.

Serviciu divin. Din incidentul deschiderei sinodului nostru archidiecesan s'a săvêrșit în biserica din Sibiiu cetate serviciu divin festiv. A oficiat Preacuvioșia Sa d-l Dr. Ilarion Pușcariu, asistat de P. O. DD.: Ioan Papiu, protopr., Zaharia Boiu ases. consist.; Galacteon Șagău protopr. Sergiu Medean presbiter; Dr. Remus Roșca protodiacon, secret. consist. și Ioan Popovici diacon. Cântările liturgice le-a esecutat cu mare precisiune corul seminarial sub conducerea d-lui prof. G. Dima.

* * *

Procesul memorandului. Scirile, ce ne sosesc din Cluș anunță, că cu fie-care tren sosesc acolo sute de români, inteligință și țăreni. Din părțile Brașovului a plecat de asemenea mulțime de români, ca sĕ asiste la proces și tot așa sosesc românii din tóte părțile. Un călĕtor ne comunică, că Duminecă séra gara dela Teiuș era îndesuită de public român. Din tóte părțile se acuiră gendarmărie. Sâmbătă séra a plecat și dela gara din Sibiiu un ciopor de gendarmi. Din Mediaș a plecat un escadron de husari; de asemenea s'a recuirat husari honvedesci din mai multe părți. (Mai departe a se vedé „Mai nou,“ pag. 4)

* * *

Têrgul Sibiiului. Têrgul de primăvară al Sibiiului a fost și în anul acesta de tot slab cercetat. La têrgul de vite s'au adus, ce-i drept, — mulți cai, oi și vite cornute, — dar au fost puțini cumpĕrători mai vêrtos de vite cornute. Oile și caii au ajuns prețurile normale Têrgul liber nu s'a deosebit aprópe întru nimica de têrgurile de sĕptĕmână. Acésta încă e o dovadă, că ómenii au mare lipsă de bani.

* * *

Adunarea generală a fondului preoțesc aradan s'a ținut Vineri sub presidiul Prea Sântei Sale părintelui Episcop al Aradului Ioan Mețian. După cuvêntul de deschidere adunarea a luat la cunoscință raportul venerabilului consistoriu despre starea fondului. Din acest raport sĕ constată, că starea activă a fondului preoțesc aradan a fost la finea anului 1893 de preste 240.000 fl. v. a. scrie „Biser. și scóla“.

* * *

Adunarea generală reuniunei învĕțatorilor gr. or. români din protopresbiteratele din drépta Murĕșului aparținĕtóre la jurisdicțiunea consistoriului eparchial din Arad s'a ținut Vineria trecută în sala mare a seminariului diecesan din Arad conform programei publicate.

Adunarea s'a ținut sub presidiul dlui profesor Teodor Ceontea și a fost cercetată de un numĕr mare de învĕțători. In ședința ținută înainte de amédi a binevoit a participa la acéstă adunare și Prea Sânția Sa părintele Episcop al Aradului Ioan Mețian. La discursul de bineventare rostit de președintele adunării P. S. S. rĕspunse prin un frumos și binesimțit discurs, în carele îmbărbătând pe dnii învĕțători la activitate neobosită întru împlinirea sublimei lor misiuni, implorà binecuvêntarea Cerului asupra activității scólelor nóstre confesionali.

Din raportul comitetului central am constatat, că atât comitetul, cât și subreuniunile au desvoltat multă activitate întru promovarea causei învĕțămêntului. Disertațiunile ținute au fost bine lucrate, și au fost ascultate de adunare cu multă plăcere In ședința de înainte de amédi dl Nicolau Stef din Arad a cântat mai multe cântări liturgice cu scolarii; ér după terminarea ședinței de după amédi corul seminarial sub conducerea dlui profesor Valeriu Magdu a cântat dóuĕ cântări bisericesci și mai multe cântări poporale cu multă precisiune.

* * *

Biblioteca poporală. Dl I. Kalinder, membru al Academiei române și administratorul domeniilor Corónei române, a luat disposiția ca să tipăréscă cu cheltuéla regelui Carol o bibliotecă completă pentru grădinărie, agricultură, silvicultură și arte. Broșurele vor fi respândite in tótă țéra și mai ales la scólele de meserii și agricultură. Acéstă disposiție este luată după dorința espresă a regelui.

* * *

Descoperirea unui castru roman în țéra Bârsei. D-l Gr. G. Tocilescu, cunoscutul archeolog si epigraf român, în voiagiul seu făcut de serbătorile Pascilor în Transilvania, cu scop de a studia limitele romane alutane, s'a oprit câteva dile în Brașov, unde așteptând pe generalul prusian de Sawey, a cercetat mai multe lucruri de importanță istorică și între altele a aflat, că pe la hotarul Râșnovului se vede urma unei zidiri antice, despre care ómenii nu-și pot da sémă. Mercuri, în 2 Maiu, după-ce a sosit numitul general și d-l ingiuer Polonio au mers împreună cu acești domni și cu d-l profesor Ioan Socaciu, la Râșnov, și pe hotarul acestei comune în partea despre médănópte, la distanță de vr'o 2 chlm, dela Râșnov, aprópe de Bârsa, a constatat urma unui castru roman în locul numit de locuitorii din Râșnov „Erdenburg“. Acésta descoperire este de importanță istorică deosebită, décă avem în vedere, că până acuma nu s'a găsit nici o urmă română în țéra Bârsei.

Raport general al consistoriului archidiecesan plenariu.

Nr 2896. Plen.

Venerabil Sinod Archidiecesan!

Asupra agendelor, ce cad în competința plenului consistorial, și cari s'au pertractat în ședințele aceluia din cursul anului

1893, Consistoriul archidiecesan are onóre a aşterne Venerabilului sinod archidiecesan următoriul

Raport general.

A. Privitoriu la agendele de birou se constată, că numĕrul esibitelor întrate la Consistoriu in anul espirat 1893, a fost preste tot de 8736, cu 2 mai multe decât în anul 1892.

Aceste esibite au fost împărţite spre referată în modul următoriu:

1. Asesor Nicanor **Frateşiu**:
   a) plenare 1, *b*) bisericesci 3, *c*) epitropesci 1245, laolaltă 1249.
2. Asesor Zacharia **Boiu**:
   a) plenare 383, *b*) bisericesci 272, *c*) şcolare 561, laolaltă 1216.
3. Asesor Moise **Lazar**:
   bisericesci 1184.
4. Asesor Nicolau **Cristea**:
   bisericesci 669.
5. Asesor Mateiu **Voileanu**:
   şcolare 2103.
6. Asesor Dr. Nicolau **Olariu**:
   a) plenare 9, *b*) epitropesci 1375, laolaltă 1384.
7. Asesor Dr. Remus **Roşca**:
   a) plenare 339, *b*) epitropesci 36, laolaltă 375.
8. Secretariu Dr. Remus **Roşca**:
   a) presidiale 393, *b*) plenare 29, *c*) bisericesci 121, *d*) şcolare 10, *e*) epitropesci 3, laolaltă 556.

B. Şedinţele consistoriale au fost:

I. plenare: ordinare 12, estraordinare 5, laolaltă 17.
II. bisericesci: ordinare 41, estraordinare 6, laolaltă 47.
III. şcolare: ordinare 43, estraordinare 2, laolaltă 45.
IV. epitropesci: ordinare 45, estraordinare 4, laolaltă 49.

C. Acte restante pe la referenţi au fost la 31 Decembre 1893: la ref. N. Frateşiu 12, la Z. Boiu 38, la M. Lazar 27, la N. Cristea 47, la M. Voileanu 16, la Dr. N Olariu 25, la cari din urmă se mai adaug: raţiocinii 448, şi anume: pe anul 1891: 1. pe 1892: 44, pe 1893: 403.

Sĕ observă însĕ la acest loc, că afară de raţiocinii, celelalte acte aprópe tóte sunt resolvite în cursul anului curent, şi că aşa numitele restanţe provin parte mare de acolo că nu în tóte şedinţele se pot pertracta şi resolvì tóte actele presentate.

I. Espirând cu anul 1893 periodul trienal pentru funcţionarea organelor bisericesci alese pentru acest period, Consistoriul archidiecesan a dispus la timp reconstituirea acelor organe în parochii şi protopresbiterate, şi tot asemenea şi alegerile de deputaţi pentru sinodul archidiecesan şi pentru congresul naţional bisericesc. Actul alegerilor pentru Venerabilul Sinod archidiecesan se aşterne Aceluia prin esibit separat.

II. Inainte de a trece în special la clasele agendelor, de cari s'a ocupat plenul consistorial în anul espirat, avem trista datorinţă, a însemna şi la acest loc, precum s'a însemnat în protocolul şedinţelor consistoriale, că gremiul consistorial la 10 Octobre 1893 a perdut prin mórte pe membrul sĕu, protopresbiter şi profesor seminarial Dr. Ioan Crişian.

Cât pentru asesorii consistorial aleşi în şedinţa Venerabilului Sinod dela 10/22 Aprile 1893 şi anume Ioan Mihu în senatul scolariu şi Silvestru Moldovan în senatul epitropesc, aceia au fost induşi în aceste oficii de onóre pentru restul periodului espirat.

Venerabilul Sinod va binevoì a efeptuì în sesiunea presentă conform § 116 al statului organic, alegerea asesorilor consistoriali în senatul scolar şi epitropesc pentru periodul present 1894—1896.

III. In privinţa întregirei protopresbiteratelor vacante: Abrud, Alba-Iulia, Deva, Haţeg şi Mediaş, la cari după încetarea din viaţă a protopresbiterului Ioan Şovrea, întêmplată la 8 Martiu a. c., s'a mai adaus şi protopresbiteratul Cetăţii de pétră, avem onóre a relata, că făcêndu-se disposiţiunile de lipsă pentru alegerea de protopresbiter, alegerea la Alba-Iulia s'a făcut la 23 Novembre şi s'a aprobat la 13/25 Decembre 1893, ér alesul şi denumitul de protopresbiter, presbiterul Nicolau Ivan, s'a chirotesit şi s'a instituit în post.

De asemenea s'a aprobat şi alegerea dela Mediaş, şi denumit la acest post a fost concurentul diacon Romul Mircea.

Alegerea dela Abrud este în curgere; ér celea dela Deva şi Haţeg s'au făcut, dar s'au anulat din partea consistorului archidiecesan, dispunându-se alegeri nóuĕ cu concursuri nóuĕ.

IV. Corporaţiunile şi organele nóstre bisericesci, atât în parochii, cât şi în protopresbiterate, şi-au împlinit agendele lor în mod normal, cu escepţiunea în unele privinţe a câtorva parochii şi a unor protopresbiterate, precum: Mercurea, Avrig, Făgăraş, Cetatea de pétră, Turda şi Agnita, în cari nu s'au ţinut sinódele protopresbiterale ordinare; s'au luat însĕ mĕsurile de de lipsă pentru sanarea defectelor, ce s'au arĕtat, cu deosebire în protopresbiteratele Turda şi Agnita.

V. In privinţa ajutoriului dela stat al bisericei nóstre n'a obvenit nici un incident nou; resultatul disposiţiunilor luate se va aduce la cunosciinţa Venerabilului Sinod archidiecesan la timpul sĕu.

VI. Ajutorirea din fondul bisericelor a comunelor nóstre bisericesci la zidirea, repararea şi înzestrarea bisericilor, s'a făcut şi în anul espirat după pracsa îndatinată; conspectul comunelor bisericesci ajutorate, precum şi al ajutórelor, cari la propunerea senatului bisericesc li s'au votat în plenul consistorial, se alătură acestui raport sub lit. A).

VII. Tot după pracsa îndatinată s'au votat, la propunerea senatului scolar, şi ajutórele din fondul scolar eparchial la scóle şi învĕţători, între cari din urmă au fost remuneraţi după putinţă şi câţiva catecheţi, cari au dat instrucţiunea religiósă tinerilor de religiunea nóstră de pe la scólele străine. Conspectul celor împărtăşiţi se aclude aici sub B).

VIII. Ajutórele din fondul Rudolfin s'au distribuit, ca şi în alţi ani, drept pauşale de cancelarie la protopresbiterii şi administratorii protopresbiteriali actuali, apoi ca ajutoriu sistemisat la un protopresbiter emeritat, precum şi ca îmbunătăţiri la unele oficii protopresbiteriale. Conspectul sĕ alătură sub C).

IX. Cât pentru fondul de pensiuni al archidiecesei, acela cu 1 Ianuariu 1893 a întrat în vigóre şi provede deja mai multe familii orfane, cu ajutórele provĕdute în statul fondului. Acordarea pensiunilor, conform § 28 din statut, sĕ face în plenul consistorial, ér punerea în lucrare a conclusului luat cade în competinţa senatului epitropesc. Prin esibite separate se aştern Venerabilului Sinod proiectul unei instrucţiuni pentru modalitatea mai de aprópe a pensionărei, precum şi propunerea consistorială pentru pensionarea parochilor, cari au capelani, împreună cu petiţiunile respectivilor parochi.

X. In fine cât pentru ajutórele din fundaţiunea Andronic, acelea pe anul 1894, s'au distribuit în modul următoriu:

1. la 59 învĕţăcei, 2 á 15 fl. şi 57 à 30 fl.	1740 fl.
2. la 6 sodali à 30 fl. . .	180 „
3. la 26 sodali, în condiţiuni de a se face măestri, ajutóre à 50 fl., 100 fl., 150 fl., 200 fl. . .	1920 „
preste tot la 91 persóne s'au dat ajutóre în sumă de	3840 fl.

Conspectul celor împărtăşiţi se aclude sub *D.* Din acela Venerabilul Sinod va binevoi a lua la cunoscinţă, că acordarea ajutórelor s'a făcut după cualificaţiunea, paupertatea, felul meseriei şi locul, unde învéţă, lucră şi eventual va avé sĕ se aşeḑe suplicantul, aşa ca după putinţă sĕ fie considerate tóte părţile archidiecesei nóstre. Asupra acestui obiect de altmintrea asemenea urméză raport special.

Conclusele sinodale din anul espirat, cu cari a fost însărcinat Consistoriul plenar, s'au dus în deplinire, şi acésta, după natura şi însemnătatea obiectelor, de asemenea se relatéză Venerabilului Sinod archidiecesan prin esibite separate; şi tot prin esibite separate se aştern Venerat aceluia şi eventualele propuneri, cari plenul consistorial din iniţiativa pro rie s'ar afla îndemnat a le face la representanţa archidiecesei nóstre.

Sibiu, din şedinţa plenară, ţinută la 6 Aprile, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul, m. p.
archiepiscop.

Dr. Remus Roşca, m. p.
secretariu.

Raportul senatului bisericesc.

Nr. 2885 Bis.

Venerabil Sinod archiddiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc are onóre a aşterne Venerabilului Sinod despre activitatea sa în decursul anului 1893 următoriul

Raport general.

I. În decursul anului 1893 senatul bisericesc a ţinut 47 şedinţe şi anume: ordinare 42 şi estraordinare 5. Esibitele împărţite senatului bisericesc în decursul anului 1893 au fost 2249, dintre cari s'au resolvat 2166, ér 86 au remas cu datul dela 31 Decembre a aceluiaş an neresolvite, trecênd ca reştanţe în anul curent.

II. Statul clerului şi poporului din archidiecesa nóstră gr.-or. română se vede din următórele conspecte şi anume:

1. Din conspectul despre clerul din centru, care se aclude sub *A*).

2. Din conspectul general despre personalul clerului şi poporului din archidiecesă afară de centru, compus pe basa datelor întrate dela oficiile protopresbiterale concernente, care conspect se aclude sub *B*).

Datele despre familii din protopresbiteratul Haţegului şi al Mediaşului sunt cele din anul precedent, deóre-ce oficiile protopresbiterale din aceste douĕ protopresbiterate, nu le-au aşternut.

In decursul anului dintre preoţii fungenţi au rĕposat 25 parochi. Despre cei nou chirotoniţi se aclude conspectul de sub *C*).

III. Organismul archidiecesei se compune din 35 protopresbiterate cu 1235 comune bisericesci, în care sunt 938 parochii matere şi 297 filii.

Dintre protopresbiterate 31 au în frunte protoprosbiteri definitivi, ér 4 sunt administrate provisoriu de administratori protopresbiterali şi anume puotopresbiteratele Abrud, Deva, Haţeg şi Mediaş.

Starea vacanţelor din parochii se vede din conspectul alăturat sub *D*).

IV. Pentru sucrescenţa clerului în decursul anului şcolariu 1892/3 au fost primiţi în seminariul „Andreian“ şi internat 63 clerici. Acestia după cele trei cursuri în cari se preleg sciinţele teologice se împart altfeliu:

a) în cursul III	16
b) „ „ II	28
c) „ „ I . . , ...	19
Suma .	63

Dintre aceştia în decursul anului şcolariu

a) a murit	1
b) au părăsit institutul	2
Suma .	3

După pregătirea prealabilă clericii, cari au frecuentat întreg anul şcolariu se împart:

a) cu esamen de maturitate . . .	7
b) cu opt clase gimnasiale . . .	1
c) cu şepte „ „	4
d) cu şése „ „	45
e) cu patru clase gimnasiale şi cursul pedagogic	2
f) cu cinci clase reale şi trei comerciale	1
Suma .	60

Cu mai puţină pregătire prealabilă primiţi în cursul estraordinar teologic au fost în decursul anului şcolariu 1892/3, 13.

Pentru a se vedé, care a fost întréga icóna despre starea seminariului „Andreian“ se aclude programa seminariului archidiecesan „Andreian“ pe anul şcolariu 1892/3 sub *E*).

V. Esamenele de cualificaţiune, prescrise în statutul organic §§ 13 şi 121 cu candidaţii de preoţie s'au ţinut şi în anul 1893 la 25 Februariu şi 25 August.

La esamenul din Februariu s'au supus 5, la cel din August 9. în total 14.

Din aceştia au raportat calculul general:

a) cu „fórte bine“	2
b) cu „bine“	11
c) cu „suficient“	1
Suma .	14

VI. Procese disciplinare s'au incaminat în decursul anului 1893, cu totul 4. Cu cele 7 rĕmase din anul precedent 11. Dintre acestea s'au terminat:

1. cu dojană şi amendă	1
2. prin sistare	1
3. prin suspensiune	1
Suma .	3

Au remas pendente 11, parte din causă, că instrucţiunea nu este încheiătă, parte că au întrat momente nouĕ, cari au făcut necesară reînceperea instrucţiunei, sau au devenit dependente de cause nouĕ ivite mai târḑiu.

VII. Procese matrimoniale în decursul anului s'au revĕḑut de consistoriu, respectivul de senatul bisericesc, ca for matrimonial de revisiune, împreună cu celea remase din anul precedent, 190. Din cele întrate [illegible]3 au rĕmas pe anul 1894 neresolva[illegible]

Di[illegible]'au esolvit:

1. [illegible]are la convieţuire .	25
2. c[illegible]	22
2. cu [illegible] total	143
Suma .	190

După motivele, pe basa cărouа s'a adus sentenţa, procesele se împart în chipul următoriu:

1. Din motivul adulteriului	80
2. „ „ urei nedumerite . .	43
3. „ „ pribegirei	22
4. „ „ silei la căsătorie . .	11
5. „ „ impotenţei absolute şi relative	8
6. „ „ înşelărei în persónă .	1
7. „ „ epilepsiei	2
8. „ „ clandestinităţii . . .	1
Suma .	168
Cu cele cassate	22
La olaltă .	190

După protopresbiterate procesele matrimoniale resolvite în decursul anului 1893 se împart după cum se vede din conspectul alăturat sub *F*).

Procese matrimoniale purtate la foruri matrimoniale mestecate au fost 3, dintre cari 2 la foruri gr.-cat. şi unul la evang. reform.

VIII. Convieţuirile ilegale, respective concubinatele, şi faţă cu anul trecut 1892 arată decrescere. Diferenţa este de 10 părechi mai puţine ca în anul 1892. Cu tóte acestea calamitatea acésta socială este departe de a fi stirpită.

IX. Trecerile religionare, după rapórtele întrate cu finea anului 1893, arată resultatul următoriu: au trecut la biserica nóstră dela alte confesiuni 564 de persóne; dela biserica nóstră la alte confesiuni au trecut 44 persóne. Diferinţa cea mare între persónele trecute dela şi cele trecute la biserica nóstră se esplică, că în decursul anului 1893 trecerile s'au făcut şi în masse mai mari, însĕ pre lângă stricta observare a articolului de lege 53 din 1868

X. Pentru-ca şi cu ocasiunea acésta ca şi în trecut, sĕ se presenteze Venerabilului Sinod archidiecesan o icónă şi despre starea culturală a credincioşilor nostri din archidiecesă, după datele culese de organele nóstre bisericesci, în anul 1893, Consistoriul archidiecesan are onóre a presenta numĕrul celor ce sciu ceti şi scrie. Acesta este:

a) bărbaţi 30%.
b) femei 18%.

Este un progres faţă cu anul precedent. Insĕ cu tóte acestea disproporţiunea între cei ce sciu şi între cei ce nu sciu ceti şi scrie este încă fórte mare.

Inainte de a încheia raportul general present Consistoriul archidiecesan are onórea a raporta, că conformându-se concluselor Venerabilului Sinod archidiecesan din anul 1893 de sub Nr. 40 şi 41, în ceea-ce privesce datele statistice, pregătesce o carte funduară sau un catastru, în care va fi cuprins întreg personalul fungent în oficii bisericesci de sus până jos, şi care va avé sĕ înfăţişeze o icónă completă a archidiecesei nóstre întregi, de sus dela consistoriu până jos la parochii şi filii.

Privitoriu la vacanțele din parochii, Consistoriul își pune tóte silințele, ca sĕ se împuțineze și cu timpul sĕ se reducă la o stare, care cu drept cuvênt sĕ se pótă numí normală. Pedecile cele mai obicinuite, cari le întêmpină consistoriul la întregirea parochiilor vacante sunt dotațiunea cea slabă și zelul cel puțin al unor comune bisericesci pentru de a spori dotațiunea pană la minimul de 400 fl.

Din causa pedecilor sus atinse Consistoriul, ca sĕ se reducă numĕrul parochiilor vacante baremi cât de cât a usat de mijlocul acordat de Venerabilul Sinod cu candidați estraordinari dealtmintrelea esaminați și acestia cu tótă stricteța. Din conspectul alăturat sub *G.* se vede numĕrul parochiilor întregite în mod estraordinariu.

Cu acestea speră Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, a fi eshauriat raportul general despre activitatea sa din anul 1893, și așa rógă pe Venerabilul Sinod a-l lua la binevoitóre cunoscință.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 5 Aprile, 1894.

Consistoriul archid[illegible]n.

Dr. **Ilarion Pușcariu**, [illegible]
archimandrit, vicariu archiepi[illegible]

Dr. [illegible]oșca m. p.
[illegible]ariu.

Mai nou.

Telegramele sosite din Cluș ne anunță, că întrarea membrilor comitetului național în sala de pertractare s'a făcut între ovațiunile entusiaste ale românilor, cari erau adunați pe strade cu miile. Sala de pertractare a fost îndesuită de public distins. La pertractare apĕrătorii au protestat contra juriului din Cluș și contra încunjurării salei de pertractare cu gendarmi. Curtea cu jurați s'a constituit. Cuprinsul telegramelor e următoriul:

Clușiu, 7 Maiu, órele 10 a. m. Eri și adi au sosit peste 4000 de țĕrani români, însoțiți de numĕrósă inteligență. Ordinea între țĕranii români e de tot esemplară.

Procesul s'a început la órele 8½ Acusații și apĕrătorii s'au presentat la „Redută" între cele mai entusiaste urări de „sĕ trăiăscă", eșite din pepturile a mii de țĕrani români din tóte unghiurile Ardélului, Bănatului și țĕrei ungurești. Țĕranii români erau înșirați pe ambele părți ale stradelor, până la „Redută", formând astfel un imposant cordon, prin mijlocul căruia trecură acusații și apĕrătorii lor.

Entusiasmul poporului e mare, se pórtă cu demnitate și mândriă națională.

Cluș 7 Maiu, órele 4 p. m. Constituindu-se curtea cu jurați, se puse în discuțiune cestiunea limbei și din nou cestiunea tălmaciului contra căruia acusații și apărătorii lor protestéză mereu pe motivul, că e insuficient și necapabil.

Se combate cu bărbăție decisiunea privitóre la neadmiterea apărărei în limba română. A vorbit Bredicean, Tripon, Pop, Isac. In fine Murĕșian protestéză solemnel în contra încălcărei dreptului de limbă din partea tribunalului.

Retragêndu-se tribunalul, decide asupra cestiunei de competință, pe care o respinge. Frâncu anunță nulitate. Urméză depunerea jurămêntului juraților.

Din Budapesta sĕ telegraféză, că în casa magnaților s'a început eri desbaterea asupra căsătoriei civile. Clerul înalt de tóte confesiunile e representat în numĕr mare. Referentul Czorda recomandă proiectul spre primire. Primatele Vaszary polemiséză cu Czorda și respinge proiectul.

Bibliografic.

A apărut:

„*Felicitări*", în poesii și prosă la anul nou, ziua nascerii și ziua numelui către tată, mamă, moși, unchi, mătușe, nănași, tutori, preoți, învĕțători și binefăcĕtori precum și vorbiri, cu diferite ocasiuni scolastice de George Simu. Gherla 1894. Prețul 20 cr.

Loterie.

Sâmbătă în 5 Maiu n. 1894.

Timișóra:	16	1	10	59	79
Viena:	78	88	89	87	75

884/894 [80] 1—1

Publicațiune.

In sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali se aduce la cunoscință publică, că Ioan Gavrila gr. cat. din Orlat s'a despărțit total de către soția sa Ana Hanzu gr. or. din Săcel prin sentința consistorială din 22 Februariu a. c. Nr. 884 B.

Sĕliște, în 23 Aprile, 1894.

Dr. Nicolau Maier,
protopop.

Nr. 617/894 [78] 2—3.

EDICT.

Maria Marga din Rĕșnov, soția pribegită a lui Dumitru Dulariu tot din Reșnov, prin acésta se citéză a se presenta în termin de 6 luni de zile de la publicarea primă a acestui edict înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră, procesul intentat de soțul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Zernești, în 15 Martie, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului, ca for matrimonial de I instanța.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 162/1894 [77] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt de clasa III. în protopresbiteratul Geógului I. se escrie pe basa încuviințării consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr. 724 B prin acésta concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 416 fl 50. cr.

Concurenții au a-și adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde la dorință pot primi informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Hondol,, în 16 Martiu, 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr, or. al Geógiului I.

Vasiliu Pipoș,
protopresb.

Sám. 7175—1894. Szebenvármegye al spánja.

XIII.

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye tőrvényhatóságánál az ujegyházi főszolgabirói állás megüresedvén, ugy azon, valamint a választás által esetleg megüresedő III ik vármegyei aljegyzői állásokra, melyek a f. év Junius hó 4-én tartandó rendes közgyűlésen választás utján lesznek betöltendők, ezennel

pályázatot nyitok:

A főszolgabiró évi fizetése 1100 frt., lakbér 200 frt, irodaátalány 100 frt, útiátalány 200 frt, hivatalos helyiség bérlete 100 frt, tisztihajdu illetmény 120 frt. és utóbbi utáni ruhaátalány 47 frt. 36 kr.

A III-ik vármegyei aljegyző évi fizetése 750 frt és lakbére 150 frt.

Felhivom a pályázni ohajtókat hogy az 1883 évi I A. czikkben előirt minősités igazoló bizonylatokkal fölszerelt kérvényeiket f. évi junius hó 1-éig közvetlen Szebenvármegye méltóságos főispánjához nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1894 május 5-én.

[81] 1—2 **Reissenberger,**
ali pán.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.4[illegible]
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	- -	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59				4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
[illegible]2.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Joi 28 Aprile (10 Maiu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl , 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Şedinţa I.

ţinută la 24 Aprile (6 Maiu) 1894

1. In urma convocărei făcute prin cerculariul archiepiscopesc dto 10 Aprile a. c. Nr. 2924. Pres. alăturat la acest protocol sub litera *A* deputaţii sinodali au participat astădi la sfânta liturgie, împreunată cu chemarea spiritului snât în biserica „Schimbarea la faţă“ din cetatea Sibiiu, ér după terminarea ritualelor acestora s'au întrunit în sala cea mare din seminariul archidiecesan, destinată pentru şedinţele sinodali, unde înfăţişându-se în curênd şi Preacuvioşia Sa Părintele archimaudrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, prin cuvêntarea alăturată sub *B.* în decursul căreia comunică sinodului literile Escelenţiei Sale Inalt Prealuminatului şi Preasfinţitului Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul dto 22 Aprile a. c. Nr. 3149. Pres: în cari anunţă că împedecat prin participarea la desbaterea proiectului de lege pentru dreptul matrimonial, respective pentru introducerea căsătoriei civile obligătóre pentru tóte confesiunile, care desbatere se va începe în casa magnaţilor Luni la 25 Aprile (7 Maiu) a. c. nu póte deschide şi conduce la început în persónă lucrarile sinodali,-declară sesiunea ordinară a sinodului archidiecesan pentru anul curent de deschisă.

2 Preşedintele denumesce de notari interimali pe Sergiu Medean şi Mateiu Voileanu deputaţi din cler, şi pe Avram David, Dr. Enea Draia, Dr. Ioan Meţian şi Dr. Pavel Oprişa deputaţi mireni.

3. Presidiul presentéză raportul consistoriului archidiecesan din şedinţa plenară dela 4. Aprile a c. Nr. 2717 Plen., prin care se aştern actele despre alegerea deputaţilor la sinodul archidiecesan pe noul period de trei ani şi între acelea şi protestele întrate în contra alegerilor de deputaţi.

4. La provocarea presidiului 'şi presentéză în persónă credenţionalele sale următorii deputaţi: Bêrsan Ambrosiu, Boiu Zacharie, Coltofean Demetriu, Cosma Nicolau, Cosma Parteniu, Damian Vasiliu, David Avram, David Daniil, Dima Georgiu, Draia Enea Dr., Florescu Nicolau, Fulea Ioachim, Garoiu Nicolau, Herman Teodor, Ivan Nicolau, Leményi Liviu Dr., Medean Sergiu, Meţian Ioan Dr., Moldovan Silvestru, Murĕşan Zevedeiu, Nemeş Petru, Nicóră Augustin, Olariu Alecsiu, Oprişa Pavel Dr., Panţu Ioan, Papiu Ioan, Păcurariu Avram, Piso Ioan, Pop Teodor, Popescu Ioan Dr., Popoviciu Petru, Preda Ioan de, Preda Basiliu Dr., Puşcariu Ioan cav. de, Puşcariu Ilarion Dr., Puşcariu Iosif, Roşca Remus, Dr. Şagău Galacteon, Tulea Teofil, Turcu Ioan, Voilean Mateiu, Voina Vasiliu.

Se presentéză prin alţi deputaţi credenţionalele deputaţilor: Iuliu Dan, Nicanor Frateşiu, Dr. Ioan Ivan, Dr. Andreiu Monda, Georgiu Nicóra, Petru Pipoş şi Tuliu Roşescu, fiind astădată toţi acestia absenţi.

Fără de a-şi presenta credenţionalul e present deputatul Ioan Popea

5. Presidiul constată, că fiind de faţă în şedinţa acésta 44 de deputaţi din cei 59 aleşi, sinodul este capace de a-şi începe lucrările, deci se procede la împărţirea deputaţilor în 4 secţiuni verificătóre, statorindu-se: ca secţiunea primă constătătóre din deputaţii cercurilor electorale I. II. III. IV. şi V. se verifice pe deputaţii din secţiunea a patra, adecă din cercurile XVI. XVII. XVIII. XIX. şi XX; secţiunea a dóua constătătóre din deputaţii cercurilor VI. VII. VIII. IX şi X se verifice pe deputaţi din secţiunea primă adecă din cercurile I. II. III. IV. şi V. secţiunea a treia adecă deputaţii din cercurile XI. XII. XII. XIII. XIV. şi XV. se verifice pre deputaţii din secţiunea a dóua, adecă pre cei din cercurile VI. VII. VIII IX şi X. şi în fine secţiunea a patra, adecă deputaţii din cercurile XVI. XVII. XVIII. XIX şi XX. sĕ verifice pre deputaţii din secţiunea a treia, adecă din cercurile XI. XII. XIII. XIV şi XV.

Actele electorale, credenţionalele presentate şi protestele întrate sĕ împart în acest mod secţiunilor verificătóre.

Anunţându-se şedinţa procsimă pe mâne la 10 óre înainte de amédi şi punêndu-se la ordinea dilei rapórtele secţiunilor verificătóre, precum şi eventualele propuneri, şedinţa se încheiă la órele 12 ½ p. m.

Şedinţa II.

ţinută la 25 Aprile (7 Maiu) 1894.

Şedinţa se deschide la 10 óre înainte de amédi, şi cetindu-se protocolul şedinţei I.

— Se autentică.

La ordinea dilei rapórtele secţiunilor verificătóre.

Deputaţii cari şi-au presentat credenţionalele şi ale căror alegeri nu sunt dificultate nici prin proteste şi nici din oficiu, se declară la propunerea secţiunilor verificătóre de verificaţi, şi anume:

— In cercul I Sibiiu: deputatul clerical Dr. Ilarion Puşcariu şi deputaţii mireni Parteniu Cosma şi Ioan de Preda.

— In cercul III Sebeş: deputatul clerical Sergiu Medean şi deputaţii mireni Zevedeiu Murĕşan şi Avram David.

— In cercul IV Alba-Iulia: deputatul clerical Nicolau Ivan şi deputaţii mireni Ioachim Fulea şi Nicolau Florescu.

— In cercul V Deva: deputatul clerical Georgiu Nicóră şi deputatul mirén Daniil David.

— In cercul VI Haţeg: deputatul clerical Dr. Remus Roşca şi deputaţii mireni Ambrosiu Bârsan şi Teofil Tulea.

— In cercul VII Ilia: deputatul clerical Avram Pĕcurariu şi deputaţii mireni Alecsiu Olariu şi Augustin Nicóră.

— In cercul VIII Geógiu: deputatul clerical Ioan Papiu şi deputaţii mireni Petru Pipoş şi Ioan Piso.

— In cercul IX Zarand: deputatul clerical Vasiliu Dămian şi deputaţii mireni Teodor Pop şi Dr. Pavel Oprişa.

— In cercul X Câmpeni: deputatul clerical Petru Popoviciu şi deputaţii mireni Dr. Vasiliu Preda şi Dr. Enea Draia.

— In cercul XI Turda: deputatul clerical Nicanor Frateşiu şi deputatul mirén Silvestru Moldovan.

— In cercul XII Cluş: deputatul clerical Tuliu Roşescu şi deputaţii mireni Petru Pipoş şi Petru Nemeş.

— In cercul XIII Solnoc: deputatul clerical Teodor Herman.

— In cercul XIV Bistriţa: deputatul clerical Galacteon Şagău şi deputaţii mireni Dr. Ioan Popescu şi Dr. Andreiu Monda.

— In cercul XV Têrnava: deputatul clerical Mateiu Voilean şi deputaţii mireni G. Dima şi Dr. Ioan Ivan.

— In cercul XVI Sighişóra: deputatul clerical Zacharia Boiu.

— In cercul XVII Treiscaune: deputatul clerical Demetriu Coltofean şi deputatul mirén Iosif Puşcariu.

— In cercul XVIII Braşov: deputatul clerical Vasiliu Voina şi deputatul mirén Ioan Panţu.

— In cercul XIX Bran: deputaţii mireni Ioan cav. de Puşcariu şi Dr. Iancu Meţian.

— In cercul XX Făgăraş: deputatul clerical Iuliu Dan şi deputaţii mireni Ioan Turcu şi Nicolau Garoiu.

— Actele referitóre la alegerea deputaţilor din cercul II Sĕlişte, cele referitóre la alegerea deputatului mirén din cercul al V-lea Deva (Dr. Ioan Mihu,) actul referitoriu la alegerea deputatului mirén Simeon Paşca din cercul XI Turda, actele electorale din cercul XIII Solnoc despre alegerea deputaţilor mireni Victor Cupşa şi Nicolau Cosma; cele din cercul XVI Sighişóra, referitóre la alegerea deputaţilor mireni Ioan Şandru şi Zacharie Tătar. cel referitoriu la alegerea deputatului mirén Valeriu Bologa din cercul XVII Treiscaune, cele referitóre la alegerea deput. mirén Ioan Popea din cercul XVIII Braşov şi cele referitóre la alegerea deput. clerical din cercul XIX Bran, Traian Meţian, fiind parte atacate prin proteste, parte lipsind credenţionalele, parte din oficiu dificultate, se transpun comisiunei verificătóre, ce se va alege.

Constatându-se că sunt verificaţi 48 deputaţi, adecă peste jumĕtate din numĕrul toţal,

— Presidiul declară sinodul de capacea aduce concluse valide.

Punêndu-se la ordinea dilei alegerea biroului şi a comisiunilor, şedinţa se suspinde pe 10 minute, pentru combinarea şi împărţirea membrilor în acelea.

Redeschidêndu-se şedinţa, presidiul pune lista combinată în conferenţă şi se aclamă în birou

Din cler: presbiterii: Mateiu Voileanu şi Sergiu Medean; ér dintre mireni: Silvestru Moldovan, Dr. Enea Draia, Augustin Nicóră şi Avram David, dintre cari presidiul în puterea § 5 din regul. denumesce de notar general pe Mateiu Voileanu.

I. In comisiunea verificătóre:

Vasiliu Dămian, George Nicóră, Petru Popovici, Ioan Măcelariu, Ambrosiu Bârsan, Ioan Piso, Ioan Turcu, Dr. Ioan Ivan şi George Dima.

II. In comisiunea organisătóre:

Ioan Papiu, Galacteon Şagău, Vasiliu Voina, Parteniu Cosma, Ioan cav. de Puşcariu, Ioan de Preda, Petru Pipoş, Petru Nemeş şi Iosif Puşcariu.

III. In comisiunea bisericéscă:

Zacharia Boiu, Dr. Nicolau Maier, Traian Meţian, Zacharia Tătar, Daniil David, Nicolau Florescu, Dr. Iancu Meţian, Nicolau Cosma şi Teodor Pop.

IV. In comisiunea şcolară:

Mateiu Voilean, Teodor Herman, Nicolau Ivan, Ioan Popea, Ioan Panţu, Zevedeiu Murĕşan, Dr. Liviu Leményi şi Dr. Pavel Oprişa.

V. In comisiunea financiară:

Dimitriu Coltofean, Iuliu Dan, Dr. Remus Roşca, Dr. Ioan Mihu, Alecsiu Olariu, Dr. Vasiliu Preda, Ioachim Fulea, Nicolau Garoiu şi Dr. I. Popescu

VI. Comisiunea petiţionară.

Tuliu Roşescu, Avram Pecurariu, Teofil Tulea, Simeon Paşca, Dr. Andreiu Monda şi Victor Cupşa.

Presidiul presentéză credenţionalele deputaţilor:

a) Dr. Nicolau Maier şi Ioan Măcelariu din cercul II. Selişte şi Ioan Popea din cercul XVIII. Braşov, cari sunt presenţi şi

b) ale deputaţilor: Simeon Pasca din cercul XI. Turda, Victor Cupşa din cercul XIII. Solnoc şi Valeriu Bologa din cercul XVII Treiscaune, cari sunt absenţi.

— Se transpun dimpreună cu actele referitóre la acesti deputaţi comisiunei verificătóre.

Presidiul presentéză cererile de concediu ale deputaţilor:

a) Valeriu Bologa, din causa afacerilor oficióse pe întrégă durata sesiunei.

b) Iuliu Dan, în afaceri private urgente pe timp de 5 dile.

c) Nicanor Frateşiu, din 'cause sanitari pe întrégă durata sesiunei.

d) Dr. Andreiu Monda din causa afacerilor private pe timp de 3 dile.

e) Petru Pipoş, din cause sanitare pe timp de 2 dile.

f) Tuliu Roşescu, din cause familiare pe timp de 3 dile.

g) Dr. Ioan Ivan, din causa afacerilor advocaţiale cu termin, pe timp de 6 dile.

h) Simeon Pasca din cause familiari pe timp de 3 dile.

i) Victor Cupşa din cause. sanitare pe întrégă durata sesiunei.

Concediul cerut se acórdă deputaţilor Valeriu Bologa, Iuliu Dan, Nicanor Frateşiu, Dr. Andreiu Monda, Petru Pipoş, Tuliu Roşescu şi Dr. Ioan Ivan, ér cererea de 'concediu a deputaţilor Simeon Paşca şi Victor Cupşa sĕ va pertracta după ce vor fi verificaţi.

Se presentéză:

a) raportul general al consistoriului archidiecesan din şedinţa plenară dela 6 Aprile a. c. Nr. 2896;

b) raportul consistoriului archidiecesan din şedinţa plenară dela 2 August 1893 Nr 2936 în causa înrudirei unor membri din comisiunea administrativă a fundaţiunei „Şaguna“;

c) raportul consistoriului archidiecesan din şedinţa plenară dela 6

Aprile a. c. Nr. 847 prin care se promovéză proiectul de instrucţiune pentru fondul archidiecesan de pensiuni;

d) raportul consistoriului archidiecesan din şedinţa senatului epitropesc dela 2 Aprilie a. c. Nr. 2694 referitor la administraţiunea fondului archidiecesan de pensiuni;

e) raportul consistoriului archidiecesan din şedinţa plenară dela 7 Februariu a. c. Nr. 60 prin care sĕ promovéză cererile de pensionare ale preoţilor: Stefan Opriş din Şura mare, Lazar Comşa din Ribiţa, Nicolau Benea din Ciòra şi Ioan Ţepos din Sirnea.

— Se predau comisiunei organisătóre.

Se presentéză:

1. Raportul general al consistoriului archidiecesan ca senat strêns bisericesc din 5 Aprile a. c. Nr. 2885

2. Raportul consistoriului archidiecesan, ca senat strêns bisericesc, dela 1 Martiu a. c. Nr. 1560 prin care sĕ promovézăcererea cler. abs. Dr. Petru Span pentru un post de profesor în secţiunea teologică a seminar. Andreian.

— Se predau comisiunei bisericesci.

Se presentézăi

a) raportul general al consistoriului archidiecesan, ca senat scolar dela 7 Aprilie a. c. Nr. 2908

b) raportul consistoriului archiediecesan, ca senat scolar dela 13 Aprile a. c Nr. 2292 în causa înfiinţării unei foi pedagogice;

c) raportul consistoriului archidiecesan ca senat şcolar din 31 Martiu a. c. Nr. 1912 referitoriu la regularea salariilor învĕţătoresci;

d) raportul consistorului archidicesan, ca senat scolar din 13 Aprile a. c. Nr. 2982, prin care sĕ promovéză cărticica: „Cunoscinţe din constituţia patriei şi din drepturile şi datorinţele cetăţenesci“ de I. Popoviciu profesor la scóla civilă de fete a Asociaţiunii — spre a se introduce în scólele poporale;

e) raportul consistoriului archidiecesan ca senat scolar, din 22 Aprilie a. c. Nr. 3045 referitoriu la grădina de pomărit a seminariului archidiecesan.

— Se predau comisiunei scolare.

Sĕ presentă:

a) raportul general al consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc din 11 Aprile a. c. Nr. 2958.;

b) raportul consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, din 14 Martiu a c. Nr. 2175 referitoriu la împărţirea stipendiilor din fundaţiunea „Andronic.“

c) raportul consistoriului archidicesan, ca senat epitropesc din 9 Aprile a. c. Nr. 2854 prin care sĕ promovéză raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane pre anul 1893.

d) raportul consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, din 5 Martiu a. c. Nr. 1798, prin care se promovéză budgetul fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane pe anul 1895,

e) raportul consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, din 5 Martiu a. c. Nr. 2420, despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane;

f) raportul consistoriului archidiecesan, ca senat epitr. din 21 Aprile a. c. Nr. 3128 referitoriu la rugarea casinei militare, ca pe locul archidiecesei din strada Morii Nr. 12 sĕ se zidéscă un local pentru numita casină.

— Se predau comisiunei financiare.

— Se presentéză:

a) Cererea comitetului parochial din Murĕş Sâniacob pentru ajutor.

b) Cererea mai multor locuitori din Poiana Merului pentru regularea administrării averei bisericesci.

c) Cererea „tinerimei române din Ungaria şi Transilvania“, pentru intrevenirea sinodului archidiecesan contra proiectelor de lege bisericesci.

Cererile de sub *a)* şi *b)* se predau comisiunei petiţionare, ér cea de sub *c)* nefiind subscrisă de nimenea, conform §-lui 14 din regulamentul afacerilor interne nu se consideră.

Cu privire la proiectul căsătoriei civile, care tocmai adi se pertractéză în casa magnaţilor deputatul Parteniu Cosma face următórea propunere. (S'a publicat în numĕrul precedent).

Propunerea acésta se consideră, de urgentă şi se pune îndată la ordinea dileì.

— Luându-se în desbatere propunerea de sub nrul precedent la propunerea dep. Ioan de Preda sinodul o primesce cu unanimitate şi mare însufleţire.

Anunţându se şedinţa procsimă pe mâne la 11 óre a. m. şi punêndu-se la ordinea dilei raportul comisiunei verificătóre, şedinţa sĕ încheie la órele 12 m.

Procesul memorandului.

Marele proces politic, ce decurge în Cluş a pus în mişcare tot sufletul românesc. Fraţii din România liberă a dat espresiune sentimentelor lor frăţesci prin arangiarea de meetinguri imposante, în care s'au luat resoluţiuni de desaprobare pentru politica şovinistă magiară, — şi conţinutul resoluţiunilor a fost comunicat şi capului statului, regelui. Cele mai imposante meetinguri au fost la Bucuresci şi Iaşi. Românii din Ardél şi Ungaria au alergat în masse la Cluş, sĕ dovedéscă nemulţămirea, ce domnesce în tóte părţile şi sĕ spună lumii, că anormale sunt lucrurile, ce se petrec la noi. Din tóte părţile locuite de români au sosit aderenţe, ca sĕ dovedéscă, că în casuri grave românil una sunt. Forţa lor s'a manifestat puternic; atât de puternic, încât a impus şi adversarilor celor mai sovinisti. Dilele dela Cluş, care au deschis şi ochii străinătăţii, vor rĕmâné memorabile şi vor avé consecinţele lor grave.

Inainte de a se începe procesul memorandului, membrii comitetului au adresat Maj. Sale monarchului următórea telegramă:

Maiestăţii Sale Împĕratului şi Regelui apostolic
FRANCISC IOSIF I.
Viena.

Poporul român din Transilvania şi Ungaria ca cel mai credincios popor al gloriósei Case habsburgice, care în timpurile cele mai critice vitejesce a apĕrat Tronul şi patria contra vrăjmaşilor esterni şi interni, ne mai putĕnd suporta nedreptăţile unui sistem de guvernare, îndreptat spre nimicirea vieţii sale naţionale şi religióse, cu tradiţionala lealitate a apelat cu Memorandul seu la Maiestatea Vóstră. Pentru acest Memorand, astădi întréga nóstră naţiune este supusă la prigoniri sistematice şi mai potenţate ca mai nainte, şi în persónele representanţilor sei legali este pusă pe banca acusaţilor.

In acest moment solemn, când noi membrii comitetului central al partidului român din Transilvania şi Ungaria suntem puşi pe acéstă bancă spre a fi judecaţi pentru subşternerea Memorandului la Maiestatea Vóstră şi publicarea lui, Vĕ aducem la Preaînalta cunoştinţă a Maiestăţii Vóstre acéstă procedere de rĕsbunare ne mai pomenită în viéţa popórelor.

Ai Maiestăţii Vóstre cei mai fideli supuşi.

Membrii comitetului partidului naţional rom. din Transilvania şi Ungaria.

S'a dat apoi cetire numelor acusaţilor şi apĕrătorilor.

Şedinţa s'a deschis la $8^1/_2$ óre.

Acusatul Romul de Crainic dovedesce cu atestat medical, că fiind bolnav la băi, nu sĕ póte presenta la proces.

Procurorul: cere sĕ se suspindă deocamdată faţă de dênsul procedura penală.

Dr. T. Mihali: cere cuvênt şi spune, că a fost citat la pertractare, dar n'a fost cetit din lista acusaţilor.

Făcêndu-se corectura, acusatul Mihali îşi designéză de apărător pe Petru Truţa.

Apĕrătoriul Bredicean: cere cuvêntul şi întrébă pe preşedinte, că cu a cui scire şi cu al cui ordin stau gendarmii lângă acusaţi şi apĕrători? Pretinde dela preşedinte, ca gendarmeria sĕ fie depărtată din sala de pertractare.

Preşedintele declară, că gendarmeria e postată aici din ordinul sĕu şi pe rĕspunderea sa — pentru siguranţă, acésta disposiţiune a lui însémnă atâta, cât legea!

Bredicean: vrea sĕ protesteze din nou în contra acestei mĕsuri, dar detrăgêndu-i-se cuvêntul, însinuă cas de nulitate.

Apĕrătorul Dr. Stefanovici: cerênd cuvêntul declară, că acusaţii şi apĕrătorii sĕ simt vătămaţi în libĕrtatea lor personală prin acéstă disposiţie a preşedintelui şi sĕ alătură la protestul lui Bredicean; deasemenea Coroian şi Lucaciu.

Preşedintele însă nu dă ascultare protestului unanim al acusaţilor şi al apĕrătorilor.

După acéstă scenă agitată, sĕ cetesce lista completă a juraţilor în numĕr de 36 şi preşedintele provócă pe acusaţi şi apĕrători sĕ 'şi facă observările:

Dr. A. Frâncu: luând cuvênt declară instituţiunea juriului present de ilegală şi protestéză în contra funcţionării şi constituirei unei curţi cu juraţi, care e compusă din membri, cari fac parte din partidele politice maghiare esistente.

Se începe apoi o viuă şi agitată discusiune asupra tălmaciului.

Dr. A. Murĕşan instistă asupra imposibilităţii dea urma discusiunea şi anunţă cas de nulitate.

Procurorul: cere ca apĕrătorii, cari sunt advocaţi, sĕ fie obligaţi a sĕ folosi în decursul pertractării numai de limba magiară. In urma acésta iscându-se din nou o viuă discusiune la acest obiect, tribunalul, mai şovinist şi mai despotic decât însu-şi procurorul, hotăresce, ca apĕrătorii, fie advocaţi, fie neadvocaţi sĕ nu se foloséscă în tot decursul procesului, decât esclusiv de limba magiară.

Toţi acusaţii şi apĕrătorii protestésă în contra acestei ne mai audite ilegalităţi şi acusatul Coroian sé declară în urma acésta eschis dela posibilitatea de a fi apĕrat, fiindcă apĕrătorul sĕu nu posede întru atât limba magiară, încât sĕ l pótă apĕra cum se cuvine.

Preşedintele însĕ nu cedéză şi repetă din nou, că apĕrătorii nu pot vorbi decât ungaresce.

Frâncu: insinuă cas de nulitate.

Lucaciu: sulevéză din nou cestiunea cu tălmaciul, pe care îl declară absolut incapabil de a putea reproduce espunerile apĕrătorilor şi ale acusaţilor, respinge apoi întréga curte cu juraţi, nu din consideraţiuni personale, ci din consideraţiuni politice, drept ce declară, că nu sĕ folosesce de dreptul de recusare.

Dr. Tripon: rógă pe pe preşedintele sĕ întrebe pe juraţi, dacă sciu limba română şi sulevésă din nou cestiunea cu apĕrarea în limba magiară.

Dr. Aur. Isac: combate constituirea juriului şi capacitatea lui de a funcţiona.

Sĕ face apoi sorţirea juraţilor şi constituirea tribunalului.

Despre cele petrecute în afară de sala „redutei“ ni se comunică următórele:

Mângăirea avută la pertractarea din diua primă, s'a tot potenţat. După un scurt prând, comitetul s'a credut dator a face o visită de întâlnire acelei mulţimi, ce se adunase pentru a-şi manifesta sentimentul seu de solidaritate cu lupta lor.

Mulţimea era adunată în grădina Bánffy, unde aştepta comitetul. Erau adunaţi după cele mai minimale socoţi cel puţin 20 mii persóne.

Când membrii comitetului, se iviră a resunat strigătul de „sĕ trăiéscă“ cum n'a mai rĕsunat póte în Cluş. Strigătul acesta a rĕsunat preste Cluşul întreg, şi a adus aminte cetăţenilor acestui şovinist oraş, cât de puternic va rĕsuna glasul poporului român întreg când lipsa va cere.

La intrarea în grădină membrii comitetului au fost întimpinaţi cu o scurtă cuvêntare, şi apoi au început calea lor triumfală prin mijlocul poporului inşirat de dóuĕ părţi A fost nedescriptibil acest moment însufleţitor.

Apoi membrii comitetului se îndreptară spre centru şi la moment s'a adunat tótă mulţimea în jurul lor. Pe o masă improvisată se urcă atunci d. Raţiu, pentru a provedui poporului cuvinte de iubire neclintită de neam şi de ţéră.

După dl Raţiu a vorbit dl Diamandi Manole, mulţămind comitetului pentru nobilul esemplu, ce-l dă luptătorilor pentru causa naţională.

Sĕ urcă apoi între aplause nesfârşite ţĕranul cunoscut bétrânul moş Herlea din Vinerea, pentru a întreţiné pre cei adunaţi cu o preafrumósă vorbire plină de cele mai curate şi nepătate sentimente naţionale.

Apoi vorbì părintele Lucaciu prin cuvinte însufleţitóre.

S'a produs un incident neplăcut. Un funcţionar deochiat, a credut că-şi va câştiga merite neperitóre, dacă va provoca poporul, pentru cea mai desĕvîrşită ordine la disordine. Deodată se presentéză adecă vr'o 8 poliţişti cu baionetele scóse şi vr'o 6 călări şi năvăliră între popor provocându-l sĕ se împrăştie. E uşor de priceput ce ar fi putut face 14 persóne faţă de 30 mii. Poporul într'atâta s'a înfuriat pentru întrevenirea nemotivată a poliţiei, încât voia sĕ rupă în bucăţi poliţia întrégă. Asta a împedecat'o numai părintele Lucaciu, care a rugat poporul sĕ rĕmânĕ în pace. Astfel s'a evitat un mare rĕu şi poliţia a trebuit sĕ se depărteze ruşinată, ér poporul plin de mândrie a pornit spre cuartirele lor.

Manifestaţia din grădina Bánffy a fost atât de grandiósă, încât a stors admiraţiunea tuturor streinilor veniţi la proces, până chiar şi a contrarilor nostri.

Sfîrşind însemnăm evenimentul dilei: poporul adunat în grădina Bánfy a esmis pre Moş Herlea din Vinerea, Teodor Onişor din Blaş şi Gavril Trifu din Chiuzbaia, ca delegaţi la monarchul, pentru a espune plângerile contra persecuţiunilor ce i s'au făcut în timpul din urmă.

Fiind siguranţa membrilor acusaţi periclitată, acestia au trimis ministrului următórea telegramă:

Ministrului de interne
în
Budapesta.

Siguranţa vieţii nóstre este în continu periclitată prin atacuri de stradă. Aséră 2 dintre acusaţi Cristea şi Duma au păţit josnice atacuri. Astădi la 1 óra eşind dela pertractare şi mergând liniştiţi spre casă am fost espuşi unor brutale ameninţări, strigăte, calumnieri şi impingeri vătămătóre. Căpitanul de poliţie Magyari s'a purtat necuviincios faţă de noi pe stradă, identificându se cu cei ce ne atacau. Poporul pacinic românesc, consîngenii şi amicii nostri sunt atacaţi şi bătuţi de poliţie şi de indivizi provĕduţi cu insigniile „Kárpát-egylet“ aşa încât vătămaţi adênc — sunt provocaţi.

Atragem atenţiunea d-lui ministru de interne asupra acestor stări primejdióse şi-l rugăm ca sĕ facă disposiţiile necesari pentru a-ne apăra.

Proiectul căsătoriei civile în casa magnaţilor.

Şedinţa primă s'a deschis Luni în 7 l. c. la 11 óre a. m. President Iosif Szlávy. De faţă sunt toţi prelaţii bisericei nóstre ortodocse, ér dintre miniştrii: Wekerle, Szilágyi, Tisza L. Fejérváry, Csáky şi Iosipovich.

Referentul Czorda a recomandat în discursul seu proiectul de lege spre primire. Vorbirea lui, cu tóte că auditorul se aştepta la un efect mare, fiind slăbuţă, şi efectul a fost slab. El şi-a început vorbirea cu motive din istoria dreptului, nisuindu-se a dovedi, că la noi totdeuna numai acel canon a avut putere de lege, pe care statul l'a investit cu autoritatea sa civilă. Numai pe timpul reformaţiunii dreptul canónelor s'a ridicat şi şi-a formulat pretensiunile.

De aici s'au născut apoi nefericitele frecări pre a căror înlăturare numai o modalitate este cu putinţă, întroducerea dreptului căsătoriei civile unitariu.

Acesta este motivul politic al proiectului, sunt însě şi motive de drept şi anume, că trebue sě înceteze confusiunile şi conturbările esistente, trebue sě se facă ordine.

El nu se teme de aceea, că catolicii magiari sunt reniteinţi, pentru-că este cu neputinţă sě se alieze ei cu estfel de elemente, cari agitaţiunea contra proiectului de lege vreau sě o întrebuinţeze spre nimicirea unităţii statului magiar.

Acestea elemete au cunoscut fórte bine, că căsătoria civilă unitară ce factor eficace va fi pentru ideia de stat magiar şi pentru unitatea de stat şi deci tocmai pentru aceea agită contra lui.

Mulţi spun, că acésta procedere ar fi radicalism. Dară de acest radicalism, propagat de un Deák Ferencz nu trebue temută naţiunea magiară. Recomandă deci proiectul de lege spre primire.

S'a ridicat apoi spre combaterea proiectului primatele Vaszary.

După o scurtă polemisare cu Czorda referitoriu le datele istorice amintite de acesta, capul bisericei romano catolice din Ungaria trece la meritul desbaterii.

El ilustrézǎ punctul de vedere al seu faţă de acest proiect de lege. Posiţiunea sa este aceiaşi, ce episcopatul a precisat deja în memorandulsěu din 1893. Nu primeşte căsătoria civilă, pentru că aceea este în contradicţiune cu dogmele bisericei catolice. In temeiul dogmelor căsătoria este un sacrament şi nu póte fi desfăcută, ér' în temeiul proiectului de lege căsătoria este un contract civil şi póte fi disolvat; în temeiul dogmelor în cause matrimoniale numai forul. bisericesc póte esercita judicatură, proiectul de lege însě investeşte organele statului cu acéstă judicatură.

Aceste sunt contrarietăţi principiale neîmpacavere, ce lui ii fac absolut cu neputinţă a primi proiectul de lege.

La faptă contrară religiunii sale nime nu póte fi constrîns: acésta a dis-o legislaţiunea ungară în interesul protestanţilor. Óre acésta n'are valóre şi pentru catolici?

Sau dacă se constrînge un catolic sě încheie căsătoria în faţa unui organ civil, de şi el acea căsătorie nu o póte recunóşte de căsătorie legală, atunci óre nu l'au constrîns la faptă contra credinţei sale?

Sau acel preot, căruia nu i este permis a cununa pe aceia, cari înaintea lui vreu sě se căsătoréscă, óre nu se oпresce de la un lucru, ce 'i impune credinţa sa?

In adevěr proiectul de lege nu face altceva, de cât că zideşte instituţiunea căsătoriei pe principiile fundamentale protestante.

La timpul seu protestanţi pentru aceea au luptat, ca sě fie scoşi de sub stăpânirea dreptului de căsătoriă catolic. Progresul timpului i-a ajutat la ajungerea scopului lor.

Dar acuma aceea ar urma, ca catolicii sě fie constrinşi a încheia căsătoria pe basa principiilor protestante.

Pre cum au luptat protestanţii, aşa vor lupta şi catolicii contra acelor tendinţe şi dacă proiectul va deveni a fi lege, acésta nu va mulcomi, ci va aţiţa şi mai mult agitaţiunea.

Primatele a încheiat vorbirea sa declarând, că nu primesce proiectul de lege nici ca cetăţén, nici ca membru al casei magnaţilor, nici ca prelat. „Două jurăminte am pus“, dice el, unul regelui meu, că voiu fi fidel patriei mele, unul capului bisericei mele. Pe acela nu-l calc, dacă nu primesc proiectul, pe acesta l'aş călca, dacă aş primi proiectul de lege. (Aplause indelungate şi insufleţite.)

După Gajzágó care a vorbit pe scurt pentru proiectul de lege, s'a ridicat numai de cât ministrul de justiţie însuşi, Szilágyi Dezső, care a polemisat cu primatele Vaszary.

Ministrul a declarat, că în acest proiect de lege nu puncte de vedere confesionale protestante, ci generale de stat vin la valóre.

In decursul vorbirii voluminóse ministrul Szilágyi face escursiuni în istoria bisericéscă şi cu privire la istoricul căsătoriei civile în celelalte staturi ale Europei apusene. Vorbirea este des intrerupt de obiecţionările episcopului-cardinal Schlauch şi de contele Zichy Nándor.

In fine ministrul se nisueşte a dovedi, că întroducerea căsătorie civile este o necesitate imperativă şi că statul este îndreptăţit a insista la aducerea legi.

Recomàndă dară spre primire proiectul de lege în general de basă a desbaterii speciale.

In şedinţa de Marţi 8 Maiu c. au vorbit patriarchul Branconovici, ca representant al bisericei sêrbe gr. or., făcênd declaraţiuni din punctul de vedere al bisericei sale; primatele Vaszary întregesce acele declaraţiuni, dicênd, că el nu recunósce decât căsătoria încheiată prin preoţii bisericii.

Contele Széchenyi dice, că proiectul de lege nu are de scop sě provóce lupta religionară. Dacă biserica sě opune mersului timpului, póte veni o di, când poporul sě va deştepta şi va lua posiţie în contra bisericii. Oratorul primesce proiectul.

Baronul Ioan Máriássy respinge ér Hollán primesce proiectul.

Eri Miercuri au vorbit pentru proiect şi au declarat, că îl votéză contele Anton Zichy şi banul croaţiei Khuen Hederváry.

După ei a ţinut un discurs Escelenţia Sa Archiepiscopul şi Metropolitul nostru, Miron Romanul, luând din punctul de vedere al bisericei nóstre posiţie în contra proiectului.

Noutăţi.

Revisuirea planului de învěţâmênt pentru scólele comerciale. In cestiunea revisuirei planului pentru scólele comerciale s'a ţinut în Budapesta sub presidiul secretariului de stat Dr. Albert Berzeviczy o şedinţă. Cu acésta ocasiune s'au luat următórele resoluţiuni: La propunerea limbelor magiare şi francese nu se vor mai folosi traduceri din germână, şi limba germână nu va mai fi usitată ca ajutătóre. Órele de învěţâmênt pentru limba şi literatura germână (4 la sěptěmână) rěmân neschimbate, însě secretariul de stat a întonat, că în unele planuri de învěţâmênt locale trebue sě se facă eventuale modificări d. e. în scólele comerciale, precum sunt cele din Braşov, unde lipsesce cunoscinţa deplină a limbei magiare sě vor reduce órele din germână şi sě vor înmulţi cele din magiară. Studiul mercantil va fi seperat de fisică şi economia naţională va fi separată de studiul comercial

* * *

Consistoriul plenariu gr. or român din Arad. In una din şedinţele consistoriului plenariu din Arad, s'a pertractat momentuosul obiect: Infiinţarea şi inactivarea unui consistoriu gr. or. român în Timişóra în urma votului sinodului diecesan al Caranşebeşului, care a propus şi hotărît înfiinţarea unui consistoriu în centrul Bănatului Timişan, la care către cele 4 protopopiate bănăţene din Timişóra, Lipova, Belinţ, şi Banat-Comloşului sě se adauge şi protopopiatele Ciacova şi Panciovia, cari 6 protopopiate sě se constitue într'un consistoriu deosebit, sub diecesa Caransebeşului. Propunerea punêndu-se la vot fu respinsă. Prea sfinţia Sa dl Episcop a însinuat votul separat al seu şi al minorităţii către procsimul sinod eparchial, unde are a se discuta şi decide de nou acésta causă de mare importanţă pentru sórtea întregului Banat gr. or rom.

* * *

Recepţiunea de Sf. Paşci la Eminenţa Sa Metropolitul Bucovinei a fost impunătóre. Erau de faţă locţiitorul guvernorului, Stroner, generalul Marnegg, colonelul Manoilovici, archimandriţii, profesorii facultăţii teologice, aristocraţia, o mulţime de profesori de scóle medii şi alte notabiliităţi. Archimandritul. P. C. S. d-nul Arcadie Ciupercovici a ţinut vorbirea de omagiu. Eminenţa Sa a rěspuns într'un chip magistral ca cuprins şi fineţe de stil . . . S'a remarcat mult pasagiul, în care Eminenţa Sa a vorbit de ispitele ce le trecem şi ne mai aşteptă. Numai ispita nasce puterea şi bărbăţia, care, dacă'i adevěrată ese triumfătóre din luptă.

* * *

Parastas pentru G. Bariţiu. In 2 Maiu s'a împlinit anul de la mórtea neuitatului George Bariţiu şi în 3 Maiu s'a ţinut un parastas pentru memoria rěposatului în biserica gr. or. rom. din Gróveri-Braşov.

* * *

Demisionarea guvernului. Foile unguresci din Pesta scriu, că cercurile guvernului sunt îngrijate din causa participării în numěr complet, a demnitarilor curţii, în casa magnaţilor, cari vor vota contra proiectului. Din causa acésta sě dice, că cabinetul Wekerle după votare îşi va da demisionarea. Totodată se anunţă, că şoviniştii jidano magiari sunt înfuriaţi pe membrii casei magnaţilor, contrari proiectului şi au provocat publicul prin circulare, sě însceneze demonstraţiuni. Grădina muzeului, unde îşi ţine casa magnaţilor şedinţele, e ocupată de poliţişti.

* * *

Manevre mari de tómnă sě vor ţiné în anul acesta între Vaţ şi Loşonţ. Punctul central între aceste oraşe este oraşul B.-Gyarmat. Inginerii militari deja au început a lua desemne de teren. Majestatea Sa va locui în timpul manevrelor în casa comitatului, ér archiducele Albrecht în casarma de honvedi.

* * *

Petrecere. Corpul învěţătoresc din Gurarîului va arangia Duminecă în 1/13 Maiu a. c. o petrecere cu joc, în locul numit „sub pétra gurguiată.“

Toţi doritorii de a participa la acéstă petrecere, prin acésta sě sě considere de invitaţi, deórece invitări speciale nu sě vor face. Venitul curat, împreunat cu acésta petrecere, este destinat pentru biblioteca scólei gr. or. de acolo. Ofertele marinimóse sě vor primì cu mulţămită şi sě vor cuita publice.

La cas de timp nefavorabil, petrecerea să va amâna.

* * *

Secretariu de stat demisionat. Foile din Budapesta aduc scirea, că baronul Iosika Samu secretariu de stat la ministeriul de interne, va demisiona din postul sěu, find-că el ca membru al casei magnaţilor vré sě voteze contra căsătoriei civile în casa magnaţilor.

Raportul general al senatului scolariu.

Nr. 2908 Scol.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat scolar, are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1893 următoriul:

Raport general.

I. Date despre activitaiea senatului scolar.

Senatul scolar al consistorului archidiecesan a ţinut în decursul anului 1893 şedinţe 45, dintre cari 43 ordinare şi 2 estraordinare.

Piese în resortul acestui senat au întrat 2671, dintre cari la 31 Decembre 1893 neresolvite erau 16, dar cari de atunci pănă acum s'au resolvit.

II. Starea învěţâmêntului.

Institutele de învěţâmênt.

1. Scóle medii.

a) gimnasiul mare, scólele reale şi comerciale din Braşov.

In decursul anului 1892/3 la gimnasiul mare din Braşov au funcţionat 12 profesori, 10 ordinari definitivi, 1 ordinari provisor şi 1 suplent.

Scolari au fost la începutul anului în tóte 8 clasele 281. In decursul anului au părăsit institutul 9 şi au murit 2. Rěmâne deci la finea anului numěrul elevilor 270.

Dintre aceştia sunt gr. or. 235, gr. cat. 31, ev. luth. 1, de legea israelită 3.

Pentru facerea esamenului de maturitate în terminul din Iuniu 1893 ca comisar consistorial a fost denumit archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, din partea statului a fost denumit profesorul dela universitatea din Cluş Dr. Antoniu Abt. La esamen s'au presentat 16 scolari absolvenţi ai gimnasiului, cari toţi au susţinut cu succes laudabil esamenul, şi au fost declaraţi maturi.

In cele 4 clase ale scólei reale inferióre au funcţionat 10 profesori, dintre cari 4 ordinari difinitivi, 1 ordinar provisor, şi un catechet, şi 4 ordinari definitivi, dela scóla comercială.

Numěrul elevilor la începutul anului a fost 124, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 4 şi 1 a murit. Rěmâne deci cu finea anului numěrul elevilor 119 dintre aceştia 103 gr. or., 8 gr. cat., 2 ev. luth. şi 6 de legea israelită.

La scóla comercială au funcţionat 4 profesori ordinari definitivi, 1 catechet şi 5 profesori dela scóla reală inferióră.

Numěrul elevilor la începutul anului a fost 66. In dersul anului au părăsit scóla 1. Rěmâne cu finea anului numěrul lor de de 65, dintre cari 58 gr. or., 7 gr. cat.

In terminul din Iuniu 1893 la facerea esamenului de maturitate din partea consistoriului a fost denumit comisar domnul Ioan Lenger, advocat în Braşov, din partea guvernului inspectorele regesc de scóle al comitatului Braşov, domnul Francisc Kóos, consilier regesc. La esamen s'au presentat 12 elevi, absolvenţi ai scolei comerciale, diutre cari 11 au susţinut esamenul cu succes bun, şi au fost prověduţi cu testimoniu de maturitate, unul a raportat calcul neîndestulitor, şi şi-a îndreptat calculii în esamenul de repetiţiune din Septembre, 1893.

Numěrul total al elevilor la tóte trei categoriile de scólă a fost 454, dintre aceştia români 442, ev. luterani 3 şi de legea israelită 9.

In comparare cu anii scolari premergători sě arată o considerabilă şi îmbucurătóre crescere la tóte trei categoriile de scóle. In special în comparare cu anul scolar 1890/1 cu 378 de scolari sě arată o crescere de 76; în comparare cu anul scolar 1891/2 cu numěrul total de 410 să arată o crescere de 44;

La singuratecele categorii de scóle observăm următórea mişcare:

a) La gimnasiu în anul scolar 1891/2 numěrul total al elevilor era 256, în anul 1892/3 a fost 270 prin urmare aici sě constată o crescerc de 14;

b) la scóla reală în anul scolar 1891/2 numěrul elevilor a fost 102, în anul următor 1892/3 a fost 119, o crescere de 17;

c) la scóla comercială numĕrul elevilor în anul scolar 1891/2 a fost 52, în anul scolar 1892/3 a fost 65, prin urmare aici sĕ constată o crescere de 13.

Programa gimnasiului sĕ alătură sub 1/.

b) Gimnasiul inferior din Brad.

La acest gimnasiu au funcționat în anul scolar 1892/3, 6 profesori. dintre cari 5 ordinari definitivi, 1 ordinar provisor și 1 catechet.

La începutul anului s'au înmatriculat 81 de elevi, în decursul anului au părăsit institutul 5 și neesaminați a rĕmas 1. Numĕrul elevilor la finea anului a fost 75, dintre aceștia gr. or. 72, gr. cat. 2, rom. cat. 1.

In comporațiune cu anul scolar 1890/91 cu elevi 108 sĕ arată o descrescere de 33, cu anul scolar 1891/92 cu elevi 84, sĕ arată o descrescere de 9.

Programa gimnasiului sĕ alătură sub 2/.

2. *Secțiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.*

In secțiunea pedagogică a seminariului archidiecesan cu începutul anului scolar 1892/3 s'au înmatriculat 82 de elevi, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 5. A rĕmas deci cu finea anului numĕrul elevilor 77, și anume In cursul prim 30, în cursul al doilea 25 și în cursul al treilea 22.

Studiile s'au predat prin trei profesori ordinari din secțiunea acésta, și prin doi profesori din secțiunea teologică. Din causă de bólă fiind concediat profesorul ordinar definitiv din secțiunea teologică Dr. Ioan Crișan, care apoi în tómna anului 1893, s'a mutat spre simțita perdere a seminariului, la cele eterne, și tot din causă de bólă concediat fiind și cel provisor tot din aceea secțiune, Dr. Petru Span, au fost supliniți prin absolvenții de cursul clerical Dr. Emilian Popescu și Dr. Vasiliu Saftu, și prin asesorul consistorial referinte Mateiu Voilean.

Obiectele technice s'au predat prin cei doi profesori estraordinari, ér lucrul de mână din lipsă de persónă, nu s'a predat.

In comparațiune cu anul scolar 1890/1 cu elevi 42, sĕ arată o crescere de 25; în comparațiune cu anul scolar 1891/2 cu elevi 72, sĕ arată o crescere de 5.

Programa sĕ alătură sub 3/.

3. *Scóle poporale.*

a) Copii de scólă.

In anul scolar 1892/3 numĕrul elevilor obligați a frecuenta scóla a fost:

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 40,385	copii 14,761
copile 35,621	copile 13,582
cu totul 76,006	cu totul 28,343

Au cercetat scóla în semetrul prim:

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 29,115	copii 7,895
copile 21,334	copile 6,749
cu totul 50,449 (66%)	cu totul 14,644 (51%)

Au cercetat scola în semestrul al doilea:

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 27,468	copii 7,137
copile 12,990	copile 6,136
cu totul 47,458 (62%)	cu totul 13,266 (11%)

Suma tuturor copiilor obligați a frecuenta scóla a fost 104,349.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul I a fost 65,093, séu 62%. Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul II a fost 60,724, sau 58%.

In comparațiune cu anul scolar 1891/2 sĕ arată la cei obligați a frecuenta scóla o crescere de 894, la cei cari au frecuentat scóla o crescere de 480 elevi în semestrul I, și 730 în semestrul II.

Date mai speciale sub 4/.

b) Adjustarea școlelor.

Edificii școlare proprii sunt arătate 677 și închiriate 136, cu totul sunt edificii 813. Din acestea apar corĕspundĕtóre 616 și necorĕspundĕtóre 197.

În comparațiune cu anul trecut edificiile de școle proprii au scădut cu 7, cele închiriate au scădut cu 9. Numĕrul total al edificiilor de școle au scădut cu 15. Edificiile de școlă corĕspundĕtóre au scădut cu 18, cele necorĕspundĕtóre s'au înmulțit cu 3.

Grădini de pomărit sunt arătate în 524 comune, dintre cari 329 sunt indicate ca cultivate și 195 necultivate.

În comparațiunc cu anul trecut la cele cultivate sĕ arată o descrescere de 31, la cele necultivate o descrescere de 15.

Întruniri pentru gimnastică au 253 comune bisericesci.

Date mai speciale sub 5/.

c) Averea școlelor.

Nemișcătóre: edificii și pămênturi	fl.	975,876.70
Mișcătóre: bani, hârtii de valóre, mobile etc. . .	fl.	260,136.82
Suma .	fl.	1,218,013.52

In comparațiune cu anul trecut cu suma de fl. 1,143,363.05 se arată o crescere de fl. 74,650.47.

Venitul total anual al scólelor este 90,385 fl. 16 cr.

In comparațiune cu anul trecut cu suma de 80,406 fl. 90 cr. se arată o crescere de 9978 fl. 26 cr.

Date mai speciale sub 6/.

d) Salariele învĕțătoresci.

Salariele solvite învĕțătorilor dau suma de 194,988 fl. 75 cr.

In termin mediu computat vine pe un învĕțătoriu suma de 215 fl. 67 cr.

Salariele s'au solvit:

a) din fonduri scolare .	fl.	23,363.92
b) din alodiu	„	33,069.02
c) din lada bisericei .	„	26,553.11
d) dela popor	„	87,331.36
e) din alte isvóre . .	„	4,054.16
f) din victuale . . .	„	6,185.80
g) cuartir	„	8,412.—
h) lemne de foc . . .	„	6,019.38
Suma .	fl.	194,988.75

In comparațiune cu anul trecut cu suma de 181,954 fl. 96 cr. se arată o crescere de 13,033 fl. 79 cr.

Date mai speciale sub 7/.

Deóre-ce oficiul protopresbiteral al tractului Geógiu II, nici după repețite ursorii nu a așternut datele statistice scolare, în combinarea datelor de sub a), b), c) și d) s'au luat datele de pe anul scolariu 1891/2.

e) Numĕrul scólelor.

Rubricele, cari urméză anume cele privitóre la școle și la învĕțători cuprind datele statistice pe anul scolariu 1893/4.

Archidiecesa are 1235 comune bisericesci, anume 938 matre și 297 filii. Dintre aceste susțin scólă proprie 740 matre și 31 filii, cu totul susțin școlă proprie 771 comune bisericesci.

Nu susțin școlă proprie 198 matre și 266 filii, cu totul 464 comune bisericesci.

Dintre comunele, cari nu susțin scólă proprie, sunt afiliate la școle de ale nóstre 80 matre și 137 filii, cu totul 217 comune bisericesci, ér elevii din celelalte 247 comune bisericesci sunt avisați la cercetarea de scóle strĕine, și starea lor este următórea:

	Matre	Filii
La greco-catolici	33	10
La remano-catolici	2	6
La ev. luther.	6	24
La ev. reform.	8	36
La unitari	1	1
La școle de stat	30	9
La școle comunale	26	43
La școle de reuniuni private .	11	1
Suma .	117	130

In compararea cu anul trecut, cu comune bisericesci 1233, se arată o crescere de 2.

La comunele, cari susșin școlă proprie cu numĕrul de 771 în anul trecut, se arată o descrescere de 9. La cele cari nu au susținut școlă se arată o crescere de 11.

Scăderea numĕrului scólelor proprii se esplică cu nóua sistemisare de salarii învĕțătoresci în virtutea articlului de lege XXVI din 1893. In obiectul acesta va întra raport separat.

(Va urma.)

⁸/.

Conspectul școlelor confesionale greco-orientale române din Transilvania în anul scolariu 1892/3.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Numĕrul comunelor bisericesci			Susțin scólă proprie			Nu susțin scólă proprie			Sunt afiliate la scóle de ale nóstre; respective elevii cercetéză scóle strĕine, și anume:																		Suma tuturor învĕțătorilor	Dintre acestia sunt instituiți				Observărĭ.
											Afiliate		Greco-cath.		Rom. cath.		Ev. luter.		Ev. refor.		Unit.		De stat		Comunale		Reun. private							
		matr.	filii	Suma	matr.	filii	Sum.	matr.	filii	Sum.	m.	filii	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.		Def.	Prov.	Teol.	Ped.	
1	Abrud	23	—	23	18	—	18	5	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	11	6	1	3	
2	Agnita	37	—	37	34	—	34	3	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	18	19	3	10	
3	Alba-Iulia . . .	37	4	41	31	—	31	6	4	10	3	4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	30	11	19	3	13	
4	Avrig	23	—	23	21	—	21	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	28	16	12	6	7	
5	Bistrița	21	8	29	17	—	17	4	8	12	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	18	14	4	6	11	
6	Bran	23	—	23	22	—	22	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	30	5	7	10	
7	Brașov	22	1	23	21	1	22	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	54	48	6	2	21	
8	Câmpeni	19	1	20	16	—	16	3	1	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	9	9	5	2	
9	Cetatea de pétră .	18	—	18	9	—	9	9	—	9	7	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	3	6	—	5	
10	Cluș	33	13	46	33	4	37	—	9	9	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	6	31	—	2	
11	Cohalm	21	20	41	19	1	20	2	19	21	—	1	—	—	—	—	—	2	—	13	1	—	1	2	—	1	—	—	20	13	7	—	8	
12	Deș	28	5	33	22	—	22	6	5	11	4	2	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	7	15	—	8	
13	Deva	28	25	53	18	5	23	10	20	30	2	19	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	1	—	2	—	23	3	20	—	2	
14	Dobra	14	12	26	13	1	14	1	11	12	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	8	9	3	7	
15	Făgăraș	35	2	37	28	—	28	7	2	9	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	32	14	18	5	6	
16	Giógiu I. . . .	30	7	37	22	—	22	8	7	15	5	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	22	7	15	2	2	
17	Giógiu II. . . .	28	2	30	21	—	21	7	2	9	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1	20	1	3	
18	Hațeg	46	31	77	17	—	17	29	31	60	5	20	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	16	5	1	—	18	4	14	—	3	
19	Ilia	26	19	45	25	8	33	1	11	12	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	14	19	1	6	
20	Lupșa	27	3	30	22	—	22	5	3	8	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	22	6	16	2	1	
21	Mediaș	28	13	41	16	1	17	12	12	24	2	6	5	—	—	2	3	1	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	17	10	7	4	4	
22	Mercurea	24	—	24	23	—	23	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	31	20	11	8	12	
23	Murĕș-Oșorheiu .	23	17	40	15	—	15	8	17	25	—	6	2	—	1	3	—	4	4	4	—	—	1	—	—	—	—	—	15	5	10	2	1	
24	Orĕștie	30	18	38	27	—	27	3	8	11	3	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	22	10	5	14	
25	Reghin	22	7	29	20	1	21	2	6	8	1	3	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	20	9	11	7	2	
26	Săliște	13	—	13	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	22	6	8	14	
27	Sebeș	29	5	34	28	1	28	1	4	5	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	45	25	20	10	9	
28	Sibiiu	29	6	35	26	—	26	3	6	9	—	1	2	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	29	14	10	11	
29	Sighișóra . . .	33	21	54	30	3	33	3	18	21	—	2	—	—	1	—	—	4	—	11	—	—	1	—	1	1	—	—	36	14	22	5	4	
30	Solnoc	17	—	17	11	—	11	6	—	6	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	11	—	1	
31	Têrnava	22	4	26	17	—	17	5	4	9	—	—	4	3	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	17	3	14	1	3	
32	Treiscaune . . .	28	48	76	19	4	23	9	44	53	—	4	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	3	—	6	36	—	—	27	19	8	5	3	
33	Turda	28	—	28	13	—	13	15	—	15	1	—	6	—	—	—	—	—	2	—	—	—	5	—	1	—	—	—	13	4	9	—	2	
34	Unguraș	22	5	27	18	—	18	4	5	9	3	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	10	8	—	6	
35	Zarand	51	10	61	35	1	36	16	9	25	15	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	38	18	20	2	11	
	Suma .	938	297	1235	740	31	771	198	266	464	80	137	33	10	2	6	6	24	8	36	1	1	30	9	26	43	11	1	904	453	451	124	227	

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48 Sibiiu, Sâmbătă 30 Aprile (12 Maiu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Proiectul de lege
despre
dreptul matrimonial.

Nefericitul proiect de lege, prin care se intenționa întroducerea căsătoriei civile la noi, a fost respins, spre marea bucurie a majorității mari a locuitorilor țerii, în casa magnaților, Joi, în 28 Aprile (10 Maiu) a. c. cu o majoritate de 21 voturi.

Dumneḑeul părinților nostri a ajutat silințele credincioșilor fii ai bisericii, a ajutat silințele prelaților de diferite confesiuni, între cari au luptat cu bărbăție și onóre și înalții și iubiții archierei ai bisericei nóstre ortodocse, în frunte cu Escelența Sa I. P. S. Domn Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul și a încoronat cu succes silințele lor.

Credem, că suntem interpretul fidel al întregului nostru cler și popor credincios și al întregului ném românesc, dacă esprimăm și pe calea acésta adânca nóstră mulțămită și recunoscință I. P. S Sale Archiepiscopului și Metropolitului nostru Miron Romanul și celorlalți înalți prelați ai nostri, pentru lupta susținută și de astădată cu bărbăție, prin care au apĕrat biserica amenințată de o mare primejdie.

Dumneḑeu sĕ le deie putere, ca și în viitor sĕ pótă apĕra cu tărie interesele periclitate ale bisericii și poporului nostru!

*

La obiectul din cestiune erau sĕ vorbéscă toți prelații nostri. Au repășit însĕ dela vorbirile însinuate, din motive tactice și și-a ținut vorbirea singur Escelenția Sa metropolitul nostru, o vorbire marcantă și energică, — după mărturisirea presei magiare, — în decursul căreia Escelenția Sa a presentat și declarația sinodului nostru archidiecesan, comunicată Escelenției Sale prin fir telegrafic și care culminéză în enunciațiunea:

Sinodul archidiecesan ține de o mare nenorocire întroducerea căsătoriei civile și dacă se va întroduce, se va folosí de tótă ocasiunea și de tóte mijlócele legale pentru ca acea lege sĕ se ștérgă.

Cuvêntarea Escelenției Sale o vom publica în tótă estensiunea sa în nrul procsim.

Ovațiuni.

Din incidentul pășirei energice a Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, carele prin o vorbire pĕtrunḑĕtóre și plină în argumente convingĕtóre a combătut în casa magnaților proiectul căsătoriei civile și a susținut lupta până la fine, i-s'au făcut și de astădată Escelenției Sale mari și preameritate ovațiuni.

Membrii sinodului archidiecesan, întruniți încă în Sibiiu, au hotărît în o conferență a primí în corpore pe Escelența Sa, la gară. La acéstă corporațiune frumósă s'a alăturat și altă multă inteligență din Sibiiu și jur, domni, dómne și domnișóre, așa, că un șir lung de trăsuri, care păr-că nu mai avé sfîrșit, au plecat la gară, unde erau adunați elevii seminariali și o mulțime de popor. La sosirea trenului a rĕsunat urale puternice de „Sĕ trăiéscă!“

Dându-se Escel. Sa jos între necurmate urale, Preacuv. Sa Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit vicariu archiepiscopesc bineventă pe Escelența Sa în o vorbire avêntată, spunênd conclusul luat în conferința sinodaliștilor și interpretând sentimentele de iubire stimă și venerațiune, nu numai a celor de față, dar a întregului popor românesc. Pentru-că, — ḑise între altele Preacuvioșia Sa: — dreptatea și adevĕrul a învins contra falsului și întunecatului liberalism. a învins spre binele bisericei, al poporului și in interesele patriei; ér Escelența Sa a fost un aprig luptător contra tendințelor distrugatóre, ce se intenționau și prin proiectul căsătoriei civile Doresce dar Escelenției Sale sănĕtate și viéță îndelungată, ca precum până acuma, așa și pe viitor sĕ ne apere și conducă biserica nóstră națională la limanul dorit. — Furtună de urări, „sĕ trăéscă“ a însoțit acésta bineventare.

Escelența Sa a rĕspuns într'o vorbire pĕtrunḑĕtóre, și des întreruptă de aprobări și de urale „sĕ trăiéscă“. După-ce mulțămì de primirea insuflețită, ḑise între altele:

Lupta impusă a fost mare și grea. Triumful luminei și al dreptății insĕ a învins, căci convingerea celor ce am luptat contra proiectului, care a atacat sacramentele bisericesci și basa moralității, a fost mai limpede și mai puternică — decât acelora, cari au inventat acest proiect nu numai pentru a ataca biserica, dar care n'a fost de loc reclamat de interesele patriei. Nu sciu, dacă mult vom avé sĕ ne bucurăm de acésta învingere, pentrucă póte un astfel deproiect sĕ fieadus érășiîn discuție în o formă sau în altă; dar presența d-vóstră în numĕr așa de frumos, mi dă puteri nouĕși va servi ca o nouă înbărbătare și bucurie și celorlalți Preasânțiți prelați ai metropoliei nóstre, ca totdeuna sĕ fim gata a infrânge atacurile, ce vin asupra bisericei nóstre. Credința în invingere ne este mare și acéstă credință o mărturisiți și d-vóstră, care atât de însuflețiți v'ați presentat aici. Implor puterea celui Atot puternic și ve dau binecuvêntarea archieréscă. — Uralele de „sĕ trăiéscă“ au luat o dimensiune mare și puternică între și astfel de urale însuflețite Escelența Sa s'a reîntors la reședință, urmat de un lung convoiu.

*

Vineri séra elevii seminariali au mers la reședința Escelenției Sale, făcênd o frumósă serenadă și aducênd mulțămită Escelenției Sale pentru lupta energică desvoltată și cu acésta ocasiune. Escelența Sa le-a rĕspuns în cuvinte călduróse și măgulitóre.

*

La începutul ședinții sin. de Sâmbătă Escelența Sa a fost întimpinat cu ensiasmate urale „sĕ trăiéscă“ din partea deputaților sinodali și a publicului auditoriu. Deput. sinodal Nicolau Garoiu a dat espresiune sentimentelor de stimă, iubire și alipire cătră Escelența Sa. Escelența Sa a rĕspuns într'o vorbire pătrunḑĕtóre. Despre acésta vom vorbí mai pe larg în numĕrul procsim.

*

Scirea sosită pe cale telegrafică alaltăeri, Joi, despre respingerea proiectului, a produs o impresiune de tot favorabilă în Sibiu. Nu numai românii, dar chiar și compatrioții nostri sași, erau însuflețiți.

Românii au dat espresiune bucuriei lor adunându-se Joi séra în numĕr fórte mare, dame și domni, la o masă comună improvisată în localitățile restaurantului Ardean. Cu acésta ocasiune s'au ținut mai multe toaste însuflețite, pentru triumful causei, pentru I. P. S. nostru archiepiscop și metropolit, pentru învĕțătorii români, pentru românii de pe băncile acusaților din Cluș, pentru opinca română, pentru preoțimea română etc.

*

In mijlocul acestei bucurii generale sĕ vede că „slușbașii patrioți“ de la gara Sibiiului erau plini de mănie pentru căderea proiectului jidovesc, și acestei mănii și urei față de români au și dat espresiune necalificabilă la gară, pe timpul când românii așteptau sosirea Escelenției Sale și în timpul ovațiunilor. Deși primirea festivă, ce o pregătiau românii la gară, a fost anunțată oficialului de serviciu, ómenii de serviciu ai trenului, care era sĕ plece la Făgăraș, s'au purtat în tot timpul acesta fórte provocător, provocând cu tóte protestele celor absenți o larmă asurḑitóre prin slobodirea fără rost și intenționată a gazului din mașină, prin împroșcarea cu apă a publicului etc.

Numai pacienții prea-prea mare a publicului românesc este a se atribuí, că nu s'a produs un scandal.

Denunțăm lumii acésta purtare „cultă“ a celor dela tren față de un public cult și distins. Vorba fișpanului dela Făgăraș: s'a dovedit de nou generalisarea ideei de stat magiar.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Ședința III.

ținută la 26 Aprile (8 Maiu) 1894.

Ședința sĕ deschide la 11 óre înainte de améḑi.

Sĕ cetesce protocolul ședinții a II-a de la 25 Aprile și

— Se autentică.

Sĕ presentéză credenționalele deputaților mireni Ioan Șandru și Zacharie Tătar

— Sĕ predau comisiunii verificătóre.

Sĕ presentéză cereri de concediu:

a) dela deputatul Ioan Șandru pe 4 ḑile,

b) de la deputatul Zaharie Tătar pentru întréga sesiune,

— Acești deputați, nefiind încă verificați, asupra acestor cereri sĕ va decide după verificare.

Sĕ presentéză raportul consistorial din 9 Aprile a. c. Nr. 1074 Epitr. daspre fundațiunea lui Dr. Absolon Todea.

— Sĕ predă comisiunii organisătóre.

Sĕ pune la ordinea ḑilei raportul comisiunii verificătóre. Raportorul aceleia, deputatul Ioan Turcu, referând asupra actului electoral preoțesc din cercul II. Seliște, propune: că deórece actul este în ordine și neatacat prin protest, deputatul ales Dr. Nicolau Maier sĕ se verifice.

— In conformitate cu propunerea comisiunii, deputatul Dr. Nicolau Maier sĕ verifică.

Aceeaș comisiune propune verificarea deputaților mireni: Simion Pașca din cercul XI Turda-Arieș, Valeriu Bologa din cercul XVII Treiscaune și Ioan Popea din cercul XVIII Brașov, aflându-se actele în ordine și necombătute prin proteste.

— Deputații Simeon Pașca, Valeriu Bologa și Ioan Popea sĕ declară de verificați.

Tot aceeași comisiune raportând asupra actului electoral mirenesc din cercul electoral II. Seliște a deputaților miren. Liviu Lemeny și Ioan Măcelariu, care fiind atacat prin protest propune și sinodul primesce, ca

— Deputatul Liviu Leményi sĕ se verifice, deórece față de el resultatul alegerii, chiar dacă s'ar lua protestele în considerare rĕmâne nealterat, ér verifiicarea deputatului Ioan Măcelar sĕ se țină în suspens și întreg actul electoral sĕ se transpună preavener. Consistor cu însărcinarea, ca sĕ întroducă cercetare și apoi în procsima sesiune sinodală sĕ raporteze despre resultat.

Cu privire la actul electoral al deputaților sinodali mireni din cercul XIII-lea Solnoc, atacat prin protest maioritatea comisiunii prin referentul G. Dima propune, ca deputașii drd. V. Cupșa și Niculae Cosma sĕ se verifice, deórece punctele protestului nu sunt basate.

Minoritatea comisiunii din contră aflând basate punctele protestului, prin referentul Ioan Turcu propune ca actul de alegere sĕ se transpună Ven. Consistor spre a cerceta și constata starea lucrului, avênd a face raport despre resultatul cercetării la procsima sesiune sinodală, ér până atunci verificarea deputaților Victor Cupșa și Nic. Cosma sĕ se țină în suspens.

Asupra acestor propuneri sĕ nasce o discusiune mai lungă, în decursul căreia deputatul Alecsiu Olariu propune, ca deputatul Nicolau Cosma sĕ se verifice, ér alegerea dep. dd. V. Cupșa sĕ se țină în suspens până după cercetare, ér deputatul Parteniu Cosma în legătură cu propunerea minorității din comisiune, propune sĕ se cerceteze că are deputatul ales drd. V. Cupșa recerințele de-a puté fi ales deputat.

Punêndu-se la vot propunerile.

— sĕ primesce propunerea minorității comisiunii, și aditamentul făcut de deputatul Part. Cosma, cu adausul, că cercetarea sĕ se facă după ce protestatorul va depune spesele necesar pentru cercetare.

Anunțându-se procsima ședință mâne la órele ḑece și punêndu-se ordinea ḑilei rapórtele comisiun ședința sĕ închide la óra 1 și un pă

Sinódele diecesane.

Sinodul diecesei Caransebeşului.

Şedinţa 1, ţinută la 24 Aprile, 1894. După celebrarea sântei liturgii împreunate cu chemarea sântului Duch, ţinându-se şi parastas pentru în Domnul fericiţii: Archiepiscopul şi metropolitul Andreiu, Episcopul Ioan, mecenatul Emanuil Gozsdu şi pentru binefăcĕtorii: Dimitrie Haţegan, Dimitrie Peţa, Dimitrie Miculescu, Costa Tismănariu şi Elisabeta Peţa, — Preacuviosul Părinte archimandrit Filaret Musta, a deschis sinodul prin o cuvântare acomodată scopului, comunicând deputaţilor adunaţi, că Prea Sânţia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea, atât pentru de a satisface sentimentelor sale proprii cât şi pentru a satisface conclusului sinodului eparchial Nr. prot. 44 ex. 1893 a fost necesitat a călĕtori la Budapesta pentru de a lua parte la pertractările în casa magnaţilor referitóre la proiectele de lege pentru întroducerea căsătoriei civile, şi aşa i-a încredinţat conducerea şedinţelor sinodului de faţă pe timpul absentărei Prea Sânţiei Sale, şi designéză de notari pe deputaţii: Dr. Traian Badescu, David Terfaloga din cler, şi Ioan Marcu, Dr. Alexandru Bireescu, Dr. Petru Cornean şi Drd. George Bogoevici din mireni, concredênd totdeodată lui Dr. Traian Badescu, ducerea protocolului şedinţii de astădi.

Presidiul presintă lista deputaţilor aleşi şi la apelul nominal îşi presintă credenţionalele 40 de deputaţi în persónă şi credenţionalele a 7 deputaţi absenţi, cari neputênd participa la deschiderea şedinţei prime a sinodului şi-au trimis credenţionalele.

Constatându-se presenţa a 40 de deputaţi, presidiul enunţă capacitatea sinodului de a începe verificarea şi presentéză actele referitóre la alegerea deputaţilor preoţesci, precum şi actele referitóre la alegerea deputaţilor mirenesci.

Pentru verificarea alegerilor împărţindu-se deputaţii presenţi în trei secţiuni conform §-lu 5 din regulamentul afacerilor interne, credenţionalele dimpreună cu actele electorale relative la deputaţii din secţiunea I. sĕ predau secţiuuei a II-a; credenţionalele dimpreună cu actele electorale relative la deputaţii din secţiunea a II-a sĕ predau secţiunei a III.; éră credenţionalele dimpreună cu actele electorale referitóre la deputaţii din secţiunea a III-a sĕ predau secţiunei I.

Cu aceste şedinţa primă sĕ încheie, anunţandu-să procsima şedinţă pe 5 óre d. a.

Şedinţa a dóua. După deschiderea şedinţei sĕ atentică procesul verbal al şedinţei prime şi apoi urméză rapórtele secţiunilor verificătóre.

Domnul Virgil Tomici, referentul secţiunei prime propune, ér sinodul declară de verificaţi pre următorii deputaţi sinodali: Ioan M. Roşu, Ilie Trĕilă, Stefan Antonescu, Ioan Budinţan, Mihail Panaiot, Ioan Popovici, Ile Curescu, Patriche Drăgălina, Dr. Ioan Popoviciu (ales în dóuĕ cercuri) Isaia de Stoica, George Bogoevici, Dr. Alesandru Bireescu şi Iosif Balan, cari aparţin la secţiunea a dóua; ér actele referitóre la alegerile celorlalţi deputaţi din secţiunea acésta cu deosebire despre alegerea din Sasca montană (atăcătă cu trei proteste) se redau presidiului pentru de a fi înpărţite comisiunei verificătóre alegênde.

Domnul Dr. Ioan Popovici, referentul secţiunei a dóua propune, ér sinodul declară de verificaţi pre următorii deputaţi preoţesci: Andreiu Ghidiu, Dr. George Popovici, Nicolae Sciopone, Sebastian Olariu, George Popovici Teodor Cioloca, George Lupşia, Ioan Pinciu, Mihail Juica, Dr. Juliu Olariu, Iosif Tămâşel, Macsim Popovici, Filaret Musta Dr. Traian Bădescu (ales în dóuĕ cercuri), Mihail Popovici şi Trifon Miclea.

Domnul protopop Ioan Pinciu, referentul secţiunei a treia, propune ér' sinodul de-lară de verificaţi pre următorii deputaţi si-odali din secţiunea primă: Dr. Ioan Oprea, r. Petru Cornean (ales în dóuĕ cercuri), Alecse Mangiuca, Dr. Alecsandru Mo-i, Constantin Radulescu, Virgil Tomici, Stefan Petrovici, Tit Haţeg, Gorge Mar-u, Alexiu Oniţiu, Gerasim Sêrbu, Ge-oanovici, Ioan Marcu, Dr. Eugenie Mocioni, Iuon Ionaşiu, Dr. Lázár Svetozár Şimon, Traian Bârzu, Simeon Moldovan, Martin Ţiapu, Vladimir Spătariu şi Antonie Creinean, — ér' actele referitóre la celelalte alegeri sunt a se transpune comisiunei verificătóre.

Se constată, că sunt deja verificaţi 47 deputaţi sinodali, prin urmare sinodul capace fiind a aduce hotăriri valide, se constitue alegêndu-şi biroul definitiv şi diferitele comisiuni. După constituire actele încurse la sinod se împart comisiunilor respective, cu îndrumarea, ca acestea sĕ-'şi încépă activitatea, ér' şedinţa se închide la óra 7. d. a. convocându-se şedinţa procsimă pe la óra 11 a. m.

Procesul memorandului.

(Urmare.)

Şedinţa dela 7 Maiu.

După sorţirea juraţilor şi constituirea tribunalului, preşedintele provócă pe acusaţi şi pe apĕrători sĕ-'şi facă escepţiunile şi observările.

Apĕrătorul C. **Brediceanu**: Suntem siliţi a ne pleca înaintea forţii. Protestez însĕ hotărît contra ilegalităţii, ca juraţii sĕ-şi ia informaţiuni în scris sau pe alte căi, prin ce se primesc convingeri deosebite. Şi fiindcă se circulă diferite tipărituri, rog pe dl preşedinte sĕ întrebe pe juraţi, dacă au primit o scrisóre volantă, şi dacă şi au luat din aceea convingerea lor asupra causei de sub pertractare, şi mai ales dacă în urma celor constatate juraţii sunt ei capabili sĕ aducă un verdict nepreocupat.

Preşedintele: Aparţine datoriei şi funcţiunei mele de a supraveghia ca în sala de pertractare sĕ nu se împartă scrieri volante şi informaţiuni. După cunoscinţa mea acésta nici nu s'a întêmplat. Nu pot însĕ sé fac întrebare despre aceea, că ce s'a întêmplat afară de sala de pertractare.

C. **Brediceanu**: Fiind-că tribunalul refusă de a aduce hotărîre în privinţa acésta, insinuez cas de nulitate.

A. **Frâncu**: Rog pe dl preşedinte, ca sĕ întrebe pe domnii juraţi, dacă sunt dênşii interesaţi, preocupaţi, şi dacă au judecată premeditată.

La cestiunea acésta sĕ alătură toţi apĕrătorii.

Dr. V. **Lucaciu**: Suntem într'o posiţie falsă, absurdă, căci tălmaciul nu e capabil sĕ ne reproducă cuvintele.

Preşed.: Capabilitatea tălmaciului nu póte fi obiect de discuţiune şi cestiunea cu tălmaciul este resolvată. Dacă acusaţii află, că vorbirea cuiva dintre ei nu se traduce corect, atunci sĕ şi facă observările.

Dr. A. **Isac**: Eu ca fost tălmaciu cred a fi competent în cestiune. Intreb, că pricep juraţii ceea-ce vorbim noi aici. Intreb, cari înţeleg dintre ei limba română. In decursul pertractării s'a dovedit în de-ajuns, că tălmaciul nu este capabil a corĕspunde datoriei sale. Cer sĕ se constate în protocol, că tălmaciul cel puţin de 12-ori n'a înţeles espunerile nóstre fidel şi nu este capabil a le preda acestea conform adevĕrului. Şi apoi dle preşedinte pot sĕ v'o spun cu hotărîre, că noi toţi câţi suntem aici nu putem sĕ observăm greşelile tălmaciului şi sĕ le coregem într'una. Din însăşi enunciaţiunile preşedintelui este dovedit, că tălmaciul nu este capabil a corĕspunde datoriei sale. Cer ca acésta sĕ se consemneze în protocol.

Preşed. refusă cererea şi declară, că nu permite a se mai discuta acest obiect.

Dr. V. **Branisce** vrea sĕ vorbéscă, dar preşedintele îl opresce, căci, dice el, nu póte primi decât apĕrare în limba magiară. Branisce dice, că nefiind advocat are drept de a apĕra în limba română.

Preşed.: Dacă nu vorbesci ungguresce, îţi detrag cuvêntul.

Branisce insinuă cas de nulitate pentru acésta.

Dr. A. **Murĕşan**: Constat, că procedura de presă concede ca apĕrătorul sĕ fie şi un neadvocat şi prin urmare are drept a se folosi de limba română.

Preşed.: Tribunalul a hotărît odată, că apĕrătorul numai unguresce póte vorbí.

Şedinţa se suspendă şi tribunalul sĕ retrage pentru a aduce decisiune asupra celor 3 întrebări puse de Dr. A. Frâncu. După o consultare de o óră tribunalul reîntra la 1 óră şi 10 minute, şi notarul cetesce decisiunea lui şi anume: Tribunalul nu admite cele trei întrebări ale apĕrătorului Frâncu, că adecă sunt juraţii interesaţi, preocupaţi, şi că au judecată premeditată. Mai departe faţă cu persónele juraţilor atât acusatorul cât şi acusaţii nu se pot folosi decât de dretul de recusare. Avêndu-se însĕ în vedere, că acusaţii au renunţat dela dreptul de recusare, cererea din cestiune se declară de respinsă.

Trecêndu-se peste aceste întrebărî de mare însemnătate, în decursul procesului cari au fost susţinute din partea apĕrătorilor şi a acusaţilor cu multă demnitate şi energie preşedintele dă juraţilor jurămêntul şi cu acésta la órele 2 şedinţa primă sĕ închide.

Şedinţa dela 8 Maiu.

Preş. deschide şedinţa la 8 şi jumĕtate. Sala îndesuită de public Galeriile ocupate de dame. Dintre români puţini au putut pătrunde, necăpĕtând bilete. Indată la început Dr. A. Frâncu voesce sĕ vorbéscă. Preş. nu-i permite, ci dispune, că mai întâi notarul sĕ cetéscă din procedura penală §§ referitori la susţinerea ordinei şi a procedurei în decursul pertractărei Se cetssc vro 8 §-fi. Interpretul Lehmann traduce fórte rĕu şi stricat acei §§-fi în românesce. Preş. spune apoi tot prin interpret, că dl. N. **Roman** este declarat liber, se póte apĕra liber şi póte conferi cu apĕrătorul sĕu.

Dr. **Frâncu** şi alţi apĕrători vreau sĕ vorbéscă contra traducerii slabe făcute de interpret. Preş. nu permite. Interpretele spune românesce cuvintele preşedintelui, sĕ'nţelege într'o limba românéscă stricată.

Dr. **Lucaciu** „Dl preş. acésta nu este limbă românéscă ..... Preş. nu permite observări, ci constată „că s'a tălmăcit corect". Frâncu cere sé se iee la protocol escepţionarea traducerei. Preş. dispune acésta, dar declară a douăóră, că tribunalul e convins, că traducerea s'a făcut corect. Frâncu insinuă cas de nulitate, pentru că preş. a făcut declaraţiunea de mai sus în numele tribunalului cu tóte că tribunalul nu s'a retras, ca sĕ se sfĕtuiască şi sĕ decidă acésta. Toţi apĕrătorii şi acusaţii sĕ alătură drlui Frâncu. Preş. trece la luarea naţionalului, cetind numele dlui I. Raţiu.

Dr. **Raţiu** se ridică; preş. întrébă prin interpret „unde te-ai nascut" ? Dr Raţiu vorbesce romărnesce, cerând sĕ se facă interogatorul în limba română, pentru-că translatorul nu este în stare sĕ traducă corect. Preş. respunde, că pertractarea numai în limba magiară oficiósă se póte face.

Dr. Raţiu face de nou escepţiune şi rógă tribunalul, ca sĕ hotăréscă a face înterogatorul în limba românéscă. Preşedintele declară de nou, că nu sĕ póte şi pune repeţite ori întrebarea „unde te-ai născut?" dicênd, că nu permite sĕ vorbéscă altceva decât sĕ rĕspundă la întrebarea pusă.

Dr. **Raţiu**: D le preşedinte am o singură observare: Este-mi permis a me provoca aici la lege? avem lege sancţionată de Majestatea sa şi pretind, ca acésta sĕ fie observată. Este-mi aici permis a me provoca la ea?"

Preşed.: permite.

Dr. **Raţiu**: ceteşte româneşte §. 8 art. 44 1868 din legea de naţionalităţi, în care sĕ asigură acusaţilor folosirea limbei lor materne, şi cere observarea acestei lege.

Tribunalul se retrage sĕ hotăréscă.

Redeschidêndu-se şedinta notarul cetesce hotărîrea tribunalului, prin care respinge cererea şi numai întratâta permite folosirea limbei românesci ca aceea sĕ facă prin mijlocirea interpretului.

Preşed.: întrébă de nou „unde te-ai născut?"

Dr. **Raţiu**: arată incorectitatea hotărîrei şi protestéză contra ei.

Preşed: În contra hotărîrii poţi folosì remediu de drept, dară critica nu o poţi Nu motivez propunerea mea, ci mĕ provoc la motivarea hotărîrii d-vóstre, care nu e esactă. Preşedintele provócă pe Dr Raţiu ca sĕ rĕspundă la întrebările ce-'i pune, altceva nu 'i permite sĕ vorbéscă.

Apĕr. **Frâncu** folosindu-se de dreptul sĕu recurge contra hoturîrii. Toţi acusaţii se alătură. Dr Frâncu cere cuvênt.

Preşed. îi denégă cuvêntul basat, precum susţine pe § 66 din procedura penală de presă.

Dr. **Frâncu** cere sĕ se iee la protocol, că i-s'a denegat cuvêntul.

Dr. **Faynor** se adreséză cu o rugare către tribunal.

Preşedintele nu-i dă cuvênt decât la obiect

Apĕrătorul spune, că cestiunea este atât de actuală, încât nu o póte amâna, spune, că atunci când hotărîrea tribunalului s'a cetit, juraţii nu au fost toţi de faţă, 5 au lipsit din sală şi au petrecut pe ambite (aprobări în public). Juraţii murmură şi unul dice, că nici nu trebuia sĕ fie de faţă. Faynor cere sĕ se constateze acésta.

Preşed. admite constatarea, dar enunţă ca hotărîre, că deşì la redeschiderea pertractării au lipsit, totuşi atunci, când s'a cetit hotărîrea au fost toţi de faţă.

Faynor continuă spunênd, că juratul br. Kreilitsch Ártur a comunicat cu un domn Sándor, secretar la Kultur-egylet, a subscris o cólă presentată de acela şi a comunicat cu procurorul şi cu diarişti. Cere ca acésta sĕ se constateze. A treia óră dice dl Faynor, cetesce comod jurnale în decursul pertractării.

Juratul Pisztory se ridică şi polemiséză cu apĕrătorul.

Dr. **Miloş Stefanovici** aduce la cunoscinţă, că aséră 2 dintre acusaţi: domnii Cristea şi Duma au fost insultaţi pe stradă şi rógă pe preşedintele sĕ se îngrijască de apĕrarea libertăţii persónele a acusaţilor şi a apĕrătorilor.

Preşed. respinge acéstă cerere sub pretecst, că nu se ţine de dênsul, ci de poliţie.

Dr. A. **Frâncu** a făcut după aceea nisce descoperiri, care au pus în agitaţie întreg publicul. Mai întâi cere sĕ se constateze, că un jurat a polemisat cu apĕrătorii, şi a susţinut, că nu-i dator sĕ rĕmână în sală.

Espune apoi cum paragraful 66 din procedura penală a fost atacat prin aceea, că doi dintre juraţi Gajzagó Máno şi Bogdan Péter au împrăştiat apeluri tipărite şi subscrise de ei în cari Dr. **Raţiu** este acusat de trădător şi conspirator în contra întegrităţii ţĕrei şi în cari ocura frasă ca şi următórea: „**Raţiu care şi-a ridicat mânile sacrilege în contra patriei şi a iscodit idea memorandului nu póte scapa de rĕsburnarea faptei sale**". Sunt aşa dară între juraţi ómeni, cari au venit aici cu judecata ficsată şi şi-au putut permite consciinţii de a primi sĕ fie judecĕtori într'o causa asupra căreia si au avut judecata gata.

Ómenii acestia s'au făcut denucianţi ai clientului meu şi au declarat deja înainte, că ei sunt datori lor însu-şi şi patriotismului ca Dr. **Raţiu** sĕ fie pedepsit.

Preşedintele cam încurcat de acéstă descoperire vre să o respingă sub pretest, cá nu ar sta în legătură cu obj. procesului şi că apĕrătorul nu ar puté dovedi aserţiunile sale.

Apĕrâtorul constată însĕ, că atât obj. procesului cât şi a informaţiunilor acestora este memorandul prin urmare stau în cea mai strînsă legătură, presintă un esemplar din acel apel şi cere sĕ se consteteze că între juraţi sunt 2 indiviḑi cari au păşit ca denunţianţi şi acusatori în contra clientului sĕu şi cere ca jururiul sĕ hotăréscă în causa acésta.

Tribunalul sĕ retrage la 10 óre.

Redeschiḑêndu-se pertractarea la 10 şi $^1/_2$ preşedintele lasă sĕ urmeze cetirea hotărîrei luate, prin care respinge cererea Drului Frâncu sub pretestul cá apelul din cestiune este datat dela 8 Iuliu 1892, prin urmare înainte de publicarea memorandului şi fiindcă la începutul pertractărei apĕrători n'au respins, deşi ar fi putut respinge pe cei doi juraţi.

Dr. **Frâncu** constată că la începutul pertractării au fost respinşi toţi jaraţii, de aceea nefiind hotărîrea corect motivată insinuă cas de nulitate.

Apelul din cestiune este acela, cu care numiţii doi domni au provocat camerile advocaţiale ca sĕ eschidă din sinul lor pe toţi sdvocaţii, cari au fost la Viena. Cât de prevenitor este domnul preşedinte faţă de juraţii magiari sĕ vede şi din următórele: după cetirea hotărirei de mai înainte preşedintele dispune cetirea pasagiului din procesul verbal stenografic, în care cei doi juraţi au fost cualificaţi de denunţianţi s'apoi rógă pe domnul Gajzagó sĕ-'şi facă observările.

Gajzagó ḑice, că dacà nu s'ar fi întêmplat acésta în sala de pertractare şi ar sci datorinţa faţă de domnul apĕrător aici însĕ las ca dl president sĕ ne apere şi pentru espresiune vĕtămĕtóre sĕ aplice legea penală.

Juratul Bogdan sĕ alătura la cuvintele colegului sĕu.

Inainte de a sĕ retrage tribunalul mai dă cuvêntul domnului Frâncu, care ḑice următórele: „Când Desèzes a apĕrat pe Ludovic al XVI-lea a ḑis către juraţi: Caut între dumné-vóstră judecători şi nu aflu decât acusatori. Imi vin chiar acum în minte aceste cuvinte; mi-am împlinit numai datorinţa de om şi advocat de am plinit totul pentru apĕrarea clientului meu. Datorinţa îmi impune sĕ descoper tot ce contribue la relevarea adevĕrului. Adevĕrul însĕ nu póte străbate acolo, unde e prejudiţiu şi interes. Ca soldat în ţin de datorinţă a lupta pentru ducele meu Dr. **Raţiu**. Nu-'mi pasă dacă loviturile sunt aspre sĕ fie numai drepte. Am arĕtat faptul în tótă lumea, sĕ numesce „*denuntiatio*“ prin urmare mi-am împlinit numai datorinţa.

(Va urma.)

Noutăţi.

Cestiunea română. In camera deputaţilor din 9 l. c. înainte de ordinea ḑilei deputatul Sreter se provocà la „demonstraţiunile românilor din Cluşiu“. El ḑise: Pe timpul, când episcopatul, şi împreună cu el, se luptă în contra reformelor liberale şi astfel de elemente, despre cari scim, că se află sub influinţa unei puteri neîmpăcate, românii demonstrézá la Cluşiu în contra ideii de stat magiar, ai cărei representanţi şi amicì din camera magnaţilor agită în contra reformelor liberale. Ceea-ce se întêmplă în Cluşiu nu s'ar tolera în nici un alt stat. Massele poporului român aţiţate de vorbirile fulminante ale preoţimei, bate la porţile tribunalului, pentru ca sĕ teroriseze pe judecători.

Aşa lucruri, ḑice vorbitorul nu se mai întêmplă în nici o altă ţéră liberă; décă la noi se permit astfel de lucruri, acésta se face de aceea, fiindcă noi suntem conscii de dreptate şi putere (?); vrem sĕ documentăm lumii, că nu esistă nici o ţéră, unde sĕ se respecteze atât de mult libertatea individuală şi libertatea presei ca la noi; vom sĕ dovedim, că afirmarea românilor, că sunt asupriţi, este o minciună revoltătóre.

Vorbitorul amintesce apoi de biroul de presă înfiinţat de români în Cluşiu, despre care ḑice, ca rĕspândesce minciuni şi calumnii prin presa strĕină.

Deputatul Lukács Gyula vorbesce în asemenea sens. Cestiunea română, ḑice el, nu se mai póte resolva prin concesiuni, ci prin energie, deórece românii gravitéză în afară. El întrébă, că óre ministrul-preşedinte va tolera esistenţa acestui birou?

La acestea a rĕspuns numai decât prim-ministrul Wekerle prin o vorbire mai lungă, în care a accentuat, că nu atribue mare însemnĕtate agitaţiunilor, faţă de cari s'au luat mĕsuri legale. „Mijlócele legale le-am folosit, ḑice el, am intentat procese şi chiar punerea în curgere a procesului memorandului este dovadă, că am folosit tóte mijlócele fără de reservă, *ba am făcut disposiţiuni estraordinare şi de acele, cari nu-şi au strict isvorul lor în constituţia nóstră*, unde a fost de lipsă. Intre altele amintesce ministrul oprirea adunării românesci din Alba-Iulia. Spune apoi informaţiunile, ce le are din Cluş şi ḑice: că dacă va fi de lipsă contra eventualilor turburători sĕ va recuira şi miliţie.

* * *

Brutalităţi. Din Cluş se comunică următórele: Un ţĕran român din jurul Cluşului, venind la têrg, cu desagii în spate, a fost tras într'o curte şi bătut de magiari până la sânge. I-au spart capul şi l'au jăfuit.

In séra de 7 Maiu, preoţii George Urdea, Iovian Murĕşan şi Ioan Andreiu, eşind dela „Hotel Central“, au fost bătuţi de studenţi cu óuĕ clocite, aşa cât au trebuit sĕ-'şi depună vestmintele preoţesci şi sĕ se îmbrace civil.

Pretutindenea preoţii sunt insultaţi cu cuvinte murdare şi agrăiţi per „kocsis“, „kutya“ etc.

Preotul Augustin Cosma din Feiurdul de Câmpie, sosind aici a fost luat dela gară cu escortă şi dus la poliţie.

Pe stradă, ţĕranii sunt în continuu alungaţi de poliţisci, călăreţi, loviţi cu sabia în cap şi ocărîţi.

Cu strigătele lor, poliţisci atrag mulţimea şi apoi éră-'şi ei vreau sĕ o împrăştie.

Din satele din jur se spun grozăvenii despre faptele gendarmilor şi ale solgăbirĕilor: 200 de moţi au fost reţinuţi într'un sat vecin. Nici aḑi n'au putut pĕtrunde în Cluş.

Agitaţia e la culme. Românii din România au cerut intervenirea consulatelor din Pesta şi Viena.

* * *

Foile strĕine despre români. „L'Indépendance Belge“ publică un studiu asupra procesului memorandului. Combate ilegalitatea procesului, care póte turbura pacea monarchiei habsburgice şi a Europei.

Cu procesul se ocupă mai tóte ḑiarele francese. Ḑiarul engles „New-York Herald“ încheie primul sĕu articul ḑicênd, că simpatia Europei şi a lumei întregi este cu românii, tiranisaţi în mod atât de nemilos, de magiari.

* * *

Kossuth junior despre naţionalităţi. Din incidentul adunării generale a „Kulturegylet“-ului din Cluşiu, ce se va ţiné în Turda în est an, patrioţii vor se redacteze un almanach. L'au provocat dară şi pe Teodor, fiul mai mic a lui Kossuth Lajos, sĕ scrie ceva pentru acest almanach. Şi el a şi scris. Implorând darul ceresc asupra lucrărilor „Kulturegylet“-lui din Ardeal ḑice următórele: „Nu trebue numai păstrat ci şi cucerit. Este de lipsă a cuceri pe séma naţiunii naţionalităţile seduse pe căi rătăcite Avem de a face aceea, ce ştrămoşii nostri în esagerata lor generositate au negligat a face. Însĕ avem sĕ o facem cu spiritul civilisaţiunii, nu cu învingere, ci cu convingere, nu vĕrsând sânge, ci redând corpului naţiunii fraţii nostri têrĕiţi pe cale rătăcită. — Interesantul almanach va apărea în 3 Iuniu n. a. c.

* * *

„Széchenу şi cestiunea naţională“. Acesta e titlul studiului, ce membrul corespondent al Academiei de sciinţe magiare Zsilinszky Mihály l'a cetit în şedinţa festivă a academiei.

„Aşa suntem faţă de statura contelui Stefan Széchenyi“ ḑice numitul academician „ca cu ursul din poveste“. „Cu cât ne depărtăm de el, cu atât ni se arată mai mare“.

Descrie apoi pe marele întemeiătoriu al academiei magiare ca politic şi naţionalist şi ni l presintă ca pe cel dintâiu politic magiar, care a discutat cestiunea naţionalităţilor dela înălţimea unui piedestal europén, şi dacă maioritatea bărbaţilor de stat magiari ar fi înţeles tot ca Széchenyi chemarea naţiunei magiare şi raportul acesteia faţă de celelalte popóre din ţéră — atunci n'ar fi ajuns tréba la un 1848.

E lucru natural, ḑice mai departe, că cine privesce patriotismul din punctul de vedere atât de înalt, ca şi Széchenyi, acela nu póte aproba îngânfarea ce naţiunea magiară o dovedesce faţă de cei de altă limbă, şi nici intoleranţa şi magiarisarea silnică. „Dar aroganţa magiară a pretins cu patimă grabnica magiarisare a celorlalte popóre. In ţéra întrégă a resunat cântecul poetului:

„Minden ember legyen ember és magyar,
Kit e föld hord és egével betakar!“

Cu câtă bucurie a primit Széchenyi entusiasmul, ce altcum îi era de lipsă pentru ideile sale, cu atâta consternaţiune şi îngrijire patriotică privia la acele apariţiuni, ce dovediau, că magiarul neputêndu-se modera, esplică prea ad literam cuvintele poetului şi prin acésta numai 'şi agitéză contra sa pe ceialalţi compatrioţi“.

* * *

Camera italiană şi românii. In şedinţa camerei italiane din 4 l. c., pe când decurgeau desbaterile asupra etatului ministerului de esterne, deodată rĕsună vocea puternică a deputatului Imbriani, care declară că face responsabilă pe Austria pentru apăsările, ce le sufer românii din Ardél. E marcant, că foile din Ungaria nu amintesc nici cu un cuvênt acest incident

---

Raportul general al senatului scolariu.

(Urmare.)

Înregistrate protopresbiteratele după numĕrul comunelor, cari susţin scólă proprie, se presentéză următoriul tablou:

1.	Sĕlişte	13	din suma totală	13
2.	Bran	22	„ „ „	23
3.	Braşov	22	„ „ „	23
4.	Abrud	21	„ „ „	23
5.	Avrig	21	„ „ „	23
6.	Mercurea	22	„ „ „	24
7.	Agnita	34	„ „ „	37
8.	Câmpeni	17	„ „ „	21
9.	Solnoc	13	„ „ „	17
10.	Cetat. de pétră	13	„ „ „	18
11.	Reghin	23	„ „ „	27
12.	Sebeş	28	„ „ „	34
13.	Unguraş	21	„ „ „	27
14.	Giógiu II.	23	„ „ „	30
15.	Cluş	37	„ „ „	46
19.	Făgăraş	28	„ „ „	37
17.	Lupşa	21	„ „ „	30
18.	Sibiiu	26	„ „ „	35
19.	Têrnava	17	„ „ „	26
20.	Deş	23	„ „ „	33
21.	Bistriţa	18	„ „ „	29
22.	Dobra	14	„ „ „	26
23.	Orĕştie	26	„ „ „	38
24.	Ilia	33	„ „ „	45
24.	Alba-Iulia	28	„ „ „	41
26.	Turda	15	„ „ „	28
27.	Giógiu I	23	„ „ „	37
28.	Cohalm	18	„ „ „	40
29.	Mediaş	19	„ „ „	41
30.	Sighişóra	32	„ „ „	54
31.	Zarand	37	„ „ „	71
32.	M. Oşorheiu	12	„ „ „	40
33.	Deva	20	„ „ „	54
34.	Treiscaune	23	„ „ „	75
35.	Haţeg	18	„ „ „	77

f) Învĕţătorii.

Numĕrul învĕţătorilor este de 904. Dintre acestia sunt definitivi 453 şi provisori 451.

In comparare cu anul trecut numĕrul învĕţătorilor s'a redus cu 2.

La învĕţătorii definitivi în comparare cu anul trecut a creseut numĕrul cu 6, la cei provisori a scăḑut cu 8.

Despre scóle şi învĕţători sĕ alătură la acest raport un conspect tabelaric, asemenea şi despre elevii de scólă, despre averea şcólelor, despre venitul anual al acelora, şi despre salariele învĕţătoresci sub semnele 8/. şi 9/.

III. Catechisaţiune.

După cum arrtă conspectul alăturat sub 10/. la institute de învĕţămênt strĕine au frecuentat preste tot 6,527 elevi şi anume:

1.	La pedagogii	35
2.	La gimnasii	500
3.	La scóle reale	74
4.	La şcóle comerciale	6
5.	La şcóle civile	94
6.	La şcole elementare superióre	167
7.	La şcóle element. gr. cat.	500
8.	La şcóle element. rom. cat.	350
9.	La şcóle element. evang. luth.	189
10.	La şcóle element. evang. ref.	194
11.	La şcóle element. unitare	69
12.	La şcóle element. de stat	2030
13.	La şcóle element. comunale	1482
14.	La şcóle elementare private	837
	Suma	6,527

IV. Esamenele.

1. Esamenele de cualificaţiune învĕţătoresci s'au ţinut la 30 Iuniu 1893 şi în ḑilele următóre. Ca comisariu consistorial a fost esmis asesorul consistorial protopresbiterul Zacharia Boiu şi ca comisariu din partea guvernului în locul inspectorelui regesc de şcóle al comitatului Sibiiu a fost esmis inspectorele regesc de şcóle al comitatului Hunedóra, domnul Ludovic Réthi, consilier regiu.

Admişi la esamen au fost 77 de candidaţi.

Comisariul guvernului după presentarea sa în conferenţa comisiunei esaminătóre a declarat, că el în vîrtutea ordinului ministerial dto 30 Iuniu 1893 Nr. 26.488, care însĕ acestui consistoriu nu i-s'a comunicat, nu admite la facerea esamenului din limba maghiară decât numai pe aceia dintre candidaţii admişi la esamen, cari au absolvat cursul regulat de pedagogic. A eschis deci dela esamen pe absolvenţii de cursul teologic, şi pe aceia, cari în vîrtutea §-lui 133 al articolului de lege XXXVIII. din 1868, preparaţi pe cale privată, au îndreptăţirea la facerea esamenului de cualificaţiune.

Comisiunea esaminătóre a luat act la protocol despre declaraţiunea comisariului guvernului, şi cu reserva de a promova cestiunea spre deslegare în competinţa Consistoriului archidiecesan, a esaminat ea fără intrevenirea comisariului guvernial şi din limba magiară pe toţi candidaţii admişi de consistoriu.

Dintre cei 26 absolvenţi de cursul pedagogic, cari nu au fost escepţionaţi din partea comisariului guvernului, 17 au susţinut esamenul cu succes şi au fost provĕḑuţi cu testimoniul de cualificaţiune subscris şi de comisariul guvernial, 9 s'au respins pentru un an, avênd a se supune din nou esamenului din limba magiară.

Din restul de 49 candidaţi, esaminaţi de comisiunea consistorială au susţinut esamenul 25, ér 24 au fost respinşi la repeţirea esamenului din tóte obiectele.

Deóre-ce în vîrtutea §-ului 6 al articlului de lege XVIII. din 1879 testimoniele de cualificaţiune estradate de către acest consistoriu, încât pentru limba magiară, trebue sĕ fie vidimate şi de către representantele guvernului, cestiunea a rĕmas sĕ fie promovată la ministrul de culte spre a o resolví în înţelesul legilor de instrucţiune.

2. Esamenele anuale. Cu finca anului şcolariu 1892/3 s'au ţinut la şcólele nóstre esameneie publice anuale, provĕḑute în § 104 din normativul şcolariu.

Resultatul în general a fost îndestulitoriu.

In casuri concrete, unde s'au observat scăderi, s'au dat îndrumările de lipsă. Altcum şi acuma cu plăcere constată consistoriul progresul în direcţiunea de a se da esamenelor anuale adevĕrata importanţă şi atenţiune din partea organelor bisericesci.

V. Visitarea şcólelor.

In considerarea disposiţiunilor § 92 din normativul şcolariu, privitóre la visiţarea şcólelor sub durata prelegerilor, consistoriul a insistat cu stăruinţă la mĕsurile luate cu circulariul din 7 Septembre 1889 Nr. 6073 scol., ca oficiile protopresbiterale prin raport separat sĕ arete resultatul visitaţiunilor în tote direcţiunile. Din rapórtele întrate se constată progres şi în direcţiunea acésta, ⁹/.

Conspect despre scólele gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei pe anul scolariu 1892/3.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Elevii de şcólă dela 6—12 ani											Elevii de şólă dela 12—15 ani										
		Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în: Semestrul I.			°/₀	Au cercetat şcóla în: Semestrul II.			°/₀	Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în: Semestrul I.			°/₀	Au cercetat şcóla în: Semestrul II.			°/₀
		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	
1	Abrud	867	734	1601	619	430	1049	65	396	278	674	42	337	255	592	126	73	199	35	78	53	131	22
2	Agnita	1195	1138	2333	1021	971	1992	85	984	925	1909	82	443	418	861	342	340	682	79	313	312	625	72
3	Alba-Iulia	1449	1186	2635	1026	547	1573	59	867	447	1314	49	456	397	853	211	140	351	41	197	136	333	39
4	Avrig	1312	1076	2388	1179	690	1869	78	1179	690	1869	78	581	461	1042	399	310	709	68	399	310	709	68
5	Bistriţa	874	882	1756	468	422	890	50	452	406	858	47	349	353	702	162	182	344	49	152	167	319	45
6	Bran	1482	1463	2945	1217	950	2167	73	1211	946	2157	73	573	650	1223	468	486	954	78	447	482	929	75
7	Braşov	2107	2077	4184	1796	1586	3382	80	1747	1531	3278	78	834	826	1660	409	496	905	54	391	468	859	50
8	Câmpeni	1110	838	1948	632	252	884	45	632	252	884	45	541	454	995	121	48	169	16	116	46	162	16
9	Cetatea de pétră	452	334	786	259	131	390	49	176	79	255	32	263	211	474	3	1	4	08	3	—	3	06
10	Cluş	1529	1418	2947	1076	912	1988	66	917	738	1655	55	596	530	1126	432	382	814	72	342	290	632	56
11	Cohalm	760	660	1420	666	541	1211	85	619	493	1112	85	235	219	454	152	141	293	64	146	139	285	64
12	Deş	1101	996	2097	680	334	1014	48	668	313	981	42	369	397	766	173	144	317	41	170	141	311	41
13	Deva	856	718	1574	572	389	961	61	554	390	944	60	278	224	502	137	85	222	44	132	76	208	44
14	Dobra	709	605	1314	504	330	834	63	500	326	826	63	230	211	441	117	56	173	39	117	56	173	39
15	Făgăraş	1416	964	2380	1091	722	1813	76	1085	634	1719	72	411	450	861	314	230	544	63	273	231	504	58
16	Geógiu I.	1099	876	1975	562	378	940	47	447	287	734	37	365	292	657	135	109	244	37	110	100	210	31
17	Geógiu II.	673	492	1165	548	397	945	72	549	398	947	71	345	227	572	263	154	417	72	263	154	417	72
18	Haţeg	1541	1484	3025	1065	896	1961	61	428	328	756	25	671	654	1325	428	328	756	57	428	328	756	57
19	Ilia	1577	1249	2826	1089	708	1797	63	1055	675	1730	61	530	412	942	333	222	555	58	319	217	536	56
20	Lupşa	856	700	1555	633	337	970	62	606	303	909	58	268	204	472	97	47	144	30	91	46	137	29
21	Mediaş	647	502	1149	529	388	917	79	529	388	917	79	186	187	373	84	74	158	42	84	74	158	42
22	Mercurea	1559	1195	2754	1071	773	1844	66	1024	734	1758	63	442	467	909	160	165	325	35	138	150	288	31
23	Murĕş-Oşorheiu	402	378	780	333	261	594	76	332	258	590	76	138	129	267	87	58	145	54	87	58	145	54
24	Orĕştia	1289	1177	2466	937	826	1763	71	899	800	1699	68	516	456	972	335	280	615	63	321	272	593	60
25	Reghin	1283	1143	2426	818	590	1408	58	818	590	1408	58	485	391	876	306	264	570	65	302	254	556	60
26	Sălişte	1150	1137	2287	998	862	1860	81	978	855	1833	80	299	405	704	115	241	356	50	93	229	322	45
27	Sebeş	2293	2591	4884	1562	1291	2853	58	1494	1508	3002	57	816	803	1619	374	374	748	46	261	237	498	30
28	Sibiiu	1631	1513	3144	1411	1259	2670	84	1380	1183	2563	81	539	526	1065	324	354	678	63	277	325	602	56
29	Sighişóra	1134	1112	2246	743	735	1478	65	585	567	1152	51	528	545	1073	346	339	685	64	255	242	497	46
30	Solnoc	496	366	862	391	160	551	63	343	120	463	52	152	113	265	93	53	146	55	65	35	100	50
31	Têrnava	793	730	1523	444	306	750	48	406	272	678	44	238	213	451	109	65	174	38	102	62	164	35
32	Treiscaune	1172	1152	2324	894	762	1656	71	866	746	1612	69	396	394	790	169	161	330	41	149	135	284	35
33	Turda	813	653	1466	534	352	886	60	442	271	713	48	271	250	521	98	67	165	31	83	58	141	29
34	Unguraş	918	732	1650	608	405	1013	60	574	317	891	54	321	300	621	184	174	358	57	170	164	334	55
35	Zarand	1841	1350	3191	1139	437	1576	49	1089	374	1463	45	759	558	1317	289	106	395	29	256	89	345	26
	Suma	40385	35621	76006	29115	21334	50449	—	27468	19990	47458	—	14761	13582	28343	7895	6749	14644	—	7130	6136	13266	—

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Salariele învĕţătoresci: Din fondul scolar.		Din lada satului		Din lada bisericei		Dela popor		Din alte isvóre		Victuale		Cuartir		Lemne de foc		Suma		Averea scólelor		Venitul anual al scólei.	
		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
1	Abrud	389	—	132	—	1250	—	2021	50	229	—	—	—	124	—	153	—	4298	50	30963	—	4270	—
2	Agnita	30	—	950	—	80	—	4750	—	—	—	—	—	504	—	360	—	6674	—	30275	—	5836	—
3	Alba-Iulia	422	—	90	—	1130	—	5464	—	130	—	85	—	231	—	218	25	7770	25	23934	80	2467	81
4	Avrig	—	—	2255	—	1750	—	865	—	40	—	10	—	—	—	5	—	4925	—	23422	50	110	—
5	Bistriţa	2125	—	200	—	—	—	1125	—	105	—	130	—	91	—	172	—	3948	—	89984	—	5426	—
6	Bran	900	—	3670	—	2195	—	892	—	153	—	—	—	89	—	42	—	7941	—	42549	42	1256	35
7	Braşov	8352	—	4213	77	2900	63	3532	45	943	05	98	40	1879	—	150	—	22069	30	110659	55	17292	21
8	Câmpeni	1370	—	600	—	50	—	1680	—	—	—	—	—	40	—	48	80	3788	80	60437	—	5274	—
9	Cetatea de pétră	—	—	—	—	—	—	1550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1550	—	4039	—	—	—
10	Cluş	—	—	—	—	—	—	3940	—	10	—	268	—	350	—	202	—	4770	—	32885	—	240	—
11	Cohalm	191	92	351	—	406	88	1331	20	30	—	—	—	90	—	127	—	2528	—	19313	89	556	52
12	Deş	200	—	18	75	55	—	2568	75	154	05	103	—	54	—	77	—	3230	55	15612	19	416	—
13	Deva	52	—	83	—	500	—	2562	—	85	—	175	—	115	—	86	—	3658	—	15553	—	538	—
14	Dobra	1200	—	—	—	—	—	2289	—	—	—	618	—	146	—	171	—	4424	—	26787	74	1217	19
15	Făgăraş	700	—	2665	—	240	—	1420	—	—	—	—	—	—	—	30	—	5055	—	42590	55	20	—
16	Geógiu I.	200	—	—	—	—	—	3190	—	110	—	20	—	102	—	213	—	3835	—	17844	63	299	66
17	Geógiu II.	—	—	—	—	716	—	2680	—	—	—	382	—	94	—	214	—	4086	—	8162	68	192	—
18	Haţeg	350	—	—	—	—	—	4145	—	—	—	—	—	489	—	286	—	5270	—	18732	—	—	—
19	Ilia	53	—	385	—	311	10	3369	90	376	—	807	—	226	—	403	13	5931	13	14549	10	39	40
20	Lupşa	—	—	685	—	241	—	2498	—	—	—	260	80	50	—	67	—	3801	80	16127	79	3933	—
21	Mediaş	—	—	620	—	—	—	2690	—	—	—	50	—	400	—	215	—	3975	—	35525	—	4802	—
22	Mercurea	—	—	1130	—	2000	—	2990	—	80	—	—	—	20	—	20	—	6240	—	41998	94	138	—
23	Murĕş-Oşorheiu	—	—	—	—	550	—	1150	—	80	—	20	—	240	—	—	—	2040	—	12670	—	2975	—
24	Orĕştia	—	—	2640	—	2250	—	1740	—	225	50	50	—	471	—	347	20	7723	70	54574	43	2401	80
25	Reghin	12	—	600	—	65	—	3524	—	2	—	40	—	228	—	103	—	4574	—	23959	02	1117	97
26	Sălişte	4120	—	1360	—	2022	50	217	50	—	—	16	—	75	—	108	—	7919	—	91942	68	8248	02
27	Sebeş	200	—	1452	—	4840	—	2650	—	—	—	150	—	393	—	217	—	9902	—	68575	15	2501	32
28	Sibiiu	220	—	7027	50	1865	—	1715	—	20	—	15	—	623	—	605	50	12091	—	102917	51	1927	40
29	Sighişóra	—	—	966	—	70	—	3688	—	20	—	20	—	270	—	239	—	5273	—	34108	58	4988	50
30	Solnoc	45	—	—	—	—	—	736	—	—	—	—	—	—	—	12	—	793	—	2544	—	69	46
31	Têrnava	1042	—	20	—	40	—	2732	—	106	90	1131	60	80	—	30	—	5182	50	18795	90	463	50
32	Treiscaune	846	—	150	—	613	—	2639	66	749	66	570	—	291	—	188	—	6047	32	33334	97	2546	55
33	Turda	94	—	35	—	—	—	1411	—	365	—	390	—	67	—	36	50	2398	50	12838	43	442	40
34	Unguraş	—	—	—	—	42	—	1999	40	40	—	776	—	123	—	165	—	3145	40	14622	17	180	80
35	Zarand	250	—	770	—	370	—	5575	—	—	—	—	—	457	—	708	—	8130	—	25213	90	8198	30
	Suma	23363	92	33069	02	26553	11	87331	36	4054	16	6185	80	8412	—	6019	38	194988	75	1218013	52	90385	16

(Va urma.)

Nr. 618/1894. [79] 2—3

EDICT.

Simion Câmpian din Vladeni, soţul legitim al Anastasiei Stăniloiu din Codlea, carele de 7 ani a părăsit cu necredinţă pe soţia sa, prin acésta se citéză a se presenta la subsemnatul oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soţia lui sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Zernesti, în 14 Martiu 1894.

Oficiul protopresb. gr. orient. al Branului, ca for matrimonial de I instanţă.

Traian Meţian,
protopresb.

Nr. 617/894 [78] 3—3

EDICT.

Maria Marga din Rĕşnov, soţia pribegită a lui Dumitru Dulariu tot din Reşnov, prin acésta se citéză a se presenta în termin de 6 luni de ḑile de la publicarea primă a acestui edict înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră, procesul intentat de soţul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Zerneşti, în 15 Martie, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului, ca for matrimonial de I instanţa.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 162/1894 [77] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt de clasa III. în protopresbiteratul Geógului I. se escrie pe basa încuviinţării consistoriale din 15 Februariu a. c. Nr. 724 B prin acésta concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu —nc post dau un venit anual de 416 fl 50. cr.

Concurenţii au aşi adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde la dorinţă pot primi informaţiunii mai detaiate despre starea acestei parochii.

Hondol, în 16 Martiu, 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr, or. al Geógului I.

Vasiliu Pipoş,
protopresb.

Szám. 7175—1894. Szebenvármegye alispánja.
XIII.

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvényhatóságánál az ujegyházi főszolgabirói állás megüresedvén, ugy azon, valamint a választás által esetleg megüresedő III ik vármegyei aljegyzői állásokra, melyek a f. év Junius hó 4-én tartandó rendes közgyülésen választás utján lesznek betöltendők, ezennel

pályázatot nyitok:

A főszolgabiró évi fizetése 1100 frt., lakbér 200 frt, irodaátalány 100 frt, útiátalány 200 frt, hivatalos helyiség bérlete 100 frt, tisztihajdu illetmény 120 frt. és utóbbi utáni ruhaátalány 47 frt. 36 kr.

A III ik vármegyei aljegyző évi fizetése 750 frt. és lakbére 150 frt.

Felhivom a pályázni ohajtókat hogy az 1883 évi I A. cikkben előirt minősités igazoló bizonylatokka fölszerelt kérvényeiket f. évi junius hó 1-éig közvetlen Szebenvármegye méltóságos főispánjához nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1894 május 5-én.

[81] 2—2 **Reissenberger,**
alispán.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Marţi 3|15 Maiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Discursul

Escelenţiei Sale I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, ţinut în şedinţa casei magnaţilor din 9 Maiu n. 1894*)

Escelenţa Vóstră, Domnule president!
Inaltă casă!

Motivarea, cu care Escelenţa Sa Domnul ministru de justiţie a presentat proiectul de lege din desbatere şi care motivare s'a nisuit a o desfăşura aici în acéstă casă şi cu graiu viu prin escelentul sěu discurs, eu cu tóte-că a fost voluminósă, am aflat-o prea slabă, aşa de slabă, încât după a mea părere pe acea basă proiectul de lege nu se póte primí nici chiar pe lângă cea mai liberală judecată, şi, iertaţi mi sinceritatea, în mine provócă acea suspiţiune, nu sciu întru cât întemeiată, că în dosul acestui proiect de lege sunt ascunse alte scopuri şi alte nisuinţe cu mult mai depărtate.

Şi adecă în partea sa principală şi în liniamentele sale de frunte în motivare numai atâta se accentuiază: că precum în patria nóstră sunt mai multe confesiuni, aşa este în vigóre pentru fie-care confesiune un separat drept matrimonial şi acésta o numesce simplu de o stare, ce nu se póte suferí, o stare, care singură este destul motiv pentru ca sě se creeze un drept matrimonial civil unitar în stat, deopotrivă obligătoriu pentru fie-care confesiune.

Insě cu privire la acésta nici motivarea ministrului, nici raportul comisiunei justiţiare nu descopere şi nu ilustréză cu esemple luate din viéţa publică. că aceste separate drepturi matrimoniale ale confesiunilor, ce esistă în patria nóstră de secoli, ar fi din punct de vedere al referenţelor familiare şi din al adevěratelor interese ale statului, în adevěr isvorul relelor mari şi preste tot isvorul unor urmări stricăciόse, cari numai prin întroducerea căsătoriei civile obligătóre s'ar puté lecuí, ci tocmai din contră Escelenţa Sa ministrul de resort deja la început a declarat, că plănuita reformă a dreptului matrimonial nu este resultatul frecărilor ocasionale şi a colisiunilor.

Ce e drept, motivarea ministerială amintesce abusuri, cari se susţine, că ar provení din dreptul matrimoniel actual al nostru, dară în loc ca din „şirul întreg“ al acestor abusuri sě amintéscă cel puţin unele, aduce în locul prim libera esercitare religionară, înţeleg neconfesionalitatea, recepţiunea legii mosaice, ce se vede, că acum a devenit necesitatea arḑětóre, apoi matriculele de stat şi preste tot alte pretensiuni de ale politicei bisericesci, ce guvernul de acum a luat în programul sěu şi cari după părerea sa nu se pot validita fără căsătoria civilă obligătóre.

Pe lângă acésta motivarea proiectului de lege se provócă cu tărie la esemplul altor state civilisate, unde căsătoria civilă obligătóre este deja de mult întrodusă, fără ca după cum cum se susţine, simţěmêntul religios al poporaţiunii de acolo sě fie vătěmat; însě acéstă provocare are scăderea, că nu amintesce, că în respectivele state cu o disparentă escepţiune poporaţiunea este deplin homogenă şi în privinţa religiunei, şi în privinţa limbei, pe când la noi tocmai marea diferenţă religionară şi de limbă face inoportună întroducerea căsătoriei civile unitare, ba din punct de vedere moral o face chiar imposibilă. dacă nu cumva statul vrea sě sgudue în temeliile sale instituţiunile referitóre la matrimoniul. ce bisericele îl mărturisesc de sacrament.

Este adevěrat, că proiectul de lege nu eschide, ca după închieierea căsătoriei civile sě se pótă face şi cea bisericéscă, ba din punct de vedere moral religionar motivarea o ţine chiar de dorit şi mai concede şi aceea, ca singuraticele biserici sě pótă constrînge pe cale disciplinară pe credincioşii sěi la respectarea doctrinelor ei; însě esercitarea dreptului astfel reservat pe sama bisericilor negreşit va provocá în multe casuri frecări seriόse în sinul unor biserici deja şi la închieiarea căsătoriei, unde de altcum factorul principal este înclinarea reciprocă şi iubirea, dară mai ales la desfacerea căsătoriei, unde de comun în locul iubirei vine ura, carea 'şi caută apoi satisfacţiune cu ori ce preţ.

Biserica greco-orientală ortodocsă nici când n'a tras la îndoială dreptul statului, ca acesta cu privire la încheierea căsětoriei din consideraţiuni sanitare, pupilare, de indigenitate şi de serviciu public adecă din consideraţiuni de stat sě pună óreşi-cari stavile; dară în contra aceleia trebue sě protesteze cu hotărire ca legislaţiuna statului sě statoréscă esenţa căsătoriei şi sě se considere de căsătoriă încheiată respective de desfăcută o astfel de faptă, care nu s'a împlinit conform doctrinelor bisericei.

Aici n'are nici o importanţă provocarea din motivare dintre împěraţii imperiului roman oriental de odinióră la Leone înţeleptul, care a esercitat drept jurisdicţionariu în afacerile matrimoniale ale greco-orientalilor; căci trebue sciut şi aceea, că în acel imperiu după consolidarea posiţiunii creştinismului şi din punct de vedere al dreptului public, dar şi în faptă, numai o religiune a esistat, religiunea greco-orientalilor, ai căror supremi patroni au fost totdeuna împěraţii, cari, precum se scie, în tóte disposiţiunile lor aşa şi în regularea trebilor matrimoniale au spriginit cu tótă puterea biserica, însě aşa, că cu privire la ei în tóte numai dogmele profesate de biserică au fost normative, aşa dară domnitorii imperiului roman résăritean în faptă numai au sancţionat statoririle comune ale bisericei.

In fine motivarea sperează, că căsătoria civilă, adecă introducerea ei, aşa precum se plănuesce în proiectul de lege, va înainta unitatea politică a naţiunii prin contopire socială.

Ce se ţine de unitatea naţiunii politice, îndreptăţirea dorinţelor în acéstă privinţă nime nu o póte trage la îndoială, până cand acéstă unitate politică este concipiată în spiritul legilor din 1868, cari legi asigură totodată liberă desvoltare şi naţionalităţilor nemagiare din patrie.

Insě, durere! la noi referinţele naţionalităţilor în urmarea unor prea regretabile neînţelegeri intrevenite în timpul din urmă de o parte între magiarime, de altă parte între naţionalităţile nemagiare, s'au stricat într'atâta, în cât intenţionata căsătorie civilă, după a mea părere, nu mai póte ajuta nimica la aceste rele, ci nu mai le póte potenţa şi înmulţi; ar puté însě ajuta şi incă radical, pre lângă moderaţiune din ambele părţi, respectarea reciprocă a drepturilor garantate în legile fundamentale, în care privinţă guvernul ar trebui sě premérgă cu esemplu mai bun.

După observările de mai sus se pricepe de sine, că eu un pot primí proiectul de lege din cestiune şi declarând acésta, urmez nu numai convingerei mele interne, ci doresc a interpreta totodată. de şi numai în cuvinte debile ingrigirile credincioşlior şi a preoţilor bisericei gr. or. române din patriă, de repeţite-ori esprimate în unanimitate în sinódele ordinare diecesane, că eventuala întroducere a căsătoriei civile este îndreptată contra esistentelor instituţiuni legale ale bisericei şi în consecinţele sale contra esistenţii însaşi a bisericei.

Spre documentare'mi voiu permite a ceti dintre asfel de pronunciamente un conclus adus alaltăieri de către sinodul ordinariu archidiecesan gr. or. din Ardeal şi comunicat mie pe cale telegrafică, care după întroducerea obicinuită sună astfel:

„Sinodul, susţinênd întru tóte conclusul sěu nr. 21 din 5|17 Aprile 1893 referitoriu la programul politic bisericesc a guvernului şi în deosebi referitoriu la plănuita întroducere a căsătoriei civile, declară în numele archidiecesei gr. or. române din Ardél: că consideră căsătoria civilă de o atare instituţiune, care ignoréză sacramentele s. nóstre biserici şi vatěmă autonomia nóstră bisericéscă garantată prin legile statulut şi asigurată prin statutul organic, sancţionat de Majestatea cesară şi regéscă; care deopotrivă este periculos pentru stat, pentru societate şi pentru biserica nóstră; — că n'a fost provocat prin biserica nóstră, nu isvoresce din trebuinţele popórelor statului şi care deja prin consecinţele sale a născut în guvern idea ca cetăţenilor sě se admită şi neconfesionalitatea, ceea ce neîncungiurat va avé de resultat despreţuirea religiunii şi a instituţiunilor sfinte şi cu acésta dimpreună demoralisarea poporului, care astfel despoiat de credinţă şi de Dumneḑeu nu va mai avé nici o simţire nici pentru respectarea legilor patriotismului şi ale celor civile, nici pentru instituţiunile statului.

„Sinodul deci respinge întroducerea căsătoriei civile şi dacă cu tóte aceste legislaţiunea ne-ar octroa-o aceea, biserica se va pleca, însě totdéuna o va ţiné-o de nefericire pentru biserică şi pentru stat şi-şi va ţiné de datorinţă creştinéscă şi patriotică a conlucra cu tóte mijlócele legale la ştergerea acelei legi“.

Inainte de a încheia dară scurta mea vorbire îmi permit a mai face numai o mică observare la discursul de alaltăeri a Escelenţiei Sale Domnului ministru de justiţie.

Escelenţa Sa adecă, amintind dreptul matrimonial în vigóre în biserica greco orientală a ḑis şi a susţinut ca faptă şi în motivarea generală, că acéstă biserică desface căsătoria şi din motivul, dacă unul din căsătoriţi sufere de alienaţiune mentală sau de vr'o bólă contagiósă incurabilă şi în general, că în cele trei diecese gr. or. române este în vigóre drept canonic matrimonial divergent.

Apoi, onorabilă casă a magnaţilor, în acésta este o mică greşală din partea ministrului, căci în temeiul amintitelor scăderi sufletesci şi trupesci biserica gr. or. română nu desface căsătoria, ci o declară de nimicită, dară numai atunci, dacă una sau alta dintre aceste bóle au fost mai mult sau mai puţin desvoltate deja înainte de încheierea căsătoriei, dar au fost ţinute în secret; desfacerea şi nulificarea căsătoriei însě sunt douě concepte de drept diferite.

Ce se ţine de pretinsul drept canonic deosebit, observ, că în diecesele aparţinětóre metropoliei gr. or. române din patrie, dreptul matrimonial este unul şi acelaş, şi pe basa acestui drept unitariu cășětoria se póte desface numai din douě cause de frunte, anume în casurile morţii fisice sau morale şi în casurile adulteriului; dar cu privire la adulteriu are loc presumtio juris et de jure. E probabil dară, că conspectul întrebuinţat de Escelenţa Sa Domnul ministru în motivare, s'a redactat pe basa datelor statistice nu deplin corect grupate, ceeace de altcum nu alteréză nici decum adevěratul drept canonic.

După tóte aceste acuma şi în numele ilustrilor Episcopi ai provinciei mele metropolitane, cari s'au insinuat la cuvênt, însě în scopul scurtării discusiunii au renunţat de a vorbí, declar din nou, că acest proiect de lege despre căsătoria civilă nu-l primesc, nu-l primim! (Aprobări în drépta).

---

[*] Este cunoscut, cât de cu anevoie se póte face o traducere esactă din limba magiară în óre-carea din cele latine, prin urmare şi în cea română; deaceea când grăbim acum a comunica în traducere discursul Escelenţiei Sale aşa, precum l'am putut cuprinde cu graba, ne reservăm a-l publica din nou, îndată ce vom dispune de o traducere declarată dela locul cel mai competent de autentică. *Redacţiunea.*

3|15 Maiu.

3/15 Maiu 1848! Ḑi memorabilă şi epocală în istoria românilor, ecoul evenimentelor ei, petrecute la Blaş pe Câmpul libertăţii, rěsună până în ḑiua de aḑi şi va rěsuna secoli de-a rêndul în inimile fie-cărui român.

In acéstă ḑi geniul unui popor, amorţit de o lungă apěsare, s'a redeşteptat cu tărie neînfrântă şi a făcut pe cei 40 de mii de români, adunaţi pe malul Têrnavei, sě spună lumii, în numele întregului popor român, cu unanimitate şi însufleţire nemărginită: *suntem şi vrem sě fim!*

Sunt cunoscute evenimentele, ce au precedat acéstă ḑi măréţă, sunt cunoscute cele ce s'au hotărit la Blaş, în ḑiua acésta şi din ele relevăm aci aḑi, la aniversarea acestei ḑile douě momente principale.

Unul este lupta, ce au avut sě o susţină tinerimea nóstră cultă de atunci, între cari figurau numele lui Iancu, Bărnuţiu, Papiu-Ilarian, Butênu, Laurian, ş. a. m. ca adunarea sě fie démnă de numele de român şi impunětóre, şi cari ne-au arătat cât de mult póte face iubirea ferbinte de ném şi de patrie

Al doilea este jurămêntul, ce'l au depus românii pe Câmpul libertății sub conducerea episcopilor Şaguna şi Lemenyi şi în care a culminat hotăririle adunării. Ei au jurat credință şi supunere monarchului şi Augustei Case Habsburgice; au jurat fiecare, că „ca român voiu susţiné tot deauna naţiunea nóstră română pe calea dreptă şi legiuită, şi o voiu apĕra cu tóte puterile, în contra oricărui atac şi asupriri; nu voiu lucra nici-odată în contra drepturilor, şi a intereselor naţiunei române, ci voiu ţiné şi voiu apera legea şi limba nóstră română, precum şi libertatea, egalitatea şi fraţietatea; pe aceste principii voiu respecta tóte naţiunile ardelene, poftind egala respectare dela dênsele, nu voiu incerca sĕ asupresc pe nimenea, dar nici nu voiu suferi sĕ ne asupréscă nimenea“ apoi că vor lucra pentru stergerea iobăgiei şi pentru binele naţiunii române şi al patriei, încheind: „Aşa sĕ-mi ajute Dḑeu şi sĕ-mi dea mântuirea sufletului meu. Amin“.

In ḑiua de aḑi constatăm cu vie plăcere, că tinerimea nóstră de aḑi e démnă urmaşă a tinerimei de acum sunt 46 de ani, în iubirea de ném şi patrie şi întru a lucra şi a se jertfi pentru ele!

In ḑiua de aḑi constatăm, că poporul român a ţinut strêns la jurămêntul de acum sunt 46 ani, în credinţă neclintită faţă de tron, în credinţă fierbinte faţă de sine însuşi, de naţiunea română şi în credinţă faţă de patrie.

In aceste sĕ fim statornici ca stânca şi mai departe, în unire şi iubire sĕ lucrăm pentru naţiune şi patrie şi atunci de nimic sĕ nu ne temem.

„Aşa sĕ ne ajute D-ḑeu“.

Ovaţiuni.

Şedinţa sinodală de Sâmbătă diminéţa a avut un caracter de tot festiv. Cu mare însufleţire au aşteptat membrii sinodului şi publicul auḑitor sosirea Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul. La întrarea în sală Escelenţa Sa a fost intimpinat cu urale puternice de „sĕ trăiéscă“.

Escelenţa Sa în termini călduroşi salută pe deputaţii sinodali, accentuând pacea şi bună înţelegerea, ce se recere pentru ca lucrările sinodului sĕ se desvólte normal şi sĕ aibă un resultat favorabil şi cu acestea Escel. Sa împărtăşì binecuvêntarea archieréscă. Intre însufleţitórele urale de „sĕ trăiéscă“ deputatul sinodal Nicolau Garoiu ţinù apoi următórea vorbire:

Escelenţa Vóstră I. P. S. D-le Archiepiscop şi Metropolit!

Când la 25 Aprile a. c. Ilustrit. Sa Domnul archimandrit şi vicariu a deschis sesiunea acestui sinod, ne-a comunicat, că Escel. Vóstră ori-cât a-ţi dorit a conduce şi de astădată agendele sinodului, totuşi fără a pregeta a-ţi urmat chemărei Escelenţiei Vóstre de a apĕra interesele bisericei nóstre acolo, unde trebuinţa era mai mare, adecă în casa magnaţilor. In vederea acestei lupte sinodul s'a vĕḑut îndemnat a lua şi din parte şi un conclus, prin care din nou a dat espresiune convingerilor sale în cestia cea atât de gravă a căsătoriei civile, şi acest conclus a aflat de bine a-l comunica şi Escelenţiei Vóstre, — nu atât că ar fi fost necesitate a Vĕ orienta, — ci mai mult ca asigurându-Vĕ de nou despre vederile sinodului, cu mai multă putere sĕ Vĕ angagiaţi la lupta, ce Vĕ aştepta. Inimile nóstre pline de grije erau îndreptate spre Escelenţia Vóstră.

Astăḑi însĕ, când avem fericirea a Vĕ saluta mijlocul nostru, reintors, grijile nóstre au dispărut şi bucurie a cuprins inimile nóstre, căci prin păşirea bărbătéscă şi démnă a Escel. Vóstre, acel proiect de lege, care era fatal pentru biserica nóstră naţională, a cădut — cel puţin pe un timp órecare — şi suntem deplin convinşi, că cerênd trebuinţa veţi lucra şi pe viitor tot asemenea şi încă cu puteri şi mai încordate. Noi din parte-ne Vĕ asigurăm de devotamentul şi fiésca nóstră iubire, şi suntem gata a Vĕ da tot ajutorul posibil în tóte luptele, ce a-ţi mai fi necesitaţi a purta pentru interesul şi binele bisericei nóstre române gr.-or., dorind ca Atotputernicul D-ḑeu sĕ Vĕ ţină viéţa în deplină sănătate încă mulţi-mulţi ani. Sĕ trăiţi Escelenţa Vóstră!

Urale insufleţite au însoţit acéstă vorbire

Escelenţa Sa binevoì a rĕspunde în termini călduroşi următórele:

Iubiţii mei D-ni deputaţi!

Cuvintele căldurόse, cari mi le aţi adresat eri la sosirea mea din Budapesta, şi acum le grăiţi din nou în faţa sinodului nostru archiediecesan, eu le consider de o manifestare a satisfacţiunei şi bucuriei generale, ce ne preocupă pe toţi, pentrucă cunoscutul proiect de lege a căḑut în casa magnaţilor.

Este îndreptăţită acésta bucurie generală, pentrucă intr'adevĕr acel proiect de lege conţinea, dacă şi nu un atac direct în contra instituţiunilor nóstre bisericesci, dar fără îndoială o seminţă, şi pentru seminţă o grădină de cultivare a unui indiferentism faţă cu caracterul sacramental al căsătoriei, de care indiferentism póte fi molipsit şi poporul nostru; ér acésta ar fi o pagubă mare pentru biserică.

Eu am presentat în casa magnaţilor conclusul sinodal luat la începerea septĕmânei acesteia, care mi-l'aţi comunicat în cale telegrafică, şi mi-am făcut conscienţios împreună cu preasânţiţii fraţi episcopi ai metropoliei nóstre datorinţa de a ne pune cu tótă tăria in apĕrarea intereselor nóstre.

Ve pot şi deastadată asigura, că dacă ar fi sĕ se mai ivéscă astfel de pericol pentru sânta nóstră biserică, eu, pană când bunul D-ḑeu va voi sĕ remâiu în postul acesta, voiu sta totdeuna amĕsurat puterilor mele cu tótă resoluţiunea întru apĕrarea intereselor bisericii.

Dacă nu ne putem întruní toţi în vederile politice, cari au teren vast, aprópe nemărginit, cel puţin sĕ fim uniţi în apĕrarea bisericii nóstre şi a instituţiunilor ei, conduşi totdeuna de scopul măreţ, care îl urmăresce biserica.

Cât pentru persóna mea, ve mulţămesc din inimă pentru bunele simţimente, ce mi-le manifestaţi; ér acum terminate acestea, sĕ ne căutăm de alte lucruri ale nóstre, pentru cari ne am întrunit în sinodul anual.

Deputaţii sinodali au ascultat stând în picióre acéstă vorbire, întrerupându-o de mai multe ori cu aprobări vii, ér la urmă sala a rĕsunat de însufleţite urale: „Sĕ trăiéscă!“

Momentele acestea festive s'au trecut la procesul verbal al şedinţii din aceea ḑi.

*

Despre primirea sĕrbătorésca a Escelenţiei Sale la reîntórcerea din casa magnaţilor au luat notiţă tóte foile din patrie şi multe din cele streine. Fóia germană locală „Sieb D. Tageblatt“ condamnă in termini aspri purtarea sluşbaşilor dela gară şi acésta o condamnă chiar şi unele foi „patriotice“.

*

Dela Arad şi Caransebeş ni se anunţă, că înalţii prelaţi Preasânţiile lor Domnii episcopi: Ioan Meţian şi Nicolau Popea au fost de asemenea sĕrbătoriţi la reîntórcerea din casa magnaţilor, făcêndu-li-se mari ovaţiuni.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Şedinţa IV.

ţinută la 27 Aprile (9 Maiu) 1894.

Şedinţa se deschide la órele 10. a. m. Intre alte acte presentate se presentéză propunerea deputatului Augustin Nicóră, în care este luată adresa cunoscută a junimei române la adresa sinódelor şi a consistoriilor. Propunerea era provĕḑută acum cu subscrieri, Deóre-ce în sensul regulamentului sinodal propuneri pot face numai „membrii sinodali“, şi subscriitorii nu erau deputaţi, afacerea deşi s'a insinuat ca propunere, a trebuit sĕ fie considerată ca petiţiune, şi a fost dată comisiunii petiţionare.

Trecêndu-se la ordinea ḑilei s'a pertractat raportul general din plen, cel al senatului bisericesc şi scolariu.

Momente de mai mare importanţă e conclusul, în care consistoriul e provocat ca afacerea cu ajutoriul de stat al bisericei nóstre sĕ o promoveze la congresul naţional bisericesc, care se va ţiné la tómnă cu recercarea sĕ mijlocéscă dela guvern ajutoriul bisericei fără condiţiunile, sub cari în 1885 sinodul a fost necesitat sĕ renunţe la primirea lui; a avut în vedere împrejurarea, că bisericei reformate i s'au asigurat în anul curent sume considerabile din budgetul ţerii, fără nici o condiţiune şi din acest motiv a adus conclusul seu.

La raportul scolariu a fost desbaterea lungă la punctul, unde sĕ arată că guvernul în vara anului 1893, la pedagogia nóstră, şi numai la a nóstră, nu a admis la facerea esamenului de cualificaţiune nici pe clericii absolvenţi, nici pe candidaţii pregătiţi pe cale privată. Afacerea acésta e încă pendentă la ministru. Ordinul acesta al ministrului nici nu a fost comunicat cu autoritatea bisericéscă, ci numai de-a dreptul cu comisariul guvernului, care a fost trimis spre a-şi esercia dreptul cuprins în art. de lege XVIII: din 1879

S'au luat act despre mĕsurile de legitimă apărare luate de către consistoriu, şi la sesiunea viitóre sĕ se comunice starea lucrului

Raportul consistorial constată o urcare a salarielor invĕţătoresci în raport cu anul trecut de peste 60,000 fl. şi cu tótă incordarea acésta a mijlócelor şi puterilor materiale totuşi în raport cu legea cea nouă se mai arată o trebuinţă de 35 000 fl. anuali.

Şedinţa se închide la 1 óră şi jumĕtate, anunţându-se cea procsimă pe Joi, la órele 10 şi puindu-se la ordinea ḑilei rapórtele comisiunilor.

Şedinţa V,

ţinută Joi, 28 Aprile (10 Maiu c.)

Şedinţa sĕ începe la 10 óre a. m. Sĕ presentésă cererile de concediu pe întréga sesiune a deputaţilor mireni: Simeon Paşca şi Zaharie Tatar. Deputatului Paşca i-se acórdă concediul cerut ,ér lui Zaharie Tatar i-se denégă.

După o propunere în favorul cercului electoral, XV Têrnava, al cărui centru de scrutiniu e pus tocmai la marginea cercului, şi după o interpelaţiune despre ordinea internă în seminariul nostru archidiecesan, au urmat la ordinea ḑilei rapórtele comisiunilor. Inceputul l'a făcut comisiunea finanţiară cu raportul general al consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, care în tóte punctele a fost luat la cunosciinţă.

Obiecsul al doilea a fost fundaţiunea făcută de fostul deputat sinodal şi asesor consistorial onorariu Dr. Absolon Todea, advocat în Reghin. Preţuindu-'şi averea sa la suma de 100.000 fl. rĕposatul Dr. Todea, care ca tinĕr din părinţi sĕraci cu stipendiul bisericei şi-a completat studiile, a făcut o fundaţiune de 10.000 fl. destinată pentru stipendii şi sĕ fie administrată de consistoriul archid. In urmă s'a constatat, că averea rĕmasă e cu mult mai mică şi s'a făcut învoială cu ereḑii cu o sumă de 6000 fl. Suma acésta o a acceptat consistoriul archidiecesan, o a acceptat şi sinodul şi astfel fundaţiunea se va pune în lucrare, începênd cu suma de 6000 fl.

A urmat apoi tot în referada comisiunii organisătăre o cestîune de pensionare Mai mulţi preoţi au cerut sĕ li se voteze pensiune din fondul de pensiuni al archidiecesei, înfiinţat abia de 2 ani. Mai ales au cerut pensiuni acei preoţi bĕtrâni, cari şi-au pus capelani şi au rescumpĕrat cu 200 fl. solviţi deodată 40 de ani de serviciu. Consistoriul a promovat afacerea spre deslegare la sinod cu propunerea, ca acelor preoţi sĕ nu li-se dea pensiune, căci după aşeḑămintele nóstre bisericesci, la aşeḑarea de capelani, venitul jumĕtate e reservat preoţilor, cari din neputinţă au cerut capelanul. Acestora le este deci asigurată esistenţa prin instituţiunea capelaniei, ér fondul de pensiune sĕ acopere trebuinţele cele mai arḑĕtóre, venind în ajutoriul vĕduvelor şi a orfanilor, rĕmaşi după preoţi, şi în al preoţilor deficienţi.

Comisiunea organisătóre a propus, că sau sĕ rĕmână cu $^1/_2$ venìtul din parochie, sau sĕ li-se dea pensiune, însĕ atunci $^1/_2$ venitul din parochie sĕ între la fondul de pensiuni.

Deputatul Vasilie Damian a propus, ca sĕ li-se dea acelor preoţi pensiunea

Deputatul Dr. Remus Roşca a propus sĕ se priméscă vederile consistoriului, şi preoţilor cu capelani cu destragerea de tacse pentru 10 ani sĕ lise restituie sumele solvite în fond.

Deputatul Daniil David a propus susţinerea vederilor consistoriului, dar' cu adausul că acelor preoţi sĕ li se restitue tótă suma solvită în fond.

La votare au căḑut tóte propunerile, şi astfel obiectul a rĕmas nedecis.

Va venì însĕ sub desbatere tot în sesiune acésta, când se va pertracta instrucţiunea pentru fondul de pensiuni, care e tot in referanda comisiunei organisatóre.

Şedinţa procsimă la órele 9 a. m. la ordinea ḑilei sunt rapórtele comisiunilor.

Şedinţa VI.

ţinută Vineri 29 Aprile (11 Maiu) 1894.

Şedinţa sĕ deschide la 9 óre.

Se dă concediu deputatului Dr. Ioan Popescu pe restul sesiunii; sĕ face apoi o interpelare cu privire la neparticiparea tractului Unguraş la alegerile de deputaţi mireni şi se însărcinéză consistoriul cu cercetarea.

După acésta presidiul comunică sinodului, că Escelenţa Sa Inalt Prealuminatul şi Preasfinţitul Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul sosesce cu trenul de aḑi la óra 1 p. m. în mijlocul nostru dela şedinţele casei magnaţilor, la ale cărei desbateri a luat parte şi în decursul vorbirei Sale a descoperit şi temerile esprimate de sinodul nostru cu privire la introducerea căsătoriei civile obligătóre. Intre cele mai vii aclamaţiuni a primit sinodul propunerea deputatului Zacharie Boiu ca sinodul în corpore sĕ mérgă la gară şi sĕ priméscă festiv pre Escelenţa Sa, care şi acuma prin ţinuta sa bărbătéscă a făcut onóre bisericei nóstre naţionale, şi în general naţiunei nóstre românesci.

Urméză apoi la ordinea ḑilei raportul comisiunii organisătóre asupra instrucţiunii pentru fondul de pensiuni.

Şedinţa sĕ închide la 11 şi $^1/_2$ óre.

Sinódele diecesane.

Sinodul diecesei Arad.

Deschiderea, sinodului eparchial gr. or. român din Arad, care a avut loc Duminecă în 6 Maiu n. a. c. a premers s. liturgie şi solemna chemare a Duchului sfânt, oficiată în biserica catedrală de către Prea S. S. Episcopul Ioan Meţianu, asistat de domnii V. Goldiş vicariu episcopesc, A Hamsea protosincel şi de mai mulţi protopresbiteri.

La óră 12 din ḑi a urmat deschiderea şedinţii prime prin Prea S. Episcop Ioan Meţianu, cu o cuvêntare frumósă, care o vom publica în unul din nrii procsimi. După deschidere presidiul a designat de notari provisori ai sinodului pe deputaţii Voicu Hamsea, protopresbiterul Lipovei, Ioan Lenger şi Er. Liviu Macu. La apelul nominal au rĕspuns 39 deputaţi din cler şi mireni prosenţi, predându-şi credenţionalele. Intreg sinodul s'a împărţit apoi în patru secţiuni pentru verificarea deputaţilor aleşi. La 3 óre d. a. s'a deschis şedinţa a dóua, în care secţiunile au presentat rapórtele lor şi s'au ales şi constituit comisiunile speciale. Deputatul mirén Ioan Beleş n'a fost verificat. Şedinţa procsimă s'a anunţat pe Mercuri în 9 Maiu n. Până atunci comisiunile au a studiat materialul dat lor şi vor lucra rapórtele pentru sinod.

Cu trenul de séră Episcopul a plecat la şedinţele casei magnaţilor din Budapesta, fiind însoţit la gară de deputaţii sinodali presenţi.

Procesul memorandului.

(Urmare).

8 Maiu.

In decursul acestor discusiuni publicul magiar îşi permite observări critice revoltătóre. Tribunalul se retrage şi decide pedepsirea Drului Frâncu cu 100 florini. Sentenţa se esecută imediat, după-ce preşedintele n'a admis nici o discuţie asupra acestei hotărîri.

Dr. Miloş Stefanovici constată şi cere ca sĕ iee protocol, că în timpul cât tribunalul s'a retras, mai mulţi juraţi au ieşit din sală şi s'au plimbat pe afară.

Dr. Gavrila cere cuvêntul, dar nu 'i-se dă, de aceea insinuă nulitate. Asemenea vrea sĕ vorbéseă şi Drul Lucaciu, dar preşed. declară, că nu are cuvênt până nu va veni rîndul la dênsul. Sĕ iau naţionalele.

Dr. Ioan Raţiu, născut la Turda, 66 de ani. are familie, advocat în Sibiiu. La întrebarea dacă a mai fost pedepsit şi de ce vêrstă sunt membrii familiei, nu rĕspunde.

Apĕrătorul Dr. Frâncu constată, că preşedintele nu are drept sĕ pună cele 2 întrebări, în procedură nu sunt provĕḑute.

Dl. G. Pop de Basesci. Preş. Unde sunteţeţi născuţi? In loc de a rĕspunde Dl. Pop pretinde sĕ fie interogat românesce. După-ce la repeţitele rugări preşedintele îi respinge cererea rĕspunde la întrebările prime, că e nĕscut în Băsesci, 58 ani, gr.-cat.. căsătorit, are o fetiţă şi are avere. La întrebarea, dacă a fost pedepsit, nu rĕspunde.

Dr. Vasiliu Lucaciu. Nu primesc tălmaciu. Dacă-i vorbă sĕ apĕr patria merg în persónă, nu prin tălmaciu; dacă e sĕ plătesc dărea din puga mea, nu prin tălmaciu. Diregĕtorii sunt pentru noi şi nu noi pentru diregători, de aceea cer, că diregătorii, sĕ ne pricépă direct şi nu prin tălmaciu. Interpretul traduce, Lucaciu constată, că traducerea e falsă. Preşedintele spune prin interpret, că e în interesul acusatului sĕ vorbéscă ungurresce sau sĕ priméscă tălmaciu.

Dr. Lucaciu: Forţii mĕ supun, dar' dreptul naţiunii mele este mai scump, decât interesul meu, decât viéţa mea. Avem lege sancţionată de Maiestatea Sa, intreb pe dl president, vrea sĕ aplice legea sau vrea sĕ facă presiune morală asupra mea?

Preşed. spune, că de mai multe ori s'a declarat în acéstă cestiune şi rógă a 'i-se rĕspunde, la întrebările ce pune.

Dr. Lucaciu cere permisiune sĕ se înţelégă în acéstă causă cu apĕrătorul seu.

Preşed. îi denégă

Dr. Lucaciu: Dacă e vorbă de presiune, trebue sĕ cedez şi rĕspunde apoi la întrebări, spunênd că e născut în Apa, de 42 ani, gr. cat., paroch în Şişeşti, are 4 copii. La întrebările cele douĕ nu rĕspunde.

Dum. Comşa mai ântâiu spune că pe Comşa Demeter nu 'l cunósce, numele lui e Dumitru Comşa.

Preşed. corege greşéla acésta

După ce se declară solidar cu observările făcute de colegii sei de mai nainte, rĕspunde la întrebările puse. Născut în Sibiiu, 48 ani, gr. or. căsătorit, are 4 copii, profesor la seminar. La întrebarea mai fost ai pedepsit, nu dă nici un rĕspuns.

Dl Aurel Murĕşan, ca apĕrător face esceptiune în contra punerii întrebărilor superflue: Că mai fost-ai pedepsit, şi de ce vêrstă îi sunt copii.

Preşeed. cere motivare

Murĕşan motivézä cu pracsa şi cu procedura penală de presă.

Interpretul treduce fórte rĕu.

Murĕşan: aduce casuri concrete drept dovadă despre necapabilitate tălmaciului.

Brediceau: dovedesce asemenea cu esemple concrete din decursul desbaterii, ca interpretul nu spune ceea-ce ar trebui. Asemenea dl Coroianu, citéză unele esemple şi cere sĕ se constată la protocol, că dragomanul nu scie tălmăci.

Septemiu Albini înainte de a rĕspunde la întrebări, care sĕ se noteze la protocol declaraţiunea importantă a interpretului, că traduc ce pot şi cum pot, apoi rĕspunde, că s'a născut în Spring, de 33 ani, căsătorit, gr. cat. şi fără avere. La întrebarea dacă e mai fost pedepsit, nu rĕspunde

Dr. D. P. Barcianu se alătură şi el la declaraţiile de mai nainte ale acusaţilor şi apĕrătorilor.

Dr. Barcianu, născut în Rĕşinari gr. or., părinte a 5 copii, profesor, are puţină avere La întrebarea de ce vîrstă îi sunt copii şi fost-a pedepsit, nu rĕspunde.

Presed. esclamă Cristea Miklós Cristea se ridică şi cere sĕ fie numit pe numele seu Nicolae, ér' nu Miklós. Preşedintele se corege

Nic. Cristea constată greutatea posiţiei interpretului. Nu-'l învinovăţesce însĕ pe el, ci sistemul care vrea ca justiţia sĕ se administreze prin interpret. Acusatul cunósce mai multe limbi şi scie din esperienţă cât de greu este a traduce la moment liber şi fidel dintr'o limbă într'alta chiar şi atunci, când omul cunósce perfect ambele limbi. Se alătură la cererile colegilor sei şi apoi rĕspunde la întrebările puse afară de cele douĕ, dacă a fost pedepsit şi de ce vêrstă îi sunt copiii. E născut în Ocna-Sibiiului, de 59 ani, are familie, e asesor consistorial în Sibiiu şi are şi avere.

Cu acestea şedinţa a doua se închide, anunţându se şedinţa III pe 3 óre d. a.

Preşed. declară şedinţa de deschisă jumĕtate la 4 d. a., observând că dintre acusaţi lipsesc dl. Septimiu Albini şi Dr. Vasile Lucaciu şi rógă pe procuror sĕ facă propunere în causa acésta.

Procurorul: On. tribunal, Ilustre dle preşedinte. Neapĕrând cei doi acusaţi rog sĕ fie citaţi.

Dr. Stefan Pop: arată, că clientul sĕu Albini nu s'a presentat din motiv pentru că nu are siguranţa personală.

Aséră plebea, — continuă Dr. Pop, pe care nu voesc sĕ o numesc cu o adevĕratu-'i nume, ne-a înjurat şi am fost îmbolditi de conducĕtorii poliţiei. E evident dar', că clientul meu nu póte aparé la pertractare fără a fi insultat. Binevoiţi deci a lua necesarele disposiţii şi încă nu numai prin vorbe, ci şi prin fapte ca clientului meu sĕ 'i-se dea posibilitatea de a se puté presenta, garantându-ise siguranţa personală. Înaintez aici un document, din care se vede bruscheţa, cu care a fost insultat

Procurorul: On. tribunal, ilustre dle preşedinte. la cele propuse de dl apĕrător, îmi iau voe a observa, că acusaţilor le stă în drept a se folosì înaintea forurilor competente de remediile legii. Cele petrecute însĕ nu sunt de aşa, că din pricina lor acusaţii sĕ nu se presente înaintea tribunalului. Şi de vreme ce ei nu sunt bolnavi, dupăcum a declarat chiar dl apĕrător, propun sĕ binevoiţi a-'i cita şi în cas contrar a dispune escortarea lor.

Dr. St. Pop: Fiind-că eu m'am presentat aci numai ca apĕrătorul lui Albini, şi despre Lucaciu nu se scie nimica, mĕ rog a suspenda şedinţa până la venirea lor fără a mai face vre-o disposiţie.

Tribunalul se retrage pentru a aduce hotărîre. La 4 óre deschiḑându-se şedinţa, notarul dă cetire următórei decisiuni: tribunalul regesc a hotărît în causa abşenţii dlui V. Lucaciu şi S. Albini, ca aceia sĕ fie citaţi îndată. La cas că nu se vor presenta sĕ fie escortaţi din motivul, că nu 'şi-au justificat absenţa şi cele spuse de apĕrător nu sunt îndestulitóre

Preşedintele: Din causa venirii pe tapet a cestiunii acesteia observ, că şi mie 'mi-a venit la cunoscinţă oficiósă, că acusaţii şi apĕrătorii ar fi fost afirmativ restrînşi în libertatea lor personală şi am şi trimis recercare către căpitănatul orăşenesc, ca în sfera lui de activitate sĕ se îngrijască pe deplin de siguranţa lor privată şi atari casuri sĕ nu mai obvină.

Dr. Stefanovici: Onorat tribunal! îmi iau voe a declara, că în întrégă causa acésta s'a strecurat o greşală de vreme ce eu, ca apĕrătorul Drului Lucaciu, atunci n'am fost de faţă, când s'a pus cestiunea din întrebare pe tapet şi mai târḑiu venindu-mi la cunoscinţă cele întêmplate, m'am dus grabnic la clientul meu, ca sĕ mĕ conving despre adevĕrul acestora. Constat cele întêmplate şi pe basa constatării acesteia, daţi-mi voe sĕ fac următórea propunere: insultându-se acusaţii şi apĕrătorii tot atât cu vorba cât şi cu fapta e de lipsă sĕ li-se garanteze libertatea lor. Ilustritatea Vóstră aţi declarat, că nu întră în sfera d-vóstră de activitate sĕ observaţi cele ce se petrec pe stradă, ci numai cele ce se petrec în sala şedinţii, şi aci stă greşala. Fiind că acusaţii nu s'au preseutat din propria lor voe, şi pe basa citaţiunii eliberate de tribunal, chiar de aceea cade în sfera de activitate a acestui tribunal, ca prin organele sale administrative sĕ se îngrijască de libertatea personală a acusaţilor şi a apĕrătorilor lor. Fiind-că s'a mai întêmplat odată, că acusaţii şi apĕrătorii sĕ fie insultaţi atât cu vorba cât şi cu fapta, se pot dovedì, cu domnul Ciuta, Kerekes şi alţii (Intrerupere din partea presidentului). Fac următórea rugare, ca pentru clientul meu din momentul de faţă sĕ se pună la disposiţie din partea onoratului tribunal pază (predă un document, prin care se constată atacurile eserciate asupra Drului Lucaciu).

Preşedintele: Am intervenit la autoritatea administrativă, că în cercul seu de activitate sĕ facă tot posibilul şi sĕ se îngrijéscă în tot chipul a se garanta libertatea individuală. Cum se va esecuta acest lucru, privesce autoritatea respectivă.

Se continuă interogatorul.

Patriciu Barbu: Domnule preşedinte, fiindcă ni-sa refusat ascultarea năstră imediată şi s'a întrodus sistemul de a fi interogaţi prin interpret, mĕ alătur şi eu la cele ḑise de ceialalţi colegi ai mei şi adopt întru tóte vederile lor.

Dr. Gavrilă constată, că tribunalul n'are drept în vîrtutea §. 56 din procedură sĕ întrebe pe acusat, că de câţi ani sunt copii lor şi dacă au mai fost pedepsiţi sau nu.

Preşed.; Coroján Gyula.

Coroian: Cer sĕ se constate, dle preş. că în matricula botezaţilor nu sunt înscris sub numele acesta, fiindcă sunt român şi născut din moşi strămoşi tot români.

De 20 de ani eserciez profesiunea de advocat şi de acest lung timp vĕ rog sĕ mĕ credeţi, dle preşedinte, am învĕţat sĕ respectez şi sĕ iubesc legile patriei şi chiar pentru prestijul justiţiei, pe care o privesc ca o garanţie a desvoltării statului, vĕ rog să-mi admiteţi cererea şi sĕ fiu ascultat inmediat de tribunal.

Dr. Augustin Bunea: Dle preş. şi onorat tribunal regesc! Am onóre a declara, că şi eu mĕ alătur la protestul, care sĕ face atât din partea clientului meu cât şi a celoralalţi domni apĕrători cu privire la aceea, că apĕrarea sĕ se facă în limba maternă a acusaţilor. Căci în chipul acesta nu ne putem esprima cugetarea nóstră aşa de clar cum am dorí. Aibă dl tălmaciu ori câtă bunăvoinţă şi ori câtă silinţă 'şi-ar da, necunoscêndu-ne bine limba, nu va puté nici odată interpreta cuvintele cu adevĕratul lor sens, de asemenea mĕ alătur şi eu la protestul făcut de colegii mei apĕrători cu privire la întrebarea dacă au mai fost acusaţii pedepsiţi sau nu. Şi acésta cu aiât mai vîrtos cu cât în § 54 din procedura criminală nu sĕ face nici o pomenire de întrebarea acésta.

Preşedintele îl întrerupe şi trece la înterogarea Drului Mihali.

Dr. Teodor Mihali: Dle preşedinte şi on. tribunal! Respingêndu-se cererea dlui Dr. Raţiu ca interogatorul sĕ se facă în limba română, eu nu voiu mai revení asupra ei, deóre ce sunt convins, că întocmai voiu fi şi eu respins, sé-mi permiteţi însĕ, dle preşedinte, sĕ mĕ asociez şi sĕ accept motivele aduse din partea consoţilor mei acusaţi şi apĕrători, adăugênd, că atunci când am adresat la on. tribunal ca sĕ ne permită a ne apĕra în limba română, care este limba nóstră maternă, n'am făcut-o cu intenţie ca sĕ perdem vremea, ci fiind-că procesul acesta nu este numai al nostru, ci al întregului popor român. A trebuit ca noi sĕ cerem ca apĕrarea sĕ se facă în limba maternă. De asemenea am cerut sĕ fim ascultaţi direct de tribunal pentru că ştiu din esperienţă cât de rĕu se face interpretarea cuvintelor prin tălmaciu. Aşa de pildă cuvêntul pismaş a fost tradus de un tălmaciu cismaş. Vedeţi prin urmare că causa pentru care cerem sĕ fim ascultaţi direct în limba nóstră este, că prin traduceri atât de false ca acelea ale dlui interpret apĕrarea nóstră nu va avé nici un efect. Şi dacă noi comitetul partidului naţional, noi care cunóscem legea nu putem beneficia de ea, ce se va întêmpla cu poporul, care nu cunósce legea? Apoi dl Mihali rĕspunde la întrebările îndatinate.

Urméză Dr. Gavrilă Tripon: În ce privesce meritul cestiunii ţin a vĕ declara, că mĕ alătur la cele ḑise, adecă la prteostul făcut de dl Dr. Mihali.

Interpretul traducênd cele ḑise, dl Tripon îşi dă naţionalul. Născut în Iclodul-mare, 34 ani, gr.-cat. Insurat, de profesiune advocat, cu puţină avere. La întrebarea că fost-a pedepsit, rĕspunde că deşi n'ar fi dator sĕ dea în privinţa acésta deslușiri, enunţă, că n'a fost pedepsit.

Apĕrătorul Dr. Branisce se alătură la cererea de nulitate a colegilor sei advocaţi şi apĕrători, rógă însĕ totodată pe dl president, că în interesul deliberărilor acestor cereri de nulitate sĕ se întroducă în procesele verbale stenografice atât traduceri din limba magiară a rĕspunsurilor acusaţilor, cât şi traducerile romănesci ale întrebărilor puse de dl preşedinte, ca din acest tecst sĕ se pótă constata întru cât aceste cereri de nulitate au fost probate sau nu. Constată apoi traducerea defectuósă a tălmaclului.

Şedinţa se suspendă pe 5 minute Tribunalul se retrage.

Redeschiḑêndu-se şedinţa la 5½ notarul cetesce decisiunea tribunalului în sensul căruia cereii dlui Branisce nu se dă loc.

Interpretul traduce.

Dl Dr. Branisce: Dl preşedinte şi onorat tribunal: din cele aḑite pănă acum dela dl tălmaciu cred, că v'aţi făcut o idee esactă de modul precis şi clar cum scie d-sa traduce. Fiindcă interpretarea se face atât de defectuos, cer şi insist ca sĕ se trécă în procesele verbale atât traducerile romăneşti cât şi rĕspunsurile dlor acusaţi din limbă română în cea magiară Acésta o fac ca aceste protocóle sĕ pótă servi şi dlor apĕrători, care vor veni după mine cu esemplu şi respectuos insinuu cas de nulitate.

Interpretul traduce.

Preşed. enunţând că conform dorinţii esprimate de dnii apĕrători, juraţi şi procuror şedinţele de aici înainte vor avé loc numai înaintea de améḑi dela 8—2 óre şi rugând pe acusaţi sĕ se presenteze de aici înainte punct la 8 óre pentru a nu fi silit a-'i aduce prin escortă, la órele 6 închide şedinţa.

(Va urma.)

Noutăţi.

Daruri de Pasci. I. P. Sa metropolitul-primat Ghenadie al Românie a primit dóuĕ preţióse daruri de Pasci şi anume unul din partea regelui Carol şi altul din partea epitropilor aşeḑămintelor „Nifon Metropolitul". Cel dintâiu este un engolpion cu imaginea Mântuitoriului pe smalţ albastru în stil bizantin, copiată după istorisirea atribuită lui Lentul, proconsulul Iudeei, când rescumpĕrătorul omenirii se afla pe pămênt în Ierusalim. Placa engolpionului este încungiugiurată giur-împregiur cu 60 petricele şi briliante, avênd 12 petri mai mari, între aceste se află câte trei flori de câte 10 petri de briliant, ér preste tot 120 de petri. In mijloc fiecare flóre are câte o pétră de rubin şi alta de smarald, adecă 12 rubinuri şi 8 smaralduri. Deasupra se forméză o flóre cu smalţ, în mijlocul acesteia este o flóre cu 10 petricele de briliant şi în mijlocul ei un rubin ér în josul ei un smarald. Preste tot engolpionul este lucrat în aur şi smalţat, avênd în dosul lui inscripţiunea: „Carol I, rege al Romăniei, 17 Octobre 1893". Al doilea dar este un ciasornic de valóre lucrat tot în smalţ pe aur. Un lănţuşor mic de aur atêrnă de acest ciasornic.

⁂

Societatea pentru fond de teatru român de trei ani n'a putut ţiné adunare generala. La Arad pedeca au fost demonstraţiunile politice, éră la Braşov cholera; se speră, că în anul acesta se va puté ţiné. Comitetul societăţii în ulţima sa şedinţă a constatat, că fondul s'a urcat la suma de 60.473 fl.

⁂

Congres. Pe 21 l. c. n. este convocat la Alba-Iulia un congres liber gr. cat. Se va discuta despre proiectul căsătoriei civile obligătóre şi despre proiectul matriculelor de stat.

⁂

† Elena P. Dima, soţia profesorului dela gimnasiul nostru din Braşov Pant. Dima, s'a mutat la cele eterne, lăsând in adâncă jale o frumósă şi numĕrósă familie, un mare numĕr de rudenii şi pe toţi cari au cunoscut pe acésta fică a Braşovului, pe acest suflet nobil, care prea de timpuriu s'a sălăşluit în locaşurile drepţilor.

Jalnica familie face cunoscută acésta durerósă şi mare perdere prin următoriul anunţ:

Jalnicii părinţi soţ, fii, fiice, surori şi celelalte rudenii, cu profundă mâhnire vĕ aduc la cunoscinţă perderea, ce au încercat în mórtea prematură a iubitei lor fiice, soţii, mame şi surori.

ELENA P. DIMA
născ. **FLORIAN,**
în vêrstă de 46 ani.

Sunteţi rugaţi a lua parte la serviciul funebru, ce se va săvîrşi în bis. Sf Nicolae din Scheiu Duminecă 1/13 Maiu a. c., la órele 3 p. m. unde sĕ vor depune rĕmăşiţele pămêntesci spre vecinica odihnă.

Braşov, 1/13 Maiu 1894.

Fiă-i ţĕrina uşóră şi memoria eternă!

Panteleimon Dima, profesor, soţ; Nicolae Olga, Manase, Leonora şi Mărióra, fii şi fiice; Ioan Florian şi Ana Florian părinţi, Eugenia Florian şi Hareti Rusu născ. Florian, surori.

Raportul general al senatului scolariu.

(Incheiere.)

VI. Ajutóre.

Ajutórele votate în budgetul anului 1893 pentru şcóle şi învĕţători s'au împărţit în decursul anului cu considerare la trebuinţele observate.

Conspectul lor se promovéză din plen cu raportul general de acolo.

VII. Stipendii.

Cu începutul anului şcolariu 1892/3 din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii:

1. Un stipendiu de 500 fl. din fundaţiunea Moga pentru ascultători de filosofie sau drept.

2. Un stipendiu de 100 fl. din fundaţiunea Francisc Iosif pentru ori-ce facultate academică.

3. Dóuĕ stipendii câte de 60 fl. din fundaţiunea Cologea pentru şcolarii din şcólele medii.

4. Un stipendiu de 50 fl. din fundaţiunea Ecaterina Raţ pentru studenţi de ori ce categorie.

5. 20 stipendii câte de 60 fl. pentru elevii din despărţĕmêntul pedagogic al seminariului archidiecesan.

Stipendiile s'au distribuit în urma concursului publicat, şi de present tóte sunt ocupate.

Conspectul stipendiştilor se alătură sub 11/.

VIII. Conferenţele învĕţătoresci.

Conferenţele învĕţătoresci s'au ţinut într'una cu reuniunile învĕţătoresci în timpul ferielor de vară.

Desvoltarea lor în armonie cu instituţiunile nóstre bisericesci este una dintre problemele de căpetenie ale consistoriului, care în tóte casurile concrete a dat inviaţiunile necesare.

Cea din districtul Deşului nu s'a putut ţiné din causa bólei epidemice de coleră, care a grasat în comitatul Solnoc-Dobâca, şi din care causă organele administrative ca mijlóce preventive au considerat şi evitarea de întruniri.

Reuniunea din districtul Cluş n'a mai funcţionat de trei ani. Preşedintele ei, protopresbiterul Tuliu Roşescu, provocat a se declara pentru causele stagnărei, prin rĕspunsul seu dto 28 Martiu a. c. Nr. 259, ca motiv al neţinerei adunărei generale, şi în general al nefuncţionărei ei invócă negligenţa comitetului central al acelui district, care acuma de trei ani nu mai póte fi întrunit la şedinţă.

Consistoriul a luat mĕsuri pentru regulata funcţionare a acelui district.

Din ce motive nu a ţinut adunare generală reuniunea din districtul Abrud, fiind primul cas, că acolo nu s'a ţinut adunarea generală, se va erua din partea consistoriului şi la timpul seu în direcţiunea acésta se va face Venerabilului Sinod raport.

Despărţĕmintele reuniunilor au desvoltat activitate normală, între marginile statutelor lor.

Alte obiecte de natură scolară se vor promova la Venerabilul Sinod prin esibite separate.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu ţinută la 7 Aprile, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Puşcariu** m. p.,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Remus Roşca** m. p.,
secretariu.

Raportul general al senatului epitropesc.

Nr. 2958 Epitr.

Venerabil sinod archidiecesan!

Despre activitatea consistoriului archiniecesan, ca senat epitropesc, şi despre momentele mai de însĕmnătate în decursul anului 1893 ne luăm voie a subşterne Venerabilului sinod următoriul

Raport general.

Cu privire la cele formali avem onóre a notifica, că senatul epitropesc în decursul anului trecut a ţinut cu totul 49 şedinţe, dintre cari 46 ordinare şi 3 estraordinare.

Piesele întrate la protocolul de esibite în resortul acestui senat au fost în numĕr 2628; dintre acestea 1249 au fost referitóre la afacerile interne ale fondurilor şi fundaţiunilor, 1379 aparţinĕtóre la afacerile esterne din archidiecesă şi raţiocinii.

Acestea precum şi restanţele din anii 1891 şi 1892 s'au resolvit parte în şedinţe parte pe cale presidială, rĕmânênd cu 31 Decembre 1893, 37, ér raţiocinii din 1891 1, din 1892 44, din 1893 403, cu totul 448. Până aḑi însĕ s'a resolvit şi acestea aprópe tóte, afară de raţiocinii şi câteva piese cari după natura lor nu au putut fi resolvite şi finalisate.

Referitoriu la activitatea acestui senat, acésta s'a estins mai cu sémă în dóuĕ direcţiuni principale, asupra administrărei, manipulărei şi controlărei archidiecesei din centru deoparte, ér de altă parte asupra administrărei, manipulărei şi controlărei averilor bisericesci din singuraticele comune ale archidiecesei.

1. Starea fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane cu 31 Decembre 1893 este evidentă în raţiociniile aceluia-şi an, cari sĕ substern cu raport saparat.

2. Învestirea sumelor în bani gata s'a făcut în anul acesta prin cumpĕrarea unei realităţi de mare valóre pentru fondul catedralei, şi anume prin cumpĕrarea casei şi grădinei din strada morii Nr. 12 dela Wilhelmina Goldschmidt, care este în nemijlocită vecinătate cu grădina catedralei. Realitatea acésta, prin posiţia ei constitue cu grădina catedralei un complecs spre douĕ strade însemnate ale oraşului. Casa şi grădina s'a cumpĕrat cu 28,000 fl., ér cu tacsa de transcriere şi spese se urcă la 29,000 fl., şi amĕsurat împrejurările locale cu preţ relativ ieftin. Acésta casă e deja întabulată pe numele fondului bisericei catedrale.

3. Afară de acésta investiţiune, sumele de bani gata, care au resultat din sortarea mai multor hârtii de valóre, prin încassarea cuponilor, prin chiriile întrate dela ccsele archidiecesane şi prin venite, s'au investi tín hârtii de valóre sigură şi anume:

a) Cu scrisurile fonciare de 5% dela institutul de credit şi economii „Albina", dela banca comercială din Budapesta şi dela Sparcassa sibiană tóte cu 5%, sortate la 1-a Ianuariu şi 1-a Februariu 1893, precum şi din alte venite de ale fondurilor, s'au cumpĕrat scrisuri fonciare dela insţutul de credit si de economii „Albina" cu 5%, 40,000 fl. emisiunea II. cu 101 fl.

b) Pentru renta ungară de stat cu 4% convertită în suma de 55,900 fl., ce avut diferitele fonduri, s'a cumpĕrat rentă de stat în coróne de aur cu 4% în valóre nominală de 59,000 fl.

c) În locul scrisurilor fonciare dela institutul „Albina" in suma de 27,800 fl. sortate dela 1-a Aprile 1893, s'au cumpĕrat tot scrisuri fonciare de ale numitului institut cu 5% în preţ nominal de 28,000 fl.

d) Cu scrisurile fonciare de 6% dela institutul Boden-Creditanstalt din Sibiiu sortate la 1-a Maiu 1893 în sumă de 8500, fl. al losurilor de stat din 1854 în sumă de 500 fl., a vinderei a 12 acţiuni dela Cronstädter Bergbau Actien Geselschaft în valóre nominală de 2400 fl., acelor dela Hipotekenbank din Budapesta, sortate la 1-a Iuliu 1893 în suma de 2000 fl., mai departe cu sortarea scrisurilor fonciare dela Hermanstädter Boden-Creditanstalt 5% în suma de 13,000 fl., şi dela banca comercială din Bupesta asemenea 5% 70,000 fl., acestea din urmă au fost sortate la 1-a August 1893, precum şi cu interesele dela acestea hârtii de valóre şi alte venite, s'a cumpĕrat dela institutul Hermanstăndter Boden-Creditanstalt scrisuri fonciare de 60,000 fl. (120,000 coróne) cu 4½%, şi de 20,000 fl. (40.000 coróne) cu 101 fl., asemeneu de 4½%, ér dela institutul „Albina" asemenea scrisuri fonciare 5% cu 101 fl. de 60,000 fl.

e) In fine cu scrisurile fonciare dela banca comercială din Budapesta de 5%, sortate în suma de 50,100 fl., s'a cumpĕrat tot scrisuri fonciare dela acésta bancă cu 50,000 fl. cu 4½% cu preţul al pari.

In total deci 317,000 fl.

4. Ca împrumut privat s'a dat în anul acesta numai comunei bisericesci Alba-Iulia oraşiu suma de 2000 fl. din fondul seminarial; acésta sumă e asigurată prin întabulare pre realitatea de acolo primo loco Nr. 7718/1893, ér replătirea se efeptuesce regulat.

5 Cu privire la darea de ecuivalent mĕsurată în sarcina fundaţiunei „Andronic" în suma anuală de 460 fl. 45 cr. şi redusă la 32 fl. 82 cr., pentru averea mobilă, în urma recursului înaintat la tribunalul financiar din Budapesta, acesta a eliberat acésta fundaţiune dela solvirea dărei de ecuivalent începênd dela 26 Iuliu 1890, fiind a se solvi numai pentru realitatea, casa din strada Cisnădiei Nr. 36, aparţinĕtóre acestei fundaţiuni, darea anuală de 22 fl. 48 cr. v. a.

Recursul înaintat la amintitul tribunal pentru eliberarea dărei de ecuivalent a fundaţiunei „Pantazi" nu s'a resolvit până de present. Asemenea în stadiul de recurs este darea de ecuivalent pentru casa şi pentru averea mobilă a tipografiei, a cărei dare e cu 283 fl. 94 cr. mĕsurată.

6. Casa din Turda cumpĕrată la anul 1884 cu 6500 fl. prin fondul Rudolfin, neputêndu-se până în present realisa scopul, pentru care s'a acuirat, şi fiind administrarea aceleia grea, oferindui-se Consistoriului un preţ convenabil, s'a vêndut cu 7100 fl., fiind acésta în interesul fondului.

7. Referitoriu la tacsa sidocsială notificăm, ca în acésta afacere se subşterne raport separat.

8. Pe basa conclusului venerabilului sinod din 12/24 Aprile 1890 Nr. 82, consistoriul a făcut paşii de lipsă pentru zidirea casei din strada Cisnădiei Nr. 7. acordându-se zidirea acestei case cu 2 tracte şi 2 etagiuri pentru suma pauşală de 80.000 fl. rĕmânênd ca mai târḑiu sĕ se zidéscă şi partea spre strada ernei.

9. Referitoriu la conclusul venerabilului sinod din 9/21 Aprile 1893 Nr. 96, ce privesce raţiociniile tipografiei pe ani 1890 1892, avem onóre a notifica, că acelea sau reveḑut şi aflat în ordine, ér raţiociniile pe anul 1893 nu s'au transpus până în present acestui consistoriu.

10. Ajutórele votate din fundaţiunea „Şaguna" comunelor pentru biserici şi şcóle s'au solvit acelora conform conspectului primit dela comisiune şi amĕsurat condiţiunilor puse de acésta.

11. Scontrarea cassei şi a averei archidiecesane s'a efeptuit prin o comisiune esmisă din partea consistoriului şi s'a aflat în regulă.

12. Referitoriu la partea a dóua a conclnsului venerabilului sinod în 7/19 Aprile 1893 Nr. 61, prin care s'a îndrumat consistoriul, ca sĕ întregéscă postul de controlor în acest senat, acesta în şedinţa din 12 Iuniu 1893, considerând, că este ultimul an al periodului sinodal, a decis a susţiné şi mai departe provisiunea făcută cu ocasiunea renunţărei asesorului consistorial G. Candrea.

(Va urma).

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50 Sibiiu, Joi 5|17 Maiu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

pronunţată de Preasânţia Sa Domnul Episcop al Aradului Ioan Meţianu la deschiderea sesiunii ordinare a sinodului eparchial aradan din 1894.

Christos a înviat!

Domnilor deputaţi!

Am simţit şi simţesc mare bucurie, D lor deputaţi, de câte ori am avut, şi am norocirea a Vĕ vedé întruniţi în sinod eparchial şi în jurul meu; de astădată însĕ pre lângă acea bucurie, am mai simţit şi o trebuinţă mare de acéstă întrunire, mai ales pentru a ne consulta asupra situaţiunei cei grele, în care se află şi biserica nóstră în timpul de faţă şi pentru a conlucra împreună la delăturarea, după putinţă, a îngrigirilor, provenitóre din acéstă situaţiune.

Cunoscut ve este, D-lor deputaţi, ce nori grei amenință biserica nóstră naţională, şi la câte cercări grele sunt espuse şi scólele nóstre confesionale de un timp încóce.

Biserica stă în făţa cunoscutelor proiecte de legi aşa numite reforme politico-bisericesci, despre căsătoria civilă, despre matriculelele civile şi şi despre liberul exerciţiu religionar, cari tóte ating de aprópe autonomia bisericii, ba în parte şi credinţa ei; ér scólele nóstre confesionale stau în în faţa unor cerinţe şi sarcini abia suportabile.

Étă causele, cari au provocat, şi provócă grava situaţiune a bisericei nóstre naţionale.

Deşi cunoscutele proiecte de legi politico bisericesci ating şi pre celelalte biserici din patrie, totuşi ele pentru nici una dintre acele biserici nu pot fi atât de îngrijitóre, ca pentru biserica nóstră, pentru-că, pe când credincioşii celorlalte biserici au mai avut şi mai au şi alte terene de desvoltare, de consolidare şi conservare, pre atunci noi numai în biserică şi prin biserica nóstră naţională ne-am putut şi ne mai putem desvolta, consolida şi conserva. Pre când alte confesiuni din patrie, s'au mai bucurat şi se mai bucură şi de alte terene de desvoltare, pre atunci noi din cele mai depărtate timpuri am fost avisaţi mai numai la puterea sântei nóstre biserici străbune.

In vederea acestora, îngrijirile nóstre de sórtea bisericei fiind de ajuns motivate, ni se impune marea datorinţă a ne grupa şi mai mult şi mai strîns în jurul acestei moşteniri părintesci, a ne încorda şi mai mult puterile întru a o face sĕ nu simtă nici sĕ pătiméscă de cercările, ce o amenință, şi aşa a o conserva şi pentru timpurile viitóre, ca scut şi adăpost puternic, cum fu ea şi în trecut pentru fericiţii nostri străbuni.

Astfel dar datori suntem, D-lor deputaţi. a conlucra din tóte puterile şi cu tote mijlócele legale, la delăturarea după putinţă a îngrijirilor, de cari suntem cuprinşi, şi aşa a ne îngrădi contra tuturor cercărilor, ori cari ar fi acelea.

Nu sufere îndoială, că este mare şi grea acéstă problemă, dar ori cât de grea sĕ fie, simţul nostru religios şi de conservare ne impune imperios a o resolvi cât mai bine, dacă sórtea ne-a reservat nouĕ acésta.

Şi până vom combina cu toţii acţiunea, ce o pretind grelele împregiurări, atât pentru orientarea cât şi pentru îmbărbătarea nóstră la asemenea lucrare momentósă, va fi bine sĕ avem înaintea ochilor trecutul fericiţilor nostri străbuni, sĕ consultăm istoria acelui trecut, care este oglinda viitorului, pentru ca sĕ aflăm, D lor deputaţi, că biserica creştină şi special biserica nóstră, totdeuna a avut a întimpina lupte grele în desvoltarea ei. Póte că aşa va fi voit D-ḑeu, că precum unul născut Fiul sĕu, Domnul nostru Iisus Cristos, tot asemenea şi biserica creaţiunea şi moştenirea lui numai prin lupte şi suferinţe sĕ ajungă la desĕvêrşire.

Dacă însuşi Domnul nostru Iisus Christos, Fiul lui Dumneḑeu, numai prin sacrificiul sĕu a trebuit a îndeplinì opul cel măreţ al mântuirii némului omenesc, şi dacă biserica, sfînta lui moşterire érăşi numai prin sacrificii ajunse, unde sĕ află; atunci nu ne vom retrage nici noi dela conlucrare pentru biserica străbună, ci din contră, ne nom însufleţí tot la mai multă activitate pentru susţinerea sfintelor ei aşeḑĕminte.

Dacă vom continua şi noi, D-lor deputaţi, a ne inspira de zelul străbunilor pentru biserica nóstră naţională, dacă vom stărui cu toţii pentru a se inspira şi clerul şi poporul de acelaşi zel şi dacă vom începe activitatea nóstră, de unde au început'o şi fericiţii nostri părinţi, şi anume dela consolidarea nóstră, şi dela depărtarea ori-cărui rĕu, ori cărei neînţelegeri dintre noi, dela depărtarea ori cărui indiferentism religios, şi dela combaterea lui, în tot locul unde s'ar arĕta şi apoi dela cultivarea în mĕsură tot mai mare a credinţii în Dumneḑeu, a dragostei evangelice şi a speranţii creştine, în toţi membrii bisericei nóstre; atunci tóte cercările din afară sĕ vor zădărnicì de pétra cea tare a credinţii şi biserica nóstră va eşi triumfătóre cu ajutoriul lui Dumneḑeu.

Din delăturarea atinselor rele şi din cultivarea amintitelor virtuţi, cari sunt basele bisericei creştine sĕ va desvolta consolidarea, întărirea şi însufleţirea nóstră, în luptă legală, pentru drepturile bisericei nóstre naţionale, şi anume credinţa şi iubirea de Dumneḑeu şi de aprópele vor avé de urmare ajutoriului lui Dumneḑeu şi al ómenilor la nisuinţele nóstre, ér realisarea acestora ne o va pune în vedere speranţa. Şi aşa, dacă mai curênd ori mai târḑiu din nenorocire, totuşi s'ar întroduce şi la noi reformele politico-bisericesci, ori chiar dacă ar mai veni şi alte cercări asupra bisericei nóstre, noi nici atunci nu vom înceta a conlucra cu toţii, la apĕrarea drepturilor, la observarea sânţeniei tainelor bisericesci şi la susţinerea şi conservarea datinelor religióse în clerul şi poporul nostru.

Dacă ni se vor pretinde ori câte cerinţe legale, şi la şcólele nóstre cofesionale, noi nu ne vom spăria nici de acelea, ci ne vom sili a satisface şi acelora şi nu vom abḑice de dreptul nostru, căci de n'am face aşa, ne ar osêndi posteritatea, păna în celea mai depărtate timpuri.

Asemenea lucrare, D-lor deputaţi, pretinde dela unul fie-carele dintre noi, şi dela noi toţi împreună, o deosebită priveghiare a mersului trebilor nóstre bisericesci, până în cea din urmă parochie, pretinde dela noi o îndoită conlucrare la sterpirea indiferentismului religios, şi altor rele, ori unde s'ar observa acelea între ai nostri; ér acésta sĕ o facem nu numai prin vorbe, dar sĕ o şi comprobăm şi prin faptele nóstre.

Aşa au lucrat, D-lor deputaţi, si creştinii cei dintâiu, câte le-au auḑit şi le-au învĕţat dela sânţii Apostoli ai Domnului, le-au spus şi propus şi altora din jurul lor.

Aşa au făcut şi fericiţii nostri străbuni, şi astfel s'au conservat puterea credinţii, a dragostei şi a speranţii creştine.

De aceea din momentul, când am luat asupra ne chemarea onorifică de representanţi ai clerului şi poporului nostru, biserica nóstră cea vie, în acest sinod eparchial, datori suntem a şi conlucra din tóte puterile, nu numai pe timpul întrunirii nóstre aici, nu numai din acest loc; ci şi după încheierea lucrărilor nóstre de aici, în tot timpul şi locul, unde ni sĕ ofere ocasiune, la împlinirea chemării nóstre.

Deci implorând la tóte acestea şi din acest loc ajutorul şi binecuvêntarea ceriului asupra nóstră şi asupra lucrărilor nóstre, dechiar sesiunea sinodului nostru eparchial pentru anul 1894 de deschisă.

Sinódele diecesane.

Sinodul diecesei Arad.

In şedinţa a treia, ţinută sub presidiul Preacuvioşiei Sale părintelui archimandrit şi vicariu episcopesc Iosif Goldiş, la 27 Aprile 1894, la 4 óre, — presidiul presentéză cererile de concediu ale deputaţilor: Vasiliu Goldiş, Dr. Liviu Marcu, Dr. Gavril Cosma, Dr. Ioan Hosan, Mihaiu Veliciu, Aureliu Suciu şi Petru Truţa. Sinodul acórdă concediele cerute.

Presidiul presentéză abḑicerea deputatului Zeno Mocsonyi la mandatul de deputat sinodal. Abḑicerea se iea la cunoscinţă şi în cercul devenit vacant se ordinéză alegere nouă.

După-ce se presentéză mai multe esibite, adresate sinodului, se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunii verificătóre, carea prin raportorul ei Teodor Ceontea propune, şi dechiară de verificaţi pe deputaţii: Pavel Rotariu, Emanoil Ungurean, Ioan Lengher, Nestor Oprean, Georgiu Crăciunescu, Eugeniu Mocsonyi, Liviu Marcu, Iosif Goldiş, Elia Moga, Dr. Gavriil Cosma, Dr. Florian Duma.

În şedinţa a IV, şi a V a fost la ordinea ḑilei raportul comisiunii verificătóre, ér în şedinţa de Vineri 29 Aprile s'au început lucrările meritorie.

Şedinţa a VI-a, s'a ţinut în Arad la 29 Aprile 1894 la 9 óre a. m. sub preşedinţa Prea Sânţiei Sale Dlui Episcop diecesan. După deschiderea şedinţei Preacuvioşia Sa părintele archimandrit Iosif Goldiş bineventéză în numele sinodului pe P. S. S. Dl Episcop diecesan rentors în aceaşi diminéţă din Budapesta, dela desbaterea asupra proiectului de lege despre căsătoria civilă, unde cu resoluţiune s'a interesat de causa bisericei nóstre. P. S. Sa Dl episcop mulţămesce sinodului pentru ovaţiunile ce i-se fac, şi în démnă membrii acestui sinod, ca şi pe viitor sĕ se consolideze tot mai mult întru apĕrarea drepturilor şi a causelor sfintei nóstre biserici.

După acesta se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunii orgânisătóre şi al celei bisericesci, cari se iau atât în general cât şi în special la cunoscinţă.

În şedinţa VII, ţinută în 30 Aprile sub presidiul Prea Sânţiei Sale se continuă raportul comisiunii bisericesci asupra raportului senatului bisericesc, care în general şi în special se ia la cunuscinţă. Cu privire la proiectul de statute pentru fondul de pensiune al diecesei ortod. or. român din diecesa Aradului lucrat de o comisiune esmisă de sinodul eparchial din anul trecut sub Nr. prot. 85 şi publicat în „Biserica şi scóla“, în unul din numerii trecuţi sinodul, la propunerea comisiunii decide: avênd în vedere, că acel conclus nu s'a putut efeptui în tóte detaiurile lui şi avênd în vedere şi justa cerere a preoţimei diecesane esprimată prin representanţa sa legală, pertractarea afacerii se amână până la procsimul sinod.

Procesul memorandului.

(Urmare).

9 Maiu n.

Preşedintele deschide şedinţa la 8 şi jumĕtate şi anunţă, că tribunalul vĕḑênd, că stenograful e prea încărcat cu munca, s'a îngrijit pentru un al doilea stenograf. Acestuia 'i-se şi dă jurĕmêntul şi-'şi ocupă locul.

Dr. Stefanovici spune, că clientul seu Dr. Lucaciu a fost atacat nu numai în libertatea sa personală, ci s'a atentat şi în contra vieţii lui, despre ce aduce doveḑi, care cere sĕ fie alăturate la acte.

Preşed. îl îndrumă sĕ le predea autorităţii respective şi declară, că în privinţa acésta nu mai are nimic de ḑis.

Apĕrătorul anunţă cas de nulitate.

Aurel Suciu declară, că înainte de a da rĕspuns la întrebări sĕ alătură la protestele şi declaraţiunile făcute de consoţii sei, s'a născat în Chitighaza, de 40 de ani, gr. or. căsătorit, advocat în Arad, n'are avere. La întrebarea, dacă a fost pedepsit, nu e dator a rĕspunde.

Apĕrătorul I. Roşu, ca advocat şi apĕrător sĕ alătură la declaraţiunile consoţilor sei.

Mih. Veliciu înainte de a rĕspunde întrebărilor declară, că privitor la dreptul de limbă sĕ alătură la protestele făcute de consoţii acusaţi. S'a născut în Şepreuş, de 48 de ani, gr. or., căsătorit, advocat în Chişineu. La întrebarea de a mai fost pedepsit, nu rĕspunde.

Dr. Petroviciu ridică protest contra ultimei întrebări, care póte influenţa verdictul juraţilor şi care nu sĕ ţine de competinţa juraţilor

Rubin Patiţa înainte de tóte constată, că tóte reclamaţiunile făcute până acum au rĕmas fără efect. Din partei sĕ alătură la protestele şi declaraţiunile făcute de consoţii sei acusaţi. Născut în Câmpeni, de 42 de ani, gr or căsătorit, are 3 copii, advocat în Alba-Iulia, are puţină avere. Nu rĕspunde la întrebarea, dacă a fost pedepsit.

Apĕr. Faynor marchiază în scurt, că ascultarea acusaţilor nu s'a făcut nemijlocit, ci numai prin tălmaciu, din causa acésta se alătură la protestele consoţilor sei. Spune mai departe, că prin procedura acésta arbitrară, nu s'a vĕtĕmat numai norma prescrisă de legea penală, privitóre la interogator ci şi legea de naţionalitate, care dispune, ca ministrul de justiţie sĕ aplice în ţinuturile locuite de nemagiari astfel de funcţionari, care cunosc şi posed limba ţinutului respectiv, avênd ei sĕ comunice direct cu părţile. După-ce în casul de faţă dl preşedinte a călcat acésta disposiţiune a legii, şi mai ales fiindcă, spre mângăierea nóstră fie ḑis, dl president pricepe limba română, instituţia tălmaciului devine ilusorie şi în casul de faţă de prisos. Preşedintele declară, că nu admite mai departe discuţiunea asupra tălmaciului.

Basiliu Raţiu: Preşedintele esclămă Rátz László. Acusatul respinge acest nume şi pretinde sĕ fie provocat cu numele sĕu Basiliu, care nu e László, ci numele grecesc adoptat în limba românéscă şi purtat órecând de Marele Vasilie. Se declară aderent întru tóte declaraţiunilor făcute de soţii sĕi cu privire la dreptul limbii românesci şi a traducerilor rele, ce face interpretul,

Rĕspunde apoi la întrebările puse, că s'a născut în Căpalna-inf. comit. Tĕrnavei-mici, 57 ani, celibe, vicar foraneu archiepiscopesc în Făgăraş. Are puţină avere. La întrebarea, că a fost pedepsit, denégă rĕspunsul.

Apĕrătoriul Franc. Hossu provocându-se la §. 54 din procedura de presă protestéză în contra punerii ultimei întrebări, care nu numai e ilegală, ci şi vătĕmătóre pentru clientul seu. Se alătură la recursul de nulitate înaintat de ceialalţi apĕrători.

Gerasim Domide sĕ alătură la declaraţiunile făcute de colegii sĕi în causa dreptului limbii materne. Rĕsdunde la întrebările puse; născut în Rodna-veche, 38 ani, preot gr.-cat. în Rodna-veche, avere n'are, trăiesce numai după muncă. La întrebarea, dacă a fost pedepsit, denégă ori-ce rĕspuns. Apĕrătorul în causa acestei întrebări Silviu Moldovan sĕ alătură la enunciaţiunile colegilor sĕi.

Preş: Román Miklós!

Apĕrătoriul Ales. Hossu cere cuvênt.

Preş denégă, provócă pe acusat sĕ rĕspundă.

Acusatul cere, că dupăce el a fost restrîns în libĕrtatea personală şi nu a putut veni in atingere cu apĕrătoriul sĕu, rógă pe preşedinte sĕ permită mai întâiu apĕrătoriului unele observări.

Preş. denégă

Roman rĕspunde la întrebări. Născut în Birghiş, 28 ani, gr. or. neînsurat.

Preşed.: Ce ocupaţiune ai?

Roman: De present n'am ocupaţiune.

Preşed. „Dar de comun cu ce te ocupi?"

Acusatul: „Sunt magyar kiralyi állam fogoly".

Preşed.: Pentru acéstă espresiune te îndrum la ordine.

La întrebarea. Când şi-a început pedépsa, rĕspunde în 1 Nov. 1893.

Apĕr. constată, că preşedintele nu i-a permis nici o observare înainte de luarea naţionalului, acéstă procedură e ilegală. Constată apoi, că clientul seu şi acum este sub pază, ceea ce e contra legii.

După ce în prima şedinţă nu şi-a putut esercita dreptul de apĕrare, respinge acum pe toţi juraţii.

Preşed. îi detrage cuvêntul şi nu permite sĕ vorbéscă decât la întrebările puse.

Apĕr.: Fiindcă clientul meu numai în şedinţa a 2-a a fost declarat libĕr, insinuu nulitate. Dreptul de respingere faţă cu juraţii mi-'l susţin.

Preşed. ḑice, că e necuviinţă a vorbi contra disposiţiilor sale.

Apĕrătorul cere hotărîrea tribunalului ca sĕ-şi pótă validita dreptul de apĕrare.

Preşedintele îl pedepsesce cu 50 fl.

Urméză continuarea naţionalului cu I. Duma.

Inainte de a rĕspunde se alătură la declaraţiunile colegilor sei. Apoi rĕspunde la întrebări. Născut în Sacal (comit Murĕş-Turda), 32 ani, gr. or., însurat, paroch, capelan castrens în reservă la reg. de linie nr. 62. La întrebarea fost-a pedepsit, denégă rĕspunsul.

C. Brediceanu descrie posiţia curiósă, în care au ajuns apĕrătorii împedecaţi în esercitarea dreptului lor. De 20 ani a practisat ca advocat în Timişóra, Arad, Budapesta, dar aşa ceva nu 'i s'a mai întêmplat. Prima condiţiune a apĕrării e sĕ se pótă vorbí ori când crede, că e de lipsă. Acest drept cardinal este atacat.

Petroviciu, Moldovan şi Faynor se ridică aprobând.

Preşedintele vrea sĕ ḑică ceva, dar' atunci toţi acusaţii şi apĕrătorii se ridică aprobând pe Brediceanu.

Apĕrătorii vreau sĕ vorbéscă

Preşedintele îi îndrumă la ordine.

Apĕrătorul C. Brediceanu constată, că preşedintele nu se ţine de §§-ii procedurii prescrise, ér' apĕrătorii sunt împedecaţi în esercitarea dreptului de apĕrare. Cere sĕ se ia la protocol.

Cu privire la tălmaciu tribunalul susţine, că limba de pertractare e esceptional cea magiară. Acésta e drept, că stă în lege, dar' nu se referă la curtea cu juraţi, tribunalul conduce numai pertractarea. Legea de naţionalităţi nu e recunoscută aici, pentru-că ori-ce provocare la ea e desconsiderată §-ul 44 din procedura de presă ḑice, că juraţii în întreg decursul pertractării sĕ fie cu atenţiune şi sĕ priméscă impresiunile ce argumentele aduse de aceia (de acusaţi) fac imediat asupra lor. Cum însĕ sĕ se pótă acésta, pe când pertractarea decurge prin interpret. Prin urmare juraţii nu vor aduce o sentenţă legală isvorîtă din impresiunile primite imediat ci judecata lor se va basa numai pe aceea ce spune procurorul. După acestea se alătură la declaraţiunile colegilor sei

Dionisie R[illegible] înainte de a rĕspunde la î[illegible] obicinuite observă, că în [illegible] 'i-se falsifică numele, odată [illegible] Dénes, apoi Dionisiu şi ér Dénes, se alătură la declaraţiunile colegilor sei, apoi spune, că s'a născut în Aţel, 53 ani, greco or., căsătorit, concepist advocaţial, locuesce în Mediaş.

Apĕrătorul Dr. Ilea motivéză escepţiunea făcută în contra hotărîrii tribunalului. în causa căreia nu s'a permis pertractarea în limba română, protestéză apoi contra întrebărilor superflue.

Preş: In contra cărei întrebări faci escepţiune.

Apĕr: Contra cererii despre vîrsta copiilor.

Preş: Acésta n'am întrebat-o.

Apĕr.: Da, da, numai cât a fost pusă celorlalţi, şi cer prin urmare sĕ se constateze, că întrebările nu se fac într'o formă. De altcum trebue sĕ observ cu durere, că după-ce noi acusaţii şi apĕrătorii am ţinut a observa strict legea de naţionalităţi şi a cere pe basa acesteia ascultare în limba românéscă, foile din loc denunţă acéstă faptă a nóstră că e obstrucţiune, nu este lupta dreptului contra puterii.

Preş.: îl provócă sĕ se abţină dela atari espresiuni.

Apĕr.: Noi ne provocăm la legi, aşadar' nu este o necuvinţă a ḑice, că dreptul stă faţă în faţă cu puterea.

Preş.: In sensul acesta e la loc.

Apĕr.: Referitor la dreptul limbii declară, că acest drept e fórte important şi nu-'l sacrificăm. Citéză apoi cuvintele unui scriitor român: „Iubiţi-vĕ lîmba mai presus de tóte, iubiţi-v'o mai tare decât pe voi înşivĕ, aşa sĕ iubiţi, încât dacă odată ar trebui sĕ muriţi cu toţii, din iubirea limbii sĕ rĕsară schînteia, care sĕ vĕ deştepte de nou la viéţă".

Ap. Ilea poftesce a se traduce acest citat. Tălmaciul se încércă, dar' fără succes.

Ioan Muntean fiind morbos nu póte vorbi tare, cere ca preşedintele sĕ-'l întrebe românesce.

Preşedintele nu reflectéză.

Acusatul alăturându-se protestelor colegilor sei rĕspunde la întrebările puse.

S'a născut în Haţeg, 49 ani, gr. or. căsătorit are un copil şi puţină avere. oficial la banca din Haţeg.

Simion Damian escepţionéză întrebările superflue, făcute în contra §-ului 54 din procedura de presă şi insinuă recurs de nulitate.

Preş. costată, că au fost ascultaţi toţi acusaţii. Inainte de a dispune cetirea actutui de acusă, preşedintele întrébă dacă acusaţii nu cumva doresc amânarea pertractării

Dr. Raţiu încredinţéză cu rĕspunsul pe apĕrătorul seu Dr. Frâncu, care voind sĕ vorbéscă mai pe larg, îl împedecă presidentul. provocându-l sĕ rĕspundă simplu cu da ori ba.

Dr. Frâncu: ba.

Asemenea rĕspunde şi apĕrătorul dlui Pop de Băsesci.

Lucaciu ḑice, că după ce nu ne putem validita şi aşa nici un drept, trécă şi acésta cu celelalte.

Preşed. îl îndrumă la ordine.

Lucaciu: Şi eu am sentimentul dreptului şi eu sciu ce e drept, şi ce nu e drept, de aceea în contra îndrumării la ordine insinuu cas de nulitate.

Preşed. ḑice, că în contra disposiţiilor sale nu esistă nici un remediu de drept.

Apĕr. Dr. Stefanovici: Dupăce siguranţa personală a acusaţilor şi apĕrătorilor e periclitată, apoi clientul seu a fost în pericolul vieţii, lasă chibzuinţii tribunalului sĕ judece amînarea sau continuarea pertractării.

Comşa Dumitru renunţă la dreptul seu de a poftí amânarea sau continuarea.

Albini şi Cristea nu cer amânarea.

Patriciu Barbu renunţă.

Stefanovici voesce sĕ se declare, preşedintele însĕ nu-i permite, sub pretecst, că clientul a abḑis de dreptul seu.

Stefanovici pretinde sĕ nu i-se impedece dreptul de apĕrător, fiind-că el are drept sĕ vorbéscă chiar şi în contra voinţei clientului seu.

Dr. Gavrilă constată, că libertatea şi independenţa apĕrătorilor e periclitată, în acest oraş nu se póte pertracta.

Apĕrătorii sunt împedecaţi a comunica cu lumea, telegramele lor nu sunt espedate. Suntem ca în stare de asediu. Am fost la tribunal şi mi-au cerut legitimaţiune; dela mine, advocat în Ungaria, cer ómenii pasaport, stăm între baionete. Gendarmeria ne caută actele nóstre şi căpitanul ei, pe care n'am onóre a-l cunósce, petrece la spatele juraţilor, discutând cu ei.

Preşed: Nu vorbesci la obiect.

Gavrilla: Starea, în care ne aflăm e ruşinósă, de câte ori venim aici ni-se cere carte de legitimaţie. La hotărîrea asupra amânării sau a continuării trebue sĕ fiţi cu considerare la aceste împrejurări.

Coroianu constată, că ne aflăm în stări escepţionale. în care nu crede, că s'ar putea continua pertractarea. Coroianu nu cere însé amânarea pertractării, nici apĕrătorul seu, asemenea nici Dr. Tripon, A. Suciu, Mihail Veliciu.

Rubin Patiţa s'a convins, că în Cluj nu se póte aştepta la o sentenţă dréptă. Spune, că aséră mergênd spre cuartirul seu, nisce tineri provĕḑuţi cu nisce insignii, i au oprit drumul. Poliţie nu era în giur. Mergênd în hotelul Hungaria, o turmă de stradă a urlat după el. La pórtă hotelierul a închis uşa înaintea mulţimii şi a rĕmas şi dînsul pe stradă Căpitanul poliţiei îmbrăcat în haine civile l'a provocat sĕ se depărteze de acolo. Dînsul îi spuse, că acolo îi este cuartirul, dar nu póte intra. Căpitanul poliţiei i a replicat, că cu el sĕ nu polemiseze (velem ne disputáljon), că de nu îl închide. După acestea concrede tribunalului sĕ decidă, dacă stăm aici sub paza legilor sau nu, şi prin urmare se póte pertracta sau ba.

Faynor confirmă cele spuse.

Basiliu Raţiu, Gerasim Domide şi apĕrătorii lor nu cer amânare. Pentru Nicolae Roman rĕspunde apĕrătorul, că considerând starea nelegală, în care e pus clientul seu, nu se declară asupra acestei afaceri.

Ioan Duma nu cere amânare.

Procurorul ḑice, că dacă acusaţii n'au făcut o propunere concretă, nu este motiv pentru amânare.

Tribunalul se retrage la órele 10 ca sĕ se sfătuéscă în cestinea amênării.

La órele 11 se redeschide şedinţa şi notarul cetesce hotărîrea, prin care se decide continuarea pertractării. In motivare se accentuéză cam următórele: Deşi mulţimea de mii de ómeni a aclamat pe acusaţi şi pe apĕrători şi astfel a putut influenţa, totuşi dela începutul pertractării încóce demonstraţiile au cam încetat; că unii dintre acusaţi ar fi fost insultaţi pe stradă nu-i adavĕrat. Primarul oraşului prin comunicatul seu a desminţit acésta scire şi a constatat, că purtarea unor acutaţi a provocat demonstraţiuni; nici din partea acusaţilor nici a representantului acusei nu s'a făcut propunere concretă pentru amênare, şi deci tribunalul nu află de lipsă amênarea pertratarii.

Presidentul spune acusaţilor, că le stă în voe a se declara asupra acestei decisiuni.

Dr. Amos Frâncu: Dl president: Noi în totdeauna am concreḑut d-vóstre şi tribunalului apĕrarea nóstră. Pe stradele Cluşului însĕ suntem atacaţi în drepturile cetăţenesci, viéţa şi cinstea nóstră e în pericol. Am creḑut, că d-vóstră veţi constata, că 20 de acusaţi şi tot atâţi apĕrători, care sunt representanţi ai cel puţin unui milion şi jumĕtate de români inteligenţi. . . . .

Presidentul Nu de acésta e vorba, vorbesce despre motive.

Notarul la provocarea presidentului cetesce încă odată motivarea decisiunii.

Dr. Amos Frâncu: Nu combat hotărîrea, ci vréu sĕ constat, că dacă aţi dat creḑĕmênt pe deplin comunicatului venit dela poliţie, apoi noi de 2 ḑile dóră nu facem altceva decât minţim? . . . Constată apoi, că motivele sunt în contraḑicere cu principiile de drept, prin urmare trebuesc nimicite, căci aici s'a făcut provocare la comunicate, care se baséză pe aceea ce numesce francesul „on dit". Nu numai jurişti, ci publicul mare a vĕḑut iusultele. Nu numai dnii Lucaciu şi Albini, ci chiar şi eu am fost împărtăşit de atare cinste din partea publicului cult magiar.

Presidentul îl rógă sĕ nu ofenseze publicul clujan şi sĕ rĕmână la obiect.

Dr. Amos Frâncu primeşte cu respect admonierea presidentului (de pe galerie se aud aprobări).

Presidentul provóca publicul sĕ nu'-şi manifesteze plăcerea sau displăcerea, căci altfel va fi silit sĕ escorteze din sală pe cei neliniştiţi.

Dr. Amos Frâncu spune mai multe casuri concrete, din care se póte vedé că comunicatul poliţiei nu i întru tóte adevĕrat.

Dr. Vasile Lucaciu: Motivarea e o vătĕmare flagrantă a sentimentelor nóstre de dreptate şi adevĕr. Poporul român, care s'a observat pe stradele Clujului, nu se póte numi cu cuvintele ḑice de d-vóstră. Ei sunt prietenii noştri, sunt connaţionalii noştri, sunt ómeni care simt alăturea şi la un fel cu noi şi care au venit sĕ manifesteze simpatiile lor pentru causa nóstră, care este şi a lor, pentru persónele nóstre, care îi representăm şi acéstă manifestare a fost atât de demnă, pornită din sentimente atât de mari încât atunci când sĕ vorbesce de ea, nu se póte face decât cu cel mai desĕvêrşit respect.

Interpretul traduce, sĕ înţelege rĕu,

Dr. Lucaciu constată, că tălmaciul nu numai, că nu traduce cuvintele dînsului, ci spune lucruri, pe care nu le a ḑis, şi de care i-ar fi ruşine sĕ le ḑică înaintea onoratului tribunal.

Presidentul constată, că el a priceput, ce a ḑis Dr Lucaciu, şi că în adevĕr interpretul a tradus rĕu.

Dr. Lucaciu întrébă după acéstă constatare a presidlului, că atunci ce trebuinţă mai este aci de un om, care nu pricepe, ce se vorbesce, şi care face mai multă confusie decât servicii.

Presidentul rógă pe vorbitor sĕ nu atace pe talmaciu.

Dr. Lucaciu nu voesce sĕ atace din contră are tot respectul faţă cu persóna interpretului, nu póte tăcé însĕ, când într'o discuţie subiectivă, el traduce obiectiv. Aduce esemple concrete din tradurea rea.

(Continuând) Manifestaţiunea poporului n'a avut de gând sĕ turbure liniscea pertractării, ci sĕ dovedéscă simpatiile pentru causă (intrepretul traduce).

Acum poporul s'a împrăsciat la ale sale Onoratul tribunal a accentuat însĕ în motivarea sa, că manifestaţia a putut influenţa pertractarea. Dacă a esistat însĕ acéstă influenţă, atunci ea n'a încetat nici acum, când poporul s'a dus huiduit, insultat şi vătĕmat, căci în inima lui păstréză aceea simpatie, care a manifestat'o pe stradele Cluşului şi o manifestéză şi acum prin aderenţele sale, care curg în continuu la adresa comitetului.

(Va urma.)

Noutăţi.

Inchiderea sinodului archidiecesan a avut loc Marţi la 1 óră p. m.; terminate fiind tóte obiectele venite în discusiune. Inchiderea a avut un caracter festiv. La vorbirea de încheiere a Ilustrităţii Sale D-lui Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit-vicariu archiepiscopesc, în carea prin termini aleşi a accentuat interesul, ce l'au dovedit membrii sinodului în tot decursul lucrărilor acestei sesiuni, care interes manifestat şi în afară, pe unde locuesc membrii sinodului, va aduce róde bune bisericii nóstre naţionale, — rĕspunse dl profesor dela gimn. din Braşov Ioan Popea, dând espresiune în numele membrilor sinodali, în cuvinte căldurόse, mulţumirii pentru deosebitul tact şi înţelepciunea, cu care Ilustritatea Sa a condus desbaterile sinodale. Aceste cuvinte au fost însoţite de însufleţite urale de: „Sĕ trăiéscă.“

* * *

Profesor seminarial. Dl Dr. Petru Span, profesor provisor la seminariul archidiecesan a fost ales în şedinţa de Marţi a sinodului cu unanimitatea voturilor de profesor definitiv pentru secţiunea teologică. Îi urăm succes în acest post meritat.

* * *

Avis. Maialul scólei civile de fete a Asociaţiunii transilvane, se va ţiné Sâmbătă în 7/19 Maiu a. c. în Dumbrava Sibiiului. Plecarea diminéţa la 7 $^1/_2$ óre. Dacă nu va fi vreme frumósă sĕ amână pe timp nedeterminat Binevoitorii se invită pe calea acésta cu tótă onórea. Sibiu, 3/15 Maiu, 1894.

Direcţiunea.

* * *

Deputaţiunea la Viena. Deputaţiunea celor trei români, cari au fost trimişi la monarchul în Viena din partea ţĕranilor români întruniţi la 7 Maiu în Cluş, s'a reîntors. Deputaţiunea n'a fost primită în audienţă.

* * *

Wekerle la Viena. Ministrul-preşedinte Wekerle a fost primit la 12 Maiu în audienţă la Maiestatea Sa. Foile guvernului susţin, că Maj. Sa l'a asigurat, că în cestiunea căsătoriei civile nu i-a făcut şi nici nu-i va face nici în viitor nici cele mai mici greutăţi. Vorbă de o retragere a guvernului nu póte fi; el stă aḑi la curte mai bine ca totdeauna. Proiectul căsătoriei civile îl va supune la nóua votare în camera deputaţilor.

* * *

Sĕrbători săsesci. In sĕrbătorile Rusaliilor după călendariul Gregorian, au avut loc în Sibiiu festivităţi săsesci arangiate de asociaţiunea transilvană a cântăreţilor germani, dimpreună cu reuniunea transilvăneană de gimnastică. Festivităţile au reuşit pe deplin. Ele au culminat în imposantul conduct, ce a percurs, în sunetul musicei capelei orăşenesci, strada Cisnădiei, Urezului, Măcelarilor etc. In piaţa mare conductul a format un cor şi a intonat cântarea: „Siebenb. Land der Segen“. Fie-care reuniune îşi avea stégul.

* * *

Stări abnormale. Din mai multe locuri sĕ anunţă, că poporul a venit în conflict cu gendarmăria din causa atitudinei acesteia. La Blaşiu s'a întêmplat, după rapórtele foilor magiare, vĕrsare de sânge. Din Făgăraş sĕ comunică următórele: Joi spre Vineri nóptea gendarmii au încălcat casa preotului Virgil Pop din Veneţia inferióră şi sculândul din somn l'au declarat de prins şi lipsit de libertatea personală; apoi a fost escortat la gendarmeria din Şercaia şi supus la aspru interogatoriu, aşa în cât nici după ameḑi nu a fost dus la forul competent.

Ansă la escortare a dat un apel al junimei.

Suspiţionările sunt la ordinea ḑilei; cu deosebire preoţii şi învĕţătorii sunt puşi la ochi, deasemenea şi aceia, cari au fost la Cluşiu.

* * *

Episcopul Pavel din Oradea mare a ordonat, ca Béla Pituk, care s'a purtat în mod atât de necuviincios faţă de dînsul şi biserică, sĕ nu mai fiă privit ca membru al diecesei din Oradea-mare, totodată i-se interḑice eserciarea functiunilor preoţesci şi i-se detrage pensiunea de 300 fl., până când nu se va pocăi. Pituk a apelat la Papa în contra acestei sentinţe.

* * *

† Bar. Nicolau Vay, president al casei magnaţilor şi custode al corónei, a rĕposat în etate de 92 ani. Remăşiţele pămêntesci s'au transportat la Zsolcza-inferióră.

* * *

Linia ferată Turnu-roşu. „Pester Lloyd“ află, că desbaterile în ministeriul ungar de comerciu, cu privire la construirea liniilor ferate pe la pasurile Turnu-roşu şi Ghimeş, sunt pe sfârşite.

Construcţia acestor linii o va face o bancă ungară de credit, ér esploataţia o va lua asupră-şi direcţia căilor ferate de stat ungare.

Capitalul necesar pentru lucrările acestor línii se urcă la 25 milióne floreni.

* * *

Publicaţiune. Vice-comitele comit. Sibiiu face cunoscut, că spre asigurarea reconstruirei podului „Silberbach“-ului Nr. 12 de pe drumul municipal Sibiiu-Cisnădie-Sadu se publică pe basa decisiunei comitetului administrativ din 8 Maiu 1894 Nr. 378 pertractare cu oferte nóuĕ, care se va ţiné în 22 Maiu 1894 la 10 óre antemeridiane în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi sĕ-şi substérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări până la óra 9 a. m. a ḑilei determinate la vicecomitele comitatului. Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor considera. Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 3227 fl. 50 cr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune, se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

* * *

Episcopii bulgari din Macedonia.

Scirile din Constantinopole anunţă, că esarhul bulgar a numit ḑilele trecute pe cei 2 episcopi noi şi anume pe archimandritul Acsente la Kelles şi pe archimandritul Hílarion, superiorul mănăstirei Serres, la Vereskop.

* * *

Şcólele bulgare din Macedonia. „Swoboda“ publică tecstul notei ministrului justiţiei Turciei către esarhul bulgar privitor la iradéua imperială. Acest document confirmă tóte concesiunile anunţate şi în special acele ce privesc cestiunea şcolară. Se stabilesce, că şcólele bulgare vor aparţiné în viitor şi comunităţii; numai concesiunea va fi în numele metropolitului sau al vicarului sĕu. Aceştia vor fi ţinuţi sĕ inspecteze localul instrucţiunei şi programul studiilor şi al cărţilor de studii, care trebuesc sĕ fie aprobate de esarhul. Funcţionarii inspecţiunei se vor adresa, pentru ori-ce observaţie de făcut, metropolitului sau şefului spiritual al comunităţii.

In acest mod se găsesce ocrotită autonomia şcólelor bulgare.

* * *

Raportul general al senatului epitropesc.

(Incheiere.)

II. Cu privire la starea materială, la administrarea şi manipularea averei singuraticelor comune bisericesci din archidiecesă, avem onóre a raporta următórele:

1. Averea comunelor bisericesci s'a mai sporit şi în decursul anului trecut prin donaţiuni, dăruiri, fundaţiuni, legate făcute de către singuratici binefăcĕtori, precum şi prin cumpĕrarea de realităţi.

a) Bisericei din Trîmpoiele a făcut rĕposatul Chirilă Tróncheş şi soţia sa Sofia Ciur o fundaţiune preste 6000 fl., pertractarea acestui rĕmas s'a terminat şi numita comună bisericéscă în scurt va vení în posesiunea acestei averi însemnate.

b) Pentru biserica din Abrud-oraş a făcut rĕposata Ana Pop o fundaţiune de 1300 fl., care de present se administréză la acest consistoriu şi este definitiv realisată.

c) Afară de acestea s'au făcut donaţiuni mai mici, şi anume bisericei din Breţcu a dăruit Radu Stancicu 300 fl. şi fratele acestuia 100 fl.; tot acestei biserici a dăruit George Tărlungean Grosu suma de 30 #, care s'a realisat în sumă de peste 200 fl., ér Elena Colţiu din Heghig a donat bisericei acesteia un pămênt de aprópe un jugĕr în preţ de 200 fl.

2. Despre fundaţiunea de 10,000 fl. a rĕposatului Dr. Absolon Todea urméză raport separat.

3. Referitoriu la zidiri de biserici şi şcóle ne luăm voie a aduce la cunoscinţa venerabilului sinod archidiecesan, că în decursul anului 1893 s'au aprobat planurile şi preliminarele de spese pentru zidirea bisericilor din următórele comune: Proştea-mare, Sĕcătura, Totoiu, Drăguş, Chesler, Gârbova de sus, Juncul de jos, Diug, Jieţ, Şirnea, Cebea, Şieul-mare, Bacifalu; dintre acestea Proştea-mare şi Şirnea sunt deja terminate şi în stadiul de colaudare.

Reparări s'au făcut la bisericile din Cetea şi Bucium-Cerb.

Asemenea sunt aprobate planurile şi preliminarele de spese pentru edificarea scólelor din comunele Braşov-Stupini, Lueriu, Cozia, Tibru, Valendorf, Batiz, Mureş-Órba, Malomfalĕu, Bucerdea-vinósă, Cetatea de baltă, Craiva, Calbor şi Colun; ér în stadiul de colaudare se află Braşov-Stupini, Mogója, Predél şi Poiana.

4. În decursul anului 1893 mai multe comune bisericesci a învestit o parte din capitalele lor prin cumpĕrări de realităţi în mod favorabil, precum: Craiva, Ocolişul-mare, Jibert, Totoiu, Cricău, Roşia-săséscă, Daia-săséscă, Feisa, Poiana-sărată, Sânbenedic. Herman, M.-Ludoş Poiana-mĕrului, Balomir, Cacova-Ieri, Mihatiu, Doboli-inf., Gălpâia, Agribiciu (Mediaş), Racoşul-inf., Şilea-magiară, Turdaş, Vistea-inf., şi Fizeş-St.-Petru,

5. În scopul ajutorărei bisericilor şi scólelor la reparaturi şi la înmulţirea salariilor învĕţătoresci, precum şi pentru înmulţirea averilor bisericesci, din diferite puncte favorabile şi folositóre pentru comune, cu încuviinţarea acestui Consistoriu, s'au făcut

Nr. curent	Protopresbiteratul	din raţiocinii	pro	raţiocinii cu absolutoriu	raţiocinii în revisie	raţiocinii ne-asternute
1	Abrud	138	1888—1893	74	25	39
2	Agnita	222	„ „	67	51	104
3	Alba-Iulia	222	„ „	113	65	44
4	Avrig	138	„ „	38	2	98
5	Bistriţa	120	„ „	50	16	54
6	Bran	138	„ „	86	29	23
7	*a)* Braşov I. . . .	64	1888—1891	46	10	8
	b) Braşov II. . .	60	„ „	40	11	9
8	Braşov	46	1892—1893	5	11	30
9	Câmpeni	120	1888—1893	71	30	19
10	Cetatea de pétră . .	102	„ „	41	17	44
11	Cluş	204	„ „	97	14	93
12	Cohalm	126	„ „	81	37	8
13	Deş	162	„ „	108	7	47
14	Deva	168	„ „	34	10	124
15	Dobra	84	„ „	16	8	60
16	Făgăraş	210	„ „	59	6	145
17	Geógiu I.	180	„ „	83	26	71
18	Geógiu II.	162	„ „	18	1	143
19	Haţeg	276	„ „	51	17	208
20	Ilia	156	„ „	83	2	71
21	Lupşa	162	„ „	86	45	31
22	Mediaş	76	1888—1891	12	7	57
	Mediaş	54	1892—1893	1	—	53
23	Mercurea	144	1888—1893	32	33	79
24	Murĕş-Oşorheiu . .	76	„ —1891	56	14	6
	Murĕş-Oşorheiu . .	46	1892—1893	2	18	26
25	Orĕştie	180	1888—1893	117	29	34
26	Reghin	120	1888—1893	75	22	23
27	Sebeş	174	1888—1893	104	35	35
28	Sĕlişte	78	„ „	45	6	27
29	Sibiiu	174	„ „	91	34	49
30	Sighişóra	112	1888—1891	54	24	34
	Sighişóra	68	1892—1893	8	16	44
31	Solnoc	102	1888—1893	56	17	29
32	Têrnava-inferióră . .	132	„ „	89	23	20
33	Têrnava-superióră .	72	1888—1891	31	1	40
34	Treiscaune	88	1888—1891	69	3	16
	Treiscaune	60	1892—1893	2	15	43
35	Turda	174	1888—1893	—	6	168
36	Unguraş	126	1888—1893	85	14	27
37	Zarand	318	1888—1893	166	4	148
	Suma .	5634		2442	761	2431
					5634	

mai multe vinderi, mai cu samă de păduri, de realităţi, unele şi în schimb. Astfel de vinderi, au făcut comunele: Caţa (scóla veche), Băiţa (scóla veche), Lancrăm, Şugag, Cigmeu Mihalţiu, Boiţa, Ighiu, Sighişóra, Feldióra, Bucerdea, Ţĕlina, Craiva, Gălpâia, Alba-Iulia, Aita-mare, Cinadie, Berghia, Mohu, Jeciu, Bungard, Jabeniţa, Vinerea, Balşa şi Apoldul-inferior, câteva din acestea şi prin espropriaţiune din partea direcţiunei căilor ferate, dar şi aceste rĕscumpĕrări sunt favorabile pentru comune.

6. Deposite date de comune în administrarea acestui Consistoriu a întrat în anul 1893 dela 13 comune în suma de aprópe 14,000 fl., parte în bani gata, parte în hârtii de valóre şi obligaţiuni de stat pentru rĕscumpĕrarea regalului de crişmărit, ér 14 comune a ridicat din depositele lor suma de 4000 floreni.

Depositele cu finea anului 1892 au fost 105,000 fl., ér cu finea anului 1893 dimpreună cu interesele suma de 120,000 fl., un crescĕmênt de 15,000 fl. v. a.

7. În causele de comasare a hotarelor şi segregarea pădurilor s'a dat comunelor în casurile obvenite îndrumările de lipsă.

8. În ce privesce rĕscumpĕrarea regalelor de crişmărit în conformitate cu cerculariul consistorial Nr. 2624/89 s'a dat de aici comunelor în casuri concrete îndrumările de lipsă.

9. Referitoriu la stadiul proceselor, cari sunt în curgere, se subşterne raport separat.

10. Administrarea şi manipularea averilor bisericesci şi fundaţionale din singuraticele comune a decurs destul de normal; în ce privesce pe protopresbiterul tractului Turdei, pentru nesubşternerea raţiociniilor, a fost tras la rĕspundere, conform conclusului sinodal din 7/19 Aprile 1893 Nr. 63, şi arătând greutăţile ce le-a întimpinat în administrarea acelui protopresbiterat negles cu totul prin administrarea de mai nainte a pus în prospect completa regulare a raţiociniilor restante în decursul acestui an din tóte comunele, şi din unele au şi întrat deja.

11. Sub ·/₁ alăturam conspectul despre stadiul de revisiune a raţiociniilor pe anii 1888—1893. Din acest conspect ne luăm voie a estrage următórele date sumare compuse după protopresbiterate: (A se vedé pagina 3).

Asemenea se alătură sub ·/₂ sumariul averilor bisericesci din archidiecesa gr.-or. transilvană cu finea anului 1887, afară de averea din protopresbiteratele Făgăraş, Geógiu II, Mediaş, Têrnava-superióră şi Turda.

Date dela tóte comunele sunt din 15 protopresbiterate şi anume Abrud, Bran, Câmpeni, Cohalm, Deş, Geógiu I, Ilia, Lupşa, Orĕştie, Reghin, Sebeş, Sĕlişte, Solnoc, Târnava, şi Unguraş,, ér date dela partea cea mai mare a comunelor au întrat din 15 protopresbiterate şi anume: Agnita, Alba-Iulia Avrig, Bistriţa, Braşov, Cetatea de pétră, Cluş, Deva, Dobra, Haţeg, Mercurea, M.-Oşorheiu, Sibiiu, Sighişóra şi Zarand, ér dela mai puţine comune Făgăraş (din 26 comune lipsesc), Mediaş (din 16 comune lipsesc) şi Turda (din 28 comuna lipsesc).

12. Din acestea conspecte se póte convinge Venerabilul sinod şi despre starea materială a tuturor comunelor din archidiecesă, precum şi despre acea, câte raţiocinii au întrat din fie-care protopresbiterat, câte s'au resolvit cu absolutoriu, câte cu întregire şi câte au remas cu finea anului restante.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 11 Aprile, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Puşcariu** m. p.,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Remus Roşca** m. p.,
secretariu.

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea generală a depĕrţămêntului Avrig al reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului pe Duminecă în 29 Maiu 1894 st. v. în localul scólei române gr. or. din Avrig cu următoriul program.

1. Participarea membrilor presenţi la serviciul divin.
2. Deschiderea şedinţii prin preşedinte.
3. Prelegere practică din istorie pentru anul V ori VI-lea de scólă, lucrată cu considerare la espunerile teoretice făcute în acest obiect la adunarea generală din Avrig de Solomon Făgărăşan
5. Prelegere practică din geometrie şi anume: mĕsurarea suprafeţelor cu privire la casuri ce obvin în viéţa practică de Demetriu Mandeal.
6. Raportul cassariului precum şi încassarea tacselor pe anul curent scolastic şi pe cei restanţi.
7. Constituirea despĕrţămêntului pe un nou period de trei ani.
8 Eventuale propuneri.
9. Incheere.

Avrig, la 1 Maiu, 1894.

Ioan Banciu, preşedinte. *Ioan Racotă*, notar.

Loterie.

Mercuri în 16 Maiu n. 1894.

Sibiiu: **37 12 73 4 38**

Nr. 403/1894. [83] 1—1.

Publicaţiune.

Măritul Consistoriu archidiecesan prin sentinţa sa din 29 Martiu 1894 Nr. 1050 B. a despărţit totalmente pe Nicolae Fulga de către soţia sa pribegită Maria Mitoc, ambii gr. or. din Braşov, ceea-ce în sensul §-ului 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale, prin acésta sĕ aduce la cunoscinţa publică.

Braşov, în 4 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 405/894 [82] 1—1

Publicaţiune.

Dimitrie Mitoc din Braşov, prin sentinţa Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 29 Martiu, 1894 Nr. 530 B. a fost totalmente despărţit de către pribegita sa soţie Maria Bărbieriu tot din Braşov, ceea ce în sensul §-ului 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale, prin acésta sĕ aduce la cunoscinţă publică.

Braşov, în 4 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 618/1894. [79] 3—3

EDICT.

Simion Câmpian din Vladeni, soţul legitim al Anastasiei Stăniloiu din Codlea, carelede 7 ani a părăsit cu necredinţă pe soţia sa, prin acésta se citéză a se presenta la subsemnatul oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soţia lui sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Zernesti, în 14 Martiu 1894.

Oficiul protopresb. gr. orient. al Branuluì, ca for matrimonial de I instanţă.

Traian Meţian,
protopresb.

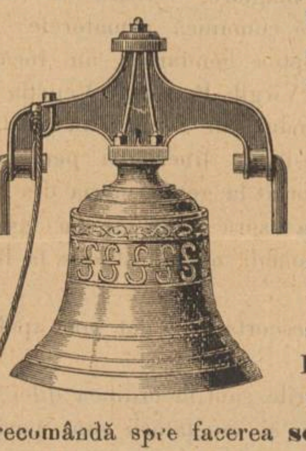

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 17—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. **Sibiiu** sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacii inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		**Haţeg**		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48				5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—		**Peroşeni**		—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcn		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.0

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51 Sibiiu, Sâmbătă 7|19 Maiu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea scolară în sinodul nostru archidiecesan.

Una dintre cestiunile cele mai importante, care a format basa discusiunilor în sinodul nostru archidiecesan a fost și cestiunea scólelor nóstre. Prin legea cea mai nóuĕ s'a creat pentru esistența scólelor nóstre multe și mari greutăți, cari numai prin prudență, și prin nóuĕ încordări de jertfe materiale se pot învinge. Senatul scolariu a ținut sĕ facă deplină lumină în situațiunea creată pe viitor scólelor nóstre și spre scopul acesta a presentat sinodului un raport separat, voluminis și detaiat. Acest raport merită sĕ fie cunoscut, pentru-ca sĕ putem apreția situațiunea, în care ne aflăm, și sĕ ne fie tuturor un îndemn la o îndoită încordare în jertfe materiale pentru a nu perde ceea-ce avem mai scump: scólele nóstre.

Importantul raport e de următoriul cuprins:

Nr. 1912 Scol.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Cu provocare la conclusul Venerabilului Sinod din ședința dela 10/22 Aprile 1893 Nr. 109 în afacerea regulărei salarielor învĕțătoresci la șcólele nóstre din archidiecesă, avem onóre a face următoriul raport:

Cu datul 10 Septembre 1893 s'a promulgat articolul de lege XXVI din 1893, care reguléză salariele învĕțătoresci la șcólele confesionale, și în legătură cu regularea salarielor, acela sĕ estinde și asupra instituirei de învĕțători și asupra disciplinărei învĕțătorilor.

Dispozițiunile acestei legi vor avé mare influență asupra șcólelor nóstre, de aceea la locul prim le relevăm pe acelea spre a putea justifica mĕsurile luate până acuma și inviațiunea, care o cerem dela Venerabilul Sinod cât pentru purcederea mai departe.

In sensul § ului 1 din articolul de lege provocat salariul unui învĕțătoriu ordinariu, pe lângă locuință corĕspundĕtóre și grădină de un pătrar de jugĕr nu póte fi mai mic de 300 fl. al celui adiunct nu póte fi mai mic de 200 fl.

Tot în virtutea §-ului 1 stațiunile învĕțătoresci trebue sĕ se întregéscă în restimp de $^1/_2$ de an, și după mórtea învĕțătoriului vĕduva și orfanii lui se bucură o jumĕtate de an dela mórtea lui de întreg salariul și de locuință.

§. 2 provede și pentru învĕțătorii nostri adause cuincuenale câte de 50 fl. cari se repetéză de 5-ori și pot ajunge la suma de 250 fl.

Timpul serviciului pentru adausele cuincuenale se începe deodată cu intrarea legei în vigóre.

Dacă comunele nóstre bisericesci din mijlócele proprii pentru sărăcia oficios constatată nu vor puté sistemisa minimul de salariu indicat în lege, ele vor trebui sĕ se adreseze către guvernul țĕrei pentru întregirea sumei, care mai restéză.

In înțelesul §-ului 11 guvernul țĕrei până la suma de 60 fl. întregesce salariul fără a-și reserva sie și vre-o ingerință în afacerile șcólei confesionale. Dacă însĕ suma, cu care concurge statul, trece peste 60 fl., atunci alegerea respective instituirea de învĕțătoriu trebue promovată la ministru spre aprobare.

In asemenea cas, dacă ministrul față cu cel ales resp. instituit, are obiecțiuni basate pe lege sau din punct de vedere de stat (d. e. lipsa de cualificațiune, necunoscința limbei magiare, abateri disciplinare, acțiune îndreptată contra statului, etc.) provócă pe autoritatea bisericéscă, ca în termin de 30 de ḑile se facă altă instituire, și aceea din nou sĕ o promoveze ministrului spre aprobare. Dacă provocarea rĕmâne fără resultat, sau dacă și la a dóua promovare ministrul va avé obiecțiuni din punctele amintite mai sus: atunci, fără a mai reflecta la susținĕtorul șcólei, denumesce ministrul învĕțătoriu, dar cu restringerea, ca el sĕ fie de confesiunea nóstră. In asemenea cas cât pentru persóna celui denumit ministrul provócă pe autoritatea bisericéscă sĕ se pronunțe în termin preclus.

Sub asemenea condițiuni oneróse e pusă întregirea salarielor din partea statului, dară chiar și acésta e numai facultativă deóre-ce vine § 12 din lege, și dispune, că dacă importante interese de stat pretind, ca ajutoriul sĕ nu se dea, atunci ministrul, după-ce ia și votul comitetului administrativ din comitat, în loc de a da ajutoriul cerut, sistéză șcóla confesională, și în locul ei face șcólă de stat.

Sĕ mai sistéză scóla confesională încă în două casuri, anume, dacă salariul normal garantat faptice nu se póte presta, atunci în virtutea §. 9 alinea ultimă scóla confesională sĕ sistéză cu ocolirea celor 3 admonițiuni admise de § 15 al articulului de lege XXXVIII. din 1868.; asemenea se sistéză scóla confesională în virtutea §-lui 15, când unul după altul 2 învĕțători au fost amovați pentru direcțiune contra statului.

Dară nu numai la instituire dă legea ingerință ministrului, ci și la disciplinarea învĕțătorilor.

Dacă ministrul întregesce salariul cu suma peste 60 fl., învĕțătoriul dela acea scólă vine sub disciplina ministrului. Dacă autoritatea bisericéscă a aflat cu cale a pronunța asupra învĕțătorului dela scóla subvenționată cu o sumă peste 60 fl. o sentință de destituire, acea sentință trebue promovată la ministru, și ea numai atunci are valóre, dacă în termin de o lună dela primirea ei ministru nu cere sentență nouă pe basă de cercetere nouă făcută cu conlucrarea unui membru din comitetul administrativ comitatens.

Dispozițiunile legei merg si mai departe. In înțelesul §lui 13 la dorința ministrului autoritatea biresicéscă e obligată sĕ întroducă cercetare disciplinară contra învĕțătorului dela scóla ajutată de stat. In asemenea cas deodată cu provocarea adresată autotităței bisericesci pentru introducerea cercetărei disciplinare sau în decurrul cercetărei ori când póte ministrul revoca ajutoriul dat. Sentențele aduse în asemenea casuri de către autoritatea bisericéscă, chiar și când în ele nu sĕ enunță amovarea, trebuesc promovate la ministrul de culte și instrucțineu publică, avênd a se urma conform dispozițiunilor amintite deja.

Dacă autoritatea bisericéscă în termin de 14 ḑile dela primirea provocării nu va ordina cercetare, sau dacă fără destulă justificare nu o va termina în termin de 3 luni de ḑile, sau după aducerea sentinței nu o va promova la ministru în termin de 14 ḑile, în acele casuri afacerea disciplinară sĕ dă în competința comitetului administrativ din comitat.

Din capul locului sĕ ia disciplinarea din mâna autorității bisericesci și se pune dea dreptul în competința comitetelor administrative din comitate în casul, când învĕțătoriul dela o scólă confesională subvenționată cu o sumă óre care, e acusat că urmăresce direcțiune contra statului, și ministrul ordinéză cercetarea.

Dacă sentențele pronunțate de ministrul de culte și respective de comitetele administrative comitatense nu le esecută autoritatea bisericéscă în termin de 14 ḑile dela primire, esecutarea sĕ dă organelor administrative comitatense.

Alinea din urmă a §lui 13 dă definițiune direcțiunei contra statului. Direcțiune contra statului este în deosebi fiecare acțiune îndreptată contra constituțiunei statului, contra caracterului lui național, contra unității, contra independenții sau întregitășii lui teritoriale, mai departe contra întrebuințărei statorite în lege a limbei statului, întêmple-sĕ acțiunea în localitatea de scólă sau afară de scólă, sau pe teritoriul altui stat, întâmple-se ea prin graiu viu, în scris, sau prin tipăritură, prin reproducere plastică, prin cărți scolare sau prin alte mijlóce de învĕțământ.

In virtutea § 14 ministrul întregesce dela stat și adaosele cuicuenale; dacă suma dată sub acest titlu ajunge la suma de 90 fl. atunci disciplinarea învĕțătorului sĕ face cu ingerința statului după normele din § 13; dacă suma dată sub titlul de întregirea salariului și a adausului cuincuenal ajunge la cifra de 90 fl. atunci și la instituire și la disciplinare are guvernul ingerință în mĕsura dispozițiunilor din §§ 11 și 13.

Acestea sunt dispozițiunile articlului de lege XXVI din 1893.

Fiind-că stăm față în față cu o lege sancționată, trebue sĕ o esecutăm chiar și în sarcina autonomiei nóstre bisericesci. In cele următóre avem onóre a reflecta la ordinațiunea ministerială în ce privesce esecutarea acestei legi.

Cu datul 2 Martiu, 1894, Nr 10,000 a urmat instrucțiunea ministerială către comitetele administrative din comitate, în care se detailéză punerea în practică a dispozițiunilor din aceea lege.

Partea primă se ocupă cu competențele învĕțătoresci. Ele trebue sĕ fie în fiecare comună specificate în un act estradat oficios, subscris de președintele comitetului parochial și de notariu, și provĕḑut cu sigilul comitetului parochial.

Comitetele administrative din comitate sunt indrumate sĕ provóce pe autoritățile bisericesci: ca ele se sistemiseze salariele cu minimul cerut de lege, și sĕ indigiteze isvórele, cari garantéză esecutarea sistemisărei făcute.

Conclusele aduse în cestiunea sistemisărei trebuesc comunicate comitetului administrativ comitatens până la 25 Iuniu, 1894, altcum, unde nu se face acésta, salariele se consideră ca garantate.

Incasarea emolumentelor învĕțătoresci o face de regulă comitetul parochial și le solvesce anticipative în rate lunare sau treilunare.

La cerere încassarea o face oficiul comunal în prima linie asupra bisericei, care susține scóla și asupra singuraticilor numai în casul, când repartițiunea e făcută în ordine, și când e ținută în evidență datoria singuraticilor. Repartițiunea trebue se aibă aprobarea sinodului parochial din cas în cas asemenea și aprobarea consistoriului.

Dacă emolumentele asigurate nu se pot incassa, scóla 'și perde caracterul confesional cu ocolirea celor trei admonițiuni din § 15 articolul de lege XXXVIII din 1868.

Vin acuma de a fi considerate dispozițiunile privitóre la intregirea salariului învĕțătoresc cu ajutoriu dela stat.

Dacă comuna bisericéscă din causa sĕrăciei statorite oficios nu póte asigura minimul cerut de lege, atunci până la 25 Septembre 1894 póte suplica la ministru pentru ajutoriu.

Cererile trebuesc adresate comitetului administrativ comitatens, și la ele se aclude: bugetul comunei bisericesci, în special bugetul scólei, conclusul original despre emolumentele învĕțătoresci de până acuma, diploma învĕțătoriului, o declarațiune a diregĕtoriei comunale, vidimată de protopretore, despre sărăcia comunei bisericesci, conspectul elevilor obligați a frecuenta scóla, rectificat prin diregătoria comunală.

Dacă comitetul administrativ comitatens nu dă creḑemênt datelor, cari i s'au promovat, póte ordina pertractare la fața locului. La pertractare trebue se fie învitată și autoritatea bisericéscă, nepresentarea ei însă nu împedecă ținerea pertractărei. Obiectul pertractărei e statorirea sumei, cu care comuna bisericéscă faptice póte contribuì la salarisarea învĕțătoriului. Protocolul 'l subscrie și comisariul autorităței bisericesci și președintele comitetului parochial sau substitutul lui.

Intrégă lucrarea acésta însĕ póte fi de prisos, căci, dacă interese mai înalte de stat reclamă, comitetele administrative din comitat propun nu darea de ajutoriu, ci sistarea scólei confesionale, și prefacerea ei în scólă de stat, se înțelege, că ministrul, judecând după spiritul legei și după ținuta de până acuma a guvernului în afacerile șcólelor nóstre confesionale, nu va denega încuviițarea unei asemene propuneri cu temeiu în lege.

La casul că ministrul de culte subvenționéză totu-și scóla confesională cu o sumă sub 60 fl. atunci vine ingerința din § 13 la disciplinarea învĕțătoriului, trece subvențiunea peste suma de 60 fl. atunci vine ingerința statului atât la instituire, cât și la disciplinarea învĕțătorilor.

Dispozițiunile înșirate până aici vorbesc destul de elocuent și n'au trebuință de comentariu.

Venim acuma sĕ arĕtăm, ce a făcut consistoriul archidiecesan pentru a asigura esistența scólelor confesionale.

Prin cerculariul din 27 Maiu, 1893, Nr. 3287 Scol. a indatorat pe fiecare comună bisericéscă sĕ sistemiseze salariul minimal de 300 fl. Ca lucrarea se aibă resultatul dorit, oficiile protopresbiterale au fost indrumate, se iese însele la fața locului în fiecare comună bisericéscă, și sĕ caute a capacita poporul, și a afla mijlócele pentru asigurarea dotațiunei personalului didactic. Laudă și recunoscință merită oficiile protopresbiterale, căci ele au fost la înălțimea misiunii lor. Comunele bisericesci și-au incordat puterile până la estrem, și sunt fórte puține casurile sporadice, unde organele din parochie s'au arĕtat renitente și fără de inimă față ca scóla. In asemenea regretabile casuri s'au luat mĕsuri pentru delăturarea rĕului.

In anul 1893 suma salarielor învĕțătoresci în archidiecesă era 185 576 fl. 75 cr. în anul 1894 suma acésta se urcă la 246.105 fl. 15 cr. S'au urcat deci în urma mĕsurilor luate de consistoriu salariele învĕțătoresci de de un an încóce cu suma de 60.528 fl. 40 cr.

Ca scólele nóstre sĕ pótă corespunde dispoșițiunilor legei provocate în ce privesce dotațiunea învĕțătorilor, mai avem trebuință anuală de 34.699 fl 65 cr. Suma acésta în sensul legei vine de a se cere dela stat.

Sortate scólele și suma de ajutóre după dispoșițiunile din lege încât privesce ingerința statului la instituirea de învĕțători și la disciplinarea lor, aflăm următórele:

Subvenționate trebuesc 276 posturi învĕțătoresci cu suma 34,699 fl. 65 cr. Dintre aceste 60 de posturi vin sub cifra de 60 fl. cu o sumă generală de 2866 fl. 90 cr. Considerabila sumă de 216 posturi vine la fiecare cu cifra preste 60 fl cu o sumă generală de 31.832 fl. 75 cr. La aceste posturi atât instituirea cât și disciplinarea se face cu ingerința statului, dară și acésta numai în casul cel mai bun, când interese mai înalte de stat nu cer sistarea scólei confesionale și prefacerea ei în scólă de stat.

Ca acte informative alăturăm sub 1) ordinațiunea ministerială și legea despre regularea salarielor învĕțătoresci, sub 2) provocatul cerculariu consistorial, sub 3) un conspect, în care se arată salariele învĕțătoresci în anul 1893 și în anul 1894, suma cu care au crescut la fiecare protopresbiterat dotațiunea, în fine se arată suma cu care ar fi se contribue statul cu ingerință sau fără ingerință la instituire, sub 4) conspectul general al comunelor după protopresbiterate, cari nu au dotațiunea minimală provĕḑută în lege, sub 5) tot după protopresbiterate conspectul comunelor fără dotațiunea normală minimală, unde statul se ingeréză la instituire, în fine sub 6) conspectul acelor comune, la dotațiunea cărora contribue statul fără de a se ingera la instituirea de învĕțători.

Venind a reflecta la mijlócele, de cari dispune biserica pentru ameliorarea salarielor învĕțătoresci, avem onóre a raporta Venerabilului Sinod, că la colecta intreprinsă încât pentru archidiecesă a incurs o sumă după împrejurări mulțămitóre, care cu finea anului 1893 în cifre a fost 45.700 fl 97 cr.

Suma acésta, administrată ca fond scolar după normele observate la manipularea fondurilor archidiecesane, va puté veni încât-va în ajutoriu anume cu 80% din venitul curat.

In vîrtutea conclusului sinodal din sesiunea anului trecut, ședința dela 10/22 Aprile Nr. 109, prin cerculariul din 13 Maiu, 1893, Nr. 2962 Scol. consistoriul a provocat oficiile protopresbiterale sĕ distribue la fiecare parochie cóle rubricate cu destinațiunea, de a se aduna ofrande pe sama scólelor dela comunele bisericesci, dela singuratici, dela reuniuni și dela corporațiuni, și în general sĕ îndemne poporul la contribuire în interesul conservărei caracterului confesional al scólelor nóstre.

Până la 31 Ianuariu, 1894, oficiele protopresbiterale erau chemate sĕ promoveze aici resultatul colectei interprinse spre a se puté promova la consistoriul metropolitan și respective spre a se poté face raport detaiat Venerabilului Sinod archidiecesan.

Până acuma au întrat resultatul colectei numai dela 21 oficii protopresbiterale cu o sumă generală de 2142 fl. 88 cr.

Oficiile protopresbiterale, Câmpeni, Geógiu II, Sibiiu, Solnoc și Unguraș au cerut respiriu până la încheierea anului scolar curent; oficiile protopresbiterale Agnita, Avrig, Cetatea de pétră, Deș, Deva, Hațeg, Ilia, Mediaș și Orĕștie nici la ursoriul dat nu au rĕspuns până acum.

Sub 7) acludem cerculariul emis în scopul colectei atinse mai sus; sub 8) un conspect despre sumele colectate, indicate după protopresbiterate.

In urma acestora ne rugăm, ca Venerabilul Sinod sĕ binevoéscă a da consistoriului autorisare, ca:

1. Din interesele fondului scolar de 45,700 fl. 97 cr. sĕ pótă da ajutóre la acelea scóle, a căror conservare o consideră după împrejurările locale mai neapĕrat de trebuință.

2. Cu considerare la terminul scurt de 25 Iuniu a. c. sĕ pótă face încă odată apel la comunele bisericesci pentru ca, încordându-și din nou puterile, sĕ asigureze din al lor propriu dotațiunea minimală pe séma învĕțătorilor.

3. Se pótă continua pertractările inițiate deja cu biserica greco catolică română, ca în acele comune mestecate cu credincioși de ambele confesiuni, unde fiecare susține scóla confesională, dară dintre cari nici una nu a putut asigura dotațiunea minimală legală, sĕ se susțină numai o singură scólă, anume sĕ susțină scólă numai confesiunea cu credincioși în maioritate, și confesiunea cu credincioși în minoritate se contribue la susținerea aceleia în mĕsura indicată de § 44 și resp. 45 art. de lege XXXVIII din 1868.

4. Acele scóle, cari nu vor puté fi subvenționate de aici, cari nu vor puté sistemisa salarii din al lor, și la cari nu vor puté fi adăpostiți elevii la scóla greco-catolică română, sĕ fie avisate: ca în terminul legal 25 Iuniu a. c. sĕ-și arete dotațiunea actuală comitetului administrativ comitatens, și până la 25 Septembre a. c. sĕ céră dela guvern întregirea salariului până la suma minimală, căci deși sunt oneróse condițiunile, sub cari statul eventual întregesce salariul, deși posițiunea acelor învĕțători devine fórte precariă, totuși pericolul cel mai mare ar fi, dacă am perde cu totul acele scóle.

Sibiiu, din ședința senatului scolar, ținută la 31 Martiu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Pușcariu** m. p.,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Remus Roșca** m. p.,
secretariu.

Sinódele diecesane.

Sinodul diecesei Arad.

Duminecă s'au ținut 2 ședințe dela 10—1 și 4—8 séra. S'au censurat rapórtele senatelor școlare ale ambelor consistóre și s'au luat mĕsuri importante. In părțile Oradei 92 de învĕțători sunt amenințați din causă, că nu ar avé calificațiunea recerută: sinodul a instituit pe sama lor în Arad un curs de repetițiune de 6 sĕptĕmâni pe timpul feriilor, unde li se va da instrucțiune, și provedere în Alumneu.

Frecuentațiunea școlară se dovedesce mai bună ca în anul trecut. Sinodul a luat mĕsuri pentru delăturarea frecărilor între consistóre și guvern, a ales o comisiune specială, carea sĕ facă în numele sinodului o represenațiune către guvern, descoperindu i causa, ce pricinuesce acésta: anume faptul, că inspectorii regesci cercetéză scólele nóstre fără avisarea autorităților nóstre scolare, apoi pretind dela scolari și învĕțători mai mult de cât ce pretinde însași legea. — S'a ales o comisiune anchetară de 6 membrii sub presed. Dlui episcop, 2 profesori, 2 învĕțători și 2 bărbați de litere, ca sĕ censureze și recomande opurile didactice de propunere. — Altă comisiune s'a ales pentru a ajunge cu ministrul de culte la o conțelegere în causa literilor fundaționale a fundațiunei Teodor Pap din Kekes. Cu privire la inspecțiunea scólelor nóstre s'a hotărit ca inspecțiunea sĕ fie concreḑută — după putință — numai protopopilor, cu însărcinarea ca sĕ visiteze de 3 ori pe an, apoi sĕ se ia mĕsuri din partea consistoriului în scopul de a crea și susținé o *inspecțiune generală* a diecesei. Pentru promovarea horti-pomi și apiculturei, consistoriul din Arad a fost însărcinat sĕ câștige un loc acomodat pentru o grădină mai mare în carea s'ar puté instrua elevii în acesti rami, apoi se vor ținé prelegeri practice instructive pentru învĕțători pe timpul feriilor. Șcóla de fete din Arad a trecut de tot în proprietatea diecesei; sinodul a însărcinat consistoriul ca pe anul viitoriu sĕ facă plan și proiect cu privire la caracterul și menițiunea numitei scóle.

Cu privire la preparandia din Arad consistoriul a fost însărcinat ca sĕ facă pe anul viitoriu un proiect pentru d'a sistemisa pe lângă puterile didactice și pe lângă mijlócele materiale de până acum, al 4-lea curs preparandial.

Cestiunea *consistoriului din Timișóra* ajunsă la sinod, n'a primit nici o resoluțiune favorabilă. Vorba e, că consistórele din Arad și Caransebeș primiseră invitare din partea consistoriului metropolitan ca sĕ pregătéscă o părere, posibil unanimă cu privire la înființarea consistoriului din Timișóra. Consistoriul din Caransebeș a făcut și așternut un plan; acésta avea sĕ facă și Veneratului Consist. din Arad, dar acesta, precum se scie, a respins propunerea și despre asta încunosciințéză și pe sinodul eparchial. Sinodul însĕ nu putea sĕ intre în meritul cestiunei nechiemat de astădată. Consist. ca sĕ îndemne publicul spre îmbrățișarea scólelor militare, a emanat un cerculariu, și a votat și 2 stipendii pentru elevi la școlele militare.

Fundațiuna „Lazar Petroviciu“ făcută de unii dintre elevii lui, se va administra din partea consistoriului din Arad.

Adunarea datelor referitóre la salariele respective la ameliorarea salarielor învĕțătoresci, consistoriul a fost însărcinat sĕ procure aceste date și sĕ céră dela consistoriul metropolitan partea ajutórelor din fondul creat spre asemenea scop. Cu privire la cântările bisericesci consistoriul se însărcinéză sĕ ia mĕsurile necesare pentru ca acest ram al culturei sĕ fie cât de bine provĕḑut.

Ședința de Luni 2/14 Maiu.

Ședința sĕ începe la óra 9. Se autentică protocolul ședinții anterióre.

Raportorul comisiunei epitropesci raportéză, că s'a cumpĕrat pămêntul lui Lengher din Liget și o casă în Șiria.

Comuna Giroda, Csernegyház, Simand, Fazekaș, Varsand, Cuveșdia au cumpĕrat realități mai mari sau mai mici pe sama bisericelor.

Socoțile bisericesci întră neregulat; comisiunea propune ca încă în decursul anului curent sĕ le adune.

Mănăstirea Hodos-Bodrog a dat socóta; s'a aprobat și sĕ ia la cunoscință.

Tipografia arată un câștig curat de 1482 fl. Averea totală representă 33,000 fl.

Propune ca pe lângă tipografie sĕ se înființeze și o librărie.

Rațiociniul Alumneului din Timișóra arată la finea anului 1893 avere 11,701 fl. 6 cr.

Fondul general 60.648 fl. 48 cr.

Ministrul a detras 350 fl. v. a. pentru catechisare pe sama lui P. Anca. Apoi 900 fl. salariul lui V. Mangra se detrage din 9000 fl. (ajutoriu de stat). Se detrage dar 1550 floreni.

Fondul de asecurare contra focului este 20.241 fl. — Fundațiunea Teodor Pap 66.855 fl. — Fondul comun 419.404 fl. — Fondul preoțesc 242.024 fl. 52 cr. — Fondul Palfian 15.028 fl. 04. Deposite comune 12.206 fl. — Fondul pentru tréba comunelor micste 16.810 fl. 66 cr. ș. a.

Tóte aceste raporturi s'au luat la cunoscință aprobătóre.

De membri ai comisiunii scontrătóre s'au ales domnii Goldiș Dr. Petcu si P. Rotariu.

Resultatul alegerilor a fost, că în senatul școlariu la consitoriul din Arad s'au ales: Dr. George Popa, referent scolariu (cu 26 voturi), de membri onorari: George Creciunescu (44) Dr. Ioan Trăilescu, Demetriu Marc, Dr. Petru Pipoș, Pavel Rotariu (cu câte 45 voturi) Vincențiu Babeș, Ioan Lenger (cu câte 43 voturi) Iosif Grădinariu, George Ardelean, Constantin Crăciun (cu câte 30 voturi) Dr. Lazar Petcu (28). — În senatul epitropesc: Dimitrie Antonescu referent (31 voturi,) membri onorari: Emanuil Misiciu, George Feier, Petru Truția (câte 45 voturi), Paul Tempea. Dionisiu Popoviciu (câte 44 voturi) Georgiu Pușcariu (36 voturi) Nicolau Oncu (35 voturi) Iosi, Beșan (33 voturi,) Ioan Petran (30 voturi), Ioan Moldovan și Iosif Gall (câte 29 voturi).

La consistoriul din Oradea-mare în senatul bisericesc: Teodor Filip (29) și Teodor Papp (26 voturi). — În senatul scolariu Nicolau Zigre, George Morărescu, Vasilie Papp (câte 45 voturi), Atanasiu M. Marinescu, Dr Florian Duma, Teodor Vancea (44 voturi) Elia Bochiș (42), Nestor Porumb (34) Lazar Teodor (33). — În senatul epitropesc; Demetriu Negrean Ioan Papp, Ioan Gherlan (cu câte 45 voturi), Iosif Nagy, Dr Ioan Buna (44 voturi), Paul Fașie (35 voturi) Vasilie Papp (Curățele) și Teodor Andru (câte 34 voturi).

După premersele formalități usitate ședința s'a sfârșit și sinodul ordinariu s'a încheiat.

Procesul memorandului.

(Urmare).

9 Maiu n.

După aceea se desvóltă ér' discuțiunea asupra tălmăcirii. Lucaciu constată, că interpretul a recunoscut odată că nu póte presta o traducere fidelă se provócă la acest loc din raportul stenografic; dar' în procesul verbal stenografic lipsesce spre mirarea tuturora. Se ivesce cestiunea, că óre cum sĕ se facă traducerea: după fiecare pasagiu sau numai atunci când autorul voesce La acéstă desbatere iau parte Dr. Frâncu, Coroian și Stefanovici. Presidentul întrerupe pe Coroian și îi detrage cuvêntul, că nu ar vorbi la obiect. Suspiționéză apoi pe toți acusații și apărătorii că ar vré cu intențiune sĕ prelungéscă pertractarea. Indignat de acéstă suspiționare nebasată sĕ ridică Dr. Lucaciu și ține o scurtă și pătrunḑătóre vorbire. „Sunt prea mari interesele ce le apĕrăm. Este presenta causă, pentru care ne găsim aici ca sĕ ne mai putem gândí a da timpului o întrebuințare nefolositóre și lipsită de seriositate, De aceea numai reflectez în fața obiecțiunilor, ci mĕ reîntorc la motivarea tribunalului. Poporul român plecând, se pare că am rĕmas într'o completă singurătate

„Cunosc acest popor, în sufletul căruia am cetit adese-ori și pe care 'l am găsit întotdeuna neclintit și devotat intereselor și causei sale Nu, poporul român n'a plecat, el este aici cu inima și gândul, el este alăturea cu noi și acéstă împrăștiare a mărit de mii de ori avêntul sentimentelor, care trăesc în el, nu că au plecat în aparență, el duce cu sine impresiunea și demnă și durerósă a causei și intereselor și acéstă presiune este neclintită, ea nu pere, ea nu va dispăré nici odată din coliba lui.

De aceea vorbitorul ia posiție față cu scrisórea primarului, fiind-că poporul și manifestațiunea lui n'a avut scop sĕ agiteze. Presidentul îi detrage cuvêntul înainte de a încheia. D. Comşa: Contra hotărîrii tribunalului şi a provocării la scrisórea primarului spune, că poporul care s'a manifestat pacinic şi imposant, a fost huiduit şi maltratat în modul cel mai barbar. Presidentul provócă sĕ rĕmână la obiect. D. Comşa constată de nou, că nesciind ungeresce nu póte controla traducerea interpretului. Presidentul ḑice, că membrii tribunalului sciu romănesse şi controléză traducerea D. Comşa: Atunci d-ta dle interpret eşti cu totul de pricos.

Murĕşan revine asupra hotărîrârii tribunalului cu privire la apĕrătorii neadvocaţi. In ḑiua primă a hotărît tribunalul ca toţi apĕrătorii fără escepţiune sĕ vorbéscă unguresce, din ḑiue a doua deja a vorbit apĕrătorii care nu sunt advocaţi românesce de aceea cere dela domnul president sĕ spună în ce posiţie sĕ află hotărîrea aceea a tribunalului şi cum stă cu dreptul limbii române, atacat prin acea hotărîre

Presidentul adus în încurcătură denégă ori ce rĕspuns, retrage vorbitorului cuvêntul şi ridică şedinţa la 1 óră 45 m,

10 Maiu n.

Şedinţa se deschide la órele 8 şi jumĕtate.

Preşedintele declară, că avênd în vedere munca prea grea a stenografului a aflat de lipsă sĕ mai aducă pe un al doilea stenograf în persóna lui Őszi Kornél, pe care îl şi jură. Advertiséză apoi pe apĕrători sĕ vorbéscă cât se póte mai pe scurt cu privire la motivarea amânării. C. Brediceanu cere cuvênt şi vrea sĕ vorbéscă despre tălmaciu, pe care într'una trebue sĕ-'l corégă, dar' 'i-se denégă cuvêntul. M. Dula ḑice, că se mărginesce a declara, că se alătură la casurile de nulitate anunţate de domnii Stefanovici şi Frâncu, pentru-că preşedintele a detras cuvêntul d-lui Brediceanu N. Cristea spune, că în două rînduri a fost espus atacurilor şi insultelor pe stradă; cere sĕ se constate acésta, căci nu vrea sĕ fie considerat ca provocator, împregiurare, care ar puté influenţa conscienţa juraţilor. Presidentul enunţă, că tribunalul se retrage pentru a aduce decisiune cu privire la cererea de a se face o traducere autentică în limba românéscă a actului de acusaţiune.

La órele 10 şi 50 minute redeschiḑêndu-se şedinţa, se cetesce hotărîrea tribunalului, prin care respinge cetirea în limba română a actului de acusă din motivul, că acusaţii au avut destul timp, pentru a cunósce cuprinsul ei.

Preşedintele dispune notarului sĕ cetéscă articolii încriminaţi.

Dr. Frâncu vrea sĕ vorbéscă la hotărîrea tribunalului.

Preşedintele nu-'i permite sĕ vorbéscă contra hotărîrii şi-'l provócă sĕ rĕmână la obiect.

Toţi apĕrătorii însinuă recurs de nulitate.

Dr. Frâncu vrea sĕ vorbéscă. Presidentul nu-'i permite. Dr Frâncu protestéză contra procedurii presidentului. Presidentul: Poţi da recurs de nulitate. altceva nu permit. Dr. Isac: Hotărîrea adusă e în legătură cu întrégă procedura de presă Dacă tot ce până acum s'a spus unguresce a fost tradus în românesce, trebue ca şi actul de acusă sĕ se traducă. Preşedintele îi detrage cuvêntul. Dr. Isac insinuă recurs de nulitate. Murĕşan descrie posiţia sa grea Ca apĕrător neadvocat are dreptul sĕ vorbéscă românesce şi totuşi actul contra căruia are sĕ apere nu 'i-se traduce. Preşedintele îl opresce de a vorbì contra hotărîrii şi-'l invită sĕ facă recurs de nulitate dacă-'i place. Murĕşan renunţă la cuvênt.

Matei Dulla insinuă recurs de nulitate, fiind-că dreptul de apĕrare le este denegat printr'o hotărîre nemotivată. Toţi apĕrătorii se alătură

Stefanovici vorbesce în numele apĕrătorilor. In pertractarea din urmă s'a pus din oficiu întrebarea sĕ se amîne pertractarea, ori nu. Tribunalul a hotărît continuarea şi a provocat pe toţi acusaţii şi apĕrătorii sĕ se declare asupra ei. Astfel însuşi tribunalul a făcut ca numai pentru discutarea acelei hotărîri, sĕ se petrécă o întrégă ḑi. Acum totuşi acusaţilor şi apĕrătorilor li se imputa, că ar voi cu de-adinsul sé trăgăneze pertractarea. Preş întrerupe invitându-l sĕ recurgă dacă-i place. Stefanovici: Considerând mai departe, că colegul meu Bredicean a fost pedepsit cu 50 fl., ér după ce a insinuat recurs de nulitate a mai căpĕto amêndă de 100 fl. şi astfel prin necontenite pedepse libertatea cuvêntului şi a apĕrării este peste mĕsură restrînsă, abḑice de apĕrare chiar şi în contra voinţei clientului seu. Toţi apărătorii se alătură.

Preş. nu vrea sĕ hotărască nimic în acéstă cestie, apĕrătorii, dacă nu le place pot merge (elmehetnek). Toţi adunêndu-şi actele, făcênd complimente presidentului, se depărtéză.

Notarul cetesce lista apĕrătorilor şi preşedintele constată lipsa tuturor. Se cetesce punctul din din §. 56 al procedurei de presă

Preş. basat, cum ḑice, pe §. 173 din codul penal enunţă, că apĕrători din oficiu nu se dau şi invită pe acusaţi sĕ se declare dacă voesc ori nu amînarea pertractării şi sĕ-'şi dea în privinţa acéstă cerere motivată.

Dr. Raţiu arătând posiţia critică, în care au ajuns acusaţii, cere supendarea şedinţii, ca sĕ se pótă consfătui.

Preşed. cere părerea procurorului.

Procurorul se învoesce.

Preşedintele suspinde şedinţa pe 30 mine.

Acusatilor li-se dă un local separat.

Trib şi juriul se retrage. La 11 óre şi 10 min. preşed. redeschiḑênd şedinţa invită pe acusaţi sĕ se declare.

Dr. Raţiu: Considerênd, că apĕrătorii s'au depărtat şi înainte de a se depărta au declarat, că sunt siliţi sĕ abḑică de apĕrare . . . . Preşed. îl provócă să nu vorbéscă altceva, decât sĕ se declare vreau amînarea sau nu. Dr. Raţiu accentuênd posiţia critică a acusaţilor rógă pe president sĕ-'i pună în posiţie a se puté consfătuí cu apĕrătorii. Pentru aceea rogă sĕ se suspindă şedinţa.

Preşed. întrébă, pe cât timp ar vré sĕ se suspindă şedinţa.

Dr. Raţiu considerând importanţa lucrului rógă suspendarea până mâne.

Preşed apreţiând propunerea acusaţilor suspinde la 11 óre pertractarea anunţând continuarea pe 8 óre ale ḑilei următóre.

11 Maiu n.

Presidentul deschide pertractarea la órele $8^1/_2$. Anunţă, că la ordinul ministrului de justiţie tabla regéscă din Dobriţin a trimis al doilea tălmaciu pentru pertractarea acestui proces, pe dl Petru Cosmuţa, pe care fiind de faţă, îl face atent la jurămêntul seu. Constată, că a fost de lipsă un al doilea tălmaciu pentru-ca interpretarea sĕ se pótă face de aci înainte corect şi enunţă, că în urma acestuia nu va mai admite ca traducerea sĕ fie pusă în discuţie. Anunţă, că i-a sosit o cerere dela acusatul Ioan Muntean, prin care acesta aduce la cunoscinţa tribunalului, că apĕrătorul seu Simion Dămian fiind în urma unui morb grav ivit în familia sa necesitat a părăsí Cluşul 'l-a absolvat de sarcinile de apĕrător, reservându şi însĕ de a-şi numi alt apĕrător sau de a se apĕra însuşi. Rógă tribunalul sĕ ia acésta spre sciinţă.

Cererea se alătură la acte.

Presidentul provóca pe dl Dr I. Raţiu, sĕ binevoiéscă a se declara în numele acusaţilor în cestiunea apĕrării.

Dr. Ioan Raţiu! Onorat tribunal! După-ce ni s'a comunicat motivele aduse de apĕrătorii nostri, care i-au îndemnat sĕ părăséscă sala şi sĕ renunţe la apĕrarea nóstră, ne-am convins şi noi, că ei nu au putut proceda altfel, decât cum au procedat, voind sĕ rĕmână credincioşi şi sĕ salveze demnitatea şi prestigiul de apĕrător. Considerând gravitatea causei şi mai ales împregiurarea, că întrun proces, cum e acesta nóuĕ intenta e imposibil sĕ rĕmânem fără apĕrători, rugăm cu insistenţă pe onor. tribunal regesc sĕ binevoéscă a înlătura pedecile, care i-au îndemnat pe apĕrătorii nostri sĕ renunţe la apĕrarea nóstră. Dacă însĕ onor. tribunal n'ar voí sau n'ar puté sĕ revină asupra cestiunii de supremă însemnătate pentru noi, atunci:

Considerând, că suntem lipsiţi de apĕrători fără vina nóstră;

considerând, că într'un proces atât de grav, nici nu putem găsi alţi apĕrători în timp aşa de scurt, şi nici nu putem încredinţa pe ori şi cine cu apĕrarea nóstră;

considerând, că apĕrătorii pe care i-am invita de nou sĕ ne apere, şi ei ar avea trebuinţă de un timp mai îndelungat spre scopul pregătirii apĕrării:

Suntem siliţi a declara, că nu se póte continua pertractarea finală şi rugăm pe on. tribunal sĕ binevoéscă a dispune amânarea pertractării finale.

Presidentul întrébă că anume pentru câte zile sĕ fie pertractarea amânată. Rógă sĕ i-se facă o propunere determinată.

Dr. Raţiu: Acésta n'o putem face dinainte, fiind că peste tot nu scim când şi pe cine vom puté căpĕta de apĕrător şi când acestia ar putea studia într'atâta actele şi materia procesului, încât sĕ pótă susţinea aici în faţa tribunalului apĕrarea. Drept aceea amânarea nu s'ar puté face de cât pe timp nedeterminat.

La întrebarea presidentului ceialalţi acusaţi declară, că se alătură cu toţii cererii Drului Ioan Raţiu.

Procurorul suprem Vita Sándor nu trage la îndoélă, că posiţia acusaţilor în urma incidentului de ieri e fórte dificilă, acésta însĕ o atribue purtării apĕrătorilor. Lipsa apĕrătorilor însĕ cu tóte acestea nu o consideră ca motiv de amânare, căci nici legea nu pretinde în casul de faţă presenţa apĕrătorilor fiind delictul de atare natură; ér de altă parte acusaţii care cu toţii sunt ómeni de o cultură superióră şi intre ei chiar şi mai mulţi advocaţi înşişi au redactat şi au formulat Memorandul şi pasagele încriminate şi astfel ei cunosc mai bine causa şi sunt în posiţie de a şi susţiné înşişi apĕrarea. Nu află deci nici un motiv pentru amânare şi cere ca tribunalul sĕ decidă continuarea pertractării.

Tribunalul se retrage şi după o consultare de o óră întrégă, în care timp în vederea publicului present se aduce recipisa depeşei espedate în causa acésta ministrului de justiţie, reîntră şi presidentul dă cetire prin notar decisiunii, care trecênd cu totul cu vederea la partea primă a cererii presentată de acusaţi, decide numai asupra punctului al doilea şi enunţă, că neaflând motiv pentru amânare pertractarea se va continua.

Dr. Raţiu insinuă contra acestei decisiuni recurs de nulitate şi cere suspendarea pertractării până în ḑiua următóre, pentru-ca acusaţii sĕ-'şi pótă lua actele şi doveḑile dela apĕrători.

Procurorul se împotrivesce acestei cereri.

Presidentul enunţă, că tribunalul a hotărît deja în cestiunea acésta ieri şi astfel numai dênsul din puterea sa presidială ar putea suspenda şedinţa, dar' fiindcă nu vede nici un motiv pentru acésta, deóre-ce acusaţii au avut timp de eri până aḑi sĕ-'şi procure doveḑile dela apĕrători şi astfel nu admite cererea acusaţilor.

Dr. Vasilie Lucaciu se alătură la cererea de nulitate insinuată de Dr. Raţiu, observă însĕ, că cererea acusaţilor presentată prin dl Raţiu consistă din 2 părţi şi anume:

1. Tribunalul sĕ delăture pedecile, pentru care apĕrătorii nu mai pot susţiné apĕrarea şi a
2. Neadmiţênd acéstă cerere tribunalul, din motivele aduse în cererea dlui Raţiu, sĕ se amâne pertractarea.

Fiindcă hotărîrea tribunalului se referă numai la partea a doua a cererii, ar dorì ca şi partea primă sĕ aibă urmă la protocolul tribunalului.

Presidentul ordonă cetirea protocolului stenografic şi constată, că cererea acusatului s'a luat întocmai la protocol. Enunţă după aceea, că prin decisiunea referitóre la partea a 2-a a cererii, tribunalul a decis deja ieri în cestiunea apĕrătorilor şi — numai póte revenì.

Dr. Lucaciu întrébă, dacă recursul de nulitate insinuat de Dr. Raţiu contra decisiunii de aḑi a tribunalului se póte referi la amêndouĕ punctele cererii sau e trebuinţă sĕ se facă îndeosebi.

Presidentul declară, că se póte face nulitate în special faţă cu decisiunea la ambe părţile cererii acusaţilor.

Dr. Vasilie Lucaciu anunţă în special contra fiecărei părţi a decisiunii recurs de nulitate, la care se alătură toţi acusaţii.

Presidentul declară că se continuă pertractarea şi urméză cetirea pasagelor încriminate din Memorand de cumva nu vor acusaţii în general sĕ se declare faţă cu actul de acusare

(Va urma.)

Noutăţi.

Procesul memorandului. Din Cluş ni se comunică, că pertractarea în procesul memorandului va dura încă până pe la jumĕtatea sĕptĕmânei viitóre.

⁂

In temniţă. Tinĕrul Ilarion Banciu care petrecea in Cluş, este de mai multe ḑile arestat. El, contra tuturor insistărilor de-a fi liberat, zace încă în închisórea procuraturei. După cum se comunică, e tractat ca un criminal de rênd şi nu i'-se iértă a eşi afară din infecta celulă, decât odată pe ḑi, câte-o jumĕtate de óră, pentru a respira aer próspĕt.

⁂

Convocarea s. Sinod. Monitoriul oficial de Sâmbătă (12 Maiu n.) a publicat decretul regal, prin care sântul Sinod al bisericei autocefale ortodocse din România a fost convocat în sesiunea de primăvară pe ḑiua 1/13 Maiu c., conform articolului 13 din legea pentru alegerea metropoliţilor şi episcopilor eparchioţi, cum şi a constituirei sântului sinod.

⁂

Convenţia comercială cu Rusia. In ḑilele trecute s'a subscris în Sânt-Petersburg convenţia comercială încheiată între Austro-Ungaria de-o parte, şi Rusia de altă parte. Convenţia, cu escepţia unor mici schimbări, este identică cu învoiala provisoriă din Februariu. Foile oposiţionale unguresci nu gasesc în încheierea acestei convenţiuni nici un avantagiu pentru Ungaria. Acum, ḑic ele, pe lângă România, am deschis porţi libere şi Rusiei, cari ambele, prin cocurenţa productelor lor, au sĕ ne bată aici acasă. Austria póte sĕ tragă folóse din aceste convenţiuni, căci şi-a deschis pieţe pentru articulii sĕi industriali, Ungaria însĕ, de dragul Austriei, îşi vede jertfite interesele agricultorilor sĕi, fără de-a avé în schimb nici un folos. Aşa se tânguesce pressa oposiţională magiară.

⁂

Respunsul sultanului la protestul patriarchului ecumenic. Ministrul de justiţie al Turciei a respuns oficial la protestul patriarchului ecumenic în contra numirei episcopilor bulgari, că Pórta nu póte sĕ revie asupra unei decisiuni luate în urma unor serióse deliberaţiuni şi că ar fi de prisos a mai insista asupra unei cestiuni deja resolvite.

* * *

Alianţa turco-bulgară. „Svoboda“ organ oficios al guvernului bulgar, publică un articol de o mare importanţă cu privire la relaţiunile dintre Turcia şi Bulgaria.

Autorul acestui articol propune o alianţă între Turcia şi Bulgaria, basată pe şése puncte capitale şi adógă, că şi principele Domnitoriu ca şi d. Stambulov sunt convinşi despre acéstă necesitate, care trebue sĕ se îndeplinéscă cât mai e timp.

Punctele formulate în „Svoboda“ sunt: desfiinţarea fruntărilor între Bulgaria şi Turcia, formarea unui imperiu bulgaro-turc, primirea oficerilor bulgari în armata imperială turcéscă şi armata bulgăréscă sĕ fie la disposiţia imperiului, ér armata turcéscă de la fruntăria rumeliotă sĕ fie sub coducerea ofiţerilor bulgari, şi fine sĕ se acórde clerului bulgar ori câte episcopate ar fi trebuinţă sĕ se înfiinţeze.

Articolul Svobodei a făcut sensaţie în Europa.

* * *

Ḑiaristic. A apĕrut in Bucuresci „*Vocea Bisericei*“ ḑiar eclesiastic ilustrat redactat de un comitet. Apare de dóuă ori pe lună.

Convocare.

Adunarea generală a reuniunii învĕţătorilor români gr. or. din despărţ. Sibiiului se va ţiné la 21 şi 22 Maiu a. c. v. în comuna Poplaca în edificiul scólei parochiale, la care avem onorul a învita P. T. membrii ai reuniunii şi alţi onoraţiori, cari doresc a se interesa de binele scólei române.

Programa:

1. Serviciul divin cu învocarea duchului sfînt:
2. Deschiderea şedinţii prin presidiu.
3. Apelul nominal, constatarea membrilor presenţi şi absenţi.
4 Incassarea tacselor restante şi curente.
5. Raportul comitetului despre activitatea sa din anul espirat.
6. Dóuĕ prelegeri practice din Istorie ţinute de Aleman Galea şi Moise Frăţilă, ambii învĕţători în Rĕşinari.
7. O prelegere practică din Geometrie, ţinută de Teodor Necşa, învĕţător în Tălmăcel.
8. Eventuale.

Sibiiu, 6/18 Maiu, 1894.

Dr. V. Bologa, preşedinte. *Lazar Negrilă*, secretar.

Bibliografic.

A apărut:

„*Vatra*“ Nr. 9 cu următoriul cuprins:

Tecst:

Luna Maiu de S. — La Rin poesie de Vasile D. Păun — Negru-Vodă de Em. Grigoroviţă — Lumea de aḑi Epigramă de S. Puşcariu — Rĕspuns Epigramă de E. Florescu — Amicul meu Iordache de St. Basarabeanu — Mara de Ioan Slavici — Cei doi lăutari de T. Dărmănescu — Cu flori, cu ramuri verḑi, poesie de P. Dulfu. Brósca minunată. După Twain de I. L. Caragiale — De dorul sórelui. Sonet de L. Dauş — Délul lui Ivan de S. Fl. Marian Parole de onóre după Pokorny de I. Lauranţiu — Frémĕtul pădurii (de V. Korolenko) de E. Florescu — Fel de fel de * * *

Ilustraţiuni:

Avram Iancu — Cerşetórea din Pont des Arts — Eduard II înainte subscrierea celei dîntâiu sentintinţe de mórte. — Odalisca — Flori pentru cântece — Sunete armoniόse.

Ad. 41 szám — 1894 [84] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujegyházi kir. járásbiróság 1887 évi 1233 1887 polg. számu végzése következtében n.-szebeni Dr. Vecerdea Miklós ügyvéd által képviselt Sopa Anica férj, Ballu Jánosné n.-szebeni lakos javára Dumitru Dumitru s trsa fofeldi lakosok ellen 260 frt s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján le foglalt és 327 frt becsült 2 ökör, 1 tehén, 6 juh, 1 szekér, 1 borona és eke, 69 zsák szemes és csősz gabona, 6 szekér széna és 70 kalangya szalmából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujegyházi kir. járásbiróság 555 1894 számu végzése folytán 88 frt 07 kr. hátralékos tőkekövetelés, ennek 1893 évi február hó 16 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 25 frt 11 kr-ban biróilag már megállapitott költségek erejéig Fofelden alperesek lakásán leendő eszközlésére 1894 évi május hó 31 napjának délelőtt 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz. 107 és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul s el fognak adatni.

Kelt Ujegyházon 1894 évi május hó 3 napján.

Osztián Antal,
kir. jbirósági végrehajtó.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 18—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57						
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8.08	—	—
—	--	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8,57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	.9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Marțiu 10|22 Maiu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 9 Maiu 1894.

Fóia „Magyarország“ în nrul seu din 20 Maiu c. în un articol satiric se ocupă cu cestiunea Ardélului. Articolul sună la adresa guvernului și e scris de deputatul Bartha Miklos. Acest domn sĕ vede, că are mania de a face fel de fel de proiecte, pentru resolvarea cestiunii ardelene, care de care mai absurde și astfel ele remân fără de nici un efect Multe, fórte multe pretinde Bartha, ca guvernul sĕ facă pentru „pacificarea“ românilor, dar între ele nu sĕ află aceea, care ar trebui sĕ fie și care singură póte duce la scop: multămirea românilor pe cale justă și echitabilă, prin respectarea drepturilor lor, ce le compet ca popor.

După ce faimosul lui proiect, primit în Cluș, n'a fost acceptat de dietă, acum vine și în articolul amintit pretinde alte locruri pentru Ardél. In ton satiric el vrea sĕ convingă publicul, că guvernul, dimpreună cu deputații ardeleni, guvernamentali și cu organele lui nu sunt apți de a resolva cestiunea ardelénă. In privința acésta ii dăm tot dreptul și recunóscem și aceea, că guvernul se ocupă cu lucruri netrebnice, in loc de a studia cestiunea nóstră și a o resolva in mod favorabil. Ministrul president, ḑice el, e ocupat de present cu aceea, ca sĕ caute meritele deosebite ale cutărui cap de familie avute, pe basa cărora acesta sĕ pótă fi denumit baron sau conte, cu vot in casa magnaților; meritele sunt multe, numĕrul e restrins și astfel gândurile ministrului sunt impovărătóre — Gândurile ministrului de interne de asemenea sunt multe. Incă tot mai sunt ḑiare, cari nu și-au vêndut convingerile lor politice Trebue căutate cu mare circumspecție spărturile, pe unde mai ușor sĕ póte apropia de onórea ḑiarului: ministrul e fórte ocupat. — Tot in asemenea ton arată, că funcționarii ardeleni ai statului nu cunosc și nu se ocupă cu cestiunea română, prin urmare ea nici nu se póte resolva in chipul acesta.

Aceste tóte sunt adevĕrate și le subscriem și noi Dar tot atât de adevĕrat este, că deputații opoziționali de ori ce nuanță fie, nu au idei și proiecte sănătóse pentru resolvarea cestiunii din vorbă, precum sĕ încércă Bartha a ne convinge despre acésta. Căci, sĕ nu mergem mai de parte, am vĕḑut ce proiecte face chiar autorul articolului Bartha în vestitul seu proiect dat dietei și Bartha este un membru însĕmnat al opoziției. Asemenea idei scrintite aflăm și în articolul din „Magyarország“. Aici Bartha ne spune, tot în ton satiric, că e vorba despre aceea, că al cui sĕ fie Ardélul? România, ḑice el, și dimpreună cu ea aici la noi 2 milióne și $^1/_2$ de români doresc, ca Ardélul sĕ fie al României. — Étă o fantasmagorie veche, care a prins adânci rădăcini în capetele multor bărbați politici magiari.

In fine articolul culminéză în accentuarea planului, de a denumi un guvernator pentru Ardél, care sĕ fie însărcinat cu putere estraordinară Cum ar putea acésta însĕ sĕ închege multămire stabilă în Ardél, pe basele vechi și după premise false, cum este și cea de mai sus cu aspirațiunile românilor? aceea noi nu o scim. Póte că Bartha are vre-un proiect și în privința acésta.

Din aceste ḑise mai sus, sĕ vede de nou, că ce idei și căi rătăcite urmăresc magiarii, — fie guvern sau oposiție -- față de cestiunea română, ardelénă, în loc de a cerca resolvarea ei pe calea dréptă, naturală.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Ședința VII.

ținută la 30 Aprile (12 Maiu) a. c.

In acéstă ședință s'a făcut ovațiuni entusiasmate Escelenției Sale Inalt Préluminatului și Présânțitului Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul, care, reîntors dela ședințele casei magnaților, a presidat pentru primadată în sesiunea actuală a sinodului.

Ședința s'a deschis la órele 10 a. m După încetarea strigătelor de „Sĕ trăiéscă“, Escelenția Sa anunță, că ceea-ce din causa sciută, nu o a putut face la începutul sesiunei sinodale, o face acuma, salutând din inimă și cu adevĕrate simțĕminte archieresci sinodul, avênd convingerea, că e dorința tuturora, ca discusiunile sinodale sĕ curgă în ordine bună, și resultatele sĕ fie în interesul bisericei.

După acestea ia cuvêntul deputatul sinodal Nicolau Garoiu, și în numele sinodului multămesce Escel. Sale pentru bărbăția, cu care a apĕrat în casa magnaților și cu ocasiunea acésta interesele bisericei dorindu-i viéță îndelungată pentru binele și prosperarea bisericei nóstre.

Adânc mișcat de aceste manifestațiuni, Escelența Sa accentuà, că pășind fațâ de proiectul din cestiune și-a făcut datorința, apărând biserica în acord cu ceialalți prelați ai nostri și promite, că acésta o va face și pe viitor.*)

După terminarea acestor manifestațiuni de iubire și recunoscință, sinodul a trecut la afacerile sale curente, și a continuat deliberarea asupra instrucțiunei privitóre la punerea în lucrare a fondului de pensiuni în archidiecesă.

Ședința VIII.

ținută la 1/13 Maiu.

Ședința s'a început după sânta liturgie la órele 10 și $^1/_2$. La ordinea ḑilei a fost continuarea desbaterii asupra instrucțiunii pentru punerea în lucrare a fondului de pensiuni, care în ședința acésta s'a și terminat.

Din cestiunile cuprinse în instrucțiune mai de importanță a fost cestiunea, dacă preoților cu capelani sĕ li-se dea sau nu pensiune în sensul statutelor fondului?

Sinodul în instrucțiune a luat mĕsuri cât pentru viitoriu, căci a normat, ca preoților, cari vor cere și vor obținé capelani, sĕ nu li-se dea pensiune, considerându-li-se ca asigurată subsistența prin jumĕtate din venitele parochiale, care li-se reservă la instituirea de capelani. Pentru trecut a rĕmas afacerea în aprețiarea consistoriului, care va avé sĕ evite facerea de specule în detrimentul fondului.

Ședința IX.

ținută în 2/14 Maiu.

Ședința a IX s'a ținut Luni a. m. dela órele 9—1. Obiectul cel de mai mare importanță a fost cestiunea cu sidocsia bisericei nóstre.

Din vechime încă au luat asupra sa statul incassarea tacselor dela credincioșii nostri, cari erau cunoscute sub numirea de sidocsie. Mai de mult dela fie-care cap de familie se incassa 5 cr. pe an. Statul anticipa archiereului nostru suma de 8000 fl. anuali, și el apoi purta contabilitatea. De un lung șir de ani nu mai incurgea suma de 8000 fl. în vistieria statului așa că au trebuit sĕ acopere diferența fondurile archidiecesane. S'a urcat tacsa la 10 cr. pentru un cap de familie, și nici așa nu se acoperia anticipațiunea de 8000 fl dela stat deși după conscripțiunea bisericéscă dela celea 16.000 familii gr. or. ar trebui sĕ incurgă anual 16.000 fl. Ministrul de culte abḑice acuma încassarea sidocsiei.

La propunerea comisiunei organisătóre s'a luat conclusul, ca pe viitoriu biserica sĕ facă conspectul familielor în fiecare comună; încassarea sidocsiei pe basa acelui conspect sĕ o facă organele politice, și suma încassată sĕ o administreze îndată comitetului nostru parochial. In chipul acesta sĕ se facă representațiune la ministrul de culte.

Ședința X.

Tot Luni în 2 Maiu s'a ținut ședința a X. dela órele 4—7 d. a. Obiectul de mai mare importanță a fost raportul consistorial despre afacerea cu salariele învĕțătoresci în fața legei celei nóuĕ, art. XXVI, din 1893, In sensul acestei legi dotațiunea învĕțătorilor trebue sĕ fie cel puțin 300 fl.

Consistoriul în raportul sĕu, pe care l'am publicat în tótă estensiunea în nrul trecut al fóiei nóstre, arată că comunele bisericesci în fața pericolului și-au încordat puterile până la estrem, că în decursul anului 1893 salariele învĕțătoresci s'au urcat cu suma de preste 60.000 fl. și cu tóte acestea mai avem încă 276 de scóle, cărora nu s'a putut asigura dotațiunea minimală, că pentru ajungerea acelei dotațiuni se mai cere o sumă de 34.699 fl. 65 cr.

Sinodul a încuviințat mĕsurile proiectate de consistoriu pentru delăturarea rĕului. Ședința procsimă s'a anunțat pe Marți la 3/15 Maiu, punêndu-se la ordinea ḑilei constituirea senatului scolar și epitropesc și alegerea unui profesor definitiv la secțiunea teologică a seminariului „Andreian“.

Ședința XI.

ținută la 3/15 Maiu a. c.

Ședința XI ultimă a sinodului s'a ținut la 3/15 Maiu c. Deschiderea sĕ face la 9 óre a. m.

La ordinea ḑilei sĕ pune alegerea asesorilor in senatul epitropesc, prin ședule, conform §-ului 116 de stat. org. și sĕ aleg prin majoritate de voturi, de asesori onorari in senatul scolar: din cler: M. Voilean. D. Coltofean și Dr. Remus Roșca; mireni: Dr. I. Mihu, Leontin Simonescu, Ioan de Preda, Ip. Ilasievici, Dr. Liviu Leményi și Dr. N. Vecerdea. In senatul epitropesc s'au ales: din cler: Galact. Șagău, N. Ivan I. Droc, mireni: Dr. I. Nemeș, I. Lucuța, St. Stroia, I. Măcelar, Silvestru Moldovan și Dr. N. Olariu.

Asesor ordinariu (salarisat) in senatul scolar a fost ales Mat. Voilean.

După acésta a urmat alegerea unui profesor ordinar definitiv la secția teologică a seminariului nostru „Andreian“, fiind ales cu unanimitate Dr. Petru Span.

Urméză apoi rapórtele diferitelor comisiuni. Dintre conclusele mai însemnate amintim, conclusul în cestiunea edificării unui nou seminar archidiecesan, de a se grăbi punerea în lucrare a zidirii; conclusele prin cari se iau la cunoscință și sĕ apróbă rapórtele și socotelile închieiate ale comisiunii tipografice, starea fondurilor și fundațiunilor archidiecesane, starea proceselor, împărțirea ajutórelor din fundațiunea „Andronic“ pe 1894. Cu privire la propunerea deput. Popea, de-a sĕ ierta scólelor nóstre din Brașov împrumutul de fl. 10,000 contras dela fondul general administrativ, sinodul la propunerea com. financiare decide, ca consistoriul sĕ se adreseze la consistórele diecesane, pentru a ajuta scólele nóstre din Brașov, ér până se va resolva acésta, pretensiunea de replătire din partea consistoriului sĕ se țină în suspens. Sĕ apróbă apoi budgetul consist. pe 1894.

Urméză la ordinea ḑilei mai departe raportul comisiunii petiționare. Cererile cele mai multe sĕ transpun sinodului, spre competentă afacere, respective studiare. Adresa tinerimii subșternută prin dep. Aug. Nicóră, sĕ resólvă negativ, din motiv, că prin căderea proiectului de lege despre dreptul matrimonial in casa magnatilor nu mai e actuală, luându-se cu plăcere act de altfel despre interesul tinerimii față de lucrurile nóstre bisericesci-culturale. Deputatul Aug. Nicóră contra decisiunii sinodului insinuă vot separat.

Sĕ votéză și sĕ decide solvirea diurnelor și speselor de drum ale deputaților, sĕ decide ca procesele verbale neverificate încă, sĕ se verifice prin deputații presenți în Sibiiu și apoi urméză încheierea sesiunii sinodale prin o vorbire frumósă a Preacuvioșiei Sale vicariului archiepiscopesc, la care a rĕspuns deput. I. Popea, multămindu-i pentru conducerea dibace a ședințelor și urându-i viéță lungă, și sănĕtate pentru binele bisericei nóstre.

Procesul memorandului.

(Urmare).

11 Maiu n.

Iuliu Coroian: Onorat tribunal regesc! După cum puteți observa abia în acest moment mi-au venit la cunoscință câteva din actele necesare apĕrarei, pentru studiarea cărora nu mi s'a dat încă răgaz. Sunt advocat de aprópe 20 ani şi în acéstă calitate am avut fericirea sĕ particip la mai multe pertractări criminale şi procese de presă, dar' mărturisesc că nu mi s'a întêmplat încă sĕ vĕd . . . .

---

*) Vorbirea dep. Garoiu și rĕspunsul Escel. Sale l-am publicat în nrul 49 al fóiei nóstre. Red.

Preşedintele întrerupe pentru a cere traducerea şi a observa vorbitoriului sĕ nu se depărteze de obiect.

I. Coroian: Dle preşedinte! Vĕ rog sĕ stabiliţi dreptul de estindere a espunerilor mele şi Vĕ rog sĕ-mi spuneţi, dacă 'mi este ertat a mĕ apĕra în tótă forma, căci la cas contrar renunţ la apĕrare şi n'am decât sĕ aştept sentinţa.

Preşedintele declară, că dă teren suficient pentru apĕrare.

I. Coroian: Dle preşedinte Sciu cât ar fi de zadarnic sĕ mai revin asupra faptului, că suntem lipsiţi de apĕrători dar' tocmai pentru că ne aflăm în acéstă situaţiune aşi dori sĕ atrag atenţiunea onoratului tribunal asupra împrejurărei, că este mare deosebire între sistemul de apĕrare al unui advocat şi acela al unui acusat. Advocatul în vêrtutea dreptului sĕu de apĕrare, póte da cuvintelor şi ideilor sale o estensiune cât de mare. El are acest drept deplin şi necondiţionat. Nu aşa însĕ acusatul. In momente grele acusatului i este cu mult mai greu a se apĕra el pre sine de cât pre apĕrători. Medicul nu'scrie lui insuşi reţeta.

Noi acusaţii, cari stăm aici pre băncile acestea, suntem representanţii poporului român. Ei bine! Şi tocmai noi sĕ fim lipsiţi de dreptul de apĕrare. D-vóstră sciţi cu toţii din acelea petrecute până aḑi în acéstă sală, că asupra nóstră şi a apĕrătorilor nostri s'a făcut o mare presiune şi presiunea acésta a dat resultatele de aḑi, când noi acusaţii ne vedem fără apărĕtori Trebue sĕ recunósceţi dar' cu toţii, că orice paşi am face noi acusaţii nu ar fi suficienţi în interesul causei nóstre. Trec mai departe. Din actul de acusaţiune al dlui procuror vĕd, că este încriminat comitetul de 25 al partidului nostru naţional. Prin urmare stăm aici ca representanţii poporului român faţă în faţă cu nesce juraţi preocupaţi politicesce Cestiunea politicei unei naţiunii dlor, nu se póte judeca de nesce juraţi. Veţi recunósce dar' că situaţiunea, în care ne aflăm noi e de tot falsă, căci membrii acestui juriu nu pot sĕ aducă asupra nóstră un verdict nepreocupat. Şi mai ales acest tribunal şi acéstă curte cu juraţi nu sunt competenţi de a judeca asupra acestui proces. Instituţia juriului la noi nu se póte compara cu instituţia juriilor din alte ţeri civilisate, unde juriile sunt astfeliu acomodate în cât nu pot veni în contraḑicere cu starea faptică a lucrurilor. Străinătatea, d-lor, va califica de barbarie împrejurarea că aici judecă asupra nóstră contrarii nostri politìci. Ar fi deci în interesul statului şi al justiţiei magiare ca onor domn procuror sĕ-şi retragă acusa.

D-l Coroian ḑice mai departe, că acusaţilor li-se atribue delictul, că într'o şedinţă din 25—26 Martiu 1892 au hotărît compunrea, tipărirea şi respândirea unui memorand. In luna lui Mai 1893 s'a făcut în Sibiiu o învestigaţie cu d-l Brote. Acusatul însĕ (Coroian) a fost ascultat în cestiune numai după un an şi 3 luni. Vorbesce apoi şi de prescripţiunea delictului, şi ḑice că tipărirea nu s'a respândit cum ḑice d-l procuror în actul de acusaţiune.

Memorandul s'a publicat mai întâiu în organele partidului „Tribuna“ şi „Gazeta Transilvaniei“ şi publicarea acésta s'a făcut inainte de a se începe învestigaţiile. Dacă e vorba de incriminare pentru respândire, atunci trebuia în criminate aceste foi. Coroian dovedesce lămurit şi négă hotărît că memorandul ar' cuprinde pasagi contra statului.

Procurorul ridicându-se spune, că aici juraţii nu judecă, ca magiari ci ca judecători chiemaţi a judeca, asupra ord. dreptului public al statului vĕtămat. Se încércă apoi a arĕta, că esceptiunile acusatului faţă cu prescripţiunca sunt nebasate. Ḑice apoi mai departe, că acusaţii nu stau aici ca representanţii poporului român. Legea ungurésca nu cunósce representanţi ai naţionalităţei şi însuşi acusaţii se numesc pe sine mandatarii alegătorilor români, ér nu ai poporului.

Preşedintele suspendă apoi şedinţa pe 20 minute. După redeschiderea provócă pre acusaţi sĕ-şi facă observările mai departe.

Dr. Ioan Raţiu: Onorat tribunal regesc, vĕ rog sĕ binevoiţi a-mi permite sĕ fac o observaţiune prealabilă relativă la chipul cum s'a dispus compunerea, asternerea şi publicarea memorandului.

In anul 1881 s'a constituit partidul naţional român în Ungaria şi Transilvania în modul următoriu: alegători români din tóte cercurile electorale, şi-au ales representanţii lor, în conformitate cu legea electorală, ce se află în vigóre, şi acesti delegaţi ai alegĕtorilor români s'au întrunit într'o conferinţă generală în anul 1881.

In acéstă conferinţă s'a constituit partidul nostru român, şi s'a statornicit programul acestui partid. Cel dintâiu punct al programului a fost, că partidul sĕ lupte, prin tóte căile legale, pentru a căştiga autonomia Transilvaniei. In acelaşi an conferinţa generală a hotărît redactarea şi publicarea unui memorand, care sĕ aibă de scop a face cunoscută situaţiunea în care se găsesc românii din Ungaria şi Transilvania. Tot în acésta conferinţă s'a hotărît, ca memorandul sĕ se împarte tuturor bărbaţilor de stat ai Ungariei şi Transilvaniei, fapt, care s'a şi îndeplinit în anul 1882.

Conferinţele ulterióre din 1887, 1890 şi 1892 au decis redactarea unui „memorand“ şi aşternarea lui către Tron. In 1892 conclusele acestei conferinţe au stabilit în chip desevêrşit aducerea la îndepliníre a acestui punct

Prin urmare acest „memorand“ care este espresiunea voinţii tuturor românilor, şi care este învinuit ca delict de agitare, a fost stabilit sĕ se presinte Tronului, în anul 1892, în 21 şi 22 Martiu. Atrag atenţiunea onor Tribunal, că chiar dacă ar trebui sĕ admitem, că cuprinsul acestui „memorand“ constitue un delict, el este opera nu numai ai membrilor comitetului partidului naţional român, ci a tuturor românilor, cari au luat parte la acea conferinţă.

Pentru a dovedì acéstă aserţiune mĕ refer la procesul verbal al conferinţei din 1892, care se află alăturat la actul de acusare, şi la conclusele conferinţei ţinute în anul 1893 în ḑilele de 23, 24 Iulíe, la care au luat parte aceiaşi delegaţi, — conclusii, prin care delegaţii poporului român declară, că memorandul este opera lor şi că se fac solidari cu întrégă procedură privitóre la compunerea, publicarea şi aşternerea către tron, a acestui memorand.“

Prin urmare, încă odată, dacă acest „memorand“ póte constituí un delict de presă, pentru acest delict nu pot fi chiămaţi la rĕspunderea numai membrii comitetului partidului naţional, căci după cum am arătat, memorandul este opera întregului popor roman, popor care, afirm fără témă de a fi desminţit, nu va denega, nici odată, ceea ce a făcut.

Considerând data, la care a avut loc, pentru întâia óră, publicarea acestui memorand, mĕ alătur la argumentele aduse de consoţul meu, dl Coroianu, şi declar că, în mod necontestabil prescripţiunea n'are loc.

Intru-cât se atinge de persóna mea, am onóre sĕ fac cunoscut, înaltei curţi, că mie mi s'a încredinţat un esemplar din „memorand“ în luna Maiu 1892, cu obligaţiune de a-l presenta înaltului Tron.

Acest esemplar l'am primit de la comitetul central electoral din Viena şi doritoriu a-mi îndeplinì mandatul am cercat prin tóte căile legale, sĕ-'l presint Maiestăţii Sale. Din nenorocire însĕ, cu tóte că intenţiunile nóstre erau cât se pote de juste, nu ne-a succes sĕ 'l putem presenta direct Maiestăţii Sale. In urma acestora m'am întors acasă bolnav şi reţinut de bólă n'am putut participa la şedinţele comitetului, cari s'au ţinut în 25, 26 Martie, 1892. Aşa dar' rog sĕ fie notat faptul, că până la 14 Iuliu, 1892 n'am participat nici la şedinţele comitetului, nici la alte lucrări, din causă că mĕ aflam bolnav la Viena Intors în ḑiua de 13 Iuniu, am fost silit a-mi părăsi casa în ḑiua de 14 Iunie, din causele pe cari onor. tribunal cred, că le cunósce.

Cred dar onor. tribunal, că din espunerile ce am avut onóre a face resultă în mod neîndoios, că faţă de mine prescripţiunea trebue sĕ aibă loc. Şi în acest scop rog pe onor. d. procuror sĕ binevoiéscă a-şi retrage acusaţiunea privitóre la mine.

Procurorul ia cuvêntul. El susţine că delictul nu se cuprinde în faptul votărei şi aşternerei memorandului ci în faptul că comitetul central a hotărît în şedinţa sa din 25 şi 26 Martiu 1892 tecstul, tipărirea şi respândirea memorandului: cu privire la prescripţiune s'a pronunţat odată.

Dr. I. Raţiu: Rog pe onor. tribunal, a mi acorda cuvêntul, pentru a face câteva observaţiuni. Nu trebue uitat, că în şedinţele conferinţii generale la care am luat parte s'a decis publicarea şi respândirea „memorandului“. Nu póte avé loc delictul pentru că acest act n'a avut nici o urmare reală, şi deci nu póte fi pedepsit. Observaţiunile dlui procuror relative la faptul că prescripţiunea nu are loc nici faţă de mine, trebue sĕ observ, că la şedinţele din 25 şi 26 Martiu, n'am luat nici parte şi că chiar dacă decisiunea acelei conferinţe ar putea constituì un delict, eu nu pot fi acusat.

Dl. Pop Basesci. Onorabil tribunal, declar, mai înainte de tóte, că me alătur la esceptiunile ridicate de Dl. Coroianu şi Dr Raţiu. Mĕ declar pe de altă parte solidar pentru întregul cuprins al „memorandului“, fiindcă am adênca convingere, că el este espresiunea neţermuritelor dureri, de cari sufere naţiunea română. Cu privire la prescripţiune, rog pe on tribunal, sĕ binevoiéscă a lua acésta cestiune în seriósă cumpĕnă. Prescripţiunea are loc, în unele părţi ale Ungariei după 6 luni, ér' în Transilvania după un an. Nu pot insista mai mult asupra apĕrărei mele, fiind-că sunt în joc cestiuni de drept, pe care ne fiind advocat nu le pot cunósce.

Vas. Lucaciu: Onorat tribunal regesc şi on curte!

Mai nainte de tóte ţin sĕ arĕt înaintea onoratului tribunal situaţiunea în care mĕ găsesc eu acum când apĕrătorii ni-au părăsit. Pentru mine acésta situaţiune este surprinḑetóre întru cât se atinge de faptul, că preşedinte al tribunalului a deschis o desbatere asupra cestiunii privitóre la meritul acusei şi la prescripţiune. Eu, care de şi sciu carte, nu cunosc aşa numitele apucături ale administraţiunei şi justiţiei, vorbesc de apucături nu în sens rĕu, ci de dispositiunile şi formele legale pre care le arată procedura justiţiei, m'am întrebat până unde mi-se estinde dreptul meu de apĕrare? Nu mi dam samă de estensiunea acestui drept, până la cuvêntarea dlui Dr. Raţiu. Acum sunt în stare a-mi cunósce posiţiunea dificilă a unui acusat, care n'are la spatele sĕu un apĕrător, spre a'l călăuzì în cestiunile de procedură juridică.

Dacă este vorba, că actul numit „Memorandum“ aşternut la M. Sa, forméză obiectul acusaţiunii, atunci eu faţă de espunerile dlui procuror suprem al statului, întreb: când a vĕḑut în mod juridic, bine înţeles, acest act lumina sórelui pentru întréga publicitate, ca acusaţii lui sĕ pótă fi traşi înaintea judecăţii acestui onorat tribunal? Şi mai întreb pe dl procuror despre împregiurarea cronologico juridică, care sĕ referă la acest act, şi îl rog sĕ-mi rĕspundă la următórele întrebări: Are dl procuror cunoscinţă numai într'un mod general despre faptul, că s'a publicat în lumea largă un Memorand, sau are cunoscinţă, că în Ungaria şi Transilvania esistă un partid naţional român, cu organele sale autorisate sau ca se le numesc într'un termin parlamentar cu organele sale oficiale?

Şi că acest partid în conferintele sale a compus cândva un Memorand, care forméză obiectul încriminărilor de astăḑi? Şi în acest cas, când a vĕḑut lumina acest act în sinul organelor sale, acest act, care nu este numai fiul nostru, acelor 25 membrii acusaţi, ci este fĕtul partidului naţional român, este fătul intregei naţiuni române, care a hotărît în decisiunile sale publicarea lui în „Gazetta Transilvaniei“ organul partidului pe atunci în şi „Tribuna“. — Cu privire la cestiunea de prescripţie suntem datori sĕ privim procedura justiţiei în mod obiectiv. Luând esemplul ţĕrilor culte am adoptat şi în partidul nostru naţional, că tóte decisiunile acestui partid sĕ fie publicate în fóia lui oficială. Terminul prim, care prin urmare trebue considerat din punctul de vedere cronologico juridic, este acela în care gazeta oficială a unui partid pnblică una din decisiunile sale. Dl procuror însĕ găsesce, că acest prim moment a esistat atunci când memorandul s'a tipărit în „Tribuna“, a esistat mai târḑiu când el s'a publicat în alte foi, a esistat mai departe când s'a tipărit în mai multe limbi, esistă şi acum în anul 1894, fiind-că iată o carte istorică, în care acelaşi memorand sĕ publică (arată o carte: „Programele Românilor“), va esista peste un an când un om care sĕ va ocupa de viaţa naţiunei nóstre îl va publica din nou. Şi deci şi acum, şi peste un an, şi peste 10 ani ori de câte ori acest memorand se va publica, momentul prim esistă neîntrerupt în acest întreg interval de timp, şi aşa fiind iarăşi vor veni puterile de stat a Ungariei sĕ acuse pe diferitele comitete şi, care s'au străcurat şi se vor străcura, pentru delictele de presă. Ei bine Dlor! A raţiona în acest chip însemnéză a duce ad absurdum administraţia justiţiei. Sĕ nu denaturăm însĕ d-lor cele mai sfinte adevĕruri, sĕ nu încercăm prin mijlóce dibace a schimba sensul si scopul ideilor şi sĕ nu ne jucăm cu cuvintele într'un mod aşa de uşuratic, atunci când avem de discutat cestiuni atât de mari, de cari se ocupă întréga lume civilisată.

Memorandul s'a tipărit în fóia oficiósă a partidului naţional şi acest moment de tipărire este singurul şi adevĕratul termin, prin care trebue sĕ fie recunoscut, celelalte sunt lucruri, cari per nefas se aduc aci pentru asuprirea, pentru sdrobirea nóstră. Din punctul de vedere al prescripţiunii cer, ca onor. tribunal sĕ binevoiéscă a lua în considerare ca termin prim, terminul care în acest act a apărut în fóia oficiósă a partidului naţional român.

Dle preşedinte!

Memorandul este opera întregului partid naţional român şi avem documente pentru a proba acéstă afirmaţiune. Documentul nostru este, procesul verbal a conferinţei generale din 1893, în care espressis verbis se spune că tótă procedarea conferinţei generale din anul trecut, tótă procedarea comitetului naţional, privitóre la compunerea, redactarea şi substernerea memorandului nu numai că o aprobă, ci şi-o şi însuceşce şi identifică. Va sĕ ḑică avem a face cu un act al întregii conferinţe, al întregului partid naţional român şi atunci trebue sĕ mergem un pas mai departe,

In cestiunea prescripţiunei, fiind vorbă de un cas special aş ruga pre onor. tribunal, ca el sĕ fie tratat în parte cu fie-care din membrii comitetului naţional. Intru cât mĕ privesce, eu n'am avut occsiune sĕ-mi fac esceptiunile mele şi prin urmare socotesc că hotărîrile înaltei curţi nu sĕ referesc la mine.

Trec acum, onor. trib. regesc la o consideraţiune care pentru noi este de o capitală importanţă şi acéstă consideraţiune constă în a precisa care este calitatea nóstră în acest moment, când stăm pre banca acusaţilor, faţă de actul de acusare şi faţă de espunerile pe care a binevoit a le face onoratul domn procuror? Şi înainte de tóte vĕ intreb nu este óre acesta momentul, în care o desăvârşită mirare sĕ mĕ cuprindă, când vĕd pe dl. procuror suprem, representant al puterii de stat, susţinênd teorii pre cari le-a espus odineóră?

Sĕ nu fiu óre preocupat nu numai de ce vĕd astăḑi, dar' de ceea ce va fi într'un viitor apropiat, când ascult susţinêndu-se într'aşa fel opiniunile scientifice privitóre la constituţionalism şi la constituirea partidelor de către domnul representant suprem al puterii de stat ungar?

Şi sĕ nu mĕ îngrozéscă óre că aceste teorii ar' puté fi luate de esemplu, că s'ar puté rĕspândi, că vor fi menite sĕ facă scóla viitorului?

Sĕ analisăm puţin cestiunea onor. tribunal regesc. Este un lucru dintre cele mai elementare chipul cum sunt constituite partidele politice într'o ţară, şi acest lucru este cunoscut de tótă lumea Noi românii ne-am constituit, ca partid naţional român pe basa unui program politic proclamat în anul 1881 şi acest program este stégul, pre lângă care s'au grămădit pot ḑice tótă suflarea românéscă. Un singur partid avem în sinul căruia, har D-lui, nu esistă nici o deosebire de curente sau deosebiri politice. Acest partid represintă întréga poporaţiune română după ideia constituţională, şi atunci ce represintă óre membrii comitetului esecutiv ai acestui partid naţional? Cât de uşor ne stă înainte analogia, ce o putem stabili cu ajutoriul celorlalte partide din ţéră. Óre membrii comitetului esecutiv ai partidului liberal ce represintă ei? Negreşit represintă ei partidul liberal. Óre membrii comitetului esecutiv ai partidului independent ce represintă ei? Negreşit partidul independent. Óre membrii ori cărui alt partid ce reprosintă ei? Fără îndoială represintă partidul respectiv. Dacă este aşa, ce represintă óre membrii partidului naţional român?

Rĕspunsul este firesc, el este tras din acea logică legală, despre care am vorbit cu privire la celelalte partide. Şi numai printr'un abus de cuvinte prin siluirea flagrantă o unei concepţiuni juste din punctul de vedere constituţional, din punctul de vedere al evoluţiei politice ni se va puté, ḑice nu cu cinism, pentru că eu nu vĕd cinism în procedarea dlui procuror, dar, aşi puté pica cu o intenţionată uşurinţă, că membrii comitetului esecutiv al partidului naţ. rom nu represintă acest partid. Pe basa acestei argumentaţiuni voesc sĕ ajuung, onor. trib. reg. la scopul pentru care am luat cuvêntul, scop care cónstă în a îndupleca pre dl procuror al statului, sĕ-şi retragă acusa.

Nu sciu dacă îmi va succede, am însĕ conscinţia, că aşadar trebui sĕ se facă, şi acésta mi-o dictéză mintea sănătósă, mi-o spune inima mea care bate pentru binele şi fericirea acestei ţeri.

Memorandul este opera nu numai a comitetului esecutiv al partidului naţional, dar este, după cum am ḑis, opera întregii naţiuni române şi acei care ne-am grupat sub stégul programului naţional am aflat espresiunea partidului nostru în acest memorand, în faţa nóstră stau aceia, cari nu primesc nici programul, nici memorandul nostru.

E fórte natural ca aceia cari nu primesc ideile scrise în „Memorandul nostru, sĕ formeze un partid politic cu totul contrar celui în jurul căruia ne-am grupat noi, şi inspirat de ideile sale proprii, a căror critică nu e scopul sĕ o fac acuma, e tot atât de natural ca pornind din idei preconcepute sĕ fie până la sfîrşit in contra acelora, cari represintă partidului naţional român.

Se ḑice că şi în memorand sunt espresiuni vătămătóre şi contrare legilor şi constituţiunei statului.

E locul sĕ întreb aici, ce înţeles mai are óre în lume şi în acéstă ţéră lupta constituţională? Dar când partidul independent luptă din tóte puterile în contra dualismului, în contra instituţiunei delegaţiunei, óre ce face el? Delegaţiunea nu este óre şi ea una dintre legislativele ţerii? Ei bine, când partidul independent atacă acésta instituţiune pe tóte căile, prin jurnale, prin discursuri publice şi private, însémnă óre că el calcă constituţiunea? Dar bine dlor, spuneţi-mi atunci, ce este lupta constituţională?

Nu a trecut mult de atunci onor. tribuual, de când cu ocasiunea unei desbateri în B-pesta, s'a respins o lege pe care membrii parlamentului au considerat'o de vătămătóre. Ei bine, dar' ce s'a întêmplat? Membrii municipiului Dobriţin au făcut o cerere, pe care au dat'o în formă de circulară la tóte municipiile în scopul ştergerii s'au reformării acestei instituţiuni şi acésta pe motivul, că instituţiunea sufere de multe bóle, că este putredă, şubredă şi de că ea n'ar putea fi, decât o stavilă în calea progresului şi a desvoltării statului ungar.

Acésta cerere, acésta circulară a fost publicată în forma cea mai liberal şi largă.

Atunci n'am dreptul sĕ me întreb: óre numai românilor sĕ nu le fie iertat a vení cu o cerere înaintea publicităţii Europei? Óre numai românii sĕ n'aibă dreptul a pune dóuĕ linii una lângă alta şi sĕ ḑică! Situaţiunea nóstră numai este de suferit, cerem îndreptarea?! Cunóscem rĕul. căruia ne supunem, pentru-că acest rĕu stă în legi şi noi suntem deprinşi a respecta legile, dar noi cerem îndreptarea acestor legi, pentru-că le găsim injuste!

Ei bine, dacă astfel de espresiuni constituesc delict de presă, dacă o astfel de procedură justă şi neascunsă, dacă asemenea sentimente declarate in mod făţiş, la lumina sórelui şi cu cele mai curate intenţiuni, constituesc o călcare a legilor, atunci mĕ întreb, ce înţeles mai are constituţiunea în Ungaria şi Transilvania?

Pe basa acestor espuneri, rog pe Dl. procuror a-şi retrage acusaţiunea?

Cu privire la prescripţiune, rog pe onorabilul tribunal, sĕ binevoéscă a aduce decisiune în merit.

(Va urma.)

Noutăţi.

Personal. Escel. Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, Duminecă după améḑi a plecat la Budapesta în afaceri de interes pentru biserică.

* * *

Profesori diplomaţi. Domnii Traian Farcaş, profesor gimnasial în Beiuş şi Dr. Emilian Popescu, profesor seminarial în Sibiiu, depunênd esamenul pedagogic înaintea comisiunii esaminătóre din Budapesta au fost declaraţi de profeseri diplomaţi pentru institutele cu limba de propunere românéscă şi magiară.

* * *

Comisariu regesc. Foile din Budapesta aduc scirea, că 23 de deputaţi ardeleni, aparţinĕtori partidului guvernamental, au ţinut o conferinţă, în care au hotărît ca sĕ adreseze guvernului o cerere, ca sĕ numéscă preste Ardél un comisariu regesc. Ansă la acésta a dat informaţiunile deputatului cont. Ed. Bethlen, care reintors din Ardél a descris mişcările românilor în o lumină de tot nefavorabilă. Se afirmă, că ministrul Hieronymi a şi cerut informaţiuni in acéstă privinţă dela vice-spanul comit. Dobâca, unul dintre cei mai încreḑuţi barbaţi, pe cari ii are ministrul în Ardél.

* * *

Fondul preoţesc din Arad. Adunarea generală a fondului preoţesc aradan s'a ţinut Sâmbătă în 5 Maiu sub presidiul Preasânţiei Sale părintelui episcop al Aradului Ioan Meţian. După cuvêntul de deschidere adunarea a luat la cunoscinţă raportul venerabilului consistoriu despre starea fondului. Din acest raport constatăm, că starea activă a fondului preoţesc aradan a fost la finea anului 1893 de preste 240,000 fl. v. a.

* * *

Bani de argint fără musteţe. Sunt în circulaţiune monede de argint de un floren, cu icóna monarchului de pe acel timp încă, când domnitoriul nu avea nici mustaţă nici barbă. Mulţi, şi între acestia şi neguţători, precum sĕ spune, nu vreau sĕ priméscă de buni acei bani. Banii acestia sunt însĕ buni şi au valóre deplină, pentru că nici nu sunt opriţi, nici nu sunt scoşi din circulaţiune.

* * *

Complotul din Sêrbia. După scirile sosite din Belgrad s'a stabilit esistenţa, prin raporturi oficiale, a unei conspiraţiuni antidinastice în favórea familiei Karageorgevici. Acéstă conspiraţie a motivat perchiziţiile şi arestările, ce s'au făcut în ḑilele din urmă în Sêrbia.

Pasici însuşi e bănuit, că întreţine relaţiuni cu familia Karageorgevici şi ar fi arestat, dacă n'ar fi în strĕinătate.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scóla gr. or. din Tilişca arangiază Duminecă în 15/27 Maiu în „Arinii Gruiului“ (Bercul verde) maialul tinerimei şcolare din loc, la care cu plăcere învită pe toţi binevoitorii şcólelor române. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe cale ḑiaristică. Eventualul venit curat se va destina fondului şcolar. Invitări speciale nu se fac.

* * *

Invitare la „Maialul“ ce va avé Duminecă în 15 Maiu a. c. v. în „Bărcul cel oprit“ din loc, sau la cas de plóie în scólă. Venitul e destinat pentru biblioteca scólei. Preţul de intrare după voinţă. Apoldul-de-jos, la 8 Maiu, 1894. *Corpul învĕţătoresc.*

Cronică.

O adunare de învĕţători ţinută sub baionete — 3/15 Maiu în Făgăraş — şi mai încă ceva

Ţara-Oltului, Maiu 1894.

Onorate dle redactor!

După cum aţi binevoit a publica în nr. 44 dela 21 Aprile a. c. vechiu al organului nostru „Telegraful Român“ despărţemêntul I. Făgăraş al „reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Făgăraşului“ şi-a ţinut prima adunare generală din est an Duminecă în 1 Maiu a. c. v. în comuna Şona, care în cele bisericesci aparţine protopresbiteratului Făgăraşului, éră în cele politice cercului pretorial al Cohalmului.

Ca tot deuna biroul acestei reuniuni culturale, şi-a ţinut de datorinţa ca deodată cu convocarea membrilor la adunarea, sĕ încunosciinţeze şi oficiul local (primăria comunală) din comuna, unde se ţine adunarea, ceeace şi de astă dată s'a făcut Dar' fără de a ne cugeta — printr'un espres, biroul reuniunei se pomenesce cu următórea epistolă, venită dela un amic al nostru:

„Cu bucurie am salutat adunarea învĕţătorilor în comuna nóstră Şona, dar în momentul de faţă a sosit un scriitor al notariului cu ordin strict dela protopretorele, că de se va ţiné adunarea fără concesiune dela el, comuna va fi pedepsită cu 200 fl. v. a. Deci, dacă nu cumva aţi încunosciinţat deja oficiul pretorial din Cohalm, faceţi-o acésta la moment, ca sĕ nu fim în urmă blamaţi, sau chiar sĕ ni se disólve adunarea“

Am făcut dar cunoscut şi oficiului pretorial din Cohalm, care grabnic s'a îngrijit a trimete la faţa locului, unde s'a ţinut adunarea gendarmi înarmaţi şi un comisariu cu ordin strict, că dacă numai ceva i se va parea suspitios, adunarea sĕ o disólve.

Adunarea convocată, condusă şi ţinută după tóte formele legali, n'a fost împrăsciată, ci a decurs sub priveghierea comisariului esmis şi sub paza gendarmilor înarmaţi — după cum urméză:

Poporul entusiasmat, în numĕr fórte mare (comuna Şona e curat românéscă şi numĕră la 2000 suflete) vesel, că póte primí în sinul seu pre învĕţătorii, cari sunt lumina lui, în frunte cu preoţimea, corpul didactic de acolo şi primariul satului, a eşit cu musica (o trupă de musicanţi abonată de comună anume spre scopul acesta) afară de comună spre întimpinarea biroului reuniunei şi a învĕţătorilor membrii cu marşul „Deştéptăte române“ cântat de musică şi între aclămările poporului am fost toţi învĕţătorii conduşi într'o sală de convenire, de unde în rênd doi cu doi în frunte cu preşedintele nostru, părintele Nicolau Aron, am mers în biserica nóstră gr. or. din Şona, unde la trasul clopotelor întreg poporul, mic şi mare, barbaţi şi femei şi toţi copii de scólă au alergat, pentru a lua parte în rênd cu învĕţătorii la serviciul divin pentru învocarea duchului sfânt, după care numai decât a urmat deschiderea şedinţei şi desvoltarea obiectelor puse la ordinea ḑilei în program

Biserica cea nou zidită din Şona spaţiósă, luminósă şi proveḑută cu tóte ornamentele de lipsă în internul ei, care face onóre credincioşilor nostri gr. orient. şi în deosebi vrednicului paroch Ioan Raita de acolo, numai încăpea mulţimea adunată de popor, interesat a asculta desbaterile acestei adunări învĕţătoresci. In frunte către sf. altar erau membrii reuniunei, învĕţătorii nostrii încungiuraţi de preoţimea din şi giur şi un frumos buchet de domnişóre şi dómne. In mijlocul bisericei şi până afară poporul, éră la uşa bisericei postaţi deoparte şi alta gendarmii cu baionetele sus, domnul comisar esmis dela pretură era lângă preşedintele, facênduşi notiţe despre cele ce se întêmplă.

După învocare duchului sfânt, preşedintele on. dn Nicolau Aron, deschide şedinţa printr'un cuvênt adresat învĕţătorilor şi poporului, în care salutând cu cuvintele „Christos a înviat“ face asemĕnare între Mântuitoriul, care a fost luminătoriul şi dascălul lumei şi învĕţători, cari asemenea luminéză şi arată calea prosperărei poporului nostru. Invĕţătoriul român, şi-a sciut îndeplini chimarea sa în tóte timpurile, şi atunci, când salariul lui era mai mic, şi astăḑi, când salariul i-s'a mai înbunătăţit, tot aşa de conscienţios îşi îndeplinesce serviţul seu, căci nu salariul, ci chiemarea sa pedagogică îl îndémnă la acésta. Bucuria şi entusiasmul era mare, lacrămi luciau din ochiii ascultătorilor acestui cuvênt presidial.

A urmat cetirea apelului nominal şi s'a constatat, că aprópe toţi învĕţătorii membri au luat parte la adunarea acésta.

La ordinea ḑilei, fiind incassarea tacselor în scopul acesta s'a ales o comisiune de trei, care censurând şi raportul casariului l-a aflat corect, şi la timp potrivit a incassat tacse ordinari în sumă de 17 fl. v. a. A urmat disertaţiunea insinuată din indemn propriu „despre educaţiune“ de învĕţătoriul primariu George Buzulescu din Şona, care într'un mod elocuent, prin esemple din istorie a arĕtat educaţiunea la diferite popóre, şi a poporului românesc. Operatul s'a dat unei comisiuni spre critisare. Conform programului membrul Ioan Ciungara, învěţătoriu primariu în Breaza, şi-a desvoltat prelegerea practică: tractarea cetitului în anul al II-lea pe basa bucăţei de cetire „Racul şi Vulpea“ din ABCdariul lui I. Popescu, care prelegere a ţinut-o cu elevii scólei elementari din Sona, anume aduşi spre scopul desvoltărei prelegilor practice din adunare. Prelegerea a fost ţinută după metod şi principiile pedagogice şi după un şir de critici binevoitóre din partea membrilor competenţi, prelegătoriului i-s'a esprimat mulţămită. Tot asemenea a urmat şi cu prelegerea practică: divisiunea cu cifre decimale pentru anul al V de membrul George Buzulescu. In sfîrşit membrul Nicolae Ludu, învěţătoriu din Beclean, şi-a tractat prelegerea sa practică: gimnastica în şcólele poporale, înşirând pe toţi dnii învěţători în curtea bisericei într'un rênd, apoi în douě şi mai multe rênduri, şi esercitând diferite mişcări ale corpului, a arětat dlor membrii, cum au de a purcede şi la propunerea acestui obiect de însemnătate în programul scólelor nóstre. Propuneri mai de însěmnătate nu s'au făcut în adunarea acésta, făr' la punctul acesta din program, s'au propus, şi cu unanimitate s'a primit, esprimarea cu părere de rěu faţă de împrejurarea aceea tristă, că organele politice nu au încredere în nevinovăţia adunărilor nóstre culturali, şi dispune paza lor cu gendarmi, cari în presupunerea poporului nostru sunt meniţi numai pentru făcětorii de rele, dar nu pentru pacinicii dascăli românesci.

De închiere amintesc, cumcă d-l învěţătoriu Georgiu Buzulescu, atât la începutul adunărei, cât şi la finit, adecă atât după cuvêntul de deschidere, cât şi la cel de închidere al şedinţelor din partea presidiului, în numele poporului din Şona, a mulţămit reuniunei pentru-că a dispus ţinerea adunării sale în comuna Şona.

După şedinţe, toţi membrii dimpreună cu publicul străin am luat parte la hora din sat, unde trupa musicanţilor a cântat feciorilor şi fetelor, cari au jucat. Apoi de aci asemenea în corpore, am fost poftiţi la o masă comună, bine arangiată şi cu multe bunătăţi impodobită, în curtea şi casele veteranului paroch Ioan Raita din Şona, care dimpreună cu ginerile seu, membrul vicepreşedinte al reuniunei nóstre Ioan Capětă, director la scóla nóstra din Veneţia inf. s'au îngrijit pentru a omenì pe bineveniţii óspeţi.

Aci însufleţirea şi entusiasmul şi-a ajuns culmea, atuncea când s'a ridicat primul toast întru sănětatea Escelenţiei Sale D-lui archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care atât de bine scie apěra interesele bisericei, şcólei şi naţiunei nostre, şi care cu deosebire chiar în ḑilele acestea a luat parte în casa magnaţilor pentru apěrarea intereselor şi dogmelor bisericei nóstre.

Drept aceea, învěţătorii momentan au subscris următórea adresă de aderenţă, care s'a trimis Escelenţiei Sale:

Escel. S. D-nului archiep. şi metropolit
Miron Romanul
în Sibiiu.

„Despărţěmêntul reuniunei învěţătorilor români din protopresbiteratul Făgăraşului, adunaţi astăḑi în şedinţă generală în comuna Şona, Vě mulţămesce pentru posiţiunea luată în casa magnaţilor, în causa casătoriei civile, care la cas de reuşită ar fi fost un pericol pentru biserica nóstră.

„Acest despărţěmênt al reuniunei totodată Vě poftesce ca sě trăiţi la mulţi ani, pentru binele, înaintarea şi înflorirea bisericei nóstre“.

S'au mai vorbit şi s'au cântat multe la masa comună din partea învěţătorilor, cari mai pe urmă întrunindu-se în sala de convenire, aci n'au lipsit nici jocuri, până când cu dragoste ne am despărţit, mulţămind pentru buna primire, ce ni s'a făcut.

*

Ḑiua de 3/15 Maiu a. c s'a serbat de cătră inteliginţa română din Făgăraş şi giur în ăst an ca nici odată până acum. Fiind şi ḑiua frumósă şi timpul favorabil şi fiind si ḑi de têrg la Făgăraş, la acéstă serbare s'au adunat multă lume, cu deosebire ţěranii nostri plugari din Făgăraş s'au presentat cu feciorii şi fetele lor în numěr considerabil, toţi îmbrăcaţi in haine de sěrbătóre ca la Pasci, deşì era ḑi de lucru. Inteliginţa era mândră de acésta, că şi poporul de rênd îşi cunósce şi apreţiézǐ zilele de redeşteptare ale lui. Spectabila dómnă Zinca Roman, soţia decedatului advocat Ioan Roman din Făgăraş, pětrunsă de acéstă redeşteptare a poporului nostru, a comandat mâncare şi beutură pentru ţeranii nostri, cari laolaltă cu inteliginţa au încins „hora mare“ pe érba verde în dumbrava „Móra de hârtie“, unde a avut loc acéstă convenire. La mese s'au cântat de repeţite-ori „Deşteptă-te române“ precum şi alte poesii frumóse, de-ţi era drag când le auḑiai. Petrecerea a durat până nóptea târḑiu, când ne-am depărtat mulţămiţi de resultatul acestei serbări, la care aşa de bine ne am petrecut, mai ales că musica lui Rusu n'a lipsit nici cu acéstă ocasiune.

*

Mai pe urmă raportez şi câteva puncte negre din evenimentele de aḑi ale Ţěrii Oltului, şi anume, cu durere aud, că preoţii români pentru lucruri închipuite, pentru lucruri nevinovate sunt duşi cu gendarmii, sunt pedepsiţi cu bani în favorul fondului ţěrii, numai ca sě se satisfacă gustului de rěsbunare al domnilor slujbaşi ai nostri, pe cari îi susţinem în posturi, dându-le salarii; nu pentru a terorisa, ci pentru a respecta vaḑa şi averea cetăţenilor acestei patrii, sunt puşi funcţionarii nostri. Sě şi închipuéscă cineva, că pentru-că ai mers sě întêmpini 'pre un domn la gară (tren), pentru acest lucru sě fi pedepsit cu 50 fl. v. a. pedépsă, veḑi asta-i crimă!? Cu 50 fl. şi 50 fl. sunt pedepsiţi până acuma doi preoţi de ai nostri, numai pentrucă au mers de au intimpinat pe un domn la gară. Ér pentru-că ai făcut rugăciune in biserică pentru darul lui Dumneḑeu, sě fi dus cu gendarmii la interogatoriu; astfel au fost duşi până acuma doi preoţi de ai nostri.

Nu mai ḑic nimica, vedé-vor unde vor ajunge cu lucruri de acestea.

Raportorul.

Convocare.

Onoraţii membri ai reun. înv. rom. gr. or din despărţěmêntul Sas-Sebeşului se convócă la adunarea generală a despărţěmîntului, ce se va ţiné în localul scólei române din S.-Sebeş — Joi în 19/31 Maiu a. c după programul formulat de comitetul despărţěmîntului. Inceputul la 10 óre a m. Nefăcêndu-se convocări separate prin acésta se invită atât membri acestui despărţěmênt cât şi alţi binevoitori ai causei scolare.

Sas-Sebes, în 8/20 Maiu 1894.

Z. Mureşan, preş.
N. Todea, not.

Loterie.

Sâmbătă în 19 Maiu n. 1894.

Timişóra: **68 44 10 37 60**
Viena: **25 40 32 88 43**

Nr. 345/1894 [85] 1—2

Anunţ.

Zidirea bisericei gr. ort. din parochia **Gârbova de sus protopresbiteratul Alba-Iulia** sě dă in interprindere pe calea licitaţiunei minuendă care se va ţinea la faţa locului **Joi în 2/14 Iuniu** in cancelaria oficiului parochial la 9 óre a. m. pre lângă suma preliminată de **4733 fl. 63 cr.** in bani. Comuna bisericéscă dá materialul pétră, cărămidă, var, apă şi năsip, conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 24 Iuliu 1893 Nr. 4436 Epitrop. Dela intreprinḑětori sě recere ca înainte de începerea licitaţiunei sě depună un vadiu de 10% în numěrar sau în hârtii de valóre. — Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare sě pot vedea la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial 'şi reservă dreptul a da lucrul in interprindere acelui măestru, care va oferi cea mai mare garanţă chiar şi când acela nu ar fi minus oferent.

Alba-Iulia, 6 Maiu 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan, protopresb.

Nr. 344/1894 [86] 1—2

Anunţ.

Zidirea scólei gr. ort. din parochia **Pâclisa protopresbiteratul Albei Iulia** sě dă în interprindere pe calea licitaţiunei minuendă care sě va ţiné la faţa locului **Duminecă în 22 Maiu st. v. (3 Iuniu), la 3 óre p. m.** în cancelaria oficiului parochial pre lângă suma preliminată de **1350 fl. 08 cr.** în bani. Comuna bisericéscă dă materialul pétră, cărămidà, var, apă şi năsip conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidicesan din 8 August 1892 Nr. 5095 Ep. Dela intreprinḑător sě recere ca la începerea licitaţiunii sě depună un vadiu de 10% în numěrariu sau în hârtii de valóre. — Planul, preliminariul de spese, şi condiţiunile de licitare sě pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial 'şi reservă dreptul a da lucrul în intreprindere acelui măestru, care va oferi cea mai mare garanţă chiar şi când acela n'ar fi minus oferent.

Alba-Iulia, 6 Maiu 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
-	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	--	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	--		Sâmběta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murěş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murěş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.1'	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroşeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.3
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.4
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.0

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53 Sibiiu, Joi 12|24 Maiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Érăşi căsătoria civilă.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial are asĕmĕnare cu bălaurii din povestile nóstre. Intocmai ca bălaurul, proiectul a ţinut de mult timp şi ţine în agitaţie şi îngrigire întréga ţară, ér când capul i-a fost tăiat în casa magnaţilor, el în curênd învià de nou în dietă.

In şedinţa de Mercuri, 16 Maiu c. a dietei a adus preşedintele la cunoscinţa deputaţilor rescriptul casei magnaţilor, despre respingerea proiectului. Când a vĕḑut guvernul acest fĕt al seu mort şi fără de putere, s'a supĕrat mult, ér' apoi s'a pus cu tótă puterea sĕ-i dea nóuă viaţă. S'a ridicat deci ministrul president Wekerle şi a propus sĕ se pună de nou la ordinea ḑilei, recomandându-l pentru o nóuă votare. „Il recomandăm, ḑise el, în convingerea aceea, că prin acésta împlinim dorinţa şi a opiniunii publice“. Aşa convingere are ministrul president despre opiniunea publică a ţerii.

În ḑiua următóre puindu se la ordinea ḑilei proiectul, ministrul Wekerle a făcut din partea guvernului propunerea, că dieta sĕ retrimită proiectul casei magnaţilor, cu provocarea, ca aceea sĕ-l supună de nou desbaterii şi sĕ-l accepte.

S'a început apoi de nou desbaterea asupra lui, desbatere principială, care a durat 4 ḑile. În decursul ei s'au presentat, faţă de propunerea guvernului următórele proiecte de conclus:

Contele Apponyi, rĕmânênd pe lângă punctul seu de vedere dela început, a propus ca proiectul sĕ se dea comisiunii justiţiare a dietei, cu însărcinarea de a-l prelucra în sensul căsătoriei civile ajutătóre.

Deputatul Polonyi a fost de altă părere şi a propus, ca dieta sĕ îndrume guvernul, a presenta cât mai curênd un proiect, pentru reformarea casei magnaţilor, ér' desbaterea de nou a cestiunii proiectului de drept matrimonial sĕ sĕ ţină în suspens până reforma acésta va devenì lege.

Dintre vorbirile deputaţilor, cei mai mulţi din oposiţie, este caracteristică vorbirea contelui Carol Pongrácz, care condamnă demonstraţiile de pe stradă, de când cu respingerea proiectului în casa magnaţilor, ḑicênd că aceste le-au inscenat „jidanii vagabunḑi“, cu cari s'a aliat guvernul; apoi îl rógă pe guvern, sĕ redea ţerii agitate pacea şi liniscea prin luarea de la ordinea ḑilei a acestui proiect, care va afla totdeuna închise porţile casei de sus.

Este apoi caracteristică enunciaţiunea deputatului Schreiber, în numele sasilor din dietă. Reflectând lui Ugron, Schreiber a ḑis, că **sasii nu prea simpatiséză cu proiectul din cestiune**, căci de o parte la ei necesitatea reformelor bisericesci nu este simţită, ér de altă parte se tem, că legătura documentată de bună dintre biserică şi societate va slăbi. Dar îl votéză, fiind că **proiectul însemnéză în ori ce cas progres în viéţa publică de stat!**

Vorbă sĕ fie! L'au votat sasii şi alţii, pentru că aşa a voit guvernul. Étă dorinţa opiniunii publice, cu care s'a lăudat Wekerle.

In fine Luni s'a făcut votarea şi s'a primit cu majoritate de voturi propunerea guvernului. Proiectul va fi trimis casei magnaţilor, spre a delibera de nou asupra lui şi a-l accepta.

Dacă, precum credem, va fi éră respins, se ḑice, că se va trimite şi a treia-óră casei de sus.

Circulus vitiosus.

Sinódele diecesane.

Sinodul diecesei Caransebeş.

Şedinţa III

ţinută în 25 Aprile 1894 la 11 óre a. m.

Sĕ cetesce şi se declară de verificat protocolul şedinţei II.

Presidiul presintă mai multe esibite între cari 9 cereri de concediu pe întréga sesiune.

Deputatul Stefan Antonescu face următórea propunere:

„Considerând, că Ilustritatea Sa Dl episcop diecesan întru a-şi împlini înalta sa chiemare păstoréscă şi a satisface conclusului sinodal din anul trecut, privitoriu la proiectele politico-bisericesci ale guvernului spre apĕrarea drepturilor şi aşeḑămintelor bisericii nóstre gr. or. a grăbit sĕ ia parte la desbaterile amintitelor proiecte în casa magnaţilor, me aflu îndemnat a propune ca veneratul sinod eparchial, aderând la conclusul sinodului din anul trecut, sĕ anunţe Preasânţiei Sale votul sĕu de mulţămită şi alipire pentru neobositul zel şi devotamênt întru apĕrarea drepturilor şi aşeḑĕmintelor bisericii nóstre dreptmăritóre“.

Acésta propunere fiind sprijinită şi de deputatul Alesandru Mocsonyi, —

Sinodul o primesce cu unanimitate şi rógă pe Preacuvioşia Sa părintele archimandrit Filaret Musta ca preşedinte, sĕ comunice într'o depeşă Preasânţiei Sale Dlui episcop diecesan acest conclus al seu.

Referintele comisiunei bisericesci Dr. George Popoviciu dând cetire raportului general al consistoriului diecesan ca senat bisericesc, propune şi sinodul primesce următoriul conclus:

Raportul general al consistoriulu diecesan ca senat strêns bisericesc pe anul 1893 sĕ ia la cunoscinţă şi se aclude la protocol.

Tot referintele comisiunei bisericesci raportéză asupra petiţiunei preotului Terenţiu Bugariu din Mêrcina de a se şterge birul parochial dela 310 case şi a i-se da în folosinţă jumĕtatea din sesiunea parochială de acolo, ce forméză dotaţiunea administratorului protopresbiteral al Vêrşeţului şi propune următoriul proiect de conclus: „Fiind birul preoţesc o competinţă legală şi sistemisată a preoţilor şi având în vedere că credincioşii sunt îndatoraţi a presta acéstă competinţă, sinodul nu se vede îndemnat a satisface cererei petentului, căci acceptându-se motivele petentului s'ar face şi s'ar sancţiona un cas de precedinţă fórte păgubitoriu pentru dotaţiunea preoţilor din comunele unde sĕ prestéză birul“.

Deputatul Alesandru Mocsonyi face următórea contrapropunere:

„Fiind obiectul de natură administrativă, sinodul nu ţine de competinţa sa d'a întra în meritul causei, şi remite causa consistoriului diecesan spre competentă resolvire“.

Sinodul primesce şi ridică la valóre de conclus contra propunerea deputatului Alesandru Mocsonyi.

Referintele comisiunei şcolare deputatul Gerasim Sêrbu dând cetire raportului general al consistoriului diecesan ca senat şcolariu propune a se lua acest raport la plăcuta cunoscinţă, apoi ca:

1. Venerabilul consistoriu diecesan sĕ fie poftit a reactiva în înţelesul § ului 130 din statutul organic, conferinţele învĕţătoresci şi a aplica în mod mai simţit §. 127 din statutul organic privitoriu la trimiterea de comisari din sinul sĕu în scopul controlării şcólelor cu atât mai vêrtos, cu cât numai pe acéstă cale sĕ póte spera a se îmbunătăţii sporiul şi în cele 11 scóle confesionale în cari este slab sporiul în învĕţămênt;

2. sĕ se stăruiască ca pe lângă tóte şcólele nóstre confesionale sĕ se facă grădini de pomărit şi legumĕrit, deórece din 212 numai pe lângă 107 sĕ sflă astfel de grădini;

3. faţă cu profesorii, cari sĕ aplică la institutul nostru diecesan, secţiunea pedagogică, sĕ se conformeze §§-ilor 2 şi 3 din normativul privitoriu la dênşii, deórece din 6 profesori numai 2 sunt definitivi, ér 4 provisori deşi a trecut terminul regulamentar dela aplicarea unora dintre dênşii.

Şedinţa IV.

ţinută la 25 Aprile după améḑi dela 5 óre.

După înaintarea mai multor esibite urméză continuarea desbaterei asupra raportului general al consistoriului diecesan ca senat şoclar:

Deputatul Stefan Antonescu face următórea propunere: „Raportul sĕ ia la cunoscinţă. éră în privinţa reîntroducerei conferinţelor învĕţătoresci, consistoriul diecesan la sinodul viitoriu sĕ vină cu propunere detaliată şi motivată în privinţa didactică şi finanţiară. Acésta propunere se primesce. Se verifică mai mulţi deputaţi şi apoi urméză comisiunea financiară, care prin raportorul sĕu Virgil Tomiciu referéză asupra raportului general al senatului epitropesc pro 1893 şi propune, ca fiind acela tipărit şi împărţit între membrii sinodului, sĕ se considere de cetit şi sĕ se priméscă în tot cuprinsul sĕu.

Sinodul îl primesce.

Acelaşi raportor referéză despre socotelile fondurilor diecesane pe anul 1893 şi propune, ca socoţile sĕ se apróbe şi totdeodată sĕ se dea absolutoriu şi îndemnisare pentru supra erogatele în sumă de 79 fl. 14 cr.

Sinodul apróbă socotelile fondurilor diecesane pe anul 1893 şi dă consistoriului diecesan absolutoriul cerut. Totdeodată sĕ dă şi îndemnisorea cerută pentru supra erogatele de 79 fl. 14 cr.

Acelaş raportor referéză despre proiectul de preliminariu pe anul 1895.

Sinodul eparchial primesce preliminariul pe anul 1895 cu următórea modificare:

În rubrica remuneraţiunii catichcţilor dela şcólele medii din diecesă posiţia 2., remuneraţiunea catihetului din Logoj, sĕ urcă cu 50 fl. adecă dela 50 fl. la 100 fl.

Deci preliminariul sĕ statoresce cu:

Venite	33.499 fl. 80 cr.
Erogate	33.484 fl. 93 cr.
rĕmâne prisos .	14 fl. 87 cr.

Procesul memorandului.

(Urmare).

12 şi 14 Maiu n.

In şedinţele din aceste două ḑile se continuă mai departe obiecţiunile în general ale acusaţilor la actul de acusaţiune. Acusaţii D. **Comşa**, Dr. D. P. **Barcian**, S. **Albini**, N. **Cristea**, P. **Barbu**, Dr. T. **Mihali**, Dr. **Tripon** în şedinţa din 12 Maiu, ér' Rubin **Patiţa**, Vas. **Raţiu**, Gerasim **Domide**, **Roman** şi **Duma** în şedinţa din 14 Maiu îşi fac obieţiunile, vorbind unii mai pe scurt, alţii mai pe larg, alăturându-sĕ cu toţii la cele susţinute de antevorbitorii acusaţi, cerênd prescripţiunea şi rugând tribunalul sĕ aducă cu privire la aceste decisiune în merit.

15 Maiu n.

Şedinţa sĕ deschide la órele 8 şi 20 min.

Presidentul cetesce hotărîrea tribunalului cu pripire la cestiunea prescripţiunii invocată de acusaţi. Cererea lor e respinsă. E respinsă şi cererea acusaţilor de a se alătura la acte acei numeri din „Tribuna“ şi „Gazeta Transilvaniei“, în cari e publicat Memorandul înainte de a fi apărut în broşură separată.

Acusaţii rĕspund toţi, că în contra acestei decisiuni însinuă **nulitate**.

Se cetesc pasagele încriminate din Memorand, pe temeiul cărora procurorul a tras în judecată întreg comitetul.

Dr. **Lucaciu** se ridică şi spune, că traducerea unguréscă e cu desĕvêrşire greşită şi nu corĕspunde de loc cu originalul românesc. Cere manuscrisul unguresc — verificat de tribunal — ca sĕ-'şi facă observările cuvenite. După ce 'i-se dă, arată ca absolut eronate chiar pasagele principale, pentru cari sunt traşi în judecată. Constată, că dacă acusa procurorului se întemeiază pe acéstă traducere, atunci a fost grozav în eróre şi protestă contra acestei apucături şi nedreptăţi.

Presidentul, tălmaciul, procurorul cu toţii sunt încurcaţi şi suspind şedinţa pentru 20 de minute, rugând pe părintele Lucaciu ca sĕ dea în scris tóte observaţiile la traducerea greşită.

După deschidere.

Lucaciu în numele acusaţilor face traducerea şi îsi esprimă regretul, că ei sunt siliţi a-'şi perde timpul cu lucrări, pe care ar fi avut datoria sĕ le facă tribunalul. Constată a dóuaóră că actul de acusă este fals şi după act, acusa lor e nedréptă.

Coroian atrage atenţia procurorului, că după corectarea ce s'a făcut în actul de acusă, acesta s'a schimbat cu desĕvêrşire şi acusa de acum nu mai este cea veche, deci cere ca procurorul sĕ-'şi retragă acusa de mai înainte. Spune, că pe comitet îl privesce numai tecstul românesc, făcut de ei şi nu orice traducere a aceluia.

Procurorul reflectéză, că nu 'şi póte retrage acusa. Tragerea în judecată e întemeiată pe motivul, că s’a făcut Memorandul şi s’a lăţit în Europa, indiferent de limbile, în care s’a tradus.

Incepe apoi interogatorul acusaţilor şi întrébă pe Iuliu Coroian sĕ spună întru-cât a luat parte la şedinţele în care s’a statorit tecstul Memorandului şi s’a decis tipărirea şi rĕspândirea lui.

Coroian cere sĕ se recuire şi sĕ se alăture la acte **Corpus Juris**, Aprobatae et compilatae, Diploma Leopoldina, Pragmatica sanctio, Resolutio Alvintiana; Legile din 1842, 1848; Diploma din Octomvrie 1860, Diploma din 21 Iulie 1861; Patenta din 1864, Legile ardelene din 1864 şi 1865 Legea electorală din 1863, Rescriptul regesc din Martiu 1865, protocolul conferenţei naţionale din 1893, Date statistice despre poporaţiunea din 1860 şi 1867, protocolul conferenţei naţionale din 1892 şi cere ascultarea lui Nicolae Roman

Tribunalul, respinge cererea.

Coroian, însinuă recurs de nulitate.

Preşedintele pune lui Coroian din nou întrebarea.

Coroian cere a .i-se pune întrebările pe rênd şi spune: am fost şi sunt membru al comitetului, am fost de faţă în şedinţele comitetului, din 25 şi 26 Martiu 1892; eu nu m’am învoit cu redactarea, tipărirea şi rĕspândirea unui Memorand în care sĕ se atace puterea obligătóre a legii, deoare-ce un asemenea conclus nici nu s’a adus; face istoricul memorandului, dovedesce, că comitetul a primit dela conferenţa din 1892 însărcinarea directă sĕ compună, sĕ subştérnă şi sĕ publice un Memorand; spune că el a fost referent, fiindcă dela comitet a primit însărcinarea; în 1892 în şedinţele din 25 şi 26 s’a revĕdut numai tecstul Memorandului. Protocol despre modificările de atunci, nu crede sĕ se fi luat. Nu-şi aduce aminte cine a fost de faţă la acele şedinţe.

Şedinţa sĕ ridică la 2 óre p. m,

---

16 Maiu n.

Şedinţa se deschide la órele 8 şi 15 m. Se continuă cu interogatorul asupra tipăririi Memorandului. Tendenţa acestui interogator este de a sci, când şi cine a dispus tipárirea şi rĕspândirea Memorandului.

Procurorul pune mai multe întrebări în privinţa acésta lui Dr. Raţiu şi Roman.

Procurorul întrébă între altele pe Raţiu, dacă conferinţa dela 21 şi 22 n’a hotărît ea ca sĕ se tipărescă şi sĕ se rĕspândéscă Memorandul?

Raţiu: In conferenţă nu s’a luat nici o hotărîre positivă cu privire la distribuire, deóre-ce comitetul n’a găsit nici odată de cuviinţă ca sĕ se tipărescă Memorandul înainte de a se fi presentat Tronului. Acum dacă totuşi publicarea lui s’a făcut, pe când ne găsiam incă la Viena, dl procuror s’ar fi putut convinge şi din acésta precum şi din declaraţiunile lui **Roman**, că atât tipărirea cât şi rĕspândirea a făcut-o ca proprietar nu comitetul, ci numai **Brote**

Procurorul: Deóre-ce comitetul nu a aflat de cuviinţă ca sĕ se tipărescă şi distribue Memorandul înainte de a cunósce resultatul dela Tron, urméză, că după ce s’a cunoscut resultatul, cineva a dispus tipărirea şi rĕspândirea lui?

Raţiu: Noi nu am cunoscut resultatul Memorandulni până pe la mijlocul lui Iuliu 1892, ér în acest timp Memorandul era tipărit şi rĕspândit deja.

Procurorul; Memorandul fiind înaintat la Tron, cine avea copie de pe el ca sĕ-’l tipărescă?

Raţiu: Actele comitetului au rĕmas în biuroul seu, unde se găsesce şi redacţia „Tribunei“. Se póte ca cineva în absenţa nóstră sĕ fi luat copie de pe tóte actele şi sĕ le fi fost publicat.

Procurorul: Intre actele de investigaţiune se află o declaraţiune a Drului Raţiu, după care Memorandul s’a tipărit în temeiul unui proces verbal al comitetului şi în care se declară, că Dr. Raţiu a dat mandat lui Brote pentru tipărire. Acéstă declaraţiune a fost dată judelui de instrucţie de dl Brote. Pentru-ce acusaţii nu arată procesul verbal şi recunosc sau nu acésta declaraţiune a lor?? (Sensaţie profundă).

Raţiu: N’am cunoscinţă de acel proces verbal şi nu sciu ce conţine, în ce privesce declaraţiunea dată de mine dlui Brote, ea ’i-a fost încredinţată pe când dênsul se afla sub investigaţiune. ’Mi a cerut-o şi ’i-am dat-o.

Juraţii încep sĕ pună întrebări, dacă tecstul memorandului aşternut cabinetul imperial e tocmai aşa ca cel tipărit.

Dr. **Raţiu** declară, că nu le-a colaţionat, ear’ în ce privesce rĕspunderea, el nu o poate lua decât pentru cel dat Impĕratului, pe care ’l-a iscălit. La alte întrebări dacă a luat la rĕspundere pe dl Brote pentru-că a tipărit fără învoirea comitetului, dl Raţiu dice că nu ’l-a luat la rĕspundere, fiind o afacere particulară a dlui Brote.

După o pausă de 15 minute se ìa din nou interogatul dlui Roman, care declară din nou că tot ce a făcut numai din ordinul dlui Brote a făcut.

Urméză interogatul domnului Pop de Băseşti.

Pop declară că a luat parte la şedinţele comitetului dela 25—26 Martiu, pe care le-a presidat, Dr. Raţiu fiind absent.

In aceste şedinţe nu s’au luat hotărîri nici pentru tipărire, nici pentru rĕspândire. Şedinţa dela 25—26 Martiu n’a avut altceva de hotărit decât ficsarea memorandului votat de conferenţă. Scopul principal a fost ca memorandul sĕ ajungă la Tron, ér nu ca sĕ se distribue. Dl Coroian a presentat tecstul memorandului ce era sĕ se desbată. S’au făcut numai modificări de stil şi nu esenţiale. La întrebarea dacă s’a luat proces verbal despre şedinţă rĕspunde că s’a luat, dar nu l’a putut vedé, deóre-ce a plecat.

Preşedintele: Brote lucra din puterea lui sau din puterea comitetului?

Pop de Baseşci: In ce privesce aşternarea memorandnlui la Tron el a primit mandat dela comitet. Dar’ încât privesce celelalte lucrări nu! Am întâlnit la Viena pe Brote şi ’i-am imputat de ce a tipărit memorandul înainte de a ajunge la Tron.

Rĕspundênd procurorului, Dl Pop de Baseşci declară, că în privinţa publicaţiunii şi rĕspândirii memorandului comitetul n’a luat nici o decisiune, nici înainte, nici după aşternarea la Tron a memorandului.

Mai pun întrebări juraţii şi judele Issekutz în privinţa banilor, cu care s’a tipărit memorandul.

Pop rĕspunde că au fost banii partidului, dar’ refusă ori-ce amĕnunte. In ce privesce întrebarea, dacă ia sau nu rĕspunderea memorandului stabilit în conferenţa dela 25—26 Martiu, declară că ia tótă rĕspunderea.

Urméză interogatul lui Lucaciu.

V. **Lucaciu** declară, că a luat parte la şedinţele dela 25—26 Martiu, dar’ că acolo nu s’a stabilit nici tipărirea, nici rĕspândirea memorandului. In privinţa modíficărilor declară că nu s’au făcut decât modificări de stil. Odată modificat s’a încredinţat lui Brote.

Preşedintele: Iţi vei fi aducênd de sigur aminte, dacă s’au făcut modificări în părţile încriminate.

Lucaciu: Nu le ţin nici acum obiect de acusă, prin urmare n’am avut nevoie a le modifica. Brote a fost însărcinat cu traducerea tecstului german şi magiar, pe care sĕ le aducă la Viena pentru subscriere şi aşternere. In Viena ’l-am subscris, dar’ nu am avut timp sĕ-’l mai şi cetim. In şedinţă s’a luat hotărîrea sĕ nu se mai publice, dar’ totuşi s’a publicat în „**Tribuna**“, lucru pentru care a luat la rĕspundere pe Brote. Ca prim-secretar al comitetului, dênsul nu s’a mai ocupat în urmă cu colaţionarea tecstelor, deóre-ce Memorandul a fost deja publicat şi în diarele streine şi prin urmare considerând lucrul ca fapt împlinit, nu s’a mai ocupat cu cestiunea respândirii şi publicării.

Şedinţa se ridică la órele 2.

---

17 Maiu n.

Şedinţa se deschide la órele 8 şi 25 m.

Se continuă interogatorul cu **Lucaciu**.

Preşedintele îl întrébà dacă primesce rĕspunderea asupra tecstului Memorandului.

Lucaciu primesce rĕspunderea pentru tecstul românesc original subscris în Viena.

Procurorul constată, că comitetul a primit mandat dela conferenţa naţională din 20 şi 21 Ianuarie 1890 ca sĕ facă un tecst şi sĕ-’l aştérnă Tronului, ér acusaţii în 25 şi 26 Martiu 1892 au făcut tecstul, în care se află şi pasagele încriminate; aşadar au luat şi rĕspunderea asupra tecstului.

Lucaciu arată, că comitetul a primit mandat în mai multe rînduri de a face un tecst românesc pentru ca să-’l presente Monarchului.

Procurorul: Acusatul vorbind numai de tecsul românesc voesce a nu recunosce prin acésta tecstul din celealalte limbi?

Lucaciu: Intrebarea dlui procuror n’are loc aci. Noi am primit sĕ facem tecstul Memorandului în romànesce, ceea-ce am şi esecutat. Odată stabilit tecstul românesc ’l-am predat vice-preşedintelui Brote ca să-’l traducă în alte limbi. In Viena n’am avut timp sĕ colaţionăm tecsturile limbilor străine, aşadar nici nu putem lua rĕspunderea în sens juridic a traducerilor; dacă le-aş fi tradus eu însu-mi, atunci da. Nu voesc a arunca învinovăţire asupra lui Brote, care nu e present, nici a mĕ subtrage rĕspunderii, dar stau aici în faţa unui tribunal regesc, care are sĕ judece în numele Majestăţii Sale. Nu pot deci lua responsabilitate in sens juridic a tecsturilor străine, pe care nu le-am făcut eu şi la care nici nu mi-am putut da consimţĕmêntul meu. Fiind tradus şi în alte limbi, dar mai ales fiind publicate tecste italiene, germane, francese şi magiare fără scirea, voea şi mandatul comitetului, mai în tóte diarele, acţiunea nóstră în sensul publicării şi rĕspândirii a fost paralisată şi nu ne-am mai ocupat cu traduceri.

Procurorul constată, că comitetul avea scire şi de tecstele străine. Ar fi trebuit dar ca sĕ se intereseze şi de acestea.

Lucaciu: Domnul procuror pipăesce în întunerec şi duce la absurd interogatorul responsabilităţii. Dice că ar fi trebuit ca comitetul sĕ se intereseze şide tecsturile străine, dar asta o scim şi noi, că aşa ar fi trebuit sĕ fie. Dar un Comşa, un Domide, care nu cunosc limba magiară, cum ar fi putut ei sĕ ia rĕspunderea, în sens juridic, al tecstului magiar? Şi tot aşa şi în celelalte limbi.

Procurorul: După teoria acusatului ori-cine care nu cunósce limba magiară póte refusa rĕspunderea, chiar când tecstul ar conţiné tradare de patrie, sub pretecst, că nu cunósce limba. De altfel între tecstul român şi cel magiar nu sunt deosebirí esenţiale.

Lucaciu: Primesc teoria domnului procuror, căci prin acésta îşi taie singur crénga de sub picióre. Mai ântâiu domnul procuror a dis, că noi nu stăm aici ca corporaţiune, ci suntem fie-care personal rĕspundĕtor de faptele sale, acum însĕ se pune pe alt teren unde confundă responsabilitatea personală cu cea morală. Voiesc sĕ se preciseze responsabilitatea nóstră, căci altcum curtea nu póte aduce verdict. Dl procuror dice, că nu sunt diferenţe esenţiale între tecstul românesc şi traducerea magiară; atunci nu pricep până unde va merge acéstă şovăire, căci când noi aici în faţa tuturor, cu doi tălmaci, constatăm diferenţe esenţiale, ér domnul procuror tot e în stare a tăgădui acésta, apoi eu nu mai înteleg justiţia din Cluş şi trebue sĕ cerem scutul onoratului tribunal şi al dlor juraţi contra domnului procuror.

Procurorul: N’am dat în judecată pe nimenea decát ca personal responsabil.

Lucaciu: Posiţia mea faţă cu dl procuror începe a deveni tot mai lămurită. Eu vorbesc precis ér’ dl procuror face vorbe. Când memorandul a fost publicat fără voea şi scirea nóstră, atunci sĕ ne permită dl procuror a recunósce că tótă acţiunea nóstră, a luat altă direcţie şi n.am mai avut a face nimic în acest sens.

După Lucaciu se ia interogatorul acusatului Dumitru Comşa.

D. **Comşa** rĕspunde preşedintelui, că a luat parte la şedinţele din 25—26 Martiu 1892, în care s’a modificat şi s’a decis aşternarea tecstului memorandului de mai nainte. N’a cetit decât tecstul românesc apărut în „Tribuna“ şi nu póte rĕspunde dacă acesta corĕspunde tecstului publicat în broşură pe care nu ’l-a cetit, cunoscênd odată conţinutul celuilalt eşit în „Tribuna“ şi presentat Impĕratului.

In ceea-ce privesce întrebarea dacă în conferinţa generală din 21—22 Ianuariu 1892 s’a hotărît şi publicarea şi rĕspândirea memorandului, rĕspunde, că comitetul a avut atâta de lucru încât nu s’a mai putut ocupa cu redactarea altui tecst pentru publicare, ér’ conferenţa nici n’a hotărit timpul când sĕ se rĕspândéscă memorandul. Desprea publicarea memorandului a aflat în Sibiiu din diare, de óre ce n’a fost la Viena, dar’ neagă, că cineva din comitet ar fi rĕspândit memorandul. Tecstul germân şi magiar care s’au înaintat monarchului, au fost în sama lui Eugen Brote de a le traduce. N’a împărtăşit el, şi nici nu scie cine o fi împărtăşit lui Eugen Brote, hotăririle comitetului în privinţa traducerii, luate în şedinţele dela 25—26, la care Brote din causa morţii nevestei sale n’a participat

Despre vre-un proces verbal al şedinţii comitetului dela 25—26 Martiu nu scie sĕ se fi făcut.

Presidentul: presentă atunci o declaratie, care a fost alăturată de dl Brote la protocolul de instrucţie.

D. **Comşa**: spune că recunósce acea declaraţie, a iscălit-o, şi dênsul şi vede acum că declaraţiunea susţine că „comitetul naşional hotăresce sĕ se rĕspândéscă şi tipărescă memorandul în mai multe limbi“. D. Comşa era ocupat prea mult, când a iscălit acea declaraţie şi n’a observat greşéla, ce s’a strecurat.

Urméză interogatorul dlui Barcian.

Acusatul **Barcian** a fost la şedinţa dela 25—26 Martiu 1892. In şedinţă nu s’a luat nici o hotărîre de publicare şi rĕspândire, fiind deja luată de conferenţa naţională. In ce privesce ântâia fasiune la judele de instrucţie, constată că acesta a confundat conferenţa cu şedinţa, întocmai ca la D. Comşa. Şedinţa comitetului s’a ocupat numai cu aşternerea şi nu cu tipărirea şi rĕspândirea.

Un jurat se scóla şi dice preşedintelui că e lucru esenţial a se sci dacă acusatul a fost şi dênsul cu deputaţia la Viena?

Barcianu: Cu tóte-că acéstă întrebare n’are loc aci, totuşi rĕspund că n’am fost la Viena.

Preşedintele ridică apoi şedinţa la órele 2 p. m.

---

18 Maiu n.

Şedinţa se deschide la órele 8 şi 20 m.

Juratul Nagy rógă tribunalul ca sĕ numéscă esperţi, care sĕ constate dacă declaraţiunea dată dlui Brote de unii din acusaţi nu e scrisă de vro-unul din cei care au iscălit-o.

D. Comşa: In privinţa acésta am spus deja ieri că ea este scrisă de mine la rugarea dlui Brote. Fiind însĕ grăbit, n'am luat în cercetare mai minuţiósă conţinutul ei.

Preşedintele vrea sĕ constate după câte îşi aduce aminte, că acusatul a declarat eri, că a iscălit-o numai în grabă mare, dar' că nu ar fi şi scris-o.

Se cetesce fasiunea de eri a domnului Comşa, după notele stenografiate oficiale, şi se constată după ele, că acusatul a iscălit-o în fuga mare, neavênd timp sĕ o mai şi cetéscă, căci dacă ar fi cetit-o nu ar fi subscris-o.

D. Comşa: N'am ḑis eri, că nu cunosceam cuprinsul declaraţiunii!

Preşedintele: Vĕ fac atent ca fasiunile pe care le daţi sĕ fie adevĕrate. Toţi juḑii cunosc limba română şi controléză spusele acusaţilor. Vĕ rog sĕ faceţi de aci înainte fasiuni adevĕrate şi sincere.

D. Comşa repetă, că n'a declarat eri că nu cunósce conţinutul declaraţiunii.

Preşedintele: După-ce recunosci că ai scris-o d ta, fasionéză adevĕrat cele ce scii.

D. Comşa: Dela şedinţă şi până la facerea acestei declaraţiuni a trecut un an şi eu nu 'mi-am adus aminte de cele-ce s'au hotărît în acea şedinţă. Dl Brote a insistat sĕ-'i dăm acea declaraţiune. 'L-am găsit stând de vorbă cu Dr. Raţiu şi rugându-mĕ ca sĕ o iscălesc, am iscălit-o în grabă, după-ce am vĕḑut, că o iscălise şi Dr. Raţiu.

Preşedintele: Cum se face, cá fiind de faţă dl preşedinte Raţiu, d-ta ai primit îndrumare dela domnul Brote şi nu dela preşedinte.

D. Comşa: Eu când m'am întâlnit cu dênşii am putut crede, că Brote s'o fi şi înţeles cu preşedintele şi deci la rugarea dlui Brote ca sĕ copiez declaraţiunea n'am esitat şi am esecutat-o. Am scris-o fiindu-'mi dictată de dl Brote.

Preşedintele: Din tóte câte spui avem credinţa, că cunosceai perfect conţinutul declaraţiunii.

D. Comşa: Puteţi crede ce voiţi, dar' repet că după un an de ḑile dela şedinţa, de care e vorba în declaraţiune şi până la data eì nu 'mi mai puteam aduce aminte de hotărîrile luate. Am iscălit-o dar' în bună credinţă.

Tot referitor la acésta declaraţie ii sĕ face un lung interogator lui Dr. Raţiu

Urméză acusatul Nicolau Cristea

La întrebările preşedintelui declară, că a fost de faţă la şedinţele din 25 şi 26 Martiu şi primesce tótă rĕspunderea.

La acésta publicul român strigă: „Sĕ trăéscă“, însufleţit de ţinuta bărbătéscă şi hotărîtă a dlui N. Cristea.

Presidentul sună clopoţelul şi ameninţă pe întrerupători cu scóterea afară şi închisóre de 8 ḑile.

După Cristea urméză ascultarea dlui Patriciu Barbu acusat, că a distribuit mai multe esemplare din Memorand.

P. Barbu declară: Cu ocasia investigaţiei am declarat judelui de instrucţie, că la adresa mea a sosit un pachet cu Memorande, pe care le-au desfăcut ómenii din cancelariu mea. Esemplarele le-am pus la o parte şi funcţionarii mei au distribuit acelora care au cerut din ele. Eu însĕ personal n'am dat nimĕruia nici un esemplar. Dacă însĕ 'mi 'sar fi cerut, le-aş fi dat, fiind-că nu aflu în ele nimic punibil.

Ascultarea lui Dr. T. Mihali.

Preşedintele: Aţi participat la şedinţa comitetului din 25—26 Martie 1892.

T. Mihali: Da!

Preşedintele: Eşti acusat, că ai conlucrat la compunerea tecstului Memorandului.

T. Mihali: Da! am conlucrat, dar' nu în şedinţa dela 25—26 Martiu 1992, ci la conferenţa din 1892, când s'a stabilit definitiv tecstul Memorandului. Astfel în şedinţa dela 25—26 Martie nu s'au făcut decât schimbări de stil.

Preşedintele: Coroian a ḑis, că misiunea şedinţii din 25—26 Martie 1892 a fost de a omite acele părţi din Memorand, care vatĕmă constituţia. De ce dar' nu s'au omis pasagele în actul de acusă?

T. Mihali: Astfel de pasage nu am recunoscut şi nu recunosc nici odată. Că ar cuprinde atât proiectul ce ni s'a pus la disposiţie cât şi Memorandul stabilit definitiv. In ce privesce tipărirea şi rĕspândirea Memorandului nu pot sĕ declar decât că acésta a hotărît-o conferenţa din 1892, ér comitetul n'a făcut decât sĕ esecute hotărîrile conferenţei.

Preşedintele: Mai esti acusat cu rĕspândirea şi distribuirea esemplarelor, ce 'ţi sau trimis.

T. Mihali: Este adevĕrat, că am primit esemplare din Memorand in numĕr de 40—50, şi că li s'au dat acelora, care au cerut. Esemplarele erau în limba română şi magiară, şi chiar fispanul (prefectul) din Solnoc-Dobâca, a cerut unul.

Urméză după acésta G. Tripon:

Preşedintele: Luat-ai parte la şedinţa comitetului din 25—26 Martiu.

G. Tripon: Regret, că n'am putut lua parte, declar însĕ, că am contribuit şi eu la compunerea Memorandului, însĕ în conferenţa din 1892. Şi acésta s'a întêmplat astfel: 'Mi-a venit la cunoscinţă, că fie iertatului Man din Bistrita 'i-a sosit un proiect de Memorand ca sĕ se discute şi voteze în adunarea clubului nostru electoral. Fiind cu o ocasie la dl Man, am cetit numai fugitiv. Mergând la conferenţă, unde tecstul Memorandului se presentase lucrat definitiv, eu încă am votat pentru asternerea, şi rĕspândirea lui.

Preşedintele: Conferenţa din 1892 în legătură cu pt. 4. a luat şi altă hotărîre (pt. 6) în care ḑice, că comitetul de 25 este încredinţat cu compunerea, publicarea şi rĕspândirea unui memorand, prin urmare el n'a putut sĕ fie făcut în conferenţa din 1892.

G. Tripon: După părerea mea, conclusul acesta sĕ raporta la un alt Memorand, mai voluminos şi de caracter esplicativ, care sĕ se publice şi rĕspândéscă, pentru a informa opinia publică din afară asupra situaţiunii românilor din Transilvania şi Ungaria. Urméză deci că conclusul prim (pt. 4) nu esclude conclusul al doilea (pt 6).

Preşedintele: 'Ţi s'au trimis esemplare din Memorand.

G. Tripon: Da, 'mi s'au trimis însĕ cu durere trebue sĕ v'o declar, că 'mi le-a confiscat poliţia din Bistrita, încă pe când nici nu le desfăcusem. Ḑic cu durere, pentru-că ele nu 'mi-au fost trimise ca sĕ 'mi le'confisce poliţia, ci ca sĕ le împart poporului.

La dorinţa procurorului sĕ dă cetire fasiunii acusatului şi însuşi preşedintele s'a vĕḑut necesitat sĕ recunóscă, că fasiunile acusatului consună cu declaraţiile făcute aici.

19 Maiu n.

Şedinţa se deschide la órele 8 şi 10 m.

Se continuă interogatorul. Ascultat e mai întâiu dl Aurel Suciu, care declară, că a fost de faţă la şedinţa comitetului din 25—26 Martiu, dar aici numai s'a cetit memorandul, care era gata.

Ascultarea lui Mihaiu Veliciu

Preşedintele: Fost-ai de faţă la şedinţele comitetului din 25 şi 26 Martiu 1892?

M. Veliciu. Am fost.

Preşedintele: Eşti acusat, că ai contribuit la stabilirea tecstului incriminat.

M. Veliciu: Am contribuit numai ca membru al conferinţei şi nu al comitetului Nici nu puteam sĕ contribuiu ca membru al comitetului, căci tecstul Memorandului era deja stabilit, şi noi nu aveam alta de făcut, decât sĕ-'l substernem.

Preşedintele: Ce diferenţă esistă între Memorandul încriminat şi cel subşternut?

M. Veliciu: De dóuĕ-ori durere, eu nu am putut participa la deputaţia din Viena, pentru aceea n'am fost în stare a-l cunósce. Numai după-ce procurorul m'a acusat, am cetit un esemplar.

In sfîrşit declară, că ca fiu al naţiunii române ia rĕspunderea pentru Memorand.

Ascultarea lui Rubin Patiţa.

Preşedintele: Ai fost de faţă la şedinţele comitetului din 25—26 Martiu 1892.

R. Patiţia; Da am fost de faţă. In numita şedinţă însĕ nu s'a stabilit nici un tecst al Memorandului şi în proiectul ce ne stă înainte nu s'a făcut nici o schimbare esenţială. Incât privesce traducerea în mai multe limbi, acésta s'a încredinţat membrilor din Sibiu ai comitetului.

Preşedintele: Identic este tecstul Memorandului subşternut Corónei cu Memorandul incriminat?

R. Patiţia: Tecstul românesc este indentic întru tóte. Cu privire la tipărire şi rĕspândire eu însumi am făcut propunerea verbală, că Memorandul sĕ nu se tipăréscă şi rĕspândéscă decât atunci, când vom cunósce sórtea, ce o va avé la Corónă, ér dacă acésta s'a făcut a fost contra voinţii nóstre.

Ascultarea lui Basiliu Raţiu.

Presidentul: Eşti acusat, că ai distribuit 50—60 esemplare din Memorand.

Basiliu Raţiu recunósce, că a primit prin luna lui Iulie 1892 esemplare din Memorand şi le-a împărţit pe la diferiţi ómeni inteligenţi.

Ascultarea lui Gerasim Domide.

Preşedintele: Ai fost de faţă la şedinţa comitetului din 25—26 Martiu în Sibiu?

G Domide: Da am fost.

Preşedintele: Eşti acusat că ca membru al comitetului ai conlucrat la facerea Memorandului incriminat.

G. Domide: Da, am conlucrat, dar din actele conferinţei nóstre din urmă am aflat, că Memorandul nu este fĕtul unui singur om, ci al unei naţiuni intregi. Conferenţele nóstre naţionale, care sunt espresiunea fidelă a dorinţelor şi postulatelor poporului român, au decis compunerea şi aşternerea unui Memorand la Tron, ér şedinţele comitetului din 25—26 Martiu 1892, n'au făcut decât sĕ ecsecute hotărîrea conferenţii din 1892.

Preşedintele: Identic e pasagiul incriminat cu Memorandul primit de şedinţă?

G. Domide: După credinţa şi sciinţa mea e identic.

Preşedintele: Ce hotărîre s'a adus de comitet în privinţa traducerii, tipăririi şi rĕspândirii Memorandului.

G. Domide: Cu privire la traducere s'a hotărît, ca acésta sĕ se facă după tecstul original românesc în limba magiară şi germână, cu scopul vĕdit, ca Memorandul sĕ se aştérnă Corónei în tóte 3 limbile. In ceea-ce privesce tipărirea şi rĕspândirea, nu s'a luat nici o hotărîre, lăsându-se acésta până la timpul, când se va cunósce sórtea Memorandului.

Preşedintele: După fasiunea luată de judele de instrucţie, d-ta ai recunoscut, că s'a adus conclus în şedinţa comitetului cu privire la rĕspândire şi tipărire.

G. Domide. Faţă cu instrucţia o se vĕ fac un mic istoric. Eu am rugat pe judele de instrucţie, ca în vîrtutea legii de naţionalitate sĕ iea interogatorul în limba română, căci la cas contrar nu rĕspund de ecsactitatea lui. Acéstă cerere fu respinsă. Am protestat contra acestei ìlegalităţi la forurile mai înalte, dar am primit resoluţie, că dacă nu me supun, voi fi pedepsit, nu mi-se va da dreptul de apĕrare şi că voiu fi închis. Ajuns în astfel de situaţiune; m'am vĕḑut silit a mĕ pleca forţei şi a rĕspunde la 4 întrebări ale judelui. Intrebarea ce mi-o pune dl preşedinte acum, nu s'a făcut.

Domide în sfîrşit declară, că ia tótă resposabilitea atât pentru tecstul Memorandului cât şi pentru tipărirea şi rĕspândirea lui.

Declaraţiunile părintelui Domide, făcute cu atâta energie, cu atâta consciinţă de sine cu atâta curagiu şi demnitate au făcut cea mai bună impresie între toţi români.

Dnii I. Muntean, Dionisie Roman şi I. Duma, acusaţi pentru rĕspândire, la întrebările presidentului recunosc, că au primit şi dat esemplare din Memorand.

Sfîrşindu-se ascultarea acusatilor, procurorul sĕ ridică pentru a face unele enunciaţiuni şi anume: Faţă cu Dr. I. Raţiu modifică acusa numai pe motivul, că Dr. I. Raţiu a luat disposiţiuni privitóre la respândirea Memorandului incriminat, ér faţă cu Patriciu Barb îşi baséză acusa numai pe motivul rĕspândirii faptice.

Dr. I. Raţiu cere dela procuror sĕ-i spună, că în care mod a dispus asupra rĕspândirii?

Procurorul rĕspunde, că Dr. I. Raţiu a dat înputernicire lui E. Brote se publice şi sĕ rĕspândéscă Memorandul.

Dr. I. Raţiu: Nu este esact, eu n'am conlucrat cu nimic la tipărire şi la rĕspândirea Memorandului. Acusatul N. Roman a declarat hotărît, că nu scie, că eu sĕ fi dat astfel de mandat lui Brote. Prin urmare n'am luat parte nici la rĕspândire.

Procurorul: După-ce nici în decursul acestei pertractări nu s'a putut constata, că acusatul G. Tripon a luat parte la şedinţa comìtetului dela 25—26 Martiu 1892 şi la tipărirea şi rĕspândirea Memorandului, îmi retrag acusa faţă de el.

Tribunalul se retrage pentru a decide asupra rebonificării chieltuielilor. Reîntrând tribunalul enuntă în numele Maiestăţii Sale, că G. Tripon este scos de sub acusă, ér' drept rebonificare 'i se aplacidéză 400 fl.

Urméză cetirea conduitei acusaţilor apoi presidentul enunţă, că Duminecă nu se va ţiné pertractare şi că şedinta viitóre se va începs Luni la 8 óre a. m.

21 Maiu

Şedinţa sĕ deschide la 8 şi 30 minute.

Ascultarea dlui Sept Albini.

Aţi fost de faţă la şedinţa comitetului dela 25—26 Martiu?

Albini Da, am fost.

Preşed: Sunteţi acusaţi, că în calitate de membru al comitetului aţi conlucrat la tecstul memorandului.

Albini: Recunosc, că atât ca membru al comitetului cât şi ca membru al conferinţei am conlucrat la facerea memorandului. Nu-i adevĕrat însĕ, că memorandul ar fi fructul şedinţei din 25 şi 26 Martiu, pentru-că deja în 1887 conferenţa generală a hotărît facerea şi aşternarea către Tron a unui memorand.

La întrebările preşedintelui dl. Albini respunde, că comitetul n'a făcut schimbări în tecst că, a subscris memorandul în Viena, că rĕspunde despre acest tecst românesc, că comitetul n'a luat disposiții cu privire la respândire etc. Cu privire la declarațiunea dată lui Brote mărturisesce astfeliu:

Președintele: dl Brote a primit dela comitet mandat, ca sĕ traducă, tipăréscă și rĕspândéscă „memorandul“. Acésta resultă din declarațiunea subscrisă de membrii comitetului esecutiv. In acésta declarațiune a comitetului este espres înscrisă autorisațiunea dată dlui Brote în acéstă privință. Sunteți întrebăt a declara, dacă cuprinsul declarațiunii comitetului corĕspunde.

Albini: In privința acestei declarațiuni am de observat faptul următor: Pe timpul când s'a formulat acéstă declarațiune dl Brote era urmărit de justiție pentru „memorand“ Și pentru cuvêntul, că comitetul esecutiv n'a voit sĕ se degageze de solidaritatea rĕspunederii cu dl Brote 'i-a dat acésta declarațiune.

Acésta a fost scopul declarațiunii, ér' nici-decum sĕ dovedéscă în mod cert cele petrecute în acea ședință.

Președintele: Este adevĕrat, că comitetul a hotărît sĕ despăgubéscă pe dl Brote de spesele făcute cu traducerea, tipărirea și rĕspéndirea.

Albini: Comitetul era dator sĕ esecute decisiunile conferenții generale și în consecuență el a hotărît acest lucru în ședința din Martiu.

Judele Issekutz? Aveți aparența de a declara. că tot ce s'a făcut s'a făcut din inițiativă personală a dlui Brote și acésta pentru cuvêntul, că Brote nu este de față. Ce aveți de dis în privința acésta?

Albini: Am fost cu totul rĕu înțeles și declar solemn, atât pentru tecst, cât și tipărire, cât și pentru respândire, deși rĕspândirea personală n'am făcut-o, iau tótă rĕspunderea și nu cred, că se va găsi vre-unul dintre noi, care sĕ facă altfel; de altă parte cred, că în privința mea bunăvoința dlui judecător nu s'ar schimba întru nimic, dacă dl Brote ar fi de față

Cu aceste interogatorul s'a terminat.

(Va urma)

Situațiunea în Sêrbia

Din di în di situațiunea din Sêrbia a devenit tot mai încurcată și mai nesigură. Regele, care a apucat érăși pe mânile liberalilor a esmis un ucas, prin care punea pe Milan érăși în rêndul cetățenilor și membru al dinastiei. Curtea de casație s'a vĕdut atât de puternică, încât a anulat ucasul regelui. In urma acestei anulări frecările între bărbații de stat și între partide au luat un caracter acut. Respândindu-se sciri, că radicalii vor sĕ rĕstórne dinastia Obrenovici și sĕ proclame de rege pe principele Cara Gheorghevicĭ s'au făcut perchisițiuni domiciliare pe la mai mulți fosti ministrii. Mulți bărbați au fost aruncați în închisóre și regele în urma multor indicii, cari probau incercări de detronare, s'a vĕdut necesitat a cassa constituția actuală. Despre acest act al regelui scirile din Belgradul Sêrbiei vorbesc astfeliu:

Un ucas regal desființéză constituția. Cabinetul actual, spre a nu cădé asupra lui responsabilitatea pentru acest pas, și-a dat demisia, înainte de desființarea constituției. In 20 l. c. la órele 6 diminéța s'a publicat tuturor trupelor, ce erau consignate în casarme, desființarea constituției A urmat o proclamație a regelui către popor. Toți membri consiliului de stat, afară de doi liberali, au fost destituiți. Locurile vacante s'au întregit. President al consiliului de stat e numit Nicola Christici, spaima radicalilor. Au mai fost destituiți opt judi ai curții de cassație împreună cu presidentul. President al consiliului de stat e numit liberalul Babovici. Regele Alexandru a dispus, ca în locul constituției actuale sĕ între în vigóre constituția cea veche dela 1865. După acésta se vor escrie la timpul seu alegerile pentru scupscină. Constituția cea veche prescrie censura aspră și dreptul electoral restrîns. In 21 l. c. diminéța regele a chemat la sine pe Nicolaevici și l'a însărcinat cu formarea cabinetului după vechia constituție. Nicolaevici a primit mandatul. Ministerul se compune din toți membri ministeriului Nicolaevici.

Corpul diplomatic a aprobat aceste disposițiuni ale regelui. In tótă țéra domnesce până acum liniște.

Noutăți.

Perchisițiune domiciliară. Dl Ioan Gavrilescu, paroch in Țințari, dă următórele amĕnunte despre perchisițiunea, ce i s'a făcut: In 17 l. c., am fost în Vlădeni de am înmormêntat doi morți. Postul de gendarmi din Vlădeni, sub conducerea postcomandantului, s'a folosit de acéstă absență a mea și mi-a făcut perchisițiune domiciliară, căutând și scrutându-mi tóte cărțile și hârtiile, ca sĕ afle „proclamațiuni irredentiste“. Dar deși au cercetat tóte hârtiile de prin tóte unghiurile, totuși n'a aflat nimic.

Cu asta n'a fost destul. Séra după 6 óre, când m'am reîntors acasă, doi gendarmi mi-au ținut drumul și m'au escortat în casă, unde m'au provocat sĕ le predau tóte hârtiile, câte le-am avut la mine.

Eu i-am provocat atât pe gendarmi cât și pe juratul comunal, care era cu ei, sĕ-mi arate, pe basa cărui ordin mai înalt îmi fac dênși acéstă provocare? Gendarmii mi-au rĕspuns însĕ, că ei n'au ordin, dar așa li-sa poruncit din partea postcomandantului, ér juratul a rĕspuns, că el nu scie nimic, „ce vréu gendarmii cu lucrurile acestea.“

Deși li-a lipsit ori ce ordin, eu, ca sĕ delătur ori ce suspițiune, am scos tóte hârtiile, ce le aveam la mine, și li-am dat și rocul sĕ caute și ei, sĕ nu crédă, că am și altele. Vĕdênd, că n'am nici o proclamație au eșit rușinați.

Purcederea acésta a gendarmilor din Vlădeni a vătĕmat mult onórea mea de preot și a băgat în spaimă și familia prin purtarea lor cea bruscă. De aceea am făcut arătare la oficiul pretorial din Șercaia, cerênd sĕ mi-se dea satisfacția cuvenită.

⁂

Stări critice in Ardél. Foile magiare se ocupă cu stările critice din Ardél. Ardélul e în pericol dice „Hazánk“ într'un lung articol și guvernul nu se gândesce sĕ saneze lucrurile. Lui i-se spune oficios, că la Cluș au fost adunați numai 1—1500 de români, pe când în realitate numĕrul arată o cifră de 6-ori mai mare. Românii, cari au fost scoși din Cluș și alții, cari au fost împedecați, cutrieră țéra in cete mari și astéptă numai un semn ca sĕ se misce tótă românimea. Și oficieri din armata comună sunt daco-români, adauge „Magy. Hirlap.“ Ei cântă românesce și musica tot românesce le cântă, căci un oficer din Alba-Iulia a oprit musica sĕ cânte „barbaresce“; dar el va fi tras la rĕspundere. — Nici în biserică n'aveam pace de români — scrie „Budapesti Hirlap“. In o comună din apropierea Clușului au intrat in biserica reformată pe timpul slușbei mai mulți flăcăi și au inceput sĕ facă un sgomot asurditor opincarii tocmai pe când predica preotul, și el a trebuit sĕ tacă. Un biet cismar scóse revolverul, dar i l'au smuls din mână. Au alergat apoi la organe și au inceput sĕ facă cu ele o larmă asurditóre, încât crestinii spăimântați au trebuit sĕ părăséscă biserica inainte de a se termina slușba. — Ni se pare, că foile magiare mirósă a comisariu regesc, care sĕ îndrepte „stările critice.“

⁂

Baritonistul Dimitrie Popovici dela opera din Praga după cum anunță „Neue Freie Presse“, a fost angagiat pentru celebrele representațiuni dela Bayreut. Dl Popovici e angagiat în special pentru opera Lohengrin.

⁂

Esplorările d-lui Tocilescu. Aflăm din diarele bucurescene, că dl Gr. G. Tocilescu a fost dilele acestea la Constanța, însoțit de dl Von Sarwey, general de divisie in armata germană și membru al Academiei din Berlin. Dênșii au visitat mormêntul antic descoperit în strada Dorobanților din acel oraș; apoi au plecat in inspecțiunea Valurilor lui Traian din Dobrogea.

⁂

Mare nenorocire s'a întâmplat în 16 l. c. la Trăbușeni în comitatul Maramureș. Dóuĕ plute mari adecă, pe cari plutași români le mânau pe Tisa spre Seghedin s'au lovit de olaltă cu o așa putere, încât toți sĕrmanii plutași cădură în Tisa. Numai fórte puțini dintre ei au putut sĕ și mântuéscă viéța cu înotul. Cei mai mulți însĕ s'au înecat. Până acuma, s'au scos din Tisa dóuĕ-spre-dece cadavre și se dice, că mai trebue sĕ fie dece. S'a început cercetarea pentru ca sĕ se pótă descoperi, cine au fost acei nenorociți, cari și-au aflat mórtea în mod atât de tragic.

Ad. Nr. 141.—1894

CONCURS.

Devenind în vacanță **noue ajutóre á 25 fl.** pe an pentru învĕțăceii meseriași români din Transilvania, din subvențiunea ce primesce Asociațiunea spre acel scop dela societatea „Transilvania“ din Bucuresci se escrie concurs pentru conferirea acelor ajutóre cu începutul anului 1894 n.

Învĕțăceii meseriași, cari doresc a reflecta la vre-unul dintre aceste ajutóre, au sĕ înainteze pe lângă cerere următórele documente:

1. atestat de botez, în original sau în copie legalisată;
2. testimoniu scolastic de cel puțin 4 clase elementare;
3. atestat, că se află deja lucrând la vre-un măiestru sau corporațiune și cu ce succes;
4. contract, în original sau copie legalisată, încheiat cu măiestrul conform §-ului 61 al legii industriale (art. leg. XVII. 1884);
5. atestat de moralitate dela autoritatea locală competentă și
6. adeverință dela părinți sau tutori, că sunt deciși a lăsa pe fii sau pupilii lor la învĕțătură, până se vor perfecționa pe deplin.

Cererile instruite cu aceste documente, sĕ se înainteze la subsemnatul comitet **până în 25 Iuniu n. 1894.**

Cererile întrate mai târdiu nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința comitetului „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 3 Maiu n. 1894.

Dr. **Ilarion Pușcariu** m. p.,
vice-președinte.

Dr. **V. Bologa** m. p.,
secretar II.

Loterie.

Mercuri, în 23 Maiu n. 1894.

Brünn: **84 61 32 22 75**

Nr. 17/894. [87] 1—1

Publicațiune.

In sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale se aduce la cunoscință publică, că Maria Costescu din Sereca, prin sentința consistorială din 7 Decembre 1893 Nr. 6403 B. s'a despărțit total de către pribegitul ei bărbat Ioan Bărboi din Beriu.

Orĕștie, 10 Februariu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental
al Orĕștiei.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 18/894. [88] 1—1

Publicațiune.

În sensul §-ului 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale se aduce la cunoscința publică, că Domnica Costescu din Sereca, prin sentința consistorială din 30 Novembre 1893 Nr. 6444 B. s'a despărțit total de către pribegitul ei bărbat Ioan Crișțu din Dâncu-mare.

Orĕștie, în 10 Februariu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental
al Orĕștiei.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 345/1894 [85] 2—2

Anunț.

Zidirea bisericei gr. ort. din parochia **Gârbova de sus protopresbiteratul Alba-Iulia** sĕ dă in interprindere pe calea licitațiunei minuendă care se va ținea la fața locului **Joi în 2/14 Iuniu** in cancelaria oficiului parochial la 9 óre a. m. pre lângă suma preliminată de **4733 fl. 63 cr.** in bani. Comuna bisericéscă dă materialul pétră, cărămidă, var, apă și năsip, conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 24 Iuliu 1893 Nr. 4436 Epitrop. Dela intreprindĕtori sĕ recere ca înainte de începerea licitațiunei sĕ depună un vadiu de 10% în numĕrar sau în hârtii de valóre. — Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare sĕ pot vedea la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial 'și reservă dreptul a da lucrul in interprindere acelui măestru, care va oferi cea mai mare garanță chiar și când acela nu ar fi minus oferent.

Alba-Iulia, 6 Maiu 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan, protopresb.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 16 minute, diminéța, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, diua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara,tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, diua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara. tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, diua. tren micst.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54 Sibiiu, Sâmbătă 14|26 Maiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Maiu, 1894.

E vorba de semne de neliniște, tulburări, putem ḑice semne de revoluție în Ardél și în genere în tóte ținuturile Ungariei locuite de români! Asta ne-o trimbiță tóte foile magiare din capitală și din provincie și apoi tóte vin și dau sfaturi, ce e de făcut ca liniștea, care după cum cred ele, e turburată, sĕ fie ér' restabilită.

Din tóte semnele de revoluție însĕ nimic nu este adevĕrat, ci atâta numai, cât se scie, că s'au făcut membrilor comitetului ovațiuni pe cale către Cluș și la Cluș. Aceste ovațiuni însĕ au avut pretutindenea caracterul cel mai pacinic, dovadă este, că nicăiri ordinea publică nu a fost conturbată, nici chiar în Cluș, unde au fost adunați la începutul procesului mii de români din tóte părțile. Românii sunt cu mult mai iubitori de ordine, cu mult mai prevĕḑĕtori, ca sĕ între în aventuri revoluționare, acum fără de nici un înțeles. Nici nu credem, că s'ar afla între români vre-un bărbat d'a dai Dómne, care sĕ învite pe români la turburări, ér dacă ar esista un atare om, el ar fi imposibil, n'ar fi ascultat de nimenea.

Stăm deci departe, fórte departe de turburări sau chiar de revoluție.

De unde vine dară cu tóte aceste, că chiar și guvernul e îngrijat, ér' publicul magiar e alarmat și înfricat de aceste sciri sensaționale?

Respunsul e, că vina la acésta o pórtă ḑiaristica magiară, respective corespondenți de ai ei de printre români, agenți provocători, fără suflet și consciință, cari le trimit cele mai absurde sciri, despre miscări și fapte închipuite, numai ca sĕ producă sensație și pe cari foile le iau de bani buni și le publică fără nici o observare.

N'avem decât sĕ deschidem ori care fóie magiară, apărută de vre o dóue-trei sĕptĕmâni încóce, și ne vom convinge despre cele afirmate de noi. Intre alte absurdități foile magiare au scris, că mai mulți proprietari magiari de pe Câmpie s'au refugiat la Cluș, fiind-că românii s'au resculat asupra lor, apoi că în Blaș e gata sĕ erumpă revoluția și aici s'a și trimis în grabă miliție, mai departe, că între Blaș și Cluș românii au tăiat sîrmele de la telegraf ș. a. tóte pure invențiuni.

Dar cu tóte că aceste sciri au fost în curênd desmințite tot în foile magiare, ele nu încétă a înregistra altele tot atât de false, cu cari alarmézá publicul fără nici o basă și cari vor fi érăși desmintite.

Lui „Magyar Hirl.“ de Joi, 24 Maiu, c. i-sĕ depeșézá din Alba-Iulia, că în Órda de Murĕș a erupt o revoluțiune sângerósă; „masa românilor resculați la insistarea agitatorilor a omorit pe preotul de acolo, pentru că acela n'a voit se țină cu românii resculați“ — sĕ ḑice în telegramă. In Alba-Iulia și jur agitéză „cu o cutezanță fără mărgini“ protopopul Niculae Ivan și advocatul Nicola etc.

„Erdélyi Hiradó“ din Cluș aduce „cu reservă“ scirea, că tot în A.-Iulia au fost secuestrate un mare numĕr de ruble rusesci, destinate agitatorilor români.

Mai cetim apoi, tot în „Magyar Hirlap“, că românii în diferite localități țin nóptea adunări secrete, în biserici ș. a.

Tóte acestea sunt sciri luate din vênt și repetăm, că foile magiare și agenții lor produc neliniște în țérá, ér nici decât românii.

Au avut însĕ ceva efect aceste sciri alarmătóre chiar și asupra guvernului. Guvernul n'a dat creḑĕmênt firesce întru tóte acestora, dar după informațiunile, ce și le-a tras din părțile ardelene, a aflat de bine din precauțiune a concentra gendarmerie mai multă la Cluș și în alte părți ale Ardélului.

A aflat cu cale mai departe a invita în capitală pe prelații nostri români de ambe confesiunile, pentru o conferență ministerială, carea a avut loc Marța trecută în biroul ministrului-president Wekerle, în presența mai multor ministri și a tuturor prelaților români, cu escepțiunea unuia, care a lipsit din cause necunoscute.

Despre cele petrecute în acéstă conferență n'avem sciri positive; foile guverniale o ignorézá total, ér informațiuni din isvor credibil ne lipsesc până în moment; singur ḑiarul „Hazánk“ se încércă sĕ aducă unele sciri din conferență, cari însĕ în cele mai multe detaiuri sunt declarate din o parte de tot competentă de neesacte, ba chiar false.

Vom vení póte la rênd ca sĕ avem informațiuni autentice despre acéstă conferență; deocamdată scim în general numai atâta, că obiectul ei a fost mișcările turbulente din partea românilor, denunciate la guvern în mod esagerat și aflarea unui remediu blând pentru sanarea acestui rĕu, care remediu sĕ fie combinat cu considerarea unor pretinsiuni ale românilor mai cu sémă pe terenul bisericesc și scolar.

Avem tótă încrederea în prudența prelaților nostri, cari cunoscênd pe deplin situațiunea gravă, în care ne aflăm, vor fi sciind cum sĕ întimpine iniciativa făcută din partea guvernului pentru liniscirea spiritelor; și acéstă încredere ne este motiv de ajuns pentru ca sĕ avem răbare, până când vom afla, ce bine are sĕ ne aducă conferența, de care făcurăm amintire.

Procesul memorandului.

(Incheiere.)

După terminarea interogatorului urmézá observările acusaților. Coroian vorbind despre martorii și specialiștii ceruți de el, ḑice între altele:

Am numit ca martori pe toți acei indivizi, care au luat parte la conferința din 1892 ca delegați ai alegătorilor români. Prin acestia am dorit ca sĕ se arete: că marea adunare a hotărît compunerea Memorandului, tipărirea, așternerea la Tron, traducerea în diferite limbi, publicarea și distribuirea lui. Acésta este o cestiune atât de însemnată, care dacă nu se va lumina, nu se póte decide în meritul causei. De aceea rog pe on. tribunal sĕ binevoiéscă a ordona ascultarea martorilor, pe care 'i-am numit. Dar dacă din causa mulțimii nu s'ar putea face în cursul pertractării, atunci me rog a ni se da nóuĕ dreptul ca sĕ aducem mâne aici pe aceia, care sĕ află în Cluj și care au luat parte la conferența din 1892. Și anume: Emeric Pop advocat în loc și Dr. Vasiliu Hosszu, profesor în Blaj. Rog ascultarea acestor doi domni, înștiințând totodată, că până mâne voiu mai căuta și alții.

A doua parte a cererii mele sĕ referă la consfătuirea bărbaților de specialitate. Am cerut trei bărbați de specialitare dintre aceia, care se ocupă cu dreptul public, cu diplomația, cu politica țerii și a statului și care trebue sĕ cunóscă aceste cestiuni Citarea acestora însĕ e cam grea; de aceea rog pe on. tribunal ca avênd cunoscință de bărbații, care sĕ ocupă cu lucruri de acestea și care se află mai aprópe de noi, sĕ alégă dintre aceia câți va specialiști și sĕ-i asculte. Cer decisiunea tribunalului cu privire a acéstă întrebare.

Președintele: Asupra căror împregiurări doresce dl advocat sĕ se estindă părerea specialiștilor?

I. Coroian: Asupra acelei împgiurări, că pasagele încriminate cuprind faptul desvoltărei dreptului public al patriei nóstre.

Dr. Ioan Rațiu alăturându-se la propunerea lui Coroian voesce sĕ dovedéscă, că pasagele încriminate nu cuprind delict de presă sau agitare. Președintele îl întrerupe.

Dr. I. Rațiu continuând ḑice: Vĕ rog, dle presedinte, am o singură observare. Cred, că dacă afirmarea nóstră din Memorand, că legile fundamentale asigură autonomia Transilvaniei și pe care dl procuror nu le recunósce, ér' noi putem sĕ le dovedim prin esperți, atunci acusa d-sale nu mai are basă. Din causa acésta cer ca prin esperți sĕ se constate, dacă legile fundamentale asigurézá autonomia acestei țeri?

In al doilea păsagiu încriminat se ḑice, că contra vederilor politice dominante într'un șir de secoli, autonomia Transilvaniei a fost nimicită prin uniune într'o formă injustă și contrară dreptului public.

Acum dacă dl procuror susține, că noi am comis un delict de presă și am ataca puterea obligătóre a legii despre uniune prin aceea, că am ḑis, că autonomia Transilvaniei a fost nimicită într'o formă injustă și contrară dreptului public și contra vederilor dominante într'un șir de secoli, atunci eu aflu de necesar ca prin esperți sĕ se constate, că espresiunile, pe care le-am folosit noi în punctul acesta despre forma, în care s'a creat și inaugurat legea uniunii conțin adevĕr sau nu? Da sau ba?

Altă întrebare care trebue pusă esperților este: dacă Transilvania, până la 1848, respective până la 1865 a avut legislațiunea sa proprie? A doua: dacă Transilvania, până la 1865, 'și-a avut guvernul seu propriu; cancelaria s'a aulică, dreptul de a numi dignitari etc.? Dacă a avut legislația, guvernul, cancelaria sa; dacă a avut drept sĕ numéscă dignitari și amploiați în administrație, dacă tóte acestea le a avut, vĕ rog sĕ se întrebe esperții, că óre prin uniune și înaugurarea ei tóte acestea nu s'au nimicit?

O ultimă întrebare v'aș ruga sĕ spuneți: Dacă prin uniune și inaugurarea ei ni-s'a vătĕmat dreptul public ardelenesc., care după cum scim până la 1848 a fost basat pe sistemul: „trium nationum et cuatuor religionum“, ér' prin articolul de lege din dieta dela 1862—1863, națiunea română a fost recunoscută de națiune politică ca tóte celelalte națiuni conlocuitóre. Urmézá deci sĕ spună esperții, dacă nu avem noi drept, când afirmăm că prin uniune nu numai că s'a nimicit autonomia Transilvaniei, dar s'a vătĕmat și dreptul public ardelenesc, care până atunci a fost în vigóre? Prin dieta dela 1865 nu s'au abrogat legile aduse în 1863, ér' când s'a convocat dieta din 1865 legile aduse în 1863—64 erau în vigóre prin urmare sĕ spună esperții, dacă prin legea uniunii și înaugurarea ei nu s'au vătĕmat drepturile românilor asigurate prin legile din 1863 și 1864? Da sau ba?

După dl Rațiu a vorbit tot în cestiunea esperților și a martorilor dl George Pop de Basesci, alăturându-se la cererea acésta.

Dr. Lucaciu: dl președinte a pus la fie care acusat întrebarea, că a participat la ședința din 25 și 26 Martie 1892, în care s'a decis tipărirea și celelalte lucruri privitóre la Memorand. Noi ne-am făcut fasiunea în acéstă privință, și acum dl procuror suprem vine și ḑice, că tótă acusa este basată pe faptele acusaților sĕvîrșite în ședința din 25 și 26 Martie 1892.

Ce urmézá de aci? Urmézá, că dl procuror confundă terenul posițiunii de drept, pe care ne aflăm. Suntem acusați ca indiviḑi sau suntem acusați corporativ? Pentru-că eu, Vas. Lucaciu, care stau pe banca acusaților în ședința din 25 și 26 Martie nu am făcut nimic; dar am făcut ca membru al comitetului, esecutând conclusele conferenții generale din 21 Ianuariu. Acésta a recunoscut-o și dl procuror.

Trebue precisat lucrul acesta, pentru-că în acest proces, despre care tóte ḑiarele din țérá și din străinătate sub scriu numirea de „procesul memorandului“, trebuie sĕ se lămuréscă bine, că nu noi indivizii, ci representanții, adecă întrégă națiune română stă pe banca acusaților; atunci procesul se presentă sub o altă formă, alta e posițiunea nóstră, altul avêntul, altul spiritul, pe care îl representăm. Alta este posițiunea mea, acusat ca individ particular și alta dacă represent aici causa națiunii mele. Dl procuror vrea sĕ devalveze nivelul acestui proces, dar făcênd acésta pe contul adevĕrului real amar sĕ resbune în principiul de drept și silit este a cofunda terenele, pe cari vrea sĕ ne pună ca pe acusați. Una nu poți face, dle procuror suprem, ca sĕ întuneci adevĕrul că aici pe banca acusaților suntem adevĕrații representanți ai națiunii române.

De eceea doresc și vĕ rog sĕ se dee ascultarea martorilor și sĕ se chieme și esperți pentru lămurirea acelor atât de importante cestiuni.

După tălmăcirea vorbirii părintelui Lucaciu, procurorul se încércă a-[illegible]bate, susținênd, că din punct de [illegible]re al dreptului criminal e tot atâta, dacă acusatul ca particular, sau ca membru al unei corporaţiuni a comis faptul punibil, în casul de faţă însě, precum a spus-o şi mai nainte, acusaţii nu stau aici ca membrii comitetului naţional, ci ca indiviḑi singuratici.

R. **Patiţa** revine asupra motivelor aduse de dnii Dr. **Raţiu** şi **Coroian**. Arată, că acele motive sunt deplin suficiente pentru a motiva cererea ca sĕ fie ascultaţi martori şi esperţi şi propune de esperţi pe profesorii universitari **Lechner** din Budapesta, **Lustkandl** din Viena şi Ihering din Jena (Acesta-i mort!)

Dr. T. Mihali, Velici şi ceialalţi acusaţi se alătură la cererea antevorbitorilor.

După acestea preşedintele dispune cetirea protocolului luat cu ocasiunea unei perchisiţiuni domiciliare făcute în localităţile „Institutului Tipografic“ din Sibiu şi un estras din „**prima nota**“ institului, în care ocură o oposiţie despre o comandă a „comitetului naţional“.

V. **Lucaciu** constată încă odată pe basa acestei prima nota, că acusaţii nu sunt ca particulari acusaţi, ci corporativ ca comitet naţional, pentru-că procurorul îşi baséză acusa pe aceste acte.

22 Maiu n.

Şedinţa a fost deschisă la timpul obicinuit.

Preşedintele anunţă, că tribunalul a adus hotărîre asupra cererilor făcute de domnii **Coroian**, **Roman** şi **Patiţa**, de a se invoca martori şi esperţi, şi ordonă cetirea acelei hotărîri, prin care tóte cererile au fost respinse, sub motivele, că persónele invocate ca martori n'au fost de faţă la şedinţele comitetului, ér' cât pentru esperţi, motivarea hotărîrii ḑice că juraţii încă sunt în stare sĕ judece acéstă causă, ér' acusaţilor li-se dă ocasiune în decursul apĕrării sĕ dovedéscă, dacă Memorandul conţine numai date istorice.

Coroian insinuă recurs de nulitate în numele tuturor acusaţilor, atât în contra părţii dispositive, cât şi în contra motivelor decisiuni tribunalului.

Preşedintele anunţă, că urméză cetirea „Memorandului“ în tecst român şi magiar şi ḑice, că în interesul apĕrării a dispus sĕ se facă o traducere oficiósă în limba magiară a întroducerii şi a sfêrşitului Memorandului român.

Coroian cere ca înainte de a se începe cetirea Memorandului sĕ se cetéscă arĕtarea criminală a procurorului făcută primadată contra dlui E. **Brote**, precum şi cererea procuraturii supreme de a se estinde investigaţiunea contra întregului comitet.

Tribunalul hotăresce şi acordând cererea dlui **Coroian**, preşedintele ordonă cetirea actelor din cestiune.

Din acestea, mai ales din al doilea act se vede apriat, că comitetul este acusat ér' nu singuraticii, ceea-ce dl **Coroian** voia sĕ constateze.

Se începe apoi cetirea „Memorandului“ în tecst magiar, care duréză dela órele 12—2 p. m.

Şedinţa se închide la órele 2. p. m.

23 Maiu n.

Şedinţa sĕ deschide la timpul obicinuit

Presidentul dispune cetirea Memorandului în tecst românesc. Terminându-se la órele 9 şi trei pătrare cetirea tecstului românesc, presidentul declară procedura de probaţiune de încheiată şi provócă pe acusatorul public sĕ-'şi rostéscă rechisitoriul.

Dr Raţiu cere cuvênt sĕ facă o declaraţie. Preşedintele nu permite. Dr. Lucaciu protestéză, ceilalţi acusaţi se alătură şi insinuă nulitate. Procurorul Vita Sándor începe rechisitoriul. Cuprinsul lui pe scurt este: însistă pe lângă aceea, că acusaţii au atacat uniunea, actul fundamental al esistenţei statului. Ridică acusă contra faptului, că s'au plâns la tron, şi afirmă, că românii n'au avut drepturi naţionale politice în trecut. Vrea sĕ arete agitaţia, ce acusaţii au pricinuit. Ḑice, că nu dreptul de petiţiune au voit sĕ'l atace prin proces, ci a ridicat acusă pentru că prin rĕspândirea memorandului au agitat spiritele. In urmă cere ca juriul sĕ declare de vinovaţi pe acusaţi.

După ce tălmaciul face traducerea rechisitorului, o traducere slabă şi defectuósă, declară preşedintele, că se va trece la vorbirile de apĕrare şi dă cucuvêntul dlui Dr. Ioan **Raţiu**.

Dr **Raţiu** se ridică şi cetesce în numele seu şi al soţilor sei acusaţi următórea declaraţiiune:

Declaraţiunea comitetului:

Membrii comitetului partidului naţional român din **Transilvania** şi **Ungaria**, care stau pe banca acusaţilor înaintea curţii cu juraţi din Cluj, declară după cetirea tecstului român al „Memorandului“ încriminat că:

1. Susţinênd întru tóte hotărîrile luate de adunările generale ale partidului naţional, ţinute în **Sibiiu** la anii 1881, 1884, 1887, 1890, 1892 şi 1893 primesc responsabilitatea pentru acele hotărîri, identificându-se cu ele.

2. Ce atinge specialmente cestiunea „Memorandului“, noi am stat dintru început şi stăm şi astăḑi pe basa concluselor conferenţelor naţionale, care în mod precis şi-au adus decisiunile sale în acéstă privinţă, şi anume în 1892 s'a hotărît espres ca „Memorandul“ deja stabilit sĕ se aştérnă la Inaltul Tron, fără amânare, ceea-ce s'a şi efectuit.

3. Representanţii alegĕtorilor români din Transilvania şi Ungaria întruniţi în conferenţa naţională, în Sibiiu, la 23—24 Iulie 1893, au votat următórea resoluţiune: „că conferenţa generală identificându-se în tóte cu comitetul seu central, declară de al seu „Memorandul“ depus în Iuniu 1892 în cancelaria Maiestăţii Sale, încuviinţéză paşii şi procedura aşternerii lui şi apróbă cu viuă satisfacţie şi pe deplin activitatea acestui comitet“.

Prin urmare, noi membrii comitetului, ca mandatari ai partidului naţional român primim responsabilitatea solidară pentru acest „Memorand“, depus în 1 Iuniu 1892 în cabinetul Maiestăţii Sale

4. Deóre-ce conferenţele generale naţionale amintite au decis şi publicarea şi rĕspândirea „Memorandului“ pentru informarea opiniunii publice din ţéră şi străinătate, deşí publicarea şi rĕspândirea lui s'au făcut înainte de terminul contemplat de comitetul naţional, ca mandatari ai conferenţelor generale naţionale nu putem decât sĕ aprobăm publicarea şi rĕspândirea lui şi prin urmare, primim responsabilitate solidară şi în privinţa acésta.

Cetindu-se întreg cuprinsul Memorandului, împreună cu pasagele încriminate în tótă întregimea lor, constatăm următórele:

a) că în decursul instrucţiunii procesului nu s'a comunicat acusaţilor contecstul „Memorandului“ încriminat nici pasagele încriminate din el;

b) că nici în cursul actualei pertractări finale nu s'au cetit în intregitatea lor pasagele încriminate, ci numai unele frase trunchiate;

c) că actul de acusă şi prin urmare pasagele încriminate n'au fost cetite în românesce, deşi acusaţii au fost siliţi a constata aici în faţa tribunalului, că între traducerea oficială şi între tecstul românesc încriminat sunt diferenţe esenţiale;

d) că prin urmare până la sfârşitul interogatorului n'am avut posibilitatea de a constata identitatea tecstului încriminat cu tecstul original al „memorandului“.

Acum însĕ în intervalul dela sfârşitul interogatorului şi până în momentul de faţă am ajuns în situaţiunea de a puté constata identitatea tecstului român încriminat cu tecstul original; pe care noi 'l am depus în cabinetul Maiestăţii Sale, şi aşa fiind, declarăm că primim responsabilitate solidară pentru tot cuprinsul „memorandului“ încriminat.

Cluş, 23 Maiu 1894.

Dr. Ioan Raţiu, George Pop de Basesci Patriciu Barbu, Dr. Vasile Lucaciu, Rubin Patiţa, M. Veliciu, Iuliu Coroian, Dr. T. Mihali, S Albini, Ger. Domide, Dem. Comşa, Bas. Raţiu Nicolau Cristea, Aurel Suciu.

După terminarea declaraţiunii d-rului Raţiu, auditorul român isbucnesce în puternice strigăte de „Sĕ trăéscă“ Preşedintele sună indelungat clopoţelul şi provócă pe comisarul de poliţie ca sĕ susţină ordinea şi sĕ îndepărteze pe tumultuanţi. Făcêndu-se linişte, toţi acusaţii ridicându-se în picióre declară, că se alătură la declaraţia dlui Dr. Raţiu.

Procurorul reflectând la declaraţiune, ḑice: Neg, că în decursul pertractării s'ar fi întêmplat vre-o restricţiune a libertăţii apĕrării acusaţilor. Apĕrătorii printr'o purtare turbelentă şi necuviinciósă, au căutat sĕ zădărnicéscă mersul pertractării şi depărtarea lor n'a împedecat cât de puţin deplina libertate de apĕrare a acusaţilor. Trebue sĕ protestez contra acelei aserţiuni a dlui Dr. **Raţiu**, că aici ar sta pe banca acusaţilor representanţii şi causa unui popor, susţin şi repet, că causa o susţin numai faţă cu ómeni privaţi. Neg mai departe, că aici ar fi vorba despre lupta de rasă, care judecă asupra acusaţilor de altă rasă. Este adevĕrat, că juraţii sunt din întêmplare magiari, constat însĕ că între cetăţenii **Clujului** cualificaţi de a fi juraţi sunt şi români, şi dacă acum şed numai magiari pe băncile juraţilor, este o curată întêmplare. Obiectul procesului nu este lupta de rasă, ci este delictul comis contra unor legi fundamentale ale statului Mĕ provoc la „Memorand“, care nu atacă pe magiari, ci atacă valabilitatea şi puterea obligătóre a unei legi fundamentale, adúsă în dieta ţerii conform constituţiunei şi legilor atunci valabile.

Procurorul ḑice mai departe că remediul pentru pretinsele neindreptăţiri sĕ-l caute pe cale legală, la factorii constituţionali, nu recunósce că ar fi prigonire politică; vorbind despre streinătate, ḑice că streinătatea nu consistă numai din vr'o câteva organe de publicate plătite, care rĕspândesc sciri şi rapórte neadevĕrate şi tendenţióse despre stările interne ale ţerii nóstre.

Presidentul provócă încă odată pe acusaţi ca în interesul lor bine înţeles sĕ nu abstea dela liberul lor drept de apĕrare.

Acusaţii declară, că fiindu-le imposibil făcută apĕrarea, nu se pot folosí de acest drept ilusoric.

După acésta cu privire la absentarea lui Albini din causă de morb, preşedintele anunţă decisul, că la cas că nici mâne nu se va presenta dl **Albini** la pertractare, sĕ se amâne pertractarea pe mai târḑiu.

Cu aceste se închide şedinţa.

24 Maiu n.

Şedinţa a deschis-o preşedintele la órele $8^{1}/_{2}$. Septimiu **Albini**, fiind absent, tribunalul anunţă, că faţă cu el se amână pertractarea.

Se statoresc apoi spesele tălmacilor, stenografului şi ale sălii de pertractare.

25 Maiu n.

In şedinţa de eri preşedintele a resumat tot, apoi a cetit 37 de întrebări la care au sĕ rĕspundă juraţii. La óra 10 juraţii se retrag şi şedinţa sĕ suspendă.

După redeschidere juratul Werder enunţă verdictul juriului, care a declarat de vinovaţi pe: Dr. **Raţiu**, George **Pop**, **Lucaciu**, **Comşa**, **Barcianu**, **Cristea**, **Coroianu**, **Barbu**, **Mihali**, **Suciu**, **Veliciu**, **Patiţa**, **Domide**, Dionisiu **Roman**. Achitaţi pe: Basiliu **Raţiu**, **Muntean**, Nicolau **Roman**, **Duma**. Procurorul imparte acusaţii în două clase. Cl. ântâiu: **Pop de Basesci**, **Lucaciu**, **Comşa**, **Barcianu**, **Cristea**, **Coroianu**, **Mihali**, **Suciu**, **Veliciu**, **Patiţa**, **Domide**. Faţă cu acestia cere mai mult de 2 ani şi jumĕtate. Cl. a dóua: Dr. **Raţiu**, **Barbu**, Dionisie **Roman**, mai puţin. Restituirea speselor de 3238 fl.

La órele 4 şi jumĕtate s'a pronunţat sentinţa tribunalului, care e următórea:

Dr. I. Raţiu 2 ani, Lucaciu 5 ani, Comşa 3 ani, Barcian $2^{1}/_{2}$ *ani, Pop de Băsesci 1 an, Cristea 8 luni, Roman 8 luni, Velici 2 ani, Domide* $2^{1}/_{2}$ *ani, Patiţa* $2^{1}/_{2}$ *ani, Coroian 2 ani 8 luni, Barbu 2 luni, Mihali* $2^{1}/_{2}$ *ani şi Suciu* $1^{1}/_{2}$ *an, închisóre de stat şi suportarea în comun a speselor procesuale, în suma de 3238 fl. şi publicarea sentenţei în 13 ḑiare.*

*

Scirea despre pedépsa acésta aspră a sosit aséră pe înserate şi a produs cea mai durerósă impresiune la românii din Sibiiu.

Noutăţi.

Personal. Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron **Romanul** s'a reîntors din Budapesta cu trenul de Joi dela améḑi.

* * *

Reuniunea română de musică din Sibiiu ţine astăḑi Sâmbătă, la 6 óre séra, probă în localul obicinuit.

* * *

Maialul fetiţelor dela scóla civilă a Asociaţiunei transilvane şi dela şcóla elementară a reuniunei femeilor române din Sibiiu s'a ţinut Mercuri. Fetiţele au mers în „Dumbravă“ Mercuri diminéţa în sunetul musicei militare şi s'au reîntors séra însoţite tot de musica militară. Timpul a fost fórte frumos până pe la 4 óre p. m. când a început o plóie torenţială. Ea însĕ n'a slăbit întru nimica veselia şi petrecerea, ce s'a încins. La maial au luat parte aprópe tóte familiele române din Sibiiu.

* * *

Perchisiţiuni domiciliare la Braşov. Mercuri înainte de prânḑ, scrie Gaz. Trans; o comisiune, constătătóre din procurorul de stat din loc, un jude de tribunal, un scriitor şi doi poliţisci au cutrierat locuinţele mai multor locuitori români, căutând după nisce apeluri, ce s'ar fi rĕspândit printre locuitorii din ţinutul nostru.

Comisiunea se presentă mai întâiu la redacţia „Gazeta Trans“ unde veni însoţită şi de doi esperţi, luaţi dintre culegĕtorii tipografiei „Gött“, poliţiscii rĕmaseră la pórtă drept pază, ér membrii comisiunei, însoţiţi de cei doi „esperţi“, urcară scările, dar nu întrară in biroul redacţiunei, ci trecură de-a dreptul în tipografia „Gazetei“. Aci sondară pe factorul tipografiei, ca în numele legii sĕ le permită a cerceta, dacă nu cumva apelurile s'au tipărit în tipografia nóstră. Cercetară şi esaminară cu deamĕnuntul caracterul diferitelor soiuri de litere, dar nu putură constata nimic. Comisiunea eşi fără nici un resultat.

Perchisiţiunile domiciliare se continuară la d-l adv. Dr Dumitru Pop, la d nii profesori Vlaicu, Goldiş, Dan şi Roşca, cum si la d-l profesor Oniţiu, la care însĕ, neaflându-l acasă, nu s'a putut face de-ocamdată perchisiţia

Pe cât suntem informaţi, la nici unul dintre domnii amintiţi nu s'a aflat nimic compromiţător. D l adv. Dr. Pop însĕ, din propriul sĕu îndemn, presentă comisiunei mai multe esemplare dintr'un apel tipărit, in care în termini absolut inofensivi se îndémnă românii să mérgă în numĕr cât mai mare la Cluş pentru a-şi manifesta aderenţa faţă de causa representată de comitetul acusat. La întrebarea, că de unde are aceste apeluri, d-lu Dr. Pop rĕspunse, că l-ea primit prin postă dela adresă anonimă şi că bucuros le-ar fi rĕspêndit în popor, dar din causă, că se întêrḑiase, nu le-a putut rĕspêndi. Comisiunea conficsă apelurile şi eşi. Pretutındeni, unde s'au făcut perchisiţiile, s'au luat şi procese verbale.

Auḑim, că şi în alte comune ale comitatului nostru perchisiţiile domiciliare si interogatoriile sunt la oroinea ḑilei. In Zĕrnesci au fost luaţi eri la interogatoriu nu numai aprópe toţi cărturarii români, ci chiar la unele dómne şi domnişóre, ca de esemplu dómna Meţian, soţia dlui Dr. Iancu Meţian apoi d-ra Valentina Penciu, d-ra Maria Garoiu. In Vlădeni 'i sa făcut perchisiţie domiciliară d-lui paroch Zorca, în Ţinţari d-lui paroch Gavrilescu etc.

Din Săcele ni se comunică că preoţi: Alecse Verdea, Radu Popea, Victor Popea şi Romul Verdea *au fost duşi de gendarmi la casarma gendarmăriei de unde fură eliberaţi numai după-ce protopretorul luă cu ei proces verbal.*

* * *

Dela curtea română. M. S. regele a plecat din capitală în ḑiua de 11 Maiu 8 óre sara, prin Predeal direct la Coburg, unde va sta o ḑi

De a ci va merge la Bruxelles, spre a asista la cununia A. S. principesei Alice de Flandra cu nepotul sĕu principele Carol de Hohenzollern, ér dela Bruxelles se va duce la Sigmaringen unde va sta 2 ḑile.

Apoi M. Sa va pleca la Neuwied, de unde se speră că se va întórce în ţară împreună cu regina Elisabeta.

Se crede însĕ că MM. LL. regele şi regina vor face de la Neuwied o cĕlĕtorie la Coburg şi Sigmaringen, unde vor sta mai multe ḑile, din care causă nu vor puté fi în ţară de cât pe la sfârşitul lunei lui Maiu, sau pela începutul lui Iunie. In 5 Iuniu se va serba nunta de argint a suveranilor.

* * *

Serbarea de 10 Maiu. Capitala României a fost desceptată în revărsatul ḑorilor de bubuitul tunurilor. Oraşul a avut un aspect feeric, peste tot drapele şi verdeaţă. Balcónele caselor eran împodobite cu covóre şi verdéţă.

De şi ploua puţin de la órele 6 diminéţa multă lume era pe stradă.

Pe la órele 8 plóia continua încă incet.

M. S. regele in trăsură de gală, escortat de divisionul de jandarmi călări a mers la órele 10 la mitropolie, unde s'a oficiat serviciul divin.

Toţi d-nii ministri erau în ţinută de gală, representanţii puterilor streine erau în mare uniformă. Suveranul era încunjurat de casa sa civilă şi militară şi de ofiţierii garnisónei din Bucuresci. M. S. regele a primit călare defileul trupelor pe bulevard în faţa statutei lui Mihaiu-Vitézul uude se ridicase mai multe tribune pentru public.

Ţinuta trupelor a fost admirabilă.

După terminarea defileului, d-nii ministri şi representanţii streini au mers la palat de au felicitat pe M. S. regele. Numeróse persóne s'au înscris la palat.

* * *

Blaşiul sub asediu. Din 21 l. c., Blaşiul stă sub adevĕrat asediu. Nu mai puţin ca 250 ostaşi fură dispuşi pe cale telegrafică sĕ plece spre Blaş, spre consternare tuturor locuitorilor pacinici şi iubitori de ordine. Ostaşii sunt dela regimentul 62 staţionat în Alba-Iulia.

Ostaşii înşi-şi sĕ miră, că de ce i-au trimis pe ei aici, căci ei vĕd cea mai mare linişte, perfectă pace şi ordine.

* * *

Deputaţii croaţi la Budapesta. In ḑilele trecute capitala Ungariei a ospĕtat în sinul ei pe mai mulţi deputaţi croaţi, cari au venit sĕ întórcă visita deputaţilor magiari. Foile magiare nu sunt tocmai mulţămite cu aceste acte de curtuasie, deóre-ce în decursul petrecerei deputaţilor croaţi s'a auḑit vorbindu-se mai mult limba croată şi germană ér cea magiară a fost numai a cincea rótă la car. La ministrul president deputaţii croaţi l'au salutat prin o vorbire în limba croată, dorindu-i ca mai mulţi ani sĕ fie stăpân al caselor unde i-a primit, decât ministru, Ministrul Csáky a bineventat pe croaţi în limba germană etc. etc.

Un cas caracteristic s'a întêmplat şi cu acésta ocasiune. Anton Starcevici, care încă a fost învitat dimpreună cu mai mulţi membrii ai partidei oposiţionale croate, a rĕspuns epistolei presidentului dietei ungare, espunênd motivele, pentru-ce nu pot ei lua parte. Aceste motive nu prea sunt măguli tóre pentru magiari. El spune, cum s'a sporit naţionalitatea magiară nu prin puterea ei, ci prin renegarea ce o făceau cei-ce rîvneau după titluri nobilitare şi posturi. Croaţia trebue sĕ acuse pe Ungaria de multe rele ce i-a adus preste cap, ea a umilit-o; Tăria Ungariei nu se datoresce magiarilor ci fiilor altor naţionalităţi, cari prin înţelepciune, curagiu şi abnegaţiune au rĕmas înscrişi în istoria magiarilor. Deórece el nu consimte nici cu starea actuală, nu póte primí învitarea.

* * *

Kossuth Ferencz precum scriu foile magiare cu 1 Septembre a. c. începênd, va fi redactorul-şef al ḑiarului „independenţilor“ „Egyetértés“, în care calitate îşi va începe cariera politică în Ungaria.

* * *

Faptă nobilă. Parochul din Bucovina dl. Ioan Gribovìciu împreună cu generósa sa soţie Eufrosina Gribovìciu, năsçută Dimitrovici, a testat pentru scopuri naţionale şi bisericesci suma de 5000 fl.,

* * *

Publicaţiune. Vice-comitele comit. Sibiiu face cunoscut, că spre asigurarea reconstruirei podului Nr. 6 aflătoriu în secţia km. 5 a drumului municipal Mercurea Poiana Jina şi a părţii din sus a podului Nr. 5 aflătoriu în secţia km. 4 a aceluiaş drum se publică pertractare cu oferte, care se va ţiné în 8 Iuniu 1894 la 10 óre a. m. în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acestea lucrări sunt provocaţi sĕ-şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutării acestei lucrări până la óra 9 a. m. a ḑilei determinate mai sus, la vicecomitele. Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor considera. Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% după suma de 719 fl. 26 cr.

— Spre asigurarea lucrărilor referitóre la reconstruirea podului Nr. 24 aflătoriu pe drumul municipal Sibiiu-Cisnădie-Tălmaciu în secţia km. 15 şi a podului Nr. 29 aflătoriu pe acel drum în secţia km. 18 precum şi referitóre la înoirea părţii din sus a podului Nr. 30 din secţia km. 19 a aceluiaşi drum se publică pertractare cu oferte, care se va ţiné în 8 Iuniu 1894 la 10 óre a. m.

Ofertele referitóre la întreprinderea esecutării acestei lucrări sĕ se aştérnă până la 9 óre a m. a ḑilei determinate mai sus. Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor considera, ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 1231 fl. 29 cr.

Organele administrative şi reuniunile învĕţătoresci.

În anul trecut s'a întêmplat în diecesa Caransebeşului, că pretorele a disolvat adunarea învĕţătorilor despărţ. Lugoş. Făcêndu-se arĕtare la autoritatea bisericéscă competentă, acésta a dat următoriul rĕspuns, care pentru orientare îl publicăm întreg:

Nr. 268 şi 404 Scol. 1894.

On. Presidiu al reuniunei învĕţătorilor greco-or. din diecesa Caransebeşului, în Bocşa-montană!

În 11 Novembre anul trecut despărţĕmêntul Lugoşului al reuniunei învĕţătorilor nostri, ţinênd adunarea ordinară în Sacul, primpretorul Vasilie de Fogarassy a disolvat cu gendarmii acéstă adunare, sub cuvênt, că n'a fost însinuată.

Deóre-ce în înţĕlesul statutelor reuniunei învĕţătorilor astfel de adunări nu trebue însinuate la autorităţile politice, Consistoriul nostru vĕḑênd prin acésta vătĕmată autoritatea bisericei nóstre, a remonstrat la înaltul ministeriu reg. ung. de interne, cerênd satisfacţie pentru injuria comisă de cătră numitul primpretor în contra bisericei.

Înaltul ministeriu însĕ susţinênd că reuniunea învĕţătorilor este o societate de caracter privat, nu crede că prin sus atinsa disolvare este vătĕmată biserica nóstră şi aşa nu s'a aflat îndemnat a pedepsí pe primpretorul ci *a dispus, ca autorităţile politice pe viitor sĕ nu mai pretindă însinuarea adunărilor de despărţĕminte.*

Ér onoratul oficiu de vicecomite cu datul de 18 Februariu a. c. Nr. 45.335 1893 pe langă *esprimarea părerii de rĕu* pentru acéstă întêmplare, ne comunică ordinaţiunea, prin carea li se *demândă preturelor cercuale ca sĕ nu pună nici o pedecă adunărilor de despărţĕminte ale reuniunei învĕţătorilor nostri.*

Care ordinaţiune o alăturăm onoratului presidiu în copie spre a o da în cunoscinţa tuturor despărţemintelor reuniunei.

Caransebeş, din şedinţa consistorială ţinută în 25 Februariu 1894. Episc. diecesan Nicolae Popea m. p.

Ordinaţiunea sună în tecstul românesc astfeliu:

Dela v.-comitele comit. Caraş-Severin.

Nr. 45.334/1894 vicecom.

Ilustre Domnule Episcop!

In necs cu representaţiunea Ilustrităţii Vóstre adresată Escelenţiei Sale domnului ministru de interne în contra protopretorului cercului Timiş, Vasilie Fogarassy, în causa disolvărei adunărei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Lugoşului întruniţi în comuna Sacul, am onóre a Vĕ transpune cu tot respectul decisul meu adus în acésta afacere pe basa investıgaţiunei prealabile, precum şi aclusele alăturate sub ·/. Comânicându-Vĕ cea mai acentuată espresiune *a regretului meu faţă cu cele întêmplate, permiteţi Ilustritatea Vóstră totodată a spera, că acest decis al meu adus, între împregiurăcile actuale amĕsurat dreptăţii, va fi capabil a da satisfacţiunea dorită atât Ilustrităţii Vóstre cât şi reuniunei învĕţătorilor de sub conducerea înţeléptă a Ilustrităţii Vóstre.* — Primiţi Il. V. sincera espresiune a distinsei mele consideraţiuni. Lugoşu în 18 Februarie 1894 Litsek m. p. vicecomite.

Acéstă notă a Venerabilului consistoriu diecesan din Caransebeş dimpreună cu ordinaţiunea Vice-Comitelui din comitatul Caras-Severin, se comunică onoratelor despĕrţăminte ale reuniunei învĕţătoresci diecesa Caransebeşului, pe lângă indegetarea, că ţinerea adunărilor de despĕrţămintele ale reuniunei învĕţătorilor nostri, nu au a se însinua la autorităţile politice.

Bocşa montană în 5/17 Maiu 1894. Pentru Comitetul Reuniunei: Ioan Marcu, notariul general al reuniunei.

Academia română.

Concursuri pentru premii 1894.

A. Premii pentru cărţi publicate.

I. Premiul Năsturel-Herescu, din seria B, de 4.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.

II. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 unei cărţi scrise în limba română, cu conţinutul literar, care se va judeca mai meritorie printre celea publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decembre 1894.

Nota. — Concurenţii la aceste dóuă premii vor binevoi a trimete la cancelaria Academiei Romàne (în Bucuresci — Calea Victoriei Nr. 135) operele lor, cari vor fi în condiţiunile de timp aci însemnate, în câte 12 esemplare, până la 31 Decembre 1894.

In privinţa Premielor Năsturel-Herescu se pun în cunosciinţa publicului următórele dispoşiţiuni din codicilul reposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu:

In tot anul Societatea Academică Română va avé a premia, din veniturile fondului Năsturel, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de către Societate ca cea mai bună publicaţiune apărută în cursul anului, însĕ acestea premii vor fi de dóuă specii:

1. In trei ani consecutivi, de-arêndul se va decerne câte un premiu de patru mii lei noi, Nr. 4.000 L. n. minimum, la cea mai bună carte apărută in cursul anului espirat.

2. Ér în al patrulea an se va decerne un premiu fix de lei 12.000, carele se va numi „Marele premiu Nasturel“, operei care va fi judecată ca publicaţiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenţi. Acest premiu nu se va puté decerne unei lucrări, care va fi obţinut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintrînsul valórea premiului precedent.

Operele, ce se vor recompensa cu acésta a dóua serie de premii, vor tracta cu preferinţă despre materiile următóre:

a) Scrierì serióse de istorie şi de sciinţele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingĕtóre de istoria ţĕrilor române;

b) Scrieri de religiunea ortodocsă, de morală practică şi de filosofie;

c) Scrieri de sciinţe politice şi de economie socială;

d) Tractate originalo despre sciinţe esacte;

e) Scrieri enciclopedice, precum dicţionare de istorie şi geografie, în cari sĕ între şi istoria şi geografia României; dicţionare generale sau parţiale de sciinţe esacte de arte şi meserii, de administraţiune şi jurisprudenţă, şi alte asemeni lucrări utile şi bine întocmite;

f) Cărţi didactice de o valóre însemnată ca metod şi ca cuprins;

g) Dicţionare limbistice în limba românéscă, mai ales pentru limbile antice şi orientale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche şi altele;

h) Publicaţiuni şi lucrări artistice de o valóre seriósă, adecă relative la artele plastice, architectură, sculptură, pictură, gravură şi chiar opere musicale serióse, pe cari acestea tóte Societatea Academică română le va puté apreţia, atunci când îşi va întinde activitatea ei şi asupra tuturor materiilor de bele-arte;

i) Scrieri de pură literară română, în prosă şi în versuri, precum poeme, drame, şi comedii seriόse — mai ales subiecte nanaţionale, — şi ori ce alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu sémă aş dori sĕ se acorde „Marele premiu Nasturel“, când vor fi judecate ca avênd un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încuragiare mai puternică desvoltării literaturei naţionale.

La acestea se mai adauge următórele disposiţiuni luate de Societatea Academică:

1. La concursurile acestor premii se pot presenta şi opuri preînnoite în nóuă ediţiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în viéţă.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducţiunile din limbi sunt escluse dela concurs: se va face însĕ escepţiune pentru acelea traducţiuni de pe opuri străine clasice cari:

a) sau prin dificultăţile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românesci vor constitui adevĕrate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anecsarea de elucidări şi de note sciinţifice cu totul proprie traducĕtorului, îşi vor fi însuşit meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărţile premiate de Academia română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din iniţiativa şi cu spesele ei nu pot întra la concurs pentru premiele Năsturel din seria B.

4 Premiile Năsturel din seria B. se pot acorda nu numai unor opuri complete,

ci şi părţii unui op tipărit în cursul anului cu condiţiune însĕ ca acéstă parte să fie de valórea şi de întinderea unui volum şi nu de ale unei simple fascióre (minimum 400 pag. format în 8⁰ garmond).

5. Premiarea unei părţi a unui op la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părţi a aceluiaşi op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime şi pseudonime vor puté fi admise la concursul cărţilor tipărite, ér autorii lor, spre a primi premiele acordate, vor trebui sĕ justifice proprietatea lor.

III. Premiul Asociaţiunei craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului public, în sumă de lei, 1.500, se va decerne în sesiunea generală din 1895 celei mai bune cărţi didactice în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1894.

Terminul depunerei la cancelaria Academiei, in 6 esemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decembre 1894.

IV. Premiul statului Lazăr, de 5.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut sciinţific, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1895, sau celei mai importante invenţiuni sciinţifice făcute dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1895.

V. Marele premiu Năsturel Herescu, din seria B, în sumă de 12.000 lei, se va decerne în sesiurea generală din anul 1897 unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decembre 1896.

VI. Premiul Hagi-Vasile, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 unei cărţi scrise în limba română şi publicată în timpul dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1899, al cărei cuprins va fi:

„Istoria comerciului la români“, sau „starea actuală a comerciului în România“, sau „studii asupra legislaţiunii comerciale în statul român“, sau „ori ce alte subiecte privitóre la comerciul român“.

Terminul presentărei cărţilor pentru concurs va fi până la 31 Decembre, 1899.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut: nr. 5 (Sibiiu 10 Maiu 1894) al revistei literare-beletristice *„Rândunica“*, cu următoriul cuprins: Aşa a fost sĕ fie, novelă de Margareta Moldovan (continuare). Vecinei de preste drum, poesie trad. de Heine de Mich. de Bonachi. Corespondenţă între Livia şi Didia de m—a. Tot n'o sĕ vin, poesie de V. B. Muntenescu. Tipuri caracteristice de Teophrast (2 Linguşitorul) trad. de Camil B. Vatra suferinţei poesie de T. Bocancea (sfîrşit).

Feliurite: Cea mai adevĕrată plăcere. Visită la Mark Twain. De pe timpul censurii. Cleptomania. De ale modei. Anecdote. De ale casei. Deslegarea gâciturei din nr 3. Corespondenţă.

A apărut:

„Lumea ilustrată“. Broşura 14 preţul 1 leu, avênd sumarul următor:

Tecst:

Sórta rea de V. A. Urechiă (urmare şi sfêrşit) — Gladiatorul, (poesie) de A. Steuerman — A mea este rĕsbunarea, roman de Hall Taine — Poveste veche, (poesie) de O. Carp. Florar, (sonete) de Iuliu I. Roşca — Păcat şi ispăşire, (urmare) — Onóre şi datorie (roman) — Felurimi — Dim. A. Sturdza (biografie) — Dochiţa, nuvelă) de Elena D. O. Sevastos. — Canarul (poesie) de Radu D. Rosetti — Ţiganul ras, (snóvă) de Dumitru Stăcescu — O escursiune la Rădăşeni, de A. D. Xenopol (urmare şi sfârşit — Vrăjmaşele, (poesie) de Virgiliu N. Cisman — Ţiganii la Vodă, (snóvă) de Dumitru Stăncescu — Primăverii, (poesie) de Grigori N. Lazu — Ţiganul cu gâştele, (snóvă) de Dumitru Stăncescu — Comóra casei şi a familiei.

Ilustraţiuni:

Dimitrie A. Sturdza, (portret) — Cele trei graţii tablou de A. Courtin. — Florar — Impărţélă dréptă, tablou de Corrodi — Statue la pâriu, de sculptorul I. Gotz — Supliment: Sentimentul, tablou de Rössler.

Nr. 344/1894 [86] 2—2

Anunţ.

Zidirea scólei gr. ort. din parochia **Pâclisa protopresbiteratul Albei-Iulia** sĕ dă în interprindere pe calea licitaţiunei minuendă care sĕ va ţiné la faţa locului **Duminecă în 22 Maiu st. v. (3 Iuniu), la 3 óre p. m.** în cancelaria oficiului parochial pre lângă suma preliminată de **1350 fl. 08 cr.** în bani. Comuna bisericéscă dă materialul pétră, cărămidă, var, apă şi năsip conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidicesan din 8 August 1892 Nr. 5095 Ep. Dela intreprindĕtor sĕ recere ca la începerea licitaţiunii sĕ depună un vadiu de 10% în numĕrariu sau în hârtii de valóre. — Planul, preliminariul de spese, şi condiţiunile de licitare sĕ pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial 'şi reservă dreptul a da lucrul în intreprindere acelui măestru, care va oferi cea mai mare garanţă chiar şi când acela n'ar fi minus oferent.

Alba-Iulia, 6 Maiu 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresb.

Depositul principal al

Primei bererii ungare

de Steinbruch,

societate pe acţiuni

se află în **Sibiiu, strada Schewis Nr. 3**, lângă grădina **„Flora“** (Floragarten), unde se pot face şi comandele.

[89] 1—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[17] 19—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.[illegible]6	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	—	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacii inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpaşul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8,11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.-

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3:	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6.16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.0

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55 Sibiiu, Marți 17|29 Maiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Maiu, 1894.

„Jurații din Cluș și-au făcut datorința“, așa ne spune P. Ll. în nrul seu din 26 Maiu n. vorbind despre procesul memorandului și despre sentință, și tot în acest sens se pronunță și celelalte foi magiare, satisfăcute că „agitatorilor“ li s'a dictat pedépsă aspră.

Vina lor este, după cum ne spune P. Ll. în nrul amintit, că ei au împlut intréga lume civilisată cu sciri false despre stările de la noi, că au virit ură în conaționalii lor față de patrie și s'au nisuit a-i îndemna la rescólă, care, este meritul prudenței și a privegherei autorităților, că nu s'a făcut. Precum vedem, câte frase, atâtea neadevĕruri. Căci d. e. óre scire falsă este aceea, că șovinismul magiar vrea sĕ magiariseze pe nemagiarii din Ungaria, fie și cu forța și dacă noi ne apărăm limba și naționalitatea nóstră suntem persecutați în tot chipul? Și apoi nu este un neadevĕr încornurăt, că membrii comitetului au indemnat pe popor la rescólă și că meritul autorităților este, că ea nu s'a făcut? pe când sciut este că, în multe locuri autoritățile s'au purtat fórte provocător și sĕ pórtă și acum față de români, recuirând gendărmărie și făcênd perchisiții domiciliare, fără de nici o basă, ér' meritul, că rescólă nu s'a făcut este a poporului însuși, înarmat cu răbdare lungă și cu iubire de ordine și apoi este meritul a bunei povățuiri din partea clasei inteligente a acestui popor.

După insinuațiunile aceste false, P. Ll. esprimându-și bucuria, că guvernul n'a luat mĕsuri estraordinare, cari, după cum ḑice el ar fi fost cel mai mare triumf al acusaților dela Cluș, spune guvernului, că are acum de împlinit un șir întreg de datorințe cu privire la cestiunea română.

Trebuie, ḑice el, ca guvernul sĕ facă publicitate estinsă a sentenței și a motivelor ei în opiniunea publică europénă, „preocupată față de noi;“ ca introducere la acésta sĕ sĕ facă o scurtă istorie a procesului și motivarea, pentru-ce acest proces s'a pertractat înaintea juriului de presă din Cluș. „Noi suntem convinși — ḑice P. Ll. — că simțului de drept al întregei lumi îi va părea lucru firesc că contrabandiștii nu sunt supuși judecății juḑilor aleși dintre ei.“ Aceste sunt ḑise, cu privire la declarațiunea comitetului, că nu recunósce competența juriului unguresc, preocupat politicesce Noi credem însĕ. că nici guvernului, nici nimĕruia nu-i va succede a convinge strĕinătatea, că — ca sĕ ne folosim și noi de asĕmĕnarea tendențiósă a lui P. Ll. — este corect a supune pe contrabandiști judecății unor juḑi aleși dintre aceia, pe cari contrabandiștii i au păgubit.

Altă datorință are guvernul, după părerea lui „P. Ll“ a feri poporul românesc de influența martirilor și acésta sĕ póte face prin o administrațiune bună.

Prin acésta P. Ll. recunósce că administrația nóstră nu e bună, însă el din împrejurarea acésta făuresce un motiv în favorul proiectatei administrațiuni de stat, căci în încheierea articolului ḑice, că „pentru pacificarea durabilă a naționalităților este de lipsă o reformă radicală a întregei administrații.“

Este de lipsă negreșit îmbunătățirea administrației, nu credem însĕ, că acésta singură ar pacifica durabil naționalitățile. La o pacificare durabilă s'ar puté ajunge estirpând șovinismul, de care e molipsită intrégă viața publică magiară și prin înfrânarea tendințelor de magiarisare forțată, isvorul principal de nemulțămire.

Acest sfat sĕ-'l dea P. Lloyd guvernului.

Revista politică.

Foile magiare se ocupă cu călĕtoria ministrului-president Wekerle la Viena. In ḑilele din urmă ale sĕptĕmânei trecute ministrul a fost primit în audiență de Majestatea Sa monarchul; apoi s'a reîntors în Budapesta și pe aḑi, Luni, érăși a fost sĕ fie primit de Maj. Sa în audiență. Ministrul vrea sĕ realiseze cu ori-ce preț proiectele politice bisericesci și în prima linie proiectul căsătoriei civile. Spre a-i asigura o reușită și în casa magnaților ministrul a presentat Maj. Sale mai multe proiecte. E întrebarea, dacă ele vor fi și acceptate. Foile din Budapesta, care mai înainte vorbiau de o crisă ministerială anunță, că în fine totuși îi va succede lui Wekerle sĕ trécă proiectul cu o mică majoritate și prin casa magnaților.

* * *

In ḑilele din urmă s'a întêmplat în Francia o crisă ministerială Ea a fost cam neașteptată. Cu vr'o opt ḑile înainte, cabinetul Casimir Périer înfruntase cu succes atacurile adversarilor și obținuse un numĕr de voturi însemnat într'o cestiune de guvernament, dar de o dată el este pus în minoritate într'un incident de a doua mână, cum e cestiunea sindicatelor de lucrători.

Causa care a produs acéstă crisă pare a fi îndoită. Mai întâiu ea a fost resultatul unei coalițiuni între elementele estreme; monarchiștii, radicalii și socialiștii 'și-au dat mâna pentru a rĕsturna guvernul, care îi nemulțămise pe toți prin atitudinea sa față cu clericalismul.

Monarchiștii fiind reduși în camera actuală la un grup de 70 de deputați, nu așteptau de cât un prilegiu pentru a lua parte la coalițiune; radicalii, cari eșiră și ei cam slăbiți din ultimele alegeri, nu puteau erta republicanilor moderați politica conciliantă, pe care o înauguraseră față cu clerul. Mai ales ultimul discurs rostit de ministrul Spuller, în care acesta desvoltase programul guvernului în acéstă privință, ridicase o adevĕrată furtună în tabĕra radicală și socialistă.

Așa dar tărîmul pentru o coalițiune între estrema stêngă și estrema dréptă era gata. Cu tóte acestea, crisa póte că nu s'ar fi produs încă, dacă n'ar fi intervenit și o altă împregiurare.

La tómnă adecă espiră mandatul de 7 ani de președinte al republucei franceze; la tómnă d. Sadi Carnot va urma sĕ părăséscă palatul Eliseului și sĕ renunțe la demnitatea de prim cetățén al Francei. Se vor face alegeri nouĕ, se va alege un nou președinte. Cine va fi noul președinte al republicei, nu se scie încă. Se scie însĕ, că va candida și Casimir Périer. Étă pentru ce s'a retras el de la putere.

Printre candidați mai sunt Challemel Lacour, Cavaignac, Constans, Carnot, etc.

Cele mai multe sorți de isbândă le are Carnot și Casimir Périer. In special Carnot, a mulțumit de deplin pe francezi în timp de șapte ani și se bucură de o imensă popularitate E probabil însĕ, că alte resóne, alte considerațiuni mai înalte vor determina pe marea adunare națională sĕ nu alégă pe Carnot. Esperiența făcută cu alegerea în trei rênduri a lui Jules Grévy a pus puțin pe gânduri pe francezi și mulți se feresc de ideia de a perpetua presidenția d-lui Carnot.

Căderea lui Casimir Périer fiind provocată de radicalii socialiști în alianță cu o fracțiune a liberalilor, hotărît, că numai radicalii pot sĕ fie însărcinați cu formarea guvernului. Ast fel a fost chemat radicalul Bourgeois sĕ formeze noul cabinet.

* * *

Situațiunea în Sêrbia este tot încurcată. Ḑiarul „Țara“ aduce încă și următórele informațiuni: A sosit

---

FOIȚA.

„La Șona“.

(Impresiuni.)

Despărțĕmêntul reuniunei învĕțătoresci „Făgăraș“ și-a ținut prima adunare generală din a. c. la 1 Maiu v. în comuna Șona.

Șona e o comună curat românéscă, care zace pe țermul adelenesc al Oltului, din sus de Făgăraș cale de-o óră, călare pe băț. E o noțiune geografică puțin cunoscută „în afară“ dar în multe privințe renumită în „Țara Oltului“.

O parte din délurile comunei sunt acoperite cu vii și șonerii sunt cei dintâiu, cari tómna strepeḑesc dinții făgărășenilor cu struguri, galbini ca — érba, moi — de poți pușca epuri cu ei și dulci ca somnul fispanului Guido von Bausznern, decând cu svonul despre „revoluțiunea“ din Zĕrnesci.

Apoi tot șonerii sunt, cărora o parte mare din făgărășeni, au a le mulțămí că-și mâncă caféua cea de tóte ḑilele cu lapte „curat de bivolițe“ ér nu cum i-a hulit un ungur din Hălmég, care a ḑis în limba divului Arpád: „a vint hat un capră-kecske din Șonabol, untrat be a grădina-kertbe și muncat tot-mindent kaposzt-varḑat.

Maiu au șonerii un obiceiu posnaș: în locul substantivelor folosesc fórte des, pronumele demonstrativ acésta, aceea, în haina lui „hăla“ și „haia“. De pildă un bărbat care ca toți șonerii ținea mult ca nevastă-sa când merge la Făgăraș sĕ fie frumos îmbrăcată, mergênd către „oraș“ întrun car cu mai mulți ómeni, nevasta lui, avênd o crătință flacără de nóuă, trebuia sĕ șadă pe loitre din pricina îmbulḑelei. Bărbatul, vĕḑând cum șede pe crătință îl doria inima și îi atrage atențiunea cu: „Tu Nuță! ai grije că ți-se róde „haia“ (crătința).

Dar Șona mai e renumită și cu prunele. Căci așa e obiceiul pe aici: Făgărașul e renumit cu „Dummer Kerl“ și celealalte comune, mai fiecare are anecdota, care privesce pe satul întreg. Unii au scos luna din fântână, altcum eram avisați la luna din capul pleșugilor. Alții au închis grapa de pe holde, altcum făcea pagubă teribilă satului. Ceialalți au tras taurul cu funia sus pe turnul bisericei sĕ mânânce érbă, căci cine sĕ se sue acolo sĕ o coséscă; ér unii au tuns cloca pe fóle, sĕ pótă suge puii, căci altcum muriau de fóme, așa circăiau pe sub clocă etc. etc. despre cari cu altă ocasiune. Acum însă la obiect, căci mi-e frică sĕ nu pățesc ca dăscălița unui coleg de pe timpul lui bucheaz-ba care cât ḑici, fereca mâncătórea lelii dăscăliță; ér dacă îl întreba vecinii: „Mĕi George de ce ai bătut ér pe Sinefta?“ rĕspundea scurt și apĕsat: „N'a grăit la obiect“. Așa dar la obiect.

Șonerii încă trag posna făcută de un om, care vara păḑênd prunele de ciórele rĕmuiciόse, una mai obrasnică a furat o prună. Omul indignat se ia după cióră strigând: „Cióră ciocaia lasă „haia“ îți spun cu buna lasă pruna“, și tot așa „hăla“ pe jos „haia“ pe sus, până hăla cu ochii sgâiți la haia a căḑut în Olt, care spală pólele satului, tocmai în locul, unde a lăsat ciόra pruna — și s'a înecat.

Ér de-atunci posna-i gata: ciórele cari mai înainte, sub absolutism se puneau pe parii grădinilor din Șona și strigau cu Schmerling „Glück-auf“ „Glück-auf“ acum s'au unit în limbă cu EMKE-isti, și când trec preste sat strigă: „Kár“ „kár“ (pagubă) Apoi sĕ nu te mănii, mai ales pe omenii cari sĕ uită în ciocul ciórelor.

Din Făgăraș până la Șona nu prea sunt mult de vĕḑut. Mai „remarcabil“ este podul Oltului din capul satului, făcut întreg din lemn pe banii „erariului din Făgăraș“ restituiți de bravii șoneri în ḑile de clacă O bunătate pentru comună podul acesta, pentru care părintele Raita póte fi mândru. Numai când trece peste el sĕ mișcă, pare că e o mărgea. Em am închis ochii trecênd, și mĕ țineam de vecinii din trăsură. Dar la capul lui i-am deschis mai mari, în sunetul lui „Destéptăte Române“. Credeam adecă, că am căḑut în Olt, după cel cu pruna, și corul îngerilor cu „chimvale bine rĕsunĕtóre“ mĕ conduce în raiu. Dar era altceva. Poporul din Șona cu musica în frunte sta în capul satului — primariul în capul podului și ascepta sosirea birăului, sosit — după cum interpela colegul Cantor — în loc de 8 óre la 11 óre. Salutări și rĕspunsuri, apoi în tecstul lui „Deștéptăte“ cu mic cu mare am mers până la locul de întrunire. Tot astfel au primit și condus bravii șoneri pe toți sosiții pâlcuri de pâlcuri, care cum nimeriau.

Când am ajuns la locul de întrunire ochii și mai mari. Din ferésta casei ne admirau nisce óspeți cu pene de cocoși cât o căpiță în pălărie și cu — baionetele pe pușcă. Erau gendarmi recuirați de pretura din Cohalm, care amenințau. că dacă adunarea sĕ va ține fără concesiune „comuna va fi pedepsită cu 200 fl. v. a.

(Va urma)

în capitală principele Arsenie Carageorgevicĭ, căpitan în garda imperială din Petersburg şi pretendent la tronul Sêrbiei. Principele a descins la hotel Bulevard.

E un om de statură mijlocie, bine format, părul negru, energic, plin de entusiasm, abia are etatea de 35 ani.

Cel mai bogat dintre toţi Carageorgevicii este principele Arsenie, care dispune de o avere de peste ḑece milióne de ruble. Acéstă avere colosală îi revine prin soţia sa, fiica principelui Demidow de San-Donato, unul din cei mai bogaţi proprietari din Italia, care are imense proprietăţi în Florenţa.

Astfel îi este fórte uşor principelui Arsenie sĕ alimenteze agitaţia antidinastică din Sêrbia şi sĕ-şi înmulţéscă aderenţii, cu atât mai vîrtos, că este fórte generos şi levent.

Prin legăturile sale cu Paşicĭ, Gruicĭ, Caticĭ etc., principele Arsenie a devenit fórte popular printre radicali. Dar bărbaţii de stat cei mai de valóre ai Sêrbiei, cum sunt Risticĭ, Garaşanin, Avakumovicĭ, Ribaratz, Simicĭ etc. detestă pe Carageorgevicĭ şi-l socotesc drept un aventurier politic.

Principele Arsenie Carageorgevici are propietăţi intinse în judeţul Dolj aprópe de Dunăre, la hotarele Sêrbiei. Aici vrea sĕ se retragă pentru câte-va luni ca sĕ 'şi aranjeze afacerile private.

In faţa evenimentilor, ce se petrec însĕ în Belgrad, e incontestabil, că prinţul Arsenie Carageorgevici vrea sĕ fie aprópe de Sêrbia şi retras la moşie, ca ast-fel sĕ pótă urma mai în linisce desvoltările de acolo.

In micul regat sêrb se petrec aḑi lucruri, cari trebue sĕ ne îngrijéscă. Organul ministeriul de esterne din Viena, „Fremdenblatt" anunţă în numĕrul sĕu de alaltă-ieri, că s'a descoperit o mare fabrică de arme Peabody a radicalilor, de unde s'au distribuit deja o mulţime de puşti şi vr'o 300,000 de cartuşe printre ţĕrenii radicali.

La procesul memorandului.

Drept întregire a raportului din nrul ultim al fóiei nóstre despre procesul memorandului dăm mai la vale următórele:

După ce preşedintele comitetului Dr. I. Raţiu a cetit declaraţiunea comitetului, publicată în nrul ultim, al fóiei nóstre a făcut tot în numele comitetului următórele declaraţiuni:

Onorabilă curte!

Domnilor juraţi!

Memorandul, pentru a cărui publicare şi rĕspândire suntem traşi ca nisce făcĕtori de rele înaintea acestei bare judecătoresci, nu cuprinde, precum v'aţi putut convinge, decât gravaminele poporului român, care ne-a trimis pe noi, ca sĕ cerem scutul Tronului pentru drepturile lui nesocotite şi călcate în picióre.

Ceea-ce ne-a silit pe noi şi pe întregul popor român, ca sĕ facem acest demers, este faptul, că atât legislaţiunea, cât şi guvernul ne-a adus la convingerea nestrămutată, că în faţa lor pentru noi vorbă de dreptate nu póte fi.

Inzadar au fost tóte promisiunile, ce s'au dat în repeţite rênduri pentru respectarea drepturile nóstre naţionale.

Inzadar am încercat tóte formele şi mijlócele legale! Inzadar ne-am plâns la toţi factorii statului!

Esclusivismul de rasă a declarat rĕsboiu de esterminare limbii si naţionalităţii nóstre.

Nu ne mai rĕmăsese dar, decât acésta singură cale a apelului la factorul suprem al statului şi la opiniunea publică a lumii civilisate.

Faţă cu acest act, care nu conţine decât curatul adevĕr şi este icóna credinciósă a suferinţelor şi nedreptăţilor seculare ce le îndură poporul român din Transilvania şi Ungaria, trebuia ca regimul, ori sĕ se desvinovăţéscă ori sĕ-şi rĕsbune

Desvinovăţirea nu era cu putinţă, a ales calea rĕsbunării!

Ne-a împedecat sĕ ajungem la Tron şi acum ne supune judecăţii acelora, contra cărora ne-am plâns.

Ceea ce se discută aici domnilor este însĕşi esistenţa poporului român.

Esistenţa unui popor nu se discută, se afirmă!

De aceea nu ne e în gând, sĕ venim înaintea d-vóstre sĕ dovedim, că avem dreptul la esistenţă.

Intr'o asemenea cestiune nu ne putem apĕra în faţa d-vóstre, nu putem decât sĕ acusăm în faţa lumii civilisate sistemul asupritor, care tinde sĕ ne răpéscă ceea-ce un popor are mai scump: Legea şi limba!

De aceea nu mai suntem aici acusaţi, suntem acusatori.

Ca persóne nu avem ce căuta înaintea acestei curţi cu juraţi, fiind-că noi am lucrat numai ca mandatari ai poporului român, şi un popor întreg nu se póte trage la bara judecătoréscă.

Plângerile poporului român nu pot fi judecate de un juriu esclusiv magiar, care este şi judecător şi parte.

De aceea nu este de demnitatea poporului român de a se apĕra în faţa juriului din Cluj! Într'adevĕr acésta e o cestiune politică şi de stat, care resultă dintr'un proces secular între naţiunea magiară şi autochtona naţiune română. De judecată dar nu póte fi vorba! Ne puteţi osândí ca indiviḑi, nu ne puteţi judeca ca mandatari ai poporului.

De altfel aţi înţeles şi d-vóstră, că aici nu póte fi vorba de drept, ci numai de forţă. Lucrul acesta nici nu aţi mai încercat sĕ l ascundeţi, căci aţi nesocotit până şi formele legale cele mai elementare, care se observă chiar pentru criminali înaintea curţilor cu juraţi. Lumea va auḑi cu uimire, că s'au putut judeca nesce ómeni de către o instanţă judecătoréscă, fără ca sĕ pótă avé măcar apĕrători. Aţi proclamat sus şi tare, că forţa birue dreptul, şi nici că aţi mai căutat sĕ mascaţi în faţa lumii aceea ce nu mai e judecată, ci esecutare.

Sĕ nu ne cereţi dar nouĕ sĕ ne facem complici în acest simulacru de proces, încercând sĕ facem din partea nóstră un simulacru de apĕrare. Au fost siliţi prin violenţă şi insulte apĕrătorii nostri sĕ se depărteze. S'a agitat prin presă opinia publică magiară, representată prin juriul din Cluj în contra nóstră a întregului popor român. Am fost violentaţi şi aici şi am fost terorisaţi totdéuna cum suntem terorisaţi în tóte de când am denunţat lumii civilisate asupririle, ce le îndurăm. Mai póte fi dar vorba aici de judecată, de apĕrare în înţelesul juridic? Nu! Faceţi ce voiţi.

Nevinovaţi suntem, dar d-vóstră sunteţi stăpâni pe individualitatea nóstră fisică, nu însĕ şi pe conscienţa nóstră, care în acéstă causă este conscienţa naţională a poporului român. Dacă nu sunteţi d-vóstră competenţi sĕ ne judecaţi, este însĕ un alt tribunal mai mare, mai luminat şi de sigur mai nepărtinitor, care ne va judeca pe toţi: e tribunalul lumii civilisate, care vĕ va osândí odată mai mult şi mai aspru, decât v'a osândit până acum.

Prin spiritul de intoleranţă, printr'un fanatism de rasă fără sémăn în Europa, osândindu-ne, veţi isbutì numai ca sĕ dovediţi lumii, că magiarii sunt o notă discordantă în concertul civilisaţiunii.

Declar prin urmare în numele meu şi al tuturor colegilor mei acusaţi, că pentru cuvintele arĕtate nu ne putem apĕra.

*

Drept momente agravante pentru toţi acusaţii tribunalul a considerat cultura şi posiţia socială, ér' în special pentru dl Dr. I. Raţiu calitatea sa de president al comitetului naţional, în care calitate a trebuit sĕ aibă cunoscinţă despre tóte hotărîrile comitetului, asemenea s'a considerat de moment agravant pentru dl D. Comşa calitatea sa de secretar al comitetului. Pentru părintele Lucaciu pe lângă posiţia sa de preot şi secretar general al comitetului, tribunalul 'i-a mai atribuit încă un moment agravant, anume împregiurarea, că părintele Lucaciu „a fost autorul intelectual al întregei mişcări". Nu încape îndoélă, că în acéstă enunciaţiune tribunalul a fost drept şi drept a caracterisat procesul. In contra momentului uşurător, că în decursul pertractării ar fi arĕtat pacienţă şi regret, dl George Pop de Baseşti, s'a sculat sĕ protesteze dar' presidentul 'i a detras cuvêntul. După enunţarea sentenţii, publicul român a erupt în frenetice esclamări de „sĕ trăiéscă" la adresa condamnaţilor, cari percurgênd în mijlocul mulţimii stradele, la hotelul „Hungaria" au fost primiţi de damele române, care erau în ferestrile etagiului prim, întocmai ca şi la améḑi cu o adevĕrată plóie de flori naturale.

Rechisitorul prim-procurorului Vita Sándor.

Onorat tribunal regesc, onorată curte cu juraţi! Precum v'aţi putut convinge din actul de acusaţiune, s'a comis un delict conform legei penale, pentru care susţin acusa prin rĕspândirea aşa numitului Memorand român. Memoriul, cunoscut sub numele de Memorandul românilor, este una din acele tipărituri de conţinut politic, apărute în timpul mai nou, cari nu numai că au atras atenţiunea publică asupra lor, dar totodată au provocat resens, în parte chiar şi indignaţiune, în opiniunea publică patriotică.

Vorbind cu ocasiunea acésta numai despre Memorand: acest memoriu din acea causă a atras asupra sa atenţiunea comună, fiindcă s'a sciut, că în acela se espun gravaminele locuitorilor de naţionalitate română ai patriei nóstre, şi fiind-că s'a sciut, că acest memoriu s'a intenţionat a se presenta Maj. Sale. Resens, ér prin unele părţi chiar şi indignaţiune, a provocat acest memoriu după părerea mea din aceea causă, fiind-că în acela afară de o întrégă serie de gravamine nebasate, se cuprind şi o sumă de acuse îndreptate contra legislaţiunei şi contra guvernărei naţionale magiare. Dar nu conţine numai acestea, ci chiar şi atacarea valabilităţii şi a puterii obligătóre a uneia dintre cele mai importante legi fundamentale ale statului, „Uniunea", va sĕ ḑică legea despre unirea Ardélului cu Ungaria proprie.

Ori cât de scornite şi nebasate ar fi gravaminele şi acusele aduse în Memorand, eu nu mĕ voi ocupa aici cu tóte, nici nu le voiu desvolta şi combate. Nu mĕ ocup din acel simplu motiv, fiindcă desfăşurarea acelor gravamine, deşi sunt nebasate, nu formézã obiectul acestei şi discusiunea lor nu aparţine cadrului procesului present de presă. Mĕ restrîng deci numai la discutarea şi combaterea acelor pretinse gravamine, citate în Memorand, cari în legătură cu atacurile îndreptate contra valabilităţii şi a puterii obligătóre a legii, sunt ca şi drept motiv al atacului.

Intre aceste gravamine se află, că uniunea, adecă unirea Ardélului cu Ungaria propriă, s'ar fi decretat, după cum se spune în Memorand, contrar dreptului public şi a drepturilor acelor elemente, cari formézã Ardélul, într'o formă nedréptă, adecă printr'o dietă, „înţelegênd Dieta din 48", care s'a compus pe basa legilor din 1790—91 şi s'a decretat, precum ne spune Memorandul, că decretarea uniunei în chipul acesta a violat drepturile istorice şi naţionale ale românilor. Mai departe Memorandul de aceea află de vătĕmătóre uniunea, fiindcă prin uniune s'a nimicit dreptul autonomic şi de guvernare propriă a Ardélului, contrar legilor fundamentale, cari au asigurat aceste şi între aceste dóuĕ ţĕri s'a întêmplat, precum ne spune Memorandul, o fusiune, va se ḑică o deplină contopire. Din causa acestor gravamine numesce apoi Memorandul uniunea şi întrarea ei în vigóre, pe basa art. de lege 43 din 1868, atât din punct de vedere legislatoric, cât şi din punct de vedere de drept, nedréptă, şi din causa acestor gravamine atacă valabilitatea legii, care pronunţă uniunea, parte prin aceea, că denégă îndreptăţirea dietei Ardelene din 1848, de a aduce legi asupra uniunei fără conlucrarea românilor, parte prin aceea, că susţine, că uniunea s'a întêmplat într'o formă care stă în contraḑicere cu dreptul public.

Onoraţi domni şi juraţi! Autoritatea statului magiar stă cu mult prea sus, decât ca în casul, dacă între supuşi sĕi proprii s'ar afla de aceia, cari cutéză să atace vre-una din legile esistente în valabilitatea şi puterea ei obligătóre într'un chip agitatoric, sĕ simte necesitatea de a documenta faţă cu acestea atacuri modul valabil şi constituţional, cum s'au creat aceste legi, şi ceea ce privesce atacurile îndreptate contra valabilităţii legii uniunei, cred, că ar fi pe deplin suficient sĕ citez simplamente acel fapt, că uniunea mai mult de 25 de ani a devenit realitate, şi că începênd dela Maiestatea domnitorului, este recunoscută de toţi factorii constituţionali ai ţĕrii, drept stare legală. Şi basându-mĕ pe acest fapt, m'aş puté restrînge numai la acea observare, că dacă representanţii statului o cunosc de valabilă, este datorinţa fie-cărui cetăţén al statului sĕ se plece înaintea ei şi sĕ recunóscă, că atacarea ei este un atentat contra autorităţii statului.

Şi dacă cu tóte acestea voiu căuta sĕ demonstrez acel fapt în istoria desvoltării dreptului public, conform căruia art. de lege 1 al dietei ardelene din 48 şi art. 7. al dietei ungare din 48 despre decretarea Uniunei, s'a înaugurat conform constituţiunei de atunci, pe lângă cooperarea tuturor factorilor de drept public, pe atunci îndreptăţiţi ţinênd cont de legile legislaţiunei şi de sancţiunea regéscă; şi că prin urmare sunt investiţi cu tóte formalităţile valabităţii, citez acest fapt important şi de sigur nu necunoscut înaintea autorilor Memorandului, ca sĕ demonstrez şi mai evident, cât de nebasat este acel punct gravaminal al Memorandului, conform căruia uniunea s'a pronunţat într'o formă nedréptă, contrară dreptului public şi printr'o dietă, care n'a fost îndreptăţită.

Intr'adevĕr, Onoraţi Domni juraţi! dacă cercetăm atât din punct de vedere al dreptului istoric, cât şi a dreptului constituţional causele gravaminale, cari formézã basa atacului îndreptat contra valabilităţii legii despre uniune, apoi trebue sĕ recunóscem, cât de greşite şi de nebasate sunt acele atacuri şi cât de îndreptăţită devine presupunerea, că autorii Memorandului nu espun acele pretinse gravamine din convingere şi bună credinţă, ci numai ca atacarea lor sĕ aibă aparenţa îndreptăţirei şi justiţiei, ca astfel sĕ fie mai uşor posibilă seducerea neorientaţilor.

Căci nu pot presupune, că autorii Memorandului n'ar fi sciut şi n'ar sci, că ori-ce dietă, ori-ce corporaţiune legislatorică, se póte alcătuí în formă valabilă numai din acele elemente, cari în înţelesul constituţiunei acelei ţĕri, sunt îndreptăţite a lua parte în acea corporaţiune.

(Va urma.)

Noutăţi.

Dela curtea română. M. S. regele şi AA. LL. regale principele Ferdinand şi principesa Maria, imediat după căsătoria prinţului de Hohenzolern cu principesa de Flandra, se vor duce la Neuwied şi de acolo se vor întórce în ţară, în ḑiua de 28 curent.

* * *

Censură de profesor. Fiul preotului nostru din Fofeldea dl Ioan Bunea, stipendist consistorial, a făcut în 13 Maiu v. cu succes laudabil censura de profesor pentru şcólele medii înaintea comisiunii esaminătóre dela universitatea din Budapesta.

* * *

Cine provócă? Cu trenul de Duminecă dela 1½ au sosit dela Cluş unii dintre membrii comitetului naţional, cari locuesc în Sibiiu. Din acest incident s'a adunat la gară o mulţime mare de public.

Spre surprinderea sibienilor însĕ a ieşit spre întîmpinare şi un pluton de gendarmi. Ce au căutat gendarmii la gară într'un oraş cu magistrat şi cu poliţie regulată? Ca sĕ dea şi sĕ îmboldéscă pe bieţii ţĕrani?

După cum suntem informaţi d-l jude de instrucţie Gödri a dat ordin că îndată ce cineva ar bineventa pe cei ce sosesc sĕ fie deţinut. Cum de sĕ dau astfel de ordine, érăşi nu înţelegem!

La gara dela Ocna-Sibiiului, precum ni se comunică, finanţii au tras foc, în vênt!

* * *

Proţimea din Bucovina la monarchul. Preoţimea gr. or. din Bucovina, română şi ruténă, a ţinut în prima jumĕtate a lunei curente o adunare, în care s'a discutat îmbunătăţirea lefei preoţesci. In urmă s'a ales un comitet, care sĕ ducă la monarchul un memorand, prin care sĕ cere ca preoţii sĕ fie tractaţi ca funcţionarii statului din clasa X, şi a IX, avênd tot acele cuincuenale. Lefile firesce sĕ se plătéscă din fondul religionar.

* * *

Banii şi monumentul lui Kossuth. Cu privire la subscripţiunea deschisă în Ungaria pentru ridicarea unui monument lui Kossuth, „Correspondence politique“ publică un incident fórte interesant. Membrii comitetului subscripţiunei se presentară la un bancher din Budapesta. Acesta îi primì cu cea mai mare politeţe, luà un condeiu şi subscrise 500 florini. Membrii comitetului îi mulţămiră călduros, dar bancherul, fórte modest, le rĕspunde că „n'au pentru ce“ şi-şi ceru voie sĕ achite imediat suma subscrisă. Deschise o ladă imposantă şi luà 5 bilete, pe care le dădu membrilor încântaţi. Aceste bilete erau „bilete Kossuth“ eşmise de către dictator în timpul revoluţiunei dela 1848 şi care astădi nu mai sunt valabile. „Dacă vreţi, pot sĕ vĕ mai dau asemenea bilete, le ḑise marinimosul bancher; dar bilete cu efigia regelui n'am pentru monumentul lui Kossuth!“

* * *

Congresul gr. cat. din Blaş convocat pe 4 Iuniu a fost oprit de ministrul de culte.

* * *

† Ioan Macaveiu, preot în Feldru, care pentru delict de presă a fost întemniţat un an şi jumĕtate în prinsórea de stat dela Seghedin, după o viéţă plină de activitate, desvoltată cu mult zel şi-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului Sâmbătă în 26 Maiu 1894 la 9$^1/_2$ óre ante meridiane în anul al 35-lea al etăţii Sale şi al 12-lea al fericitei sale căsătorii.

* * *

Procesul de presă al „Vulturului“ s'a pertractat în 16 l. c. la curtea cu juraţi din Oradea-mare. Procesul s'a intentat pentru 6 publicaţiuni din acéstă fóie. Redactorul, dl Iustin Ardelean, a fost condamnat la 14 ḑile închisóre de stat, la o amendă în bani de 20 fl. şi la purtarea speselor de 15 fl.

* * *

Volnicii unguresci. Numĕrul mai nou al diarului „Ţara“ din România aduce următórea notiţă: „Clişeurile panoramele nóstre, între care se găsesc şi mai multe clişeuri-fotografii ale martirilor de pe banca acusaţilor din Cluş, lucrate la Viena, şi care ni-au fost trimise pe linia Pesta-Predél, au fost oprite şi confişcate de unguri la graniţă. Ori ce comentare de prisos. Promitem însĕ cetitorilor nostri, că cel mult în trei-patru ḑile ne vom puté procura alte clişee şi vom continua ca şi în trecut a publica panoramele nóstre împreună cu fotografia“.

* * *

Violenţe. Din mai multe locuri primim informaţiuni despre perchisiţiuni, pe la inteligenţi şi ţĕrani în meḑ de nópte. La Baia-de-Criş a fost adus un batalion de soldaţi. Din Zĕrnesci se comunică „Gaz. Transilv.“ următoriul cas revoltător: In ḑiua acésta s'a făcut din nou perchisiţiă la dl învĕţător I. Spêrchez, de astădată din propria autoritate a gendarmilor dela 12 până la 6 óre séra, i-a cercetat cu deamĕnuntul casa, curtea, şura şi grădina, ca sĕ afle hârtii compromiţĕtóre. N'au aflat, dar se pare, că acesta li-a fost numai pretecstul pentru de a pângări autoritatea dascălului românesc şi sanctuarul scólei nostre române.

Lucru ne mai auḑit, în decursul cercetării au secuestrat dela învĕţător şi o sumă de 300 fl., sub cuvênt, că acești bani sunt dela Liga din Bucuresci. Apoi, ca sĕ întrebe pe ceialalţi învĕţători în causa acésta au plecat la scólă, ducênd şi pe dl Spêrches între baionete prin strada principală a comunei. Tótă lumea era scandalisată. Dar indignarea a ajuns la culme când gendarmii intrară înarmaţi şi cu ţigările în gură în clasă spre spaima scolarilor, cari începură sĕ plângă şi sĕ ţipe.

De aici învĕţătorul érăşi a fost escortat la primăria comunală în faţa scolarilor. După un lung interogatoriu, în fine, l-au pus pe picior liber. Purtarea gendarmilor, cari anume au fost pentru aceste timpuri postaţi la Zêrnesci, este cu totul provocătóre. Au insultat şi bătut din patima lor bestială pe mai mulţi ómeni. Poporul nostru indignat abia se mai póte stăpâni în faţa atâtor provocări şi şicanări iniţiate de cunoscutul forestier Haidu.

In ḑilele acestea a fost la fişpanul Făgăraşului o deputaţiune numĕrósă a inteligenţei şi poporului român de aici. I-au cerut ca în interesul păcii sĕ ia mĕsuri urgente contra câtorva pĕcătoşi agitatori unguri de aici. La din contră ei nu mai garantéză nimic. Fişpanul sĕ ḑice, că a promis a face tot cei stă în putere.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc al şcólei centrale grăniţĕresci din Voila invită la „Maialul“ ce sĕ va ţiné Dumineca în 3 Iuniu st. n. a. c. începêndu-se la 8 óre diminéţa, în locul numit „Arini“. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţiné în localitatea şcólei.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare din Nr. 39.)

Atât până acum, cât şi de aici înainte deprinderile în *mol* nu s'au despărţit de cele scrise în *dur*, nu am făcut nici o pregătire pentru a le cunósce şi deprinde deosebit. Pentru ce am şi face-o acésta, căci tot acelea tonuri sunt şi în scara *mol*, cari sunt sunt în *dur*. Nu este deosebire nici în vocea omenéscă, nici la instrumentele musicale de *mol* şi *dur*. Elevii sĕ numere tot numai dela tonul principal. D. e. tonul principal sĕ fie pe linia a 2-a, esercitiul este dară în *g dur*. Scara *mol* corespunḑĕtóre este *e mol*, care vine pe linia primă. După numirea folosită de noi tonul principal este *do* pe linia 1-a vine *la*. Elevii sciu înse aceea, că dela *la si* este secundă mare şi dela *si* la *do* secundă mică. Étă dară secunda mică între tonul 2—3 al gamei, ceeace deosebesce scara *mol* de *dur*.

Dacă însă vom purcede aşa ca şi scara *mol* sĕ o deprindem deosebit, atunci ar trebui sĕ învĕţăm o grămadă de scări, încât elevul nici nóptea nu ar puté odichni de ele.

Tot în acest mod sĕ póte arĕta elevilor şi corona care sĕ aplică asupra unor note. Dicţii multe nu va ţiné învĕţătorul nici cu astă ocasiune, simplu sĕ amintesc, că nota asupra căreia este pusă sĕ póte lungi după plăcere. Pentru deprindere sĕ pot cânta unele note atât de lung, până va ţiné învĕţătorul braţul sus.

Semnul acesta însĕ obvine adese-ori împreunat cu semnele crescendo şi descrescendo. Acestea cer mai multă deprindere, deci nu va lăsa învĕţătorul nici o ocasiune binevenită de a deprinde acésta în modul arĕtat la tractarea nuanţelor.

Anul VI.

XXV. Observări generale.

Prin deprinderile de până ccum am pregătit pre elevi de a putea cânta ori ce gamă şi din ori ce loc al portativului vom lua punctul de plecare; cu tóte acestea nu sunt pregătiţi a cânta şi din alte cărţi ori ce bucată nefiindu-le armaturile, cheile şi numirea absolută a notelor. In anul acesta vom deprinde dar pre acestea şi vom pregăti pre elevi cu deosebire ca sĕ pótă cânta singuri fără nici o îndrumare şi preludiu. Acesta este scopul final al scólei poporale cu privire la studiul musicei.

In tótă óra sĕ va începe cu cântarea gamei cu esercitii de auḑ şi de întonare cu deosebire pentru deprinderea semnelor alterative descrise la anul V, cu sărituri mai mici şi mai mari, şi deprinderi în cetire şi scriere. La începutul anului scolar ca esercitii de scriere sĕ pot folosi cântările învĕţate la anul V ér' către finea anului şi de cele învĕţate în decursul acestui an. Óra sĕ încheie totdeuna cu cântare; la acestea vom stărui, ca sĕ sĕ esecute cât sĕ póte mai frumos.

XXVI. Numirea absolută şi cheile.

Până acum am folosit înaintea esercitilor semnele descrise la XXIV. cari ne arĕtau locul tonului prin *do* în cărţile de cântări însĕ nu sĕ folosesc acestea semne. numirea notelor încă este alta, ba chiar şi locul lor e determinat pe portativ. Pentru numirea notelor, a căror loc este determinat pe portativ sau lnat primele şepte litere din alfabet. Astfel nota primă *a*, a doua *b* acum însĕ se numesce *h* a treia *c* şi aşa mai departe, a opta numindu-se érăşi *a*. Gama sĕ numesce după tonul din care începe, aşa gama care începe din *a* se numesce gama *a*. Cum sĕ numesce gama, care începe din *c*? *d*? etc. Gama *c* este principala, din care sĕ nasce celelalte game

Ca sĕ scim locul determinat al tonurilor pe portativ sĕ folosesce semnul acesta (se face cheia violinii sau *g*), care sĕ pune peportativ astfel ca întorsătura ei de jos sĕ cadă pe linia *a* doua a portativului. Cu ajutoacestui sĕmn putem determina positiv locul notelor. de aceea sĕmnul acesta sĕ numesce *cheia*. Nota, care cade pe linia a doua, pe care este si cheia sĕ numesce *g* prin urmare şi cheia sĕ lină. Dacă cunóscem acum nota *g*, uşor putem afla şi locul celorlalte note, ceea-ce vor şi căuta elevii cu ajutorul învĕţătorului. Când am aflat tóte notele compunem gama *c* şi o cântăm, apoi deprindem bine atât numirea, cât şi locul notelor pe portativ.

La scrierea notelor profunde după cheia *g* trebue sĕ folosim multe linii apesătóre, prin ceeace sĕ îngreunéză fórte mult atât scrierea cât şi cetirea lor. Pentru a evita confusia, ce póte obveni din ccusa acésta, sĕ folosesce semnul acesta (sĕ face pe tablă cheia *f* sau *bas*), care sĕ aşéḑă pe linia a 4-a a portativului. Nota care cade pe acésta linie sĕ numesce *f* de aci şi cheia acésta sĕ numesce *cheia f* sau de *bas*.

Sĕ pot aminti şi cheile de sopran alt şi tenor, cari sĕ folosesc cu deosebire la cântări, dar sĕ pot şi omite, căci au cam eşit din us.

Până sĕ deprind elevii bine în cunóscerea cheilor şi numirea absolută a notelor, în loc de a propune vre-o altă cântare nóuĕ. póte sĕ repeteze pe cele deja învĕţate.

(Va urma).

Cercularìu

către tóte comitetele parochiale, direcţiunile şcolare şi învĕţătorii şcólelor confesionale gr or. din protopresbiteratul Sĕliştei.

Cu privire la ţinerea esamenelor anuale dela finea anului şcolar curent aflu de lipsă a dispune următórele:

1. Ordinea, în care se vor ţiné esamenele, este stabilită în programul, ce urméză pe fóia următóre.

2. Invĕţătorii sunt îndatoraţi a îngrijí cu ajutorul elevilor, ca localităţile şcólei în ḑiua esamenelor sĕ fie înfrumseţate cu verdéţă şi flori.

3. Conspectul datelor statistice pe anul 1893/94 sĕ fie pregătit în regulă şi sĕ se afle pe masa presidială în douĕ esemplare, se observă, că in rubrica „copii obligaţi a frecuenta şcóla“ nu se înduc şi cei dispensaţi a cerceta şcóla.

4. Conspectul materialului propus din fie-care obiect sĕ se afle pe masa presidială.

5. Directorii şcolari, preoţii şi delegaţii comitetului parochial sunt datori a asista la esamene. Ei vor stărui pe lângă părinţii pruncilor, ca sĕ asiste şi acestia în numĕr cât de însemnat la esamen.

6. Esamenele se încep la 7 óre a. m.

7. Fie-care învĕţător, iertându-'l împregiurările, sĕ asiste la esamenele şcólelor din comunele învecinate, cei indicaţi în program sunt îndatoraţi a asista la esamenele unde sunt delegaţi.

8. După finirea esamenelor învĕţătorii asistenţi se vor întruni cu directorul şcolar districtual într'o conferenţă didactică şi vor discuta asupra resultatului esamenului.

9. In parochiile, la ale căror şcóle sûnt aplicaţi învĕţători provisori, comitetele parochiale sĕ se întrunéscă înainte de ţinerea esamenelor şi sĕ statoréscă condiţiunile de concurs pentru ocuparea definitivă a posturilor de învĕţători.

10. Oficiile parochiale se îndatorăză a îngrijí de timpuriu, ca diurnul şi pauşalul de călĕtorie sĕ se pună la disposiţiunea subsemnatului în ḑiua esamenului.

Sĕlişte, 8 Maiu, 1894.

Inspectorul şcolar al protopresb.
gr. or. al Sĕliştei.

Ad. Nr. 269/1894.

Programul

esamenelor anuale dela şcólele din protopresb. gr.-or. al Sĕliştei la finea anului şcol. 1893/4.

1. *Cacova: 12 Maiu* Dumitru Lăpĕdat din Sĕlişte, Ioan Viţĕlariu din Gurarîului.

2. *Aciliu: 19 Maiu a. m.* Petru Iuga din Tilişca, Ilie Iosof din Galeş.

3. *Amnaş: 19 Maiu p. m.* Ioan Alămorean din Mag, Ioan Muntean din Topârcea.

4. *Sĕcel: 21 Maiu a. m.* Mihaiu Stoia din Cacova, Nicolae Némţu din Sĕlişte.

5. *Topârcea: 15 Maiu* Aron Gogonia, din Sĕlişte, Dumitru Iosof din Tilişca.

6. *Mag: 24 Maiu* Iacob Vecerdea, din Topârcea, Ioan Oprean din Amnaş.

7. *Gurarîului: 26 Maiu* Ioan Bratu din Tilişca, Ioan Răchiţan din Galeş, Mihailă Stoica din Sĕlişte.

8. *Galeş; 28 Maiu* Cornelia Stoica din Sĕlişte, Nicolau Iosif din Aciliu, Dum. Chirca din Sĕlişte, Toma Dordea din Vale.

9. *Tilişca: 29 Maiu* Ilie Hociotă din Sĕlişte, Nicolau Neamţ, Ioan Răchiţan, Dumitru Opriş din Sibiel.

10. *Sibiel: 31 Maiu* Ieronim Mardan din Gurarîului, Simeon Radu din Săcel şi Dumitru Chirca.

11. *Vale: 14 Maiu* Iuliana Iovescu din Sĕlişte, Oprea Petra din Sibiel şi Ioan Chipară din Gurarîului.

12. *Sĕlişte: 24 Iuniu* Petru Iuga. Nicolae Iosif, Ioan Oprean.

25 Iuniu Ioan Chipară, Ioan Răchiţan şi Ioan Alămorean.

26 Iuniu Mihailă Stoia, Ioan Bratn şi Dumitru Iosof.

NB. In Alămor s'a ţinut esamenul în 18 Aprile.

Sĕlişte, 8 Maiu 1894.

Dr. Nicolae Maier m. p.,
protopresbiter.

Academia română.

(Incheiere.)

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

VII. Premiul statului Lazar, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 cele mai bune lucrări în limba română asupra următoriului subiect:

Igiena ţĕranului român. Locuinţa, încălţămintea şi îmbrăcămintea. Alimentaţiunea în diferite regiuni ale ţerei şi în diferite timpuri ale anului.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1894.

VIII. Premiul G. San-Marin, în sumă de 2.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 cele mai bune lucrări scrisă în limba română asupra următoriului subiect:

Consideraţiuni asupra comerciului României cu ţĕrile străine atât la orient cât şi a occident, începênd cu secolul al XVI-lea până la anul 1860.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1894.

IX. Premiul Neuschotz, de 2·000 lei, se va decerne în sesiunea generală din 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următoriului subiect:

Compendiu istoric asupra desvoltărei industriale la români până în 1875.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1894.

X. Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 10.000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume până la acordarea premiului, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 cele mai bune lucrări scrise in limba română asupra următoriului subiect:

Istoria românilor dela Aurelian până la fundarea principatelor.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1895.

XI. Premiul Alecsandru Ioan Cuza, de 6.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 cele mai bune lucrări scrise în limba română asupra următoriului subiect:

Psichologia și metafisica poporului român după literatura poporală.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1895.

XII. Premiul statului Eliade-Rădulescu de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următoriului subiect: Botanica poporală română din punctul de vedere al credințelor, datinelor și literaturei poporale, avêndu-se în vedere adunarea cât se póte mai bogată a materialului.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1895.

XIII. Premiul statului Lazar, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1897 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compositiunei chimic.“

Manuscriptul va trebui sĕ cuprindă materie pentru circa 300 pagine de tipar în 8° garmond.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1896.

XIV. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, 5·000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1898 celei mai bune lucrări scrise în limba românéscă asupra următoriului subiect:

„Consideratiuni istorice și geografice asupra Basarabiei înainte de 1812, cu deosebită privire asupra Hotinului, regiunei centrale și Bugiagului.“

Prima organisare a Basarabiei după anexare și urmărirea organisărilor succesive până astădi. Familiile boeresci române rĕmase în Basarabia și istoricul lor de atunci încóce. Etnografia și întroducerea coloniilor străine și desvoltarea lor. Biserica și elementul românesc și străin în cler. Instrucțiunea publică. Statistica. Mișcarea literară românéscă și neromânéscă, precum și desvoltarea artei. Topografia actuală a Basarabiei, cu lista tuturor satelor, rîurilor, etc. Industria, comerciul și mijlócele de comunicațiune. Folklorul la Românii din Basabia. Monumente istorice și resturi archeologice. Modificările în graiul românesc dela anecsare încóce.“

Terminul presentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1897.

XV. Premiul Alecsandru Bodescu, de 1.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 cele mai bune lucrări scrise în limba română asupra următoriului subiect:

Cercări istorice asupra orașelor Chilia și Cetatea Albă.

Terminul presentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1898.

XVI. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

Studiul hidrografic complet al unuia din următórele rîuri: Jiul, Oltul, Argheșul Ialomița și Siretul.

Studiul va cuprinde: cursul rîului; studiul mătcei lui; afluenții lui; lungimea cursului, natura terenurilor pe cari curge; permeabilitatea lor; debitul lui și al principalilor lui afluenți în stare normală și în stările escepționale de crescere și de scădere; diagrame cât mai complete, representând regimul rîului și al principalilor sĕi afluenți într'o periódă de timp cât mai lungă posibil; întinderea terenurilor supuse inundațiunilor rîului și afluenților sĕi; un proiect pentru îmbunătățirea regimului, eventual pentru canalisarea lui si facerea navigabilă a lui; un proiect pentru irigarea terenurilor cultivabile cuprinse în basenul rîului considerat; în fine, ori ce date utile pentru cunóscerea deplină a rîului, pentru îmbunătățirea și pentru utilisarea lui.

Terminul presentărei manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembre 1898.

Note. — Manuscriptele lucrărilor puse la concursurile premiilor de sub N-rii VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, se vor presenta anonime, purtând o devisă, care va fi reprodusă pe un plic sigilat, cuprindênd numele concurentului.

Academia își reservă dreptul de a tipări în publicațiunile sale lucrările ce se va premia.

Premiele se vor da autorilor numai după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenții sunt obligați a arĕta tot-deuna în scris pentru care anume premiu presintă lucrările la concurs.

Loterie.

Sâmbătă, în 26 Maiu n. 1894.

Budapesta: 61 75 57 5 8

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Brașov pl.	--	2.48	4.20	--	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacii inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8.08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.-

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Joi 19|31 Maiu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Maiu, 1894.

Din tóte părţile Ardélului sosesc sciri despre purtarea provocătóre şi fără raţiune a gendarmăriei, despre stare de asediu, perchisiţii domiciliare, arestări ş. a. Inteligenţa nóstră din provincie, preoţii, învĕţătorii sunt suspiţionaţi, supraveghiaţi şi sunt supuşi fără motive basate la perchisiţii, arestări sau alte sicane. Ar cugeta omul, că se află în o ţară revoltată, unde este lipsă de-a aplica cele mai aspre mĕsuri de forţă, sau unde s'ar fi descoperit comploturi revoluţionare, s'ar fi arestat agitatori periculoşi — din tóte aceste nimic nu este pe la noi şi totuş guvernul a aflat de bine a aplica mĕsuri de forţă prin tóte ţinuturile locuite de români.

A fost procesul memorandului, au fost manifestaţiuni pentru membrii comitetului nostru naţional, dar aceste n'au avut de loc caracter de disordine, revoluţionar, nici nu s'a aflat nime dintre români, care sĕ îndemne undeva poporul la revoltă şi dacă în unele locuri s'au întîmplat ciocniri, ca d. e. în A.-Iulia, causa acestora a fost amestecul nemotivat între manifestanţi a autorităţilor şi gendarmeriei, cari dacă ar fi rĕmas bunăóră acasă, liniştea nu ar fi fost conturbată de loc.

Motiv de a aplica forţa n'a fost nicăiri prin Ardél şi noi totuşi am ajuns aci. Causa acesteia este uşor de aflat, dacă cunóscem ideile şi preocupaţiunile, ce le-au avut şi le au magiarii faţă de noi şi faţă de cestiunea română.

Inaintea ungurului până la 1848 românul era fiinţa cea mai urgisită, bună de a lucra ca vita ţarinele Ardélului, ca sĕ îngraşe pe grofi şi baroni şi de care în vîrtutea legilor despotice şi neomenóse putea dispune după plac. Dacă apoi din când în când românii, ne mai putênd suporta apăsarea, încercau vre o mişcare, ea era sugrumată din partea ungurilor cu sânge, cu cruḑime şi tirănie, cu scop de a-i înfrica şi terorisa. Astfel cugetau stăpânitorii, că se póte şi trebue resolvată cestiunea iobăgéscă română.

Timpurile de atunci s'au mai schimbat, dar ura şi dispreţul faţă de noi le-au ereḑit magiarii de la înaintaşii lor şi şi ideile scrintite cu privire la cestiunea română. In acésta zace cheia nemulţămirii din ţară şi purtarea ungurilor faţă de noi.

Magiarii nu pot suferi ca românii din iobagi ce au fost, sĕ progreseze, sĕ sĕ avênte şi desvólte în direcţiunea naţională; de aici ura contra inteligenţii nóstre, de aci persecuţia. De altă parte regimele de acuma ţin şi ele la ideile vechi de terorisare, de intimidare. Şi acum, ca şi odinióră, unde numai sĕ póte sĕ teroriséză poromânii cu forţa brută, dând prin acésta a se înţelege, că „griji valache, că de vei cuteza sĕ te misci, veḑi puterea şi necruţarea nóstră, vei fi sfărimat fără milă!" Étă causa stărilor escepţionale de prin Ardél, étă causa arestărilor şi brutalităţilor.

Dacă însĕ astfel de mĕsuri au fost detestabile în trecut, apoi de sigur, că sunt condamnabile aḑi. Noi românii nu avem témă, căci trecut au preste capetele nóstre în cursul secolilor multe furtune, şi dacă atunci n'am perit, nu vom peri acum. Atunci se putea mai uşor estirpa un popor, căci forţa priva dreptul, acum acésta nu sĕ mai póte. O vĕd acésta şi magiarii, dar cu tóte aceste nu înţeleg vocea timpului.

„Bud. Hirl". se plânge, că marele patriot italian Imbriani a făcut în camera italiană interpelaţie cu privire la cestiunea română; e supĕrată, că esemplul lui Imbriani va fi urmat şi în alte părţi, d. e. în Paris; e cuprinsă de durere, că simpatiile magiarilor au scăḑut în Europa. „Ne este fórte dureros a o constata acésta" — încheie numita fóie.

Cine este de vină la acésta? Vocea timpului trebue înţelésă. Aḑi în concertul statelor culte nu poţi sĕ te susţii cu forţa brută, cu fapte brutale ci cu fapte de civilisaţiune, cu fapte de echitate şi dreptate. Pe acésta cale apuce deci magiarii.

Revista politică.

Cestiunea căsătoriei civile ţine în încordare tóte cercurile politice din Budapesta. Ministrul Wekerle s'a reîntors de la Viena, făr a aduce un resultat definitiv. Acest resultat se aşteptă dela audienţa de aḑi, Miercuri, ce era sĕ o aibă la Maj. Sa. La Budapesta s'au ţinut dóuĕ conferinţe ministeriale, una a durat 5 óre, alta 4 óre şi după scirile, ce au putut străbate în publicitate, ministrii par a nu nu se fi putut uni în vederi. Ministrul Wekerle, însoţit de alţi colegi, au călătorit din nou la Viena şi precum am amintit, astăḑi sĕ aşteptă deslegarea definitivă a cestiunei. Caracteristic este, că ministrii Szilágyi, Csáky şi Hieronymi, cari în prima linie sunt interesaţi în causă, nu au mers la Viena. Foile din Viena anunţă, că se intenţionéză o modificare esenţială a proiectului cu privire la căsătoria în casa domnitóre şi adausul unui nou paragraf cuprinḑênd căsătoria obligătóre şi în biserică. Tot deodată coróna nu e învoită de loc cu proiectul neconfesionalităţii.

* * *

Presa magiară se ocupă cu procesul memorandului şi cu condamnarea acusaţilor. Apreţierile ei sunt de diferite combinaţiuni. La un punct însĕ tóte foile magiare se unesc şi anume sĕ constate că e mare mişcare printre români, ér acéstă mişcare provine din nemulţămirea, care domnesce în tot locul. Tot astfeliu sunt şi remediile, ce le propun diferitele foi, diverse. Unele susţin, ca sĕ se facă îmbunătăţiri administrative, altele concesiuni pe terenul scolariu şi bisericesc, ér altele susţin cu tótă hotărîrea, că cestiunea naţionalităţilor a ajuns în linia primă de a fi discutată în parlament şi guvernul ar face o mare greşală, dacă ar trece preste acésta. In deosebi în ceea-ce privesce pe români, guvernul a trebuit sĕ şi tragă séma. Mai circumspectă în privinţa acésta scrie „Hazánk".

In fine trebuie sĕ înregistrăm un cas rar de pocăinţă pe care îl aflăm în semi oficiósa „Bud. Cor." cu privire la stările din Ardél. Étă ce sĕ scrie acolo:

Foile unguresci din Budapesta nu fac decât serviciu rĕu patriei şi causei comune, dând creḑămênt unor corespondenţi superficiali, cari dau în publicitate sciri colpartate, sau cel mai puţin alarmante. Românilor nu le trece nici prin gând a se rescula, ori a face în general, lucruri contra legilor.

Nu vreau sĕ susţin, că aici ar domni acum o stare normală; dimpotrivă, dacă ne gândim, că conducĕtorii românilor, de ani de ḑile au ajuns sĕ fie traşi pe banca acusaţilor, se mai póte óre privi ca ceva estraordinar, că o parte a poporului se mişcă, se declară şi murmură?

De aici însĕ nu urméză, că procesul Memorandului n'ar fi trebuit început; ci dimpotrivă, dacă s'a făcut greşală, acésta a fost, că procesul s'a întârḑiat aşa de mult.

Pe cât este de justificat procesul şi consecuenţa aceluia: mişcarea unei părţi a poporului — pe atât sunt de neadevĕrate scirile, că poporul român, scie Dumneḑeu din ce ură, ar voi sĕ pustiéscă pe toţi nemagiarii din Ardél.

Este adevĕrat, că în multe părţi preoţii şi învĕţători „valahi" au început sĕ adune poporul în jurul lor stând gata de serviciu, când i-se va porunci. Fiind-că cu astfel de ocasiuni adese ori s'au ţinut nóptea prin biserici vorbiri aţîţătóre şi ameninţătóre, (? Red.) acestea nu numai, că au născut spaimă, ci au ajuns la urechile poporaţiunei magiare, îmbrăcate în haina tendenţiositǎţii şi a falsităţii.

Ba ce-i mai mult, ministrul de interne s'a îngrijit în sĕptămânile din urmă, ca autorităţilor sĕ le stea la disposiţie, în tótă privinţa, armată susuficientă. A sporit numĕrul gendarcu 300, şi afară de acésta, unde numai s'a vĕḑut lipsă, a dispus şi miliţie. De bună samă, că şi fişpanii vor fi primit dela ministrul de interne îndrumări severe, ca să fie pretutindeni cu mare grijă.

Guvernul însĕ ar trebui sĕ se feréscă de toţi paşii, cari ar depăşi legea,

---

FOIŢA.

„La Şona".

(Incheiere.)

Nu ne puteam mira din destul de acésta Noi învĕţătorii români, şi preste tot poporul român, n'am bătut pe nimenea cu petri, ca clujenii; n'am demolat casele nimărui ca turdenii, arad nii etc. etc.; n'am spart reşedinţele preld lor şi sântele biserici ca „gyalazatos-ii" Oradea mare; n'am mângit pajura impv téscă, şi n'am insultat armata, ca „civilisatorii orientului" şi totuşi acésta umilire! E de nesuferit.

Dar e-a clarificat un membru: „Sunt trimişi ai ca sĕ înveţe cum se ţină şi ei întrunir Să le dăm esemplu!"

S dă le-am dat: de muncă, de pace, de o şi de cultură.

nd cu o ectenie cetită de pre s ărţĕmêntului Nicolau Aron, intonând „Impĕrate ceresc" ne-am pus la 12 óre până la 5 óre întruna, fiind biserica plină, ér foişorul gemea de ómeni, femei, ficiori, fete, mestecaţi printre membrii aşa că ţi-se părea, că nu era şedinţa reuniunei, ci şedinţa poporului.

Ér gendarmii mai întâiu aprópe de masa biroului către altariu, apoi la iconostasul muerilor, pe urmă pe la uşă, ér în fine pe afară făceau curte drăgălaşelor şonence, tolănite pe érbă în jurul bisericei, multe cu câte un mocănel de copil în pólă gras ca un cocoloş de unt şi alb ca caşul; ér pe urma urmelor, către dóuĕ óre s'au retras sub un prun şi durmiau cu burta la sóre. — Cine scie ce vor fi visat, căci nici habar n'aveau de cele trei ţarce, cari deasupra lor, cu suliţa în códă ţineau o discusie politică fórte ultraistă despre „Daco-România iridentă", în limba lui *crâc-câr-crâţcrici* încât îţi venia că-i câråe în tótă puterea cuvêntului.

Numai când învăţătorii, conform programei au eşit în progade, şi punêndu-se în ordine de — gimnastică, făceau esercìţii s'au ridicat spărioşi, auḑind comanda, dar vĕḑênd, că nu-i primejdie — şi-au continuat visurile pe ceealaltă parte.

Ce privesce pe „gardedama", dênşilor, vice-notariul din Hălmeag, — acesta deşi avea „instrucţiuni fórte aspre" în decursul şedinţei s'a mulţămit a moţăi în strana cantorului.

„Şi mĕ miram cum de vremea
„Sĕ mai trécă sĕ îndură
„Când deschidea ochii galeşi
„Şi strimba pocit din gură — la anumite intervale.

De câte ori obvenia un astfel de episod remarcabil în oficiul de supraveghiare, un membru din vecini îi şoptea: „tâta-mare," „tâta-mare."

De altcum pentru mai toţi membrii reuniunei d-sa a rĕmas necunoscut până după finirea şedinţelor. Căci nici atâta consideraţiune n'a avut faţă de oficiul ce l'a purtat în o corporaţiune de învĕţători, ca sĕ-şi pună un „kragĕn" la cămaşă. Aşa că d-sa ne recomandându-se, nici prin cap nu ne trecea, că domnul cel mare cât un negel, cu pălărie de pictor, lată, móle, pe unele locuri verde şi unsurósă de nouĕ, cu cămaşa odinióră călcată, fără guler şi în pantaloni de urzici, mai demult póte alburii, de present însĕ galbini ca ai zidarilor — nici prin cap ḑic, nu ne-a trecut, ca d-sa, în astfel de toaletă, ar fi representantul preturei după ce ne-am clarificat însĕ, ne-a părut bine, că batăr „atât om avem şi noi" pe când ceriul lui EMKE-i plin de ei . . . . cum ar ḑice Vlăhuţă . . . . .

Trebue sĕ me silesc sĕ isprăvesc, căci recunosc că es prea lung. Ş'apoi cât ar mai fi de scris despre masă, pe care nu sciu, comuna bisericéscă sau cea politică, Dḑeu scie o a dat pentru membrii. Şi anume, după cinci óre s'a servit prânḑul în curtea veteranului preot local Ioan Raita, la umbra norilor, la pólele grădinei, s'a întins o masă lungă cât şinacsariul sftului Alecse omul lui Dḑeu, înădită continu după trebuinţă, cu mese din vecini, de diferite înălţimi. Recunosc că mesele au fost prea slabe pentru purtarea poverei bucatelor, supă cu tăeţei, groşi ca firul pĕrului, carne cu zos, mi-am uitat ce fel; friptură de miel cu sălată verde, şi apoi friptura de viţel cu aceeaşi sălată, pe urmă prăjituri „lichiu" „hencleş" „colaci în hârbe", numai „clătitele" „plăcintele" şi „scoverzile" au mai lipsit ca sĕ fie întregul pomelnic. Prin aceste pregătiri dna preotésă Raita, cu fica d-sale Ana, soţia directorului I. Capĕtă din Vineţia inf. au dat de belea. Presidiul despărţĕmêntului le-a năduşit cu un toast aşa de potrivit, încât uralele nu sĕ mai sfîrşiau. Uitasem sĕ amintesc de vi „Rislinger" care sĕ beşica ca pĕsatul la f deórece chiar ignorând considerația, că raporturile nóstre publice ar fi puse într'o lumină curiósă înaintea streinătății, astfel de pași ar nimici de tot cercul de activitate al administraiei, ér în schimb n'am primí nimic mai bun. Administrația de ạdi, sistemul de ạdi este cât se póte mai rĕu; totuși factorii lui cunosc cel puțin raporturile și persónele. Dacă s'ar trimite comisar guvernial aici, acesta ar avé nevoie de timp îndelungat pentru a face o organisare.

Presa cehă și germană din monarchie descrie cu deamĕruntul situația. In special foile cehe condamnă în termini aspri purtarea organelor administrative, condamnă sentința adusă și face conclusiuni de tot nemăgulitóre la adresa magiarilor.

Presa francesă se ocupă cu deamĕruntul cu stările românilor. Ea cércă sĕ facă cât, mai mare lumină asupra situațiunei și sĕ informeze pe poporul frances și strein cât se póte mai esact, condamnând în acelaşi timp lupta de rasă, ce o au înscenat magiarii.

Chiar și presa ruséscă se ocupă mai de aprópe cu acésta cestiune.

„Nowoje Vremja“, care de altădată respingea și cea mai mică espresiune de simpatie a strĕinătății față de naționalitățile subjugate ale imperiului rusesc, ca un amestec neîndreptățit al strĕinilor în politica internă a Rusiei, apróbă în mod fórte prietinesc meetingurile, ținute în regatul României. Fóia diplomată merge chiar și până acolo, că pretinde în mod direct intervențiunea regelui Carol pentru conaționalii asupriți.

Dar încă și din alt punct de vedere se bucură „Nowoje Vremja“ de agitarea disposiției poporului din România. „Mai înainte“, ḑice numita fóie, „guvernul din Bucuresci se nisuia în mod fórte serios sĕ facă, ca populațiunea sĕ uite „cestiunea transilvană“, care invólvă în sine impreunarea părților de țéră din Ungaria, locuite de Români, cu regatul, din contră se pusese pe tapet cestiunea Basarabiei și lozinca era mână 'n mână cu Austria în contra Rusiei, pentru Basarabia.

Guvernul român a raportat lung timp succese cu politica acésta nenaturală, când acum de odată șovinismul magiar prin procesul dela Cluj a schimbat tótă starea lucrului. De present se pot observa la massele poporului român dorințe și nisuințe, cari stau în controversă hotărîtă cu lozinca politică amintită; nisuințele aceste se mișcă cu totul în altă direcție, și pentru aceea procesul din Cluj forméză pentru Rusia obiectul unui viu interes“.

Tot astfel vorbesc și celelalte foi din Petersburg și Moscva.

* * *

Deputatul Imbriani a adresat în ședința în 27 l. c. a camerei italiene ministrilor Crispi și Blanc, o întrebare, dacă au intențiunea sĕ provóce o acțiune seriósă pentru a ocroti drepturile naționalităților și mai ales ale unui popor latin din Austro-Ungaria.

Ministrul Crispi a declarat, că nu póte sĕ rĕspundă. Atunci deputatul Imbriani esclamă:

Un glas dureros străbate la noi din Cluș Din parlamentul italian trebuie sĕ pornéscă o puternică protestare și în același timp trebuie sĕ avem cuvinte de simpatiă pentru popórele, cari luptă pentru libertatea și independența lor.

Președintele Cripsi a declarat, că nu póte sĕ răspundă lui Imbriani, care nu are drept sĕ și desvólte aici întrebarea.

Foile magiare sunt de tot agitate și „Budapesti Hirlap“ aduce articol de fond din acest incident: „iridenta română și italiană“.

* * *

Cu privire la crisa constituțională din Sêrbia lui „Daily News“ i-se comunică din Viena, că între Austro-Ungaria și Rusia s'ar fi schimbat note diplamatice asupra stărei nesigure din Sêrbia, în urma cărora s'ar fi ajuns la înțelegerea, că ambele puteri vor proceda loial și în conțelegere îndată ce sĕ va simți lipsa intervenirii esterne. Aserțiunea unei telegrame private din Petersburg, că adecă țarul până ce ex-regele nu va detrona pe fiul seu, anevoie va puté face demersuri pentru intervențiunea puterilor europene, — primesce óre care confirmare prin scirea primită de același ḑiariu, care susține, că prințul Karageorgevici nu póte avé nici o șansă la tron și că Rusia nici nu gândesce la spriginirea lui, ér' cu privire la casa Obrenovici Austro Ungaria și Rusia sunt înțelese, că până când esistă posibilitatea remânerei acestora pe tron, nici nu vor cerca a-'i delătura. De altcum prin constituția de la 1869, reîntrodusă de regele Alecsandru în locul celei din 1888, se taie pentru totdeuna calea spre tron a Karageorgevicilor, fiind-că în aceea referitoriu la succesiune ocură și următoriul articol: „La cas, că descendenții departe bărbătéscă ai principelui Milan se vor stinge, succesiunea la tron trece în posesiunea descendenților de parte bărbătéscă a fetei principelui Miloș. Ér' dacă atari descedenți de parte bărbătéscă nu vor fi, poporul sêrb alege principe din sinul seu pe acela, față de care are mai multă încredere. Dar nici când nu va puté fi principe al Sêrbiei nici unul din familia Karageorgevicilor ori a urmașilor lor.

Sinódele diecesane.

Sinodul eparchiei Caransebeș.

Ședința a 5-a ținută în 26 Aprile 1894, la 10 óre a. m.

După cetirea protocolului ședinței premergătóre presiul aduce la cunoscința sinodului, că în conformitate cu conclusul Nr. prot. 21, adus în ședința a III-a, a espedat la adresa Prea Sânțitului Domn Episcop telegrama despre votul sinodului, în urma căreia apoi Prea Sânția Sa și-a esprimat mulțămita Sa pentru atențiunea arĕtată.

Se ia la cunoscință, éră telegrama adresată Prea Sânției Sale sĕ alătură la protocol.

Comisiunea finanțiară prin raportorul ei Virgil Tomiciu referésă asupra raportului Consistoriului diecesan despre starea fondurilor și a restanțelor lor.

Sinodul, după unele deslușiri date de deputatul Traian Barzu, ca asesor referinte al senatului epitropesc, ia la cunosciință raportul Consistoriului diecesan despre starea fondurilor și a restanțelor lor.

Acelaşi referéză asupra raportului Consistoriului diecesan ca senat epitropesc despre licuidarea restanțelor în conventiunea episcopéscă și a speselor deputaților sinodal și congresuali, propunênd, ca raportul sĕ se ia la cunoscință cu aceea, ca Venerabilul Consistoriu diecesan sĕ stăruéscă cu aceeași energie și pe viitoriu pentru încassarea restanțelor.

La acésta propunere deputatul Constantin Radulescu face amandamentul, ca pe viitor restanțele sĕ se speciseze, arătându-se prin un conspect separat starea lor cu finea celor doi ani din urmă espirați.

Primindu-se atât propunerea comisiunei cât și amandamentul deputatului Constantin Radulescu — Sinodul enunță:

Raportul Cousistoriului diecesan ca senat epitropesc despre licuidarea restanțelor în convențiunea episcopéscă și în spesele deputaților sinodali și congresuali se ia la cunosciință cu adaasul, ca Venerabilul Consistoriu diecesan sĕ staruéscă cu aceeași energie și pe viitoriu pentru încassarea restanțelor; apoi, ca pe viitoriu restanțele sĕ se speciseze, arĕtându-se prin un conspect separat starea lor cu finea celor doi ani din urmă espirați.

Acelaşi referéză despre operatul de licuidarea a restanțelor în pretinsiunile de arenḑi ale sesiunilor parochiale reduse începênd dela anul 1873 până la finea anului 1881. La propunerea comisiunei finanțiare sinodul decide:

Aceea parte a raportului Consistoriului diecesan prin carea se arată, că începênd dela anul 1888 arenḑile sesiunilor încurg regulat se ia la plăcută cunosciință. In ceea ce privesce stergerea restanțelor neîncasabile, causa sĕ redă Consistoriului diecesan, ca din punct de vedere juridic sĕ facă procsimului sinod raport detailat.

Acelaşi referéză asupra raportului Consistoriului diecesan, ca senat epitropesc, în obiectul cumpĕrărei dominiului din Vişag.

Avênd în vedere, că la cumpĕrarea dominiului din Vişag Consistoriul diecesan a ținut cont de interesele diecesei: apoi avênd în vedere, că din actele presentate sĕ constatéză, că cumpĕrarea acésta este avantagiósă atât din punct de vedere religios-moral cât și finanțial, sinodul eparchial apróbă cumpĕrarea bunului din Vişag.

Bilanțul și inventariul tipografiei și librăriei diecesane pe anul 1893 se apróbă, și sĕ dă absolutoriu.

Resultatul revisiunei și a scontrării cassei diecesane sĕ ia la cunosciință.

Se resolvesc apoi mai multe petițiuni și verificări.

Ședința a 6-a ținută în 26 Aprile 1894, la 5 óre p. m.

După presentarea unor esibite, deputatul Dr. Alecsandru Mocsonyi face următórea propunere: „Consistoriul diecesan se îndrumă a face sinodului procsim un raport special asupra posițiunei 1 tit., fondul pentru acoperirea convențiunei episcopesci‘ din preliminariul Consistoriului diecesan ca senat epitropesc pe anul 1893, ca pe basa acelui raport sinodul se pótă aduce conclusele necesarie.“

Propunerea acésta să declară de urgentă și

Sinodul primindu-o o redică la valóre de conclus.

Comisiunea specială prin referantul ei Ioan Ionașiu raportéză în causa fondurilor scolare din fostul confiniu militar.

La propunerea comisiunei speciale sinodul enunță:

Causa se ține deocamdată în suspens avênd a se resuscita la timp potrivit.

Aceeași comisiune specială raportéză despre representațiunea Consistoriului diecesan făcută către dieta țĕrei din incidentu pertractării proiectului de lege referitoriu la salarisarea învĕțătorilor, precum și despre cuvêntarea rostită de Prea Sânțitul episcop diecesan în casa magnaților.

La propunerea comisiunei.

Sinodul eparchial ia actele la cunosciință și mulțămesce Prea Sânțitului episcop diecesan Nicolae Popea pentru pașii întreprinși în causă. Atât representațiunea, cât și cuvêntarea sĕ alătură la protocol.

Comisiunea specială raportéză asupra provocării Inaltului ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiunea publică în obiectul declarării dacă suntem învoiți ca profesorii dela institutul pedagogic sĕ între în institutul de pensiune al statului.

Se remite Consistoriul diecesan cu însărcinarea, ca sĕ înainteze procsimului sinod o propunere detailată și motivată.

Tot aceeași comisiune specială raportéză asupra ordinațiunei Inaltului Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiunea, publică emanată către comitetele administrative, ca se cerceteze care învĕțători nu sciu ungaresce și a căror aplicare dintre aceștia trebue nimicită.

La propunerea comisiunei

Sinodul însărcinéză Consistoriul diecesan, ca punêndu-se în conțelegere cu celealalte Consistóre gr. ort. române, din provincia nóstră metropolitană, sĕ facă representațiune la guvernul țerei; și deórece causa atinge întréga metropolie, sĕ se subștérnă congresului național bisericesc procsim.

Tot comisiunea specială prin referentul Ilie Trăilă raportéză in obiectul adresei făcute de tinerimea română din Transilvania și Ungaria către sinodul eparchial cu privire la proiectele de legi politico-bisericesci ale guvernului.

La propunerea comisiunei sinodul enuncie:

Scrisórea sosită la adresa sinodului în 21 Aprilie a. c. sub Nr. prot. 35 fiind anonimă nu se póte lua în pertractare.

Se pune la ordinea ḑilei restaurarea senatului scolar și epitropesc al Consistoriului diecesan pe noul period de trei ani și spre scopul acesta ședința sĕ suspendă pe câteva minute pentru consultare.

Redeschiḑêndu-se ședința se constată că sunt 38 de deputați presenți, apoi sĕ pășesce la alegere.

Resultatul votărei este, că s'au ales:

I. In senatul scolar: Asesor ordinar: Ioan Ionașiu cu 36 voturi.

Asesori onorari din preoți; Andreiu Ghidiu cu 38 voturi, George Gașpar cu 38 voturi, Mihailă Juica cu 38 voturi, George Pepa cu 38 voturi, din mireni: Ilie Curescu cu 38 voturi, Ioan Nedelcu cu 38 voturi, Patriciu Drăgălina cu 38 voturi, Constantin Radulescu cu 38 voturi, Tit Hațeg cu 38 voturi, Ioan Marcu cu 38 voturi, Ioan Oprea cu 38 George Martinescu cu 8 voturi. II. In senatul epitropesc asesor or inar; Traian Barzu cu 38 voturi. Asesori onorari din preoți; Teodor Cioloca cu 38 oturi, Aron Bartolomeiu cu 38 voturi, Nicolae Sciopon cu 38 voturi, Ioan Stoian cu 38 voturi, din mireni: Alecsandru Stancoviciu 38 voturi, George Baiașiu cu 38 voturi, Peția cu 38 voturi, Iulian Ianculescu c ri, Ioan Budințan cu 38 voturi, Ioan cu 38 voturi, Iuliu Petric cu 38 v Topal cu 38 voturi.

(Va urma).

---

când il puneai în păhar. Se póte presupune cât s'a beut dela $5^{1}/_{2}$ până la $10^{1}/_{2}$ sara, considerând împrejurarea, că doi membrii ai comitetului într'una stau la spatele mesenilor cu borcanele de umpleau sticlele după fiecare postate de păhară. Apoi toastele nu mai aveau capĕt: capul bisericei, capul statului, capul tractului, capul parochiei, capul satului, comitete, președinți, popor, femei, martiri etc. etc. căci (între noi fie ḑis) gendarmii s'au fost dus cu raportul în proțap ér membrii căpătaseră gură. Noroc, că sĕ pusese la ordinea — mesei subscrierea unei adrese „fórte ultraiste“ căci altfel și acuma ar dura „masa“ așa de bine ne aflam. Pusă însĕ cestiunea pe tapet, și neîndrăsnind sĕ se propună luarea dela desbatere, s'au depărtat membrii, luându-și refugiul în sala de joc.

Aici apoi dăi cu hora (de tóte speciile) sêrba, hățăgana, ardelenéscă, de pe Têrnavă, polca, walzer etc. năduşeli rĕcorite cu butelii de bere și întrerupte de toaste și cântări ocasionale. Jucătóre au fost puține, ar jucate vorba lui Speranță „poi dăi ce“.

Nimenea n'a cutezat sĕ întrerupă petrecerea cu „mergem“. Chiar președintele care de regulă alteori, trebuia sĕ-l ți-i „ca'n dinți“, de astădată a făcut o escepțiune epocală: pe când aurora sĕ retrăgea din calea sórelui, juca „Hora Brașovului“ cu veteranul preot Raita, care declară celorlalți jucători, că nu-și aduce aminte sĕ mai fi jucat vreodată, declarațiune, care a avut de urmare că era sĕ dea cu capul de grindă așa de sus il ridicasem.

Dar tot începutul are și sfîrșit. A trebuit sĕ plecăm. Insĕ fără musică, căci s'ar fi spăriat bivolii, cari tocmai eșiau la pășune, de sunetul „bubardonului“.

Ne-am depărtat cu cele mai bune impresiuni și plăcute suveniri, mulțămind bravilor șoneri pentru archisplendida primire ce ni-a făcut; ér pe cale întortochiam frasa nu sciu cui: dacă n'ar fi reuniuni învĕțătoresci *ambulante* ar trebui sĕ le inventăm.

„Brebenel“.

La procesul memorandului.

Rechisitorul prim-procurorului Vita Sándor.

(Urmare.)

Óre autorii Memorandului sĕ nu fi sciut şi sĕ nu scie, că în înţelesul constituţiei separate a Ardélului, care a fost în valóre pănă la anul 1848, numai 3 naţiuni au fost recunoscute de dreptul public al Ardélului, adecă naţiunea magiară, sĕcuéscă şi săséscă; poporul român din Ardél, ca atare, n'a avut drepturi politice şi prin urmare nici n'a fost îndreptăţit sĕ participe la decretarea Uniunii în dieta din 1848.

Ori sĕ nu fi sciut şi sĕ nu scie autorii Memorandului, că dieta, care este compusă conform constituţiunei esistente, este îndreptăţită, ca în afacerile cari privesc ţéra, representată prin ea, sĕ aducă cu învoirea Domnitoriului legi, şi că prin urmare şi dieta ardelenéscă din 1848 a fost îndreptăţită, ca sĕ aducă legea despre uniune, fără ca pentru valabilitatea acestei legi sĕ se recéră participarea poporului român ardelén.

Ori dóră nu sciu, sĕ nu fi sciut óre autorii Memorandului, că nu esistă lege omenéscă, pe care factorii competenţi legislatorici sĕ nu o pótă schimba ori şi când cu drept şi în chip valabil; şi prin urmare şi dieta ardelénă din 1848 a fost îndreptăţttă sĕ sisteze autonomia de pănă atunci a Ardélului.

Nu, onoraţi domni, onorată curte cu juraţi, nu pot avé o părere atât de nefavorabilă despre cunoscinţele de drept public ale autorilor Memorandului, ca sĕ pot presupune, că nu ar fi avut cunoscinţă despre principiile fundamentale ale dreptului public în genere primite.

Şi dacă cu tóte acestea vedem, că atacurile lor îndreptate în contra legei despre uniune, aşa ḑicênd lovesc totuşi în aceste princípii fundamentale din pas în pas, acésta cu necesitate duce la convingerea că autorii Memorandului, desconsiderând cu intenţiune punctele de vedere legale şi constituţionale, şi mai ales tinḑênd la scopuri de hegemonie şi la valorarea de astfel de drepturi, cari nu se pot afla decât în închipuirea lor, dar cari în realitate póte nici odată, dar dela promulgarea uniunei cu atât mai vêrtos, nu au esistat. Căci, ce alta aş puté numí, decât închipuire împrejurarea, că autorii Memorandului vorbesc despre vătĕmarea drepturilor naţionale şi istorice ale românilor din Ardél, ce s'ar fi făcut prin uniune, în timp ce este lucru cunoscut şi o dovedesce chiar şi vechia istorie de drept a patriei, că românii în Ardél n'au avut nici drepturi istorice, nici drepturi naţionale pe timpul când în 1848 s'a enunţat uniunea, ci de când Ardélul a ajuns sub supremaţia Corónei ungare.

La astfel de drepturi numai atunci s'ar puté provoca ei, dacă ar fi avut teritoriu naţional deosebit, representanţă naţională deosebită, îndreptăţire legislativă deosebită, şi în genere instituţiuni naţionale deosebite. Afară de acestea nu se pot închipuí drepturi naţionale şi în genere viéţă naţională de drept într'o ţéră guvernată constituţional, cum a fost Ardélul dela început. Insĕ in istoria de drept a patriei nu se află nici o urmă despre aceea, că Românii ar fi avut vre-odată în Ardél astfel de drepturi. Din contră, din constituţiunea Ardélului pănă la 1848 şi din tóte legile lui de drept public apare lămurit: că poporul român din Ardél a fost eschis direct dela esercitarea drepturilor politice.

Cetăţenii de limbă română au fost provĕḑuţi cu astfel de drepturi numai prin legislaţiunea din 1848, şi totuşi autorii memorandului au negat chiar îndreptăţirea acelei legislative la ale cărei lucrări aparţin şi drepturile politice, cu cari au fost provĕḑuţi românii.

In ceea-ce privesce dreptul istoric, care după-cum ḑice Memorandul, a fost vătĕmat prin uniune, şi care — „aşa cred“ — se derivă din timpul ocupaţiunei romane, n'am sĕ reflectez decât pe scurt, şi anume: acel drept istoric, dacă chiar ar fi esistat, de mult a fost nimicit de dreptul istoric milenar al naţiunei magiare.

On. Domni, on. curte cu juraţi! Ori şi din ce causă şi ori pe ce basă s'ar vătĕma valabilitatea unei legi esistente şi puterea obligătóre a aceleia, fie chiar şi pe calea agitaţiunei, acéstă vătĕmare totdéuna şi ori în ce împregiurări constitue un atentat în contra sustării ordinei de drept a statului şi pericolul,ce-l cuprinde în sine un astfel de atentat, este cu atât mai mare, cu cât mai importantă este legea, a cărei valabilitate şi putere obligătóre s'a atacat.

Atacul îndreptat contra valabilităţii şi puterii obligătóre a legei despre uniune nu e periculos pentru esistenţa ordinei de drept a statului numai din motivul, fiind-că legea acésta este una dintre cele mai însemnate legi fundamentale ale statului ungar, ci e periculos, în mĕsură potenţată, e periculos din causă, că punctul lui de mânecare îl formézá o dogmă de drept public cu totul nouă, cu desĕvîrşire falsă şi periculósă.

Autorii Memorandului atunci, când au negat îndreptăţirea dietei ardelene din 1848 de a crea o lege în cestiunea enunţărei uniunei şi când şi-au basat negarea asta pe pretensiunea, că pentru a fi valabilă enunţarea uniunei, s'ar fi pretins şi conlucrarea şi învoirea poporului român din Ardél, mai departe, atunci când din lipsa acelei conlucrări ei îşi formulézá dreptul de a pretinde desfacerea uniunei: au ridicat aceea dogmă de drept public cu totul nóuă şi fórte falsă, că dacă óre care naţionalitate din patrie n'a posedat drepturi politice pe timpul creărei unei legi óre-care, acéstă împrejurare ar îndreptăţi-o, ca sĕ considere acea lege de nevalabilă şi sĕ pótă ataca puterea ei obligătóre.

(Va urma.)

Noutăţi.

Sosiţi dela Cluş. Membrii comitetului naţional s'au depărtat ḑilele aceste din Cluş. Duminecă au sosit la Sibiiu părintele N. Cristea, S. Albini şi profesorii Dr. D. P. Barcian şi D. Comşa, ér eri la améḑi au sosit preşedintele comitetului, dl Dr. Ioan Raţiu, fiind primiţi cu ovaţiuni din partea românilor, adunaţi în numĕr mare la gară. Vorbirile de bineventare au fost interḑise. Gara ca se nu i-se întêmple ceva a fost păzită de vre-o 20—25 de gendarmi, căci pentru public gendarmeria a fost de prisos, dând şi aici românii dovadă despre iubirea lor de ordine.

Totodată amintim, că dl I. Rusu Şirianul, împlinindu-şi pedépsa, s'a rentors ḑilele aceste la Sibiiu.

* * *

Medic român în Carlsbad. Cunoscutul medic român, Dr. I. T. Mera, stabilit la băile dela Carlsbad, după o absenţă de câteva luni s'a rentors la Carlsbad, reîncepêndu-şi aici practica medicală, ca unicul doctor român la aceste băi. Asupra acestei împrejurări atragem atenţiunea publicului român, care va visita Carlsbadul. Locuinţa şi adresa dlui Mera este: Marktplatz, „Tempel“.

* * *

Focuri. Marţi la 10 óre a isbucnit în Sibiiu un foc în magazinul de nutreţ al artileriei şi cavaleriei. A ars o şură plină cu fên A fost noroc, că timpul a fost liniscit şi soldaţii şi pompierii au localisat curênd focul, altfel sĕ putea estinde la grămeḑile de nutreţ din apropiere, la lemnele înmagazinate etc. Pe când focul acesta era aprópe stins s'a dat érăşi signalul de alarmă. La óra $1^{1}/_{2}$ s'a aprins o casă în uliţa „Faurului“. Focul a distrus coperişul casei.

* * *

Oprirea congresului sêrbesc. Ministrul Wekerle a încunosciinţat pe patriarchul sêrbesc, că Majestatea Sa a respins cererea sêrbilor de a li se permite ţinerea congresului bisericei sêrbesci. Acésta a produs mare sensaţie în cercurile sêrbesci.

* * *

Liga francesă. Scirile din Paris anunţă, că acolo s'a format din elita intelectuală o ligă în favórea causei românilor. In fruntea ligei sĕ află renumitul bărbat Iules Simon.

* * *

Obţineri de drepturi pentru limbă. „Neue Freie Presse“ publică o scire din Klagenfurt, că ministeriul de interne a anulat în favorul slavonilor ordinaţiunile prefecturilor din Carintea, prin care dela oficiile comunale cu autonomie proprie se cerea ca în comunicaţia cu oficiile politice sĕ întrebuinţeze numai limbagermană, totodată şi primarii, care pentru neobservarea acestor ordinaţiuni au fost condamnaţi la pedepse bănesci au fost achitaţi de solvirea lor.

* * *

Mişcări. Din Cluş se anunţă cu data 29 Maiu: Eri nópte s'au resculat ungurii din comuna Feneş şi s'au dus armaţi cu furci, pari etc. la locuinţa învĕţătorului român, căruia i-au jurat peirea. Românii din sat prinseră de veste şi se ridicară şi ei sĕ ia în apĕrare pe învĕţător. Numai presenţii de spirit şi energiei acestui invĕţător este a se mulţămi, că nu s'au încăerat ómenii şi n'a curs sânge, căci lui i-a reuşit a-i linişti şi a face ca ungurii sĕ se retragă cu ruşine.

S'a pornit şi în comitatul Cluşului cercetare cu scop de a urmări pe cei ce au adus poporul la Cluş în 7 Maiu a. c. Funcţionarii unguri îşi dau silinţă a stórce dela ţĕrani, prin ameninţări şi terorisare brutală, mărturisiri în contra preoţilor şi a dascălilor români. Aşa preotul din Fodora a fost tras în cercetare de solgăbirăul şi este greu ameninţat, că ar fi aţîţat poporul, ca sĕ vină la proces la Cluş.

* * *

Necrolog. — Subscrişii cu inima frântă de dure aduc la cunosciinţă că mult iubitul tată, fiu şi frate *Ioan Duma*, notar cercual în Perşani după un morb îndelungat împărtăşit cu s. Taine, şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului Sâmbătă în 26 Maiu st. n. a. c. la 4 óre diminéţa în etate de 40 de ani. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor depune spre odichnă eternă Luni în 28 Maiu la 2 óre p. m. din locuinţa (casa comunală) în cimiteriul greco-oriental din Perşani. Fiei ţĕrîna uşóră! Perşani, la 26 Maiu 1894. Anna, Maria, Safta ca surori. Ion, Cornelia, Traian, Octavian, ca copii. vĕd. Ana Duma n. Popa ca mamă.

Prigoniri.

Alba-Iulia 15/27 Maiu 1894.

Onorată redacţiune!

Mulţămită scirilor de alarm date de concetăţenii nostri magiari şi ovrei de aici astăḑi Alba-Iulia e în stare de asediu. Inainte cu trei ḑile deja circulau în ḑiua mare patrulele de gendarmi pe stradele oraşului. Astăḑi ne au onorat domnul vicecomite ca sĕ ia dispoşiţii pentru asigurarea liniscii, care nu era conturbată de nimenea La două óre p, m, a sosit trenul şi cu acest tren a sosit dela Cluş advocatul Rubin Patiţa.

Atât din Alba-Iulia cât şi din satele vecine i-au eşit spre întimpinare poporul în numĕr de câteva sute. Aparatul poliţian, putea sĕ susţină ordinea fără nici un incident deórece poporul era de tot liniscit. Durere însĕ, că nu aşa s'a întimplat. Unii dintre argaţii poliţiei au luat dela soţia advocatului judecat buchetul de flori din mână, ómenii s'au opus şi deja la gară s'au făcut câteva arestări. Cei arestaţi sunt vulneraţi prin baionetele gendarmilor.

Advocatul Patiţa a venit dela gară pe jos cu publicul care la însoţit până la locuinţă. Aici ómenii au voit sĕ între in curte, poliţiştii şi gendarmăria s'a opus nu au voit sĕ lase poporul în curte şi de aici s'a escat al doilea conflict, care s'a terminat cu arestarea învĕţătoriului Medrea din Ţelna, şi a altor câţiva ţerani. Vĕḑênd poliţia că poporul nu se depărtéză dinaintea casei lui Patiţa, a recuirat miliţia. Un batalion din regimentul 50 a fost momentan la faţa locului. Lumea era agitată la auḑul trimbiţelor, tobelor şi la zurcănitul potcóvelor. Poporul s'a împrăsciat în linisce, sĕmn, că nu are nici un cuget pentru rĕsturnarea ordinei publice. Venindu-mi la cunoscinţă, că învĕţatoriul Medrea e arestat m'am dus la poliţie şi am cerut eliberarea lui, ca sĕ nu sufere scóla, la care e angagiat. Acolo am aflat pe fişcalul tribunalului, care pe lângă garanţa oferită de mine, nu au voit sĕ-l pună în libertate. Astfeliu învĕţătoriul Medrea scos acum din celula cea întunecată, va petrece astă nópte în închisórea poliţiei şi mâne va fi predat tribunalului. Ceilalţi arestaţi sunt tot ómeni din popor din comunele învecinate Şard şi Kisfalĕu.

Tóte acestea arestări şi întrégă comedia cu recuirarea miliţiei erau de prisos, dacă gendarmeria şi poliţia nu ar fi eşit la gară, ca sĕ împedece predarea buchetelor şi primirea celui osândit. Sĕ vede însĕ că domnii au voit sĕ justifice procedarea mişelésca a foilor jidano-magiare, cari păn' ce petreceam prin comune pe la esamene şi nici în Alba-Iulin nu eram, mĕ presentéză de agitator. Tot aceestea miserabile foi au pus în socotéla mea adunarea românilor gr. cat. din 21 Maiu şi tot în a mea socotélă adunarea colegiului electoral pentru alegerea de deputaţi la sinodul din Blaşiu. Aşa sunt de bine orientate foile magiare prin miserabilii de raportori, pre cari i plătesc cu bani grei. Despre adunările secrete şi despre slujbele de nópte prin biserici e superflu sĕ mai vorbéscă omul, fiind acestea invenţiuni ale unor creeri sminţiţi, cărora locul cel mai potrivit le este în balamuc.

Pre astă nópte miliţia e consignată şi despre cele ce vor urma voi raporta.

Poporul nostru e însĕ liniscit — mâne va vedé de sapa cucuruzului, care e în curgere.

Nicolau Ivan,
protopresb.

Soporul de Câmpie, 14 Maiu 1894.

Mult onorată redacţiune!

Subscrisul cu durere trebue sĕ me esprim pentru persecuţiunile, ce ni sĕ întêmplă din partea magiarilor din ḑi în ḑi şi anume:

In luna curentă 8 st. v. Duminecă după prânḑ m'a rugat propietariul Iosif Trifan aducênd o fóie dela Cluş Nr. 91 al „Tribunei“ pentru a o cetì la popor, eu m'am bucurat, vĕḑênd, că poporul într'atâta e de simţitor şi iubitor către conducĕtorii lor, pe basa rugării acestuia am şi chemat la scólă pe unii unde adunându-sĕ până la 50 inşi am luat nr. 91 al „Tribunei“ 49, 50 şi 51 al „Telegrafului Român“ şi le-am cetit şi esplicat procesul memorandului după cuprinsul lor, întru acéstă cu ce ne treḑim? cu o lighiónă, stând la uşă şi ascultând, şi care neinţelegând bine de afară, a venit şi a ocupat loc în scólă, unde a stat până la finea cetirei la tote 4 foile. Numitul a fost Vàjda Kálmán proprietariu din loc. Românii nostri în tot decursul cetirei au stătut în cea mai mare linisce, ascultând cu atenţiune. Eşind cu toţii din scólă au stat dinaintea scólei, au vorbit despre unele şi altele între care a ḑis sus numitul d-n că dnii Dr. Ioan Raţiu şi Vasilie Lucaciu sunt nesce călăi, vrênd ca prin aceste sĕ desbare pe ai nostri dela credinţa lor cea adevărată, acéstă dispută a durat timp de un $^{1}/_{4}$ de óră.

In 11 a lunei curente mĕ chiamă judele comunal ḑicêndu-mi că e provocat din partea notariului şi a protopretorului a-mi da ordin a nu mai ceti nici o fóie în popor, că voiu fi escortat de gendarmarie.

In séra de 12 étă ne trezim numai cu o patrolă de gendarmi, cari cu străjile tótă nóptea au patrolat prin comuna, întrebând de locuinţa mea şi spionând pe la tóte casele.

In 13 a eşit protopretorul din Mociu în comună şi m'a citat la cancelaria comunală unde presentându-me, mi-a spus, că sunt acusat că aş fi ţinut o adunare în contra ungurilor şi am aţîţat pre români în contra lor, luând protocolul eu m'am escusat după cum am sciut că s'a întêmplat, necunoscênd cele cu ce mĕ acusă. După încheierea protocolului mi-a ḑis c voiu fi dat la tribunalul dela Clu şi totodată ameninţêndu-mĕ a nu m cetì foi în popor că mĕva lega cu gendarmii şi voiu fi escortat.

Acésta totuşi e o absurditate într'o comună locuită de români şi abia 6 familii magiare. Sĕ facă ei după voia lor şi după minciunile lor escate sĕ ne tragă sub acusă, şi posibil vom fi şi judecaţi, pentru că în mâna lor sunt puterile.

Fie ce va fi, sus e D-ḑeu şi tóte le vede, dreptatea nu piere, sperăm în D-ḑeu şi în conducĕtorii nostri, cari sĕ jertfesc pentru noi, gândind la cuvintele Mântuitoriului, care ḑice: „Puternicii căde-vor şi neputernicii rădica-se-vor.

Cu tótă stima:

Iosif Nestor,
învĕţător.

Bibliografic.

A apărut:

„Limba maternă“ curs metodic de gramatica românéscă pentru institutele pedagogice şi scólele române de Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit. Ediţiunea II. Sibiiu tipariul tipografiei archidiecesane. 1894.

A apărut:

„Biserica ortodocsă română“. Revistă periodică eclesiastică. Anul al XVIII-lea din 2 Mai, cu următoriul cuprins:

Documente inedite — Enciclică, — Schiţe din viéţa sântului apostol Paul, — Architectura nóstră bisericéscă — Mórtea P. S. Inocentiu Moisiu episcop de Roman — Donaţiuni.

Loterie.

Miercuri, în 30 Maiu n. 1894.

Sibiiu: 79 82 52 13 21

Depositul principal al
Primei bererii ungare de Steinbruch,
societate pe acţiuni
se află în **Sibiiu, strada Schewis Nr. 3,** lângă grădina **„Flora“** (Floragarten), unde se pot face şi comandele.
[89] 2—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică
se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.
Cu deosebire recomând
clopote patentate găurite
de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 20—52
Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8,38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	2.6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09				—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	sos.	Braşov	pl.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	pl.		sos.	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Timiş		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	1.59		Predeal		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	1.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.61	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacii inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6,20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	–	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57 Sibiiu, Sâmbătă 21 Maiu (2 Iuniu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Maiu, 1894.

In nrul ultim al fóiei nóstre vorbind despre mĕsurile de forţă necualificabile de prin Ardél, am amintit per tangentem şi adevĕrata lor causă, ura şi dispreţul, ce-l au magiarii faţă de poporul nostru şi pe cari generaţiunea de acum le-a eredit dela inaintaşi.

Ca sĕ nu gândéscă cineva, că am esagerat, dăm mai la vale în traducere câteva pasage din un prim articol al lui „Kolozsvár", dela 30 Maiu c. n. cu titlul „ce e de făcut?" care de o parte justifică pe deplin cele ḑise de noi, ér de altă parte arată şi gradul de cultură al ḑiaristicei magiare, căci fiind vorba de noi, tóte foile magiare scriu asemenea lui „Kolozsvár".

Étă ce scrie el:

„Increderea magiară, marinimositatea magiară a făcut pe români sĕ aibă tóte aceste bunuri „naţionale", cu cari se luptă acum contra nóstră... tóte condiţiunile recerute pentru închegarea în naţionalitate şi pentru cultura lor specifică le-au câştigat din graţia magiarilor.

„In legile vechi ardelene numirea de „valach" nu figurézâ decât ca nume colectiv, pentru a numí cu el adunătura de popor, venită cu deosebire din Peninsula-Balcanică.

„Nu voim sĕ citâm din legile vechi.... e destul sĕ spunem, că legislatorii din secolii trecuţi, numai iubitor de ordine n'au recunoscut pe acest popor.

„Domnitorii ardeleni unguri au pus începutul culturei naţionale române, dând cu marinimie basele de lipsă la acésta. Nu numai cu spriginul, dar cu adevĕrată forţă au trebuit sĕ facă ei a primi cultura acest popor, care până atunci ne presentă cea mai tristă icónă de decadenţă şi stricăciune.

„Pentru acésta îngrigire părintéscă gata de ori ce jertfe, românii ne-au arĕtat mulţămirea prin aceea, că au îndreptat atacuri contra nóstră. Bărbaţii inteligenţii române, creată din graţia şi cu spriginul magiarilor, au păşit pe la finea secolului trecut cu pretensiuni politice faţă de naţiunea, căruia aveau sĕ-i mulţăméscă tóte bunurile de până atunci".

Aşa îşi introduce „Kolozsvár" prim articolul sĕu din nrul amintit, după care face cunoscute cele 2 programe naţionale, din 3/15 Maiu 1848 şi cel actual, cerĕnd în urmă mĕsuri aspre, persecuţiuni faţă de mişcările române.

Câtă ură şi patimă reies din pasagele citate, credem că nu trebuie, sĕ o mai accentuăm. Aceste sunt ideile şi credinţele, ce dominézâ în parte covârşitóre poporul magiar şi étă, că presa magiară, precum acésta de atâtea ori am constatat-o, în loc de a încerca sĕ le scóţă din publicul lor, sĕ le nimicéscă, nu numai că le accentuézâ şi apróbă, dar sĕ silesce a le întări prin fel de fel de iscodiri false şi neadevĕrate din trecut.

Cugetă óre „Kolozsvár" şi celelalte foi magiare, că prin asemenea articoli fac serviciu patriei sau poporului magiar? Cugetă ele, că este merit a scóte la ivélă neadevĕruri din trecut, a le espune în frase bombastice şi prin acésta a nutrí mai tare ura la magiari, ereḑită din generaţie în generaţie faţă de noi?

Dacă aşa cred — şi cred, căci altcum nu ar face, ceea ce fac — atunci compătimim ḑiaristica magiară şi trebuie sĕ mărturisim de nou, că ea conturbă mai mult linistea din ţară şi buna înţelegere dintre popóre. Sub terorismul ei infectat de şovinism stă tótă viéţa publică din Ungaria, sub un teorism orb şi cutezător, care d. e. a mers aşa departe, încât a declarat publice pe fostul deputat Mocsáry dn nebun, pentru principiile sale patriotice şi sănĕtóse.

Apuce presa magiară pe altă cale, pe calea adevĕrului, înceteze cu calumniile necalificabile, nu nutréscă măestrit ura faţă de noi, ci sĕ caute a o stirpi, — altcum e obrăznicie din partea ei a pretinde de la noi iubire, noi mereu huiduiţi şi bajocoriţi de ea.

Revista politică.

Guvernul ungar caută cu tóte mijlócele sĕ şi trécă şi prin casa magnaţilor proiectul de lege despre căsătoria civilă. De câteva ḑile petrece în Viena ministrul Wekerle şi încă şi alţi trei colegi ministrii, căutând sĕ convingă Coróna despre grabnica resolvare a cestiunei, aşa după cum o a contemplat guvernul. Sĕ vede însĕ că lucrul a dat de mari greutăţi Cestiunea era sĕ fie resolvată încă Miercuri. Scirile din Viena anunţă însĕ că numai pe astăḑi Vineri sĕ póte aştepta un resultat definitiv. Ministrul Wekerle a fost în audienţă de 2 óre, în o audienţă lungă a fost şi Fejerváry. Pe aḑi Vineri, s'a anunţat un consiliu de ministrii singuri, la care va lua parte şi Maj. Sa monarchul. După scirile ce au sosit, consiliul se va ocupa nu numai cu cestiunea căsătoriei civile ci şi cu alte cestiuni politce interne.

* * *

Foile sunt alarmate de crisa ministerială, ce sĕ află în Bulgaria. Vestea acésta a causat sensaţie cu atât mai mare, cu cât a venit pe neaşteptate şi a surprins lumea. Lucrurile în Bulgaria păreau a fi în o ordine completă şi guvernul lui Stambuloff secera victorii după victorii. Sĕ scie câte concesiuni a făcut Pórta bulgarilor, concesiuni pentru linii ferate, concesiuni la graniţe, mână liberă pe unde locuesc supuşi bulgari în imperiul turcesci, dar cea mai mare şi din urmă isbândă din punct de vedere naţional o a reportat Stambuloff contra patriarchului Neofit din Constantinopol, îndemnând Pórta la crearea a două episcopate bulgare în Macedonia. Sĕ scie apoi érăşi în ce legătură strînsă trăia primministrul cu principele, făcêndu i tóte pe voie până chiar şi modificarea legei de ereditate. Stambuloff era privit ca om de fer. In mâna lui sta Bulgaria şi intrigile străine erau înăduşite înainte de a puté juca vre-un rol Şi cu tóte acestea Stambuloff s'a depărtat, ér principele Ferdinand i-a primit abḑicerea. Este enigmatic acest lucru şi nu se póte încă esplica din destul. Bulgaria sĕ află în mare încurcătură. Retragerea lui Stambuloff póte sĕ aibă consecuenţe şi mai grave; mai vêrtos dacă vom lua şi mişcarea din Sêrbiă. A fost de altfel bătător la ochi încă la sosirea principelui că Stambuloff nu i-a eşit spre întimpinare.

Scirile mai recente anunţă că abia se vor afla ómeni cari sĕ formeze un nou cabinet. In Bulgaria domnesce deodată mare încnrcătură. Relaţiunile între principe şi Stambulnff au devefórte încordate. Acésta sĕ deduce şi din împregiurarea, că principelui i sau făcut mai multe manifestăţii de ovaţiuni, dar mai mari nanifestaţii i s'au făcut lui Stambuloff. Cu ocasiunea acestora sau întêmplat ciocniri între manifestanţi şi poliţie.

* * *

Causa românilor din Ungaria câştigă tot mai mulţi aderenţi valoroşi în streinătate. Una dintre cele mai eclatante doveḑi este şi căldurósa scrisóre primită de ligă şi adresată dlui I. Grădiştean de către dl. A. Leroly-Beaulieu, profesor la scóla de sciinţe politice din Paris şi publicist de mare valóre. Étă scrisórea:

„Scumpe Domnule,

„Aveţi dreptate sĕ mĕ socotiţi printre amicii românilor.

„Vigurósa d-vóstră rasă română, sora nóstră depărtată, 'mi-a inspirat în totdauna un viu interes. Sunt fericit, că am adesea ca elevi la cursul meu de sciinţe politice compatrioţi de ai d-vóstră. Acestia pot sĕ mărturiséscă, că am semnalat în totd'auna pe români ca trebuind sĕ fie unul din factorii principali ai civilisaţiunei în Orient.

„Chiar anul acesta, şi înaintea tristului proces de la Cluş, am atras atenţiunea elevilor mei de ori-ce naţionalitate asupra crudei situaţiunei făcute românilor din Ungaria. Consider ca o datorie de a nu lăsa necunoscut Occidentului acest trist abuz de putere. Eu sunt dintre aceia, cari

---

FOIŢA.

Cântul în scóla poporală.

Disertaţiune, lucrată pentru adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din despărţĕmêntul Cluş, ţinută la 21 Faur a. c. în Mănăşturnl ung. de Ioan Luca, învĕţ.

(Urmare din Nr. 46 şi încheiere.)

Disciplina.

Pentru ca copii sĕ ajungă la un cânt frumos şi plăcut se cere o disciplină esemplară, care se manifestă aşa, că la un semn dat de învĕţătorul copii sĕ încépă deodată cu toţii din tonul dat de învĕţătorul şi sĕ continue aşa, că pe feţele tuturor sĕ se pótă ceti, că sunt dispuşi numai şi numai pentru cânt.

Dacă e sĕ cânte numai o anumită parte a cântului, numai de anumiţi copii d. e. pe două voci, fetiţele şi anumiţi copii, cari dispun de o voce mai înaltă, atunci un semn dat de invĕţătorul sĕ fie de ajuns pentru a începe sau a tăcea la moment, ca prin putere electrică.

Un semn din mână sĕ fie de ajuns pentru a cânta „pianisimo" sau „forte" etc. Invĕţătorul neîntrerupt cu mâna dréptă are sĕ dea tactul fără a pausa până în finea cântului.

La cântări se cere, ca copii sĕ fie aşeḑaţi ca sĕ stea în picióre, dar drept, peptul deschis, capul drept dar neforţat, gura îndestul deschisă, numai aşa se produce tonul frumos.

Tonul gâtual sĕ produce ţinênd capul prea ridicat cu grumazii prea întinşi şi stringênd gâtul prea tare cu cravata. Tonul nasal tot aşa de neplăcut sĕ produce, când capul este plecat înainte, sau când gura nu este destul de deschisă. Gura se deschide aşa ca sĕ încapă degetul cel mare între dinţi. Nu este permis a respira în mijlocul cântărei oprindu-se. Respirarea sĕ face înainte sau în pause.

Şcolarii, cari se află cu tonul în mutaţiune trebue dispensaţi de a cânta. Nu este iertat a forţa pe şcolari sĕ cânte mai sus sau mai jos decât ajunge gradul tonului lor, prin-astfel de întreprindere s'ar puté fórte uşor altera „Laringita" şi descordându se slăbindu-se, perḑêndu-şi elasticitatea de vibraţiune, córdele vacale îşi perd tonul, de nu de tot şi pentru totdéuna, dar în parte da.

La cânt e consult ca copii sĕ fie scoşi afară din bănci, ca sĕ fie siliţi a sta drept (în picióre), pe când în bănci pe lângă totă precauţiunea, ar sta răzimaţi cu peptul de pulpit, sau strâmtoriţi cumva, pe când scoşi afară vrênd nevrênd trebue sĕ stea în picióre cum am ḑis mai sus. Nu e permis a ţiné şcolarii sĕ cânte în continuu de cel mult o jumĕtate de óră, érna nu este iertat a-i elibera afară imediat după cânt în aer rece. Disciplina este hotărîtóre la tóte obiectele de învĕţămênt' dar mai cu deosebire la cânt, pentru-că cântul fiind un obiect de artă nu póte ierta nici cât din regularitate.

Numai acel învĕţătoriu póte avea disciplină, care el însuşi este un model, sau un esemplu viu de disciplină pentru şcolarii sei. Pe nime nu sunt aplicaţi şcolarii a imita ca pe învĕţătorul lor. Sunt rari învеţătorii, cari îşi împlinesc cu scumpĕtate chemarea lor în obiectul acesta după recerinţă: de aicea resultă, că un copil care a percurs un curs şcolastic de 5—6 ani nu este în stare a cânta un cânt în sinul familiei sale, care'l privesce cu atâta dragoste; necum sĕ fie în stare a cânta la sfta biserică' sau într'o societate într'un ton plăcut şi frumos.

Prin nimic nu'şi póte câştiga invĕţătorul iubirea ómenilor, ca prin o instruare cu zel în cânt.

Părintele a cărui copil póte recita în sfta biserică „Credeul", sau a ceti „Apostolul" nu are destule cuvinte sĕ pótă lăuda pe învĕţătorul, cu atât mai mult pentru un cânt frumos.

Sĕ o facem dar acésta, căci însuşi chemarea nóstră o pretinde, şi prin astfeliu de modulaţiuni putem câştiga simpatiile societăţii, de care avem mare lipsă şi contăm fórte mult la dênsa.

Pregătirea cântului.

Inainte de a propune cântul în fie-care şcólă, fie-care învĕţător trebue înainte de tóte ntr'un timp óre-care sĕ facă un curs de deprinderi cu copii, şi anume: Va cânta anumite tonuri legându-le de sunetele vocalelor şi cu deosebire de sunetul vocalei „a" căci la acest sunet copilul e constrîns a ţiné gura căscată pe deplin. — Cu acésta ocasiu va observa învăţătorul, dacă sĕ găsesc clasă astfeliu de copii, cari sĕ nu aib ḑul recerut şi nu ar putea merge pă s'au bucurat cu ungurii de victoria lor asupra centralismului austro-german. Mi-e cu atât mai greu sĕ iert puţina-le generositate faţă de alte naţionalităţi ale Corónei S-tului Ştefan Sunt convins că magiarii sunt pe o cale greşită şi mai curênd s'au mai târḑiu vor ispăşi politica lor apĕsătóre faţă de nisce popóre care, la urma urmelor, nu sunt de loc inferióre celor cari descind din tovarăşii lui Árpàd. Ar trebui sĕ perdem ori ce speranţă în civilisaţie, dacă o astfel de politică ar birui pănă în cele din urmă. Din fericire popórele au viaţă lungă şi vîrtósă. Europa şi Orientul Europei în special nu 'şi vor găsi stabilitate de cât când naţiunile şi guvernele vor învĕţa sĕ respecte drepturile tuturor raselor tuturor religiunilor, tuturor naţionalităţilor care vor forma într'o ḑi marea familie europénă. Credeţi, scumpe domnule, în sentimentele mele cele mai devotate.

— Mai amintim, la acest loc că liga culturală a hotărît sĕ scótă într'un album tóte părerile bărbaţilor însemnaţi din Europa cu privire la causa românilor.

* * *

In întrunirea studenţilor din Bucuresci dela 14 Maiu 1894, s'a primit cu unanimitate următórea moţiune:

Studenţii universitari, întruniţi astăsérâ, 14 Maiu 1894, în sala universităţii:

Avênd în vedere monstruósa condamnare ponunţată contra mandatarilor naţiunei române din Transilvania;

Avênd în vedere nedreptăţile ce sĕvêrşesc magiarii faţă de fraţii nostri;

Avênd în vedere lovitura de mórte, ce s'a hotărît poporului românesc;

Decid:

I. A se convoca tóte asociaţiunile studenţesci din Europa, într'un congres general, unde se va discuta cestiunea naţională, şi dacă va fi posibil, sĕ aibă loc în capitala României.

II. A lucra printr'o agitaţiune continuă şi resolută la deşteptarea spiritului şi cunoscinţei naţionale, ca singura cale ce ne rĕmâne deschisă pentru a ne apĕra viaţa şi esistenţa némului.

* * *

Deputatul Pázmándy Dénes, care a fost şi el prin Ardél şi care de altfel e mare rusofil a făcut în dietă o interpelare în cestiunea română, apoi propune în „Magyar-ország" următórele remedii pentru „salvarea Ardélului."

„Nainte de tóte trebue restituit în Ardél prestigiul statulni magiar, trebue sĕ documentăm că acolo noi (magiarii) suntem domni şi nu memorandiştii."

„Comisariu regesc nu trebue în Ardél, căci e un aparat prea greoiu şi ar produce prea mare sensaţie în lume."

„Gendarmeria trebue înmulţită şi organisată. Cel puţin 1500 de gen darmi trebue."

„In tóte oraşele şi comitatele Ardélului trebue înfiinţată poliţiă de stat, căci poliţia actuală a Ardélului nu plătesce o cépă degerată!"

„Trebue introdusă şi organisată poliţia secretă în Ardél, căci e lipsă absolută de o acţiune continuă şi sistematică a poliţiei."

„Pentru Ardél sĕ se institue la Cluş un director suprem de poliţie, la a cărui disposiţiune au sĕ stee toţi comandanţii de gendarmeriă, poliţiă etc., căci numai prin poliţiă şi gendarmeriă bine organisată sĕ póte liniştí agitaţiunea naţională din Ardél."

„Organele justiţiei trebue sĕ lucreze mai energic şi grabnic. Juḑii şi precurorii adormiţi trebue necondiţionat sĕ se lupte pentru introducerea şi învingerea ideii de stat magiar în Ardél".

„Miliţia trebue angajiată pentru nimicirea agitaţiunii naţionale. Trebue sĕ se aducă în Ardél vre-o câteva regimente curat magiare. Miliţia trebue descentralisată, încât fie care petec de pămênt sĕ fie ocupat de miliţie!"

„Trebue schimbat statul preoţesc şi învĕţătoresc al românilor, care e cel mai mare propagator al dacoromanismului. Statul nu mai póte suferi aceste!"

„Ér în fine sĕ şi aducă guvernul vre-o 20—25 deputaţi români în parlament."

„Nu mai avem timp de perdut. Guvern magiar, legislatură magiară — înainte! Lucraţi şi creaţi! Ḑece milióne de magiari aştéptă asta de la voi."

* * *

Dl Bodnár Zsigmond profesor la universitatea din Budapesta a scris érăşi o broşură în care din nou provócă legislatorii magiari sĕ asculte de vocea timpului, sĕ nu umble după utopii, sĕ nu caute centralisarea şi unificarea, când realismul dominant a provocat iresistibilul curent al descentralisărei. Impută legislatorilor că duc ţéra la aceiaşi sórte, unde au dus Risticii, Garaşaninii etc. pe Sêrbia. Broşura se termină cu cuvintele: „Urmaţi politica realismului, abḑiceţi de fantasiile ideilor mari, pe cari şi aşa nu le simţiţi şi nu sunt pentru voi, fiţi modesti şi umiliţi, drepţi şi sinceri, binevoitori şi pacinici, întindeţi mâna frăţéscă tuturor naţionalităţilor şi confesiunilor, lásaţi-le lor ce e al lor, ca în liniscea realismului să afle repaus patria". Drept apendice la broşură mai adauge un conspect istoric-cultural despre valurile desvoltării spiritului omenesc ilustrat epocă de epocă cu tendenţele dominante.

* * *

Ţarul Rusiei a suprins ministeriul cu un ucaz, care restrînge dreptul ministrilor cu privire la denumirea de funcţionari, şi întocmai ca pe timpul lui Nicolae I numai cancelariei de cabinet 'i reservă dreptul de-a denumì sau a dimite funcţionari. Ucasul e datat din 18 Maiu şi a fost pregătit în cel mai mare secret. Se ḑice, că Ţarul s'a simţit îndemnat a emite acest ucaz din causa, că în timpul mai nou au fost deţinuţi mulţi funcţionari de stat, pentru că au luat parte la mişcări revoluţionare. Intre cei deţinuţi mai recent sunt mulţi amploiaţi ai ministeriului de finanţe, ai curţii supreme de comptabilitate, etc. ceea-ce denotă, că la denumirea funcţionarilor nu s'a urmat cu destulă grijă. Fiind că acest ucaz este vătĕmătoriu pentru ministri, sĕ şoptesce, că acestia şi-ar fi dat demisiunea, ceea-ce în Rusia ar fi un cas ne mai pomenit, şi de aceea e şi greu de creḑut O singură dată s'a întêmplat, ca ministrii Rusiei sĕ-şi dee demisiunea, şi şi atunci din motive grave politice. Anume cu ocasiunea urcărei pe tron a actualui ţar. Acésta ideă a ucazului emanéză esclusiv de la ţarul şi — după cum se susţine în cercurile bine informate — e numai o continuare a legei din 1892, carea resarvă cancelariei de cabinet şi dotarea funcţionarilor de stat Ucasul reguléză totodată şi raportul între ministri şi sulbaternii lor, prin ce a stirbit mult autoritatea ministrilor. Din acéstă causă domnesce în Rusia mare nemulţămire.

* * *

Tratatul de comerciu austro-rus care a fost depus la camerile din Viena şi Budapesta e basat pe clausa reciprocă a naţiunei cele mai favorisate. Austro-Ungaria nu va ridica pentru cerealele rusesci drepturile înscrise actualmente în tariful ei general Rusia de asemenea nu va spori pentru esportul austro-ungar drepturile stipulate în tratatul ruso german.

Tratatul de asemenea ḑice că favorurile acordate pentru tariful local în zona hotarelor, mai cu sémă pentru petroleul brut din România şi pentru produsele agricole sêrbesci şi uşurinţa de vamă acordată vinurilor italiene şi la câte-va alte articole de asemenea recunoscute Rusiei.

Tratatul va întra în vigóre la 1/13 Iulie 1894 şi va dura pănă la 18/31 Decembre 1902.

La procesul memorandului.

Rechisitorul prim-procurorului Vita Sándor.

(Incheiere.)

Pe cât de falsă în teorie este acéstă dogmă de drept public, pe atât de periculósă ar fi aplicarea ei în pracsă. Şi acésta nu numai pentru-că dreptul de atacare, în vîrtutea unei base analóge închipuite, ar pretinde şi participarea celoralalte clase de cetăţeni, ci mai ales din causă, că dacă s'ar primi o astfel de dogmă de drept public, s'ar face ilusorie şi nesigură graniţa îndreptăţirei a ori cărei corporaţiuni legislative, ba s'ar periclita esistenţa tuturor legilor de fapt şi liber şi nepedepsit s'ar puté crea o lege din partea acelor cetăţeni, cari pe timpul aducerei cutărei legi incă n'au avut drept electoral legislativ.

Pe basa şi în forma acésta s'ar fi putut ataca şi valabilitatea celorlalte legi, cari s'au creat de dieta ardelénă din 1848, şi anume valabilitatea legilor despre egala îndreptăţire şi despre încetarea serviciilor urbariali, căci dór' şi acestea legi s'au adus fără de participarea românilor ardeleni.

Lucrurile aceste sunt atât de lămurite, încât în general nu se póte presupune, ca autorii memorandului sĕ nu le fi cunoscut. Şi décă totuşi ei şi-au îndreptat atacul în contra valabilităţi şi puterii obligătóre a legei despre uniune, purceḑênd din acest principiu fals şi periculos, acésta nu dovedesce decât că n'au făcut alegere în mijlócele de atacare, şi că între acele mijlóce au luat chiar şi încercarea de-a periclita valabilitatea şi durabilitatea legilor, şi nimicirea ordinei de drept a statului.

Aşa se vede însĕ, că chiar ei înşişi au presimţit cutezanţa şi pericolul atacului lor, căci au aflat de lipsă, ca sĕ-şi acopere în parte atacul cu autoritatea cea mai înaltă citând acea parte a mesagiului de tron din 15 Iuniu 1863 al Maiestătei Sale domnitoriului nostru, în care mesagiu, deşi din alte motive, dar totuşi a fost ţtrasă la îndoélă valabilitatea legei despre uniune.

Numai cât autorii memorandului, făcênd acésta, — fără îndoélă, că cu intenţia de-a mistifica — au ocolit de-a spune, că pe timpul când s'a dat numitul rescript, Maiestatea Sa domnitoriul nostru încă n'a fost pe deplin informat asupra valabilităţii legei despre uniune din 1848, şi că mai târḑiu, adecă în 1865 când dieta ungară s'a folosit de remediul „apellatio a rege male informato ad regem bene informatum", ér în urma acésta cestiunea uniunei a ajuns érăşi sub compănire prea înaltă, însu-şi Maiestatea Sa domnitorul nostru a recunoscut înfiinţarea şi valabilitatea ei, ca fiind adusă şi făcută pe lângă tóte condiţiunile legale. Dar nu numai că a recunoscut'o ci în vîrtutea articolului de lege 43 din 1848, care vorbesce despre regularea uniunei, de fapt a şi adus'o la valóre.

Da, on. Curte cu juraţi! Autorii Memorandului şi-au scos argument din aceea, ce se părea, că spriginesce punctul lor de vedere în atacul îndreptat contra valabilităţii legei despre uniune. In acelaşi timp însă ei au ignorat hotărîrea mai nóuă a Maiestăţii Sale, care hotărîre nimicesce de tot punctul lor de vedere.

Autorii Memorandului însĕ, când au făcut acésta, au venit în contraḑicere chiar şi cu vederile şi cu ţinuta poporului român din patrie în partea s'a precumpănitóre, în ceea ce privesce valabilitatea legei despre uniune. Căci óre nu s'a arĕtat recunóscerea faptică a legei despre uniune în acel fapt netăgăduit, că concetăţenii români, cari au vot de alegere, au luat de atâtea-ori parte la alegerile de deputaţi pentru dieta comună a patriei? Mai mult, pănă la 1881, adecă pănă la decretarea pasivităţii în conferenţa naţională română, au luat parte în dieta comună a patriei din Budapesta, chiar şi deputaţi dietali de naţionalitate română, cari au fost aleşi de concetăţeni români şi cari şi-au ocupat acolo locurile.

Şi dacă cu tóte acestea acusaţii, cari le sciau bine acestea, şi cu tóte că legea despre uniune a întrat de fapt şi e în viéţă de 35 ani, nu s'au înspăimêntat de a ataca valabilitatea legei despre uniune şi prin urmare puterea ei obligătóre: atunci faţă cu acest atentat cred, că cu drept cuvênt pot pune întrebarea, ce scop i-a îndemnat pe acusaţi şi ce au urmărit ei prin stăruinţa lor contra constituţiei ţĕrei?

Nu voesc a porni dintr'o presupunere cu desevîrşire condamnatóre, nu voesc a bănni pe acusaţi cu nisce scopuri, cari merg prea departe, cu atari scopuri cari ar întemeia chiar şi învinovăţirea cea mai grea. Dacă însĕ ne gândim la urmările, ce ar isvori mai curênd sau mai târḑiu din desfiinţarea uniunei şi din restituirea autonomiei în părţile ardelene, chiar de vom judeca ori şi cât de moderat faptul incriminat, totuşi ni-se pare destul de motivată propunerea, că acusaţii prin atacarea valabilităţii legei de uniune şi a puterei obligătóre, au avut în vedere legătura faptică dintre singuraticele părţi alcătuitóre ale statului naţional magiar şi prin urmare slăbirea acestuia, ér în deosebi aici în Ardél au avut de scop a resturna hegemonia de rassă naţională magiară. De sine se înţelege cu acelaşi scop totedată: ca în locul hegemoniei naţionale magiare, sĕ între hegemonia naţională română, întemeiată pe maioritatea numerică a românilor, cu restrîngerea supremaţiei de avere şi cultură magiară şi germână, cu ajutorul elementului român cu mult mai înapoiat în privinţa culturii, care în urma acésta e şi cu mult mai uşor de condus.

Dar ori cu ce s'ar fi atacat legea de uniune în valabilitatea şi puterea ei înda-

---

ceialalţi, pe acestia îi va dispensa învĕţătorul pănă şi-au dres auḑul şi tonul. Acésta o póte observa învĕţătorul cât de uşor, căci dintre 70—80 de copii numai unul de va cânta fals momentan sĕ observă. Spre acest scop vom putea calcula cele dintâiu 6—7 sĕptĕmâni dela începutul anului, şi numai după un astfel de curs pregătitor va începe cântul. După cursul pregătitor şi după ce s'a esplicat „tecstul" trecem la melodie.

Melodia.

La încput învĕţătorul cântă tótă melodia spre a le arăta copiilor, cum au sĕ o cânte şi ei.

Aici ii va face bun serviciu învĕtătorului violina, căci dintre tóte instrumentele nici unul nu este care sĕ se potrivéscă întocmai aşa cu vócea copiilor ca violina.

In casul acesta melodia sĕ esecută mai întâiu numai pe violină, după aceea pe violină şi din gură, şi în fine numai cântându-o.

După ce învĕţătorul a cântat tótă me- a, începe din nou şi se opresce la partea şi cântă încet, rar şi sonor. —

La început scolarii ascultă în tăcere după aceea cântă şi ei, mai întâiu mai încetinel, apoi mai tărişor, şi în fine apoi şi mai tare, după ce o scie legênd şir de şir şi strofă de strofă şi după ce o sciu tótă, atunci de câte ori sĕ va cânta, sĕ se cânte tótă cântarea dela început pănă în fine, dar nici odate sberând, trebue îngrijit, ca şcolasĕ cânte moderat fără de nici o încordare.

La început şcolarii cântă „unisono", mai târḑiu apoi pot cânta şi pe douĕ voci.

Vocea primă ar fi bine dacă s'ar putea învĕţa de cătră toţi şcolarii, şi apoi sĕ învete cari sunt aleşi pentru secundă, ca astfeliu la cas sĕ pótă şi ei cânta şi singuri, căci secunda după ce es din şcólă nu o folosesc mai de loc.

La învĕţarea secundei ar fi fórte bine, dacă învĕţătorul ar fi în stare, prima a o cânta cu gura şi secunda sĕ o tragă cu violina, ca astfel copii ascultând sĕ şi pótă da sama despre harmonia ce are (cuprinde) cântul.

Copii trebue crescuţi nu pentru şcólă, ci pentru viaţa practică.

toritóre şi ori cât de anti-constituţională ar fi stăruinţa acésta, pănă când acest atac, acéstă stăruinţă, nu a degenerat în agitaţiune şi pănă când acésta a rĕmas între bariera dreptului de petiţionare, ce-i compete fie-cărui cetăţén, acusaţii pănă atunci nici nu a fost de a se la trage rĕspundere de drept penal. Acusaţii însĕ n'au rĕmas între barierele dreptului de petiţionare, ci mai mulţi dintre dênşii, cari au luat parte în şedinţa comitetului esecutiv al aşa numitului partid naţional român, din 25—26 Martie 1892, ca membrii ai acelui comitet esecutiv, au stabilit acolo tecstul Memorandului, au hotărît tipărirea aceluia în limba magiară, germână, română, precum şi francesă, şi italiană, şi rĕspândirea acestora nu numai aci în patriă, ci şi în străinătate, va sĕ dică au hotărît rĕspândirea Memorandului şi au şi îndeplinit hotărîrea adusă.

Intre aceştia numĕr anumit pe următorii: George Pop de Băsesci, Dr. Vasiliu Lucaciu, Dimitrie Comşa, Dr. Daniel Popoviciu Barcian, Septimiu Albini, Nicolau Cristea, Iuliu Coroian, Dr. Teodor Mihali, Aurel Suciu, Mihail Veliciu, Rubin Patiţa şi Gerasim Domide.

Alţii dintre acusaţi érăşi au rĕspândit Memorandul prin împărţirea faptică sau trimiterea aceluia. Intre aceşti acusaţi numesc pe următorii: Patriciu Barb, Nicolau Roman, Ioan Muntean, Dionisie Roman, Ioan Duma şi Vasiliu Raţiu, cari sunt fapticii rĕspânditori ai Memorandului, prin împărţirea faptică a aceluia; ér Dr. Ioan Raţiu este vinovat ca unul, care a produs agitaţiune şi a devenit părtaş la criminalitate prin aceea, că a făcut disposiţiuni cu privire la rĕspândirea şi trimiterea Memorandului prin Eugeniu Brote, induplecându-l tot-odată la aceşti paşi.

Activitatea, procedura acusaţilor a luat prin acésta caracterul de agitaţiune, căci în înţelesul §-lui 173 al codului penal, cine agitéză e de a se pedepsi la o închisóre de stat pănă la 5 ani, dacă atacă puterea obligătóre a legii, în modul hotărît de §-ul 171 al legii penale; în deosebi e de a se pedepsi acela, care atacă legea prin rĕspândirea unor tipărituri agitătorice. Şi fiindcă Memorandul tipărit, precum am dovedit deja, cuprinde în sine atacarea puterii obligătorice a legii de uniune din 1848. art. de lege I şi deórece acusaţii l'au rĕspândit în modul amintit prin acésta au comis dreptul de agitaţiune, statorit în §-ul 173 al codului penal, pentru care sunt învinovăţiţi.

Da, On. Domni! Domnilor juraţi! Pentru rĕspândirea Memorandului şi a delictului comis de agitaţiune, pentru acésta sunt acusaţii traşi în judecată şi nu pentru încercarea de petiţionare cătră Maiestatea Sa. Intonez acésta mai vêrtos din acel motiv, căci în diaristica română de repeţite ori s'a ivit acea tendinţă: de a face lumea sĕ crédă, cumca tragerea în judecată a membrilor din comitetul esecutiv al aşa numitului partid naţional român a urmat nu pentru vre-o faptă contrară legii, ci a urmat singur, — pentru că au încercat înaintarea Memorandului la Maiestatea Sa, va sĕ dică pentru faptul de petiţionare.

Repet On. Domni! Domnilor Judi de Curte! cumcă nu s'a intentat acusa contra nimĕnuia nici pentru compunerea, nici pentru încercarea de aşternere a Memorandului la locurile mai înalte, ci acusa s'a ridicat numai şi numa pentru agitaţiunea produsă prin respândirea Memorandului.

Da, da, pentru acésta agitaţiune, căci prin acésta au voit acusaţii sĕ clătine încrederea şi credinţa faţă de legalitatea, ce esistă între părţile alcătuitóre singuratice ale statului; prin întroducerea acestei agitaţiuni s'au străduit acusaţii a clătina onorul şi supunerea faţă de o lege fundamentală de stat de cea mai mare importanţă şi pentru că pe acéstă cale au încercat acusaţii astfel de aspiraţiuni, astfel de tendinţe, a căror îndeplinire se isbesce de interesele de viéţă ale ideii de stat naţional magiar.

Inserese justiţiare şi interese mai înalte de stat naţional-maghiare de-opotrivă, recer, ca nisce fapte cu scopuri atât de primejdióse sĕ-şi afle rĕsplata lor vrednică!

Pentru acésta vĕ rog, On. Domni, Onorată Curte cu juraţi! Rostiţi asupra acusaţilor cuvêntul de „Vinovaţi“!

*

Recursul de nulitate.

Luni după amédi a fost presentat tribunalului din Cluş recursul de nulitate al acusaţilor în procesul Memorandului. „Pester Lloyd“, primesce din Cluj următórele privitóre la acest recurs:

Motivele recursului se estind pe 21 de cóle scrise, preste acésta sunt alăturate mulţime de acluse. In recurs se combate mai întâiu ca ilegală introducerea juriului de pressă, pentru-că ordinaţiunea n'a emanat dela întregul ministeriu, ci numai dela ministrul de justiţie. După acésta se discută escepţiunile ridicate în decursul pertractării. Se afirmă, că juriul a fost preocupat şi interesat. Şase juraţi — între cari br. Arthur Feilitsch, contele Lad. Teleki ş. a. — n'au avut cualificaţiunea legală; mai departe se discută cestiunea prescripţiunei, a gravaminelor în privinţa limbei, apoi cestiunea restringerei apĕrării şi apoi urméză 28 motive formale, de pildă: că juraţii în timpul pauselor au comunicat cu publicul, au cetit foi şi că câţiva juraţi au promis acusaţilor, că-i vor achita, dacă vor recunósce în scris puterea obligătóre a legii de uniune. Condamnaţii sĕ plâng şi despre aceea, că preşedintele a conces fişpanului, mai multor diarişti şi deputatului Pázmándy, care după afirmarea acusaţilor ar fi plenipotenţiat al lui Wekerle ca sĕ ia loc în lăuntrul cercului ficsat pentru curtea cu juraţi; se plâng, că în sală au fost de faţă gendarmi, că în loc de doi juraţi suplenţi au fost chiămaţi patru, că dorinţele legale n'au fost împlinite ş. a. Legea — se dice mai departe — a fost aplicată incorect, deórece rĕspândirea s'a luat ca delict de sine stătător; mai departe procurorul suprem a schimbat acusa de trei ori. Ca dovadă, că juraţii au fost influinţaţi s'au alăturat o mulţime de numeri de foi de aici. In fine acusaţii îşi esprimă părerea de rĕu, că nu pot sĕ desfăşure mai afund gravaminele lor, din causă că procesul verbal judecătoresc nu este încă gata.

Cestiuni scolari.

Disposiţiunea elevilor.

In viéţa scolară, adese-ori învĕţătoriul póte observa, că elevii sei sunt rĕu dispuşi, nu-s atenţi la nimic, dau rĕspunsuri tot de a întorsul, încât ţi se pare că e făcătură. O atare stare sufletéscă a elevilor trebue sĕ-şi aibă causele ei In vorba de tóte dilele neam îndatinat a dice că un atare om, ori elev e „rĕu dispus“ e în „rele laune“ nu-i-s tóte oile acasă, ori-că „pare că'l tot plóiă.“ Trebue sĕ fie un învĕţătoriu cu atenţiune când observă preste tot în elevi o atare disposiţiune, sau când o observă numai sporadice la elevi singuratici, si încă mai rar ori mai des.

Causele relei disposiţiuni sunt fórte varii. Ele pot sĕ fie strîns legate cu viéţa elevului în familie, ori sĕ provină din unele împrejurări temporare. — Sunt şi casuri, unde însuşi învĕţătoriul prin procedura sa îi face pe elevi de sunt „rĕu dispuşi“ şi fără nici o voe la studiu. Cunoscênd odată causele relei disposiţiuni, putem afla şi mijlócele pentru combaterea ei. A combate réua disposiţiune a elevilor e datorinţa unui învĕţătoriu, dacă nu voim ca din prunci sĕ crescem ómeni brusci şi respingĕtori ori cum dice poporul „cu tóne“ cu năravuri rele.

De comun sunt „rĕu dispuşi“ elevii după dilele de ferii mai îndelungate, şi chiar numai după o di de ferii elevii sunt mai rĕu dispuşi, şi dau rĕspunsuri mai debile. Nu odată audi învĕţatorii şi profesorii tânguindu-se, că elevii după dile de ferii rĕspund rĕu. Şi ei numai adevĕrul îl grăesc. Causa e uşor de aflat. In dilele de ferii spiritul elevului nu mai este ţinut sub controlă strictă şi continuativă ca şi pe timpul instrucţiunei. Impresiunile primite afara scólă dela lucruri varii, predominéză încă spiritul elevului şi-'l face gânditoriu, distras faţă de ocupaţiunile scolare, de aci apare reu dispus. Delăturarea acestei rele disposiţiuni este uşor Prin instruire sĕ se nisuéscă învĕţătoriul a deştepta de nou în spiritul elevului interesul faţă de ocupaţiunile scolare. Şi după o di dóuă elevii sunt aduşi érăşi în ordine şi cu atenţiunea cuvenită

Launele rele au dispărut. Mai greu de combătut este réua disposiţiune, când ea este strêns legată cu traiul rĕu în familiă. In câte familii nu domnesce miseriă. Sĕrmanul elev ţi vine la scólă rĕu nutrit, ba uneori flămênd, rĕu îmbrăcat, încât îl vedi tremurând de frig, vênĕt ca şi-o prună. Alţi elevi sunt rĕu tractaţi acasă şi chiar şi bătuţi adese fără vină. Preste tot îţi vedi elevul în scólă atât corporalminte cât şi spiritualminte obosit şi nemulţămit în consciinţa sa. Atari elevi sunt de comun „reu dispuşi“ cu greu impresionabili, şi fără cea mai mică vioiciune. Faţă de atari elevi învĕţătoriul trebue sĕ fie cu multă prevenire, sĕ se arete simpatic si compătimitoriu, vial şi în tot modul sĕ se nisuiéscă a ridica moralul elevului. Dacă este posibil a-l ajutora şi cu ajutóre fisice, atunci cu atât mai bine.

Mai cu greu de tractat sunt elevii, cari, dela natură sunt rĕu dispuşi, şi preste tot schimbăcioşi. Pre mulţi elevi îi vedi astădi zeloşi, atenţi, mâne distraşi şi chiar frivoli, acuşi vìali, acuşi moroşi.

A tracta cu aceşti elevi se recere pacienţă şi o bună dosă de iubire, pre lângă alte însuşiri. Instrucţiunea trebue se fie interesanţă, ca astfel se putem captiva atenţiunea elevului rĕu dispus.

Nici un minut nu trebue se perdem de sub controlă pre atari elevi şi în cât e posibil a-i aşeda în bancele mai apropiate de învĕţător. Atenţiunea învĕţătoriului va descepta atenţiunea în elev. Lauda moderată, admoniţiunea părinţéscă binevoitóre, ordinea şi punctualitatea, vioiciunea proprie şi în genere buna disposiţiune a învĕţătoriului vor influinţa în mod vĕdit salutariu asupra elevilor.

Sunt şi casuri, unde însuşi învĕţătoriul póte sĕ dea ansă la disposiţionarea a elevilor. Causele pot se fie rari. Invĕţătoriul nemulţămit cu starea sa, distras, moros, uşuratic, nepreparat din materia ce propune, brusc în vorbe şi purtare, neconsecuent, nejust faţă de prestaţiunile elevilor ori prea pretenţios, va fi în totdéuna o causă a relei disposiţiuni în elevi. Adese-ori audi pe elevi vorbind acasă în familia ori ei între ei că învĕţătoriul e tot necăjit. Despre altul dic, că şi else uită tot în carte, şi numai aşa scie, că îi pedepsesce fără vină şi alte multe.

Aici învĕţătoriul trebue sĕ se corégă însuşi căci altcum relele urmări se vor observa la elevi. Instrucţiunea va stagna şi di de di posiţia învĕţătoriul va deveni mai grea chiar faţă de elevi. Invĕţătoriul trebue se-şi facă socota cu sine insuşi. Sĕ nu uite nici un învĕţător, că intrând în scólă, e într'un loc sânt. Nu este permis unui bun învĕţătoriu a trece preste pragul scólei reu dispus, şi preste tot se nu dea nici un semn că ceva ce i-ar conturba liniştea sufletéscă. Pururea vial, puturea gata pe jertfă pentru elevii sei, pururea pĕtruns de cea mai curată iubire, pururea stăpân pe sine şi materia ce propune, pururea conscienţios întru împlinirea datoriei trebue sĕ fie învĕţătoriul. Sub astfel de circumstări elevii rĕu dispuşi se vor înpuţina şi chiar disparé din scólă. Mai restă numai ca înveţătoriul cunoscênd deaprope reporturile casnice a elevilor sĕ lucre în armonia cu familia şi atunci nu se va putea plânge, că elevii sunt reu dispuşi, distraşi ori negligenţi.

Noutăţi.

Concert. Dşóra Leontina Gärtner escelenta virtuósă în violoncel va coopera la concertul, ce'l va da Sâmbătă în 9 l. c. n. reuniunea română de musică din Sibiiu în pavilonul din „Hermansgarten“. Programul concertului 'l vom publica în unul din nrii procsimi ai fóiei nóstre.

* * *

Stare de asediu în Ardél. Foile din Budapesta primesc scirea, că comanda militară din Sibiiu a dispus, ca dóuĕ companii de soldaţi din Alba-Iulia sĕ ocupe satele românesci: Ighiu şi Zlatna, pentru potolirea mişcărilor revoluţionare care s'au observat în timpul ultim. Tot astfeliu s'a dispus dislocări de soldaţi la Aiud şi Uióra.

* * *

Tinerimea română persecutată. Din Cluş se anunţă cu data de 30 Maiu: Astădi au fost citaţi patrudeci şi trei de universitari români din Cluş la rectoratul universităţii. Causa e „manifestul“ şi „apelul“ tinerimei academice române din Austro-Ungaria, redactat, tipărit şi rĕspândit in ţéra din incidentul procesului Memorandului.

La órele 4 şi $^1/_2$ d. a. s'au presentat toţi 43 în corpore la rector, încă şi aceia câţi-va, cari n'au fost citaţi, dar de colegii lor sĕ se despartă n'au voit! Interogatoriul astădi a durat pănă la 7 óre, dar nici a 3-a parte n'au fost ascultaţi. Interogatoriul mâne la $^1/_2$5 d. a. se va continua érăşi.

Tinerii toţi solidari şi resoluţi, luară tótă rĕspunderea redactării, tipăririi şi rĕspândirii „Apelului“ şi „Manifestului“, ér la întrebarea decanului facultăţii juridice, că ce i-a îndemnat sĕ compună astfel de tipărituri, fie-care — pentru-că tot câte unul separat era ascultat — a rĕspuns, că consciinţa naţională şi iubirea faţă de némul românesc.

* * *

Demonstraţiuni. Studenţii universitari din Bucuresci indignaţi că magiarii din capitala României au arangiat manifestaţie de simpatie pentru fraţii lor tocmai după condamnarea dela Cluş au mers în numĕr de mai multe sute acolo şi i-a împedecat; apoi au venit sĕ demonstreze înaintea palatului legaţiunei austro-ungare; ér la legaţiunea francesă, italiană şi germană au făcut manifestaţiuni de simpatie.

* * *

Invitare. Reuniunea pompierilor din Rĕşinari învită la „Maialul“ care va avé loc Joi în 26 Maiu st. v. 1894, la cas de timp nefavorabil în 6 Iunie st. v. 1894 în „Dumbrava mică“. Plecarea în pădure la 11 óre a. m. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei. Preţul de întrare: a) de persónă 50 cr., b) de familie 1 fl. Reşinari, în 20 Maiu st. v. 1894. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita publice.

* * *

Cale ferată Tohan-Bran. Ministrul ung. de comerciu a dat concesiune pentru construirea unei linii ferate dela staţiunea Tohanului-vechiu a căii ferate Braşov-*Zĕrnesci* şi până la Bran, eventual până la graniţă. In scopul acesta D-l Ioan cavaler de Puşcariu, jude curial i. p. şi proprietar în Bran, a convocat pe toţi cei interesaţi la o conferenţă, ce se va ţiné în sala otelului „Buceci“ din Bran la 6 Iuniu n. c. órele 11 a. m. In acea conferenţă se va alege un comitet de acţiune.

* * *

Conspiraţiuni nihiliste. Scirile din urmă ce sosesc din Rusia sunt îngrozitóre. Se credea, că puterea nihilismului a scădut, când deodată se descoperí un complot organisat ca pe timpul, când ţarul Alecsandru II lea a cădut jertfă. Nihilistii au voit sĕ stingă viéţa ţarului cu ocasiunea manevrelor dela Smolensk şi sĕ arunce chiar în aier cu bombe palatul imperial cu ocasiunea ocasiunea logodnei prinţului moştenitor. In urma acestei descoperiri s'a abdis ori-ce festivităţi în palat. Numĕrul celor deţinuţi trece preste 400 persóne. Au participat la complot anarchisti din Londra şi din alte părţi. In o pădure s'ă aflat un student omorît, care purta pe piept o ţidulă cu înscripţia: „Trădătoriul causei sânte“!

* * *

† Ioan Macaveiu. Familia repausatului preot Ioan Macaveiu publică următoriul anunţ funebral: Ana Macaveiu născ. Mihailaş, ca soţie; Iosif Mihailaş cu so
sa Vilhelmina născ. Domide ca socri;
uca Bichiueanu născ. Macaveiu şi Eli
Pelageş născ. Macaveiu, ca surori;
şi numeroşi consângeni şi afini cu inim
de durere aduc la cunoscinţă, că iubitu
fiiu, soţ, ginere, frate, consângean şi afi
Ioan Macaveiu, preot în Feldru, după o viéţă plină de activitate, desvoltată cu mu

zel și laudabilă ardóre pe terenul bisericesc și școlastic, apoi pe terenul publicisticei și-a dat nobilul suflet în mânile creatorului Sâmbătă în 26 Maiu 1894 la $9^1/_2$ óre a. m. în anul al 32-lea al etății sale și al 12-lea al fericitei sale căsătorii. Osemintele scumpului decedat se vor astruca după ritul bisericii gr. cat. Luni în 28 Maiu 1894 st. n. la 2 óre p. m. în cimiterul din Năsĕud. Năsĕud, la 26 Maiu 1894. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria eternă!

* * *

Căsătoria prințului Carol de Hohenzollern. Căsătoria prințului Carol de Hohenzollern cu principesa Iosefina de Flandra s'a făcut cu mare pompă în palatul din Bruxela în 16 l. c. Afară de personagele regale și princiare, au asistat la ceremonie: Feldmareșalul german baron von Loe, generalul Gartner representând pe regina Angliei, generalul Vlădescu ministrul României, ministrul Germaniei baron d'Alvensleben, ministrii Belgiei, numĕroși deputați și senatori, generali, representanți ai nobilimei.

Ceremonia civilă, presidată de d. Buls, primariul din Bruxela, s'a făcut în salonul albastru, lucsos decorat.

Cortegiul regal și-a făcut intrarea la 10 óre.

Regele Belgiei dădea brațul reginei de Saxa, regele României reginei Belgiei, prințul Leopold de Hohenzollern contesei de Flandra prințul moștenitor al României principesei moștenitóre de Hohenzollern, prințul Frideric al Rusiei principesei moștenitóre a României. Contele de Flandra închidea cortegiul dând brațul principesei Josefina. După ceremonie d. Buls a adresat o alocuțiune tinerilor căsătoriți esprimându-le sentimentele populațiunei. La 10 și jum. cortegiul s'a dus în salonul alb, unde archiepiscopul din Malina a dat binecuvêntare nupțială. — Ceremonia a fost fórte impunătóre. Un prânḑ rece s'a dat în urmă și tînĕra perechie a plecat după améḑi la Colonia.

* * *

Logodnă în casa domnitóre. In 30 Mai la 11 óre s'a făcut cu mare ceremonial al curții încredințarea archiducesei Carolina Maria cu prințul August Leopold de Sachsen-Coburg.

* * *

Hymen. Dl Flaviu Sterca Șuluț, administrator domenial în Vidraseu, și-a sĕrbat Duminecă în 27 Maiu n. actul cununiei cudșóra Silvia Maria Hossu, fiica dlui Iosif Hossu, directorul gimnasiului gr. cat. din Blaș.

* * *

Metropolia Bucovinei. Foile rutetenilor tineri din Bucovina debutéză de mai mult timp cu despărțirea archiepiscopiei, din causă că rutenii ar fi dați îndĕrăt. Tot deodată solicită și în împărțirea fondului gr. orietal. „Politik“ din Praga aduce următórele: „Relativ la o eventuală despărțire a Metropoliei din Bucovina i-se scrie din Viena ḑiarului „Dilo“ că Metropolitul Morariu-Andreievici protegiază în mod bătătoriu la ochi pe români pe terenul bisericesc. Dintre cele 140 de parochii rutene sunt date 70—80 Românilor. In seminariul diecesan, în anul curent sunt numai șése teologi ruteni și consistoriul e asemenea cu totul românesc. Spre a pune un capĕt acestor împrejurări nesuferite, împărțirea eparchiei din Bucovina e numai decât necesară. In Bucovina trebue statorită odată o cumpĕnă dréptă între Români și Ruteni. Dacă Metropolitului i-s'ar da un episcop sufragan rutean, cu acésta nimic nu ar fi ajutat, pentru că acésta ar fi subordinat Metropolitului și ar trebui sĕ urmeze dorințelor sale. Deodată cu despărțirea bisericei sĕ se înființeze și un gimnasiu rutén în Cernăuți și sĕ se pórte grijă pentru crescerea de urmașii ruteni în starea preoțéscă. — Noi, ḑice mai departe „Politic“, împărtășim aceste comunicațiuni ale ḑiarului Rutenilor tineri, pentru a corĕspunde datorinței nóstre de informațiune, observăm însĕ că povestea despre o apăsare a elementului rutean din partea Românilor cu greu póte corĕspunde faptelor, pentru că atunci rutenii bĕtrâni care, după cum scim, formézá împreună cu Românii maioritatea dietei din Bucovina, nici odată nu ar fi fost câscigați pentru alianța ce esistă.

* * *

Amenințarea unui vulcan. —Locuitorii din împrejurimile vulcanului Stromboli (Sicilia) ér sunt cuprinși de grózá. Vulcanul de vr'o câte-va ḑile clocote înfricoșat. Lava se varsă cu detunături înspăimântătóre însoțite de puternice sguduituri de pămênt. Locuitorii din satele învecinate sunt pregătiți în tot momentul d'a scăpa cu fuga.

* * *

Comóră periculósă. V. Varga, econom în Ludoș arând în moșia sa a dat de o căldare. Nefiind nici un bălaur care se păzéscă căldarea, Varga a desfăcut căldarea ruginită. Cât de mare a fost bucuria lui când a vĕḑut că căldarea e plină rasă cu bani de aur. Au fost vro șepte litre. Bietul om amețit de fericire a început a schimba un ban de aur după altul la bancariul satului Itzig și nici n'a visat că acest noroc va fi pricina perirei sale. Gendarmii adecă au auḑit de tótă tréba și au deținut pe Varga pentru că el n'a respectat legea, adecă n'a însciințat diregătoriei aflarea comórei. Frica de pedépsă în'tratâta l'a turburat pe Varga încât el în desperațiunea sa s'a spânḑurat la țițînele ușei prinsorii. Pre când au dat de el sĕrmanul Varga a fost țapĕn.

* * *

O nouă mașină de rĕsboiu a lui Turpin. „La Patrie“ din Paris publică un interwiev al dlui Turpin, care actualminte e în străinătate. Dl Turpin este indignat, că ministeriul de rĕsboiu din Francia a refusat sĕ cumpere o nóuĕ mașină de rĕsboiu formidabilă. Acéstă mașină a fost vêndută la una din cele trei puteri din tripla alianță. Ministrul de rĕsboiu va fi întrebat în cameră asupra acestui subiect. „Le Soir“ ḑice, că nóua mașină este mitraleusă electrică. Generalul Mercier ar fi declarat, că într'adevĕr a refusat sĕ negocieze cu d. Turpin, pentru că mașina, de care e vorba, n'are valórea, care i-se atribue. Ministrul e sigur, că nici o putere n'a cumpĕrat'o.

Convocare.

Comitetul central al reuniunei învĕțătorilor greco-or. români din districtul Sibiiului va ținea ședință *Vineri 27 Maiu st. v. (8 Iunie st. n.)* în localul obținut în seminarul „Andreian“ din loc, la care se invită toți membrii Invitări speciale pentru membrii esterni nu se fac.

Sibiiu, 1 Iunie n. 1894.

Biroul comitetului

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“ cu următoriul cuprins:

Așa a fost sĕ fie de Marg. Moldovan — Suspin cu încuragiare de O. Bocca — Drițu de Brebenel — Declarațiune (trad.) de M. de Bonacchi — La masa de poet de m—n — Scrisóre din Bucuresci ge —g— Râmurele (la Cluș) de Silv. Moldovan — Feliurite de * * *

A apărut:

„*Analele fundațiunii lui Gozsdu*“ tomul III fasciclul IV. anul 1892. Edițiunea representanței fundațiunii lui Gozsdu.

A apărut:

„*Vatra*“ nr. 10 cu următoriul sumariu:

Familia lui Mihaiu-Vitézul de I. Slavici — Sufletul și Sĕ plâng (poesii) de G. Murnu — O ideie de St. Băsarabeanu — Negru Vodă de Em. Grigoviță — Trei vedenii (poesie) de Vasile D. Păun — Mara de Ioan Slavici — Proverbii indice de George Coșbuc — Zi aniversară, de Dykens, de E. Florescu — Lady Godiva, de Tennyson, de T. Conta — Fel de fel * * *

Ilustrățiile: Șoseaua — Lady Codiva — Biserica din Densușiu — Primă-vara — Din munții nostri — Sălaș țigănesc — Sărutatul — Palatul băncei naționale din Bucuresci — Mode

Mai nou.

La încheierea foii primim scirea din Budapesta, că Maiestatea Sa Monarchul a primit demisiunea cabinetului Wekerle și a însărcinat pe contele Khuen Hederváry, banul Croației, cu compunerea noului cabinet.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1.10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15	Apața	Circulézà numai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
[illegible]	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.03
[illegible]	—	5.07	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
[illegible]	11.—	5.14	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
[illegible]	12.26	5.59	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
[illegible]	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35						
2.44	7.42	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8.20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58 Sibiiu, Marți 24 Maiu (5 Iuniu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Căderea cabinetului Wekerle.

Budapesta, 2 Iuniu 1894.

In fine după multe și grele lupte cu Coróna eri, în ḑi de Vineri — cabinetul Wekerle și-a dat demisiunea, ér Maiestatea Sa regele o-a primit și a încredințat pe banul Croației Khuen Hederváry, cu compunerea cabinetului ungar.

Causa căderei au fost proiectele de lege bisericesci și în special proiectul de lege relativ la căsătoria civilă obligătóre, respins de casa magnaților, dar de nou votat în casa representanților și înaintat la casa magnaților cu „provocarea“ ca sě-și modifice votul de mai nainte, primind și ea acel proiect de lege.

Tótă lumea credea, chiar și jurnalistica magiară, că cu căderea lui Wekerle cel puțin de astădată a căḑut și căsătoria civilă obligătóre ba ca ceva inevitabil se susținea, că se va desființa și partidul liberal, inființat de Tisza, carele de 19 ani agitéză popórele acestui stat; dar după tóte scirile cunoscute până acum, nici una, nici alta nu se va întêmpla, pentrucă Khuen-Hederváry a căpetat mandat dela regele, ca sě esecute programul cabinetului căḑut și încă cu ajutoriul partidului liberal.

Khuen-Hederváry a primit acésta sarcină, dar fi-va in stare sě o împlinéscă? este mare întrebare.

Fie-cine se întrébă: Ce este dară diferința între Wekerle și între Khuen Hederváry? și dacă nu se abandonéză din partea Corónei nici căsătoria civilă, nici partidul liberal, pentruce nu lasă pe însuși cabinetul Wekerle sě-și esecute programul? Ce necesitate póte fi ca un svițeran de nascere, banul Croației, se vină ca sě scótă din apă pe robustul copil al și mai robustului calvin Szilágyi, carele este mai harnic decât el a da piept cu ori-ce furtuni?

Diferința între Wekerle și Khuen-Hederváry, după-cum o mărturisesce însuși Khuen Hederváry, este numai aceea, că el nu cere învoirea Corónei, ca în cas de nevoie, adecă, dacă casa magnaților și a doua óră ar respinge proiectul din cestiune, sě pótă crea atâța magnați noi de câți are necesitate, pentru-ca la a treia probă sě obțină maioritate de voturi, pe când Wekerle fără acéstă garanță n'a voit sě încerce nici măcar a doua votare în casa magnaților.

Cei inițiați în afacere însě ḑic, că cabinatul Wekerle a căḑut, pentru-că a trebuit sě cadă.

A trebuit sě cadă primo: pentru-că magnații nu pot suferi îngâmfarea democratică a lui Wekerle și Szilágyi, prelații urěsc pe Csáky, ér Coróna este indginată contra lui Fejérváry, pentru-că n'a luat o posiție mai hotărîtă dinastică față cu cultul lui Kossuth.

Este deci deocamdată numai schimbare de persóne, dar partidul liberal rěmâne tot mare și tare, și nu mai este nici o îndoială — proiectul despre căsătoria civilă obligătóre, *cu învoirea corónei* se susține, și se vor întrebuința tóte mijlócele ca acela sě fie primit și în casa magnaților.

Face-va oposiția din casa magnaților cabinetului Khuen-Hederváry plăcerea, care o a refusat cabinetului Wekerle? nu se póte sci, noue ne place a crede, că aceea stă din elemente serióse, din cavaleri, cari lucră din convingere, și cari au curagiul sě și apere convingerea față de ori cine și față de ori ce presiune, este de ajuns însě ca numai 10—12 magnați din oposițiune sě fie de aceia, în cari a fost mai mare ura personală contra cabinetului Wekerle, decât convingerea că căsătoria civilă ar fi spre stricăciunea statului, ca proiectul căḑut odată sě obțină maioritatea de voturi și în casa magnaților și Khuen-Hederváry așa se vede, că la acéstă posibilitate a contat, când s'a resolvat ca sě scótă la liman programul cabinetului căḑut.

Lucrurile se desvóltă astfel însě, încât ar fi minune, dacă partidul liberal s'ar pune la disposiția lui Khuen-Hederváry, ba ar fi minune, dacă regele ar veni Marți la Budapesta — precum sě vorbesce, ca aici sě asiste la durerile nascerei noului cabinet, pentrucă aséră s'au petrecut aici pe stradă și în clubul liberalilor astfel de lucruri, care nici cu cea mai estremă mesură de loialitate a magiarilor și a jidanilor, ajunși astăḑi sě dirégă sórtea statului, nu sě pot tacsa mai ușor, decât de *demonstrațiuni pe față contra Corónei*, pentrucă a dimisionat pe cabinetul Wekerle.

Eri după améḑi sě sciea deja aici, că Maiestatea Sa a demisionat pe cabinetul Wekerle și încă în mod estraordinar, întru cât Wekerle anunțase numai Miercuri, că dacă nu i-se vor da garanțiile cerute, cabinetul își va da dimisiunea, ér regele fără a consulta pe Wekerle — cum se ḑice peste capul lui — a chiemat la Viena pe Khuen-Hederváry, ér eri, când l'a chiemat la curte, l'a întimpinat cu aceea că primesce dimisiunea (nepresentată încă) ér cu compunerea noului cabinet a încredințat pe banul Croației.

Astă procedură a turburat pe jurnalistica jidano-magiară de aici și îndată prin anunțuri tipărite și distribuite prin espreși pe strade, a provocat publicul capitalei, că de séră când sosesce acasă Wekerle sě-l întimpine cu ovațiuni.

La gară l'au primit cu mari ovațiuni deputați și jurnaliști, ér dela gară până la clubul liberal a fost tóte stradele ocupate de demonstranți, carii erau sě-l strivéscă cu dragostea, i-a desprins caii din calésă și o-au tras ei, ducêndu-l în triumf, până când i-s'a rupt calésa, între strigate de „Abzug Viena“, ér după ce cu mare necaz a sosit la clubul liberalilor, unde colegii și deputații din tóte partidele îl așteptau, l'au aclamat cu entusiasm poftindu-l sě le vorbéscă. Președintele clubului baronul Podmaniczky a ieșit pe balcon, a scusat pe ministru, că de oboséla luptei ce o a avut în Viena nu póte veni ca în persónă sě le mulțăméscă, dar le mulțămesce el în numele clubului liberalilor și-i rógă sě persiste cu curagiu în alipirea sa către căpitanul partidului Wekerle etc. de aci apoi s'au dus demonstranții la locuința lui Károlyi Gábor ca acolo sě aclameze pe Eőtvős conducătoriul Kossuthistilor estremi — partidul independenților, unde Eőtvös lì-a și ținut o cuvêntare pe stradă.

Tóte acestea sunt lucruri, care nu prea sunt apte de a încuraja nici pe Khuen-Hederváry, carele s'a angajat, că cu ajutoriul partidei liberale va efeptui programul lui Wekerle, nici pentru Corónă, carea nu póte fi încântată de sucursul kosuthistilor.

Observ, că ministrul Hieronymi, carele a avut cunoscință de demonstrațiunea, ce se prepară *contra Corónei, n'a luat měsuri ca poliția și gendarmii se împedece aceste demonstrațiuni*, precum a luat față da manifestanții contra jiriului din Cluș și pentru comitetul osândit în procesul memorandului, desigur pentrucă la d-vóstră manifestanți erau români, ér aici magiaro-jidani, apoi acolo se interpreta manifestațiunea drept demonstrație contra juriului din Cluș, ér aici numai contra corónei.

Ce va urma din tóte acestea? nime nu póte sci.

Este posibil, că dacă lui Khuen-Hederváry nu-i va succede formarea unui cabinet liberal, sě-și depună mandatul și sě probeze altul compunerea unui cabinet de coalițiune între Szapáry, Apponyi, Ugron și vecinicii mameluci din partidul liberal, în care cas disolvarea dietei ar deveni inevitabilă, sau în fine se capete tot Wekerle mandat pentru compunerea unui nou cabinet liberal, dar fără Szilágyi și fără Csáky.

La Dḑeu și în Ungaria sunt tóte cu putință.

Noi și acum ca de altă dată vom fi ignorați, nici la un bine n'avem sě ne asteptăm nici de astădată. Naționalitățile sunt bune numai de obiect de compensațiune și de spaimă pentru aceia pe carii trebue câștigați.

Asta bine sě ni-o notăm.! *x.*

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

II.

Noi Maria Teresia.

Din mila lui Dumneḑeu împěrătésa răimlénilor, rěmasă věduvă, crăésa țerilor nemțesci, unguresci, Bohemii, Dalmației, Croației, Șlavoniei, Galiției și a Ludomeriei. archipovățuitórea Austriei, povățuitórea Burgundiei, Știriei, Carintiei și a Carnioliei, mare principul Ardélului. Marciho Moraviei, povățuitórea Brabanții, Limburgiei, Luxumburgiei și a Geldrii, Vurtembergiei, a Sleziei de sus și de jos, Mediolanului, Mantuei, Parmiei, Plațenției și a Cvașteliei, și povățuírilor Aușviției, și Țatorului, principul Șveviei, conte Ausburgii, Flandrei, Tirolis, Hanoviei, Chiburgiei, Goriției, Gradișchii și a săcuilor, Marxio a sfintei împěrății răimlenești, Burgoviei, Luzației de sus și de jos, Kontenamurției, Dómna Marchiei, Șlavoniei și a Mechliniei, povățuitórea Letaringiei și a Carriei, mare povățuitóră a Hetruriei. Iproci Iproci.

Credincioșilor nostri, tuturor și fiesce cărora, măcar de ce stat, tréptă, cinste, orânduélă, vrednicie, dregětorie, și mai mare mărire ómeni, locuitorilor, și supușilor nostri, care se află în moștenitórele nóstre ținuturi nemțesci, tot binele, și mila nóstră cesaro-crăéscă.

Măcar că pentru ca sě se prisoséscă și ferí același care fără sémă s'a obicinuit și înrăděcinat în oștile nóstre cesaro-crăești a fugirii, rěu, și sě se împedece negândita, și órba îndrăsnélă a locuitorilor țěrilor, adecă a țěranilor, cari pe cei fugiți îi ascund și nu-i dovedesc, multe, și grele până acum în tóte cele de osebi ale nóstre provincii, porunci s'au trimis, și s'au rînduit, dar tot fără sémă cu neplăcere am înțeles, din informațiile dicasteriumurilor prin țěrile nóstre, cum-că nici rânduita, pentru prinderea unor fugiți ca aceștia, rěsplătire, nici pedépsele care unora ca aceia, ce într'acest fel de lucru vinovați s'ar afla, s'au gătit, de ajuns n'ar fi fost ca sě se pótă sěvîrșì ce bine sau fost gândit; Ba încă și acuma necredincioșii fugětori încóce încolea pe lângă țěranii noștri scăpare și acoperemênt ar afla, și așa acel rěu al fugirii, care și vistierii nóstre, și binelui de obște, fórte cu îngreuélă este, tot întins s'ar adăpostì și acésta în pricina, că precum toți cei supuși ai nostri, dară mai ales cei proști. cari din ce mai multe cătane fug, și-și năpustesc stégurile sale dintr'aceea mai multe din feciori și slujile sale, cătane a da sunt datori, și așa cu ajutorul lor la găzdăcia sa nu pot trăì, mare pagubă a suferì le caută.

Fiind dară, cum-că fórte de lipsă este ca acest stricător rěu cu cât mai bun prilej sě se împedece și sfêrșitul acela, care până acum nesocotind cele ce de multe-ori s'au propoveduit, rîndueli și pataișuri nici un folos n'au avut sě se dobândéscă. Pentru aceea tóte poruncile nóstre cele mai dintâiu, prin acestea a le prea înoì mai chiar a le descoperì, încă și alte nouă punctumuri pentru paza și ținerea de obște a rînduì am socotit, întâiu:

A. Că dacă óre-cine cătanele cesaro-crăesci care supt stég au jurat, au care numai sau asentăluit, și din sine a [illegible]gi n'au socotit, a fugi îndemn ar da, și cu sfatul [illegible]u ajutorul sěu a-l înstrăina va cuteza; sau care

B. pe[illegible]ul ca acela care mai nainte a fugi a socotit, l-ar [illegible]ătuì, ca sě-și alégă la cei din afară slujbă cătănéscă și prilej la aceea încă i-ar face, sau fie frăție fugitului sau ba; au dóră

C. carii s'ar pune împotrivă cătanelor care pe desertori sau fugiți încércă ai prinde sau ar face larmă, sau ar scula ómenii sě se adune, au pe vreunul din ceì rânduiți spre căutarea celor fugiți ar vătěma, unii ca acestia toți întru aceste trei punctumuri chiar s'ar găsi vinovați, sau s'ar dovedì cu pedépsa cea mai de pe urmă fără nici o îngăduință sě se pedepséscă, adecă bărbații sě se spânḑure, femeilor capetele sě li se taie;

(Va urma)

☛ *Din causa sfintei sěrbători a „Inălțărei Domnului“, nrul procsim al fóiei nóstre va apărea Sàmbătă în 28 Maiu (9 Iuniu) a. c.* ☚

Cestiunea română în Italia. Foile de Sâmbătă, din Viena şi Budapesta aduc următórea depeşă dela Roma:

La propunerea deputatului Imbriani 162 de deputaţi au subscris şi înaintat camerei italiane următoriul proiect de conclus:

„Conform principiilor dreptului public, cărora Italia are sĕ mulţaméscă esistenţa sa, camera îşi esprimă profunda sa simpatie faţă de poporul român, care îşi apĕră aşa de nobil şi curagios intregitatea libertăţii şi comunităţii sale latine“.

Situaţiunea internă.

Tótă ostenéla şi isteţimea, de care s'a folosit guvernul ca sĕ forţeze votarea proiectului de lege şi în casa magnaţilor, a rĕmas zădărnicită.

Coróna a avut în vedere interesele generale de ordine mai înaltă, a ascultat şi glasul bisericii, s'a informat despre realitatea obiectului şi a primit demisiunea cabinetului Wekerle, neputênd accepta propoşiţiile şi condiţiunile, ce le urgea acest ministeriu numai şi numai sĕ-şi pótă trece proiectul de lege despre căsătoria civilă şi cu el numĕrósele proiecte de reforme bisericesci.

Condiţiunile, ce le pretindea guvernul dela Coróna erau menite sĕ realiseze o garanţă a succesului şi pentru dobândirea acestei garanţe guvernul cerea denumirea din nou de membrii în casa magnaţilor, până-ce numĕrul membrilor adicţi ce vor întrece oposiţiunea şi astfel vor forma o maioritate.

S'au ţinut multe conferenţe, convorbiri şi s'au dat multe audienţe. Din ministeriu au fost la Viena ce-i mai acreditaţi membrii; lupta a fost grea şi mai vêrtos foile magiare purtate de spiritul speculant jidovesc vărsau foc, numai şi numai sĕ se resolvéscă cestiunea în forma, în care a plănuit o guvernul.

Coróna însĕ consultase şi alţi bărbaţi şi în cele din urmă perdeaua cade şi monarchul împărtăşesce ministrului, că a consultat despre situaţiune şi pe banul Croaţiei cont. Khuen-Hedervâry, că primesce demisiunea cabinetului şi că cu formarea noului ministeriu încredinţéză pe banul Croaţiei.

Scirile, care vorbesc despre condiţiunile, sub care banul a primit formarea noului cabinet sunt diverse. Una însĕ sĕ susţine, că banul Croaţiei a promis sĕ trécă proiectul de lege prin camera magnaţilor şi făr a mai cere urcarea numerului membrilor adicţi guvernului.

Vestea despre căderea ministeriului a produs în Budapesta mare sensaţie, mai vêrtos după-ce continu se asigura de presa oficiósă, că Wekerle va veni victorios dela Viena.

In clubul liberal spiritele erau fórte agitate şi deprimate Membrii clubului, discutând asupra situaţiunei, deşi în principiu au hotărît a nu face din cestiune un cult personal, ci a da banului Croaţiei încrederea deplină, totuşi pare că partida liberală voesce sĕ susţină pe Wekerle şi mai departe de conducĕtoriul ei

Dacă ea va ţiné cu tărie la Wekerle, atunci conflictul între partid şi coróna e inevitabil. Banul Croaţiei se va afla în o posiţiune fórte strîmtorată. Situaţiunea privită în general este de tot încurcată. Dintre fostii ministri se ḑice că nici unul nu va întra în nóua formaţiune.

Reîntórcerea ministrului Wekerle la Budapesta a fost o adevĕrată cale de triumf. Membrii clubului partidului liberal l'au întimpinat cu ovaţiuni entusiasmate şi tot aşa poporaţiunea Budapestei. Spre întimpinare a eşit un public de preste 30.000 persóne, primindu-l cu nesfărşite „éljen“-uri.

După datele, ce le avem însĕ, *abia câteva sute de creştini sĕ fie fost la acel mare tămbalău, ceialalţi au fost jidani.*

Pe astăḑi, Luni, ministrul Wekerle avea sĕ se presenteze în dietă şi sĕ-şi ia rĕmas bun ca ministru president.

Despre nóua formaţiune nu se scie nimic sigur. Se vorbesce şi despre o eventuală disolvare a camerei, dar e mare temere. că prin o astfel de procedură în timpul acesta se vor întări şi mai mult rêndurile oposiţionalilor şi în special ale Kussuthistilor.

Oposiţionalii au sĕrbătorit căderea guvernului prin un mare banchet.

*

Douĕ cestiuni de importanţă pentru locuitorii din Transilvania s'au discutat în ḑilele din urmă. Una este faimósa veste cu denumirea unui comisariu regesc preste Ardél şi alta vine tocmai de la Făgăraş.

Făgăraşul a vorbit şi el odată cu minte. Scirile de acolo anunţă, că în congregaţiunea comitatului din 31 l. tr.n. comitele suprem Bausznern a ţinut o vorbire lungă sub aprobări generale, în care a accentuat, că în cestiunea românéscă vrea sĕ iniţieze el o acţiune, nu la îndrumări mai înalte. ci din pura lui convingere. Descrie desvoltarea istorică a mişcărilor românesci, arată causele pentru-care la 1869 românii au inceput sĕ pună pe un teren politic al pasivităţii. El voesce a mijloci ca românii sĕ pótă lua parte la viéţa activă a statului şi propune primirea următórei resoluţiuni: *Comitatul sĕ trimită ambelor case o representaţiune ca pentru Ardél şi Ungaria sĕ introducă o singură lege electorală, reducênu-se censul ridicat din Ardél. Acéstă reformă sĕ fie introdusă până la finea anului acestuia, ca pe 1896 sĕ se facă alegerile pe basa legei modificate. Celelalte comitete sĕ fie rugate a lua tot astfel de resoluţiuni.* Scirile anunţă, că vorbirea a provocat bună impresiune, resoluţiunea s'a primit cu unanimitate şi că în numele magiarilor mulţămi adv. Benedek; în al românilor adv. N. Garoiu şi in al saşilor preotul Fleischer.

Şi noi repetăm, cum am început, că Făgăraşul a vorbit odată cuminte. E drept, că censul pentru Ardél forméză una din gravamenele cele mai însemntate ale românilor. Făgăraşul vrea sĕ-l depărteze şi sĕ facă posibilă participarea românilor în dietă. Caracteristic este însĕ, că comitele Făgăraşului vine şi face astfeliu de propuneri tocmai acuma, când foile magiare anunţă mari mişcări printre români; ér mai în tómna trecută, când mişcările nu erau aşa estinse şi agitate Bausznern propunea mijlóce de forţă ca sĕ aducă la reson pe românii pentru-că patria se afla în pericol mare. Noi ii credem cuvêntul, că din propria iniţiativă a făcut proprunerea. Dênsul, care purta discusiuni politice cu marele cancelariu Bismarck, vrea sĕ mântuiéscă *acum* causa română Intenţiunea e bună, rĕmâne însĕ întrebarea, că óre nu din causă că-'şi vede posiţia clătinêndu-se a făcut acésta propunare. Scirea adusă mai ḑilele trecute de „Hazánk“ cu numirea unui comite român la Făgăraş, după unele informaţiuni mai próspete, pare a se duce în realisare. Causa română însĕ nu va fi mântuită nici prin denumirea unui comite român şi nici chiar prin modificarea legei electorale. Sub sistemul acesta de administraţie legea electorală a devenit ilusorie. Ele pot fi însĕ *numai* bune începuturi pentru îmbunătăţirea rapoturilor atât de inasprite dintre români şi magiari.

*

In aceeaşi ḑi, când comit. Bausznern e „sărbătorit“ la Fagăraş pentru proiectul seu, scirile din Budapesta, sciri fórte demne de credinţă după foile magiare, anunţă, că guvernul s'a ocupat serios în conţelegere cu bărbaţi de însemnătete politică de a resolva cestiunea naţionalităţilor prin denumirea unui comisariu regesc. A fost numai diferenţa de păreri, dacă comisariul sĕ fie ardelén, sau nu. Cei cari susţin ca sĕ fie ardelén 'şi motivăză vederile cu impre-jurarea. că ardelénul cunósce mai bine raporturile naţionale, ér ceilalţi susţin din contră, că va lucra unilateral. După „Bud. Hirlap“ cesţiunea e resolvată şi e vorba numai de persóna care sĕ fie denumită.

Nu scim, dacă şi guvernul viitoriu va urma tot politica guvernului trecut în cestiunea naţionalităţilor. „Kolozsvár„ însĕ nu e mulţămit cu o eventuală denumire numai preste Ardél; căci, ḑice el, dacă agitaţiunea s'ar potolí în Ardél, ea va cresce în părţile băneţene şi ungurene, ér dacă şi acolo s'ar împedeca, ea se va transplantă prin ţinuturile sêrbilor şi slovacilor. Va se ḑică, fóia din Cluş nu mai afla mântuinţă de scăpare de sub acésta agitaţiune. Una sigură ar fi după ea şi anume o mai straşnică păşire a ministrului de culte contra preoţilor şi invĕţătorilor, mai ales români. Ea nu scie, că tocmai aceste mijlóce de forţă au amărît în mĕsură aşa de mare nemulţămirea românilor. Cu forţa incordările se vor tot mări. Retistenţa va fi tot mai pronunţată şi urmările însuflă îngrijiri!

La procesul memorandului.

Cu procesul memorandului s'au ocupat şi continuă e se ocupa tótă pressa din monarchia nóstră şi cea din Europa. Marea maioritate a ḑiarelor şi între aceste cele mai de frunte ḑiare europene fac din incidentul acesta apreţieri fórte favorabile causei române şi condamnă politica guvernului ungar de a resolva cestiunea română pe căile şi cu mijlócele aplicate până acum.

Spaţul fóiei nóstre nu ne permite sĕ reproducem apreţierile diferitelor foi în tótă estensiunea lor.

De astădată ne mărginim a reproduce în traducere articolul de fond din „Sieb.-Deutsches Tageblat“ din Sibiiu, apărut în nrul Sâmbătă 2 Iunie a. c al numitului ḑiar, privitor la proces. Articolul cu titula „Incă odată Memorandul“ eşit din péna unui distins publicist german, (semnat cu literile, „—gl“) este scris în ton obiectiv, făcênd un resumat al întregului proces.

Étă articolul:

„Perdéua a căḑut, — „în numele regelui“ — presidentul a enunţat sentenţa, care pentru unele casuri e destul de aspră, ba aprópe sĕ pare, că e prea aspră. Astfel marea dramă din Cluş s'ar fi sfîrşit. Cugetă óre regimul, că prin acésta a sters de pe faţa pămêntului marea cestiune a naţionalităţilor?

„O sĕ vedem.

„Sĕ aruncăm însĕ încă odată îndĕrĕpt o privire asupra precedenţelor şi sĕ percurgem încă odată în linişte momentele singuratice ale acestui proces mare, unic în felul sĕu, de mare pond şi însĕmnătate pentru motivele intentării lui şi póte şi pentru urmări

„Straşnic a fost începutul procesului la 7 Maiu — şi îndesat şi ponderos rĕsună el prin însĕmnata vorbire a lui Dr. Raţiu, prin declararea juratilor şi prin sentinţa tribunalului: 2, 3 şi 5 ani închisóre de stat.

„Imposantă a fost manifestaţiunea poporului românesc în ḑiua întâie de pertractare: la 20,000 de ţerani români, conduşi de preoţii şi învĕţătorii lor, salută comitetul lor naţional, la prima şi de sigur nu uşóră întrare la tribunal şi tot în aceeaşi ḑi în grădina Banffy mulţimea aduce comitetului espresiunea încrederii şi aprobării ei depline! Şi pe lângă tótă decisiunea procurorului, pe lângă tótă negarea presei magiare, totuşi în fine trebue omul sĕ créḑă, că acusaţii stau înaintea curţii cu juraţi în numele şi ca representanţi ai întregului popor românesc. Inchierea se face în linişte, neted, cu demnitate serbătoréscă: mulţimea a fost reţinută sĕptĕmâni întregi departe de Cluş prin poliţie şi miliţie, şi gendarmeria înmulţită veghéză în tóte ţinuturile românesci. Perchisiţiile domiciliare şi alte lucruri au făcut simplu imposibilă calea la Cluş a poporaţiunii de la ţară, care bucuros ar fi urmat a dóua óra dorinţii inimei sale şi ar fi făcut de nou peregrinajul la Cluş. Astfel n'a fost decât aclamarea a lor puţini, aflători în sală şi — ceea ce desigur ponderéză mult — flori mirositóre, preserate de mâni drăgălaşe femeesci.

„Ceea ce s'a petrecut între acestea dóue puncte, este o luptă neîntreruptă: mai întâiu se pórtă o luptă puternică din partea apĕrării. Acusaţii aparţin poporului românesc, legea le asigură juḑi, cari sĕ se pună în atingere cu ei în limba lor maternă; cu tóte aceste rĕmâne tălmaciul, contra căruia protestéză energic acusaţii şi apĕrătorii. Acusaţii ca români, cred că au dreptul sĕ pótă pretinde a fi judecaţi de semeni de ai lor, de conationali, nu de bărbaţi aparţinĕtori unei naţiuni streine, cu tendinţe duşmănóse faţă de ei — totuşi juriul remâne, rĕmâne şi atunci, când apĕrătoriul Dr. Frâncu arată cu documente, că doi dintre juruţi au denunţat (pentru acésta e spresiune trebue sĕ plătéscă o amendă de 100 fl.) — camerei advocaţiale pe Dr. Raţiu după rentórcerea sa dela Viena şi că ambii aceştia au dat espresiune în o scriere, că Dr. Raţiu a vătĕmat până în adêncul inimei pe toţi ungurii patrioţi şi acésta trebue rĕsbunată.

„Apĕrătorii voiesc sĕ se foloséscă de limba română, nu li se concede; bine, advocaţii sunt obligaţi după lege a se folosí de limba magiară, dar apĕrătorii, cari nu sunt advocaţi şi de aceştia sunt trei? Tribunalul simte, că aci pretensiunea nu se póte susţiné, lasă cestiunea în ḑiua primă neresolvată şi a dóua ḑi cei trei apĕrători cari nu sunt advocaţi, Dr. A. Murĕşan, Dr. Aug. Bunea şi Dr. V. Branisce vorbesc cel puţin din când în când, neîmpedecaţi în limba română. In ḑiua dintâiu sala de pertractare bâjbăie formal de putere armată şi cu tóte interpelaţiile gendarmii nu sunt delăturaţi. Şi în urmă când mai multor advocaţi li se detrage cuvêntul, mai mulţi sunt pedepsiţi cu pedepse grele bănesci de câte 50 şi 100 fl. fiind apĕrătorii prin acésta cu totul împedecaţi în esercitarea dreptului lor de apĕrare, nu le rĕmâne altceva, decât sĕ repăşéscă. De aci înainte lucrul se schimbă.

„Pertractarea sĕ continuă fără apĕrători. La luarea naţionalului sĕ pun acusaţilor întrebări, cari la procese de presă nu sunt precisate în lege. Acusa s'a ridicat în adevĕr după-ce faptul s'a prescris, dar acésta nu sĕ ia în considerare — acusa rĕmâne.

„La ascultarea singuraticilor sĕ pun întrebări, cari nu se referesc deloc la acusă; acusa sĕ referesce la compunerea şi rĕspândirea memorandului, procurorul accentuéză precis de nou, că ducerea memorandului la M. Sa nu forméză obiect al acusei — pentru ce sĕ pune deci unuia şi altuia întrebarea, că luat-a parte în deputaţie?

„Sĕ observă o şovăire la tribunal, la procuror şi şi în şirul acusaţilor. La aceştia când sunt ascultaţi singuratici. Punctul de anghiră este declaraţiunea dată lui Eugen Brote şi subscrisă de unii din membrii, că Brote ar fi făcut publicarea la insărcinarea comitetului.

„Declaraţiunea acésta a stors-o Brote în momentul de iritaţiune, când era tras în cercetare şi cei subscrişi în ea i-au dat-o, fără a-şi da sama în pripă despre urmările acestui pas. In fapt Brote a publicat memorandul fără însărcinare deosebită. Starea acésta faptică au chiarificat-o membrii comitetului, au venit însĕ în contraḑicere cu declaraţia deja dată.

„Prin acésta comitetul a făcut o mică greşală, care însĕ în ori ce cas n'a avut efect decât pentrn un moment şi a fost pe deplin reparată prin declaraţiunea, care s'a făcut de Dr. Raţiu în numele tuturora, şi e de cuprinsul, că totalitatea comitetului ia întréga rĕspundere pentru tipărire şi rĕspândire.

„Actul de acusă se cetesce în limba magiară, memorandul în fine după o luptă lungă asemenea şi traducerea a trebuit de nou eluptată.

„In fine procurorul vede, că a mers prea departe: acusa ridicată contra lui Dr. Tripon e silit sĕ o retragă pentau lipsă de doveḑi.

„Surprinderile urméză mai departe: procurorul după terminarea procedurei îşi ţine rechisitoriul seu sarbĕd; în el după unele oscilări, sĕ opresce în fine la punctul de vedere, că acţiunea punibilă o constitue rĕspandirea Memorandului în străinătate.

Acum cu toţii aştéptă apărarea. Toţi ascultă cu încordare, în sală domnesce o linişte deplină, când, dupăce s'a asigurat, că póte grăí în deplină libertate, se ridică bĕtrânul advocat Dr. Raţiu, o apariţiune asemenea lui Bismark cu tip românesc şi începe a vorbì. In loc de apĕrare el repetéză declaraţia, că pentru tóte cele întêmplate comitetul ia întréga rĕspundere; esprimă marea vorbă: nu ca acusaţi, ci ca acusatori stăm noi aci înaintea vóstră. Suntem nevinovaţi, puteţi sĕ faceţi cu noi, ce vreţi. Fiindcă faţă de voi ori ce apĕrare e zădarnică, abḑicem de ori ce apĕrare.

Şi acum lucrul merge repede spre sfêrşit, juriul declară pe 14 de vinovaţi, şi în sara ḑilei a 17-a de pertractare tribunalul enunţă sentenţa în numele regelui.

In curênd strĕinii vor părăsi Cluşul, în locul iritaţiei va fi éràşi linişte şi în redut, — unde s'a ţinut procesul — vor resuna érăşi sticlele de şampane şi părechile vesele sĕ vor învîrti în ciardaş şi vals la sunetul musicei ţigănesci.

Magiarii din Cluş vor respira uşuraţi, dacă óspeţii nechemaţi vor părăsi teritorul oraşului! Şi pentru poporul românesc Cluşul va fi un loc, de care sĕ légă cele mai măreţe simţeminte — dar linişte şi pace nu va aduce în inima poporului sentinţa din Cluş. Nici chiar prin nóuĕle mĕsuri, despre cari a vorbit ministrul, nu sĕ va restaura liniştea, nu se va sterge de pe faţa pământului cestiunea de naţionalitate.

Noutăţi.

Dela Academia română. — Conform regulamentului votat în sesiunea sa generală, Academia română publică condiţiunile pentru ocuparea burselor destinate studenţilor universităţii din Iaşi, din venitul donaţiunei Adamachi.

1. In anul scolar 1894—95 se vor acorda dóuĕ burse studenţilor dela facultatea de medicină din Iaşi
2. Bursele vor fi de câte 100 lei pe lună.
3. Numai studenţii lipsiţi de mijlóce vor avea dreptul a se presinta la aceste concursuri.
4. *Se vor admite sĕ concureze şi tineri din ori-ce parte a ţĕrilor locuite de români în afară de hotarele regatului.*
5. Bursierii vor trebui sĕ trimétă regulat Academiei doveḑile legale, ce li se vor cere de Academie, cum că se conforméză pe deplin obligaţiunilor ce au contractat, pe tot timpul cât duréză bursa.

In caḑ contrariu, bursa se va puté retrage de Academie chiar înnainte de espirarea terminului, pentru care a fost acordată.

6. Bursierii nici într'un cas nu vor puté sĕ aibă şi o altă bursă, sub pedépsă de perderea bursei Adamachi.
7. Pentru acordarea burselor se va ţiné concurs la universitatea din Iaşi în ḑiua de 1 Octobre 1894 şi în ḑilele următóre, înaintea unui juriu, care se va constitui la timp.
8. Candidaţii vor adresa până în séra ḑilei de 30 Septembre 1894 d-lui Petru Poni membru al Academiei, cererile lor însoţite de următórele acte: diploma de bacalaureat, un certificat constatând, că candidatul este român, fiu de părinţi români, un certificat de paupertate, un certificat de bună purtare, liberat de direcţiunea scólei secundare, în care candidatul şi-a făcut studiile.

* * *

Munţii Sibiiului botezaţi unguresce. Reuniunea „Erdelyi Magyar Kárpát Egylet“, a botezat unguresce în fóea sa „Erdély“ (nrul mai nou) munţii următori din jurul Sibiiului: Gotzenberg: Bálványos; Mällseifen: Angyaldomb; Preşbea: Vörösberc; Şanta: Rozsagerinc; Valea caprii: Özmezö; Cindrel: Széptetö; Kupferhammer: Rézhàmor; Roşdesci: Rozsdákut; Vêrful mare: Oriás berc; Surul: Koronacsucs; Negoiul: Király szirt; Valea Porumba: Galambvölgy; Paltina: Nádorszikla; Muerea: Tünderberc; Piatra albă: Fehérkö; Stânca şoimului: Somlyomkö. La acésta trebue sĕ rĕspundem celor dela „Erdély“: Nebucadonosur (Ne bolondozék az ur.)

* * *

Hymen. Sâmbătă în 21 c. ḑiua sântei sĕrbători „Constantin şi Elena“ s'a încredinţat dl prof. sem. Dr. Petru Span cu dşóra Elena Popescu, fiica fericitului întru pomenire prof. sem. Ioan Popescu. — Din parte-ne aducem sincere felicitări!

* * *

Drept sĕ fie? Ḑiarul „Magyarország“ anunţă, că ministrul de justiţie pentru prevenirea unei eventuale espatrieri a dat ordin ca cei condamnaţi în procesul Memorandului sĕ fie puşi sub privegherea poliţiei până ce se vor decide la curie recursurile de nulitate.

* * *

Nou proces de presă. Foile unguresci primesc din Timişóra însciinţarea, că procuratura reg. de acolo a intentat proces de presă ḑiariului „Dreptatea“ pentru agitaţiune. — Numai mai departe.

* * *

Colecta pentru gimnasiul din Blaş. Prin colecta intreprinsă în favorul gimnasiului din Blaş, s'au adunat până acum 17,641 fl. 65 cr. Colecta se continuă.

* * *

Noul cabinet bulgar. Din Sofia se anunţă, că ministeriul s'a compus astfel:

Dnii: Stoilov, preşedinte al consiliului şi ministru de interne; Nacevici, ministru al afacerilor străine; Petrov, resbel; Radoslavot, comerţ; Toncev, justiţie şi Geschov, finanţe.

Ceialalţi titulari nu sunt încă desemnaţi.

* * *

Un monument frances la Constanţa. Din resbelul dela Crimea soldaţii francesi întorcêndu-se către casă, vr'o două regimente au fost atacate de coleră şi au debarcat pe malul Mării negre în Constanţa, de aḑi, unde mulţi au şi murit. Ingropaţi într'un loc, guvernul frances a ridicat acolo un monument, care s'a inaugurat în Dumineca trecută. După ce s'au ţinut mai multe discursuri, trupele au defilat şi anume: compania marinarilor francesi de pe vasul „Petral“ venit anume pentru acésta la Constanţa soldaţii de marină români, vênători, artileria călăraşii şi marinarii englesi. S'au depus patru coróne pe monument.

* * *

Representanţi ai sciinţei. Dl Gr. G. Tocilescu a fost însărcinat sĕ represinte România la congresul archeologic din Rochelle (Francia). — Dnii P. Poni şi Dr. Istrate vor representa România la congresul de chimie din Bruxeles.

* * *

Petrecere. Ni-se trimite urmatórea însciinţare: Notarii din cercul Sĕlistei arangază în ḑiua de „Inălţarea Domnului“ 7 Iunie st. n. petrecere cu joc în pădurea „Bercul roşiu“ aflătore pe teritoriul comunei Săcel, la care prin acésta onoratul public este învitat şi bine vĕḑut. Se atrage atenţiunea onoratului public şi în special a domnilor colegi a nu scăpa acest bun prilegiu de aşi petrece şi alina pe câteva momente grijile grelei misiuni. Inceputul la 2 óre d. a. La cas de timp nefavorabil sĕ amênă pe Duminecă în 10 Iunie a. c. Invitări speciale nu se fac. Notarii cercului Sĕlişte.

* * *

Deraiare de tren. Precum se anunţă la Apahida s'a întêmplat Dumineca o mare nenorocire, deraiând trenul, ce plecase din Cluş la $8^1/_2$ óre p. m. spre Teiuş. Trenul mergea cu mare celeritate. Cele dóuĕ locomotive, desfăcêndu-se de vagóne şi rumpêndu-se şinele, vagónele se rĕsturnară unele preste altele într'o adêncime de $1^1/_2$ metru. Se ḑice, că 7 persóne au rĕmas mórte şi preşte 60 grav rănite.

* * *

Revoluţiunea din Sicilia. Din Palermo sĕ scrie: Tribunalul marţial a judecat pe madatorii revoluţiunei siciliane la grele pedepse Anume pe deputatul de Felice Giuffrida la 18 ani închisóre, 3 ani inspecţiune poliţienéscă şi la perderea mandatului de deputat şi a oficiilor publice; pe Borco Barbato şi şi Verro la câte 12 ani închisóre şi perderea drepturilor civile; pe Petrina la 3 ani şi Benzi la 2 ani închisóre. In lipsa de doveḑi au fost achitaţi acusaţii: Cassisa, Ciralii şi Guli.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Cluş în 1 Iunie 1894.

Domnule redactor!

Sĕ vede că jertfele aduse pe terenul politic de către români, nu vor mai avea sfîrşit. Abia s'a terminat procesul memorandului şi étă, că în curênd şi tinerimea nóstră academică este trasă în cercetare, pentru agitaţiune, anume pentru publicarea „apelului tinerimei române către popor“ şi a „manifestului junimei academice române“, deşi aceste publicaţiuni nu cuprind în sine agitaţiune. Se vede apoi, că mai sunt încă tinerii acusaţi şi cu aceea, că ar fi luat parte la manifestaţiunile făcute cu ocasiunea procesului memorandului. La manifestaţiunile aceste au luat parte şi tinerii magiari, demonstrând contra românilor, dar lor nu li se întêmplă nimic. Ba e probabil, că chiar acestia au denunţat pe colegii lor români, atribuindu le acte de agitaţiune.

Miercuri în 30 Maiu la 5 óre séra, s'a început interogatorul la rectoratul universităţii cu 39 de studenţi universitari, citaţi cu numele pe tabla négră a universităţii. Tinerimea însĕ întrégă — afară de puţine uscături — sau declarat solidară în acésta cestiune, au cerut sĕ fie traşi în cercetare încă 28 de inşi, aşadar 67 de tineri români. Interogatorul s'a continuat şi terminat în ḑiua următóre Joi, în 31 Maiu, séra.

La întrebări au pus pond pe subscrierile manifestului şi apelului. Tinerii a recunoscut subscrierile de ale lor, avênd o ţinută solidară şi démnă.

Se vede însĕ, că nu se va termina lucrul acesta numai la universitate, ci va avé continuare şi la judele de instrucţie, după cum s'a esprimat rectorul către unul dintre cei ascultaţi. Adecă se va intenta tinerimii un nou proces politic monstru, á la procesul memorandului. Bine mergem înainte pe calea frăţietăţii!

Cei 39 de tineri citaţi la interogator în ḑilele de 30 şi 31 Maiu, sunt următorii:

Eugeniu Pătacean, rigor. în drept. Alecsandru Bohăţel, rigor. în drept. Mihai Bohăţel, rigorosant în drept. Ioan Corbul, stud. în drept. Ioan Coţofan, stud. în drept. Iuliu Pipoş, stud. în drept. Vasilie Crişan, stud. în drept Parteniu Barbul, stud. în drept. Sempronie Munteanu, stud. în drept. Ioan Bucur, stud. în drept. Victor Pop stud: în drept. Emanoil Uugurean, stud. în drept, I Mircea stud. în drept. Iancu C. Ioanovici, stud. med. Constantin Tiţieni stud. med. Sigismund Pop, stud. med. Ioan Brânda, stud. fil. Ioan Epure, stud. fil. Liviu Cigărean, stud. în drept. Silviu L. Nestor, stud. în drept. George Şimon, stud. în drept. Nicolae Stanillă, stud. în drept. Alecse Bogdan, stud. în drept. Aurel Nichită, stud. în drept. Coriolan Meseşan, stud. în drept. Romul Pop, stud. în drept. George Ciuta, stud. în drept. Valeriu Candrea stud. în drept. Valeriu Tîmpea, stud. în drept. Aurel Maniu, stud. med. Emil Traian Muntean stud. med. Nerva Moldovan, stud. med. Ioan Chitul, stud. med. Tit Pop, stud. med. Valeriu Muste, stud. med. George Vătăşan, stud. fil. Nicolae Tanco, sud. mat. Aurel Ciortea, stud. mat. Valeriu Laslo, stud. medic.

c.

Pătrângeni, Maiu 1894.

Onorată redacţiune!

Consciu de chemarea unui preot, voiu sĕ-mi împlinesc numai o datorinţă, ce mi-se impune, ca unuia ce dorcsc prosperarea bisericei nóstre. Ve rog deci cu profund respect a-mi registra în colónele „Telegrafului Român“ următórele:

Sunt deja opt luni de când prin graţia prea bunului nostru archiereu am fost şi eu chemat în via domnului casĕ lucrez, am fost introdus în parochia Pătrângeni, protopresbiteratul Abrudului. In acest timp scurt am avut sĕ lupt cu multe greutăţi, dar acum me bucur deja de fruptele ostenelelor mele Când am fost trims în Pătrângeni, scóla şi biserica, unicele mame ce ne dau putere de viaţă leam aflat în lipsă mare. Biserica am aflat-o în lipsă de vase şi ornamente recerute la serviciul divin, aşa că nu sciam în cătrău se apuc. Am ḑis şi eu ca psalmistul „Auḑi-mĕ Dómne în ḑiua necasului“. Şi Dḑeu m'a auḑit şi ne-a ajutat. Am apelat la fiierii poporului şi numai decât din mână în mână, s'a colectat o sumă frumósă încât am putut sĕ-mi procur pentru altariul sfintei biserici sfânta evangelie legată în piele roşie; un liturgier asemenea, un epatrafir tóte în valóre de 25 fl. 64 cr. Mai departe vĕduva poporénă Ţibea Maria ne-a ornat sântul prestol cu un acoperemênt acomodat în valóre de 5 fl. Tot atunci a auḑit glasul nostru şi stimata dómnă Otilia Giurca notarésă în Feneş şi ne dăruiesce un sticharlu fórte frumos lucrat şi bogat în frumseţă în valóre de 15 fl. Nu s'a finit cu atât ci un bun creştin aşeḑat de curênd în comuna nóstră ne dăruiesce două icóne şi două fesnice în valóre de preste 12 fl.

Tóte acestea fapte nobile le a încoronat stimatul domn Petru Cândea din Zlatna, surprinḑêndu-ne în ḑiua de sfintele Pasci cu un potir de argint cu aurit̆ură duplă cu tóte celea aparţinĕtóre (disc, steluţă copie şi linguriţe) un-adevĕrat decor în valóre peste 40 fl.

Fapta d-lui Petru Cândea nu e cea din tâiu, domniasa ca un creştin a făcut şi va mai face. Sĕ privim în biserica din Zlathna în biserica din Bozeşu şi tot ce vom afla ceva de valóre este darul d-lui Cândea.

Aprópe 500 fl. valoréză obiectele donate pentru sfintele biserici de acest marinimos domn. Acestea sunt podóbele unu creştin adevĕrat, nu lucsurile trecĕtóre.

Comóra în ceriu sĕ ne câştigăm şi nu pre-pământ unde o róde molia şi rugina.

Inima sĕ ne-o împodobim cu flori de fapte bune şi nu trupul trecătoriu.

Imi ţin de datorinţa cea mai sfîntă a le ḑice acestor marinimoşi creştini: vĕ mulţămesc pentru spriginul ce l-aţi oferit sfintei biserici oferind din obolul vostru şi pentru altariul D-lui. Sĕ dea ceriul ca faptele vóstre se afle sute de imitatori, sĕ fie scrise între faptele nobile şi D-ḑeu sĕ ve înmulţéscă fruptul ostenelolor vóstre ca sĕ mai puteţi sĕvêrşi astfeliu de fapte spre lauda şi mărirea lui D-ḑeu

D-ḑeu sĕ ve numere faptele vóstre între faptele plăcute şieşi.

Pentru comitetul parochial
cu distins devotamant:
Ioan Moldovan,
preot gr. or.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

XXVII. Gamele.

Dacă elevii cunosc bine cheile şi numirea absolută a notelor, trecem la formarea gamelor. Aci nu vom întêmpina nici o greutate cel mult numirea notelor le va mai da puţin de lucru, dacă esercițiile cu semnele alterative descrise la punct XXIII. le am tractat cum sĕ cade şi elevii încă le-au deprins bine.

Compunem scara *c* éră-şi şi cercetăm cu elevii, unde sĕ află semitonurile, ba e bine a desemna o scară pe tablă arĕtând şi semitonurile Pentru ca sĕ putem arĕta elevilor locul semitonurilor aflătóre între secundele mari, îi vom pune sĕ cânte acum scara, începênd cu un semiton mai jos adecă din *h*. Pentru ilustrarea şi a acestei game vom desemna încă o scară lânga celelalte însă cu ceva numai mai jos. Intre tonul *h* şi *e* este numai o secundă mare, deci am ridicat pre *c* prin diez. *C* astfel ridicat la nume primesce adausul *is*, sĕ va numì deci *cis*. Sĕ desemnáză şi pe tablă în scara a doua. Rìdicând pe *c*, semitonul vine între tonul al 2—3 pecând ar trebui sĕ fie între tonul 3—4, deci şi tonul al 3-lea îl vom ridica schimbândui-se şi numirea în *dis*. Tot astfel purcedem şi cu desvoltarea celorlalte tonuri până ce am compus şi scara acésta, care constă din tonurile: *h cis dis e fis gis ais h*. Liniile din scara acésta, cari represintă distanţa tonurilor le tragem până în scara primă aşa ca acestea sĕ vină tocmai între liniile scărei prime şi la capetul lor sĕ scrie numele tonului, pe care îl represintă.

Tonul *ais* este însĕ asemenea cu tonul *h* coborîş prin bemol, care nu se mai numesce *h* ci *b* Sĕ compunem acum gama *b*. Dela *b* până la *c* este secundă mare, dela *c—d* érăşi, dela *d* la *e* érăşi e mare pre când ar trebui sĕ fie secundă mică. Aplicăm bemolul înaintea lui, prin ceeace s'a coborit cu un semiton, şi îi se schimbă şi numirea în *es*.

Spre ilustrare sĕ desémnă încă o a treia scară şi le combinăm tóte trei laolaltă. De aci vedem, că între tonurile gamei *c* sĕ află şi 5 semitonuri, în gamă sunt dară cu totul 11 tonuri, şi că aceste semitonuri în suire sĕ numesc după tonul principal din care sĕ derivă, căpătând adausul de is, ér în pogorîre capătă adausul *es* sau *s*.

După ce cunosc acestea elevii bine, vom trece la formarea gamelor, începând cu principala *c*. Din cuinta acesteia formăm gama *g* ér din cuinta acesteia érăşi gama *d* etc. şi pre cele formate le scriem pe tablă în următorul rĕnd:

c, d, e, f. g, a, h, c.
g, a, h, c, d, e, fis, g.
d, e, fis, g, a, h, cis, d.
a, h, cis, d, e, fis, gis, a.
e, fis, gis, a, h, cis, dis, e.
h, cis, dis, e,
[fis, gis, ais, h.
fis, gis, ais, fis, dis, eis, fis.

Eis din gama *fis* este egal cu *f* sĕ formăm dară gamele mai departe începênd cu acest ton, apoi din cuartă în cuartă, în următorul mod:

f, g, a, b, c, d, e, f,
b, c, d, es, f, g, a, b,
es, f, g, as, b, c, d, es.
as, b, c, des, es, f, g, as.
des, es, f, ges, as, b, c, des.
ges, as, b, ces, des, es, f, ges.

Atât grupa acésta, cât şi cea precedentă sĕ póte continua, dar e de prisos, căci din acésta pot observa uşor elevii cum din ori care ton se póte forma o alta gamă, şi că din ce sunt mai multe diezuri în vre-o gamă, din ce trebue mai puţine bemoluri pentru a o representa. Cele dóuĕspreḑece game apoi le deprindem bine, şi dacă învĕţătorul cu mai multe clase nu are timp a sĕ ocupa şi cu deprinderile lor, va pune pe elevi, ca esercițiile de transposiţie din anul V sĕ le transcrie în game cu numirea absolută. La cântarea lor, vom întreba totdeauna, pe care liniă sau interval cade *do* şi dacă sciu acésta, fără nici o greutate pot sĕ solfegieze esercițiile.

Deodată cu tractarea gamelor vom spune elevilor, că obvenind în gamă în tot locul tonul ridicat d. e. în gama *g* tonul *f* este ridicat la *fis*, şi ca sĕ nu punem în tot locul unde obvine tonul *fi* şi diezul sĕ obicinuesce a se pune la începutul bucăţii diezul pe linia a 5-a, unde cade *f*. La gama *d* avem dóuĕ tonuri ridicate pe *f* şi *c* prin urmare la acésta gamă la început sĕ pune şi în intervalul al 3-lea diezul etc. Tot asemenea şi cu gamele în cari obvin bemoluri. Semnele acestea puse la începutul vre-unei cântări sĕ numesc armaturi. Armaturile fiecărei game le arată învĕţătorul pe tablă şi în manuale.

Afară de tonurile ridicate prin armaturi obvin în decursul cântărilor şi alte tonuri ridicate prin *diez* sau coborîte prin *bemol*, acestea tonuri sĕ numesc *accidenţii*.

Pentru esercitarea accidenţiilor sĕ pot folosi cu succes ecserţiile descrise la semnele alterative pentru anul V mai întâiu după auḑ, după aceea transcrise în numirea absolută după note.

Pentru esecutarea frumósă a cântărilor observ următórele:

a) Nu trebue învăţată nici o cântare nóuă, a cărei greutate technică nu este învinsă prin esercițiii.

b) Cântarea nu trebue desfăcută în părţi mai mici şi a face aci studii, înainte a o deprinde de rost.

c) Cântarea de propus la prima încercare trebue cântată tótă împreună cu tecstul şi tóte vocile deodată, dar nu după ce am deprins fiecare voce deosebit. Incercarea sĕ face piano.

d) Invĕţătorul e publicul ascultător şi numai dă îndegetările necesare pentru următórea cântare.

e) Urméză esplicarea tecstului, ca sĕ vadă elevii cum frumseţa poetică primesce întrupare prin cântare.

Unii dintre elevii scólei de repeţie vor suferi de schimbarea vocei copilăresci în cea bărbătéscă, acésta e o stare anormală, bolnaviciósă a vocei, care sĕ numesce mutaţiune. Pe atari elevi trebue să-i dispensăm de cântare, căci ori ce forţare strică şi vocea, dar şi sănĕtatea

(Va urma).

Fundaţiunea Gozsdu.

Precum am anunţat în nrul ultim al fóiei nóstre a apărut un nou fascicol din „Analele fundaţiunii lui Gozsdu", pe anul 1892—3. Din raportul comitetului acestei fundaţiuni atât de binefăcĕtóre pentru tinerimea nóstră studiósă, şi anume despre cursul afacerilor fundaţionale în periodul dela 15 Martiu 1892 până la 19 Martiu 1893, estragem următórele date principale:

Starea averii fundaţionale. După-cum arată inventariul încheiat cu finea anului 1892, averea constă din *a*) active licuide fl. 1,573.853.69, *b*) pasive fl. 236.893.23, prin urmare restul activelor face 1,336.960.46, faţă cu starea averei în anul 1891 de fl. 1,342.536.91, minus valórea acţiunilor Nr. 2288, 2289 şi 2290 predate în urma conclusului Nr. 6 din 17 Martiu 1892 fostei vĕduve Melania Gozsdu fl. 25. 350 fl. 1,317.186.91. Sĕ aratĕ o sporire a averii fundaţionale la finea anului 1892 de fl. 19. 773.55, ér faţă cu starea averii dela început în 1870 de fl. 93.427.79, se arată un crescĕmênt de fl. 1,243.532.67, pretensiunile înprocesuate fac cu finea anului 1892 suma de fl. 32.989 74.

Venitele şi erogatele fundaţiunii la finea anului 1892. Din raţioţinul general, în care se cuprind raţioţiniele cassei manuale din Budapesta, ale cassei fundaţionale din Sibiiu precum şi ale administratorului realităţilor din Oradea-mare, — cari raţioţinii se presentă cu raport special, se vede, că fundaţiunea a avut:

A) Percepte: *a*) ordinarie fl. 82. 708.80, *b*) estraordinarie fl. 11.884.70, *c*) restanţiale fl. 231.75, *d*) restul de cassă din anul 1891 fl. 19.605.84, la olaltă fl. 114 431.09.

B) Erogate: a) ordinarie fl. 43.483.81, b) estraordinarie fl. 57.614.39, la olaltă fl. 101.098.20, prin urmare reese cu finea anului 1892 un rest de cassă, de fl. 13.332.89, din care rest de cassă se află: a) în cassa manuală din Budapesta fl. 4136.99, b) în cassa metropolitană din Sibiiu fl. 9164.78, c) la inspectorul realităţilor fundaţionale din Oradea-mare fl. 31.12.

Preliminariul pentru anul 1894. Pentru anul acesta s'au proiectat:

Percipiende: *a*) ordinarie fl. 80.148.06, b) estraordinarie fl. 1000, la olaltă fl. 81. 148.06.

Erogande: a) ordinarie fl. 22.050.26, b) estraordinarie florini 100, la olaltă fl. 22.050.26, prin urmare va rĕmâné un rest disponibil de fl. 58.997.80, din care în sensul testamentului $^2/_3$ părţi în suma de fl. 39.331.87 sunt a se capitalisa, ér $^1/_3$parte în suma de fl. 29.665.93 sunt a se distribui ca stipendii pe anul scol. 1893/94.

Stipendiştii pe anul şcolastic curent 1892/3.

In şedinţa on. representanţe din August 1892, ţinută în Sibiiu, s'au susţinut rĕspetive s'au votat stipendii, ajutóre, escontentări finale şi tacse de diplóme:

A. Stipendistilor vechi: 1. La 6 medicinisti, 2. La 18 juristi, 3. La 1 filosofi, 4. La un silvanist, 6. La 7 technici, 6. La 12 gimnasisti, 7. La 18 rigorosanţi.

B. Stipendistilor noi: 1. La 5 medicinisti. 2. La 8 juristi, 3. La 3 filosofi, 4. La 3 technici, 5 La un farmacist, 6. La 4 gimnasisti aşa dară preste tot la 91 stipendisti o sumă totală de fl. 19,925.02.

S'au şters din lista stipendistilor, în urma absolvării studiilor 7 — ér din causa nearĕtării sporiului în studii sub decursul anului şcolastic precedent 4 stipendişti.

Stipendişti actuali ai fundaţiunii după nume sunt următorii:

I. Rigorosanţi: 1. Lungu Anania, 2. Vernică Romul, 3. Babeşiu Titu, 4. Chirtop Zosim, 5. Buzura Gavrilă, 6. Nedelcu Iaon, 7. Bogoeviciu Georgiu, 8. Prunaşiu Georgiu, 9. Marcu Romul, 10. Popescu Georgiu, 11. Szombathy Georgiu 12 Mihu Victor, 13. Morariu Georgiu, 14. Pascu Teodor, 15. Ghebeleşiu Lazar, 16 Cipu Paul 17. Popoviciu Lazar, 18. Cosma Aureliu.

II. Medicinisti: 19. Hubian Petru, 20. Brădeao Atanasiu, 21 Tempea Liviu, 22. Gavă Atanasiu, 23. Pop Mihaiu, 24. Muntean Florian, 25. Vraciu Nicolau, 26. Nedelcu Doriolao, 27. Popoviciu Nicolau, 28. Popoviciu Georgiu, 29. Todescu Virgil, 30. Popea Virgil, 31. Iovanovescu Valeriu, 32. Popoviciu Lazar.

III. Iuristi: 33. Marta Alecsandru, 34. Micla Georgiu, 35. Bersan Aureliu, 36. Faur Ioan, 37. Poynár Alecsandru, 40. Ciuta Mihaiu, 39. Strevoiu Alecsandru, 40, Zacharie Octavian, 41. Damşa Valeriu, 42. Avramescu Vasiliu, 43. Poynár Eusebiu, 44. Papp Alecsandru, 45. Penţa Petru, 46. Popoviciu Ioan, 47. Ponoran Dimitriu, 48. Adam Alecsandru, 49. Jantea Marcu, 50. Gropşan Mihail, 51. Lazar Aureliu, 52. Ilie Andreiu, 53. Chiriloviciu Iuliu, 54. Pipoş Iuliu, 55. Buda Ioan, 56. Papiu Enea, 57. Urdea Georgiu, 58. Cosma Aureliu!

IV. Filesofi: 59. Oniţiu Valeriu, 60. Vătăşan Georgiu, 61. Giurgiu Aureliu, 62. Ceortea Aureliu, 63. Brânda Ioan.

V. Technici: 64. Moga Vasiliu, 65. Marinescu Eugeniu, 66. Sorescu Octavian, 67. Urdea Ioan, 68. Vasii Vasiliu, 68. Puşcariu Antoniu, 70. Poynár Desideriu, 71. Vuia Traian, 72. Cimponeriu Dionisiu, 73. Popoviciu Teofil.

VI. Silvanisti: 74. Aleman Ioan.

VII. Farmacisti: 75. Petroviciu I. Avram.

VIII. Gimnasisti: 76. Borha Eugeniu, 77. Pop Aureliu, 78. Dure Constantin, 79. Nemoian Virgil, 80 Missiciu Coustantin, 81. Poynár Sever, 82. Zigre Aureliu, 83. Poynár Eugeniu, 84. Bănuţiu Ioan, 85. Cassan Ioan, 86. Greavu Vasiliu, 87. Lenger Ioan, 88. Muntean Eugeniu, 89. Borcia Lucian, 90. Adam Georgiu, 91. Popa Georgiu.

In Periodul dela 1 Ianuariu până la 31 1892 s'au solvit ca stipendii, ajutóre, escontentări finale, şi tacse de diplome, după-cum arată conspectul alăturat la raţioţiniu sub lit. A. şi B. suma de fl. 14,759·27.

Fiind însĕ că On. Representanţă în sensul regulamentului sĕu este deja angajată peutru susţinerea de stipendii şi pe anul scolastic viitoriu la stipendistii actuali şi anume:

la 6 medicinişti cu fl. 1100, la 19 juristi cu fl. 3640, la 4 filosofi fl. 1000, la 9 technici fl. 2500, la 1 farmacist fl. 200, la 22 gimnasisti fl. 2280, şi 24 rigorosanţi cu suma aprocsimativă de fl. 6250 la olaltă o sumă aprocsimativă de fl. 16,770, prin urmare subtrăgêndu-se acésta sumă din cea preliminată pe anul scol. 1893/4 cu fl. 19,665·90 ar rĕmâné o sumă disponibilă de fl. 2895·93 pentru escrierea de stipendii nóuĕ şi ameliorarea stipendiilor vechi.

(Va urma).

Convocare.

Domni membrii ai reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din despărţămêntul Sĕlişte sĕ convócă prin acésta la adunarea generală a despărţămêntului pe Marţi în 7/19 Iuniu a. c. la 10 óre a m. în edificiul scólei din Sĕlişte.

Programa:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
2. Raportul comitetului pe anul trecut.
3. Prelegere practică din geometrie predată de învĕţătorul Ieronim Mardan.
4. Prelegere practică din istorie pentru anul V ori VI de scólă predată de învĕţătorul Petru Juga.
5. Incasarea tacselor restante şi curente.
6. Eventuale propuneri.

Sĕlişte, din şedinţa comitetului ţinută la 9 Maiu 1894.

Dr. Nicolae Maier *Aron Gogonea*
preşedinte. secretar.

Bibliografic.

Curs metodic de gramatica românéscă pentru institutele pedagogice şi scólele poporale române de Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit. Ediţiunea II prelucrată. Sibiiu 1894.

Recomandăm acéstă carte atenţiunii profesorilor şi învĕţătorilor noştri.

Loterie.

Sâmbătă, în 2 Iuniu n. 1894.

Viena:	**31**	**17**	**38**	**18**	**43**
Timişóra:	**10**	**12**	**52**	**82**	**6**

Depositul principal al
Primei bererii ungare
de Steinbruch,
societate pe acţiuni
se află în **Sibiiu, strada Schewis Nr. 3**, lângă grădina **„Flora"** (Floragarten), unde se pot face şi comandele.
[89] 3—3

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 45 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59 Sibiiu, Sâmbătă 28 Maiu (9 Iuniu) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3776 Scol.

Circulariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Pentru facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc în anul acesta se pune termin ḑiua de 30 Iuniu a. c. st. v. şi ḑilele următóre.

La facerea esamenului de cualificaţiune se vor admite acei candidaţi:

a) cari au absolvat studiele teologice sau cele pedagogice la un institut public;

b) cari, avênd pregătirea prescrisă în art. de lege XXXVIII din 1868 §. 86 respective în regulamentul seminarial §. 18, au împlinit anul 19 al etăţii, şi au servit mai mulţi ani ca învĕţători cu bun succes, câştigându-şi prin studiu privat capabilitatea de a face cu succes acest esamen.

Candidaţii reieptaţi odată la vre-unul din esamenele anilor trecuţi, au a suplica din nou pentru repeţirea esamenului, dacă voesc sĕ se supună unui esamen nou de cualificaţiune.

Cererile pentru admitere trebue sĕ se asterná la consistoriul archidiecesan prin concernentele oficii protopresbiterale sau şi deadreptul până la 15 Iuniu a. c. st. v. şi sunt a se instruí:

1. Cu carte de botez.
2. Cu testimoniu despre studiile percurse
3. Cu testimoniu despre serviţele practice şi succesele obţinute ca învĕţători provisori, suplenţi sau adjuncţi.
4. Cu adeverinţă dela comitetul parochial despre purtarea morală
5. Eventual cu alte documente recomandătóre.
6. Cu o scurtă descriere a vieţii, din care sĕ fie evidente fasele mai însĕmnate din viéţa candidatului.

Dacă dela absolvarea studiilor pregătitóre până la intrarea în vre-o funcţiune de învĕţătoriu a trecut timp de un an sau mai mult, sau dacă în serviciul practic învĕţătoresc s'a întêmplat o întrerumpere pe un timp mai lung: suplicantul are sĕ documenteze ocupaţiunea şi purtarea morală de pe timpul cât a fost fără aplicare la serviţe învĕţătoresci.

Invĕţătorii provisori, cari au depus esamenul din limba magiară la vre-o preparandie de stat, au sĕ acludă la suplică diploma lor din limba magiară în original.

In special are fie-care suplicant pentru admitere la esamenul de cualificaţiune a aclude la cererea sa tacsa de 10 fl. prescrisă în statutul organic §. 125, dela care numai acei indivizi se pot dispensa, cari prin atestat dela oficiul comunal, vidimat şi de oficiul parochial, vor documenta, că sunt sĕraci, arĕtând totodată şi emolumentele ce eventual le vor fi avut în aplicarea lor provisorie la vre-un post învĕţătoresc.

Suplicele pentru admitere la esamenul de cualificaţiune întrate după terminul indicat mai sus, nu se vor lua în consideraţiune.

Oficiile protopresbiterale sunt însărcinate a publica fără amânare acest cerculariu în tracturile lor şi în special a atrage asupra lui pe calea oficiilor parochiale atenţiunea acelora, cari sunt în pregătire de a face esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat scolariu, ţinută la 27 Maiu, 1894.

Dr. Ilarion Puşcariu,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. Remus Roşca,
secretariu.

Sibiiu, 27 Maiu 1894.

Cabinetul ungar încă nu e format, căci cu formarea lui se vede, că sunt împreunate mari greutăţi. In cercurile politice magiare domnesce confusie şi nesiguranţă şi foile oposiţionale învinovăţesc pentru acésta pe partidul liberal, despre care ḑic, că prin machinaţiunile sale a creat acéstă situaţiune penibilă pentru Ungaria.

Un articol interesant în privinţa acésta a apărut în nrul de Marţi, 5 Iuniu a. c. al ḑiarului „Hazánk“, cu titula „Ienicerii“. In el sĕ asémĕnă manoperele partidului liberal, cu revoluţiunea ienicerilor contra lui Maomet II. şi sĕ arată, că precum ienicerii, cari erau toţi creştini renegaţi, au fost periculoşi pentru musulmanii adevĕraţi, tot aşa de periculoşi sunt pentru viéţa publică magiară „politicii făcuţi ieniceri din renegaţi“. Ienicerii acestia moderni, caşi ienicerii turci, sunt mari patrioţi, până când sciu, că au puterea în mână şi dispun de tóte favorurile ei, dar în dată ce observă, că sunt pe cale de-a li sĕ lua puterea, sĕ schimbă, devin cei mai miserabili trădători.

Acésta o ḑice „Hazánk„ cu referire la liberalii dela guvern, dar asemĕnarea se potrivesce la întrégă viéţa politică dela noi, cari o fac magiarii, afară póte de unele escepţii de tot rare.

Şovinismnl magiar cuprins de bóla magiarisării şi de idea ficsă a unei Magiarii, a cercat şi cércă a face magiari din streini, nu numai cu forţa dar cu deosebire cu ademeniri şi prin favoruri materiale. Pe când românii şi alte popóre ale patriei — afară de nesce uscături miserabile — au respins încercările de feliul acesta, s'au aflat dintre streini cu deosebire jidanii, cărora le-au venit bine favorurile oferite, le-au primit, s'au prefăcut şi sĕ prefac aḑi, că sunt cei mai mari patrioţi şi cei mai înfocaţi magiari. Aceştia sunt ienicerii moderni adevĕraţi. In curênd apoi ei au ajuns la putere însĕmnată, au pus mâna pe presă şi pe capitale mari, au ajuns în posiţii nalte, precum deputaţi, profesori universitari, advocaţi, medici etc. şi ca sĕ pótă sĕ se întărésca cât de mult şi sĕ se susţină au alimentat şi mai departe şovinismul şi 'l-au propagat şi desvoltat cu ajutoriul presei în societatea magiară, monopolisând patriotismul, singur pentru rassa magiară. Aceştia au introdus spiritul de ienicerism în Ungaria, în viéţa politică şi socială. A te orienta după favoruri. după interese materiale, a ţiné cu cei tari până sunt tari şi-ţi dau tot ce ceri, ér dacă cad dela putere, sĕ le întorci spatele, — acesta e ienicerismul modern.

Magiarii şi 'l-au creat prin slăbiciunea lor de magiarisare. Acum vĕd efectele lui stricăcióse, precum constată tot în „Hazánk“ Tibád, că „aḑi întréga nóstră viéţă politică şi socială nu este altceva, decât o mare nesfêrşită deminciuni“. N'au decât sĕ pună capĕt acestei stări, sĕ sugrume ienicerismul, ca Maomet II, până nu e prea târḑiu, căci póte mai încolo nu vor mai fi în stare a o face acésta.

Revista politică.

Cercurile politice din Budapesta sunt în o mare încurcală. Se scrie, că Maj. Sa monarchul incredinţase cu formarea noului cabinet pe banul Croaţiei Khuen-Hedervary. Acesta a şi luat asupra sa misiunea a forma un nou cabinet, dar îndată s'a convins, după consfătuiri cu bărbaţi însemnaţi, că lucrarea lui e zădărnicită. Maj. Sa încă a sosit la Budapesta şi membrii partidului liberal n'au fost demonstrativ la intimpinare. Maj. Sa s'a convins îndată despre situaţiunea gravă, a eliberat pe banul Croaţiei de greutatea formărei cabinetului şi a primit érăşi pe Wekerle în două audienţe lungi. Crisa se va termina şi resultatul definitiv se va sci póte încă astăḑi, Vineri. După tóte probabilităţile resultatul va fi acela care la provĕḑut corespondentul nostru din Budapesta şi despre care s'a scris în numĕrul premergătoriu al fóiei nóstre.

* *
*

Ministrul prim italian a anunţat la cameră, că cabinetul italian şi-a dat demisiunea. Regele va face cunoscut mai târḑiu decisiunea sa. Până atunci ministrii vor gera afacerile.

Ministri s'au dus apoi la senat, unde au repetat acéstă declaraţiune şi s'au întors în urmă la cameră.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare).

D. Sau orăşeni, sau dregători domneşti, proşti, sau acar ce fel de ómeni, care fugitului în ce chip din locul fugirii cel dintâiu, adecă din cetate locul unde-i rînduit sĕ străjuéscă, sau unde au descălecat, au dóră pe drum mergênd, de unde lesne ar putea fugi, cunoscêndu-l pe acela a fi cătană cesaro-crăéscă, cu ştiinţa sau bună priceperea spre fugă cu sfatul sau fapta l-ar ajuta: au dóră arme şi haine cătăneşti dela dînsul ar cumpĕra, cu alte scule le-ar schimba, sau ba; aşişderea

E. Ceia, care afară din locul cel dintâiu a fugí, înaintea cătanelor care cercetéză fugiţii ar tăgăduí cum-că nu sciu despre fugit nimica, au dóră pe unul ca acela l-ar ascunde, sau ajutor ar da ca sĕ pótă mai nainte fugí; încă şi aceia care cu fapta, şi ajutorul la fugă nu sau amestecat, darĭ ca sĕ pótă mai nainte scăpa cu sfatul au ajutat, fără nici o deschilinire bărbaţi sau femei de s'ar întêmpla una ca acésta în locul cel dintâiu a fugí, atunci pe zece ani, ér afară de locul dintâiu pe cinci ani la şanţ cu fiarele în picióre sĕ se pedepséscă; şi fără de aceea ca sĕ se întórcă paguba, care vistieria nóstră ar suferí, pentru tot fugitul, pedestru sau călăraş, 24 de florinţi sĕ plătéscă. Însĕ de s'ar întêmpla sĕ fugă călăreţul cu cal cu tot, unul ca acela care a dat sfatul sĕ plătéscă 40 de florinţi (aşa dacă ar avé atâta vlagă) însĕ până a se trimite unul ca acela la şanţ făcênd pe aceea trébă un loc ridicat, sĕ i se acaţe pe piept ţidulă cu slove mai mari scrisă, din care pĕcatul şi pedépsa sĕ se cunóscă, şi în trei ḑile la arătarea tuturor pentru înfricoşarea altora sĕ se scóţă;

F. Éră dregĕtorii mireni sau feţe bisericesci, au dóră de mai mare tréptă, şi nemeşi, cari acestui pĕcat vinovaţi s'ar face (batăr că acest fel de lucru nici a gândí despre dênşii nu se póte) atuncea pentru tot fugitul, fără de împlinirea pagubei vistieriei nóstre, într'o miie de florinţi sĕ se pedepséscă; însĕ resărvăluind, sau mai pe urmă în voea nóstră lăsând, ca mirenii cei mai de mare tréptă, după dovedirea faptei cu temniţa, sau cu mai mare canon, ce li se va da sĕ se pótă pedepsí Însĕ feţele bisericesci cari se vor găsi acestui pĕcat vinovaţi, şi vor avé iosag şi vlagă, sau vor fi mănăstiri, până atuncea până când vor plătí glóba ce li s'o aruncat, sĕ se opréscă dela benefiţiumul sau binele vremelnic, ca cu dênsul sĕ nu se pótă ajuta. Sĕracii şi colduşii sĕ se opréscă dela strînsura milii; preoţii şi capelanii, au acar ce fel de popi dinafară, fără de rĕsplătirea pagubei vistieriei, cu glóbă de o sută, şi cinciḑeci de florinţi sĕ se pedepséscă. Credem într'altmintrelea cum-că feţele bisericesci cu atâta mai vîrtos aceştii rîndueli ai nóstre se vor întocmí, cu cât fără de aceea desertorilor sau fugiţilor acelora care prĭn locuitorii ţĕrilor sĕ prind pedépsa morţii a li se erta am rînduit;

G. Bărbaţii şi femeile, carii batăr că desertorilor cunoscêndu-i a fi de aceia, nici un loc unde sĕ se ascundă nu le-au dat, dar pe unii ca aceia, fiind-că fără năpaste putea fi, nu i-au oprit sau la magistrat, au celor maĭ mari ai locului în vreme nu i-au spus, pentru acésta de canon vrednică tăcere, rĕsplătind paguba de cumva prin aceea, care cu cuvêntul, ajutoriul sau numai cu sfatul pe desertori i-au ajutat paguba vistieriei nóstre nu s'ar fi întórsă până aceea, scoţêndu-i întâiu la vederea tuturor, pe trei ani în ţinutul ţĕrii la şanţ sĕ se pedepséscă. Însĕ acéstă rînduélă a nóstră aşa a o tocmí ne-am milostivit, ca frăţiile fugiţilor sau desertorilor, până la a treia sĕmênţă deplin, ér şogorimea până la a doua, pedepsii, care sau rînduit celora care pe fugitele cătane a-i împedeca sau a-i descoperí celor mai mari n'ar vrea, sau ar lăsa, supuşi sĕ nu fie, fără numai atunci, când acelor fugiţi chiar ajutoriu le-ar da.

(Va urma.)

Regele a conferit cu preşedinţii senatului şi camerii şi cu alţi bărbaţi. Sĕ crede că hotărîrea regelui va fi în curênd cunoscută şi că tot d. Crispi va fi însărcinat cu formarea noului cabinet.

* * *

Făcênd alusiune la interpelarea din camera italiană a deputatului Imbriani, diarul „Il Diritro“ scrie astfeliu:

„D. Imbriani, la cameră, relevă sentinţa de la Cluş în contra patrioţilor români pentru ca din parlamentul italian sĕ se trimétă naţiunei latine din Dacia un cuvênt de încuragiare şi apoi o mândră protestare în contra judecătorilor, cari voiesc sĕ lovéscă în cugetarea şi naţionalitatea unui popor, care nu vrea sĕ se lase a fi suprimat şi care cere numai dreptul a-şi desvolta viéţa în libertate.

„De sigur dl Imbriani a interpretat în acel moment sentimentul tuturor italienilor în favórea condamnaţilor politici români.

„Procesul dela Cluş a fost o adevĕrată anomalie.

„Este straniu, ca guvernul din Budapesta sĕ nu înţelégă greşéla, care se comitea în Transilvania printr'un procuror de stat şi de judecători fórte zeloşi. E straniu, cum ministrii unguri liberali pentru connaţionalii lor n'au priceput contradicţia în a aplica o mĕsură diferită pentru o altă naţionalitate, făcênd parte din stat şi supusă la aceleaşi legi şi avênd acealeşi drepturi.

„Verdictul din Cluş este proba cea mai solemnă a anomaliei, care constitue amalgamul politic austro-ungar, în care ori ce naţionalitate reclamă o justiţie egală, şi unde una nu póte sĕ oprime pe cea-l'-altă pentru propria ei esistenţă. Astfel conflictul tuturor acestor egoisme este în permanenţă şi unirea morală este ruptă, pe când acea politică nu subsistă alt-fel de cât prin forţa militară, până ce marile evenimente, care ameninţă Europa, vor isbucní şi vor da ocasiunea celor ce se simt apăsaţi de a se ridica spre a se libera.

„Ungurii, care au dreptate ca sĕ ţină la prietinia Italiei, nu trebuie sĕ uite, că românii sunt latini ca şi italienii, şi că acestia din urmă, conform legei naturei şi a familiei, trebuie sĕ'i iubéscă. Deci, ori-ce principiu de bună politică şi de înţelepciune pentru viitoriu trebuie sĕ sfătuiască pe unguri ca sĕ guverneze cu libertatea şi cu respectul autonomiei locale pe românii, supuşi politici ai statului magiar.

* * *

Declaraţiunea noului cabinet frances cetită în parlament spune, că guvernul va garanta cu statornicie ordinea publică, va asigura totdéuna esacta observare a legilor republicane, va căuta sĕ facă sĕ reuşéscă numerósele proiecte supuse parlamentului, mai cu sémă cele în favórea muncitorilor. Işi va da tótă silinţa pentru a menţiné relaţiunile străine, cari fac ca Francia sĕ-şi reia, printre naţiuni un loc demn de numele şi de istoria sa. Guvernul va păzi cu băgare de sémă interesele Franciei, va apĕra cu energie drepturile sale, va protegia producţiunea naţională mai cu sémă a viei.

Dupuy preşedintele consiliului de ministrii a cetit declaraţiunea, care a fost mult aplaudată la centru şi la stânga. La senat a fost primită în mod favorabil.

Dep. Lehérisse a întrebat la cameră în privinţa afacerei Turpin.

Generalul Mercier a rĕspuns, că Turpin înşelase puterile, când le-a oferit melinita sa, care nu este aceea pe care a adoptat'o ministerul de rĕsboiu. Demersul din urmă al lui Turpin a fost o adevĕrată somaţiune. Nu era cu putinţă a rĕspunde la o asemenea poruncă. Acéstă invenţiune nu ameninţă viitoriul. Dacă e vorba de o descoperire seriósă plătindu-o, o vom avé totdéuna. Dl Méry cere transformarea întrebărei în interpelare. Dupuy primesce şi cere discuţia imediată.

După o discuţie prelungită, camera a adoptat, cu 416 voturi contra 102 un ordin de di al lui Fladin, primit dela Dupuy, prin care îşi esprimă încrederea în privighearea guvernului pentru a asigura în tóte împrejurările, studiul aprofundat al descoperirilor privitóre la apĕrarea naţională.

* * *

Presidentul Bucovinei, scrie „Gaz. Buc.“ după br. Krauss, care a şi părăsit ţara, va fi consilierul aulic contele Goëss.

Viitorul nostru president se află de present în Laibach.

Contele Goës este cunoscut ca un bărbat fórte activ, obiectiv şi cu multă influenţă.

Inzestrat cu aceste calităţi sperăm, că lucrarea sa va fi o lucrare rodnică.

* * *

Noul cabinet bulgar a ţinut mai multe consilii. A notificat constituirea sa tuturor agenţilor diplomatici. Isntrucţiunile cele mai severe au fost date pentru menţinerea ordinei. Prefecţii sunt responsabili, comandanţii trupelor vor da ajutor autorităţilor civile. Pretutindeni poliţia a fost înlocuită cu trupe. Tóte cartierele din Sofia sunt ocupate militäresce. Liniştea încă tot nu e restabilită şi nopţile sunt tumultuóse. Mulţimea a pus mâna pe vice-preşedintele Camerei, d. Mileff, pe care a voit sĕ-l spânzure înaintea palatului şi pe care l'a omorît aprópe. Procurorul Dramoff a fost maltratat D. Petkoff, care trecea în trăsură, a fost insultat de mulţime. In timpul unei nopţi poliţia a dat érăşi focuri asupra publicului; a fost înlăturată de cavalerie. Populaţia este fórte escitată contra poliţiei; patru agenţi au lipsit într'o diminéţă la apel.

In restaurante şi cafenele se ard portretele d-lor Stambuloff şi Petkoff.

Se asigură că d. Stambuloff ar fi esprimat dorinţa de a pleca în streinătate.

Metropolitul Clement a sosit la Tîrnovo; el va fi instalat oficial în funcţiunile sale. Guvernul a dat ordin sĕ i-se înapoeze cheile catedralei.

Populaţia, purtând o mare ură poliţiei, gendarmeriei şi întregului guvern al lui Stambuloff, noul minister a trebuit sĕ înlocuéscă tóte posturile de poliţie cu detaşamente de trupe.

Se póte asigura, că ordinea se va restabili în curênd, pentru că causa principală a surescitărei spiritelor, anume poliţia, e înlăturată şi pentru că personagiele vechiului regim, membrii guvernului şi ai primăriei, pe cari îi ureşte populaţia, au fugit sau se ascund

Casele lor sunt apĕrate militäresce prin îngrijirea guvernului.

O proclamare a ministerului învită populaţia sĕ renunţe la demon straţia proiectată în favórea guvernului şi sĕ evite ori-ce demonstraţie.

Un avis al comandantului pieţii opresce atrupamentele.

„Polit. Correspondenz“ află din Sofia că circulara guvernului bulgar cătră agenţii sei dice, că schimbarea cabinetului a fost adusă numai de motive de politică interióră şi nu va produce nici o modificare a principiilor actuale ale politicei esterióre a Bulgariei.

Se scrie din Belgrad aceleaşi foi, că cercurile oficiale nu împărtăşesc neliniscea radicalilor în privinţa schimbării cabinetului din Sofia, pentru că sunt positiv informaţi că retragerea d-lui Stambuloff n'are nici un raport cu politica streină, care nu va avea nici o schimbare.

Atitudinea diarelor rusesci continuă a fi reservată în privinţa crisei bulgare.

„Grajdanine“ califică evenimentele din Bulgaria de o furtună într'un păhar cu apă.

„Gazeta Bursii“ observă, că unii din noui ministri sunt cunoscuţi pentru simpatiile lor pentru Anglia şi puterile triplei alianţe.

Sinódele diecesane.

sinodul diecesei Caransebeş.

Şedinţa din urmă a sinodului diecesan din Caransebeş, după „Fóia diecesană“ din 22 (3 Iuniu) s'a ocupat între altele cu următórele:

Presidiul presintă raportul delegaţiunii congresuale pentru causele controverse cu sêrbii în cestiunea de despărţire hierarchică.

Raportul se declară de urgent, şi se supune desbaterei în rîndul celoralalte obiecte a ordinei dilei.

Deputatul Ioan Marcu însinuă propunere în obiectul alegerei unei comisiuni sinodale pregătitóre.

Se declară ca urgentă şi sĕ supune desbaterei în rêndul celoralalte obiecte a ordinei dilei.

Deputatul Ioan Ionaşiu insinuă propunere în obiectul înfiinţărei unui internat pe lângă institutul teologic şi pedagogic diecesan;

în obiectul deschiderei clasei a IV-a la institutul pedagogic, şi a înfiinţarei unei scóle de aplicaţie.

Propunerea se declară de urgentă şi sĕ supune desbaterei în şirul celoralalte obiecte a ordinei dilei.

La propunerea deputatului Stefan Antonescu,

Sinodul eparchial îşi esprimă dorinţa ca amĕsurat posibilităţii materiale şi finanţiale, pe viitoriu rapórtele senatelor consistoriale, sĕ se tipăréscă, şi sĕ se împărţéscă deputaţilor sinodali mai înainte de ţinerea sinodului; dară mai vârtos rapórtele despre causele mai momentóse.

Deputatul Ioan Marcu face următórea propunere:

Pentru pregătirea proiectelor de concluse la obiectele ce vin sub deliberare în periodul present, precum şi în prima sesiune a periodului procsim, sĕ se alégă o comisiune constătătóre din un preşedinte, 6 membrii — 2 preoţi, 4 mireni — şi trei suplenţi — 1 preot şi 2 mireni;

In comisiunea pregătitóre sĕ se alégă: Andreiu Ghidiu, Dr. George Popoviciu din cler; Ioan Budinţan, Ilie Trăilă, George Martinescu, Dr. Stefan Petroviciu dintre mireni: suplenţi: Dr. Traian Badescu din cler, Ilie Curescu, Patriciu Drăgălina dintre mireni.

Éră ca preşedinte al comisiunei pregătitóre sĕ se alégă, părintele Archimandrit Filaret Musta.

Sinodul primesce propunerea şi declară de aleşi pe deputaţii propuşi.

Venind sub pertractare propunerea deputatului Ioan Ionaşiu. Sinodul decide: Constatându-se necesitatea înfiinţărei unui internat pentru elevii din institutul teologic şi cel pedagogic diecesan;

Constatându-se necesitatea deschiderei clasei a IV. la institutul nostru pedagogic diecesan, precum şi a înfiinţărei unei scóle de aplicaţie; în fine.

Constatându-se lipsa de mijlóce pentru înfiinţarea acestor institutii:

Sinodul eparchial însărcinéză Consistoriul diecesan de-a veni la sinodul viitor cu un plan amĕnunţit pentru realisarea acestor îmbunătăţiri la institutele nóstre diecesane.

Comisiunea finanţiară prin referentul ei Virgil Tomiciu raportéză despre propunerea Consistoriului diecesan ca senat epitropesc, referitóre la înfiinţarea unui fond pentru acoperirea sidocsiei episcopesci.

La propunerea comisiunei: Se decretéză înfiinţarea fondului pentru acoperirea sidocsiei episcopesci, şi totdeodată să apróbă şi statutul presentat.

Comisiunea specială prin referentul ei Ilie Trăilă, propune, şi

Sinodul eparchial ia la cunosciinţă raportul delegaţiunei congresuale despre starea presentă a causelor de controversă între români şi sêrbi în ceea ce privesce despărţirea hierarchică.

Acelaşi raportor referéză despre regulamentul referitoriu la predarea averilor bisericesci nemişcătóre la mâna usufructuarilor, înaintat de Consistoriul diecesan ca senat epitropesc.

La propunerea comisiunei:

Sinodul remite proiectul de regulament Consistoriului diecesan cu înviaţiunea, ca pe temeiul inventarielor bisericesci ale parochiilor, a lustrelor din cărţile funduale şi a foilor catrastrale sĕ conscrie fără amênare tóte averile imobile ale diecesei, cari provin în cărţile funduale pe numele bisericei nóstre sau se află în posesul faptic al aceleia şi sĕ facă disposiţiunile necesare: ca usufructuarii respectivi atât cei ce sĕ află de fapt în folosinţa realităţilor, cât şi acei ce sĕ vor întroduce în poses de aci înainte cu întrevenirea protopresbiterului concerninte, sau a delegatului consistorial, pe lângă observarea formalităţilor, ce le va prescrie Consistoriul din cas în cas, se recunóscă fiecare ţinerea respective primirea în poses, şi sĕ se deoblige la păstrarea intactă a bunurilor prin subscrierea unui inventariu, şi a unut revers, care va norma şi referinţele de drept ale usufructuarilor în cas de eventuale investiţiuni; — éră în ce privesce usurpaţiunile întêmplate până acum, Consistoriul sĕ facă neamênat paşi necesari pentru revindecarea drepturilor de poses, ce compet bisericei nóstre.

Terminându-se agendele sinodului, a urmat vorbirea de mulţămire a dlui Antonescu şi rĕspunsul Preacuvioşiei Sale Filaret Musta.

Meetingul din Bucuresci.

Despre meetingul Ligei „Ţara“ dă următórele amĕnunte:

Pela órele 1 după amédi, valuri de ómeni mergeau spre grădina Cismegiu unde trebuiau sĕ se adune manifestanţii.

Imensa alee a grădinei se umplu îndată de mii de ómeni cari păreau că es ca din pĕmênt. Corporaţiile începură sĕ so séscă cu drapelele lor şi musicele le primiră cu „Deştéptă-te Române“ şi alte cântece naţionale. Marea alee se umpluse cu totul pela órele dóuĕ şi cu tóte acestea lumea venia necontenit, ér strigătele de ura! umpleau aerul de vibraţiuni.

La órele 2 şi jumĕtate se adunaseră peste 20 mii de ómeni şi aleea era peste tot ca umbrită de cele 40 de drapele ale secţiilor ligei şi corporaţiilor.

Cortegiul se puse în marş, musicele cântau imnul naţional şi „Deştéptă-te Române“ pe când mii de glasuri de ómeni strigau un nesfîrşit ura!

Mulţimea se aşédă în cea mai perfectă ordine; drapelul fetelor române din Sibiiu, era purtat în frunte de studenţi; apoi venea drapelul şi comitetul Ligei, pe urmă nesfîrşitul şir de drapele şi cetăţeni.

Pe bulevard mii de ómeni întêmpinară cu urale acéstă procesiune şi numĕrul celor cari formau cortegiul crescea din ce în ce.

Pe calea Victoriei lumea şedea îngrămădită pe trotóre formând un zid de ómeni La „Teatrul Naţional“, procesiunea ce fusese bătută cu flori, a fost fotografiată. De aci până la şoşea, din tóte balcónele şi ferestrile curgea o plóie de flori peste manifestanţi, cari erau întâmpinaţi cu strigăte nesfîrşite de „Ura“; dómnele şi domnişorele scoteau florile dela piept şi le aruncau entusiasmate éră bărbaţi părăsiau casele pentru a însoţi cortegiul.

Când procesiunea ajunsese aprópe de şosea, numĕrul manifestanţilor se urcase la peste 40 mii ómeni, cari formau cel mai mare cortegiu, ce s'a vĕdut vre-o dată în capitala ţărei românesci. Cortegiul se întindea pe o lungime de cel puţin un chilometru, ér în lăţime erau aşezaţi câte 20 de inşi.

La şosea procesiunea se aranjă pe ambele alee, apoi ajungênd aprópe de rontul al II-lea se formă din nou într'o singură colónă şi întră pe o câmpie din drépta scólei, unde era improvisată o tribună împodobită cu drapele şi verdéţă, precum şi câte-va chioşcuri.

Aprópe o jumĕtate de óră a trebuit până sĕ se adune acéstă imensă mulţime care venea cu valuri nesfîrşite. Drapelul asociaţei Italiene întrând este salutat de nesfîrşite strigăte de entusiasm.

Mulţimea face deodată tăcere.

D. V. A. Ureche, preşedintele Ligei, cetesce dela tribună un discurs care în ne numĕrate rênduri emoţionéză lumea, care'l aclamă cu frenesie.

D. Şihlean citesce apoi memoriul de protestare ce se va trimite tuturor bărbaţilor luminaţi din Europa, şi în care se arată suferinţele nemărginite ce le îndură poporul român din Transilvania dela apăsătorii unguri.

Urméză după acea mai multe persóne, cari spun câte-va cuvinte de îmbărbătare.

In tribună sunt mai multe liste, pe care poporul vine să iscăléscă adesiunile la acest protest.

La órele 6 şi jum. meetingul este terminat şi mulţimea se retrage în ordinea cea mai perfectă, ducând o vie amintire despre acésta măréţă mişcare ce naţiunea română întrégă afăcut-o ca semn de protest pentru infamiile ce se comit asupra nenorociţilor nostri fraţi de dincolo de Carpaţi.

Prigonirea tinerimii nóstre.

— Cluş—Sibiiu —

Cluş, la 5 Iuniu 1894.

Domnule redactor!

Vin a vĕ raporta despre sentinţa senatului universitar adusă în contra universitarilor români din Cluş. Ea este următórea:

In înţelesul decisiunei luate pre basa §-lui 80 şi 94 a „regulamentului disciplinar şi de studii“ în şedinţa estraordinară a IX a senatului universitar, ţinută în 4 Iunie 1894:

1. Se ţine în suspens subscrierea indecselor pre semestrul al 2-lea al anului scolastic 1893/94.

2. Nu se estradă nici atestat de depărtare nici absolutoriu.

3. Nu se admit nici la esamene fundamentale, nici la esamene de stat, nici la rigoróse şi nici la colocuii

4. In fine chitanţele pentru stipendii nu se subscriu de decani

pentru următorii domni universitari:

Eugeniu Pătacean, Liviu Cigărean, Ioan Corbul, Ioan Coţofan, Vasiliu Crişan, Emiliu Muntean, Valeriu Candrea, Parteniu Barbu, Semproniu Muntean, Ioan Bucur, Victor Pop, Ioan Mircea, Nicolaie Ungurean, Laurenţiu Nestor Iuliu Pipoş, Niculaie Stănilă, Alecsiu Bogdan, Aureliu Nichită, Coriolan Meseşan, George Şimon, Romul Pop, George Ciuta, Valeriu Tempea, Ioan Gheţe, Iuliu Pop, Ladislau Oros, studenţi în drepturi, apoi

Aurel Maniu, Tit Pop, Valeriu Muste, Sigismund Pop, Emiliu Chintoan, Nerva Moldovan, Valeriu Laslo, Iancu C. Ioanovici, Iuliu Chitul, Constantin Titieni, studenţi în medicină, şi

George Vătăşan, Ioan Brânda, Iustinian Harşa Aurel Ciortea, Nicolae Tanco, Ioan Iepure, studenţi filosofi.

Furia destrăbălată începe a se descărca asupra tinerimii nóstre, pe când la a lor i este permis a face demonstraţii kossuthiste cât de destrăbălate.

Decisiunea acésta e numai pentru un timp óre careva, sentenţa formală încă de aci încolo vor aduce, deocamdată tinerii sunt ţinuţi în suspens, sĕ vorbesce că şi proces li se va intenta.

* c.

Sibiiu, 8 Iuniu 1894.

Stimate domnule redactor!

O prigonire s'a pus la cale contra studenţilor români dela gimnasiul de stat de aici. Incă mai nainte au fost traşi în cercetare studenţii români din clasa a VIII, fiind invinuiţi că ţin adunări secrete, în cari conspiră în contra statului. (!) Nu s'a putut însĕ dovedì nimic din cele, cu cari erau învinuiţi, dar cu tóte aceste direcţiunea a decis a sĕ da calcul neîndestulitor din purtarea morală la 4 studenţi din cl. VIII.

Acum sunt traşi în cercetare studenţii români din clasele III—VIII, patrudeci la numĕr, pe motivul, că au luat parte la convenirea dela „Gesellschaftshaus“, când s'au rentors de la Cluş mai mulţi membrii condamnaţi ai comitetului naţional. Studenţii sunt învinovăţiţi, că au demonstrat cu ocasiunea acésta contra statului. Nu scim însĕ, ca studenţii sĕ fi făcut nici un fel de demonstraţie; ei au fost acolo parte mare cu părinţii şi rudeniile lor, veniţi din acest incident la Sibiiu.

In urma cercetării făcute până acum, după cum suntem informaţi, trei studenţi din cl. a VIII-a, cari au prestat cu succes bun esamenul de clasă şi esamenul scripturitic de maturitate nu sunt admişi la esamenul oral, care sĕ va ţiné Luni, nici nu li sĕ estradau atestatele de clasă.

Nu scim, cu ce scop sĕ persecută tinerimea nóstră, pe învinuiri pretecstate şi denunţări rĕutăcióse?

Noutăţi.

Concertul reuniunii române de musică din Sibiiu. Programul pentru concertul, ce se va da Sâmbătă în 9 Iuniu st. n. în pavilonul din grădina „Hermann“ cu binevoitoriul concurs al violoncellistei Dra Leontina Gärtner-Grădinariu şi al capelei orăşenesci amplificată, este următoriul:

1. Concert, (op. 45) pentru violoncello cu acompaniare de orchestră de B. Molique. *a)* Allegro; *b)* Andante; *c)* Rondo. *2. Trei cântece,* pentru cor micst de G. Dima. *a) Flórea 'n câmp . . . b) Ce faci Ioană . . .* ? c) *Fântână cu trei isvóre. 3. Trei piese,* pentru violoncello cu acompaniare de piano: *a) Wie einst in schönen Tagen,* de D. Popper. *b) Când te voiu uita?* de G. Dima. c) *Gavotte,* (D. dur) de D. Popper *4. Clopotul* (Das Lied von der Glocke) poesie de F. v. Schiller, compusă pentru soli, cor micst şi orchestră de A. Romberg.

Tecstul piesei „Clopotul“ în limba română şi germână sĕ vinde la casă cu preţul de 10 cr. v. a.

Inceputul la 7½ óre séra.

* * *

Congregaţiunea de primăvară a comitatului Sibiiu s'a ţinut la 4 l. c. n.

La ordinea dilei au fost 103 obiecte.

Adunarea a fost binişor cercetată, dintre români au fost presenţi abia 7, dintre acestia esterni 3.

Tóte rapórtele cetite s'au luat la cunoscinţă.

In cercul pretorial al Nocrichiului s'a aclamat de protopretore fostul substitut de până acuma Gustav Bedeus.

Punctul 44 al ordinei de di a fost cererea secţiunei Sibiiu a reuniunii carpatine ardelenesci pentru un ajutoriu de 1000 fl. spre a face drumul, care duce la locul de cură Paltiniş. S'au votat acuma 500 fl. pe sama comunei Cristian, pe al cărei hotar duce drumul, dar la propunerea membrului de congregaţiune Parteniu Cosma cu îndetorirea, ca suma acésta sĕ o foloséscă esclusiv pentru facerea drumului din cestiune, avênd a se pune în conţelegere cu secţiunea reuniunii.

S'au format 9 cercuri sanitare în comitat: cercul I. Nocrich, cercul II. Tălmaciu, III. Avrig, IV. Slimnic, V. Mercurea. VI. Sĕlişte, VII. Poiana, VIII. Apoldul de sus, IX. Săsciori.

Nu s'a aprobat conclusul comunei Tilişca, ca salariul notariului actual Stefan Milea, sĕ se sistemiseze cu 600 fl. dela 400 fl.

Ca ceva specific anunţăm, că comuna Săsăuş dă din venitele comunale cantorului pe an un salariu de trei (3) fl. Conclusul a fost aprobat.

* * *

„Irmosul“ dela „Inălţarea Domnului“ a fost cântat Joi, în diua sântei sĕrbători, în biserica din Sibiiu-cetate de corul micst. Compoziţiunea înaltă contempléză momente măreţe şi corul sub conducerea dlui prof. G. Dima o a interpretat cu o precisiune admirabilă.

* * *

Diarul studenţilor universitari. Studenţii universitari din România libără pentru a da un avênt mai puternic causei naţionale au decis înfiinţarea unui organ de publicitate, care sĕ stee esclusiv în seviciul causei naţionele. Eată ce cetim în privinţa acésta în „Naţionalul“: Suntem informaţi că Duminecă 22 Maiu cu ocasia meetingului de protestare în contra monstruósei sentinţe din Cluşiu va începe sĕ apară un nou diar: „Tinerimea“ organ naţionalist săptĕmânal. Se va vinde cu 10 bani în tótă ţéra, şi redacţia şi administraţia este pe strada Academiei 24. In acelaşi număr al „Nationalului“ cetim: „Domnul T. Maiorescu a primit comitetul naţional studenţesc cu care s'a întreţinut asupra mişcărei studenţilor în cestia naţională şi pe care D-sa nu o desapróbă“.

* * *

Banca agricolă a României. La 17/29 Maiu c. s'a deschis în România subscripţia la cele 10,000 acţii à 500 franci, pentru constituirea „Băncii agricole“. In mai puţin de 5 óre, dice „Curierul finac.“, cele 10,000 acţiuni au fost subscrise de dece-ori aprópe, aşa că ministrul a trebuit sĕ închidă subscripţia în prima di chiar. Sucscripţia a atins cifra de 99,602 acţiuni. Acésta este dovadă eclatantă despre bogăţia ţĕrii şi despre neţermurita încredere a publicului în prosperitatea instituţiilor ei.

* * *

Conjuraţiunea din Sêrbia. Cercetările făcute până acuma în afacerea conjuraţiunei, au dovedit, că fruntaşii partidului radical au întreţinut deasă corespondinţă cu prinţii Carageorgevici Petru şi Arsen, şi i-au asigurat de loialitatea şi fidelitatea lor.

In Belgrad, Niş şi Cragueval s'au instituit tribunale marţiale, cari au esclusiva menire de a judeca asupra persónelor acusate cu tradare de patrie şi lesa majestate.

* * *

Inţelepciunea păiangenului. Fóiei „Nature“ din Londra i-se raportéză din Buenos-Ayres următórele: Un păiangine şi-a provĕdut cu o pétră balansătóre reţéua sa. Reţéua adecă a fost întinsă între doi arbori cu o distanţă de 3 metri, éră dela un punct estrem al reţelei anina de un fir de 60 centimetri lung o petricică balansătóre de mărimea unei mazeri. Păinginul a aplicat acea petricică verosim sau pentru a întinde şi mai bine reţéua, sau pentru a o scuti contra vîntului. Dacă omul lua petricica în mână reţéua la moment se slăbănogia şi şi vêntul începea a o clătina.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Brad, 21 Maiu v. 1894.

Constantin şi Elena, patronii gimnasiului român gr. or. din Brad sunt de comun o serbătóre naţională pentru românii Zarandeni.

Cu acésta ocasiune sinódele din tractatele protopresbiterale ale Zarandului şi Halmagiului se întrunesc într'o adunare generală ordinară, numită representanţa gimnasiului român gr. or. din Brad, prescrisă prin statutul gimnasial aprobat de fericitul ministru de odinióră br. Eötvös Iosif.

In representanţă directorul gimnasial cetesce raportul seu anual despre starea internă a gimnasiului, ér comitetul raportéză despre activitatea sa în decursul anului espirat. Astfel representanţilor poporului român din cele dóuĕ protopresbiterate, cari odinióră formau comitatul Zarand, li-se dă o icónă fidelă despre mersul învĕţământului şi administrarea fondului format din dărnicia poporului zărăndean şi unor binefăcĕtori, din care sĕ susţine gimnasiul din Brad, la care an de an alérgă cam câte 100 tineri studioşi din comitatul Huniadórei şi cele mărginaşe.

Directorul a accentuat şi de astădată în raportul seu necesitatea ardĕtóre de a spori numĕrul claselor gimnasiale, condiţionând dela aceste crescerea numĕrului elevilor. Dar pia dorinţă, ca sĕ devină faptă, va recere jertfe nóuĕ dela poporul român, deórece fondul, pe lângă tóte sporirile ulterióre, de abia este în stare se făcă imbunătăţirile şi adjustările, pe cari au de a le recere mersul progresiv al culturei.

Raportul comitetului a desfăşurat în liniaminte generale momentele principale ale activităţii sale în decursul anului 1893. Imprejurarea, că V. Cons. arch. a întărit în mod definitiv şi pe al VI-lea prof. ord. şi astfel gimnasiul deşi numĕră numai 4 clase, totuşi are 6 profesori ordinari definitivi; că salariile fundamentale s'au regulat, votându-se fiecărui prof. ord. def. suma de câte 800 fl. v. a., macsimul ce'l permite fondul între împrejurările de faţă; că contractul despre esploatarea pădurei din Mihaleni, încheiat cu soc. „12 apostoli din Ruda“ s'a aprobat din partea forurilor competente şi că numita societate a solvit deja întreg preţul de 35,000 fl. v. a. care s'a depus la diferite institute naţionale cu 6%; că profesorii gimnasiali sunt membri la fondul de pensiune arch., că învĕţătorii dela scólele normale sunt asiguraţi cu pensiunea la fondul de pensiuni regnicolar, că averea fondului sĕ administréză în tótă regula etc. etc. a îndemnat representanţa sĕ priméscă raportul comitetului cu strigăte de „sĕ trăiéscă“ şi sĕ esprime comitetului mulţămită protocolară. In fine a reales comitetul, întregindu-se numai locurile devenite vacante şi l'a autorisat ca sĕ facă planul de a clădi lângă edificiul gimnasial încă dóuĕ sale, pentru desemn şi sciinţele naturale şi dacă este posibil, a'l şi esecuta încă în decursul anului.

Astfel diua de 21/V v. fu o sĕrbătóre naţională pentru ţinutul zărăndean. Conclusele representanţei pot asigura pe întemeietorii şi binefăcătorii gimnasiului, că averea lor materială destinată spre scopuri culturale nici că sĕ puté întrebuinţa mai raţional. Fondul creat din ea este isvorul unei averi intelectuale, din care sĕ împărtăşesc toţi tinerii, cari alérgă la acest gimnasiu. Credem, că acest gimnasiu prin educaţiunea şi instrucţiunea tinerimei face mare folos naţiunei şi patriei!

Mai ceva!

Representanţa avu dar óspeţi neobicinuiţi, anume pe protopretorul cercului Brad şi pe un locotenent, conducĕtor al gendarmeriei înmulţite. Tot de diua acésta sosi, dela Baia de Criş, o companie de soldaţi. Unii ómeni mai impresionabil şi mai păţiţi sĕ încumetaseră a para, că representanţa va fi disolvată. Şi basau presupunerea pe miliţie şi gendarmeria consignată şi pe provocarea respinsă, conform căreia organele administrative locale avură curagiul de a pretinde chiar în ajunul repres. că adunarea se li-se notifice cu 24 óre înainte de întrunire. Dar pretenţia li-a fost respinsă cu bărbăţie. Dealtcum la ce mai şi era de lipsă notificarea unei adunări convocate pe basa unui stat aprobat de ministrul ţerii?!

Nesciinţa scusă multe, dar nu cred, că este în folosul patriei, că organele administrative în necunosciinţă de statutele din vigóre sĕ păşéscă cu astfel de pretensiuni, cari învólvă în sine călcarea în picióre a drepturilor autonome, câştigate cu mari jertfe! Drept aceea înţelepţesce au purces óspeţii nostrii căutând a se convinge prin intenţiune despre celea ce făcură representanţii în biserică la chemarea Spiritului sânt şi în sala de şedinţă la desbaterea programei dilei. Deşi póte nu ne-au înţeles tóte, nesciindu-ne limba, sper, că totuşi îşi vor fi câştigat o convingere mai justă decât corespondenţii mincinoşi, cari nu se sfiesc sĕ ascundă adevĕrul şi sĕ rĕspândéscă veşti sensaţionale, cari alărmérză diaristica mincinósă şi fac pe cei creduli sĕ vadă timpuri catilinare.

De ar încerca puternicii nostri deţinători ai puterii publice sĕ se convingă totdeuna din autopsie despre obiectele adunărilor nóstre şi de n'ar crede raporturilor mincinoşi, altcum am sta, altcum ne-am privi noi, cei ce suntem sentinelele apusului.

Dr. P. O.

Cronică.

Zarand în Maiu 1894.

Din ansa mileniului. — Stări escepţionale. — Diverse.

Pregătirile, ce se fac din partea magiarilor, şi în specie din partea guvernului pentru serbarea mileniului dela aşedarea lor pe acestea locuri, vor sĕ-şi aibă înriurinţa şi asupra zarandanilor. Guvernul a decis, că din ansa acestui mileniu sĕ se înfiinţeze şi în Brad, scóle civile de stat, şcólele magiare de fetiţe sĕ se ridice la şcóla superióră, apoi şcólele elementare de băeţi evang. reformate sĕ'şi capete încă o putere didactică — apoi sĕ se înfiinţeze asil de copii, — cari tóte sĕ între în activitate cu începutul anului şcolariu 1895. Va sĕ dică faţă de institutele române, ce sunt aci, sĕ se afle un contrapond.

Decisul ministerial s'a comunicat şi representanţii comunale din Brad – cu scop ca şi acésta sĕ voteze ceva-şi pentru susţinerea numitelor institute.

Din partea magiară s'a făcut propunerea ca sĕ se dea un ajutoriu de 500 fl. v. a. Acésta propunere o combătut-o p.-presb. Damian, ḑicênd, că nu e necesitate pentru atari institute, căci bună-óră şcóla română parochială deşi a sistemisat 2 posturi de învĕţători totuşi nici pentru un învĕţătoriu nu frecuentéză elevii de ajuns. A mai adus dênsul şi alte motive financiare ale comunei politice, carea nu are nici un isvor de venit — ci numai aruncurile. Asupra membrilor români a făcut impresiune deprimătóre constatarea, că şcóla parochială română nu e frecuentată, deşi elevi obligaţi a o frecuenta sunt fórte numeroşi.

Constatarea a fost cu atât mai bătătóre la ochi cu cât din partea magiară s'a reflectat, că şcólele de băeţi şi de fetiţe — de stat — sunt pline cu eleve şi elevi, între cari fórte mulţi români. Aceste însĕ deocamdată în parentesă. Voiu reveni asupra şcólei române din Brad, arĕtând unde e isvorului rĕului şi cum din cestiuni sânte s'au făcut lucruri ordinare.

Dintre representanţii români au mai vorbit I. German făcênd propunerea că: sĕ se afle espedientul şi dacă se dă pentru numitele şcóle sĕ se dea atâta şi pentru şcóla română. Arată apoi că credincioşii bisericei gr. or. şi acum numai singuri plătesc un arunc de preste 600 fl. v. a. pentru susţinerea învĕţătorilor dela şcóla lor confesională fără a fi pretins dela cineva ceva-şi. In acest sens au vorbit şi prof. Costin, precum şi medicul Rusu. Pertractarea cestiunei s'a făcut cu multă moderaţiune, şi membrii magiari au reces la propunerea dênşilor. Astfel decisul ministerial a fost luat spre sciinţă simplamente fără a se vota ajutoriu. Au lipsit membrii români vre-o trei, între cari şi un om de şcólă.

De altcum se afirmă că s'au şi făcut oferte pentru locul, unde ar avé sĕ se edifice numitele institute decretate a se face din partea ministrului. — Românii din Zarand vor trebuí sĕ-şi deschidă bine ochii cu şcólele lor ce le au în centrul p.-presbiteratului în Brad.

Pe aici suntem aprópe în stare de asediu. In Baia de Criş sunt 2 companii de soldaţi. Posturile de gendarmi s'au înmulţit. Dintre inteligenţi vre-o câţi-va sunt urmăriţi paş de paş, încât ţi se pare cà acum suntem pe timpul absolutismului austriac. In Brad dacă doi inşi convin, gendarmii sunt la spate. S'au făcut şi câte-va denunţări miserabile, că românii din Brad, ar ţiné conventicule secrete, în fruntea cărora ar sta un învĕţător şi doi profesori.

Aserţiunea poliţiană a mers aşa departe şi a îndrăgostit aşa de tare pe români, încât în 21 Maiu st. v. pretorul însoţit de un oficer dela gendarmerie a luat parte la seviciul divin în biserica din Brad, căci veḑi Dómne! în biserici ţin românii adunările secrete. Tot în aceeaşi ḑi ţinênd representanţa gimnasiului din Brad adunarea ordinară pretorele a luat parte până la fine însoţit de un oficer dela gendarmi. Apoi sĕ nu mai întrebe românii, că de ce trimite Hieronymi atâţi gendarmi în Ardél. Intr'o bună séră ne vom trezi, că şi în şeḑĕtórele fetelor vor trimite gendarmi, nu cumva fetele române se facă planul, cum sĕ sfărîme idea de stat magiar. Amară libertate mai gustăm noi românii în fericita Ungarie.

*

Procesul Memorandului şi condamnarea acusaţilor a agitat întréga poporaţiune şi pe aici. Până în cea din urmă colibă se scie de condamnare. Altcum poporul e liniscit, pare-că cineva îi spune, că o stare anormală nu póte sĕ dureze.

In Brad e aşteptată miliţia în ḑilele aceste. Pĕcat de atâtea spese în deşert. Cu miliţie şi cu gendarmi nu sĕ mai sparie un popor consciu de sine. Drepturi cerem! Nu terorism!

Pe aici plóia, plóuă în continu, parecă ceriul ar vrea sĕ spale pĕcatele guvernanţilor, ce le comit faţă cu liniştitul popor românesc.

Er . . . .

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

XXVIII. Cunoscinţe teoretice.

Musica este arta, care se ocupă cu sunetele şi cu raportul dintre ele. Sunetele se deosebesc unele de altele prin înălţime şi profunḑime, prin lungime şi scurţime şi prin forţa ce trebue desvoltată la esecutarea lor; prin urmare în musică deosebim eserciţii melodice, ritmice şi dinamice.

a. Melodia.

1. Studiul, care ne invaţă raportul sunetelor cu privire înălţime şi profunḑime se numesce melodia.

2. Sunet numim tot, ce putem cuprinde cu ajutorul auḑului. Sunetul este de dóuĕ feluri: sunet musical şi sgomot. Sunet musical se numesce acel sunet, a căruia înălţime sau profunḑime o putem distinge clar prin auḑ; sgomot sĕ numesce acela, a căruia înălţime sau profunḑime nu o putem distinge prin auḑ.

3. Sunetele pot suna consecutiv unul după altul, dar pot suna şi mai multe de odată, tot în acelaş timp Când sună mai multe tonuri de odată aşa, că fac impresiune plăcută asupra auḑului, se numesce accord.

4. Şirul celor şapte tonuri, cari se succed în mod natural încheiat cu al 8-lea, ce e identic cu 1, se numesce scară sau gamă.

Gama care se compune numai din semitonuri, se numesce gamă cromatică.

5. Tonurile sĕ numesc după primele 7 litere luate din alfabet: *a-b-c-d-e-f-g*. In loc de *b* acum sĕ ḑice *h*. Al 8-lea ton sĕ numesce érăşi *a*.

Tonurile intermediare cari sunt ridicate sau coborite, se numesc după tonul principal din care sĕ nasce, căpătând în suire adausul *is*, în coborire *es*. Astfel tonurile intermediare în suire sunt: *cis-dis-eis-fis-gis-ais-his*; în coborire: *ces-des-es-fes-ges-as*. In loc de *ees* sĕ ḑice *es*, în loc de *aes as* şi în loc de *hes* sĕ ḑice *b*. Gama sĕ póte forma din ori ce ton vom începe.

6. Semnele acelea, cari alteréză tonurile ridicându-le sau coborându-le sĕ numesc semne alterative. Semnele alterative sunt de trei feluri: diezul, bemolul, şi becarul. Diezul sĕ pune înaintea tonului, ce voim al ridica, ér bemolul înaintea tonului ce voim al cobori cu un semiton.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

„O şeḑătóre la ţară sau povestea călĕtoriei lui moş Albu“ de Anton Pan. Ediţie nóuă revĕḑută. Editura librăriei Ciurcu Braşov. 1894. Preţul 30 cr.

„Greşelile învĕţătorilor“ în românesce de Vasilie Goldiş profesor. Editura librării Ciurcu Braşov. 1894. Preţul 50 cr.

Loterie.

Mercuri, în 6 Iuniu n. 1894.

Brünn: **70 10 82 32 65**

Nr. 400/894. [94] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele nóstre din comunele mai jos însemnate, sĕ deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Cunţa: Un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl.
2. Tău: Un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir natural cu 2 odăi frumóse în edificiul scólei.
3. Păuca: Un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl.
4. Rod: Un post de învĕţătoriu séu învĕţătóre cu salariu de 300 fl.
5. Gârbova: Un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. 4 stênjini de lemne din cari sĕ se încălḑéscă şi sala de învĕţămênt şi cuartir natural în edificiul scólei.

Informaţiuni mai deaprópe despre imprejurările locali a respectivelor comune sĕ pot lua dela oficiile parochiali concernente şi dela oficiul protopresbiteral.

Sĕ aştéptă ca concurenţii sĕ se presinte până la alegere sau chiar în ḑiua alegerii în comună şi la biserică spre a fi cunoscuţi şi în persónă

Terminul alegerii sĕ va publica din vreme în „Telegraful Român“.

Doritorii de a primi unul din aceste posturi au sĕ 'şi aştérnă cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 18 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiali concernente.

I. Droc.
protopresbiter.

Nr. 271. [93] 1—3

EDICT.

Constantin Liulea gr. orient. din Secădate, protopresbiteratul Avrigului, soţul legitim al Anei Ioan Istodie gr. orient. tot în Secădate, carele mai bine de trei ani de ḑile a părăsit cu necredinţă pe soţia sa şi a pribegit în lume fără a se sci locul ubicaţiunei lui, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de şése luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia lui sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Avrig, 6 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 269. [92] 1—3

EDICT.

Nicolau Onea Miclăuş gr. or. din Colun, protopresbiteratul Avrigului, soţul legitim al Mariei Gavrilă gr. or. tot din Colun, carele mai bine de (6) şése ani de ḑile a părăsit cu necredinţă pe soţia sa şi a pribegit în lume fără a se sci locul ubicaţiunei lui, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de (6) şése luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Avrig, 2 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 275. [91] 1—3

EDICT.

Ilie Medrea din Şaeş, soţul legitim al Mariei Căbaş din Daneş, carele de 7 ani a părăsit cu necredinţă pe soţia sa, prin acésta se citéză a se presenta la subsemnatul oficiu conform ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 29 Martiu 1894 Nr. 1782 B. în termin de 3 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Şighişóra, 4 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Şighişórei, ca for matrimonial de I-a istanţă.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 309 [90] 1—3

EDICT.

Sinefta Savu Muntean din Sibişani, legitima soţie a lui Iacob Sdrenghia tot de aci, gr. or., din protopresbiteratul Sebeşului, de trei ani de ḑile, şi-a părăsit cu necredinţă legitimul ei bărbat pribegind în lume, fără a sci locul ubicaţiunii, sĕ citéză prin acest edict, că în termin de un an şi o ḑi dela prima publicare sĕ se presenteze în persónă ori prin apĕrătoriu plenipotenţiat înaintea oficiului protopresbiteral subsemnat, căci altmintrelea şi în absenţa ei sĕ va pertracta şi decide procesul intentat de bărbatul ei.

Sebeş, în 19 Maiu, 1894.

Oficiul protopr. gr. or.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 21—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane, *Nr. 60* Sibiiu, Marți 31 Maiu (12 Iuniu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3686 Scol.

CercularIU

către tóte oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

Prin articlul de lege XXVI din anul 1893 s'au regulat salariele învĕțătorilor dela scólele nóstre confesionale, și prin ordinațiunea ministerială din 2 Martiu a. c. Nr. 10,000 s'a normat punerea în practică a legei din cestiune.

În virtutea §-lui 1 din legea acésta salariul unui învĕțătoriu ordinariu, pe lângă locuință potrivită și grădină de ¹/₄ de jugĕr, nu póte fi mai mic de 300 fl., al celui adjunct nu póte fi mai mic de 200 fl.

§ 2 provede pentru învĕțători adaose cuincuenale câte de 50 fl., cari se repetéză de 5 ori, și pot ajunge la suma de 250 fl.

Timpul serviciului pentru adaose cuincuenale se începe deodată cu întrarea legei în vigóre.

Décă comunele nóstre bisericesci din mijlócele proprii, pentru sĕracie oficios constatată, nu vor putea sistemisa minimul de salariu îndicat în lege, vor trebui sĕ se adreseze către guvernul țĕrei pentru întregirea sumei, care mai restéză.

În înțelesul §-lui 11 guvernul țĕrei până la suma de 60 fl. întregesce salariul fără a-și reserva sieși vre-o ingerință în afacerile scólelor nóstre. Décă însĕ suma, cu care concurge statul, trece peste 60 fl., atunci alegerea, respective instituirea de învĕțătoriu trebue promovată la ministru spre aprobare.

În asemenea cas, décă ministrul față cu cel ales și respective instituit are obiecțiuni basate pe lege, séu obiecțiuni din punct de vedere de stat, atunci provócă pre autoritatea bisericéscă, ca în termin de 30 de ḑile se facă altă instituire, și acea din nou se o promoveze la ministru spre aprobare. Décă provocarea rĕmâne fără resultat, sau décă și la a dóua promovare ministrul va avea obiecțiuni din punctele de vedere amintite mai sus, atunci, fără a mai reflecta la susținĕtoriul scólei, denumesce ministrul învĕțătoriu, și mai e numai restringerea, ca învĕțătoriul numit de ministru se fie de confesiunea nóstră. În casul acesta, cât pentru persóna celui numit, ministrul provócă pre autoritatea bisericéscă sĕ se pronunțe în termin preclus.

Décă importante interese de stat pretind, ca statul se nu dea întregirea la salariul învĕțătoresc, atunci ministrul denégă votarea salariului restant, sistéză scóla confesională, și în virtutea §-lui 12 din lege, în locul ei face scólă de stat.

Încă în alte dóuĕ casuri se mai sistéză scóla confesională, și în locul ei se face scólă de stat, și pentru mai bună orientare le și punem aici în vederea organelor nóstre bisericesci. Décă salariul normal garantat de către susținĕtoriul scólei faptice nu se póte incassa, atunci în virtutea §-lui 9 alinea din urmă, scóla confesională se sistéză cu ocolirea celor trei admonițiuni provĕḑute în § 15 al articlului de lege XXXVIII din 1868. Asemenea se sistéză scóla confessională în virtutea §-lui 15, când unul după altul doi învĕțători au fost amovați pentru direcțiune contra statului.

Acésta e ingerința la instituire de învĕțători și la sistarea scólelor nóstre confesionale. Urméză sĕ vedem ingerința la disciplinarea învĕțătorilor dela scólele subvenționate.

Décă ministrul întregesce salariul cu suma peste 60 fl., învĕțătoriul dela acea scólă vine sub disciplina ministrului, și pot obveni următórele casuri de procedură.

Décă autoritatea bisericéscă a aflat cu cale a pronunța asupra învĕțătoriului dela scóla subvenționată cu o sumă preste 60 fl. sentență de destituire, acea sentență trebue promovată la ministru, și ea numai atunci are valóre, décă în termin de 1 lună dela primirea ei ministrul nu cere sentență nóuă, pe basă nóuă de cercetare, făcută cu conlucrarea unui membru din comitetul administrativ comitatens.

În înțelesul §-lui 13 la dorința ministrului autoritatea bisericéscă e obligată sĕ întroducă cercetare disciplinară contra învĕțătoriului dela scóla ajutorată de către stat. În asemenea cas deodată cu provocarea adresată autorității bisericesci pentru întroducerea cercetărei disciplinare, séu în decursul cercetărei ori-când póte ministrul revoca ajutoriul dat. Sentențele aduse în asemenea casuri de către autoritatea bisericéscă, chiar și când ele nu pronunță amovare, trebuesc promovate la ministrul de culte și instrucțiune publică, avênd apoi a se urma conform disposițiunilor amintite mai sus.

Décă autoritatea bisericéscă în termin de 14 ḑile dela primirea provocărei nu va ordina cercetare, séu décă fără destulă justificare nu o va termina în termin de 3 luni de ḑile, séu după aducerea sentenței nu o va promova la ministru în termin de 14 ḑile, în acele casuri afacerea disciplinară se dă în competența comitetului administrativ din comitat.

Din capul locului se ia disciplinarea din mâna autorităței bisericesci și se pune deadreptul în competința comitetelor administrative din comitate în casul, când învĕțătoriul dela o scólă confesională subvenționată cu o sumă óre-care, e acusat, că urmăresce direcțiune contra statului, și ministrul ordinéză cercetarea.

Décă sentențele pronunțate de ministrul de culte, și respective de comitetele administrative comitatense nu le esecută autoritatea bisericéscă în termin de 14 ḑile dela primire, esecutarea se dă în mâna organelor administrative comitatense.

Alinea din urmă a §-lui 13 dă definițiune direcțiunei contra statului. Direcțiune contra statului e în deosebi fie-care acțiune îndreptată contra constituțiunei statului, contra caracterului lui național, contra unității, contra independenței séu întregității lui teritoriale, mai departe contra întrebuințărei statorite în lege a limbei statului, întêmple-se acțiunea în localitate de scólă, séu afară de scólă, séu pe teritoriul altui stat, întêmple-se ea prin graiu viu, în scris séu prin tipăritură, prin reproducere plastică, prin cărți scolare, séu prin alte mijlóce de învĕțămênt.

În vîrtutea §-lui 14 ministrul întregesce dela stat și adaosele cuincuenale. Décă suma dată sub acest titlu ajunge la cifra de 90 fl., atunci disciplinarea învĕțătoriului se face cu ingerința statului după normele din § 13.

Décă suma dată sub titlul de întregirea salariului și a adaosului cuincuenal ajunge la cifra de 90 fl., atunci și la instituire și la disciplinare are guvernul ingerință în mĕsura disposițiunilor din §§-lor 11 și 13.

Pentru esecutarea normelor legale schițate mai sus ministrul regesc-unguresc de culte și instrucțiune publică a luat următórele disposițiuni:

Încassarea emolumentelor învĕțătoresci o face de regulă comitetul nostru parochial, și le solvesce în mod anticipativ, în rate lunare séu treilunare.

La cerere încassarea emolumentelor o face și oficiul comunal, și în prima linie o face asupra bisericei, care susține scóla, asupra singuraticilor numai în casul, când repartițiunea e făcută în ordine, și când e ținută în evidență datoria singuraticilor. Repartițiunea trebue se aibă aprobarea sinodului parochial din an în an, asemenea și aprobarea consistoriului archidiecesan.

La scólele, unde învĕțătoriului nu i se dă locuință potrivită și grădină în mărimea stipulată de lege, în virtutea §-lui 4 alinea a 5 din ordinațiunea ministerială dto 2 Martiu, 1894, Nr. 10,000 se detrage din salariul de 300 fl. o sumă corespunḑĕtóre pentru locuință și grădină. Suma acésta nu póte fi mai mare ca 25% din salariu. De sine se înțelege, că în asemenea cas salariul trebue întregit la suma minimală de 300 fl.

FOIȚA.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Cu demnitate, cu mândrie și cu siguranță a pășit Sâmbătă séra reuniunea română de musică din Sibiiu cu un nou concert.

Cu mândrie prindem și noi din nou condeiul în mână sĕ constatăm progresul cel mare, ce l'a făcut acésta reuniune pe terenul artistic, sĕ constatăm resultatele îmbucurătóre ale muncii rodnice, resultate, la care numai reuniunea nóstră s'a putut avênta.

In timpul acesta greu, plin de ispite, cari păinginesc ceriul esistenții nóstre naționale, disputându-ne-o cu o învăpăiată pasiune de rĕsbunare sĕlbatecă; în aceste timpuri, în care cumpĕtul românului este pus la probă și balanța ecuilibrului devine din ce în ce tot mai nesigură și mai amenințătóre; în aceste ḑile, când românismul e cuprins de un singur dor legitim: dorul trimfului causei românesci, concertul de Sâmbătă séra a fost o plăcută recreațiune, un dulce balsam.

El ne-a dovedit, că cu tóte vitregele ḑile, ce ni se urzesc în contra desvoltărei nóstre, forța nóstră nu slăbesce, din contră puterile ni-se oțelesc, pe calea progresului înaintăm tot mai mult și cu mai mare siguranță, în butul invidiei dușmanilor.

In contemplațiunea acestor idei ni-se desfășură înaintea ochilor priveliscea fermecătóre, icóna bucuriei, resultatul nisuințelor nobile ale unui popor, care descătușat abia în anii trecuți de lanțurile grele ale sclăviei dejositóre, caută sĕ se acomodeze preceptelor scripturei, desvoltându-se spre perfecțiune . . . .

S'au adus de multe ori legitime cuvinte de laudă și îmbărbătare, de câte ori adecă ni-s'a dat ocasiune sĕ admirăm prestațiunile bravei nóstre reuniuni.

Nici când însĕ, ni-se pare, ca impresia sĕ fi fost așa de puternică, ca momentele sĕ fie atât de înălțătóre și mărețe.

A avut acest concert un caracter specific, care s'a putut vedé și din compunerea programului. El a fost împodobit cu piese populare românesci, care te răpesc, și cu composiții de musica clasică, în care reuniunea și-a arĕtat escelentele puteri, de care dispune și avêntul artistic, la care a ajuns.

Punctul I „*Concert*“ (op. 45) de B. Molique și punctul II a) „*Wie einst in schönen Tagen*“ de *D. Popper*; b) „*Când te voiu uita*“ de *G. Dima* și c) „*Gavotte*“ (D. dur) de *D. Popper* le-a esecutat d-șóra Leontina Gärtner. Escelenta artistă și „neîntrecută“ în arcul violoncelului a binevoit a distinge reuniunea nóstră cu binevoitoriul ei concurs. Dșóra Gärtner a cântat la perfecțiune. Córdele violoncelului atingeau córdele inimei și arcul părea fermecătoriu. In fața-i se reoglindeau momentele sentimentalei sale arte și când arcul a încetat a mai atinge córdele violocelului, acordurile lui dulci parea că le auḑam încă repetându-se, ér publicul pĕtruns de puterea artei, rĕsplăti bunăvoința dșórei cu aplause entusiasmate. Părtașă s'a făcut dșóra, drept recunoscință morală, de un frumos dar, o liră, compusă din flori naturale. — La punctul prim artista a fost acompaniată de orchestră, ér la punctul III de pian, la care atât de escelent și cu o precisiune de admirat a cântat dna Minerva Brote.

Punctul II din program l'au format „Trei cântece“ pentru cor micst de G. Dima. Era pare că ceva neobicinuită asceptarea publicului sĕ guste farmecul acestor „*Trei cântece*“, dar era firéscă acésta „neobicinuință“ pentrucă numai corul reuniunei nóstre cu puterea lui artistică póte sĕ închege la un nivou atât de ridicat caracterul sentimentalismului național cu farmecul melodiei. „*Flórea în câmp*“ de **Matilda Cugler Poni** și cântecele poporale: „*Ce faci Ioană?*“ și „*Fântână cu trei isvóră*“ au avut un efect decіḑĕtoriu asupra publicului. Focul românesc, caldura mândriei naționale, caracterul motivelor avêntate dar înăscute în sângele nostru, ne-au pregătit momente înălțătóre de inimă și de minte.

Ca legitimă recunoscință publicul — entusiasmat și electrisat de accentele „clasicei musici naționale“ de acele accente, care singure ne pot eleva eul mândriei naționale, focul sacru, ce cu îngrigire vestalică trebue păḑit, a dus corului și conducĕtoriului ovațiuni repetate și însuflețite.

Coróna concertului din punct de vedere artistic o a format punctul IV. „*Clopotul*“ (Das Lied von der Glocke op. 25) poesie de Fr. Schiller, compusă pentru cor micst, soli și orchestră de A. Romberg.

Credem, că nu comitem o indiscrețiune, dacă descoperim, că clasica poesie a eminentului poet german, care cuprinde atâtea idei înalte și momente de o rapidă schimbare, a fost tradusă anume de dl dirigent al reuniunei G. **Dima** și putem afirma, că traducerea e dintre cele mai succese.

Compositoriul Romberg s'a nisuit a întrupa tóte acele idei în o formă cât se póte mai naturală și deși musica lui e veche și rar se mai aude aḑi, composiția acésta ne-a pus în stare sĕ admirăm bogăția și perfecțiunea, la care încă de mult a ajuns arta.

Emolumentele învĕţătoresci în fie-care comună trebue sĕ fie specificate în un act estradat oficios, subscris de preşedintele comitetului parochial şi de notariu, şi provĕḑut cu sigilul comitetului parochial.

Décă emolumentele învĕţătoresci nu se pot incassa, în acel cas scóla 'şi perde caracterul confesional, şi ministrul, cu ocolirea celor 3 admoniţiuni provĕḑute în § 15 al articlului de lege XXXVIII din 1868 sistéză scóla confesională, şi în locul ei deschide scólă de stat; apoi asupra credincioşilor, a căror scólă confesională o a sistat pune îndată în esecutivă darea de 5% indicată în § 35 alinea a dóua, art. de lege XXXVIII din 1868.

În cele următóre vin schiţate dispositiunile ministeriale în casurile, când comunele bisericesci nu pot asigura salariul minimal de 300 fl.

Décă comunele bisericesci din causa sĕrăciei statorite oficios nu au putut asigura dotaţiunea de 300 fl., apoi locuinţa şi grădina, atunci sunt de a se observa următórele:

Comunele, cari nu au putut asigura dotaţiunea minimală legală, ***până la 13/25 Iuniu a. c.*** au a-şi însinua la comitetele administrative comitatense dotaţiunea, apoi până ***la 13/25 Septembre a. c.*** au a-şi înainta tot la acele comitete administrative cererile pentru întregirea dotaţiunei, care încă restéză. La cereri trebue sĕ se acludă: bugetul comunei bisericesci, şi în special bugetul scólei, conclusul original despre dotaţiunea de până acuma a învĕţătoriului, diploma învĕţătoriului, o declaraţiune a diregătoriei comunale, vidimată de protopretore, despre sĕrăcia comunei bisericesci, conspectul elevilor obligaţi a frecuenta scóla, rectificat prin diregătoria comunală.

Décă comitetul administrativ comitatens nu dă creḑĕmênt datelor, cari i s'au promovat, póte ordina pertractare la faţa locului. La pertractare trebue sĕ fie invitată şi auctoritatea bisericéscă, nepresentarea ei însĕ nu împedecă ţinerea pertractărei. Obiectul pertractărei e statorirea sumei, cu care comuna bisericéscă faptice póte contribui la salarisarea învĕţătoriului. Despre lucrările aceste se ia protocol, pe carele-l subscrie şi comisariul autorităţii bisericesci, şi preşedintele comitetului parochial séu substitutul lui.

Tóte aceste obositóre lucrări însĕ pot devení de prisos, căci décă interese mai înalte de stat reclamă, ca sĕ nu se întregéscă dela stat salariele învĕţătoresci la scólele nóstre, atunci la propunerea comitetelor administrative comitatense, séu şi fără propunerea lor, ministrul în virtutea §-lui 12 art. de lege XXVI din 1893 în loc de a da ajutoriu, sistéză scóla confesională, şi în locul ei deschide scólă de stat.

În faţa acestor dispositiuni de deosebită gravitate pentru scólele nóstre consistoriul archidiecesan dto 31 Martiu, 1894, Nr 1812 Scol. a raportat Venerabilului Sinod archidiecesan, şi a cerut inviaţiunile de lipsă.

Venerabilul Sinod sub punctele 119 şi 120 din şedinţa dela 2/14 Maiu a. c. a luat următórele concluse:

„Se autoriséză consistoriul archidiecesan a da din fondul scolariu eparchial ajutóre acelor scóle, a căror conservare o consideră după împregiurările locale mai neapĕrat de trebuinţă, a face încă odată apel la comunele bisericesci ,ca încordându-şi din nou puterile, se asigureze din al lor propriu dotaţiunea minimală pe séma învĕţătorilor, şi în fine a continua pertractările iniţiate încă prin anii 1870 cu biserica greco-catolică română, ca în comunele mestecate cu credincioşi de ambele confesiuni, unde fie-care confesiune susţine scólă proprie confesională, dară dintre cari nici una nu a putut asigura dotaţiunea minimală legală a învĕţătoriului, sĕ se susţină numai o singură scólă confesională, anume se susţină scólă confesiunea cu credincioşi în maioritate, şi confesiunea cu credincioşi în minoritate se contribue la susţinerea acelei scóle în mĕsura indicată de § 44 şi respective 45, articlul de lege XXXVIII din 1868.

„Acele scóle, cari nu vor puté fi subvenţionate din mijlócele archidiecesane, cari nu vor puté sistemisa din al lor propriu salariul minimal de 300 fl., şi elevii lor nu vor puté fi adăpostiţi la scóle greco-catolice române, sĕ fie avisate, ca în terminul legal de 25 Iuniu a. c. sĕ-şi arete dotaţiunea actuală comitetului administrativ comitatens, şi până la 25 Septembre a. c. sĕ céră dela guvern întregirea salariului până la suma minimală, căci deşi sunt oneróse condiţiunile, sub cari statul întreegesce salariul, deşi posiţiunea acelor învĕţători devine fórte precariă, totuşi pericolul cel mai mare ar fi, décă am perde cu totul acele scóle".

Avênd în vedere dispositiunile legei provocate în acest cerculariu şi conclusele Venerabilului Sinod Archidiecesan, pe cari pentru mai bună orientare le-am reprodus mai sus, consistoriul archidiecesan află a dispune următórele:

1. Oficiele protopresbiterale vor lua cu tótă grăbirea mĕsurile cele mai eficace, ca comunele bisericesci, cari încă nu au asigurat dotaţiunea minimală pe séma învĕţătorilor, se o asigureze, salvând în chipul acesta caracterul confesional al scólelor nóstre. Conclusele aduse de corporaţiunile bisericesci din parochie, unde dotaţiunea minimală se va asigura, până la 13/25 Iuniu a. c. se vor promova aici spre aprobare.

2. Acele comune, cari cu nici un preţ nu vor puté sistemisa salariul minimal provĕḑut de lege, până la 13/25 Iuniu a. c. vor promova prin oficiul protopresbiteral la comitetul administrativ comitatens actele privitóre la dotaţiunea învĕţătoriului. Ca acte vor aştərne în copie autentică conclusul comitetului şi al sinodului parochial privitoriu la sistemisare. Actele vor fi subscrise de preşedinte şi de notariu, şi unde comitetul parochial nu are sigilul seu, acolo se pune pe acte sigilul parochiei. Conformitatea actului cu originalul o testifică oficiul protopresbiteral.

Oficiele protopresbiterale vor fi responsabile pentru stricta esecutare a dispositiunilor de sub punctul precedent, fiind adecă de interes vital pentru scólele nóstre, ca unde dotaţiunea învĕţătorilor nu ajunge suma minimală, acésta sĕ se notifice comitetelor administrative comitatense până inclusive 13/25 Iuniu a. c., ca eventual apoi statul sĕ se pótă pronunţa în meritul întregirei séu neîntregirei salariului.

3. Acele comune, cari nu au putut asigura salariul normal minimal, vor avé sĕ se adreseze către ministrul de culte şi instrucţiune publică pentru întregirea salariului până la suma normală. Cererile acestea trebue provĕḑute:

a) cu bugetul comunei bisericesci;

b) cu bugetul special al scólei, acolo unde scóla are buget deosebit;

c) cu conclusul despre dotaţiunea de până acuma a învĕţătoriului;

d) cu diploma învĕţătoriului;

e) cu o declaraţiune a diregătoriei comunale, vidimată de protopretore, despre sĕrăcia comunei bisericesci;

f) cu conspectul elevilor obligaţi a frecuentá scóla, rectificat prin diregătoria comunală.

Cererile trebuesc se fie promovate până la 15/27 August la oficiul protopresbiteral concernent, care le esaminéză, şi eventual dispune, ca ele sĕ fie făcute în conformitate cu dispositiunile din acest cerculariu, şi apoi până inclusive în 13/25 Septembre a. c. le promovéză la comitetul administrativ din comitat.

Oficiele protopresbiterele sunt responsabile pentru stricta observare şi esecutare şi a acestor dispositiuni, şi despre promovarea tuturor cererilor vor face aici raport până la 15/27 Octobre a. c.

4. Pentru fie-care oficiu protopresbiteral se trimite un conspect al comunelor, cari după actele sosite aici până acuma, nu au asigurat încă salariul minimal de 300 fl. Oficiele protopresbiterale sunt poftite a face din parte-şi tot posibilul, ca salariele asigurate până acuma sĕ se şi incasseze regulat, şi décă salariul se solvesce în bani, atunci solvirea sĕ se facă lunar séu treilunar anticipative, décă însĕ salariul constă şi din naturalii, solvirea se face în rate statorite cu considerare la împregiurările locali, dară aşa, că rata de naturalii din urmă a anului scolariu sĕ se solvéscă învĕţătoriului până la finea lunei Novembre.

Încassarea se face la ordinul comitetului parochial prin epitropia parochială fără intrevenirea învĕţătoriului.

5. În sensul legei învĕţătoriul e îndreptăţit a pretinde salariul în bani, décă la solvire nu se observă modalitatea indicată, séu décă calitatea naturalielor nu e mulţumitóre. În acel cas competinţele în naturalii se computá după preţurile piaţei în cei 10 ani din urmă. Oficiele protopresbiterale sunt poftite a îngrijí ca din modalitatea acésta sĕ nu se nască neînţelegeri între comună şi învĕţătoriu, şi în cas de neînţelegeri, sĕ intrevină pentru delăturarea acelora.

6. Din fondul scolariu eparchial pentru anul scolariu curent consistoriul dispune de o sumă neînsemnată de 2400 fl. Suma acésta va trebui se acopere trebuinţe simţite şi înmulţite şi mai ales în virtutea conclusele sinodali provocate mai sus din ea sunt de a se întregi şi salariele învĕţătoresci la acele scóle, cari din interese mai înalte bisericesci reclamă mai ales susţinerea şi ferirea de ingerinţe strĕine.

Despre scólele, la cari salariele vor fi întregite din acest fond, oficiele protopresbiterale vor fi avisate prin act separat.

7. Oficiele protopresbiterale vor distribui cu tótă grăbirea acest cerculariu la oficiele parochiale, şi vor fi cu deosebită atenţiune, ca singuraticele dispositiuni sĕ fie observate. Situaţiunea cea grea, în care se află scólele nóstre ne impune deosebită îngrijire, şi consistoriul cu drept cuvênt aştéptă, ca oficiele protopresbiterale şi acuma sĕ fie la înălţimea misiunei lor în interesul conservărei caracterului confesional şi naţional al scólelor nóstre.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 19 Maiu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. Ilarion Puşcariu,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. Remus Roşca
secretariu.

Sibiiu, 30 Maiu 1894.

Tótă presa magiară se ocupă cu resolvirea crisei ministeriale, care duréză de atâta timp şi care s'a terminat prin formarea noului cabinet, în frunte tot cu — Wekerle. In cercurile liberale-jidane e mare bucuria, că a succes resolvarea în feliul acesta, că adecă noul ministeriu va continua programa ministeriului anterior. Şi aşa este. Numai schimbare de puţine persóne s'a făcut. Au eşit din minister Csáky, Bethlen şi Tisza Lud. şi în locul lor au întrat contele Eötvös Lorand la culte, contele Iuliu Andrássy à latere, ér' ca ministru de agricultură va conduce în mod interimal afacerile bar. Fejérváry.

Până a se ajunge la acest resultat, crisa a trecut prin multe peripeţii. După demisionarea cabinetului, precum scim, a fost însárcinat cu sondarea terenului pentru constituirea noului minister, banul Hederváry, dar fără resultat. Wekerle, care a fost chemat în audienţă la regele, stătea strict pe basa programului seu bisericesc şi stăruia, ca Szilágyi sĕ remâie în cabinet, fiind-că, după cum sĕ motiva „fără Szilágyi nu póte asigura succesul programei guvernului".

Asta a produs greutăţi mari. In clubul partidului liberal s'a făcut cambinaţia, ca sĕ formeze un nou cabinet baronul Banfi Dezső fără Szilágyi şi Wekerle. Wekerle l-a şi recoman-

---

Cu o piesă atât de grea, care 'ţi cere puteri talentate, ca sĕ o poţi esecuta, n'a pregetat a păşi reuniunea nóstră, într'un oraş per eminentiam musical, cum e şi Sibiiul, unde critica strĕinului totdeuna te are la ochi.

Şi lucrul a ieşit de minune. Aşa a ḑis un representant strĕin, a ieşit, cum nu se puté mai bine.

Căci şi streinii chiar ne pórtă jalusia, că o reuniune atât de tineră s'a putut avênta la atâta desteritate artistică.

Cuvintele de laudă se cade în primul loc sĕ le aducem solistilor, care fie-care şi-a esecutat rolul cu multă precisiune.

D-şóra Lucia Cosma, care la concertul premergătoriu ne surprinsese prin esecutarea la pian cu o şcólă înaltă artisticică, cu o nisuinţă şi zel pasionat de a face progres pe câmpul artistic, ne-a surprins şi de astădată. Nu însĕ la pian, ci cu o voce melodiósă, puternică, fermecătóre. Esactitatea, cu care a interpretat înaltele idei ale marelui poet, prin precisa esecutare a composiţii musicale, ne-a desvălit talentul musical, acest dar ceresc, ce la puţini muritori le este dat sĕ se bucure de el.

Vorbele profetice de bun augur străbat fermecătoriu, vibrând ca de o voce îngeréscă, care te transpune in regiunile fericite.

Dómna Maria Dima a mişcat publicul până la lacrimi, interpretând icóna tamiliei rĕmasă de mamă. Despre vocea sa sonoră şi voluminósă cu timbrul ei caracteristic şi despre scóla ce o posede, a scris în modul cel mai măgulitoriu la multe ocasiuni şi foile strĕine.

De prima dată şi cu multă siguranţă a cântat la duet, respective secstet dşóra Eugenia Moga, care pentru reuniune va deveni o putere dintre cele mai mult promiţătóre.

Intre bărbaţi amintim pe d-l paroch din Ocna, Isaia Popa, care n'a pregetat a lua asupra sa rolul măiestrului, un rol greu şi profund. A obosit mult dela Ocna la Sibiiu şi reuniunea şi publicul sibian îi vor fi pururea recunoscători de binevoitoriul seu sprigin. Dênsul e cunoscut de mult şi şcóla, ce o avut, sĕ nisuesce a o păstra la nivoul recerut.

De asemenea s'a distins tenoristul Nic. Popovici, carele a cântat, putem ḑice, avêntat şi răpit. Dl Dr. I. Stroia (bas) dovedesce o putere escelentă şi o mare siguranţă.

Mai amintim între puterile escelente pe dl asesor Mateiu Voileanu şi prof. Dr. V. Saftu, toţi la culmea chiemării, siguri în rolurile, ce li-au luat asupra-şi.

Corului întreg suntem datori moralicesce sĕ-i aducem cuvinte de laudă, pentru triumful, ce l'a secerat. Acésta mică armată sub conducerea dirigentului ei, a dlui prof. G. Dima, se dovedesce tot mai stăpânită pe situaţiune, tot mai aptă de a raporta asemenea triumfuri, care ne înalţă nimbul în ochii strĕinilor.

Şi trebue sĕ amintim, că acesti mici şi mari artisti, cari compun corul dlui Dima au ieşit din scóla sa, i-a educat în un spirit de siguranţă, care promite durabilitate.

Românii, cari într'un numĕr mare, de tot mare şi streinii, cari de asemenea mai ales din clasa de sus în numĕr considerabil au participat la acest concert, au putut şi au şi admirat avêntul artistic şi terenul rodnic cultivat al reuniunei nóstre.

Dea ceriul timpuri mai bune şi românul se va valora şi mai puternic pe acest teren, pe care el de puţin timp numai a început a-l cultiva.

Sub astfeliu de impresiuni închieem acest raport cu vorbele preţuite: *Per asper' ad astra!*

Ioan Broju.

dat de urmaş Corónei. Incercarea acésta însĕ asemenea a rĕmas fără resultat.

Sĕ vorbea apoi de Széll, ér Wekerle ar fi recomandat corónei sĕ consulte şi pe bărbaţi din oposiţie, după cum ḑic foile oposiţionale, „numai ca sĕ producă efect“. Partidul liberal a făcut tot posibilul, ca Wekerle sĕ vină de nou la ministeriu, dimpreună cu Szilágyi.

In 2 Iuniu, după demisionarea lui Wekerle, partidul liberal a primit o moţiune, în care între altele s'a esprimat alipire şi încredere foştilor miniştri, rugându-i a conduce mai departe partidul şi declarând, că susţine programul sĕu de până acum, cu deosebire programul bisericesc etc. Acésta moţiune s'a esplicat în cercurile nalte de aşa, ca şi când ar însemna negarea dreptului regesc de a puté denumi liber miniştri. Acésta, sĕ ḑice că ar fi fost cea mai mare pedecă pentru remânerea lui Szilágyi.

Partidul liberal în întrunirea sa de Vineri a declarat prin o nóuă hotărîre, că prin hotărîrea s'a din 2 Iuniu nu a intenţionat ceea ce i-sĕ atribue. Pedeca a fost delăturată. Wekerle, ducênd acésta hotărîre la regele, a fost însărcinat cu formarea cabinetului, în care a remas şi mai departe Szilágyi.

Referitor la cestiunea remânerii lui Szilágyi, s'a scris prin foi, că ministrul nostru de esterne Kálnoky în o representaţiune făcută regelui ar fi declarat, că îşi face dependentă remânerea sa la resortul de esterne dela întrarea lui Szilágyi în ministeriu. Dacă Szilágyi întră în noul cabinet, abḑice el. Scirea acésta a dat ansă la multe combinaţii prin ḑiare. Ea ne arată, că Szilágyi prin politica bisericéscă, a cărei cel mai puternic stêlp este, provócă greutăţi în esterne. Acésta e deducţiunea foilor magiare, cari de altă parte repudiază amestecul ministrului de esterne comun, în trebile din lăuntru ale Ungariei. O altă suposiţiune ar fi alarma, ce s'a făcut de un timp încóce în Europa în favorul cestiunii române şi cu deosebire acum cu procesul memorandului, pe care Szilágyi l'a forţat mai tare. Óre nu acéstă alarmă nelinistesce oficiul nostru de esterne?

De altcum semi-oficialul „Fremdenblatt“ din Viena desminte scirea din ḑiare, că Kalnoky ar fi făcut ceva demersuri la M. Sa cu privire la Szilágyi.

Ori cum fie, ministeriul s'a constituit şi Szilágyi face parte din el. Politica de până acum sĕ va continua; persecuţia nóstră îşi va face mersul mai departe şi proiectul căsătoriei civile va veni de nou în casa magnaţilor, póte cu şanse de reuşită.

Cestiunea română în presa francesă.

Mişcările din timpul din urmă şi góna, ce se face contra românilor din ţĕrile de sub coróna sântului Stefan a dat mult material de discuţiune şi presei francese. Publicişti de frunte se ocupă cu stările abnormale dela noi şi ḑiarele cele mai cetite aduc articoli lungi despre acestea. In rêndurile următóre lăsăm sĕ urmeze estrase din aceste apreţieri.

Astfeliu ḑiarul „*La Patrie*“ sub titlu: *Un proces monstruos*, scrie următoriul articlu resumat de fostul ministru **Flourens**.

In timp ce foile oficióse ale triplei alianţe ne vorbesc şi ne-au vorbit, prin ecoul lor obicinuit dincolo de Vosgi, despre desarmarea generală, despre pacea perpetuă şi despre îmbrăţişarea universală a popórelor, aceleaşi guverne, prin un sistem de inechitate de vecsaţiune şi de despotism, permit sĕ se invenineze şi sĕ se aprindă fără nici un folos luptele între rasse, cari trăesc împreună pe teritoriile supuse autonomiei lor.

Conflictul nu se afirmă numai acum, ce e ḑrept, prin armate faţă în faţă în câmpul de luptă; dar e eclatant, că nu cu mai puţină violenţă, prin desbateri înaintea tribunalului.

In Praga, avem procesul fórte curios al Omladinei; în Cluşiu, Transilvania, vedem desfăşurându-se înaintea curţii cu juraţi un proces fórte estraordinariu, ḑis al Memorandului.

Causele acestuia sunt fórte simple: autorităţile pline de patimă au înscenat persecuţiuni, pentru ca sĕ afle o urmă de delict

Translaitania este locuită, după cum se scie, de popóre aparţinătóre de diferite rasse, adecă slavi, magiari şi români.

Magiarii nu formédă 'decât o minoritate relativ fórte neînsemnată. Graţie concursului Germaniei, faţă de care s'au arĕtat în tóte împrejurările vasali, ei au luat puterea în mână şi continuă a esercita esclusivitatea lor faţă de ceilalţi. Astfel au putut ei sĕ esercite asupra celorlalte rasse asuprire mai aspră, decât aceea contra cărora au protestat ei înainte de stabilirea dualismului.

Cu deosebire românii sunt obiectul persecuţiunilor lor. Crima românilor în ochii magiarilor este, că ei sunt mai numĕroşi în una dintre cele mai bogate provincii ale corónei st. Stefan, în Transilvania.

Pentru ca sĕ paraliseze inconvenietul provenit din inferioritatea lor numerică, magiari şi-au creat un sistem electoral, pentru ca sĕ-şi formeze o majoritate. Graţie acestui superfugiu, ei pot ca sĕ domnéscă, în mică minoritate fiind, peste o mare maioritate.

Magiarii voiesc sĕ magiariseze pe români şi sĕ le răpéscă limba lor naţională, una dintre cele mai poietice şi mai frumóse dintre limbile latine. Magiarii i-au turburat în organisaţiunea şi disciplina lor bisericéscă. Ei au turburat tradiţiunile lor seculare în scóle, în familie şi în formaţiunea proprietăţii lor imobiliare.

Ei s'au silit, ca prin esplotarea posesiunei de pământ, sĕ delăture pe cultivatorul indigen prin coloniştii strĕini.

Naţionalitatea română, atacată în tóte organele sale esenţiale, nu voiesce a se lăsa a fi despoiată. Ea a făcut o sforţare supremă ca sĕ scape de pericolul de mórte, ce o ameninţă.

Naţiunea română a servit multă vreme ca pavăza Europei în contra invasiunilor turcilor, în ḑilele lor de putere, când crestinătatea tremura de ei. Românii sunt viteji în luptă şi capabili de o resistenţă îndĕrĕtnică. Ei sunt muncitori, deştepţi, inteligenti, instruiţi; ei întrunesc în sine tóte condiţiunile pentru a-şi câştiga bogăţie, prin posesiunea de pământ prin cultură intelectuală şi morală, prin numĕrul lor, prin cohesiunea lor necesară de a-şi susţiné drepturile şi cu o speranţă fórte seriósă în triumful revindecărilor lor.

Românilor nu li-se póte imputa nici o violenţă, nici un act ilegal, cum li-se împută magiarilor, cari au săvîrşit fapte culpabile la Turda, Arad, Şimleu etc.

Dacă sĕ califică de delict eserciarea simplă a dreptului de petiţiune, a dreptului de a se plânge la rege, într'o monarchie representativă, contra loviturilor autorităţilor locale asupra drepturilor cetăţenesci, acésta este negaţiunea cea mai absolută, ce se póte închipui, a tuturor garanţiilor constituţionale a tuturor libertăţilor.

A proclama ca crimă de trădare de patrie revendicaţiunea simplă a dreptului comun, a egelităţii înaintea legii şi a respectărei tradiţiunilor naţionale, însémnă a viola consciinţa omenéscă, în cea ce este mai respectabil.

Magiari vor fi condamnaţi de opiniunea unanimă a tuturor popórelor, pentru cari justiţia şi libertatea nu sunt numai vorbe góle.

Ḑiarul „Le Sicele“ sub iscălitura lui G. **Garreau** scrie doi articoli dataţi la 28 Maiu şi la 1 Iuniu c. n. In articolul prim se ocupă cu procesul memorandului şi arată condamnarea, ce o a făcut tribunalul din Cluş în un proces unic în feliul seu, ḑis „procesul memorandului“.

Se ḑice, că au comis o mare crimă pentru că au avut îndrăsnéla a aduna în un memorand destinat împĕratului-rege protectorul natural al tuturor supuşilor magiari şi nemagiari plângerile legitime ale poporului român din Ardél, apăsat de stăpânirea magiară, pe care l'a despoiat de tóte drepturile constituţionale. Românii $3^{1}/_{2}$ milióne nu au nici un representant în parlament deórece legea electorală nu e egală, censul pentru ei e ridicat, cercurile electorale sunt delimiate măiestrit, ér autorităţile se folosesc de tóte mijlócele coruptibile şi de violenţe spre a-i împedeca.

Pentru români nici nu esistă administraţiune, nici justiţie, ér în comitatele locuite numai de ei, funcţionarii toţi sunt magiari, cari le ignoréză limba şi le sunt inimici de rasă. scólele românilor sĕ închid şi sunt siliţi a merge la şcóle magiare; în institutele, care le mai au trebue sĕ se propună limba magiară cu ḑecile de óre pe sĕptĕmână; acésta limbă strĕină trebuie sĕ o înveţe şi copilul de 3 ani.

La Cluş se scia apriori, că românii vor fi judecaţi, advocaţii n'au fost lăsaţi sĕ-i apere. S'au vĕḑut pe timpul desbaterilor scene, cari în statele civilisate nu sunt cunoscute. Românii sunt sbiciuiţi contra spiritului bărbaţilor mari magiari Deák şi Andrássy de spiritul şovinist şi adoratorii lui Kossuth.

Aḑi acésta gravă cestiune este adusă înaintea Europei şi nu e lucru înţelepţesc, că ministrul italian Crispi se ocupă mai mult de independenţa bulgarilor, decât cu sórtea românilor din Ungaria. Poporul român de origine latină are drepturi cu mult mai vechi decât bulgarii şi Italia mai stă în alianţa triplă cu cei-ce caută sĕ nimicéscă acest popor!?

Europa liberală totdéuna va însoţi cu simpatie nisuinţele românilor pentru a-şi recâştiga libertatea şi drepturile de cari în mod brutal sunt despoiaţi. Se agită a-i scăpa de sclavagiul nedemn de acest secol.

In articolul din 1 Iuniu sub titlu „*Les états danubiens*“ arată rolul important cel are România între celelalte state dunărene. Şi locuitorii acestui stat consolidat nu pot vedé pe fraţii lor suferind şi apĕsaţi în mod despotic de guvernul şi societatea magiară. Regele Carol nu sĕ póte opune curentului naţional şi aspiraţiunilor acestui popor. Fermentaţiunea, ce esistă trebue sĕ lămuréscă lucrurile.

Ḑiarul „*Le Petit Parisien*“ sub titlul: „*Un popor de heloţi*“, scrie sub semnatura distinsului publicist **Jean Trolla** următórele:

„Un curios şi mare proces de înaltă „tradare“ sĕ judecă în acest moment în Cluş, în Transilvania.

Aici se tractéză de o afacere monstruósă, plină de abusuri juridice şi de forţa brutală, pe care presa din ţerile civilisate ar fi datóre a o semnala şi condamna.

Nu ne adresăm la presa germană: ei îi este fórte greu a desaproba în Transilvania, ceea ce apróbă în Alsaţia-Lotaringia.

Recunóscem cu tóte aceste, că sórtea francesilor asupriţi din cele douĕ provincii ale nóstre póte sĕ fie mai de învidiat, decât a nefericiţilor români de sub stăpânirea magiară, cari gem sub o tirănie, care n'are pĕreche în Europa.

Românii sunt un popor latin, o rĕmăşiţă a coloniştilor romani, pe cari împĕratul Traian i-a adus în Dacia muntósă, în Transilvania. In timpul năvălirii popórelor barbare, goţii, herulii, hunii şi avarii, românii s'au retras la munte, unde şi-au păstrat independenţa.

Invasiunea modernă a magiarilor Tartariei, veniţi din fundul Asiei boreale, s'a rĕspândit până la porţile Vienei şi s'a aşeḑat pe platoul întins dela Dunăre şi Tisa. Regatul Ungariei s'a fundat şi şi-a întins domnia peste românii din Carpaţi.

Regatul României este o creaţiune recentă. El s'a constituit pe basa principiului de naţionalitate, după care ar fi sĕ cuprindă Transilvania întrégă, care e esenţialmente română, Bucovina şi câteva comitate din Ungaria, în cari poporaţiunea română este mai bine de patru milióne de suflete.

Făcênd istoria Ardélului şi a suferinţelor, ce le-au îndurat românii continuă astfel:

Englesii nu au fost mai feroci cu irlandesii.

Germanii nu au persecutat cu mai mult machiavelism pe alsaţieni şi lotaringieni. Cu tóte acestea tóte popórele libere din Europa se interesézä pe faţă de nenorociţii din Irlanda şi Alsaţia-Lotaringia. tótă lumea îgnoréză cu indiferenţă revoltătóre guvernul magiar, care îşi esercită dominaţiunea sa peste naţiunea română.

Ce li-a mai rĕmas românilor lipsiţi de dreptul de a lua parte în parlament? Dreptul de petiţiune, ḑicem noi. Acésta a fost usat. Ei s'au adresat împĕratului Francisc Iosif, espunêndu-i plângerile şi suferinţele lor, şi pentru acéstă crimă au fost traşi membri comitetului partidului naţional român înaintea tribunalului compus esclusiv din magiari, adversarii lor cei mai înverşunaţi.

Acusaţii au protestat, deórece ei s'au folosit de un drept constituţional şi n'au recunoscut, că judecătorii lor sunt imparţiali, apelând la consciinţa naţiunilor, cari respectéză libertatea.

Şi apelul lor va fi auḑit în tóte ţerile locuite de ómeni liberi şi astfel se va pune capĕt acestei tirănii de rasă, cea mai scârbosă din tóte tirăniile.

Partida angajată este interesată. Magiarii, cari dispun de tóte forţele de guvernare, nu desarméză şi nu renunţă la planul lor de absorbirea tuturor naţionalităţilor, cari compun statul ungar. De altă parte partidul naţional român e sprijinit de tótă suflarea românéscă.

Europa luminată se va interesa de justele revindecărei ale romanilor din Ungaria şi va aproba nisuinţele lor.

Noutăţi.

Dela curtea română. Regele **Carol** în reîntórcerea dela Neuwied a sosit la Bucuresci în 7 l. c. n. înainte de améḑi la 10 óre şi 40 minute. La gară îl asceptau ministrii, dignitarii superiori, corpul oficerilor de stab, generalii, numĕrósă elită şi o mulţime imensă de popor. — La gara din Piteşti îl ascepta o deputaţiune a studenţilor universitari constătóre din mai mult de 200 membri, cari la întrarea trenului în gară l'au salutat cu însufleţite urale. Regele şi-a esprimat mulţămita pentru entusiastica primire din partea studenţilor.

* * *

Programa esamenelor publice dela scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunii transilvane, cu finea anului scolastic 1893/94.

Luni în 25 Iuniu n.

la órele 10 a. m. esamenul privat cu elevele din cursul complementar.

Marţi în 26 Iuniu n.

a) înainte de améḑi:
dela 8—9 óre Religiunea cu tóte elevele.
„ 9—10 „ Limba română cu clasa IV.
„ 10—11 „ Istoria universală şi geografia cu clasa II.

b) după améḑi:
dela 3—4 óre Chemia cu clasa III.
„ 4—5 „ Limba francesă cu despărţ. II. şi IV.

Mercuri în 27 Iuniu n.

a) înainte de améḑi:
dela 8—9 óre Aritmetica cu clasa II.
„ 9—10 „ Limba germână cu clasa IV.
„ 10—11 „ Limba maghiară cu clasa III.

b) după améḑi:
dela 3—4 óre Istoria naturală cu clasa I.
„ 4—5 „ Fisica cu clasa IV.

Joi în 28 Iuniu n.

Dela 9—11 óre musica instrumentală şi vocală; declamaţiuni.
La 11 óre încheierea solemnă a anului scolastic şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci, sunt espuse în decursul esamenelor, într'una din salele institutului. *Direcţiunea.*

* * *

Medicii din Bucuresci şi Congresul de higienă şi demografie din Budapesta. Următórea resoluţiune a fost luată de societatea sciinţelor medicale din Bucuresci cu privire la participarea medicilor români la congresul de higienă şi demografie din Pesta: „In urma evenimentelor grave, petrecute la Cluş şi a persecuţiunei românilor din Transilvania şi Ungaria, societatea sciinţelor medicale din Bucuresci, convocată în şedinţa estra-ordinară, la 24 Maiu a. c., a luat hotărîrea, în unanimitate de voturi, ca medicii români să nu participe la congresul de higienă şi demografie, ce se va ţiné la Budapesta în cursul anului present, şi face cunoscut acésta confraţilor din ţéră". Semnaţi: sunt 51 medici.

* * *

Sĕrbătóre oficială în onórea Ioanei d'Arc. Consiliul de ministri frances a aderat propunerea comisiunei senatului, ca sĕ se ficseze o sĕrbătóre anuală în memoria feciórei dela Orleans, a eroinei Ioana d'Arc.

* * *

D-şóra Agata Bârsescu, după cum cetim în foile din Viena, zace greu morbósă în Viena. Dintr'o epistolă, ce renumita artistă a adresat directorului de teatru resultă, că d-şóra Bârsescu sufere de o grea bólă de nervi, ce o torturéză până la desperaţiune. Se speră că pe lângă bună îngrijire domnişóra Bârsescu se va reînsănătoşa. Despre starea greu morbósei artiste se interesézá tóte cercurile societăţii din Viena.

* * *

Volnicii şi brutalităţi. Din Zernesci se comunică, că cu ocasiunea maialului şcolarilor români, scolarii fură întimpinaţi în cale de un sergent de gendarmi, care provoca pe învĕţător sĕ nu ducă stégul. Invĕţătorii însĕ nu cedară acestei provocaţiuni, ci trecură mai departe. Stindardul era de colóre albastră şi avea pe sine semnul crucei, aşa că nici cel mai mic pretecst nu se putea aduce în contra lui.

Curênd după acésta, şcolarii fură întêmpinaţi în cale de o trupă întrégă de gendarmi, înarmaţi şi gata de atac. In termini poruncitori cerură se li-se dea stégul, la din contră ameninţară că vor face întrebuinţare de arme. Stăruinţele învĕţătorilor, cum şi ale celorlalţi fruntaşi din Zernesci nu folosiră nimic, românii trebuiră sĕ cedeze forţii In tot decursul maialului, gendarmii, în ascuns, au străjuit pe de margini.

In Ormenişul de Câmpie s'a întêmplat că un sergent de gendarmi a străpuns din bun senin cu baioneta pe un român, rănindu-l fórte greu. După constatările medicului, omul a fost în pericul de-a rĕmâné numai decât mort. S'a făcut arĕtare atât la mai marii sei- cât şi la judecătoria din Téca, dar cu tóte acestea sĕlbaticul gendarm este până astădi susţinut în postul sĕu.

* * *

Evrei transportaţi în nóua Palestină. Baronul Rotschild a încheiat contract cu societatea de navigaţiune din Genua, în sensul căruia societatea e îndatorată a transporta în Brazilia 100,000 de evrei din Rusia. Până acum a transportat deja 2500.

* * *

„Iunial". Elevii şcólelor române gr. or. din Arad, sub conducerea învĕţătorilor lor arangiază în pădurea mare numită „Csálla" Luni, în 6/18 Iuniu 1894, în a dóua ¢i de Sfintele Rosalii „Iunial".

Preţul întrării: 30 cr. de persónă. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea şcolarilor sĕraci.

Adunarea despărţĕmêntului învĕţătoresc gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 26 Maiu v.

Onorată redacţiune!

In timpurile de grea cercare, prin care noi românii siliţi de împrejurări neatêrnătóre de noi trebuie sĕ trecem pentru a ne închiega într'un neam demn de ai noştrii străbuni, sunt o samă de ómeni mici în stat, dar mari de inimi, a căror activitate, nu e judecată cu destulă seriositate, nu e apreciată din destul din partea lumei moderne. Acésta samă da ómeni o constituesc fără îndoială învĕţătorii. Ómeni cu posiţie modestă, dar cu o chiemare sublimă, rĕsplătiţi în mod vitreg, dar îndatoraţi a-şi împlini cu conscienţiositate chiemarea lor, învĕţătorii constituesc factorul cel mai important pentru omenime, factor dela care atêrnă sórtea popórelor preste tot.

Cu sfĕrşitul acestui veac se începe epoca regenerării popórelor pe basa naţionalităţilor genetice. Şi óre unde şi prin cine se desvóltă mai permanent sentimentul naţional? Fără îndoială în scólă, prin învĕţător! Nu dela masa verde prin discursuri, nu în palaturi prin frase bombastice ci într'o odaie de multe ori scundă, de multe ori cu ferestrile sparte sau îngheţate, acolo, între patru păreţi goli, de pe catedră, de pe acel amvon sacru se transpiră lin, dar impunător, în tăcere, în linisce, tóte sentimentele reclamate de împrejurările vitrege, sub cari trăim.

Calităţi deosebite, o cunoscinţă deplină în ale pedagogiei şi educaţiunei se recere dela un îgvĕţător consciu de chemarea sa. Nu sunt suficiente numai cunoscinţele câştigate în institutele nóstre preparandiale. Acestea trebuiesc chiarificate, augmentate şi puse în conformitate cu têmpul. Un mijloc fórte eficace spre scopul acesta sunt reuniunile nóstre învĕţătoresci, instituţiune remasă dela Marele archiereu Andrei Baron de Şaguna, pusă în practică şi organisată însă sub auspiciile Escelenţiei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul.

Despărţĕmêntul învĕţătoresc gr. or. al tractului Sibiiu, — căci despre acesta vĕ voiu scrie ceva acum, — şi-a ţinut adunarea generală la 21 şi 22 Maiu a. c. de astădată în comuna Poplaca. Comitetul acestui despărţĕmênt a avut prin acésta în vedere împregiurarea, că pe 22 Maiu c. s'a ficsat ¢iua ţinerii esamenelor publice dela scóla nóstră cu 3 puteri didactice din Poplaca, pentru ca astfel sĕ pótă participa fie care învĕţător la esamene, făcêndu-şi apoi la sfirşitul acelora fiecare observările critice, se înţelege în mod imparţial asupra metodei observate la predarea diferitelor obiecte de învĕţămênt.

La invitarea trimisă de comitet, comitetul parochial şi cel comunal de acolo a invitat pe toţi învĕţătorii precum şi pe alţi óspeţi din comunele învecinate pe la casele harnicilor poplăceni în cuartire. Sâmbătă, în ¢iua de „Constantin şi Elena" fiind ¢i de sĕrbătóre poporul cu braţele deschise aştepta înaintea bisericei sosirea învĕţătorilor, care de care gata fiind sĕ-şi arete sentimentele de ospitalitate, o însuşire caracteristică a românului.

Preşedintele despărţĕmêntului, dl Dr. Vasile Bologa, profesor şi director la scóla civilă de fete din Sibiiu, fiind împiedecat prin morb, nu a putut participa la şedinţele din ¢iua primă, l'a substituit însĕ vicepreşedintele despărţĕmêntului, dl Ioan Popovici, prof. la aceiaşi scólă, însoţit de dl Dr. Vasile Saftu, profesor seminarial, care prin vastele-i cunoscinţă din sfera pedagogică a contribuit mult la chiarificarea diferitelor cestiuni pedagogice, după-cum se va vedé din cele ce urméză. Biroului comitetului s'a făcut o deosebită primire de către domnii: Aureliu Milea, energicul notar comunal, Coman Baca, parochul local şi Radu Stoica, harnicul primar de acolo.

Membrii despărţămêntului învĕţătoresc sĕ întrunesc în sala scólei unde v.-preşed. I. Popovici după invocarea duchului sânt printr'un discurs scurt dar cuprin¢ĕtor salută pe membrii despărţămêntului, declarând şedinţa primă de deschisă. Cetindu-sĕ apelul nominal se constată, că sunt 30 de învĕţători presenţi, ceea-ce sĕ ia spre sciinţă. In legătură cu acestea vicepreşedintele aduce la cunoscinţa membrilor, că dl Dr. Vasile Saftu. profesor seminariâl, s'a înscris între membrii ordinari ai reuniunei, ceeace s'a primit din partea membrilor cu însufleţite urale de „sĕ trăéscă!" Urmând la ordinea ¢ilei raportul comitetului acestui despărţămênt, acesta sĕ supune unei desbateri speciale aprobându-se toţi paşii făcuţi de acest comitet pentru încassarea tacselor restante şi votânduse noul proiect de buget pentru procsimul an. După suspinderea şedinţei pe 5 minute cassariul despărţĕmêntului membrul Toma Joandrea, raportéză că s'a încassat cu acésta ocasiune suma 26 fl. v. a. şi că mulţi membri sunt în restanţă cu tacsele lor Incassarea sumei amintite sĕ ia la cunoscinţă ér faţă de restanţieri se decide în conformitate cu conclusele aduse în acest obiect.

(Va urma).

Cronică.

Zarand în Maiu 1894.

Afaceri economice. — Versări de apă. — Investigări.

Sămĕnatul cucuruzului şi a altor sămĕnături de primăvéră s'a făcut în cele mai bune condiţiuni. Deja însĕ încep agricultorii a fi îngrijaţi. Sunt aprópe 3 sĕptămâni, decând în fiecare ¢i avem ploi torenţiali. In 24 Maiu nóptea a bătut un adevĕrat orcan cu plóie — fulgere şi trăsnite cum numai în Apocalips se pot descrie. Urmarea a fost, că în diminéţa de 25 Maiu a esundat Crişul alb, nămolind întreg teritoriul arabil din jurul lui. Norocul că furtuna a încetat cu resăritul sórelui. Sub asfeliu de tempestăţi săpatul cucuruzului nu s'a putut face aprópe de loc. Cositul trifoiului, lucernei etc. de asemenea nu s'a putut îndeplini. Lucrătorii de ¢i sunt fórte scumpi 60—70 cr. şi de mâncare. Preţul bucatelor e scă¢ut. 20 litre de cucuruz cu 85 cruceri, grâul frumos per 20 litre 1 fl. — 1 fl. 15 cruceri. Vitele de asemenea sunt ieftine. Lipsa de lucrătorii e fórte simţită din an în an. Sate întregi, bărbaţi — femei, cum sunt din comunele Bulzesci, Tomnatec etc. au plecat în România — unde lucră până tómna, şi apoi sĕ reîntorc cu parale frumóse acasă — lăudând mănósa Românie şi libertatea, ce domnesce acolo. Un bine necalculabil însĕ este în acésta lucrare periodică. Relaţiunile între ţĕranul de aici şi de dincolo devin mai strĕnse, şi ţĕranii de aici reîntorşi acasă, aduc mai mult curajiu în pepturile lor, spre a pute susţiné amarul vieţii din aşa batjocorita: „fericita Ungar a".

In cunoscuta afacere a ţeranilor, cu cari s'a luat contracte false pentru vinderea locului lor spre a căuta cărbuni, directorul de băi Köllner s'au început investigări In Brad petrece de câteva ¢ile protonotariul comitatens. Ómenii îşi dau păsurile la protocol în presenţa advocatului lor: G. Candrea. Ce va urma vom vedé. E tare probabil că afacerea îşi va perde urma prin archiva comitatului — ori a tribunalului.

In cercul Baia de Criş a fost suspendat notariul Bobariu şi vice-notariul Ionescu tot sub ansă că au făcut contracte nefiind presenţi ómenii contractanţi. Suspendarea acestor doi romani e viu comentată şi încă cu atât mai mult, că protopretorul încă îşi are partea sa la vinderea băilor. Numitul notariu şi vice-notariu au făcut recurs. Nedreptatea e prea bătătóre la ochi. Alţi colegi de ai lor, au făcut contracte ca şi ei, acestora însĕ nimenea nu le are grija. Sĕ mai ¢ici apoi, că dreptatea nu-şi are şi ea cursurile ei, după cum sunt ómenii, cari o împart. Spiritele între români sunt fórte agitate, fără a deveni turbulente. Câţi-va magiari de pe aici — ómeni desmăţaţi şi întrecuţi, cum este bună-óră şi un vămaş în Brad, umbla ¢iua la amé¢i cu lumina căutând pretecst, ca sĕ pótă arĕta pe români, gata a strivi pe toţi ungurii din Zarand. Minciuna, că ar fi omorîţi 15 magiari e vechie. In nóptea de 24 Maiu avea sĕ fie în Brad — după creerii înferbântaţi a unui baron şi a unui chirurg — o nópte a la „Bartolomeiu" în Paris. Ungurii aveau sĕ fie măcelăriţi de „moţi". Numitul baron, cu fratele sĕu chirurg, notariul şi precum spun şi alte familii au părăsit locuinţele în cap de nópte şi s'au adunat la o familie, aşteptându-şi acolo finitul vieţii. Toţi magiarii din Brad precum sĕ spune au fost alarmaţi, că vin „moţii" pe ei. Aceste apucături ticălóse, nedemne de ómeni cu mintea la loc s'au făcut cu scop ca se aducă miliţie şi pe capetele românilor din Brad. Şi întru adevĕr le-a succes ticăloşia. In aceeaşi nópte când ploua mai tare au plecat din Baia de Criş soldaţi la Brad. Se svonesce, că vor sĕ vină soldaţi magiari din Seghedin. Lucrurile sunt éraşi puse de sus la cale pentru-că se ne arete pe noi Românii de elemente revoluţionare. Reu fac stăpânii îmbuibaţi, că se jócă cu focul. N'ai ce face. Ministrul a promis miliţie — unde va fi de lipsă, şi magiarii pĕcătoşi, cari vĕd draci pe păreţi — sunt peste tot locul, ca sĕ céră, miliţie. Până când vor dura aceste ticăloşii! Noi sĕ fim linisciţi!

Apel

către onoratul public român.

Şieul mare comună situată în comitatul Bistriţa-Nĕsĕud, are o poporatiune mestecată, din care majoritatea o forméză saşii aparţinetori confesiunei ev. luth, 40—50 familii sunt magiari, evrei şi armeni, ér 100 familii cu circa 600 suflete români de confesiunea gr. orientală.

Subscrisa epitropie parochială gr. or. avênd în vedere starea slabă, în care sĕ află edificiul bisericei edificate din lemn încă în anul 1752. în şedinta sa ţinută în 31 Ianuariu 1893 a hotărît a edifica o biserică nóuă din material solid de pétră. Pentru acest scop am avé trebuinţă de o sumă de cel puţin 6400 fl. Averea bisericei nóstre plasată parte în hârtii de stat, parte în obligaţiuni private se urcă abia la suma de 2400 fl. Ar mai fi de câştigat deci o sumă de 4000 fl.

Fiindcă alte isvóre de câştig nu avem ar urma, că numita sumă să o acoperim prin repartiţe pe poporeni. Dar acest lucru ne este încă preste putinţă, deórece credincioşii nostri, afară de vre-o 15 familii, cari mai au ceva moşii, ceialalţi parte sunt şi astă¢i curialişti, parte se susţin numai cu lucrul în parte dela curţile domnesci din loc.—

Nu ne rămâne alta, decât a apela la marinimea publicului român, rugându-l, ca pentru realisarea măreţului nostru scop sĕ binevoéscă a ne sprijini cu binevoitoriul sĕu ajutoriu.

Ne luăm deci îndrăsnéla a vĕ ecluda sub ./· o listă de contribuire şi vĕ rugăm cu tótă stima, sĕ binevoiţi în cercul cunoscuţilor a publica acest modest apel, ér sumele încurse dimpreună cu lista de contribuire a o adresa subscrisei epitropii.

Sumele încurse la timpul sĕu se vor cuita pe cale ¢iaristică.

Şieul mare, în Maiu 1894.

David Rus, preot şi preşed. epitr.

Stefan Floriţă, epitrop.

Loterie.

Sâmbătă, în 9 Iuniu n. 1894.

Budapesta: 21 68 76 50 26

Nr. 283/894. [95] 1—1

Publicaţiune.

In sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale se aduce la cunoscinţă publică, că Ana Petru Herţa din Selişte prin sentenţa consistorială din 17 Maiu a. c. Nr. 1903 B. s'a despărţit total de către pribegitul ei bărbat Dumitru Coman Schitca tot din Selişte.

Selişte, 20 Maiu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Seliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 309 [90] 2—3

EDICT.

Sinefta Savu Muntean din Sibişani, legitima soţie a lui Iacob Sdrenghia tot de aci, gr. or., din protopresbiteratul Sebeşului, de trei ani de ¢ile, şi-a părăsit cu necredinţă legitimul ei bărbat pribegind în lume, fără a sci locul ubicaţiunii, sĕ citéză prin acest edict, că în termin de un an şi o ¢i dela prima publicare sĕ se presenteze în persónă ori prin apĕrătoriu plenipotenţiat înaintea oficiului protopresbiteral subsemnat, căci altmintrelea şi în absenţa ei sĕ va pertracta şi decide procesul intentat de bărbatul ei.

Sebeş, în 19 Maiu, 1894.

Oficiul protopr. gr. or.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61 Sibiiu, Joi 2|14 Iuniu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1 Iuniu, 1894.

Așadară crisa ministerială s'a sfîrșit, habemus Papam! Patrioții de stradă din Budapesta și céta mamelucilor saltă de bucurie, că au rĕmas și mai departe stăpâni pe situațiune, pe care erau p'aci sĕ o scape din mâni și sunt veseli în speranța, că în fine proiectul căsătoriei civile tot va deveni lege. Numai de nu le-ar fi bucuria prea timpurie!

După cum sĕ crede, atât acest proiect, cât și celelalte proiecte bisericesci vor veni în curênd la ordinea ḑilei. Acésta e și dorința M. Sale, după cum ne asigură semioficiala „Pol. Corresp.“, de unde însĕ nu urméză, că nu li sĕ póte rupe capul și că M. Sa ar dorì, ca ele sĕ devie legi.

Oposiția clericală din casa magnaților, după cum vestesc foile din B.-pesta în vederea supunerii de nou la votare a proiectului căsătoriei civile, 'și-a început agitația cu tótă forța și conducĕtorii sĕ silesc, ca sĕ câștige de nou pentru agitație pe primatele Vaszary. După ce a fost constituit ministeriul nou, M. Sa a primit în audiență pe patru dintre fruntașii oposiției clericale, anume pe contele Szapáry Géza, Ceconici, Festetich și Franc. Zichy, cari au fost chemați în cestiunea politicei bisericesci. Toți acești, după cum ne spune „Bud. Hirl.“ au declarat regelui, că oposiția din casa magnaților va urma mai departe convingerii sale de mai nainte și s'au depărtat toți cu aceea încredințare, că e falsă scirea, ce sĕ colportéză, că M. Sa doresce sau pretinde de la membrii casei magnaților, ca ei sĕ voteze proiectele bisericesci. In urma acesteia ei dau cu socotéla, că oposiția va avea acum în casa magnaților o majoritate de 30—40 de voturi, ceea-ce e fórte probabil.

Așa stau lucrurile și étă pentru ce am ḑis, că céta pĕrtinitorilor acestor proiecte sĕ bucură prea de timpuriu! Cine sunt aceștia, ne este la toți cunoscut, dar cu tóte aceste aflăm de bine a da marcanta caracterisare a lor, ce o face Tibád în un articol de fond în ḑiarul „Hazánk“, de la 10 Iuniu a. c.

După ce Tibád arată, că proiectele bisericesci nu trebuiesc majorității locuitorilor, pune întrebarea, că dară cine le doresce?

„Rĕspunsul la acésta, ḑice el, ni-l dă configurațiunea de aḑi a situațiunii politice.

„Doresc căsătoria civilă toți aceia, cari stau la spatele lui Dr. Wekerle și cari cu un risic mic sau chiar fără de risic pot pune mâna pe un câștig însĕmnat prin introducerea „chartei politico-bisericesci“. Aceștia sunt jucătorii de hazard politici ai partidului liberal, cari se luptă pentru vaḑa puterii lor, moralicesce de mult nimicită; hienele bine cunoscute din licitațiunile politice, cari pretind „rebach“ dela tótă situațiunea strîmtorată; inteligența ultraradicală înclinată spre cosmopolitism, al cărei element nutritor sunt turburările și… ovreimea. Ovreimea, care a dat contingentul cel mai mare la adunarea demonstrativă din 4 Martie. Ovreimea, care a încercat sé cumpere și în parte a și cumpĕrat foile oposiționale și le-a pus în serviciul guvernului. Ovreimea, care în luna lui Maiu înjura și scuipa pe strade pe prelați și pe membrii oposiționali ai casei magnaților și pe damele aristocrate. Ovreimea, care ca sĕ demonstreze contra Corónei, a desprins caii lui Wekerle și au tras ei trăsura.

„Ovreimea, care a desvoltat un teorism grozav în presă, pe strade, direct și indirect, ca sĕ tragă cu sila voința regelui după interesele sale.

„Acésta este icóna adevĕrată a situațiunii politice. Și totuș alcătuitorii reformelor bisericesci, pretind acceptarea proiectelor în numele sânt al păcii.

„Dar óre póte sĕ producă pace un fapt, prin care sĕ vatĕmă convingerea a lor 15 milióne de cetățeni, ca prin acésta sĕ se indestuléscă interesul, sau mai bine ḑis caprițiul a unui sau cel mult a dóuĕ milióne? După părerea mea nu și de o sută de ori nu, căci, dacă numai nu s'a schimbat natura omenéscă, vătĕmarea îndémnă spiritul la resbunare, ér' resbunarea se nisuesce a-și indestuli pofta, până-ce ajungênd-și scopul se nimicesce. Dacă după cele întêmplate căsătoria civilă obligătóre se va înarticula în lege, după legile psichologiei nu póte urma altceva decât persecuții ovreesci, tulburări confesionale și luptă culturalá.. pe scurt stricăciune și pustiire generală în tóte direcțiunile.

Da, drept are Tibád, stricăciune și pustiire generală va urma, dar nu numai pentru reformele bisericesci, ci și pentru nenorocita politică, ce sĕ pórtă la noi față de naționalități, și carea asemenea e dirigeată de elementele înșirate mai sus.

Revista politică.

Fóia oficiósă publică autografele preaînalte, prin cari se întăresc Wekerle și ceilalți ministri rĕmași în post; sunt demisionați Csáky, L. Tisza și Bethen esprimându li se recunoscința pentru serviciile prestate; se numesc noi ministri: Andrássy și Eötvös, ér lui Fejérváry se dă în mod provisor conducerea ministeriului de agricultură. Secretarul de stat Berzeviczy asemenea este demisionat In fine se numesc membri, pe viéță în camera magnaților: contele Francisc Eszterházy sen., baronul Sigismund Uechtritz și fostul fișpan Iosif Zuber.

* * *

Sub titlu „Guvernul străḑii“ publică Hazánk“ un prim articol semnat de Tibád Antal, și care face următórele aprețieri referitoriu la nóua schimbare ministerială.

„Comedia schimbării de cabinet s'a terminat. Ochii ageri ai monarchun'au fost în stare sĕ străbată prin aceea rețea de intrigi, cu atâta precauțiune preparată. Națiunea n'a înțeles strigătul alarmător de pericol al oposițiunii. Adevĕrat, că Wekerle I, pe care l-a chemat la guvern Maj. Sa acum un an și jumĕtate — a murit, dar în locu-i a întrat precum se cuvine „din grația străḑii“ Wekerle II.

„S'a terminat deci. Inc'o încercare desperată se va face, ca instituțiunea căsătoriei civile sĕ se introducă între legile țerii pe calea minciunilor, cu ajutoriul celui mai impertinent terorism și contra voinții majorității națiunii, Corónei și casei magnaților.“

„Și de ce sĕ întâmplă tóte aceste?

„De aceea fiindcă Ungaria a avut un guvern, care ca sĕ se susțină la putere, de pe piedestalul ocupat s'a scoborit pe stradă, a organisat strada și a dus-o în luptă contra Corónei.

„In lupta acésta necinstită — precum se va raporta detaiat țĕrii — a eșit învingătóre strada condusă de guvern . . .

* * *

In sînul guvernului din Sêrbia va erumpe o nouă crisă acută, al cărei resultat va fi o reconstruire în estensiune mai mare, îndată-ce regele se va re'ntórce din călĕtorie. Ministrul de justiție, cel de esterne și cel de comerciu — aparținĕtori partidului liberal nu sunt mulțămiți, mai ales în ceea-ce privesce ocuparea oficiilor deși, în acésta privință deja de pe acum e în avans partidul liberal. Ministrul president nici nu vrea sĕ audă de atari concesiuni. La acésta mai concurge și împregiurarea, că organul oficial al par-

---

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare).

H. Și érăși óre-care acéstă prea dréptă rânduélă și a dóua-óră o ar călca, asupra aceluia afară de întórcerea pagubii, pedépsa lucrului la șanț, și glóba mai sus rînduită, fără alegerea fețelor bărbătesci și femeiesci sĕ se adauge; Însĕ aceia care cătana neasentăluită, sau care încă nu e scrisă, spre fugă ar ajuta-o, după vreme sau cum sunt circumstanțele, după bună plăcere cu canon mai mare sau mai mic mai ales la lucru de obște; dară magistratușurile, sau preoții sau mirenii, așișderea cei de tréptă mai mare, și nemeșii glóba mai sus scrisă jumĕtate sĕ o plătéscă, așișderea

I. Din o bună voința nóstră lăsăm, ca de acum înainte rudeniile desertorilor, până la al treilea, dar șogorimea până la a dóua sĕmênță deplin, bărbații sau femeile, cari s'ar afla sĕ fie dat numai ajutoriu când au fugit dintâiu, precum s'au scris în punctumul al patrulea, mai pe ușor precum s'au rînduit mai însus, sĕ se canonéscă: așa, ca părinții, feciorii, sau muierea fugitului numai pe doi ani, celelalte frății și șogorii pe cinci ani cu fiarele în picióre, în vre-o cetate, sau în țéră, sau în țĕrile nóstre cele nemțesci la șanț a lucra sĕ se pedepséscă; dară dacă ar da ajutoriul nu când au fugit din locul dintâiu, numai pe un an sau doi sĕ se pedepséscă.

Întralmintrelea milostivesce dovedim, cumcă cătanele cele fugite, cari se vor dovedí prin frățiile sale, și se vor trimite la tisturi, de aici înainte nu cu mórte, fără numai cu bătaie de nuiele fugind printr'o companie de cătane, se vor canoni Și așa din acest fundament nădĕjduim cumcă frățiile (însĕ numai sĕ ințeleg frățiile până a treia sĕmênță, și șogorimea până la a dóua tréptă, precum și mai în sus sau însemnat) mai bine a fi vor socoti, ca pe fugitul ei sĕ-l aducă înainte, și mai pe ușor sĕ se canonéscă decât pe dinsul pedepsii morții sau altui canon trupesc mai greu, ér pe sine pedepsii cari sau scris celor ce ascund și ajută fugiții, sĕ se supue. Și cu acestea cu tóte

K. Milostivesce a mai adauge am socotit ca de acum înainte și cătanele cele fugite întocmai cu ceia care cutéză a trece din țĕrile nóstre, confiscăluindu-se tóte bogățiile, și perḑêndu-și tóte dreptățile și iușul orășenesc, sĕ se canonéscă; însĕ prin acésta canonul care trebue unii fugiți ca aceia sĕ-l sufere nu-l vor trece. Pentru acésta dară, magistratușurile, dregĕtorii cei domnesci și biraele satelor și a orașelor trebuiva sĕ pórte grije de averile și moșiile unor fugiți ca aceia, ca sĕ le cuprinḑă, si pe aceia, cărora se va cuveni sĕ informăluéscă, ca sĕ pótă face despre acelea rînduială.

Însĕ ca toți și fieste-care dintre credincioșii și supușii nostri cu atâta mai vîrtos sĕ se îngrozéscă a-i ajuta, și a le da prilegiu fugiților, și mai tare sĕ se îndemne pe unii ca aceia a-i cerceta. A i împedeca a-i prinde și a-i spune, adecă ca acéstă prea mare, care toți și acar care fără zătignélă a o păzí sunt datori, rînduélă crăéscă tuturor se se vestéscă, prin acésta fórte vîrtos poruncim, ca acest paténș în tóte cetățile și orașele după obiceiu sĕ se publicăluéscă, și acéstă publicație în tîrgurile cele de sĕptĕmâni și cari sĕ fac peste an, mai cu sémă în locurile acelea, de unde mai lesne póte sĕ vie spre cunoscința tuturora mai adesea sĕ se prea înoéscă; Éră paténșurile pe porțile cetăților și casele sfaturilor sĕ se achețe, și unele dintr'însele pe la mănăstiri, și preoții locurilor sĕ se trimită, așișderea prin orașe și prin sate de câte-ori vor puté mai des biraele și jurații înaintea mulțimii sĕ le cetéscă, și tuturora tinerilor și bĕtrânilor, bărbaților și femeilor spre înțeles sĕ se dea. Și érăși unele dintr'însele sĕ se achețe pe casele biraelor satelor și pe mănăstiri, ca așa mai mare grije sĕ se pórte ca sĕ vie la știința și priceperea de obște. Eră magistratușurile, dregătorii domnilor și biraele împreună cu jurații satelor, róda și sfîrșitul acestei porunci nu numai dînșii ci și prin alții, cărora sĕ va cuveni cu atâta mai mare strădanie și isbândă sĕ-l cerceteze cu cât mai adevĕrat este, că într'altmintrelea cei-ce ar tăcea sau ar mai întârzia în fórte grea pedépsă vor cădea. Așadară fieste-care apriat păzind cele-ce s'au scris mai sus, sĕ scie de tot rĕul și paguba care ar putea veni sĕ se ferĕscă. Dat din cetatea nóstră a Beciului dóuĕḑeci-și-șépte a lui Maiu, anul Domnului o miie șépte sute șeseḑeci-și-șese, a împĕrăției nóstre dóuĕḑeci-și-doi de ani.

Franciscus Ferdinand, grof de Șratenbac m. p., *Tomaș Ignațius,* nemeș din Pic m. p. *L. P.* Comisia cesaro-crăéscă în sfat. *Iosif Aloizie* de *Leporin* m. p. *Ferdinandus Iosif* de *Sartori* m. p.

tidului liberal atacă vehement guvernul, ceea-ce contribue mult la erumperea crisei.

* * *

In Bulgaria se ascéptă disolvarea sobraniei fiind-că majoritatea membrilor ei actuali se compune din aderenţii fostului ministru-president Stambulov Principele Ferdinand scie fórte bine că numěroşi membri ai sobraniei numai lui Stambulov au sě mulţăméscă cariera făcută, şi acesta e motivul pentru care voiesce sě disólve sobrania.

Stambulov deja a pus în mişcare pe agenţii sei spre a pregăti terenul pentru eventuala nouă alegere. El crede, că din noua campanie electorală un mare numěr al aderenţilor sei va eşi învingětoriu şi astfeliu la deschiderea sesiunii el se va pune în fruntea oposiţiunei.

Adunarea despărţěmêntului învěţătoresc gr. or. al tractului Sibiiu.

(Urmare).

După acestea cere cuvêntul membrul despărţěmêntului, dl Dr. Vasile Saftu. Nu ţine, — ḑice dênsul — o disertaţiune formală, doresce însě sě atragă atenţiunea membrilor asupra unei cestiuni de mare importanţă, asupra delăturării unui rěu, ce bântuie societatea omenéscă de un timp încóce Ne spune. că cultura intelectuală a ajuns la un stadiu superior culturei morale, şi că acésta a regresat într'un mod înspăimântător în lipsa propagării principiilor etice. Amintesce de renumitul bărbat, Dr. Disescu din Bucuresci, carele într'un discurs al seu sě plânge, că cultura morală nu merge mână în mână cu cea intelectuală. Vedem, că în statele cele mai civilisate, cum e Francia, anarchismul, acésta bólă a secolului present, a devenit un rěu general pentru întréga lume civilisată. Pedagogi de renume european, ḑiare renumite cum sunt "Le Figaro", „Le Temps" 'şi pun întrebarea: La ce atâta cultură intelectuală? Ajunge la urmă la conclusia, că etica creştină e basa educaţiunei morale. După-ce constată că pentru ajungerea supremului scop al educaţiunei basa trebuie sě fie cultivarea inimei şi a caracterului, şi încheie instructivul seu discurs cu propunerea, ca până la procsima adunare generală membrii despărţěmêntului sě se ocupe cu deslegarea întrebărei: „Cari sunt cele mai potrivite mijlóce pentru formarea inimei şi a caracterului în elev.?" — Membrul George Joandrea, învěţător la scóla din Sibiiu-cetate sulevând importanţa acestei cestiuni arḑětóre propune, ér corporaţiunea învěţătorilor decide a se esprima dlui prof. V. Saftu mulţămită protocolară, ceea-ce se primesce. Fiind timpul înaintat şedinţa primă se ridică la órele 12.

In şedinţa a dóua deschisă la órele 2 p. m. a urmat conform programului statorit prima prelegere practică din studiul istoriei, ţinută de membrul Moise Frăţilă, înv. în Rěşinar. Prelegătoriul şi-a ales de substrat al temei: Lupta de pe câmpul Sìbiiului, întêmplată la anul 1442 sub Ioan Corvinul. După o introducere aměnunţită făcută pe basa cunoscinţelor geografice şi istorice desvoltate în órele premergătóre, prelegătorul 'şi desvóltă tema cu multă pětrundere şi cunoscinţă de causă. După unele deslușiri făcute de presidiu şi alţi, membrii despărţěmêntului îşi manifestă complacerea pentru buna reuşită a prelegerei.

A urmat apoi a doua prelegere din istorie, ţinută de membrul, Aleman Galea, învěţător în Reşinar. Prelegătorul şi a ales de substrat al prelegerii: „Catastrofa dela Mohaciu, la anul 1526". După o scurtă întroducere trece la desvoltarea temei însěşi, scóte la ivélă diferitele caractere, vorbesce despre consecinţele morale ale luptei şi în urmă aduce diferite esemple din evul vechiu privitóre la întrebarea: Cari au fost causele celor mai mari nenorociri din viéţa popórelor? După unele observări făcute de vicepreş. I. Popovici şi Dr. V. Saftu prelegerea desvoltată pe basa treptelor formale se declară din partea membrilor pe deplin succesă.

Ar fi trebuit sě urmeze drept al 6 punct din program o prelegere practică din geometrie, cu care a fost însărcinat un învěţător din Tălmăcel Nefiind present si ocupat póte cu alte afaceri mai urgente(?), prelegerea din studiul geometriei cu părere de rěu nu s'a putut discuta.

Urmând la ordinea ḑilei propunerile, membrul Moise Fraţilă, face propunerea, ca pe viitor toţi membrii reuniunei sě fie pe rênd însărcinaţi cu lucrarea de prelegeri practice, ceea-ce se primesce.

Fiind cu acestea eshauriat programul şedinţelor, vicepreşedintele I. Popovici mulţămesce membrilor pentru deosebita atenţiune şi zelul manifestat în decursul şedinţelor şi cu acestea declară ultima şedinţă de închisă, invitând pe toţi membrii sě participe în corpore la esamenele publice dela scóla din comuna Poplaca, ce s'au ţinut în ḑiua următóre. Membrul George Joandrea, mulţumesce presidiului pentru bunul tact, cu care a condus afacerile despărţěmêntului mulţumesce apoi representanţelor comunale şi parochiale din Poplaca, în deosebi domnilor Aureliu Milea, Coman Baca şi Radu Stoica pentru buna primire şi ospitalitatea manifestată faţă de membrii despěrţămêntului.

Un deosebit interes s'a manifestat în decursul acestor şedinţe şi din partea secsului frumos, participând cu vie atenţie o frumósă cunună de dómne şi domnişóre atât din loc, cât şi din comunele învecinate. Afară de sociile fruntaşilor din comuna Poplaca, am observat mai multe dame din Rěşinari şi Sělişte, cari tóte dornice erau sě asculte mersul discusiilor din sfera pedagogică şi didactică. D na Aurelia Goga, înv. în Rěşinari, domnişórele Iuliana Iovescu şi Cornelia Stoica, înv. în Sělişte, şi dra Elena Bogdan, înv. in comuna Poplaca, manifestau o marcantă atenţiune şi un deosebit interes faţă de cestiunile puse la ordinea ḑilei.

(Va urma)

Noutăţi.

„Ţara nóstră". Societatea geografică regală română din Bucuresci a făcut fóiei nóstre o deosebită onóre, reproducênd în „Buletinul" seu, în fascicolul din urmă, descrierea poporală a Ardélului, cu titula „Ţara nóstră", scrisă de redactorul fóiei nóstre, cât a apărut până acum. — Totodată notăm, ca rěspuns acelor din cetitorii nostri, cari s'au adresat în acésta privinţă la noi, că causa întreruperii publicaţiunii a a fost lipsa de spaţ; cu numěrul de aḑi începem de nou continuarea descrierii, care după terminarea totală va apăré în broşură.

* * *

Prigonirea universitarilor români. Din Budapesta se anunţă, că rectorul universităţii din Budapesta a ţinut un interogatoriu cu 12 tineri universitari români punêndu-le trei întrebări, anume: Dacă cunosc proclamaţiunea, dacă recunosc subscrierile lor şi dacă au respândit esemplarele acelor apeluri?

Toţi tinerii au rěspuns hotărît cu da la tóte trei întrebările.

Despre acest interogatoriu s'a luat un proces verbal subscris de rectorul, de notariul şi de cei 12 tineri.

Acest protocol verosimil se va înainta ministrului spre decidere definitivă.

Rectorul întrebat fiind de către un tiněr despre motivele şi tendenţa acestei investigaţiuni a rěspuns, că el face acest interogatoriu la ordinul ministrului.

In Cluş s'a ţinut un al doilea interogatoriu de o comisiune anume esmisă, voind sě afle pe matadorii conducětori. Tinerii 42 la numěr au declarat toţi, că sunt solidari in acţiune, toţi sunt matadori. Se aştéptă şi aici aducerea sentinţii.

* * *

Maialul studenţilor români din Braşov s'a ţinut în pădurea „Stejeriş" scrie „Gaz. Transilv." Sprijinit de un timp frumos, maialul a reuşit ca rar altă-dată. Tinerimea se adună înaintea gimnasiului românesc, de unde însoţită de corpul profesoral, plecà spre „Stejeriş" la órele 8 a. m., ducênd în frunte stindardul scolar, ér musica militară întonând marşuri românesci. Rênd pe rênd pleca apoi spre „Stejeriş" şi marea mulţime a publicului din oraş, de tóte clasele şi naţionalităţile, aşa că după prânḑ numěrul celor adunaţi la maial trecea la mai multe mii. Studenţii dela gimnasiul superior săsesc din loc încă erau representanţi printr'un numěr însemnat de studenţi saşi. S'a jucat şi „Căluşerul" şi „Bătuta" în cea mai mare ordine. Deodată cu amurgul serii, tinerimea s'a reîntors, ér publicul s'a împrăsciat. — Cu drept cuvênt putem ḑice, că maialul studenţilor români, care este recunoscut ca cel dintâiu şi cel mai popular între tóte maialurile din oraşul nostru, a dovedit şi de astă-dată, că e vrednic de acest renume.

* * *

Sinodul episcopatului bulgar. Membri sosiţi în Sofia ai sinodului bulgar au fost primiţi în audienţă festivă la palat. La audienţă a fost de faţă şi ministrul de culte. Grigorie, metropolit la Rusciuc, în vorbirea către principe a accentuat, că după evenimentele de mare importanţă pentru biserică şi tron acum s'a dat sinodului prima ocasiune a se întruni şi a felicita pe principe pentru căsătoria sa şi pentru nascerea moştenitoriului. Totodată dă espresiune convingerei, că pe micul principe îl va cresce în spiritul poporului bulgar şi a tradiţiunilor sale, prin ce se dau garanţe sigure de bunăstare şi fericire a Bulgariei. Sinodul implóră asupra principeului, femeei sale şi a moştenitoriului bine cuvêntarea ceriului. Principele mulţămind pentru omagiile aduse şi ocupându-se pe larg cu vorbirea metropolitului termină cu dorinţa, ca activitatea sinodului sě fie ajutată de charul tatălui ceresc.

* * *

Sultanul de maroco *Muley Hasan* născut în 1831 şi sultan dela 1873, după cum se anunţă din Tanger a murit repentin în Tadea, între Macheş şi Casablanca. Causa morţii se ḑice a fi un atentat. Armata şi ministeriul ar fi proclamat deja de sultan pe fiul defunctului Mulei Abdelaziz. Cu tóte acestea e temere de mari turburări, care pot causa un conflict europén.

* * *

Domnie lungă. Regina Victoria a celebrat Joia trecută a 75 aniversare a nascerei sale; la 20 Iuniu viitoriu va serba a 57-a aniversare a domniei. Un singur suveran a domnit mai mult în marea Britanie şi Irlandia: George III, a cărui domnie durà 60 ani, dar care în cei din urmă 10 ani ai domniei sale, din causă de bólă mintală, fu silit sě cedeze regenţa fiului sěu.

* * *

† Cas de mórte. Marţi la 5 óre p. m. s'au înmormêntat rěmăşiţele pământesci ale *Emei Pankievitz* născ. Meltzer, laboriósa soţie a ospětariului din loc I. Pankievitz, carea în nóptea din 10 spre 11 l. c. n. şi-a dat sufletul în urma unor scurte suferinţe, în etate de 38 de ani, în mânile Creatoriului. La înmormêntare a participat multă lume de tóte naţionalităţile. Fie-i ţěrîna uşóră!

* * *

Invitare. Domnişórele române din Braşov invită la „Petrecerea de Dans" în scop filantropic, ce se va aranja Luni în 6 (18) Iuniu a. c. în sala Otelului Central „Nr. 1". Comitetul Domnişórelor: Maria de Steriu preş. Mariana Tulia Stănescu, cassieră. Maria Sorescu, v.-preş. Elena Stănescu, Maria Zănescu, Augusta Glodariu. Elvira Diamandi, Elena-Lulucu Nastasi, Marieta Ilasievici, Ana Vagner, Victoria Branişte, Agapia Nicolau, Maria Stinghe, Elena Sfetea, Maria Bărbucean. Inceputul la 8 óre séra. Bilete de întrare à 1 fl. se pot procura pe basa acestei invitări în librăria N. I. Ciurcu şi séra la cassă. Locuri pe galeriă à 1 fl. de persóună. NB. Comitetul Domnişórelor se va presenta în costum naţional. Sunt rugate şi celelalte Domnişóre a se presenta în cât se póte tot în costum naţional.

— Invitare la petrecerea de vară ce se va arangia de „Reuniunea pompierilor voluntari din Sělişte" la 6/18 Iuniu 1894 în „Mailat". In cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţiné în sala cea mare a scólei. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

Fundaţiunea Gozsdu.

(Urmare.)

Inventariul averii fundaţiunii Gozsdu cu finea anului 1892.

A. Active licuide. I. Realităţi. Casa din Budapesta cercul VII Király-utcza Nr. 13 fl. 174.122·18. Casa din Budapesta cercul VII Dob-utcza Nr. 16 fl. 70200. Casa din Budapesta cercul VII Holló-utcza Nr. 8 fl. 49140. Casa din Oradea-mare şi viile cumpěrate dela familia Poynár fl. 23280 Mausoleul fericitului Gozsdu, ridicat în Budapesta (fl. 13068·15). Total 316.742·18

II. Efecte. (Papire de valóre). (Cursul bursei din 31 Decembre 1892). 147 acţiuni de ale I casse de păstrare pestane cu Nr. 2141—2287, cursul bursei 8325 fl. (3 acţiuni s'au cedat dómnei vēduve Melania Gozsdu şi anume Nrii 2288, 2289 şi 2290 pe basa coclusului representanţei din 1892) fl. 1,223775 20 acţiuni ale morii „Concordia" cu Nrii 277—285, 1739—1746, 1751—1753, cursul bursei 485 fl., fl. 9700. 10 sorţi „Tisza" cu Nrii S. 792/51. 52, S. 778/10, S. 719/6, 7, 8, S. 718/11, 12, 13, 14, cursul bursei 139 fl. 25 cr. fl. 1392·50. 5 obligaţiuni de rentă ungară de 5% de papir à 1000 fl. nom. sau 5000 fl. cursul bursei 100 fl. 50 cr. fl. 5025. Suma 1239.892·50

III. Mobile şi recuisite. fl. 4507·20

IV. Pretensiuni licuide. Pretensiunea la eredii lui Nic Ioanoviciu fl. 3201·12. Banii gata cu finea anului 1892 fl. 13332·89

Suma activelor licuide fl. 1,573.853·60.

V. Active nelicuide împrocesuate. La concursul lui Wilibald Bogdanovic fl. 32635.

B. Pasive. Participarea fostei věduve după fericitul fundator cu 3 din 4 părţi din dividenda după 11 acţiuni ale I casse de păstrare pestane à fl. 8325, fl. 68.681·25. Asemenea după 20 acţiuni „Concordia" à 485, fl. 7275. Resturile din împrumuturile la fondurile archidiecesane fl. 47000. Restul din datoria la banca comercială 28936·99. Imprumutul dela fondul general adminitrativ metropolitan fl. 35000. Datoria la fondurile metropolitane fl. 50000. Suma totală a pasivelor fl. 236.893·23.

C. Bilanţul în 31 Decembre 1892. Activele sub A. fl. 1 573.852·69. Pasivele sub B. 236.893·23. Restul activelor licuide în anul 1892 fl. 1,336.960·46. Comparând restul acesta al activelor licuide din anul 1892 cu activele licuide din anul 1891 de fl. 1,342.536·91 minus 25350 fl. valórea celor 3 acţiuni predate dómnei věduve Gozsdu în urma conclusului representanţei din Martiu 1892, se arată un crescěmênt în anul 1892 al activelor fl. 19773·55. Comparând restul activelor de licuide cu finea anului 1892 fl. 1,336.960·46, cu plusul activelor după inventariul din 1870 fl. 93427·79, se arată dela 1870—1892 un crescămênt de fl. 1,243.532·67. Restul nelicuidelor împrocesuate cu finea anului 1892 fl. 32634. Fundaţiunea Mutovszky la finea anului 1892 fl. 816·24.

Preliminariul pe anul 1894.

A. Percipiende ordinarie. Casa fundaţiunii Király-utcza Nr. 13 fl. 12000. Casa fundaţiunii Holló-utcza Nr. 16 fl. 3300. Casa fundaţiunii Dob-utcza Nr. 8 fl. 3900. Casa fundaţiunii din Oradea mare fl. 1300. După 147 acţiuni ale I casse de păstrare pestane o dividendă de fl. 58800. După 20 acţiuni ale morii „Concordia" o divinendă de fl. 400. 10 sorţi „Tisza" interese fl. 40. 5 obligaţiuni, rentă ungară 5000 fl. nom. de 5% in hârtie, interese fl. 216. Interese după pretensiunile la eredii Nic Ioanoviciu fl. 192.06. Suma percipiendelor ordinarie fl. 80.148·06.

B. Percipiende estraordinare. Interese intercalare după suma care se va depune spre fructifiare din dividendele acţiunilor fl. 1000. Suma totală percipiendelor estraordinare fl. 1000.

Recapitulare. Percipiende ordinare sub A. 1—9 fl. 80148·06. Percipiende estraordinare sub B. 10—12 fl. 1000. Suma totală a percipiendelor fl. 81148·06.

C. Erogande ordinare. a) Competința vĕduvei fericitului fundatore: După 11 acțiuni capĕtă din dividendă $^3/_4$ fl. 3300. Asemenea după 20 acțiuni ale morii „Concordia“ fl. 300 Suma 3600. b) Contribuțiuni: Pentru casa Király-utcza Nr. 13 fl. 4020. Pentru casa Holló-utcza Nr. 16 fl. 940; pentru casa Dob-utcza fl. 1150. Pentru casa din Oradea-mare Nr. 8 fl. 300. Ecuivalentul fl 516·26. In dare de venit fl. 34. Tacsa apaductului la casa Király-utcza Nr. 13 fl. 300. Tacsa apăductului la casa Dobutcza Nr. 8 fl. 110. Tacsa apăductului la casa Holló-utcza Nr. 16 fl. 120. Suma fl. 7490·26 c) Reparaturi, spese de conservare și alte erogande pentru realitățile fundațiunii: aa) La casa Király-utcza Nr. 13: Léfa hornariului fl. 45. Pentru iluminarea treptelor fl. 100. Conservarea zidirilor fl. 500 Suma fl. 645. (Casa e asigurată dela 1891—1896). bb) La casa Dob-utcza Nr. 16: Reparaturi fl. 300. Tacsa iluminării cu gaz fl. 80' Pentru hausmeister paușal fl. 50 Léfa hornariului fl. 35. (Casa e asigurată până la 18 Februariu 1895). cc) La casa Holló-utcza Nr. 8: Léfa hornariului fl. 25. Tacsa iluminării cu gaz fl. 50. Conservarea zidirilor fl. 180. Da paușal pentru hausmeister fl. 50. Suma fl. 305. (Casa e asigurată până la 15 Maiu 1894). dd) La casa din Oradea-mare: Spese de conservare fl. 150. Suma fl. 150. d) Camete pentru datorii: La fondurile archidiecesane în Sibiiu după împrumuturile fund. fl. 1500. După împrumutul la fondurile metrop. fl. 1925. —. Suma fl. 3425. e) Erogande administrative: Competința esactorală și advocoțială fl. 800. Paușal de cancelarie, scribă, famul, încăldire fl. 450 Paușal cassarial fl. 250. Diurne, viatice, spese de călĕtorie fl 2500. Contribuiri la spesele consist. metrop fl. 1200. Împodobirea mormĕntului fericitului fund. fl. 50. Pentru tipărituri, publicări prin gazete, prenumĕrări la gazete, porturi postale, don la anul nou: hornarilor, purtătorilor de epistole etc. fl. 400. Ca onorariu administratorului din Oradea-mare fl. 70. Paușal hausmesterial la cassa Király-utcza Nr. 13 fl. 250. Suma fl. 5970. Suma erogandelor ordinare. fl. 22050·26.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ SI LITERARĂ

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare din Nr. 45)

Murĕșul, precum am amintit mai nainte, curge mai întâiu spre médănópte, udând platoul Giurgeului. El adună aici în alvia sa apa riulețelor de munte, așa că de la satul Remete în jos umblă pe el plute. In mĕsură mai mare însĕ sĕ începe plutăritul pe Murĕș dela Toplița în jos.

Toplița este așeḑată în colțul de médănópte-apus al platoului Giurgeului, pe țermul drept al Murĕșului unde sĕ împreună cu el valea Topliței și este însemnată pentru negoțul seu de lemne și plutărit. Sĕ află apoi aici mai multe isvóre calde, cu conținut de fer și calciu și cu întocmiri de scalde. Temperatura lor este de 23—27° C. și sunt folositóre cu deosebire contra reumatismului. Toplița are 4929 de locuitori, dintre cari cam 1000 sunt strĕini, de diferite limbi, ér ceialalți sunt români.

In colțul acesta, de méḑănópte-apus al platoului, între Șermaș și Toplița, Murĕșul sĕ îndréptă spre apus și străbate prin o vale sau strimtóre lungă și îngustă, în părțile interne ale țĕrii. Spre méḑăḑi ea este mărginită de munții Giurghiului, ér spre méḑănópte dela ea sĕ înalță muntele Căliman. Trunchiul acestui munte are o estensiune de vre-o 20 km. și ne presintă peisagiuri alpine de tótă frumseța. Piscuri de diferite forme și cóme puternice de munte, acoperite cu brădet bogat, poieni, vâlcele și cascade sĕ schimbă în o variațiune romantică. Piscul cel mai înalt este Pietrosul, avĕnd o înălțime de 2260 m. De pe vĕrful lui sĕ deschide ochiului o privire largă și depărtată. La isvorul pârĕului Puturos sĕ află în acești munți, în o vale impregiuită de brădet un iezer mare, în estensiune de vre-o 1500 de m. ☐.

Strimtórea, care desparte munții Gurghiului de ramurile Călimanului, și care a tăiat-o Murĕșul în luptă continuă de mii și mii de ani cu stâncile vrășmașe lui, ține până la gura riulețului Bistra, din sus de Deda, în lungime cam de 50 km. și este în întregul ei de o frumseță admirabilă. Dela Toplița în jos valea se strîmtéză, așa că în multe locuri numai pentru alvia Murĕșului este loc, ér șoséua, care însoțesce riul sau a trebuit sĕ fie tăiată în stâncă sau i s'a făcut loc în alviă prin umplătură măiestrită. De ambele părți se înalță cóste de munți prețipișe, acoperite cu păduri de fagi și braḑi; cu cât străbatem mai la vale, cu atât peisagiurile devin mai interesante. Cu deosebire este frumósă valea între Ilva și Rĕstoșnea.

Cóstele de munte și stâncile de formă deosebită, așeḑate și grupate caprițios, dau vălei un aspect de tot romantic și variat. La tot pasul, la fiecare cotitură ni se înfățișéză privelisci nóuĕ, care de care mai frumóse. Ici dăm cu ochii de o grupă fantastică de stânci, mai la vale aflăm o stâncă care stă singuratică, ca o sentinelă uriașa, apoi érăși alta, ce pare în tot momentul a cădea în apa rîului și pe lângă aceste cóstele munților se înalță prețipișe cu brădet des, încât par a fi nisce păreți uriași plini de verdéță; din când în când privirea ne pătrunde în câte-o vale laterală, unde zărim adese ferestraie, ce sunt mânate cu repeḑiciune de sĕlbaticele riulețe de munte.

Pe la pólele acestor stânci apoi curge Murĕșul la vale cu murmur, causat de resfrângerea valurilor sale de stânci și de bolovanii de trachit, ce-i alcătuesc alvia. El formézá în unire cu romantica sa împregiurime un ce întreg, un tablou încântător al naturei, așa că acésta strîmtóre a Murĕșului în privința frumseților pitoresci este una dintre cele dintâiu regiuni alpine ale țĕrii nóstre.

In strîmtórea acésta se încarcă cu șindile, scânduri și lemne, mii de plute, cari plutesc pe Murĕș în jos până la Zam și mai departe. De pe aici se espedéză pe an cam la 16,000 de plute, pe cari se transpórtă în Țara unguréscă la vre-o 2 milióne de scânduri, 3 milióne de șindile și mai multe mii de bucăți de lemne pentru edificare. Plutăritul la noi mai estins și mai înfloritor este pe Murĕș. Emporiul plutăritului și al negoțului de lemne este Toplița. Lemnele se taie în pădurile estinse, ce se află spre méḑănópte, pe munții Pietros și Căliman și sĕ duc pe părae și rîulețe în vale la ferestraie, cele mai multe la Toplița. De aici apoi se espedéză pe plute. Vara, când plutăria e în toiul ei, sĕ vĕd lunecând pe Murĕș în jos plutele cu miile, ér pe tĕrmi de-alungul, în depărtare mare dela Toplița în jos, se află mii de ómeni ocupați cu încheierea și încărcarea plutelor. Acésta ne ofere o privelisce poetică și contribue óre cum a ridica și mai mult frumseța peisagiurilor romantice, ce ne încunjórá.

Pe la Deda ramurile munților se micesc și se prefac în déluri. De aici în jos în părțile interne ale Ardélului, valea Murĕșului este încadrată de coline și déluri acoperite ici colo cu vii, păduri și bercuri (rădiuri). Ea este impoporată cu sate dese și cu orașe și pămĕntul îi este fórte roditor. Liveḑile și arăturile din „vatra Murĕșului“, cum ḑice poporul, sunt vestite pentru productivitatea lor.

(Va urma).

Apel.*)

Pioșii nostri părinți, de câte ori sevĕrșiau vre-o faptă măréță în timpurile de odinióră, totdeauna îngenunchiau înaintea altariului sânt și aduceau jertfe plăcute bunului Dumneḑeu, mulțămindu-i pentru isbânda câștigată asupra protivnicilor lor.

Jertfa strămoșéscă era înălțarea vreunei mănăstiri, biserici sau ruge, ce însemna locul închinat, care acoperia osemintele luptătorilor pentru sânta lor causă.

Desigur un loc sânt a fost și este și acela unde strămoșii nostri cebeni 'și-au ridicat biserica, renoită la anul 1746, în al cărei fundament cu ocasiunea săpărei temeliei celei nou edificânde, am dat preste mulțime de óse omenesci, cu deosebire căpăține și fluere grămădite preste olaltă. Sânt se vede deci a fi fost acel loc ales, deórece el, în timpurile nóuĕ necunoscute, a fost îngrășat cu sângele și osĕmintele străbune. Dar' întreit sânt este acum, deóre-ce în apropierea nemijlocită a bisericei vechi, pe care loc se zidesce cea nóuă, se înalță falnicul stejar secular, numit „Goronul lui Horia“, sub ale cărui ramuri vigorósejuraseră triumvirii nostri naționali, că vor lupta luptă vitejéscă, ca astfel prin mórtea lor sĕ asigure viéța urmașilor lor și sĕ schimbe sórtea sórtea asuprită a némului român. Tot sub acest Goron pauséză în odihnă eternă osemintele prefectului Avram Iancu, regele munților, ale cărui fapte eroice trebue sĕ fie cunoscute fie-cărei suflări românesci și se vor eternisa în curĕnd prin monumentul, ce poporul recunoscĕtoriu îl va ridica.

Aceste intreite momente istorice au îndemnat pe laborioșii parochieni din Cebea sĕ-și esprime mulțămita față de Atotputernicul Dumneḑeu, care în decurs de aprópe 2000 de ani a păstrat pe român poporul sĕu, prin zidirea unei biserici demne de un trecut de atâtea vécuri. Modest a fost începutul, dar' în decursul timpului el a trecut preste puterile financiare, de cari dispune parochia.

N'am întrelasat nimic, ce ne-ar conduce la scop. Cu tóte aceste departe, tare departe sûntem de fine. Și nu putem amêna terminarea acestei zidiri, menite a fi monument etern despre evlavia nóstră; drept aceea îndrăsnim a ne adresa către toți fii, și prietinii acestor locuri sânte, precum și către toți credincioșii bisericii nóstre și a-i ruga sĕ binevoéscă a contribui cu denariul lor la terminarea acestei sânte biserici, lăcaș plăcut pentru preamărirea bunului nostru Dumneḑeu, care păstrându-ne prin tóte vicisitudinile timpurilor, ne-a conservat dimpreună cu noi religiunea și națiunea străbună.

Dăruitorilor le vom esprima mulțămită publică și numele lor îl vom scrie între ale întemeietorilor acestei sânte biserici și totdeuna le vom pomeni la sântul altariu!

Colectanții și contribuitorii sunt rugați a-și adresa jertfele lor bine primite la adresa: Dr. Pavel Oprișa, profesor gimnasial, Braḑd (Hunyadmegye) și a le trimite până la 15/27 August 1894.

Cebea, la 21 Maiu st. v. 1894.

Ioan Jurca,	*Ioan Tisu,*	*Ioan Ilteș,*
par. ch.	paroch.	epitrop.

---

*) Jurnalele române sunt rugate a reproduce acest apel și a-l recomanda atențiunei publice.

Convocare.

Adunarea generală a reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din despărțĕmêntul Hațegului se va ținea în edificiul scólei grănițăresci din opidul Hațeg, *Marți după Rosalii* (7/19 Iuniu, 1894) cu următoriul:

Program.

1. Deschiderea ședinții, prin președinte.
2. Constatarea membrilor.
3. Raport despre starea scólelor și a învĕțămêntului în acest tract protopresbiteral prin președinte.
4. Prelegere practică din comput, prin învĕțătorii George Șandru și Constantin Dima.
5. Cari manuale de propunere în scóla poporală sunt mai ducĕtóre la scop? de învĕțătorul Ioan Boța.
6. Geografia în scóla poporală de Iosif Armean și Ioachim Cerbicean.
7. Prelegere din cetire, de George Reitescu și
8. Eventuale propuneri și încheerea.

La acéstă adunare generală sĕ invită toți învĕțătorii despărțĕmêntului precum și toți binevoitorii și amicii scólei românesci,

Petroșeni, 28 Maiu, 1894

Avram Stanca	*Ioan Boța*
președinte.	notariu.

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica“, nr. 7 cu următoriul cuprins:

Jertfa lui Păcală (Fragment). de P. Dulfu. — Așa a fost sĕ fie, novelă de Margareta Moldovan (Urmare). — Răpit de visuri, poesie de Petrea dela Cluș. — Drițu, de Brebenel. — Trece Vremea, poesie de O. Bocca. — Tipuri caracteristice, de Theophrast Palavragiul. — Scire literară. — Feliurite.

Diverse.

Nebucadonozur. Sĕptĕmâna trecută ḑiarele nóstre ne-au adus scirea, că „societatea carpatină unguréscă“ din Cluș, fiica făimósei „Culturegylet“, a botezat în revista sa „Erdély“ (Ardélul) mai multe piscuri de ale Carpaților nostri din munții Cibinului și ai Făgărașului cu numiri ungurescі. E zădarnică acésta încercare, căci d. e. Surul pe care sur l'au aflat legionarii lui Traian, tot Surul va rĕmânea cât timp urmașii acestor legionari stăpânesc trecătorile lui și nu sĕ va numi nici când „Koronacsucs“ Negoiul totdéuna va nega, ca un moș Négu al Carpaților ardeleni, că el sĕ fie bajocorit cu uritul nume de „Király szirt“- ér Pétra Albă s'ar negri de nĕcaz și rușine, când ar sci, că ea e silită sĕ pórte selbatica numire de „Fehér kö“ etc.

In timpul mai nou o adevĕrată manie a cuprins pe unguri de-a schimonosi numele de munți, văi, rîuri, etc. din ținuturile românesci, botezându-le ungurescе. Incercarea acésta își are începutul mai de mult. Este sciut d. e. că Jokai a numit într'un roman al sĕu Detunata „Villámvàgta“ (adecă: „lovită de trăsnet“„), dar numirea acésta nu s'a încetățenit și Detunata a rĕmas cu frumósa sa numire românéscă.

Inainte de caraghiósa „Villámvágta“ a lui Jokai a esistat un istoric ungur, care în cercetările sale „istorice“ a ajuns la resultatul, că nu numai totul, ce esistă prin Ardél și Ungaria e ungurеsc, ci mai tóte popórele vechi orientale au fost unguri sau înrudite de aprópe cu poporul unguresc și că Adam și Eva asemenea unguri au fost. Căci numele Adam, ḑicea el, e făcut din „ad-ám“=dă-mi ḑĕu, cum a grăit Adam, cerĕnd din mĕrul oprit, ér' Eva sĕ derivă dela „eve“, ceea ce însĕmnéză: mâncă.

La aceste deducțiuni „savante“ un critic i-a rĕspuns, că și regele Assyriei Nebucadonozur a fost ungur, căci sĕ compune din cuvintele ungurescі: „Nebolondozon az ur“, ceea ce însemnéză: Nu face nebunii, domnule.

Munții nostri, la încercările de a le da nume ungurescі vor rĕspunde cu un ecou puternic: Nebucadonozur.

Din „Rândunica“ (Feliurite).

Loterie.

Miercuri în 13 Iuniu n. 1894.

Sibiiu: **66 38 87 35 77**

Mai nou.

Din Cluș sĕ anunță: Procesul intentat la 12 preoți, pentru adresa de aderență cu ocasiunea procesului „Replicei“ s'a terminat Marți nóptea la 11 óre, cu următoriul resultat:

Eliseu Mureșan, achitat; Michail Bongărdean și Nichita Sina condamnați la câte 2 luni temniță ordinară, Ioan Bârsan, Constantin Pop, Alecsandru Anca, Vasiliu Nichita, Traian Deac, Teodor Moldovan, Ioan Timar, Ioan Baciu, Ioan Murĕșan la câte 3 luni temniță ordinară; Ioan Popa Necșa la 100 fl. amendă și Andreiu Balteș la 200 fl. amendă și 300 fl. detragere din cauțiunea „Tribunei“ apoi condamnații la purtarea speselor în sumă de 67 florini 50 cr.

Nr. 280. [97] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Iacul român de clasa a III protopresbiteratul Sighișorei, se escrie conform veneratului ordin consistorial dto 15 Martiu a. c. Nr 2137 B. concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 393 fl. 50 cr.

Concurenții au a-și adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, unde la dorință sĕ pot da informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Sighișóra, 5 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 248. [98] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Criș cu filia Felța, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 373 fl. 99 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestui post de paroch sĕ primesc la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acest post, au a și aștерne petițiunile instruite conform prescriselor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 11 Aprile, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 400 [96] 1—3

CONCURS.

In urma concursului publicat cu aprobarea Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 28 Iuliu 1893 Nr. 4364 B. pentru întregirea parochiei vacante de III clasă din Stena (neaflându-se nici un concurent), prin acésta se escrie din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

Casa parochială cu superidificatele economice, porțiunea canonică 11 jugere 1248□, ferdela și ḑiua de clacă dela 35 familii și stola usitată, cari laolaltă dau un venit anual de 340 fl.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post, au a-și aștерne suplicele concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial și instruite cu documentele prescrise în normativele bisericesci din vigóre.

Sibiiu, 8 Aprile 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 400/894. [94] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de invĕțători la școlele nóstre din comunele mai jos însemnate, sĕ deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Cunța: Un post de invĕțătoriu cu salariu de 300 fl.
2. Tău: Un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir natural cu 2 odăi frumóse în edificiul scólei.
3. Păuca: Un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl.
4. Rod: Un post de învĕțătoriu séu învĕțătóre cu salariu de 300 fl.
5. Gârbova: Un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. 4 stânjini de lemne din cari sĕ se încălḑéscă și sala de învĕțămênt și cuartir natural în edificiul scólei.

Informațiuni mai deaprópe despre impregiurările locali a respectivelor comune sĕ pot lua dela oficiile parochiali concernente și dela oficiul protopresbiteral.

Sĕ aștéptă ca concurenții sĕ se presinte până la alegere sau chiar în ḑiua alegerii în comună și la biserică spre a fi cunoscuți și în persónă.

Terminul alegerii sĕ va publica din vreme în „Telegraful Român“.

Doritorii de a primi unul din aceste posturi au sĕ 'și aștérnă cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 18 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiali concernente.

I. Droc.
protopresbiter.

Nr. 269. [92] 2—3

EDICT.

Nicolau Onea Miclăuș gr. or din Colun, protopresbiteratul Avrigului, soțul legitim al Mariei Gavrilă gr or. tot din Colun, carele mai bine de (6) șése ani de ḑile a părăsit cu necredință pe soția sa și a pribegit în lume fără a se sci locul ubicațiunei lui, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de (6) șése luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorțial intentat de soția sa se va pertracta și decide și în absența lui.

Avrig, 2 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanță.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 271. [93] 2—3

EDICT.

Constantin Liulea gr. orient. din Secădate, protopresbiteratul Avrigului, soțul legitim al Anei Ioan Istodie gr. orient. tot în Secădate, carele mai bine de trei ani de ḑile a părăsit cu necredință pe soția sa și a pribegit în lume fără a se sci locul ubicațiunei lui, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de șése luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorțial intentat de soția lui sĕ va pertracta și decide și în absența lui.

Avrig, 6 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanță.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 275. [91] 2—3

EDICT.

Ilie Medrea din Șaeș, soțul legitim al Mariei Căbaș din Daneș, carele de 7 ani a părăsit cu necredință pe soția sa, prin acésta se citéză a se presenta la subsemnatul oficiu conform ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 29 Martiu 1894 Nr. 1782 B. în termin de 3 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Șighișóra, 4 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Șighișórei, ca for matrimonial de I-a istanță.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren miest Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15	Apața	Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.55

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0 .—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35						
2.44	7.42	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	---	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timișóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5 39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	--	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62 Sibiiu, Sâmbătă 4|16 Iuniu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La pogorîrea Duchului sânt.

Sibiiu, 3 Iuniu.

Sĕ urcăm muntele olivilor la Ierusalim și cu curățire sĕ așteptăm roua duchului cea cu foc suflată.

Lăpĕdând grija cea lumésca în rugăciuni și cântări, ca îngerii. sĕ petrecem actul măreț al pogorîrei Duchului sânt, căci el este isvorul viu al vieții și al luminei.

Opera Mântuitoriului lumei s'a încoronat și Tatăl cel Atotputernic a trimis pe Mângăitoriul, Duchul adevĕrului, carele a încununat cu cunună nemuritóre pe apostoli și pe mucenici înzestrându-i cu dumnedeesci „focuri“.

Domnul îndumnedeitoriu s'a coborit în vuiet și în furtuni și s'a împărțit apostolilor și învĕțăceilor, ce așteptau cu smerenie închiși în casă de frica jidovilor, s'a împărțit în forma limbilor de foc și fie-care apostol s'a simțit puternic, în fie-care s'a sălășluit voința muceniciei și puterea darului de a propovedui cuvêntul lui Dumnedeu în streine limbi și în streine locuri.

Minune dumnedeéscă, tu, ce ne umbresci în speranța fericirei și ne descoperi Atot-puternicia și iubirea Tatălui ceresc, tu, ce ne puni în contemplațiunea ideilor mărețe și sânte, deslégă-ne pe câte-va momente de grigile cele lumesci. Depărtéză gândurile negre. ce paianginesc orisontul vederilor nóstre și strămută-ne în contemplațiunea fericitorilor.

Dar e greu și numai minune dumnedeéscă mai póte ridica negura grea, ce în timpul din urmă apasă tot mai mult și se întinde tot mai tare.

Biserica lui Christos, mirésa lui cea adevĕrată, pentru-care a suferit greutatea crucei, junghiurile pirónelor și otrava oțĕtului, mirésa lui, pentru care s'a aședat în mormênt, pentru-ca ca sĕ învie și înviind sĕ se preamărésca și sĕ o preamărésca, este supusă ispitelor și luată la gónă mai rĕu decât pe timpul împĕraților păgâni.

Ea, care singură a rĕmas castă și din castitatea ei a curs isvorul moralității și al religiosității, care duce omenirea la fericire, e pângărită de cei-ce pururea i-au disputat esistența.

Sunt 19 vécuri, decând Christosul nostru a fost restignit pe cruce din partea jidovilor, credênd, că cu rĕstignirea lui trupéscă sĕ rĕmână bătute cu cuie și ideile sale.

Dar ideile reformatoriului lumei s'au generalisat, s'au cristalisat și ca scumpă mostenire ne-a lăsat biserica sa, evangeliul sânt, care trebuie sĕ-l pórte la inimă tot creștinul adevĕrat.

Și fatalitate. Același ném, care înainte cu 19 secole a rĕstignit pe fiul mântuirei, același ném, rĕspândit pe tótă suprafața pămêntului, purtând ură încă mirelui celui-ce pe scaunul mărirei strălucesce, sĕ sforțéză din tóte puterile sĕ nimicéscă acum pe mirésa Domnului.

Acest soiu de ómeni vecinic invidios s'a aliat cu tot sufletul, care la morală nu mai ține, religiositatea îi este o vorbă banală și aședămintele bisericesci ii sunt obstacule pentru înmulțirea vițiilor; cu astfeliu de elemente. care dărîmă dar nici când nu edifică.

Atentatele vor rĕmâné însĕ zădărnícite. Evangelia dreptății, înaltele idei și sublimele învĕțături, ce ca o comóră scumpă și ca un isvor datător de viéță le-am moștenit, sunt mai durabile, decât speculațiunile dejositóre, căci biserica Domnului pururea vie este.

Vor veni timpuri și nu sunt departe, când dilele acestea de mari încercări și de grele ispite, ce sĕ gătesc bisericei preste tot în statul nostru și în special nouĕ, — vor veni, — repetăm, timpuri de plâns.

Nu le dorim și mai ales noi poporul român, care pururea am pădit calea bisericei, care dela învĕțăturile ei ne-am adăpat cu apa esistenții nóstre și am pus basa moralității religióse.

Dar atentatele se repețesc asupra bisericei și asupra nóstră. Abnegațiunea în lupta ce o purtăm sĕ o luăm esemplu dela marele reformătoriu al lumei, carele ne-a învĕțat, că triumful numai cu jertfire se câștigă.

Inarmați cu darurile Duchului sânt, carele a întărit pe apostoli, povățuiți de învĕțăturile bisericesci și de eul consciinței nóstre naționale stégul ridicat pentru apĕrarea aședĕmintelor nóstre bisericesci și a esistenții nóstre sĕ-'l ținem pururea sus și sĕ 'l purtăm biruitoriu.

In contemplațiunea acestor idei: sĕ urcăm și noi muntele olivilor și cu curățire sĕ așteptăm roua duchului cea cu foc suflată.

Sibiiu, 3 Iuniu, 1894.

Ministeriul nou Wekerle s'a presentat dietei și în casa magnaților. Schimbările de cabinete, peripețiile și crisele, prin care trec ele pentru noi au puțină însĕmnătate, cât timp poporul român nu ia parte activă la lucrările parlamentare prin deputați aleși din sinul sĕu. cât timp adecă ține sistemul nefericit de adi dar de astădată trebuie sĕ ne ocupăm de nou cu aceste, fiind-că căderea și venirea de nou la putere a ministeriului stă în legătură strînsă cu cestiunea, ce interesézá de aprópe pe poporul românesc: programa politico-bisericéscă croită de guvern.

Ministrul president, în vorbirea sa, prin care a presentat dietei pe noul minister, a atins și causele abdicerii fostului guvern și basele, pe cari stă ministeriul de acum.

Motivul abdicerii au fost proiectele bisericesci. Așa a spus ministrul, anume, că ministeriul nu a putut obțíné învoirea corónei, ca sĕ sporéscă numĕrul membrilor denumiți în casa magnaților, ca prin acésta sĕ dispară deosebirea de păreri dintre cele douĕ case legislative, cu privire la proiectele bisericesci A fost de lipsă sĕ o cérá acésta ministeriul, căci după vorbele prim-ministrului „după precedențe s'a ivit părerea, că guvernul nu dispune de dovedile încrederii mai înalte, cari îi sunt de lipsă pentru o activitate cu succes și pe lângă cari póte sĕ conducă cu resultat bun afacerile țerii.“

Causa abdicerii s'a delăturat, așa ne spune rescriptul regesc, ér prim ministrul dice în vorbirea sa mai departe, că, „prin împuternicirea nóstră de nou trebuie sĕ considerăm de chiarificată cestiunea încrederii.“ Apoi anunță dietei, că Coróna încă află de „necesitate politică“ aceste proiecte și din causa acésta, fiindcă ministeriul are „speranță basată, presupunere“ că și factorul legislativ al treilea va recunósce necesitatea de a deveni legi aceste proiecte, nu mai stăruiesce pentru înmulțirea membrilor casei magnaților pe calea denumirii.

Vorbirea și declarațiile aceste ale ministrului sunt întunecate și încurcate. un fel de ibis-redibis, din care nu scie omul ce sĕ alégă. Pentru aceea ele au și fost supuse la o critică aspră din partea opoziției, atât în dietă, cât și în diaristică.

Nóuĕ ne pare curiósă cestiunea încrederii, accentuată de prim-ministrul. Guvernul a observat, că nu sĕ bucură de încredere pentru că nu ii sĕ concede a denumì membri în casa magnaților, câți vrea și abdice, ér' apoi își câștigă de nou încrederea, dar fără de-a mai stărui pentru denumirea de membrii. Sĕ vede, deci, că nu numai programa bisericéscă a dat ansă la neîncredere, ci póte și alte cestiuni. Acésta e o enigmă.

Vrênd sĕ lumineze acésta enigmă, ne presintă primministrul pe a dóua enigmă, tot atât de greu de deslegat.

Vrênd sĕ arete motivarea, pentru ce a abdis de sporirea membrilor în casa magnaților, ministrul ne spune că a abdis din causă, că regele află proiectele de „necesitate politică“. Ce sé se înțelégă înse sub aceste cuvinte? Nu sĕ póte sci clar și érăși nimenea nu póte sci, că întru cât s'a angajat Coróna pentru proiectul căsătoriei civile. Prim-ministrul s'a ferit, de-a spune dorința apriată a M. Sale în privința acésta, dar s'a silit a da lucrului aparența, ca și când Ca-

---

FOIȚA.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Despre concertul din Sâmbătă séra trecută, foile din loc fac următórele aprețieri:

„Tribuna“ de Miercuri 1/13 Iuniu scrie:

Afară de mici conveniri sociale și câte o rară și restrînsă conferență, încolo abia mai putem numĕra ceva din domeniul mișcării sociale-culturale. Ér causele toți le cunóscem: înverșunarea cu care trebue sĕ susținem lupta națională, luptă ce ne mistue aprópe tóte forțele.

Câtă bucurie, cât senin și mângăiere trebuie sĕ simțim deci, când — ca Sâmbătă séra — ni se dă prilegiu sĕ ne desmerdăm sufletul asistând la o sĕrbare, care e a nóstră a tuturor românilor sibieni; la care dispar tóte micile animosități, ce în atâtea locuri turbură armonia vieții sociale române. Și dacă ne bucurăm noi spectatorii, auditorii sĕrbării, cu cât mai mult trebue sĕ fie fericit dl profesor G. Dima, pe care mai potrivit aș puté sĕ-l numesc: autor al momentelor scumpe ce adună pe toți românii la un loc, momente, care ne înalță în fața străinilor și sunt cea mai eclatantă dovadă a simțului nostru artistic.

Distins compositor, conștiincios profesor și abil dirigent, dl G. Dima și prin concertul de Sâmbătă séra a câștigat drept la gratitudinea nóstră.

Ér felicitări pentru concursul grațios ce i-au dat, trebue sĕ adresăm d-nei Maria Dima, d-șórei Lucia Cosma și d-șórei Leontina Gärtner.

Dómna Maria Dima, putem sĕ dicem că nu a progresat numai, dar a ajuns la perfecție. Avênd o voce (alt) clară și dulce pe alocurea catifelată, d-na Dima a esecutat solurile sale nu numai cu deosebit gust artistic dar și cu multă simțire. Partea (din „Clopotul“) unde mama se sbuciumă cu gândul copiilor, a fost o interpretație sublimă.

Am avut însĕ regretul, ca la acest concert sĕ nu putem asculta pe d-na Mimi Crișan, escelenta sopranistă.

Locul domniei sale l-a ținut domnișóra Lucia Cosma. Un greu rol! Când primesci o mare moșt e, iai și mare rĕspundere. S'a achitat nu numai bine, dar póte că a întrecut așteptările multora dintre auditori.

Vocea domnișórei Lucia Cosma deși acum se desvóltă, are cu tóte astea un timbru hotărît, care numai în intensitate dór mai are a se desvolta. In ceea-ce privesce felul timbrului, deja e frumos, plăcut.

La început (fără îndoială, din causa emoțiunii, ce cuprínde chiar și pe artistul espert) vocea d-sale părea cam prea slabă. Era însĕ și atunci purtată cu o deplină siguranță. Repede s'a întărit apoi și o singură clipă n'a slăbit ci clar și metalic a rĕsunat pe întréga întinsă scară, observând exprimarea nu numai a tonurilor înalte ori de jos, dar avênd și nuanțare conștiențiósă. Nu era un sopran de eroină dramatică, dar (potrivit și vîrstei concertantei) un sopran de un dulce lirism, care impresionéză fără a sgudui și place mai ales prin frăgedia, tinerețа sa.

Fericitul debut al domnișórei Lucia Cosma ne chezășuește, că pentru viitor „Reuniunea“ are nu numai o admirabilă solistă, dar o achisiție, ce-i va sporì laurii.

Alăturea cu d-șóra Lucia Cosma evenimentul seratei a fost și d-șóra Leontina Gärtner, escelenta cellistă. Critica artiștilor și-a dat deja părerea asupra eminentei artiste. Prin prestanța de Sâmbătă séra, d-șóra Gärtner a îndreptățit chiar și laudele cele mai ecsagerate la adresa d-neei. A produs furtună de entusiasm. Sub arcușul artistei, instrumentul greu devine când isvor de dulci desmierdări, când o furtună ce-ți sgudue pănă în adânc sufletul. Gât-la-gât, artistă și instrument parcă se contopesc: lemnul capĕtă viéță, rîde și plânge... A esecutat artistic cu deosebire „Concertul (op. 45)“ de B. Molique, după cum ne-a încântat prin esecutarea cu simț românesc a piesei „Când te voiu uita“ de G. Dima.

Publicul a aplaudat-o călduros și i-a oferit douĕ coșuri mari de flori.

Indeplinim o plăcută datorie aducênd sincere elogii d-șórelor Teresa Drexler care a esecutat cu simț și artă partea d-sale de solo (alt) și Eugenia Moga, sopranistă, care promite mult.

Dintre bărbați au contribuit ca soliști la reușita seratei d-nii Popovici (cleric), Isaia Popa și St

Dela concertul d esc dl Popovici a

☛ *Din causa sfintelor sĕrbători ale „ ii Duchului sfânt“ Nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 9/21 Iuniu a. c* pul statului ar aproba programa politică-bisericéscă. Acésta e enigma a dóua.

Pe scurt, sě vede, că prim-ministrul Wekerle n'a voit sě presente lucrurile în destulă claritate. Pentru aceea, se esprimă „Hazánk" în un prim articol astfel, la adresa celor dela putere: „Caută întunecimea, gruparea dubie a cuvintelor, ca fiecare sě și le esplice, cum îi convine. Incunjură lumina, ca ori ce ființă. care umblă pe sub pămênt, fiindcă sciu bine, că pe sobol| îl omóră lumina sórelui".

Étă numirea de „sobol" aplicată la loc, ér nu cum o aplicase odinióră fericitul — că mai trăesce — Tisza, față de români!

Revista politică.

Noul cabinet s'a presentat dietei și casei magnaților. In camera deputaților au participat mulți óspeți. Dintre fostii ministri, cari nu mai fac parte din cabinet nu a fost de față Bethlen. După-ce s'a cetit rescriptul preaînalt, luà cuvêntul ministrul Wekerle, care într'o vorbire mai lungă raportà despre cele întîmplate în timpul crisei și enunțà, că regele este una cu cabinetul seu întru a recunósce necesitatea de a se realisa proiectele politice bisericesci Acésta enunțare o a făcut ministrul ca și cum ar fi fost imputernicit din partea monarchului. In casa magnaților însě după-ce contele Ferd. Zichy i-a reflectat, că nu póte face us de o astfeliu de împuternicire a cedat și ministrul president. După vorbirea ministrului, a luat cuvêntul opositiunea, carea în decurs de trei óre a dat asalt și a făcut ḑile amare noului cabinet. Dep. Justh declară în numele partidului independent, că fasele, prin care a trecut crisa nu sunt corecte din punct de vedere parlamentar, el spriginesce guvernul în reformele politice, face însě oposițiune compromisului din 1867. Apponyi spuse, că și mai departe va stărui în programul seu, făcênd oposiție. Desvoltarea crisei are lacune mari și special față de misiunea banului Croației de a forma noul ministeriu și a celor dóuě concluse luate în clubul liberal, prin care mai întâiu transpiră o demonstrațiune contra corónei, apoi însě o lealitate estremă; el ceru esplicări mai detaiate. Pechy vorbi în numele desidenților combătênd tótă purcederea de pănă acuma. Mai vehement a fost Ugron, care accentuà, că guvernul hotărîse a fi solidar și totuși Bethlen a fost necesitat sě iasă. Luà în bătaiă de joc episoda cu Szilágyi și protestá de a mesteca pe corónă ca mijloc de corteș Vorbitorilor le rěspunse Wekerle, însě cu efect numai pentru aderenții sei

* * *

Parlamentul magiar — după cum anunță foile din capitală — încă nainte de feriile de vară se va ocupa cu următórele proiecte de lege: Convențiunea unei părți a datoriei flotante, care operațiune încă în decursul verii trebue dusă în deplinire de cei doi ministrii de finanțe. Convențiunea comercială cu Rusia, și dacă va trece în casa magnaților proiectul de lege despre căsătoria civilă, apoi va urma la ordinea ḑilei tot nainte de ferii încă, proiectul de lege despre religiunea copiilor, care proiect se va presenta apoi Corónei spre sacționare deodată cu căsătoria civilă. Celelalte proiecte de lege bisericesci rěmân pănă la tómnă.

* * *

Ḑiarul lui Stambuloff „Swoboda" susține, că consiliul de ministri s'ar fi ocupat cu cestiunea concesiunilor ce ar fi de făcut Rusiei pentru ca sě înduplece pe țarul la óre care bunăvoință față cu Bulgaria. Amintesce, că planul presentat de Tatiscev drept postulate ale cercurilor oficiale rucesci, a constat din următórele puncte: sě se cedeze Rusiei Burgasul și Varna ca porturi militare; Sě se subordineze Rusiei politica esternă a Bulgariei, sě se încheie cu Rusia alianță defensivă și tóte posturile de comandanți militari de la colonel în sus sě fie ocupate de oficeri ruși. Scopul acestor postulate era alungarea principelui, ca apoi sub comisariu rusesc sobrania sě alégă pe țarul de principe al Bulgariei.

Tot „Swoboda" desvóltă programul de acțiune a oposițiunei liberale în următórele: Întâiu consolidarea raporturilor prin alianța ofensivă și defensivă încheiată cu Turcia. Aliare completă la politica triplei alianțe și la Anglia, fiind în avantagiul acestora, ca Bulgaria sě rěmênă stat de sine stătătoriu. Susținerea bunelor relațiuni cu statele balcanice, cu România alianță defensivà, în care ar atrage și pe Turcia. În fine întrarea în relațiuni normale cu tóte puterile mari europene și esoperarea recunóscerei principelui Ferdinand.

* * *

Tratatele încheiate între guvernul britanic și suveranul statului indepedent Congo, de o parte și de alta parte între Anglia și Italia, tratate care ating drepturile și interesele Franciei, au dat loc la o importantă interpelare în camera francesă.

Este regretabil, a ḑis interpelatorul Etienne, că ne preocupăm în mod esclusiv în Franța de cestiunile interne.

Alte puteri profită cu o neobosită îndrăsnélă de inacțiunea nóstră.

De mai bine de un véc urmăresc în contra nóstră acéstă politică.

Franța, putere cu influență în Africa întêlnesce acum pe Anglia pretutindeni: la Siera-Leone, unde ajută pe samori, unde luptă contra coloniilor nóstre de pe lângă rîurile dela sud la Benin,la Niger, se scie ce obstacole ne ridică.

Trecênd la creațiunea statului independent Congo, interpelatorul reamintesce actul dela Berlin și sprijinul, pe care l-a dat Franța la crescerea noului stat.

Când statul Congo, continuă Etienne, ne a věḑut începênd sě ridicăm glasul, s'a întors spre Anglia, care s'a înțeles imediat cu el și 'i a dat proprietatea unor teritorii mai mari de cât Franța și usufructul cât va trăí regele Leopold, teritorii care sě găsesc de-a lungul Nilului.

Și nu e tot: Anglia merge spre cósta orientală a Africei, unde Franța are un mic port, Obock, deposit de cărbuni, pe drumul Indo-Chinei.

Cestiunea egipténă e deschisă înaintea Franței și înaintea Europei. Englitera violézä tratatele, pe care le-a iscălit cu tótă Europa.

Șede în Egipt, ḑice ea, ca sě apere integritatea imperiului otoman și pune mâna pe teritorii, care aparțin Egiptului și imperiului otoman. Oratorul reamintesce firmanurile care interzic înstrăinarea ori cărui teritoriu aparținênd imperiului otoman. Astăḑi Anglia le instreinézä.

D. Hanotaux. miuistrul de esterne, luând cuvêntul, după ce face istoricul convențiunei anglo-congoleză, amintesce în ce condiții s'a format statul Congo: puterile care acordau teritorii acestui stat și-au luat garanții. Un drept de preferințe a fost recunoscut Franției în 1885. Acest drept fost a el respectat prin convenția anglo-congoleză? se întrébă ministrul de esterne. Nu actele prin care cei interesați caută a eluda acest drept sunt în contradicție cu dreptul internațional african.

Nu e vorba, continuă ministrul numai de basinul Congo, ci de basinul Nilului; e vorba de integritatea teritoriului otoman.

In domeniul acțiunei diplomatice, a declarat d. Hanotaux terminând Franța va căuta cu cele-l'alte puteri soluțiunea, ce se cuvine cestiunei. Și în acéstă căutare se va sprijini pe consciința drepturilor sale; voința și mijlócele de a le apěra nu 'i vor lipsí.

Adunarea despărțĕmêntului învĕțătoresc gr. or. al tractului Sibiiu.

(Incheiere.)

După încheerea ședințelor domnul Aureliu Milea, notariu comunal, în numele ambelor representanțe invită pe toți membrii despărțĕmêntului la o cină comună în localitățile primăriei servită pe spesele comunei Poploca. Nu ne așteptasem la atâta jertfă din partea harnicilor poplăceni, se vede însě că actualii conducători ai comunei sciu apreția rodnica muncă învĕțătorésc, ce cu belșug se revarsă asupra tinerilor vlăstari de viță românéscă, viitórea generațiune, ce chiemată este a indeplini opera sublimă, pentru care toți muncim. Datori dar suntem a ne manifesta și pe acésta cale sentimentele nóstre de recunoscință și mulțămire față de jertfele aduse de harnicii poplăceni. Un șir de toaste s'au ținut în decursul acestei seri plăcute, esecutat'am diferite cântări naționale, ér vioiciunea a ajuns la culme atunci, când dl prof. Dr. V. Saftu, după-ce cu multă recunoscință făcu declărația, că harnicii poplăceni făcut-au tóte pe placul învĕțătorilor boteza — și cu drept cuvênt — comuna Poplaca cu numele „P-'ă plac" o titulatură caracteristică sêmțului de ospitalitate. Voiam acum sě ne retragem cu toții pe la cuartirele nóstre, dar tóte erau înzădar, căci un membru din comitetul arangiator nĕprasnicul Muntiu primise „ordin sever" dela „șeful" seu, notariul de acolo sě nu ne lase pănă nóptea târḑiu! Era se uit a amintì împrejurarea, că în tot decursul petrecerii am sta sub scutul unor gendarmi în frunte cu sergentele lor, veniți anume din Reșinar pentru a nu se periclita cumva interesele „binepricepute" ale patriei."

In ḑiua următóre am asistat la esamenele publice dela scóla de acolo conduse cu un deosebit tact de P. O. D. Ioan Papiu, protopresbiter, cu care ocasiune veni și președinle despărțĕmêntului, dl Dr. Vasilie Bologa dimpreuna cu stimabila-i socie. Resultatul esamenelor a fost — după a mea părere — deplin satisfăcătoriu, dovadă că învĕțătorii Lunca, Pĕcurariu și d-ra Elena Bogdan, și au dat tótă silința în decursul anului a produce progrese îmbcurătóre spre mulțĕmirea superiorilor.

După esamene am avut o întrunire în localitățile primăriei, pentru a ne face observările critice asupra esamenelor. Intrunirea s'a schimbat în o petrecere socială, căci am avut rară fericire a primi pe neasceptate în mijlocul nostru pe dnii Demetriu Comșa, prof. seminarial, I. Rusu Șirianu redactorul „Fóiei Poporului", dimpreună cu alți domni din Sibiiu. Fórte plăcut ne a surprins și presența șefului dela vama Turnu-roșu (România) și a unui învĕțătoriu din liberul regat român.

In sfêrșit la sunetele țimbulumbei „fânogiului" din Dobârca, angagiat, am întins o horă mare românéscă, cum rar s'a mai věḑut.

Vocea a crescut în estensiune, a câștigat în timbru ér prin școla continuă și bună a dlui G. Dima, concertantul a profitat mult, mai ales în ceea-ce privesce siguranța prestațiunii.

Dl Isaia Popa a fost urmărit de public în greaua sa partie cu vechia simpatie, după-cum cu mulțămire trebue a se primí prostațiunea d lui Stroia, care și-a dat laudabilă silință sě ridice succesul sěrbării.

Și în fine, ca sě dăm măiestrului, ce este a măiestrului, trebue sě accentuăm precísia și siguranța corurilor. Dl Dima ne-a dat o atât de perfectă interpretare a marelui op de A. Romberg („Clopotul"), că pe ori-ce scenă mare ar fi putut ocupa loc cu mândrie.

Nu mai puțin merit și-a câștigat prin traducerea poesiei („Clopotul") lui Schiller. E o traducere nu numai pentru necesitatea musicei, dar de incontestabilă valóre li erară.

Publicul a și primit cu multă căldură tóte piesele, aplaudând mai ales pe cele romănesci, compositii ale dlui Dima, care la fle-care c[illegible]e presentă nu numai ca un di[illegible]le musică, dar și ca un

Din aprețiarea ḑiariului „Sieb. Deutsches Tageblatt" din 12 Iunie estragem următórele:

Un farmec deosebit a avut concertul dat Sâmbătă séra de reuniunea română de musică din loc și fórte cercetat, prin cooperarea celistei d-șóra Leontina Gärtner. D-șóra Gärtner a esecutat partea primă din Violoncelconcertul de Molique (op. 45), cu acompaniarea orchestei (capela orășenéscă). Esecutarea s'a părut mai pronunțată, mai energică, jocul a devenit mai liber și mai călduros, de când am auḑit-o ultima óră. D-șóra Gärtner a fost distinsă cu flori și aplause nesfîrșite.

In următórele trei cântece de cor Capella de G. Dima *a*) „Flórea 'n câmp" . . ., *b*) „Ce faci Ioană" ? . . ., *c*) „Fântână cu trei isvóre" . . ., dintre cari cele dóuě din urmă ca poporale au avut un efect înflăcărat, corul și-a păstrat precisiunca, claritatea de ton și nobilitatea în predare, însușirile sale cunoscute, cari are sě le mulțămésca cu deosebire iscusitului dirigent dlui prof. G. Dima.

După acésta au urmat trei bucăți de cello cu acompaniare de pian, esecutate de d-șóra Gärtner, a cărei predare precisă și plăcută a fost spriginită în mod însemnat prin eleganța și fina acompaniare pe pian a d-nei Minerva Brote.

Incheierea concertului s'a făcut prin „Clopotul" lui Schiller, cântec pentru soli, cor și orchestră de A. Romberg . . . . Partia măiestrului a cântat-o părintele Popa, cu vocea sa bine cunoscută și simfonică de bas, dar precum s'a părut nu cu destulă încredere în succes, la ceea-ce probabil pórtă vina uniformitatea și monotonia partiei însași. Ceialalți soli au fost cât se póte de bine representați prin d-șóra Cosma, d-na Dima, d-nii Popovici și Dr. Stroia. Corul și orchestra s'au purtat brav.

*

„Hermannstädter Zeitung" din 12 Iuniu scrie astfel:

Pe lângă reuniunile de musică mai vechi din Sibiiu, societatea de musică română mai tineră ne oferă prin pregătirea ei în mod strălucit garanța unor plăceri musicale escelente. Astfel este ușor de esplicat, că alaltăeri pavilonul de vară din grădina Hermann, în care s'a ținut concertul din urmă al reuniunii de musică române de aici, a [illegible]lin pănă la îndesuială. O atracție deosebită a avut deastădată și cooperarea amabilă a celistei, dșóra Leontina Gärtner . . . Dșóra Gärtner, a esecutat, acompaniată de orchestra orășănéscă: Concert (op. 45) de Molique, apoi alte trei piese, cu acompaniarea fină și deplin armonică pe pian a dnei M. Brote Insușirea ei mult lăudată: jocul clar, transparent, esecutat ca cu un penel marcat, s'a valorat și acum pe deplin . . . Ea își are forța pricipală în aceea, că manuézä ușor și elegant instrumentul sěu. Mâna s'a stângă este așa de îndemânatică pe córde, încâ ori ce interval ese la ivélă curat; tonu e dulce și bogat în nuanse. Artista a se cerat aprobări furtunóse și a primit corfă de flori admirabilă

Partea de cântări vocală a programu mului a esecutat-o corul micst al reuniuni cu acuratețä, ce a făcut impresie bună. S'a predat cântecele de George Dima *a*) „Flóre 'n câmp", *b*) „Ce faci Ioană?", *c*) „Fântân cu trei isvóre", și în urmă „Clopotul" d A. Romberg.

Motivul fundamental al celor trei câ tece dintâiu este curat românesc, armonic adevěrat poetic, reoglindând fidel spirit poporal; composiția melodică ne arată o p

Astfel a decurs adunarea despărţământului învĕţătoresc din tractul Sibiiului. Am părăsit apoi frumósa comună Poplaca, ducênd cu noi multe suveniri, cari nesterse vor remâné în inimile nóstre.
G. Joandrea

Noutăţi.

Delegaţiunile scolare dela scólele centrale române din loc, în şedinţa de eri, au ales cu unanimitate pe dl prof. suplent Dr. Iosif Blaga, de profesor provisor la gimnasiul din loc, serie „Gaz Trans.“

* * *

Curs de limba magiară. In luna Iuliu n. c. se va deschide în preparandia de stat din Arad un curs de limba magiară pentru învĕţătorii români. Foile din Arad spun, că acest curs va fi cercetat de vre-o 90 învĕţători gr. or din comitatul Bihorului şi al Caraşului. Invĕţătorii vor avé sĕ se cualifice în propunerea gramaticei limbei magiare. Cursul va sta sub controlul inspectorului r. unguresc de scóle din Arad.

* * *

Intervievuri. Diariul „Pesti Napló,“ s'a hotărît sĕ facă o anchetă cu privire la cestiunea română şi spre scopul acesta 'şi-a trimis pe la noi un raportor, care a intervievat pe diferiţi bărbaţi români şi magiari. In nrul din 12 Iuniu c. raportorul publică 8 intervievuri, între cari este intervievul făcut Il. Sale septemvirului Ioan cav. de Puşcariu şi dlui advocat din Zernesci Nic. Garoiu. Spaţul nu ne permite acum a le publica aceste în întregul lor, ci însemnăm, că Il. Sa cav. de Puşcariu ar fi dis raportorului, că e de părere, ca guvernul sĕ se pună în înţelegere cu „ultraiştii,“ după-cum a sfătuit odinióră vicepresidentul casei de compturi Iosif Hossu, pe min. Lonyay; dl adv. Nic. Garoiu a declarat raportorului, că nu la români, ci la ungurii ardeleni este afacere de pâne cestiunea română, apoi a dis, că guvernul sĕ tracteze cu prelaţii nostri.

In Sibiiu asemenea a făcut intervievuri; vom reveni.

* * *

Temniţe pentru români. Foile din Budapesta anunţă, că guvernul a luat dispositiuni ca o temniţă ordinară din Vaţ sĕ se aranjeze pentru românii, cari sunt şi vor mai fi condamnaţi. Din aceea parte a temniţei ordinare care până acum a fost destinată pentru acei delicuenţi, cari au terminat deja 2 din 3 părţi a osândei, se va improvisa o temniţă de stat pentru óspeţii români.

* * *

Bancnotele de 1 fl. vor eşi în curênd cu totul din circulaţie. De mai bine ca de dóuă luni imprimarea acestor note s'a sistat şi de atunci s'au edat în cas de trebuinţă din provisiunea rĕmasă. Acéstă provisiune e epuisată acum şi la cassele statului se dau numai florini de argint şi coróne. Intrarea în circulaţie a banilor de metal va aduce cu sine o schimbare radicală a portmoneurilor. Portmoneurile în folosinţă acum, nu vor puté cuprinde banii cei noi şi publicul va fi necesitat a se provedea cu altele. Dacă, afară de jidani, mai trage cineva folos din regularea valutei, apoi acestia în prima linie sunt fabricanţii de portmoneuri.

* * *

Ministru sas. Din Budapepta sĕ comunică „Dreptăţii“ că acolo circulă combinaţiunea, că deputaţii saşi, cari au sprijinit guvernul la votarea proiectului despre căsătoria civilă, pretind în schimb pentru acest serviciu un ministru săsesc. Combinaţiunea acésta pare cu atât mai probabilă, cu cât se aduce în legătură cu portofoliul de agricultură, care e vacant şi în privinţa ocupării căruia până acum nu s'a luat nici o disposiţiune.

* * *

Ordinea esamenelor la scóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, la finea anului scolar 1893/94.

Luni în 13/25 Iuniu.

a) înainte de amédi:

Dela órele 8—9 religiunea, dela órele 9—10 limba română, dela órele 10—11 comput, cu clasele I, II, III şi IV., dela órele 11—12 limba magiară cu clasele II, III şi IV.

b) după amédi:

Dela órele 3—3½ limba germână cu clasele III şi IV; dela órele 3½—4 limba franceză cu clasa IV; dela órele 4—4½ geografia cu clasa IV.

Marţi în 14/26 Iuniu.

La 11 óre declamări, cântări şi încheierea solemnă a anului scolar.

Sibiiu, 9 Iuniu, 1894.

Direcţiunea.

* * *

Ordinea esamenelor publice dela şcóla gr. or. română din Reşinari cu finea anului şcolariu 1893—94.

Sâmbătă în 18 Iuniu v.

dela órele 8—10 clasa I-a de fetiţe
„ „ 10—12 „ II-a „ „
„ „ 3—5 „ III-a „ „
„ „ 5—7 „ I-a „ băeţi.

Duminecă în 19 Iuniu v.

dela órele 9—11 clasa II-a de băeţi
„ „ 11—1 „ III-a „ „
„ „ 3—5 „ IV-a „ „

La 5¼ producţiunea corului şi încheierea anului şcolar.

Eserciţiile gimnasticale se vor ţiné după terminarea esamenelor a fie-cărei clase de băeţi.

Lucrurile de mână femeesci sunt espuse în o sală a edificiului şcolar în tot timpul esamenelor.

La órele 6 p. m. escursiune în grădina şcolară.

Rĕşinari, din şedinţa corpului didactic, ţinută la 12 Maiu, 1894.

C. Hămbăşan,
director.

* * *

Necrolog. Zelosul invĕţător din Crisbav *Ioan Schiopu*, a încetat din viéţă în 1/13 Iuniu c. la 8 óre a. m. în urma unui morb îndelungat în al 46-lea an al vieţii şi al 25 lea al funcţiunei sale. Inmormêntarea s'a făcut în 3/15 Iuniu la 3 óre p. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Crisbav. Jalnica familie, aduce acésta la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor rĕposatului.

* * *

Cadoul damelor rusesci. Consulul rusesc Mohrenheim a predat nevestei lui Carnot în hala industrială din Paris albumul întitulat „Kronstadt-Toulon“ pe care 'i-l oferiseră damele rusesci. La actul predărei au fost presenţi presidentul Carnot şi membrii consulatului general rusesc.

Presidentul Carnot şi nevastă-sa şi-au esprimat admiraţiunea faţă de frumseţa opului. Presidentul a asigurat pe Mohrenheim, că manifestaţiunea damelor rusesci 'l-a impresionat adânc şi vede în aceea espresiunea simpatiei, carea unesce inima acestor douĕ naţiuni.

* * *

Diarele şi repausul de Dumenecă. Ministrul unguresc de comerciu a dat o ordinaţiune, prin care faţă de tóte diarele din Budapesta revócă obligamentul privitoriu la repausul de Dumenecă. In urma acésta diarele, ce ne sosiau până acum dela Budapesta Marţi p. m. vor sosí Marţi diminéţa.

Fundaţiunea Gozsdu.

(Urmare.)

D. Erogande estraordinare. Spese procesuale şi advocaţiale fl. 100. Suma fl. 100.

Recupitulare. Erogande ordinare sub C. fl. 22050·26 Erogande estraordinare sub D. fl. 100. Suma totală a erogandelor fl. 22150·26.

Bilanţ. Comparând percipiendele ordinare fl. 80148·06. cu erogandele ordinarie fl. 22050·26. se arată un plus de percipiende ordinerie fl. 58097·80. Comparând percipiendele estraordinari fl. 1000. cu erogandele estraordinarie fl. 100. se arată un plus de percipiende estra-ordinarie fl. 900. Adăugêndu-se către plusul percipiendelor ordinarie plusul percipiendelor estraordinarie sĕ arată un rest de cassă de fl. 58997·80.

Bilanţarea sumei disponibile pentru stipendii pe anul 1893/4. Restul de cassă fl. 58997·80. Din restul acesta sunt a se capitalisa în sensul testamentului p. 7. lit c. ²/₃ adecă fl. 39331·87, care sumă se întrebuinţéză pentru amortisarea datoriilor. Cealaltă parte din trei cu fl. 19.665·93 vine a se împărţii ca stipendii pe anul 1893/4.

Stipendişti pe anul 1893/4.

A. Pentru medicină.

1. *Gava Atanasiu* din Moldova nóuă, pentru anul V. în Budapesta stipendiul avut de 300 fl.

2. *Nedelcu Coriolan* din Lugoş, pentru semestrele 6 şi 7 în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

Totodată se ordinéză licuidarea stipendiului votat pe anul scolar 1892/3.

3. *Popoviciu Giorgiu* din Bichişiu, pentru anul V în Cluş, pe lângă stipendiul avut de 100 fl. o ameliorare de 100 fl. = 200 fl.

4. *Popea Virgil* din Braşov, pentru anul II în Innsbruck, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

5. *Iovanescu Valeriu* din Lugoş pentru anul II. în Viena, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

B. Pentru drepturi.

6. *Poynár Alesandru* din Oradea-mare, pentru anul IV în Orade, pe lângă stipendiul avul de 450 fl. o ameliorare de 50 fl. = 500 fl.

7. *Strevoiu Alesandru* din Braşov pentru anul IV în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

8. *Zacharria Octavian* din Segedin, pentru anul III în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 300 fl. o ameliorare de 100 fl. = 400 fl.

9. *Damşa Valeriu* din Duleu, pentru a. III în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 225 fl. o ameliorare de 75 fl. = 300 fl.

sub condiţiunea depunerii esamenului restant şi a înscrierii de studinte regulat pe anul III.

10. *Avramescu Vasiliu* din Vălcani, pentru anul III în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

11. *Poynár Eusebiu* din Oradea-mare, pentru anul III în Orade stipendiul avut de 500 fl.

12. *Penţa Petru* din Petrovaselo pentru anul IV în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o amelinrare de 100 fl. = 300 fl.

13. *Popoviciu Ioan* din Făget, pentru anul IV în Budapesta, stipendiul avut de 300 fl.

14. *Ponoran Dimitriu* din Feneşiu, pentru anul IV în Sárospatak, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 50 fl. = 250 fl.

15. *Adam Alesandru* din Timişóra, pentru anul III în Cluş, pe lângă stipendiul avut de 250 fl. o ameliorare de 50 fl. = 300 fl.

16. *Lazar Aureliu* din Orade, pentru anul IV în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 50 fl. o ameliorare de 250 fl. = 300 fl.

17. *Gropşan Mihail* din Sasca, pentru anul III în Orade, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

18. *Ilie Andreiu* din Ursad, pentru anul III în Orade, pe lângă stipendiul avut de 80 fl. o ameliorare de 100 fl. = 180 fl.

19. *Chirilovici Iuliu* din Mişca, pentru anul III în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o amelionere de 100 fl. = 300 fl.

sub condiţiunea depunerii esamenului restant şi a înscrierii de ascultătoriu regulat pe anul III.

20. *Pipoş Iuliu* din M. Oşorheiu, pentru anul II în Cluşiu, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

21. *Buda Ioan* din Pancota, pentru anul II în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 100 fl. o ameliorare de 100 fl. =

22. *Papiu Enea* din Sibiiu, pentru anul II în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 100 fl. o amelionare de 100 fl. = 200 fl.

23. *Urdea Giorgiu* din Grid, pentru anul II în Debreţin, pe lângă stipendiul avut dn 100 de fl. o amelionare de 100 fl. = 200 fl.

24. *Poynár Desideriu* din Orade, peutru anul II din Orade, stipendiul avut de 500 fl.

(Va urma)

PARTEA SCIENTIFICĂ SI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dela Deda în jos valea Murĕşului sĕ lărgesce şi ochiul sĕ delectéză privind în depărtare spre médănópte şi resărit piscurile de munţi, ce mărginesc orizonul. In calea nóstră dăm între altele de satul Ieciu, unde pe malul drept al Murĕşului, pe o stâncă, sĕ află un castel în formă pătrată şi cu turnuleţe.

Tradiţia ne spune, că în vécurile trecute, în timpurile de urgie, când românul şi biserica lui era crunt prigonită în ţara Ardélului, de pe zidurile acestui castel a fost aruncat jos în vale un metropolit român, pentru că-şi apĕra cu bărbăţie legea strămoşéscă.

Mai în jos pe Murĕş sĕ află orăşelul Reghinul săsesc. El este aşedat în drépta Murĕşului, pe cósta unei coline, ce sĕ nalţă lin din valea riului şi este încunjurat spre médădi-apus şi médănópte-resărit cu coline şi déluri, acoperite cu vii, pometuri şi în parte cu păduri, ér la pólele colinei sĕ estinde valea largă a Murĕşului, preste care dincolo spre resărit sĕ zăresc în céţa albăstrie munţii Giurghiului şi spre médănópte, pe Murĕş în sus ramuri de-ai muntelui Pietros: un peisagiu de ţară fórte frumos.

Reghinul este oraş frumuşel. Intre zidirile lui mai însemnate sunt biserica română gr. cat., biserica luterană săséscă, care este fórte veche, biserica papistaşă, primăria etc. Tóte acestea au fost restaurate după revoluţia din 1848, când aprópe întreg oraşul a fost dat pradă flacărilor din partea ungurilor.

Reghinul are 6057 de locuitori, în numĕr mai mare saşi, apoi români şi unguri. Ei sĕ ocupă cu deosebire cu industria şi cu negoţul de lemne, care, este în stare înfloritóre ca şi la Topliţa.

Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. oriental, de care sĕ ţin 19 parochii cu mai multe filii, şi cu 19,977 de credincioşi şi a unui protopopiat român grecocatolic căruia aparţin 39 de parochii, cu mai multe filii şi cu 17,388 de credincioşi. Aici a fost odinióră, pe la începutul secolului nostru, ca protopop al Reghinului, renumitul istoric al nostru Petru Maior. Prin străduinţele lui, luptând cu multe pedeci, puse de strĕini, s'a zidit frumósa biserică românéscă de aici. In Reghin sĕ află o bancă românéscă („Mureşana“) şi o şcolă română elementară cu doi învĕţători.

Spre médădi dela Reghin, precum am amintit, sĕ estind ramuri de-ale munţilor Căliman şi Pietros; aici sĕ nalţă, spre médănópte dela Deda, piscul pleşuv Poiana

---

trundere fidelă în spiritul poporului, ea nu caută strălucire de colori, nu umblă după efecte seducĕtóre şi sĕ nisuiesce la un efect general, fără de sărituri ritmice prin simplitatea sa notorică. Reproducerea acestora au produs aplause frenetice în onórea componistului.

. . . . La piesa „Clopotul“ în tot locul s'a observat mâna dirigentului, care netedesce cu grije şi unele părţi de uvertură cari uşor sĕ pierd, au fost prelucrate plastic şi clar; pe scurt dl Dima şi-a dat tótă silinţa ca „Clopotul“ sĕ fie acceptabil pentru public; totul a decurs plăcut şi vesel, cum numai s'a putut aştepta cineva. Soliştii: dna Dima, (mezzosopran) d-ra Lucia Cosma (sopran), dl Popa (bass), dl Popoviciu (tenor), s'au silit cu succes strălucit, a-şi valora predarea lor până în cele mai mici detaiuri şi a corespunde intenţiunilor componistului, pentru ce auditoriul i-a rĕsplătit, precum şi corului, cu aprobări frenetice.

Tomii, (1469 m.) de pe vêrful căruia ni se deschide o privire largă și fórte frumósă.

Spre apus dela Reghin sĕ estinde Câmpia delurósă și roditóre. Dela Reghin plécă în partea acésta dóue drumuri principale. Unul duce pe marginea Câmpiei, pela Téca și trecênd preste riul Sieului, la Bistrița; celalalt merge în direcțiunea Ormenișului, tăind de-a latul Câmpia.

(Va urma).

Apel literar.

Literatura nóstră poporală este una dintre cele mai bogate în poesii epice de diferite feluri, și cu tóte acestea noi, românii, nu avem până astăḑi o epopee poporală cum sunt: la Greci Iliada și Odiseea, la Indieni Mahabharata, la Perși Șah-Namah, la Germani Niebelungenlied, și altele, despre cari se scie, că sunt alcătuite din fragmente de poesii epice poporale.

Causa peutru care la noi nu s'a putut forma o asemenea epopee, este că numĕrósele poesii epice (balade vitejesci, haiducesci, etc.) de o întindere mai mică, ce se găsesc în literatura poporului nostru, se rapórtă la diferite persóne — aprópe fie-care la o altă persónă, — și nu au un centru comun, un erou, împrejurul căruia sĕ se grupeze o mare parte din ele, ca astfel sĕ pótă alcătui împreună un tot armonic.

Acésta se póte ḑice însĕ numai despre aceea parte a povestirilor din literatura nóstră poporală, cari sunt întocmite de popor în versuri, cum sunt baladele de tot felul: dar nu și despre basme sau povești.

Dimpotrivă, între poveștile române se află multe, cari se rapórtă la aceeași persónă, la același erou.

Unul dintre eroii de felul acesta, despre care găsim în literatura nóstră poporală forte multe — am putea ḑice: cele mai multe — povești. și căruia poporul român îi atribue în basmele sale o mulțime de fapte din cele mai ingeniόse și miraculóse, este eroul cunoscut de fiecare din noi încă din anii copilăriei sub numele de Păcală.

Faptele acestui interesant personagiu nu sunt fapte de vitejie în înțelesul obicinuit al cuvêntului, și cu tóte acestea el este un erou. Dușmanii cu cari Păcală se află în luptă continuă, sunt ómenii rĕi, înșelători, asupritori, — pe cari îi place să-i pedepséscă, „să-i învețe minte“, de câte ori i-se dă ocasiune. Și din lupta cu acești dușmani el ese totdeuna învingĕtor; îi birue însĕ nu prin forța fisică, ci prin istețimea minții sale, adecă: îi păcălesce, în felurite chipuri, care de care mai istețe și mai hazlii, — de unde i-s'a dat și numele de Păcală.

Simeon Mangiuca, fost membru corespondent al Academiei române, a publicat despre Păcală un studiu de mitologie poporală comparativă, fórte amĕnunțit și important, din care cidez aci următórele:

„Păcală este un erou de caractĕr moral . . . Păcală românesc, după faptele sale judecat, nu începe, nu ia inițiativa nici odată asupra vre unui om spre ai face rĕu moral ori material; el rĕsbună și pedepsesce numai faptele ori tendințele rele ale altora îndreptate asupra lor sau asupra altor ómeni . . . Precum sunt ficiorii de împĕrat și Făt-frumos din povești eroi de putere și frumsețĕ fisică, chiar astfel este Păcală erou de caractĕr, de ingeniu și de moralitate“.*)

Aceste câte-va cuvinte ne arată nu se póte mai nimerit firea și caracterul lui Păcală.

Subsemnatul, atras înca din copilărie de frumsețea poveștilor nóstre poporale relative la acest erou, m'am hotărît în anii din urmă sĕ le adun la un loc, sĕ le îmbrac într'o formă poetică, și să mĕ încerc a le uni într'un tot, a forma din ele o epopee poporală, — epopeea poporului român, — în care sĕ se oglindéscă viéța și caracterul acestui popor.

N'ași fi avut, póte, îndrăsnéla sĕ mĕ apuc de un lucru așa de mare, dacă nu eram încurajat chiar dela început de persóne competente și cu vaḑă în ale literaturei, dintre cari citez aci cu multă stimă și recunoscință mai ales pe Dlu B. P. Hașdĕu.

Astăḑi, după muncă de mai mulți ani am ajuns la sfêrșitul lucrării ce mi-am propus, și sunt în ajun de-a o pune sub tipar. Ea va apăré prin luna lui August a. c. sub titlul: „Isprăvile lui Păcală, epopee poporală în 24 de cânturi“ — într'un volum cam de 16—18 cóle de tipar (250=300 pag.)

Subiectul — material brut — fiind luat din popor, am căutat ca și stilul, limbajul, se fie pe cât se póte acela al poporului, pentru ca scrierea sĕ pótă fi cetită cu plăcere nu numai de clasele mai culte ale némului nostru, ci de ori ce român, care scie sĕ cetéscă.

Și spre a face cartea mai atrăgătóre pentru popor, m'am îngrijit ca ea să apară ilustrată cu numĕróse gravuri în tecst. Gravurile, în numĕr de 54, representând persónele și scenele mai însemnate ale epopeei, sunt lucrate de cunoscuții desemnatori din Bucuresci: Jiquidi și Hlavsa.

Părți din acéstă lucrare s'au publicat deja prin diferite reviste literare, și anume: unele (cele mai numĕróse) în „Revista nóuă“ a dlui B. P. Hasdeu, altele în „Vatra“ redactată de Dnii I. Slavici, I. L. Carageale și G. Coșbuc (Bucuresci), în „Familia“ dlui Iosif Vulcan (Oradea mare), în „Rândunica“ dlui S. Moldovan (Sibiiu) precum și în alte reviste, din România, și din Transilvania.

Multe însă din părțile publicate prin reviste, vor aparé în volum prelucrate cu totul din nou, și complectate.

Aducêndu-vĕ, Stimat . . . Domn . . . acestea la cunoscință, ca unuia ce sciu că vĕ interesați de progresul literaturei nóstre și pricepeți impurtanța ce au astfel de scrieri pentru cultura și desvoltarea simțului național al unui popor; îmi permit a vĕ alătura aci „Lista de abonamente“ cu rugarea, ca să binevoiți a o presenta colegilor și cunoscuților D-vóstră, despre care credeți că ar avea plăcerea să-și procure o carte ca acésta.

Prețul unui esemplar pentru abonați este numai de 2 lei 50. Pentru Austro-Ungaria prețul e redus la 1 floren, — un preț fórte mic în comparație cu mărimea volumului și cu ilustrațiunile numĕróse, ce el va cuprinde.

La librării cartea se va vinde cu 3 lei 40 esemplarul.

Suma incasată vĕ rog să binevoiți a o trimite prin mandat postal,*) împreună cu lista, pe adresa mea (Bucuresci, Strada Bateriilor, Nr. 34) cel mult până la 20 Iunie st. v. pentru ca se mĕ pot orienta cu privire la numĕrul de esamplare cu trebue sĕ tipăresc, căci la acéstă dată, cartea se va pune neapărat sub tipar.

Ecsemplarele abonate se vor espeda pe poștă, franco, pe adresa Dvostre, spre a le distribui persónelor în drept.

Vĕ rog să primiți din parte-mi pentru ostenéla Dvóstre mulțămiri anticipate, și espresiunea simțĕmintelor de cea mai deosebită stimă.

P. Dulfu.

---

*) Veḑi „Calendarul poporal român“ pe 1882 publicat de Simeon Mangiuca, în Oravița (pag. 115.)

*) Scăḑêndu-se tacsa mandatului și prețul mărcilor poștale.

Din pulbic.*)

Mulțămită publică.

Lipsa unui op agronomic pentru economii nostri români era tare simțită. Mare îmi fu surprinderea — dar mai mare bucuria și mulțămirea — când la 30 Aprilie anul curent primiiu avisul postal, ca sĕ rĕdic opul întitulat „Agronomia“ compus și tipărit de Ilustritatea sa vrednicul bărbat Român Al. de Vrànyi din Viena. Un mai nimerit și prețios odar nici că sĕ putea da mie și poporului. Deci priméscă Ilustritatea Sa din partea mea și a poporului mie încredințat — pentru eminentul op — mulțămita ferbinte și pe calea acésta.

Trêmpoele, 10 Iuniu 1894.

Nicolae Motora,
preot gr. or.

Bibliografic.

A apărut:

„*Buletin statistic general al României*“ publicat de direcțiunea statisticei generale. Anul II. Sumariul numĕrului II. pe Aprilie-Maiu-Iunie 1893 este următoriul:

Comerciul ambulant (studiu statistic de C. E Crupenski, directotul statisticei generale) — Firmele comerciale (studiu statistic, de acelaș) — Statistica oficială, administrativă italiană. — Statistica demografică de G. Kernbach· — Departamentul muncii (Department of Labor) din Statele Unite ale Americei, tradus din limbă englesă de F. Robin-Derescu, bibliotecarul direcțiunei statisticei generale — Legea asupra despărțămêntului muncei din Statele-Unite. — Catalogul bibliotecei direcțiunei statisticei generale (urmare I—L).

Bucuresci, imprimeria statului 1894.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e respondabilă. Red.

Nr. 280. [97] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Iacul român de clasa a III protopresbiteratul Sighișorei, se escrie conform veneratului ordin consistorial dto 15 Martiu a. c. Nr 2137 B. concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 393 fl. 50 cr.

Concurenții au a-și adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, unde la dorință sĕ pot da informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Sighișóra, 5 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 248. [98] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Criș cu filia Felța, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 373 fl. 99 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestui post de paroch sĕ primesc la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acest post, au a și așterne petițiunile instruite conform prescriselor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 11 Aprile. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 275. [91] 3—3

EDICT.

Ilie Medrea din Șaeș, soțul legitim al Mariei Căbaș din Daneș, carele de 7 ani a părăsit cu necredință pe soția sa, prin acésta se citéză a se presenta la subsemnatul oficiu conform ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 29 Martiu 1894 Nr. 1782 B. în termin de 3 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Șighișóra, 4 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Șighișórei, ca for matrimonial de I-a istanță.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 400 [96] 2—3

CONCURS.

In urma concursului publicat cu aprobarea Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 28 Iuliu 1893 Nr. 4364 B. pentru întregirea parochiei vacante de III clasă din Stena (neaflându-se nici un concurent), prin acésta se escrie din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

Casa parochială cu superidificatele economice. porțiunea canonică 11 jugere 1248☐, ferdela și ḑiua de clacă dela 35 familii și stola usitată, cari laolaltă dau un venit anual de 340 fl.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post, au a-și așterne suplicele concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial și instruite cu documentele prescrise în normativele bisericesci din vigóre.

Sibiiu, 8 Aprile 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 22—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63 Sibiiu, Joi 9|21 Iuniu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiel archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea română.

(Interviewuri)

Precum am amintit în nrul din urmă al fóiei nóstre, „Pesti Napló“ a trimis prin Ardél un raportor al sĕu, cu însărcinarea sĕ facă interviewuri la diferiţi bărbaţi români şi magiari, ca sĕ le afle părerile referitóre la starea, dorinţele şi aspiraţiunile românilor, cu un cuvênt la cestiunea română. Respunsurile şi părerile ce 'şi-le-au esprimat cei interviewaţi s'au publicat în mai mulţi numeri ai ḑiarului amintit sub titula „Cestiunea română.“

Ţinênd, că aceste păreri, eşite dela diferiţi bărbaţi de frunte de-ai nostri, sunt de însĕmnătate deosebită, căci servesc în multe privinţe spre chiarificarea situaţiunii şi ne arată diferite căi şi mijlóce, cari ar fi de urmat, ca sĕ se resólve cestiunea română, a cărei resolvare, conform dorinţii adevĕrate a poporului nostru, ne preocupă pe noi toţi şi trebuie se preocupe şi pe magiari, — le vom reproduce pe rênd în fóia nóstră şi atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra lor.

In nrul de faţă publicăm în traducere fidelă trei dintre cele mai de frunte interviewuri, cari au apărut în nrul din 15 Iuniu a. c al lui „Pesti Napló“ şi cari sunt: al Escelenţiei sale, I. P S. D. Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul*, al Ilustrităţii Sale Archimandritului şi Vicarului archiep. Dr. *Ilarion Puşcariu* şi al dlui director al „Albinei“ *Parteniu Cosma*.

Étă-le:

Miron Romanul,

Archiepiscopul şi metropolitul din Sibiiu.

Sum bolnav, de aceea nu mĕ pot declara aşa din fundament după cum mi-ar plăcea sĕ-'mi spun vederile în acéstă cestiune.

Eu încă cred, că mişcarea română se póte abate în alvie mai lină. Spre acésta s'ar recere, ca guvernul sĕ facă ceea-ce propun românii moderaţi. Noi nu vom păşi dóră contra curentului, când guvernul nu ne spriginesce întru nimica.

La locul prim ar trebuí sĕ facă mai dréptă în Transilvania legea electorală. Cu acésta nu ar trebui sĕ se mai lungéscă vorba, deórece e evident, că în o ţară nu e iertat sĕ mĕsuri cu douĕ mĕsuri îndreptăţirea electorală.

Cu privire la uniune, eu o am spus pe faţă, că ţinta îndreptată spre sgâdărirea acestei cestiuni e cea mai mare greşélă. Dacă acest punct nu ar fi luat în programul din Sibiiu, eu sum cel dintâi, care le pretind pe celelalte.

Dispoşiţiunile guvernului mai mult ne vatĕmă pe noi în cele bisericesci şi şcolare. Nu e deci mirare, dacă partida moderată se retrage. Dar şi altcum guvernul faţă cu partida română moderată s'a arĕtat totdeuna indiferent.

S'a şi consumat acéstă partidă, aşa că ar fi fórte greu a-i mai da viéţă. Cine urmăresce cu atenţiune stările de aḑi, acela a putut şi póte vedé, că partida „tribuniştilor“ are mare popularitate.

Atâta rĕu a făcut guvernele, că acuma e lucru tare greu îndreptarea acelora. Cu tóte acestea cred, că lucrurile încă se pot sana. Wekerle are cap mare, cap luminat, va afla el ce şi cum trebue sĕ lucre.

Regret mult, că a trebuit sĕ mĕ declar aşa de pe scurt. Mi-ar fi plăcut sĕ predau lucrul sistematic, dară nu-mi permit nervii. Ori ce lucrare spirituală îmi strică acuma şi trebue sĕ mĕ feresc de încordări. Cum ḑic, mi-ar fi plăcut sĕ întru în specialităţi, căci e datorinţă patriotică a ne spune vederile liber şi fără sfială.

Dr. Ilarion Puşcariu,

Archimandrit, vicariu archiepiscopesc în Sibiiu.

A fost un timp, când pretensiunile românilor se puteau împlini cu mai mare uşurinţă ca acuma. Inţeleg timpul, când românii mai credeau în bunăvoinţa cercurilor conducĕtóre.

Dela era dualismului a esistat partida activiştilor, şi ea şi-a continuat activitatea chiar şi când imensa majoritate a românilor s'a dat spre pasivitate.

Partida acésta a fost de credinţă, că venind în contact cu cercurile deciḑĕtóre, va afla modalitatea, de a delătura pedecile, pentru cari românii nu pot lua parte la lucrările parlamentului, şi se vor delătura causele nemulţămirei.

In anul 1872 partida activistă în frunte cu episcopatul la iniţiativa guvernului a întrat în pertractări cu ministrul president de atunci Lonyai.

Pertractările, din lipsa de seriositate în cercurile normative, nu au dus la nici un resultat. Lipsa de resultatul acesta a tras după sine discreditarea partidei activiste.

La 1885 asemenea s'a făcut încercare. Partida activistă a ţinut în Budapesta conferenţă, a concipiat program nou, şi pentru susţinerea şi propagarea lui a fondat un ḑiariu. Din lipsa buneivoinţe a guvernului a suferit naufragiu şi acéstă încercare.

Am venit dela Budapesta acasă disgustaţi şi compromişi.

De atunci partida pasivistă a crescut în continu, şi cei mai mulţi dintre activişti s'au alăturat la acea partidă.

Sórtea românilor înse a mers din rĕu tot spre mai rĕu. La causele originale ale nemulţămirei (legea electorală din Ardél), s'au mai adaus şi altele multe, şi aşa au ajuns la starea tristă de aḑi

Intrebi după causele amărăciunei de acuma? Eu în parte le-am şi indicat. Guvernul ne-a tractat fórte maşter. A aplicat unilateral legile esistente pe terenul administrativ, judicial şi bisericesc. Cu deosebire maştere au fost disposiţiunile guvernului de stat în ce privesce limba nóstră naţională.

Pot servi şi cu esemple concrete. Şi ca sĕ rĕmân numai pe terenul bisericesc, voiu amintì numai ajutoriul de stat, pe care în 1863 l'am primit dela Maiestatea Sa pentru ajutorarea preoţimei mai sĕrace. Ajutoriul acesta spre scopul indicat l'a pus Maiestatea Sa la disposiţiunea autorităţii bisericesci, ca ea sĕ-l distribuie. Inainte cu 9 ani ministrul de atunci Trefort l'a luat din mânile bisericei, şi-'l imparte ministrul. Disposiţiunea acésta a provocat mare amărăciune mai ales în sinul preoţimei. Căci dóră totuşi autoritatea bisericéscă este mai competentă decât ministrul sĕ judece, care preot are necesitate de ajutoriu.

Legea pentru naţionalităţi încă a rĕmas în mare parte literă mórtă, căci influenţa ei e paralisată prin ordinaţiuni ministeriale.

Pe teren scolar legile şi ordinaţiunile mai nóuĕ au făcut cu totul illusoriă autonomia bisericéscă. Rigórea preste mĕsură la aplicarea limbei magiare a provocat cea mai mare agitaţiune în tóte cercurile românesci.

Căci dacă dela învĕţătorii nostri se cere, ca ei sĕ cunóscă limba magiară în mĕsura, ca aceea sĕ o pótă propune în scóle cu limba de propunere unguréscă, acésta e o pretensiune, — după ale nóstre vederi — fără basă în lege, şi e identică cu totala nimicire a învĕţătorilor nostri confesionali. Cu deosebire se face în contul autorităţii autonomiei nóstre bisericesci lărgirea drepturilor inspectorilor regesci de scóle în afaceri de competinţa autonomiei nóstre, şi la resolvirea afacerilor scolare dintre autoritatea bisericéscă şi inspectorii regesci de scóle, cu ştirbirea autorităţii bisericesci se dă drept contra legei inspectorilor regesci de scóle.

Relele acestea nu sĕ mai pot vindeca prin vorbe, aici trebue sĕ vorbéscă fapte, şi atunci nemulţămirea va înceta de sine.

Părerea, că şi pe lângă actuala lege electorală am puté alege 13 deputaţi dietali ar fi corectă, când românii ar puté concura în corupţiune cu candidaţii, şi în presiune cu organele guvernului. Dar presupunênd, că am scóte 13 deputaţi români din Transilvania, ar sta aceea cifră în proporţiune cu preponderanţa numerică a românilor faţă cu celelalte naţionalităţi din Transilvania?

Că pentru ce ţin românii cu atâta tenacitate la autonomia Ardélului? Eu aşa cred, şi acésta e nu numai părerea mea, ci a multora, că pentru cuvêntul, că uniunea s'a făcut fără de a fi fost întrebaţi şi românii. Preterarea acésta, pe români, ca pe naţiune în preponderanţă numerică, i-a vătĕmat şi îi vatĕmă. Dacă ar fi fost întrebaţi şi românii, de bună sémă şi-ar fi reservat unele drepturi naţionale. Părerea mea e, că dacă guvernul ar îndrepta acuma, cea ce s'a întrelăsat atunci, cestiunea cu uniunea nu ar mai sta în programul politic al românilor.

Pe ce cale s'ar puté sana gravaminele românilor, şi că prelaţii nu şi-ar puté pune în cumpĕnă influenţa la acest blând şi evlavios popor român, ca sĕ înceteze agitaţiunea? la acésta grea întrebare eu nu pot rĕspunde.

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

III.

Ad. nr. gub. 7569 ex 1784.

Cele mai jos însemnate necuviințe se strică, și deosebit se opresc.

1. Strângerea scrisórei adecă penaticum, și a secerii sĕ opresce, și iobagii zeciuitorilor păstrare de rîndul mâncărilor nu le vor da.

2. Domnii locurilor sĕ nu siléscă iobagii a belí vitele lor, care ei le-au lăpĕdat din rîndul celoralalte afară, sau le-au muștruluit afară, și nici un fel de carne sau cu dărabul sau cu funtul într'acesta chip pe sărăcime sĕ nu se împartă, ca sĕ i-o plătéscă, ci sĕ se taie carnea afară și fără de nici o asuprélă din a lor bunăvoință sĕ se cumpere.

3. Nici într'un chip sĕ nu se siléscă iobagii vinurile și vinarsurile cele stricate a le cârșmărí, sau a vinde untul, cașul și alte de acestea, precum nice a duce, nice a aduce buțile cele góle afară de slujbă datori sĕ nu fie, însĕ de cumva domnul locului după înțelegerea al. 36 de stich din anul 1550 ar vrea a încredința crișmăritul la vr'un iobagiu, un iobagiu ca acela pănă când vinde vinul sĕ fie mântuit de slujba cea de sĕptĕmână, și fără de aceea în plata crîșmăritului dela tot acăul sĕ i se plătéscă patru bani.

La care fel de crîșmărit fiind rînduit iobagiul despre vinurile cele stricate, fiind-că mai cu sémă sau sunt așa, sau trag spre stricare, și unele ca acelea sĕ dau spre crâșmărit prin dregĕtorii cei domnesci, nici a rĕspunde, nici paguba a o suferí dator nu va fi.

4. Cumpĕrătura cea dinaintea tuturora (sau preemția) întru tot felul de lucru după tâlcuirea stihului 76 din anul 1723 la domnul locului pentru lipsa sa rĕmâne în sus, însĕ cu prilegiul acesteia mai dintâiu cumpĕrături cei din Vidic cari ar vrea pentru cumpĕratul a vení la hotar, totuși sĕ nu se opréscă nici sĕ se împedece iobagii a nu-și puté duce marfele spre vênḑare la alte locuri, nici pentru acéstă acar ce fel de marfă a lor sĕ nu se opréscă nici cu fapta, nici cu porunca, ci precum prostul sĕ va tocmí cu lăturénul cumpĕrătoriu, sau ar vrea a se tocmí cu domnii sei, de-i va pune domnul seu după tocmélă plata minteni jos, atuncea póte a trăí cu aceea înaintea tuturora cumpĕrătură, însĕ într'acesta chip ca cele-ce se vênd, cu mĕsură și maje dréptă sĕ se ia, și într'acesta chip vênḑarea slobodă sĕ rĕmână iobagilor, și sĕ nu se siléscă nimica domnilor sĕi a vinde, fără numai din bună a sa voință.

5. La nici un haiduc sau vădăsluitoriu domnesc sĕ nu fie slobod a trage și a belí de pe săraci.

6. Supt glóbă de dóuĕḑeci-și-patru de bâte sĕ opresce, ca iobagii între sine nici bani, nici altfeliu de adunare sĕ nu stringă, sau cum sĕ zice, tótă stringerea oprită este.

7. Aruncătura birului de porție sĕ fie cu știința domnilor locului, birăul satului în tot anul ce primesce și ce dă afară despre partea satului, mai vîrtos despre venitul crișmelor domnesci (însĕ acésta fără de nici o îngreuélă a iobagilor) a-și da séma, așa și datorașii a-i strînge sĕ plătéscă datoriu va fi, éră de cumva domnul locului cu acéstă luare de sémă ar întârzia, atuncea hiba sa acésta scaunul varmeghii sau tabla o va îndrepta.

8. Din iosagul iobăgesc care s'au vêndut, au schimbat, au cu testament s'au îngăduit, domnul locului partea a zecea sĕ nu o pótă lua.

9. Glóbă de bani supt nici un prilegiu altmintrelea sĕ nu se tragă, fără numai când cu judecată întêmplările se vor descoperi, și atunci numai de pe aceia iobagi, cari în judecata domnéscă fac mărturia varmegii, adecă se vor judeca spre aceea înaintea solgăbirăului, și a juratului rĕmâind, și aicea în sus slobodenia a muta legea înaintea scaunului varmegii.

(Va urma.)

Una însĕ o pot afirma. Românii nu se vor mulţămi cu cuvinte şi promisiuni góle, ei voesc sĕ vadă fapte, adevĕrată bunăvoinţă şi sinceritate din partea cercurilor competente guverniale. Prelaţii au fără îndoélă influenţă asupra credincioşilor lor în cele spirituale, şi acésta o şi valoréză. Cu sfaturi bune şi folositóre se şi adreséză ei către credincioşii lor la tóte ocasiunile, în cele politice însĕ prelaţii numai cu program bine lucrat, bine circumscris şi românilor simpatic pot păşi.

Parteniu Cosma,

directorul „Albinei“, fost deputat în cameră.

Dacă voesci sĕ cunosci dela mine politica actuală, te-ai adresat la rĕu loc, pentru că eu încă în anul 1884 m'am retras cu totul dela politică şi de atunci me ocup numai cu afacerile acestui institut. Dar jurnalele nici aci nu-mi dau pace. Mi-am cetit numele între al acelora la cari s'a făcut perchisiţiuni de domiciliu, mi-l'am cetit între al acelora, cari stau înaintea juriului de presă, ér „Albina“ mereu figuréză în fruntea pretinşilor agitatori politici, fără nici un motiv binecuvêntat, pentru că între ea şi între institutele de bani magiare nu este altă deosebire, decât aceea: că este deopotrivă culantă cu toţi clienţii sei, că ea respectéză în faptă egalitatea de drept în cestiunea limbei, corespundênd cu fiecine în limba lui, şi că dă pâne, oficiu privat cinstit câtorva tineri români soliḑi şi cualificaţi. Ér pentru acestea ar merita mai mult laudă decât suspiţionări şi persecuţiuni.

Dar ca unul, carele timp îndelungat am fost chiemat a me ocupa cu politica, este prea natural, că petrec cu atenţiune şi mişcările politice, şi că acelea nici pe mine nu me pot lăsa fără nici o impresiune.

Convingerea mea este, că în patria nóstră cestiunea naţionalităţilor este *o cestiune cardinală*, dela a cărei resolvare norocósă depinde sortea patriei.

Aceea nu se póte nici ignora, nici înneca, nici delătura cu frase mari, cu ameninţări, cu terorisări şi cu persecuţiuni, şi nu se póte lua dela ordinea ḑilei.

Trebue studiată cu tótă moderaţiunea, ér adevĕratele gravamine trebue vindecate fără nici o preocupare cu dreptate şi cu ecuitate, dar nu cu dispreţ, nici din graţie, nici după şablóne streine, ci conform intereselor speciale ale statului nostru poliglot.

In ce privesce în special cestiunea *autonomiei Transilvaniei*, pentru carea atât de teribil se persecută partidul naţional român, constituit pe basa programului din 1881 — aceea nu este atât de periculósă, precum li-se pare unora.

Programul se începe cu următórea introducere:

„Partida naţională va lucra *pe teren legal* pentru esoperarea următórelor drepturi“:

„1. Incât privesce Transilvania, *recâştigarea* autonomiei ei“.

Deci, agitaţiunea pentru autonomie nu conţine nici un lucru interḑis prin lege. Este vorbă numai de modificarea unei legi esistente — pe *teren legal*. In stat constituţional nu póte fi oprit un astfel de lucru, pentru că fără agitaţiune nici o reformă salutară nu se póte realisa. Dacă este permis partidului independenţei sĕ agiteze contra dualismului în parlament şi în ţéră, pentru ce sĕ nu-i fie permis altui partid a face tot aceea contra altei legi?

Lucru principal este: supunere faţă de legile esistente, ér asta o face partidul naţional român tocmai aşa, precum o face şi partidul independenţei.

Dacă se va ivi cândva în Ungaria un cabinet „Gladstone“ carele sĕ presente la legislativă un proiect de lege „Home-rule“ pentru Transilvania, carele apoi ceialalţi factori ai legislativei sĕ-l prefacă în lege, atunci se va realisa şi punctul 1, din programul partidului naţional român.

A nisuí în acéstă direcţiune nu este lucru nepatriotic în Anglia şi nu póte fi lucru nepatriotic nici la noi.

Pentru acésta decie pĕcat a dechiara pe un partid de „vogelfrei“.

Dar după vederile mele şi acéstă cestiune s'ar molcomi séu póte ar şi dispăré dela ordinea ḑilei, îndată ce s'ar satisface altor dorinţe juste şi legale ale românilor.

Poftéscă guvernul a respecta legea despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor şi a o esecuta cu tótă loialitatea.

Nu este deajuns, dar nici nu se cuvine, sĕ te provoci numai la ea, când ai interes, ca sĕ vaḑă streinătatea ce drepturi asigură statul nostru cetăţenilor sei de limbă nemagiară, bine sciind, că acelea drepturi esistă numai pe hârtie.

Dacă nu-i place nici se auḑă de autonomia Transilvaniei, poftéscă şi desfiinţeze legile şi instituţiunile care justifică esistinţa autonomiei, cum sunt, în prima linie legea specială de presă pentru Transilvania, procedura criminală, legea urbarială şi cu deosebire legea electorală special pentru Transilvania.

După părerea mea, acestea sunt stări nesuportabile, şi dacă s'ar estinde şi asupra Transilvaniei censul din Ungaria, sau dacă s'ar crea o lege electorală nóuă, democratică, unitară pentru ţéra întrégă, şi dacă cercurile electorale s'ar aronda după dreptate şi fără consideraţiuni de rase, ar înceta şi pasivitatea românilor şi lucrurile ar întra în cursul lor normal.

Numai în acest cas ar puté fi vorbă de partide nóuĕ sau de fracţiuni de partide între români.

In situaţiunea politică de astăḑi, fără nici un incident, şi fără ca românii sĕ simţă cât de puţină bunăvoinţă nici din partea legislativei, nici din a guvernului, nici în opiniunea publică magiară, ar fi un lucru zădarnic a încerca sĕ afli între români elemente, care sĕ fie aplecate a iniţia un fel de pacificare.

Procesul memorandului şi modul barbar cu care s'a terminat acela, a scandalisat chiar şi pe aceia, cari din capul locului n'au aprobat demonstraţiunile.

Denunciările tendenţióse şi mobilisarea de tot superfluă a jandarmilor şi a miliţiei, ce le-a urmat fără ca românii se le fi provocat prin cea mai neînsemnată violenţă sau disordine, au produs chiar efectul contrariu: nelinişteşce chiar şi pe elementele cele mai moderate.

Românii sunt persecutaţi pentrucă, se ḑicem, au demonstrat pe lângă aceia din fraţii lor, carii au fost traşi în judecată într'un mare proces politic, şi pentru acésta au presărat întreg Ardélul cu jandarmi şi cu ostaşi; publicului din Budapesta ii este permis însĕ, ba face un lucru patriotic, când demonstréză pe lângă Wekerle şi prin asta implicite contra Corónei, ba s'au aflat şi de aceia carii pe regele l'au întimpinat cu „Abzug“ dar acolo n'au intervenit nici jandarmii, nici miliţia.

Studenţii magiari dela universitate arangéză demonstraţiunile cele mai estinse pentru Kossuth, teroriséză pe proprietarii de case din capitală, teroriséză chiar şi pe guvern, la inmormêntare ei se resolvă a susţiné ordinea, ér dela înmormêntare în cóce studenţii dela gimnasii ba chiar şi elevele scólelor de fete peregrinéză mereu la mormêntul lui Kossuth ca musulmanii la al lui Mohamed, cu cunune de flori şi cu rugăciuni.

In faptele acestea nici guvernul, nici poliţia, nici jurnalistica nu vede nici un lucru ilicit deşi toţi sciu, că sunt vătămătóre atât pentru Corónă cât şi pentru naţionalităţi, ba din contră vĕd şi glorifică în ele manifestaţiunile celui mai curat patriotism.

Dar consiliul universităţii din Cluş disciplinéză pe studenţii universitari români, nu le subscrie indicele, nu-i admite la esamine şi la colocvii şi nu le dă absolutoriu, ér direcţiunea gimnasiului de stat din Sibiiu, pentrucă unii tineri, au fost de faţă la un banchet improvisat din incidentul sosirei unora din cei judecaţi şi precum sĕ afirmă ar fi primit şi ei toastele cu „sĕ trăéscă“ pe abiturienţi nu-i admite la esamenul de maturitate, ér pe ceialalţi îi pedepsesce într'alt mod, şi le dă calculi rei din moralitate.

Prin acésta, cu intenţiune silesce tinerimea ca sĕ-şi cerce altă patrie şi ca în guvernul patriei sale sĕ privéscă pe prigonitoriul sĕu.

Dvóstră veţi respunde la tóte acestea că cultul lui Kossuth este patriotism, ér cultul naţional este nepatriotism; dar naţionalităţile susţin contrariul. Ele pretind cel puţin atâta cruţare faţă de una esagerare, câtă vĕd că se eserciéză faţă de ceealaltă.

Nicăiri în lume nu se reglementéză tinerimea după „Vorschrifturi“ şi nu se pune nici un preţ pe tinerii, carii deja în băncile scólei speculéză şi nu se sciu însufleţi pentru idealuri.

Numai guvernul are puterea de a da altă direcţiune curentului de astăḑi, însuflând spirit de încredere şi punênd fundamentul unei soluţiuni pacinice.

Românii fiindcă n'au nimic, nu au la ce renuncia, nu pot concede nimic. *Ei cel mult ar puté sĕ se róge de ertare, că s'au născut români şi că vor sĕ remână români în acéstă patrie susţinută cu sângele şi cu sudórea lor.*

Sciu că mai deunăḑi guvernul a învitat pe prelaţii români la o consultare.

Dacă a făcut acésta pentruca sĕ şi tragă dela ei informaţiuni despre situaţiune a făcut un lucru cuminte, pentrucă s'a putut convinge şi el, că deputaţii români din partidul guvernamental, carii nu fac altă de cât se inchină la tóte cuvintele lui, nu-l pot orienta, şi pentrucă biserica română fiind biserică naţională, capii ei sunt totodată şi representanţii legali ai românilor.

Dacă însĕ i-a citat pentru aceea ca ei sĕ-influinţeze asupra preoţilor şi asupra învĕţătorilor, ca aceia se nu se ocupe cu cestiunea naţionalităţilor şi sĕ nu conducă poporul, atunci a făcut un lucru de nici o trébă, un lucru rĕu.

Preoţii şi învĕţători nostri sunt ómeni cu familie şi trăesc dela popor, sufer şi se bucură împreună cu poporul. Deopotrivă simţesc ei tóte sarcinile şi bucuriile statului cu credincioşii lor, deci nici nu se pot despărţi de ei. Nici chiar la porunca episcopilor lor, nu pot lucra în contra interesului poporului, ci sunt datori sĕ conducă poporul.

Guvernul prin aceea, că va constringe pe episcopi sĕ observe o ţinută politică contrară cu ţinuta poporului, cel mult póte ajunge, ca sĕ nimicéscă autoritatea episcopilor naintea poporului.

Dela prelaţii romano-catolici, dotaţi ca nisce principi, nu cutéză sĕ pretindă nici măcar atâta, ca sĕ nu-i facă oposiţie, când între biserica lor şi între guvern subverséză vr'o diferenţă, ba sufere ca clerul inferior catolic, de ani de ḑile sĕ agiteze contra lui. Cu ce drept póte pretinde deci dela prelaţii şi dela preoţii români ca sĕ i-se facă corteşi?

Repet deci, că după părererea mea, pentru liniscirea spiritelor şi pentru deslegarea cestiunei române, nu este alt mod decât, ca guvernul sĕ iee iniciativa cu inţelepciune, cu dreptate şi cu ecuitate.

Se incete odată suspicionarea, că în patria acésta fiecine, care voiesce se remână ce s'a născut şi ce l'a lăsat Dḑeu sĕ fie, este un trădător de patrie şi nevrednic de incredere, dacă din intâmplare nu s'a născut dela o mamă magiară.

Societatea încă sĕ-şi vină odată in ori, şi sĕ nu respingă dela sine elemente deşteptе şi cinstite, numai pentrucă ele au învĕţat dela magiari cum trebue sĕ-şi apere chiar şi cu sângele, religiunea şi naţionalitatea.

Nu este permis, ca patria acésta se aibă şi de acei fii, carii cu drept cuvênt se consideră pe sine de copii maşteri.

In fine aş da guvernului statul, ca la paşii ce-i va întreprinde sĕ nu urmeze sfaturilor ce i le vor da informatorii magiari din Transilvania, pentru că aceia — onóre puţinelor esceptiuni — sunt în prea mare mĕsură preocupaţi, fiindcă cei mai mulţi din ei ar voi să fie domni cum sunt gentryii din Ungaria, dar nu pot pentrucă le lipsesce averea, a lucra nu sciu şi nu le place, si se consideră că, sunt născuţi nu pentruca ei sĕ susţină statul ci că statul se-i ţină pe ei. Pentru acésta elementul valach trebue înferat de nepatriotic, pentrucă îndată ce acela va avé se facă concurinţa şi la ólele cu carne, ei au sĕ caḑă, şi cu ei pere singurul element, care închiagă statul.

Asta este părerea mea despre situaţiune, a mea, ca a unuia dintre acei puţini, carii încă tot cred, că se va puté afla un modus vivendi între magiari şi între români, ca împreună sĕ conlucrăm cu însufleţire la fericirea şi prosperarea acestei patrii, în care împreună avem sĕ trăim şi sĕ murim.

Prigonirea tinerimii nóstre.

— Cluş—Sibiiu. —

Senatul universitar din Cluş a adus cu privire la sentinţa provisoră de mai nainte, următórea decisiune nóuă:

Ad. 1107—1893/94
nr. s. n.

In urma decisiunei senatului universitar, luat în a X-a şedinţă estraordinară, ţinută în 14 Iunie st. n. 1894, aduc la cunoscinţa următorilor ascultători universitari:

1. Eugen Pătăcean. 2. Liviu Cigărean. 3. Ioan Corbu 4. I. Coţofan. 5. Vasilie Crişan. 6. Emil T. Muntean. 7. Valeriu Candrea. 8. Parteniu Barbu. 9. Semproniu Muntean. 10. Ión Bucur. 11. Victor Pop. 12. Ión Mircea. 13. Nic. G. Ungurean. 14. Laurenţiu S. Nestor. 15. Iuliu Pipoş 16. Nicolau Stanilla. 17. A. O. Bogdan. 18. Aureliu Nichită. 19. Coriolan Meseşan 20. George Şimon. 21. Romul Popp 22. George Ciuta 23. Valeriu Tempea 24. Aureliu Maniu. 25. Titu Pop. 26. Valeriu Mustea. 27. Sigismund Pop. 28. Emil Chinteuan. 29. Nerva Moldovean 30. Valeriu Laslo. 31. Iancu C. Ianovici. 32. Iuliu Chitul. 33. Const. Titieni. 34. George Vătăşan. 35. Ion Brânda. 36. Părintele Iustinian Harşa. 37 Aurel T. Ciortea. 38. Nicolau Tanco. 39. Părintele Ioan Iepure. 40. Ión Ghetie. 41. Iuliu Papp. 42. Ladislau Oros. —

că: senatul universitar a decis, ca cercetarea disciplinară, care e în curgere contra lor, sĕ o ţină în suspenso până atunci, până când judecătoria criminală competentă nu va fi adus în acéstă causă decisiune ridicată la valóre de drept.

Acéstă decisiune, împreună cu recursul înaintat din parte-le s'a transpus la înaltul d-n ministru ungurese de culte şi instrucţiune publică.

Cluş, 15 Iuniu 1894.

(L. S) *Dr. Brandt*
rector.

Cu privire la procesul, ce este pus la cale contra tinerimii, în „Kolozsvár“ aflăm următórea notiţă:

„După-cum ni se comunică, procura-„tura va intenta proces de presă contra „acelor studenţi universitari români, care au „redactat apelul agitatoric, ce s'a respândit „printre popor cu prilegiul procesului me-„morandului.“

Aşa dar va fi un nou proces monstru la Cluş, soţ al procesului memorandului şi replicei.

*

In prigonirea ce se face tinerimii române dela gimnasiul de stat din Sibiiu, asemenea s'a adus sentinţa. Cei trei tineri din cl. VIII, despre care s'a făcut amintire în nrul 59 al fóiei nóstre sunt: Lazar Tritean, Victor Florian şi Iacob Manuil, jertfele şovinismului, care a copleşit acum şi scólele magiare. Tinerii acestia, precum am amintit atunci, au depus cu succes esamenul de cl. a VIII-a şi esamenul de maturitate scripturistic; dela cel verbal au fost siliţi sĕ repăşéscă, cu ameninţarea că vor fi eschişi, ér acum li s'a publicat sentinţa definitivă, că sunt respinşi pe un an de ḑile dela depunerea esamenului de maturitate, ér în atestatul de cl. VIII li sĕ va induce calcul nelegal din purtarea morală, motivat cu „beția“, ce ar fi făcut-o acești tineri și care calcul are sĕ trécă în atestatul de maturitate.

Celorlalți elevi li sĕ va detrage din calculul de moralitate, anume: în clasele inferióre sĕ va da calcul: legal (suficient), celor din cl. V—VII. nelegal (nesuficient) motivat acest calcul cu: cercetare de crisme, beție, etc.

Motivarea cu „beția“ este o mârșăvenie. Lucrul stă astfel: cercetarea s'a făcut pentru „demonstrațiuni politice“ cu toți studenții; pentru aceste pretinse „demonstrațiuni“ s'a dat în realitate pedépsa, dar sĕ motivéză cu „beția“, care e numai pretecst, nevoind a induce în atestate motivul adevĕrat, după cum sĕ ḑice, că s'ar fi esprimat un profesor, pentru că „nu vrem sĕ facem din ei martiri.“

Éta, părinți români, cum sunt tractați copii vostri la o scólă, susținută din sudórea vóstră și de aceia, cari sunt plătiți din banii vostri, la o scólă pusă aici, ca o insulă în marea de români și sași, ce-o încunjóră.

Noutăți.

Personal. Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a plecat Marți la 5 óre p. m. la Budapesta spre a lua parte la desbaterile proiectului de lege despre căsătoria civilă obligatóre, înaintat a dóuă-óră casei magnaților.

* * *

Damele române. Damele române din Brașov s'au constituit într'un comitet cu scop de a desvolta și propaga spiritul național în tóte păturile. In Sibiiu asemenéa s'au constituit domnișórele în o societate, ér scirile din Abrud anunță, că acolo încă s'a constituit în 10 l. c. n. un comitet de dómne și domnișóre. Comitetul s'a alăturat totdeodată hotărîrei dómnelor din Brașov de a aduce mulțămită presei streine pentru simpatia arĕtată causei române. Suntem mândri de damele nóstre!

* * *

Protestul Năsĕudenilor contra magiarisării. Românii năsĕudeni au înaintat un protest energic contra magiarisării forțate a numelor localităților din ținutul Năsĕudului.

* * *

Sânțire de biserică. In comuna Mărgineni în comitatul Făgăraș, din anul 1870 încóce, din unele incidente destul de „regretabile“ am fost siliți sĕ ne reîntórcem în sinul bisericei greco-orientale mai multe familii. Atunci în lipsa unui edificiu corespunḑĕtoriu, în care sĕ ne înălțăm inimile cătră cel Atotputernic, am fost siliți a ne servi de acésta în o casă, carea numai formă de biserică nu avé. In scurt timp în nóua parochie s'a înființat un mic capital, care s'a administrat cu o consciențiositate rară și ne-a pus în plăcută posiție, încât astăḑi sĕ putem ḑice că avem o biserică așa, ca și care puține se pot găsi în jurul nostru. Nu e vorba, am fost ajutați și din alte părți, prin oferte benevole, pentru care pe calea acésta esprimăm cordialele nóstre mulțămiri marinimoșilor contribuenți, deobligându-ne a ridica în noul locașiu dumneḑeesc rugăciuni ca recompense pentru liniscea și mângăierea sufletelor tuturor binefăcĕtorilor. Mai lipsesce numai la acest edificiu podóba din lăuntru și sĕ se mai acopere ceva din datorie, care prin ajutoriul Atotputernicului va fi cu lesnire a se împlini. Acestui măreț edificiu, am decis deci ca în Dumineca primă după Rosalii adecă în 12/24 Iuniu a. c. sĕ ii se celebreze sfințirea, predându-l în grija sântei Treimi pe a cărui nume este întemeiat chramul bisericii, la care act avem onóre a învita pe toți aceia, căror le zace la inimă bunăstarea, înaintarea și înflorirea religiunei scumpei nóstre națiuni. Mărgineni în 5/17 Iuniu 1894. Georgiu Pop, paroch gr. ort. și preș., Ioan G. Popa, curator primariu.

* * *

Academia română a luat o resoluțiune de protestare contra condamnării, ce s'a făcut la Cluș în procesul memorandului. Resoluțiunea se va trimite tuturor academiilor din statele streine.

* * *

„Magyarország“ și românii. „Magyarország“ în nrul dela 15. Iuniu a. c. scrie un articol întitulat „Cestiunea română“ în care scriind într'un stil infect și murdar despre români, după cum e datina foilor magiare și presentându-ne ca pe cei mai periculoși pentru stat, étă ce pretinde pentru resolvarea cestiunii române:

„Din mâna fie-cărui astfel de element trebue luat înainte de tóte scólele, cari din ură de rassă își cresc proseliți. Provadă statul magiar scólele cu puteri didactice patriotice magiare. Sistese preparandiile gr. or. și gr. cat. și crécă-și statul magiar pe séma sa cetățeni și cetățene. Statul magiar sĕ încasseze în cassa sa de contribuțiuni plata popilor și de acolo sĕ-și capete fie-care venitul sĕu în sumă corespunḑĕtóre și dacă agită sau dacă comite tradare de patrie, alunge'l în lume sau bage'l pe popa în prinsóre. Profesorii pentru asemeni pĕcate sĕ fie loviți cu amende de bani și cu prinsóre. Tot acésta sĕ fie sórtea inasprită a advocaților și a proprietarilor.

Legea de presă sĕ se esecute cu cea mai mare rigóre.

Și până când se întêmplă aceste însĕ sĕ se numéscă un comisariu regesc energic și locurile suspecte sĕ se ocupe cu ostași, pentru ca mișcarea românilor sĕ fie odată înăbușită“.

Proverbul român ḑice: „Când Dḑeu vrea sĕ bată pe cineva, îi ia întâiu mintea“!

* * *

Idiea de stat periclitată. Magistratul orășenesc de aici a publicat — în foile germane — o ordinațiune, ca sĕ nu se mai pórte colori, cari amenință ideia statului magiar. A dóua ḑi de Rusalii meseriașii români și românii țĕrani din suburbii au aranjat petreceri în Dumbravă. O patrolă de polițisci și alta de gendarmi i-a păḑit tótă ḑiua, umblând după pantlici „trei color“ — veḑi Dómne sĕ nu se pericliteze ideia de stat magiar. — Ș'au auḑit însĕ multe acesti păḑitori ai „ideei“.

* * *

O mică artistă. Dumünecă séra (în 29 l. tr.) a avut loc în palatul ateneului din Bucuresci un concert de bine-facere, sub conducerea domnului A. Kneisel. Printre diferiți artiști, cari au participat cu un bun succes la acest concert, a apărut pe scenă și mica Aurelia Cionca, fiica profesorului I. Cionca. Acéstă copilă, în vîrstă numai de 5 ani și jumĕtate a esecutat la pian trei bucăți: O elegie, o romanță și o horă. Cele dintâi dóuĕ bucăți sunt creațiunile micei artiste, care a secerat aplause unanime din partea auditorului mirat de talentul acestei copile fenomenale, — scriu foile din România.

* * *

Procesul Klebersberg Zdenko. La 21 Iuniu se va pertracta în Budapesta interesantul proces „Klebersberg Zdenko“, pentru articolul „Panama magiară“ scris din incidentul sinuciderii lu Bokross Elek.

* * *

Atentat. Pe când ministrul president italian Crispi mergea în trăsură la cameră un tinĕr de 25 ani, declarat de anarchist, a tras un foc de revolver asupra lui Crispi. Ministrul a rĕmas însĕ nevătĕmat. Pietro Lega, atentatorul, a fost prins și a mărturisit că anume a venit din provincie sĕ omóre pe Crispi, dar regretă că nu i-au suces. El avea 2 revolvere încărcate.

* * *

Episcopie română în Macedonia. Din Constantinopol a sosit scirea, că românii macedoneni au trimis o deputațiune numĕrósă la Constantinopol în causa înființării unei episcopii române în Macedonia.

In Constantinopol deputațiunea macedo-română a fost primită de ministrul de interne și de patriarchul ecumenic. Primirea a fost fórte afabilă.

Sultanul însuși este aplecat a face dreptaţe tuturor supușilor sĕi creștini și astfel este aplecat a satisface justele cereri și ale românilor în acéstă causă în tocmai precum a făcut și bulgarilor.

* * *

Act de mulțămire. Consistoriul archiepiscopesc gr. or. din Bucovina a esprimat mulțămita și recunoscința sa domnilor oficiali consistoriali Teofil Tomasciuc și Nicolaiu de Rey, pentru esactitatea și promptitudinea documentată de dlor în sfera de activitate la fóia eclesiastică „Candela“.

* * *

Cas de mórte. In 19 l. n. a rĕposat în vêrstă de 55 ani culegătoriul-tipograf Ioan Schmidt. Inmormêntarea se face aḑi Joi 21 l. c. n. la 4 óre p. m.

* * *

Statistica scolară în Turcia. Dela venirea pe tron a actualului sultan Abdul Hamid (31 August 1876) s'au deschis 25.000 scóle în imperiul otoman. Numĕrul scolarilor este de 1,250.000.

Fundațiunea Gozsdu.

(Urmare.)

C. Pentru filosofie.

25. *Vătășan Georgiu* din Zoltan, pentru anul III în Clușiu, pe lângă stipendiul avut de 250 fl. o ameliorare de 50 fl. = 300 fl.

26. *Giurgiu Aurel* din Runcul, pentru anul III în Cluș pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

27. *Ciortea Aureliu* din Cojocna, pe anul III în Clușiu, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

28. *Brânda Ioan* din Butin, pe sem. 6 și 7 în Clușiu, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

D. Pentru technică.

29. *Moga Vasiliu* din Săsçior, pentru anul V în München, stipendiul avut de 300 fl. sub condițiunea documentării, că la politechnica din München, spre absolvarea technicei se recere și frecuentarea anului al cincilea.

30. *Marienecu Eugeniu* din Oradea-mare, pentru anul III în Budapesta, stipendiul avut de 300 fl.

31. *Pușcariu Antoniu* din Brașov, pe anul III în Zürich, stipendiul avut de 300 floreni.

32. *Urdea Ioan* din Cernatul-Săcelelor, pentru III în Karlsruhe, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

33. *Vasii Vasiliu* din Șag, pentru anul II în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

34 *Popoviciu Teofil* din Voldorf, pe anul II în Viena, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

35. *Vuia Traian* din Surduc, pentru anul II în Budapesta, stipendiul avut de 300 fl.

36. *Cimponeriu Dionisiu.* pentru anul II în Budapesta, stipendiul avut de 300 fl.

E. Pentru farmacie.

37. *Petroviciu I. Avram* din S.-Nicolaul-mare, pentru anul II pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 200 fl. = 300 fl.

F. Abiturienților.

α) pentru medicină:

38. *Borha Eugeniu* din Beiușiu, pentru anul I în Budapesta, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 200 fl. = 400 fl.

β) pentru technică:

39. *Pop Aureliu* din Brașov, pentru anul I în Viena, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 200 fl. = 400 fl. sub condițiunea obținerei licenții ministeriale de a studia afară din patrie.

γ) pentru drepturi:

40. *Nemoian Virgil* din Vasiova, pentru anul I de drepturi în patrie stipendiul avut de 100 fl. sub condițiunea depunerii maturității și a inscrierii de ascultător regulat în anul I de drepturi.

41. *Adam Georgiu* din Belinț, pentru anul I în patrie, pe lângă stipendiul avut de 60 fl. o ameliorare de 140 fl. = 200 fl.

42. *Dure Constantin* din Oravița, stipendiul avut de 200 fl. sub condițiunea sĕ se înscrie de student ordinariu la vr'o facultate academică în patrie.

G. Pentru școlele medii.

43. *Missici Constantin* din Lipova pentru cl. VII gimnasială, pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

44. *Poynár Sever* din Orade, pentru clasa VI gimn. stipendiul avut de 400 fl. sub condițiunea depunerii esamenului restant și a inscrierei de student regulat pe a VI cl.

45. *Zigre Aureliu* din Orade, pentru clasa VI gimn. pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

46. *Poynár Eugeniu* din Orade, pentru clasa IV gimn. pe lângă stipendiul avut de 200 fl. o ameliorare de 100 fl. = 300 fl.

47. *Cassan Ioan* din Sibiiu, pentru clasa VIII gimnasială stipendiul avut 60 fl.

48. *Lenger Ioan* din Liget, pentru clasa V gimnasială pe lângă stipendiul avut de 120 fl. o ameliorare de 40 fl. = 160 fl.

49. *Muntean Eugeniu* din Oravița, pentru clasa VII gimnasială pe lângă stipendiul avut de 60 fl. și ameliorare de 60 fl. o ameliorare de 90 fl. = 150 fl.

50. *Borcea Lucian* din Sibiiu, pentru clasa VI gimnasială pe lângă stipendiul avut de 60 fl. o ameliorare de 40 fl. = 100 fl.

51. *Popa Georgiu* din Beel, pentru clasa VIII gimnasială, pe lângă stipendiul avut de 60 fl. o ameliorare de 40 fl. = 100 fl.

(Va urma).

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

Dacă un ton sau mai multe, în tot locul obvin ridicate sau coborite în decursul piesei, pentru de a nu pune totdeuna semnele alterative sĕ pun la începutul piesei. Semnale alterative puse la începutul piesei sĕ numesc armaturi.

Acele tonuri ridicate sau coborîte, cari nu sĕ țin de gama în care este scrisă piesa sĕ numesce accidenți. Ridicarea sa[illegible]oborirea acestora prin semnele alterative sĕ face numai acolo unde obvine acel ton și are valóre numai pentru mĕsura in care obvine.

Dacă accidentul obvine de mai multe ori în vre-o mĕsură și am voi ca unul sĕ se reducă érăși, sĕ pune înaintea lui becarul. Pentru precauțiune becarul sĕ pune și în mĕsura următóre, unde nu trebue se obvie accidenții.

7. Cele 5 linii cu spațiurile dintre ele, pe cari sĕ scriu notele, sĕ numesce portativ. Așa dară în portativ sunt 5 linii și 4 spațuri. Pentru scrierea notelor înalte și profunde nefiind îndestulitóre acestea, facem nisce liniuțe mici cari sĕ numesc linii ajutătóre.

Pe portativ sĕ baséză si cheile: cheia *g* sau cheia violin și cheia *f* sau bass. Cheia *g* sĕ așéḑă pe linia a 2-a și tonul care cade pe acéstă linie sĕ numesce *g*. Cheia *f* sĕ așéḑă pe linia a 4-a și tonul care cade pe linia acésta încă sĕ numesce *f*. Cheia *g* sĕ folosesce pentru voci mai înalte, ér cheia *f* pentru voci mai profunde.

8. Vocea, care n'a suferit mutațiune, sĕ numesce voce femeiască, sau copilărésca; ér vocea care a suferit de mutațiune sĕ numesce voce bărbătéscă.

Vocea femeiască care are estensiunea dela *d—g* sĕ numesce sopran; care sĕ destinde dela *f—a* alt.

(Va urma.)

Bibliografic.

„Lexiconul“ comunelor bisericesci din archidiecesa gr. or. rom. a Transilvaniei, întocmit pentru trebuințele oficiale de Dr. Remus Roșca, protodiacon archiepiscopesc, secretariu consistorial. Sibiiu. Tipariul tipografiei archidiecesane. 1894. Prețul 1 fl.=2 coróne.

Acesta este titlul unei cărți, a cărei necesitate s'a simțit destul de greu până acum mai ales în agendele de oficiu și în agendele chiar a le privaților, cari lucră în organismul nostru bisericesc. Pe cât de grea a fost munca la compunerea acestui „Lexicon“ pe atât de reușită se póte considera acésta lucrare cu totului nóuĕ. De dorit ar fi, ca pe viitoriu cel puțin din 10 în 10 ani sĕ se edé oficios un astfeliu de „Lexicon“, care cuprinde și datele statistice etc. și ca acésta lucrare sĕ nu fie mărginită numai la archidiecesă ci și în celelalte diecese. Ea sĕ fie un „Lexicon“ pentru întréga metropolia nóstră. Inceputul a fost greu, dar începutul s'a făcut și dorim ca acésta lucrare se fie continuată în sensul cuvintelor de mai sus.

Nr. 280. [97] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Iacul român de clasa a III protopresbiteratul Sighișorei, se escrie conform veneratului ordin consistorial dto 15 Martiu a. c. Nr 2137 B. concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 393 fl. 50 cr.

Concurenții au a-și adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, unde la dorință sĕ pot da informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Sighișóra, 5 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 400/894. [94] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scólele nóstre din comunele mai jos însemnate, sĕ deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Cunța: Un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl.
2. Tău: Un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir natural cu 2 odăi frumóse în edificiul scólei.
3. Păuca: Un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl.
4. Rod: Un post de învĕțătoriu séu învĕțătóre cu salariu de 300 fl.
5. Gârbova: Un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl 4 stânjini de lemne din cari sĕ se încălḑéscă și sala de învĕțămênt și cuartir natural în edificiul scólei.

Informațiuni mai deaprópe despre imprejurările locali a respectivelor comune sĕ pot lua dela oficiile parochiali concernente și dela oficiul protopresbiteral.

Sĕ aștéptă ca concurenții sĕ se presinte până la alegere sau chiar în ḑiua alegerii în comună și la biserică spre a fi cunoscuți și în persónă

Terminul alegerii sĕ va publica din vreme în „Telegraful Român“.

Doritorii de a primi unul din aceste posturi au sĕ 'și aștérnă cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 18 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiali concernente.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 400 [96] 3—3

CONCURS.

In urma concursului publicat cu aprobarea Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 28 Iuliu 1893 Nr. 4364 B. pentru întregirea parochiei vacante de III clasă din Stena (neaflându-se nici un concurent), prin acésta se escrie din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

Casa parochială cu superidificatele economice. porțiunea canonică 11 jugere 1248☐, ferdela și ḑiua de clacă dela 35 familii și stola usitată, cari laolaltă dau un venit anual de 340 fl.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post, au a-și asterne suplicele concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial și instruite cu documentele prescrise în normativele bisericesci din vigóre.

Sibiiu, 8 Aprile 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 248. [98] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Criș cu filia Felța, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 373 fl. 99 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestui post de paroch sĕ primesc la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acest post, au a și așterne petițiunile instruite conform prescriselor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 11 Aprile, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 269. [92] 3—3

EDICT.

Nicolau Onea Miclăuș gr. or. din Colun, protopresbiteratul Avrigului, soțul legitim al Mariei Gavrilă gr. or. tot din Colun, carele mai bine de (6) șése ani de ḑile a părăsit cu necredință pe soția sa și a pribegit în lume fără a se sci locul ubicațiunei lui, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de (6) șése luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorțial intentat de soția sa se va pertracta și decide și în absența lui.

Avrig, 2 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanță.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 271. [93] 3—3

EDICT.

Constantin Liulea gr. orient. din Secădate, protopresbiteratul Avrigului, soțul legitim al Anei Ioan Istodie gr. orient. tot în Secădate, carele mai bine de trei ani de ḑile a părăsit cu necredință pe soția sa și a pribegit în lume fără a se sci locul ubicațiunei lui, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de șése luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorțial intentat de soția lui sĕ va pertracta și decide și în absența lui.

Avrig, 6 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanță.

Ioan Cândea, protopop.

Moșie de vêndut

Se află de vênḑare în ori și ce timp **un bun în valea Niragiului (Nyárád,)** constătătoriu din 300 jugĕre, din case pentru proprietariu și servitori, și care se află o óră depărtare de stațiunea căii ferate Nyárádtő ori Murĕș Oșorheiu.

Informațiuni comunică d-nul **Madarasz Gábor**, notariu în **Nyárád-Karácsonfalva**, posta ultimă **Murĕș-Vasarheiu** (Transilvania.) [99] 1—1

Pentru compoturi.

D-nul **A. Hoffmann** din **Nyiregyháza** (Ungaria), trimite în coșulețe de postă bine pachetate 5 chilogr. à 1 fl. 36 cr. **vișine spaniole** alese și grase, precum și **marile** escelente și mari și alte soiuri de póme pentru compoturi.
[100] 1—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.1[illegible]
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	Tren miest Arad—Predeal—Bucuresci	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43		3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apața		Circuléză nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0 .—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3,32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7. —	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele insemnate în sânga s ațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64 Sibiiu, Sâmbătă 11|23 Iuniu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La „Cestiunea română“.

Continuând cu interviewurile, trebuie sĕ ne ocupăm cu un articol al lui „Pesti Napló“ din 18 Iuniu a. c. referitor la cestiune, scris ca articol final la interviewuri, de raportorul, care a fost prin Ardél, Székely Bela. In acest articol el sĕ nisuiesce a cuprinde gravaminele românilor in nucleo, a arĕta „rătăcirile“ lor și calea, pe care s'ar putea sana rĕul.

Intre pretensiunile românilor, care însuflă magiarilor cea mai mare ingrijire, este autonomia Ardélului. Autorul e de părere, că acésta pretensiune nu e decât un „mijloc de agitare,“ care e luată în program, „ca sĕ fie un lucru mare, care îl pot lăsa“. Astfel trece la ordinea ḑilei preste ea retăcênd „cu ințelepciune“, că uniunea s'a făcut fără invoirea marei maiorități a locuitorilor Ardélului, adecă a românilor fiind ei eschiși prin o lege veche de a putea decide asupra sorții ţerii lor. Recunósce însĕ, că „uniunea e literă mórtă,“ până când pentru Ardél sustau disposiții deosebite de cele din Ungaria, lucru ce l-au accentuat toţi cei interviewați, dar cu deosebire dl Part. Cosma.

„Dacă nu-i place guvernului nici sĕ audă de autonomia Transilvaniei, poftéscă și desfiinţeze legile și instituțiunile, care justifică esistența autonomiei, cum sunt în prima linie legea specială de presă pentru Transilvania, procedura criminală, legea urbarială și cu deosebire legea electorală special pentru Transilvania“ — a ḑis dl Cosma.

Da, dar aceste disposițiuni separate sunt îndreptate contra românilor ardeleni, ca ei sĕ nu-și pótă validita forțele lor și de frica șovinismului nici un guvern nu cutéză a le casa. Aceste sĕ susțin, fiind îndreptate contra românilor, ér ceea-ce e în favorul lor, aceea nu sĕ esecută, anume legea de naționalități.

In articolul, cu care ne ocupăm se ḑice, că ea „este neesecutabilă și nu se póte aduce în conglăsuire cu ideia de stat“. Apoi da, cu ideia de stat magiar, așa cum o pricep acum magiarii, nu sĕ póte aduce în conglăsuire nici esistența însași a românilor și a celoralalte naționalități, pentru-că acésta ideie absurdă pretinde sĕ fim toți magiari; acésta e causa, că nu se ţine legea de naționalități, căci ea, veḑi Dómne, dă unele mici drepturi și limbei nóstre; ideia acésta e causa, că autoritățile nu sciu limba poporului, căci se ḑice, că valachul sĕ invețe limba magiară, dacă vrea sĕ fie înțeles de domnii dela judecătorii; acésta e causa, că după-cum sĕ spune în articolul lui „Pesti Napló“, magiarii ardeleni ḑic, că nu pot primí în societatea lor (de care altcum noi nici nu avem lipsă) pe inteliginţa română, pentru-că nu e cultă; apoi da, nu e cultă, după ideia magiarisării, pentru că nu se magiariséză, astfel și nemții numai aceia sunt culți în destul, cari sĕ magiariséză, bunăóră Hunfalvy etc.

Accentuând, că administrația e rea pretutindenea și astfel e de lipsă introducerea administrației de stat, ḑice autorul, că mare nemulțămire a produs între preoți detragerea ajutorului de stat prin ministrul Trefort, lucru, ce l-a relevat Il. Sa Dr. Ilarion Pușcariu în interviewul seu. Autorul articolului află, că disposițiunea acésta e justă, căci „asupra ajutoriului de stat dispun autoritățile statului“.

Ei bine, nimenea n'a denegat statului dreptul de controlă și dacă statul are dreptul de-a împărțí ajutorul, pentru ce nu 'și validită acest drept și față de biserica reformată, căreia îi dă ajutor nu 25,000 fl. ci sute de mii? Pentru-că credincioșii acelei biserici sunt magiari, ér a celei gr. or din Ardél sunt români, și românii sunt copii mașteri ai ţerii.

Și așa în tóte cestiunile. Dacă sĕ va casa legea de naționalități actuală și sĕ va face alta, cum pretinde Székely în articolul seu, nu va fi nici o îmbunătățire, căci ea va fi făcută în spiritul de acum al șovinismului.

Magiarii pretind dela români supunere, ascultare — așa a ḑis Tisza, apoi sĕ fii persecusat pentru simțul teu românesc, copii tei sĕ fie persecutați în scóle, scólele sĕ ţi sĕ închidă — tu te supune și taci! Drepturi ca român n'ai sĕ capeți, numai dacă te magiarisezi. așa pretinde idea de stat magiar!

Magiarii recunosc uneori cași acum în „P. Napló, că suntem nedreptățiți, propun sanarea reului, dar acésta numai pe hârtie, ér' în fapt merg înainte pe calea de a ne nimicì ca naționalitate.

Acésta o vedem noi și nu sĕ póte ascunde, dar totodată sperăm că nu preste mult sĕ vor schimba lucrurile căci calea pe care au apucat e nenaturală. Noi sĕ fim în ori ce împrejurări ómeni la loc.

Proiectul căsătoriei civile a fost primit Joi, în casa magnaților cu 128 voturi contra 124, va sĕ ḑică cu o maioritate de 4 voturi. Guvernul prin forță și intimidări și-a ajuns scopul și fii lui Israil iubiléză triumful causei lor și triumful magiarismului. Căci nu a fost vorbă, dacă acest proiect îl aprobă popórele patriei, ci că prin acest proiect, dacă devine lege, se propagă magiarisarea, se întăresce ideia de stat și cresce puterea jidovéscă.

A luat parte la votare contra proiectului episcopatul nostru, episcopatul romano-catolic, oficianții înalți de curte și toți membrii indepedenți ai casei.

Curentul bolnăvicios însĕ a fost mai puternic, el a învins, dar învingerea lui va avé și consecuență nesănĕtósă.

De acum încolo ni se cer nóuĕ jertfe și ni se impun nóuĕ sarcini pentru a ne păḑi biserica și naționalitatea nóstră, amenințată prin legea păgână.

Comitetul național. Precum anunță „Tribuna“ de eri, președintele partidului național român, dl. Dr. Ioan Rațiu, a primit dela comitele suprem de aici o scriptă oficiósă, prin care 'i-sĕ face cunoscut, că ministrul de interne a ordonat următórele:

Până la o constituire pe basa unor statute, care sĕ fie aprobate de ministeriul de interne, membrii conducĕtori ai partidului național sĕ înceteze cu acțiunea lor, respective sĕ nu urmeze a lucra în direcția de până acum;

adresa sĕ se aducă la cunoscința tuturor membrilor conducĕtori ai partidului.

Membrii conducĕtori ai partidului au fost avisați despre acésta.

Cestiunea română.

(Interviewuri din „P.-Napló.“)

Ilustritatea Sa **Ioan cav. de Pușcariu**,
jude de curie în pensiune.

— In timpul din urmă nu am prea venit în atingere cu domni de român, dar încât cunosc situațiunea, sunt de părere, că pentru sanarea relelor opiniunea publică ar trebuí sĕ ia inițiativa.

Intre români încă sunt diferite păreri, sunt ultraiști și moderați. Dar după verdictul din Cluș este imposibil, ca dintre români sĕ pășéscă separat conducĕtorul partidei uneia sau a aceleialalte.

Eu am probat'o acésta în câteva rînduri. Când s'a făcut programa dela 1881 și s'a publicat tradusă în mai multe limbi, tótă acțiunea a fost fără resultat și cestiunea română a dispărut deodată dela ordinea ḑilei. Atunci cei de partida moderată au cugetat, că este sosit timpul, ca sĕ pășim noi pe arena de luptă. Iosif Gal a întemeiat la 1885 o fóie de partid moderat cu numele „Viitorul“ și a conchemat o conferență la Budapesta, la care au luat parte prelații și oficialii români, am fost în total la vre-o șeseḑeci. Am formulat un program nou, care s'a deosebit de cel al ultraiștilor prin aceea, că a eliminat cestiunea dualismului și a uniunii. Celelalte puncte însĕ au fost primite.

Pe basa acestui program am fost hotărîți a eși din pasivitate. Fóia am susținut-o cu jertfe mari și am fost de credință, că o va sprigini și guvernul. Acésta s'a și întêmplat în parte. Comunele ardelene încă au prenumĕrat-o, așa, că ea a putut sĕ apară.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare).

10. Când iobagiul fiind în slujbă domnéscă, sau în tréba găzdușagului seu, sau își va duce bucatele la móră sĕ-și macine, și va trece prin vama domnusĕu a da vamă chitilén nu va fi. Așișderea

11. Iobagiul nici într'un feliu sĕ nu se siléscă a măcina la móra domnuseu.

12. Tot feliul de arîndă, ce se face pentru câștigare în iosagurile domnesci sĕ opresce, și iobagilor slobod câștig sĕ îngăduesce.

13. La legatul viilor a da paie dintru ale sale, așișderea a duce gunoiul seu la via sau pe pămênturile domnuseu de aicea înainte iobagii datori nu vor fi.

14. Tot felul de iosag s'au uscat, sau curătoriu măsurându-se sĕ se potrivéscă mĕsurii Sibiiului.

15. Smulsul gâscelor iobăgești pe séma domnéscă tocmai de tot oprit sĕ fie.

IV.

Urbariumul.

Punctul I.

Despre câțimea sésiilor (moșiilor) iobăgesci.

§ 1. De vreme ce dațiile și slujbele urbarialicesci feliului și câțimei a deschilinitelor sésii vin de a se apleca, ér câțimea nu se află în tot locul asemenea ci după starea și feliul locului, și cu aceeași împreunate bunătăți sau rĕutăți, vine de a se hotărî și întărí, și acésta așa ca slujitoriul nu numai căḑuta dajde (porție) și alte greutăți de obște, dațiile, slujba urbarialicéscă cu cuviință a le împliní sĕ le pótă; ci și pe sine cu familia sa (casnicii) a sĕ hrăni, și după strădaniești și ceva a păstra spre întêmplările cele neprevĕḑute sĕ pótă; drept aceea drept și cuviincios a fi sĕ hotăresce: ca

Fundul din lăuntru a unei moșii iobăgesci cu curtea, grădina și locul de șură la olaltă sĕ fie loc de a cuprinde dóuă mierțe de Beciu de sĕmĕnătură de tómnă așa: că ce ar lipsi la acéstă mărime în locul din lăuntru, din locul din afară sĕ se plinéscă, precum éră ce ar întrece peste loc de dóuĕ mierță (ferdele) în locul din lăuntru, aceea în cel din afară sĕ se impute, fără dóră de ar fi, acéstă întrecere așa de puțină cât sĕ nu fie vrednică de a se lua în sus.

§. 2.

Spre loc din afară la o sésie iobăgéscă întrégă ( ) juguri de pămênt arătoriu, un jug socotindu-l din 1600 de stânjini□ și érăși ( ) juguri ( ) de fênați pe un an cositoriu se va hotărî.

Și acéstă a jugurilor mĕsură de 1600 de stângini cuadrați, nu numai despre pămênturile arătóre, ci de tóte locurile iobăgesci preste tot aici înțelegênd și fênațele și viile vine de a sĕ înțelege.

§. 3.

Éră de cumva în pămênturi arătóre și fênațe ceva la numĕrul hotărîtei câțimi ar lipsí, aceea împrumutat a se plini întru acel chip se póte, ca în loc de un jug de pămênt arătoriu ( ) éră în loc de un jug de fênați ( ) sĕ se dea.

Éră slujbașilor slobod le va fi cu fênațele și pămênturile prin asemenea socotéla dobândite în tot locul pe lângă împlinirea datoriei urbarialicesci, după voia sa a se folosí, nici în acest folos ori prin cine a se împedeca vor puté. În care lucru la acestea vine de a lua aminte:

1. Că slujitoriul despre acel loc din afară, care spre întregirea locului din lăuntru s'au dat dijmă, sau unde e obiceiu nónă a da, nu este datoriu.

2. Cumcă despre locul din lăuntru ce întrece hotărîta câțime numai atunci va fi datoriu a da dijmă, sau unde are loc, nónă, când același loc cu grâu, cucuruz, ovĕs, sau alt asemenea din bunăvoia sa ar sĕmĕna; aceeași de sine înțelegêndu-se, precum că spre sĕmênarea acestora prin domnul locului a se silí nu se póte.

(Va urma.)

Dar mărturisesc, că chiar deputaţii ardeleni au înduplecat guvernul, sě nu accepteze programul activistilor şi sě nu-'l spriginéscă. Ei au motivat cu aceea, că e mai bine sě fie pasivişti românii, căci atunci mai uşor sě póte isprăvi cu ei.

Unul dintre prelaţii nostri s'a dus la Tisza Kálmán, prim-ministrul de atunci şi i-a comunicat, că românii moderaţi vreau sě întemeieze un partid. Tisza la acésta a rěspuns: — Noi nu avem lipsă de acest partid. Noi nu pretindem altceva dela români decât supunere. (engedelmesség).

Prelatul ne-a comunicat rěspunsul ministrului şi în anul următor comunele încă au sters din budgetul lor preţul de abonament al fóiei. A trebuit în curênd sě sistăm fóia.

Atunci au păşit de nou ultraiştii şi au făcut memorandul. Celealalte sunt cunoscute.

Acum dau adeseori prin ḑiarele magiare de întrebarea: unde sunt românii moderaţi?

Aceştia sunt impotenţi, după fiascul lor. Le este imposibil sě păşéscă, căci ori care dintre ei ar face-o acésta, românii l'ar lua în rîs.

Nu rěmâne altceva, decât ca guvernul sě pacteze, cu cei ce jócă rol acum. Acésta firesce e lucru greu, deórece şovinismul magiar numai decât ar resturna guvernul acela, care ar vrea sě pacteze cu românii.

Tocmai de aceea eu ţin, că e chemarea ḑiarelor de-a orienta în mod obiectiv despre cestiune opiniunea publică magiară, a o pregăti şi astfel sě prepare terenul pentru acţiunea guvernului.

Sě cheme guvernul la o conţelegere bărbaţi din tóte partidele române. Aceştia s'ar înţelege între olaltă şi ar stabili un nou program. Dacă s'ar înţelege cu privire la legea electorală şi de naţionalitate, dacă ar chiarifica drepturile scólei, ale limbii şi ale autonomiei bisericesci atunci cestiunea dualismului şi a uniunei ar cădé de sine.

Acésta e părerea mea şi acésta am spus-o şi românilor. Că óre o apróbă cu toţii, asta e întrebare.

In fine sunt de credinţă, că dacă cestiunea română a luat o estensiune aşa de mare, meritul preponderant este al guvernului. Căci dacă nu punea la cale procesul memorandului, cestiunea română nu lua un caracter european. Şi pentru aceea, aceia cari jócă rol acum, numai guvernului au de a-i mulţămi rolul lor.

La 1867 când s'au presentat la actul încoronării treispreḑece deputaţi ardeleni, între cari am fost şi eu, ultraiştii s'au adunat la Murěş-Oşorheiu şi au publicat un pronunciament. Procuratura regéscă le-a intentat proces, întocmai ca acum. Nu preste mult apoi şi noi deputaţii români am votat pentru un proiect de lege óre-care, al ministrului de justiţie Horvát Boldizsár. Horvát Boldizsár atunci a venit la noi, ne-a mulţămit pentru bunăvoinţă şi a întrebat, că avem vre-o dorinţă? La acésta eu i-am rěspuns, se sisteze procesul intentat din incidentul dela M. Oşorheiu.

Şi ministrul de justiţie a sistat pe cale telegrafică procesul. Şi acum asemenea ar fi trebuit sě facă.

Când la 1872, la provocarea lui Francisc Deak, Lonyai a început pertractări de pacificare cu românii, ministrul president a provocat pe metropolitul Vancea, sě concheme câţiva conducětori români, cu cari póte conferi şi se-i subştérnă dorinţele acestora. Lonyai totodată a întrebat pe vicepresidentul curţii de compturi, Iosif Hossu, că pe cine sě chieme metropolitul la conferenţă?

Hossu ia dat sfatul, ca sě nu cheme pe moderati, ci pe ultraişti. Intre aceştia era deja şi Raţiu şi Bariţiu, vestitul gazetar român. Căci — ḑise Hossu — dacă Escelenţa Vóstră faceţi pact cu aceştia, noi moderaţii suntem de prisos.

Acésta o ḑic şi eu acum. Nu cred, că aceşti domni, dacă vor vedea că vine rîndul la învoială, îşi vor susţiné întreg programul.

Firesce între atunci şi acum este mare deosebire. De atunci încóce s'au adus legi, cari au făcut ilusorie legea de naţionalitate, autonomia, drepturile scólei. Ér acésta atinge pe preoţi şi pentru aceea agitéză.

Este încă noroc, că guvernul nu forţéză pretutindenea infiinţarea asilurilor de copii.

Lucrul de căpetenie ar fi firesce, modificarea legii electorale ardelene. Domnii ardeleni cred, că în acest cas aici ar fi aleşi în tóte cercurile deputaţi români. Eu am calculat, că în Ardél s'ar puté alege cel mult 20--25 de deputaţi români. Er acésta n'ar fi un lucru aşa de mare.

Revista politică.

Fotoliul ministrului de agricultură e încă tot vacant. Secretul care zace asupra acestei împrejurări agită în continuu spiritele la fel-de fel de combinaţiuni. Astfel publică „Hazánk“ scirea dată cu reservă, că se vorbesce în anumite cercuri de denumirea definitivă a lui Gromon de ministru de honveḑi şi a lui Kemény Gábor de ministru de agricultură. Fejérváry, care de present ocupă ambele fotolii provisoric se va retrage. E interesantă enunciaţiunea lui Wekerle referitor la ocuparea fotoliului de agricultură, că în întregul partid nu se află un singur om, care ar posede cualificaţiune necesară pentru acest fotoliu. Din enunciaţiunea acésta reese o lumină destul de caracteristică despre capabilitatea de guvernare.

* * *

Nisuinţa guvernului Rusiei de a suprima constituţiunea Finlandei a produs mare nemulţămire între locuitorii finlandezi. Dieta provincială, carea s'a ocupat de nou cu cestiunea este faţă de guvernul rusesc de tot impotentă şi a decis a face ţarului o representaţiune, în carea sě 'l róge a lăsa nealterată constituţia, cu atât mai vêrtos, că însuşi ţarul înainte cu trei ani prin un ucaz asigurase poporaţiunea finlandesă, că-i va lăsa nealterată constituţia.

* * *

O mare indignare domnesce în Sêrbia contra lui Milan, pre care nu-l mai pot suferí. Guvernul a încercat o împăcare cu radicalii, dar până nu se va depărta Milan nu se póte ajunge la nici un resultat. Denunţările şi suspiţionările nu mai încétă. Ḑi de ḑi se ivesc nouě conflicte personale, mai tóte pentru Milan. Aşa cât dacă el nu se depărtéză, ḑile triste se prevěd pentru biata Sêrbie.

* * *

Mórtea neasceptată a lui Mouley-Hassan sultanul Marocului, dă din nou lucru Europei, care şi astfel nu stetea cu mânile în sin în timpul din urmă.

Muley-Hassan s'a urcat pe tronul Marocului la 1873 când a urmat tatălui sěu Mouley Mohamed Om de o activitate rară, defunctul sultan al Marocului în tot timpul lungei sale domnii a fost mereu pe drumuri: de la Gez la Marakech, la fruntariile Algeriei, la Riff, de aci la litoralul oceanul atlantic, alerga în persónă, nu ca sě facă imposite, ci ca sě rescóle triburile şi ca sě instaleze noi cadii şi noi guvernatori.

Politica sa avé devisa: Divide et impera şi scopul seu de căpetenie era sě înmulţéscă numěrul şi sě micşóreze întinderea cercurilor administrative. Aşa în Sud, unde făcu în scurt douě espediţii succesive în 1882 şi 1883 nu înfiinţă mai puţin de patru-ḑeci şi trei de guvernatori, în speranţă, că acéstă puzderie de şefuleţi ar fi mai uşor de supus de cât trei patru personagii importante.

In intervalul rěsbóielor, ne spun ḑiarele franceze, care sunt mai în curent cu cele ce se petrec în Africa, Mouley Hassan, ca un adevěrat impěrat musulman, sě adâncea în cetirea cărţilor sfinte ale islamului şi în comentariile lor, în cultura sciinţei arabe, mai ales astronomia şi astrologia.

Sultanul Marocului a murit în nisce circumstanţe, cari dau loc la bănueli şi lasă succesorului seu o situaţie din cele mai încurcate. Mai întâiu e însăşi cestiunea moştenirii.

Impins de o sclavă favorită şi a tot puternică Mouley-Hassan a lăsat tronul unui tiněr, aprópe copil de şase-spreḑece ani, fiul sěu favorit Mouley-Abdel-Aziz. Acéstă alegere nu e tocmai contrarie ordinei, succesorale stabilite, fiind-că, cum ḑice „Le Temps“ la dreptul vorbind în privinţa acésta în Maroc nu este nici o ordine legală. Dar Koranul şi tradiţiile invariabile ale islamului cer ca succesiunea sě trécă la cel mai mare din familie.

E fórte probabil că în acest mare corp fără coheziune şi fără unitate va isbucní desordine. Ori cât de mare va fi norocul tiněrului Abdel-Azis, e de prevěḑut că va avé sě susţină asalturi seriόse şi sě-şi cucerésca corόna pe câmpul de bătaie. In aceste condiţii e natural. că Europa sě se preocupe de nóua situaţiune.

Noutăţi.

O séră plăcută. A fost o dorinţă generală încă de prin anii trecuţi, ca reuniunea română de musică din Sibiiu sě nu se mărginéscă numai pe lângă programe de concerte şi sě fie totdeodată un mediu social de conveniri cu petreceri. De acésta dorinţă a ţinut sémă brava nóstră reuniune şi după concertele cele mari şi renumite, ce le-a dat, terminându-şi Miercuri séra probele, ne-a surprins cu o convenire plăcută.

La 7 óre séra s'a arangiat o cină comună în grădina „Hermann“ de preste 70 tacâmuri. La 10 óre a urmat dansul, care a durat cu vioiciune până după 2 óre.

Atât în decursul cinei cât şi în pausele jocurilor membrii reuniunei au esecutat cu mult avênt şi mare precisiune sub conducerea neobositului dirigent G. Dima mai multe cântece poporale: *„Ce faci Iónă?“* de G. Dima, apoi: *„Stăncuţa“ „Baba şi moşnégul“*, *„Nevasta care iubesce“*, de Musicescu *„Cu mine fugi şi fi a mea“* şi altele care tóte au electrisat prin focul şi farmecul lor.

A fost o idee fericită arangiarea acestei conveniri şi ea nu trebuie abandonată căci numai aşa se află terenul adevěrat de a se puté promova cultivarea musicei. Astfel s'a aflat şi mediul unor conveniri sociale, care în desvoltarea nóstră au o mare importanţă.

A cina împreună, a cânta şi a juca étă o variaţie, care te răpesce din mijlocul grijilor şi ispitelor ḑilnice pe câte-va momente şi meritul este al bravei nóstre reuniuni, care a secerat atâţa lauri prin escelentele ei producţiuni.

Séra de Miercuri încă ni-a dovedit, că românul e stăruitoriu în cultivarea virtuţilor nobile şi în butul greutăţilor, ce se descarcă asupra lui 'şi scie face şi ḑile bune.

* * *

Domnişórele române. Cu ocasiunea sosirii condamnaţilor dela Cluş, mai multe domnişóre române din Sibiiu, cari s'au aflat la gară spre întêmpinarea condamnaţilor au avut cocarde tricolore. Contra lor s'a făcut arătare la judecătoria din Sibiiu şi acum vor fi trase în cercetare. Autorităţile magiare îşi fac de cap.

* * *

Dela curtea română. Vestile sosite din Neuwied anunţă că suverana României este cât se póte de bine.

M. S. regele este aşteptat la Neuwied pela 15 sau 20 ale acestei luni, de unde împreună cu M. S. regina va pleca la băi, în Englitera.

In ţéră se vor întórce pela începutul lui August.

* * *

Procesul memorandului la Curie. Foile din Budapesta scriu, că tribunalul reg. din Cluşiu a trimis Luni în 18 Iuniu Curiei reg. din Budapesta actele referitóre la proprocesul memorandului. Procesul verbal al pertractării se estinde pe şese sute cóle, cuprinse în trei foliante legate în pele. In Cluşiu se speră, că într'o lună de ḑile la Curie vor termina cu studierea petiţiunilor de nulitate ale acusaţilor şi se va aduce sentenţa decidětóre. Dorita grabnică deliberare este cu atât mai uşor, cu cât judele referent şi senatul special cunosc bine materia procesului din acte şi raporturi anterióre mai vechi

* * *

Sórtea condamnaţilor. Tabla regéscă din Cluş a decis în causa părintelui G. Domide, care a fost arestat la Blaş şi apoi deţinut în Cluş, că recursul înaintat de apěrătorul acestuia sě fie trimis la curia regéscă, deórece este litigiósă cestiunea competenţii. După-ce dar tabla nu se crede competentă a resolva recursul, părintele Domide rěmâne tot deţinut, până ce va decide curia reg.

* * *

Pentru preoţii din România după-cum anunţă ḑiarele de dincolo, I. P. S. metropolit primat a dat o circulară, prin care li-s'a interḑis de-a mai umbla călare, în căruţă deschisă, precum şi de a-şi mâna singuri caii

* * *

România la Dunărea de jos. Cu data de 15 Iuniu se comunică din Danzig, că a sosit acolo un trimis al guvernului român, ca sě ia în primire patru năi, ce le-a comandat guvernul român, ca sě le folosésca pentru serviciul de pază la Dunărea de jos. Năile sunt construite după tóte recerinţele technice moderne, au vapóre puternice şi sunt de o fórte mare iuţală, ér la cas de nevoie se pot folosi şi spre scopuri belice.

* * *

De-ale timpului. Timpul continuă a fi rece şi ploios. Din mai multe părţi ne vin sciri fórte îngrigitóre. Grânele cresc în plóie şi devin tăciunóse, cucuruzul a început a îngălbení, ér érba cosită, neputêndu-se usca se putrezesce. Multe rîuri au eşit din albie şi s'au făcut mari vărsări de apă. S'au periclitat chiar şi ómeni.

* * *

Retragerea notelor de stat se va începe cu 1 Iuliu n. Ordinaţiunea respectivă va urma încă în decursul lunei viitóre Retregerea notelor de 1 fl. se va face mai iute, ca cum se plănuise, deórece în anul acesta trebue sě fie retraşi din circulaţiune 100 milióne de floreni.

* * *

Societatea de acţiuni a drumului ferat vicinal Avrig—Făgăraş ş'a ţinut adunarea generală şi din raport reese, că întratele au fost de 57.970 fl. ér eşitele de 31,392 fl.

* * *

Serbare la Bucuresci. La serbarea ce s'a dat Duminecă séra la Ateneu şi în grădina episcopiei din Bucuresci, în folosul societăţii studenţilor universitari, au luat parte: Regele, prinţul de corónă, principesa, mai mulţi ministri, generali şi multă lume alésă. Decoraţia a fost splendidă, lumină electrică, foc bengalic, concert, bal, mai multe musici militare şi lăutari etc. etc. Cele douě salóne de pictură au fost luminate cu lumină electrică. Succesul în total a fost strălucit.

* * *

Incuviinţare pentru repetarea esamenului se póte da de acum, încolo în înţelesul unei ordinaţiuni a ministrului de instrucţiune publică, şi de către directorii supremi. Ministrul însě dându-le împuternicirea acésta, totodată şi-a esprimat dorinţa, că repetarea esamenului din dóuě obiecte sě se concédă numai în casuri estraordinare.

* * *

Himen. Dl Constantin Popp, funcţionariu la institutul „Albina“ s'a încredinţat cu dşóra Maria Raicu, fica dlui vice-protopop gr. cat. din Cohalm, Clemente Raicu. Felicitările nóstre!

* * *

Descoperire importantă. Sěptămâna trecută un domn Pronst, servitor în comuna Serigny, Franţa, a descoperit săpând sub un arbore, o cantitate mare de monede de argint cu efigia lui Ludovic al XIV şi al XV.

Monedele sunt în bună stare, dar coclite din causa lungei îngropări în pămênt.

Câmpul, în care s'a găsit a fost peste tot rěscolit de ómeni, de óre-ce tradiţia spune, că în acele locuri au fost ascunse comorile seniorilor de Daguerie şi Bulardiére.

Un proprietar din Magny-le-Descut a găsit în grădina sa o monedă de aur cu efigia lui Jean II, ḑis bunul rege (1350—1364)

Jean II este înfăţişat călare şi armat din cap până în piciore; cu o mână ţine o lance şi cu alta se raḑimă pe un blăsou cu trei flori de crin.

Imprejur se citesce: Ioannes dix, Francorum Rex, ér pe dos este inscripţia:

Christus vincit, Christus regnat, Cristus imperat.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Mediaș 19 Iuniu n. 1894.

Stimate domnule redactor!

Din când în când totuși avem pe aici câte o ḑi frumósă, ḑi de sĕrbătóre, în care raḑe încălḑitóre adânc pĕtrund inima omului. — Atare ḑi de bucurie sufletéscă și plină de mângăiere a avut poporul român de aici în ḑiua de eri.

Am fost la biserica nóstră gr. or. și am aflat deplină bucuriă și dulce mângăiere. Internul bisericei decorat cu frunḑari de stejar, cu feliu de flori cari ofer un ce plăcut pentru ochiul trupesc ér cântările dumneḑeesci, mai ales vocea dlui învĕțătoriu Filon Necșa, apoi glasul poporului întreg (că binevoiți a sci stim. dle redactor că în acéstă biserică la cântările liturgice ia parte mai întreg poporul) aveau ceva impunĕtor, însuflețitor. Laudă venerab. preot George Crișan, învĕțătoriului Necșa și membrilor comitetului parochial, cari toți pe întrecute lucră în via Domnului și își dau tótă silința pentru prosperarea comunei bisericesci a lor

Impunătóre și însuflețitóre a fost cântările, dar cuvêntarea, predica, domnului Romul Mircea, a noului nostru protopop a fost electrizătóre, acea ne-a pus pe toți în uimire, ne-a încântat, ne-a dat hrană sufletéscă cu prisosință. Stim dle redactor! nu am loc aici a reproduce pasage din acéstă cuvêntare rostită de dl protopop Mircea, vĕ asigur însĕ, că tonul, glasul, cuprinsul ei ne-a pĕtruns, ne-a închegat inimile celor vre-o câteva sute de suflete, care am fost de față. Când mai pre urmă eșirăm din biserică, mulțimea poporului ascepta la ușă ca sĕ mai privéscă odată la iubitul seu protopop și paroch Romul Mircea.

Cu plăcere și mândrie l'am fi petrecut cu toții pănă la cuartir dar ni s'a spus: de astădată nu, și așa ne-am supus poveții primite.

După améḑi dala 2—4 óre s'a ținut esamenul în scóla nóstră confesională După cum aud dela venerabilul preot și director al scólei dl Crișan și dela membrii comitetului parochial esamenul a avut strălucit succes, învĕțătoriul dl Necșa a dovedit pe deplin, că corĕspunde chiămării sale. M'am convins, că atât numitul venerabil preot Crișan, cât și învĕțătoriul dl Necșa și comitetul parochial a arătat viu interes față de scólă. Laudă lor!

La 6 óre d. a. venì cătră piața cea mare și ce vĕḑui? Ven. preot Crișan, bravul învĕțător în fruntea membrilor comitetului parochial și a mai multor fruntași români trec în vestminte sĕrbătoresci îmbrăcați preste piața la grădina hotelului „strugurul de aur“, — unde sĕ afla dl protopop Mircea cu amicul nostru Dionisiu Roman. Dl preot Crișan precum de obiceiu așa și acum cu blânde și alese vorbe spune dlui protopop scopul venirii acestor vr'o 40 fruntași români din Mediaș. Dl Mircea mulțămesce în cuvinte călduróse pentru acéstă atențiune, vorba vorbă, inima inimă, suntem de una, ne punem la o lungă masă, cântăm: „Hai sĕ dăm mână cu mână“ și altele, musica intonéză: „Deștéptă-te române“, și étă stim. dle redactor încinsă o petrecere vială, solidă, încântătóre, de care ne invidiau numeroșii sași, israeliți, etc. cari încă erau de față în acéstă grădină și sĕ mirau de liniștea și vioiciunea petrecerii nóstre.

A putut fi cu putință sĕ lipséscă toaste? Nu! Ven. preot Crișan ridică, și închină pocalul în sănĕtatea dlui protopop. Mircea, acest domn după cuvintele cele mai alese golesce pocalul în sănĕtatea Escelenței Sale, a prea înțeleptului nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul, în sănĕtatea dlor asesori consistoriali, la rînd pentru întreg poporul român de aici în fine un pocal în sănĕtatea dnei Maria Roman. — A mai toastat dl Roman pentru dl preot Crișan, învĕțătorul Necșa pentru femeile române din Mediaș. — Tóte aceste toaste purtate cu dibăciă multă a fost primite cu însuflețite „sĕ trăiéscă“.

Cu un cuvênt stim. dle redactor! toți am fost încântați de acéstă petrecere improvisată. — La 8½ óre séra toți vre-o 40, câți au fost la acéstă petrecere au petrecut pe dl protopop Mircea la cuartirul seu hotel „Vênătoriul“, unde despărțindu-se toți își esprimau dorința: ca mult iubitul lor protopop Mircea sĕ se afle cât mai curênd în fruntea acestui tract protopopesc și sĕ se afle și cu locuința stabilă în Mediaș sănătos, voios și întru mulți ani.

Așa stim. dle redactor! ḑiua de eri pentru noi românii din Mediaș a fost nu numai o ḑi de sĕrbătóre împĕrătéscă ci și o ḑi de petrecere.

Un parochian.

Fundațiunea Gozsdu.

(Incheiere.)

Escontentări finale pentru depunerea rigorósalor și tacsa de diplome s'au votat următorilor:

Hubianu Petru med. abs., Brădeanu Atanasiu med. abs., Tempea Liviu med abs., câte 250 fl. și tacsa diplomei câte 70 floreni

Pop Michail med. abs., Muntean Florea med. abs., Vraciu Nicolau med. abs., câte 200 fl. și tacsa diplomei 70 fl.

Popoviciu Nicolau med. abs. 300 fl. și tacsa diplomei 70 fl.

Miclea Georgiu jurist. abs., Bêrsanu Aureliu jurist. abs., Faur Ioan jurist. abs., Papp Alecsandru jurist. med. câte 250 fl. și tacsa diplomei câte 54 fl. 60 cr. cari sume se vor licuida în câte trei rate după depunerea fie-cărui rigoros cu succes, făcêndu-se de datorință a depune rigorósele cel mult în decurs de trei ani și anume pănă la finea lui August 1896. Asemenea se susține și pentru mai departe restul din escontentările finale și tacsele de diplome votate de representanță în ședințele sale din August a. tr. și din Martiu a. c. și anume: 1) Popoviciu Lazar rig. med.; 2) Cosma Aurel rig. jur.; 3) Marta Alesandru rig. jur.; 4) Puticiu Octavian rig, jur.; 5) Mihu Victor rig. med.; 6) Ghebeleșiu Lazar rig. jur.; 7) Cipu Paul rig. jur.; 8) Vernica Romul rig. jur.; și 9) Babeșiu Tit rig. jur.

Stipendii nóue s'au votat următorilor studenți și anume:

A. Pentru drepturi.

1. *Marcu Pompeiu* din Ciréșa, pentru anul IV în Budapesta, un sipendiu de 300 floreni.

2. *Mircea Ioan* din Cohalm, pentru anul II în Clușiu, un stipendiu de 200 fl.

3. *Fildan Emil* din Gurahonțiu, pentru anul I. în Orade, un stipendiu de 200 floreni.

4. *Demeter Georgiu* din Poganesci pentru semestrele II și III în provincie un stipendiu de 200 fl.

5. *Manoiu Nicolau* din Bran-Simon, pentru anul I. în Budapesta, un stipendiu de 300 fl.

6. *Vas Octavian* din Voila, pentru anul I. în provincie un stipendiu de 200 fl.

7. *Drîmba Georgiu* din Toboliu, pentru anul I. în provincie un stipendiu de 200 fl.

8. *Dogariu I. Georgiu* din Arad, pentru anul I. în Oradea-mare un stipendiu de 200 fl.

9. *Vlad Aureliu* din Orĕștie, pentru anul I. în provincie un stipendiu de 200 floreni.

10. *Percea Paul* din Ciclova română, pentru anul I. în patrie un stipendiu de 100 floreni.

11. *Brediceanu Mihail* din Logoșiu pentru anul I. în patrie un stipendiu de 100 floreni.

B. Pentru medicină.

12. *Sbârcea Todor* din Toplița, pentru anul III. în Clușiu, un stipendiu de 200 floreni.

13. *Ioanoviciu Ioan* din Zernesci, pentru anul I. în Clușiu, un stipendiu de 200 floreni.

13. *Macsim Iosif* din Brașov, pentru anul I. în Cluș 200 fl.

C. Pentru technică.

15. *Rîmbașiu Alecsandru* din Hunedóra, pentru anul I în Budapesta, un stipendiu de 300 fl.

D. Pentru filosofie.

16. *Givulescu Procopiu* din Toc, pentru anul I. în Budapesta, un stipendiu de 300 fl.

17. *Vilt Georgiu* din Hațeg, pentru anul I. în Cluș, un stipendiu de 200 fl.

E. Pentru studiile comerciale.

18. *Tieran Trăian* din Oravița, pentru anul I. în patrie un stipendiu de 300 fl.

F. Pentru scólele medii.

19. *Ionescu Nicolau* din Iaz, pentru cl. VIII. gimnasială 50 fl.

20. *Butiri Florian* din Valea négră, pentru cl. VIII. gimnasială 50 fl.

21. *Poynár Ernestin* din Oradea mare pentru cl. V. gimnasială 100 fl.

22. *Popoviciu Zenoviu* din Săsăușiu pentru cl. V gimnasială 50 fl.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

Vocea bărbătéscă, care sĕ estinde dela *c —f* sĕ numesce tenor, care sĕ estinde dela *f—h* bass.

Atât vocile femeiesci, cât și cele bărbătesci sĕ mai subîmpart în I. și II. sopran, I. și II. alt, I. și II. tenor, și I. și II. bass.

Dacă vocile femeiesci sunt întrunite în cor, sĕ numesce cor femeiesc, dacă vocile bărbătesci sunt întrunite în cor se numesce cor bărbătesc, ér dacă sunt întrunite în cor voci femeiesci și bărbătesci sĕ nucesce cor micst.

9. Depărtărea dela un ton la altul se numesce *interval* după distanța ce o au tonurile unele de altele. Intervalul dela *c—d, d—e, f—g, g—a, a—h,* sĕ numesce *secundă mare.* Intervalul dela *e—f, h—c* sĕ numesce *secundă mică.* Intr'o secundă mare sunt douĕ secunde mici sau semitonuri d. e. în secunda mare *c—d* sĕ află semitonurile *c—cis* și *cis—d* etc.

Intervalul dintre *c—e, d—f, f—a, g—h, a—c,* sĕ numesce *terță.* In fiecare terță sunt douĕ secunde. Terța în care sunt douĕ secunde mari sĕ numesce *terță mare,* d. e. *c—e, f—g, g—h,* terță în care se află o secundă mare și una mică, se numesce terță mică d. e. *d—f, e—g, a—c.*

Intervalul dela un ton pănă la al 4-lea sĕ numesce *cuartă* d. e. *c—f, d—g, e—a, f—h, g—c* etc,

Intervalul dela un ton pănă la al 5-lea sĕ numesce *cuinta* d. e *c—g d—a, e—h, f—c, g—d,* etc.

Intervalul dela un ton pănă la al 6-lea sĕ numesce *secstă* d. e. *c—a, d—h, e—c.*

Intervalul dela un ton pănă la al 7-lea se numesce *septimă* d. e *c—h, d—c, e—d, f—e, g—f* etc.

Intervalul dela un ton pănă la al 8-lea sĕ numesce *octavă* d. e. *ċ—c, d—d, e—e* etc.*)

10. După posiția și numĕrul secundelor mici ce sĕ află în fiecare gamă, sĕ deosebesc și ele în game *dur* (maiore) și game *mol* (minore). In gama dur secunda mică sĕ află între tonurile 3—4 și 6—8. In gama mol secundele mici în suire se află între trourile 2—3 5—6 și 7—8. Tréptă a 7 formând naturalminte cu a 8 secundă mare sĕ obicinuesce a se ridica prin diez, în coborire înse acésta nu este ne apărat de lipsă, deci remân secundele între tonurile 2—3 și 5—6.

Gama *c* dur nu are nici o armatură, asemenea nici *a* mol, acestea se și numesc *game relative.* Fiecare gamă dur își are și gama sa relativă mol.

Gama dur sĕ află și după urmaturile ei. Cea din urmă armatură de diez din fiecare gamă ridică al șeptelea ton din gama respectivă; deci gama va purta numele tonului ce urméză; d. e. în armatura cu doi diezi diezul al doilea ridică tonul *c* la *cis.* Fiind *cis* al șeptelea ton din gamă, gama va fi d dur, căci după *cis* urméză tonul d.

Gama dur cu armaturi de bemol sĕ póte afla érăși după bemolul cel din urmă, care cobóră cu un semiton cuarta gamei. Numĕrând acum în jos dela tonul coborit prin bemol pănă la tonul al 4-lea vom afla numele gamei; d. e. Dintrĕ armatura cu trei bemoluri cel din urmă este *as.* Numerând în jos dela as, al 4-lea ton este *es* deci gama cu trei bemoluri este gama *es.*

Gama mol relativă sĕ află, numĕrând o terță în jos dela principala gamei dur, astfel d. e. gama *mol* relativă dela gama *e* dur este *cis* mol.

(Va urma).

Ordinea

esamenelor publice la institutul archidiecesan pedag. teologic, cu finitul an. scol. 1893/4.

A. Secțiunea teologică.

In 17 Iuniu st. v. a. m. Enciclopedia, și Isagogia cl. I., p. m. Morala cl. II.

In 18 Iuniu st. v. a. m. Pastorala și Liturgica cl. III.

In 20 Iuniu st. v. a. m. Pedagogia gener. cl. III. Ped. III., p. m. Dogmatica, cl. II.

In 21 Iuniu st. v. a. m. Ecsegesa și Ermeneutica cl. I., p. m. Literatura română cl. I.

In 22 Iuniu st. v. a. m. Istoria biser. cl. I., p. m. Drept canon. cl. III.

In 23 Iuniu st. v. a. m. Didactica și Metodica cl. III Ped. III., p. m. Retorica biser. cl. III.

In 25 Iuniu st. v. a. m. Economia cl. III Ped. III.

In 27 Iuniu st. v. a. m. Cant biseric. Tipic toți cl., p. m. Musica voc. și instrum. toți cl.

B. Sectiunea Pedagogică.

In 17 Iuniu st. v. a. m. Limba magiară ped. I., p. m. Istoria patriei ped. II.

In 18 Iuniu st. v. a. m. Limba magiară ped. II. III., p. m. Istoria universală ped. I.

In 20 Iuniu st. v. a. m. Istoria biser. ped. II., p. m. Fisica ped. III.

In 21 Iuniu st. v. a. m. Limba română ped. I. II., p. m. Constituția patriei ped. III.

In 22 Iuniu st. v. a. m. Geografia ped. I. II., p. m. Istoria naturală ped. I. II.

In 23 Iuniu st. v. a. m. Comput ped. I. II., p. m. Limba română ped. III.

In 25 st. v. p. m. Religiunea ped. I. III.

In 27 st. v. a. m. Cântări biser. și Tipic I II III., p. m. Musica voc. și instrumentală I II III.

In 29 Iuniu st. v. a. m. Inchieierea solemnă a an. scol.

In 30 Iuniu st. v. a. m. Estradarea absolutorilor și atestatelor.

Sibiiu, din conferința profesorală, ținută la 18 Maiu, 1894.

I. Hannia,
direct.

Convocare.

La însărcinarea Preaonoratutui domn protopresbiter Nicolau Popoviciu prin acésta 'mi iau voe a convoca pe onorații membrii ai subreuniunei nóstre învĕțătoresci din protopresbiteratul Orĕștiei a participa, la ședința ce sĕ va ținea Sâmbătă în 18 Iuniu v. a. c. în sala edificiului scólei gr. or. rom din loc la 10 óre a. m.

Obiectele sunt:

1. Alegerea unui vicepreședinte.
2. Statorirea list. membrilor subreuniunei pentru adunarea generală.
3. Raportul casariului și.
4. Eventuale propuneri.

Orĕștie, la 9 Iunie, 1894.

Const. Baicu,
înv. dir.

---

*) Deosebirea de cuartă, cuintă, secstă septimă, mare, mică, mărită și micșorată precum și rĕsturnarea nu aflu a fi de mare însemnătate pentru scólă poporală.

PARTEA SCIENTIFICĂ SI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

In apropierea Reghinului, lângă Iernotfaia sĕ varsă în Murĕs riul Gurghiului. El este un riu de munte şi curge de la resărit spre apus prin munţii de asemenea numire.

Munţii acestia sĕ estind între Ciuc şi valea Murĕşului, care-i mărginesce la méḑănópte şi apus; ei au o estindere de vre-o 650 km. □ şi sunt acoperiţi cu păduri uriaşe, bogate în selbăteciuni, precum urşi, lupi, căprióre, ciute etc. Printre ramurile lor curge Gurghiul, prin o vale îngustă, plină de frumseţi naturale alpine: la fiecare cotitură ni sĕ înfăţoşază nóuĕ privelişti, nóue tablouri romantice de munte.

Din Ciuc trece un drum de munte preste muntele Crucii (Kereszthegy) la o nălţime de 1422 m. în valea Gurghiului, la Lăpuşnea, cel dintâiu cătun pe Gurghiu. Mai în jos sĕ află aşeḑate mai multe localităţi cu locuitori români şi unguri. Intre aceste este de amintit Gurghiul (Sânt-Imbru) aşeḑat în jurul unui dél, ce se înalţă singuratic din vale. Pe vêrful acestui dél ţuguiet s'a aflat odinióră vestita cetate a Gurghiului. Ea a jucat rol însemnat pe timpul principilor ardeleni şi a fost dărîmată la începutul seclului trecut de generalul împĕrătesc Rabutin.

De pe vêrful acestui dél ni sĕ deschide o privire încântătóre: jos la póle sĕ estinde satul Gurghiu, şi rîul şerpuitor, cu satele aşeḑate pe malul lui, apoi ramurile de munţi din apropiere şi din depărtare, spre rĕsărit piscul Crucii, Bĕtrâna ş. a. cari sĕ înalţă între Ciuc şi valea Gurghiului, ér spre apus de sóre privirea ne pătrunde departe, preste Câmpia delurósă pănă dincolo de valea Someşului, pănă la Muntele-Mare, ale cărui conturne se perd în céţă albăstrie a depărtării.

La Gurghiu sĕ află, la pólele délului, un castel frumos şi câteva ferestraie.

Mai în jos pe rîu dăm de satul Jabeniţa, cu scalde sărate, cercetate mai cu samă de locuitorii din imprejurime. Apa lacurilor de aici conţine fórte multă sare şi folosesce bolnavilor de reumatism. La Jabeniţa pe timpul romanilor sĕ scotea sare; în minele lor părăsite s'au format lacurile sărate de acum. Afară de acésta sĕ mai află în părţile aceste şi alte urme de-ale falnicilor nostri străbuni; pe valea Mureşului era construată o cale romană, a cărei urme sĕ cunosc încă, pe rîu în sus pănă pela Deda.

In apropierea Jabenitei, la Idicul de jos în valea Mureşului asemenea sĕ află scalde sărate, cu întocmiri primitive. Ambele localităţi sĕ află în depărtare de ³/₄ de óră dela Reghin.

Portul românilor pe valea Mureşului în jos pănă în ţinutul Reghinului este în mare parte asemenea portului de pe Bistricióra. Pela Reghin însĕ femeile în loc de prijitóre pórtă cătrinţe colorate, ér în unele sate au rochii, din materie de boltă.

De la Reghin în jos pănă la Mureş-Oşorheiu (cale de 4 óre,) Mureşul curge prin o vale lată şi frumósă, preserată cu sate şi împrejumită de şiruri de déluri, cu păduri; el e însoţit afară de drumul de ţară şi de calea ferată, care începe dela Reghin. In drépta nóstră sĕ estinde Câmpia, ér în stânga, spre resărit, sĕ perd în depărtare munţii Gurghiului. Pe la Mureş-Oşorheiu ne aflăm deja în părţile interne, deluróse ale Ardélului, departe de munţii hotarnici uriaşi.

(Va urma.)

Bibliografic.

„Lexiconul“ comunelor bisericesci din archidiecesa gr or. rom. a Transilvaniei de Dr. Remus Roşca, — despre care am luat notiţă în numĕrul nostru premergător are următoriul cuprins:

Prefaţă — Protopresbiteratele în rênd alfabetic, cu comunele bisericesci, şi indigetarea notelor caracteristice a acestora. — Comunele în limba română după alfabet. — Comunele cu numire duplă şi cu predicate. — Comunele în limba magiară după alfabet. — Comunele cu numire magiară duplă şi cu predicate. — Consemnarea comunelor cu mai multe parochii. — Protopresbiteratele din archidiecesa Transilvaniei după arondarea congresului naţional bisericesc din anul 1881 Nr. concl. 28. — Conspectul protopresbiteratelor cum sĕ presentă după Nr. comunelor bisericesci, şi alte date. — Conspectul comitatelor, după cum aparţin la acelea protopresbiteratele. — Conspectul protopresbiteratelor, după cum sĕ împart la diferitele preturi. — Conspectul preturilor, după cum sĕ împart la ele protopresbiteratele. — Conspectul comunelor cu magistrate. — Conspectul cercurilor electorale ale archidiecesei transilvane pentru alegerea deputaţilor la sinodul archidiecesan şi la congresul naţional-bisericesc. — Conspectul colegiilor preoţesci combinate pentru congres. — Conspectul după cum sĕ împart protopresbiteratele la cercurile electorale pentru sinodul archidiecesan şi congresul naţional bisericesc. — Conspectul protopresbiteratelor, după cum sĕ împart la diferite cercuri electorale. — Conspectul comunelor cu mai mulţi învĕţători. — Conspectul protopresbiteratelor, după numirea în limba română şi magiară. — Conspectul comitatelor, după numirea în limba română şi magiară. — Conspectul preturilor, după numirea în limba română şi magiară.

A apărut:

„Rândunica“, nr. 8 cu următoriul cuprins:

„Aşa a fost sĕ fie“, de Marg. Moldovan. — „Dorinţă“. de I. V. Simionescu. — „Driţu“, de Brebenel. — „Tinĕrul pescar“ (trad.) de M. de Bonachi. — „Lăturenii“, de Ioan dela Brad. — „Epigrame“ I. Cândea. — „Scrisóre din Bucuresci“, de g. „Un concert“, de mr. — Rămurele: „Neica Mihaiu“, de Lora. — „Din înţelepciunea lumei“, de J. G. Bariţiu. — Feliurite, de * * *

A apărut:

In tipografiia diecesană din Arad *„Protocolul adunărei generale a patra a reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Aradului“* districtul din drépta Murĕşului. Cuprinsul: Protocolul adunărei. Programa: cuvênt de deschidere, raportul comitetului, corul scolarilor, raportul cassarului şi al bibliotecarului; educaţiunea familiară în raport cu scóla poporală, de V. Suciu — unele greşeli în educaţiune, de I. Grofşorean; — o privire asupra studiului aritmeticei, de Al. Vidu; — petiţiune către sinodul eparchial; — momentuositatea studiului religiunei în scóla poporală, de V. Boşcaiu; — limba şi literatura română, de D. Popoviciu.

Nr. 200. [101] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. din Mureş-Órba, protopresbiteratul M.-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite de sinodul acestei parochii la 6 Octobre 1891, cari în sumă dau un venit de 330 fl. v. a.

Informaţiuni mai ample despre starea parochiei se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral şi dela comitetul parochial din M.-Órba.

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu stricta observare a terminului deschis.

Mureş-Oşorheiu, 30 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 449/1894 [102] 1—3

CONCURS.

După-ce prin conclusul Veneratului consistoriu archidiecesan ddto 8 Martiu a. c. nrul 1837 B. s'a încuviinţat instituirea unui capelan in parochia de clasa I. Satulung, biserica St. Archangeli, pentru ocuparea postului de capelan sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Cu acest post e împreunat un venit anual de 445 fl. 36 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ şi trimită cererile lor concursuale instruite cu documentele recerute de normele în vigóre pănă la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Braşov, 31 Maiu. 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	**12.42**	**6.20**	—	—
—	—	**2.50**	12.—	**7.43**		Şeica mare		9.08	**12.15**	**6.01**	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneş		8.37	**11.41**	5.34	—	—
—	—	**3.53**	1.03	9.—		Ocna		8.11	**11.13**	5.12	—	—
—	—	**4.15**	1.25	**9.26**	sos.	**Sibiiu**	pl.	**7.44**	**10.45**	4.49	—	—
—	—	**4.36**	1.46	—	pl.		sos.	7.28	**8.33**	—	—	—
—	—	**4.48**	1.58	—		Şelimber		7.16	**8.20**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.14	—		Veştem		7.01	**8 03**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.36	—		Tălmaciu		6.42	**7.42**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	**7.14**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	**6.54**	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		**5.25**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		**5.01**	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		**4.52**	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		**4.24**	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		**4.14**	4.54	—	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		**3.58**	4.37	—	—	—
—	—	8.42	**6.08**	—	sos.	Făgăraş	pl.	**3.28**	4.05	—	—	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		**Ghiriş**		**5.10**	10.30	3.30	**9.12**
7.53	11.20	4.20	**10.37**		**Turda**		**4.50**	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**	4.10	Carei-mare	9.06	**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18	Zelău	**4.20**	2.25	—	—	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	**9.10**		pl.	**Braşov**	sos.		7.36	1.44	**8.31**
9.05	5.13	**9.25**						7.21	1.29	**8.16**
9.37	5.45	**9.48**			Cristian			6.51	1.06	**7.57**
9.57	**6.05**	**9 59**						6.41	12.56	**7.47**
10 17	**6.25**	**10.19**			Tohanul vechiu			6.16	12.30	**7.30**
10.28	**6.36**	**10.30**		sos.	**Zernesci**	pl.		6.06	12.20	**7.20**

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	**9.43**		**Simeria**		**5.25**	10.25	3.10	**8.34**
6.38	11.54	4.48	**10.01**		Cerna		**5.09**	10.05	2.54	**8.14**
7.13	12.20	5.23	**10.25**		**Hunedóra**		**4.45**	9.38	2.30	**7.45**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.19	1.50	—		**7.20**
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		**6.42**
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	**5.55**		Covasna	**4.55**	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	**6.32**		**Kezdi-Oşorheiu**	**4.—**	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.35	5.58		**Arad**		9.44	3.44	**10.55**	—
—	7.32	12.52	6.46		Vinga		9.02	2.40	**9.46**	—
—	8.42	2.10	7.39		**Timişóra**		8.—	1.12	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.10	11.28	4.20		**Simeria**		10.33	3.24	**8.47**	—
—	7.31	12.48	6.03		Haţeg		9.05	2.03	**7.34**	—
—	9.55	3.40	**9.05**		**Petroşeni**		6.10	11.25	5.25	—
5.15	10.15	4.05	—.—				—.—	9.48	4.54	**8.38**
6.20	11.27	5.10	—.—		Vulcan		—.—	8.57	3.56	**7.47**
6.40	11.50	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.25	3.21	**7.15**

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**3.56**	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.34	1.50		Odorheiu		7.20	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în sânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65 Sibiiu, Marți 14|26 Iuniu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3678 Scol.

Notificare oficială.

Prin conclusul sinodal din 2/14 Maiu a. c. Nr. 110, cărticica *„Cunoscințĕ din constituția patriei și din drepturile și datorințele cetățenesci pentru școlele poporale“* de *Ioan Popovici*, s'a admis ca manual de scólă în scólele nóstre confesionale.

Ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscința publică spre scire și orientarea tuturora, pe cari îi privesce.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu ținută la 9 Iuniu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Escrierea de concurs

la scólele nóstre populari pentru posturile de învĕțători.

(Doi articoli.)

Dela un umic al nostru primim sub acésta titulă urmàtorii doi articoli.

I.

Deja decurg esamenele pe la scólele nóstre poporale. In unele tracte s'au și finit, precum suntem informați. Inspectorii districtuali de scóle — unde progresul le zace la inimă, vor fi putut observa din propria intuițiune relele, ce mai stau încă legate de scólele nóstre; și nu ne îndoim că de timpuriu se vor lua mĕsurile de lipsă pentru îmbunățirile de lipsă. Ori ce întârdiare, ca sĕ nu dic neglegință în afacerile scólei populare sĕ va rĕsbuna crunt. E drept, că Csáky s'a dus, dar legea oblăduită sub el în 1893, precum și faimósa ordinațiune pentru punerea în pracsă a articl. de lege XXVI ex 1893 atârnă ca și sabia lui Damocle asupra scólelor nóstre. Trebue sĕ fim deci fórte severi cu noi înșine și scăderile perpetuate în fórte multe locuri, dându-le de gol, sĕ lucrăm pentru estirparea lor fără nici o cruțare.

In administrarea afacerilor scolari trebue ca cei chemați sĕ fie prompți și fórte conscienţioși. Acésta se pretinde dela organele subalterne scolare, că-ci har Domnului! față de forul superior nu putem a ne plânge. Durere, căci nu pretutindenea merge lucrul la organele subalterne, astfel precum ar fi de dorit. Finit odată anul scolar, dacă învĕțătorul a fost numai provisor, prima cestiune scolară ce de sine îți vine pe tapet e: ce faci cu învĕțătorul ca comună parochială? îl mai ţini, ori escrii concurs? Legea ne impune sĕ se escrie concurs. Și legea are sĕ fie sântă, nu ne este iertat — în interesul bine priceput al scólei — a ne da îndĕrĕt. Chiar și când legea nu ar esista, am fi datori a face la timp preparativele de lipsă, pentru ca la începutul noului an scolar, scóla sĕ pótă funcționa în regulă. Ei, dară lucrul de multe ori merge anapoda. Concurs nu se escrie, sau dacă sĕ escrie, sĕ escrie târdiu, când scóla ar trebui sĕ se încépă. Acésta e o anomalie regretabilă, și cu cât ocură mai des cu cât mai rĕu. Lauda escepțiunilor. Am puté sĕ numim aci tracte protopresbiterali — unde ani de dile vedem publicate concursele pentru posturile de învĕțători pe la finea lui August, prin Septembre, și chiar până prin Decembre. Din contră aflăm tracte unde momentan, după finirea anului scolar se escrie concurs, dacă postul de învĕțător afost ocupat în mod provisor. In atari tracte causa scolară progreséză și an de an învĕțătorii buni se înmulțesc, și sĕ stabilesc definitiv.

Jumĕtate din numĕrul învĕțătorilor nostri în archidiecesă sunt numai provisori. Va fi absolut necesariu ca în timpul cel mai scurt sĕ se escrie concurs și sĕ se facă provisiunile necesari, ca scólele nóstre sĕ nu rĕmână fără învĕțători cu începutul anului scolar.

Pare-că aud obiectându-se: fiecare inspector de scóle își scie datoria, vede și cunósce chiar pericIul ce ne amenință și își va face datoria. Va fi bine sĕ primim obiecțiunea cu optimism și sĕ facem o privire retropectivă asupra escrierilor — multe — multe — de concurse din trecut.

E fapt, ce nu se póte nega, că până aici în multe comune deși ar fi trebuit, nu s'a escris concurs la timp. Drept cause a neescrierei se aduc mai multe.

Anume se afirmă, că comunele bisericesci nu substern la oficiul ppesc banii pentru escrierea de concurs séu îi substern fórte târdiu. Nesubsternarea provine sau din neglegința, sau că factorii chemați din comuna bisericéscă fiind angajați pentru învĕțătoriul provisor, nu vor sĕ mai escrie concurs, dicênd: ce sĕ mai spesăm banii, că tot nu căpătăm învĕțătoriu definitiv. In alte locuri sĕ mai aduce înainte: pentru ce sĕ trimetem bani de concurs, fiindcă ppresbiterul ne denumesce — la tómnă — pe cine voesce dênsul. Sunt și locuri, unde avem de facut cu lipsa de energie și muncă a inspectorului de scóle districtual, carele banii primiți pentru concurse îi ține și adună la sine până pe la începutul anului scolar și numai atunci escrie concurs. Acésta se face cu intențiune, ca sĕ aibă mâna liberă la denumirea învĕțătorilor provisori. Durere pe ici colo se mai pescuiesce în turbure. Lucrul e ușor de înțeles. La începutul anului scolariu ppresbiterul face propuneri la Ven. Cons. pentru instituirile provisori, și acesta e forțat a aproba denumirea ppresbiterală — fiindcă numai e timp, și e in detrimentul scólei a mai face alta denumire. Nu așa însĕ dacă s'ar fi dat la timp, sau când substituirile ar fi urmat înainte de începerea anului scolar.

Revista politică.

Precum am amintit în nrul trecut, proiectul căsătoriei civile a fost primit ca basă pentru desbaterea specială cu maioritate de 4 voturi. Vorbirile, ce s'au ținut au fost cât se póte de scurte și de concise, deore-ce în rêndul trecut s'au ținut vorbiri amĕnunțite. Pentru proiect a vorbit referentul Gajzágó, Vay Béla și episcopul reformat Zelenka; contra lui Zichy Pál, cont. Zay Miklos, mareșalul de curte cont. Széchen Antal, bar. Rudnyansky și marchisul Pallavicini. Acesti din urmă toți au arĕtat relele proiectului, ér special mar. Pallavicini a accentuat, că numai jidanii pot avé folos de legea acésta.

La desbaterea specială oposiția a incercat sĕ introducă modificări, dar nu i-a succes, deóre-ce aderenții guvernului prinseră mare curagiu. Un singur paragraf nou s'a mai primit, al cont. Al. Andrássy și anume, că acésta lege nu alteréză natura căsătoriei ca instituțiune bisericéscă.

Primirea proiectului a provocat mare bucurie în șirurile guvernamentale și în special la unii dintre reformați și la jidani. In oposiție și preste tot la maioritatea locuitorilor patriei însĕ mare deprimare. Conducătoriul oposiției cont. Ferd. Zichy a declarat, că oposițiunea deacum încolo va începe agitațiune în popor în contra legii căsătoriei civile.

Foile guvernamentale iubiléză și aduc elogiuri monarchului, ca celui mai constituțional domnitoriu, carele a făcut „națiunei“ un mare bine, căci a lăsat sĕ trécă proiectul.

In alt ton scriu însĕ foile opoziționale și special cele clericale. Așa „Magyar Állam“ după ce aduce mulțămită contelui Ferd. Zichy, propune convocarea unei mari adunări din societatea catolică. Episcopatul încă

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare).

§. 4.

Ori-ce s'au zis despre sesia întrégă aceeași vine și de jumĕtate, a patra sau a opta parte de a sĕ înțelege, după proporția și socotéla, care însași numele părții arată.

Mai încolo de sine-și urméză, că de vreme-ce prin articolul 26 a anului 1791 osăbirea ce era între iobagi și zileri s'au ridicat; și deschilinirea care au fost pentru dările urbarialicești, au încetat; și așa ori iobagiu au fost mai nainte, ori ziler, tot într'un chip vin de a sĕ socotí.

Punctul II.

Despre facerile de bine slujitorilor cădute.

§. 1.

Slujitorilor crâșmăritul vinului dela Sf. Mihaiu până la ( ) slobod va fi.

§. 2.

Stărpiturile (iertașurile sau lazurile), atât cele vechi cât și cele nouĕ, rînduiala articulului 26 a dietei din anul 1791, încâtui pentru plătirea lucrului sau și a altor sădiri, ce a sĕ fi pus pe ele s'ar adeverí ţiind; încâtțimea urbarialicescului loc a se lua în sus se vor puté; éră de cumva domnul locului asemenea stîrpituri nóuĕ, sau vechi cu acel sfîrșit ar vrea dela supuși a le lua, ca acele locurilor domnesci, și a curții sĕ le adaugă, o urmare ca acésta totdéuna înaintea cuviósei urbarialicesci iurisdicții vine de a sĕ arăta, și de acolo prea înaltei hotărîri a se aşterne.

§. 3.

Pentru dobitócele supușilor pășune, încât starea și mărimea locului va îngăduí sĕ fie destulă, din care după aceea supușii cu știrea și îngăduéla domnilor locului, o parte spre contenit a rupe vor puté; la care conteniturí și a domnilor marhe de jug vor puté avé pășune, éră nici decât celelalte. Éră unde și afară de aceea pășiunea e fórte puțină, prin nóua a locului arare a sĕ mai micșora nu va fi slobod.

§. 4.

În locurile unde sĕ află păduri, lemne de foc din cele căzute sau uscate, și unde de acestea nu ar fi și din cele verdi, ér nu din cele roditóre, sub priveghereа domnului locului, supușilor spre numai a sĕu folos a aduce va fi slobod. Ér în locurile, în care supușilor acelorași locuri folosuri de lemnele așa s'au îngăduit, cât și cumpĕtata negutătorie cu dînsele a face sĕ póte, acea slobodenie și de aci înainte încât rînduéla despre păduri va îngăduí sĕ li se îngădue.

§. 5.

Lemnele cele de lipsă spre zidire, pe lângă asignația domnilor locului, și a lemnelor însemnare, din pădurile aceluiași loc fără plată sĕ se dee.

§. 6.

Dacă pentru a pădurilor micime, din pădurile locului folosul lemnelor nu se póte îngăduí, cumpĕratul folos ce ar fi avut din pădurile altui loc a aceluiași domn, cu bună socotélă, si dréptă mĕsură sĕ se îngădue.

§. 7.

Gindurătura (jiruitul) în locul sălășluinței sale cu șase creițari mai ieftin decât la strĕin sĕ se îngădue, éră în pădurile domnesci, numai pe lângă prețul cu domnul locului tocmit vor puté avé gindurătură.

§. 8.

Dacă în careva loc pădure pe séma obștei osăbită, sau dóră după sesii întru supuși împărțită s'ar afla, și obștea în acelorași stăpânire a rĕmâné, și de aici înainte ar pofti; atunci acelorași folosul cu lemne de foc, de zidit, a ghindei și a cóbelor culegere, în aceste păduri sĕ rĕmâe slobodă spre a sa lipsă fără de a da pentru aceea ceva plată domnului locului, ci întru o întêmplare ca acésta domnul locului nici lemne, nici ghinde în pădurile cele domnesci nu va fi datoriu, luànd afară acea întêmplare, când în pădurea satului, sau a slujbașilor nici decât ghinde nu s'ar face, fiind-că atunci cu prețu care cu străini sau tocmit, mai întâiu slujbașilor sei a da ghinduratura, privegherea pentru păduri atât pentru cele domnesci cât și pentru ale satului de pururea lângă domni rĕmâind.

(Va urma.)

trebue sĕ se întrunéscă în curênd şi sĕ hotărască, ca sĕ róge pe Maj. Sa a nu aproba proiectul, ci a ţiné la jurămêntul de încoronare. Numita fóie şi citéză din acel jurămênt.

Fóia berlineză „Germania“ e fórte vehementă. Ea vede ameninţată dinastia de Habsburg şi că în Ungaria póte sĕ isbucnéscă uşor o revoluţiune.

La cas, când Maj. Sa monarchul nostru ar aproba proiectul, atunci el devine lege în 1896. La tómnă casa magnaţilor va mai pertracta încă trei proiecte, care stau în legătură cu proiectul căsătoriei civile.

* * *

„Le Gaulois“ publică un interview al prinţului Bulgariei, în care espune în mod lămurit causele căderii lui Stambuloff.

Alteţa sa a declarat, că Stambuloff a făcut Bulgariei servicii eterne; însĕ lunga sa periodă de guvernare a făcut sĕ nu pótă aprecia condiţiunile actuale ale ţĕrii şi spiritul de moderaţiune. Inzadar prinţul a rugat pe Stambuloff a respecta constituţiunea şi i-a atras atenţiunea asupra vecsaţiunilor nefolositóre, ce comitea.

Bucuria generală şi espresiunea sentimentului de scăpare manifestat cu ocasiunea căderii lui Stambuloff dovedesc, că prinţul a lucrat de accord cu dorinţele populaţiunii.

Relativ la politica străină, prinţul Ferdinand a declarat, că este şi va rĕmânea vasalul credincios al sultanului. Constantipolea este spriginul sĕu.

In ceea ce privesce aserţiunea, că prinţul Ferdinand se inspiră de la Viena, A. Sa a declarat că faptele nu o dovedesc. Faţă cu Rusia ne silim sĕ trăim în relaţiuni respectuoase, însĕ voim sĕ fim liberi. Bulgaria este o ţară unde Kaulbars-ii şi Ignatieff-ii nu vor reuşi. Bulgaria sĕ aparţină bulgarilor. Étă politica mea constantă. Timpul va dovedi-o.

* * *

In 22 Iuniu s'a întrunit în ministeriul de résboiu din Roma o comisiune, constătătóre din generali, care are sĕ se ocupe cu studiarea reformelor, ce au sĕ fie introduse în armata italiană, pentru scopul de-a face anumite economisări. Ori de ce natură sĕ fie aceste reforme însĕ, comisiunea deja la început a hotărît susţinerea corpurilor de armată, cum a fost precisată în legea din 1882.

* * *

Organul oficios al partidei liberale din Serbia, „Srbska Zastava“, declară într'un articol, inspirat de conducĕtorii partidului, că liberalii, după ce cabinetul Nicolajevici nu le-a satisfăcut pretensiunilor lor, se pun în oposiţiune faţă cu ministerul actual, şi că nu vor sprijini politica internă şi esternă a acestuia.

Mĕsurile guvernului faţă de comitetul naţional.

Documentele privitóre la mĕsurile luate de guvern pentru disolvarea, respective oprirea activităţii comitetului naţional român, despre care am făcut amintire în nrul ultim al fóiei nóstre, sunt următórele:

Nr. Pres. 35/894 M.

Stimatului domn Dr. Ioan Raţiu, advocat şi president al comitetului esecutiv al partidului naţional român.

Loco.

Comitele suprem al comitatului Sibiiu, preastimatul domn Gustav Thalmann, m'a recercat sĕ procur o declaraţiune în scris asupra următórelor întrebări:

Pe ce basă s'a constituit partidul naţional român şi comitetul esecutiv al acestuia?

Care sunt statutele fundamentale?

Este constituirea înştiinţată? când şi cui?

Când şi de cine sûnt aprobate statutele?

Am onóre deci a Vĕ recerca cu stimă oficiósă sĕ bine voiţi a-'mi înainta cu posibilă grăbire declaraţiunea cerută.

Sibiiu, 19 Aprile, 1894.

Loctiitor de primar:
Drotleff m. p.

Biroul esecutiv al partidului naţional a respuns la aceste întrebări astfel:

Stimate domnule primar!

Cu ptovocare la on. D-Vóstre scrisóre cu data de 19 Apr. Nr. pres. 35 a. c., prin care, din ordinul comitelui suprem al comitatului Sibiiu, ne cereţi sĕ vĕ relatăm pe ce basă s'a constituit partidul naţional român şi comitetul seu; care-i sunt statutele; când şi cui s'a anunţat constituirea şi cine a aprobat statutele, avem onórea a vĕ rĕspunde următórele:

În virtutea legii electorale în vigóre, alegĕtorii români din tóte cercurile electorale, în care locuiesc cetăţeni de naţionalitatea română, sunt constituiţi politicesce în partid naţional românesc. Dreptul alegĕtorilor de a se constitui în partide este incontestabil recunoscut în §. 104 al legii electorale, care espres recunósce partidele şi pretinde numai ca la adunările, şedinţele şi festivităţile acestora sĕ pótă asista şi representanţii autorităţilor administrative.

Partidul naţional român dela începutul erei constituţionale, în special dela 1869 încóce, la sfîrşitul fiecărui period electoral, în preajma alegerilor şi după trebuinţă şi la alt termin, s'a întrunit în conferenţă generală publică, la care au participat delegaţii aleşi ai tuturor cercurilor electorale cu poporaţiune română. Dela 1887 încóce aceste conferenţe s'au ţinut regulat în Sibiiu şi anume şese de tóte, în anii 1883, 1884, 1887, 1892 şi 1893. Totdeuna aceste conferenţe au fost compuse din câte 2—300 de delegaţi aleşi, au deliberat şi au adus conclusele în şedinţă publică şi au fost asistate de un representant al autorităţii publice, de regulă directorul de poliţie, respective căpitanul orăşenesc din Sibiiu.

Nici când dreptul alegĕtorilor români de a ţiné asemenea conferenţe nu a fost contestat, ci mai vêrtos recunoscut, după-cum şi era natural, pe basa legii care recunósce dreptul constituirii alegĕtorilor în partide.

Recunoscut fiind însĕ acest drept, dela sine urméză, că partidele au şi dreptul de a se constituí alegêndu-şi organele, care sĕ le conducă şi sĕ le represente. Astfel şi partidul nostru este constituit în cluburi cercuale, pentru fiecare cerc electoral şi în cluburi comitatense, pentru fiecare comitat cu poporaţiune română. Ér conferenţele generale, pentru conducerea uniformă a partidului întreg dela 1887 încóce regulat au esmis câte un comitet electoral central, care avea sĕ pună candidaturile de deputaţi, câtă vreme pasivitatea generală absolută a alegĕtorilor români n'a fost decretată, ér de atunci încóce au sĕ pună conclusele conferenţelor în aplicare şi peste tot sĕ pórte de grije despre atitudinea uniformă a întregului partid în afacerile electorale.

President al comitetului electoral central al partidului naţional român a fost ales la 1881 Ilustritatea Sa dl Nicolae Popea, actual episcop gr. or. al Caransebeşului, la 1884 dl Parteniu Cosma, actual director al băncii „Albina“ în Sibiiu, la 1887 regretatul dl Georgiu Bariţiu, la 1890 dl Vicenţiu Babeş, ér dela 1892 ocupă subscrisul presidiul menţionat.

Totdéuna comitetul central şi presidenţii sei au fost aleşi în deplină publicitate, au comunicat în multe rênduri cu autorităţile publice, până chiar şi cu guvernul, dar nici odată nimenea nu li-a contestat legalitatea esistenţii şi a activităţii.

Ca organe electorale ale unui partid politic, comitetele cercuale şi comitatense, precum şi comitetul central nu au nici un fel de statute, nu au trebuinţă de ele, căci esistenţa le este basată în legea şi dreptul electoral, ér activitatea le este normată în programul partidului, care încă nu este un secret, ci dela formularea lui în conferenţa din 1881 aparţine publicităţii.

Noi scim şi scie ţéra întrégă, că nu numai românii, ci toţi cetăţenii patriei se folosesc în cea mai largă mĕsură de dreptul de a se constitui şi organisa în partide politice. Scim d. e. că tóte partidele magiare, afară de cluburile lor centrale parlamentare au în ţéra întrégă cluburi politice cu comitete şi sub comitete şi alte organe esecutive Asemenea şi cetăţenii nostri de naţionalitate săséscă scim, că sunt asemenea organisaţi în partid politic cu „Centralausschuss“ şi „Bezirksauschuss-uri“ în tóte cercurile lor, ceeace este dreptul lor incontestabil.

Acelaşi drept, care îl eserciază şi alţii, fără de a cere aprobarea prealabilă a guvernului şi fără de a avé statute întărite de cineva, 'l-am eserciat şi noi românii, partidul naţional românesc şi organul acestuia, comitetul central electoral presidat de acesta.

Aşa stând lucrurile, ar fi greu de înţeles, ce rost ar puté sĕ aibă recercarea ce On. D-vóstră ni-aţi făcut din ordin mai înalt, dacă din nenorocire, situaţiunea politică şi atitudinea înaltului guvern faţă cu poporul românesc. nu le-ar esplica tóte şi nu ne-ar fi obicinuit sĕ nu ne mai surprindem de nimic.

Din nenorocire, înaltul guvern se vede, că 'şi a propus a resolva cestiunea naţionalităţilor şi în special cestiunea românéscă cu mijlóce violente, cu persecuţiuni, procese politice, întemniţări, detragerea dreptului de întrunire şi a libertăţii cuvêntului. Tóte acestea însĕ se par a nu fi suficiente şi astfel se vede, că s'a luat hotărîrea de a scurta pe români şi în drepturile emanate din legea electorală, atacând cu puterea, fără motiv şi basă legală, organisaţia lor politică, care celoralalţi cetăţeni mai favoriţi de sórte, li-se permite în cea mai largă mĕsură.

Au ajuns chiar până la noi veşti despre propuneri formale, ce s'au făcut guvernului în acéstă privinţă într'un memoriu inspirat de sentimente duşmane poporului românesc. Acţiunea al cărei preambul pare a fi recercarea D-vóstră, constitue deci o dovadă că, acest memoriu a fost acceptat şi s'a făcut deja primul pas al punerii lui în aplicare.

Drept-aceea noi suntem pregătiţi la tóte şi nimica nu ne mai surprinde. Binevoéscă guvernul a merge numai înainte pe calea violenţii; noi rĕmânem cel puţin cu mângăierea, că cu cât mĕsurile ce se iau şi se vor lua contra nóstră vor fi mai drastice, cu atât mai curênd se va dovedi absurditatea politicei de guvernament faţă cu naţionalităţile şi în special faţă cu românii, si cu atât mai curênd se va înţelege absoluta necesitate de a resolva cestiunea naţionalităţilor în statul nostru, nu cu forţa şi cu mijlóce violente, ci cu mĕsurile dreptăţii.

Sibiiu 23 Aprile, 1894.

Presidentul comitetului central al partidului naţional român.
Dr. Ioan Raţiu m. p.

Cu datul de 20 Iuniu presidiul a primit următórea resoluţiune:

Dela fişpanul comitatului Sibiiu şi comite săsesc.

Nr. 71/894 reser.

Onorabilului presidiu al conducĕtorilor partidului naţional român, la mâna domnului Dr. I. Raţiu, advocat.

Loco

Avênd în vedere ordinul presidenţial Nr. 321 din 16 c., trimis mie de către Escelenţa Sa dl ministru reg. ung de interne cu privire la constituirea partidului naţional român, conform articlului 104 din legea electorală: adunări şi partide etc, numai pe durata alegerilor se pot organisa, pe când reuniuni formate pentru o acţiune mai largă, nu esclusiv pentru alegeri, ci cu tendenţe politice, reuniuni a căror acţiune este continuă, nu se pot sustrage controlului autorităţilor, ér' autorităţile esercită aprobarea şi controlul acţiunii reuniunilor.

Existenţa şi activitatea partidului naţional român neputênd fi deci basată pe legea electorală, esistenţa şi activitatea lui n'are basă legală.

Tocmai de aceea Escelenţa Sa dl ministru reg. ung. de interne a binevoit sĕ interzică funcţionarea mai departe a reuniunii care esistă sub titlul de „partid naţional român“. De altfel conducĕtorii partidului liberi sunt a continua cu activitatea reuniunii lor, avênd ţintă care nu lovesce în legi; la acest cas însĕ scopul şi mijlocele care servesc realisării scopului sunt a se arĕta lămurit şi amĕnunţit, conform acestei ţinte şi mijlóce, precum şi avênd în vedere circulariu ministrului de interne Nr. pr. 1508/875, şi conformêndu-se condiţiunilor puse în acest ordin, vor face statute, a căror aprobare va fi solicitată prin intermediul municipiului respectiv, la ministeriul de interne.

Comunicând acéstă hotărîre ministerială cu onoratul presidiu pentru a se conforma şi a o aduce la cunoscinţa tuturor membrilor conducĕtori ai partidului, totodată pe basa ordinului amintit observ, că dacă nu veţi întrerupe ori-ce activitate pe acest teren, adecă dacă veţi continua a lucra în acéstă direcţie, se vor lua în contra-ve cele mai severe mĕsuri legale.

Sibiiu, 20 Iunie, 1894.

Gustav Thalmann m. p.,
comite supr.

Cestiunea română.

(Interviewuri din „P.-Napló.“)

Nicolaie Garoiu,
advocat în Zernesci.

— Starea de acum e nesuportabilă. Causa principală a acesteia este, că magiarii ardeleni presentă guvernului lucrurile de aici în lumină falsă, ca nu cumva acesta se tracteze mai blând şi mai echitabil cu românii.

Este greşită părerea, că miscarea română e cestiunea de pâne a agitatorilor. Tocmai contrariul e adevĕrul. *Cestiunea română e cestiunea de pâne a magiarilor ardeleni.* Tot într'una văpsesc ei pe dracul pe părete, ca guvernul sĕ-i ţie pe ei la suprafaţă, sĕ-i aplice în oficii şi sĕ le dea putere de a apăsa pe români.

Principiul nostru este, că voim sĕ trăim ca popor român în Ungaria. Vrem concurenţă (rivalitate) dar cu mijlóce egale. Căci noi nu ne înfricăm de rivalitate, dacă dispunem de aceleaşi mijlóce, ca şi magiarii. Cine în acésta concurenţă îşi va ţiné locul, înflorescă, cine nu sĕ se nimicéscă.

Punctul prim al programului naţional, care atinge uniunea. mai mult displace magiarilor. Dar, dacă este în program, deocamdată trebuie sĕ ţinem la el. Datorinţa guvernului ar fi, ca sĕ ne facă un astfel de pod de aur, pe care trecênd, am puté lăsa îndĕrĕptul nostru cestiunea uniunei.

Una dintre petrile fundamentale ale acestui pod de aur ar fi revisuirea legii electorale ardelene. Căci dacă uniunea e fapt, atunci Ardélul nu póte avé o lege electorală deosebită de cea a Ungariei.

Noi ne basăm drepturile pe legea de naţionalitate, dar guvernul nu respectéză acésta lege. Ba în ɖilele aceste am cetit în ɖiarele din Bpesta, că magiarilor le pare rĕu, că a fost adusă acésta lege şi o consideră de o greşélă politică, cu tóte că acésta lege nu ne asigură altceva, decât posibilităţi.

Mare nĕcas constituie şi cestiunea limbei, căci la noi una sunt naţionalitatea religiunea şi scóla. Prin aceea, că ni-se impune cu forţa limba magiară, noi vedem pretutindenea spectrul ameninţătoriu al magiarisării. Nu o ordinaţiune de-a ministrului Csáky a contribuit esenţial la nutrirea agitaţiei românilor. El a pretins între altele, ca învĕţătorii sĕ scie perfect limba magiară în scris şi cu graiul. A pretins-o acésta cu deosebire dela acei învĕţători, cărora le-a întregit salariul anual din cassa statului de la 240 fl la 300. — Ɖeu prin aceşti 60 fl. fórte ieftin şi-a cumpĕrat ministrul dreptul de-a se amesteca în afacerile nóstre.

Limba română este scósă de preste tot locul. Nu o folosesc nici la pertractările finale, nici chiar la fasiunile martorilor. Se aduc sentinţe privitóre la viaţa şi averea cetăţanului de naţionalitate română fără ca el sĕ scie, ce sĕ întîmplă. —

— Ei, dar precum sciu, chiar în Zernesci judecĕtorul de ocol e român:

— La noi nu este causă de plânsóre. Dar ar trebui ca pretutindenea sĕ scie judecătorii românesce, unguresce şi nemţesce.

Cu privire la ideia de stat magiar punctul de mânecare al românilor e următoriul:

Dacă sub acésta ideie de stat vor sĕ pricépă magiarisarea, atunci îi suntem contrari cu cea mai mare hotărîre.

Dar dacă sub ea se pricepe totalitatea cetăţenilor ţĕrii, atunci suntem pentru ea.

Despre aceea, nu-i vorbă, că noi am gravita spre România. Dar aceea dóră numai ne veţi concede, ca sĕ fim una cu ea în simţire.

Şi aceea este mare pedecă, că societatea magiară sĕ separă de noi, nu ne acceptă şi este respingĕtóre, rece faţă de noi. Sĕ fie magiarii mai amicali, mai deschişi la inimă faţă de noi, ca cu inimele lor sĕ le câştige pe ale nóstre.

Sciu bine, că guvernul nu vrea să stea de vorbă cu tribuniştii. Dar românii au un alt factor competent: prelaţii. Prelaţii sunt conducĕtorii naturali ai poporului român, numai cât guvernul a subminat autoritatea prelatilor nostri. Sĕ le restituie autoritatea şi apoi sĕ pertracteze cu ei şi prin ei cu noi. Eu cred, că în modul acesta am puté ajunge la o înţelegere.

Guvernul nu s'a purtat nici când cu bunăvoinţă faţă de noi. Cu tóte că dacă ne-ar face plăcut aici traiul şi împrejurările acestea, toţi am pluti în aceleaşi ape şi spre un scop. Căci noi cu plăcere trăim aici şi bucuros voim a rĕmâné aci.

†

Romul de Crainic.

protopresbiter greco-oriental al tractului Dobrei şi paroch în H.-Dobra, asesor consistorial onorar al consistoriului metropolitan, deputat al congresului naţional bisericesc, membru al comitetului ecsecutiv central al partidului naţional român, membru al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, membru în comisiunea administrativă a comitatului Hunedóra, president al subreuniunii învĕţătorilor din tractul Dobrei ş. c.

a încetat a mai fi în şirul anteluptătorilor causei române.

Pământ strămoşesc, primesce cu drag pe fiul tĕu adevĕrat, căci tótă viéţa lui a fost în slujba casei lui Dumneḑeu, cu iubire cătră némul sĕu şi patria sa, pe cari le-a visat şi dorit mai fericite chiar şi în césul morţii sale.

Impărtăşit cu sântele taine, rĕposatul şi-a dat sufletul la 12/24 Iunie a. c. diminéţa la 1 óră. — în vîrstă de abia 46 de ani — şi sĕ va înmormênta Marţi, la 14/26 Iunie, după améḑi la 4 óre, în cimiteriul local.

Slujind credincios 23 de ani în viia Domnului, după o viéţă conjugală fericită de tot atâţia ani, sórtea crudă mi te-a răpit, mie, carele îmi erai totul! Sdrobită, mĕ întorc spre mila ceréscă, ca sĕ-ţi dea odihnă vecinică, între cei buni, ér mie tărie, cu credinţă rĕmân a ta şi dincolo de mormênt, ca o preotésă română adevĕrată.

H.-Dobra, 12/24 Iuniu 1894.

Vĕd. *Augusta de Crainic*
născ. *Theodori*.

Noutăţi.

Personal. Escel. Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a sosit dela Budapesta cu trenul de Luni diminéţa.

* * *

„Sătênul“ va fi numele unei reviste, ce va apăré din 1-a Sept. a. c. odată pe lună în broşure de 4—5 cóle şi va cuprinde literatură poporală în prosă şi în poesie. Scopul acestei reviste va fi de a aduna la un loc — după putinţă — tot materialul literaturei nóstre poporale, atât cel neapărut cât şi cel ce sĕ află împrăsciat prin calendarele şi foile apărute până aḑi. Numai esemplare abonate se vor tipărí, adecă atâtea, câte se vor abona până la finea lui Iuliu a. c.

Cei ce cunosc valórea acestui material sunt rugaţi a spriginí acésta întreprindere. — Preţul pe un an întreg va fi 6 fl. sau 15 franci. Materialul: Poesii, colinde, bocete, snóve, povesti, mituri, glume, gâcituri, proverbe, ş. a., precum şi abonamentele sunt de a se trimite la redact. revistei „Sătênul“. Ioan Pop Reteganul în Beszterczе-Monor (Transilvania).

* * *

Un nou proces. Fóia ungurésca „Hazánk“ publică în numĕrul seu mai nou următórea scire: Incă în 1892 dl Lucaciu a voit sĕ convóce o adunare de popor în Şişeşci, solgăbirĕul acelui cerc însĕ a oprit adunarea. Dl Lucaciu s'a apucat din causa acésta şi într'o scrisóre românéscă l'a numit pe fisolgăbirĕu ori cum, numai om de omenie nu, din care causă tribunalul reg. din Sătmar a intentat din oficiu, contra lui, proces pentru delictul calumniărei în public şi a şi adus hotărirea de a fi pus sub acusaţiune. Acusatul a făcut apelaţiune, dar n'a folosit nimic, deórece atât curia regéscă din Dobriţin, cât şi curia regéscă a aprobat punerea lui sub acusaţiune. Astfel cât de curênd dl Lucaciu va avé un nou proces.

* * *

Starea sămênăturilor. După rapórtele adresate ministeriului agriculturei despre starea semănĕturilor, din causa timpului rĕu, a frigului, şi a zăpezilor parţiale şi a grindinei, recoltele au fost fórte vĕtămate.

Grêul, secara, orzul şi ovĕsul de vară promit o recoltă mediocră. Orzul de érnă este mai abundent, însĕ este în parte tăciunos.

* * *

Panama magiară. In 21 şi 22 s'a pertractat la curtea cu juraţi din Budapesta procesul intentat contra contelui Klebersberg, carele într'un articol din „P. Napló“ a atacat pe judele de instrucţie din Cluş Bodor, apoi tribunalul din Cluş şi pe procuratură şi a arĕtat mişeliile cu Bokros. In 22 l. c. n. după ce se ascultară toţi martorii se începú vorbirea de acusă a procurorului Ligetkuthy, care acusă pe contele cu calumniare comisă în 4 rînduri.

Apĕrătoriul reflectând, întrébă: ce se alege de onórea cetăţenilor, dacă şi judecĕtorii proced injust. Arată câte incorectităţi s'au făcut în procesul Bokros. Autorităţi, cari astfel proced, ca şi tribunalul din Cluşiu, fără témă pot răpi ḑi de ḑi drepturile cetăţenilor.

C. Klebersberg, vorbind şi el puţin, ḑice, că e al lui meritul, dacă Ungaria a scăpat de cel mai pungaş politic, de un tâlhariu.

După o pertractare de 30 óre, se face resumarea, juraţii se retrag. La $2\frac{1}{2}$ (22 Iuniu) d. a. se enunţă verdictul.

Pe basa verdictului, la 3 óre se publică sentinţa, care condamnă pe c. Klebersberg la 5 luni temniţă ordinară, 500 fl. amêndă, suportarea speselor 2021 fl. 29 cr. pentru calumniarea lui Bodor László. De celelalte acuse e absolvat.

Apĕrătoriul însinuă recurs de nulitate.

Klebersberg e pus pe picior liber, sub garanţă.

* * *

Procesul memorandului şi agricultura. In şedinţa comisiunei comitatense din Solnoc-Dobêca, vicespanul Dr. Nicolau Torma a raportat, că din incidentul procesului memorandului, agitatori necunoscuţi ar aţâţa poporaţia valahă din comitat. Din causa acésta a trebuit sĕ se sporéscă gendarmeria. Spiritele numai la aparenţă sunt liniştite — ḑice vicespanul — şi nu e motiv, ca sĕ nu se urmăréscă lucrurile cu mare atenţiune. Din pricina acésta dă îndărĕt agricultura, industria şi comerciul.

* * *

De ale poştei. Carte de adrese şi alte asemeni tipărituri se pot trimite cu poşta fără cuverte sau bandage. In sensul ordinatiunii ministeriale însĕ numai adresa are se fie scrisă cu mâna. Numele, locuinţa, ocupaţiunea trimiţĕtorului, etc, pot fi indicate simplu prin o stampilă sau în alt mod mechanic. La comandări de cărţi pe partea adresei se pot scrie şi cuvintele: Comandă de cărţi. Pentru observările, ce se pot face în scris au valóre prescrisele esistente deja pentru tipărituri.

* * *

Episcopul dela Vácz — scuipat. Despre obrăsnicia jidovilor ne dau doveḑi următorele: După votarea căsătoriei civile episcopul C. Schuster mergea, cu un deregĕtoriu de curte de al sĕu pe o stradă din Lipótváros (cuibul jidanilor) cătră hotel. Bĕtrânul episcop mergea încet pe jos. Deodată se vede încunjurat de o cétă de tineri de nu mai póte înainta. Unul dintre tineri strigă: „Trăéscă Wekerle“. Incuragiat de aceste strigăte un jidovuţ din Vácz, care cunoscea pe episcopul, sare înainte strigând din tóte puterile „Abzug Schuster“ — şi scuipă cătră episcopul. Deregĕtoriul plesnesce atunci pe miserabilul cu bâta în cap. Era pe aci sĕ se încaiere cu toţi, când sosí superitendentele Zelenka, care luă de braţ pe episcop. Câţiva capelani sosiţi întru ajutoriu, făceau cale prin mulţime, şi astfel trecu bĕtrânul episcop între strigăte de „abzug!“

Au apucat jidanii de-asupra.

* * *

Soldaţi desertori. Din Bosnia se anunţă scirea, că dela batalionul 2 al regimentului de infanterie nr. 96, dislocat în satul turcesc Prijepolie, au desertat la Sêrbia în timp de o lună 2 sergenţi-majori, 3 sergenţi şi 13 gregari. Cercetarea a constatat, că toţi au fost croaţi, şi că agenţi sêrbesci au sedus sĕ deserteze, şi sĕ între în armata sêrbéscă, căci acolo în curênd vor fi numiţi oficeri. Comandantul batalionului a înscìinţat faptul ministrului de resbel şi a cerut dreptul statar. Totodată comanda corpului 15 din Sarajevo a recercat ministeriul, sĕ comandeze alt regiment în locul celui, care se află de present acolo.

* * *

Miserie. Guvernorul din Vilna, general Orsevszky a emis o ordinaţiune, prin care dispune, că de aci înainte ţĕranii poloni numai atât pămênt au dreptul sĕ-şi procure, cât e neapĕrat de lipsă pentru traiul de pe o ḑi pe alta al familiei respectivului. Acésta ordinaţiune a numitului guvernor nu e nóuă, pentru-că guvernul rusesc încă prin anii şeseḑeci inmediat după sufocarea revoluţiunei polone emisese o atare ordinaţiune dar până acum nu ĭa putut fi esecutată pe deplin din causa multor pedeci administrative.

* * *

Alegere de president în Francia Imprejurarea, că la tómnă se va face alegerea de president al republicei francese, a adus pe ḑiarul „Libre Parole“ la idea sĕ facă o alegere de probă pe calea peblisci tului. Este interesant, că la acest plebiscit de probă, din 18.515 bilete, câte s'au deshis până acuma, s'au dat 11.508 voturi prinţului Napoleon, 2718 generalului X., 1461 contelui de Paris, 374 lui Casimir Perier, 163 lui Cavaignac, 262 lui Carnot, 214 lui Dupuy, 264 lui Constans şi 21 lui Brisson.

* * *

Necrolog. Subscrisa cu inima intristată aduc la cunoscinţă tuturor consângenilor şi cunoscuţilor incetarea din viéţă a scumpului meu soţiu *Ioane Bozosian* paroch gr. or. în Moşna, membru pe viéţă al Asociaţiunei trans. pentru lit. şi cul. pop. rom membru al scaun. protopop. al comitet. protop. etc, întêmplată la 10/22. Iuniu 1894. a. m. 9 óre după un scurt şi greu morb, în etate de 65 ani al vieţei şi 39 a preoţiei. Remăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor petrece la eterna odihnă Dumineca în 12/24 Iunie a. c. la 1 óră d. am. Moşna, 10/22 Iuniu 1894. Maria Bozosian n. Ponciu.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului XXIX-lea (Mediaş) al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, se convócă pe ḑiua de 3/15 Iuliu 1894 la 11 óre a. m. în oraşul Mediaş (sala hotelului „Strugurul de aur“) la care sĕ învită onoraţii membrii şi toţi aceia cari se intereséză de progresul poporului român.

Intre alte obiecte din program va fi şi constituirea comitetului pe un nou period de trei ani.

Ioan Moldovan,
dir. despărţ.

Ioan Chendi,
secretariu.

Ordinea esamenelor.

Sibiiu — Braşov - Brad.

Esamenul public dela scóla poporală gr. or. din Sibiiu-cetate cu pa tru cursuri se va ţiné Mercuri în 15/27 Iuniu a. c. dela órele 3—6 în sala seminariului „Andreian“. La acest esamen sĕ învită prin acésta toţi amicii şi binevritorii scólei.

*

Ordinea esamenelor

la scólele medii gr. or. române din Braşov la finea anului scolastic 1893—94.

Esamenele de maturitate:

In 13 şi 14 Iuniu v. va fi esamenul oral de maturitate la scóla comercială.

In 20 şi 21 Iuniu v. va fi esamenul oral de maturitate la gimnasiu.

La esamenele de maturitate nu pot lua parte scolarii. Pentru publicul mare ele sunt deschise.

Esamenele publice:

Joi în 23 Iuniu:

Dela 8—9 Româna şi Geografia; cu clasa I. reală; dela 9—10 Istoria natur. şi Aritmetica cu clasa II. reală; dela 10—11 Istoria şi Francesa cu cl. III. reală; dela 11—12 Religia, Magiara şi Chimia cu cl. IV reală; dela 3—4 Magiara şi Geografia cu cl I. gimnasială; dela 4—5 Germâna şi Arimetica cu cl. II gimn, dela 5—6 Latina cu cl. III. gimn.

Vineri în 24 Iuniu:

dela $10\frac{1}{2}$—$11\frac{1}{2}$ Cântări.

Sâmbătă în 25 Iuniu:

Dela 8—9 Româna cu cl. IV gimn. dela 9—10 Elina şi Religia cu cl. V. gimn.; dela 10—11 Istoria cu clasa VI gimn; dela 11—12 Fisica cu clasa VII gimn.; dela 12—$12\frac{1}{4}$ Declamaţiune din Română; 3—4 Principii com. şi Aritmetica cu cl. I com.; dela 4—5 Dreptul camb. şi germâna cu cl. II com.; dela 5—6 Gimnastica.

Dumineca în 26 Iuniu v. după serviciul divin se va încheia anul şcolastic 1893/94 cu cetirea clasificaţiunilor şi cu distribuirea premiilor în sala cea mare a institutului.

La esamenele acestea precum şi la festivitatea de încheiere a anului scolastic se învită cu tótă onórea părinţii şcolarilor, amicii şi binevoitorii acestei şcóle.

Anul viitor scolastic se va începe în 1/13 Septemvrie 1894.

Braşov, în 10 Iuniu 1894.

Direcţiunea.

*

Ordinea esamenelor

la scóla elementară capitală rom. ort. rĕs. din Braşov la finea anului scolar 1893/4.

Esamenele publice se ţin Mercuri, Joi şi Vineri, în 15, 16 şi 17 Iuniu st. v. în sala cea mare a edificiului gimnasial din Gróver, în ordinea urtóre.

Mercuri în 15 Iuniu:

dela 7—8 óre a. m. cu clasa I de copile, dela 8—9 óre a. m. cu clasa II de copile, dela 9—$10\frac{1}{2}$ óre a. m. cu clasa III de copile, dela 2—$3\frac{1}{2}$ óre p. m cu clasa IV de copile, dela $3\frac{1}{2}$—5 óre p. m. cu clasa V de copile

Joi în 16 Iuniu:

dela 7—8 óre a. m. cu clasa I*a*) de copii, dela 8—9 óre a m. cu clasa I*b*) de copii, dela 9—10 óre a. m. cu clasa II*a*) de copii, dela 10—11 a. m. cu clasa II*b*) de copii dela 2—$3\frac{1}{2}$ óre p. m. cu clasa III de copii dela $3\frac{1}{2}$—5 óre p. m. cu clasa IV de copii.

Vineri în 17 Iuniu:

dela 4—5 óre p. m. cu elevele din internatul reuniunei femeilor române din loc.

Esamenele cl. III şi IV de copii IV şi V de copile sĕ vor încheia cu cântări.

Eserciţiile gimnastice se ţin: cu clasa a IV de copii în 16 Iuniu dela 11—12 óre.

Eserciţiile în grădinărit se ţin: cu cl. IV şi V de copile în 15 Iuniu dela 5—6 óre p. m. (escursiune în grădina scólei), cu cl. III şi IV de copii în 16 Iuniu dela 5—6 óre p. m.

Lucrurile de mână ale copilelor din cl. II—V, precum şi ale elevelor din internat, sunt espuse sub decursul esamenelor în sala de esaminare.

Esamenul practic din economia casnică (menagiu, croitoriă, cusutul la maşină etc.) se ţine cu elevele din internat în 19 Iuniu dela 4—6 óre p. m. în localul internatului.

Eserciţiile în jocuri etc. se ţin: cu copii şi copilele din scóla froebeliana a bisericei Sf. Nicolae în 29 Iuniu dela 10—12 óre, tot în sala cea mare a edificiului gimnasial.

Duminecă în 19 Iuniu după serviciul divin, se va încheia anul scol. 1893/94 cu cetirea clasificaţiunilor şi împărţirea premiilor.

La esamenele acestea, precum şi la festivitatea încheierii anului scol. are onórea a învita pe toţi binevoitorii şi amicii scólelor

Braşov, 2 Iuniu 1894.

Direcţiunea.

*

Programa

esamenelor publice dela gimnasiul român gr. or. din Brad la finea anului scolar 1893/4

Sâmbătă în 25 Iuniu:

Dela 8—11 a. m. classa a III normală din tóte obiectele; dela 2—5 p. m. classa a IV normală din tóte obiectele.

Luni în 27 Iuniu:

Dela 8—11 a m. cl I g. din: Aritmetică, Română şi Magiară; dela 2—5 p. m. cl II g. din: Latina, Geometria des. şi Geografia; dela 5½—6½ p. m, gimnastica cu despărţĕmêntului al II.

Marţi în 28 Iuniu:

Dela 8—11 a. m. cl. IV g. din Română, Magiară, Istorie univers. şi matematica; dela 2—5 p. m. cl III g. din Religiune şi Germână, Latină şi Geografia fisica; 5½—6½ gimnastica cu despărţămêntul I.

Miercuri în 29 Iuniu:

După finirea serviţiului divin cu docsologia, împărţirea premiilor, estradarea „Testimoniilor“ şi închierea solemna cu cântări şi declamaţiuni a anului scolastic 1893/4.

Georgiu Parau,
director gimn.

PARTEA SCIENTIFICĂ SI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Murĕş-Oşorheiul este aşeḑat pe malul stâng al Mureşului şi sĕ estinde parte în vale, parte pe colinele din apropierea riului. In partea acésta ridicată a oraşului sĕ află cetatea Oşorheiului, care acum, ca cetate este de puţină însĕmnătate. Ea este încunjurată cu zid de cărămiḑi, are pe de laturi mai multe turnuri şi casarme, ér în lăuntru ei sĕ află biserica veche şi mare a reformaţilor, zidită în stil gotic. Alte zidiri mai însĕmnate ale oraşului sunt biserica rom. cat. cu dóue turnuri, aflătóre în piaţă, zidirea curţii cu apel, a bibliotecii Teleki, primăria ş. a. In Oşorheiu sunt dóue gimnasii (ref. şi rom. cat.) precum şi alte şcóle, societăţi şi instituţii culturale unguresci. Intre aceste este de însĕmnătate biblioteca Telekiană, cea mai mare bibliotecă a Ardélului. Ea a fost întemeiată de cancelariul Ardélului, contele Samuel Teleki şi cuprinde preste 70,000 de volume, fiind aşeḑată în un edificiu zidit anume. Intre cărţi sĕ află câteva esemplare manuscripte, unice. Mai este apoi aici şi o frumósă colecţiune de minerale şi anticităţi (arme). In Oşorheiu sĕ află una dintre curţile de apel ale Ardélului,*)

Oşorheiul este oraş secuiesc, cel mai mare dintre oraşele sĕcuilor; mai nainte era capitala Sĕcuimii. Numĕrul locuitorilor lui este de 14,212 dintre cari aprópe o mie sunt români, câteva sute nemţi şi alte naţionalităţi, ér ceialalţi sunt sĕcui. Dintre români sunt mulţi ungurisaţi; mai nainte se aflau aici un numĕr însemnat de negustori şi meseriaşi români, cari acum în parte mare sunt ungurisaţi, fiind copleşiţi de sĕcui. Românii au în Oşorheiu douĕ biserici, una greco-orientală şi una greco-catolică şi aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. cat. (protopopiatul Murĕşului) de care se ţin 28 de parochii şi mai multe filii, cu 12,611 de credincioşi şi scannul unui protopopiat român gr. or., la care apartin 23 de parochii şi câteva filii, cu 10,036 de credincioşi.

Dinjos de Oşorheiu se varsă în Mureş riul Niragiu, pe partea stângă. Ţinutul deluros de pe Niragiu este preserat cu sate dese, cu locuitori în preponderanţă secui; numai în câteva sate se află români în numĕr mai însemnat. Comuna de frunte este Sereda de pe Niragiu. Locuitorii se ocupă cu deosebire cu economia de câmp şi de vite; vitele lor cornute sunt fórte frumóse şi căutate. Afară de acésta sĕ află în stare înfioritóre şi pomăritul în tot ţinutul Niragiului.

Mai în jos dela gura Niragiului, pe la Vidraseu Mureşul începe a-şi perde caracterul seu de riu de munte răpitor; apa are cădere din ce în ce tot mai mică şi cursul sĕu devine lin şi măiestos. Valea lui lată, încunjurată de déluri, e fórte roditóre, dar espusă adeseori la esundări. Pe ţermul, sĕu drept, spre méḑănópte, sĕ estinde Câmpia, până unde sĕ varsă în el Arieşul, frumosul riu al Munţilor-Apuseni, care pune hotar Câmpiei spre apus.

(Va urma).

---

*) Curtea de apel sĕ numesce de obiceiu „tabla regéscă“. Mai nainte era tab'a din M.-Oşorheiu singura tablă pentru Ardél; acum sunt dóue table regesci la noi, una în Oşorheiu şi alta în Cluş.

Concurs literar.

In conformitate cu decisul IX p. a. din protocolul adunărei generale de est timp, comitetul central al reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul consistoriului aradan, protopopiatele de-a drépta Murĕşului, escrie premiu de 50 fl. v. a. pentru cea mai bună carte românéscă menită ca manual în scóla poporală, din ori ce ram al învĕţămêntului, cu termin de concurs până la 1 Martiu n. 1895, pe lângă următórele condiţiuni.

1. Cartea sĕ conţină întreg materialul de învĕţămênt al ramului respectiv.
2. Cuprinsul sĕ nu fie vast, dar sĕ fie împărţit în grade concentrice, sĕ fie espus în stil clar şi scris cu ortografia academiei.
3. Lângă manuscriptul scris în trei esemplare anonime sĕ se aclude o cuvertă sigilată provĕḑută cu un motto, carea sĕ conţină în lăuntru numele autorului.
4. Referitoriu la dreptul de propietate, se va face acord separat între reuniune şi autor.
5. Manuscriptele sĕ se trămită la adresa subsemnatului preşedinte în Arad, până la terminul susamintit.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului central ţinut în 7/19 Iuniu 1894.

Teodor Ceontea, preşedinte. *Nicolae Stef,* secret. I.

Bibliografic.

A apărut:

„*Lumea ilustrată*“, broşura 15 (nr. 29—30) cu următorul sumariu:

Tecst:

„Le Printemps et les Oiseaux“, (Primăvara şi Paserile) de Camille Flammarion. — „A mea este rĕsbunarea“, roman de Hall Taine. — „Şi un sgomot surd“, poesie de I. Boniface Hétrat. — „Păcat şi ispăşire“ (urmare). — „General Zamfir Gheorghiu“, biografie de ***. — „Onóre şi datorie“, (roman). — „Ea“, (poesie) de Gh din Moldova. — „Sonet“, (poesie) de Ion N. Roman. — „Felurimi“. — „Comóra casei şi a familiei“.

Ilustraţiuni:

„Primăvara şi paserile“. — „In pădure“, tablou de K. Gamperridew. — „A mea este rĕsbunarea“, (Iason îmbrăţişând pe Green). — „General Zamfir Gheorghiu“, (portret). — Ţĕrance din Rusia “ — „Onóre şi datorie“, (D na de Salence găsind pe Guy). — „Mama încătuşată“. — „Săratul“. tablou de C. de Sanctis. — „Convorbire.

A apărut:

Cunoscinţe din *constituţia patriei* şi din drepturile şi datorinţele cetăţenesci pentru scólele poporale de Ioan Popoviciu, carte aprobată de Preaven. sinod archidiecesan în şedinţa din 2/14 Maiu 1894 sub nr. prot. 110. Sibiiu tipariul tipografiiei archidiecesane 1894.

A apărut:

„*Candela*“ fóia bisericéscă literariă nr. 6 cu următoriul cuprins:

„Proprietăţile fundaţionale ale bisericei gr. or în Bucovina“. — „Ḑidirea, întocmirea şi decorarea din lăuntru a locaşului dumneḑeiesc, cum o cere biserica şi tradiţiunea“. — „Lipovenii din Bucovina“. — „Despre sărăcirea poporului“. — „Predica despre îndreptarea creştină“. — „Cronică“.

A apărut:

„*Biserica ortodocsă română*“ revistă periodică eclesiastică nr. 3 Iunie cu următoriul cuprins:

„Aşeḑămêntul în uz al metropoliţilor şi episcopilor de sub tronul ecumenic.“ — „Regulamentul consistorielor eparchiale“. — „Despre terminii întrebuinţaţi în serviciul bisericesc“. — „Starrea morală şi religiósă a omenirei la apariţiunea luminei evangelice“. — „Rebotezarea romano-catolicilor şi uniaţilor la începutul secolului present“. — „Schiţe din viéţa sântului apostol Paul“ „Acte privitóre la istoria bisericei române“. — „Câte va date despre metropolitul Veniamin“. — „Donaţiuni“.

Loterie.

Sâmbătă, în 23 Iuniu n. 1894.

Budapesta: 73 37 64 3 22

Mai nou.

Telegramele sosite eri din Lyon anunţă, că simpaticul president al republicei franceze, *Sadi Carnot* a căḑut jertfă unui atentat în séra de 24 Iunie c. Presidentul fiind în Lyon, după banchetul festiv, dat în onórea lui, a plecat în trăsură la teatru. Pe drum a fost străpuns cu pumnalul de un individ. Acesta a fost arestat. El e un italian, cu numele Cesario Giovani Santo. Carnot a murit la órele 12 şi 55 minute nóptea. Scirea despre atentat a produs fórte mare consternaţie în intrégă Francia.

Nr. 222/1894. [103] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos semnate în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare, şi anume:

1. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţa în edificiul scolar.
2. Nasna, cu salariu anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină de legumi.
3. Suplac, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar.

Intre concurenţii la staţiunile de sub 1 şi 3 vor fi preferiţi clericii absoluţi, cari eventual la timpul seu sĕ pótă devení parochi aci.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarelor etc. se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Murĕş-Oşorheiu, 30 Maiu 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 309 [90] 3—3

EDICT.

Sinefta Savu Muntean din Sibişani, legitima soţie a lui Iacob Sdrenghia tot de aci, gr. or., din protopresbiteratul Sebeşului, de trei ani de ḑile, şi-a părăsit cu necredinţă legitimul ei bărbat pribegind în lume, fără a sci locul ubicaţiunii, sĕ citéză prin acest edict, că în termin de un an şi o ḑi dela prima publicare sĕ se presenteze în persónă ori prin apĕrătoriu plenipotenţiat înaintea oficiului protopresbiteral subsemnat, căci altmintrelea şi în absenţa ei sĕ va pertracta şi decide procesul intentat de bărbatul ei.

Sebeş, în 19 Maiu, 1894.

Oficiul protopr. gr. or.

Ioan Tipeiu, protopresb

Nr. 200. [101] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. din Mureş-Órba, protopresbiteratul M.-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite de sinodul acestei parochii la 6 Octobre 1891, cari în sumă dau un venit de 330 fl. v. a.

Informaţiuni mai ample despre starea parochiei se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral şi dela comitetul parochial din M-Órba.

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu stricta observare a terminului deschis.

Mureş Oşorheiu, 30 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 449/1894 [102] 2—3

CONCURS.

După-ce prin conclusul Veneratului consistoriu archidiecesan ddto 8 Martiu a. c. nrul 1837 B. s'a încuviinţat instituirea unui capelan in parochia de clasa I. Satulung, biserica St. Archangeli, pentru ocuparea postului de capelan sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Cu acest post e împreunat un venit anual de 445 fl. 36 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ şi trimită cererile lor concursuale instruite cu documentele recerute de normele în vigóre până la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Braşov, 31 Maiu. 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric, protopresb.

Pentru compoturi.

D-nul **A. Hoffmann** din **Nyiregyháza** (Ungaria), trimite în coşuleţe de postă bine pachetate 5 chilogr. à 1 fl. 36 cr. **vişine spaniole** alese şi grase, precum şi **marile** escelente şi mari şi alte soiuri de póme pentru compoturi.

[100] 2—3

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66 Sibiiu, Joi 16|28 Iuniu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
entru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Escrierea de concurs

la scólele nóstre populari pentru posturile de învěțători.

(Doi articoli.)

II.

Te cuprinde un simțemênt de compătimire față de învěțătorii provisori tractuali, cari tómna trebue se bată pre la ușile protopresbiterului, spre a-i denumi în una sau alta comună ca sě nu remână pe stradă. Urmarea e, că vedi pre un învěțător funcționând în câte 4—5 comune, — succesive câte un an. Invěțătorii provisori devin ca și nesce obiecte mobile, pre cari le strămutăm în odae după plac. Pre basa șematismului învěțătoresc din calendariul archidiecesan am studiat cestiunea, și chiar în tracte cu ómeni tineri în frunte — am aflat, că mai mulți învěțători sunt stramutați în fiecare an după plac.

Acésta strămutare e o piagă pentru progresul în scólă, și nu póte sě producă decât indiferentism la popor față de scólă. Strămutarea nemotivată e o rușine pentru cel ce o esecută. Pentru-că dacă un învěțătoriu nu e apt pentru scóla din comuna X. nu va fi apt nici pentru altă scólă. Éră dacă e apt pentru scóla A, atunci strămutarea nu ar trebuì sě se întêmple și dacă se întêmplă trebue sě fie la mijloc resóne de multe ori de neaprobat. Dedarea de a vedé pre învěțătoriu serv plecat și la disposițiune ar trebuí sě încete -- unde mai esistă.

Considerațiunile și interesele personali ar trebui lăsate la o parte, când e vorba de instituirea unui învěțătoriu.

Ori care ar fi causa neescrierii de concurs la timp, culpabil la locui prim e oficiul ppesc; de óre-ce e sciut că în lipsă de bani, când nu i sě subștern la timp póte sě escrie concurs ex offo. Trebue deci numai voință firmă

Ne escriera concursului e impreunată cu multe urmări rele și în detrimentul scólei,

Mai întâiu e în detrimentul instrucțiunei, dacă la începutul anului scolar — în 1 Septembre nu are cine sě instrueze elevii. — Venim în conflict mai întâiu cu însuși „statutul organic“ a cărui §§ relativi la instituiri nu se mai pot esecuta nici prin sinod nici prin Ven. Cons. Legea devine illusorie, când un drept nu se póte esercia cu tótă plenitudinea sa. Unde mai póte avé loc protestul? Unde póte sě-și mai esrcieze forul superior dreptul de a anula o alegere ilegală, când actele se subștern prin Septembre?

O altă urmare e, că venim în conflict cu organele administrative politice cărora trebue sě le trimetem date scolari și absențiile nelegitimate, și de unde sě le trimeți când scóla nu funcționéză?

Nescriindu-se concursul la timp, învěțătorii provisori sunt ținuți în cea mai mare nesiguranță, față de venitoriul lor, și nu scie, unde va fi denumit ori ales.

Mai vine apoi la mijloc și anomalia, că fiind cineva ales în dóuě locuri — o scólă trebue sě rěmână fără învěțătoriu — până la căpětuirea altuia.

Ar fi deci timpul, ca normativul scolar sě se esecute cu rigóre! Escrierile de concurs și alegerile sě se efectuéscă până le finea lui Iuliu, remânând numai ca în August Ven. Cors. se pótă aproba alegerile, eventual se facă denumirile necesari în deplină libertate.

Inainte de a încheia aceste șire voiu sě amintesc un abus ce se face cu darea atestatelor de conduită învěțătorilor. S'a esperiat, că mulți directori scolari fie pentru a scăpa de învěțătorul, fie că din curtuoasie estradau atestat de conduită, cât numai se póte de esagerat și preste tot nemeritat. Acesta e un pěcat neiertat, și ne seducem noi pre noi, deórece în urma concursului, judecând după atestatele de conduită, nu mai poți alege ce e bun, din ce e rěu. Se 'i-se dea învěțătoriului atestat de conduita precum a meritat, și astfel cu ocasiunea alegerilor, ne vom sci orienta, cui sě dăm votul nostru.

Cerem deci în interesul scólei: concurse la timp, éră pentru învěțători atestate meritate; pentru-că nu cumva péra cea bună se cadă în gura celui nedemn; éră cea rea în gura celui demn.

Revista politică.

Alegerea presidentului republicei francese, care era sě se facă la tómnă, din incidentul regretabil cu fostul president **Carnot** *este pusă pe astădi Miercuri* Dispozițiunile de observat la acéstă alegere sunt următórele:

Presidentul republicei se alege prin maioritatea voturilor a senatului lui și camerei deputaților întrunite în adunarea națională la Versailles. Pentru president nu e determinată etatea. El se alege sau realege pe 7 ani. *Urmașul unui president, care a repășit nu se alege numai pe restul anilor, ci pe alți șapte ani.* Alegerea se face la apel nominal, fără a se țină vre-o discuție.

Art. 7 dispune, că în casul unei vacanțe prin mórte ori prin demisiune ambele camere pășesc îndată la alegere. In timpul vacanții este consiliul de ministrii împuternicit cu puterea esecutivă. Adunarea națională se mărginesce numai la alegerea presidentului.

* * *

Diarul „Hazánk“ légă mari speranțe de ținuta noului ministru de culte în cestiunea naționalităților. In numěrul ce ne sosesce astădi publică în loc de frunte un prim articol sub titlul: Baronul Eötvős Loránd și presa națională română. După ce în introducere observă, că presa română a primit cu óre-care simpatie denumirea baronului Eötvős Loránd de ministru al instrucției publice, dice între altele: „Că presa română primesce cu óre-care încredere pe Eötvös de ministru al instrucțiunei publice, este un fapt, care trebue sě'l constatăm cu un fel de simțěmênt plăcut. Chiar și acest mic grad de încrederei îi ușuroază ministrului posițiunea față de români. Nu numai românii, dar și noi trebue sě afirmăm, că politica guvernelor de păn' acuma față de naționalități a fost incorectă! . . . Neghiobii birocrației austriace ne-a făcut pe noi (magiarii) sě urim limba și cultura germână; birocrația instrucțiunei publice magiare face pedanteria sa stupidă naționalităților și în special românilor odiósă limba și cultura magiară. Inainte de tóte e necondiționat de lipsă, ca ministrul de instrucție sě încépă a 'și câștiga o cunoscință óre-care asupra mișcărilor românesci naționale și culturale. — Ministrul Csáky s'a ținut în reservă sceptică față de ori și ce deslușire de felul acesta. Mergea orbiș înainte pe calea sa, făr' de a fi avut măcăr o ideie, că ce efect vor avea instituțiunile sale din punctul de vedere al potiticei de naționalități Articolul se termină cu cuvintele: „cine nu ar recunósce óre astădi, că cea mai grea misiune, care o are de a o împlini în prima linie ministrul de instrucțiune publică este: cestiunea națională română.

* * *

Contele Goës, noul president al Bucovinei a luat în 21 Iuniu conducerea guvernului țerii. In aceeași di a visitat pe Metropolitul Dr. Silvestru Morariu, pe mareșalul Lupul, membrul comitetului țerii baronul Nic. Mustatza, primarul de Kochanowski etc... Diua următóre au avut loc re-

---

FOITA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare).

Punctul III.

De robotele și slujbele slujbașilor.

§. 1.

Tot slujbașul, care are o sesie întrégă, pe fiescecare sěptěmână o di dela rěsăritul sórelui până la sfințit împutând întru aceea venit și mers, și scoțênd sórele (ciasurile) de pășune și de adăpat cu dóuě vite și cu al sěu car, ér la arătură cu patru vite, al sěu plug sau grapă a lucra va fi datoriu; sau în loc de lucrul cu boi douě dile cu pălmile a da în tótă sěptěmâna va fi datoriu, o robotă cu dóuě vite totdéuna pentru dóuě cu pălmile viind de a se împuta.

Mai încolo mai sus însemnatul a vitelor numěr în dóuě a-l împărțí, și așa pe slujbaș a îndoi lucrul nu va fi slobod, de cumva nu prin vina sa, sau prin lene spre păgubirea domnului sau mai puține marhe de jug va ținé, sau mai cu mic numěr de vite de jug la robote sě va iví, și dobitocul seu îl va prinde cu altul din lipsa vinei sale. Er fiind că la arătura cu patru vite un om nu e destul, pentru aceea în fiesce-care întêmplare a îndoitei robote de arat cu patru marhe slujbașul doi ómeni, unul spre tot lucrul harnic, și altul spre mânarea boilor destoinic a da va fi datoriu; și pe acestia amêndoi numai la plug, și nu la alte lucruri a-i aplica va fi slobod. Mai încolo din sine se înțelege, cumcă după câttimea jumětăților, pătrarelor, sau optarelor sesiilor și hotărîtă spre o întrégă sesie robotalicéscă datorie vine de a scădea, ci totuși pentru fracția sau partea ce ar veni pe sěptěmână, ziua a o rumpă nu va puté, ci ce peste cât s'ar cădea pe sěptěmână într'o di s'ar petrece, aceea în căzuta a unui an detorie vine de a se imputa.

§. 2.

De cumva despre împutarea vremii în venit și întors, între domnul locului și iobagiu ar urma neînvoire, ofițiolatul varmegii, sau a scaunului va avé de a hotărî, care vreme trebue la acésta sau altă depărtare a locului în robotă de a se lua în sus.

§. 3.

Mai încolo sě îngădue, că dacă supusul la loc de jumětate de di, sau și mai depărtat la robote a merge va trebui, mai nainte despre aceea făcêndu-i de scire, ca spre cale și lucru sě se pótă găti, odată întru o lună în patru dile necurmat socotind în acea vreme mers și venit, la robote ori cu palmele, ori cu boi sě se pótă ținé, în care întêmplare vara despre îndestulata pășune, éră érna despre sălășluirea trebuinciósă pentru supuși și ale lor marhe, domnul locului a avé grije va fi datoriu.

§. 4.

În depărtarea de un cias sau ce e mai mult de 1½ de cias, în patru luni ale iernii: Novembre, Decembre, Ianuariu și Februariu zarea de diminéța, și de séra spre mersul și întorsul slujbașilor dela robote așa sě slujască ca domnului locului din rěsărita sórelui până în sfîrșit slujbă cu fapta sě se dea, éră în celelalte luni în slujba ce vine din rěsărit până la apusul sórelui de a sě face și mersul și venitul sě se socotéscă.

§. 5.

În vremea cósei și a secerii robotele atât cu vitele, cât și cu pălmile îndoit adecă de dóuě-ori în sěptěmână pot a sě pofti, însě așa, ca următórea sěptěmână supușilor totdéuna slobodă sě rěmâe. Eară acéstă îndoită a robotei peste sěptěmână poftire așa trebue sě fie întocmită, ca slujitoriul cu moșie întrégă, ce e mai mult o zi cu vitele și dóuě cu palmele sě plinéscă. Și fiindcă colonul (slujbașul) cel cu jumětate de moșie numai jumětate de zi cu vitele, sau o zi cu palmele, cel cu un pătrar de moșie a patra parte a zilei cu vitele, sau jumětate de zi cu palmele a sluji ar fi datoriu, și așa acești slujbași numai proporționalicésca sa slujbă a o îndoi vor fi datori, totuși și întru acéstă întêmplare precum mai sus §. 1. sau zis, slujba întregei zile a o rumpe nu va fi slobod, ci se va socoti ce va întrece în câttimea slujbei pe an căzutei, acésta socotélă întindêndu-se și la robotaș cu a opta parte din moșie. Éră slujitorii cei cu căsi sau jelerii, precum și cei-ce n'au a sa casă, sau subjelerii spre îndoita slujbă de robote a se îndatori nici într'un chip nu se vor puté.

(Va urma.)

cepţiunile la contele Goës. I P. S. Metropolitul împreună cu întreg consistoriul a bineventat pre noul conducĕtor cerêndu-i ocrotirea bisericei gr. or. Noul şef mulţămind Eminenţiei sale a ḑis, că nu va întrelĕsa de a urmări cu deosebită atenţiune interesele îndreptăţite ale bisericei gr. or. care sunt de mare importanţă în Bucovina. In aceeaşi ḑi noul şef a visitat pre consulul regal al României dl St. Stamatiade, consulul imperial rusesc şi pe rectorul universităţii.

* * *

După cum se anunţă din isvor oficios, guvernul speră, că ulteriórele proiecte de reformă bisericéscă, a căror desbatere s'a început în dietă, in decurs de o septemână vor fi resolvate aşa, că la 2 Iulie dieta va putea să ia vacanţă. Matriculele de stat guvernul voesce sĕ le pună în aplicare încă cu începutul anului viitor.

* * *

Scirile ce sosesc din Sicilia devin din ḑi în ḑi mai grave şi mai ameninţătóre, în ciuda desminţirilor ce guvernul italian le adreséză ḑiarelor strĕine prin agenţiile oficióse.

Crisa agrară este mai acută ca ori când, ceea ce nu e nici cum de mirare de óre-ce nimic nu s'a făcut pentru înlăturarea ei.

„Independance belge“ tratând acéstă cestiune ḑice:

Dl Crispi s'a mărginit sĕ proclame starea de asediu şi sĕ facă sĕ se condamne în mod sumar de către tribunalele militare pretinşii făcĕtori de desordini, pe când sĕ scia dóră în Roma că rĕscóla din Decembre se născuse din causa adâncei mizerii a populaţiunilor de la ţéră şi constituiau o protestare contra înriurirei autorităţilor. Lucrul cel mai urgent a fost uitat, adecă mĕsurile administrative şi economice pe cari le reclamau de mult timp nenorocitele populaţiuni ale insulei; dl Crispi s'a mulţămit a face politică şi încă rea, de óre ce n'a isbutit sĕ facă sĕ se accepte proiectele financiare ale guvernului şi de óre ce, pe de altă parte procesele politice pe cari le-a ordonat şi urmărit cu o rigóre estremă au provocat în tótă Italia o mişcare de indignare şi de protestare.

Cestiunea română.

(Interviewuri din „P.-Napló.“)

In nrul din 12 Iuniu a. c. al lui „P. Napló“ sĕ află publicate interviewurile mai multor magiari din Braşov, şi Zernesci şi jur. Cei mai mulţi din ei au dat raportorului rĕspunsuri, din cari sĕ vede ura, ce o au ei faţă de românii, în mijlocul căror trăesc şi totodată puţină cunoscinţă a causei şi a referinţeler române Dăm mai la vale în estras aceste interviewuri, reproducênd în traducere pasagele mai caracteristice din ele.

Dr. Benedek Artur,

prim-pretore în Bran comit. Făgăraşului.

„Românii nu vor fi îndestuliţi nici când şi cu nimic. Dacă le va merge bine sau rĕu, totdeuna se vor plânge şi totdeuna vor avé presensiuni. Aşa dar trebue ţinuţi în frêu; acésta este politica cea mai corectă faţă de ei. Asupra preoţilor şi învĕţătorilor trebuie întărită apĕsarea administrativă.

„Repet, că dacă nu le împlinim tóte pretensiunile, nu sĕ îndestulesc cu nimic. Aci e hotarul României libere, póte trece cine vrea şi ei totuşi remân aci. E clar, că scopul lor este a sĕ alătura la România dimpreună cu teritoriul.

După ce ḑice, că asĕmĕnarea românilor cu polonii nu e potrivită şi după ce sĕ laudă, că el ca cel dintâiu prim-pretore magiar în Bran, are în odaia sa chipul lui Kossuth şi pe casă arboréză din când în când stindardul magiar, îşi esprimă părerea, că ar fi bine ca în tóte comunele sĕ sĕ arboreze stéguri naţionale magiare la sĕrbători patriotice, încheind:

„Ca sĕ vaḑă valachul, că colorile stindardului magiar domnesc în patria acésta“.

Orlowszky Gyula.

prim-forestierul oraşului Braşov.

Acesta e nĕcăjit, că în Braşov dominéză saşii şi că fóia lor „Kronstädter Zeitung“ atacă mereu pe magiari, apoi continuă:

„De altcum despre o mişcare românéscă în comitatul Braşovului nu sĕ prea póte vorbí, din causă, că aici dominéză saşii. Dar dacă românii sĕ mişcă, saşii o trec cu vederea acésta, poliţia nu se arată. La Cluş, la procesul Memorandului au mers la vre-o 150, cu stindarde române, cântând „Sus române“, fără ca cineva sĕ le aibă grija.

Koós Ferencz.

consilier regesc, inspectorul pensionat al comitatului Braşov. —

Scopul final al valachilor, cari sunt în maioritate în Ardél, e recâştigarea vechei autonomii a Transilvaniei, de care ei de altfel nici când nu s'au împărtăşit.

După părerea mea dacoromanismul aci este o imposibilitate. România nu va veni nici odată în posiţie de a ne cuceri ea singură fără ajutoriul Rusiei, dar în casul acesta Rusia şi-ar păstra pentru sine părţile cucerite. —

In iarna trecută s'a desbătut viu cestiunea ardelenéscă în parlamentul din Bucuresci. Am cetit discursurile cu cea mai mare atenţiune, şi am vĕḑut, că nici cei mai înflăcăraţi oratori n'au îndrăsnit sĕ amintéscă măcar despre cucerirea Transilvaniei.

Cetesc şi ḑiarele valache de aci, nici din acestea nu transpiră dorinţa de desmembrare.

Punctul de mânecare al lor e că, fiind încă din vechime Ardélul ocupat de romani şi fiind românii urmaşii acelora, supremaţia în Transilvania le compete românilor, căci ei nu privesc Transilvania de pămênt magiar, ci de pămênt strămoşesc românesc.

Convingerea mea sinceră e, că cestiunea valachă nu se mai póte cocoloşi, nu este iertat să se mai ţină aşa, din contră trebue radical vindecată.

Ţin de fórte la loc propunerea fişpanului din Făgăraş: de a se sterge censul separat şi a se cassa legile separate din Transilvania. Trebue sĕ le dăm ocasiune valachilor sĕ între în activitate şi sĕ mérgă în parlamentul magiar, atunci de sine va înceta comitetul din Sibiiu, acest parlament separat al valahilor. Trebue sĕ le dăm teren mai mult românilor în comitate şi în funcţiuni şi atunci tineretul lor nu va fi silit a emigra în România, ca sĕ continue cu agitările în contra nóstră.

E cestiune de esistenţă pentru România, ca sĕ esiste aci la spatele ei o românime puternică. Am petrecut în Bucuresci 14 ani ca preot reformat şi astfeliu cunosc cu temeiu referinţele din România; pot deci afirma cu tótă positivitatea, că România ţine fórte mult la valachimea din Ardél; dór profesorul Lazar, carele în 1821 le-a redat celor din România limba românéscă, a fost de naşcere din Ardél; până în 1821, ba chiar şi în 1855 când m'am dus eu în Bucuresci, limba de conversaţie era cea grecéscă. Lazar a fost, care a înfiinţat în Bucuresci prima şcólă românéscă, din care apoi s'a format mai târḑiu gimnasiul sf. Sava. Prin activitatea lui Lazar limba românéscă a luat un avênt puternic şi astăḑi o statuă de marmoră ridicată în faţa universităţii din Bucuresci vestesce mărimea lui Lazar.

Cred şi eu, că într'un eventual rĕsboiu valachii vor lupta contra magiarilor. Ei vor aduce pe inimici prin munţi şi acésta e un astfel de pericol, încât chiar din punctul acesta de vedere ar fi consult ca cestiunea valachă sĕ se resolveze odată şi încă cu succes.

† Sadi Carnot.

Luni, în 25 Iuniu a. c sîrmele telegrafice au surprins Europa cu o scire sensaţională: presidentul republicei francese, *Sadi Carnot*, a căḑut jertfă unui atentat Duminecă séra.

Presidentul a mers la Lyon, ca sĕ visiteze esposiţia arangiată acolo, şi avênd scopul a se presenta în mijlocul cetăţenilor. El a sosit la Lyon Duminecă diminéţa Inainte de prânḑ a primit deputaţiunile în sala de gală a prefecturei, după prânḑ a visitat esposiţia, de unde a mers, dimpreună cu suita sa, la banchetul dat în onórea lui. După banchet a plecat, dimpreună cu prim-ministrul Dupuy şi cu prefectul Rivaud, la teatru ca sĕ asiste la representaţie. Trăsura presidentului a fost încunjurată de o mulţime imensă, care-'l aclama cu însufleţire. Poliţia numai cu greu putea susţiné ordinea ca sĕ nu se îmbulḑéscă până la trăsură. Când trăsura era sĕ plece, un tinĕr a rupt cordonul format de poliţie şi s'a urcat pe scările trăsurei. El avea în mână o hârtie, pe care s'a părut, că avea sĕ o dea presidentului. Carnot încă a fost de credinţa acésta şi şi-a întins mâna sĕ o ia. In momentul acesta individul necunoscut a scos cu mâna dréptă un pumnal şi a străpuns de dóuĕ ori pe presidentul. Rănirea a fost mortală. Tot lucrul a fost opera unui moment aşa, că nici poliţiştii, nici Dupuy şi Rivaud n'au putut împedeca loviturile de pumnal.

In momentul următor în jurul trăsurii s'a născut o mare confusie. Atentatorul a voit sĕ fugă, dar a fost arestat de poliţişti, cari numai cu mare greutate l-au putut apĕra de furia mulţimii, care voia sĕ-'l sfăşie în bucăţi.

Carnot şi-a perdut consciinţa şi plin de sânge a fost transportat în palatul prefecturii. Medicii au constatat, că loviturile au atacat plumânile şi ficatul şi au voit sĕ facă o operaţie, ca sĕ opréscă sângerarea internă. Când au atins rana, Carnot şi-a venit în fire şi sĕ văieta dureros, apoi a mai vorbit puţin din când în când cu cei din jur, dar corpul sĕu a început a se recí, operaţia nu s'a putut face şi medicii au vĕḑut, că numai pot ajuta nimic. Carnot a murit la óra 12 şi trei sferturi.

Ucigaşul este un italian, cu numele Cesario Giovannii Santo, în etate abia de 25 ani şi după cum sĕ afirmă, de ocupaţiune brutar. El s'a stabilit înainte de acésta cu vre-o şese luni în Francia, în oraşul Cette şi era cunoscut ca anarchist activ fanatic. In Lyon a venit, sĕ vede, anume, ca sĕ ucidă pe presidentul. El nu voiesce sĕ dea nici o deslușire, până la pertractarea judecătoréscă; e sigur însĕ, că faptul lui e rĕsbunarea anarchiştilor.

Mulţimea consternată, aflând că atentatorul e italian, 'şi a resbunat asupra italianilor, atacându-i pe strade şi devastând cafenelele şi alte localităţi publice italiane. Poliţia întrégă din Lyon e pusă în mişcare ca sĕ apere pe italiani, pe strade circulă patrule militare şi strada în care sĕ află consulatul italian, e închisă de miliţie. Prefectura poliţiei unde e închis atentatorul e asaltată formal de public, care vrea sĕ-'si rĕsbune asupra lui strigând: mórte ucigaşului.

Soţia lui Carnot, însciinţată cu cruţare despre atentat, a plecat dimpreună cu cei doi fii ai sei, Duminecă nóptea la Lyon; pe când a sosit ei, presidentul era deja mort. Cadavrul a fost transportat la Paris, unde sĕ va face înmormêntarea pe spesele publice. Casul morţii a fost însciinţat oficial camerei şi senatului, care l'a luat cu adêncă durere la cunoscinţă. Parisul e în doliu. Telegramele de condolenţă, adresate guvernului şi familiei, sosesc în numĕr mare din tóte părţile, atât din ţară, cât şi din străinătate, de la guverne şi domnitori.

Astfel de sfirşit tragic a avut presidentul Sadi Carnot, unul dintre cei mai mari democraţi ai timpului nostru, om de muncă şi de caracter integru, nepătat, însuşiri, cari i-au asigurat stimă generală.

*

Sadi Carnot s'a născut la Limoges la 11 August 1837.

A absolvat scóla politechnică din Paris şi scóla de poduri şi şosele, eşind cu titlul de inginer la 1863.

După ce a fost câtva timp secretar al consiliului de poduri şi şosele, a fost numit inginer la Annecy. La 1871 Gambeta l'a numit prefect al Senei inferióre şi comisar estraordinar, însărcinat sĕ organiseze apărarea naţională în trei departamente.

La 8 Februariu 1871 a fost ales de deputat în adunarea naţională în

---

Noi vrem pămênt!

Flămênd şi gol, făr' adăpost,
Mi-ai pus pe umeri cât ai vrut,
Şi m'ai scuipat şi m'ai bătut
Şi câne eu ţi-am fost!
Ciocoiu pribeag, adus de vênt,
De ai cu iadul legămênt
Sĕ-ţi fim tot câni lovesce 'n noi!
Răbdăm poveri, răbdăm nevoi
Şi ham de cal şi jug de boi:
Dar vrem pămênt!

O cójă de mălaiu de ieri
De o veḑi la noi, tu ne-o apuci,
Băieţii tu 'n rĕsboiu ni i duci,
Pe fete ni le ceri.
Injuri ce-avem mai drag şi sfânt;
Nici milă n'ai, nici creḑĕmênt!
Flămânḑi copii 'n drum ne mor
Şi ne sfirşim de mila lor —
Dar tóte le-am trăi uşor
De-ar fi pămênt!

De-avem un cimitir în sat
Ni-l faceţi lan, noi boi în jug,
Şi 'n urma lacomului plug
Es óse, şi-'i pĕcat!
Sunt óse dintr'al nostru os,
Dar ce vĕ pasă! Voi ne-aţi scos
Din case, goi în ger şi 'n vênt,
Ne-aţi scos şi morţii din mormênt —
O! pentru morţi şi-al lor prinos
Noi vrem pămênt!

Şi-am vrea şi noi, şi noi sĕ scim
Că ne-or sta ósele într'un loc,
Că nu-şi vor bate-ai voştri joc
De noi, dacă murim.
Orfani şi cei ce dragi ne sunt,
De-ar vrea sĕ plângă pe un mormênt,
Ei n'or sci 'n care şanţ zacem,
Că nici pentr'un mormênt n'avem
Pămênt — şi noi creştini suntem!
Noi vrem pămênt!

N'avem nici vreme de 'nchinat,
Căci vremea ni e în mâni la voi;
Avem un suflet încă 'n noi
Şi par'că l'aţi uitat!
Aţi pus cu toţii jurămênt
Sĕ n'avem drepturi nici cuvênt:
Bătăi şi chinuri, când ţipăm,
Obeḑi şi lanţ, când ne mişcăm,
Şi plumb, când istoviţi strigăm,
Că vrem pămênt!

Voi ce-aveţi îngropat aici?
Voi grâu? Dar noi strămoşi şi taţi,
Noi mame şi surori şi fraţi!
In lături venetici!
Pămêntul nostru-i scump şi sfânt,
Că el ni-e leagăn şi mormênt:
Cu-al nostru sânge-i botezat,
De-a nóstre lacrimi e udat,
Sudórea nóstră l'a 'ngrăşat —
Noi vrem pămênt!

N'avem puteri şi chip de-acum
Sĕ mai trăim cerşind mereu,
Că prea ne schingiuesc cum vreu
Stăpâni luaţi din drum!
Sĕ nu dea Dumneḑeu cel sfânt,
Sĕ vrem noi sânge, nu pămênt!
Când nu vom mai putea răbda,
Când fómea ne va rĕscula,
Hristoşi sĕ fiţi, nu veţi scăpa
Nici în mormênt!

George Coşbuc.

departamentul Côte d'or, la 1876 deputat în cameră; el s'a ţinut de stânga republicană, spriginind tóte mĕsurile cari tindeau la stabilirea şi întărirea republicei.

Sadi Carnot s'a distins în discuţiunile speciale privitóre la lucrările publice şi la drumurile de fer şi navigaţiune. A făcut parte de mai mul te ori din comisiunea budgetară şi în 1887 a fost ales raportorul bugetului lucrărilor publice.

La 26 August acelaşi an a fost numit subsecretar de stat al acestui minister.

După câţiva ani a fost numit ministru de finanţe în ministerul Tirard, din care s'a retras, ér în anul 1887 a fost ales preşedinte al republicei francese pe şepte ani, cari sé înplineau la tómnă.

Noutăţi.

Esamene. Luni s'au ţinut esamenele la scóla elementară susţinută de reuniunea femeilor române din Sibiiu, ér Marţi a fost încheerea solemnă a anului, căreia i-a premers declamaţiuni şi cântări.

Esamenele au fost conduse cu multă bună-voinţă şi cu deosebit tact de d-na presidentă a reuniunei Maria Cosma participând ca auditor un public numĕros şi ales.

Prestaţiunile, ce le-au dovedit elevele şi corpul didactic ne îndreptăţesc a aduce cuvinte de laudă corpului didactic, care în frunte cu directorul seu Mateiu Voileanu şi-a dat tótă silinţa sĕ secere róde bogate din munca de peste an.

Caracter solemn au avut aceste esamene şi măréţă a fost încheierea anului scolariu.

După cântările şi declamaţiunile frumóse ale elevelor, se urcà la catedră dl director al şcólei asesor consist. Mateiu Voileanu, care într'o vorbire pĕtrundĕtóre, făcù asemĕnarea între agricultorul, ce aruncă sĕmânţa şi între învĕţători cari au sĕ samene şi sĕ cultive. Arĕtà greutăţile începutului acestei scóle şi progresele, ce li-a realisat ea, accentuà grelele împregiurări de astădi care ne dispută esistinţa şcólelor nóstre naţionale, aduce mulţămită comitetului reuniunei femeilor, care în frunte cu dna presidentă a desvoltat un zel deosebit pentru susţinerea şi prosperarea şcólei şi terminà adresându se cu cuvinte povăţuitóre cătră eleve.

D-na presidentă într'o vorbire clasică şi avêntată arată scopul acestei şcóle, rolul ce are sĕ-l pórte femea în societate şi în desvoltarea vieţii nóstre naţionale, mulţămì în termini călduroşi corpului didactic, şi tuturor celor ce pórtă interes pentru progresarea acestei şcóle şi adresându-se în termini dulci cătră eleve le dădu sfaturi înţelepte „ca sĕ pótă fi demne urmaşe ale antecesórelor, sĕ fie podóba şcólei şi mândria némului românesc“.

Acésta vorbire electrisătóre a fost ascultată cu sânţenie, din ochii copilelor curgeau lacrămi, ér publicul a întimpinat-o cu urale de „Sĕ trăiéscă“.

In astfel de momente înălţătóre s'a încheiat Marţi la 12 óre anul scolariu al şcólei reuniunei femeilor române din Sibiiu.

* * *

Dela curtea română. M. S. regele şi Alteţele Lor regale principele Ferdinand şi principesa Maria au sosit la Sinaia.

* * *

Alegeri municipale. Din Făgăraş nise scrie: In 19 c. n s'au făcut alegeri suplementare pentru unele locuri vacante în congregaţiunea comitatensă a comitatului Făgăraş şi anume, în cercurile Voila şi Lisa In cercul Voilei, din 80 de voturi, 70-lea întrunit deputatul dietal Dr. Şerban, ér restul de 2 voturi sau împărţit frăţesce între Maria Sa fispanul Guido de Bausnern şi un ţigan Rusu. — Sĕ se mai dică că românii nu-s complesanţi!

In cercul Lisei s'au fost candidat dela gremiu trei mameluci; Siche Stanislav vrednicul director al scólei graniţăresci din Lisa, un alt Ruszu pretor, şi un notăreşel de mare speranţă patriotică, Bika. Acestor favoriţi le curgea bine laptele în păsat la începutul alegerei, dar sosind Dr. Şerban în comună, pe la mijlocul alegerei, nu sciu cum a fost de lucru că din urnă, a ieşit Iosif Caţaveiu, şi preotul Negrea din Pojortă. S'au desfăcut adecă ómenii la cap şi şi-au dat votul după consciinţă.

Óre se vor anula din nou şi aceste alegeri? —*l.*—

* * *

Barbariile gendarmilor. In 20 l. c. n. gendarmii din Suciul de sus au maltratat într'un mod neomenos pe preotul gr. cat. din Suciul de jos G. Popescu. Ómenii fiind la lucrul câmpului nimenea nu s'a putut opune furiei gendarmilor, cari legând pe preot l'au dus după căruţă 20 klm. depărtare pe jos, legat până la casarma lor. Din comitatul-Dobâca s'a dus la ministrul Hieronymi o deputaţiune, constătătóre din Dr. I. Farcaş adv. D. Vaida propriet. şi preotul G. Popescu.

Ministrul i-a primit. Étă cum i-a spus însuşi preotul:

Mărite d-le ministru! Mercuri în 20 l. c. gendarmii din Suciul de sus au venit la mine, ca sĕ facă perchisiţie domiciliară, dar na putut sĕ-mi arĕte un ordin al autorităţii competenţe, şi când i-am provocat sĕ-mi arete acest ordin, unul dintre gendarmi, arătându-şi puşca, dise: „Aici e ordinul!“ Celalalt apucêndu-mĕ de barbă, m'a trântit pe canapea şi m'a legat, şi a dis: „De mult am dorit sĕ-mi cadă în mâni un popă valah“, şi m'a înjurat de Dumnedeu.

De geaba a fost însĕ şi plângerile preotului şi ale celorlalţi, căci ministrul i-a luat mai mult peste picior şi n'a credut spuselor lor. Étă şi câteva espectoraţiuni ale ministrului:

Nu cred. De sigur te-ai îndĕrătnicit şi te-ai opus cu forţa.

De sigur ai fost la Cluş, la pertractarea procesului memorandului!

Dar ce-ai căutat acolo? Cine te-a trimis acolo? Ce trébă ai avut acolo? De ce a trebuit sĕ mergi la Cluşiu? Ve voiu arăta eu, că nu veţi agita mai mult, şi nu voiu mai suferi, ca preoţii români sĕ agiteze, pentru-că voi pune capĕt la aceea, ca preoţii români sĕ facă politică.

Dr. Fărcaş: Escelenţă, mĕ rog din nou, sĕ ridicaţi acésta stare escepţionplă dela noi, şi declarăm, că noi atât cu averea, cât şi cu viéţa vom garanta, că poporul şi preoţii nostri vor fi în linişte şi în pace, ca cei mai buni cetăţeni ai statului, căci credeţi-mí Escelenţă, că numai acéstă stare escepţională nasce nemulţămirea în poporul şi preoţii nostri, cari aşa dicênd, sunt agitaţi, prin brutalităţile gendarmilor.

Ministrul respunse: *Nu cred*, voiu cerceta lucrul.

Este credem destul ca sĕ cunóscem stările escepţionale, în care trăim.

* * *

Király Iánnos daco-român. Foia secuéscă din Ardél „Csiki Lapok“ scrie, că la têrgul din Gyergyó-Szt-Miklós gendarmii au prins un cărăuş valah din comitatul Mureş-Turda, care a causat îngrămădire de lume prin vorbirile sale, prin care agita contra tiranilor magiari. „Cât mai curênd dise el, „erumpe marele resboiu valah, şi atunci apoi cu ajntoriul ţarului rusesc vom alunga pe magiari şi ne vom împărţi pămêntul.“ Gendarmii au pus mâna pe proroc şi l'au dus în prinsórea judecătoriei cercuale reg. La ascultarea lui, el spre cea mai mare suprindere a funcţionarilor a mărturisit, că pe el il chiamă Király Iános şi că pe tatăl sĕu care a fost magiar valahii l'au omorît în anul 1848. El însĕ s'a crescut între valahi şi este valah. Pe preotul român care s'a întrepus pentru eliberarea lui l'au reieptat cu tótă energia.—

* * *

Domeniile primaţiale. E vorbă sĕ se dea în arêndă domeniile primatelui din Strigoniu. Aceste domenii constau din 94,000 jugĕre de pămênt, între cari 30,000 sunt pădure. Singur pădurea aduce 25,000 fl. pe an. Arênda întregului domeniu este socotită cam cu 520,000 fl. la an.

* * *

Nenorocirea ministrului de rĕsboiu Krighammer. Mergênd ministrul de rĕsboiu cu şeful statului major baron Beck în trăsură pentru a asista la inspecţiunile statului major din apropierea oraşului Brzezany, i-s'a întêmplat o nenorocire. Caii spăriându-se de musica militară au resturnat trăsura. Amêndoi generalii au cădut din trăsură dintre cari ministrul de rĕsboiu aşa nenorocos, încât şi-a rupt o mână. Baronului Beck nu i-s'a întêmplat nimic. Vulnerarea nu e periculósă.

* * *

Biblia cea mai mare. Foile italiene scriu, că biblia cea mai mare este în Roma. Ea este scrisă în limba hebraică şi apasă 160 chile. Trei ómeni de abia o pot duce. Sindicatul jidan din Veneţia a vrut sĕ o cumpere în anul 1512 dela Papa Iuliu II, promiţêndu-i atâta aur pentru ea, cât este ea de grea: însĕ Papa a respins ofertul. Amĕsurat valórei aurului de adi suma corespundĕtóre acelei greutăţi ar fi 1,800.000 coróne.

Corespondenţe particulare

Mediaş 24 Iunie 1894 n.

Stimate dle redactor!

Precum aţi anunţat deja Ioan Bozoşan paroch gr. or. în opidul Moşna tract. protopop. al Mediaşului în etate de 65 de ani după un morb greu de typhus a încetat din acésta viéţă pămêntéscă.

Eri i-s'au petrecut rĕmăşiţele pămêntesci la vecinica lor odihnă în cimiteriul bisericei gr. or. din Moşna.

Slujba bisericéscă a înmormêntării a sĕvêrşit'o mult onorat domn Demetriu Moldovan protopresb. al Sighişórei cu asistinţa părintelui adm. protopop. Ioan Chendi şi a multor preoţi din diferite tracte protopopesci.

Cântările funebrale le-a esecutat un despărţĕmênt al reuniunei de cântări din seminariul Andreian sub conducerea on. domn profesor Demetriu Cunţan.

Cuvêntarea principală funebrală a rostit o numitul domn protop. D. Moldovan; altă cuvêntare a ţinut dl adm. protopopesc I. Chendi şi alta par gr. or. George Marian din Brateiu.

La mormênt a ţinut o cuvêntare aşisderea m. on dn. protopp. Dem. Moldovan şi una on. domn Demetriu Cunţan.

La acésta înmormêntare au luat parte on. domn Ioh· Rampelt par. ev. luth. capelanul Ioh. Connerth, primariul opidan Hedrich, dl not. com. Orendi, representanţa opid. cómunală şi a comunei bisericesci ev. luth. şi un public, al cărui numĕr uşor se póte socoti la o mie

Eu nu mĕ pot pronunţa asupra cuvêntărilor, cântărilor, a ordinei, simţĕmintelor sau a arangiării acestei înmormêntări, altmintrelea, decât că tóte acestea a insuflat în inima ori şi cărui participant respect faţă de conducĕtorii şi de cântăreţii nostri tineri. Acésta nu o dic dela mine, ci o am audit dela confraţii sus numiţi

Mai amintesc aici, că pe drumul cel lung dela biserica gr. or. prin strada principală a opidului până la cimiteriu în sunetul clopotelor dela bisericile românesci şi celei ev. lutherane trecênd conductul am audit dulcile nóstre cântări bisericesci dela cei 12 corişti, din seminariul „Andreian“ precum şi musica completă esecutată de reuniunea conlocuitorilor saşi din acest opid.

Şi pentru ce atâta pompă funebrală, pentru ce a participat un numĕr de public atât de mare în Moşna la înmormêntare?

Tote acestea s'au întêmplat pentru-că Ioane Bozoşianu în decursul vieţii sale şi-a câştigat inimile tuturor cu cari a convenit el. El s'a ţinut strins de principiul: Honeste vive, suum cuique tribue, alterum non laede şi Ioan Bozoşian în tótă viéţa s'a nu sa abătut dela acest principiu; de acea onorea adusă lui mai pre urmă adi se póte uşor esplica

Preoţimea şi alţi slujitori bisericesci din întreg acest protopopiat au respectat pre I. Bozoşian, pentrucă el a fost în continu membru al scaunului, comitetului, sinodului, epitropiei protopresbiterali, el a fost membru fundător al fondului tract. protop. membru pe viéţă al asociaţiunei transilvane pentru literatură şi cultnră poporului român, membru fuodător al reuniunei femeilor rrmâne din Mediaş şi giur; (cu 500 fl.) intemeietorul fondului scolar din Moşna, un dăruitor şi contribuitor la nenumĕrate intemeiări de aşedeminte culturale naţionale, a fost un ajutor al săracilor si al orfanilor. Ospitalitatea lui I· Bozoşian în părţile acestea e proverbială; pacea, liniscea, iubirea ferbinte de némul seu şi mai pre sus de tóte: stăruinţa de a fi un preot, un părinte sufletesc, un păstor bun al turmei cuvêntătóre acesta tóte virtuţi el le intrunia.

Nu e mirare deci, că toţi câţi au cunoscut şi cu câţi a convenit I. Bozoşian, l'au iubit şi respectat şi că din nefăţărită inimă i-a diş: Fie-i ţerina uşóră şi memoria binecuvêntată.

D. R.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

b) Ritmica.

1. In cântare sĕ póte observa, că dintre tonuri de aceeaşi înălţime şi durată diferită, unele se accentuază mai forte, ér' altele mai lin. Tonurile accentuate mai forte sĕ numesc *timpi grei*, ér cele accentuate mai lin sĕ numesc *timpi uşori*. Cadenţarea regulată a timpilor grei şi uşori sĕ numesce *ritmi*, şi studiul lor *ritmică*.

2. Un timp fórte greu cu unu sau doi timpi uşori, ce-i succed, formézĕ o *mĕsură*. Mĕsura sĕ arată în scris prin o linie verticălă trasă preste portativ.

3. Mĕsura, în care este un timp greu şi unul uşor numesce mĕsură de *doi timpi*. Dacă în mĕsura de doi timpi durata sĕ arată prin douĕ note întregi, mĕsura sĕ numesce mĕsura de *doi întregi*; dacă sunt douĕ doimi, douĕ pătrare, douĕoptimi etc. mĕsura încă sĕ dice de *douĕ doimi, douĕ pătrare, douĕ optimi* etc.

Mĕsura, în care este un timp greu şi doi uşori sĕ numesce mĕsura de trei timpi. După durata timpilor din mĕsură primesc şi ele numirea de: mĕsură de trei întregi, trei doimi, trei pătrare, trei optimi etc.

Felul mesurilor şi durata timpilor din mĕsură sĕ arată în scris prin frângeri vulgare scrise pe portativ la începutul piesei îndată după armaturi. Numitorul frângerii, arată numĕrul timpilor din mĕsură, ér divisorul durata timpilor.

Mĕsurile sunt următórele, arĕtate prin frângeri:

$^2/_1$, $^2/_2$, $^2/_4$, $^2/_8$, $^2/_{16}$ etc.
$^3/_1$, $^3/_2$, $^3/_4$, $^3/_8$, $^3/_{16}$ etc.
$^4/_1$, $^4/_2$, $^4/_4$, $^4/_8$, $^4/_{16}$ etc.
$^6/_1$, $^6/_2$, $^6/_4$, $^6/_8$, $^6/_{16}$ etc.
$^9/_1$, $^9/_2$, $^9/_4$, $^9/_8$, $^9/_{16}$ etc.
$^{12}/_1$, $^{12}/_2$, $^{12}/_4$, $^{12}/_8$, $^{12}/_{16}$ etc.

Dintre atâtea feluri de mĕsuri însĕ numai unele se folosesc mai des ca: $^2/_4$, $^3/_4$, $^4/_4$, $^3/_8$, $^4/_8$, $^6/_8$ şi $^9/_8$; celelalte obvin fórte rar, altele nici odată.

4. Semnele, prin cari ne înfăţişăm sunetele musicale sĕ numesc *note*. Deorece sunetele încă sunt unele mai lungi, altele mai scurte, asemenea şi notele ne înfăţişézĕ lungimi diferite. Lungimea (timpul, în care încă sună tonul) unei note sĕ numesce *durata ei*.

După durată notele sunt: *întregi, doimi, pătrare, optimi, şésprezecimi*, şi *treizecimi* etc.

Semnele din musică, cari arată tăcere, sĕ numesc *pause*.

Pausele încă după durată sunt egale cu notele; astfel sunt şi pause *întregi, doimi, pătrare, optimi, şésprezecimi* etc.

Pentru a prelungi o notă încă pe jumĕtate din valórea ei se folosesce punctul, care sĕ pune după nota, ce voim a prelungi.

Dacă voim a prelungi durata pe jumĕtate şi a 4 a parte din valórea, atunci sĕ pun douĕ puncte; punctul prim arată jumĕtate valóre din durata notei, ér punctul al doilea are valóre numai de jumĕtate din durata punctului prim

Intre duratele notelor nu sĕ află semne de valórea treimei, cincimei, şesimei etc, însĕ pentru reproducerea acestora sĕ folosesc formele cunoscute scriind trei, cinci, şése etc. note de aceeaşi durată, apoi sĕ împreună prin un *legato* şi sĕ scrie de asupra lor 3—5—6 etc. Acestea sĕ numesc *triolet*, *cuintet*, *secstet* etc. Valórea lor diferéză după durata unimilor, din cari sunt compuse; astfel trioletul compus din trei pătrare are valóre numai ca douĕ pătrare, unul din trei optimi. ca douĕ optimi etc.

5. Grăbirea cu care sĕ succed timpii în mĕsură sĕ numesce *tempo*. Mişcarea acésta sĕ arată prin cuvintele scrise la începutul piesei de asupra portativului. Tempo-ul sĕ arată de regulă prin cuvinte italiene, cari sunt următórele:

Adagio, Largo, Lento = fórte liniscit.
Larghetto = lin.
Andante = mergênd.
Andantino = ceva mai repede ca andante.
Moderato = moderat.
Poco allegro, allegretto = puţin grăbit.
Allegro = repede, vesel.
Presto = fórte repede.

(Va urma.)

Apel.

Sinodul parochial din Comunitatea bisericéscă Maerile Timişorii în şedinţa sa din 4 Martiu a. c. a decis, ca biserica rom. gr. or. din loc, carea e aprópe de ruinare sĕ se demoleze şi în locul aceleia sĕ se ridice şi edifice o biserică mai spaţiósă şi corĕspundĕtóre cerinţelor higienice.

Acésta intreprindere însĕ neputându-se realisa din precariile mijlóce proprii; biserica e avisată a recurge la generositatea creştinilor.

Cunoscêndu-vĕ salutariele intenţiuni în numele Comitetului şi a sinodului nostru parochial ne luăm voea a apela la cunoscuta-vĕ generositate, rugându-vĕ a lua în drépta socotinţă intenţiunile nóstre şi pentru realisarea măreţului scop se binevoiţi a contribui un ajutoriu întru sempiterna memorie a posterităţii şi spre mărirea lui Dumneḑeu.

Contribuirile benevole rugăm a se trimite subscrisului preşedinte al comit. par.

Maerile-Timişorii, in Maiu 1894.

Petru Anca, par. asesor consist. şi metrop.

Ioan Barbu, no ariu comit. par.

Kosta Mihajlovits, pres. comitetului parochial.

Avis.

O persónă binefăcĕtóre mi-a pus la disposiţie un premiu de 40 coróne în aur, ce se va da pentru cel mai frumos şi mai original costum femeesc naţional românesc, în care o damă ori damicelă se va presenta la balul, ce se va da în S.-Sebeş, cu ocasiunea ţinerei adunărei gen. a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“ din acest an.

Premiul e destinat esclusiv pentru porturi naţionale din Transilvania şi se va distribui în pausa balului, de comitetul designat. *)

S.-Sebeş în 8/20 Iuniu 1894.

Zevedeiu Murĕşan.

---

*) Celelalte ḑiare române sunt rugate a lua notiţă de acest avis.

Loterie.

Mercuri, în 27 Iuniu n. 1894.
Sibiiu: **5 58 37 22 31**

Nr. 200. [101] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. din Mureş-Órba, protopresbiteratul M.-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite de sinodul acestei parochii la 6 Octobre 1891,cari în sumă dau un venit de 330 fl. v. a.

Informaţiuni mai ample despre starea parochiei se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral şi dela comitetul parochial din M-Órba

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu stricta observare a terminului deschis.

Mureş Oşorheiu, 30 Maiu, 1894.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 222/1894. [103] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos semnate în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare, şi anume:

1. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţa în edificiul scolar.
2. Nasna, cu salariu anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină de legumi.
3. Suplac, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar.

Intre concurenţii la staţiunile de sub 1 şi 3 vor fi preferiţi clericii absoluţi, cari eventual la timpul seu sĕ pótă devení parochi aci.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarelor etc. se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în 'terminul deschis.

Murĕş-Oşorheiu, 30 Maiu 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 23—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	**12.42**	**6.20**	—	—
—	—	**2.50**	12.—	**7.43**	Şeica mare	9.08	**12.15**	**6.01**	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**	Lómneş	8.37	**11.41**	5.34	—	—
—	—	**3.53**	1.03	9.—	Ocna	8.11	**11.13**	5.12	—	—
—	—	**4.15**	1.25	**9.26**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.45**	4.49	—	—
—	—	**4.36**	1.46	—	pl. sos.	7.28	**8.33**	--	—	—
—	—	**4.48**	1.58	—	Şelimber	7.16	**8.20**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.14	—	Veştem	7.01	**8 03**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.36	—	Tălmaciu	6.42	**7.42**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.52	—	Şebeşul sup	6.21	**7.14**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.54**	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	**5.25**	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	**5.01**	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	**4.52**	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	**4.24**	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	**4.14**	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	**3.58**	4.37	—	—	—
—	—	8.42	**6.08**	—	sos. Făgăraş pl.	**3.28**	4.05	—	—	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		**Ghiriş**		**5.10**	10.30	3.30	**9.12**
7.53	11.20	4.20	**10.37**		**Turda**		**4.50**	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**	4.10	Carei-mare	9.06	**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18	Zelău	**4.20**	2.25	—	—	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.10			pl. **Braşov** sos.			7.36	1.44	**8.31**
9.05	5.13	9.25						7.21	1.29	**8.16**
9.37	5.45	9.48			Cristian			6.51	1.06	**7.57**
9.57	**6.05**	9 59						6.41	12.56	**7.47**
10 17	**6.25**	10,19			Tohanul vechiu			6.16	12.30	**7.30**
10.28	**6.36**	10.30			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12,20	**7.20**

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	**9.43**		**Simeria**		**5.25**	10.25	3.10	**8.34**
6.38	11.54	4.48	**10.01**		Cerna		**5.09**	10.05	2.54	**8.14**
7.13	12.20	5.23	**10.25**		**Hunedóra**		**4.45**	9.38	2.30	**7.45**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.19	1.50	—		**7.20**
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	**7.41**	1.20	—		**6.42**
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	**5.55**		Covasna	**4.55**	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	**6.32**		**Kezdi-Oşorheiu**	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
7.07	1.01	—	—	--	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.35	5.58		**Arad**		9.44	3.44	**10.55**	—
—	7.32	12.52	**6.46**		Vinga		9.02	2.40	**9.46**	—
—	8.42	2.10	**7.39**		**Timişóra**		8.—	1.12	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.10	11.28	4.20		**Simeria**		10.33	3.24	**8.47**	—
—	7.31	12.48	6.03		Haţeg		9.05	2.03	**7.34**	—
—	9.55	3.40	**9.05**		**Petroşeni**		6.10	11.25	5.25	—
5.15	10.15	4.05	—.—				—.—	9.48	4.54	**8.38**
6.20	11.27	5.10	—.—		Vulcan		—.—	8.57	3.56	**7.47**
6.40	11.50	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.25	3.21	**7.15**

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**3.56**	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	**6.34**	1.50		Odorheiu		7.20	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în sânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67 Sibiiu, Sâmbătă 18|30 Iuniu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Impăcarea Românilor.

Supunere necondiţionată a pretins marele sdrobitor de naţionalităţi Tisza dela românii, cari cercau serios a afla o modalitate de a putea trăi şi noi linisciţi în acésta patrie, pe carea seculi am apĕrat-o cu braţele nóstre, şi pentru carea ne-am jertfit în timpuri grele alăturea cu magiarii. Am purtat şi purtăm sarcini, ne-am împlinit în tóte timpurile datoriele cetăţenesci, — am fost şi suntem deci în drept a pretinde drepturi egali cu magiarii. In loc însĕ de a ne împărtăşi de drepturile politice, ce ne compet ca unei naţionalităţi destul de numĕróse, ni s'a rĕspuns: supuneţi-vĕ, treceţi pe sub furcile caudine. Acésta ni-se repetă şi astădi de pe fotoliul ministrului de interne. A ne împăca pe noi românii, a sta de vorbă cu naţionalităţile, a le recunósce plângerile, şi a le vindeca ranele lor ar fi o slăbiciune a ori cărui guvern magiar, ar fi un pĕcat contra „ideii" de stat magiar. Pe cât timp în sinul guvernului se păstréză ca o reliquie sântă moştenirea, că naţionalităţile trebue sĕ se supună necondiţionat, pe atâta de o împăcare nu sĕ póte vorbi. Nu sĕ va găsi un singur român, carele sĕ fie gata a abdice de viéţă — a sĕ supune supremaţiei magiare fără condiţiune.

Situaţiunea nóstră a românilor şi preste tot a naţionalităţilor, în urma atitudinei guvernului, a presei jidano-magiare, şi în urma atitudinei societăţii magiare în parte, a devenit fórte critică. O scim acésta prea bine, dar tot atât de bine o scie şi guvernul. Şi durere! în loc de a vedé unde-va barem umbra de tact politic din partea guvernanţilor, vedem cea mai mare aroganţă, şi în parte desconsiderare a adevĕratelor interese de stat. Căci nu putem admite. că în interesul statului ar fi a ţiné ordine în stat cu ajutoriul baionetelor! Nu putem apoi admite, că ar fi în interesul statului, a şi separa cetăţenii în asupritori şi asupriţi Şi totuşi di de di trebue sĕ ne convingem, trebue sĕ simţim chiar că nis'a pus dilema: supuneţi-vĕ ori vĕ sdrobim!! Sunt în credinţă guvernanţii nostri, că dilema vor sĕ-o realiseze Noi, cari ne-am dedat a învĕţa istoria, astădi mai mult trebue sĕ fim, şi suntem în adevĕr convinşi, că tactica ce urmăresce guvernul e fórte greşită. Un popor consciu de sine, în legături de consângenitate cu popórele latine, nu mai póte accepta o supunere necondiţionată. Un popor, care a dat atâtea semne, că e în stare a resista, şi a-şi păstra viéţa naţională în cele mai critice timpuri, nu mai póte fi astădi sdrobit — în seclul luminilor. Astădi nu mai este un secret, că Europa a tresărit la strigătul nostru de durere. Gendarmi şi miliţie pe capul românilor! S'a dis şi s'a făcut. Şi astădi numai afli sat românesc, unde gendarmii sĕ nu-şi fi arĕtat puterea ce au. Brutalităţile, ce es la lumină di de di ne-au adus la convingerea, că acesti ómeni străini de limba nóstră, în cea mai mare parte, sunt anume trimişi, ca se nĕ lovéscă şi sdrobéscă fără cruţare. Gendarmeria pe mulţi fraţi de ai nostri îi torturéză mai rĕu ca pe vite. La spatele gendarmilor — pentru ca aceştia sĕ fie mai siguri la cas de periclu, stau baionetele soldaţilor. Numai cât aceştia conduşi de ómeni cu o cultură superióră duc un rol mai mult de spectatori. Sunt însĕ şi soldaţii o sarcină pe comune — cari trebue sĕ supórte o mulţime de spese cu întreţinerea lor.

O parte dintre fruntaşii nostri au fost loviţi fără cruţare — traşi înaintea barei judecătoresci, ei au fost osândiţi, pentru lucruri permise altor partide politice din ţară. Nu va trece mult şi e mai mult ca sigur, că uşile temniţelor se vor deschide, spre a încăpea pe cei-ce au representat causa românilor. S'a contat póte la proverbul că: bătênd păstoriul se va risipi turma, dar decepţiune va urma şi aici, ca şi în alte mijlóce drastice. Dela un estrem s'a trecut la celalalt. Dela bĕtrânii poporului, au trecut la tinerimea universitară şi gimnasială. Sĕ sdrobim conducĕtorii, sĕ nimicim sucrescenţa, şi poporul român va rĕmâné o massă brută, ne aptă de a purta o luptă politică. E posibil ca venitorul ei sĕ fie nimicit aici

Lucrurile nu s'au oprit aci. Sunt şicanaţi, torturaţi şi persecutaţi chiar fruntaşii din opincă — sătenii. — Şi acum sĕ ne oprim aci. Bĕtrâni, bărbaţi, juni şi tineri sunt loviţi de urgia despotică. Au mai rĕmas femeile. Ele însĕ şi-au legat sórtea lor de sórtea părinţilor, a soţilor, a fraţilor, şi-au legat sórtea lor de' sórtea poporului românesc. Sĕ nu ne mirăm dacă s'a început góna şi asupra lor!

In suferinţe comune ne vom oţeli în luptă. — Pe asta cale crede regimul că va împăca şi linişti pe români — şi în genere pe naţionalităţi?

E o mare rĕtăcire, şi noi trebue sĕ o spunem franc şi cu tótă seriositatea, că mijlócele aplicate până aci numai măresc agitaţiunea între români. Şi noi nu putem lua rĕspunderea, dacă poporul acesta blând, nu va fi scos din răbdare. Se încete deci primo loco: forţa ce ni se aplică pretutindenea.

Scóla civilă a Asociaţiunei transilvane.

Că progresăm au dovedit-o şi esamenele din anul acesta dela scóla civilă a Asociaţiunii transilvane.

Esamenele s'au început Luni şi s'au terminat Joi cu declamări şi cu musica vocală şi instrumentală. Ele au fost conduse cu mare tact de Ilustritatea Sa Dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Puşcariu ca delegat al comitetului, ér rĕspunsurile şi prestaţiunile elevelor n'au lăsat nimic de dorit. Dovadă, că scóla dispune de puteri didactice, care sunt la culmea chiemărei.

Lucrurile de mână făcute cu multă măiestrie atât ale cursului complementar cât şi ale elevelor scólei civile dovedesc, că s'a pus un deosebit pond ca fetiţele sĕ-şi însuşéscă cât mai mari desterităţi în acésta ramură de lucru principal pentru femei.

Incheierei anului scolariu, care s'a făcut Joi la 11 ½ óre a. m. au premers declamaţiuni în tóte limbile, care se propun la institut. Putem afirma, că piesele de declamat au fost dintre cele mai bine alese, ér declamarea a dovedit, că elevele au priceput spiritul lor. Tot astfeliu şi esecutarea pieselor în musica instrumentală ne a lăsat pe deplin mulţămiţi. Elevele câştigă o scólă bună şi sigură musicală. Acésta s'a dovedit mai vêrtos însĕ la esecutarea a trei piese cu vocea. Elevele conduse de dl prof. G. Dima au cântat cu multă siguranţă şi cu mare precisiune. Cu deosebire „Hora severinului" a electrisat publicul şi l'a lăsat sub impresiunea cea mai favorabilă.

După terminarea acestora Ilustritatea Sa Dl Dr. Ilarion Puşcariu, în o vorbire de mare elocuenţă şi pătrundĕtóre, dise cam acestea:

Onorat şi distins public!
Onorat corp didactic!
Iubitelor eleve!

Scóla bună se asémănă cu o grădină, în care se cunósce mâna unui măiestru, a grădinariului iscusit, care întocmesce pămêntul, plantéză florile, aşedându le într'o ordine frumósă, ca sĕ se desfăteze la ele ochiul omului.

Esamele sunt o dare de samă despre progresul făcut în instrucţiunea, ce se îndeplinesce în scólă.

Resultatul esamenelor la scóla civilă de fete a Asociaţiunei, — cred a fi în consonanţă cu vederile şi convingerile onoratului public, care a asistat la acele esamene — a fost şi de astădată pe deplin mulţămitor. Din tóte obiectele de învĕţământ elevele au dat rĕspunsurile cele mai escelente. Resultatul acestor esamene şi peste tot nivelul, la care s'a ridicat acéstă scólă înaltă, an de an, dela înfiinţarea ei până astădi, ne întăresce şi mai mult în credinţă, că înfiinţarea acestei scóle în interesul culturei nóstre naţionale a fost o

---

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare).

§. 6.

Strămutarea slujbelor robotesci dintru o sĕptĕmână într'alta, sau în vremea economiei din afară mai părtinitóre preste tot oprită sĕ fie, luând afară numai acele întêmplări, când slujbaşul căzuta dela sine pe sĕptĕmână slujbă, din vina sa a o împlini s'ar lenevi, sau lucrul pentru urmata, şi în mai lung timp ţiitórea vreme rea a-l sĕvîrşí n'ar puté; în care slujbaşul a împlini restanţele robote de slujbă în acel chip a se sili sĕ va puté, ca în fiesce-care sĕptămână peste căduta robotă o di numai din restanţii sĕ plinéscă, mai încolo ca slujbaşii de o di, sau şi dóuĕ de domnie locului depărtaţi mai mult de o sĕptĕmână mersul şi venitul înlăuntru socotindu-l nici întru o întêmplare a-i ţiné sĕ nu-i pótă, şi acelorași următórea sĕptĕmână, spre chivernisirea economiei sale totdéuna slobodă sĕ rĕmâe. Érá preste tot pentru tot felul de robote acea proporţie sĕ se ţie, ca cât mai puţin o pătrare a cădutelor pe un an robote pe cele patru luni ale iernii sĕ rĕmâe, şi în aceste luni sĕ se şi deplinéscă, şi din acea pătrare nimic spre alte luni de vară sĕ nu se mute. Éră celelalte trei pătrări sub curgerea celoralalte luni sĕ se plinéscă. Éră de cumva domnul locului cuviinciósele pe lunile de vară şi érnă robote în vremea sa a le cere n'au lipsit, şi din singură lenea slujbaşilor nu s'au împlinit, sau de cumva pentru ţiitórea vreme slabă în lunile cuviincióse a poftí slujba domnul locului n'au putut, atunci a restanţelor robote în anul viitoriu pe rînd împlinire domnii locului a pofti vor avé putere.

§. 7.

Éră de cumva lucru robotesc pentru urmata plóie, sau altă împedecare atunci nu s'ar puté împlini; tótă acea parte a dilei, în care lucru s'au început, dară a sĕ sĕvîrşi n'au putut, robote lor sĕ se impute. Éră dacă din porunca domnului sau supusul la robote a venit; ci nimica n'au lucrat, atunci venitu şi mersu numai în sórtea lucrului sĕ va socoti.

§. 8.

Jeleriul ce are casa sa, 18 dile, éră subjeleriul 12 dile cu pălmile a lucra în robote va fi datoriu.

§. 9.

Supusul spre slujba domnului sĕu peste rînduitele robote a se strînge nici pentru plată nu se va puté, ci încă deosebită grije şi luare aminte spre aceea vine de a sè întórce, ca supusul spre împlinirea slujbelor robotesci în acel chip sĕ se îndetoréscă, ca lui spre chivernisirea economiei sale destulă vreme sĕ-i rĕmâe, şi rĕmasa dóră într'o sĕptĕmână robotă în ceealaltă a o plini sĕ o pótă. Éră de cumva ţinutul a unui sau altui supus nici a opta parte a unei sesii nu ar pliní, pentru asemenea ţinut numai dijma, sau după obiceiul locului nona urbarialicéscă, sau în natură sau în asemenea ajungĕtoriu a se lua sĕ va puté, şi cu supusul asemenea ţinut moştenitoriu numai ca cu jeleriu, sau subjeleriu vine de a se urma.

§. 10.

Slujbaşul spre rĕscumpĕrarea robotelor cu banii nici-odată a se sili nu sĕ va puté, însĕ de cumva pentru rĕscumperarea slujbei roboteşti, sau pe numită vreme sau peste tot, a face tocmélă cu domnul seu, aceea a face fiind de faţă mărturisirea varmegii, sau a scaunului sĕ-i fie slobod. Éră în cea dintâiu întêmplare de cumva unei părţi ar plăcea dela tocméla cea până la o vreme a sĕ abate, şi a sta pe rînduéla regulaţii urbarialicesci, aceea ca un an mai nainte celealalte părţi a face cunoscut, precum şi ofiţiolatului a înştiinţa va fi datoriu, ca aşa viitórei economii despre amêndóuĕ părţile a se ajuta sĕ se pótă.

(Va urma.)

necesitate a timpului și că sacrificiile, ce se aduc pentru susținerea ei sunt pe deplin recompensate.

Esamenele dela acéstă scólă se pot privi ca o adevěrată sěrbătóre, și ȡi de bucurie, în care părinții, profesorii, elevele și întreg publicul asistent află o mulțămire.

Laud dară înainte de tóte diligința și interesul viu, ce l'au arătat elevele acestei scóle la învěțătură prin ce nu numai au causat bucurie părinților și tuturor, dar și onóre acestui institut, — recomandându-le tot deodată, ca sě caute și în viitor a spori în învěțătură, ca cunoscințele câștigate aici sě ajungă la perfecțiune cât mai mare.

Mulțămesc onoratului corp didactic pentru zelul și devotamentul dovedit si de astă dată în chemarea sa, rugându-l — ca sě nu pregete nici în viitor a lucra pentru susținerea acestui institut de cultură națională în numele cel bun și la desvoltarea lui.

Nu mai puțin mulțămesc onoratului public și cu deosebire onoraților părinți ai elevelor acestei scóle, cari pórtă interes pentru institutul nostru și l'au onorat cu considerațiunile lor, căutând a da ficelor d-lor crescerea cea mai bună în spirit național.

Vě rog, ca nici pe viitor sě nu detrageți bunăvoința, ce aveți cătră acest institut, la care concurg fiicele române din aprópe tóte părțile locuite de români. Dumneȡeu cu noi și nimenea împotriva nóstră!

La acéstă vorbire rěspunse d-nul director al scólei Dr. Vasilie Bologa prin o frumósă vorbire. Dênsul se uită cu bucurie la ródele muncei, la secerișul din acest an. Și bucuria este cu atât mai mare, cu cât vede, că silințele corpului didactic au fost încoronate de succes. Intocmai ca agricultorul, care 'și culege ródele, așa și învěțătorii și-au věȡut resplătită munca ostenelelor, care se deosebesc de a agricultorului prin aceea, că ródele nu sunt numai un belșug momentan, ci durabil, pe ca 'l va dovedi mai bine viitoriul. Mulțămì Ilustrății Sale Dlui Dr. Il. Pușcariu carele ca delegat al comitelui n'a întrelăssat nici o ocasiune a contribuí l'a progresul obținut și tot deuna a fost gata sě dea spriginul seu corpului didactic. Mulțămiî publicului, care s'a interesat de acésta scólă și dete povețe înțelepte elevelor

Publicul aduse ovațiuni dlui delegat prin un puternic „sě trăiéscă" — ér corpului didactic îi strinse cu frățéscă dragoste mâna, drept semn de recunoscință.

*

Scóla civilă are 5 profesori, 2 caticheți, 7 instructori. Eleve inmatriculate au fost în clasa I 15: în clasa II 24; în clasa III 17 și în cl. IV 20 Cursul complementar l'au cercetul 9 eleve. In internat au fost 63 de eleve. Biblioteca corpului didactic s'a înmulțit în anul acesta cu 25 opuri, ér a elevelor cu 12 opuri.

Cestiunea română.

(Interviewuri din „P.-Napló.")

Contele Lazar Jenő,

proprietar în comitatul Brașovului.

El e de părere, ca scolile poporale române sě le ia statul și autonomia bisericéscă sě se restringă; instrucția preoților și învěțătorilor asemenea sě o îngrigiască statul.

„Cestiunea română însě are și partea socială și după părerea mea aici sunt greutățile cele mai mari . . . . Până când societatea magiară nu primesce la sine pe români, nu-i contopesce, nu póte fi vorba despre resolvarea cestiunii.

Dar după vederile mele aceptarea socială a românilor acum nu e posibilă. Inteligența lor, abstrăgând dela unele escepțiuni rare, nu e așa de cultă, ca sě o putem accepta. La resolvarea socială deci acum nici sě nu ne gândim.

„Pentru resolvarea politică a cestiunii prefacerea în de stat a scólelor și restringerea autonomiei bisericesci sunt mijlóce escelente. Apoi sě servéscă de principiu: apěsarea agitatorilor cu cea mai mare energie și câștigarea poporului. Pentru cea dintâiu e de lipsă asprimea deplină a legii, pentru cea din urmă o administrație bună. Și tocmai de aceea administrația în Ardél trebue să fie model.

Iaczko Lucian,

directorul technic al fabricei decelulosă din Zěrnesci.

Acesta spune, că lucrătorii români din fabrică, sunt ómeni buni și harnici, dar cu simț național românesc. E de părere, că guvernul ar trebuí sě între la înțelegere cu elementele moderate.

Hajdu Iános.

forestier-sef în comit. Făgărașului.

De opt ani locuesc în ținutul acesta și m'am convins, că cu puține escepțiuni toți românii nutresc dorința secretă, ca sě adnecseze la România partea orientală a Ungariei. Sunt ce e drept și români mai moderați, cari pretind mai puțin, dar cutez a afirma cu tótă hotărîrea, că nu este român, care sě nu pretindă una-alta, cât de puțin, dela statul magiar.

Spune apoi mai departe, că toți românii sunt plini de ură față de magiari și sě înfurie, când věd stindard magiar, apoi continuă:

„Resolvarea cestiunii române sě ține de cele mai urgente agende ale guvernului magiar și pentru acésta doresce partea cea mai mare a ungurilor ardeleni introducerea cât mai grabnică a proiectelor politico-bisericesci; trebue realisate aceste proiecte, căci ele sunt měsuri puternice pentru combaterea mișcării române.

Ar fi de lipsă necondiționat și întroducerea administrației de stat. Căci d. e. în comitatul Făgărașului numai în dóuě comune săsesci sunt notari magiari, ceialalți toți sunt români. Fie și ei amploiați, dar prin denumire sě fie transferați în orașe curat magiare, unde sě fie învěțați a simți unguresce, ér nu în comune românesci unde șovinismul valach ii folosesce de mijlóce contra ideii naționale magiare.

„Tóte institutele de instrucție confesionale trebuie sě le ia statul. In institutele confesionale sě imprimă ura față de magiari în românii sciutori de carte și de aici sě propagă între poporul valach de rênd, care stă pe trépta culturală cea mai primitivă.

„A schimba legea electorală ardelénă, nu ar fi lucru cuminte, chiar și dacă nu e lucru echitabil, ca într'un stat sě se měsure dreptul electoral cu dóue měsuri diferite. Dar eu mai bine aș vrea sě fiu cetățénul unui stat național magiar cu dominațiune absolută, decât a unei Ungarii nenaționale, prověȡută cu tot felul de drepturi constituționale.

După ce sě plânge, că școla de stat din Zernesci nu e cercetată de loc din partea românilor, încheie astfel:

„In opt ani am învěțat a cunosce temeinic acest popor și convingerea mea e, că cea mai mică concesiune din partea guvernului magiar, ar arěta slăbiciune și cu tóte-că s'ar întêmpla cu bunăvoință, totuș ar vătěma interesele de esistență ale țerii. Românii și așa nu s'ar îndestulí nici când cu nici un fel de concesiune și cu cât ar căpěta mai mult, cu atâta ar pretinde și mai mult.

Urmările atentatului.

Fostul president Carnot zace încă rece, udat de lacrimi. *Inmormêntarea marelui bărbat se va face Duminecă.*

Adunarea națională dela Versailles s'a intrunit Miercuri la 1 óră p. m. pentru a alege pe noul president. Agitațiunile au fost mari și s'au dat peste 800 de voturi. Maioritatea absolută a întrunit-o însě președintele camerei deputaților *Casimir Perrier.* Când președintele adunărei a esprimat numele noului ales, un ura de bucurie a isbucnit în sală. Incercările unor deputați socialiști de a provoca disordine au rěmas zădărnicite.

Noul președinte a promis, că-'și va sacrifica întrégă activitatea sa pentru prosperarea Franciei și binele poporului francez.

Dênsul s'a născut în 1847 și încă din tinerețe s'a distins prin studiu și activitate. In repețite rênduri a fost ales deputat la Nogent; a fost secretariu de stat în ministeriul de culte, ministru, președinte al camerei și acum al republicei.

*

Atentatul comis contra lui Carnot a provocat o penibilă impresiune în tóte părțile. Presa europénă și a celorlalte continente emuléză întru a condamna acéstă faptă și în a ridica meritele lui Carnot, cel mai democratic domnitoriu.

Domnitorii și guvernele diferitelor state s'au grăbit a trimite adrese de aderență.

M. Sa împěratul și rege Francisc Iosif I. în diminéța memorabilei ȡile de 25 curentei se afla pe câmpul de esecițiu, făcênd revista trupelor, când deodată galopéză la dênsul principele Lichtenstein și-'i șoptesce ceva, la ce M. Sa devine palid și se convinge însuși din telegrama oficială. După acéstă a mers numai de cât la consulatul frances, împreună cu adjutantul Paar și a dat espresiune condolențelor sale. Apoi a trimis la adresa ministerului-president Dupuy și la a věduvei telegrame scrise de M. Sa însuși.

Impěratul Germaniei a trimis d-nei Carnot următórea adresă. „Impěrătésa și eu, consternați de vestea îngrozitóre ce ni-a sosit din Lyon, te rugăm sě fii convinsă că completele condolențe, completele simpatii ale nóstre sunt cu Dta și familia dtale. Deeți Dȡeu putere, ca sě poți suporta acésta cruntă lovitură. Demn de numele seu mare a murit Carnot, cum móre soldatul pe câmpul de onóre.

Reg. Victoria a însărcinat pe consulul engles la Paris, lord Dufferin, sě comunice guvernului frances și věduvei Carnot condolențele cele mai adânci ale ei. Tot asemenea însărcinare a primit ministrul-president lord Roseberry.

In ședința din 25 a camerei francese ministrul-president Cripsi cu voce deprimată ascultat de deputați stând în picióre, a rostit următórele: „Firul telegrafic ni a adus vestea despre acel asasinat vrednic de scârbă, care s'a făcut asupra presidentului republicei francese, Sadi Carnot. Carnot, ai cărui strămoși au servit patriei cu onóre, e un om de omenie, care nu a greșit nimenuia nimic, și care nu a putut stîrni ură, a căȡut victimă unui ucigaș, care spre cel mai mare regret al nostru, s'a născut în Italia. Dar ne mângăie faptul, că anarchiștii nu au patrie și că pre cum ei 'și denégă patria, astfeliu și patria 'i denégă pe ei. Camera, care represintă națiunea și simte în měsură cea mai mare legăturile de rudenie și pretinie, cari o légă de națiunea vecină, sě alătură la doliu general, ce-a căȡut asupra Franciei. Regele și guvernul a trimis nefericitei věduve și guvernului frances telegrafice condolențele lor. Recerc deci camera, ca prin intermediul camerei se dee espresiune condolenței sale și propun sě se suspindă ședința.

Presidentul camerei a rostit o cuvêntare în care glorifică pe Carnot, care a representat și împlinit misiunea de-a împăca cele dóuě națiuni surori și de a esopera, ca între Italia și națiunea al cărei cap era el, sě se întăriască legile de concordie și simpatie, dă apoi în termini călduroși espresiune durerei ce națiunea italiană o simte alăturea cu sora francesă. Propune, că în semn de doliu camera sě suspindă ședința, ér pentru întreg restul sesiunii curente deputații sě pórte doliu pentru ca și prin semne esterne sě dee espresiune durerei, ce o simțesc. Acésta propunare a fost acceptată unanim.

Presidentul senatului în cuvêntarea sa accentuéză că ia parte viuă la durerea și doliul Franciei.

Senatul esprimă adevěratele sale condolențe națiunei-sorori francese. Pe nefericitul ucigaș Italia nu-l recunósce de fiu al seu.

Telegrama adresată lui Dupuy de regele Italiei are tecstul următoriu:

„Presidentului guvernului frances, în Lyon". Faptul scârbos, care a lipsit Francia de conducětoriul sěu, a cărui persónă s'a bucurat de stima și simpatia generală, m'a atins în cele mai lăuntrice sentimente. *ȡiua, carea până acum a fost consacrată gloriei comune a acestor dóuě națiuni, astăȡi ne unesce în doliul comun.*

*

Spiritele în Francia sunt fórte agitate Miliția e consignată în multe orașe și stă gata sub arme. Demonstrațiunile anti-italiene cuprind tot mai mare teren. Ciocnirile între italieni și francești sunt dese. Mii de italieni au părăsit de frică teritoriul frances.

*

In 26 l. c n. atentatoriul a fost supus unui interogatoriu. Etă unele rěspunsuri a le lui Caesario:

Judele: De ce ai omorît pe Carnot?

— A fost tiran, deci a trebuit sě móră.

— Ce te-a îndemnat la faptă?

— Acésta o voiu spune numai înaintea tribunalului; las sě se scie, că ce m'a îndemnat la asasinare, le voiu spune tóte.

— Ai tovarěși la crimă?

— N'am, am făcut totul din propriul meu îndemn și neautorisat de nime.

— Cum ai străpuns pe președintele?

— M'am îmbulȡit înainte, am împins la o parte calul unui lăncer, pumnalul l'am avut în buzunarul stâng n'a trebuit decât sě-'mi ridic mâna, ca sě comit omorul. Am țintit la stomacul presidentului, și când am isprăvit, mi-am dat jos mâna și am strigat: „Trăéscă anarchia!" Atunci mulțimea năvălí asupră-mi, a început sě mě sugrume și sě mě lovéscă, în fine polițiștii m'au mântuit și m'au escortat la prefectura poliției.

— Rěmâi pe lângă mărturisirea, că n'ai avut tovarěși?

— Da . . . Dar apropo, a murit președintele?

Judele n'a rěspuns, însě din zimbetul lui Caesario se putea deduce, că el presupunea sfîrșitul tragic al lui Carnot.

Noutăți.

Esamenele la scóla elementară din Boița se vor ținé Duminecă în 26 l. c.

⁂

Din camera magiară. In ședințele din urmă ale dietei s'a adoptat, în discuție specială, proiectul relativ la liberul esercițiu al religiunei și paragraful aȡițional întrodus de camera magnaților la legea asupra căsătoriei civile. S'a primit de asemenea și proiectul relativ la recepțiunea evreilor, precum și proiectul privitor la religiunea copiilor născuți din căsătorii micste.

⁂

Delegațiunile austro-ungare. Este sigur, că delegațiunile vor fi convocate la 15 Septembre în Budapesta. O scrisóre din Budapesta cătră „Polit. Corresp." constată, că ideia unui arangiament internațional pentru protecțiunea societății europene în contra periculului mereu amenințator al anarchismului câștigă din ce în ce mai mulți partisani în cercurile politice.

⁂

Grindină. Atreia ȡi de Rusali înainte de améȡi o furtună cu ghiață nc mai pomenită s'a descărcat asupra comunelor Geoagiul de sus, Cetea, Benic, Mesentea, Galda de jos, Tibru și Cricău în comitatul Albei de jos, devastând și nimicind o parte din sămănăturile, pomii și viile acestor comune.

Viile pe unele locuri sunt așa de sdrobite încât pe lângă că au nimicit întrégă recolta, au stricat și lemnele, așa încât abia în 2—3 ani vor puté fi cum au fost; ér holdele nici ca nutreţ nu se mai pot folosì.

* * *

Sanarea agrar-socialismului în Ungaria. Comitele suprem al comitatului Bichiş a presentat guvernului un memoriu în cestiunea sanării nĕcazurilor agrar-socialiste. Primul pas e sĕ se infinţeze o reuniune de ajutorare şi pensionare pentru lucrători. Comitetul acestei reuniuni are sĕ fie totodată şi juriu de pace, dacă se ivesc neînţelegeri între lucrători şi posesori. Posesorii au sĕ plătéscă $^2/_3$ din fondul de ajutorare. Tot acéstă reuniune are sĕ se îngrijéscă şi pentru ca munca lucrătorilor se fie în mod corĕspunḑĕtor remunerată. In fine vorbesce memoriul despre un tratament mai uman cu lucrătorii.

* * *

Arĕtare criminală. Preotul Grigoriu Popescu din Suciul de jos a făcut asupra maltratării, ce a îndurat din partea gendarmilor, la tribunalul din Deş şi la comanda gendarmeriei din Cluş o arĕtare criminală contra sergentului de gendarmi Janka Csiki Antal, cu alţi trei gendarmi.

In arătare sĕ espune tóte brutalităţile sĕvêrşite de acei gendarmi, dovedite prin martori.

Din incidentul acestor brutalităţi a făcut şi inteligenţa română din Deşiu o arĕtare viceşpanului comitatului Solnoc-Dobâca subscrisă de Ioan Welle, protopop gr. cat.; Gavriil Manu advocat; George Gradovici, advocat; Dr. Alexandru Cherestes, advocat; Dr. Ioan Fărcaş, advocat; Teodor Herman, protopresbiter gr. or. — Vom vedea ce resultat vor avea aceste arĕtări.

* * *

Necrolog. *Iosif Bussa*, căpitan c. şi r. de artilerie în urma unui morb greu a încetat din viĕţă în 27 Iuniu st. n. la órele 9 sara în etate de 36 ani.

Rĕmăşiţile pămĕntesci sĕ vor înmormênta după ritul gr. or. în cimiteriul comun din loc în 29. l. c. la órele 4. p. m. Fiei ţĕrîna uşóră şi memoria neuitată! Cluş 27 Iuniu 1894. *Jalnica familie.*

* * *

Nouĕ ómeni înecaţi. În 20 Iuniu n. a. c. s'a descărcat asupra comunei Almaşu-mare din comitatul Cojocnei o rumpere de nor, care a inundat comuna întrégă şi a făcut pagube mari; riul de lângă sat încă a ieşit din alvia sa şi a înecat şi nimicit partea cea mai mare a sămĕnăturilor de pe hotar. Potopului au căḑut jertfă nu numai mai multe edificii şi animale, ci şi nouĕ ómeni, cari s'au înecat. Dauna este fórte considerabilă şi îngrigirea ómenilor nespus de mare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

— Cultură unguréscă în Aiud. —

Am auḑit şi am şi cetit multe sciri, cari dovedeşc „înţelepciunea“ şi hărnicia ungurilor, dela mic până la mare, dela cârpaciu până la ministru şi dela învĕţat până la cel mai patentat smintit.

Până în ḑilele trecute însĕ am fost de credinţă, că şi ungurii asemene altor ómeni, cei mai învĕţaţi vor fi avênd mai multă minte ca cei neînvĕţaţi, dar m'am înşelat, căci ei atât cei învĕţaţi cât şi cei neînvĕţaţi sunt de o pănură şi o gândire.

Ce mĕ face sĕ cred acésta este următoriul cas:

In una din ḑilele trecute, avênd o afacere până la vestitul Aiud, când în drumul meu treceam pe lângă gimnasiul de acolo mĕ pomenesc, că picâ la călcâele mele unul după altul un dărab de cărămidă şi un dărab de văcălaş (ciment) uscat. Fără ca sĕ mĕ conving, că de unde a început a curge în urma mea atâta dragoste, eu îmi continuam drumul mai departe aruncând o privire îndărăptul meu. Abia am păşit 2—3 şi începură a pica şi dinaintea mea sĕ vede că nu ochiseră bine. Vĕḑênd, că nu e glumă, şi vĕḑênd că în jurul meu nu sĕ află presupus aşa de obrasnic ca ḑiua la améḑi sĕ mĕ atace în mijlocul oraşului, mi-am îndreptat privirea spre ferestrile gimnasiului de unde am vĕḑut, că unul dintre „civilisatorii“ poporului unguresc, atare cleric ce se afla în una din ferestrile acelui gimnasiu işi arată cultura, aruncând cu dărabe de cărămidă şi ciment după mine.

Nu cu cărămidă şi văcălaş domnilor ci cu petri, ca la Turda şi Oradea-mare le ḑiseiu şi cu acestea mi-am vĕḑut de drum lăsându-i hodorogind în asiatica lor limbă.

Se vede, că au genat rĕu la ochi pe înpintenaţii unguri portul românesc şi de aceea s'au cugetat se facă şi ei un „merit“ sĕ arete adecă, că ce cultură se cultivă în acel gimnasiu şi ce luminători au se ese din el.

Aşa-i dragóstea asta ungurésca arḑe-o focul, te ustură pelea de ea.

Inainte numai înpintenaţilor cu măestria ce v'aţi ales şi în carea nu mai asiaticilor li se cuvine şi le stă bine sĕ se perfecţioneze, înainte ḑic şi încurênd aveţi sĕ fiţi cel mai vestit popor din lume, căci de pe fructe se cunósce pomul şi de pe fapte omul.

eu.

Cântul în scóla poporală.

(Incheiere).

c) Dinamica.

Studiul, care ne arată, ce fórţă sĕ întrebuinţăm la esprimarea tonurilor, se numesce *dinamica.* Forţa tonurilor sĕ arată în decursul piesei prin cuvinte streine, de regulă însă numai iniţiala cuvêntului. Cele usitate sunt următórele:

pp = pianissimo = fórte încet
p = piano = încet
dolce = încet
m. f. = mezzofórte = puţin tare
cresed = crescendo = tot mai, tare crescênd forţa
f = fórte = tare
ff = fortissimo = tare
descr. = descrescendo = tot mai încet, cu tot mai
din = diminuendo = ca descr [puţină forţă
stac = stacatto = rupt

Cea mai mare parte a cuvintelor teoretice aici înşirate sau tractat în decursul anilor de scólă şi numai fórte puţin este nou. Deci nu va fi nici prea mult material pentru anul al VI, dacă vom adauge, că şi în cei trei ani de repetiţie încă ne vom ocupa cu acestea.

Incheiere.

Aci mi-am espus vederile mele cu privire la metodul cântului şi doresc, ca şi alţi stim. colegi sĕ şi dea părerea lor, ca prin luminare reciprocă sĕ putem afla un metod mai practic ca cel usat până acum. Fie care învĕţătoriu pătruns de chemarea sa şi iubitor de progres a observat, că metodul de a propune cântarea numai după auḑ nu corespunde cerinţelor pedagogice moderne, căci nu putem obţiné resultatul dorit cu ajutorul lui.

E lucru natural, că un lucru îl putem cuprinde cu atât mai uşor, cu cât acela ajunge la sufletul nostru prin mijlocirea a mai multor simţuri. Deci resultatul metodului după auḑ nu póte fi egal cu al metodului după note. Nu, nici din punct de vedere al scopului, nici cuantitativ, nici estetic.

Scopul este a desvolta auḑul elevilor şi a-i face mai accesibili spre tot ce e frumos. Accesibil spre ce e frumos însĕ va fi numai acela, care s'a deprins cu el. In cântare sĕ deprinde numai aşa frumosul, dacă cântarea sĕ reproduce cât sĕ póte mai corect din tóte punctele de vedere. A reproduce însĕ o cântare, învĕţată numai după auḑ cât sĕ póte mai frumos numai aşa sĕ póte, dacă perdem prea mult timp cu predarea ei; ér timpul e scump. A forma apoi cor din persóne fără cunoscinţa notelor, e una dintre cele mai îndrăsneţe încercări.

Eu am cercat şi unul şi celalalt metod, şi tocmai resultatul în cercărilor mele m'a îndemnat a-mi espune aci vederile mele.

Altcum foile pedagogice strĕine şi au dat deja verdictul lor în privinţa acésta declarându-se pentru metodul cu note. Şi am şi avut norocirea a vedé în vre o câteva scóle strĕine, cum cu acest metod sĕ póte ajunge o adevĕrată predare frumósă. Pre când la scólele nóstre, chiar de prima categorie, aşa ceva nu am auḑit, ba la auḑirea cântărilor mĕ cuprindea un fel de întristare, vĕḑênd cât de rĕmaşi suntem în privinţa acésta.

Cred, că e timpul suprem, sĕ lăsăm calea cea veche şi sĕ mergem pre altă mai bună, care de sigur ne conduce la limanul dorit In privinţa acésta pot lua iniţiativa: Prea Veneratele nóstre Consistorii, făcênd disposiţii că cel puţin la scólele capitale şi la cele mai bune poporale sĕ se propună cântul după note.

Greutate avem numai din causa manualelor de acésta categorie: avem însĕ unele colecţiuni de cântece scolare, din cari învĕţătorul conform progresului ce-l face în solfegiarea esercitiilor cu note, alege câte una sau dóuĕ şi le propune elevilor sĕi. Acelea colecţiuni sunt: „Colecţiune de cântece Fröbeliane“ de I. Wiest 2 făscióre; şi 2 „Colecţiune de cântece pentru scólele poporale“ de I. Vorobchievici, 3 făscióre.

Boşorod, 1894.

Toma Popoviciu,
învĕţător.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Dintre localităţile aflătóre aici este de amintit Ernotul, cu têrguri mari de vite, după numele lui sĕ numesce un protopiat român gr. cat. (protopopiatul Ernotului) de care sĕ ţin 23 parochii, cu 9102 de credincioşi. Mai în jos dăm de Ludoşul de pe Mureş, cu têrguri vestite de vite şi de bucate. Aşeḑat în valea roditóre a Mureşului şi la marginea Câmpiei, Ludoşul are sĕ devie un centru de comerciu însĕmnat. De când are şi têrguri de sĕptĕmână, Ludoşul este în progres continuu. Numĕrul locuitorilor e de 2393, între cari mai mult de jumĕtate sunt români. Durere însĕ, că ei sĕ lasă uşor scoşi din locurile de frunte ale comunei prin ovreii, cari năpădesc aici, atraşi de mişcarea comercială Pe când mai nainte în piaţă locuiau români, în parte ţerani, acum jurul pieţei e ocupat de ovrei, parte ca proprietari pe casele şi locul stăpânit mai nainte de români, parte ca chiriaşi; comerciul încă e mai cu samă în mânile lor.

In Ludoş sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. cat. (protopopiatul Ludoşului) de care sĕ ţin 21 de parochii şi puţine filii, cu 13,270 de credincioşi.

La Vaidasig sĕ varsă în Murĕş, precum am amintit, Arieşul. Aici de pe délurile dela Ciuci ni-se deschide o privelişte frumósă asupra văilor largi şi plăcute ale Murĕşului şi Arieşului, ce sĕ impreună aici.

Mai în jos dăm de Uióra, vestită pentru băile de sare; băile de aici sunt cele mai mai mari şi mai cu dinadinsul cultivate băi de sare ale nóstre. Sarea sĕ află aici în o massă uriaşă, în estensiune de 900 m. lungime şi 550 m. lăţime; adâncimea ei este necunoscută, căci până la o adâncime de 180 m. nu s'a dat de fundul ei. Ea este acoperită cu o pătură de pămênt năsipos, grósă de abia 1—4 metri.

Românii au avut aici băi de sare; urmele săpăturilor lor sĕ cunosc încă. Cu timpul însĕ băile au fost părăsite şi esistinţa sărăriilor o vesteau numai bălţile săróse, ce sĕ formaseră aici. La 1791 apoi s'a început esploatarea sarei, punându-se basă la minele de acum.

Minele de sare de acum constau din doue despărţăminte mari, deosebite. Fiecare are mai multe stole şi bale, din care sĕ scóte sarea; unele din aceste sunt părăsite altele sunt ţinute în reservă. In jurul lor, la cele mai multe, sĕ află coridóre, apoi este o sală de dans, jur împrejur cu bănci, tóte din sare. Intrarea în băi sĕ face pe scări de scândură; sarea sĕ scóte cu scripĕţ. Minele sunt provĕḑute cu cele mai moderne întocmiri, cu maşini cu abur şi sunt luminate cu electricitate. Ele, cu mulţimea de căi, coridóre, sale etc. cari sĕ rămuresc în tóte părţile şi sĕ încrucişéză, cu lumina ce sĕ reflectéză de pe păreţii de sare strălucitori, cu mulţimea de lucrători, cari sunt în o activitate continuă, ne înfĕţoşază o privelişte feerică.

Etă cum ni-le presintă Hankó*):

„In adâncimele pămĕntului sĕ află căi, spaţuri largi, coridóre, căi suterane, sale boltite, cu balcóne, altar, ciopliturì şi ornamente. Invĕlişul căilor; padimentul, păreţii, boltitura coridórelor, suteranelor, salelor; stêlpii balcónelor, altarul, crucea, tóte-tóte sunt din acelaşi material: din sare albă cioplită, lucie, strălucitóre. Aici este un oraş suteran feeric, fără case, dar nu fără locuitori. În el trăesc şi lucră mai multe sute de ómeni: din stânca de sare puternică cu ciocane de oţel taie bucăţi cubice, le rup cu vuiet, le ridică, neteḑesc păreţii, adună sfărmiturile, aşaḑă pe care sau încarcă pe maşinăria cu scripĕţ bucăţile de sare, sĕ luptă, sĕ apĕră contra celui mai mare duşman al sării, contra apei Murĕşului. Întreg tabloul e luminat intensiv de sórele acestei lumi, sóre strălucitor, dar lipsit de căldură: de lumina electrică, ale cărei raze saltă pe suprafaţa netedă ca marmoră şi lucitóre ca sticla a păreţilor de sare, de stau sĕ-ţi ia vederea.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

„Vatra“ nr. 12 cu următorul cuprins.

„Familia lui Mihaiu Vitézul“ — de Ioan Slavici — „Amintiri“ (Poesie) de George Murnu — „Ţeţina şi Horecea“ de Gr. I. Sbiera. — „Douĕ plângeri“ (poesie) de H. G. Leca — „Fata leneşă“ de N. D. Popescu. — „Douĕ îngropăciuni“ (poesie) de V. D. Păun — „Mara“ de Ioan Slavici — „Unde e mai bine?“ de St. Basarabeanu — „Noutăţi stiinţifice“ de V. Cr. — „Ḑi aniversară“ după Dykens de E Florescu — „Fel de fel“ de

* * *

Ilustraţiuni.

Fantasie — Almé — Ḑi de primăvară — Lumea veselă — Din munţii noştri — Spitalul brancovenesc — Alegerea cutiei — Impuşcarea generalului Torijcs şi a conjuraţilor sei.

A apărut:

„Buletin“ publicat prin îngrijirea dlui George I. Lahovari, secretariu-general al societăţii geografice române. Anul al XV-lea trim. I şi II. 1894. cu următoriul sumariu:

Partea I. Actele societăţii. – Raportul d-lui Grig. Tocilescu asupra concursului din 1893. — D. Grig Stefănescu. Patru ḑile în castelul dela Ruhsmor, conferinţă.

Partea II. Conferinţe, Memorii etc. Locul geografiei între sciinţe de D. S. Mehedinţi (bursier la Paris al S. G. R.) — Planul capitalei Bucuresci de colonel C. I. Brătian — Charta archeologică a Bucovinei de dl Dionisiu Olinski Olinescu (Cernăuţi) — Descriererea populară a Ardélului de dl D. Silvestru Moldovan (Sibiiu)

Partea III. Din revistele şi publicaţiunile din străinătate Din „Verhandlungen der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin“. — Din „Bulletin de la Société Royale de geographie de Bruxelles“ — Tableau de diverses vitesses par James Jackson. — Le Sexiéme congres international de géographie, Londres, 1895.

Bucuresci stabilimentul grafic I. V Socec 1894.

---

*) Dr. Hankó, Az Erdélyr. fürdők és ásványvizek, 1891.

Nr. 449/1894 [102] 3—3

CONCURS.

După-ce prin conclusul Veneratului consistoriu archidiecesan ddto 8 Martiu a. c. nrul 1837 B. s'a încuviinţat instituirea unui capelan in parochia de clasa I. Satulung, biserica St. Archangeli, pentru ocuparea postului de capelan sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Cu acest post e împreunat un venit anual de 445 fl. 36 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ şi trimită cererile lor concursuale instruite cu documentele recerute de normele în vigóre pănă la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Braşov, 31 Maiu. 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 222/1894. [103] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos semnate în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare, şi anume:

1. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţa în edificiul scolar.
2. Nasna, cu salariu anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină de legumi.
3. Suplac, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar.

Intre concurenţii la staţiunile de sub 1 şi 3 vor fi preferiţi clericii absoluţi, cari eventual la timpul seu sĕ pótă devení parochi aci.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarelor etc. se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sè se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Murĕş-Oşorheiu, 30 Maiu 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 24—52

Preţ-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriş		--	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apaţa		Circulézǎ nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—		Ocna		8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3.—	9.30	1.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8.20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	-		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10 30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în sânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68 Sibiiu, Marţi 21 Iuniu (3 Iuliu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
entru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Iuniu, 1894.

In doi nri din urmă ai fóiei nóstre am publicat în estras părerile despre cestiunea română a câtorva magiari din părţile Braşovului şi Zernescilor, precum le-am aflat publicate în „P. Napló“. Motivul, că revenim asupra lor este, că ele sunt caracteristice şi ne arată preocupaţiunea magiarilor ardeleni faţă de noi.

Toţi sunt de părere, că cestiunea română e arḑĕtóre şi trebue grabnic şi radical resolvată, nici unul însĕ nu recomândă spre acet scop căi şi mijlóce loiale şi echitabile, ci mijlóce cu deosebire violente. Toţi pornesc din un punct de vedere curios, că adecă noi suntem duşmani ai statului, că voim sĕ ne alipim la România sau că în cas de rĕsboiu am conduce pe inimici (sub care se înţeleg românii din România) prin munţi, cu un cuvênt ne presintă ca trădători de patrie. Faţă de astfel de ómeni apoi, cum sĕ te porţi, ca stat? Nu e permis sĕ faci nici o concesiune, sĕ nu le dai nimic din cele ce pretind ei şi la cari au drept, ci apasă-i mai mult şi caută a-i nimici, a-i slăbi, a-i face impotenţi. Conducĕtorii lor naturali sunt preoţii şi învĕţătorii; pe acestia trebuie apĕsaţi cu deosebire, apoi trebuie luate scólele române şi întrégă crescerea tinerimii sĕ-o ia statul şi sĕ o conducă în sens magiar.

Proiectele politico-bisericesci, administraţia de stat, tóte sunt bune, din causa că ele sunt mijlóce contra mişcărei române. Pe scurt: românii trebuie ţinuţi în frêu şi câştigaţi nu cu binele, ci cu puterea, sĕ se plece de silă, de frică.

Firesce, că dacă premisa e falsă, false şi rele trebuie sĕ fie şi consecinţele şi urmările, ce sĕ baséză pe ea. Nu este acésta întâia óră, că suntem presentaţi de duşmani ai statului, fără de-a sĕ fi putut afla vre-un român, care sĕ lucre contra statului, fără sĕ fi putut descoperi vre un complot de-al românilor îndreptat contra statului. Magiarii în genere, dar magiarii ardeleni în special presintă de duşmani ai statului pe români, pentru că sunt români, pentru că ţin la tot avutul lor naţional şi nu sĕ fac unguri. Pentru acésta ei trebuie persecutaţi cu mĕsuri violente, sub pretecstul: duşmani ai statului.

Ideile aceste le vedem adeseori propagate prin ḑiarele magiare, idei şi păreri esprimate de magiarii interviewaţi de „Pesti Napló“ Toţi magiarii din Ardeal sunt mai mult sau mai puţin de aceste păreri şi aici este isvorul, din care sĕ adapă ḑiaristica magiară, isvorul infect şi plin de falsitate, dar ale cărui sciri despre români sunt luate de bani buni, căci le fac magiarii, cari locuiesc aici între noi şi despre cari sĕ presupune, că ne cunosc.

Aceste idei le vedem reoglindate acum mai nou în un prim articol al ḑiarului „Magyar Ujság“, în care se ḑice, că guvernul trebue sĕ ia în mâna sa instrucţia elementară în Ardél, contra agitatorilor sĕ aplice în cas de lipsă mĕsuri escepţionale şi sĕ asigure proprietatea magiară, contra tendinţelor esclusiviste ale institutelor românesci de bani.

Guvernarea cu forţa însĕ n'a dus nici când la bine în nici o ţéră.

Revista politică.

Miercuri în 4 Iuliu n. va ţiné dieta din Budapesta ultima şedinţă şi apoi va intra în ferii până la 1 Octobre.

Dând o dare de sémă despre activitatea dietei din sesiunea acésta trebuie sĕ constatăm, că guvernul şi-a ajuns scopul cu proiectele sale politice-bisericesci. Proiectele au fost discutate în mare grabă, ca şi cum ţéra ar fi periclitată greu prin întârḑierea lor şi ca şi cum altă lipsă mai urgentă n'ar fi fost de împlinit.

Constatăm însĕ tot deodată, că atâta nemulţămire şi o agitaţiune aşa de mare în ţéră rar s'a mai putut vedé. Şi causa la acestea se află tocmai în tendenţa guvernului de a răpi bisericilor autoritatea, de care s'au bucurat şi de a striví în naţionalităţi conscienţa naţională.

Este grea calea, pe care a apucat regimul şi nu se scie, dacă va şi putea ajunge la capĕtul ei.

Bisericele au deschis lupta pentru conservarea sânţeniei aşeḑĕmintelor, ér naţionalităţile pentru conservarea caracterului lor.

* * *

Despre adunarea catolicilor la Pojon, ţinută în 29 l. tr. n. dă următórele informaţiuni ḑiariul „Magyarország“: Au participat preste 8000 persóne, Cont. Zichy Nándor a fost primit şi bineventat la gară de prepositul Dankó. In rĕspunsul seu contele a ḑis, că vor începe lupta pentru causa sfântă. Adunarea s'a ţinut în etablisement-ul Dubiszky. Mai întâiu contele Zichy a salutat pre cei de faţă, apoi atacând politica guvernului a declarat, că este datorinţa fie-cărui catolic a lupta în contra realisării acestei politice. Contele Eszterházy a făcut apel la ascultători în causa unei organisări generale în tótă ţéra. S'au trimis telegrame ponteficelui Roman, regelui şi episcopului diecesan. Dup'aceea s'au început pertractările conform programului. Interesant a fost punctul penultim, disertaţiunea drului Stefan Bangha despre sistemul politicei bisericesci în stat In urmă a făcut propunerea, ca sĕ se institue o comisiune regnicolară pentru cultivarea intereselor catolice. Dela acésta comisiune până la un partid nu mai este mult.

* * *

Cercetările făcute din incidentul asasinărei presidentului republicei francese Carnot, au dat şi până acuma un resultat, care pune lumea în gróză

Atentatul a fost plănuit de mai înainte şi sórtea a căḑut pe Casario sĕ esecute fapta oribilă şi numele calfei de pitariu sĕ fie trecut din gură în gură cu fior rece. Dovadă, că anarchistii lucră cu plan şi că ei sunt bine organisaţi; ér puterea lor cresce din ḑi în ḑi.

Acestea sunt motive de ajuns ca guvernele sĕ se îngrijéscă, ca nu cumva anarchismul sĕ cuprindă un teren, de pe care sĕ nu mai pótă fi înfrânat.

Scirile, ce sosesc din Spania, unde cu ḑecile sunt prinşi anarchistii, apoi atentatul asupra lui Crispi ministrul president din Italia, atentatul contra lui Carnot, sunt tot semne, care dovedesc, că situaţiunea actuală este fórte nesigură şi că la tot momentul te poţi ascepta la suprinderi înfiorătóre.

In parlamentul italian cestiunea anarchismului s'a discutat; asemenea a venit în discuţie şi în parlamentul engles, şi în urmă tóte statele vor face o asociaţiune de luptă contra anarchismului, care teroriséză lumea.

* * *

Omorîrea lui Carnot a provocat sentimente de condolenţă în tóte părţile lumii. Palatul Elysée a fost asaltat de mulţime, carea a defilat pe lângă defunct. Cosciugul şi salele au fost pline de cununi. Ţarul rusesc a împuternicit pe ambasadorul Mohrenheim sĕ comande o cunună de 8000 franci. Dela admiralul Avelan încă a venit o cunună. Toţi suveranii au fost representaţi la înmormêntare.

* * *

Publicistul slovac Svetozar Hurban-Vajansky provócă în ḑiariul „Narodnie Noviny“ pe conservatorii din Ungaria, sĕ caute în viitor sprijin şi ajutoriu acolo, unde nu s'a căutat până acum, adecă în masele sănĕtóse, fidele, statornice şi conservative ale popórelor nemagiare, prin espresa recunóscere a dreptului dumneḑeesc ale acelora la esistenţa naţională. Elementele conservative ale Ungariei au comis mare greşală, că nu s'au opus liberalismului încă atunci, când acesta a început sĕ ródă la basa morală, care esistă pentru popórele Ungariei. In loc de acésta domnii conservatori, clerul înalt şi de jos, şi-au mâncat mălaiul timp de ḑeci de ani împreună cu liberalii. Liberalii se arată acum în adevĕrata lor colóre, îşi arată piciórele de sub talarul magiar şovinist; în gură sunt plini de patriotism, ideia de stat (állam-

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare).

§. 11.

Tóte contracturile, sau deosebi cu colonii sau cu însaşi obştile prin domnii locurilor pentru robote, şi alte dări urbarialiceşti de pururea înaintea mărturii varmegii, sau scaunului trebue a se face. Éră darea la arîndă a crăeştilor şi altor bunuri domnesci, şi despre acestea şi alte lucruri ce nu au mestec în urbarium între domnii locului şi supuşii a se face tocmélă şi contracturi, şi fără scirea varmegii sau a scaunului va fi slobod.

§. 12.

Peste, şi afară de mai sus hotărîtele robote, slujbaşii sunt datori a da o cale lun gădesprecare cele următóre vin de a se însemna:

1. Ca patru slujbaşi cu moşie întrégă, şi aşa după socotélă mai cu mică moşie moştenitoriu, laolaltă prinḑênd, sau despre acésta altmintrelea laolaltă socotindu-se sĕ dea un car cu patru vite.

2. Ca acéstă cale lungă nu pe drum rĕu şi stricat, ci pe cale bună sĕ se sĕvêrşéscă, nici sĕ întrécă peste cale de douĕ ḑile cu mers de rênd socotită.

3. Ca sĕ nu se pótă poftí pe vremea arăturei, secerii, cositului, sau a surétului (a culesului viilor).

4. Nici pe alt an a se muta, cu natură sau bani a sĕ rĕscumpĕra, sau cu alt lucru a sĕ muta cu sila sĕ nu se pótă.

5. Dacă numita cale din ceva neprevĕḑută pricină mergênd ar întrece peste douĕ ḑile, sau viind prin domnia locului sĕ vor împovăra, atunci nu numai întrecătórele ḑile, ci şi venitul îndărĕt în dadatoria rabotéscă trebue a se primi.

6. In cale a vămilor, trizecimelor, şi ori-ce altor dări, precum şi pentru sălăşluirea unde vor trebuí sĕ se sălăşluéscă, cheltuéla dominium va avé de a o plăti.

§. 13.

Pentru lemnele de foc şi de zidit, ce au supuşii dela domnii sĕi, fiesce ce slujbaş cu moşie întrégă, care acesteia faceri de bine sĕ împărtăşéscă, din pădurile ce va rêndui diregătorul un stânjin de lemne prin doi pălmaşi mai nainte tăiat la curtea domnéscă, sau sălăşluire, sau alt loc în ţinutul dominiumului cuprins va avé de a duce, şi aşa după proporţie cei cu jumĕtate pătrariu, sau optariu de moşie. Éră unde slujbaşii în acéstă facere de bine a lignaţii nu sĕ împărtăşesc, nici la tăerea şi ducerea lemnelor nu sunt datori.

§. 14.

Intru aceea slobod va fi domnulni locului însemnată mai sus tăiere, şi cărare de lemne urbarialicéscă, cu alt lucru robotesc în acel chip a o muta, ca cărătura unui stânjin, cu o zi de lucru cu vitele, éră tăietura aceluiaşi cu douĕ ḑile cu palmele sĕ se rĕscumpere. Insĕ acéstă socotélă spre rĕscumpĕrarea roboteştii tăieri, şi cărături a unui stânjin hotărîtă, încâtui pentru socotéla şi mĕsura colorlalte robote, şi în ce vreme vin de a sĕ pliní, spre pildă, şi îndreptariu a sluji nu póte.

§. 15.

Dijma, sau unde ar fi în obiceiu nona urbarialicéscă, fiesce care slujbaş, din a sa ródă, la locul prin domnia locului în hotarul aceeaşi róde însemnat a o aduna va fi datoriu.

§. 16.

Éră de cumva dijma, sau nona afară de hotarul în care s'au făcut ar veni de a sĕ purta, atunci acea cărătură în robota de rînd a sĕ împuta, sau prin altă tocmélă slobod aşeḑată vine de a sĕ întregi. Mai încolo nici la un feliu de cărătură, şi pe lângă plată gata a silí slujbaşii, fără de o tocmélă prin sloboda lor voe făcută, domnii locului nu vor puté.

eszme) şi maghiarism; au început a-şi arunca săgeţile veninóse asupra meetingurilor magnaţilor, reverenḑilor şi chiar şi asupra statului stacogiu şi violet al clerului înalt, ba mai mult, s'au făcut profeţii celor mai cutezate aventuri.

O declaraţie.

Tinerimea universitară română din Viena, Graz, Budapesta, Oradea-mare publică o declaraţiă, prin care sĕ declară solidară cu colegii din Cluş, cari au subscris apelul şi manifestul tinerimii, şi cari au fost traşi în cercetare. Etă bărbătésca

Declaraţiă.

Cu ocasiunea procesului „Memorandului", care va rĕmâné unic în felul sĕu, s'a respândit între poporul nostru un „Manifest" şi un „Apel" („Popor Român!"), în care tinerimea română şi-a ţinut de sfântă dorinţă a atrage atenţiunea părinţilor şi fraţilor ei asupra acestui proces şi a-i chema sĕ dovedéscă de nou, că una sunt cu conducĕtorii şi ale lor sunt plângerile duse la Tron.

Nu am putut crede nici-odată, că în ţéra nóstră poreclită „liberală" astfel de scrieri inocente ar puté sĕ fie incriminate şi de aceea am aflat de prisos subscrierea lor.

Aḑi, când vedem semne, că „Manifestul" şi „Apelul" nostru vor fi trase în judecată, declarăm cu toţii, că acelea scrieri sunt ale nóstre şi le-am făcut în deplină consciinţă, că îndeplinim o datorinţă naţională.

Luăm deci tótă rĕsponsibilitatea pentru compunerea, tipărirea şi rĕspândirea lor, declarându-ne solidar şi de-o potrivă răspunḑétori.

Simţim şi o mândriă deosebită, că poporul nostru a înţeles şi ascultat glasul sincer al fiilor sĕi şi a dovedit în ḑiua de 7 Maiu şi cele următóre, că scie sĕ fie şi demn şi aprig luptătoriu al drepturilor sale naţionale.

Ii aducem viile nóstre mulţămite şi de nou îl asigurăm, că şi pe viitor vom rĕmâné credincioşi devisei: „Totul pentru naţiune!"

Viena, Graz, B.-Pesta, O-Mare, Maiu—Iunie 1894.

George Adam stud. iur. în Bpesta. Drd. George Iul. Anca, medicinist în Viena. Axente Banciu stud. filos. în B.-pesta. Ioan Baptist Boiu, teol. abs. st. fil. în Budapesta. Drd. Iuliu Chicin, medicinist în Viena. Remus Chicin, stud iur. în Oradea mare. Paul Chirilovici, stud. iur. în Oradea-mare. Ionel Sever de Colbasi stud. iur. în Budapesta. Drd. Victor Colceriu medicinist în Viena. Drd. Nicolae Comşa, medicinist în Viena. Ales. Crăciunescu, stud. med. în Viena. Elie Cristea, teol. abs. stud. fil. în Budapesta Ilie Dăian teol. abs. stud. fil. Budapesta George David, stud. iur. în Budapesta. Simion David, stud. med. în Budapesta Andreiu Doboşi. stud. iur. în Oradea-mare. George Iuliu Dogariu, stud. iur. în Oradea-mare. Emiliu Firesan, stud. iur. în Oradea-mare. Drd. Alesandru Fodor, medicinist în Viena. Ioan Gaitin, stud. iur. în Oradea-mare. Drd. Athanasiu Gava, med. în Budapesta. Procopiu Givulescu, stud. fil în Budapesta. Andreiu Horvath, stud. iur. în Oradea-mare. Ilie Iancu, stud. med în Graz. Andreiu Ilie, stud. iur. în Oradea-mare. Valeriu Iovănescu stud. med. în Viena. Drd Aureliu Lazar, iurist în Budapesta. Dumitru Lupan, stud. fil. în Budapesta. Antoniu Mandea, stud. comerc. în Graz. Iuliu Maniu, stud. iur. în Budapesta. Vincenţiu Marcovici, stud. iur. în Oradea mare. Pompeiu Marcu, iurist în Budapesta. C. Mesaroşiu, stud. techn în Viena. Iustin Miron, stud. iur. în Oradea mare. Drd. Florian Muntean, medicinist în Budapesta Drd Ioan Neamţiu, iurist în Budapesta. Drd. Corneliu Nyeş medicinist în Graz Victor Onişor, stud. iur. în Budapesta Aureliu Petruţiu, stud. iur în Oradea-mare. Aureliu Pop, stud filos. în Budapesta. Victor Poruţiu, stud. iur. în Budapesta. Octavian Proştén stud. med. în Viena. Ioan Raţiu, stud. iur. în Oradea-mare. Drd. Victor Roşca medic. în Viena. Corneliu Roşiescu, stud. med. în Graz. Stefan Rozvan, stud iur în Oradea-mare. Drd. Ilarian Rusan, medic. în Graz. Traian Şincai, stud. iur. în Oradea-mare. Drd. Eug. Soloman, medicinist în Viena. Drd. Ales. Strĕvoiu, iurist în Budapesta. Valeriu P. Suciu, teol. abs. stud. fil. în Budapesta Drd. Ieronim I. Tătar, med. în Viena. Drd. Tit Liviu Tilea, med. în Viena. Drd. A. Tincu de Tinca med. în Graz. Ales Vajda-Voevod stud. med. în Viena. Octavian Vassu stud. iur în Budapesta. Aureliu G. Vlad, stud. iur. în Budapesta. Drd. Nicolae Vraciu. med. în Budapesta.

Congresul frances.

Despre alegerea presidentului frances foile aduc următórele amĕnunte:

D. Challemel-Lacour, preşedintele congresului, cu barba sa căruntă şi ţinuta-i cavaleréscă face, la întrarea în sală, o impresiune impunĕtóre. E înconjurat de 20 domni îmbrăcaţi în frac şi cu cravate albe. Ceialalţi membri ai congresului nu prea sunt în haine de serbătóre. Un radical strigă la apariţia presidentului: „Trăéscă republica!", ér un socialist cu un ton de bas adânc complectéză: „Republica socială!". Challemel-Lacour cetesce neînţeles articólele din Constituţie, care reguléză întrunirea congresului. Sala e mare. Abia sfârşesce d. Challemel-Lacour şi socialistul Avez strigă din bancă: „Cer suprimarea presidenţiei republicii!" apoi se aşéḑă jos. Se ridică Michelin. Se face sgomot. Michelin a vorbit ceva de schimbarea constituţiei. Socialiştii Toussaint şi Coutant vociferéză. Un moment de iritare cuprinde sala întrégă, dar conflictul se potolesce curênd.

Se aleg, prin sorţi, membrii biuroului Intîmplarea face sĕ iese din urnă numele mai multor socialisti. Baudry d'Asson se urcă la tribuna presidentului. Nu încape îndoéla ar vrea sĕ vorbéscă. Socialistii îl încuragiază cu strigăte, ceialalţi rîd, ér d. Challemel-Lacour face semnul refusului. Totuşi un membru încércă sĕ vorbéscă, mai întâiu din bancă, apoi, în urmă, face, ca şi d'Asson, o visită presidentului. O nóuă pantomimă a refusului şi a rechemării la prescripţiunile constituţiei. Tribuna oratorilor e păḑită. Treptele nici la drépta, nici la stânga, nu sunt date comunicaţiei. Uşierii stau la capĕtul lor.

La 1.20 începe votarea. D. Challemel Lacour trage la sorţi o literă din alfabet. Sĕ începe cu L. Doi secretari ai senatului stau pe tribună şi fiecare are înaintea sa o urnă verde. In cea dintâiu pune fiecare membru, care urcă tribuna, plicul în care se află buletinul de vot. In a dóua urnă se aruncă apoi mărcile de presenţă, care se pun, de către un al treilea secretar, în mâna membrului strigat la apel.

Acei cari au votat es afară. Votarea se face liniscit, puţine incidente. Deodată bătrânul uşier, care cetea numele, sare o pagină. Se produce un sgomot care duréză mai multe minute, deórece în acéstă sală ori ce mişcare se preface în furtună. Incidentul trece. După L urméză M şi aşa mai departe.

Loja diplomaţilor e ticsită; toţi diplomaţii sunt presenţi cu escepţia ambasadorului Italiei. In galerie, de asupra conservatorilor, mai multe dame, care prin costumul lor iţi reamintesc timpurile d-nei de Pompadour. Bĕtrânii, cari se silesc sĕ ajungă la tribună, sunt salutaţi respectuos: succesul bĕtrâneţelor înaintate. Moşneagului Arago când trece la tribună, îi adreséză cuvinte afectuóse. Un altul presintă, în locul lui, buletinul şi marca de presentă; legea a satisfăcut'o, căci a votat de pe tribună, deşi nu tocmai de sus.

Blanc, preşedintele de vîrstă al camerii deputaţilor, păsesce vioiu spre tribună, e viu aplaudat de întréga sală. Mulţumesce suriḑênd. Casimir Perier n'a apărut. I-se repetă numele, se ascéptă un moment, nu se anunţă urméză boulangistul Catelin. Pălărierul Faberot pregătesce o mică sensaţiune Când e chemat la apel, declară de departe: Eu nu votez, de órece presidenţa trebue suprimată!

Se continuă votarea mai departe:

Se strigă din nou numele lui Jean Casimir Périer pausă. Nu present. D. Jean Casimir Périer! strigă apĕsat uşierul. Nut-ş face aparţia. D. Challemel-Lacour întrébă tare şi deslucit: „A votat fie-care?" —„Votarea s'a sfârşit, începe desfacerea scrutinului" Se suspendă şedinţa până la isprăvirea scrutinului.

Pe la órele 3.50 se observă d'odată o uşóră mişcare în sala scrutinului. S'a sfârşit. Intre pe ambele uşi câte 20, 50, 100 de membrii. Sala ia un alt aspect. La galerii nu sĕ scie nimic precis. Circulă scirea că primul scrutin a dat deja un resultat şi într'un moment se scie că Casimir Périer e noul preşedinte.

Un fapt de o însemnătate universală se apropie. Toţi cei de faţă par a fi conscii de dînsul. E o situaţiune curiósă: liniscită şi totuşi agitată.

Partea cea mai mare dintre membri congresului şi-au adus cu ei în sală pălăriile ca imediat, după darea resultatului, sĕ pótă pleca. Socialistii încep sĕ devină nerăbdători

Sosesce şi d. Dupuy; el suride şi se arată satisfăcut de cădere. Spune ceva colegilor sĕi ministri, probabil resultatul definitiv al alegerei. O mică pausă numai — şi se vede în anticamera din dĕrătul portierei cum soldaţii, aşeḑaţi în linie, presintă arma. E preşedintele.

D. Challemel-Lacour îşi face întrarea — de astă-dată mai imposant ca la început Inaintea lui merg mai mulţi uşieri, ér după dênsul o mare suită. Challemel-Lacour se aşéḑă, ia în mână o hârtie, registrul voturilor. Membrii din centru se ridică. Socialistii şi monarchiştii stau pe loc. Socialistii strigă ironic: „Trăéscă regele!" Unii din membrii centrului îşi ocupă locurile. Chalemel-Lacour anunţă că au fost 851 buletine dintre care şése góle. Absoluta majoritate face 423 D. Casimir Périer a întrunit 451.

Un sgomot puternic isbucnesce: nu se aude ce vorbesce preşedintele. Centrul aplaudă frenetic mai multe minute.

In Momentul acesta sar socialistii turbaţi, strigă cuvinte neînţelese şi ameninţă cu pumnii; fiecare din aceşti fioroşi şefi de lucrători represintă un tablou de mânie.

In fine se face niţică linisce, dar socialistii sar din nou şi ţipă: „Trăéscă revoluţia socială" !" Acésta durésă vre-o câte-va minute. Apoi se aud cuvintele d-lui Challemel-Lacour: „Preclam pe d. Casimir Périer de preşedinte al Republicei".

Noue aplause, noue strigăte de: „Jos, trăiéscă revolutiunea!"

Acum vine verificarea procesului verbal al şedinţei. Sosialistul Dejeante ia cuvêntul. Nu se aude nimic din ce spune, probabil propunea suprimarea preşedinţiei.

Lui urméză socialistul Avez şi alţi cari voiesc sĕ ridice mai multe incidente.

Dar congresul nu vrea sĕ-i mai asculte şi întro larmă generală, d. Challemel-Lacour declară şedinţa inchisă.

Cei cari nu l'au înţeles, vĕd cum îşi ia pălăria şi plécă. Socialiştii continuă sĕ strige: „Trăiéscă comuna! trăiéscă revoluţia socială! jos cu financiarii!" Intre membrii centrului şi socialişti are loc un schimb de cuvinte fórte aspre.

După alegere, membrii congresului au asceptat prin ganguri si în marea curte a palatului plecarea noului preşedinte.

---

§. 17.

Spre stăruirea răpitórelor fiară, unde de acelea s'ar afla, supuşii afară de slujba robotéscă, cuvêntat de trei zile într'un an luând plumb, şi praf de puşcă dela domnii, a face vor fi datori, şi aşa ca acéstă îndatorire de vênat nici în alt feliu de slujbă sĕ nu se mute nici prin supuşi cu bani, sau alt asemenea sĕ se rescumpere.

§. 18.

Batăr că slujbaşul, sau în slujbe, şi robote domnesci, au spre aşi isprăvi lucrurile sale cele economicesci, au spre aş măcina bucatele trece la móră a plăti domnului pămêntesc vamă nu este detoriu, dară de cumva totuşi întralte lucruri peste pod, sau drum de vamă va trece, atunci au cu bani a plăti vama, au spre diregerea acelor feliu de drumuri, şi poduri, a fi cu ajutoriu la lucru va fi îndetorat rămânêndu-i slobodă alegere.

Punctul IV.

Despre daţiile colonilor.

§. 1.

Fiesce care colon cu case fără nici o deschilinire a căsii, precum şi jeleriul cu casă în tot anul este datoriu, domnului pămêntesc pentru casă a plăti un zlot în dóue rênduri, adecă la prasnicul sfântului Georgie, şi a sfântului Mihail, éră suptjelarii fără casă de acéstă plată sunt scutiţi.

Mai încolo atât colonului cu casă, cât şi jeleriului aşişderea cu casă va fi slobod, pentru rĕscumpărarea acestii plaţi cu alt feliu de slujbă în natură cu stăpânul sau a se învoi, depărtêndu-se tótă silinţa, şi lăsându-se numai în slobodă voe a stăpânului.

§. 2.

Fiesce care colon a unei căsi (sésii) întregi va plăti stăpânului sĕu doi pui, doi caponi, dóuespreḑece ouĕ, unt topit o fele, şi aşa după proporţia căsii (sesii) cale jumĕtate, a patra sau a opta parte vor fi detori colonii acest feliu de daţii a plăti.

§. 3.

Afară de cele mai sus arătate daţii, colonii unei căsi (sésii) întrege 30 la olaltă socotiţi vor da toţi împreună un viţel pe an, au în locul aceluiaşi un zlot şi 30 de creiţari.

§! 4.

Slobod va fi totuşi stăpânului a alége: poftesce acele mai sus înşirate hrane in natura, au în locul acelora un asemenea preţ în bani pentru fiesce care casă (sésii) întrégă cu 48 de creiţari hotărît, şi aşa după proporţie dela ceialalţi coloni, cari au mai mici sésii, ale primi au ba?

§. 5.

Pentru căldarea de vinars, sau cămănac, decumva o va fi folosit colonul, va plăti stăpânului seu doi zloţi pe an.

§. 6.

Cu prilejul, când stăpânul seu stăpâna sa, sau copii şi fetele acestora vor avea nuntă, colonul nu este detoriu nici hrană, nici cu bani a de vr'un ajutoriu.

§. 7.

Nici la rĕscumpĕrarea capului stăpânului sĕu, care dóră în vremea rĕsboiului ar fi căḑut în mânile duşmanului, nici la cheltuelile dietelor a fi spre ajutoriu nu va fi detoriu.

§. 8.

Tocmelelele între domnul pămêntesc şi colon pentru pămênturi ce din lazuri se vor face nouă, avute după cuviinţă sĕ se ţie. Éră încâtui pentru lazurile cele mai dinainte în mânile colonilor lăsate, cari şi acum la dênşii se află, folosirea terragiumulus până aici ţinută, şi de aici încolo sĕ se ţie şi până acum obicinuită terragium nici cum sĕ nu se înmulţéscă.

(Va urma.)

Noutăţi.

Esamenul dela scóla poporală gr. or. română din Sibiiu-cetate Din loc ni se scrie: Esamenul dela şcóla poporală gr. or. română din Sibiiu-cetate s'a ţinut Miercuri în 15/27 Iuniu a. c. A fost de faţă un public numeros. După învocarea Duchului sânt prin rugăciunea „Împĕrate ceresc" s'a proces la esaminarea din religiune. Era ceva înălţător cum micuţii copilaşi sciau se scótă din deosebitele istorióre morale adevĕrul şi judecata morală. — Dovadă că harnicul înv. George Jóndrea nu propune religiunea în mod mehanic, ci basat pe principiile metodice scie se scótă la ivélă în mod pragmatic adevĕrurile eterne.

A urmat apoi esaminarea din limba română. Elevii s'au distins prin frumósele rĕspunsuri din gramatică. Tot asemenea din limba magiară şi comput. Fórte frumos a percurs şi esaminarea din geografie şi istorie. Inv. G. Jóndrea scie întreţese la deosebitele comitate evenimente istorice, din cari elevii sciau sĕ scótă diferitele caractere Fórte mult ne-a plăcut şi frumósele declamări ale elevilor, tóte alese aşa ḑicênd pe sprânceană din autorii cei mai vestiţi ai literaturei române.

Dintre poesiile declamate amintim: „Deşteptarea României", de V. Alesandri. „Doina lui Eminescu", „Jidanii la bătălie", de Th. Speranţă şi „Mioriţa" poesie poporală de V. Alesandri Cântările asemenea au fost frumos esecutate. Elevii şi elevele din despărţĕmintele inferióre au esecutat astfel de poesii, cari erau conforme cu capacitatea lor intelectuală, ér pentru cursurile superióre au fost reservate poesii eroice şi naţionale. Mult ne-a plăcut „Cântul gintei latine" esecutată de un elev. La finea esamenului P. O. D. Ioan Papiu, protopresbiter, constată în faţa publicului numeros resultatul fórte bun al esamenului mulţămind învĕţătoriului G. Jóndrea pentru diliginţa i manifestată în instruirea elevilor. Publicul asistent între cari s'a împărţit frumóse buchete de flori, asemene şi-a manifestat mulţămirea faţă de succesul esamenului. *X.*

* * *

Salarisarea învĕţătorilor. P. S. Sa Episcopul Meţian a adresat oficiilor protopresbiterale din eparchia Aradului un circular în cestiunea salarisării învĕţătorilor Constatând, că cu tóte silinţele de până acum tot se găsesc şcóle, care n'au putut ajunge la macsimul dotaţiunii de 300 fl. circulariul încheie: In considerarea celor înşirate, deórece timpul e scurt ca sĕ putem întreveni noi, p. t. d-ta esci poftit prin acésta sĕ iei însuţi de nou în revisuire şi cercetare acele scóle din tractul submanuat, ce chiar şi pe lângă un modest ajutor din partea acestui consistor ar sta încă departe de dotaţiunea anuală de 300 floreni, şi în privinţa acestora sĕ procezi astfel: *a*) până în 13/25 Iuniu a. c. vei face o arĕtare la comisiunea administrativă comitatensă că scóla cutare nu are dotaţiunea de 300 fl. adecă mai lipsesce suma cutare, care sĕ se anuméscă. Dotaţiunea actuală se póte dovedi cu budgetul parochiei, şi respective cu budgetul scolar, unde acésta se compune separat. Pe lângă dotaţiune sĕ se mai dovedéscă, că învĕţătorul ce cualificaţiune are, spre care scop sĕ se alăture testimoniile concernente, apoi care este numerul celor obligaţi la frecuentarea cotidiană şi de repetiţiune, şi un atestat dela antistia comunală se recere spre a arĕta că parochia e sĕrmană şi nu póte completa recerutul salar de 300 de fl. anual. In fine, vei adauge rugarea, că pentru casul, că onorata comisiune administrativă ar afla de lipsă o cercetare şi constatare a datelor în faţa locului, sĕ binevoéscă a te încunosciinţa şi pe dumneata, ca sĕ poţi participa la aceea cercetare. Numele comunelor, despre ale căror scóle vei fi făcut arĕtare la comisiunea administrativă, sĕ se notifice consistoriului până la finea lui Iuniu st. v. a. c. *b*) până în 13/25 Septembre a. c. vei înainta la comisiunea administrativă comitatensă cererile acelor singuratice parochii, pentru care s'ar recere mijlocirea ajutoriului dela înaltul minister, care cereri sĕ se adjusteze cu documentele amintite sub a) şi respective sĕ se întregéscă cu acelea, ce le va fi mai cerut comisiunea administrativă, în fine şi despre aceste cereri sĕ ni-se raporteze până în 18/30 Septembre a. c.

* * *

Reţele telefonice în comitate. Ministrul unguresc de comerciu a dat concesiune pentru construirea de reţele telefonice pe teritoriul comitatelor Hunedóra, Turda-Arieş, Alba de jos şi Têrnava mică. Construirea s'a început deja, aşa că aceste comitate, locuite de români, vor sta cât mai curênd în legătură telefonică cu Cluşul.

* * *

Retragerea monetelor de 20 şi de 4 cruceri. Monitórele guvernelor din Viena şi Budapesta publică ordinaţiuni uniforme, prin cari ministeriile de finanţe dispun scóterea din circulaţiune a monetelor de argint de 20 cruceri şi a celor de aramă de 4 cr. Ambele categorii au valóre de solvire în circulaţiunea privată numai până la sfîrşitul acestui an 1894. La cassele statului se póte solvi cu ele şi se pot schimba acolo până la 31 Decembre 1895. Cu acest termin încetéză şi datorinţa statului de a incassa acele dóuĕ categorii de monete. La sfîrşitul acestui an dară banii de 20 cr. argint şi de 4 cr. aramă vor peri din circulaţiune şi în locul lor vor fi cu cât mai multe monete nóuĕ de câte 20 şi 10 fileri.

* * *

Consulate române în Braşov şi Timişóra. „Veacul" din România scrie: Suntem positiv informaţi, că din causa susceptibilităţilor guvernului ungar, guvernul român a renunţat la ideia de a înfiinţa vice consulate în Braşov şi Timişóra, conform legei votate în 1877, de şi aceste consulate se impun în urma convenţiei comerciale cu Austro-Ungaria.

* * *

Atentat anarchistic contra unui preot. Un grósnic atentat ţine oraşul Amsterdam în agitare. Atentatul a fost comis de un anarchist în biserica cea nóuă de acolo. Preotul Howenden predica chiar despre iubirea deapróapelui amintind cu îngrozire despre atentatul dela Lyon. Atunci a sberat cineva: — Destul! nu mai vorbì amărîtule!

In momentul următoriu un om tinĕr a alergat cu un pumnal în mână spre amvon Mai mulţi au sărit sĕ-l reţină, dar era târḑiu. Atentatorul era pre amvon şi cu o lovitură şi-a împlântat pumnalul în gâtul preotului, care a căḑut plin de sânge, gemênd Atentatorul, călcând cu piciórele pre jertfa sa, a strigat întors către public: „Trăéscă anarchia!" Publicul a înlemnit de grózā. Câteva femei au leşinat. Indată au sărit apoi câţiva bărbaţi pre amvon, l'au prins şi l'au legat, ér el striga necontenit „trăéscă anarchia." Preotul a murit înainte de a sosi ajutoriu medical. Atentatorul se numesce Vander Zoan. Dus la poliţie a ḑis, că de acea a omorît pre preot, pentrucă că a vorbit cu dispreţ despre anarchisti.

* * *

Duele. In Sibiiu s'a întêmplat un duel în ḑiua de 25 Iuniu a. c. între dnul Gustav Augustini, redactor dela „Tribuna" şi Székely Béla, dela „P. Napló". Dl Székely s'a aflat ofensat prin cele scrise în „Tribuna" (nr. 119) referitóre la persóna şi la călĕtoria sa, ce a făcut-o prin Ardél. El a provocat pe redactorul responsabil Dordea, dar declarându-se de autor al celor scrise dl Augustini, a duelat cu acesta. După ce ori ce retractare sau rectificare a celor scrise a fost refusată, duelul s'a sĕvêrşit în ḑiua sus amintită, cu sabia. Ambii combatanţi au fost uşor răniţi la mână.

— Din Tolna se anunţă, că acolo s'a întêmplat un duel cu pistolul între oficerii Kraft şi Kolossa. Kraft a rĕmas mort lovit fiind drept în inimă.

* * *

Mormêntul Domnului şi Golgota cumpĕrate. Mai în anii trecuţi s'a constituit în Londra o societate cu scopul de a cumpĕra locul, unde a fost mormêntul Mântuitoriului Isus Christos. Secretarii acestei societăţi publică acuma în ḑiarul „Times" următoriul raport:

Dăm cu bucurie de scire, că după îndelungate negociaţiuni am fost norocoşi de am putut cumpĕra mormêntul din grădina, pe care generalul Gordon îl ţine cu tótă hotărîrea de mormêntul Domnului. Mormêntul stă într'o grădină mare, care încă am cumpărat'o. Totodată am cumpĕrat bine cunoscutul deal pleş, pe care toţi îl ţin, că este dealul Golgota, unde s'a întêmplat rĕstignirea. Preţul cumpĕrării este 2000 funţi ster. sau 25.000 fl. v. a. din care sumă jumĕtate am şi solvit'o, ér' cealaltă jumătate o vom plăti-o în rate lunare de 150 funţi. Stăpânirea turcéscă însĕ poftesce sĕ îngrădim locul cumpĕrat cu zid solid, ceea ce va costa alte 700 funţi.

* * *

Ultimul Gambeta. Din Nizza se anunţă că bĕtrânul Mihail Gambetta, un unchiu a lui Leon Gambetta, a murit sub impresiunea scirilor despre atentatul contra lui Carnot în vêrstă de 90 ani. Cu el se sterge şi ilustrul nume Gambetta.

* * *

Nihilist rus în Arad. Poliţia din Arad a deţinut pe un nihilist rus cu numele A. Miarka, care fugind din minele de plumb din Siberia s'a aşeḑat în Arad. Nihilistul, fiul unui general rus, şi-a început „cariera" în Rusia după-ce s'a certat cu tatăl sĕu, când a întrat într'o societate nihilistă. la a cărei îndemnare a distribuit scrisori nihiliste, pentru acésta a fost deportat în Siberia de unde i-a succes a fugi în Genf. În Genf a întrat într'o societate anarchistă, care fiind descoperită, a fost dinpreună cu consoţii lui dat afară din oraş. De acolo a venit în Ungaria şi s'a stabilit în Arad ca calfă de compactor. Acésta ocupaţiune neîndestulindu-l, a întrat într'o companie de falsificători de bani, falsificând cu mare isteţime hârtiile de ḑece floreni. Conform fasiunei sale mai multe din acele hârtii sunt deja în circulaţie. Poliţia a dat de el în urma denunţării unui complice. Se vede a avé legături internaţionale întinse.

* * *

Petreceri. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" invită la „Cocertul" împreunat cu joc ce se va arangia Duminecă 26 Iuniu (8 Iuliu) a. c. în pavilonul dela „Hermannsgarten". Începutul la 8 óre séra. Preţul de întrare de familie à 3 persóne 1 fl. 30 cr., pentru domni 60 cr., pentru dame 40 cr. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Programa:

1. „*Dacă te-aş vedé*", romanţă de Ochi albi, esecutată de musică.
2. „*Cântec de primăvară*", cor micst de Porumbescu.
3. „*Nu me abandona*", romanţă de Milescu esecutată de musică.
4. „*Cu respect vĕ salutăm*", şi „*La o rondinelă*", cor de dame, de P. Dulfu.
5. „*Nunta ţerănéscă*", de Wiest, esecutat de musică.
6. „*Vêntul suflă dela Ost*", cor de bărbaţi de Dürner.
7. „*Visul meu*", romanţă de Cavadia, esecutată de musică.
8. „*Isaia dănţuiesce*", cor micst de Musicescu.
9. „*Cântarea maicelor*", de Dinicu, esecutată de musică.
10. „*Sfânta ḑi de libertate*", cor de bărbaţi, de Flechtenmacher.
11. „*Despărţirea lui Horea al slovacilor de mândra sa*", cântec poporal slovăcesc, esecutat de musică.
12. „*Nevasta care iubesce*", cor micst de Musicescu.

Comitetul.

* * *

— Tinerimea română stud. de pe Valea-Almaşului şi jur invită la „Petrecerea de vară" împreunată cu producţiune teatrală-musicală care va avé loc Duminecă, în 10/22 Iuliu a. c. în Hida cu următoriul

Program:

1. „*Étă ḑiua triumfală*", cor bărbătesc de W. Humpel.
2. „*Florin şi Florica*", operette de V. Alecsandri. Florin, tiner ţeran Ioan Pop; Florica tineră orfană D-şóra Maria Nosa; Colivescu, palamariu, Iuliu Chifa.
3. *a)* „*Lupta vieţii*", poesie de G. Coşbuc, composiţie pentru cor bărbătesc de D. Cunţanu;
   b) „*Momente dulci*", cor bărbătesc de N. P.
4. „*Cias rĕu*", poesie de G. Coşbuc, declamată de V. Ferghete.
5. „*Hora plóia*", cor bărbătesc de G. Dima.
6. „*Neguţătoriul şi nărodul*", dialog de Anton Pan, predat de Simion Nosa şi Vasilu Sestraşiu.
7. *a)* „*Cântec de séră*", cor bărbătesc de Nic. Popovici.
   b) „*Asta-i mândra*", poesie populară, întocmită pentru cor bărbătesc de Nic. Popovici.

În pausă se vor esecuta jocurile naţionale: „Căluşierul" şi „Bătura".

Eventualul venit curat este destinat unui scop filantropic. Începutul la 5 óre p. m. Preţul de întrare: de persónă 1 fl., de persónă în familie 80 cr. Ofertele marinimóse şi suprasolvirile se vor cuita cu mulţămită pe cale ḑiaristică.

„Albina",

Institut de credit şi de econ. în Sibiiu.

A şeptea tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% ale Institului de credit şi de economii „Albina" a urmat în 30 Iuniu 1894 în presenţa Domnului notar reg. public Gavril Zagoni şi a trei membrii ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valórea totală de fl. 47. 000 următorii numeri:

à fl 500: Nr 13, 130, 190, 194, 235, 281, 285, 300, 308, 379, 385, 412, 424, 439, 464, 485, 560, 584, 593, 620, 628, 662, 669, 711, 758, 953, 993, 1031.

à fl 1000: Nr. 9, 68, 70, 90, 107, 116, 133, 155, 218, 276, 277, 334, 340, 348, 493, 496, 502, 551, 557, 571, 612, 636, 658, 712, 747, 750, 757, 775, 777, 797, 812, 815, 818.

Cu începere dela 1 Ianuariu 1895 aceste scrisuri fonciare se rĕscumpĕră la cassa institutului în Sibiiu, la Filiala sa în Braşov, la Wechselstuben-Actien-Geselschaft „Mercur" Viena şi la Pester ungarische Comercial-Bank, Budapesta, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi sĕ rĕscumpără şi mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu 1 Ianuariu 1895 încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scăḑĕtori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc se subtrag din suma acostora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rescumpĕrare următórele:

à fl. 500: Nr. 108.
à fl. 1000: Nr 577, 654.

Sibiiu, în 30 Iuniu, 1894.

Direcţiunea.

Din pulbic.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul în numele şi pentru tănĕrul Vasilie Sima, care de present sĕ află la institutul nostru pedagogic din Sibiu în favorul lui, fiind orfan şi lipsit de mijlócele materiale, am umblat pela următorii Prea Stim. domni, cari au binevoit a-l ajuta cu ajutóre banale şi anume:

Iosif Nestor primar şi proprietar în Intregalde cu 5 fl.; Ioan Barb notar comunal 3 fl. 10 cr.; Vasilie David par. 2 fl. Macaveiu Cutean învĕţ. gr. or. 1 fl.; Teodor P. Birlea paroch. gr. cat. 1 fl.; Iuliu Pitic funcţionar la „Munteana" cassă de economii în Ofenbaia 1 fl.; Iosif Negru primar Mogoş 1 fl.; George Lazar par. gr. or. 1 fl.; Clement Marian econom 50 cr.; Clement Popescu econ. Mogoş 50 cr.; Nicolae Necrelen preot gr. cat. 50 cr.; Iosif Birluţ primar Valea Georgel 50 cr.; Simion Cosioc înv. gr. or. Mogoş 50 cr.; Ioan Bucur ecsecutor de dare 50 cr.; Samoil Marienescu comerc. 50 cr.; Ioan Marienescu 50 cr.; Nicolae Cristea preopriet 50 cr.; Ioan Trifa propriet. 50 cr.; Nicolau Barb preprietar 50 cr.; Simion Costinaş l. Nicolae 30 cr.; — Suma totală 20 fl. 90 cr.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

In fine şi pe calea acésta vin a aduce d-lor dăruitori cele mai călduróse mulţămiri, pentru zelul, ce arată faţă de desvoltarea nóstră culturală, dela care atârnă esistenţa nóstră naţională.

Dea Dḑeu cât mai mulţi imitatori.

Mogoş-Mămăligani, la 16 Iunie 1894.

Vasile David,
par. gr. or.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“ Nr. 9 cu următorul cuprins:

„Aşa a fost sĕ fie“, de Margareta Moldovan. -- „Din toiul vieţii“, de T. Bocancea. — „Driţu“, de Brebenel. — „Elegii“, de George Simu. — „Lăturenii“, de Ioan dela Brad. — „Carte cu tablouri de condeiu“, de H. C. Andersen. — „Scrisóre din Bucuresci“, de g. — „Feliurite“ de * * *

Loterie.

Sâmbătă, în 30 Iuniu n. 1894.

Timişóra: 6 73 58 2 59
Viena: 57 87 78 88 46

Nr. 278 F. G. 1894. [104] 1—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóue din „Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul scolastic 1894/5 pentru studiile mai înalte se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariul public:

că sunt fii de cetăţeni ungari şi sĕ ţin de biserica ortodocsă orientală română, spre care scop se cere ca pe lângă atestatul de botez sĕ alăture şi adeverinţă dela parochul respectiv, că şi în present sunt greco-orientali;

că studiézā cu succes bun la vre-un institut public din patriă, ceea-ce frecuentanţii dela gimnasiu sĕ documenteze cu atestat despre anul scolastic 1893/4 ér cei dela facultăţi cu indice despre tóte cursurile ascultate.

că nu sunt în stare a sĕ susţinea la studii din averea propriă sau a părinţilor lor.

2. Cei-ce vor sĕ studieze la vre un institut afară din patrie au sĕ-şi esopereze concesiune ministerială.

3 Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a sĕ adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest, király u. 13 sz) pănă la 1 August, a. c. cal. n.

4. Totodată sĕ provócă stipendiştii actuali ca pănă la terminul susindicat sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1893/4, căci altcum li-se va sista stipendiul.

5. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după terminul escris, nu sĕ vor lua în considerare.

Din şedinţa representanţei fundaţiunei lui Gozsdu, ţinută în 5 Aprilie, 1894 n.

Estradat prin
George Bogoevici
notariu.

Nr. 232 [105] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Mag protopresbiteratul Sĕlistei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informaţiuni mai aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor asterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 24 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresb.

Pentru compoturi.

D-nul **A. Hoffmann** din **Nyiregyháza** (Ungaria), trimite în coşuleţe de postă bine pachetate 5 chilogr. à 1 fl. 36 cr. **vişine spaniole** alese şi grase, precum şi **marile** escelente şi mari şi alte soiuri de póme pentru compoturi.

[100] 3—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren miest Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.--	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apaţa		Circulézā nūmai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
--	—	2.50	12.–	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	--	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—		Ocna		8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	--		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	–	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0 .—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3. —	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.–
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	-	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7. –	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	--		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	–	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	--		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	–		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10 30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7 07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în sânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69 Sibiiu, Joi 23 Iuniu (5 Iuliu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„*Telegraful român*“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe pătrariul II Iuliu-August-Septembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1894, sě-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 22 Iuniu, 1894.

Cu datul de 23 Iuniu 1893 adecă mâne va fi anul, am scris în nr. 68 al fóiei nóstre un articol, provocat de asěměnarea, ce a făcut-o „Bud. Hirl.“ între românii din Basarabia și noi, apoi între ruși și magiari, ca popóre domnitóre și prin care asěměnare nu mita fóiă voia sě ne documenteze și convingă, că starea nostră de aici e briliantă și de individiat. Noi am arětat în articolul nostru punct de punct, că cele susținute de „B. Hirl.“ față de noi, nu sunt adevěrate și am încheiat, ḑicênd, că nu e corect, dacă magiarii se iau după ruși, un popor uriaș și cu sistem de guvernare despotic, ci sě-și ia de model Elveția, țéra libertății, unde trăiesc trei popóre în deplină egalitate și astfel și în armonie.

„B. Hirl“. s'a supěrat pentru acésta și reproducênd articolul nostru, fără de-a sě încerca sě combată asertiunile din el, vrea numai sě ne arete, că esemplul cu Elveția nu e potrivit pentru noi.

Și étă la anul vine un alt ḑiar magiar „Hazánk“ și ne presentă Elveția ca țara adevěratei libertăți, care ca model de libertate e de imitat „chiar și pe câmpiile, cari se estind între Dunăre și Tisa“.

Vorbind „Hazánk“ în prim articolul seu din numěrul de Marți, din incidentul morții tragice a lui Carnot despre maioritățile, ce domnesc acum în state conduse de clice, cari își iau permisiunea a face ori și ce, fiind responḑabilă totdeuna maioritatea, continuă astfel:

> „Ér maioritatea nu e responḑabilă niměruia și acésta după părerea ei însemnézä, că póte face ori și ce. Și și face. Rupe barierele vechi de moralitate, cari înfrênau dorințele și patimile pěcătose. Și crede, că în locul acestora este o armă mai puternică forța esternă, temnița și deportația, dar sě înșală. Din adâncimi sě ridică o protestare nouă și până acum în měsuri necunoscute contra la aceea, ca adevěrata libertate sě fie jertfită în numele și spre binele clicelor, cari domnesc în numele maiorității.
>
> „Și ce e lecuirea? După presa magiară měsuri internaționale, politica de foc și fer, contra bólei, ce se rěspândesce. Așa dar nimic alt ceva?
>
> „Dar iată, în patria adevěratei libertăți, unde persóna omului nu e încătușată, nu este anarchie. Elvețienii și acum în urmă au respins energic vechea parolă a socialiștilor: „dreptul pentru muncă!“
>
> „Greșelile libertății se pot cura și altcum, dar maioritatea trebue sě abḑică de ambiția, că póte face ori și ce și că ce face e cu drept făcută. Trebue restituită patria adevěratei libertăți nu numai în Francia, dar și în alt loc, chiar și pe câmpiile cari se estind între Dunăre și Tisa.

Aceste ḑise cu privire la anarchie și socialism, dar cu alusiune la stările de la noi, sě potrivesc mai întru tóte cu aceste stări, dacă, ceea ce noi nu avem îl înlocuim cu ce avem, adecă anarchismul social, cu anarchismul național, cu neîndestulirea diferitelor naționalități, ér în loc de maioritate noi trebuie sě punem minoritatea din țară, pe magiari, cari ajunși le putere, cred, că le e permis totul, cred că neîndestulirea sě póte stinge cu foc și fer, cu forță și temniță și nu věd că, din adêncimi, din temnițe, de la poporul strivit jos. sě ridică protestare pentru călcarea adevěratei libertăți.

Când îți va succede și ție sě triumfezi, patrie adevěratei libertăți a tuturor popórelor și sě fii întrodusă în țara muntósă și de secoli nefericită de pe malurile Mureșului și Oltului?

Revista politică.

Cuvintele de laudă ale foilor guvernamentale și șoviniste la adresa guvernului nu mai încetéză

Și aceste laude se aduc pentru că guvernul a sciut sě țină cu tărie la programul seu și sě nu lase factori „necompetenți“ sě înfluințeze asupra desvoltărei lucrurilor.

In special guvernul e ridicat, pentru că a realisat proiectul căsătoriei civile, prin care s'a câștigat dóuě lucruri de mare înportanță pentru Ungaria: Micșorarea puterii clerului și întărirea ideiei de stat magiar.

Clerul catolic — ḑic ele — n'a fost în trecut contra curentului, ce a condus pe națiunea magiară la libertate. Acuma s'a arětat el dârz, dar forța statului a învins. Ea va învinge și pe viitoriu ca astfeliu statul sě se pótă scăpa odată de tutelă strěină și sě ajungă la scopul ce-l urmăresce.

Din toți articolii, ce se scriu în cele mai multe foi magiare, transpiră mai mult bucuria israeliténă. Căci e bine calculat, ca acest popor, care s'a încuibat în Ungaria și a pus mânile pe averi mari sě vină în cuscrenie și de sânge cu nobila viță magiară și nu numai în cuscrenie de pretenie.

Unde vor duce țéra aceste împěrecheri se póte prevedé. Deocamdată curentul e prea puternic, ca sě i-se pótă opune și cei mai destepți și practici bărbați.

Pe de altă parte organele administrative încă își dau tóta silința sě dovedéscă lumei că țéra e liberală și merge cu guvernul. La Pojon, — se póte considera ca o demonstrațiune contra catolicilor — că ministrii Wekerle, Szilágyi și fostul ministru Csáky sunt aleși ca cetățeni de onóre ai orașului.

Astfeliu de manifestațiuni s'au făcut și în alte părți — dar ele vor rěmâné simple manifestații ale interesului momentan, care nu are durabilitate și care va trebui sě-și aibă urmările rele.

* * *

Înmormêntarea fostului president al republicei franceze Carnot, a dovedit, că situațiunea politică europénă nu e tocmai așa încurcată, precum se credea.

Un schimb de depeși între curțile statelor monarchice au stabilit programul uniform al participării tuturor curților la înmormêntarea celui mai democrat bărbat de stat, despre care în adevěr se póte ḑice, că și-a jertfit viéța pentru națiunea și patria sa.

Cu esemplu a premers **Rusia**, carea stând în legături mai intime cu Francia a manifestat cea mai mare alipire de sentiment cu poporul frances.

Nu mai puțin s'a putut acésta observa din partea **Italiei**, carea pururea trebue sě fie mulțămitóre Franciei liberale, căci a eliberat-o și i-a creat intregitatea și puterea de care se bucură astăḑi. Tribunele parlamentelor cernite și stindardele de doliu arborate pe casele private și publice au dovedit cea mai durerósă împărtășire la acest act regretabil, cu tóte că relațiunile politice s'au semnalat cât se póte de încordate. Inima și sângele însě înrudite fiind, Italia nu putea sě se manifeste altfeliu.

Chiar și **Germania**, carea dela 1871 s'a înarmat continuu din causa revanșului, ce o amenința din partea Franciei, și ea a sciut da acestui act

---

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare).

Punct V.

Despre dețime, sau unde sunt obicinuite nonele domnesci sau urbaliaricesci.

A) Despre locurile în cari acele, în natură sě plătesc.

Fiindcă în Ardél dóuě feliuri de dețime sunt: domnesci adecă și urbarialicesci, la înțelegerea aprobatelor par. 3. t. a 5 art. 2 în locuri de dețime cari în regestrul fișcușesc nu sunt puse ce sě cuvin domnului pămêntesc, și regalicesci, sau fiscușesci dețime, mai demult clericesci numit, cari în locurile de dețime în regestru fiscușesc sunt puse și cari sě cuvin fiscușului crăesc, aici vine sě se însemneze: precum porunca acestui punctum, afară de al 5-lea §. unde numai despre dețimea regalicéscă, sau fiscușască este cuvêntare, pentru cele domnesci, și urbarialicesci dețime cari după sunetul mai sus țităluitelor aprobate în locurile de dețime sunt puse în regestru fișcușesc și sě cuvin domnilor pămêntesci, este de a se înțelege.

§. 1.

Dețimele, sau unde sunt obicinuite, nonele domnesci, și urbarialicesci din toți în același an prăsiți miei, iezi, purcei, și roi de albine, precum de tóte ródele pămêntului, afară de legumi, erburi, pómele pămêntului (picioici) și afară de sămênța, care face iarbă, prin supus trebue sě se dea, totuși cu acea încolo adaogare, ca în locul acestora nici bani, nici alte feliurĭ nu se pot lua.

Eară decumva mieii, și iezii a noua sau a zecea nu ar ajunge, atunci colonul de fiesce care miel 4, de ied 3, de roiu 6 și de un purcel 4 creițari va plăti domnului pămêntesc.

§. 2.

Ca nu cumva prin întârḑierea strângerii dețimei sau unde este obicinuită, a nonii urbarialicéscă colonul în bucatele sale cele secerate sě se întêmple a avea pagubă sě hotăresce: ca în vreme de opt ḑile după ce holdele obștii vor fi secerate, și puse în clăi, domnului pămêntesc sě se dea de scire care dețima sa a o strânge, și a o căra înlăuntru datoriu este; éră trecând 8 ḑile, colonilor slobod va fi dețima, sau jurații satului a le arăta, și a o da afară și după aceea a-și căra bucatele sale înlăuntru, lăsând acolo dețima sau nona.

§. 3.

Dețima sau nona urbarialicéscă dela un funduș numai odată sě póte lua într'un an, drept aceea decumva tot în același ani acel funduș și a dóua óră s'ar săměna și ar rodi, de acéstă ródă dețima, sau nona nu sě póte mai mult lua. In acesta chip și ce sě va rodi în ogor, decumva cele dóue hotară bine vor fi lucrate, și sămănate, așișderea nici pămênturile acele, cari pentru neființa riturilor, și locurilor după casă s'ar fi dat colonului, dețimii, sau nonii nu sunt supuse.

§. 4.

Fiesce care colon, care va avé casă (sésie) întrégă din cânepă și in, prin sineși rodit, dețima sau după obiceiu, nonă urbarialicéscă, sau în locul acestea șase funți de cânepă sau in ce prin dominium i se va da afară, și după proporția căsii (sésii) sale dintru tóte aceste jumětate, a patra sau a opta parte va fi datoriu a da, și a sluji stăpânului sěu. Alegerea despre aceea, că óre decima sau nona urbarialicéscă din cânepă sau in în natură, sau în tort sě se facă? decumva domnul pămêntesc cu bereficiumul acestii slujbe n'ar fi până acum, rěmâne pe lângă obștea sătéscă.

§. 5.

Măcar că despre aceea s'ar ridica întrebare: óre cui, și din ce feliuri a ródei pămêntului sě se dea dețimele regalicesci, sau fișcușesci acésta de regulația urbarialicéscă nu sě ține; încât totuși dețimele regalicesci, sau fișcusesci, în locurile de dețime, cari sunt puse la regestru fișcușesc nu după sunetul aprobatelor p. 2 t. 10 art. 5 și p. 3 t. 4 art, 1 precum însemnătatea cuvenită și încă într'un astfeliu de mod, care nici nu era de așteptat. Cununa cea mare a curții imperiale, dar în special agrațierea din partea împěratului a doi oficeri francezi superiori, cari au fost condamnați de spionagiu la pedépsă de peste 5 ani, a provocat cea mai favorabilă impresiune, încât actualul president Casimir-Perier, când i-s'a anunțat agrațierea oficerilor francesi, a esclamat: în momentele mari, națiunile mari se apropie.

Mórtea lui Carnot, precum se vede a dat lumei ocasiune sě se orienteze încâtva în firul cel încurcat al politicei și sě se convingă, că norii politici cari purtați de vênturi, nu sunt tocmai așa de periculoși pentru Europa. Póte-că furtuna sě se descarce în alt loc între puteri mici și departe de pămêntul europén.

* * *

Ḑiarul „Times“ anunță din Sanghai, că Japania sě pregătesce de rěsboiu în mare grabă și în měsură mare. Regimul iapan a provocat pe regele din Corea sě se desfacă de relațiunile de suveranitate cu China și sé se pună sub scutul Japaniei.

Oficiul „Reuter“ adauge la acésta după scirile sosite din Sanghai, că regimul chinez a ordinat trimiterea imediată a 20 de batalióne chinezesci la Corea, deóre-ce numai este speranță sě se pótă aplana lucrurile pe cale pacinică.

* * *

Adunarea catolicilor din Pojon a luat între altele și următórele resoluțiuni:

Separarea bisericei catolice de către stat este ilegalitate și schimbarea unilaterară a stării constituționale a bisericii pe calea parlamentară este identică cu vătěmarea de lege.

Sě se trimită o adresă primatelui în interesul autonomiei catolice.

Socialismul creștin sě se ajute la triumf cu ori-ce preț.

Sě se facă o comisiune permanentă, care sě se îngrijéscă de organisarea apěrării drepturilor creștinesci în întréga țară.

Toți episcopii catolici în frunte cu primatele țěrii va merge în fața Maiestății Sale și îl vor ruga sě nu sancționeze legile bisericesci presentate de guvern.

* * *

Pressa italiană continuă a se ocupa cu mult interes de mersul lucrurilor dintre români și asupritorii lor magiari. Ea aduce notițe scurte și de multe ori articoli voluminoși, în care se arată téte ilegalitățile si volniciile, ce le fac asupra românilor stăpânitorii ḑilei, înfierând fără crușare și cum se cuvine, tirănia și intoleranța națională, ce'n vécul nostru luminat, o esercită guvernul și societate magiară asupra poporului român.

Ḑiarele italiene „L' Epoca“, „La Sveglia“, „Verona Fedele“, „Il Paese“, „Il Faro Romagnolo“, „L' Osservatore Cattolica“, publică tóte notițe scurte, dar měduóse despre cele mai nóuě persecuțiuni și ilegalități comise de stăpânirea unguréscă contra românilor.

In special ḑiarul „La Sveglia“ dela 30 Iunie publică un lung articol intitulat „Le monstruosita della tiranide“ (Monstruositatea tirăniei), în care se ocupă cu multă cunoscință de causă și temeinică de raporturile încordate dintre magiari și români; arată cum românii sunt cu sute de ani înainte locuitorii Transilvaniei, Bănatului, Maramureșului, și Crișaniei; cum tóte victoriile rěsbóielor au fost câștigate numai prin ajutorul puternic al românilor, cari în diferite rênduri, cu jertfele lor de sânge, au apěrat tronul și patria etc.

* * *

Oficiósa rusésca „Petersburgkja Vjedomosti“, vorbind de mórtea lui Carnot, ḑice: „Mórtea lui Carnot este pentru Rusia doliu tot așa de mare, ca și pentru Francia. Rusia aliată cu a treia republică, a pus pe catafalcul decedatului o cunună tot cu atâte regrete pentru el, ca și Francia, fiind-că Carnot a fost creatorul apropierei politice a celor dóuě mari state. Rusia n'a respectat în Carnot numai regimul cinstit, care a urmat după presidenția întunecósă a lui Grevy, ci a stimat și respectat în el, pe sincerul aderent al unirei durabile dintre Francia și Rusia“.

Inmormêntarea lui Carnot.

Înmormêntarea fostului president al republicei franceze a fost atât de imposantă, încât abia se va mai fi věḑut în Paris o astfel de înmormêntare. Numai pentru cununile de flori naturale s'au spesat peste 2 milióne de franci. Inmormêntarea a decurs astfeliu:

Duminecă după 10 óre s'auḑi sunetul de trimbițe, se věḑură lăncerii, făcênd spalir de ambe părțile pieței. In momentul acesta un faeton întră pe pórta palatului, și din el se dă jos Casimir-Perier, noul president al republicei, la piept cu marele cordon al legiunei de onóre. El întră în salonul mortuar și se plecă adânc înaintea catafalcului.

Deodată bubuituri puternice de tun cutremurară aerul; era semnalul, că s'a început ceremonia funebră. Un preot stropesce cu apă sfințită cosciugul pe care îl ridică 10 ómeni.

Lângă sicriu, care fu scos, merg membrii familiei. Alături stau trei ḑiariști, cari au fost de față la atentatul din Lyon și pe cari familia 'i-a chemat sě se alăture la doliul ei. Indată după membrii familiei urméză Casimir-Perier.

Când s'a deschis pórta uriașă și carul mortuar a trecut prin ea, în massa colosală de public se face o mare mișcare. Conductul era imposant. In frunte mergea o asistență militară în doliu, urmau apoi cărucele cu flori, înainte mergênd trăsura, pe care erau așeḑate cununile monarchilor; urma apoi carul mortuar, la vederea căruia ochii tuturora se scaldă în lacrimi, ér femeile plângeau cu glas mare.

Casimir-Perier, deși pe o căldură mare, avea capul descoperit. Toți bărbații urméză acest esemplu. După noul president al republicei urmau marii ambasadori și representanții tuturor puterilor, apoi juḑii, profesorii dela universitate, deputațiile diferitelor reuniuni, după cari urmau elevii scólelor militare.

Dinaintea palatului primăriei conductul s'a oprit pe un moment; căldura era așa de mare, încât bărbați și femei cădeau fără consciință la pămênt.

A fost nespus de măréță retragerea în biserica Notre-Dame, unde serviciul funebru la sěvêrșit însuși archiepiscopul Richard Cu ocasia acésta s'a auḑit și clopotul uriaș din Notre-Dame, care nu se trage decât la ocasiuni estraordinare.

Când cosciugul a întrat în biserică, generalul Saussier, care cu întreg statul major ocupa partea stângă a întrării, salută cu sabia.

După sěvêrșirea ceremoniei funebre, care a durat 2 óre, cosciugul a fost dus în Pantheon. Aici ministrul președinte Dupuy a ținut un discurs în care a preamărit meritele lui Carnot pentru republică Au mai vorbit De Mahay, vice președintele camerii, Challemel-Lacour, președintele senatului și generalul André

Ordinea a fost perfectă.

Cu ocasiunea acésta din causa căldurei și a îmbulḑelei s'au întêmplat mai multe accidente. Până Luni séra s'au anunțat preste 600 de casuri mai mult sau mai puțin regretabile

Noutăți.

Interesul românilor sibieni pentru scólă. Conform conclusului sinodul din anul trecut cu privire la crearea unui fond pentru ameliorarea dotațiunilor învěțătorilor nostri, deschiḑêndu-se lista de subscriere în parochia Sibiiu cetate, până acum *s'a adunat dela 43 marinimoși contribuitori suma de 422 fl.* Au contribuit spre acest scop înalt N. N. 200 fl. Parteniu Cosma dir. „Albinei“ 50 fl.; Alecsandru Lebu proprietariu 50 fl.; Leont. Simonescu secret. metr. 10 fl.; Dr. Nicol. Vecerdea adv. 10 fl.; Pant. Lucuța ases. consist. 10 fl.; Ioan de Preda adv. fisc. consist. 10 fl.; Elevele internatului scólei civile a Asociațiunei 6.50 fl. Ioan Hania dir. sem. 5 fl.; G. Dima prof. sem 5 fl; Demeter Anton comerc. 5 fl.; Zaharia Boiu ases. consist. 5 fl.; Moise Lazar asesor consistorial 5 fl.; Ioan Bădilă jude reg. 5 fl.; Ioan Ghibu prof. sem. 5 fl.; Dr. Aurel Brote dir. la „Transilvania“ 5 fl.; Ioan Papiu, protopresbiter 5 fl.; domnișóra Elena Petrascu directóra internatului scólei civile 5 fl. Suma de mai sus se completéză cu dăruiri dela parochieni sub 5 fl. Aceste date dovedesc viul interes și căldura, cu care credincioșii nostrii au îmbrățișat causa învěțătorilor și respective causa scólelor nóstre. Dacă interesul acesta se va dovedí în tótă archidiecesa, desigur, că n'am avé sě ne temem așa tare de pericolul, ce ne amenință scólele.

Lista pentru dăruiri benevole se continuă și se află deschisă la epitropia bisericei române din Sibiiu-cetate.

* * *

Esamenul de maturitate la scólele comerciale române din Brașov s'a ținut în 13 și 16 Iuniu v. c. S'au supus la esamen 14 tineri. Dintre aceștia au prestat esamenele: 1 cu fórte bine, 7 cu bine, 6 cu suficient, éră 2 vor avé sě repeteze peste 2 luni esamenul din 2 studii. Numele abiturienților: T. Brenciu, G. Fugaciu, I. Mănăilă, Vas. Osvadă, Em. Proștean, L. Pușcariu, C. Căciulă, Lud. Mazzuchi, V. Popovici, G. Trântor, E. Vințelor, D. Voina, Ilie Cipu, George Creangă, Radu Sulică și I. Dimitriu.

* * *

Gimnasiul de stat din Sibiiu. Din programa pe anul scolar espirat se vede, că gimnasiul de stat din Sibiiu a fost frecuentat anul acesta de 405 elevi, dintre acestia au fost 122 de confesiune romano-catolică, *155 gr. or. 56 gr. cat.* adecă preste jumětate români, 45 evangelici-reformați 16 evang.-luterani, 2 unitari și 9 israeliți. Esamenul scripturitic de maturitate s'a ținut dela 15—19 Maiu n. Au fost admiși cu totul 28 elevi. Dintre elevii admiși la esamenele orale de maturitatea pela finea anului 1893/94 au trecut esamenul cu succes 17 elevi; 7 elevi au fost relegați parte pe timp de 3 luni, parte de 1 an.

* * *

Ministrul Hieronymi în Ardél. „Neues Pester Journal“ dela 1 Iuliu scrie:

„Ministrul de interne Hieronymi, se va duce pe la mijlocul lunii Iuliu în cercul seu electoral dela Coșocna și apoi va visita și alte părți din Ardél. Petrecerea lui acolo, durênd mai multe ḑile, el va avé prilegiu a culege observări și esperiențe personale privitóre la stările de naționalitate.

* * *

Deputatul Pázmándy vrea sě esceleze. Foile din Budapesta sunt informate că Pázmándy Dénes va eda o broșură asupra cestiei române. Broșura va aparea în Paris la E. Plon, și pórtă titlul „La vérité sur la situation des Roumains en Hongrie“. In ea vor fi combătute tóte broșurile valache, va fi descris detaiat procesul „Memorandu-

---

nici a par. 2 t. 4 art. 3 s'ar fi luat, sau s'ar fi întins, și feliurile cari nu sunt supuse dețimei, acest feliu de trăire îndărăpt spre vremea viitóre cu totul sě sterge, și nici colonul nu va fi îndatorat cu cărarea acestor dețime regalicesci, sau fișcușești mai mult, decât este datoriu.

§. 6.

In locurile, unde din vin dețima, sau unde este obicinuit nonă urbarialicéscă sě plătesce, acésta cu acea măsură în care rodirea s'a měsurat, drept și fără nici o adăogare sě se ia, měsurarea și luarea acestor dețime, sau none totdeuna după feria de Beciu, care ține patruḑeci pinturi în sine, sě se facă.

B) Despre locurile în cari dețima sau nona în asemenea preț sě plătesce.

De vreme ce în Ardél doua feliuri de dețimă sě află, domnesci adecă și urbarialicesci, cari după sunetul aprobatelor p. 3 t. 5 art. 2 sě află în locuri la regestru fișcușului nepuse, și sě cuvin domnului pămêntesc, și regalicesci, sau fișcușesci, mai demult clericesci numite în locuri de dețime, cari la regestru fișcușului sě află puse, și sě cuvin fișcușului, așa dară bine trebue luat sama, precum poruncă acestui punctum afară de §. al 2-lea, unde numai despre dețima regalicéscă sau fișcușască este cuvêntare, numai și chiar pentru dețimele domnesci și urbarialicesci, cari după mai sus citatele aprobate în locurile de dețime la regestru fișcușului se află nepuse și domnilor pămêntesci sě cuvin, este de a se înțelege.

§. 1.

Fiindcă în acest loc dețimele, sau unde este obicinuită nonele domnului pămêntesc nu în natură într'un asemenea preț sunt de a se plăti; așa dară fiesce care colon a unei sésii întregi cu titulă de asemenea preț sau beneficium ( ) va plăti Indatorându-se și colonii după proporția sésii la acéstă slujbă în jumětate a patra sau a opta parte a o face.

Intru acest asemenea preț (ecuivalent) sě cuprinde și dețimele sau nonele ce din miei, iezi, purcei, roi de albine cânepă și in sě plătesc.

§. 2.

Măcar că întrebarea óre cui și din ce feliuri a ródei pămêntului sě se dea dețimele regalicesci, sau fișcușesci? de regulația urbarialicéscă nu sě ține, totuși încât dețimele regalicesi sau fișcușesci în locurile de dețimele la regestru fișcușului puse nu după sunetul aprobatelor p. 2. t. 10 art. 5 nici a p. 3 t. 4 art. 3 luate și dóră și în feliuri ce nu sunt supuse dețimei ar fi întinse, trăirea acésta înděrěpt spre vremea viitóre de tot sě fie șterse; precum și colonul cu prilejul căratului acestor dețime regalicesci sau fișcușesci peste měsură detorii sale sě nu sě împovereze.

§. 3.

In locuri, unde dețima sau nona din vin sě ia acésta tocmai în acel feliu în care róda s'a měsurat drept și fără înmulțire sě se plătéscă, și acésta měsură sě fie după fierie de Beciu, care cuprinde 40 de pinturi.

Punct VI.

Despre iușurile și beneficiumurile domnilor pămêntesci.

§. 1.

Bunurile colonilor nemișcătóre, cari vor muri fără copii, nu le vor putea nici decum ceialalți coloni pe sama sa cuprinde: ci după urmata mórte fără zăbavă sě însciințeze pe domnul pămêntesc, care după aceea atât aceste, cât și bunurile colonilor celor fugiți la înțelegerea tripartitului p. 3 t. 30 precum și aprobatelor p. 3 t. 30 scoțindu-se din trinsele contribuția datoriile, și alte greutăți domnul pămêntesc va avea slobodenie a le primi la sine fără a le puté acele desupt contribuție, ba nu numai ci după sunetul articlului dietalicesc 26-lea dela anul 1791 acelea toț supuși a le da va fi îndetorat. Deci rěmâind copii siraci (pupili) în viață, rătăcirea (caducitas) loc nu póte avé, și în bunumurile împărțite murind unul, trebue ceialalți sě urmeze la împărțenie: drept aceea pentru depărtarea acestor trăiri înděrěpt lucrul rătăcită de aici înainte nu se va isprăvi numai prin tisturile domnesci, ci în scaunul domnesc se va lua înainte, și după sunetul decretului trip. p. 3 t. 30 se va cerne, și mai pe urmă acest lucru în scaunul varmegii, sau a scaunului cuviincios se va lua înainte și hotărî.

(Va urma.)

lui“ Broşura va aparea în 10.000 esemplare şi va avea şi o mapă etnografică. Scopul ei e se informeze presa şi publicul frances!

* * *

Ma nevrele armatei române. Asupra marilor manevre de tómnă ce se vor ţine în anul acesta, sĕ dau următórele detalii ce arată în scurt planul acestor menevre.

Un corp de armată din Moldova va pleca dintre Roman şi Bacău spre a forţa liniile fortificaţilor de la Focşani şi Nămălósa şi a ataca Galaţii

Acest corp de armată va trece apoi înainte îndreptându-se spre Bărăgan, unde se va da lupta contra unui alt corp de armată. Cel dintâiu corp de armată va sfărâma pe cel de al doilea, înaintând spre Bucuresci Tóte trupele din capitală vor fi retrase şi corpul de armată din Moldova va asedia capitala care va fi apărată de către armate din forturi.

Precum se vede aceste manevre au o importanţă fórte mare, căci prin ele se va putea observa dace liniile nóstre de la Focşani-Nămălósa pot fi străbătute de un corp de armata care vine din Moldova.

De asemenea se va constata cam ce număr de soldaţi ar fi îndestulitor pentru a ţine în respect şi neacţiune din fortificaţii pe un corp de armată ce ar înconjura şi bloca Bucurescii.

Se crede că împĕratul Germaniei, în visita pe care se afirmă, că o va face la tómnă M. S. Regelui în Bucuresc, va asista la aceste manevre, scrie „Ţara“

* * *

Ofiţeri amnestiaţi Din incidentul înmormêntării lui Carnot, împĕratul Wilhelm a amnestiat pe doi ofiţeri francesi superiori acusaţi de spionagiu. Oficeri sunt Degouy şi Delguey. Primul a fost condamnat la 6 ani, al doilea la 4 ani arest de fortăréţă.

* * *

Colegialitatea studenţéscă. Raportorul diarului „Ţara“ scrie următórele: Cu ocasia venirei la Zürich a studenţilor italieni dela scóla de aplicaţie din Neapole, societatea studenţilor de la secţiunea mecanică, a inginerilor şi a architecţilor au organisat, în onórea lor, un banchet în localul: „Casino Hottingen“, la care au luat parte, afară de consulul Italiei şi alte notabilităţi din Zürich, şi d-nul Bleuler preşedintele consiliului cultelor, dlu Geiser directorul scólei politechnice federale, şi profesorii.

La acésta solemnitate societatea studenţilor români din Zürich, representantă prin toţi membrii ei a jucat un rol însemnat.

Stindardul societăţii, tricolorul român, s'a vĕdut fâlfâind în fruntea a mii de persóne de tóte naţionalităţile, cari formau convoiul dela gară şi până la localul banchetului, distanţă de un kilometru.

La sosirea în sala cea mare, dlu Pavia preşedintele organisător, prin câte-va cuvinte în limba italiană, a urat studenţilor italieni bunăvenire, deschidênd serbarea. După dênsul a luat cuvêntul dlu Ferarra, profesor la scóla de aplicaţie din Neapole, dl Bleuler preşedintele consiliului cultelor şi dlu profesor Reitter, căror le-a rĕspuns dl Ceampa, student, în limaa francesă. Apoi a vorbit dlu profesor Becker, în limba germână şi italiană, după care s'a dat cuvêntul dlui Briganti, student neapolitan, acésta a vorbit în limba latină.

Dlu Anghelescu, elev al an. I inginer, în numele studenţilor români a rostit un discurs în limba francesă, arătând înrudirea de naţionalilate şi dreptul, care ne obligă a simpatisa cu dênşii, d-sa a cules aplause frenetice. După dl Angpelescu, dlu Cugeone student, mulţămì în limba italiană studenţilor români pentru măréţa primire ce li-s'a făcut, adăugând, că vor păstra o amintire plăcută despre români.

După aceia dlu Bazelli, student român, a delectat publicului prin dóuĕ romanţe cântate cu vócea d-sale armoniósă, culegênd aplause entuiastice.

A doua di, la plecare, întréga tinerime română s'a adunat la gară, spre a le ura călătorie bună. Inainte de pornirea trenului s'a fotografiat întréga grupă, compusă numai din italieni şi români spre a avea fie-care câte o fotografie ca semn de aducere aminte.

* * *

Banchetul diaristilor. La banchetul diariştilor, ce s'a dat în 2 Iuliu în Hamburg s'a întêmplat o scenă supĕrătóre pentru magiari. Un student german din Vaimar a ridicat un toast în care a criticat după cuviinţă purtarea duşmănósă a magiarilor faţă cu români; apoi a golit paharul în sănĕtatea şi prosperarea poporului român asuprit. Consulul austro-ungar, care era de faţă, s'a simţit ofensat şi a cerut dela primariu, care presida banchetul sĕ chieme la ordine pe student şi sĕ-i detragă cuvêntul.

* * *

Diaristic. Foia ungurésca „Posta és Távirda Rendeletek Tára“. cuprinde un ordin de oprirea întrărei pe teritoriul ţĕrilor corónei ungare a vechiului diariu din Bucuresci „Românul“ Ordinul e dat sub Nr 44, 629 dela 18 Iuniu. In înţelesul acesta dar diarul „Românul“căruia de ani 38 i-a fost liberă intrarea la noi, este oprit

Deasemenea este oprită întrarea diarului „Universul“

* * *

Visită regéscă. Regele Alecsandru al Sêrbiei la espresa invitare a sultanului a visitat Constantinopolul. Sultanul i-a făcut o primire dintre cele mai strălucitóre şi l'a decorat cu un ordin înalt. Regele a asistat la liturgia din biserica patriarchială din Constantinopol. Pentru primirea lui s'au făcut mari pregătiri, fiind-că în restimp de 400 aci acesta e primul cas, că a asistat la serviciul divin din acea biserică un suveran ortodocs. Sânta liturgiă o a celebrat patriarchiul Neofit cu asistenţa tuturor membrilor sântului sinod.

* * *

Condamnare. Vicariul foraneu gr. cat. din Năsĕud Dr. Ioan Pop, este pedepsit cu 8 dile închisóre, sau 80 fl. amendă, pentru-că a intreprins o colectă de contribuiri publice pentru nenorociţii prin foc din Năsăud.

* * *

Rana lui Carnot. Bertol-Graivil, corespondentul diarului „Figaro“, care a asistat la operaţia, ce s'a făcut lui Carnot, descrie în modul următoriu acésta sfâşietóre scenă: După-ce doctorii tăiară cămaşa, sĕ vĕdu de desubtul ţîţei drepte o rană deschisă de sus în jos, negriciósă, de-o lungime de 10 centimetri. Medicii procedară imediat la primele pansamente. Se aduse ghiaţă, ca sĕ oprésca emoragia. In vremea acésta preşedintele este înanimat. Vĕdênd doctorii. că starea rănitului se agravéză, că corpul rĕcesce şi bătăile inimei se încetinéză, se hotărîră sĕ-i facă imediat operaţia necesară. Trei interni aduseră bisturiuri, vată iodoformată etc. şi doctorul Poncet începú operaţia. Până în momentul acesta, preşedintele nu şi reluase cunosciinţa. La prima atingere a rănei ţişnesce un sânge negru. In câteva secunde ficatul e desfăcut şi intestinele descoperite. In momentul acesta, rănitul, pe care durerea îl reînsufleţesce, scóte ţipete sfâşiătóre. „Destul! destul!“ strigă sĕrmanul Mĕ prea faceţi sĕ sufer!“ Şi timp de o jumĕtate de óră aceste ţipete ne sfâşiau inima.

* * *

Poliţist atacat de husari. In una din dilele trecute patru husari de honvedi au atacat în Arad pe un poliţist. Acesta a strigat după ajutoriu şi când husarii au simţit, că se apropie patrola, au luat'o la fugă. Pe doi inşi însĕ i-au prins şi acuma s'a încins o formală luptă de stradă cu poliţiştii şi cu alţi civili, cari au grăbit întru ajutoriul poliţiştilor. Sfîrşitul a fost, că în presenţa unei mulţimi de ómeni husarii Engelmann şi Heinrich au tăiat şi au rănit greu pe doi poliţişti şi pe doi civili. Aceia într'un târdiu au putut invinge pe infuriaţii husari.

* * *

O decisiune de imitat. Advocaţii domiciliaţi în Cernăuţi au decis ca pentru părţile sermane, care se vor legitima prin un testimoniu simplu din partea primariului şi a preotului sau in altfel despre sĕrăcia lor, în fie care Sâmbâtă sĕ li-se facă gratuit tóte pârile şi petiţiile în cestiile bagatele sau sumarice, scrie „Gaz. Buc.“

* * *

Anarchiştii pe lucru. D. Bondi, directorul diarelor „Gazetta Livorneza“ şi „Telegrafo“ a fost ucis cu o lovitură de pumnal.

D. Crispi a declarat la cameră că d. Bondi a fost asasinat de un anaerchist, care s'a rĕsbunat din causa unui articol apărut în unul din acele diare.

Asasinul n'a fost arestat.

* * *

Concert. Teologii români din Sibiiu invită la Concertul ce'l vor arangia Mercărui în 29 Iuniu st. v. (diua de St. Petru) în Sĕlişte, în sala cea mare a edificiului scólei. Inceputul la 8 óre séra. După concert urméză joc, preţul de întrare de persână 80 cr. de familie 2 fl. Invitări speciale nu se fac; interesaţii binevoiéscă a se considera prin acésta de învitaţi. Comitetul.

Ofertele marinimóse sĕ vor cuita pe cale jurnalistică.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

In băile de sare dela Uióra sunt ocupaţi stabil 400 de băieşi, cari în parte covêrşitóre sunt români, ómeni harnici şi destoinici, cum sunt pretotindenea românii. Ocupaţiunea lor e împreunată cu muncă grea, dar cu tóte acestea relativ sunt slab plătiţi şi şicanaţi adesecori şi de superiorii lor, cari sunt unguri. Chiar mediul, ce-i încunjóră, încă le causéză neplăceri. Aerul cu conţinut de sare, în care lucră ei mereu, le causéză sete continuă, de care adese se plâng băeşii din băile de sare

Cu privire la aceste miserii ale vieţii de baeş esistă o tradiţie şăgalnică, pe care a audit-o Bergner în Uióra dela băeşii bĕtrâni.

Sĕ spune adecă, că odinióră, când Domnul Christos umbla pe pământ cu credinciosul sĕu tovarĕş, cu S. Petru, au sosit într'o sfântă di de Dumineca la o crişmă, unde îşi petreceau o mulţime de băeşi cu lăutari, jucând şi făcênd un toroboiu, de se audea în şepte sate. Domnul întrând în crişmă dimpreună cu S. Petru, ocărì pe băeşi şi le porunci sĕ conteneéscă cu chiotele lor. Dar o păţì rĕu, căci băeşii, nesciind cine sunt străinii, îi scóseră afară de spate. Atunci domnul nĕcăjit sĕ întórse cătră ei şi îi blăstĕmà astfel:

„Fie-vĕ pedépsa întreită. Sĕ aveţi de aci înainte mulţi copii, sĕ suferiţi sete şi se aveţi câştig puţin“.

Aşa s'a întîmplat şi aşa este acésta până în diua de adi.

Din băile dela Uióra sĕ scot acum la an la 560 mii de măji metrice de sare; partea cea mai mare a acesteia sĕ transpórtă cu trenul în ţinuturile de médădi ale ţerii Unguresci. Inainte de a fi construată la noi calea ferată, sarea dela Uióra sĕ transporta în Ungaria pe Murĕş, pe năi pregătite anume pentru acest scop la Partoş, lângă Alba-Iulia. Atunci dela Uióra în jos Murĕşul era navigat cu năi de sare; acum navigaţiunea acésta nu sĕ mai face şi sarea sĕ transpórtă, precum am amintit, pe calea ferată. Din linia principală a călei ferate ce merge pe malul drept al Murĕşului, sĕ rămuresce lângă satul Vereşmort, o mică linie secundară, de vre-o 3 km. de lungă, care, trecênd preste rîu, conduce la saline, drept la gura băilor; astfel sarea, îndată ce sĕ scóte din mine, sĕ aşédă pe tren şi sĕ transpórtă apoi mai departe.

Despre negoţul şi navigaţiunea cu sare pe Murĕş, din jumĕtatea primă a secolului nostru, ne dă unele date interesante Kövári, în cartea sa „Erdély földe ritkaságai“ (1853) la descrierea generală a minelor de sare (p. 147 seq.)

Esportarea sării pe Murĕş e veche. Intre altele Reichersdorffer în „Chorografia“ sa despre Ardél ne spune, că la 1550 năile sĕ încărcau cu sare la Vinţul de jos La 1780 după cum scrie Fichtel, la Partoş au staţionat 300 de năi; fiecare dintre aceste putea transporta câte 600 de bucăţi de sare, şi dacă timpul de vară era favorabil puteau merge de trei ori până la Segedin. „Navigaţiunea cu sare, dice Kövári, este şi acum în curgere neintreruptă; ea ne presintă una dintre cele mai interesante scene de ale nóstre. In jos de la Uióra, de unde sĕ duce sarea, stăpânirea ţĕrii a înfiinţat pe ţĕrmul Murĕşului mai multe deposite de sare. Astfel sunt pe ţermul drept în Ardél la Partoş şi Şoimuş, în afară de Ardél la Şoborşin, Aradul vechiu, Seghedin şi Macău. Pe ţĕrmul stâng în Ardél nu este nici un deposit, în Ungaria este la Valea Mare şi la Lipova.

„Afară de aceste stăpânirea are în Partoş o fabrică de năi, în care se lucră érnavara şi aici 12 lucrători în câte 8 dile pregătesc o naie; pe lună se fac 5—6 năi. Lungimea năilor e de 10—12, ér lăţimea de 3 stângini. După ce sĕ pregătesc năile, guvernul le vinde întreprindĕtorilor cu câte 250—260 de floreni, o naie ţine 5—6 ani.

„Până la 1820 transporta sarea guvernul în regie proprie. De atunci încóce a esarândat transportul la întreprindători şi acum le plătesce pentru câte o majă de sare de la Uióra până la Partoş 9 cr. până la Şoimuş 12—13 cr. etc.

„Dacă apa e mare sĕ pot încărca pe o naie la o mie de măji. Dar sĕ întêmplă adese, că scădênd apa, pe la deposite trebuie sĕ descarce, aşa că abia sosesce la destinaţiune cu 200 măji. Navigarea se începe în April şi ţine până ce dă îngheţul O naie însĕ nu póte face calea de multe ori: durata unei căi este de şése septĕmâni, fiindcă îndĕrĕpt e trasă de ómeni pe rîu în sus.

„Cantitatea anuală de transport este în timpul nostru de obiceiu 800,000 de măji. Bucăţile de sare normală sĕ încarcă simplu pe năi, cele mai mărunte sĕ aşédă în tone de câte 5—6 măji. Adese ori sĕ întîmplă, că pe an se cufundă sare în valóre de câte un jumĕtate de milion, pe care e obligat a o plăti întreprindĕtoriul, dacă paguba eu causată din nebăgare de samă“.

Apa Murĕşului, care curge în apropiere de masa de sare dela Uióra, a ameninţat întotdeuna minele cu inundare. Romanii şi le-au scutit cu valuri mari de pământ; în timpurile nóstre, la 1859, Murĕşul a fost mutat mai departe de băi în o alvie (canal) nóuă, apoi în jurul sărăriilor s'a construat o stolă (val) periferică, în lungime de vre-o 1700 metri în care sĕ scurge apa de plóe, care asemenea era stricăciósă minelor. Astfel apa sĕ adună în dóuĕ fântâni de unde sĕ scóte cu ajutorul pumpelor. In modul acesta minele acum sunt scutite de inundare şi esploatarea lor sĕ póte face fără nici o împedecare.

Uióra are 3418 de locuitori, dintre cari ceva preste jumĕtate sunt români. Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. cat. de care sĕ ţin 21 de parochii şi câteva filii cu 9976 de credincioşi.

La Uióra sĕ află şi scalde sărate, cu întocmiri de scaldă şi cu baie de abur.

La Uióra de sus sĕ află un castel, încunjurat cu parc frumos. El este zidit în locul vechiului castel fortificat al Uiórei, care la anul 1600 a fost ocupat de Mihaiu Vitézul şi cinstit credinciosului sĕu boier Ban.

(Va urma.)

Convocare.

Conform conclusului staverit din partea comitetului central în şedinţă sa din 7 Aprile a. c. adunarea generală anuală a reuniunii învĕţătorilor gr. or. romani din districtul Sighişórei se convócă pe dilele 17 şi 18 Iuliu a. c. v. în biserica ortodocsă română din „Şaroşul săsesc“, protopresbiteratul Mediaşului, la care se învită toţi p. t. domni membrii ai reuniunei şi alţi iubitori de progres.

Programa:

Şedinţa I Dumineca 17 Iuliu a. m. a. c. v.

1. Serviţiul divin cu învocarea sântului duch în biserica ortodocsă română din Şaroşul săsesc.
2. Deschiderea şedinţii prin preşedintele.
3. Constatarea celor presenţi.
4. Incassarea tacselor dela membrii şi înscrierea membrilor noi.
5. Comunicarea ordinului Preavenerатului consistor archidiecesan dto 19 Maiu a. c. Nr. 2685 scolar.

Şedinţa a II Duminecă 17 Iuliu a. c. v. p. m.

6. Verificarea procesului verbal din şedinţa primă.

7. Cetirea raportului comitetului central al reuniunii, al cassarului, bibliotecariului apoi alegerea de comisiuni.

8. Tema: „Care este cea mai raţională cultură a pămêntului comasat?“ disertaţiune, de Demetriu Stachirean, învĕţător în Bertan.

Şedinţa a III Luni 18 Iuliu a. c.

9. Verificarea procesului verbal din şedinţa a II-a.

10. Tema „Lumina şi căldura şi influinţa lor“ disertaţiune de Nicolau Bucsa învĕţător în Şaeş, şi Filon Albu învĕţător în Frâua.

Şedinţa a IV-a Luni 18 Iuliu a. c. p. m.

11. Verificarea procesului verbal din şedinţa a III-a.

12. Tema „Mĕsurile metrice în general“ tema practică în scris de: Nicolau Branduşe, învĕţător în Ţeline şi Constantin Costin învĕţător în Boiul mare.

13. Raportul comisiunilor esmise.

14. Staverirea budgetului pe anul 1894/5.

15. Propuneri.

16. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal din şedinţa a IV-a.

17 Incheierea adunării prin preşedintele. —

Din şedinţa comitetului central al reuniunii învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sighişórei ţinută la 7 Aprile 1894.

D. Moldovan, protopop. *N. Stoicovici,* notar ad. hoc.

— Adunarea generală a despărţămêntului XXVII-lea Cohalm al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, se convócă prin acésta pe ḑiua de 3/15 Iuliu a. c. la 2 óre p. m. în comuna Caţa (sala scólei), la care adunare se invită onoraţii membrii precum şi toţi binevoitorii cari se intereséză de progresul poporului român.

Intre obiectele din program va fi la rînd şi constituirea subcomitetului desp. pe un nou period de 3 ani.

Cohalm, 1 Iuliu n. 1894.

Nicolau D. Mircea, director desp. *Stroia,* actuar.

Bibliografic.

A apărut:

Notes biographiqes sur Mr. M. Minovici directeur du journal „Curierul Financiar“ par un ancien ministre. 1873—1894.

Din pulbic.*)

Mulţămită publică.

Comitetul nostru parochial greco ort. din Dencul-mare protopresbiteratul Orĕsciei în şedinţa din 30 Apriliu a. c. nr. 94 îşi ţine de plăcuta sa datorinţă pentru de aşi esprima mulţămita sa cea mai căldurósă comisiunei administrative a institutului de credit şi economii a societăţei pe acţii „Ardeléna“ din Orĕscie pentru binefacerea şi a darului de 50 fl. ce au făcut pentru zidirea bisericei nóstre greco ort. din Dencul-mare. Dee bunul Dumneḑeu ca acest institut cu numele frumos romantic „Ardeléna“ se créscă se înflorésca şi sĕ mărescă la sute de milióne prin stăruinţa bunilor ei şi vrednici conducĕtori in administrare, inplorând darul lui Dumneḑeu atât asupra acestui institut cât şi asupra conducĕtorilor şi administraţiei ei, ca trăind mai mulţi ani sĕ pótă ajutora mai în multe locuri la astfeliu de casuri, unde cere trebuinţă şi sĕ se bucure de rodul ostenelelor, la care lucră necontenit şi în contin.

Dencul-mare în 5 Maiu 1894.

în numele comitetului:

Chiril Teacoiu, paroch şi president *Simion Teacoiu,* epitrop.

Diverse.

Document regal. „Ţara“ din Bucuresci publică actul de nascere al Alteţei Sale regale principele Carol, care e următoriul

Act de Nascere:

Din anul una mie opt sute nóuĕ-ḑeci şi trei, luna Octobre, ḑiua trei st. v. óra trei post-meridiane.

Act de nascere al Alteţei Sale principelui.

Carol

copil de secs masculin, de religiune ortodocsă, de protecţiune română, născut astăḑi de diminéţă, la óra unu şi trei cuarturi, în castelul Peleş din acéstă comună Sinaia, fiu legitim al Alteţei Sale Regale principele Ferdinand al României şi al Alteţei Sale Regale principesa Maria a României, născută principesa de Mare Britania şi Irlanda, ducesă de Sacsa, Alteţa Sa Regală principele Ferdinand, fiind în vêrstă de douĕ-ḑeci şi opt de ani, Alt. Sa R. principesa Maria în vêrstă de optspreḑece ani, domiciliaţi în palatul Regal din capitala Regatului, după declaraţiunea, care ni-s'a făcut de Tatăl, care ne-a înfăţişat copilul.

Loterie.

Mercuri, în 4 Iuliu n. 1894.

Brünn: **30 10 15 1 78**

Nr. 493 şi 495 [106] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant câte un post învĕţătoresc la scóla elementară gr. or. din Sâmpetru, şi Tărlungeni, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: pe lângă cuartir gratuit în edificiul scolar şi grădinuţă de legumi în Sâmpetru următórele:

1. In Sâmpetru: 320 fl.
2. In Tărlungeni: 300 fl.

Invĕţătorul ales va avea sĕ ţină şi strana Dumineca şi sĕrbătórea în biserică, precum şi preste sĕptĕmână a proveda serviţiele de cântăreţ la diferitele serviţii bisericesci, de aceea sĕ cere, ca el sĕ cunóscă bine cântările bisericesc.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor de concurs instruate în sensul legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér înainte de alegere a se presenta în vre o Duminecă sau a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Braşov, 10 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în înţelegere cu Comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 1005. [106] 1—3

CONCURS.

Pentru staţiunile învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului jos specificate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“ cu următórele salarii şi adecă:

1. Scóla centrală din Bran, cu 350 fl.
2. Vlădeni, cl. II cu 300 fl.
3. Ghimbav, cu 350 fl.
4. Şirnea, cu 300 fl.
5 Moeciul superior, cu 300 fl.
6. Codlea, cu 300 fl.
7. Simon, cu 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne suplicele lor instruite conform legei la subscrisul oficiu în terminul legal şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului in biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic fiind posturile învĕţătoresci în genere împreunate cu cantoratele

Zernesci, în 12 Iuniu, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul prot. gr. or. al Branului.

Traian Meţian.
protopresbiter

Nr. 278 F. G. 1894. [104] 2—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóue din „Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul scolastic 1894/5 pentru studiile mai înalte se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariul public:

că sunt fii de cetăţeni ungari şi sĕ ţin de biserica ortodocsă orientală română, spre care scop se cere ca pe lângă atestatul de botez sĕ alăture şi adeverinţă dela parochul respectiv, că şi în present sunt greco-orientali;

că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patriă, ceea-ce frecuentanţii dela gimnasiu sĕ documenteze cu atestat despre anul scolastic 1893/4 ér cei dela facultăţi cu indice despre tóte cursurile ascultate.

că nu sunt în stare a sĕ susţinea la studii din averea propriă sau a părinţilor lor.

2. Cei-ce vor sĕ studieze la vre-un institut afară din patrie au sĕ-şi esopereze concesiune ministerială.

3. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a sĕ adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest, király u. 13 sz) până la 1 August, a. c. cal. n.

4. Totodată sĕ provócă stipendiştii actuali ca până la terminul susindicat sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1893/4, căci altcum li-se va sista stipendiul.

5. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după terminul escris, nu sĕ vor lua în considerare.

Din şedinţa representanţei fundaţiunei lui Gozsdu, ţinută în 5 Aprilie, 1894 n.

Estradat prin
George Bogoevici
notariu.

Nr. 232 [105] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Mag protopresbiteratul Sĕlistei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informaţiuni mai aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor asterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 24 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresb.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 25—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 45 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70 Sibiiu, Sâmbătă 25 Iuniu (7 Iuliu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Longus ordo.

Cine e Löry? Un bancher ovreiu din Budapesta, care a înşelat pe o mulţime de ómeni, ér în urmă ne mai putênd ascunde mişeliile, ḑilele aceste a fugit şi poliţia îi bate urma înzădar

Lucruri de aceste sĕ întêmplă şi în alte ţĕri; defraudanţi şi înşelători sĕ află pretutindeni şi astfel luat lucrul, nu ne presintă ceva deosebit, însĕmnat.

Dar casul, aşa după cum s'a petrecut, este de însemnătate, căci prin el de nou sĕ ridică un colţ al vĕlului, care acopere speculaţiunile pĕcătóse ale bancarilor ovrei; el scóte la ivélă corupţiunea, ce se propagă din partea ovreilor în societatea magiară, corupţiune care în urma indolenţei autorităţilor şi sub firma patriotismului îşi ţese neconturbată mai departe ticălósele ei fire.

Löry Jenö, magiar israelit, era bancar privat de frunte în Budapesta, el a întemeiat o fóie financiară „Magyar Mercur“, care avea recomandare din partea guvernului, cassa lui avea relaţiuni estinse financiare şi şeful ei era primit în cea mai distinsă societate. Aceste tóte sunt bune, deórece omul până e cinstit merită stima şi apreţiarea generală. Ei, dar este acum lucru constatat, după cum afirmă foile din Budapesta, că tótă lumea scia despre mişeliile lui Lőry deja de trei ani, sĕ scia, că el mereu e ameninţat a fi arĕtat pentru fraudă, că e ameninţat cu bancruta; era cunoscută viaţa scandalósă, ce o ducea el; femeile, cărţile şi alte orgii îi consumau sume însĕmnate de bani, — şi totuşi el era primit în societate, ér „autorităţile în decurs de trei ani de ḑile au privit liniscit, cum jefuesce acest om publicul“, fără sĕ ia faţă de el mĕsuri de controlă.

Acésta este indicele stărilor triste; societatea şi autorităţile sufer în mijlocul lor corupţiunea ani de ḑile fără a păşi faţă de ea! Unde sĕ mai pot întêmpla asemenea casuri, ca la noi?

Şi dóră Lőry e singur în feliul seu? Este mare numĕrul acelora, cari merg pe aceeaş cale, ca el. Êtă ce ḑice „Hazánk“ în privinţa acésta:

„Löry Ienő póte esclama cu Muciu Scaevola: „Longus est post me idem petentium ordo“, el este numai unul dintre cei mulţi şi casul lui a desvĕlit numai o parte mică a întregei şi marei corupţii. Aḑi în Budapesta jefuirea publicului uşor creḑĕtor prin vinderea de losuri pe rate şi comisiuni de bursă formézǎ un ram industrial desvoltat, cu care se ocupă aḑi 25—30 de institute private de bani“.

Cine sunt ómenii uşor creḑĕtori, sĕ vede din mulţimea celor păgubiţi, între cari, afară de ómeni din clasele inferióre, sunt preoţi, magnaţi, proprietari de moşii şi alţi ómeni de posiţie, cari sperézǎ a pune mâna pe bani, nu prin muncă cinstită, ci prin speculaţiuni de bursă, mijlocite de bancari. Şi cine sunt bancarii; ai cui sunt cele 25—30 de institute private de speculaţiune? Ale ovreilor! Ei sunt suferiţi, pentru că publicul le crede promisiunilor, ér autorităţile sunt cu indulgenţă, căci dóră e vorba de cei mai mari cetăţeni ai Ungariei, civi, cari se bat în pept mereu, că ei sunt magiari şi dispun de putere materială însĕmnată şi apoi scim, că „darea trece marea“

Étă o mică ilustrare a stărilor din „Hungaria felix“. Tovarĕşii magiarilor, acum „magiari“ şi ei, sĕ folosesc de slăbiciunile poporului magiar, îi gâdâle ambiţiunile şi sub masca patriotismului ei îşi fac tertipurile lor trăgênd pe sfóră pe soţii magiari şi întroducênd un spirit bolnăvicios în societate.

Magiarii tóte aceste nu le vĕd, sunt orbiţi, ér acei puţini, cari le observă, nu cutéză a scóte lucrul la ivélă, căci sunt sfărêmaţi şi nimiciţi. Poporul magiar în privinţa acésta e de compătimit, ér de altă parte noi românii, cari avem o putere de asimilare cu mult mai mare ca magiarii, ne putem felicita pentru repulsiunea hotărîtă, ce o avem faţă de ovrei. Nu va sĕ ḑică acésta antisemitism, ci o conservare naturală a caracterului nostru etnic, care ne dictéză a primí şi asimila numai elemente de acele, cari sĕ alipesc la noi din simţ şi convingere şi tocmai pentru aceea nu au influinţă stricăciósă, ér nu de acele, cari sĕ renégă pentru câştiguri şi interese materiale.

Preoţimea română. Sub titula acésta scrie „Hazánk“ în nrul de Joi, 5 Iulie, un prim articol, în care sĕ ḑice, că preoţimea română, conform sentinţei poetului Andrei Mureşan: „Preoţi cu crucea în frunte căci óstea e creştină“, din vestitul cântec naţional: „Deştéptă-te române“, sunt apostolii cei mai zeloşi ai aspiraţiunilor naţionale române, sau după cum ḑic magiarii ardeleni: „popii valachi (oláh pópák) sunt cei mai periculoşi resvrĕtitori şi agitatori“. Autorul regretând, că programul ministrului de interne Hieronymi faţă de români n'a ajuns a fi pus în pracsă, — deşi nu din vina lui — e de părere, că întroducêndu sĕ acum legile cele nóue bisericesci, sĕ va îngreuia şi mai tare acţiunea guvernului pentru pacificarea românilor şi garanţiele isbândei sunt mai puţine.

In nrul viitor vom reproduce în traducere interesantul articol.

Revista politică.

Alexics György, tinĕrul, care a crescut pe bani românesci, caută în orice mod a „împĕca“ pe români cu magiari. Spre scopul acesta a mers el aşa departe, încât a compus chiar şi un memorand, care l'a înaintat ministrului de interne, memorand şi din care unele dorinţe s'au şi împlinit, pentru-că memorandul e binevenit guvernului.

„Dreptatea“ demascând acest fapt, publică şi conţinutul „memorandului“ din care estragem următórele:

Cestiunea română nu este cestiune politică, ci culturală.

Pe acest teren trebue sĕ câştigăm poporul pentru ideia de stat magiar. Tare de lipsă este pentru acésta întroducerea administraţiunei de stat, ca poporul sĕ-şi vadă interesele sale apĕrate şi îngrijite bine.

Este recunoscut de întréga opiniune publică lipsa reformărei legii electorale (despre cens). Trebue introdus cens egal. Prin acésta ar fi sdrobit cel mai mare gravamen al programului naţional român. Atunci programul acesta ar devení ilusoriu, căci numai elementele adevĕrat revoluţionare ar mai ţiné la el. Poporul şi-ar alege şi trimite pe representanţii sei în parlament.

Se înţelege, comitetul partidului naţional de acum trebue disolvat pe calea unei ordinaţiuni (rendeleti úton). Ar trebuí sĕ i-se cérǎ socotélǎ despre aceea, cum a administrat banii şi de unde i-a câştigat, căci atunci s'ar vedé, că totul a fost făcut cu bani străini. Intréga presă română de acum e susţinută de Ligă.

Invĕţătorii ar trebuí supuşi imediat guvernului şi plătiţi de el. Asta taie ce e drept, în autonomia bisericilor, dar' considerarea acésta trebue sĕ dispară dinaintea interesului de stat mai înalt... Preparandiile trebue prefăcute în şcóle de stat.

Acum e vacant scaunul metropolitan din Blaşiu Acolo trebue denumit un bărbat erudit, cu vederi largi şi cu autoritate destulă pentru a representa ideia de stat înaintea preoţilor şi învĕţătorilor.

Metropolitul acesta sĕ oprêscă învĕţătorilor politisarea, ér pe preoţii gr.-cat. cari fac parte din comitetul partidului naţional sĕ-i depună pe cale hierarchică.

Dorinţa românilor este sĕ se edifice încă 2 gimnasie românesci şi acésta se şi póte face. Căci dacă ele sunt adaptate corespunḑĕtor nu invólvă nici un periclu. Ba încă şi în gimnasiile de stat ce se află în ţinuturi românesci sĕ fie câte o catedră de limba română ocupată de câte un român ca sĕ vadă poporul că, părintescul guvern se îngrijesce de toţi fiii sĕi şi chiar şi ungurii sĕ înveţe (cari vreau) limba română.

In ministeriul de culte sĕ se institue o secţiune specială pentru scolele şi bisericile românesci, în fruntea acesteia sĕ fie pus un bărbat cunos-

---

FOIŢA.

Despre cultura minţii şi a inimii

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

Până acum am puţină esperinţă, puţină cunoscinţă de ómeni, însĕ aceea care am câştigat-o m'a adus la convingerea, că viţiul e în cantitate mai mare decât vîrtutea, ómenii rĕi sunt în maioritate faţă de cei buni. Ajungênd la o atare conclusiune, nu pot rĕmânea rece şi sĕ nu scot ţipete sfăşietóre. Durerea mea e cu atât mai potenţată, cu cât idealul, cu care am întrat în lume mi-le înfăţişa tóte în colori frumóse şi bune, însĕ împrejurările în cari am trăit n'au corespuns idealului meu. Strigatul meu e cu atât mai sfăşietor, cu cât comparând idealul cu realitatea, observ o diferinţă mai mare, întocmai precum i-se pare cuiva întunerecul cu atât mai îngrozitor, cu cât au eşit dela o lumină mai estinsă. Deci avênd eu un ideal, cred, că nu vĕ veţi mira, dacă îmi voi afla mângăierea în aceea, că voiu încerca a conforma lumea idealului meu, arătând cum ar trebui sĕ fie şi prin ce mijlóce se va putea ajunge scopul intenţionat.

Despre fericire şi despre cele ce contribue la înmulţirea ei.

Scopul final a omenimei e fericirea. Dorinţa de a fi fericit sĕ ridică şi preste dorinţa de a trăi, căci cel nefericit nu doresce viaţa. Decí nu e un lucru neîsemnat a cugeta, cum se póte asigura fericirea omenimii. Fericirea atârnă dela bunăstarea corporală şi buna disposiţie spirituală. Cea ce putem face pentru bunăstarea corporală stă în îngrijirea de sănătate, de nutrirea şi îmbrăcarea corpului. Fericirea, care provine dela bunăstarea corporală, fiindcă o putem asigura prin materie o voiu numi fericire materială, éră cea care ne-o procură buna disposiţie a spiritului nostru o voiu numi, fericire spirituală. Fericirea materială se estinde până la un grad mic, precând cea spirituală adese ori îşi ia un avênt atât de mare preste cea corporală, încât lipsiţi de acésta, totuşi ne numim fericiţi, d. e. un amant deşi e flămând şi desperat de frig, el totuşi se simte fericit numai cu un zimbet al amorezei sale. Fericirea materială nici când nu se póte avênta preste cea spirituală d. e. cel mai avut om nu se bucură de hrana cea mai gustósă, de cele mai lucsuóse vesminte, dacă consciinţa e îngreunată. Deci a îngriji de fericirea corporală e un lucru secundar, de alta parte o poţi îndestula uşor, de aceea e o greşală mare, ca cineva pune pond pe mâncări alese şi vesminte lucsuóse ca şi cum acestea ar aduce fericirea. Cel ce mănâncă cafă e tot atât de fericit, ca şi cel ce sĕ nutresce cu lapte, şi manta de mătasă nu face pe rege mai fericit, ca şi sumanul de lână pe ţĕran. Dacă acésta e aşa, atunci e fórte curios cum maioritatea omenimii se ocupă cu asigurarea fericirei corporale, ér de cea spirituală mai puţin nu se îngrijesc.

Ca factor cel mai important, care asigură fericirea spirituală eu socotesc faptele bune. Cred, că nime nu me va contraḑice, că cel ce sĕvîrşesce o faptă bună simte o mulţămire, pe când cel ce face rĕu mustrarea conscienţii produce în el un simţ neplăcut. Eu cred, că fericirea stă în strânsa legătură cu binele, căci pe când eu nu cunosceam rĕul, eram mai fericit decât acum când îl cunosc.

Cumcă fericirea spirituală stă în strânsă legătură cu faptele se póte deduce şi din următórele: Fericirea provine din sentimente, dar şi faptele sunt dependente de sentimente căci faptelor premerge voinţa, voinţa resultă din nisuinţă, ér acésta din sentimente.

Cele dóue păreri Drului Gherea despre causa pesimismului modern, care umple atmosfera cu ţipetele de durere mai mult ca totdeuna, cari sunt: că simţul religios a degenerat aşa de tare încât sunt ómeni cari nu cred în nimic şi că burghezimea, care promitea la început fórte mult, ajungênd la putere au împlinit fórte puţine promisiuni, acestea se pot alătura fórte bine pe lângă părerea mea. Scim că religiunea cu morala au stat în strênsă legătură. Religiunea recomandă ómenilor ca sĕ facă fapte bune promiţêndu-le fericirea eternă şi îi ameninţă cu muncă eternă dacă vor face rĕu.

Fericirea eternă şi munca eternă însĕ sunt noţiuni cari nu cad sub simţirile nóstre cĕtoriu de limba şi literatura română. Sistemul de acum, cu inspectori şi comisari, cari de abia sciu ceva românesce, nu plăteşte nimic, şi chiar şi românii rîd de acéstă comedie.

Acum e chiar în pertractare afacerea parochiei românesci-grecesci din Pesta. In causa acésta sĕ fie considerată dorinţa românilor sĕ aibă ei aici o biserică, care singură i-a legat şi până acum de capitala ţerei.

Sĕ se facă apoi un alumneu lângă biserică, ba chiar un gimnasiu român, ca tinerii crescuţi aici, în faţa statuei lui Petöfi, sĕ privéscă cu mândrie la patria mamă. E necesar, ca centrul cultural al românilor din Ungaria sĕ fie Budapesta sau alt oraş provincial din Ungaria, dar nu Bucurescii.

Cât timp românii de aici au fost mai culţi ca ceilalţi n'a esistat cestiune română în Ungaria.

Multe ar fi de făcut şi în administraţiunea justiţiei. Multe s'ar puté scrie — dar' acum mĕ restrîng a constata necesitatea fundării unui mare jurnal românesc aici în Pesta, centrul vieţii politice, cu un aparat, dinaintea căruia celelalte ḑiare române sĕ dispară. In fruntea intreprinderii sĕ fie pus un bărbat român demn de încrederea guvernului şi priceput în causă. Escelenţa Vóstră puteţi sĕ esoperaţi prin comiţii supremi şi episcopii români — abonarea acestui jurnal. De altcum ḑiariul trebue asigurat cu bani, ca în decurs de 3 ani sĕ esiste chiar şi fără nici un abonent.

* * *

Guvernului cu ajutoriul kossuthistilor i-a succes a trece prin ambele case căsătoria civilă. Pe timpul vestitei scrisori din Turin, care a devenit hotărîtóre pentru întregul partid 48-tist un membru al aristocraţiei magiare a avut ocasiune sĕ vorbéscă cu Kossuth. „Deutsches Volksblat“ publică convorbirea lor care, se asigură că e pe deplin fidelă. Étă unele pasage: „Eu ţin — ḑicea Kossuth — că căsotoria civilă este cel mai bun şi unicul mijloc pentru contopirea naţionalităţilor cu naţiunea magiară. Sĕ luăm de esemplu, că o fată magiară ajunge într'o familie sêrbéscă şi devine acolo mamă, atunci părerile întregei familii şi a cercurilor, ce stau în legătură cu ea se vor schimba. Tot aşa s'ar întâmpla dacă viceversa o sêrbă s'ar mărita după un ungur şi merge ocasional cu copiii sĕi ca sĕ cerceteze casa părintéscă, prin conversaţia uşóră cu micuţii nu se va lăţi óre spiritul magiar?

Contopirea naţionalităţilor cu magiarii ar merge sĕ înţelege hotărît mai iute, dacă noi am fi indepedenţi de Austria. . . .

Prin căsătoria civilă, mână în mână cu o tractare mai bună a popórelor de limbă strĕină, stările de ordin s'ar schimba curênd într'o amiciţie fidelă şi prin aceea că se pun mai înainte interesele comune, despărţirea Ungariei de Austria ar deveni numai o cestie de timp . . .

Ér dar' de ce aşa mult s'au însufleţit de căsătoria civilă. Tóte la Kossuth se reduc.

* * *

In 28 Iuniu n. sêrbii au ţinut, scriu foile din Pesta, a dóua mare adunare a lor, unde a fost vorba despre proiectele de reforme politico bisericesci. Adunarea a protestat cu tótă hotărîrea contra căsătoriei civile şi a decis, că va trimite o deputaţiune la regele sĕ-l róge, sĕ nu sacţioneze proiectul de lege. S'a mai presentat adunării şi propunerea de a amova dela oficiul sĕu şi de a eschide din biserica sêrbéscă pe episcopul Gruici dela Carlstadt, din motivul, că Gruici nu s'a presentat la primul meeting sêrbesc, deşi patriarchul de trei-ori l'a provocat sĕ vină la adunare.

* * *

La 2/14 Iunie a întrat în vigóre convenţia comercială încheiată între România şi Austro-Ungaria. Cu privire la esecutarea acestei convenţii, ministeriul de agricultură din Budapesta a dat din punctul de vedere veterinar, o ordonanţă prin ére, între altele dispune următórele:

Este oprit importul s'au primirea de vite cornute din România. Cât privesce importul de rîmători şi oi, se va aplica regulamentele privitóre la importul de rîmători şi oi din Sêrbia. Animalele, ce se aduc trebue sĕ aibă pe lângă pasaportul de vite şi certificate autentice, că provin din locuri nebântuite de epizotie, că au fost transportate pe un drum neinfectat şi că au stat cel puţin 30 de ḑile locului.

Aducerea de conserve hermetic închise şi primirea lor este permisă. Carne próspătă şi uscată sau sărată nu póte fi decât trecută în transit.

Aducerea şi primirea lânei spălată în fabrici şi împachetată în saci; maţe sărate aşeḑate în lăḑi sau buţi închise, seul topit, laptele fiert sau covăsit se admit pentru import şi transport fără certificat sanitar sau de provenienţă. Lână spălată sau nespălată în fabrică, însĕ împachetată conform cerinţelor, óse uscate, córne, unghii şi pieile pe deplin uscate, pĕr de vită şi de capră sĕ admit la întrare spre import şi transit numai sub condiţiile stabilite in regulament.

Pasapórtele de vite şi celelalte documente din partea României trebue sĕ fie însoţite de traducţiuni ungare autentice.

Reducerea vitelor duse la graniţa română la păşunat sau la ernat se autoriséză numai după constatarea identităţii. Dar dacă în timpul păşunatului isbucnesce o bólă contagiósă între acele vite sau într'o localitate care nu e mai depărtată de cât 20 kilometri dela locul de păşunat, sau de-alungul drumului pe care trebue sĕ se facă readucerea vitelor se va interḑice, afară de casurile de forţă majoră (precum lipsă de nutreţ sau timp nefavorabil) dar şi atunci sĕ permite numai după ce se vor fi luat mĕsurile de apĕrare necesare.

* * *

Mesagiul preşedintelui republicei francese cetit în parlament afirmă că preşedintele nu este un om de partid; el aparţine Franciei şi republicei. Este firm hotărît ca, după şepte ani, să remită destinele Franciei în alte mâni Câtă vreme aceste destine îi vor fi încredinţate, îşi va impune datoria de a nu lăsa sĕ se ştirbéscă sau sĕ se prescrie drepturile ce i s'au conferit. Sigură de ea însăşi, încreḑĕtóre în armată şi în marină, Francia, care acum a primit de pretutindeni doveḑi de simpatie, póte cu fruntea în sus, sĕ afirme iubirea sa de pace. Ea va rĕmânea un mare focar de lumină intelectuală, de progres şi de toleranţă.

Mesagiul face apoi elogiul d-lui Carnot şi esprimă urări pentru ca sĕ fie dat succesorului sĕu se servéscă cu demnitate Francia.

Ḑice că actul adunării naţionale, asigurênd în câte-va césuri transmiterea puterii, a fost în ochii lumii o consfinţire nóuă a instituţiunilor republicane.

Parisul a făcut o manifestaţie admirabilă de recunoscinţă şi de respect. O ţară, care, în mijlocul unor atât de crude încercări se arată capabilă de atâta disciplină morală, de atâta virilitate politică, va sci sĕ unéscă ambele aceste puteri sociale, fără care popórele pier: libertatea şi un guvern hotărît sĕ desvólte moravurile necesare unei democraţii republicane.

Mesagiul rógă parlamentul sĕ dovedéscă că republica, departe de a fi rivalitatea steliră a ambiţiunilor individuale, este aceea care caută binele material şi moral, întinderea naţională a gândirilor fecunde şi ale pasiunilor nobile. Conchide ḑicênd: trecutul ne a învĕţat multe, însĕ Francia îşi întórce privirea cătră viitor.

A înţelege însĕmnătatea timpului actual, a crede în progres şi a-l voi este a asigura ordinea publică şi pacea socială.

Mesagiul a fost cetit la camerĕ de preşedintele cabinetului şi la senat de ministrul justiţei.

La camerĕ presida dl de Mahy. Mesagiul a fost primit în ambele camere cu aplause prelungite.

Dl Vaillant (socialist) propune la camerĕ sĕ se numéscă o comisiune de 33 membrii însărcinatĕ sĕ presinte un proiect de rĕspuns la mesagiu Centrul reclamă cestiunea prealabilă, care este votată cu 450, contra 77 voturi.

* * *

Presa rusééscă a început sĕ se ocupe pe larg cu causa românilor.

Ḑiarul rusesc din Moscva „Mosk. Viedomosti“ a publicat de curênd un articol simpatic românilor, în care condamnă aspru brutalităţile magiare. Pornind dela cele mai noue prigoniri ale tinerimei, spune că guvernul magiar par'că acuma umblă sĕ scótă pre români din pacienţă, sĕ împingă la actele desperărei, ca sĕ-i pótă presenta apoi lumii de nisce rebeli. Spune cum pentru a-şi escusa nebunia comisă cu procesul „Memorandului“ a năvălit cu tótă forţa asupra românilor. Gendarmi şi miliţie cutrieră ţinuturile românesci, fac perchisiţiuni neaşteptate, escortéză în modul cel mai inuman şi închid pe ori cine, dacă e numai denunţat cu ceva de un magiar.

Noutăţi.

Perchisiţiuni domiciliare în Săcele „Gaz. Transilv.“ comuaică, că patru gendarmi au făcut Sâmbăta trecută perchisiţiuni domiciliare la dnii parochi din Săcele: Alexe Verḑea şi Victor Popea; apoi la directorul scolar Dom. Dogariu şi a locuitoriului Tuţi Hurez. Ni-se spune, că gendarmii până acolo au ajuns cu obrăsnicia, încât au cerut chiar şi matriculele parochiale, ca sĕ le controlese.

* * *

Desminţire. In foile din Budapesta sĕ rĕspândise scirea că şeful de secţiune din ministeriul comun de esterne, cont. Béla Cziráky a demisionat din oficiu şi demisionarea s'a adus în combinaţie cu înprejurarea că a votat în casa magnaţilor contra proiectelor bisericesci. „Fremdenblat“ organul ministeriului de esterne desminte scirea. Cont. Cziráky a mers numai în concediu.

* * *

Magiarisare. Foile ungurescì publică cu vie satisfacţie şi fără pic de genare următórea notiţă: Societatea de respândire a limbei magiare din Vêrşeţ şi provincie provócă locuitorii oraşelor magiare, că pentru învăţarea limbei germâne, sêrbe ori române, sĕ-şi trimită copiii la Vêrşeţ — în schimb. Acésta ar avé o mare influinţă asupra magiarisării naţionalităţilor de acolo, şi ar aduce mare folos şi copiilor magiari. Dr. Carol Seemayer advocat, şi Ludovic Perjessy profesor la scólele reale în Vêrşeţ, dau bucuros deslușiri ori-cui în privinţa astorfel de schimburi.

* * *

Inecată. Un cas de tot regretabil s'a întêmplat Joi la scóla de înotat din Sibiiu, Hermina Fedorovici, care era bună înotătóre, s'a înecat. Numai după dóuĕ césuri a putut fi aflată pe fundul basenului. A fost în vêrstă de 19 ani. Medicii au constatat bătaie de inimă ca causă a morţii.

* * *

Dramă în Braşov. Din Braşov se relatéză ḑiarului „Ţara“ următórea întîmplare dramatică şi misteriósă:

Un domn din Bucuresci, care plecase odată cu un institutor C. P. din capitală, a

---

deci fiindcă nu le cunóscem în urma convingerii prin sensuri trebue sĕ le credem, asigurându-ne despre esistenţa lor însuşi Dumneḑeu, deci până când credem în Dumneḑeu trebue sĕ credem şi în acestea dóue, ér când nu credem într'ênsul nici în acestea nu credem. Fericirea şi munca eternă au fost impulse destul de puternice de a îndemna pe ómeni spre sĕvîrşirea binelui, deci până a nu se bucura de fericirea eternă erau părtaşi celei vremelnice mai mult ca aḑi, când religiunea degenerând, mulţi nu mai cred nimic şi prin urmare n'au nici un impuls, care sĕ-i îndemne la săvêrşirea binelui, căci sciinţa încă n'a ajuns a înlocuí impulsul dat de religiune. De altă parte burghezimea neîmplinind promisiunnea au lucrat contra moralului, egala îndreptăţire care e una din cele mai de căpetenie virtuţi ei au promis-o dar nu s'au împlinit promisiunea.

Aci va reflecta cineva, că dacă fericirea spirituală resultă dela calitatea faptelor şi fiind pesimismul în timpul nostru mai potenţat decât ori când, lumea e mai imorală de cât ori când, însĕ acésta conclusiune cum ar putea sĕ se susţină? Sclavagiul ce era la ordirea ḑilei mai de mult au încetat. Torturile şi barbarismul ce au fost mai demult acum nu mai sunt.

In timpul nostru cultura s'a estins asupra unui cerc mai mare de ómeni, căci fiecărui e dată putinţa sĕ se cultive întru cât îl ajută puterile lui intelectuale şi întru cât îi sunt favorabile şi împrejurările materiale, avênd şi voinţă. Aḑi domnesc principii de libertate. La acestea voiu obiecta, că omenimea are o morală mai înaltă ca mai de mult, cu tóte acestea ómenii sunt mai nenorociţi ca altă dată, căci moralitatea ómenilor e preainferióră în proporţie cu gradul de cultură, care stă pe o tréptă atât de înaltă încât cu drept cuvênt sĕ numesce seclul civilisaţiunii. Mai demult ómenii, fiind mai neculţi decât aḑi, au avut şi principii de morală mai inferióre decât noi, însĕ ei satisfăcênd acelora, erau mai fericiţi decât noi. E sciut că lipsele unui popor cresc cu atât mai tare, cu cât are o cultură mai estinsă; tot aşa se póte ḑice, că omenimea cu cât are o cultură a minţii mai estinsă, cu atât trebue sĕ se conformeze unor principii de morală mai sublime, căci principiile morale cari au făcut pe un popor necult fericit şi pe un popor cult 'l vor face. Un om inferior în cultură se mulţămesce cu sórtea şi dacă e supus servilismului, ér unul cult decât sclăvie mai bine preferesce mórtea.

Selbaticul îşi va afla mai mare plăcere în lucrurile materiale, el se va îndestuli avênd cu ce sĕ nutri şi îmbrăca. Un om cu o cultură superióră nu se va îndestuli numai cu lucrurile materiale, ci predomnind într'însul sentimentele, îndestulirea lui va costa mai ales în lucruri, cari îi ating érăşi sentimentele şi cu cât acestea vor predomni în cineva mai tare, cu atât va gusta mai puţin din fericirea materială şi cu atât va fi mai accesibil pentru cea spirituală. Fericirea şi nefericirea provenită din sentimente face asupra omului o impresiune cu mult mai mare. De aci provine, că pe un om simţitoriu un cuvênt de imputare îl atinge mai dureros decât dojana cea mai mare sau chiar bătaia pe un impetrit. Mai adese ori ţi-sĕ dă ocasiune a vedea omeni desperaţi, cari s'au vĕḑut înşelaţi în amor sau cei ce îşi vĕd atăcată onórea, de cât cei ce sufer lipsa de mijlócele materiale, şi acésta o afirm prin aceea împrejurare, că în clasele mai superióre sunt mai multe sinucideri, decât în cele de jos. Deci pesimismul timpului nostru îl atribui împrejurării că cultura inimei nu stă în proporţie egală cu a minţii.

Se va întreba cineva, că pentru-ce şi omul virtuos este espus la o stare neplăcută póte mai mult ca omul cel ce face rĕu. Acésta provine de acolo, că efectul nu a tuturor lucrărilor sĕ reportă asupra celui ce comite faptă ci şi asupra altora, deci cel rĕu prin faptele sale rele produce supĕrare şi celui bun d. e. furtul causând daună póte celui mai bun om, el prin aceste nu şi-a causat nemulţămire numai sieşi fiind totdeuna cu frica în spate, ci a causat supĕrare şi celui ce i-a făcut dauna. Nefericirea deci va înceta atunci, când nu vor mai fi ómeni rei. Atunci cei buni nu vor mai fi jigniţi de cei rei, ér ei prin fapte bune vor procura plăcere loruşi şi acelora asupra cărora se raportă d. e. ajutând pe un morbos tu vei simţi plăcere, ca nefiind şi tu ca el i-ai putut ajuta, ér cel ajutat alinându-i-se durerea deasemenea se va simţi mai mulţămit.

(Va urma).

încercat a se sinucide mai întâiu în staţia Braşov, aruncându-se pe şinele trenului. El a fost scăpat, însĕ graţie promptei interveniri a unui frânar, care l-a adus la hotelul Europa, unde călătorul desgustat de viaţă s'a înscris sub numele de Valeriu din Bucuresci.

La 9 óre séra, pretinsul Valeriu, profitând de un moment când se afla singur, a încercat din nou a se sinude, voind a se înjunghia cu un pumnal.

Pe masă s'a găsit un bilet cu următórele rînduri scrise cu creionul:

„Te-am iubit preste firea omenéscă.
„Adi pleci, deci adio pe vecie. Mor
„fericit iubindu-te. *Valeriu*“.

Nu s'a putut încă afla până acum cine este acest personal misterios, acest amant nefericit şi disperat, căci la întrebările ce-i s'au pus de ómenii săriţi în ajutorul lui, el a refusat ori-ce esplicări, ér îndată după aceea a dispărut aşa că poliţia, când a sosit la faţa locului, necunoscutul nu mai era de găsit şi nici până în acest moment nu i-s'a putut da de urmă.

⁂

Nenorocire în Bucuresci. In 4 Iuliu diminéţa s'a întêmplat o nenorocire la pavilionul, ce se construesce în Cismigiu pentru esposiţia lucrătorilor. Schelele lucrătorilor fiind prea slabe a suporta greutatea, cu care au fost încărcate, s'au dărîmat din causa ruperei unei grinḑi. Lucrătorii, 20 la numĕr, câţi erau ocupaţi pe cele douĕ caturi ale schelei, au fost prinşi între lemne şi răniţi parte fórte grav, parte mai uşor. Cei trei antrepenori nemţi au fost arestaţi.

⁂

O catastrofă în Budapesta. In 2 Iuliu n. a căḑut una din cele mai mari fabrici ale Ungariei, fabrica lui Wolfner, pradă unui foc înfricoşat. Intrégă zidirea, care constă din şése fabrici speciale, a fost total nimicită în puţine óre, dimpreună cu tóte reservele, materialele şi maşinele, deşi pompierii şi poliţiştii oraşului au lucrat cu cea mai estremă încordare pentru a localisa măcar focul. Dauna causată trece preste un milion şi jumătate de floreni. Un astfel de foc n'a fost în Budapesta de mai mulţi ani. Afară de fabrică au mai ars 12 case private. Peste 1600 lucrători au rĕmas în stradă şi fără ocupaţiune, fără pâne, cu familiile lor. Prin prăbuşirea unui zid s'au vătĕmat greu numĕroşi pompieri şi poliţişti. Trei inşi au murit în aceeaşi ḑi. Causa focului nu se scie încă. Fabrica arsă a fost asigurată contra focului.

⁂

Anarchismul. După o telegramă din Ancona, anarchistul Pucci Gustavio a fost atacat cu pumnale de trei soţi ai sei, pentru-că a declarat, că vrea sĕ iasă din secta afurisită a anarchistilor. Pucci a primit mai multe răni grave.

— In Roma au fost arestaţi 160 de anarchisti. De-asemenea şi în Genua şi Nissa încă s'au făcut mai multe arestări.

Din Paris se anunţă, că anarchiştii plănuiseră prinderea şi deţinerea femeii lui Carnot.

⁂

Archiepiscopul de Lyon. Sĕ scie că archiepiscopul dela Lyon, care a fost în ultimele momente lângă Carnot şi a dat şi o pastorală pentru linistirea poporului înfuriat contra italienilor, guvernul frances încă în primăvară i-a fost sistat léfa, sub pretecst, că a agitat contra unui proiect de lege. Hotărirea acésta a guvernului, după cum se telegrafézā din Paris guvernul şi-a retras-o şi a dispus sĕ i-se restitue archiepiscopului întrégă léfa restantă.

⁂

Uniformă militară nouă. Armata regulată comună va căpĕta o uniformă pre cum au aḑi batalionele de vênători. Primul regiment care va fi provĕḑut cu acéstă uniformă este numĕrul 38 Mollinary şi va fi presentat Majestăţei Sale în luna lui Septembre cu ocasiunea manevrelor militare de la Balassa-Gyarmat.

⁂

Proces. In 3 Iulie s'a pertractat la Cluş un nou proces de aderenţă. Pe basa verdictului juraţilor, tribunalul a adus sentenţa, care pedepsesce pre toţi condamnaţii cu amendă de bani. Demetriu Cuteanu protopop este pedepsit cu 300 fl. Andreiu Balteş cu 200 fl. I Popa Necşa cu 100 fl. din cauţiunea „Tribunei“ se detrag 300 fl. Constantin Prie preot a fost absolvat

⁂

Recolta sămĕnăturilor. După scirile sosite la ministeriul de agricultură recolta sămĕnăturilor în anul acesta va întrece în multe părţi ale ţĕrei în privinţa cualitativă recolta din anul trecut. In comitatul Caraş-Severin recolta va fi escelentă.

⁂

In armata germană. s'a statorit o nouă ordine de a se înainta plângerile. Gregariul şi suboficerul adecă au dreptul de a se plânge şi a-şi espune gravaminele lor direct căpitanului, fără de a mai însciinţa acésta şi celorlalţi superiori de rang mai mic ca căpitanul. Se vede, că acéstă nouă ordine s'a statorit în urma multelor maltratări, ce le avéu de suferit soldaţii din partea imediaţilor superiori ai lor.

⁂

Ómenii cei mai decoraţi din Germania. Se admite în generea că principele Bismarck este acela care posede cele mai multe decoraţiuni de cât ori care altă personalitate a imperiului german. Dar nu e aşa. Contele d'Eulenburg, mare măiestru al ceremoniilor posedă până la 55 decoraţiuni; vin apoi principele Bismarck cu 50, contele de Perporcher cu 48, generalul d'Albedyll fost şef al cabinetului militar, cu 44, generalul de Wittich, comandant al corpului 11-lea de armată, cu 43, principele Albert al Prusiei cu 42, generalul conte de Lebndorf cu 41, feld-mareşalul conte de Blumenthal cu 41 decoraţiuni. Contele de Caprivi, cancelar al imperiului posedă 36 decoraţiuni.

⁂

Emigrarea grecilor. Foile din România, vestesc, că acolo e un mare curent de emigrare a grecilor din România. Familii fórte multe, mai ales arêndaşii şi comercianţii greci părăsesc ţara şi işi iau drumul spre insulele Mitiliene, şi Creta, spre Egipet şi India. Ca causă grecii propun intoleranţa, ce s'a desvoltat în România faţă de ei în urma afacerii Zappa, apoi vecsaţiunile, căror ar fi espuşi din partea administraţiei favorabilă mai mult judeilor de cât elinilor . . . . De vină însĕ întru adevĕr sunt înşişi grecii.

⁂

Löry. După cum anunţă foile sosite aḑi, în 7 st. n. l. c. bancarul Löry s'a împuşcat în Budapesta. El a stat ascuns câte-va ḑile la o amantă a sa. Arĕtările contra lui sĕ înmulţesc; sunt până acum la 300 însinuaţi ca pagubiţi. Un oficial e păgubit cu 34,000 fl.

⁂

Necrolog. *Sabin P. Barcian* proprietar, dirigent al economiei de instrucţiune comitatense, preşedinte al comitetului parochial etc., s'a mutat la cele vecinice Joi, în 23 Iuniu (5 Iuliu) la órele 8 séra, după grele şi îndelungate suferinţe, în al 33-lea an al vêrstei şi în a 5-a lună a prea scurtei sale fericiri casnice.

Cuprinşi de durere adâncă aducem acéstă tristă scire la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpului decedat se vor aşeḑa spre odihna de veci, Sâmbătă în 25 Iuniu (7 Iuliu), la órele 3 după améḑi, în cripta familiară din Rĕşinari. Fie-i memoria binecuvêntată! Rĕşinari, în 24 Iuniu (6 Iuliu) 1894. Stanca P. Barcian ca mamă, Aurelia P. Barcian născ. Serb, soţie. Dr. Daniil P. Barcian, Constanţa P. Barcian, fraţi.

O nouă fóie bisericéscă.

In Bucuresci s'a întemeiat în Aprile a. c. o nouă fóie bisericéscă, cu numele: *„Vocea bisericei“*, ḑiar eclesiastic ilustrat. Ea e redactată de un comitet sub direcţiunea dlui Dr. Badea Cireşeanu apare de dóue ori pe lună în form. 4⁰ mare şi în estensiune de câte 2 cóle. (Preţul abonamentului pe an 6 lei). Cuprinsul variat al celor 5 nri, ce au apărut până acum, articolii de cuprins bisericesc, cari sĕ ocupă cu cestiuni teologice actuale şi din trecut precum şi întréga înfăţoşare a fóiei ne îndreptăţesc a spera, că nóua fóie va fi una dintre cele mai valoróse foi eclesiastice din România.

Urându-i viaţă lungă şi prosperare, reproducem mai la vale din nr. 5 al ei următorul articol, privitor la zidirea bisericilor:

Construirea viitórelor biserici, conform spiritului legei clerului.

Cestiunea anunţată sub titlul acesta, credem că merită multă atenţiune în resolvarea ei, din mai multe puncte de privire. Căci, construirea viitórelor biserici, trebue să aibă în vedere circumscripţiunea parochiilor, posiţiunea topografică şi cerinţelor timpului, în care trăim. Trebuia ca odată şi ţara nóstră să se conducă de esemplele cele bune ale popórelor culte, care au biserici grandióse, ca construţiune şi bine întreţinute, ca estetică.

Legea clerului ţine sémă, în prima linie de bisericele parochiale, căci pe acestea le prevede cu personalul complect şi are în vedere întreţinerea lor mai în special; pe când bisericele filiale, înt'un viitor apropiat, vor fi lipsite de personalul bisericesc permanent, căci chiar de astă-ḑi bisericile filiale rurale n'au cântăreţi nici preoţi pe alocurea, ér supra numerarii cari se mai găsesc la unele biserici din acestea, în viitor nu vor mai fi trebuind sĕ fie transferaţi la vacanţele de parochi ce se vor ivi, conform art 14 din lege. Ast-fel dar bisericele parochiale vor forma centrul cultului religios, iar bisericile filiale vor fi servite alternativ de parochii bisericilor parochiale conform art. 18; şi acésta credem, că nu multă vreme va dura, căci creştinii vor înţelege trebuinţa de a se concentra la o singură biserică parochială. unde sĕ asculte tot-d'auna serviciul divin şi ivĕţăturile preotului, ér nu numai câte odată. In punctul acesta, găsim o mare prevedere pentru binele popolaţiunei rurale, căci însăşi locuitorii rĕsniţi pe déluri şi văi depărtate, vor simţi trebuinţă de a se concentra, şi apoi póte, şi statul va lua în viitor mĕsuri pentru acéstă concentrare a populaţiunei, care de mult este dorită la români, ér la popórele culte ale Europei este un fapt împlinit.

Bisericile parochiale vor trebuì sĕ fie construite în centrul parochielor, la egale distanţe de tóte părţile lor; vor trebui sĕ fie spaţióse, pe cât se póte, pentru ca sĕ cuprindă numĕrul creştinilor din parochie, şi vor trebui sĕ fie bine întreţinute, pentru ca în adevĕr ori ce creştin închinător sĕ fie încântat şi transportat. Este recunoscut de toţi, că grandórea şi buna întreţinere, întru tóte cele ce privesc cultul, sunt cei doi factori în acest sânt locaş ce se numesce biserică, care ne înalţă până la Dumneḑeire. Dacă casele nóstre le clădim falnice şi le împodobim cu ceea ce avem mai scump, ḑicea odată bunul nostru Archipăstor, de ce atunci casele lui D ḑeu, aceste sânte locaşuri, în care ne deşteptăm cele mai înalte şi cele mai secrete sentimente ale sufletului nostru, sĕ le avem mici, întunecóse şi se le lăsăm în paragină?

Destul am fost până acum, în ochii lumei civilisate, sub impresiunea orientalismului incult; sĕ ne înălţăm sufleţeşte de aci înainte şi sĕ dovedim influenţa nóstră faţă de creştini, păstoriţii noştri, îndemnându-'i ca în vii toă, când va fi simţită nevoe pentru construcţiunea vre unei biserici, sĕ se facă clădiri falnice şi vrednice de focarul civilisaţiunei Orientului, cum ne place a ne numi noi românii! Sĕ nu mai esiste biserici, în care umiditatea, întunecimea şi reaua întreţinere desgustă nu numai pe visitator, ci chiar pe ori ce privitor de departe Unele ca acestea nu merită a se numi locaşuri ale lui D-ḑeu. Ne trebue biserici mai puţine, însĕ falnice, şi mai bine întreţinute, cum avem pildă bisericile din oraşele ţĕrilor civilisate, étă spiritul legei clerului.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

De la Uióra în jos sĕ află pe valea Murĕşului în drépta, satul Miraslău. Pe câmpul de lângă el s'a sdrobit odinióră o parte din gloria română; aici a fost bătut de generalul Basta Mihaiu Vodă Vitézul, la 18 Septembre 1600, catastrofă deplânsă în cuvinte elegice de Bălcescu al nostru.

Mai în jos, în apropiere sĕ află orăşelul unguresc Aiud. El are 5932 de locuitori, dintre cari la 1500 sunt români, ceialalţi sunt unguri şi puţini nemţi. Aiudul a fost întemeiat în secl. XIII de saşi şi la început a fost oraş săsesc. Cu încetul însĕ saşii s'au ungurisat şi acum ungurii sunt în maioritate. In Aiud sĕ află cea mai însĕmnată scólă a ungurilor reformaţi din Ardél, colegiul lui Bethlen, cu liceu, curs de teologie şi pedagogie pentru reformaţi, având o bibliotecă mare şi diferite colecţiuni scientifice. Colegiul e dotat cu moşii mari şi pentru băiaţii sĕraci are internat. El a fost întemeiat de principele Gavril Bethlen, la 1622 în Alba-Iulia şi apoi a fost mutat la Aiud la anul 1662 de principele Mihail Apafi, fiind-că în jurul Aiudului sĕ află moşiile şi viile, cu cari e înzestrat.

Aici sĕ află patru biserici, între cari una românéscă, mai multe societăţii unguresci, un mare penintenciar al statului (cu vre-o 350 de deţinuţi) şi scaunul unui protopopiat român gr. cat. de care sĕ ţin 27 parochii, cu mai multe filii şi 14, 543 de credincioşi.

Dela Miraslău mai departe, pela Aiud în jos Murĕşul sĕ îndréptă spre méḑăḑi şi îşi ţine direcţiunea acésta până din jos de Vinţul inf. Valea lui pe aici e lată şi ne ofere panorame încântătóre. In stânga sĕ estind délurile de pe Têrnave, în drépta sĕ nalţă ramurile Munţilor-Apuseni, ér în faţa nóstră departe spre méḑăḑi sĕ vĕd coloraţi albăstriu munţii sudici de la graniţa Ardélului. Cóstele délurilor sunt acoperite cu păduri şi în parte mare cu vii, fiind vieritul în părţile aceste în stare înfloritóre.

Din mijlocul şirurilor de déluri în dréptă se nalţă impunător unele piscuri şi stânci de forme pitoresci, precum este colţul Trăscăului, apoi Piatra Cetii, Vêrful Caprei ş. a. cari sunt cele mai înaintate posturi ale Munţilor Apuseni spre lăuntrul ţĕrei. Asupra lor avem fórte frumósă privire de pe délurile şi colinele, ce mărginesc valea de-a stânga începênd dela Gombaş, de pe înălţimile dela Pagida, Ciumbrud, S. Craiu, Găbud ş. a. de unde ni-se înfăţişézā cele mai frumóse şi varii panorame. Din Munţii Apuseni sĕ varsă mai multe rîuleţe în Murĕş, între cari mai mari sunt: Valea Ceógelului şi Valea-Gălḑii. Pe văile acestea, unde predominézā délurile văróse, dăm de chiei şi stânci de forme pitoresci şi de regiuni romantice; în stânga se varsă în Murĕş Têrnavele împreunate.

(Va urma.)

Invitare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului Sas-Sebeş al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român se va ţiné în Sas-Sebeş la 3/15 Iuliu a. c. în edificiul scólei rom. gr. or. din loc

Inceputul la 10 óre a. m.

La acésta adunare se invită cu tótă onérea toţi membrii Asociaţiunii cum şi toţi binevoitorii şi spriginitorii acestei instituţiuni culturale.

Sas-Sebeş, în 7 Iuliu 1894.

Dr Isac, dir. despărţ.

Zev. Mureşan, secretariu.

Nr. 278 F. G. 1894. [104] 3—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóue din „Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul scolastic 1894/5 pentru studiile mai înalte se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariul public:

că sunt fii de cetăţeni ungari şi sĕ ţin de biserica ortodocsă orientală română, spre care scop se cere ca pe lângă atestatul de botez sĕ alăture şi adeverinţă dela parochul respectiv, că şi în present sunt greco-orientali;

că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patriă, ceea-ce frecuentanţii dela gimnasiu sĕ documenteze cu atestat despre anul scolastic 1893/4 ér cei dela facultăţi cu indice despre tóte cursurile ascultate.

că nu sunt în stare a sĕ susţinea la studii din averea propriă sau a părinţilor lor.

2. Cei-ce vor sĕ studieze la vre un institut afară din patrie au sĕ-şi esopereze concesiune ministerială.

3. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a sĕ adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest, király u. 13 sz) până la 1 August, a. c. cal. n.

4. Totodată sĕ provócă stipendiştii actuali ca până la terminul susindicat sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1893/4, căci altcum li-se va sista stipendiul.

5. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după terminul escris, nu sĕ vor lua în considerare.

Din şedinţa representanţei fundaţiunei lui Gozsdu, ţinută în 5 Aprilie, 1894 n.

Estradat prin
George Bogoevicĭ
notariu.

Nr. 493 şi 495 [106] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant câte un post învĕţătoresc la scóla elementară gr. or. din Sâmpetru. şi Tărlungeni, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: pe lângă cuartir gratuit în edificiul scolar şi grădinuţă de legumi în Sâmpetru următórele:

1. In Sâmpetru: 320 fl.
2. In Tărlungeni: 300 fl.

Invĕţătorul ales va avea sĕ ţină şi strana Dumineca şi sĕrbătórea în biserică, precum şi preste sĕptĕmână a proveda serviţiele de cântăreţ la diferitele serviţii bisericesci, de aceea sĕ cere, ca el sĕ cunóscă bine cântările bisericesc.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor de concurs instruate în sensul legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér înainte de alegere a se presenta în vre o Dumineca sau a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Braşov, 10 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în înţelegere cu Comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 1005. [106] 2—3

CONCURS.

Pentru staţiunile învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului jos specificate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“ cu următórele salarii şi adecă:

1. Scóla centrală din Bran, cu 350 fl.
2. Vlădeni, cl. II cu 300 fl.
3. Ghimbav, cu 350 fl.
4. Şirnea, cu 300 fl.
5 Moeciul superior, cu 300 fl.
6. Codlea, cu 300 fl.
7. Simon, cu 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne suplicele lor instruite conform legei la subscrisul oficiu în terminul legal şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului in biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic fiind posturile învĕţătoresci în genere împreunate cu cantoratele

Zernesci, în 12 Iuniu, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul prot. gr. or. al Branului.

Traian Meţian.
protopresbiter

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17	Ciucia	5.40,	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	–	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15	Apaţa	Circuléză númai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Şeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—	Ocna	8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacu inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0 .—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	7.42	4.42	—	6.46	Gyorok	10.25	--	8 20	—	6.18
3.15	8.20	5.03	—	7.07	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	8.39	5.14	—	7.18	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	—	8.28	—	10.24						
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	-		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	-		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în sânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71 Sibiiu, Marți 28 Iuniu (10 Iuliu) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Iuliu-August-Septembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1894, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Preoțimea română.

Dăm mai la vale în traducere articolul din „Hazánk“ de Joi, despre care am făcut amintire în nrul ultim al fóiei nóstre și care are titula de mai sus.

Precum sĕ vede din el, conclusia finală ce-o face autorul este: că rolul și atitudinea politică a preoțimei române este în cea mai mare mĕsură periculósă pentru interesele statului și națiunii magiare și prin urmare e necesitate imperativă, ca guvernul sĕ pășéscă în contra acestui pericol.

E fapt, pe care-'l constată și articolul din cestiune, că la români naționalitatea și religiunea sunt identificate și astfel preoții (dimpreună cu învĕțătorii) sunt conducĕtorii și naționali și religioși ai poporului.

Fórte clar și precis a esprimat-o acésta dl director al „Albinei“ Part. Cosma, în interviewul sĕu din „P. Napló“, publicat și în fóea nóstră, nr. 63 a. c.

„Preoții și învĕțătorii nostri, a ḑis dênsul, sunt ómeni cu familiă și trăesc dela popor, sufer și se bucură împreună cu poporul. Deopotrivă simțesc ei tóte sarcinile și bucuriile statului cu credincioșii lor, deci nici nu se pot despărți de ei. Nici chiar la porunca episcopilor lor nu pot lucra în contra interesului poporului, ci sunt datori sĕ conducă poporul“.

Ei bine, ori ce atac îndreptat contra preoțimei, îl simte și poporul și vice-versa și astfel pășirea guvernului cu forța, la ceea ce-'l indémnă articolul, contra preoțimei nóstre, ar fi un atac îndreptat totodată și contra poporului român.

Am ḑis și o repețim, că pe calea acésta nu sĕ póte resolva cestiunea română, căci după cum sĕ esprimă autorul articolului, ce-'l publicăm: „Natura atacului este, că incitéză pe cei atacați la concordie mai strînsă, la o resistență mai cerbicósă“.

Da, ḑicem și noi, ca guvernul sĕ păséscă, dar cu bunăvoință, cu sinceritate și echitate față de preoțime și ḑicénd acésta am ḑis și față de poporul românesc, cari una sunt.

După aceste puține reflecsiuni, lăsăm sĕ urmeze articolul din „Hazánk„:

Cestiunea română s'a discutat în dieta ungurésca mai intâiu la 26 August anul 1848. Ea a fost provocată de Dragoș, pe care mai târḑiu l'au ucis românii în mod barbar în urma atacului neprecalculat al legiunei lui Hatvani. Eutimie Murgu, soțul de prinsóre al lui Tancici, cari au fost eliberați din închisóre la 15 Martiu de către tinerimea magiară, a pretins în mod energic, ca guvernul unguresc sĕ scótă pe românii de legea greco-orientală de sub ierarchia sêrbéscă și sĕ-i elibereze de sub tirănia revoluționariului pariarch Rajacici. Kossuth, care era atunci sufletul guvernului unguresc, a declarat, că despărțirea acésta, cerută de români se va și întêmpla, căci ea este impusă de situațiune, deși este o idee nelogică, deórece ar fi urmarea acelui principiu conform căruia credința s'ar mĕsura după limbă.

E o greșală mare — a ḑis Kossuth — că conaționalii nostri români își identifică într'atâta limba și credința lor, încât protestând pe dreptul contra apĕsării ierarchiei sêrbesci nu observă apĕsarea ierarchiei în sinul lor, măcar că acésta la ei este atât de estinsă, încât o parte a preoțimii lor este totodată și guvern politic.

Dacă preoții ar înțelege, că nu este chemarea lor a forma guvern politic, ci sĕ moraliseze și sĕ cultive poporul, în acest cas multe lucruri ar fi altcum, căci starea ori-cărui popor e rea, unde preotul trece preste sfera sa de preot, dacă totodată esercéză și putere politică.

Aceste păreri ale lui Kossuth despre rolul politic al preoțimei românesci sunt nu numai interesante și pline de învĕțături, dar sunt totdeodată și actuale. Andreiu Murĕșanu în „Deștéptă-te române“, acest imn național renumit al românilor, astfel cântă: Preoți cu crucea 'n frunte, căci óstea e creștină. Și cine ar indrăsni sĕ afirme, că preoțimea românéscă a rĕmas necredinciósă acestui îndemn alui Murășan!

Dacă ne uităm la cei ce duc aḑi rol politic la români, începênd dela membrii comitetului național disolvat și până la aceia cari în lipsă de altă ocupația trimit la adrese de aderință în colónele „Tribunei“ spre mai mare laudă a martirilor și semiḑeilor dejudecați, acolo vedem în frunte pe preoții români, dar nu cu crucea în mână, care este simbolul iubirei și al toleranței, ci cu ura și rĕsbunarea în inima lor. Și óre aceia, care au puterea în mână sĕ nu sĕ fi convins din aceste fapte istorice, că trebuie sĕ influințeze asupra desvoltării intelectuale a preoților români? Dar acésta nici n'au băgat-o în samă, nici n'au aflat-o demna de a o lua în considerare.

Ceea-ce a ținut Kossuth de nelogic adecă indentificarea credinții cu limba, tocmai prin acésta românii, față de alte națiuni unde acéstă identificare e cu neputința au un favor uriaș. Stiința a dovedit de mult, că simțemintele religióse cuprind rădăcină mai afundă și mai puternică în sufletul omenimei, decât ideile naționale, sau chiar și decât aspirațiunile politice. Este deci fórte natural, că acolo, unde naționalitatea sĕ póte identifica cu religiunea, ideile și aspirațiunile naționale sunt mai tari, factori cu mult mai puternici, decât acolo, unde nu esistă acéstă legătură strînsă între religiune și naționalitate. Căci și cel din urmă nădrăgar din Ardél scie, că apostolii cei mai zeloși ai aspirațiunilor naționale românesci, s'au după cum obicinuesc ei a ḑice: cei mai periculoși revoluționari și agitatori, sunt preoții românesci. — Fiecine cunósce, scie și vede lămurit unul dintre isvórele principale ale rĕului. Dar și dacă n'ar vrea sĕ vadă, faptele i-ar deschide ochii, ca să vadă și vĕḑênd să afle adevĕrul. — Alaltăeri doi preoți români au stat înaintea juriului din Cluș, mai deunăḑi au fost aprópe o duzină. Procurorul, ca representant al acusei în ambele rênduri a accentuat acest rol al preoțimei românesci ca un semn neîndoios al curentului de estensiune mare, care își croesce o cale adâncă, și dușmănósă patriei și care a cuprins întreg sufletul românimei din patrie și duce acest popor cu o putere neînvinsă spre o țintă nesigură, sau apoi spre o catastrofă sigură.

Cuvintele admonietóre ale procurorului vor suna în pustiu, căci aceea totuși nu putem privi de resultat serios, ca din când în când să se trimită pe vre-o câteva sĕptĕmâni sau luni câțiva preoți români mai puțin precauți, ca să sufere chinurile închipuite ale martiriului ieftin în chiliile comóde din închisorile dela Seghedin sau Vacz. Opinia publică va înjura mai departe pe preoții români agitatori, presa în articuli fulminanți, pe cari de altfel preoții români nu-i cetesc, îi va amenința, că vor trebui sĕ se schimbe lucrurile, că-i vor învăța la omenie, și cu atâta rĕmân lucrurile tot cele vechi. —

Inainte cu un an și jumătate ministrul de interne a ținut despre cestiunea română o vorbire fórte înțeléptă, fórte frumósă și fórte acomodată, plină de seriositate, cu porniri nobile și pe lângă aceea cu totul nepreocupată. In acéstă vorbire n'a lăsat neatinsă nici posiția și nici rolul politic al clerului român. A făcut și promisiuni, a dat și un program. Dar atât promisiunile, cât și programul au rĕmas numai promisiuni și program, fără nici un resultat real. Că acésta așa a trebuit sĕ rĕmână — recunóscem — nu e vina lui. Programul lui despre cestiunea română, promisiunile lui, care ne-au umplut sufletul de bucurie și de încredere au rĕmas baltă.

Dar óre pentru ce? Pentru că politica de partid, ca sĕ-și asigure puterea mai departe, a trebuit sĕ născocéscă reformele

FOIȚA

Despre cultura minții și a inimii

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Care este problema scólei.

Admițênd, că la asigurarea fericirei în partea cea mai mare contribue faptele bune, și fiindcă sĕvêrșirea lor stă în puterea omului, deci nu e lucru de puțină importanță a cerca, cari sunt mijlócele, prin cari sĕ se dea omului un impuls spre fapte bune.

Bunătatea s'au rĕutatea faptei atêrnă dela caracterul omului, deci omul cu un caracter moral va lucra bine și din contră cel cu un caracter imoral va lucra rĕu. Formarea caracterului atêrnă dela idei, din cari resultă sentimentele, nisuința și voința. Findcă scólele au menițiunea de a da idei și a stărni sentimente în copii, próblema lor principală trebue sĕ fie a cresce ómeni cu un caracter moral precum și dorința supremă e fericirea, deci pe lângă desvoltarea, unui caracter moral, care formând centrul în juru-i are sĕ se învêrtă întreg învĕțămêntul, ér alte cunoscințe sĕ se dea elevului numai pentru a se sci orienta în viéță conform carierei ce ocupă. A fi moral e mai necesar decât a mânca, căci moralitatea contribue la fericirea spirituală, care după cum am vĕḑut, e mai pe sus de fericirea corporală deci moralitatea trebue sĕ se estindă asupra fiecărui om de ori ce condițiune, ér a fi a tóte sciutor pe lângă că e imposibil, dar nici nu e neapĕrat de lipsă, și noi învĕțăm multe și numai din motivul de a ne îndestuli curiositatea d. e. a sci numĕrul membrelor unei insecte, cu cari nici venim în atingere. Precum ciara topită ia forma vasului, în care sĕ tórnă, chiar așa și inima fragedă a copilului devine aplicată spre bine sau spre rĕu, după cum e învĕțămêntul, ce i-se dă în scólă. Deci voind a da o formă frumósă cerei trebue sĕ ne cugetăm întâiu la forma, ce are se ia vasul, ér la învĕțămênt au sĕ cugete capetele luminate, cari dintre studii sunt mai conducĕtóre la scop în un timp cat mai scurt, și cum are sĕ fie învĕțămêntul, pentru a forma un caracter moral.

Dintre diferiții rami de sciință de sigur acela va fi mai corĕspunḑĕtor, care se ocupă cu omul și în special acela care se ocupă cu ideile, simțĕmintele, voința și caracterul arĕtând, cum se pot desvolta acestea adecă studiile psichologice și pedagogice în direcțiune bună. Fiindcă desvoltarea caracterului moral e scopul suprem al educațiunei, prin urmare aceste studii sunt de cea mai mare importanță, deci ocuparea cu ele pentru a le sci aduce în perfecțiunea cea mai mare putând corĕspunde cât mai bine scopului de a desvolta un caracter moral, va fi de cea mai mare importanță, tocmai fiind că e de un interes pentru omenime în genere. Prin urmare ómenii învĕțați ar trebui, ca sĕ-și îndrepte atențiunea asupra aducerii în perfecțiune a studiilor amintite, ca ele sĕ fie cât mai corĕspunḑĕtóre pentru ajungerea scopului. Ei ar trebui, ca din culmea piscului de cultură până la care s'au putut aventa, sĕ nu privéscă numai tot înainte ci și înapoia lor, la acei sermani, cari stau la pólele culturei, cu scop de a-i trage spre ei întru cât se va putea. Dacă ceea ce am ḑis mai sus e datorința ómenilor învĕțați, apoi numai puțin e datorința omenimei în genere ca mijlócele aflate de cei învĕțați se le aplice, delăturând tóte pedecile ce i-ar sta în cale.

Idealul omenimei fiind cultivarea minții și a inimei e datorința omenimei, ca sĕ-și îndrepte tótă atențiunea spre a ne apropria cât mai mult de acest ideal, și sĕ nu neglige interesele scólei, cari conduc spre ideal, pentru alte interese. Unul dintre relele de cari sufere aḑi omenimea mai tare și cari împedecă pe ómeni în suirea cât mai îngrabă la idealul seu, este acela că pune pond prea mare pe materie considerându-o ca lucru principal și nu ca nu mijloc. De aci urméză că cel sĕrac deși póte e aplicat spre cultivarea minții și inimei el find lipsit de mijlóce materiale nu se póte perfecționa, și prin urmare societatea omenéscă perde în el pe unul dintre membri cari i-ar fi folositoriu. Cel avut are mijlócele, dar dacă nu e apt spre cultivare, el nu va puté nici folosi omenimei. Dacă idealul omenimei e cultivarea minții și inimei și nu a avea avere cât mai multă, atunci acésta n'ar trebui sĕ ne stea în cale ci fie-care ar trebui sĕ-și înmulțéscă după puteri averea intelectuală din care apoi sĕ împartă ca interese întru prosperarea binelui omenimei.

(Va urma).

Din causa sfintei sĕrbători a sfinților apostoli „Petru și Pavel“, nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 2/14 Iuliu a. c.

bisericesci şi în loc sĕ disciplineze clerul român, s'a apucat sĕ desciplineze clerul catolic. Susţiitorii acestor proiecte au profeţit, că totalitatea acelora, dar cu deosebire proiectul despre căsătoria civilă obligătóre va fi acel remediu miraculos, care despoind preoţimea română de unul dintre cele mai puternice mijlóce ale sale, cu care influinţézâ asupra poporului, va putea domolì valurile lărmuitóre ale nisuinţelor naţionale. Pentru necesitatea acestor proiecte unul dintre cele mai puternice argumente a fost interesul unităţii naţionale şi de stat. Céta cea mare a celor creduli, patrioţii însufleţiţi, pe cari în locul judecăţii obiective — speranţele cele mai optimiste îi aţiţă cu o uşurătate admirabilă la un grad de încredere fără margini, — a dat creḑĕmênt cuvintelor frumóse, le-au urmat şi au pretins cu nerăbdare şi larmă întroducerea reformelor politico-bisericesci, ca o consecuenţă logică a unităţii naţionale şi de stat. — Doctrinarii însufleţiţi, aceşti apostoli liberali ai teoriélor moderne de stat au uitat însĕ de a privi şi realitatea. Nu le-a venit în minte, ca sĕ esamineze puţin starea culturală şi socială a naţionalităţilor, înclinaţiunile şi acel mod de cugetare al lor, pe care l'a desvoltat într'însele un trecut de mai mulţi secoli, proprietăţile latente ale originei lor şi modul de cugetare religios, care coplesesce întréga lor viaţă sufletéscă.

Dacă ar fi făcut-o acésta, era imposibil sĕ nu vadă, că pe când între magiarime şi biserică, cari şi aşa nu-s prea strêns legate prin religiune şi limbă, au vîrît un astfel de ic, care va lărgi numai abisul deja esistent intre ele şi îl va despărţi şi mai mult, în acelaşi timp la români a întărit şi potenţat motivele religióse ale simţemêntului naţional.

De mai multe ori s'a ḑis, şi de aceea e şi superflu de a mai repeţi, că preotului român i-a fost uşor a face pe poporul român sĕ crédă, că reformele proiectate îi vatĕmă nu numai interesele religióse, dar totdeodată şi cele naţionale. Clerul român şi cu el dimpreună românimea întrégă a privit în reformele acestea un atac combinat nu numai în contra intereselor sale religióse, dar şi în contra celor naţionale. Natura atacului însĕ este, că pe cei atacaţi îi incitéză la o concordie mai strînsă, la o resistenţă mai cerbicósă. Puterea de resistinţă a naţiunilor e ca şi finicul, care cu cât îl încarci cu povară mai mai mare, cu atât cresce mai tare.

In ḑiua de aḑi şi cel mai din urmă român vede în preotul agitator ceva mai mult de cât pe apostolul aspiraţiunilor sale naţionale. El vede în mâna preotului seu crucea relgiunei atacate şi nici când n'a câutat cu mai multe evlavie şi cu mai adâncă şi adevĕrată convingere cuvintele citate ale lui lui Murĕşanu ca şi acum. Rolul şi atitudinea politică a preoţimei române sunt în cea mai mare mĕsură periculóse intereselor statului şi naţiunei magiare. E necesitate imperiósă, ca guvernul magiar sĕ păşéscă în contra acesteia. Una însĕ nu trebue sĕ uităm şi anume aceea, că legile politico-bisericesci nu usuréză acţiunea guvernului în acésta direcţiune. Din contră i-o ingreuiéză de o sută de ori mai mult şi astfel în privinţa acésta posiţia îi este mai critică şi resultatul are mai puţine garantii, de cum a avut înainte de aducerea legilor politico-bisericesci,

Revista politică.

Relativ la proiectele bisericesci „Budapesti Hirlap“ a primit din Viena următórea scire:

In cercurile mai apropiate de Curte se afirmă hotărît, că Wekerle în decurs de două sĕptĕmâni îşi va înainta demisia şi Coróna are s'o priméscă. Demisia lui Wekerle se aduce în legătură cu împregiurarea, că magnaţii conservatori vreau cu ori-ce preţ sĕ isbutéscă ca M. Sa monarchul sĕ denege sancţionarea proiectului căsătoriei civile. Prin aceea, că cercurile acestea afirmă hotărît demisia lui Wekerle, mulţi deduc conclusia, că conservatorilor li-a succes a convinge pe monarchul despre situaţiunea gravă, ce ar crea prin sancţionarea legei.

„M. Állam“ în primarticolul seu dela 5 Iulie apeléză la episcopi, ca sĕ facă latent pre regele la jurămêntul făcut cu ocasiunea încoronării şi sĕ-l róge ca sĕ denege sancţionarea proiectelor bisericesci. „Ii deobligă la acésta demnitatea lor înaltă; acésta o aştéptă dela toţi catolicii Ungariei. Ér' — continuă „M. Á.“ — dacă spre cea mai mare părere de rĕu nu ar' fi ascultaţi, primatele sĕ-şi pună rangul la disposiţia Maiestăţii Sale. Implinirea acestei sfinte datorinţe sĕ aştépta de la primatele“ In timpuri de persecuţiune a bisericii — observă fóia pestană — sĕ caută prelaţi apĕrători ai credinţii . . .

„Narodnie Noviny“ revenind asupra căsătoriei civile înt'run articol „Reflecsiuni“ ḑice şi următórele: „Vom persista şi mai departe în luptă antiliberală, pentru-că ea este lupta pentru libertatea şi cultura popórelor nemagiare din Ungaria. Vom persista şi în lupta contra reformelor bisericesci, de şi vedem, că acéstă luptă e purtată de unele elemente din alte, nóuĕ nu chiar binevoitóre motive O vom purta în interesul causei sfinte a naţiunei nóstre şi nu ne vom lăsa reţinuţi prin nici o consideraţie, din contră sperăm, că nisuinţele nóstre vor fi sprijinite şi din acea taberă, care până acum, ca şi liberalii, ne-a persecutat şi apăsat. Se va inaugura, va trebui sĕ se inaugureze o nóuă, mai cu minte acţiune, dacă nu e sĕ se despereze de viitorul patriei. Voci seriόse ne fac deja atenţi, că şi faţă de naţionalităţile nemagiare vor trebui sĕ se pună pe punctul de vedere al dreptăţii şi al dreptului, fiind-că altcum la o stabilitate a împrejurărilor, la o desvoltare sĕnĕtósă nu se mai póte gândi nici atunci, când invingere se va raporta asupra aderenţilor politicei bisericesci. Vom îngrigi cu deosebire de interesele popórelor nemagiare din Ungaria.“

* * *

Din Bruxella sĕ anunţă, că ministrul de esterne Merodde a început deja pertractările diplomatice cu Anglia, Germania şi Francia în obiectul unei alianţe internaţionale contra anarchiştilor. După scirile de până acum, pertractările au avut resultat, căci consulul Angliei Floukett a declarat, că Anglia va adera de sigur la acésta alianţă şi l'a asigurat totodată în numele guvernului englez, că cu privire la anarchişti nu preste mult Anglia va suspinde dreptul de asil pe teritoriul sĕu

* * *

Comitetul naţional al studenţilor din Bucuresci, a hotărît în unanimitate sĕ trimită studenţilor din Ungaria şi Transilvania din incidentul declaraţiunii lor o scrisóre de următoriul cuprins:

„Fraţilor! Loviturile îndreptate cu atâta furie contra vóstră, din partea duşmanilor seculari ai némului nostru, dovedesc până la evidenţă energia şi abnegaţia, cu care voi aţi luptat şi luptaţi pentru a uşura suferinţele mult încercatului popor român. Aceste lovituri ne isbesc şi pe noi, căci causa vóstră e causa păcii şi a progresului e lupta desperată a unui popor în lanţuri contra tirăniei deghisate.

„Vina nóstră este, că nu aţi părăsit poporul român, atât de esploatat şi nu l'aţi lăsat pradă duşmanilor, ci ca fii demni, eşiţi din sînul lui, l'aţi chemat la monstruosul proces din Cluş, spre a arĕta lumii întregi, că el este solidar cu conducĕtorii lui, cari au cerut, pe căile legale, a se reda némului românesc drepturile şi libertăţile cuvenite.

„Prigonirea şi condamnarea vóstră pentru acéstă nobilă causă v'a asigurat şi mai mult iubirea şi admiraţia nu numai a nóstră ci a întregei lumi civilisate. In lupta ce vi-s'a declarat, nu şovăiţi un moment, căci alungaţi fiind din templul sacru al sciinţei, şi luminei vi-s'a dat ocasie sĕ vĕ reintórceţi în sinul poporului, la părinţii şi fraţii voştri, ca împreună cu ei, cu forţe unite, sĕ luptaţi contra neîmblânḑitului duşman

„Fiţi încredinţaţi, iubiţii noştri fraţi, că sprijinul nostru nu ve va lipsi nici în cele mai grele momente.“

* * *

Desvoltarea lucrurilor în peninsula Balcanică este de tot abnormală.

Bulgaria, despre care in timpul din urmă s'a vorbit aşa de puţin presentă teatrul unor intrigi, care pot avea urmări fórte grave. Intrigile se descarcă asupra fostului prim ministru Stabuloff, cu scop ca actualul guvern sĕ se pótă susţiné la putere. Stambuloff are mare partid şi de puterea lui se tem, cei ce conduc aḑi trebile ţĕrii. El este acusat, că a voit sĕ detroneze actuala dinastie şi eventual sĕ proclame de principe pe micul fiu al fostului principe Alecsandru de Battemberg.

Soţia actualului principe a stăruit mult sĕ departă din causa acésta pe Stambuloff dela putere, ceea-ce s'a şi întêmplat. Foile monarchiei nóstre, care asémănă pe Stambuloff cu un al doilea Bismarck, sunt fórte nemulţămite cu purtarea bulgarilor şi în special a principelui Ferdinand, de óre-ce Stambuloff l'a adus pe tron şi puterea lui Stambuloff póte odată sĕ se resbune amar, ea póte pune Bulgaria în flacări.

* * *

Tinĕrul rege al Sêrbiei se va reîntórce în curênd din călĕtorie. Lucrurile din Serbia sunt încă fórte încurcate şi abia se aştéptă reîntórcerea lui Din Belgrad se anunţă, că imediat după reîntórcere va ţiné un consiliu cu matadorii liberalilor şi cu ai progresiştilor pentru eventuala formare a unui nou ministeriu. Cercurile conducĕtóre ḑic, că ar fi bine sĕ se stabiléscă un ministeriu mai presus de partide, ceea-ce de altcum e fórte cu greu lucru.

Convocare.

Adunarea generală a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, conform §§. 14 şi 21 din statutele Asociaţiunii, se convócă în opidul *Sebeşul săsesc* pe ḑilele *26 şi 27 August 1894 stilul nou,* pe lângă următórea

Programă:

Duminecă în 26 August:

Şedinţa I-a cu următórea ordine de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu la 10 óre a. m. în localul ce se va designa spre acest scop.
2. Raport general despre activitatea comitetului în decursul anului 1893, dimpreună cu conclusele aceluia.
3. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raportului general şi a unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raţiociniului pro 1893 şi a proiectului de budget pro 1894.
4. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru incassarea tacselor dela membrii vechi şi dela cei ce se vor inscrie de nou.
5. Insinuarea propunerilor şi a eventualelor interpelări.
6. Raportul comisiunii pentru inscrierea membrilor.
7. Cetirea eventualelor disertaţiuni insinuate la timp.

Luni în 27 August.

Şedinţa a II a cu următórea ordine de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei la 10 óre a. m
2. Verificarea procesului verbal din şedinţa I.
3. Raportul comisiunilor esmise din şedinţa I.
4. Alegerea secretariului al II-lea pentru restul periodului 1894—95.
5. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
6. Defigerea locului pentru procsima adunare generală a Asociaţiunii.
7. Disposiţiuni pentru autenticarea procesului verbal din şedinţa a II-a
8. Incheerea şedinţelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertaţiuni au sĕ fie presentate presidiului Asociaţiunii în scris cu 8 ḑile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 5 Iulie 1894.

Ioan M. Moldovan, preşedinte

Dr. V. Bologa, secret. II.

Noutăţi.

Concertul dat de „reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, Duminecă sara a avut un succes deplin. Punctele programei lungi au fost esecutate cu precisiune şi tóte viu aplaudate. In afară de program corul a intonat la început înălţătorul nostru imn naţional: „Deştéptăte române“, primit cu aplause frenetice. Public a fost fórte mult şi ca deobiceiu, afară de măiestri şi un mare numĕr de inteligenţă din Sibiiu şi jur. E frumos din partea inteliginţei nóstre, că ia parte la producţiunile sodalilor români, încurajându-i şi îmbărbătându-i prin acésta la urmarea mai departe pe calea progresului. Şi a şeḑut atât de bine, când la „hora mare“, cu care s'a început jocul, şi la alte dansuri, damele nóstre în toaletele lor elegante s'au amestecat cu drag în şirul jucătorilor printre costumul pitoresc român al fetelor şi femeilor de măiestri. Petrecerea a fost fórte animată, durând până în dalba diminéţă.

Ceea-ce caracteriséză producţiunile şi petrecerile sodalilor noştri: timbrul espres, înfocat românesc al convenirii şi veselia nepefăcută, animată, a caracterisat şi producţiunea şi petrecerea de Duminecă sara.

* * *

Căpitan de poliţie român în Sibiiu. Un corespondent din Sibiiu al ḑiarului nou apponyist „Nemzeti Ujság“ scrie, că în Sibiiu cineva a mângit cutiile de poştă, puse acum de curênd pe la colţul stradelor şi cari sunt văpsite în tricolor magiar. Despre acest „atentat“, ne spune corespondentul, s'a făcut arĕtare la poliţie, dar de giaba, ḑice el, căci căpitanul de poliţie al Sibiiului e — român. Fapta acésta, sĕ înţelege, corespondentul o pune, ca tot ce e rĕu, în sarcina românilor.

Noi am cercetat lucrul şi n'am vĕḑut nicăiri nici o cutie de poştă mângită, nici n'am aflat pe nime în Sibiiu, care sĕ scie ceva despre acésta; scim însĕ cu siguritate şi scie tótă lumea, că căpitanul nostru de poliţie, dl Simonis e de naţionalitate săséscă.

Judecând deci după relatarea acésta din urmă „prea adevĕrată“ a corespondentului, putem uşor deduce, că făptuitorul şi denunţătorul la poliţie este una şi aceeaşi persónă — póte corespondentul din cestiune, singur, care scie „positiv“ despre acest lucru „prea adevĕrat“.

* * *

Esamenul de maturitate la gimnasiul român gr.-or. din Braşov s'a ţinut în 2 şi 3 Iuliu n. c. Dintre 17 tineri, cari s'au supus la esamen, au eşit: 7 cu fórte bine, 6 cu bine, 2 cu suficient, ér 2 au fost îndrumaţi la repeţirea esamenului peste 2 luni. Cu fórte bine au eşit: Manase Dima, Liviu Pandrea, George Purecel, Iosif Sceopul (pur eminent), Augustin Lemeny, Valeriu Moldovan şi Ioan Moţoie. — Cu bine: Clemente Grama, Nicolau Ionescu, Cons. Manea, Dum. Murĕşan, Har. Pralea şi Ioan Urs. — Cu suficent: R. Patiţa şi P. Popescu. Alţi doi vor avé sĕ repeţéscă esamenul, scrie „Gaz. Transilv.“

* * *

Procesul memorandului. Ḑiarul „P. Lloyd“ anunţă că, procesul memorandului, care s'a pertractat la Cluş şi acum se află la Curie se ia astăḑi, Marţi, în pertractare. Referent este judele curial Dr. Franc. Székely. Referada va dura mai multe ḑile, deóre-ce actele materialului sunt fórte voluminóse.

* * *

0/894, [108] 1—3

CONCURS.

La scólele centrale române gr. ort. din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de profesor la gimnasiu calificat conform art. lege XXX din 1883 pentru limba magiară.

2. Dóuĕ posturi de profesori la scólele medii calificati conform art. de lege XXX din 1883 pentru limba germană.

3. Un post de învĕţătoriu la scóla elementară capitală.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 1 August st. v. 1894.

Concurenţii vor adresa subscrisei eforii scolare petiţiunile lor înstruite cu documentele:

a) că sunt români de religiunea gr.-or.;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplini sĕnătoşi;

Profesorii de sub pct. 1. şi 2.

d). că au calificaţiunea prescrisă de legea de instrucţiune art. XXX din 1883.

Invĕţătoriul de sub pct. 3.

e) că a depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc cu calculi buni.

f). că cunósce limba magiară şi limba germană după recerinţă.

g) că posede cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar, din gimnastică şi din grădinărit.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru cele 3 posturi de profesori la scólele medii:

In timpul serviciului provisoriu prevedut în § 30 al legei de instrucţiune din 1883. salariu anual de 900 fl. v. a éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salariu anual de 1000 fl. cinci cincenale de câte 100 fl. şi relut de cuartir la un serviţiu de 10 ani 150 fl dela 10 până 20 ani 170 fl. şi dela 20 ani în sus 200 fl.

Se observă, că este în curgere sistemisarea salariilor pentru profesorii ordinari definitivi cu salar anual 1200 fl cinci cincenale de câte 100 fl. şi bani de cuartir 200 fl. v. a

II. Pentru postul de învĕţătoriu:

In anul prim de serviţiu ca provisoriu salariu anual de 500 fl. éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de învĕţătoriu salariu anual de 600 fl cinci cincenale de câte 50 fl. şi relut de cuartir la un serviţiu până la 15 ani 100 fl. dela 15 ani în sus 120 fl. v. a.

Se obsérvă, că este în curgere sistemisarea banilor de cuartir cu 120 fl v. a. anual preste tot.

Concurenţii la aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispoşiţiunilor, ce sunt în vigóre sau sĕ vor face în decursul timpurilor.

Braşov, 11 Iuniu 1894 st. v.

Eforia şcólelor centrale române gr.-or.

Nr. 448. [109] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Ampoiţa, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Bucerdea, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Brădeşti, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

4. Gârbova-de-sus, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

5. Ighiel, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

6. Păclişa, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

7. Ponor, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

8. Tibru, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

9. Valea-Geógeului, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Concurenţii sĕ se presenteze înainte de alegere în singuraticele parochii spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Alba-Iulia, 20 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Albei-Iulie în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 350 [110] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului al doilea de învĕţătoriu la scóla nóstră confesională greco-orient. din Porcesci, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român"

Postul acesta de învĕţătoriu este împreunat cu un salariu anual de 300 floreni v. a. cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig, posta Avrig, (Felek, Szeben vármegye) până la terminul sus indicat·

Dela concurenţi se mai cere sĕ fie apţi a instrua şi conduce cântările liturgice cu pruncii de scólă în biserică, în Dumineci şi sĕrbători şi sunt poftiţi a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la faţa locului Porcesci, spre a face cunoscinţă cu poporul şi împrejurările locale.

Avrig, 19 Iuniu. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 493 şi 495 [106] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant câte un post învĕţătoresc la scóla elementară gr. or. din Sâmpetru. şi Tărlungeni, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: pe lângă cuartir gratuit în edificiul scolar şi grădinuţă de legumi în Sâmpetru următórele:

1. In Sâmpetru: 320 fl.
2. In Tărlungeni: 300 fl.

Invĕţătorul ales va avea sĕ ţină şi strana Dumineca şi sĕrbătórea în biserică, precum şi preste sĕptĕmână a proveda serviţiele de cântăreţ la diferitele serviţii bisericesci, de aceea sĕ cere, ca el sĕ cunóscă bine cântările bisericesc.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor de concurs instruate în sensul legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér înainte de alegere a se presenta în vre o Dumineca sau a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Braşov, 10 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Braşovului în înţelegere cu Comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4 55
1.35	5.46	Tren miest Arad—Predeal—Bucuresci	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43		3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		–	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	[illegible]	[illegible]	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	[illegible]	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	[illegible]	—	2.15	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.55

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7. –	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în sânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Condamnaţi. Tribunalele magiare au adus dóuĕ sentinţe de mórte.

Primul cas s'a întêmplat la tribunalul din Cluş. Acusaţi au fost Onuţ, Gherlea, Simion Marcu şi A. Hurbui sub cuvênt, că au omorît pe proprietarul din Gyerö-Monostor Carol Szigethy şi pe económa lui Katarina Timár, dela care iau luat 1200 fl şi ca sĕ li-se pérdă urma au dat foc casei. Acusa o a susţinut Dr. Aurel Lázár. Au fost condamnaţi: Onuţ la mórte prin stréng, Gherlea la închisóre pe viéţă, Marcu şi Hurbui la 15 ani închisóre.

Al doilea cas s'a intêmplat în Sătmar Paul Francz şi ibovnica lui Barbara Ujj au comis patru omoruri. Tribunalul i-a condamnat pe cel dintâiu la mórte prin stréng şi pe cea din urmă la închisóre pe întrégă viéţa.

* * *

Procese cu grămada. „Dreptatea“ din Timişóra scrie: Procurorul lucrează deja la al XIV-lea proces de presă intentat „Dreptăţii“.

Noi cunoscinţă positivă avem însĕ nu mai despre cinci.

Primul este pentru corespondenţa din Bucuresci despre ḑiua de 5 Maiu, în care s'a şi făcut interogatoriul

Al doilea e: primarticolul „Vinovat!“ din nr. 110 al „Dreptăţii“ din 18/30 Maiu.

Al treilea e: primarticolul: „Lui Pázmándy“ din nr. 112 al „Dreptăţii“ din 20 Maiu (1 Iuniu).

Al patrulea e: primul, care conţine declaraţia dlui Dr. Ioan Raţiu făcută înaintea curţii cu juraţi din Cluş, când a abstat dela apĕrare, apărut în nrul 21 al „Foii de Duminecă“ care s'a alăturat nrului 113 al „Dreptăţii“.

Al cincilea e: primul: „Vocea lumii culte“ din nr. 113 al „Dreptăţii“.

* * *

Amnestiă. Consiliul de ministrii din Francia după luarea la cunoscinţă a alegerei lui Casimir-Perrier de president al republicei, a subscris un act de amnestiă prin care 374 condamnaţi sunt eliberaţi de sub pedepsele pentru conturbări de ordine cu ocasiunea grevelor.

* * *

Tragedia unui maior. Cetim în „Dreptatea“ Maiorul Petru cavaler de Popovici, de nascere din Orşova, trăia în Graz în retragere cu socia sa. Fiul sĕu Stefan, care a trebuit sĕ cuiteze ca locotenent ces. şi reg., a comis şi în viaţa civilă nespuse fapte frandulóse şi alte fărădelegi. Bĕtrânii părinţi, jertfind şi ultimul lor bun cruţat, l'au mântuit de repeţite-ori de arestare. In timpul mai nou însĕ greu cercaţii părinţi se convinseră, că în capul fiului lor netrebnic şi incorigibil s'au îngrămădit atâtea fapte grele încât acum nu mai póte scăpa de consecinţa unui criminal. In acéstă supremă întristare şi ruşine maiorul Popovici, un bărbat de 72 ani, încăruntit în cinste şi în omenie, s'a hotărît împreună cu soţia sa a se sinucide. Mare a trebuit sĕ fie durerea sufletéscă, căci ambii soţi mosnegi îşi esecutară hotărîrea lor astfel, că s'au legat unul de altul şi de odată se aruncară în adêncimea fluviului Maur. Nefericitul tată a lăsat o scrisóre după sine, în care învinovăţesce pe decăḑutul sĕu fiu Stefan, care prin purtarea şi prin faptele sale a împins la mórte pe încărunţiţii sĕi părinţi. Tragica mórte a maiorului Popovici, care a servit 31 ani în armată, a provocat mare condolenţă mai ales în cercurile militare.

* * *

Vaccinări contra colerei. Conform unei sciri a ḑiarului „Times“ Dr. Haffkiné, un membru al laboratoriului Pasteur din Paris, şi Dr. Simpson, medic în Calcuta, din însărcinarea guvernului engles fac vaccinări contra colerei prin cari obţin resultate fórte importante. Intre alţii din 200 locuitori ai coloniei Kattal-Bagan au vaccinat 160. Nu preste mult a isbucnit colera şi au murit 10 ómeni, cari toţi erau nevaccinaţi, precând cei vaccinaţi au remas neatinşi de coleră. Acest medici vor continua esperimentele cu vaccinarea contra colerei doi ani, şi deja până acuma au vaccinat 25,000 de ómeni.

* * *

Duel crâncen. In India orientală între doi oficeri din armata englesă a decurs în ḑilele trecute un crâncen duel. Căpitanul Philipps şi locotenentul Shepherd şi-au aplanat afacerea „de onóre“ prin aşa numitul „duel de şerpe“. Anume au întrodus în o odaie complet întunecată un şerpe veninos, după o jumĕtate de óră a intrat pe o uşă căpitanul şi pe alta locotenentul. In întunecimea completă nici unul nu putea vedé şerpele şi astfel fiecare paş făcut îi ducea mai aprópe de muşcătură sigură, pe când nemişcarea încă era tot atât de periculósa. Adversarii au petrecut în societatea şerpelui cam 10 minute în cele mai oribile temeri, când deodată se aude un ţipet desperat, în urma căruia căpitanul Philipps se precipità spre uşă, pe carea în groza, de care era cuprins, abia cu mare greu a aflat-o. Locotenentul era muşcat de şerpe, ér căpitanul se pricipitase spre uşă, ca sĕ cheme soldaţi în ajutor. Cu ajutorul soldaţilor a omorît şerpele, apoi s'a încercat sĕ dea ajutor nefericitului locotenent, dar tóte silinţele medicilor au rĕmas zădarnice, fiindcă locotenentul Shepherd după chinuri grozave de câteva óre a murit. — Căpitanul Philipps, care în decursul „duelului“ a încăruntit de tot, este citat înaintea tribunalului de rĕsboiu, ca sĕ se rectifice pentru acest duel.

* * *

Proces socialistic. Socialistii prind teren mare şi în Ungaria. Scirile mai nóuĕ anunţă, că pertractarea finală în procesul contra socialistilor, cari au făcut turburările cele mari dela Hód-Mező-Vásárhely se va ţiné în luna lui August. Dóuĕ sute cinciḑeci de persóne sunt acusate dintre cari 121 sunt deţinuţi de atunci în arest preventiv.

* * *

Pantheonul din Paris. Mareţul edificiu din Paris, Pantheonul, în care zace şi cadavrul preşedintelui Carnot, datéză din jumĕtate a dóua a secolului trecut. S'a edificat la ordinul regelui Ludovic XV şi era un templu a sântei Genoveva, patróna Parisului, Pantheonul este un edificiu monumental, al cărei parte principală o forméză o odae uriaşe acoperită cu o cupolă. Edificiile laterale sunt legate de cel principal în forma braţelor încrucişate. In partea nordică se aflà o antişambră admirabilă, ce zace pe 22 stâlpi corintici. La întrarea în acest edificiu i-se presentă omului un aspect imposant; jur împrejurul mareţei zidiri de 90 metri înaltă se întinde în formă de cerc o galerie cu loge, care zace pe 130 de stâlpi corintici, între cari sĕ află arcurile, prin cari întră lumina. Tempestăţile sorţii, pe cari le-a trăit Francia în secolul trecut şi în cel present, au atins şi acest edificiu şi au hotărît folosirea lui. De trei ori a fost Pantheonul luat din braţele bisericei şi s'a prefăcut în templu naţional, de trei ori însĕ biserica l'a recâştigat. In anul 1885, sub presidenţia d-lui Grevy, érăşi s'a luat bisericei pentru ca sĕ pótă fi înmormêntat în el cadavrul lui Victor Hugo. Trecerea acésta a edifiiciului bisericesc într'un Pantheon naţional a avut de urmare, că preoţimei nu-i este conces sĕ între în el. Astfel cu ocasiunea înmormêntălui Carnot, archiepiscopul Parisului, împreună cu asistenţa sa, a mers numai până la portal, înăuntru însĕ n'a putut întra.

* * *

Bandi şi asasinul seu. Se anunţă că ucigaşul ḑiaristului italian Bandi nu e încă prins. Numai cuţitul, de care s'a servit a fost găsit chiar pe locul, unde a săvêrşit crima.

Étă câte-va detalii complimentare asupra modului, cum a fost ucis valorosul ḑiarist:

Bandi avea obiceiu sĕ petrécă Dumineca la ţară, lângă Livorno, unde avea o căsuţă. In ḑiua crimei se dete jos din trăsură şi intrá în grădina vilei ca sĕ culégă flori, pe care avea obiceiu sĕ le ofere colaboratorilor sei dela „Gazetta Livorneze“.

Trăsura rĕmăsese dinaintea porţii. La un moment apărú un individ cu piciórele góle, numai în vestă, cu pĕrul roşiu, în vêrstă de vre-o 30 de ani. Vizitiul îl întrebă ce vrea. Necunoscutul respunse îngânat că a venit sĕ caute cârpe. Vizitiul replică:

— Aci nu sunt cârpe, plécă de aci!

După câteva minute acelaşi individ se întórse şi ḑise vizitiului:

— Ai d-ta un cuţit sĕ-mi împrumuţi? Aşi vrea sĕ scot o ţépă care mi-a întrat în picior.

— Ér ai venit! N'am cuţit, n'am nimic, lase-mĕ în pace.

Individul se depărta spre strada Grazie.

Eşind din grădină, dl Bandi se urcă în trăsură şi dete ordin vizitiului sĕ mérgă în trap spre birou.

Când ajunse trăsura în colţul stradei Grazie, individul se urcà pe scară, cu o estraordinară repeḑiciune, lovì pe ḑiarist în pântece cu un pumnal şi o lua la fugă.

Dl Bandi strigă vizitiului: „Repede! repede!“ Vizitiul, spăriat dete biciu calului urmărind cu privirea pe asasin care fugea de rupea pămêntul şi pe care îl arătá unui sergent.

Trăsura se oprì dinaintea unei spiţerii unde se deteră rănitului primele îngrijiri; dar, din causa gravităţii rănei, fu pus din nou în trăsură şi dus la spital.

* * *

Rose scumpe. In urma sĕrbărilor funebre pentru Carnot, tóte grădinele de flori din Francia s'au golit într'atâta, încât preţul a 12 rose, care de altă dată în anutimpul acesta era 1 franc, s'a urcat acum la 150 franci.

Dóuĕ formule de rugăciuni.

Ḑiarele din România publică următórele dóuĕ formule de rugăciuni, cari 'i s'au trimis dlui V. A. Urechiă, preşedintele Ligei culturale române:

I.

Creḑul românului.

Cred într'un popor român, tatăl popórelor romanice, creatorul instituţiunilor şi organisătorul omenimii, făcĕtorul a o mulţime de lucruri esistente şi dispărute.

Cred şi într'un popor român, ca într'o fiinţă una şi nedespărţită, care din poporul roman s'a născut, mai înainte decât cred mulţi alţii, precum rîul din isvor, sau precum raḑa din lumină; el este cu adevĕrat popor romanic, căci din poporul roman a purces spre rĕsărit de a cucerit aici multe ţĕri şi supunêndu şi sau însoţindu-se cu multe popóre, a întemeiat aici împĕrăţia romană rĕsăriténă; fu apoi împresurat de fel de fel de popóre barbare, călăreţe şi pedestre, cu cari sau luptat crâncen şi vitejesce dară cu succes numai până cât a fost vie în dirigenţii lui consciinţa romană; dar după ce sĕ desnaţionalisaseră dirigenţii sei, poporul roman fu bătut de popórele venetice, chinuit şi sfăşiat, apoi nimicit şi înmormêntat politicesce, dar el înviase curênd, după cum îi fusese preḑis de Foniei; şi întreprinse lupte bărbătesci prin munţii, văile şi câmpiile Pindului, Balcanilor şi Carpaţilor şi isbutí a-şi întemeia din câteva mici domniate din stânga Dunării de jos dóuĕ domniate mai mari şi mai tari, cari sĕ organisaseră bine şi se consolidara. Prin o cultură naţională, poporul român din aceste dóuĕ domniate se tot înălţa pe scara desvoltării intelectuale şi a civilisaţiunii până ce ajunse a face din ele un regat puternic şi respectat, care şéde cu onóre printre cele l'alte regate şi împĕrăţii din lume, şi érăşi se va porni cu glorie, ca sĕ întrunéscă şi sĕ jude ce membrii sĕi morţi şi şi atunci domnia lui nu sĕ va mai fini.

Cred în geniul românesc, organisator şi civilisator, care dela romani purcede; el, răḑimat pe frăţietate şi pe dreptate, va da tuturor viéţă şi va întruní pe toţi în armonie, spre o spornică activitate comună.

Cred întru înfrăţirea popórelor spre întemeierea între olaltă a unui traiu armonios comun, precum şi într'un judeţ suprem al lor pentru curmarea şi stîngerea certelor.

Mărturisesc dragostea universală reciprocă întru apropierea popórelor.

Aştept deşteptarea rĕtăciţilor şi viéţa frăţéscă eternă.

II.

Tatăl nostru românesc.

Spirite romane! glorificat fie numele tĕu. Implinéscă se intenţiunile tale, precum în trecut aşa şi în viitor. Ceea-ce ne priesce şi ne folose
nouĕ în necontenit, şi sprigine
treprinderile nóstre cele bune, prec
şi noi sprijinim pe ale altora, şi nu
ne duce în conflicte cu confraţii noştri, ci ne feresce de ori-ce neînţelegere, căci dela tine purcede inspirarea şi reuşita, acum şi totdéuna şi în vecii vecilor cu adevĕrat!

Cernăuţi.

Convocare.

Onoraţii membri ai „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, cu domiciliul în despărţĕmêntul Sĕliştei, compus din comunele cercului pretorial al Sĕliştei, apoi din comunele Dobârca, Apoldul inferior şi superior, Ludoş, Amnaş, Poiana, Jina, Rod, Topârcea, Alămor şi Gusu, sunt rugaţi a se întruní *Duminecă în 3/15 Iuliu n. la órele 10 a. m. în adunare cercuală*, care se va ţiné în sala scólei române gr.-or. din Sĕlişte.

Obiectele adunării vor fi:

I. Sub presidiul subscrisului:

1. Constituirea despărţĕmêntului, adecă: alegerea comitetului, carele constă din un director şi 6 membri. (Regul. § 13 alin. 1)

II. Sub presidiul directorului ales.

2. Alegerea unui casar, unui controlor şi unui actuar din sinul comitetului (Reg. § 13 alin. 2)

3. Primire de membri noi şi alte obiecte din cele normate în § 12 al Regulamentului.

4. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii, convocată pe 26 şi 27 August în Sebeşul săsesc.

Sibiiu 8 Iuliu n. 1894.

Parteniu Cosma,
membru al comitetului central al „Asociaţ. trans.“ ca deleg. al aceluia.

Bibliografic.

A apărut:

„Lumea ilustrată“, broşura 16 (nr. 31—32) cu următoriul sumariu:

Tecst:

„Foc şi cenuşe“, fragment de Constanţa Hodoş. — „Lilice di tu Machedonie“ (Flori din Macedonie) poesii de Constantin I. Naum. — „A mea este rĕsbunarea“, roman de Hall Taine. — „Onóre şi datorie“ roman de A. de Launay. — „Doina dragostelor“ poesie de N Beldiceanu. — „Păcat şi ispăşire“ novelă de D-na E. de Caro. — „Nebunul“, poesie după Petöffi de Dem. Moldoveanu. — „Glosa“, poesie de I Boniface-Hétrat. — „Plus rien“ poesie de I. Boniface-Hétrat. — „Dr. Emil Max“, biografie de * * *. — „Heinric Dowe şi cuirasa sa (pieptar) de * * *. — „Prispa măicuţei“, poesie de Gr. N. Lazu. — „Poesii de Heine“, (Din cer o stea jos cade, Astra, Intrebări) de Mihaiu de Bonachi. — „Felurimi“. — „Comóra casei şi a familiei“.

Ilustraţiuni:

Salonul de cură la Baden-Baden. — Un ospĕţ roman, tablou de Albert Bauer. — Oonre şi datorie (3 ilustraţii). — Lupta între un leu şi un bivol sĕlbatic. — Disgraţiata, tablou de Adolf Meckel. — Dr. Emil Max (portret). — Heinric Dowe şi cuirasa sa (2 ilustraţii). — Preţiosa tablou de A. Ebert. — Su[illegible] Judecata de Beverley, tablou de [illegible] Rosenthal.

Loterie.

Sâmbătă, în 7 Iuliu n. 1894.

Budapesta: 48 7 33 34 59

Nr. 72 Sibiiu, Sâmbătă 2|14 Iuliu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Enciclica papală.

I.

Ḑiarele au svonit şi svonul faptă s'a făcut.

Bĕtrânul papă Leo XIII-lea, care are ambiţiunea de a se numí: când „locţinĕtoriul Atot-puternicului Dumneḑeu“, când „locţinĕtoriul lui Christos“ când „urmaş al scaunului sânt. Petru“, simţindu-se la pragul mormêntului rece, a pregătit o „epistolă apostolică“, carea pórtă datul de 20 Iuniu şi s'a rĕspândit în diferite limbi, la diferite popóre.

In enciclică se dă mai întâiu espresiune bucuriei, ce o simte sântul părinte, pentru mişcarea cea mare, ce a cuprins în anul trecut pe tótă lumea catolică din incidentul sĕrbării iubilare a consacrărei Sale şi care a dovedit, „că in venerarea scaunului apostolic toţi catolicii sunt cu un cuget şi cu o inimă“.

Dar sunt pe suprafaţa pĕmêntului creştini şi alt soiu de ómeni, care „au stat departe de iubilarea catolicilor“; de aceea bucuria sântului părinte nu póte sĕ fie deplină, inima sa e miscată amar, „gândul intristat“, că ómenii umblă pe atâtea căi retăcite şi fiind dênsul „locoţinĕtoriu al Atot-puternicului Dumneḑeu“ urmând esemplul învĕţătoriului Christos de a-i scóte pe toţi la lumina adevĕrului, se rógă ca „toţi sĕ fie *una*, precum tu, părinte, întru mine şi eu întru tine“.

Se adreséză deci mai întâiu păgânilor, căci ei au lipsă mai mare de învĕţăturile evangeliei, spunênd, că tótă mântuirea vine dela Iisus Christos şi fórte nimerit ḑice cu scriptura, că: afară de Christos „ *nici un alt nume nu este dat sub ceriu ómenilor, întru care trebue sĕ se mântuéscă*“.

Se întórce apoi către acelea popóre, care cunosc învĕţătura evangeliei, dar care în urma certelor s'au desbinat şi nu mai sunt împreunate intim în legătura credinţei creştine. Acésta îl atinge în mod „fórte dureros“ şi în prima linie se îndréptă către biserica rĕsăritului ca „sĕ se întórcă la unirea credinţii“.

Pasagiul fiind fórte interesant pentru creştinii ortodocşi, îl reproducem întreg. El sună astfel, după cum se află tradus românesce:

„Mai întâiu Ne îndreptăm privirea Nóstră cu iubire intimă către acel rĕsărit, *dela care dintru început a pornit mântuirea şi s'a respândit preste tótă faţa pământului*. Dorinţa nóstră ferbinte ne insuflă adecă sperarea dulce, că nu mai este departe timpul, în care bisericele rĕsăritene, atât de preamărite pentru moştenita lor credinţă şi pentru vechea lor glorie, éră vor cerca, ceea-ce au părăsit. Dór nici nu ne desparte o prăpastie nemărginită, dór abstragênd dela puţine lucruri, ne scim chiar aşa de desĕvîrşit uniţi cu ei, cât Noi Inşine întru apĕrarea dogmei catolice nu arare ori împrumutăm mărturii şi doveḑi din învĕţătura, din riturile şi datinele, precum sunt ele la rĕsăriteni. *Punctul esenţial de desbinare îl forméză numai primatul pontificelui roman.* Dar ne luăm voe a-i recerca, sĕ reprivéscă la începuturile bisericilor sale, sĕ vadă, ce au gândit şi au creḑut înaintaşii lor, ce le-a străpus timpul, care a urmat nemijlocit după începuturile cele dintâiu. Căci pin acésta va resulta limpede, că mărturisirea Dumneḑeu-Omului Isus Christos: „Tu eşti Petru, şi pe acéstă pétră voiu zidi biserica mea“, s'a adeverit în pontificii romani. Vechimea creştină a şi vĕḑut între pontifici nu puţini, cari se ţineau chiar de rĕsărit: între alţii pe un Anaclet, Evarist, Anicet, Eleuteriu, Zosim, Agaton. Cei mai mulţi dintr'înşii au avut chiar şi fericirea, ca după ce au guvernat în tótă sfinţenia şi înţelepciunea biserica creştină universală, sĕ sigileze apostolatul sĕu cu sângele. — — Se scie afară de aceea fórte acurat, pe ce vreme, din ce cause, prin ce urḑitori s'a provocat nefericita desbinare. Inainte de acel timp, pe când omul încă nu despărţise, ce a împreunat Dumneḑeu, numele scaunului apostolic era sfânt şi înălţat în onóre la tóte popórele creştine, şi rĕsăritul ca şi apusul ascultau în concordie fără clătinare de pontificele roman ca de următoriul legitim al sfântului Petru şi în urmare ca de locţinĕtoriul lui Isus Christos pe pământ. De aceea, dacă ne întórcem la începutul desbinării, nici chiar Fotiu nu s'a îndoit a trimite la Roma delegaţi, cari sĕ-l apere, şi de altă parte Papa Nicolau I a trimis legaţii sei din Roma la Constantinopol, fără ca sĕ se fie făcut vre-o împotrivire. Şi spre ce scop? „Ca sĕ esamineze cu de-amĕnuntul causa patriarchului şi apoi sĕ pótă informa scaunul apostolic pe deplin şi conform adevĕrului despre starea faptică“.

Aşa e deci întrégă istoria acestei purcederi, o întărire învederată a primatului roman, dela care chiar pe atuncia începură a se desbina. — In sfîrşit, precum scie ori cine, în două concilii icumenice, în al doilea din Lyon şi în cel din Florenţa *toţi*, latinii ca şi grecii s'au unit fără greutate şi au statorit ca dogmă învĕţătura despre puterea supremă de guvernare a pontificilor romani.

Noi am amintit anume aceste amĕnunte pentru că ele cuprind o invitare la pace şi la împăcare, cu atât mai vêrtos, de óre ce noi am băgat de samă, că rĕsăritenii în ḑilele nóstre sĕ arată cu mult mai aplicaţi spre împăcare cu catolicii, ba manifestă chiar o anumită prevenire şi bunăvoinţă. Acésta spre marea nóstră bucurie s'a arĕtat cu deosebire deunăḑi, când ai noştri, cari se adunaseră în rĕsărit cu scop piu, fură primiţi cu prevenirea şi dragostea cea mai deosebită. Deaceea îndreptăm cuvintele Nóstre către voi toţi, cari, ori vĕ ţineţi de ritul grecesc, ori de alt rit resăritan, sunteţi desbinaţi de către biserica catolică. Ar fi dorinţa Nóstră cea mai ferbinte, ca fiesce care din voi sĕ cumpenéscă întru sine cuvintele, atât de energice şi pline de dragoste, cari le-a îndreptat odinióră Visarion către părinţii voştri: „Ce vom rĕspunde lui Dumneḑeu, când ne va întreba, de ce ne-am desbinat de către fraţii noştri, noi, pentru a cărora impreunare şi conducere în unicul staul s'a pogorit el însu-şi din ceriu, s'a făcut om şi a murit pe cruce? Cum ne vom puté justifica înaintea urmaşilor noştri? Nu, venerabili fraţi, sĕ nu suferim o ocară ca acésta. Sĕ nu lăsăm, să se descepte întru noi o gândire ca acésta! Sĕ nu ne prestăm nóue şi la ai noştri acest serviţiu rĕu!“

Cumpĕniţi bine, ceea-ce pretindem Noi şi cumpĕniţi-o înaintea feţei lui Dnmneḑeu. Nu conduşi de interese pământesci, ci numai îndemnaţi de iubirea dumneḑeéscă şi de dorinţa, că toţi sĕ se mântuéscă, ne întrepunem pentru unirea cu biserica romană: Noi ne gândim însĕ la unirea deplină, *nereservată*. Dar acésta nu póte sĕ fie aceea, care nu constă în alta, fără numai în ori ce comuniune arbitrară de învĕţături de credinţă şi în o anumită dragoste frăţéscă împrumutată. Unirea cea adevĕrată între credincioşii crestini e cea rênduită şi voită de Intemeietoriul bisericei Isus Christos: adecă aceea, carea constă în unitatea credinţei şi *în unitatea guvernării*. Şi nici nu aveţi nici o causă, sĕ fiţi îngrijaţi, că noi ori urmaşii noştri vor scurta drepturile vóstre şi vor restrênge riturile şi datinele singuraticelor biserici. Căci şi acésta a fost totdeuna principiul şi îndatinarea Scaunului Apostolic şi va fi pentru tot viitorul: a lua în socotinţă cuvenită fără de micime de inimă desvoltarea proprie şi datinele deosebite ale fiesce cărui popor singuratic. — Dacă voi din contră éră vĕ veţi fi unit cu noi, bisericele vóstre cu ajutorul dumneḑeesc vor câştiga minunat strălucire şi vaḑă. Asculte deci Dumneḑeu rugăciunea vóstră proprie: „Fă, sĕ înceteze despreunările bisericelor; pe cei risipiţi îi adună, pe cei rătăciţi îi întórce şi-i împreună cu sânta ta catolică biserică *).“ Lăsaţi deci, sĕ se deştepte în voi éră sânta credinţă cea una, carea înalta vechime a străpus'o cu constanţă vóuĕ ca şi nóuĕ, carea părinţii şi înaintaşii voştri au păzit'o nevătĕmată, carea şi bărbaţi ca Atanasiu, Vasiliu, Grigoriu Nazianzénul, Ioan Gură-de-aur, cei doi Cirili şi alţii atâţia au glorificat'o în emulare sfântă prin virtuţile sale cele neasemĕnate, prin talentul sĕu cel strălucitoriu, prin învĕţătura sa cea lămurită: bărbaţi, a căror glorie în tot adevĕrul o pot privi de a sa rĕsăritul şi apusul ca o moştenire comună“.

Sĕ adreséză *cu deosĕbire* popórĕlor slave, cărora le pune în perspectivă tóte bunătăţile lumei.

Sântul părinte continuă apoi cu biserica protestantă, care s'a născut

---

*) L. sânt. Vasile.

FOIŢA.

La înmormêntarea preotului Ioan Bozoşan, paroch gr.-or. în Moşna, protopresbiteratul Mediaşului.

I.

Preoţi cu crucea 'n frunte, popor cu jale 'n suflet!
Veniţi sĕ vărsăm lacrimi, sĕ plângem ne'ncetat;
Căci étă fără veste, ce nu-'ţi trecea prin minte:
Preotul brav şi vrednic, din lume s'a *mutat*.

II.

Preoţi români cu toţii, români din patru unghiuri!
O lacrimă ferbinte cu toţii sĕ vărsăm,
Când astfel de fiinţe ne părăsesc prin mórte;
Când étă siliţi suntem pământului sĕ dăm:

III.

O flóre-a *naţiunei*, o flóre desvoltată,
Ce'n măréţa cunună ea falnic strălucea
Ce întăria *cununa* prin starea sa bărbată
Aşa încât pe multe prin farmec întrecea.

IV.

Aşa o mândră flóre era preotul, care
Aḑi părăsesce lumea şi merge la ai sĕi.
El merge şi ne lasă. Dar lasă suvenirea
Faptelor sale bune la toţi urmaşii sĕi.

V.

Şi cine-i sunt urmaşii? E 'ntréga preoţime,
Carea 'şi scie chemarea cea sântă de preot;
Cari scie sĕ jertféscă pentr'a sa naţiune,
Sudóre şi avere, ba 'n trebuinţă *tot*.

VI.

L'om plânge şi 'l vor plânge mulţi fii din prejurime,
Ba! chiar şi 'n depărtare români bravi vor vĕrsa
Lacrimi cu 'nbelşugare pentru a sa mutare;
Căci paguba e mare. Şi mulţi vor suspina.

VII.

Preoţi din tractul nostru! Confraţii mei stimaţi!
Vĕ vĕd, că împreună cu toţi lacrimi vĕrsaţi.
Putem cu jale plânge; căci astăḑi am perdut
Colegul cel mai vrednic, pe care l'am avut.

VIII.

A nóstră convenire, a nóstră consultare,
Când Bozoşan preotul de faţă nu era:
Părea că n'are suflet; şi golul era mare
Aşa încât absenţa'i mult ne nedumeria.

IX.

Asociaţiunea cea mândră transilvană
Deplânge aḑi pe membru-i: un membru fundatoriu.
Femeile române cu a lor „Reuniune“
Vor deplânge p'al lor spriginitoriu.

X.

Invĕţătorii încă au dreptul a-l deplânge;
Şi-l vor jeli. Căci astăḑi prin trênsul au perdut
Un stilp brav şi puternic, o mână prea deschisă
Un suflet bun şi nobil, ce toţi l'au cunoscut.

XI.

Poporul brav din Moşna aḑi plânge 'n mare jale
Pe scumpul lor părinte, pe care l'au perdut
Şi ḑice fiecare cuprins de-o grea durere
Că perderea li mare, mare de necreḑut.

XII.

Rudeniile tóte de aprópe şi departe
Varsă şiroi de lacrimi, aprópe desperaţi.
Şi drept Vĕ ḑic: sĕ plângeţi! Şi plângeţi cu durere!
Căci perderea Vi mare,
Ce-aţi pert nu mai aflaţi!

XIII.

Dar' ochii 'mi s'a ţintiră prin marea ast' de ómeni
Spre *vĕduva'i* rĕmasă, abandonată 'n lume.
Şi inima'mi sĕ sfărmă privind a ei durere,
Când tremurênd pronunţă a soţului ei nume.

XIV.

Şi óre nu jelesce biserica sa, care, cu drag îl cuprindea.
Şi care în continuu prin mâna sa deschisă ajutor primea?
Dar plânge-l-va mult scóla, pe carea o a 'nălţat.

XV.

Preoţi cu crucea 'n frunte! popor cu jale 'n suflet!
Petreceţi cu mândrie spre recele mormênt
P'un fiu al naţiunei, părintele cel vrednic
Ce şi-a împlinit misiunea aicea pe pământ.

Bratei, la 12 Iuniu st. v. 1894.

George Marian,
par. gr. ort.

în urma unei revoluţii în biserica catolică şi carea desapróbă multe învĕţături şi datine ale bisericei catolice şi a cărei legătură este dragostea frăţéscă. Dar „cum póte numai dragostea sĕ împreune sufletele, când ele nu sunt unite prin credinţă“. Din causa acésta mulţi raţionând şi înzestraţi cu iubirea de adevĕr s'au întors *„pe calea sigură a mântuirei în biserica catolică“*. Le întinde deci mână dréptă întru dragoste, pentru că pe ei de mult îi chiamă maica comună, biserica, „de mult îi ascéptă cu dor fraţii catolici“.

Provócă apoi pe catolici, sĕ ţină la credinţă tare, pentru-ca *„unirea mult dorită“* sĕ ajungă la desĕvêrşire armonică. Arată binele ce decurge din acéstă şi relele ce au bântuit societatea. Statul şi biserica se pot uşor ajutora reciproc.

Enciclica combate cu tărie pe francmazoni, cari de multă vreme apasă greu şi viforos mai vêrtos naţiunile catolice. Puterea lor e aşa de mare, în cât şi-au ridicat residenţă chiar în centrul lumei catolice, în Roma. Jugul acestei secte, care adoréză natura şi desbracă pe om de caracterul creştinesc, trebue scuturat.

Prin unitatea credinţii s'ar nasce mult bine pentru omenime şi pentru biserică. Naţiunile s'ar apropia, rĕsbóele ar fi îndelăturate, cestiunea socială şi politică ar afla o soluţiune favorabilă şi pe popórele selbatice le-ar cuprinde lumina evangeliei.

Acesta este în liniamente generale cuprinsul enciclicei, al cărui unic scop e unitatea credinţii şi mai mult a guvernărei. Evident iese acésta din următoriul pasagiu, cu care şi închee „epistola apostolică“ :

> „Sĕ binevoéscă a asculta vócea Nóstră Dumneḑeul cel avut întru îndurare, în mâna căruia sunt timpurile şi momentele, şi în nemărginită bunătatea sa sĕ accelereze împlinirea dumneḑeescei promisiuni a lui Isus Christos: *„Va fi o turmă şi un păstoriu“*.

Noi considerând cuvitnele privitóre la biserica ortodocsă de interesante, ne reservăm a reveni în nrul procsim.

Revista politică.

Foile strĕine din Budapesta au publicat scirea, că primatele Vaszary ar fi declarat, că el nu póte urma provocărilor, ce i-s'au adresat prin conclusele meetingului catolicilor din Pojon in causa căsătoriei civile.

Afară de aceea el a scris o epistolă contelui F. Zichy, în care l'rógă pe acesta sĕ înceteze cu meetingurile catolice, pentru că acele sunt stricăcióse bisericei catolice, ér' biserica catolică a fost totdéuna patriotică şi n'ar vrea sĕ vină în alianţă cu naţionalităţile.

* * *

Cu mare pompă şi bucurie s'a împlinit actul dorit de atâţa ani de către croaţi a ocupărei scaunului archiepiscopesc din Agram prin un croat. Scaunul s'a ocupat prin episcopul Posilovici. Un caracter naţional a îmbrăcat întréga festivitatea de instalare a noului archiepiscop.

In vorbirea sa festivă veteranul Strossmayer a pus la inima noului archiepiscop grija de causa bisericei şi a naţiunei croate şi l'a rugat ca sĕ scótă afară, ca şi Iisus, pre farisei din biserica croată. Sub fariseii acestia vrednicii de biciu, foile magiare înţeleg pre cârmuitorii şi pre ceialalţi „cari să têrguesc în biserică cu ideia de stat magiar“.

Mai mare li e nĕcazul pre însuşi Posilovici, care a ḑis: „Slavia sudică până acum încă nu şi-a împlinit misiunea, la care e destinată. Este voinţa lui Dḑeu, ca acest popor sĕ fie mare, liber şi fericit . . . Sĕ fim uniţi, sĕ nu ne împrăştiăm puterile şi mărirea şi învingerea nu va lipsi.

Foile unguresci, cam supĕrate, mai aduc scirea, că cu ocasiunea festivităţilor din Agram, partida lui Starcevici, în frunte cu Folgenovici i-a făcut visită de onóre episcopului Strossmayer. Sĕ scie, că partidele lui Starcevici şi Strossmayer au vederi politice diferite în ce privesce politica naţională croată. Uugurii se uitau întotdeuna cu plăcere la acésta desbinare în sinul croaţilor şi acum le vine rĕu la socotélă, când, vĕd, că membrii partidelor se apropiă unii de alţii, şi că în programele lor nu sunt chiar atât de negre punctele, cari îi despart, ca ei sĕ-si fiă unii altora duşmani de mórte.

* * *

Puterea anarchismului lucră tare. Poliţia din Niş (Sêrbia), a deţinut în ḑilele trecute pe unul dintre cei mai periculoşi anarchişti. Despre circumstanţele şi motivele deţinerei se raportéză următórele: Înainte cu câteva ḑile a sosit în Niş un străin, care cu presentarea sa elegantă nici pe departe nu ar fi stêrnit în organele poliţienesci nici cea mai mică suspiţiune, dacă nu s'ar fi băgat de sémă, că conferéză prea mult cu un anumit Vladislav Markievici, lucrătoriu în fabrica regală de maşini. Cu trei ḑile după sosirea străinului în Niş s'au presentat la prefectul de poliţie doi dedectivi ruşi şi au cerut dela acesta sprijin, ca sĕ prindă pe un anumit Ciprian Jegolhovszky alias baron Sternberg, (cel ce luase banii anarchiştilor din Bruxella, şi despre care la timpul seu se svonise că a scăpat în America) Poliţia numai de cât şi-a îndreptat atenţiunea asupra străinului şi i au confiscat tóte epistolele sosite la poştă pe adresa lui. Intre acestea a confiscat şi o asemnaţiune postală despre 500 fr. adresaţi pe numele br. Sternberg şi trimişi de o anumită madamă Males din Paris, despre care însĕ poliţia crede, că e numai un nume fictiv. După-ce asupra identităţii personale poliţia şi-a câştigat tóte indiciile, a voit sĕ deţină pe baronul, dar acesta, presimţind pericolul, s'a depărtat din Niş. In 6 a curentei însĕ l'a prins în Alexinaţi şi ferecat în lanţuri l'a transportat la Niş. Totodată a deţinut şi pe lucrătorul Markievici, care însĕ declară, că înainte de acésta el nici-când nu a vĕḑut măcar pe baronul Sternberg şi a recunoscut, că Sternberg i-a promis o sumă mare de bani, dacă va fabrica pe séma lui şese bombe, dînsul însĕ nu a primit ofertul.

* * *

Ḑiarul german „Neue Preusische Zeittung“ scrie derpre stările, ce domnesc în cercurile guvernamentale din Ungaria între altele:

In partida liberală a camerei ungare, precum şi în cabinetul Wekerle se pare, că nu stau lucrurile aşa de strălucit, cum le înfăţişéză presa de dincolo de Leitha, în modul ei mincinos şi înfluinţat de guvern Retragerea ministrului de comerciu Lukács va urma încă în decursul feriilor parlamentare, deórece a dat de stavila corónei cu proiectul seu ungar, separatist, al navigărei pe dunăre. Şi ministrul Szilágy prim-iscoditorul întregei politice bisericesci va rĕmâné în post numai până atunci, când tot complecsul cestiunilor bisericesci politice va fi resolvat. Nici chiar ministrul-preşedinte Wekerle nu are de gând sĕ mai susţină pe Szilágyi, de-órece acesta şi acum e persona ingratissima la Corónă, şi simte prea bine neputinţa critică de a-şi susţiné cu el posiţia actuală atât în sus, cât şi în jos.

* * *

Ḑiarul rusesc, „Kyjevske Slovo“ scrie într'unul din numerii sĕi mai recenţi despre polonii din Austria următórele:

Polonii austriaci jócă o rolă briliantă, ei sunt elementul conducĕtor în Galiţia, unde asupresc naţiunea ruséscă, ce locuesce acolo şi esploatéză în folosul lor Bucovina ortodocsă ruso-română. Originea lor, picturile şi săbiile scumpe ale magnaţilor poloni, esposiţia actuală a lui Kosciusko în Lemberg, reproducerea lucrărilor lui Mikievicz, sĕrbătoririle rebelilor cunoscuţi şi necunoscuţi poloni — étă tot atâtea „fata morgana“, cari fac ca trecutul polonilor sĕ fie îmbrăcat într'o legendă misteriósă.

In politica austriacă însĕ polonii nu sunt nici domni, nici un element, care ar influinţa politica statului, ci ei sunt servi fideli ai germanilor, şi împlinesc voia acestora în mod punctual. Germanii îi folosesc şi îi vor folosi, cât vor avé lipsă de ei. Cu tóte aceste nemţii vorbesc despre civilisaţiunea Galiţiei ca şi de cea a unei „a doue Asie“. Se póte dealtcum ceti despre bunăstarea asiatică din Galiţia chiar şi în scrierile lui Scepanowski „Sĕrăcia în Galiţia“ şi în cele ale umoristului polon Ján Lam: „Golicia et Glodomeria“.

Rolul trist ce 'l au polonii, în ce privesce politica naţională şi culturală-istorică, în politica austriacă nu o sciu massele depărtate, cari ţin activitatea lor de neatêrnătóre şi de sine stătătóre. Insĕ „fata morgana“, care acopere cu vĕlul sĕu legendar trecutul şi presentul polonilor trebue sĕ se rupă şi atunci se va vedé, cu ce au sciut ei îmbăta până acum lumea.

Noutăţi.

Procesul „Memorandului“ la curie. Precum am anunţat, Marţi, la 10 Iuliu, s'a început la curia reg. din Pesta pertractarea recursului de nulitate dat de condamnaţi în procesul „Memorandului“. Recursul conţine 35 puncte şi se estinde pe 26 cóle. Pertractarea s'a început în sala festivă a curiei. Referent a fost judele Székely Ferencz. In şedinţa primă s'au pertractat 23 puncte; în a dóua s'au pertractat şi celelalte puncte.

In şedinţa ce s'a ţinut Joi, curia a pertactat punctele aduse de singuraticii apĕrători, ér Vineri şi-a dat vedictul de osândă, prin care a *respins recursul de nulitate.*

* * *

Noul metropolit al Blaşului. Sub acest titlu scrie „Magyarország din 11 Iuliu următórele: Scaunul metropolitan de Blaşiu vacant de aprópe doi ani de ḑile, va fi, precum auḑim, în timpul cel apropiat ocupat. Dintre cei trei fruntaşi candidaţi de congres, guvernul a ales pe Victor Mihályi, episcopul Lugoşului.

* * *

Ḑiare oprite. Regimul ungar a oprit de a mai întra în ţĕrile nóstre ḑiarele din România: „Lumina“ „Universul literer“ „Ţara“ „Tinerimea română“ şi „Curierul român“. Intr'unul din numerii trecuţi am inregistrat alte ḑiare oprite. Va veni vreme de guvernul nu va mai lăsa sĕ trécă nici un ḑiariu de dincolo la noi!

* * *

Darul regelui Alecsandru. Tinĕrul rege al Sêrbiei înainte de a pleca din Constantinopol a încunosciinţat pe patriarchul Neofit, că donéză patriarchatului un ajutoriu anual de 15.000 fr. şi a şi trimis acésta sumă prin adjutantul seu militar. Afară de acest don a conferit patriarchului crucea ordului „vulturul alb“.

* * *

Către regele. Cetăţenii oraşului Văsluiu au trimis regelui Carol o adresă subscrisă de toţi fruntaşii oraşului, prin care 'i-cer ajutoriul şi sprijinul moral în favorul fraţilor lor din regatul ungar.

* * *

16 tineri români închişi. „Gaz. Transilv.“ primesce scirea despre o ne mai pomenită volnicià şi ilegalitate, ce organele

---

Despre cultura minţii şi a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Proverbul: „cu bani poţi căpĕta ori şi ce, numai tată şi mamă nu“, arată cât e de domnitóre materia. Aci ar încăpea şi fericirea şi numele bun. Deci nu avem ce ne mira, dacă mulţi dintre ómeni se folosesc de tot felul de mijlóce, prin cari ar putea sĕ-şi câscige avere d. e. înşelăciune, prefăcătorie etc. Unii ómeni îşi sacrifică tot timpul pentru aşi câsciga o desteritate cât mai mare în artele mai sus amintite, încât te miri, cât de departe au ajuns astfel de ómeni în perfecţionarea acestor arte, atunci când ómeni de acelaşi soiu tot unul ca unul, încércă a trage pe sfóră unul pe celalalt. Ce le pasă la astfel de ómeni, că lucră contra moralităţii! Ei vor ajunge avuţi şi atunci averea are sĕ le stérgă şi petele de pe ei. Ei nici nu sĕ înşélă în originea lor.

Cel inzestrat cu cultura minţii şi a inimei însĕ, dacă e sărac în tot locul e în cdóă, ér cel fără cultura minţii şi a inimei fie numai avut, în tot locul e în frunte. Acésta însĕ e bóla timpului, de care noi sĕ ne ferim. Cel mai filosof între filosofi, încă s'a ferit de acésta bólă mai preferivd a fi serac, ca sĕ dea esemplu altora de a nu pune pond prea mare pe materie. De altă parte vrênd a arĕta relele ce provin din materie, a ḑis: „Mai curênd va întra funea corabii prin urechile acului decât bogatul întru împĕrăţia lui Dumneḑeu“. Arătând, că materia avem sĕ o considerăm de mijloc, nu voim a ḑice, că sĕ nu ne interesăm de loc de cele materiali, căci noi constăm din corp şi spirit, acesta e partea cea mai importantă în om înse spiritul e în legătură cu corpul, încât fără acesta nu mai funcţionéză nici spiritul, deci trebue sĕ susţinem corpul pentru a ne susţiné spiritul, înse corpul pentru a se putea susţiné are lipsă de cele materiali şi din acest punct de vedere e admisibil şi interesul faţă de materie.

Trebuinţele corporale, cari sunt necesare tuturor omenilor, noi le putem împăca lesne, aşa încât rĕmâne omenimei timp liber de ajuns de a se ocupa de cele intelectuale. Dacă cineva face mai mult pentru corp decât pretinde el, îmbuibându-l cu mâncări şi beuturi alese şi vesminte lucsuóse prin acésta nu numai că nu ajută ceva corpului, ci mai mult îi póte strica, şi după cum am arĕtat ele nu contribue nici la fericire.

Din acest punct de vedere, precum şi din acela de a nu fi împedecată omenimea din causa materiei în apropierea ei de ideal, eu sunt de principiul, că omenimea sĕ fie egală materialminte.

Valórea unui obiect cresce proporţionat cu gradul însuşirei, ce are de a fi folositor şi frumos. Acel obiect, care n'ar întruni aceste dóuĕ însuşiri n'ar valora nimic înaintea omului. Valórea omului încă atêrnă dela cultura minţii şi a inimei, deci fiecare om sĕ ţintéscă aşi însu-şi aceste dóuĕ întro cantitate cât mai mare, pentru aşi mări valórea sa proprie. Cultura minţii şi a inimei sunt în strânsă legătură şi încă cea dintâiu premerge la dóua. Inainte de a se stabili principiile morale, ratiunea în urma celor esperiate au dedus ce este bine şi rĕu, ce e folositoriu şi stricacios. Cu cât ómenii au avut o mai înaltă cultură a minţii cu atât au stabilit principii mai înalte de morală. Se vor ivi şi atari principii, de care noi nici nu ne putem închipui, dealtmintrea noi sĕ ne mărginim pe lângă cele ce le avem acum şi sĕ fim îndestuliţi dacă vom lucra în conformitate cu acestea.

Sciinţa arată, ce are sĕ facă omul, însĕ omul póte face, ca din acţiunea sa sĕ resulte bine sau rĕu, însĕ morala trebue sĕ întrevină pentru a-i da motorul care se-l îndemne a lucra numai bine. Precum este imposibil ca în scólă sĕ se dea o cultură universală, tot asemenea nefiind prevestitóre, este imposibil a urmări paş de paş acţiunile cuiva şi ai da indigitari asupra acestora, fiind acţiunile fórte felurite conform împrejurărilor în cari trăesce cineva, ci aceste se învaţă în viaţă mai mult din esperinţa altora, şi combinênd cu judecata sa proprie. Scóla însĕ ar avea datorinţa de a sădi impulsul în urma cărui omul sĕ se îmbărbăteze de a face numai bine, tot ceea ce face. Deci scóla sĕ-şi pună ca problemă cultura inimei, ér cultura minţii sĕ fie mijlocitóre pentru ajungerea problemei. Fiindcă cultura minţii şi a inimii stau în legătură, încât dându-se cuiva cultura inimei, i-se dă şi cea a minţii, atâta cât e neapĕrat de lipsă fiecărui om.

(Va urma).

administraţiei ungurescì au comis faţă de 16 tineri ţĕrani români din comuna Blăşiel, de lângă Mediaş. Sunt trecute dóuĕ sĕptĕmâni de când tinerii ţĕrani din Blăşiel au aranjat un joc cum e obiceiul în Dumineci şi sĕrbători, la poporul nostru ţĕran pretutindeni. Când flăcăi şi fete îşi petreceau în nevinovatul lor cerc ;-étă că deodată apare notarul din Blăşiel c'o gardă de gendarmi — şi fără multă vorbă, prind 16 tineri, îi légă şi îi escortézǎ la Dicio-St.-Mărtin, sub pretecstul infam, că nu şi-au cerut permisiune la joc dela birĕul şi notarul. Ei au fost duşi ca nisce făcĕtori de rele, în temniţa din D.-St.-Mărtin, unde zac şi astăḑi. fără de-a li-se puté dovedi o causă suficientă de arestare.

* * *

Nou institut de bani. Fóia „Brassó“ din Braşov publică scirea, că în comuna Bran s'a înfiinţat un nou institut de bani românesc. Noul institut sĕ chiamă „Parsimonia“. Presidentul institutului este cavalerul Ioan Puşcariu, jude de curie pensionat, director esecutiv este dl Iosif Puşcariu, advocat în Braşov. In 5 Iuliu n. s'au presentat statutele la tribunalul reg. din Braşov spre luare la cunoscinţă.

* * *

O nóuă bancă românéscă în Braşov. După ce s'a hotărît lichidarea micei bănci din loc, „Meseriaşul român“, care dispunea de un capital prea neînsemnat şi din mai multe puncte de vedere s'a dovedit a fi necorĕspunḑĕtóre trebuinţelor nóstre locale, mai mulţi fruntaşi români din oraşul nostru au luat iniţiativa de-a întemeia o nóuă bancă poporală românéscă pe acţiuni, care se va numi „Braşovéna“ şi-şi va avé sediul aici în Braşov. Societatea sĕ înfiinţézǎ deocamdată pe 90 de ani cu un capital iniţial de 25,000 fl. v. a. împărţit în 500 acţiuni de câte 50 fl., reservându-şi dreptul de a face ulterior o nóuĕ emisiune de acţiuni, sau obligaţiuni de prioritate, la cas de trebuinţe. La subscriere vor fi a se depune după fiecare acţiune câte 10% şi 1 fl. taxă de înscriere. La 15 ḑile după adunarea generală de constituire se vor plăti alte 20%, ér restul se va plăti în rate treilunare de 20, ér cea din urmă de câte 30% după fiecare acţiune. Acţiunile însĕ se pot plăti şi deodată la subscriere. Subscrierile sunt a se face în intervalul dela 1 Iuliu până la 31 August n. c., ér vĕrsămintele făcute sunt a se adresa dlui G. M. Zănescu, cassarul provisor al institutului, scrie „Gaz. Tran.“

* * *

Ministrul de resbel a dat de curĕnd o ordinaţiune în urma căreia, în casul când móre vr'un soldat activ, atunci familia şi rudele lui sĕ fie numai decât încunosciinţate despre acésta. Pentru ca familia mortului sĕ pótă lua parte la înmormêntare, ministrul ordónă şi aceea, ca în timp de pace încunosciinţarea sĕ se facă fără întârḑiare, direct, pe cale telegrafică.

* * *

Cutremur de pămênt. Din Constantinopol se anunţă, că acolo a fost un mare cutrĕmur de pămênt. Au fost trei sguduituri puternice. Pagubele sunt însĕmnate. Se susţine, că au căḑut şi jertfe omenesci. Tóte oficiile publice sunt închise. Poporaţia e cuprinsă de spaimă, aşa că începe a părăsi locuinţele, tăbărând în liber.

* * *

Ḑiarul „Roma“ ce apare în Neapol primesce din Palermo scirea, că poliţia de acolo a descoperit o periculósă conjuraţiune anarchistică. Primul om pe care l'au prins şi care pentru agitaţiunile sale politice era deja de mai nainte suspect în ochii poliţiei, a mărturisit, că a luat parte la o conjuraţiune al cărei scop era sĕ ucidă pe comandantul Lafarina şi pe alte persóne însemnate din Palermo. (Lafarina a fost pus la cale lucrul, ca locuitorii din Palermo din incidentul atentatului lui Lega sĕ trimită lui Crispi o adresă colectivă). Afară de acest om poliţia a mai arestat încă 6 anarchisti. Corespondentul ḑiarului numit amintesce, că planul conjuraţilor a fost sĕ prindă pe Lafarina, sĕ'l ucidă şi sĕ-i ascundă cadavrul, ér dela familia lui cu tóte acestea sĕ stórcă 60.000 fr. preţ [illegible]e rĕscumpĕrare, ca sĕ aibă bani spre scop[illegible] anarchistice.

* * *

Din Madrid se anunţă, că în rĕnd cu cele[illegible]lta state europene Spania încă s'a simţit îndemnată a decreta persecutarea şi strivirea anarchiştilor. Astfeliu o telegramă mai recertă aduce scirea, că senatul a votat proiectul de lege despre strivirea anarchistilor, care în camera deputaţilor fusese deja votat de mai nainte.

* * *

Dar pantru biserică. Georgiu Neic proprietar gr.-or. în Vaidasig, Maria soţia dînsului şi domnişóra Măria Neic, au luat un rĕnd de vestminte bisericesci, cu amĕnuntele ce sĕ ţin de el, felon, epatrafir, aer şi mânecari cu preţul de 70 fl v. a.

Se aduce mulţămită publică de către poporul gr.-or. din Vaidasig crescinilor binevoitori. Vaidasig, în 26 Iuniu, 1894. Paul Stanciu, învĕţător gr.-oriental.

* * *

Leafa preşedintelui Republicei franceze. Dl Casimir-Périer, în calitatea sa de preşedinte al Republicei, primesce un salar de 600 000 lei pe an şi tot pe atât pentru cheltueli de drum, în total 1 milion 2 sute mii lei. Léfa i-se mandatézǎ în dóuĕ rate lunare, a câte 50,000 lei

* * *

Glumă îndrăsnéţă. Ḑiarul „Figaro“ scrie, Caserio Santo, asasinul fostului president al republicei, a adresat prin ministerul de interne către d. Casimir Périer o scrisóre, prin care îl rógă să binevoéscă a-i trimite ceva parale „ca sĕ îndulcéscă regimul cam aspru al închisórei“!

Lucrul este absolut autentic; altfel nici nu ne-am permite sĕ glumim asupra unui astfel de subiect.

„Sunt fórte rĕu hrănit, ḑice asasinul, şi la urma urmelor îmi datoriţi un ajutor, de vreme ce graţie mie sunteţi preşedinte al republicei“.

* * *

Necrolog. *Dionisiu Adamovici*, paroch rom. gr.-or. în Abrud şi administrator protopresbiteral al tractului Abrudului, după o activitate neobosită de 33 ani în viia Domnului, în etate de 59 ani, în urma unu morb greu si îndelungat, în 9 Iuliu n. c. diminéţa a încetat din viaţă, dându-şi nobilul suflet în mânile Creatorului.

Abrud, 9 Iuliu n. 1894.

— *Nicolae Dobrota*, paroch gr. or. în Poiana după grele şi îndelungate suferinţe s'a mutat la cele vecinice Miercuri în 29 Iuniu (11 Iuliu) la 3 óre dim. în al 65 an al etăţii şi al 41 an la serviciul preoţesc.

Acésta adâncă durere sĕ aduce la cunoscinţa tuturor rudenilor pretinilor şi cunoscuţilor.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpului decedat s'au aşeḑat spre odichnă vecinică Vineri în 1/13 Iulie la 1 óră d. a. în cimiteriul bisericei vechi din Poiana. Fie-i memoria binecuvêntată. *Jalnica familie.*

* * *

Bismark şi numĕrul 3. Numĕrul 3 a avut mare însemnătate în viéţa lui Bismark. In însigniile familiei sale sunt 3 frunḑe de trifoliu şi 3 frunḑe de stejar. Bismarck a avut 3 copii: Herbert, Wilhelm şi Maria El are 3 moşii: Friedrichsruhe, Varzin şi Schönhausen. A luat parte la 3 rĕsbóie şi a încheiat 3 tractate de pace. In caricaturi el e făuut cu 3 peri pe cap. Tripla alianţă e opera lui.

* * *

Maşina omenéscă. Étă câte-va date interesante asupra alcătuirei şi modului de funcţionare a maşinei omenesci.

Numĕrul óselor aflate în trupul omului e de 150, acel a muscilor de 500.

Un om adult are 15 kilograme de sânge în el: iar diametrul inimei sale e de 15 centimetri. Acest din urmă organ bate de 60 de ori pe minut şi fie-care bătae face loc la 44 grame de sânge; aşa că într'o ḑi face loc la 5850 kilograme.

Totalitatea sângelui din noi trece prin inimă în trei minute.

Plămânii nostri conţin în stare normală, 5 litre de aer şi respirăm de 1200 ori pe óră, cheltuind 300 litre de aer.

In corpul omenesc sĕ află 13 elemente, din care 5 gasuri şi 8 feluri de solide.

Un bărbat de 76 kilo, e alcătuit din 44 kilo oxigen, 7 kilo idrogen, 1 kilo 75 azot, 600 grame clor, 100 grame fluor, 22 kilo cărbune, 800 grame de fosfor, 100 grame puciósă, 1750 gr. de calciu, 80 gr. de potasche, şi 50 gr. de fer.

Cu o asemenea alcătuire nu e mirare că deşi aşa de delicată, maşină omenéscă e capabilă de o enormă resistenţă şi de sforţări uriaşe.

* * *

Difuzinnea baccilului tuberculosei. — Profesorul dr. Straus a făcut la acadmia francesă espunerea nouelor sale esperienţe fórte interesante. Savantul profesor de patologie esperimentală dela facultatea de medicină din Paris a reuşit a pune în evidenţă presenţa baccililor tuberculoşi virulenţi în interiorul cavităţni nasale a celor pe deplin sănătoşi, cari frecuentézǎ localurile locuite de ftzici.

Esperinţele drului Straus s'au făcut asupra infirmierilor şi aspra unui numĕr de studenţi în medicină, dala spitalul Carităţei din Paris.

S'au estras cu precauţiunile necesare praful şi mucosităţile din cavităţile nasale ale acestora şi s'au inoculat în peritoneul a 29 cobai.

Nouĕ din aceste animale fură atinse de tuberculosă Natura tuberculósă a lesiunilor a fost totdeuna verificată prin constatarea baccilului.

Astfel s'a vĕḑut că din 29 indiviḑi sănătoşi, cari petreceau în sălile spitalului 9 inşi găzduiau în cavitatea lor nasală baccilii virulenţi ai tuberculosei.

Şésă din aceste casuri se rapórtă la infirmierii, cari petrec tótă ḑiua în spital, ér restul la doi şepte studenţi cari nu petrec în spital decât câte-va césuri pe ḑi.

Cercetările dlui Straus dovedesc, că aceşti baccili, cari plutesc în aer, pĕtrund şi se incuibézǎ în cavităţile nasale şi în organele respiratorii la indiviḑi cu totul sănătoşi, cari trăesc în apropierea ftizicilor.

* * *

Invitări. Tinerimea română studiósă din Apoldul-superior şi jur invită la producţiunea teatrală împreunată cu cântări corală, declamări şi urmată de dans ce se va da Dumică, în 3/15 Iulie anul curent în sala cea mare a scólei române din loc, începutul la 6 óre séra. Venitul curat e destinat pentru provederea copiilor sĕraci cu cărţi scolare. Preţul de intrare: de persónă 50 cr.; de familie à 3 persóne 1 fl. 20 cr. Suprasolviri marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Programa:

„*Ḑiua a apus*“, cor pentru bărbaţi de H. Pfeil.

„*Petru Rareş*“, poesie de Ioan Neniţescu, declamată de I Popp, stud. teolog.

„*Uită mamă*“, poesie de I. Tripa, melodie de N. Stefu, întocmită pentru cor de bărbaţi de G. Dima.

„*Neguţătorul şi nărodul*“, dialog de Anton Pan, predat de D. Iridon şi U. Aleman, docente.

„*Din depărtare*“, cor pentru bărbaţi de I. Vorobchevici.

„*Cârlanii*“, vodevil într'un act de Const. Negruzzi.

„*Sunt român*“, cor pentru bărbaţi de W. Humpel.

— Invitate la petrecerea de vară ce se va arangia de „reuniunea meserieşilor din Sĕlişte“ la 3/15 Iulie 1894 în „Mailat“ In cas de timp nefavorabil petrecerea va fi în sala scólei. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii Inceputul la 2 óre p. m. Oferte marinimóse se primesc cu mulţamită şi se vor cuita pe cale publică.

— Reuniunea română de cântări din Sas-Sebeş arangează Dumineca în 15 Iuliu n. 1894 „Concert“ în pavilonul de vâră dela hotelul la „Leul de aur“, după concert petrecere cu dans. Preţul întrării pentru membri: 40 cr. ér pentru pretrecerea cu dans: 20 cr. de persónă. Bilete de întrare se vînd în prăvălia de manufacturi a dlui I. Oniţ şi în sara concertului la cassă. Inceputul la 8 óre sara. In pausă se vor juca „Căluşeriul şi bătuta“.

Program:

1. *a*) „Zis'au badea“ *b*) „Baba şi Moşneagul“ coruri micste de Musicescu.

2. *a*) „Vin-o lele“, cor bărbătesc de I. Vidu. *b*) „Vêntul suflă“, cor bărb. de F. Dürrner.

3. Dóuĕ cântece pentru o vóce de Sopran cu acompaniament de piano. *a*) „Te ascept“, . . . de D. G. Florescu. *b*) „Plângeai“ . . . de G. I. M.

4. *a*) „Rĕmâi sănĕtósă“, cor mixt de G. Dimă. *b*) „Ileana“, cor mixt de G. Musicescu.

5. Dóuĕ cântece pentru o voce de bariton cu acompaniament de piano. *a*) „Un boboc de crin rupt de vijelie“, de A. Baluţia. *b*) „Ghiţişor“, de G. A. Dinic.

6. *a*) „Din depărtare“, cor bărb. de I. Vorobchievici. *b*) „Cântec vênătoresc“, cor bărb. de T. de Flondor.

7. Brêul popilor, cor mixt de G. Musicescu.

— Tinerimea studiósă română din Mercurea şi jur învita la petrecerea de veră împreună cu joc ce se va arangia la 22/10 Iuliu 1894 în sala dela „Trei Arabi“ (Drei Mohren) din Mercurea. Inceputul la 8½ óre p. m. Eventualul venit este destinat pentru scóla gr.-ort. din Mercurea. Preţul de întrare: de familie 1 fl. 50 cr., de persónă 60 cr. Suprasolvirile benevole sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică

Avis.

Adunarea cercuală a *despărţĕmêntului Sĕliştei*, al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ convocată pe 3/15 Iuliu n. la Sĕlişte, *se amână*, din cause neprevĕḑute, cu o sĕptĕmână, pe *Dumineca 10/22 l. c.* la care şi de astădată învit cu tótă onórea pe membrii actuali, pe cei-ce doresc sĕ se facă membrii, şi pe toţi amicii Asociaţiunii transilvane, cari sunt domiciliaţi în acel despărţĕmênt.

Sibiiu, 12 Iuliu n. 1894.

Parteniu Cosma,
membru al comitetului central al „Asociaţ. trans.“ ca deleg. al aceluia.

Escriere de Concurs.

(Dela Asociaţiunea transilvană.)

Pentru anul scolar 1894/5, sunt a se ocupa 10 stipendii à 50 fl., menite pentru eleve de părinţi mai lipsiţi de mijlóce şi adăpostite în internatul scólei civile de fete a Asociaţiunii transilvane, cari stupepdii s'au creat din suma de 500 fl. votată Asociaţiunii cu acest scop de adunarea generală din anul 1894 a institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu.

Pentru conferirea acestor stipendii se escrie concurs, cu terminul până la 25 August 1894 n.

Cererile au e se înainta comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ instruite cu următórele documente:

1. Carte de botez, în original sau în copie legalisată;
2. Testimoniu scolastic de pe semetrul II al anului scolar 1893/4;
3. Atestat despre condiţiunea şi starea materială a părinţilor.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 3 Maiu 1894.

I. Hannia, membru comit. **Dr. V. Bologa.** secr. II.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ pe anul scolariu 1893—94.

Onorată Societate!

E un adevĕr mai pe sus de ori ce îndoială, că înaintarea omenimei spre lumină, spre perfecţiune, e a se mulţumí atragerei de a sĕ însoţí om cu om, de a se spriginí împrumutat în tóte trebuinţele şi încercările vieţii. Omul isolat, ţinut singur, numai fórte slabă ispravă póte scóte la capĕt, dacă póte. „Unde 's doi puterea creşte“, unde 's mai mulţi ea creşte cu atât mai tare.

Insoţirii pe tóte terenurile ómeni cu ómeni e a se mulţămí ori ce progres-

De n'ar fi acésta adevĕrat, nu s'ar simţi lipsa însoţirilor în lume, şi societăţile, reuniunile, tovărĕşiile n'ar fi atât de multe și de multe feliuri. Însași acéstă bogată esistență de societăți de tot feliul, ne dovedesce lipsa lor pentru popóră, pentru omenime Motivul, care a îndemnat pe întemeietorii societății nóstre de lectură la aducerea ei în viéță, a fost și el același și același e și aḑi, rațiunea esistenței ei; aducerea în atingere, a om cu om, ca om dela om sĕ învețe ceva, om pe om sĕ îndrepte și toți sĕ profite, toți sĕ înainteze. Acésta ne-a fost și nóuĕ singura țintă, după care am străduit, singurul dor, care ne-a condus în lucrarea nóstră în decursul acestui an. Cât am putut am cercat sĕ ne apropiem de el. Puterile nóstre omenesci și tineresci fiind, cât am putut, numai atàta am făcut.

Premițênd acestea, comitetul își ia permisiunea a face următorul raport general detailat:

I. Activitatea societății în anul scolariu espirat.

1. Activitatea societății însași.

La 25 Septembre v. 1893 membrii înscriși ai societății de lectură „Andreiu Șaguna“, adunați în sala cea mare a seminariului, sub presidiul dlui director seminarial Ioan Hannia a ținut ședința de constituire a societății, care a dat următoriul resultat: Președinte al societății a fost aclamat dl Dr. Petru Șpan, profesor seminarial; vicepreședinte Ioan Moța, cleric a. al III-lea; redactoral foii „Musa“ Aron Roman, cleric anul al III-lea. notar al corespondențelor Nicolau Onet cleric a. III-lea; notar al ședințelor societății, Avram Sirb cleric anul II; bibliotecar Vasilie Stan cleric anul I; vice-bibliotecar Avram Dubleș ped. anul I; cassar Romul Gomboș, cleric a. I.

Membrii în Comitet: Mihail Candrea, (totodată notar al ședințelor și raportor al lui) și Laurențiu Ciorbea, clerici anul al III-lea; Ilie Pop, Nicolau Palade, cl. a II-a; Eilampiu Negrea și Lazar Bera, clerici anul I. Iuliu Crișan ped. anul III-lea și Ioan Fota ped. anul II-lea.

Constituită în modul acesta societatea și-a început activitatea ei. Anume a ținut în decursul anului scolar 17 ședințe, parte literare, parte administrative. parte micste,conduse tóte de președintele seu dl Dr Petru Span. — Ér pe lângă ședințele acestea în sara de 29 Noemvre v. societatea ca în toți anii a serbat și deastădată o ședință festivă publică, în semn de pie venerațiune față de memoria neuitatului nostru mare archiereu Andreiu. Ședința a fost și deastădată ca în totdéuna, cercetată de un numĕros public, care a umplut literalmente sala cea mare a seminariului. Au onorat societatea prin presența lor însĕ mai ales dame din Sibiiu și jur, dlor formând maioritatea publicului. Asupra resultatului moral nu suntem noi chemați a ne da părererea, resultatul material însĕ constatăm cu plăcere, că a fost mulțămitor, din el abstrăgând spesele împreunate cu aranjarea festivității a resultat pe séma societății un venit curat de 46.26fl.

In asemênare cu alți ani de mai înainte acest venit material a fost mai mic. Avênd însĕ în vedere greutățile, ce le-a întimpinat societatea cu aranjarea ședinței festive în acest an, neatârnătóre de ea, greutăți, care o au adus în pasul de a puté espeda invitările la ședință abia cu o ḑi înainte de festivitatea însași — aflăm esplicarea acestei scăderi în venit In cele 17 ședințe ale sale societatea a adus concluse pe care le a și esecutat cu escepțiunea celei de sub numĕrul 60 protocolar. Numĕrul membrilor ordinari ai societății în decursul anului au fost 142, teologi, pedagogi și clerici estraordinari, ér membrii ajutători au fost 4.

Activitatea societății privită mai deaprópe sĕ ramifică în: administrativă și în literară.

In partea ei administrativă societatea și-a îndreptat atențiunea mai ales asupra arangierii mai departe a cabinetului seu delectură. Până în anul scolariu 1886/7 acest cabinet avea o înfățișare sărăcăciósă: dóuĕ mese albe simple cu ḑiarele aruncate pe ele și dóuĕ bance lungi pe de laturi. In anul scolar dis la îndemnul conducătoriului de atunci a d lui profesor D. Comșa, societatea a hotărît reformarea totală a salei de lectură, îmbrăcând mesele, procurând parcane pentru ḑiare, și scaune în numĕr potrivit. S'a făcut atunci inceputul și s'a procurat după cât s'a putut. Și de atunci până acum sala a rĕmas în aceași stare. In anul de față societatea la propunerea comitetului a procurat pe lângă cele dóuĕ mese alte dóuĕ, pe lângă cele 20 scaune, alte 15 și pe lângă o lampă până acum, o a dóua lampă, cheltuind-se pentru aceste suma de 58 fl. S'a îngrigit mai departe societatea de regularea bibliotecei sale, a archivei și administrarea în bună rânduélă a întregii averi. In privința literară societatea a desvoltat următórea activitate:

A discutat societatea ca corporațiune literară în ședințele sale asupra alor 11 lucrări literare elaborate de membrii ordinari ai sĕi, cari primite fiind de bune, anume 7 în prosă și patru în poiesie au fost induse în fóia societății „Musa“.

Fóia „Musa“ cuprinḑênd elaboratele admise de sociatate pentru în ea, a apĕrut în 15 numeri.

Ér rodul cel mai ales al societății din acest an scolar pe terenul literar a fost edarea „Almanachului“ sĕu.

La propunerea comitetului, societatea a hotărît adecă că pentru eternisarea Iubileului seu de 25 ani de esistență, sĕrbat la finea anului 1892/3 sĕ i ridice acestui Iubileu și un modest monument, care sĕ constee din un „Almanach“ care sĕ cuprindă pe scurt istoricul societății în primii 25 ani, programa „Iubileului“ cu lucrările produse din acel incident, cu numele patronilor, a membrilor fundatori și onorari; ér la sfârșit cu un adaus de sentențe cele vor trimite foștii membrii ai societății, pășiți în viața publică ca colaborare la acest „Almanach“

Societatea a legat frumóse speranță de acésta întreprindere a sa și cu bucurie putem constata, că nu s'a înșelat.

Ne-a adus întreprinderea „Almanachului“ mai ales în dóuĕ privințe folóse reale Anume întâi: substragênd tóte cheltuilele avute cu tipărirea, compactarea și espediția la abonenții societății i a rĕmas din întrégă suma încursă în urma apelului ei în causa edării „Almanachului“ un venit curat bănesc de 156 fl. Adóua: de unde până aci societatea nóstră nu avea nici un membru fundator, din acest prilegiu în urma aceluiași apel s'au înscris 22 de domni între membrii fundatori ai societății, dovadă, că acest pas a mărit și mai mult înteresul publicului față de societatea nóstră.

Domnii, cari s'au inscris ca membrii fundatori ai Societății sunt puși în fruntea „Almanachului“, afară de dl Dr. Ioan Mihu, inscris după aparația lui și sunt următorii:

Ilustritatea Sa Nicolau Popea, episcop în Caransebeș; Ilustritatea Sa Ioan Mețian, episcop în Arad; Dl. Ioan Hania, director seminarial în Sibiiu; Dr. Alecsandru Mocsonyi de Foen, mare proprietar în Birchiș; Eugen Mocsonyi de Foen, mare prop. în Birchiș; Zeno Mocsonyi de Foen, mare prop. în Birchiș; Romul de Crainic, protopresbiter în Dobra; Dr. Petru Span, profesor seminarial în Sibiiu; Constantin Cothișel, preot gr. ort. în Certege; Iuliu Dan, protopresbiter gr. or. în Făgăraș; Aurel Danciu, proprietar de mine Bucium Cerbu; Ioan Danciu, protopresb. gr. or. Ofenbaia; Gabriil Hango, preot. gr. or. econom semin. în Sibiiu; Nicolau Garoiu, advocat în Zernești; Vasilie David, preot gr. or. Mogoș-Mămăligani; Romul Furdui protopresbiter în Câmpeni; Ilie Pop, notar în Poiana Sibiiului; Galaction Șagău protopresb. Sas-Regen Ioan Nicola preot gr. or. în Albac-Arada; George Lupu candid. de preot în Roșia-Montană; Avram Păcurar protopresbiter în Ilia; Dr. Ioan Mihu, adv. în Orĕștie.

Despre succesul moral, nu ne simțim chemați a ne da noi părerea, înregistrăm însĕ cu bucurie, că ḑiarele „Tel. Român“ „Gazeta Trans“ „Tribuna“ „Familia“ „Minerva“ și altele au luat notițe despre „Almanachul“ nostru scriind și dări de sémă mai lungi ori mai scurte asupra lui, tóte esprimêndu-sĕ fórte favorabil despre acésta manifestare în afară de activitate a Societății nóstre.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“, nr. 10 cu următoriul sumariu:

„Tovarĕși nedespărțiți“ sau „Sântul Dumitru“ de Carol Scrob. — „Asra (trad.) de M. de Bonachi. — „Așa a fost sĕ fie“, de Marg. Moldovan. — „Epigramă“ de O. Bocca. — „Hoțul de cârlani (trad) de Iulian Popescu. — „De ducă“, de Brebenel — „Carte cu tablouri de condeiu“, de H C. Andersen — „Scire literară“ de — Rămurele „Frunḑe și frunḑulițe“, de Vióra Magdu. — „Tinerimea română“ Silv. Moldovan. — „Feliurite“ de * * *

Loterie.

Mercuri, în 11 Iuliu n. 1894.

Sibiiu: **66 36 22 3 49**

Nr. 386 [113] 1–3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor de învĕțători, vacante, dela scólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeșului, sĕ escrie concurs cu termin până la 20 Iuliu a. c.

1. Sebeș, un post de învĕțător cu salar anual de 400 fl. v. a. și după un serviciu de 5 ani la acésta scólă 450 fl. v. a. solviți în rate lunare din cassa bisericii.
2. Șugag, un post de învĕțător cu salar anual de 300 fl. din alodiul comunal, cuartir, 3 stăngini de lemne de foc și grădină de legumi,
3. Ohaba, dóue posturi de învĕțători fie-care cu salar anual de 300 fl. lemne de foc și grădină de legumi.
4. Petrifaleu, cu salar de 300 fl. și cuartir.
5. Vingard, postul de învĕțător adjunct cu salar anual de 200 fl. cuartir și grădină.

Aceia, cari vor fi aleși la aceste posturi învĕțătoresci sunt datori a ținea Dumineca și sĕrbătórea strana și sĕ cânte cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral subsemnat și a sĕ presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 325–891. [111] 1–3

EDICT.

Mihail Bârză, gr.-or. din Sĕliște, care a părăsit cu necredință pe legiuita lui soție Ana Danil Moga, tot din Sĕliște — pe basa resoluțiunei consistoriale din 18 Iuniu 1891 Nr. 3314 B — se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorțial intentat asupra-i de sus numita lui soție se va pertracta și decide și în absența lui.

Sĕliște, 26 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 26–52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 Sibiiu, Marți 5|17 Iuliu 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Iuliu-August-Septembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al caror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1894, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Enciclica papală.

II.

Ca „locținĕtor al Atotputernicului Dumneḑeu“ după-cum îi place a se numí, papa nu póte sĕ se simtă mulțămit în inima și sufletul seu, vĕḑênd, că pe suprafața pământului esistă și alți creștini, care nu stau sub sceptrul seu absolutistic.

De aici tendența veche de a face proselitism. In privința acésta putem deosebí trei perióde:

Era un timp, când papii, favorisați de împregiurări, aveau mare putere luméscă. La cuvêntul lor se mișcau armate mari și se puneau pe picior de resbel; principi, regi și împĕrați se umiliau a-i ținé scările sĕ se urce sântul părinte călare, papa le disputa domnia, îi punea la pocăință mai amarnică, decât la care te lasă mintea omenéscă sĕ te gândesci. Canosa va rĕmâné în privința acésta mărturia cea mai înfiorătóre despre voința și puterea, ce o a avut papismul.

In perioda aceea mijlócele papilor era puterea brachială, care o esercitau sĕ aducă sub sceptrul Romei biserica orientală și nu cruțau nimic din acel mijloc. Tóte sforțările lor s'au isbit de stânca puternică a credinții curate și limpede, ce o aveau creștinii ortodocși. Credința lor a fost mai puternică, decât credința în isbândă a papilor.

Vĕḑênd în fine, că puterea papismului scade, că popórele se luminéză, cu tóte. că papismul se puse contra curentului sciințelor și că d-nii și principii 'l abandonéză, pe la finea seclului al XVI-lea 'și desvóltă papismul activitatea proselitistică în părțile orientului trimițênd misionări catolici, cari cercau tóte mijlócele de a puté convertí. Ei își pricepeau bine meseria, intrigau, promiteau și apoi se folosiau de ocasiuni spre a-și duce lucrarea proselitistică la bun sfârșit. — Și acésta o putem numí a doua periódă.

Seclul XIX-lea se caracterizéză în privința activității proselitistice prin eciclici.

Papa Piu al IX-lea și actualul papă a manifestat o străduință caracteristică pentru a aduce pe ortodocși la biserica romană. Piu făcù la 1848 un fel de „epistolă apostolică“ către popórele bisericesci orientale, dar căpĕtă un rĕspuns energic dela patriarchul Constantinopalei, Antin, care îi demască absurdele pretensiuni. Același papă, creḑênd mai târḑiu (1870) că orientalii se vor lăsa adimeniți, învită pe patriarchul Grigoriu VI-lea sĕ ia parte în sinodul din vatican, dar pofta papei nu se împlinì.

Leo XIX-lea, un bărbat mai diplomatic, a încercat sĕ prindă în mréja sa mai întâiu pe slavi. creḑênd, că apoi cu puterea lor formidabilă îi va succede a-și estinde puterea și asupra altor popóre. Așa se esplică, că actualul papă la 1880 dase o circulară ca catolicii sĕ sĕrbătorésca oficial în fie-care an serbarea „apostolilor“ slavismului Metodiu și Ciril, ér la 1885 sĕ serbeze în mod cât mai solemn mileniul lor. Tendința actualului papă Leo de a supune cârjei sale biserica orientală sĕ descopere apriat și din o epistolă cătră cardinalul Rampolla.

Dar timpurile puternice ale papismului au trecut, activitatea misionarilor iesuiți între popórele creștine nu mai e rodnică și glasul papei e un glas răgușit, căci vecinic aceleași pretensiuni absurde se cer, repețindu-se.

De aceea și actuala enciclică a papei a trecut și ea după celelalte, creștinii ortodocși o vor pune în „domeniul uitărei“.

Revenind acum asupra ei, constatam, că e caracteristică din mai multe puncte de vedere. Fie-care creștin ortodocs nu póte fi decât mândru de mărturisirea sântului părinte, că bisericele resăritene sunt *„preamărite pentru mostenita lor credință și vechea lor glorie“* că *„Noi Inșine* — ḑice papa — *întru apĕrarea dogmei catolice nu arare ori* **împrumutăm** *mărturii și doveḑi din învĕțătura. din riturile și din datinile, precum sunt ele la rĕsăriteni.* Marturia cea mai prețiósă este acésta, că biserica catolică pe lângă tóte înoirile și reformele făcute, nu póte singură sĕ-și ajute, fiind papa chiar și „locținĕtor al Atotputernicului Dumneḑeu“, ci trebue sĕ se întórcă la biserica maică *sĕ împrumute.*

Nu numai „primatul formézăpunctul de desbinare“. Cu primatul, — dacă el ar fi priceput în înțeles mai „blând“ — ar mai sta póte ordodocșii de vorbă, dar înțelesul, care i-se dă, este de tot falsificat. Pe lângă „primat“ mai vine apoi și aceea „infalibilitate“ care dă espresiune corónei puterii absolutistice a papei, chiar contrariu spiritului bisericei lui Christos și care a fost combătută de cei mai erudiți episcopi catolici. Alusiunea că „Tu ești Petru“ etc. orientalii o înțeleg după adevĕratul ei spirit așa dupăcum ḑice sântul Ambrosiu: *„Nu de Petru, ci de credință s'a ḑis“*. Nici alusiunea de „următoriu legitim a S. Petru“ nu póte forma substrat a se numí „locținĕtoriu al lui Christos“. Cestiunea episcopatului S. Petru în Roma e discutată în nefavorul bisericei catolice.

E drept, că „papa Nicolau I a trimis legați în Constantinopol“, căci papii totdéuna au încercat sĕ se amestece și unde nu aveau rost. Insĕ acésta nu e motiv de a se învestí cu putere mai mare. Credem, că în vatican se scie, că: „cardinalul Petru, legatul papei Ioan VIII-lea, venind la sinodul din Constantinopol (879) dimpreună cu ceialalți legați și salutând pe Fotie, ḑise: *Papa Te salută și Te recunósce de frate și conliturgisitor*, ér Fotie a rĕspuns: *Și Noi Îl recunóscem de frate și împreună slujitor* . . .

„Acești legați, cari au subscris și formula simbolului credinții fără adausul „filiopue“ au subscris și tecstul can. I. din sinodul dela 879—880: *Toți clericii italiani, cari sunt depuși ori anatemisați de papa Ioan, sĕ fie de asemenea recunoscuți și de Fotie și tóte pedepsele dictate de Fotie sĕ fie recunoscute de biserica din Roma*“.

Papa mai amintesce de conciliile din Lyon și Florența, în care se ḑice, că s'a făcut unirea. Dar se scie, că cu tóte vecsațiunile, ce s'au făcut, ca sĕ se țină acele „concilii“ parte din interes mai mult personal, parte de téma turcilor și a ademenirei papale și cu tótă presiunea, ce s'a esercitat, lucrările conciliilor au rĕmas zădărnicite, căci ce s'a făcut, a fost lucru „silit“, credincioșii ortodocși n'au voit sĕ scie de nimic, ci au preamărit pe Marcu episcopul Efesului și cel mai înțelept bărbat al timpului seu. Furtuna, ce s'a escat din causa acésta în biserica ortodocsă o a potolit numai sinódele de tot numeros cercetate și ținute la Ierusalim (1443) și la Constantinopol (1451), care au desaprobat participarea la „unire“.

Sântul părinte se „gândesce la unirea deplină *nereservată*“. Noi însĕ nu ne gândim la nici un fel de unire, căci nu putem trăí sub jug abolutistic, contrariu învĕțătorilor Mântuitoriului; nici voim ca biserica sĕ fie

FOIȚA

Sas Vodă.

(Tradițiune poporală din Bucovina)

Când s'a suit Sas Vodă pe tronul Moldovei, ḑice, că Siretele, deși era cel mai vechiu oraș din tótă țéra și măcar, că locuise înainte de acésta tatăl seu, Dragoș Vodă în trînsul, n'avea nici o singură cetățuie sau altă întăritură și nici o casă mai de Dómne ajută, în care ar fi putut locui un domnitoriu. Deaceea se vĕḑu el constrins a și zidì singur o cetățuie. Dar' unde? . . . în ce loc s'o zidéscă? după ce Siretele era așeḑat ca și 'n timpul de față, între délurile Ruina, Mieḑeni și Tătarcina care se află în partea despre améḑi, apus și miaḑănópte éră în partea despre rĕsărit, și mai ales peste rîul Siret, care trece alăturea cu orașul, un șes mare cât poți vedea cu ochii.

După mai multă chibzuélă și socotélă sĕ hotărì în sfîrșit sĕ o ḑidéscă în partea din urmă, și anume pe locul acela unde se afla din vechime o mică rădicătură de pĕmênt cu remășițele unei capiște pe dênsa, căci trebue sĕ sciți, că Siretele a fost înființat cu vr'o câte-va sute sau mii de ani mai nainte de acéstă de către un popor strein și păgân, al cărui nume n'a putut străbate până la noi. Dar fiind că rădicătura, despre care ni-i vorba i s'a părut prea mică si neînsemnată, de aceea a poruncit el soldaților sei s'o facă mai mare, mai lungă, mai lată și mai înaltă.

Soldații, cărora li s'a dat porunca acésta, nu asceptară sĕ li mai spue odată; ci apucându-se de lucru. prinseră a săpa bărbătesce lut de pe malul drept al Siretului și cărêndu-l unii cu căciulile, alții cu coifurile, adecă care cu ce avea și cum putea, în nici mai puțin decât o ḑi și o nópte rădicară și făcură o întăritură mai de hai, de cum își-a dorit'o însuși Sas Vodă.

Pe ridicătura și întăritura aceea, care de atunci încóce s'a numit de cătră unii Intăritură éră de cătră alții Horodiște, puse apoi Sas Vodă se i se ḑidéscă cetățuia dorită, în care avea sĕ locuéscă și și din care la timp de mare nevoe și greutate, avea sĕ apere în potriva dușmanilor ce ar fi venit asupra sa și orașului,

Dar el nu se mulțămí numai cu atâta ci fiind om cu frica lui D-ḑeu și neaflându se pe timpul acela nici o singură biserică de pétră în întreg orașul cum sfirși cetățuia de ḑidit, puse se i se ḑidéscă și o biserică, în care să aibă atât el cât și supuși sei unde se inchina și ruga în ticnă părintelui ceresc. Insĕ el nu voi ca biserica aceea sĕ se ḑidéscă în nemijlocita apropiere a cetățuei, ci ceva mai departe pe un tăpșan care se află dincolo de părĕul Câcăină și anume în partea despre miaḑaḑi-apus dela cetățue.

După ce a fost acuma și biserica gata și după-ce a sfințit'o în numele Sfintei Treimi *) fiind biserica despărțită de cetățuie prin pârĕul Câcăina, și prin urmare neputênd Sas Vodă cu una cu două merge ca sĕ se închine întrinsa de rĕul părĕului, care uneori era fórte repede și turbure, nimĕrui nu-'i era cu putința sĕ trécă de cealaltă parte, puse sĕ se dureze un pod preste dênsul și anume, după spusa unora, din piele de bivol, după a altora de fier. și érăși după a altora de aramă. Pe podul acela apoi, care lega cetățuia cu biserica Sfintei Treime, se ducea atât Sas Vodă cât și curtenii sei la biserică ca sĕ se închine. Iar după-ce se închinau și se întorceau înapoi a casă trăgéu podul după ei.

Vĕḑênd Domna lui Sas Vodă, că soțul ei și-a ḑidit o biserică atât de frumósă, voì sĕ-și ḑidéscă și ea una. Dar fiind că ea era săsoică din Ardél și nu își schimbă legea, când s'a măritat după Sas Vodă, de aceea doria sĕ-și ḑidéscă o biserică păpistășéscă, care ar corespunde credinței sale și dorinței celor de o lege cu dênsa.

Insĕ Sas Vodă nu-i încuviința sĕ zidéscă o asemenea biserică, ci i spuse la capul locului, că cine doresce și voesce sĕ se închine lui Dumneḑeu sĕ mérgă și sĕ se închine în biserica, ce-a ḑidit'o el, cine nu, ducă-se unde-i place, ca el nimĕrui nu-i de voe sĕ ḑidéscă astfel de biserici în țéra sa.

Dar dómna, încăpățînată și ințînată, cum era nu voi sĕ-'l asculte. Din potrivă, luându-se după sfatul și îndemnul celor de o lege cu dênsa adecă a papistasilor, carii căutau tóte chipurile și mijlócele ca sĕ tragă și pe români la legea lor, făcu în ciuda soțului sĕu, chiema pe mai mulți ḑidari streini și-i puse se ḑidéscă biserica dorită la vre-o câte-va sute de pași mai spre apus de Sfânta Treime.

Ḑadarnică i a fost însĕ tótă încercarea și munca, căci Sas Vodă nu era unul din

---

*) Unii orășeni spun, că Sfânta Treime ar fi ḑidită de Petru Mușat, éră Sas Vodă ar fi ḑidit biserica cu patronul Sântului Ioan, care se află în mijlocul orașului.

„viforos apăsată“ de secta fracmazonilor, precum se întêmplă la „popórěle catolice“, nici nu voim sě desbrăcăm biserica de caracterul ei național, ci ținem cu tărie la credința nóstră limpede și curată, la biserica nóstra maică și nu suntem așa de intoleranți, ca sě dicem, ca numai în biserica nóstra e sigură mântuirea, după-cum o fac frații catolici — deși *împrumută* dela biserica orientală „întru apěrarea dogmei catolice“.

După aceste puține aprețieri credem însě, că o apropiere s'ar puté face între biserici pentru combaterea în comun a falsului liberalism și a ideilor păgâne, ce copleșesc la finea vécului XIX și pe popórele cele mai inaintate în progres. *Ioan Broju.*

Revista politică.

La 11 Iuliu n. c. s'a ținut în Oravița germană, din comitatul Caraș Severin, al 28-lea congres didactic al învěțătorilor magiari din Ungaria septentrională, la care se dice, că ar fi luat parte ca la 400 de învěțători.

In desbaterile lor s'a dat mai mult espresiune dorinții *ca întréga instrucțiune poporală sě trécă în mânile statului,* acesta singur sě esercieze dreptul de inspecțiune asupra scólelor, afacerile interne ale scólei sě se ia cu totul de sub influința senatelor, sau epitropiilor scolare, ér acestora sě le remână numai sarcina de-a îngriji de cestiunile materiale ale scólei. Numěrul anilor, în cari copii sunt obligați la cercetarea scólei, sě se îmulțască cu doi; în primii doi ani sě i-se dea copilului instrucțiunea în limba maternă, paralel cu cea magiară, ér din clasa a treia începênd, limba de instrucțiune sě fie cea magiară, și în legătură cu acésta sě se pótă folosí și limba maternă, ca limbă aucsiliară. Ca învěțători numai aceia sě pótă funcționa, cari vor fi depus esamenul de maturitate, absolvând opt clase gimnasiale, ér după aceea cursul pedagogic de doi ani.

Fără deosebire de confesiune ori naționalitate, învěțători poporali sě formeze toți împreună un corp separat între funcționarii statului; la alegerea ori numirea învěțătorilor, susțiitorii scólelor vor avé dreptul numai de a candida, ér statului îi rěmâne dreptul de-a numi pe cine-i place.

Acesta este în liniamente generale proiectul dat de învěțători unguresci, cari în congresul lor dela Oravița au hotărît, ca în acest sens sě înainteze un memorand către guvern și sě céră dela comitetul regnicolar al învěțătorilor, ca în numele tuturor dascălilor din țéră sě urgiteze și din a sa parte revizuirea legei pentru instrucțiunea poporală în sensul ideilor arětate mai sus

* * *

Diarele din Budapesta vorbesc cu satisfacție despre sentința Curiei adusă în procesul memorandului, numai „Budapesti Hirlap“ nu se dă de tot după pěr.

El atribue o deosebit de mare importanță sentinții condamnaților, nu le rěmâne acum alta de cât alternativa: sau sě céră agrațiare, sau sě mergă în temniță. Ambii pași sunt fórte ponderoși și vor avea mari urmări.

Guvernul însě — dice „B. H.“ — încă póte face *sua sponte* propunerea de agrațiare. Dreptul acesta îl are. De aici vine marea responsabilitate, ce acum se descarcă asupra guvernului. Ori vor fi condamnații agrațiați, ori vor merge în temniță, guvernul are acum a mâna cheia cestiunii naționalitěțiior în special a cestiunii române.

* * *

In urma desbaterilor din camera italiană asupra legei coercitive față cu anarchiștii, acestia au trimis lui Crispi numěróse scrisori, în care îl amenință, că 'l vor omori pe el și pe fiică-sa. In urma acestor amenințări villa din Neapol a lui Crispi e în continuu pădită de miliție. Crispi a declarat, că pe el nu-'l va bate de la împlinirea datorinței sale nici un feliu de amenințări și terorisări.

* * *

In dilele trecute făcêndu-se alegerile pentru sobronia bulgară viitóre, din care candidații guvernului isbutind mare maioritate față cu oposiția Stambuloff, partisanii guvernului s'au dimis la sgomotóse, și ici-colea chiar amenințătóre demonstrațiuni în contra partisanilor lui Stambloff, mai ales însě înaintea locuinței lui Petkov. In urma acestora Petkov a adresat principelui o scrisóre, în care dice, că dacă demonstrațiunile se vor continua înaintea casei sale și organele competente nu'l vor scutí de asemenea molestări: el se va simțí îndreptățit a se folosí de armă.

* * *

După o adevěrată vênătóre febrilă întreprinsă de poliția italiană după ucigașul diaristului Bondi, în sfîrșit i-a succes a'l prinde în persóna lui Menotti Giani, calfă de brutariu din Livorno. Prinderea și arestarea lui însě nu este meritul inmediat al poliției, ci al celor 2000 lire premiu promis celui ce va conduce poliția pe urmele ucigașului. Din lăcomie față de acești bani și prelângă promisiunea, că va fi scutit de pedépsă, un anarchist cu numele Aldo Ginori a tradat pe ucigașul Giani și a dat totodată poliției nisce aměnunte pe basa cărora a descoperit o astfeliu de conjurațiune, cum dela Catilina nu s'a mai pomenit; anume conjurațiunea era îndreptată spre resturnarea totală a organisațiunei sociale a celor trei națiuni de rasă latină. — Cette, Barcelona și Livorno erau centrele conjurațiunei și sediul matadorilor. Srisorile confiscate și datele cari până acum sunt în mâna poliției italiene vor arunca în curênd o lumină drastică asupra grozavului periclu ce amenință societatea omenéscă din partea acestor ómeni desbrăcați de tóte sentimentele omenesci.

* * *

Diarul „Les Novidades“ din Lisabona, dă următórele uměnunte asupra anarchismului în Portugalia:

Anarchiștii portughezi stau în legătură cu cei din Barcelona „El Anarchista“ din acest oraș, a fost câtăva vreme și organul fracțiunei portugheze. Acestia sunt împărțiți în grupuri dela opt până la dece persóne; fie-care din aceste grupuri se întrunesce cu rîndul la câte unul din „tovarešii“ ce-l compun.

Intrunirea generală a partidului e compusă din câte un delegat al fiecărui grup. Șeful cel mai în general recunoscut stă, se dice, la Oporto, oraș în care s'a început mișcarea anarchistă din Portugalia Șeful anarchiștilor din provincia Coimbra, cari au ca organ diarul „Cucerirea binelui“, este un inspector al unei case de asigurare. Anarchiștii din Lisabona au obiceiul sě se adune într'o mică cafenea, unde s'a făcut complotul, care a dat nascere esplosiei cu dinamită, ce a avut loc în ușa casei locuită de consulul Spaniei.

Primul diar anarchist a fost „Revoluția socială din Oporto“; pe urmă „Revolta“, diar comunist-anarchist, a căruia prim numěr a apărut în diua de 12 Maiu 1889. In diua de 23 Iuniu, cu numěrul 7, ea a apărut la Lisabona.

„Gazeta națională“ din Coimbra, cel din urmă diar anarchist din Portugalia, care a încetat și el de-a mai apăré mai dilele trecute, scria următórele în ultimul seu numěr:

„Esistența anarchiei e justificată de sciință, care justifică și luptă pentru traiu“. Și mai departe: „Institutul de conservare produce anarchia; el îndeplinesce obligația impusă de natură: si ce impórtă sě scii dacă anarchia va trimfa sau nu la urma urmei: Toți indivizii luptă pentru esistență, sciind că din fericire la urma tuturor mórtea e inevitabilă“.

Noutăți.

Comitet protopresbiteral. Vineri în 1/13 l. c. a ținut comitetul protopresbiteral al tract. Sibiiu o ședință, în care pe lângă alte obiecte de însěmnătate a venit la ordinea dilei cestiunea salarisării învěțătorilor și a dotațiunii protopresbiterilor. In întreg protopresb. numai în 3 comune nu s'a putut până acum sistemisa salariul cerut de lege. In privința dotațiunii protopresbiterilor se va înainta o adresă la congresul național bisericesc, ce se va ținé la tómnă.

* * *

Ministru de agricultără. După cum asigură foile, în sěptěmâna acésta va urma denumirea cont. Andor Festetics ca ministru de agricultură.

* * *

Secretariu de stat. „Nemzet“ aduce scirea, că numirea deput. Pulschy ca secretariu de stat în ministeriul de intrucțiune, este fapt împlinit.

* * *

Sânțire de biserică. Preasânția Sa părintele episcop al Aradului Ioan Mețianu a săverșit în comuna Bulz comitatul Bihorului sfințirea bisericii nou didite acolo.

* * *

Circulariu episcopesc. Preasânția Sa Dl. episcop al Aradului a esmis cu dată 1/13 Iuliu un circulariu, prin care îndémnă pe poporul nostru a și da copii la „cariera căreia se devoteu cu predelecțiune străbunii nostri, adecă: la cariera militară.“

„Nu aflăm de lipsă a mai spune aici, — dice circulara, — ceea-ce este de comun cunoscut, că adecă cariera militară este una dintre cele mai frumóse, mai vědută și mai respectabilă, la tóte națiunile din lume; nu aflăm de lipsă a mai spune, cu câtă plăcere și mândrie îmbrățișéză acéstă carieră și fiii celor mai distinse familii; nu aflăm de lipsă a mai aminti nici importanță ei cea mare, pentru tóte poporele și națiunile cu aspirațiuni în viitoriu; ci pre lângă acestea numai aceea credem de bine a întona, că și tinerii nostri pot înainta de o potrivă cu alții, după vrednicia lor, până la cele mai înalte graduri.

Preste acestea, pregătirea tinerilor pentru cariera militară este și mai puțin costisitóre, ca pentru alte cariere; pentru-că pe când întreținerea unui tiner la scólele medii, mai ales când se află în clasele superióre, nu costă mai puțin 200 fl. pe an; pe atunci întreținerea unui tiner într'o scólă de cadeți cum este cea din Timișóra, Sibiiu și altele costă numai 120 fl. pentru care tinerul primesce tóte cele necesari, până și vestmintele. Și apoi după terminarea cursului de 4 ani, intră nemijlocit în armată cu rang și salariu ect.“

* * *

28 procese de presă. „Hazánk“ e informată din Timișóra că „Dreptatea“ va avé nu mai puțin ca 28 procese de presă, cari tóte se vor pertracta pe rênd separat. Fiecare proces va dura măcar o di — dice diarul magiar — și astfel paciința juraților din Timișóra va fi pusă la mare probă.

Redacția diarului „Dreptatea“ are cunoscință despre 16 procese.

* * *

---

cea-a acelor ómeni, cărora le cântă găina în casă. Vědênd, că soția sa nu vrea sě-i ție cuvêntul în samă, nu-i spuse mai mult nimica, o lasa sě încépă lucrul, ér când vědu, că didarii au pus temelia bisericei și încep acuma a didi, chiema pe vr'o câț-va ómeni de încredere la sine și le spuse sě sape în taină în timp de nópte, când tótă lumea dorme dusă un șanț pe sub pămênt, începênd dela malul drept al părěului Câcăina și până sub temelia bisericei dómnei sale. Iar când fu șanțul gata le dise sě așede un vas de prav sub didul bisericei, sě prindă la gura vasului o funie scămósă și lungă, care sě ajungă până la capetul șanțului, și fiecare nópte următóre sě dee foc funiei.

Ómenii de încredere făcură tóte celea ce le porunci Sas Vodă, săpară șanțul, luară în fiecare sară câte un vas de prav și o funie lungă și scămósă puneau atât vasul cât și funia unde trebuiau sě fie puse, când cugetau ei acuma că tot orașul dórme dus și nime nu-i va putea oblici și descoperi ce fac, dau foc funiei, funia ardea până ce ajunge la prav, iar când lua pravul foc tot ceea-ce didéu didarii preste di nóptea sbura în aer.

Dómna și mai ales didarii se mirau fórte mult: cum și de unde vine, că aceea ce didesc ei preste di se dărimă peste nópte. Sě nu fi didit ei cum se cade? sě nu fi vre-un cutremur de pămênt? sě fie locul necurat? sau ce pěcatele sě fie? Destul că niměrui nu-i plesni prin minte, care e adevěrata pricină. Dar și Sas Vodă cu ómenii sei de incredere încă nu se deteră de gol, din potrivă, voind a veni de hac dómnei și celor de o lege cu dênsa, rideau în pumni și nu spuneau niměruia nici un cuvințel.

Și așa biserica ce a voit s'o zidéscă dómna lui Sas Vodă nu putu de fel ajunge la îndeplinire. Ér dómna, vědênd, că nu-i chip s'o scótă la capět, scăpăra de ciudă, și numai dacă ar fi fost în stare, nu sciu ce-ar fi făcut. Dar fiind că nu putea nimica face, înghiți noduri și tăcu. Nu mult după acésta ea născênd un băețel, îi plesni acuma alta prind minte: voi adecă numai decât sě-și boteze băetul în legea sa. Și nu sciu, ce făcu și ce dírese, destul că-și împlini dorința. Dar tocmai împlinirea acestei dorinți a fost nenorocirea ei și a nevinovatului ei copil.

Sas Vodă adecă, cum prinse de veste despre ceea ce s'a întêmplat, se făcu foc și pară de mânie. Și fără a mai sta mult pe gânduri porunci câtorva ómeni sě înjuge opt bivoli albi la un tun, sě urce tunul în partea de amédi a orașului, și de-acolo sě-'l slobódă apoi în casa, în care a fost botejunea, și'n care se afla atât dómna cu nounăscutul și botezatul băețel, cât și preoții ce l'au botezat dimpreună cu cumătrii, precum și cu mulți alți papistași.

Și cum a poruncit Sas Vodă, așa s'a și întêmplat. Cât ai scăpěra dintr'un amnariu bivolii fură prinși la tun, tunul scos în vêrful délului, și-acolo îndreptat și slobodit în casa, unde a fost botejunea și care cât ai clipi din ochi, s'a făcut mii și fărîmi dimpreună cu toți cei-ce se aflau într'însa.

După acéstă tristă și înfiiorătóre întêmplare ne mai vrând Sas Vodă sě petrécă mai mult în Siret se hotărî sě-l părăséscă și sě se ducă unde l'or duce ochii și piciórele. Și cum sě hotări, așa și făcu. La vre-o câte-va dile părăsi Siretul dimpreună cu curtenii sěi și nu se întórse mai mult înděrěpt.

Părăsind Sas Vodă Siretul și rămâind cetățuia sa în voia întêmplării, fără nici un scut și privighiere, în scurt timp a început a se ruina și a se dărîma, ér mai pe urmă materialul, din care era făcută, era întrebuințat la zidirea altor locașuri, astfel că în timpul de față nu se mai află nici o singură urmă dintr'însă, care ne-ar putea arěta locul, unde a locuit odinióră Sas Vodă.

Tot așa s'a întêmplat și cu podul, ce lega cetățuia cu biserica s. Treimi.

Pe ridicătura de pămênt, unde a fost odinióră cetățuia lui Sas Vodă, se află acuma cinterimul jidovesc, éră la pólele acesteia cărămidărie, unde se fac cărămidi și unde s'au aflat în anii din urmă o mulțime de lucruri străvechi de pe timpul popórelor păgâne, cari au locuit în aceste părți. Din pricina acésta apoi au și început seretenii, de un timp încóce, a numi ridicătura și întăritura de pămênt de odinióră „La cărămidărie“ sau délul podului, în loc de Horodiște sau la cetățuie cum îi spuneau mai nainte.

Éră pe locul, unde ducea podul cel de piele de bivol sau de aramă, duce astădi numai o punte îngustă. Și numai ridicăturile de pămênt, cari au slujit de căpătâiu în partea despre miadădi-apus și cari se pot vedea și astădi în grădinele de prin prejurul bisericei sf. Treimi, ne mai arată, că a trebuit sě fie odinióră un pod aice.

Biserica sf. Treimi însě ca un locaș sânt și dumnedeesc, a rěmas până în diua de astădi. Atâta numai că ea dintru început nu era simplă, ca acuma, ci avea și un turn. In anul 1831 însě, după cum spun bětrânii orașului, fiind un cutremur mare de

Donațiune. Dl Ioan Gribovici, paroch în Stănesci în Bucovina, împreună cu dna soție au depus la societatea dómnelor române din Bucovina, 1500 fl. cu scopul de a înființa stipendii pentru fetițele române dela școlele publice românesci.

* * *

„Agitatori“. Preoții din Ocna Sibiiului I. Vințeleriu și I. Henteș sunt citați pe Joi la tribunalul din Alba-Iulia. Mai mulți poporeni români din Ocna au fost interogați la judecătoria de cerc din loc. Causa e cunoscută sub pretecstul de agitațiuni politice. Primarii români Chis din Caila și Simon din Vagla au fost suspendați sub același pretecst.

* * *

Escursiune la Adam—Clissi. Foile din România aduc scirea că dl profesor Gr. Tocilescu a plecat în escursiune cu 63 studenți și 12 studente. Joi, în 24 v. au sosit la Brăila, întimpinați fiind cu musică de autoritățile locale. Au mers apoi la Iglița și Troesnia, vechi castre romane, unde au descoperit mai multe petrii cu înscripții: Prin Galați, Tulcea, vor merge spre Marea négră sĕ visiteze Sulina, Insula Șerpilor și Constanța. De aici vor merge la Adam—Clissi, unde d. Tocilescu espune prețiósele sale isprăvi archeologice

* * *

Ministeriul ungurесc de culte și instrucțiune publică a dat o ordinațiune inspectorilor unguresci de scóle, că cu începutul anului scolar viitor 1894—95, sĕ nu mai îngădue pe preoți de-a funcționa ca învĕțători, decât numai în casul, dacă vor avé pentru acésta specială învoire dela ministeriu.

* * *

Cursuri pentru sub-oficiali de poștă și telegraf. Cu 1 Septembre n. c. se vor deschide cursuri pentru cualificarea sub-oficialilor telegrafo-postali în următórele orașe: Brașov, Murĕș-Oșorhei, Arad, Nyiregyháza, Canija-mare, Esec, Gradișca nóuĕ etc. La aceste cursuri pot fi primiți în prima liniă indivįdi, cari până acum aŭ ocupat la postă funcțiuni mai mici, apoi tineri, cari au împlinit 16 ani de etate și au absolvat cu bun succes 4 clase de gimnasiu, séu altă scólă mediă. Petițiile sunt a se trimite până la 10 August nou curent.

* * *

Alecsandri la Bacău. In sĕptĕmâna trecută s'a făcut cu mare pompă la Bacău desvĕlirea bustului nemuritoriului poet Vasile Alecsandri. Bustul e așeḑat în grădina primăriei și e admirabil lucrat. Tóte autoritățile din Bacău, precum și o delegație a Academiei române, au asistat la acéstă solemnitate.

* * *

Camera francesă în periclu. Palatul Bourbon de dóuĕ ḑile e pus sub îndoită pază polițenéscă, fiind-că s'a dat de urmă, că anarchiștii plănuesc un atentat contra camerei. Anume poliția a fost făcută atentă, că în ḑiua în care se va pertracta proiectul de lege contra anarchiștilor, o femee va furișa în cameră o bombă și o va arunca între deputați. Deși poliția nu dă creḑĕmênt necondiționat acestei denunciări, totuși cuaestura camerei a luat deja cele mai estinse mĕsuri de precauțiune.

* * *

Nouă universitate în Pesta. Ministrul de culte br. Eötvös a făcut în ḑilele acestea o propunere unei anchete compusă din oficiali înalți ministeriali și profesori universitari, în sensul căreia pentru universitatea din Pesta s'ar zidi alt edificiu lângă grădina botanică. Din universitatea cea veche ar rĕmâné numai partea facultății teologice și biserica. Technica s'ar preda facultății filosofice. Edificiul ar costa cu adjustare cu tot 20 milióne.

* * *

Brutus modern. Am publicat lista tinerilor români, cari au declarat, că au subscris Apelul și Manifestul. Unul din părinții tinerilor, dl George Rozvan, advocat în Salonta, vine și desapobă pe fiul seu, Stefan Rozvan, stud. jur. la academia de drept din Oradea mare, care asemenea sĕ află subscris. „Familia“ face următórele comentarii: Dl advocat Rozvan scrie, că dsa nici odată n'a abonat ḑiare valache; dar noi scim, că dsa mai mulți ani a fost abonat la „Familia“. Mai spune, că nu scie românesce; dar atunci cum a tradus în unguresce poesia „Moda de aḑi“ a redactorului foii nóstre? Însuși dsa ne a trimis traducerea. În sfêrșit mai ḑice, că d-sa nu e român, ci grec; dar atunci ce-a căutat în conferințele românilor din comitetul comitatens, înainte de 10—15 ani, când făcea parte și d-sa din acel comitet?

* * *

Colera. Colera bântuie prin Galiția și mai tare prin Rusia. In Petersburg au fost diu 8—14 l. c. n. 175 îmbolnăviri și 294 decese.

* * *

Esposiția din Bucuresci 1894. Camera comercială din Brașov, face cunoscut celor interesați, că ministeriul reg. ung. de finanțe, la rugarea înaintată de cameră, a încuviințat, că acele obiecte de esposiție, cari se vor trimite dela 26 Aug. până la 12 Nov. a. c. la Bucuresci, din cercul numitei camere, și cari obiecte nu se vor vinde acolo, ci vor fi aduse înderĕpt — sĕ fiă scutite de vamă în Ungaria.

Raportul general

al comitetului societății de lectură „Andreiu Șaguna“ pe anul scolariu 1893—94.

(Incheiere).

I. Un fond nou.

A doua lucrare mai însĕmnată și a acestui an e aducerea în ordine a Fondului de ajutorare al societății de lectură „And. Șaguna“, din venitul curat al iubileului de 25 ani serbat la 12/24 Iuniu 1893. Incă înainte de iubileu societatea la propunerea conducătoriului de atunci dl profesor Dr. D. P. Barcian, hotărise, ca venitul curat al sĕrbării iubileului sĕ'l destineze pentru un fond, din care sĕ se ajutore membrii bolnavi ai societății și cei ce vor continua studiile la universități mai înalte.

Serbându-se iubileul abia la finea anului scolar 1893/4, societatea n'a avut timp sĕ-și ducă la îndeplinire hotărîrea sa.

In anul acesta societatea constatând, că venitul curat al iubileului a fost de 100 fl 18 cr. a depus acésta sumă la banca din loc „Albina“ în libel separat, acésta fiind basa fondului. Comitetul a elaborat apoi un proiect de „Litere fundaționale“ și un proiect de „statute“. după cari sĕ se administreze fondul. Societatea în ședința sa dela 10 Maiu 1894 a aprobat atât literile fundaționale cât și statutele și a hotărît adaugerea lor la fine în caetul statutelor societății. In aceeași ședință, din venitul curat al „Almanachului“, s'a hotărît sĕ se adaugă la acest fond atât cât sĕ completeze suma de 200 fl.

In starea acésta ridicat la 200 fl și îngrădit cu cuvenitele norme, paragrafi, după cari sĕ sĕ administreze, predăm noi urmașilor noștri acest nou fond.

Când va ajunge la cifra de 2000 fl (4000 coróne), societatea va distribui ajutórele, pentru care s'a întemeat.

2. Activitatea Comit. Societății

Comitetul și-a început lucrarea sa de loc după constituirea societății ținânduși în Sept. ședința sa primă, alegânduși de notar și referent pe Mihail Candrea cl. c. III. apoi numind comisiunile prescrise, una controlătóre, care sĕ controleze activitatea funcționarilor societății; a doua bibliografică, care ținênd în evidență aparițiile de cărți mai însĕmnate sĕ facă propuneri privitóre la cumpĕrare. Comitetul a ținut cu totul 18 ședințe administrative, literare și micste. A desbătut asupra alor 21 operate incurse la el, din cari a recomandat spre primire 12 și a respins 9.

Comitetul a ținut cont de tóte trebuințele Societății și a propus îmbunătățirile de lipsă în sala de lectură, procurarea de cărți în deosebite întreprinderi.

II. Averea Societății cu finea anului scol. 1893/4.

a) Biblioteca

La începutul activității societății din acest an biblioteca constă din 2050 opuri în 2129 volume 402 fascicole. In decursul anului s'au îmulțit cu 60 opuri în 65 volume și 13 fascicole.

Prin urmare la finea anului 1893/4 biblioteca rumĕră 2110 opuri în 2194 volume și 415 fascicole, adaugênd opurile din biblioteca patristică, care sĕ administréză separat și care constă din 45 autori în 65 volume și 39 fascicole resultă, că biblioteca întrégă constă din 2155 opuri în 2259 volume și 454 fascicole.

Donațiuni s'au făcut în acest an de:

1. Academia română: 2 op. 4 vol. 5 fasc.

2. Dl Zacharie Boiu, asesor. cons. 4 op. 4 vol.

3. Dl Ioan Brezoian, 1 op. 1 vol.

4. Dl Dimitrie Comșa, prof. sem. 5 op. 4 vol. 13 fasc.

Dl G. Dima,... profesor seminarial 1 op. 2 fasc.

6. Dl Mateiu Voilean, asesor consistorial 9 op. 9 vol.

7. Silv. Moldovan, red. „Tel. român“ 3 op. 3 vol.

8. Ioan Muntean, cl. abs. 1 op. 1 vol.

9. N Maneguț, protopresbiter 1 op. 1 vol

10. Dl. Cornel Pop Păcurar, 1 op. 1 volum.

11. Dl. I. Popovici, profesor 1 op. 1 volum.

12. Dl Remus Roșca, secret. consist. 1 op 1 vol.

13. S. P. Simon, 1 op. 1 vol.

14. Dl Dr. I. Stroia, 1 op. 1 volum.

15. Dl Demeter Anton, negußător în loc 1 op. 1 vol.

16. Dl V. Krafft, librar 1 op. 1 volum.

17. Dl Laurențiu Ciorbea, cl. curs. III. 1 op. 1 vol.

18. Dl I. Goța, cleric anul I 1 op. 3 vol.

19. Dl Oprea Olariu, ped. anul II. 1 op. 1 vol.

20. Dl Ioan Câmpean, ped. anul I. 1 op. 1 vol.

21. Dl G. Ucenescu, profesor în Brașov 1 op. 1 vol.

22. Dl. George Felea, ped. anul I. 1 op. 1 vol.

23. Dl Toma Mahăra, ped. anul I. 1 op. 1 vol.

24. Societ. Alecsi Sincai, Gherla 1 op. 1 vol.

Din fondul Societății s'au procurat 13 op. 18.

Sau compactat și inregistrat 9 op. 9. volum.

Jurnalele.

In decursul anului 1894 Soc. a primit următórele jurnale gratuit: „Tribuna“, „Telegraful Român“ „Gazeta Transilvaniei“, „Gazeta Bucovinei“, „Fóia Poporului“, „Biserica și Școla“, „Fóia diecesană“. „Convorbiri literare“, „Transilvania“, „Revista nóuă“, „Biserica ortodocsă“, „Candela“, „Unirea“, „Minerva“, „Familia“, „România Musicală“. „Dreptatea“, „Fóia de Duminecă“, „Vieata“, „Romänische Jahrbücher“, „Vulturul“, „Tageblatt „Deșteptarea“, „Jiul“, „Tinerimea Română“ „Corespondența Română“, „Timpul“, „Luminătoriul“, „Néptanitok lapja“, „Die Freimüthige“.

Abonate au fost:

„Vatra“, „Românul“, „Lumea Ilustrată“. Tóte aceste ḑiare au fost puse la disposiția membrilor societății în órele prescrise a cabinetului de lectură.

b) Cassa.

Averea societății în bani gata e, cu fiinea anului 1893/4 989 fl. 89 cr. depuși la institutul „Albina“.

Intratele anuluii acestuia fac: 586 fl. 21 cr. Eșitele anului acestuia au fost 476 fl 26 cr. rest 111 fl 95 cr. (?)

Adecă rĕmâne cassei cu finea anului un venit curat de o sută unspreḑece florini 95 cr.

Capitalul neatingibil la începutul anului present de 589 fl 13 cr. a crescut prin adausul de 10%

c) Archiva.

In acest an au întrat în archivă 54 de acte, care tóte adaogêndu sĕ la cele din anii precedenți sĕ află in ordine bună.

Colecțiunea numismatică constătătóre la începutul anului 209 piese a crescut cu 17 piese în valóre nominală de 99 cr. și ½ libră și 16 baiochii.

d) Sala de lectură și mobiliarul societ.

La disposiția societății a stat 2 odăi, folosite una ca bibliotecă alta ca sală de lectură. Mobiliarul în sala de lec. s'a înmulțit precum s'a spus în sus ér tablouri nóuă au fost cumpărate „Conferența Națională“ din 1893 și ca suvenire au fost dăruite societății tablourile clericilor și pedagogilor anul III lea a acestui an de către cursurile respective. Intreg mobiliariul societății represintă o valóre de 494 fl. 60 cr. Ér întréga avere computată, represintă o valóre de circa 6000 floreni.

Cu aceste terminându-și comitetul agendele sale, mulțumește, On. Soc. pentru încrederea pusă în el, rugêndu-o totdeodată a i sĕ da absolutoriul.

Sibiiu din ședința comitetului societății de lectură „Andreiu Șaguna“ ținută la 12/24 Iunie 1894.

Publicațiune.

(Dela academia română).

Cu începerea viitoriului an scolar 1894 - 95, se va inaugura la Măgurele lăngă Bucuresci, scóla de fete fundată de Ioan Otteleșan, înființată de Academia română, sub înaltul patronagiu al M. S. regelui, pentru fete sărace, cărora li se va da, conform disposițiunei testamentare a rĕposatului fundator, o crescere casnică și instrucțiunea cnvenită unei „bune mame de familie, fără pretențiuni sau lucs.“

Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avé tótă întreținerea în institut.

Pentru primul an vor fi primite cinci-spre-ḑece fete.

Sunt admise în institut copilele pe deplin sĕnătóse, cari au trecut de 11 ani dar n'au împlinit încă 14 ani, au pregătirea ce se dă în școlile primare din România și sunt născute din părinți români săraci și bine reputați.

Părinții aspirantelor ori representanți legali ai acestora au sĕ trimită — până la 15 August 1894 — cererile, însoțite de act de nascere, act de paupertate și atestat școlar despre cele patru

---

pămênt, i-a picat turnul, și când a picat tótă măhălaua s'a cutremurat.

Tot atunci a căpĕtat biserica mai multe crepături mari, cari nu le avea mai nainte, și din a căror pricină lung timp nu s'a liturgisit într'însa, temêndu-se atât preoții cât și orășenii ca nu cumva sĕ se risipéscă și sĕ omóre pe toți cei-ce vor fi adunați într'însa.

Mai pe urmă însĕ venind nisce ingineri și cercetându-o cu de-amĕruntul au spus că se póte fără de nici o frică liturgisi într'însa numai dacă mai întâiu se va îndrepta, adecă dacă se va înfereca și întări bine cu nisce pente și cercuri de fier.

Și cum au spus inginerii, așa a și fost, căci înferecându-se bine cu pente și cercuri de fier, têncuindu-se și văruindu-se atât pe din lăuntru cât și pe din afară, și acoperindu-se cum se cade, acuma preoții érăși liturgisesc într'însa, fără témă ca li se va întêmpla ceva, pentru-că îndreptată și înferecată, cum este, póte sĕ dureze mai tot atâta timp, cât a durat și până acuma.

(„Gazeta Bucovinei“.)

S. Fl. Marian.

clase primare, la Academia română (Calea Victoriei, No. 135), pentru comisiunea Fundațiunei Ioan Otteleșan, care, esaminênd actele și luând informațiunile, ce va crede de cuviință, va dispune ca concurentele, ce îndeplinesc condițiunile mai sus precisate sĕ fie supuse la un esamen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea ce privesce cetirea și scrierea, analisa etimologică și cea sintactică, cele patru operațiuni, geografia și istoria țĕrilor române.

Resultatele esamenului se vor supune, dimpreună cu tóte actele, printr'un raport, Augustului protector al Academiei române. Măiestăței sale regelui, căruia îi aparține a decide.

Esamenele se vor face în localul Academiei la 15 Septembre anul curent, ér cursurile vor începe la 1 Octobre.

Bucuresci, 24 Iuniu (6 Iuliu) 1894.

Primirea în preparandia de stat reg. ung. din Deva.

In preparandia de stat reg ung. din Deva se primesc acei elevi sănĕtoși, cari au împlinit al 15-lea an de etate și au absolvat deja 4 clase gimnasiale sau reale, precum și 4 clase civile, și acésta o documentéză cu testimoniul scólei respective; sĕ primesc și aceia, cari au absolvat scóla superióră poporală, dar acestia au a se supune unui esamen de primire din limba magiară, din istorie, din geografie și aritmetică și din aceste obiecte dovedesc atâta preparațiune cât sĕ recere în cele 4 clase inferióre ale unei scóle medii (secundari).

Preparandia de stat din Deva este provĕḑută cu internat și cu convict pentru 70 elevi. De internat sĕ ține *a)* încălḑitul, *b)* luminatul și *c)* spălatul rufelor; tóte acestea sunt gratuite. Convictul stă: din dejun, prânḑ (améḑi) și cină. Locuință în internat numai aceia capĕtă, care participă și la convict.

Elevul primit în internat și convict plătesce pe lună 6 fl.; eventual 4 fl. pentru convict și pentru ținerea în stare a vaselor și tacâmurilor plătesce pe an 2 fl.

Un anumit numĕr de orfani sĕraci, sau de aceia fără de nici o avere, însĕ cu purtare morală esemplară și cu diligință mare sĕ primesc deplin gratuit. Acestia deși la începutul anului prim nu vor căpĕta beneficiul deplin, îl vor căpĕta în decursul anului prim sau al doilea.

Suplica adresată către „consiliul dirigent al preparandiei" trebue cel mult până la 20 August trimisă la subscrisa direcțiune.

Suplica sĕ instruéză: *a)* Atestat de botez; *b)* cu atestat medical despre sănĕtatea și intregitatea elevului; *c)* cu testimoniul de scólă. *d)* aceia care doresc a se împărtĕșí de binefacerile locuinței și a convictului au de a alătura o declarațiune obligătóre, întărită de autoritatea comunală, despre aceea că sunt în stare de a plătí pe lună 6 fl. eventual 4 fl. pentru convict.

Acei orfani, sau de tot lipsiți de avere, care sunt avisați la primire deplin gratuită au de a aclude la suplică și atestat de paupertate, estradat din partea oficiului comunal și subscris și de parochul seu. Suplica, fără atestat de paupertate sĕ se provadă cu timbru de 50 cr. ear aclusele cu câte 15 cr.

Cei primiți în institut sunt datori sĕ aducă cu sine pentru cărțile scolare 12—14 fl., afară de acésta au de a se provedé cu rufe de schimb de pat și vestminte. (Cei primiți vor primí mai târḑiu o listă despre haine).

Cursul preparandial duréză 4 ani.

Instrucția e de tot gratuită. Esamenele de primire și de corecțiune vor avé loc la 1 Septembre a. c.

Anul scolastic sĕ începe la 2 Septembre a. c.

Deva, la 10 Iulie n. 1894.

Ludovic Kibedy,
director substit. al preparand.
de stat reg. ung.

Diverse.

Ḑece regule la mulsul vacilor. Pe lângă nutreț, grije și însușiri de rasă, mai jócă în economia vitelor un rol principal producțiunea laptelui și modul cum sĕ se întêmple mulsul. Cele ḑece regule mai de căpetenie pentru muls sunt următórele:

1. Mulsul trebue sĕ se întêmple cu tótă repejunea, cât de iute numai sĕ póte; dela iuțala, cu care se face mulsul, atârnă nu numai bunătatea, dar și mulțimea laptelui.

2. Vaca trebue sĕ fie mulsă bine, până într'un strop, de o parte pentru-că laptele din urmă este cel mai gras, ér de mai parte fiind că laptele rĕmas în uger causéză aprinderea ugerului și împuținerea laptelui pe ḑi ce merge până în urmă stêrpeșce vaca cu totul.

3. Mulsul sĕ se întêmple la un timp anumit, d. e. diminéța la 6 óre și séra la 6 sau 7 óre, trecênd preste terminul îndatinat. vaca devine nepacientă și-și perde laptele.

4. Sĕ se mulgă vacile cruciș, adecă tot dóuĕ țițe deodată, una dinainte și una dinapoi. Prin acésta ugerul este deșertat de o potrivă și formarea laptelui se asigură, ba se lărgesc canalele de lapte așa, cât pot purta 3—4 litre de lapte.

5. Tóte mașinele de muls trebue delăturate.

6. Vacile tinere, junincile, cari numai cu greu se lasă mulse, trebue tractate cu blândețe De nu se lasă, le legăm sus un picior dinainte. La nici un cas sĕ nu le silim prin bătăi a sta la muls, că prin aceea numai daună ne facem nóuĕ éră vacilor durere Omul bun însĕ nu causéză dureri nici animalelor!

7. Curățenia trebue sĕ se observe al muls, dacă voim lapte bun și mult.

8. Sĕ mulgem vacile de 2 sau de 3 ori pe ḑi, atârnă dela referințele economice. La tot casul vacile cu viței mici trebuesc mulse mai des de cât cele cu mânzalăi.

9. In decursul mulsului se fie linisce în grajd. Vaca nu trebue neliniscită.

10. După ce ai gătat de muls, lasă câte-va minute vițelul sĕ o mai sugă, că adese nu a sloboḑit tot laptele la muls ci la păstrat pentru vițel; de nu lași vițelul sĕ sugă — laptele acela merge în pagubă și vacei causéză dureri și încet cu încetul stêrpire.

Bibliografic.

A apărut:

„Neaga" oder „Frauenherz und Frauenehre" Dramatisches Gedicht in fünf Acten von C. F. Armin.

Loterie.

Sâmbătă, în 14 Iuliu n. 1894.

Timișóra:	72	60	17	67	28
Viena:	58	69	39	26	20

Nr. 42. [112] 1—3

Concurs repețit.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Bonțida, prin acésta sĕ escrie concurs nou pentru acest post cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 17 cr. v. a. informațiuni mai detaiate despre aceste venite se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a și asterne petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din acésta parochie până inclusive 8 ḑile înainte de ținerea sinodului electoral în scopul de a cânta și predica eventual a sĕvêrși și s. liturgie.

Deeș, 16 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 90/894, [108] 2—3

CONCURS.

La scólele centrale române gr. ort. din Brașov sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de profesor la gimnasiu calificat conform art. lege XXX din 1883 pentru limba magiară.

2. Dóuĕ posturi de profesori la scólele medii calificati conform art. de lege XXX din 1883 pentru limba germană.

3. Un post de învĕțătoriu la scóla elementară capitală.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 1 August st. v. 1894.

Concurenții vor adresa subscrisei eforii scolare petițiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de religiunea gr.-or.;

b) că au purtare bună atât în privința moralității cât și în relațiunile civile;

c) că sunt de constituțiune firmă și deplini sĕnătoși;

Profesorii de sub pct. 1. și 2.

d). că au calificațiunea prescrisă de legea de instrucțiune art. XXX din 1883.

Invĕțătoriul de sub pct. 3.

e) că a depus esamenul de cualificațiune învĕțătoresc cu calculi buni.

f). că cunósce limba magiară și limba germană după recerință.

g) că posede cunoscințe teoretice și practice din desemnul liniar, din gimnastică și din grădinărit.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru cele 3 posturi de profesori la scólele medii:

In timpul serviciului provisoriu prevĕḑut în § 30 al legei de instrucțiune din 1883. salariu anual de 900 fl. v. a éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salariu anual de 1000 fl. cinci cincenale de câte 100 fl. și relut de cuartir la un servițiu de 10 ani 150 fl. dela 10 până 20 ani 170 fl. și dela 20 ani în sus 200 fl.

Se observă, că este în curgere sistemisarea salariilor pentru profesorii ordinari definitivi cu salar anual 1200 fl cinci cincenale de câte 100 fl. și bani de cuartir 200 fl. v. a.

II. Pentru postul de învĕțătoriu:

In anul prim de servițiu ca provisoriu salariu anual de 500 fl. éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de învĕțătoriu salariu anual de 600 fl cinci cincenale de câte 50 fl. și relut de cuartir la un servițiu până la 15 ani 100 fl. dela 15 ani în sus 120 fl. v. a.

Se obsérvă, că este în curgere sistemisarea banilor de cuartir cu 120 fl v. a. anual preste tot.

Concurenții la aceste posturi vor declara în petițiunile lor, că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci și scolare, precum și normativelor și dispositiunilor, ce sunt în vigóre sau sĕ vor face în decursul timpurilor.

Brașov, 11 Iuniu 1894 st. v.

Eforia școlelor centrale române gr.-or.

Nr. 448. [109] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare și anume:

1. Ampoița, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

2. Bucerdea, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

3. Brădești, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

4. Gârbova-de-sus, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

5. Ighiel, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

6. Păclișa, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

7. Ponor, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

8. Tibru, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

9. Valea-Geógeului, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

Concurenții sĕ se presenteze înainte de alegere în singuraticele parochii spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Petițiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aștérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 20 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Albei-Iulie în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 350 [110] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului al doilea de învĕțătoriu la scóla nóstră confesională greco-orient. din Porcesci, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român"

Postul acesta de învĕțătoriu este împreunat cu un salariu anual de 300 floreni v. a. cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre al subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig, posta Avrig, (Felek, Szeben vármegye) până la terminul sus indicat.

Dela concurenți se mai cere sĕ fie apți a instrua și conduce cântările liturgice cu pruncii de scólă în biserică, în Dumineci și sĕrbători și sunt poftiți a se presenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la fața locolui Porcesci, spre a face cunoscință cu poporul și împrejurările locale.

Avrig, 19 Iuniu. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Cândea, protopop.

Nr. 325—891. [111] 2—3

EDICT.

Mihail Bârză, gr.-or. din Sĕliște, care a părăsit cu necredință pe legiuita lui soție Ana Danil Moga, tot din Sĕliște — pe basa resoluțiunei consistoriale din 18 Iuniu 1891 Nr. 3314 B — se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român" căci la din contră procesul divorțial intentat asupra-i de sus numita lui soție se va pertracta și decide și în absența lui.

Sĕliște, 26 Iuniu 1894.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sĕliștei.

Dr. Nicolae Maier, protopresb.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74 Sibiiu, Joi 7|19 Iuliu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe pătrariul II Iuliu-August-Septembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1894, sě-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 6 Iuliu, 1894.

Trăim în timpuri fórte agitate. Incordările dintre naționalitățile, cari locuesc pe pămêntul țerilor corónei sânt. Stefan, devin tot mai pronunțate în defavorul desvoltării statului și nimenea nu póte sě asigure, că ele s'ar putea îmbunătățí vre-odată.

Nu póte sě asigure, căci frecările provocate de interese de rasă au devenit o pasiune órbă, mai vêrtos pentru națiunea magiară, care nu voesce numai sě domnéscă, ci sě-și asimileze pe celelalte naționalități, — cu ori ce preț.

De aceea s'a început góna din tóte părțile. Semnalul îl dă presa magiară, care condusă în partea cea mai mare de mâni jidovesci, uresce tot ce e creștin, chiar și pe magiarii néoși, cari orbiți și ei de visul de aur, ce mereu li-se arată, merg cu curentul bolnăvicios, fără a mai întreba, că unde și până unde merg.

La acest semnal tremură guvernul, — și societatea magiară, nutrită tot cu idei înfierbântate, îi urméză glasul: magiarisare cu ori-ce preț.

In direcțiunea acésta are sě lucre guvernul, are sě lucre biserica magiară, — până chiar și dascălii magiari s'au aventat așa de tare, încât au plănuit câmpul de bătaie, pe care sě înfrângă resistența naționalităților de a ținé cu tărie, la ce ele au mai sânt: la limba și la caracterul lor național.

Și în prima linie atacurile sunt îndreptate asupra românilor.

Românii sunt mai numěroși, sunt un popor plin de viéță, ei fac mai multe ȡile amare magiarilor, și pun cea mai mare stavilă pentru împlinirea visului de aur al magiarilor: ei trebuiesc mai întâiu striviți

Mijlócele nu lipsesc. Fie și mijlóce de forță, căci habar n'avem, că trăim în seclul luminilor, nimic nu respectăm. Așa se dă semnalul și la sunetul lui toți se întărîtă și emuléză în câștigarea de „virtuți patriotice“.

Biserica națională a românilor, cuibul, care le-a păstrat caracterul, trebue sfărmată și în trei ȡile făcută biserică magiară, dela al cărei pristol altă limbă sě nu mai rěsune. — Satana s'a încercat și se va mai încérca, dar bun e Dumneȡeu, el se va prăbuși înainte!

Scólele! de ce sě se audă pe „pămêntul magiar“ de scóle confesionale cu caracter românesc. Cela ce se adapă cu apă magiară, se hrănesce cu pită magiară și respiră aer magiar, trebue sě îngâne a vorbi unguresce, inima lui încălȡită cu idei magiare și sângele „transfusionat“; ca astfeliu mare crescênd, bine nutrit, sě preamăréscă pe stegarii purtători ai idei de stat magiar. Afară deci cu dascălii daco-români, care strică copii.

Diregătorii și toți amploiați sě pórte ideia statului magiar ca pe un felinariu strălucitoriu și sě-l așeȡe în mișlocul „intunerecului“ ér intunerecul sě nu-l cuprindă; căci pe al „magiarului pămênt“ numai magiar are sě locuéscă!

Étă în estras ideile conducětóre, pentru a căror realisare se urgitéză cu ori ce preț, fie din interes „patriotic“ fie mai vêrtos din interes de pâne.

Pofta magiarilor, — după a lor judecată — e resonabilă. — Prin asimilarea cu sânge strein vitalitalitatea se împrospetéză și forțele se oțelesc. Magiarii au necesitate de acésta ca un popor isolat, fără înrudire, în mijlocul atâtor popóre mari și înrudite.

Dar pofta lor e prea mare, silința de a inghițí totul e prea pripită și ea póte duce la desastre.

Acțiunea prea pripită a dat nascere unei reacțiuni puternice, preste ale cărei stavile nu se va puté nici odată trece. Visul de aur al magiarilor de a asimila pe români, nu se va împliní. In poporul român, pe cât este el de pacinic, pe atât de tare e desvoltată vitalitatea națională.

Nisuința de a și realisa magiarii visul lor, e o nisuință zădarnică, dar care a adus și va aduce grave urmări. Păretele despărțitor se ridică tot mai tare, ura de rasă va cresce *și sinceritatea va disparé cu totul*

Atunci ne întrebăm, *unde e forța statului în timp de grea cumpěnă?*

Stările acestea de lucruri se pot observa încă de pe acum în Ardél. Ele nu se vor puté sana nici cu gendarmeria, care a inundat Ardélul, nici cu alte mijlóce de forță.

Escelența Sa domnul ministru de interne Hieronymi, despre care se ȡice, că va vení Joi, în sěptěmâna acésta la Cluș și apoi va face o călětorie pe la Bistrița, Deeș, Turda, Sibiiu etc., se va convinge despre starea abnormală a lucrurilor. Va constata singur, că așa este.

Noi însě la mari speranțe nu ne putem aștepta nici dela acéstă visită. Prea s'au învechit lucrurile și prea departe s'au desvoltat, ca ele sě se pótă sana. Nu lasă curentul.

Numai o lucrare sistematică în direcțiune bună, ar mai fi în stare sě dea nascere unor raȡe de speranțe mai bune.

Dar, care e bărbatul sě se angageze la o astfeliu de lucrare în aceste timpuri înfierbântate?

Apelul Academiei române.

Dela Acadenia română am primit acest apel în tecst românesc și nemțesc:

Bucuresci, în 27 Maiu (8 Iuniu) 1894.

In creerii Carpaților, cari din měrețul nord al Alpilor descind spre rěsărit ca o fortăréță înaintată a Europei centrale, și la gurile Dunărei, care își ia obârșia nu departe de sorgințile confraților sěi, a Rinului, a Ronului și a lui Po, locuesc românii, legați prin origine și cultură de popórele, cari au stat și stau în capul civilisațiunei lumei.

Invasiunile ginților, cari au desființat imperiul roman, au sdruncinat adânc pe acesti coloni ai marelui împěrat Traian, căci ei au fost sfâșiați în mai multe state sau alipiți politicesce cătră formațiuni etnice strěine de dînșii.

Cu tóte acestea, românii nu au fost desființați, și plini de viéță și-au îndeplinit datoria de sentinelă totdéuna trézǎ și totdéuna vitéză, când turcii triumfători în orientul Europei amenințau creștinătatea.

Pe la finele secolului al cinci-spre-ȡecelea Papa Sixtu IV scria lui Stefan Vodă cel Mare, Domn al Moldovei: „Întreprinderile tale în contra turcilor „le-ai purtat cu atâta înțelepciune și „cu atâta tărie și ele au mărit întru „atâta strălucirea numelui těu, încât „esci în gura tuturora și de toți esci „lăudat în unanimitate“; ér istoricul german Ioan Christian Engel, ȡice despre Domnul țerei românesci Mihaiu Vitézul, ucis de mână trădătóre la începutul secolului al șépte-spre-ȡecelea: „Sě depunem flori pe mormêntul „acestui Domn de mare însemnătate „pentru istoria lumei, căci și el a

---

FOIȚA.

Insemnătatea economii de casă.

Cunoscințele necesare pentru conducerea bună a unei case, le cuprinde în sine economia de casă. Acésta ne dă deslușire cu privire la importanța ocupațiunilor economice din punct de vedere higienic și economic și ne învață, incât este spre folosul familii și al națiunii munca, ce desvoltăm în conducerea bună a unei case. Economia de casă păstréză mai mult decât produce. Un bărbat cât de harnic, nu póte câștiga atâta, cât sě nu se risipésca prin negrija femeii. Bărbatul are sě câștige, femeia sě păstreze.

Risipitor se numesc acela, care dă bani și lucruri prețióse, pe lucruri de nimica. Mai mare risipitor este, care nu grijesce de starea bună a lucrurilor de valóre și mai periculos, pentru-că „negrijitorul“ nu se recunósce în veci de risipitor. A economisa însamnă ȡeci mai întâiu și mai ales a *păstra* și numai după aceea a *câștiga*. Curățenia, ordinea și grija sunt mijlócele păstrării. Simțul estetic, precum sănětatea pretind ca locuința, mobilele și în genere tóte lucrurile folosite de noi, sě fie curate și în ordine ținute. Curățenia și ordinea sunt podóbele celea mai frumóse ale unei locuințe și lucsul acesta și-'l pot permite și familiile cele mai serace. Prin curățenie ne putem feri de multe bóle, ba putem ȡice și de epidemii, prin ținerea în ordine a lucrurilor ne cruțăm de perdere de timp și de multe alte certe. Insě nu e de ajuns ordinea și curățenia spre a ținé lucrurile în stare bună, ci trebue sě le îngrijim. Ér' îngrijirea este ținerea lucrurilor de valóre în stare bună, adecă de a se puté folosi cât de mult; animalele în stare bună obiectele din casă, servitorimea, acésta în stare bună sufletéscă: în moralitate, în frica lui Dumneȡeu, prin tractare umană și alipire către casă și stăpânii casei, precum și în zel, de a servi casei cu bucurie.

O femeie nu póte aduce atâta zestre câtă sě nu se risipéscă, dacă dênsa nu este grijitóre. Din contră, femeia harnică în economia casei, aduce o zestre sigură, neperitóre, care și după perderi întîmplate se tot renoesce de sine în casă. Dela economia casei depinde însě nu numai bunăstarea cea materială, ci și cea morală, fericirea familiilor. Cel-ce nu iubesce curătenia eternă, acela nu pune pond nici pe cea internă; cel-ce nu-și ține obiectele și trebile materiale în ordine, acela nu ține în ordine nici pe celea morale, cel-ce e negrijitor în cele materiale, este asemenea și în cele morale, căci omul estern și intern sunt în strînsă legătură și nu se pot despărți unul de altul. Lipsa economiei casei risipesce și averea cea mai frumósă, ér serăcia apoi este isvorul celor mai multe rele.

Fiind economia casei basa bunăstării materiale inmediat și a fericirii familiilor, este de lipsă, ca la crescerea fetițelor económe, sě se pună deosebit pond pe acésta. Durere, că în faptă nu e așa. Deórece țěranul nostru, care trăesce după câștigul pălmilor sale, e fericit, dacă pote câsciga o bucată de pâne pentru copilul seu. E cu mult mai preocupat de gândurile traiului și cu mult mai mărginit, decât sě-și frămînte capul cu planuri de crescere. Face mult, dacă sě rogă la Dumneȡeu înaintea copiilor și îi pune și pe acestia sě ȡică rugăciunile, sau îi învață chiar el a se ruga lui Dumneȡeu. Ér țěranul cu stare bună, crede ași face datorința, crescêndu-și fetița de preotésă, dómnă. In planul acestei cresceri, economia casei ocupă fórte puțin loc, ori nu figuréză de loc, căci economia casei o va învěța dela maică-sa, dacă va veni dela învěțătură din oraș, sau dacă va fi dómnă își va ține servitóre ca sě facă „lucrurile cele próste“. Așa banale espresii se aud de comun. Casa părințéscă nu face dară nici pe departe în acésta privință atâta, cât este de dorit și ce puțin face, face mai mult din instinct natural, decât precugetat, după plan statorit și principii dătătóre de direcțiune. Și ar fi mare lipsă sě facă, căci: *dedarea* este cel dintâiu și mai puternic mijloc de crescere. La ce e dedat omul de mic, nu lasă când e mare. Acest adevěr arată, cât de nepriceput vorbesc aceia, cari ȡic, că copii fiind în etate fragedă nu se pot „pune“ la lucru. La curățenie însě, ordine și ași îngriji uneltele sale, trebue dedat copilul cu consecvență de mic, altcum aceste calități alese nu prind rădăcini mai adânci la dênsul nici-când. De asemenea sě fie deprins ași face lui însuși și altora folos prin activitate, căci aplicarea spre activitate, precum scim, la copii este mare. Și de nu o ocupăm în direcțiunea sănětósă, ea isbucnesce în direcțiuni stricăcióse. Basa crescerii económei bune este deci casa părințéscă și timpul de mânecare, etatea cea mai fragedă.

Puțin face în acésta privință și scóla poporală la noi. Mult, unde sě învață ceva de cusut, împletituri și grădinărit pentru bucătărie; în cele mai multe locuri nici urmă nici de aceste. In scólele mai înalte de fete, puține câte avem, se pune pond mai mult pe broderii și lucruri de lucs. Mai mare pe aceste de cât pe cusut.

„ajutat, şi a ajutat puternic, sĕ apere „Europa de turci; şi de nu s'ar fi „născut în timpuri atât de grele, acest „bărbat ar fi făcut minuni şi posteri„tatea 'l-ar fi pus alăturea cu Temis„tocle şi cu Ioan Huniad“.

Cât timp ţĕrile române şi eroii némului românesc, între cari numĕrăm pe Ioan Huniad şi pe Mateiu Corvin, au ţinut pept turcilor, acestia nu au putut pĕtrunde în inima Europei. Dar chiar în urmă, când semiluna înlocuì crucea pe zidurile Budei, degradată în timp de doi secoli din capitală a regatului Sântului Stefan la principala cetate a unui paşalic, principatele Moldovei şi al Ţĕrei-Românesci au rĕmas totuşi cu domniile lor naţionale şi cu individualitatea lor respectată.

Numai mai târḑiu luptele dintre turci şi cele dóuĕ mari împĕrăţii vecine au prefăcut Moldova şi Valachia în câmp constant de bătălie şi au îngenunchiat sub grea apĕsare şi pe românii din alte state. Acesta este timpul devastărilor materiale şi morale, cari păreau, că vor distruge şi îngropa némul românesc.

Indelungatele suferinţe, prin care a trecut némul românesc, l'au oţelit însĕ tot mai tare şi l'au înzestrat cu o tenacitate şi o vitalitate estraordinară, a cărora espresiune vie e depusă în dóuĕ ḑicĕtóre poporale: „Apa trece, pietrile rĕmân “şi „românul nu piere“. Astfel stau românii şi astădi concentraţi în massă compactă pe acelaşi teritoriu, pe care ei au fost aşeḑaţi în primul secol al erei creştine, păşind fără esitare şi cu decisiune în nóua cale deschisă în secolul nostru progresului omenirei, prin proclamarea egalei îndreptăţiri a ómenilor şi a popórelor şi a respectului datorit individualităţei naţiunilor, ca legi fundamentale ale vieţii omenesci.

In tóte ţĕrile, unde locuesc români, în regatul român independent ca şi în statele ce se învecinéză cu dînsul, ei s'au ridicat cu vigóre şi ocupă o posiţiune înaltă şi respectată, prin aptitudinele lor, prin progresele desĕvîrşite, ér mai ales prin apucăturile lor liniscite şi pacinice, cari au format dintr'înşii cel dintâiu element de ordine şi prin urmare de civilisaţiune în orientul europén.

Tóte popórele europene s'au bucurat de acéstă renascere a némului românesc, ér românii s'au arătat totdéuna plini de recunoscinţă către binefăcĕtori şi amici şi au împăcat pe cei mai mari vrăjmaşi ai lor. Numai cu naţiunea magiară poporul român nu s'a putut şi nu se póte înţelege, căci magiarii se încércă în timpurile nóstre, pe căi pezişe şi prin mijlóce violente, sĕ obţie astăḑi dela români, ceea-ce n'au fost în stare sĕ obţie dela ei aprópe dóuĕ milenii precedente — desfiinţarea românilor ca naţiune. Magarii cer ca românii sĕ uite limba, religiunea şi obiceiurile lor şi sĕ devie magiari în tóte emanaţiunile vieţii lor naţionale.

Acésta este cestiunea cea mare, care agită atât de adânc inimile şi spiritele poporului român din Transilvania şi Ungaria şi care culminéză acum în sentinţa Curţii cu juraţi din Cluş, care a condamnat până la cinci ani de închisóre pe căpeteniile poporului român din regatul Ungariei, pentru că acestia s'au încercat a despune în linisce şi cu respect gravaminele naţiunei, ce ei represintă, în mânile Suveranului lor — ale împĕratului-rege al Austro-Ungariei, cerênd dela dînsul apĕrare şi dreptate, cerênd dela dînsul ca sĕ înceteze mĕsurile inice, prin cari în regatul poliglot al Ungariei cele 6 milióne de magiari caută sĕ reducă la ilotism celelalte 11 milióne de nemagiari, români (3 milióne), germani (2 milióne), croaţi, sêrbi si slovaci (6 milióne), cari toţi doresc sĕ trăéscă în pace frăţéscă cu magiarii, sub ocrotire de legi drepte şi egale pentru toţi.

Academia română, cercetătóre a istoriei némului românesc, păstrătóre a limbei naţiunei românesci şi centrul de activitate al culturei românesci, face un călduros apel la membrii institutelor de cultură ale întregului ném omenesc, ca sĕ se intereseze de causa cea dréptă a românilor din Transilvania şi Ungaria, care e totdeodată o causă culturală generală. Numai încetând dintre naţiuni luptele cu scop de a se distruge unele pe altele, pacinica şi armonica desvoltare a omenirei prin sciinţe şi arte va fi asigurată şi lumea va da un spectacol demn de sforţările. ce au făcut şi fac spiritele superióre, cari de secoli lucréză la progresul constant al omenirei

Revista politică.

Dl Urechiă, presidentul Ligei a cerut părerea mai multor bărbaţi ilustri din Italia, Francia etc, asupra procesului memorandului şi a situaţiunei politice dela noi. Intre rĕspunsurile ce le-a primit, cel al prof *Degubernatis*, este cel mai remarcabil, cu atât mai vêrtos, cu cât este sciut, că dl Degubernatis a fost unul dintre cei mai călduroşi apĕrători ai magiarilor în luptele lor de emancipare naţională.

Étă un estras din tecstul acestei scrisori:

„Imi propuneam negreşit sĕ-ţi rĕspund, după terminarea esamenelor, ce ne ocupă în tóte ḑilele acestea, fără sĕ mĕ grăbesc şi sĕ-ţi grăesc *ex abundantia cordis* Dar deóre-ce nu mai este vreme, deóre-ce d-ta veḑi *periculum in mora*, deóre-ce îmi dai a înţelege, că pe acolo s'ar ispiti unii de a esplica tăcerea mea prin téma mea de a displăcea magiarilor, étă îţi scriu în pripă, ca sĕ-ţi spun la rêndul meu, că găsesc nici mai mult nici mai puţin decât monstruos cele-ce se petrec în Ungaria în privinţa românilor.

„Nu, nu 'mi-e frică nici odată, că voiu displăcé cuiva, când am de a vorbí despre adevĕr şi justiţie.

„Am mari simpatíi pentru magiari şi le conserv, dar nu mai găsesc spiritul lor liberal şi cavaleresc în cele ce au întreprins contra românilor din Transilvania şi Bănat.

„Este evident, că magiarii n'au meditat destul istoria. Ei n'au ţinut nici un cont de posibilitatea acestei resurecţiuni. Intrat-au ei în Europa ca un popor rĕsboinic, de cuceritor; şi au parvenit în secoli de miserie si de barbarie, sĕ supună ţĕrani (români), cari îşi arau ogórele lor. Dar Dumneḑeu nu permite ca popórele sĕ fie în eternă sclăvie. Când domnitorii lor se topesc în somţiune, Dumneḑeu permite redeşteptarea vechilor sclavi; el le insuflă spiritul sĕu şi le dă o nóuă conscienţă de drepturile lor.

„Magiarii reclamă pentru ei înşişi tóte simpatíile nóstre, de tot respectul nostru, dar în acelaşi timp ei pretind privilegii ne mai pomenite; ei vor sĕ fie stăpâni peste români şi cer ca românii sĕ le rĕmână slugile lor. Ei, acésta nu mai este posibil, nu mai este admisibil. Ceea-ce casa de Habsburg a făcut pentru Ungaria, boierimea magiară ar trebuí sĕ aibă curagiul s'o facă pentru românii din Transilvania şi Bănat, sĕ le acórde tóte beneficiile libertăţii, ce şi ei, magiarii, le au meritat, şi de cari ar devení nedemni, de n'ar sci sĕ respecte la rêndul lor libertatea unui popor, ce a eşit din minoritate.

„Românii sunt adevĕraţii urmaşi romanisaţi ai vechei Dacii; Roma îi adoptase şi îi civilisase. Unde romanii iau fost găsit, acolo ei au rĕmas. Şi dacii au dat lumii doi din cei mai buni imperatori romani: Aurelian şi Prob, ambii erau din Transilvania. Prin ei românii au aflat în adevĕr drept de cetăţenie în lumea civilisată. Istoria magiară şi ea însĕşi e plină de suveniri române glorióse. Sĕ nu despreţuéscă magiarii pe vechii domni ai pământului, nu se mai póte la finea secolului nostru terorisa popóre întregi; justiţia internaţională, deşi nu are alt tribunal decât opiniunea publică, dar acéstă opiniune este vestejitóre pentru tirani şi condamnă la dispreţ şi isolare; şi isolarea este mórtea.

„Iubesc pe magiari, dar găsesc, că ei au mai mult de perdut decât de câştigat din violenţele lor actuale. Desperarea e un rĕu sfetnic. Suvenirile anului 1848 n'ar trebui sĕ deştepte în boierii magiari atâta ură, cât sĕ 'i sfătuéscă sĕ fie prudenţi.

„Par'că aud pe amicii mei magiari, strigându-mi: „D-ta nu scii totul; dacă ai puté vedé cum românii se agită contra nóstră, ai găsi prea naturală apĕrarea nóstră şi ai justifica temerile nóstre. Românii au întrat în ilegalitate; noi voim sĕ-i facem a reîntra în lege“.

„Eu li-aşi rĕspunde: „Nu vreau sĕ sciu nimica; eu vĕd douĕ popóre înarmate unul contra altuia, şi dintre care magiarii se cred cei mai tari. Apoi eu poftesc, ca sĕ depuneţi armele, d-lor magiari, şi sĕ îmbrăţişaţi, ca pe nisce fraţi, şi mai ales ca pe nisce egali, pe pretinşii vostri neamici, pe pretinşii vostri rebeli Nu încape rebeliune între fraţi“.

„„Voi nu puteţi sĕ-mi ḑiceţi, că românii sunt rebeli contra legii. ‚Legea nu este lege, întru cât n'a fost făcută împreună de voi şi de români, în o condiţiune perfect liberă. Dacă românii vor sĕ aibă un parlament al lor, n'aveţi nici o îndreptăţire de a le refusa acest drept, pe care voi înşi-vĕ l'aţi reclamat pentru voi atât de viu, atât de lung timp şi cu atâtea nobile sacrificii. Cum? Devine crimă lesă, de patrie, de lesă maiestate agitaţiunea română, ca sĕ dobândéscă o mai mare libertate?

„*Vechii ţĕrani români au învĕţat a scrie şi a ceti, şi nu mai vor sĕ rĕmână slugi şi sclavi. In loc de a-i persecuta daţi iute mâna vóstră românilor, ca sĕ se ridice din vechia stare de avilire.*

„„Étă o cucerire morală asupra rassei române, care ve va face mai multă onóre, decât tótă acéstă pretinsă putere materială, care vĕ va împinge ér' spre feudalitate. Păḑiţi-vĕ scumpi amici, de ispita de a ve asigura temelia, sdrobindu-o; o sĕ vĕ prăbuşiţi înşi-vĕ!“.

„Étă cam ce aşi vrea sĕ spun eu magiarilor, chiar cu risicul de a fi persiflat ca naiv. Dar eu sunt de părere, că viitorul, ca şi împĕrăţia cerurilor, este al celor simpli; şi eu prefer şi de astă-dată, ca totdéuna sĕ me dau pe partea celor oprimaţi cu tóte-că ei sunt, de-ocamdată, cei mai tari şi cei mai cuminţi. Eu uresc forţa şi înţelepciunea, cari sunt de aşa fel!“ . .

⁂

Ḑiarul „Pesti Napló“ ocupându-se cu cestiunea electorală scrie în nrul sĕu din 16 Iuliu un primarticol sub titlul „Idea statului naţional“ Étă, ce ḑice între altele numitul ḑiar:

Când am recunoscut sincer în interesul statului, ceea ce de altfel scie ori şi cine, că în Ungaria stau faţă 'n faţă cu cele 52 percente element magiar 48 percente de naţionalităţi strĕine, atunci fie-care partriot un singur gând a putut avé.

Acel gând, că e supefluu a desface jilipurile pentru înundarea, care în curênd ar umplé viéţa parlamentară magiară cu elemente străine, cu valuri necunoscute. E deci superfluă, ba chiar şi stricăciósă reforma sistemului electoral

De dragul unor ilusii nu este permis, ca desvoltarea robustă a ideii de stat magiar sĕ se impedece de greutăţi, care însaşi şi le face.

„Supremaţia magiară ar suferi, dacă am admite idealul unui sistem electoral neînfluinţător.“

Pentru interesul practic al ideii de stat magiar trebue sĕ sacrificăm interesul ideal al unei doctrine.

„Morala politică n'are nimic de a face cu cestiunea acésta.

⁂

Cumcă nu e bine, ba fórte rĕu, că la crescerea fetelor nóstre, un obiect de prima derositate, cum e economia casei, se tractéză atât de rĕu, atât din partea casei părintesci, cât şi din partea scólei şi că în aceste din urmă aḑi, când tótă lumea pretinde resultate practice, ce puţin se face, se face mai mult teoretice decât, cum ar trebui practice — va afla chiar şi laicul, dacă va cugeta asupra lucrului.

Ce e dar de făcut? Inteliginţa, dacă nu alţii, preotul şi învĕţătorul, sĕ lumineze şi îndrepte poporul aşi deda copii de mici la curăţenie, ordine, punctualitate şi activitate folositóre amĕsurat puterii lor, premergênd cu esemplu bun. Scóla poporală sĕ pună în toţi anii cursului de învĕţământ pond pe grădinărit practic, cusut amĕsurat puterii şi preceperii fetiţelor, cărpituri, bucătărie simplă şi gustóse, spălat şi calcat de rufe şi croitul simplu. Aceste din urmă în clasele mai înalte şi scóla de repetişiune. Sfaturi bune pentru părinţi şi copii, ba pentru acesti din urmă şi îndrumări, sĕ nu lipséscă nici odată. Dómna preotésă, învĕţătóre şi alte dame din comune, ar face maí bine singuraticilor şi causei bune, dacă ar arĕta unor fetiţe mai mărişóre, cari umblă d. e. la scóla de repetiţiune, cum se pregătesc unele bucate simple, dar gustóse; cum sĕ croesc unele vestminte ţărănesci, cum se arangiază o grădină etc. Cu acestea nu numai ar face mare bine respectivelor fetiţe şi naţiunii, dar şi-ar cresce şieşi ajutor pentru casuri de lipsă. In scólele civile şi superióre de fete şi în institute de crescere ar trebui sĕ se dee timp îndestulitor şi acesta sĕ se ficseze în planul de óre, pentru practica economii de casă, altcum tótă teoria economii de casă este aruncată în vênt şi fără valóre Firesce, că practica economii de casă, trebue sĕ se facă după plan bine desbătut şi statorit.

Insĕ lucruri, cari se învaţă la scólă, dar nu se continuă afară de scólă, au de regulă o durată, adecă viaţă fórte scurtă. Aşa s'ar întêmpla şi cu economia de casă învĕţată în scólă, dacă nu ne-am îngriji, ca aceea sĕ se continue şi afară de scólă. Acésta am pute-o face prin înfiinţarea de reuniuni de ale económelor, în fruntea cărora ar trebui sĕ stea în fiecare comună económele cele mai inteligente şi mai harnice. Nu trebuesc aici multe formalităţi, organisări, statute etc., ci resoluţiune de a face binele şi fapte în loc de multe vorbe, întinsă organisare. Cu conveniri şi convorbiri simple din când în când s'ar puté ajunge scopul. Vorbind despre aceea, cum a vĕḑut ori cum face cineva unul sau alt lucru, aceea ce scie, ce a descoperit sau a aflat unul, devine sciinţa şi desteritatea tuturora. Apoi cât de bine s'ar puté îngriji aceste reuniuni ale económelor de seraci, de vestminte şi cărţi pentru copii seraci dela scólă, sĕ îndemne părinţii aşi deda copii mai ales fetele de mici la cele ce ţin, de economia de casă, sĕ aibă scóla învĕţătóre anume, ca sĕ se ocupe mult cu studiul acesta în teorie ca în pracsă şi fetele cele mai mărişóre şi cele iesite din scólă sĕ aibă îndreptare şi unde se practizeze din când în când cele ale economiei de casă. O reuniune compusă din cele mai simple femei în cel mai mic sat, ar puté sĕ reverse mult bine în jurul seu cu cele mai simple mijlóce, numai inimă caldă şi voe bună sĕ aibă. D'apoi profitul lor propriu! In loc de clevetiri netrebnice, ba de multe ori stricăcióse şieşi şi altora, schimbare de idei şi păreri asupra lucrurilor de folos şi prin acésta încurajare de a înainta pe calea apucată şi îndreptare în cas de lipsă. Durere, că la noi rîd şi batjocoresc unele mişcări ca şi acestea, cari tind a forma reuniuni femeesci sau de económe. Şi cu acésta sugrumă multe porniri sănĕtóse ale unor ómeni buni, dar nu destul de resoluţi, uitând, că popórĕle culte au de acestea de mult şi au şi rodele lor binecuvêntate.

(Din a VIII a progr. a şcólei civile).

Eugenia Trif.

In butul tuturor desmințirilor foilor oficiale, crisa ministerială din Sêrbia totuși se manține, — cel puțin acésta o denotă telegrama mai de curênd, în carea se spune, că ministrul de finanțe Petrovici a plecat la Niș — la ordinul regelui — și că în cercurile de comun bine informate din Belgrad se susține, că acéstea călĕtorie stă în legătură cu crisa ministerială, așteptându-se ca Petrovici sĕ fie încredințat cu formarea noului cabinet.

Noutăți.

Bătaie pe mórte. Marți séra, după-cum avem informațiune, un țĕran ieșind din o ospĕtărie din suburbiul Iosefin, a fost luat la bătaie de un sergent dela artilerie și de un alt soldat, trântit la pămênt și bătut până sĕ-și dea sufletul. Bătăușii, credênd, că au omorit pe bietul om, s'au depărtat apoi liniștiți.

* * *

Contra medicilor magiari. Se scie, că medicii români din România au luat hotărîrea sĕ nu participe la congresul medicilor magiari, ce se va ține în Budapesta. In foile germane încă a început a se suleva acésta cestiune. Mai multe foi scriu contra participării, deóre-ce și așa germanii nu au sĕ profite nimic dela magiari, cari își au sciința dela germani și francezi.

* * *

Acte de sĕlbătăcie. Din Munții apuseni se scrie, că primariul V. Boc din Remeț dimpreună cu locuitorul Vas. David, mergênd la Aiud, au fost atacați de o dróie de magiari. Primariul, cădênd în mânile lor, a fost bătut la mórte, încât abia a putut fi transportat cu trăsura.

In Mogoș s'a întêmplat un cas tot așa de regretabil. Vigilul silvanal Szöcs Mihály a impușcat asupra unor păstori de vite, a prins pe bĕtrânul de 66 ani Cosma Ciulea și l'a bătut așa de grav, încât a murit.

* * *

Netoleranța la culme Despărțĕmêntul al XXVIII-lea al Asociațiunei transilvane Cohalm, nu și-a putut ține adunarea generală, neprimind concesiune până la terminul ficsat de a sĕ ține adunarea, cu tóte că ea a fost anunțată înainte cu 9 dile.

* * *

Proces de presă. Procurorul reg. din Seghedin a pus la cale un proces de presă contra redacțiunei jurnalului „Zastava“ din incidentul procesului dela Cluș pentru Memorandul român. „Zastava“ a făcut raport cetitorilor sei despre numitul proces și în nrul 71 a scris un articol întitulat „Golgota națională“. Acest articol este încriminat pe temeiul §-lor 172 și 174 din codicile penal.

* * *

Sentința curiei magiare la Bucuresci. Se telegrafézà din Bucuresci, că scirea despre sentința curiei din Pesta în procesul Memorandului a făcut cea mai rea impresiune la Bucuresci. Cea mai mare nemulțămire s'a produs în tóte partidele din România.

* * *

Noue modalități de magiarisare. Foilor din Budapesta se scrie din Arad, că ministrul de culte și de instrucțiune publică a provocat prin un rescript special societatea „Kölcsey“ din Arad, ca în ținuturile și satele locuite de naționalități sĕ înființeze reuniuni de juni, cari se cultive magiarisare la generațiunea viitóre. Spre acest scop ministrul a și asigurat 200 coróne societății „Kölcsey“, promițênd, că de acum încolo în fiecare an va ajuta cu acéstă sumă societatea întru împlinirea misiunii sale culturale.

Societatea „Kölcsey“ acum la început și-a aruncat privirea fericitătóre pentru realisarea planurilor sale asupra următórelor patru comune: Glogovaț, Elek, Șiria și Sânt-Ana.

* * *

Falsificători de bani. Cetim în „Dreptatea“ din 17 l. c. n.: De abia trece acuma o sĕptĕmână sĕ nu căpătăm scirea din vr'un loc al țĕrii despre aflarea de bani falși, téscuri de bani și falsificători de bani. Falsificătorii de bani pare că a devenit un adevĕrat sport. Nu de mult au prins la Mohaciu o mulțime de ómeni. Acuma éră au pus mâna pe 12 gazde bune din comitatele Baranya, Pesta și Baci între cari doi inși sunt primari comunali. Alaltăieri au deținut pe un om inteligent cu numele Hei, care a dovedit în fața gendarmilor, că prin sculele și chemicalele inventate de el, este în stare a face într'o óră treideci de note de bancă. Eri au dus în prinsóre trei mașinisti din Pesta-nouă, cari se ocupau numai cu fabricarea de téscuri de bani de hârtie.

* * *

In amintirea lui Mihaiu-Vitézul. Din Bucuresci se scrie: In 1 Iuliu pe la órele 10 a. m. un grup de mai mulți cetățeni distinși, în surprinderea și aplausele trecĕtorilor, se îndreptau spre falnica statuă a lui Mihaiu-Vitézul, situată în fața universității.

Inaintea lor mergea o cétă de studenți, purtând fie-care câte o cunună de flori.

Inaintea statuei atârnară de sabia lui Mihaiu-Vitézul o mare și prea frumósă corónă, făcută din frunde de stejar, întrețesute la mici distanțe cu o panglică tricoloră.

In mijlocul corónei era o tablă colorată roșu, pe care era scris cu litere aurite următórele rînduri:

„Ție
„Vitézule și gloriosule Domn, fala „némului românesc, mare Domn al Moldo- „vei, ai Ardélului și al Țĕrii Românesci“.
„In amintirea dilei de 1 Iulie 1600, „în care di Ilustre Domn la Alba-Iulia, „ai îndeplinit Unitatea Românilor“.

La aședarea acestei coróne, se adună un numĕros public, care cu lungi urale salută acest act binevenit.

In cercurile mai influente ale fruntașilor din Bucuresci, circulă svonul, că în curênd, se va constituí o societate, care sĕ adune fondurile necesare spre a ridica un mare monument la Călugăreni spre a eternisa memoria celui mai brav dintre domnii români. Inaugurarea acestui monument se va face probabil în anul, în care magiarii vor serba mileniul.

* * *

Consulatele române. Cetim în „Adevĕrul“: Mai multe case comerciale din capitală și din țară vor presinta un memoriu dlui Al. Lahovari, prin care vor insista pe lângă utilitatea absolută, în interesul comerciului țĕrei, a înființărei unui consulat român la Brașov.

In cas când guvernul austro-ungar ar refusa acésta, memoriul comercianților propune ca sĕ se refuse esecuatur-ul pentru consulatele austro-ungare din țară.

Suntem nerăbdători sĕ vedem dacă guvernul va aplica legea din 1887 privitóre la înființarea consulatelor române din Brașov și Timișóra.

* * *

Colera în Ungaria. Din Sátoralja-Ujhely sĕ anunță, că în comuna Szerecsén s'au bolnăvit trei ómeni de coleră. Medicii au constatat, că e adevĕrata coleră nostras. Se susține că colera s'a lățit din Galiția în comitatul Zemplén, unde acuma s'au luat cele mai estreme mĕsuri de prevenire.

* * *

Unde vor fi închiși condamnații? „Magyarország“ aduce scirea, că condamnații în procesul Memorandului vor fi închiși îndată ce li se va comunica sentința Curiei. Fiind-că însĕ nu vor avé toți loc în închisórea de stat din Seghedin, o parte dintre ei vor fi internați în temnița din Vaț, unde s'au și luat mĕsuri de-ai puté primi. Intru cât nici temnița din Vaț nu va ajunge — dice numita fóie — se va transforma temnița din Pápa în închisóre de stat și acolo vor fi internați.

* * *

Descoperirea unei mine de aur. „Nord D. Allgemeine Ztg.“ publică o corespondență din Paramaribo, capitala Guianei holandeze, care anunță că o importantă descoperire a unei mine de aur s'a făcut pe teritoriul Guianei, a cărei posesiune este în litigiu între Brasilia și Guiana francesă. Sase negri de la Caiena ar fi adunat se dice 100 kilograme de praf de aur în câteva sĕptĕmâni. Tot asemenea descoperiri s'ar mai fi făcut și pe alte puncte așa că un mare numĕr de căutători de aur au și început a năvălí deja în aceea provincie.

* * *

Rectificare. In numĕrul trecut al fóiei nóstre s'a strecurat o greșală regretabilă. Anume pe pag. I col. II-a în loc de papa *Leo XIII-lea* s'a tipărit *Leo XIX-lea*, și mai la urmă în loc de francmazoni, fracmazoni. Rectificăm aceste erori.

* * *

Societatea pentru învĕțătura poporului român din Bucuresci aduce la cunoscința generală, că la scóla normală a acestei societăți, fiind vacante anul acesta 19 locuri, din cari 9 de bursă și 10 de solvenți, se va ține concurs pentru ocuparea lor, în diua de 1 Septembre 1894. Concursul se va ține în localul scólei din curtea bisericei sf. Ecaterina. Condițiunile de primire sunt următórele: 1. Etatea dela 14—15 ani, ce se va dovedi cu actul de nascere. 2. Actul de vaccinare sau dovadă, că au zăcut de vĕrsat. 3. Un act din partea primăriei, prin care sĕ se dovedéscă, că e fiu de sătén. 4. Certificat de absolvirea cursului primar. 5. Tacsa de solvent va fi 400 lei anual. Inscrierile se fac la cancelaria scólei între 1 și 27 August c.

* * *

Scólele nóstre. In diariul „Kolozsvár“ se ocupă un patriot de scólele din România, trece la scólele nóstre medii și în special se întreține despre gimnasiul nostru din Brașov. E tare neliniștit, că guvernul nu póte *controla*, ce vor esplica profesorii în óre despre: Șaguna, Alecsandri, Cogălnicénu, Bolintineanu, Eminescu etc. Ochii „patrioților“ sunt mereu împăiăngeniți de o „Daco-Românie!“

* * *

Abus cu un manuscript papal. Toți culegĕtorii de litere din tipografia vaticană din Roma au fost dimiși la moment, pentru-că au vêndut diarului „Figaro“ din Paris conținutul enciclicei mai noue a Papei înainte de ce s'ar fi tipărit în tipografia vaticană.

* * *

Un mijloc de a combate anarchismul. Un englez, profesorul Brauton, propune a se combate anarchismul prin hipnotism.

El dice, că numĕrul anarchistilor, cari se găsesc actualmente în mânile poliției, este așa de mare, încât s'ar putea, sugerindu-li-se de a face mărturisiri sĕ se pue mâna pe tóte armele și pe tóte esplosivele lor ascunse de ei.

Savantul profesor adaugă, că nu e nici o rațiune ca hipnotismul sĕ nu fie aplicat în afacerile justiției și asigură, că acesta ar fi singurul mijloc de a stârpi anarchia.

* * *

Necrolog. Cu adêncă durere aducem la cunoscință încetarea din viéță a neuitatului nostru soț, tată, moș, unchiu, cumnat George Damian, paroch român gr. or. în Zlatna, carele după-ce a servit la altarul bisericei și națiunei cu credință în decurs de 42 ani, a reposat adi în 2|14 Iuliu a. c. séra la 9 óre în etate de 64 ani, în urma unui morb greu, provĕdut cu sfintele taine. Rĕmășițele pămêntesci ale scumpului decedat s'au aședat spre odichnă vecinică Luni în 4|16 Iuliu a. c. la óre 3 p. m. în cimiteriul gr. or. din loc. Fie-i memoria binecuvêntată! Zlatna, în 2|14 Iuliu 1894. Ana Damian n. Iancu ca soție. Simeon Damian advocat; Basiliu Damian, protopop gr. or.; Victor Damian, proprietar de mine, ca fii. Octavia Damian mar. Mazuchi ca fică. Zoe Damian născ. Ciurcu, Aurelia Damian născ. Tiepes, Vĕduva Elisa Damian născ. Muntean ca nurori. August Mazuchi architect ca ginere. Zoe, Elena, Ana, Alma, Vasile, Aurora, August, Valeriu, Romulus, Vasile, Elena, Octavia Damian, Dora și Eugenia Mazuchi ca nepoți și nepóte. Aron Pop căpitan montan reg. ca cumnat; Elena Pop născ. Iancu ca cumnată. Nicolae Damian, Ioan Bogdan, Maria Mihaiu născ. Damian, Silviu Damian nepoți de frați.

* * *

— *Ioan Simtion*, econom, după un morb îndelungat, în al 28-lea an al etății sale, s'a mutat la cele eterne, Marți în 5/17 Iuliu a. c. Rĕmășițele pămêntesci ale neuitatului soț și părinte iubitor se vor înmormênta Joi în 7/19 Iuliu a. c. la 3 óre p. m. din casa sa propriă, Holzgasse Nr. 20, în cimiteriul gr.-or. din suburbiu de jos. Cuprinși de adêncă durere aduc acésta scire jalnică. Sibiiu, în 6/18 Iuliu 1894. Maria Simtion născ. Mohan, soție. George și Maria, copii. Ioan Simtion, tată. Elena Mohan și Paraschiva Buian, surori. George Mohan și soția Ana, socri. Nicolae Mohan, Nicolae Buian, Romul Jóndrea si Paraschiva Jóndrea, cumnați și cumnată.

Perchisițiuni domiciliare.

De sub Satra-Pintei în 11 Iuliu, 1894.

Onorată redacțiune!

Am tot așteptat ca cineva sĕ-și ia până acum ostenéla a publica despre perchisițiunea casei, ce s'a făcut la Preaonoratul d-mn protopop Samuil Cupșa în Cupșeni în 21 Iuniu a. c. dar regret, căci pană acum nu s'a făcut nici o publicare, deci eu cu permisiunea onoratei redacțiuni a foii „Telegrafului Român“ îmi iau voe a descrie acea tristă și neașteptată faptă, spre a o cunósce onoratul public cetitoriu.

In 21 Iuniu a. c. cam la 2 óre postmeridiane, aflându-se sus menționatul domn protopop cu mai mulți lucrători la repararea iazului seu dela móra sa din Cupșeni, care a fost rupt de apă în 5 Iuniu a. c. causându-i mare daună, unde îl insoția din întêmplare și domnul notariu cercual Vasiliu Benea, fără veste veniră pre o trăsură 3 gendarmi din Lăpușul românesc, cari lăsară trăsura la cancelaria notarială, de unde unul sĕ și duse direct la domnul protopop, unde era cu lucrătorii sei și-'l provocă ca sĕ rĕspundă, dacă cumva are la casa sa Memorande, Replici, Apeluri romane, și tot odată ca sĕ mérgă acasă și sĕ le dea lor. La acea scenă neobicinuită, lucrătorii toți sau uimit, și indignat grozav, în aceleași împrejurări, onoratul domn protopop spre liniscirea tuturora celora de față și spre încunjurarea unora neplăceri, după ce-'i s'a dat deslușire din partea unuia gendarm, căci dênși au ordin dela locurile mai înalte ca sĕ-i facă perchisițiune casei sale, rĕspunseră, că dênsul nu-'și va lăsa lucrătorii sei singuri fară au dat cheia cancelariei sale la mâna domnului notariu, și l'a încredințat pre dânsul ca sĕ fie present la perchisițiunea casei sale.

Deci ajungênd numiții la casa domnului protopop unde din întêmplare era acasă numai Prea onorata dómna protopopiță cu o servitóre singură, la deslușirile date din partea domnului notariu s'au liniștit, și s'au supus ordinului dat ca sĕ nu ese din odaie afară, până după finirea perchisițiunei, apoi un gendarm în continu pădia casa jur împrejur pre din afară, ér cei doi voinicește au răsfoit prin tóte odăile, și tot archivul protopresbiteral; ér fiind că într'o odaie sĕ afla puse pre un dulap Biblia cu un Apostol tipărit și legat frumos Preaonorata dómna protopopiță, vĕdênd căci numai acelea cărți póte vor rĕmâné până la fine necercetate, a luat dânsa Apostolul la mâna sa și l'a predat unui gendariu, dicêndu-i: domnule! par că ești român, étă și aci este o carte românéscă, spune-mi un Apostol dintr'însa.

In fine apoi tot gendarmii au adus la casa domnului protopop după ce au vĕdut căci nu dau nici de o urmă, despre celea ce căutară, pre móșa comunală Marie Cupșa ca sĕ desbrace de vestminte pre Preaonorata dómna protopopiță și sĕ caute și în vestmintele ei, după de asemenea scripte, avênd dênși presupunere, caci dóră Preaonorata popiță, nu
ar fi dela m
sĕ af
dat
n

Nr. 53/894 [116] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învěţătoriu devenit vacant la scóla nóstră greco-orientală cu trei învěţători din Boiţa, sě scrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. v. a. care se solvesce în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei, 4 stinjini de lemne. In cas când din partea comitetului ar fi ales şi director al scólei, va mai primi un adaus de 50 fl.

Doritorii de a ocupa acest post sě-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral în Sibiiu până la terminul sus indicat

Dela concurenţi se mai cere sě se presenteze in vre-o Duminecă sau sěrbătóre in biserică la faţa locului în Boiţa spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic.

Boiţa, 3 Iulie, 1894.

Din şedinţa comitetului parochial

Ioan Bobeş,
paroch, preş. comit.

Nr. 674 1894.

Vidi, cu scirea şi consensul subscrisului.

Sibiiu, 5 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 24/894 [117] 1—3

CONCURS.

La scóla gr. or. română cu trei învěţători din comuna Poplaca sunt de a se ocupa dóuě posturi de învěţători cu termin de 30 ḑile după prima publicare.

1. Un post de învěţătoriu cualificat pentru scólele poporale cu un salariu de 300 fl. v. a. locuinţă în edificiul scólei şi lemnele necesare în natură, ér petentele e obligat a ţiné strană regulată in fie care Duminecă şi sěrbătóre şi a cultiva grădina scolară.

2. Un post de învěţătoriu cualificat pentru scólele poporale cu un salariu de 300 fl.;relut de locuinţă 15 fl. şi relut de lemne 25 fl. ér petentele e obligat a forma din scolarii destoinici un cor, cu care va fi obligat a cânta în fiecare Duminecă şi sěrbătóre în biserică. La alegere vor fi preferiţi acei concurenţi, cari vor fi dat doveḑi din cântări înaintea alegerei in biserică.

Dintre învěţătorii definitivi, comitetul va alege pe director, care va primi prelângă salariul astfeliu sistemisat un adaus de 50 fl.

Poplaca, în 22 Iuniu n. 1894.

Comitetul parochial gr. or.

Aureliu Millea,
preşedinte

Nr. 677 1894.

Vidi, cu scirea şi învoirea subscrisului.

Sibiiu, 5 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 42. [112] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Bonţida, prin acésta sě escrie concurs nou pentru acest post cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 17 cr. v. a. informaţiuni mai detaiate despre aceste venite se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre la biserica din acésta parochie până înclusive 8 ḑile înainte de ţinerea sinodului electoral în scopul de a cânta şi predica eventual a sěvêrşi şi s. liturgie.

Deeş, 16 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 448. [109] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învěţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Ampoiţa, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
2. Bucerdea, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
3. Brădeşti, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
4. Gârbova-de-sus, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
5. Ighiel, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
6. Păclişa, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
7. Ponor, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
8. Tibru, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
9. Valea-Geógeului, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Concurenţii sě se presenteze înainte de alegere în singuraticele parochii spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sě se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 20 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Albei-Iulie în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 350 [110] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului al doilea de învěţătoriu la scóla nóstră confesională greco-orient. din Porcesci, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Postul acesta de învěţătoriu este împreunat cu un salariu anual de 300 floreni v. a. cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sě-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre al subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig, posta Avrig, (Felek, Szeben vármegye) până la terminul sus indicat.

Dela concurenţi se mai cere sě fie apţi a instrua şi conduce cântările liturgice cu pruncii de scólă în biserică, în Dumineci şi sěrbători şi sunt poftiţi a se presenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la faţa locolui Porcesci, spre a face cunoscinţă cu poporul şi împrejurările locale.

Avrig, 19 Iuniu. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Cândea, protopop.

Nr. 386 [113] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor de învěţători, vacante, dela scólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, sě escrie concurs cu termin până la 20 Iuliu a. c.

1. Sebeş, un post de învěţător cu salar anual de 400 fl. v. a. şi după un serviciu de 5 ani la acésta scólă 450 fl. v. a. solviţi în rate lunare din cassa bisericii.
2. Şugag, un post de învěţător cu salar anual de 300 fl. din alodiul comunal, cuartir, 3 stăngini de lemne de foc şi grădină de legumi,
3. Ohaba, dóue posturi de învěţători fie-care cu salar anual de 300 fl. lemne de foc şi grădină de legumi.
4. Petrifaleu, cu salar de 300 fl. şi cuartir.
5. Vingard, postul de învěţător adjunct cu salar anual de 200 fl. cuartir şi grădină.

Aceia, cari vor fi aleşi la aceste posturi învěţătoresci sunt datori a ţinea Dumineca şi sěrbătórea strana şi sě cânte cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral subsemnat şi a sě presenta în vr'o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 232 [105] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Mag protopresbiteratul Sělistei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informaţiuni mai aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor asterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sělişte, 24 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sěliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresb.

Nr. 325—891. [111] 3—3

EDICT.

Mihail Bârză, gr.-or. din Sělişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie Ana Danil Moga, tot din Sělişte — pe basa resoluţiunei consistoriale din 18 Iuniu 1891 Nr. 3314 B — se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i de sus numita lui soţie se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sělişte, 26 Iuniu 1894.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sěliştei.

Dr. Nicolae Maier, protopresb.

Szeben vármegye főispánjától.

Szám 455/1894 — főisp. [114] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye, Szászsebesi főszólgabiró járásban, Szász-Sebes város székhelyel, elhalálózás folytán üresedésbe jött évi 350 frt. fizetés 150 frt úti átalányal javadalmazott és az 1883 évi XXI t. cz. 80 §. értelmében kinevezés utján betöltendő járási orvosi állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, miszerint az 1882 évi I. t. cz. 9 §. I. pontjában előirt m nősitést igazoló okmányokkal valamint a magy. kir. belügyminiszterium 1893 évi szeptember hó 30-án 80099/893 sz. a. kelt kőrrendeletével kiadott szabályrendeletben előirt tiszti orvosi vizsga letételét igazoló bizonyitványal kellőleg felszerelt pályázati folyamodványaikat folyó év julius hó 25-éig nálam nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1894 évi julius hó 16-án.

Thalmann,
főispán.

Szám 3239/94 — polg. [115] 1—3

Hirdetmény.

Alólirt mint a nagyszebeni kir. tőrvényszéknek f. évi ápril hó 9-én 2872 szám alatt kelt végzésével kiküldőtt eljáró birája a 356/893 I. M. sz. alatti rendelettel kiadótt utasitás 21 §. alapján ezennel közzé teszem hogy Kelnek község egész határára kiterjedő tágositása iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése jelesen.

1 ör az érdekelt felek leendő képviseltetésének rendezése (625).

2-or a müködő mérnök megválasztása és

3-or a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1894 évi augusztus hó 14-ik napját d. e. 9 orakór a kelneki községi irodába kitüzem melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimes érdekeltek azzal értetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak; felhivatnak hogy a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ájánlataikat a kitüzők határnapig alólirt eljáró biróhoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megjegyeztetik, hogy Kelnek község határa 5559 holdnyi területet foglal magában melyből 2479 holdnyi terület községi, erdői legelő területet képez.

Nagy-Szeben, 1894 évi julius hó 14-én.

A nagyszebeni kir. tőrvényszék kiküldőtje.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

sa (Budapesta, Predeal):

16 minute, diminéţa, tren de persóne.
inute, ḑiua, tren de persóne.
nute, sara, tren micst.

te, diminéţa, tren micst.
e sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 45 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

ovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75 Sibiiu, Sâmbătă 9|21 Iuliu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Iuliu, 1894.

Foile au anunțat pe scurt, că înainte de a pleca Escelența Sa dnul ministru Hieronymi în Ardél, s'a ținut un „scurt consiliu“ ministerial.

De acest consiliu sunt legate diferite versiuni.

Cele mai multe însĕ par a se realisa Consiliul amintit se aduce în legătură cu călĕtoria ministrului și cu vorbirea ce o a ținut în 19 l. c. n. înaintea alegĕtorilor din cercul Cojocnei.

Vorbirea ministrului nu e numai un program desvoltat de un deputat despre activitatea sa. Ea este un program, pe care în parte l'a realisat guvernul și ceealaltă parte promite a o realisa, incepênd încă în anul acesta.

Așadar vorbirea dlui ministru este o lucrare armonică a întregului guvern, o perspectivă de activitate, ce ne-o pune în vedere pentru viitoriu.

Proiectele de legi bisericesci sunt partea programului, ce a realisat guvernul și reforma administrațiunei va forma partea progamului, ce are sĕ-l realiseze.

Așa a vorbit ministrul în liniamente generale.

De partea din urmă a programului înse sunt legate și alte idei, este așa ḑicênd cestiunea naționalităților și în special cestiunea română.

Asupra acesteía ministrul nu s'a întreținut mult și espunerile sale nu formézĕ basa unui subtrat determinat.

In numĕrul trecut al fóiei nóstre, ne-am pronunțat categoric, că ministrul va constata stările abnormale, dar cine va fi, care sĕ le pótă îndrepta.

Aștepta̧m, ca guvernul sĕ se pronunțe prin rostul ministrului. Și el s'a pronunțat: Stările abnormale le-a constatat, dar, că cine le va sana, a rĕmas o enigmă, care va da numai ansă de discutat, ér lucrurile se vor desvolta pe calea de până acum, pe calea curentului bolnăvicios.

Am accentuat-o acésta, și cu durere vedem că o constată „Polit. Coresp“, căreia i-se trimite din cercurile hotărîtóre din Budapesta spre informațiune impĕrtășirea: că cĕlătoria ministrului de interne prin unele comitațe din Ardél nu stă în legătură cu o pacificare cu națiunea română, deóre-ce acésta cestiune stă în contraḑicere cu ideile fundamentale ale regimului. Impăciuirea se aștéptă numai pe mai târḑiu.

Când? rĕmâne érăși o enigmă, deóre ce în cercurile guvernamentale politica actuală a românilor e considerată simplu de o agitațiune pătimașă.

Așa spune semioficiósa și noi trebuie sĕ-i credem, mai vêrtos acum, după-ce ministrul și-a ținut vorbirea.

Dar cestiunea este cu mult mai acută și mai gravă, decât ca sĕ pótă suferi amânare, fără ca amênarea acésta sĕ nu fie în detrimentul statului.

Că se va amêna cestiunea, o sciam. Timpurile sunt prea înfierbêntate și om nu este care sé asvêrle apă rece și sĕ recorésca atmosfera. Am ḑis'o și o repetăm.

Prin reforma administrațiunei de stat care ne o pune în perspectivă d-l ministru, nu se vor sana lucrurile, ci póte mai tare se vor agrava.

Românii puțin, ba póte nimica nu vor ajunge și nemulțămirea lor va cresce în raport cu amânarea, care, trebue sĕ o spunem, depinde dela guvern.

Până când suntem luați la gónă în biserică, până când scólele ne sunt amenințate mereu cu închidere, până ce suntem împedecați a ne valora în viéța publică de stat, până-ce nu căpătăm ceea-ce după dreptul istoric ne compete, până atunci puține vor fi șansele de reușită.

Ura de rasă se manifestă cu o tărie tot mai pronunțată și zidul despărțitor se ridică tot mai tare.

Guvernul are puterea, lui îi stă în voe sĕ întărésca statul, prin mulțămirea românilor chiar și cu risicul de a fi silit a lăsa în cele din urmă cârma statului, căci nimenea nu-l va condamna, afară de șovinismul escentric.

Dar se vede, că el nu se gândesce acum destul de serios asupra cestiunei. Vrea sĕ o amâne.

Numai dacă n'ar fi prea târḑiu. Numai dacă nu se va căí vre-odată. Vorba vechie, că cu cât mai curênd, cu atât mai bine, se adeveresce și acum și guvernul ar trebuí sĕ țină cont de ea.

Vom vedé cum se vor desvolta lucrurile și le vom apreția. Vom vedé efectul, ce-l va avé călĕtoria dlui ministru și ne vom mai pronunța. Până atunci mai avem și noi nițică răbdare și vom pune sub ochii cetitorilor desvoltarea lucrurilor.

Sosirea ministrului Hieronymi în Ardél.

Ministrul de interne Hieronymi a sosit în 19 l. c. diminéța în Cluș. La gară a fost salutat de către primarul orașului Albach Géza, care a ḑis, că sosirea lui e de importanță și numai prin faptul, că ministrul vrea sĕ se convingă în persónă despre stările triste, la care au dat nascere agitațiunile fără sémên. Acéstă nisuință importantă a ministrului va promova nu numai aplanarea pacinică a acestei țeri, ci va fi folositóre patriei.

Hieronymi mulțămì pentru primirea frumósă, ce 'i-se făcu, deși nu mai în trécăt a venit pe la Cluș trecênd la cercul seu electoral. Scopul lui e ca întru cât va fi cu putință sĕ se informeze în persónă despre raporturile în acestea părți ale țerii, care în timpul din urmă nu erau în ordine. El s'a convins de mai multe ori, că prin esperiența proprie se câștigă informațiuni mai temeinice de cât prin rapórte scrise El vrea și prin eturneul seu sĕ dovedésca importanța relațiunilor de aici și prin călĕtoria sa vrea sĕ întrunésca tóte acele nisuințe, care au de scop o pacinică resolvare.

Comentariile presei în ajunul sosirei sunt acestea:

„*Hazánk*“, scrie: Călĕtoria ministrului Hieronymi în Ardél nu are sĕ fie împreunată cu un mare folos positiv, se bucură totuși, că cel puțin va avé ocasiunea sĕ vadă în Ardél unele lucruri, pe cari silit este de-a le vedé chiar și acela, care are intențiunea hotărîtă, de a nu vedé nimic.

In părțile ardelene esistă nu numai o cestiune română, ci o cestiune magiară, fără de a căreia resolvare nimenea de pe rotogolul pământului nu va fi în stare a resolva cestiunea română.

Și în ce costă acésta cestiune magiară din părțile ardelene? Simplamente în depravațiunea de necreḑut a vieței publice ungurescì. Istoria tuturor alegerilor întîmplate dela 1867 încóce este o dovadă, că vechiul Ardél nu este alta, decât un magazin de mandate pe sama unor ilustrații guvernamentale, scăpătate de dincóce de Dealul-Craiului și a unor streberi politici, cari aici nu s'au putut înciripa. La numirea fișpanilor ardeleni, punctul dătător de ton a fost întotdeuna mai întâiu de tóte considerarea, că în ce cantități vor fi în stare de a lifera mandate la Budapesta? Administrațiă, justițiă, cu un cuvênt întregul organism al vieții publice, s'a format amĕsurat acestui punct de vedere.

Dacă ministrul de interne își va arunca puțin privirea în jur, va observa, că acéstă parte a țĕrei este împărțită în anumite cercuri familiare, de clică și de alte interese, și că nimenea, nici o tendință nu póte reuși, dacă a întârḑiat de a întra în legăturile atrăgătóre ale acestor cercuri interesate. Ministrul va trebui sĕ se convingă și despre aceea, că mișcările de naționalitate ale românilor își vor perde terenul lor adevĕrat, îndată ce în Ardél va fi resolvată cestiunea magiară în mod corect. Cel mai mult nutremênt li-a dat acestor mișcări amintita corupțiune a vieții publice, deórece tóte acele rele, câte au isvorît de aici, românii le-au atribuit statului magiar și națiunei magiare, ér nu acelei dominațiuni de clică și de partidă, pe care o susțin tocmai interesele de egoism și de putere ale guvernamentulu

FOIȚA

Despre cultura minții și a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Sciința are un teren fórte vast, încât e imposibil de a-l posedé cineva întreg, ci numai o parte dintr'ênsul, spre care scop s'au întrodus scoli de specialitate. Aci cultura minții e separată de a inimei, și prin urmare are a se preda, numai după ce s'a însușit cultura inimei.

Am ḑis, că fericirea este ținta supremă, la care tinde a ajunge omenimea.

La fericirea spirituală contribue în prima linie faptele morali, ér îndemnul de a sevêrși fapte morali sĕ póte câsciga numai prin cultivarea inimei, și scóla e destinată în prima linie a îndeplini acésta problemă. Din cele ḑise urmézĕ, că fiecare om trebue sĕ fie moral pentru a contribui la fericirea sa și a altora. Scólele primari fiind coșul, prin cari se trécă tóte grăunțele omenimei, deci aceste scoli au chemarea în prima linie a nobilita inimele copiilor. Ér cât privesce cultura minții separată de a inimei are sĕ i se dea numai ca unele indigitări referitóre la cariera, ce are se ocupe în viață.

Invĕțămêntul în aceste scoli fiind numai de vre-o câțiva ani, deci se va recere arta cea mai mare pentru a se sci afla, că în acest timp scurt prin ce mijlóce se va putea ajunge scopul, și dacă spre ajungerea lui, e de ajuns un ram de sciință, sau mai multe și cari sunt? Fiind acestea scoli de un interes general, chiar pentru aceea ómenii de sciință ar trebui sĕ se intereseze înainte de tóte de aceste scoli. Ei se nu fie prea egoisti încât pentru a și mulțămí curiositatea sĕ-și petrécă timpul mai mult în speculațiuni chiarificându-se în locurile dubii, cari esperimentele antecesorilor nu le-au putut chiarifică, căci din acestea omenimea în general n'are folos. Ce e drept purcederea în modul de mai sus contribue fórte tare la urcarea pe o tréptă mai înaltă de cultură, însĕ bunul simț pretinde, ca sĕ nu ne îngrigim a avea numai noi ceva, ci sĕ împărțim și altora din avutul nostru. In general ómenii sunt prea egoisti, interesându-se numai de aceea ce îi privesce pe ei mai de aprópe. Ei nu cugetă la neajunsurile preste cari au trecut, pentru a putea feri și pe alții, cari au se trécă prin acele, de a aci provine că scolile de specialitate sunt mai acomodate pentru ajungerea scopului, ce ele urmăresc, decât cele generale.

Dar chiar aceea ce au aflat ómenii de sciință, că ar fi mai acomodat a corĕspunde pentru ajungerea scopului suprem, nu se aplică, căci și aci materia se pune în cale. Din causa unui salar ne corĕspunḑĕtor veḑi în multe scoli învĕțători, cari ei înșiși sunt lipsiți de cultură, decum sĕ o scie însuși și altora. Nesciind ce are sĕ învețe pe elevi și cum sĕ-i învețe, le dă din cărți aparținătóre la mai mulți rami de sciințe, se învețe mechanice cea ce însuși învĕțătoriul nu pricepe. Ce póte fi mai nepotrivit pentru fantasia aprinsă a copilului decât învĕțarea unor cuvinte sarbede, seci, cari nepricepêndu-le nici îi ating inima, deci nici nu pot contribui la cultivarea ei, și nici influințézĕ ceva asupra judecății elevului, așa dar își perde timpul învĕțând aceea din ce nu trage folos. Er dacă sermanul băiat negăsind nici o plăcere se învețe, merge cu prelegerea nesciută îl asceptă înjurăturile și pedépsa învĕțătorului seu. Etă ce învață copii dela cel ce are sĕ fie esemplu de noblețe!

Nu avem deci sĕ ne mirăm, că copii privesc scóla ca o temniță în care au sĕ și canonésca viața. Mai bucuros ar face ori ce lucru greu, numai sĕ nu mérgă la scólă, ér când au scăpat de sub mâna învĕțătoriului, mulțămesce lui Dumneḑeu, și din tóte câte au învĕțat sĕ alege cu antipația ce o nutresce față de învĕțătoriul sĕu, față de scólă și față de învĕțămênt! Mai poți acum ascepta că după ce au ieșit din scólă sĕ se cultive singur, și prin cetirea cărților potrivite cu împrejurările în cari se află, sĕ se scie orienta în viață? Dómne feri! ci aruncă cărțile din cari au învățat în foc, ér când îi pomenesci de carte își face cruce. Nu e mirare dar când vedem adeseori ómeni trecuți prin scoli mai stricați decât alții, cari nu sciu nici ceti.

Scopul scólelor după arangiarea lor de aḑi pare a avea în vedere, ca sĕ cunóscă spre ce carieră e mai aplicat băiatul; acésta însĕ numai pe terenul sciinței care și-o reservézĕ pentru sine clasa celor avuți, căci acest teren, după părerea lor și după cum proced ei, deși e împreunată cu puțină ostenélă, totuși au cele mai grase venitur
Se înțelege că cine nu scie, sau nu-i p
sĕ-și frământe mintea, nici nu se póte
Dacă li-se asigură esistința asto
cari, cari nu lucră nici cu mâ
mintea, de cei ce sunt desti
cele materiale, asceptând
deie ómenii de scință.
provine de acolo ca
abstract, meritul activi

central, spre mai marea pagubă a statului şi a naţiunii magiare.

„Magyar Hirlap“ : Repetăm a ḑice, că în cestiunea acésta peccatur intra muros et extra; pĕcătuit-au în acéstă cestiune tóte guvernele, cari au ajuns pănă aḑi în fruntea Ungariei: pĕcătuit-a societatea magiară, póte nu mai puţin ca cea valahă; pĕcătuit-a naţionalitatea română şi naţiunea română: pĕcătuit-a şovinismul cel cu gura crâncenă, fiă dincóce, fiă dincolo de Carpaţi. Am asceptat, ca cel puţin românii înşi-şi sĕ se declare, prin conducĕtorii lor, că lor le trebue pace, şi că ce fel de pace le trebue. Dar în zadar am aşteptat, politicii români s'au retras în pasivitate nemotivată, dintre ale căreia şanţuri îşi aruncă bombele în potriva cetăţii statului magiar şi au întimpinat cu lovituri sĕlbatice ori-ce parlamentare, ce s'a apropiat de ei, fluturând batistă albă. Deschisă li-a stat dieta, desshise salele de primire ale ministrilor, deschise redacţiunile ḑiarelor şi localităţile cluburilor, dar cu tóte acestea ei şi-au făcut o dietă filială, au întemeiat ḑiare trădătóre de patrie, etc. etc

In urmă asigură fóia budapestană, că guvernul va rupe-o, fiindcă trebue s'o rupă cu sistemul ce până acum; legislaţiunea nu-şi va întórce privirea dela dreptele plângeri ale românilor, dacă aceste plângeri vor bate la uşa ei, dar nici românii nu trebue sĕ stea cu mânile în sîn şi sĕ facă causă comună cu inimicii interni şi esterni ai statului.

„Egyetértés“ : După ce constată, că nici odată ungurii nu s'au ocupat cu un studiu serios asupra cestiunei române, salută cu bucurie începutul făcut acum de Hieronymi şi ḑice între altele:

Trebue sĕ recunóscem, că în multe privinţe actualele raporturi din părţile ardelene pretind modificări, deórece esistă plângeri, dinaintea cărora statului magiar, — în interesul resolvărei pacinice şi legale a cestiunei valahe — nu-i este ertat sĕ se ascundă; sunt neajunsuri, cari neapĕrat trebuesc vindecate, dacă voim sĕ facem, ca cel puţin în parte sĕ înceteze nemulţămirea, pe care se baséză agitaţiunea valahă. Aceste neajunsuri esistă mai vîrtos, ori póte esclusiv în Ardél.

„Kolozsvár“ : Douĕ cestiuni ne preocupă: Ce va face guvernul faţă cu agitaţiunile de naţionalitate şi cum contempléză el regularea administraţiei faţă cu aceste agitaţiuni? Aceste douĕ cestiuni preocupă, mai ales în Ardél, pe toţi aceia, cari pórtă în inima lor unitatea statului naţional magiar şi inviolabilitatea constituţiunei nóstre. Cum că şi ministrul de interne aceste douĕ cestiuni le are în vedere în primul loc: acésta se vede din direcţia călĕtoriei lui, deóre-ce el are sĕ visiteze mai ales astfel de oraşe, unde atât din punctul de vedere al administraţiei cât şi al raporturilor de naţionalitate póte sĕ-şi câştige esperienţe fórte folositóre

Deşi pentru puţin timp Cluşiul însĕ va avea întâiaşi-dată norocul de a putea saluta între zidurile sale pe ministru de interne. Autorităţile îl vor primi sĕrbatoresce, se vor îngrijí, ca asupra cestiunilor mai principale privitóre la Ardél ministrul încă aici sĕ cunóscă opiniunea publică patriotică.

Cestiunea regulărei administraţiei faţă cu Ardél mai ales din punct de vedere naţional, este ponderósă şi urgentă. Căci precum mulţi sunt de părere, că chiar şi faţă cu anarchiştii este de ajuns o poliţiă bună, astfel şi contra agitaţiunilor s'ar putea face, la tótă întêmplarea, fórte mult printr'o bună administraţia şi printr'o poliţiă tréză. Vorba a fost şi póte sĕ fiă numai despre aceea, că óre faţă cu Ardélul sĕ se introducă încă acum unele disposiţiuni deosebite ori sĕ asceptăm până se va regula administraţia pentru întréga ţéra. Esperienţele personale ale ministrului vór avé mare influinţa asupra resolvărei acestei cestiuni. Cât pentru noi, suntem de părere, ca pe cât se póte sĕ încunjurăm tot, ce ar putea sdruncina sentimentul unităţii, care şi aşa nu este deplin consolidat precum şi tot aceea ce ar puté fi presentat din partea naţionalităţilor ca mijlóce represive . . .

La tótă întêmplarea, ministrul se va convinge, că tonul pătimaş al presei române şi marea grandomanie a conducĕtorilor nu-şi află rădĕcina în disposiţia poporului ci numai în mâncărimea de-a figura a celor ce se geréză de conducĕtori şi în politica lor de sport, basată pe propriele interese private. Se va convinge ministrul, că accentuatele plângeri nu sunt altceva, decât pretecste şi vorbe de agitare, al căror scop adevĕrat este: câştigarea unui drept public românesc deosebit, eventual o scisiune deplină.

Nu despre modificarea constituţiei şi a legilor nóstre fundamentale trebue sĕ vorbim, ci despre astuparea gurei amăgitorilor şi aţîţătorilor. Şi în acest scop trebue sĕ întărim în comitate gendarmeria, în oraşe sĕ organisăm o puternică poliţie de stat. Dacă vom merge şi mai departe pe calea nobilei şi marinimósei conciliaţiuni nu vom puté face astfel de concesiuni decât cari sĕ nu pretindă încă şi mai mari. Acéstă cale ministerială va avé, la tótă întêmplarea, mare influinţă asupra politicei de naţionalitate a guvernului şi, peste tot, asupra resolvărei cestiunei de naţionalitate.

In fine fóia austriacă „Neues Wiener Abendpost“ scrie:

„Ministrul unguresc de interne, Carol Hieronymi, va face Joi, 19 Iuliu, înaintea alegĕtorilor din Coşocna însemnate enunciaţiuni politice asupra cestiunei de naţionalitate. Ministrul nu va esprima părerile sale subiective, ci pe basa hotărîrei unui consiliu de ministri ţinut în acéstă afacere, va declara, că punctul de gravitate al programului politic al guvernului va fi de aci înainte cestiunea de naţionalitate şi că acele esperienţe nemijlocite, ce şi le va câştiga ministrul de interne pe teritoriul agitaţiunilor, din atingerea cu şefii agitatorilor îi vor servì de basă la luarea astorfel de disposíţiuni, cari sĕ pótă restabili, in diferitele ţinuturi liniscea“.

Revista politică.

Apelul Academiei române făcut în causa românilor de dincóce de Carpaţi, a provocat mare amărăciune în presa magiară. Tóte ḑiarele ungurescì s'au ocupat cu acésta publicaţiune, condamnând — se înţelege — paşii întreprinşi de academia română.

Cele mai vehemente între foi, sunt acelea la care mai mult colaboréză jidanii. Aşa fostul ḑiar oposiţional şi acum guvernamental infocat „Pesti Napló“ impută Academiei române, că face politică militantă şi cu o îndrăsnélă ne mai pomenită provócă pe guvern sĕ rupă tóte legăturile diplomatice cu România.

România a făcut acésta din un cas cu mult mai neînsemnat faţă de Grecia, de ce sĕ nu o facă acum Ungaria, care e atât de puternică. România trebue înfrânată şi puterea Ungariei trebue sĕ se afirme tot mai tare. Numai astfeliu se va puté pune odată capĕt agitaţiunilor, cari discreditéză puterea statului ungar în afară.

Mai caracteristice sunt enunciaţiunile numitei foi referitóre la scrisórea prof. Degubernatis. Ea descopere, că fostul ministru Treffort a plătit cu bani grei pe mulţi bărbaţi între cari şi pe acesta pentru a informa opinia publică în favorul magiarilor şi acum se schimbă lucrurile. De aceea numita fóie este fórte cătrănită.

* * *

In parlamentul francez a venit la ordinea ḑilei proiectul pentru combaterea anarchismului

Primul orator a fost deputatul Pourqueri de Boisserin, care a declarat proiectul de neducĕtoriu la scop, chiar periculos şi fără efect. El ḑice, că dela atentatul lui Vaillant încóce camera a pus la disposiţiunea guvernului destule mijlóce spre a înfrâna acţiunea periculósă a anarchiştilor, dacă guvernul ar fi folosit în mod practic aceste mijlóce lucrurile nu s'ar fi desvoltat în grad atât de periculos. Guvernul a primit un credit supletoriu de 800.000 fr. spre scopuri poliţienesci, ce a făcut cu acéstă sumă? Face apoi imputări guvernului, că cu douĕḑeci şi şase milióne şi cu un enorm aparat poliţienesc nu a fost în stare sĕ îngrijască în mod mulţămitoriu de siguranţa personală nici chiar a primului fiu al Franciei, ér acum vine şi cere votarea unei noue legi care, pe lângă prea puţina energie, de care a dat doveḑi în trecut, nu-şi va avé nici resultatul dorit, şi pe lângă aceea restrînge şi libertatea de presă. Ḑice apoi, că la sporirea pĕcătósă a anarchismului tóte partidele sunt de vină.

De Ramelles vorbesce la proiect din punct de vedere juridic şi spune, că dieta imperială a Germaniei, când cu atentatul contra împĕratului, a votat legea contra socialiştilor numai cu vigóre de scurtă durată, şi astfeliu şi el presentul proiect de lege numai cu durată restrînsă póte sĕ-l voteze.

Brisson face guvernului imputarea că se folosesce de incidentul tragic cu mórtea lui Carnot pentru a stórce dela cameră legi escepţionale contra socialiştilor. Guvernul cere necontenit legi. cari ştirbesc drepturile nóstre. După aceea spune, că este o nedreptate a restrînge libertatea presei, tocmai acum, când nu o merită, fiindcă în întrégă Francia nu esistă un singur ḑiar, care sĕ nu condamne pornirea pĕcătósă a anarchismului. Guvernul nu va avé nici când majoritatea republicană pentru acest proiect; ţéra cere reforme, ér guvernul rĕspunde cu legi escepţionale. — Nu primesce proiectul.

* * *

Ḑiarul „Svjet“ publică o scrisóre din Sofia carea tractéză împăcarea Rusiei cu principele Ferdinand. Aderenţii Rusiei au venit la convingerea, că abḑicerea ori delăturarea lui Ferdinand, din punctul lor de vedere, nu ar avea nici o însĕmnătate şi cred, că deplina împăcare e posibilă. Srisórea declară apodictice, că partidul rusofil din Bulgaria a decis, că va da principelui tot sprijinul şi că în procsima sesiune a sobraniei va presenta dóuĕ propuneri în cari principele va fi recercat sĕ se împace cu Rusia şi în scopul acesta sĕ facă Rusiei concesiuni. Dacă principele ar primi aceste propuneri, apoi o deputaţiune bulgară sub conducerea metropolitului Clement va merge la Petersburg sĕ încheie actul împăcărei.

* * *

De un timp încóce în Bulgaria se petrec lucruri. cari merită sĕ li-se dea atenţiune.

Scirile mai noue din Sofia comunică următórele;

O mulţine de 2000 de ómeni s'a adunat înaintea închisorii în care e instalat Karavelov. După o scurtă consultare, cei adunaţi au hotărit sĕ înainteze o petiţie guvernului, în care sĕ céră, ca acesta sĕ provóce pe principele domnitor de a pune în libertate pe Karavelov, care încă este o jertfă a urgisitului Stambuloff. Karavelov, se scie, că a fost arestat pe motiv, că ar fi instigat asasinarea lui Belcev.

O parte a mulţimei a încercat sĕ pătrundă în închisóre, dar paza înarmată i-a respins.

După acestea mulţimea a plecat spre locuinta lui Stambuloff, sĕ facă o mare demonstraţie contra lui, eventual sĕ-i dărême casa. Poliţia însĕ bine organisată, a împedecat la timp ori-ce esces mai mare. Inaintea casei lui Petkov, unde de obiceiu se fac turburări, gendarmii călări au dat năvală asupra poporului.

Deşi faţă de Karavelov se manifestă ḑilnic simpatii generale, totuşi guvernul deocamdată nu este aplecat a-l libera, ori a face ceva în interesul graţierei lui. Karavelov însĕ nu voesce de loc sĕ recurgă personal la graţia principelui.

Toţi acei oficeri bulgari, cari au luat parte la detronarea decedatului Alecsandru de Battenberg şi cari au fugit în Rusia, acum s'au reîntors în Bulgaria.

* * *

Cu ocasia instalărei noului archiepiscop din Agram. Posilovici, pe câteva edificii publice au fost arborate şi stéguri ungurescì, mai ales pe edificiul gărei şi pe reşedinţa banului.

Imprejurarea acésta i-a supĕrat cu drept cuvênt pe croaţi, cari prin graiul deputatului Dr. Frank, au dat espresie legitimei lor indignaţiuni. Dr. Frank a interpelat în afacerea acésta pe banul Khuen-Hedervár y în şedinţa dela 16 l. c. a dietei croate.

In motivarea interpelaţiei sale Dr. Frank a ḑis, că pactul ungaro-croat s'a făcut contra voinţei poporului croat Arborarea de stindarde naţionale ungurescì la o sĕrbare croată, este o vĕtămare a § 91 din pact căci legea recunósce stindardul croat independent, libertatea şi independenţa Croaţiei. Dar banul a vĕtămat datoria sa faţă de naţiunea croată prin faptul, că a permis sĕ se arboreze stindard tricolor magiar pe reşedinţa sa. Acésta a însĕmnat, că în Croaţia domnesc magiarii.

La interpelaţia Drului Frank a rĕspuns îndată banul Khuen-Hedervàry, încercându-se sĕ combată pe interpelant.

Noutăţi.

Chirotesire de protopresbiter. Vineri în 8 a curentei Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, a chirotesit de protopresbiter onorariu pe presbiterul pensionat Samuil Popoviciu, fost paroch în Beriu, carele în anii trecuţi a creat 2 fundaţiuni spre scopuri bisericesci şi scolare cu suma de peste 3000 fl., şi peste tot a fost ca paroch zelos şi devotat lucrătoriu în via Domnului.

* * *

Perchisiţiune domiciliară. Din Poiana ni se comunică, că în ḑilele trecute s'a făcut la casa vice-notariului de acolo I. Micu o perchisiţiune domiciliară. A fost la faţa locului chiar judele de instrucţie din Sibiiu Gödri cu un vice-notariu dela tribunal. Domnii au umblat după tipăriturì „agitatóre“, dar speranţele le-au rĕmas deşarte. Dacă se consideră cât de departe e Poiana de Sibiiu, se póte socoti cât de intensivă este activitatea organelor întru descoperirea „agitatorilor“.

* * *

Desminţire. Ḑiarul *„Dreptatea“* a publicat în ḑilele trecute — după foile magiare — un raport despre unele enunciaţiuni politice, ce Preasânţia Sa episcopul Aradului Ioan Meţianu, le-ar fi făcut cu ocasiunea sânţirei bisericei din Csarnahaza. Enunciaţiunile au făcut cea mai mare bucurie în cercurile „patriotice“, căreia i-s'a şi dat espresiune în presă.

---

sĕ póte constata, ér de acei ce au ajuns la un anumit grad de cultură, căci altmintrea nu s'ar putea asigura esistinţa şi unii trântori cari se strecură sub cuvînt, că ei lucră cu mintea. Indrustriile şi mai ales agricultura ca unele ce sunt împreunate cu munca corporală şi cari din partea multora sunt considerate de ocupaţiuni inferióre sunt reservate pentru cei mai seraci. In privinţa acésta se comite o mare greşală, căci după natura individuală şi dintre fii celor avuţi pot fi unii mai apţi pentru agricultură decât pentru sciinţă şi din contră dintre fii celor mai seraci vor fi unii mai apţi pentru cele intelectuale. Deci când s'ar ocupa fiecare cu aceea spre ce are aplicaţiune, se înţelege ar lucra mai cu îndemn şi omenimea atunci ar progresa mai tare.

Pe terenul sciinţii se propun în şcólele generale din tóte ramurile şi încă în unele merg aşa de departe încât se pretinde învĕţarea atâtor lucruri, cari nu contribue nici
ajungerea scopului suprem, dar nici în o
eră, ce-şi va fi ales, n'are sĕ-i dea in-
precum este a învĕţa numirea tu-
alelor sau a mineralelor la cari
âne mai rece decât pétra a cărei
Fiindcă a învĕţa numirea
e de memorisare pentru
lăcere sĕ le înveţe.

a).

După „*Dreptatea*“ a reprodus şi celelalte foi românesci. „*Dreptatea*“ desminte acum „din loc competent“ cele înregistrate ca -- neadevěruri.

* * *

Producţiune. Cuartetul abiturienţilor dela gimnasiul rom. gr.-or. din Braşov va da o producţiune Dumineca 10/22 Iuliu în Sĕlişte. Inceputul la 7 óre séra.

George Purecel.

* * *

Timpul. După mai multe ḑile cu călduri şi zăduturi, care au ajuns până la 40° Cels. eri Vineri a început sĕ cadă o plóie călduţă. Plóia e de dorit căci din multe părţi vin sciri că sĕ uscă sămĕnăturile pe câmp.

* * *

„Magyar Hirlap“ sĕ duce. Aşa ni se scrie, că se svonesce în unele cercuri din Budapesta, că ḑiarul, care avea misiunea sĕ apere interesele magiarismului din Ardél, „Magyar Hirlap“ va merge pe calea lui „Pesti Napló“. Renumita firmă Haas & Deustch va pune mâna şi pe „Magyar Hirlap“. Noi credem, că va fi bine sĕ-i schimbe atunci şi titlul în: „Zsidó Hirlap“.

* * *

Gimnasiul din Năsĕud. Din al XXXI-lea raport pro 1893—4 estragem următórele: Gimnasiul superior din Năsĕud se susţine din fondul central scolastic din districtul Năsĕud. In anul 1893 s'au spesat din acest fond: 18.042 fl. 38 cr. v. a. pentru trebuinţele persouali şi reali la gimnasiu, éră pro 1894 sunt votaţi 20.041 fl. 86 cr. v. a.

Gimnasiul are 15 profesori. La esamenul de maturitate s'au supus 19 elevi, dintre cari 4 au fost relegaţi la repeţirea esamenului; 4 l'au făcut cu calcul eminenţă; 1 bun; ceialalţi cu suficient. Scolarii au fost 248 şi anume 241 români, 1 magiar şi 6 germani. Anul scolastic 1894/5 se va începe la 1 Septembre st. n. Inscrierile se fac până în 3 Septembre n.

* * *

Adunarea generală a despărţĕmêntului XVI Sĕlăgean-Chioran a „Asociaţiunii transilvane pentru lit. şi cult. poporului român“ şi a „Reuniunii femeilor române sĕlăgiene“ se va ţiné la 9 August st. n. a. c. în Şomcuta-mare cu care ocasiune va arangia un „Concert împreunat cu petrecere de vară“. Comitetul arangiator constă din 35 membrii. Preţul de întrare pentru familie până la 3 persóne 3 fl. şi pentru fiecare persónă preste 3 membrii câte 50 cr.; pentru persónă singuratică 1 fl. 50 cr. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se cuitéză pe cale ḑiaristică. NB. Pentru-ca încuartirarea sĕ se pótă face cu tótă promptitudinea, doritorii de a participa sunt rugaţi a se adresa la dl Teodor Blaga docente în Şomcuta-mare.

* * *

Regularea valutei. Precum află „P. Lloyd“ ordinaţiunile de esecutare cu privire la retragerea din circulaţiune a 200 milióne floreni note de stat se vor publica în sĕptĕmâna viitóre.

* * *

Publicaţiune. Spre asigurarea reconstruirei podului Nr. 21 aflătoriu în secţia km. 8 -9 a drumului municipal Cristian-Orlat-Sĕlişte se publică pertractare cu oferte care se va ţiné în 31 Iuliu 1894 la 10 óre a. m. în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acestea lucrări sunt provocaţi sĕ-şi substérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutării acestor lucrări până la óra 9 a. m. a ḑilei determinate.

Ofertele intrate mai târḑiu nu se vor considera. Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul 5 după suma preliminată cu 952 fl. 6 cr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrările din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. din loc în órele de oficiu.

* * *

Consilierul de delegaţiune. Cetim în „Adevĕrul“: Ḑiarele din Viena şi din Budapesta confirmă scirea pe care am dat'o acum câte-va sĕptĕmâni că noul ministru plenipotenţiar al Austro-Ungariei va fi contele Teodor Zichy actual consilier de legaţiune la ambasada din Paris.

Numirea dlui *Zichy* are o importanţă politică fórte mare, căci întâia óră se întâmplă că representantul Austro-Ungariei în Bucuresci sĕ fie un ungur.

Ne mirăm numai că guvernul a acceptat pe dl conte Zichy care fără îndoială n'are altă misiune în Bucuresci, decât sĕ afirme puterea ungurilor faţă de români Şi acésta echivaléză cu o umilinţă a guvernului faţă de unguri.

* * *

Regele Alecsandru precum spun foile rusesci s'a reintors fórte nemulţămit din Constantinopol. Sultanul i-a făcut present numai o dosă de aur şi a promis, că numai atunci va sprijini pentensiunile sêrbilor, dacă se vor împăca cu bulgarii.

* * *

Stanley în băile Herculane. Unele foi provinciale publică scirea, că Stanley, vestitul scrutătoriu englez, a sosit Sâmbătă la Orşova şi Dumineca s'a dus cu căruţa la băile Herculane de lângă Mehadia. Vestitul călĕtoriu al Africei, un om mic, sec, încărunţit, a atras atenţiunea asupra sa. El a admirat cu multă interesare frumseţile acestor băi.

* * *

Sinucidere din gróză de coleră. Din Solnoc se scrie, că nevasta unui cetăţén de frunte de acolo încă în anul trecut, a căḑut în epilepsiă de gróza colerei. In ḑilele aceste cetind éră că colera se apropie, acea femeiă într'atâta s'a ingrozit, încât din noua fost atacată de epilepsiă şi în acéstă stare a pus mâna pe briciul bărbatului şi şi-a tăiat grumasul. Pre când casnicii o observa şi săriră la ea ca sĕ o împedece, a fost prea târḑiu, căci fapta a fost comisă şi tăietura prea complicată, aşa încât biata muiere după puţin timp a murit.

* * *

Socialistii în Bulgaria. O adunare constătătóre din 300 social-democraţi a hotărit, că după-ce prin căderea lui Stambuloff nu au a se mai teme de arestări, vor organisa un partid social-democrat.

* * *

Tăciunariul teatrului din Brucsela. Anarchistul Boulanger deţinut de poliţiă a fasionat, că dênsul a dat foc teatrului „Palais d'Eté“. După representaţiune s'a furişat în foişorul teatrului cu un butoiaşiu de petroleu, căruia i-a dat foc. Se declară anarchist şi spune, că a avut intenţiunea sĕ nimicéscă tóte localurile de petrecere ale burgesimei. Cu ocasiunea perchisiţiunii domiciliare s'au aflat la el mai multe scrieri volante anarchistice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Zlatna, la 4/16 Iuliu 1894.

Onorată redacţiune!

Astăḑi am astrucat scumpele oseminte ale vrednicului, iubitului, stimatului şi neuitatului nostru bărbat, dlui paroch român George Damian din Zlatna. Mai puţin cu un bărbat vrednic şi stimat din cununa bisericei şi a mult cercatei nóstre naţiuni! Mai puţin cu un luptător neînfrânt, care era plin de zel şi abnegaţiune pentru prosperarea binelui poporului seu iubit, pentru fericirea némului nostru românesc! Mai puţin cu unul, carele ura discordia între fraţi şi diferitele naţionalităţi, mai puţin cu un adevĕrat părinte de familie, carele prin mari jertfe a dat crescere esemplară fiilor sei iubiţi, a dat scumpei nóstre biserici şi naţiuni fii bravi, luptători neînfricaţi, conducĕtori desteri, verḑi ca stejarul de munte!

Cine a fost regretatul în Domnul? de ce stimă, încredere şi alipire s'a învrednicit în acéstă viéţă? E deplină dovadă mulţimea de mii de popor, preoţi de diferite religiuni, inteligenţă din giur şi depărtări mari, cari veniră a-i da ultima onóre.

Poporului seu iubit i-au fost un adevĕrat părinte, şi a pus sufletul pentru turma sa cuvêntătóre, românilor din giurul Zlatnei le era povĕţuitor sincer, ajutător şi mângăitor! Naţiunii sale scumpe, i a fost o sentinelă neclătită încă din tinereţele lui.

Serviciul funebral s'a început la 3 óre p. m. cu 12 preoţi ornaţi în vestminte de jale. Predica a spus-o dl adm. par P. Popoviciu, enumerând faptele şi vîrtuţile reposatului, arătând perderea mare ce am îndurat. Tuturor le curgiau lacrimi pe faţă.

La mormênt a rostit un cuvênt dl şi veteranul Plascea, carele cu cuvinte pĕtrunḑĕtóre, în numele Zlăgnenilor a luat dela rĕposatul un adio!

Aşa înmormêntare nu s'a mai vĕḑut în aceste părţi.

Stimata dómnă preotésă a fericitului în Domnul paroch, carea a fost cunună de aur pe capul soţului ei iubit, esemplu viu de religiositate şi moralitate, mângăitórea întristaţilor, ajutătórea sĕracilor şi orfanilor, crescĕtórea şi mama vrednică bună şi înţeléptă a iubiţilor ei fii bravi, póte fi mândră şi deplin mângăiată, că a avut un aşa vrednic bărbat, pe carele jurul întreg precum şi cei din depărtare îl jelesc cu jale adâncă, — îl jelesce naţiunea română.

Dormi în pace. suflete nobil, căci luptă bună te-ai luptat, bărbaţi vrednici şi înţelepţi ai dat şi crescut bisericii şi naţiunii tale, curgerea o ai plinit, credinţa o ai păḑit, ér ce este mai mult, că ţi-ai ales prin fapte bune, cununa nevestegită a nemuririi, carea o vei primi dela părintele luminilor în ḑiua judecăţii.

Călĕtoriul.

Condiţiuni de primire

în scóla cu internat a Asociaţiunei transilvane.

După indigitările date de direcţiune, în programa a VIII-a a scólei civile, condiţiunile de primire în scólă şi internat sunt următórele:

Pentru primirea în scóla civilă se cere atestat despre absolvarea claselor scólei elementare, sau atestat despre clasa corĕspunḑĕtóre premergĕtóre dela o altă scólă de categoria scólei civile. In lipsa unui astfel de atestat primirea se face pe basa unui esamen de primire.

Didactrul e ficsat cu 2 fl. v. a. pe lună, şi pentru elevele, ce întră pentru prima dată în acéstă scólă, o tacsă de înmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provĕḑut în § 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, şi la prima înscriere tacsa amintită de înmatriculare.

Elevele cari voiesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale scólei civile, sau ale scólei elementare a reuniunii femeilor, au sĕ se însciinţeze de timpuriu, în tot casul înainte de începerea anului scolastic, prin părinţi sau tutori la direcţiunea scólei, pentru a se puté face disposiţiunile necesare. Tacsa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiţi înainte în dóuĕ sau cel puţin în 4 rate.*) Cărţile trebuincióse, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână, se înţelege, nu sunt cuprinse în tacsa amintită, ci cheltuelile reclamate în acéstă privinţă se pórtă de părinţi, întocmai precum tot de dênşii sĕ pórtă cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în musica instrumentală şi în limba francesă.

Tacsele pentru instrucţiunea în piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesce sĕ iee órele singură, se computĕ la 2 óre pe sĕptĕmână tacsa de 9 fl. pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucţiune în aceeaşi óră, tacsa sĕ computĕ la 2 óre pe sĕptĕmână cu 6 fl. de elevă; sau

b) dacă o elevă voiesce sĕ iee órele singură, se computĕ la 2 óre pe sĕptĕmână tacsa de 6 fl. pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi óră tacsa se computĕ la 2 óre pe sĕptĕmână cu 5 fl. pe lună de elevă.

Pentru instrucţiunea în limba francesă, câte 2 óre pe sĕptĕmână, se computĕ pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tóte tacsele se plătesc direcţiunii scolare, care remuneréză pe instructori.

Elevele din internat, afară de scólă, au în fie-care ḑi anumite óre de conversaţiune în limba francesă, magiară şi germână. Pe lângă aceea ele sĕ prepară şi-şi învaţă lecţiunile sub conducerea şi cu ajutoriul directórei şi al guvernantelor.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite în internat, mai au sĕ aducă cu sine: o saltea, un covoraş la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşiafuri, (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi: perie de dinţii săpun şi 2 pepteni, care tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de aceste schimburile de trup sau albiturile, câte $1/_2$ duzină din fie-care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, un parapleu şi încălţămintea trebuinciósă. Cât pentru toalete nóuĕ, părinţii şi tutorii sunt consiliaţi a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obţiné o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete cu preţuri moderate, sĕ fac aici prin ingrijirea direcţiunii internatului. Strîns de uniformă sĕ ţin: o haină, dóuĕ şurţe în forma unei haine, o pălărie de érnă şi una de vară, cari necondiţionat au sĕ se facă aici şi cari peste tot vor costa cam 16 - 22 fl. v. a.

Doritorii de a avé „Statutul de organisare“ precum şi „Regulamentul intern“ al scólei şi „Regulamentul pentru cursul complementar“ le pot primi dela direcţiune pentru câte 20 cr. unul. Tot dela direcţiune se póte primí pentru 1 fl. şi „Monografia“ scólei, în care pe lângă istoricul institutului, sĕ află descris edificiul scólei şi al internatului în tóte amĕnuntele lui.

Direcţiunea scólei civile
de fete cu internat.

Bibliografic.

A apărut:

„*Candela*, nr. 7 cu următoriul cuprins:

„Ḑidirea întocmirea şi decorarea din lăuntru a locaşului dumneḑeesc cum o cere biserica şi tradiţiunea“. — „Lipovenii din Bucovina“. — „Cuvênt de beţie“. — „Predică pentru ḑiua nascerii Impĕratului“. — „Cronică“.

Din pulbic.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Invĕţătorii dela scólele poporale române din Alba-Iulia, în urma ţinerei maialului tinerimei scolare la 3 Iuliu a. c. st. v. vin prin acésta a-şi da următórea dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea acelei petreceri au incurs în favorul scólelor suma în total de 47. fl. 50., cr. dincare substragêndu-sĕ spesele 38 fl. au rĕmas un venit curat de 9 fl. 50 cr.

Suprasolviri au intrat de la P. T. domni: Florian Rusan, paroch 1 fl., Ioan Cirlea, propietariu 1 fl, Iosif Cirlea 1 fl., Nicolau Muntean, oficiant 1 fl., Ioan Bucurtă sergent 50 cr. Nicolau Drămbărean 50 cr., N. Debreţeni 50 cr., Remus Şerban 50 cr.

In urmă vin a ruga pe onorata inteliginţă din loc cât şi din jur, care partea cea mai mare cu acéstă şi ocasiune au absentat şi de la care asceptăm spriginul cel mai mare, ca pe viitoriu sĕ ne spriginéscă cu mai mare căldură.

Alba-Iulia, 6 Iuliu, st. v. 1894.

Iuliu Roşca,
invĕţătoriu gr. ort.

---

*) Pentru ajutorarea părinţilor mai lipsiţi de mijlóce, cari sunt hotărîţi a-şi da ficele în internat, institutul de credit şi de economii „Albina“, a creat 10 stipendii de câte 50 fl. pentru cari comitetul Asociaţiunii va publica concurs la timpul sĕu.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Nr. 842. [118] 1--3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Veseud, conform ordinului Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 24 Maiu 1894 Nr. 2812 sĕ escrie concurs cu termin preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 377 fl. 95 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Concurenţii îşi pot lua informaţiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii dela oficiul protopresbiteral, sau dela cel parochial.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Agnita, în 8 Iuniu, 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 227. [119] 1—3

CONCURS.

Pe temeiul venerabilei încuviinţări consistoriale, ddto 14 Aprile a. c. Nr 2774 B., prin acésta se escrie concurs pentru întregirea parochiei Lunca cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 363 fl. v. a

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 21 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 248. [120] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, se se escrie a treia óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele dau suma de 401 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Iu conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 16 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 387. [121] 1 -3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de clasa III din comuna Răcătău, protopresbiteratul Sebeşului se scrie a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotatiunea împreunată cu acest post e de 402 fl. v. a. despre care se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeş, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 53/894 [116] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învĕţătoriu devenit vacant la scóla nóstră greco-orientală cu trei învĕţători din Boiţa, sĕ scrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. v. a. care se solvesce în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei, 4 stinjini de lemne. In cas când din partea comitetului ar fi ales şi director al scólei, va mai primi un adaus de 50 fl.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral în Sibiiu până la terminul sus indicat

Dela concurenţi se mai cere sĕ se presenteze in vre-o Duminecă sau sĕrbătóre in biserică la faţa locului în Boiţa spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic.

Boiţa, 3 Iulie, 1894.

Din şedinţa comitetului parochial

Ioan Bobeş,
paroch, preş. comit.

Nr. 674 1894.

Vidi, cu scirea şi consensul subscrisului.

Sibiiu, 5 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 24/894 [117] 2—3

CONCURS

La scóla gr. or. română cu trei învĕţători din comuna Poplaca sunt de a se ocupa dóuĕ posturi de învĕţători cu termin de 30 ḑile după prima publicare.

1. Un post de învĕţătoriu cualificat pentru scólele poporale cu un salariu de 300 fl. v. a. locuinţă în edificiul scólei şi lemnele necesare în natură, ér petentele e obligat a ţiné strană regulată in fie care Duminecă şi sĕrbătóre şi a cultiva grădina scolară.

2. Un post de învĕţătoriu cualificat pentru scólele poporale cu un salariu de 300 fl.;relut de locuinţă 15 fl. şi relut de lemne 25 fl. ér petentele e obligat a forma din scolarii destoinici un cor, cu care va fi obligat a cânta în fiecare Duminecă şi sĕrbătóre în biserică. La alegere vor fi preferiţi acei concurenţi, cari vor fi dat doveḑi din cântări înaintea alegerei in biserică.

Dintre învĕţătorii definitivi, comitetul va alege pe director, care va primi prelângă salariul astfeliu sistemisat un adaus de 50 fl.

Poplaca, în 22 Iuniu n. 1894.

Comitetul parochial gr. or.

Aureliu Millea,
preşedinte

Nr. 677 1894.

Vidi, cu scirea şi învoirea subscrisului.

Sibiiu, 5 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 1005. [106] 3—3

CONCURS.

Pentru staţiunile învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului jos specificate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“ cu următórele salarii şi adecă:

1. Scóla centrală din Bran, cu 350 fl.
2. Vlădeni, cl. II cu 300 fl.
3. Ghimbav, cu 350 fl.
4. Şirnea, cu 300 fl.
5. Moeciul superior, cu 300 fl.
6. Codlea, cu 300 fl.
7. Simon, cu 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne suplicele lor instruite conform legei la subscrisul oficiu în terminul legal şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului in biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic fiind posturile învĕţătoresci în genere împreunate cu cantoratele.

Zernesci, în 12 Iuniu, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul prot. gr. or. al Branului.

Traian Meţian.
protopresbiter.

Nr. 386 [113] 3 -3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor de învĕţători, vacante, dela scólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, sĕ escrie concurs cu termin până la 20 Iuliu a. c.

1. Sebeş, un post de învĕţător cu salar anual de 400 fl. v. a. şi după un serviciu de 5 ani la acésta scólă 450 fl. v. a. solviţi în rate lunare din cassa bisericii.

2. Şugag, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. din alodiul comunal, cuartir, 3 stăngini de lemne de foc şi grădină de legumi,

3. Ohaba, dóue posturi de învĕţători fie-care cu salar anual de 300 fl. lemne de foc şi grădină de legumi.

4. Petrifaleu, cu salar de 300 fl. şi cuartir.

5. Vingard, postul de învĕţător adjunct cu salar anual de 200 fl. cuartir şi grădină.

Aceia, cari vor fi aleşi la aceste posturi învĕţătoresci sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strana şi sĕ cânte cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral subsemnat şi a sĕ presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Szeben vármegye föispánjától.

Szám 455/1894 — föisp. [114] 2—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye, Szászsebesi főszolgabiró járásban, Szász-Sebes város székhelyel, elhalálózás folytán üresedésbe jött évi 350 frt. fizetés 150 frt úti átalányal javadalmazott és az 1883 évi XXI t. cz. 80 §. értelmében kinevezés utján betöltendő járási orvosi állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, miszerint az 1882 évi I. t. cz. 9 §. I. pontjában előirt minősitést igazoló okmányokkal valamint a magy. kir. belügyminiszterium 1893 évi szeptember hó 30-án 80099/893 sz. a. kelt körrendeletével kiadott szabályrendeletben előirt tiszti orvosi vizsga letételét igazoló bizonyitványal kellőleg felszerelt pályázati folyamodványaikat folyó év julius hó 25-éig nálam nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1894 évi julius hó 16-án. *Thalmann,*
föispán.

Szám 3239/94 — polg. [115] 2—3

Hirdetmény.

Alólirt mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek f. évi ápril hó 9-én 2872 szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró birája a 356/893 I. M. sz. alatti rendelettel kiadótt utasitás 21 §. alapján czennel közzé teszem hogy Kelnek község egész határára kiterjedő tágositása iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése jelesen.

1 őr az érdekelt felek leendő képviseltetésének rendezése (625)

2-or a működő mérnök megválasztása és

3-or a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1894 évi augusztus hó 14-ik napját d. e. 9 orakór a kelneki községi irodába kitüzem melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimes érdekeltek azzal értetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködö mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak; felhivatnak hogy a szerzödési pontozatok elöterjesztése mellett ájánlataikat a kitüzök határnapig alólirt eljáró biróhoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megjegyeztetik, hogy Kelnek község határa 5559 holdnyi területet foglal magában melyből 2479 holdnyi terület községi, erdöi legelő területet képez.

Nagy-Szeben, 1894 évi julius hó 14-én.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldötje.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 27—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76 Sibiiu, Marţi 12|24 Iuliu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3974 Scol. 1894.

Notă.

Domnul ministru reg. ungar de culte şi instrucţiune publică ddto 2 Iuniu a c. Nr. 23,964 admite spre întrebuinţare în tóte scólele harta geografică a monarchiei austro-ungare, lucrată la mandatul seu de Emanuil Kogutowicz, întitulată: *„Az osztrák-magyar monarchia iskolai fali térképe. A vallás és közoktatási minister megbizásából tervezte és rajzolta Kogutowicz Manó. Kiadja Hölzel és társa magy. földraizi intézete Budapesten 1894. Mérték 1:100,000“*, şi interdice totodată folosirea hartelor mai vechi în limba magiară sau alte limbi, parte fiindcă nu corĕspund referinţelor de drept public ungar, parte fiind nomenclatura greşită

Ceea-ce se aduce la cunoscinţa autorităţilor nóstre bisericesci-scolare din archidiecesă spre scire şi conformare.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolar, ţinută la 7 Iuliu 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 4316 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru trei stipendii câte de 500 fl. din ajutoriul dela stat al bisericii nóstre din archidiecesa transilvană, destinate pentru cualificarea mai înaltă a clericilor din archidiecesă la universitate, cu termin până la 6 August st. v. a c.

La aceste stipendii pot concura numai clerici absoluţi din archidiecesă, cari sunt totdeodată absoluţi de gimnasiu cu esamen de maturitate şi voesc a-şi completa studiile lor la vre-o facultate teologică sau filosofică.

Concurenţii au a subşterne la consistoriul archidiecesan până la terminul arătat mai sus suplicele lor instruite cu documentele necesare, anume: cu atestat de maturitate şi absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan de aici, apoi cu atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi, şi cu o declaraţiune separată, că după absolvire vor intra în serviciul bisericesc-scolar, ce li se va conferí; în fine au sĕ numéscă în suplică universitatea, la care voesc a-şi face studiile, indicând totdeodată pentru facultatea filosofică şi specialitatea studiilor principale, ce şi-au ales, d. e. pedagogia, istoria, filologia etc.

Sibiiu, din şedinţa senatului strîns bisericesc, ţinută la 5 Iuliu 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 8 Iuliu, 1894.

Presa magiară în dilele din urmă s'a ocupat şi continuă a se ocupa cu călĕtoria ministrului Hieronymi prin Ardél şi în legătură cu acésta cu cestiunea română şi cu stările dela noi. Diarele au aşteptat cu óre care curiositate vorbirea ministrului ţinută în Coşocna, sciindu-sĕ că ministrul va espune programa şi respective intenţiunile guvernului cu privire la români şi ele sunt satisfăcute de cele ce a rostit ministrul. La alt loc al fóiei nóstre publicăm partea din acésta vorbire, privitóre la români. Noi, mărturisim, nici n'am asceptat cu curiositate vorbirea dlui ministru, nici n'am fost surprinşi de tonul ei. Am sciut, că pentru noi românii nimic bun şi nimic nou nu póte promite un ministru unguresc, cât timp duréză nefericitul sistem de adi şi dominarea neţermurită a şovinismului magiarisator. Şi în adevĕr părerile, ce le esprimă ministrul în vorbirea sa, nu sunt altceva, decât repeţirea celor ce a dis dênsul la alte ocasiuni, la cari sĕ şi provócă. Singur ce e nou în vorbirea sa de acum, faţă de cele de mai înainte şi anume faţă de vorbirea sa ţinută la 1892 în Zsembolya, e aceea, că pe atunci dl C. Hieronymi, încă neministru, recunoscea unele pretensiuni de ale românilor de juste, precând acum, ajuns mai tare în povârnişul şovinistic, nu recunósce nici o pretensiune.

A promis ministrul reforme administrative, unificarea censului în ţéra întrégă, fiind de credinţă, că pe calea acésta sĕ va resolva cestiunea română, ér încolo a declarat, că cu elementele „ultraiste“ nu póte guvernul sta de vorbă şi pe „agitatori“ îi ameninţă cu persecuţie aspră.

Precum vedem, aceste sunt păreri, cari le-am vĕdut espuse şi prin foile magiare şoviniste, şi de aci bucuria lor, că ministrul le dă drept, confirmă cele susţinute de ele.

Am dis-o însĕ la adresa toilor magiare de repeţite-ori, o dicem şi acum, că în acéstă formă românii nu se pot „pacifica“. Românii vreau sĕ se desvólte şi sĕ trăéscă pe acest pămênt strămoşesc ca români, cu individualitate etnică proprie — şi cât timp se fac încercări a-i contopi, a-i amalgamisa şi a-i împedeca în acésta nobilă nisuinţă a lor, fie din partea societăţii magiare, fie din partea stăpânirii, român multămit în Ardél şi Ungaria nu va găsí nici un ministru.

Din contră, cu cât se va face acţiune mai mare în contra nóstră, de a ne desnaţionalisa sau altfeliu dis, de a ne supune în privinţa naţionalităţii influenţei magiarisării, cu atât îndîrjirea în sinul poporului român va cresce şi asta a o face sĕ créscă, a o nutrí, cum o nutresc magiarii, nu este lucru patriotic

Referitor la acésta „Hazánk“, care între foile magiare este una dintre cele mai sincere, şi care spune mai verde guvernului, ce are de spus, étă cum sĕ esprimă în prim articolul seu din 21 Iuliu c. cu ceea-ce încheiem şi noi şirele nóstre de faţă:

„Putem fi pregătiţi, că ne vom întâlni cu erupţiuni de ale nisuinţelor naţionale române cu mult mai puternice şi cu mult mai înverşunate, ca cele de până aci şi anume în viitoriul apropiat Agitaţia va cuprinde cercuri tot mai largi în straturile poporului român. Amărăciunea e tot mai adâncă şi mai intensivă“.

Étă deci resultatele modului de „pacificare“ al guvernului.

Ministrul la noi.

Din incidentul călĕtoriei fugitive a ministrului de interne Hieronymi pe la noi, un amic al fóiei nóstre ne trimite următoriul articol:

E vechiu antagonismul între magiari şi românii împreună veţuitori pre şesurile Ungariei şi în mult cercatul Ardél. Nici când însĕ afară de anii epocali 1848/9 nu s'a manifestat acest antagonism atât de potenţat ca în dilele nóstre. Sunt multe causele acestui antagonism, pe cari gata suntem cu istoria în mâna a proba, că ele au provenit şi provin şi astădi din partea fraţilor magiari. Un fel de mângăiere se revarsă în inima nóstră, când vedem că şi din partea magiară, din locuri competente se recunósce adevĕrul. Numai cât dela recunóscerea adevĕrului şi până la realisarea lui, la fraţii magiari e o distanţă infiorătóre. Dar nu face nimic. Adevĕrul se intronéză cu greu, unde minciuna şi falsificarea adevĕrului de seculi a prins rĕdăcini şi s'a incuibat adênc spre nenorocirea patriei.

Ministrul nostru de interne C. Hieronymi cercetéză Ardélul, ca se studieze însuşi cestiunea română. Prea bine! Au mai fost ministrii magiari în Ardél. Fost'a moderatul ministru de odinióră de culte Eötvös, fost'a Lonyay, fost'a şi Trefort etc. şi totuşi cestiunea română a devenit din an în an mai acută, aşa încât astădi se află aprópe în stadiul, ce era prin anii 1847/8.

Causa este că adevĕrul asupra stărilor din Ardél în ce privesce pe

---

FOIŢA

Doină.

Trenule, fii blăstĕmat,
Căci iubita mi-ai luat
Şi departe, tot departe,
Peste munţi şi peste ape
Ai fugit, grăbind mereu,
Hoţule, cu bunul meu,
Alergând, zorind pismaş,
Când sciai că-s pătimaş;
Êr când eu am suspinat
Mi-ai rĕspuns c'un şuerat.

Trenule, mai stai o lécă,
Sĕ faci dorul ca sĕ mi trécă,
Sĕ mi vĕd mândra înc'odată,
De ce fugi ca o săgétă?
Mai bine cu-astă iuţélă
Cară-mi strĕinii din ţéră;
Ia-i cu tine şi sĕ-i duci,
Indĕrĕt sĕ nu-i aduci.

(Din „Revista contimpórană“).

Şer.

Despre cultura minţii şi a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Cât pentru amenunte ar fi consult că numai sĕ se atragă atenţiunea asupra lor cetindu-se, pentru ca se scie cum sĕ se orienteze în viaţă de cumva s'ar ivi vre-o necesitate.

Dar din învĕţarea unei singure limbi nu s'ar puté cunósce aplicarea? Invĕţarea limbelor străine e necesară pentru a ne putea comunica dorinţele, venind în atingere cu atari individi, cari nu cunosc limba nóstră. De alta parte e de lipsă, pentru că însuşindu-şi cineva limba, va putea studia autorii, ce au scris în limba aceea. Mulţi cugetă, că învĕţarea de multe limbi contribue la cultivarea omului, deşi póte cineva sci şi 100 limbi, fără a fi pĕtruns şi de spiritul depus în acelea, nu va fi mai cult ca cel ce scie numai o limbă. Din presupunerea, că sciind mai multe limbi esti mai învĕţat, au întrodus ómeni, cari uitându-se la formalităţi şi nu sciu sĕ judece de loc învĕţarea de limbi străine d. e. francesa nu din necesitate nici ca prin mijlocirea ei se pótă studia autorii ce au scris în aceea limbă, ci ca sĕ se pótă făli, că e acum şi el om cult, ba atari ómeni de aceeaşi naţiune vorbesc între ei limbă străină, căci asta e limbă de salon, ér a lor cea naţională se ruşinéză a o vorbi, căci o întrebuinţéză şi poporul de jos. Ce judecată de om cult!

In gimnasiu mai jumĕtate din învĕţămênt îl ocupă limbile. Aci sunt constrânşi băeţii a invĕţa anumite forme gramaticali şi sintactice seci, şi cuvintele cari ér şi le însuşesc în mod mechanic învĕţarea cărora nu produce într'înşii nici o plăcere. Spiritul autorilor depus în aceea limbă ei nu-l pot pĕtrunde până când nu poşed perfect aceea limbă, ca sĕ o poşédă e greu tocmai fiind-că sĕ propun multe. Chiar dacă se traduce din cutare limbă, nu se ţine cont de spirit, ci numai de cuvinte şi formele gramaticali. Când ar trebui numai un paş până a şi-o însuşi mai de tot limba şi astfel a se bucura ne ostenele, ce le-a suportat, atunci absolvéză. După absolvare, óre se mai intereséză, ca sĕ se ocupe de sine cu respectiva limbă şi sĕ studieze autori? De vei găsi din o mie unul pară-ţi bine. Étă dar ostenéla de jaba.

Pentru încunjurarea acestor calamităţi şi sĕ-şi pótă însuşi cineva cu plăcere cultura în scurt timp, precum şi pentru a-şi putea esprima cineva ideile altora aflese în ori-ce ţară depărtată, fără a învĕţa multe limbi eu aş fi de părere, că pe lângă limba maternă sĕ se propună în şcólele generale numai o singură limbă, care sĕ fie universală pentru omenimea întrégă până unde numai a ajuns cuvêntul de cultură, fie acésta clasică, sau din limbile moderne, sau chiar artificială, numai sĕ fie corespondĕtóre din punct de vedere al folosului, adecă sĕ ne putem esprima prin ea ideile şi simţemintele nóstre, după cum voim noi, de altă parte sĕ fie corespondĕtóre şi din punct de vedere al frumosului, încât sĕ ne încânte ascultându-o. In acéstă limba sĕ se traducă şi autorii al căror spirit sĕ-l pótă pătrunde elevii. Pentru cel ce ar voi a-şi trage cunoscinţele din isvorul primitiv, în care a scris autorul sĕ fie şi şcoli anumite pentru fiecare limbă.

In şcólele poporale unde învĕţământul e numai de 4 sau 6 ani, unde tocmai trebue sĕ se pună pond pentru a preda numai ce este neaparat de lipsă pentru ajungerea scopului suprem, aci încă din interese politice se face abus cu propunerea de limbi, aşa d. e. când statul pretinde ca sĕ se propună limba lui şi altor naţiuni faţă de limba sa. Deci bieţii copii se torturéză până când pot pronunţa şi ei nisce sunete, cari neesistând in limba sa, nici nu le-au audit până acum nici când, d. e. când trebui sĕ pronunţe ő sau ű cari nu ar obvení în limba sa maternă români în Budapesta. totdeuna s'a mistificat. Nici când guvernul din Pesta nu a voit sĕ crédă că noi românii în Ardél și chiar în Ungaria avem rolul mielului din fabula cu lupul. Ei dar lucrurile totuși au sĕ se infunde odată. Mistificările în politică trec pănă la un timp anumit neobservate.

Românii credem vor fi sinceri și franci faţă de ministrul Hieronymi dacă ei vor vor fi întrebaţi. Adevĕrul numai dela noi i-se va arĕta, așa după cum în faptă este. Nu magiarii ardeleni vor fi aceia, cari sĕ lumineze pre ministrul călĕtoriu. Nu o ḑicem acésta dela noi. O recunósce însuși ḑiarul „Neues Pester Journal“ când afirmă marele adevĕr că „magiarii ardeleni sunt o pacoste pre români și că ei sunt causa neliniscei în ţéră, ba ei sunt causa luarilor de mĕsuri escepţionali în Ardél“. Luăm act de constatarea ḑiariului jidano-magiar ḑicĕnd: gura pĕcătosului adevĕrul grăesce“! Şi pentru-ce óre acésta constatarea tocmai acum când ministrul a păşit pre pămêntul Ardélului? Se fie óre acésta constatare scrisă la adresa acelor magiari ardeleni, cari au înveninat atât de mult raportele nóstre cu magiarii; ori apoi, este un joc de cuvinte spre a dispune cercurile române faţă de ministrul călĕtor? Venitoriul va arăta. Nu putem însĕ remâné indiferenţi faţă de enunciaţiuni atât de binevenite pentru noi.

Noi ani de-arêndul am luptat pentru-ca în cercurile magiare conducĕtóre sĕ pătrundă adevĕrul faţă de dreptele nóstre cereri. Şi dacă cuvêntul nostru sincer nu a fost luat în sémă după cum s'ar fi pretins, nu noi purtăm vina. — Erau aici deputaţii ardeleni magiari, aleşi în cercurile electorali române, cu bani grei din fondul de disposiţiune, cari strigau ca din gura şerpilor că: o sĕ péră magiarii din Ardél dacă românilor li se va face dreptate. Acestor deputaţi se alătură și cei din cercurile electorale magiare, cari fiecare cerşiau prin antişambrele ministrilor câte un favor pentru cercul lor. — Tot atât de sinistru rol în cestiunea ardelénă au jucat și o parte din comiţii supremi. Un Bánffy a adus la ruină un ţinut întreg; éră isprăvile unui Bethlen dela Sighişóra au remas proverbiale. — Ce se ḑicem apoi de administraţiune carea întrégă e în mâna magiarilor? Cine nu cunósce rolul acesteia numai dela procesul memorandului incóce? Cu ce a servit acésta administraţiune aprópe în întreg Ardélul, guvernului? Cu sciri și informaţiuni, cari de cari mai cornurate și mai tendenţióse. Nu e mirare deci, dacă din cercurile magiare ardelene guvernul a fost totdeuna mistificat. Ceea ce ne pune în uimire e faptul, că guvernul totdeuna a luat de bani buni informaţiunile primite. —

Ḑiaristica magiară îşi are și ea partea leului la inăsprirea relaţiunilor dintre noi şi magiari. Ani de a rêndul acésta ḑiaristică a zugrăvit draci pre păreţi, arătând, că acestia sunt românii ardeleni, cari vreau sĕ nimicéscă statul ungar. — De câte ori nu am ḑis reptiliilor susţinute din fondul de disposiţiune: duceţi ţéra în prapastia. dar vocea nóstră a fost vocea Cassandrei. Publicul magiar îmbĕtat de apele şovinismului a mers inainte pănă la comiterea barbarismelor dela Turda şi Orade. Şi s'a opus cineva curentului bolnăvicios, ce graséză între magiari? Nu! El a fost favorisat şi impins inainte chiar prin legislativă, chiar prin ómenii dela cârma statului. Un Mocsáry care cu voce bărbătéscă competentă a voit a se opune curentului a fost anatemisat de opiniunea publică magiară.

Detori eram a aminti aceste acum cănd ministrul de interne petrece în Ardél. Detori eram a cofirma, că rele informaţiuni au primit pănă aci guvernul dela magiarii ardeleni în ce ne privesce pe noi românii. Ei au creat stările nóstre nesuportabile fiind de sus incuragiaţi. — Sĕ nu sĕ mai dea creḑemênt insinuărilor, denunciarilor şi pe încetul sperăm, că opiniunea publică magiară ar putea se-şi vină în fire. Guvernul, numai voia sĕ aibă, va avé dela cine sĕ se informeze, şi atunci sanarea relelor ar fi realisabilă.

Cestiunea tinerimii universitare. Precum ni-se scrie, cestiunea tinerimii dela Cluş este acum astfel: Ministrul de culte prin rescriptul seu trimis rectorului universităţii din Cluş a aprobat şi hotărîrea din 15 Iuniu a senatului universitar, ca adecă cercetarea disciplinară în contra celor 42 universitari români din Cluş sĕ rĕmâna în suspens, pănă când judecĕtoria civilă va aduce senteţă cu valóre de drept în causa Apelului şi Manifestuluì edat de tinerimea română academică. La recursul tinerimii nici n'a reflectat ministrul. Pe de altă parte — celor 42 tineri li-se va concede în Septembre facerea colocuiilor şi depunerea esamenelor fundamentale, vor avé însĕ sĕ înainteze o rugare în înţelesul acesta la senatul universitar şi se pot înscrie liber ca ascultători la universitatea din Clus, subscrierea indicelui despre semestrele ce le-ar asculta începĕnd dela tómnă, se va amâna pănă va aduce sentenţa judecĕtoria civilă şi pănă va decide senatul universitar în procesul disciplinar, pe basa sentinţii judecătoresci.

Va mai rĕmâné dar în vigóre cealaltă parte a pedepsei de suspendare dela drepturile de cive universitariu, ca adecă celor 42 se nu li-se deie atestate de depărtare dela universitate, stipendistilor sĕ nu li-se vidimeze de decani cuitele pentru stipendiu, absolvenţilor se nu li-se deie absolutóre şi se nu sĕ admită la rigoróse pănă la finirea proceselor, ce pot sĕ ţina încă şi doi ani.

Revista politică.

Camera francesă a continuat cu desbaterea asupra proiectului de lege îndreptat contra anarchiştilor. Interesul publicului era tot atât de viu ca şi în şedinţa primă eri. Poliţia a ţinut în cuvenita depărtare de palatul Bourbon pe toţi indiviḑii cari i-se păreau suspecţi. — Primul orator a fost deputatul Goblet contra proiectului. Face un turneu preste tóte legile şi mijlócele votate guvernului ca sĕ infrîneze acţiunea anarchiştilor şi arată, că acesta nu s'a folosit în mod înţelept de ele, aşa că în loc sĕ stêrpéscă anarchismul, acela a luat din ḑi în ḑi avênt mai mare, apoi spune, că greşesc aceia, cari susţin, că anarchismul nu e confesiune politică, şi se încércă a-şi dovedi aserţiunea prin citarea unui incident dela alegerile de deputaţi din 1857 cân contra-candidatul lui Hippolit Carnot (tatăl decedatului president) în vorbirea sa de program ţintind la contracandidatul sĕu a ḑis, că „anarchia, şi ridică capul de hidră“: Termină apoi cu următórele: Proiectul va deschide uşă largă numai volniciei, dar' acesta e cel mai mic rĕu. Am suporta şi volnicia dacă şi pe viitoriu juraţii vor fi judecătorii în cause de acestea, dar' rĕul cel mai mare e, că în viitoriu în procese de acestea vor judeca juḑii, cari totdéuna sunt depedenţi de guvern. Legea cea nóuĕ va crea cu mult mai mulţi anarchişti, de cât câţi va putea nimici; nu avem nici o lipsă de ea, noi vom apĕra republica şi numai cu ajutoriul legilor deja esistente“.

După acesta a luat cuvêntul ministrul de justiţie Guérin şi ţintind la ultima frasă a antervorbitoriului ḑise: In interesul asigurărei republicei cerem dela d-vóstră votarea proiectului. Sĕ vĕ citez esemple, că unde duce anarchia? Cu câte-va ḑile mai nainte un anarchist a ḑis în faţa juraţilor următórele: „Toţi representanţii autorităţilor trebue ucişi cu pumnalul ori cu revolverul. soldaţii ar trebui sĕ-'şi impuşte oficerii, palaturile avuţilor trebue demolate, pravaliile burgesilor trebue despoiate! Faţă de asemenea escesuri voiţi d vóstre sĕ abḑiceţi de mijlócele de opresiune? Guvernul nu gândesce la acte de volnicie. Noi voim sĕ strivim propaganda anarchistică îndreptată spre miliţie, căci nu putem suferi ca miliţia, cel mai puternic scut al organisaţiunei sociale, sĕ fie total scos din cadrele chiămărei sale. Nu cu mult înainte de asta am deţinut 350; anarchisti (Esclamări: Au fost mai mulţi şi de cât 2000!) Atunci d-vóstrĕ sunteţi mai bine informaţi de cât ministrul de justiţie eu am dat ordin de arestare numai pentru 350; dintre acestia numai 30 au putut fi traşi la rĕspundere pe basa legei, ér' ceialalţi au fost eliberaţi, de şi s'au declarat înşişi de anarchisti. Legile de pănă acum nu sunt deci suficiente şi se impune lipsa altor legi mai severe fiind-că periclul cresce din ḑi în ḑi. Avem lipsă de legi severe ca sĕ punem capĕt machinaţiunilor miserabilei secte netrebnice.“

După acestea centrul a cerut încheerea desbaterei, dar socialistii voiau s'o împedece cu tot preţul şi au cerut votare nominală, ceea-ce nu s'a acordat; apoi au cerut votare simplă dela tribună, care cerere fiind făcută de preste 40 deputaţi, a trebuit încuviinţată. Camera înainte de tóte a aceptat urgenţa cu 279 contra 176 voturi; apoi după atacul vehement al lui Delaporte contra proiectului în numele radicalilor, camera a procedat la votisare, primind proiectul de basă ia desbaterea specială cu 289 voturi contra 162.

* * *

O convorbire interesantă a avut cu preşedintele republicei franceze, Bonghi, despre raporturile dintre Italia şi Francia: Bonghi după cum scrie „Journal“ ar fi ḑis presidentului, că în privinţa relaţiunilor dintre ambele naţiuni guvernele pot sĕ greşéscă, dar între poporele aceste două pe temeiul comunităţii de interese şi de rasă nu póte sĕ esiste nici ura nici incompatibilate ci cel mult neînţelegeri. La acésta i-ar fi rĕspuns presidentul Périer, că şi el e de acésta părere şi că s'ar bucura fòrte mult dacă între aceste două naţiuni s'ar produce o apropiere; a adaugat apoi, că situaţiunea de-acum e creată prin politica internaţională, dar constelaţiunea pacinică actuală a Europei lasă a spera, că deşi e încă fapt esistent triplă-alianţă, totuşi dorinţa generală de pace a tuturor statelor va ingăduí crearea unui viitoriu mai liniştit şi mai constant pacinic, în înţelesul ca cele trei puteri europene nu vor reinoì tripla alianţă. Totodată presidentul a accentuat, că pentru evitarea ori-cărei neinţelegeri e de dorit, că în Italia sĕ nu se îngreuneze situaţiunea prin pretensiuni ipso facto nerealisabile.

„M'am depărtat din palatul Elysée, termină Bonghi, cu convingerea, că în cestiunea apropierei frăţesci a ambelor naţiuni s'a făcut fòrte mare progres.“

Referitoriu la aceste destăinuiri apreciările ḑiarelor italiene se impart în două tabere; cele cari din capul locului au combătut şi combat tripla alianţă, primesc cu deosebită plăcere enunciaţiunile lui Bonghi şi cele ale presidentului republicei, şi în deosebí tradéză satisfacţiune faţă cu enunciaţiunea, ca triplă alianţă eventual nu se va reinoí. Presa amică triplei alianţe însĕ accentuază, că maioritatea poporului italian nu este de o părere cu Bonghi. Astfelin d. e. scrie una, că deşi Italia s'ar bucura dacă între ea şi Francia s'ar crea relaţiuni mai pretinóse, totuşi deocamdată nu vede motiv şi causa de a eşi din alianţă, care nu ameninţă pe nimenea şi carea oferă cele mai puternice garanţe pentru susţinerea păcei.

* * *

Declaraţiunile rusofile ale principelui bulgar a lăsat de tot rece opiniunea publică rusécă; ḑiarele fac principelui imputarea, că nu e frumos dela dênsul, că acum tótă vina o aruncă în cârca lui Stambulov. Sĕ nu se amĕgéscă principele şi Stoilov pe sine înşişi, pentru-că nu le va succede a duce în eróre opiniunea publică rusécă. Rusia şi acum consideră pe Ferdinand de usurpătoriu şi agent al Austro-Ungariei şi al triplei alianţe. „Novosti“ d. e vede greutatea aplanărei cestiunei bulgare în înprejurarea, că Bulgaria jócă rolul unei provincie austriace şi a unei avantgarde a triplei alianţe. Rusia, — ḑice numita fóie — póte aştepta în linişte pănă când însaşi Bulgaria va resolvi cestiunea bulgară.

* * *

Poliţia din Londra a dat de urma unei conjuraţiuni anarchistice. Cu ocasiunea perchisiţiunilor domiciliare poliţia a aflat scrisori importante pe cari le a confişcat. Controla severă ce o exerciéză poliţia din Londra asupra tuturor mişcărilor anarchistice, dar mai cu séma descoperirea acestei conjuraţiunei a băgat în anarchişti o astfeliu de teróre, în cât rênd pe rênd îşi disólvă societăţile şi conventiculele anarchistice.

Vorbirea ministrului Hieronymi.

Vorbirea ministrului Hieronymi, care a ţinut-o Joi, în 19 l. c. înaintea alegetorilor sei din cercul electoral al Coşocnei, constă din dóuĕ părţi. În partea primă ministrul se ocupă cu cestiunea română şi cu resol-

---

Mai pot sĕ-i obvină şi cuvinte cari esistă în limba sa însĕ cu un alt înţeles, decum îl are în limba strĕină póte chiar trivial, acum când e constrâns a-l pronunţa în faţa învĕţătorilui sĕ înroşesce. După eşirea din şcólă se alege cu câte-va legi gramaticale şi câte-va cuvinte, cari le uită preste puţine ḑile. Că nu sciu vorbi limba strĕină nu e mirare, căci în un aşa timp scurt nici nu se póte pretinde ca sĕ o înveţe. Póte cugeta, că dând indigitare elevilor în şcólă, ei se vor interesa de limbă atât de tare, încât sĕ şi-o însuşéscă şi privat şi atunci vor aparţiné cu trup şi suflet respectivei naţiuni strĕine. Departe sĕ fie dela o aşa idee!

Acum voi întreba nu pe un geniu filosofic, ci pe ori ce om nepreocupat de alte interese, decât de cel cultural şi care scie se judece cât de puţin, că ajungu-şi barem scopul lui politic? Chiar prin acésta procedură, înstreinéză dela sine în mult pe elevii.

Fiind că pentru a da o cultura morală elevilor, sĕ cere ca se le nobiliteze sentimentele, deci învĕţătorul va trebui se fie bun psicholog, el ca psicholog va cunósce din natura individuală a elevului şi spre ce carieră ar fi mai aplecat

Se propun mulţi rami de sciinţă în cólă, căci cugetă că dându-i indigitările, cineva póte şi de sine sĕ continue cu studiarea Acésta însĕ nu se întâmplă' căci nici împrejurările n'ar permite a se apuofunda în toţi rami decât în cel ce aparţine chemărei sale de alte parte în scólă nu se aţiţă interese pentru învĕţare, căci şi cea-ce învaţă în scólă o face în mult ca silit şi cea-ce făce cineva de silă nu se prinde de el dar din cea-ce a făcut cineva silit nici îl poţi judeca pe om, însĕ o óră liberă e de ajuns ca veḑêndu-l cum o întrebuinţéză, se-l cunosci ce plătesce, deci elevii după eşirea din scólă, nici numai cugetă a se perfecţiona şi de sine. Când ar fi aţiţat un interes faţă de învĕţământ aşa încât în loc de a-şi omori uritul prin petrecerea în cafenele jucând în biliard sau în cărţi din cari spune-mi ce folos are? ar sacrifica numai 2 óre din ḑi pentru cetirea din cărţi scientifice sau în loc de a asculta minciunile unuia, că pare a le sci spune mai cu duch decât baronul Münchhausen, ar desbate lucruri scientefice inmulţându-sĕ în chipul acesta tot mai mult capitalul spiritual, ér nu împuţinându-l prin necetire; spuneţi-mi óre n'ar progresa omenimea?

(Va urma).

varea ei, ér în partea a dóua espune programul guvernului, ocupându-se în special cu cele dóuĕ cestiuni mari, pe cari voiesce sĕ le resólve şi sĕ le introducă guvernul, anume: legile politico-bisericesci şi reformele administrative.

Partea privitóre la cestiunea română, care ne intereséză mai de aprópe este, după rapórtele foilor magiare, de următoriul cuprins:

După-ce dl ministru mulţămesce alegĕtorilor sei, că l-au ales unanim de deputat, fără sĕ-l cunóscă în persónă, continuă astfel:

Am grăbit sĕ viu în mijlocul alegĕtorilor mei, sĕ cercetez Ardélul. unde relaţiunile — în timpurile din urmă — nu sunt normale. S'au ţinut adunări, s'au făcut întruniri, demonstraţiuni ca sĕ se dovedéscă, că straturile mari din popor nu sunt indestulate cu ordinea de drept esistentă şi că sunt decişi a folosì tóte mijlócele spre a schimbarea aceleia.

In faţa astorfel de fapte nu e permis sĕ ne închidem ochii, sĕ le ignorăm, deşi originea lor se trage din trecutul depărtat.

Cu cestia română m'am ocupat deja în anul 1892 în vorbirea mea din Zsombolya. Am spus atunci, că programul acela al aşa numitului comitet naţional român, care vrea sĕ sisteze uniunea cu Ungaria, care din părţile locuite de români ale acestei ţeri, vrea sĕ facă districte administrative separate în privinţa limbei ar rĕsturna constituţia de vécuri a patriei nóstre, ar periclitate integritatea şi unitatea ţerii, şi că nu este guvern magiar şi politician magiar, care ar putea sprigini aceste aspiraţiuni.

Dar tocmai ca şi în 1892, şi astădi sunt de părere, că, deşi partea cea mai mare a inteligenţei române pe lângă acest program agitéză şi presa română aprópe fără escepţiune stă pe acéstă basă — totalitatea românilor nu e de aceste păreri ultraiste; ci şi aici ca la tóte mişcările politice cele mai ultraiste păreri sunt totodată şi cele mai sgomotóse, pe lângă care massa cu judecată mai sănĕtósă şi mai ponderósă la numĕr, a elementelor moderate, e condamnată la tăcere.

Am spus atunci şi aceea, că postulatele românilor, care sunt drepte trebue sĕ le considerăm, şi de atare am ţinut egalisarea censului electoral pentru întrégă ţéra şi sistarea acelei impregiurări, că cualificaţiunea alegĕtorilor este deosebită în părţile Ardélului şi Ungaria. Mi-am esprimat convingerea, că aşa numita „cestiune naţională română“ se póte reduce la mici rele de administraţiune şi sociale, şi în direcţia acésta şi avem sĕ căutăm sanarea.

Mai târdiu, în 1893, 'mi-am esprimat înc'odată părerea mea în privinţa acésta în parlament. Şi atunci am dis că: „scopul final al guvernului în politica sa faţă cu naţionalităţile este, ca fiecare cetăţén din ţéra acésta, fără considerare de limbă, sĕ conlucre cu noi la întărirea „naţiunii“ şi la prosperarea patriei. Spre ţinta acésta trebue sĕ ne nisuim, deşi partea cea mai mare a inteligenţei române astădi stă pe basa programului politic român din 1881, al cărui punct cardinal este desfacerea uniunii Ardélului cu Ungaria.

Intocmai ca şi cu ocasiunea aceea, declar şi acum, că cu aceia, care stau pe basa acestui program politic, nu ne putem întîlni nici odată. Ba dacă se va afla agitator fără suflet, sau rĕsvrĕtitor care ar seduce poporul cu aceea, că odată va succede sĕ se desfacă o parte fie şi cât de mică din teritorul statului ungar, şi constituţia sĕ se schimbe prin sguduirea „unităţii naţiunii“, guvernul în contra acestor agitatori se va folosí de lege cu o stricteţă cât se póte de severă şi cu energie, ce nu sufere cruţare. Compătimirea ce o simte fiecare faţă cu poporul sedus, nu ne póte reţiné dela nisuinţa de a ne apĕra patria şi constituţia, faţă cu atari încercări, până la estrem.

Am convenit cu patrioţi români, cari au fost de aceeaşi părere cu mine, că: aplanarea divergenţelor naţionale, stă în interesul atât al românilor cât şi al magiarilor: posibilitatea unei lucrări comune este esclusă până atunci, şi cu aceia, agitaţiunile cărora se îndréptă în contra integrităţii sau constituţiei ţerii.

Românii trebue sĕ se convingă, că postulatele acele care se îndréptă spre înfiinţarea cercurilor administrative românesci separate, nici când şi între nici o împrejurare nu se vor puté realisa, şi nisuinţa spre aceste nu are şi nu póte sĕ aibă altă urmare decât îngreunareá lucrării acelora, a căror mai sinceră dorinţă este, ca poporul român — cu care am vrea sĕ trăim în pace cât se póte de sinceră — sĕ se simtă îndestulit şi fericit şi sĕ prospereze în acéstă ţară.

Noi nestrămutaţi vom lucra în acésta direcţie şi nici direcţia politicei nóstre, nici perseveranţa nóstră spre acéstă ţintă, nu va fi influinţată de împrejurarea, că o parte a inteliginţei române, în loc sĕ ne spriginéscă ne va împedeca.

Călĕtoria ministrului Hieronymi.

De la Cojocna ministrul a plecat în 19 c. la 5 o. d. a. cu trăsura la Apahida şi de acolo cu trenul s'a oprit la Gherla şi Deeş. Sosit la Deeş ministrul a fost óspele vicecomitelui Torma.

La banchetul dat în casa vicecomitelui Torma, stăpânul căsii a salutat pre ministrul, care a luat rola conducĕtóre întru chemarea ce magiarii au, de a comunica civilisaţiunea apusului cu orientul.

Respundênd ministrul arată, cum la tóte naţiunile reformele mari au fost precedate de încordată activitate; ér împrejurările nóstre sunt cu mult mai nefavorabile — dice ministrul — pentru-că pre când la alţii, la francezi, la englezi, cele 2—3 naţionalităţi, din cari s'au format, de mult s'au contopit într'o singură naţiune, pe atunci noi am rĕmas împărţiţi după naţionalităţi se póte că până acum nu spre rĕul nostru, şi póte că încă n'am întârdiat de tot. Dar', fiind-că nu suntem naţiune mare, e pagubă de ori-ce împrăştiare a puterilor, trebue se ajutorăm cu pacienţă, echitate şi bunăvoinţă acéstă contopire.

In diua următóre ministrul a primit deputaţiunile. Mai întâiu s'a presentat deputaţiunea bisericei catolice.

Hieronymi, mulţămindu-'i dise, că tótă nisuinţa guvernului ţinteşte spre buna înţelegere şi pace între confesiuni.

La salutarea lui Szarvady Pál, conducĕtoriul deputaţiunei ev reformate — ministrul observă, că în Ungaria, unde este deplină libertate de conştiinţă (!?) de abia va mai fi de lipsă ca cineva sĕ-'şi apere religiunea. Dar' la împĕcarea conflictelor cu naţionalităţile elementul magiar în primul rênd prin cuceriri culturale trebue sè-şi câştige teren şi pre lângă tótă energia, necedând nici cât un fir de pĕr întru apĕrarea constituţiunii şi a unităţii teritoriului, dar' şi cu arma toleranţei şi a iubirei sĕ se lupte.

Ţinuta românilor la Deeş a fost fórte reservata. Românii convocaseră o conferenţă. Convocătorii erau de părere ca românii sĕ ia parte în corpore la primire. Conferenţa a hotărît însĕ contrariu. In urma acestui conclus s'a presentat la ministrul numai advocaţii Muntean şi Manu. Episcopul Szabó a mers din Gherla la Dees, unde a salutat pe ministrul. Ministrul i-a întors visita. Despre petrecerea ministrului în Gherla se telegrafézá lui „P. Lloyd“. Ministrul a fost primit de episcopul Szabó, de capitlu, de primariu, magistrat etc. In rĕspunsul dat primariului a amintit ministrul, că visita dênsului e a se considera ca contra visita, ce i-o a făcut episcopul. In ecuipagiul episcopului merse apoi la reşedinţă. La vorbirea episcopului rĕspunse, că îi place de spiritul, cu care episcopul conduce lucrurile şi îndémnă preoţimea a urma sfatul episcopului. Directorului seminarial i-a dis sĕ créscă preoţi în spirit „patriotic“.

La Bistriţa ministrul érăşi a fost călduros salutat de autorităţile civile. Ministrul a fost însoţit de bar. Sam. Iozsika. Sasii i-au făcut o frumósă primire.

Eri d. a la 4 óre ministrul a sosit la Sibiu, venind dela Turda. In Sibiiu, l'a bineventat vice-comitele Reissenberger în o vorbire mai lungă, vorbi apoi din partea magistratului asesorul Sigerus în limba germână; ministrul a rĕspuns tot în limba germână. Românii nu s'au presentat de loc la primire. Asérá s'a dat un banchet apoi ministrul şi-a continuat călĕtoria.

Noutăţi.

Despărţĕmêntul Sĕliştei al „Asociaţiunii transilvane“ s'a constituit Duminecă, în 10/22 l. c. Constituirea a fost condusă de dl director al „Albinei“, Part. Cosma. Adunarea a fost binecercetată. De director al despărţĕmêntului s'a ales dl protopretor Dr. Liviu Bran de Lemény, de vice-director Dr. Calefariu. S'au înscris câţiva membrii noi ordinari şi ajutători. Raport detăiat asceptăm pentru unul din nrii procsimi. Tot eri sérá au dat tinerii abiturienţi din Braşov, 7 inşi, un concert binecercetat şi succes — fără usitata petrecere cu dans.

* * *

Alegere de protopresbiter. Joia trecută s'a întrunit sinodul protopresbiteral al tractului Chişineului sub presidiul comisariu consistorial părintelui Ioan Damşa, paroch în Seceani şi asesor consistorial. Cu acéstă ocasiune după celebrarea sfintei liturgii în biserica din Chişineu, constituindu-se sinodul şi procedêndu-se la actul alegerii resultatul a fost următoriul: părintele Dr. Ioan Trăilescu profesor la seminariul diecesan din Arad a întrunit 47 de voturi, părintele Ioan Iosif Ardelén, paroch în Chitighaz 12 voturi, ér părintele Petru Biberea paroch în Giula 5 voturi. Alegerea a decurs în cea mai frumósă ordine, scrie „Biserica şi Şcóla“.

* * *

Condamnaţii în procesul memorandului. Sâmbătă li s'a înmanuat osândiţilor în procesul memorandului decisiunea Curiei referitóre la cererea de nulitate în contra sentinţii curţii cu juraţi din Cluş.

* * *

Stipendii pentru industriaşi. Camera comercială şi industrială din Braşov publică concurs pentru douĕ stipendii de câte 300 fl. pentru acei industriaşi tineri, sirguincioşi şi dibaci în măestria lor, cari pentru perfecţionarea şi înmulţirea cunoscinţelor ar voì sĕ méргă la cutare şcólă de specialitate din streinătate Cererile, provĕdute cu timbru de 50 cr., sunt a se adresa până la 20 August n. c. numitei camere în Braşov.

* * *

Mişcarea poporaţiunii în Ungaria. Din cel mai nou „Anuar statistic ungar“, ce a apărut dilele acestea, şi al cărui autor este preşedintele biroului statistic unguresc, Dr. Jekelfalussy József, însĕmnăm următórele: Numĕrul total al locuitorilor de pe teritoriul de sub stăpânirea unguréscă era în 1869: 15.509,455; în 1880: 15,739,259; în 1890: 17.461,791. Va sĕ dică în cei 20 de ani din urmă poporaţiunea acestei ţĕri s'a sporit cam cu douĕ milióne. Numĕrul femeilor a întrecut pe al bărbaţilor, aşa că în 1890 se veniau tot la 1000 de bărbaţi cam 1015 femei. Mai trist este, că numĕrul căsĕtoriilor se împuţinézá din an în an. Aşa în 1885 s'a încheiat 165,169 căsĕtorii; în 1886 numai 160,674; 1887 numĕrul a scădut la 151,511; în 1891 abia s'au încheiat 150,720 căsĕtorii. Dela 1885 încóce, afară de un singur an (1888), numĕrul celor căsĕtoriţi a mers an de an cu paşi repedi îndĕrĕt. In mod îngrozitor s'a sporit şi numĕrul emigranţilor în America. Din an în an acest numĕr cresce. Aşa pe când în 1881 au emigrat în Statele Unite nord-americane 6756, în 1892 numĕrul celor emigraţi ajunsese la 32,683 locuitori.

* * *

„Academia ortodocsă“ şi a ţinut conferenţa sa solemnă. Mercuri în 29 Iuniu (11 Iuliu). Măréţa şi spaciósa sală sinodală din reşedinţa archiepiscopală era plină de o lume elegantă de ambele sexe. Amici şi binevoitori ai societăţii din Cernăuţi şi dela ţară s'au întrunit aici în mare numĕr spre a se îndulci de producţiunile musicale şi retorice ale membrilor „Academiei ortodoxe“. In presenţa acestui numĕros şi destins public, preşedintele societăţii, dl A. Băiţan, a înaugurat conferinţa printr'un discurs frumos, în care arată însĕmnătatea şi posiţiunea bisericei faţă de viaţa socială. Programul conferinţei, afară de discurturile meduóse de cuprins moral ale dlor A. Ott şi Brêndzan, a constat din opt piese musicale. Aceste fiind esecutate cu precisiune au fost viu aplăudate din partea publicului. — Intre óspeţii, cari au fost de faţă amintim pe Inalt Prea Sânţia Sa Dr. Silvestru Morariu-Andrievici, pe şeful guvernului local, dl consilier aulic contele de Goëss, dl profesor de universitate şi Prorector Dr. E. Voiutschi, I, P. C. S. archimandritul şi consilierul consistorial M. Calinescu, corpul profesoral al facultaţii teologice, Curatorul şi rectorul seminarial M. Dracinschi dimpreună cu ceialalţi prepositi seminariali, dl consilier guvernial Magner, dl profesor de universitate Dr. I. Sbiera, mulţi preoţi din diecesă, profesori, representanţi ai mai multor societăţi şi o cunună prea frumósă de dame

* * *

Desgroparea insigniilor de încoronare ungare. Din incidentul sinuciderii septuagenariului maior cavaler de Popoviciu în Gratz, foile din Viena publică unele date interesante şi necunoscute încă la noi despre desgroparea insigniilor de încoronare ungare la Orşova. Foile vieneze constată, că meritul aflării corónei şi a celorlalte insignii de încoronare este al maiorului Popoviciu. La începutul anilor 50 el s'a însinuat cel dintâiu că a dat de urma insigniilor îngropate lângă Orşova sau Ruşava. El a dat de acésta urmă prin sinuciderea unui cetăţén din Timişóra, care a fost consacrat în acest mare secret şi sa temut de descoperirea secretului. In anul 1852 diregătoriile austriace au sistat scrutările terenului din ţinutul Orşovei din causa marilor inundaţiuni din acel an. De altă parte Kossuth a trimis pe cel mai incredut al seu dinte emigranţi la Orşova sĕ vadă dacă insigniile îngropate n'au suferit cumva prin ieşirea apelor. Spionii austriaci au pus mâna pe un astfel de incredut secret, care cu mare nĕcas a mărturisit că insigniile sunt îngropate între Dunăre şi între délul Alionului. După acésta maiorii Popovici şi Karger au condus săpările timp de aprópe cincspredece luni de dile până în 18 Septembre 1853 un grăniceriu român a dat de preţiósă ladă de fer, în care erau pachetate tóte insigniile de încoronare ale regilor Ungariei. De aici încolo istoricul transportării insigniilor la Viena şi apoi al readucerii lor în castelul din Buda este prea cunoscut.

* * *

Otrăvire de sânge cu ţigara. Lucrătoriul Katzke de lângă Berlin avea obiceiul de a muşca ţigara cu dinţii, şi de a o suge şi astfel se strângea pe buzele lui o cantitate óre care de nicotină. Atingêndu-şi cu un deget rănit buza, a observat după vre-o trei dile, o mică rană şi fiind că durerea devenia din ce în ce mai mare, a chemat medicul, care a constatat o otrăvire de sânge, şi fiind că cangrena se întinsese a trebuit sĕ-i taie braţul. —

Convocare.

Onoraţi membri ai „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, precum şi inteliginţa şi poporul român din cercurile pretoriale a Haţegului, Puiului şi Petroşenului, sunt rugaţi a lua parte la adunarea generală a despărţĕmêntului ce sĕ va ţiné Duminecă la 17/29 Iuliu, 10 óre a. m. în comuna Băesci.

Obiectele adunării vor fi: Raportul cassarului, primire de membri noi, încassare de tacse, alegere de delegaţi pentru adunarea generală din [illegible]şul-săsesc şi alte eventuale propun[illegible]

Haţeg, la 6/18 Iuliu 1894.

Ioane Ianza, director al desp.

N. Trimbiţoniu, secretar.

Loterie.

Sâmbătă, în 21 Iuliu n. 1894.

Budapesta: 67 49 48 17 24

Nr. 7 [124] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla confesională greco-orientală română din Sibiiu-Cetate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“

Emolumentele sunt 500 fl.

Suplicele instruate cu documentele necesare sĕ se adreseze la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 6 Iuliu, 1894.

P. Cosma, *M. Voileanu*,
preşedinte. notariu.

Nr. 681.

Vidi şi consemnat.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 508/894. [123] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scóla elementară gr. or. din comuna Rotbav, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile. dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt:

a) din alodiul comunal 100 fl ;
b) din lada bisericei 50 fl.;
c) din arunc dela popor 100 fl.;
d) din didactru dela copii cari cercetéză scóla 50 fl. Suma 300 fl.

Alesul învĕţător va primi şi cuartir gratuit şi diurn pentru conferinţe 5 fl. anual.

Concurenţii vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor, instruate în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér până la alegere a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre poporului în biserică, spre a-şi arĕta destoinica lor în cântări.

Braşov, 20 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

In absenţa Onor. domn
protopop actual.
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Nr. 522/894. [126] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant un post învĕţătoresc la scóla elementară gr. or., cu trei învĕţători din comuna Preşmer protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea acestui post se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele:

1. Din cassa alodială în rate lunare anticipative 300 fl.
2. Bani de cuartir 40 fl.
3. Patru gălete vechi grâu 20 fl.
4. Un fênaţ de un car de fên 10 fl.
5. Dela jumĕtate din familiile din parochie câte 20 cr. anual 10 fl. Suma 380 fl.

Alesul învĕţător va fi obligat a funcţiona şi ca cântăreţ, avênd a ţiné strana tot a dóua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdeuna, a instrua în scóla de repetiţiune şi a conduce cântările în scólă şi biserică.

Concurenţii îşi vor aşterne petiţiunile lor instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat, fiind preferiţi la alegere cei cu cunoscinţ[illegible]usicale temeinice.

Braşov, 21 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

In absenţa Onor. domn
protopop actual
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Nr. 376/894 [125] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc la scólele din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“ şi anume in:

1. Idicel sat, cu salar anual de 300 fl. plătibil fl. 235 din repartiţiune pe popor, fl. 25 din cassa bisericei, ér 40 fl. din păşiunea foştilor iobagi, cuartir şi 2 stîngini lemne pe picióre

2. Lueriu cu salar anual fl. 300, anume: fl 120 din repartiţiunile pe popor, 150 cucuruz din fondul de bucate a 1 fl. ér 30 fl. din esarêndarea unor locuri de păşunat.

Suplicele concursuale, provĕḑute cu documentele prescrise in lege petenţii vor avea a le înainta la subscrisul în terminul deschis, p. u. Reghinul-săsesc (Szász-Régen).

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului

Reghinul-săsesc, 3 Iuliu 1894.

Cu conţelegerea resp. comitete parochiale:

Galaction Şagău,
protopresbiter

Nr. 401/894 [126] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Miluan, salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

2. Rachiş, salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

3. Sântă-Mărie, salariu anual de 300 fl. şi cuartir, împreunat şi cu cantoratul.

4. Unguraş, învĕţător adjunct cu salariu anual 200 fl. şi cuartir.

Concurenţii sĕ se presenteze înainte de alegere în singuraticile parochii spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. Hidalmàs.

Fizes-Sânpetru, 3 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 90/894, [108] 3—3

CONCURS.

La scólele centrale române gr. ort. din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de profesor la gimnasiu calificat conform art. lege XXX din 1883 pentru limba magiară.

2. Dóuĕ posturi de profesori la scólele medii calificati conform art. de lege XXX din 1883 pentru limba germană.

3 Un post de învĕţătoriu la scóla elementară capitală.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 1 August st. v. 1894.

Concurenţii vor adresa subscrisei eforii scolare petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de religiunea gr.-or.;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplini sĕnătoşi;

Profesorii de sub pct. 1. şi 2.

d) că au calificaţiunea prescrisă de legea de instrucţiune art. XXX din 1883.

Invĕţătoriul de sub pct. 3.

e) că a depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc cu calculi buni.

f). că cunósce limba magiară şi limba germană după recerinţă.

g) că posede cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar, din gimnastică şi din grădinărit.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru cele 3 posturi de profesori la scólele medii:

In timpul serviciului provisoriu preveḑut în § 30 al legei de instrucţiune din 1883. salariu anual de 900 fl. v. a éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salariu anual de 1000 fl. cinci cincenale de câte 100 fl. şi relut de cuartir la un serviţiu de 10 ani 150 fl dela 10 până 20 ani 170 fl. şi dela 20 ani în sus 200 fl.

Se observă, că este în curgere sistemisarea salariilor pentru profesorii ordinari definitivi cu salar anual 1200 fl cinci cincenale de câte 100 fl. şi bani de cuartir 200 fl. v. a.

II. Pentru postul de învĕţătoriu:

In anul prim de serviţiu ca provisoriu salariu anual de 500 fl. éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de învĕţătoriu salariu anual de 600 fl cinci cincenale de câte 50 fl. şi relut de cuartir la un serviţiu până la 15 ani 100 fl. dela 15 ani în sus 120 fl. v. a.

Se obsérvă, că este în curgere sistemisarea banilor de cuartir cu 120 fl v. a. anual preste tot.

Concurenţii la aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispoşiţiunilor, ce sunt în vigóre sau sĕ vor face în decursul timpurilor.

Braşov, 11 Iuniu 1894 st. v.

**Eforia şcólelor centrale
române gr.-or.**

Nr. 53/894 [116] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învĕţătoriu devenit vacant la scóla nóstră greco-orientală cu trei învĕţători din Boiţa, sĕ scrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl v a care se solvesce în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei, 4 stinjini de lemne. In cas când din partea comitetului ar fi ales şi director al scólei, va mai primi un adaus de 50 fl.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral în Sibiiu până la terminul sus indicat

Dela concurenţi se mai cere sĕ se presenteze in vre-o Duminecă sau sĕrbătóre in biserică la faţa locului în Boiţa spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic.

Boiţa, 3 Iulie, 1894.

Din şedinţa comitetului parochial

Ioan Bobeş,
paroch, preş. comit.

Nr. 674 1894.

Vidi, cu scirea şi consensul subscrisului.

Sibiiu, 5 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 24/894 [117] 3—3

CONCURS.

La scóla gr. or. română cu trei învĕţători din comuna Poplaca sunt de a se ocupa dóuĕ posturi de învĕţători cu termin de 30 ḑile după prima publicare.

1. Un post de învĕţătoriu cualificat pentru scólele poporale cu un salariu de 300 fl. v. a. locuinţă în edificiul scólei şi lemnele necesare în natură, ér petentele e obligat a ţiné strană regulată in fie care Duminecă şi sĕrbătóre şi a cultiva grădina scolară.

2. Un post de învĕţătoriu cualificat pentru scólele poporale cu un salariu de 300 fl.;relut de locuinţă 15 fl. şi relut de lemne 25 fl. ér petentele e obligat a forma din scolarii destoinici un cor, cu care va fi obligat a cânta în fiecare Duminecă şi sĕrbătóre în biserică. La alegere vor fi preferiţi acei concurenţi, cari vor fi dat doveḑi din cântări înaintea alegerei in biserică.

Dintre învĕţătorii definitivi, comitetul va alege pe director, care va primi prelângă salariul astfeliu sistemisat un adaus de 50 fl.

Poplaca, în 22 Iuniu n. 1894.

Comitetul parochial gr. or.

Aureliu Millea,
preşedinte

Nr. 677 1894.

Vidi, cu scirea şi învoirea subscrisului.

Sibiiu, 5 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 42. [112] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Bonţida, prin acésta sĕ escrie concurs nou pentru acest post cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 17 cr. v. a. informaţiuni mai detaiate despre aceste venite se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din acésta parochie până inclusive 8 ḑile înainte de ţinerea sinodului electoral în scopul de a cânta şi predica eventual a sĕvêrşi şi s. liturgie.

Deeş, 16 Martiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 842. [118] 2--3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Veseud, conform ordinului Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 24 Maiu 1894 Nr. 2812 sĕ escrie concurs cu termin preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 377 fl. 95 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Concurenţii işi pot lua informaţiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii dela oficiul protopresbiteral, sau dela cel parochial.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Agnita, în 8 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Sabin Piso,
protopresb.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Joi 14|26 Iuliu 1894. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4143 Scol. 894.

Notă.

Domnul ministru reg. de culte şi instrucţiune publică dtto 8 Iuniu a. c. Nr. 49703, că opresce „Compediul de Geografia universală, de Teodor Ciontea“, pentru erori de dreptul public şi aserte greşite, precum şi pentru romanisarea de nume magiare, din tóte scólele din ţérâ.

Ceea-ce se aduce la cunoscinţa organelor nóstre bisericesci-scolare din archidiecesă spre scire şi conformare.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolar, ţinută la 7 Iuliu a. c.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 4316 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru trei stipendii câte de 500 fl din ajutoriul dela stat al bisericii nóstre din archidiecesa transilvană, destinate pentru cualificarea mai înaltă a clericilor din archidiecesă la universitate, cu termin până la 6 August st. v. a. c.

La aceste stipendii pot concura numai clerici absoluţi din archidiecesă, cari sunt totdeodată absoluţi de gimnasiu cu esamen de maturitate şi voesc a-şi completa studiile lor la vre-o facultate teologică sau filosofică.

Concurenţii au a subşterne la consistoriul archidiecesan până la terminul arătat mai sus suplicele lor instruite cu documentele necesare, anume: cu atestat de maturitate şi absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan de aici, apoi cu atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi, şi cu o declaraţiune separată, că după absolvire vor întra în serviciul bisericesc-scolar, ce li se va conferí; în fine au sĕ numéscă în suplică universitatea, la care voesc a-şi fate studiile, indicând totdeodată pentru facultatea filosofică şi specialitatea studiilor principale, ce şi-au ales, d. e. pedagogia, istoaia, filologia etc.

Sibiiu, din şedinia senatului strîns bisericesc, ţinută la Iuliu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 13 Iuliu, 1894.

(N. 1) După votul casei magnaţilor din urmă nu mai încape nici o îndoélă, că căsătoria civilă are sĕ devină lege.

Vedem, că primatele Ungariei cu tóte provocările, ce i-se fac, nu o sĕ întrevină la Corónă ca sĕ nu sĕ sancţioneze legea, ér contele Apponyi în vorbirea sa dela Jászberény privesce întrégă cestiunea de un fait accomplit. Liberalismul jidano-magiar ar fi triumfat — şi nóuĕ ne rĕmâne datorinţa ca sĕ ne facem sémă cu situaţiunea, ce s'a creat clerului nostru şi bisericei nóstre.

Perderile sunt enorme şi nu scim, cele materiale sau cele morale sunt mai grósnice, căci aievea numai după un timp óre-care vom puté sĕ o constatăm în deplina cunoscinţă de causă.

Ţinta celor dela putere a fost sĕ scótă poporul de sub influenţa conducĕtorilor sei naturali, sĕ nimicéscă viéţa lor şi totodată sĕ-i şi calicéscă, ca sĕ nu mai pótă avé rolul conducĕtoriu în afacerile publice. S'a declarat deci rĕsboiu de esterminare bisericei şi funcţionarilor altarului, şi noi până acum am înfierat pe cei-ce au lucrat direct sau indirect la realisarea planului infernal, de duşmani ai bisericei. În rîndul acelor duşmani am socotit drept nemernici şi pe nisce fii perduţi ai némului nostru, fie ei membri ai casei de jos ori de sus, şi ne vom sci face sémă cu ei, de câte-ori va cere trebuinţa în viéţa publică.

Aceste constatate în general — vom trebuí sĕ cautăm, că pe cine atinge mai simţitor introducerea căsătoriei civile, şi în ce mod vom puté sĕ ajutăm acelor organe ale nóstre, cari cu introducerea căsătoriei civile rĕmân numai cu sarcini şi fără nici un beneficiu.

Fără multă bătae de cap vom afla, că aceştia sunt protopresbiterii nostri.

Ei au fost funcţionari ai bisericei nesalarisaţi, de regulă aşeḑati în oraşe şi orăşele, unde ca parochi au dotaţiune de tot nesuficientă şi întreg venitul lor a fost dela cununii, şi dela jurisdicţiunea ce o au avut forurile de instanţa primă în causele matrimoniale

Jurisdicţiunea forurilor judecătoresci în cause matrimoniale după informaţiunile ce avem, încétă cu 1 Ianuariu a. v., şi tóte causele pendente se vor transpune tribunalelor regesci spre finalisare — şi aşa un isvor de venit încétă cu aceeaşi ḑi, ér în decursul anului viitoriu sĕ vor denumí şi oficerii stării civile, şi fi-vor destui ómeni, cari ademeniţi de organe strĕine şi duşmane nu vor mai căuta altariul ca loc, unde sĕ administréză tainele.

Tacsele ce incurgeau deci dela cununii vor scădé din an în an, şi astfel protopresbiterul va rĕmâné „*primus inter pares*“, cu venitele de paroch şi cu sarcinile de a purta oficiul protopresbiteral, de a supraveghia şi controla manipularea averilor bisericesci. de a inspecţiona instrucţiunea şi de a susţiné ordinea şi disciplina între organele subalterne, preoţi, învĕţători, căutând ca sĕ ridice scólele, bisericile şi prin ele moralitatea şi cultura în popor.

Pentru prestaţiunile acestea, el va rĕmâné fără de nici o recompensă, ér ca statul sĕ vină sĕ facă vr'o îngrijire, nu credem sĕ o facă şi în aceste timpuri póte că nici nu ar fi în interesul bisericei peste tot, ca cele mai de frunte organe sĕ fie ajutorate de stat, căci de-odată cu ajutoriul s'ar cere în schimb alte servicii necompatibile cu demnitatea şi cu independenţa acestor funcţionari.

Va trebuí deci ca sĕ vie biserica şi sĕ se îngrijéscă ea de esistenţa acestor funcţionari, cari sunt indispensabili în organismul bisericei nóstre. Dintre fondurile archidiecesane, fondul Rudolfin ar fi dar unicul, care ar puté da puţin ajutoriu, acesta însĕ cu ¼ parte din veniturile sale este angajat la fondul de pensiuni al archidiecesei, o parte considerabilă se dă ca pauşal de cancelarie pentru cele 36 oficii protopresbiterale. Sĕ ivesce deci de sine întrebarea, că óre nu ar fi consult, sĕ se reducă numĕrul protopresbiteratelor, ca aşa fondul sĕ pótă vení în ajutoriu cu o sumă mai considerabilă protopresbiterilor.

Vom lua casuri concrete. In comitatul Hunedórei avem 8 protopresbiterate, dintre cari acum trei sunt vacante, ér douĕ se vor contopí în unul după reposarea unuia dintre actualii protopresbiteri.

Din aceste 7 protopresbiterate arondate, altcum s'ar puté înfiinţa 4 protopresbiterate în centrele, unde interesele bisericei nóstre cer ca sĕ avem un representant — protopresbiter, şi astfel dotaţiunea din fondul Rudolfin ar fi de 200 fl., care ar fi o ameliorare a posiţiunei protopresbiterului.

In comitatul Sibiiului, cu o comunicaţiune destul de bună, avem aḑi 5 protopresbiterate, tare aprópe unul de altul, şi până-ce înainte de arondare din Sibiiu până în Sas-Sebeş nu era nici o reşedinţă protopresbiterală, mai târḑiu s'a înfiinţat protopresbiteratul Sĕliştei şi s'a stabilit cu reşedinţa în Mercurea, protopresbiterul acestui protopresbiterat, fără ca interese de ordine mai superióră sĕ fi reclamat înmulţirea protopresbiteratelor. O reducere dela 5 la 3 şi aici e posibilă fără de a periclita nici un interes mai înalt bisericesc.

Nu vom merge mai departe, ci constatăm numai, că se pot reduce numĕrul protopresbiteratelor, dându-se unui protopresbiter mai multe parochii, cari ar puté concurge cu o sumă anuală la salariul protopresbiterului în proporţiunea averei ce o au. Aşa d. e. o dotaţiune anuală de 10 fl., dela 50 parochii ar asigura protopresbiterului o sumă de 500 fl., şi cu dotaţiunea din fondul Rudolfin de 200 fl. ar fi pe lângă venitele din parochie un salariu modest, dar totuşi suficient între imprejurările nóstre. Sunt parochi

---

FOIŢA.

Despre cultura minţii şi a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Despre legătura ce a esistat între religiune şi morală.

Morala şi religiunea au stat totdeuna în strânsă legătură, aşa încât religiunea e care a dictat şi principiile morale şi cu cât religiunea a fost condusă de idei mai sublime, cu atât şi morala a fost condusă de principii mai sublime. Se vedem cari sunt fasele, prin cari a trecut religiunea pentru a ne da samă şi de gradul pe care a stat morala.

Desvoltarea ce se observă în viaţa epocala a omenimei, se observă şi în desvoltarea religiunilor.

In epoca de copilărie a unui om domnesce fantasia. In religiunile cari s'au întrodus până la crestinism încă predomnesce fantasia.

Fiind-că cultura e singură care-l face pe om demn preste tóte făpturile din lume, sĕ nu ne mirăm dar, când ómeni fără cultură ca barbarii, sau cari încă nu s'au urcat pe un grad înalt de cultură, ca babilonenii, asirienii, egiptenii adorau fenomene din natură şi chiar animale, cari le aduc folos sau le insuflă temere, căci acestea erau mai tari fisice decât ei neputându-le încă supune lor şi le considerau de superióre. Fiind-că elementele din natură nu cruţă pe om mai tare decât pe alte creaturi, ér animalele se nutresc şi cu ómeni, deci nu e mirare dacă aduceau jertfă ḑeităţilor chiar şi ómeni. Dacă sângele ómenilor aduşi ca jertfă nu-i ingroza, atunci sigur că nu-i îngroza nici al altora, cari nu erau meniţi pentru jertfă, deci certele, omorurile erau la ordinea ḑilei. Fiind că aducĕtoriul de jertfă nu putea se fie şi jertfă, ér sacrificătorul era dintre fruntaşii statului, el aducea ca jertfă pe unul din supuşi, nu e mirare dacă de conducĕtori atârnă viaţa supuşilor, dispunênd de ea după trebuinţă şi astfel s'au întrodus sclavismul. Omul prin sciinţă cunósce în detaiu animalele şi fenomenele din natură, scie şi ce forţă au ele, cerca mijlóce prin cari sĕ şi le supună şieşi şi când îi succede a face acésta, atunci veḑêndu-le inferióre lui, el nici nu le mai póte adora, recunoscêndu-se pe sine de superior lor. Grecii şi romanii şi le-au şi supus, deci ei nu mai adóră animalele şi chiar nici fenomenele din natură în un mod aşa de pronunţat, ca popórele amintite. Fiind-că nu toţi au stat pe aceeaşi tréptă de cultură, ci numai anumiţi ómeni s'au putut aventa, cari apoi supunêndu-şi lor fenomenele, deşi nu prin forţe corporali ci intelectuali, cei fără cultură sĕ miră de acésta şi începe ai respecta tot mai mult considerându-i de nisce fiinţe superióre lor, cai apoi s'au numit ḑei.

Grecii şi romanii adoréză ḑeităţi cărora le atribue însuşiri omenesci atât bune cât şi rele, însĕ sunt cu mult mai pronunţate ca la ómeni. Deci ei ridică temple, atât în onórea deiţelor Artemis şi Vesta, cât şi întru a ḑeiţei Venus, adóră atât pe Marte cât şi pe Ianus, apoi adorau pe Bachus. Deci morala lor nici nu putea opri desfrâul.

Sacrificiile lor încă constau din animale şi din bucate, cu cari se nutresce omul.

Fantasia în religiunile grecilor şi-a romanilor, ca la nesce popóre culte e atât de cultivată. încât şi aḑi poeţii împrumută potrete pentru poesie din religiunea popórelor amintite. Vedem dar că religiunile de până aci au fost tare imperfecte, dar pentru acesta nu trebuesc sĕ le condamnăm. Ar fi nenatural, când am condamna pe cineva pentru principiile sale, chiar de sunt greşite. In acest cas trebue numai se-i compatimim vederile, ce se schimbă în proporţiune cu progresul seu regresul cel face omenimea. Câte vederi greşite nu vom avea şi noi, cari le va afla posteritatea de false.

In epoca naturalităţii unui om domnesce raţiunea: religiunea creştină încă e pusă pe base filosofice.

Când omul începe a raţiona observă cât de puţin scie, pe lângă cea ce ar trebuì se cunóscă din infinitul cel fără margini, tot ce scie e numai o particică fórte mică, deci el pricepe că şi omul e tare imperfect, dear fi dotat cu insuşire intelectuală ori cât de pronunţată, şi adorându-l ar fi sedus a-i urma nu numai calităţile bune dar chiar şi scăderile, deci el adóra un ideal. Acest ideal îl scóte de sub tóte slăbiciunile omenesci atribuindu-i calităţi bune în gradul suprem.

(Va urma.)

rotopresbit. ca: Sepszi-Szt.-György, Cluşiu, Deşiu, M.-Oşorheiu şi Reghin, cari au o dotaţiune de tot mică, şi totuşi interesele bisericii reclamă ca chiar în acele centre sĕ avem reşedinţa protopresbiterală şi ca sé o putem avé, şi ca respectivul funcţionariu sĕ-şi pótă împliní chemarea cu succes, va trebuí ca în acele locuri sĕ se îngrijéscă biserica chiar şi de o dotaţiune estraordinară. Va atêrna mult dela individualitatea respectivilor protopresbiteri şi dela zelul, ce-l vor desvolta, ca biserica sĕ fie cu deosebită considerare la ei, în care cas protopresbiterul Braşovului, Sebeşului, Sibiiului, Orĕştiei, Sighişórei şi Câmpenilor nu vor puté pretinde sĕ fie împărtăşiţi dela centru cu dotaţiune mai mare ca cea de până acum, ci rĕmâne ca sĕ se doteze cei cu parochii misere în centre mai espuse, unde pe lângă chemarea ce o au, trebue sĕ presteze şi servicii estraordinare.

S'ar comite o mare eróre, când lucrurile ar fi lăsate aşa în mâna sorţii, şi când cei chemaţi nu ar căuta din bun timp ca sĕ se pună la cale asigurarea sorţii acestor funcţionari, cari în organismul bisericei nóstre au un rol fórte însemnat şi cari trebue sĕ vegheze în continuu ca biserica sĕ nu cadă pradă uneltirilor duşmane.

După-ce vom audí şi alte vederi ne reservăm a revení asupra acestui obiect, adi atât de important.

Insinuaţiuni rĕutăciόse.

„Tribuna" îşi continuă de nou modul seu obicinuit de-a ataca pe Capul bisericii nóstre, făcĕnd din atare incident, mare „capital politic" şi făcĕnd deducţiuni false şi trase de pĕr, numai şi numai ca sĕ-l pótă înegrí.

Nóua ocasiune pentru acésta a sa „prea naţională manoperă" li s'a dat „Tribunei" acum, cu venirea ministrului Hieronymi la Sibiiu, când Escelenţia Sa metropolitul nostru a participat din curtoasie la banchetul dat de comitele suprem în onórea ministrului şi, provocat aici prin vorbirea ministrului, rostì un toast, dând espresiune dorinţii, ca „înaltului óspe sĕ-i succédă a realisa bunele sale intenţiuni spre mulţămirea tuturor popórelor patriei".

Acésta dorinţă, esprimată de Escelenţia Sa, o folosesce autorul articolului din „Tribuna" de Joi, ca sĕ „arete" că vorbirea acésta este un servilism, o neinteresare a prelatului faţă de sórtea poporului sĕu.

Ca sĕ pótă însĕ „constata" acésta, schimbă pasagiul de mai sus din vorbireaEscelenţiei Sale astfel:

> „Ca Dumnedeu sĕ-l ţină pe ministru şi sĕ-i hărăzască implinirea cu succes a nobilelor sale intenţii spre binele comun".

Pe basa acestui pasagiu fals étă deducţiunile trase de pĕr:

> Ministrul Hieronymi a spus „*chipul*" cum voiesce sĕ-şi realiseze intenţiile sale. Intenţia de-a ne împăca e nobilă.

Până aci Escelenţia Sa, cu permisiunea autorului articolului din „Tribuna", „puté sĕ rostéscă acele vorbe" cari în „Tribuna" sunt date fals.

> Dar, continuă el, vorba este de *cum*.
>
> Cu acésta nu sĕ ocupă prelatul, prin urmare, el, prelatul, „spune numai ce ii se cere sĕ spună", are rolul de poliţaiu al guvernului magiar etc.

Dacă cel ce a scris aceste n'ar fi fost cuprins de intenţie premeditată de a înegrí cu ori-ce preţ pe Escelenţia Sa şi nu ar fi schimbat tecstul vorbirii, ar fi aflat prea uşor pe acel *cum*, pe care Escelenţia Sa l'a marcat cât sĕ póte de bine dicĕnd: „spre mulţămirea tuturor popórelor patriei".

Credem că şi „Tribuna" va fi de acord cu acésta, dacă ministrul Hieronymi ne va puté mulţămí.

Am rĕmas cu intenţiune pe lângă acest cum, pe care „Tribuna" „îl vede dar nu-'l află" şi astfel apoi sĕ simte îndreptăţită a da epitete nemeritate Capului bisericii, cari desigur nici unei foi nu-i servesc spre onóre, în colónele căreia sĕ tipăresc.

De altă parte însĕ trebuie sĕ scie „Tribuna", că opiniunea publică adi nu mai póte fi sedusă aşa uşor, ca mai nainte. Vorbele lungi şi late, premisele false, deducţiunile încornurate, (ca şi cele cu **cum** din cestiune,) sĕ spulberă în vênt, ómenii cércă după adevĕratul adevĕr şi aberaţiunile le reduc la adevĕrata lor valóre.

Acésta va fi sórtea şi celor scrise şi trase de pĕr în articolul din nrul de Joi al „Tribunei", referitoriu la vorbirea Escelenţiei Sale archiepiscopului şi metropolitului nostru.

O brutalitate ne mai pomenită.

Sentinţa curţii cu juraţi din Cluş, aprobată şi de Curia reg. ung. se esecută faţă de condamnaţi într'un mod barbar ne mai pomenit.

„Tribuna" de aséră aduce scirea telegrafică, că:

„Coroianu a fost ridicat astă nópte la 2 óre din aşternut şi deţinut prin gendarmi".

Ér cu privire la Dr. Raţiu tot în acelaşi numĕr se dice:

„Adi la órele 1 şi jum. i s'a înmanuat Doctorului Raţiu ordinul procurorului de a se presenta la temniţă".

„Imediat i-s'a declarat însĕ, că este şi deţinut până la plecare, care are sĕ fie cu procsimul tren, la 4 şi jum."

„Dr. Raţiu a fost pădit până la plecare de doi gendarmi, care nu s'au mişcat dintre uşile casei".

„Dr. Raţiu plécă la temniţa din Cluş, de unde va fi dus la Seghedin".

Noi mai adaugem ca fapt împlinit, că:

Cu trenul dela 4 şi jumĕtate au şi escortat gendarmii pe dl Dr. Raţiu la Cluş, în cupeu separat, isolat de tótă lumea, a plecat împreună şi d-na Raţiu, carea precum scim noi va petrece tot timpul de închisóre în apropierea bărbatului seu. — *ei însĕ, nici chiar ei, nu i a fost permis sĕ călĕtoréscă până la Cluş într'un cupeu cu bărbatul seu.*

In care stat civilisat se tractéză astfel *osênditii politici!?* Nicăiri!

Până acuma procurorul însărcinat cu esecutarea sentinţii înmanua osênditului pe calea sa, dar nu prin gendarm, ordinul ca în diua şi óra anumită sĕ se presenteze la închisórea destinată ca sĕ-şi încépă pedépsa, căci dacă nu se va presenta va fi escortat.

Ei bine! pentru-ce s'a abătut procurorul în casul acesta — cel mai celebru de când s'a inaugurat dualismul — dela pracsa şi dela dispositiunile legale de până acuma?

Chiar şi criminalii ordinari, dacă sub cursul procesului au fost pe picior liber, se provócă tot în modul indicat, ca sĕ-şi încépă pedépsa.

In modul cum sunt trataţi osêndiţii politici români *se tratéză numai făcĕtorii de rele ordinari prinşi şi deţinuţi în flagranti!*

Ce voiesce guvernul sĕ ajungă cu acéstă procedură?

Cum se potrivesce acésta cu tendinţa sa de pacificare a românilor, atât de simţită, încât însuşi un membru al guvernului, ministrul Hieronymi, s'a resolvat a călĕtorí în acest scop prin Transilvania?

Nu pricepe guvernul, că prin asemenea acte provócă indignaţiune generală între români, ori cât de calmi ar fi unii din ei?

Pentru ce tórnă oleu pe foc, dacă doresce potolirea?

Sau dóră ministrul justiţiei, nu consimte în acéstă mare cestiune cu colegul seu dela interne?

Voiesce dóră ministrul Szilágyi sĕ compromită pe ministrul Hieronymi şi sĕ-l disgusteze, ca însuşi sĕ se retragă?

Nu scim, ce se intenţionéză, constatăm însĕ, că nu e lucru curat!

Revista politică.

Lui „Budapesti Hirlap" i-se comunică din Eszek, că banul Croaţiei Khuen-Hedervàry voesce sĕ se retragă din postul sĕu. Intenţia acésta şi-a comunicat'o banul ministrului Wekerle pe cale telegrafică îndată ce nu i-a succes sĕ formeze ministeriul după demisia lui Wekerle. Acesta însĕ sĕ-i fi rĕspuns, că Majestatea Sa nici odată nu-i va primi demisia. Ca urmaş al lui Khuen-Hedervàry se amintesce contele Pejacevici

In o şedinţă a dietei croate, unde oposiţiunea a atacat vehement pe guvernamentali, că vream sĕ dea bani grei pentru mileniu magiarilor, Banul a desminţit scirea despre demisiune.

* * *

Diarele magiare sunt surprinse de puternicul resunet, care îl află causa română în strĕinătate. Reproduc vocile presei române în estens, cât şi părerile străinătăţii. Cu multă indignaţiune reproduc din diarele „Hlas Národa" şi „Narodni Listy", cari vorbesc în termini aspri despre persecuţiunile guvernului şi societăţii magiare. „Hlas Naroda" insistând asupra aspiraţiunilor poporului român, constată, că cestiunea a devenit o cestiune europénă şi tóte popórĕle civilisate vor îmbrăţişa cu simpatie causa poporului român. Ajunsă cestiunea română înaintea forului european, trebue magiarii sĕ-şi tragă bine sama de consecuenţele, cari urméză din acel verdict.

* * *

Diarele guvernamentale publică telegramele şifrate dintre Stambulov şi fostul seu primsecretar Lucanov. Din acestea reese, că Stambulov fără scirea ministeriului de rĕsboiu a ţinut sub spionagiu pe subcolonelul Agura, procuror suprem al ministeriului de rĕsboiu, şi pe subcolonelul Pamcov, şef al comisiunii administrative în acelaşi ministeriu. Pe numiţii oficeri cu funcţiuni atât de înalte, spionii lui Stambulov îi urmăriau pas de pas şi raportau apoi şefului lor despre tóte câte le făceau acestia. — La aceste destăinuiri Stambulov declară, că raporturile politice esceptionale ale Bulgariei i-au impus a se folosi şi de spionagiu.

* * *

„Montags-Revue" din Viena scrie în ultimul sĕu numĕr, că ministrul comun de esterne, Kálnoky va abdice după închieierea delegaţiunilor. Abdicerea acésta eventuală — numita fóie o aduce în legătură cu ţinuta observată de Kálnoky în decursul crisei ultime din Ungaria.

* * *

„Pol. Corr." primesce scirea, că în timpul din urmă nemulţămirea faţă cu principele Nichita a luat dimensiuni însemnate chiar şi în cele mai de frunte familii muntenegre. Nichita se încércă sĕ sufóce nemulţămirea prin acte severe. Astfeliu în contra lui Vucotici, voivod cu mare autoritate, sub pretecst, că ar fi pus la cale o conjuraţiune cu scop de a detrona pe principele, a dat ordin de arestare, — ceea-ce a produs cea mai mare senşaţiune. Tot asemenea s'a dat ordin de arestare şi contra celorlalţi bărbaţi de autoritate muntenegrini Vucotici a părăsit Muntenegrul.

* * *

„Kölnische Zeitung" publică o corespondenţă din Pesta, care scriind despre evenimentele recente din Ungaria, mai ales referitor la oposiţia, ce i-se face liberalismului unguresc prin căsĕtoria civilă, dice între altele:

Tabăra radicală-şovinistă este fórte indignată din causa hotărîrei oposiţiunei ultramontane, de a se alia cu naţionalităţile. Este ruşinósă pentru vederile politice ale liberalismului ungar, recunóscerea, că raporturile dintre naţionalităţi sunt nesuportabile şi că a lăsat pe mâna clericalilor intenţiunea sanării cestiunei naţionalităţilor prin echitate şi dreptate, în loc de a continua crescând asuprirea. Partida cârmuitóre nu a luat de loc în sémă învĕţăturile procesului Memorandului dela Cluş. Prin respingerea recursului de nulitate înaintat de cei acusaţi Curiei reg., sentinţa a întrat în putere. Este o sinamăgire pentru magiarism a nu crede, că românii se simt solidari ca unul cu representanţii lor, cari acum ca martiri vor esercita o influinţă neînvigibilă asupra conaţionalităţilor lor. Nici nenumĕratele procese de presă, prin cari voiesc sĕ îmblândéscă foile române nu vor rumpe puterea de resistenţă a românismului. Comunitatea naţionalităţilor nemagiare numai se întăresce prin estinderea proceselor de presă şi asupra foilor sêrbesci, ca „Zastava" din Neoplanta, cari s'au ridicat contra sentinţei juraţilor din Cluş. Cumcă cabinetul Wekerle va avé curagiul moral ca desconsiderând sbierătele şoviniştilor, sĕ păşéscă pe calea înţelegerii, care e posibilă numai pe basă principiară acésta deocamdată este îndoios, dacă luăm în vedere alianţa lor cu radicalii.

Călĕtoria ministrului Hieronymi.

La gara din Turda unde a sosit ministrul în 22 l. c. n. séra, a fost întimpinat de fişpanul Géza Bethlen, viceşpanul Rédiger, fişpanii din comitatele Têrnava-mare şi Têrnava-mică În 23 ministrul a primit diferite deputaţii. Viceşpanul, care a condus deputaţia comitatului, a dat espresiune bucuriei, că a venit în Ardél, ca sĕ taie capul de hidră al a stiunei de naţionalitate. Ministrul ce dis în rĕspunsul sĕu, că esistă, ce-i drept, o cestiune ardelenéscă, dar deslegerea nu o află în tăiarea capului hidrei, ci în aceea, ca funcţionarii sĕ facă dreptate poporului. In deputaţia clerului, condusă de canonicul Ignaţiu Gergely a luat parte şi protopopul gr.-cat. Iacob Lugoşan. A fost şi o deputaţie de români din Câmpeni, care a presentat ministrului o plângere locală şi alţii cari au adus mai multe plângeri.

La Sibiiu.

Precum am anunţat la Sibiiu a sosit ministrul Luni la 4 óre p. m. Comitele suprem dl G. Thalmann i-a ieşit spre întêmpinare până la gara din Copşa-mică. La gara din Sibiiu asceptau autorităţile civile. Vicecomitele Reissenberger în vorbirea de bineventare îl salută în „numele publicului (?) din comitatul Sibiiu". Părţile ardelene ale patriei au avut rară norocire sĕ salute membrii de ai regimului. Cu atât mai mare e deci bucuria, că în persónă vrea sĕ vadă afacerile comitatului. Ministrul a rĕspuns mulţămind de primirea ce i s'a făcut şi îi pare bine, că deşi numai câteva óre póte petrece aici, totuşi va putea sĕ-şi câştige informaţiuni despre relaţiunile din acest comitat.

In numele oraşului Sibiiu l'a bineventat senatorul Sigerus, accentuând meritele regimului pentru prosperarea oraşului şi în special pentru soluţiunea dată în cestiunea conducerei apei. Ministrul a rĕspuns mulţămind.

La sosirea ministrului oraşul era puţin animat, stradele liniştite, puţine stéguri pe unele edificii publice.

Ministrul a fost condus în edificiul universităţii săsesci, unde s'au presentat deputaţiunile bisericei ev. lut., catolice, reformate, israelite, şi autorităţile civile.

Dintre români n'a participat nimenea nici la primire şi n'a fost în visită, nici ca deputațiuni de corporațiuni, nici ca persóne private.

După finea audiențelor ministrul a cercetat institutul alienaților si al comitatului.

Fiind timpul scurt a urmat cina dată de comitele suprem în onórea óspelui, la care a învitat pe notabilitățile locale.

Dintre români au participat din curtoasie numai aceia, cari în vîrtutea posițiunei lor, atât față de stăpânul casei, cât și față de înaltul seu óspe, au considerat, că a refusa invitarea ar fi o faptă neurbană din partea lor.

Acestia au fost: Escl. Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolitul nostru și dl Parteniu Cosma, carele a fost învitat în calitatea sa de director al „Albinei“, carea nu face și nu este consult sĕ facă politică. Dar' dl Cosma avea și cunoscințe personale cu óspele, căci ca deputat 9 ani de ḑile fusese coleg cu ministrul, carele dealtmintrea ca om este fórte simpatic, și dacă n'ar fi strimtorat în politica actualului guvern, ci ar puté purcede după vederile sale proprii, póte că ar trece de unul dintre cei mai liberali magiari și în cestiunea naționalităților.

Dintre români a mai participat la acésta cină și dl Corneliu Tobias, însĕ acesta ca funcționariu comitatens, fiind d-sa protonotariul comitatului Sibiiu.

Dintre ceialalți amintim pe bar. I. Iosika, fost secretariu de stat, episcop ev. Dr. Müller; comandant de corp Galgóczy; gen. bar. Pach, comiții supremii: bar. Apor al comit. Têrnaveimare; I. Sándor al comit. Têrnava mică, Baussnern al Făgărașului, secret. minist. Papay; deputații Meltzel și Boncza, preoții Ninger și Klein etc.

La cină nu s'au făcut enunciațiuni politice nici dintr'o parte. Chiar și toastele au avut tóte un simplu caracter de curtoasie, care nu póte lipsí în societăți culte. Primul toast l'a ținut în limba germană episcopul Müller, carele ca episcop al sasilor salută pe membrul regimului în acest oraș, în casa comitelui și totdeodată a „comesului“ de care e legată istoria poporului săsesc. Istoria arată, că a fost un timp, în care aceste părți ale țĕrei erau în multe privințe fórte înaintate, acum însĕ dau îndĕrĕt. Una însĕ trebue sĕ o constate cu bucurie, că atât în timpurile trecute cât și acum, pacea bisericéscă în acésta țéră n'a fost conturbată, n'a bântuit în părțile acestea ale țĕrei nici un rĕsboiu religionariu, ci sub scutul legilor nóstre religionare a fost și le este bisericilor dată posibilitatea a se desvolta pacinic. Nu scie, ce motiv a adus pe ministrul pe aici, dar ori care ar fi, doresce ca nisuința ministrului sĕ fie încoronată de succes.

La acésta vorbire a rĕspuns ministrul în limba magiară, că sub regimul ungar Sibiiul cu împregiurimea lui întru nimic nu a rĕmas indĕrĕt, ér pacea religionară din Transilvania póte fi luată ca esemplu și în alte părți; constată cultura cea mare și progresul ce s'a făcut și mulțămind episcopului evangelic, încheie, ridicând păharul pentru celalalt prelat present, pentru Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

Inmediat după acest rĕspuns ministrul a rostit tot în limba magiară un alt toast pentru comandantele de corp locotenentul marșal campestru Galgóczy, care la moment intórse toastul în cuvinte măgulitóre grăite în limba germană pentru înaltul óspe.

Provocat prin toastul ministrului, Escelența Sa metropolitul nostru luà în urmă cuvêntul, dând în limba magiară, priceputá de toți cei presenți, espresiune dorinții, ca înaltului óspe sĕ-i succédă a realisa bunele sale intențiuni spre mulțămirea tuturor popórelor patriei.

La 10 óre séra ministrul a plecat la Alba-Iulia, spre Deva.

Noutăți.

Chirotoniri. Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit a chirotonit în ḑilele acestea întru presbiteri pe: Andreiu Patachi pentru parochia din Mihalț (tractul protopresb. Alba-Iulia), Ioan Dan p. par. din Galomfalĕul-mare (tract. prot. Sighișóra) Teodor Onițiu p. par. din Gâbud (tract prot. Turda) Gavriil Micu p. păr. din Măereu (tract. prot Turda), Iosif Bogdan p. par. din Stenini, (tract. prot. Geógiu II), Mihail Muntean p. par. din Federi (tract. prot. Hațegului), Ioan Strĕvoiu p. par. din Zernesci (prot. Branului), Nicolau Berglezan p. par. din Porumbacul sup. (tract. prot. Avrig.) și intru diacon pe Vasiliu Mereț înv. in Bod (tract. prot. Brașov).

* * *

8 femei improcesuate. Sub titlul „Femei valahe, cari fac politică“ foile din Cluș scriu aceste: Simțĕmêntul magiar al învĕțătoriului Nicolae Joldea din Boița a impuns ochii alor opt femei valahe și acestea s'au pus și au publicat o declarațiune, al cărei cuprins a vătămat onórea bravului învĕțător cu simțeminte magiare. Joldea deci a intentat contra lor proces de presă și tribunalul din Cluș a și dispus cercetarea contra acestor opt femei valahe.

* * *

La temniță. Dintre condamnații în procesul memorandului, dl. adv. din Reghin Patriciu Barbu a primit ordinul sĕ se presente pe aḑi, Joi, la închisórea din Vaț, ér dnii Dr. Ioan Rațiu și Iuliu Coroianu au fost escortați la Seghedin. Despre acest act vorbim în alt loc al fóiei nóstre.

* * *

O „rușine“ unguréscă. Tocmai acum la códa vécului al 19-lea, pe unguri i-a cuprins o mare rușine, din causă, că în jurul Budapeștei se află vre o 7—8 comuna germane, ai căror locuitori „tocmai așa vorbesc astăḑi nemțesce, ca și în timpul, când au emigrat aici“. Imprejurarea acésta, ḑic foile ungurescí, este o duplă rușine: de-o parte este rușine pentru magiari, cari n'au avut puterea de a-i magiarisa, ér de altă parte e rușine și pentru germani, cari „nu se silesc a-și manifesta recunoscința față de Ungaria, magiarisându-se deplin“' Fóia unguréscă „Buda és Videke“ a început acum o acțiune vehementă pentru magiarisarea șvabilor, indemnând pe locuitorii Budapestei cari peste vară fac preumblări prin acele comune că în atingerile lor cu șvabii sĕ nu mai vorbéscă nemțesce ci numai unguresce. Acțiunea acésta e sprijinită de întréga pressă budapestană, care de-opotrivă găsesce că pe calea acésta se va putea dobândi mai mare resultat de cum a dobândit inspectorul scolar din comitatul Pestei, care „cu galbeni și florenii ce-i imparte în fie-care an, n'a fost în stare până acuma sĕ magiariseze un singur copil șvab“.

* * *

Iubileul ḑiaristicei în Bulgaria. In catedrala din Sofia aḑi în presența sinodului și a unei mulțimi de public s'a serbat în mod festiv aniversarea a 50-a dela aparițiunea primului ḑiar bulgar. Fostul ministru Buronov, ca cel mai bĕtrân ḑiarist a rostit o cuvêntare, carea și-o a încheiat cu esprimarea omagiilor față de principele și dinastia sa. In decursul întregi ḑile a fost petreceri poporale.

* * *

Anarchist italian în Budapesta. Foile unguresci aduc amĕnunte despre un cas fórte semnificativ întêmplat ḑilele acestea într'o cârciumă din strada Andrássy în Budapesta Maximilian Piccarone, inginer italian, aplicat în fabrica Ganz, petrecea în tr'o societate de prietini. Intre pahare venind vorba de asasinarea lui Carnot, Piccarone sĕ fi ḑis: „Da, Casserio a sĕvêrșit un lucru cuminte și corect, când a culcat la pĕmênt pe președintele francesilor. Și cu Carnot al nostru încoronat trebue sĕ se facă așa“. Piccarone a fost denunțat de înșiși comesenii sei. El a fost arestat și dat pe mâna procurorului. Casul a produs sensație pretutindeni

* * *

Nouĕ companii în Bosnia Din Viena se comunică, că Majestatea Sa și-a dat învoirea, ca la tómnă sĕ se înființeze în Bosnia și Herțegovina încă patru companii de infanterie.

* * *

Infrățirea sêrbilor. Tineretul sêrb (maturanții) în sĕptĕmâna trecută s'au întrunit în Belgrad la o convenire colegială-socială în scopul d'a se cunósce reciproc. Au luat parte nu numai maturisanții din regatul sêrb și cei ce au maturisat la gimnasiile sêrbe din Ungaria: Neoplanta, Carloveț, Zemlin și Panciova. Prima ḑi au petrecut'o în Belgrad, unde au fost fórte bine primiți, au banchetat și și-au petrecut în dragoste. După aceea au făcut escursiuni, în corpore, la Pirot și Niș, cântând pretutindenea în petrecerile lor un imn propriu „Dómne protege frățietatea, dragostea și solidaritatea“. ca sĕ pótă face escursiunile din Sêrbia, însuși regele Alexandru li-a mijlocit înlesniri. După aprópe 8 ḑile de petrecere împreună maturii s'au r'entors la ale lor, ér jurnalistica sêrbéscă apreţiéză în terminii cei mai calḑi acest mișcămênt salutar al tinerimei sârbesci.

* * *

O descoperire importantă. Cu câte va ḑile înainte guvernul bulgar comunică dlui Papiniu agentul diplomatic al României din Sofia, că a aflat cum că esistă în Tulcea un óre-care Bocevaroff, care în schimbul unei recompense ar denunța pe adevĕratul asasin al lui Belcef.

Papiniu telegrafézá imediat ministeriului al României de esterne, care la rêndul sĕu informéză pe ministrul de justiție.

Acesta insărcinéză pe procurorol din Tulcea sĕ facă cercetările cuvenite

Procurorul, în urma indicațiunilor ce i-s'au dat către denunțător, descopere pe autorul asasinatului într'o comună în apropiere de Tulcea.

Asasinul se numesce Tóder Ioan Arnăut. E sêrb și fusese aprod la consulatul sêrbesc din Tulcea

Arnăut care e arestat și depus la penitenciarul din Tulcea a declarat, că mai are un complice, tot fost aprod la consulatul sêrbesc din Sofia și care acuma se găsesce în Rusia.

Constituirea despărțĕmêntului Sĕliștei al Asociațiunei transilvane.

(Of! Of!) Despre adunarea constituantă a despărțĕmêntului Sĕliștei al „Asociațiunei transilvane“, care a avut loc Duminecă, cetim în „Tribuna“ următórele:

„Delegatul comitetului central, dl Partenie Cosma, a reușit prin atitudinea sa sĕ îndepărteze delà acel act o mare parte din inteligința locului, care i-a declarat că nu ar puté sĕ între decât cu reserve în societatea acésta. Tot poporul și meseriașii presenți au părăsit sala, ḑicênd, că acolo, unde nu se permite discuția nu e adunare de popor. Despărțĕmêntul s'a constituit deci numai cu funcționarii comunali O nóuă probă s'a dat, că unde trimiți o mână nenorocită, nu se face trébă“.

Este adevĕrată apostrofarea cu care-și încheie informatorul „Tribunei“ raportul seu, numai aplicația nu este nimerită, căci acea „mână nenorocită“ nu este a dlui P. Cosma, care deșí, póte, nu după gustul informatorului, dar totuși pentru „Asociațiune“ a făcut „trébă“ constituind acel despărțĕmênt, carele patru ani de ḑile a fost amorțit, ci este a dlui protopop Dr. Nicolae Maier, carele încă dela început fusese denumit din partea comitetului central de director provisor al despărțĕmêntului, încredințat cu organisarea lui, dar sau n'a vrut, sau n'a putut face nimic, ér solicitat din partea comitetului încă în 9 Novembre 1893 ca sĕ încerce de nou organisarea și despre resultat sĕ raporteze în termin de 30 ḑile, n'a raportat nimic, până când prin hârtia comitetului din 6 Iuniu a. c. a fost de nou provocat ca în termin de 8 ḑile sĕ raporteze, când apoi prin hârtia sa din 8 Iuniu — va se ḑică îndată după primirea provocării — a rĕspuns, că „a consultat inteligința din Sĕliște și giur, și părerea ei este *că în împrejurările actuale despărțĕmêntul nu se póte constituí*, și că deocamdată sĕ se încorporeze ér la despărțĕmêntul Sibiiu, până când va vení chiar inteligința sĕ céră înființarea unui despărțĕmênt aici“.

Comitetul n'a putut da creḑĕmênt dlui prim delegat al seu Dr. N. Maier, ci presupunênd, că adevĕrata causă a nesuccesului póte fi numai locală și personală, a delegat din sinul seu pe dl P. Cosma ca sĕ încerce a face începutul organisării și prin asta a salva reputațiunea Sĕliștei de blamul, ce o astepta la adunarea generală.

Dl Dr. Maier însĕ, carele precum s'a dovedit în adunare nu consultase inteligința, ci precum se vede cu intențiune a provocat stagnarea de patru ani, a cugetat că acum îi va succede prin activitate sĕ sancționeze, ce a produs în patru ani prin pasivitate, și astfeliu ca președinte al reuniunei meseriașilor și-a angajat câțiva sodali, ér ca protopop și ca atare ca șef al învĕțătorilor a pus la cale pe câțiva învĕțători, ca sĕ provóce gălăgie în adunarea despărțĕmêntului, ceea-ce însĕ nu i-a succes, neadmițênd președintele sĕ se pertracteze lucruri, cari nu erau în programul adunării și care nici nu cad în competența astorfel de adunări și neadmițênd la cuvênt pe aceia cari nu erau membri ai „Asociațiunii“ un lucru atât de elementar acesta încât nu se póte presupune, că nu-l pricepe nici despre un om, care pretinde sĕ fie considerat de inteligent.

Veți căpĕta raport detaiat despre acea adunare, deci de astădată mĕ mărginesc numai la atâta, că adunarea a decurs în tótă regula. că nu s'au făcut propuneri de „membri cu „reservă“ ceea ce de sine se înțelege n'ar fi fost nici admisibil, neavênd „Asociațiunea“ membri cu „reserve“, că a vorbit cât a voit și dl Dr. Maier, și învĕțătoriul Bratu din Tilișca, carele în scopul de a putea vorbí în numele disidenților a adus sacrificiul de 1 fl. făcêndu-se membru ajutător ceea ce puteau face și ceia-lalți „reservisti“ căci sacrificiul nu era mare și că din „popor“ nici unul n'a părăsit adunarea ci numai cei câți-va sodali și câți-va învĕțători, dar și aceia numai după constituire, și fără nici o vorbă.

Totul apărea că se plănuise „un vifor întrun păhar de apă“ cugetând că adunarea este o adunare de popor, unde fie-cine póte vorbi ce i place, apoi se nu facă nimic, ér nu o adunare cercuală a „Asociațiunei“, unde numai membrii au vot și cuvênt.

Avis.

Către P. T. public român!

Convocată fiind adunarea generală a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român pe ḑilele din 26 și 27 August a. c. s. n. aici în Sebeșul săsesc, P. T. public român, care doresce a participa la acésta adunare sĕ binevoéscă a se adresa către domnul Zevedeiu Murĕșan secretariul comitetului arangiator în Sebeșul săsesc (Szász-szebeș) Transilvania cel mult *până în 18 August a. c. n.* indicând și numĕrul persónelor, pentru a se putea lua disposițiunile necesari, privitóre la încuartirare cum și la alte recerințe*)

Sebeșul săsesc (Szász-Szebeș) în 23 Iulie 1894 n.

Comitetul arangiatoriu.

---

*) Celelalte ḑiare române sunt rogate a publica acésta avisare.

Loterie.

Mercuri, în 25 Iuliu n. 1894.

Sibiiu: 86 19 82 68 34

Nr. 74/894 [129] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător devenit vacant la scóla poporală elementară gr. or. din Braşov-vechiu, protopresbiteratul Braşovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual 300 fl. v. a. relut de cuartir precum şi o parcelă din grădina scolară în mărime de ¼ jugĕr.

Invĕţătorul ales este dator a ţinea afară de prelegerile cotidiene prescrise şi prelegerile în scólă de repetiţie, a cânta în Dumineci şi sĕrbători în strana stângă, a conduce pe scolari la biserică şi a cânta cu ei cântările liturgice

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul sus indicat şi a se presenta într'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, 19 Iuniu, 1894.

Comitetul parochial dela biserica cu chramul sântei Adormiri din Braşov-vechiu.

G. Perşinariu, paroch şi preşedinte. *Ioan Moldovan*, notar.

In conţelegere cu Preaonoratul domn protopresbiter.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

In absenţa onor. domn. protopop actual
Bartolomeiu Baiulescu.

Nr. 45/894 [130] 1—3

CONCURS.

La scóla elementară pregătitóre legată de gimnasiul public român gr. or. din Brad protopresbiteratul Zarandului devenind vacant un post de învĕţător, pentru întregirea lui se escrie concurs. Alesul va avea se instrueze şi elevii gimnasiali în cânt.

Emolumentele sunt:

1. Salariul fundamental anual de 450 fl.

2. După 10 ani de serviciu la acest institut odată pentru totdéuna un adaus de 50 fl.

3. Pentru înstruarea elevilor gimnasiali în cânt o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Atât salariul cât şi remuneraţiunea se va solvi anticipative în rate lunari din cassa fondului gimnasial

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé se-şi aştérnă suplicele lor de concurs instruite conform legilor în vigóre în termin de 30 ḑile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Roman“ comitetului gimnasial.

Dat Brad, din şedinţa comitetului gimnasiului român gr. or. ţinută la 23 Iuliu 1894.

V. Damian preşedinte. **Dr. P. Oprişa** secretar.

Ad. Nr. 445/894 [131] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Cluşului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Bedeciu, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

2. Călata mare, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

3. Cojocna, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

4. Geaca, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

5. Mociu, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

Aceia cari vor fi aleşi de învĕţători în aceste posturi, sunt datori: ca în ḑile de Dumineci şi sĕrbători, se cânte in cor cu copii în sânta biserică.

Doritorii de a ocupa vre-unul din din aceste posturi au a-şi asterne suplicele subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat, instruite conform normelor din vigóre şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări. Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Cluşiu, 4 Iuliu 1894.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 260 — 1894 [132] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăşeni, Criş şi Grosuri, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi 2 stângini de lemne din cari are sĕ se încălḑască şi sala de învĕţămênt.

2 Bucesiu, cu salariu în bani 250 fl. venitul cantoral 14 fl. 3 stîngini de lemne à 12 fl. de tot 300 fl. şi cuartir.

3. Mesteacăn, cu salariu de 300 fl. dintre cari 220 fl. din repartiţie şi 80 fl. din cassa bisericii.

4. Selişte-Trestia, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi 4 stêngini de lemne din cari are sĕ se încălḑéscă şi sala de învĕţămênt.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre şi provĕḑute cu documente despre eventuala pracsă învĕţătoréscă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad la 28 Iuniu 1894.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 7 [124] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla confesională greco-orientală română din Sibiiu-Cetate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“

Emolumentele sunt 500 fl.

Suplicele instruate cu documentele necesare sĕ se adreseze la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 6 Iuliu, 1894.

P. Cosma, preşedinte. *M. Voileanu,* notariu.

Nr. 681.

Vidi şi consimt.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 529/894 [122] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea unui post învĕţătoresc devenit vacant la scóla elementară gr. or. rom. cu mai mulţi învĕţători, a bisericei Stei-Adormiri, din Satulung (Săcele) protopresbiteratul Braşovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt conform legilor în vigóre:

a) 300 fl. v. a. plătibili în rate lunare anticipative.

b) cuartir natural sau 25 fl. v. a.

c) ¼ din grădina scolară.

Alesul de învĕţător dacă va fi în stare a forma şi un cor bisericesc cu copii scolari ca sĕ cânte în biserică dumineca şi sĕrbătórea, va mai primi o remuneraţiune de 25 fl. v. a. anual.

Condiţiunile ce se recer dela cei ce vor competa la acest post sunt:

1. Producerea testimoniului de cualificaţiune.

2. Testimonii despre eventuala funcţionare la alte scóle.

Vor fi însĕ preferiţi cei cu cualificaţiune superióră.

Concurenţii la acest post vor avé a-şi aşterne suplicele concursuale instruite conform condiţiunilor de sus prin Preaonoratul Oficiu protopresbiteral al Braşovului la subscrisul comitet parochial ca scaun scolar până la terminul arătat.

Comitetul par. gr. or. rom. dela biserica Stei-Adormiri din Satulung ca scaun scolar.

Satulung, 20 Iuniu, 1894.

Radu Popea,
paroch şi preşedinte.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

In absenţa onor. domn protopresbiter actual
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Nr. 376/894 [125] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc la scólele din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“ şi anume in:

1. Idicel sat, cu salar anual de 300 fl. plătibil fl. 235 din repartiţiune pe popor, fl. 25 din cassa bisericei, ér 40 fl. din păşiunea foştilor iobagi, cuartir şi 2 stîngini lemne pe picióre

2. Lueriu cu salar anual fl. 300, anume: fl 120 din repartiţiunile pe popor, 150 cucuruz din fondul de bucate a 1 fl. ér 30 fl. din esarêndarea unor locuri de păşunat.

Suplicele concursuale, provĕḑute cu documentele prescrise in lege petenţii vor avea a le înainta la subscrisul în terminul deschis, p. u. Reghinul-săsesc (Szász-Régen).

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului

Reghinul-săsesc, 3 Iuliu 1894.

Cu conţelegerea resp comitete parochiale:

Galaction Şagău,
protopresbiter

Nr. 842. [118] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Veseud, conform ordinului Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 24 Maiu 1894 Nr. 2812 sĕ escrie concurs cu termin preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 377 fl. 95 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Concurenţii îşi pot lua informaţiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii dela oficiul protopresbiteral, sau dela cel parochial.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Agnita, în 8 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Sabin Piso,
protopresb.

---

12 112 szám — IV [128] 1—2

Hirdetmény.

Szebenvármegye közig. bizottságának 1894 évi julius hó 12-én 605 sz. alatt kelt határozata alapján a nagyszebeni-ujegyházi tör. hat. közút a 4—5 km. szakaszán levő 7 számu „Czibin“ hid javitására vonatkozó munkáta bistositása céljából **1894 évi augusztus hó 4-ik napjának délelötti 10 órájára** Szebenvármegye alispánjánál a vármegyeház kisülés termében tartandó zárt ajánlati verseny tárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó az előirányzott **7890 frt 92 kr.** költség után számitandó és a részletes feltételekben előirt 5%-os bánat pénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitüzött nap **9 óráig** a várm. alispánjánál annyival inkább adják be mert a később érkezett ajánlatók figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra müszakú művelet és részletes feltételek szebenvármegyei magy. kir. épitészet hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagy-Szeben, 1894 julius hó 20

alispàn helyett
Tóbiás,
föjegyző.

Szeben vármegye föispánjától.

Szám 455/1894 — föisp. [114] 3—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye, Szászsebesi főszólgabiró járásban, Szász-Sebes város székhelyel, elhalálózás folytán üresedésbe jött évi 350 frt. fizetés 150 frt úti átalányal javadalmazott és az 1883 évi XXI t. cz. 80 §. értelmében kinevezés utján betöltendő járási orvosi állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, miszerint az 1882 évi I. t. cz. 9 §. I. pontjában előirt minősitést igazoló okmányokkal valamint a magy. kir. belügyminiszterium 1893 évi szeptember hó 30-án 80099/893 sz. a. kelt körrendeletével kiadott szabályrendeletben előirt tiszti orvosi vizsga letételét igazoló bizonyitványal kellőleg fölszerelt pályázati folyamodványaikat folyó év julius hó 25-éig nálam nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1894 évi julius hó 16-án.

Thalmann,
föispán.

Szám 3239/94 — polg. [115] 3—3

Hirdetmény.

Alólirt mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek f. évi april hó 9-én 2872 szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró birája a 356/893 I. M. sz. alatti rendelettel kiadótt utasitás 21 §. alapján czennel közzé teszem hogy Kelnek község egész határára kiterjedő tágositása iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése jelesen.

1 ör az érdekelt felek leendő képviseltetésének rendezése (625).

2-or a müködő mérnök megválasztása és

3-or a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1894 évi augusztus hó 14-ik napját d. e. 9 orakór a kelneki községi irodába kitüzem mélyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimes érdekeltek azzal értetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködö mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak; felhivatnak hogy a szerzödési pontozatok előterjesztése mellett ájánlataikat a kitűzök határnapig alólirt eljáró biróhoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megjegyeztetik, hogy Kelnek község határa 5559 holdnyi területet foglal magában melyből 2479 holdnyi terület községi, erdöi legelö területet képez.

Nagy-Szeben, 1894 évi julius hó 14-én.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldötje.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78 Sibiiu, Sâmbătă 16|28 Iuliu 1894. Anul XL

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4698 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolar 1894/5 sunt a se conferí din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

I. Dóuě stipendii de câte 500 fl. din fundațiunea episcopului Moga, pentru ascultători de filosofie sau drept.

II. Un stipendiu de 100 fl. și altul de 60 fl. din fundațiunea „Francisc-Iosif“ pentru ori-ce facultate academică.

III. Un stipendiu de 100 fl. din fundațiunea „Cologiană“ pentru un student de ori-ce categorie.

IV. Un stipendiu de 50 fl. din fundațiunea „Peiovici“ pentru studenți de scólele medii.

Aspiranții la aceste stipendii au sě-și aștérnă suplicele la Consistoriul archidiecesau până la 6 August st. v. a. c. instruite cu următórele documente:

a) atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparține, că sunt români greco-orientali;

b) atestat scolar despre progresul făcut în studii în anul din urmă, respective testimoniu de maturitate;

c) atestat medical, că sunt sănětoși;

d) atestat dela primăria comunală despre posițiunea socială și starea materială a părinților lor, și

e) eventual alte atestate recomandatóre.

Suplicanții au a numí în suplicele lor și institutul de învěțămênt, la care vor sě-și facă studiile.

Sibiiu, din ședința senatului scolar, ținută la 7 Iuliu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 4316 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru trei stipendii câte de 500 fl. din ajutoriul dela stat al bisericii nóstre din archidiecesa transilvană, destinate pentru cualificarea mai înaltă a clericilor din archidiecesă la universitate, cu termin până la 6 August st. v. a. c.

La aceste stipendii pot concura numai clerici absoluți din archidiecesă, cari sunt totdeodată absoluți de gimnasiu cu esamen de maturitate și voesc a-și completa studiile lor la vre-o facultate teologică sau filosofică.

Concurenții au a subșterne la consistoriul archidiecesan până la terminul arătat mai sus suplicele lor instruite cu documentele necesare, anume: cu atestat de maturitate și absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan de aici apoi cu atestat medical, că sunt deplin sănětoși, și cu o declarațiune separată, că după absolvire vor intra în serviciul bisericesc-scolar, ce li se va conferí. în fine au sě numéscă în suplică universitatea, la care voesc a-și fate studiile, indicând totdeodată pentru facultatea filosofică și specialitatea studiilor principale. ce și-au ales, d. e. pedagogia, istoaia, filologia etc.

Sibiiu, din ședința senatului strîns bisericesc, ținută la 5 Iuliu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 15 Iuliu, 1894.

Miercuri, în 25 l. c. n. ministrul Hieronymi plecând dela Deva, a părăsit pămêntul frumos al nefericitului nostru Ardél. Călětoria lui prin Ardél a ținut o sěptěmână, timp scurt pentru de a puté face ceva studii pe terenul politic de naționalități și în special în cestiunea română. Căci așa se ḑice, că ministrul pentru aceea a venit în Ardél, ca sě studieze acésta cestiune. Acésta i-o și imputà foile oposiționale, că adecă oprindu-se în diferitele puncte, ce le-a atins, nu a stat decât câte-va óre, în care timp puține poți esperia, subtrăgênd încă și timpul răpit de banchete, cari s'au dat cu prisosință pretutindenea. Alta, ce-i imputà aspru foile, este blamagiul, la care, ḑic ele, s'a espus pe sine și guvernul prin aceea, că nu s'a informat esact, că românii eșí-i-vor spre întimpinare.

Pentru a' ținerea acésta esemplară a poporului român de la primiri, foile magiare scuipă foc asupra capetelor nóstre. Esplicațiile, ce o dau politicii și foile acestei demonstrative abțineri, care a fost la loc, e deosebită.

Semioficiosul „Bud. Cor.“ e de părere, că românii n'au eșit în calea lui Hieronymi findcă le era frică că cu pretensiunile lor n'au dreptate.

Deputatul dietal Boncza Miklos, care a însoțit în cale pe ministru, a ḑis în toastul seu de la banchetul din Deva, că resultatul aceste călětorii este, că acum sě vede, că românii, resping drépta intinsa lor spre pace

„Egyetértés“ și a te foi sunt fórte necăjite pentru abținerea românilor. „Egyetértés“ în nrul seu de Dumінecă din 22 Iuliu în un prim articol apostrofézà aspru pe români, „cari au căḑut jertfă fanatismului politic celui mai irațional“; fóia e de părere, că acésta abținere demonstrativă s'a întêmplat sub terorismul ultraiștilor și o numesce: necrescerea cea mai dură.

Lăsând le o parte teoriile de dreptate ale lui „Bud. Corr.“, precum și halucinația lui Boncza, că ni-se întinde mâna spre pace, pe când în realitate mâna întinsă spre noi mereu ne pălmuiesce, voim sě reflectăm câte va cuvinte lui „Egyetértés“. Furor hunnicus, care a inspirat articolul amintit, n'a aflat alta caracteristică mai bună pentru abstinerea românilor, docât; „necrescere dură“. A uitat însě, că călětoria lui Hieronymi a fost politică, românii încă din politică s'au abstinut și că politica nu sě face și nu se orientézà după simpatii, după etichete de salon, ci după interese. Astfel educația chiar în acest cas nu póte fi luată în considerație și dacă totu-și am lua-o, lucrul ese în favorul nostru. Românii s'au abstinut total, dar n'au cercat nici sě împedece prin forță călětoria, nici sě-i facă șicane, nici sě-l huiduiască pe ministru, ceea ce ar fi putut sě-o facă. Acésta, ne va concede „Egyetértés“, dar numai necrescere nu arată, ci o bună educație, o urbanitate.

In o situație analógă, pe timpul absolutismului austriac, óre ce făceau, cum sě purtau magiarii? când vre-un funcționar superior de stat cerceta vre-un ținut, nu numai că sě abstineau dela primire, dar căutau a face fel de fel de șicane autorităților, cari arangiau primirea. Asta însě nu e necrescere dură — după „Egyetértés“, asta a fost loc.

Ce se ține de resultatele acesteí călětorii, părerile sunt diferite.

Foile oposiționale spun, că ministrul i-a plăcut mult sěrbătorirea din partea organelor oficióse, banchetele date, așa că în curênd va face adóua călătorie „de studiu“ prin Ardél.

Semioficiósa „Bud. Corr.“ ḑice, că drumul ministrului are drept resultat îmbucurător împrejurarea, că elementele patriotice, susținětóre de stat s'au închegat mai mult și că între români „sě va forma o partidă mijlocie, care recunoscênd uniunea și constituția, va lupta pentru realisarea tuturor acelor postulate permise, pe cari în principiu nici guvernul nu le repróbă“.

Vom vedé!

Enunciațiunilc P. Sale Episcopului I. Mețian.

Cu privire la cunoscuta afacere din Bulz, unde cu ocasiunea sânțirei bisericei române gr. or. P. S. Sa Episcopul I. Mețian ar fi ținut — după afirmarea foilor magiare — o vorbire supěrătóre pentru români, un corespondent al ḑiariului „Dreptatea“ publică în nrul de Vineri 15/27 Iuliu

---

FOIȚA.

Despre cultura minții și a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Dacă omul cu mintea s'a străbate și mai departe decât până unde s'a covins prin esperimentăți despre realitate, până ce claritatea slăbesce pe încetul cu cât orizontul e mai depărtat de punctul în care se află observatoriul și în urmă dispare în infinitiv. Insě tocmai starea acésta dubie în care'l lasă pre om lucrurile neclarificate sau puțin clarificate, ațîță în trênsul curiositate de-a le aduce în doplină clarificare. Dela care imprejurare atârnă progresul în sciință, dacă ominimea ar fi deplin clarificată în tóte atunci n'ar esista nici curiositatea de-a cerceta mai departe, atunci omenimea ar sta pe loc și în privința progresului. Precum în sciința pentru omul cel mărginit e folositóre curiositatea, care-l mână spre cercetarea lucrurilor dubii, așa și în morală e mai bine a avea un ideal scos de sub slăbiciunile omenesci și înzestrat cu atributele mai supreme care deși ne va fi imposibil a ne conforma întru tóte lui, totuși e dat omului un impuls care sě ațițe în el dorința, de-a deveni din ce în ce tot mai bun. A iubì un ideal sublim și a năsui a te conforma aceluia e mai rațional decât a adora un om pentru calitățile lui, care e imperfect atât în cultura minții cât si a inimei.

Deci religiunea creștină și din acest punct de vedere e superióră religiunilor anterióre ei conform acestui Dḑeu, fiind un ce nematerial un ce abstract el nu caută numai la formalitățile esterne ci el strêbate în internul omului și cunósce și cugetul omului, deci el vrea ca și acela se-i fie curat, căci e lăcașul de unde au a isvorit faptele. Fiind idealul nematerial nu va ascepta ca se-i aducă jertfe materiale ci ca jertfa are a i se aduce după sf. script. „Duch umilit inimă frântă și smerită“. Inchinăciunea ce i se dă nu are se fie după anumite modalități esterne ce „sě se inchine cu duchul și cu adevěrul“.

Pe lângă religiunea creștină tóte celelalte, par a fi numai nesce umbre. Sublimitatea religiunei creștine față de a grecilor pare a fi ca sufletul față de corp. Dacă omenii fanatici, cări s'au luat după literă, fără a pricepe spiritul învěțăturilor lui Christos pe care se basézà ea; nu ar fi făcut abusuri în biserică, eternitatea seclilor nu ar putea afla intrênsa pete. Precum poeții iau tipuri pentru poesia lor din relig. grecilor, așa filosofii totdeuna vor maneca la religiunea creștină pentru ași lua de aci principii.

Isus Christos, după cum ni-l infățișézà sf. scriptura. apare în mijlocul omenimei ca un sóre, ce străluce atât prin înțelepciunea cât și prin nobleța inimei sale. Noi cari trăim în un seclu în care sciințele technice s'au aventat la un grad așa de inalt încât prin mijlocirea lor se fac atari lucruri de cari cei vechi nici și-ar fi putut inchipui, fiind tóte religiunile vechi invělite în mituri nu am deduce divinitatea lui Christos din minuni, cât din învěțăturile lui. Principiile profesate de Christos față de cultura poporului de atunci sunt atât de sublime incât pentru aceste vom ḑice și noi cu sutașul: „Adevărat fiu al lui D ḑeu a fost acesta“.

Se póte observa, că cu cât posede cineva cultura minții și a inimei într'un grad mai înalt, cu atât se va interesa, ca sě fie folositor pentru mai mulți ómeni, dela interesele pentru binele familiei sale se va estinde și asupra națiunii sale și își va afla culmea în interesul pentru întréga omenime. Invěțăturile lui Isus nu sunt menite numai pentru evrei, ci pentru întréga omenime, ceea ce o arată însuși când ḑice: „Mergênd învěțați tóte némurile“, cea ce nu corěspundea spiritului poporului sěu, care decum sě aibă amestec cu alte națiuni, dar chiar între încă ei erau împărechiați, din anumite prejudiții religióse. Principiile sale filosofice le desvolta, când ḑice: Se iubim pe deaprópele ca pe noi îușine:“ înțelegênd sub deaprópe pe tot omul din lume. El recomândă buna-înțelegere, pacea sub cari póte progresa omenimea în cultură, și ca sě se susțină pacea recomandă, ca sě iubim și pe inimicii nostri, cea ce ne-a arětat și prin esemple, cari atunci când îl batjocoriau fiind restignit el se rógă pentru dênșii ḑicênd: „Părinte értă-le lor că nu sciu ce fac.“ Ca sě arete, că materia e lucru secundar pentru om, și că cel ce pune pond prea mare pe materie e espus greșelelor mai adeseori decât cel sěrac însuși au preferit a fi sěrac. Cunoscând că fățărnicia e mama celor mai multe rele de aceea sě și îndréptă în contra ei, deși scie, că prin acésta, atăcând mai ales pe cei mai fruntași va avea sě îndure din partea lor maltratari. Istoria suferințelor sale e atât de tragică încât ne mirăm chiar dacă cugetăm numai că închipuirea omenéscă au fost în stare sě inventeze atari torturi, și cu tóte acestea altul asemenea torturi au avut se sufere cel mai nevinovat, cel mai înțelept și mai bun om.

(Va urma).

a. c. ca martor ocular o corespondenţă, în care descriind solemnitatea serbării, referitor la cuvêntarea P. S. Sale scrie astfel:

> Către finea ceremoniei episcopul Meţian ţinù de pe amvon poporului o vorbire adevĕrat clasicĕ, plină de poveţe bune, îndemnând poporul spre a fi credincios Maiestăţii Sale, patriei, (aşa cred, că de aci se derivă tóte comediile), bisericei, limbei şi natiunei (aci bag samă a fost surd scriblerul).

După ceremonia religiosă a urmat un banchet la care au luat parte vre o 150 de persóne. Despre vorbirile rostite aici corespondentul scrie:

> Primul toast fu ţinut de către Preasfinţia sa pentru Maiestatea Sa, după care toast musica intonà imnul poporal: „Gott erhalte“, al doilea îl ţinu dnul Teleghi (unguresce) pentru episcopul Meţian. Acest toast se finì între sublimele acórde ale lui „Deşteaptă-te Române“!“ — Judele curiei, dnul Fr. Mütter pentru presa şi pentru redactorul „Vulturului“ dnul Iustin Ardelén. Dnul Ardelén îi mulţămì pentru cinste şi golí pocalul pentru opincă, care susţine pe domni. Dnul vicar Goldiş încă ţinu un toast frumos pentru binele şi progresul poporului român.

Inregistrăm cu deosebită plăcere aceste date autentice.

Revista politică.

Diarul guvernamental „Nemzet“ din Budapesta, aduce din cercurile ministeriului de esterne din Viena un comunicat fórte surprindĕtor asupra raporturilor bulgare, a politicei actualului guvern bulgar despre politica nesigură a principelui Ferdinand.

Căderea lui Stambulov — dice comunicatul — este rĕgretabilă din punctul de vedere al politicei esterne. Cu el totdeauna se putea sci, la câte suntem, fiind-că politica lui era uniformă şi ţintea la un scop hotărit. Din contră, în politica lui Stoilov şi a principelui Ferdinand se póte vedé óre care nehotărire şi clătinare. Nu e însĕ mirare, dacă de present în politica Rusiei se arată presemnele rusofilismului, acésta ca o viuă dorinţă a principelui este recunóscerea lui de către Rusia, ér în acésta se valoréză şi influenţe femeesci. E întrebare însĕ, dacă poporul bulgar şi viitorii lui representanţi în Sobranie vor urma acésta direcţie politică.

In legătură cu acésta amintim, că dintr'o scrisóre, ce i-se trimite fóiei rusesci „Svjet“ din Petersburg scrisóre inspirată de cercurile guver-, nului din Sofia, reiese lămurit, că e general dorinţa bulgarilor de a se impĕca cu Rusia, dar şi cu învoirea principelui. Principele bulgar nu póte fi inimicul Rusiei fără de-a nu-şi primejdui tronul. Se susţine în amintita scrisóre, că Ferdinand şi-a încredinţat acum sórtea tronului sĕu partidei rusofile. Deja o mare parte din corpul funcţionarilor sĕi, adi sĕ închină Rusiei.

Scrisórea spune apoi, că principele Ferdinand s'ar învoi sĕ-şi boteze fiul în religia ortodocsă. Dacă partida rusofilă va esopera recunóscerea din partea Rusiei, atunci el însuşi va trece la ortodocsim. Este destul, dacă Rusia îl va asigura, pe-o cale óre care, că uită tóte cele trecute, şi atunci Bulgaria va trimite, în numele adunării naţionale, o oeputaţie la Petersburg, condusă de ómeni agreaţi guvernului rusesc. Adunarea naţională va proclama amnestie generală. Toţi oficerii refugiaţi în Rusia, vor fi primiţi érăş în armata bulgară. Constituţia dela Tirnovo se va pune de nou în practică Amnestie vor primì Karavelov şi toţi ceilalţi amici ai Rusiei.

* * *

„M. Ujság“ publică un articol, în care se impută lui Kálnoky, de ce nu mişcă contra României şi a celorlalte state, cari „alimentéză di de di mişcarea românilor“. Intrebarea acésta îi vom face o dlui Kálnoky în delegaţiuni. Fórte bine observă la acest articol „Magyarország“, dicênd: „Cea mai nóuĕ morală semioficiósă aşa dară este, că pentru cestiunea română nu Wekerle, nu Hieronyimi, ci numai Kálnoky e de vină, pre care partida guvernamentală acum pentru tóte ar' vrea sĕ-l tragă la rĕspundere.

* * *

Presa ungară se ocupă cu resultatele cĕlătoriei ministrului de interne prin Ardél. „P Lloyd“ insuşi nu e multămit de acest resultat. Ministrul a vĕdut spitalele frumóse şi ingrigite din Bistriţa şi Sibiiu şi cele necurate din Cluş şi Turda In miseria administrativă nu i-a pătruns ochiul, căci n'a avut timp. Românii nu l'au crestat; de aceea popi româneşti trebuesc chiemaţi la reson In sensul acesta vorbesce „N. P. Journal“.

Oficiosul „Pester Corespendenz“ se încércă sĕ arĕte, că Hieronyimi a avut succes splendid. In urma acestei cĕlătorii — crede oficiosul — că va eşi la ivélă partida mijlocie compusă mai ales din cei ce stau aprópe de clerul înalt. Recunoscênd că românii nu i-s'au prea îmbuldit în cale, face ca şi vulpea, dicênd, că nici nu a umblat după ei.

„Budapester Tagebllatt“ dice, că călĕtoria lui Hieronymi s'a încheiat cu deplin fiasco. Afară de lumea oficiósă Hieronymi n'a vĕdut nimic în Ardél.

„M. Hirlap“ dice, că după primimirile oficióse, după banchetele mâncate şi tóstele ridicate, tóte rĕmân status quo ante.

„Narodny Noviny“ dice, cà Hieronymi prin cālĕtoria sa în Ardél a căutat nu pacificare, ci desbinare Nu 'i-a suces însĕ. Popórele nemagiare tot mai mult se vor apropia şi se vor uni într'o puternică alianţă.

* * *

„Agramer Tagblatt“ se ocupă în nrul seu din 24 Iuliu cu şedinţa furtunósă a parlamentului croat, în care s'au votat 100.000 fl. pentru esposiţiunea millenară. Nu scim — dice diarul numit — că prevaléză suma votată, acea indisposiţiune ce trebue sĕ provóce în magiarii vorbirile deputaţilor oposiţionali, în cari se reogliodéză sentimentul comun al intregei naţiuni croate? E adevĕrat, că magiarii au încetat de mult de a mai fi simţitori pentru părerile criticătorilor lor. Dacă nu merge alt cum, — primesc de bani buni şi dragoste de silă. Cât de sĕraci suntem noi, totuşi am fi fórte nedumeriţi a primi în casa nóstră óspeţi festivi, cari se anunţă în acel chip, ca şi parlamentul croat în şedinţa de eri....

* * *

„Gaz. Bucovinei“ publică o scrisóre a studenţilor români dela universitatea din Cernăuţi adresată studenţilor români din Ardél şi Ungaria, în care bucovinenii, audind, că părinţii studenţilor nostri ar fi fost provocaţi de rectorele universităţii din Cluş sĕ-şi îndemne fiii la retragere, le trimit acest vot de simpatie şi încuragiare. Iată scrisórea:

Fraţilor! O crudă sórte a fost destinată poporului român, o crudă şi vitregă sórte l'a urmărit dela începutul esistenţii sale, până durere, în dilele nóstre, şi dacă astădi el mai trăeşte, dacă dulcea sa limbă mai resună pe ambele părţi ale străvechilor carpaţi, acésta are poporul român a o mulţămí numai vigórei nespuse, tăriei nemărginite, abnegaţiunei neîntrecute şi energiei de fer în lupta pentru esistenţă moştenite dela anticii coloni romani. Cu aceste arme a învins românul până acuma, cu aceste arme a luptat şi nefericitul popor român din Ardél şi Ungaria, poporul care mai mult a fost încercat de nemilósa sórte, cu aceste arme va şi învinge el în lupta titanică contra duşmanilor sĕi seculari.

Fraţilor! Un rol frumos în lupta eroică, ce s'a încins între Tisa şi Carpaţi este încredinţat Vouĕ şi naţiunea română privesce cu mândrie şi cu încredere spre Voi! Un svon uricios şi nedemn de voi s'a respândit, tradarea intereselor naţionale planéză ca un spirit rĕu şi urgisit deasupra capetelor Vóstre voind sĕ-'şi înfigă ghiarele în constiinţa Vóstră curată, e svonul, că forul care v'a relegat, pentru-că în lupta ce vi-s'a declarat, aţi sciut a Vĕ împliní datorinţa de fii demni ai naţiunei române, nutresce intenţia mârşava de a Vĕ depărta prin mijlocirea părinţilor şi promisiunea ertării de la posturile onorifice ocupate de Voi în lupta, care vi s'a impus şi care cu atâta demnitate aţi purtat-o până acuma. Noi suntem prea mândri de voi şi de părinţii, care nasc astfel de fii prea entusiasmaţi, de ţinuta vóstră de până acuma, în cât sĕ putem presupune o astfel de slăbiciune, şi firm convinşi că vĕ veţi împlini datorinţa tot aşa consciincios şi de acuma înainte, că nu veţi şovăi nici un moment pe calea gloriósă ce aţi apucat, că cu bravură şi fruntea ridicată intrând în foc, cu glorie veţi eşi ca învingători, mândri de misiunea vóstră, naţiunea mândră de voi, vĕ trimitem Vouĕ fraţilor! cari vĕ jertfiţi si viitoriul pentru némul nostru, încuragiările cele mai calde şi asigurarea simpatiilor nóstre celor mai vii. Inainte deci cu devisa: Totul pentru naţiune!

* * *

„Fremdenblatt“ desminte scirea în privinţa rechemărei contelui Goluchowsky, ministrul la Bucuresci, căruia i-s'ar imputa o atitudine lipsită de energie în faţa agitaţiunei în favórea românilor din Ungaria, şi care ar fi înlocuit prin contele Teodor Zichy.

După un serviciu de opt ani la Bucuresci contele Goluchowsky are trebuinţă, pentru motive de familie, de un concediu mai prelungit. Nici o legătură nu esistă între concediul ce a obţinut ministrul şi funcţiunile sale, şi acésta cu atât mai puţin cu cât contele Goluchowsky a primit de sórte scurt timp o înaltă decoraţie ca semnul recunoscinţei imperiale.

O scrisóre.

„Hazánk“ dela 23 Iuliu c. publică la loc de frunte o scrisóre, ce i-a scris-o după mărturisirea redacţiunii, un român din Bănat. Scisórea conţine mult adevĕr şi din causa acésta o dăm aci în traducere:

> *Stimate dle redactor!*
>
> Sciu, că românul şi magiarul sunt avisaţi unul la altul, şi de aceea eu totdéuna am privit până acum cu ochi buni mai mult pe magiar decât pe alţi concetăţeni. Chiar şi în timpul din urmă -- deşi magiarul persecută în mod fanatic şi fără întrerupere pe român — am sperat încă, că magiarul va pricepe situaţia reală şi pentru el periculósă, în care l'a adus măreţia închipuită a némului seu. Acum însĕ mi-am pierdut şi ultima speranţă faţă de încetarea stărilor abnormale.
>
> Bunăvoinţa arătată de români n'a dus la scop, fiindcă natura inaccesibilă a magiarului a zădărnicit ori ce apropiere. Nu este di, ca presa magiară — aparţină diarul ori cărei partide — sĕ nu atace în modul cel mai dur şi mai barbar, şi sĕ nu vatăme până în adêncul inimei pe român. Tótă mişcarea din partea românilor, facă-se ea pe terenul politic, cu scopul cultural, ori în interesul patriei, este stigmatisată de trădare de patrie, de aţîţare. Judecătoriile, de jos începând până sus, persecută pe nedreptul pe bărbaţii români conducĕtori cu sentinţe impuse de ministru. Pe acei români, cari au căutat pe regele magiar în Viena şi acolo au ridicat plângeri contra fratelui magiar i-au pedepsit până la 5 ani temniţă şi tóte acestea s'au întêmplat în mijlocul Europei în vécul XIX.
>
> Eu a-şi sci o modalitate, care ar duce la frăţietate; acésta numai aşa ar fi posibil, dacă românii s'ar culca pe fóie, în starea acésta şi-ar întinde piciórele, mânile, grumadii şi i-ar lungi, şi ar dice magiarului: vin-o, dragă frate magiare, suie-te pe grumadi, sdrobesce-mi trupul, fiindcă me suferi în patria comună, pentru a cărei susţinere eu, ca şi tine, îmi dau averea şi sângele. Sciu, că în casul acesta, magiarul mi-ar dice, lăudându-mĕ: ebadta, totuşi e bun copil valachul acesta! Firesce, poporul român scie adi, până la cel din urmă, că frăţietatea are altă definiţiune şi că el nu va privi de frate al sĕu, decât pe acela, care e vrednic de acéstă numire.
>
> Magiarul, în măreţia închipuită a némului sĕu, cutéză a batjocori şi pe naţiunile mari. Francesul, englesul, germanul, italianul şi muscalul forméză obiecte de batjocură tot aşa ca şi alte naţiuni mai mici. „Hazánk“ în Nr. 204 a scris despre Academia română: „Aşa numita Academia scientifică din Bucuresci, sciinţă valahă etc. etc.“ Se vede, că vrea sĕ fie batjocură. D-vóstrĕ magiarii însĕ într'adevĕr n'aveţi causa de a batjocori pe altul, fiind-că n'am vĕdut încă productivitate din minte ungurésca. Ori-ce operă scientifică, ce iese în limba magiară, este o compilaţie urîtă a operilor altor naţiuni. Invăţatul magiar scrie o carte, cartea este laudată adi în public, i-se cântă imnuri mari, o premiază, ér mâne descoper alţii învĕţaţi magiari, că cartea este o plagiatură miserabilă. N'aveţi causă de a vĕ bate joc de român, a cărui desvoltare culturală şi ale cărui instituţii sunt admirate de naţiunile mari, căci în proporţie, în timp scurt au ajuns la o înălţime aşa de mare.
>
> Nu daţi d-vóstrĕ lecţii învĕţaţilor din Bucuresci, că ce cărţi sĕ scrie. Ei n'an lipsă de cărţi scolastice despre aceea, cum sĕ mănueze săpunul. Poporul român scie sĕ folosésca săpunul mai bine, decât sciu învĕţaţii d-vóstre sĕ manueze condeiul. Fiecine scie, că poporul român obicinuesce a-se presenta în vestminte albe ca zăpada. Condeiul d-vóstrĕ însĕ s'a împedecat în nesciinţă, căci deu puţin sciţi despre crescerea poporală din regatul român vecin. Cetiţi d-vóstrĕ operile scriitorilor germani despre educaţiunea poporală română, apoi apucaţi-vĕ sĕ scrieţi articoli în materia învĕţămêntului poporal de acolo.
>
> Mai bine continuaţi în fóia d-vóstre sbiciuirea raporturilor corupte din patrie, precum aţi început. Pot dice, că cunósceţi admirabil de bine cercurile normative magiare corupte. Daţi pe ei, cât numai le încape pielea, scrieţi în interesul respectării pretensiunilor juste ale românilor şi vĕ asigurez, că prin acésta faceţi cel mai mare serviciu patriei pe care d-vóstrĕ nu o iubiţi mai mult ca mine care nu sunt ungur.
>
> Lăsaţi-vĕ odată de grandomania închipuită a némului unguresc, căci şi aşa sunteţi desmascaţi înaintea lumei; nu batjocoriţi, nu apăsaţi naţionalităţile din patrie căci cum a dis mai deunădi un mare politic magiar, naţionalităţile sunt mai tari adi ca nici odată până acum.
>
> Şi bine scim, că ori-ce vătĕmăre, comisă din partea magiarilor contra naţionalităţilor, produce mare amăriciune contra magiarului. Acésta firesce este urmarea naturală a celor întêmplate.

La acésta scrisóre „Hazánk“ face unele reflecsiuni de puţină valóre şi fără de a puté resfrânge adevĕrurile din ea, spuse fără încunjur.

Călĕtoria ministrului Hieronymi.

La Alba-Iulia a sosit ministrul Marţi la órele 1 şi jum. nóptea. La gară a fost întimpinat de fişpanul Zeyk Dániel, viceşpanul Csató etc. Dintre români n'a participat nimenea Primarul orăşenesc, Novák Ferencz, îl bineventă printr'o scurtă vorbire, ministrul mulţămí şi apoi fu condus la hotelul „Hungaria“, unde fu încuartirat.

In diminéţa următóre urmà primirea deputaţiunilor. Nici un român n'a luat parte la aceste deputaţiuni. Raporturile telegrafice ale foilor strĕine spun, că „chiar şi membrii valahi ai representanţei orăşenesci au absentat în mod demonstrativ“, ér camera advocaţială a voit sĕ trimită şi din partea ei o deputaţiune, dar preşedintele fiind absent, locţiitorul preşedintelui, care este un „valah“, a împedecat trimiterea deputațiunei. La banchetul, ce s'a dat din partea primarului orășenesc, de asemenea n'a luat parte nici un român. La 3 óre p. m. ministrul a plecat spre Deva.

La Deva. Aici a sosit ministrul la 4 óre 40 minute p. m. In călětoria sa până aici, a fost întimpinat de deputațiuni unguresci la Jibot, Orĕscie și Simeria. Raporturile foilor strĕine spun, că la Jibot ministrul a rĕmas „fórte plăcut surprins“ vĕḑênd la gară și un numĕr însemnat de locuitori (țĕrani) români, cari îi strigară „sĕ trăiéscă“. De asemenea se ḑice, că la gara dela Simeria ar fi dat ministrul de nesce români, cu care s'a întreținut timp îndelungat — lucru, ce cu greu se póte crede, deóre-ce țeranii români nu înțeleg limba dlui ministru. Se ḑice, că și la gara din Deva ar fi fost mai mulți țĕrani români. In tot timpul petrecerei sale în Deva însĕ ministrul n'a dat față cu nici un cărturar român. Nici printre deputațiuni, nici la banchet nu s'a arătat nici un român. La banchetul dat ministrul a constatat din nou, că lucrurile sunt abnormale, dar a declarat și aceea, că numai cu încetul și cu greu se vor puté aplana. In diminéța următóre la 5 óre ministrul a părăsit Ardélul, plecând la familia sa în Martfű, comitatul Heves.

Noutăți.

La temniță. Toți cei condamnați în procesul memorandului sunt dețnuți. Ei au fost escortați cu gendarmi, în mod nelegal și brutal. Eri la 5 óre au fost escortați din Sibiiu dnii Cristea, Dr. Barcianu, Comșa și Roman dela Mediaș, care fusese adus alaltăeri aici. La gară un public mare românesc i-a aclamat cu însuflețire.

O depeșă sosită la redacția „Tribunei“ vestesce, că Lucaciu ar fi fost impușcat de gendarmi. Scirea însĕ nu sĕ confirmă.

* * *

Tacsele telefonului. Telefonul introdus în unele comitate din Ardél îl pot întrebuința oficiile comitatense nemărginit pentru tacsa de 60 floreni la an. Partide private solvesc pentru comunicare telefonică pe teritoriul comitatului 30 cr. pentru fiecare 5 minute, cu comitate învecinate 50 cr., ér cu alte ținuturi 1 floreni pentru fiecare 3 minute.

* * *

Recolta în România. Din Ploesci ni se scrie: O secetă mare e pe aici, cucuruzul s'a uscat, numai e nici o speranță de cules, grânele s'au secerat, însé nu au fost de dómne ajută, ba prin unele județe abia s'a scos sĕmința. Căldura e de nesuferit. In 10 Iuliu Duminecă la 6 óre p. m. au sosit móștele sfinte dela curtea de Argheș și au fost purtate de preoții din Ploesci cu mare pompă prin oraș, s'a făcut slujbă pentru plóie, ḑeci de mii de ómeni în frunte cu primarul și preoțimea i-a primit la bariera Têrgoviștei.

* * *

Aniversarea luptei maritime de la Lissa. Cetim în „Dreptatea“. In 22 a curentei st. n. s'a serbat pe naea de rĕsboiu „Kronprinz Rudolf“ cu diferite festivități aniversarea a 28-a a memorabilei lupte maritine dela Lissa, în care în urma genialității colonelului baron Urs, marina austriacă a raportat strălucită învingere asupra celei italiene. Anume pe timpul erumperei resbelului din 1866 colonelul Urs era deja pensionat și ca atare s'a insinuat de bunăvoie la serviciu activ și a primit importantul post de a apĕra cetatea Lissa, carea avea sĕ servéscă drept scut marinei austriace. In ḑiua luptei decisive baronul Urs primise poruncă dela înțeleptul stat major, că la nici un cas n'are sĕ se amestece în lupta marinei. (El era comandant al trupelor din cetate.) Când însĕ a observat, că marina nóstră devine tot mai strîmtorată și e silită sĕ retireze, dênsul — în tocmai ca odinióră Eugen de Savoya la Zenta — a pus „befehlul“ la buzunariu și a dat tunarilor sĕi ordin sĕ pusce, dirigênd însuși tunurile așa că glónțele sburau preste marina austriacă și loviau crâncen în cea italiană, care în urmă s'a vĕḑut silită sĕ se retragă cu considerabile perderi. — Comanda supremă recunoscênd, că numai tunurilor atât de escelent dirigiate ale colonelului Urs e a se mulțămí învingerea, — a lăsat la o parte severii §§-i, cari dictéză mórte asupra comandantului, care în timp de rĕsboiu nu esecută în tocmai „befehlul“, și a decorat pe bravul colonel cu ordul Maria Teresia. Recunoscința austriacă însĕ mai departe nu a mers; colonelul Urs a rĕmas până în ḑiua de aḑi tot numai colonel. Bag samă valachii nu's pentru a fi generali.

* * *

Petreceri. Inteligința română din Toplița-română arangiază „Petrecerea de vară“ obicinuită în sara st. proroc Ilie (20 Iuliu v.) Obținênd abia acum concediu dela forul competent invitàm și pe acéstă cale pe on. public român. Toplița-română, 12 Iuliu 1894.

Comitetul.

— Invitare la „Concertul împreunat cu joc“ dat de domnul Ioan Damian conservatorist în Lipsca, cu binevoitoriul concurs al domnișórelor Cornelia și Măriόra Nicola, Mariți Damian și a domnului Candin Suciu, ce se va ținea Miercuri în ḑiua de s. proIlie 1 August st. n. (29 Iuliu st. v.) a. c. în sala din grădina „la sóre“ Hillinger. Comitetul arangiator: Nicolau Ivan președinte, protopresbiter. Publius Rozor cassariu. Octavian Piso controlor. Venitul curat este destinat pentru scop filantropic. Prețul de intrare: locul I 1 fl. locul II 80 cr. Inceputul la 8 óre séra Biletele de intrare se vind în ḑiua producțiunei în grădina „la Sóre“ dela 9 óre a. m. până la 12 și după améḑi începênd dela 3 óre. Suprasolviri și oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Programa:

1. „Cruciata“, cântec pentru o voce de bass cu acompaniare de pian de Schubert, esecutată de dl I. Damian; 2. „Polonaise“, A-dur de Chopin, esecutată la pian de dșóra Cornelia Nicola; 3. „Ași vrea“, arie națională pentru o voce de bass cu acompaniare de pian, esecutată de dl I. Damian; 4. „Curcanii“, anecdotă de Speranță, declamată de dl Candin Suciu; 5. „Arie“, din opera: Die Afrikanerin de Meyerbeer. pentru o voce de bass cu acompaniare de pian, esecutată de dl I. Damian; 6. „Rapsodie“, de C. Porumbescu, esecutată la pian de dșóra Măriόra Nicola; 7. „Ciobanul“, cântec național pentru o voce de bass cu acompaniare de pian de G. Dima, esecuttat de dl I. Damian; 8. „Cimpoiul“, caprițiu de Iacob Mureșianu, esecutat la pian de dșóra Cornelia Nicola; 9. „Sum vênător“, arie din opera „O nópte în Granada“, pentru o voce de bass cu acompaniare de pian dc Kreutzer, esecutată de dl I. Damiaan.

Lexiconul

comunelor bisericesci din archidiecesa gr.-or. rom. a Transilvanei, de Dr. Remus Roșca secretariu consistorial. Tipografia archidiecesană. Prețul 1 fl v. a.

(Recensiune!)

Acesta e titlul opului mai nou apărut de curênd în tipografia archidiecesană. Opul conține date statistice referitóre la comunele nóstre bisericesci din Transilvania, și constă din următórele părți. Prefața. Indicele. Apoi urméză materiale pe 143 pagine, tipar frumos. Intreg arangiamentul esterior al opului e plăcut — și pe lângă aceea prețul e fórte moderat.

Un op statistic cu atâtea numiri, numeri, un șematism bisericesc și totodata un șematism politic. E un început de bun augur — la noi — în scrierile de acest fel. El a venit la timp, și din loc competent. Valórea opului e nedisputaverĕ atât pentru cei ce ocupă funcțiuni în organismul nostru bisericesc, cât și pentru funcționarii dela administrațiunea politică, cari atât de puțin cunosc organismul nostru bisericesc. Dar nu numai pentru funcționarii bisericesci și civili și are opul însemnătatea sa ci și pentru ori care laic, carele intreține óreși cari legături de corespondență în patria sa. De câte ori nu trebue sĕ sfărmi capul că cutare comună în ce pretură, ori în care comitat sĕ află, fiindcă ai lipsă sĕ scrii ceva-si în aceea-și comună.

Lexiconnl din cestiune e o trebuință de tóte ḑilele pentru fiecare cărturariu.

Opul își are însĕmnătatea și din alt punct de vedere național. In timpul nostru nomenclatura comunelor, a munților etc. este un obiect de dispută pentru filologi și istorici, éră încât privesce pe frații magiari ei nu vĕd decât numiri magiare, și unde nu le vĕd și nu le pot vedea acolo sĕ silesc, ca sĕ-le magiariseze. Cine nu cunósce furia, cu care s'a început în unele comitate la magiarisarea numelor de comune, ale munților etc. Domnul Dr. Roșca are meritul a fi depus ca într'un panteon numele curat românesc — al comunelor nóstre bisericesci din archidiecesă — și astfel intact și curat sĕ predă posterităței. Și dacă furia șovinismului va ajunge până acolo, încât la oficiile politice, și pe chartele geografice se nu mai vedem numirile române, vom avé mângăiere că ele nu se vor puté sterge din gura poporului nostru de-o parte, éră de altă parte numirea va fi conservată în cărți ca sĕ nu o nimicéscă dinții roḑetori ai timpului. — Preste ḑeci și sute de ani filologii istorici vor afla, că în sinul Carpaților au esistat români — conservate fiind nomenclaturile române. — Sĕ întrăm însĕ mai deaprópe în materialul acestui op

Dela pagina 1—41 sunt înșirate cele 35 ppresbiterate din archidiecesă în ordine alfabetică — cu comunele lor bisericesci. Fiecare protopresbiterat are următórele rubrici: Numele comunei în limba română și magiară Numele parochiilor. Clasa de care sĕ ține parochia. Comitatul și pretura în care ține parochia. De care cerc electoral se ține, și în fine dacă forméză o singură comună politică ori dacă mai multe comune aparțin la o comună politică. Așa d. e. la Abrudsat aparține ca comună politică: Sohar Buninginea și Ciurulesa.

Abrudul — ppresbiterat are 23 parochii din cari numai una de clasa I și 4 de clasa a II-a.

Agnita cu 37 parochii — tóte de clasa a III-a. Protopresbiteratul Alba Iulia cu 36 parochii și numai dóuĕ de clasa a II-a.

Avrigul din 23 parochii — una de clasa a II-a.

In general — parochiile de clasa I și II sunt fórte puține. Autorul are meritul a fi dat impuls celor competenți, ca sĕ se cugete cum se amelioreze sórtea preoților — că-ci cu 200—400 fl. venit la an nu mai póte trăi o familie; éră statul har Domnului! se nisuesce a lua din mâna preoților ultimul codru de pâne. N'au sinódele nóstre parochiali și ppresbiterali decât sĕ deschidă lexiconul și vor vedé că ce au se lucre. Sunt bătătóre la ochi numĕrul parochiilor de clasa a III-a.

Dela pagina 46—73 sunt însemnate comunele în limba română după alfabet alăturea e numirea magiară și ppresbit. de care se ține — însemnat fiind ele dacă e materă sau filie. Cele mai multe comune se încep cu litera B și C și cele mai puține cu Z abia 12. —

Comunele cu numire duplă ca: Dealu Babii, Valeabrad sunt înșirate pe 2 pagini.

Comunele în limba magiară după alfabet pag. 79—100.

Comune cu numire magiar duplă pag. 111—116.

Consemnarea comunelor cu mai multe pagini 117 abia avem 40 comune cu câte 2 preoți până la 3.

Protopresbiteratele după arondarea din 1881 pag. 118.

Conspectul ppresbresbitelor după numĕrul comunelor și alte date.

Cel mai mic ppresb. e al Cetății de pétră cu 16 parochii și 9.69 suflete, cel mai mare e Zarandul cu 53 parochii și 10 filii cu 38.830 suflete.

Conspectul comitatelor după cum aparțin la acele p.-presbiteratele pag. 120—121 și vice-versa conspectul p.-presbiteratelor după-cum sĕ împart la comitate 122—123 pag.

Conspectul comunelor și preturile de cari sĕ țin 124—127.

Conspectul preturilor după cum sĕ împart la ele protopresbiteratele 128—129.

Conspectul comunelor cu magistat în numĕr de 16 pag 131.

Conspectul cercurilor electorale în numĕr de 20, pentru alegerile la sinodul archidiecesan.

Colegii preoțesci pentru congres pagina 133.

Urméză apoi alte conspecte privitóre la diferitele cercuri eleactorale până la pagina 137.

Consemnarea comunelor cu mai mulți învĕțători pag. 138—139. Aci datele ne împlu de bucurie. Avem la 80 comune cu 2—7 învĕțători. Cele mai multe comune cu mai mulți învățători sunt în fondul regin, unde starea materială a românilor relativ e cu mult mai înfloritóre, ca în fostele comitate. Statul învĕtătoresc român e destul de puternic. Mai resta numai ca el sĕ aibă și consciința tăriei sale. Mai bine se presentă protopresb. Brașov cu 14 comune, unde sunt mai mulți învĕțători.

Opul se finesce cu conspectul comitatelor, 17 la numĕr în limba română și magiară: éră a preturilor 77 de asemenea în limba română și magiară.

Luând în mână lexiconul — deși la părere nu ai avé înainte lucruri noue — totuși gruparea bine precisată a materialului te împinge curios se cetesci înainte, și finind opul trebue sĕ constatezi că: opul e de un folos practic nedisputaver. Pe lângă oficiile parochiale lexiconul merită sĕ fie procurat de toți cei ce ocupă funcțiune în biserică ori școlă nu mai puțin se recomândă opul de sine ori și cărui cărturariu.

Incuragiarea autorului ar fi de dorit cu atât mai mult, cu cât pe dreptul am putea aștepta pe viitoriu un lexicon al întregei metropolii completat și înavuțit. Autorul ne dă destulă garanță, că fiind spriginit va merge înainte pe acésta cale nebătută încă, dar cu atât ma meritósă. *Aliquis.*

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea generală a despărțĕmêntului X, Brad, al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ pe Miercuri în 20 Iuliu 1 August) a. c. în Baia de Criș.

La acésta adunare sunt poftiți a participa toți membrii precum și alți binevoitorii și sprijinitori ai acestei instituțiuni culturale.

Se observă, că eventualele disertațiuni au se fie presentate în scris subsemnatului cu 5 ḑile înaintea adunări.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin președinte la 3 óre p. m. în localul ce se va desigma spre acest scop.
2. Raportul comitetului pro 1893.
3. Insinuarea de membri noi și încassarea tacselor dela membri vechi și noi.
4. Cetirea eventualelor disertațiuni.
5. Desigmarea locului pentru adunarea generală viitóre.
6. Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală a Asociațiunei din acest an convocată în opidul Sebeșul-săsesc pe ḑilele 26 și 27 August n.
7. Constituirea despărțămêntului pe un nou period de 3 ani.
8. Alte afaceri, cari cad în sferte de competință a adunării.
9. Incheerea adunării.

Brad, la 10/22 Iuliu 1894.

Vasiliu Damian
director

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica“, Nr. 11 cu următoriul cuprins:

„Tovarăși nedespărțiți“ sau „Sântul Dumitru“, de Carol Scrob. — „Intrebare“, de M. de Bonacchi. — „Așa a fost sĕ fie“, de Marg. Moldovan. — „Desperata“, de Petrea dela Cluș. — „Hoțul de cârlani“, (trad.) Iuliu Popescu. — „Carte cu tablouri de condeiu“ de H. C. Andersen. — „Rămurele“: „Nóptea târḑiu“, de Lora. — „Feliurite“ de * * *

Nr. 466/894 [133] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învěțătoresci vacante din mai jos numitele comune, din protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu terminul de 6 August a. c. v.

1. In Bedeleu postul învěțătoresc cu salariul de 250 fl. cuartir și lemne.

2. In Cacova Jeri, cu salariul de 250 fl. cuartir și lemne.

3. Mogoș-Mămăligani, cu salariu de 250 fl. cuartir și lemne.

4. Mogoș-Miclesci, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne,

5. Muncel, cu salariu de 220 fl. cuartir și lemne.

6. Orěști, cu salariu 100 fl. cuartir și lemne.

7. Poșaga de jos, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

8. Runc, cu salariu de 274 fl. cuartir și lemne.

9. Sălciva inferióră, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

10. Sălciva de sus, cu salar de 300 fl. cuartir și lemne.

11. Șasa, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

12. Valea Lupșei, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

13. Vința, cu salariu de 200 fl. cuartir și lemne.

14. Buru și Ocolișul mic cu salariu de 300 fl. cu învěțătoriu ambulant sau separat dela fie-care câte 150 fl.

15. Lunca și Vidolm cu salariu de 300 fl. învěțătoriul ambulant, sau separat dela fie care comună câte 150 fl.

Toți învěțătorii aleși vor fi datori a ținea și strană în Dumineci și sărbători cu elevii și a cânta în biserică.

Asemenea concurenții vor fi deobligați a se presenta în comuna la care a concurat spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, au sě-și aștérnă cererile concursuali în terminul susindicat, provědute cu documentele recerute de normele din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Ofenbaia (Offenbánya) în 5 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 697/894 [134] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învěțătoriu la scóla gr. or. română cu trei învěțători din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

300 fl ce se vor solvi în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scólei și 3 stîngini de lemne, prospect a fi ales din partea comitetului parochial de director cu un adaus de 50 fl la salariu; concurentele fiind obligat a forma un cor din scolarii destoinici și a cânta în dumineci și sěrbători în biserică. Sě va presenta înainte de alegere în vre duminecă ori sěrbătóre în fața locului spre a-și dovedi desteritatea în cântări.

Sublicele concursuale instruite cu documentele necesarii se vor adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sibiiului.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 12 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu
protopresb.

Ad. Nr. 342/1894 prot. [135] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învěțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare și anume:

1. Berivoii-mari și mici, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

2. Breaza, postul primariu, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

3. Comana-inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

4. Dridif, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

5. Galați, salariu anual 300 fl, cuartir și lemne.

6. Grid, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

7. Herseni, salariu anual 300 fl, cuartir și lemne.

8. Hurez, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

9. Părěu, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne

10. Perșani, salariu anual 300 fl, cuartir și lemne.

11. Rîușor, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

12. Rucăr, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

13. Sâmbăta-inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

14. Sâmbăta-superióră-apus. salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

15. Sâmbăta-sup.-rěs., salariu anual 300 fl. cuartir și lemne.

16. Șercaița, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne

17. Șinca-nóuă, postul secundar salariu anual 200 fl, cuartir și lemne.

18. Șona, postul primariu salar u anual 300 fl., cuartir și lemne.

19. Veneția-superióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

Concurenții au a subșterne suplicele lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Făgăraș, 8 Iuliu, 1894.

Oficíul protopresbiteral gr.-oriental al Făgărașului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 409 [136] 1=3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învěțătoresci dela scolele confesionale gr. or. din comunele mai jos însěmnate în protopresbiteratul Sebeșului, se scrie concurs cu termin până la 20 August a. c.

1 Lancrěm cu salar de 300 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

2. Rěhěu, trei posturi învěțătoresci, fie-care dotat cu salar de 300 fl. v. a. un stângin de lemne de foc și grădină; fiind dator învěțătoriul cl. I. a conduce scóla de repetițiune; al cl. II. a ținea Dumineca și serbătórea strană în biserică, ér al cl. III. a conduce cântările liturgice și a cultiva grădina de pomărit.

3. Pianul de jos, douě posturi fie-care cu salar de 300 fl. v. a. și lemne de foc, și cel ce va ținé Dumineă și sèrbătórea strana în biserică va primi $^1/_4$ de jug. agru în folosință.

4. Daia română cu salar de 300 fl. grădină și lemne de foc.

5. Căpălna cu salar de 300 fl. și lemne de foc.

6. Rechita cu salar de 300 fl. cuartir și lemne.

7. Berghin, cu salar de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

Invěțătorii, cari vor fi aleși în comunele 1. 4. 5. 6. 7. sunt datori a ținea Duminecă și serbătórea strana și a cânta cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a și înaintea cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat și a se presenta în vr'o Duminecă în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Sebeș, 11 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

---

[137] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post învěțătoresc la scóla română din Sěliște se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Dela concurenți se recere pre lângă cualificațiunea învěțătoréscă prescrisă sě aibă cunoscințe musicale, spre a putea instrui în mod sistematic, cântările în scólă, se pótă forma un cor bisericesc, asemenea se țină o strană Dumineca și sěrbătórea în biserica

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. și 50 fl. v. a. bani de cuartir și lemne din fondul scólei, mai departe un adaus de 100 fl. din fondul bisericei mari.

Reflectând la acest post un concurent carele pre lângă condițiunile susamintite are pracsă învěțătorésca de cel puțin 5 ani, aceluia i-se va adauge acum încă 50 fl. v. a ca cuincuenal la salariu, eventual i sě va adauge la ajungerea acelui timp de servit, ér de aci încolo se vor adauge cuincuenalii de 50 fl. până se va ridica salariul acestui post la suma de 700 fl. v. a.

Salariul se solvesce în rate lunari anticipative.

Concurenții la acest post sě-și inainteze cererile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului Oficiu în terminul deschis și sě se presenteze 'nainte de alegere în o duminecă sau sěrbătóre în biserică, spre a-și arěta desteritatea în cântări.

Sěliște, în 6 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Sèliștei conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 385. [138] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. II din comuna Loman, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt de 602 fl. 50 cr despre cari se pot trage informațiuni mai de aprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au ași înainta cererile, înstruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 2 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 388. [139] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa I-mă din Sebeșul-săsesc, protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post de paroch, pe basa sistemisării venitelor preoțesci, făcută prin sinodul parochial la 29 Iuniu 1893 sub Nr. 2 și la 16 Ianuariu a. c. sub Nr. 3 lit. b. este de 800 fi. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre acésta dotațiune se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre (§ 15 lit. a. din regulamentul pentru parochii) subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeș, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protoprèsbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 7 [124] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěțătoriu la scóla confesională grecoorientală română din Sibiiu-Cetate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“

Emolumentele sunt 500 fl.

Suplicele instruate cu documentele necesare sě se adreseze la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 6 Iuliu, 1894.

P. Cosma, *M. Voileanu,*
președinte. notariu.

Nr. 681.

Vidi și consimt.

Ioan Papiu,
protopresb.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouě, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provědute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 28—52

Preț-curanturi ilustrate sě trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Marți, 19|31 Iuliu 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4698 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolar 1894/5 sunt a se conferí din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

I. Dóuĕ stipendii de câte 500 fl. din fundațiunea episcopului Moga, pentru ascultători de filosofie sau drept.

II. Un stipendiu de 100 fl. și altul de 60 fl. din fundațiunea „Francisc-Iosif" pentru ori-ce facultate academică.

III. Un stipendiu de 100 fl. din fundațiunea „Cologiană" pentru un student de ori-ce categorie.

IV. Un stipendiu de 50 fl. din fundațiunea „Peiovici" pentru studenți de scólele medii.

Aspiranții la aceste stipendii au sĕ-și aștérnă suplicele la Consistoriul archidiecesau până la 6 August st. v. a. c. instruite cu următórele documente:

a) atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparține, că sunt români greco-orientali;

b) atestat scolar despre progresul făcut în studii în anul din urmă, respective testimoniu de maturitate;

c) atestat medical, că sunt sănĕtoși;

d) atestat dela primăria comunală despre posițiunea socială și starea materială a părinților lor, și

e) eventual alte atestate recomandatóre.

Suplicanții au a numí în suplicele lor și institutul de învĕțmênt, la care vor sĕ-și facă studiile.

Sibiiu, din ședința senatului scolar, ținută la 7 Iuliu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

UN TOAST.

Intre multele toaste, ce s'au ținut în diferite locuri în decursul călĕtoriei ministrului Hieronymi prin Ardél, este interesant toastul ținut în Turda de comitele suprem al Têrnavei mici, Sándor János, mai nainte fost vice-comite în Turda.

Dl Sándor a vorbit, rĕspundênd protopretorului din Câmpeni Ioan Vlasa și scopul vorbirii sau ideia conducĕtore a sa a fost sĕ arete, că românii n'au drept sĕ se plângă, că (cel puțin în comitatul Turda-Arieș) nu ar avé oficiali români, căci de acestia sunt, ci cel mult s'ar puté plânge contra sistemului, dar împreună cu magiarii, căci ei de o potrivă simt atât avantagiile cât și defectele sistemului actual în administrație, justiție, scólă etc. Acésta idee fundamentală face vorbirea primo-loco interesantă, ér apoi devine interesantă prin aceea, că vrênd sĕ dovedésca tesa, cu tótă truda, abia află ceva în favorul ei și e silit sĕ spună chiar neadevĕruri, ca sĕ scótă la cale, ce și-a propus.

Ca un favor al comitatului față de poporațiunea din munți comitele Sándor face mare paradă cu calea comitatensă, ce duce pe Arieș în sus până la Câmpeni și mai departe, făcută și susținută de comitat.

Mare lucru! Un comitat cu 150 de mii locuitori, între cari, după statistica ungurêscă, 107 mii sunt români, 37 mii magiari și ceialalți de alte némuri, mare lucru că a făcut un drum moților, ca sĕ pótă urla mai ușor în jos la țară. Atâta pot pretinde și ei, căci în acelaș timp pentru cei 37 mii de magiari din comitat sĕ fac câte multe alte îmbunătățiri; dar în realitate óre de dragul moților s'a făcut acésta cale? S'a făcut de frica lor, ca sĕ fie o cale sigură pentru putere militară, din care causă sĕ susține și serviciu postal regulat și telegrafic pe acésta linie. Êtă un argument, ce sĕ pare a fi mai serios între cele aduse de dl Sándor. Cele ce urméză sunt simplu ridicule.

„Ce ar face poporațiunea din munți, întrébă el, dacă lemnele pe acest drum nu le-ar puté valora pe piața Turdei și cum ar trăí dacă poporațiunea secuio-magiară din scaunul Arieșului și Trăscău nu i-ar duce alimentele necesare?"

Étă vorbă! Dl fișpan sĕ vede a uita cu totul, că totdéuna minoritatea e avisată la majoritate, că poporațiunea magiară nu numai din Turda, dar și din Cluș, Aiud, Deva etc. ar perí de fóme, ca mai mică la numĕr și mai puțin productivă dacă nu ar provedé-o cu cele necesare românii. Dovada cea mai eclatantă o póte afla sau o va fi și sciind póte dl Sándor în Cluș Poftéscă în o Lune, (când în Cluș e têrg de sĕptĕmână) când e a dóua ḑi de S. Pasci sau Rosalii la români și va vedé, că în piața Clușului nu sĕ póte ține têrg, pentru-că nu sunt români și astfel neguțătorii află de prisos a eșí în aceste ḑile cu șetrile în piaț.

Mistificând adevĕrul, cu privire la cele dóue devastări a caselor românesci din Turda, dintre cari pe una o retace, vine și face un catalog de amploiați români din comitat. Dar fiind numĕrul actual al lor mic, dl comite sĕ pune și înșiră pe toți cari au fost pe aici amploiați, începênd de pe la 1848. Astfel scóte la ivélă *18, ḑi optspreḑece* funcționari, cu juḑi, cu notari cu tot, puind în șirul acesta chiar și pe Gerguț dela Cluș. In realitate însĕ lucrul stă astfel: dacă pactul dualistic a aflat câți-va oficiali români prin acest comitat, ei au fost pensionați în curênd, ér în locul lor au fost denumiți unguri. Astăḑi la tribunalul regesc, cartea funduară și direcțiunea financiară din Turda nu sĕ află nici un amploiat român; la comitat sĕ află unul singur, rĕmas dinainte de 1867. In jur se află doi primi-pretori, un jude și un subjude cercual și 4 notari cercuali români. Acestia sunt oficialii corĕspunḑĕtori numĕrului de de 107 mii de români, pe când la un numĕr de 37 mii de magiari sunt o dróie de oficiali magiari preste tot locul în comitat? Asta e egală îndreptățire.

Noi scim, că comitele Sándor Iános e om deștept și cunosce bine tóte referințele din Ardél. Născut pe Câmpie, în Căpuș, unde îi este și dominiul, a învĕțat de copil limba nóstră, pe care o vorbesce fluent, ér ca vicespan în Turda, a studiat referințele din acest comitat, precum și din Ardél.

Ce-l face dar a ascunde adevĕrul în fața ministrului, care a venit, ca despre adevĕr sĕ se convingă? Ce-'l înduplecă a presenta starea lucrurilor în colori trandafirii?

Sistemul, pĕcătosul de sistem esistent, de a sĕ silí, ca sĕ arete fie-care că românii nu au drept de a sĕ plânge, deóre-ce ei sunt egal tratați cu magiarii, că numai câți-va agitatori îi turbură, pe când noi scim, că în realitate stau lucrurile altfel, și de acì nemulțămirea.

Din causa acésta am ḑis, că e interesantă vorbirea lui Sándor János și caracteristică nu numai pentru Turda-Arieș, ci pentru întreg Ardélul, în care tot cam aceleași stări sĕ află, ca la Turda, și tot cu același zel caută magiarii ardeleni a le falsifica.

Gândesc ei óre, că cu falsificări și mistificări sĕ póte susține un stat timp îndelungat?

Românii condamnați și o convorbire. După rapórtele sosite, dintre condamnații în procesul Memorandului sĕ află la Vaț: N. Cristea, Dr. Barcianu, Comșa, Domide, Patița, Dion. Roman, P. Barbu, G. Pop, T. Mihali, ér la Seghedin: Dr. Rațiu, Coroianu și V. Lucaciu.

„Cores. de Hongrie" a avut un raportor care a petrecut până la Vaț pe condamnați și spune, că ei au fost escortați de pa-

---

FOIȚA.

Despre cultura minții și a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Ele sunt în stare a mișca chiar și inima adversarilor lui și a o convêrti spre iubire cătră dênsul, precum el a iubit pe inimicii sĕi. Noi cari îi auḑim istoria patimilor, adese-ori totuși rĕmânem mișcați, cu atât va produce o impresiune mai puternică asupra celui ce o aude prima dată. Isus Christos e într'adevĕr model al omenimei încât mintea sănătósă îl va stima, ér inima simțitóre îl va iubi, ateistii nu i-ar putea imputa nimic decât ambițiunea de a se numí fiul lui Dumneḑeu, cei credincioși însĕ vor crede mai mult cuvintelor lui, decât spuselor altora, tocmai fiind că a fost cel mai iubitor de adevĕr și cel mai virtuos. Aderenții lui Christos, cari au priceput spiritul lui se caracteriséză prin fapte morale mai sublime decât aderenții religiunilor de până aci.

Dacă prin progresul ce va face sciința se vor afla principii mai sublime, decât cele ce le-au propagat Christos, acésta nu va detrage nimic din meritul lui Christos, căci el nu le putea propaga acelea nefindu-i omenimea pregătită, chiar și pentru celea ce le-au propagat încă au fost prea puțin pregătiți; așa nu au fost în stare a le primi din convingere, ci Christos și-a arătat superioritatea sa după cum ne spune scriptura prin facerea de minuni, vrênd a le arăta superioritatea sa și prin urmare că cea ce învață el e adevĕrat. Principiul, a face bine din iubirea cătră vêrtute, e mai sublim decât: a face bine pentru o remunerațiune, profesat de religiune. După principiul prim isvorênd facerea de bine din voința liberă, esti aplicat a o face totdeuna cu plăcere, după principiul al doilea fiind făcută mai mult mechanice, vei face numai când ți-se demândă, punêndu-ți în vedere remunerațiunea. Pentru ca se facă însĕ cineva binele din iubire cătră vîrtute trebue sĕ fi ajuns la un grad înalt de cultură, convingêndu-se despre frumseța binelui pentru ca sĕ-l pótă iubi, și în urmă din iubirea ce se va nasce într'însul, se fie aplicat a face binele. Noi însĕ nu avem ce imputa religiunei pentru principiul, că pentru a face bine pune în vedere remunerația, libertatea e bună numai pentru cel ce scie folosi bine timpul liber, deci înainte de a i-se da libertate trebue sĕ premérgă convingerea despre folósele timpului bine întrebuințat, altmintrelea orbecă de aici colo și póte sĕ se pericliteze pe sine însuși. Din acest instinct provine ca cel inferior. în cultură sĕ supune celui superior, pe când cel superior nici când nu se va lăsa condus de cel inferior. Copilul pricepêndu-și neputința sa, recunósce superioritatea părinților și se supune voinții lor. Servilismul nu va face asupra ómenilor neculți o impresiune tare neplăcută, pe când ómenii culți mai bine voesc a muri decât a fi sclavi. Pe timpul lui Christos omenimea era încă necultă, încât nici în privința susținerei vieței nu se puteau toți conduce de sine, decum sĕ se pótă în privința morală, absolutismul observat în state era de lipsă sĕ se observe și în biserică. Acum omenimea tinde tot mai tare spre libertate, care sĕ observă nu numai în ce privesce susținerea vieții, dar chiar și în privința convincțiunei morale, deci e timpul potrivit, că nu atât din punct de vedere al remunerațiunei pentru fapte, ci al iubirei cătră ce e bun, sĕ facă cineva binele.

Cât pentru decorurile, ce se dau cuiva ca remunerație pentru meritele sale, sau festivitățile, ce se fac în onórea cuiva, încă pe când e în viață, par a fi mai mult nisce copilării. Ele sunt prea neînsemnate, decât ca omul sĕ se îndemne a lucra numai pentru, că le va obținea, de altă parte ele sunt distribuite din partea omului celui mărginit, el nu le va putea distribui după meritul adevĕrat, cine voesce a i-se atribui merite pentru faptele sale trebue sĕ lucre el în urma consciențiosității despre ceea-ce face. Pentru ca sĕ lucre cineva numai din propria sa inițiativă internă fără de a fi îndemnat și in urma unui impuls estern, ba chiar sĕ fie în stare a resista spiritului contrar vederilor sale, se cere un grad fórte înalt de cultură. Pentru acésta sunt capabili mai numai ómenii geniali, care fiind convinși despre superioritatea productelor lor vor lucra chiar și atunci, când nu sunt primite cu plăcere de contemporani, ba póte sunt chiar și respinse și condamnate, căci contemporanii încă nu sunt destul de copți pentru a sci aprețui adevĕratul lor merit, căci autorul lor trebuia sĕ se nască cu câteva decenii mai târḑiu, ca sĕ pótă fi pricepute. Dacă astfel de producte nu sunt cetite de contemporani, cu atât mai tare vor fi gustate de posteritate, care pricepêndu-le vor înălța pe autorul lor. Productele ómenilor cu un talent mai puțin sunt scrise în spiritul contemporanilor, deci vor fi și cetite de acestia cu plăcere, ridicând și pe autorul lor, acésta sĕ-și facă contemporanii, căci deodată cu ivirea unei generațiuni cu idei nóuĕ, aceste producte nu vor avea efect și prin urmare vor fi date de o parte și autorul lor nu va putea fi venerat de aceștia.

(Va urma).

Din causa sântei sĕrbători a sântului „Proroc Ilie", N-rul procsim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 23 Iuliu v. 1894.

tru suboficeri de gendarmi. Condamnaţii au mers cu familiele. Corespondentul şi-a cerut voie dela comandantul gendarmerici sĕ-i petrécă şi aşa a venit în vorbă cu condamnaţii Dênsul a întrebat, ce cugetă despre mult discutata cestiune a unui partid mijlociu. Cristea ar fi rĕspuns în acésta privinţă: Despre un partid mijlociu nu póte fi vorba. Ceea ce jurnalele impută convorbirei ministrului Hieronymi cu metropolitul Miron Romanul şi cu directorul Albinei Cosma, sunt lipsite de basă adevĕrată. Metropolitul Miron Romanul şi Cosma n'au putut sĕ vorbéscă ceea ce li-se atribue, căci şi dênşii stau pe basa programului din 1881 şi acésta nu se potrivesce cu enunciaţiunea ministrului, care a ḑis, că nici nu e a se cugeta la o întroducere conscienţiósă a legei de naţionalităţi. Inainte de a ne condamna puteau afla mijlóce şi căi. Metropolitul Miron Romanul şi Cosma sunt cu mult mai înţelepţi de cât sĕ se despartă de masa poporului lor. De altfeliu nici n'au dênşii mandat, ér Dr. Raţiu, Bismarckul românilor şi care puté sĕ încépă ceva, e acum un prisoner tot aşa de fără putere, deóre-ce din închisórea Seghedinului nu póte sĕ negoţieze despre condiţiunile creărei unui partid mijlociu.

Referitor la enunciaţiunile cont. Zichy ar fi ḑis Cristea, că românii nu se pot uní cu el cât timp esistă cestiunea de sancţionare a legilor bisericesci. Ele tind la nimicirea aspiraţiunilor naţionale şi ni se dă se înţelegem că numai putem conta la bunăvoinţa curţii.

Procesul din Cluş n'a fost un proces iuridic, ci politic a ḑis dl Cristea. E tradare de patrie, când Wekerle merge la Ischl sĕ raporteze regelui Ungariei? Nici noi n'am făcut altceva. Credém, că fiind în Viena mai puţini degnitari magiari, vom ajunge mai uşor la monarchul. Noi nici când n'am detronat dinastia, nu cerem despărţirea Ungariei, adevĕraţii trădători sunt kossuthiştii.

Raportorul spune că gendarmii i-au tractat cu blândeţe, numai publicul aştepta sĕ-i vadă în cătuşi. In Vaţ s'au despărţit femeile şi copii plângênd de cei condamnaţi, cari au întrat în temniţă.

Szilágyi şi Hieronymi. In nrul 77 al fóiei nóstre din incidentul necalificabilelor escortări ale membrilor comitetului naţional, am esprimat părerea, că între min. Szilágyi şi Hieronymi sĕ pare a nu fi o înţelegere deplină.

Acésta presupunere o confirmă acum „Nemzeti Ujság“ în un comunicat al sĕu din nr. dela 29 Iuliu c. în care între altele sĕ ḑice, — că cine ar cetí cu atenţiune vorbirile lui Szilágyi din dietă, rostite în cestiunea de naţionalitate „s'ar mira, că Szilágyi este membrul aceluiaşi cabinet, al cărui ministru de interne acum mai în urmă a vestit în un mod atât de curios prin Ardél doctrinele sale de naţionalitate singure mântuitóre“. . . . .

„E drept, sĕ ḑice mai departe acolo, că divergenţa între aceşti doi ministri nu îşi are originea numai din cestiunea de naţionalitate, ci şi din reforma administraţiunii.“

Amintind, că nici min. Szilágyi, nici cercurile competente nu dau mult pe proiectele de reformă administrativă ale lui Hieronymi, continuă:

„Tot asemenea sĕ póte ḑice şi despre politica de naţionalitate a minstrului de interne, care puţine motive de îndestulare póte sĕ deie fie ministrului de justiţie, fie intregei naţiuni magiare.“

Comunicatul încheie astfel:

„Nu fără causă însĕ sĕ respândesce faima, că Szilágyi nu se insufleţesce de politica de naţionalitate a ministrului de interne şi că evenimentele din urmă relaţiunea dintre acesti doi ministri, care nici până acuma n'a fost ceva intimă, au făcut-o şi mai rece.

Revista politică.

In timpul din urmă relaţiunile politice între România şi Serbia au fost fórte incordate, încât erau sĕ ducă la o rupere a relaţiunilor diplomatice. Causa fost, că regimul din Belgrad a cassat contractul încheiat cu România pentru esportul sărei. După scirile măi noue conflictul s'a aplauat şi convenţia a rĕmas în valóre.

* * *

In ḑilele trecute sĕ rĕspândise scirea, că în locul cont. Ag. Goluwoski representantul austro-ungar la Bucuresci, va veni contele Teod. Zichy şi că acésta stă în legătură cu cestiunea română. Contele Zichy era cnnsiderat ca persóna, care ar păşi cu mai multă resoluţiune şi energie contra mişcărilor românilor.

Că fostul representant se duce, scirea pare a se adeverí, dar că va vani cont. Zichy, nu. Cercurile normative din monarchia nóstră nu vreau sĕ înăspréscă şi mai tare încordările esistente, de aceea precum anunţă „Presse“ a designat la acel post, primul consilier de ambasadă din Petersburg, bar. Ehrenthal.

* * *

Marele ḑiaar frances „L' Independace Belge“ scrie următórele din incidentul călĕtoriei ministrului Hieronymi în Ardél:

Ministrul ungar de interne întreprinde o călĕtorie prin Transilvania cu scopul, se ḑice, de a culege informaţiuni asupra plângerilor populaţiunei române şi de a căuta a ajunge la o înţelegere cu elementele moderate al partidului naţional român. E puţin probabil din nefericire, că d-lu ministru sĕ-şi pótă duce la îndeplinire misiunea sa.

Guvernul a făcut totul pentru a esopera sentimentele patriotice ale românilor, şi iritaţiunea astăḑi este atât de mare, încât un partid român moderat nu mai esistă în Transilvania. Prin o recentă decisiune, guvernul a ordonat disolvarea comitetului naţional român Acesta este un nou act de volnicie adaus la acelea, de cari cabinetul din Pesta s'a făcut culpabil faţă de supuşii nemagiari ai corónei S-tului Stefan. Nu mai esistă nici o îndoélă, că guvernul este hotărît a recurge la ori ce-fel de forţă pentru a reduce comitetul şi partidul român la o completă inacţiune.

In faptă dela procesul din Cluş încóce, Transilvania este supusă unei adevĕrate stări de asediu. Gendarmii şi poliţişti cutrieră oraşele şi satele locuite de români. Arestaţiuni arbitrare, acte de violenţă asupra persónei patrioţilor români completéză instrucţiunile emanate dela cabinetul din Pesta.

Aceste mĕsuri au produs efectele aşteptate. Departe de a fi năbusit sentimentul naţional, ele din contră l'au întărit şi au favorisat formarea unei coaliţiuni ameninţătóre a tuturor aspiraţiunilor, cari luptă în Ungaria în contra esceselor magiarismului. slovacii, sêrbii, croaţii, şi românii, tóte aceste naţionalităţi sunt în ajunsul de a-se înţelege în privinţa unei acţiuni comune. Un mare congres se va convoca în cel mai apropiat timp de către delegaţii acestor naţionalităţi. Disordinea şi anomalia constituţională din din imperiu, vor găsi un grósnic adevĕr în acéstă alianţă de atâtea nemulţĕmiri, din nefericire, justificate.

* * *

In palatul de justiţie din Paris se pregătesc deja de pe acuma pentru procesul monstru al anarchiştilor ce se va începe în 6 August a. c., sub presidenţia judelui Dayras. Procesul acesta, cel mai mare, ce s'a intentat până acuma anarchiştilor va scóte la ivélă date însemnate şi interesante asupra organisaţiunei acestei secte periculóse.

Numĕrul acusaţilor este de treiḑeci, dintre cari cinci au scăpat cu fuga. De profesiune sunt: 6 publicisti, 1 inginer, 1 pictor, 1 funcţionar în ministeriul de rĕsboiu, 2 agenţi, 2 tipografi, 1 gravier, 1 mĕsar, 1 păpucar, 2 cârciumari, 1 mechanic, 1 lucrător de mine, 1 funcţionar privat şi 9 sunt indiviḑi fără profesiune.

Tóte persónele aceste aparţinĕtóre la atât de diferite clase sociale, sunt acusate a fi membrii unei secte politice, care prin crimele furtului, jafului, aprinderi şi asasinărei tinde la nimicirea tuturor raporturilor sociale regulate. Mai departe acusa voesce sĕ dovedescă, că anarchiştii proced sub influinţa unei inspiraţiuni comune, sunt între sine legaţi prin legături de cameraderie şi solidaritate, şi că fie-care dintre ei conlucră la ajungerea amintitului scop, amĕsurat temperamentului sĕu, inteliginţii sale, proprietăţilor caracterului sĕu şi mijlócelor sale materiale.

Procesul va dura nouĕ, eventual ḑece ḑile de pertractare.

Noutăţi.

† Archiducele Wilhelm, un unchiu al monarchului nostru, care petrecea la cură în Badeu, precum sĕ depeşéză, mergênd în 29 c. călare pe lângă tramvayul electric, calul s'a spăriat şi archiducele a căḑut de pe el, suferind lovituri grele, aşa că în câteva óre a reposat.

* * *

Sciri scolare. Consistoriul eparcsial gr. or. român din Arad notifică, că prelegerile în secţiunea teologică dela seminarul diecesan pentru anul 1894|5 se vor începe cu ḑiua de 3 Septembre st. n. a. c.

Tinerii cari pe viitoriu ar dori sĕ fie susceputi la curs, sĕ aviséză ca, recursele lor, instruite cu documentele despre calificaţiunea recerută sĕ le aştérnă consistoriului de acolo cel mult până la 9|21 August a. c. observându-se acestora, că resoluţiunea de primire sau neprimire sĕ va intima fie-căruia, prin concernintele oficiu parochial.

* * *

Denumire. Comitele suprem al comitatului Sibiiu a numit în mod provisoriu pe dl Dr. Ioan Elekeş medic în Sas-Sebeş de medic cercual al cercului Sebeş.

* * *

Gendarmii şi pandurii din Săcele desvóltă de cât-va timp mare zel, dar nu în urmărirea esceselor şi blastămaţiilor, ce se comit atât de des de către ciangăi, ci în infestarea românilor inteligenţi cu perchisiţii domiciliare. călcarea domicilului etc. Astfel în sĕptĕmâna trecută au găsit cu cale a urmări pe studentul din Paris dl G. Moroian, care a sosit de vre-o 10 ḑile la casa părintéscă din Satulung. Pre când dênsul era absent de acasă, pandurii au întrat de repeţite-ori în locuinţa sa ḑiua şi în meḑ de nópte, ca să-l caute, scormonind prin tóte colţurile, prin pod şi prin pivniţă. Ér la gară din Săcele pândesc mereu înarmaţi, ca sĕ-l ridice. Sĕ crede, că dl Moroian este urmărit, pentru-că nu şi-ar fi împlinit obligamêntul seu militar, dar precum suntem înformaţi nu numai şi-a împlinit tóte obligamintele dar s'a şi anunţat după tótă regula la comanda din Braşov. Ce scop au dar călcările continue ale locuinţei sale din Satulung? Nu cumva îi supĕră, că amicul nostru studiéză la Paris şi nu la Dobriţin? Atragem atenţiunea celor din fruntea comitatului asupra acestor miserabile şicanări şi infestări, ce se fac pe basa unor denunţări ticălóse, luate din vênt şi fără de-a cerceta mai înainte obiectiv starea lucrurilor, „scrie G. Transilv.“

* * *

Tempestate. Din Braşov ni-se scrie, că Sâmbătă în 16 l. c. s'a descărcat pe Braşov şi împregiurime o tempestate îngrozitóre împreunată cu pétră de mărimea „nucilor turcesci“. Tempestatea a scos arbori din rădăcină, a dirimat coperişe de case şi a spart multe ferestri. Cucuruḑul, viţele de cartofi, grâu, ovĕs, etc. tot a devastat, pe unde a ajuns pétra.

* * *

Esamenele la şcóla orientală din Viena s'au ţinut din 7—13 Iuliu. Toţi elevii în numĕr de 21 au trecut cu succes esamenul.

* * *

† George Aiser. O veste tristă ne a sosit din Făgăraş. George Aiser, cunoscut nu numai în ţinutul Făgăraşului, dar şi în părţile cele mai depărtate, ca model de sârguinţă şi ca model de părinte al familiei s'a mutat Vineri la 6 óre a. m. după o viéţă pământéscă de 83 ani în locaşurile drepţilor. Viéţa sa lungă a consacrat-o binelui naţiunei, bisericei şi familiei sale. Afle mângăiere în ceruri pentru virtuţile sale creştinesci şi fie-i ţĕrina uşóră.

Jalnica familie a dat următoriul anunţ:

Avem durerea a vĕ aduce la cunoscinţă perderea iubitului nostru tată şi moş *George Aisĕr*, propietar etc. care împărtăşit cu sf. taine Vineri la 6 óre diminéţa a adormit în Domnul în etate de 83 ani. Inmormêntarea va avé loc Sâmbătă în 28 Iuliu 1894 la 4 óre după améḑi în cimiterul gr.-oriental din loc. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria eternă. Ioan, George, Emil, Corneliu, Alecsandru, Victor, fii. Eufimiţa, Silvia, Alecsandrina nurori. Ionel, Alecsandru Aurel, Emil nepoţi, Irina, nepótă.

* * *

Triste semne. Foile patriotice se plâng, că la asentarea militară din estan s'au presentat în marele oraş Dobriţin 659 tineri din cari însĕ au aflat buni numai 113 sau 17 procente. Acésta n'a plăcut nici ministrului de honveḑi şi el a şi provocat magistratul oraşului sĕ esplice causele şi împregiurările acestei decădinţe a tinerimei ajunsă la asentare. Din raportul oraşului estragem următórele date interesante: Dintre cei 659 tineri provocaţi de câte 21, 22 şi 23 ani, 89 inşi au fost sub mĕsură, 59 au avut defecte corporale; slabi au fost 319 inşi. Medicul ḑice, că causele prea timpuriei slăbiri este pre lângă altele şi traiul miserabil şi că deja cu 11—12 ani trebuie sĕ lucreze greu la zidiri etc. şi acésta împedecă crescerea şi desvoltarea.

* * *

Jertfele ciupercilor nebune. In acéstă ţéră fericită mulţi cetăţeni îşi potolesc fómea şi cu ciuperci. Acelea se capĕtă destule grătuit prin păduri, numai trebue adunate. Insĕ mulţi ómeni nu cunosc ciupercile şi nu sciu deosebì cele bune de cele rele sau veninóse. Astfel s'a întâmplat în ḑilele aceste, că o muiere sĕrmană din comuna Nagy Atád, din comitatul Somogy, a adunat ciuperci din pădure şi le a gătit de mâncare pe séma membrilor familiei. După vr'o câteva óre s'a şi ivit efectul veninos al ciupercilor consumate. Femeia şi cei trei copii ai sei au fost năpădiţi de nisce sgârciuri grósnice şi nici medicul nu i-a mai putut mântuì. Toţi patru au murit înveninaţi de acelea ciuperci. Nu ne îndoim, dacă au fost Somogyi-gombă.

Constituirea despărţĕmêntului Sĕliştei.

Sĕlişte, 16/28 Iuliu 1894.

Tandem aliquando după o stagnare de aprópe 4 ani ajunserăm şi noi sĕ ne vedem despărţĕmêntul „Asociaţiunei“ constituit.

Comitetul central în urmă a aflat mijlocul: cum se pot paralisa frecările locale stricăcióse pentru causa publică naţională, şi după-ce înzădar a probat cu cel ce în puterea posiţiunei sale ar fi chemat sĕ conducă acest cerc bine situat, cu dl protopop Dr. Nicolae Maier, a trimis din sinul seu în persóna dlui Parteniu Cosma un delegat, ca sĕ încerce constituirea despărţĕmêntului, ceea-ce a şi succes.

Nu voiu sĕ recriminez pentru trecut, pentru-că nu-mi este scopul sĕ acus nici sĕ scus pe nimenea, ci ca în viitor sĕ se repareze ceea-ce s'a deteriorat în trecut, şi ca în armonie sĕ facem tóte cele bune de aci încolo.

De aceea mĕ mărginesc a descrie decursul adunării constituante în mod obiectiv.

In urma învitării publicată şi prin ḑiare şi separat, Dumineca în 10/22 l. c. ne-am întrunit în sala cea mare a scólei capitale din Sĕlişte, un numĕr frumos de inteliginţă şi popor din Sĕlişte şi din comunele învecinate, sub presidiul dlui delegat P. Cosma, carele nainte de tóte cu consimţĕmêntul adunării a rugat pe dl Romul Simu, învĕţător dirigent în Orlat, sĕ priméscă oficiul de notar ad hoc, după aceea dând cetire mandatului comitetului central Nr. 200 din 5 Iuliu de următoriul cuprins:

„In urma raportului dela 8 Iuniu 1894 primit dela dl Dr. Nicolau Maier protopresbiter în Sělişte şi director provisor al despărţĕmêntului „Asociaţiunei“ din Sělişte, prin care aduce la cunoscinţa acestui comitet, că a consultat inteliginţa română de acolo în privinţa constituirei definitive a acelui despărţĕmênt, şi părerea ei este că nu se póte constitui întré împrejurările actuale, ci sě se incorporeze la despărţĕmêntul Sibiiului, până va veni chiar inteliginţa se cérĕ înfiinţarea unui despărţĕmênt acolo, — comitetul Asociaţiunei n'a putut accepta acéstă propunere, şi te-a trimis pe onorat D-ta, în şedinţa sa de jos însĕmnată sĕ încerci ca delegatul comitetului constituirea acelui despărţĕmênt“ etc.

deschide adunarea cu următorul discurs primit cu vii aclamări:

Domnilor!

Adunarea genenerală din Reghin, ţinută în vara anului 1890, luând la revisiune arondarea vechie a despărţĕmintelor, conform propunerei comitetului central, făcută în urma dorinţii esprimate de repeţite-ori din partea factorilor competenţi ai acestui cerc, a creat cu centrul în Sělişte un nou despărţĕmênt.

Comitetul încă de atunci a luat mĕsurile necesare pentru organisarea acestui despărţĕmênt, denumind pe dl protopop Dr. N. Maier de director provisor încredinţat cu organisarea.

Sunt oprópe patru ani de atunci, patru ani din cei mai mănoşi şi despărţĕmêntul acesta încă n'a ajuns nici la stadiul începutului, încă n'a apucat sĕ se constitue.

Comitetul central, când a propus crearea acestui cerc, reclamat de Dvóstră, a fost de convingerea, că satisface justelor pretensiuni culturale a celui mai puternic şi mai curat cerc românesc din patrie, şi că prin aceea că îl emancipéză de tutela Sibiiului, îl va ambiţiona ca sĕ se afirme de aceea ce este şi trebue sĕ fie — de primul între tóte despărtĕmintele Asociaţiunei.

Durere însĕ, că raporturile sociale din centrul cercului, — pentru că eu nu-mi pot esplica altfel acest fenomen — n'a justificat asceptările comitetului central — că s'a întêmplat şi în acest bine situat şi în alte privinţe fórte mândru cerc, aceea ce nu s'a putut evita în despărţĕmêntul Gârbăului, situat rĕu, din comune mixte, sĕrace, sfăşiate prin frecări confesionale, fără inteliginţă laică şi fără loc potrivit pentru centru-că aprópe patru ani a stagnat fără nici o activitate, ér acuma vine, şi prin rostul conducĕtorului ales în mod interimal din partea comitetului central, însuşi cere ca sĕ i-se prolungéscă minoritatea, sĕ se contopéscă érăşi în despărţĕmêntul Sibiiului, până când va veni inteliginţa la convingere, că póte conduce un despărţĕmênt şi va cere ea însă-şi reînfiinţarea.

Comitetul central însĕ şi după acéstă esperinţă tristă nutresce mai bune păreri despre inteliginţa şi despre poporul acestui cerc.

Dvóstră, cari aşa ḑicênd ḑi de ḑi vedeţi în mijlocul Dvóstre óspeţi, mai cu sémă români, cari vin anume ca sĕ cunóscă vestita Sĕlişte, cu petrecerile ei, cu ospitalul popor al ei, cu specialul port femeesc şi cu frumósa rasă de femei a ei, — nu pot crede ca numai pentru o instituţiune culturală şi naţională cum este „Asociaţiunea transilvană“ sĕ nu aveţi simţ.

Un centru românesc mai bine situat ca Seliştea nu-ţi poţi închipuì.

Aveţi la un loc pretură, judecătorie cercuală, sau judeţ cum ḑiceţi d vóstră, protopop, şcóle centrale cu mulţi învĕţători relativ bine salarisaţi, comercianţi, industriaşi, tot din sinul d-vóstre, mai multe reuniuni de utilitate publică şi o piéţă binecercetată, cu un cuvênt tot ce astăḑi aici la noi este posibil şi folositor pentru administraţiunea bisericéscă şi civilă, pentru justiţie şi pentru alte necesităţi ale vieţei, — póte lipsi aici un organ conducĕtor pentru cultura poporului român?

Eu aşa cred, că nu!

Nu póte admite Sĕliştea, ca ea sĕ fie admirată şi esploatată de strĕini numai pentru esteriorul ei, ci trebue sĕ nisuéscă, trebue sĕ se ambiţioneze a deveni cercetată şi stimată pentru prestaţiunile sale reale şi intensive, cu deosebire pe terenul cultural şi industrial, de care este condiţionată esistinţa acestui popor deştept.

Trebue sĕ se ambiţioneze a devenì aceea ce este chiemată sĕ fie: focular de cultură, de industrie şi de comerciu pentru întreg cercul, conducĕtoriul cercului întru a rĕspândi în popor învĕţătura în tóte direcţiunile după cum dispune §. 5 din regulament.

Cine póte fi chiemat, dacă nu Sĕliştea ca sĕ esecute cu succes unele din scopurile Asociaţiunii, normate în amintitul §. al regulamentului cum sunt d. e.: punctele c, d, e, şi f.

„prin stăruinţa ca pe lângă şcólele poporale sĕ se înfiinţeze şi susţină scóle de pomărit, de grădini şi alte economii de model“;

„prin disertaţiuni poporale şi învĕţături despre economie, industrie şi comerciu“;

„prin îngrijirea ca sĕ se îndemne poporul a îmbrăţişa pe întrecute, deosebitele ramuri de industrie şi de comerciu“;

„prin îndemnarea poporului la înfiinţarea de însoţiri între sine, prin care sĕ se ajute fie-care individ sau membru al acelei însoţiri în intreprinderi folositóre“?

N'aveţi decât sĕ aduceţi drept esemplu pe comuna Cacova situată în acest cerc, pentru-ca sĕ dovediţi poporului, cât folos póte aduce pomăritul cultivat cu pricepere de lucru.

N'aveţi decât sĕ consultaţi punga d-vóstre, ca sĕ aflaţi, ce sume enorme daţi ca proprietari de pămênturi intra şi estravilane altor proprietari de categoria d-vóstră, cari cultivă grădinăritul, pentru legumele de prima necesitate, fără care nu póte fi casa unui ţeran român.

Unde sunt mai multe rĕsbóie pentru industria de casă decât aici în comuna centrală, ? şi totuşi un articol, fără care nici o femeie nu póte fi — pachiolul — nu-l sciu produce isteţele ţesetóre ale d-vóstre, ci trebue sĕ-l cumpĕraţi cu bani scumpi dela saşii din Sibiiu, ba aceia cari fac lucs şi în îmbrăcămintea ţerănéscă plătesc bani grei strĕinilor şi pentru alte lucruri, cari aparţin la industria de casă, — pentru-că nu este o conducere espertă pentru desvoltarea acestui ram, pentru d vóstră fórte lucrativ al industriei de casă, pentru care guvernul cheltuiesce sume enorme între secui, cu cari şi d-vóstră veţi fi necesitaţi sĕ ţineţi concurenţă în desvoltare, dacă voiţi ca sĕ nu dispară acest mijloc de esistenţă pentru acest cerc.

Ba aveţi mare necesitate şi de aceea ca sĕ puneţi stavilă falsificării frumosului port femeesc special „sĕliştenesc“ carele de un timp încóce a început a se corci prin adoptarea unor motive streine, stricăcióse pentru gustul estetic şi pentru portul românesc, carele numai păstrându-şi originala sa simplitate şi eleganţă are valóre naţională.

Dar despre îmbrăţişarea comerciului, cine va putea mai cu efect capacita pe poporul acestui cerc, decât dvóstră sĕliştenii? carii aţi început a esecuta idea unei mici societăţi din trecut, din care numai unul mai este în viéţă şi din care făcea parte şi fie iertatul Florian, fostul notar al dvostră idea de a vĕ respândi prin comunele din câmpie şi a ocupa ca neguţători locul jidanilor, carii ca mici comercianţi nunumai esploatau şi esploatéză pe blândul popor românesc, dar totodată îl demoraliséză şi-'l aduc la sapă de lemn, pe când apostolii dvóstră, pe lângă aceea că şi ei fac treburi bune, tot odată formézǎ şi un element moralisător şi civilisator pentru acel popor scăpătat

Nu voiu sĕ vĕ mai intreţin cu indicarea altor cestiuni culturale, care au lipsă sĕ fie îmbrăţişate şi conduse de Asociaţiunea nóstră, dacă vrem sĕ ţinem pas cu spiritul timpului şi se susţinem concurenţa cu celelalte popóre din statul nostru mai favorisate şi graţie acestei impregiurări mai inaintate în cultură. Făcut odată începutul, veţi afla dvóstră ce mai este de intreprins pre acest teren fórte vast, pe care ómenii maturi, pot lucra în cea mai bună armonie ori-de ce vederi politice şi ori de care confesiune ar fi ei, pentrucă aici obiecte de natură politică şi religionară nu se pot pertracta, ve rog numai sĕ priviţi la reuniunea magiară de cultură, abia de câţiva ani înfiinţată, cu cât zel lucră aceea pe tóte terenele culturale şi sociale! Ce resultate şi morale, dar mai ales materiale póte aceea arĕta după 9 ani de esistinţă, faţă de reuniunea nóstră, carea esistă deja de 32 de ani.

Adevĕrat, că în situaţiunea actuală politică noi nu putem dispune de acel sprijin puternic, de care are Kulturegyletul parte, dar în fine tot ce póte ea face pentru elementul magiar, putem şi noi face pentru elementul român, numai zel şi voinţă tare sĕ avem.

Dechiar adunarea cercuală de deschisă.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sebeşul-săsesc, 12 Iuliu 1894.

Stimate domnule redactor!

Pe când în timpul trecut era o condiţiune impomisibilă, ca învĕţătorii dela scólele nóstre confesionale sĕ fie şi cântăreţi de strană (în biserică), astăḑi timpul a adus cu sine, ca sĕ pretindă dela ei şi cunoscinţe în arta musicală. Acestei împrejurări este de a se mulţămí, că mulţi din tinerii nostri seminarişti se ocupă cu predilecţiune cu arta musicală şi după eşirea lor dintre păreţii seminariali. Intre ei amintesc de astădată numai pe învĕţătorul nostru dl Nicolae Todea, care dela venirea sa în opidul nostru a dat vieţii nóstre sociale un puternic avênt. Pe când la începutul venirei d-sale la noi terenul musical era aprópe părăsit şi înţelenit, astăḑi avem inaintea nóstră acest câmp cu multă grije cultivat şi înflorit.

Inceputul s'a făcut cu un cor scolariu, mai târḑiu s'a prefăcut în cor de plugari, ér astăḑi acest cor s'a închegat într'o frumósă reuniune de cântări, care unesce tóte clasele societăţii într'o cunună armoniósă. Astfeliu dorinţele nóstre esprimate la începutul activităţii corului de plugari, astăḑi după un timp de 2—3 ani le vedem realisate: în loc de cor, reuniune, — în loc de producţiuni restrînse, concerte publice.

Mai de curênd a concertat reuniunea de cântări în 3/15 Iuliu a. c. în pavilonul de vară dela hotelul „Leul de aur“.

Preţul întrării tare moderat a făcut posibil, ca pe lângă inteligenţa de tóte naţionalităţile din loc şi cea din jur sĕ ia parte şi o mulţime de ţĕrani, pe cari pe lângă curiositatea acestei apariţiuni i-a atras de sigur şi melodia poesiilor poporale; ei anume nu-şi puteau îndestul esplica, cum de o poesie cântată de tinerii de pe la sate pe la lucrul câmpului şi la întórcerea lor către casă, îmbrăcată acum într'un nou vestmênt, sĕ placă şi mai tare.

Programa a fost fórte potrivit compusă din 7 puncte întreţesute cu deosebită grije cu cântări poporale şi „solo“-uri cu acompaniare de pian.

In primul loc s'a pus dóuĕ cântări poporale: „Ḑis'a badea“ şi „Baba şi moşnégul“, în cari de o parte a fost bine interpretat amorul sincer din viéţa idilică a unei pĕrechi rurale, de altă parte ne-a înfăţişat cu mult interes spiritul glumeţ şi ironic al poporului nostru, asemenea a plăcut mult cântările de sub punctul 2 şi 6, dar a escelat cu deosebire la esecutarea cântărilor poporale de sub punct. 4 „Ileana“ şi punctul 7 „Brêul popilor“ de Musicescu, dovadă aplausele sgomotóse, cari nu voiau a se fini nici după a dóua esecutare a cântărilor. La p. 3 au fost întreţesute dóuĕ cântece pentru o vóce, esecutate de dşóra A. Üveges şi acompaniate pe piano de dşóra V. Tipeiu. Dşóra Üveges deşi a păşit prima dată înaintea unui public atât de numĕros, a dovedit, că e conscie de puterea sa şi prin esecutarea sonoră, plină de foc a cântărilor a secerat vii aplause, ba a fost distinsă din partea publicului şi cu un buchet frumos din flori naturale; dşóra V. Tipeiu a acompaniat cu mult tact şi silinţă, dând dovadă, că are o scólă bună musicală; acestea producţiuni ne-au asigurat că reuniunea dispune de dóuĕ membre zelóse, cari şi în viitor cu aceeaşi resoluţiune vor conlucra la ridicarea vaḑei reuniunei, din carea fac parte.

Nu putea se lipséscă din program nici rolul dlui înv. Avram David cunoscut publicului nostru de aici pentru vocea-i plină de putere încă dela producţiunile anterióre. D-sa în cântecele: „Un boboc“ şi “Ghiţişor“, s'a arĕtat ca totdeuna cu siguranţă deplină şi cunoscinţă de causă răpind cu sine inimile auḑitorilor, dar mai elocuent au vorbit îndelungatele aplause, cari l-au silit sĕ mai repeteze odată.

După concert a urmat petrecere cu dans începêndu-se cu hora, în cari s'au aruncat domni şi dame, feciore şi fete cu multă însufleţire şi s'a continuat cu celelalte jocuri până în ḑori de ḑi. Nu pot trece cu vederea un moment, care a răpit până la însufleţire publicul asistent, acesta a fost jocurile: „Căluşerul şi Bătuta“, cari cu abatere dela program s'au jucat înaintea pausei, din causă că publicul strein fiind timpul fórte înaintat începuse a se depărta. Intre accentele marcante ale musicei apare în mijlocul publicului céta „căluşerilor“ în costum frumos, elegant românesc, purtând fie-care pe cuşma aşeḑată pe ureche o pénă falnică de curcan. Ei înfăţişau pre vrednicul strănepot al vechei capitale Roma; presentare maiestósă, statură militărescă, mişcare elegantă şi uşóră, tact strict şi precisiune, étă în câteva cuvinte caracteristica lor. Publicul nu se putea sătura de privit şi le-au rĕsplătit cu meritate aplause zelul neobosit, chemându i de mai multe-ori sĕ repeţéscă. Am auḑit chiar dela bărbaţi competenţi, cari în timpul juvenil încă escelau în acestea jocuri, păreri fórte măgulitóre despre jucători. Admiraţiunea lor a fost cu atât mai mare, cu cât au aflat, că acesti tineri cu escepţiunea a doi şi a vătavului sunt fii de plugari din loc, acuiraţi dela córnele plugului. Aceste sunt nóuĕ doveḑi de câte lucruri frumóse şi nobile e capabil românul.

Satisfăcuţi şi încântaţi de reuşita concertului, încălḑiţi de valurile dansului şi inspiraţi de jocurile naţionale ne-am despărţit la apariţiunea aurorei purpuri, păstrând în inimele nóstre mult timp aceste fericite momente.

—n.—

Bibliografic.

A apărut:

— „*Vatra*“, nr. 14 cu următoru sumariu:

Tecst:

„Sérbona“, tipuri bucureştene de St. Basarabeanu. — „Puteri elementare“, versuri de V. D. Păun. — „Plaiul Tătarilor“, legendă de S. Fl. Marian. — „Fata leneşe“, poveste de N. D. Popescu. — „Sânziene“, versuri de Maria B. Baiulescu. — „Mărturisirile Dorettei“, după Castelnuovo de Teodora Conta. — „Pastel“, versuri de Virgil Cisman. — „De câte ori… versuri“, de G. Murnu. — „Mara“, de Ioan Slavici. — „1877—1878“ versuri, de H. G. Lecca. — „Epidemii istorice, de G. Vasiliu. — „Ḑi aniversară“, după Dykens, de E. Florescu. — „Snóve din popor“, de D. Stăncescu. — „Magie de salon“, de Aidrod. — „Fel de fel“, de ***.

Ilustraţiuni:

Pisicile pe velociped. — Piaţa florilor. — In Egipet. — Autor şi critici. — Din munţii nostri. — Frumseţe orientală. — Un savant. — Mamă vitregă.

Loterie.

Sâmbătă, în 28 Iuliu n. 1894.

Viena:	**77**	**33**	**60**	**49**	**76**
Timişóra:	**68**	**21**	**80**	**48**	**8**

Nr. 466/894 [133] 2—5

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci vacante din mai jos numitele comune, din protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 6 August a. c. v.

1. In Bedeleu postul învĕţătoresc cu salariul de 250 fl. cuartir şi lemne.
2. In Cacova Jeri, cu salariul de 250 fl. cuartir şi lemne.
3. Mogoş-Mămăligani, cu salariu de 250 fl. cuartir şi lemne.
4. Mogoş-Miclesci, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne,
5. Muncel, cu salariu de 220 fl. cuartir şi lemne.
6. Orĕşti, cu salariu 100 fl. cuartir şi lemne.
7. Poşaga de jos, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.
8. Runc, cu salariu de 274 fl. cuartir şi lemne.
9. Sălciva inferióră, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.
10. Sălciva de sus, cu salar de 300 fl. cuartir şi lemne.
11. Şasa, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.
12. Valea Lupşei, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.
13. Vinţa, cu salariu de 200 . cuartir şi lemne.
14. Buru şi Ocolişul mic cu salariu de 300 fl. cu învĕţătoriu ambulant sau separat dela fie-care câte 150 fl.
15. Lunca şi Vidolm cu salariu de 300 fl. învĕţătoriul ambulant, sau separat dela fie-care comună câte 150 fl.

Toţi învĕţătorii aleşi vor fi datori a ţinea şi strană în Dumineci şi sĕrbători cu elevii şi a cânta în biserică.

Asemenea concurenţii vor fi deobligaţi a se presenta în comuna la care a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, au sĕ-şi aştérnă cererile concursuali în terminul susindicat, provĕdute cu documentele recerute de normele din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Ofenbaia (Offenbánya) în 5 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 697/894 [134] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învĕţătoriu la scóla gr. or. română cu trei învĕţători din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

300 fl ce se vor solvi în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scólei şi 3 stîngini de lemne, prospect a fi ales din partea comitetului parochial de director cu un adaus de 50 fl la salariu; concurentele fiind obligat a forma un cor din scolarii destoinici şi a cânta în dumineci şi sĕrbători în biserică. Sĕ va presenta înainte de alegere în vre duminecă ori sĕrbătóre în faţa locului spre a-şi dovedi desteritatea în cântări.

Sublicele concursuale instruite cu documentele necesarii se vor adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sibiiului.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 12 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu
protopresb.

Ad. Nr. 342/1894 prot. [135] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Berivoii-mari şi mici, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
2. Breaza, postul primariu, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
3. Comana-inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
4. Dridif, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
5. Galaţi, salariu anual 300 fl, cuartir şi lemne.
6. Grid, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
7. Herseni, salariu anual 300 fl, cuartir şi lemne.
8. Hurez, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
9. Părĕu, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne
10. Perşani, salariu anual 300 fl, cuartir şi lemne.
11. Rîuşor, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
12. Rucăr, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
13. Sâmbăta-inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
14. Sâmbăta-superióră-apus. salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
15. Sâmbăta-sup.-rĕs., salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.
16. Şercaiţa, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne
17. Şinca-nóuă, postul secundar salariu anual 200 fl, cuartir şi lemne.
18. Şona, postul primariu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.
19. Veneţia-superióră, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a subşterne suplicele lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 8 Iuliu, 1894.

Oficíul protopresbiteral gr.-oriental al Făgăraşului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 409 [136] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci dela scolele confesionale gr. or. din comunele mai jos însĕmnate în protopresbiteratul Sebeşului, se scrie concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Lancrĕm cu salar de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.
2. Rĕhĕu, trei posturi învĕţătoresci, fie-care dotat cu salar de 300 fl. v. a. un stângin de lemne de foc şi grădină; fiind dator învĕţătoriul cl. I. a conduce scóla de repetiţiune; al cl. II. a ţinea Dumineca şi serbătórea strană în biserică, ér al cl. III. a conduce cântările liturgice şi a cultiva grădina de pomărit.
3. Pianul de jos, două posturi fie-care cu salar de 300 fl. v. a. şi lemne de foc, şi cel ce va ţiné Dumineoă şi sĕrbătórea strana în biserică va primi $^{1}/_{4}$ de jug. agru în folosinţă.
4. Daia română cu salar de 300 fl. grădină şi lemne de foc.
5. Căpălna cu salar de 300 fl. şi lemne de foc.
6. Rechita cu salar de 300 fl. cuartir şi lemne.
7. Berghin, cu salar de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Invĕţătorii, cari vor fi aleşi în comunele 1. 4. 5. 6. 7. sunt datori a ţinea Duminecă şi sĕrbătórea strana şi a cânta cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a şi înaintea cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat şi a se presenta în vr'o Duminecă în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântri şi tipic.

Sebeş, 11 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

---

[137] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post învĕţătoresc la scóla română din Sĕlişte se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Dela concurenţi se recere pre lângă cualificaţiunea învĕţătoréscă prescrisă sĕ aibă cunoscinţe musicale, spre a putea instrui în mod sistematic, cântările în scólă, se pótă forma un cor bisericesc, asemenea se ţină o strană Dumineca şi sĕrbătórea în biserica

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. şi 50 fl. v. a. bani de cuartir şi lemne din fondul scólei, mai departe un adaus de 100 fl. din fondul bisericei mari.

Reflectând la acest post un concurent carele pre lângă condiţiunile susamintite are pracsă învĕţătorésca de cel puţin 5 ani, aceluia i-se va adauge acum încă 50 fl. v. a ca cuincuenal la salariu, eventual i sĕ va adauge la ajungerea acelui timp de serviţ, ér de aci încolo se vor adauge cuincuenalii de 50 fl. până se va ridica salariul acestui post la suma de 700 fl. v. a.

Salariul se solvesce în rate lunari anticipative.

Concurenţii la acest post sĕ-şi înainteze cererile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului Oficiu în terminul deschis şi sĕ se presenteze 'nainte de alegere în o duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Sĕlişte, în 6 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Sĕliştei conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 385. [138] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. II din comuna Loman, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt de 602 fl. 50 cr despre cari se pot trage înformaţiuni mai de aprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au aşi înainta cererile, ínstruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 2 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 388. [139] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa I-mă din Sebeşul-săsesc, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post de paroch, pe basa sistemisării venitelor preoţesci, făcută prin sinodul parochial la 29 Iuniu 1893 sub Nr. 2 şi la 16 Ianuariu a. c. sub Nr 3 lit. b. este de 800 fi. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despre acésta dotaţiune se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre (§ 15 lit. a. din regulamentul pentru parochii) subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeş, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 391 1894 [140] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 24 Maiu a. c. Nr. 3088 B. pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III, Nadăştia-inferióră, din protopresbiteratul Haţegului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 302 fl. 50 cr. v. a. statorite în sinodul parochial estraordinariu din 6 Martiu 1894. st. v.

Informaţiuni mai detaiate în afacerea acésta se pot primi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 10 Iuniu, 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 529/894 [122] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea unui post învĕţatoresc devenit vacant la scóla elementara gr. or. rom. cu mai mulţi învĕţători, a bisericei Stei-Adormiri, din Satulung (Săcele) protopresbiteratul Braşovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt conform legilor în vigóre:

a) 300 fl. v. a plătibili în rate lunare anticipative.

b) cuartir natural sau 25 fl. v.

c) $^{1}/_{4}$ din grădina scolară

Alesul de învĕţător dacă va fi în stare a forma şi un cor bisericesc cu copii scolari ca sĕ cânte în biserică, dumineca şi sĕrbătórea, va mai primi o remuneraţiune de 25 fl. v. a. anual.

Condiţiunile ce se recer dela cei ce vor competa la acest post sunt:

1. Producerea testimoniului de cualificaţiune.
2. Testimonii despre eventuala funcţionare la alte scóle.

Vor fi însĕ preferiţi cei cu cualificaţiune superióră.

Concurenţii la acest post vor avé a-şi aşterne suplicele concursuale instruite conform condiţiunilor de sus prin Preaonoratul Oficiu protopresbiteral al Braşovului la subscrisul comitet parochial ca scaun scolar până la terminul arătat.

Comitetul par. gr. or. rom. dela biserica Stei-Adormiri din Satulung ca scaun scolar.

Satulung, 20 Iuniu, 1894.

Radu Popea,
paroch şi preşedinte.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

In absenţa onor. domn
protopresbiter actual
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 80 Sibiiu, Sâmbătă 23 Iuliu (4 August) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4698 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolar 1894/5 sunt a se conferí din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

I. Dóuĕ stipendii de câte 500 fl. din fundaţiunea episcopului Moga, pentru ascultători de filosofie sau drept.

II. Un stipendiu de 100 fl. şi altul de 60 fl. din fundaţiunea „Francisc-Iosif" pentru ori-ce facultate academică.

III. Un stipendiu de 100 fl. din fundaţiunea „Cologiană" pentru un student de ori-ce categorie.

IV. Un stipendiu de 50 fl. din fundaţiunea „Peiovici" pentru studenţi de scólele medii.

Aspiranţii la aceste stipendii au sĕ-şi aştérnă suplicele la Consistoriul archidiecesau pănă la 6 August st. v. a. c. instruite cu următórele documente:

a) atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparţine, că sunt români greco-orientali;

b) atestat scolar despre progresul făcut în studii în anul din urmă, respective testimoniu de maturitate;

c) atestat medical, că sunt sănĕtoşi;

d) atestat dela primăria comunală despre posiţiunea socială şi starea materială a părinţilor lor, şi

e) eventual alte atestate recoman datóre.

Suplicanţii au a numí în suplicele lor şi institutul de învĕţmênt, la care vor sĕ-şi facă studiile.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolar, ţinută la 7 Iuliu, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 22 Iuliu, 1894.

Dintre membrii comitetului naţional 13 osândiţi în procesul memorandului şi unul pentru rĕspândire au fost, precum sciut este, escortaţi la Seghedin şi Vaţ şi sunt aḑi închişi; curia eri a respins cererea de nulitate a lor 11 preoţi români, condamnaţi de juriul şi tribunalul din Cluş pentru aderenţă la Replică şi vor fi şi acestia în curênd întemniţaţi. Aşadar cu totul 25 condamnaţi politici vor fi închişi de nou în temniţele unguresci, spre fala liberalismului magiar.

Inşirându-i pe toţi aceştia cu numele „Bud. Hirl." în un articol de fond din nrul dela 2 August a. c., constată, că acestea întemniţări în massă „vor avea în ori ce cas un resultat, anume acela, că fiecare agitator valach sĕ va convinge că nu póte agita nepedepsit contra Ungariei şi că agitaţiunea naţională nu e glumă uşuratică, ci un lucru fórte serios."

Noi am accentuat de mai multe ori, că guvernul prin persecuţiunile contra nóstră intenţionéză a intimida pe români şi in genere pe naţionalităţi, că el are de scop a le pune pumnul la gură, ca naţionalităţile sĕ nu mai cuteze a cere drepturi, ce com pet tuturor popórelor in un stat poliglot. „Bud. Hirl." crede, că acest scop baremi in parte, prin intemniţările mai nóue, este ajuns, căci, „influinţa descurajatóre a intemniţărilor sĕ póte deja observa", ḑice ea.

Nu scim, de unde şi pe ce cale află „Bud. Hirl" acest lucru dar noi datori suntem sĕ-i spunem, că sĕ înşală Lovite sunt negreşit familiele, ai căror capi sunt tîriţi in temniţă, lovit este intreg poporul românesc prin aceste intemniţări, prin cele ce au fost şi cari vor urma, o adâncă durere ne cuprinde pe toţi când vedem, că unii dintre cei mai valoroşi bărbaţi de-ai nostri sunt pedepsiţi cu închisóre de ani de ḑile, acésta da, acésta e firesc, dar ca se ne descurajăm ca se ne intimidăm, ca sĕ abḑicem de a lupta şi mai departe pentru obţinerea de drepturi pentru poporul nostru în acéstă patrie — de acésta stăm departe şi cine crede contrariul sĕ inşală. Din contră, precum am ḑis-o şi de alte-ori, persecuţiile ne dau nou curaj ne inchégă mai mult, ne fac sĕ aparem din ce ce in ce mai uniţi, mai consolidaţi pe arena de luptă.

Am marcat acest lucru, căci din el sĕ vede de nou, pe ce căi rĕtăcite umblă politica magiarilor in cestiunea naţionalităţilor. Cu intimidare nu sĕ póte resolva o astfel de cestiune şi cu deosebire nu acum in secolul nostru.

Calea acésta n'are decât desastre sĕ aducă politicei înaugurate şi poporului magiar. Pe noi înlăuntru ne îndémnă la o consolidare, pe care magiarii nu voesc sĕ o vadă şi sĕ amăgesc pe sine, când cred, că ne vor descuraja. In afară ea contribue apoi la perderea simpatiilor, de care se bucurau magiarii. „Pesti Napló" o constatéză mai nou acésta, în nrul sĕu dela 28 Iulie. Un corespondent din München al acestui ḑiar scrie între altele:

„Ḑiarele bavareze sĕ disting mai ales prin tonul lor magiarofag Dacă acésta va continua tot aşa, fără nici o pedecă, o sĕ ne pomenim, că am devenit cu desĕvêrşire strĕini în mijlocul Europei".

Fără pedecă? Impedecaţi acésta prin o politică raţională, sănĕtósă!

O lămurire.

Onorată redacţiune!

In nrl precedent aţi publicat după „Coresp. de Hongrie" o conversare ce o-a avut corespondentul acelui ḑiar cu dl Nicolau Cristea, în cĕlătoria sa spre temniţa din Vácz, în care se ḑice, că dl Cristea întrebat: „ce cugetă despre mult discutata cestiune a unui partid mijlociu"? ar fi respuns că „ceea-ce jurnalele impută convorbirei ministrului Hieronymi cu metropolitul Miron Romanul şi cu directorul „Albinei" Cosma „*sunt lipsite de basă adevĕrată*".

Eu n'am cetit tóte jurnalele care s'au ocupat cu călĕtoria ministrului Hieronymi prin Transilvania dar am cetit câteva, şi nici în unul din acelea nu se afirmă positiv că ministrul ar fi pertractat cu Esc. Sa metropolitul şi cu mine despre cestiunea înfiinţării unui „partid mijlociu" între români, admit însĕ că vor fi fost ḑiare, care vor fi publicat şi astfel de scornituri tendenţióse.

Dar, ca cel puţin de aci 'ncolo „de strigis quae non existunt nulla fiat mentio" în interesul adevĕrului declar, că în scurtul timp de câteva minute, cât am fost eu împreună cu metropolitul, în visită de curtoasie la dl ministru Hieronymi, cu care mai târḑior aveam sĕ cinăm la aceeaşi masă — *nici o vorbă n'a fost între noi de politică, cu atât mai puţin de un eventual „partid mijlociu"*, ci din incidentul, că eu sum directorul „Albinei", am conversat puţin despre natura acestui institut şi a celoralalte institute de bani românesci, până când au întrat la ministru alţi óspeţi, învitaţi ca şi noi la cină.

Peste tot scurta nóstră visită n'a fost interpretată nici din partea ministrului de altceva, decàt de aceea ce a fost, adecă: de o visită de curtoasie.

Are deci tótă dreptatea dl Cristea, când afirmă că *ceea-ce jurnalele impută convorbirei ministrului cu metropolitul Miron Romanul şi cu mine, sunt lipsite de basă adevĕrată.*

Parteniu Cosma,
directorul „Albinei".

FOIŢA.

Despre cultura minţii şi a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Fiind-că nu toţi ómenii sunt genii, cari sĕ lucre din îndemn propriu, ci trebue sĕ fie îmbărbătaţi şi din afară, de altă parte ca sĕ se îndemne şi alţii se lucre, se pot admite decoraţiunile şi festivităţile.

Precum trecênd dela căldură la rĕcélă şi pe timpul schimbării anotimpurilor devenim morboşi, şi când se schimbă vremea devenim indispuşi, chiar aşa şi pe timpul slăbirii unei religiuni devin ómenii mai imorali. Romanii atunci erau mai desfrânaţi, când nu credeau în ḑeii lor, ér creştinismul încă nu prinsese rădăcini în inima lor. Religiunea creştină încă pare a slăbi din ce în ce tot mai tare. Acésta se póte observa şi din următórele: Legătura care unesce pe mai mulţi ómeni intr'un cerc avênd interese comune, acum nu se consideră ca mai demult după religiune, ci după naţionalitate. Entusiasmul cel mare ce l insufla cândva creştinismul, încât erau în stare a preferi mórtea decât a abḑice de a mai fi numiţi creştini, încă a dispărut.

Timpul nostru în ce privesc sciinţele a progresat fórte tare, însĕ moralitatea a rĕmas îndĕrĕpt luându-se în considerare raportul, în care stă faţă de sciinţă, ceea ce provine de acolo că sciinţa încă nu şi-a formulat principiile morale, după cari sĕ se conformeze omenimea, ér valórea religiunei a slăbit, încât pe ómeni nu-i mai înbărbătéză ca se facă bine, promisiunea fericirii raiului, şi nu-i înfrică ameninţarea cu muncile iadului de a se conteni dela rĕu. Dar cum ar şi putea influinţa aceste asupra lor, când mulţi nici nu cred că esistă.

Aḑi toţi doresc renume, însĕ puţini cugetă, că pentru câştigarea lui sĕ se foloséscă numai de mijlócele cele mai bune. Toţi ar vrea se fie avuţi dar cine cugetă sĕ o câştige pe dreptul. Mai de mult era cineva destins pentru nobleţa inimei sale şi dacă avea puţină cultură a minţii, aḑi devine cineva renumit pentru cultura minţii şi în biografia lui se ţine prea puţin cont şi de cultura inimei lui.

Mulţi ómeni órbecă, fără a avea vre-un impuls, care sĕ-i îndemne la sevârşirea faptelor morali, deci tocmai acum e timpul potrivit de a ne cugeta mai tare la restabilirea moralităţii, căci fără morala nu se póte închipui o societate omenéscă.

Se va nasce întrebarea, că óre morala sĕ fie dictată de religiune, aducêndu-se şi religiunea la valórea ei de órecând, stând astfeliu în strânsă legătură cu morala, după cum m'am încercat a arĕta, că au stat şi pănă acum, sau sĕ fie o morală dictată de raţiune, despărţindu-se de religiune şi punêndu-se pe base numai scientifice? Ca se rĕspund la acéstă întrebare mĕ simt prea puţin apt. Ceea ce ḑic e, că religiunea creştină ne-a presentat un ideal absolut perfect, ér consciinţa se caute a afla mijlócele prin cari sĕ stêrnéscă în omenime iubirea faţă de acel ideal. Acésta iubire va avea sĕ fie mai pe sus de tóte. Acésta iubire va trebui se fie mai vie decât iubirea ce o are amicul faţă de amic sau părintele faţă de fiu, mai puternică decât iubirea ce o are mirele faţă de mirésă şi mai tare chiar şi decât iubirea către sine însuşi. Şi esistând iubirea are se îndemne pe ómeni a se apropia cât mai tare de idealul virtuţii. Acest scop se va ajunge prin nobilitarea sentimentelor, din cari vor isvori faptele bune.

Despre nascerea rĕului.

Tóte câte sunt pe lume create pentru om îi aduc mai mult folos decât pagube. Reul cel mai mult îl sufere cineva din partea ómenilor cari în maioritate sunt rĕi şi dacă n'ar fi dată omului posibilitatea de a se îndrepta, aşi ḑice ca cei mai mulţi pesimişti, că ar fi mai bine ca sĕ nu esiste omenimea.

Ca omul sĕ devie bun nu mi-s'ar părea a fi tare greu de realisat, căci omul se nasce cu aplicare spre sentimente nobile, de unde sĕ ḑice: „Nevinovat ca un copil mic". Omul devine rĕu astfeliu că întrând în lume aude şi vede mai mult rĕu decât bine, şi prin acésta devine şi el rĕu. Dacă e adevĕrat, că omul se nasce bun, ar trebui ca şi după întrarea sa în lume sĕ fie bun şi ar fi când maioritatea omenimei ar fi bună, dacă totuşi e rĕu acesta mĕ întăresce şi mai mult în afirmarea mea de mai înainte, că maioritatea omenimei e rea şi cel bun încă e atras spre dînşii. Dacă n'ar întra cineva în scóla omenimei, ci ar cresce în natura liberă, el nu ar sci face rĕu, căci nu ar avea dela cine se înveţe fiind natura bună.

Omul nu se nasce cu însuşirea de a minţi, ci acésta şi-o însuşesce prin învĕţare. A spune adevĕrul e uşor, precând pentru a minţi trebue se cugeţi formând idei nóuĕ care nu le-ai cunoscut. Pentru a putea simula se cere o esercitare îndelungată, ér pentru a seduce un studiu îndelungat.

† Archiducele Wilhelm.

Vechea şi gloriósa casă de Habsburg a îndurat de un timp încóce dese şi mari perderi în sinul familiei; mai anii trecuţi sĕ sfêrşi în mod tragic moştenítorul de tron, — nu de mult a dispărut în valurile mării archiducele Joan şi acum tot în mod tragic muri archiducele Wilhelm, un unchiu al monarchului nostru, un stâlp puternic al casei domnitóre, căci reposatul inzestrat fiind cu calităţi estraordinare, devenise în armată — după fratele sĕu archiducele Albrecht — cel mai cu autoritate; el ocupa postul de comandante suprem al artileriei.

Dumínecă în 29 Iuliu ieşind la călĕrit în apropierea Badenului, unde petrecea peste vară la vila sa, i-s'a spăriat calul de tramwayul electric, ce s'a pus numai de curênd în circulaţiune, a căḑut de pe cal într'un mod atât de nefericit încât după vre-o câte-va óre a reposat întră durerile cele mai grozave de creeri, căci căḑênd de pe cal s'a lovit cu capul de nişte petrii ascuţite din apropiere. Perderea ce a îndurat-o casa domnitóre prin acésta nouă lovitură, e mare, şi jalea prea graţiosului nostru monarch şi a armatei e jalea tuturor popórelor din Monarchie.

Archiducele Wilhelm s'a născut la 21 Aprile 1827; s'a dedicat încă de tiner carierii militare, s'a distins în rĕsbóiele din 1848 şi 1866 şi astfel fu denumit comandante suprem al artileriei nóstre.

Inmormêntarea s'a celebrat Joi în Viena Au sosit numeróse cununi dela cei mai mulţi domnitori din Europa şi depeşi de condelenţe, apoi multe deputaţiuni de oficeri, cari au luat parte la ceremonia funebră. La curte s'a dispus un doliu de 14 ḑile.

Legile politico-bisericesci.

Dela un preot dela ţară primim următórele:

Ca sĕ se pună capĕt neînţelegerilor, ce se iveau cu ocasiunea botezului copiilor, art. de lege XXXVIII din 1868 a enunţat drept principiu ca pruncii de secs bărbătesc au sĕ urmeze religiunea tatălui lor ér fetiţele religiunea mamei. Din 1868 până acum s'a urmat cu puţine escepţiuni aşa, în viitor, după cea mai nóuă lege, părinţii au sĕ determine ei religiunea pruncilor lor. Anticipăm, că vorba e de pruncii din căsătoriile micste, căci unde părinţii sunt amêndoi de o confesiune, întrebarea e deslegată de sine.

Cu legea din anul 1868 puterea reversalelor ar fi trebuit sĕ încete şi încâtva li s'a şi pus stavilă, acum reversalele au sĕ între ér la valórea lor şi vênatul după suflete va forma un obiect de predilecţiune al preoţimei catolice. Aşa numita „eclesia militans“ va începe cu tóte şiretlicurile, de care dispune, a incerca sĕ-şi înmulţéscă numĕrul sufletelor pe calea acésta şi familiile, cari sunt alcătuite din membrii ce aparţin la diferite confesiuni vor trebuì sĕ fie tari ca sĕ nu caḑă jertfă apucăturilor iesuitice.

Liberalismul magiar a creat deci un nou teren de ispitire ca sĕ nu fie stabilitate nici în o direcţiune, ca copilul încă de când vede lumina ḑilei sĕ fie tras şi împins dela o biserică la alta, până ce încă nu pricepe, până ce încă nu scie şi nu e capace de a doesebi între o religiune şi alta. Aşa ne va fi dat sĕ vedem cestiuni familiare puse la cale de preoţii catolici, căci ei sunt cu deosebire care pentru atari lucrări sunt remuneraţi şi „zelarea“ pentru catolicism este sancţionată prin fundaţiuni anume create de archiereii mari şi prevĕḑĕtori în desvoltările, ce au sĕ urmeze.

Ne va fi dat sĕ vedem pe soţ ameninţat de către soţia sa cu divorţ, dacă nu-şi va boteza pe fiu în legea catolică, şi divorţul la tribunalele regesci nu va fi tocmai greu şi cu pedeci mari, dacă părţile un anumit timp nu vor avé plăcere sĕ fie împreună.

Ne va fi dat sĕ vedem pe fiu crescut în o lege, pe care tatăl nu o cunósce, pentru care nu s'a putut entusiasma şi nefiind tata pĕtruns de sânţenia legii — nu va fi nici fiul — şi indiferentismul religios va prinde rădĕcini tot mai puternice şi mai adânci până ce ne vom treḑí, că temelia bisericei e subminată şi simţul religios şi moral e sdruncinat.

Aceste tóte le-au făcut magiarii şi guvernul magiar, pentru încăpăţinarea preoţilor catolici, căci botezau pe apucate, şi călcau legea din 1868, — până ce ministrul Csáky a dat ordinaţiunea din 26 Februariu 1890.

Ne ajungênd la nici un resultat nici cu ordinaţiunea citată, s'a sulevat cestiunea libertăţii religionare, modificarea legei din 1868, pe care catolicii o călcau ḑilnic în picióre, şi ca sĕ fie pupăză pe colac s'a sulevat cestiunea purtărei matriculelor prin organele statului, şi tot pe acésta cale introducerea căsătoriei civile, ca sĕ se frângă cerbicia „popilor“. Şi tóte aceste daruri preţióse ni le-a adus clerul catolic, acel cler, care în alegerea mijlócelor de a-şi înmulţí credincioşii, nici când nu a fost scrupulos.

Discipulii fideli ai catolicilor fraţii nostri de un sânge şi de altă confesiune cu noi, au creḑut că e bine sĕ-i imiteze şi ei pe măestrii lor, şi astfeiu s'a produs multă amărăciune între fii acestor biserici de o limbă şi de un ném.

Tare ne temem, că nici în viitor nu va fi altcum, căci lucrările merg tot în aceeaşi direcţiune

Mereu auḑim spunêndu-se că bizantinismul la noi în biserică e sânt ér calvinii îşi au depositarul principiilor lor calvine tot în a nóstră biserică.

Constituţie, tot ce avem e dela calvini, dela strĕini nu e nimica sânt, nimica curat, nimica bun, totul e împestriţat cu calvinism, bizantinism, totul e o formă gólă până şi liturgia lui Ioan Gură de aur nu sună la noi aşa bine ca în a lor biserică.

Astfel ne temem, că cu nóua lege rĕsboiu se va declara din partea bisericii surori, bisericei nóstre, şi preoţii nostri vor avé sĕ susţină o grea luptă ca sĕ nu le răpéscă pruncii şi sĕ li-i boteze după tipicul unicei biserici mântuitóre, cum se ḑice, după tipicul bisericei, care singură póte garanta fericirea vremelnică şi vecinică.

Fi-va deci, ceea-ce sĕ lipséscă ar trebuí cértă şi vrajbă pe întréga linie căci ea a fost anume căutată de clerul catolic, ca sĕ se pótă scóte de sub disposiţiile legei din 1868, care bună cum era, cel puţin nu lăsa câmp liber proselitismului şi prin el amărăciunei ce se produce de regulă, când ómenii nu vor sĕ facă deosebire între al meu şi al tĕu.

Şi prin legea cea nóuă cu botezul pruncilor şi religiunea lor s'a enunciat un principiu periculos principiul: „care e mai tare, e mai mare“, şi ne va trebuí multă muncă, ca sĕ paralisăm rapacitatea lupilor, sĕ nu între în staulul nostru.

„Un preot ortodocs“.

Rĕsboiu între Japonia şi China.

Din orientul depărtat, dela malurile ostice şi nordostice ale Asiei ne vin sciri de rĕsboiu. Dóue mari state Japonia şi China s'au încăierat în luptă, deşi declaraţia formală de rĕsboiu încă nu s'a făcut. Causa de duşmănie între cele dóue state este peninsula Corea, care stă în relaţiune de vasalitate cu imperiul Chinez.

Corea de mai mult este mĕrul de cértă între cele dóue imperii. China susţine, că Corea este o ţară suzerană chineză, pe când Japonia denégă acésta, ḑicênd că o ţară, care are ambasador al seu în Washington, e neatârnată. Diplomaţii iaponezi totdeuna au accentuat, că Japonia nu are alt scop, decât sĕ creeze stări mai regulate, mai consolidate în Corea, fiindcă nu póte suferí în vecinătatea ei tulburări, dar nu sperézā, că în privinţa acésta va ajunge la înţelegere cu China. Causa este, că Japonia representă progresul, pe când China reacţiunea.

La 1885 prin pacea dela Tientsin dintre China şi Japonia, acésta din urmă a fost prea concesivă şi de atunci încóce influinţa Chinei în Corea s'a valorat tot mai mult. Ea a trimis în Corea o armată de 2500 de soldaţi şi a căutat sĕ paraliseze ori ce influinţă a iaponezilor în peninsulă. Japonia a resumat în 25 de puncte pretensiunile ei în cestiunea Coreei, între cari este şi aceea că Japonia în privinţa politică este de rang egal cu China şi sĕ pótă încheia convenţiuni cu Corea, fără sĕ aibă lipsă de aprobarea Chinei. Dela primirea acestor pretensiuni atârnă, că va fi rĕsboiu sau pace. Deocamdată ciocnirile s'au început, Ambele state îşi concentrézā armată de uscat în peninsulă ér afară de acésta s'a început şi pe mare lupta; până acum iaponezii sunt în avantagiu, căci ei au armată şi flotă superióră chinezilor, ecuipată şi disciplinaţă europenesce.

Resbelul acesta depărtat puţină importanţă ar avé pentru europeni, dacă n'ar fi interesate cu privire la Corea dóue mari state Englitera şi Rusia şi apoi statele unite din America de Nord. Aceste state au interese comerciale aici si afară de acésta Corea e mărginaşă cu posesiunile Rusiei din Asia. Aceste state au trimis fiecare năi de resbel în apele chineze — iaponice, pentru scutirea suditilor lor. Ele stau deocamdată ca simple privitóre şi lucră pe teren diplomatic pentru de a încunjura un resbel formal. Sĕ pare însĕ că acésta nu va succede şi e întrebare că în acest cas nu vor vení în conflict Rusia cu Englitera şi nu sĕ va transplanta focul resbelului şi în Europa?

Scirile mai nóue vestesc următórele:

Legaţiunea japonesă din Londra a primit din Tokio o depeşă, care anunţă, că trei năi japonese s'au întêlnit cu o parte a flotei chineze lângă Round Island. Năile chinese au provocat pe japonesi, în urma căreia s'a născut un atac serios. Japonesii au prins o nae chinesă de resboiu, ér pe-o altă nae, care transporta ostaşi, au cufundat-o. Năile japonese n'au suferit nici o pagubă. Se susţine, că Japonesii au luat în captivitate pe regele Coreei. Tractézā fórte cinstit cu el, dar nu-l pun pe pecior liber, până când nu dă garanţii, că va apĕra interesele Japonesilor. Captivitatea regelui îngreunézā fórte mult deslegarea pacinică a cestiunei coreane.

O altă scire din Shangai, anunţă: După scirile sosite din Soeul, capitala Coreei, consulul japonez a provocat pe guvernul din Corea, sĕ pretindă retragerea gardelor chineze. Guvernul corean însĕ a refusat. In urma acésta s'a născut un mic rĕsboiu şi gardele japoneze au asaltat palatul regal şi au făcut prisoner pe regele Coreei. Regele îşi ia acum refugiul la puterile europene, ca acestea sĕ întrevină.

Depeşile cele mai nóuĕ tóte afirmă, că declaraţia de resbel între China şi Iaponia s'a făcut; resbelul l'a declarat Iaponia. Acésta s'a adus la cunonscinţa residenţilor puterilor străine în Tokio. Guvernul englez s'a declarat de neutral şi a luat mĕsuri pentru apĕrarea intereselor engleze.

Noutăţi.

Deţineri. Dl Mihaiu Veliciu osêndit în procesul Memorandului, a fost deţinut în Chişineu, la 31 Iuliu a. m. După améḑi la 4 óre trei gendarmi, în frunte cu un sergent au escortat pe dl Veliciu la Vaţ, prin Arad Tot aşa i s'a întêmplat şi dlui Aurel Suciu din Arad — Sĕ anunţă mai departe că camera advocaţială din Alba-Iulia a suspendat dela esercitarea funcţiei sale pe dl Rubin Patiţa din motivul condamnării la închisóre.

⁂

Promoţiune. Dl G. Candrea a fost promovat la 28 Iuliu n. c. la universitatea din Strassburg, la gradul de doctor în filosofie.

⁂

Maparea militară în Ardél. Maparea militară se face în est an în Ardél în partea confiniilor spre România. In ḑilele dela 15 Iuliu încóce comisiunea de mapare a lucrat în oraşul Sebeşul-Sĕsesc. In comisiune au fost şi domnii oficeri T. Iacoban, Victor Branisce, I. Iorgu, M. Cuparescu, C. Cristea şi A. Dancheş.

⁂

Contele Goluchowsky, ambasadorul austro-ungar pe lângă guvernul român, care acum se află în concediu, va merge la Bucuresci – după cum scrie „Neue Freie Presse“ — numai pentru un scurt timp când apoi sĕ va retrage în viaţa privată. Cestiunea numirii urmaşului dlui Goluchowsky se va resolva probabil la tomnă, şi anume după sesiunea delegaţiunilor.

⁂

Ministrul president Wekerle merge la Baia-Mare, unde mâne, în 5 l. c. îşi va ţinea darea de samă ca deputat dietal înaintea alegĕtorilor sei din cercul Baiei-Mari.

⁂

Poporaţiunea pământului. Statisticianul Ravenstein, făcênd un studiu asupra poporaţiunei pământului, a ajuns la următoriul resultat: In părţile productive ale pământului, un mil pătrat englez produce hrană trebuincíósă pentru 207 ómeni. Astăḑi încă se vin în India 175, în China 295, în Japonia 264 suflete pe fie-care mil pătrat englezesc; prin urmare în cele douĕ din urmă poporaţiunea a trecut peste macsimul. In total, părţile productive ale pământului pot da hrană pentru 5851 milióne de ómeni. Mai sunt apoi unele ţinuturi, sau deşerturi mai puţin productive, care pot da hrană pentru câte 1—10 ómeni de mil pătrat. Socotindu-se tóte impreună, pe suprafaţa pământului ar putea trăi 5994 milióne, sau ca sĕ ḑicem rotund 6000 milióne de ómeni.

In 1890 se aflau pe intreg pământul 1468 milióne de ómeni. Poporaţiunea însĕ

Cumcă omul se nasce cu sentimente bune şi că numai prin contactul cu ómenii îşi însuşesce o voinţă aplicată spre rĕu o deduc şi de acolo, că după câtă esperinţă şi după câte am auḑit; cele mai multe corupţiuni sunt acolo unde ómenii sunt mai aglomeraţi, prin oraşe sunt mai multe ca în sate, căci aici i-sĕ dă omului ocasiune a vedea şi auḑi multe şi fiind că vede şi aude mai multe rele decât bune el va fi atras spre rĕu, care fiind în o cantitate mai mare va fi şi mai puternic.

In oraşe se presupune mai multă cultură decât la sate şi vor fi şi având cultura minţii. Inse acésta cultură dă omului numai posibilitatea de a sci multe şi prin urmare póte face bine sau rĕu într'un grad mai înalt, după cum de tare va fi înzestrat cu cultura inimii. Se vede însĕ că acésta e cu mult mai mică în proporţie cu cultura minţii, şi pentru aceea fac şi rĕu mai mult decât bine. Este un proverbiu, care ḑice: Dela cap se împute pescele. Acesta se potrivesce fórte bine şi aci, căci fiind ómenii culţi corupţi, se vor corumpe şi cei puţin culţi. Ómenii inferiori în cultură neavênd idei şi principii stabile, întocmai ca şi copii sunt aplicaţi a imita, neputându-şi da sémă bine de ceea ce fac, lucră aşa, căci vĕd că şi superiorii lor fac aceeaşi. Aḑi auḑim pe mulţi ómeni de rênd pronunţând atari termini, despre însĕmnarea căror ei nu sunt în stare aşi da sémă, ci îi folosesc, căci au auḑit şi pe alţi ómeni culţi întrebuinţându-i. Principiile ómenilor geniali au fost adoptate nu numai de cei ce le pricepiau, ci şi de cei ce nu-şi putéu da sémă despre însemnarea lor, din acéstă causă s'au făcut şi abusuri, cari nu sunt a se împuta celui ce au propagat principiul cutare ci celor ce adoptându-l fără a-l pricepe, i-a dat altă semnificare, decât cea ce au fost înţeles autoriul.

Faţă de omul superior în cultură au stimă şi iubire cei inferiori lui, încât adóptă principiile lui, fără ca sĕ le pricépă, ba sunt în stare a se şi sacrifica decât sĕ abḑică de a mai fi aderenţi acelor principii. De aci urmézā că omul care are cultura minţii în un grad mai înalt, în aceeaşi proporţiune trebue sĕ aibă şi pe cea a inimei, căci precând aceştia vor face binele din convingere, pe atunci, cei inferiori în cultură încă imitându-i vor face bine chiar şi fără a fi destul de convinşi, despre frumseţa binelui.

(Va urma).

Nr. 45/894 [130] 2—3

CONCURS.

La scóla elementară pregătitóre legată de gimnasiul public român gr. or. din Brad protopresbiteratul Zarandului devenind vacant un post de învĕţător, pentru întregirea lui se escrie concurs. Alesul va avea se instrueze şi elevii gimnasiali în cânt.

Emolumentele sunt:

1. Salariul fundamental anual de 450 fl.

2. După 10 ani de serviciu la acest institut odată pentru totdéuna un adaus de 50 fl.

3. Pentru instruarea elevilor gimnasiali în cânt o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Atât salariul cât şi remuneraţiunea se va solvi anticipative în rate lunari din casa fondului gimnasial.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé se-şi aştérnă suplicele lor de concurs instruite conform legilor în vigóre în termin de 30 ḑile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român“ comitetului gimnasial.

Dat Brad, din şedinţa comitetului gimnasiului român gr. or. ţinută la 23 Iuliu 1894.

V. Damian, preşedinte. **Dr. P. Oprişa,** secretar.

Ad. Nr. 445/894 [131] 2--3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Cluşului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Bedeciu, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

2. Călata-mare, salar de 300 fl. cuartir cu grădina şi lemne de foc.

3. Cojocna, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

4. Geaca, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

5. Mociu, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

Aceia cari vor fi aleşi de învĕţători în aceste posturi, sunt datori: ca în ḑile de Dumineci şi sĕrbători, se cânte in cor cu copii în sânta biserică.

Doritorii de a ocupa vre-unul din din aceste posturi au a-şi asterne suplicele subsemnatului oficiu pănă la terminul sus indicat, instruite conform normelor din vigóre şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări. Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ciuşiu, 4 Iuliu 1894.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 260 — 1894 [132] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăşeni, Criş şi Grosuri cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi 2 stângini de lemne din cari are sĕ se încălḑască şi sala de învĕţămênt.

2. Bucesiu, cu salariu în bani 250 fl. venitul cantoral 14 fl. 3 stîngini de lemne à 12 fl. de tot 300 fl. şi cuartir.

3. Mesteacăn, cu salariu de 300 fl. dintre cari 220 fl. din repartiţie şi 80 fl. din cassa bisericii.

4. Selişte-Trestia, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi 4 stĕngini de lemne din cari are sĕ se încălḑéscă şi sala de învĕţămênt.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre şi provĕḑute cu documente despre eventuala pracsă învĕţătoréscă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 28 Iuniu 1894.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 401/894 [126] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Miluan, salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

2. Rachiş, salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

3. Sântă-Mărie, salariu anual de 300 fl şi cuartir, împreunat şi cu cantoratul.

4. Unguraş, învĕţător adjunct cu salariu anual 200 fl. şi cuartir.

Concurenţii sĕ se presenteze înainte de alegere în singuraticile parochii spre a şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. Hidalmàs.

Fizes-Sânpetru, 3 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 508/894. [123] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scóla elementară gr. or. din comuna Rotbav, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile. dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt:

a) din alodiul comunal 100 fl ;

b) din lada bisericei 50 fl.;

c) din arunc dela popor 100 fl.;

d) din didactru dela copii cari cercetéză scóla 50 fl. Suma 300 fl.

Alesul învĕţător va primi şi cuartir gratuit şi diurn pentru conferinţe 5 fl. anual.

Concurenţii vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor, instruate în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér pănă la alegere a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre poporului în biserică, spre a-şi arĕta destoinica lor în cântări.

Braşov, 20 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

In absenţa Onor. domn
protopop actual
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Nr. 522/894. [127] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant un post învĕţătoresc la scóla elementară gr. or., cu trei învĕţători din comuna Preşmer protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea acestui post se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele:

1. Din cassa alodială în rate lunare anticipative 300 fl.

2. Bani de cuartir 40 fl.

3. Patru gălete vechi grâu 20 fl.

4. Un fênaţ de un car de fên 10 fl.

5. Dela jumĕtate din familiile din parochie câte 20 cr. anual 10 fl. Suma 380 fl.

Alesul învĕţător va fi obligat a funcţiona şi ca cântăreţ, avênd a ţiné strana tot a dóua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdeuna, a instrua în scóla de repetiţiune şi a conduce cântările în scólă şi biserică.

Concurenţii îşi vor aşterne petiţiunile lor instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat, fiind preferiţi la alegere cei cu cunoscinţe musicale temeinice.

Braşov, 21 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

In absenţa Onor. domn
protopop actual
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Nr. 227. [119] 2—3

CONCURS.

Pe temeiul venerabilei încuviinţări consistoriale, ddto 14 Aprile a. c. Nr. 2774 B., prin acésta se escrie concurs pentru întregirea parochiei Lunca. cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 363 fl. v. a

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 21 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 248. [120] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, se [illegible] óră concurs cu ter[illegible] e dela prima publicare în „T[illegible]ful Român“.

Emolumentele dau suma de 401 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 16 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 391 1894 [140] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 24 Maiu a. c. Nr. 3088 B. pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III, Nadăştia-inferióră, din protopresbiteratul Haţegului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 302 fl. 50 cr. v. a. statorite în sinodul parochial estraordinariu din 6 Martiu 1894. st. v.

Informaţiuni mai detaiate în afacerea acésta se pot primi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral pănă la terminul mai sus indicat.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 10 Iuniu, 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 387. [121] 2-3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de clasa III din comuna Răcătău, protopresbiteratul Sebeşului se scrie a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post e de 402 fl. v. a. despre care se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Sebeş, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 74/894 [129] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător devenit vacant la scóla poporală elementară gr. or. din Braşovul vechiu, protopresbiteratul Braşovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual 300 fl. v. a. relut de cuartir precum şi o parcelă din grădina scolară în mărime de $1/4$ jugĕr.

Invĕţătorul ales este dator a ţinea afară de prelegerile cotidiene prescrise şi prelegerile în scólă de repetiţie, a cânta în Dumineci şi sĕrbători în strana stângă, a conduce pe scolari la biserică şi a cânta cu ei cântările liturgice

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului pănă la terminul sus indicat şi a se presenta într'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, 19 Iuniu, 1894.

Comitetul parochial dela biserica cu chramul sântei Adormiri din Braşovul vechiu.

G. Perşinariu, paroch şi preşedinte. *Ioan Moldovan,* notar.

In conţelegere cu Preaonoratul domn protopresbiter.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

In absenţa onor. domn.
protopop actual
Bartolomeiu Baiulescu.

---

12 112 szám — IV [128] 2—2

Hirdetmény.

Szebenvármegye közig. bizottságának 1894 évi julius hó 12-én 605 sz. alatt kelt határozata alapján a nagyszebeni-ujegyházi tör. hat. közút a 4—5 km. szakaszán levől 7 számu „Czibin“ hid javitására vonatkozó munkáta bistositása czéljából **1894 évi augusztus hó 4-ik napjának délelötti 10 órájára** Szebenvármegye alispánjánál a vármegyeház kisülés termében tartandó zárt ajánlati verseny tárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó az elöirányzott **7890 frt 92 kr.** költség után számitandó és a részletes feltételekben elöirt 5%-os bánat pénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitüzött nap **9 órájáig** a várm. alispánjánál annyival inkább adják be mert a későbben érkezett ajánlatók figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra müszakú müvelet és részletes feltételek szebenvármegyei magy. kir. épitészet hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagy-Szeben, 1894 julius hó 20

alispàn helyett
Tóbiás,
főjegyző.

Nr. 466/894 [133] 3—5

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învěţătoresci vacante din mai jos numitele comune, din protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu terminul de 6 August a. c. v.

1. In Bedeleu postul învěţătoresc cu salariul de 250 fl. cuartir și lemne.

2. In Cacova Jeri, cu salariul de 250 fl. cuartir și lemne.

3. Mogoș-Mămăligani, cu salariu de 250 fl. cuartir și lemne.

4. Mogoș-Miclesci, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne,

5. Muncel, cu salariu de 220 fl. cuartir și lemne.

6. Orěști, cu salariu 100 fl. cuartir și lemne.

7. Poșaga de jos, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

8. Runc, cu salariu de 274 fl. cuartir și lemne.

9. Sălciva inferióră, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

10. Sălciva de sus, cu salar de 300 fl. cuartir și lemne.

11. Șasa, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

12. Valea Lupșei, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

13. Vinţa, cu salariu de 200 . cuartir și lemne.

14. Buru și Ocolișul mic cu salariu de 300 fl. cu învěţătoriu ambulant sau separat dela fie-care câte 150 fl.

15. Lunca și Vidolm cu salariu de 300 fl. învěţătoriul ambulant, sau separat dela fie care comună câte 150 fl.

Toţi învěţătorii aleși vor fi datori a ţinea și strană în Dumineci și sěrbători cu elevii și a cânta în biserică.

Asemenea concurenţii vor fi deobligaţi a se presenta în comuna la care a concurat spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, au sě-și aștérnă cererile concursuali în terminul susindicat, provědute cu documentele recerute de normele din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Ofenbaia (Offenbánya) în 5 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 697/894 [134] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învěţătoriu la scóla gr. or. română cu trei învěţători din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român"

Emolumentele sunt:

300 fl ce se vor solvi în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scólei și 3 stîngini de lemne, prospect a fi ales din partea comitetului parochial de director cu un adaus de 50 fl la salariu; concurentele fiind obligat a forma un cor din scolarii destoinici și a cânta în dumineci și sěrbători în biserică. Sě va presenta înainte de alegere în vre duminecă ori sěrbătóre în faţa locului spre a-și dovedi desteritatea în cântări.

Sublicele concursuale instruite cu documentele necesarii se vor adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sibiiului.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 12 Iuliu, 1894.

Ioan Papiu
protopresb.

Ad. Nr. 342/1894 prot. [135] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învěţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare și anume:

1. Berivoii-mari și mici, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

2. Breaza, postul primariu, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

3. Comana-inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

4. Dridif, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

5. Galaţi, salariu anual 300 fl, cuartir și lemne.

6. Grid, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

7. Herseni, salariu anual 300 fl, cuartir și lemne.

8. Hurez, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

9. Părěu, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne

10. Perșani, salariu anual 300 fl, cuartir și lemne.

11. Rîușor, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

12. Rucăr, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

13. Sâmbăta-inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

14. Sâmbăta-superióră-apus. salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

15. Sâmbăta-sup.-rĕs., salariu anual 300 fl. cuartir și lemne.

16. Șercaiţa, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

17. Șinca-nóuă, postul secundar salariu anual 200 fl, cuartir și lemne.

18. Șona, postul primariu salar u anual 300 fl., cuartir și lemne.

19. Veneţia-superióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

Concurenţii au a subșterne suplicele lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Făgăraș, 8 Iuliu, 1894.

Oficíul protopresbiteral gr.-ori[illegible] al Făgărașului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 409 [136] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învěţătoresci dela scolele confesionale gr. or. din comunele mai jos însěmnate în protopresbiteratul Sebeșului, se scrie concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Lancrěm cu salar de 300 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

2. Rěhěu, trei posturi învěţătoresci, fie-care dotat cu salar de 300 fl. v. a. un stângin de lemne de foc și grădină; fiind dator învěţătoriul cl. I. a conduce scóla de repetiţiune; al cl. II. a ţinea Dumineca și serbătórea strană în biserică, ér al cl. III. a conduce cântările liturgice și a cultiva grădina de pomărit.

3. Pianul de jos, două posturi fie-care cu salar de 300 fl. v. a. și lemne de foc, și cel ce va ţiné Dumineoă și sěrbătórea strana în biserică va primi $^1/_4$ de jug. agru în folosinţă.

4. Daia română cu salar de 300 fl. grădină și lemne de foc.

5. Căpălna cu salar de 300 fl. și lemne de foc.

6. Rechita cu salar de 300 fl. cuartir și lemne.

7. Berghin, cu salar de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

Invěţătorii, cari vor fi aleși în comunele 1. 4. 5. 6. 7. sunt datori a ţinea Duminecă și serbătórea strana și a cânta cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-și înaintea cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat și a se presenta în vr'o Duminecă în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântri și tipic.

Sebeș, 11 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

---

[137] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post învěţătoresc la scóla română din Sělište se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Dela concurenţi se recere pre lângă cualificaţiunea învěţătoréscă prescrisă sě aibă cunoscinţe musicale, spre a putea instrui în mod sistematic, cântările în scólă, se pótă forma un cor bisericesc, asemenea se ţină o strană Dumineca și sěrbătórea în biserica.

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. și 50 fl. v. a. bani de cuartir și lemne din fondul scólei, mai departe un adaus de 100 fl. din fondul bisericei mari.

Reflectând la acest post un concurent carele pre lângă condiţiunile susamintite are pracsă învěţătorésca de cel puţin 5 ani, aceluia i-se va adauge acum încă 50 fl. v. a ca cuincuenal la salariu, eventual i sě va adauge la ajungerea acelui timp de servit, ér de aci încolo se vor adauge cuincuenalii de 50 fl. până se va ridica salariul acestui post la suma de 700 fl. v. a.

Salariul se solvesce în rate lunari anticipative.

Concurenţii la acest post sě-și înainteze cererile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului Oficiu în terminul deschis și sě se presenteze 'nainte de alegere în o duminecă sau sěrbătóre în biserică, spre a-și arěta desteritatea în cântări.

Sělište, în 6 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Sěliștei conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 385. [138] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. II din comuna Loman, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român"

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt de 602 fl. 50 cr despre cari se pot trage informaţiuni mai de aprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Doritorii de, a ocupa acest post de paroch, au ași înainta cererile, ínstruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 2 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 388. [139] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa I-mă din Sebeșul-săsesc, protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotaţiunea împreunată cu acest post de paroch, pe basa sistemisării venitelor preoţesci, făcută prin sinodul parochial la 29 Iuniu 1893 sub Nr. 2 și la 16 Ianuariu a. c. sub Nr 3 lit. b. este de 800 fi. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despre acésta dotaţiune se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre (§ 15 lit. a. din regulamentul pentru parochii) subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeș, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 376/894 [125] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěţătoresc la scólele din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman" și anume în:

1. Idicel-sat, cu salar anual de 300 fl. plătibil fl. 235 din repartiţiune pe popor, fl. 25 din cassa bisericei, ér 40 fl. din pășiunea foștilor iobagi, cuartir și 2 stîngini lemne pe picióre

2. Lueriu cu salar anual fl. 300, anume: fl 120 din repartiţiunile pe popor, 150 cucuruz din fondul de bucate a 1 fl. ér 30 fl. din esarêndarea unor locuri de pășunat.

Suplicele concursuale, provědute cu documentele prescrise in lege petenţii vor avea a le înainta la subscrisul în terminul deschis, p. u. Reghinul-săsesc (Szász-Régen).

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului

Reghinul-săsesc, 3 Iuliu 1894.

Cu conţelegerea resp. comitete parochiale:

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Nr. 529/894 [122] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea unui post învěţatoresc devenit vacant la scóla elementara gr. or. rom. cu mai mulţi învěţători, a bisericei Stei-Adormiri, din Satulung (Săcele) protopresbiteratul Brașovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învěţătoresc sunt conform legilor în vigóre:

a) 300 fl. v. a plătibili în rate lunare anticipative.

b) cuartir natural sau 25 fl. v.

c) $^1/_4$ din grădina scolară

Alesul de învěţător dacă va fi în stare a forma și un cor bisericesc cu copii scolari ca sě cânte în biserică, dumineca și sěrbătórea, va mai primi o remuneraţiune de 25 fl. v. a. anual.

Condiţiunile ce se recer dela cei ce vor competa la acest post sunt:

1. Producerea testimoniului de cualificaţiune.

2. Testimonii despre eventuala funcţionare la alte scóle.

Vor fi însě preferiţi cei cu cualificaţiune superióră.

Concurenţii la acest post vor avé a-și așterne suplicele concursuale instruite conform condiţiunilor de sus prin Preaonoratul Oficiu protopresbiteral al Brașovului la subscrisul comitet parochial ca scaun scolar până la terminul arătat.

Comitetul par. gr. or. rom. dela biserica Stei-Adormiri din Satulung ca scaun scolar.

Satulung, 20 Iuniu, 1894.

Radu Popea,
paroch și președinte.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

In absenţa onor. domn
protopresbiter actual
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

în fie-care deceniu se sporesce: în Europa cu 9%, în Asia cu 6, în Africa cu 10, Australia cu 30, în America-nordică cu 20, în America meridională cu 15 şi pe întreg pămêntul cu 8% După socotéla acésta, în 1900 se vor afla pe pămênt 1585 milióne ómeni, în 1950 2329 milióne şi în anul 2000 vor fi 3320 milióne şi în anul 2073, va sĕ ḑică peste 179 de ani, se vor afla pe pămên 6000 milióne de ómeni. Acesta va fi după socotéla lui Ravenstein, macsimul poporaţiunei ce se va mai putea susţinea pe pămênt De aici inainte urméză lupta pe mórte şi viéţă pentru esistenţă, ómenii se vor mânca unii pe alţii, căci pămêntul nu va mai putea rodi atâta în cât sĕ se hrănéscă toţi. Se nu se sperie inse nimenea de socotéla acésta, căci Ravenstein şi-a uitat că trăim în timpul civilisaţiunei când dispunem de cele mai diavolesci arme, cu ajutorul cărora în câte-va óre se pot nimici sute de ómeni, afară de aceea statisticii de felul lui Ravenstein cam de regulă îşi greşesc socotelile.

* * *

De ale ḑiariştilor. O revistă medicală engleză discută cu multă gravitate cestiunea următóre: „Ḑiariştii trebuesc ei sĕ se însóre?“ — şi o resolvă în sens negativ. O sĕ vĕ întrebaţi de ce? Sĕ fie óre că mai toţi ḑiariştii nu sunt milionari? Nu-i acésta. Sĕ fie óre ca grijele, veghele, ostenelile profesiunii lor? Nici acésta. — Dacă ḑiariştii nu trebuesc sĕ se însóre, acésta e — textual — că misia lor e prea mare, prea înaltă, prea nobilă, că ea îi consumă cu totul şi nu lasă în ei locul pentru vre-un amor. Ei sunt aleşii ideilor, martirii spiritului, sufletele eroice şi lor se datoresce traiul solidar şi puternic.

* * *

Hymen. Dl Nicolae Şerban, Rafira Şerban şi vĕd. Ana Vişioli, anunţă cununia fiilor lor Anica şi Nicolae, care se va ţiné în 5 August a. c. st. n. la 1 óră d. a. în biserica română din Voila.

* * *

Invitare. Reuniunea femeilor române din Rĕşinari invită la petrecerea de vară care va avé loc Duminecă în 24 Iulie st. v. 1894 (la cas de timp nefavorabil în 31 Iuliu st. v. a. c.) în „Dumbrava mică“. Plecarea în pădure la 11 óre a. m. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei. Preţul de întrare: *a*) de persónă 40 cr.; *b*) de familie 1 fl. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice. Invitări speciale nu se fac.

Rĕşinari în 17 Iulie st. v. 1894.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţă, că iubitul lor soţiu, fiu, frate şi tată vitreg Jovu Imbuzan, notar cercual, membru al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român în anul 47-lea al vieţei şi 23-lea al căsătoriei — provĕḑut cu SS. Sacramente ale moribunḑilor — în 26 Iulie st. n. a. c. la 6 óre diminéţa, după un morb îndelungat şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului. Astrucarea se va face Sâmbătă, în 28 Iulie st. n. a. c. după améḑi la 2 óre. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Divicerii mari, la 26 Iulie 1894. Paulina Imbuzan născ. Mariaş ca soţie. Gregoriu Imbuzan, Irina Husĕu ca părinţi. Isidor Imbuzan, Veronica Imbuzan ca fraţi. Aurelia cu soţul Clemente Pop, preot în Recea, Victoria cu soţul Petru Cheresteş, preot în Buza şi fii: Ioan, Elena, Maria şi Aureliu.

Constituirea despărţĕmêntului Sĕliştei.

(Continuare şi fine.)

După acestea ia cuvêntul d-nul Dr. N. Maier, carele spre a justifica neactivitatea acestui despărţĕmênt dela înfiinţarea lui până astăḑi, dă cetire unei dechiaraţiuni, în care se afirmă, că dênsul a încercat de trei-ori a-l constituí, dar înzadar, pentru-că unii din cei chemaţi n'au participat, pretextând nisce cause formale, dar cei mai mulţi au trebuit sĕ-şi impună reserve seriόse faţă cu modul de conducere al „Asociaţiunei“, observat în timpul din urmă, faţă cu spiritul, care după opinia generală „a lumei de aici“ nu corĕspunde intenţiilor acelora, cari au fondat-o, — pentru-că deşi Sĕliştenii în trecut au contribuit mii de florini la fondurile Asociaţiunei, nu se ţine cont nici de o justă cerere a lor, că comitetele Asociaţiunei nu se constituesc în conformitate cu devisa ei, care este „literatura şi cultura“ ci după interesele particulare, că şi scóla de fetiţe a Asociaţiunei este întemeiată şi condusă după nisce consideraţiuni pe care poporul din acest cerc nu le aprόbă.

Preşedintele observă că primesce sĕ se alăture la procesul verbal acéstă dechiaraţiune, motivele le consideră însĕ numai de pretext pentru scusarea neactivităţii de patru ani, pentru-că nici-odată dl Dr. Maier n'a raportat la comitet despre esistenţa bănuelilor enarate în dechiaraţiunea cetită, care dacă într'adevĕr esistau nu le puté retăcé. De altmintrelea acelea sunt numai nisce frase generale cunoscute şi publicate de mult într'un ḑiar din Sibiiu, care într'un timp luase o posiţiune duşmănόsă faţă de Asociaţiune şi de scóla ei, fără a se dovedí în mod positiv cele-ce se afirmă

Dl Dr. Liviu Bran de Lemény simţindu-se atins personal prin unele afirmaţiuni ale dlui Dr. Maier, cere cuvêntul şi îşi esprimă părerea, că s'ar fi putut constituí acest despărţĕmênt, şi că ar fi putut arĕta resultate frumóse, dacă dl Dr. N. Maier, încredinţat cu constituirea lui s'ar fi interesat de înaintarea scopurilor nobile ale „Asociaţiunei“. Provócă în fine pe toţi cei presenţi, sĕ dăm mână cu mână în aceste timpuri grele, şi făcêndu-se membri, sé spriginim cu dragă inimă Asociaţiunea transilvană.

Terminat acest incident se pune la ordinea ḑilei punctul 2 din Program: „Primire de membri noi“.

Preşedintele face atenţi pe cei presenţi, cari încă nu ar fi membri, că după regulament la constituire pot participa şi membrii ajutători cu vot decisiv de-opotrivă cu cei ordinari, şi că la desbateri numai membrii pot participa, deci rόgă pe toţi aceia cari reflectéză sĕ participe la pertractarea obiectelor ce urméză, ca încât n'ar fi membri sĕ se facă, şi în acest scop

suspendă şedinţa pe 15 minute.

După redeschidere:

dl Nicolau Henţiu transpune la biurou 5 fl. tacsă de membru vechiu dela comuna Apoldul-inferior, precum şi 5 fl dela notariul din Apoldul-inferior Ioan Măcelariu, care se insinuă de membru nou, după aceea se constată că s'au înscris de membrii noi

a) ordinari cu tacsă anuală de 5 fl.: Ioan Măcelariu, notariu în Apoldul-inf. Ioan Ivan, not. în Gurarîului, Dr. George Prunaş, medic cercual în Orlat, Ilie Măcelariu, propriet. în Gurarîului, Ioan Bunea, not. în Cacova, Ioan Manta paroch gr. or. în Gurarîului, Ioan Stan Banciu, comerciant în Sĕlişte şi N. Roman, comerciant în Sĕlişte.

b) ajutători cu tacsă anuală de 1 fl.: Antonie Gherman, prim în Aciliu, N. Mosora, prim. în Sĕlişte, P. Banciu, prim. în Tilişca, Dum. Suciu, prim în Vale, Mihail Stoica, director scol. în Sĕlişte, Ioan Cosma, not. în Vale, A. Acilerescu, not. în Galeş, comuna politică Galeş, Dum. Chirca, învĕţător în Sĕlişte, Constantin Herţa, contabil în Sĕlişte, Cornelia M. Stoica din Sĕlişte şi Ioan Popa, preot gr.-or. în Sĕlişte.

Punêndu-se la vot primirea membrilor însinuaţi, se dechiară de primiţi.

Se pune la ordinea ḑilei punctul 3 din program.

„Constituirea despărţĕmêntului adecă: alegerea comitetului carele constă din un director şi 6 membri.

Dl Ioan Bratu învĕţător în Tilisca sĕ însinuă la cuvênt.

Preşedintele-i observă, că nu-i póte da cuvêntul fiind-că nu este membru, dacă voiesce însĕ se participe la desbatere sĕ se facă cel puţin membru ajutător cu tacsa de 1 fl.

Dl Bratu după acésta sĕ insinuă de membru ajutător cu tacsa de 1 fl.

Punêndu se la vot primirea, dl Ioan Bratu sĕ dechiară de membru ajutător.

Luând acum cuvêntul dl Ioan Bratu, vorbesce şi el în sensul dechiaraţiunei dlui Dr. Maier, şi în special: nu este mulţămit cu scóla de fete a Asociaţiunei, de carea nu se póte folosi poporul, fiind spesele împreunate cu susţinerea în internatul ei prea mari, apoi insinuă că în numele sĕu şi a mai multor soţi ai séi din cei presenţi voesce sĕ deie şi el o dechiaraţiune în scris la procesul verbal.

Preşedintele-i reflectéză, că dacă soţii d-sale sunt membrii ai Asociaţiunii póte sĕ deie dechiaraţiunea, care se va alătura la procesul verbal, dacă înse soţii lui nu sunt membrii, nu o admite, pentru că acésta nu este nici adunare de popor, nici conferenţă, ci este adunarea unui despărţĕmênt al Asociaţiunei, la care nu se pot pertracta alte obiecte decât cele cuprinse în program, şi nu pot participa la desbaterea lor nici cu cuvêntul nici în scris decât numai membrii „Asociaţiunei“. Deci dl Bratu póte presenta dechiaraţiunea în numele sĕu, sau póte spune cu gura ceea ce conţine aceea dechiaraţiune.

Dl Bratu ḑice că soţii d-sale nu sunt membri ai Asociaţiunei, şi că numai în numele sĕu nu voesce sĕ cetéscă dechiaraţiunea, ci şĕ alătură la aceea a dlui Dr. Maier.

Cu acestea se încheie incidentul şi ne mai insinuându-se nimene la cuvênt era se urmeze votarea, preşedintele însĕḑice că nu póte lăsa fără nici o reflecsiune cele afirmate de dl Bratu despre scóla de fete a Asociaţiunei“ ci observă: că scóla aceea deja acuma, în scurtul timp dela înfinţarea sa, sĕ póte susţine cu tot dreptul, că-şi împlinesce cu mult succes misiunea. Nu este ea înfiinţată pentru tóte copilele din popor, pentru cari sunt scóle în tóte comunele, ci este înfiinţată pentru crescerea şi instruirea în spirit naţional a acelor copile, care până aci erau necesitate sĕ-şi cerce cultura în institute străine.

Fórte multe din aceste eleve sunt deja rĕspândite prin tóte unghiurile locuite de români, şi ca tot atâţia apostoli contribuesc în mod însemnat la deşteptarea şi la conservarea simţului naţional şi la rĕspândirea culturei naţionale în popor. Deci în mod mijlocit tot pentru cultura poporului român operéză aceea scólă, ér întreţinerea în internatul ei este mai ieftină decât la ori care scólă de aceea categorie.

După acestea purceḑêndu-se la votare, cu unanimitate sĕ proclamă:

a) de director al despărţĕmêntului dl Dr. Liviu Bran de Lemény ér

b) de membri ai subcomitetului:

1. Dr. Nic. Calefariu medic în Sĕlişte.
2. Dr. George Prunaş medic în Orlat.
3. Nicolae Henţiu notar. com. în Sĕlişte.
4. Demetriu Banciu farmacist în Sĕlişte.
5. Ioan Ivan notar comunal în Gurarîului.
6. Romul Simu învĕţător dirigent la scóla graniţĕréscă din Orlat.

Dr. Liviu Bran de Lemény mulţămind în numele seu şi a membrilor subcomitetului pentru încredere, promite că se va nesui a înainta după putinţă interesele Asociaţiunei în noul despĕrţĕmênt, totodată propune însĕ ca pentru cas de impedecare a directorului sĕ se alégă dintre membrii subcomitetului un vicedirector.

Punêndu-se la vot propunerea:

Se primesc, şi se alege de vicedirector Dr. Nicolae Calefariu.

Urméză la ordinea ḑilei punctul 4 din program „Alte obiecte din cele normate în § 12 al Regulamentului“, şi în lipsă de alte propuneri

Se constată că sub durata acestei adunări au întrat tacse:

a) dela 8 membri noi ordinari à 5 fl.	fl. 40
b) pentru diplome . . .	„ 4
c) dela un membru vechiu ordinar	„ 5
d) dela 13 membri ajutăt.	„ 13
Total .	fl. 62

care sumă se predă la mânile dlui Dr. N. Calefariu, ca după constituirea subcomitetului se-o predee casarului aceluia, avênd subcomitetul a-o administra conform regulamentului.

Se pune la ordinea ḑilei punctul 5 din program: „Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunei convocată pe 26 şi 27 August în Sebeşul-săsesc.“.

se aleg dnii Dr. Liviu Bran de Lemény şi Nicolae Henţiu.

Eshauriat fiind programul, preşedintele mulţămind membrilor pentru zelul dovedit prin participare la acéstă adunare; într'un apel călduros indémnă pe membri la armonie frăţéscă, zel şi abnegaţiune pentru interesele vitale ale Asociaţiunei, dovedindu-le că în modul acesta servesc cele mai măreţe idealuri ale scumpului nostru popor;

ér dl Dr. Liviu Bran de Lemény în numele adunării mulţămind dlui preşedinte pentru tactul şi moderaţiunea cu care a efeptuit constituirea acestui despĕrţămênt adunarea se dechiară de încheiată.

Astfel s'a petrecut un act de mare însĕmnătate pentru cercul nostru, carele de aci 'ncolo este chemat se dovedéscă, că scie produce lucruri durabile pentru conservarea şi prosperarea poporului român, şi ţinênd cont de energia şi eminentele calităţi a persónelor puse în fruntea despĕţămêntului, credem că noul despĕrţămênt al Sĕliştei va şi corespunde justelor asceptări generale.

După adunare publicul s'a întrunit la o masă comună, în grădina otelului, unde în mod amical şi-au petrecut până sara, când apoi au participat la concertul studenţilor din Braşov.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“, nr. 12 cu următorul sumar:

„Tovarăşi nedespărţiţi sau Sântul Dumitru“ de Carol Scrob. — „Mângăieri“ de V. B. Muntenescu. — „Aşa a fost sĕ fie“ de Marg. Moldovan. — „Şi dacă-mi va fi dat sĕ mor“, de O. Bocca. — „Hoţul de cârlani (trad). de Iuliu Popescu. — „Revin' la sinu'mi de I. V. Simionescu. — „Tipuri caracteristice“ de Theophrast. — „Rămurele“: „Tinerimea română“ de Silv. Moldovan. — „Doine“ de N. P. R. — „Feliurite“ de * * *

— „*Arta*“, revistă musicală Nr. 13—14 cu următoriul conţinut:

„Anton Rubinştein“ — Representaţiile dela Bayreuth“. — Violina turbată“. — „Melotetrafonul“. — „Producţiunea şi împărţirea premiilor elevelor şi elevilor conservatorului de musică şi declamaţiuni. Discursul dlui G. Musicescu. Lista premiaţilor“. — „Efemeride musicale“. — „Anuarul general“. — „Sciri diverse: De prin lume. Opere nouă. Din ţară“. — „Occident şi Orient“.

Loterie.

Mercuri, în 1 August n. 1894.

Brünn: **9 32 77 62 34**

Nr. 278/894 [145] 1—3

CONCURS.

La scóla poporală rom. gr. or. din Brad sunt a se ocupa următórele posturi:

1 Un post de învĕţătoriu al cărui salariu este de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei si jumĕtate din gradina scolară. Se observă că învĕţătoriul va avea a instrua elevii de repetiţie şi cei meseriaşi; cu instruarea celor din urmă este împreunată şi o remuneraţiune.

2. Un post de învĕţătóre de nou înfiinţat cu salariu anual de 300 fl. v. a. relut de cuartir 50 fl v. a. şi jumătate din grădina scólei.

Salarele se solvesc în rate lunari anticipative.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Concurenţii au a-şi aşterne cererile înstruate conform normelor din vigore. şi eventual provĕḑute cu documente despre serviciile lor de până acum pe terenul instrucţiunei, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brad, la 4 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 567/894]149] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Blăşel, salariu anual 300 fl. v. a. solviţi în rate treilunare anticipative, cuartir şi grădină de legumi.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi producă documentele în original şi alesul se ţină în dumineci şi sĕrbători strană cu copii la liturgie.

2. Boian, salariu 300 fl în bani solviţi în rate treilunare anticipative, cuartir, lemne de foc şi grădină de legumi.

Dela concurenţi sĕ recere se-şi producă atestatul de botez precum şi celelalte documente în original şi sĕ se presenteze odată în comună, spre a fi cunoscuţi poporului arĕtându-şi desteritatea în cântările bisericesci.

3. Bobohalma, salariu 300 fl. în bani solviţi în 4 rate, cuartir, lemne de foc şi grădină de legumi-

4. Chinciş, salariu 300 fl. solviţi în 6 rate la câte 2 luni, cuartir şi grădină de legumi.

5. Fărău, salariu 300 fl. şi cuartir.

6. Sânbenedic, salariu 300 fl. şi cuartir.

7. Sălcud, salariu 300 florini. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi vor avé a aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) pănă la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, în 1 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran.

Nr. 585/1894 [146] 1- 3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de invĕţători la scólele poporale din comunele mai jos insĕmnate, in protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Cunţa, un post de invĕţătoriu cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Teu, un post de invĕţătoriu cu salar de 300 fl. şi cuartir natural cu dóuĕ odăi frumóse in edificiul scólei.

3. Gârbova, un post de invĕţătoriu cu salar de 300 fl., 4 stângini lemne de foc, din cari are a se incălḑí şi sala de invĕţămênt, şi cuartir natural in edificiul scólei.

Concurenţii sĕ se presente pănă la alegere in comună la biserică spre a fi cunoscuţi şi in persónă.

Doritorii de a lua unul din aceste posturi sĕ şi astérnă cererile de concurs subsemnatului oficiu in terminul deschis.

Mercurea, la 12 Iuliu 1894

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, in conţelegere cu comitetele parochiali concernente.

Ioan Droc,
protopresb.

Ad. Nr. 232/894. [144] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante dela scólele din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Agărbiciu cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie si fondul scolar, cuarţir în edificiul scólei, lemne de foc, şi grădină de legumi.

2. Hărastăş, postul învĕţătoresc împreunat cu cel cantoral, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 190 fl. din repartiţia 30 fl. didactru şi 80 fl. venite cantorali, cuartir în edificiul scólei, lemne de foc şi grădină de legumi.

3. Hidiş, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţia, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

4. Soporul de câmpie, postul învĕţătoresc împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, lada bisericei şi venitele cantorali, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a şi aşterne cererile concursuali instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul susindicat oficiului protopresbiteral mai jos semnat şi a sĕ presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre in biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Dacă concurentul la postul din Agârbiciu va fi apt a lucra în timp liber în cancelaria protopresbiterală, pentru acésta va primi onorar separat.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Turdei, (per Gyéres, în Agârbiciu) în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Agârbiciu, 15 Iuliu 1894

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 240/894. [147] 1--3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci din protopresbiteratul Câmpeni se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. In Căpuş, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiţie, cuartir cu grădină şi lemne de foc.

2. In Ponorel, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiţie şi fondul scolar şi cuartir cu grădina.

3. In Poiana-Valea-verde, cu salariu de 300 fl v a. din repartiţie şi cuartir cu grădină.

4. In Sohodol-Peles, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiţie cuartir şi grădină.

5. In Vidra medie, cu salariu de 300 fl v. a. din fondul scolar şi cuartir cu grădină.

Doritorii de a ocupa vr'unul din acestea posturi se-şi trimită cererile concursuale însoţite de documentele recerute de lege în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Posturile dela 2—5 sunt împreunate cu cantoratele, de aceea concurenţii sĕ se presenteze în comunele bisericesci înainte de espirarea concursului.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 15 Iuliu 1894.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 318/894. [148] 1 -3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci mai jos numite dela scólele confesionale gr. or. din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Dobĕrlău, salariu 316 fl. din fond şi repartiţie, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne pentru încălḑit.

2. Intorsura Buzeu, clasa II, salariu 300 fl. din repartiţie şi relut de cuartir.

3. Lisneu, 163 fl. din fond şi repartiţie. cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesari de foc.

4. Poiana Sărată, clasa II, salariu fics în numerariu 300 fl., cuartir liber şi 16 metrii cubi lemne pentru încălḑitul locuinţei învĕţătoriului.

5. Vama Buzeu, post de învĕţătoriu adjunct in cătunul Acriş cu salariu de 200 fl, cuartir liber şi lemnele necesarii pentru încălḑit.

6. Zagon, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie, cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele trebuinciόse.

Fiind posturile de sub 1, 3, şi 6 împreunate cu cantoratul, dela reflectanţi se cere desteritatea în cântări şi tipicul bisericesc. Cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, se vor aşterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral

Breţcu, (Bereczk) 9 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Nr. 584/894. [150] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos insemnate din protopopiatul Mercurei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Mercurea salariu anual 300 fl. 4 stângini lemne de foc, din cari se va incălḑi şi scóla şi 20 fl. relut de cuartir.

2. Brosteni, salariu anual 300 fl.

3 Gusu, salariu anual 300 fl.

4. Poiana, salariu anual 300 fl.

5. Sângătin, salariu anual 300 fl. şi cuartir.

Petiţiunile de concurs instruite in ordine sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis.

Concurenţii se se presinte pănă la alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, la biserică, spre a-şi arăta destoinicia în cântările bisericesci.

Mercurea, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 246/1894. [141] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Pentru reconstruirea turnului şi eventual şi a boltiturei nóuei biserici a comunei bisericesci gr.-or. **Albac,** în protopresbiteratul **Câmpenilor,** se va ţiné licitaţiune minuendă în **7/19 August 1894 la 11 óre a. p.** la oficiul parochial de acolo

Preţul esclamărei este: **6782 fl. 23 cr.** v. a., pentru turn şi **667 fl. 93 cr.** v. a. pentru boltitură de lemn.

Licitanţii sau oferenţii sunt datori a depune un vadiu de 500 fl. v. a. pentru turn şi 100 fl. v. a. pentru boltitură.

Planul, preliminariul, condiţiunile de licitaţiune şi alte condiţiuni se pot afla şi vedé la oficiul parochial de acolo.

La incredinţarea comitetului parochial gr.-or. din Albac.

Câmpeni, 16/28 Iuliu 1894.

Romul Furdui,
protopresbiter.

12705/894 Sz.
II. [143] 1—2.

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye tőrvényhatóságánál ujon rendszeresitett évi 800 frt. fizetés és 150 frt. lakbérilletménynyel javadalmazott **szolgabirói állásra** ezennel pályázatot nyitok.

Felhivom a pályazni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tcz—ben elöirt minősitést igazoló bizonylatokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 15-éig közvetlenül Szebenvármegye Méltóságos főispánjához nyujtsák be.

Nagy-Szeben 1894 julius hó 31 én.

alispán helyett:
Tobiás,
főjegyző.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţiani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 29—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

La acest numĕr se adauge un suplement.

Nr. 81 Sibiiu, Marți, 26 Iuliu (7 August) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 25 Iuliu, 1894.

Tóte cercurile politice ale magiarilor, fie opoziționale, fie guvernamentale, sĕ ocupă cu cestiunea română, care li s'a impus și li se impune ḑilnic. Cât de mult ar fi voit magiarii sĕ trăéscă în credința, că cestiunea română în Ungaria nu esistă, cât de mult au cercat ei sĕ o ascundă, amăgindu-se pe sine și voind a amăgí și pe alții: în fine s'au convins că acésta nu se mai póte, au recunoscut esistența cestiunei acesteia și recunosc, că ea trebue resolvată.

Acesta e tot resultatul positiv până acuma, căci mai departe, nimic nu e precisat. La întrebarea, cum sĕ se resólve cestiunea, domnesce între magiari cea mai mare confusie? Frasa: „câte capete, atâtea păreri“, se potrivesce cum sĕ cade aci. Guvernul, sĕ vede, că încă nu e în curat cu calea, ce ar fi sĕ o urmeze, cu tot studiul ministrului Hieronymi. Acésta se vede din unele comunicate inspirate de guvern, cum este și comunicatul reprodus în nrul present al fóiei nóstre, după „Polit. Corresp.“ Administrațiune de stat, esecutarea conscienţiósă a legilor, modificarea legei electorale, cucerirea culturală a românilor, „cucerirea morală“ a lor pentru idea de stat magiar — acestea și de-al de aceste teme sĕ variază prin foi, fie oficiale, fie din oposiție, ca mijlóce pentru resolvarea cestiei române, pentru „pacificarea“ românilor. Tóte acestea sĕ spun inse mai mult în general, domnind un chaos în tótă mișcarea acésta. Foile aḑi înjură pe toți românii, declarându-i de dușmani ai statului, cari gravitéză în afară, mâne strigă după „moderați“ sĕ iese la ivélă, apoi au inventat acum un nou partid între români, care nici n'a esistat, nici nu esistă, „partidul de mijloc“, un fĕt al politicei confuse magiare.

Din tóte aceste sĕ vede, că politicii magiari sau nu sunt în stare sĕ resólve corect și în mod echitabil cestiunea de naționalitate sau, ceea-ce e mai probabil, nu vreau, nu sĕ ocupă destul de serios cu resolvarea ei, cu tóte afirmările date de guvern în privința acésta.

Dar cu tóte divergențele de păreri, în una toți magiarii, tóte partidele și fracțiunile sunt de o părere, anume aceea, că dacă trebue sĕ se facă ceva în favorul naționalităților, dacă trebue sĕ se facă unele concesiuni, acelea așa sĕ se croéscă, așa sĕ se introducă, încât pretutindenea în țéră elementul magiar sĕ rĕmână de-asupra, chiar și unde el este în minoritate disparentă și naționalitățile și în special românii sĕ nu se pótă valora după numĕrul și importanța lor, acțiunea lor sĕ se paraliseze prin anumite chichițe ale nóuelor legi, cu un cuvênt ei sĕ rĕmâie și mai departe ceea-ce au fost și sunt: iloți politici, fără putere.

Spre adeverirea acesteia n'avem decât esaminăm părerile ce sĕ scriu prin foile magiare asupra unei reforme, ce mai serios preocupă acum cercurile politice magiare. E reforma legei electorale, prin care, — așa cugetă magiarii — sĕ va resolva dacă nu deplin, dar cel puțin în parte mare, cestiunea română. Acésta e cea mai nóuă „pétra înțelepciunii“ a politicei magiare, care în publicitate începe a lua forme mai concrete, din chaosul celorlalte reforme accentuate.

Ministrul Hieronymi, precum scim în vorbirea sa din Coșocna a accentuatu-o de nou, ér foile încă s'au ocupat cu ea.

In aprețierile ce o fac ele însĕ, numai decât aflăm esprimat ceea ce am susținut noi mai sus, că adecă dacă trebue dacă e imperativ ca legea electorală sĕ sĕ schimbe, sĕ sĕ facă acésta cu anumite reserve în favorul magiarismului.

In înțelesul acesta se esprimă „P. Lloyd“ dela 24 Iulie, ḑicênd, că scopul reformei legii electorale, proiectate de Hieronymi, este de-a completa edificiul statului după cerințele moderne. Er cum esplică magiarii „cerințelele moderne“ o scim; tocmai contrar ideilor seclului nostru, în loc de-a lăsa liberă desvoltare tuturor popórelor, a magiarisa sau cel puțin a sugruma politicesce pe popórele nemagiare ale patriei.

Mai esplicit sĕ esprimă în privința acésta „Budap. Hirl.“ de la 26 Iulie c. în un prim articol.

In acest articol autorul nu e îndestulit numai cu cele ce a ḑis ministrul Hieronymi la Coșocna, ci mai propune unele aditamente, între cari este votarea cu ședule, prin scrierea cu mâna proprie a numelui candidatului. In urmă ḑice:

„In ori ce cas la cernerea parlamentului trebuie sĕ fim cu considerare ca în parlament sĕ fie asigurată marea maioritate pentru magiarime“. Adecă sĕ se facă da capo legea cea nóuă de așa, încât românii érăș sĕ nu pótă fi representați conform numĕrului lor, sĕ nu aibă póte mai mulți deputați, decât ar avea acum, dacă ar alege!

Frumóse principii de echitate politică!

Atunci parlamentul tot n'ar fi espresiunea voinței popórelor țerii, cum nu este acum. Dar sĕ bage bine de samă magiarii, că precum afirmă cu drept „Bud. Hirl“. tot în acel articol că: „parlament cinstit nu sĕ póte alcătuí, decât prin alegeri cinstite“, tot asemenea sĕ póte ḑice, că parlament cinstit nu póte fi, decât un parlament ales pe basa unei legi electorale cinstite și juste pentru tóte popórele din patrie.

Un glas semioficios despre cestiunea română. „Polit. Cor.“ scrie: „Nici nu se póte cugeta guvernul sĕ resólve cestiunea română pe cale legislativă. Starea din Ardél e resultatul unui proces secular. Nu legile, ci esecutarea necorectă e de vină că magiarii trebue sĕ se ocupe cu cestiunea română. Dacă va înceta în Ardél jalusia și vor înceta considerările familiare, ér în loc va deveni lege administrațiunea de stat, atunci va înceta și cérta de naționalități. Ministrul de interne Hieronymi, s'a rentors din Ardél cu convingerea că relele din Ardél nu-s incurabile și cu o politică înțeléptă ușor se pot vindeca. Guvernul e hotărît ca cu zel sĕ deslege cestiunea naționalităților și pe români sĕ-i cuceréscă moralminte pentru idea de stat magiar. Se 'nțelege în acéstă disposiție amărîta politică deocamdată nu póte avé succese, dar în venitoriu de sigur va avé. Dacă numai noue agitațiuni nu măresc nĕcazurile, terenul e deja acomodat pentru acțiunea guvernului.

Revista politică.

Resbelul Corean. De pe teatrul resbelului Corean, cum se numesce resbelul dintre Japonia și China și care acum a erupt și decurge cu tótă înverșunarea, scirile sosite mai nou vestesc următórele:

Împĕratul Chinei, după declararea resbelului, a dat o proclamație, în care anunță, că primesce declararea resbelului și însărcinéză pe viceregi și comandanți sĕ stârpéscă total pe Japonezi, făcêndu-i pe acestia responsabili pentru vĕrsarea de sânge, fiind-că ei luptă pentru o causă nedréptă. Chinezii au început a se mișca; miniștrii lor cred în succes. Împĕratul voesce a merge la Tiencsin, ca sĕ fie mai aprópe de locul unde sĕ face resbelul.

O scire sosită, sĕ vede din isvor chinez, a anunțat, că lângă Asan au fost bătuți iaponezii, suferind perderi mari. Scirea acésta nu sĕ confirmă, și sĕ anunță tocmai contrariul. Agenția Reuter vestesce din Tokio cu datul de 4 August c. următórele:

Guvernul iaponez a primit următórea depeșă dela generalul Ohsima, comandantul óstei iaponeze din Corea: In 29 Iuliu după o luptă crâncenă de 5 óre am cuprins șanțurile chineze de lângă Chauson, în apropiere de Asan. Chinezii au perdut 500 de ostași din 2800, câți erau. Noi avem 75 de morți, între cari 5 oficeri. Chinezii s'au refugiat în direcțiunea Hongkov. Noi am pus mâna pe 4 tunuri, pe

---

FOIȚA.

Despre cultura minții și a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

Cumcă ómenii se corump prin contactul în care vin unii cu alții se póte vedea și de acolo, că ómenii cari își câștigă cunosciințele mai mult din pracsă, a căror grije e asigurarea unei esistente comóde și nu cugetă că mijlócele prin cari și-o procură au sĕ fie numai cele bune, sunt mai stricați decât cei ce și-leau câștigat în scólă, unde deși venind des în atingere cu alții totuși s'au legat ceva moral de ei prin cetirea cărților morale. Se ḑice că semidoctii sunt cei mai periculoși, eu încă admit, căci sentimentele în urma puținei culturi ce li s'a dat în scólă devin tot mai fragede, și sunt puse tocmai în alternativa de a se solidifica în o direcțiune sau în alta, pe când părăsesc scóla și acum întrând în lumea mare ei sunt mai capaci decât alți ómeni, mai puțin culți de a-și însuși pracsa, cu tóte apucăturile ei. Ei închipuindu-și că sciu multe, nu primesc nici dela alții învĕțături bune.

Aud vorbind pe ómeni bĕtrâni, cari nefiind necesitați ca aḑi, a umbla prin lume, că ómenii sunt mai stricați acum decât mai de mult când erau mai proști. Aci n'are nime a înțelege că cultura ar face pe cineva rĕu. Nu! ci cultura din scólă a fost prea puțină pentru al solidifica în direcțiune bună și acum venind în contact mai des cu ómeni corupți se va corumpe și el.

Acésta se póte observa fórte bine la soldați, căci mulți plecând de acasă cu sentimente simple, nesciind atâta de rĕu, întrând în miliție unde cultura ce li-se dă nu are în vedere cultivarea sentimentelor ci câștigarea desterității corporale pentru a fi capace a se lupta. Aci i-se dă ocasiune a învĕța din esemplele consoților imoralitate, care e și proverbială la clasa soldaților. Nu vĕd decât desfrâu, n'aud decât înjurături și nu vorbesc decât cuvinte obscene, nu domnesce spiritul blândeții ci al fricei. E sciut, că fiecare partidă cércă a atrage în partea sa pe alții și fiind societatea inḑecit de mare va trebui se aibă cineva forțe indecit de tari, ca se resiste în contra ei, deci și aci fiind maioritatea societății omenesci rea, va cerca sĕ atragă spre ea și pe cei buni, spre care scop se va folosi de cuvinte lingușitóre, vrênd se arete, că tot ce fac ei corĕspunde cu spiritul civilisațiunei moderne, dacă acestea nu vor ajuta se vor folosí de batjocuri ba chiar și de amenințări. Acum sĕ te mai miri dacă și cel bun se va alătura pe lângă cei rĕi și dacă el care roșia la auḑul cuvintelor triviale, acum însuși le rostesce și pe când de altă dată se scârbia la vederea unei fapte scandalóse, acum însuși o sevârșesce! Ba se te miri de acela, care trecând prin tóte acestea probe va rĕmânea curat și sĕ-ți ḑici că acela are o inimă tare ca diamantul de s'au putut împotrivi la tóte relele.

Din tóte cele ḑise mai sus se póte vedea că omul nu se nasce cu o voință rea ci acésta și-o însușesce întrând în societatea omenéscă. Insĕ fiind că e neapĕrată trebuință ca sĕ esiste societatea omenéscă, va fi totodată ca în tóte păturile se domnéscă moralitatea.

Eu aș dori ca omenimea întrégă sĕ fie înțeléptă ca filosofii, dându-și sama de ceea ce face, însе nevinovată ca copilul cel mic, ba nici se cunóscă rĕul, căci acesta e un negativ ce nici nu ar trebui se esiste. Omenimea ar trebui sĕ cunóscă numai binele în care se se perfecționeze. Aș vrea ca pe lângă acéstă nevinovăție se fie și fericită. Precum nu e consult a opri pe copii dela jocurile nevinovate, cari le procură o distracțiune plăcută, de asemenea n'ar fi consult a impune omenimei o abnegațiune dela tóte plăcerile, cum au făcut unii filosofi, ci a o feri numai de plăcerile rele. Plăcerile cele mai nevinovate sunt cele ce ni-le procură arta, cari atingându-ne sentimentele ne nobilitéză și inima.

Fiindcă omenimea nu va putea fi nici când egală în privința intelectuală, deci vor esista inferiori și superiori. Cei inferiori au lipsă de conducerea celor superiori, prin urmare e lucru natural, ca se esiste conducători și conduși. Conducĕtoriul însĕ are se fie ales de cei conduși aflându-l demn a sta în fruntea lor, și va rĕmânea până atunci, până când cei conduși simțindu-se că sunt bine conduși, vor sta cu plăcere sub conducerea lui.

Conducĕtoriul, ca sĕ fie apt de chemarea sa, va trebui se întrunéscă cultura minții, ca se scie cum are sĕ conducă și cultura inimii, ca sĕ nu conducă rĕu. Și acestea va trebui sĕ le poșédă în un grad multă muniție și am cuprins cartierul general al inimicului“.

Puterile europene tóte își trimit năi de resbel în apele iapano-chineze pentru scutirea suditilor lor. O telegramă din Londra cu datul de 3 August anunță, că Englitera a făcut propunerea, că statele europene sĕ remâie neutrale față de resbelul dintre Japonia și China. Acésta propunere a fost sprijinită de guvernul frances De altă parte o depeșă din Berlin adresată lui „Kölnische Zeitung ḑice, că statetele interesate în linia primă, Englitera și Rusia, cred, că a sosit momentul de-a se amesteca în mersul lucrurilor. Amestecul acesta va fi binefăcĕtor pentru decurgerea resbelului. Cu privire la pacificare celelalte state vor fi considerate numai în linia a dóua.

Mai nou sĕ depeșéză, că regele Coreei a însărcinat cu administrația pe o rudă a sa, Dankunsu, și cu întroducerea reformelor necesare. Dankunsu a declarat, că va cere sfatul ambasadorului iaponez cu privire la reforme și sĕ va conforma.

Guvernul chinez a comandat de la o fabrică de arme europénă o mare cantitate de arme.

⁂

Bulgaria sĕ află în préjma unor eventuale schimbări, cari pot sĕ aibă urmări însemnate pentru bulgari. O scrisóre a ḑiarului „Neue Freie Presse“ ḑice, că e fórte probabil, că prin nóuĕle alegeri va ajunge în sobrania o maioritate Czankovista, rusofilă. In timpul din urmă s'au aplicat fórte mulți oficiali rusofili, cari își vor validita influința la nóuĕle alegeri.

Programul partidei rusofile publicat în Rusia este: Sobrania esmite o deputațiune la Petersburg, emigranții vor fi amnestiați, domnitorul vine de nou sub alegere. — Agitațiile pentru nóuĕle alegeri s'au început. Partidul lui Stambulov, fiind slăbit, nu va puté juca rol însemnat la alegeri; cu tóte acestea Stambulov póte că va fi ales.

⁂

Sə vestește din Belgrad la „Corespondența Politică“ că instrucția procesului pentru înaltă trădare contra cabinetului radical e terminată. Afară de vechii ministrii, vor fi acusați. de asemenea pentru înaltă trădare de către ministeriul public, d. Ranko Taisici, vechiu deputat, președintele clubului radical. d. Sima Djaconovici. secretarul consiliului din districtul Kraguevatz și dl Alecsandre Zuovici, vechiu institutor și primitor de impozite.

⁂

Semi-oficiósa „Gazeta di Venezia“ scrie că în ministeriul de rĕsboiu al Italiei esistă părerea că încercarea de omor de la Galasate (un soldat a rănit cu pușca pe un oficer) nu e de a se atribuì unui smintit, ci unei conjurațiuni anarchistice. E fapt că s'a observat deja, că propaganda anarchistă sĕ lățesce în armată și că deja s'au întêmplat în armată atentate cu caracter declarat anarchistic. In privința acésta s'au întreprins cele mai severe cercetări.

⁂

Se scie că tratările între representanții creditorilor strĕini ai Statului elenic și guvernul din Atena au fost întrerupte și nu au fost reluate de cât în urma intervenirei ministrului englez la Atena.

Representanții creditorilor, au remis d-lui Tricupis o ultimă propunere

Prin acéstă propunere representanții ceréu ca garanție pentru asigurarea serviciului regulat al datoriei publice, ca veniturile timbrului și ale monopolurilor sĕ fie puse ca garanță pentru datorie.

Aceste venituri trebuiau sĕ se verse la societatea monopolurilor, care societate trebuia sĕ se reformeze, în urma unei prealabile înțelegeri între guvernul elen și representanții creditorilor străini.

Acestea erau în resumat, propunerile representanților creditorilor, pe care dl Tricupis le-a respins și a silit pe representanții creditorilor sĕ declare că părăsesc Atena, considerând misiunea lor ca terminată. Ministrul Angliei la Atena intervine și, în urma unei consfătuiri cu dl Tricupis și cu representantul creditorilor englezi, plecarea din Atena a representanților s'a amânat și tratările s'au reluat pe basa propunerilor guvernului elen.

Guvernul elen se obligă sĕ servéscă creditorilor 32 la sută din totalul dobânḑilor, în aur, în timp de 3 ani, timp necesar pentru aplicarea reformelor financiare pe care are de gând sĕ le ducă în desbaterea representanților națiunii. După trecerea acestui spațiu de timp va urca dobênda la 35 la sută, ér de aci înainte câte o unitate ca dobêndă și anuitatea pe fie care an, până să ajungă la plata de 68 la sută când va rĕmâne staționară, ceea-ce se va întâmpla peste 29 de ani.

Aceste sunt propunerile guvernului elen. Foile din Atena scriu, că tratările sunt pe o cale bună și că vor ajunge la o solnțiune satisfăcĕtóre și pentru creditori și pentru stat.

Adresa tinerimii nóstre universitare.

Adresa, pe care tinerimea nóstră universitară din Cluj a înaintat o rectorului universității d'acolo este următórea:

In contra decisiunii senatului universitar emanată din ședința a IX-a estraordinară, ținută în 4 Iuniu a. c. și publicată în 5 Iuniu a. c. pe tabla négră sub nrul 1107/893/4 a senatului universitar, avem onóre a ne înainta recursul în timp util prin următórele:

E fórte gravaminósă decisiunea de mai sus:

Pentru-că §§-ii 80 și 94 din regulamentul didactic, disciplinar și de didactru aprobat de ministrul de culte și instrucțiune publică sub numĕrul 26.067 din 1893 nu estinde cercul de competență a senatului universitar până acolo, că nefiind violată nici o regulă disciplinară față cu noi sĕ iee acele dispositiuni coercitive. Noi n'am comis nici un esces sau delict disciplinar, care ar gena conduita sau disciplina universitară pretinsă și indicată de §§-ii 80, 81, 82 și 83 ai menționatului regulament;

pentru-că — *dato, sed non concesso* — că am fi comis ceva crimă sau delict comun: nici atunci n'ar avé loc acea decisiune, findcă după interpretațiunea logică a §-ului 84 din regulamentul disciplinar, noi ca civi universitari, numai după actul valoros de acusă înaintat senatului universitar din partea judecĕtoriei criminale: am puté fi puși sub cercetare disciplinară; ér acela e lucru cunoscut, că față cu noi până acum nu s'a luat nici măcar vr'o mĕsură pe calea criminalității, cu atât mai mai puțin a fost înaintat act valoros de acusă. Ne provocăm de altmintrelea *per analogiam juris* la ordinațiunile referitóre la disciplinarea oficianților, în înțelesul cărora și oficianții numai atunci pot fi trași sub acțiune disciplinară și suspinși dela usuarea drepturilor lor, dacă — comițĕnd vr'o crimă sau delict comun — superioritatea lor e recercată prin vr'un act valoros de acusă:

Nefiind ridicată în contra nóstră act de acusă din loc competent: suspinderea e fără temeiu, n'are nici o basă;

pentru că decisiunea — care ar trebuí sĕ conțină numai niște dispozițiuni preventive pentru o viitóre cercetare disciplinară — e o judecată deplină, încât noi prin aceea de usuarea drepturilor nóstre de civi universitari în întreg înțelesul cuvêntului suntem privați în așa grad, că fără sĕ fim judecați pe basa celor descoperite în seria cercetării disciplinare: deja a priorii *per inconcessum* îndurăm cea mai grea osândă. Pentru ce? Nu scim;

pentru-că decisul atacă drepturile cardinale ale unui cive academic, când îi denégă subscrierea de indice, depunerea esamenelor edarea absolutoriului șcl., fiind aceste drepturi numai în acel cas amisionabile când universitarul n'ar corĕspunde datorințelor sale disciplinare, didactice, ér că noi datorințelor nóstre în conformitate dispozițiunii regulamentului întru tóte am corĕspuns: nime nu póte nega;

pentru-că spectactul senat pe noi pentru acțiune politică și respective pentru edarea și rĕspândirea volantelor: „Popor Român“ și „Manifestul“ voesce a ne condamna până-ce de altă parte usul recipiat în viéță universitarilor értă pe civele universitar, ca părerile și convingerile sale politice nevinovate fără reservă și independent sĕ le profeseze, comunice, ceea-ce până acum de repețite-ori au făcut și colegiii nostri de limba magiară fără-ca pentru acésta se le fie causat cea mai mică bănuélă. Dar și de altmintrelea §-ul 82 din regulamentul universitar dispune clar, că civii universitari cu privire la relațiunile lor de civi ai statului, nu sunt supuși la cercetare disciplinară: causa însĕ pentru care suntem trași la rĕspundere sine dubio niei pe departe nu atinge referințele universitare. Că în volantele din cestiune: ce ar fi punibile și care fapt de acolo ar învolva necesitatea introducerii unei cercetări disciplinare în contra nóstră în decis de loc un sĕ pomenesce nici în decursul cercetării disciplinare nouĕ comunicat n'a fost, noi din parte-ne negăm, ca și când în volantele amintite s'ar cuprinde vre-un esces sau delict fie acela de ori-ce natură. Nu se cuprinde ceva ecses sau delict anume în apelul: „Popor român“, prin care simplamente se atrage atențiunea poporului asupra causei sale proprii; cu atât mai puțin conține „Manifestul“, care nu e altceva decât o critică fórte potrivită a sistemului actual de guvernare, ce a face unui cetățén liber fără indoélă e iertat. Ne aflându-se deci faptul care ar putea servi de basa unei cercetări disciplinare și de motivul pedepsei: spectatul senat universitar cu nimica n'a motivat decisul gravaminos și nici 'l-a putut motiva; a aduce însĕ o așa aspră judeeată osânditóre fără nici o basă, causă sau motiv, nu s'ar fi putut;

pentru-că dispozițunile luate față cu noi în regulamentele universitare nicăiri nu se prevĕd, ér precum amisineea totală a drepturilor universitare fără causă nu se póte croi de pedépsă macsimală, cu atét mai puțin s'ar fi putut face acésta de o dispozițiune preventivă;

pentru-că decisiunea stă în contrast cu libertatea universitarilor, pa carea neștirbită a o apĕra stă în puterea, ba e chiar datorința fiecărui universitar, din acéstă considerațiune mai departe pe basa motivelor aci cu tótă stima produse:

Rugăm pe spectalul senat universitar ca sĕ binevoéscă recursul present împreună cu tóte actele referitóre la causa nóstră a-'l subșternc la Ecselentismul Domn ministru de culte și instrucțiune publică, unde cerem abrogarea decisului gravaminos și restituíre integră.

(Urméză subscrierile, de tóte 42.)

Noutăți.

Inmormêntarea archiducelui Wilhelm, s'a făcut precum am amintit, Joi în 2 August, cu mare pompă.

Orașul Viena era îmbrăcat în doliu, mai pe fiecare casă era drapelul negru.

Inmormêntarea s'a început după améḑi la órele pàtru. Notabilitățile se adunară încă pe la trei în giurul catafalcului, așeḑat în capela din Hofburg. Sicriul era așeḑat pe un covor țesut din fire de aur, deasupra catafalcului se întindea un „baldachin“ de ca-

---

cu atât mai înalt, cu cât conducerea lui se estinde asupra mai multora. Cum va judeca posteritatea asupra celor lipsiți de acestea calități? care fiind desinteresată va sci aduce o judecată mai dréptă asupra lor? Deci cel ce nu se simte în stare pentru chemarea de a fi conducător, — care pe cât e de sublimă pe atât e de grea, și care pe cei ce sciu se îndeplinéscă cu tótă acuratețа chemarea îi înalță, ér pe cei ce nu corĕspund ei, îi osândesce, — mai bine ar face se se retragă, ca se nu fie responsabili de necapacitatea și rĕutatea lor înaintea lumii întregí, ci mai bine sĕ rĕmână îngropat și numele lor deodată cu corpul.

Despre defectele omenimei.

Inainte de a fi cineva fericit trebue se delăture tóte pedecile cari se opun fericirei, și în cele de mai sus m'am încercat a arĕta, întru cât m'a ajutat debilele mele puteri, cari sunt acelea: Inainte de a puté fi numit cineva virtuos trebue sĕ se contenéscă dela tot ce e rĕu, apoi se facă fapte bune. Inainte de a termina cu scrierea mĕ voi încerca a arĕta unele din scăderile cari aḑi bântue omenimea și căror ar trebui sĕ se pună capĕt. Dintre tóte relele cea mai urîtă dar și cea mai lățită e ipocrisia. De-l veḑi rugându-se în genunchi sau făcĕnd matanii sĕ-ți închipui un diavol ce și bate joc de cele sfinte. De-l veḑi ascunḑêndu-și fața în pumni și țipand de durere, sĕ scii ca nu-l dóre nimic, ci risul diavolesc ceva înăduși de-l va mai ține în ascuns, el numai în chipul acesta îl va putea da la lumină.

Soră bună cu ipocrisia e înșelăciunea Un negutător vinde aramă sub nume de aur. Amicul cărui încreḑêndu-te, i-ai descoperit tóte tainele inimei tale prin ele îți sapă grópa. Amanta și rîde de amorul tĕu. Soția îți e necredinciósă. Decât nesce inimi atât de rafinate, mai bine ar esista nisce petri, ce nu sciu simula.

Dacă și aḑi s'ar distribui minuni eu mi-așí alege aceea prin cari se pot pĕtrunde în internul acestor fățarnici.

Cumcă ómenii sunt dedați mai mult a calumnia și a batjocori, decât a recunósce meritele cuiva și a-l stima pentru meritele sale, se vede și de acolo, că nu vei întâlni între conumele date cuiva din partea ómenilor, ca se nu conțină în sine ceva ridicul esprimând vre-o slăbiciune sau i-se dă și numai din simpla rĕutate. Unii merg așa de departe cu impertinența, încât te arată cu degetul și strigă cu acest conume. Amici și cunoscuți și află distracțiunea batjocorindu-se unii pe alții. Acestea glume nesărate deși nu sunt de a sĕ imputa atât de tare, când nu produc nemulțămire în acel asupra cărui se îndréptă, totu-și le amintesc pentru arĕta înclinarea mai mult spre ce e rĕu.

Partea cea mai mare din conversația celor mai mulți ómeni se compune din calumnii. Dacă vei lăsa tóte după ei, de ți-se vor urca cu piciórele pe cap și nu vei țipa, de vei suferi sĕ-și rîḑă de tine fără sĕ strigi atunci ei între ei nu te vor numi rĕu, dar îți vor atribui epitetul de mut. Dar acésta nu e mai dejositor decât cea mai nerușinată calumnie? Căci ei ḑic, că nu faci rĕu, fiind că nu esti în stare a face deórece îți lipsesce cultura minții. Deci pentru că esti bun nu îți atribue ție meritul ci neputinții tale. Rîḑênd de cineva riḑi de demnitatea omenéscă, care compete fiecărui om, deci ai rîs și de demnitatea ta. Cine batjocoresce pe altul ca sĕ-și facă distracțiune, causând altuia neplăcere, acésta dă dovada cea mai pipaibilă despre necultura sa. Un om cu cât stă pe o tréptă mai înaltă de cultură, cu atât încunjură bătăile, certele, nu batjocoresce pe altul. Deci generațiunea tinĕră în urma progresului culturei, se arată cu mult mai afabilă față de toți, decât cum e generațiunea mai bătrână. Sunt și atari ómeni, cari atunci când ești mai trist și rîd de tine și cércă sĕ te amăréscă și mai mult aceia au o cruḑime de féră. Inima nobilă se bucură cu cel vesel și plânge cu cel trist.

Nu voi vorbi mult despre sumeția unora, care încă arată lipsa de cultură. Sciința a ajuns până acolo, că recunósce în fiecare demnitatea de om, ba s'a aventat până la piscul cel mai înalt, încât cere egala îndreptățire. Aḑi ómenii nu se pot dejosi întru atât, încât se arete supunere órbă, însĕ nici nu pretind dela alții asemenea supunere, ca mai de mult. Dacă mai sunt și aḑi ómeni, cari se cred pe sine mai pe sus de altii, ținêndu-i pe cei mai inferiori lui numai de nisce vermi ce e în stare a-i turti la pământ, se sperăm, că se va sterge rugina de pe astfel de creeri.

(Va urma).

tifea négră. La căpătâiu erau așeḑate coróna princiară, pălăria de archiduce și de mare magistru al ordului cavalerilor germani, mai departe sabia de cavaler și distincțiunile archiducelui. In giurul catafalcului erau așeḑate cununile membrilor familiei domnitóre.

La órele 4 veniră Majestatea Sa Monarchul însoțit de membri familiei domnitóre, apoi curtea imperială, corpul diplomatic, miniștrii, corpul generalilor, diferitele delegațiuni etc.

Cortegiul a pornit spre biserica capuținilor, unde cadavrul a fost binecuvêntat din nou. După sfîrșitul ceremoniilor religióse, sicriul a fost transportat în cripta familiară, unde s'a așeḑat în presența membrilor familiei, la odichnă vecinică.

* * *

Sistare de proces. „Ellenzék“ scrie că procurorul din Cluș a anunțat rectorului universității din Cluș, că: va sista cercetarea în contra celor 42 studenți universitari români, în contra cărora senatul universitar a întrodus cercetare disciplinară din causa edării „Manifestului“ și a „Apelului către poporul român“.

* * *

La Seghedin în temniță. Redactorul „Dreptății“ dl Dr. Branisce, visitând pe deținuții români dela Seghedin, cari sunt de present următorii: Dr. I. Rațiu, Dr. V. Lucaciu, Coroianu, N. Roman și G. Petrovici, descrie starea lor în o corespondeță în „Dreptatea“de Duminecă, din 24 Iuliu st. v. c. din care estragem următórele:

Temnița de stat este impărțită astăḑi în patru despărțéminte, despărțite prin ziduri încă astă tómnă zidite.

Fie-care despărțêmênt este o temniță deosebită.

In parterre sĕ află dóuĕ despărțĕminte asemenea și în etagiu.

Despărțĕmêntul dela stânga întrării are șese celule, cel din drépta patru, va sĕ ḑică doueḑeci de prinsori au loc în întregul edificiu.

Fie-care despărțĕmênt e separat păzit și sub nici o condițiune nu este permis sĕ convină prisonierii din un despărțĕmênt cu colegii lor din alte despărțĕminte, fiindu-le ori-ce comunicațiune interḑisă. Nici ḑiare nici alte comunicate nu-și pot transmite, cu atât mai puțin sĕ converseze.

Fie-care despărțĕmênt 'și are órele ficse de preumblare, atunci se pot vedé frații de suferințe prin ferestrile provĕḑute cu gratii gróse de fer, conversa sau comunica nu pot nici atunci, fiindcă un păzitoriu înarmat însoțesce pe cei ce sĕ preumblă în curte.

Pe ḑi sunt cu totul două óre destinate pentru preumblare în curte, celelalte 22 óre le petrec prisonierii în celulele lor și pe strimtul coridor.

Cu tóte aceste o singură mângăere ar mai fi în aceste nĕcazuri . . . *„socios habuisse malorum.“*

Dar mângăerea acésta încă li-e răpită iubiților nostri, căci fie-care e așeḑat într'un despărțĕmênt separat, încât ani de ḑile vor petrece sub același coperiș, și se vor putea vedea, dar nu li-e dată posibilitatea sĕ-'și asculte graiul și sĕ-și imparte durerea

Dr. Rațiu sĕ află în despĕrțămêntul parterre dela drépta întrării dimpreună cu un tinĕr magiar, care nu póte fi o societate aprocsimativ adecuată pentru presidentul partidului nostru național.

Dr. Lucaciu se află în despărțĕmêntul din etagiul la drépta dinpreună cu alt tinĕr greu morbos, ér I. Coroian se află în despărțĕmêntul dela stânga în etagiu singur singurel . . .

In despărțĕmêntul partere dela stânga sĕ află dnii N. Roman, G. Petrovici dimpreună cu mai mulți condamnați pentru duel.

E de observat, că în înțelesul regulamentului este directorul temniței îndreptățit se împartă în celule pe prisonieri, în casul present însĕ a dispus ministrul Szilágyi separarea acésta.

* * *

Nou proces al dlui Lucaciu. Precum scriu foile Dr. Lucaciu va avea o nóuă pertractare în Sătmar, la 21 August c. unde va fi dus sub pază din închisórea de la Seghedin.

* * *

Ridicarea salariului învĕțătorilor. Provocarea comitetului administrativ al comitatului Timiș, scrie „Fóia de Duminecă“ a „Dreptății“, de a ridica salariul învĕțătorilor cel puțin la minimul de 300 a avut un resultat destul de îndestulitoriu. Intregirea salarielor s'a întêmplat deja la cele mai multe școle, ba la unele s'au duplicat. Negociațiunile s'au început în tóte comunele dieceselor din Arad, Lugoș și Vêrșeț și pân' acuma au avut aprópe pretutindenea resultat îmbucurător.

* * *

Conferență episcopală. „Magyar Állam“ anunță, că primatele va convoca pe 17 séu 18 August o conferență episcopală, în care se vor statori modalitățile, sub cari va avé sĕ se adreseze episcopatul către Majestatea Sa în cestiunea căsĕtoriei civile.

* * *

Adunare oprită. Adunarea generală a despărțĕmêntului XII. al Asociațiunii transilvane, convocată pe ḑiua de 5 August în comuna Borgo-Prund, a fost oprită prin organele administrative.

* * *

Nou secretar de stat. „Budapester Correspondenz“, anunță că profesorul de universitate Dr. Alexandru Plósz e denumit secretar de stat în ministeriul de justiție.

* * *

Cas de mórte. In 1 August n. c. la 8 óre diminéța a repausat în Sălciva infer. (com. Turda-Arieș), fica dlui not. cercual de acolo Simeon Pașca, *Sabina*, în etate de 14 ani, după un morb îndelungat. Repausata a fost elevă a șcólei civile din Sibiiu a „Asociațiunii transilvane“, în a IV clasă. Fie i țerina ușóră și odichna lină!

* * *

Procesul lui Caserio. Procesul intentat ucigașului lui Carnot, s'a pertractat sĕptĕmâna trecută, Joi și Vineri, în Lyon După cum se scrie din Lyon, în decursul pertractării nu s'a întêmplat nici o tulburare, nici un incident neplăcut; orașul a fost liniștit, anarchiști nu s'au arĕtat. Contra unui eventual atac al lor si pentru siguranța publică s'au luat din partea autorităților mĕsuri fórte severe. Sĕ credea, că în decursul pertractării va eși la ivélă, că a fost o conjurație de anarchiști, care a designat de esecutor pe Caserio. Acésta nu s'a putut adeverí; sĕ vede, că Caserio a lucrat din inițiativa proprie. El a susținut-o acésta și a declarat, că a comis omorul resolut și consciu de urmări. Curtea cu jurați l-a declarat de vinovat, ér tribunalul l-a condamnat la mórte. Caserio eșind din sala tribunalului, între 10 gendarmi, a strigat: „Curagiu! Trăiéscă anarchia“.

* * *

Condamnarea lui Cornel Herz. Faimosul erou al cestiunii Panama a fost condamnat în contumaciam, anume pentru storcere de bani dela societatea Panama și dela baronul Reinach a fost condamnat la 5 ani închisóre și 3000 franci pedépsă în bani.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

„Domnul Parteniu Cosma la Sĕliște“.

Sĕliște, 6 August, 1894.

Stimate dle redactor!

Sub titula de sus „Tribuna“ nrul 155 publică un raport mai detailat despre constituirea despărțĕmêntului „Sĕliștei“ al Asociațiunei transilvane, despre care dvóstră tocmai ați publicat un raport, care in mod de tot obiectiv a descris constituirea acelui despărțĕmênt prin dnul director al „Albinei“ Parteniu Cosma, ca delegat al comitetului „Asociațiunei“. Nu tot așa face raportul publicat în „Tribuna“. Raportul acesta, plin de personalități, în special îndreptate contra dlui director Cosma, este în cele mai însĕmnate ale lui afirmări neadevĕrat și esagerat, și ne pare rĕu, că redacția „Tribunei i-a dat loc în colóncle ḑiarului.

Pentru ómeni de felul raportorului din cestiune, „Asociațiunea“ nóstră transilvană scóla ei de fetițe, comitetul în general al „Asociațiunei“ nu mai au nici o însemnĕtate. Un raportor, te miri cine, ascuns sub anonimitate, pentru-că nu merg lucrurile tocmai așa cum ar dori el, sĕ simte chemat atrage în tină, în publicitate tot ce avem noi mai de valóre pe teren cultural „Asociațiunea“ și scóla ei și apoi și pe bărbații, cari constituesc comitetul central și cari într'adevĕr lucră fără prejet la inaintarea în cultură a poporului nostru, fără a face sgomot și după cum e sciut, fără nici un interes personal!

„Asociațiunea transilvană“, singura instituțiune culturală mai înaltă ce avem, e condusă și apĕrată în împrejurările grele de aḑi din fericire de unii din bărbații cei mai valoroși ai nostri; școla ei, — acésta fală a némului romănesc e luată de model atât de către cei din România, cât și de streini și necunoscutul din „Tribuna“ vine acum a înegri în colónele fóiei pe meritoșii bărbați ce stau în fruntea acestor instituțiuni culturale, care ḑi de ḑi dău doveḑi palpabile, că ele progreséză și aduc róde bune pe câmpul culturii nóstre naționale. Și pentru-ce face corespondentul de aici acésta? Dóră pentru că comitetul a vătĕmat interesele vitale ale acestui institut? Din contră pentru-că el a aflat de bine a trezí la muncă un despărțĕmênt al „Asociațiunei“, a împintena la activitate pe teren cultural pe conducĕtorii și fruntașii harnicului nostru popor de aici din Sĕliște și jur.

Buba înse este alta. Pentru ce a trimis comitetul pe dl Part. Cosma și nu pe altul, după gustul corĕspondentului și al adicților lui. De aci tăbărîrea pe dl Cosma și pe comitet.

Cercul de vedere al corespondentului și a puținilor sĕi adicți este fórte restrins și îngrădit cu patima de personalități; dacă n'ar fi așa, ar trebui sĕ scie, că dl P. Cosma are admiratori și stimători chiar și între bărbații grupați la „Tribuna“, cari înse au un cerc de vedere mai larg, ca corespondentul din vorbă.

Astfeliu de bărbați nu se huiduesc dle coresp., ci sĕ stiméză și sĕ prețuesc, dacă la noi s'ar ști apreția ómenii după adevĕrata lor valóre. Nóuĕ însĕ ne lipsesce scóla politică necesară la acésta și aceia' cari își arógă că fac aceea scólă, sunt conduși ca și în casul de față, de ură personală și invidie, din cari urméză apoi și celelalte ticăloșii.

Când vor înceta aceste personalități odată la noi? Publicul ar trebui sĕ protesteze contra acestei direcții nesănĕtóse în ḑiaristică, pretinḑênd un ton serios și obiectiv. Ce se ține de corespondentul din cestiune, care acum va rîde în pumni satisfăcut, că a calumniat pe un bărbat venerat, fie asigurat, că nu mare trébă a făcut. Ómenii la noi și în alte locuri vor sci reduce la adevĕrata lor valóre cele scrise denaturat de el.

T.

Bibliografic.

„Lumea Ilustrată“, broșura 17, (Nr. 33—34), cu următoriul cuprins:

Tecst:

„V. A. Urechie, biografie. — „A mea este rĕsbunarea“, roman de Hall Taine. — „Pĕcat și ispășire“, nuvelă de D-na E. de Caro (fine). — „Lașitate“, poiesie de Radu D. Rosetti. — „Filosofiia iubirei“, dupĕ Shelley, poesie de A. Steuerman. — „Onóre și datorie“, roman de A. da Launay“. — „Cronica științifică“, de Doctorul Miron. — „Ascultă!... poesie de J. Boniface Hetrat. — „Dor nebun“, poesie de Gh. din Moldova. — „La rĕsărit“, poesie de Grigore N. Lazu. — „Felurimi“. — „Comóra casei și a familiei“. — „Poesii de Heine“, Stau neclintite în ceruri; Frumósă pescăriță: Aș vrea ca durerile-mi tóte; când stau întins pe patu-mi) traduse de Mihaiu de Bonachi. — „Sadi Carnot“, biografie. — „Atât am plâns... poiesie de George Murnu. — „De aș avea și eu pĕr negru“; „Eu pânză dragostei urzesc“, poesii de Virginia Micle-Gruber. — „Din lanul de grâu“, poesie de George Murnu. M. — „Istoria unei cravate“, nuvelă de I, N. T. — „Ba am fost și eu!... „Alláh Akbár!... poesii de J. Boniface-Hétrat. —

Ilustrațiuni:

V. A. Urechie, potret. — A mea este rĕsbunarea (3 ilustrații). — Favorița, tablou de Adolf Mechel. — Onóre și datorie (1 ilustrație). — Principele Carol al României (după fotografia Mandy). — Sadi Carnot portret. Finale, tablou de J. Garnelo. — Supliment: „Napoleon I ca sentinelă“.

— *„Transilvania“*, Nr. 7 cu următoriul sumariu:

„Convocare“. — „Esamenele la școla civilă de fete a Asociațiunei“. — „Insemnătatea economiei de casă“ de Eugenia Trif. — „Diplomă de donațiune dela Ion Leon Voevod și domn al întregei țeri românesci dela anul 1631“. — „Testamentul lui Nicolau Bălcescu“. — „Comerciul României“. — „Instrucțiunea în România“. — „Publicațiuni ale Academiei române“. — „Din cronica lunară“. — „Bibliografie“. — „Spicuire din almanachul societății „Andreiu Șaguna“. — „Fondul „George Barițiu“. -- „Concurs literar“. — „Proces verbal“, luat în ședința comitetului „Asociațiunii transilvane pentru literatura românână și cultura poporului român“, ținută în 14 Iuniu 1894 n.“ — „Suplement“ Facsimele diplomei nobilitare de sub p. IV.

— *„Predicătoriul Poporului“*, fóie bisericéscă pentru predici Dumineci și sĕrbători și tóte ocasiunile anul I. — 1894. Nr. 1. Proprietar. redactor și editor: Vasiliu Budescu paroch gr. cat în Ciulesci. Gherla, tipografia Aurora A. Todoran 1894.

— *„Romänische Jahrbücher“*, broșura IV—VI cu următoriul sumariu:

Ein Appell der román. Akademie. Die Auflösung der román. Nationalpartei. Der Memorandumprobess Geschichte der Agraverfassung und des Agrarwesens Romäniens seit der Eroberung Daciens durch die Römer bis zur Gegenwart, von Ioan Barbovescu. (Fortsetzung.) Zur Geschichte der drei moldauischen Fürsten Cantemir, von G. Bogdan (Forsetzung). Noch einmal die „Westöstl. Rundschau“.

— *„Einige Worte zur Tuberculose und Krebsbehandlungsfrage“*, von Dr. Severin Robinski. Berlin 1894. Verlag von Robinski & Co.

Diverse.

Sântul Haralampie și limba unguréscă. Sĕ spune că acum nu de mult Sân-Petru s'a dus la bunul Dumneḑeu și în virtutea bĕtrânețelor sale și a lungului serviciu ca cheiar (chelar) al raiului, a cerut cu umilință sĕ fie trecut în pensie.

Dumneḑeu vĕḑênd că moșnégul are dreptate, i-a promis, că-i va implini rugarea, dar îl întrebà, că are pe cine sĕ recomânde de urmaș, căruia sĕ pótă incredința cheile raiului.

— Am aflat, rĕpunse S. Petru pe Stul Haralampie, care e aplicat a lua cheile și tocmai aștéptă aci afară.

— Chémă-l înlăuntru, grăi Domnul.

S-tul Haralampie întră cu smerenie.

— Bĕtrânul S. Petru, sluga mea credinciósă, îi grăi Dumneḑeu. cere sĕ fie trecut în pensie și-mi spune că ești aplicat a-i urma în slușbă și a lua în primire cheile raiului.

— Preasfinte Dómne, sunt aplicat la acésta, numai cât este o pedecă.

— Care e aceea? intrebă Domnul mirat.

— Nu sciu unguresce Preasfinte Dómne.

— Pentru acésta, grăí Domnul, poți primi, căci puțini întră în raiu de aceia, cari vorbesc acésta limbă.

*

Un ungur, povestindu-i-se din partea unui român acésta istorie, ḑise furios:

— Noi nici nu avem lipsă de loc în raiu; avem noi ungurii destul loc, destul pământ pe acésta lume, în patria unguréscă.

— Da, ați avé, dar acum vĕ scot ovreii din el — fu rĕspunsul nimerit al românului.

Din *„Rândunica“* (Anecdote).

Loterie.

Sâmbătă, în 4 August n. 1894.

Budapesta: 52 65 79 47 75

Nr. 414/894 [142] 1—3

Publicaţiune.

Ileana **Mucea** din Racoşul inferior, protopresbiţeratul Cohalmului fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Ioan **Pădurean** din Racoşul inferior, prin sentenţa venerabilului Consistoriu archidiecesan din 24 Maiu anul 1894 Nr 2071 B, acésta se aduce la cunoscinţa publică în sensul § lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, în 21 Iuniu 1894.

Oficiul prot. or. al Cohalmului

Nicolau D. Mircea
protopop.

Nr. 278/894 [145] 2—3

CONCURS.

La scóla poporală rom. gr. or. din Brad sunt a se ocupa următórele posturi:

1 Un post de învĕţătoriu al cărui salariu este de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei si jumĕtate din gradina scolară. Se observă că învĕţătoriul va avea a instrua elevii de repetiţie şi cei meseriaşi; cu instruarea celor din urmă este împreunată şi o remuneraţiune.

2. Un post de învĕţătóre de nou înfiinţat cu salariu anual de 300 fl. v. a. relut de cuartir 50 fl v. a. şi jumătate din grădina scólei.

Salarele se solvesc în rate lunari anticipative.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman."

Concurenţii au a-şi aşterne cererile înstruate conform normelor din vigore. şi eventual provĕḑute cu documente despre serviciile lor de până acum pe terenul instrucţiunei, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brad, la 4 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 585/1894 [146] 2–3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de invĕţători la scólele poporale din comunele mai jos insĕmnate, in protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. **Cunţa**, un post de invĕţătoriu cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

2. **Teu**, un post de invĕţătoriu cu salar de 300 fl. şi cuartir natural cu dóuĕ odăi frumóse in edificiul scólei.

3. **Gârbova**, un post de invĕţătoriu cu salar de 300 fl., 4 stângini lemne de foc, din cari are a se incălḑí şi sala de invĕţămênt, şi cuartir natural in edificiul scólei.

Concurenţii sĕ se presente până la alegere in comună la biserică spre a fi cunoscuţi şi in persónă.

Doritorii de a lua unul din aceste posturi sĕ şi astérnă cererile de concurs subsemnatului oficiu in terminul deschis.

Mercurea, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, in conţelegere cu comitetele parochiali concernente.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 567/894 [149] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român" şi anume:

1. **Blăşel**, salariu anual 300 fl. v. a. solviţi în rate treilunare anticipative, cuartir şi grădină de legumi.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi producă documentele în original şi alesul se ţină în dumineci şi sĕrbători strană cu copii la liturgie.

2. **Boian**, salariu 300 fl în bani solviţi în rate treilunare anticipative, cuartir, lemne de foc şi grădină de legumi.

Dela concurenţi sĕ recere se-şi producă atestatul de botez precum şi celelalte documente în original şi sĕ se presenteze odată în comună, spre a fi cunoscuţi poporului arĕtându-şi desteritatea în cântările bisericesci.

3. **Bobohalma**, salariu 300 fl. în bani solviţi în 4 rate, cuartir, lemne de foc şi grădină de legumi-

4. **Chinciş**, salariu 300 fl. solviţi în 6 rate la câte 2 luni, cuartir şi grădină de legumi.

5. **Fărău**, salariu 300 fl. şi cuartir.

6. **Sânbenedic**, salariu 300 fl. şi cuartir.

7. **Sălcud**, salariu 300 florini. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi vor avé a aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kükűlővár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, în 1 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran.

Ad. Nr. 232/894. [144] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante dela scólele din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. **Agărbiciu** cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie si fondul scolar, cuartir în edificiul scólei, lemne de foc, şi grădină de legumi.

2. **Hărastăş**, postul învĕţătoresc împreunat cu cel cantoral, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 190 fl. din repartiţia 30 fl. didactru şi 80 fl. venite cantorali, cuartir în edificiul scólei, lemne de foc şi grădină de legumi.

3. **Hidiş**, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţia, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

4. **Soporul** de câmpie, postul învĕţătoresc împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, lada bisericei şi venitele cantorali, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-şi aşterne cererile concursuali instruite conform normelor în vigóre până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral mai jos semnat şi a sĕ presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Dacă concurentul la postul din Agârbiciu va fi apt a lucra în timp liber în cancelaria protopresbiterală, pentru acésta va primi onorar separat.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Turdei, (per Gyéres, în Agârbiciu) în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Agârbiciu, 15 Iuliu 1894

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 45/894 [130] 3—3

CONCURS.

La scóla elementară pregătitóre legată de gimnasiul public român gr. or. din Brad protopresbiteratul Zarandului devenind vacant un post de învĕţător, pentru întregirea lui se escrie concurs. Alesul va avea se instrueze şi elevii gimnasiali în cânt.

Emolumentele sunt:

1. Salariul fundamental anual de 450 fl.

2. După 10 ani de serviciu la acest institut odată pentru totdéuna un adaus de 50 fl.

3. Pentru instruarea elevilor gimnasiali în cânt o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Atât salariul cât şi remuneraţiunea se va solvi anticipative în rate lunari din casa fondului gimnasial.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé se-şi aştérnă suplicele lor de concurs instruite conform legilor în vigóre în termin de 30 ḑile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român" comitetului gimnasial.

Dat Brad, din şedinţa comitetului gimnasiului român gr. or. ţinută la 23 Iuliu 1894.

V. Damian, preşedinte. **Dr. P. Oprişa,** secretar.

Ad. Nr. 445/894 [131] 3--3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Cluşului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bedeciu**, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

2 **Călata-mare**, salar de 300 fl. cuartir cu grădina şi lemne de foc.

3. **Cojocna**, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

4. **Geaca**, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

5. **Mociu**, salar de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

Aceia cari vor fi aleşi de învĕţători în aceste posturi, sunt datori: ca în ḑile de Dumineci şi sĕrbători, se cânte in cor cu copii în sânta biserică.

Doritorii de a ocupa vre-unul din din aceste posturi au a-şi asterne suplicele subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat, instruite conform normelor din vigóre şi a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Cluşiu, 4 Iuliu 1894.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 401/894 [126] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. **Miluan**, salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

2. **Rachiş**, salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

3. **Sântă-Mărie**, salariu anual de 300 fl şi cuartir, împreunat şi cu cantoratul.

4. **Unguraş**, învĕţător adjunct cu salariu anual 200 fl. şi cuartir.

Concurenţii sĕ se presenteze înainte de alegere în singuraticile parochii spre a şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. Hidalmàs.

Fizes-Sânpetru, 3 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 260 — 1894 [132] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Blăşeni, Criş** şi **Grosuri** cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi 2 stângini de lemne din cari are sĕ se încălḑască şi sala de învĕţămênt.

2. **Bucesiu**, cu salariu în bani 250 fl. venitul cantoral 14 fl. 3 stîngini de lemne à 12 fl. de tot 300 fl. şi cuartir.

3. **Mesteacăn**, cu salariu de 300 fl. dintre cari 220 fl. din repartiţie şi 80 fl. din cassa bisericii.

4. **Selişte-Trestia**, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi 4 stêngini de lemne din cari are sĕ se încălḑéscă şi sala de învĕţămênt.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre şi provĕḑute cu documente despre eventuala pracsă învĕţătorésca subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 28 Iuniu 1894.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 508/894. [123] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scóla elementară gr. or. din comuna Rotbav, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile. dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt:

a) din alodiul comunal 100 fl.;
b) din lada bisericei 50 fl.;
c) din arunc dela popor 100 fl.;
d) din didactru dela copii cari cercetéză scóla 50 fl. Suma 300 fl.

Alesul învĕţător va primi şi cuartir gratuit şi diurn pentru conferinţe 5 fl. anual.

Concurenţii vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor, instruate în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér până la alegere a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre poporului în biserică, spre a-şi arĕta destoinica lor în cântări.

Braşov, 20 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

In absenţa Onor. domn
protopop actual

Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Nr. 387. [121] 3–3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de clasa III din comuna **Răcătău**, protopresbiteratul Sebeşului se scrie a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotaţiunea împreunată cu acest post e de 402 fl. v. a. despre care se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeş, 25 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Joi, 28 Iuliu (9 August) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Wekerle și cestiunea română.

Wekerle prim-ministrul nostru, și-a ținut Duminecă în 5 August c. înaintea alegătorilor sei din Baia-Mare vorbirea sa anunțată. Foile oficióse cu mai multe ḑile nainte au început sĕ-i facă reclamă, vestind, că prim-ministrul în vorbirea sa va desvolta un șir întreg și precis al problemelor viitóre a politicei magiare. Ne așteptam, că ministrul va atinge între altele și cestiunea naționalităților și în special cestiunea română; acésta s'a și întêmplat. Dar după glasul oficióselor ne așteptam, ca ministrul se espună în mod concret și mijlócele, prin cari guvernul are de gând sĕ resólve acésta cestiune.

In fapt însĕ prim-ministrul, după cum ḑice „Hazánk“, a făcut critica stărilor, fără de a ne arĕta modalitatea de a puté sana miseriile interne, fără de a indica în mod concret ceea-ce este de făcut.

Patru cestiuni de însemnătate a atins ministrul în vorbirea sa. A vorbit despre politica bisericéscă a guvernului, rĕspunḑênd și silindu-se a slăbí învinuirile imputate guvernului de Apponyi, fără de-a sĕ referí espres la acesta, și afirmând, că guvernul a aflat, că introducerea căsătoriei civile obligătóre este singurul mijloc de a asigura teren liber de acțiune, fără frecări, diferitelor biserici! A vorbit apoi despre administrațiunea de stat, a cărei introducere este inomisă, despre cestiunea de naționalitate și în sfîrsit a atins și cestiunea de mine.

Pentru noi de interes mai mare este, ceea ce a ḑis ministrul cu privire la cestiunea de naționalitate, deși nimic nou n'a enunțat, nimic concret pentru resolvarea ei, ci cel mult generalități.

Ministrul declară, că nu recunósce în genere cestiune de naționalitate, întocmai cum ḑicea odinióră Tisa, deși în fapt acéstă cestiune sĕ impune tot mai mult, deși un coleg al prim-ministrului, ministrul de interne a recunoscut o ca esistentă. Wekerle e de părere, că acésta cestiune își află spriginul în afară, în opiniunea publică din Europa, așadară prim-ministrul nostru nu caută isvorul nemulțămirii, unde el este, în mijlocul nostru, ci în afară, uitând, cu voia sau fără voie, că nemulțămirea românilor s'a născut aici, nu ațițată din afară ci în urma sforțărilor de magiarisare și a altor nedreptățiri și numai după ce ea s'a născut și s'a lățit între români, îi s'a dus vestea în lumea largă. Acesta este procesul de desvoltare real al cestiunei române. Ministrul însĕ trăesce în ilusiuni false, gâdilitóre pentru magiari, pentru ce a și fost aplaudat.

Vorbind despre magiarisare, precisézä cestiunea magiarisării astfel:

„Cestiunea magiarisării la noi constă într'aceea, că noi dorim, ca sĕ facem accesibilă pentru fie cine limba oficială a statului“ adaugând, că o terorisare de-a zădărnici acésta dorință nu sĕ sufere. Drept dovadă, că magiarii nu voiesc sĕ facă cu forța magiari din români, provócă pe alegătorii sei a-i arĕta „ un singur om din românimea magiarisată cu forța“.

Nu este nici unul, dar nu pentru aceea nu este, pentru-că n'ar fi esistat și nu ar esista tendința acésta ci pentru că nu s'a putut; tendința acésta s'a frânt și sĕ va frânge pururea de resistența nóstră.

Pentru resolvarea cestiunii étă ce enunciațiuni face dl Wekerle:

Guvernul nu va suferì ca sĕ se facă districte administrative, sau ori ce fel de împărțire după naționalități.

Cestiunea de naționalitate „după vederile mele“ nu sĕ póte resolva prin legi singuratice, ci numai prin o muncă sistematică! — Cum sĕ fie acésta muncă sistematică, ministrul nu ne-o spune.

In fine ministrul sĕ mângăie cu aceea, că idea națională „în viitorul cel mai apropiat va fi lipsită de însemnătatea sa primordială prin cestiuni de caracter social, economic și socialistic“. Sĕ vede, că și acésta e un mijloc al guvernului, cel puțin „în viitorul apropiat“, de-a resolva cestiunea română. Va vení socialismul și românii nu vor mai fi naționaliști, își vor uta de limba și avutul lor național și vom avea pace de ei — trebue că așa s'a gândit prim-ministrul nostru, când a concipiat enunciațiunea de mai sus.

Enunciațiunile prim ministrului nostru în cestiunea română ne dovedesc de nou, ceea-ce am afirmat în nul ultim al fóiei nóstre, că guvernul nu sĕ ocupă serios cu resolvarea cetiunei de naționalitate.

Ḑiaristica magiară și cestiunea română. „Südung. Reform“, ḑiar apponyist din Timișóra vorbind despre părerile foilor maiare din B.-pesta, referitóre la cestiunea română, le împarte în trei categorii, caracterisând pe fie-care astfel:

„O categorie o forméză șovinistii întransgenți, cari pornesc din punct de vedere, că globul ungar este pentru ei lumea și vestesc ogma, că tot este de estirpat ce pe pămêntul ungar nu mărturisesce necondiționat că ee magiar și ar avé îndresnéla a afirma care naționalitatea sa proprie. Acest soiu cstă mai cu samă și cu prevalență din patrioți plătiți, cari — la început, te miri ce naționalitate au fost — își închipue c sunt mântuitorii statului și ai societății, ivilegiați și din oficiu și a căror convinge culminéză în axioma, că în ținuturi higlote trebue sĕ fi aderent al guvernului entual deja din patriotism, și că fie cum fi nu-i iertat nici când sĕ facă opusițiune.

„Un alt soiu al fabricanților de foi ri se ocupă de cestiunea românilor, se reatéză din patrioții ardeleni, în a căror ină este mai cu samă presa capitalei și ci fac geșeft parte din patriotism, parte representă familiile nobilitare din Ardél, adecă specificele interese ale acestora, ce se razimă în privilegiile avitice și cari pe acestea le-ar face de basă a întregei politice de stat a Ungariei. Acestia sunt un fel de ómeni, cari dacă le dai preste degete, numai decât sbiară după secundanți, și cari ar dori se înece cu dueluri adevĕrul.

„Al treilea soiu se recrutéză din ómeni, cari scriu pentru bani și anume scriu ceea ce li-se poruncesce.

„Ne putem dară închipui cum ar trebui sĕ fie opiniunea publică, care s'ar forma după espectorațiunile astorfel de elemente; căci astfel de factori, fie din ori-ce motiv tóte spun, numai adevĕrul nu. Și în adevĕr cestiunea română se tractéză într'un mod în care tóte se esprimă, numai onestitatea și sinceritatea nu. . . .

La cestiunea salarisării protopresbiterilor.

(G.) In numĕrul 77 al „Telegraf. Român“ de o pénă competentă s'a sulevat cestiunea salarisărei protopresbiterilor nostri. Cestiunea e la ordinea ḑilei și fruntașii bisericii, preoți și mireni trebue se fie pătrunși de însĕmnătatea și resolvarea ei cât mai urgent. Cu cât mai iute, cu atât mai bine.

Timpurile sunt atât de critice pentru biserica nóstră, încât ajunși protopresbiterii nostrii fără prestațiunile ce le aveau până acum dela ședule, divorțiuri etc. séu apoi ajungând afacerile acolo ca statul se le dea subvențiune, biserica nóstră și cu ea poporul român ar cădé ușor prada strĕinului. Noi scim prea bine câte rele a produs în sinul bisericei nóstre și numai împărțirea ajutoriului de stat prin ministru. Scim sub ce condițiuni dejositóre dă ministrul ajutoriul de stat. Scim ce rol jócă chiar învĕțătorii români dela scólele comunali, dacă sunt scoși de sub jurisdicțiunea bisericei. Scim ce rol dureros jócă unii dintre

---

FOIȚA.

Despre cultura minții și a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Urmare.)

De laudele ce ți-se aruncă în fața din partea multora se te bucuri mai puțin decât de batjocura cea mai veninósă, căci nu se face cu scop de a te înălța, ci de a putea rîde de tine mai cu haz, dacă vor observa că le iai de bani buni.

Minciunile au ajuns o marfă atât de lățită, încât ești silit sĕ o iei și de nu ai voì. Pentru ca minciunile se valoreze mai mult, le poleesc cu jurăminte, cugetând, ca astfel vor amăgi urechile acelor pe cari mincinoșii îi cred mai nepricepuți decât ei.

Unii cércă ași ascunde faptele lor mârsave după scutul legii. Așa sunt tineri, cari înșală de pretutindeni, ba se dau celor mai rușinóse corupțiuni cu cele câteva parale, car ar trebui sĕ solvéscă cutărui serman sau femeie, ce prin sudórea feții abia își póte câștiga pânea ca sĕ nu mórä de fóme.

Óre nu-i acéstă faptă un pĕcat strigător la ceriu? Și acestea moralități le comit fără nici o frică, căci de pĕcat nu sciu, ér legea avênd în vedere sórtea părinților, cari pot fi ruinați de fii lor cei depravați neputându-i avea totdeuna sub supraveghere a lor, nu constrînge pe părinți a solvi datoriile fiilor cari nu sunt maioreni. Ca se fie cineva moral n'are sĕ se țină numai de prescrierile legii, ci sĕ se iee după consciința eternă, căci legea judecă după ceea ce i-se pare și nu după ce este, căci pentru a putea judeca astfel, ar trebui sĕ pĕtrundă în internul fiecărui individ carele singur e isvorul cel adevĕrat din care isvoresc altele.

Tu omule a cărui inimă încă nu s'au urițit în glodul puturos al acestor pĕcate, feresce-te de aceia. Ca se poți cunósce lupii ce s'au îmbrăcat în pele de mel, se nu ți pară rĕu dacă vei sacrifica ceva și dela tine.

Dacă cutare cere câteva parale împrumut dela tine, dându-și chiar și onórea, că le va solvi la un timp anumit, tu nu mai sta la îndoélă, dacă ai la îndemână dă-i, căci profitul cel vei avea și de nu-ți va solvi e mai mare decât scăḑămêntul de bani. Tu vei cunósce un om, ce-și vinde nu ca Isac dreptul de întâia nascere pentru un blid de linte, ci chiar onórea pentru câteva parale, și cunoscêndu-l vei sci se te ferescì de-a mai avea vre-un amestec cu el în afaceri mai importante, căci dacă el nu e în stare a-și păstra onórea în lucruri bațele cu cât mai vêrtos nu și-o va păstra cele de o importanța mai mare.

Pe un cunoscut sau pe unul care-l mesci amic, care e numai cu puțin surior ție în sciință, se nu-l consulți în înprinderile tale, căci puțini vor fi atât de ni la inimă ca să-ți spună convingerea internă, ci ambițiunea prostă a celor i mulți le va dicta, ca sĕ te descuragieze ar unde e de lipsă îmbărbătare, de frică nu cumva tu sĕ te înalti preste el, ci i bine mergi sau la un necunoscut, sau unul care e cu totul superior ție, căci i curênd îți va spune adevĕrul netemânse că-l vei întrece. Un amor desintere-, platonic, pe cât de mult ridică pe om este lumea animalică și îl apropie de ceva i înalt, mai sublim, mai sfânt, de însă-și inimitatea, care singur numai e în stare a e pe om se înțelégă cât e de sublimă și puternică fericirea spirituală pe lângă a materială, pe atât dejosesce pe om amol care iese din gura multora, nici barĕm sĕ-l simtă, însĕ ei se folosesc de acest vênt ca de un rociu pentru a vêna și cele i nevinovate ființe. Fiind că nu toți nt capabili pentru a iubi, cugetă că cel țin sĕ se foloséscă de cuvêntul amor ca un vesmênt cu care sĕ se învĕléscă pe n afară. Amorul cel adevĕrat îl simt mai inimele acelor ființe, cari sĕ asamĕnă florei celei plapânde, care póte sĕ se bucure de raḑele călduțe ale sórelui, dar tot odată sĕ și vesteḑesc de ferbințala lor, și légănă frunḑele atinse de o bóre lină, dar viforul o frânge, pare că o veḑi suriḑênd fiind stropită de o plóe mărunțea, însă una vehementă o turtesce la pămênt. Unei ființe simțitóre e de ajuns o ochire, un gest, o strîngere de mână, ca sĕ simtă trecênd prin tot corpul o scânteie electrică, se tremure sĕ-și audă palpitarea inimei, aborul cei eșa din gură, sĕ-i aprinḑă fața, se verse lacrimi de fericire, când împrejurările sunt favorabile sau de durere, când se opun amorului sĕu, atare ființă iubind o ḑi va fi în stare a ḑice că a trăit o viéță întrégă. Inimele nesimțitóre nu cred se pótă simți un amor platonic. Pe unul care a simțit un atare amor eu nu-l condamn chiar de a fi criminal, cí mai mult îl compătimesc, căci împrejurările au fost atât de crude față de el încât l'au aruncat într'un pămênt necultivat, deși conținea un sîmbure bun și acum în loc de fructe folositóre produce fructe selbatice.

Prín binecuvêntarea preotului căsătoria devine o taină sfântă, tot astfeliu ḑic eu, că un ce animalic, dacă premerge iubirea, devine omenesc. Dacă unirea soților s'ar face pe basa unei atari iubiri, atunci ar domni în familia acea deodată cu iubirea:

preoții slovaci și învĕțători. Se ne întórcem ochii apoi spre dulcea Bucovina, unde preoții sunt plătiți din fondul religionar și vom vedé cât de puțin s'a interesat preoțimea de sórtea poporului și de altă parte cât de mult a făcut trebile guvernului.

Ne cuprind fiori, când cugetăm ce urmări triste ar avé pentru noi românii și cea mai mică dotațiune a preoților nostri dela stat sub imprejurările în cari trăim. La ajutoriul statului deci se nu conteze biserica nóstră și chiar dacă i l'ar da — firesce pre lângă condițiuni oneróse și rușinóse — ar trebui se-l respingem. Cu atâi mai mult ar trebuì sĕ-'l respingem când e vorba de ajutorarea protopresbiterilor.

Biserica trebue se dispună sub ori-ce împrejurări de protopresbiterii sei, cari sunt organe atât de însemnate în organismul nostru bisericesc, în viéța poporului nostru. Și dispune va putea biserica numai atunci când ea îi va salarisa, și încă amesurat oficiului și agendelor multiple, ce au sĕ le resolve.

Intrebarea însĕ e de unde sĕ salarisezi protopresbiterii, și în ce mĕsură.

Autorul articlului din 77 Nr. dă a a se înțelege că s'ar puté de ajutoriu din fondul Rudolfin o sumă mai mărișóră, dacă s'ar reduce numĕrul protopresbiteratelor, și în acest cas fiind mai multe parochii d. e. 50 la un protopresbiter, mai ușor i-ar pute face o dotațiune suficientă, solvind d. e. fiecare parochie 10 fl. v. a. pentru salarisarea protopresbiterului.

Se póte vedé buna intențiune a autorului carele de o parte e îngrijit de sórtea protopresbiterilor; éră de altă parte de starea poporului, carele stors de sutele de aruncuri comunali și comitatense, cu greu va putea se și impună noue sarcini.

Reducerea protopresbiteratelor ar fi ultimul remediu, pentru salarisarea protopresbiterilor. Pus în esecutare proiectul, el s'ar puté realisa într'un timp fórte depărtat, și biserica trebue sĕ reguleze cât mai urgent acésta afacere.

A cassa unele protopresbiterate unde deja sunt protopresbiteri fungenți, ar puté produce óreși-cari sguduiri între preoți, și chiar în sinul poporului — punênd casul că sunt și protopresbiteri tineri — a căror protopresbiterate ar trebuí desființate.

Organisarea nóstră bisericéscă a mers pe încetul în ce privesce protopresbiteratele, și încă nu e tocmai completă.

Mai vine la mijloc și împrejurarea, că incepênd cu o nouă arondare, deși parțială în archidiecesă, ea nu s'ar putea mărginí aci. Diecesele surori încă ar trebuí sĕ ia mĕsurile de lipsă pentru salarisarea protopresbiterilor lor. Și astfel ar fi póte mai bine a încerca resolvarea și a lua unele mĕsuri, cari s'ar puté aplica în întréga provincie metropolitană.

Mai vine la mijloc și împregiurarea că sinodul nostru archidiecesan, când a pășit la arondarea protopresbiteratelor așa după cum e în presente, a avut în vedere pe lângă cosiderațiunile pur administrative și considerațiuni naționale. Numai așa ne esplicăm susținerea unor protopresbiterate cu 9—15 mii de suflete cum sunt ale Mureș Oșorheiului, Turda etc. De atari protopresbiterate precum observă și autorul articlului, nu ne este permis sĕ ne atingem — sĕ le desființăm — din contră vor trebuì primo loco — luate în considerare, când va fi vorba de angajarea fondurilor bisericesci, la salarisare.

Dintre 35 protopresbiterate, 16 sunt unde reședința protopresbiterală este în orașe cu magistrat.*)

Demnitatea bisericei nóstre aduce cu sine că în aceste sĕ nu se facă modificări, sĕ nu se desființeze.

Ne rĕmân încă nóuesprețece protopresbiterate. Intrebarea e cari dintre aceste pot sĕ susțină un protopresbiter și cari nu? Protopresbiteratul Agnita Avrig, Reghin, Bran, Câmpeni, Geógiu combinate, Ilia, Mercurea, Sĕliștea, Făgăraș și Zarandul cu jertfe puține pot sĕ-și dateze protopreșbiterii. Ar mai rĕmânea protopresbiteratele: Cetatea de pétră, Lupșa, Cohalm, Dobra, Solnoc, Têrnava și Unguraș în cari salarisarea va merge mai cu greu.

Dintre aceste protopresbiterate Cetatea de pétră, Lupșa, Unguraș și Solnoc sunt stavile contra magiarismului, cari cu pași gigantici se apropie de teritoriul Ardélului. Ar fi deci un pĕcat neiertat a le desființa. Singur numai Cohalmul, Dobra și Têrnava s'ar puté anecsa la alte protopresbiterate fără vre o pagubă reală.

*

Spre a puté vorbi de salarisarea protopresbiterilor, ar trebuí sĕ cunóscă omul în detaliu tóte venitele unui protopresbiterat. De ací salarisarea se póte discuta cu temeiu în sinódele protopopesci, la Venerabilul consistoriu și în urmă în sinódele archidiecesane și diecesane. Pe cale țiaristică discutarea — în general — trebue sĕ se mărginéscă mai mult la generalități.

In combinațiune la staverirea salariului unui protopresbiter pot sĕ vină:

a) venitul din parochia protopresbiterului;

b) numĕrul sufletelor din protopresbiterat;

c) contribuirile anuali dela fie-care parochie;

d) fondurile protopresbiterale unde esistă;

e) starea parochiilor din protopresbiterat;

f) fondurile archidiecesane, din cari ar fi posibil a se da cevași pentru protopresbiteri.

Avênd aceste în vedere protopresbiteratele s'ar puté împărțí în 3 categorii.

In clasa primă am puté pune protopresbiteratele cu poporațiune de peste 19 mii până la 38 mii suflete.

Atari protopresbiterate sunt:

1. Abrudul 2. Agnita. 3. Alba-Iulia. 4. Avrig. 5. Bran. 6. Brașov. 7. Câmpeni. 8. Cluș. 9. Făgăraș. 10. Geógele combinate. 11. Hațeg. 12. Ilia. 13. Mercurea. 14. Orĕștie. 15. Reghin. 16. Sebeș. 17. Sibiiu. 18. Sighișóra. 19. Treiscaune. 20. Zarand.

In clasa a II-a s'ar puté pune protopresbiteratele cu o poporațiune dela 14—19 mii suflete.

Atari protopresbiterate sunt:

Bistrița, Cohalm, Deș, Deva, Lupșa și Sĕliște.

In clasa a III-a ar venì protopresbiteratele:

Cetatea de pétră, Dobra, Mediaș, Murĕș Oșorheiu, Solnoc, Têrnava, Turda și Unguraș.

Pentru protopresbiterii din clasa I. minimul salariului sĕ fie 1200 fl. anual. Pentru cei din clasa a II-a 1000 fl. anual. Pentru cei din clasa a III-a 800 fl. anual.

Parochiile de clasa I ar puté sĕ concurgă la susținerea protopresbiterului cu 20 fl. anual. Parochiile de clasa a II-a cu 15 fl. anual și cele de clasa a III-a cu câte 10 fl. v. a. Sumele prescrise pentru fie-care parochie s'ar puté lua sau din lada bisericei, sau din arunc cătră popor. Aruncul pe popor cu atât mai mult va fi justificat cu cât părechile, cari vor păși la căsătorie — posibil — nu vor mai avé sĕ plătéscă tacsa pentru ședulele de cununie. Luăm d. e. protopresbiteratul Brașov:

a) Brașovul ca parochie venitul	fl.	800
b) Dela opt parochii de clasa I câte 20 fl.	„	160
c) Dela 11 parochii de clasa a II-a câte 15 fl. . . .	„	165
d) Dela 11 parochii de clasa a III-a câte 10 fl. . .	„	110
Suma .	fl.	1235

Luăm d. e. protopresbiteratul Ungurașului:

a) Venitul din parochie	fl.	400
b) Dela 4 parochii de clasa a II-a câte 15 fl. . . .	„	60
c) Dela 19 parochii de clasa a III-a câte 10 fl . . .	„	190
d) Din fondul Rudolfin	„	100
e) Dela 5 filii à 10 fl. .	„	50
Suma .	fl.	800

De dorit ar fi apoi ca în parochia unde e reședința protopresbiterului, dacă sunt dóĕ parochii și nici una de clasa I sĕ se reducă parochiile la una singură, îndată ce ar fi posibil. In acéstă categorie ar întra Abrudul, Alba-Iulia cu câte o parochie, Avrigul, ar puté rĕmânea cu 2 parochii, Zernescii cu 2 parochii numai, Câmpeni cu o parochie, Deva cu o parochie, Sĕliște a se reduce la 3 parochii, etc. etc. Unde protopresbiteratul nu ar puté sĕ ridice salariul până la minimul celor 3 categorii în nici un modru, acolo va fi necesitate a se angaja mai mult fondurile archidiecesane.

In urmă trebue sĕ țicem: puneți tóte la cale cei din fruntea protopresbiteratelor, ca sĕ se formeze fonduri protopresbiterali.

---

*) Abrud, Alba-Iulia, Bistrița, Brașov, Cluș, Deș, Deva, Hațeg, Mediaș, Mureș-Oșorheiu, Orĕștie, Sebeș, Sibiiu, Sighișóra, Treiscaune, Turda.

Revista politică.

De când cu căderea lui Stambuloff în Bulgaria și venirea la putere a lui Stoilov, căruia i-se atribue mare rusofilism, sĕ vorbesce mult despre împăcarea Rusiei cu Bulgaria.

Cu privire la acésta țiarul rusesc „Swiet“ țice că Bulgaria scie în ce condițiuni Rusia e gata la o împăcare cu Bulgaria. Aceste condițiuni pe care Rusia le menține ați ca și în trecut sunt espuse în monitoriul guvernului din 11 Februarie 1888.. Reiese de acolo:

1. Că Rusia primesce ca Bulgaria sĕ fie cârmuită în ceea ce privesce drepturile prințului și ale poporului bulgar, de dispositiunile tratatului din Berlin.

2. Că Rusia nu plănuesce de loc a se amesteca în afacerile interióre sau în administrația bulgară, nici a face respunțĕtor pe cine-va de trecut.

3. Că lasă Sobraniei, grija de a restabili relațiunile celor dóuĕ popóre pe vechiul picior.

4. Că sarcina sa nu e de a ataca ci de a protege drepturile poporului bulgar; în sfîrșit ea respinge ori-ce măsură violentă ce s'ar lua pentru a stabili ordinea legală în Bulgaria.

De altă parte însĕ étă ce scrie „Swiet“:

„...Dar dacă s'ar reîmpatria acesti emigranți, cu deosebire dacă fostii oficeri bulgari, din cari cam 20 procente au primit cualificarea în institute militare rusesci, ar fi reprimiți în armata bulgară, Rusia ar priví acest fapt drept gagiu, că de ací înainte Bulgaria va urma o politică rusofilă. In fine țice, că pentru ofensele primite, Rusia la tot casul pretinde satisfacțiunea, ca principele Ferdinand sĕ se supună unei noue alegeri“.

* * *

Corespondentul vienez al fóiei rusești „Moscowskije Viedomosti“ anunță, că deputații Cehilor-tineri vor accentua și în sesiunea din estan a delegațiunilor punctul lor de vedere oposițional față cu tripla alianță. De asemenea ei au de gând sĕ facă o propunere specială cu privire la evenimentele din urmă din Bulgaria și Sêrbia și la rolul Austriei în acestea. In același timp ei vor aduce în discuție provinciile ocupate Bosnia și Herțegovina, cu care prilegiu se vor divulga o mulțime de lucruri interesante cu privire la propagarea culturii și la gospodăria fără de nici un control a domnului Kallay în aceste provincii.

* * *

Liga confederației balcane. Din Paris sĕ anunță că în 14 Iunie în salonul des Felibres s'a ținut o conferență în-

---

pacea și bunăînțelegere între toți membri familiei. Părinții, cari sunt apți de atare iubire, vor fi apți și de a sădi în fii lor cele mai nobile sentimente. Organisațiunea societății de ați e cu mult mai imperfectă decât sĕ concédă celor ce simțesc amorul sĕ se bucure de farmecile lui. Primul amor e cel mai puternic și mai durabil, dar fórte puțini tineri vor fi, cari se păstreze în inima lor, pe când pășesc la altariu, acest prim amor, căci pe când îl simt șed pe bancile scólei. Imprejurările sau ambițiunea de a deveni domn mare îl constrîng a se desface de aceea pe care au iubit, cea ce sângeréză dóuă inimi, până când nu intervine uitarea ca sĕ acopere totul. Ființa care nefiind espertă în ale amorului a fost atât de tare aplicată pentru primul amor, în urma unei esperințe triste, acum nu se va lăsa prinsă în lațul amorului, deci ceea ce a fost în stare mai înainte de a face o privire, un cuvênt, un zimbet nevinovat, acum abia va putea face complimentele adânci, cuvintele lingușitóre, îmbrăcișările voluptóse, acum sângele sĕ înferbêntă, te aprinți de un foc, dar acesta sĕ și stînge curênd. Dacă se va vedé înșelată atare ființă și de asta dată, se va rĕsbuna întrebuințând numai din interes și fără a iubi formalitățile cochetăriei pentru a atrage în parte și alte ființe neesperte. Acésta fiind acum o simulare pretinsă de interes, arată decădința omenimei. Din motivele arĕtate ași fi de părerea că învĕțămêntul sĕ se scurteze, încetând cineva de a studia în scólă deodată cu încetarea vrêstei copilăresci, se înțelege că scóla ar trebui sĕ sădéscă într'însul interesul și sĕ-i dea putință de a se ocupa și de sine. Dacă interesele sociali ar fi atăcate numai din causa, că durata învĕțămêntului e lungă, încă n'ar fi mult. Ați interesele materiale se înalță de-asupra ori căror altor interese, și prin urmare ele desfac, ceea ce vrea a lega amorul. Cine va cuteza a-și lega capul înainte de a-și fi asigurat o stare cât de bunișóră? Ați când lucsuria jócă un rol tare important, femea are multe pretensiuni-

Dar óre merită o condamnare atât de mare ființă care este constrânsă — de atari părinți cari sunt orbiți de strălucirea aurului încât nu pot ceti și în inima ficei lor, — a se căsători, cu unul al căruij pĕr a albit, juneța e vescețită, mĕdua stórsa, — dacă ea va trăsări, și nu se va puté opune unei pasiuni puternice, ce se nasce într'ênsa vĕțênd pe acela, care l'a iubit. Ar fi de dorit, ca interesele conjugali sĕ nu fie împedecate de cele materiali, ci sĕ fie asigurată fiecărui esistința, când pășesce în viața practică.

Este nenatural când interesele materiali predomnesc preste cele conjugali, acésta se póte vedé ușor căci mulți din clasele mai nalte a societății chiar fiind pretensiunile materiali prea mari, de cum se pășéscă la căsătorie în etate mai înaintată, dar rĕmân chiar și necăsătoriți, numai din causa amin- ită, și înse vor cerca ași satisface plăcerea or în mod necorĕspunțĕtor așețămintelor ocietății omenesci, ceea ce va contribui la rescerea destrâului, care aduce cu sine de- enerarea omenimei. Atât întârțiarea de a e căsători, cât și necăsătoria numai din nterese materiale este și o abatere dela gile firei, cari fiind cele mai înțelepte, menimea ar trebui numai sĕ le reguleze, a nu se abate dela ele, căci atunci gre- sce. Tóte acestea abateri se pot observa ai ales în clasele aristocratice mai înalte acéstă clasă nu poți sci, care este che- area femeei, petrecând partea cea mai mare timpului fără vre-o ocupațiune folositóre. lucra se consideră, ca o dejosire pentru éstă clasă, ér pentru îndeplinirea afaceor scientifice sunt destinați bărbații. Ar i rĕmânea femeei ca ea sĕ-și educă copii până ajung la etatea de a merge la lă. Dacă ar îndeplini consciințios barĕm șta chemare, ar trebui se fim mulțămiți

(Va urma.)

teresantă la care au fost representate tóte popórele balcanice greci, bulgari, sêrbi, români, macedoneni, albanezi, armeni.

Scopul crnferenței a fost înființarea unei societăți, care sĕ lucre pentru încheierea unei confederații a popórelor balcanice și din Asia mică. Conferența a ales un comitet de 11 membri, care a făcut un proiect de statute, pe cari li-au presentat unei a dóua conferențe, în care s'a constituit definitiv liga alegêndu-se, de president H B. Argiriates, de secretar Papasoglu.

Liga pórtă numele: „Ligue pour la conféderation balcanique". Ea va nisuí a propaga idea confederației între popórele balcanice și ale Asiei mici. Spre scopul acesta liga va întemeia în țerile interesate filiale, va eda diare și broșuri volante și se va nisuí a câștiga aderenți. Venitele ei vor fi din tacsele membrilor și din colecte. In confederație vor fi primite: România, Grecia, Bulgaria, Sêrbia, Francia, Macedonia, Albania, Bosnia, Herțegovina, Armenia și câte-va orașe de lângă marea Négră. După statute țerile interesate vor trimite în fie-care an delegațiuni la Constantinopol, care ar fi sĕ se declare de oraș liber, și totodată sĕ dice, că țerile în cas de resbel trebue sĕ se supună decisiunii delegațiunilor și a sĕ sprigini reciproc.

„Magyar Állam"
și
cestiunea română.

Diarul clerical „Magyar Állam" sĕ ocupă în un prim articol cu cestiunea română în general, ér în special cu condamnații în procesul memorandului, recomandând agrațiarea lor și cerênd ca românilor sĕ li se asigureze egală îndreptățire constituțională.

Estragem din acest articol părțile mai însemnate:

Condamnarea agitatorilor români n'a fost o faptă justițiară, ci politică. Un an întreg a suferit guvernul neactiv rĕspândirea Memorandului, a Replicei și a altor producte literare în cestiunea naționalităților. Numai după aceea primiră procurorii statului îndrumări pentru persecutarea autorilor. Dacă scrierile au fos periculóse pentru stat, atunci organele statului ar merita sĕ fie trase la rĕspundere pentru negligerea datorințelor lor. Scrierile înse nu conțin înaltă tradare, nu atacă întregitatea statului, prin tendința de a se schimba constituția, ele nu trec acele margini, pe cari noi de esemplu le vedem determinate la așa numita partidă independentă cu privire la deslegarea raporturilor dreptului public. Nu e nici un pĕcat, dacă românii pretind autonomia unei părți a țĕrii care seeoli întregi a format un principat de sine stătător. Crima românilor condamnați n'a fost alta, decât că presa ungurèscă șovinistă i-a declarat trădători de patrie, pentru de a-și câștiga, printr'o suspiționare sistematică a Românilor, o liniște ieftină, sau pentru de a evita o oposiție hotărîtă în cestiunile bisericesci-politice. Plângerile Românilor în mare parte sunt îndreptățite. Reforma electorală și parlamentară este fórte de lipsă, căci va fi mai puțin pericol, dacă Românii vor apărĕ în parlament și își vor espune acolo dorințele lor constituționale, unde Sasii sunt representați in partida guvernamentală prin 17 deputați, ca o națiune de 300.000 suflete și care e pe cale de a se stinge.

Partea cea mai cuminte a națiunei unguresci le va da Românilor bucuros egala îndreptățire și va pretinde numai atâta, sĕ fie priviți ca aparținători națiunei politice unguresci. Guvernul unguresc actual nu va deslega nici odată cestiunea acésta, căci îi lipsesc pentru scopul acesta buna intențiune și simțul de dreptate.

Dar deslegarea pacinică are altă condițiune, care la tot casul trebue împlinită. Guvernul sĕ esopereze la Maj. Sa grație pentru condamnații poporului român. Am dori ca Maj. Sa în actul de agrațiare sĕ atragem atențiunea românilor la fidelitatea cu care datoresc corónei Sftului Stefan, dar totodată sĕ promită românilor, că egalitatea de drept, folosirea egală a drepturilor constituționale vor fi și pentru ei asigurate.

Guvernul magiar a fost destul de dibaciu, că precum am luat noi în program reforma electorală, a venit și Hieronymi cu scăderea și egalisarea censului, ér când noi am dis, că nu ni-e témă de representarea românilor în parlament, momentan a respândít prin semioficiosul sĕu înjghebarea unui partid nou politic. a partidului mijlociu român.

Dacă guvernul a fost destul de dibaciu pentru aceste, dăm un sfat nou guvernului sĕ esopereze grație pentru condamnații politici. Manifestând prin acésta bunăvoința sa și simț de dreptate, va pute începe tractarea condițiunilor de pace.

Sperâm, că precum guvernul a recipiat și păn' acum politica nóstră în liberalism, va primi și acum provocarea nóstră.

Noutăți.

Voci latine, dela frați la frați. După cum scriu foile din România, peste câte-va dile va apărea, sub îngrijirea neobositului president al Ligei, dl V. A. Urechiă, un album, care va cuprinde tóte cuvintele de ocasiune, iscăliturile autografe ale mai multor ilustri filo-români, precum și o seriă de articoli, în cari se reprobă procedura volnică a Ungurilor față de românii din Transilvania, Banat și țéra ungurèscă Albumul va aparea la librăria Socec în Bucuresci și promite a face mare efect pretotindenea.

Étă dóue din adresele albumului:

„Cetățén al unei țeri în care naționalitățile germană, francesă și italiană, trăesc în pace una lângă alta, gelóse de individualitatea lor, unite între ele sub un guvernament comun, egale în drepturi și în datorii, trimit victimelor intoleranței politicei magiare acésta dovadă de profundă simpatie.

Dr. Gobat, consilier național elvețian.

*

Românii sunt latini. Ei sunt oprimați. Noi cu dênșii suntem.

Eduard Lockroy

* * *

Banii cei vechi. Cu începutul anuluî viitor vor fi scoși din circulațiune atât banii de aramă de câte 4 cr., cât și cei de argint de câte 20 cr. Nici oficiile de dare, nici alte casse publice ale statului nu vor mai da în mâna publicului astfel de bani, ci în locul lor vor împărți numai bani de cei noi. Până la finea anului 1895 însĕ, acești bani vor putea fi primiți la oficiciile de dare și cassele publice ale statului, dar mai departe nu. Asemenea sórte vor avea și banii de hârtie de câte 1 fl. După o ordinațiune a direcțiunei căilor ferate, acești bani de hârtie de câte 1 fl., la stațiunile căilor ferate ale statului numai până la 31 Decembre a acestui an vor maí fi primiți. Dela acésta dată începênd, nici dela stațiunile căilor ferate nu se vor mai da piese de hârtiă de câte 1 fl., ci le vor trimite la cassele statului, de unde nu se vor reîntórce.

* * *

Esposiția cooperatorilor români din Bucuresci. Despre pregătirile, ce sĕ fac pentru esposiție „Coop. Rom." spune, că pe di ce merge palatul esposiției în gradina Cismegiu, se ridică falnic și în curênd construcțiunea va fi terminată, mulțămită activității, ce desfășură dl antreprenor Toma Kanzler și stăruinței continue a președintelui esposițiunei. Lumea, care frecuentă grădina, observă lucrarea cu mult interes și satisfacțiune și este nerăbdătóre a o vedé terminată spre a o judeca după valórea ei. De altă parte, s'a destinat terenul, în partea grădinei despre curți și tribunale, pentru construcțiunea pavilionului internațional. Alegerea terenului s'a făcut de președinte în înțelegere cu comisarii, cari representă pe esposanții strĕini inscriși a participa la esposiția acésta. Lucrarea acestui pavilion internațional, al cărui plan este făcut de dl architect Arthur Coppe, însărcinat de dnii comisari în acéstă lucrare, va începe imediat și se va termina cât de curênd posibil, căci lucrările se esecută cu multă grăbire. Peste câte-va dile se va construi și un teatru în bune condițiuni, dar fără pretenții, pentru distracția visitatorilor esposițiunei. In fine, se vor construí vr'o 30 alte paviliónе speciale, atât pe alea principală, cât și în diferite părți ale grădinei mai cu samă pentru debitanții de obiecte, restaurante, berării, etc.

* * *

Necrolog. Primim următoriul necrolog: Subscrișii plini de intristare și cu inima frântă de durere anunță că prea iubita fică, sóră și nepótă *Sabina Pașca*, elevă de clasa a IV. a scólei civile a „Asociațiunei transilvane", Miercuri la 1 August la 8 óre diminéța, în al 14 an al etății, fiind provĕdută cu S. S. Taine și-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului, lăsând în adêncă durere pre neconsolabilul seu tată, mamă soră, frate, unchiu, moși, veri, verișóre și alte rudenii.

Rĕmășițele pămêntesci se vor astruca spre eternul repaus Vineri la 3 August st. n. la 11 óre a. m. în cimiteriul bisericei gr. ort. din loc. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată. Salciua de jos la 1 August 1894 st. n. Simeon Pasca, notar cercual și magistru postal reg., ca tată. Natalia Pasca născ. Piso ca mamă. Sabin Simeon Pasca ca frate. Cornelia Pasca, ca soră. Petru Pasca, tutor orfanal, ca unchiu și numĕroșii consângeni.

* * *

Succi, vestitul flămêndítor italian, a întreprins o flămêndíre mai nóuă în Bpesta, de 30 dile, care s'a terminat Duminecă. El putea fi privit când flămândea, pe lângă o tacsă de întrare și tot în modul acesta și-a făcut prima sa mâncare. Duminecă tótă diua și-a pregătit stomacul, tot la 3 óre mânca câte dóuĕ óuĕ moi, și bea champagne. Sara apoi s'a apucat de mâncare regulată și a mâncat și beut cât șepte. Publicul îl aplauda și îi striga din când în când: să trăéscă. In decursul flămêndírei a scădut în greutate cu 13 kgr. Dela Budapesta merge la Londra unde va ajuna 52 de dile.

E înteersant, că oficiul de dare a supus pe Succi la o dare de 100 fl. după venitul ce-l avea din flămêndíre.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

Têrnavele împreunate sĕ varsă în Mureș lângă satul Mihalț Inainte de-a merge mai departe pe Mureș în jos, sĕ ne îndreptăm pașii pe văile acestor dóue riuri, prin ținutul deluros, ce sĕ estinde pe malurile lor, în stânga dela valea Mureșului. Șirurile de déluri de pe Têrnave își au obârșia lor, ca și Têrnavele din munții Giurghiului și din puternicul trunchiu al Arghitei. Arghita, precum am amintit mai nainte, la Ciuc, spre platoul Ciucului are cóste pretipișe, cari sĕ nalță repentin din șes pe când spre lăuntrul țerii, spre apus, ramurile ei sĕ micesc treptat și prefăcêndu se în déluri și coline sĕ întind de-a lungul Têrnavelor până în valea Mureșului.

Acest ținut, împoporat cu sate dese, este vestit pentru productivitatea lui de vin și pometuri; pe când prin văi sĕ află țarine roditóre și fênațe bogate, cóstele délurilor și colinelor sunt acoperite cu vii estinse, cari produc cele mai escelente vinuri.

Mergênd pe valea Têrnavei-Mici în sus între alte localități dăm de Cetatea de Baltă. Numele acesta îl are satul de la cetatea, ce a esistat odinióră aici și care sĕ află înspre satul vecin Jidvei. Pe locul unde a fost acésta veche cetate acum sĕ află țarine cultivate. Castelul de aici a fost zidit de Stefan cel Mare, voevodul Moldovei, care a stăpânit Cetatea de Baltă dimpreună cu cetatea Ciceului, aflătóre în partea de médănópte-resărit a Ardélului Urmașii lui de pe tronul Moldovei au remas în stăpânirea acestor cetăți până pe timpul reginei Isabela

Aici se află scaunul unui protopopiat român gr. or. (prot. Têrnavei), de care sĕ țin 23 de parochii și câteva filii, cu 11,430 de credincioși.

Ceva mai insus pe riu, pe țermul drept este têrgușorul Dicio-S. Martin, care este capitala comitatului Târnavei-Mici, avênd o singură zidire frumósă, casa perfecturei. Aici este scaunul unui protopopiat român gr. cat. care sĕ alcătuiesce din 15 parochii și mai multe filii, cu 5983 de suflete.

Lângă S. Martin, pe țermul stâng al Têrnavei este aședat șatul Boziaș, cu locuitori români.

Portul lor este fórte frumos și elegant; étă cum ni sĕ infățoșéză el:

La bărbați în vêrstă pĕr lung până pe spate, acoperit cu „șapcă" (căciulă) négră de miel, sau cu pălărie lată. Pe trup cămașă albă în lungime proporționată, incinși cu șerpariu lat, preste care după schimbarea anotimpului imbracă sau peptariu alb, sau scurteică de pănură sură, țesută la casă; iarna sĕ mai îmbracă cu așa numitul bubeu, de colóre albă-surie.

Incălțămintea de tóte dilele e opinca, în sĕrbători cismele.

Acest port este și a tineretului, numai cât acestia pĕrul îl pórtă retezat, așa că abia ajunge până la umeri.

Nevestele pórtă în tóte dilele pe cap „chindeu" (învĕlitóre albă) țesut de ele din bumbac. Iie de pânză sau bumbac, dar colórei albe se dă o atențiune mare, crătință și șurț de lână.

In sĕrbători iile sunt din golgiu, capul se impodobesce cu așa numitul păchilat, care se face din mul alb, neted sau brocat, prins cu gust cu ace cu gămălie; pe trup crătință țĕsute din pĕr de cămilă, haras și sirmă, șurțe țĕsute din pĕr de cămilă, negre sau cu deosebite colori.

Portul fetelor numai într'atât se deosebesce de al nevestelor în cât ele pórtă pe cap năfrămi de pĕr ori de cașmir, sau de mĕtasă, iile sunt cusute cu figuri preste cot, pe când la neveste sunt cusute preste umĕr, iar șurțele și crătințele sunt mai înpodobite cu fluturi și cu mărgele.

Astfel este portul românilor afară de Boziaș, în Dicio S. Martin, Cuștelnic, Păucea, Ganfalău, Deașiu, Harang lab, Șaros, Blășel, Boian, Velț, Adamuș, Șomfaleu, Tătârlaua și Cetatea de Baltă. Mai jos spre Blașiu acest port perde mult din eleganța și splendorea, ce o are în satele înșirate, ér în sus pe Têrnava degeneréză spre portul unguresc.

Ocupațiunea românilor din jurul acesta este lucrarea câmpului și vieritul; prăsirea vitelor e restrinsă.*)

(Va urma).

Diverse.

Mana cerèscă. Nu de mult s'a întêmplat în districtul Diarbekir, în partea de sus a Tigrului, o furtună violentă, care a desrădăcinat mulți arbori și a distrus culturile. In apropierea de Djebel-el-Dosset a cădut o grindină puternică și cu ea un strat gros de substanță bună de mâncare. Acésta a mai cădut și altă dată în acele regiuni unde sĕ numesce pâne cerèscă și amestecată cu făină, servesce de hrană unei părți a populațiunei. Consulul belgian din Aleppo a trimis guvernului din Brucsela o probă din mana cădută și guvernul o remise academiei spre cercetare. Esaminarea microscopică a probelor a dovedit că e un lichin, care în Persia, în stepele Ghirghisilor, în Tataria, Palestina și Algirea acopere pe unele locuri pămêntul într'un strat de 15—20 cm. grosime. Bucățile trimise la Brucsela formau mese de 2—12 m. m. în diametru de culóre cafenie deschisă și care în frênturá au colóre albă a mĕduvei, ce se datoresce unor mici cristale de ocsalat calce.

Analisa chemică a dovedit că acésta pâne cerèscă e considerată de mulți ca mana din biblie. Totuși e probabil că mana pomenită de Moise în cartea II. c. 16, se produce pe ramurile de tamarice prin impunsăturile unei insecte, care trăesce prin apropierea muntelui Sinaia, Alții cred din contră că mana dela Diarbekir e identică cu cea din biblie, despre care sĕ dic următórele în cartea 4 a lui Moise: „Poporul alerga în tóte părțile și o aduna și o sfărâma cu mori sau în piuă și o ferbea în óle și făcea din ea turte, care erau la gust asemenea ca plăcintele prăjite în uleiu"

Loterie.

Miercuri, în 8 August n. 1894.

Sibiiu: 17 88 58 39 85

---

*) Date despre românii din Boziaș și jur ne-a trimis dl Vasile Moldovan, oficial pens. în Boziaș.

Nr. 1048/894 [152] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de Cl. III Măgura din protopresbiteratul Branului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acésta parochie sunt sistemisate ca venite sigure 400 fl. v. a.

Doritorii de a competa la acésta parochie au a-'şi aşterne suplicele lor instruite conform legii şi regulamentelor în vigóre la subscrisul oficiu în terminul legal.

Zernesci, 30 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului, în conţelegere cu comitetul parochial concernente.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 365/894 [151] 1—3

CONCURS.

Neivindu-se concurenţi la concursul publicat pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Nicolae Fecheticiu din Bachnea cu filia Bernade, prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman"

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan dau un venit sigur de 200 fl.

Doritorii de a competa au a-şi asterne suplicele instruate conform legei subsemnatului oficiu.

Mediaş, 18/30 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaşului

Ioan Chendi,
adm. protop.

Nr. 263/894. [153] 1—3

CONCURS.

Pe temeiul venerabilei încuviinţări consistoriale de sub Nr. 3487 B. a. c. prin acésta se escrie concurs nou pentru întregirea parochiei Ţereţel, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 355 fl. 20 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 584/894. [150] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos insemnate din protopopiatul Mercurei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Mercurea salariu anual 300 fl. 4 stângini lemne de foc, din cari se va incălḑi şi scóla şi 20 fl. relut de cuartir.
2. Brosteni, salariu anual 300 fl.
3. Gusu, salariu anual 300 fl.
4. Poiana, salariu anual 300 fl.
5. Sângătin, salariu anual 300 fl. şi cuartir.

Petiţiunile de concurs instruite in ordine sě se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis.

Concurenţii se se presinte pănă la alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre, la biserică, spre a-şi arăta destoinicia în cântările bisericesci.

Mercurea, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 240/894. [147] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci din protopresbiteratul Câmpeni se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român"

1. In Căpuş, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiţie, cuartir cu grădină şi lemne de foc.
2. In Ponorel, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiţie şi fondul scolar şi cuartir cu grădină.
3. In Poiana-Valea-verde, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiţie şi cuartir cu grădină.
4. In Sohodol-Peles, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiţie cuartir şi grădină.
5. In Vidra medie, cu salariu de 300 fl v. a. din fondul scolar şi cuartir cu grădină.

Doritorii de a ocupa vr'unul din acestea posturi se-şi trimită cererile concursuale însoţite de documentele recerute de lege în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Posturile dela 2—5 sunt împreunate cu cantoratele, de aceea concurenţii sě se presenteze în comunele bisericesci înainte de espirarea concursului.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 15 Iuliu 1894.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 318/894. [148] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învěţătoresci mai jos numite dela scólele confesionale gr. or. din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Doběrlău, salariu 316 fl. din fond şi repartiţie, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne pentru încălḑit.
2. Intorsura Buzeu, clasa II, salariu 300 fl. din repartiţie şi relut de cuartir.
3. Lisneu, 163 fl. din fond şi repartiţie. cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesari de foc.
4. Poiana Sărată, clasa II, salariu fics în numerariu 300 fl., cuartir liber şi 16 metrii cubi lemne pentru încălḑitul locuinţei învěţătoriului.
5. Vama Buzeu, post de învěţătoriu adjunct in cătunul Acriş. cu salariu de 200 fl, cuartir liber şi lemnele necesarii pentru încălḑit.
6. Zagon, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie, cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele trebuinciόse.

Fiind posturile de sub 1, 3, şi 6 împreunate cu cantoratul, dela reflectanţi se cere desteritatea în cântări şi tipicul bisericesc. Cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, se vor aşterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral

Breţcu, (Bereczk) 9 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Nr. 522/894. [127] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant un post învěţătoresc la scóla elementară gr. or., cu trei învěţători din comuna Preşmer protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea acestui post se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele:

1. Din cassa alodială în rate lunare anticipative 300 fl.
2. Bani de cuartir 40 fl.
3. Patru gălete vechi grâu 20 fl.
4. Un fênaţ de un car de fên 10 fl.
5. Dela jumětate din familiile din parochie câte 20 cr. anual 10 fl. Suma 380 fl.

Alesul învěţător va fi obligat a funcţiona şi ca cântăreţ, avênd a ţiné strana tot a dóua sěptěmână, ér Dumineca şi sěrbătórea totdeuna, a instrua în scóla de repetiţiune şi a conduce cântările în scólă şi biserică.

Concurenţii îşi vor aşterne petiţiunile lor instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat, fiind preferiţi la alegere cei cu cunoscinţe musicale temeinice.

Braşov, 21 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

In absenţa Onor. domn
protopop actual
Bartolomeiu Baiulescu,
protopresbiter ca locţiitor.

Nr. 227. [119] 3—3

CONCURS.

Pe temeiul venerabilei încuviinţări consistoriale, ddto 14 Aprile a. c. Nr 2774 B., prin acésta se escrie concurs pentru întregirea parochiei Lunca cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 363 fl. v. a

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 21 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 391 1894 [140] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 24 Maiu a. c. Nr. 3088 B. pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III, Nadăştia-inferióră, din protopresbiteratul Haţegului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român".

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 302 fl. 50 cr. v. a. statorite în sinodul parochial estraordinariu din 6 Martiu 1894. st. v.

Informaţiuni mai detaiate în afacerea acésta se pot primi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral pănă la terminul mai sus indicat.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 10 Iuniu, 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 74/894 [129] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învěţător devenit vacant la scóla poporală elementară gr. or. din Braşovul vechiu, protopresbiteratul Braşovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual 300 fl. v. a. relut de cuartir precum şi o parcelă din grădina scolară în mărime de $^1/_4$ jugěr.

Invěţătorul ales este dator a ţinea afară de prelegerile cotidiene prescrise şi prelegerile în scólă de repetiţie, a cânta în Dumineci şi sěrbători în strana stângă, a conduce pe scolari la biserică şi a cânta cu ei cântările liturgice

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului pănă la terminul sus indicat şi a se presenta într'o Dumineca sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, 19 Iuniu, 1894.

Comitetul parochial dela biserica cu chramul sântei Adormiri din Braşovul vechiu.

G. Perşinariu, paroch şi preşedinte.
Ioan Moldovan, notar.

In conţelegere cu Preaonoratul domn protopresbiter.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

In absenţa onor. domn.
protopop actual
Bartolomeiu Baiulescu.

Ad. Nr. 232/894. [144] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante dela scólele din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Agărbiciu cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie si fondul scolar, cuartir în edificiul scólei, lemne de foc, şi grădină de legumi.
2. Hărastăş, postul învěţătoresc împreunat cu cel cantoral, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 190 fl. din repartiţia 30 fl. didactru şi 80 fl. venite cantorali, cuartir în edificiul scólei, lemne de foc şi grădină de legumi.
3. Hidiş, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţia, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.
4. Soporul de câmpie, postul învěţătoresc împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, lada bisericei şi venitele cantorali, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-şi aşterne cererile concursuali instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul susindicat oficiului protopresbiteral mai jos semnat şi a sě presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Dacă concurentul la postul din Agârbiciu va fi apt a lucra în timp liber în cancelaria protopresbiterală, pentru acésta va primi onorar separat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, (per Gyéres, în Agârbiciu) în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Agârbiciu, 15 Iuliu 1894

Petru Roşca,
protopresbiter.

12705/894 Sz.
II.
[143] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye tőrvényhatóságánál ujon rendszeresitett évi 800 frt. fizetés és 150 frt. lakbérilletménynyel javadalmazott szolgabirói állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivom a pályázni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tcz—ben előirt minősitést igazoló bizonylatokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 15-éig közvetlenül Szebenvármegye Méltóságos főspánjához nyujtsák be.

Nagy-Szeben 1894 julius hó 31 én.

alispán helyett:
Tobiás,
főjegyző.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.
Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 83 Sibiiu, Sâmbătă, 30 Iuliu (11 August) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 29 Iuliu, 1894.

Ministrul president Wekerle dela Baia-Mare s'a dus sĕ visiteze esposíția regnicolară din Lemberg, însoțit de ministrul de comerț Lukács și de ministrul croat Iosipovich.

Ministrii au mers incognito, adecă n'au representat oficial Ungaria, voind prin acésta a semnala, că visita lor nu are caracter politic. Așa au anunțato acésta tóte foile oficióse și semioficióse.

Și cu tóte aceste călĕtoria acésta a avut un scop politic. In cercurile politice din Lemberg, după cum ii sĕ scrie lui „Bud. Hirl." s'a ivit părerea, că visitarea esposiției a fost mai mult pretecst, ér adevĕratul scop al prim ministrului a fost sĕ caute un punct de apropiere, un fel de alianță cu polonii pe cari voiesce sĕ-i câștige pentru causa sa, fiind-că spriginul ce i-l dau germanii liberalí din Austria îl consideră de prea slab. Ér de sprigin are lipsă guvernul, ca sĕ pótă reuși cu proiectele sale de reforme, mai cu samă cu proiectele de legi bisericesci, a căror succes sĕ pare a nu fi de loc asigurat.

Wekerle a avut o convorbire lungă cu guvernatorul Badeni despre afacerile ungare și, cu tóte că n'a făcut declarații categorice, guvernatorul 'și-a căpĕtat impresiunea, că ministrul Wekerle nu are mari speranțe, că proiectele de legi biserircsci vor deveni lege.

Aceste păreri le confirmă un articol apărut în ḑiariul liberal Dziennik Polski din Lemberg, în ḑiua sosirii ministrilor.

Articolul vorbind despre trecut, când magiarii și polonii erau în alianță și operau în comun, trece la stările din present, conchiḑênd astfel indirect la o operare comună și în present. Popórele slave, sĕ ḑice în articol, n'au venit la esposiție, cehii au respins chiar invitarea, dar au venit nemții liberali, au venit ministrii Ungariei și în curênd vor vení și magiarii în massă. Nu e verosimil că Wekerle și soții lui sĕ fi venit la esposiție numai din curiositate, căci atunci pentru ce n'au mers la esposițiile de la Anvers sau Lyon. De sigur calea acésta stă în legătură cu motive politice.

Acest articol sĕ ḑice, că e inspirat din locuri mai înalte și sĕ vorbesce chiar, că Wekerle a dus cu sine pe Iosipovich, ca acesta ca slav sĕ se pună în atingere cu polonii, slavi și ei.

Părerea acésta are multă verosimilitate. Guvernul Ungariei a luat în programul sĕu atâtea reforme, dintre cari cele mai multe nu vor fi spre folos deosebit pentru țéră; acésta sĕ scie în Austria și reformele nu sunt privite cu ochi buni. Pentru aceea are lipsă Wekerle de aliați noi.

Vom vedé.

Ministrul de culte baron Eötvös despre cestiunea de naționalitate. Lunia trecută inspectorii supremi de scólă s'au presentat în corpore la min. Eötvös. Inspectorul din comitatul Pestei l-a salutat în numele celor presenți, la ce ministrul respunḑênd în vorbirea sa s'a pronunțat și despre cestiunea de naționalitate.

Étă părțile din vorbire referitóre la acésta:

Cu deosebire aș dori se facem, ḑise ministrul, ca instituțiunea inspectorilor de scólă se devină o chiemare idealistă în sensul, precum și-a cugetat'o tatăl meu, ca adecă ea sĕ nu constea numai în resolvarea actelor oficióse, ci înafară, în viéța de tóte ḑilele, sĕ satisfacă chemărei sale de-a regula, de-a da sfaturî și de-a ajutora.

Trebue sĕ recunóscem, că nici în cestiunile de mai mare importanță, cum este d. e. și *cestiunea de naționalitate*, n'am putut stabili până acum o procedură unitară generală, care pretutindeni și în tóte casurile sĕ ducă sigur la o cale corectă. Putem însĕ stabili principiul, pe care voim a-l valora și aplica, ca principiu conducĕtor față cu mulțimea singuraticilor casuri Acesta însĕ nu póte fi altul decât acela, de a ne strădui din tóte puterile, ca scólele nóstre sĕ créscă tineri culți și credincioși statului magiar.

Stând în serviciul acestei idei, trebue sĕ facem tot, dar tot ce ne stă în putere așa, ca prin acésta sĕ nu vătĕmăm sentimentul singuraticului cetățén, pentru-că nu cumva scóla, a cărei adevĕrată chiemare este împăciuirea, sĕ devină producĕtórea cestiunilor și agitațiunilor de naționalitate. In fiecare scólă trebue sĕ procedem astfel ca legilor țerei sĕ le câștigăm valóre, dar pe lângă aceea *sĕ nu pricinuim duerere acelora, cari țin la obiceiurile lor naționale.*

In cestiunile de naționalitate ale scólei nu prin regulamente generale vom putea face ordine, ci numai dacă, și în casuri cari par a fi fórte mici, dar cari cu tóte aceste sunt de multe-ori fórte delicate, vom procede cu tactul de lipsă și pe cât se póte *nu vom face altora aceea, ce nouă ni-ar cădea rĕu, dacă s'ar întêmpla cu noi.*

Revista politică.

Resbelul Corean. Despre lupta dela Asan sĕ telegrafézá din Londra următórele amĕnunte:

Asan zace la marginea drumului de țéră, care sĕ întinde dela țĕrmul apusén al Coreei spre Kangjiu Söul. Localitatea Asan este fórte acomodată pentru a desfășura mari puteri maritime. Astfeliu pentru Chinezi, cari erau în numĕr covêrșitor victoria era cu atât mai asigurată, căci avéu în ajutor o întăritură și un șanț puternic.

Cu atât mai de admirat este însĕ purtarea vitejéscă a Japonezilor, cari după dóuĕ ḑile de luptă, în cari au avut mari perderi, au alungat de după șanțuri cetele chineze.

Se pare însĕ, că cu tóte învingerile suferite Chinezii nu se gândesc sĕ depună armele și sĕ se retragă. Asta o dovedesce scirea, că de curênd China a încheiat cu Anglia o convenție pentru furnisarea unei mari cantități de arme.

Din Tien-Tsin se telegrafézá, că vice-regele Li-Hung-Chang, deșí și-a perdut grația regelui, totuși continuă cu înarmările. Chinezii pun tóte silințele, ca sĕ-și facă o armată puternică.

Li Hung-Chang, a trimis o deputație representantului japonez, ca sĕ-și esprime regretele pentru vătĕmările, ce au făcut oștile chineze delegațiunei japoneze, care se întorcea din Peking.

Scirile mai nóue sunt următórele:

După-cum sĕ anunță agenției Reuter din Yocohama, cu datul de 6 August n a fost o luptă nóuă în Corea în care au învins japonezii și au ocupat Sicvanul. Chinezii s'au refugiat în direcțiunea Coshen-ului, lăsând pe câmpul de resbel 500 de morți și răniți. Japonezii sunt acum în posesiunea Azanului.

Învingerile japonezilor au produs mare bucurie în Tokio și în țéra întrégă și au mărit entusiasmul de resbel în poporațiune. Micado a dat o ordinațiune, în sensul căreia chinezilor cari locuiesc în Japonia le permite a rĕmâné în Japonia, dar sĕ se pórte liniștiți.

Din Londra sĕ scrie, că la legațiunea iaponeză din Londra sunt indignați pentru scirile, eșite dela Chinezi, al căror scop este sĕ discrediteze pe Japonia înaintea Engliterei. Cele mai multe sciri sunt false, așa și cele ce s'au rĕspândit despre cruḑimile comise cu naia Kowshings. In Söul, unde Japonia acum denumesce un regent, este liniste. In părțile de méḑăḑi acum s'au sistat operațiunile militare fiind-că oștile chineze sunt împrăștiate.

* * *

„Monitorul" din România descrie călĕtoria regelui Carol până la Neuwied, din care estragem următórele:

Marți 19 Iulie, la órele 7 și jum. diminéța M. S. Regele a ajuns la Bpesta la órele 8½ Regele a pornit la Viena unde a ajuns la órele 1 și jum. La gară Majestatea sa fu întimpinat de d Emil Ghica ministru plenipotențiar, cu amêndoi secretarii și atașatul militar; apoi însoțit de d. Emil Ghica și urmat de suite a mers la Legațiune.

In timpul ḑilei, Regele a trimis prin d. căpitan Ghica, atașatul militar o fórte frumósă corónă la Baden,

---

FOIȚA.

Despre cultura minții și a inimii.

de

Eliseiu Mezei-Câmpean.

(Incheiere).

Dela o lege firéscă atât de nobilă, cum e aceea de a se îngriji muma de copii ei, până ajung la etatea în care sunt în stare a se conduce și de sine, nu se subtrage nici o vietate. Mama e înzestrată atât fisice, cât mai vêrtos psichice, cu calitățile cele mai corĕspunḑĕtóre pentru crescerea și educarea fiilor ei, intr'ênsa predomnesc sentimentele în frunte cu iubirea de mamă prin ajutorul acelor mijlóce va fi în stare a nobilita inima fragedă a pruncului, sădind într'însa sentimente alese mai mult ca orí care altul, însĕ dela acésta lege unele femei din clasele culte sĕ subtrag, ca și cum s'ar dejosi împlinind acésta chemare atât de alésă, care ar trebui se-o îndeplinéscă nu pentru că e datorința ei, ci din iubirea ce are cătră fii sĕi, socotindu-o ca o distracțiune din cele mai plăcute, ci își încredințézá fii unor servitóre dela care în loc de a învĕța ceva bun, învață numai ce este rĕu.

Dacă femea nu-și îndeplinesce nici acésta chemare, pentru ce își mai perd vremea învĕțând, și părinții spesând pentru crescerea ei? Au numai pentru a sci face o toaletă cât mai elegantă, și a-și desvolta gustul astut în alegerea vesmintelor celor mai lucsuóse, sau pentru a sci cocheta putênd aduna în jurul ei o mulțime de adoratori?

Și aci ca în cele mai multe casuri greșala nu e de a se atribui persónei ce o face, ci în partea cea mai mare organisării rele a societății și părerilor ei cele false. Când educațiunea copiilor mici din partea mamei din opinia publică se va considera de una dintre cele mai alese chemări a ei, atunci nici o mamă fie din ori ce clasă nu se va subtrage dela acésta ocupațiune.

Opinia publice ar trebui se fie cât mai dréptă în judecarea ei, pentru ca se fie cât mai folositóre omenimei. Pe cât de multe folóse póte resulta pentru ómeni în urma unei iubiri platonice, pe atât de multe rele resultă din un amor fațărit, de care se folosesc mulți pentru a profana și cea mai nepătată ființă, care tocmai fiind mai simplă, mai puțin espertă în cunóscerea de ómeni, va cădea cu atât mai iute în lațul ce i se întinde. Ea crede cuvintelor dulci, căci în nevinovăția sa nu-și va închipui se ascundă și otrava, îl va iubi, și ca sĕ-i dea doveḑi despre iubirea-i fragedă i-va împlini ori și ce dorință. Cum își înfășură șerpele prada cu pelea vargata, și ca se o pótă înghiți mai cu înlesnire o unge cu balele sale, așa și seducĕtoriul cu o bétă ființă nepricepută. In urmă însu-și o părăsesce lăsându-o de risul lumi. Óre acésta ființă nenorocită merită condamnare și din partea nóstră, când o vedem ținênd la sin fructul primului pas greșit, a cărui presență de câte ori îl privesce îi reamintesce abusul în care au căḑut fără a voi și ochii i-se umplu de lacrămi? Când vom observa, ca rușinea sermanei femei pentru greșală în care a căḑut e atât de mare, încât nici nu mai îndrăsnesce a eși la lumină, ca sĕ nu mai întimpine privirile despreţuitóre și risul ironic a celor ce o încongiură, atunci am fi cruḑi de jam mai mări rana condamnându-o, ci se o compătimim. Dar cu atât e mai demn de condamnare, de ură și dispreţuito șerpele ce s'a îmbrăcat în haina amorului, când îl veḑi pășind cu fruntea ridicată, ca și cum nu ar fi atinsă de nici o pétă, cu privirea ce ar trebui sĕ-o plece la pămênt avêndu-o țintită spre cer, cu fața veselă, deși ar trebui sĕ roșéscă. Inse câți neruşinați de aeestia nu esistă aḑi. Civilisațiunea care se închipuesc că o au, e numai spoială ca se cunóscă că sunt păreți de lemn a unui edificiu a cărui tótă mădua e stórsă, încât un vênt cam tărișor e în stare a-l rĕsturna în abis. Omenii sunt tare aplicați spre sensualism Cochetaria dintre tineri nu e semnul unei iubiri platonice ci mai mult tradézá unele apucături ce provin din interes sensual. Dealtmintrelea desfrâul nici nu se consideră ca faptă ne iertată. Ce ḑic la tóte acestea cei dela putere în mâna căror este concreḑută susținerea moralității? Ei își închid ochii, ca sĕ nu vadă, și își astupă urechile ca sĕ nu auḑă, și desfrêul nu se pedepsesce, Un bețiv de va fi ucis pe un serman om nu i-se va imputa faptă, căci el fiind beat spre a o depune în camera mortuară a Archiducelui Wilhelm;

La órele 5 şi jum., Comitele Kálnoky, ministrul afacerilor strĕine al Austro-Ungariei, a fost primit în audienţa de Majestatea Sa.

La órele 7 M. S. regele a luat prânzul la Legaţiune, după care apoi d Emil Ghica împreună cu tot personalul Legaţiunei a însoţit pe Suveranul nostru la gara de Vest. Aci regele după ce convorbit câtva timp, în mod afabil cu persónele presente porni la 8 şi jum. la Frankfort, unde ajunse Mercuri, la órele 12 şi jum. din ḑi, ér la órele 2 şi jum. M. S. regele a pornit la Dromberg pentru a face o visită M. S. Impĕrătesei Friderik. La sosirea în gară, la órele 3 şi jum., Suveranul nostru fu intimpinat de M. S. Impĕrătésa cu suitele.

La órele 5 şi jumătate s'a servit ceaiul. M. S. impărătésa Friderik a însoţit pe suveranul nostru din nou la gara din Cromberg, unde M. S. Regele luându' şi rĕmas bun, impărărătésa I-a esprimat marea plăcere ce i s'a făcut prin acéstă visită

La órele 7 M. S. regele a sosit la Frankfort, unde a petrecut nóptea la hotelul Englitera.

Joi, la 1 după améḑi Majestatea sa părăsi Frankfortul pentru a merge la Neuwied, unde sosi la órele 4. Aci gara era fórte frumos împodobită cu drapele, verdéţă, coróne de flori, covóre; mulţimea înţesată pe peron, saluta cu respect pe regele aşteptat pe peron de: M. S. Regina; A. S. principesa mamă de Wied A. S. principele de Wied A S- R. principesa de Wied cu tinerii principi şi principese precum şi suitele. M. S. regina graţiósa suverană, a cărei sănătate este fórte satisfăcătóre, şi care aştepta cu nerăbdare oprirea trenului, întêmpină cu veselie pe regele, cu care se îmbrăţişă cu căldură de mai multe ori. Suveranul nostru sărută apoi mâna A. S. principesei mamă de Wied şi A. S. R. priecipesei de Wied; îmbrăţişă pe tinerii pincipi si principese; apoi regele şi regina, suindu-sĕ într'un ecuipagiu, plecară spre Segenhaus, urmaţi de familia princiară şi de suite.

Pe tot parcursul, lumea din localităţile învecinate, strînsă în grupuri, scólele de băieţi şi fete. cu învĕtătóre adunate salutau prin strigăte prelungite şi repetate de ura trecerea suveranilor. La órele 5 au ajuns la Segenhaus, ér la órele 7 a avut loc prânzul în familie.

⁂

„Fremdenblat“ vorbind despre stările din Bulgaria ḑice: Căderea dlui Stambuloff a dat nascere unei confusiuni prin cercurile politice din Bulgaria; luptele de partid sunt conduse cu atâta înverşunare, însĕ tótă naţiunea afară de emigraţi, este unită în dorinţa de a nu renunţa la ceea-ce s'a dobândit.

Nici ţéra, nici bărbaţii cari o dirigéză, nici armata nu voesc a renunţa la independenţă; de ocamdată nu esistă nici un cuvênt pentru amicii Bulgariei de a prívi viitorul cu nelinisce.

Bulgaria şi-a dobândit amici, fiind că ea represintă în peninsula balcanică elementele de ordine şi stabilitate, şi şi-a îndeplinit în mod legal datoriile sale faţă cu suveranul sĕu.

Dacă ura de partid nu ia proporţiuni mai mari, neîncrederea ce se atribue în privinţa desvoltărei pacinice a Bulgariei nu va fi justificată.

Anarchia la „Tribuna“.

Este lucru sciut, că „Institutul tipografic“ cu ḑiarele sale cu tot prin cumpĕrare a devenit proprietatea partidului naţional.

Pe proprietarul îl representa comitetul central, respective preşedintele aceluia Dr. Raţiu.

Astăḑi comitetul central cu preşedintele sĕu cu tot este infundat în temniţele din Segedin şi din Vaţ.

Cât timp „Tribuna“ a stat sub conducerea d-lui Dr. Raţiu, se vedea, că se opintesce a se feri de „personalităţi“ şi se nisuia a servi în modul sĕu de intrasigent numai causei naţionale.

Dar abia puserǎ gendarmii mâna pe d-nul Dr Raţiu, cum ieşi „stăpânul“ din casă, sórecii şi săriră pe masă.

Incă în ḑiua plecării d-lui Dr. Raţiu la Seghedin „Tribuna“ reîntră în apele de mai nainte din „era Brote“, făcênd începutul cu agitarea în modul de mai nainte contra metropolitului nostru.

A urmat la rêndul sĕu d-nul Parteniu Cosma, contra căruia dìn incidentul constituirei despărţământului Asociaţiunei din Sĕlişte a publicat o corespondenţă plină de minciuni din Sĕlişte, ér când d-nul Cosma li-a cerut rectificarea neadevĕrului în nrul 158 din 9 Aug. denégă publicarea rectificării într'un mod vătĕmător şi necuvíincios, pentru-că ei sciu că corespondentul lor a scris numai adevĕrul curat ér ei „peste morţi trec la ordinea ḑilei“.

Acésta este o manieră de „Revolver-Blatt“.

Dar cine sunt acei „ei“, carii vorbesc din aşa înălţime cu bărbaţii nostrii de valóre?

De astădată în interesul causei comune tăcem. în cas de estremă necesitate însĕ vom dovedi, faţă de unii chiar cu sentenţe judecătoresci, de ce pănură sunt.

Intrebăm însă pe aceia, cari sunt adevĕraţii proprietari ai „Tribunei“ şi noi scim cine sunt aceia, află ei că este în interesul causei naţionale, ca „Tribuna“ érăşi sĕ devie un organ de rĕsbunare personală pentru tóţe elementele perverse şi pătimaşe?

Cred ei că interesul causei naţionale cere, că armistiţiul ce in toiul persecuţiunilor potenţate se inaugurase in jurnalistica şi între bărbaţii fruntaşi ai naţiunei nóstre sĕ se curme?

Dacă cred, că aşa este bine, lase lucrul sĕ progreseze în modul început şi lucrurile se vor desvolta de sine, dacă însă cred că nu acesta este scopul pentru care jertfesc ei avere şi muncă, atunci iee mătura în mână şi facă rânduélă la „Tribuna“ şi înainte de tóte pună un stăpân acolo, care să scie porunci.

Caveant consules!

Wekerle despre cestiunea de naţionalitate.

Reproducem în traducere din discursul dlui prim ministru Wekerle, rostit la Baia-Mare, partea despre cestiunea de naţionalitate despre care am vorbit în primul nostru articol din nrul din urmă al fóiei.

Dl Wekerle a ḑis următórele în cestiunea acésta:

Cestiunea de naţionalitate, ca sĕ ḑic aşa, deşi în genere o astfel de cestiune eu nu recunosc — este cuprinsul acelor gravamine, în urma cărora în statele poliglote sĕ se înfiinţeze corporaţiuni deosebite, cercuri administrative deosebite după diferitele naţionalităţi; aici, înlăturându-se limba statului, sĕ se validiteze limba altor naţionalităţi. Acésta însĕ nu se ţine de gravaminele mai nouĕ; în privinţa originei este contimporană cu punerea cestiunei de naţionalitate, ca o problemă generală, şi care a eşit la ivélă în primul cuartal al vécului trecut. Acéstă cestiune se pronunţă şi la noi, la început mai moderat, mai târḑiu în cercuri mai largi în tot decursul vécului acestuia. După părerea mea cestiunea acésta va fi desbrăcată de caracterul ei eminent şi de primul rang, de cătră cestiunile sociale, economice şi socialiste. Acésta însĕ nu ne póte reţiné, de-a ne ocupa fundamental cu acéstă cestiune, fiind-că nu putem trece la cestiuni mai noue, fără de a regula cestiunile mai vechi.

Cu pretensiuni de natură acésta ne întêlnim, dlor, cu ocasia redactărei rescriptului din 1866, în care facem promisiunea, că noi vom fi cu atenţiune faţă de pretensiunile echitabile ale naţionalităţilor, pretensiuni, cari nu jignesc interesele statului; ne întêlnim la 1868, când cu aducerea legei de naţionalitate; ne întêlnim după aducerea acestei legi îndată la adunarea din Timişóra; ne întêlnim în fine la 1881, când s'a făcut programul din Sibiiu. Cestiunea acésta de naţionalitate aşadară nu este de provenienţă mai nouă, ci numai esperiăm la ea unele abscese mai noue; esperiăm, că anumite postulate de naţionalitate sunt sprijinite din afară. Din afară se dospesc, dar nu sunt sprijinite de cercurile oficióse ale strĕinătăţii, căci după informaţiile mele, cercurile oficióse stau departe de aşa ceva — ci ele îşi află sprijinul în societăţi din strĕinătate.

Domnilor! Ne întêlnim şi cu altă abnormitate, cu acele esagerări, cu cari ne acusă pe noi înaintea Europei culte, înaintea omenirei, că noi am voi sĕ urmăm o politică neumană, forţată, nimicitóre. N'o amintesc acésta aici că dóră m'aş, îndoi că s'ar afla aici om serios, care sĕ ţină acéstă acusă de adevĕrată; ci o amintesc, ca sĕ constat pentru strĕinătate neadevĕrătatea şi ingratitudinea acestor acuse. Suntem acusaţi, că magiarisăm cu sila.

Eu, ca bărbat dela guvern, trebue sĕ pun curat şi precis principiul, că vrem sĕ facem pentru fie-care cetăţén al statului accesibilă limba magiară. In acésta stă cestiunea magiarisării la noi. Dar faţă cu dispoşiţiunile legilor nóstre nu vom suferi nici unei încercări sau agitaţiuni de a zădărnici acest scop al nostru. De aici însĕ nu se póte deduce magiarisarea cu forţa.

Ar fi o presupunere nebună a ḑice despre un bărbat de stat, că ar vré sĕ magiariseze cu forţa; în raporturile nóstre acésta se opune realităţii şi adevĕrului; arate-mi cineva un singur om din românimea magiarisată cu forţa! Acésta am adus'o înainte pentru-ca sĕ mi-se arate un singur esemplu al magiarisării forţate. Faţă de aceste acuse nedrepte, noi trebue sĕ ne îngrijim, că întru cât (românii) comit fapte contrare legei, acele sĕ fie pedepsite pe cale legală. Disposiţiuni de asemenea natură am şi luat în timpul din urmă cu cea mai mare rigóre; trebue sĕ ne îngrijim, ca terorismul sĕ n'aibă teren în ţéra acésta, din care causă e de lipsă sĕ luăm astfel de mĕsuri poliţienesci — le-am şi luat deja — cari sĕ fie în stare a garanta liniştea publică.

Până acum, noi tocmai din punctul de vedere al liniştei publice şi al restrîngerei terorismului, am luat disposiţiuni, cari se póte că apar fórte stricte, dar ele erau neîncungiurabile în interesul liniştei. Aşa de esemplu comuna naţională din Sibiiu, care funcţiona fără statute, a cărei activitate sĕ îndrepta şi asupra legăturilor cu strĕinătatea, am desfiinţat-o; ţinerea singuraticelor adunări nu le-am permis şi nici pe viitoriu nu le vom permite, fiind-că mărturisim şi ţinem la principiul, că noi nu putem permite ţinerea de adunări, în cari li se face posibil a întra aici pe teritoriul ţĕrii, şi cetăţeni, cari nu sunt supuşi ungari. Ba dacă va fi de lipsă, vom aduce în privinţa acésta mĕsuri restrictive şi de oprelişte, ca indiviḑi singuratici sĕ nu se pótă provoca pe nedreptul la strĕinătate, ér din strĕinătate sĕ nu priméscă ajutor contra relelor. cari dacă gândesc că esistă au datoria de a le sana aici înlăuntru.

Faţă de aceste disposiţiuni stricte garantéză liniştea publică, integritatea statului, noi pretidem tare respectarea acelor principii cardinale ale politicei magiare, cari dela 1868 sunt necontenit dătătóre de ton; aceste principii cardinale constau în aceea, că

---

n'a fost consciu de cea ce face, dar un bet ţĕran, care vĕḑêndu-şi pe semenul seu maltractat de mai marele sĕu, neputându-se stăpâni în furia sa şi va fi muiat pumnalul în sângele asupritoriului va fi condamnat la furci. Ore este dreptate aci? Cui a fost mai uşor a se stăpâni, beţivului de a nu bea şi prin acésta se devie inconcieut de ce face, sau ţĕranului de a încunjura asuprirea, ca astfeliu se nu sĕ înfurie. Un om avut nu i-se va lua în nume de rĕu dacă va mai adauge prin înşelăciune lângă moşia sa şi petecul de pământ, care e menit a nutri câţiva orfani, ér un bet neputincios ce îşi va fi pus mâna pe ce a căpătat, ca sĕ-şi aline fómea, căci sĕ cerşéscă ia fost ruşine sau chiar cerşind nu a căpătat nimic, e codamnat la mai mulţi ani închisóre.

Étă ce legi de morală, îşi sciu face cei ce au în vedere numai materia. Dar ce şi ascepţi se facă altceva? Dóră nu-s nebuni, că avênd bani, sĕ se uite numai la ei şi sĕ nu-i folosécsă fiecare om prin năsuinţa proprie, deci banii fiind materia cu ei îşi va putea ajunge scopuri materiali anume pot bea până când nu se vor putea nici mişca, poţi sĕ-ţi încarci trupul cu vestmintele cele mai lucsuósc, póte să-ţi procure plăceri diferite. Deci dacă ar voi sĕ oprééscă pe alţi dela corupţiuni, ar trebui sĕ se contenéscă pe ei înşi-şi. Atunci înse la ce vor folosi averea, care întrece preste mĕsură cât e de lipsă ca sĕ se susţie în un chip moderat?

Omul nu ajunge în culmea rĕului, de ar fi făcut cea mai mare crimă, până când simte încă părere de rĕu de rĕul ce l'a făcut, căci dela un atare om se mai póte spera încă îndreptare. Când înse nu-i mai pasă cuiva de rĕul ce a făcut, ba încă şi atribue viţiul ca nisce merite, atunci rĕul e în culme. bóla pĕcatului devine lipiciósă; îndemnându se şi alţii a se da stricăciunei. Auḑi pe unul lăudându-se că stomacul lui e cel mai răbduriu putând încăpea întrînsul mai multă bere, decât în al altora. Un altul sĕ laudă, că are ghiarele cele mai ascuţite, căci au putut vêna cea mai inocentă fiinţă, ér altul trimbiţă prin lume că e cel mai norocos în jocul de cărţi, ba încă bucuria lui atunci va fi mai mare când după ce i-va fi luat tótă averea, îl va aduce în desperare de aşi sfârma şi crerii. Sermane om! nu sunt destule împrejurări, care fără voea ta te aduc în desperare, îţi aduci însu-ţi desperarea cu voea! Defectele omenesci înşirate până aci sunt numai ca nisce firicele mici de năsip din pusta cea estinsă a depravaţiunilor omenesci, căci multe din cele ce îmi sunt cunoscute le-am retăcut şi mai multe vor fi acelea, cari nu le cunosc din causa puţinei mele esperienţe de ómeni.

Dar nici nu sciu pentru ce am scris şi acestea? Au va deveni cineva mai bun ca până aci cetind acésta scriere? Nu sunt nici atât de nepriceput ca se cred, voi avea vre-o remuneraţiune materială, sau chiar un renume, pentru acestea câte-va şire eşite din o pénă ce abia acum învéţă a scrie. Sciu bine, că mulţi din curiositate mai ales vĕḑênd la scriere figurând un nume necunoscut lor, şi vor arunca o privire fugitivă preste scriere şi după colorile cele palide în cari mi-am înfăţişat ideile nu-i va emoţiona vor arunca-o la o parte, dând uitării şi scriere şi nume. Dacă n'am scris pentru remuneraţiunile amintite dóră am scris pentru a-mi câştiga amici sau părtinitori? Aşa ar fi, când péna mea în loc de a combate, ar sci aduce laude la adresa cutarei persóne, ce se află în o posiţiune înaltă. Dacă nu câştig nici acésta, totuşi ce folos voi avea? Că voi afla atâţa inimici, câţi ómeni sunt cari au defectele înşirate, cari în tot momentul vor sta gata ca şi tigrul când vede prada, pentru ca sĕ-şi rĕsbune asupra mea, şi şi vor ride în pumni, la acest resultat cred şi eu că voiu ajunge prin scrierile mele. Eu însĕ voi aştepta nepăsător şi le voi primi cu plăcere, căci însu-mi cu voea mi-leam făcut. Dacă alţii sunt atât norocoşi, încât prin scrierile lor pot obţinea remuneraţiunile amintite fără a suferi şi neplăceri, pentru norocul lor nu-i invidiez, dacă sórtea îmi destinéză mie neplăceri în loc de remuneraţie, primesc cu plăcere. Singur ce mĕ nelinistesce e numai aceea, că óre eu ajunsumi-am în acésta scriere scopul intenţionat, când m'am apucat de a scrie care a fost de a înfăţişa în mod cât se póte mai perfect, ce ar fi mai folositoriu şi mai frumos (bun) pentru omenime, deşi nu va corĕspunde cu împrejurările omenimei din acest timp şi óre nu-s rătăcit în principiile mele? Dacă eu îmi voi fi ajuns scopul, atunci nu-mi mai pasă de nimic.

Sibiiu, în 1 Iuniu 1894.

nu vom suferi nici o încercare ce tinde la dismembrarea întregității statului magiar; nu vom permite nici un fel de reuniri cu drept public, cari ar împărți pe locuitorii acestei țeri după naționalități cari ar forma reuniri administrative de naționalitate separate, sau ar împărți țéra în cercuri naționale. De altă parte înse la aplicarea legilor nu vom face nici o deosebire de limbă. Tóte instituțiile statului le vom face accesibile peutru naționalități. Le vom face părtașe de-o administrația îngrijită și binefăcĕtóre și de tóte favorurile și binefacerile ei. Ba întru cât permite puterea și înfluința statului, ne vom îngriji și de aceea, ca în cetățenii de limbă străină sĕ deșteptăm consciența si convingerea, că în tóte privințele ei sunt cetățeni egal îndreptățiți ai acestui stat. Acésta este politica tradițională, pe care trebuie sĕ-o urmăm fără de nici o știrbire; numai acésta póte fi unica procedură a bărbatului de stat liberal.

Noutăți.

Meseriașii români din Sibiiu nu vor lua parte la esposiția cooperatorilor români din Bucuresci. In privința acésta sĕ comunică următórele:

Un număr restrins de meseriași români din Sibiiu, grupați în jurul dlui asesor cons. Nicolae Cristea, președintele „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ și totodată comisar numit al esposiției pentru părțile transilvanice, au fost luat laudabila hotărire de a îndemna prin publicistică pe toți meseriașii români din localitate și din provincie sĕ participe cu produsele lor la esposiția internațională, arangiată de societatea cooperatorilor români din Bucuresci In acest sens s'au esmis chiar și apeluri către cei interesați cu rugarea, ca până la 26 Iulie n. a. c. sĕ-și esprime dorința lor în acésta direcțiune. După cum suntem informați din locurile competente, descuragiați de o parte prin intemnițarea domnului comisar Cristea, ér pe de altă prin prea puținele inștiințări de a participa și acésta mai ales, după cum se esprimă cei mai mulți din causa scurțimii timpului: inițiatorii mișcării pentru participarea meseriașilor români din Sibiiu și provincie la esposiția cooperatorilor, s'au vĕḑut constrinși a abḑice de propusul lor.

* * *

Adunarea Despărțĕmĕntului XI al Asociațiunei în Blașiu. Programul adunării generale a Despărțĕmĕntului XI (Blașiu) al „Asociațiunii transilvane pentru lit. rom. și cultura poporului român“ convocată pe Duminecă în 12 August n. 1894, este următorul:

I. La $8^3/_4$ óre diminéța participare la s. Liturgie în Biserica catedrală. II. 1) Deschiderea ședinței prin presidiu; 2) Raportul subcomitetului despre activitatea sa din anul de gestiune 1893; 3) Raportul cassarului; 4) Alegerea a doi representanți pentru adunarea generală dela S.-Sebeș; 5) Eventuale propuneri; 6) Reconstituirea subcomitetului pe un nou period de 3 ani; 7) Ficsarea locului adunării generale din anul viitor; 8) Inchiderea adunării prin director.

III. La 1 óră masă comună în „Hotel Univers“. Prețul pentru o persónă 1 fl. (Beuturile se plătesc separat). IV. La 8 óre séra petrecere cu dans. Prețul întrării de persónă 1 corónă, de familie 3 coróne.

Comitetul arangiator: Aron Deac, președinte; Aron Papiu, cassariu; Aurel Ciato, Lud. Ciato, Corn. Lenghel, Iuniu Br. Micu, Nerva Moldovan, Emil Muntean, Semp. Muntean, Victor Muntean, Laur. Nestor, Iosif Orga, Bas. Osvadă, Laur. Pascu, Dem. Radu, St. Roșian, Sofron Stan, Petru Suciu, Victor Turcu, Teod. Vandor.

* * *

Premii pentru cai de prăsilă. Comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu în conțelegere cu vicecomitele comitatului Sibiiu va arangea în interesul promovării prăsitului de cai o premiare în Sibiiu pe locul tîrgului de vite Sâmbătă în 8 Septembre 1894 la 8 óre a. m., cu care ocasiune se vor distribuí premii în bani și medaile din ajutorul de 200 fl. de argint acordat prin înalta ordinațiune a ministrului de agricultură din 17 Iuliu a. c. la numĕrul 11896.

Iepele precum și mânzii, ce vor concura, sunt de a se presenta pe ḑiua numită în timpul dela 7—8 óre pe locul numit și a sĕ posta în rênd după comune.

Despre fiecare mânz sau iapă trebue sĕ se arete ședula de vite, precum și atestatul comunal, prin care sĕ se dovedéscă, că respectiva persónă e de 6 luni proprietariul mâzului înfățișat.

Comisiunea împărțitóre de premii va alege cu acésta ocasiune materialul de cai apți, care sĕ plănuesce din partea comitatului a se espune la esposițiunea milenară din 1896, ca așa numită colecțiune provincială, populară de prăsilă de cai, obligând pe proprietari a aduce tot aceia-și cai atât la asemenea împărțire de premii în anul următoriu, cât și a trimite caii aflați apți la esposițiune.

Premii în bani vor obținé numai agricultorii, ér persóne mai avute sau de rang mai înalt vor căpĕta numai medaile.

Premii în bani sunt:

1. Pentru iepe cu mânz bine lăptat:

a) un premiu de 50 coróne; *b)* un premiu de 40 coróne; *c)* un premiu de 30 coróne; *d)* trei premii de câte 20 coróne.

2. Pentru mânzi și mânze de 3 ani:

a) un premiu de 40 coróne; *b)* un premiu de 30 coróne; *c)* dóue premii de câte 20 coróne.

3. Pentru mânzi și mânze de calitate eminentă sub 3 ani:

a) un premiu de 30 coróne; *b)* patru premii de câte 20 coróne.

Medaile se distribue cultivătorilor aparținĕtori la ori care clasă în proporțiune cu calitatea calului și după buna chibsuința comisiunei premietóre, anume: medailă de cl. I de aur, medailă de cl. II de argint, medailă de clasa III de bronz.

* * *

Filocsera. In viile comunei Șeica-mică ivindu-se filocsera, ministrul de agricultură a dat ordin, ca viile acelei comune sĕ fie închise cu cordon de pază.

* * *

Procesul anarchistilor în Paris. In 6 August c. s'a început în Paris pertractarea procesului a lor 30 de anarchiști. Ei sunt acusați cu participare secretă de crimă, pe basa legii dela 1893. S'au presentat 25 de acusați, între cari 3 femei. Pavel Reclus, unul dintre acusați, precum scim, a fugit.

Președintele procede la constarea identății fie cărui acusat. Intre acestia sunt: un suedez și 6 italieni, ca strĕini, ceialalți sunt francezi, între cari se citéză Jean Grave, Sebastian Faure, Ortiz etc.

Grefierul cetesce actul de acusație care e fórte lung și stabilesce că acusații fac parte dintr'o sectă care are de scop dărâmarea societății prin furt, jaf, foc și asasinat.

După cetirea actului de acusație, ministerul public cere curții sĕ ordone a nu se reproduce desbaterile. Unul din apĕrători combate acésta cerere. Curtea decide de a opri reproducerea numai a interogatoriului lui Jean Grave și Sebastian Faure.

* * *

Un crocodil în Dunăre. Din Repcze Szemere, comitatul Oedenburg (Ungaria), se anunță:

Dintro menageriă ambulantă din Csepreg a scăpat un crocodil și s'a refugiat în pâriiașul Rabcza, de unde a luat drumul spre riul Raab și de acolo la Dunăre.

Rarul mosafir, un crocodil din apele Nilului, este acuma căutat de locuitorii țĕrmureni și în tóte satele țĕranii înarmați cu puști, cu topóre și căngi au eșit la vênătóre după crocodilul scăpat.

Până acum căutările au rĕmas zadarnice și scăldatul în riurile Rabtza și Raab este oprit.

* * *

Presa la Eschimozi. „Journal des Debats“ ḑice că și țĕrile polare încep a profita de beneficiile civilisațiunei. Aḑi avem și o ḑiaristică arctică.

Ḑiarele periodice, cari apar în regiunile polare, sunt trei.

Unul întitulat „Eskimo Buletin“ se tipăresce nu departe de capul principelui de Galles, în strimtórea de Lehring, într'un sat de Eschimoz, unde căți-va misionari englesi, au fondat o școlă.

Acéstă gazetă apare odată pe an și e tipărită pe o hârtie galbenă grósă ca un carton.

La Fotthaab în Groenlanda, sĕ publică un alt ḑiar tot anual și câte odată ilustrat. El este întitulat: „Atnagigdtiotit natingingi-nar mik lusaruminasumik“.

Acest ciudat titlu însemnéză: „Ceva de cetit, sciri interesante de ori-ce fel“.

Apoi este un al treilea ḑiar, mensual și câte odată și bimensual, după circumstanțe. Se numesce „Ka-ladit“.

* * *

Monumentul lui Carnot. Monumentul ce se ridică lui Carnot la Pantheon e deja gata; lucrările de ornamentare sunt de asemenea gata.

Inscripțiunea următóre s'a gravat pe fața mormĕntului, în litere romanice albe:

Marie François-Sadi-Carnot
președintele republicei franceze
Născut la Limoges, 11 August 1837
Asassinat la Lyon în ḑiua de 2 Iuniu 1894

Dedesuptul acestei inscripții, se póte ceti în litere capitale mici negre.

(Legea din 29 Iuniu 1894.)

* * *

Invitare. Inteligența română din Gurariului va arangea pe Duminecă în 12 August st. n. în locul uumit „sub pétra gurguiată“ o petrecere de vară împreunată cu joc, la care onorabilul public iubitoriu de petreceri învită pe calea acésta. Invitări speciale nu se vor face.

Oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Venitul curat este destinat pentru înfrumsețarea comunei.

La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ținea în edificiul școlei.

Gurarîului, în 8 August 1894.

— Invitare la petrecerea de vară împreunată cu representațiune teatrală, ce va avé loc Sâmbătă: 6/18 August 1894 în otelul „Hungaria“ din Brad. Venitul e destinat pentru „Fondul elevilor morboși dela gimnasiul român din Brad.“ Program: „Lipitorile satului,“ dramă în 5 acte de V. Alesandri. Inceputul precis la $7^1/_2$ óre séra. Prețurile: locul I 1 fl., locul II 80 cr., loc de stat 50 cr., copii etc. 30 cr. Comitetul aranjator. Suprasolvirile sĕ vor cuita publice.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sibiiu, 27 Iuliu 1894.

Precum plantele pentru nutremĕntul ómenilor, sădite, și sămĕnate în grădini, în câmpuri, 'și pot întinde mai ușor și mai afund rădăcinile in pămĕntul bine arat, cresc mai tari și mai mari fiind pĕmântul bine lucrat și la timpul potrivit împlu coșurile și camerile proprietarilor sirguitori; la din contră: dacă nu sĕ observă timpul când trebue lucrat pămĕntul, lucru la plante sĕ face numai în parte, nu cu stradanie și destulă grije, plantele tângesc, cresc numai mărunte spre dauna și neindestulirea proprietariului, dar din vina lui.

Așa stă lucrul și cu copii.

Dacă copii sunt norocoși a avea părinți cu tragere de samă, cu durere pentru ei, câștigători și crutători de ce câștigă, atunci crescerea lor este și moralicesce și trupesce corespunḑĕtóre; la din contră dacă părinții 'și negligéză datorința, copii cresc lipsiți de nĕravuri bune și trupeșce stri viți, spre nefericirea lor în dauna părinților și chiar și în dauna poporului și a țĕrii, la care aparțin.

Nu me pot reținea, mĕ simtesc obligat chiar a aduce la cunoscința stimaților cetitori următórele:

Din satele vecine Rĕșinari, Poplaca Gurariu etc: sunt copii și fetițe cu sutele ca lucrători de ḑi pe lângă zidari, unde se dărîmă edificii vechi spre a se edifica nóuĕ în locul lor. Am vĕḑut în ḑilele acestea și am numĕrat peste 30 copii și peste 20 fete din Reșinari și din Poplaca, în frageda etate dela '8 până la 14—15 ani, puțini și feciori crescuți, ocupați cu lucru pelângă zidari, la zidurile ce sĕ dărĕmă ale caselor băncei „Hermanstädter allgemeine Sparcassa“, Chiar și copile curațiau cu ciocane spoiala petrificată de pe cărămiḑile scóse din muri, în ferbințala sórelui, ér copii și copile cărau cărămiḑi pe brațe, pe umeri, espuși prafului ce sărea din desfacerea murilor, cât să părea, că praful este vĕrsat cu óla pre ei. Am vĕḑut și în curtea teatrului unde se face un edificiu nou pentru muzeu, un numĕr și mai mare de copii și copile din comunele amintite și din alte comune, încărcând și cărând cărămiḑi și urcând cu ele pe scări lungi de câte 6—7 metri pentru zidari, copii si copile indoinduse până rădicau dela pĕmênt ciubere cu var pe cap suindu-se asemenea cu acésta greutate pe scările lungi. Tot așa la edificarea casei în strada Cisnădiei a negutățtoriului Jikeli, în curtea dela „Geselschaftshaus“ și în alte locuri unde se edifică în Sibiiu.

Am intrebat pe unii de etatea lor și mi-au respuns a fi unii de 8. de 9 ani, alții de 10-14 ani.

La întrebarea mea pusă unora mi-au rĕspuns ca în anul trecut au lucrat la casele archidiecesei din strada Cisnădiei, unde lucră mulți și acum, la ale tipografiei din strada Măcelarilor, la ale „Transilvaniei“ etc și că unii dintre ei copii, și fete, lucră deja de 4—5 ani.

Toți acesti copii sunt debili în corp, paliḑi și supți de rădicatul de cărămiḑi, pétră și ciubere cu var, cu peptul și grumazul arși; fețele lor prăjite și ruginite de pravul de cărămiḑi și de var petrificat sunt impedecați în desvoltarea și creșterea lor trupéscă; ei înaintéză numai iîn etate, în statură rĕmân pitici; din pitici și debili, tot pitici sĕ vor produce și în comunele de sub pólele munților, cu aer curat și sĕnătos, unde locuitorii înainte de asta cu 20 de ani representau un brădeț, peste 10 ani vor representa tufari.

Lucrul acesta este pentru bărbații și femeile, crescuți și trecuți de 25 ani, până la care etate ei sunt desvoltați trupeșce și nu mai au corpul gingaș și fraged. Copii mai aud la lucru acesta din gurile lucrătorilor la zidărit cele mai próste vorbe, și dorm unde ajung, pintre ziduri. Nu 'mi pot esplica cum 'și pot părinții lăsa copii la lucru acesta pentru 45 cr. de ḑiuă celor mai mărișori și 25—30 cr. celor mai mici, cu mâncarea de acasă. Nu ar trebui lăsați sĕ se slutéscă nici pentru 2 fiorini pe ḑiuă.

Am căutat anume pretutindenea, dară nicăiri nu am vĕḑut printre copíi de țĕrani români la zidărit nici un copil de țĕran sas din satele săsesci invecinate cu Sibiiul;

Altă cale trebue se caute și părinții români țĕrani pentru fericirea copiilor lor. Ei trebue sĕ-și dea silința a câștiga atâta, ca sĕ nu fie siliți a și da copii la lucru omoritor pentru un bagatel pe ḑi.

Copii trebue ținuți la casa părinților până la 8 ani; dela 5 pĕnă la 8 ani îi pot părinții intrebuința la ceva lucru de casă mai ușor, după 8 ani ne mai putêndu i părinții ținea pre toți la casă ei trebue dați în servițiu ca slugi și servitóre în sat, sau în óre care sat vecin, copii pentru păscutul vitelor, umblat pe lângă vite la plug, și isprăvirea de alte lucruri mai ușóre; fetițele asemenea la săteni séu în orașe la case cinstite póte și pentru grijirea de copii mici, isprăvirea de alte lucruri mai ușóre unde ele învață lucru de casă, curățenia și bărbăție în lucru, au mâncare regulată, se pot desvolta liber, și nu împilesc.

Preoții nostri din comunele învecinate, ar puté face mult în privința sanării acestui rĕu.

Georgiu Tăbăcariu.

Nr. 1048/894 [152] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de Cl. III Măgura din protopresbiteratul Branului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acésta parochie sunt sistemisate ca venite sigure 400 fl. v. a.

Doritorii de a competa la acésta parochie au a-'și așterne suplicele lor instruite conform legii și regulamentelor în vigóre la subscrisul oficiu în terminul legal.

Zernesci, 30 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului, în conțelegere cu comitetul parochial concernente.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 365/894 [151] 2—3

CONCURS.

Neivindu-se concurenți la concursul publicat pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Nicolae Fecheticiu din Bachnea cu filia Bernade, prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan dau un venit sigur de 200 fl.

Doritorii de a competa au a-și asterne suplicele instruate conform legei subsemnatului oficiu.

Mediaș, 18/30 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediașului

Ioan Chendi,
adm. protop.

Nr. 263/894. [153] 2—3

CONCURS.

Pe temeiul venerabilei încuviințări consistoriale de sub Nr. 3487 B. a. c. prin acésta se escrie concurs nou pentru întregirea parochiei Țerețel, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 355 fl 20 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 584/894. [150] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învětătoresci din comunele mai jos insemnate din protopopiatul Mercurei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Mercurea salariu anual 300 fl. 4 stângini lemne de foc, din cari se va incălḑi și scóla și 20 fl. relut de cuartir.
2. Brosteni, salariu anual 300 fl.
3 Gusu, salariu anual 300 fl.
4. Poiana, salariu anual 300 fl.
5. Sângătin, salariu anual 300 fl. și cuartir.

Petițiunile de concurs instruite in ordine sě se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis.

Concurenții se se presinte până la alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre, la biserică, spre a-și arăta destoinicia în cântările bisericesci.

Mercurea, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 414/894 [142] 2—3

Publicațiune.

Ileana Mucea din Racoșul inferior, protopresbiteratul Cohalmului fiind despărțită de pribegitul ei bărbat Ioan Pădurean din Racoșul inferior, prin sentența venerabilului Consistoriu archidiecesan din 24 Maiu anul 1894 Nr 2071 B, acésta se aduce la cunoscința publică în sensul § lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, în 21 Iuniu 1894.

Oficiul prot or. al Cohalmului

Nicolau D. Mircea
protopop.

Nr. 240/894. [147] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învětătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci din protopresbiteratul Câmpeni se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. In Căpuș, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiție, cuartir cu grădină și lemne de foc.
2. In Ponorel, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiție și fondul scolar și cuartir cu grădină.
3. In Poiana-Valea-verde, cu salariu de 300 fl v a. din repartiție și cuartir cu grădină.
4. In Sohodol-Peles, cu salariu de 300 fl v. a. din repartiție cuartir și grădină.
5. In Vidra medie, cu salariu de 300 fl v. a. din fondul scolar și cuartir cu grădină.

Doritorii de a ocupa vr'unul din acestea posturi se-și trimită cererile concursuale însoțite de documentele recerute de lege în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Posturile dela 2—5 sunt împreunate cu cantoratele, de aceea concurenții sě se presenteze în comunele bisericesci înainte de espirarea concursului.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 15 Iuliu 1894.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 318/894. [148] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învětătoresci mai jos numite dela scólele confesionale gr. or. din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Doběrlău, salariu 316 fl. din fond și repartiție, cuartir liber în edificiul scólei și lemne pentru încălḑit.
2. Intorsura Buzeu, clasa II, salariu 300 fl. din repartiție și relut de cuartir.
3. Lisneu, 163 fl. din fond și repartiție cuartir liber în edificiul scólei și lemnele necesari de foc.
4. Poiana Sărată, clasa II, salariu fics în numerariu 300 fl., cuartir liber și 16 metrii cubi lemne pentru încălḑitul locuinței învětătoriului.
5. Vama Buzeu, post de învětătoriu adjunct in cătunul Acriș. cu salariu de 200 fl, cuartir liber și lemnele necesarii pentru încălḑit.
6. Zagon, salariu 300 fl. din fond și repartiție, cuartir liber în edificiul scólei și lemnele trebuincióse.

Fiind posturile de sub 1, 3, și 6 împreunate cu cantoratul, dela reflectanți se cere desteritatea în cântări și tipicul bisericesc. Cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, se vor așterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral

Brețcu, (Bereczk) 9 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Nr. 278/894 [145] 3—3

CONCURS.

La scóla poporală rom. gr. or. din Brad sunt a se ocupa următórele posturi:

1 Un post de învětătoriu al cărui salariu este de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei si jumětate din gradina scolară. Se observă că învětătoriul va avea a instrua elevii de repetiție și cei meseriași; cu instruarea celor din urmă este împreunată și o remunerațiune.

2. Un post de învětătóre de nou înființat cu salariu anual de 300 fl. v. a. relut de cuartir 50 fl v. a. și jumătate din grădina scólei.

Salarele se solvesc în rate lunari anticipative.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Concurenții au a-și așterne cererile înstruate conform normelor din vigóre. și eventual prověḑute cu documente despre serviciile lor de până acum pe terenul instrucțiunei, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brad, la 4 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 567/894 [149] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învětători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. Blășel, salariu anual 300 fl. v. a. solviți în rate treilunare anticipative, cuartir și grădină de legumi.

Concurenții la acest post au sě-și producă documentele în original și alesul se țină în dumineci și sěrbători strană cu copii la liturgie.

2. Boian. salariu 300 fl în bani solviți în rate treilunare anticipative, cuartir, lemne de foc și grădină de legumi.

Dela concurenți sě recere se-și producă atestatul de botez precum și celelalte documente în original și sě se presenteze odată în comună, spre a fi cunoscuți poporului arětându-și desteritatea în cântările bisericesci.

3. Bobohalma, salariu 300 fl. în bani solviți în 4 rate, cuartir, lemne de foc și grădină de legumi-

4. Chinciș, salariu 300 fl. solviți în 6 rate la câte 2 luni, cuartir și grădină de legumi.

5. Fărău, salariu 300 fl. și cuartir.

6. Sânbenedic, salariu 300 fl. și cuartir.

7. Sălcud, salariu 300 florini. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi vor avé a așterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kükülővár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, în 1 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran.

Nr. 9470 ex. 1894. [154] 1—2

Publicațiune.

Escelența Sa domnul ministru reg. ung. de comerciu, cu înaltul esmis ddto 25 Maiu 1894 Nr. 32955 ex 1894 *a restrîns durarea têrgurilor de vite în Sibiiu* pe șapte ḑile; acésta împrejurare se publică prin acésta pe cale oficiósă cu acel adaus, cumcă *cele trei ḑile prime se stabilesc pentru oi, cele dóuă ḑile următóre pentru vite cornute ear cele dóuě ḑile din urmă se stabilesc pentru cai.*

Ordinea de sus va avé loc și la *têrgul din Septembre a. c.* și împărțirea ḑilelor sau efectuit în modul următor:

Têrgul de oi: Joi în 6, Vineri în 7 și Sâmbătă în 8 Sept. a. c.

Têrgul de vite cornute: Luni în 10 și Marți în 11 Sept. 1894.

Têrgul de cai: Mercuri în 12 și Joi în 13 Septembre 1894.

Têrgul pentru mărfuri: Vineri în 14 Septembre 1894

Mai departe se face publicul atent, cumcă mânarea și vênḑarea vitelor amintite se concede numai în ḑilele sus stabilite și adecă: în cele trei ḑile de têrg de oi **numai oi**, în cele douě ḑile de têrg de vite cornute **numai vite cornute**, ear în cele dóuě ḑile de têrg de cai **numai cai** sě se mâne și sě se vêndă la târgul acesta.

Sibiiu, în 4 August 1894.

Dela magistratul orașului.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouě, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, prověḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 30—52

Preț-curanturi ilustrate sě trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane, Nr. 84 Sibiiu, Marți 2|14 August 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1 August, 1894.

Evenimentele cele mai însemnate ale politicei magiare în timpul din urmă au fost cele dóuĕ călătorii ale celor doi ministrii, Hieronyimi și Wekerle și pronunciamentele lor, cu deosebire privitóre la cestiunea de naționalitate și la resolvarea ei.

Constatând, că cei doi ministri nu sunt întru tóte de aceleași păreri în ceeea ce privesce cestiunea română, una dintre cele mai gingașe cestiuni ale statului, după cum îi ḑic foile magiare și vĕḑênd din discursurile lor, ce căi și mijlóce au de gând sĕ foloséscă am ḑis, că guvernul sĕ pare, că nu vrea se resólve acésta cestiune după echitate, ci mai mult sĕ o oprime, sĕ o sugrume, ca ea sĕ nu mai esiste.

Pe acésta cale au mers guvernele pănă acum și se vede, că tot așa voiesce sĕ purcédă și actualul guvern, ca sĕ pótă esclama triumfător Wekerle: „Vedeți, că am avut drept, când am ḑis în Baia-mare, că nu esistă cestiune română!

Numai cât acésta va merge cu greu, după cum credem noi e chiar imposibil acum a sterge cestiunea română prin opresiune, prin violență. Tréba însĕ este a guvernului, a lui este și responsabilitatea, dacă el nu póte eși de sub presiunea și influința șovinismului și se inaugureze o eră politică nóuă, rațională și fericitóre pentru tóte popórĕle patriei.

Noi aci înregistrăm cele ce observăm în mersul politicei stăpânitorilor nostri.

Ministrul Wekerle, după ce a isprăvit la Baia-mare s'a dus la poloni, sĕ le câștige simpatia. In nrul trecut al fóiei nóstre am accentuat, că deși ministri au mers incognito, totuși călătoria lor are scop politic, ca Wekerle sĕ câștige spriginul polonilor în partea de dincolo a monarchiei. Foile magiare o accentuéză și și ele acésta și salută idea înfrățirei și alianței acestor dóuĕ popóre.

Intru cât va succede acésta, nu scim și nici nu ne intereséză așa mult.

Ceea-ce ne intereséză este însuși faptul, pasul politic al guvernului, care nu ne pare corect și ilustréză totodată și starea abnormală ce și-a creat o guvernul.

Nu e vorbă, în tesă generală e lucru bun, când guvernul unei țeri caută alianță în popóre strĕine pentru promovarea binelui țerii. Spriginul însĕ, ce l caută ministrul Wekerle în poloni este cu deosebire pentru ajungerea la triumf a legilor politico-bisericesci și póte și a nefericitei politice de naționalitate, ce o are guvernul, ambele aceste cestiuni fiind contrare voinții nefalsificate a adevĕratei majorități a cetățenilor. Ministrul deci caută sprijin în afară pentru de a reuși sĕ introducă, ceea-ce nu e pe voia nóstră. Acésta e necorect, ér de altă parte e și abnormal, căci normal lucru ar fi acela, când guvernul ar considera interesele adevĕrate ale tuturor popórelor patriei, ar căuta (ceea-ce nu face) sĕ le mulțăméscă pe aceste și astfel sĕ consolideze patria, când apoi n'ar avé lipsă de problematicul sprigin al polonilor sau al altui popor dinafară de hotarele țĕrei.

Mai este apoi curiósă și părerea foilor magiare și ne dă dovadă nóuă, cât de parțial judecă ele, de astă dată mai cu samă cele kossuthiste. Ele susțin independența absolută a Ungariei și numesc de trădători de patrie pe aceia, cari ar voi sĕ pacteze cu factori politici din Austria ḑicênd, că tractéză cu străinătatea contra patriei. In casul de față însĕ laudă pasul ministrilor și apróbă o viitóre alianță a magiarilor cu un popor din Austria, din afară de țară, cu polonii. „Egyetértés“ bună-óră ḑice că interesul mai înalt comun al acestor dóuĕ popóră este a-și apĕra dreptul, este pentru libertate. Da, este pentru libertatea unui popor dela noi, dar nu pentru libertatea tuturor popórelor, pentru libera voință a lor, care sĕ caută mereu a sĕ oprima. Acésta e falsă libertate.

Revista politică.

Lui „Berliner Tagblatt“ i se scrie din Petersburg:

Spre Corea au plecat 8 năi de resbel rusesci cu ordinele sigilate și afară de acésta guvernatorul Siberiei orientale a primit ordin, ca sĕ stea gata cu trupele, de cari dispune. Rusia este neutrală, dar îndată ce s'ar face vre-o schimbare in referințele de stat ale Coreei, își va apĕra cu tótă hotărîrea interesele. Francia a declarat că va purcede în conformitate cu flota rusécă de pe apele asiatice.

Depeșile chineze anunță, că flota iaponeză Mercuri și Vineri a atăcat. Vaihaivai, care este port, fortărétă și unde sĕ află deposit de arme. Chinezii au respins pe iaponezi.

Din Shangai sĕ depeșéză, că Sâmbătă, în 11 l. c. s'a încins o luptă navală mare, la care iaponezii iau parte cu 21 de năi mari de resbel. Resultatul nu e cunoscut încă. Sĕ aștéptă și luptă pe uscat, lângă Seoul capitala Coreei. Ostile chineze sĕ apropie dinspre nord, pe când iaponezii merg dela sud Iaponezii acum au transportat în Corea o trupă de 20,000, de soldați.

Foile iaponeze aduc depeșe din Seoul, cari vestesc, că pe insula Get sabito s'a vĕḑut flamura rusécă. Sĕ vorbesce că Rușii ar fi ocupat insula. Regina Coreei și familia regéscă a cerut scutul legațiunii rusesci, care pentru cas de lipsă i-a și promis.

Privitor la resbelul corean se mai scrie: Deși „Téra zefirilor ostici“ sau după-cum ei și o numesc: „Téra celor ḑece mii de insule“ (Corea) este situată la estremitatea ostică a Asiei și relativ cea mai puțin interesată de cursul lumei din giurul ei — e baricadată contra tuturor influințelor culturei europene mai mult chiar și de cum era odinióră China prin istoricul ei mur — puterile europene totuși se intereséză aprópe tóte de resultatul resbelului, ce tocmai e în curgere, între „Imperiul ceresc“ (China) și „Imperiul sórelui“ (Japan) pentru posesiunea Coreei și de sórtea acesteia după terminarea resbelului. Ținuta ce este aplicată a observa în acésta cestiune Francia, e neutralitatea; despre Rusia e probabil, că ea va întra prima în acțiune spre apĕrarea intereselor sale comerciale și de estindere, periclitate prin acest resbel. Italia după-cum denotă monitorul oficial al guvernului ei, a decis sĕ observe față de acest resbel completă neutralitate. In Anglia resbelul coreic a produs îngrijiri seriósе, fiind că acela causéză simțitóre perderi comerciului ei, care la frontierele Chinei e cu mult mai estins decât cel al tuturor celorlalte state. Afară de considerațiunile comerciale însĕ, acest resbel fórte ușor póte avé asupra ei și consecuențe politice, încât resultatul lui ar puté sĕ fie în detrimentul coloniilor și teritoriílor sale asiane. Diplomația engleză a susținut cu China totdéuna relațiuni de prietenie, ca astfeliu sé-și aibă o stavilă contra poftei de cuceriri teritoriale a rivalei sale moscovite. Din aceste considerațiuni Angliei nici-decum nu i-ar vení la socótélă, ca partea învinsă sĕ fie China, dar n'ar dorí nici înfrângerea Japanului, fiind-că și în acesta are interese considerabile comerciale și politice. La tóte acestea mai concurge și combinațiunea, că Rusia e fórte aplecată a interveni în China, ceea-ce ar aduce cu sine nesmintit intrevenirea și a Angliei, și astfeliu din rĕsboiul început între dóuĕ state asiatice pentru mazerea din Corea, fórte ușor se póte desvolta un mare rĕsboiu între cele mai puternice douĕ state europene… și eventual și între America.

* * *

Ḑiarul „Neue Freie Presse“ dela 3 August publică despre cestiunea ro-

FOIȚA.

„Aparțin la diferite națiuni“.

Intr'o ḑi de sĕrbătóre, după ce în séra precedentă cetisem mai multe soiuri de jurnale — cari tóte aduceau sciri posomorite referitóre la politica internă a țĕrei, dispus cam rĕu, pentru ca sĕ mĕ mai distrez, eşiiu din casă des de diminéță, fără de a'mi sci da sama, că care cale sĕ apuc și pănă unde sĕ ajung.

Așa încet, încet lăsând cugetului sbor liber la cele mai variate, ba pot ḑice absurde meditațiuni, me pomenesc în cele din urmă ajuns la marginea unei păduri. Póte că dacă un rug din întêmplare nu s'ar fi acățat fără de rușine de vestmintele mele nici nu observam, că unde am ajuns, ci așa confus aș fi rătăcit cine scie pănă unde prin călile pădurei. Mulțămit de rĕutăciósa atențiune a rugului, me așeḑaiu pe marginea unei căi curate a pădurei, carea sĕ vede, că tocmai ca eri a fost măturată frumos prin mai multe încărcăturí de cracuri verḑi, care erau menite sêrmanele, a-și mânca ḑilele din urmă ale verdeței lor în fundul unui părău, spre a împedeca surparea agrilor învecinați.

Acolo meditând asupra rĕutății ómenilor și obosit de neodihna de nópte, în urma amintitei posomorĕli, eram pe aici sĕ adorm; când simțesc numai că fără de voie eram aprópe sĕ iau cu asalt o cetate de — furnici.

Era adecă un moșinoiu, în carele erau mai multe furnici decât grăunte de țărînă. Inverşunate, căci eu îmi așeḑaiu cotul tocmai în centrul cetății lor, deodată sĕ agățară de mine în cea mai înferbântată furie sute și ér sute.

Voiam a le demustra, că fără voie am comis greșala; tóte erau însĕ mazĕre aruncată pe părete. 'Mi muiară pielea binișor. Rușinat de neghobia mea 'mi făcui ochii rótă, ca sĕ vĕd nu e cineva aprópe, și ca mai curênd sĕ pot fi eliberat de înfrângerea dușmanilor me vêríiu între tufe și păn' te freci pe ochi îmi schimbaiu costumul civil în costumul lui Adam. Me scuturaiu în retragere. Şi după o luptă demnă, de un om viguros, de o óră întréga, — aprópe ca și Adam de ușor îmbrăcat — me simțiiu plin de sudori.

Contractul de pace era deja iscălit de puterile inimice — învingătóre, după-ce eu rĕmaseiu străpuns în tot sensul de veninósele lor arme.

Rușinat de scărmănătura ce am îndurat ér 'mi schimbaiu costumul în cel civil și dau sĕ plec mai departe, ca sĕ-mi aflu alt loc mai linistit de odichnă.

Pornind mai invîrt odată ochii cu ură asupra învingătorilor mei dușmani, când colo ce sĕ veḑi?

Furnicile mele trecură din lupta învingătóre la o altă luptă mai înverşunată. Adecă: pe marginea călii de pădure de laturea opusă erau așeḑate în castre fórte regulate mai multe divisiuni de astfeliu de furnici, mult mai mici ca inimicele mele, dar la numĕr mai multe.

Priveam cu curiositate să vĕd, că ce va urma.

„Lupta aprópe era sĕ încépă, lupta crâncenă de apoi:“

Lupta între dóuĕ castre inamice.

Mĕ postaiu în picióre, pentru ca nu cumva sĕ se acațe ér de mine. Priveam sperând, că inimicii mei cutropiți vor fi:

Şi cu satisfacțiă o ḑic, că nu m'am înșelat.

Una dintre cele, carea îmi scărpinase pielea cu câte va minute mai nainte, pleca cu capul ridicat, cu armele intinse spre castrele inimice. Ajunsă în mijlocul călei, astepta ca sĕ fie atacată. Ca fulgerul sĕ repeziră din castrul opus dóue mici dar fórte mici asupra dujmanei mele și mi o luară la trei parale pe vitéza mea. La inceput eram gata sĕ sar într'ajutor la cele dóuĕ, căci era p'aci sĕ le stângă de pe fața pământului; dar nu avuiu têmpul căci în acest moment am privit plin de mulțămire cum cele douĕ micuțe, una de o lature, alta de cealaltă mi-o o apucară pe urgisita mea inimică și o tărîră în castrele lor.

Atunci cât din oparte cât și din cealaltă, alergară în cea mai perfectă ordine militară mai multe companii una contra alteia și „dă la trânteli“! Tot douĕ și trei de cele mici la una mare, pănă ce calea atât era de ocupată încât nu mai era nici cel mai mic spațiu gol.

Priveam cu gura căscată și indestulit pănă în suflet, cum sute dintre inimicii mei erau târiți în sclaviă în castrele opuse, unele vii, altele fără de capete, altele ológe, ér în cale răniți și morți potop. Pe când de cele mai mici, adecă aliații mei cu mângăiere nu prea vedém fără în casuri rare a fi duse în robiă.

Nu dispuneam de timp sĕ stau pănă și vor fi terminat lupta, conchiḑênd, că va dura mai multe óre, ḑile, ba póte și sĕptămâni. In speranța, ba chiar convingerea, că inimicii mei vor fi partea cea mai mare stinși de pe fața pământului în gloriósa lupta plecaiu mulțămit mai departe, netezându-mi pielea din când în când în urma luptei mele cu acei destrăbălați.

mână un prim-articol în care sĕ ḑice între altele următórele: Deși însă originea caracterului acut ce 'l-a luat cestiunea română trebue căutată în afară de granițele monarchiei, totuși nu se póte nega, că și din parte magiară s'a întêmplat câte ceva pentru a înăspri în mod superflu situația. In prima linie ne gândim la procesul mult discutat al Memorandului, și nu facem secret din convingerea nóstră, că noi nu ținem de o inspirație norocósă pornirea și judecarea acestui proces. Ințelegem, că modul cum s'a făcut acest Memorand și cum au voit sĕ-l presente monarchului, a produs în Ungaria o óre care agitație. Acésta se pare a fi o formală conjurațiune în contra statului magiar și a constituțiunii sale la care afară de conducătorii din Ungaria ai românilor, au participat Cehitineri și Sloveni, antisemiți și magnați clericali austriaci, ba chiar și trimiși ai partidului Junkerilor din Prusia. Intr'aceea românii au fost trimiși atunci acasă fără a fi isprăvit ceva, și cu atâta s'ar fi putut lăsa sĕ se termine tréba, în loc ca prin un proces sĕ se arunce uleiu pe foc și conducătorii mișcării sĕ fie făcuți martiri. Procesele de presă în Ungaria sunt prea rari, decât să putem presupune, că un proces de asemenea importanță și cu consecuențele procesului Memorandului s'ar fi pornit din inițiativa unui simplu procuror. Ori cine însă a rostit în casul acesta cuvêntul hotărît, acela, intr'o cestiune spinósă, care nu se póte aborda în mod destul de precaut, a dat mai mult loc influenței unui temperament pătimaș și tacticei momentane parlamentare decât considerațiunilor prudenței politice și resonului de stat. Acest proces și resultatul lui numai a înverșunat dar nu a spăriat, și fiind-că nu 'și-a ajuns scopul și nu și-l'a putut ajunge, el e eróre politică“.

Constituirea despărțĕmêntului Seliște al „Asociațiunii transilvane“.

Fața de atacurile nebasate îndreptate contra dlui director al „Albinei“ P. Cosma și a „Asociațiunii“, din incidentul constituirii despărțămêntului Sĕliște al „Asociațiunei trans.“ condusă de dl Parteniu Cosma, comitetul central al „Asociațiunii“ în ședința din 11 August st. n. a. c. a adus următorul

Conclus.

Nr. 271/94

Resultatul constituirii despărțământului Seliștei prin delegatul comitetului dl Parteniu Cosma, săvârșită în 22 Iuliu st. n. 894 sĕ ia la cunoscință cu aprobare; ér protocolul adunării de constituire, după-ce acest act s'a făcut în mod tendențios object de discuțiă în publicitate, sĕ publică per estensum în organul Asociațiunei, pentru ca publicul, ce eventual s'ar interesa sĕ-și facă însuși judecata sa din starea faptică a lucrurilor; — ér încât privesce învinuirile cuprinse în „declarațiunea dlui Dr. Nicolau Maier că D-sale mai vêrtos pentru aceea nu i-a succes constituirea despărțĕmêntului în curs de aprópe 4 ani, pentru că cei mai mulți din acel cerc au trebuit sĕ-și impună reserve serióse față cu modul de conducere al „Asociațiunii“ observat în timpul din urmă, față cu spiritul, care nu corĕspunde intențiilor acelora, cari au fundat-o, pentru-că deși sĕliștenii în trecut au contribuit mii de floreni la fondurile „Asociațiunii“ nu sĕ ține cont nici de o justă cerere a lor, că comitetele „Asociațiunii“ nu sĕ constituesc în conformitate cu devisa ei, ci după interese particulare, și că și șcóla de fete este întemeiată și condusă după nisce considerațiuni pe care poporul din acel cerc nu le apróbă, — comitetul le declară de neîntemeiate, de frase deșerte, cu care crede, că 'și va putea scusa d-nia sa neactivitatea de aprópe 4 ani, și acésta cu atât mai vêrtos, că în calitatea sa de director provisor încredințat din partea acestui comitet cu constituirea și conducerea despărțĕmêntului, nici odată n'a raportat despre împedimente de asemenea natură. Conducerea „Asociațiunii“ și în timpul din urmă este tot cea observată dela înființarea ei, spiritul tot același, comitetul este eflusul acelor membri ai Asociațiunii cari dercetéză adunările ei generale, compus din aceia, cari sunt cu tragere de inimă către Asociatiune, ér scóla de fete și conducerea ei corĕspunde pe deplin intențiunilor acelora, cari o au întemeiat și o susțin, spre mulțămirea generală. Ce fel de „considerațiuni“ ar fi acelea, care sĕ afirmă, că poporul din Sĕliște nu le-ar aproba? comitetul nu le cunósce, din contră scie, că scóla Asociațiunei a adăpostit și eleve din Sĕliște spre deplină mulțămire a părinților, nu are cunoscință acest comitet nici „de mii de floreni“ vĕrsate de Sĕlișteni în fondurile Asociațiunei, cu atât mai puțin de vre-o „justă cerere“ a lor, de care nu s'ar fi ținut cont.

Un rĕspuns.

Magiarii sunt ómeni fórte curioși. Ținêndu-sĕ, veḑi Dómne, un popor mai ales decât altele, ei își permit adese a bajocori când pe unul când pe altul, nu numai din popórele patriei, cari pentru magiar sunt inculte, neghióbe, față de „nobilul popor magiar“ ci și pe alte popóre din Europa. Cu deosebire își bat joc adeseori de nemți bajocorindu-le cultura lor, instituțiuni etc. Prin acésta însĕ de sigur că nu-și câștigă simpatie în Europa, despre despre care tot ei sĕ plâng, că au perdut-o.

Un poet tinĕr magiar, altcum preot reformat, care a studiat și în străinătate, anume în Elveția, Szabolcska Mihály și-a permis în anul 1891 a scrie în „Nemzet“ o scrisóre, în care, își bate joc de studenții germani. Scrisórea acésta a fost tradusă în nemțesce în colónele fóiei „Kronstädter Zeitung“ și studenții i-au dat acum un respuns potrivit, cu ocasiunea serbării iubileului universității din Halle, unde au convenit o mare mulțime de studenți din tótă Germania. La comersul festiv dat în ḑiua iubileului, comers la care au participat vre-o 8000 de persóne, s'a cetit în public întrégă scrisórea acésta, în traducerea din „Kronstädter Zeitung“. După cetire a trecut scrisórea din mână în mână producênd mare indignațiune despre ce s'a telegrafat ḑiarului „S. D. Tageblatt“ din Sibiiu, „Allgemeine Zeitung“ din München etc.

In ḑiua următóre tóte societățile de studenți ce erau representate la iubileu, au compus la adresa magiarului Szabolcska rĕspunsul următor, trimis fórte multor ḑiare spre publicare:

„Stimate Domnule!

„Epistola D-tale apărută în „Nemzet“ la 27 Martiu 1891 și publicată în traducere și în nrul 160 al ḑiarului „Kronstädter Zeitung“ dela 13 Juliu a. c. a fost cetită aséră (4 August) la comersul festiv al universității din Halle, în presența alor 5000 de studenți germani.

„Dacă nu o vor fi ascultat chiar toți, noi am ascultat-o și vom griji ca sĕ fie și mai departe cunoscută și după merit aprețiată.

„Se ințelege ieri-séră a fost imposibil a-ți rĕspunde. Astăḑi însĕ, adnați la „Frühschoppen“ noi „Landmanschaft“-ul — vocile din Halle, și alte universități, n'am avut nimic mai urgent, decât sĕ-ți rĕspundem.

„Judecata D-tale despre cultura nóstră, în considerarea raportului bine cunoscut, în care stă cultura germană și cea magiară — firesce, nu ne impórtă câtuși de puțin.

„De aceea la imputarea făcută de d-ta despre „mărginirea spirituală și ignoranță“ nu ne simțim îndemnați a rĕspunde, ci ne alăturăm pe deplin la conclusul luat de stustudențimea din Lipsca la 6 Iuliu a. c. de „a sfătui tinerimea magiară ca se încungiure de acum înainte universitățile germane calumniate“.

„D-ta însĕ ai avut bunătatea a spune, că opinia nóstră are óre-care importanță pentru d-ta și compatrioții d-tale. D-ta ḑici că „ar trebui împedecat, ca noi sĕ nu ducem în viața publică o părere rea despre Magiari“. Acésta, stimabile, nu se mai póte împedeca, ba, spunênd adevĕrul, părerea nóstră despre Magiarii abia póte fi mai rea decum este. Pentru-că noi șcim din gura multor Sași ardeleni, care umblă pe la noi, scim și mai acurat din „Memorandul“ și „Replica“ română, din ale căror fapte îngrozitóre d-vóstre nici una nu puteți combate — au dóră puteți? atunci poftiți — scim, cum am ḑis, că d-vóstră celoralalte popóre din Ungaria, și chiar urmașilor germani, căror aveți a mulțămi tótă cultura ce aveți — voiți sĕ le răpiți cu tóte mijlócele naționalitatea garantată lor chiar prin propriile vóstre legi. Din acésta nu se va aloge nimic, pentru că opiniunea nóstră despre voi, este opiniunea maiorității studenților germâni. Acestia vor conduce — în 2—3 decenii — sórtea imperiului germân și ei se vor interesa de germanii cei afară de imperiu cu interesul ce-l prinde datorința conservării de sine și cu aceea putere, pe care li-o dă puterea nu numai a imperiului german, ci a intregului germanism — chiar și în fața celor 6 milióne de magiari.

„Rugându-vĕ, pe d-ta și pe compatrioții d-tale, sĕ cumpĕniți bine aceste ale nóstre cuvinte.

„Sĕmnăm cu stima ce vi-se cuvine,
„Halle, 5 August 1894“.
(Urméză iscăliturile).

Noutăți.

Avis. Tinerii români de confesiune gr. or. cari vor cerceta în anul scolastic viitoriu scólele gimnasiale, reale, comerciale ori industriale în Timișóra și voesc a fi întreținuți în Alumneul gr. or. român din loc sĕ-și dee cerelile la subscrisul până la 15 August st. n. a. c. La cereri sunt a se alătura atestatul scolastic din anul trecut, atestatul de botez și atestatul de paupertate subscris și de parochul local. Timișóra la 4 August 1894. Emanuil Ungurian, președintele alumneului.

⁂

Dela cursul de limba magiară din Sepși-Sângeorgiu au sosit cu trenul de aḑi în Brașov vre-o 40 de învĕțători români cari au părăsit cursul din causa șicanelor ce li s'au făcut. De séră vor sosi și ceialalți învĕțători români, probabil că și Sêrbii, mai rĕmênênd îndărĕt Sașii. Repețitele stăruințe ale inspectorului reg. de scóle, ca învățătorii sĕ remână și sĕ se supună unui esamen, au rĕmas fără resultat. Invĕțătorii, cari de altfel își au diplomele lor de cualificațiune nu s'au simțit obligați de-a se supune unui esamen special, ér după ce în mod volnic li-s'au subtras și diurnele, ei au părăsit cursul, fără de a ascepta închiearea lui. Pasul acesta energic al învĕțătorilor noștri l'a supĕrat pe directorul scolar atât de mult încât acesta a rămas bolnav în pat — scrie „Gazeta trans.“

⁂

Banii cei noi. In primul cuartal al anului curent s'au bătut cu totul 29,337.378

Lăsaiu indispoziția și am dat a medita, că ce vor fi avut furnicile de dincóce de cale cu cele din laturea opusă? Că s'au apucat de mine, recunosc, că eu am greșit; prin urmare aveau tot dreptul a-mi da aceea lecțiune.

Dar mirarea 'mi era, că ce vor fi avut ele una cu alta, încât așa fără crutare sĕ ologeau, maltrautau și omorau?

Și ele tóte furnici! Dau sĕ întreb pe celea cari stau la pază, dar ele românesce nu sciau, și eu limba lor încă nu o pricepeam. Așa curios am plecat nemângăiat asupra acelei din urmă cestiuni. Am conchis însĕ: că

„vor aparținea la diferite națiuni“

George Marian,
parocli gr. or.

Coreea, China și Japonia.

Coreea, cu insula Quelpart, are 218.192 kilometri pătrați.

Populațiunea Coreei este evaluată la aprópe 11 milióne de locuitori, adecă cam vre-o 50 locuitori pe kilometru pătrat.

China cuprinde	11,574,356	kil. pătrați
Japonia „	382,416	„ „
China are . . .	402,735,000	locuitori
Japonia are . .	40,000,000	„

China propriu ḑisă, are o populație fórte désa; așa cele ḑece provincii principale pentru o suprafață de 4,024,690 kilometri pătrați, numĕră o populație de 381,554,977 locuitori, adecă o mijlocie de 95 locuitori pe kilometrul pătrat.

Ca termin de comparație, observăm că pe kilometrul pătrat:

Spania are	35	de locuitori
Francia „	72	„ „
Austria „	74	„ „
Belgia „	207	„ „

Japonia are pe kilometrul pătrat o mijlocie de 105 locuitori.

Manciuria, opt-spre-ḑece provincii, Turkestanul chinez, Mongolia și Tibetul.

Manciurienii sau soldații celor „opt-spre-ḑece stéguri„ formézā vechiul corp militar al imperiului, se bucură de multe privilegii și numĕră vre-o 280,000 de ómeni. Din acest numĕr, însĕ nu s'ar putea duce în luptă decât vre-o 90,000 instruiți europenesce și înzestrați cu armament modern.

Trupele celor „opt-spre-ḑece provincii“ sau trupele propriu ḑise chineze cu „drapel verde“ numĕră 539,000 de ómeni, dintre cari 98,000 voluntari și 161,000 Ijandsjuni.

Crovincia Petcili a ocupată de 99,000 soldați bine instruiți cu 581 pe tunuri, dintră care 245 de sistemele cele mai nóuĕ. De asemenea provinca Kuangsi și insula Formosa sunt ocupate de trupe, care au o instrucțiune militară și un bun armament.

Trupele din Turkestanul de resărit și din provinciile Ili și Tarbagatai cuprind 30,000 omeni, dintre cari 8,100 instruiți milităresce.

Mongolia își are miliția particulară compusă din 117,100 și Tibetul miliția sa proprie de 64,000 mii. Din aceste miliții vre-o 30,000 de ómeni sunt în serviciu permanent.

Resultă din aceste cifre și indicațiuni că cu o armată de peste un milion, China în timp de resboiu, nu póte conta pe mai mult de 400,000 soldați.

Unii pretind chiar că Chinezii n'au mai mult de 200,000 de ómeni disponibili pentru resboiu.

*

In virtutea legei din 21 Ianuarie 1889 serviciul militar este obligătoriu pentru toți Japonezii. Durata serviciului se intinde de la al 17-lea an până la al 40-lea.

Cei cari nu sunt cu totul încapabili de a purta armele aparțin de la vêrsta de 20 de ani armatei teritoriale. Toți cei-l'alți Japonezi obligați sĕ servéscă fac parte din rezerva armatei teritoriale.

Imperiul Japoniei, afară de insula Ieso esre impărțit în sése regiuni militare avênd de capitale Tokio, Nagoya, Osaka, Hirosima și Kumatoto, care fie-care sunt ocupate de câte o divizie.

Fie-care divizie cuprinde: 2 brigade de infanterie, un regiment de artelerie, 1 batalion de geniu și un batalion do tren La Tokio se află și garda imperială, în insula Ieso o miliție particulară și la Tsushima un corp deosebit pentru apărarea insulei.

Garda cuprinde 4 regimente de infanteríe cu câte 3 batalióne de câte 4 companii 1 divizie de cavalerie cu 3 escadróne, 1 batalion de tren de echipage cu 2 companii și un corp de musică.

Fiecare divizie de linie cuprinde: 4 regimente de infanterie cu câte 3 batalióne de câte 4 companii, 6 baterii cu câte 6 tunuri, 1 batalion de geniu, cu câte 3 companii, și 1 batalion de tren cu 2 companii.

Afară de acestea mai sunt: 4 regimente de artilerie cu câte 3 baterii, fiecare de câte 4 companii, 1 parc de tren, corpul de apĕrare insulară, care se compune dintr'o trupă de infanterie și o baterie, 1 corp de gendarmerie, 6 companii și în fine miliția particulară din Ieso cu 6 batalióne de câte 4 companii.

(Din „*Timpul*“)

în al doilea cuartal 3,937,654 piese de câte o corónă de argint. Din acestia s'au pus în circulație 28,764,363 piese. Au remas în reservă 4,510,669 piese de câte o corónă. In acelaşi period s'au bătut piese de câte 10 şi 20 bani în valóre de 12,442,568 coróne şi 80 bani, din care s'au pus în circulație 7,130,663 coróne şi 40 bani. Piese de câte 1 şi 2 bani s'au bătut în valóre de 808,014 coróre şi 19 bani, din care s'au pus în circulație 499.752 coróne 59 bani, ér 308.261 coróne 61 bani au rĕmas în reservă.

* * *

Activitatea voluntarilor de un an. Minstrul de rĕsboiu comun din Viena a dat o ordinațiune, prin care uşurézǎ voluntarilor de a întra în serviciul activ. In sensul acestei ordinațiuni toți voluntarii cari servesc adi şi pe cari superiorii îi țin de cualificați pentru acésta, trebue provocați, ca după depunerea esamenului de oficer de reservă sě între în serviciul activ. De acum încolo serviciu de probă gratuit nu mai este, ci respectivii din diua întrării în serviciu, adecă dela 1 Octobre 1894 încolo numai decât capĕtă salariul de oficer.

* * *

Ligă contra beuturei rachiului jidan. „Dreptatea“ scrie: Dela coloniştii din Repaş, Brutoț şi Olsavița periau pe an 2000—2500 fl. în straița jidanului din sat pentru beuturile sale puturóse şi veninóse. Coloniştii dară sătui de pagubele şi bólele, ce au suferit, s'au înțeles şi s'au hotărit încă înainte de Crăciun că nu vor mai bea beuturile jidanului. Ei au făcut o formală societate cu statut şi de atunci încóce sě țin bărbătesce de cuvêntul lor, deşi acum pe vremea lucrului greu de câmp sunt puşi la mare ispită. Pe trei inşi dintre ei i-a învins slăbiciunea, însě societatea întrégă i-a luat la critică sătéscă şi ei éră s'au pocăit.

Ce a fost însě pricina mai de aprópe a acestei hotărîri a coloniştilor? Aceea că coloniştii au avut într'o di vorbe cu jidanul pentru beuturile sale rele. Ómenii au dis jidanului: „Ce s'ar alege din tine piele de Itzig, dacă n'am bea noi rachiu la tine? La acestea jidanul îngâmfat a rĕspuns pripit: „Voi? Dar voi şi pe Isus Christos l'ați vinde numai sě puteți bea rachiul“. In urmarea acestor vorbe grele plugarii s'au necăjit şi au format între sine societatea contra beuturilor jidanului. De atunci încóce ómenii sunt mai trezi, mai sănătoşi, au mai mulți bani şi nu se ivesc în sate atâtea scandaluri şi lucruri slabe, şi e pace între vecini şi între singuraticii membri ai familiilor. Lucrul şi crutarea este la ei acuma capul lucrului şi nu prădarea timpului scump în birtul jidanului cu beuturile rele şi cu aerul stricat.

* * *

Infamia unui preot. „Dreptatea“ scrie: Ieri s'a ținut la tribunalul reg. din Arad pertractarea finală în procesul de agitațiune politică intentat parochului G. Cărăbaş din Dubeşti. In anul 1891 adecă preotul Cărăbaş a substituit în Dumineca Samarinenii pe preotul morbos din Pauliş în funcțiunile preoțesci. Cu acea ocasiune preotul Cărăbaş a ținut poporului din biserică o predică corespundĕtóre acelei Duminici. Parochul de acolo D. Bania vechiu antagonist şi duşman al preotului Cărăbaş, s'a folosit de acéstă ocasiune şi a faurit o arĕtare criminală contra lui Cărăbaş, denunțându-l, că prin acea predică a vrut sě agite poporul, dându-i sě înțelégă că leii din predică, adecă din sf. scriptură ar fi puternicii şi stăpânitorii de adi care stîrtică, mâncă şi nimicesc adi téra şi pe români, ş. a. m. Acesta-i substratul punerii sub acusă şi a încriminării lui Cărăbaş. La pertractarea finală de ieri acusatul paroch a avut de apĕrător pe dl Dr. Ioan Suciu, advocat în Arad. In decursul pertractării toți cei 18 inşi subscrişi la arătarea denunțătóre au jurat parte că ei n'au subscris acea scrisóre, parte că numele lor a venit bona fide subscris acolo; apoi au mai mărturisit, că părintele Cărăbaş n'a agitat şi că n'a folosit alusiunile imputate în aceea predică, şi că acel document nu corĕspunde de loc adevĕrului. Numai singur preotul Bania a jurat contrariul, că adecă arĕtarea făcută de el este adevĕrată. Cu tóte aceste procurorul de stat pune sub acusă pe preotul Cărăbaş şi cere pedepsirea lui. Apĕrătorul advocat Dr. Ioan Suciu într'o replică puternică combate şi nimicesce tótă teoria procurorului. Tribunalul se retrage şi după scurt timp publică sentința, că pe basa pertractării acusatul preot G. Cărăbaş e te nevinovat şi sistézǎ tótă ulterióra procedere ca neîntemeiată contra acusatului. Mai departe este tréba ven. consistor ce va face.

* * *

O visită în Bucuresci. Vre-o sută de persóne, sub conducerea dlui profesor şi director al instituțiunii pentru perfecționarea profesorilor de gimnastică din Drezda, venind direct dela congresul de gimnastică ce s'a ținut luna trecută la Breslau, vor visita sĕptămâna acésta capitala României. In fiecare an acésta societate visitézǎ diferite state aşa d. e. a visitat Turcia, Norvegia, Grecia. Din lista membrilor acestei societăți se vede, că maioritatea sunt profesori, medici, artişti, fabricanți.

* * *

Un nou proces. In 8 n. a lunei curente i-s'a înmanuat în temnița din Cluş dlui Andreiu Balteş actul de acuză, prin care i-se face cunoscut, că în 18 Septembre n se va pertracta procesul de presă al „Tribunei“ (al 19-lea) pentru adresa de aderență publicată în nr. 208 din 1893 al „Tribunei“

Étă adresa încriminată împreună cu subscrierile:

Domnului Aurel C. Popovici,
în Sibiiu.

Intoleranța şovinistă Te-a pus în şirul celor mai mari martiri ai națiunii nóstre românesci.

Causa pentru care suferi, neînfrântule luptător, e causa întregei românimi.

Sus stindardul nostru național!!!

Suntem gata la ori-ce jertfe!!!

Turda, 10 Septembre 1893.

Teodor Trombitaş, Iuliu Petricaş, Gaia, Nicolau Rusu, I. Ramonțian, Iuliu Gel Gelan, Simeon Nicóră, Stefan Mariş, Simeon Poruț, Valeriu Moldovan, George Tătar, Ioan Giurgiu Ioan Cadarescu, Septimiu Basil, Constantin Florian, Iuliu B. Murĕşan.

* * *

Dela postă. După o ordinațiune mai nóuĕ a ministrului ung. de comerciu, trimițĕtorii pachetelor, în cari sě află articuli delicați, pre cum flori, mâncare etc., la espedare pot sě pună condiția, că la cas, dacă nu s'ar puté preda imediat persónei adresate pachetul numai decât sě vină îndrĕrĕpt. In casul acesta trimițĕtorul are se scrie pe pachet cu cerusă colorată cuvintele: „Dacă nu se póte înmâna, imediat retour“ (Ha nem kézbesithető, azonnal vissza).

* * *

Inspector de artilerie. Din Viena s'a lățit scirea, că urmaş al archiducelui Wilhem, în postul de inspector general al artileriei, are se fie comandantul de corp din Budapesta, F. M. L. prințul Lobkovitz.

* * *

Recólta slabă. Fóia sêrbéscă „Male Novine“ raportézǎ, că în urmarea secetei recólta de cucuruz este nimicită în tóta Sêrbia. Cucuruzul însě este principalul articol de nútremênt al poporațiunii şi astfel guvernul va fi silit a face disposițiuni pentru a preveni o mare fómete.

* * *

Spiritul lui Carnot. Spiritiştii din Gratz au încercat într'o ultimă a lor adunare de a chema spiritul lui Sadi Carnot. Dar se pare că un alt spirit, aşa cel puțin narézǎ diarele austriace, a respuns la apel, care spirit, vorbind în franțozesce, declară celor cari evócă spiritul lui Carnot: „Carnot fostul preşedinte al republicei francese, nu voesce sě visiteze Germania şi m'a însărcinat sě ve spui acésta.“ Aceste cuvinte, dic diarele din Viena, au desconcertat cu totul pe spiritişti, cari nu-şi esplică cum defunctul preşedinte al Franței, sě nu scie, că Grazul nu e în Germania, ci în Austria.

* * *

Nocrolog. *Alecse Al. Frateşiu* preot gr.-or în Mehadia, diecesa Caransebeşului, după lungi şi grele suferințe, împărtăşit cu sântele taine, şi-a dat sufletul în mâna Creatorului, Vineri în 29 Iuliu a. c. st. v. la órele 7 a. m. în casa părințéscă din Preşmer în anul 41 al etății sale. Subsemnații cu inima pătrunsă de durere aduc acésta la cunosciința tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuților defunctului. Rĕmăşițele pămêntesci se vor depune la locul de odihnă în cripta familiară din Preşmer, Duminecă în 31 Iulie a. c. st. v. la órele 11 a. m. Fie-i țĕrîna uşóră! Preşmer, 29 Iuliu 1894. Părinți: Alecse Frateşiu, paroch în Preşmer, Iustina Frateşiu, născ. Popoviciu. Frați şi surori: Maria căs. Ludu, Eufrosina căsăt. Bălăscuța, Nicolae Frațeşiu, comersant în Văleni, Ioan Frateşiu comers. în Brăila, Ana că ăt. Popovici, Victoria căsăt. N. Aron. Cumnați: George Ludu, preot în Preşmer, Nic. Aron, preot în Galați, Nicolae Bălăcuța, propr. în Preşmer, George Popoviciu, proprietar în Preşmer, Reveica Frateşiu născ. Comşa. Nepoți: Valeriu, Eugenia, Victoria Ioan, Olimpia Ludu, Eufrosina, Maria, Victoria, Elena Bălăscuță, George, Ioan, Aurelia Popoviciu, Aurica Frateşiu.

Condițiuni de primire

în scóla civilă de fete, cu drept de publicitate, a „Asociațiunii transilvane“ din Sibiiu şi în internatul aceleia.

Direcțiunea scólei civile de fete a „Asociațiunii transilvane“ ne trimite spre publicare condițiunile de primire în acea scólă, cari sunt următórele:

Pentru primirea în scóla civilă de fete se cere atestat despre absolvarea claselor scólei elementare, sau atestat despre clasa corĕspundĕtóre premergĕtóre dela o altă scólă de categoria scólei civile. In lipsa unui astfeliu de atestat primirea se face pe basa unui esamen de primire.

Didactrul e ficsat cu 2 fl. v. a. pe lună, şi pentru elevele, ce întră pentru prima dată în acésta scólă, o tacsă de inmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provĕdut în § 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, şi la prima înscriere tacsa amintită de înmatriculare.

Elevele, cari voesc sě fie primite în internat. fie eleve ale scólei civile, sau ale scólei elementare a reuniunii femeilor, au sě se însciințeze de timpuriu, în tot casul înainte de începerea anului scolastic, prin părinți sau tutori la direcțiunea scólei, pentru a se puté face dispositiunile necesare. Tacsa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în dóuĕ sau cel mult 4 rate.*) Cărțile trebuinciόse, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână, se înțelege, nu sunt cuprinse în tacsa amintită, ci cheltuelile reclamate în acésta privință se pórtă de părinți, întocmai precum tot de dînşii sě pórtă cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălțăminte, pentru instrucțiune în musica instrumentală şi în limba francesă.

Tacsele pentru instrucțiunea în piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesce sě iee órele singură, sě computǎ la 2 óre pe sĕptemână tacsa de 9 fl pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucțiune în aceeaşi óră, tacsa sě computǎ la 2 óre pe sĕptămână cu 6 fl. de elevă;

b) dacă o elevă voesce se iee órele singură, se computǎ la 2 óre pe sĕptămână tacsa de 6 fl. pe lună dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi óră, tacsa se computǎ la 2 óre pe sĕptămână cu 5 fl. pe lună de elevă.

Pentru instrucțiunea în limba francesă, câte 2 óre pe sĕptămână, se computǎ pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tóte tacsele se plătesc direcțiunii scolare, care remunerézǎ pe instructori.

Elevele din internat, afară de scólă, au în fie-care di anumite óre de conversațiune în limba francesă, magiară şi germână. Pe lângă aceea ele sě prepară şi-şi învață lecțiunile sub conducerea şi cu ajutoriul directórei şi al guvernantelor.

Elevele, cari vor sě fie primite în internat, mai au sě aducă cu sine: o saltea, un covoraş la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarşafuri, (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi: perie de dinți, săpun şi 2 pepteni, care tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de aceste schimburile de trup sau albiturile, câte $^1/_2$ duzină din fie-care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, un parapleu şi încălțămintea trebuinciósă. Cât pentru toalete nóue, părinții şi tutorii sunt consiliați a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obțıné o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete cu prețuri moderate, sě fac aici prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de uniformă sě țin: o haină, dóuĕ şurțe în forma unei haine, o pălărie de iarnă şi una de vară, cari necondiționat au sě se facă aici şi cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Cu scóla civ. de fete a Asociațiuni este împreunat şi un curs complementar, în care se primesc elevele, cari au absolvat cele patru clase civile. Sě primesc însě şi eleve cari au absolvat cu succes bun II clase civ dar au trecut de 15 ani şi sunt împedecare de-a absolva tóte patru clasele.

Doritorii de a avé „Statutul de organisare“ precum şi „Regulamentul intern“ al scólei şi „Regulamentul pentru cursul complementar“ le pot primi dela direcțiune pentru câte 20 cr. unul. Tot dela direcțiune se póte primi pentru 1 fl. şi „Monografia“ şcólei, în care pe lângă istoricul institutului, sě află descris edificiul şcólei şi al internatului în tóte amĕnuntele lui.

Sibiiu, în August, 1894.

Direcțiuuea şcólei civile de fete cu internat.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“, Nr. 13 cu următoriul sumariu:

„Tovarăşi nedespărțiți sau Sântul Dumitru“ de Carol Scrob. — „Elocință“ de Ilie Demetrescu. — „Césuri grele“ de Ilarie Chendi. — La * * * T. Bocancea. — „Hoțul de cârlani“, (trad). de Iuliu Popescu. — „Ah! lăsați-mě sě plâng!“ de O. Bocca — „Tipuri caracteristice (trad.) De Theophrast. — „Rămurele“: — „In temniță“ de Lora. — „Descântece la nuntă“ de N. P. R. — „Feliurite„ * * *

A apărut:

— *Buletin statistic general al României*“ Nr. 3 anul II. Iulie, August, Septembre 1893 cu următoriul sumariu:

La Statistique du Bétail en Roumanie par C. E. Crupenski, Directeur de la Statistique générale. — Nombre du Bétail en Roumanie. — Annexes à Pétude précédente. — Statistiqe des sinistres en 1892: — Notice introductive par C. E. Crupenski. — Tableaux. -- Raport sur la Statistique des Libéralités en France par G. Kernbach. — Notice Statistiqe sur les Roumains en Belgique. — Catalogue de la Bibliothéque de la Direction de la Statistique générale ;—suite. — (L—P).

Din pulbic.*)

Pe toți amicii şi cunoscuții, de la cari nu mi-am putut lua adio în persónă, îi rog sě priméscă pe acésta cale sincerul meu adio.

Roşca.

Loterie.

Sâmbătă, în 11 August n. 1894.

Timişóra:	68	6	32	39	40
Viena:	66	34	4	8	39

---

*) Pentru ajutorarea părinților mai lipsiți de mijlóce, cari sunt hotărîți a-şi da ficele, institutul de credit şi de economii „Albina“, a creat 10 stipendii de câte 50 fl. pentru a căror conferire comitetul Asociațiunei a publicat concurs cu termin până la 25 August a. c. n.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e respondabilă.

Nr. 585/1894 [146] 3–3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scólele poporale din comunele mai jos insĕmnate, in protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Cunța, un post de învĕțătoriu cu salar de 300 fl., cuartir și lemne.

2. Teu, un post de invĕțătoriu cu salar de 300 fl. și cuartir natural cu dóuĕ odăi frumóse in edificiul scólei.

3. Gârbova, un post de invĕțătoriu cu salar de 300 fl., 4 stângini lemne de foc, din cari are a se incălḑí și sala de invĕțămênt, și cuartir natural in edificiul scólei.

Concurenții sĕ se presente până la alegere in comună la biserică spre a fi cunoscuți și in persónă.

Doritorii de a lua unul din aceste posturi sĕ și astérnă cererile de concurs subsemnatului oficiu in terminul deschis.

Mercurea, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, in conțelegere cu comitetele parochiali concernente.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 1048/894 [152] 3–3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de Cl. III Măgura din protopresbiteratul Branului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acésta parochie sunt sistemisate ca venite sigure 400 fl. v. a.

Doritorii de a competa la acésta parochie au a-'și aşterne suplicele lor instruite conform legii și regulamentelor în vigóre la subscrisul oficiu în terminul legal.

Zernesci, 30 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului, în conțelegere cu comitetul parochial concernente.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 263/894. [153] 3–3

CONCURS.

Pe temeiul venerabilei încuviințări consistoriale de sub Nr. 3487 B. a. c. prin acésta se escrie concurs nou pentru întregirea parochiei Țerețel, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 355 fl. 20 cr.

Petenții au a-și aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter

Nr. 248. [120] 3–3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, se se escrie a treia óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele dau suma de 401 fl.

Concurenții au a-și aşterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 16 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 414/894 [142] 3–3

Publicațiune.

Ileana Mucea din Racoșul inferior protopresbiteratul Cohalmului fiind despărțită de pribegitul ei bărbat Ioan Pândurean din Racoșul inferior prin sentența venerabilului Consistoriu archidiecesan din 24 Maiu anul 1894 Nr. 2071 B, acésta se aduce la cunoscința publică în sensul § lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 21 Iuniu 1894.

Oficiul prot. or. al Cohalmului

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Avis.

Sĕ primesc băieți și fetițe de scólă **în cuartir, cost** și **spălat** la **Eftimie Muntean,** proprietar în *Sibiiu (strada Gușteriții Nr. 63)* sub condițiunile cele mai favorabile

[155] 1–3 **Eftimie Muntean,**
proprietar.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49	Mezö Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24	Rév	–	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27	Ghiriș	--	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15	Apața	Circulézä nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Șeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—	Ocna	8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	7.42	4.42	—	6.46	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.15	8.20	5.03	—	7.07	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	8.39	5.14	—	7.18	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50						
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
–	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	--	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timișóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	--	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Brașov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oșorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	-

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 85 Sibiiu, Joi 4|16 August 1894. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3 August, 1894.

In un nr. anterior am ḑis, că cu privire la cestiunea română, politica magiară a ajuns până acolo, încât e silită a recunósce esistența cestiunii acesteia și că ea trebue resolvată, dar privitor la modul resolvării domnesce între magiari o adevěrată confusie, începênd de la ministrii și până la cel din urmă ḑiarist, care face politică: câte capete, atâtea păreri.

In „Hazánk“ de Marți, 14 August dăm de o nóuă părere Prim-articolul ocupându-se cu cestiunea de naționalitate, află, că acésta stă în legătură cu defectele administrației, în special cu aceea, că oficialii dela administrație sunt prea slab plătiți și astfel sunt siliți sě belésců poporul, sě trăéscă de pe spatele lui, ca parasiții și de aci ura poporului față de instituțiile statului. Advocații și popii, cu un cuvênt agitatorii, cum sě ḑice în acest articol, esploatéză acésta ură, sparie pe popor cu oficialii de administrație și de aci cestiunea de naționalitate.

Afară de oficialii dela administrație, sě ḑice în articol, aceia, cari belesc poporul și i storc crucerii sunt advocații români, băncile române și preoțimea. Prin urmare, pe acestia încă îi uresce poporul, dar cu deosebire pe advocați!

Datorința guvernului ar fi sě reguleze salarisarea oficialilor dela administrație, ca aceștia sě fie sfătuitorii și pretinii poporului, ér' nu tiranii lui. Prin acésta s'ar devalva și cestiunea de naționalitate și cu timpul ar dispăré.

Acesta este pe scurt cuprinsul curiosului articol. La dóue curiosități ale lui voim sě reflectăm pe scurt.

Una este obicinuita apucătură a foilor magiare de-a calomnia inteligința nóstră și a o presenta în de așa, ca și când ea ar apěsa și stórce poporul. Cât de nebasată este afirmațiunea acésta, sě vede și din contraḑicerea, ce sě află în articolul din cestiune.

Se ḑice în el, că afară de oficialii administrativi, advocații, băncile și preoțimea stórce banii dela popor și că poporul pe acestia îi uresce! Cum vine dar, că poporul tot pe acestia îi ascultă, îi urméză, după-cum mărturisesce autorul articolului? Pentru-ce nu ascultă de oficialii administrativi mai bine, decât de advocații și preoții lui, „cari îl sug ca lipitorile“. Rěspunsul, ce-l póte da ori ce om nepreocupat, va fi dovada cea mai bună, că ḑiarele magiare aruncă cu o superficialitate obrasnică învinuiri și calomnii nebasate clasei inteligente a poporului nostru. Cu de-al de acestea însě suntem dedați, căci nu acésta este cea dintâiu, nici cea din urmă și nu e ceva nou în ḑiaristica magiară.

Ne pare însě curios modul de resolvare al cestiunii române, ce-'l propune autorul El crede, că Wekerle a avut dreptate la Baia-mare, când a ḑis, că cestiune de naționalitate în sensul strict al cuvêntului nu esistă, căci „cestiunea de naționalitate actuală este cestiune de pâne“. Ér resolvarea ei sě va face, dacă se va îmbunătăți léfa oficialilor. Acésta ne arată de nou, cât de superficial și unilateral judecă politicii magiari în cestiunea de naționalitate atât de arḑětóre.

In loc de a se desbrăca de ori ce patimă și preocupațiune față de români, în loc de a se sili sě-i studieze cu tótă seriositatea, și a esamina aspirațiunile lor, încércă a se amăgí cu chimere! Par'că lumea se va orienta după astfel de idei scrintite.

Opinia publică esternă și agitațiunea valachă. Cu acésta titulă „Egyetértés“ de Marți, 14 August c. constată, că presa strěină, italiană, francesă, germână etc. nu numai că e plină de atacuri antimagiare, ci își dă și părerea asupra mișcării române și aceste păreri sunt tóte contrare magiarilor.

La universitățile germane, ḑice fóia acésta, sě fac conjurațiuni formale contra magiarilor și suntem aprópe de aceea, ca pe tinerii nostri cari cercetéză universitățile germane sě-i ia la persecuție Burschenschafturile, ațițate contra nóstră de români. „Egyetértés“ e nĕcăjit apoi pe albumul „Voci latine“, redigiat de dl V. A. Urechia, e necăjit pe Lockroy și cu deosebire pe De Gubernatis, care în „Voci latine“ sě declară contra politicei magiare și care „este membru corespondent al academiei magiare și a scris o carte despre literatura magiară, subvenționat din partea magiarilor“. In fine provócă guvernul sě ia měsuri, ca scirile aceste nefavorabile, sě fie contrabalansate în ḑiaristica din strěinătate, spre eare scop sě caute legături, bărbați apți pentru acésta și sě nu cruțe jertfe.

Adecă guvernul sě corupă cu jertfe materiale, cu bani, ḑiaristica streină, cu bani din fondul de disposițiune. Cerce, sě vedem la ce resultat va ajunge.

De astădată voim numai atâta sě reflectăm, anume cu privire la văerarea lui „Egyetértés“ că tinerii magiari vor fi persecutați în Germania, că la acésta nu numai românii și cestiunea română e causa, ci purtarea necalificabilă, vătěmătóre a magiarilor față de germani și față de cultura germană.

Sau dóră nu cetim adeseori prin foile magiare espectorațiuni la adresa germanilor, în care poporul puternic și cultural german este luat în bătaie de joc, satirisat, tractat ca un popor inferior poporului magiar? Și aceste nu în foi de a dóua mână, ci în foi de frunte din capitală. Szabolcska Mihály a bajocorit în „Nemzet“ pe studenții universitari germani și și-a și primit rěspunsul potrivit. Fructele unei astfel de purtări îngâmfate resar, magiarii le caută și étă le află. — Cine cum saměnă, așa și seceră.

Revista politică.

„Bud. Corr.“ anunță din Ischl: Ministrul de interne Hieronymi a sosit aici pentru mai multe ḑile. Majestatea Sa îl va primí în audiență privată. Foile magiare cred, că în audiența avută la M. S. Hieronymi va raporta despre călětoria sa prin Ardél.

Se ḑice, că va propune totodată pe baronul Josica Șamu de secretariu de stat și câteva persóne pentru umplerea unor locuri vacante de comiți supremi. Acestea-s succesele călătoriei prin Ardél.

* * *

După ce ministrii magiari au fost primiți cu atâta alaiu de poloni cu ocasiunea visitărei esposiției, magiarii încoragiandu-se au mers mai mulți sě cerceteze esposiția. Telegramele sosite dau astfeliu de aměnunțe: La primirea óspeților magiari în edificiul esposiției s'au întonat în mod și mai marcant raporturile de amiciția între poloni și unguri. Membrul camerei magnaților, contele Stanislau Badeni le adresà o vorbire de primire, în care întonà comunitatea de interese, care esistă de trei secole între ambele națiuni și cari forméză basa simpatiilor reciproce. Consilieriul Csandici respunse că ungurii n'au venit numai pentru a-și manifesta iubirea lor frățéscă, ci ca sě lege și aici legături mai strinse pentru viitor. Óspeții visitară apoi esposiția, fiind în tóte părțile salutați cu ovațiuni.

* * *

Ministrul de culte rusesc are de gând, ca în conțelegere cu cel de interne sě sisteze tóte scólele evreesci și în locul lor sě înfințeze scóle de stat, în cari instrucțiunea din religiunea mosaică și din limba hebraică sě fie predată de învěțători denumiți din partea statului. Nóuěle scóle vor fi puse sub inspecțiunea și supraveghiarea unei severe comisiuni de control, din motivul, că statul e de credința, că în scólele evreesci actuale dar mai ales în seminariile private se propagă spirit revoluționar.

* * *

Ḑiarul german „Kölnische Zeitung“ publică în numěrul seu dela 10 l. c. un articol remarcabil datat din Pesta, despre cestiunea română. In introducere protestéză contra necontenitelor și regulatelor suspiționări din partea magiaro-jidanului „Pester Lloyd“, că tóte ḑiarele, cari nu tractéză cestiunea română pe gustul șoviniștilor magiari, ar fi mituite cu bani

FOIȚA

Viața lui H. Schliemann.*)

(1822–1890).

Modul cum Schliemann a purces la săpările și cercetările sale archeologice stă în strînsă legătură cu însăși viața sa. Fasele desvoltării sale merită deci mai multă atențiune, decât ale multor altor erudiți.

Iși trage originea dintr'o familie de preot din Mecklenburg, cărei împrejurări se atribue unele însușiri caracteristice firei sasului din regiunile sudice. Aceste sunt: idealismul integru, din care a isvorit setea sa după cultură și sciințe, care făceau de prisos ori ce faptă de odihnă și voința constantă, cu care își urmă scopul ce-l conducea la sublim. Inzestrat cu asfel de însușiri, fantasia sa invențiósă aflà mijlócele trebuinciόse, pentru a delătura piedecile, de s'ar fi arětat ele într'o formă ori cât de varie. Deci firei sale are sě-i mulțăméscă, înainte de tóte, că a ajuns cu timpul: un bărbat prea erudit și vestit, despre care cei mai depărtați nu se pot esprimă cu deplină cunoscință.

Entusiasmul și prevederea înțeléptă emulând întrênsul.

In amestecul fără păreche a acestor calități estraordinare zace secretul succeselor lui Schl. Credința sa neclintită în adevěrul necontestabil, cuprins în descrierile homerice a dat nascere descoperirilor lui celor mai renumite. Desnodarea fericită a referințelor sale comerciale și punctualitatea, cu care publică câte un op despre fiecare întreprindere a sa, măria succesele. De altcum acésta era pe acele timpuri o apariţiune destul de rară, deórece și pe timpul nostru aprópe fiecare obicinuesce a-și aduna materialul necesar și numai după aceea dispune publicarea lui, din care causă lumea interesantă trebue sě fie în îndelungată așteptare. Apariția neasceptată a materialului studiat de Schl. resuna de pe buzele tuturor și a devenit dominant pe întreg terenul archeologiei.

Autobiografia lui Schl. publicată în cel mai voluminos op al seu, în „Ilios“, ofere biografului punctele principali pentru descrierea vieții și activității acestui bărbat.

Henrich Schlieman s'a născut la 6 Ianuariu 1822, în comuna Neŭ-Buckow, din Mecklenburg. A fos fiu de preot. Părinții lui deja în anul următor după nascerea lui Henrik sě mutară în comuna Ankershagen. Aci își petrecu micul baiat cei 8 ani următori, în cari și-a câștigat primele impresiuni decisive asupra întregii sale vieți. „Scorniseră vestea, ḑicea Schl., că în casa nóstră din grădină ar umbla spiritul antecesorului tatălui meu. Numai decât înděrěptul grădinei nóstre se estindea un loc, care sě numia „Tața de argint“, din care, conform credinței generale, s'a obicinuit a apărea pe la meḑul nopții o femeie cu tață de argint. Chiar era în sat și o movilă mică, încunjurată de șanțuri, de sigur vre-o grópă din perióda păgână de odinióră, și și un așa numit „Hünengrab“, în care, după cum se povestesce un anumit cavaler bětrân și-ar fi îngropat baiatul în légăn de aur.“ Lucrul de căpetenie a fost cetatea vechie, în care odinióră a residat bětrânul cavaler Henning de Holstein. Se povestesce, că acest cavaler afurisit, ar fi năvălit órecând-va asupra principelui de Mecklenburg din apropiatul Wartenberg, dar cutezanța sa nu numai că nu i-a succes. ci după aceea l'a despoiat chíar și de cetățuia sa. Ómenii arătau acolo chiar și un turn gros, lângă care și-ar fi ascuns cavalerul tóte tesaurele sale, când a trebuit sě abḑică și de ultimele speranțe ale scăpării. Pe murul cetățiuei se vedea încă relieful lui Henning Braudenkirl, ér în cimiteriu mormêntul, din care și după vécuri se scotea la ivélă piciorul stêng al cavalerului, astrucat în ciorapi de mětasă. Gropașii și clisieriul întăriau cu jurămênt adeveritatea acestor istorióre, ér copilul naiv credea tot ce auḑia.

Mai istorisesce Schl. că deja tatăl-seu i-ar fi zugrăvit de repețite ori nimicirea cetăților Herculanum și Pompeji asemenea cu colori vii și istoria cum a decurs resbelul troian, ba că ar fi primit pe Crăciunul din a. 1829 o anumită istorie universală, din care Troia arḑětóre cu giganticii sei muri, pórta Skäică, Aeneos cel pribég, care duce pe tatăl seu Anchises pe umeri și pe Ascanius cel mititel de mână, a influințat deosebit asupra sa și a deșteptat în sine dorul de a cerceta și vedea óre cândva acea regiune și de ai Ligei. Apoi diarul renan vorbesce între altele astfeliu despre causele controverselor dintre magiari și români:

---

*) După prof. Dr. K. Schuchardt, archeolog de profesiune, care a primit nobila însărcinare de a prelucra resultatele scientifice la cari a ajuns Schl în urma sĕpăturilor sale, în mod obiectiv și potrivit pentru a puté fi respândite în tóte păturile publicului cetitoriu.

La anul 1848 a erupt în renumita adunare dela Blașiu, cu putere elementară, consciința națională a românilor, cari secoli de ani au fost lipsiți de drepturi politice, și de atunci cel dintâiu articol de credință politic al lor este egala îndreptățire națională. Absolutismul austriac, care în anii 1850 curmà cu tóte libertățile, lăsà pe lângă tóte tendințele sale de germanisare, neatins principiul de egală îndreptățire națională. Autonomia provincială, de care s'a bucurat marele principat al Ardélului, prin anii 1860, susținù fórte strict, din principiu și din pracsă, egala îndreptățire a celor trei limbi ale țěrii, magiară, germană și română, și nici odată n'au trăit românii timpuri mai bune ca atunci.

Reintroducerea stărilor publice de atunci, cari s'au delăturat prin pactul dela 1867, și a căror încetare, a pus basa hegemoniei magiare prin recunóscerea uniunei publicată în mod volnic la 1848 în dieta dela Clușiu, și care însě din partea românilor nici-odată n'a fost recunoscută, este ținta tuturor politicilor români și forméză conținutul programului național dela 1881. Magiarismul din contră ține unitatea teritoriului ungar — se înțelege, ruptă prin independența Croației — și valabilitatea nemărginită a limbei statului magiar, ca inviolabile, și nu voesce sě recunóscă în țéră lângă sine nici o individualitate națională.

Legea de naționalități dela 1868, o împlinire fórte defectuósă a promisiunilor date locuitorilor nemagiari ai țěrii în decursul luptelor pentru restituirea dreptului public ungar, este în ochii acestora „minimul", de ce au ei lipsă pentru susținerea esistenței lor naționale; după părerea magiarilor celor mai moderați, „macsimul", ce-l póte oferí statul național magiar cetățenilor sei de „limbi strěine"; după convingerea șoviniștilor ultranaționali ai rasei domnitóre, o pedecă de căpetenie pentru contopirea tuturor nemagiarilor, la care tind ei, sau mai bine dis, o pedecă de căpetenie pentru nimicirea naționalităților germane, slovace, sêrbesci și române, care tendință de nimicire lung timp s'a ținut în ascuns, acum însě e declarată pe față.

Era tiszaistă de cinci-spredece ani a urmărit în continu acest scop, și adecă de-o parte prin legi, cari în mare parte paralisau conținutul legii de naționalități, de altă parte printr'o formă de administrare, care violà, cu scop vědit, dispozițiunile legii de naționalitate și prin aceea sgudui fórte tare credința populațiunei în sânțenia legilor.

Inverșunarea din causa acésta se manifestéză în modul cel mai vehement din partea celor trei milióne de români; s'a manifestat însě de repețite ori și din partea slovacilor și sêrbilor și chiar și oposițiunea parlamentară, făcută din partea sașilor ardeleni, față cu politica volnică națională a lui Tisza.

Primirea, ce i-s'a făcut ministrului Hieronymi în Ardél, din partea românilor, dovedesce în mod evident, că cu promisiuni și cu mijlóce paliative nu se póte ajunge la nici o liniștire a spiritelor agitate. Schimbarea legii electorale din Ardél ar fi un pas de prevenire, dar nici pe departe îndestulitor. Numai ținerea strictă în vigóre a legii de naționalități, din partea guvernului, și o pracsă de administrare în tóte privințele dréptă, care va înceta sě vêneze după magiarisare, este în stare sě îmbunătățéscă raporturile românilor și ale celoralalte popóre ale Ungariei, cu puterea statului și cu magiarismul. Insě din partea magiarilor se cugetă numai la validitarea prin mijlóce volnice a ideii de stat magiar.

Noutăți.

Dela cursul de limba magiară din Sepși-Sângeorgiu. Cu privire la scirile tendențióse din diarele magiare despre nesupunerea învěțătorilor nostri, cari au fost la cursul de limba magiară în Sepsi-Sân-Georgiu, la un nou esamen de cualificațiune din limba magiară, precum suntem informați lucrul stă astfel: Invěțătorii, cari au fost la acest curs și cari au diplome de cualificațiune din limba magiară, subscrise de comisariul guvernial, au făcut întrebare la Preaven consist. archid. gr. or., că au sě se supună la un nou esamen de cualificațiune precum li se cere ori ba? La acésta întrebare Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan a decis, că deórece învěțătorii respectivi au cualificațiunea recerută din limba magiară, n'au sě se mai supună la alt esamen de cualificațiune.

* * *

Ferestrile episcopului Pavel. Sub acest titlu „Nemzeti Ujság" scrie, că tribunalul din Oradea-mare a pornit cercetare în contra făptuitorilor, care au pus la cale demonstrațiile de astă-vară. Actul de acusă e gata și îndată-ce se va ridica la valóre de drept se va determina diua pertractării finale.

* * *

Proces. In procesul „Foii Poporului" pertractat Marți înaintea curții cu jurați din Cluj, dl G. Moldovan a fost osândit cu unanimitatea voturilor la o lună temniță ordinară și 47 fl. cheltuieli. Dl Marschall a fost achitat. Din cauțiunea „Foii Poporului" se detrag 300 fl.

* * *

Diaristic. Foile din Budapesta și apoi cele din provincie au adus o scire că diarul „Dreptatea" va înceta cu finea acestui an. „Dreptatea" scrie în privința acésta următórele:

E imposibil a registra în tóte minciunile ce-și dau rótă prin presa speculanților. Câte una însě trebue sě o înregistrăm. Fițuica de aici a guvernului a scornit cea mai nouă minciună a presei magiare. In numěrul seu de Sâmbătă a adus fără dór și fără póte scirea că — „Dreptatea" va înceta cu 1 Ianuariu. Adi minciuna percurge tóte diarele magiare și e primită cu mare satisfacțiă și vedită plăcere. Deșartă plăcere și trisă sinamăgire. Tot ce e drept este, că cu 1 Ianuariu „Dreptatea" va intra în al II-lea an al vieții sale.

* * *

Cununie. Adi la 10 óre a. m. s'a celebrat în biserica nóstră din Sibiiu-cetate actul cununiei între princesa domnișóra Maria Bibescu și dl Nicolae Iulian, propr. în Bucuresci.

* * *

Inscrierile la pedagogia din Caransebeș. In „F. D." cetim, că înscrierile în anul I al institului pedagogic diecesan din Caransebeș se fac în dilele de 20, 21 si 22 August a c. (1, 2 și 3 Septembre n.); éră petițiile pentru primire sě se trimită până în 15 August st. v. la direcțiunea institutului pedagogic diecesan.

* * *

Direcțiune moderată. Diarul slovac „Narodnie Noviny" scrie, că după cum îi s'a dat a înțelege din mai multe părți în sinul guvernului unguresc e pe cale sě se formeze o directiune mai moderată și că au de gând sě previnà cu mai multă bunăvoință naționalitățile.

Nu scim, de unde și-a luat acésta informațiune fóia slovacă, dar semnele nu prea arată o astfel de tendință. Până va ține actualul sistem, condus de terorismul șovinistic și grandomanie, greu sě vor puté schimba lucrurile. Dovadă este vorbirea lui Wekerle, care dice, că cestiune română nu esistă, ér încât esistă trebuie oprimată. Este acésta semn de direcție moderată?

* * *

Denumire. Consistoriul eparehial aradan, întrunit in ședința plenară, a denumit pe dl Dr. Ioan Trăilescu, de protopresbiter al tractului Chișineu..

* * *

Têrgul dela Recea, care este renumit a fost și în anul acesta cercetat de multă lume. Prețul vitelor s'a urcat încâtva, deóre-ce au venit mulți cumpěrători. Lipsa de oi e tare simțită.

* * *

Vechia reședință episcopéscă din Caransebeș. In archiva protopresbiteratului din Caransebeș s'a găsit o interasantă notiță despre trecutul vechei reședințe episcopeșci. Documentul este scris cu litere cirile. „Fóia Diecesană" 'l reproduce astfeliu:

„Cunoscință despre bunul național sau al eparchiei Caransebeșului.

1. despre reședința episcopéscă.

Pe la nnul 1816 au venit protosincelul Șacabent ca director în Caransebeș și șědênd în reședința episcopéscă până la anul 1827, iar atunci ajungênd archimandrit s'a mutat la mânăstire; și după aceea au mai ședut muma și soru-sa vre-o 3 ani, apoi murind mumă-sa, sora lui s'au mutat la frate-seu iarăș în mânăstirea Misiciului și reședința a rěmas gólă.

Deci fiind casa acésta cu totul părăsită și în starea cea mai rea, pe la anul 1837 s'au mutat în ea rěposata Elena Petroviciu nemeșónea de Rugi și acésta apoi au răpăluit tótă casa, grajdiul, gardurile, au făcut fântâna și tóte cele de lipsă; éră pe la anul 1837 sau mutat și acésta din căși cu totul și ca sě nu fie cășile pustie au băgat rěposatul protă Tomici pre o věduvă anume Smăranda se șadă în căși fără de nici o plată, carea mai pe urmă și acésta după trecerea de 2 ani au murit. Éră la anul 1842 viind reposatul protă Radac au lăcuit aci până la mórtea sa la anul 1854; éră dela anul 1856 s'or dat cășile cu chirie apotecariului Galini până astădi.

2. Plațul cel de móră pe la anul 1810—12 l-a cumpěrat neguțătoriul Nicolae Ostoia dela reposatul episcop Șacabent. Și fiind aci móră cu 2 ciuturi, au stricat-o pe aceea și au zidit alta pre acel loc cu 2 roți după cum acuma se află. Acest neguțătoriu murind, s'a măritat soția sa după un Fenrich anume Liuba, și a rěmas móra sub stăpânirea ofițirului acestuia. Nu mult după acésta și după mórtea episcopului Șagabent se arată lucrul acesta la metropolitul Stratimiroviciu, că s'au vêndut disa móră cu nedreptul, pentru că este un bun al nației și purtându-se proces au eșit resultatul afară, că disul Fenrich Liuba sě mai stăpânéscă móra 7 ani, ca sě pótă sě-și tragă capitalul încât s'au prețuit móra; apoi trecênd terminul acela a rěmas móra iarăș episcopiei până în diua de astădi.

* * *

Têrgul de cai pentru miliție. Ministrul comun de resboiu face cunoscut, că pentru cumperarea de cai pe séma miliție se rênduesc în Ardél următórele têrguri: la Deeș 10 Sept. la Ghiriș 12 Sept. la Murěș-Oșorheiu 14 Sept. la Zabola (comit. Treiscaune) 16 Sept. la Cohalm 18 Sept. la Sepsi-Sângeorgiu 20 Sept. Brașov 22 Sept. Sibiiu 24 Sept. Caii se fie dela 4—7 ani și sě aibă cel puțin 158 cmt. înălțime.

* * *

Comitetul electoral al partidei liberale din Oradea mare a hotărit sě învite pe Kol. Tisza ca în 2 Septembre se vină în sinul alegětorilor, unde 'și va face darea de sémă.

* * *

Comiți supremi. Scirile din Budapesta anunță, că în corpul comiților-supremi se vor face unele schimbări: Deputatul Arpad Mikó va fi numit comite-suprem al comitatului Odorheiu; comitele suprem al comitatului Eisenburg, Coloman Radó, se va retrage și în locul lui va fi numit secretarul de stat în ministerul de comerciu, Eduard Reissig.

* * *

---

ceea-ce a mai rěmas din mărirea ei străbună. Deórece tovareșii sei de joc sě însuflețiau prea puțin de așa ceva, el s'a aliat cu o colegă a sa, care avea în acésta materie mai multă afinitate spirituală cu el. Mina Meinke a fost acésta, pe care după-cum însuși sě spune, s'a decis sě o ia mai târdiu de soție și astfel împreună sě desgrópe ruinele Troei.

Copilul de abia împlinise anul al 9-lea și murì mumă-sa, lăsând în urma sa 7 copii a căror crescere era destul de anevoiósă. Pe Henrik îl luă la sine unchiul sěu, predicatorul din Kalkhorst, la care în decursul unui an primi o instrucțiune deosebită dela un candidat de preoție. Deja la Crăciunul anului 1832 surprinse pe tată-sěu cu o composiție latină, care conținea evenimentele principale ale resboiului troian. Nu peste mult intră în terția gimnasiul din Neustrelitz. Dar tristele referințe familiare, l'au constrîns sě abdică de cariera scientifică. Deja preste trei luni trebuí sě schimbe gimnasiul în școlă reală. Terminându-o acésta în primăvara anului 1836, așa dar în etate de 14 ani, a intrat ca învěțăcel într'o băcănie mică din opidul Fürstenberg. Intréga sa ocupațiune de aci se mărginea în a vinde hirinci unt, rachiu de crumpene, lapte, sare, cafea, zachar, oleiu, lumini de sěu etc. etc. macina crumpene pentru fabricarea de spirt, mătura prăvălia și isprăvea și alte nimicuri de feliul acesta. De diminéța până séra trebuia sě șadă în prăvălie, și astfel nu-i prisosia nici chiar o óră pentru cultivarea sa spirituală. Schl. amintesce din aceste vremi un eveniment caracteristic. Odată într'o séră a venit la dênsul în prăvălie o calfă de morariu, care fiind odinióră favorisat de împregiurări fericite cercetase gimnasiul, dar mai târdiu ajunsese sěrac. Pe atunci însě se dedicase cu totul beției. Cu tóte aceste nu uitase cele învěțate óre când-va din Homeros: „In acea sară, dice Schl., am recitat cel puțin 100 versuri de ale marelui poet, și încă declamându-le cu în suflețire. Deși n'am înțeles nici o buche, totuși limba melodică a esercitat asupra-mi o astfel de influință, încât am plâns asupra stării mele nefericite. L'ăm rugat se repeteze de 3 ori divinele versuri și i-am plătit pentru acésta 3 păhare de rachiu; am jertfit dentru acésta bucuros cei câți-va fileri cari pe atunci formau întréga mea avere. Din acel moment în continuu rugam pe bunul Ddeu ca sě-mi dăruiască din îndurarea sa nemărginită și mie fericirea de a puté învěța órecând-va limba grecéscă".

$6^{1}/_{2}$ ani s'a năcăjit Schl. în atari suferințe. Intr'o di s'a năcăjit atât de mult cu ridicarea unor buți, încât a început a scuipa sânge și astfel a fost necesitat sě se obțină dela ori-ce muncă mai încordată. Atunci a mers la Hamburg și și-a căutat ocupațiune în nisce prăvălii coloniale. Din causa pieptului sěu slăbuț nicăiri n'a putut fi aplicat pe timp mai îndelungat. Din causa acésta s'a năcăjit atât de mult, încât în fine intră în aplicare ca elev de corăbieriu. 'Și vêndu unicul sěu roculeț, numai sě-'și pótă cumpěra un straiu de lână indisponsabil pentru navigațiune și în 28 Nov. 1841 sě puse pe brigul Borotea, care mergea spre Venezuela. Dar bunul Ddeu nu-i rênduise o sórte atât de rea, după-cum și-'o închipuise. Naia suferi naufragiu spre malurile Hollandiei. Personalul în decurs de 9 óre fu aruncat de valuri, până când în fine scăpă pe luntrița de pericol. Pe când tovarășii sei de călětorie 'și perdurà tot ce aveau, în urma naufragiului, lui Schl. i-a succes a-'și prinde chiar și lădița în care avea unele măruntișuri. Acum s'a deșteptat în el credință că i-ar fi rênduita sě rěmână în Hollandia și aci își și întemeia tótă fericirea sa de mai târdiu.

Lucru firesc, că în anul prim n'a ajuns nici o stare fericită. A mers la Amsterdam, Aci s'a aplicat ca servitoriu de cancelarie în prăvălia colonială a lui T. G. Quien. In acésta calitate trebuia sě alerge prin oraș după tóte nimicurile, sě învesteze valórea cambiilor, sě ducă epistolele la postă și sě le aducă de acolo. Totala lipsă de ocupațiune spirituală, urmată din causa acestor strapație continue, a întrebuințat-o spre folosul propriu. S'a nisuit ca prin umbletele sale în sus și în jos, sě se cualifice mai departe. Nici odată n'am venit nici nu m'am dus, dice el, nici chiar când ploua, fără ca sě nu am în mână vre-un caet sau carte și sě nu învěț ceva; nici odată n'am așteptat la postă făr a nu ceti sau recita vre-o concepțiune". In modul acesta a învěțat în $^{1}/_{2}$ an limba engleză, ér în $^{1}/_{2}$ cea franceză. La acel timp din puțina sa plată de 800 franci fu în stare a întrebuința jumětate spre acoperirea lipselor sale spirituale.

(Va urma).

Bancruta Greciei. Corespondentul lui „Figaro“ din Berlin, anunţă că negocierii s'au început între cabinetele din Berlin, Paris şi Londra, în vederea unei acţiuni diplomatice comune, care ar supraveghia interesele creditorilor streini ai Greciei. Aceste negocieri ar viza escluderea valorilor grecesci dela bursele europene, rechemarea representanţilor puterilor strĕine din Athena şi chiar o demonstraţie navală generală.

⁂

Calul „Kossuth“. Cetim în Budapesti Hirlap“, că contele Nicolau Eszterházy, care până acum secera succese la cursele de cai cu calul sĕu numit „Spirifankerl“, acum a schimbat numele calului în „Kossuth“

⁂

Recóltă. Intre Olt şi Têrnave recólta grâului a fost escelentă, afară de unele ţinuturi, pe unde a ajuns în mai multe rînduri grindina, care a nimicit totul. Cucuruzele, în urma ploilor s'au îndreptat mult şi promit o recóltă bună. De asemenea şi pe „Ţéra Oltului“ spicósele de tómnă au dat o recóltă bună.

⁂

Fundaţiunea Bibescu. Se scrie din Paris, că prinţul Alecsandru Bibescu, care petrece în capitala francesă, a fost ales preşedinte al societăţii limbistice francese. Drept mulţămită pentru acésta distincţiune, prinţul după cum insu-şi spune într'o scrisóre publicată în „Le Temps“ a depus 10,000 fr. pentru o fundaţiune, din ale cărei venite sĕ se escrie premii pentru opuri filologice, gramatice, dicţionare etc. cari tractézá în genere despre filologia română, sau în special despre limba română. La concurs vor fi considerate numai opurile scrise în limba franceză, română sau latină.

⁂

Un om bogat mort de fóme. In ḑilele aceste a murit în Urspieg cerşitorul Iosif Goldberg. Medicul a constataţ că acel om a murit de fóme. Când însĕ au visitat patul seu, au găsit la el 50,000 marce tot în bancnote de câte 1000 de marce. Acesta nu-i primul şi singurul cas. Mare şi puternică póte fi la câte un om sgârcenia şi lăcomia de bani.

Din escursiune.

Rotbav, în August.

(Jidanii în „Ţara-Oltului“. — Desfiinţarea comitatului. — Invĕţătorii nostri. — Studenţii din Braşov).

Când m'am aşeḑat în trenul, ce percurge linia Sibiiu—Făgăraş, în o frumósă diminéţă din ḑilele trecute, şi admiram priveliscea încântătóre, ce se deschide ochilor în „Ţara-Oltului“ până pe vêrful munţilor Făgăraşului, 'mi venia sĕ binecuvintez pre cel-ce mai întâiu a născocit ideea construirei acestei linii ferate.

Curênd însĕ gânduri negre mi a cuprins sufletul şi sub impresia lor scriu şi aceste rênduri, deóre-ce m'am convins, că prorocia fişpanului dela Făgăraş pare a se împliní: ideea de stat magiar se întăresce prin acésta linie.

Şi acésta idee personificată se arată în fii lui Israel, care au inundat „Ţara-Oltului“ şi despóie pe bietul ţĕran oltean prin tot soiul de şarlatenerii.

Chiar în cupeu părea că mĕ aflu in mijlocul Palestinei. La o staţie vecină cupeul se umplù deodată de ovrei „próspeţi“ sosiţi din părţile Galiţiei. Cum se suiră în tren, primul lucru a a fost sĕ-'şi facă rugăciunea de mulţămită, că se află pe pămêntul Canaanului. Rugăciunea durà o óră şi jumĕtate. Mai mult curios am petrecut cu ochii tóte mişcările acestor ómeni, cari fără pic de genă îşi eserciau cultul, făcênd din „vagon“ o adevĕrată sinagogă. Efectul curiosităţii a fost drept o straşnică durere de cap, dar totdeodată şi o admiraţiune pentru acesti ómeni, care nu se genéză sub nici o impregiurare a-şi esercita ceea-ce au ei mai scump, chiar şi în butul de a fi huiduiţi. O astfeliu de tărie este cu drept cuvênt de invidiat şi mulţi pot învĕţa dela ei, cum sĕ-'şi păstreze şi sĕ respecteze convingerile religióse.

Şi fiind-că e vorba de ovrei, sĕ gătăm cu ei: Faţa Făgăraşului s'a schimbat mult. Firmele ovreesci se înmulţesc şi prin piéţă furnică cu mare ingâmfare acesti fii ai lui Israel, partea cea mai mare „ómeni próspeţi“ cu chice lungi de pĕr şi anterie smălţuite, veniţi sĕ facă „gescheft“-uri noue, se înţelege tot pe spinarea bietului ţĕran român, care sĕrăcesce pe ḑi ce merge.

Tot spre scopul întărirei ideei de stat magiar şi ca o distracţie pentru fii lui Israel a colindat prin părţile „Ţĕrei-Oltului“ şi o trupă de „diletanţi“, cari în patriotismul lor inflăcărat improvisau, în limba germână şi „cupleturi“ de ocasie. Pentru curiositate reproduc, după o hârtiuţă, care din întêmplare 'mi picà în mână următórea composiţie tecstual specifică:

„Um unsere Heimat ist ein grosser Streit
[Hei diri-di-da)
„Doch wie dumm sind Heut' die Leut'
„Ob wir Ungarn oder Kienesen sein,
„Unser Heimats Ort bleibt Grosswardein“.

De astfeliu de distracţii sĕ învrednicesc toţi patrioţii, cărora la inimă le-a stat şi le stă, ca prin linia ferată sĕ întărésca idea statului magiar.

Personificată se mai manifestă acésta idee şi prin dróia de copii desculţi şi cari de cari mai slăbănogi, cari se află pe la cantóne. Numai cât acésta parte e fórte slăbănógă, copii încep sĕ vorbéscă între ei românesce; — şi pentru-ca statul sĕ nu-şi pérḑă din putere e vorba sĕ se întemeeze mai multe scóle de stat şi sĕ se înmulţéscă colonisările la Cârtişóra. Ce sórte vor avé acele colonisări, vom vedé, de vom trăi. Una însĕ e constat, că şi colonisările, ce s'au făcut pe acolo în trecut, au rĕmas fără resultatul dorit. Sunt familii cu „polecră“ neósă magiară, dar o vorbă nu poţi auḑi din gura lor în limba arpadénă

Sĕ sperăm, că şi în viitoriu tot astfeliu va fi!

*

O vorbă mare circulă prin Făgăraş: Sĕ dispută esistenţa pe viitoriu a comitatului Făgăraş. Acest comitat cu 97% români se întinde dela Porumbac (învecinat cu Avrigul) şi cuprinde tótă ţéra oltului, înghite Branul şi Zernescii şi are tribunalul în Braşov, ér centrul în Făgăraş. Ómenilor din Porumbac d. e. le trebuesc sĕ-şi mănânce câte 4 ḑile pentru o pertractare la tribunalul din Braşov. Planul de desfiinţare este: o parte sĕ se alăture la Sibiiu, alta la Têrvava-mare şi alta la Braşov. Nu însĕ resóne de a inlesní daraverile ḑilnice ale ómenilor sunt, care sĕ determine desfiinţarea acestui comitat, ci „resóne de politică mai înaltă“. Făgăraşul a devenit şi un centru românesc, care se afirmă din când în când, deşí rapórtă numai „succese morale“ în adunările comitatense. Poporaţiunea vine mai des în atingere cu „conducĕtorii“ cari de altcum în present dispută posesiunea „mĕrului de cértă“, şi astfeliu din partea Făgăraşului póte vení mare primejdie peste stat. Fişpanul Baussnern de altfeliu, care a făcut înaltă politică cu Bismarck, va sci în înalta sa fiinţă şi înţelepciune sĕ afle o soluţiune cuvenită acestei cestiuni de însemnătate cardinală.

*

In escursiunea acésta m'am întêlnit şi cu cete de învĕţători de ai nostri, venind dela cursul de limba magiară dela Sepsi-Sângeorgiu. Aceşti apostoli ai culturei nóstre naţionale, care cresc şi cultivă mlădiţele tinere cu îngrijirea părintéscă, după 8—10 luni de muncă grea în scólă, s'au vĕḑut necesitaţi, în urma cerinţelor esagerate, sĕ alerge la învĕţarea limbei magiare. Cursurile de limba magiară s'au rênduit în anul acesta în centre mai mult şovinistice şi ómeni li s'au rênduit anume, care sĕ le predea limba magiară învĕţătorilor nostri.

Invĕţătorii dela cursul din Sepsi-Sângeorgiu s'au reîntors fórte desilusionaţi şi amărîţi în sufletele lor, atât pentru primirea rea şi neurbunitatea, de care au fost împărtăşiţi, cât şi mai vêrtos de intenţiunile josnice, ce le aveau conducĕtorii cursului. Acestor intenţiuni s'a dat espresiune prin împrejurarea, că învĕţătorii n'au fost chemăţi sĕ-şi câştige numai cunoscinţe, ci sĕ fie óre cum dresaţi spre a demonstra stăpânitorilor şi lumei, cât de bine le a succes conducĕtorilor a sădi în ei „sentimentul patriotic“ şi astfeliu a întări ideea statului magiar. Lor nu le era permis sĕ vorbéscă între ei românesce şi doi învĕţători, cari au îndrăsnit sĕ se foloséscă de limba lor dulce au fost aşa ḑicênd escortaţi. Săsesce şi ungauresce le era permis sĕ cânte, nu însĕ şi românesce. Conducĕtorii au cercat sĕ-i siléscă a concerta chiar unguresce cântece, care nu sunt potrivite. Şi pentru-că ei, vĕḑênd volnicia, ce se eserciază şi că nu li-se stiméză adevĕratele şi loialele lor sentimente, s'au opus acestui curent îndrăsneţ, s'a început o adevĕrată inchisiţiune, care însĕ n'a dus la nici un scop, cu tóte că între cei vre-o 85 de învĕţători români s'au aflat şi 2 oi rĕtăcite, care prin suspiţionări şi acuse au cercat sĕ-şi câştige „graţia“ conducĕtorilor, cari au cautat sĕ însceneze astfel de lucruri nepotrivite la un curs, care a avut cu totul altă meniţiune. Tractarea rea în cuartire (numai dóuĕ au avut, ca în staule), în mâncare şi în societate, denunţările şi suspiţionările, păşirea fără tact a conducĕtorilor acestui curs, a dat ansă învĕţătorilor sĕ se depărteze fără a se supune ordinilor volnice ale conducĕtorilor cursului şi unui esamen formal. De altfeliu aprópe toţi învĕţătorii posed diploma, pe basa căreia pot funcţiona şi un alt esamen n'ar fi avut de scop decât a trage la îndoială capabilitatea inspectorului şi respective a autorităţii, care le-a subscris diploma, care îi cualifică apţi şi pentru limba magiară, — sau apoi a-i sterge din rîndurile învĕţătorilor.

Se póte, că acésta sĕ dea ansă autorităţilor mai înalte ale statului sĕ ridice góna asupra acestor învĕţători, cari au arĕtat destulă bună-voinţă, dar cari prin netactul conducĕtorilor cursului au fost necesitaţi sĕ facă ceea-ce au făcut. Vina este a acelor coducĕtori, cari nu şi-au cunoscut chiemarea, ci au umblat după visuri deşerte. Tocmai cetesc, că presa magiară a şi început a îscodi fel de svonuri, care însĕ sunt cu totul lipsite de basă adevĕrată.

*

După atâtea espuneri deprimătóre am a inregistra şi un lucru de bucurie. Studenţii nostri din Braşov, bravi în tóte acţiunile şi iscusiţi în purtarea socială au lăsat şi de astă dată impresiunea cea mai măgulitóre prin „Ţéra Oltului“. Acesti studenţi concertasĕră în Făgăraş (7—8 inşi), apoi în Sĕlişte cu un resultat admirabil. De astă dată fură invitaţi anume ca sĕ asiste şi sĕ ia pórte activă la celebrarea unei cununii în Voila. Au fost 6 inşi sub conducerea d-lui Purecel, cari au esecutat cântările bisericesci. Şi le-au esecutat cu atâta precisiune, tărie şi variaţiune, încât fie-care român a putut fi mândru de prestaţiunile lor. S'a dovedit, că studenţii nostri din Braşov pe lângă alte cântece „de lume“ nu sunt de loc streini de cele bisericesci. După-cum am informaţiune, fiecare clasă 'şi are corul ei separat şi apoi tóte compun un cor general. Judecând după puterea celor şase domni, cari s'au distins de astădată, corul studenţilor din Braşov stă pe un nivou fórte înalt, onóre conducĕtoriului şi respective profesorului de musică.

—br.—

Convocare.

Onoraţii membri ai comitetului central al reuniunii învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Devei, sunt învitaţi la *şedinţa ordinară a II-a* ce se va ţiné *Sâmbătă, în 6/18 August 1894 la 8 óre a. m.* în sala scólei nóstre din opidul Deva.

Obiectele sunt:

1. Defigerea locului pentru ţinerea adunărei generale.
2. Compunerea programei pentru adunarea generală.
3 Raportul presidial despre esecutarea concluselor comitetului şi a adunărei generale precum şi raportul cassarului şi al bibliotecarului.
4. Compunerea raportului general despre activitatea comitetului central, cătră adunarea generală.
5. Propuneri etc.

Haţeg, la 4 August 1894.

Nicolae Sanzian,
preşedinte.

Din pulbic.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La concertul teologilor români din Sibiiu, dat în Sĕlişte, în séra de 29 Iuniu st. v. 1894 în sala cea mare a scólei de acolo, — au incurs următórele suprasolviri:

Dela dl Bârză 1 fl., dl Comşa 1 fl., dl Mallmer 50 cr., dl Acelenescu (Galeş) 1 fl., dl Rusu-Şirianul 50 cr., Dr. Grecu 50 cr., Tata 1 fl. 50 cr., Lazar Marcu (Armeni) 3 fl., Aureliu Decei (Sibiel) 1 fl., Cosma (Vale) 1 fl., Dna Neaga 50 cr., Sublocotenent Bêrs 50 cr., Dr. Calefariu 50 cr., Dr. Maier 1 fl., Oprea Steflea 50 cr., Milea Valeriu 50 cr., V. Oniţiu, prof. 50 cr., D. Roman 2 fl., N. N. 10 cr., Nicu Ciuciuleşca 20 cr., Ión Rechiţan 50 cr., Covrinca 20 cr., Decei (Orlat) 50 cr., N. Roman 1 fl., Ión Banciu 50 cr., Amos Lászlò 50 cr., Pachiolea 50 cr., Truţa 50 cr., V. Aldea 50 cr., Ştrompea 20 cr., Cişmaş 50 cr., Dr. Prunaş 1 fl. 50 cr., Valter 50 cr., Priscila 50 cr.

Pentru cari marinimóse suprasolviri cu plăcere aduc mulţămită pe calea acésta.

Sibiiu, 10 Iuliu, 1894.

In numele societăţii concertante
Ilarie Chendi,
preşed.

Diverse.

Solgăbirăul (subprefectul) fanatic. Este sciut, cât de mult urĕsc ungurii timpul absolutismului, ce a urmat după 1848—9, când erau şi ei egal tractaţi cu celelalte popóre. Nimeni însĕ dintre unguri nu urea atât de mult acest timp, ca solgăbirăul din X. Când sĕ restitui érăşi constituţia ungară şi el fu ales de solgăbirău, el notifică acésta prefectului prin o scriptă oficiósă nr. 265,

Prefectul mirat îl cità la prefectură şi-l întrebà cum de primului sĕu act oficios îi dă nr. 265, în loc sĕ încépă cu nr. 1.

— Aşa, dle prefect, esplicà solgăbirăul că eu până la revoluţiunea din 1848 am fost tot solgăbirău, precum sciţi. Când a erupt revoluţia nrul curent în protocolul meu oficios a fost 264. Protocolul acesta l'am ţinut ascuns şi acum am continuat cu nr. 265 deórece pentru mine timpul absolutismului nu a esistat.

Din *„Rândunica“* (Anecdote).

Loterie.

Miercuri, în 15 August n. 1894.
Brünn: 7 9 40 64 51

Dr. I. T. Mera
medic român
în Karlsbad, Marktplatz „Tempel“.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Nr. 754/894 [156] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratele Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Teleg. Rom.“ și anume:

1. Cornețel, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.
2. Slimnic, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.
3. Șura-mare, salariu anual 300 fl. cuartir și lemne.
4. Tălmăcel, salariu anual de 300 fl.
5. Vĕsĕud, salariu anual 300 fl. cuartir și lemne.
6. Riu Sadului, salariu 300 fl. cuartir și lemne.

Concurenții înainte de ḑiua alegerii se se presenteze în comunele la cari au concurat, spre a și documenta desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre și adresate sinódelor parochiale se le promoveze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 20 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr 461/1894. [158] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare și anume:

1. Ungra, salariu anual de 300 fl. și anume: din fondul scolar 118 fl. 80 cr., dela popor 81 fl. 20 cr, venitul cantoral 30 fl., lemne în valóre de 20 fl., dreptul la venitele comunale 20 fl, venitul anual din o grădină scolară 30 fl., cuartir și lemne.
2. Mateiaș, salariu anual de 300 fl. și anume: 100 fl. din alodiu, 61 fl. din didactru, 139 fl. repartiție pe popor, cuartir și lemne.
3. Ticușul-român, salariu anual de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne.

Concurenții la stațiunea învĕțătoréscă din comuna Ungra, sĕ se presenteze înainte de alegere în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Petițiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aștérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cohalm, 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Ad. Nr 369/894 [157] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de învĕțătoriu secundariu la scóla capitală gr. or. română din Veneția inferióra se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

300 fl. v. a. ce se vor solvi în rate lunari antipcipative cuartir liber în edificiul scólei și lemnele necesarii de foc

Suplicele concursuale instruite cu documentele necesarii se vor adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu eforia scolară.

Făgăraș, 24 Iuliu 1894.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 438—894. [163] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scóiele nóstre confesioanale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Hațegului se escrie concurs în „Telegraful Roman“ cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Fizesti-Federi (sistemambulant) cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne pentru încălḑit.
2. Valea Sângiorgiu-Grid (sistem ambulant) cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
3. Nădăstia superióră cu salariu anual de 300 fl. și lemne focali.

Invățători aleși sunt deobligați a merge cu copii la biserică în dumineci și sĕrbători mari.

Reflectanții la acestea posturi învățĕtoresci, au ași asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Hațegului-în Petroșeni.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective

Petroșeni, la 26 Iuliu 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 585/894 [164] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu în Clasa II din comuna Purcăreni se escrie Concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

1. Salariu anual de 300 fl. solvibil din cassa Comunei bisericesci și cuartir în edificiul scólei.
2. Cu acest post învĕțătoresc este împreunat și postul cantoral împreună cu învĕțătoriul Clasei I. și prin urmare ambii învĕțători vor fi obligați a ținea postul cantoral împreună, avênd a împărți venitele esterne dela postul cantoral la olaltă.

Doritorii de a competa la acest post au a-și așterne petițiunile instruite conform prescriselor în vigóre subscrisului Oficiu protopresbiteral.

Brașov, în 22 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașovului. In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 9470 ex. 1894. [154] 2—2

Publicațiune.

Escelența Sa domnul ministru reg. ung. de comerciu, cu înaltul esmis ddto 25 Maiu 1894 Nr. 32955 ex 1894 *a restrîns durarea têrgurilor de vite în Sibiiu* pe șapte ḑile; acésta împrejurare se publică prin acésta pe cale oficiósă cu acel adaus, cumcă *cele trei ḑile prime se stabilesc pentru oi, cele dóuă ḑile următóre pentru vite cornute ear cele dóuĕ ḑile din urmă se stabilesc pentru cai*.

Ordinea de sus va avé loc și la *têrgul din Septembre a. c.* și împărțirea ḑilelor sau efectuit în modul următor:

Têrgul de oi: Joi în 6, Vineri în 7 și Sâmbătă în 8 Sept. a. c.

Têrgul de vite cornute: Luni în 10 și Marți în 11 Sept. 1894.

Têrgul de cai: Mercuri în 12 și Joi în 13 Septembre 1894.

Têrgul pentru mărfuri: Vineri în 14 Septembre 1894

Mai departe se face publicul atent, cumcă mânarea și vênḑarea vitelor amintite se concede numai în ḑilele sus stabilite și adecă: în cele trei ḑile de têrg de oi **numai oi**, în cele douĕ ḑile de têrg de vite cornute **numai vite cornute**, ear în cele dóuĕ ḑile de têrg de cai **numai cai** sĕ se mâne și sĕ se vêndă la târgul acesta.

Sibiiu, în 4 August 1894.

Dela magistratul orașului.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4 55
1.35	5.46	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43		3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	—	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1.10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apața		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.55

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0 .—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	–
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numeree cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 86 Sibiiu, Sâmbătă 6|18 August 1894. Anul XIL

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
entru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noi şi guvernul.

Mulţi au fost dintre magiari şi puţini dintre români, cari credeau, că cĕlătoria lui Hieronymi va fi inaugurarea unei ere de conciliare şi mai mult a unei ere de pacificare a naţionalităţilor. Nu aducea însĕ ministrul cu sine ramuri de oliv, şi dramul de bunăvoinţă ce pre dreptul am asceptat, curênd a fost spulberat în vênt.

Reformarea legei electorale şi a legei de pressă, étă ce ne promitea ministrul. Atât şi nimic mai mult, éră refrênul era, că: va loví fără cruţare pre agitatori. Şi ce au respuns românii, începênd dela un colţ până la altul? Au respuns unisono, că fiind loviţi, avem destul curagiu a suferi încă pentru eluptarea drepturilor nóstre politice. Noi prin atitudinea nóstră reservată, după cum ni sĕ impunea, am arĕtat că astăḑi ca nici când altă dată suntem solidari, că avem un program politic, cari cu fórte mici diferinţe ne ţine strinşi uniţi în lupta grea, ce avem de suportat. A mai putut duce ministrul cu sine impresiunea că poporul român aşeḑat în colinosul Ardél, e pătruns de gravitatea situaţiunei. Totul e îndeşert.

O lege electorală cât de liberală, ba chiar sufragiul universal, pre cât timp guvernul nu respecteză şi nu esecută legile deja sancţionate nu ne va mai puté amăgí ca sĕ ne abandonàm programul nostru.

Schimbarea legei de presă firesce în sens mai liberal! Ar însemna şi acésta cevasi, şi pressa nóstră carea a luat un avent atât de îmbucurătoriu, ar saluta cu bucurie cassarea patentei de pressă din timpul absolutismului, pre basa căreia românii implu temniţele statului din Seghedin şi Vaţ. Pre cât timp însĕ şi membrii guvernului sacrifică idolului cunoscut numit: „idea de stat magiar“, noi nu mai putem da nimic pre promisiuni, cari sunt ca arama sunătóre. Am remas óreşi cum consternaţi, când după vorbele şi toasturile ministrului de interne carele trecuse deja spre „Alföld“ ne treḑim că pe capetele condamnaţilor nostri în procesul „Memorandului“ se descarcă tótă furia şi barbarismul posibil. Un ministru ne vorbia dulce în Ardél, ér celalalt prin faptele sale lovia pre fraţii nostrii. Nu e unitate de vederi în sinul guvernului, ne am ḑis noi! In ce raport stau vorbele ministrului Hieronymi cu faptele ministrului Szilágyi? Unul ne ţine de vorbă, celalalt ne ia între baionete în puterea nopţii şi ne transportă în temniţele de stat.

Aşa nu s'au resolvit nici când cestiuni mari. Cine póte sĕ móră, nu mai póte fi forţat. Vom murí în temniţi pentru eluptarea drepturilor nóstre, dar nu vom putea fi forţaţi a face o pace, carea ar insemna mórtea nóstră naţională.

Nu a trecut mult şi ni s'a pus în perspectivă mergerea primului ministru Wekerle la Baia mare.

Ḑiarele guveunamentale au făcut sgomot mare din vorbirea ministrului şi noi cu ce ne-am ales din acésta călĕtorie? Mai mult cu o desavuare a ministrului de interne. Primul nostru ministru Wekerle, sciind-că cestiunea naţionalităţilor este astăḑi în Ungaria calcăiul lui Achile a creḑut, că e bine a se folosi de o frasă deja antiquată că: nu cunósce o cestiune naţională şi nu esistă, şi preste tot guvernul nu are un program precisat faţă de cestiunea naţionalităţilor.

Credem şi noi ministrului. Sunt ómeni asupra cărora fiind aprinsă casa sĕ tot învĕrt prin ea încă până sunt ameninţaţi a fi cuprinşi de flacări fără a vedé periclul. Că guvernul nu are un program precis, trebue se-o regretăm cu atât mai mult, cu cât naţionalităţile sunt mai mult agitate, veḑênd cerbicoşia cu care guvernul persistă a merge înainte pe o cale greşită şi fórte periculósă.

In faţa acestor constatări fie-ne permis a întreba; când 'şi va forma guvernul un program precis faţă de cestiunea naţionalităţilor? căci nu putem presupune atâta uitare de sine ca cestiunea naţionalităţilor astăḑi cestiune europénă sĕ fie ignorată de guvernul unei tĕri, pre care le'l privesce mai de aprópe.

Mai bine mai de timpuriu, decât prea târḑiu.

Greşelile politice sĕ rĕsbună crunt.

Dela cursul de limba magiară din Sepşi S. Georgiu.

Onorată redacţiune! *)

După-ce prin ḑiarele magiare se colportéză vestea, că învĕţătorii români au părăsit cursul de limba magiară din Sepsi-Szt György, în urma unei provocări telegrafice a Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu, subscrisul, ca participant la acel curs, mĕ simt datoriu a da următórea:

Declaraţiune.

Invĕţătorii avênd deja diplome legale din limba magiară, şi fiind mereu ameninţaţi cu supunerea la un nou esamen, au făcut întrebare în acéstă privinţă la Consistoriele din Sibiiu şi Blaş. Consistoriul din Sibiiu a rĕspuns telegrafice din cuvênt în cuvênt: „nu aveţi sĕ mai faceţi esamen“ ér cel din Blaş în scris tot în acest înteles; spre adeverirea acestora mĕ provoc şi la directorul cursului Szondi János, care şi-a luat copie de pe ambe respunsurile consistoriale. Prin urmare faptul, că consistoriile ne-ar fi provocat sĕ mergem acasă, e un „neadevĕr“ cum de regulă cetim prin foile patriotice.

Dar învĕţătorii au părăsit cursul din causă:

1. Pentru că în tot decursul timpului am fost mereu agitaţi şi fermentaţi cu citaţiuni interogatóre şi dări la protocol, înaintea conferenţei profesorale;

2. pentru că pe lângă miserabila întreţinere — (vipt, cuartir) am fost trataţi nu ca bărbaţi, ci ca copii, nu ca ómeni liberi ci ca prisonieri; d. e. la 9 óre sĕ ne culcăm, sĕ nu vorbim şi sĕ nu cântăm după 9 óre, că scandalisăm vecinii, pe când în grădina de vis-á-vis, tótă nóptea sbierau patrioţii la ciardaşuri;

3. pentru că inspectorul regesc dela un timp a sistat licuidarea diurnelor, ér unei deputaţiuni de vre-o 30 de inşi, a declarat, că până după esamene nu sĕ vor mai da diurne, pentru că şi cele cari deja s'au licuidat, nu le am meritat;

4. pentru că inspectorul regesc Dáncsu Bertalan a dat ordin strict, că învĕţătorii sĕ nu mai mânânce pe la birturi şi prin case private, căci fac politică şi propagandă dacoromanistă, ci sĕ mânânce la o sĕcuiancă instalată în „keperdeul“ de acolo, care neavênd vase, învĕţătorii trebuiau sĕ mérgă la masă cu blidul, lingura şi furculiţa subsuóră;

5. pentru că directorul cursului Szondi János a făcut din curs auditoriu pentru teoriile sale politice, şi din causa, că învĕţătorii n'au voit a debuta la un concert, ce voia dênsul a'l arangia cu programă pur magiară în loc sĕ ţină prelegeri, ne ţinea vorbiri ca în parlament, polemisa cu Mangra, Schönerer ş. a. numia pe învĕţători „bujtogatok“, „izgatok“, „bitangok“ cari „dögölni fognak mint a kutyák.“ Apoi că între învĕţători sunt „Judas emberek“ „filocseras“ şi sbierând din puteri, bătea în masă, ne ameninţa cu pumnul, ḑicênd, că gravităm spre Rusia, alţii spre România, Sêrbia, „és tudja az ördög meg hova“;

6. pentru că conducătorii cursului au voit sĕ supună pe învĕţători la un esamen special, la care „cei ce vor pica din scripturistică nu vor fi admişi la verbal, ér celor ce vor pica din verbal nu li sĕ va considera prestaţiunile din scripturistică“ — şi cei ce nu vor reuşi cu esamenul, nu vor mai putea funcţiona ca învĕţători;

7. pentru că Sâmbătătă, în 11 August s'a împlinit timpul de 6 sĕp-

---

*) Ḑiarele române sunt rugate a reproduce acésta declaraţiune.

FOIŢA.

Viaţa lui H. Schliemann.

(1822–1890).

(Urmare.)

Modul cum a purces intru învĕţarea limbelor, caracteriséză nisuinţa sa de a ajunge la scop, totdéuna pe calea cea mai scurtă, ce se póte închipui. Nu şi-a spart capul cu reguli gramaticale; nici n'a pregătit traduceri, dar a cetit mult şi cu voce sonoră. Pe lângă acestea mai pregătia concepţiuni mai mici, pe cari instructorul sĕu i-le îndrepta şi apoi le învĕţa de-a rostul. In modul acesta şi-a întărit memoria aşa, că memoria sa este ca ceva fenomenal. In decursul anului din cestiune într'atâta s'a esercitat în studiarea limbelor, încât pentru limbile înrudite, pe cari le-a învĕţat după aceea, precum: olandeză, spaniolă, italiană şi portugeză, a întrebuinţat numai câte 6 sĕptĕmâni.

Deórece în starea sa de subordinat îşi urîse ocupaţiunile mechanice şi astfel le şi negligase, schimbarea referinţelor a fost de dorit atât pentru sine cât şi stăpânii sei. La 1 Martiu îl angajà tot în Amsterdam, firma B. H. Schröder & Comp. ca corespondent şi comptabil. Prin acésta ajunse la o astfel de firmă, care l'a introdus în lumea cea mare a comerciului. Zelul lui Schl. s'a esprimat cu recunosciinţă asupra principalului seu de atunci şi la considerat ca pe autorul tuturor succeselor sale de mai târḑiu. L'a cercetat pe acesta chiar şi la anul 1884 pe când meritosul bĕtrân trăia în Hannovera retras dela orice ocupaţiune şi numai cu puţine ḑile întrecu pe marele sĕu elev în mutarea la celea eterne.

Tot pe atunci sĕ ocupă Schl. şi cu învĕţarea limbei rusesci, şi încă în nisce împrejurări deosebite. Fiind-că pentru acésta limbă nu află instructor în tot oraşul, memorisà din străduinţă proprie întreg „Telemachul“ în traducere ruséscă; şi apoi ca totuşi sĕ aibă pe cineva, cui să-i pótă recita cele memorisate, îşi luà drept instructor un ovreu bĕtrân. Acesta trebuia sĕ-i asculte în fie care sară predarea sa rusécă, deşi nu înţelegea din ea nici o bombă. Evreul prestete acésta muncă silnică pentru remuneraţiunea de câte 4 franci pe sĕptĕmână, dar ceialalţi conlocuitori ai casei, cari deasemenea trebuiau sĕ audă şi se asculte fie care cuvênt, deórece păreţii caselor holandeze sunt fórte subţiri, nu s'au simţit deobligaţi la acésta tortură, drept acea constrênseră pe zelosul june, ca în decursul acestui timp sĕ-şi schimbe de dóuĕ ori locuinţa. Firma sa mĕsurà resultatul obţinut cu măsură mai plăcută şi trimise pe Schl. la începutul anului 1846 ca agent la S. Petersburg. De aci încolo Schl. înaintà repede. Deja în anul prim ajunse astfel de resultate încât putu reveni la îndeplinirea primului sĕu plan din copilărie: se hotărî adecă sĕ peţéscă pe Minna Meincke. Dar spre marea sa mirare fu nevoit a înţelege, că prima adorată a inimei sale, tocmai închiase sânta taină a căsătoriei cu un alt individ! Schl. a fost destul de idealist, încât deşi considera acest incident de cea mai grea lovitura a sorţii, care l'a putut ajunge, totuşi a avut înţelepciunea recerută şi tăria bărbătéscă, ca cu atât mai vêrtos sĕ se ocupe cu afacerile oficiului sĕu. Deja la 1847 deschide prăvălia sa proprie în S. Petersburg şi pe lângă acésta mai funcţiona şi ca agentul firmei B. H. Schröder din Amsterdam. A şi presintat-o în decurs de 11 ani. A neguţătorit aprópe esclusiv cu indigo şi numai mai târḑiu, timp mai scurt, cu theă. Cu ocasiunea călătoriei întreprinse prin California la 1850 şi-a câştigat cu totul involuntar dreptul de cive american. Tocmai la 4 Iuliu a aceluiaşi an s'a declarat California de stat şi toţi cei, cari călcaserà în acésta ḑi pămêntul ţĕrei de aur se declarară de cetăţeni ai Statelor unite fără de ori care altă formalitate.

La 1852 Schl. deschise prăvălie în Moscva. Greutăţile anilor următori îi aduseră mare profit. Atât în urma spiritului seu invenţios, în care nici când nu s'a înşelat, cât şi prin legăturile sale eminente, a fost în stare sĕ învingă greutăţile cele mai mari şi se secere succese mult mai strălucite de cât ori cine. Pe lângă acésta din când în când l'a mai favorisat şi norocul. Cu deosebire la 4 Octobre 1854. Acum îi era depusă întrégă averea sa în Memel — marfa sa şi valóre de preste 150,000 dolari, la firma Meyer ex Comp. a căror magazine încărcate le mistuì focul, care nimicise şi oraşul. Negoţul lui Schl. însĕ a scăpat; deórece el în urma îngrămădirei prea tare a magazinelor şi a aşeḑat marfa în partea nordică a oraşului, în nisce magazine de lemne, pe cari vêntul de nord, prin suflarea tĕmâni, pe cât am fost convocați, ér conducĕtorii cursului însuși nu sciau, când se va încheia, căci unii ḑiceau, că în 15, alții în 20, ér ceilalți în 25 August.

Făgăraș, 16 August, 1894.

Ioan Berescu,
învĕțătoriu.

Revista politică.

Din Bucuresci publică sub titlu *„La cestiunea română“* ḑiarul vienes „Presse“ doi articoli scriși, cum ḑice, de un deputat român. După-ce în introducere, deputatul face diferite observări la articolii precedenți publicați în „Presse“ în cestiunea română, ḑicênd, că ar fi greșit, sĕ se nutrésca în Ungaria ilusiunea, că cestiunea română, care timp de douĕ decenii a fost negligiată, s'ar puté resolva așa în grabă și așa de ușor, continuă astfel:

Scopul principal al observărilor mele este, de a aduce mai multă lumină în cestiunea: întru cât noi cei din regatul României luăm parte la așa numita cestiune română din Ardél?

Ḑiarele din Ungaria nu încétă de-a întona de-o parte raportul intim al României cătră tripla alianță, de altă parte ajutórele, cari se dau de aici „irredentei daco-române“.

Nu esistă la noi nici un om politic, care sĕ dorésca, ca în împrejurările actuale, România sĕ abandoneze raporturile, ce le-a avut timp de mai mulți ani cu alianța de pace din centrul Europei. Raporturileaceste îi impun României diferite obligăminte, ale căror împlinire, se înțelege, nu e ușóră pentru un stat de mijloc. Guvernul actual își dă cu seriositate și sinceritate tótă ostenéla, de-a susținé aceste raporturi și în mod onest voiesce sĕ împlinésca tóte obligămintele, ce reies dintr'o astfel de posiție a României. Dar sĕ nu se uite în Ungaria, că aderarea intimă la liga de pace se póte rĕci sau și mai mult, se póte schimba în contrarul, dacă opiniunea publică atât dincóce, cât și dincolo de Alpii transilvăneni, se va agita astfel, încât într'un moment serios mai nici nu va mai puté fi vorbă despre o alianță. Raportul Ungariei cătră Rusia e o dovadă eclatantă, cât de greu este a susținé relațiuni normale, cari stau în contraḑicere cu opiniunea publică a țĕrii.

Deóre-ce vorbesc tocmai de Rusia, aș face bucuros și unele observări, ce ating pe conaționalii nostri din Basarabia. In Ungaria în continù întrébă: de ce nu se intereséză ómenii la noi de sórtea românilor de dincolo de Prut, ci vorbesc tot numai de starea miserabilă a românilor din Ardél? Dacă șoviniștii nostri nu vorbesc nici odată de Basarabia, ei acésta o fac din motivul, că Rusia le pare mai tare, decât Ungaria, și pentru-că omul se plânge totdéuna mai bucuros asupra dușmanului mai slab decât asupra celui mai puternic. Și chiar și în casul acela, dacă conced, că românilor din Basarabia le merge cu mult mai rĕu, decât celor din Ardél, totuși sĕ nu se uite în Ungaria, că între rușii și românii din Basarabia. din punct de vedere al legii și al dreptului, nu esistă nici o deosebire, și că acolo domnesce deplină egalitate, atât în ce privesce dreptul, cât și nedreptul. Amêndouĕ naționalitățile sunt lipsite de libertate, și rușii ca și românii sufer aceleasi volnicii și asemenea sunt transportați la Siberia, dacă autoritățile din Basarabia o află acésta de bine. In Ungaria din contră esistă diferite libertăți și multe drepturi inviduale, dar egalitate de drept în viéța practică nu esistă, și pentru aceea românii din Transilvania strigă mai ușor și mai tare și întru câtva și cu mai multă dreptate, decât conaționalii lor din Basarabia.

In fine sĕ nu servéscă politicilor unguri, ca scusă faptul, că românilor din Rusia le merge mai rĕu decât celor din Ardél. Intrebarea în cele din urmă se presentă așa: au români din Ungaria drept sĕ se plângă și óre este în interesul general al ambelor naționalități, precum și al monarchiei ca sĕ se pună odată cu seriositate capĕt stărei actuale sau nu? Și dacă omul trebue sĕ rĕspundă la ambele aceste întrebăăi cu „da“, atunci e în cele din urmă indiferent, cum le merge românilor din Basarabia.

* * *

„Pesti Napló din 14 Augnst a publicat un articol, în care deși spune multe, totuși nu ajunge la nici o ispravă. Constată, că cestiunile de rasă au devenit acum vitale pentru Ungaria, că nemagiarii sunt în maioritate față de magiari, că magiarii în urma situațiunei lor sunt avisați la puterile lor proprii și că prin politica de asimilare nu ajung la nici un resultat, dovadă că nici Anglia, Rusia, Germania n'a ajuns la nimic politic, de cât că trebue sĕ concédă deplină latitudine principiului de rasă. Ungaria încă nu póte ajunge la altceva de cât că numai acum începe sĕ observe ce cestiuni vitale s'au trezit în țéră. Față de acéstă situațiune constată, că cea mai vitală cestiune a Ungariei este problema de viață adecă: cestiunea hegemoniei magiare. Cu întrebarea acésta nu s'a ocupat nime mai pe larg, păn' la Wekerle, care la Baia Mare a desvoltat în liniamente generale un program positiv. (??) Cestiunea acésta trebue deci sĕ o resólve națiunea magiară drept condițiune de viață.

* * *

Organul guvernamental bulgar „Amicul poporului“ se ocupă în primul articol cu ideea împăcărei cu Rusia și atrage atențiunea asupra vocilor ḑiarelor rusești, din cari transpiră, că Rusia 'și poftesce dreptul de dispunere asupra armatei bulgare și ocuparea porturilor Varna și Burgas. „Dapoi noi — conclude numitul ḑiariu — suntem amici ai împăcărei, africani, cari doresc sĕ se vîndă imperiului rusesc, pentru ca sĕ fim tîrăiți drept vite de ucis în căsăpie în préjma Constantinopolului, și pentru ca Țarul rusesc, trecênd peste ósele nóstre sĕ-și facă intrare în Constantinopol? In general Rusiei nu-i stă în interes împăcarea cu noi, dar' nici noi nu suntem constrinși la ea. Noi suntem supuși ai Sultanului, țara nóstră forméză o parte a imperiului otoman și astfeliu în înțelesul dreptului internațional nu avem dreptul a ceda pe séma nimĕruia nimic din teritoriul nostru, și nici a încheia pace cu cineva. Acésta e tréba Sultalui și a marilor puteri.

* * *

Ḑiarul „Temps“ are o scire din Petersburg în care i-se spune, că érăși forméză obiect de discusiune contractul secret între Austro-Ungaria și Sêrbia. Se afirmă cu tótă resoluțiunea, că contractul cestionat esistă ori-cât de mult ar nega guvernul sêrbesc. Contractul s'a subscris încă în 1882 la inspirațiunea lui Milan și a austrofilului ministru Piroșanaț. Durata lui e de 12 ani, ear stipulațiunile următórele:

1. Austro-Ungaria susține dinastia Obrenovici pe tronul Sêrbiei.
2. Austro-Ungaria promovéză estinderea Sêrbiei spre Ost și Sud, în special însĕ în Macedonia.
3. Sêrbia se deobligă, că nu va causa Austro-Ungariei nici un feliu de greutăți în administrarea Bosniei și Herțegovinei.
4. Sêrbia sĕ deobligă, că fără consimțĕmêntul Austro-Ungariei nu va încheia nici un contract de natură politică.

După svonurile din Petersburg, tocmai decurg pertractări pentru re'noirea acestui contract. Din acest motiv mai multe ḑiare rusești pretind ca consulul rusesc Persiani, care acum se află în concediu sĕ se re'ntórcă fără amânare la postul sĕu în Belgrad.

Oficiósa „Sbrske Novini“ declară de scornituri tóte faimele referitóre la esistența unui asemenea contract. La sfêrșit ḑice, că acele ḑiare liberale, cari în butul tuturor desmințirilor oficióse susțin aceste faime, vor avé în curênd ocasiune sĕ-și dovediască asertiunile în fața tribunalului.

* * *

Modul cum învățĕtori noștri români au părăsit cursul pentru limba magiară din Sepsi-Sângeorgiu, au scos din pepeni pe foile unguresci. Ar voi cu ori-ce preț, sĕ încurce lucrurile, sĕ întunece adevĕrul — dar neputênd, recurg la amenințări. Așa „Kolozsvàr“ dela 14 August publică un raport, ce i-se trimite din Sepsi-Sângeorgiu cu privire la atitudinea demnă — dar care-l supĕră — a învățătorilor noștri. Constatând, că învățătorii au părăsit cursul în urma „îndrumărilor dela Sibiiu și Blașiu“, ḑice: „Respectivele autorități bisericesci, precum și dascălii fugari, merită pedepsire esmplară“ Adecă cum; sĕ fie pedepsite consistoriele din Sibiiu și Blașiu pentru-că cum ḑice „Kolozsvár“ au dat îndrumări învățĕtorilor sĕ nu se supună la esamen din limba magiară, de óre-ce ei au diplome din acésta limbă, și sĕ fie peḑepsiți învățĕtorii, pentru-că au suferit tóte miseriile de tractare neurbană și de insulte la adresa românilor!

* * *

Față de scirile mult lăudătóte a reușitei escursiunii magiariarilor în Lemberg, „Hazánk“ de Joi, 14 August primesce din Lemberg scirea, că visita acésta se va termina cu un fiasco. Magistratul din Budapesta, ḑice numita fóe a compromis întrégа escursiune, din causă, că a dat de conducĕtor magiarilor un simplu notar dela magistrat, în loc sĕ fi mers primariul sau un vice-primar, după cum au fost rugați magiarii. Urmarea însĕ a fost că orașul Lemberg oficial s'a abținut total dela primire și în cercurile oficióse domnesce mare indignare. Primariul din Lemberg sĕ simte ofensat, deórece colegul sĕu din Bpesta la trei depeșe nu i-a rĕspuns nimic.

Afară de acésta din Ungaria nu sunt mai mulți visitatori decât 110, și din aceștia jumĕtate sunt poloni din Ungaria, ér patru din cinci părți din suma totală sunt industriași. Din causa acésta visitatorii nici nu se numesc altcum, decât escursioniști industriali.

Direcțiunea esposiției nu e îndestulită cu magiarii, căci a așteptat cel puțin 400, deórece poloni au fost la Budapesta 600. Apoi pe poloni i-a atins neplăcut și aceea, că planul a fost, că magiarii vor merge pe la Cracovia, dar dela acest plan s'au abătut în urma scirei, că la Cracovia ar fi coleră. Scirea acésta e falsă și magiarii au rĕmas păcăliți, producênd astfel resens la poloni.

Cu un cuvênt: treburi pripite și nechibzuite unguresci.

---

sa le-a scăpat de foc, abătând flacările în direcțiune contrară. De sine sĕ înțelege, că marfa scăpată a vêndut-o cu atât mai rentabil și suma încassată a întrebuințat-o desnou, cumpĕrând și vênḑênd în marele indigo, lemn de colori, materii de resbel (salitră, cărbune și cositoriu) așa că profitul seu a fost colosal, ferindu-se pe atunci toți capitaliștii ca sĕ nu-și pericliteze capitalele Astfel Schl. în decurs de un an de ḑile nu numai, că și-a duplicat averea, ci și mai mult a sporit-o.

Așa a decurs lucrul și mai departe până la an. 1858, când Schl. s'a convins, că deja și-a agonisit destul, pentru-că de acum înainte sĕ pótă trăí numai pentru sciința sa de predilecțiune, pentru archeologie. Deja în cei doi ani următori după terminarea rĕsboiului crimeic, s'a apucat de studiul limbei eline clasice, ceea ce până atunci într'adins întrelăsase, ca nu cumva farmecul limbei melodice a lui Homeros, sĕ-l abată cu totul dela ocupațiunile comerciale, pe cari pe atunci nu le puté întrerupe și astfeliu numai l'ar fi conturbat. A plecat în călătorii mai îndelungate. Trecênd preste Svedia, Dania, Germani, Italia și Egipet, a petrecut mai îndelungat în Athena. Aci concepù idea de a cunósce mai deaprópe pămêntul Ithacii. Dar o causă procesuală îl revócă la Petersburg, pe neașteptate și îl reținu aci mai mult timp. Aici desnou s'a amestecat în afaceri comerciale, începênd cu întreprinderi mai mari ca ori când. El neguțătoria acum nu numai cu indigo, ci și cu lână și theă. Din Maiu până în Octobre 1860 a importat marfă de 10 milióne de marce. Numai pe la finea lui Dec. 1863 când procesul sĕ termină în favorul seu, abḑise Schl. cu totul de cariera comercială și nici nu mai revenì la ea.

In primăvara anului 1864 Schl. întreprinse o călătorie prin tótă lumea. Stațiunile principale acestei călătorii ale sale au fost: Cartaginea, India, China, Japania, San-Francisco, Newyork și Paris. In cele dintâiu 50 de ḑile de călătorie până în Turcia, compusă opul seu întitulat „La China e le Japon“, care apăru în anul următoriu în Paris, După aceea s'a stabilit permanent în Paris, și se indeletnici cu deosebire cu studiul archeologiei. In vara a. 1868 cercetà primadată locurile clasice, cari nu peste mult deveniră isvorul renumelui seu universal. Acésta călătorie a descris'o în scrierea întitulată „Ithaca, Peloponesos și Troia“ care a apărut la 1869 în limba germână. Deja în acest op și-a esprimat principiile sale fundamentale. Aceste l'au călăuzit în decursul desgropărilor sale de mai târḑiu și i-au asigurat resultatele cele mai ecselente. Referitor la Mykene, el credea, că póte deduce din Baedekerul evului vechiu, adecă din descrierea lui Pausanias Periegetes (II. 16 4) ca morminții Areiḑilor n'ar fost din afară de cercul de piatră al cetății, ci din lăuntrul aceluia. Posiția Troiei a ficsat-o în apropierea mării, pe colina, ce se numesce acum Hissarlik, pecând erudiții și călătorii mal distinși de pe atunci, dacă numai admitea că a esistat óre-cândva Troia, susțineau, că ea a fost situată departe de continent, la Bunarbaschi sau pe înălțimea dela Balidagh Acest op, precum și o disertațiune scrisă în limba greeéscă, i-a asigurat nu preste mult rangul de „doctor“ dela universitatea din Rostock. După acésta dea nou a plecat în călătorie și aprópe întreg anul 1869 l'a petrecut prin Statele-Unite.

Numai în a. 1870 și-a început opera principală a vieței sale adecă desgroparea Troiei. In Aprile a acestui an făcu celea dintâiu săpĕturi cu hârlețul în Hissarlik. Aceste au fostu numai nisce săpături de probă, prin care a vrut sĕ constate numai, că cât de gros este stratul de pe colina, care a trebuit cărată de acolo. Deórece însĕ numai după săpături de 16 urme, în adêncime, ajunse la murii cei vechi, s'a convins, că pentru desgroparea cetății vechi, va avé lipsă de fórte mulți lucrători și că este necesară o întreprindere estra ordinară. Spre acest scop înainte de tóte avea lipsă de concediu dela guvernul turcesc. Acésta, între împrejurările turburóse de pe atunci, i-a succes numai după trăgănari îndelungate. In fine prin Sept. 1871 primì Schl. concediul indispensabil și prin ḑiua a 27-a a aceleași luni a plecat spre Dardanelle dimpreună cu Sofia, dragălașa sa soție, cu care se cununase în Athena, cu doi ani mai înainte. Deórece și aci s'a repețit ceea ce de obiceiu sĕ întîmplă la lucruri de natura acésta, că adecă a trebuit sĕ se lupte și cu pedicele ridicate din partea autorităților locale, de abia pe la 11 Octobre s'a putut apuca de săpare.

(Va urma).

Interwievuri cu dnii V. A. Urechiă şi Budiştean.

Un corespondent al ḑiarului vienez „Deutsches Volksblatt“, care de un timp încóce sĕ ocupă cu deosebire mult de cestiunea română, a avut ḑilele trecute dóuĕ interwievuri: unul cu preşedintele Ligei, dl V. A. Urechiă, şi altul cu dl Budiştean, vice-preşedintele senatului român. Dăm aci în estras părţile mai interesante din acele interwievuri:

„Liga numĕră“ — a ḑis dl Urechiă — „peste 200,000 membri, cari contribue pe lună cel puţin un franc. Afară de aceea cei 52 inspectori provinciali aranjézá numĕróse petreceri şi festivăţi pentru Ligă, şi nu arare ori înmulţesc daruri benevole, câte odată grandióse, bani cei stau la disposiţie, pe cari îi întrebuinţăm în interesul fraţilor nostri din Transilvania“!

La întrebarea corespondentului: „Aşa dar, magiarii au totuşi dreptate, când afirmă că Liga face propagandă pentru tendenţă dacoromaniste?“. Dl Urechiă rĕspunse:

„Nu, hotărît nu. Astfel de tendenţe sunt strĕine românilor, pentru că ei recunosc, că o Românie unită pe ruinele monarchiei nu ar puté resista cu succes invasiunii rusesci. Esistenţa mai departe a monarchiei austro-ungare e dór şi în interesul nostru. La tótă întîmplarea trebue sĕ dorim, ca monarchia sĕ priméscă o constituţie federativă: garanţa pentru esistenţa monarchiei şi pentru desvoltarea liberă a tuturor popórĕlor sale, prin urmare a românilor“.

La a dóua întrebare, pentru-ce Liga nu sprijinesce şi pe românii din Basarabia şi Bucovina, dl Urechiă rĕspunse:

„Intru cât putem face acésta, o şi facem. Că privirile nóstre sunt îndreptate mai ales asupra celor trei milióne de români, cari vieţuesc în Ungaria şi Transilvania, şi nu asupra jumĕtăţii de milion din Basarabia, acésta e esplicabil. Aceştia s'au înstrăinat mai mult de noi, aceia însĕ au rĕmas totdeuna români credincioşi — ei au cerut spriginul nostru şi noi îi spriginim, încât putem“.

Cu privire la conferenţa de pace din Haga, dl Urechiă a declarat, că afirmarea foilor magiare, ca şi când delegaţii români la Haga ar vrea sĕ pledeze în favorul românilor ardeleni, e luată din vênt. Cestiunea românilor ungureni, ca atare, nu e pusă între punctele programului conferenţei, prin urmare nici nu se va discuta. Intîmplându-se însĕ, ca delegaţii magiari sĕ provóce o discuţie, în casul acesta românii vor primi discuţia.

*

Prima întrebare adresată dlui Budiştean a fost: „Ce atitudine se observă în în regat faţă cu nisuinţele românilor din Ungaria?“

Dl Budiştean rĕspunse: „Noi aprobăm şi consimţim fără reservă cu nisuinţele românilor ardeleni, şi puteţi fi asigurat, că nu ne vom da înapoi nici 'dela cele mai mari jertfe, când e vorba de spriginirea şi promovarea acestor nisuinţe. Firesce pe cale diplomatică nu putem face mult, sperăm însĕ totul dela simpatiile, ce se manifestézá acum în tótă Europa pentru români. Pressei din străinătate avem de a-i mulţămi fórte mult în acéstă privinţă, stima nóstră îi e totdéuna asigurată pentru activitatea sa“.

„Magiarii se plâng fórte mult din pricina „şovinismului“ românilor avuţi, cari, din estan începênd, nu mai visitézá băile ungurescі. Sunteţi într'adevĕr decişi de a duce în deplinire acéstă revanşă economică“?

Dl Budiştean: „Pe deplin. Magiarii au clădit scóla, noi am primit instrucţie în ea, şi e de tot ridicol, că ei se plâng astăḑi de acésta. Medicii, cari nu merg la congresul demografic din Pesta, boerii cari renunţă la băile ungurescі, au tot dreptul fiindcă ei împlinesc o misiune patriotică“.

„Alătura-se-va şi statul, ca atare, la acéstă luptă, adecă de a esclude pe industriaşii unguri dela furniturile statului?“

Dl Budiştean: „Noi nu avem aprópe nici o singură astfel de firmă, peste tot importul nostru de producte industriale ungare e fórte mic, dar totuşi nu cred, că statul s'ar decide la acésta“.

„Ce părere aveţi despre formarea unui partid moderat român în Ungaria, respective ce atitudine aţi observa faţă cu un astfel de partid?“

Dl Budiştean: „Dacă românii din Transilvania cred, că ar puté sĕ ajungă ceva prin un astfel de partid, atunci ar fi necuminte lucru din partea lor, dacă din capul locului ar refusa aşa ceva. Ca primă concesiune lucrul ar fi acceptabil, la tótă întimplarea însĕ românilor nu li-e permis nici odată sĕ pérdă din vedere programul lor actual. Realisarea acestui program trebue sĕ fie scopul lor final“.“

Noutăţi.

Luni, în 8/20 August, fiind ḑiua regelui Stefan, legea opresce ca sĕ se lucre în ateliere şi astfel numĕrul procsim al foiei nóstre va apăré Joi, în 11/23 Aug. a. c.

* * *

Manevre mari vor fi în vara acésta din 22 August până la sfêrşitul lunei în Ardél, la Turda. Manevrele sĕ vor ţinea pe „pratul lui Traian“, unde se scie, că s'a luptat odinióră şi împĕratul moş Traian cu Dacii. Cartierul general va fi la Turda, vestită în timpul modern pentru başibozucii le magiarilor din acest oraş, faţă de români. Aici vor fi doi generali şi vre-o 68 de oficeri. Husarii vor fi încuartiraţi în Poiana şi Ghiriş, asemenea va mai fi miliţie multă în satele Tur, Copand şi Sînd.

* * *

Conferenţele prelaţilor catolici pentru a se lua in discusiune situaţiunea, ce s'ar crea prin introducerea căsătoriei civile, se vor ţiné în ḑilele cele mai apropiate. Diarul „Hazánk“ e informat, că în timpul din urmă primatele Ungariei a avut în cestiunea acésta un schimb mare de scrisori cu papa. Acestea le va face cunoscut primatele sau în conferenţe sau pe cale circulară.

* * *

Asilul Elena Dómna. Pentru admiterea de orfane în „Asilul Elena Dómna“ se cer următórele condiţiuni:

Sĕ se presinte ministeriului petiţiune până la 15 August a c., semnată desluşit şi cu arĕtarea domiciliului celui ce petiţionză.

Cererea sĕ fie însoţită de următórele acte: actul de sĕrăcie, liberat de primărie şi vizat de percepţie, pentru cele din scólele rurale, ér pentru cele din oraşe aceste vor fi vizate de percepţie şi de casierie: estracte dela oficiul stărei civile, doveditóre de mórtea părinţilor sau cel puţin a tatălui copilei; actul de nascere şi de vaccină al copilei, şi certificatul de studiile ce ar fi avênd.

* * *

Incă o confiscare. La propunerea procurorului senatul pentru afacerile de presă al tribunalului din Suceava (Bucovina) a confiscat 44 esemplare din Calendariul Ligei pro 1894 edat de liga culturală din Busuresci. Confiscarea s'a făcut sub pretecst, că in acel calendariu românii din Ardél şi din Bucovina sunt provocaţi a se grupa împrejurul tricolorului român.

* * *

Ingrijirea mitropolitului primat. I. P. S. S. Mitropolitul primat din România, printr'o adresă trimésă ministeriului scólelor, cere sĕ se dea ordin învĕţătorilor sĕsesci şi institutorilor sĕ-şi facă datoria în conştiinţă, atât prin seriositatea predării învĕţămêntului religios, cât şi prin frumósele esemple date elevilor prin mergerea acestora în corpore la biserică în ḑilele de sĕrbători, şi prin păzirea sfintelor porunci ale bisericei nóstre, căci numai ast-fel adaugă I. P. S. Sa, confesiunile strĕine, cari ne fac rĕsboiu nu vor putea găsi la noi terenul, ce le convine.

Ministerul scólelor a luat în seriósă consideraţie intervenirea I. P. S. Sale şi în consecinţă a dat ordine inspectoratului general.

* * *

Pertractările asupra convenţiei comerciale între Austro-Ungaria şi Turcia, după cum se anunţă din Constantinopole, au ajuns în stadiul acela, că convenţia cu tótă siguritatea se va încheia. Au fost unele diferenţe, asupra cărora însĕ Pórta s'a învoit cu representantul monarchiei nóstre, ambasadorul baron Calice. Acum mai sunt de a-se pertracta diferite cestiuni formale detailate.

* * *

Amnestie. După cum se anunţă din Niş regele Alecsandru al Sêrbiei a făcut o mare amnestie şi un avansament in armată din incidentul ḑilei nascerii sale.

Diua de 15 August a fost serbătorită în Bulgaria în mod deosebit. Principele Ferdinand a agraţiat 245 persóne osândite pentru crime comune şi pentru condamnări politice. Intre cei agraţiaţi se află şi complicii în procesul Paniţa.

* * *

Dreptul de a lua vamă. Ministrul de comerciu a aprobat hotărirea adusă de comitetul administrativ al comitatului Făgăraş din 7 Octobre n. 1893. In sensul acestei hotăriri adecă s'a aflat de temeinic şi se apróba în temeiul §-ului 92 art. de lege I. din 1890 dreptul comunelor Arpaşul-de-jos, Nou etc. de a lua vamă pentru trecere pe prudină peste Olt.

* * *

Jefuirea traficei mari de tutun din Graz. In nóptea de 12 August ómeni necunoscuţi au spart uşile traficei mari de tutun din Graz, au găurit cassa wertheimiană şi au furat 10,000 fl. bani gata. Gazometeoul arată, că au lucrat preste trei óre întregi în localurile traficei şi totuşi n'au fost conturbaţi de nime.

* * *

Caserio asasinul lui Carnot a fost esecutat Joi la 4 óre 55 min. diminéţa. Scirile din Lyon anunţă, că aducêndu-se ghilotina el se opuse vehement, până când cuţitul îi desbină capul de trup.

* * *

Pentru preamărirea lui Caserio. Pe un german elsaţian cu numele Vogler, tribunalul din Paris l'a condamnat la 3 ani închisóre, fiindcă a lăudat faptele lui Caserio.

* * *

Onorarul poeţilor în antichitate Pindar cel mai mare poet liric al antichităţii, a primit un onorar de 10.000 drahme (cam ḑece mii de lei) dela cetăţenii Athenei pentru un himn, care laudă Athena, că ea a fost stânca de care s'a isbit oştirile persice. Chöerilus din Samos, autorul epopeei Perseis, în care descrie luptele grecilor contra Persilor, a primit dela athenieni pentru fiecare vers, în care cânta viteja lor la Salamis, câte un ban de aur (30 lei), versurile plătite au fost 3.000. Acest Choerilus la betrâneţe s'a dus la curtea regelui Archelaos din Macedonia, regele cel mai darnic şi mai iubitor de arte pe acele vremuri. A stat doi ani acolo ca poet la curte şi primia onorar pe ḑi 4 mine (400 lei).

* * *

Un lup turbat. Locuitorul din Dognacea, Petru Muntean, mergênd în ḑilele trecute în pădure sĕ taie lemne îi sărì în cale un lup puternic, care după cum s'a constatat, a fost turbat. Muntean nu-şi perdù presenţa, ci prin câteva lovituri cu săcurea culca lupul la pămênt. A fost însĕ şi el muşcat în vre-o câteva locuri, din care causă a şi mers la Budapesta spre a se tămădui.

* * *

Publicaţiune. Spre asigurarea reparărei podului Nr. 4 aflatoriu în secţia 4 a drumului municipal Mercurea —Apold inferior — Topârcia şi a podului Nr. 10 aflatoriu în secţia km. 17 a aceluiaşi drum se publică pertractare cu oferte care se va ţine în 24 August 1894 la 10 óre a. m în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a înteprinde aceste lucrări sunt provocaţi sĕ-şi substérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutării acestor lucrări până la óra 9. a m. a ḑilei determinate mai sus la subscrisul vicecomite.

Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor consinera. Ofertele trebue sĕ fie închise sigilate şi prevĕḑute cu vandiul de 5 după suma preliminată cu 1230 fl 59 cr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrările din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. din loc în órele de oficiu.

Sibiiu, în 13 August, 1894.

vice-comitele:
Reissenberger.

Arderea portului din Fiume.

Cu data de 14 August se comunică din Fiume, că acolo a isbucnit o catastrofă incendiară. O parte din docurile portului din Fiume au ars de tot. Focul deşi n'a luat dimensiuni prea mari, totuşi a pricinuit pagube enorme.

Focul întinḑêndu-se c'o furie indescriptibilă, a prefăcut în cenuşe obı ecte în valóre de cel puţin patru milióne. Un a tfel de inceedin nu s'a mai vĕḑut nici odată în Fiume. El a ţinut aprópe până séra. A fost o mare norocire, că Bora, care înainte c. 24 óre sufla grozav, deja încetase, când s'a pornit incendiul. Altfel întreg oraşul Fiume ar fi fost în flăcări.

Prima veste a focului au dat'o doi căţeluşi, cari erau închişi într'o magazіă. Ardea zahar, făină, spirt, linte, vin lânării şi fel de fel de articoli, ér flăcările se înălţau înfricoşat spre ceruri. Tóte stradele din Fiume erau luminate, că se putea vedea şi Abazzia, care zace într'o mare depărtare.

Vieţi de om n'au căḑut jertfă. Au ars între altele şi bucatele încărcate pe 450 vagóne ale societăţii „Adria“

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.)

In satele de pe Têrnava-Mică locuitorii sunt români amestecaţi cu unguri, mai însus cu secui; unele sate sunt curat românesci, ér de la Sângeorgiu (Erdő-S. Georgiu) în sus sĕ află sate secuesci. Graniţele etnografice sunt următórele: locuitorii streini (elementul unguresc) pe malul drept până la Gialacuta, ér pe cel stâng până la Chendul-Mare sĕ numesc unguri, ér' de aici în sus sĕcui. Cel din urmă sat, în care locuiesc români este pe malul drept Sângiorgul, ér pe cel stâng Agristeul; deci graniţa etnografică a românismului sĕ află între sĕcui (Erdő S. Giorgiu)

Portul pe aici în sus este în parte ungurisat, dar ici-colea prevalézá şi elementele portului românesc. Astfel d. e. în Bălăuşari unde românii sunt în numĕr mic, portul bărbaţilor e unguresc, pe când portul femeilor, atât al românelor, cât şi al unguróicelor, e mai mult românesc decât unguresc.

Tîrnava-Mică, ca şi alte riuri de-ale nóstre, pe ale căror maluri locuiesc români, sĕ află pomenită în cântecele poporului nostru, precum:

Dorul meu s'a dus, s'a dus
Pe Tîrnava-Mică 'n sus . . . etc.

Pe valea superióră a Tîrnavei-Mici, unde sĕ varsă în ea riuleţul Corondului, ce curge dinspre méḑăḑi, sĕ află pe un teritor estins sărării. Ele sĕ estind în valea Tîrnavei-Mici la Sovata şi Praid, apoi pe riuleţul Corondului în sus până aprópe de Corond.

Aici sĕ află mai multe lacuri şi isvóre sărate. Astfel în o circonferenţă de vre-o 5 óre sunt la 130 de astfel de isvóre In unele locuri se află déluri şi stânci întregi de sare, fiind sarea eşită la faţa pămêntului. Astfel de stânci pleşuve de sare sĕ află la Sovata, cari sunt de formaţiune colţurósă şi ne presintă o privelişte frumósă, contrastând colórea albă a lor cu verḑura pădurilor, ce acoper délurile împrejmuitóre.

La lacurile de la Sovata sĕ află întocmiri de scalde; apa lor se folosesce cu succes contra reumatismului.

La Praid sunt mine de sare. Riuleţul Corondului între Sofalva şi Praid curge pe la pólele unui dél de sare, avênd aici alvia de sare şi se varsă lângă Praid în Tîrnavă In délul acesta sunt minele de sare, parte în hotarul Praidului, parte în cel al satului Sofalva de Jos. Aceste sunt singurele mine de sare, ce sĕ află în Secuime. Din ele sĕ scóte puţină sare, fiind-că numai iarna sĕ lucră în ele. Odinióră din aceste mine sĕ provedeau secuii cu sare; urmele vechi de băieşit sĕ vĕd încă atât aici, cât şi la Sovata în găurile, ce sĕ află pe cóstele délurilor de sare şi cari nu sunt altceva, decât guri de băi părăsite şi surpate.

La Praid sĕ află şi o fabrică de lemnuşe şi ferestraie.

La Praid calea ce vine pe Tîrnava Mică în sus sĕ rămuresce în doue direcţiuni. Una trece prin munţii Gurghiului, preste muntele Bucin şi duce din valea Têrnavei-Mici pe platoul Giurgeului, cealaltă sĕ îndréptă pe valea Corondului. Acésta din urmă ne conduce spre méḑăḑi, în valea Tîrnavei Mari.

(Va urma.)

Nr. 330/894 [159] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante, din comunele mai jos îvsemnate în protopresbiteratul Geógiului I. sĕ escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicre.

1. Boholt, salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină școlară.

2. Boiu, salariu anual de 250 fl. cuartir și grădină școlară.

3. Certeșul superior, salariu anual de 240 fl. și cuartir. Respectivul învĕțătoriu va fi dator a ține și strană în Dumineci și sĕrbători.

4. Délu-mare, salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină școlară.

5. Fizeș-Barbura, salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină școlară.

6. Folt, salariu anual de 240 fl. cuartir și grădină școlară.

7. Fornădia, salariu anual 160 fl. cuartir și grădină școlară.

8. Hărău, salariu anual 260 fl. cuartir și grădina școlară.

9, Măgura, salariu anual 300 fl. cuartir și grădină școlară.

10, Porcurea și Voia învĕțătoriu ambulant, salariu anual 400 fl. cuartir și grădină școlară.

11. Rapoltu mare, salariu anual 300 fl. paușal de cancelarie 4 fl pentru conferințe 12 fl. cuartir, grădină școlară, și dela fie care elev dela 6—12 ani, câte 50 cr. pentru lemne de foc.

12. Rapoltu-mic, salariu anual 240 fl. cuartir, grădină școlară și lemne de foc.

13. Selisciόra, salariu anual 300 fl. cuartir și grădină școlară.

14. Uroiu, salariu anual 240 fl. și cuartir.

15. Vălișóra, salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină școlară.

Concurenții au a-și adresa cererile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Hondol, 25 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiului I.

Vasilie Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 429 — 1894 [161] 1--3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare și anume:

1. Archita, cu salariu anual. de 300 fl. și anume în bani 110 fl. din folosirea pămêntului 106 fl. 20 cr. din naturalie 49 fl. 80 cr. lemne de foc în valóre de 34 fl. pre lângă cuartir și grădină.

2. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 150, folosirea| de 7 jugere pămênt cu 120 fl. și 4 stêngini de lemne cu 30 fl. pe lângă cuartir și grădină.

3. Criș, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 150 fl. din cassa bisericei, folosirea unei lunci cu 110 fl. 4 stêngini de lemne cu 40 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină.

4. Feleag, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 250 fl. prin repartiție dela popor și pentru copii obligați de scólă, și lemne de foc cu 50 fl. pre lângă cuartir și grădină.

5. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 250 fl. din repartiție și didactru, lemne în valóre de 50 fl. pre lângă cuartir și grădină.

6. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 100 fl. folosirea de 4 ½ jugere de pămênt cu 160 fl. lemne în valóre de 40 fl. pre lângă cuartir și grădină.

Informațiuni mai detaiate primesc concurenții dela subscrisul.

Petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre se vor sub sterne subscrisului până la terminul susindicat.

Șighișóra, 23 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Șighișórei. In conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 329—894. [162] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele gr. or. române din comulele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Bacea cu filia Cueș, cu salariu anual de 300 fl. repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

2. Brașeu cu salariu de 285 fl. și adecă în bani repartițiați în popor 179; in lemne 106 cară à 1 fl = 106 fl. laolaltă 285 fl.

3. Câmpuri C. Surduc, cu salariu de 300 fl. din care au a se procura și lemnele de încălḑit, cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

4. Cărmăzănesci cu filia Dănulesci, cu salariu de 300 fl. și anume: *a)* în bani din repartiție 236 fl. *b)* din cameta împrumutului de stat 64 fl. cuartir și grădină.

5. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl. și adecă: *a)* în bani repartițiați în popor 100 fl. *b*, în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c)* venitele cantorali 30 fl. *d)* lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

6. Godinesci cu filia Petresci, salariu 300 fl. *a)* în bani din repartiție 200 fl. folosirea unei grădini de 3 jugere arătură și fenațiu 50 fl. *b)* lemne 6 stângini in preț de 50 fl. și cuartir în edificiul scólei.

7. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. și anume: *a)* în bani din repartiție 100 fl. *b)* în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c)* venitele cantorale 30 fl. *d)* lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină pentru legumi.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere se sĕ presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarielor etc

Invățĕtoriul ales la vre-'una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu înstruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană, avênd a conduce și cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 25 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pecurariu,
protopresbiter.

Nr. 359/894 [160] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele gr. ort. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Batiz, cu Calanul mic, salariu anual de 300 fl. cuartir natural și lemne de foc după trebuință.

2. Cherges, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemnele trebuinciόse pentru foc, și grădină de legumi.

3. Lesnic, cu filia Dumbrăvița salariu anual de 300 fl. repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei, folosirea grădinei scolare și 6 stângini de lemne. Invĕțătoriul ambulant în ambele comune.

4. Nandru-Vale-Iosani, care laolaltă susțin o scólă centrală, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și 14 cară de lemne, din care sĕ se încălḑéscă și scóla.

5. Socet, cu filiile Poiana-Rechițelei și Runcu-mare cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne. Invĕțătoriul are sĕ fie ambulant în tóte trei comunele.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vro Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luare de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salariilor etc.

Invĕțătoriul ales la vre una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-'și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu pretopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 25 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Devei în conțelegere cu comitetele parochiale respective

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter adm.

Nr. 754/894 [156] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratele Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Teleg. Rom.“ și anume:

1. Cornețel, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

2. Slimnic, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

3. Șura-mare, salariu anual 300 fl. cuartir și lemne.

4. Tălmăcel, salariu anual de 300 fl.

5. Vĕsĕud, salariu anual 300 fl cuartir și lemne.

6. Riu Sadului, salariu 300 fl. cuartir și lemne.

Concurenții înainte de ḑiua alegerii se se presenteze în comunele la cari au concurat, spre a și documenta desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre și adresate sinódelor parochiale se le promoveze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 20 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

---

75 szám — 1894 [163] 1—1

Árverési hidetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881 évi LX t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujegyházi kir. járásbiróság 1894 évi 885/94 polg. számu végzése következtében Freitag Márton holczmányi lakos javára Voica Iuon és Oana Niculae sztjánoshegyi lakosok ellen 112 frt s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján le foglalt és 377 frtra becsült 2 ló, 2 bival s egy bornyu, 5 méhkas méhekkel, 3 teherhordó szekér, 8 szekér széna, 14 malacz, egy vető és egy kapa gépből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujegyházi kir. jbiróság 889/1894 számu végzése folytán 112 frt tőkekövetelés, ennek 1893 évi deczemb. hó 25 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 18 frt 13 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Szentjánoshegy községében alperesek lakásán leendő eszközlésére 1894 évi augustus hó 28-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándekozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz. 107 és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Ujegyházon 1894 évi augusztus hó 13 napján.

Osztián Antal,
kir. jbirósági végrehajtó.

Avis.

Sĕ primesc băieți și fetițe de scólă **în cuartir, cost** și **spălat** la **Eftimie Muntean**, proprietar în *Sibiiu (strada Gușteriții Nr. 63)* sub condițiunile cele mai favorabile.

[155] 2—3 **Eftimie Muntean,**
proprietar.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 31—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 87 Sibiiu, Joi 11|23 August 1894. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 August, 1894.

Dóuĕ sciri îmbucurătóre pentru „patrioți“ au adus foile magiare din Budapesta dela sfirșitul sĕptĕmânei trecute, privitóre la noi românii, pe cari sĕ vede, că le publică cu mare bucurie și satisfacție. Una este călĕtoria unui fișpan prin un ținut românesc și primirea, ce i-s'a făcut pe acolo, ér ceealaltă este pronunciamentul unei foi române despre cestiunea română.

In comitatul Maramureșului s'a denumit acum de curênd un nou fișpan cu numele baron Rosner Ervin. Noul fișpan a făcut o călĕtorie-escursiune prin comitat și preste tot locul „i s'a făcut o primire însuflețită, chiar și în comunele, locuite esclusiv de români“. Așa ne spun foile magiare, raportând în detaiu, că pe valea Izei, în care comună care preot român a vorbit, întrecêndu-se unii pe alții în a se însinua de buni, mari și înflăcărați patrioți. Intre aceștia este preotul Kovács Endre, Kovács Antal și cu deosebire a escelat protopopul Gyenge (pe românesce *Slabul)* Sándor de Csikjenőfalva „de origine sĕcui“ ș. a. In fine la reîntórcerea fișpanului românii din valea Izei s'au adunat de nou și l-au rugat „sĕ spuie bărbaților de stat, că românimea de pe Iza, deși locuesce la marginea Ardélului, nu cunósce cestiune română, dar trăiesce și móre pentru patria magiară“.

Acésta e o scire îmbucurătóre, dar a dóua e și mai și.

In Bucuresci apare o fóie cu numele „Delfinul“ (?) care are meritul de a fi fórte puțin cunoscută la români Acésta stimabilă fóie publică o serie de articoli în colónele sale sub titula „Studii naționale“, în care desaprobă politica urmărită de românii din Ardél, care după a ei judecată, sĕ face numai ca sĕ placă Vienei și provócă pe inteligința română sĕ părăsésca pasivitatea, cu un cuvênt sĕ sĕ înfrățésca cu magiarii.

Va sĕ ḑică dóuĕ lucruri îmbucurătóre, cari au trebuit inregistrate. Sermanele foi magiare, ele cari mereu sĕ plâng de români, că sunt nepatrioți sĕ plâng de ḑiaristica română, că ațiță pe români și-i îndémnă la resistență, étă acum li s'a dat a avé o ḑi bună. Și cum nu, când în un comitat, cum e Maramureșul sĕ descóper români patriotici, cari nici nu vreau sĕ cunóscă esistența cestiunei române, ér' de altă parte în inima românismului, în Bucuresci o fóie română desaprobă atitudinea nóstră?

Pentru acésta trebuie ori ce „patriot“ sĕ sĕ bucure și noi nici nu voim să conturbăm bucuria cuiva. Ne pare însĕ curiósă importanța, ce-o atribue unele din foi acestor dóue sciri.

Dacă câțiva preoți din Maramureș au voit sĕ câștige grația fișpanului lor însinuându sĕ de mari patrioți, după cum sĕ cere la noi în Ungaria și în acest zĕl al lor au mers așa departe, încât au imitat pe Tisza și Wekerle, ḑicênd, că ei nu recunosc cestiune română, puțin ne impórtă, căci și dacă un Kovács sau Gyenge sau alții de acest calibru nu recunosc acésta cestiune, ea e recunoscută de lumea întrégă, sĕ impune și bate la ușă, cerênd resolvare.

Mare lucru deci n'au comis acești „apostoli“, cel mult o lingușire, care nu convine cu caracterul bărbătesc, și în privința acésta póte că și-au ajuns scopul și și-a ajuns scopul herostratic și fóia „Delfinul“, căci étă acum lumea vorbesce de ea și foile jidano-magiare îi cântă laude.

Pagubă, că ministrul Hieronymi n'a sciut nimic despre „patriotismul“ lui Gyenge și soți din Maramurĕș, căci atunci era mai bine sĕ facă pe acolo călĕtorie de studiu, în loc sĕ-și pérdă vremea prin Ardél, ér autorul articolilor: „Studii naționale“ trebuia sĕ le publice nu în „Delfinul“, ci bunăóră în „Times“.

Dacă aceste nu s'au făcut, foile magiare sĕ îndestulesc și se bucură și de resultatele obținute de Rosner și cu „Delfinul“.

Omul în strimtóre sĕ acață, și de un fir de pĕr.

Revista politică.

Din incidentul ḑilei „sântului Stefan“ impusă ca sĕrbătóre prin legislațiunea țĕrei foile din Budapesta au adus articlii de ocasie, comentând fiecare însĕmnătatea acestei ḑile pentru patrie și națiune.

Dar, durere, așa ḑic ele, cu tóte că pe pămêntul liberal al acestei patrii domnesc cele mai mari libertăți, cu tóte, că toți cetățenii patriei se bucură de drepturi egale, esistă diferințe și frecări, cari nu contribue de loc la promovarea patriei.

E drept, că statul de limbi diferite, cum a ḑis s-tul Stefan devine mai puternic, căci prin frecări se oțelesc puterile și se face lumină, dar esperimentele anilor din urmă au dovedit, că e chiar contrariul. Esistă aḑi în Ungaria cetățeni, cari aparțin la diferite confesiuni și cari nu sĕrbătoresc cu aceeași sânțenie ca bunăóră cum se făcea la început în biserica romano-catolică și pe cum se face și astăḑi. Acești cetățeni aparțin la diferite naționalități, cari formézá maioritatea locuitorilor țĕrei și cari nu sunt pĕtrunși de sânțenia ḑilei.

Causa nemulțămirei și a frecărilor o află foile budapestane și în special „N. P. Journal“ în împrejurarea, că aparatul administrativ este astăḑi fórte defectuos. Când administrațiunea va fi bună și cetățenii, cari aḑi sunt fórte agitați se vor îmblânḑí. Românii, cari esceléză în nemulțămire, crede numita fóie, că se vor mulțămi cu promisiunile, ce le-a făcut Hieronymi și cu programul de conduită, ce l'a desvoltat ministrul Eötvös în vorbirea ținută inspectorilor scolari. Și când odată va domní pace în tótă țara, după cum a ḑis Deák, atunci și cetățenii toți vor fi pătrunși de aceea-și iubire de patrie.

Așa se vede din espunerile fóiei amintite că pe viitórea sesiune va vení în discusiune reforma administrativă și ḑiarele guvernului umblă după motive, ca sĕ o pótă guvernul trece, mai vêrtos, că oposiția nu prea e împăcată cu reforma din cestiune, așa pre cum se va presenta ea dietei.

⁂

Foile ungare sunt curióse. Privesc cum Francia, Englitera, Italia, Germania și Portugalia au colonii în afară și cuceresc tot mai mult și prin acésta devin tot mai puternice, ér Ungaria e necesitată sĕ stea isolată, fără a se putea mișca de loc. Causa e în o privință ḑic ele, că ea nu este independentă, de altă parte, că se află încunjurată între puterile cele mari, preste hotarele cărora nu póte trece.

Presa magiară póte fi mângăiată, că colonii se fac, deși nu pe placul statului. Emigrările în masse din causă miseriei ce domnesce se continuă și astfeliu statul nu trebue sĕ dea bani, care de altfeliu nici nu i are, pentru scopuri visate.

⁂

Din Berlin se anunță, că acolo a provocat mare sensațiune un articol al ḑiarului „Nordd. Allg. Ztg.“ care se ocupă cu relațiunile actuale dintre Germania și Francia, arĕtând cât de mult s'au îmbunătățit aceste relațiuni și că e speranță a se mai îmbunătăți. Se face acolo amintire și de un articol al ḑiariului „Figaro“ în care se ḑice, că alianța triplă nu mai are astăḑi caracter amenințătoriu față de Francia, ca în anii trecuți. Francesii și germanii sunt aplicați a se apropia unii de alții și acésta e a se mulțămí în prima linie conduitei împĕratului german, carele totdeuna a

---

FOIȚA

Declamațiune funebrală

la înmormêntarea unui copil de plugariu.

I.

Primăvara, când rĕsare floricica așteptată
In grădina îngrijită de grădinariu sămênată,
E primită cu iubire și udată cu 'ngrijire
Ca nu cumva din negrije sĕ-'i vină a ei perire.

II.

Grădinariul o plivesce și o sapă în așteptare
Că cât va fi de frumósă, când va fi înflorită mare.
Dacă vede o frunḑuță, că înclină a vesteji
Iute o rumpe sau o taie, caută rĕul a-l opri.

III.

Dar când el nici nu gândesce, când dórme mai liniștit
O brumă îi vestejesce mugurelul mult iubit,
Și când vine și privesce află flórea vestejită
Intristarea i-se ivesce pe fața sa liniștită.

IV.

Fost-am și eu floricică, micuță și mult plăcută
In grădina maicei mele cu îngrijare crescută.
Toți priviau cu drag la mine și așteptau cu nerăbdare
Ca sĕ mĕ desvolt mai iute, sĕ mĕ vaḑă crescut mare.

V.

Dar o brumă-a vin't în pripă și-a 'nceput a vesteji
Frunḑele vieței mele a început a îngălbení.
Și cu tótă îngrijirea, ce cu drag mama mi-o da
N'au putut sĕ-mi mai ajute; nu m'au putut vindeca.

VI.

Ba și tata ce'n iubire și cu drag me legăna
Căuta cu nerăbdare bóla de a mi-o vindeca.
Dar bóla mi-a fost de mórte, care lécuri nu mai are
Ci mereu crescea durerea și me slăbea tot mai tare.

VII.

Vedea mama mea iubită că nădejde nu mai are
Se me mai ridic din bólă, sĕ mai primesc vindecare.
Și a început a plânge, cu lacrimi ferbinți plângea
Lângă trupu'mi ce pe 'ncetul pe 'ncetul sĕ vestejia.

VIII.

Și în plânsul mamei mele un îngeraș s'a ivit
De o frumsețā deosebită. Și îngerul mi-a vorbit:
„Nu te teme al meu copile, las că bóla ți-a 'ncetat
„Dar te gată vin' cu mine la cerescul împĕrat!

IX.

„Vin' acolo sus în ceriuri, c'acolo 's mulți îngerei,
„Și vei fi și tu cu dênșii, și vei fi și tu ca ei“.
Lasă-me drag îngerașe! i-am ḑis: las sĕ mai trăesc
Căci mi milă mult de mama și tata sĕ-i părăsesc.

X.

Lasă sĕ mai stau în lume, căci și frații mei doresc,
Ca sĕ mai stau între dênșii, pentru că toți me iubesc.
„Las viéța pămêntescă! mi-a rĕspuns îngerul meu
„Că-i mai dulce cea cerêscă, colo sus la Dumneḑeu“.

XI.

„Căci viéța pămêntéscă e nĕcaz și întristare
„Și pĕcatul te 'nsoțesce cu cât vei cresce mai mare.
„Și mai bin' ți-o fi acuma, ca sĕ te desparți de lume
„Căci ești mic făr' de pĕcate și curat e al tĕu nume“.

XII.

„Și dacă de mic lași lumea, în ceriu vei fi fericit
„Vei privi în [illegible]eci la tronul Domnului cel strălucit“.
Așa vĕḑênd dela înger, c'ar fi bine 'n ceriul sfânt
M'am hotărît sĕ las lumea: sĕ merg de p'acest pămênt.

XIII.

Dar te rog iubită mamă, értă-mi căci te părăsesc
Iartă-mi căci te las acuma, și de tin' mĕ despărțesc!
Vin' aicea înc'odată, vino sĕ te mai sărut
C'apoi plec și merg la ceriuri și dela sinu-ți mĕ mut.

XIV.

Dar mulțămesc mamă dragă, căci puțin cât am trăit
Cu drag ai grijit de mine, fórte mult tu m'ai iubit.
Și în bóla mea cea mare tot în lacrimi m'ai scăldat
Ḑi și nópte 'n tot minutul de mine te-ai îngrijat.

XV.

Sus în ceriu dacă-oiu ajunge cu îngerii m'oiu ruga
Ca se-ți dee fericire în tótă viéța ta.
Vino tată, vino și tu aci la al meu sicriu
Căci din câmp venind acasă tu nu m'ai mai aflat viu.

sciut stima puterea de viéţă a poporului frances.

* * *

In timpul din urmă s'a discutat fórte mult cestiunea înfliinţărei episcopatelor bulgare în Macedonia. In privinţa acésta o noutate care interesézǎ milióne de ortodocsi nu numai în Turcia, ci în România, în Sêrbia, în Bulgaria, în Grecia şi chiar în Rusia, sosesce din Constantinopole ḑiariului parisan „Le Temps“.

Tergiversările Porţei în cestiunea învestiturei episcopale au obosit sinodul ecumenic. Acéstă autoritate superióră a bisericei grecesci ar fi hotărît sĕ adreseze o enciclică bisericilor autocefale din Grecia, din România, din Sêrbia, patriarchatelor din Ierusalim, din Alecsandria, din Antiochia şi din Cipru şi în fine sinodului bisericei rusesci.

Nu e trebuinţă sĕ mai recapitulăm faptele pentru a esplica acéstă hotărîre, de mult anunţată, adesea amânată şi care pare de astă dată definitivă. Concesiunea făcută de sultan guvernului bulgar, acordându-i doi episcopi de acéstă naţionalitate în Macedonia, indispusese în acelaşi timp pe tóte naţionalităţile, care au pretenţiii asupra acestei provincii otomane. Sinodul ecumenic din Constantinopole, unde elementul grec este preponderant, trebuia sĕ se emoţioneze de favórea escepţională, ce se acorda bulgarilor.

Cât despre mobilul politic, care a determinat pe sultan sĕ asculte cererea Bulgariei în ciuda celor-lalte naţionalităţi este, după ḑiarul francez împrejurarea, că guvernul turcesc sciind ce puternic instrument politic şi de naţionalisare este clerul în aceste provincii, nu se teme de influenţa bulgară, ba chiar ar preferi ca acéstă influinţă sĕ se întindă într'o óre-care mĕsură, pe care e în totdeuna stăpân de a o opri, creând ast-fel o contra balanţare elementului elen, care rĕmâne, cu tóte rapórtele corecte ale Grecilor, inimicul eraditar al Turciei Bulgarul, ori cât ar fi de slavisat, este de rasă vĕr al turcului. Politica sa, pe care prinţul Ferdinand o preconisa deunăḑi, este de a merge cu Constantinopolul. Grecul e adversarul tradiţional şi moştenitorul nerăbdător al turcului.

Pentru atingerea adausă canónelor şi altor prerogative ale patriarchatului ecùmenic patriarchul actual, a avut mai întâiu intenţiunea de a închide, ca în 1890, tóte bisericile ortodocse ceea-ce ar fi suspendat viaţa religiósă a tuturor grecilor din Turcia şi ar fi pus pe cei-lalţi ortodocsi, cari n'ar fi ascultat de acest ordin, în stare de rebeliune pe faţă.

Acéstă eventualitate stârnise o agitaţie, pe care Pórta a creḑut că e bine se o prevină făgăduind de a sacţiona din nou tóte privilegile bisericei ortodocse. Dar patriarchul şi sinodul se plâng, că făgăduiala nu e respectată de cei cari au dat-o, că autoritatea seculară nu încetéză de a impieta asupra privilegiilor pe care le-a recunoscut din nou şi se căsneşte sĕ le desfiinţeze unul câte unul. Rĕspunsurile dilatorii ale Porţei la representaţiunile şi doleanţele autorităţei ecumenice cu privire la noii episcopi bulgari ar fi hotărît în fine patriarchatul şi sinodul să facă apel la diferite biserici ortodocse, care atârnă de ei sau care sunt în rapórte tradiţionale cu ei.

Pentru acéstă demonstraţie, destinată să facă impresie asupra creştinătăţii din tot orientul póte conta, crede ḑiarul frances, pe bisericele din Grecia. Sêrbia, Alecsandria, Ierusalim, Antiochia şi Cipru. Ceea-ce ar da mai multă tărie acestei demonstraţiuni, va fi rĕspunsul bisericei rusesci. Dacă acéstă biserică ese din neutralitatea pe care guvernul pare că 'i-a prescris-o în neînţelegerea dintre patriarchul ortodocs şi bulgari şi dacă manifestéză în favórea patriarchului, acésta va fi un simptom semnificativ.

* * *

Ḑiarul „Pester Corespondenz“ publică următórele sciri interesante:

Deslușirile, pe cari este în stare a-le da contele Kálnoky delegaţiunei ungurescì, în perióda şedinţelor viitóre, asupra stărei generale a politicei esterne, sunt într'atât de favorabile, încât majoritatea delegaţiunei magiare îi va vota contelui Kálnoky, ca şi în anii trecuţi, increderea, pe care el o merită cu tot dreptul, pe basa politicei sale precaute şi pacinice. Votul acesta de încredere îşi are motivul seu îndreptăţit în mania tuturor scirilor neadevĕrate şi sensaţionale, cari s'au lăţit timp îndelungat despre pretinse diferenţe seriόse ce ar esista între guvernul unguresc şi contele Kálnoky.

Partea deslușirilor contelui Kálnoky, care atinge România, va corĕspunde în mod satisfăcĕtor şi cu privire la faptul, că ministeriul comun de esterne, în cestiunea agitatorilor români, a folosit faţă cu guvernul român de repeţite-ori cele mai energice mijlóce diplomatice. Durere însĕ, că guvernului român îi lipsesce cu totul puterea, de a se apĕra pe sine însuşi contra agitatorilor fără consciinţă, cari lucră în politica internă română cu mijlóce anarchiste, şi cari, atât contra dinastiei şi constituţiei monarchice române, cât şi contra statului ungar, desvóltă meseria de defăimare.

Declaraţiunle, cari se vor face în delegaţiuni, cu privire la România, de sigur vor contribui la desmeticirea opiniunei publice, care în România se falsifică în mod sistematic, şi vor serví României drept dojană seriósă.

Aceste sciri le lăsăm în sarcina numitului ḑiar, care de pe acum voesce sĕ ameţéscă opinia publică din Ungaria.

Noutăţi.

6/18 August. Din incidentul ḑilei nascerei Monarchului nostru în tóte bisericele din metropolia nóstră s'a ţinut serviciu divin şi s'au înălţat rugăciuni.

Parada militară, care s'a făcut din acest incident, a reuşit pe deplin. In preséra ḑilei musica militară a percurs stradele principale, diminéţa reg. nr. 82, de inf. şi alte trupe au eşit pe câmpul de esercițiu, unde după oficiarea serviciului divin, în decursul căruia s'au tras mai multe salve de pusci şi de tun, trupele au defilat înaintea comandantului de corp.

* * *

Adunarea generală a comitatului Sibiiu, ce s'a ţinut Marţi sub conducerea dlui comite suprem G. Thalmann a resolvat preste 60 de obiecte, partea cea mai mare de interes secundar.

La ordinea ḑilei a fost şi alegerea unui pretor pentru cercul Sibiiu. Au reflectat pentru acest post trei candidaţi, doi sasi şi un român. Voturile s'au împărţit astfeliu, că candidatul de român a rĕmas în minoritate cu 3 voturi şi astfeliu a fost ales practicantul dela comitat I. Schöpp cu 16 voturi. S'a adus la cunoscinţă, că guvernul a încuviinţat prelungirea concesiunei încă pe un an a clădirei liniei ferate Sibiiu—Rĕşinari şi Sibiiu—Vinţul de jos. Acésta clădire se va şi începe şi se va prelungí până la Turnu-Roşu. Asemenea s'a dat concesiune pentru clădirea unei linii ferate Agnita—Nocrichiu—Sibiiu dep. Meltzel şi O. Dörr. Şedinţa a durat 2 óre şi a fost slab cercetaţă.

* * *

Sciri militare. La tragerea de gală în ţintă a corpului oficeresc din Cluş, premiul prim l'a luat sublocotenentul Herlea.

Cu 1 Septembre e numit sublocotenent la bat. 10 de vênă'. Victor Rusu absolvent al academiei militare teresiane; apoi Filip Valentici la reg. inf. 50 şi Victor Fanta la reg. 7 de husari.

Sunt numiţi cadeţi sub-oficeri următorii absolvenţi dela scólele de cadeţi: Virgiliu Piso la reg. inf. 14; Mihail Nicula la reg. 24; Zoltan Mocu la reg. 14; Simeon Iancu la reg. 47, Sever Trifan la reg. inf. 48; Victor Lazar, E. Pustelnic, V. Buibaş, A. Braila şi S. Bordan.

* * *

Óspeţi înalţi. Ministrul instrucţiunei publice din România, dl Tache Ionescu, împreună cu soţia dsale şi alţi óspeţi au făcut în septămâna trecută o escursiune preste Negoiul, de unde s'au coborît la Sibiiu, unde au ajuns séra. Cu trenul de diminéţa au şi plecat la Bucuresci.

* * *

Consulul austro-ungar în Bucuresci. Organul ministeriului de esterne „Fremdenblatt“ aduce scirea, că în privinţa denumirei unui alt consul la legaţiunea din Bucuresci nu s'a luat nici o hotărîre. Combinaţiunile, cu denumirea cont. Zichy de consilier de legaţiune sunt premature.

* * *

Conventul evangelic din Turoţ-S.-Martin. Districtul bisericesc evangelic dincóce de Dunăre, avea sĕ-şi ţină conventul în 16 l. c. Deja în 14 l. c. sosì episcopul Frideric Baltik în Turoţ-S.-Mărtin, unde fruntaşul slovac Paul Mudrony, cunoscut bine românilor dela procesul „Replicei“ îi ţinu o vorbire de primire în limba slovacă, la care episcopul rĕspunse în aceeaşi limbă. Apoi îl bine-ventà pe episcop vice-şpanul Beniczky în limba magiară. Baltik rĕspunse, că va lucra într'acolo, ca conventul sĕ promoveze binele bisericei şi statului.

In 16 l. c. se deschise conventul sub presidenţia episcopului Baltik şi a lui Ludovic Dobranyi. Deja primul obiect din ordinae de ḑi dădu nascere unor desbateri atât de sgomotóse, încât şedinţa fu suspendată. A venit adecă în cestiune învitarea pentru trimitere de delegaţi la conventul general şi cu acéstă ocasiune slovacii naţionalişti atacară conventul general, pentru noua împărţire a senioratelor. Notarul districtual Boór, numi conventul general, o adunare de jesuiţi, ér bravul advocat din Pojon, Miloş Stefanovici, declară scurt şi simplu, că el şi partisanii lui denégă sĕ apară în conventul general. Totodată el vorbí şi de cestiunea naţionalităţilor şi dădù espresiune speranţei, că dór va peri odată de pe suprafaţa pământului minoritatea ungurésca. Cuvintele aceste fură primite de slovacii naţionalişti cu aplause frenetice. Episcopul Baltik se provócă la legile sinodale, însĕ fù întrerupt şi trebui sĕ părăsésca sala, suspendând pentru prima ḑi şedinţa.

La 17 l. c. se continuă şedinţa conventului. Notarul districtual Ivaşka declarà, că decisiunile respective ale statului sinodal nu sunt imperative şi se póte discuta asupra lor. Cuvintele vorbitorului fură primite de slovacii naţionalişti cu aprobări demonstrative. In zadar se încercă Ludovic Lang sĕ-i reproşeze, declarând, că oposiţiunea nu combate statutul sinodal ca maioritate evangelică, ci ca maioritate slovacă-naţionalistă; înzadar cercà episcopul Baltik sĕ convingă, că hotărîrile statutului sinodal, nu sunt discutabile. Ér când Baltik declarà, că nu póte sĕ încuviinţeze votarea asupra acestui punct din program, se născù un tumult grozav, se auḑiau strigăte de „abzug!“ „jos cu ei!“ aşa, încât episcopul suspendà şedinţa şi totodată declară şi coventul de disolvat.

* * *

Trei invenţiuni ale unui român. Dl M. Brănian, mai de mult redactor la „România Liberă“ şi apoi „Constituţionalul“, se află acuma în capitala Germaniei, spre a fabrica cele trei invenţiuni ale d-sale. Una din aceste invenţii e un întorcĕtor de note. care va purta numele unei încântătóre dame germane, a dóua un deşteptător care, dacă la primul semnal cel ce dórme nu vrea sĕ se scóle, îl aruncă afară din pat, şi a treia: o stingătóre de ţigări şi ţigarete pentru care mai ales damele în salóne vor fi mulţămitóre inventătoriului. Aparatele sunt fórte simplu construite şi, după împlinirea formalităţilor pentru patente, se vor fabrica în Germania ca articole de casă şi se vor vinde cu preţurile cele mai moderate.

* * *

Vorbirea lui Ugron. Deputatul Ugron Gavrilă şi-a ţinut darea de sémă înaintea alegĕtorilor din Satmar. A atacat vehement guvernul pentru politica bisericéscă. Libertatea religionară o voiesc toţi cetăţenii, nu însĕ neconfesionalitatea. Reforma administrativă contemplată de guvern e defectuósă, Wekerle a început reforma valutei, dar nu o va puté şi resolva. Kalnoky nu face politică bună. Ugron va stărui pentru independenţă, pentru crearea unei armate naţionale, a unei academii militare în Ungaria etc. şi ridicà păharul pentru independenţa Ungariei.

* * *

Imnurile poporale. O revistă engleză a adus mai în urmă un interesant studiu despre imnurile naţionale ale diferitelor popóră. După autorul studiului, cele mai multe din aceste imnuri nu se ocupă cu însă şi naţiunea, ci cu domnitorul ţĕrii. Imnul suedieinlor glorifică un rege legendar cerându i ajutorul şi scutul dumneḑeesc ca şi când ar trăí şi acum. Autorul grupéză astfel imnurile: pe domnitor îl glorifică imnul englez, cel austriac (Gott erhalte . . .) cel românesc, danez, purtugez, cel din Prusia, Rusia şi Svedia. Preamărirea însă-şi a naţiunei o face imnul din Statele unite americane, cel din Hollanda, cel din Norvegia. Sunt imnuri revoluţionare: Marseillaise din Franţa, Braboncone din Belgia şi God Save Ireland din Irlanda. In genere imnurile acestea sunt din timpurile mai moderne. Cele mai vechi sunt de 1—2 secoli.

* * *

Podul dela Cernavoda, pe care-l construesce România, spre a avé o legătură pe calea ferată cu Constanţa, la sfêrşitul anului viitor va fi gata. Podul acesta a fost proiectat de mai bine de 12 ani; s'au făcut mai multe concursuri, fără ca vr'un

---

XVI.

Şi când ai plecat d'acasă, ca şi când ai fi sciut
Că pleca-voiu şi eu 'n ceruri, l'al meu légăn ai venit
M'ai sărutat cu iubire şi-o lacrimă ai vĕrsat
Pe faţa-mi cea vestejită, pe obrazul meu uscat.

XVII.

Căci m'ai iubit scumpe tată, precum vulturul iubesce
Puişorul sĕu cel fraged, ce cu drag el şi'l hrănesce.
Şi sĕ scii, iubite tată, că, când sufletul mi-am dat
O privire după tine înc'odat' am aruncat.

XVIII.

Şi-aş fi vrut sĕ-ţi fiu în braţe-atunci în acel minut
Ca din braţul teu cel dulce de pe pământ sĕ mĕ mut.
Rĕmâni tată 'n astă lume în deplină fericire,
Şi pentru a ta iubire Domnul deie-ţi norocire.

XIX.

Fraţi iubiţi Emanuilă şi Ioane şi Anică
Pentru voi am fost în lume ca şi-o flóre frumuşică,
Căci când mĕ sculam din légăn pe 'ntrecute mĕ luaţi
In a vóstre frăţesci braţe şi cu mine vĕ jucaţi.

XX.

Şi 'n iubirea vóstră dulce pe al vost braţ adormiam
Şi când voi plecaţi d'acasă de dorul vostru plângeam.
Dar acum mĕ duc din lume, mĕ duc la tatăl ceresc
Şi pentr' a vóstră iubire frăţesce vĕ mulţămesc.

XXI.

Şi acum la despărţire primiţi dela mine un sfat:
Iubiţi pe tata şi mama, pe cari Domnul ni-i-au dat!
Rĕmâneţi în fericire, rămâneţi cu Dumneḑeu
Şi 'n a vóstră rugăciune amintiţi sufletul meu.

XXII.

In sfârşit dau mulţămire celor ce v'aţi ostenit
Spre-a mĕ petrece din lume spre acel rece mormênt.
Dḑeu vă rĕsplătéscă pe pământ cu norocire
Iar mutându-vĕ din lume cu ceréscа fericire
Amin.

Bratei, în 6/18 August 1894.

eorge Marian.
paroch.

plan sĕ fi fost primit. In fine inginerul român Saligny a fost însărcinat sĕ făcă studiile şi planul definitiv, care s'a adoptat şi pe basa aceluia s'a făcut licitaţiunea publică. Compania Fives-Lille obţinu construcţiunea părţii principale a podului, adecă aceea peste apa mare a Dunării, între ţermul stâng şi Cerna-vodă. Sunt patru ani de atunci şi astăḑi partea cea mai grea a măreţei opere este esecutată; într'un an şi câteva luni podul va fi gata şi Linia Bucuresci—Constanţa va fi deschisă. Linia internaţională Viena—Pesta—Predeal — Bucuresci — Constanţa va duce şi iérna mărfurile şi productele la Marea-Négră.

* * *

Invitare la producţiunea corală-teatrală ce sĕ va arangia de tinerimea studiósă română din jurul Agnitei în 15/27 August (la Sta Maria) în „sala cea mare“ a scólei române din Şulumberg în favórea unui scop filantropic. Preţul întrărei: Locul I. 40 cr. locul II. 30 cr. parter 20 cr. de persónă. Inceputul la 7 óre séra. Şulumberg 1 August 1894. *Comitetul arangiator.*

NB. Oferte marinimóse şi suprasolviri sĕ primesc cu mulţumită şi sĕ vor cuita publice.

Programa:

1. *a)* „Lume lume“ cor bărbătesc de * * * *b)* „Momente dulci“ poesie populară, intocmită pentru cor bărbătesc de N. Popovici..

„Vêntul suflă dela Ost“ cor bărbătesc de I. D.

3. *a)* „Cucuruz cu frunḑa 'n sus“ cor de W. H. *b)* „Coróna cufundată“ cor de A. B.

4. „Hora plóea“ cor bărbătesc de G. Dima (esecutată de corul ţĕrănesc din Şulumberg)

„Nuntă ţĕrănéscă“ piesă comică în un act de V. Alecsandri.

6. „Cinel-Cinel“ vodevil în un act de V. Alecsandri.

7. „Herşcu Bocegiul“ piesa comică de V. Alecsandri.

După producţiune urméză dans.

— Din Sĕlişte primim următórea învitare: Sunteţi rugaţi a participa la producţiunea teatrală declamatorică, ce o va aranja cu binevoitorul concurs al dnei Maria Roman, tinerimea studiósă din Sĕlişte în 15/27 August (sf. Mărie)

Venitul curat este destinat fondului menit pentru ajutorarea studenţilor sĕraci din Sĕlişte şi jur. Producţiunea sĕ va ţiné în sala cea mare a scólei din loc, cu următoriul program:

1. Doina de M. Eminescu declamaţiune. 2. O cerşitóre nobilă de V. Alecsandri, comedie într'un act. 3. Satira a III. de M. Eminescu declamaţiune 4. Papinean şi Vespasian de C. Negruzzi dialog. Inceputul producţiunei 7½ óre séra. Preţul de întrare: persónă 50 cr. familie 1 fl. După producţiune joc. Suprasolvirile se vor publica cu mulţumită. Invitări speciale nu se fac. *Comitetul*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Vrednicul şi zelosul părinte Alecse Frateş, fiul preotului Alecse Frateş din Preşmer, fu răpit din rêndurile celor vii Vineri în 29 Iulie v. a. c. în casa părintescă din Preşmer, în urma unui morb greu şi după lungi suferinţe.

Cu mare pompă a fost petrecut iubitul şi valorosul român la cele eterne Duminecă în 31 Iulie v. a. c. lucru ce se putea prevedéa, căci blândul decedat a fost în tóte privinţele demn de iubirea şi stima, ce 'i-s'a manifestat.

Conductul funebral s'a început pe la órele 11 a. m. fiind de faţă o mulţime de inteligenţă, precum aprópe toţi preoţii şi învĕţătorii din tractul Braşovului în frunte cu preonoratul domn protopresbiter al aceluiaş tract Ioan Petric, apoi inteligenţa săséscă din loc, precum şi fruntaşii ţĕrani, cari cu ochii lăcrămânḑi au petrecut pe decedatul din casa părintéscă până în cimiter, unde s'a sĕvîrşit slujba cuviinciósă înaintea bisericei din causă, că din enorma mulţime n'ar fi putut asista, sĕvêrşindu-sĕ slujba în biserică, decât în numĕr fórte mic.

După sĕvîrşirea serviciului divin Veneratul protopresbiter Ioan Petric într'o cuvêntare, copleşit de lacrămi, arĕtă biografia rĕposatului, între cari ḑise şi următórele: Presbiterul Alexe Frateş s'a născut la anul 1853 din părinţii Alexe şi Iustina Frateşiu. După terminarea şcólelor normale din loc şi a gimnasiului din Braşov cu succes bun, intrà ca elev în scóla teologică din Sibiiu.

Timp de 13 ani, după terminarea studiilor clericali, cu un zel neobosit şi cu abnegaţiune esemplară nu încetă regretatul ca învĕţător a transplanta darurile sale binefăcătóre în inimile gingaşe ale tinerelor mlădiţe din Satulung. In decursul acestor ani decedatul sĕ căsătorì, dar mórtea fatală răpì viaţa tinerei soţii în al şaselea an al căsătoriei sale.

La ofertul Ilustrităţii sale episcopul Caransebeşului Nicolau Popea, Alecse Frateşiu merse la Caransebeş, unde servi câtva timp ca econom episcopesc, după-aceia fu sfinţit de diacon, în fine de preot la băile din Mehadia, mai apoi fu denumit şi de administrator protopopesc al tractului Mehadiei.

Dar mult nu sĕ putu bucura de onorificul post, căci în flórea vieţii, când era în puterea vêrstei, mórtea îi tăià firul abundantei sale activităţi în al 42 an al vieţii sale, după-ce prevĕḑêndu'şi sfîrşitul, venise în mijlocul părinţilor şi rudeniilor sale.

După veneratul domn protopresbiter Ioan Petric luă cuvênt meritatul învĕţător Dometiu Dogariu, carele vorbind despre ródele ce acest vrednic a adus ca învĕţător, arĕtă şi importanţa culturei şi rolul ce l are învĕţătoriul la promovarea ei.

Tot din cuvêntarea d-lui Dogariu însemnez şi marcanta asemănare, in care pre învĕţătoriu îl asémănă cu o luminare, carea pe timpul cât arde luminând altora sĕ consumă pe sine.

Incheindu-sĕ cu acestea serviciul divin, decedatul fu transportat şi aşeḑat de către opt preoţi în cripta familiară spre vecinica odihnă.

Dormi în pace suflet blând, căci tu ţi-ai împlinit rolul de om pre pămênt. Scurtă ţi-a fost viaţa, dar cu tóte acestea lungă ţi-a fost activitatea ta. Tu ai fost luminătoriul celor ce aveau lipsă de lumină, mângăetorul în suferinţe al celor întristaţi şi vrednicul conducător al turmei, ce ţi s'a încredinţat. Cu tine numĕrul vrednicilor bărbaţi români s'a micşorat cu unul; un adevărat apostol ai fost tu pentru poporul tĕu. Tu te-ai dus, dar pomenirea ta va rĕmâné vecinic întipărită în inimile celor ce te-au cunoscut.

Fie ca drumul, ce l'ai urmat tu şi esemplul tĕu sĕ fie urmat încă de mulţi alţi.

In veci fie pomenirea ta.

Un participant.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

In valea riuleţului Corond, lângă satul Corond sĕ află în o posiţiune plăcută, la pólele unui dél acoperit în parte cu brădet şi încunjurate cu pădurici plăcute scaldele de asemenea numire. Délurile imprejmuitóre scutesc valea, unde sĕ află scaldele, de curente, aşa că aici arareori bate vêntul; clima este caldă, plăcută şi din causa acésta Corondul e cercetat de bolnavi, cari pătimesc de durere de piept. Aceştia beau apa minerală de aici de obiceiu amestecată cu lapte de capră; apa acésta sĕ mai folosesce cu succes contra anemiei, a bólelor de stomac etc. Apa de beut sĕ scóte din un isvor, ér' pentru scăldat sĕ folosesce apa de la dóue isvóre; ea este apă accid-feruginósă. Sĕ mai află apoi un isvor de apă sărată, bogată în accid carbonic. Intocmirile de scaldă însĕ sunt cam primitive.

Dela Corond mergênd mai departe spre méḑăḑi, drumul sĕ urcă pe délul Siloş, de pe culmea căruia (900 m. de naltă) ni sĕ deschide o privelişte largă şi fórte frumósă. Spre méḑănópte privirea ne pătrunde în valea Corondului, spre apus vedem în depărtare şirurile de déluri dintre Tîrnava-Mică şi riuleţul Micu-Alb (Fehér-Nyikó), spre méḑăḑi sĕ zăresce oraşul Odorheiul sĕcuiesc, ér' înspre rĕsărit sĕ estind predélurile Arghitei, în dos cu conturnele puternice ale acestui munte.

De la délul Siloş drumul trece prin mai multe sate, locuite de sĕcui şi conduce la Odorheiul secuiesc, aşeḑat pe malul stâng al Tîrnavei-Mari.

Odorheiul este orăşel secuiesc, cu 5438 de locuitori, dintre cari partea covîrşitóre sunt secuì. Acest orăşel a fost mai nainte capitala scaunului secuiesc al Odorheiului, ér' acum e capitala comitatului de asemenea numire. Aici sĕ află mai multe deregătorii, scóle şi câte-va însoţiri culturale secuiesci. Odorheiul este fórte îndesuit şi are uliţe strimte; dintre zidirile lui mai frumos este edificiul nou al scólelor reale, întemeiate pe banii ţĕrii. Acest edificiu este zidit pe locul unde sĕ afla cetatea Székely-Támad în ruine. Dintre délurile, ce încunjură oraşul este de amintit Peatra Ţarcei, la marginea de la rĕsărit, de unde avem o privire frumósă asupra ţinutului de pe Têrnave şi Homorod; când timpul e senin sĕ vĕd de aici jur împrejur preste 20 de sate, ér' spre méḑăḑi ni sĕ înfăţoşază în céţa albăstrie a depărtării munţii Făgăraşului şi ai Bârsei.

Imprejurimea Odorheiului este fórte împoporată; satele sunt fórte dese şi locuite aprópe numat de sĕcui. Aici sunt secuii mai puţin amestecaţi cu alte némuri Odinióră însĕ s'au aflat pe aici şi români, cari fiind copleşiţi de mulţimea secuilor şi-au perdut némul şi s'au secuisat cu totul. Urme despre esistenţa românilor de aici ne-au remas în dóue-trei nume de sate, cum este Marefalva, ceea ce însemnéză Satul-Mare şi cele dóue şate Românesci (Românescii-Mari şi Românescii-Mici), numite aḑi Oláh-falu şi aşeḑate în fundul Arghitei.

In valea Têrnavei-Mari cobóră un drum de ţară care trece Arghita de-a curmezişul, preste curmătura Tilharilor (Tolvajos) împreunând Ciucul cu valea Tîrnavei. Acest drum este una dintre cele mai însĕmnate căi de munte ale nóstre, urcând în mai multe locuri în mari serpentine si străbătênd printre codri uriaşi de braḑi şi stejari.

Plecând din Ciuc pe acest drum, trecem preste curmătura Tolvajos, prin păduri mari de braḑi şi stejari, apoi printre liveḑi de munte estinse şi astfel sosim după o cale de câte-va óre la satele Szentegyházas-Oláhfalu şi Kápolnás-Oláhfalu. Aceste sate de munte, ai căror locuitori precum am amintit, au fost odinióră români, ér' acum sunt secui, sunt aşeḑate la o nălţime de 861 m. preste suprafaţa mării. Regiunea aici este fórte interesantă. Inaintea nóstră sĕ estinde nu platou mare cu brădet şi păşuni bogate, ér' la marginea lui sĕ nalţă spre méḑănópte-rĕsărit stâncile puternice de trachit ale Arghitei, acoperite cu braḑi. Din sinul lor isvoresc şi curg la vale mai multe păraie de munte, cu apă cristalină, udând platoul şi formând mai multe vălişóre plăcute. In văile aceste s'au aşeḑat satele Românesci. Totul ne presintă un tablou de munte măreţ.

Mergênd mai departe pe acésta cale, la depărtare de o jumĕtate de óră dela Oláhfalu sĕ află aşeḑată în valea riuleţului Homorod scalda de asemenea numire, încunjurată cu păduri de brad, prin care conduc poteci frumóse de munte. Apa isvórĕlor de aici este apă feruginósă şi se folosesce cu succes contra bólelor de rărunchi, anemice, bóle de stomac etc. Scalda este proprietatea satului Kápolnás-Oláhfalu.

Dela scalda Homorod mai departe calea urcă délul Ţekent şi apoi cobóră în valea Tîrnavei mari. De pe vêrful acestui dél avem o privire admirabilă spre rĕsărit asupra lungului şir de munte al Arghitei.

(Va urma).

Avis.

Către P. T. public român!

Acelor P. T. d-ni cari doresc a participa la adunarea generală a Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce se va ţiné la Sebeşul-săsesc în 26 şi 27 August a. c. n. şi au a călĕtori cu drumul ferat, li se aduce la cunoscinţă, că ultima staţiune e Vinţul de jos în depărtare de 20 minute cu trăsura până la Sebeşul săsesc.

Sebeşul-săsesc, în 15 August, 1894.

*

Programa

festivitaţilor arangiate cu ocasiunea adunărei generale a Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce se va ţinea la Sebeşul-săsesc în 26 şi 27 August a. c. n.

Sâmbătă, în 25 August n. la 2½ óre p. m. primirea comitetului central al Asociaţiunei la gara Vinţul de jos.

Séra la 8 óre convenire socială.

Duminecă în 26 August la 8 óre séra concert.

Luni în 27 August la 2 óre p. m. banchet şi séra la 8½ óre bal.

Marţi escursiuni.

Comitetul arangiatoriu.

Convocare.

Despărţĕmêntul reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din protopresbiteratul Făgăraşului, îşi va ţiné *a dóua adunare generală ordinară* în acest an *Luni, în 15/27 August a. c.* (ḑiua de sf. Marie) în opidul Făgăraş, la care prin acésta sĕ îndatoréză a participa toţi onoraţii membri ai acestei corporaţiuni, şi sĕ poftesc a lua parte la acésta adunare şi alţi binevoitori ai scólei nóstre.

Programa:

1. La 9 óre a. m. serviciul divin în biserica gr.-or. din Făgăraş şi participarea membrilor la acest serviciu pentru invocarea duhului sânt.

2. La 11 óre a. m. deschiderea adunărei în sala de învĕţământ a scólei gr.-or. din Făgăraş prin presidiu.

3. „Cartofii“, prelegere practică de Lazar Sbărneciu.

3. Critică asupra disertaţiunei „Despre educaţiune“, de Ioan Capĕtă şi Aron Flucuş.

5. Incassarea tacselor şi raportul cassarului.

6 Propuneri eventuale şi închiderea şedinţii.

Făgăraş, în 4 August n. 1894.

Ioan Capĕtă, v.-preşed.

Ioan Berescu, secretariu.

Din pulbic.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea seratei teatrale arangiate la 11 August n. 1894 în Brad au incurs 88 floreni. Spese au fost 54 fl. Venitul curat 34 fl.

Din acest venit s'a pus basă unui „fond pentru ajutorarea elevilor sĕraci dela gimnasiul din Brad“.

Subsemnaţii venim a ne esprima profunda nóstră mulţămită numerosului public participant pentru sprijinul însemnat. Regretăm că s'au afiat şi vre-o câţi-va inteligenţi, cari nu numai au strălucit prin absenţă, dar s'au nisuit a ne amăgi publicul, ceea-ce nu le-a succes.

Brad, la 20 August, 1894.

Pentru diletanţi:

Tiberiu Tisu, st. cl. VIII gimn.

Ioan Mateiu, st. cl. VIII gimn.

Nicolau Mateiu, st. cl. VII gimn.

Loterie.

Miercuri, în 22 August n. 1894.

Sibiiu: 59 65 70 76 30

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Nr. 461/1894. [158] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare și anume:

1. Ungra, salariu anual de 300 fl. și anume: din fondul scolar 118 fl. 80 cr., dela popor 81 fl. 20 cr., venitul cantoral 30 fl., lemne în valóre de 20 fl., dreptul la venitele comunale 20 fl, venitul anual din o grădină scolară 30 fl., cuartir și lemne.

2. Mateiaș, salariu anual de 300 fl. și anume: 100 fl. din alodiu, 61 fl. din didactru, 139 fl. repartiție pe popor, cuartir și lemne.

3. Ticușul-român, salariu anual de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne.

Concurenții la stațiunea învĕțătoréscă din comuna Ungra, sĕ se presenteze înainte de alegere în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Petițiunile concursuale în regulă instruite sĕ se aștérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cohalm, 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 438—894. [163] 2—5

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scólele nóstre confesioanale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Hațegului se escrie concurs în „Telegraful Roman“ cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Fizesti-Federi (sistemambulant) cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne pentru încălḑit.

2. Valea Sângiorgiu-Grid (sistem ambulant) cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

3. Nădăstia superióră cu salariu anual de 300 fl. și lemne focali.

Invĕțători aleși sunt deobligați a merge cu copii la biserică în dumineci și sĕrbători mari.

Reflectanții la acestea posturi învĕțătoresci, au ași asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Hațegului-în Petroșeni.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroșeni, la 26 Iuliu 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 330/894 [159] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante, din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Geógiului I. sĕ escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicre.

1. Boholt, salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină școlară.

2. Boiu, salariu anual de 250 fl. cuartir și grădină școlară.

3. Certeșul superior, salariu anual de 240 fl. și cuartir. Respectivul învĕțătoriu va fi dator a ține și strană în Dumineci și sĕrbători.

4. Délu-mare, salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină școlară.

5. Fizeș-Barbura, salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină școlară.

6. Folt, salariu anual de 240 fl. cuartir și grădină școlară.

7. Fornădia, salariu anual 160 fl. cuartir și grădină școlară.

8. Hărău, salariu anual 260 fl. cuartir și grădina școlară.

9, Măgura, salariu anual 300 fl. cuartir și grădină școlară.

10, Porcurea și Voia învĕțătoriu ambulant, salariu anual 400 fl. cuartir și grădină școlară.

11. Rapoltu mare, salariu anual 300 fl. paușal de cancelarie 4 fl pentru conferințe 12 fl. cuartir, grădină școlară, și dela fie-care elev dela 6—12 ani, câte 50 cr. pentru lemne de foc.

12. Rapoltu-mic, salariu anual 240 fl. cuartir, grădină școlară și lemne de foc.

13. Selisciόra, salariu anual 300 fl. cuartir și grădină școlară.

14. Uroiu, salariu anual 240 fl. și cuartir.

15. Vălișóra, salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină școlară.

Concurenții au a-și adresa cererile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Hondol, 25 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiului I.

Vasilie Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 329—894. [162] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele gr. or. române din comulele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Bacea cu filia Cueș, cu salariu anual de 300 fl. repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

2. Brașeu cu salariu de 285 fl. și adecă în bani repartițiați în popor 179; in lemne 106 cară à 1 fl = 106 fl. laolaltă 285 fl.

3. Câmpuri C. Surduc, cu salariu de 300 fl. din care au a se procura și lemnele de încălḑit, cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

4. Cărmăzănesci cu filia Dănulesci, cu salariu de 300 fl. și anume: *a)* în bani din repartiție 236 fl. *b)* din cameta împrumutului de stat 64 fl. cuartir și grădină.

5. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl. și adecă: *a)* în bani repartițiați în popor 100 fl. *b*, în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c)* venitele cantorali 30 fl. *d)* lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

6. Godinesci cu filia Petresci, salariu 300 fl. *a)* în bani din repartiție 200 fl. folosirea unei grădini de 3 jugere arătură și fenațiu 50 fl. *b)* lemne 6 stângini in preț de 50 fl. și cuartir în edificiul scólei.

7. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. și anume: *a)* în bani din repartiție 100 fl. *b)* în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c)* venitele cantorale 30 fl. *d)* lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină pentru legumi.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere se sĕ presenteze pănă la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarielor etc.

Invĕțătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repețiție împreună cu înstruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană, avênd a conduce și cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 25 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pecurariu,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6.25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43		3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1.10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15	Apața	Circuléză nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.55

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0. —	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35						
2.44	7.42	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7. —	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timișóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Sâmbătă 13|25 August 1894. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cursurile de limba magiară din acest an.

Dela un învĕțător, prietin al fóiei nóstre, primim următoriul articol:

Legea dela 1879, prin care se impune în scólele nóstre poporale limba magiară ca studiu obligat, a fost combătută cu tótă bărbăția din partea archiereilor nostri în casa de sus la timpul seu. Temerile, ce avea clerul român față de nóua lege, presintele ne arată, că erau fórte întemeiate. Ordinațiunile ulterióre ale fostului ministru Csáky, au făcut ilusorie și legea acésta, încât astăḑi legea o putem priví drept abrogată, ear drept lege servesc ordinațiunile ministeriale relative, vointa și puterea inspectorilor de scóle, și în urmă arbitriul celor însărcinați cu predarea limbei magiare la cursurile de limbă magiară pentru învĕțătorii nostri. Și unde am ajuns cu aceste cursuri? Și-au ajuns ele scopul pentru care s'au înființat? Nu! Incepute la anul 1880 ele au decurs câțiva ani în mod mai calm.

Invĕțătorii nostri deși concentrați în centre magiare ca Clușul, Cristurul, Aradul etc. nu erau cel puțin șicanați, din partea profesorilor, ba pe ici-colo era și câte un profesor român ca propunĕtoriu. Invĕțătorii afară de 4—5 óre de propunere dispuneau după plac de timpul liber. Unele mici incidente, câteva espresiuni vĕtămătóre, sporadice, la adresa învĕțătorilor le treceam cu vederea, căci ne ḑiceam, nu e pădure fără uscături. Invĕțătorii nostri se presentau, cari voiau la cursuri. Și o parte mare și-au câștigat diplomele de limba magiară la cursurile de limba magiară, cu profesori magiari, ér alta parte la esamenele de cualificațiune, la consistoriile nóstre, avêndu-și diploma contra signată de inspectorul regiu de scóle. Pentru acesti învĕțători credeam, că a sosit timpul ca sĕ nu mai fie șicanați tocmai în timpul verei — timpul de recreare — și sĕ nu mai fie purtați pe la cursurile de limba magiară, după-ce au făcut tóte formalitățile conform ordinațiunilor ministeriali. Dar ne-am înșelat amar. Inainte de a-și părăsí fotoliul ministerial — fostul ministru Csáky -- a credut, că e bine a mai da o lovitură învĕțătorilor nostri, și a produce amărăciuni în sinul confesiunilor și a nemagiarilor. El a reînviat cursurile de limba magiară în o formă neobicinuită.

Inspectorii scolari regesci au dat ordin învĕțătorilor nostri confesionali, fără considerațiune, că au sau nu diploma din limba magiară, ca sĕ se presenteze la cursurile reînviate. Avem înaintea nóstră un atare ordin inspectoral adresat unui învĕțătoriu bine vĕrsat în limba magiară. Și ce se ḑice în ordin? Că: „nu e destul vĕrsat în limba magiară“. Atari ordine au căpĕtat învĕțătorii din comitatul Hunedórei Au mai căpĕtat și alții din alte comitate.

Lucrul nu era curat. O mare parte dintre învĕțători, cu temere, s'au presentat la curs, puțini au rĕmas acasă. Temerea învĕțătorilor nostri, după informațiunile, ce avem, era fórte basată.

La Sângeorgiu, la Deva și airea învĕțătorii nostri au fost tractați aprópe ca vitele. Câte 4—6 ḑile au trebuit sĕ dórmă numai pe scânduri, neavênd nici saltele sub ei, ci numai vestmintele de pe ei le-au pus sub cap, ca sĕ pótă durmí. Diurne nu li s'au dat mai multe ḑile de-arêndul, încât au trebuit sĕ mai rabde și fóme, nefiind unii pregătiți de ajuns cu cele de lipsă. Unii mai bĕtrâni după câteva ḑile au fost trimiși acasă, spunêndu-li-se ca sĕ-și cérĕ pensionarea, fiind-că nu sciu bine unguresce. In ce privesce instrucțiunea, începênd de diminéța dela 7 óre și până séra au fost înfundați cu diverse deprinderi din limba magiară. Pe lângă aceea li s'a mai interḑis a vorbí între sine românesce, precum și a ceti. Ba ce e mai mult, au fost și spionați învĕțătorii nu cumva sĕ calce poruncile conducĕtorilor de curs. A petrece o așa viéță timp de 6 sĕptămâni, a auḑí în fie-care ḑi cuvinte insultătóre la adresa-ți proprie și a némului tĕu însémnă a petrece în sclăvie, a fi lipsit total de libertate-ți. Și în urmă a ți se mai pretinde sĕ faci și esamen, avêndu-ți deja diploma, étă culmea illegalității. Paharul suferinței era plin. Ordinul consistoriului nostru archidiecesan de a nu ne supune unui nou esamen a fost un act consciu, plin de demnitate, legal, pe carele nu numai noi învĕțătorii, dar toți românii îl vor aproba.

Étă unde au ajuns cursurile de limba magiară din acest an! Invĕțătorii nostri vor pomení aceste cursuri! Ar fi destul!?

Revista politică.

Cu ocasiunea ḑilei natale a Majestății Sale episcopul dela Oradea-mare Schlauch și episcopul Zalka au dat câte un banchet, ca în toți anii.

Toastele, ce le-au ridicat acesti prelați au dat material de discusiune în presa magiară.

Pe episcopul Schlauch foile șoviniste nu-l atacă așa de vehement, pentru-că, ḑic ele, deși numitul episcop în toastul seu a vorbit contra căsătoriei civile, o a făcut acésta într'un mod fin și diplomatic.

Mai verde a vorbit însĕ episcopul Zalka care a ḑis următórele:

De mai multe-ori am avut norocirea a serba acésta ḑi însemnată în societatea stimaților mei óspeți. Nu sciu însĕ când am mai serbat-o între astfel de îngrigiri mari ca astăḑi, nu sciu când atențiunea mea a privit cu atâta neastimpĕr către înțelepciunea circumspectă a Maj. Sale, ca și astăḑi, când dela cuvêntul sĕu „da“ sau „ba“ atârnă după presimțirile mele turburarea sau pacificarea patriei nóstre. Nu-mi ascund părerile. Vêrsta mea înaintată și atențiunea ce-o datoresc statului meu, mĕ îndémnă sĕ le spun respicat. Proiectele de lege bisericesci, cari periclitéză pacea sunt acelea, care'mi fac mie grigi. Precum mie, astfel causéză îngrigiri și altor milióne de cetățeni cari sĕ țin de biserica nóstră sau de altă confesiune. . . . . Nici un an nu e de când Maj. Sa la bineventarea mea în Güns mi a rĕspuns sĕ ne încredem în Dḑeu. Ne și încredem mai întâiu în Dumneḑeu, cu tótă umilirea inimei nóstre și cu întrégă lumina credinții nóstre. Dar încrederea nóstră în mĕsură deplină și cu tot dreptul se îndréptă și către regele nostru apostolic. Ne place a spera, că acela, de pe a cărui frunte strălucesce splendórea corónei Stului Stefan, va și apĕra și scutí de stricăciune plantațiunea acelui rege sfânt.

* * *

Reluarea relațiunilor diplomatice intre România și Grecia este un fapt hotărît. Dl general Murgescu, șeful flotilei române, a fost însărcinat cu comunicarea decisiilor luate între ministeriul român de esterne și însărcinatul de afaceri al Greciei în Bucuresci. Dl general Murgescu, va sosí în apele Greciei, pe la finele acestei luni cu încrucișetorul „Elisabeta“ și cu bricul „Mircea“. Se pregătesce flotei române o primire frumósă. In momentul în care încrucișetorul „Elisabeta“ va trece pe lângă insula Corfu, douĕ vapóre grecesci vor da salve de tunuri. La o distanță de 15 chilometri, pe portul Pireu, vasele de rĕsboiu, ce se vor afla în port, vor întimpina cele dóuĕ vase române. Un prânḑ de gală se va da in acea ḑi in onórea oficerilor români și a doua ḑi dl general Murgescu se va duce la Atena, unde va fi primit de ministrul de esterne grecesc.

* * *

Tot mai mult se vorbesce despre o împăcare între cehii bĕtrâni și tineri ca astfeliu cu puteri unite sĕ între în luptă. Ḑiarul „Plzenske Listy“ aduce aduce scirea, că minoritatea cehilor bĕtrâni este ca sĕ se abțină cu totul la procsimele alegeri, maioritatea însĕ a hotărît sĕ între în pertractări cu cehii tineri. Partidul cehilor bĕtrâni sĕ-și păstreze caracterul conservator, dar se fie în oposiție regimului. Cu tinerii cehi sĕ facă un compromis ca cehilor bĕtrâni, cari vor fi în oposiție regimului sĕ li-se asigure mandatele de deputați. In înțelesul acesta se

---

FOIȚA.

Viața lui H. Schliemann.

(Urmare.)

Cu acésta ocasiune o dobândit puține resultate, deórece pregătirile sale se adeveriră de nesuficiente față de obstacólele, cari cresceau sĕptĕmână de sĕptĕmână. Ca barĕm întru câtva se pótă înainta cu șanțul cel mare, ce-l croiseră în partea nordică a colinei, a fost necesitat sĕ aplice 80 de lucrători, cari nu aveau alte unelte, decât ciocane și lopeți de lemn. Pentru cărarea dărîmăturilor a fost de lipsă mai mult de 8 telege și apoi mulți alți lucrători, cari cărau cu corfele. Pe lângă aceste greutăți Schl. și soția sa de abia își aflară un cuartir ca vei de el, în satul din apropriere, cu numele Cibbak, în care de abia se află o casă, care sĕ stea pe nivoul unui grajd. Astfel la 24 Nov. când în urma iernei a trebuit sĕ întrerumpă lucrul, întreg resultatul ce îl puteau arĕta a fost numai o casă din perióda elenistică, aflată în stratul superior al ruinelor. Acésta, după unele deducțiuni din inscripțiunile descifrate, a fost verosimil casa sfatului de odinióră (bulenterion) a Ilionului celui nou. Cam vre-o 10 metrii mai jos, s'au aflat diferiți muri, construiți din cărămidă dură, precum și numĕróse unelte de petră.

Din aceste esperințe a învĕțat Schl. multe. Drept acea în decursul ernei următóre a comandat o mulțime de ciocane englezeze, hârlețe și telege, și astfeliu în Martiu 1872 desnou s'a apucat de lucru cu tótă seriositatea. Inainte de tóte s'a asigurat de conlucrarea unui inginer; apoi și-a angagiat 3 supraveghietori, cari conduceau trupele de câte 150—180 de lucrători, afară de acésta s'a mai îngrijat și de locuințe corespunḑĕtóre, așa, că în lăuntrul cetății a zidit casă de lemn, ér lângă ea magazin și bucătărie. A continuat apoi cu săpatul în direcțiunea nordsudică astfel, că în colină a strătăiat un foișor de 233 de urme în lățime. Dar convingêndu-se, că nici prin acésta n'a atins padimentul cel vechiu, a tras și dealungul acestuia un șanț lat. Apoi a dărimat, fără de nici o crutare, ori ce părete al stratului superior, care a strătăiat acésta linie, ca numai sĕ iasă la ivélă stratul cel mai din jos, cel din urmă, care a trebuit sĕ fie Troia cea adevĕrată. Deastădată a continuat cu săparea până târḑiu vara, desconsiderând ori ce căldură și abstând numai pela 14 August. Cu tóte aceste nu era îndestulit cu resultatele dobândite. Din causa gróznicei afunḑimi, cu care trebuiau sĕ se lupte, s'au rĕstrins mai numai la terminarea șanțului celui mare. In acésta s'a descoperit numĕroși păreți singuratici, dar n'au fost convins, că óre stau acestia în óre care legătură sau ba. Dintre diferitele obiecte descoperite cu acest prilej, bucata cea mai frumósă este metopa unei biserici eline, a cărei relief represintă pe Helios cel sublim.

In a. 1873 apăru Schl. fórte de timpuriu în Hissarlik, deja prin 1 Februariu. Tocmai din acésta causă trebui se sufere, în decurs de 6 sĕptĕmâui, un frig nemaipomenit. Se vede, că astfel l-a pedepsit firea, pentru-că voise se-i accelereze cursul. In acest anotimp vênturile rĕci, cari suflă din partea Hellespontosului emuléză cu cele din regiunea nordică a nóstră. Vêntul de nord așa sufla printre crepăturile bordeiului de scânduri subțiri, încât deși focul din camin ardea în continu, totuși îngheța apa în chilie. In decursul ḑilei mai suferia frigul, cum îl suferiau, deórece în continu veniau și se duceau la lucru, „sara însĕ, observă Schl. sarcastice, n'aveam altceva la ce ne am fi putut încălḑi, decât însuflețirea nóstră pentru desgroparea Troiei celei mărețe“.

Cu tóte acestea în an. 1878 a secerat primele succese adevĕrate! Păreții cetății Troia apărură tot mai măiestos. Spre sudvest descoperiră o pórtă mare. In mijlocita ei apropiere, pe basele murilor cetății, s'a descoperit tesaurul cel mare și renumit. Acesta era compus din numĕróse instrumente de aur și din o mulțime de vase de argint și aramă, urne ș. c. l. Era chiar pe la améḑi, când Schl. observă primele urme ale acestui tesaur, și în decursul pausei lucrătorilor l a și îndepărtat de acolo și ascuns. Numai soția sa i-a ajutat, cărând și ea obiectele învĕluite în năframa ei cea mare. Astfeliu îi succese a păzi tesaurul descoperit, in tótă întregitatea sa, deși jumĕtate din el, conform pactului încheiat, s'ar fi cuvenit guvernului turcesc. Cu acésta descoperire Schl. închisă a treia periódă a activității sale.

(Va urma).

☛ *Din causa sântei sĕrbători a „Adormirii Născătórei de Dumneḑeu“, numĕrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 18 August st. v. 1894.* ☚

va compune e listă comună a candidaţilor. — Cu aceste propuneri se vor presenta doi delegaţi ai cehilor bětrâni în adunarea cehilor tineri, ce se va ţine în Septembre a. c.

* * *

Ḑiarul engles „Evening Standard“ a publicat un articol al unui ovreu, contra Românilor din Transilvania. In acel articol se ḑice între altele:

Este bine pentru englesi, în ḑilele de faţă, a auḑi langagiul sever şi obstinat, ce ministrul unguresc a pronunţat asupra autonomiei românilor. Nu e desperat, că fie cine aprobéză politica d-lui Hieronymi, dar dissenţienţi pot admira curagiu şi firmitate în ea.

Un guvern rĕu, care domnesce cu firmitate, este mai bun, decât unul bun, care hesitéză. D-l Hieronymi declară, că „ómeni, cari agitéză pentru o ruptură între Ungaria şi Transilvania vor fi trataţi cu tótă severitatea“. Acestea sunt vorbe mari, — noi ne închipuim strigătul humanitarianilor. Fie-care guvern unguresc va resista cu tótă forţa sa încercării pentru autonomia românilor din Transilvania. Pe de altă parte tóte dorinţele lor juste vor fi acordate. Este spiritul şi nu atât sensul acestei adrese, care se recomândă pe sine. Românii au suferinţe pe lângă cele admise, dar timpul nu a sosit încă pentru ele.

La acest articol, a rěspuns tînĕrul transilvănean, care locuesce in Londra, d-lu George N. Gologan, in ḑiarul „The Standard“. Articolul d lui Gologan este adresat, in formă de scrisóre, editorului numitele foí, şi e de următoriul cuprins:

Domnule! Sunt vesel de a vedea, că d-vóstrĕ atrageţi atenţiunea cetitorilor asupra situaţiunei românilor din Transilvania, si sper, că veţi avea bună voinţa a ne ajuta în aplanarea relelor pe ori şi ce parte ar fi ele.

Corespondentul d-vóstră menţionéză spechiul d-lui Hieronymi şi conclude ḑicênd, cĕ „Ungaria ţine mâna întinsă pentru reconciliaţiune, însĕ ea este respinsă de români.“

Domnule! în politică sunt dóuĕ drumuri de a refusa acordarea drepturilor unui popor, — şi anume: prin a-le ignora cu totul, sau prin a întinde o „mână de reconciliare“ cu condiţiuni cunoscute de-a fi înacceptabile de suferitori. Cu drept pot ḑice, că Ungaria de 25 de ani nu a voit sĕ scie de noi, şi acum când crisa este la climacsul ei, tocmai când tóte spiritele sunt escitate în urma ilegalului şi nedreptului proces de „înaltă trădare“ dela Cluş, unde întréga naţiune a fost somată înaintea bancei in persóna celor 25 de repaesentanţi, d-l Hieronymi vorbesce înaintea constituenţilor sĕi magiari de a reforma numai legea electorală. Cine s'ar mira de insuccesul d-lui Hieronymi? Chiar el însu-şi s'ar mira fórte mult, dacă ar succede. Şi totuşi ar face bine, dacă în adevĕr ne-ar uşura suferinţele.

Este cu totului injust de-a da românilor reputaţiunea de popor nepacinic: ei sunt sensibili ei iubesc pacea şi doresc conciliarea. Dar crede-mĕ domnule, că noi nu am avut încă ocasiunea de-a refusa mâna întinsă de Unguri; acéstă mână nu ne-a fost încă oterită cu francheţă şi chiar dacă ne-ar fi, ne ar plăcea sĕ fim siguri, că ea este pentru a ne face în adevĕr amici. Speechuirile nu sunt de nici o valóre pentru ómeni, cari sufer greu de mai mult de 25 ani; ei voesc acţiuni. Sĕ schimbe ungurii starea presentă a lucrurilor şi atunci numai îi vom crede.

Dl Hieronymi vorbesce mai departe de „imposibilitatea disolvărei uniunei între Ungaria şi Transilvania“. Prin urmare noi suntem consideraţi ca parte a regatului! Pentru ce nu suntem noi atunci trataţi astfel? pentru-ce avem noi lege electorală specială şi lege de pressă specială, nici parte proporţională cu importanţa nóstră în funcţiuni oficiale şi nici măcar representanţi la dietă? Pentru-ce legea asupra naţionalităţilor este o literă mórtă, chiar din ḑiua, când a fost sancţionată?

Noi am protestat între limitele constituţiunei; noi am îndurat cu pacienţă tóte acţiunile şi provocaţiunile la disordine; noi ne-am adresat la tóte autorităţile competente. Dar inzadar.

Fără a da nici o atenţiune plângerilor nóstre, ungurii au suprimat drepturile nóstre, şi nu este ecsageraţiune a ḑice, că noi nu avem de loc voturi, că editorii ḑiarelor nóstre au avut toţi esperienţă de inchisori, că scólele nóstre, susţinute pe spesele nóstre private, sunt inchise sau magiarisate, că studenţii nostri n'au nici chiar dreptul de a constitui societăţi de lectură şi desbateri in colege, şi acésta din causă, că ei vorbesc românesce.

* * *

Se scie, că chinezii şi iaponezii sunt în resbel din causa supremaţiei ce fie-care din aceste douĕ popóre caută sĕ esercite asupra Coreei.

E la modă acum de a se scrie tot ce se găsesce mai original asupra obiceiurilor acestor popóre.

Chinezii par'că vor sĕ împingă ura lor contra japonezilor prea departe, dacă ne-am lua după următórea decisiune luată de guvernul insulei Formoza: Aşa guvernatorul în cestiune a oferit tuturor administranţilor sĕi, fără distincţiune de rang sau de condiţiune, de a-i recompensa pentru acte de vitejie după următorul tarif: 23500 lei pentru destrucţiunea unei mari năi de resbel japoneze; 15000 lei pentru distrugerea unei mici nave, 750 lei pentru fie care cap de japonez, şi 375 lei pentru un simplu soldat. Ori ce chinez gata a muri pentru ţara sa primesce pe d'asupra promisiunea unui bun loc în paradis.

După cum sĕ vede, patriotismul chinezilor e aşa de desvoltat, încât pentru a-şi apĕra patria se simte trebuinţa de a li se asigura nu numai un mai bun traiu în lumea acésta, dar şi pe lumea cealaltă. Chinezii dar au trebuinţă de mulţi bani. Ḑiarul „Post“ din Berlin este informat, că un sindicat, din care fac parte mai multe bănci din Germania, discută condiţiunile împrumutului chinez, care se va face în unire cu băncile engleze. După „Curierul Bursei“ din Berlin, acest împrumut va fi deocamdată de 250 milióne.

In oposiţie cu chinezii, japonezii sĕ arată mult mai civilisaţi şi mai umani. Aşa, după o corespondenţă a ḑiarului englez „Times“. japonezii debarcând trupe în portul Chemulpo, unde locuesc mulţi chinezi, au respectat cartierul chinezesc şi cartierul strĕin. Până în present conduita soldaţilor japonezi a fons perfectă. Disciplina lor este escelentă Ei circulă împrejurul oraşului, fără a provoca nici un spectacol, fără a se da la nici un act de brutalitate şi atrăgênd admiraţiunea inimicilor lor chiar prin esactitatea, cu care sĕ achită de datoriile lor.

Negreşit, că presenţa acestor trupe a oprit cu totul comerciul prosper al portului Nu numai că comercianţii chinezi s'au depărtat, dar japonezii au acaparat tóte mijlócele de transport pe uscat şi pe apă.

Ori care ar fi scopul secret al acestei espediţiuni, nu este de cât o opiniune de admiraţiune asupra modului cum tótă acéstă afacere a fost preparată şi esecutată. Mica armată japoneză, care póte sĕ numere 10.000 ómeni a fost îmbarcată în bună ordine, cu o iuţélă remarcabilă ca şi cum acéstă operaţiune ar fi fost preparată de mult timp, şi trupele erau prevĕḑute cu tot ce e necesar pentru un an de campanie.

Luptele purtate până acuma au şi valorat desteritatea armatei japoneze. După scirîle mai próspete chinezii au început a purta rĕsboiul cu mai multă îngrigire şi au şi câştigat mai multe lupte.

Meseriaşii nostri.

Una dintre cestiunile de mare însĕmnătate pentru cei ce urmăresc fasele desvoltărei nóstre naţionale, este fără îndoială şi cestiunea propăgărei meseriilor în sinul poporului nostru, — meseria fiind o verigă de aur din cele mai importante, în lanţul însuşirilor bune, ce trebue se aibe un popor aşeḑat pre base solide, un popor ce vrea se împună, atât cu bogăţia materială cât şi cu cea morală.

La noi la Români, s'a scris până acum puţin sau mai nimica, întru propagarea avêntului industrial, parte din indiferenţă faţă de clasa de mijloc, parte şi cu deosebire din causa suferinţelor prin cari noi, cei din acéstă patrie, trecem.

Şi nu e bine aşa!!

Se lăsăm trebile politice pre séma celor ce sunt în stare ale conduce, ér noi, ómenii prea mărginiţi pentru un asemenea lucru, se ne ocupăm cu o cestiune, mai simplă, dar tot atât de folositóre poporului nostru, cu cestiunea îmbogăţirei nóstre, cu rĕspândirea meseriilor în sinul poporului nostru, unica cale prin care i se póte deschide micului ţĕran, un viitor mai bun decât acela, ce l'ar avea, stând în satul sĕu şi aşteptându-şi hrana în rênd cu încă 7—8 fraţi, dela un petec de pămênt înglodat în datorii.

Nu i vorbă şi acum ne putem mândri întru câtva cu desvoltarea meseriilor la noi, dar cu tóte acestea nu putem ḑice că s'a făcut totul, nu putem ḑice că în privinţa desvoltărei nóstre industriale am întrecut sau barem suntem în rênd cu alte naţiuni.

Desvoltarea meseriilor la noi, trebue se o constatăm, este încă în primul stadiu, sau aşa ḑicênd în faşă. Şi în urmarea acésta, datoria fiecărui român adevĕrat, este ca pre deoparte sĕ se nişuéscă a propaga şi mai departe îmbrăţişarea în sinul poporului nostru a meseriei, ér pre de altă parte, celor ce o au îmbrăţoşat deja, a le da îndrumări bune, căci şi dela acésta atârnă vaḑa meseriaşului nostru, pentru că a avea o sumedenie de meseriaşi rĕi, însémnă tot atât, cât ar însemna când nu i-am avea. Ba, ce ar fi şi mai trist, în loc de a avea o clasă de plugari buni, am avea în casul din urmă, o clasă de perde vară.

Dar şi în privinţa acésta, mulţămită Domnului putem sĕ fim întru câtva linisciţi, dacă observăm nisuinţa puţinilor noştri meseriaşi spre propăsire materială cât şi culturală; cu tótă că şi aci, am pĕcătui, acctentuând că s'a făcut totul pentru asigurarea propăşirei lor culturale.

Menirea cea mai frumósă pre terenul desvoltărei industriale, o au, — fără indoială, -- Reuniunile de meseriaşi. Durere însĕ, deşi avem şi de acestea, ele sunt prea puţine, — numai dóuĕ, — pentru a putea lucra cu succes pre un teren mai larg, întru laudabila lor ţintă, şi astfel munca lor nunai cu mare greu şi după mult timp va putea produce un ce mulţămitoriu.

Ce e dar de făcut, pentru ca totuşi, sĕ se pótă da un impuls viu acestei cause sfinte?

După părerea mea noi numai atuncia ne vom putea mândri, că poporul nostru posede o clasă de mijloc puternică, când ne vom nisui la ori-ce ocasiuni şi cu ori ce mijlóce, a semăna în inima meseriasului ambiţiunea trebuinciósă omului ce-şi cunósce menirea sa pre acéstă lume şi rolul ce are sĕ-l pórte în sinul poporului sĕu.

— Şi acésta ambiţiune nobilă, nu se póte planta în inima meseriaşului român, decât atunci, când ne vom nisui a i cultiva inima, a-i nobilita simţirile ca sĕ pótă cugeta mai adênc asupra datorinţelor sale de român şi meseriaş.

Se nasce acum întrebarea, că anume pre ce cale vom putea mai cu înlesnire a lucra întru plantarea consciinţei, întru cultivarea şi nobilisarea simţemintelor meseriaşului nostru?

Dacă vom lua în considerare nisuinţele meseriaşilor nostri întru propăşirea lor pre terenul social, dacă vom sci apreţia câtuşi de puţin jertfele de timp şi de bani ce le fac meseriaşii nostri pentru ca totuşi se dea semne de viéţă, atunci nu ne va fi greu a găsi respuns la întrebarea de mai sus.

Nu! Pentru-ca constatând cele ḑise, trebue se concludem că meseriaşilor nostri nu le lipsesce de loc voinţa spre propăşire şi din contră ei se luptă prin întunerec, spre a străbate la lumină?

Şi care e lumina?

— Lumina este cultura socială, consciinţa rolului lor, în sinul poporului nostru.

Şi dela cine se póte astepta acésta lumină?

Acéstă lumină, atât de mult dorită meseriaşii nostri nu o pot asteptá decât dela luminata inteligință, lucru pentru-care ei atâta silinţă îşi dau, la ori-ce ocasiuni, a se apropia de ea, a-i asculta poveţele şi a-le urma. Şi acela care din iubirea némului seu, s'ar scobori jos, în mijlocul meseriaşilor cu astfel de intenţiuni nobile, — cu intenţiunea lăţirei luminei în sinul meseriaşilor nostri, acela ḑic, s'ar putea convinge, că nici când, nu a folosit mai mult naţiunei şi poporului seu decât atunci.

Nu trebue se fim câtuşi de puţin mulţămiţi numai cu aceea, că meseriaşii nostri arangează petreceri, că sciu a se representa cu asemenea ocasiuni, că prin acésta procură une-ori distracţie inteligenţii nóstre! Deşi, şi acest fapt la aparenţă pare îmbucurător, el totuşi nu are alt merit, decât că prin aceste petreceri sĕ da mai des ocasiune clasei poporului de jos, a conveni cu inteliginţa de sus, prin mijlocirea clasei de mijloc. Atâta, pentru cel ce pórtă la inimă dorul propăşirei nóstre industriale póte sĕ fie un simptom de bucurie, dar nici decât o satisfacţie deplină.

Şi satisfacţie deplină, după părerea nóstră, putem avea numai atunci, când vom vedea barem şi numai o parte a inteligin{ei nóstre convenind cu meseriaşii nostri la o muncă mai rodnică decât acea ce póte presta o petrecere vială, unde cugetele seriόse îşi perd urma şi plăcerilor se dă frâul.

Ni-ar plăcea adecă, când am vedea că se ţin conferinţe, unde ar fi invitaţi meseriaşii; că în acele conferinţe li s'ar predica cu căldură chemarea lor de meseriaşi, li s'ar spune cu graiu viu cum sĕ-si conducă fiecare afacerile sale, cum sĕ-şi câştige desteritatea în lucru, cum sĕ-şi iubéscă meseria şi cum, şi pre ce cale se umble ca se pótă fi folositor atât familiei sale cât şi mai cu samă némului sĕu.

Aşa făcêndu-se, suntem siguri, că acele poveţe vor avea o fórte mare şi binefăcĕtóre înrîurinţă asupra clasei nóstre de mijloc, care încetul cu încetul va trece la gânduri mai seriόse, va şti sĕ se preţuéscă mai mult, — şi cu ambiţiunea omului ce se respectă pre sine, va fi în stare se lupte mai cu bravură întru consolidarea si întru înaintarea afacerilor sale industriale.

Acésta fiind prima cale, pre care s'ar putea da un avênt mai mare causei meseriaşiului nostru, numai în a dóua linie am putea admite bucuria ce o simţim, când aceeaşi inteliginţă luminată convine cu meseriaşii nostri şi cu ocasiunea petrecerilor viale şi nevinovate. Şi acésta mai vêrtos o cerem se o aibă în vedere aceia, ce stau în fruntea reuniunilor de meseriaşi, dacă ei într'adevĕr vor se servéscă interesele industriei nóstre naţionale.

Nu avem lipsă de reuniuni de meseriaşi dacă ele nu pot urma alt scop decât arangiarea de petreceri! Nu! Căci în casul acesta ele numai ne păgubesc, respândind lucsul şi pofta d'a petrece prea mult în cercul meseriaşilor.

Dar din contră, avem mare lipsă de reuniuni, cari în prima linie vor lucra spre ţinta luminărei şi nobilitărei meseriaşilor nostri, şi numai în a dóua linie, ca un fel de distracţie, după o muncă laboriósă şi obositóre, sĕ arangeze petreceri.

Durere sciu că strigătul meu şi de astădată va rĕsuna în pustiu, stiu că mi se va imputa reaua credinţă şi naivitatea; cel ce însĕ ar crede că réua credinţă me conduce, poftéscă a se pronunţa tot pre acéstă cale, cum cugetă că în modul acesta reuniunile nóstre îşi vor putea vr'odată împlini misiunea lor sfântă, de a fi un far luminător însinul meseriaşilor nostri?

Au dóră e mai bine, e mai folositor că membrii unei reuniuni de meseríaşi intrunindu-se în localul aceleia se jóce cărţi, biliard, domino, şi altele, decât se ia o carte în mână şi sĕ se distreze cetind ceva folositor pentru sine.

Se pune óre pondul recerut pentru înavuţirea bibliotecilor pentru respândirea gustului de cetit intre membrii? Nu! Mai mare pond sĕ pune une ori pentru repararea dacurilor, biliardului şi bilelor.

Şi acésta este destul de trist.

Nu atac pre nimenea, nu numesc pre nimenea, nu me pronunţ în particular despre nici o reuniune, deşi am destule probe, şi acésta cu atât mai mult, că scopul meu nu este sĕmânarea certei, ci numai delăturarea unui rĕu care ia proporţiuni tot mai mari.

Dacă ca membru şi ca membru al comitetelor astor fel de reuniuni am protestat câte odată contra multor lucruri păgubitóre acestora şi membrilor lor, mi s'a rĕspuns:

— La ce te mai frămânţi, căci dór nici reuniunile nemţesci n'au altă ţintă decât arangiarea de petreceri.

Rĕspund acuma, că dacă cineva sare într'o fântână, cred că trebue se fim atât de cuminţi, ca sĕ nu sărim şi noi

Bine ar fi, când cele dise de mine aci nu ar fi aşa; în casul acesta m'aşi măguli cu aceea, că am gresit dar de acéstă măgulire nu o sĕ am parte, deórece sunt convins prin propria-mi esperienţă, că rĕul acesta esistă şi încă de mult.

Mi se vor cere probe?

Le dau cu ridicata!!!

T. Simtion,
meseriaş român.

Noutăţi.

Adunarea generală a „Asociaţiunii trans.“ Membrii comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, aflători în Sibiiu, au plecat cu trenul de adi diminéţă, la órele $7^3/_4$ la adunarea generală din Sebeşul-săsesc. La 2 óre şi $^1/_2$ d. a. vor sosí la gara Vinţul de Jos, unde se va face prima primire şi de unde vor pleca la Sebeş, însoţiţi de un convoiu de 200 de călăreţi.

* * *

Dela curte. Maj. Sa va pleca în 15 Sept. la Budapesta, ér în 16 Sept. n. va fi primirea delegaţiunilor. In 17 Sept. n. va pleca la Nagy Maros, unde vor sosì din Viena cu tren separat arch. Franc. Salvator, prinţul Arnulf de Bavaria şi ataşaţii militari. De acolo vor merge la Balassa-Gyarmat, unde va primí clerul şi deputaţiunile autorităţilor civile. In 18, 19, 20 şi 21 va lua parte la manevre, care se vor face între corpul 4 şi 6 de armată, de acolo se va întórce Maj. Sa la Gödöllö, unde va petrece mai mult timp.

* * *

Proiectele de legi bisericesci. Pe 25 Septembre sunt convocate comisiunile camerei magnaţilor la o şedinţă, în care se vor desbate proiectele bisericesci despre: recepţiunea religiunei israelite, matriculele de stat, religiunea copiilor şi cserciţiul liber religionariu.

* * *

Mĕsurile escepţionale, ce s'au decretat şi s'au şi esecutat asupra oraşului Praga şi împregiurime aveau sĕ fie obiect de discutat în un consiliu de ministri austriac, ce s'a ţinut dilele trecute, — spre a se rídica acele stări escepţionale. Diarul „Fremdenblatt“ anunţă însĕ, că consiliul de ministrii nu s'a ocupat cu acéstă cestiune.

* * *

40 studenţi bucovineni la Constanţa. Din Cernăuţi sĕ scrie, că 40 studenţi români din localitate, au fost însărcinaţi de colegii lor, sĕ ia parte la congresul, ce studenţii români vor ţiné la tómnă în oraşul Constanţa. Studenţii români bucovineni vor merge avĕnd în frunte pe trei fraţi Grigorcea, cei mai aprigi susţinători ai causei naţionale. Studenţii bucovineni vor visita esposiţia cooperatorilor români, care, dupăcum sĕ scie, va avé loc în cursul lunei Sept. în grădina Cişmigiu.

* * *

Hymen. D-şóra Elena Popescu şi dl Dr. Petru Span prof. seminarial anunţă cununia lor, care se va celebra Luni în 27 August 1894 st. n. la órele 4 p. m. în biserica greco orientală din Sibiiu-cetate.

Dorim fericire tinerei părechi!

* * *

Sciri din Sêrbia. In dilele din urmă s'au lăţit din Niş sciri de tot sensaţionale. Acolo s'a început o mişcare cu scop de a ridica érăşi pe tron pe ex-regele Milan. Acest echo părea, că are rĕsunet favorabil în întréga Rusie. Scirile mai próspete anunţă însĕ că ex-regele Milan e cu mult mai înţelept şi mai comod, decât sĕ ia asupra sa érăşi o sarcină atât de grea, cum este şi a regelui sêrbesc.

* * *

Anarchismul în serviciul amorului. Un proprietar din Lodéve în fie-care di primia câte o scrisóre, în care anarchiştii îl amenințau sĕ se mute din Lodéve, căci la din contră va fi espus la un atentat. Proprietarul a adus tóte epistolele la prefectură, unde făcêndu-se cercetare s'a găsit, că epistolele le scria chiar fata proprietarului, o fată frumósă de 19 ani. Plângênd a mărturisit fetiţa, că ea a scris epistolele, că tatăl sĕu sĕ se mute din oraşul Lodéve în alt oraş de lângă malul Senei... şi aci fata înroşí niţel. Tatăl fetei a aflat numai decât motivul, ce a îndemnat pe fată-sa la acéstă schimbare de domiciliu. In oraşul acela locuia adecă idealul tinerei fetiţe. Prefectul (în înţelegere cu părintele) a adus următórea sentinţă: atentatorul este pedepsit cu aceea că are sĕ rĕmână şi mai departe în — Lodéve. Negreşit pedépsă mai aspră pentru îndrăgostita fată nu se putea dicta.

* * *

Necrolog. *Radu Popea* diarist în Bucuresci în urma unei grele suferinţe şi-a dat nobilul sĕu suflet în mâna creatoriului aséră la $11^1/_2$ óre în anul al 39-lea at vieţii sale, împărtăşit fiind cu ss. taine.

Inmormêntarea rĕmăşiţelor pămêntesci s'a făcut Marţi în 9 August a. c. st. v. la 2 óre p. m. în cimiteriul bisericei S-tei Adormiri din Satulung, ér conductul funebru a plecat din casele părintelui sĕu preotul, Radu Popea.

Despre acéstă dureróşă perdere încunosciinţéză pe toţi amicii şi cunoscuţii.

Satulung, 8 August v. 1894.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! *Jalnica familie.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Spre médădi de la curmătura Tolvaioş ramurile Arghitei, cari sĕ estind până în valea Oltului, sĕ deosebesc încâtva în privinţa composiţiunii lor geologice, de partea ce sĕ estinde spre médănópte. Partea acésta e compusă din trachit, precând în ramurile ge la médădi pe lângă trachit sĕ află şi partii de calc (iuracalc). Afară de păraiele de munte, duóe riuleţe mai însĕmnate udă acest ţinut, Homorodul şi Varghias, cari curg spre médădi şi sĕ varsă în Olt. Pe valea riuleţului Varghiaş şi până în Olt predominéză stâncile văróse şi afară de acésta dăm şi de sărări, cu deosebire în valea Homorodului. Esistenţa sărei ne-o arată isvórele sărate, de cari sĕ află pe aici în număr însĕmnat, dar afară de aceste dăm şi de alte isvóre de ape minerale.

In partea de médănópte a acestuì, ţinut pe hotarul comunei Lövete, în valea părĕului Tolvaioş sĕ află scalda Chirui Intocmirile de scaldă de aici sunt primitive, dar scalda e interesantă pentru apele ei şi pentru împrejurimea romantică. Departe de locuinţele omenesci, în mijlocul pădurilor uriaşe de bradi şi stejar şi încunjurată de munţi înalţi şi de stânci pleşuve, cari îşi ridică interesant vêrfurile lor góle din verdéţa pădurilor, sĕ află scalda Chirui. Natura ni sĕ înfăţiséză aici în tótă măreţia ei şi liniştea e stăpână pe acest loc. Singurul sgomot îl produce părĕul, lângă care sĕ află scalda şi care curge cu zuzĕt prin alvia sa petrósă. Imprejurimea e atât de sĕlbatică şi liniştea e atât de predominanţă şi impunĕtóre, încât óspeţii cari cercetéză scalda nu arare-ori au vĕdut căprióre sfiiciόse eşind, din pădure şi adăpându-sĕ din apa cristalină a părĕului.

Apa isvórelor de la Chirui este apă accid-feruginósă şi e vindecătóre pentru bólele de nervi, reumă, anemie etc. Scalda însĕ este slab cercetata.

Văile acestui ţinut, mărginite de munţi înalţi şi cóste stâncóse şi acoperite mai cu samă cu brădet, sunt romantice şi de-o sĕlbătăcie interesantă. Prin ele, ca de obiceiu unde prevaléză formaţiunile de calc, sĕ află mai multe pesteri, între cari este şi vestita pesteră de la Homorod-Almaş. Ea sĕ află în valea riuleţului Varghiaş, dar pe hotarul comunei Homorod-Almaş, de unde îşi are şi numele şi este cea mai mare pesteră a Ardélului. Ea este în depărtare de 2 óre dela Homorod-Almás şi 3 óre dela satul Varghiaş, în o regiune selbatică-romantică. Gura ei sĕ află în cósta délului Mal, la 30 m. preste alvia părĕului şi urcarea la ea sĕ face pe trepte. Mărimea întrărei este de 12 m. de lată şi 4 m. de înaltă şi este în parte zidută. Intrând înlăuntru ne aflăm în o mare sală, din care se estinde mai departe în sinul pămêntului pestera principală, avênd şi rămuriri laterale. Ea se alcătuesce din 52 de astfel de sale suterane sau găuri largi, boltite şi provĕdute cu numeri de un inginer, şi împreunate cu coridóre, cari în unele locuri sue, în altele cobóră şi érăşi în altele sunt aşa de jóse, încât numai în patru brânci putem străbate mai departe. Lungimea întregei peşteri este de 758 m. In ea trăiesc liliecii cu miile, în părţile mai adânci sĕ află şi stalactiţi, ér în unele locuri în pămêntul văros, găsim óse de urs de speluncă (ursus spelaeus.)

(Va urma.)

Programa

pentru adunarea generală a XXXIII-a a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, ce se va ţiné în 26 şi 27 August n. a. c. în Sebeşul-săsesc.

Dumineca în 26 August:

Şedinţa I-ă cu următórea ordine de di:

1. Deschiderea şedinţii prin presidiu la 10 óre a. m. în localul, ce se va designa spre acest scop.
2. Raport general despre activitatea comitetului în decursul anului 1893, dimpreună cu conclusele aceluia.
3. Alegerea unei comisiuni de trei pentru esaminarea raportului general, şi a unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raţiociniului pro 1893 şi a proiectului de budget pro 1895.
4. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru încassarea tacselor dela membrii vechi şi dela cei cari se vor înscrie de nou.
5. Insinuarea propunerilor şi a eventualelor interpelări.
6. Raportul comisiunii pentru înscrierea membrilor.
7. Cetirea eventualelor disertaţiuni insinuate la timp.

Luni în 27 August:

Şedinţa II-a cu următórea ordine de di:

1. Deschiderea şedinţii la 10 óre antemeridiane.
2. Verificarea procesului verbal din şedinţa I.
3. Raportul comisiunilor esmise în şedinţa I.
4. Alegerea secretariului al II-lea pentru restul periodului 1894—1895 şi a unui membru suplent în comitet în locul fericitului Dr. Ioan Crişan.
5. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
6. Defigerea locului pentru procsima adunare generală a Asociaţiunii.
7. Disposiţiuni pentru autenticarea procesului verbal din şedinţa II-a.
8. Incheierea şedinţelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertaţiuni au sĕ fie presentate presidiului Asociaţiunii în scris cu 8 dile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura porului român, ţinută la 5 Iuniu 1894.

Ioan M. Moldovan, preşedinte. *Dr. V. Bologa,* secretariu II.

Avis.

La scóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu, se fac înscrierile *după calendariul nou,* din 1—5 Septembre an. curent

Sibiiu, 24 August, 1894.

Direcţiunea.

La scóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ înscrierile se fac în 1, 2, 3 şi 4 Septembre a. c. st. n. dela órele 8—12 a.m. şi 3—5 d. m. în edificiul scólei civile de fete a Asociaţiunei.

Didactrul pe o lună e 2 fl. Tacsa de înscriere e 2 fl. dela care sunt scutite elevele, ai căror părinţi sunt membri ai reuniunei.

Prelegerile se încep în 4 Septembre a. c. st. n.

Sibiiu, 12/24 August 1894.

Direcţiunea scólei.

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica“, nr. 14 cu următoriul sumariu:

„Tovarăşi nedespărţiţi sau Sântul Dumitru“, de Carol Scrob. — „Nu vĕ opriţi“ ... de T Simtion. — „Césuri grele“, de Ilarie Chendi. — Daţi-mi pămênt!... de Petrea dela Cluş. — „Hoţul de cârlani“ (trad.) de Iuliu Popescu. — „Când“ de Elena Gabor. — „Rămurele“: „Cave lyram“ de ...tin P. “ „Descântece le nuntă“, de N. P. R. — „Uituri (chiuituri)“ de I. G. — „Feliurite“ de * * *

A apărut:

„Candela“ nr 6 cu următoriu cuprins: Proprietăţile fundăţională ale bisericei gr. or. in Bucovina — Zidirea, intocmirea şi decorarea din lăuntru a locasului dumnedeiesc, cum o cere biserica şi tradiţiunea — Lipovenii din Bucovina — Predică despre beţiă — Predică la cununie — Cronică.

A apărut:

„XVIII-a Programă a gimnasiului public gr. or. român din Brad“ pe anul scolastic 1893/4 publicată de Georgiu Părău, director gimnasial prov. Cuprinde: *a.* Un tractat din „Arimetica“ de prof. Dr. Ioan Radu. *b.* Sciri scolastice de directorul gimnasial.

Nr. 485—894. [164] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scólele poporale din comunele mai jos însemnate, in protopresbiteratul Cohalmului, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Draos, un post de învĕțător cu salar de 300 fl., cuartir și lemne. Banii se plătesc parte prin repartițiune dela popor, parte din fondul bisericesc.

2. Bogata-Olténă, un post de învĕțător cu 250 fl., cuartir și lemne.

Doritorii de a concura au sĕ-și astérnă cererile de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis

Cohalm, la 2 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

---

[165] 1—3

CONCURS.

La scóla poporală română gr.-or. din Ocna-superióră sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de învĕțător devenit vacant prin pensionarea fostului înv. Dumitru Cristea, cu salariu de 300 fl. v. a. și cuartir în edificiul scólei. Sĕ observă, că alesul învĕțător va avé a instrua și elevii de repetiție, cum și instruarea în cântările bisericesci și conducerea în acelea la sânta liturgie în Dumineci și sĕrbători.

2. Un post de învĕțătóre de nou înființat cu salariu de 300 fl. v. a. și cuartir in edificiul scólei. Se observă, că alésa invĕțătóre va avé pe lângă lucrul de mână a instrua o clasă de fetițe in obiectele de invĕțămênt.

Salarele sĕ solvesc in rate lunare din repartițiune.

Pentru ocuparea acestor posturi sĕ escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Concurenții au a-și asterne cererile instruate legilor in vigóre, și eventual provĕḑute cu documente despre serviciile lor de până acum pe terenul instrucțiunei in terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Sibiiului.

Ocna, 31 Iuliu 1894.

Comitetul parochial in conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 762.

Cu scirea și invoirea subscrisului.

Sibiiu, 4 August 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 407/894 [166] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Bistriței se escrie concurs cu terminul 30 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“

1. Borgo-Bistrița, un post de învĕțătorésă cu salar anual de 300 fl. din fondul scolar; apoi 3 orgii lemne de foc și grădină de legumărie.

2. Borgo-Prund, un post de învĕțătoriu și un post de învĕțătorésă cu salar anual de câte 300 fl din fondul scolar și folosința grădinei scolare.

3. Caila, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl. dela popor și anume: 200 fl. repartiție în bani, éră 100 fl. in naturale (bucate);

4. Galați, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl. dela popor, apoi cuartir, grădină de legume și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi vor căpăta informațiuni mai de aprópe dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, unde sunt a se adresa și suplicele instruite conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriței.

Borgo-Bistrița în 26 Iuliu, 1894.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Simion Monda,
protopop.

Nr. 414/893 [167] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela scólele confesionale române gr. or. din mai jos insemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Arpașul superior, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesari pentru foc;

2. Feldióra, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesari pentru foc;

3. Porcesci, al doilea post de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesari pentru foc;

4. Porumbacul superior apusén, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl v. a. și adecă 150 fl din alodiul comunal, éră 150 fl. din repartiție dela popor, cuartir și lemnele necesari pentru foc;

5. Porumbacul superior rĕsăritén, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. și adecă 150 fl. din alodiul comunal éră 150 fl. din repartiție dela popor, cuartir și lemnele necesari pentru foc precum și folosința grădinei scolare;

6. Sebeșul superior, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl cuartir și lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-'și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig, (posta Avrig Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Dela concurenții la posturile de sub Nr. 3, 5 și 6 se mai cere sĕ fie apți a instrua și conduce cântările liturgice cu pruncii de scólă în biserică în Dumineci și sĕrbători și sunt poftiți a se presenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la fața locului spre a face cunoscință cu poporul și împrejurările locale.

Avrig, 3 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

---

[168] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele confesionale greco-orientale române din jos semnatele comune în protopresbiteratul Cetății de pétră prin acésta sĕ escrie concurs cu terminul de 25 de ḑile dela prima publicare.

1. Berinția cu comuna Cărpinișiu, învĕțător stabil în Berintia, salariu anual 300 fl. din repartiție dela popor, cuartir corĕspunḑĕtoriu și lemne de încălḑit.

2. Cărbunariu cu salariu anual 300 fl. și anume: 200 dela popor, 40 fl. din lada bisericei; și folosința unui pămênt care aduce venit de 60 fl. la an, cuartir și lemne de încălḑit.

3. Făuresci cu filia Plopișiu și în Leschia un învĕțător ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunḑĕtor în Leschia și lemne de încălḑit.

4. Fênațe și în comuna Ciocotișiu un învĕțător ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corĕspunḑĕtor în edificiul scólei din Fênațe și lemne de încălḑit.

5. S.-Copalnic și în comuna Curtuiușiu un învĕțătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. dela popor și din banii bisericilor, cuartir în edificiul scólei din S.-Copalnic și lemne de încălḑit.

6. Valeni cu salariu anual 300 fl. cuartir și lemne de încălḑit.

Informațiuni mai detaiate sĕ pot primi dela oficiul protopresb. subscris.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învĕțătoresci au a-și așterne cererile lor concursuali instruate conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral p. u. K. Monostor.

Fênațe, la 3 August, 1894.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetății de pétră.

Teodor Șovrea,
paroch.

Nr. 687/894 protopr. [169] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la clasa II-a elementară gr. or. din Cernatul Săcelelor sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salariu anual de 300 fl. v. a. în numerariu; 25 floreni v. a. ca relut de cuartir și folosința pe jumĕtate a grădinei scolare.

Invĕțătoriul ales este datoriu a conduce Dumineca și sĕrbătórea copii și copilele la biserică, a-i instrua și cânta cu ei cântările liturgice divine.

Este datoriu a ținea Dumineca și sĕrbătórea prelegeri la scóla de repetițiune.

Este datoriu a se supune hotărîrilor comitetului și sinodului parochial aduse din timp în timp, intre marginile legei, pentru inflorirea scólei și a bisericei.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și inainta cererile instruate conform normelor in vigóre, oficiului protopresbiteral al Brașovului până la terminul sus indicat și a se presenta in o Duminecă sau sĕrbătóre in biserică spre a și arĕta desteritatea in cântări și tipic.

Cunoscĕtorii de musica vocală vor fi preferiți.

Cernat, in 4 August 1894.

G. Urdea,
paroch și președ. al comit. parochial.

Vidi.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr 461/1894. [158] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare si anume:

1. Ungra, salariu anual de 300 fl. și anume: din fondul scolar 118 fl. 80 cr., dela popor 81 fl. 20 cr., venitul cantoral 30 fl., lemne în valóre de 20 fl., dreptul la venitele comunale 20 fl, venitul anual din o grădină scolară 30 fl., cuartir și lemne.

2. Mateiaș, salariu anual de 300 fl. si anume: 100 fl. din alodiu, 61 fl. din didactru, 139 fl. repartiție pe popor, cuartir si lemne.

3. Ticușul-român, salariu anual de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir si lemne.

Concurenții la stațiunea învĕțătoréscă din comuna Ungra, sĕ se presenteze înainte de alegere în biserică spre a-i arăta desteritatea în cântări și tipic.

Petițiunile concursuale în regulă instruite sĕ se astérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cohalm, 12 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 329—894. [162] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele gr. or. române din comulele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Bacea, cu filia Cueș, cu salariu anual de 300 fl. repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei și grădina de legumi.

2. Brașeu, cu salariu de 285 fl. și adecă în bani repartițiați în popor 179; in lemne 106 cară à 1 fl = 106 fl. laolaltă 285 fl.

3. Câmpuri C. Surduc, cu salariu de 300 fl. din care au a se procura și lemnele de încălḑit, cuartir în edificiul scólei și grădina de legumi.

4. Cărmăzănesci cu filia Dănulesci, cu salariu de 300 fl. și anume: *a)* în bani din repartiție 236 fl *b)* din camĕta împrumutului de stat 46 fl. cuartir și grădină.

5. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl. și adecă: *a)* în bani repartițiați în popor 100 fl. *b,* în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c)* venitele cantorali 30 fl. *d)* lemne de foc 3 stângeni 30 fl cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

6. Godinesci cu filia Petresci, salariu 300 fl. *a)* în bani din repartiție 200 fl. folosirea unei grădini de 3 jugere aratură și fênațiu 50 fl. *b)* lemne 6 stângini in preț de 50 fl. și cuartir în edificiul scólei.

7. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. și anume: *a)* în bani din repartiție 100 fl. *b)* în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c)* venitele cantorale 30 fl. *d)* lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină pentru legumi.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarielor etc.

Invĕțătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană, avênd a conduce și cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 25 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pecurariu,
protopresbiter.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Joi 18|30 August 1894. Anul XLII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Pe basa legii, pe banii nostri.

Fie care cețățén e datoriu a se supune legilor patriei lui. Și cel ce vine în contraḑicere cu legea, și prescripțiunile ei, devine pedepsit Așa e în tóte statele civilisate, așa ar trebui sĕ fie și în Ungaria, în patria nóstră poreclită și ea de „țara liberală“. La noi însĕ ca la nime. Pare-că n'am fi stat europén, ci un ținut puțin umblat de prin internul Africei unde domnesce jus fortioris. Tocmai cei chemați a esecuta legea o desconsideră, și o fac ilusorie. N'avem decât sĕ resfoim legea de naționalități, legea comitatensă, legea comunală etc. ca se vedem că în deosebi față de noi românii, în ce privesce folosirea limbei nóstre materne, din partea organelor administrative, și ale justiției — ba din partea tuturor organelor statului sĕ face cel mai mare abus. Legile au rămas numai pe hârtie, ér în locul lor sustă arbitriul celui ce o aplică. In fața acestor abusuri, în fața acestor călcări de lege trebue sĕ cerem, se pretindem ca legea sĕ fie respectată. Dacă datori suntem a ne supune legilor statului, avem și dreptul sĕ combatem cu tótă puterea și se aducem la reson pe cei ce abuséză de lege. Cu cât se va face acésta pe o scară mai intinsă, cu atât vom fi mai respectați, cu atât mai iute vom forța pe guvernanții nostri, ca sĕ ne recunóscă drepturile nóstre. Monumentalul proces al memorandului a trebuit se deschidă ochii fiecărui român, ca sĕ vadă cum trebue sĕ luptăm fiecare pentru limba nóstră — în viața publică Apĕrătorii, și acusații s'au purtat ca adevĕrați români. Iubirea lor de limbă, forța cu carea au apĕrat-o trebue sĕ ne o luăm de esemplu. Voim sĕ amintim apoi ținuta demnă a ḑiaristicei nóstre. Ori de câte ori un ḑiarist român a fost citat la judele de instrucție, a pretins luarea protocolului în limba română, și nu l'a subscris fiind dresat în altă limbă. Au respins chiar și citațiunile dresate în limba statului. Pentru ce se nu urmăm și noi ḑiaristicei nóstre? Pentru ce sĕ nu facem aplicație acolo unde legea ne dă dreptul. Acolo unde datori suntem a cere guvernanților ca sĕ nu abuseze de lege. E sciut, și e în general cunoscut, că astăḑi nu numai dela justiție, dela administrațiunea comitatensă, dar chiar nici dela organele comunali nu capeți nici o citațiune în limba română. Sunt póte și puține escepțiuni în „fundul regiu de odinióră“. Călĕtoresci notariate de-a rîndul, nicăiri afară de notariu aprópe nime nu scie limba magiară, și cu tóte acestea nu numai că ia ungeresce protocólele adunărei representanțelor comunali, dar și citațiuni — sorócе — dă numai ungeresce.

Adeseori improcesuații au perdut procesul, neavênd cine sĕ le cetéscă citațiunea. Atunci pentru ce avem legi, pentru ce dăm banii nostri spre a fi plătiți funcționarii — dacă ei abuséză de lege?

Trebue sĕ începem lupta în comune, în adunările comitatense, în fața justiției și se pretindem ce e al nostru. Limba română — conform legei — are sĕ fie limba protocolară în comune române. Ca cetățeni avem dreptul a pretinde dela organele comunali, ca sĕ ne respecteze limba în ori-ce corespondență au cu noi ca privați. In deșert ne vom bate în pept, că suntem mari naționaliști, și când colo în realitate și când e vorba de luptă ne treḑim în comune că dl notariu face ce-i place, și impune limba magiară comunelor curat române.

Bine sĕ ne deschidem ochii, în comune se organisăm oposiția nóstră, aci se ne disciplinăm căci aci mai ușor vom raporta învingeri. Toți cei apți și gata de luptă, se pretindem ce ne compete pe basa legei, pe banii nostrii. — Contribuim cu averea nóstră la sustinerea statului, sĕ se esecute cel puțin legile în vigóre.

Adunarea generală a XXXIII-a a Asociațiunei transilvane,

ținută la 26 și 27 August n. a. c. în Sebeșul-săsesc.

Se svonise în tóte părțile, că adunarea Asociațiunii nu se va ținea, sub pretecst, că guvernul o va opri din causa agitațiunilor, ce au percurs înainte de convocare.

Acésta, mulțămită lui Dumneḑeu nu s'a întêmplat. Adunarea s'a ținut și cu resultate strălucite, deși în comparare cu alte adunări a fost slab cercetată.

Frații din Sebeș au făcut tot ce le a stat în putință pentru reușita bună a adunării.

Adunarea generală nu se ținuse de 22 ani în orășelul lor, și ca sĕ dovedéscă deosebirea între atunci și acum cu puteri încordate au făcut tóte pregătirile pentru ca sĕ facă o primire cât de căldurósă membrilor Asociațiunei și cu deosebire comitetului central, ai cărui membrii din Sibiiu — au plecat Sâmbătă cu trenul de diminéța din Sibiiu — ér la Blașiu cu o suită din fruntașii clerului gr. catolic li-s'a asociat venerabilul president, domnul Ioan M. Moldovan, vicariu archiepiscopesc.

La 2 óre p. m. trenul se opresce la gara din Vințul de jos în mănosul șes aprópe de Câmpul pânei și un banderiu de preste 100 de călăreți și o mulțime de trăsuri ascéptă sosirea comitetului central. Invĕțătoriul Zevedeiu Mureșan, membru zelos și activ al tuturor nisuințelor nóstre culturale, prin un cuvênt avêntat și călduros bineventéză în numele sebeșenilor pe membrii comitetului central, cari ca apostoli ai păcei și muncei se presentă în mijlocul poporului, ce cu dor îi ascepta — La acésta vorbire rĕspunde presidentul, mulțămind de buna primire și convoiul de trăsuri, urmat de banderiul călĕreților disciplinați, cum pot fi feciorii români din fundul regiu, pornesc spre Sas-Sebeș — unde la întrarea în oraș la pórta triumfală anume ridicată cu inscrpțiunea. „Bine ați venit“ ascepta poporul și inteligința și unde din însărcinarea celor presenți bineventă pe cei sosiți protopopul Dobrescu — căruia asemenea îi mulțămesce presidentul. Terminate ceremoniile de primire, cei sosiți au fost incuartirați la familiile nóstre de aici, între cari familiile Tipeiu, Paraschiv, Isac, Onițiu, Boșita, Dobrescu, Murĕșan, David, Roșu, Balomiri etc. au primit cu multă afabilitate pe membrii comitetului și pe cei puțini sosiți — deși sĕ făcură îngrijiri de incuartirare pentru cel puțin 500 de persóne.

Sara a fost o întrunire în grădina otelului „Leul de aur“ unde sĕ ținură și ședințele, banchetul și concertul și unde în vesele convorbiri a' petrecut întrégă societatea óspeților împreună cu membrii comitetului.

Des de diminéță în ḑiua următóre Dumineca se observa, că avem ḑi de sĕrbătóre.

Din tóte părțile sosiau făuntașii din comunele vecine — mai puțini preoți — căci aceia erau împedecați prin serviciile divine, ce au sĕ facă.

In biserica nóstră a celebrat s. liturgie capelanul protopopesc Sergiu Medean, ér la finea liturgiei a ținut o cuvêntare distinsul nostru orator, asesorul consistorial Zacharia Boiu.

De mulți ani nu a resunat de pe amvonul bisericei mari de aici o atare cuvêntare instructivă pentru poporul nostru.

Respunsurile liturgice la liturgie le a cântat corul țeranilor din Sebeș sub conducerea înv. Todea.

In biserica gr. catolică a celebrat liturgia profesorul German, asistat de mai mulți preoți și un diacon căci aceia se îngrijiră de vestminte bisericesci aduse din Blaș, ér la noi în biscrică era numai un rênd de vestminte bisericesci și așa protopresbiterii Papiu, Boiu, Manegutiu, Ivan, — nu au putut sĕ slugéscă din lipsa de haine.

FOIȚA.

Viața lui H. Schliemann.

(1822–1890).

(Urmare.)

Despre resultatele muncii sale de până acum Schl. își dete samă în opul sĕu întitulat „Anticitățile Troiei“, care a apărut în Lipsca la F. A. Brockhaus provĕḑut cu un atlas cu 218 tablouri. Tot atunci apăru acest op și în limba francesă, în traducerea lui Rangabé. Acest op conținea mai multe doveḑi, cari sguduiră teoria învechită despre Troia—Bunarbaschi. Obiectele originale de forma ólei și mulțimea tesaurilor au indigitat, că la Hissarlik a trebuit sĕ esiste o anumită colonie străvechie și fórte renumită. Acésta presupunere o întăriau și murii de pétră, deși ei de abia apăruseră de sub pămênt. Dar de astădată, în urma apariției lor neperfecte, și au fost aprețiați cu temeinicia recerută. Ei n'au fost aprețiați mai pe sus decât murii cei neinsemnați și colibele aflate în internul cetății. Deórece erau pregătiți în același mod, din petri mĕrunte lipite cu tină, precum erau cunoscute și zidirile de mai înainte din perioda de decădință. Se afirmă ca imposibil, că aceste zidiri se fi aparținut cetății celei cu muri înalți a lui Poseidon, giur împregiur fortificată. Efectul opului l'a nimicit cu deosebire naivitatea, cu care Schl. și-a botezat obiectele descoperite. Obiectele de aur le-a numit „tesaurul lui Priamos“, ridicătura cea mai înaltă dintre cele de până acum „Palatul lui Priamos“, ér pórta cea liberă „Pórta Skäe“. Aceste trei numiri au fost de ajuns, pentru-că cei mai mulți cetitori se esileze aserțiunile opului lui Schl. în împărăția fantasiei. Cei mai destinați dintre erudiți, priviau de necompatibil cu auctoritatea lor, ca sĕ-și pérdă vremea cu astfel de chimere Dar cu atât mai mult zel a esploatat materialul jurnalele și foile lucmoristice. De aci a urmat, că mai târḑiu a trebuit sĕ sufere amar întréga Archeologia pentru faima dubiósă în care s'a amestecat atunci stiință junelui scrutători. După aceste descoperiri, părerea cugetătorilor mai serioși s'a statorit în teoria generală, că deși în Hissarlik se află fără îndoélă urmele unei colonii străvechi, totuși resturile aceleia corĕspund prea puțin periodului splendid depins de Homeros și că Hissarlik anevoie va fi fost capitala țĕrei de pe atunci, dreptaceea până când nu se vor face alte descoperiri nóuĕ, tot cu aceeași geniositate și cu aceleași argumente multilaterale, încât tot Bunabaschi se va considera de Troia.

In cei 4 ani următori desvoltă Schl. o activitate și diligență mai mare. Acum se dovedi în aievea zelul neobosit a acestui bărbat, precum și talentul sĕu. Indată ce se convingea, că cutare întreprindere a sa este neesecutabilă, spiritul seu invențios numai decât iscodia alta. Dintre dóuĕ de regulă alegea pe cea, care conducea mai sigur la resultatul dorit.

In Februariu 1874 Schl. tocmai era ocupat în Mykene. Săpa de probă, când deodată, sĕ trezesce, că guvernul turcesc pornise în Athena proces contra lui. Guvernul credea, că a fost înșelat su ocasiunea împărțirei tesaurelor troiane descoperite pe urmă. Drept-aceea trebui sĕ se reîntórcă la Athena. Multele pertractări îl deținură aci un an întreg. In fine procesul s'a terminat Drept despăgubire fu condamnat sĕ solvéscă 10,000 franci. Dar Schl. trimise guvernului din Constantinopole în loc de 10.000 fr. 50.000 fr. și propuse totodată, că aceea sumă sĕ se întrebuințeze pentru aranjarea museului imperial. Astfel a creḑut el, că își va asigura érăși simpatiile celor supĕrați, și că aceștia îi vor concede, că cât mai curênd sĕ-și continue desgropările întrerupte. Durere, că de acum înainte posiția sa in Turcia deveni tot mai grea. Deși în a. 1875 merse în persónă la Constantinopole, unde fu primit cu posibilă afabilitate și deși se bucura de patronagiul unor amici cu mare influință, totuși în urma fermanului mai recent, negoțierele durară fórte îndelungat. Numai prin Aprile 1876 i-se permise sĕ plece la Troia. Abia apuca sĕ-și continue opera, asupra căreia acum își îndreptase atențiunea sa întrégă Europa. Dar desnou i-se puseră pedeci! Inainte de tóte, gubernatorul Troiei Ibrahim pașa, îl împedeca 2 luni în orașul Dardanella, sub pretecst, că îi lipsesce aprobarea fermanului. În fine i-se permise sĕ se apuce de lucru. Dar s'a trimis cu el în Hissarlik un comisar, care tótă activitatea și-o îndrepta într'acolo cum ar putea amărî viața lui Schl. Intre astfel de împrejurări, întrerupse săpările sale, sĕ reîntórce la Athena și de aici scrise ḑiarului „Times“ cicle de articli, în cari demască purtarea necualificabilă a pașei. (Va urma.)

Tot în biserica gr. cat. a ținut cuvêntare Dr. Sâmpălean, ér rĕspunsurile corale le-a dat corul țĕranilor din Lancrăm, sub conducerea preotului nostru Isidor Blaga.

Dacă corul din Sebeș care avea și concert séra, se mulțumia cu laurii concertului, corul din Lancrăm putea sĕ cânte la liturgie în biserica nóstră și nu se întêmpla anomalia, ce s'a întêmplat și cu acésta ocasiune. Aceste cu privire la cele bisericeșci.

După eșirea din biserică, s'a deschis adunarea prin un escelent discurs al președintelui.

Sala era aprópe góla de nu iveniau țeranii. La masa presidială am vĕḑut pe domnii Parteniu Cosma, Zacharia Boiu, Ioan Papiu, Leontin Simonescu, Dr. Bologa, I. Sterca Șuluțiu, la masa ḑiaristilor representanții toilor „Dreptatea", „Gazeta", „Tel. Român", „Unirea".

După deschidere s'a cetit raportul despre activitatea comitetului, s'a ales 2 comisiuni, conform programei, s'a încasat preste 400 fl dela membrii vechi și noi, s'a dat cetire telegramelor sosite și anume dela Escelenția Sa I. P. S. D. Metropolit Miron Romanul, dela inteligința din Deva, dela deținuții din Vaț, dela Red. „Tel. Rom." Redacț. „Rândunica", protopopul Russu din Sibiiu și fiiul, învĕțătorii din Bucuresci intruniți la cursul de lucru de mână, dela românii din Sibiiu, dela Dr. Vecerdea din Sibiiu, despĕrțăm. Brașov. etc. Au făcut apoi Dr. Bunea o propunere privitóre la trimiterea delegaților la adunările generali și una Grigoriu Maior red. „Gazetei" referitóre la inființarea de biblioteci populari ambulante, cari s'au predat comisiunilor.

După aceea a cetit o interesantă disertațiune dl Basiota, zelosul membru al asociațiunei și una prim-secretariul Zacharia Boiu și cu acésta s'a terminat ședința.

Despre Concert, Bal și ședința a II urméză raport. *Raportorul.*

Revista politică.

„Slovo" aduce scirea, că emigrantul Dragan Zancov a notificat guvernului bulgar, că în decursul sĕptĕmânei curente se va re'ntórce în Bulgaria In același Nr. numita fóie are informațiunea, că consiliul de ministri, avênd în vedere, că Zancov a fost autorul diferitelor „intrige", — pe temeiul legei de amnestie din 1886, care dă consiliului de ministri dreptul de a eschide anumite persóne dela favorul amnestiei generale: nu va concede lui Zancov sĕ se re'ntórcă în patria sa.

* * *

In causa desarmărei generale încep și englesii sĕ și ridice vocea. Anume după cum vestesce „Times", mai mulți preoți distinși ai bisericei nouconformiste și ai celei anglicane au dat ministrului-president Roseberry și ministrului de esterne Kimberley un memorand, în care insistă, că guvernul engles sĕ facă guvernelor europene propunere, ca sĕ cerce a ajunge la o óre-care modalitate practică în interesul reducerei internaționale a înarmărilor și în obiectul înființărei unui sistem stabil de arbitriu neapelabil.

* * *

Luni a eșit de sub tipariu în limba francesă, englesă, italiană și germană o broșură: „Apel la Dreptate" subscrisă de vre-o 300.000 (3 sute de mii) cetățeni din România și care va fi distribuit tuturor ómenilor politici din Europa. Acésta în urma conclusului luat în marele meeting dela 22 Maiu. din Bucuresci. Acest Apel e cel cetit și subscris de adunarea din aceea ḑi.

* * *

Membrii ai Felibrigiului latin, cari altă dată au încoronat pe marele nostru poet Alecsandri pentru poemul gintei latine, vor sĕ dea lumei o nóuă probă de iubirea lor pentru națiunea română. Nemulțumiți de a fi luat o frumósă parte la albumul „voci latine" felibrii au decis să ofere condamnaților justiției magiare dela Cluș, un album special al lor. Iată apelul publicat cu acéstă intențiune în jurnalele 'L Echo des Bouches Du-Rhone, 'L Echo de L' Herault, Le Memorial D. Aix și alte 20 ḑiare din sudul Franciei.

„Transilvania" O faptă din cele mai dureróse s'a produs în Europa orientală Șefii mișcărei românesci din Ungaria, au fost condamnați la închisóre, (Lucaciu la 5 ani), căci au presentat la Viena o suplică, cerênd ca limba vorbită de 4 milióne de români din Transilvania sĕ fie pe viitoriu liber întrebuințată în biserici, în școli și în adunările țĕrii.

Magistrații unguri au lovit tot asemenea de dureros pe colegii și soții de protestațiune ai lui Lucaciu

S'a părut necesar Felibrigiului latin de a onora curagiosa inițiativa a comitetului român din Ardél în insistința, cu care cărturarii din Ardél apĕră limba lor așa de strins înrudită cu familia limbelor romane.

Sa hotărît a se oferí D-rului Lucaciu și colegilor sei un album de piese autografe în versuri sau în prosă desemnuri și musică și chiar bucăți mai mari tipărite, dar nu mai lungi de 16 pagine.

Toți Felibrii și Cigaliers din ori ce grup ar aparțíné, toți poeții provençali se vor asocia la acéstă idee. Subiectul, formatul și limba compunirilor sunt la voia autorilor. Numai tecstul meritorial va trebuí sĕ fie urmat de o traducere francesă.

Direcțiunea acestei publicațiuni o are marele nostru amic Roques-Ferier, președintele Felibrigiului latin.

* * *

Scirile din sorginte din partea chineză presintă evenimentele resbelului corean subt un aspect mai favorabil causei Cerescului-imperiu. Admiralul Ting și escadra sa ar fi luat posițiune în lungul cóstei golfului Petchili, astfel ca sĕ dejóce ori -ce tentativă de debarcare a marinei japoneze, care de altmintrelea nu se arată. Se mai ḑice, ceea-ce pare de necreḑut, că generalul chinez Liu Ming Chuan ar fi în Coreea în capul a 50,000 ómeni de trupe bine armate și bine disciplinate, gata a merge contra forțelor iaponeze. Generalul iaponez Oshima, care are comanda, n'ar fi dat încă ordin de plecare marilor contingente, dar s'ar fi mulțumit de a bloca, în direcțiunea Nordului, drumurile și trecĕtórele munților intre Mandchouria și interiorul Coreei.

După cât se vede pănă acum, iaponezii caută a se întări pe uscat în Coreea și a sta aci în defensivă. Ofensiva, dacă diplomația europénă nu va interveni pentru a pune capĕt conflictului o vor lua pe mare, pe la golful Petchili. Un atac victorios al iaponezilor în contra porturilor întărite Port-Arthur și Wei-Hai-Wei, la întrarea golfului Petchili, i-ar aduce în fața portului Tien-Tsin, în fundul golfului, pórta drumului spre Peking, capitala Chinei.

Negreșit că iaponezii pănă a lua o asemenea decisiune vor cumpăni bine și se vor opri póte nu tocmai înaintea considerațiunilor de tactică și de strategie, ci vor ține socoteală și de dispositiuaile diplomației europene, care nu i-ar lăsa sĕ culégă tot ce ar dori dintr'o victorie decisivă și constisitóre.

Dovadă că europenii n'ar fi mulțămiți de o asemenea victorie a iaponezilor, e un articol din ḑiarul Daily News, pe care-l comunică corespondentul din Shangai al ḑiarului Temps.

Iaponia n'a manifestat în aceste din urmă timpuri sentimente vii de amiciție față cu străinii, pentru ca noi sĕ dorim mărirea ei. Iaponezii sĕ cred deja așa de mulțămiți de ei înșiși, în cât, dacă dênșii ar eși victorioși dintr'o luptă cu vecinii așa de superiori în numĕr ar fi témă de a-i vedea devenind nisce óspeți mai puțin amabili pentru străinii, ce ar rezida în țara lor și ei ar insista atunci pentru revisuirea tractatelor cu puterile în sens fórte avantagios pentru dênșii.

Este mult adevĕr înt'ro opiniune ce s'a emis adesea ori, adecă că chinesii despreţuesc așa de mult pe iaponesii, în cât un avantagiu obținut în contra acestora nu ar face pe chinesi mai îngâmfați de cât sunt acum, pe când dacă iaponesii, cum mulți o cred, ar bate pe chinesi, orgoliul triumfului lor ar face tóta raporturile cu dênșii fórte dificile.

Agenției Reuter i se raportéză din Shangai următórele: Eri a sosit la Chefu o scrisóre din Chemmulpò care confirmă scirea că iaponezii au suferit înfrêngere. In 18 a lunei curente au sosit pe rîul Tatuva 19 năi de rĕsboiu iaponeze și 13 năi de transport aducênd la țermurii coreici 6000 soldați. Ceata acésta, care 'și luase drumul spre Ping-jang a fost atacată de o trupă chineză de 1000 combatanți și a fost împrăsciată. Artileria chineză care era așeḑată pe o colină, a causat iaponezilor mari stricăciuni. Iaponezii s'au retras spre țermuri, unde prin artileria iaponeză au fost scutiți de urmărirea mai departe. Perderea iaponezilor se urcă la cifra de 1300 morți. Conform unei telegrame din Tsientsin chinezii și-au sporit trupele din Ciungho încă cu 10.000 așa că acum dispun de 30.000 combatanți. Consiliul de rĕsboiu a decis, ca în 22 a curentei sĕ atace de nou pe iaponezi. Cavaleria chineză circuléză preste tot locul și a făcut prisonieri și a decapitat până acum 100 soldați din óstea împrăsciată a iaponezilor.

Noutăți.

Onomastica. Aḑi, Miercuri, fiind ḑiua onomastică a Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a săvêrșit în biserica din Sibiiu-cetate serviciu divin festiv. A oficiat dl asesor referent Mateiu Voileanu.

După terminarea oficiului divin membrii gremiului consistorial, prof. sem, și altă inteligență din Sibiiu s'au presentat la Escelența Sa, unde Ilustritatea Sa Domnul archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, în cuvinte călduróse și adênc simțite urà Escelenției Sale viéță îndelungată și sănĕtate pentru-ca și pe viitoriu biserica și națiunea sĕ se bucure de ródele muncii Sale. „Noi — ḑise Ilustritatea Sa — nu ne apropiem de Escelența Vóstră ca alții, cari felicitéză pe șefii lor din punct de vedere speculativ, ci ne apropiem ca nisce fii cu iubirea creștinéscă în inima nóstră".

Escelența Sa rĕspunse adênc emoționat, accentuând, că până când bunul Dumneḑeu 'l va țíné, va purta pururea în inima Sa interesul pentru prosperarea bisericei și binele națiunei nóstre. Spre a lucra cu mai mult succes pentru desvoltarea bisericei nóstre naționale — ḑise Escelența Sa — voiu conta și de acum înainte la spriginul d-vóstră. Dând apoi archieréscа binecuvêntare Escelența Sa sĕ retrase în urale însuflețite de „Sĕ trăiéscă".

* * *

Representanța fundațiuni „Gozsdu" s'a întrunit Marți in Sibiiu, unde își continuă ședințele sub conducerea Escel. Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul. Spre scopul acesta se află în Sibiiu Preasânțiile Lor D-nii episcopi Ioan Mețianu și Nicolau Popea.

* * *

Sânțire de biserică. Luni în 15/27 August, Preasânția Sa Domnul episcop Ioan Mețianu a sânțit noua biserică din Maierile Timișórei. Sĕrbarea a avut un caracter de tot festiv, luând parte la acel act o mulțime mare de public din loc și jur.

* * *

Cununie. Luni la 4 óre p. m. s'a sĕvêrșit în biserica nóstră din Sibiiu-cetate actul cununiei între dl Dr. Petru Span prof. sem. și d-șóra Elena Popescu, fica fericitului întru pomenire Ioan Popescu, fost prof. sem. La acest act a asistat multă lume. Actul cununiei l'a sĕvêrșit dl asesor referent Mateiu Voileanu, carele prin o vorbire pĕtrunḑĕtóre arată importanța acestei taine, accentuà ispitele, prin care trece biserica și puse la inima celor de față a nu se depărta nici odată dela ceea ce Dumneḑeu a așeḑat.

* * *

Sciri militare. „Reichswehr", anunță că F. M. L. baronul Gagern repășind din serviciu în locul lui va fi numit inspector general de cavaleriă generalul archiducele Eugen, ér ca adlatus lui, generalul Iosif Siebert. In locul archiducelui Wilhelm e numit inspector al artileriei prințul Lobkovitz. Afară de acésta în cercurile competentese plănuesce crearea a trei corpuri nouĕ de armata. Tótă armata va fi apoi împărțită în trei corpuri mari de bătaie creând
use și trei posturi de inspectori în armată. Pentru posturile aceste sunt designați următorii: F. Z. M. baronul Schönfeld, generalul de cavalerie baronul Appel și generalul de cavaleriă prințul Windischgrätz. Archiducele Albrecht va rĕmâné și mai departe inspector general al întregei armate.

* * *

Serviciu divin. Luni, 15 August, ḑiua de sf. Maria, fiind hramul mănăstirei din Sinaia, eforia spitalelor din Bucuresci a dat sĕracilor o masă de 200 de tacâmuri

La órele 10 s'a oficiat serviciu divin la care au asistat tóte autoritățile din Sinaia.

* * *

La congresul interpelamentar din Haga. Deputatul Pázmándy Dénes provócă pe deputații magiari sĕ iee parte în numĕr cât de mare la congresul interpelamentar din Haga, ca se sfrunteze „minciunile românilor". După cum cetim în foile magiare s'au anunțat până acum 8 deputați magiari. Tot în acésta materie scrie „E—s" de Duminecă un prim articol, în care provócă deputații mrgiari sĕ se ducă la congres cu ridicata, căci din România se duc 45 deputați (!) Deputații magiari au mai întâiu datorința sĕ protesteze contra amestecului în afacerile interne ale Ungariei, și dacă totuși ar ajunge la desbatere afaceri interne de ale Ungariei, sĕ mântue cinstea națiunii magiare. Tot în materia acésta scrie și „Pesti Napló" un primarticol, cerênd ca membrii congresului sĕ vină în Ungaria și sĕ studieze afacerile naționalităților.

* * *

Serbarea dela Sedan. După cum anuță ḑiarul frances „Gaulois", împĕratul Wilhelm voiesce sĕ sisteze serbarea în amintirea învingerei dela Sedan, pentru-ca sĕ nu se mai dea ansă la demonstrațiuni dușmănóse.

* * *

1800 societăți anarchistice. La foile anarchistice „El Coodenado" și „Le Emancipacion", cari ambele apar în Madrid, s'a mai adaus o a treia întitulată „La Idea Libre", al cărei prim numĕr și a apărut In Spania conform afirmațiunei anarchistilor, sunt 1800 societăți anarchistice cari la olaltă au 60.000 de membri.

* * *

Un proces curios. Cetim în „Timpul": Eroul și victima în același timp e d. Ion L. Caragiale, cunoscutul dramaturg, literat și antreprenorul unei berării în capitală.

La 1875 d. Caragiale se împrumutase dela cineva cu 70 lei. Trece cât-va timp și împrumutătorul se adreséză judecătoriei de pace, reclamându-și banii. Chitanța dată de Caragiale era cu clausa următóre: Patru lei pe ḑi la napoleon, ceea ce făcea 13 lei pe ḑi dobândă.

Voind sĕ scape de proces, Caragiale plătesce cămĕtariului lei 140 și rĕmâne liniștit, creḑênd că procesul s'a stins.

Imprumutătorul continuă acțiunea și obține dela judecătorul de pace sentința condămnătóre în contra lui Caragiale pentru suma de 70 lei, plus clausa prevĕḑută în chitanță.

In timp de 19 ani de atunci Caragiale n'a mai auḑit pomenindu-se despre hotărire când ḑilele trecute se pomenesce cu portărelul pentru a-i aplica un secvestru în virtute sentinței din 1875.

Suma ce ar avea sĕ pretindă astăḑi individul care a imprumutat cei 70 de lei lui Caragiale, s'ar urca la 160.000 lei.

Pronunțarea hotărirei judecătoriei asupra contestăției făcută de d. Caragiale este ficsată pentru 17 August.

* * *

Necrolog. Primim următoriul anunț funebral: *Stanca Ioan Dan* născ. *Moțoe*, preotésă în Zernesci, în urma unei lungi și dureróse suferinţe a încetat din viéţă Miercuri în 10/22 August la órele 2 d. a. în al 72-lea an al etăţii sale împărtăşită fiind cu sfintele aine.

Despre acéstă durerósă perdere subsemnaţii cu inima frântă de durere încunosciinţézĕ pe tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii rĕposatei.

Partea pământéscă a scumpei defuncte s'a ridicat din casa proprie Vineri, în 12/24 August şi s'a depus spre eternă odichnă în cimiteriul gr. or. din loc.

Vasile Dan, subjude r. u. în Făgăraş ca fiu, cu soţia Ana născ Pinciu, ca noră. Emilia, Maria, Lucia, ca nepóte. Ioan Dan, paroch în Zernesci, ca fiu, Emiliu, ca nepot. Iuliu Dan, protopop în Făgăraş, ca fiu, cu soţia Maria născ. Foica, ca noră. Iuliu, Partenie, ca nepoţi.

Raport general.

despre activitatea comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1893.

Onorată adunare generală!

In sensul §-lui 32 din statulele Asociaţiunii, comitetul presentă onoratei adunări generale următoriul raport despre activitatea sa din anul ultim de gestiune, anume dela 1 Ianuarie până la 31 Decembre 1893.

I. *Despre şedinţele comitetului*

Din 1 Ianuariu până în 31 Decembre 1893, comitetul a ţinut 24 de şedinţe.

In şedinţele acestea dela 1 Ianuariu 1893 până la adunarea generală din Nàseud (22 Octobre 1893), a funcţionat ca secretar II. Dl Dr. Amos Frâncu, aleş în adunarea generalà din Sibiiu la 27 August 1892. Ér dela adunarea generală din Năseud încóce a funcţionat ca secretariu II. Dl Ioan Pop Reteganul ales în aceea adunare, în urma abdicerii dlui Dr. Amos Frâncu, purtând agendele de secretar până la 1 Ianuariu 1894, când şi dênsul a abdis, nefiindu-i suficientă remuneraţiunea de secretar pentru subsistenţa în Sibiiu.

In urma acesteia comitetul, în şedinţa sa dela 8 Februariu 1894, a încredinţat în mod provisor postul de secretar II membrului Asociaţiunii Dr. Vasile Bologa, profesor la scóla civilă de fete a Asociaţiunii, care a purtat apoi agendele secretariatului până la presenta adunare generală. Rĕmâne acum onoratei adunări generale sĕ întregéscă acest post pe restul periodului, după cum va afla mai consult, care obiect s'a luat în programa adunării.

Alegerea dlui vicariu capitular Ioan M. Moldovan de preşedinte al Asociaţiunii, sĕvêrşită la adunarea generală din Năseud în 23 Octobre 1893, s'a întărit prin rescriptul ministerial dto 24 Decembre 1893 Nr. 107.638

In şedinţele sale comitetul pe lângă resolvirea curenţiilor, a ţinut samă neîntrerupt de împlinirea datorinţelor sale normate în statute, ca sĕ promoveze pe tóte căile posibile interesele culturale ale Asociaţiunii.

In cele următóre se arată în resumat dispoşiţiile, ce comitetul a luat cu privire la esecutarea concluselor din adunările generale precedente:

a) Cu privire la conclusul adunării generale din 1892 Nr. prot. 13, lit. c. prin care comitetul s'a însărcinat a presenta o propunere specială în privinţa contopirii fondurilor mai mici, — s'au făcut dispoşiţiile necesare şi proiectul comitetului în acest obiect se aşterne separat onoratei adunări generale spre definitivă decidere.

b) Conclusul adunării generale din acelaşi an Nr. prot. 13, lit. *e*, referitoriu la introducerea unui sistem modern de contabilitate în administrarea averii Asociaţiunii, s'a esecutat: punându-se în practică noul sistem cu 1 Ianuariu 1893, prin care s'a realisat cea mai strictă acurateţă şi evidenţă.

c) Conclusul adunării generale din 1892 Nr. prot. 14, lit. *d*, referitoriu la procurarea portretelor presidenţilor decedaţi ai Asociaţiunii, deasemenea s'a esecutat, aşedêndu-se portretele fericiţilor presidenţi: Andreiu Br. de Şaguna, Ladislau Br. Pop, Timoteiu Cipariu, Iacob Bologa şi George Bariţiu în sala festivă dela scóla de fete a Asociaţiunii cu ocasiunea sĕrbătorilor Nascerii Domnului din anul 1893. Actul aşedării portretelor s'a petrecut cu solemnitatea şi veneraţiunea datorită memoriei fericiţilor bărbaţi, in presenţa unui public distins şi numĕros, cu alocuţiuni corĕspundĕtóre serbării şi între imnuri de laudă esecutate de elevele institutului Despre ce s'a luat notiţă la timpul sĕu în organul Asociaţiunii şi în alte diare române.

d) Conclusul adunării generale tot din acel an Nr. prot. 14, lit. *e*, referitoriu la restul din cele 2000 fl. preliminate pe 1890 şi 1891 pentru scrieri literare, ca sĕ se întrebuinţeze în special pentru continuarea tipăririi de „Documente istorice“, — este în lucrare continuă, încât în cel mai apropiat timp va apăré al II. tom din Documentele familiilor nobile române, ce se publică sub auspiţiile Asociaţiunii de dl Ioan cav. de Puşcariu, din care tom 35 cóle sunt deja culese gata. Deasemenea sunt în lucrare celelalte scrieri din literatura poporală, ce s'au premiat şi acceptat pentru publicare în editura Asociaţiunii.

e) Conclusul adunării generale din acelaşi an Nr. prot 15 referitoriu la revisiunea statutelor Asociaţiunii, se află în lucrare încredinţat unei comisiuni şi comitetul nu va lipsí la timp potrivit a presenta proiectul aşteptat în cestiune.

f) La acest loc adaugem, că rĕmasul fericitului Ladislau Vajda de Glod, s'a pertractat la forurile competente şi cele 200 fl. lăsate de fericitul pentru scóla de fete a Asociaţiunii, au întrat la cassa Asociaţiunii şi s'au adaus la fondul general al Asociaţiunii, de unde sĕ proved la trebuinţele scólei.

Cu privire la stipendiile şi ajutórele conferite dela Asociaţiune, s'a observat practica de până acum, adecă s'au lăsat şi pe anul din urmă în folosinţa respectivilor stipendişti, cari n'au terminat încă cursul învĕţăturii lor, dar au dovedit spor mulţămitor şi purtare morală corĕspundĕtóre. Ér pentru conferirea celor devenite vacante s'a escris concurs la timpul sĕu. In alăturare sub ./*A* se aclude consemnarea stipendiştilor şi ajutoraţilor Asociaţiunii în timpul present cu numirea fondurilor din care sunt împărtăşiţi şi cu indicarea celor vacante, ce sunt pe cale de a se conferi pe basa concurselor escrise.

II. *Şcóla Asociaţiunii.*

Şcóla civilă de fete, cu internat şi drept de publicitate, a Asociaţiunii s'a dovedit şi în anul scolar din urmă, că e în progresivă desvoltare spre deplina mulţămire a tuturor factorilor competenţi.

In decursul anului scolar 1893/4 au fost înmatriculate 76 eleve în cursurile ordinare şi 9 eleve în cursul complementar, cu totul 85 eleve. Dintre acestea 80 au cercelat scóla în regulă până la încheierea anului scolar, ér 5 eleve au repăşit în decursul anului unele din cause sanitare, altele din cause familiare.

In internatul scólei au fost adăpostite în acest an 63 eleve, dintre cari 4 au repăşit din causele amintite şi au rĕmas 59 interne pe întrégă durata anului, dintre care 6 eleve au frecuentat scóla elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

Instrucţiunea s'a provĕdut prin puterile didactice din trecut, pe lângă cari, în sensul statului de organisare, s'a instituit o nóuă putere suplentă, mai ales pentru limba germână, în persóna dlui Dr. Vasile Saftu, profesor seminarial în Sibiiu. Ér agendele direcţiunii scolare în urma grelei bolnăviri apoi regretabilei reposări a fericitului Dr. Ioan Crişan, întêmplată la 22 Octobre 1893, s'au încredinţat în mod provisor conducerei profesorului Dr. Vasile Bologa.

Comitetul a eserciat dreptul sĕu de supraveghiere prin delegatul seu, vicepreşedintele Asociaţiunii, Dr. Ilarion Puşcariu. Sĕ constată cu plăcere, că mersul învĕţămêntului, spiritul şcólei şi al internatului au fost deplin mulţămitoriu.

Date mai amĕnunţite cu privire la starea scólei şi a internatului în decursul anului 1893/4, se cuprind în programă scólei publicată prin direcţiunea scolară, din care se alătură un esemplar sub ./*B*.

Starea economică a scólei de asemenea s'a îmbunătăţit în mod considerabil deşi scumpetea pieţii s'a urcat mult în timpul din urmă şi în Sibiiu.

Din raţiociniul scólei şi al internatului, presentat de direcţiunea scolară pro 1893/4, se vede, că percepţiunile au ajuns în acest an suma de 18,514 fl. 23 cr., ér erogaţiunile suma de 17,804 fl. 46 cr. şi a resultat la finea anului un sald activ de 709 fl. 77 cr., avênd încă o restanţă de incassat în sumă de 509 fl. 25 cr.

Raţiociniul se subşterne sub. /*C*. onoratei adunări spre informare în sensul conclusului adunării generale din 1891.

Ca venite estraordinare ale scólei în acest an înregistrăm suma de 500 fl. dăruită pentru trebuinţele curente ale scólei de institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu.

Tot în acest an a primit institutul 14 maşine de cusut drept donaţiune dela acelaşi institut „Albina“, cari sunt de mare preţ pentru scóla nóstră de fete.

In legătură cu raţiociniul pro 1893/4, presentăm sub ./*D*. budgetul scólei stabilit pentru anul scolar 1894/5, pentru informare.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.)

Despre peştera dela Homorod-Almaş sĕcuii din împrejurime au multe tradiţiuni. Mult timp a esistat credinţa, că în peşteră locuiesc dine, apoi sĕ credea, că în sinul ei sĕ află ascunse comori uriaşe. Odată ţinutul acesta era bântuit cumplit de ciumă. In popor s'a rĕspândit credinţa, că Ciuma, în chip de femeie, sĕ află în peşteră şi bóla nu încétă din causă că Ciuma nu are haine şi sufere de frig şi de câte-ori ea tremură sĕ ivesce bóla printre ómeni. Sĕcuii deci au pus cămeşi la gura peşterii şi încetând nu preste mult bóla, poporul a credut, că în adevĕr Ciuma şi-a avut locaşul în peşteră.

In vremile de odinióră, când ţĕrile nóstre erau bântuite de tătari şi cete de turci, peştera acésta servea de asil locuitorilor. Când năvăleau tătarii sau turcii în ţară, sĕcuii din acest ţinut sĕ trăgeau în ea, cu femei şi copii cu tot, provĕdêndu-se cu de-ale mâncări pe timp mai îndelungat. Aici apoi sĕ puteau apĕra cu uşurinţă. Pe aceste vremuri s'a ziduit gura peşterii şi s'a clădit de-asupra întrării un turn de observaţie, care acum e ruinat. In secolul trecut. când împĕratul Iosif II. sĕ rĕsboia cu turcii, sĕ rĕspândise vestea, că turcii vor năvălí în Ardél. Atunci ómenii de pe valea Homorodului hotărîră, sĕ se adune în o anumită di la peşteră din fie-care sat câte doi-trei fruntaşi, sĕ cerceteze peştera şi sĕ vadă, că óre putése vor scutí aici, precum remăsese vestea, că sĕ scuteau moşii şi strămoşii lor în dile grele. Pe diua anumită să adunară mulţi ómeni la gura peşterii cu mâncare în traistă şi cu lumini şi intrară cu toţii înlăuntru. Când abia sĕ mai zărea lumina dilei, sĕ opri unul din ei stând în loc cu lumina aprinsă în mână, ér ceialalţi merseră mai departe. Când abia sĕ mai vedea zarea luminei acestuia, se oprí de nou unul cu luminarea aprinsă şi aşa mai departe, până ce rĕmase singur primariul din H. Almaş, fără ca sĕ dea de capĕtul peşterii. Atunci eşind afară, au dis toţi într'un cuvênt, că va fi loc în peşteră pentru tóte satele de pe Homorod. Dar n'a fost lipsă, ca ómenii sĕ se refugieze aici, căci cu turcii s'a pus pace.

De atunci încóce peştera n'a mai servit de asil ómenilor şi acum e cercetată mai cu samă de turişti (călĕtori).

Părăsind acum ţinutul romantic de pe Homorod şi Varghiaş, sĕ ne continuăm calea pe Têrnava-mare in jos. Valea acestui rîu, dela Odorheiu în jos întră în părţile lăuntrice ale Ardélului; Arghita, cu şirurile ei de munte puternice, din cari îşi ia obârşia riul, rĕmân în depărtare spre resărit şi valea, împrejmuită de déluri şi coline, a căror cóste sunt acoperite cu vii bogate, ne presintă peisagiuri plăcute de ţară.

Têrnava-Mare este însoţită de calea ferată, începênd dela Odorheiu până la împreunarea ei cu Têrnava-Mică şi dintre rîurile nóstre de rangul al doilea, pe malurile ei sĕ află cele mai multe oraşele, anume cinci: Odorheiul, Cristurul săc. Sighişóra, Ibaşfalăul, Mediaşul şi Blaşul, însemnate fie-care din deosebite puncte de vedere.

Plecând dela Odorheiu şi trecênd prin mai multe sate locuite de sĕcui şi în parte de români, în calea nóstră dăm de Cristurul sĕcuiesc, un oraşel industrial; între ramurile de industrie de aici este vestită cu deosebire fabricaţiunea de sîte. Mai în jos dela Cristur, la Haşfalĕu, linia ferată secundară ce vine dela Odorheiu, sĕ împreună cu linia principală, ce vine din ţara Bârsei şi apucă pe Têrnavă la vale. Aici este şi graniţa etnografică de pe Têrnavă între saşi şi sĕcui, pe când români sĕ află şi de aci în sus, până înspre Odorheiu, desi în numĕr mai mic.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Raportul general*“, al societăţii, de lectură Petru Maior pre anul 1893/4 1 broş. de următoriul cuprins:

„Conducerea societ.“ pe anul curinte. — „Raportul general“ al comitetului. — „Membrii societăţii. — Raportul comisiunei literare, Biblioteca, Cabinetul de lectură şi Casa societăţii.

A apărut:

„*Conspect sĕptămânariu*“, al materialului de învĕţămênt propus în scóla română poporală, de Ioan Vancu învĕţător. Dedicat Ilustrităţii Sale Domnului episcop diecesan Ioan Meţian. Arad, 1894 Tipariul Tipografiei Diecesane.

Referitor la acest op ni se trimite următoriul: „Apel cătră învĕţătorii români“.

Domnilor colegi!

S'a dis de atâtea-ori, că spre a ajunge învăţĕtoriul la un resultat bun cu propunerea obiectelor de învăţĕmênt în şcólă, lucrul principal este:

„*Impărţirea materialului de propunere*“

în atâtea prelegeri câte pretinde pe un an ordul órelor.

Un lucru nu prea uşor aeesta; vrênd însĕ a învinge acésta greutate m'am impretenit cu ideia şi după o luptă de nouĕ ani cu bucurie vĕ anunţ — că am ajuns la ţintă.

Impărţirea materialului, o pedecă de carea ne-am lovit de atâtea ori, adi e delăturată din calea nóstră. Impărţirea e aşa făcută ca sĕ corespundă tuturor pretenţiunilor didactice, ba chiar împrejurărilor locale şi temporale, în conformitate fiind cu planul de învăţĕmênt consistorial şi ministerial.

Tóte prelegerile ficsate pentru una sĕptĕmână proprunĕtoriul le póte preda cu cea mai mare uşurătate şi întreg materialul de învăţĕmênt dispus de organele nóstre superióre 'l póte eshauria într'un an de şcólă, fiind astfel întocmit încât pertractarea şi predarea lecţiunilor cum şi trecerea dela o clasă la alta sĕ întêmplă aşa de încognito, încât i-se pare propunĕtoriului a face o prelegere generală, vĕdênd deodată tóte clasele ocupate carea împrejurare singură îi procură multă plăcere în prelegere.

A doua ţintă mi-a fost, ca cu ajutoriul acestei cărţi preste puţini ani de pracsă sĕ avem fericirea de a vede o uniformitate în metod, un lucru care în prima linie vedem că ne lipsesce.

Credênd deci, a face un bun serviciu causei nóstre şcolare în genere, ér în specie promovării învăţĕmêntului în şcóla poporală, am pus sub tipar opul meu întitulat: „Conpect sĕptĕmânariu al materialului de învăţĕmênt obligat pentru şcóla română poporală“, rubricat şi împărţit pentru fie-care clasă separat. Opul este gata, şi constă din 20 cóle quadrat mare.

Cei ce doresc a avea acésta carte, binevoiască a se adresa la „Tipografia diecesană“ din Arad — ori la subscrisul.

Preţul opului costă un esemplariu: 1 fl. 50 cr. — porto 5 cr.

Şiria, (Világos) în Iuliu 1894.

Al DVóstră devotat coleg:
Ioan Vancu,
învĕţătoriu.

Loterie.

Miercuri, în 29 August n. 1894.

Brünn: 51 30 34 45 29

Nr. 188/1894 [164] 1—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 60 fl. v. a. din fundațiunea „Marinovici“ studenților români de gimnasiu ori scóla reală de aceeași categorie se escrie concurs cu termin până la 25 Septembre 1894 st. n. a. c.

Cererile sĕ se înainteze, în terminul indicat, la comitetul Asociațiunii transilvane în Sibiiu, instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez în original sau în copie legalisată;
2. Testimoniu scolastic de pe semestrul din urmă al anului scolar 1893/4;
3. Atestat de frecuentare dela direcțiunea institutului în care de present cercetéză scóla;
4. Atestat de paupertate eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile intrate după termin, nu se consideră.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 5 Iuliu 1894.

Dr. Ilarion Pușcariu,
vicepreșed.

Dr. V. Bologa,
secr. II.

---

[166] 1—3

CONCURS.

Neivindu-se concurenți la concursul publicat pentru ocuparea postului de învĕțător dirigent la scóla centrală capitală din Bran, devenit vacant, — sĕ escrie din nou concurs până la 10 Septembre v. a. c., când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl v. a. plătibili in rate lunare anticipative, cuartir și 3 stĕngeni metrici lemne de foc și $^1/_4$ juger din grădina scolară.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și înaínta cererile instruate in sensul legilor scolare, la presidiul subscris, în Bran,

Bran, 10 August 1894.

Din ședința eforiei scolare.

Leontin Pușcariu,
paroch, președ.

Nr. 438—894. [163] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scólele nóstre confesioanale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Hațegului se escrie concurs în „Telegraful Roman“ cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Fizesti-Federi (sistem ambulant) cu salariu anual de 300 fl. cuartir si lemne pentru încălḑit.
2. Valea Sângiorgiu-Grid (sistem ambulant) cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
3. Nădastia superióră cu salariu anual de 300 fl. și lemne focali.

Invĕțători aleși sunt deobligați a merge cu copii la biserică în dumineci si sĕrbători mari.

Reflectanții la acestea posturi învĕțĕtoresci, au asi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Hațegului-în Petroșeni.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroceni, la 26 Iuliu 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 330/894 [159] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante, din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Geógiului I. sĕ escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicre.

1. Boholt, salariu anual de 300 fl. cuartir și grdinna scolară.
2. Boiu, salariu anual de 250 fl. cuartir și grădină școlară.
3. Certeșul superior, salariu anual de 240 fl. și cuartir. Respectivul învĕțătoriu va fi dator a ține și strană în Dumineci si sĕrbători.
4. Délu-mare, salariu anual de 300 fl., cuartir și gradina școlară.
5. Fizeș-Barbura, salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină scolara.
6. Folt, salariu anual de 240 fl. cuartir si grădină școlară.
7. Fornădia, salariu anual 160 fl. cuartir si gradina scolara.
8. Hărău, salariu anual 260 fl. cuartir si gradina scolara.
9, Magura, salariu anual 300 fl. cuartir și grădină scolara.
10, Porcurea și Voia învĕțătoriu ambulant, salariu anual 400 fl. cuartir și grădină școlară.
11. Rapoltu mare, salariu anual 300 fl. paușal de cancelarie 4 fl pentru conferințe 12 fl. cuartir, grădină școlară, și dela fie-care elev dela 6—12 ani, câte 50 cr. pentru lemne de foc.
12. Rapoltu-mic, salariu anual 240 fl. cuartir, grădina colaraa și lemne de foc.
13. Selisciόra, salariu anual 300 fl. cuartir și grădin așcolara.
14. Uroiu, salariu anual 240 fl. și cuartir.
15. Vălișóra, salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină școlară.

Concurenții au a-și adresa cererile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Hondol, 25 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiului I.

Vasilie Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 687/894 protopr. [169] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la clasa II-a elementară gr. or. din Cernatul Săcelelor sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salariu anual de 300 fl. v. a. în numerariu; 25 floreni v. a. ca relut de cuartir și folosința pe jumĕtate a grădinei scolare.

Invĕțătoriul ales este datoriu a conduce Dumineca și sĕrbătórea copii și copilele la biserică, a-i instrua și cânta cu ei cântările liturgice divine.

Este datoriu a ținea Dumineca și sĕrbătórea prelegeri la scóla de repetițiune.

Este datoriu a se supune hotărîrilor comitetului și sinodului parochial aduse din timp în timp, intre marginile legei, pentru inflorirea scólei și a bisericei.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și inainta cererile instruate conform normelor in vigóre, oficiului protopresbiteral al Brașovului până la terminul sus indicat și a se presenta in o Duminecă sau sĕrbătóre in biserică spre ași arĕta desteritatea in cântări și tipic.

Cunoscĕtorii de musica vocală vor fi preferiți.

Cernat, in 4 August 1894.

G. Urdea,
paroch și președ. al comit. parochial.

Vidi.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 359/894 [160] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele gr. ort. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Batiz, cu Calanul mic, salariu anual de 300 fl. cuartir natural și lemne de foc după trebuință.
2. Chergeș, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemnele trebuinciόse pentru foc, și grădină de legumi.
3. Lesnic, cu filia Dumbrăvița salariu anual de 300 fl. repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei, folosirea grădinei scolare și 6 stângini de lemne. Invĕțătoriul ambulant în ambele comune.
4. Nandru-Vale-Iosani, care laolaltă susțin o scólă centrală, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și 14 cară de lemne, din care sĕ se încălḑéscă și scóla.
5. Socet, cu filiile Poiana-Rechițelei și Runcu-mare cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne. Invĕțătoriul are sĕ fie ambulant în tóte trei comunele.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vro Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luare de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salariilor etc.

Invĕțătoriul ales la vre una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană, avĕnd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-'și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu pretopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 25 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Devei în conțelegere cu comitetele parochiale respective

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter adm.

Nr. 585/894 [164] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu în Clasa II din comuna Purcareni se escrie Concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

1. Salariu anual de 300 fl solvibil din cassa Comunei bisericesci și cuartir în edificiul scólei.
2. Cu acest post învĕțătoresc este împreunat si postul cantoral împreună cu învĕțatoriul Clasei I. si prin urmare ambii învĕțători vor fi obligați a ținea postul cantoral împreună, avĕnd a împărți venitele esterne dela postul cantoral la olalta.

Doritorii de a competa la acest post au a-si așterne petițiunile instruite conform prescriselor în vigóre subscrisului Oficiu protopresbiteral.

Brașov, în 22 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brasovului. In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Petric,
protopresb.

Ad. Nr 369/894 [157] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de învĕțatoriu secundariu la scóla capitală gr. or. româna din Veneția inferióra se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

300 fl. v. a. ce se vor solvi în rate lunari antipcipative cuartir liber în edificiul scólei și lemnele necesarii de foc

Suplicele concursuale instruite cu documentele necesarii se vor adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu eforia scolară.

Făgăraș, 24 Iuliu 1894.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 429 — 1894 [161] 2--3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare și anume:

1. Archita, cu salariu anual. de 300 fl. și anume în bani 110 fl. din folosirea pămĕntului 106 fl. 20 cr. din naturalie 49 fl. 80 cr. lemne de foc în valóre de 34 fl. pre lângă cuartir și grădină.
2. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 150, folosirea de 7 jugere pămĕnt cu 120 fl. și 4 stĕngini de lemne cu 30 fl. pe lângă cuartir și grădină.
3. Criș, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 150 fl. din cassa bisericei, folosirea unei lunci cu 110 fl. 4 stĕngini de lemne cu 40 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină.
4. Feleag, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 250 fl. prin repartiție dela popor și pentru copii obligați de scólă, și lemne de foc cu 50 fl. pre lângă cuartir și grădină.
5. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 250 fl. din repartiție și didactru, lemne în valóre de 50 fl. pre lângă cuartir și grădină.
6. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 100 fl. folosirea de 4 $^1/_2$ jugere de pămĕnt cu 160 fl. lemne în valóre de 40 fl. pre lângă cuartir și grădină.

Informațiuni mai detaiate primesc concurenții dela subscrisul.

Petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre se vor substerne subscrisului până la terminul susindicat.

Șighișóra, 23 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Șighișórei. In conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Ad. Nr. 246/894 [165] 1—1

Publicare de licitațiune.

Pentru **construirea turnului și eventual și a boltiturei nóuei biserici a comunei bisericesci gr. or. Albac** în protopresbireratul Câmpenilor, se va ținea a dóua licitațiune minuendă în **28 August (9 Septembre n.) 1894 la 3 óre p. m.** la oficiul parochial de acolo.

Prețul esclamărei este: **6782 fl. 23 cr. v. a.** pentru turn și **667 fl. 93 cr. v. a.** pentru boltitura de lemn.

Licitanții sau oferenții sunt a depune un vadíu de **500 fl. v: a.** pentru turn și **100 fl. v. a.** pentru boltitură.

Planul preliminal condițiunile de licitațiune și alte condițiuni se pot afla și vedea la oficiul parochial de acolo.

La încredințarea comitetului parochial gr. or. din Albac.

Câmpeni, 12/24 August 1894.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 90 Sibiiu, Sâmbătă 20 August (1 Septembre) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de dóuĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La scólă.

Ne aflăm la începutul unui nou an scolastic.

Nimenea nu-şi aduce aşa des aminte de începutul anului scolastic, ca părinţii, cari au propus a-şi cresce fiii pe la gimnasii, şi alte scóle mai înalte.

Şi cu deosebire părinţii români au motiv de a fi îngrijaţi în privinţa acésta.

Dóue motive sunt, cari le insuflă îngrijire.

„Tótă gândirea părinţilor, ne scrie un prietin al scólei în cestiunea acésta, e îndreptată asupra multelor jertfe ce îi aştéptă cu închiperea anului scolastic.

„Nu arare ori ni se întêmplă se vedem, că unii părinţi îşi vênd chiar vita din jug, ori împrumutând bani dela atare bancă pentru ca se póte duce pe fiul lor la scólă: se continue ceea ce póte de multe ori îi pare rĕu, că a început.

„Şi când se gândesc ómenii nostri la multele spese, ce îi aştéptă, pentru ca se pótă da fiilor lor, crescerea cuvenită sĕ mai gândesc şi la aceea, că ce viitoriu sĕ asigureze fiilor lor, ca ostenelele şi jertfele se nu le fie zadarnice.

„Intre împrejurările vitrege între cari trăim noi românii astădi, dĕu mulţi părinţi de prin comunele rurale cari vĕd şi sciu nedreptăţile unguresci, vor sta în chibzuri, că mai spesa-vor cu crescerea fiilor lor prin scoli, când vĕd că numai aceia fii ai poporului nostru se pot bucura şi trage folos de învĕţătura lor, cari se fac şcârbóse unelte în mânile celor ce ne duşmănesc pe noi, pentru-că ţinem la ceea ce suntem.

Prietinul nostru arată, că poporul vede esemple triste în privinţa acésta. El vede în multe locuri, că notariului sau primariului saul a alţi funcţionari, cari vin în atingere cu el, li-sĕ permit tóte, a stórce poporul, dacă denunţă pe cei ce ţin la naţiunea lor, pe cei ce cer şi apĕră dreptul poporului nostru, fie în cercuri mai largi sau mai restrinse. Astfel de esemple sunt descurajatóre pentru popor şi durere în multe părţi esistă ele.

„Unde sunt astfeliu de triste esemple mulţi părinţi cu anevoe se pot decide ca se-şi créscă fii prin scoli înalte, căci dic ei: nu voesc se dică nimenea mâne poimâne despre copilul meu ceea ce dice despre primar şi notoriu: „batăii Ddeu şi pe copii lor.“

Mult adevĕr se cuprinde în aceste pasage, dar cu deosebire e ponderos motivul din urmă, care stă în calea progresului tinerimii nóstre.

Jertfele, ce sĕ recer la scólă, sunt mari, dar nu atât aceste, cât mai mult îngrijirea părinţilor de viitorul fiilor lor este, ce instrĕinézá pe ómeni de scólă. Când după 1848 poporul român a putut resufla mai liber, el la scólă s'a gândit şi băeţii români au năpădit tóte scólele din patrie. Jerfele le-au prestat părinţii, căci aveau speranţă legitimă, că fii lor se vor bucura de fructele ostenelei lor. Schimbându se însĕ sistemul politic, românii au vĕdut cu părere de rĕu, că tinerimea română eşită din scóle nu mai este aplicată în deregătorii, nu înaintézá, numai aşa, dacă sĕ renégă sau se lasă a fi folosită de instrument contra némului sĕu. Acésta direcţie sĕ pare, că acum şi-a ajuns culmea; adi, ca ori şi când mai puţin e considerată tinerimea nóstră, dacă, precum trebue sĕ-o facă şi o şi face, ea ţine la naţiunea sa.

Le scim cu toţii miseriile aceste, dar ele nu trebuie a ne descuraja în a trimite copii nostri la scólă. Am dis mai înainte, că direcţia esclusivismului şi-a ajuns culmea, precum şi-a ajuns culmea şi pecătosul sistem de adi din ţara nóstră. a cărui eflucs este. Nu mult póte sĕ ţină situaţia acésta ci trebue sĕ se schimbe. Şi schimbarea acésta trebue sĕ ne afle gata, cu mulţime de ómeni de carte de tóte soiurile, ér de altă parte chiar şi în situaţia actuală avem lipsă mare de tinerime cultă, care sĕ povăţuéscă poporul şi sĕ i conducă destinele.

Numai în suferinţe sĕ oţelesc puterile unui popor. In suferinţă, persecutaţi şi daţi la o parte, sĕ arĕtăm lumii, că scim preţui scóla, învĕţătura mai înaltă. Făcĕnd acésta, facem cel mai mare serviciu naţiunii nóstre.

Etă deci, că greutăţile, cari ne stau în cale n'au sĕ ne sparie. Părinţii, cari numai pot si au mijlóce, trebue sĕ-si facă datorinţa faţă de copii lor şi totodată faţă de naţiune, crescĕndu-i la scólă. Jertfele ce trebue sĕ le facă, vor aduce binecuvêntare.

Adunarea generală a XXXIII-a a Asociaţiunei transilvane.

Cuvênt de deschidere

rostit la adunarea generală a „Asociaţiunei Transilvane“ din Sas-Sebeş de Ilustritatea sa Domnul preşedinte Ioan Micu-Moldovan.

Onorată adunare generală!

Preste puţine dile se împlinesc 33 anì decând s'a întemeiat Asociaţiunea nóstră, pe atunci în tóte ţinuturile locuite de români singură în felul sĕu. Diarele din timpul acela şi actele de inaugurare ale ei dau mărturie puternică despre insufleţirea, cu care a fost salutată întreprinderea acésta, er puţinii individi afiători în viaţă, dintre cei ce au luat parte la adunarea constituantă din 23 Octobre 1861, cu viuă plăcere îşi aduc aminte şi acum de palpitaţiunile, ce înălţau piepturile românilor din aceste părţi în epoca aceea de transiţiune.

Cum pe lângă tótă greutatea comunicaţiunei, românii din prin colţurile cele mai depărtate au alergat la locul adunării, deşi aceea se ţinea în marginea estremă a ţĕrii. Aveau convingerea intimă, că lucrarea acésta pune începutul unei mişcări, prin care radele binefăcĕtóre ale culturei tot mai mult se se lăţască în poporul nostru şi sĕ pĕtrundă şi spre cele mai adânci straturi ale dênsului. Deci nici obosêla drumului îndelungat, nici sacrificii materiale nu i-au reţinut dela propusul de a pune umĕr la umĕr şi astfeliu a încerca sĕ urniasca „pétra cea mare“, bine sciind, că puteri unite pot realisá lucrări grandióse lângă cari forţele singuraticului, fie ele altmintrea în sine ori cât de mari, s'ar stîngini în deşert, şi nu ar aduce alt resultat, de cât acela, că prin încordare ele însele ar cădea nimicite.

Unirea puterilor era reclamată imperios: căci vitregia timpurilor îngreunase fórte pétra aceea, pe care ai nostri voiau sĕ o mişte din loc. Cultura, ce străbunii nostri aduseră cu sine la plantarea lor pe aceste locuri, fusese nimicită de mult prin piciorul necruţătoriu al barbarilor, cari seculi întregi s'au luptat pentru posesiunea acestor ţĕri frumóse şi împingêndu-se unii pre alţii au resturnat tot ce le sta în cale. Falnica plantaţiune, a cărei desvoltare fericită ca glorie principală figurézá în titlulii multor împĕraţi, a cădut sdrobită, în cât nu mai ascunse în sinul pământului şi în pepturile oţelite chiar prin furtună ale poporului român au rĕmas şi sustau până adi urme neindoite despre ea: colo rĕmăşiţe de edificii, drumuri, apaducturi . . . făcute cu stăruinţe neobosite şi arta geniului roman — aici simţul moral şi de drept eredit din timpurile acelei culturi înaintate, slăbit şi întunecat, ce e drept, dar nu frânt, şi iubirea limbei şi a datinelor străbune, cari au sustat la poporul român, ba ele aşa viu s'au manifestat şi în dile de asupriri grele, în cât istorici străini cu 500 ani înainte de acésta au dat românilor mărturia plină de laudă, că ei mai mult s'au

FOIŢA.

Voci latine. Dela fraţi la fraţi.

Cu acésta titulă a apărut acum de curênd o carte de mare însemnătate. Ea este un album al poporului român, scris şi alcătuit de bărbaţii celebri ai gintei latine şi dedicat osândiţilor în procesul memorandului. Acésta o esprimă şi titula: fraţii nostrii şi-au esprimat părerile lor despre fraţii lor, despre noi românii, despre starea grea în care ne aflăm, înfierând nedreptatea, apostrofând pe cei cari au creat acésta situaţie şi nóuĕ însuflându-ne curagiu şi speranţă. Ea ne dovedesce, că bărbaţii de frunte de ai popórelor latine susţin cu tótă resoluţiunea causa română şi sĕ angajază a lucra pentru triumful ei. Acesta e meritul albumului şi meritul aceluia, care a condus lucrarea, a valorosului nostru V. A. Urechiă.

Ca esecuţiune încă merită atenţiune deosebită; titulatura, gravurile, facsimilele, şi autografele sunt esecutate cu acurateţă, fin şi artistic; întréga carte este de eleganţă atrăgĕtóre şi face onóre artei grafice românesci.

Formatul carţii este 4⁰ mare 172, pp.

Titula completă este:

Voci latine. Dela fraţi la fraţi. Latina ginte-i o regine! I-a culegere de adhesiuni a gintei latine la miscarea naţională din Transilvania şi Banat. Ilustrată cu autografe şi diverse stampe prin V. A. Urechiă, preşedintele Ligei pentru unitatea culturală a românilor. Bucuresci. Stabilimentul grafic I. V. Socec. Strada Berzei 1894.

Pagina titulară este un frumos tablou artistic, alcătuit din vechi reminiscenţe de glorie străbună şi din momente ale presentului. In frunte este o pórtă triumfală, asemenea arcului împĕratului Tit din Roma. De-asupra arcului decorat, care e aşedat pe dóuĕ braţe gróse sĕ nalţă frontispiciul, pe care stă la mijloc lupoica cu gemenii Romul şi Rem la sin, în colţul drept împĕratul Traian, cu mâna dréptă ridicată în sus ér în stânga regele Daciei, Decebal. Sub figura lupoicei, la mijlocul frontispiciului, sĕ află una subt alta, ca inscripţii, titulele cărţii: *Voci latine. Latina ginte-i o regină! Dela frati la fraţi*, ér pe cei doi stêlpi ce susţin arcul sunt gravate numele condamnaţilor, de o parte şi de alta, astfel:

Dr. Raţiu	Dr. Lucaciu
Pop de Băseşti	Comşa
Dr. Coroian	Dr Barcian
Dr. Mihali	Cristea
Tripon	Domide
Patiţa	Barbu
Velici	Suciu

In dosul porţii triumfale, în depărtare sĕ zăresce: Columna lui Traian din Roma, de-a stânga ruine, rĕmăşiţe de columne din forul roman, şi de-a drépta este o parte din Coloseu.

Dinaintea porţii columne sfărmate preste cari sĕ intinde în tóte părţile iederă şi alte plante verdi. Intr'un corn apare dintre frunde următórea inscripţie semnificativă:

PROHIBET LATIO QUEMQUAM DE
SANGUINE NATUM
CAESARIBUS SALVIS
BARBARA VINCLA
PATI . . . .

După titulă vine dedicaţiunea de dl V. A. Urechiă, o scurtă dar frumósă dedicaţiune osânditilor din Segedin şi Vaţ, „la porţile zăvorite“. Lor le aduce dl Urechiă „un mănunchiu de flori rare“ spuindu-le cu drag, că „Trimise sunt lor aceste flori din tóte ţĕrile unde armonios rĕsună voce latină, voce caldă de frate“. După acésta urmézá scrisorile şi facsimilele a 147 de celebrităţi (între cari şi femei) bărbaţi politici, diplomaţi, senatori, deputaţi, profesori, diarişti, artişti, literaţi etc. din Francia, Italia, Spania. Belgia şi Elveţia latínă scrise în limbile aceste şi unele în dialectele Provence-ei.

Pe pagina 27 sĕ află autograful marelui filo-român Picot, în limba română, care e următoriul;

„Sînt din tótă inima cu Romînii din
„Transilvania în lupta lor pentru drep-
„tate şi viéţă“. *Emil Picot,*

Paris, în 20 Maiu, 1894.

Şirul lung al scrisorilor şi adreseloe sĕ încheie cu dóuĕ dulci sălutări autografe trimise de directorul diarului „Fieramosca“ dl Dot. Gaetano Malenotti şi cealaltă de senatorul G. Ceverini.

Cea dintâiu, în carte penultima, este următórea:

Ai condannati di Klausenburg
A voi mando un saluto, o martiri ed eroi,
Ne lo sdegno frementi de l'anima non doma;
Ai voi fratelli nostri, mando un penserio, a voi
Cui ancor arde nel petto il gran sangue di Roma
Firenze, 4 Luglio, 1894.
Dot. Gaetano Mallenotti.
diretore dela „Fieramosca“

Printre vocile frăţesci, cari constitue principalul cărţii, sĕ află stampate mai multe figuri mări̦eţe din trecutul istoric al românismului, cari ne revócă în memorie trecutul glorios al némului nostru, precum figurile lui Mihaiu Vitézu, impĕratului Ioaniţiu, Bălcescu, Vasilie Lupu, Bogdan Dragoş, Radu Negru, Mircea, o ambasadă neamică la Ţepeş-Vodă etc. şi trei icóne din present, representând: Un june cioban din Carpaţi, Curcanii la pândă şi O casă ţĕrănéscă, acoperită cu trestie.

Tote aceste formézá un întreg, este unit românismul cu simpatiile pentru noi a fraţilor din Apusul europén.

„*Voci latine*“ constitue pentru némul românesc un monument „aere perennius“

Din „Rândunică“ (sciri culturale-literare.)

luptat pentru conservarea limbei, decât pentru a vieţii.

Iubirea de limbă şi alipirea de datinele străbune totdeauna au înflorit în poporul român, precum în mĕsură mai mare nu la nici un popor de pe faţa pămêntului. Acest sentiment a durat neştirbit şi pe timpul luptelor făţişe şi pe al retragerilor şi pe al celor neomenóse supuneri.

Viaţa este luptă. De sub legea acésta generală se înţelege de sine, nici poporul român n'a putut a se subtrage nici în trecut şi nu va putea nici în venitoriu. Dar aşa sbuciumări şi frămêntări continue ca şi acele, căror a fost espus poporul nostru dela plantarea sa în regiunile acestea şi până în ḑilele nóstre, abia mai întimpinăm în viaţa vre-unui popor.

Sĕ cauţi cu luminarea pausele recerute spre restaurarea puterilor, nu le vei afla. Val de val vin adversităţile preste némul nostru şi vêntul, ce le mâna cu turbare, nu mai voiesce a înceta. El de seculi se turbéză necontenit.

La 1861 se părea că se ivesc ḑorii óre cărei alinări. Ei au fost numai decât îmbrăţoşaţi cu căldură şi între fructele acestei însufleţiri este şi întreprinderea acésta pe cât de nobilă şi frumósă, pe atât de grea. Nobilă şi frumósă, pentru că reuniunea nóstră tinde a desvolta limba şi literatura poporului nostru şi a lăţi în sinul lui cultura. Limba este tesaurul cel mai preţios al fie cărei naţiuni; ea împreună pe indiviḑii singuratici, îi deosebesce de cătră cei de alt ném şi-i ţine în comuniune continuă — ér culta in sensul adevĕrat al cuvêntului, rĕspândind lumina liberéză mintea de prejudeţe şi scapă inima de inclinaţiuni rele. Prin ea şi numai prin ea putem ajunge la libertatea adevĕrată.

Nu s'a inventat nimic nou, ci Asociaţiunea nóstră a tins numai a regula pulsaţiunile ereḑite din moşi-strămoşi ale inimei române; lupta de esistenţă, cea mai legitima între tóte luptele, a o înălţa la nivelul unei lucrări conştie şi a face ca cel mai retras păstoriu ori plugariu român sĕ se angagieze cu fruntea deschisă pentru dênsa. Aceste tendinţe juste şi nevinovate ale Asociaţiunei nóstre nici odată n'au jignit pe nime, nici odată nu va jigni pe nime dintre aceia, cu cari ne atingem împrumutat. Stăruim a ne desvolta limba şi literatura, voim a lăţi cultura în tóte straturile poporului nostru. Cuceriri în afară nu voim. Eată o lucrare pacinică şi salutară atât pentru noi cât şi pentru patria comună.

Ce sunt în viaţa unui popor 30—40 ani? Cu tóte acestea şi cei mai sângeroşi dintre noi — înţeleg pe aceia cari răpiţi de dorul inimei lor doresc, ca şi scopurile Asociaţiunii nóstre sĕ se realiseze întru aceste ḑile ale mişcărilor iuţi cel puţin în sbor — şi aceia vor trebuí sĕ recunóscă programul realisat în acest period scurt.

O câmpie înţelenită numai prin lucrare îndelungată se póte scóte din sĕlbătăcía sa, numai prin sudori crunte se póte preface în ogor promiţătoriu de fructe mănóse.

Dar un popor întreg, care seculi preste secul a fost reţinut cu forţa dela ori ce progres şi împedecat prin aşeḑăminte inventate anume spre îngidarea lui, cum ar puté sĕ se avênte la înălţimi, ce numai prin stăruinţe îndelungate se pot cucerí.

Acéstă lucrare stăruitóre şi-a propus-o Asociaţiunea transilvană română, a cărei sĕrbătóre anuală o ţinem aḑi.

Salut cu bucurie purcésă din adêncul inimei pe toţi românii, căror împrejurările le-au conces a conveni la acésta sĕrbătóre, aşteptată cu dor de tótă suflarea română şi declar adunarea de deschisă.

Telegrame.

Telegramele de felicitare sosite şi cetite în şedinţa primă, sunt următórele:

Sibiiu. Trimit celor adunaţi salutări cordiale şi rĕmân cu ei în dorul de progres pe terenul culturei naţionale.

Miron Romanul, metropolit.

*

Năsĕud. In numele despărţĕmêntului Năsĕud salut ilustra adunare generală urându-i succese strălucite spre înflorirea şi prosperarea poporului român.

Dr. Ioan Pop, vicariu.

Sibiiu. Vii salutări celor întruniţi pentru cultura poporului român.

Protopopul J. V. Russu, Dr. Octavian Russu advocat.

*

Sibiiu. Salutăm entusiasmaţi Asociaţiunea şi dorim succese strălucite.

Românii din Sibiiu.

*

Timişóra. Sporiu, înflorire Asociaţiunei transilvane.

Ioan V. Barcian, redactor.

*

Sibiiu. Salutăm cu bucurie Asociaţiunea întrunită în adunarea generală şi dorim, ca nobila ei activitate sĕ fie încununată de splendide succese.

Dr. Vecerdea, Dr. Stroia, Dr. E. Popescu.

*

Sibiiu. Impedecaţi a participa la adunarea generală trimitem felicitările nóstre, dorindu-i succese strălucite.

I. cav. de Puşcariu şi archimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu.*

*

Deva. Dorim isbândă deplină pentru scopul propus.

Trăiască solidaritarea între fraţii de un sânge!

Românii din Deva şi jur.

*

Sibiiu. Salutăm Asociaţiunea, principalul nostru cerc cultural.

Sus stindardul culturei române, trăiască Asociaţiunea transilvană!

Red „Telegrafului Român.“

*

Sibiiu. Prin muncă la isbândă. Cultura e stêlpul puternic al naţiunei.

Trăiască Asociaţiunea transilvană, propagatórea culturei române!

Red. „Rândunicei“.

*

Bucuresci. Invĕţătorii şi învĕţătórele din România întruniţi în capitală la cursul de lucruri de mână, salută cu entusiasm Asociaţiunea transilvană, cea mai vigurósă instituţiune culturală naţională în locuri şi timpuri grele, şi uşuréză deplină isbândă nobilelor sale scopuri.

George Moian, directorul cursului.

*

Vácz. Salutăm adunarea generală. Dorim succes deplin.

Pop de Basesci, Cristea, Patiţa, Comşa, Dr. Barcian, Velici, Domide, Barbu, Suciu, Dionisie Roman.

*

Telegramele aceste, dar cu deosebire cea a osândiţilor dela Vaţ au fost primite cu vii urale.

Revista politică.

Discursul tronului pentru închiderea parlamentului englez reamintesce nascerea unui moştenitor în a treia generaţie. Acésta este un eveniment, care nu s'a produs nici o dată în istoria Angliei.

Relaţiunile cu puterile streine au fost totdeuna amicale şi pacinice. Este de regretat numai, că nu s'au regulat încă mai multe cestiuni africane între Francia şi Anglia. Regina, dorind regularea imediată a acestor cestiuni, a dispus sĕ se încépĕ negocieri amicale în acest scop.

Regina esprimă speranţa despre o apropiată regulare a cestiunilor, ce resultă din tractatul Franciei cu Siam. Aceste cestiuni ating într'un grad înalt interesele comerciale ale Angliei.

Regina regretă rĕsboiul dintre China şi Japonia, După silinţele comune ale Angliei, Rusiei şi celor l'alte puteri pentru a împedeca ostilităţile, regina a făcut demersuri pentru observarea unei stricte neutralităţi.

Mesagiul anunţă încheerea unui tractat de comerciu cu Japonia. Regina regretă sporirea impositelor provocată de sporirea marinei necesară apărării imperiului.

Ordinea în Irlanda a fost în general menţinută, însĕ óre cari dificultăţi administrative continuă.

Discursul tronului nu amintesce despre cestiunea camerei lorḑilor, cu tóte că în timpul din urmă s'a ţinut multe meetnguri cari ar reforma camerei lorḑilor.

* * *

Se scie, că sinodul bisericei evang. A. K. a hotărît definitiv o nouĕ împărţire a districtelor. Punctul de mâne care a fost, ca sĕ „astupe“ gura naţionalităţilor şi în special a slovacilor cari avênd şi ei maioritate într'un district şi folosindu-se de drepturile legale, au fost mereu timbraţi de foile magiare şi de magiari ca „panslavisti“, acusându-i, că prin biserică vreau sĕ propage panslavismul.

Proiectul de organisaţiune e terminat definitiv şi se mai astéptă numai ca sĕ fie sancţionat de M. Sa.

Foile magiare sunt rĕu mâchnite, că presidentul Pechy n'a înaintat încă acest proiect şi că plângerile celor nemulţămiţi ajung la tron înainte de a ajunge proiectul de organisaţiune. Ele cer cu insistinţă regularea acestei cestiuni, care va depinde fórte mult dela atitudinea ministrului de culte Eötvös.

* * *

Din isvóre diplomatice fórte demne de creḑĕmênt transpiră o scire, care pune în lumină causele pentru cari svonurile despre abḑicerea regelui Alecsandru în favorul tatălui seu nu s'au realisat Anume evenimentele din urmă întêmplate în Sêrbia precum şi intenţiunea lui Milan de a relua coróna, au fost obiect de note diplomatice între marile puteri europene, în urma cărora tripla aliantă în conţelegere cu Francia şi cu Rusia a adus hotărîrea, că reactivarea lui Milan nu o vor suferi cu nici un preţ.

* * *

Guvernul rusesc se ocupă de mult cu planul de a denumí pentru Polonia ruséscă un guvernor. La acest post acum e designat definitiv ginerele ţarului, marele principe Alecsandru Mihailovici, de curênd cununat cu principesa Xenia, fiica ţarului. Alecsandru Mihailovici, care e în etate de 29 ani, va merge direct în Varşovia şi va locui stabil acolo îndată ce se va re'ntórce din Crimea.

* * *

Espatriatul Zancov, carele a cerut cu insistenţă sĕ fie primit ér în Bulgaria, a făcut şi un apel în spirit rusofil. Foile guvernamentale scriu însĕ, că păşirea pretensivă a lu Zancov cu manifestul, ţinuta amenintătóre faţă cu liberalii şi conservativii, care o promite în manifest, apoi incidentele sângeróse dela ultimele alegeri comunale, provocute de rusofili şi în fine leaderii părerii, că ţarul se va opune resolut recunóscerei principelui, au redat politicei interne direcţiunea, de care ţara a avut lipsă. Convingerea, că aliarea cu rusofilii conţine periclu fără a aduce şi óre care folos ţĕrei, ocupă tot mai mult teren. Cel mai mare periclu ar fi fost disolvarea partidului democrat (?) fiind-că acésta ar fi provocat crisă de cabinet şi ar fi uşurat venirea la cârmă a rusofililor. Pentru asigurarea viitoriului, conducĕtorii partidelor guvernamentale au ţinut consiliu, al cărui resultat e un pact, care va avé puternică influinţă asupra conduitei viitóre a guvernului. Favorurile, cari până acum — în butul desminţirilor oficióse — se dedeau rusofililor, se vor sista, se va esercia o îngrigită supraveghiare asupra importurilor de arme, ér posturile devenite vacante nu se vor mai ocupa prin persóne, cari au dat vre-odată doveḑi de neîncredere Şi dacă prin tóte acestea se va fi făcut rusofililor întărirea partidului prin mijlóce ilegale, — se póte ascepta în linişte resultatul viitórelor alegeri pentru sobranie. Astfeliu maioritatea rusofilă cu greu va eşi din urne, dar se speră considerabilă maioritate pentru susţinătorii actualului guvern, în care cas sobrania nu se va ocupa cu cestiunea recunóscerei principelui, fiind-că acésta se privesce drept afacere privată a dênsului, carele conform părerei liberalilor din partea poporului bulgar este deja de mult recunoscut de principe legal. Sobrania în acésta cestiune nici nu se va dimite la desbateri şi nici nu va face nici o propunere. Aliarea conservativilor cu liberalii, carea până acum a fost numai spre binele ţĕrei, e posibilă şi în viitor, căci animosităţi personale nu despart aceste partide în tabere ostile.

Desvoltarea acésta a lucrurilor a bună samă va reda Bulgariei increderea, care o a avut la puterile esterne înainte de căderea lui Stambulov, care încredere în urma declaraţiunilor rusofile duse până la estrem sĕ sdruncinase în mod fórte simţitoriu.

Scirile mai próspete anunţă însĕ că o maioritate guvernamentală se póte face numai prin cóaliţiune. E mare temere, că partida rusofilă va fi puternică. Esistenţa actualului principe, ca domnitor al bulgarilor se discută şi unele foi bulgare susţin cu hotărîre, că Rusia se va stimpĕra numai când bulgarii vor recunósce de principe pe fiul lui Alesandru de Batemberg.

Zancov a sosit la Belgrad şi aşteptă ca guvernul bulgar sĕ-i deschidă calea a intra în Bulgaria.

Meseriaşii nostri.

II.

In articolul precedent am vorbit în general despre folosul prapagărei meseriei în sinul poporului nostru, insistând asupra punctului, că nu numai ne trebue meseriaşi mulţi, dar mai vêrtos ne trebue meseriaşi deştepţi, meseriaşi conscii de chemarea lor ca atari şi ca români.

Imi voiu permite acum a mĕ ocupa cu acéstă cestiune în detail, schiţând rênd pre rênd, tóte modalităţile pre cari, după a mea părere, nu trebue sĕ le perdem din vedere, dacă dorim sĕ avem meseriaşi mulţi şi culţi.

De sine înţeles, că pentru a avea meseriaşi trebue sĕ propagăm din puteri îmbrăţişarea meseriei.

Şi cine o póte mai cu înlesnire face acésta?

Nimenea altul decât preotul român, singurul, care ḑi de ḑi este în mijlocul poporului, singurul care cunósce mai adênc neajunsurile ţĕranilor noştri, singurul, în fine, care are şi datorinţa a deschide căi, pentru câscigarea esistenţei mlădiţelor tinere, cari dacă ar rĕmânea în satul lor, ar fi siliţi sĕ trăéscă într'o continuă miserie.

Da nimenea altul, nu póte mai cu succes propaga în sinul poporului nostru meseria, decât preotul român şi dacă astăḑi încă ne putem bucura de un numĕr frumos de meseriaşi, trebue se recunóscem, că o bună parte din acest merit, se cuvine tot numai preotului român.

Dar pentru-că am accentuat dorinţa de a avea meseriaşi desteri şi luminaţi trebue sĕ discutăm puţin, cum trebue se purcedem cu micul băiat, pre care îl trimetem se înveţe meseria, dacă voim ca mai târḑiu sĕ ese din tr'ênsul un lucrător destoinic, un om folositor societăţei şi un măestru în stare de a se ţinea la nivelul concurenţilor, celor lalţi măestri străini.

Pentru a putea ajunge la tóte acestea trebue sĕ avem, pre lângă micul băiat o îngrijire sistematică; sĕ nu-l perdem din vedere, decât atunci când vom fi convinşi, că l'am dat societăţei ca om întreg ca om folositor şieşi şi némului sĕu.

Ĕtă modestele mele păreri în privinţa acésta:

1) Preoţii nostri dela sate, ar face un lucru cât se póte de bun, dacă s'ar nisuí a-şi câsciga, — cât se póte mai bine, — cunoscinţe despre firmele cele mai bune, despre măestrii cei mai capabili şi mai iscusiţi, pu-

cu aceia în conţelegere, şi
e din când în când câte
învĕţătură pre lângă ga-
terminarea timpului de
câsciga cunoscinţele tre-
nui bun lucrător, în brasla,
făţişat'o.

Tot acel preot ar trebui, ca
ori ce ocasiune sĕ nu lipsécă cu sfaturile lui inţelepte, cu deosebire, când tinĕrul îşi incepe anii de învĕţătură şi când îi termină, întrând în cariera de meseriaşiu; trebue sĕ i-se esplice clar şi pĕtrunḑĕtor ce va se ḑică a fi meseriaş, ce folos are el dela meseria, care o învaţă şi care-i va fi cinstea, dacă îşi va da silinţa ca sĕ devie un meseriaşu destoinic.

3. Invĕţătorul nostru poporal ar trebui cu deosebire, ca cel puţin odată pre sĕptămână, după epuisarea programului de învĕţămênt sĕ se întreţină cu băeţii buni pentru îmbrăţişarea de meserii esplicându-le folosul cel vor avé în viéţa când îmbrăţisând o meserie şi silindu-se se devină lucrători destoinici, vor putea mai cu multă cinste sĕ-şi câscige cele trebuincióse pentru traiul vieţei.

4. In tóte oraşele, unde se află scóle poporale românesci ar fi fórte folositor dacă s'ar ţinea în tóte Duminecile cel puţin 2 óre prelegere cu toţi învĕţăceii români, aflători în respectivul oraşiu, în cari prelegeri se li se espună în limba lor, cum trebue sĕ se pórte; sĕ-i instruéscă cu deosebire în comput, atât de necesar unui meseriaş, care fără de cunoscinţa computului este un om perdut, deórece în mâna lui banul jócă rolul cel mai mare.

Mi se va ḑice că avem şcóle de meserii!

Rĕspund, că băeţii nostrii pot se cerceteze preste sĕptĕmână şi acele scóle, deóre ce sunt obligaţi, dar de acolo fórte puţin folos au, deóre-ce ei nu cunosc limbile străine, în care li se propune şi prin urmare nu pot nici învĕţa. Ceeace pot învĕţa acolo sunt strengăriile, cari cu deosebire sevêrşesc, cei-ce cercetéză scolile numite, deóre-ce fiind într'o scólă fel de fel băieţi de tóte naţiile, ei nu fac decât scandal pre stradă prin bătăile şi batjocurile dintre ei.

Bine înţeles, că nu putem pretinde dela învĕţătorii nostrii şi aşa slab remuneraţi, ca sĕ mai presteze şi Dumineca un serviciu gratuit, dar prin o bună chibzuinţă reuniunile de meserieşi, cari le avem şi cari ar fi de lipsă sĕ se înfiinţeze în fiecare oraş, unde sunt meseriaşi români, ar trebui sĕ vină într'ajutorul acestui scop, căci vor presta mai mult folos, dând un mic salar învĕţătorului, decât profesorului de cântări, care aşa-şiaşa nu face prea mare ispravă (? Red.) Dar despre asta într'un articol următor.

Acestea ar fi după părerea mea primele îngrijiri, cari ar fi de lipsă sĕ se dea învĕţăcelului român, dacă e vorba se' devină un lucător destoinic.

De sine se înţelege că cele espuse aci nu este totul, de care avem trebuinţă; pentru-ca sĕ asigurăm intr'un mod mulţămitor succesul ce ar trebui sĕ obţinem pre terenul industrial.

Avênd însĕ în vedere lipsa cea mare de mijlóce pentru înfiinţarea unei scóle de meserii românesci, eu cred, că deocamdată şi pre acéstă cale vom face mai mult, decât am făcut până acuma.

Lucrul numai póte rĕmêné în stadiul, in care se află, căci rĕmânênd, ar fi un pĕcat mare, pre care l'am sĕvârşi în contra progresărei industriei nóstre naţionale, şi trebue sĕ constatăm încă odată, că un popor fără o industrie solidă naţională, este un popor fără putere de viéţă.

Trebue sĕ ne dórĕ inima, când vedem, că ţĕranul nostru dela sate nepriceput vine la oraş, îşi dă băiatul la câte un măestru sĕrac şi slab, care în timp de patru ani de ḑile nici grije n'are sĕ-l învéţe ceva şi îl pune sĕ legene copii, se spele chiar şi vasele, cu un cuvênt îl întrebuinţéză ca pre un simplu servitor.

Ne putem închipui acum, ce va deveni din acel băiat, când el devine lucrător!?!

In loc de a fi un meseriaş bun, este numai un om stricat, căci nu'şi pricepe bine nici meseria şi nu scie nici ţiné plugul de córne.

Un asemenea meseriaş, după ce lucréză un timp ca calfă şi mai fură de ici de colo câte ceva invĕţătură merge acasă îşi cere partea dela părinţi, întorcêndu-sĕ érăşi la oraş şi după ce primesce un ajutoriu de 100 séu 200 fl. din fundaţiunea fericitului Andronic se face măestru.

Dar credeţi, că face v'ro ispravă?

Nici decum.

Nesciind cum se apuce lucrul, neputându-şi purta un control sieşi pentru scăderea sau mărirea capitalului sĕu, lucréză aşa în întunerec până ce în urmă se pomenesce, că nu mai are nici un capital.

Esemple de acestea din nefericire sunt prea multe, nu dóră că meseriaşul ar fi de vină, dar pentru-că este crescut în nisce împrejurări de tot rele faţă cu ceeace 'l astéptă în viitor.

Prin acestea credem, că am demonstrat în destul cât de mare este necesitatea de a ne ingriji de tinerii cari îmbrăţişéză meseriile, dacă ne place a ne lauda că avem o clasă de mijloc puternică şi infloritóre.

E bine sĕ avem mulţi meseriaşi!

Dar apoi decât se avem mulţi şi rĕi, mai bine se avem mai puţini şi buni.

Şi este sciut că dela sine nimica nu sĕ desvóltă într'un mod, pre care sĕ-l putem numi perfecţiune. Se impune dară ca datorie fiesce-cărui om de bine, a sări într'ajutorul acestei cause folositóre némului nostru.

Natura românului este de aşa, că el prinde uşor ori ce învĕţătură, dar apoi, dacă voim sĕ intemeiem o clasă de mijloc la un nivel înalt întru adevĕratul înţeles al cuvêntului, trebui sĕ desclestăm mânile, cari ne stau încrucişate şi apucêndu-ne de lucru, sĕ aşeḑăm o tréptă sistematică, pre care meseriaşul nostru sĕ se urce treptat, până ce ajunge, în vêrf, unde va fi *perfecţiunea*.

Avem şi acum frumóse escepţiuni! Avem şi acum meseriaşi desteri dar acésta nu o putem atribuí unei îngrijiri sistematice ci mai mult întêmplărei sau deosebitului talent al unor meseriaşi în eserciarea profesiunei lor. Insĕ aceste escepţiuni la tot casul mulţămitóre, totuşi nu e permis sĕ ne liniscéscă pe deplin căci escepţiunile justifică numai regula, dar nu produc ceeace ar putea produce un totul.

Se speram, că viitorul va îndrepta şi în privinţa acésta, ceeace a neglігeat trecutul.

T. Simtion,
meseriaş român.

Noutăţi.

Delegaţiunile scólelor medii din loc -- scrie „Gaz. Trans" — în şedinţa dela 16/28 c. au luat la cunoscinţă angajarea din partea eforiei a d. Ioan Baptist Boiu, de profesor suplent, şi au ales de profesor provisor pe dl Ioan Bunea, ér de învĕţător provisor pe dl Stefan Popovici la şcóla de fetiţe şi pe dl Nicolae Stoicovici la scóla de băeţi.

* * *

Lucru manual în România. Din Bucuresci ni se escrie: Luni 28 August a. c. în localul şcólei normale „Carol I" din Bucuresci, sub conducerea d-lui G. Moian profesor de lucru manual în Capitală, ajutat de d-l M. Lupescu învĕţător în comuna Brosceni, jud. Sucéva şi I. Frunzetti profesor în Iaşi, s'a deschis primul curs de lucru manual susţinut de autoritatea scolară superióră.

La 10 óre a. m. cursul se începu prin un important discurs asupra folóselor şi nevoiei de a introduce în scólele poporale lucru de mână, ţinut de directorul cursului d-l G. Moian.

Cursul e cercetat de 7 învĕţători din capitală, 6 din provincie, o învĕţătóre şi 21 învĕţători şi învĕţătóre, cu total de 34 cursişti.

Specialităţile, cari se predau sunt: cartonagiul, cel învaţă toţi cursiştii, sculptura geometrică ce se va preda numai institutorilor şi impletiturele de nuele, ce se predau învĕţătorilor.

Fie care învĕţător şi institutor, afară de cei din capitală, capătă o diurnă de un leu, avênduşi locuinţa la scóla normală.

Toţi participanţii cursurilor se înapoéză la scólele lor cu uneltele necesare specialităţilor invĕţate pentru câte 30 elevi, pentru a putea preda imediat lucrul manual în scólele, la care sunt plasaţi.

Participanţii cursurilor sunt dinspensaţi de conferenţile didactice, care conform legei au áse ţiné dela 15—30 August.

De 4 ori pe săptĕmênă se ţin de d-l Moian prelegeri teoretice asupra importanţei folóselor şi istoricului lucrului manual şi a metodologiei lui.

Órele de practică sunt ficsate dela 7—11 ½ a. m. şi 3—6 p. m. Judecate cursurile acestea după începutu lor, promit a fi fórte rodnice şi a rĕspândi o nóuă făşie de lumină pe acest teren puţin cultivat.

* * *

Detragerea debitului poştal. Ministrul de interne a detras debitul poştal mai multor foi române şi slovace. Astfel „Kawomiske Listy", ḑiar slovac din America, şi ḑiarelor din România; „Naţionalul" (al dlui Iancovescu). „Veacul" (al dlui Beldiman) şi „Dacia Viitóre" din Bucuresci, precum şi ḑiarului „Apărarea" din Brăila.

* * *

Foc. Din Feneş ni se comunica, că escându-se Miercuri un foc vehement a prefăcut aprópe întréga comună în cenuşă. Bieţii locuitori abia şi-au putut scóté câte ceva de prin case. Bucatele şi nutreţul, strinse de pe câmp, au căḑut prada focului. Paguba este fórte mare şi ómenii au rĕmas sub ceriul liber.

* * *

Furtună. In 27 l. c. n. un orcan teribil s'a năpastuit asupra Galiţiei. Multe trenuri au fost rĕsturnate. Vieţi de ómeni încă au căḑut pradă furiei lui.

* * *

Numire. Domnul Emil Poruţiu sudjude reg. în Oraviţa, este numit jude cercual reg. în Detta.

* * *

O invenţiune românéscă. Dl Brănean din Bucuresci a făcut o invenţiune fórte insemnată, de cumva invenţiunea sa va fi verificată şi prin practică. Dsa adecă ar fi inventat balonul dirigiabil. Sĕ ḑice că în curênd sĕ va începe construcţia balonului; ar fi vorbă de o subscripţie de 400.000. spre acest scop

* * *

Primatele, Vasszary va călĕtorì la Roma şi după cum spun foile din Budapesta, călĕtoria lui stă în legătură cu proiectele bisericesci. Se scie, că înainte de acésta Vasszary a conferit cu ministrul Wekerle.

Raport general.

despre activitatea comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român" în decursul anului 1893.

(Urmare.)

III. Administrarea averii Asociaţiunii.

Administrarea averii Asociaţiunii a decurs şi în anul 1893 cu deplină esacţitate şi, precum s'a amintit, pe lângă introducerea unui sistem de contabilitate mai corĕspunḑĕtoriu. Numai încurgerea tacselor dela membrii lasă încă unele de dorit. Se observă însĕ, că în timpul din urmă şi acésta afacere de importanţă pentru scopurile Asociaţiunii, a prins a da spre îmbunătăţire, ceea-ce e de a se mulţămí în parte mare unora dintre direcţiunile despărţĕmintelor Asociaţiunii şi membrilor ei zeloşi.

In alăturare sub ·/*E.* presentăm onorabillei adunări generale raţiociniul fondurilor Asociaţiunii pe anul 1893, presentat de casariul Asociaţiunii şi esaminat din partea comitetului.

Din raţiociniu se vede, că venitele fondului general, în anul 1893 au fost 19,504 fl. 17 cr., erogaţiunile au fost 16,001 fl. 13 cr., resultând un sald de 3503 fl. 04 cr.

Averea fondului general a fost la 31 Decembre 1893, 166,757 fl, 51 cr.

Intréga avere administrativă de Asociaţiune a fost 193,499 fl. 30 cr.

Ca venite estraordinare amintim şi de astădată:

a) suma de 500 fl. dela institutul de credit „Albina" din Sibiiu pentru trebuinţele curente ale şcólei;

b) suma de 500 fl. dela acelaşi institut pentru 10 stipendii à 50 fl. pe sama elevelor adăpostite în internatul şcólei de fete a Asociaţiunii;

c) suma de 200 fl. dela fericitul Dr. A. Maniu, fost notar public în Oraviţa, pentru 4 stipendii à 50 fl. cu acelaşi scop;

d) suma de 400 fl. subvenţiune dela societatea „Transilvania" din Bucuresci pentru a se distribuí ca ajutóre învĕţăceilor meseriaşi români.

Aci e locul sĕ amintim de suma generală ce a incurs până acum la fondul „George Bariţiu", care de present face 2101 floreni 61 cr.

In legătură cu raţiociniul pro 1893, presentăm onoratei adunări generale proiectul de budget al Asociaţiunii pro 1895 în alăturare sub ·/*F.*

V. Membrii Atociaţiunii.

Membrii Asociaţiunii au fost în 1893:

1. fundatori: 79,
2. pe viéţă: 175,
3. cari au solvit tacsele anuale: 397

Consemnarea membrilor noi, primiţi de comitet dela ultima adunare generală încóce şi provĕḑuţi cu document de legitimare, se alătură sub ·/*G.*, éră sub ·/*H.* se alătură consemnarea membrilor reposaţi ai Asociaţiunii în restimpul amintit, compusă pe basa rapórtelor primite dela despărţeminte.

(Va urma).

Bibliografic.

„A apărut:

Lumea ilustrată", broşura 18 (Nr. 35—36) anul II cu următori sumar:

Tecst:

„Ori cum... artă sĕ fie"! traducere de I. Roşca. — „O flóre p'un mormênt", epigramă de Sadu D. Rosetti. — „Luna Maiu", poesie A. St. — „A mea este rĕsbunarea", roman de Hall Saine", „Noul preşedinte al republicei francese" de ***. — „Iuliei Haşdĕu poesie de S. T. Xenis „Onóre şi datorie", roman de A. de Launay. — „Oraşul Budapesta". — „Suferinţele unui muşteriu la „Table d'hôten", de M. Saphir, de S. Puşcariu. — „Felurimi". — „Comóra casei şi a familiei". „Take Ionescu", biografie. — „Poet" poesie de D. Teleor. — „Tatăl", novelă, tradusă de Ed. Creţescu. — „Triolete" poesie de I. Boniface Hétrat. — „Fiul lui Napoleon I.", poesie de Dem. Moldoveanu. — „Daţi-mi, daţi-mi", poesie de Dem. Moldoveanu. — „Nebuna" de poesie Grigore N. Lazu. — „Inainte" poesie de Gh. din Moldova. — „Balada desnădăjduitului", după Henry Murger de Const. Z. Buzduganu. — „Funcţionarul" sonet de Ludovic Dauş.

Ilustraţiuni:

„Părăsita". — „Luna Maiu." — „Jean-Pierre Paul Casimir-Perier", potret. — „Onóre şi datorie" (3 ilustraţii). — „Oraşul Budapesta. — „Tache Ionescu, portret. — „Podul din Budapesta." — „Tómna". — „Daţi-mi, daţi-mi", tablou de.

Supliment: Baletul „EXCELSIOR tablou de Friedirich Fehr.

Avis.

Sĕ primesc băieţi şi fetiţe de scólă **în cuartir, cost** şi **spălat** la **Eftimie Muntean**, proprietar în *Sibiiu (strada Guşteriţii Nr. 63)* sub condiţiunile cele mai favorabile.

[155] 3—3 **Eftimie Muntean,**
proprietar.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se aflĕ de vênḑare următórele cărţi: [16

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegatá fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	-.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	„	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	fl.	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biseríci esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Nr. 460 — 1894 [168] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *învĕţătorésă*, eventual *învĕţătoriu* la scóla *centrală grăniţĕréscă din Jina*, comitatul Sibiiului, pe lângă un salariu anual de *300 fl.* şi anume *200 fl. din fondul scolariu central şi 100 fl. din fondul bisericei din Jina*, apoi cuartir şi lemne de foc, prin acésta cu terminul pănă *la 15 Septembre st. n. a. c.* sĕ escrie concurs.

Reflectanţii sĕ-şi trimită suplicele instruate cu documentele prescrise de lege la

Comitetul administratoriu de fondul şi scólele centrale grăniţĕresci din fostul reg. rom. I.

Sibiiu, în 30 August, 1894.

---

[165] 1—3

CONCURS.

La scóla poporală română gr. or. din Ocna-superióră sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de învĕţător devenit vacant prin pensionarea fostului inv. Dumitru Cristea, cu salariu de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei Sĕ observă, că alesul învĕţător va avé a instrua şi elevii de repetiţie, cum şi instruarea în cântările bisericesci şi conducerea în acelea la sânta liturgie în Dumineci şi sĕrbători.

2. Un post de învĕţătóre de nou înfiinţat cu salariu de 300 fl. v. a. şi cuartir in edificiul scólei. Se observă că alésa invĕţătóre va avé pe lângă lucrul de mână a instrua o clasă de fetiţe in obiectele de invĕţămênt.

Salarele sĕ solvesc in rate lunare din repartiţiune.

Pentru ocuparea acestor posturi sĕ escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Concurenţii au a-şi asterne cererile instruate conform legilor in vigóre, şi eventual provĕḑute cu documente despre serviciile lor de pănă acum pe terenul instrucţiunei in terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Sibiiului.

Ocna, 31 Iuliu 1894.

Comitetul parochial in conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 762.

Cu scirea şi invoirea subscrisului.

Sibiiu, 4 August 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 554/894 [170] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §-lui 124 din Regulamentul procedurei judecătoresci în cause matrimoniale sĕ aduce prin ecésta la cunoscinţă publică cum că George Poenariu din Doboli inf, prin sentinţa Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 3 Iunie 1894 Nr. 2459 B. a fost totalminte despărţit de soţia sa pribegită Elena Bârsan din Herman.

Braşov, 12 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric, protopop.

Nr. 1000/94 [167] 1-3

Păşunat escelent de érnă pentru oi

sĕ esarêndéză şi anume: 293 jugĕre şi 1000 stâng. pătr. în un complecs pe o cóstă puţin păzişe pe timpul dela **1 Octobre 1894** pănă la **1 Aprilie 1895**; şi un alt complecs de 107 jugĕre 1456 stâng. pătr. cea mai bună fânaţă lângă **„Têrnava mare“** pe şes liber pe timpul de la **1 Novembre 1894** pănă la **1 Aprilie 1895.**

Doritorii de a esarênda aceste păşunate sĕ se adreseze verbal sau în sçris la subscrisul oficiu.

Bratei, (p. u. Mediaş) în 24 August 1894. **Oficiul comunal.**

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Marţi 23 August (4 Septembre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 August 1894.

In Banat esistă o reuniune agricolă ţĕrănéscă numită „Südungarischer Landvirthschaftlicher Bauernverein“. Membrii ei sunt proprietari mici, toţi nemţi (şvabi) în numĕr de mai multe mii, comitetul direcţional al ei este în Timişóra şi are vre o 48 de reuniuni filiale prin comune. Scopul ei este a promova şi îmbrăţisa tóte ramurile agronomice, şi a rĕspândi cunoscinţele despre agronomie. Reuniunea înfiinţéză o bancă agrară si o scólă agronomică, în Seghedin, anume ca elevii acestei scóle sĕ-şi pótă însuşi limba magiară. Reuniunea are o fóie oficială „Der ungarische Landvirth“ care apare odată pe sĕptămână şi sĕ ocupă esclusiv cu lucruri de-ale economiei. Acésta este pe scurt reuniunea amintită din Bănat Ea este o reuniune, care nu sĕ ocupă cu politica, dar altcum cautâ a lucra pe placul stăpânitorilor, cea ce sĕ vede şi de acolo, că scóla sa agronomică vrea sĕ o instaleze în Seghedin.

Şi cu tóte acestea sovinismul magiar nu e mulţămit cu ea. Chiar fóia guvernamentală „Nemzet“ îşi arată nemulţămirea sa, ḑicênd, că scopurile agronomice ale reuniunii nu sunt altceva decât firmă, în dosul căreia ea „face politică“.

„Firesce, adunările se ţin conform programului, — scrie „Nemzet“ — dar după adunare, între păhare, sĕ fac cele mai mari agitatiuni politice şi scopul adevĕrat este, ca la economii de limba germână sĕ se destepte cea mai mare neîncredere faţă de tot ce e magiar şi vine dela guvern . . . „Scopul politic este, că după ce între români si aşa este mare agitaţia, pe lângă care guvernul nu are şanse de a putea reuşi cu candidaţi de deputat guvernamentali, în poporaţiunea germână, care până acum a avut sinţeminte patriotice, sĕ nimicéscă cu totul disposiţia pentru ideile liberale, — dacă nu altcum, prin punerea la ordinea primă a intereselor confesionale . . .

In fine „Nemzet“ provócă autorităţile, ca sĕ păşéscă energic contra astorfel de agitaţiuni.

Pentru un om, care nu ar cunósce ideile şi nisuinţele sovinistice din ţara nóstră, atacul şi învinuirile lui „Nemzet“ i s'ar părea un lucru greu de priceput, pentru noi însĕ, cari cunóscem aceste nisuinţe. casul acesta este un nou esemplu de intoleranţă magiară. „Hazánk“ care sĕ ocupă în nrul din 2 Sept. a. c. în un prim articol cu casul acesta, judecându-l din punct de vedere de partid crede, că guvernul e necăjit pe reuniunea din cestiune, numai din causă, că secretariul ei mai redactéză în Timişóra o fóie politică sĕptĕmânală, cu numele „Freimütige“, care e contrară politicei bisericesci a guvernului şi că în genere svabii din Bănat, conduşi de preoţii lor, asemenea sunt contrari ai reformelor bisericesci proiectate

Va fi negresit şi acésta, dar motivul adevĕrat zace mai adânc, zace în intoleranţă. Membrii reuniunii sunt nemţi, organul oficios e redactat nemţesce, corespondenţa şi desbaterile în adunări asemenea se fac nemţesce — tot atâtea pĕcate, cari nu trebuie suferite.

Prin acésta nemţii din Bănat se consolidéză, sĕ întăresc şi sĕ destéptă tot mai mult în ei simţul naţional. Acésta nu e de suferit. Pretecstul de-a puté păşi faţă de o astfel de reuniune să află la noi uşor. Sĕ scornesce despre ea, că comite. ceea ce nu-i este ertat, că politiséză, dacă nu în adunări, „între păharĕ“ — şi étă s'a aflat basa, pe care stând, sĕ póte da asalt aspra ei.

Scim din trecut, că la noi asemenea s'au petrecut astfel de casuri. Acum sunt ḑece ani guvernul a disolvat societatea academică culturală română „Iulia“ din Cluş, sub pretecst, că membrii ei fac politică. S'a făcut investigare, s'au cercetat actele societăţii, s'au ascultat membrii şi nemembrii şi nu s'a adeverit nimic din cele susţinute despre societate şi societatea totuşi a fost disolvată.

Asemenea sĕ purcede cu invinuirile si faţă de „Asociaţiunea transilvană“; mereu incércă a scorní despre ea, că face politică. Nu mai departe, decât anul trecut, când cu ultima conferenţă naţională, s'a scris prin tote foile magiare, că sĕ ţin consultări politice în birourile „Asociaţiunii“, iar când 'şi ţine adunările sale generale o acusă cu agitaţiuni.

Mai sĕptĕmânile trecute o fóie din Budapesta a scris, că in societatea „P. Maior“ sĕ face politică, că de aici pornesce agitaţiunea intre tinerii români, şi atrage atenţiunea celor competenţi asupra societăţii ş. a.

Tóte aceste provin de acolo, că şovinismul nu póte suferi, ca nemagiarii sĕ se intărésca, sĕ sĕ consolideze pe nici un teren. Nici chiar intrunirille nemagiarilor nu le convin si de aici urméză neadmiterea adunărilor invĕţătoresci, a despărţĕmintelor „Asociaţiunii etc.

Cât timp insĕ, sub pretecstul politisare sĕ pot ataca societăţile culturale ale nemagiarilor, fie asiguraţi cei dela cârmă, că mulţămire nu vor vedé in sirurile naţionalităţilor. Şi guvernul, care e chemat a lucra pentru mulţămirea tuturor, chiar el, prin organele sale de publicitate, agitéză contra instituţiunilor, cari nu sunt magiare, cum am vĕḑut şi cu reuniunea agronomică din Bănat.

Unde trebue mai mare intoleranţă ca acésta?

Adunarea generală a XXXIII-a a Asociaţiunei transilvane.

In 26 Aug. sara la 8 óre s'a ţinut concertul aranjat de reuniunea de cântări a Sebeşenilor, condusă cu multă isteţime de învĕţătoriul Nicolau Todea.

Programul a fost variat, şi esecutat cu precisiune. Piesele cele mai bine esecutate au fost: „Hai în horă“, cor bărbătesc de G. Dima „Ḑis'a badea“ şi „Iléna“ coruri micste de G. Musicescu.

La concert a debutat cu deplin succes baritonistul nostru dl Isaia Popa delectând cu vocea sa publicul. In genere concertul a succes fórte bine şi nu avem decât sĕ felicităm tinera reuniune şi pe conducĕtorul ei.

Şedinţa a II-a s'a ţinut conform programei Luni în 27 Aug. c. Preşedintele la órele 10 declară şedinţa de deschisă. Se cetesce protocolul şedinţei prime, care pe lângă unele mici corecturi se verifică. Urméză raportul comisiunilor alese în şedinţa primă şi anume raportul comisiunei esaminĕtóre, prin raportorul dl D. V. Hossu.

Raportul a fost ascultat cu interes şi vie atenţiune. Referentul a scos la ivélă resultatele obţinute precum şi unele scăderi. Pe basa acestora recomandă spre primire propunerile comitetului, cari sĕ şi primesc, ér din partea sa face următórele 2 propuneri:

1) Comitetul este îndrumat a întreprinde toţi paşii de lipsă pentru ca interesul faţă de Asociaţiune sĕ créscă şi pentru ca numĕrul membrilor sĕ se sporéscă: 2) Comitetul este îndrumat a întreprinde toţi paşii posibili, pentru ca în oraşele Gherla, Turda şi Deva sĕ se înfiinţeze despărţăminte. Adunarea le primesce.

Urméză celelalte dóuĕ propuneri făcute din partea membrilor adunărei anume de dl G Maior şi Dr. A. Bunea.

Comisiunea însărcinată cu studiarea propunerilor constată, că propunerea d-lui Maior este fórte folositóre, dar sunt totodată proveḑute disposiţiile aceste în statutele Asociaţiunii şi acésta sĕ sĕ observe. Dl Maior observă în ce privesce colectele că d-sa înainte cu vre-o 8—9 ani a iniţiat în Câmpie o colectă de vre-o 32 fl., cu scop de a pune temelia unor biblioteci poporale în Câmpie, într'oducênd sistemul ambulant. Elocată la institutul „Albina“, filiala Braşov, suma de mai sus a crescut până în primăvara acestui an la 48 fl. şi câţi va cruceri. Atunci s'a trimis intregul fond comitetului central al Asociaţiunei, în a căruia administrare se află in present. Dl Maior cere ca adunarea generală

FOIŢA.

Viaţa lui H. Schliemann.

(1822—1890).

(Urmare.)

In urma acestor atacuri vehemente, prin Octobre 1876 Ibraim fu transpus în o altă provincia. Incepênd de prin Iuliu Schl. îşi continuă desgropările din Mykene. Aici numai decât în luna primă ajunse la astfel de resultate, încât deocamdată nici nu mai putu reflecta la Troia. Dacă deja şi tesaurul aflat în Troia i-s'a părut de o binecuvêntare, venită asupra lucrărei sale, cât de nemărginiţă i-va fi fost surprinderea, când în cetatea Mykene descoperi o masă colosală a obiectelor de aur în morminţii regilor?! Aceste erau cu miliónele! Nu vĕḑuse nici când atât de mari şi de multe, grămădite în unul şi acelaşi loc. Aprópe tóte acele tesaure, pe cari le grămădiseră în grópă lângă morţi, adecă: diademele, mascele, platoşele, brăţarele, cercei bătuţi din lumină de aur etc. Dintre păharĕle de beut şi ulciórĕle de apă, unele cumpăniau până la 4 fonţi. Conform unui articlu al constituţiei eline, tot ce sĕ află în ţară, rĕmâne în ţară şi devine proprietatea statului. Drept-aceea şi aceste tesaure au fost transportate la Athena. Ele se vĕd şi astăḑi în sala cea mare a politechnicului, unde sunt espuse, şi constitue una dintre colecţiunile cele mai interesante şi mai respectabile ale universului.

Activitatea sa în Mykene a durat până cătră finea anului 1876. Resultatele obţinute le a cuprins în opul „Mykene“, care apăru la 1877 în limba germână la F. A. Brockhaus în Lipsca, în cea engleză în Londra şi tot atunci în Newyork ér la 1878 în cea franceză în Paris. Acest op l'a provĕḑut cu prefaţa Gladstone, care după cum sĕ scie pe lângă politică, desvóltă deosebit zel şi în studiarea lui Homeros. După acesta Schl. începú pertractări nóue. Voia adecă se esopereze un ferman şi pentru Troia. Ca în decursul resolvirei causei sale sĕ nu şi petrécă timpul în neactivitatea, călători la Ithaka, pe care o cercetase şi la 1868 deşi numai în trécăt. In insula acésta nici când nu s'a observat vre-o ruină, care ar merita vre-o atenţiune deosebită. Ba chiar nici aceea nu s'a putul hotărî încă, că unde i-a zăcut capitala de odinióră. Numai de astădată a succes ochiului agerit de multele esperinţe, sĕ descopere în Troia stilul primitiv al zidirilor grecesci. Pe muntele Aëtos au fost zidite numeróse edificii în stil ciclopic, încungiurate de nisce muri antici. Deşi cercetările altora au dovedit cu probalitate, că capitala antică, n'a fost stituată aici, ci mai departe, spre nord dela Polis, totuşi rescolirea acestei cestiuni n'a rĕmas fără efect.

Nu preste mult, după-ce s'a reintors din Ithaca, prin Sept. plecă la Troia. Aici l'au aşteptat bucurii nóue; dar în parte şi năcazuri nóue. Siguritatea publică a regiunei sĕ află în reu renume. Cerchezii cu puţin mai nainte năvălisera asupra economiei unui ţeran şi îl despoiaseră de tóte averea sa. Intre cerchezii şi între locuitorii din sat, cari alergaseră sĕ apere pe ţeranul atăcat, să desvoltase un resbel formal. In decursul atacurilor din ambe părţile au rĕmas câte doi morţi pe câmpul de bătaie. Drept acea Schl. a trebuit sĕ se decidă sĕ ducă cu sine o gardă de vre-o 10 gendarmi, care apoi a rĕmas în cetate cu el preste tot timpul cât şi-a continuat săparea. Noul comisariu turcesc, care de asemenea locuia în cetate, era un bărbat afabil. El păstra şi cheia dela depositarul, în care sĕ aşeḑau obiectele desgropate. Schl. continuă săpatul cu deosebire în regiunea, unde aflase cu ocasiunea de mai nainte tesaurul de aur. A desmormêntat pe deplin localitatea numită palatul lui Piramos şi lângă el a mai descoperit un tesaur mare şi mai multe mai mărunte. La 26 Nov. a întrerupt cu munca. Cu acésta ocasiune dóue treimi din obiectele aflate, le-a espedat la Constantinopole, ér una treime a primit'o el.

Pela fiinea lui Februariu 1879 ér continuă săparea intreruptă. Acésta periodă a activităţii sale a influinţat in mod promovător asupra scrutirilor întreprinse. La aceste a participat de prin Martie şi Rudolf Virchow. Renumitul erudit a sprijinit pe Schl. cu deosebit zel nu numai în Hissarlik, ci cu privirea-i ageră a descoperit multe lucruri noue şi a percurs cu el dimpreună piscul Idei până la Troas, pretutindenea fĕcându-şi observările sale geologice, botanice şi meteorologice, pre cari le-a şi adunat şi a preles despre ele mai târḑiu.

(Va urma.)

sĕ indrume comitetul, ca acest fond sĕ-l destineze, ca ajutor pentru acel despărţĕmênt al Asociaţiunei, care va lucra la înfiinţarea de biblioteci poporale, cu preferinţă însĕ aceluia, care va introduce mai întâi, măcar ca o încercare sistemul bibliotecilor ambulante, ér până atunci fondul sĕ rĕmână în administrarea comitetului.

Adunarea după o scurtă discusiune primesce propunerea d-lui Maior, ér comitetul se îndrumă a întrebuinţa acel fond in sensul propus.

Cu privire la propunerea dlui Bunea, după o discuţiune lungă adunarea hotăresce, ca în ce privesce mĕsurile, ce ar fi a se lua pentru regulata representare a despărţĕmintelor la adunările generale prin delegaţi, sĕ lase la zelul şi buna chibzuélă a comitetului.

După resolvarea cererilor urméză raportul comisiunei budgetare. Propunerile comisiunei, de a se da absolutoriu cassarului, de a se ridica la conclus proiectul comitetului privitor la contopirea unor fonduri mai mici şi de a se aproba budgetul pro 1894, au fost primite. Deasemenea s'a primit şi propunerea de a se adăuga la fondul „George Bariţiu“ suma de 1000 fl. dotată pentru producte literare; de a se purta la cassă o carte specială funduară despre toţi membri Asociaţiunei etc.

După acestea dl Zevedeiu Murĕşanu, in numele comisiunei pentru incassarea tacselor dela membri, işi completéză raportul seu cetind numele câtorva membri inscrişi in urmă S'au inscris ca membri pe viéţă: dl Constantin Colbasi proprietar in Spring şi institutul de credit „Sebeşana“ din Sebeşul săsesc, plătind tacsa de câte 100 fl. Apoi mai mulţi membri ordinari si ajutători. In total s'au incassat peste 400 fl.

In fine ca membru suplent in comitet in locul fericitului Dr. I. Crişianu şi ca secretariu al II-lea pentru restul periodului 1894—5 se aclamă dl Dr. Vasile Bologa; se alege Blaşul ca loc pentru ţinerea procsimei adunări generale şi apoi se iau mĕsuri pentru autenticarea procesului verbal din şedinţa a II-a.

Cu acestea agendele s'au terminat şi presedintele inchide adunarea intre strigăte insufleţite de „sĕ trăiéscă“.

La 2 óre d. a. s'a început în pavilonul din grădina hotelulului „Leul de aur“ banchetul, la care a participat preste 150 persóne.

Şirul toastelor l-a început preşedintele, bênd întru sănĕtatea Maiestăţii Sale Impĕratului-Rege.

Dr. Pompiliu Isac, preşedintele comitetului arangiator închină pentru comitetul central şi mai ales pentru preşedintele Asociaţiunii.

Z. Boiu pentru autorităţile locale la ceea ce rĕspunde dl Piso, închinând pentru Asociaţiune.

Au mai vorbit dnii Aug. Bunea, Dr. I. Blaga, Başota, Georgiu Medean, studentul Acsente, Zev. Murĕşan etc.

Séra, după banchet a urmat balul participând lume multă. Costumul naţional a fost bine representat. La mieḑul nopţii 12 tineri esecutară jocurile „Căluşerul“ şi „Bătuta“ cu precisiune admirabilă.

Balul s'a sfirşit in ḑori de ḑi şi cu acésta s'au terminat serbările Asociaţiunei. La anul la revedere la Blaş.

Rap.

Revista politică.

Catolicii din protopopiatul Timişului au ţinut ḑilele trecute o conferenţă, unde s'au discutat şi primit tóte hotărîrile congresului catolic ţinut mai înainte la Zsolna. S'a hotărît începerea unei colecte pentru fundarea unei universităţi catolice cu numele Sântului Stefan S'au trimis apoi adrese de aderenţă şi recunoscinţă conducĕtorilor acţiunei catolice în contra proiectelor bisericesci, anume contelui Zichy Nándor şi redacţiunei ḑiarului „Magyar Állam“.

* * *

După raportele mai nóue trecute prin censură chinezéscă trupele chineze, 5000 soldaţi, s'au întâlnit cu iaponezii în 13 August în Ping-Jang şi i au alungat. In ḑiua următóre chinezii întărindu-se cu 4000 combatanţi au atacat lângă Chong-Hò óstea iaponeză, la ce acésta s'a retras. In 16 August a fost o luptă înverşunată, în carea iaponezii au perdut 4000 soldaţi şi considerabilă muniţiune. Chinezii au înaintat spre Huang-Chò, dar' când au ajuns la rîul Ta-Tung, cele 13 năi de rĕsboiu aflătóre acolo i-au primit cu salve; după încetarea flucsului însĕ artileria chineză a atacat năile iaponeze şi au nimicit din ele trei. In sfêrşit óstea iaponeză respinsă de cavaleria chineză s'a retras spre sud.

* * *

Foile magiare scriu, că ministrul de justiţie Szilágyi nu-şi va ţiné acum darea de samă înaintea alegătorilor sĕi dela Pojon, ci numai cu sfêrşitul lui Septembre, fiind-că după ce se 'ntórce din Tatra va merge la Budapesta, ca sĕ priméscă dela deputaţiunea oraşului diploma de cive de onóre şi apoi va pleca la Ardél. Ce caută dl Szilágyi în Ardél? Voesce dór' sĕ vadă spiritele pe care le-a împăcat Hieronymi? Ori ce informaţiune mai detaiată despre întreprinderea acésta lipsesce.

* * *

In 29 August s'a făcut inaugurarea congresului de pace prin delegatul belgian Houzeau in presenţa a 300 participanţi. Houzeau in cuvêntul de inaugurare amintesce cu laudă simpatia regelui Leopold faţă de acţiunea păcei şi accentuéză, că resbelele n'au avut nici o influinţă binefăcĕtóre pentru civilisaţiune, nici chiar cele indreptăţite. După dînsul ia cuvêntul Dr. Grelling (Berlin) în numele societăţii femeilor. Houzeau a predat baronesei Berta Sutner medalia păcei drept recunoscinţă pentru activitatea sa zelósă desvoltată în interesul păcei. Baronesa Sutner a fost alésă apoi în direcţiunea congresului. Guvernul belgian a dat din nou bani pentru promovarea scopurilor congresului.

Presa magiară salutând pe membrii congresului, nu se sfiesce a-i invita sĕ vină in Ungaria şi sĕ vadă libertatea, de care se bucură (?) cetăţenii.

* * *

„Ḑiarul „Deutsche Zeitung“ scrie sub titlul: „Austro Ungaria şi statele balcanice“ un articol, din care estragem următórele:

Mai nefavorabil este raportul Austro-Ungariei cu România. De present raportul acesta mai are ceva urmă de pretinie, însĕ în realitate îi strică multele diferenţe dintre magiari şi români. In România domnesce ură contra magiarilor, deórece acestia, prin închiderea graniţelor, au înpedecat importul de vite. Ura acésta s'a mai mărit prin faptul, că numai decurênd magiarii umblau sĕ închee cu Sêrbia un tractat comercial de sare în defavorul României. In fine la tóte pune capul cestiunea română din Ungaria.

Magiarii au lucrat fórte fără de minte, când au aruncat în temniţe pe conducĕtorii românilor ardeleni, făcênd astfel din ei martiri. Românii din Ungaria, aprópe trei milióne de suflete prin acésta s'au iritat, s'au mâniat, se vor face irrendişti şi acésta va însemna despărţirea si separarea lor de Ungaria.

Intr'acest înţeles se agitéză şi în România, unde s'au refugiat, numĕroşi români din Ungaria, şi ast fel e lucru natural, că românii din regat sunt una cu acestia, consimt cu ei şi îi sprijinesc. Guvernul român, se înţelege, observă o ţinută de tot reservată, însĕ domnind în România o libertate neţărmurită, de a-se aduna şi a discuta, guvernul nu póte sĕ se amestece de loc şi peste tot nu póte păşi contra predicătorilor şi amicilor iredentei române.

Guvernul magiar din contră, după cum scriu foile vienese, pretinde, ca ministrul de esterne austro-ungar sĕ facă paşii necesari contra acestei stări de lucruri, şi pretinde, ca guvernul român sĕ suprime agitaţiunile antimagiare. Dar ce ar fi, când şi guvernul român ar păşí cu pretensiunile sale? Inainte de tóte s'ar recí relaţiile dintre Viena şi Bucuresci, apoi s'ar nasce o prietenie, pentru Austria fórte nefavorabilă, între statele balcanice şi Rusia.

In Budapesta se tem fórte tare de influinţa Rusiei, însĕ ei, domnii magiari, nu vĕd, că inşişi sunt urzitorii acestui lucru, deóre-ce ei pretind dela guvernul român aceea, ce el nu póte impliní şi nu vrea sĕ implinéscă.

In delegaţiuni se va vorbí asupra acestor cestiuni, se vor face de sigur destule promisiuni, insĕ cu tóte acestea una e evident: că posiţia Austro-Ungariei şi raportul seu faţă cu statele din Balcani, prin influinţa intêmplărilor recente, a luat un caracter fórte nefavorabil.

* * *

In cercurile catolice din Ungaria s'a inceput o mare cértă. Ansă la acésta a dat ţinuta primatelui Vaszary în cestiunea proiectelor bisericesci. Ḑiarul catolic „M. Állam“ a demascat tóte intenţiunile primatelui, spunênd între altele, că el înainte de a fi primit proiectul căsătoriei civile în casa magnaţilor a prorocit-o acésta şi că nu s'a îngrigit aşi aduce acolo ómenii.

Preste tot articolii din „M. Allam“ a preparat opinia publică, încât pe primatele îl iau în apĕrare acum foile guvernamentale, ţinêndu-l de mare patriot.

Cu o mare satisfacţie reproduc foile şoviniste o vorbire recentă a primatelui, în care ḑice: Inainte de a-mi depune jurămêntul am declarat la locurile competente, că restabilirea bunelor relaţiuni între stat şi biserică nu este numai de dorit, dar chiar necesară.

Nici celelalte foi catolice nu sunt mulţămite cu atitutinea primatelui, ér catolicii din Germania a felicitat pe contele Zichy şi pe consoţii pentru atitudinea lor contra proiectelor bisericesci ale guvernului.

Catolicii vĕd în atitudinea primatelui o „tragere pe sfóră“ şi ḑiarele lor ḑic sĕ mérgă din capul bisericei, dacă nu e aplicat sĕ i apere autoritatea.

Pentru atacurile îndreptate contra primatelui se încep demonstraţiuni, conduse de primari şi alţi ómeni ai guvernului. Inceputul s'a făcut în Strigoniu.

Fundaţiunea lui Gozsdu.

Representanţa fundaţiunei marelui mecenate al tinerimei române ort. orientale Emanuil Gozsdu şi-a ţinut şedinţa de tómnă aici în Sibiiu în ḑilele 26—31 August. In 1 Sept a fost numai o şedinţă scurtă pentru verificarea ultimului proces verbal.

Obiectul principal al şedinţei de tómnă este votarea stipendiilor pe procsimul an scolar.

Stipendiştilor rigorosanţi li-se mai votéză suma stipendiului ultim drept tacse de rigoróse şi li-se asemnéză în atâtea părţi egale, câte rigoróse au de făcut, însĕ numai posterior, după presentarea testimoniului despre rigorosul depus, ér când 'şi presentéză diploma de doctor, li se asemnéza şi tacsa diplomei.

Aceste tacse li-se reservéză în curs de trei ani. Dacă în acest timp n'au depus rigorósele 'şi perd dreptul la sumele neridicate şi se scot din evidenţă.

Tot asemenea perd stipendiul şi acei stipendisti, cari cu finea anului nu dovedesc succes, cari n'au făcut colocuiile şi esamenele prescrise.

Gimnasiştii, cari au avut stipendiu de al fundaţiunei Gozsdu, sunt preferiţi la votarea stipendiilor pentru facultăţi, dar chiar pentru acésta se votéză puţine stipendii pentru gimnasişti, ca la facultăţi sĕ pótă fi consideraţi şi alţii.

De astă dată s'au eliminat dintre stipendisti unul mort în cursul anului espirat, unul, care a renunciat la stipendiu, ér 5 pentru-că n'au satisfăcut condiţiunilor, total 7 inşi. Dintre rigorosanţi: unul care a renunciat, ér doi pentru neimplinirea condiţiunilor, total 3 înşi.

Au terminat studiul 3 doctori în medicină, 2 doctori în drepturii, 1 technic şi 1 farmacist, total 7 inşi.

S'au votat:

I. Stipendistilor vechi:

a)	pentru fac. de drept.	23 în sumă de fl.	6980
b)	„ „ „ med.	4 „ „ „ „	1300
c)	„ „ „ litere	6 „ „ „ „	1900
d)	„ „ „ techn.	8 „ „ „ „	2400
e)	„ scóla comerc.	1 „ „ „ „	300
f)	„ gimnasiu	9 „ „ „ „	220
	Total:	51 „ „ „ fl.	14,890

II. Stipendii noue:

a)	pentru fac. de drept.	12 în sumă de fl.	2500
b)	„ „ „ med.	4 „ „ „ „	800
c)	„ „ „ litere	1 „ „ „ „	200
d)	„ „ „ techn.	5 „ „ „ „	1000
e)	„ scóla de silv.	1 „ „ „ „	200
f)	„ scóla comerc.	1 „ „ „ „	200
g)	„ „ „ gimn.	5 „ „ „ „	270
	Total:	29 „ „ „ fl.	51.70

III. Tacse pentru rigoróse şi pentru diplome:

a) 16	rigorosanţi vechi	restul de fl. 3964. 76 cr.
b) 9	„ noi	„ „ „ 3005. 54 „
25	rigorosanţi	„ „ fl. 6970. 30 cr.

Suma totală a stipendiilor şi tacselor votate se urcă la fl. *27,030. 30 cr.*; ér numerul total al stipendistilor este *105*, între cari: la drepturi: 35, la medicină 8, la litere 7, la technică 13, la gimnasiu 14, la comerciale 2, la silvicultură 1, rigorosanţi 25.

Concurenţi au fost 217, intre cari pentru gimnasiu 74.

Noutăţi.

Consistoriul metropolitan al bisericei nóstre ortodocse naţionale se află întrunit in Sibiiu. Şedinţele s'au inceput Sâmbătă.

* * *

Afacerea universitarilor români din Cluş Cercetarea disciplinară in contra tinerilor universitari români e sistată prin rescript ministerial, care are sĕ fie cetit din partea rectorului in primele ḑile ale lunei Septembre, fiind de faţă cei 42 tineri in corpore, după care vor fi restituiţi in tóte drepturile de civi universitari, avute până acum.

* * *

Pe linia ferată *dintre Sibiiu şi Cisnădie* deschisă acum de curênd, circuléză trenurile astfeliu: Din Sibiiu plécă spre Cisnădie d. a. la 2 óre şi 20 minute şi la 5 şi 30 minute. In Cisnădie sosesce la 2·56 şi la 6·06. Din Cisnădie spre Sibiiu plécă séra la 6·36 şi 8·20, ér la Sibiiu sosesce la 7·10 şi 8.54. Trenurile, care comunică intre aceste douĕ staţiuni sunt trenuri micste.

* * *

Sciri militare. In urma unei disposiţiuni a ministrului de resbel comun din Viena tinerii obligaţi la serviciul militar, cari n'au depus esamenul de maturitate, pot depune esamenul în tóte oraşele, unde se află un gimnasiu.

* * *

„Fundaţiunea — Gozsdu“. Sub titlul acesta se ocupă „Kolozsvár“ de Sâmbătă, (1 Sept. n.) intr'un articol de fond cu fundaţiunea fericitului intru pomenire Emanuil Gozsdu. După ce spune meritele acestui bărbat, sfatorindu-se ḑice, că nu scie nimeni ce se face cu mulţimea de bani, ce a lăsat'o

Gozsdu spre educarea tinerimei in spirit „patriotic‟ Nici jurnalele române și nimenea nu dă nici odată sémă despre acéstă avere și nici nu se scie câți tineri se ajutoréză și in „ce spirit‟ se face educațiunea tinerimei?

„Kolozsvár‟ a scris. ca sě fie scris, credênd că va face sensație. Dacă trăiesce în „patrie" cu noi și nu scie, pentru ce dar se sfătoșesce. Representanța fundațiunei a edat în fie care an așa numitele *„analele fundațiunii lui Gozsdu"*, în care se face o dare de sémă amĕnunțită despre acésta fundațiune; ér diarele române au făcut și ele la timpul seu estrase din acele „anale".

Prin urmare „Kolozsvár" vorbesce neadevĕruri.

Ignoranța crasă a lui „Kolozsvár‟ în cestiuni, pe cari se pretinde a le cunósce, se vede și din împregiurarea, că pe fericitul întru Domnul adormit episcop Ioan Popasu încă îl pune între cei părtași la ședințele din anul acesta.

La astfeliu de espectorațiuni și la astfeliu de informațiuni nu putem rĕspunde mai mult.

* * *

Demonstrațiunea ostașilor valahi. Faimosul „Nemzeti Ujság‟ din 31 August debutéză cu mirozenii. Din Clușiu adecă i-se telegrafézǎ următórele: „Când regimentul de infanterie al armatei comune nr. 63 a intrat în Turda și a trecut pe lângă casa drului Ioan Rațiu, a conducĕtoriului agitator valah, condamnat în procesul memorandului, musica militară a intonat și a cântat piesa revuluționară valahă „Deștéptă te Române!‟ Feciorii regimentului sunt mai toți români și o mare parte a oficerilor. De multe-ori au fost plângeri contra regimentului, cu tóte aceste din parte competentă nu s'a făcut nici un paș, pentru ca regimentul sě se mute din Ardél.‟ Mari dimensiuni au luat halucinațiunile patrioților din Ardél și în diua mare.

* * *

Corabie română în Fiume. Din Fiume se scrie: Miercuri, in 17 August, d. a. la 4 óre, a sosit din România o corabie de rĕsboiu in portul de aici. Corabia avé drapele românesci, 8 oficeri și vre-o 150 matrozi. Fiecare barcă era provădută cu vultur românesc. Apariția vasului român in portul Fiume a deșteptat interesul tuturora.

* * *

Baritonistul D. Popovici. Dnul D. Popovici, cunoscutul nostru cântăreț angagiat până acum la opera germană din Praga se află de present in orașul Bayreuth din Bavaria nordică, unde a fost invitat sě ia parte activă la representarea unui ciclu de opere wagneriane. Escelentul nostru baritonist a și atras aici atențiunea generală a publicului, compus din adoratori de ai lui Wagner veniți din tótă părțile lumei. Diferitele foi musicale se esprimă in modul cel mai favorabil despre vocea și jocul dlui Popovici, și'l pun intre cei dintâiu artiști din Bayreuth. Câte va foi iau adus chiar și portretul. Astfel cunoscuta foie ilustrată „Die Gartenlaube‟ a publicat in nr. 31 portretul artistului nostru intr'o gravură intitulată: „Dirigenții și artiștii cei mai distinși la representațiunile festive din Bayreuth‟ De asemenea fóia engleză „Pall Mall Gazette‟ din 16 Aug. a. c. cuprinde o ilustrațiune, in care este representat d. Popovici impreună cu artista Marie Brema, intr'o scenă dramatică. Fóia engleză nu uită, că dl Popovici e român ci o spune cetitorilor sĕi in cuvintele. „But then Popovici is not a German, but a Roumanian‟

* * *

Contra anarchiștilor. Ministrul de interne frances a adresat o circulară tuturor prefecților, în care le atrage atențiunea asupra persónelor, ce vagabundézǎ prin țéra. Intre acestia sunt și mulți anarchiști. Tot deodată se face atent publicul a arăta autorităților persóne suspecte. Comisarii de poliție încă au primit ordine stricte.

* * *

Himen. Maria Moșoiu și Jacob Popa anunță celebrarea cununiei lor, ce sĕ va sĕrvêrși în diua de 21 Aug. st. v. 1894 la orele 10 a. m., în biserica română gr. or. din Tohanul nou.

* * *

O călĕtorie fără voie. Este obiceiu la militari de fac une-ori probe de pușcat asupra balónelor, pentru că în resbóie și cu de acestea au a face. Proba se face așa, că se lasă la diferite înălțimi mai multe balóne și apoi încep a pușca asupra lor. Pentru a puté face óre-care controlă despre efect, un oficer se ridică întrun așa numit „balon captiv‟. Balonul acesta, în care se află oficerul controlor e ținut cu funii cam de 40 soldați.

Așa s'a făcut deunădi la Viena. Când însĕ trebuia sĕ ducă balonul captiv la alt balon legat, ajunseră la o rețea de telegraf. Acum trebuia se-l trécă. De comun trecerea se face așa, că 4 inși lasă de funii, pe care le trage oficerul în sus și le trece peste firele telegrafice. Acum insĕ oficerul locotenentele Dwozak comandă ca 12 inși sĕ lase funiile de o dată. Nenorocirea veni. Balonul se ridicà iute, mulți scăpară din mâni funiile, unii le lasară de bună voie, căci de nu ii ducea cu sine. Pe 2 ii și ridicà balonul, pe unul la 15 metri, pe altul 30 metri înălțime de unde cădură, se ințelege fórte rĕu.

Balonul liber dispărù acum cu funiile după el. Locotenentele fu răpit la o lungă călĕtorie fără pic de beutură, fără merinde fără nici un ajutoriu.

Călĕtoria acésta fără voie incepu diminéța pe la 9 óre. Trece diua, și nici o scire nu vine. Abia séra târdiu sosesce la Viena o telegramă datată din Zupanje: „Sosit in Zupanje, la granița Bosniei intr'o pădure. Dwozak.‟.

Scirile din urmă anunță, că oficerul Dwozak s'a reintors la Viena sănĕtos. A fost greu in timpul din urmă, până ce balonul s'a lăsat jos de tot. El plutea in aer cu tóte că funile atingeau aprópe pămêntul. Oficerul striga ómenilor curioși sĕ prindă funiile, dar ei n'avură curagiu. In fine balonul se aședă pe pămênt.

* * *

Casuri de mórte. Ana Banciu născ. Blonțiu a reposat la Sĕliște Vinerea trecută în etate de 24 de ani și al 6-lea an ale căsĕtoriei, lăsând în urma sa pe necunsolatul soț și trei copii orfani. La înmormêntare, care a fost Duminecă, a luat parte o imensă mulțime, mulți amici și cunoscuți și din Sibiiu. Fie-i țĕrâna ușóră și odichna lină.

— Ni se scrie din România: In Tecuci a murit un anume Cincu, lăsând o avere de 40 milióne.

— In Sinaia a murit Diamandescu, fost odinióră primarul Bucurescilor, lăsând pe séma ministeriului de culte o avere de 1 milion.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dela Hașfalău spre médădi-rĕsărit sĕ află satul Saschis, unde pe culmea unei înălțimi de lângă sat dăm cu ochii de o cetățuie veche, frumósă, martoră a vremilor resboinice din trecut. Ea este încunjurată cu un zid puternic, întrerupt în câte-va locuri de bastióne (turnuri), în cari locuitorii din sat își țin bucate, cărnuri și alte lucruri, după obiceiul sasilor, ca sĕ fie scutite de nimicire prin un foc, ce s'ar isca în sat. In lăuntru zidului mai esistă o parte din galerii, pe cari sĕ postau luptătorii, apoi în curtea cetății este o fântână fórte adâncă.

Mergênd dela Hașfalău în jos pe valea lată și plăcută a Têrnavei, încurênd sosim la un loc, unde ni-se oferă una dintre cele mai frumóse priveliști ale Ardélului; un oraș ni-se presintă, cu imprejurime de țară încântătóre. Este Sighișóra, „perla vălei Têrnavei‟, cum îi dice nimerit Bergner. Ea sĕ estinde în jurul unui dél, apoi pe el în sus, și pe vêrful acestuia, care e ocupat de bastióne, ziduri și case vechi, în mijloc cu o superbă biserică. Partea acésta este orașul de sus, ér cea din vale orașul de jos. Acesta din urmă încunjură délul în semicerc și vara, după cum dice Kővári, în mijlocul verdurii grădinilor sĕ pare a fi o cunună de rose albe și roșii, împletită cu frunde verdi, fără ca însĕ în partea de médădi sĕ i-se împreune capetele. Sighișóra, dar cu deosebire orașul de sus a fost odinióră fortificat, formând o puternică cetate, de unde i-a și rĕmas până adi acésta numire. Ea a fost încunjurată cu ziduri tari și bastióne din cari unele mai esistă și acum, ér altele s'au ruinat și demolat. Dintre zidirile din cetate este însemnată biserica cetății, zidită în stil gotic între anii 1429—1525 cu interior interesant, în care se aflau odinióră statuele apostolilor, facute de argint, în mărime naturală, apoi biserica mare parochială, gimnasiul săsesc, la care conduc în sus 172 de trepte acoperite, cu o bibliotecă bogată și colecțiune de anticități, bastiónele sau turnurile vechi, între cari turnul cu orologiu, cu patru turnulețe, casa comitatensă ș. a. Din cetate avem o privire admirabilă asupra împrejurimii. Jos, la pólele délului sĕ estinde orașul și în vale, pe malurile Têrnavei sĕ estind țarine îmbelșugate. Din colo de rîu, spre médănópte, sĕ vĕd cóstele délurilor acoperite cu brădet, cu vii și grădini, printre pomii cărora zărim frumóse căi de primblare și vile, spre resărit sĕ întinde valea Têrnavei, ér în depărtare se vĕd conturnele albăstrii ale puternicei Arghite.

Sighișóra este oraș vechiu; ea a fost zidită de sași, la venirea lor în Ardél, dar în apropierea ei au avut și romanii o colonie. Cetatea ei domina valea Têrnavei și pentru aceea a fost însemnată și espusă la multe atacuri în secolii trecuți, Ultimul rol l-a jucat în revoluțiunea din 1848—9. Intre Sighișóra și satul vecin Ferihaza s'a întêmplat în 31 Iuliu 1849 o luptă între ruși și trupele rebele ungurescі, conduse de Bem. Ungurii au fost bătuți, dar rusii au perdut pe un general vestit al lor, Scariatin, ér ungurii cred, că aici a cădut in luptă și poetul lor Petőfi (Petroviciu). Lui Scariatin i-a ridicat impĕratul Francisc Iosif I. un monument, afară de Sighișóra, pe câmpul de luptă, aprópe de locul unde a cădut. Monumentul ne infățișéză un leu, culcat pe o basă naltă de pétră. Inscripțiile sunt in limba nemțéscă și ruséscă.

In Sighișóra să află, afară de gimnasiul săsesc din cetate, mai multe alte scóle in orașul de jos, intre cari este și scóla elementară română cu trei invĕțători, apoi mai multe instituțiuni culturale și de binefacere. Aici sĕ află și scaunul unui protopiat român gr. or. de care sĕ țin 33 de parochii și mai multe filii, cu 21,241 de credincioși.

Sighișóra are 9618 de locuitori, intre cari preste jumĕtate sunt sași, ér ceialalți români, unguri și alte naționalități. Numĕrul românilor este 2747. Ocupațiunea cea mai lățită este industria, deși acum nu este așa de infloritóre, ca mai nainte. Odinióră pânzarii și funarii din Sighișóra erau fórte vesiți. Intre ramii economiei sĕ cultivă, atât in Sighișóra, cât și in jur, hemeiul care în alte părți ale Ardélului nu este incetățenit.

(Va urma).

Insciințare.

La școlele medii rom. gr. or. din Brașov (gimnasiu, scólă reală inferióră și scólă comercială) anul scolastic 1894/5 sĕ va începe cu 1 Septembre st. v. 1894.

Esamenele de emendare și cele supletorii se vor ținé în 31 August st. v, ér esamenele de primire pentru clasa I-a gimnasială și pentru clasa I-a reală sĕ vor face în dilele de înscriere.

Inscrierea scolarilor pentru anul scol. 1884/5 va urma în 1—3 Septembre st. v. și anume: în 1 Septembre se vor înscrie scolarii din orașul Brașov, în diua următóre cei din comitatul Brașovului, ér în diua a treia scolarii din alte comitate. Inscrierea se face pe lângă condițiunile următóre:

1. Pentru a fi primit în clasa I-a gimnasială sau reală scolarul trebue să fi împlinit etatea de 9 ani, și sĕ presente: testimonii despre 4 clase primare absolvate cu succes, atestat de botez și certificatul ultim de vaccinare, prin care se documenteze, că este altoit odată sau de a dóua óră. Cei ce nu vor produce testimoniu de clasa a 4 a primară, se vor supune la esamen, în care vor avé sĕ dovedéscă, că posed cunosciințele recerute. Ceialalți vor fi esaminați numai din limba română și din aritmetică. Dela acest esamen sunt dispensați scolarii repetenți, precum și aceia, cari în anul precedent au absolvat clasa a 4-a la scóla capitală rom. gr. or. de aici.

2. Scolarii, care vor sĕ fie primiți în clasa I-a comercială, trebue sĕ fi absolvat cu succes patru clase gimnasiale sau reale, sau civile. La cas că nu ar puté produce testimoniul recerut vor avé sĕ dovedéscă prin esamen cunosciințele recerute.

3. Scolarii, cari vin dela alte institute, pentru a fi inmatriculați, au sĕ presinte testimoniul de clasa absolvată în anul scolastic 1893/4, testimoniu de botez și cei ce n'au împlinit 14 ani, certificat de vaccinare. Scolarii, cari au absolvat anul scolastic precedent la scólele nóstre, nu trebue sĕ producă aceste documente.

4. Didactrul (tacsa scolară) sĕ plătesce la inmatriculare sau întreg sau cel puțin jumĕtate, și anume:

Pentru scolarii români de confesiunea gr.-or. sau gr.-cat. din gimnasiul inferior și din scóla reală inferióră 7 fl. pe an, ér pentru cei din gimnasiul superior și din scóla comercială 11 fl. pe an. Pe lângă acésta scolarii din clasele inferióre plătesc ca tacsă de bibliotecă 30 cr., ér cei din clasele superióre 50 cr. Scolarii de altă confesiune au sĕ plătéscă didactru de 4 ori mai mare. Cei ce se inmatriculéză de prima óră la aceste scoli plătesc odată pentru totdeauna 2 fl. v. a. ca tacsă de primire.

5. De didactru sĕ pot dispensa numai acei scolari, cari vor cere acésta în scris, dovedind, că ei sau părinții lor sunt cu totul lipsiți de mijlóce materiale, și că au absolvat anul precedent cu calculul general cel puțin bine și cu purtare morală bună. Cererile pentru dispensare împreună cu atestatele necesare se vor înainta subscrisei direcțiuni până în 15 Septembre st v. Pentru semestrul prim nu se dispenséză de didactru acei scolari, cari vin pentru prima óră la aceste scoli, de asemenea nu sĕ dispenséză nici un scolar de tacsa de bibliotecă.

Brașov, în 17 August, st. v. 1894

Direcțiunea scólelor medii
române gr.-or.

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica" nr. 15 cu următoriul sumariu:

„Surisuri câmpenesci" de Ilie Demetrescu — „Profesorul Iordache" de Marg. Moldovan — Stele și flori de Carol Scrob — „Hoțul de cârlani‟ (trad) de Iuliu Popescu — „Epigrame" de Ioan Cândea „Scrintitul" de *** — Sciri culturale literare de *** — Rămurele: „In Blidereiu" de Ilarie Chendi „Din ințelepciunea lumei" Jeronim Barițiu. — Feliurite.

— *„Vatra"* Nr. 16 cu următoriul sumariu:

„Sorbona" (tipuri bucureștene de St. Basarabeanu. — „Murguleț" (poesie) de Dim. Porea — „Mara" de I. Slavici — „Cântec funebru" de Haralamb C. Lecca — „Stîrșitul lumei de Camil Flamarion" (traducție de) I. C. Macsim — „Foie tristă" (poesie) de V. N. Cișman — „Fuga iluziunei" (legendă indiană) de G. V. Cordea — „Măhnire" (poesie) de V. N. Cișman — „Di aniversară. După Dykens" de E. Florescu — „Spre Siberia" (poesie) de R. D. Rosetti — Fel de fel de ***

Ilustrațiile:

Scóla militară din Bucuresci — Din munții nostrii. — Bunii prieteni — Fericire pierdută — Evlavie — O caravană în Turcia — Cea dintâiă lecțiune sĕ câștigi parale bune — In criptă — Cântecul inimei — In flagrant delict.

Loterie.

Sâmbătă, în 1 Septembre n. 1894.

Budapesta: 15 41 82 35 79

Nr. 1142—894. [181] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători vacante la scólele din comunele mai jos însemnate aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv de 15 Septembre a. c.

1. Agnita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei; preferinţă vor avé acei concurenţi, cari vor puté dovedi însuşirea a puté instrua elevii în cântările corale bisericesci.

2. Bârghiş, cu salariu anual de 250 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

3. Ighişdorful-român, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

4. Proştea, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

5. Ruja, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

6. Şulumberg, cu salar anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

7. Verd, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

8. Ghijasa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

9. Ilimbav, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

10. Selistat, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

Acei candidaţi, cari vor fi aleşi la aceste posturi învĕţătoresci sunt datori a ţiné Dumineca si sĕrbătórea strana şi sĕ cânte cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat, şi a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Agnita, 8 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
prot.

Nr. 626—894. [177] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Ternavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugăre 242☐ pamênt aratoriu şi fênaţ, dacă învĕţătoriul va fi apt şi de serviţiile cantorali, atunci are se priméscă şi stola usitată ca atare plus curtea şi grădina cantorală, apoi cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Craciunel, cu salariu anual de 300 fl. care constă din 220 fl şi 100 ferdele cucuruz, cuartir şi lemne de foc.

3. Şilea, magiară salariu 300 fl. scólă micstă cu gr. catolicii.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi vor avea a asterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kűkűlővár) pănă la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 8 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral g. or, al tractului Têrnava in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 321—894. [178] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2, Pescera, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

3. Vaca, cu salariu de 300 fl cuartir şi lemne.

4. Valea brad, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

Petenţi au aşi asterne cererile înstruate în sensul normelor din vigóre şi eventual provĕḑute cu documentele despre serviţiiţe lor de până acum pe terenul instrucţiunei la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brad. la 25 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 189—894 [179] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din mai jos scriselor comune protopresbiteratul Oreştiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Gelmar, salariul anual 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele trebuinciósе.

2. Pischinţ, salariu anual 300 fl. v. a. şi anume dela popor 220 fl, v. a. un loc aratoriu şi fênaţiu preţuit în 60 fl. v. a. Dreptul în păşiunea scólei 18 fl. v. a. dóuĕ părţi de lemne din pădurea satului 2 fl. v. a. cuartir şi 2 stângeni de lemne.

3. Petreni, salariu anual 300 fl. v. a. dela popor 200 fl. v. a. bani; un fênaţiu de 2 jugere şi 50 ferdele de cucuruz cu ciocani — cuartir liber, grădină de legumărit şi lemnele necesare.

4. Ludesti, cu filia Costeşti, leafă anuală 300 fl. v. a, cortel şi grădină şi lemnele necesare.

5. Dâncu mare, 300 fl. salariu anual, cuartir, grădină şi lemnele necesare.

6. Sibot, (Alkenyer) al 2 lea post de învăţătoriu, salariu anual 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesare.

7. Castĕu, salariu anual 300 fl. v. a. cuartir, grădina şi 6 stângeni de lemne de foc pentru invĕţătoriu şi încălḑitul şcólei.

Invĕţătorii, cari vor fi aleşi — sunt datori a ţinea în Dumineci şi sĕrbătorí strana în biserică şi a deprinde pe elevi în cântările bisericesci şi a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea au a şi ascerne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Oreştie, 13 August 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 350/894 [180] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr. orient. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Iliei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual: *a)* în bani gata 150 fl. v. a. repartiţiaţi în popor, *b.)* 64 cară de lemne evaluate cu 76 fl 80, cr. *c.)* venitele cantorale computate în 34 fl, *d)* cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2, Boiul, de sus, şi Boiul de jos, cu salariu anual de 300 fl. v. a. repartiţiaţi în popor, şi grădină de legumi.

3. Certegiul de jos, cu salariu anual de 300 fl. v. a. parte repartiţiaţi în popor, parte din venitele regalului.

4. Gothatea, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi adecă: *a)* 12 jugere pământ cu venit anual de 200 fl. v. a. *b)* 1 grădină de 1 juger cu venit de 35 fl. v. a. *c)* bani gata 35 fl. v. a. şi *d)* 3 stêngini lemne lungi computate în 30 fl. v. a.

5. Micănesci, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi anume: *a)* 290 fl. v. a. în bani gata repartiţiaţi în popor, *b)* 80 cară de lemne în preţ de 80 fl. v. a., *c)* venitele cantorale computate în 20 fl. v. a., *d)* cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi.

6. Uleş, cu salariu anual de 300 v. a. repartiţiaţi în poppr, cuartir liber şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze pănă la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, şi modul de plătire al salarelor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie, împreună cu instruire în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu elevii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au se-şi astérnă suplicele lor cuncursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Ilia, 11 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

In absenţa protopresbiterului:

Avram S. Pĕcurariu,
presbiter.

Nr. 329—894. [176] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci aici numite, în protepresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare — şi anume:

1. Nasna, cu salariu anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină de legumi;

2. Petea de câmpie, cu salar anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină;

3. Soimuşul român, cu salar anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor etc... se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se astérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu observarea terminului preclus.

M. Oşorheiu, 10 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 460 — 1894 [174] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *învĕţătorésă*, eventual *învĕţătoriu* la scóla *centrală grăniţĕréscă din Jina*, comitatul Sibiiului, pe lângă un salariu anual de *300 fl.* şi anume *200 fl. din fondul scolariu central şi 100 fl. din fondul bisericei din Jina*, apoi cuartir si lemne de foc, prin acésta cu terminul pănă *la 15 Septembre st. n. a. c.* sĕ escrie concurs.

Reflectanţii sĕ-şi trimită suplicele instruate cu documentele prescrise de lege la

Comitetul administratoriu de fondul şi scólele centrale grăniţĕresci din fostul reg. rom. I.

Sibiiu, în 30 August, 1894.

Nr. 359/894 [160] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr. ort. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Batiz, cu Calanul mic, salariu anual de 300 fl. cuartir natural şi lemne de foc după trebuinţă.

2. Chergeti, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemnele trebuinciόse pentru foc, şi grădină de legumi.

3. Lesnic, cu filia Dumbrăviţa salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul scólei folosirea grădinei scolare şi 6 stângini de lemne. Invĕţătoriul ambulant în ambele comune.

4. Nandru-Vale-Iosani, care laolaltă susţin o scólă centrală, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi 14 cară de lemne, din care sĕ se încălḑéscă şi scóla.

5. Socet, cu filiile Poiana-Rechiţelei i Runcu-mare cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne. Invĕţătoriul are sĕ fie ambulant în tóte trei comunele.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze pănă la alegere în vro Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat spre a-si arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luare de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salariilor etc.

Invĕţătoriul ales la vre una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-'şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu pretopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Deva, la 25 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Devei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter adm.

Nr. 585/894 [166] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕţetoriu în Clasa II din comuna Purcareni se escrie Concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

1. Salariu anual de 300 fl. solvibil din cassa Comunei bisericesci şi cuartir în edificiul scólei.

2. Cu acest post învĕţătoresci este împreunat si postul cantoral împreună cu învĕţatoriul Clasei I. si prin urmare ambii învĕţători vor fi obligaţi a ţinea postul cantoral împreună, avênd a împărţi venitele esterne dela postul cantoral la olalta.

Doritorii de a competa la acest post au a-si aşterne petiţiunile instruite conform prescriselor în vigóre subscrisului Oficiu protopresbiteral.

Braşov, în 22 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brasovului. In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Petric,
protopresb.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 92 Sibiiu, Joi 25 August (6 Septembre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 August 1894.

Tisza Kálmán, sdrobitoriul de odinióră al nostru, al naţionalităţilor, a cuvêntat Duminecă în Oradea-Mare. Şi-a făcut darea de samă înaintea alegĕtorilor sei. Sĕ vorbesc multe despre rolul, ce-'l jócă Tisza Kálmán în partidul guvernamental şi e sigur, că el este un stêlp puternic al stăpânirii El însĕ de loc nu vrea sĕ se presinte, ca atare. In vorbirea sa a acentuat, că el este „soldat de rênd“ al partidului, un termin pe care Tisza 'l folosesce cu predilecţiune. Şi — minune — soldatul acesta de rênd a constatat un lucru, pe care ca „general“ nici când n'a voit sĕ-l recunoscă, a constatat esistenţa cestiunii de naţionalitate, a constatat-o vorbind despre ea. El, când era la putere numai de „soboli“ vorbia şi étă acum vine şi vorbesce şi despre naţionalităţi şi în special despre români. Mai întâiu spune alegĕtorilor sei, drept mângăiere, că la început, după 1867 croaţii încă au fost nemulţămiţi şi s'au pus în oposiţie cu Ungaria şi étă acum croaţii sunt cei mai „fideli cetăţeni“ ai corónei Stului Stefan, „de când statul ungar şi a arĕtat odată puterea sa faţă de ei şi cu deosebire de când banul actual a ocupat posiţia de ban“.

Mângăiat cu acésta, dl Tisza ne spune, că ori ce concesiune faţă de noi e prisos. Astfel nu e de lipsă schimbarea legii electorale şi cu deosebire nu e de lipsă reducerea censului. „Căci dóră cu toţii scim, că în Ardél censul e egal“ — ḑice Tisza şi prin urmare românii ar trebui sĕ alégă deputaţi în dietă. Şi sĕ miră Tisza, cum de românii, aceşti fii rĕi ai patriei, nu vreau sĕ alégă deputaţi. Prost nu putem ḑice, că e fostul nostru ministru president, şi prin urmare n'avem decât sĕ căutăm, că a ţinut de proşti pe alegĕtorii sĕi, când a pronunţat frasa de mai sus. Căci dóră tótă lumea scie, că nu e vorba despre egalitatea censului în Ardél, ci în întréga ţară, dacă magiarilor le place a susţinea, că Ardélul e unit cu Ungaria.

Trecênd dela legea electorală, Tisza mai spune, că pentru domolirea causei naţionale cel mai eficace mijloc este, ca statul sĕ purcédă drept, echitabil, faţă de toţi cetăţenii sei, ér faţă de aceia, cari lucră contra statului, sĕ se aplice cea mai mare rigóre a legi: o frasă banală, stereotipă, la noi, pentru care însĕ exministrul nostru a fost aplaudat de alegĕtorii sei.

Creḑênd, precum cred toţi magiarii, că statul purcede echitabil faţă de toţi cetăţenii sei, Tisza condamnă chiar şi alianţa diferiţilor cetăţeni, aparţinĕtori la diversele naţionalităţi, fiind-că „acésta se face contra statului ungar“. Aci trebue sĕ îl deslusim pe dl exministru, că dacă sĕ încércă o alianţă a cetăţenilor aparţinĕtori la diverse naţionalităţi, aceea, nu e îndreptată contra patriei comune ci e îndreptată contra omnipetenţei magiaro jidane. Liberalismul magiar mult trimbiţat ar trebuí se permită ori cărui cetăţén, că pe căi legale sĕ-i fie permis a-şi apĕra drepturile sale, nu numai cele individuale, ci şi naţionale.

Nu o permite acésta Tisza, nu o permite sovinismul magiar şi de aci vine nemulţămirea nóstră, pe care Tisza a creat-o, in fericita lui eră, şi care sĕ susţine şi acum, producênd cele mai amare fructe pentru patrie.

Tisza a creat situaţiunea de aḑi a naţionalităţilor; el a pus la cale persecuţiile şi „soldatul de rênd“ de acuma nu dă de minciună pe „generalul“ de odinióră, căci în vorbirea sa ḑice, că faţă de aceia, cari lucră contra patriei, (!) trebue aplicată cea mai mare severitate a legilor. Acésta vrea sĕ fie o legitimare pentru Vaţ şi Seghedin.

Dar prin teoreme de aceste, pe cari le-a desvoltat dl Tisza, marea cestiune de naţionalitate din patria nóstră nu sĕ póte deslega. La acésta trebuie adevĕrat liberalism, ér nu de acela, ce-'l profeséză dl Tisza şi cei spriginiţi de „vaḑa“ lui, cei dela guvern. Acesta faţă de noi nu e liberalism, ci adevĕrat despotism constituţional, cum s'a constatat de atâtea ori.

Revista politică.

In ḑilele trecute ministrul preşedinte bulgar a făcut o călĕtorie prin Bulgaria şi in tot locul, după cum scriu foile guvernamentale, a fost bine primit. Alocaţiunea ministrului Stoilov ţinută în Varna trece drept program de acţiune al guvernului. In privinţa politicei interne în primul loc accentuéză respectarea libertăţii si drepturilor cetăţenilor, în care scop e de lipsă modificarea legei de presă, care în forma sa actuală nu corespunde principiilor constituţiunei. Vorbind despre politica esternă condamnă politica fostului guvern, care ḑice Stoilov suferind de grandomanie privia Bulgaria drept sóre în jurul căruia celelalte state avea sĕ se învêrte, drept sateliţi, şi că prin nesocotite acte a înverşunat pe Rusia contra bulgărilor. Guvernul actual, cu tóte acestea, nu va lua iniciativa pentru împĕcarea Rusiei şi în scopul óre-cărei apropieri nu va face nici o concesiune. „Armata nu ni-o vom pune sub comanda nimăruia, pentru-că şi a educat deja fii harnici de ajuns pentru ca sĕ şi împlinéscă cu cinste misiunea apĕrărei patriei“. Accentuéză apoi, că guvernul se va nisuì sĕ câstige pe cale onorifică simpatia tuturor statelor

* * *

Emigrantul bulgar Zancov, pentru ca sĕ pótă da partisanilor sĕi întâlniri şi sĕ pótă diriga mai bine lucrurile, a voit sĕ se mute împreună cu espatriaţii sĕi soţi în Pirot la graniţa bulgară. Guvernul Sêrbiei însĕ, îndată ce i-a venit la cunoscinţă acest plan, a comunicat lui Zancov, că emigranţilor bulgari numai în Belograd li-se permite locuirea, adaugênd, că şi în Belograd numai aşa vor fi suferiţi, dacă se vor reţiné de la ori-ce soiu de agitări şi dacă în rĕstimpul cât va petrece în Sêrbia, nu va încerca nimic contra liniscei şi a actualei ordine de lucruri din Bulgaria. Totodată i-s'a dat lui Zancov de scire, că guvernul Sêrbiei nu permite, ca manifestul tipărit în Viena şi alte asemenea scrieri sĕ fie din Belograd espedate.

* * *

„Familiei“ îi scrie un preţin al ei, că d. Ioan Bohl, consilier intim la Amsterdam şi membru al academiilor belgiane, va scóte în curênd o carte despre români, pe care o va tipări la Paris, cu titlul „La réssurection d'un peuple“. Până aci dl Ioan Bohl, fórte apreţiat în Italia, nu era cunoscut, de cât ca filo-italian, acum d-sa ni se arată că e şi un filo-român. Traducţia în limba neerlandeză a lui Dante făcută de acest autor, trece drept cea mai bună din lume. (De Goedelyke Komedie). Cât despre traducţiunea pe care a făcut-o tot Ioan Bohl, a Codului comercial italian, însuş Zanardelli, ministru de justiţie pe atunci în Italia, a scris, că nu se póte crede cum atâta bogăţie de date şi de observaţiuni, cu cari e acompaniată traducerea, au putut fi adunată într'un timp aşa de scurt, căci traducţia a apărut aprópe imediat după promulgarea codicelui italian. Acésta carte, fiind scrisă în franţuzesce, este în România în mâna tuturor magistraţilor şi advocaţilor.

* * *

In ḑilele trecute fostul ministru-preşedinte Coloman Tisza a ţinut o dare de samă înaintea alegĕtorilor sĕi din Oradea mare. După ce a vorbit de reformele bisericesci-politice şi despre reforma administraţiei, ocupându-se şi cu cestiunea de naţionalitate, vorbitorul pune pond mare pe starea lucrurilor în Croaţia-Slavonia; dar spiritele s'au liniştit in Croaţia, care aḑi este partea alcătuitóre cea mai fidelă a corónei St. Stefan.

A eşit la ivélă, ḑise vorbitorul, că unii vesteau revisuirea legii electorale

---

FOIŢA

Viaţa lui H. Schliemann.

(1822–1890).

(Urmare.)

In disertaţiunile publicate se află urmele cele mai interesante despre studiile făcute de acest savant cu acésta ocasiune pe terenul archeologiei. Din Francia a venit la Hissarlik eruditul Emil Barnouf, pe care l'a trimis Jules Ferry, ministrul de culte de pe atunci, care pricepuse prea bine însemnĕtatea acestor descoperiri şi rara ocasiune ce se dă spre studiarea lor. Francezul în modul cel mai afabil îşi puse serviţiile sale într'ajutoriul lui Schl. şi şi-a câştigat merite neperitóre prin desemnarea săpăturilor. In acest an şi-a pus de problemă sĕ desgrópe păreţii cei de pétră ai cetăţii. Pe lângă acésta a săpat cu spese mari şi ostănele multe cele 14 coline, numite mormintele eroilor de pe şesui Skamander. — Resultatul a fost cu atât mai însemnat, cu atât — Schl. se convinse, că aceste, dela primul până la cel din urmă au fost nisce chenotoplii, adecă nisce movile ridicate ulterior spre venerarea celor lipsiţi de morminte, şi nici decum spre înmormêntarea celor reposaţi.

După acésta lucrare finită pe la finea anului 1879 Schl. îşi reasumă tóte resultatele sĕpăturilor sale, de până aci, din Troia, în marele seu op „Ilios“. Pe acésta l'a scris în limba engleză şi l'a tradus în cea germână, aşa că ediţia engleză a apărut deodată cu cea germână pe la finea anului 1880. De astădată a presentat publicului întreg materialul în figuri bune, prin cari a apărut şi maievident vechimea obiectelor desgropate. Scrutările lui Virchow, cari au servit drept base diferitelor teorii despre Troia-Hissarlik, încă şi-au avut efectul dorit, precum şi prefaţa plină de însufletire datorită tot penei lui Nischow. Cu tóte aceste, păreţii neînsemnaţi, aflaţi în cetate, tot mai dedeau ansă la încurcături; ér aşa numitul „Palatul lui Priamos“ a rĕmas şi mai departe cel mai măreţ dintre edificiile descoperite. Pe acesta însĕ din precauţiune, l'a numit de astă-dată „casa diregĕtoriului supremal cetăţii“, ér obiecţele de aur descoperite în 1873 le-a numit „tesaurul cel mare“.

După o activitate de un an şi jumĕtate între păreţii casei, dorul de libertate scóse desnou pe Schl. din odaia sa. Deja în 1880—1881 desmormêntă „palatul tesaurarial al regelui Minyas“ din Orchomenos şi mormêntul cel mare şi bogat în comori, care consună întru tóte cu cel din Mykene. Aceste dóuĕ întreprinderi le-a descris în dóuĕ broşuri ale sale, numite „Orchomenos“ şi „Călătoria în Troas“ (Lipsca F. A. Brockhaus 1881).

La 1 Martie 1882 începu continuarea desgropărilor din Hissarlik. De astădată s'a bucurat şi de conlucrarea Drulu Dörpfeld, actualul secretariu al institutului archeologic-germân din Athena, care nu cu mult mai înainte, în decurs de mai mulţi ani raportase germânilor despre săpăturile, ce le întreprinse în Olympia. Schl. obţinu de astădată resultate şi mai însemnate. Din stratul al doilea aşeḑat pe fundament străvechiu, care este cel mai însemnat între tóte păturile, a desgropat mai multe zidiri colosale. Schl. şi Dörpfeld considerau aceste edificii numai de vre-o biserică cu tindă, care în locul ei de frunte avea o vatră pentru foc, mare şi rotundă. Numai preste doi ani, când le succese ca sĕ desgrópe fundamentul palatului din Siryns în tótă întregitatea sa şi a aflat în mijlocul lui un teren analog lungăreţ şi cu foişóre şi cu o vatră mare şi rotundă, s'au convins pe deplin, că, în Troia n'au descoperit o biserică, ci încăperile principale ale palatului regesc. De atunci încóci au mai descoperit o localitate cu basă întru tóte analógă, în Mykene. Prin aceste s'a adeverit, că Schl. in pătura principală din Hissarlik a descoperit Pargamos-ul. Acesta dimpreună cu cetăţile Tiryus şi Mykene, aparţin aceleaşi perióde a culturei greco asiatice, şi anume periodei, ce a premers lui Homeros şi care fără nici o dubietate se póte considera de adevĕrata Troiă, care a trăit fără întrerumpere în cântările cântareţului divin.

Pe lângă tótă batjocura, ce s'a descărcat asupra lui Schl., el totuşi a rĕmas neclintit în părerea sa, că poesiile homerice şi resbelul troic, au basă reală şi istorică. Acésta părere a reeşit în aevea triumfătóre faţă de sagacităţile şi erudiţia contrară, cu care numai se afirma contrariul, dar nu se şi dovedea. A şi fost necesară oposiţia de idei; căci numai aşa s'a dovedit procedura, confor căreia şi-a continuat săpăturile troice.

(Va urma.)

mai ales pentru potolirea mişcărilor din Ardél. Ce privesce în general legea electorală eu sciu, că o modificare a censului electoral recere în ori ce stat cumpănire fórte mare. Sciu şi aceea, că nici într'o împregiurare nu este iertat a modifica censul în favórea unei rase din ţéră, ci numai din punct de vedere al interesului general. Dar acésta nici că e de lipsă. Scim dóră cu toţii, că în Ardél censul e uniform. Care, este dar causa, că nu se aleg deputaţi români, dela cari se speră, că vor recurge la remediile de a arĕta in dieta tĕrii gravaminele poporului, şi cari s'ar reţiné dela o lucrare latentă. Eu, dlor, ţin de ilusoria o astfel de speranţă.

Şi óre *iertat este* a seduce prin promisiuni şi favoruri sĕ între în dieta ţĕrii aceia, cari mărturisind tendinţe contrare elementului magiar, au păşit pe terenul pasivităţii? Convingerea mea este, că e grozav de mare greşélă aşa ceva. Eu cred, că aceia, cari mai mult pot face pentru potolirea cestiunei naţionalităţilor, adecă statul şi societatea, au unele obligamente. Datoria guvernului este, ca între marginile interesului statului, sĕ facă faţă de fie care rassă tot ce promovézā bună starea ei; dar cei ce nu se mulţămesc cu atâta, cei ce ţintesc la nimicirea integrităţii statului, sĕ fie loviţi cu tótă asprimea legilor. Intre astfel de tendinţe numĕr eu împregiurarea, când strĕinii singuratici, ultraişti singuratici, se aliézā contra statului ungar, nu cu guvernele, ci cu fraţii de un sânge: la acestia numĕr şi pe ultraistii aparţinĕtori diferitelor naţionalităţi, între cari nu este şi nu póte fi alt scop comun, decât tendinţa contra statului magiar şi nisuinţa de a face coaliţiune contra acestui stat. Faţă de acestia trebue aplicată deplina rigóre a legii, dar apoi — aici urmézā datoria societăţii — trebue sĕ ne păzim de a judeca o întrégă rassă pentru păşirea câtorva ultraisti. Şi mai mult trebue sĕ ne păzim de aceea, ca între astfel de împregiurări sĕ dăm espresiune supărărei nóstre nu numai faţă de aceia, cari comit astfel de fapte, ci si contra acelor din rassa nóstră, cari pe cale ilegală au comis turburările de stradă. Precum faptele ultraistilor valahi le pot strica numai lor, astfel — fiţi convinşi domnilor — că ne strică nóuĕ şi statului, ér nu lor, când societatea nóstră se lasă a fi răpită la fapte ilegale.

* * *

Scirile sosite de pe teatrul resboiului din Corea trebue primite cu multă reservă. Deja descrierea luptelor urmate pe teritoriul coreau de către ḑiarul chinez Hupao şi care conţine indicaţiuni mai raţionale asupra marşului chinezilor către Seoul nu face sĕ concidă datele operaţiunilor militare cu cele indicate în telegramele primite mai înainte din Shangai. Afară de asta trebue sĕ se scie că, contrar celor ce s'au spus, chinezii se află pe un teritoriu amic.

Ei au venit în Coreea chemaţi de regele spre a combate pe revoluţionari. Chinezii sunt in Coreea ca la ei acasă, tóte liniile telegrafice sunt in mânile lor, armata coreeană le dă ajutor.

Cu tote succesele chinesilor în mersul lor catre Seoul, alte sciri spun că japonesii, in numĕr de 20.000 ómeni ar ocupa frontiera coreeană in lungul rîului Galben şi că se prepară, printr'o mişcare de concentraţiune, să mérgă asupra Pekingului. Tot asemenea se spune, că vasele japonese au incepnt sĕ atace portul Arthur la intrarea golfului Petchili

Din tóte acestea pare a resulta, că japonesii n'au renunţat la planul lor de a merge asupra Pekingului printr'un atac combinat pe mare şi pe uscat. Dificultăţile intimpinate de japonesi in Corea s'ar esplisa prin acea că coreeni iau partea chinesilor, pe cari 'i consideră de aliaţii lor naturali

---

Meseriaşii nostri.

III.

După-ce am arĕtat pe scurt, cum trebue sĕ se purcédă cu micul băiat, care îmbrăţişézā meseria, îmi permit a schiţa mai departe, ce trebue sĕ facem, când acel băiat devine sodal.

A-l perde din vedere, când el devine liber, ar însemna tot atâta, cât n'am fi avut grija lui din capul locului, pentru-că numai după eliberarea lui, vom putea lucra mai cu folos întru plantarea celor trebuinciόse pentru ca acela, sĕ-şi pricépă misiunea sa.

Pentru a se cunósce cineva pe sine, are lipsă de a cunósce pe un al doilea, pentru ca sĕ-şi pótă face singur o părere întru cât e inferior sau superior celuilalt. Tot asemenea industriaşii unui popor dacă e ca sĕ-şi cunóscă scăderile sau superioritatea lor trebue sĕ cunoscă pe industriaşii altor popóre, şi din aceste cunoscinţe sĕ-şi tragă judecata, dacă el este pe aceeaşi tréptă sau nu şi dacă nu, apoi sĕ se pună pe lucru serios ca sĕ 'i ajungă.

Cu cât individul întră mai mult în viéţă, cu atât îi apar înainte lucruri din ce în ce mai interesante şi până aci necunoscute, şi cu cât cercul cunoscinţelor unui individ este mai larg, cu atât acel individ este mai folositor societăţii omenesci.

Stând într'o casă scundă, cu ferestri mici şi astupate cu pâslă, se înţelege, că n'am avea nici o idee despre casele luminóse, spaţióse, în cari locuesc alţii. Tocmai aşa nu vom putea avea idee despre un oraş mare, dacă ne vom petrece viéţa într'un sat ascuns între nisce déluri, de unde nu veḑi altceva, decât cer şi pămênt. De sine înţeles, că cel ce şi-a petrecut viéţa într'o casă scundă sau într'un sat va fi linistit la inimă, căci nu cunesce alte sate sau oraşe. Dar cu tóte acestea el nu póte fi de loc folositor societăţii omenesci, pentrucă mintea lui nu este accesibilă pentru o óre care intreprindere.

Tot astfel şi cu meseriaşul nostru, lucrând după-ce s'a eliberat tot la acelaşi măestru, el ar deveni încetul cu încetul la ideia, că dacă n'ar mai fi măestrul lui, n'ar mai putea lucra, deórece a se muta la un altul, i-ar fi óre cum sfială, că nu este învĕţat destul. Şi acéstă temere justifică destul de clar, că cercul cunoscinţei de sine, ii este prea îngust pentruca sĕ pótă avea curagiul unui individ consciu de sine.

Dar apoi dacă acel meseriaş nu va fi necesitat prin óre-cari împrejurări sĕ părăsésca oraşul, în care a învĕţat?!? Atunci va fi şi mai temĕtor, căci nici nu va sci încotr'o s'apuce.

Pentru-ca însĕ acest rĕu sĕ nu ni se întemple, pentru-ca meseriaşii nostri sĕ-şi câstige cunoscinţe tot mai largi, atât în ceea ce privesce lumea cât şi în ceea-ce privesce meseria, se reclamă fórte imperios necesitatea de a-i îndemna din inimă, ca sĕ nu rĕmână într'un oraş şi mai vêrtos sĕ plece tot mai departe, căci cu cât vor călĕtori mai, mult cu atât vor câstiga cunoscinţe mai multe, cu cât îşi vor încerca mai mult puterile lor, cu atât se vor cunósce mai bine, ce sunt capabili sĕ presteze, cu cât vor veni in atingere cu lucrători strĕini, cu atât mai mult se vor îmbogăţi întru cunóscerea braslei lor şi întru perfecţionarea lor, cu cât mai mult vor vedea lumea, cu atât mai mult o vor cunósce şi vor sci cum sĕ se învêrtă întrênsa.

Dar apoi, când cineva părăsesce chiar patria, şi trece într'o ţéră strĕină, bună óră cum e Germania, România, Francia, Anglia ş. a. m. d., aceluia i-se dă ocasiune a se perfecţiona deplin, pentru-că în fiesce-care ţéră sunt alte minunăţii de lucruri, pe cari într'un oraş mic din provincia patriei sale, pe lângă tótă bunăvoinţa unui măiestru, totuşi nu le póte învĕţa, deóre-ce nu se lucră astfel de lucruri

In privinţa acésta putem lua frumóse esemple dela colegii nostri nemţi.

Ei după eliberare mai rĕmân, mult un an de ḑile în oraşul, unde au învĕţat şi apoi plécă la Viena, ear de acolo mai departe, şi peste vre-o trei sau patru ani se reîntorc acasă, dacă nu cu pungile pline, cel puţin cu o sumedenie de cunoscinţe, cu nisce mâni perfecţionate pe deplin întru apucarea lucrului lor.

Şi acesta este un lucru de mare folos!

Ací ajungênd meseriaşul va fi pe cuiul cel mai de sus al scărei sistematice, unde este perfecţiunea.

Bogat în cunoscinţe, avênd şi un ajutoriu de 100—200 fl. numitul harnic meseriaş, se va face măestru, şi fiind înzestrat cu tóte calităţile unui om folositor societăţii omenesci, se va pune pe lucru bărbătesce, îndoindu-şi în câţiva ani modestul capital, cu care a început pe séma sa.

Un asemenea măiestru harnic şi destept, nu numai că va fi un om scump pantru familia sa, dar va fi un om scump şi naţiunei sale, pe care o va iubi pentru că o va cunósce Un asemenea măiestru nu şi va pune copilul ce-l are spre învĕţătură sĕ-i spele vasele, ci îl va întrebuinţa la lucru, va sta de el şi îl va învĕţa, pentru-că mai mare folos îi aduce un băiat, care lucrézā cu bărbăţie la meseria sa, decât 'i-ar aduce alergând tótă ḑiua de ici păn' colo.

Durere însĕ, noi românii ţinem prea mult la proverbul:

> Fie pânea cât de rea
> Tot mai bună 'n ţara mea,
> Fie traiul cât de rĕu
> Tot mai bun e 'n satul meu.

Noi ne mişcăm greu, pentru-că nu ne-a mişcat nimenea de lângă gh,a, unde am născut şi acésta tot numai spre paguba nóstră.

Dacă s'ar fi gândit cineva sĕ întindă un ajutoriu anual, — fie el cât de mic, — tinerilor meseriaşi ca sĕ pótă călĕtorí în ţeri străine, de sigur, că astăḑi am sta pe o tréptă mai inaltă, am avea o industrie şi mai puternică, şi am avea cu un titlu de laudă mai mult la însuşirile nóstre culturale.

Se dă ajutóre tinerilor eliberaţi şi acum, dar în schimbul lor nu li se cere o acţiune în privinţa acésta, şi astfel ei folosesc acele ajutóre pentru alte scopuri, decât pentru acelea de a călĕtorì intr'un oraş străin, spre a se perfecţiona.

După modesta mea părere, mai consult ar fi când s'ar îndoí acele ajutóre, dându-se însĕ tinerilor, cari doresc a călĕtorí spre a se perfecţiona, căci astfel am avé plăcerea sĕ vedem o mulţime de meseriaşi călĕtorind în străinătate, cu dorul de a culege întocmai ca albina dulcéţa învĕţăturii.

Şi aceia reîntorcêndu se înapoi vor fi nisce meseriaşi cu cari intr'adevĕr ne-am puté mândrí.

Aşa bună-óră in Viena sunt o mulţime de fabrici din tóte branşele, cu cari punêndu-se comitetele reuniunilor de meseriaşi în conţelegere, ar puté uşor mijloci primirea câtorva dintre tinerii nostri meseriaşi spre a a lucra acolo şi lucrând a se perfecţiona. Şi cine dintre tineri n'ar dorí sĕ lucreze in Viena, avênd o condiţiune sigură intr'o fabrică, şi pe lângă aceea mai căpĕtând şi un mic ajutoriu anual? Nu cred, că s'ar găsí vre-unul dintre tinerii nostri meseriaşi, cari intr'asemenea imprejurări sĕ nu dorésca a călĕtorí la Viena.

Tot in modul acesta s'ar puté trimite in tóte ţĕrile mai civilisate câte 5—6 meseriaşi de ai nostri, cari intorcêndu-se inapoi vor serví de esemplu tuturor celor ce ar mai hesita intru intreprinderea unei asemenea călĕtorii.

Şi făcêndu-se un inceput serios in privinţa acésta, s'ar fi făcut un bine necontestabil meseriaşului nostru, căci atunci ar fi redat societăţei omenesci ca om intreg, ca om intreprinḑĕtor şi capabil.

Cele espuse până aci încă pot demonstra în destul cred, despre lacunele, ce se simt în corpul industriei nóstre naţională. Şi dacă, tocmai eu simplul şi nepriceputul, meseriaş m'am aflat în drept a cere vindecarea acestor rele, cu atât mai vêrtos, ar trebui sĕ se afle ómeni luminaţi, bărbaţi pricepuţi din sinul poporului nostru, cari sĕ ia acéstă cestiune şi se o discute mai cu foc, mai cu pricepere, până atunci până când sórele desteptărei va rĕsĕri măestos şi aceste visuri de aur vor deveni realitate. Atuncia cu mândrie şi mulţămire îmi voiu vedé de lucrul meu obositoriu, lăsând, ca sórtea mea şi a fraţilor mei meseriaşi, se o conducă cei chemaţi a se interesa de noi, şi prin noi de sórtea si bunăstarea poporului nostru.

Până atunci însĕ nu voiu înceta nici un moment de a scrie câte ceva după priceperea mea mărginită, spre folosul causei industriasului român din sinul căruia, spre fericirea mea, şi eu fac parte.

Sĕ se îmbrăţişeze cu căldură causa meseriaşului, sĕ se îndrepte pas de pas calea pre care trebue s'o apuce se nu se ferésca nimenea de el, pentru că dóră este d'un rang inferior şi mai vêrtos sĕ sĕ intereseze de afacerile lui, sĕ-i se dea sfaturi înţelepte. căci acelea mai târḑiu vor fructifica spre fericirea şi mulţămirea celor ce se interesézā şi spre folosul nostru, al meseriaşilor români.

Numai aşa urmând vom avea odată folóse practice în ceeace privesce propagarea meseriilor, numai aşa se va face un bine celor, pre cari îi îndemnăm sĕ se facă meseriaşi români.

Inteliginţa nóstră, este sufletul poporului nostru, ea lucră cu tărie uriaşă spre binele şi salutea acestui popor si avem destule speranţe că şi acéstă causă va fi imbrăţişată de ea tot cu aceeaşi râvnă de progres, tot cu aceeaşi dragoste de ném.

Sĕ sperĕm, căci în speranţă e putere şi viéţă.

T. Simtion,
meseriaş român.

Noutăţi.

Consistoriul metropolitan al bisericei nóstre ortodocse naţionale şi-a închieiat şedinţele Mercuri séra la 6 óre. Preasânţiile Lor Domnii episcopi au plecat, după informaţiunile, ce le avem: Prea S. Sa D. episcop Ioan Meţianu la Arad; ér P. S. D. episcop Nicolau Popea la Săcele.

* * *

Linia ferată Sibiiu—Vinţul de jos. Pentru construirea liniei ferate Sibiiu—Vinţ s'a început încă Luni pertractările cu fie care comună singuratică. Incă în sĕptĕmâna acésta se vor termina aceste negocieri, conduse de consilierul de secţiune Keim. Linia cea nóuă se va începe, respective se va „îmbuca“ aprópe de podul Cibinului cu linia ferată, ce duce spre Copşa.

* * *

Proselitism. Institutele catolice din România desvóltă un hiperzel în proselitism. Étă ce cetim în „Vécul“: Guvernul a fost avisat, că în cursul acestei luni *alte două* eleve interne, ambele romănce bogate' dela scóla catolică de călugăriţe din Galaţi, au fost convertite la catolicism.

Aceste două fetiţe au fost destinate sĕ fie trimise *în ascuns la Paris pentru a se călugări*.

Inainte însĕ ca superióra mănăstirei sĕ-şi realiseze planul, aceste două eleve au fugit.

Ele se vor căsători în curênd.

Până acum, deci, în cursul acestei vacanţe, trei fete au isbutit sĕ scape, una însĕ fiica unui general, e călugărită deja la Paris.

⁂

Ministru călĕtoriu. Ministrul Festetich Andor a petrecut o ḑi (în 13 Aug.) la Hodmezövásàrhely incognito, sub numele Szeletztei Andor. Sa dat de advocat socialist, a conchemat în secret o adunare a socialiştilor, i-a cercetat pe unii acasă, studiind cestiunea socială. De acolo s'a dus la Orosháza.

⁂

Intru mărirea lui Dumneḑeu. Vrednica familie a lui Nicolau Slav din Mohu a dăruit pentru înfrumseţarea sântei biserici 144 fl. v. a.

Pentru acésta marinimósă şi nobilă faptă i se aduce numitei familii cea mai adâncă mulţămită.

Mohu, 22 Aug. 1894.

Ioan Slăvescu,
cape an parochial.

⁂

Himen. Dl Aron Roman, cler. abs. şi d-şóra Elena Bradu anunţă actul cununiei lor, care se va celebra Dumineca, în 9 Septembre, 1894 st. n. la órele 4 p. m. în biserica greco-orientală din Sibiiu-cetate.

— Traian H. Pop şi Leontina Moldovan învită la sĕrbarea cununiei lor, ce se va sĕvêrşi la 20 Septembre st. n. a. c. în biserica română din Boziaş.

⁂

Congresul studenţilor la Constanţa Despre programul congresului aflăm deocamdată, că congresul duréză 4 ḑile din 9—13 Septembre v. Plecarea din Bucuresci a studenţilor se va face în 7 Septembre prin Brăila, unde se vor intâlni colegii ieşeni, continuând apoi drumul prin Cernavoda până la Constanţa.

⁂

Incendiul planetei Marte. Incă din luna trecută se observa la suprafaţa lui Marte un focar incandescent, dând înfăţişarea unui imens incendiu, care ar ameninţa planeta.

Dumineca, la órele dóuĕ şi jumĕtate, la institul popular al „Progresului“ (parcul dela Trocadero) din Paris, s'a ţinut o fórte interesantă conferinţă de către d. Leon Joubert, directorul-fundator al observatorului din Trocadero, asupra recentelor observaţiuni privitóre la planeta Marte.

Iată cum d. Joubert esplică diferitele hipotese emise asupra acestui subiect de către diferitele personalităţi mai cu vaḑă:

Planeta Marte începe a se presinta în condiţiuni favorabile pentru observaţiune. Fenomenele ce se zăresc aḑi la suprafaţa acestei planete pot fi atribuite unor nori, ocupând la óre care momente părţile cele mai ridicate ale planetei, precum regiunile polare, munţii cei înalţi, sau vulcanii în activitate, proiectând în depărtare materii inflamabile aparţinênd la ore care regiuni ale acestei planete.

D. Joubert ḑice, terminând, că fórte curênd astronomii au sĕ descopere de o parte diversele cofiguraţiuni ale continentelor şi mărilor lui Marte, reliefurile munţilor, şi de altă parte condiţiunile de strălucire ale norilor şi zăpeḑilor, care prin reflecţiune sórelui ne face sĕ credem ca este un incendiu aparent sau real.

⁂

Un ceasornicar din Geneva cu numele Alfred Silvan, a inventat un ceasornic, care în loc de a arăta timpul pe discul numeric al ceasornicului, apĕsând un resort îţi respunde precis: — Dómnă, sunt noue óre. — Trei şi un sfert, domnul meu. După cum vreai sĕ-ţi rĕspundă. Chiar şi tonul, în care vorbesce şi-l póte schimba în femeiesc sau bărbătesc, după cum doresce omul. Adevĕrată invenţiune, — fin de siécle.

⁂

Ce face o pisică. Englezului Jonest profesor de limbile orientale şi renumit orientalist, i-s'a întêmplat mai ḑilele trecute în Triest o mare nenorocire. In una din salele locuinţii sale ţinea o conferinţă, ér pisica în timpul acesta în odaia de lucru a resturnat lampa. Ḑiarele şi cărţile au luat numai decât flacări şi s'a încins un foc pentru a cărui stingere tóte s'linţele bietului profesor împreună cu a ascultătorilor şi ale pompierilor s'au dovedit zadarnice. Valórea bibliotecei căḑute pradă flacărilor e nespus de mare, fiindcă se află în ea o colecţiune biblică din 1480, cărţi istorice din seclul al XIV-lea şi alte opuri de renume universal Apoi s'au mai făcut în scrum manuscriptele profesorului despre literatura turcéscă, egipţénă, siriană şi chaldeică, cari aveau sĕ apare cât mai curênd în Londra în 12 tomuri. Pentru acésta lucrare fenomenală profesorul Jonest ar fi primit 10.000 funţi sterlingi. Afară de acesta flacările au mai nimicit o frumósă colecţiune de majolică şi multe picturi de-ale artistilor italieni.

Raport general.

despre activitatea comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1893.

(Urmare.)

V. Biblioteca Asociaţiunii.

Biblioteca „Asociaţiunii transilvane“ la finea anului espirat a constat din 3176 opuri în 7113 tomuri, 4721 broşuri şi 15 charte, faţă cu 2723 opuri în 6453 tomuri, 4409 broşuri şi 15 charte la finea anului 1892. Sporiul acesta considerabil provine din biblioteca fericitului George Bariţiu, carea, după-ce s'au eliminat o mulţime de calendare, numeri singuratici din diverse reviste şi ḑiare, cum şi alte broşuri fără valóre, s'a arangiat şi catalogisat în decursul anului trecut, contopindu-se cu biblioteca Asociaţiunii nóstre.

Altcum la acel sporiu au mai contribuit: Academia magiară de sciinţe din Budapesta. Academia de sciinţe ces. reg. din Viena. Academia română din Bucuresci, Universitatea săséscă din Sibiiu, Verein für siebenbürgische Landeskunde, Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften, Biblioteca naţională din Florenţa, Institutul geografic argentin din Buenos Aires şi câţi-va autori. Afară de aceea în anul trecut s'au mai procurat din suma preliminată pentru augmentarea bibliotecei 25 opuri în 28 tomuri şi 1 broşură mai ales din literatura nóstră modernă.

Faţă cu sporiul de mai sus, statul bibliotecei a scăḑut cu 44 tomuri şi 78 broşuri, unele vêndute, cea mai mare parte însĕ dăruite unor comune cu scop de a-se întemeia biblioteci poporale.

Dintre scrierile periodice au incurs parte gratuit, parte în schimb pentru organul Asociaţiunii „Transilvania“, următórele: „Gazeta Transilvaniei“, „Telegraful Român“, „Luminatoriul“, „Gazeta Bucovinei“, „Familia“, „Minerva“, „Biserica şi scóla“, „Fóia diecesană“ şi „Şcóla poporală“.

Dintre publicaţiunile menite spre vênḑare parte în favorul fondului general al Asociaţiuniii, parte unele în favorul scólei civile de fete a Asociaţiunii, cari însĕ sĕ cuprind în statutul general al bibliotecei, sĕ află următórele:

1. Acte şi date despre conferinţa naţională ţinută în Mercurea la 1869, — 88 esemplare, à 50 cr.
2. Actele privitóre la urḑirea şi înfiinţauea „Asociaţiunii transilvane“ 161 esemplare à 50 cr.
3. Adunarea (II.) generală a „Asociaţiunii transilvane ţinută la Braşov în 1862, — 241 esemplare, à 50 cr.
4. Adunarea (III.) generală a „Asociaţiuni transilvane, ţinută în Blaşiu la 1863, — 2 esemplare.
5. Adunarea (IV.) genesală a „Asociaţiunii transilvane“, ţinută la Haţeg în 1864, — 42 esemplare, à 50 cr.
6. Adunarea (V.) generală a „Asociaţiunii transilvane“, ţinută la Abrud în 1865, — 1 esemplar.
7. Adunarea (VI.) generală a „Asociaţiunii transilvane“, ţinută la Alba-Iulia în 1866 —, 2 esemplare.
9. Analele „Asociaşiunii transilvane“, pe anul 1880, fasc. I. în 373 esemplare à 90 cr.
10. Baiulescu B. Despre necesitatea promovărei şi protecţionărei meseriilor între români, 37 esemp., à 20 cr.
11. Bergner S. Siebenbürgen. Eine Darstellung des Landes und der Leute, 27 esemplare à 2 fl.
12. Laurian A. Tr. şi Bălcescu N. Magazin istoric pentru Dacia. Tom. IV şi din tom. VII faşc., I., tóte în câte 3 esemplare.
13. Lazariciu J., Elemente de poetica română, 19 esemplare, à 30 cr.
14. Monografia scólei civile de fete a „Asociaţiunii transilvane“, 243 esemplare à 1 fl
15. Puşcariu I. cav. Date istorice privitóre la familiile nobile român. Tom. I. 247 esemplare, à 2 fl.
16. Şuluţ-Cărpinişan A. Graiul ardelenesc în raport cu limba literară de peste Carpaţi, 25 esemplare, à 25 cr.
17. „Transilvania“, organul „Asociaţiunii transilvane“ din următorii ani: 1869 (60 es.), 1870 (46 es.), 1871 (77 es.) 1872 (102 es.), 1873 (76 es.), 1874 (112 es.), 1875 (130 es.), 1876 (136 es.), 1878 (115 es.), 1878 (195 es.), 1882 (75 es.), 1883 (89 es.) 1884 (81 es.), 1885 (272 es.), 1886 (294 es.) 1887 (1 es.), 1888 (54 es.) 1889 (91 es.), 1890 (114 es.), 1891 (28 es.), 1892 (41 es.) şi 1893 (8 es.), à 2 fl.

Din opul: Studii asupra constituţiunei românilor, de G. G. Meitani, care se dă de aici gratuit, se mai află: fasc. V. (5 es.), VII (6 es.). VIII (20 es.), IX (23 es.), X (108 es.), XI (109 es.) şi XII (113 esemp.)

In legătură cu acestea avem onóre a raporta, că catalogul bibliotecei, întocmit de nou, este gata şi întregit cu tóte opurile întrate până la datul de aḑi şi s'au luat disposiţile recesare pentru retipărirea lui.

„Transilvania“, organul Asociaţiunii s'a edat în anul 1893 sub redacţiunea primsecretariului Asociaţiunii dl Zacharie Boiu în 900 esemplare, distribuite membrilor Asociaţiunii şi în schimb.

V. Despărţămintele Asociaţiunei.

Despărţemintele Asociaţiunii, în maioritate preponderantă, au împlinit frumósa menire ce au prin contactul nemijlocit cu poporul, întru rĕspândirea interesului cultural urmărit de Asociaţiunea nóstră. Cu deosebit regret trebue însĕ sĕ amintim, că organele administrative în unele locuri au oprit ţinerea adunărilor generale ale despărţĕmintelor, deşi acestea nu se ocupă nici odată cu politica. Precând cu durere trebue sĕ constatăm acésta, amintim de altă parte, că la Sighişóra şi jur s'a constituit un despărţĕmênt nou al Asociaţiunii, ce promite resultate îmbucurătóre. Ér faţă de despărţemintele Gherlei, Turdei şi Devei cu regret trebue sĕ se pronunţe comitetul ca şi până acum, că nu dau semnele de viaţă, ce cu drept cuvênt se aştepta dela inteligenţa şi poporul nostru din acele ţinuturi.

Neconstituite sunt încă despărţemintele Mociului şi al Ciachi-Gârboului din lipsa de membrii. Ba, chiar şi despărţĕmêntul Sĕlişteĭ, numai în timpul din urmă a succes a'l constitui, prin esmíterea unui delegat din sinul comitetului.

VII. Propuneri.

Supunênd acest raport apreţierii onoratei adunări generale dimpreună cu aclusele sale, ne luăm voie a ruga pe onorata adunare generală sĕ binevoiască:

a) a lua spre scire acest raport;

b) a aproba de membri ai Asociaţiunii pe cei primiţi de comitet şi provĕḑuţi cu document de legitimare, după consemnarea presentă;

c) a face pomenirea datorită memoriei membrilor reposaţi ai Asociaţiunii;

d) a da absolutoriu pentru raţiociniul Asociaţiunii pro 1893;

e) a aproba proiectul de budget al Asociaţiunii pentru anul 1895;

f) a alege pe secretariul II. al Asociaţiunii pe restul periodului 1893—1895 şi un membru suplent în comitet în locul fericitului Dr. Ioan Crişian.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaiiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în 9 August 1894.

Dr. *Ilarion Puşcariu,*
vice-preşedinte.

Dr. *Vasile Bologa,*
secretariu II.

(Va urma).

Din pulbic.*)

Dare de sémă.

Studenţii şi meseriaşii români din comuna Galaţi (lângă Făgăraş) au arangiat la 15 Aug. a. c. în opidul Făgăraş, o producţiune teatrală inpreunată cu petrecere socială de joc. Venitul a fost destinat pentru copii sĕraci dela scóla nóstră din Galaţi.

Voind a face un mic raport despre resultatul intreprinderei, cu bucurie raportăm, că succesul moral a fost preste aşteptare bun, nu togmai înbucurător resultatul material la care asemenea am ţintit, fiind ajutorarea copiilor sĕraci.

Piesele esecutate au fost 1) Scóla este mare lucru 2) Umblă la însurat şi bucóvnă n'a învăţat 3) Surugiul şi 4) Barbul lăutarul, cari tóte conform programului s'au şi esecutat în sala „Hotel Lauritsch“ din Făgăraş.

In aceste piese teatrale, alese anume pentru combaterea înmoralităţii din popor, pentru desvoltarea gustului estetic în societate, deprindere la tot ce e bun şi frumos, au debutat dnii Traian Păcală teolog, Jeronim Preda, student comercialist, Zacheiu Rohan, măiestru cojocariu, Ioan Lazar maiestru pantofar, Ioan Făgărăşan econom şi Acsente Tutoi (aceşti din urmă 2 la indemnul lor propriu au fost luaţi în program); apoi d-şórele Eufrosina Mârhav şi Flórea Lazar cea dintâiu fică de învĕţătoriu, a doua fică de econom, toţi locuitori din comuna Galaţi.

Venitul total a fost 53 fl. 90 cr. din care detrăgându-sĕ spesele de 43 cr. a resultat un venit curat de 10 fl. 52 cr. din care subsemnatul comitet va cumpăra cărţi, tăbliţe şi alte recuisite scolare pentru copii sĕrmani de scólă din Galaţi.

Cu oferte marinimóse au contribuit următorii dni: Kopocsányi vice comite 1 fl. Nicolan Cosgarea căpitan ces. reg. in pensiune 80 cr. Ioan Dejenar contabil 60 cr. Alecsandru Pocol proprietar 60 cr. Herszenyi primpretore 20 cr. Dr. Şenchea asesore orf. 20 cr. şi Natan 10 cr.

Aci este locul unde amintim o împrejurare durerósă, adecă nu scim pentru care motiv o parte din inteliginţa nóstră din Făgăraş în mod demonstrativ, n'a voit sĕ ia parte la acésta producţiune, al cărei scop fiind filantropic, am aşteptat serios sprijinul fiécărui român fie din clasa inteligentă, fie din poporul de rênd. Ér Prea onor. domn major Macs, şi preste tot onoratei eforii dela biserica rom. cat. din Făgăraş, pentru nobilul fapt, căci ni-au dat grătuit „scena“ pe care s'a esecutat producţiunea teatrală şi pe calea acésta îi aducem mulţămită. Nu mai puţin mulţămim şi tuturor acelora, cari ne-au sprijinit pentru reuşita producţiunei nóstre.

Pentru comitetul arangiator

Nicolau Aron,
preşedinte.

Traian Păcală,
secretar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Bibliografic.

A apărut:

„*Transilvania*“, Nr. 8 cu următoriul sumar:

„Inainte de Adunarea generală dela Sebeş“, de Z. Boiu. — „Cuvênt de deschidere“, rostit de dl Partenie Cosma, ca delegat al comitetului Asociaţiunii transilvane, la adunarea de constituire a despĕrţămêntului Sĕliştei ţinută la 22 Iuliu 1894 n. — „Testamentul Ioan Otteteleşanu. — Un decret de cantor şi învĕţător dela anul 1805. — Adaus la „materialul pentru istoria tipografiei române“, de I. Boroş. — Dela academia română — Scóla de fete dela Măgurele. — Castelul blăstĕmat, poesie de Z. Boiu. — Din cronica lunară. — Bibliografic. — Concurs. — Proces verbal, luat în şedinţa comitetuiui Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 5 Iuliu, 9 August, şi 11 August 1894 n. — Proces verbal, luat în adunarea cercuală de constituire a despĕrţămêntului Sĕlişte al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sĕlisce la 22 Iuliu n. 1894, conform convocării de dto 12 Inliu n. a. c.

Loterie.

Mercuri, în 5 Septembre n. 1894.

Sibiiu: 4 29 1 51 18

[185] 1—3

CONCURS.

Pentru un stipendiu universitar de fl. 700 anual menit a se conferí unui tinĕr, care ar voi sĕ studieze *Geometria desemnativă şi desemnul liber* şi sĕ se califice şi *servéscă ca profesor la scólele medii române gr. or. din Braşov* Biserica sf. Nicolae publică concurs cu termin până la 3/15 Septembre a. c.

Rugările instruite cu tóte actele justificative de lipsă vor fi adresate până la terminul precisat la preşedintele comitetului parochial subsemnat.

Braşov, 19 August, 1894.

Comitetul parochial al bisericei rom. ort. rĕs. dela st. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. *Arseniu Vlaicu*, secretar.

Nr. 127—894 [182] 1—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕţătoresci dela scólele elementare poporale din comunele bisericesci mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Poiana Blenchi, şi Gâlgău îmvĕţătoriu ambulant, cu salariu anual de 300 fl v. a.

2. Ciceu-Corabie şi Gârbău, învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl. v. a.

3. Ciubanca cu filia Ciubăncuţa cu salariu anual de 150 fl. v. a. locuinţă şi lemne de foc'

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au aşi asterne petiţiunile concursuali, instruite conform normelor în vigóre la subsemnrtul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 26 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului gr. or. Deeş in conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 404 — 1894 186 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele anumite mai jos sĕ escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzestii de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Căinel, cu salariu anual de 300 fl. din cari 250 din repartiţie, ér 50 fl. venitul cantoral, şi curtir.

3. Juncul de jos şi de sus, cu salariu anual de 300 fl cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi asterne suplicele lor instruate conform normelor din vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Brad, la 11 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 250—894 [184] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele gr, or. române din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare:

1. Dobra, un post de învĕţător la scóla capitală cu salar anual de 400 fl. solviţi în rate lunari decursive.

2. Briznic, cu salar anual de 300 fl. şi anumit: *a)* 260 fl în bani gata *b)* folosirea unei grădini afară de cea de lângă scólă 20 fl. *c)* 2 $^1/_2{}^0$ lemne a 8 fl.=20 fl.

3. Lăpuşnic, cu salar de 300 fl. şi anumit: bani gata 280 fl *b)* 2 $^1/_2$ lemne 20 fl.

4. Panc-Sĕlişte, cu salar de 300 fl. şi anumit bani gata 240 fl. *b)* 6 lemne a 8 fl=48 fl. *c)* venitul cantoral 12 fl.

5. Roscani, cu salar de 356 fl. anumit: bani gata 300 fl. 7^0 lemne 56 fl.

6. Lăpugiul, de sus cu salar de 332 fl. şi anume:
a) bani gata 300 fl. 1^0 lemne 32 fl. afară de acestea câte 40 cr. dela înmormêntări de copii.

La posturile de sub p. p. 2—6. se înţelege şi cuartir natural, lemne pentru încălḑitul scólei şi afară de p. 6. şi grădini.

Reflectanţii, cari vor documenta cunoscinţa de musică vocală si instrumentală vor fi preferiţi,

Doritorii de a ocupa vreuna din aceste staţiuni au aşi asterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei în conţelegere cu respectivele oficiii parochiali.

Dobra, la 26 Iuliu 1894.

Ionn Sêrb,
paroch.

Nr. 189. [187] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Romoşel, postul al doilea de invĕţătoriu cu salariu 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

2. Tămăşeasa, salariu 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ-şi astérnă actele la oficiul protopresbiteral subscris.

Orĕştie, 16 August, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective:

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 499—894. [183] 1—3

Publicaţiune.

Angilina Boier din Caţa, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Ioan Sas din Caţa, prin sentenţa venerabilului Consistoriu archidiecesan din 3 Iuniu anul 1895, Nr. 2496 B, acésta se aduce la cunoscinţa publică în sensul § ului 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 12 August, 1894.

Oficiul protopopesc greco-oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 485—894. [167] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de invĕţători la scólele poporale din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Cohalmului, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Draos, un post de învĕţător cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne. Banii se plătesc parte prin repartiţiune dela popor, parte din fondul bisericesc.

2. Bogata-Olténă, un post de învĕţător cu 250 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a concura au sĕ-şi astérnă cererile de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis

Cohalm, la 2 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 414/893 [171] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale române gr. or. din mai jos insemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Arpaşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Feldióra, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

3. Porcesci, al doilea post de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

4. Porumbacul superior apusén, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl v. a. şi adecă 150 fl. din alodiul comunal, éră 150 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

5. Porumbacul superior rĕsăritén, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. şi adecă 150 fl. din alodiul comunal éră 150 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemnele necesari pentru foc precum şi folosinţa grădinei scolare;

6. Sebeşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig, (posta Avrig Felek. Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Dela concurenţii la posturile de sub Nr. 3, 5 şi 6 se mai cere sĕ fie apţi a instrua şi conduce cântările liturgice cu pruncii de scólă în biserică în Dumineci şi sĕrbători şi sunt poftiţi a se presenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la faţa locului spre a face cunoscinţă cu poporul şi împrejurările locale.

Avrig, 3 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

Nr. 460 — 1894 [174] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *învĕţătorésă*, eventual *învĕţătoriu* la scóla *centrală grăniţĕréscă din Jina*, comitetul Sibiiului, pe lângă un salariu anual de *300 fl.* şi anume *200 fl. din fondul scolariu central şi 100 fl. din fondul bisericei din Jina*, apoi cuartir si lemne de foc, prin acésta cu terminul până *la 15 Septembre st. n. a. c.* sĕ escrie concurs.

Reflectanţii sĕ-şi trimită suplicele instruate cu documentele prescrise de lege la

Comitetul administratoriu de fondul şi scólele centrale grăniţĕresci din fostul reg. rom. I.

Sibiiu, în 30 August, 1894.

---

[168] 3—3

CONCURS.

La scóla poporală română gr. or. din Ocna-superióră sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de învĕţător devenit vacant prin pensionarea fostului inv. Dumitru Cristea, cu salariu de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei Sĕ observă, că alesul învĕţător va avé ai instrua şi elevii de repetiţie, cum şi instruarea în cântările bisericesci şi conducerea în acelea la sânta liturgie în Dumineci şi sĕrbători.

2. Un post de învĕţătóre de nou înfiinţat cu salariu de 300 fl. v. a. şi cuartir in edificiul scólei. Se observă că alésa invĕţătóre va avé pe lângă lucrul de mână a instrua o clasă de fetiţe in obiectele de invĕţămênt.

Salarele sĕ solvesc in rate lunare din repartiţiune.

Pentru ocuparea acestor posturi sĕ escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Concurenţii au a-şi asterne cererile instruate conform legilor in vigóre, şi eventual provĕḑute cu documente despre serviciile lor de până acum pe terenul instrucţiunei in terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Sibiiului.

Ocna, 31 Iuliu 1894.

Comitetul parochial in conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 762.

Cu scirea şi invoirea subscrisului.

Sibiiu, 4 August 1894.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 687/894 protopr. [175] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de invĕţătoriu la clasa II-a elementară gr. or. din Cernatul Săcelelor sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salariu anual de 300 fl. v. a. în numerariu; 25 floreni v. a. ca relut de cuartir şi folosinţa pe jumĕtate a grădinei scolare.

Invĕţătoriul ales este datoriu a conduce Dumineca şi sĕrbătórea copii şi copilele la biserică, a-i instrua şi cânta cu ei cântările liturgice divine.

Este datoriu a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea prelegeri la scóla de repetiţiune.

Este datoriu a se supune hotărîrilor comitetului şi sinodului parochial aduse din timp în timp, intre marginile legei, pentru inflorirea scólei şi a bisericei.

Doritorii de a ocupa acest post au a'si inainta cererile instruate conform normelor in vigóre, oficiului protopresbiteral al Braşovului până la terminul sus indicat şi a se presenta in o Duminecă sau sĕrbătóre in biserică spre aşi arĕta desteritatea in cântări şi tipic.

Cunoscĕtorii de musica vocală vor fi preferiţi.

Cernat, in 4 August 1894.

G. Urdea,
paroch şi preşed. al comit. parochial.

Vidi.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 1000/94 [172] 2-3

Păşunat escelent de érnă pentru oi

sĕ esarêndéză şi anume: 293 jugĕre şi 1000 stâng. pătr. în un complecs pe o cóstă puţin păzişe pe timpul dela **1 Octobre 1894** până la **1 Aprilie 1895**; şi un alt complecs de 107 jugĕre 1456 stâng pătr. cea mai bună fânaţă lângă **„Têrnava mare“** pe şes liber pe timpul de la **1 Novembre 1894** până la **1 Aprilie 1895.**

Doritorii de a esarênda aceste păşunate sĕ se adreseze verbal sau în sçris la subscrisul oficiu.

Bratei, (p. u. Mediaş) în 24 August 1894.

Oficiul comunal.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane, *Nr. 93* Sibiiu, Sâmbătă 27 August (8 Septembre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
entru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 August 1894.

„Decadenţa Ardélului“ — aşa 'şi intituléza „Hazánk“ un articlu publicat în nr. de Joi, 6 Septembre a. c, în care lamentézĕ, că magiarii ardeleni sunt în decădenţă. Acésta o constată „Hazánk“ basată pe raportul camerei industriale din Cluş, în care se ḍice între altele, că preţul grâului scade, ér plata lucrătorilor se ridică. Acésta, ḍice „H.“ „însémnă nimicirea magiarismului şi ridicarea valórei românilor, căci afară de simţul politic, proprietatea a fost, care a asigurat egemonia magiarilor ardeleni“. Ér mai departe constată, că politica „ardelenilor“ nu-şi are mai mult rĕdăcina sa în pământ; cine numai póte trece din Ardél în Ungaria sĕ-şi caute diregĕtorie, posiţie, de altă parte industria încă nu este în progres, şi dintre ramurile de negoţ progreséză numai imprumutul hipotecar, fiind că proprietarii îşi hipotecéză moşiile. Astfel „póte face Hieronymi ori ce politică naţională, daca nu scim da desvoltării raporturilor economice o direcţiune, care sĕ fie mai favorabilă proprietarilor de mijloc, ca cea de aḍi, vom perde Ardélul, cu tóte, că avem Emke, cu tóte că ni-se sporesc amploiaţii şi cu tóte, că avem gendărmărie dedată la disciplină severă“.

Astfel deci „Hazánk“ e de părere ca statul sĕ vie a intări proprietarii de mijloc; acésta ar fi politica cea mai sănĕtósă.

Nu este acésta primul cas, când se plâng foile magiare, că decad magiarii ardeleni şi nu e nóuă cu deosebire părerea, sĕ li sĕ tindă mână de ajutor de sus! Cu tóte aceste articolul e remarcabil.

E interesant mai intâiu, că in el se identifică Ardélul numai cu magiarismul. Magiarii din Ardél decad pre când românii cresc in valóre — aşa ḍice el — şi cu tóte aceste Ardélul e in decadenţă ca şi când magiarii ar fi in maioritate. Dar acésta o amintim numai per tangentem, fiind cunoscută datina foilor magiare, de a-şi identifica elementul lor cu statul poliglot.

Este insĕ preţiósă constatarea, că pe când magiarii decad, românii cresc in valóre. Va fi in acésta şi puţină esagerare, nu că dóră românul n'ar fi apt de a merge inainte, dar dacă in unele părţi nu inaintéză sau îi merge rĕu, este de vină stăpânirea. N'avem decât sĕ considerăm numai Munţii-Apuseni, starea creată moţilor. Şi cu tóte acestea nu putem ḍice, că românii dau îndĕrăt, pe când în acelaşi timp magiarii decad. Ce arată acésta? Dacă aşa este, apoi acésta ne arată, că românii sunt un element plin de viéţă, pe când magiarii nu. Inainte de 1848 nobilimea magiară trăia mai mult din sudórea românilor, ér acum, după-ce dela stergerea iobăgiei n'a trecut încă nici un jumĕtate de véc, vin şi sĕ plâng, că decad. Indată-ce au ajuns in condiţii de viéţă mai egale cu românii, deşi magiarii şi acuma sunt in unele privinţe favorisaţi, ei incep a-si perde cumpĕtul. Acésta urméză din cele constatate de „Hazánk“.

Tot aceste constatări însĕ mai restórnă o calumnie adeseori aruncată românilor,de foile magiare. Este calomnia, că românii sunt leneşi, încunjură lucrul, sunt ignoranţi etc. Cum pot dar ei, dacă ar fi tóte aceste adevĕrate, progresa sau sta bine? E evidentă calomnia, constatată indirect prin „Hazánk“.

Ce sĕ ţine de intărirea proprietarilor „ardeleni-magiari“, ce o pretinde „Hazánk“, noi nu avem nimic contra, ca ei sĕ nu se întărésca, dar nu prin favoruri nóuĕ, prin privilegiuri dela stat, care trebue se fie egal pentru toţi fii sĕi. Acésta ar însemna o nóuă iobăgie şi idei de acestea de protecţiune particulară în secolul nostru al egalităţii, puse în pracsă, numai compromite pot o ţară, un popor.

Revista politică.

„Nemzeti Ujság“ fóia aponyistă ne dă interesante amĕnunte despre situaţia, în care se află acum partidul guvernamental. Deşi vorbirea dela O.-mare a lui Tisza a fost primită cu imnuri de întrégă presa guvernului, sĕ nu crédă nime, că şi în sinul partidului ar fi armonie deplină şi că dór toţi ar fi pe o formă încântaţi. Din contră, chiar vorbirea acésta a contribuit mult la agravarea diferinţelor în partid.

Adicţii lui Wekerle sunt nĕcăjiţi, că Tisza a făcut óreşi cum curte lui Hedervàry, şi lui Wekerle nici măcar un compliment. Din acésta unii deduc, că la tómnă ér va apăré pe orisonul politic banul Khuen-Hedervàry şi bĕtrânul politicos.

Şi mai neîndestuliţi sunt puţinii aderenţi ai lui Hieronymi. Pentru-că ceea-ce Tisza a spus cu privire la cestiunea naţionalităţilor şi cea a reformei administrative e chiar contrariul părerilor lui Hieronymi.

Şi de altcum în partida liberală domnesce o disposiţie penibilă, îndoelnică, şi acésta pentru-că se simte, că nici ministrii nu-'s de acord unii cu alţii.

Reforma administraţiunei nu póte fi încă actuală până ce nu s'a trecut definitiv preste proiectele bisericesci. Sórtea acestora însĕ nu e hotărîtă Şi de altcum cu privire la tese generale chiar ministrii nu convin. Szilágyi a rĕspins în privinţa reformei tóte propunerile lui Hieronymi. La acestea se mai adauge fiasco lui Hieronymi în Ardél, la care acuşi se va adauge cel al lui Wekerle în regularea valutei.

Mare indisposiţie a provocat şi împrejurarea, că archiducele Carol Ludovic, cu ocasiunea deschiderii congresului demografic, a tractat fórte rece cu domnii Wekerle şi Hieronymi.

Pe tómnă se aştéptă o sesiune fórte agitată şi turbure.

* * *

Din Belgrad se vestesce că asupra cestiunei nóuei constituţii sêrbesci se va hotărì numai după reîntórcerea regelui din străinătate. Regele Alecsandru vrea cu tot preţul o constituţie liberală care basându-se pe sistemul unei camere, sĕ nu eschidă de tot influenţa guvernului şi mai ales sĕ facă posibil claselor inteligente de-a ocupa posiţie în corpul legislativ.

* * *

Agenţa-Reuter raportéză din Tsien-tsin: Ordinul de ḍi al împĕratului laudă pe generalul Yeh şi pe cei 700 oficeri chinesi pentru învingerea raportată în 17 August în apropiere de Ping-Jang. După cum raportéză generalul Yeh, iaponesii au perdut 5.000 soldaţi, pre când perderile chinezilor sunt neînsemnate.

Scirea despre atacarea portului Arthur din partea iaponezilor încă nu e confirmată pe deplin. E însĕ constatat, că 14 năi de rĕsboiu iaponeze au transportat la mal 4500 soldaţi. Trupele chineze numĕră 5000 combatanţi Faima susţine, că flota chineză ar fi primit ordin sĕ înainteze spre port şi sĕ atace flota iaponeză; 11 năi de transport şi 5 de rĕsboiu au trecut la mal în Chem-ùl-poò, alţi 600 soldaţi iaponezi infanterişti şi 300 dela cavalerie. In Coreea óstea iaponeză constătătóre din 30.000, se trage spre Nord. Impĕratul Chinei a dat ordin ministrilor sĕi sĕ contragă dela patru bance indigene un imprumut de 10 milióne taeli pentru suportarea speselor de rĕsboiu.

Meseriaşii noştri.

IV.

Sĕ facem acuma un pas mai departe.

După-ce am schiţat cele trebuincióse pentru perfecţionarea meseriaşului nostru, mĕ voiu ocupa acuma şi cu modul, cum acela ar trebuí sĕ lucreze pentru-ca ostenéla sa sĕ nu fie zadarnică.

FOIŢA.

Viaţa lui H. Schliemann.

(1822—1890).

(Urmare.)

Procedura sa de a depărta straturile de de-asupra, fără nici o cruţare, de a strătăia fundamentul păreţilor templului grecesc şi a găuri murii cetăţii, a desteptat în mulţi bănuială. Mulţi susţineau, că straturile ar fi trebuit unul câte unul depărtate şi pe rênd, ca astfel sĕ se potă desemna fie care strat barĕm în conture, înainte de ce ar fi urmat altul la rênd. Dar aşa se vede, că acesti ómeni au uitat, că păreţii antici nu sunt clădiţi unii preste alţii în forma fortareţii alcătuită din pături. Colonii, cari în diverse periódе au locuit cetatea, la nici un cas n'au aplanat suprafaţa teritoriului, cu ocasiunea fie cărui colonisări, ei şi-au zidit locuinţele lor pe surpăturile cele vechi. Unde s'a surpat vre-un edificiu mare, acolo edificiul cel nou, zidit în locul celui vechi, s'a zidit cu câţi-va metri mai sus, decât vre-unul mai vechiu, care probabil a fost zidit pe teren liber. Pe lângă acésta, diferitele straturi, aşa numitele „oraşe“ ale lui Schl. nu se deosebesc la nici un cas aşa unele de altele, încât din acele sĕ se pótă deduce totala încetare a colonisării. Din contră este dovedit, că edificiile de mai târḍiu prea adese ori au fost zidite pe ruinele inmediate ale zidirilor vechi. Intre astfel de împrejurări cum s'ar putea deosebí un strat de celalalt? Cel mai deasupra, oraşul elenistic de sine se înţelege, că zace pe terenul orisontal planat cu mare grije. Acesta sigur uşor s'ar fi putut elibera de sub pământ. Dar dacă ne închipuim, că acest fundament al oraşului s'ar fi desgropat în tótă întregitatea sa, chiar aşa cum ar fi fost, cu tóte bisericele, edificiile, turnurile şi porţile sale, óre ar fi cutezat Schl. sĕ caute cândva după greluşi în adâncimea acestor unice colonii elenistice, deórece altele pe atunci nu esístau? Schl. a purces fórte înţelepţesce. Prin faimosul sĕu şanţ nordic a terminat un lucru gigantic, atât de repede, încât tóte văierările posterióre, cari au urmat din causa acésta, au sunat în pustie.

Mai tóte obiectele desgropate în Troia, acum se află depuse în museul etnografic din Berlin. In Constantinopole se află numai câteva obiecte de aur, pe cari le-au turat doi conlucrători de ai lui Schl. la 1873, pe cum şi $^{2}/_{3}$ din cele descoperite la 1882. Massa principală a colecţiunei berlineze şi între aceste şi tesaurul cel mare l'a dăruit Schl. „poporului german“ deja la 1881. La aceste s'au mai adaus, după mórtea sa, şi rĕmăşiţele vaselor de lut, pe cari mai înainte le păstra în locuinţa sa din Athena. Schl. a fost pe deplin mângăiat, că bĕtrânul impĕrat Wilhelm şi-a esprimat, pentru aceste daruri, de repeţite ori graţiósa sa recunoscinţă, ér prin rescriptul maiestatic datat la 24 Ianuariu 1881 a ordinat, „ca numita colecţiune sĕ se aşeḍe sub conducerea ministeriului prusian, în museul etnografic din Berlin, care tocmai pe atunci se pregătia şi sĕ se presenteze în atâtea chilii deosebite, câte numai vor fi de lipsă spre scopul acesta, ca atsfel ele sĕ fie espuse cu demnitate, precum şi aceea, că chiliile destinate spre acest scop, sĕ pórte în etern numele donatoriului Schliemann. Şi capitala Berlin s'a arĕtat recunoscĕtóre pentru aceste daruri. Ea denumì pe Schl. de cetăţén de onóre al seu, o distincţiune, de care se mai bucurase numai Bismarck şi Moltke — stêlpii imperiului german.

Despre activitatea lui Schl. din anii următori avem numai puţine de referat. Inainte de tóte merită amintire opul sĕu cel mai recent numit „Troia“, în care ne presintă descoperirile sale din timpul mai nou. Prefaţa a scris-o Sayce. Opul deja în 1884 apăru în ediţia englesă şi germână. Lipsa încă traducerea francesă a opului „Ilios“, pe acesta la prelucrat şi l'a îmbogăţit pe basa resultatelor dobândite mai în urmă. In forma acésta a reapărut la a. 1885 sub titlul. „Ilios, vile et pays des Troyens“.

In Februariu, 1884 întreprinse nisce săpături mai mici la Marathon. Aci desgrópă colina, pe care o considera de mormêntul, care astrucă pe cei 192 de athenieni, căḍuţi în lupta dela 490. S'a dovedit însĕ că acesta s'ar fi construit cu mult mai înainte de resbelele persice. Incepênd de prin Marte până în Iuniu, 1884 a continuat săpăturile în Tiryns, făcênd descoperiri interesante. Descoperì adecă temelia unui palat din perióda eroică, care se conservase încă în bună stare.

(Va urma.)

☛ *Din causa sântei sĕrbători „Tăierea capului Sântului Ioan“, n-rul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 1 Septembre v.* ☚

Pentru a ne puté face o idee despre paguba cea mare, ce o are industria nóstră națională, nu trebue decât sĕ ne gândim la suma considerabilă, pe care țĕranii nostri, o varsă an de an, în busunarele industriașilor strĕini.

Și zadarnic am striga țĕranului nostru ḑi de ḑi ca sĕ ocoléscă productele strĕine, sprijinind pe ale nóstre, căci strigătul nostru ar fi neascultat, cât timp nu vom fi în stare a pune în fața productelor strĕine, productele nóstre românesci, cari sĕ fie pe aceeași tréptă, ca cantitate, ca soliditate — și ca prețiu.

Trebue, cu un cuvênt, sĕ ne nisuim a face concurență cu productele nóstre, productelor strĕine.

Și acésta va fi lucrul cel mai greu!

Sĕ nu ne descuragem însĕ în fața greutăților, ci mai bine sĕ căutăm mijlóce de a le delătura din calea nóstră.

Un obiceiu urît se póte constata prin aceea, că, din momentul ce tinĕrul băiat părăsesce satul seu, pentru-ca sĕ învețe o meserie, nici nu se mai gândesce, ca vre-odată sĕ se reîntórcă în locul nascerei sale și acolo sĕ-și lucreze meseria, ce a învĕțat-o.

Și obiceiul acesta urît aduce multă pagubă!

Eată pentru ce:

Sĕ ne închipuim, că un meseriaș bine perfecționat, dar sărac, se căsătoresce la oraș cu o fetiță frumósă, cochetă, — dar cam sĕracă, — și adunându-și cum póte un capital de 3—400 fl. se face măiestru. Trebue mai întâiu sĕ-și închirieze o casă, la loc mai de frunte, ca sĕ fie cercetat de comandatori, trebue sĕ-și mobiliseze casa cum se cuvine, pentru-ca sĕ nu-i fie rușine, dacă-l cercetéză cine-va, și, trebue sĕ se țină în curent cu lucrurile cari bântue astăḑi orașele. In modul acesta capitalul de 3—400 fl. sĕ risipesce într'o singură lună de ḑile, pe cele trebuincióse, ear în urmă rĕmân dóuĕ mâni, cari vor trebuí sĕ lucreze bărbătesce ca sĕ susțină casa, care din an în an, devine tot mai grea, inmulțindu-se copii. A mai face concurență cu cei cu capitaluri mari, nici că se mai póte pretinde dela dînsul, fie cât de dester și trebue sĕ fim mulțămiți că prin hărnicia lui póte sĕ înóte, — cum s'ar ḑice — pe de-asupra apei.

Cu atât mai mult își va puté fi folositor însĕ un meseriașiu harnic care după-ce a călĕtorit vr'o 3—4 ani în strĕinătate, câstigându-și cunoscințele de lipsă, se va întórce în satul din care a plecat, și căsătorindu-se cu o copilă din sat, modestă, nepretențiósă și cu ceva parale, va deveni măiestru nu cu un capital mai mare decât cel dela oraș.

Pe când cel dela oraș va trebuí sĕ se lupte cu o mulțime de neajunsuri, cel dela sate, lucrând în modestul seu atelier, va progresa mereu, deóre-ce el își elochéză capitalul în marfă, cu care lucréză, pe când celalalt este silit sĕ-l risipéscă pentru trebuințele unui măiestru de oraș.

Vine têrgul!

Atunci măiestrul dela sate își încarcă un car sau dóuĕ cu marfă și plécă la têrg, pe când măiestrul dela oraș abia va puté sĕ ducă la têrg pe jumĕtate atâta marfă ca cel dintâiu. Pe lângă acésta, cel dela sate trăind mai cu înlesnire, neplătind chirie mare, nespesând atâta, va puté sĕ și vîndă marfa cu un preț mai redus decât cel dela oraș, care trebue sĕ se țină la preț dacă voesce sĕ aibă ceva dobândă. Și de aci urméză că cel dintâiu își vinde marfa cea multă, luând o sumă frumósă de parale, pe când cel de al doilea, adese-ori se va întórce cu jumĕtate din puțina sa marfă acasă, abia scoțênd din cea vêndută spesele de călĕtorie.

Din punctul acesta de vedere meseriașii, cari se îndésă pe la orașe, fac o greșală fórte mare!

Pentru a puté sĕ-ți măresci capitalul, se cere astăḑi sĕ produci o marfă *bună* și *ieftină*, căci concurențele cele multe numai așa nu-ți vor puté strica.

Și pentru-ca sĕ pótă cineva produce producte bune și ieftine, trebue sĕ se acomodeze de așa, ca sĕ nu fie silit a socotí la un lucru o mulțime de spese.

In modul acesta meseriașul care lucréză în satul seu, își va mărí capitalul an de an, pe când cel dela oraș va trebui sĕ se înglóde într'o mulțime de datorii.

Dar așeḑându-se meserieșii fiescecare in locul nascerei sale, vom mai avé încă un profit și mai mare, prin aceea, că țeranul nostru avênd în satul vecin un rotar, un ferar, un têmplar, un cojocar, un ciobotar, un olariu, un lemnar etc. etc., nu va mai avé lipsă sĕ fugă după tóte nimicurile la oraș cu banii în mână și sĕ-i dea la strĕini, ci va alerga la măiestrul din satul seu, sau din satul vecin, care îi va oferí cele trebuincióse cu prețuri chiar mai moderate.

In modul acesta vom puté atrage din ce în ce mai mult pe țĕranul nostru către noi, și avutul ce-l scóte el din lucrul pământului, va pica tot în mâni românesci, ér nu ca până acuma în mânile streinilor, cari în urma urmelor ne mai și batjocoresc, vĕḑêndu-ne incapabili de a le face concurență.

Acésta va mai fi încă și un impuls viu, că țĕranii nostrii sĕ se decidă mai cu înlesnire a-și aplica băieții la meserie, căci va vedea și sĕ va mira ce fel de ispravă este în stare sĕ facă domnul măestru din satul seu, și se va nisui ca se facă și din copilul seu un asemenea măestru, care, se trăéscă în neatêrnare și se câștige parale frumóse.

Avem și acuma sate românesci unde industria și comerciul jócă un rol mare, cum bună óră e fericita Sĕliște și altele, ele ne pot servi ca esemple, atât în ceea ce privesce bogăția cât și în ceeace privesce caracterul lor mândru românesc.

Astăḑi, când strĕinii ne cercetéză pre noi cei din Transilvania, ca sĕ și formeze o părere asupra nóstră, dacă se întêmplă se cerceteze Sĕliștea, rĕmân cu totul încântați, căci acolo găsesc români economi, români inteligenți, români comercianți, români meseriași. De ce se nu ne nisuim deci a intemeia mai multe Sĕliști. De ce sĕ nu insistăm cu tărie, că prin tóte satele, meseria se fie plasată, ca astfel cercetându-ne strĕinii preste vr'o câți-va ani, se pótă ḑice vorba de laudă pentru noi: „In Transilvania aprópe în tóte satele românesci locuitorii pre lângă că sunt economi harnici mai sunt și meseriași destoinici și comercianți avuți!?!"

— Este timpul ca sĕ se ia din mâna ovreiască negoțul lor mârșav, care în multe locuri aduce la sapă de lemn pre țĕranul nostru. Este timp ca în locul acelor ómeni fără suflet și durere pentru țĕranul nostru, sĕ se pună ómeni de ai nostrii, cari nu se vor îndura de a se îmbogăți din ruina altora.

Și când meseriașii nostrii vor veni la gândul, că într'adevĕr cele mai sus ḑise sunt numai spre folosul lor propriu, atunci urmând astfel, în scurt timp nu numai că se vor înmulți dar vor fi în stare a face concurență cu ori ce măestrii, și putêndu-o face acésta, banii românesci vor rĕmâné în mâni românesci, sudórea românéscă va rĕsplăti sudóre românéscă.

Dar vor ḑice mulți, că ar fi pĕcat ca un meseriaș, după-ce a trăit un timp de 3—5 ani prin orașe mari ca cele amintite în articolul precedent sĕ reîntórcă și sĕ-și petrécă restul vieței sale într'un sat.

Eu din contra tocmai acésta o aflu de bine. Pentru-că și noi meseriașii avem o misiune sfêntă in sinul poporului nostru, și acéstă misiune nu vom putea-o implini dela orașe decât trăind la sate în mijlocul poporului, cu care vom veni în atingere ḑi de ḑi.

Misiunea nóstră este ca fiind clasa de mijloc se ținem cea mai strênsă legătură între popor și inteligința nóstră, se adunăm și se păstrăm bogăția nóstră națională, se ne silim a ne forma capitaluri, ca astfel când scopurile mai înalte culturale ale națiunei nóstre ne vor cere jertfe, sĕ avem de unde jertfi.

Astăḑi banul țĕranului nostru trece în mâni străine, noi suntem partea cea mai mare ómeni sĕraci, și dacă un scop cultural al națiunei nóstre ar cere dela noi jertfe bănesci cu tótă dragostea nóstră de neam, totuși nu am putea jertfii așa mult, ér strĕini nu numai că nu ne va inapoia o parte din capitalul ce li l'am dat dar ne vor rîde chiar. Cu atât mai mult am putea jertfi, când acel capital sar afla deja în mânile nóstre.

Tăria și basa solidă a industriei va fi tăria și basa solidă a națiunei nóstre, bogăția industriașului nostru va fi bogăția nóstră națională.

Pentru a putea ajunge însĕ la aceste dóue ținte frumóse, ne trebue pricepere, trebue sĕ fim predeplini conscii de chiemarea nóstră ca meseriași și ca români.

Și tocmai astăḑi cine dintre noi nu-și iubesce neamul, cine nu ar dori sĕ-i pótă fi barem câtuși de puțin folositor?

Meseria este o scumpă brățară de aur în măna aceluia, ce o scie purta, sĕ ne arĕtăm deci din ce în ce tot mai vrednic de brățara scumpă, ce o avem la mâni.

Nu viéța dela oraș și desfătările zădarnice și daunóse se ne încânte pre noi și mai vêrtos sĕ ne mulțăméscă și îmbucure pășirea spre bine a afacerilor nóstre, mărimea capitalului nostru, care ne va mări vaza și cinstea înaintea străinilor și inaintea întregei lumi.

Din aceste puncte de vedere nu pot îndestul recomanda fraților mei meseriași, ca decât sĕ doréscă a fi la oraș nisce măestrii necapabili de a face concurența străinilor, mai bine după ce își vor câștiga cunoscințele necesare conducerii afacerilor lor sĕ se reîntórcă in satul de unde au venit, si acolo căsătorindu-se se încépă meseria cu un capital fie cât de modest, dar de sigur productiv, dacă acel capital il manipuléză nisce mâni harnice și destere.

Nu trebue se fugim din poporul, din care am eșit și din sudórea căruia trăim.

T. Simtion,
meseriaș român.

Noutăți.

Sfêrșitul bancnotei de un floren. Incasarea notelor de un floren de stat înaintéză mereu. Va fi mai grabnică incasarea cu cât ne apropiem mai mult de terminul în care acei bani de hârtie își vor perde valórea. In sensul legei despre încassarea bancnotelor în suma de 200 milióne floreni, datorința de a accepta drept plătiri nota de stat de câte un floren se sfêrșesce cu 31 Decembre 1895 în circulațiunea privată. La cassele și oficiile publice se primesc numai până la 30 Iuniu 1896 apoi dela 1 Iuliu 1896 până la cassa de schimb și centrală ces. reg. în Viena. E bine sĕ nu perdem dar din vedere aceste terminuri.

* * *

Congresul internațional al orientaliștilor s'a deschis în 4 Septembre la Geneva.

Președintele federațiunei, dl Frey și președintele consiliului de stat, dl Richard, au salutat pe membrii congresului. Președintele congresului, dl Edouard Naville, a rostit un discurs oficial, prin care a mulțămit dlor Frey și Richard pentru presența lor. D-sa a mulțămit de asemenea celor 4 președinți de onóre, regele Oscar al Suediei, regele Carol al României, archiducele Rainer și prințul Filip de Saxa-Coburg și Gotha.

14 guverne și 97 universități sunt represintate la acest congres.

* * *

Dela cursul de lucrări manuale din Bucuresci. „Gaz. Trans." îi se scrie din Bucuresci cu data de 23 Aug. v. Cursurile de lucrări manuale, ce se țin actualmente scóla norm. „Carol I" din capitală sub direcțiunea dlui G. Moian, sunt visitate în fiecare ḑi de mulți și diferiți óspeți, atât dame cât și bărbați, între cari cei mai mulți profesori și profesóre. Aḑi am fost onorați și de visita veteranului profesor și director din Brașov dl G. Bellissimus, însoțit fiind de dl prof. Paul Budiu. Astfel de visite sunt fórte încurajătóre în general, dar când veḑi un interes atât de viu la bărbați încărunțiți in munca scólei, ți-se înalță entusiasmul la cel mai înalt grad de forță de muncă pentru promorea învățĕmêntului. Mulți dintre visitatori întră între noi muncitori dela cursuri, și lucréză împreună cu noi atrași, fiind de lucrările interesante și folositóre, ce se fac aici. — *P. J.*

* * *

Ungaria magiară. Un abonent al lui „Budapesti Hirlap" se plânge, că pentru magiarisarea Ungariei nu s'a făcut destul, așa, că membrii esterni ai congresului demografic întruniți în Budapesta au sĕ se întâlnéscă cu nume, care numai magiare nu se pot ḑice. Astfel presidentul guvernului e Wekerle, presidentul congresului e Hieronymi, stăpânul casei pentru congres e Ráth (primarul Budapestei), arangiatorul principal totum factul congresului e Müller, celebritatea magiară sĕrbătorită a congresului e decedatul medic Semmelweis . . . . . ér marele patriot, care sĕ plânge contra acestor nume nemagiare e? . . . Leitner Izsák!!

* * *

Tricolorul român. In adunarea representanții orașului Lugoș advocatul Brediceanu a dat espresiune indignațiunei și scandalisării locuitorilor români ai orașului, pentru-că poliția a depărtat din galantarul comerciantului Weiszmajer o fotografie a Majestății Sale încadrată cu tricolor național românesc. Brediceanu a propus și a cerut, ca sĕ se ia în formă de hotărire act despre desaprobarea atitudinei căpitanului de poliție din partea românilor. Românii, care formau majoritatea, nevrênd sĕ ia la cunoscință rĕspunsul căpitanului orașului, s'a decis ca sĕ vină ca obiect separat la procsima congregațiune.

* * *

La Ardél. Precum se escrie din Pojon ministrul Szilágyi va veni în 10 l. c. în Ardél, unde va petrece 4 ḑile, va merge apoi la Budapesta, unde o deputațiune din Pojon îi va da diploma de cetățén de onóre.

* * *

Ministrul de esterne român, dl Lahováry a mers în Galiția, unde a salutat pe Majest. Sa. Din ordinul curții s'au pregătit apartamente pentru ministrul român.

* * *

Manevrele din Galiția ostică s'au sistat la ordinul Maj. Sale. Causa este pericolul de coleră. S'au luat disposițiuni ca trupele, care sĕ reîntorc se fie puse sub observație.

* * *

Anarchisti bogați. In villa Francolini din Farli a fost arestat anarchistul Domenico, a cărui avere întrece suma de un milion lire. In înțĕlesul nouĕi legi anarchiste, el va fi ecsilat în Sardinia.

* * *

Incendii îngrozitóre. In împrejurime de New-York un foc uriaș a nimicit păduri în valóre de 12 milióne dolari. Numĕrul morților e de 400—1000. După unele ḑiare, în alte părți incendiile au pustiit 20 de orașe. In Hinkley au fost înmormêntați ieri 90 de inși morți prin foc. Multe cadavre au fost prefăcute în scrum și cenușe.

* * *

Stabat mater. Una dintre cele mai geniale composițiuni religióse este Stabat mater de Jacopone. Acest Iacopone (Iacobus de Benedictin) a fost contimporan cu Dante, un vestit jurisprudent și iubitor de petreceri. La o sĕrbătóre el a fost martor la o scenă grozavă: tavanul salei a căḑut și a îngropat mulţimea. Nevasta lui Iacopone, de o frumseţă rară, a fost scósă de sub ruine aprópe mórtă. Ea nu iubea petrecerile: sub hainele ei de mĕtasă, în care a jucat la dorinţa bărbatului ei purta o haină de lână, o haină de pocăinţă, Iacopone, de durere şi de ruşine şi-a perdut mintea. Cu timpul el érăş s'a făcut sănătos până la un grad, dar tot nebun rĕmase; vorbia într'aiurea şi scia că vorbesce astfel, cetia cărţi şi scia ce a cetit, dar nu puté sĕ spună nimic din cele cetite. In urmă într'o ḑi s'a anunţat la uşa unei mănăstiri sĕ fie primit călugăr. Ordul lui Francisc de Asissi n'a voit sĕ'l priméscă, sub cuvênt că el nu are mintea întrégă. Rĕmas sĕrac, desperat, nebun, neprimit în spitale şi în mănăstiri, şi a adunat gândurile nebune şi în frigurile lui a compus nemuritórea operă Stabat mater.

⁂

Ridicarea unei statue moştenitorului român. Cetim în „Cooperatorul Român“: Se lucréză în mod fórte activ pentru ridicarea unei statue A. S. R. principelui Ferdinand, representând pe principele, incoronênd iniţiativa privată a cooperatorilor români, drept semn de recunoscinţă cătră A. S. Regală, pentru încuragiarea, ce a dat cooperatorilor cu ocasia esposiţiei nóstre. Acésta statuă va fi ridicată prin cotisaţiunea benevolă a esposanţilor·

⁂

Paspórtele chineze. Chinezii au un metod curios de a elibera paspórte. Cel ce vrea sĕ aibă pasport, merge în faţa autorităţilor, acolo îşi unge palma cu un fel de uleu colorat şi o apasă pe o fóie umedă şi curată de hârtie grósă. Pe hârtie se desemnéză liniele palmei. Chinezii au băgat de samă, că liniile palmei nu se potrivesc nici odată la doi ómeni şi că ele rĕmân aceleaşi din copilărie până în bătrânete. De acéstă împrejurare se folosesc chinezii. Póte cineva sĕ pórte barbă, ori sĕ o radă, sĕ încărunţéscă, sĕ pórte perucă, sĕ se deghizeze ori-cum, sĕ-şi schimonoséscă faţa cum vrea, chinezii îl recunosc după liniile palmei.

O întîmpinare.

Copii resfăţaţi ai papei din „piscul“ Têrnavelor s'au mâniat foc.

Causa?!

Am avut îndrăsnéla ca reproducând enciclica*) sântului părinte dela Roma, sĕ ne facem reflecsiunile.

Am ḑis adecă, că „fiecare crestin ortodocs nu póte fi decât mândru de mărturisirea sântului părinte, că bisericele rĕsăritene sunt „*„preamărite pentru mostenita lor credinţă şi vechea lor glorie*“ “. „„*Noi inşine* — ḑice papa — *întru apĕrarea dogmei catolice nu arare-ori* **împrumutăm** *mărturii şi doveḑi din învĕţătura, din riturile şi din datinele, precum sunt ele la rĕsăriteni*“ “.

Mai departe am combătut neadevĕrurile, ce ocură în enciclică, cu tóte că ea a venit tocmai dela sântul Scaun. Infalibilitatea papei nu ne-a putut dispensa sĕ nu arĕtăm premisele false şi conclusiunile, ce s'au tras. Am constatat istoricesce nisuinţele papilor de a face proselitism, şi am luat la cunoscinţă plângerea papei, că în ţĕrile catolice s'au lăţit francmazonii şi aşa... am ajuns in prică cu d-nii dela „Unirea“.

Şi cu tóte că noi am tractat fórte obiectiv, étă ce scrie între altele acésta fóie în nr. 32 sub titlu „Palavre“ şi semnat *B*:

> Termometrul din chilia mea arată 25° Celsius, ér afară, — bine înţeles la umbră, — 32·5 Celsius.
>
> Eu eram intins pe o canapea îmbrăcată cu pânză cerată. Sudorile curgeau din mine riu. Ochii îmi erau înpĕingenaţi. Prin fantasie mi-se presentau chipuri înfiorătóre, de mórte — prin căldură şi sudori.
>
> Deodată bate cineva la uşe, şi întră — nemilosul nostru redactor.
>
> Şi fără a-mi lăsa măcar timp, ca sĕ mĕ pun *în positură* şi sĕ mĕ sterg de sudori, se restesce *asupra mea*: Bine ce trébă-i asta? De ce nu mai scrii? Nu veḑi, că inotăm în sesonul de crastaveţi? — Pe numĕrul, ce vine, fără smintélă sĕ am nisce „*Palavre*“.
>
> Şi cu asta s'a dus. Ér eu *m'am trântit* acolo, de unde me sculasem.
>
> „Dar ce sĕ sciu scrie?“ mĕ întrebam pe mine insu-mi. „Ce idee sĕ apuc de picior? Ce idee? In temperatură de 25° idei?“
>
> Astfel mĕ siliam a medita. *Pentru că redactorul nostru e om porav.* El nu cunósce efectele căldurii. El şi la căldură de 25° e in stare, sĕ mediteze asupra — morţii lui Carnot.
>
> Şi pe când mĕ nisuiam a medita şi a afla ceva obiect de „*Palavre*“, aţipii şi avui un — vis.
>
> Imi rĕmăsese adecă în fantasie vorba redactorului: „Nu veḑi, că inotăm în sesonul de crastaveţi?“
>
> Am visat crastaveţi! Şi pintre crastaveţi atrase asupra sa atenţiunea mea mai vêrtos unul, care crescea vĕḑênd cu ochii, şi se îngroşa, şi se neteḑia, şi se rotunḑia...
>
> M'am treḑit. — Obiectul „palavrelor“ era aflat. O! vis de crastaveţi — fii blagoslovit! Mai scăpat de gura redactorului!
>
> Şi mĕ apucai de cetit. Inţeleg, mĕ apucai, sĕ cetesc articlul „Enciclica papală II. din numĕrul 73 al „Telegrafului Român“.
>
> Nu-i îndoélă, articlul era fórte interesant. . . . .
>
> Dar cu tóte aceste în căldură de 25° nici chiar domnul Broju nu póte sĕ fie destul de iteresant.“ . . .

Reproduce apoi unele pasage, cu apucătură iesuitică le intortochéză şi continuă astfeliu:

> Domnul Broju uită o perîodă. Uită perioda papilor-martiri, cari făceau proselitismul cu esemplul lor, dându-şi sufletul pentru oi. Sĕ-l vĕd eu pe domnul Broju *spênḑurat* pentru credinţa sa ortodocsă. . . . .
>
> . . . .
>
> Eu las sĕ mi-se administreze de atâtea-ori 25, despre câţi orientali îmi va arĕta domnul Broju, că au fost aduşi la biserica catolică cu puterea brachială a Papilor. Dar dacă n'o dovedesce, apoi îmi cer şi eu în schimb dreptul, sĕ *administrez domnului Broju manu propria numai odată 25.*

Aşa-i când dormi mult în căldură de 25°, „fantasia îţi presentă chipuri înfiorătóre de mórte“ — devii lunatic, visezi crastaveţi şi scrii „palavre“.

Dar modestia şi respectul, ce-l datorim onoraţilor cetitori, ne dispenséză a mai continua cu floricele literare din „Unirea“.

Cunóscem multe direcţii literare, dar direcţia „*palavragiilor*“ încă a rĕmas cu totul necunoscută pe vastul teren al literaturei. A fost dată Blaşului, ca după bărbaţi luminaţi de pie memorie sĕ urmeze „palavragii“ şi a fost reservat seclului nostru sĕ-i scótă la ivélă.

Am căutat în cartea dlui Max Nordau „*Degenerare*“ şi am dat în tractatul sĕu despre misticism de „*mistici*“: „isterici“, „grandomani“, am dat de „simbolisti“ etc. de „palavragii“ însĕ nu.

Póte că de acum încolo literatura se va îmbogăţí şi mai mult, cu tóte că „palavragii“ în ceea-ce privesce fenomenele patologice, ce-i împodobesc, sunt aprópe de istericii-grandomani; ér marele prozator M. Nordau îi caracteriséză de minune, când ḑice: „*Catolicul, căḑut pradă grandomaniei, se consideră drept papă*“. . . .

Aceste fenomene patologice sunt caracteristice în timpul modern, mai caracteristice sunt ele pentru cei ce dorm mult în căldură de 25° C; sunt cu „*porav*“ şi viséză crastaveţi şi apoi se pun cu crastaveţii de vorbă.

Astfel de ómeni nici nu pot vorbí decât „palavre“ şi locul lor nu póte fi în societatea ómenilor întregi la minte pentru-că, — numai le fură timpul cu obiceiul lor de a vorbí „palavre“.

Revenind la apreţierile, ce le face dl B. la afirmaţiunea nóstră, că papismul a pus pedecă desvoltărei sciinţii, ca sĕ nu-i rĕmânem cumva datori cu rĕspunsul, îi aducem aminte de „*Index librorum*“ în cari se introduc de comisiunea din Roma tóte cărţile, cari nu sunt scrise în spiritul riguros al papismului. Suferinţele lui Galileu încă sunt mărturia cea mai tristă despre neîmpĕcatul papă cu progresul sciinţii, ér papa Grigoriu al XVI-lea condamnă prin enciclică libertatea cercetărei şi anatemele acelea le a repeţit şi papa Piu al IX-lea la anul 1864 prin o faimósă enciclică.

Incât privesce puterea brachială nu mergem mai de parte decât la violenţele comise pe timpul „unirii“. Câte biserici ortodocse nu au fost luate cu forţa brachială şi câte comune nu au fost ameninţate cu bombardarea bisericelor. Puncte de acestea negre sĕ vĕd prin întrégă viaţa papismului şi mai vêrtos pe timpul cruciatelor numit al „rătăcirilor religióse“. Domnul B. sĕ-şi cunóscă întâiu istoria bisericei, din care face parte şi apoi sĕ scrie.

Dar cu „palavragii“ catolici, pentru care sunt mai pre sus decât adevĕrul apocrifele „*Clementine*“ şi „*Decretales pseudoisidoriane* (enciclice născocite ale papilor, canóne născocite etc) nu mai continuăm, pentru-ca sĕ i ferim a le potenţa bóla, de care sunt cuprinşi.

Gusturile fine de a mĕ vedé „spânḑurat“ şi a-mi „*administra manu propria 25*“ nu-le tragem la îndoélă dlui B. şi tovarĕşilor „palavragii“ şi „poravi“. Ei vreau sĕ vadă pe toţi ortodocşii spânḑuraţi şi apoi bucurie în israil — respective în papism.

Sunt rĕmăşiţele cultivate de negrul iesuitism şi lăsate drept scúmpă mostenire urmaşilor. Am cetit multe despre incuisiţiunile iesuitice. Volnicia, siluirea, ardere pe rug, mucenicesci chinuri, tóte le-a esercitat iesuitismul. N'am cetit însĕ ca amĕsurat sĕ fie administrat vre-un iesuit cuiva tocmai 25 Dl B. care nu se teme, că i-va administra cineva dintre ortodocşi — căci nici unul nu se póte înjosi la o astfel de lucrare — are gustul fin sĕ-o facă.

Poftéscă clarissimul domn B. a-şi spune numele, căci profesiunea i-o cunóscem acum . . . . .

Am fost dator cu aceste reflecsiuni, nu atât pentru mine, cât mai vêrtos sĕ arĕt virtuţile „palavragiilor“ „poravi“ şi sĕ indic nóua direcţie literară: „palavragiismul“. Dl Max Nordau ar face póte un bine, când ar cerceta şi „modernele“ fenomene patologice. Cartea sa „*Degenerarare*“ — sau mai potrivit „*Degeneraţii*“ — ar mai putea cuprinde un nou capitul.

Sibiiu, 6 Septembre, 1894.

I. Broju.

---

*) In ḑilele trecute se svonia o *minune*: Actualul papă, se ḑice, că a convocat o adunare de prelaţi ai bisericei orientale. El vrea cu ori-ce preţ sĕ unéscă biserica apusului cu a rĕsăritului însĕ aşa, ca în biserica rĕsăritulni sĕ rĕmână ritul, limba, respective limbile, datinele, obiceiurile, *dogmele* etc.

Care va sĕ ḑică, sântul părinte vrea sĕ fie numai recunoscut de „stăpân dispunĕtor“, la a căruia „poruncélă“ toţi sĕ se prostérnă, cultive şi credinţa diferită de biserica apusului.

E un joc copilăresc acesta.... dar asteptăm resultatul încercărilor, asteptăm *minunea*!

Raport general.

despre activitatea comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1893.

(Urmare.)

Consemnarea

stipendiştilor Asociaţiunii transilvane pe anul scolariu 1893/4.

1. Ioan Candrea, cl. VI gimn. în Beiuş, din fundaţiunea Başota 20 fl.

2. Gavrilă Todica, stud. cl. IV gimn. în Bistriţa din fundaţiunea Dobâca 50 fl.

3. Iosif Sceopul, stud. cl. VIII gimn. în Braşov, din fundaţiunea Galiană 60 fl.

4. Georgiu Vasiu, stud. cl. VIII gim. în Sibiiu, din fundaţiunea Marinovici 60 fl.

4. Alecsandru Vasilie, stud. cl. V. la gimn. ev. din Sibiiu, din fundaţiunea Rîurean 40 fl.

6. Alecsandrina Cunţan, elevă la conservatoriul de musică în Lipsca, din fondul general al Asociaţiunii 500 fl.

7. Florentin Corchesiu, elev la şcóla de lemnărit din Satulung din acelaşi fond 100 fl.

8. Eliseiu Mezei, cleric anul III în Sibiiu, din acelaşi fond 60 fl.

Din donaţiunea de 500 fl. dela institutul de credit „Albina“ şi de 200 fl. dela fericitul Dr. A. Maniu, notariu public în Oraviţa, au fost împărtăşite pro 1893/4, următórelor eleve:

1. Letiţia Rimbaş, Brad 50 fl.
2. Emilia Iacobescu, Vereşmort 50 fl.
3. Silvia Piso, Săcărâmb 50 fl.
4. Lucreţia Calefariu, Sĕlişte 50 fl.
5. Maria Comşa, Arpaşul de jos 50 fl.
6. Lucreţia Moisil, Năsĕud 50 fl.
7. Cornelia Neamţ, Dobra 50 fl.
8. Sidonia Todescu, Bucium-Cerb 50 fl.
9. Valeria Popovici, Sadu 50 fl.
10. Maria Sporea, Oraviţa-mont. 50 fl.
11. Carolina Lazar, Sanislo 50 fl.
12. Roma Costin, Brad 50 fl.
13. Emilia Petruţiu, Şepreuşiu 50 fl.
14. Emilia Caba, Chişineu 50 fl.

Consemnarea

membrilor noi ai Asociaţiunii însinuaţi dela adunarea generală ţinută la Năsĕud în 22 Octobre 1893 până la adunarea generală din 1894.

Membrii fundatori: Dr. Gregoriu Silaşi, profesor de universitate în pens. în Cluş.

Membrii pe viéţă: Aureliu Danciu proprietar în Bucium; Georgiu Bocan, proprietar în Crisciori; Vidra superióră, comuna bisericéscă gr. ort., Samuil Popovici, preot în Berii; Dr. Vasile Bologa, profesor în Sibiiu.

Membrii ordinari: Flaviu Sterca Şuluţiu, administsator domenial în Vidraseu; Dr. Ioan Stroia, oficial consistorial în Sibiiu; Georgiu Candrea, primar în Négra; Enea Gerasim comerciant în Câmpeni; Ioan Galdĕu proprietar în Ponorel; Ioan Jarca Şona primar în Zernesci; Ioan Avram, învĕţător în Holbav; Demetriu Banciu, farmacist în Sĕlişte; Vasiliu Simtion, notariu în Castău; Gavriil Hango, presbiter în Sibiiu; Dr. Georgiu Prunaşiu, medic în Orlat; Ilie Măcelariu, proprietar în Gurariului; Ioan Manta, preot în Gurariului; Ioan Bunea, notar în Cacova; Ioan St. Banciu, comerciant în Sĕlişte; Ioan Ivan, notar în Gurariului; Nicolau Roman, comerciant în Sĕlişte; Jordache Roşca, comerciant în Sĕlişte; Ioan Măcelar, notar în Apoldul-inferior; Dr. Iacob Radu, preot gr. cat. în Siermaş; Macsimilian Vlasiu, proprietar în Lechinţa de Murĕş; Vasiliu Vlasiu, învĕţător în Cheţa; Nicolau P. Raţiu, capelan gr. cat în Cluş; Pavel Sfintiu, profesor în Roman.

Consemnarea

membrilor reposaţi ai Asociaţiunii transilvane dela adunarea generală ţinută în Năsĕud la 22—23 Octobre până la adunarea generală din 1894.

Membrii fundatori; Ludovic Ciato, advocat în Blaş; Musta Basilie în Zalnoc.

Membrii pe viéţă: Petru Bran, proprietar în Ciugud; Vasile Pop, canonic în Gherla; Ioan Mihu, proprietar în Vinerea; Ilie Herlea, proprietar în Vinerea; Ilie Pop, din Orĕştie; Ioan Bozoşan, preot în Moşna; Andreiu Popovici, comerciant în Braşov; Radu Radovici, comerciant în Braşov.

Membrii ordinari: Antoniu Stoica, jude de tribunal în M.-Oşorheiu; Ioan Codarcea, proprietar în Oroiu; Ioan Jarda, învĕţător dirig. în Năsĕud; Ioan Macaveiu, preot în Feldru; Demetriu Jurca, din B. Şasa; Alecsandru Tobias, notariu în Abrud; Georgiu Aiser, comerciant în Făgăraş; Romul de Crainic, protopop în Dobra; Vasilie Marincaş, preot in Pria; Nicolau Beu, din Sebeşul săsesc; Iuliu Creţariu, proprietariu în Vingard; Pamfilie Mihailă, proprietar în Romoşel; Dumitru Nan din Rĕşnov.

(Va urma).

Anunţ.

Inscrierile la gimn. rom. gr.-or. din Brad se vor începe în *1 Septembre st. v.* şi se vor încheia în *3 Septembre.* Esamenele de repetiţiune se vór ţiné din *30 August* începênd până în *2 Septembre.*

Direcţiunea gimnasială.

Nr. 346/894 [189] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt, de clasa a III în protopresbiteratul Geógiului I se escrie pe basa ordinului consistorial din 5 Iuliu a. c. Nr. 4250 B. prin acésta concurs a treia-óră cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual 416 fl. 50 cr. v. a.

Concurenţii au a si adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, dela care la dorinţă, pot primi informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii

Hondol, 3 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 377/894. [190] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de classa a III-a Moşna cu filia Nemşa, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 569 fl. v. a. intre cari este computat şi cuartirul.

Doritorii de a competa la acest post de paroch au a-şi asterne suplicele instruate conform legei subsemnatului oficiu până la terminul sus insemnat.

Mediaş, în 29 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. protop.

Nr. 281. [191] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunii Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din Februariu 1893 Nr. 1054 B. pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III Leschia din protopresbiteratul Cetăţii de pétră prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile, dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Venitele anuali împreunate cu acest post sunt 225 fl. statorite în sinodul parochial estraordinar din 17 Iuliu 1894 st. v.

Informaţiuni mai detaiate in afacerea acésta sĕ pot primi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi asterne suplicele lor concursuali instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetăţii de pétră, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênaţe, la 26 Iuliu 1894.

Teodor Şovrea,
adm. protopresb.

Nr. 464—1894 [192] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume, în bani 248 fl., viptuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl., cuartir şi grădină.

2. Trapold, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 220 fl., agri cu venit de 40 fl., 6 stêngini de lemne cu 40 fl., cuartir şi grădină.

3. Haşfalĕu, cu salariu anual de 300 fl. şi anume prin repartiţiune dela popor 200 fl., din cassa bisericei 100 fl., lemne de foc, cuartir şi grădină.

4. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.

Informaţiunile mai detaiate primesc concurenţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre se vor susterne subscrisului până la terminul susindicat.

Sighişóra, 19 August. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu respectivele comitete.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 395/1894 [193] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele confesionale gr.-or. din protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Alămor, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune.

2. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir în edificiul scólei. Alesul învĕţătoriu sĕ aibă desteritatea în cântările bisericesci spre a putea ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis.

Sĕlişte, 10 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei in conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 414/893 [171] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale române gr. or. din mai jos insemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Arpaşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Feldióra, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

3. Porcesci, al doilea post de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

4. Porumbacul superior apusén, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl v. a. şi adecă 150 fl. din alodiul comunal, éră 150 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

5. Porumbacul superior rĕsăritén, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. şi adecă 150 fl. din alodiul comunal éră 150 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemnele necesari pentru foc precum şi folosinţa grădinei scolare;

6. Sebeşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig, (posta Avrig Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Dela concurenţii la posturile de sub Nr. 3, 5 şi 6 se mai cere sĕ fie apţi a instrua şi conduce cântările liturgice cu pruncii de scólă în biserică în Dumineci şi sĕrbători şi sunt poftiţi a se presenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la faţa locului spre a face cunoscinţă cu poporul şi împrejurările locale.

Avrig, 3 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

Nr. 365/894 [151] 3—3

CONCURS.

Neivindu-se concurenţi la concursul publicat pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Nicolae Fecheticiu din Bachnea cu filia Bernade, prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan dau un venit sigur de 200 fl.

Doritorii de a competa au a-şi asterne suplicele instruate conform legei subsemnatului oficiu.

Mediaş, 18/30 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaşului

Ioan Chendi,
adm. protop.

Nr. 754/894 [156] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratele Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Teleg. Rom.“ şi anume:

1. Corneţel, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Slimnic, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Şura-mare, salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

4. Tălmăcel, salariu anual de 300 fl.

5. Vĕsĕud, salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

6. Riu Sadului, salariu 300 fl. cuartir şi lemne.

Concurenţii înainte de ḑiua alegerii se se presenteze în comunele la cari au concurat, spre a-si documenta desteritatea în cântările bisericesci si tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre şi adresate sinódelor parochiale se le promoveze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 20 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 429 — 1894 [161] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Archita, cu salariu anual. de 300 fl. şi anume în bani 110 fl. din folosirea pămêntului 106 fl. 20 cr. din naturalie 49 fl. 80 cr. lemne de foc în valóre de 34 fl. pre lângă cuartir şi grădină.

2. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. si anume în bani 150, folosirea de 7 jugere pămênt cu 120 fl. şi 4 stêngini de lemne cu 30 fl. pe lângă cuartir şi grădină.

3. Criş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 150 fl. din cassa bisericei, folosirea unei lunci cu 110 fl. 4 stêngini de lemne cu 40 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină.

4. Feleag, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 250 fl. prin repartiţie dela popor şi pentru copii obligaţi de scólă, şi lemne de foc cu 50 fl. pre lângă cuartir şi grădină.

5. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 250 fl. din repartiţie şi didactru, lemne în valóre de 50 fl. pre lângă cuartir şi grădină.

6. Hotur, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 100 fl. folosirea de 4 ½ jugere de pămênt cu 160 fl. lemne în valóre de 40 fl. pre lângă cuartir şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate primesc lconcurenţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre se vor susterne subscrisului până la terminul sus indicat.

Şighişóra, 23 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Şighişórei. In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

☞ în Timişóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 32—52

☞ *Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.* ☜

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Joi, 1|13 Septembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
entru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţa interparlamentară dela Haaga.

Una dintre cele mai însemnate întruniri ce s'au ţinut la începutul lunei lui Septembre, este conferenţa interparlamentară pentru arbitragiu şi pace, întrunită în 4 Septembre şi ḑilele următóre la Haaga, în Olanda, compusă precum sciut este, din senatori şi deputaţi din tóte ţerile, cari au parlamente.

Magiarii aveau frică de mai nainte de acésta întrunire, mai cu samă pentru un punct pus la ordinea ḑilei în conferenţa anteriórĕ de la Brucsela, pentru întrunirea de acum de la Haaga şi în care era tesa despre situaţiunea naţionalităţilor în statele polietnice, temêndu-se, ca cel cu musca pe căciulă, că aci sĕ va desbate şi cestiunea română dela noi şi se va condamna politica şi atitudinea magiară faţă de naţionalităţi. Acestei temeri s'a şi dat espresiune în foile magiare; între altele „Egyetértés" din 26 August c. sĕ ocupă într'un prim articol cu conferenţa dela Haaga, esprimând temerea, că conferenţa va tracta „cestia de naţionalitate" magiară şi că cei 46 de senatori şi deputaţi români, cari vor lua parte la întrunire, vor calomnia pe poporul magiar „cavaleresc", declarându-l în faţa Europei de barbar etc. şi ḑicênd, că guvernul e prea slab pentru ca sĕ intrevie pe cale diplomatică, ca sĕ împedece acésta, provócă pe deputaţii magiari sĕ sĕ presente la Haaga ca sĕ combată aserţiunile neadevĕrate şi sĕ împedece discusiunea tesei amintite, pe cuvênt, că acésta este o amestecare în afacerile interne ale Ungariei.

Vocea lui „Egyetértés" era p'aci sĕ sune în pustiu, căci ea n'a fost ascultată decât de un singur deputat, de Pázmándy Dénes, care singur dintre magiari s'a presentat la Haaga; s'a făcut însĕ ceva presiuni diplomatice la guvernul olandez, fără însĕ de-a ajunge la un mare resultat. Dintre români s'au însinuat, că vor lua parte vre-o 10—12, dar numai şese s'au dus, intre cari neobositul V. A. Urechiă; din ţerile latine încă au fost puţini deputaţi.

Cu studiarea tesei amintite şi raportare la conferenţă a fost însărcinat în Brucsela dl Gobat, fiu al Elveţiei. In sedinţa comitetului delegaţilor, ţinută in 3 Septembre Rahusen din Olanda, prea dispus pentru Austria, apoi baron von Pirquet din Austria, Dr. Hirsch din Germania etc. cerură sĕ se ia dela ordinea ḑilei tesa asupra cestiunii de naţionalitate. Contra acestor păreri vorbì cu multă elocinţă şi putere de convingere dl Urechiă, arătând, că cestiunea sĕ póte desbate şi studia in abstracto, fără ca prìn acésta sĕ fie jignit vre-un stat şi ceru, sĕ se asculte raportul dlui Gobat. Păşirea energică a venerabilului nostru senator Urechiă a avut succesul, că comitetul de delegaţi, dela care Pázmándy a absentat, a incuviinţat cu majoritate de voturi, ca dl Gobat sĕ-şi facă raportul, cu care a fost incredinţat.

Astfel dl Gobat îşi espune verbal studiul seu, despre cestiunea naţionalităţilor in statele polietnice, stabilind drept conclusiune, următórele dóuĕ principii:

1. „Drepturile politice fiind emanaţiune a indigenatului, nimenea nu póte sĕ fie lipsit de dînsele direct sau indirect înt'un stat polietnic, pentru motivul că nu aparţine la naţionalitatea dominantă. Diversele naţionalităţi, cari compune un stat, au drept la o representaţiune echitabilă în tóte serviciile publice.

2. „Naţionalităţile posedând o valore etnică, apreciabilă, au dreptul de a fi recunoscute ca atari în statul polietnic în adevĕr nu ca element centrifug, ci ca parte dintr'un corp organic.

„Prin urmare guvernul statului trebue sĕ respecte: Limba lor, religiunea, moravurile şi obiceiurile, cu condiţinnea, ca ele sĕ nu fie cotrare ordinei publice".

După acésta cu tóte, că dl Urechia a arĕtat, că în aceste conclusiuni nu este nimic neadmisibil, comitetul de delegaţi a scos dela ordinea ḑilei discutarea raportului dlui Gobat.

In urma acesteia foile magiare au trimbiţat urbi et orbi, că românii au făcut fiasco la conferenţă. Acésta însĕ este fals, căci tocmai Pázmándy a suferit desastru, ceea-ce reiese clar din următórele:

Neadmiterea tesei despre cestia de naţionalităţi, nu s'a decis pentrn hatîrul magiarilor, ci din motiv, că ea nu se putea tracta pe larg, pentru că în acest cas francesii veniau cu cestiunea Alsaciei şi Lorenei, italienii cu Triestul şi alte ţinuturi locuite de italieni, belgienii cu frecările dintre flamanḑi şi valoni etc.

Că acésta aşa este sĕ vede de acolo, că chiar unul din delegaţi, care a votat contra admiterii tesei, francesul Traireux, a făcut următórea propunere, referitóre la cestia naţionalităţilor:

„Conferenţa interparlamentară recomandă fiecărui din grupurile de naţionalităţi, care o constitue, de a lucra totdeuna din punctul de vedere al regulelor superióre a justiţiei în actele politice, în care sunt chemaţi a participa".

propunere, ce a fost admisă de delegaţi cu unanimitate şi pusă la ordinea ḑilei, cu tóte că Pázmándy la votarea asupra ei a fost de faţă, dar n'a putut-o împedeca.

Un alt desastru a păţit Pázmándy cu propunerea, ce a facut-o, invitând viitórea conferenţă interparlamentară la Budapesta. Dl V. A. Urechia combătênd acésta propunere, a ḑis între altele:

In tot casul nu sĕ póte primi Budapesta, pe cât timp ungurii nu vor face dreptate românilor. Conferenţa interparlamentară nu póte ţiné şedinţe în o ţeră, unde rĕsboiul este continu şi noi românii din România nu vom participa la o conferenţă în Budapesta decât în ḑiua, când pacea va fi stabilită între fraţii nostri şi guvernul ungurrec.

In urma acestora conferenţa a respins propunerea lui Pázmàndy şi a decis, ca viitórea conferenţă sĕ sĕ ţină la Brucsella. Dar cu tóte aceste foile magiare au vestit cu emfasă, după obiceiul lor, primirea propunerii lui Pázmándy. Astfel îşi înşală ele cu veşti perverse publicul cetitor, magiarii sĕ înşală ei pe ei, lumea însĕ, care caută adevĕrul, nu o pot seduce.

Despre cestiunile aceste a scris venerabilul nostru V. A. Urechia, ca cel mai competent informator, un scurt, dar mĕduos raport „Tribunei", pe care îl dăm aci, ca încheiere:

„Haaga, 7 Septembre.

„Vĕ asigur, că Pázmándy nu se duce acasă fericit. A întâlnit tóte dificultăţile şi pe unde a cerut sprigin, i-s'au întors spatele. A venit cu un pachet de scrisori de recomandare către francesi şi italieni dela generalul Türr. Nici un italian nu a făcut cas de scrisorile aduse de Pázmándy, ér bĕtrânul şi importantul membru francez Passy, căruia 'i-a dat asemenea scrisori dela Türr, a rĕspuns, că nu e locul de a se desbate în conferenţă o cestiune ca ceea-ce el voesce a agita, şi că chiar de ar fi locul potrivit, el e convíns, că românii au dreptate.

„Alţii francezi, din cei 5—6, câţi au fost presenţi, i'au rîs în faţă.

„Comitele de Maille-feu, deputat mi-a adresat o scrisóre de adhesiune la mişcarea D-Vóstră.

„D. Traireux i-a ḑis, că dacă nu e bine sĕ intervină conferenţa într'o cestiune internă, este însĕ de datoria guvernului ungurese sĕ facă a înceta nedreptatea şi nelegalitatea faţă cu românii.

„Ceilalţi toţi au judecat ca şi Passy, Hubard, Maille-feu etc.

„Deputaţii norvegiani, svedezi, danezi şi până în fine şi Parva, representantul portughez, au simpatisat cu causa română.

FOIŢA.

Un pas înainte.

Intre progresele, ce România le realiséză pe calea culturală, de sigur că unul dintre cele mai însĕmnate este *reorganisarea învĕţământului superior* şi *întemeiarea operei române*, cari în curênd vor devení realitate. Etă ce scrie în privinţa acésta „Vécul":

Proiectul de reorganisare.

In cursul viitórei sesiuni parlamentare se va realisa în fine şi ideia, de 10—15 ani desbătută, a reorganisărei învĕţământului superior. Proiectul de reorganisare nu este încă definitiv stabilít, ci numai schiţat în principiile i generale.

De o cam dată reforma învĕţământului secundar preocupă mai mult pe comisiunna respectivă a ministeriului instrucţiei şi abia în Octobre se va ocupa D. Take Ionescu cu tot dinadinsul de intocmirea reformei învĕţământului superior.

Idealul, la care va tinde acésta importantă reformă, este preponderanţa morală asupra tuturor Românilor şi asupra ţĕrilor balcanice. Trebue sĕ se facă din Bucuresci un centru universitar puternic, un focar de lumină, ale cărui raze sĕ se întindă preste graniţĕle ţĕrei.

Pentru a atinge acest ideal, se vor înfiinţa instituţii anexe pe lângă fiecare facultate, precum laboratorii, muzee, biblioteci etc.

Şi în legătură cu acésta, ministerul instrucţiei este animat de ideia de a ridica la un nivel mai înalt teatrul naţional, asigurându-i o subvenţie, care sĕ-i permită de a întemeia opera română pe basele solide.

Reorganisarea facultăţii de medicină.

Noul local al facultăţii de medicină, ce se va construi în Isvor, va fi împărţit astfel, ca sĕ corĕspundă pe deplin viitórei reorganisării a facultăţii.

Facultatea nóstră de medicină fiind cea mai bine întemeiată şi realisând progrese imense în timpii din urmă, reorganisarea ei va da mai puţin de lucru, căci întréga reorganisare va sta numai din înfiinţarea a dóue nóue clinici, anume de anatomie şi de patologie şi din înfiinţarea a trei laboratorii.

Afară de acésta se vor înfiinţa catedre de agregaţi la istologie, clinica dermatologică şi medicală, obstretică, oftalmologie, patologie internă şi esternă.

Se va înfiinţa şi o bibliotecă specială, precum şi un muzeu.

Cursurile vor remâné aceleaşi.

Facultatea de drept.

Falcultatea de drept se va reorganisa în mod radical. Cursurile vor fi de patru ani, întroducêndu-se doctoratul.

Licenţa în drept se va lua imediat după terminarea celor patru cursuri, ér doctoratul numai cel puţin un an după licenţă. Obţinerea titlului de doctor va fi condiţionată. Numai aceia vor fi admişi la esamenele pentru doctorat, cari au făcut un an de practică fie în magistratură, fie în biuroul vre-unui advocat.

Probabil, că se va prevedé ca licenţiaţii sĕ nu pótă pleda decât numai la judecĕtoriile de ocóle, ér la tribunale numai în calitate de delegaţi ai vre-unui advocat.

Intocmai ca la facultatea de medicină se vor înfiinţa şi la drept dóue catedre de agregaţi şi anume pentru economia politică şi pentru procedura civilă.

Studiul economiei politice va fi fórte desvoltat şi se va împărţi în dóuĕ, anume pentru cursul III şi pentru cursul IV.

Facultatea de litere.

Facultatea de litere se va împărţi în dóuĕ: în facultatea de filosofie şi în facultatea de litere. La facultatea de filosofie se vor propune filosofia, istoria şi estetica. La facultatea de litere vor fi dóuĕ secţiuni deosebite, secţiunea filologiei române şi a limbilor: latină, elenă şi slavice, şi secţiunea limbelor română, germână, francesă şi englesă.

Cursurile vor fi de patru ani, creându-se trei catedre nóuĕ.

Se va întroduce şi doctoratul.

Corpul profesoral.

Corpul profesorol va fi completamente reorganisat şi se vor întroduce óreşicare restricţiuni în drepturile profesorilor. Căci astăḑi sunt numĕroşi profesori, mai ales la facultăţile de drept din Bucuresci şi Iaşi, cari n'au dat cu anii pe la universitate, suplinindu-şi catedrele cu ómeni absolut incapabili. Sunt alţii cari nici n'au macar suplinitori şi lipsesc luni întregi dela cursuri, fiind unii deputaţi, alţii senatori, alţii sluşbaşi pe la bănci şi credite.

Pentru a împedeca aceste abusuri, se va prevedea, că numai profesorii universitari din Bucuresci, vor putea se priméscă mandate de deputat şi senator.

Concursurile se vor desfiinţa şi numirile în corpul didactic universitar se vor face direct de ministeriul instrucţiei pe basa unei speciale recomandaţiuni a profesorilor facultăţilor respective, cari vor propune pentru catedrele vacante câte trei candidaţi.

„Pățaniile cele mai mari ale lui Pázmándy au fost:

„1) votarea unanimă a propunerii Traireux-Pandolfi desaprobând nerespectul dreptății în Ungaria și

„2) respingerea înfumuratei propuneri, ca pentru 1896 sĕ se adune conferența interparlamentară la Budapesta“.

Meseriașii nostri.

V.

— Articol final. —

Multe ar mai fi încă de ḑis în privința consolidărei nóstre industriale!

Un isvor bogat de idei bat la „pórta gândirei“ aceluia, ce se adâncesce întru studiarea și tractarea acestei importante cestiuni. Temêndu-mĕ însĕ, ca sĕ nu abusez afară din cale prea mult, de ospitalitatea acestui prețuit ḑiar, — care și numai prin publicarea celor de până ací, a dovedit viul interes ce-l pórtă causei meseriașului nostru, — mĕ voiu margini de astădată la arătarea, cum s'ar puté acuma *întrupa*, cele espuse în articolii precedenți.

Precum o mână fără de cealaltă nu este în stare a face nici un lucru de mare ispravă, tot astfel un individ, fie el cât de talentat, aibă el aptitudinile cele mai strălucite, nu póte produçe atâta, cât pot mai mulți indiviḑi asociați într'un grup, cari uniți întru același scop, lucră pentru realisarea lui.

Acest adevĕr, cu deosebire în vécul nostru al luminilor, este înțeles de tótă suflarea omenéscă și este practisat de tóte popórele civilisate.

Pe basa acestui adevĕr sunt alcătuite statele puternice din ḑilele nóstre, pe basa lui sunt constituite partidele cele mari reformătóre, cari luptă cu puteri unite, pentru îndeplinirea unor idealuri, menite a fi spre binele omenimei, și binefacerile unirei, — individul ce scie aprețuí faptul acesta, le vede pas de pas.

De sine înțeles deci, că și întruparea modestelor mele păreri, nu se va puté decât prin o asociare, ca astfeliu cu puteri unite sĕ se pótă întreprinde o luptă, întru ajungerea acestui scop nobil.

De aci se nasce deci ideia *înființărei unei asociațiuni industriale*, care sĕ-și estindă activitatea peste întrégă Transilvania și Ungaria, unde sunt centre cu meseriași români, ca, în modul acesta, întregei suflări a meseriașilor nostri români, sĕ-i fie dată putința de a lucra, spre realisarea marelui scop, al înaintărei și întărirei clasei nóstre de mijloc.

Recunosc, că m'am apucat de un lucru mare, aprópe imposibil, dacă vom lua în considerare mijlócele modeste, de cari dispunem noi, meseriașii români. Dar apoi un om, căruia prin tóte arterele sale îi circulă o dorință vie de progres și înaintare, ce nu este în stare sĕ facă pentru a și ajunge scopul, ce i se pare lui imposibil, când dorul de acțiune în spre salutea unei cause sfinte, îl predomnesce?!

Și dacă în entusiasmul meu juvenil, am accentuat cele de sus, sĕ nu crédă cine-va, că am ajuns la losinca jesuitică, care ḑice că: „scopul scusă mijlócele!“

Nu! Eu doresc sĕ se facă tot posibilul, pe o cale onorifică, pentru ajungerea acestui scop, sĕ se întrebuințeze tóte mijlócele morale pentru o acțiune salutară.

Și după cele premerse îmi voiu permite acum sĕ discut modul, cum vom puté procede la înființarea unei asociațiuni industriale precum și acțiunea pe care acea asociațiune va trebuì sĕ o intreprindă intru ajungerea scopului: de a avé meseriași buni și români buni.

Inființându-se o asociațiune industrială care sĕ-și estindă acțiunea sa peste toți meseriașii români din Transilvania și Ungaria, ea va trebuí sĕ aibă în vedere, în interesul meseriașului român, tóte cele-ce le am espus în articolii precedenți, și făcêndu-o acésta va puté sĕ ne fie fórte folositóre.

Pentru a puté însĕ o asemenea asociațiune sĕ-și estindă o activitate binefăcĕtóre trebue sĕ aibă în fruntea sa ómeni luminați, cu dor de muncă și cu aptitudini alese, cari sĕ sacrifice o parte din activitatea lor pe altarul acestui scop.

S'ar puté înființa, bună-óră în Sibiiu o asemenea asociațiune, compunênd nisce statute cu considerațiunile de mai sus.

Comitetul acestei asociațiuni va trebuí apoi sĕ se nisuéscă din puteri, — tocmai la început — pentru a înființa în tóte centrele unde sunt meseriași români, filiale, în fruntea cărora se vor pune érăși bărbați luminați, și acele filiale sĕ fie întotdéuna în strînsă legătură cu comitetul central.

Pentru punerea unei base materiale ar trebuí sĕ se facă un apel călduros, către toți binevoitorii meseriașului român.

Ca membrii ai acestei asociațiuni vor puté fi nu numai meseriașii, dar toți binevoitorii, cari vor solví o tacsă hotărîtă prin statute.

Pentru lățirea binefacerilor acestei asociațiuni în sinul meseriașilor și a poporului nostru, comitetul central va avé sĕ-și țină adunările generale în tot anul într'unul din centrele, unde se află o filială a asociațiunei industriale.

La acele adunări sĕ se pună un pond mare întru oglindirea activităței numitei asociațiuni, ca astfel fie-cine sĕ fie în clar cu progresul ei.

Asociațiunea sĕ aibă în prima linie scopul de a propaga meseria, de a mijloci tinerilor, cari doresc a se aplica la o meserie găsirea de măiestrii capabili, a le purta de grije, asupra progresărei lor, în perfecționare, a li se face tot posibilul ca cel puțin Dumineca sĕ cerceteze o scólă poporală, unde li se va propune în limba lor cele folositóre pentru dînșii.

Va trebuí mai departe sĕ se nisuéscă de a înființa un fond, din care în fie-care an, sĕ se ajutoreze tinerii eliberați cari doresc sĕ întreprindă călĕtorii; li se vor mijlocí acelor tineri putința de a întra în cutare sau cutare fabrică, din cutare sau cutare țéră sau oraș. Comitetul se va informa din când în când asupra progresului ce-l vor face tinerii stipendiați în strĕinătate.

Pentru-ca asociațiunea sĕ fie sprijinită în ceea-ce privesce averea materială, fiesce-care părinte respective tutor, va trebuí sĕ solvéscă o mică tacsă normată prin statute, când își aplică băiatul respective pupilul la meserie și când se elibereză. Fără solvirea acestei tacse mici la tot casul, respectivul sĕ nu fie împărtășit de nici un ajutoriu și de nici o îngrijire.

Asociațiunea se va ingrijí pentru incheierea de contracte intre învĕțăcei și măiestri, va purta un registru despre toți învĕțăceii aplicați la meserii, ca astfel sĕ-i pótă avé totdéuna în evidență.

In modul acesta țĕranii nostri vor fi scutiți de a mai umbla prin oraș dela un măiestru la altul, ci se vor adresa comitetului în scris, care la rêndul sĕu îi va afla un măiestru. Măiestri cari au lipsă de un învĕțăcel érăși se vor adresa la numitul comitet și astfel se va putea înființa un fel de sindicat, care sĕ mijlocéscă între măiestri si învĕțăcei, firesce fesce-care prelângă o tacsă care se nu trécă nici chiar preste un floren.

— La terminarea anilor de învĕțătură, comitetul va face acésta cunoscut măiestrului în scris sau prin un delegat, ér după eliberare respectivul nou eliberat, se va presenta înaintea presidentului respective a directorului filialei, care după ce-i va ținea o dicție plină de povețe folositóre pentru cariera lui, îl va scrie ca membru al asociațiunei, recomandându-l tuturor celorlalți membri.

Ca membri ai acestei asociațiuni vor trebui sĕ fie toți meseriașii, ér cei-ce nu vor face-o acésta, să fie desconsiderați de colegii lor.

In localele asociațiunei respective filialei sĕ domnéscă cea mai mare ordine și disciplină, care va fi sĕ se normeze prin statute și sĕ se practice și prin regulamente separate.

Sé se țină în tot anul câteva conferențe instructive și numai în alinea a doua sĕ se aranjeze petreceri cu menirea de-a îmbogăți fondul asociațiunei. La acele petreceri sĕ se pună mare pond, ca ele sĕ fie cât se póte de intime și se curgă în cea mai mare ordine.

Cei ce doresc sĕ devină măiestrii se nu fie împărtășiți cu nici un ajutoriu, până ce nu vor dovedi, că au fost membri ai asociațiunei resp. filialei în tot decursul cât au lucrat ca sodali, și despre purtarea și capacitatea lor sĕ acludă la actele din suplica pentru ajutoriu și un certificat dela președintele comitetului central resp. al filialei în acéstă privință.

Când sodalul devine măiestru érăși se fie împărtășit din partea presidentului cu cele mai bune povețe și apoi sĕ fie scris ca membru-măestru al asociațiunii, avênd a solvi o altă tacsă lunară normată în statute.

Comitetul central respective al filialei va trebui sĕ-și câștige cunoscințe și prețuri-curente dela fabricile cele mai renumite pentru aprovisarea măestrilor cu material bun și solid, ca astfel sĕ se mijlocéscă o înlesnire măestrilor nostri pentru câștigarea de material solid, plătibil la primire sau în rate.

Și după-ce tóte acestea vor fi puse în practică sĕ se ventileze arangiarea de esposiții parțiale séu chiar a unei esposiții comune din întréga Transilvanie și Ungarie a meseriașilor români.

Acestea și alte multe s'ar putea îndeplini prin întemeierea unei asociațiuni industriale cu asemenea scopuri nobile.

Inceputul, bine înțeles, că va fi fórte greu! Dar trebue óre se ne ferim din calea greutăților, dacă voim sĕ ajungem la o țintă mare?

Nu!

Scopurile mari și nobile totdeuna și'au avut partea lor de jertfe! Și acest scop — după mine, — mare fiind, trebue sĕ jertfim și noi pentru realisarea lui.

Statutele unei asemenea asociațiuni ar trebuí fără amânare compuse și discutate cu interesul cel mai viu.

Ele vor trebui sĕ se ocupe numai esclusiv cu progresul industriei, neadmițênd la nici un cas politica, care nu e pentru noi meseriașii, și astfel după o constituire sĕ fie înaintate înaltului guvern spre aprobare.

Mulți vor ḑice, că veḑi aci-i aci, dacă va aproba guvernul statutele sau nu.

Acéstă temere însĕ, sĕ nu ne rețină dela lucru înapoi, căci fiind acelea compuse în spirit curat economic urmărind scopuri curat economice folositóre nóue cât și patriei comune, nu va avea motive de a nu le aproba. Trebue sĕ batem mai întâiu la pórtă, apoi sĕ asteptăm a ni se deschide.

Și fiind odată statutele aprobate și din partea înaltului guvern, nu cred că va lipsi insuflețirea poporului cât și a tuturor meseriașilor nostri întru urmărirea acestui scop. Nu va lipsi pentru-că la binefacerile unei asemenea asociațiuni, vom fi avisați toți, cari dorim o înaintare în privința culturei nóstre industriale cât și în privința afacerilor nóstre de tóte ḑilele

Acțiunea produce insuflețire și din insuflețire se nasc temeliile celor mai mari binefaceri, cari sunt menite a asigura prin vécuri, bunăstarea și înflorirea popórelor, cari simțesc și se însuflețesc.

Sĕ ne însuflețim totdeuna de scopurile mari, fraților meseriași, și în însuflețirea nóstră sĕ facem unul cât ḑece și ḑece cât o sută!!

Se ne însuflețim noi, pre cari ne privesce mai de aprópe acéstă cestiune, — căci e vorba de pânea cea de tóte ḑilele și de viitoriul nostru — și sĕ nu credem și sĕ nu gândim că inteligința nóstră scumpă și luminată, va sta nepăsătóre față de însuflețirea nóstră, ci din contră în bucuria ce va simți ea, ne va da mână de ajutoriu, ne va chema în juru-i, ne va privi în față cu dragoste și încredere și ne va arĕta căile cele bune prin cari vom trebui se trecem pentru ajungerea acestui scop. Căci dacă și până aci am ajuns, acésta tot numai inteliginței nóstre și îngrijirei sale părintesci o datorim și avem a o mulțămi.

Ea ne-a creat, ea ne-a crescut și tot ea ne va ridica sus, pe trépta perfecțiunei, unde ni se cuvine sĕ stăm.

Și când le ḑic acestea nu pretind sĕ ascultați cuvintele unui coleg al vostru, nu pretind ca cuvintelor neînsemnatei mele persóne, sĕ dați ascultare, căci ele nu vor avea puterea magică ca sĕ vĕ farmece, dar pretind și ve cer sĕ ascultați vocea timpului, care ne strigă sĕ ne însuflețim, se ne unim și prin unire sĕ ajungem la isbândă. Meritul meu, dacă va fi sĕ am v'run merit, apoi el va consta numai din aceea, că am interpretat vocea timpului. Atâta și nimic mai mult!

Și nici că m'a condus scopurile mărirei deșerte, când le-am scris tóte acestea; dorința de *progres*, étă ținta mea, la care voiu ținé cu îndărătnicie, chiar și când ar cădea asupra capului meu cele mai mari năpăstuiri de înjurii, și pentru care voiu lucra în tótă viéța fără sĕ perd câtuși de puțin speranța. Amic sincer îmi va fi cel ce va urmări acelaș scop, dușman îmi este, cel ce va sta în calea progresării causei meseriașului român.

Celui ce doresce sĕ se ocupe cu causa meseriașului român, nici când nu-i va lipsi materialul, căci el este fórte abundant fiind multe de făcut, numai cât cu articoli în ḑiare scopul nu se ajunge, dacă după o discuțiune interesantă și instructivă nu va urma și aplicarea în pracsă a ideilor. Și punerea acestor idei în pracsă, nu o vom putea face decât numai după-ce bărbații mai luminați ne vor sprijini, ne vor încuraja în nisuințele nóstre.

Sĕ sperăm că acéstă încurajare nu ne va lipsi! Se sperăm, că o pénă mai desteră va veni ca se discute acéstă cestiune și de sigur că dintr'o asemenea discuție va reeși lumina atât de mult dorită, care ne va îndruma apoi la fapte.

Cu acéstă speranță încheiu de o camdată șirul acestor articoli, scriși cu puțină pricepere, dar cu un dor nemărginit de progres, cu o inimă care bate și se însuflețesce pentru causa înaintării și înfloririi bunăstării meseriașilor nostri.

Devisa marelui și regretatului bărbat de stat C. A. Rosetti a fost: „*Luminéză-te și vei fi, voesce și vei putea!*“

Urmând și noi acestei devise: *Sĕ ne luminăm și vom fi luminați, sĕ voim și vom puté.*

T. Simtion,
meseriaș român.

Noutăți.

Stipendii. Cele 3 stipendii de stat și 2 din fundațiunea „Moga,“ fiecare de fl. 500 au fost conferite din partea consistoriului nostru archidiecesan următorilor: cele de stat lui N. Vătășan, I. Chendi și I. Steflea clerici absolvenți; ér cele din fundațiunea „Moga“ lui Axente Banciu (din Sĕliște) ascultător de filosofie și I. Mircea (din Cohalm) jurist. Mai departe comitetul central al „Asociațiunii transilvane“ a votat stipendiul de

500 fl. ce l'a folosit până acum d-şóra Alecsandrina Cunțan, absolventă a conservatorului de musică din Lipsca, acum profesóră la scóla superióră de fetițe, dlui I. Dămian, elev al conservatorului din Lipsca.

* * *

Delapidare. Procesul contra mai multor funcționari dela băile de sare din Turda s'a terminat. S'a putut constata o delapidare de 111,760 chile de sare. Toți funcționarii au fost ințeleşi şi au comis delapidarea în curs de mai mulți ani. Dauna erariului este considerabilă. Pe funcționarii fruntaşi Rátonyi, Lörincz, Krémer etc. i-au condamnat la câte 2—3 ani prinsóre, pe cei mai mărunți la arest de mai multe luni.

* * *

Episcop fără ochi. Foile magiare aduc următórea scire: Friedric Baltik, episcopul evangelic în Liptó-Szt.-Miklós este cu simțeminte amice față de magiari şi îndrumă cu energie învățătorii şi preoții sĕi panslavisti la lucrare patriotică. Aceştia îşi rĕsbună acuma asupra episcopului lor astfel, că îi trimit în epistole anonime fotografia sa cu ochii scoşi. Se dice, că Baltik a primit până acuma o mulțime de astfel de epistole.

* * *

Adunarea despărțĕmêntului Banat-Comloş al reuniunii invĕțătorilor, gr. or. români din eparchia Aradului, ținută în anul acesta în Sân-Nicolaul mare, a fost bine cercetată. S'au ținut mai multe disertațiuni din diferite obiecte de invĕțĕmênt, cari tóte au fost succese. Adunarea generală procsimă a acestui despărțĕmênt se va ținé în anul viitoriu în Ecica-română.

* * *

Canalisarea Oltului. Planul pentru canalisarea Oltului este gata şi aprobat întru tóte din partea ministeriului unguresc de agricultură, mai rĕmânênd a se statori numai cheltuelile. In sensul acestui plan, alviile Oltului în partea unde acesta trece pe teritoriul României, vor avé o înalțime de 355 metri, ér strîmtórea dela Turnul-roşu va trebui sĕ se lărgéscă. Prin canalisarea Oltului, care se va face prin acésta navigabil, se va deschide o nóuă cale de comunicațiune cu România, care pentru comerciu va fi de deosebită însemnătate, fiind puse în legătură mai apropiată căile ferate ungare cu Dunărea.

* * *

Un rĕspuns. „Dreptatea“ din Timişóra, a adus în nrul de Dumineca un articol intitulat: „Către membrii congresului higienic şi demografic“ drept rĕspuns diarului „P. Napló“. Articolul e scris în 3 limbi: românesce, nemțesce şi franțozesce. In el se arată volnicia, ce o esercită stăpânirea, nerespectarea drepturilor naționalităților, gravaminele românilor şi desvoltarea lor. Articolul încheie cu următoriul pasagiu:

„Cu inima deschisă ne-am asociat presei magiare în dorința, ca membrii congresului sĕ-şi îndrepte atențiunea şi spre starea politică a acestei țĕri. Cu constiința linişită le-o prelăsăm ca sĕ o aprecieze după cum se cuvine şi sĕ-şi deie verdictul. Ni-am ținut însĕ de o datorință patriotică şi națională, ca în fugitive trăsuri sĕ le arĕtăm şi calea, pe care sĕ se pótă orienta prin satele potemkiniane, ce li-se vor mai presinta.

„Ei au vĕdut multe prin capitala țĕrii şi acum vor mai şi călĕtori prin diferite ținuturi ale ei. Dar totul ce li-se va arĕta stă în contrast cu stările faptice, cu caractĕrul poliglot al țĕrii.

„Dacă dênşii vor sĕ cunóscă deplinul adevĕr, atunci vor trebui sĕ cerceteze ultimele locaşuri, ce statul le ofere românilor. Ér aceste mult grăitóre si pentru instituțiunile liberalismului din statul ungar prea caracteristice locaşuri sunt; Temnițele reg. ung. de stat“.

— Foile, ce ne-au sosit adi din Budapesta sunt fórte nemulțămite de resultatul congresului. „Hazánk“ scrie între altele: Privitoriul obiectiv trebue sĕ ajungă la convingerea, că *congresul în multe privințe a putut constata sĕrăcia nóstră*. In sensul acesta a scris şi „Egyetértés“ şi alte foi magiare.

* * *

Filocsera la Ighiu. Lui „Kolozsvár“ i-se raportéză, că dilele trecute un comisariu regesc de filocseră a esaminat fundamental viile de lângă Ighiu în Ardél şi a ajuns la tristul resultat, că mai mult de un jughĕr de viiă e bântuit de filocseră. Apariția filocserci în acest ținut desfăşură un tablou trist al viitorului, căci cea ce era Tokaj pentru vierii de acolo, este Ighiul şi împrejurimile: Țelna, Şard, Bucerdea vinósă, Cricău pentru poporațiunea din aceste cumune, în cea ce privesce isvorul de venit din cultura vinului. Se vor lua mĕsuri de urgență, ca plaga sĕ nu se lățéscă prea mult.

* * *

Himen. Dl Aurel Barbn (Budapesta) şi d-ra Minerva Maria Balinth (Sibiiu) îşi anunță fidanțarea lor.

* * *

Colonisare de unguri. Ministrul de finanțe unguresc a început pertractări cu contele Zsigrai pentru cumpĕrarea bunului acestuia din camuna Chirileu comitatul Aradului. Prețul bunului, 6000 jugĕre de mare, este 1,800,000 fl. Ministrul Wekerle are de gând sĕ coloniseze pe acest bun aprópe 500 de familii magiare din Hodmezö-Vásárhely, cari sĕ ințelege vor avé misiunea, sĕ magiariseze comunele române dimprejur.

* * *

O propunere. „Revista Economică“ din Bucuresci, face următórea propunere.

„Cestiunea românilor de dincolo nu este cunosbută la noi în țéră decât de către orăşeni: puțini sunt sătenii, cari sĕ-şi dee samă de cestiune. De aceea propunem, că în tómna acésta sau în primăvara viitóre, un congres al comunelor sĕ aibă loc la Iaşi pentru Moldova, şi în Bucuresci pentru Muntenia şi Dobrogea. Prin Liga culturală fiecare sat sĕ delege unlocuitor cu sciință de carte, care sĕ asiste la Congres. In aceaş di şi óră congresele sĕ fie deschise ér oratorii de frunte sĕ esplice representanților comunelor situația românilor supuşi țerilor învecinate şi sĕ le arete în acelaşi timp ce datorii avem noi românii liberi față cu frații nostri.

„Un banchet ar putea avé loc la urma congreselor şi broşurĭ scrise în stil popular sĕ fie împărțite congreşiştilor, carĭ sĕ-şi iee angajamentul, ca în prima Dumineca după întórcerea lor în sate şi la aceeaşi óră, sĕ citéscă conținutul broşurei consătenilor lor.

„Astfel in acelaşi timp întréga România va cunósce suferințele fraților nostri. Este o datorie, ca acéstă ideiă sĕ fie realisată; ea va constitui un suprem omagiu de încuragiare, pe care noi românii liberi l'am trimite românilor martiri“.

* * *

† Contele de Paris. Scirile din Paris anunță, că Louis-Philippe-Albert de Orleans, conte de Paris, pretendent la tronul Franciei şi căruia partisanii sĕi îi diceau şi Filip al VII-lea, a murit la Buckingam lângă Londra. Contele de Paris s'a născut la 1838, 24 August, prin urmare era de 56 de ani.

In 1861 el a publicat „Damas et Libau“ relațiile sale de călătorie în Orient.

In acelaşi an s'a angajat în trupele federale americane.

După căderea imperiului în 1870, francesii voiau sĕ-l proclame şef al lor, cu tóte că el aparținea ramurei cădute a burbonilor. Până în 1880, cât a trăit contele de Chambord, descedent în linie dréptă din Ludovic al XIV-a, contele de Paris a recunoscut acestuia dreptul la tron. Dela 1880 încóce după mórtea contelui de Chambord, el a prìmit sĕ păşéscă de candidat la tron şi de şef al partidului monarchist, căci ramura principală a burbonilor nu mai avea nici un nrmaş de naționalitate francesă.

In 1886, în urma unui bal somptuos, pe care contele l'a dat la Paris cu ocasia măritişului unei fice de ale sale cu prințul moştenitor al Portugaliei, bal, la care fuseseră învitați toți ambasadorii puterilor străine, guvernul republicei a început sĕ se îngrijéscă serios.

In diua de 11 Iunie, camera a votat o lege, prin care toți membrii familiei Orleans şi Bunaparte erau esplusați din Francia.

Contele de Paris a trebuit sĕ plece şi a locuit alternativ în Anglia şi în Spania, de unde-şi conducea partidul cu o óre care inteligență, dar cu multă sgârcenie.

Contele de Paris s'a însurat la 30 Maiu 1864 cu princesa Maria-Isabela, fiica ducelui de Montpensier.

El a avut doi fiii şi patru fete.

Una din fete, Marie-Amélie-Louise-Héléne, născută în 1865, e actualmente regina Portugaliei.

* * *

150,000 ómeni morți prin foc.

Sciri grozave sosesc din America. Secețile lungi, cari au bântuit vara acésta în Statele Unite din America, s'au sfîrşit cu o ne mai pomenită catastrofă. In sĕptĕmânile trecute s'au iscat nisce focuri uriaşe, cărora au cădut jertfă mai mult de 150,000 de vieți omenesci, afară de decile de mii de răniți şi afară că flăcările au potopit averea a cel puțin 50,900 familii.

Catastrofa a fost mai grozavă în oraşul Kinkley. Sâmbătă a fost sĕptămâna după amédi pe la 4 óre vêntul s'a întors fără de veste şi focul ce pustia pădurile din apropiere a intrat ca trăsnetul în oraş. Inainte de ce clopotele ar fi dat alarma oraşul deja era în flacări. Locuitorii, 17,000 dimpreună cu copii bĕtrâni şi bolnavi, cercau mântuire în tóte părțile Cel mai bine le-a umblat celora dintre ei, cari dimpreună cu vitele, s'au aruncat într'un lac adênc de patru picióre. Cei ce s'au aruncat în rîul Sandstone, au pierit.

Un conducĕtor de tren povestesce, că focul înainta cu o repediciune mai mare decât trenul. Familii întregi zăceau înăduşite de fum şi arse ca tăciunele, pe stradele oraşului. Lângă cadavrele morților zăceau cadavre de animale: cai, boi, bivoli, porci; apoi lupi şi alte animale sĕlbatice, cari de furia focului îşi căutară mântuirea în oraş.

Focul acesta uriaş s'a ivit în pădurile mari din America. Toți ómenii au fost arşi de vii. Statul Minesota este adi o pustie négră şi gólă, un mare mormênt, unde zac deci de mii de vieți stinse prin acéstă grozavă nenorocire.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

O brutalitate sălbatică.

Alba-Iulia, în 8 Sept. n. 1894.

Dacă ar sta cineva sĕ scrie tóte obrăsniciile, tóte pedepsele şi aruncurile, tóte brutalitățile şi fărădelegile, ce dilnic au sĕ le sufere românii din comitatul nostru Alba inferióră şi cu deosebire cei din cercul Aiudului, apoi ne ar trebui o gazetă numai spre scopul acela.

Românii din cercul Aiudului din grația atotputernicei stăpâniri unguresci au nefericirea a fi pedepsiți cu un pretor, care prin pedepsele, insultele, batjocurile şi bătăile fără milă, ce le aplică bieților români, voesce sĕ dovedéscă că e stăpânitor unguresc şi că îşi face datorința față de români aşa după-cum poftesce ideia de stat magiar; ba póte voesce ca românii din acest cerc sĕ țină minte, că au avut de pretor pe fiul marelui Bánffy-Paşa.

Acest pretor a citat pentru diua de 14 a lunei curente între alți mulți ómeni şi pe Iosif Şandru din Cetea, la cancelaria pretorială, unde fără nici un motiv a început a'l apostrofa cum face aprópe cu toți românii, că atât el cât şi celalalt Şandru dela Cetea, sunt hoți şi tâlhari. La acestea vorbe bietul om a rĕspuns: „Mulțămesc la Măria sa. Până acuma nu mi-a mai zis nime astfel de vorbe şi nici n'am sciut până acuma că sunt hoț şi tâlhariu!“

Aceste vorbe nevinovate au vătĕmat rĕu pe „Măria sa,“ şi urmarea a fost, că scoțind pe ceialalți ómeni din cancelarie s'a pus şi l'a bătut până a rupt douĕ bâte pe bietul om. L'a bătut adecă până s'a ostenit „Măria sa“.

Inzadar a strigat bietul om după ajutor, căci ómenii, cari priviau de pe la ferestri şi vecinii n'au cutezat sĕ între în cancelarie sĕ'l scótă din barbarele lui mâni.

Cele mai multe lovituri le-a căpĕtat bietul om peste cap şi peste picióre, de unde se deduce, că a voit sĕ-l omóre.

Astfeliu sdrobit l'a închis în temniță 24—26 de óre fără ca sĕ-i dea măcar apă de beut.

Se vorbesce că acest sălbatec pretor în decursul anului acestuia a mai bătut peste 20 de ómeni, firesce români.

Aceste sunt semne de dragoste pe temeiul cărora se póte încheia pace între români si unguri.

Aceste sunt merite, cari servesc de basă la ridicarea în posturi înalte a tuturor celor ce le săvêrşesc.

Cu de aceste merite se fac mari şi cinstiți înaintea celor mai mari ai lor.

Bánffy-Paşa se póte lăuda în parlamentul din Pesta cu meritele fiului sĕu.

Dacă bietul om era, după-cum ne descriu foile unguresci pe noi românii şi dacă nu ar fi cugetat bietul om la sórtea celor 5 prunci mititei ai lui de bună samă făcea cu pretorul ceea-ce a cugetat pretorul sĕ facă cu dênsul; dar românul are multă răbdare.

E trist. că sub stăpânirea unguréscă nici în cancelarii nu esti sigur de viéță.

Scirea acésta destul de tristă, Vĕ rog domnule redactor a o da publicității, ca sĕ vadă lumea cu ce judecători ne-a osândit Ddeu pe cei din jurul Aiudului.

Nu aş fi avut motiv a Vĕ comunica acéstă scire, dacă nu aş fi vĕdut însumi pe cel bătut şi dacă nu me ruga ca sĕ o fac acésta.

Stimător:
Scevola.

Apel

către frații preoți din archidiecesa Transilvaniei.

In comuna Feneş lângă Zlatna la 17/29 August a. c. pe la 1 óră după amézi a isbucnit un foc teribil, care a prefăcut în cenuşe 38 de case împreună cu tóte edificiile şi uneltele economice astfel, că cei 38 nenorociți astădi sĕ află în starea cea mai miseră, fără adăpost în préjma ernei, fără cele mai de lipsă lucruri, de cari omul are lipsă în fiecare di, căci elementul furios alimentat de vênt, pe lângă edificii a mistuit tot ce a aflat în case, şuri etc. Chiar vestmintele şi bucatele ce bieții ómeni le mai aveau, fiind ómenii duşi la lucrul câmpului nu s'a putut scăpa pot dice nimic, căci până ce sosiră acasă de a puté scóte ceva dinaintea pericului, focul a fost cuprins tóte, încât nu s'au mai putut apropia nime de curtea sa, care semăna cu un lac de foc. Dauna totală se urcă la vre-o 20 mii floreni. Ajutor până acum a incurs fórte puțin. Intre cei nenorociți sĕ află în prima clasă şi un confrate al nostru parochul Iosif Magda, cu o daună de aprópe 3 mii floreni. In astfel de împrejurări cred, că împlinesc numai o datorință sfântă când pentru confratele nenorocit me adresez fraților preoți din archidiecesă de a sări în ajutorul confratelui şi a-l ajuta fiecare cu cât îi va sta în putință.

Fraților în Christos!

Un confrate în Christos sĕ află în cea mai miseră stare şi lipsit de cele mai necesarii ale traiului de pe o di pe alta. Şi óre ca propoveduitoriu ai cuvêntului evangeliei de a ajutora pe cei lipsiți şi necăjiți nu trebuie óre sĕ precurgem cu esemplu şi sĕ ajutăm şi noi pe fratele nostru?

De aceea vĕ rog fraților sĕ ne arĕtăm demni de chemarea nóstră nu numai cu cuvêntul dar şi cu fapta. Ajutórele ce le veți trimite fratelui nenorocit Vĕ rog a le adresa dênsului, „în Feneş p. u. Zlatna“, sau subscrisului, care la moment îi voi preda tot ce am primit în favorul lui.

Dar sĕ nu uităm a colecta dela parochienii nostri şi pentru ceialalți nenorociți şi sĕ le alinăm şi lor suferințele, colectând dela ori si care va avé inimă deschisă daruri, fie acele ori şi cât de neînsemnate şi de ori şi ce natură, cari tóte se pot trimite tot la adresele sus numite.

Zlatna, 23 August st. v. 1894.

Petru Paul,
paroch gr. or.

Loterie.

Sâmbătă, în 8 Septembre, n. 1894.

Viena:	**25**	**62**	**70**	**65**	**82**
Timişóra:	**14**	**64**	**46**	**89**	**59**

Mercuri, în 12 Septembre n. 1894.

Brünn:	**49**	**67**	**87**	**85**	**38**

Nr. 346/894 [189] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt, de clasa a III în protopresbiteratul Geógiului I se escrie pe basa ordinului consistorial din 5 Iuliu a. c. Nr. 4250 B. prin acésta concurs a treia-óră cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual 416 fl. 50 cr. v. a.

Concurenţii au a si adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, dela care la dorinţă, pot primi informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii

Hondol, 3 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Geógiului I în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 377/894. [190] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de classa a III-a Moşna cu filia Nemşa, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 569 fl. v. a. intre cari este computat şi cuartirul.

Doritorii de a competa la acest post de paroch au a-şi asterne suplicele instruate conform legei subsemnatului oficiu până la terminul sus insemnat.

Mediaş, în 29 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. protop.

Nr. 281. [191] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunii Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din Februariu 1893 Nr. 1054 B. pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III Leschia din protopresbiteratul Cetăţii de pétră prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile, dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Venitele anuali împreunate cu acest post sunt 225 fl. statorite în sinodul parochial estraordinar din 17 Iuliu 1894 st. v.

Informaţiuni mai detaiate in afacerea acésta sĕ pot primi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi asterne suplicele lor concursuali instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetăţii de pétră, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênaţe, la 26 Iuliu 1894.

Teodor Şovrea,
adm. protopresb.

Nr. 188/1894 [164] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 60 fl. v. a. din fundaţiunea „Marinovici“ studenţilor români de gimnasiu ori scóla reală de aceeaşi categorie se escrie concurs cu termin până la 25 Septembre 1894 st. n. a. c.

Cererile sĕ se înainteze, în terminul indicat, la comitetul Asociaţiunii transilvane în Sibiiu, instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez în original sau în copie legalisată;
2. Testimoniu scolastic de pe semestrul din urmă al anului scolar 1893/4;
3. Atestat de frecuentare dela direcţiunea institutului în care de present cercetéză scóla;
4. Atestat de paupertate eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile intrate după termin, nu se consideră.

Sibiiu, din şedinţa comitetulu Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 5 Iuliu 1894.

Dr. Ilarion Puşcariu,
vicepreşed.

Dr. V. Bologa,
secr. II.

---

[173] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale greco-orientale române din jos semnatele comune în protopresbiteratul Cetăţii de pétră prin acésta sĕ escrie concurs cu terminul de 25 de ḑile dela prima publicare.

1. Berinţia cu comuna Cărpinişiu, învĕţător stabil în Berintia, salariu anual 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir corĕspunḑĕtoriu şi lemne de încălḑit
2. Cărbunariu, cu salariu anual 300 fl. şi anume: 200 dela popor 40 fl. din lada bisericei; şi folosinţa unui pămênt care aduce venit de 60 fl. la an, cuartir şi lemne de încălḑit.
3. Făuresci cu filia Plopişiu şi în Leschia un învĕţător ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunḑĕtor în Leschia şi lemne de încălḑit.
4. Fênaţe şi în comuna Ciocotişiu un învĕţător ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corĕspunḑĕtor în edificiul scólei din Fênaţe şi lemne de încălḑit.
5. S.-Copalnic şi în comuna Curtuiuşiu un învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. dela popor şi din banii bisericilor, cuartir în edificiul scólei din S.-Copalnic şi lemne de încălḑit.
6. Valeni cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Informaţiuni mai detaiate sĕ pot primi dela oficiul protopresb. subscris.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învĕţătoresci au a-şi asterne cererile lor concursuali instruate conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral p. u. K. Monostor.

Fênaţe, la 3 August, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea,
paroch.

Nr. 407/894 [188] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Bistriţei se escrie concurs cu terminul 30 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“

1. Borgo-Bistriţa, un post de învĕţătorésă cu salar anual de 300 fl. din fondul scolar; apoi 3 orgii lemne de foc şi grădină de legumărie.
2. Borgo-Prund, un post de învĕţătoriu şi un post de învĕţătorésă cu salar anual de câte 300 fl. din fondul scolar şi folosinţa grădinei scolare.
3. Caila, un post de învĕţătoriu cu salar anual de 300 fl. dela popor şi anume: 200 fl. repartiţie în bani éră 100 fl. in naturale (bucate);
4. Galaţi, un post de învĕţătoriu cu salar anual de 300 fl. dela popor, apoi cuartir, grădină de legume şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi vor căpăta informaţiuni mai de aprópe dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, unde sunt a se adresa şi suplicele instruite conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei.

Borgo-Bistriţa în 26 Iuliu, 1894

In conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Simion Monda,
protopop.

---

[169] 2—3

CONCURS.

Neivindu-se concurenţi la concursul publicat pentru ocuparea postului de învĕţător dirigent la scóla centrală capitală din Bran, devenit vacant, — sĕ escrie din nou concurs până la 10 Septembre v. a. c., când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl v. a. plătibili in rate lunare anticipative, cuartir şi 3 stêngeni metrici lemne de foc şi ¼ juger din grădina scolară.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta cererile instruate in sensul legilor scolare, la presidiul subscris, în Bran,

Bran, 10 August 1894.

Din şedinţa eforiei scolare.

Leontin Puşcariu,
paroch, preşed.

Nr. 464—1894 [192] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume, în bani 248 fl., viptuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl., cuartir şi grădină.
2. Trapold, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 220 fl., agri cu venit de 40 fl., 6 stêngini de lemne cu 40 fl., cuartir şi grădină.
3. Haşfalĕu, cu salariu anual de 300 fl. şi anume prin repartiţiune dela popor 200 fl., din cassa bisericei 100 fl., lemne de foc, cuartir şi grădină.
4. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.

Informaţiunile mai detaiate primesc concurenţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre se vor substerne subscrisului până la terminul susindicat.

Sighişóra, 19 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu respectivele comitete.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 1142—894. [181] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători vacante la scólele din comunele mai jos însemnate aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv de 15 Septembre a. c.

1. Agnita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei; preferinţă vor avé acei concurenţi, cari vor puté dovedi însuşirea a puté instrua elevii în cântările corale bisericesci
2. Bârghis, cu salariu anual de 250 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.
3. Ighisdorful-român, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.
4. Proştea, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.
5. Ruja, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.
6. Şulumberg, cu salar anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.
7. Verd, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.
8. Ghişasa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.
9. Ilimbav, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.
10. Selistat, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

Acei candidaţi, cari vor fi aleşi la aceste posturi învĕţătoresci sunt detori a ţiné Dumineca si sĕrbătórea strana şi sĕ cânte cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa vre-uuul din aceste posturi au a-si asterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Agnita, 8 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
prot.

Nr. 317/894. [194] 1—3

EDICT.

Marta Ciocănel, greco-or. din Porcesci, protopresbiteratul Avrigului, carea mai bine de ḑece (10) ani de ḑile a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Vasile Cărpinean, gr.-or. tot din Porcesci şi a pribegit în lume fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subscrisului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“, căci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul seu, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Avrig, 31 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

Nr. 490/894. [195] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Zidirea bisericei gr.-or. din parochia **Cohalm** protopresbiteratul Cohalmului, se dă în intreprindere pe calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné la faţa locului **Miercuri, în 14/26 Septembre a. c.** în scóla gr. or. din Cohalm **la 2 óre după améḑi** pe lângă suma preliminată de **5728 fl. 14 cr.** în bani.

Comuna bisericéscă dă materialul pétră, cărămidă, var, lemn, apă şi năsip, precum şi lucrul cu mânile si cu carĕle. Dela intreprinḑĕtor sĕ recere ca înainte de începerea licitaţiunei sĕ depună un vadiu de 10 % în numĕrar sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminarul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrul în intreprindere acelui măiestru, care va oferí cea mai mare garanţă chiar şi când acela nu ar fi minus oferent.

Cohalm, 7 August, 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 95 Sibiiu, Sâmbătă, 3|15 Septembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 2 Septembre 1894.

Politicianii și foile magiare au fost surprinse ḑilele aceste de-o enunciațiune privitóre la Ungaria, făcută de ministrul de finanțe rusesc, Witte, care petrece de present în Abazzia. Enunciațiunea a făcut-o ministrul către un colaborator al ḑiariului „Neue Fr. Presse“, în decursul convorbirei, ce a avut cu el. „N. Fr. Presse“ precum scim simpatiséză cu politica de magiarisare, urmată aḑi în Ungaria și astfel nu putem presupune, că scirea publicată ar fi tendențiósă, ci trebuie sě o luăm de adevěrată, ceea-ce îi dă însěmnătate.

In convorbire revenind la politică și în special la Bulgaria și la relațiunile politice dintre monarchia nóstră și Rusia, ministrul Witte a asigurat pe colaboratorul amintit, că țarul Rusiei este mare iubitor al păcii. La acésta colaboratorul a reflectat, că și monarchul nostru e iubitor de pace, adăugênd, că și de altfel politica esternă a Austro-Ungariei este inofensivă.

Ministrul Witte atunci a ḑis:

„A Austriei da, despre acésta sunt convins, e întrebarea numai, cum stăm cu Ungaria? Nisuința magiarilor este, ca totul sě magiariseze, la ei sunt cu totul altfel raporturile“.

Acésta enunciațiune, care a scos din sărite ḑiaristica jidano-magiară își are însěmnětatea sa din mai multe puncte de vedere.

Prin ea se dovedesce, că și cercurile oficiale rusesci sunt convinse despre tendința de magiarisare forțată și despre pericolul, ce póte sě urmeze din acésta pentru pacea Europei și tocmai din acest motiv ea nu este aprobată în afară, ér de altă parte ne arată la ce grad de amăgire de sine a ajuns ḑiaristica magiară și în genere politica de aḑi șovinistă.

Ca sě ne convingem despre acésta, n'avem decât sě esaminăm tonul foilor magiare, fie guvernamentale, fie oposiționale, în cestiune.

„Pester Lloyd“ se preface, că nu înțelege însěmnătatea enunciațiunii ministrului Witte; preferă a trece de puțin iscusit, de prost chiar, mai bucuros, decât sě recunóscă adevěrul.

„Egyetértés“, care asemenea o comentéză în un primarticol, purcede și mai curios. Něcăjită pe Witte, ḑice că el ca ministru rusesc nu póte, decât „sě jóce un rol de slugă“ al intențiunilor țarului, ér cu privire la enunciațiunea amintită mai sus, sě miră cum magiarimea sě fie periculósă pentru pacea europénă, „pecând tripla alianță nu a aflat nicăiri un razim așa de sigur, susținerea păcii nicăiri n'a fost așa de viu aprobată, ca tocmai în lumea politică magiară“. In fine declară simplu, că acusa de magiarisare nu este adevěrată.

Așadar nu este adevěrat că esistă nisuințe de magiarisare și întru cât chiar ar esista aceste nisuințe, „cari vreau sě schimbe composiția etnică în internul țerei“, aceste nu pot fi periculóse pentru pacea Europei, — așa filosoféză „Egyetértés“ ca și când încercările de magiarisare nu ar fi un isvor de cele mai mari nemulțămiri la tóte naționalitățile din Ungaria. Opinia publică magiară însě o négă acésta.

Unde trebuie mai mare amăgire de sine, decât cum o fac între altele aceste două foi de frunte magiare, una guvernamentală și alta kossuthistă? Vocile, ce resună contra politicei nefaste magiare, în presa magiară sau sunt retăcute sau sunt sucite și comentate așa, ca ele sě fie în cele din urmă pe placul șovinismului stăpânitor!

Foile magiare cred, că e destul, dacă „cicoșii“ de pe puste, cari nu sciu alte limbi decât unguresce, află din colónele lor, că politica magiară în tóte ale ei este bună și înțeléptă, apoi ḑică alții ce vor ḑice.

Politică ridicolă de struț!

Revista politică.

Din incidentul aniversărei a 10-a a visitei, ce regele Umberto a făcut-o la Neapol pe timpul cholerei, s'a inaugurat în mod festiv și în presența unui public numěros tabela comemorativă ridicată pe spesele orașului. Cu acésta ocasiune ministrul-președinte Crispi a ținut o vorbire politică, în care între altele a ḑis și următórele:

„Mě simt fericit, că pot constata, că nobilul și generosul nostru rege, când a venit la Neapol, ca prin fapte și vorbe sě împartă mângăiere, s'a întâlnit în acésta lucrare cu nobilul archiepiscop Sanfelice. (Esclamări; Sě trăéscă regele. Sě trăéscă Crispi!) Societatea trece acum prin timpuri critice. Mai mult ca ori când simțim lipsa, ca ambele autorități, civilă și eclesiastică, sě conlucre în concordie și sě readucă la calea adevěrului și a iubirei crestinesci poporul dus în rătăcire. Din ascunḑětórele întunecóse își ridică capul o sectă scârbósă, care și-a scris pe stindardul ei devisa: Nu ne trebue Dumneḑeu! Nu ne trebue domnitoriu! — Astăḑi la acésta sěrbătóre de aducere a minte asociându-ne toți, sě formăm o falangă, ca sě strivim acest monstru Sě scriem pe stindardul nostru: In numele lui Dumneḑeu și al regelui, pentru patrie! Sě arborăm acest stindard și sě arětăm poporului, drept semn al fericirei: „In hoc signo vinces!“

* * *

In 6 Septembre și-a ținut L. Lukács, secretarul de stat în ministeriul de finanțe, darea de ṣémă, ca deputat, înaintea alegětorilor sei unguri din Abrud.

Dênsul ca mâna dréptă a lui Wekerle, a făcut unele enunciațiuni, cari par a desavua enunciațiunile lui Hieronymi la Hatzfeld și Cojocna și cari pot conglăsui cu celea ale lui Wekerle și a sdrobitorului de naționalități din Oradea-mare.

Deputatul Abrudului încă nu recunósce de esistentă cestiunea naționalităților în Ungaria și cestiunea română în Transilvania; și dacă totuși esistă ceva, ce pe românii din Transilvania și Ungaria i-ar ține în o continuă fierbere, acésta este numai resultatul unei agitațiuni, pusă la cale de partidul liberal în unire cu Liga culturală din România, — agitațiune, care causéză multe neplăceri nu numai guvernului din Budapesta, ci chiar și celui din Bucuresci. — Nu are deci țéra și guvernul lipsă de legi speciale pentru delăturarea acestui rěu și în specie legislațiunea nu trebue sě aducă legi anume pentru mulcomirea românilor, cari n'au nici o causă de a se plânge. Intre Românii din Transilvania și Ungaria ar fi două feliuri de agitatori: agitatori pentru cari agitațiunile în contra ideei de stat magiar forméză modul lor de subsistență, și agitatori, cari parte sunt seduși, parte neorientați în afacerile publice. Deci datorința guvernului ar fi ca pe cei dintâiu sě-i nimicéscă, aplicând legile esistente cu cea mai strictă rigóre; éră cu privire la a doua categorie de agitatori datorința guvernului ar fi datoria unui medic, care făcênd diagnosa individuală a fiesce-cărui pacient, aplică și medicina amĕsurat diagnosei făcute; prin urmare și guvernul, cercând a cunósce mai de aprópe pe fiesce-care agitator de acest soiu, sě se silécă pe tóte căile a-l câsciga și a-l abate de a mai rătăcí pe calea apucată.

El nu află alt mod de sanare pentru acest rěu, numit cestiunea română, căci a pacta cu nescari ómeni a căror prim postulat politic este ruperea Transilvaniei de către Ungaria, ar fi nu numai o mare greșală politică, dar chiar un act nepatriotic.

Nu póte afirma nici el, că ar fi bine sě se mai susțină și pe viitoriu două legi electorale, și se póte, că acelea cu timpul se pot delătura prin legislațiune; acésta însě nu la dorința Românilor, ci mai mult spre a satisface unui postulat a întregei țĕri.

FOIȚA

Viața lui H. Schliemann.

(1822–1890).

(Urmare.)

Conform obiceiului seu, a depins și conturile acestuia. Dar fiind-că încredințase pe Dörpfeld ca se continue săpăturile în primăvara viitóre, opul apăru cu aditamentele acestuia și cu vorbirea eminentului representant F. Adler, în Nov. 1885 în limba germână la F. A. Brockhaus din Lipsca și totodată în cea francesă la Paris și apoi în cea englesă în Londra-Newyork. In opul de față capitlele referitóre la architectură le-a descris Dörpfeld, așa că în acésta direcțiune, ele ne ofere câteva disertațiuni dela erudiți specialisti, atât de bune, încât mai bune nici nu s'ar putea pofti.

Activitatea lui Schl. a fost aprețiată în Anglia cu multă căldură și recunosciință. Universitatea din Oxford deja la 1883 la distins cu rangul de doctor, ér Queens College l'a declarat de membru onorar al sěu. In urma desgropărilor dela Tiryns architecții englesi i-au oferit medalia cea mare a institutului regesc.

De atunci Schl. s'a apucat sě mai desgrópe și alte locuri. Dar nicăiri n'a dat de basa potrivită, pe care rěmânênd se pótă continua săparea și sě ajungă la vre-un resultat mai însěmnat. In cele dóuě ierni din anii 1886/7 și 1887/8 a călătorit prin Egipet. La cea din urmă ocasiune însoțit de Virchow. Din acésta călătorie a espedat museului etnografic din Berlin mai multe lăḑi pline de diferite obiecte interesante pentru perióda preistorică, precum și o colecțiune fórte frumósă din pânzăturile și brodăriile egyptene. Din primăvara anului 1887 la diferite ocasiuni a continuat pertractări serióse cu Creta. I-ar fi plăcut sě desgrópe colina cetății vechiului oraș Gnossos, care după cum a conclus din câteva sěpături de probă, astrucă în interiorul seu un palat regesc, asemenea celui din Tiryns. Dar durere, din causa pretensiunilor esagerate ale proprietarilor, a fost împedecat în realisarea intențiunilor sale!

După nisce săpături mai měrunte, sěvěrșite în Kythera, „în Pylosul cel năsipos“ și Sphakteria, cari au decurs fără óre care resultat mai deosebit, a urmat ultima întreprindere a lui Schl. din primăvara an. 1890, o săpătură mai intensivă în Troia. Ansă la acésta i-a dat disputa, care a durat în decurs de mai mulți ani și a causat lui Schl. multe supěrări. E Boetticher, capitan în pensiune, deja înainte de apariția opului sěu „Troia“, înainte de ce prin conlucrarea lui Dőrpfeld s'ar fi descoperit edificiile cele mari din cetate, cari stăteau în legătură, — referitoriu la schițarea cetății din „Ilios“, care înfățișau numěroși păreți, cari se încrucișau și la apărință erau despărțiți numai prin nisce clase mici, — a statorit teoria, că pe acésta colină nici când n'ar fi esistat locuințe pe sama locuitorilor, ci numai nisce camere pentru arderea morților. In favorul acestei teorii s'a citat tot ceea-ce a fost folosibil din raportul lui Schl. anume: că din încăperile cele mici au lipsit ori ce soiu de usi, — ceea-ce își află simpla sa esplicare în împrejurarea, că au rămas numai fundamentul pivnițelor, — mai departe, în aceea, că s'a aflat un număr considerabil de urne, după cum Schl. însu-și a numit aceste vase, cu tóte, că au fost numai nisce ulcióre de apă și óle de fiert, și în fine, că s'a aflat o mare cantitate de cenușe de lemn, despre care a amintit și Schl. în raportul sěu, care în urma esaminării lui Dörpfeld s'a dovedit că nu este altceva, decât dărîmăturile unui pěrete de cărămidă arsă. Teoria lui Bötticher și-a primit lovitura de mórte în urma desěmnării fundămentului, pregătită de Dőrpfeld și alăturată la opul întitulat „Troia“. In acésta au fost desemnate încaperile de 10—20 m. lățime, și în diferitele lor părți, după pragurile esistente, în locurile vechi, s'au dovedit și esistența ușilor. Față de acésta Bötticher nu s'a sciut altcum apăra, decât, că a declarat, că Schl. și Dőrpfeld au falsificat resultatul săpăturilor, prin aceea, că au spart păreții cei mici, cari conform fundamentului celui vechiu, au esistat, și că acésta au făcut-o ei numai ca sě creeze încăperi spațióse, palate și prin acésta sě restórne teoria lui. Tóte deslușirile binevoitóre ale celor suspiționați în modul acesta, precum și energicele lor proteste, au rěmas fără resultat. Bötticher a rěmas morțis pe lângă părerea sa, și dacă încăpățînarea sa n'a sedus pe nimenea din sferele sciintifice, unde, asupra adeverității necondiționate, presentate prin desěmnurile despre Troia, învěțații n'au dubitat nici un moment, cu tóte acestea publicul mai mare totuși mai avea ici-colea câte o bănuială.

(Va urma.)

Drepturile de autonomie, acordate diferitelor confesiuni în ţéră, încă au contribuit mult la nascerea agitaţiunilor naţionaliste din Transilvania şi Undaria; acelea la urmă s'au dovedit, ca o stâncă puternică chiar în mijlocul drumului, ce conduce la formarea statului unitar naţional, o stâncă, care periclitéză nu numai ajungerea scopului, ci chiar şi viéţa călĕtorului. Acéstă stâncă periculósă prin votarea proiectelor bisericesci a guvernului se va delătura cu desĕvêrşire.

* * *

Organul oficios al curiei romane (Osservatore Romano) scrie următórele: „Neue Fr. Presse" dela 2 Septembre scrie despre o inviaţiune provĕḑută cu esplicări, pe carea Em. Sa cardinalul secretariu Rampolla o ar fi comunicat — afirmative — verbal primatelui Ungariei, cu privire la ţinuta pacinică, ce episcopatul ar avé sĕ observe la aparinţă faţă cu M. Sa împĕratul-rege, în realitate însĕ faţă cu guvernul magiar în cestiunea proiectelor de lege religionare, pre cari le susţine acest guvern şi cari sunt destul de cunoscute. Intru cât sunt cunoscute pĕrerile Em. Sale secretariului de stat şi declaraţiunile sântului scaun făcute în mai multe rênduri şi în modul cel mai resolut în cestiunea acestor proiecte, — e superfluu a mai declara, că ceea ce comunică numita fóie, nu e alt-ceva de cât scornitură fantastică, al cărei scop e sĕ ducă în erore opiniunea publică, sĕ presinte în lumină falsă pre cei mai zeloşi apĕrători ai causei catolice şi prin acésta sĕ producă nedumerire şi inerţie în tabĕra catolică."

* * *

Contele Ferdinand Zichy sub titlul: „In ajunul luptei" publică următoriul apel:

„In 25 a lunei curente va pertracta comisiunea de trei a casei magnaţilor proiectele de lege legionare, votate de casa deputaţilor.

Aceste proiecte în multe privinţe sunt în contrast cu religiunea creştină, ér' din punct de vedere politic sunt periculóse chiar, pentru-că periclitéză religiositatea, moralitatea şi siguranţa referinţelor de drept.

Sciind ce sorţi, vĕḑênd ce resultat pot da aceste proiecte: aşa, precum ni-se presintă, nu le putem nici vota, nici ajuta la isbândă prin abţinerea nóstră.

Póte-se óre un creştin împăca cu gândul, ca sĕ se enunţe: creştin nu póte înceta de a fi creştin? Acésta în sine însĕşi e ceva imposibil. Dar' se póte întêmpla, că lĕpădându se cine-va de Chistosul creştin, ajunge între necreştini, ori se declară de inconfesional. Şi noi sĕ putem legalisa aşa ceva, sĕ-'i putem pregăti calea? Băiatul botezat deja sĕ-l eschidem din creştinism, eventual contra aplecărei sale? Va fi acésta lege creştină?

Şi numai ca taina căsătoriei sĕ se descrestinéscă facem lege cu privire la purtarea matriculelor, pe când aceea plătită, cu bani scumpi, între împrejurările actuale abia cu siguranţă problematică ni-ar putea serví?

Dar aceste proiecte nu numai în urmarea junctimului, ci şi din punctul de vedere al conecsiunei lor esterne şi interne stau strîns legate una de alta. Cel ce nu voesce una, nu póte vota nici cestealalte; cel ce a creḑut de inoportună pe cea dintâiu, acéstea eo ipso le combate; cine a creḑut acceptabilă legea căsătoriei, totuşi la acestea în forma lor actuală nu va putea adera.

S'ar puté şi ar trebui sĕ mai observ multe de tóte, dacă publistica nu le-ar fi discutat deja pe larg. Dar asupra celor de mai sus am creḑut, că de astădată pot atrage atenţiunea cu tótă resoluţiunea, pentru ca nici din partea mea sĕ nu se fi negligeat nimic, ce ar puté îndepărta pericľul".

Noutăţi.

Têrgul de ţéră al Sibiiului a fost preste tot slab cercetat. Se póte că şi timpul nefavorabil de ieri, Vineri, a contribuit la acésta. Têrgul de vite a fost mai binişor cercetat, dar vitele de rasă indigenă au fost de tot ieftine. Omenii sunt fórte ingrigiaţi: Bucatele ieftine, vitele ieftine, ér nutreţul pentru vite fórte scump. Mulţi şi-au vêndut vitişórele numai ca sĕ nu le mai bage în érnă, căci fênul îi costă mai mult decât vitele.

* * *

Conclusele comitetului central electoral al comitatului referitóre la reclamaţiunile despre listele alegĕtorilor dietali din cele patru cercuri electorale ale acestui comitat, pentru anul 1895 sunt espuse spre vedere publică în oficiul de vicecomite, în timpul din 20 până în 30 l. c. Sibiiu, 11 Septembre, 1894 Reissenberger, vicecomite.

* * *

Camera advocaţială din Sibiiu, pertratând în ḑilele trecute cestiunea suspendării dela drepturile advocaţiale a d-lui Dr. Raţ, condamnat în procesul memorandului nu a aflat substrat de suspendare.

* * *

Procese de presă. Cetim în „Dreptatea":

Afară de cei 15 articoli încriminaţi, a căror serie am publicat-o deja, procuratura a mai încriminat încă şi următórele publicaţiuni:

„Dreptatea Nr. 116. 1. „Protestarea profesorilor universitari din Iaşi", 2. „Marele meeting de protestare al ligei culturale", şi 3 cronica „Magiarisarea băieţilor valachi".

„Dreptatea" Nr. 118. „Tinerimea nóstră în foc" (art. de fond).

„Dreptatea" Nr. 120. „Revoltele românesci" (art. de fond) şi „Dela Arad" (coresposdenţă.)

„Dreptatea" Nr. 125. „Escortarea părintelui Domide" (corespondenţă din Blaş.)

„Dreptatea" Nr. 128. „Ultima lovitură" (art. de fond); şi (ed. de séră) „Ultimul for" (art. de fond.)

„Fóia de Duminecă" Nr. 22. (adaus la Nr. 117 al Dreptăţii): 1. „La procesul Memorandului", 2. „Românimea osândită", 3. Congres general al asociaţiunilor studenţesci"

Suma sumarum 26 procese.

* * *

Esposiţia cooperatorilor. In 29 l. tr. v. după améḑi s'a deschis esposiţiunea cooperatorilor români în grădina Cismegiu.

După puţina reclamă, ce s'a făcut din partea pressei bucurescene acestei esposiţii, trebuia sĕ-ţi escite mirare desvoltarea şi întinderea, ce a luat-o ea.

La 2 óre şi un cuart sosì principele moştenitor Ferdinand la pórta întâia de pe bulevardul Elisabeta. Alteţa sa regală fu întêmpinat acolo de ministri: Ionescu, Ghermani şi general Poenar, de ministrul Italiei Custopozi, de preşedintele esposiţie Dim. Butculescu, de primarul capitalei N. Filipescu, de generalii Arion şi Vlădescu, de prefectul poliţiei Deşiu ş. a. In sunetul imnului regal şi salutat cu uralele mulţimei principele Ferdinand înaintà până în faţa pavilonului central. Aici era aşteptat de I. P. S. S. Metropolitul primat încunjurat de înaltul cler, îmbrăcaţi în ornate bisericesci. A urmat apoi sfinţarea apei, oficiată de metropolitul primat. In decursul rugăciunilor a cântat corul metropolitan, ér după terminarea lor Metropolitul-Primate păşi cel dintâiu în esposiţie, stropind cu apă sfinţită localul ei. Apoi venì principele Ferdinand, urmat de ministrii etc. şi de public.

După acésta preşedintele esposiţiunei dl Butculescu salută pe príncipe printr'un frumos discurs, arĕtând mersul societăţilor şi esposiţiunilor cooperative dela 1881 încóce şi constatând progresele făcute.

A. S. R. principele Ferdinand rĕspunse rostind cu voce înaltă şi accent apăsat o vorbire măgulitóre.

Principele şi metropolitul primat au cercetat apoi diferitele secţiuni din pavilonul naţional. Intre aceste secţiuni este cu deosebire remarcabilă aceea, unde sunt espuse lucrările şi produsele de pe domeniile corónei.

Mai mulţi membrii a societăţii „Dacia Traiană" au esecutat un dans naţional în presenţa Alteţei Sale. După aceea principele merse împreună cu metropolitul primat la restaurantul Paraschivescu, unde fură primiţi de lăutari în costum naţional cu „Deşteptăte române".

Urmà apoi visitarea pavilonului internaţional. Intre obiectele espuse aici sunt de notat în special frumósele lucrări de industrie de casă română din Bucovina şi mai multe obiecte de industrie română din Transilvania!

* * *

Sfinţirea internatului de fetiţe române. In ḑiua de 28 (9 Septem.) s'a făcut în Cernăuţi sfinţirea „internatului de fetiţe române".

Actul sfinţirei internatului s'a sevârşit de I. P S. S. Mitropolitul Silvestru.

Intreg comitetul societăţii dómnelor cu zelósa sa presidentă d-na Elena de Popovici în frunte, primeau cu prevenirea cea mai afabilă óspeţii. La 11 óre a sosit Eminenţa Sa Mitropolitul, bineventat de d-na presidentă şi imediat a şi început actul sfinţirii, cu asistenţa domnului exarch Ioan Procopovici şi a diaconului Ianovici. După sfinţire şi rugăciunea implorărei duchului sfânt asupra elevelor din internat, Eminenţa Sa într'o cuvêntare ocasională a dat espresie viilor sale mulţămiri că i-a fost dat a sfinţi acest lăcaş menit pentru creşterea de adevĕrate maice românesci, avênd ca osemplu damele nóstre din „Societatea Dómnelor române" care cu atât zel represintă adevĕratele femei române bucovinene; şi acéstă activitate se póte desvolta sub blânda domnie a augustei case domnitóre Habsburgice.

După ce corul a finit cântarea Imnului poporal, Eminenţa Sa predând după vechea datină românéscă pânea şi sarea în mânile prea venerabilei presidente d-nei Elena de Popovici a felicitat-o, împreună cu întréga societate, dorindu-le succesul cel mai strălucit.

Dómna presidentă a mulţămit Eminenţei Sale pentru deosebita bunăvoinţă că a trudit şi în persónă a sfinţit acest locaş sfânt al culturei, care în viitor va aduce róde nepreţuite pentru biserica şi naţiunea nóstră.

Vicepresidenta d-na Sofia Stefanovici păşind înainte a rostit în numele comitetului un discurs aplaudat neîntrerupt de acei asistenţi, care urmau cu interes cuvintelor isvorite din inimă sinceră. A mai vorbit apoi directóra internatului.

* * *

Dela curtea română. Miercuri diminéţa a sosit la Sinaia princesa de Sacsa-Meiningen, sora M. S. împĕratului Germaniei, unde va petrece împreună cu curtea regală română.

* * *

Duel. „Magyarország" scrie, că Dr. Ignatz Weisz, şefredactorul foii guvernamentale „Brassó" a scris în luna trecută în interesul ḑiarului seu o epistolă privată comitelui suprem al comitatului Braşov, Victor Maurer, care atunci petrecea în Ischl. După ce fişpanul s'a rentors, Ignatz Weisz a fost confidenţial avisat, că comitelui suprem nicí decum nu i-a convenit recercarea sa epistolară Weisz vcind a se convinge despre acésts, în 6 Sept. l'a cercetat pe comitele suprem şi l'a întrebat, dacă este adevĕrat, că s'a indignat în urma acelei epistole. Urbanul comite suprem la acésta a dat un astfel de rĕspuns, care şi unui despot din Orient i-ar serví spre laudă. Intre altele el a ḑis şi acestea: „A fost o obrăznicie dela DTa, sĕ adresezi mie ca comite suprem epistolă". Weisz a respins vătĕmarea şi a provocat pe comitele suprem. Acesta însĕ a denegat satisfacţiunea, ḑicênd, că el a făcut în calitate oficială acea espresiune şi în local oficial. Martorii au redactat un proces verbal despre cele întêmplate. Braşovul întreg aşteptă acum cu încordare, că ce va mai fi.

* * *

Albumuri interesante. Fotograful I. Niculescu din Bucuresci, preşedintele societăţii Argeş, va da în curênd la lumină douĕ importante albume la care lucréză de 4 ani:

1. Albumul monumentelor ţĕrii cu descrierea lor istorică, şi al 2-lea Albumul costumului naţional din judeţul Muscel provĕḑut cu tot felul de modele de cusături şi alesături frumóse lucrate în colori după natură la faţa locului. Acéstă lucrare ne mai vĕḑută până acum la noi este fără sémăn de frumósă, de instructivă şi necesare a se găsi pe masa fiecărui român care îşi iubesce némul şi ţine la faptele strămoşilor sĕi.

* * *

Jasa Tomici, care precum sĕ scie a fost osândit la 6 ani temniţă sĕ află acum în temniţa din Vaţ. Tomici ar fi se scape în Octobre din închisóre şi se fie pus pe picior liber, însĕ condiţionat ca sĕ fie supraveghiat de poliţie. El s'a hotărît însĕ a rĕmâné în închisóre până îşi face tot timpul de osândă. In închisóre sĕ ocupă cu măsăritul.

* * *

Oficeri bulgari la manevrele României. Dela urcarea pe tron a principelui Ferdinand în anul acesta obvine primul cas, că oficeri bulgari sunt trimişi ex offo sĕ participe la manevrele armatei române. Acestia vor asista sub conducerea subcolonelului Nevanov, şeful provisoriu al statului major.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Agnita, 30 August 1894.

Onorate Dle redactor!

De mult se obtrud adversarii noştri prin feliurite apucături detestabile a stîrpi vitalitatea românului şi ce au dobândit? Eată ce! Forţele fisice şi spirituale ale poporului nostru, care a fost secoli dearêndul îmbrâncite de puterea vitregă a statului, au rupt cu o iuţélă frapantă lanţurile degrădătóre impuse de streini şi se manifestéză gigantic pe tóte terenele culturei generale. Dacă vedem mişcarea aceea vială. care sĕ desvóltă prin tótă ţéra în jurul instrucţiunii poporului, acelea enorm câştiguri morale pe tóte terenele: e imposibil, ca sĕ ne descuragiem, privind în viitoriu, e imposibil ca resultatele eluptate deja sĕ nu ne impinteneze la zel nou, la activitate graduată.

Mĕ aflu în plăcuta posiţie de a vĕ raporta şi eu despre o manifestare adevĕrat românéscă din jurul Agnitei. Studenţii români din ţinutul acesta în frunte cu teologul Victor Păcală avênd în vedere, că arangiarea de conveniri sociale este în timpul nostru un motor de căpetenie spre desvoltare şi nobilitare au arangiat si în anul acesta o astfel de convenire împreunată cu concert, teatru şi joc în comuna Şulumberg, la 27 August n.

Atât concertul cât şi teatrul au reuşit splendid, ceea-ce numai fală şi onóre póte sĕ facă tinerilor arangieri. Nu mĕ sfiesc a mărturisi, că deşi om vechiu şi care am avut ocasiune a asista la multe producţiuni de felul acesta, nu am fost nici odată aşa de adânc impresionat, aşa de tare pus în uimire ca în séra aceea. „Ce frumos e Dómne, când veḑi pe cel sĕrman plugar dela sate culegându-şi spicul de grâu sau vre un alt rod al muncei sale în arşiţa sórelui, cum cântând rĕstórnă brazdele câmpului, udat adese-ori de lacrimi şi sudori şi scăldat în sângele strabunilor sĕi cântând doine melodióse: de îţi străbat inima." Dar apoi cu cât e mai însufleţitor, vĕḑênd tot pe acel biet plugar îmbrăcat în haine festive, apărând înaintea unui public mare inteligent şi esecutând cu cel mai mare tact şi precisiune cântece corale în patru voci încât chiar bărbaţi cunoscĕtori buni de musică n'au putut a-şi esprima în destul admirarea lor. O impresie neasemĕnat de plăcută a făcut şi cuartetul „Hora plóia" esecutat de 4 fraţi Păcală, care au secerat îndelungate şi însufleţite aplause. Bravo tinerime scumpă! fală vouĕ, părinţilor, cari aţi sciut sĕ daţi o astfel de educaţiune mlădiţelor vóstre!

S'au predat piesele teatrale: „Cinel-cinel", „Nunta ţĕrănéscă" şi „Herşcu Bocegiul", de V. Alecsandri. Rolele au fost bine alese şi împărţite, aşa încât fie care tinĕr şi d-şóră cu o artă proprie numai specialiştilor în d'alde estea şi-au jucat părţile. Au jucat cam următorii tineri: fraţii Păcală (Aurel, Victor, Geni şi Valeriu,) Florian, Bologa, I. Conora, teolog abs., N. Viţĕlariu, d-şórele: Mariţi şi Victoria Părĕu, şi în fine absolventul de gimnasiu N. Manuil, care a predat cu atâta dibăcie pe Herşcul, încât a lăsat publicul încântat până la estrem.

Pela órele 11 s'a început jocul, care a durat până în ḑori de ḑi, când abia şi cu greu s'a putut despărţí publicul de locul, în care s'a aflat vre-o câte-va momente prea plăcute, ducênd cu sine cele mai drăgălaşe suveniri.

Onóre şi recunoscinţă i-se cuvine tinerimei inteligente din jurul Agnitei şi cu deosebire bravului şi zelosului teolog Victor Păcală, care nu a cruţat jertfă, ostenélă şi timp, pentru de a instrua atunci, când lucrul câmpului e în toiu, pe bravii ţĕrani români, şi de altă parte ca presedinte, pentru-ca convenirea sĕ aibă resultat strălucit, în ce nici nu s'a înşelat; precum şi coristilor ţĕrani, cari au fost aşa ḑicênd inima si sufletul la acéstă manifestare românéscă.

Referitor la o mare parte a inteligenţei din ţinutul acesta, care nici în anul acesta n'a dat semne de viéţă, fie-mi permis a mĕ serví de cuvintele tinĕrului preşedinte: „Dacă voim, ca róta progresului sĕ nu trécă pe lângă noi, dacă voim a ne ţiné popriul nostru viitoriu în consonanţă cu recerinţele timpului, desteptaţi-vĕ şi voi, cei ce sedeţi indiferenţi după cuptoriu şi alegeţi cestea din urmă:

„Inainte si pe calea aceasta, căci am puté întârḑia!“ *P.*

Cronică.

Zarand, în August v. 1894.

(De ale anotimpului. — Pentru monument. — Teatre. — Emulaţiune nobilă. — Scopuri filantropice. — Alegeri. — Varia.)

Vara trece şi ea. Sesonul mort e pe ducă. Muncitorul dela sat, boierul şi avutul dela scalde, profesorul din timpul de recreare, funcţionarul din biuroul seu, unde l'au făcut din când în când căldurile mari sĕ clipéscă din ochi, soldatul dela ecserciţiu şi femeia de la o muncă mai intensivă, ca în celelalte anotimpuri, — toţi şi tóte au sĕ-ţi spună dulci amintiri din anotimpul ce e pe ducă. Se pare, că numirea de seson mort în sens propriu e ceva riscat.

Pentru ţinutul nostru vara ce trece nu a fost bună, în general luată pentru ţĕrani. Recolta grâului încât se cultivă pe aici a fost cevaşi peste mijlocie, şi s'a făcut în bune condiţiuni. Tot astfel a urmat şi cu îmblătitul grâului, cei mai mulţi după vechiul sistem, cu îmblăcii. Pe ici colo s'au introdus şi câte o maşină de mână pentru îmblătit, precum şi ciururi, sisteme mai noue. Ce nu ar puté face în acest ţinut o reuniune agronomică? Şi încă cu atât mai mult, că reuniunea prin ómenii sei ar scí sĕ scótă pe mulţi ţĕrani de aici din munca lor obicinuită dar nerentabilă, şi le ar intórce privirea spre alţi rami de muncă. Te dóre, când veḑi ţĕrani muncind tótă vara pe culmile délului săpând la cucuruz, carele nici-când nu aduce atâta venit, cât lucru se pune la cultura lui. Nu li-s'ar renta óre mai bine economia de vite, stupăritul şi pomăritul, atât de priincios în acest ţinut. Sĕ sperăm, că timpul va îmbunătăţí tóte.

Recolta fênului a fost fórte slabă, éră otăvile nu s'au făcut în urma secetei mai îndelungate de loc. Nutreţul deja acum e scump, şi ţĕranii sunt fórte îngrijaţi cu ce vor sĕ ierneze vitele, altcum fără preţ, în decursul iernei. Póme, mere, prune, nuci, în unele comune sunt fórte multe, în altele nu. Preţul prunelor e fórte scăḑut. Mĕsura a 50—60 litre s'au plătit abia cu 30—35 cruceri macsimul. Ómenii au trebuit sĕ le vîndă, neavênd buţi unde sĕ le adune. Deja s'a început fertul vinarsului, altcum fórte puţin căutat. Nime nu ofere preţuri. Jidovii cari au pĕtruns în tóte colţurile Zarandului, mai pretutindenea au adunat ḑeci de buţi de prune, cu preţuri bagatele. Ici şi colo numai se afla şi între ómenii nostri puţini, cari sĕ le facă concurenţă, deşí fertul de vinars în mare cu căldări sistem mai noi, e fórte rentabil, chiar şi atunci când trebue sĕ mai aştepte după consumenţi.

Cucuruzul! E atât de slab încât nu se va plătí nici munca lui. Ploile dela începutul primăverei, apoi seceta îndelungată din vară, a nimicit aprópe desvoltarea cucuruzului, primul articlu de consum al ţeranului din aceste părţi. Preţul bucatelor e fórte scăḑut. Mĕsura de grâu frumos à 30 litre cu fl. 1.40—1 50 cr., tot în acest preţ se vinde şi cucuruzul

Ţĕranii intră în érnă plini de îngrijire pentru ei şi pentru vite. Lipsa de cucuruz şi fên va fi adânc simţită. Crisa economică, ce esistă în întréga ţéră va face fórte anevoiósă suportarea multor sarcini şi dări ce apasă poporul.

In toiul multelor afaceri din vară în ĕst anotimp am putut semnala şi în acest ţinut şi ḑile de distracţiune. Pentru monumentul lui Iancu s'au ţinut douĕ petreceri, al căror venit s'a urcat la 80 fl. Prima petrecere prin Iuniu în 18, ér a dóua în 5 August. In fruntea mişcării erau meseriaşi români. Intre ţĕranii din comune, începênd cu Bradul, încă s'a pornit o vie mişcare, şi s'a contribuit pentru monument Altcum Zarandanii sunt datori mai mult ca ori-cine sĕ contribue căci în mijlocul lor, sub falnicul secular goron zac osemintele lui Iancu. Ne-ar fi părut bine când Cebea, care de un secol se fălesce cu „Goronul lui Horea“, şi apoi cu crucea simplă a lui Iancu, sĕ o vedem în fruntea mişcărei! Dar sĕ tăcem, căci încă mare e numĕrul comunelor, cari pe viitor vor sĕ-şi ofere obolul lor.

Apoi teatre! Dar bine sĕ însemnám, că nu am avut actori de prin România, ca altădată, căci mare prăpastie e între noi şi fraţii români de preste Carpaţi Ungaria s'ar prăpădí, dacă ar mai fi cercetată şi de actori români. Actorii nostri erau diletanţi din aceste părţi. Inceputul l'au făcut tinerii gimnasişti din Zarand, anume fraţii Mateiu, octavanul Tisu şi alţii ca coadjutatori. S'au representat la 11 August n. în presenţa unui public numĕros din Brad şi giur „Şoldan Vitézul“, prin Nic. Mateiu, acesteia îi urma o piesă fórte comică „Corpul delictului“, apărut în ḑiarul „Doina“. Diletanţii, fraţii Mateiu, tinĕrul Tisu şi d-na German, şi-au predat rolele cu mult haz. Urmară apoi piesele alese cum am ḑice: pe sprîncénă anume: „Despărţirea Basarabiei“, cântată solo de I. Mateiu; „Noi ţĕranii dela ţéră“, cântată în cor; „Noi vrem pământ“, de G Coşbuc, declamată de Mateiu cu mult sentiment. Poesia a făcut profundă impresiune, cu deosebire între ţĕranii presenţi.

S'a finit serata cu „Somnoróse păserele“ de Eminescu cântată în duet careia a urmat „Hora“ jucată de diletanţi între cari erau vre o 10 domnişóre din loc în costume — cari luasere parte în cor. A urmat apoi petrecerea cu dans, vială, ca şi tóte petrecerile, unde studenţii sunt eroii ḑilei.

Preţul intrărei a fost mic — cu tóte aceste venitul seratei s'a urcat la 90 fl. v. a.. In public erau şi mulţi ţerani şi ţerane din loc şi jur.

La 18 August a jucat altă trupă „Lipitorile Satului“ Diletanţii erau din Brad, Băiţa, Baia de Cris etc. Piesa s'a predat bine în general. Publicul era numĕros — cinci părţi din giur şi abia a şésa din Brad. — Au escelat: Moş Ventură ţéra (Dr. Oprişa) mai mult, Aron Roman în rolul sĕu de argat sêrb, şi apoi Jidovul (tinĕrul naiv.) Candrea. Bine au fost jucate şi celelalte roluri. — Dnii Pop teslariul — Gligor apoi D-şórele: Costin în rolul Catrinei, şi Let. Rimbaş în rolul Marincei.

Apropos! Noi suntem fórte recunoscători celor ce dau semne de viéţă, mai vêrtos când au în vedere scopuri filantropice. Prima representare s'a dat pentru a se pune basa unui fond pentru ajutorarea elevilor sĕraci dala gimnasiul din Brad. A doua representaţiune s'a dat: pentru fondul morboşilor dela gimnasiul din Brad. Scopurile a fost nobile, şi totuşi s'au aflat ómeni, cari şi au pus carul în petri, ca prima representaţiune sĕ nu reese. Ruşine lor!

In fine o mică observare. La representaţiuni teatrali iau parte şi străini — cum s'a întêmplat şi la cele douĕ de sus — Nu e bine credem — a pune pre scenă fiinţe delicate în roluri ce nu corĕspund nici etăţii, nici desvoltării lor. A juca o domnişóră de 13—14 ani, gingaşă, inocentă rolul unei femei de 35 — ani, măritate care are fecior june, éră alta de 14—15 rolul de amoreză, ni se par lucruri riscate, mai vêrtos atunci când cineva s'a ridicat de pre bancile scólei, spre a păşi pre bină.

Bunul simţ ne ḑice, că nu e bine, éră strĕini ne critică mai aspru ḑicênd, că nu se cuvine.

*

La 25 August representanţa gimnasială din Brad a ales de învĕţător la scóla normală pre dl Petru Cioran, unicul concurent cualificat; éră la scóla populară din Brad în 28 August comitetul parochial a decis a propune Ven. Cons. spre denumire pre tinerii: Şuiaga şi Luca.

*

Se fac mari pregătiri spre a lega Bradul cu Iosasii — prin linie ferată.

Cor.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dela Sighişóra în jos pe Têrnavă dăm de orăşelul Ibaşfalău (numit şi Elisabetopole), aşeḑat în drépta riului. Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român greco-catolic, (prot. Ibaşfalăului), de care sĕ ţin 20 de parochii şi mai multe filii, cu 6456 de credincioşi, apoi un tribunal şi câteva societăţi culturale şi de binefacere. Intre zidiri sunt de însemnat dóuĕ biserici rom. cat. Una din ele se află în piaţă, are dóuĕ turnuri şi o bibliotecă însemnată; lângă ceealaltă sĕ află o mănăstire arméno-catolică (a mechitariştilor). Lângă piaţă este şi un vechiu castel, odinióră proprietatea lui Apafi, care în parte este ruinat, ér în o parte a lui sunt de regĕtorii.

Ibaşfalăul are 2795 de locuitori, între cari preste 900 sunt români, la vre-o 200 nemţi, ér maioritatea o formézǎ armenii.

Intre popórĕle, cari au venit în frumósa nóstră ţară şi s'au aşeḑat între băştinaşii ei locuitori, între români, sunt şi armenii. Ei sĕ trag din Asia, unde şi acum sĕ află fii de-ai acestui popor, sub stăpânire turcéscă. După-ce ţara lor neatârnată a fost cuprinsă de turci, un numĕr mare de armeni, ca sĕ scape de prigonirile turcesci, s'au refugiat în Europa şi s'au stabilit mulţi în ospitala Moldova. Mai târḑiu fiind şi aci ameninţaţi de turci, au căutat adăpost la noi în Ardél, la anul 1671. Prinţul de atunci al Ardélului, Apafi i-a aşeḑat în dóuĕ oraşe, în Ibaşfalău şi Gherla, dându-le drepturi însĕmnate. Ei zidiră aceste dóuĕ orăşele şi ele rĕmaseră până în ḑilele nóstre orăşele armene. Ocupaţiunea lor a fost dela început negoţul şi ca neguţători armenii s'au aşeḑat şi prin alte oraşe ale ţĕrii, cu deosebire prin oraşele unguresci şi secuiesci. Mai mulţi sĕ află în Ciuc-Szépviz, Ciuc-Şimleu, Sân-Miclăuşul Giurgeului, Remetea etc. apoi în numĕr mai mic prin Turda, Cluş, Deş etc.

Ei sĕ ocupă şi acum cu deosebire cu negoţul, parte cu negoţul mĕrunt, avênd prăvălii prin diferite oraşe, parte cu negoţul de vite; ca negustori de vite ei cercetéză tóte têrgurile mari de vite ale Ardélului. Armenii până acum nu s'au amestecat prin căsătorie cu alte popóre de-ale patriei nóstre; din causa acésta ei şi-au păstrat până aḑi tipul lor original: stătură mică, faţa brunetă cu un teint la bărbaţi gălbuiu la femei alb, ér pĕrul negru ca péna corbului. Limba înse încet cu încetul şi o uitară, aşa că aḑi mai toţi vorbesc ungurescе şi numai bĕtrânii mai pricep şi vorbesc limba arménă. Pe când astfel ei sunt în parte ungurişaţi, e interesant, că numele lor sunt românesci, precum: Harnic, Patrubani, Covrig, Capdebou, Ostian etc. Aceste nume li-s'au dat probabil în Moldova, căci şi episcopul lor, cari i-a condus în Ardél a purtat nume românesc: Verḑerescul.

(Va urma).

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmântului XXX Sighişóra al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, conform decisului luat în şedinţa comitetului ţinută la 10 Maiu a. c. se convócă în oraşul Sighişóra pe ḑiua de 8/20 Septembre a. c. 2 óre d. a. în scóla română.

La acésta adunare sunt rugaţi a participa în numĕr cât de mare atât membrii despărţĕmêntului cât şi toţi românii, cari cunoscând scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale române, se intereséză de înaintarea ei. In special sĕ rógă on. preoţime a influinţa în acésta direcţiune asupra poporului

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin directorele sĕu.
2. Disertaţiuni, cari au a se presenta directorului în scris cu opt ḑile înaintea adunării.
3. Raportul comitetului despărţĕmêntului despre activitatea sa dela reactivarea despărţĕmêntului.
4. Comunicarea ordinilor comitetului central al Asociaţiunii transilvane dto 16/XII 1893 Nr. 596 11/1 1894 Nr. 598.
5. Insinuarea membrilor noi şi încassarea tacselor.
6. Staverirea listei membrilor Asociaţiunii din acest despărţĕmênt.
7. Destinarea locului pentru procsima adunare generală.
8. Propuneri din partea membrilor.
9. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
10. Inchiderea adunării prin directorele.

Intrunire socială în grădina Winter.

Sighişóra, 26 Iuliu (7 August) 1894.

Director:
D. Moldovan, protopop.
Demetriu Petric, actuar.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“, nr. 16 cu următoriul sumariu:

„Sonet“, de Ilie Demetrescu. — „Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. — „Intre risipuri“, de T. Bocancea. — „Mărturisirile Dorettei (trad.) de Ioan Cândea. — „Spune-mi spune-mi, inimióră“, de O. Bocca. — „Scrintitul“, de S. M. — „Tipuri caracteristice“, de Theophrast. — „Rămurele“: „Cetăţuia“, de Ilarie Chendi. „Din înţelepciunea lumei“, de Jeronim Bariţiu. — „Feliurite“.

* * *

— „*Poveştite Bănatului*“, culese din gura poporului bănăţan de George Cătană învĕţător. Tomul II. Gherla. Proprietatea, editura şi tiparul tipografiei „Aurora“ Andreiu Todoran 1894.

— „*Lira Bihorului*“, Balade poporale de Antoniu Popp. Gherla. Proprietatea, editura şi tipariul tipografiei „Aurora“ A. Todoran 1894.

— „*Istoria Ungariei*“, şi Elemente din Istoria Generală pentru scólele poporale de Dr. Nicolau Pop, fost conrector, profesor şi asesor consistorial. Ediţiunea a doua revidată şi îndreptată. Preţul: broşat 20 cr. = 40 bănuţi. Braşov. Editura lui H. Zeidner. 1894.

— „*Pórta raiului*“ carte de rugăciuni pentru prunci. „*Calea cerescă*“ carte de rugăciuni mai mare pentru adulţi, compuse de Constantin Lucaci preot, avênd fiecare câte un apendice de învĕţături morale. Preţul la cea dintâiu e 20 cr. La a doua 30 cr. Sĕ află şi ediţii de lucs.

Nr. 350/894 [180] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr. orient. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Iliei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual: *a)* în bani gata 150 fl. v. a. repartiţiaţli în popor, *b)* 64 cară de lemne evaluate cu 76 fl 80 cr., *c)* venitele cantorale computate în 34 fl, *d)* cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Boiul, de sus, şi Boiul de jos, cu salariu anual de 300 fl. v. a. rapartiţiaţi în popor, şi grădină de legumi.

3. Certegiu de jos, cu salariu anual de 300 fl. v. a. parte repartiţiaţi în popor, parte din venitele regalului.

4. Gothatea, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi adecă: *a)* 12 jugere pămênt cu venit anual de 200 fl. v. a. *b)* 1 grădină de 1 juger cu venit de 35 fl. v. a. *c)* bani gata 35 fl. v. a. şi *d)* 3 stêngini lemne lungi computate în 30 fl. v. a.

5. Micănesci, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi anume: *a)* 200 fl. v. a în bani gata repartiţiaţi în popor, *b)* 80 cară de lemne în preţ de 80 fl. v. a., *c)* venitele cantorale computate în 20 fl. v. a., *d)* cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi.

6. Uleş, cu salariu anual de 300 fl. v. a. repartiţiaţi în popor, cuartir liber şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ receere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, şi modul de plătire al salarelor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie, împreună cu instruire în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu elevii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au se-şi astérnă suplicele lor cuncursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, 11 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

In absenţa protopresbiterului:

Avram S. Pĕcuraru,
presbiter.

Nr. 395/1894 [193] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele confesionale gr.-or. din protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Alămor, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune.

2. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir în edificiul scólei. Alesul învĕţătoriu sĕ aibă desteritatea în cântările bisericesci spre a putea ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis.

Sĕlişte, 10 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei in conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 626—894. [177] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Ternavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugăre 242☐ pamênt arătoriu şi fênaţ, dacă învĕţătoriul va fi apt şi de serviţiile cantorali, atunci are se priméscă şi stola usitată ca atare plus curtea şi grădina cantorală, apoi cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2 Craciunel, cu salariu anual de 300 fl. care constă din 220 fl şi 100 ferdele cucuruz, cuartir şi lemne de foc.

3. Şilea, magiară salariu 300 fl. scólă micstă cu gr. catolicii.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi vor avea a asterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kűkűlövár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 8 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral g. or, al tractului Têrnava in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ncolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 1142—894. [181] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători vacante la scólele din comunele mai jos însemnate aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv de 15 Septembre a. c.

1. Agnita, cu salariu anual de 300 fl, cuartir, lemne de foc şi grădina scólei; preferinţă vor avé acei concurenţi, cari vor puté dovedi însuşirea a puté instrua elevii în cântările corale bisericesci.

2. Bârghis, cu salariu anual de 250 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

3. Ighisdorful-român, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

4. Proştea, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

5. Ruja, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

6. Şulumberg, cu salar anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

7. Verd, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

8. Ghişasa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

9. Ilimbav, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

10. Selistat, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc si grădina scólei.

Acei candidaţi, cari vor fi aleşi la aceste posturi învĕţătoresci sunt detori a ţiné Dumineca si sĕrbătórea strana şi sĕ cânte cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-si asterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Agnita, 8 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
prot.

---

[173] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale grecoorientale române din jos semnatele comune în protopresb. Cetăţii de pétră prin acésta sĕ escrie concurs cu terminul de 25 de ḑile dela prima publicare.

1. Berinţia cu comuna Cărpinişiu, învĕţător stabil în Berintia, salariu anual 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir corĕspunḑĕtoriu şi lemne de încălḑit

2. Cărbunariu, cu salariu anual 300 fl. şi anume: 200 dela popor 40 fl. din lada bisericei; şi folosinţa unui pămênt care aduce venit de 60 fl. la an, cuartir şi lemne de încălḑit.

3. Făuresci cu filia Plopişiu şi în Leschia un învĕţător ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunḑĕtor în Leschia şi lemne de încălḑit.

4. Fênaţe şi în comuna Ciocotişiu un învĕţător ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corĕspunḑĕtor în edificiul scólei din Fênaţe şi lemne de încălḑit.

5. S.-Copalnic şi în comuna Curtuiuşiu un învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. dela popor şi din banii bisericilor, cuartir în edificiul scólei din S.-Copalnic şi lemne de încălḑit.

6. Valeni cu salariu anual 300 fl cuartir şi lemne de încălḑit.

Informaţiuni mai detaiate sĕ pot primi dela oficiul protopresb. subscris.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învĕţătoresci au a-şi asterne cererile lor concursuali instruate conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral p. u. K. Monostor.

Fênaţe, la 3 August, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea, paroch.

Avis de licitaţie.

Prin care sĕ aduce la cunoscinţă publică, că: **Duminecă, în 23 Septembre a. c. căl. nou,** se vor vinde din partea comisiunei economice comitatense, în licitaţiune publică următórele obiecte, aparţinĕtóre păn' ací scólei agronomice din Rĕşinari, şi anume: [196] 1

1. **12 oi de rasă „Zigaie“,** intre care sĕ află 4 berbeci, 4 oi fătătóre şi 4 mei.

2. **Intreg materialul din care este clădită lăptăria comitatensă** pe muntele Buru, material care apoi va fi transportat de pe locul clădirei de aḑi.

Licitaţia se va ţiné *după prânḑ la 3 óre, în cancelaria comunală din Rĕşinari* şi obiectele cumpĕrate sunt a se solví în bani gata.

Sibiiu, 12 Septembre, 1894.

Comisiunea esmisă:

Ioan de Preda. Martin Schuster.

Nr. 490/894. [195] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Zidirea bisericei gr.-or. din parochia **Cohalm** protopresbiteratul Cohalmului, se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné la faţa locului **Miercuri, în 14/26 Septembre a. c.** în scóla gr. or. din Cohalm **la 2 óre după améḑi** pe lângă suma preliminată de **5728 fl. 14 cr.** în bani.

Comuna bisericéscă dă materialul pétră, cărămidă, var, lemn, apă şi năsip, precum şi lucrul cu mânile si cu carĕle. Dela intreprinḑĕtor sĕ recere ca înainte de începerea licitaţiunei sĕ depună un vadiu de 10 % în numĕrar sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminarul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrul în intreprindere acelui măiestru, care va oferí cea mai mare garanţă chiar şi când acela nu ar fi minus oferent.

Cohalm, 7 August, 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 1000/94 [172] 3 –3

Păşunat escelent de érnă pentru oi

sĕ esarêndéză şi anume: 293 jugĕre şi 1000 stâng. pătr. în un complecs pe o cóstă puţin păzişe pe timpul dela **1 Octobre 1894** până la **1 Aprilie 1895**; şi un alt complecs de 107 jugĕre 1456 stâng pătr. cea mai bună fânaţă lângă **„Têrnava mare“** pe şes liber pe timpul de la **1 Novembre 1894** până la **1 Aprilie 1895.**

Doritorii de a esarênda aceste păşunate sĕ se adreseze verbal sau în sçris la subscrisul oficiu.

Bratei, (p. u. Mediaş) în 24 August 1894.

Oficiul comunal.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

☞ în Timişóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 33—52

☞ *Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.* ☜

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**
Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Marţi, 6|18 Septembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
entru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articuiii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6039 Scol.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Pe calea comitetelor administrative comitatense a venit la cunoscinţa consistoriului archidiecesan, că organele nóstre inferióre bisericesci in cele mai multe casuri nu au însinuat până la terminul din 25 Iuniu a. c. suma salariului învĕţătoresc, care restézá din suma minimală de 300 fl., şi deşí se apropie terminul de 25 Septembre 1894 st. nou, faptice nu au înaintat cerere pentru întregirea sumei restante.

Deóre-ce scólele, cari nu sunt insinuate şi pentru cari nu s'a cerut dela stat întregirea salarielor, se consideră ca scóle cu salariu normal de 300 fl., şi unde salariul normal faptice nu se va presta, prin acésta scóla îşi perde caracterul confesional, cu provocare la cerculariul consistorial din 29 Maiu a c. Nr. 3686 Scol. oficiile protopresbiterale se fac din nou atente la îndatoririle, cari li s'au indicat prin acel cerculariu, cu deosebire în privinţa înaintărilor de cereri pentru întregirea salarielor, fiind ele în mare rĕspundere la casul de a nu observa terminul ultim de 25 Septembre a. c. st. n.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 1 Septembre, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Cestiunea română la Haaga.

Dela un amic al fóiei nóstre primim următórea apreţiare a cestiunei române la Haaga:

In primele ḑile ale lui Septembre s'a intrunit la Haaga conferinţa interparlamentară, senatori şi deputaţi ai statelor mari şi mici europene. Scopul acestor conferinţe e aflarea modalităţilor de a se pune capĕt rĕsbóielor, şi a le preveni pre aceste prin adoptarea arbitragiului.

Că-şi vor ajunge scopul aceste conferinţe, fie şi într'un timp mai depărtat e o cestiune a viitoriului. Atâta însĕ e constatat, că cestiunile desbătute în aceste conferinţe prin autoritatea bărbaţilor, ce iau parte, totdeuna atrag asupra lor atenţiunea opiniunei publice europene. Acésta o scie prea bine guvernul magiar, o scie şi pressa magiară.

Mai scia guvernul şi pressa magiară, că la conferinţa din Haaga are se vină pe tapet şi cestiunea naţionalităţilor în statele poliglote. Era de temut, că punêndu-se cestiunea chiar şi numai în abstracto, în firul discusiunei va vení vorbă despre starea insuportabilă a românilor din Ungaria.

Nu a fost destulă alarmarea opiniunei publice europene prin odiosul proces al Memorandului, nu au fost destul în urmă „Vocile latine" ca sĕ ne compromită în faţa Europei? Sĕ mai fim aduşi înainte, şi se ni se frece hrean sub nas şi în conferinţa interparlamentară? şi-au ḑis guvernul şi preste tot magiarii.

Pĕcătosul totdeuna pórtă gróza în sin. Pressa magiară de timpuriu a inceput a sufla în trompetă şi a născoci că românii din România vor merge cu ridicata, 40—50 inşi la conferinţa din Haaga; de altă parte anunciau că şi dênşii se vor presenta în numĕr insemnat. Li s'a respuns bărbătesce din partea română că: da, românii vor merge, dar abia vre-o câţi-va şi vor apera drepturile naţionalităţilor. Românii s'au presentat vre-o 6 inşi, în frunte cu meritatul preşedinte al Ligei: V. Urechiă, éră dintre magiari vestitul Pázmándy Dénes, carele se presentase şi la Cluş cu ocasiunea pertractărei procesului memorandului. Pre când aceste se întêmplau la lumina ḑilei, pre atunci după culise guvernul magiar ajutat de guvernul austriac a pus tóte în mişcare, pentru-ca la votare sĕ cadă raportul delegatului elveţian, Gobat, carele avú sĕ pună pe tapet cestiunea naţionalităţilor.

Discusiunea urmată între delegatul român Urechiă şi între representantul Austriei Baron Von Pirquet, Dr. Hirsch representantul Germaniei, delegatul frances Traireux şi cel olandes cu ocasiunea punerei pre tapet a raportului Gobat, au scos la ivélă că delegaţii statelor mari erau înţeleşi asupra respingerei raportului şi luarea dela ordinea ḑilei. Delegatul magiar Pázmándy nu luà parte la şedinţă. Sigur scia că dl Urechiă nu le va remânea dĕtoriu magiarilor; Luptă bravă purtat-a preşedintele Ligei, afront apăsat a făcut Baronului Von Pirquet, căruia i-a ḑis că, „după cum se vede n'a cetit decât gazetele unguresci". Von Pirquet cerea se nu se desbată cestia ungurilor şi a românilor cu nici un preţ. Resultatul discusiunei a fost, că d-l Gobat şi-a espus verbal raportul, în carele ḑicea:

„1. Că într'un stat polietnic nimenea nu póte fi lipsit direct sau indirect de drepturile politice. Naţionalităţile, cari formézá un stat, au drept la o representaţiune echitabilă în tóte serviţele publice. 2. Naţionalităţile au dreptul a fi recunoscute ca atari în un stat poliglot".

Ori cât de just şi corect era raportul, el a fost luat dela ordinea ḑilei cu 10 contra 7 voturi în urma unei neînţelegeri.

Atâta a fost de ajuns pentru-ca Pázmándy sĕ-şi iese din piele şi sĕ trimită presei magiare, cele mai tendenţióse rapórte. Presa magiară a saltat şi saltă şi aḑi.

Bucuria însĕ nu ţinú mult. Conferinţa şi-a vĕḑut erórea şi la propunerea representantelui frances Traireux în şedinţa următóre: „a desaprobat nedreptăţile făcute naţionalităţilor în Ungaria".

Acésta însĕ nu fú destul lui Pázmándy. Ingâmfat ca şi toţi conaţionalii sei a propus că: conferinţa interparlamentară în 1896 sĕ sĕ ţină în Budapesta. Propunerea era cutezată.

Representantul Urechiă cu francheţa i indatinată a spus că: „conferinţa nu se póte ţiné în o ţéră, unde resboiul e perpetuu, şi noi românii vom participa la o conferenţă în Budapesta numai când fraţii nostri vor fi împăcaţi prin guvernul unguresc."

Conferinţa între aplause a respins propunerea lui Pázmándy.

Causa dréptă a românilor în ultima analisă a triumfat la Haaga. Representanţii Europei culte au recunoscut nedreptatea, ce li-se face românilor din Ungaria deoparte, ér de altă parte au dat sĕ înţelégă ungurilor, că sunt deplin demascaţi, şi nu mai pot orbí pe nimenea, fie şi cu intrevenirea guvernului.

Noi nu putem decât sĕ ne bucurăm de resultatul conferenţei, carele a produs un viu echou în tóte inimile române.

Onóre preşedintelui Ligei, şi colegilor sei!! Ce vor mai ḑice fraţii magiari, nu cumva Liga a cumpĕrat şi pe membrii conferenţei interparlamentare??

Inţelegere. Dóuĕ cerculare de acelaş cuprins, apărute acum de curênd unul de la consistoriul archidiecesan gr. or. al nostru din Sibiiu şi celalalt de la consistoriul metropolitan gr. cat. din Blaş, ne vestesc în mod îmbucurător, că acestor dóuĕ consistóre le-a succes „a ajunge la o înţelegere deplină cu privire la înfiinţarea şi susţinerea scólelor confesionale române" în comunele, unde locuiesc credincioşi de-ai ambelor biserici şi unde una din aceste dóuĕ comunităţi bisericesci singură din puterile sale nu-şi póte susţiné scólă proprie.

Inţelegerea acésta este cuprinsă în 10 puncte, în cari se statoresc principiile, după cari au a purcede autorităţile competente, în locul prim oficiile protopopesci, ca sĕ se ajungă scopul intenţionat. Inainte de a se iniţia şi încheia acest pact, s'a făcut în unele comune astfel de înţelegere între credincioşii celor dóue confesiuni, pentru susţine-

FOIŢA.

Viaţa lui H. Schliemann.

(1822—1890).

(Incheiere).

Un alt individ, convins despre adeveritatea causei sale nici n'ar fi mai reflectat la acest lucru. Dar nu aşa Schl. El, care primia în modul cel mai afabil chiar şi pe pruncii ómenilor celor mai sĕraci, îndată ce-i se presintau în manta de erudiţi, el nu s'a putut răbda ca sĕ nu rĕspundă circumstanţial tuturor observărilor lui Bötticher, aşa că chiar prin acésta a atras atenţiunea publicului asupra adversariului sĕu, pe care altcum de abia l'ar fi considerat cineva.

Deórece acum şi Dörpfeld doria sĕ esamineze ruinele din Hissarlik în presenţa celor mai serioşi judecĕtori invocaţi ca martori înainte de ce s'ar sterge cu totul basa originală, în urma disolvărei grabnice, dreptaceea a învitat pe Dec. 1889 pe Boetticher şi dimpreună cu el o legiune întrégă de erudiţi germâni şi străini, ca sĕ decidă în faţa locului asupra cestiunei de polemie. In urma acesteia Bötticher a recunoscut în Hissarlik, că cu escepţiunea câtorva părţi singuratice, desemnul fundamentului, schiţat de Dörpfeld, trebue declarat de esact, — ceialalţi însĕ — în Decembre maiorul Steffen din Kassel, şi prof. G. Niemann din Viena, apoi primăvara mulţi alţii, cari au fost acolo — au acceptat întru tóte punctul de mânecare şi principiul lui Schl. şi Dörpfeld, ér teoria lui Boetticher, despre aşa numita localitate de crematiune, a fost declarată de nebasată.

Boetticher şi în urma acestei deslusiri a rĕmas adict convingerei sale contrare. Din abstinenţa sa încăpăţinată, care a dovedit-o fără causă şi motiv, deja înainte de resultatele ultime, fie cine a putut deduce, că dênsul este de tot încăpăţinat, încât nici odată nu va puté fi convins. Intr'un fasciclu mai recent al seu, ce pórtă titula „Hissarlik, wie es ist" din Sept. 1890 îşi repetézá tóte argumentele de mai înainte şi se nisuesce sĕ scape din catenele, cu cari a fost încătuşat în urma concesiunilor făcute în Hissarlik. Acésta scriere este o lucrare lipsită de tonul potrivit şi de argumentele convingĕtóre, un magazin de furie, menită ca sĕ abată dela calea greşită, pe cei cari mai aderézá la teoria lui Boetticher.

Din Martiu, 1890 desgropările au decurs cu cea mai mare stăruinţă. Nisuiau sĕ pótă presinta în modul cel mai perfect basa suburbiului şi dacă este posibil, sĕ se deschidă mormintele regilor din minele acestuia Ţinta din urmă, ce-i drept, n'a ajuns'o. Dar desgroparea coloniei a dóua şi a celei ce urmézá inmediat după acésta, a succes strălucit, chiar după cum se astepta. S'a dovedit, că colonia a dóua a fost fórte lungă şi că a subsistat în decurs de trei periόde de zidire. In interiorul ei s'au aflat porţi nóuĕ, turnuri şi edificii. Vasele aflate în diferite straturi, acum le-a privit prima dată cu consciinţa de causa. Fie care obiect singuratic aflat, a oferit o nóuă dovadă spre confirmarea afirmării că Troia lui Schl. este într'adevĕr şi Troia lui Homeros.

Cu ocasiunea ultimelor desgropări Schl. şi-a ajuns bucuria, de a puté saluta la sine pe mulţi amici vechi şi numĕroşi dintre cei noi, cari cu toţii au recunoscut Troia lui de cea adevĕrată. In Iuliu a încheiat cu săpăturile. A compus un raport despre ele, care dimpreună cu adausul lui Dörpfeld a apărut în primăvara anului 1891. In acesta a accentuat de repeţite ori, că numai decât în Martiu 1891 va continua săpăturile întrerupte, ca se desgrópe morminţii regesci şi suburbiul. Dar acésta nu i-a fost rînduit, deórece în ḑiua a dóua de Crăciun, an. 1890 a dispărut dintre cei vii. Cu ocasiunea săpăturilor ultime i-s'a reînoit vechia sa suferinţă de urechie. Un medic germân, care se afla la dênsul a constatat, că în urechia lui i-sa desvoltat un polip. Schl. s'a supus în Nov. unei operaţiuni în Halle, acésta i-a succes, dar în decursul vindecării, neobositul bărbat nu s'a putut reţinea dela ori ce mişcare şi ocupaţiune şi astfel în călătoria sa către casă a murit pe neaşteptate în Neapole. S'a înmormêntat în Athena lângă Ottfried Müller, pe colinele suticului Kolonos, în dumbrava Eumeniḑilor, unde şi-a aflat, după multe suferinţe, şi Oedipos a lui Sophokles, eternul şi doritul rĕpaus.

In cei din urmă 20 de ani Schl. şi-a avut locuinţa sa stabilă în Athena. In strada universităţii de acolo sĕ vede şi acum palatul seu cel pompos. Fie care părticică a acestuia ne reamintesce lumea, în care a trăit şi muncit proprietariul sĕu. Padimentul cu mosaicurile sale, ne înfăţişézá esemplare dintre cele mai alese vase străine şi urne, ér pe păreţii cu parcanuri se vĕd regiunile clasice şi tablourile luate din povestile eroice ale grecilor. Printre aceste sunt rĕspândite în abundanţă versuri scóse din poesiile lui Homeros. Dacă portariul Bellerophon îţi permitea sĕ întrí pe pórta principală a palatului şi servitoriul de casă, Telamon, te conducea la proprietariul casei, de obiceiu îl aflai ocupat cu cetirea cutărei tragedii grecesci, sau cu alte ocupaţiuni de rea de scóle, fiind aceste primite cu aprobare din partea consistórelor. Acum prin pactul încheiat sĕ normézâ o procedură uniformă pentru viitor. Principiile statorite în cele 10 puncte sunt basate pe echitate şi reciprocitate deplină, şi suntem în drept a spera, că legătura va fi folositóre şi trainică, căci are base sănĕtóse şi raţionale. Nu numai că este îngrigit ca nici o parte din cele dóuĕ sĕ nu fie jignită în interesele sale, ci din contra interesele fiecărei confesiuni în proporţiunea numĕrului credincioşilor sei sĕ valoréză pe deplin, atât în privinţa instrucţiunii şi a inspecţiunii, cât şi în privinţa averii scolare. Cu un cuvênt: scopul este fórte bun şi salutar pentru biserică şi pentru poporul nostru, ér calea care duce la el, este potrivită şi întru tóte corespunḑĕtóre.

Din causa acésta, legătura acésta în favorul scólei române a fost salutată cu satisfacţiune şi vie bucurie din partea tuturor ómenilor de bine şi a presei nóstre, la care cu plăcere ne alăturăm şi noi.

Cele dóuĕ consistóre şi-au câştigat prin acest pact mare merit pentru biserică şi naţiunea nóstră şi totodată şi pentru patrie, căci totul s'a făcut pentru progresul scólei, care este şi trebue sĕ fie şi scopul statului. Asemenea merite îşi vor câştiga şi organele chemate a pune în pracsă principiile statorite în cerculare, purceḑênd de ambele părţi în bună înţelegere, sincer şi pe basa echităţii depline, statorită şi în pact.

Revista politică.

Un corespondent din Pesta al mai multor foi germane a trimis spre publicare un comunicat, din care estragem următórele:

Cu ocasiunea primirii congresului demografic şi higienic al VII-lea internaţional se scie că presidentul, ministrul Hieroymi a făcut onorurile óspeţilor străini. In discursurile sale el s'a espectorat de-amĕruntul şi asupra situaţiunii politice a Ungariei in genere, pe cum şi despre cestiunea naţionalităţilor, despre care suntem în stare a comunica următórele:

Referitoriu la întrebarea, că în ce direcţiune se fac negociaţiuni cu românii, ministrul surîḑênd a rĕspuns: Este greu a negocia cu o fracţiune, care în acéstă privinţă n'are mandatari. In urmarea politicei de pasivitate românii au venit în strîmtorata situaţiune, că ei faţă de modalităţile de împăciuire stau fără plenipotenţiaţi parlamentari. Pe românii întemniţaţi este absolut cu neputinţă a-i identifica cu totalitatea românilor. Este adevĕrat, că în călĕtoria mea ardelénă am vorbit cu cei mai vĕḑuţi representanţi ai direcţiunii moderate române, dară şi acestia au trebuit sĕ se ţină cât de reservaţi, pentru ca sĕ nu fie din lipsa de mandat desavuaţi din partea elementelor demonstrătóre. Referitoriu la „martiri“ poţi vorbì cu ei între patru ochi cuminte; însĕ liberi fiind ei éră se geréză ca apostoli militanţi, susţinênd încă pe deasupra că convorbirile avute au fost încercări de corumpere.

Cu tóte aceste eu persist la punctul de stare al vorbirii mele din Jombolea, din care sunt gata a trage cele mai estreme consecenţe.

A mĕ declara mai deamĕnuntul în privinţa concesiunilor ar fi prea de timpuriu, de altă parte însĕ este faptă, că în timpul de faţă nici un român nu ocupă un post mai înalt în administraţiune. Pentru acésta însĕ este antecesorul meu, Coloman Tisza şi, preste tot, regimul tiszaian de vină, care totdeuna a observat o ţinută respingătóre faţă de aceste pretensiuni.

Eu din a mea parte însĕ sunt totdéuna cu plăcere gata, considerând justele dorinţe, a numí unii comiţi supremi în comitatele locuite în preponderanţă de români, pre cum nu ţin cu neputinţă nici aceea, de a reduce pre lângă o purtare neesceptionaveră timpul de pedépsă al întemniţaţilor politici români. Trebue sĕ observ însĕ că disposiţiunile politice de asemene importanţă nici când nu se pot determina înainte, nici se póte precisa înainte terminul esecutărei. Inainte de tóte trebue făcute preparaţiunile, ca aceste concesiuni sĕ nu se judece de un ce, nici de cum n'are sĕ fie, adecă de o capitulaţiune de gróza ameninţărilor ultraiştilor.

La întrebarea dacă în privinţa deslegărei cestiunei române esistă cumva diferinţe între Coloman Tisza şi între ministrul Hieronymi, a rĕspuns acesta ocolind acésta întrebare.

In fine ministrul mai adause apoi cu privire la agitaţiunile inscenate din Romănia în Transilvania, că este o faptă fórte instructivă, că faţă de confiniile ruseşci în Basarabia românii îşi uită de tot dorul lor de înfrăţire. Faţă de Românii din Besarabia nu esist „Voci latine,“ nici „Apelul“ către Europa academiciană şi nu esistă nici resoluţiuni de ale consiliilor de pace. Eu sciu prea bine, că acolo în loc sĕ li-sĕ permită a face demonstraţiuni de congres din Sibiiu, i-ar goni preste confinii.

* * *

Despre visita ministrului Lahovary „Timpul“ dă următórele informaţiuni:

La trecerea dlui Lahovary prin Cernăuţi, ministrul nostru de esterne a fost întêmpinat de guvernatorul Bucovinei, de primariul oraşului şi de personalul consulatului român. La Lemberg, pe peronul gărei, îl aştepta contele Goluchowsky şi un căpitan de stat-major, ofiţer al casei imperiale, care din ordinul Maiestăţii Sale a fost ataşat pe lângă d. Lahovari pe tot timpul petrecerei sale în Lemberg

Joi d. Lahovari a făcut şi a primit visitele contelui Cezar Badeni, guvernatorul Galiţiei, a principelui Sangusko, mareşalul nobilimei şi preşedintele dietei, precum şi a principelui Windischgraetz, comandantul corpului de armată din Galiţia.

M. S. împĕratul a sosit a dóua ḑi la 11 ore; la améḑi a primit pe ministrul nostru de esterne, cari i-a presintat felicitările M. S. regelui şi omagiile guvernului român.

Suveranul Austriei a fost fórte atins de atenţiunea amicală a M. S regelui nostru şi a însărcinat pe d A. Lahovary sĕ îi esprime tótă mulţămirea Sa. In fine împĕratul s'a informat, în modul cel mai graţios, despre starea sănĕtăţii M. S. reginei şi a familiei regale române.

In aceeasi ḑi d! Al. Lahovari a schimbat visite cu principele Windischgraetz, preşedintele consiliului, şi cu cei cinci ministri ai Austriei, cari însoţiau pe împĕratul.

In timpul celor trei ḑile petrecute la Lemberg, d. Al. Lahovari şi locotenent colonelul Priboianu, au fost óspeţii M. S. împĕratului şi au prânḑit la masa Sa, în fie-care séră. Au asistat la două mari serate, cea dintâiu dată Vineri de principele Sapieha preşedintele esposiţiei, şi a doua dată în palatul dietei de către principele Sangusko La ambele serate, M S. împĕratul a binevoit a se întreţiné cu ministrul României.

Suveranul Austriei a repetat încă odată în audienţa de concediu, acordată d-lui Al. Lahovari, tótă amiciţia, ce are pentru Suveranul nostru şi tótă simpatia Sa pentru naţiunea română. Afară de persónele oficiale, societatea poloneză în persóna representanţilor sĕi cei mai înalţi, a dat celor doi delegaţi ai Suveranului nostru şi ai guvernului sĕu, doveḑi de cea mai vie simpatie şi 'i-a primit cu cea mai graţiósă ospitalitate.

Cât despre sgomotele, ce s'au rĕspândit de către unele ḑiare, că cu acéstă ocasie între ministrul nostru şi Suveranul Austriei s'ar fi atins şi unele cestiuni politice, nici nu credem, că e trebuinţă sĕ le desminţim, de vreme ce se scie, că misiunea ministrului nostru de esterne la Lemberg era de pură curtenie.

* * *

Sub titlul „magiarii şi românii“ scrie „Politik“ din Praga despre broşura domnului V. A. Urechiă: „Documente înĕdite“: „Se vede că pe atunci se tracta despre o înţelegere fórte estinsă între magiari şi români, şi magiarii erau gata sĕ facă cele mai mari concesiuni românilor, pe cari nu-i considerau aşa de duşmani ca acum, spre paguba Austriei. Dacă convenţiunile acelea n'au succes, n'a fost vina magiarilor nici meritul lor. Pentru-că încheierea grabnică a păcii dela 1859 a făcut convenţiunea fără de obiect.

„Scrierea dlui Urechiă, e la tot casul şi în tótă privinţa instructivă. Magiarilor însĕ, se înţelege, aḑi nu le vine bine. Li e fórte penibil dacă chiar aḑi li-se arată că ei într'un moment, când Austria era greu periclitată, au făurit atari planuri, şi după putinţă au şi lucrat la realisarea lor.

Acéstă lumină asupra loialităţii magiarilor asemenea e neplăcută în Pesta. Asemănarea celor, ce magiarii promiteau românilor câte-va decenii mai înainte, cu cele ce ei le ofer astăḑi încă nu póte fi liniştitóre.

* * *

Ḑiariului „Pressĕ“ i se anunţă din Londra, că tripla alianţă din nou va fi cleită. In cercurile diplomatice englese se asigură, că între cabinetele din Roma şi Berlin s'au schimbat note, conţinênd declaraţiuni amicale şi cari ar avé de scop sĕ dalăture neînţelegerile, ce s'au ivit în timpul din urmă.

Pentru de a întări din nou solidaritatea triplei alianţe, s'au înţeles, că atât mesagiul german, cât şi cel italian, cari se vor ţinea cu ocasiunea deschiderei proximei sesiuui a „Reichstag ului“ şi a parlamentului italian, sĕ conţină o declaraţiune precisă, că porturile dintre statele triplei alianţe n'au fost nici când atât de amicale, ca de present.

* * *

Mişcările electorale în Bulgaria încep a lua dimensiuni mari. In Sofia 'şi are sediul un comitet local al aşa numitului partid poporal, în care nu prea domneşce înţelegere. Acestui comitet i-ar plăcea sĕ jóce rolul de comitet central pentru întrégă ţara, dar' membrii, cari nu sunt partisani ai ministrilor conservativi, nu se presintă la şedinţe, — sub cuvênt că nu au fost invitaţi. Acest comitet care stă în strînse relaţiuni cu ministrii conservativi, pregătesce listele candidaţilor şi le trimite comitetelor locale din provincie.

Ruptura între aderenţii guvernului devine tot mai acută şi în mai multe locuri conservativii şi liberalii iau posiţie ostilă, prin ceea-ce şansele rusofilor se înmulţesc.

Suspendarea amploiaţilor în favorul moderaţilor continuă. Situaţiunea e fórte seriósă. Principele se pare a se sprigini pe conducĕtorii armatei şi pe ministrii moderaţi şi conservativi. Ḑiarele guvernamentale scriu hotărît în ton antirusesc şi nici chiar ministrii conservativi nu vreau să mérgă prea departe în hatîrul Rusiei.

Situaţiunea mai ales în Bulgaria-sudică (Rumelia) e fórte seriósă şi gingaşă. La alegeri sĕ prevĕd escese, fiind-că e probabil, că guvernul şi amploiaţii dela administraţiune vor nisui sĕ influinţeze alegerile. Se afirmă, că rusofilii lucră cu considerabile sume de bani.

* * *

Agenţa Reutter raportézâ din Shanghai: Se susţine faima, că în 2 a curentei a fost între chinezi şi iaponezi o luptă în apropiere de Kai-Tos cheng. Conform ḑiarelor indigene apărute în 10 a curentei lupta a durat două ḑile fără a se fi decis învingerea pre o parte óre care. După ḑiarele apărute în 12 însĕ chinesii au suferit înfrângere. Esundările încă şi acum împedecă pe chinezi de a trece preste rîul Im-tschu.

O telegramă din Shangai de acelaşi dat spune, că comandantul suprem al trupelor chineze a încunoştinţat consiliul de rĕsboiu, că va fi de lipsă a se continua rĕsboiul şi la érnă, pentru care este adiustată aprópe definitiv o nouă óste.

Noutăţi.

Reuniunea română de musică din Sibiiu îşi va începe probele de cântări Miercuri la 6 óre p. m. în localul obicinuit.

* * *

Cărţi scolare întroduse. Prin decisul cons. de sub Nr. 2901 din 9 August a. c. al diecesei Aradului s'au recomandat ca cărţi de scólă pentru diecesa Aradului următórele manuale:

1. „Manual de Istoria bisericéscă“, pentru tinerimea de confesiunea gr. or. din scólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit.
2. „Istoria biblică“, ilustrată, pentru scólele medii şi comerciale de acelaşi autor.
3. „Istoria bisericéscă“, pentru scólele poporale de acelaşi autor.
4. „Istoria biblică“, ilustrată, pentru scólele poporale de acelaşi autor.

Aceste manuale întocmite după planul de învĕţământ al studiului religiunii, aflându-se de cele mai corĕspunḑĕtóre s'au întrodus în scólele din archidiecesă încă din anul

---

elul acesta. Câte odată resfoia în grabă mare prin grămada de rapórte, cari îi sosiau cu posta de diminéţa din Paris, Londra şi Berlin. Aceste, grămădite pe scaunul din apropierea sa, oferiau o priveliste deosebită. In timpul din urmă Schl. nu s'a mai ocupat cu întreprinderi comerciale, cu tóte acestea administrarea considerabilei sale averi, închiriarea numĕróselor sale case din Berlin, Paris şi Athena, l'a silit sĕ stea în legături intime cu lumea comercială.

Deja şi într'o visită trecĕtóre, de felul celor ce sĕ obicinuiau a-i face călĕtorii englezi şi americani, — călĕtorii numai decât după sosirea lui în Athena, aveau ocasiune a cunósce viaţa familiară a lui Schl. El n'a trăit ca bĕtrânul Göthe, care numai când şi când alerga pe după gratelele tindii sale, ci avênd nervi destul de tari, conducea prin salónele sale pe cei ce'l visitau în decursul ḑilei de câte ori era trebuinţă şi totdeuna cu aceeaş afabilitate. In locuinţa sa de obiceiu se presinta şi generósa şi înţelépta sa soţie Sofia, precum şi fica sa Andormache şi fiul sĕu Agamemnon. Numai în acésta societate se puté cunósce într'adevĕr însuşirea caracteristică, care a preinfluinţat fiinţa lui Schl. numai aci ne putem esplica, că cum a putut el atât de adênc înţelege tradiţiunile mitice şi cum s'a alipit de ele cu atâta credinţă; precum şi acea, cum de i-s'a potenţiat în decursul anilor moderaţiunea şi dejudecarea părerilor contrare, ceea-ce forméză o esceptiune laudabilă faţă de apariţia ḑilnică, că cu propăşirea etăţii individului, din ce în ce devine tot mai neclintit în principiile sale.

Schl. împlinise aprópe 69 de ani. Totuşi faţă cu prestaţiunile şi ocupaţiunile sale, apărea cu mult mai june. Inima i-a rĕmas generósă şi nobilă. Acest germene nenimicitoriu al fiinţei sale nu l'a putut slăbi nici amări, nici un vifor al vieţii sale şi nici numeróasele atacuri duşmănóse. Sănĕtatea sa, dealtcum slăbuţă, prin îngrijirea sistematică şi-a oţelit'o de ajuns. In fiecare ḑi de diminéţa vara şi érna călărea până în anii din urmă, dela Athena până la Phaleron ca sĕ se scalde în mare. Chiar şi cu ocasiunea ultimelor săpături călăria în fiecare sĕptĕmână până la oraşul Dardanelelor (30 km.) şi încă atât de repede, încât cel ce nu era deprins în ale călăritului nu'l însoţia cu plăcere.

Femeia sa vĕduvă Sofia, credinciosul sĕu tovarĕş în tóte întreprinderile sale deja la anul 1891 a anunţat că va continua săpăturile începute în Troia de neuitatul şi în etern pomenitul ei soţ Heinrich Schliemann.

Dr. P. O.

scol. 1893/4. Ele aflându-se în editura si proprietatea tipografiei archidiecesane, se pot procura de aici pe lângă prețurile anunțate

* * *

Sânțirea apei. Duminecă după amédi o considerabilă parte a inteligenții române din Sibiiu a făcut escursiune la moșia dlui Alecsandru Lebu (în Maiere.) Acolo din incidentul unei case frumóse noue s'a făcut sânțirea apei cu solemnitate și mare pietate. Actul sânțirei l'a săvêrșit dl asesor Mat. Voileanu. In cele două óre, cât óspeții au mai petrecut acolo, au admirat economia rațională a dlui A. Lebu. O curățenie esemplară atât în curte cât și în grajduri, unde sunt adăpostite multe esemplare frumóse de vaci, tauri, viței și junci de rasă pinzgau. La 7 óre a avut loc o cină sumptuósă de 30 cuverte în restaurantul Panchievitz. Toastul de deschidere a fost al dlui P. Cosma, carele a dat espresiune bucuriei pentru manifestarea puternică a simțului religios și a insistat ca acésta virtute trebue păstrată cu sânțenie, vorbì apoi despre raporturile între biserica și națiunea nóstră și mulțămì dlui Lebu pentru ocasiunea, ce ne-a dat-o. P. O. D. director seminarial Ioan Hannia ridicà păharul pentru îndelungă viață a dlui Lebu. Vorbì apoi dl I. Broju despre promovarea si desvoltarea economiei la români; dl ases. M. Voileanu despre dragostea creștinéscă, dnii Dr. Bologa, Dr. Saftu, Dr. Stroia, Moga au luat cuvêntul din acelaşi motiv. Multă voie bună a provocat vorbirea dlui L. Simonescu (pățănii din viéță), și acésta voie buna s'a potențat prin cântări armoniόse.

* * *

Prețul grânelor este în timpul de față fórte slab în tóte țerile. Causa este a se căuta împrejurarea, că dela 1891 încóce recolta grânelor din tótă lumea, luată la olaltă, a fost din an în an mai mare. Sunt însĕ două împrejurări, cari ne îndreptățesc a spera, că de astă-dată prețul grânelor va trebui sĕ se urce. Mai întâi este fapt, că anul acesta cucuruzul este fórte slab, atât în Europa, cât și în America, așa că în multe piețe cucuruzul se vinde astădi cu preț mai mare decât grâul. A doua, cartofii, cari încă sunt socotiți, ca un principal articul de hrană, de asemenea au fost anul acesta fórte slabi. Ambele aceste împrejurări fac a se spera cu încredere, că prețul grânelor va trebui sĕ se urce. O fóiă americană spune, că în acele părți mulți comercianț, cari până acum cumpărau cantități mari de cucuruz pentru îngrășarea vitelor porcilor etc. au început acum sĕ foloséscă pentru îngrășare și grâul, deórece acesta este acum fórte eftin, ér de altă parte s'au convins americanii, că grâul și cucuruzul amestecat la olaltă formézá o hrană mult mai bună pentru îngrășat, de cum este de esemplu cucuruzul numai singur, ori grâul numai singur.

* * *

Congresul studenților români. Congresul studenților convocat la Costanța s'a amênat de nou. Descbiderea era sĕ se facă la 9 Septembre v Acum s'a mai amânat cu o di, și se va deschide la 10 Sept. v.

* * *

Proces, Procesul, pe care procurorul din Győr la intentat foii „Dunántuli Hirlap“ pre cum se afirma, la ordinul ministrului Wekerle, pentru că fóie numita a susținut că guvernul cu amenințări și presiuni a reținut pe unii magnați dela votisarea asupra căsătoriei civile, promite a fi fórte interesant.

Acusat este redactorul Barabás Béla. Apĕrarea a luat-o asupra sa deputatul Polónyi Géza. Mai mulți magnați vor fi aduși ca martori în favorul acusatului. Barabás susține că preste 60 membrii de ai casei magnaților ar fi fost mituiți de guvern. Doi dintre acestia, se dice, vor fasiona în favorul acusatului. De aceea, ori cum se va sfêrși procesul, el va arunca o stranie lumină asupra stărilor politice.

* * *

Atacați de un urs. Din Nucșóra (Valea Hațegului) ni se scrie: Intre alte neajunsuri, ce avem a le suferi în acest an de slaba recóltă, — apoi fiarele sălbatice încă ne amenință. Așa în Lunia trecută 29 August v. a. c. la doi ómenii care mergeau cu carele cu lemne (bradi) la têrgul de săptĕmână în Hațeg, le au eșit în drum un urs înfuriat năvălind asupra boilor dela care, de care numai abia cu mari greutăți s'au putut mântui bieții ómeni.

* * *

Desvĕlirea unui monument în Viena. In 13 Septembre n. s'a făcut în Viena cu deosebită solemnitate desvĕlirea monumentului falnic ridicat în Viena întru amintirea eliberării Vienei acum două sute de ani de impresurarea turcilor. De față a fost Maj. Sa, archiducii, ministrii, guvernătoriul, o deputațiune a oficerilor regimentului Strahemberg și alți demnitari. Cardinalul Grușa a vorbit cu însuflețire despre însemnătatea acestei festivități salutată cu bucurià din partea creștinătății întregi. La semnul dat apoi de către Maj. Sa mantéua a cădut de pe monument întimpinat cu nesfêrșite ovațiuni din partea urieșei mulțimi de privitori. Sĕrbătórea s'a terminat cu un solemn Te deum pontificat de către cardinalul Grușa încungiurat de asistența strălucità. Monumentul este un cap de operă în feliul seu.

* * *

Vaccinare contra mușcăturei de șerpe. De vre-o câteva dile petrece în Paris un anumit Oleta din Guinea, care în patria sa de peste mare ocupă lefteria de agent de vênătóre și de salubritate publică. Pre lângă aceștea Oleta se ocupă și cu vaccinarea contra mușcăturei de șerpe, carea o face după următoriul metod: Dacă cineva e mușcat de șerpe veninos, Oleta îl unge numai decât cu un feliu de plastru compus de el însuși, ceea-ce causézá pacientul deliriu de câte 3—4 dile, după care apoi respectivul devine imun față de ori-ce mușcături de șerpe Oleta se bucură în Guinea de mare renume fiind din partea indigenilor în general considerat de vrăjitoriu. Acum dênsul petrece în Paris, ca sĕ obțină diploma de doctor.

Inventariul

Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român pentru anul 1893.

Din actele comitetului „Asociațiunii“ cari au fost substernute la adunarea generală din Sebeș, dăm inventariul averii, care ne dă o icónă reală despre starea materială a Asociațiunii nóstre cu finea anului 1893.

I. Fondul general.

1. 4 acții „Abrudbányai takarékpénztár“, Nr. 153—156 . .	fl.	200.—
2. 1 acție „Albina“ Nr. 1617	„	100.—
3. 4 acții „Arieșana“, Nr. 157, 710, 711, 712 . .	„	200.—
4. 1 acție „Szatmár-nagybányai vasuttárs“.	„	100.—
5. 1 acție „Economul“, Nr. 734	„	50.—
6. 1 acție „Gesellschafthaus“.	„	100.—
7. 2 acții „Murĕșana“, Nr. 230, 231	„	100.—
8. 1 acție „Silvania“, Nr. 585	„	50.—
9. 1 acție „Sebeșana“, Nr. 109	„	50.—
10. 75 acții „Transilvania“, ...	„	7500.—
11. 4 acții Vajdahunyádi takarékpénztár, Nr. 74, 77, 206, 207	„	200.—
12. 3 obligațiuni de stat din anul 1860, Ser. 504/3, 608/9 1592/19	„	300.—
13. 1 obligațiune de stat din anul 1868, Nr. 109319 .	„	100.—
14. 1 obligațiune despre despăgubirea pământului, Nr. 31101	„	100.—
15. 6 Renta amortibilă à 5000 lei, Nr. 045175, 047061, 047118, 050728, 050729, 050730 = 30000 lei à 49 cr.	„	14700.—
16. 11 oblig. I. societ. de cred. fonc. român din Bucuresci, Nr. 938, 2911, 5153, 5487, 5704, 6232, 6950, 7612, 8841, 10678, 10679 = 55000 lei		26950.—
17. 3 scrisuri fonciare „Albina“, Ser. VI, Nr. 528—540 à 1000 fl.	fl.	3000.—
Translatus .	fl.	53800.—
Translatus .	fl.	53800.—
18. 5 scrisuri fonciare „Albina“, Ser. VI, Nr. 773—777 à 500 fl.	„	2500.—
19. Saldul cassei . .	fl.	5503.04
Suma .	fl.	59.803.04
Realități:		
a) Casa din Sibiiu . .	fl.	41917.45
b) edificiul scólei de fete	„	63826.45
c) realitatea din Vidra .	„	300.—
Mobilii	„	910.57
Suma .	fl.	106954.47
Total .	fl.	166.757.51

II. Fondul Georgiu Barițiu.

1. 1 acțiune institutul „Iulia“, Nr. 455	fl.	50.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	2061.61
Suma .	fl.	2111.61

III. Fundațiunea anonimă Brașov.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 697 . . .	fl.	500.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	41.15
Suma .	fl.	541.15

IV. Fundațiunea Bașota.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 772 . . .	fl.	500.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	168.41
Suma .	fl.	668.41

V. Fundațiunea Cipariu.

1. Staatsschuldverchreibung 1860, Ser. 1001, Nr. 16	fl.	500.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	135.51
Suma .	fl.	635.51

VI. Fundațiunea Conțiuană

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 695 . . .	fl.	500.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	361.04
Suma .	fl.	861.04

VII. Fundațiunea Dobâca.

1. 2 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. IV Nr. 355, 356, à 500 fl.	fl.	1000.—
Saldul cassei	fl.	260.18
Suma .	fl.	1260.18

VIII. Depositul G. B. V.

1. 3 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 541—543 .	fl.	3000.—
2. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 683 . . .	fl.	500.—
3. 3 acții „Albina“, Nr. 658, 660, 661 à 100 fl. . .	fl.	300.—
4. Saldul cassei . . .	fl.	497.73
Suma .	fl.	4297.73

IX. Fundațiunea Gallianá

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 741 . . .	fl.	1000.—
2. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 778 . . .	fl.	500.—
3. 1 scris fonc. „Albina“ 6%, Ser. I, Nr. 167 . . .	fl.	100.—
4. Saldul cassei . . .	fl.	42.02
Suma .	fl.	1642.02

X. Depositul Hangea.	fl.	58.06

XI. Fundațiunea Marinoviciu.

1. 1 Staatsschuldverscheibung (einheitl.) 1869, Nr. 386292	fl.	1000.—
2. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 546 . . .	fl.	1000.—
3. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. II, Nr. 150 . . .	fl.	500.—
4. Saldul cassei . . .	fl.	370.20
Suma .	fl.	2870.20

XII. Fundațiunea Moga.

1. 8 acții „Transilvania“ à 100 fl. Nr. 496, 756—758, 1000—1002, 1035 . .	fl.	800.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	288.45
Suma .	fl.	1088.45

XIII. Depositul Mureșan.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 694 . . .	fl.	500.—
2. 2 scrisuri fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 544, 545 à 1000 fl.	fl.	2000.—
3. Saldul cassei . . .	fl.	502.60
Suma .	fl.	3002.60

XIV. Fundațiunea Pop-Maior.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 6%, Ser. I, Nr. 257	fl.	100.—
2. 1 scris fonc „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 698 . . .	fl.	500.—
3. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 751 . . .	fl.	1000.—
4. Saldul cassei . . .	fl.	107.96
Suma .	fl.	1707.96

XV. Fundațiunea Riurean.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, ...	fl.	1000.—
2. Saladul cassei . .	fl.	392.07
Suma .	fl.	1392.07

XVI. Fondul de reservă.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 743 . . .	fl.	1000.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	763.82
Suma .	fl.	1763.82

XVII. Fundațiunea Țiție.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Nr. 779	fl.	500.—
2. Saldul cassei . . .	fl.	77.47
Suma .	fl.	577.47

XVIII. Fundațiunea Tofaleană.

1. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. III, Nr. 182 . . .	fl.	500.—
2. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. VI, Nr. 696 . . .	fl.	500.—
3. 1 scris fonc. „Albina“ 5%, Ser. III, Nr. 133 . . .	fl.	1000.—
4. Saldul cassei . . .	fl.	263.51
Suma .	fl.	2263.51

Sibiiu, 31 Decembre 1893.

L. Simonescu m. p., cassariu. *Nic. Frateșiu* m. p., controlor.

Revĕdut și aprobat în ședința comitetului, ținută în 9 August 1894.

Dr. Il. Pușcariu m. p.,
vicepreședinte.

Dr. V. Bologa m. p.,
secretar.

Convocare.

„Reuniunea învĕțătorilor români gr.-or. din districtul Devei“ al archidiecesei Transilvane își va ține adunarea generală în 11, 12 și 13 Septembre a. c. st. v. în opidul Dobra, cu următorul

Program:

Membrii reuniunei Duminecă diminéța vor asista în corpore la serviciul divin împreunat cu invocarea Duchului sânt, în biserica din Dobra și la părăstasul ce se va sĕvêrși întru amintirea membrilor decedați. După serviciul divin

1. Deschiderea ședinții.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Raportul comitetului central.
4. Raportul cassarului și al bibliotecarului.
5. Alegerea comisiunilor revĕdătóre și de controlare.
6. Cetirea disertațiunilor:
   a) „Necesitatea înființărei și folosul asilelor de copii“, de Constantin Baicu,
   b) „Cari sunt mijlócele educațiunei?“ de Nicolau Rus;
   c) „Familia și scóla“, de Ioan Fleșer;
   d) „Virtutea și vițiul din punct de vedere practic“, de Nicolau Mihăilă.
7. Prelegeri practice:
   a) „Bătălia de pe Câmpul-pânei“, de dómna Eugenia V. Pop;
   b) „Numĕrul și genul substantivelor“, de Georgiu Reitescu;
   c) „Din învĕțământul intuitiv“, de Vasiliu Melencovici;
   d) „Din comput cu anul prim“, de Constantin Dima;
   e) „Cei șapte frați, „Macavei și mama lor“, de Petru Hadan.
8. Raportul comisiunilor.
9. Stabilirea budgetului.
10. Propuneri.

Toți membrii, cari vor sĕ participe la adunarea generală au a se insinua cu vre-o câte-va dile înainte la „corpul învĕțătoresc“ în H. Dobra pentru încuartirare.

Din ședința comitetului central al reuniunei învĕțătorilor români gr.-or. din districtul Devei, ținută

Deva, la 6/18 August 1894.

Nicolae Sânzian, președinte. *Ioan Fleșer,* notar.

Loterie.

Sâmbătă, în 15 Septembre, n. 1894.

Budapesta: 23 73 50 12 42

[185] 2—3

CONCURS.

Pentru un stipendiu universitar de fl. 700 anual menit a se conferí unui tinĕr, care ar voi sĕ studieze *Geometria desemnativă şi desemnul liber* şi sĕ se califice şi *servéscă ca profesor la scólele medii române gr. or. din Braşov* Biserica sf. Nicolae publică concurs cu termin până la 3/15 Septembre a. c.

Rugările instruite cu tóte actele justificative de lipsă vor fi adresate până la terminul precisat la preşedintele comitetului parochial subsemnat.

Braşov, 19 August, 1894.

Comitetul parochial al bisericei rom. ort. rĕs. dela st. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. *Arseniu Vlaicu,* secretar.

Nr. 127—894 [182] 2—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕţătoresci dela scólele elementare poporale din comunele bisericesci mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Poiana Blenchi, şi Gâlgău învĕţătoriu ambulant, cu salariu anual de 300 fl v. a.

2. Ciceu-Corabie şi Gârbău, învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl. v. a.

3. Ciubanca cu filia Ciubăncuţa cu salariu anual de 150 fl. v. a. locuinţă şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au aşi asterne petiţiunile concursuali, instruite conform normelor în vigóre la subsemnrtul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 26 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului gr. or. Deeş in conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 329—894. [176] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci aici numite, în protepresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare — şi anume:

1. Nasna, cu salariu anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină de legumi;

2. Petea de câmpie, cu salar anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină;

3. Soimuşul român, cu salar anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor etc... se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se asternă la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu observarea terminului preclus.

M.-Oşorheiu, 10 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 407/894 [188] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Bistriţei se escrie concurs cu terminul 30 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“

1. Borgo-Bistriţa, un post de învĕţătorésă cu salar anual de 300 fl. din fondul scolar; apoi 3 orgii lemne de foc şi grădină de legumărie.

2. Borgo-Prund, un post de învĕţătoriu şi un post de învĕţătorésă cu salar anual de câte 300 fl. din fondul scolar şi folosinţa grădinei scolare.

3. Caila, un post de învĕţătoriu cu salar anual de 300 fl. dela popor şi anume: 200 fl. repartiţie în bani éră 100 fl. in naturale (bucate);

4. Galaţi, un post de învĕţătoriu cu salar anual de 300 fl. dela popor, apoi cuartir, grădină de legume şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi vor căpăta informaţiuni mai de aprópe dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, unde sunt a se adresa şi suplicele instruite conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei.

Borgo-Bistriţa în 26 Iuliu, 1894

In conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Simion Monda,
protopop.

Nr. 188/1894 [164] 3—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 60 fl. v. a. din fundaţiunea „Marinovici“ studenţilor români de gimnasiu ori scóla reală de aceeaşi categorie se escrie concurs cu termin până la 25 Septembre 1894 st. n. a. c.

Cererile sĕ se înainteze, în terminul indicat, la comitetul Asociaţiunii transilvane în Sibiiu, instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez în original sau în copie legalisată;

2. Testimoniu scolastic de pe semestrul din urmă al anului scolar 1893/4;

3. Atestat de frecuentare dela direcţiunea institutului în care de present cercetéză scóla;

4. Atestat de paupertate eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile intrate după termin, nu se consideră.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 5 Iuliu 1894.

Dr. Ilarion Puşcariu,
vicepreşed.

Dr. V. Bologa,
secr. II.

Nr. 281. [191] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunii Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din Februariu 1893 Nr. 1054 B. pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III Leschia din protopresbiteratul Cetăţii de pétră prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile, dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Venitele anuali împreunate cu acest post sunt 225 fl. statorite în sinodul parochial estraordinar din 17 Iuliu 1894 st. v.

Informaţiuni mai detaiate in afacerea acésta sĕ pot primi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi asterne suplicele lor concursuali instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetăţii de pétră, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênaţe, la 26 Iuliu 1894.

Teodor Şovrea,
adm. protopresb.

Nr. 346/894 [189] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt, de clasa a III în protopresbiteratul Geógiului I se escrie pe basa ordinului consistorial din 5 Iuliu a. c. Nr. 4250 B. prin acésta concurs a treia-óră cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual 416 fl. 50 cr. v. a.

Concurenţii au a si adresa cererile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, dela care la dorinţă, pot primi informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii

Hondol, 3 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Geógiului I în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 377/894. [190] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de classa a III-a Moşna cu filia Nemşa, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 569 fl. v. a. intre cari este computat şi cuartirul.

Doritorii de a competa la acest post de paroch au a-şi asterne suplicele instruate conform legei subsemnatului oficiu până la terminul sus insemnat.

Mediaş, în 29 Iuliu, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. protop.

Ad. Nr. 369/894 [157] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de învĕţatoriu secundariu la scóla capitală gr. or. română din Veneţia inferióră se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt:

300 fl. v. a. ce se vor solvi în rate luuari antipcipative cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesarii de foc

Suplicele concursuale instruite cu documentele necesarii se vor adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu eforia scolară.

Făgăraş, 24 Iuliu 1894.

Iuliu Dan,
protopresb.

---

[169] 3—3

CONCURS.

Neivindu-se concurenţi la concursul publicat pentru ocuparea postului de învĕţător dirigent la scóla centrală capitală din Bran, devenit vacant, — sĕ escrie din nou concurs până la 10 Septembre v. a. c., când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl v. a. plătibili in rate lunare anticipative, cuartir şi 3 stêngeni metrici lemne de foc şi $1/4$ juger din grădina scolară.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înaínta cererile instruate in sensul legilor scolare, la presidiul subscris, în Bran,

Bran, 10 August 1894.

Din şedinţa eforiei scolare.

Leontin Puşcariu,
paroch, preşed.

Nr. 464—1894 [192] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume, în bani 248 fl., viptuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl., cuartir şi grădină.

2. Trapold, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 220 fl., agri cu venit de 40 fl., 6 stêngini de lemne cu 40 fl., cuartir şi grădină.

3. Haşfalĕu, cu salariu anual de 300 fl. şi anume prin repartiţiune dela popor 200 fl., din cassa bisericei 100 fl., lemne de foc, cuartir şi grădină.

4. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.

Informaţiunile mai detaiate primesc concurenţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre se vor substerne subscrisului până la terminul susindicat.

Sighişóra, 19 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu respectivele comitete.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 317/894. [194] 2—3

EDICT.

Marta Ciocănel, greco-or. din Porcesci, protopresbiteratul Avrigului, carea mai bine de ḑece (10) ani de ḑile a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Vasile Cărpinean, gr-or. tot din Porcesci şi a pribegit în lume fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subscrisului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“, căci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul seu, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Avrig, 31 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

Nr. 490/894. [195] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Zidirea bisericei gr.-or. din parochia **Cohalm** protopresbiteratul Cohalmului, se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné la faţa locului **Miercuri, în 14/26 Septembre a. c.** în scóla gr. or. din Cohalm **la 2 óre după amédi** pe lângă suma preliminată de **5728 fl. 14 cr.** în bani.

Comuna bisericéscă dă materialul pétră, cărămidă, var, lemn, apă şi năsip, precum şi lucrul cu mânile si cu carĕle. Dela intreprinḑĕtor sĕ recere ca înainte de începerea licitaţiunei sĕ depună un vadiu de 10 % în numĕrar sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminarul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrul în intreprindere acelui măiestru, care va oferí cea mai mare garanţă chiar şi când acela nu ar fi minus oferent.

Cohalm, 7 August, 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 97 Sibiiu, Joi, 8|20 Septembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
entru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din delegațiuni.

In alt loc al fóiei nóstre sĕ face amintire despre deschiderea delegațiunilor, cari își țin sedințele în Budapesta și despre primirea lor de cătră Maj. Sa. monarchul. In cele ce urméză ne vom ocupa cu esposeul ministrului de esterne Kalnoky, ținut în ședința din 17 l. c. a comisiunii budgetare austriace, care e de însĕmnĕtate, pentru că în el se reoglindéză situația politică européná în general, ér în special raporturile monarchiei nóstre cu celelalte puteri.

In ședința acésta s'a desbătut preliminariul portofoliului de esterne, care după o discusiune mai lungă, la care au luat parte afară de Kalnoky, delegații Dumba, Pacak, Zedtwitz, dr. Rusz și Lupul, s'a primit atât în general, cât și în special și ministrului de esterne ii s'a dat vot de incredere.

Dumba, ca referent a început discusiunea cu aceea, că a rugat pe ministrul sĕ se pronunțe despre situația esternă, cu deosebire despre situația din Bulgaria și Sêrbia.

Dr. Pacak spune punctul de vedere al cehilor tineri. Ei sunt contrari ai triplei alianțe, din causă că pacea armată, susținută de Kálnoky cu ajutoriul triplei alianțe ruinéză puterile financiare și economice ale monarchiei și le sleiesce cu totul. El aduce ca esemplu în privința acésta pe unul din statele triplei alianțe, pe Italia, care e în decadență financiară și și politică sub povara marilor spese militare Din causa acésta el și partidul lui nu votéză budgetul, nici nu dau votul de încredere ministrului. Pretinul și aliatul cel mai sincer al Austriei, ḑice Pacak, este Rusia, o alianță cu acésta nu ar fi atât de costisitóre, ca cea de acum cu Germania.

Trecênd apoi la alte cestiuni, constată, că raporturile interne stau mai rĕu în ambele părți ale monarchiei, din causă că trei popóre (nemții, magiarii și polonii) dominéză, cari nu formézā majoritatea din monarchie, ér celelalte, cari sunt în maioritate stau la o parte și sunt apăsate. In fine pune ministrului mai multe întrebări, cu privire la situația provinciilor ocupate, la cele întêmplate în peninsula balcanică, apoi că adevĕrat este, că persecutarea națiunii române a dat ansă la frecări esterne? etc.

Zedwitz și Dr Rusz polemiséză cu Pacak, ḑicênd, că el nu represintă întreg poporul ceh și stă isolat; asemenea se pronunță și delegatul român Lupul, salutând politica esternă a ministrului Kálnoky și speră, că și cu privire la români va ajunge totdéuna la valóre echitatea și dreptatea.

După discusiunile aceste a luat cuvêntul ministrul Kálnoky, făcênd un lung esposeu, din care dăm următórele constatări mai esențiale:

Ministrul ḑice, că nu e necesitat sĕ respunḑă la unele puncte atinse, dar cu tóte aceste își reservă a respunde la observările politice ale lui dr. Pacak Tripla alianță nu are scop agresiv, ci este o alianță pentru sustinerea păcii și pentru asigurarea monarchiei Basa solidă a acestei politice a trecut în conscienţa popórelor. Părerea lui Pacak e isolată, căci ce sĕ ține de o altă constelațiune politică, esperiențele de mai mult de ḑece ani nu ne arată, că ar fi bine a abḑice de avantagiile, ce ni le ofer aliații nostri de acum. Tripla alianță s'a obicinuit a sĕ considera de un factor, de care pacea européná n'are sĕ pórte grije, de care însĕ trebue sĕ ție cont. Iubirea de pace a monarchilor, cari stau în fruntea statelor triplei alianțe, e atât de vedită, încât s'a întărit convingerea, că într'adevĕr tripla alianță nu urmăresce alt scop, decât cel mărturisit. Acésta sĕ vede și din împrejurarea, că raporturile nóstre sunt fórte amicabile și cu puterile, cari nu sunt în tripla alianță. Astfel cu republica francesă, astfel cu Rusia și convențiunea vamală încheiată cu acésta din urmă a întărit și mai mult raporturile amicale.

Cu privire la statele mai mici încă mi s'au adresat unele întrebări ḑice ministrul Astfel despre Sêrbia pot susține că crisele din urmă ne-au arătat lipsa de stabilitate, dar pe noi aceste ne interesézā numai cu privire la interesele nóstre. Repet, că cu Sêrbia noi nu facem politică; tinĕrul rege și guvernul de acum face tot posibilul pentru susținerea bunelor relațiuni. De aceea raporturile nóstre cu Sêrbia sunt mai mulțămitóre acum, decât cum au fost înainte de un an și jumĕtate

Cu privire la Bulgaria, la noi s'au obicinuit a considera stările de lucruri de acolo fórte optimistic și acum sĕ pare că ómenii s'au înșelat. Cu privire la noi e regretabil, că stabilitatea aparentă a dispărut dimpreună cu fostul ministru Stambulov și s'au ivit raporturi nesigure, dar cu tóte aceste noi nu avem motiv de-a ne amesteca în afacerile interne ale Bulgariei și din causa ómenilor noi sĕ ne pripim cu o judecată asupra situației.

Un alt stat vecin, despre care onorata comisiune de sigur doresce sĕ mĕ pronunț, este România.

România a fost primul stat, carele a cunoscut adevĕratul scop al alianței triple și a căutat sĕ se apropie de ea. Relațiunile nóstre amicale cu România, care de ani de ḑile domnesc s'au conservat, ceea-ce ne-o arată și visita ministrului român la Lemberg. Aceste relațiuni bune ne dau garanță, că guvernul român în butul tuturor mișcărilor naționale s'a purtat corect și a satisfăcut datorințele amicale Regretăm că negocierile vamale n'au putut duce decât la un contract de tarif.

Principul politicei nóstre este a nu ne amesteca în afacerile statelor balcanice. Despre o convenție militară cu Sêrbia nu ne a trecut prin minte. Este o născocire, că ne-am afla în ajunul unei anecsiuni a Bosniei și Herțegovinei.

După aceste ministrul Kálnoky mai vorbind în general despre pace care „după cum a caracterisat-o el, nu e nu ideal de pace, căci e pace înarmată și ca atare va remâné de sigur încă un timp órecare și accentuând necesitatea păcei interne, și-a terminat esposeul. Cu acésta s'a încheiat discusiunea în general, luându-sĕ la cunoscință respunsul ministrului.

Față de discusiunea acésta și față de esposeul ministrului Kalnoky, foile opoziționale magiare sĕ esprimă în ton satiric și nu-și pot ascunde mânia, că lui Kálnoky îi s'a dat vot de încredere. Mult nĕcaz le face și rĕspunsul ce l-a dat Kálnoky cu privire la România. Astfel „Bud. Hirl.“ constatând că nici pe Kálnoky nu l mulțămesce situația din Bulgaria și Sêrbia, ḑice mai departe: „dar pe guvernul român îl laudă. Acesta nu e rĕspuns lui Pacak, ci lui Tisza Lajos, guvernului și delegațiunii magiare. Pe guvernul român îl încarcă cu laude, spre mânia magiarilor; în amiciția României — ḑice ministrul — ne putem încrede deplin, acésta s'a adeverit și în Lemberg și că în fața curentelor naționale guvernul român s'a purtat totdeauna corect“.

Noi aceste nu le subscriem — reflectézā numita fóie.

Acésta o credem, căci politicianii magiari numai atunci ar fi mulțămiți când politica magiară ar fi aprobată și lăudată, ér România și némul românesc desaprobat și lovit jos în țĕrină.

Acésta însĕ cu politica inaugurată aḑi la noi, nu o vor ajunge nici odată.

Revista politică.

Delegațiunile se află intrunite în Budapesta. Prsident al delegațiunei ungare este cont. Lud. Tisza, ér al celei austriace bar. Chlumecky.

FOIȚA

Declamațiune.

la Dumineca a III-a după Rosale pe basa cuvintelor Mântuitoriului Christos:

> „Lumina trupului este ochiul;
> „de va fi ochiul tĕu curat, tot trupul va fi luminos; ér de va fi
> „ochiul teu viclén, tot trupul tĕu
> „va fi întunecat. Deci de vreme
> „ce lumina, carea este întru tine,
> „este întunerec, dar întunerecul
> „cu cât mai mult“. Math. cap. 6
> „vers 22—23.

I.

Precum sórele lumină și lumea o luminéză
Și ori ce fel de 'ntunerec de pe pământ depărtéză
Cât vedem lămurit tóte, ce se află pe pământ,
Pe cari tóte cu îndurare le-a făcut Domnul cel sfânt.

II.

Precum luna luminéză 'n raze dulci, mângăitóre
Și stelele 'nfrumsețéză ceriul în a lor splendóre,
Incât tóte 'n armonie preamăresc pe Dumneḑeu
Și din tóte fiecare 'și împlinesce cursul sĕu.

III.

Așa-i mintea sănătósă și sufletul cel creștin.
Ea lumină trupul bine, dulce, blând, frumos și lin
Și când mintea luminéză, trupul nu e 'ntunecat
Și așa cu ușurință fuge de ori ce pĕcat.

IV.

Unde-i mintea luminată, inima încă e bună
Și sufletul încă 'și caută, lucruri bune își adună;
Depărtéză ori ce rele, ori ce cugete smintite
Nu le lasă sĕ 's'adune, ci le sterge 'n pripă iute.

V.

Unde trupul e sălașul sânt, lăsat de Dumneḑeu
Unui suflet bun, cucernic, iubitor de Dumneḑeu
De-acolo pĕcatul fuge, n'are loc și n'are stare,
Ci virtutea îi ia locul, ea își face sânta'i cale.

VI.

Mintea este ochiu-acela, de care se amintesce
In evanghelia de-astăḑi, și Christos așa vorbesce:
Lumina trupului e ochiul, de va fi ochiul curat
Trupul tĕu întreg îți este curat, blând și luminat.

VII.

Ér viclén de-ți este ochiul, el nu va fi luminat
Trupu 'ntreg, iubit creștine, îți va fi întunecat
Deci de vreme ce lumina, carea este întru tine
E 'ntunerec, nu-i lumină, nu vede destul de bine.

VIII.

Apoi sci, că 'n întunerec merge trupul teu mereu
Și îți uiți în calea lumii chiar de bunul Dumneḑeu.
Mintea de-e 'ntunecată, trupul cade în pĕcat
Pĕcatul te înnegresce. Étă! ești întunecat.

IX.

Pĕcatul rele aduce adesea și trupului
Dar apoi cu mult mai multe asupra sufletului
Ce se facem dar ca mintea sĕ ne fie luminată?
Și de pĕcat nici odată sĕ nu fie întunecată?

X.

Dragii mei! asta 'ntrebare e ușor de deslegat
Căci e lesne, fórte lesne a te feri de pĕcat.
Numai cât alérgă aicea în acéstă sântă casă
Și când clopotul rĕsună tóte lucrurile-ți lasă

XI.

Vin-o aci și stăi ș'ascultă cuvêntul lui Dḑeu
Căci acela luminéză mintea și sufletul tĕu.
Legea sântă te învață: „Iubesce pe Dḑeu
Ca pe tine-apoi iubesce pe de aprópele tĕu“.

XII.

„Nu-ți face chipuri streine. La alte nu te 'nchina
Făr cinstesce și-ți adóră numai sântă legea ta„
„Numele lui Dumneḑeu îndeșert nu îl lua
Căci pe unul ca acela Dḑeu îl va certa“.

XIII.

„Dumineca, sĕrbătórea, lucruri trupesci nu lucra
Nici în lucruri neertate veḑi și nu te mesteca“
Cinstesce de aibi un tată și pe mama ta ascultă,
Ca sĕ aibi în astă lume viéța bună, viéță multă“

XIV.

„La bătăi nu te slobóde! căci ce-a făcut Dḑeu
Nu-i iertat sĕ bată altul, fără numai Dḑeu
„Apoi casa nimăruia sĕ nu cauți a o strica
Căci stricând tu altă casă, îți strici însuți casa ta.

XV.

„Nu lua chiar dela nime ceea ce nu e al tĕu,
Căci Dḑeu vede tóte și'ți póte veni vr'un rĕu!“
„Ce nu'i nu mărturisi și pe strîmbul nu jura!
Căci amară e pedépsa celui ce ar cuteza:

XVI.

A chema în mărturie strîmbă chiar pe Dḑeu,
Vai! ș'amar va fi d'acela și de slab sufletul sĕu“.
Lăcomia nu e bună. Pentru aceea nu pofti
A vecinului avere, nici odată n'o dori!!!“

In prima ședință a delegațiunei ungare presidentul ei făcù și următórele mărturisiri, prin care după foile opositionale, cestiunea română încă a fost atinsă:

„Tocmai de aceea, când comisia țerii cu tóte lipsurile ce sporesc, cu tóte greutățile financiare, cu tóte mĕsurile ce în chip sever 'și-a impus sĕ iee pentru a satisface principiilor de economisare, ce se impun cu atâta greutate, își ține de patriotică datorie ca din însărcinarea țerii și în numele guvernului comun al Maiestății Sale sĕ pună la disposiție mijlócele necesare pentru satisfacerea trebuințelor reale, națiunea cu drept cuvênt se póte aștepta, ca în relațiunile internaționale sĕ se facă tot pentru a se validita întréga autoritate a monarchiei față cu astfel de eventuale atitudini, care prin trecerea cu vederea a unor amestecuri în afacerile oricărui stat din monarchie, în tot casul amestec neavenit și nedrept, ar puté sĕ deștepte agitație în suflete, eventual sĕ conturbe chiar pacea internă“.

Dumінecă a avut loc primirea sĕrbătoréscă a delegațiunilor de către Maj. Sa. Conducĕtoriul delegațiunei austriace accentuà loialitatea popórelor către monarch. Delegațiunea va lucra ca ecuilibrul financiar al statului sĕ nu fie periclitat. Va considera însĕ de cel mai mare postulat ca puterea armată a monarchiei sĕ se desvólte în raport cu recerințele impuse. E fericit că póte constata spiritul de pace, ce domnesce în tótă Europa.

La acésta vorbire monarchul dete următoriul respuns:

„Asigurarea despre fidelitatea și devotamentul D-Vóstre mĕ umple de adevĕrată satisfacție. Esprimându-vĕ mulțămita mea afectuósă pentru acésta, vĕ asigur, că simțesc o adevĕrată mulțămire, vĕḑênd, că încrederea în conservarea și consolidarea păcii, esprimată de mine cu prilegiul întrunirii din urmă a delegațiunilor, se confirmă prin situația mai neliniscită europénă. Raporturile amicale, în care ne aflăm cu tóte puterile, ne îndreptățesc a spera, că și pe viitor ne vom puté dedica neîmpedecați desvoltării și promovării bunăstării popórĕlor nóstre. Cu tóte aceste, ni se impune necesitatea și guvernul meu își ține de datorință, ca asemenea celoralalte puteri sĕ nu lase ca desvoltarea mai departe a puterii armate a monarchiei sĕ sufere întrerupere. Drept-aceea budgetele administrației armatei sunt preliminate în cadrul progresiunilor organisătóre puse în vedere pentru anul viitor și care au fost comunicate anul trecut delegațiunilor, luându-se firesce de basă considerarea constiențiósă a raporturilor nóstre financiare. Bosnia și Erțegovina vor fi în posiție sĕ-și acopere pe deplin și în anul 1895 cheltuelile administrației sale din venitele proprii. Recomandând proiectele, ce vi-se vor presenta priceperii D-vóstre patriotice probate, am firma încredere, că veți sprigini guvernul meu prin conlucrarea D-vostre și ve ḑic un amicabil bine ați venit.“

Monarchul se întreținù fórte amicabil cu membrii delegațiunei, cari afară de poloni, cari se presentară în uniformă națională de gală, toți ceilalți se presentară în frac. Pe căpitanul țĕrei Bucovina Lupul, îl întrebà Maj. Sa despre flagelul colerei și despre mareșalul țĕrei Goes.

Urmà apoi primirea delegațiunei uugare. Contele Tisza încă accentuà desvoltarea puterei statului în raport cu starea financiară și speră, că pacea va domni și mai departe, aflând un mare protector în Maj. Sa. Vorbitorul repetà adese-ori loialitatea *„națiunei“*. Rĕspunsul Maj. Sale a fost tot cel dat delegațiunei austriace. La cercle Maj. Sa ḑise cont. Tisza, că speră, că delegațiunea va termina fără greutăți agendele. Intorcêndu-se către patriarchul George Brancovici ḑise: „Cred, că credincioșii Sânții Vóstre sunt liniisciți“. — *Credincioșii mei*, — respunse patriarchul — *s'au mai liniștit de când s'au votat proiectele.* Așa scriu foile guvernamentale. Cele opoziționale însĕ scriu, că patriarchul a rĕspuns astfeliu: *„Credincioșii mei, de când s'a votat căsătoria civilă sunt mai agitați ca ori și când.* Pe Jokai îl întrebà de sănĕtate, pe Dokus despre vii, pe Gyurkovics despre starea sănĕtății banului Croației, pe contele Apponyi despre sănĕtatea tatălui seu, pe bar. Nopcea despre copii sei; pe Harkánnyi despre esposiția din Antverpen; acesta rĕspunse, că despărțĕmêntul ungar a fost fórte sărăcuț, cel austriac însĕ bogat și frumos; pe Szerb îl întrebà, în care resort își va desvolta activitatea etc. După cercle Maj. Sa se retrase între strigăte de „éljen“.

*

In ajunul delegațiunilor oficiósei „Pester Correspondenz“ i-s'a scris din Bucuresci următórele:

Trimiterea ministrului de esțerne român, Lahovari, spre a saluta pe Maiestatea Sa monarchul austriac, cu ocasiunea visitei lui în Lemberg, s'a făcut din inițiativa personală a regelui României Carol. Prin faptul, că ministrul de esterne român a făcut în persónă onorurile suveranului monarchiei austro-ungare în apropiere de granița română, guvernul regal român a voit sĕ arate în mod demonstrativ, ce preț nemărginit de mare pune România pe relațiunile amicale cu monarchia, și mai ales cu regatul învecinat al Ungariei. (!) Guvernul român și prin acésta voí din nou sĕ dovedéscă, în înțelesul dorinței contelui Kàlnoky, că România desapróbă în mod hotărît uneltirile irendiste și revoluționare (?) a unor anumiți agitatori români pe teritoriul de stat unguresc, și că în acéstă privință își va împlini datorințele sale internaționale de drept, față cu statul ungar.

Imprejurarea acésta este de a se privi ca un succes diplomat al contelui Kálnoky. In urma acestora Kálnoky va fi în stare a face declarațiuni satisfăcătóre în delegațiunile ungurescі, de-o parte asupra pașilor sĕi energici făcuți de repețite-ori la timpul sĕu în Bucuresci pentru apĕrarea drepturilor și a intereselor statului ungar, de altă parte asupra declarărilor și promisiunilor guvernului regal român de-a împedeca pe viitoriu în cercul sĕu de putere, ca sĕ mai fiă violate interesele statului ungar.

* * *

Majestatea Sa în drumul seu la manevrele din Balassá-Gyarmat a fost în tóte localitățile salutat cu însuflețire. Intrarea în oraș a fost grandiósă. La 5 óre au fost primite deputațiunile. Intâiu clerul romano catolic. Primatele Vaszary a adresat Maiestății Sale o alocuțiune în care ḑise:

„Am apĕrat dreptul ce isvoresce din dogma nóstră nu numai conform religiunei ci și conform convingerei nóstre și în interesul bine priceput al patriei și al tronului. Deși și numai posibilitatea de a perde acest drept umple inimile nóstre cu cea mai mare îngrijire, acésta nu póte sĕ sgudue omagiul nostru adânc de supuși, nu póte sĕ frângă fidelitatea nóstră“

Monarchul rĕspunse: „Sunt convins, că preoțimea bisericei nóstre sânte își va conserva și de aici încolo vîrtuțile ei tradiționale civile, credința ei neclătită către tron și iubirea ei de patrie“.

Pe celelalte deputațiuni le-a asigurat Majestatea Sa de grația și scutul seu. Deputațiunea israelită a fost primită prima-óră în rîndul confesiunilor. La alocuțiunea ei rĕspunse Majestatea Sa: „Față cu popórele mele deosebirea de religiune nu formézã pĕrete despărțitor în inima mea“.

* * *

Corespondentul „Gaz. Transilv.“ din Budapesta a visitat pe delegații cehi tineri, despre cari ḑiarele ungurescі scrieau, că vor face oposițiune înverșunată în decursul desbaterilor din delegațiuni Cu deosebire s'a afirmat, că delegatul Dr. Slama va lua o atitudine fórte energică în cestiunea bosniacă. Aceste faime sunt însĕ cu totul neîntemeiate, căci Dr. Slama a declarat corespondentului, că a observat, ce e drept, în decursul călĕtoriei, ce a făcut-o de curênd în Bosnia, multe neajunsuri în administrație demne de criticat, așa cu deosebire nesiguranța comunicațiunei poștale, și aceste neajunsuri le va aduce în discusiune pe la finea lunei curente în delegațiunea plenară, dar nu-i trece prin gând de a ataca pe dl Kallay personal, din contră chiar el însu-și, ca deputat oposițional, nu póte sĕ recunóscă, cât de mult a făcut ministrul pentru ridicarea bunăstării poporului în Bosnia.

Corespondentul a întrebat mai departe pe Dr. Slama, ce atitudine vor observa cehii tineri de cumva, cum se crede, cestiunea română va veni în discusiune și în delegațiunea austriacă?

Dr. Slama a rĕspuns următórele:

N'am avut încă până acuma în privința acésta nici o înțelegere cu colegii mei, dar se înțelege de sine, că vom părtini pe cei asupriți. Acesta este un vechiu principiu al partidei nóstre. Inainte de încheerea pactului austro-ungar, noi cehii am fost întrevenit și pentru magiarii, cari atunci erau mărginiți în libertatea lor, cu atât mai mult vom sprijini acuma pe românii aserviți și asupriți.

* * *

Micola Pașici conducĕtoriul partidului radical, a cărui deținere era sĕ se întâmple în ḑilele acestea în legătură cu procesul de înaltă tradare al lui Cebinaț, a fugit din Sêrbia. Acésta fugă a fost pusă la cale în cel mai mare secret așa, că afară de doi-trei deputați radicali intimi ai lui, nu a sciut nimenea despre fuga intenționată Pentru a-'și masca planurile, Pașici a invitat la prânz mai mulți deputați radicali din provincie sosiți în Belgrad, pre când el încă înainte de invitare a trecut cu luntrea din Belgrad la Zemlin ér' de aici a plecat spre Fiume. Acésta fugă a șefului va produce de sigur mare consternațiune în sinul partidului radical, fiind-că acesta acum e al doilea cas, că Pașici recurge la fuga rușinósă pentru a se scăpa de urmările activității sale politice

---

XVII.

Așa ḑice sânta lege! Și cela ce o urméză
Mintea, sufletul și trupul deodată le luminéză
Apoi óre ce mai este ce ne-ar putea lumina
Ca sĕ scim cu mult mai bine mintea a ne'n senina!

XVIII.

Scóla este locul, unde de micuț pot învĕța
Tinerii cum sĕ se pórte, sĕ se pótă deștepta.
Așa dar, iubiți creștini, scóla și biserica
Sunt acelea ce ne 'nvață bine a ne purta

XIX.

Bune Dómne ascultă ruga ce ți-o înălțăm
Căci pe tin' te chemăm sfinte, Ție ne rugăm:
Luminéză mintea nóstră cu a ta lumină
Și ne 'ndréptă la bine cu mintea senină.

XX.

Ca și noi sĕ luăm parte în ceriul tĕu sânt
După ce-om fini viéța cea de pe pămênt.
Ca s'acolo s'avem parte de a ta bunătate
In viéța vecilor, în eternitate.

Bratei, 1894.

George Marian,
paroch.

Noutăți.

Studenții români din Cluș înaintea senatului universitar. Foile ungurescі din Cluș aduc scirea, că Dumineca trecută au fost citați înaintea senatului universitar cei 42 de studenți români, cari fuseseră acusați, că cu acasiunea procesului pentru Memorand ar fi „demonstrat în favorul acusaților“. Scim, că în contra acestor tineri români ridicase și procurorul acusațiune pe care însĕ mai târḑiu și-a retras'o. Senatul universitar a pornit apoi contra lor cercetare disciplinară, ér până la resolvarea acesteia îi suspendase dela eserciarea tuturor drepturilor de civi universitari. Afacerea a ajuns în fine la ministrul de culte, care sistà cercetarea disciplinară, pe tineri îi restituì în drepturile lor de mai nainte și, ca sfîrșit al întregei comedii, ordonà, ca senatul universitar sĕ-i citeze pe tineri înaintea sa și sĕ-i „dojenéscă“. In urma acésta au și fost citați Dumineca trecută cei 42 de tineri români, cărora li s'a cetit hârtia de „agrațiare“ a ministrului, în care sĕ esprimă pĕrerea de rĕu, că „studenții valachi au avut nesocotința de-a da ascultare fraselor ademenitóre ale agitatorilor și de a se purta într'un mod atât de scandalos“. Dintre tinerii citați însĕ 9 nu s'au presentat. Aceștia vor fi încă odată citați, cu care ocasiune li se va cere sĕ-și justifice absența, la cas contrar grația ministrului nu va fi aplicată față cu ei. In fine în actul ministerial sĕ apróbă întréga procedură anterióră a senatului.

* * *

Himen. Dl Dr. Aurel Cosma, cand. de advocat în Timișóra și dșóra Lucia Minodora Cosma își vor serba actul cununiei Dumineca, în 11/23 Sept. la 12 óre în biserica română gr.-or. din Sibiiu-cetate.

* * *

Dela curtea română. M. S. regele României se va întórce în țară Sâmbătă, 10 Septembre v., la órele 2 p. m.

Majestatea Sa va descinde la Sinaia, unde va sta apróре până în luna lui Noembre.

* * *

Institute nóuĕ de credit. In comuna Bucium de lângă Abrud se înființézã o nóuă bancă românésca pe acții. Capitalul fundațional constă din 30.000 fl. împărțit în acții de câte 25 fl. Semnările se fac la preotul Nicolae Băișan din Bucium-Izbita, până în 30 Octobre. Noul institut se va numi „Detunata“. — In Roșia lângă Sibiiu s'a înfiiințat o casă de împrumut (sistem Reiffeisen.) Președintele e preotul, cassar și secretar învĕțătoriul, membri fruntași din comună. Cassa are 42 membrii cu tacse fundamentale a 10 fl.

* * *

Rețea telefonică în tótă țéra. In ministeriul unguresc de comerciu se lucréză cu mare grabă la un plan, după care tóte orașele mai mari din țară vor avé sĕ fie în curênd legate prin rețea telefonică, atât între sine, cât și cu Budapesta. Anume planul este, că mai întâiu Budapesta sĕ fie legată prin rețele telafonice cu tóte centrele comitatelor. Oficiile telefonice se vor afla în casele comitatelor și vor sta în prima linie în serviciul publicului pe lângă o tacsă bagatelă. Centrele comitatelor vor sta în legătură telefonică cu reședințele solgăbirăesci, ér acelea cu reședințele notarilor de cerc. De-asemenea centrele diferitelor comitate vor fi legate între sine prin rețele telefonice. Ministrul de comerciu, doresce, ca construirea acestor rețele sĕ se facă în decurs de 1—2 ani și astfel în scurt timp fie-care locuitor va avé ocasia sĕ vorbéscă cu cunoscuții sĕi din ori-care parte a țĕrii prin telefon. Tacsa va fi la început pentru o conversație de trei minute 1 fl. După acest plan, oficiile postale se vor desface érăși de oficiile telegrafice, ér acestea se vor uni cu oficiile telefonice.

* * *

Ajutóre din fondul religionar. Lui „Magyar Állam“ i-se scrie, că guvernul își rĕsbună asupra preoților astfel, că numai acelor preoți gr. cat. le dă ajutóre din fondul religionar, a căror conduită politică o află de corectă autoritățile administrative. Ce face aḑi cu preoții gr. catolici, mâne va face și cu preoții rom. cat., cari agită contra reformelor păgânesci, si astfel fondurile catolice servesc guvernului ca armă în contra catolicilor. Este trist lucru, că un guvern inimic bisericei póte dispune de fondurile bisericesci, dară îl póte asigura, că scopul nu şi-l va ajunge. Preoţii conscienţioşi vor fi la culmea misiunii, chiar şi dacă nu li-se dă ceea-ce le compete, căci dóră se va apropia de sfîrşit şi era liberală-jidovéscă.

* * *

Adresa fetelor române din Sibiiu.

Domnişórele române din Sibiiu au espedat ieri dóuĕ adrese de felicitare, una către congresul studenţilor universitari români, al cărui biurou a învitat pe d-şórele române din Sibiiu sĕ iee parte la congresul, ce începe poimâne în Constanţa, — ér alta către dl V. A. Urechiă, president al Ligei. Ambele adrese sunt iscălite de d-şórele Lucreţia Popescu, Maria Roman, Lucia Cosma, Minerva Cosma, Eleonora Borcia, Agnes Cristea, Eugenia Greavu, Alesandrina Cunţan, Zina Moga, Geni Moga, Elena Cunţan, Letiţia Rosca, Emilia Grecu, Eugenia Grecu, Aurelia Henzel, Maria Cristea, Iustina Bârzu, Olimpia Neagoe.

* * *

Controla glotiştilor. Din cele mai nouĕ disposiţiuni ale ministrului de honveḑi se vede, că a sosit timpul ca şi glotiştii sĕ se presenteze la controlă. Bărbaţii cari sĕ ţin de glóta de pe teritoriul oraşului Arad se vor presenta la controla din est an în ḑilele din 8, 9, 10, 11 şi 12 Octobre n. a. c. în Arad. De glóte sĕ ţin toţi cei născuţi în anii 1852—1875 şi au căpătat ca atari un certificat special. Informaţiuni mai deamĕruntul în sate şi oraşe trebue sĕ dee notarul sau respectivul organ al antistiei comunale însărcinat cu aceste agende comunale. In Arad controla se va ţiné la comanda de glóte numĕrul 25, anume în localităţile casarmei şi în ordine cronologică după ani.

* * *

Institutul Oteteleşan. Pentru institutul Oteteleşan dela Măgurele au petiţionat peste opt-ḑeci de fete; din acestea s'au admis la concurs numai trei-ḑeci şi cinci. Concursul se va ţiné în ḑiua de 15 Septembre şi lista concurentelor ce vor reuşi va fi presintată M. S. regelui, care va alege pe cele ce trebuesc admise definitiv în institut.

* * *

Rĕsboiul coreic. Foile din Londra anunţă după o depeşe din Soeul următórele: Japonezii au atacat în 15 l. c. în ḑorile ḑilei posiţiunile chinezilor la Pjöngjang. După o luptă de mai multe óre japonezii au luat Pjöngjangul. Din 20,000 chinezi, 16,000 au fost parte omoriţi, parte făcuţi prisonieri.

* * *

Un duel ciudat la Constanţa. Un domn X. . . . se cértă cu un alt domn Y. . . . Unul e proprietar şi fabricant de mastică; celalalt e primar. Dóuĕ calităţi cam nepotrivite cu luptele singulare. Aci, însĕ, nepotrivéla s'a făcut evidentă prin faptul că — adversarii descărcêndu-şi pistólele au rĕmas téferi, ér rănit a fost unul dintre martori . . . E o lecţie bună pentru cei cari primesc prea lesne însărcinarea de a cere socotélă.

* * *

Panama. Cetim în „Paris-Bourse“: Astăḑi se póte ḑice, că totul e gata pentru emisiunea acţiunilor nóuei societăţi Panama, care va avé loc la 18 Septembre. Esmisiunea este de 300,000 acţiuni à 100 franci plătibili 25 franci la subscripţii; 25 fr. la 15 Octobre, ér restul în mĕsură cu trebuinţele.

* * *

Moravuri din Corea. Ḑiarele engleze scriu: In Coreea fiecare casă are un beciu, nu spre a ţiné vin în el, ci a înmagazina căldură. Gura pivniţei se află ceva mai departe de casă. Intro nópte rece, gaura se umple cu lemne şi cu alt combustibil, căruia i-sĕ dă foc. Aşa se încălḑesce casa tótă nóptea. După Eskimoşi, Coreenii mânâncă mai mult de cât tóte popórele De aceea şi dorm mult. Ei mânâncă mai totdeauna. Mâncarea lor favorită e carnea de căţĕl şi beutura lor favorită e berea japoneză. Berăria imperială din Tokio produce bere escelentă, ca cea germână. Ca toţi orientalii, coreenii mânâncă mult pesce. Intre alte fructe în Coreea sunt mulţi pepeni verḑi. Sĕmĕnarea cartofilor e interḑisă. In Coreea nu sunt hoteluri şi restauranturi ci case de odihnă, unde călătorii se pot odihni şi îşi fac singuri bucate. Acolo găsesci şi bere japoneză. Coreenii ţin la animale. Mai mult adóră pe şerpi. Nici un coreean nu va ucide un şerpe, dar şi cel mai sĕrac îşi va împărţi pânea cu el. Ca şi în China, aşa şi în Coreea sunt mulţi ghicitori şi vrăgitori, cei mai mulţi orbi. Tréba lor principală este sĕ gonéscă pe dracul; unii îl bagă într'o sticlă şi îl duc departe, unde nu póte face rĕu nimĕnui.

* * *

Mijloc d'a se cunósce de e bun laptele ce se dă copilului sĕ sugă. Cel mai bun mijloc de a se sci dacă laptele este destul de abundent şi de bună calitate este a cântări copilul în fiecare ḑi, sau cel puţin la 8 ḑile odată.

In cele dintâiu patru luni, el trebue sĕ créscă cu 20—30 grame pe ḑi; dela a 4 la 8 lună cu 10—20 grame, dela a 8 până la a 12 a cu 20—10 grame.

Dacă nu obţinem acéstă crescere, dacă copilul rĕmâne abătut nepăsător, dacă el nuprofită nimic, atunci trebue sĕ scim că copilul nu se brănesce bine, nici în deajuns, şi că trebue sĕ-i aducem o doică sau sĕ'l alăptăm artificial.

In trécăt vom ḑice, că copilul trebue sĕ fie cântărit desbrăcat, şi prin urmare în casă sĕ fie destul de cald, ca sĕ nu rĕcéscă; ér balanţa sĕ fie destul de simţitóre, arĕtându-ne chiar şi o diferinţă mică de 5 grame.

Obiceiul dea cântări copilul îndată după nascere esistă şi la poporaţiunea nóstră rurală, nu însĕ pentru a vedé cât este de mare noul născut, ci pentru ca sĕ nu se lipéscă vrăjitórele de el nici odată; sau dacă se uită sĕ se cântăréscă, apoi acésta o face pentru ca sĕ se scie în câtă apă sĕ-i descânte de léc, când va avea trebuinţă, deórece cantitatea apei pentru ca sĕ aibă descântecul léc trebue sĕ fie de o potrivă cu greutatea copilului, când s'a născut.

Dela esposiţiunea cooperatorilor din Bucuresci.

Reproducem după „Monitorul oficial“ al României vorbirea, cu care dl Dim. Butculescu, preşedintele esposiţiunii a primit la deschidere pe Alteţa Sa regală principele moştenitor al României cu ocasiunea deschiderii esposiţiei:

Alteţă Regală!

Până în luna Octobre 1881, data fondărei societăţei cooperative a meserieşilor şi constructorilor români nu aveam în Bucuresci decât dóuĕ-trei societăţi române cu diferite scopuri, ér în provincia abia câte-va, şi acelea risipite, unele mai puternice, altele mai slabe.

Nimeni nu îmbrăţişase ideea de a propaga principiul asociaţiunii între meseriaşi şi de ale uniformisa acţiunea în scopul emancipaţiunei nóstre economice.

In asemenea situaţiune ne aflam pe atunci, adecă la 1879, când o sémă de bărbaţi de inimă din societatea „Concordia“ cugetară sĕ intocméscă o esposiţiune naţională de iniţiativă privată.

Cu destulă trudire am putut strînge la olaltă din tótă ţéra, pe lângă mulţi diletanţi, şi un numĕr óre care de industriaşi, nu tocmai în raport cu cerinţele nóstre economice.

Pe atunci clasa avută privia cu indiferenţă produsele industriale provenite din labórea românului. Vinurile sofisticate din străinĕtate, cari se plăteau cu preţuri scumpe (căci aşa era croit simţul consumatorilor), se preferau vinurilor nóstre bune, naturale şi eftine. O vadră de vin sĕ vindea în unele parţi cu 65 bani, ér în altele cu maximum de 25 bani, s'ar puté ḑice, că era aşa de eftin ca apa.

Cofetăria, licoristăria, conservele de legume şi de carne, pe de o parte, ér pe de alta, cismăria subţire, pantofăria, modistăria, stofele, tăbăcăria, fringheria, stearinăria, mobilerul, materialele de construcţiune, parte erau pe cale de propăşire, ér parte într'o stare cu totul primitivă.

In numĕrul de vre-o 300 participanţi la esposiţiunea societăţei Concordia era o fabrică de frînghiă, (Polizu-Micşunesci), un fabricant de vax (C. Porumbaru şi Z. Herescu), o fabrică de cartonagiu şi registre (V. Socec), dóuĕ fabrice sistematice de făină (Alex. Ştirbeiu şi Gh. Assan), o cofetărie de clasa I (Gr. Capşa), câţi-va vinicultori serioşi, dar nedeprinşi cu debitarea vinurilor astfel că am avut nefericirea a vedé butelii cu vin etichetate cu petece de hârtie scrise de mână, astupate cu coceni şi acoperite cu madapolam.

Pe lângă cei cari debitau erau d-nii D. Staicovici şi D. Martinovici, cari pe atunci fabricau trei patru sute cutii de conserve de legumi pe an: V. Georgescu, care fabrica paste făinóse, C. Porumbaru, apă gazósă; A. Brănean, şampanie; Monteor rom; P. Filitis şi Simulescu, cognacuri, etc.

La secţiunea îmbrăcămintei aveam o calfă de pantofar (S. Voinescu) şi un croitor bărbătesc (N. I. Locustean), etc.

Avêntul sĕ deduse, trebuia însĕ conducerea idealului mai departe cu agerime, perseveranţă şi abnegaţiune.

Din nenorocire „Concordia“ a dispărut.

Societăţile cooperative de meseriaşi şi industriaşi înfiinţându-se în mai tóte judeţele nóstre, sub impresiunea propagandei, a congreselor economice, a conferinţelor făcute în tóte părţile, s'au însărcinat a da impulsiune, încuragiând şi protegiând munca românéscă. Ast-fel se rĕspândì pretutindeni spiritul de asociaţiune şi de solidaritate printr'o acţiune comună, compactă, uniformă şi disciplinată.

„Toţi printr'unul, şi Dumneḑeu cu noi“ este lozinca lor economică, ér:

„Ajută-te însu-ţi, prin munca şi cultură te înalţă“, este temeiul acţiunei lor.

Dela instituirea lor, în Martie 1882, ele au înfiinţat patru esposiţiuni:

I-a la Bucuresci, în 1883, cu 675 esposanţi:

A II-a la Iaşi, în 1884, cu 750 esposanţi;

A III-a la Craiova, în 1887, cu 860 esposanţi;

A IV-a la Bucuresci, din nou, 1894, cu 1.300 esposanţi până aḑi, compusă din două secţiuni, una naţională şi alta internaţională.

Am dat acestor eposiţiuni o organisaţiune seriósă, de aceea şi numĕrul esposanţilor şi produsele lor au sporit într'un mod îmbucurător.

Eu însu-mi sunt surprins de progresul făcut de meseriaşii şi industriaşii nostrii într'un timp atât de scurt, şi pot afirma, că ne aflăm bine indrumaţi pe calea emancipaţiunei nóstre economice, mulţămită desvoltărei spiritului de iniţiativă privată.

Secţiunea internaţională, ce am întocmit şi la acésta esposiţiune nu este o inovaţiune, ea a fost organisată şi la esposiţiunea dela Craiova din 1887.

Din practica obţinută atunci, am constatat, că acésta secţiune ni-a adus mari folóse în felul orientărei şi îndreptărei órecum a muncei nóstre.

Pe lângă folosul, ce avem, de-a face cunoscută ţéra nóstră în massa producĕtorilor din ţĕrile europene, mai dobândim şi pe acela de a lega relaţiuni comerciale de prima mână între industriaşii nostrii şi cei streini, relaţiuni întotdéuna mai sigure şi la adăpostul temerilor, ce inspiră comerciul când ele se fac pe cale indirectă, adecă prin a doua sau a treia mână.

Am convingerea, că resultatul modestei nóstre esposiţiuni va produce róde folositóre.

Alteţă Regală,

De aḑi înainte acésta instituţiune va cresce sub auspiciile Vóstre binefăcĕtóre; căci, punêndu-vĕ în fruntea nóstră, veţi lupta cu bărbăţiă pentru realisarea scumpului nostru dor, precum Majestatea Sa Regele a luptat cu vitejiă (cu brava nóstră armată) pentru emanciparea nóstră politică, şi lucréză, împreună cu graţiósa şi mult iubita nóstră Regină, pentru emanciparea nóstră economică.

De astă-dată străbatem o nouă eră de propăşire industrială.

Bine-voiţi, Alteţă Regală, a privi şi apreţia. Inaugarea Esposiţiunei nóstre sub înaltele auspicii ale Alteţei Vóstre ne umple sufletul de bucurie şi ne asigură un viitor prosper.

Cu mândriă, atât eu, cât şi toţi meseriaşii şi industriaşii ţĕrei, aducem Dinastiei române espresiunea sentimentelor nóstre de profundă gratitudine, iubire şi devotament.

Sĕ trăéscă Majestăţile Lor Regele şi Regina!

Sĕ trăiţi Alteţa Vóstră Regală cu întréga familiă!

Convocare.

Membrii comitetului „Reuniunei învĕţătorilor din districtul Sibiiului“ sunt poftiţi pe *Vineri, 21 Sept. st. n.* la şedinţă în localul „Seminariului Andreian“ *la 10 óre a. m.* Sĕ vor discuta afaceri, cari privesc adunarea generală procsimă.

Sibiiu, în 10 Sept. 1894.

Dr. Petru Span,
vice-preş. reuniunei.

Bibliografic.

In editura librăriei H. Steinberg din Bucuresci (Strada Şelari 18) a apărut opul întitulat: Degenerare (Fin de siècle. Misticismul) de Max Nordau, tradus din franţuzesce de R. Vermont şi H Streitmann. Un volum în 8⁰ de 27 cóle (425 pag.) tipar compres. Preţul 3 lei 5 bani. De vênḑare la tóte librăriile din România.

A apărut:

„*Vatra*“ Nr. 17 cu următoriul sumariu:

Tecst:

„Popa Băltag“, de St. Basarabean — „Dóuĕ sonete“, de Virgil N. Cişman — „Mânăstirea Tismana“, de X — „Mara“, de Ioan Slavici — „Femeea necertată ca móra neferecată“, de V. Vărtălaş — „Scolile române din Macedonia şi Epir“, de T. Petrino — „Scrisórea soldatului“, de Haralamb C. Lecca. — „Sfîrşitul lumei“, de Camille Flamarion, (traducţie) de I. D. Maxim — „Ḑi aniversară După Dykens“, de E. Florescu — „Fel de fel.“

Ilustraţiuni:

Clopotul mânăstirei Tismana. — Mănăstirea Tismana. — Marca ţĕrii din 1651. — Crucea Sfîntului Nicodim, păstrată în Mănăstirea Tismana. — Ruinele palatului de vară al lui Bibescu-Vodă, la Tismana. — Rugăciunea musulmanului. — Prin zăpadă şi vifor. — Revederea. — Esamenul public la gimnasiul român din Ianina, în Epir. — Ghici. cine e?... — Urmăriţi de lupi.

Din pulbic.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

In 29 August a. c. st. n. a isbucnit în comuna nóstră un foc, care alimentat fiind de vênt, a prefăcut în cenuşe 38 case cu tóte edificiile economice, precum şi tóte ce se aflau în aceste, neputând bieţii ómenii scăpa aprópe nimic, partea cea mai mare duşi fiind la lucrul câmpului.

In astfel de stare deplorabilă ne-am adresat pentru ajutor înainte de tóte către cei din prejurul nostru; apoi a ne-am adresat şi către înaltul guvern, şi fiind Escelenţia Sa dl ministru de comerciu Lukáts Béla în Zlatna locul seu natal am mers împreună cu alţii daunaţi la Escelenţia Sa spre a'l ruga sĕ ne sprijinéscă cererea ce intenţionăm a o înainta la guvern.

Escelenţia Sa dl ministru prelângă promisiunea că va sprijini rugarea a binevoit a mi preda şi o sumă de 50 fl. ca se-i împart între cei nenorociţi, care sumă o am şi împărţit indată ca primul ajutor.

Pentru acésta marinimósă donaţiune, în numele tutrror donaţiunilor, viu a aduce Escelenţ-ei Sale dlui ministru şi pe acésta cale din inimă purceḑĕtóre şi adênca nóstră mulţămită, poftindu-i ca Atotputernicul D-ḑeu sei lungéscă firul vieţii, ca se mai pótă alina suferinţele altor nenorociţi precum a alinat ale nóstre.

Feneş în 8 Septembre st. n. 1894.

Iosif Magda,
paroch gr. or.

Loterie.

Miercuri, în 19 Septembre, n. 1894.

Sibiiu: 50 23 74 18 31

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Nr. 404 — 1894 186 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele anumite mai jos sĕ escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzestii de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Căinel, cu salariu anual de 300 fl. din cari 250 din repartiţie, ér 50 fl. venitul cantoral, şi curtir.

3. Juncul de jos şi de sus, cu salariu anual de 300 fl cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi asterne suplicele lor instruate conform normelor din vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Brad, la 11 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 250—894 [184] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele gr, or. române din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare:

1. Dobra, un post de învĕţător la scóla capitală cu salar anual de 400 fl. solviţi în rate lunari decursive.

2. Briznic, cu salar anual de 300 fl. şi anumit: *a)* 260 fl în bani gata *b*) folosirea unei grădini afară de cea de lângă scólă 20 fl. *c*) 2 ½° lemne a 8 fl.=20 fl.

3. Lăpuşnic, cu salar de 300 fl. şi anumit: bani gata 280 fl *b*) 2½° lemne 20 fl.

4. Panc Sĕlişte, cu salar de 300 fl. şi anumit bani gata 240 fl. *b*) 6° lemne a 8 fl=48 fl. *c)* venitul cantoral 12 fl.

5. Roscani, cu salar de 356 fl. anumit: bani gata 300 fl. 7° lemne 56 fl.

6. Lăpugiul, de sus cu salar de 332 fl. şi anume:
a) bani gata 300 fl. 1° lemne 32 fl afară de acestea câte 40 cr. dela înmormêntări de copii.

La posturile de sub p. p 2—6. se înţelege şi cuartir natural, lemne pentru încălḑitul scólei şi afară de p. 6. şi grădini.

Reflectanţii, cari vor documenta cunoscinţa de musică vocală si instrumentală vor fi preferiţi,

Doritorii de a ocupa vreuna din aceste staţiuni au aşi asterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu pănă la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei în conţelegere cu respectivele oficiii parochiali.

Dobra, la 26 Iuliu 1894.

Ioan Sêrb, paroch.

Nr. 189. [187] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Romoşel, postul al doilea de invĕţătoriu cu salariu 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

2. Tămăşeasa, salariu 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ-şi astérnă actele la oficiul protopresbiteral subscris.

Orĕştie, 16 August, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective:

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 485—894. [167] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele poporale din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Cohalmului, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Draos, un post de învĕţător cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne. Banii se plătesc parte prin repartiţiune dela popor, parte din fondul bisericesc.

2. Bogata-Olténă, un post de învĕţător cu 250 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a concura au sĕ-şi astérnă cererile de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis

Cohalm, la 2 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 189—894 [179] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din mai jos scriselor comune protopresbiteratul Oreştiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Gelmar, salariul anual 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele trebuinciόse.

2. Pischinţ, salariu anual 300 fl. v. a. si anumedela popor 220 fl, v. a. un loc aratoriu si fênaţiu preţuit în 60 fl. fl. v. a. Dreptul în păsiunea scólei 18 fl. v. a. dóuĕ părţi de lemne din pădurea satului 2 fl. v. a. cuartir şi 2 stângeni de lemne.

3 Petreni, salariu anual 300 fl. v. a. dela popor 200 fl. v. a. bani; un fênaţiu de 2 jugere si 50 ferdele de cucuruz cu ciocani — cuartir liber, grădină de legumărit si lemnele necesare.

4. Ludesti, cu filia Costeşti leafă anuală 300 fl. v. a, cortel s grădină şi lemnele necesare.

5. Dâncu mare, 300 fl. salariu anual, cuartir, grădină si lemnele necesare.

6. Sibot, (Alkenyer) al 2 lea post de învăţătoriu, salariu anual 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesare.

7. Castĕu, salariu anual 300 fl. v. a. cuartir, grădina şi 6 stângeni de lemne de foc pentru invĕţătoriu is încălḑitul scólei.

Invĕţătorii, cari vor fi aleşi — sunt datori a ţinea în Dumineci şi sĕrbătorí strana în biserrică şi a deprinde pe elevi în cântările bisericesci şi a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea au a şi ascerne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Oreştie, 13 August 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 321—894. [178] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2, Pescera, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

3. Vaca, cu salariu de 300 fl cuartir şi lemne.

4. Valea brad, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

Petenţi au aşi asterne cererile înstruate în sensul normelor din vigóre şi eventual provĕḑute cu documentele despre serviţiiţe lor de pănă acum pe terenul instrucţiunei la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brad. la 25 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 626—894. [177] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Ternavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugăre 242□ pamênt aratoriu şi fênaţ, dacă invĕţătoriul va fi apt şi de serviţiile cantorali, atunci are se priméscă şi stola usitată ca atare plus curtea şi grădina cantorală, apoi cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi

2 Craciunel, cu salariu anual de 300 fl. care constă din 220 fl şi 100 ferdele cucuruz, cuartir şi lemne de foc.

3 Şilea, magiară salariu 300 fl. scólă micstă cu gr. catolicii.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi vor avea a asterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kűkűlővár) pănă la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 8 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral g. or, al tractului Têrnava in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 127—894 [182] 3—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕţătoresci dela scólele elementare poporale din comunele bisericesci mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Poiana Blenchi, şi Gâlgău îmvĕţătoriu ambulant, cu salariu anual de 300 fl v. a.

2. Ciceu Corabie şi Gârbău, învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl. v. a.

3. Ciubanca cu filia Ciubăncuţa cu salariu anual de 150 fl. v. a. locuinţă şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au aşi asterne petiţiunile concursuali, instruite conform normelor în vigóre la subsemnrtul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 26 Iulie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului gr. or. Deeş in conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Teodor Herman,
protopresbiter.

---

[185] 3—3

CONCURS.

Pentru un stipendiu universitar **de fl. 700** anual menit a se conferí unui tinĕr, care ar voi sĕ studieze *Geometria desemnativă şi desemnul liber* şi sĕ se califice şi *servéscă ca profesor la scólele medii române gr. or. din Braşov* Biserica sf. Nicolae publică concurs cu termin până la 3/15 Septembre a. c.

Rugările instruite cu tóte actele justificative de lipsă vor fi adresate până la terminul precisat la preşedintele comitetului parochial subsemnat.

Braşov, 19 August, 1894.

Comitetul parochial al bisericei rom. ort. rĕs. dela st. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. *Arseniu Vlaicu,* secretar.

Nr. 499—894. [183] 2—3

Publicaţiune.

Angilina Boier din Caţa, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Ioan Sas din Caţa, prin sentenţa venerabilului Consistoriu archidiecesan din 3 Iuniu anul 1895. Nr. 2496 B, acésta se aduce la cunoscinţa publică în sensul § ului 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 12 August, 1894.

Oficiul protopopesc greco-oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

6509/1894 polg. [197] 1—2

Publicaţiune.

Din partea subsemnatului magistrat se face cunoscut, că **Joi, în 11 Octombre 1894 la 10 óre a. m.** se va ţiné licitaţiune pentru **păşunatul de oi** pe timp de iarnă, pe hotarele comunei **Sighişóra.** Licitaţiunea va avé loc în sala de şedinţe a comunităţii şi vadiul va fi de *50 fl. v. a.*

Sighişóra, 17 Septembre 1894.

Magistratul.

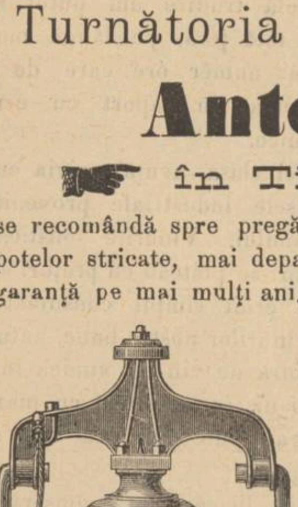

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 34—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Sâmbătă, 10|22 Septembre 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea română în delegațiunea magiară.

In comisiunea de esterne a delegațiunii magiare, din 19 l. c. în urma raportului lui Falk Miksa și a observărilor lui Berzeviczy și Apponyi, privitóre la cestiunea română, s'a născut o desbatere, la care au luat parte cei trei amintiți și Kalnoky și-a espus într'un esposeu părerile sale.

Din aceste estragem următórele:

Falk Miksa, ca raportor, făcênd pe scurt amintire despre situația Sêrbiei și Bulgariei, trece la România. El cetesce un pasagiu din raportul de acum doi ani, ce comisiunea de esterne l'a substernut în plenul delegațiunilor, în care sĕ atrage atențiunea ministrului de esterne asupra agitațiunilor din România, îndreptate contra ordinei interióre din Ungaria, cerênd ca sĕ li se pună capĕt. Acésta nu s'a împlinit, ba încă au crescut în estensiune. Comisiunea, tocmai din causa bunelor relațiuni, în care stăm cu România, rógă pe ministru sĕ afle căi și mijlóce, prin cari s'ar puté pune capĕt acestor agitațiuni din vecinătatea nóstră și cari au o influință atât de durerósă asupra opiniunii publice din Ungaria.

Berzeviczy primesce preliminariul portfoliului de esterne și are incredera în conducerea politicei esterne, dar ia cuvêntul, ca sĕ atingă o cestiune, anume ținuta României față de mișcarea, care a luat avênt în timpul din urmă și care în scopurile ei finale este îndreptată contra păcii interne a statului magiar, contra constituțiunii și chiar a întregității lui.

Vorbind apoi despre datorințele, ce au ambele state pentru susținerea bunelor relațiuni, vorbitorul amintesce despre mapele scolare construate de iredenta română, pe cari în viitórea Românie este cuprins Ardélul, părțile până la Tisa, apoi Bucovina și chiar și o parte a Galiției, și pe cari mape se află marca țĕrii și portretul părechei regale române. Aceste mape sunt faptice rĕspândite în scólele elementare române, cari tóte sunt scóle de stat, ceea-ce fără învoirea autorităților nu se póte.

Berzeviczy arată, că în budgetul ministeriului de culte pe 1893—4, la nrul 82 sĕ află următórea posiție: „Scólelor și bisericilor române din străinĕtate“ 525,000 franci. Acéstă sumă în anii din urmă a tot crescut. E adevĕrat că scóle și biserici române sunt și în alte țĕri neromâne, afară de Ungaria, dar nu încape îndoială, că partea cea mai mare a acestei sume o capĕtă scólele române din Ungaria. Pentru o astfel de procedură abia esistă esemplu; sĕ póte că și alt stat trimite bani în strĕinătate, dar nu pune acésta în budget.

Foile iredentiste române din Ardél sĕ laudă une-ori în gura mare, că ele primesc bani dela statul român. Dacă acum liga culturală în adevĕr împarte bani între români, dacă de altă parte în budgetul statului sunt spre scopul acesta destinate anumite sume, nu e mirare dacă românii ardeleni seduși cred, că agitatorii aceia, cari îi ațîță pe ei cu banii în mână, sunt agenții guvernului român.

In genere, ḑice Berzeviczy, iredenta română sĕ luptă subt egida usurpată a regatului român. Fața de astfel de abus ar trebuí o pășire mai energică. Cât timp academia din Bucuresci simpatiséză cu agitatorii, cât timp ministrii români recunosc esistența cestiunii ardelene, până atunci nu vom puté sugruma agitația aici.

Vorbitoriul speră, că ministrul va păși energic pentru recunóscerea acestor adevĕruri din partea României și în acésta credință votéză budgetul.

Contele Apponyi vorbind despre cestiunea română, ḑice, că acum e convins, că declarația lui Tisza Lajos a țintit la România. După aceea vorbesce despre ligă, a cărei acțiune o condamnă și în sfîrșit predă ministrului mai multe broșuri, cari sunt folosite în scólele din România și cari sunt vătĕmătóre pentru noi.

După ce a vorbit Gyurkovics și Samassa în alte cestiuni, a urmat declarațiunile contelui Kálnoky.

El ḑice, că începe cu cestiunea la care cu deosebire e atentă publicitatea, cu cestiunea română. Cestiunea acésta nu e nóuă precum și numirea de „România iridentă“ este o copie a mișcării italiene iredente, cu tóte particularitățile ei. Ast fel de agitațiuni au esistat și în alte locuri și față de aceste e totdéuna ușor a face pașii primi, a adresa o notă aspră sau a păși cu pretensiuni mari pe cale diplomatică. Un stat însĕ care ține la demnitatea sa trebue apoi sĕ rĕmâe constant în aceste pretensiuni, ministrul află că e mai bună calea urmată de el, că e atent la miscările aceste și de câte ori sĕ ivesce ceva nou, face atent pe guvernul respectiv și cere a sĕ lua disposiții. In modul acesta sĕ póte ajunge resultat mai sigur, decât pășind cu vorbe aspre și prea de tot vehement.

Ministrul Kálnoky, dând puțină însĕmnătate cestiunii cu mapele și unei eventuale acțiuni agresive din partea Romaniei, acentuéză liberalitatea legilor României, în sensul cărora nu sĕ pot lua mĕsuri aspre contra întrunirilor, dar cu tóte aceste guvernul e decis a purcede energic contra agitațiunilor.

Dealtcum, continuă el, e greșală a crede, că agitația, ce esistă între românii nostri, pornesce esclusiv din regatul român și de acolo sĕ impórtă. Ea sĕ nasce din o emigrare încolo și încóce; mulți dintre românii nostri merg acolo încă ca studenți, sĕ amestecă în tóte mișcările, apoi vin acasă, ca aici sĕ agiteze și ațițe pe conaționalii lor. Conducĕtorii acestei mișcări sunt mai cu samă ardeleni, cari își câștigă acolo împămêntenirea, sĕ fac profesori, cari sunt amovibile și astfel cred, că le sunt tóte permise.

Ce sĕ ține de ajutorarea scólelor și bisericilor, acésta o recunósce și ministrul. El ḑice, că e adevĕrat că în budgetul de culte sunt preliminați 525,000 franci, din cari 480,000 s'au și împărțit. Acestia însĕ nu sunt fond de disposiție, ci o sumă despre care ministrul trebue sĕ dea samă. Din suma acésta, după informațiunile, ce le are dl Kálnoky 380,000 franci s'au dat macedo-românilor, unde regatul român, de altcum cu scirea guvernului turcesc, dă ajutor tuturor scólelor și bisericilor române. Ceialalți au fost dați scólelor și bisericilor române din Ardél, dar conform asigurării hotărîte a guvernului român numai acelor scóle, cari fără de aceste ajutóre nu puteau fi susținute. Afară de aceste sume agitațiunea dispune și de alte venituri, anume prin ajutorul ligei. In ce sumă sunt aceste și cât sĕ dă în Ardél, e greu a o constata positiv.

Ce sĕ ține de agitațiunea propagată nu trebuie sĕ uităm, că partea cea mai mare a românilor își fac studiile în străinătate, învață fórte ușor limbii streine si după ce sĕ rentorc în patrie își susțin și mai departe legăturile literare, câștigate în timpul studiului și le folosesc spre rĕspândirea de articoli agitatori contra Ungariei. Nu trebuie însĕ sĕ sĕ pună prea mare pond pe agitațiunile din ḑiare.

Ministrul crede, că fraza, că românii se vor adresa la Europa pentru eliberare, nu va afla ascultare și con-

---

FOIȚA

Iorgovan vitézul și Impĕratul.

Din colecția de povesti apărută cu titula: „*Poveștile Banatului*“ culese din gura poporului bănățan, de *George Cătană*, tomul II. (Gherla 1894) care cuprinde 19 povesti, reproducem povestea cu titula de sus:

A fost odată ca nici odată . . . .

A fost odată în lumea mare un împĕrat puternic, de-i mersese vestea nóuĕ țĕri și nóuĕ mări, cum se ḑice. Acest împĕrat îmbătrinise fără a avea cu Impĕrătésa lui nici un ficior și nici o fată.

Şi-i rĕu când nu are omul copii, căci copii sunt bucuria omului și pentru ei sĕ chinue părinții să stăcéscă ceva avere; ei dar' n'ai ce face, dacă nu dă Dḑeu țucui mila, nu te poți omorî, — așa și împĕratul nostru. El făcuse destule slujbe și sărindare pre la tóte bisericile, postise cu împĕrătésa tóte posturile de preste an, dar' tóte înzĕdar.

Odată într'o nópte visà împĕrătésă, că dacă ea cu împĕratul vor posti prelângă posturile prescrise încă și în tótă „lunea“ timp de un an — va nasce un fiu.

Când sĕ deseptà împĕrătésa din somn și spusĕ împĕratului ce visase, el sĕ bucură mult și sĕ hotărîră a posti și „lunea“ după cum le spusese visul. Şi sĕ puseră ómenii mei la post și trăiau ca nesce călugări numai cu pâne și apă. Chiar' era ḑiua din urmă a anului, când împĕrătesei i-sĕ făcu rĕu și căḑu la pat. Atunci împĕratul chemă pre doftorul împĕrătesc sĕ o caute, și acesta căutând-o cu deamĕruntul i ḑisĕ:

„Sĕ trăiesci prea înalte împĕrate! Impĕrătésa are sĕ nască în curênd un cocon.“

Impĕratul, vĕ puteți închipui, câtă buburiă avea de cea ce auḑia; el dăruì doftorului bani mulți pentru acésta veste bună; și dede de scire la lume și la țară, că cine se va afla ca sĕ-'i spună ce va nasce împĕrătésa fecior sau fată bună plată va căpĕta. La câteva ḑile după ce dădusĕ împĕratul porunca, și veni la curtea lui un „vrăjitoriu“ vestit, care făgădui împĕratului, că el îi va spune până în trei ḑile norocul. Impĕratul îl ținu bine cu vin și cu mâncare, și la trei ḑile veni împĕratul la el și-'i ḑise ca sĕ i spună taina. Atunci vrăjitorul luà pre un ciur câteva bóbe de păsulă, sĕ dusĕ în fața împĕrătesei și întinḑind bobii îi ḑisĕ: „Luminate împĕrate! Impĕrătésa va nasce preste trei ḑile; apoi întinsĕ bobii a doua óră și-i spusĕ, că ea va nasce o fată așa de frumósă de nu va fi ca ea altă pre fața pămêntului Apoi mai întinsĕ bobii și a treia óră și 'i ḑisĕ: „Sĕ trăiesci prea luminate împĕrate! când sĕ va nasce fata, va eși din pragul porții Mărìei Tale un măr, și va cresce așa de mare, de va ajunge până la ceriu. Şi acel măr va face mere de aur, dar' nime nu le va putea ajunge fără numai un voinic din codrul mare.“ Impĕratul sĕ bucură mult de spusele vrăjitoriului, îl încărcà bine cu tot ce poftia el, și-l sloboḑi sĕ mérgă unde va voi el. Atunci împĕratul chemà pre toți doftorii și pre tóte móșele sale, ca sĕ fiă la îndemână pre când va nasce împĕrătésa și aștepta bucuros ḑiua nascerei.

La trei ḑile după-cum adecă spusese vrăjitoriul Impĕrătésa născu într'adevĕr o fată fórte frumósă și Impĕratul cum o vĕḑu eși îndată sĕ dea poruncă, ca sĕ sĕ pună stéguri pe tote casele sale, în semn de bucurie, căci D-ḑeu l'a dăruit cu o fată. Mare i fu miraree împĕratului când vĕḑu că pragul dela pórta palatului sĕu sărisĕ, și eșisĕ de sub prag un mĕr frumos care cresce vĕḑênd cu ochii. La o sĕptămână fu atâta de mare de nu-i mai vedeai vêrful. Şi crescea mărul așa de puternic, încât când fu fata împĕratului de 15 anișori, adecă când începusă și ea a arunca ochii încóci și încolo printre feciori, — mărul ajungea până la ceriu și era gros de nu-l puteau cuprinde o sută de ómeni. Atunci vĕḑênd împĕratul că acel mĕr o sĕ-i dărima palatul, dacă îl va mai lăsa, dede porunca la ómeni ca se vină sĕ-l tae. Venit'au din tóte părțile ómeni cu firize, cu sĕcuri, cu topóră și alte unelte ca sĕ taie mĕrul dar ce gândiți pututul'au ei tăia? Ba! pentrucă era mĕrul, mĕ rog dvóstre, tare ca oțĕlul și tóte sĕcurile, tóte firizele și topórĕle sĕ rupsĕră, și ca sĕ-l pótă cineva tăia nici vorbă.

Când ajunse fata împĕratului de 16 ani împĕratul, ca tot omul bĕtrân fiindu-i frică de mórte, voi ca sĕ-și mărite fata și se o vadă așeḑată înainte de mórtea sa: de aceea într'o ḑi o chiamă la sine și ḑise: „draga mea fată! tu veḑi acum că eu și cu mumă-ta suntem bĕtrâni și acuși ne vom coborî în în mormênt, aș voi fica mea sĕ te vĕd așeḑată înainte de mórtea mea; sĕ te vĕd măritată și sĕ dau împĕrăția bărbatului tĕu, căci pentru mine de aici înainte e numai o sarcină grea. De aceea te-am chemat fica mea, și îți ḑic se-ți cauți unul printre ficiori de care ți-a plăcea mai bine, căci nu aș vrea pentru lumea asta sĕ te silesc sĕ iai pe care nu ți place. — Iți dau termin până în trei ḑile și atunci sĕ-mi spui pe care ți-l'ai ales!“

(Va urma.)

clude, că considerând posiţiunea nóstră geografică şi relaţiunile nóstre cu statele balcanice, nu numai că nu am avé folos, dar din contră ne-ar face greutăţi mari împrejurarea, dacă s'ar strica raportul amical al monarchiei nóstre cu România.

Ministrul cere, ca dela acésta purcedere sĕ nu fie silit a face abatere. El mai bucuros sufere imputarea, că n'a păşit destul de energic şi prin acésta a negligeat ceva, decât sĕ trebuéscă sĕ ii se impute că prin acţiunea lui, atât de tare a stricat situaţiuaţiunea, încât înlăuntru nu s'a îmbunătăţit, ér în afară ar fi provocat compromiterea constelaţiunilor favorabile pentru noi şi pentru pace.

Acésta este pe scurt discusiunea asupra cestiunii române şi esposeul lui Kálnoky.

In cele trei interpelaţiuni, şi cu deosebire în cea a lui Berzeviczy sunt multe noblesnicii, de cari firesce suntem dedaţi a auḑí dela politicii magiari, ér în rĕspunsurile lui Kàlnoky încă se află unele curiosităţi, cum este d. e. asemĕnarea mişcărilor şi cestiunii române cu natura iredentei italiene, pe când sciut este, că cestiunea română are un caracter cu totul deosebit de iredenta. Este apoi curios, că Kálnoky nu s'a folosit de constatarea unui lucru favorabil pentru el. Dacă ómenii guvernului magiar Tisza Lajos, Falk şi Berzeviczy au aruncat vina pe politica esternă pentru cestiunea română, apoi Kálnoky când a esprimat adevĕrul, că mulţi tineri de ai nostri trec în România, putea sĕ întórcă arma asupra guvernului magiar, punênd întrebarea, că pentru-ce emigréză acesti tineri? Rĕspunsul era, că din vina politicei interne magiare, unde şi trebue căutată originea cestiunii române.

Asupra acestora, precum şi asupra părerilor ḑiaristicei vom reveni.

Curia regéscă
şi
advocaţii condamnaţi în procesul Memorandului.

Ḑiarele magiare cu o satisfacţie diabolică au luat act despre conclusele camerelor advocaţiale din Cluş, Arad şi Alba-Iulia, prin care advocaţii Coroianu, Suciu, Veliciu şi Patiţa au fost puşi sub acusă disciplinară şi suspendaţi dela pracsa advocaţială pe durata osândei lor în procesul Memorandului.

Unica cameră advocaţială din Sibiiu a avut curagiul şi patriotismul adevĕrat de a interpreta legea corect şi a respinge recercarea tribunalului regesc din Cluş ca curte cu juraţi, pentru suspendarea advocatului Dr. I. Raţiu.

Nici nu se putea altmintrea, pentru-că legea advocaţială nu conţine nici un §, în sensul căruia advocaţii osândiţi pentru delicte politice sĕ fie suspendaţi, ceea-ce ar fi identic cu ruinarea lor materială, pentru un lucru carele într'alte împrejurări politice póte serví drept vîrtute şi de *gradus ad Parnassum*, — pe când advocatul are drept în sensul aceleiaşi legi a se substituí prin altul în tóte casurile, în care este împedecat a intrevení în persónă, şi numai clientul seu este îndreptăţit a-i revoca procura.

Camerile din Cluş şi din Arad însĕ, cunoscute de cuib de şovinişti de mai înainte, când s'au blamat cu punerea sub acusă a advocaţilor români din motive politice, şi de astă dată s'au intrecut pe sine înse-şi în persecutarea advocaţilor români osândiţi în procesul memorandului, şi lor le-a urmat şi cea din Alba-Iulia.

Noroc că Curia regéscă din Budapesta, cel puţin în acésta causă s'a ridicat peste consideraţiunile politice, şi precum suntem informaţi din fonte sigur, prin decisiunea sa Nr. 263/1894, în urma recursului dlui Rubin Patiţa a nimicit hotărîrea camerei advocaţiale din Alba-Iulia, prin care dl Patiţa se pusese sub acusă şi se suspendase dela pracsa advocaţială, neesistând motiv legal pentru disciplinarea advocaţilor pentru delicte politice, — ér prin asta a scutit justiţia magiară de un nou blamagiu în străinătate, pentru că de a nostră judecată nu mult ii pasă şovinismului magiar.

Credem, că şi ceialalţi advocaţi suspendaţi se vor fi folosit de remediile legale contra tendenţióselor decisiuni ale camerelor advocaţiale, şi nu rabdă îndoială ca Curia şi faţă de ei tot asemenea va urma.

Revista politică.

Cu două cestiuni de importanţă politică se ocupă presa din capitala Ungariei. Una este: rĕspunsul monarchului la vorbirea primatelui şi alta este esposeul ministrului de esterne.

In cât privesce pe cea dintâiu comentarele foilor guvernamentale sunt de acord, că Maj. Sa nu va impedeca întroducerea căsĕtoriei civile şi că prin urmare triumful guvernului e complet. Aceleaşi comentarii le face şi presa opoşiţională a fracţiunilor, care au votat cu guvernul proiectul de lege amintit. Primatele a căpĕtat o indigitare şi o învĕţătură folositóre pentru patrie — ḑic ele — ca sĕ continue pe calea apucată pentru binele patriei Cealaltă parte a presei oposiţionale vede însĕ ceva ascuns în vorbirea primatelui. Cuvintele lui: —că şi pe viitoriu vor fi loiali şi dacă se va introduce căsĕtoria civilă — pot însemna că şi pe viitoriu se va purta lupta începută. Şi dacă n'ar fi speranţă ca sĕ o pórte primatele, sunt alţi prelaţi, cari în fruntea clerului o vor purta până la estrem. Enunţarea primatelui de loialitate pare a fi parţială şi o înfruntare dată ultramontanilor, cari duc lupta la estrem. Aceste elemente se vĕd atacate în simţul lor de loialitate şi vor cere la ocasiunea binevenită lămuriri în acésta privinţă.

* * *

Ce privesce esposeul ministrului, presa guvernamentală laudă pe ministrul, care cu mare înţelepciune a condus politica esternă. Şi nu e acesta lucru greu intr'un stat unde sunt popóre diferite cu multe şi diverse aspiraţiuni. Altor ministri de resortul lui din Francia, şi Germania etc. le e acésta lucru mai uşor.

Presa oposiţională din contră nu e mulţămită din destul cu acest esposeu. Aştepta dela ministru vorbe mai aspre cu deosebire faţă de statul român. Căci ḑic ele în ce ţară s'a mai pomenit ca sĕ fie atâtea procese politice, memorande, apeluri etc. ca şi în Ungaria, ér acestea tóte sĕ fie puse la cale din afară. Cine se ocupă cu polonii din Germania, cu românii din Basarabia etc.? Nimenea nu ţine cont de ei. Pentru ce tocmai cestiunea română sĕ dea ansă la discusiuni în delegaţiuni. Multe foi oposiţionale discută numai acest punt din esposeul ministrului şi trag conclusiuni riscate. Numai o mână mai puternică, o mână de fer mai póte salva autoritatea statului de atacurile ce ḑilnic se îndréptă contra lui.. Cestiunea română e discutată în întréga Europa şi acésta nu póte lăsa îndiferenţi pe barbaţii de stat, cari conduc aḑi destinele Ungariei.

* * *

Ḑiarele francese publică testamentul politic al decedatului conte de Paris. Testamentul e datat din 23 Iuliu, va sĕ ḑică de pe timpul când morbul luase deja caracter acut, şi e adresat tuturor aderenţilor francesi ai monarchiei. Conţinutul lui e următoriul:

„Un testament politic numai aşa se póte face folositoriu, dacă am puté priví în viitoriu, ceea ce — spre nenorocire — Dumneḑeu ni a denegat Drept aceea nici nu voiesc sĕ prescriu fiului meu calea. El îmi cunóste gândurile, sêmţĕmintele şi speranţele; consciinţa lui, iubirea faţă de Francia, datorinţele lui faţă de ţară şi tradiţiunile casei nóstre 'i vor servi de busolă. Esprim ultimul adio amicilor mei când mĕ despart de viéţă, pre care aşa bucuros o aşi fi sacrificat în serviţiul patriei. Numesc amici ai mei pe toţi aceia, cari sunt pentru monarchie şi cari în ḑiua morţei mele vor rosti o rugăciune pentru mine, şi-mi servesçe spre mângăiere, că ei işi vor aduce aminte de mine, când va sosi ḑiua fericirei. Pacea şi fericirea ţĕrei numai în regatul naţional şi tradiţional va afla siguranţă. De când în 1873 m'am întors din Frohsqord am sĕ corĕspund încrederei, ce acest mare partid o a pus în şeful sĕu. Mi-a şi succes sĕ întrunesc în câtva diferitele elemente, precum se dovedesc din alegerile dela 18ᑋ5 Contrarii nostri politici au rĕspuns cu ecsilarea. Nu am comis nimic, ca să provoc acésta, şi în exil am lucrat mai departe la munca începută. Se póte sĕ mĕ fi înşelat uneori în persóne şi lucruri, dar' am proces totdéuna din bună credinţă: Scopul mi-a fost sĕ susţin principiul tradiţional, al cărui custode am fost pe basa nascerei Când acésta moştenire o predau fiiului meu rog pe amicii mei sĕ-i împărtăşéscă acésta încredere. Acela 'i va ajuta în timpuri de grele cercări şi le va esopera succesul. Nu pot crede, ca Dumneḑeu sĕ 'şi fi întors pentru totdéuna faţa sa de către Francia Dar pentru-ca Francia sĕ se ridice érăşi, trebue înainte de tóte sĕ devină érăşi naţiune creştină, o naţiune care şi-a perdut simţĕmêntul religios, e destinată sĕ fie ruptă şi dărăburită de patimile desfrînate. Prima datorinţă a amicilor mei, e sĕ rĕ'ntórcă Francia dela marginea prăpăstiei îngrozitóre. Am speranţa, că în munca acésta salutară vor fi sprijiniţi de nenumĕraţi barbaţi cinstiţi, când ḑiua luminei va sosi. Acésta e ultima dorinţă a esilatului faţă de patria sa, a cărei iubire o recomândă fiilor sei.

* * *

Sórtea rĕsboiului coreic cel puţin pe un timp óre-care e decisă. Armata chineză, carea pornise pe câmpul de rĕsboiu în Corea, aḑi nu mai esistă. Despre decurgerea memorabilei lupte dela Pjöngjang, aprópe unica în istoria resbelelor, dela faţa locului au sosit următórele sciri:

Trupele iaponeze, cari Joi a fost sĕptĕmână porniseră din Tongzan la recognoaşterea posiţiunei inimicului apropiindu-se de întăriturile chinezilor, acestia la vederea inimicului au început a da foc cu vehemenţă din tóte părţile, prin ce şi-au tradat întréga posiţie strategică După ce iaponezii prin acésta şi-au ajuns pe deplin scopul şi au luat cunoscinţă despre puterea concentrată a chinezilor s'au retras în completă ordine Vineri séra tóte trupele iaponeze în scopul atacului combinat şi au ocupat locurile destinate. Corpul de armată de Genzan a operat contra aripei stânge a armatei chineze, cel de Tongzan a atacat centrul, pre când corpul de Hoangchu întărit prin trupe aduse cu năile, înainta contra aripei drepte.

Chinezii au esploatat bine întăriturile naturale ale posiţiunei strategice dela Pjöng-yang şi s'au baricadat escelent.

Sâmbĕtă în ḑiori de ḑi iaponesii au început atacul cu tunurile şi l'au continuat neîntrerupt până după amiaḑi. La două óre d. a. au dat asalt; posiţiunile chineze le-au acoperit cu plóie de glónţe şi s'au apropiat tot mai mult de redutele chineze creḑute de aprópe inopugnabile; acestea probabil au suferit mari stricăciuni, perderile de ómeni însĕ au fost neînsemnate fiind că ambele părţi operau din posiţiuni bine scutite. Iaponezii şi-au menţinut posiţiile până séra. In nóptea spre Duminecă s'au schimbat numai puţine focuri de puşcă; iaponezii însĕ în decursul nopţei au încungiurat óstea chineză şi Duminecă diminéţa la 3 óre au început atacul deodată din tóte părţile. Infanteria şi artileria iaponeză a tras cu punctualitate uimitóre. Centrul chinez a fost tare puternic şi s'a ţinut escelent, pre când aripile şi reserva au desvoltat slabă opunere. Atacul iaponezilor li-a fost adevĕrată suprindere, în urma căreia perḑêndu şi cumpĕtul au început sĕ fugă fiind teribil decimaţi de glónţele iaponezilor.

Chinezii deodată au băgat spre marea lor gróză, de sémă că sunt împresuraţi din tóte părţile. La scăpare nici gândi nu se mai putea şi astfeliu nu li a rămas alta decât sĕ móră pentru onórea stindardului lor Trupele cari au fost instruate de oficeri europeni s'au luptat admirabil până la cel din urmă om.

Către revărsatul ḑorilor din óstea chineză nu mai era nimic. Intăriturile escelente dela Pjöngyang sunt în posesiunea iaponezilor. Acestea au fost apĕrate de 20.000 soldaţi chinezi, dintre cari abia vre-o câte-va sute au putut scăpa.

Biruinţa japonezilor e estraordinar de strălucită; au luat în posesiune imensă mulţime de proviant şi au făcut prisoneri la 16,000 soldaţi; ér la 3000 au rĕmas morţi pe câmpul de luptă. Intre chinezii făcuţi prisonieri sunt şi numĕroşi oficeri de rang înalt; astfeliu e generalul Şofanc, comandantul suprem al corpului de armată Mandjurian, care s'a apărat eroice, şi numai după-ce a fost grav rănit s'a predat.

Perderile iaponezilor preste tot sunt 30 morţi şi 270 răniţi, între cari 116 oficeri. Iaponezii au luat la gónă pe chinezii fugiţi, cari şi-au aruncat armele şi s'au predat prisonieri.

In urma biruinţei Corea e în deplina posesiune a iaponezilor, cari acum vor căuta sĕ-şi întăréscă posiţia în acéstă ţéră.

Astfeliu China în privinţa rĕsboiului coreic e repusă pe un timp bunişor şi de continuarea rĕsboiului nici vorbă nu mai póte fi. Cu tóte acestea cestiunea încă nu e definitiv resolvată, fiind-că perderea unei armate pentru China nu trage nimic în cumpĕnă, dispunênd ea de însemnate resurse de ómeni în vastu-i imperiu. Va fi însĕ vr'o lună dóuĕ, până când acésta îşi va forma o nóuă armată, un armistiţiu involuntar.

După scirile mai noue s'a dat o şi o luptă navală între chinezi şi iaponezi. Despre resultatul luptei nu se póte sci cu siguranţă, dacă a fost favorabil chinezilor sau iaponezilor. Judecând însĕ din diferitele svonuri isbânda ar fi pe partea chinezilor.

Noutăţi.

Sânţire de biserică. Comitetul parochial gr. or. din Şincă-nouă face cunoscut, că actul sfinţirei bisericei cei noue gr. or. din comuna Şinca-nouă protopresbiteratul Făgăraşului, se va indepliní prin Escelenţia Sa înalt Preasânţitul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul Joi în 15 Septembre st. v. a. c. la 8 óre diminéţa.

* * *

Instalare. In comuna Mohu, din vecinătatea Sibiiului. s'a serbat în 8 Septembre c. v. instalarea dlui Ioan Slăvescu de capelan lângă onorabilul sĕu părinte I. Slăvescu. Actul instalării s'a condus prin însuşi protopresbiterul tractului P. O. D. Ioan Papiu, cu multă solemnitate, ce a mişcat adânc inimile celor presenţi.

Se vorbia în timpul din urmă, că cérta a năpăstuit între fraţii din Mohu şi acésta cu mare daună pentru scóla nóstră de acolo şi preste tot pentru interesele nóstre culturale şi economice. Acum Dumneḑeu bunul s'a indurat şi a luminat cu a sa putere ómenii de bine și astădi sunt întruniți în jurul bunului lor părinte, care cu atâta credință i'a servit până la bĕtrânețele sale binemeritate. — Felicităm din inimă pe tinerul capelan și'i dorim mult succes întru prosperarea scólei și bisericei nóstre de acolo. Ér buna înțelegere dintre frați o lăudăm și preamărim, căci ea este cea mai sigură garanță pentru înaintarea iubitului nostru popor.

* * *

Lista viriliștilor. Din partea vicecomitetului comitatului Sibiiu se face cunoscut următórele:

In sensul §-lui 25 din art. de lege XXI din anul 1886 se aduce la cunosciința publică, cumcă comisiunea verificătóre chemată de a rectifica lista membrilor viriliști (celor mai mari contribuabili) ai comitetului municipal își va ținea ședințele în cancelaria protonotariului comitatens în Sibiiu in 4 și 5 Octobre a. c., că în dilele amintite lista menționată va fi espusă intuițiunei publice, și se pot face reclamări pentru inducere întrînsa.

In sensul §-lui 27 din citatul art. de lege se provócă toți aceia, cari voesc a profita de favórea §-lui 26 al legii menționate, ca în decursul ședințelor șe-și documenteze îndreptățirea verbal sau în scris, căci în casul contrariu vor rĕmâné de astădată lipsiți de favórea §-lui 26 de a li-se socoti duplu contribuțiunea.

Conspecte de dare dela perceptorat, cari servesc de basă la rectificarea listei viriliștilor, sunt espuse în biroul protonotarului și din diua de astădi până în 2 Octobre inclusive se pot face reclamări contra acelora. Lista viriliștilor statorită sĕ va afișa în 2 Octobre a. c. la casa comitatului și se va espune intuițiunei publice în decurs de 15 dile în cancelaria protonotariului comitatens; recursele contra ei sĕ pot subșterne în terminul acesta la comisiunea revidĕtóre permanentă.

* * *

Constituire. Societatea de lectură a studenților dela gimnasiul din Năsĕud s'a constituit pe anul 1894/5 în modul următor: Conducĕtor al societății Ioan Gietie profesor gimn.; președinte Ilie Popescu stud. cl. VIII; vicepreședinte Eliseu Mezei Câmpean stud. cl. VII; seretar I Ioan Tatis stud. cl. VIII; secretar II Jeronim Balu stud. cl. VII; bibliotecar Vasile Blaga stud. cl. VIII; vicebibliotecar Vasile Moisil stud. cl. VII; cassar Valeriu Vlasiu stud. cl. VIII; controlor Octavian Pavelia stud. cl. VII.

* * *

Escursiune. Cetim în „Gaz. Trans.“ Eri s'a făcut obicinuita escursiune dela începutul anului scolar a tinerimei dela scólele române din loc. Escursiunea, ca de obiceiu, s'a făcut la „Poiană“. Deși timpul era rece și puțin favorabil, escursiunea a fost reușită. Pe lângă tinerimea scolară care și astădată a dovedit, că scie ținé cea mai esemplară ordine la tóte ocasiunile, au luat parte la escursiune corpul profesoral și multe familii române din loc, cari petrecură în cântări și veselie până sara, când escursioniștii s'au reintors în oraș.

* * *

Directorii supremi ai scólelor medii confesionale. Ministrul unguresc de culte și instrucțiunea publică pe basa articolului de lege XXX din 1883 a împuternicit cu controlarea scólelor medii confesionale și cu eserciarea dreptului de supremă inspecțiune asupra acelora din partea statului pentru anul scolastic 1894—95 pe următorii: Pentru gimnasiile superióre din Cluș, Têrgul-Murĕșului, Aiud, Odorheiu și Zelau, ținĕtóre de biserica ev. ref. din Ardél, pe directorul suprem din Clușiu Kuncz Elek, pentru gimnasiile superióre din Sepși-Sângeorgiu și Orĕștie pe directorul suprem din Sibiiu Elischer József, pentru gimnasiile din Bistrița și Reghinul săsesc, ținĕtóre de biserica aug. ev. ardelene, pe Kuncz Elek; pentru gimnasiile din Brașov, Mediaș, Sibiiu, Sighișóra, Sebeșul săsesc, precum și pentru scólele reale din Sibiiu și Brașov pe directorul superior din Sibiiu Elischer József; pentru gimnasiile unitare din Clușiu și Cristurul sĕcuesc pe Kuncz Elek, pentru gimnasiile rom. gr.-or. din Brașov și Brad și pentru școla reală inferióră din Brașov pe directorul suprem din Sibiiu Elischer József. —

* * *

Suspendare. Din comit. Hunedórei ni se scrie: Notarul cercului notarial Dâncul mare, cu numele Tordai Bertalan, denumit de notar de fostul protopretor al Orĕștiei și actualul protonotar comitatens Kapcza Gyula pentru mai multe fapte criminale și mai ales pentru falsificara de document public, e suspendat din oficiul de notar. Conaționalii sĕi jidovi umblă în ruptul capului ca sĕ-l rehabiliteze.

Sperăm, că forurile administrative și cele justiciare lucrând după dreptate, nu vor lăsa ca un hulitor al creștinătății, un batjocoritor al poporului și un criminalist, sĕ fie repus în oficiul de notar pe care și de altmintrelea — după cum cu drept cuvênt sĕ póte dice — l'a usurpat.

* * *

Archiducele Albrecht, după cum se anunță din cercurile înalte militare din Viena în scurt timp se va retrage din postul seu de inspector general al armatei, ce l'a ocupat până acuma. Maj. Sa a și designat pe următorul sĕu în persóna baronului de Schönfeld, comandantul de corp din Viena, care de-ocamdată e numit adlatus al archiducelui până ce se va întroduce în conducerea agendelor de inspector general.

* * *

Căpitanii dela infanterie și dela trupele de vênători vor primi dela 1 Maiu n. 1895 tóte cele trebuinciósе pentru a-și ținé cai și astfel în armată nu vor mai umbla căpitanii pe jos, după cum e acum cu o parte dintre dênșii.

* * *

Vot de încredere. Este cunoscută afacerea între comitele suprem al comitatului Brașov M. Maurer și Dr. Ig. Weiss. Comitetul casinei din Brașov, luând în discusiune cestiunea a reprobat atacurile contra comitelui, care e și president al casinei și i-a votat încredere. Comitetul și-a esprimat părerea de rĕu pentru procedura lui Dr. Weiss și a hotărît ca fóia redigiată de el sĕ fie scósă din casină.

* * *

Curs de moșit. Din partea direcțiunii institutului reg. ung. de moșit din Sibiiu se publică deschiderea cursului gratuit de cinci luni la 1 Octombre a. c. Primirea elevelor se face dela 1 până la 15 Octombre a. c. în strada Poplăcii nr. 27 prelângă presentarea atestatului de moralitate și a estrasului de botez.

Prelegerile pentru cursul cu limba de propunere română sĕ vor începe la 5 Octombre a. c.

Femeile ingreunate se primesc pentru de a nasce în acésta clinica de moșit conform spațiului încăperei și vor fi acolo căutate, îngrijite și provedute gratuit cu tóte recerințele pe spesele ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică.

NB. Pentru a face posibilă și persónelor sărace din poporațiunea rurală cualificarea de móșe direcțiunea dă cuartir gratuit la 10 eleve pentru durata cursului. Reflectantele sĕ se adreseze prin scrisóre sau în persónă la direcțiune, strada Poplăcii (Quergasse) nr. 27.

* * *

Preliminariul budgetului militar pentru 1895. Primul punct din preliminariul bugetului militar pentru anul 1895 este înmulțirea numĕrului generalilor. Se vor numi doi noi comandanți de divisie pentru cavalerie și astfel în timp de pace armata va avé 31 de divisiuni de infanterie și 6 de cavalerie.

Se va înmulți apoi numĕrul oficerilor de stat major dela infanterie și dela vênători, și adecă astfel, că fie-care regiment de infanterie sĕ capete încă câte un oficer de stat major, ér regimentul tiroles de vênători sĕ capete 4. In modul acest se vor crea 106 posturi nouĕ pentru oficeri din statul major și a lecă 26 pentru coloneli, 27 pentru locotenenți coloneli și 53 pentru majori.

Numĕrul căpitanilor se va spori cu 2 la fiecare regiment, și aceștia vor fi puși la disposițiunea colonelului, pentru diferite servicii.

Fie-care din cele 26 de batalióne de vênători va mai căpĕta câte un locotenent ca oficer pioner.

Inmulțirea numĕrului oficerilor subalterni se va estinde asupra infanteriei, cavaleriei, artileriei și a trupelor de tren. La infanterie se va spori numĕrul oficerilor subalterni, locotenenți și sub-locotenenți cu 260; la cavalerie cu 15, la artilerie cu 60 și la trupele de tren cu 15.

Ce se ține de efectivul armatei, companiile de infanterie, începênd cu 1 Aprile 1895, vor avé între ori și ce împrejurare efectivul normal ridicat. Se va mări numĕrul subofícerilor de artilerie, și 24 de baterii vor avé cu câte 2 cai mai mult.

E pus în prospect sĕ se fundeze o nouă scólă de cadeți pentru infanterie și o a treia academie militară.

Asemenea se va spori și numĕrul medicilor militari.

Trupele de tren se vor înmulți cu 48 sergenți pentru de a ușura conducerea colónelor de trăsuri.

In fine e de amintit, că ministrul de resbel va deschide în modul cel mai liberal căile, pentru ca oficerii de reservă sĕ pótă întra în activitate în armată.

* * *

Pofta de bani duce la — temniță. Se întêmplă multe șarlatanii și furtișaguri din pricina prea marei pofte de bani. Dar sĕ întêmplă și omoruri. In dilele trecute un țĕran din comitatul Aradului, întorcêndu-se acasă dela un têrg, unde își vêndu-se mai multe vite, a fost atacat în cornul unei păduri chiar de un vecin al sĕu și omorit. Vecinul vĕduse mulți bani, când s'a beut „aldamașul“. După comiterea faptei neputênd durmi, el și-a mărturisit fapta și acum șade în temniță. Amêndoi țeranii au fost în stare bună.

Dóuĕ esposiții

arangiate de Reuniunea română de agricultură din cttul Sibiiului.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului va aranja în tómna acésta dóuĕ esposițiuni în Seliște, după următorul program:

I. Esposiția de póme.

Programul

primei esposiții de póme aranjate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ în opidul Sĕliște.

1. Esposiția de póme se va deschide Joi în 4 Octobre st. n. a. c. la 8 óre diminéța și va dura până Luni în 8 Octobre n. a. c. la órele 2 d. a. când va urma apoi premiarea, după ținerea unui discurs despre fabricarea vinului de póme, din partea vicepreședintelui reuniunii, dl advocat I. de Preda.

2. Ca esponenți pot participa afară de membrii reuniunii, toți locuitorii de pe teritoriul comitatului Sibiiului, dar premiile în bani se vor acorda numai membrilor reuniunii.

3. La esposiție se admit afară de póme de tot felul și soiul, și preparate de póme, precum lictaruri, póme uscate sau ferte, vinuri, rachiuri, oțeturi de póme etc. mai departe mașini de unelte pentru culegerea sau pregătirea pómelor, precum și modele și unelte de instrucțiune sau perfecționare în pomărit.

4. Fiecare esponent are sĕ presenteze pentru espunere din mere, pere sau perseci, cel puțin 5 esemplare bine desvoltate, din prune, nuci, struguri etc. atâtea câte se recer ca sĕ umple un tăier. Escepții se fac numai cu póme de o deosebită valóre care nu se produc încă în mase mai mari precum și cu póme de o deosebită mărime. Esponentul are sĕ însĕmneze numirea locală și încât se póte și cea pomologică a pómelor de el espuse.

5. Póme găunóse, putrezite sau stricate sunt escluse din esposiție.

6. Obiectele destinate pentru esposiție au sĕ fie transportate pe spesele esponentului și predate administrațiunii esposiției (comitetului arangiator local) cel mult până Marți în 2 Octobre st. n. la órele 6 p. m.

7. Obiectele care nu se lasă ca dar reuniunii, sunt a se lua în primire până Marți în 9 Octobre n. la 12 óre din di, căci de aci înainte nu se mai garantéză pentru ele.

8. Cei-ce espun póme spre vêndare pentru orientarea cumpĕrătorilor, au sĕ espună cel puțin 20 esemplare nealese.

9. Premii se vor distribui:

a) unul de 2 fl. și dóuĕ de câte 1 fl. în argint, pentru cele mai perfecte și valoróse mere, după judecata juriului.

b) unul de 2 fl. și dóuĕ de câte 1 fl. în argint, pentru cele mai perfecte și valoróse pere.

c) patru premii de câte 1 fl. pentru cele mai bune și valoróse perseci, prune, nuci, struguri, după judecata juriului.

d) un premiu de 2 fl. și altul de 1 fl. în argint, pentru cele mai perfecte și valoróse preparate din póme.

e) un premiu de 2 fl. și altul de 1 fl. pentru cele mai perfecte și practice mașini și unelte ajutătóre la pomărit, după judecata juriului.

10. Afară de premiile în bani se vor distribuì diplome de recunosciință tuturor acelora, care se vor fi dinstins ori cum prin obiectele de ei espuse.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ ținută la 17 Septembre n. 1894.

Ioan de Preda, vicepreș. *Victor Tordășian,* secretar.

II. Esposiție de vite.

Programul

esposiției de vite, ce se va ținé Joi la 22 Septembre (4 Oct.) 1894 în comuna Sĕliște.

1. In scopul de a înainta economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va arangia la 4 Octobre st. n. 1894 în comuna Sĕliște o esposiție de vite împreunată cu distribuire de premii în bani.

Esposiția se va mărgini de astădată la vite cornute cu escepțiunea caprelor.

2. Esposiția se va ținé în diua amintită, începênd dela 9 óre înainte de amédi și până la 1 óră după amédi, când va urma premiarea.

Cât ține esposiția, indepărtarea vitelor înainte nu se îngădue.

Esposiția se va ținé pe locul numit „In Petriș“.

3. In esposiție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele aparținătóre cercului pretorial al Sĕliștei.

Pentru vitele aduse în afară de Sĕliște sĕ cer pasapórte în regulă.

Cerênd trebuința, proprietarii au sĕ dovedéscă, că au ținut înșiși vitele în timp de $^{3}/_{4}$ an cel puțin.

Oile trebue espuse în grupe cel mai puțin 3 capete; altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în esposiție se face prin comitetul arangiator local, care va publica din parte-'și disposițiunile luate. Comitetul póte refusa primirea însĕ numai din cause binecuvêntate.

La fiecare vită, respective grupă de oi se alătură o tăbliță sau bilet cuprindênd numĕrul curent, etatea vitei și numele proprietarului.

5. Esponenții sunt îndatorați a purta înșiși grije de vitele lor și a le da hrana trebuinciósă.

6. Se vor distribui douĕdeci-și-patru de premii în suma totală de 100 fl. în argint, dăruiți de reuniune, și anume se vor distribui următórele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rasa indigenă și străină.)

a) tauri de 3—5 ani: 1 premiu de 8 florini.;

b) vaci de 3—8 ani: 1 premiu de 6 fl., 2 premii de câte 5 fl., 1 premiu de 4 fl. și 1 premiu de 3 fl.;

c) junci, junince și tăurenci de 1—3 ani: 1 premiu de 5 fl., 2 premii de câte 4 fl., și 3 premii de câte 3 fl.;

d) viței și vițele de $^{1}/_{4}$—1 ani: 1 premiu de 4 fl. și 2 premii de câte 3 fl.

Grupa II. Oi de prăsilă.

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 5 fl. și 2 premii de câte 4 fl.;

b) noatini din 1894: 1 premiu de 3 fl. și 2 premii de câte 2 fl.

c) noatine din 1894: 1 premiu de 3 fl. și 2 premii de câte 2 fl.;

d) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 4 fl. și 2 premii de câte 3 fl.

(Va urma).

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi: [169] 1

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat.	fl. 15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„ 18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„ 20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„ —.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„ —.75
Proscomidia altariului	„ —.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„ 10.—
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„ 2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„ 25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„ —.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„ —.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„ —.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„ —.20
Aritmetica, de P. Dima	„ —.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„ —.45
Aritmetica după Lurz	„ —.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„ —.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„ —.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„ —.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„ —.70
Catechism de M. Toma	„ —.30
Catechism bogat	„ —.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„ —.15
Comput de Ioan Popescu	„ 1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„ 2.—
Compendiu de drept canónic ediţie nouă	„ 3.--
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„ —.10
Culegere de cântece naţionale.	„ —.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„ 1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„ --.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„ —.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„ —.20
Chemia elementară de Vlaicu	„ —80
Chemia anorganică de Filipescu	„ —.80
Drepturile şi datorinţele civile	„ —.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„ —.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„ —.30
Elemente de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„ —.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„ —.30
Fisica de Făgărăşan	„ —.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„ —.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„ —.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„ —.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl. 1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„ —.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„ 1.—
Gramatica română de I Dariu	„ —.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„ 1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„ —.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„ —.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„ 3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„ 1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„ —35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„ 1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„ —.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„ —.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ —.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ 1—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„ —.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„ 1.—
Legendar român de V. Petri	„ —.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„ —.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„ —.40
Mărturisirea ortodocsă	„ 1.20
Pastorala veche	„ 1.—
Pastorala nouă	„ 1.50
Pomăritul de D. Comşa	„ 1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„ 1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„ 2.—
Teologia dogmatică	„ 1.—
Teologia morală	„ 1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„ —.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl. 2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„ 1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„ 4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„ —.50
Polemia contra Heliad	„ —.50
Calendariu pe anul 1895	„ —.30
Scrisori apologetice	„ —.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„ —.50
Scrierea st. Ioan gură de aur	„ —.50
Vocabular român german	„ —.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„ 1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„ —.65
Antologie română de Manliu	„ 1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„ —.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„ —.10
Codicele de Mateiu Voilean	„ —.80
Colinde de A. Marienescu	„ 1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„ --.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„ 1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„ 1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„ 2.—
Descântece poporale de Marian	„ 2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„ 2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl. —.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„ —.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„ --.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„ 1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„ —.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„ 1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„ —.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„ 2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„ —.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„ —.25
Poesii de Andreiu Murêşan	„ 1.50
Poetica română de I. Manliu	„ 1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„ 1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„ —.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„ 2.—
S'a dus în ţĕră novelă originală de Il. Chendi	„ —.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„ --.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„ —.45
Stupăritul de C. Dimian	„ —.80
Vechia metropolie de N. Popea	„ 1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„ 19—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„ 7.60
Statut organic	„ —.25
Regulament pentru parochii	„ —.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„ —.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„ —.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„ —.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„ —.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„ — 03
Catalog de clasă cóla	„ —.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„ —.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„ —.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„ —.55
Carte de evidenţă cóla	„ —.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„ 1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„ 2.10
Chronica scolară leg.	„ 1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„ —.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„ —.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„ —.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„ —.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„ —.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„ —.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„ —.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„ —.02
Contul capitalelor active cóla	fl. —.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„ —.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„ 1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„ —.10
Jurnal de casă cóla	„ —.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„ 165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„ 1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl.	„ —.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„ —.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„ 4.—
Protocolul parochial cóla	„ —.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„ 4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„ —.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„ 4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„ —.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul morţilor cóla	„ —·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„ 4 50
Protocol de esibite cóla	„ —.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„ 1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„ 2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„ —.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„ 1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„ —.05
Testimonii scolare esempl.	„ —.02
Testimonii de religie	„ —.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl. 2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„ —.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„ — 50
Portret Şaguna	„ 1.—
Portret Gozsdu	„ 1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„ —.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„ —.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„ —.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. din 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„ —.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„ —.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.	
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.	
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.	
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.	
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata	
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.	
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.	
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.	
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.	

Szám 656 — 1894 [198] 1—2

főispán.

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében elhalálozás folytán üresedésbe jött 800 frt fizetés és 150 frt lakpénz illetménynyel javadalmazott járási szolbirói állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivom pályázni ohajtokat, hogy az 1883 évi I. t. cz.-ben előirt minősitést igazóló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó szeptember hó 30-án reggeli 8 óráig hozzám nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1894 évi szeptember 20-án.

Thalmann,
főispán.

Nr. 200/894 [196] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕtătoresci dela scólele române gr.-or. din comunele mai jos însemnate sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bozeş, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

2 Mada-Steuini, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

3 Varmaga, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

Reflectanţii la aceste posturi au a-şi aşterne cererile instruite după normele din vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Sĕcărâmb, (Nagyág), 30 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Geoagiu II în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 250—894 [184] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕtătoresci dela scólele gr, or. române din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare:

1. Dobra, un post de învĕţător la scóla capitală cu salar anual de 400 fl. solviţi în rate lunari decursive.

2. Briznic, cu salar anual de 300 fl. şi anumit: *a)* 260 fl în bani gata *b)* folosirea unei grădini afară de cea de lângă scólă 20 fl. *c)* 2 ½° lemne a 8 fl.=20 fl.

3. Lăpuşnic, cu salar de 300 fl. şi anumit: bani gata 280 fl *b)* 2½° lemne 20 fl.

4. Panc Sĕlişte, cu salar de 300 fl. şi anumit bani gata 240 fl. *b)* 6° lemne a 8 fl=48 fl. *c)* venitul cantoral 12 fl.

5. Roscani, cu salar de 356 fl. anumit: bani gata 300 fl. 7° lemne 56 fl.

6. Lăpugiul, de sus cu salar de 332 fl. şi anume:

a) bani gata 300 fl. 1° lemne 32 fl afară de acestea câte 40 cr. dela înmormêntări de copii.

La posturile de sub p. p. 2—6. se înţelege şi cuartir natural, lemne pentru încălḑitul scólei şi afară de p. 6. şi grădini.

Reflectanţii, cari vor documenta cunoscinţa de musică vocală si instrumentală vor fi preferiţi,

Doritorii de a ocupa vreuna din aceste staţiuni au aşi asterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei în conţelegere cu respectivele oficii parochiali.

Dobra, la 26 Iuliu 1894.

Ioan Sêrb,
paroch.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Marţi, 13|25 Septembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La cestiunea română în delegaţiuni.

Cestiune română nu esistă, — aşa a ḑis Wekerle la Baia-Mare, umblând după popularitate şi aplause, dar necreḑênd póte nici el în ceea-ce esprimă acésta frasă. Sĕ vede acésta de acolo, că acum tot ómeni de ai guvernului au venit şi au făcut gălăgie în — cestiunea română.

Acestei cestiuni politicii magiari din delegaţiuni i au făcut prin interpelările lor mai multe servicii însĕmnate. Prin ele s'a recunoscut chiar şi din partea magiarilor, că cestiunea română nu numai că esistă, dar este o cestiune însĕmnată în Europa, care trebuie resolvată. Astfel acum chiar şi aceia, cari se făceau a nu crede în esistenţa ei, bună óră Wekerle, sunt siliţi sĕ crédă acésta.

Mai departe prin interpelările lor, provocând respunsul lui Kálnoky, ne au deschis posibilitatea de-a afla, cum judecă şi ce idei are politica esternă a monarchiei nóstre despre mişcările române. Fie aceste idei chiar şi greşite în unele deducţiuni, ele merită tótă atenţiunea nóstră.

In fine intre altele, interpelanţii au mai făcut românilor şi un serviciu indirect. Politicii atenţi din Europa vor vedé din cele trei interpelări, că ce pătimaşi sunt magiarii faţă de drepturile românilor, cum cutéză ei sĕ vină nu in ḑiaristică, ci în delegaţiuni, în faţa lumii întregi cu date false, cu pretensiuni nejuste şi esagerate, ca veḑi Dómne, să arete, că dreptatea e pe partea lor şi că românii, ér nu ei, magiarii sunt de vină la regretabilele neînţelegeri şi frecări dintre aceste dóuĕ popóre.

N'avem decât sĕ esaminăm mai de aprópe ceea-ce au vorbit şi susţinut interpelanţii şi ne vom convinge despre acésta. Intre ei a escelat cu deosebire ex-secretarul de stat Berzeviczy. Falk Miksa mai mult sĕ vaieră, că mişcarea română de doi ani s'a tot mărit şi în urmă strigă către Kálnoky: „*G'walt*", sĕ veḑi sĕ potopesci monstru acesta de cestiune română! Apponyi aruncând vina şi pe politica internă pentru aceste mişcări, sĕ ocupă cu Liga şi în fine cu mare triumf presintă lui Kálnoky o grămadă de broşuri, „cari sĕ folosesc în scólele României şi sunt vătĕmătóre pentru noi". Noi nu scim ce broşuri a presentat Apponyi ministrului de esterne, dar mărturisim, că nu cunóscem broşuri scolare românesci vătĕmĕtóre pentru Ungaria. La noi de aceste nu sĕ vĕd. Cunóscem însĕ cărţi scolare magiare de istorie, cari sunt întroduse de guvern în scólele unguresci şi în cari cu falsificarea adevĕrului istoric România e presentată, ca o ţară supusă odinióră Ungariei, de unde urméză că ea ar fi şi aḑi o ţară asupra căreia Ungaria are drepturi de supremaţie. Guvernul României, dacă ar voí, ar puté sĕ presente ministrului Kálnoky cu ridicata astfel de cărţi, în cari România e dejosită cu intenţie vĕdită!

De cât aceşti doi însĕ cu mai mare aplomb a voit sĕ păşéscă Albert Berzeviczy; el are la mână date.

Mijlócele prin cari românii agitéză contra Ungariei sunt dupa scirea lui:

O hartă scolară, care pe lângă România cuprinde Ardélul, părţile ungurene şi Bucovina. Nu scim, ce hartă o fi acésta, dar după semnificarea ce o dă Berzeviczy, ea nu póte fi altceva, decât o hartă etnografică a poporului românesc, adecă ea sĕ estinde asupra ţĕrilor, în cari e respândit elementul român. Póte, că o astfel de hartă sĕ folosesce în scóle, căci nimeni nu póte pretinde de la instrucţiunea română a nu propaga adevĕrul, că afară de România mai locuesc români şi în alte ţeri din jur şi a o face acésta visibil şi pe o hartă! Dacă acésta este agitaţie, apoi atunci cel mai mare agitator daco-român nu e guvernul României, ci eminentul geograf şi cartograf germân Heinrich Kiepert, care asemenea are între hartele sale, harta etnografică a elementului român din tóte ţerile, ce încunjóră România.

La aceste date ale lui Berzeviczy ministrul Kálnoky a reflectat pe scurt, că astfel de harte acum nu mai sunt.

A doua dovadă a lui Berzeviczy a fost suma de 525,000 franci, luată în budgetul statului pentru ajutorarea scólelor şi bisericilor române din străinătate, despre care susţine, că „nu încape îndoială, că partea cea mai mare a acestei sume o primesc scólele române din Ungaria".

Rĕspunsul, ce 'l-a dat la acésta Kálnoky basat nu pe „nu încape îndoială", ci pe date statistice oficiale, culminéză în un: nu e adevĕrat. Berzeviczy susţiind cele de mai sus, a susţinut în faţa Europei un neadevĕr.

Tot aşa de mare neadevĕr este, că „foile române iredentiste din Ardél sĕ laudă une ori în gura mare, că primesc bani dela statul român". Desfidem pe ori cine, de-a ne arăta o astfel de fóie; acésta ni se pare, că este o scornitură de a lui Moldovan Gergely.

O pretensiune absurdă, este, că „ministrii României sĕ nu recunóscă de esistentă cestiunea ardeléna". Apoi cum sĕ nu recunosci, ceea-ce esistă, ce o recunósce tótă lumea şi o recunosc în cele din urmă şi magiarii.

Cu date d'al de astea au stat în faţa Europei delegaţii magiari. Apoi tot lor le e nĕcaz, că ele neputênd fi luate în seriósă considerare, Kálnoky a ḑis, că nu ar fi bine sĕ se facă abatere dela politica urmată pănă ací faţă de Romània

Revista politică.

Perderea luptei dela Pjön-jang o recunosc chiar şi rapórtele chinese şi afirmă, că japonesii au atacat cu putere prepoderantă pe chinesii nepregătiţi de luptă. Soldaţii chinesi în butul armelor rele şi necorĕspunḑĕtóre s'au luptat totuşi vitejesce, d'ar au fost învinşi de puterea copleşitóre a iaponesilor. Lupta a durat nóptea întrégă, ér' lumina lunei a ajutat mult artileriei iaponese, carea a causat fórte mari stricăciuni fortificărilor contrare. Vestea despre acésta înfrângere a produs la curtea imperială fórte mare indignare; sĕ ḑice, că vice-regele Li hung-tsan este provoçat sĕ-şi dee dimisiunea; alta versiune susţine, că acesta după desastrul dela Pjöng-jang ar fi încercat sĕ se sinucidă.

Conform rapórtelor iaponese s'au prins pănă acum 15.400 soldaţi chinesi pribegiţi ori răniţi, cari sunt transportaţi ca prisonieri în Japan.

Ḑiarele din Londra fac combinaţiuni, că dacă admirabilul chinez nu se reculege la timp şi nu va alunga flota iaponesă din apele de prin prejurul Coreei, iaponesii vor încunjura fortificaţiunile dela ţermuri şi vor înainta pe rîul galben în sus spre Peking. Sórtea părţilor beligerante şi resultatul rĕsboiului depinde dela procsima luptă navală.

Opiniunea publică în urma acestei lupte însemnate e aprópe întrégă pe partea iaponesilor. Ḑiarele se esprimă fără nici o cruţate asupra colosului chinez, al cărui picióre de lut s'au frânt. „Daily News" ḑice, că prin învingerea dela Pjöng-jang resboiul e încheiat, fiind-că China prin acésta înfrângere şi-a perdut dominaţiunea de pănă acuma asupra Mărei-galbene. „Kölnische Zeitung" primeşte informaţiuni, că ferberile în China au luat dimensiuni aşa de mari, în cât e temerea, că va isbucni revoluţiune.

* * *

Din Mesagiul de tron, prin care s'a deschis dieta Holandei sĕ anunţă, că starea ţĕrei e mulţumitóre şi că estinderea epidemiei de vite prin mĕsurile luate s'a împedecat cu bun succes. Relaţiunile faţă cu statele esterne sunt amicale, şi neînţelegerile cu Venezuela, cari datéză încă din 1875, s'au aplanat pe cale pacinică. Amintesce apoi de perderile seriósе ale armatei în India şi îşi esprimă speranţa, că deşi a suferit înfrângere armata din Lombok, totuşi va fi în stare sĕ-şi salveze şi

---

FOIŢA.

Iorgovan vitézul şi Impĕratul.

(Urmare.)

Fata atunci sĕ gândì puţintel apoi îi ḑişe: Tată! de ce pănă în trei ḑile? eu îţi rĕspund acum ca şi la trei ḑile, şi la trei ḑile ca şi acum! Bine fica mea, ḑisĕ împĕratul bucurându-sĕ, spune că eu te ascult cu plăcere. „Tată," îi ḑisă fata, „eu îţi spun că nu voesc sĕ mĕ mărit decât numai după acela, care va fi în stare a sĕ sui în mĕrul nostru, şi a ne aduce mere de aur din el. Numai după acela mĕ voiu mărita şi după altul nu, chiar' de aş sci că mor!"

Atunci împĕratul sĕ întristă căci scia, că nime nu sĕ póte sui în mĕr dar avênd numai fata acea, nu voi sĕ-i strice voia deci îi ḑisĕ: „Bine fata mea, eu voiu da poruncă în lume şi în ţară, dar tare mĕ tem, că nu s'a afla nime, care sĕ se pótă sui şi atunci ce va fi cu împĕrăţia mea?" — Şi dede împĕratul de scire în tóte părţile, că cine sĕ va afla sĕ se sue în mĕrul lui şi-i va aduce câteva mere de aur îi va da pre fica sa de muere şi jumĕtate de împĕrăţiă.

Cercat'au mulţi voinici ca sĕ se sue, nu atât pentru împĕrăţiă, ci mai mult pentru fată, căci era frumósă ca o ḑină; era ca ruptă din sóre; dar' nime nu s'a putut sui Atunci trimisĕ împĕratul sĕ vadă că dóră sĕ va mai afla vr'un om care sĕ nu fiă cercat sĕ se sue, şi cei trimişi aduseră împĕratului vorbă că într'o pădure sĕ află un moş cu trei feciori, cari n'au venit la porunca împĕratului.

Atunci împĕratul trimise nisce ómeni de ai lui încreḑuţi ca sĕ cheme şi sĕ aducă pre acel moş cu feciorii lui la curtea împĕrătéscă Ómenii împĕratului plecară şi ajungênd în pădure deteră de coliba moşului şi-i ḑiseră: Bună ḑiua moşule! Moşul le ḑise: Mulţămesc Dvóstră boerilor! dar' ce căutaţi prin acest codru mare şi părăsit?— Am venit moşule, rĕspunseră ómenii chiar' la Dta! am venit, căci am auḑit, că ai trei feciori şi împĕratul ne-a trimis sĕ-i aducem feciorii Dtale la curtea sa, că are Măria sa un mĕr cu mere de aur şi nime nu le póte ajunge, sĕ cerce şi feciorii Dtale póte vor fi ei cu noroc. Bine, rĕspunse moşul, vor veni feciorii mei, dacă e porunca împĕrătéscă, căci de împĕratul trebue sĕ ascultăm, căci Dḑeu e în ceriu şi împĕratul pe pămênt, dar' sĕ sciţi că ei nu au furat nimic ca sĕ-i duceţi Dvóstră ca pre nesce lotrii, nu, aşa nu-i las. Duceţi-vĕ dvóstră la înălţatul împĕrat şi-i spuneţi că feciorii mei vor veni preste 3 ḑile singuri. Şi sĕ duseră ómenii împĕrătesci fără feciori, căci creḑură pre moşul că era om de omenie, şi-şi va ţiné cuvêntul dat.

* * *

Sĕ vedem acuma cine a fost moşul cu trei feciori, despre care vorbirăm.

Moşul acela era un om fórte vitéz, de nu-i putea sta în cale o lume întrégă, el sĕ luptase cu paralei şi cu smei, şi pre toţi îi biruisĕ; el fusese un mare „vâlvaş" pre vremea lui, dar' despre tóte puterile şi meşteşugurile lui nime nu scia nimic, ci toţi îl ţinea de un biet moş amărit.

Dupăce plecară ómenii împĕrătesci el chema pre feciori la sine şi le ḑise: „Scumpii mei fii! sĕ sciţi că eu am sĕ mor şi încă chiar' astăḑi la améḑi, de acea v'am chemat ca sĕ vĕ spun câteva cuvinte înainte de mórtea mea. — Ascultati de mama vóstră şi grijiţi de ea că atunci şi Dḑeu încă va griji de voi şi sĕ veniţi copii mei dupăce mĕ veţi îngropa sĕ mĕ păziţi la mormênt în trei nopţi dearêndul, începênd dela cel mai mare pănă la cel mai mic, căci bine va fi de voi.

Copii făgăduiră tatălui lor, că aşa vor face, atuncì moşul închise ochii şi adurmi pre vecie; iar' copii îl îngropară cum e obiceiul la creştini. Venind sara Iorgovan (aşa sĕ numia copilul moşului cel mai mic) ḑise fratelui sĕu celui mai mare: „Tata ne-a grăit cu limba de mórte ca sĕ-l păḑim nóptea la mormênt; noi ia-m făgăduit, că aşa vom face fiind acum rêndul la tine, dute de îţi împlinesce datorinţa. Atunci fiul cel mai mare dete lui Iorgovan o palmă bună şi-l mâna sĕ mérgă el sĕ păzéscă pre tatăl sĕu, căci el va merge de altă dată. Iorgovan nu aşteptă şi a dóua palmă, el merse îndată la mormêntul tatălui sĕu şi-'l păzia cum sĕ păzesc morţii. — Când fu pe la mieḑul nopţii, Iorgovan auḑi din fundul mormêntului un glas strigând: Care eşti tu fiule? Iorgovan, deşi fricos, îşi luă inima în dinţi şi ḑise: Eu sunt Iorgovan — tată.

(Va urma.)

☞ *Din causa sfintei sĕrbători a „Inălţării sfintei cruci", numĕrul procsim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 17 Septembre st. v. a. c.* ☜

susţină onórea. In sfîrşit spune, că în scopul apĕrărei contra colerei s'au luat disposiţiuni salutare. Spre desbatere în sesiunea actuală se presintă proiectele de lege: despre reforma legei electorale, revisiunea legei despre contribuţiunea personală, legea penală militară, modificarea legei comerciale, renovarea statului năilor de marină, înarmarea armatei şi a marinei, mai multe afaceri militare, şi în fine organisarea camerelor lucrătorilor, legile referitóre la lucrători, la vămile de esport şi import indian şi cele în privinţa disposiţiunilor privitóre la Surinam. Convenţiunile încheiate în urma congresului internaţional de drept privat probabil se vor presenta dietei asemenea în sesiunea actuală

Despre perderile armatei suferite în India regina-regentă s'a esprimat în ton fórte emoţionat.

* * *

„Observatore Romano“ organul oficial al curiei romane cu privire la scirile aduse de „Neue Fr. Presse“ referitóre la ţinuta observată de Scaunul papal în cestiunea căsĕtoriei civile declară, că „Neue Freie Presse“ întortochéză adevĕrul, fiind-că biserica de şi nu póte face nimic contra legilor cum e şi cea despre căsătoria civilă, cari vatĕmă eternele legi dumneḑeesci, totuşi nu le póte aproba sub nici o împregiurare. S. Scaun a dat catolicilor magiari inviaţiunea, ca în scopul zădărnicirei proiectelor de lege religionare sĕ se foloséscă de tóte mijlócele legale şi sĕ nu întrelase absolut nimic, prin ce ar succede esoperarea nesancţionărei acelora din partea M. Sale. Cerbicósa vieneză însĕ chiar şi faţă de acest rĕspuns categoric susţine, că Sanctitatea Sa papa nu aprobă oposiţiunea resolută a clerului catolic!

* * *

„Sieb D. Tageblat“ de aici din 20 Septembre n. publică următórea resoluţiune a subcomitetului politic naţional al saşilor din ţara Bârsei.

1. Faţă de pretensiunile ivite în privinţa schimbări scólelor poporale în scóle de stat, subcomitetul săsesc din ţara Bârsei declară:

„că scóla confesională, ca cel mai vechiu şi mai preţios factor pe terenul invĕţĕmêntului scolar, s'a invrednicit de cea mai căldurósă mulţămită a patriei şi că o neconturbată susţinere şi sprijinire a sa este un interes de viaţă al statului ungar, o condiţiune sine qua non a desvoltării sale culturale.“

2. Considerând, că sĕ face propagandă pentru înlăturarea legii de naţionalităţi, subcomitetul declară:

„că din punct de vedere al consolidarii patriei el află hotărît condamnabilă acéstă lucrare de densnaţionalisare şi combaterea acestei lucrări o ţine de un postulat al patriotismului.

3. Subcomitetul astéptă: „că penibila simţire a subminării ce apasă sufletele în tóte cercurile săsesci, va întări boldul de conservare naţională în o astfel de mĕsură, încât va considera de cea mai de aprópe şi mai urgentă chemare concentrarea tuturor puterilor spre respingerea periclului ameninţătoriu“.

* * *

Preşedintele republicei francese, aflându-se la Châteaudun la manevre s'a dat un banchet în onórea lui. Respunḑênd la tóstul primariului, preşedintele a ḑis că prin conservarea încrederii democraţiei şi prin concursul tutulor bunilor cetăţeni guvernul va sci, în numele toleranţii şi libertăţii, sĕ ecserciteze drepturile esenţiale ale puterii şi, credincios tradiţiunilor Franţiei, va servì causa progresului şi a civilisaţiei. Preşedintele face apel la acei ce iubesc Francia pentru a face din republică un regim unde pasiunea binelui sĕ inspire cuvinte şi acte. El le cere sĕ uite vechile certuri şi neînţelegerile trecute.

Toţi au luptat acum 24 de ani sub acelaşi drapel. Aḑi republica chiamă pe toţi copii ei sĕ-şi dea mâna pentru o operă de pace şi de progres social. Discursul a fost aclamat cu vii aplause.

Apel la dreptate.

La 3 Iuniu a. c. au ţinut în Bucuresci un numĕr mare de cetăţeni ai României un meeting, în care s'a hotărît ca sĕ se redigeze un apel la bărbaţii de stat şi politici europeni, care sĕ fie un fel de protest cu privire la situaţia nóstră, creată de guvernele magiare.

Acest apel a apărut acum nu de mult, cu titula: „Apel la dreptate“. (titula franceză: „Apel à la justice“). Foile magiare au luat notiţă despre el şi între altele „Bud. Hirl.“ i-a făcut un comentar pătimaş şi plin de rĕutate. De altă parte despre el a făcut pomenire şi ministrul nostru de esterne Kálnoky în esposeul seu din delegaţiunea magiară. Kálnoky vorbind despre agitaţiile naţionale din România şi despre atitudinea guvernului român faţă de ele, a ḑis următórele:

„Unicul meeting de feliul acesta din timpul din urmă, s'a ţinut în luna lui Iuniu. A fost acelaşi, care a adresat bărbaţilor de stst un Apel à la juste, discutat în ḑilele aceste şi pe lângă iritaţia ce esista, s'a vĕḑut a fi lucru mai înţelept a nu denega ţinerea lui.“

Ca cetitorii nostri sĕ-şi pótă forma o judecată în cestiune, dăm mai la vale acest apel la dreptate, observând, că el forméză o carte de 136 pagine, din care 9 pagine sunt tecstul apelului, ér pe celelalte sunt iscăliturile, în numĕr colosal de 423,837.

Tecstul apelului este următoriul:

Adresa cetăţenilor României, întruniţi în meetingul naţional ţinut în capitala României la 3 Iuniu 1894.

La hotarele rĕsăritene ale Europei sĕ petrec astăḑi, la sfîrşitul secolului al XIX-lea evenimente, care reclamă atenţiunea tuturor bărbaţilor de stat, care ţin la pacinica desvoltare a popórelor europene.

De când imperiul habsburgic s'a desfiinţat, la 1867, din unul în două state de naţionălităţi şi s'a dat astfel magiarilor hegemonia, mai mult: dominaţiunea absolută asupra tuturor naţionalităţilor din Ungaria şi Transilvania de odinióră, liniştea, libertatea şi esistenţa acestor individualităţi naţionale au fost şi sunt puse la cea mai grea încercare

Pornind din idea, că Ungaria sau va deveni un stat esclusiv naţional-magiar, sau se va perde, magiarii, minoritatea poporaţiunii Ungariei, au proclamat magiarisarea tuturor naţionalităţilor drept o dogmă de stat. Conduşi de acéstă unică idee, ei au procedat şi continuă a proceda fără nici o considerare la cele mai elementare momente etice, fără nici o cumpănire a primejdiilor provocate de acéstă medievală stăruinţă de cucerire.

Situaţiunea acésta în fine ar fi deajuns pentru-ca sĕ esplice în chip firesc îngrijirile, de care sûntem cuprinşi noi, cetăţenii României libere, cetăţenii statului din nemijlocita vecinătate a Ungariei, noi, care din propria nóstră esperienţă şi intuiţiune, cunóscem gradul de încordare a raporturilor politice din Orient.

La ingrijirile nóstre însĕ se mai adaugă şi durerea, pentru-că între aceste naţionalităţi asuprite sunt şi românii. In statul ungar trăesc pe un teritor considerabil, în masse compacte şi neîntreruptă comunitate geografică şi etnică cu noi: peste trei milióne de români, care sunt fratii nostri după origine şi limbă, după obiceiuri şi moravuri şi după credinţa lor în Dumneḑeu; fraţi, care sunt carne din carnea nóstră, sânge din sângele nostru şi carea deodată cu noi aşeḑaţi au fost de împĕratul Romei, Traian, în vechia Dacie, ca împreună cu noi sĕ fie sentinelă neardormită în aceste regiuni ale continentului europén.

Dacă este adevĕrat, că naţionalitatea unui popor este mai presus de hotarele politice arbitrare, nimeni nu ne va puté contesta nouĕ dreptul sacru de a ne îngriji de sórtea fraţilor nostri asupriţi căci loviturile ce li-se dau lor, le resimţim şi noi; sentimentul nostru de ómeni, sentimentul drept se revoltă în faţa fărădelegilor, la care sunt espuşi cele trei milione de români dincolo de Carpaţi.

E veche lupta, ce o órtă fraţii nostri în contra magiarismului.

Causele adânci ale acestei lupte reside mai ales în faptul, că românii reclamă drepturile naţionale în patria lor străbună, ér' magiarii nu numai că nu vor sĕ recunóscă aceste drepturi ale naturii pentru un popor consciu şi doritor de cultură naţională, ci în pornirea lor nechibzuită de mărire atentéză făţiş la naţionalitatea fraţilor nostri şi abuséză de puterile usurpate ale statului comun, în scopul vedit de a paralisa pe români în apĕrarea lor legală în contra sistemului magiarisător. (Va urma).

Noutăţi.

Personal. Escelenţa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, însoţit de Ilustritatea Sa Dl Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit, vicariu archiepiscop. şi de alţi onoraţiori plécă astăḑi, Marţi la $1^1/_2$ óre p. m. cu trenul dela Făgăraş pentru a sânţi biserica nouă din Şinca nouă (tract. Făgăraşului) şi biserica din Şirnea (tract. Branului). Miercuri va fi serviciu divin în biserica din Făgăraş, Joi va fi sânţirea bisericei din Şinca nouă, ér Duminecă sânţirea bisericei din Şirnea. Escelenţa Sa sĕ va reîntórce dela Braşov Luni sau Marţi în septemâna viitóre.

* * *

Cununie. Dumineca la 12 óre s'a săvêrşit în biserica română din Sibiiu-cetate actul cununiei între dl Dr. Aurel Cosma, cand. de adv. şi d-ra Lucia Minodora Cosma

Actul cununiei a fost înălţătoriu şi solemn. A pontificat Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul asistat de P. O. DD. Ioan Hannia ppresb. direct. seminarial, Ioan Papiu, protopresb. as. cons, şi Dr. Remus Roşca, protod. secret. Biserica n'a putut cuprinde tot publicul distins român şi strĕin, care a asistat la acest act solemn. La finea oficiului divin Escelenţa Sa ţinu o vorbire medu6să şi pĕtrunḑĕtóre arĕtând însemnătatea acestei taine, al cărei caracter divin nu-l póte altera nici o încercare şi putere luméscă.

La numĕrul mare de felicitări sosite din tóte părţile, ne alăturăm şi noi, felicitând tinera păreche.

* * *

Dela curtea română. Regele şi regina României au trecut Sâmbătă cu trenul accelerat dela 2 óre după améḑi pe la gara din Braşov, reîntorcêndu-se în ţéră. Regina Elisabeta s'a arătat la feréstra vagonului regal cu faţa veselă şi rumenă, şi cu un suris amabil, schimbà câte-va cuvinte cu primarul oraşului Braşov, dl de Brennerberg, care mersese sĕ salute pe înalţii călĕtori. Esteriorul reginei denotă cea mai deplină sănĕtate, numai pĕrul ei e albit tare. Părechea regală a mers la Sinaia, unde i-s'a pregătit de mai multe ḑile o primire frumósă, scrie „Gaz. Transilv.“

* * *

Un intermezzo drastic. In ḑilele trecute un cavaler până acum necunoscut a comis în Motecarlo ne mai pomenită necuviinţă de-a conturba în mod drastic liniştea salelor de joc unde numai sunetul tîmpit al aurului şi misticul sgomot al rolettei se obicinuia a se auḑì. Acest cavaler s'a abătut total dela obiceiul urmat de antecesorii lui, cari de regulă se depărtau dela masa de joc în cea mai mare linişte şi departe la malul mărei ori în odaia proprie 'şi făceau samă cu viaţa; când adecă şi-a perdut la masa de joc şi ultimul galben, nici nu s'a mai sculat de pe scaun, ci acolo în presenţa companionilor sĕi şi-a tras în cap un glonţ de revolver. Nu se scie cine e nefericitul, dar e sigur că şi-a perdut în cărţi întréga avere. Acest neaşteptat intermezzo a produs o consternaţiune panică în cei de faţă şi le-a tăiat pofta de-a mai juca, — cel puţin vre-o câteva óre.

* * *

Congresul studenţilor români din Constanţa s'a deschis Sâmbătă. Cu trenul de Galaţi au plecat Joi séra 250 de studenţi la Constanţa. Vre-o 40 studenţi români bucovineni trecură pe la Brăila, unde li s'a dat un banchet. Studenţii din Ardél s'au întrunit în Ploesci, de unde plecară la Constanţa mpreună cu colegii lor din România.

După-cum anunţă o telegramă, sunt de faţă la 1000 de studenţi. Preşedinte e St. Góngă.

* * *

Constituire. Din Beinş ni se scrie: S'a constituit şi est an societatea de lectură „Samuil Vulcan“ a studenţilor Beinşani. Şedinţa constituantă s'a ţinut la 16 n. l. c. Domnul director Ioan Butean rostí discursul de deschidere, in care presintă pe Domnul Ioan Kéri, ca pe noul conducĕtor al societăţii. Mai rosti un discurs Rev. Domn Vasiliu Stefanica, în care 'şi ia rĕmas bun dela societatea, pe care a condus-o de un şir de ani încóci.

După aceste urmară alegerile oficianţilor societăţii. Alegerile s'au făcut cu voturi secrete. Fură aleşi următorii: Ioan Candrea, de notar al şedinţelor; A. Lucian Bolcaş, de notar al corespondinţelor; Vasiliu Terebent, de secretar, toţi trei studenţi de a VIII-a cl. gimn.; Ioan Pap jun. de bibliotecar; Sabin Ignat de archivar; Ioan Gal, de casar'; toţi studenţi de a VII-a cl. gimn., Traian Suciu [Florea Rocsin cl. VIII-a şi Traian Marcan, VII gimn. de controlori.

Şedinţa fu închisă tot prin Rev. Domn director.

* * *

Esposiţiunea cooperatorilor români Se scrie din Bucuresci: Esposiţiunea cooperatorilor români din grădina Cismigiului atrage mult public din tótă ţéra, precum şi din străinătate. Ea este fórte succésă, ca nici una mai nainte. Sara tóte pavilónele sunt luminate cu lumină electrică şi musica militară şi bande de lăutari cântă până târḑiu nóptea. Preţul întrării în timpul ḑilei de lucru este 1 leu, ér în tóte serile întrarea în grădina Cismigiu este numai de 50 de bani. Duminecile şi în sĕrbători şi peste ḑi numai de 50 bani. S'au organisat şi trenuri de plăcere pentru cei ce voiesc sĕ visiteze esposiţia. Ar fi bine, dacă ar pleca şi dela Predél asemeni trenuri de plăcere, ca sĕ se uşureze visitarea acestei frumóse esposiţii.

— Cu ocasiunea deschiderii sĕrbătoresci a esposiţiei de acum a cooperatorilor români care, precum scim, s'a întêmplat la 29 August stil vechiu a. c. de către Alteţa Sa regală principele Ferdinand, Metropolitul-Primat al României a rostit următórea frumósă rugăciune:

„Dómne Dumneḑeul nostru, Impĕratul
„Impĕraţilor şi Domnul Domnilor, pe Tine
„Te rugăm şi dela Tine cerem, cu umilinţă,
„mântuesce pe Preaînălţatul nostru Domn
„Carol I, regele României cu tótă augusta
„Sa famile, şi fă, ca societatea cooperatorilor
„români, care cu rîvnă crestinéscă luptă pen-
„tru înflorirea industriei fiilor Tĕi, cari vie-
„ţuesc pe pămêntul apĕrat prin vitejia pă-
„rinţilor nostri, sĕ créscă şi sĕ înfloréscă pen-
„tru a se întrebuinţa cu meşteşugire darurile,
„pe cari cu îmbelşugare le avem dela „Tine.

„Şi cu drépta Ta cea atotputernică în-
„tăresce pe conducĕtorii societăţii acesteia,
„ca sĕ facă tóte după buna Ta voinţă şi prin
„Duchul Tĕu cel sânt sĕ însufli înţelepciu-
„nea Ta cea negrăită tuturor celor ce în ru-
„găciune pe Tine Te chiamă.

„Că bun şi iubitor de ómeni Dumne-
„ḑeu eşti, şi Ţie mărire înălţăm Tatălui şi
„Fiului şi Sfântului Duch, Amin!“

* * *

Academia militară magiară. În şedinţa comisiunei de resbel a delegaţiunei ungare ministrul Krighammer a ḑis, că nu află de necesară înfiinţarea unei academii militare magiare, primesce însĕ în budget suma de 40,000 pentru lucrarea planului unei astfel de academii, care sĕ se foloséscă apoi când înfiinţarea va fi necesară.

S'a discutat statul oficerilor şi ministrul de resbel a declarat, că deja acum sunt prea mulţi oficeri, şi din voluntarii, cari depun esamenul cu succes numai o parte va avansa la rangul de oficer.

* * *

Universitatea jidovită. Statistica desvĕlită de fostul rector dela universitatea din Budapesta în vorbirea sa ţinută cu ocasiunea repăşirei sale din oficiul rectoral şi a instalărei noului rector ne servesce cu date semnificative privitor la numĕrul jidovimei, ce inundéză în continuu scólele superióre.

În semestrul prim al anului trecut dintre 3639 studenţi 1153 au fost jidani, adecă cam 33%.

La facultatea de medicină din 868 studenţi 468 sunt de némul lui Israel.

Tot acésta a fost proporţiunea şi în semestrul al doilea. Înscrişi fiind 1043 jidani între 3306 studenţi.

La medicină au fost în semestrul II 402 creştini, faţă de 443 jidani.

Greco-orientali au fost în sem. I 116, gr.-cat. 83, în sem. II 115 gr.-or. şi 73 gr.-catolici.

* * *

Regele Sêrbiei ca peţitoriu. Tinĕrul rege al Sêrbiei este pe calea de a da ţĕrii o regină. În luna viitóre va pleca la Cettinie, capitala Muntenegrului, la peţite. Presumtiva miréсă este princesa Zelena, fiica principelui Nichita, şi este de o etate cu regele peţitor Alecsandru. Foile sêrbesci scriu, că tinĕrului rege i-s'au făcut o mulţime de oferte de căsătorie; i-s'au îmbiat mai multe princese rusesci, apoi fiica regelui Greciei, fiica prinţului Sturdza. Tinĕrul rege însĕ s'a hotărît pentru muntenegreana. Logodna se va ţiné încă în est an; cununia însĕ se va serba numai în anul 1896.

* * *

Necrolog. *Dumitru D. B. Comşa*, student la universitatea din Paris, după lungi şi grele suferinţe, în etate de 20 ani, şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului Sâmbătă în 10/22 Septembre a. c. la órele 2 din nópte.

Infrânţi de durere aducem acésta la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpului decedat s'au depus spre vecinică odichnă Luni în 12/24 l. c. la órele 2 p. m. în cimiterul bisericii celei mari gr.-or. din loc. Vecinica lui amintire! Sĕlişte, 22 Sept. n. 1894.

Jalnica familie

* * *

Douĕ mari căsătorii. Se anunţă căsătoria prinţului François Joseph de Battenberg, locotenent în armata din Hessa, cu miss Anna Gould, bogata moştenitóre americană care are mai mult de 6 milióne dolari venit Prinţul François Joseph este cel mai tinĕr din fraţii prinţului Henri de Battenberg, ginerile reginei Engliterei.

Se scie, că şi decedatul conte de Hartenau, fostul prinţ al Bulgariei, era unul din fraţii de Battenberg.

Asemenea sĕ anunţă că dşóra Josephine Crispi, fica ministrului italian, s'a logodit cu prinţul Lingua-Glossa.

Proiectul acestei căsătorii de inclinaţie a fost decis în câte-va ɖile, aprópe într'un mod subit.

D-şóra Crispi este o prea tinără şi frumósă fată şi apariţiunea ei în lume făcuse sensaţiune.

Prinţul Lingua-Glossa nare decât 22 de ani. El posedă imensă proprietăţi şi se bucură de un venit de 40,000 lire.

De altă parte, d. Crispi va constitui că dotă fiicei sale o rentă anală de 30,000.

Căsătoria va avea loc în Octombre şi tinerii soţi vor locui una din vilele ce d. Crispi posedă în Neapole.

Adunarea generală din Sebeş a Asociaţiunii.

Despre adunarea generală din urmă a „Asociaţiunii“ fóia oficială „Transilvania“ în nrul sĕu mai nou face următórea dare de samă:

Adunarea generală a XXXIII., ţinută în ɖilele de 14/26 şi 15/27 August a. c. în oraşul Sebeş, a fost cea dintâiu sub noul preşedinte, dl vicariu capitular Ioan M. Moldovan.

Primirea, ce s'a făcut preşedintelui, însoţit de membri comitetului central Iosif St. Şuluţiu, Parteniu Cosma secretarii Z. Boiu şi Dr. V. Bologa, cassariul L. Simonescu ş. a. cari se asociaseră lor, a fost fórte frumósă, ba chiar impunĕtóre. La gara Vinţ preşedintele a fost întimpinat de comitetul de primire şi un public fórte numeros cu vii aclamaţiunii şi salutat de dl Zevedei Murĕşan cu cuvinte entusiaste, la cari d sa mulţămí cu căldură în numele sĕu şi al comitetului central pentru buna primire. O frumósă cunună de fetiţe ţerance oferiră preşedintelui şi membrilor comitetului pe lángă salutări de bunăvenire, buchete de flori; o cétă de preste o sută de călĕreţi, din Sebes şi satele vecine, se puse în fruntea conductului, ér un şir de 40 50 trăsuri formau gardaarieră La intrarea în oraş o frumósă pórtă de triumf cu inscripţia: „Bine aţi venit“! saluta pre iubiţii óspeţi, tinerimea scolară de ambe secsurile forma de ambe părţile drumului un prea plăcut spalir, dl protopop Dobrescu în fruntea inteligenţei din loc şi giur salută preşedintele şi comitetul central, şi preşedintele le esprimă viua sa bucurie şi mulţămire pentru primirea cea deosebit frumósă, prin care s'au distins fraţii sebeşeni. Măreţul conduct încungiură piaţa, şi apoi se duseră toţi pe la ospitalele cuartire, ce li se gătiseră.

După o plăcută séra de cunoscinţă, petrecută în grădina hotelului „La leul de aur“, ɖiua următóre întruni pe toţi, cetăţeni şi óspeţi, în ambele biserici române din loc, unde resunau corurile tinerimii din loc şi din Lancrem, şi cuvêntări bisericesci către poporul adunat din tóte părţile; ér la 11 óre se deschise sesiunea anuală în sala cea frumósă dela hotelul numit, cu căldurosul cuvênt presidial. Pertractările urmară după programul publicat, şi şedinţa I. se terminà cu dóue discursuri: unul al dlui Vasile Başiotă asupra temei: „Pentru ce s'au romanisat dacíi mai uşor ca alte popóre?“ şi altul al redactorului acestei foi: „Fundaţiunea Ioan Otteteleşan“. Ambele au fost ascultate cu interes şi se vor publica în organul acesta al Asociaţiunii.

Séra se întrunii un public fórte numĕros, fără deosebire de naţionalitate, la concertul ce-l dete tinerimea adultă de ambe secsurile din Sebeş, sub conducerea învĕţătoriului de aci Nicolau Todea. Cântările corale au fost învrêstate cu câte-va soluri din partea cunoscutului şi simpaticului nostru basist, P. Isaia Popa din Ocna-Sibiiului. Prestaţiunile tinerului cor ţerĕnesc, afară de una sau dóuĕ piese mai dra stice, au fost laudabile, au secerat vii aplause din partea publicului şi s'au terminat cu un însufleţit „Deştéptă-te Române“, iniţiat din partea tinerimei şi secundat de publicul întreg, barbaţi şi femei.

Şedinţa II. s'a prtrecut cu cetirea rapórtelor comisiuniunilor esmise din şedinţa primă şi cu propunerile acelora

Secretar secundar şi membru suplent al comitetului pentru restul periodului present, în locul resignatului d n Ioan Popu Reteganul, s'a ales d-l Dr. V Bologa.

Invitarea făcută adunărei generale din partea dlui profesor I. German în numele despĕrţĕmêntului Blaş, ca adunarea procsimă sĕ se ţină în acela opid, s'a primit cu vii aclamaţiuni; şi tot asemenea cuvêntul presidial, cu care s'a încheiat acéstă adunare generală.

La órele 2 d. a. a avut loc banchetul festiv în pavilonul hotelului prementionat; la banchet au participat cam 200 persóne. Toastul prim, ɖis de preşedintele pentru Maiestatea Sa, a fost ascultat de public stând în picióre, şi însoţit de imnul poporal, apoi vorbiră dd. Dr. Isac pentru preşedintele şi comitetul central. Z Boiu pentru autoritatea locală şi locuitorii Sebeşului, dl senator Piso pentru prosperarea Asociaţiunei. Urmară apoi un şir de toaste, Dr. A Bunea pentru comitetul de primire B Başota pentru solidaritate între inteligenţă şi popor, Dr. Bologa pentru dl profesor universitar Alecsandru Roman, acesta pentru preşedinte, ér musica intreţinu publicul cu plăcute piese, mai cu samă naţionale.

Cununa festivităţilor o încheie un animat bal, ce întruni tineri şi bĕtrêni în sala frumos decorată a hotelului de mai sus. Balul ţinu până în ɖiori de ɖi; ér jocurile îndatinate au fost intrerupte pe la mieɖul nopţii de anticele nóstre „Căluşerul“ şi „Bătuta“, jucate de 10 tineri ţerani în modul cel mai frumos. Premiul pentru cel mai frumos şi original costum naţional, lucrat de mânile celei ce-l pórtă între aplausele publicului a fost acordat tinerei preotese Sabina Patachi n Bitea. Cu acestea se terminară cele trei ɖile plăcute, ce le petrecurăm la adunarea generală din Sebeş, şi Marţi diminéţa cu amicale strêngeri de mână se depărtară óspeţii, fie-care la ale sale, ducênd în inimile lor plăcute suveniri dela aceste ɖile senine, cari mai întrerupseră cele multe negre, ce ne încunjură.

O împrejurare nefavorabilă, ce ne impresionă la aceste festivităţi, a fost puţina participare a inteligenţei române, lipsind parte mare chiar şi delegaţii despĕrtĕmintelor. Ceea-ce însĕ a umplut cu bucurie inimile tuturor, este, că valorosul popor din Sebeş şi împrejurime a participat la aceste sĕrbări culturale în numĕr estraordinar. Şi tot asemenea sperăm, că se va realisa dorinţa nóstră generală, ca numĕrul membrilor Asociaţiunei, precum şi concursul acelora la adunările nóstre generale, mai înseninându-se cerul, sĕ crescă din an în an.

Dóuĕ esposiţii

arangiate de Reuniunea română de agricultură din cttul Sibiiului.

(Încheiere).

II. Premiarea.

1. In scopul premierii, comitetul central al reuniunii agricole a ales un juriu de 24 membrii în persónele domnilor: Ioan de Preda, ca preşedinte al juriului, Onoriu Tilea, inginer, Petru Ciora, Victor Tordăşan, Dr. Liviu de Lemenyi, protopretor în Sĕlişte, George Bratu, Vasile Iuga, economi în Tilişca Ioan Lazar, înv. pens. în Galeş, Nic. Lupaş, Vasile Dădârlat, Nic. Peligrad, Dumitru Oprea Borcia şi Nic. Herţia, economi în Sĕlişte, Dumitru Suciu, econom în Vale, Ioan Topârcean, econom în Sibiel, Dionisiu Decei, capelan şi Ales. Drăgan. not. com. în Orlat, Ioan Manta, preot, Ilie Măcelariu, Ioan Voicu, economi în Gurariului, Ilie Măgean, Bucur Rĕspop, economi în Săcel, Tănase Moga econom în Mag, Antonie Gherman, în Aciliu. Membrii absenţi sau împedecaţi dela vot se înlocuesc prin suplenţi sau prin alegerea altor persóne potrivite.

2. Nu este iertat a funcţiona nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de ale rudeniilor mai deaprópe.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor espuse, esaminéză pe rênd şi cu deosebită luare aminte fiecare vită şi apoi se consultă asupra premierii, îngrijindu-se ca publicul şi esponenţii sĕ nu înriurésсă câtuşi mai puţin asupra hotăririlor.

4. In şedinţa ce urméză esaminării vitelor, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă dovedind îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărind cu majoritate absolută de voturi.

Preşedintele votéză întotdéuna. La cas de voturi egale decide sórtea.

Asupra fiecărei premieri se votéză deschilinit.

5. Esponenţii de premiat se petrec în o listă separată care, odată stabilită, se subscrie de preşedinte şi secretar, precum şi de alţi doi membri ai juriului.

6. Impărţirea premiilor urméză a se face în mod sĕrbătoresc, ţinêndu-se mai întâiu o vorbire în presenţa juriului şi comitetului aranjator, a esponenţilor şi publicului întrunit.

Esponenţii premiaţi adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretariul juriului se însărcinéză a compune un raport special asupra esposiţiei şi premiilor. Raportul subscris de preşedintele şi secretarul juriului se păstréză în archiva reuniunii.

III. Dispositiunile de premiare.

A. In general.

1. Scopul esposiţiei este mai ales a urni şi încuragia adevĕrata propăşire în economia vitelor. Drept-aceea, în privire se va lua nu atât intenţiunea vĕdită de a străluci vite cu de paradă, ci mai cu samă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia şi inteligenţa dovedită în realisarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuóse încâtva, se por premia în rînd cu vitele óre-cum desĕvêrşite. Intrevenind împregiurările de mai sus, chiar şi întâietatea se va da vitelor de a doua mână. Dar nici măcar în totala lipsă de alte mai bune nu este iertat a premia vite hotărît rele sau avênd scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi se pot destina pentru o altă grupă. Premiile, care din una sau altă causă nu s'ar fi împărţit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia care au prăsit înşişi vitele, vor avé întâietate faţă cu aceia, care au espus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu póte fi premiat, care n'a ţinut vita în grija proprie $^3/_4$ an cel puţin.

5. Acelaşi esponent nu póte dobândí decât un singur premiu în aceeaş grupă. Faţă cu cel premiat în cutare grupă, concurenţii din altă grupă au întâietate, presupunênd, că vitelo lor sunt deopotrivă.

B. In special.

I. Bovine (viţei, vaci, tauri.)

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, care întrunesc în mare mĕsură însuşirile vitelor mari, puternice, frumóse la trup, blânde, lăptóse, bune de prăsilă şi de îngrăşat.

Faţă cu vitele corcite se va da întâietate vitelor de rasă curată.

2. Intre scăderile care nu îngădue premiarea se numĕră: Trup bolnăvicios, murdar, cu totul slăbit sau cu bóle înăscute, cum şi scăderi, care supĕră vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urîte etc).

3. Ca semne de lapte mult se consideră: trup prelungit, piept larg şi fóle şerpuit de vine gróse; uger plin şi mare, nu prea cărnos, nici prea gras, înzestrat cu pĕr scurt şi móle şi avênd patru ţîţe moi, deopotrivă de mari; pele molatecă, pĕr subţire şi privire blândă.

4. Ca bune de îngrăşat sunt a se considera mai ales vitele trunchióse, cu capul mic, óse subţiri, piept larg şi cărnos, şolduri îndepărtate, cópsă lătăréţă, pele mişcăciósă, pĕr móle.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu sémă vitele osóse, cu picióre cam lungi, piept larg şi rotunɖit, şolduri puternice, copite sănĕtóse, mers vioiu şi regulat.

II. Oi.

1. Intâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnóse, lăptóse şi bogate în lână frumósă şi subţire, móle şi lungă, deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiu vestit şi însoţite cu miei de blană alésă.

2. Rasa ţigaie şi stogoşe se preferă rasei bârsane (ţurcane).

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la Sibiiu în 17 Septembre n. 1894.

Ioan de Preda, vicepreşedinte

Victor Tordăşianu, secretar.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“, Nr. 17 cu următoriul sumariu:

„Victorie“, de Ilie Demetrescu. — „Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. — „Eu nu 'nţeleg“ (trad). de Carol Scrob — „Un tablou“, de I. E. Prodan. — „Pe munte în ɖori“, de O. Bocca. — „Mărturisirile Dorettei“ (trad). de Ioan Cândea. — „Rămurele“: „Tinerimea română“, de Silvestru Moldovan — „Uituri (chiuituri), de I G. — „Feliurite“, * * *

Mai nou.

La încheierea fóiei primim scirea din Sătmar, că dl Dr. V. Lucaciu, în procesul ce ii s'a intentat pentru pretinsa „vătĕmare de onóre publică“ *a fost condamnat la şese luni închisóre şi 200 fl. amendă.* Dr. Lucaciu a recurat.

„Trăiéscă dreptatea ungurésсă“, — adaugă corespondentul nostru.

Nr. 499 [200] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Haţegului se escrie concurs în ḑiariul „Telegraful Român“ cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Nucşóra, cu salariu anual de 240 fl., relut de cuartir şi lemne de foc în suma de 60 fl.

2. Petrila, parochia de sus, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Cinciş, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Invĕţătorii aleşi au sĕ mérgă în dumineci şi sĕrbători mari cu elevii la biserică.

Reflectanţii la acestea staţiuni învĕţătoresci au a-şi asterne suplicele lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Haţegului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Petroşeni, la 24 August, 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 329—894. [176] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci aici numite, în protepresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare — şi anume:

1. Nasna, cu salariu anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină de legumi;

2. Petea de câmpie, cu salar anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină;

3. Soimuşul român, cu salar anual de 300 fl. v. a. locuinţă şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor etc... se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuale în regulă instruite sĕ se astérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu observarea terminului preclus.

M.-Oşorheiu, 10 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 189—894 [179] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din mai jos scriselor comune protopresbiteratul Oreştiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Gelmar, salariul anual 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele trebuinciósе.

2. Pischinţ, salariu anual 300 fl. v. a. si anumedela popor 220 fl, v. a. un loc aratoriu si fênaţiu preţuit în 60 fl. fl. v. a. Dreptul în păsiunea scólei 18 fl. v. a. dóuĕ părţi de lemne din pădurea satului 2 fl. v. a. cuartir şi 2 stângeni de lemne.

3. Petreni, salariu anual 300 fl. v. a. dela popor 200 fl. v. a. bani; un fênaţiu de 2 jugere si 50 ferdele de cucuruz cu ciocani — cuartir liber, grădină de legumărit si lemnele necesare.

4. Ludesti, cu filia Costeşti leafă anuală 300 fl. v. a. cortel şi grădină şi lemnele necesare

5. Dâncu mare, 300 fl. salariu anual, cuartir, grădină si lemnele necesare.

6. Sibot, (Alkenyer) al 2 lea post de învăţătoriu, salariu anual 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesare

7. Castĕu, salariu anual 300 fl. v. a. cuartir, grădina şi 6 stângeni de lemne de foc pentru invĕţătoriu is încălḑitul scólei.

Invĕţătorii, cari vor fi aleşi — sunt datori a ţinea în Dumineci şi sĕrbători strana în biserrică şi a deprinde pe elevi în cântările bisericesci şi a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea au a şi ascerne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Oreştie, 13 August 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 189. [187] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Romoşel, postul al doilea de invĕţătoriu cu salariu 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

2. Tămăşeasa, salariu 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ-şi astérnă actele la oficiul protopresbiteral subscris.

Orĕştie, 16 August, 1894.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective:

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 321—894. [178] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2. Pescera, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

3. Vaca, cu salariu de 300 fl cuartir şi lemne.

4. Valea brad, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

Petenţi au aşi asterne cererile înstruate în sensul normelor din vigóre şi eventual provĕḑute cu documentele despre serviţiiţe lor de până acum pe terenul instrucţiunei la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brad. la 25 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 404 — 1894 186 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele anumite mai jos sĕ escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzestii de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Căinel, cu salariu anual de 300 fl. din cari 250 din repartiţie, ér 50 fl. venitul cantoral, şi curtir.

3. Juncul de jos şi de sus, cu salariu anual de 300 fl cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi asterne suplicele lor instruate conform normelor din vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Brad, la 11 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 395/1894 [193] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele confesionale gr.-or. din protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Alămor, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune.

2. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir în edificiul scólei. Alesul învĕţătoriu sĕ aibă desteritatea în cântările bisericesci spre a putea ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis.

Sĕlişte, 10 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei in conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 350/894 [180] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr. orient. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Iliei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual: *a)* în bani gata 150 fl. v. a. repartiţiaţli în popor, *b)* 64 cară de lemne evaluate cu 76 fl 80 cr., *c)* venitele cantorale computate în 34 fl, *d)* cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Boiul, de sus. şi Boiul de jos, cu salariu anual de 300 fl. v. a. rapartiţiaţi în popor, şi grădină de legumi.

3. Certegiu de jos, cu salariu anual de 300 fl. v. a. parte repartiţiaţi în popor, parte din venitele regalului.

4. Gothatea, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi adecă: *a)* 12 jugere pământ cu venit anual de 200 fl. v. a. *b)* 1 grădină de 1 juger cu venit de 35 fl. v. a. *c)* bani gata 30 fl. v. a. şi *d)* 3 stêngini lemne lungi computate în 30 fl. v. a.

5. Micănesci, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi anume: *a)* 200 fl. v. a în bani gata repartiţiaţi în popor, *b)* 80 cară de lemne în preţ de 80 fl. v. a., *c)* venitele cantorale computate în 20 fl. v. a., *d)* cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi.

6. Uleş, cu salariu anual de 300 fl. v. a. repartiţiaţi în popor, cuartir liber şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ receere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, şi pentru edarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, şi modul de plătire al salarelor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie, împreună cu instruire în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu elevii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au se-şi astérnă suplicele lor cuncursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, 11 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

In absenţa protopresbiterului:

Avram S. Pĕcuraru,
presbiter.

Nr. 499—894. [183] 3—3

Publicaţiune.

Angilina Boier din Caţa, proto presbiteratul Cohalmului, fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Ioan Sas din Caţa, prin sentenţa venerabilului Consistoriu archidiecesan din 3 Iuniu anul 1895. Nr. 2496 B, acésta se aduce la cunoscinţa publică în sensul § ului 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 12 August, 1894.

Oficiul protopopesc greco-oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

6509/1894 polg. [197] 2—2

Publicaţiune.

Din partea subsemnatului magistrat se face cunoscut, că **Joi, în 11 Octombre 1894 la 10 óre a. m.** se va ţiné licitaţiune pentru **păşunatul de oi** pe timp de iarnă, pe hotarele comunei **Sighişóra.** Licitaţiunea va avé loc în sala de şedinţe a comunităţii şi vadiul va fi de *50 fl. v. a.*

Sighişóra, 17 Septembre 1894.

Magistratul.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 35—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 100 Sibiiu, Sâmbătă 17|29 Septembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Denumirea românilor în posturi administrative.

Pre incetul, pre încetul sĕ face lumină, numai cât barbaţii de stat ai Ungariei, atât cei cu un trecut mai vechiu în afacerile politice, cât şi cei noviţi în ale politicei statului fug de lumină, ca şi buhele. In ḑilele trecute ḑiariul „Deutsches Volksblatt“ şi după el mai multe ḑiare, între cari şi magiare, publică un interview cu ministrul nostru de interne Hieronymi a cărui esenţă este că: el ar denumi în comitatele locuite în maioritate de români şi români în posturi mai superióre administrative, unde românii lipsesc cu totul; ba ministrul nu esclude nici posibilitatea de a micşora pedépsa prisionerilor nostri politici dacă ei sĕ vor purta bine! Timpul însĕ pentru astfel de operaţiuni nu se póte precisa înainte, şi ministrul, împreună cu céta şoviniştilor nu voiesce sĕ apară prin luarea astorfeliu de mĕsuri că dóră ar capitula!

E un lucru vechiu, şi astăḑi străinătatea scie cel puţin atât de bine ca şi ministrul ḑe interne, că românii încă sub era Tisza-iană au fost alungaţi nu numai din posturile superióre în administraţiune şi în iustiţie, dar chiar şi în posturi inferióre îi afli pe români numai ca pre corbi albi. Şi încă şi aceştia duc o viéţă atât de amărită, încât sunt de compătimit. Ḑiua nóptea sunt spionaţi, denunţiaţi şi amenintaţi a fi destituiţi. De aci provine, că atari oficiali sub atmosfera teroristică, sub carea lucră, nici nu cutéză a se arĕta ca români şi a participa la vre-o lucrare românéscă. Aceste vor fi sciute în biroul ministrului de interne, şi bine face ministrul că recunósce un rĕu din trecut, de şi târḑiu, Se teme înse ministrul de sanarea rĕului! Veḑi Dómne! Românii, şi preste tot naţionalităţile, ar privi de o capitulaţiune din partea magiarilor numirea lor în oficiile administrative. Nu! Nu! Numirea, ori denumirea oficialilor români, şi preste tot denumirea dintre fii naţionalităţilor de oficiali superiori şi inferiori, în ţinuturi locuite în maioritate de ele, ar fi privită drept împlinirea unei sânte dătorii, a esecutărei legei de naţionalităţi. Şi esecutarea strictă a legei se impune primo loco unui ministru.

Când însĕ denumirea, fie şi într'un timp mai depărtat s'ar face tot sub reserve numai, mai bine sĕ nu sĕ facă. Nu au perit românii nici până aci şi nu vor peri, fiindcă nu au avut dintre fii lor oficiali. Vom aştepta, şi credem nu va fi departe timpul, când ce ne compete, vom şi dobândi. Trebue însĕ sĕ sĕ scie în cercurile magiare că: denumirea câtor-va oficiali superiori, precum şi inferiori în administraţie şi justiţie, pre cât timp va domni şovinismul, şi precât timp ideia de a se înfiinţa un stat magiar unitariu nu se va abandona, nu ne va mulţămi. Da! am cerut, am pretins şi vom pretinde şi în venitor ca conform sarcinilor ce purtăm în stat, fii nostri sĕ nu fie respinşi dela oficiile publice de stat, dar vom pune condiţiunea că oficialilor de român se li se asecureze posibilitatea de a trăi şi de a puté lucra ca români, întocmai precum un oficial magiar e liber a lucra negenat in viéţa poporului sĕu. Ce ne ar şi folosi nóuĕ câţi-va comiţi, juḑi de tribunal ect; când asupra lor ar atârna voinţa, arbitriul ministrului: ca şi sabia lui Damocle, când de ei ar dispune ministrul, după plac, şi i-ar permuta în ţinuturi, unde vorba românéscă sĕ nu o audă, séu i-ar ţiné în ţinuturi locuite de români, dar le-ar impune a lucra după marş-ruta de sus.

Atari oficiali ar inmulţi numai numerul renegaţilor, ar produce corupţiuni în viéţa nóstră naţională.

Românii inteligenţi numiţi în oficii s'ar desbina de poporul lor, şi daunele nóstre ar fi mari!

Sĕ nu se crédă în cercurile magiare, fie acele chiar guvernamentali, că câte-va codruri de pâne aruncate câtor-va oficiali români, ne ar închide ochii, ca sĕ nu pretindem drepturile ce ne compet.

Numirei ori denumirei oficialilor români ar trebui sĕ premérgă abrogarea multor legi prin cari sĕ forţéză magiarisarea nóstră. Pre cât timp unui oficial i se impune a lucra numai şi numai în interesul magiarisărei şi a magiarismului, noi ne lipsim de oficiali români. Mai bine se scim că cei-ce ne fac reul sunt strĕini, decât se scim că sunt os din ósele nóstre si sânge din sângele nostru, şi că lucră numai forţaţi. Aşa cugetă, aşa au cugetat şi până aci românii, de aceea au început a-şi aplica fii lor mai mult pre alte cariere, cari sunt şi mai rentabile, şi mai libere, si prin cari bogăţia nóstră materială şi spirituală har Domnului! cu tótă asuprirea nóstră merge progresând. Pre terenul economic am făcut progrese, totaşa pre terenul industrial şi cultural.

Ne vom concentra activitatea pre aceste terene, cât timp ne vor fi închise oficiile de stat prin legi anume create pentru binele magiarilor numai. Incât pentru prisonierii nostri politici maxima romană: *„et facere et pati fortia Romanorum“*, e o devisă pentru ei, precum şi pentru cei-ce stau în fruntea biserice şi a scólei române. Sórele dreptăţii va rĕsări şi pentru noi!!!

Din delegaţiuni.

Revenind încă odată asupra desbaterilor din delegaţiuni, ca întregire a celor scrise de noi ací, notăm pe scurt, că comisiunea de esterne magiară a votat budgetul portofoliului de esterne şi încredere ministrului şi s'a îndestulit cu esprimarea dorinţei, ca pe lângă interesele monarchiei, sĕ fie scutite şi apĕrate şi interesele Ungariei. Vorbirea calmă şi basată pe date a lui Kálnoky a fost un duş rece pentru capetele prea înferbêntate ale delegaţilor magiari şi i a adus puţin la rezon. De altă parte sĕ vede că vor avé dreptate încâtva şi foile opoziţionale, cari susţin, că guvernamentalii au jucat un fel de comedie în delegaţiuni, interpelând şi făcênd oposiţie lui Kálnoky, dar în urmă votându-i totuş încredere. Guvernul adecă pentru popularitate n'a voit sĕ lase, ca cestiunea română s'o esploateze singur oposiţia şi de aci interpelările. Ori şi cum fie, dar magiarii nu se pot lăuda, că ar fi făcut mare trébă cu vocile şi pretensiunile lor, nici cu privire la cestiunea română, nici cu pretensiunile lor în comisiunea militară. Pentru acésta foile oposiţionale nu sunt mulţămite şi critică atitudinea delegaţilor, pe când cele guvernamentale sĕ încércă a arĕta, că delegaţii au purces cu tact şi înţelepţesce. Étă pe scurt părerile câtorva foi:

„Nemzet“ ḑice, că ori cine póte fi îndestulit cu desbaterile delegaţiunii, chiar şi Kálnoky, pentru tactul, cu care s'au făcut interpelările. Işi esprimă recunoscinţa membrilor delegaţiunii magiare, că acésta cestiune gingaşă au pertractat-o nu numai cu energie, ci şi cu tact şi demnitate.

„Pesti Napló“ ţine întréga espunere a contelui Kàlnoky, întru cât atinge România, de o scusă putredă. Dacă delegaţiunea ungară posede incă óre-care seriositate, atunci va sci tracta cum se cuvine cu scusa acésta şi cu cél ce a vorbit'o Alăturea la tripla alianţă e incompatibilă cu necorectităţi internaţionale şi cu machinaţiuni neruşinate iredentiste faţă cu alte state ale aceleiaşi triple alianţe.

„Magy. Hirl.“ ḑice, că interpelările membrilor delegaţiunii magiare pórtă timbrul nesiguranţei şi a lipsei de curagiu. Ministrul de esterne preste aşa numitele plângeri şi recriminări magiare a trecut la ordinea ḑilei. brevi manu şi pune cestiunea că cine e contrar cu politica lui orientală, e turburător de pace.

„Hazánk“, publică în cestiunea acésta un curios articol, din care estragem următórele:

> Luând în considerare antecedenţele putem cu tótă siguritatea afirma, că delegaţii guvernamentali n'au adus cestiunea naţională română de dragul ei pe tapet în delegaţiuni, ci pentru-ca cu ajutorul ei sĕ discrediteze pe Kálnoky înaintea opiniunii publice magiare. Isvorul atacului e de tot limpede, ba chiar dacă ne-am fi îndoit încâtva despre natura lui, vĕḑênd, că cu cât interes s'a amestecat un matador al clicei „Tisza“ în acea discusiune, că guvernul român de facto cât de mult negligă datorinţele unui guvern, „al cărui stat se pretinde a trăi în relaţiuni amicale cu noi“, vĕḑênd acésta atunci nici un moment nu trebuia sĕ ne îndoim despre originea şi scopul acestui atac.
>
> Acei, ce au înscenat în afacerea presentă atacul acesta în contra lui Kálnoky, resonéză nu fără motiv astfel: meetingurile, manifestaţiunile şi agitaţiunile în străinĕtate ale ligei-culturale au aţiţat opinia publică magiară. Nu va fi deci greu a demonstra acestei opiniuni publice magiare turburate *ad oculos*, că tóte acestea numai în urma neactivităţii guvernului nostru estern au putut degenera într'atâta. Nu trebuia sĕ facă altceva Kálnoky decât sĕ adreseze guvernului din Bucuresci o notă în ton energic şi prin acésta singură disposiţiune guvernamentală ar fi pus capĕt întregei agitaţiuni, tuturor meetingurilor naţionale, apelurilor şi memorandelor. Că tóte acestea s'ar fi putut şi întêmpla? cu acésta nu-şi bate capul opinia publică, ér nouĕ ne va succede a discredita pe Kálnoky înaintea opiniunei publice magiare într'o afacere delicată şi de interes, ce stârnesce într'atâta susceptibilitatea naţională. Cu un cuvênt desbaterea presentă a cestiunei române naţionale, nu e altceva decât o revanche dată lui Kàlnoky pentru ţinuta, ce se pretinde că ar fi manifestat-o în politica bisericéscă.
>
> Nu ştim, dar nici nu voim sĕ cercetăm dacă acéstă manevră a clicei lui Tisza va avé resultatul dorit, sau dacă arma prea tare încărcată nu se va sloboḑi înapoi. Pentru noi numai aceea póte avé interes, că óre acésta discuţie ne apropie încâtva de deslegarea cestiunei naţionale române, sau mai tare ne departă de ea.
>
> De repeţite-ori am accentuat, că cestiunea naţională română e o cestiune curat internă a statului magiar, al cărui for nu este delegaţiunea.
>
> Intr'adevĕr e lucru curios, că Wekerle a afirmat la Baia-mare, că în genere cestiune română naţională nu esistă, şi totuşi membrii de frunte ai partidei condusă de el, partisanii cei mai înfocaţi ai politicei lui au adus acéstă cestiune în delegaţiuni, prin acésta faptă a lor sĕ o scótă din şirul cestiunilor interne ale statului magiar şi astfel sĕ-i dea caracterul unei cestiuni internaţionale Ne întrebăm unde e aici logica, sau unde e aici consecuenţa, ci întrebăm că unde e în acésta procedură ceva, ce ar denota măcar prevederea unui simplu bărbat de stat sau cel puţin o minte sănătósă a unui om de tóte ḑilele? Despre cea mai mare neorientare în acésta cestiune dovedesce împrejurarea că aceia, cari din punct de vedere a unei tactice de partidă au adus acésta cestiune pe tapet în delegaţiuni, n'au băgat de samă, că prin acésta au mânat apa pe móra Ligei, întru cât ei au tractat acésta afacere curat internă cu o ponderositate nemeritată (? Red.) ajutând-o astfel a deveni cestiune europénă şi dându-i un caracter internaţional, pentru care tocmai sĕ luptă Liga cu atâta stăruinţă.
>
> Cestiunea naţională română e una dintre cele mai de căpetenie ale statului magiar un adevĕrat „călcâiu al lui Achile; că ea a devenit aceea, causa e politica internă scurt vĕḑĕtóre a tiszaistilor, cari au condus-o cu mare măiestrie de 2 decenii încóce Şi acum ce fac măiestrii acestei politice înţelepte. Se silesc a o pune cu tot din adinsul în cârca lui Kálnoky, ca pe o cestiune esternă. Intr'adevĕr dacă Hieronymi n'ar fi desfiinţat comitetul naţional român din Sibiiu, nu ne-am mira de loc, dacă acest comitet s'ar aduna într'o bună diminéţa şi într'o adresă de mulţămire şi-ar esprima adênca gratitudine vitejilor din delegaţiune, cari au esoperat aceea, ce până acuma nici comitetului şi nici Ligei nu i-a succes (? Red.) de a-i da acestei cestiuni un caracter internaţional.
>
> Dar ce folos faptic va aduce acésta desbatere în politica nóstră esternă? Nici un folos! Din contră va aduce pagubă mare întrucât demonstrarea neputinţei nóstre nu póte fi altceva decât pagubă. Kálnoky în rĕspunsul lui a spus-o pe faţă şi lămurit, că el e deplin mulţămit cu ţinuta guvernului român şi că causele şi bănuelile aduse în privinţa acésta sunt în parte nebasate şi eronate. Din acésta urméză aşadară lămurit, că el nu e aplicat a observa altă atitudine faţă de guvernul român.
>
> După ce însĕ politica esternă a Monarchiei nu o conduce nici Berzeviczy nici Falk Miksa, dar nici groful Ludovic Tisza e evident, că rĕmânem tot pe lângă direcţia veche. Ameninţările guvernamentale esprimate în delegaţiuni nu numai că vor irita

mai mult opinia publică din România, dar rĕmânênd acelea fără nici un resultat, o vor întări în credinţa aceea, că politica esternă a Monarchiei nu sĕ croiesce în Budapesta şi că prin urmare ei pot şi le e permis a vătĕma ori-ce interes estern magiar, dar pentru aceea totuşi pot rĕmânea cei mai credincioşi aliaţi ai Monarchiei.

Sânţirea bisericilor din Şinca-nouă şi din Şirnea.

(Raport special.)

După-cum s'a anunţat în numĕrul trecut al diarului nostru Escelenţa Sa I. P. S D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, însoţit de Ilust. Sa dl archim. vicariu archiep. Dr. Ilarion Puşcariu, d-nii Parteniu Cosma, Mateiu Voileanu, ases., Dr. Remus Roşca, protodiacon, secretar consist. şi alţi onoraţiori a plecat cu trenul de Marţi la 1½ óre spre Făgăraşiu spre a sânţí biserica din Şinca, tractul Făgăraşului, şi pe cea din Şirnea, tractul Branului.

Pe cât de obositóre póte sĕ fie o astfeliu de călĕtorie în timpul schimbăcios de tómnă, pe atât mai mare e recompensa, manifestată prin mulţămirea sufletéscă a credincioşilor, cari, şi ei, după un timp încordat de lucrul câmpului, pot mai în ticnă sĕ guste fructele dulci ale învĕţăturei moralei creştinesci — din rostul autoritativ al archiereului.

Acésta s'a manifestat şi de astădată cu ocasiunea călĕtoriei Escelenţei Sale, prin mijlocul poporului credincios. Intrégă călĕtoria a fost o cale de triumf, un omagiu de devotament şi iubire fiéscă, ce nutresce clerul şi poporul pentru archiereul sĕu

La staţiunea călei ferate din Avrig Escelenţa Sa fù întimpinat de proto presbiterul tractului Avrig, care s'a presentat încungiurat de preoţii locali şi din alte comune în fruntea unui numĕros popor, îmbrăcat în haine sĕrbătoresci. Abia se oprí trenul şi uralele entusiasmate de „Sĕ trăéscă“ şi sunetul clopotelor bisericei vestiau bucuria credincioşilor, căci au ocasiune sĕ întimpine pe Escelenţa Sa şi depunênd omagiile de devotament şi iubire sĕ céră binecuvêntarea archierésca.

Acestei bucurii a dat espresiune P. O. D. protopresbiter tractual Ioan Cândea rostind o frumósă alocuţiune de următorul cuprins:

Escelenţa Vóstră! Inaltpreasânţite Dle archiepiscópe şi Metropolite! Preaîndurate Părinte!

Iubirea neţĕrmurită, ce o avem faţă de Inalt-Escelenţa Vóstră, alipirea neclătită ce nutrim faţă de Capul sântei nóstre biserici — ne-a întrunit astădi cu mic cu mare sĕ Vĕ salutăm serbătoresce la trecerea pre lângă comuna Avrig, respective cercul Avrigului.

Escelenţa Vóstră! din inimă curată şi sinceră, din dragoste şi alipire nefăţărită în numele preoţimei, învĕţătorimei, inteligenţei şi a poporului din comuna Avrig, ca şef al cercului Avrig, ce prin îndurarea Inalt-Escelenţei Vóstre am norocirea a'l conduce, me simt fericit a Vĕ puté saluta cu un *„bine a-Ţi venit în mijlocul nostru!“* Rugând pe atotputernicul Ddeu ca sĕ Ve ţină la mulţi fericiţi ani spre binele bisericei şi a poporului dreptcredincios, Ddeu preabunul se Vĕ dăruiască nóue puteri sufletesci şi trupesci ca să puteţi şi mai departe lupta şi apĕra drepturile sântei nóstre biserici, căci preoţimea şi poporul, care Vĕ iubesce, în continuu înalţă rugăciuni ferbinţi către Atotputernicul Ddeu, ca sĕ Ve stea întru ajutor de a putea feri biserica şi instituţiunile ei sânte de tóte primejdiile, ivéscă-se ele din ori ce parte.

Sĕ trăiască Escelenţia Sa preabunul şi preademnul nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul!

La acéstă frumósă „salutare“ rĕspunse Escelenţa Sa în cuvinte călduróse părintesci, mulţămind dlui protopop, clerului şi poporului pentru manifestaţiunea sentimentului de iubire şi devotament. Escelenţa Sa îi asigură înalta Sa purtare de grije, esprimă dorinţa de a mai cerceta odată în persónă acésta comună fruntaşă şi comunele din jur, dete poveţe creştinesci „bunului nostru popor“ şi îi dete binecuvêntarea archierésca, la care manifestanţii rĕspunseră cu urale repetate de „Sĕ trăéscă“, ér corul învĕţătoresc intonă „Intru mulţi ani Stăpâne“.

La staţiunea din Porumbac fù în timpinat Escelenţa Sa de preoţii comunelor învecinate, asemenea şi la gara din Arpaşiu. Intre acestia însemnăm pe on. domni preoţi Mandeal, Sofron, Cucu etc. Escelenţa Sa se întreţinù afabil cu dênşii, interesându-se de starea bisericilor şi a scólelor din comunele, în care se află şi despre desvoltarea culturală şi materială a poporului nostru.

Deosebit sĕrbătorésca primire s'a făcut la staţiunea căłei ferate din Viştea. Copii de scólă, femei şi bărbaţi, toţi în haine sĕrbătoresci formară un frumos cordon pe lângă linie, ér părintele N. Borzea, în numele preoţilor, al învĕţătorilor şi credincioşilor din comuna Viştea şi împrejurime în o vorbire avêntată dete espresiune bucuriei, ce o simt, vĕdênd pe bunul archiereu în mijlocul lor şi dorindu i ca D-deu sĕ-l ţină spre binele bisericei şi al némului, ca din tronul — ce-l ocupă sĕ pótă apĕra interesele nóstre de tóte ispitele grele, prin care trece mai ales acum biserica, prin reformele proiectate sĕ scadă vada şi autoritatea bisericei.

După uralele de „Sĕ trăiéscă“, Escelenţa Sa rĕspunse în cuvinte pĕtrundĕtóre, mulţămind de acésta manifestaţie sĕrbătorésca, isvorîtă din inimi curate crestinesci. Indemnă la păstrarea şi cultivarea simţului religios şi a credinţii. Intre urale îndelungate „Sĕ trăiéscă“ trenul se puse în mişcare.

Séra la 6 óre trenul a ajuns la staţiunea din Făgăraş. Gara presenta un aspect feeric. Aci astepta P. O. D. protopop Iuliu Dan în fruntea clerului, învĕţătorilor şi poporului şi bineventă pe Escelenţa Sa prin o mişcătóre şi înălţătóre vorbire de cuprinsul următoriu:

Escelenţa Vóstră Inalt Preasânţite dle archiepiscop şi metropolit!

Scirea despre sosirea Escelenţei vóstre în mijlocul nostru a umplut de bucurie inimile tuturor credincioşilor din acest protopresbiterat.

Iubirea neţĕrmurită ce o avem faţă de inalta persónă a Escelenţei Vostre, alipirea neclătită ce o nutrim faţă de preabunul nostru archipăstoriu şi Cap al sântei nóstre biserici, ne a făcut se ne intrunim aici ca se Te bineventăm serbătoresce la sosirea în centrul acestui protopresbiterat.

Scopul cel sublim pentru care Escelenţa vóstră aţi intreprins acésta călătorie obositóre, va remânea pentru noi pentru totdeuna ca o dulce aducere aminte.

Poporul acela credincios privesce cu mândrie la acel edeficiu mĕreţiu, care cu mari greutăţi şi jertfe l'a ridicat spre mărirea Domnului.

Noi cu toţi Te am asceptat cu dor, poporul credincios din Şinca nouă precum şi aceea biserică nouă, Te ascéptă de asemenea cu dor pentru că sĕ reverşi binecuvêntarea archierésca asupra ei, şi pe credincioşii ei sei întăriţi în credinţă, dragoste şi nădejde Astfel cu acésta ocasiune permiteţi Esc. V. ca în numele clerului şi poporului din acest tract sĕ vĕ dic din inima curată un „bine aţi venit“. Sĕ trăiéscă Escelenţa Sa Inalt Preasânţitul nostru archiepiscop şi metropolit.

Escelenţa Sa rĕspunse în termini călduroşi, esprimând bucuria, că Provedinţa D-deéscă l'a învrednicit a cerceta aceste locuri de care cu mândrie ne aducem aminte. Este adênc impresionat de primirea imposantă, mulţămind pentru acésta manifestare de iubire şi espunênd scopul venirei, invită pe poporul credincios a participa la serviciul divin, ce se va celebra Miercuri în biserica din Făgăraş. Escelenţa Sa se urcă dimpreună cu dl protopresbiter în trăsura, pe care o puse la disposiţie dl deputat Dr. Nicolau Şerban, carele încă fu present şi urmat de un convoiu de preste 60 trăsuri ajunse la locuinţa d-lui protopresbiter, împodobită cu brăduleţi verdi.

Amintim aci, că ordinea dela gară a fost esemplară, laudă căpitanului de poliţie.

Séra dădù d-l protopresbiter o cină opulentă óspeţilor sibieni.

Diua de Miercuri a fost adevĕrată sĕrbătóre solemnă. Credincioşii din comunele învecinate la vestea despre sosirea Escelenţiei Sale veniră din tóte părţile spre a-se învrednici de binecuvêntarea archierésca.

La órele 9 Escelenţa Sa, condus de preoţii fungenţi merse la sânta biserică, trecênd prin o mare mulţime de credincioşi şi public strein. Procesiunea a fost imposantă şi credincioşii nostri şi publicul strein, care n'a avut parte sĕ vadă astfeliu de procesiuni, rĕmase în admiraţiune.

La oficiarea serviciului divin au atsistat pelângă Escelenţia Sa, Ilustritatea sa dl archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Dr. Ilarion Puşcariu, P. O. D. Iuliu Dan, protopresb. Dr. Remus Roşca, protod. secret. consist. O. DD. preoţi: G. Pralea, Iosif Herciogea, Vincenţiu Grama, Nicolau Aron, George Sglimbea, Ioan Pop, Spiridon Mardan, Iosif Caţaveiu, şi Nicolau Clonţea. In decursul serviciului divin Escelenţa Sa chirotoni întru diacon pe cler. abs. Romul Verdea ales capel în Satulung Cântările de strană dela utrenie au fost esecutate de dl asesor Mateiu Voilean şi d-l Isaia Popa, preot în Ocna-Sibiiului, ér respunsurile liturgice le-a dat un cor anume compus de d-l profesor Dima. Intre aceste cântări amintim o nóuĕ composiţiune artistică bisericéscă a d-lui Dima: *„Crucii tale.“* La finea serviciului divin Escelenţa Sa rosti o vorbire pĕtrundĕtóre cam de următoriul cuprins:

Inima mea e cuprinsă de mare bucurie că după un timp de 18 ani Provedinţa deéscă m'a învrednicit sĕ me aflu érăşi în mijlocul credincioşilor mei din centrul acestui tract protopresbiteral. Bucuria mea e cu atât mai mare, că mĕ aflu în mijlocul unui popor, care în tóte timpurile, sub tóte încercările a rĕmas nestrămutat în credinţa bisericei sale, în lealitate faţă de Maj. Sa, faţă de înaltul tron, în iubire de némul seu şi de ţéra sa.

Aceste virtuţi nobile, care împodobesc pe bunii mei credincioşi vi-le recomând cu stăruinţă sĕ le păstraţi nestirbite, ca cea mai scumpă moştenire, rĕmasă dela părinţii vostri.

Scopul călătoriei mele este, ca cu ajutoriul preabunului D-deu sĕ sânţesc un lăcaş d-deesc, ridicat spre mărirea lui D-deu în acest tract protopresbiteral. Iubirea ce o am faţă de voi, m'a făcut se vin în mijlocul credincioşilor mei din centrul tractului spre a-i îmbărbăta şi mai departe în cultivarea amintitelor virtuţi.

Şi fiind-că astădi sĕrbătorim „înălţarea sântei Cruci“ sĕ ne rugăm lui Dumnedeu, ca sĕ apere pe poporul nostru de tóte ispitele, sĕ supórte cu bărbăţie şi neinfrânt greutăţile crucii. Recomândându-me şi pe viitoriu bunei vóstre amintiri, primiţi archierésca binecuvêntare.

Efectul cuvintelor bunului archiereu a fost atât de puternic încât publicul rĕmase în estas. In urmă biserica rĕsună de urale puternice de „Sĕ trăéscă.“

A fost un moment dintre cele mai înălţătóre acesta şi mulţămirea şi admiraţiunea publicului a fost la culme.

In fine Escelenţa Sa împărţi sânta anafora şi apoi eşi la cimiter, unde ceti o molitvă de deslegare.

De acolo se reintorse, condus de preoţii fungenţi, şi urmat de o mulţime fórte mare, pe care abia o încăpea strada la locuinţă, unde a fost în continu aclamat cu entusiasm.

Escelenţa Sa făcu apoi visite de curtuasie comitelui suprem, rev. vicariu gr. cat. I. Raţiu care asistă la serviciul divin şi membrului sinodal şi congresual proton. Ioan Turcu.

Escelenţa Sa primi apoi visitele: Reverend. D. Ioan Raţiu, vicariu, deput. Dr. Nicolau Şerban, Dr. Şenchea şi altor persóne ale inteligenţii din Făgăraş, apoi delegaţiunea bisericei ev. lut. condusă de d-l preot Fleischer dimpreună cu capelanul, coratorul bisericei şi directorul scolariu; visita d-lui comite suprem Baussnern, însoţit de d-l comite, pretore suprem şi alţii.

Impunătóre au fost bineventările comitetului şi membrilor parochiei, la care se alătură tot poporul credincios, care asistase la serviciul divin.

In numele comitetului şi parochienilor vorbi dl preşedinte al comitetului, protonot. comitatens Ioan Turcu carele între altele dise:

Escelenţa Vóstră Inalt prea sânţite Dle archiepiscop şi metropolit!

Adêncă şi nemărginită bucurie sufletéscă simt bunii fii când după un interval órecare de timp mai îndelungat 'şi pot vedea érăş pe bunul lor părinte. O astfel de bucurie mare, o bucurie ce ne înalţă inimile şi ne causéză o nespusă mulţămire simţim şi noi credincioşii din parochia Făgăraşului adi, când Ve putem vedea pe Escelenţa Vóstră, pe vrednicul, bunul şi iubitul nóstru archipăstor în mijlocul nostru, căci presenţa Escelenţei Vóstre, preţiósele cuvinte părintesci ce ni le-aţi dat şi binecuvêntarea archierésca împărtăşită credincioşilor ne dă mângăere şi liniştire sufletéscă şi îmbărbătare către tóte cele bune, ne dă întărire puternică către némul şi credinţa nóstră strămoşască şi ne întăresce în alipirea neclintită către sânta maica nóstră biserică, carea în decurs de mulţi seculi totdéuna a fost scut şi pază sigură şi neînvingibilă faţă de tóte furtunele câte au trecut de atâtea ori peste capul neînfrânţilor ei credincioşi.

Apoi întăriţi în aceste virtuţi, întăriţi în aceste puteri morale, ca cetăţeni buni şi fii credincioşi ai sântei nóstre biserici şi ai patriei ne vom sili ca după modestele nóstre puteri, sĕ contribuim şi noi fie măcar cât de puţin la acele lucrări, cari sunt spre binele iubitei nóstre patrii şi spre prosperarea şi înflorirea sântei nóstre biserici.

Pătrunşi şi conduşi de aceste simţeminte, comitetul parochial de aici dimpreună cu parochienii presenţi venim la Escelenţa Vóstră cu supunere şi cu sinceră iubire fiască, şi cu tot respectul ne rugăm să binevoiţi a primi profunda nóstră mulţămită, căci cu asta ocasiune când aveţi de a îndeplini în alte locuri funcţiuni mai înalte archieresci la sânţirea bisericilor nóue, ce după ajutorul lui Ddeu le-a ridicat bunii nostri credincioşi spre mărirea Domnului, Escelenţa Vóstră ca un prea bun părinte a-ţi binevoit a cerceta şi modesta nóstră parochie şi prin cuvintele părintesci adresate noue ne-aţi dat mangăere şi întărire.

Tot deodată însĕ înălţăm şi piósele nóstre rugăciuni la ceruri către Atotputernicul Ddeu şi cu evlavie îl rugăm sĕ dăruiască Escelenţei Vóstre preabunului nostru archipăstor viaţă îndelungată în deplina sănătate la mulţi şi fericiţi ani, spre bucuria nóstră a credincioşilor, spre binele şi fericirea sântei nóstre biserici, a patriei şi a némului nostru, pe cari tóte le iubim cu atâta devotament şi credinţă neclintită.

Escelenţa Vostră sĕ trăiţi întru mulţi şi fericiţi ani!

Escelenţa Sa le mulţămi de iubirea manifestată şi cu acéstă ocasiune, îi asigură de părintésca Sa purtare de grige şi dându-le învĕţături înţelepte împărtăşi binecuvêntarea archierésca. Urale puternice de „Sĕ trăiéscă“ rĕspunseră din tóte părţile şi ele se repetau pe lungul stradelor, unde era poporul credincios adunat.

După prândul, ce se dete apoi în locuinţa d-lui protopresbiter. Escelenţa Sa plecă urmat de un mare cortegiu şi însoţit de un banderiu de călăreţi spre Şinca-nouă.

(Va urma).

Revista politică.

Faţă de afirmarea nebasată a lui Berzeviczy în ţdelegaţiuni, că guvernul României dă sume mari de bani scólelor române dela noi, afirmare redusă prin Kálnoky la adevĕrata ei valóre, o fóie semioficială magiară comunică, că autorităţile magiare n'au cunoscinţă despre nici o scólă, care s'ar fi zidit pe banii României. In legătură cu acésta fóia comunică, că d. e. guvernul rusesc de ani de ḑile dă ajutor (deşi mic) bisericilor ortodocse rusesci din Austria şi Ungaria. Despre aceste ajutóre au cunoscinţă atât autorităţile ungare, cât şi cele austriace, ba în unele locuri ele, fie în bani fie în cărţi sau vestminte bisericesci, sunt împărţite chiar de către autorităţi. Asemenea ajutóre sĕ dau din Rusia şi bisericilor rusesci din Turcia, cu scirea guvernului otoman

* * *

După-cum anunţă foile din Budapesta în comisiunea de trei a camerei magnaţilor s'au votat cu mare grabă proiectul despre religia copiilor şi proiectul despre recepţiunea ovreilor, dimpreună cu paragraful despre trecerea dela o confesiune la alta Urméză acum proiectul de lege despre matricule, care asemenea va fi primit. De altă parte sĕ scie că primatele Vaszary a convocat pe Joi, 27 Septembre conferenţa episcopilor catolici. Agendele sunt: atitudinea clerului superior catolic faţă de proiectele bisericesci politice şi hotărîrile comisiunei pentru Congruă.

* * *

Alegerile pentru sobrania bulgară dau următoriul resultat: 39 oposiţionali, între cari 9 zancovişti, în Rumeliaorientală, afirmative rusofili. Dintre celelalte 114 mandate $^3/_4$ sunt ale conservativilor, partisani ai ministrilor Stoilov şi Nacevici, ér $^1/_4$ ale aderenţilor lui Radoslavov. Conform acestui resultat guvernul va avea în nóua sobranie $^3/_4$ de voturi, nesocotind voturile rusofililor cari sprginesc actualul cabinet. In Sofia ministrii liberali Toncev şi Radoslavov au căḑut cu candidatura lor. Radoslavov a fost totuşi ales în mai multe cercuri electorale în provincie. Toncev însĕ nicăiri nu a putut isbuti cu candidatura sa.

O telegramă din Sofia dto. 25 Septembre anunţă că ministrii liberali numiţi mai sus şi-au înaintat cererea de dimetere, motivându-o cu impregurarea că colegii lor promovéză agitaţiuni anticonstituţionale. In unele cercuri se vorbeşce, că ministrul-preşedinte Stoilov a lucrat pe sub mână în mare măsură — şi după cum dovedesce casul concret — şi cu resultat, pentru ca colegii sĕi de cabinet, Toncev şi Radoslavov sĕ nu fie aleşi în nóua sobranie şi prin acésta a le da sĕ în ţelégă, că remânerea lor şi mai daparte în fotoliurile ministeriale nu este dorită.

* * *

Referitor la resbelul dintre China şi Japonia sĕ scrie, că în urma învingerilor raportate de iaponesi pe uscar la Pjöng-jang şi pe mare la gurile rîului Ja-lu lucrurile încep a întra în fasa care era de prevĕḑut încă la începutul inimiciţiilor dintre cele două popóre mari ale Asiei ostice.

La Londra au sosit sciri telegrafice, că Rusia a întrat cu armată pe teritoriul Coreei. E drept, că numai o trupă de 5000 soldaţi rusesci au întrat în Corea, dar' însĕmnătatea şi efectul acestui fapt la aparenţă neînsemnat, nu se póte prevedé.

Pretecstul acestui pas întreprins de Rusia este, că vre-o câţiva desertori din Siberia s'au refugiat pe pamêntul Coreei, şi pentru urmărirea şi prinderea acestora s'au trimis cele 5000 de soldaţi. E probabil, că Anglia nu va privi cu mânile în sin acest lucru, çi pentru prevenirea altor eventualităţi, a bună sémă va trimite şi dînsa armata sa în apele Coreei, când apoi, ceea-ce a început China şi Japanul, va termina Rusia şi Anglia.

La sosirea în Londra a acestei sciri surprinḑĕtóre ministrul-preşedinte Roseberry nici nu voia sĕ o crédă şi a cerut telegrafice informaţiuni sigure din Petersburg. Aceste informaţiuni au confirmat apoi scirea, cu adausul, că trupele rusesci au întrat pe teritoriu coreic spre a urmări pe desertorii siberieni. Acésta confirmare oficiósă a produs în cercurile politice engleze consternaţiune uşor de esplicat. Motivul adus de Rusia se crede din partea tuturora a nu fi altceva decât pretecst de a se amesteca în afacerea celor două părţi litigante şi a-'şi acapara sieşi folosul rĕsboiului, eventual ocuparea unei părţi a Coreei.

Noutăţi.

Sosirea reginei României acasă. Din Sinaia, sĕ scrie, că reginei României ii s'a făcut o primire căldurósă, atât în Predél, cât şi în Sinaia cum numai la întrarea Ei pentru întâiaş dată în ţéră i-s'a făcut.

Gara din Predél era împodobită cu verdéţă de brad şi flori şi cu o mulţime de tricolori. O parte din peronul gării era ocupată de o companie de infanterie, care a făcut onorurile militare, apoi mulţime imensa din Bucuresci, Sinaia şi tóte comunele de pe valea Prahovei. La sosirea trenului în gară şi la coborirea din vagon strigăte entusiaste isbucniră din pepturile mulţimii. Regina îmbrăţişá şi sărutà pe princesa Maria şi prinţul Ferdinand, şi primi omagiiile dómnelor care tóte îi presentară buchete şi în curênd vagonul reginei fu umplut cu flori.

După-ce se întreţinù cu cei ce eşiră sĕ o întimpine, regina întrà în sala de aşteptare, unde conversà afabil cu cei presenţi.

Din Predél trenul plecà în uralele nesĕrşite ale publicului şi cântarea elevilor dela scola primară din Predél, spre Sinaia.

Pe drum gările erau decorate şi pline de lume. Regina sĕ arĕta la feréstră şi făcea semn cu o batistă albă, rĕspunḑênd aclamărilor mulţimei.

In Sinaia primirea a fost de tot căldurósă, public imens a ocupat împregiurimea gărei.

Pe peron musica militară intonà imnul regal, ovaţiunile ţinură până ce trăsura regală ajunse la mănăstire. Metropolitul-primat asistat de episcopii din Argeş, Galaţi, Buzĕu şi Huşi o mulţime de archierei şi preoţi, întimpiná pe Suverana şi apoi se servì îndată un *Te-Deum* la care a asistat şi curtea, publicul, umplênd biserica, ér după serviciu regina şi-a făcut întrarea în castelul Peleş după o absenţă de 4 ani.

* * *

Cursul de lucru manual. Din Bucuresci ni sĕ scrie: Cursul de lucru manual educativ din Bucuresci, care s'a deschis la 8 August (precum aţi amintitit în ḑiarul d-vóstre cu altă ocasiune) s'a închis la 7 Septembre după prânḑ la, óra 5 printr'un discurs, ţinut de directorul cursului dl G. Moian; pe urmă s'au distribuit certificatele la participanţii cursului şi obiectele confecţionate de fiecare.

Pentru a putea începe imediat instrucţiunea în acest obiect, învĕţătorii participanţi ai acestui curs au dus cu sine unelte pentru câte 30 elevi din fiecare specialitate învăţată. Fiecare şi-a înuşit la cursul acesta cunoscinţe teoretice şi desterităţi technice practice în câte 2 specialităţi şi anume: Institutorii dela scólele urbane (11 la numĕr) în cartonagiu şi sclptura geometrică cu traforagiu, iar învĕţătorii dela scólele rurale (24 la numĕr) cartonagiul şi împletiturile de nuele. Numai 6 învĕţători rurali au învĕţat sculptura în loc de impletituri, de órece le cunosceau pe acestea.

Două ḑile inainte de încheerea cursului obiectele confecţionate au fost espuse la vederea publicului în unul din frumósele salóne ale scólei normale „Carol I.“ Esactitatea şi corectitudinea, cu care au fost lucrate aceste obiecte au fost vie dovadă despre succesul strălucit al cursului Onóre actualului ministru al instrucţiunei publice pentru înfiinţarea cursului şi directorului acestaia pentru priceperea cu care l'a condus.

Nu mai încape îndoélă, că se vor ţiné şi în viitor asemenea cursuri.

* * *

„Magyar Liga“ „Budapesti Hirlap“ dela 25 l. c. ne spune, că are sĕ se înfiinţeze o ligă magiară, şi că lucrările înfiinţărei acestei „lige“ s'au început deja sub conducerea lui Dr. Carol Bocskor. S'a făcut un proiect de statute şi s'a redactat un apel către „naţiune“. Comitetul instituit pentru organisarea „ligei“ face tot posibilul, ca sĕ câştige pentru acésta ideiă pe toţi bărbaţii fruntaşi unguri, fără osebire de partide politice.

Scopul principal al „ligei“ este de a contrabalansa „calumniile“ şi „atacurile“ ce se fac în străinătate asupra magiarilor.

Parturiuntur montes. . . . .

* * *

Constituire. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a teologilor şi pedagogilor români gr. ort. din Sibiiu în şedinţa dela 15 Sept. 1894, ţinută sub presidiul Mult On. Domn profesor seminarial Ioan Ghibu, s'a constituit în următoriul mod; preşedinte, Dr. Petru Şpan prof. sem. v-preşedinte, Marcu Jantea cleric c. III; notar, Romul Măeruşan cleric c. II.; membrii în comitet; Nicolau Albu, Ioan Toma clerici c. III. Ioan Aldea Vasilie Stan clerici c. II. Vicenţiu Orăşan, Iuliu Prodan clerici c. I., Visarion Bica ped. c. III. Ioan Pavel ped. c. II. redactor la fóia „Musa“, Andreiu Badiu cleric c. III. controlor, Alecsandru Herlea cleric c. III. cassar, Iacob Manuil cleric c. I. archivar, Avram Sêrb cleric c. III bibliotecar, Ioan Savu cleric c. II. vicebibliotecar, Vasilie Butură ped. c. I.

* * *

Alegerile comunale în România sĕvêrşite acum de curênd, s'au făcut cu mare înverşunare şi storţare din partea ambelor partide, conservatori şi liberali. Causa marelui interes este, că aceste alegeri sunt preludi alegerilor pentru parlament, ce sĕ vor face la anul. Conservatorii au învins, dar nu cu mare maioritate. Ei afirmă că ţéra s'a pronunţat în favorul lor, ér liberalii sunt încuragiaţi prin resultat. La Bucuresci au învins conservatorii. La Iaşi liberalii. Dacă putem sĕ dăm creḑĕmênt ḑiarului liberal „La Patrie“ apoi étă resultatul: dintre 11,128 votanţi, 5692 au votat pentru conservatori, ér 5435 pentru liberali.

* * *

Jertfele manevrelor. „Dreptatea“ înşiră următórele casuri de nenorociri, ce s'au întêmplat la manevrele din anul acesta în nordul Ungariei:

Un soldat bosniac cu numele Ibrahim Iretus, în apropiere de Surani în decursul marşului s'a insinuat morbos, dar medicul militar n'a voit sĕ-i ia în sémă însinuarea, şi astfeliu a trebuit sĕ se tîrăie mai departe în rênd cu ceialalţi. După un pătrariu de óră însĕ şi-a dus repede mâna la inimă şi a căḑut jos. Medicul a constatat mórtea, apoi indiferent a dispus aşeḑarea cadavrului pe carul sanitarilor. — Regimentul 12 de infanterie încă şi-a dat jertfa sa: a înaintat dela Fülek spre Cillar percurgênd 56 km. sub care timp a avut un repaus abia de 3 óre. La Sajo-Szt. Petru oficerul în reservă Molnar a căḑut la pămênt şi a murit momentan. La secţionare s'a constatat drept causă a morţii slăbire totală. Îl deplâng patru orfani de mamă şi acum şi de tată. — Regimentul Molinari într'un rînd a trebuit sĕ facă un marş forţat de diminéţa dela 4 óre, până séra la 8 nemâncat şi nebeut, fără a i-se da timp de repaus nici barem 10 minute, aşa că pe bieţii soldaţi chinuiţi până la estrem i-a pornit sângele pe nas. Din Retşag spre Vaţ încă au trebuit sĕ facă marş pedestru, şi acum pe reservistul Dulic érăşi 'l-a pornit sângele pe nas aşa de vehement, încât în trei minute a murit. Erariul i-a facut cu 3 fl. un cosciug de brad; nevasta şi băieţii lui póte că până acuma nu sciu nimica despre nefericirea ce i-a ajuns. — Voluntariul tunar Bartel, ducênd-ordinul subcolonelului Petzer s'a prăvălit într'o grópă unde a fost omorît de calul ce căḑuse peste el. — Acestea sunt casurile cunoscute până acum. Câte vor mai fi, câţi se vor reîntórce dela manevre cu sănĕtatea sdruncinată?

* * *

Vacă princiară. In recenta călĕtorie a prinţului Bulgariei cu vaporul „Orient“ se afla pe bord şi micul prinţ Boris, precum şi o vacă elveţiană, care avé sĕ dea în fiecare ḑi lapte próspĕt micei sale Alteţe. Pentru-ca nobilul animal sĕ fie bine îngrijit direcţia vapórelor a primit de sus acest ordin în limba germană: „Pentru vacă (Kuh) sĕ se pregătéscă un local corĕspunḑĕtor şi sĕ se îngrijéscă bine“. Din întêmplare Kuh era şi numele unui inspector de vapóre. Funcţionarul care primise ordinul, 'l-a înţeles greşit şi a dat îndĕrĕt următórea telegramă „Sosirea domnului inspector Kuh nu s'a avisat încă“. Mai târḑiu s'au deslusít lucrurile, căci atât dl inspector cât şi elveţiana utilă au călĕtorit fórte bine.

* * *

Invitare la „Petrecerea cu joc“ ce se va arangia din partea inteliginței române din Avrig la 25 Septembre v. (7 Octobre n.) în hotelul din loc. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Inceputul la 7 óre séra. Avrig, 12 Septembre v. 1894 Preţul de intrare: de persónă 80 cr. de familie 1 fl. 50 cr. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

* * *

Filiala ardelénă a societăţii de ajutorare a alienaţilor vindecaţi, îşi va ţiné adunarea sa constituantă la 14 Octobre st. n. a. c. la 4 óre d. a. în localul scólei poporale de stat din Sibiiu. La acésta adunare sunt învitaţi toţi aceia, cari s'au insinuat de membrii, ér aceia, cari au primit liste de colecte, sunt rugaţi a le înapoia până la 10 Oct. n. Dr. E. Konrad, dir. institutului de alineaţi din Sibiiu.

* * *

Bibliile cele mai scumpe. Cele trei biblii mai scumpe se află una „britis museum“ din Londra, altă în „bibliotheque nationale“ din Paris şi a treia la mânastirea Belem din Lissabona. Cea dintâiu e în manuscript, scris de Alcuin şi scolarii sei şi a fost donată lui Carol cel mare la încoronare (800). Guvernul frances a imbiat pentru ea 42.000 fr. Biblia din Paris e tipărită la a. 1527. Ea a fost cumpĕrată de un englez cu 12.000 franci şi donată apoi la 1840 lui Ludovic Filip. Cea laltă biblie e scrisă pe pergament. Madame Junot, în mâna cărei ajunse acésta biblie, cerù guvernului portugez 150.000 franci.

* * *

Un fiu necredincios. Un băiat Pavel Weisz, din Silesia prusiană, furà dela tatăl sĕu, care era agent poştal, suma de 600 floreni şi fugí împreună cu o tineră fată.

Banii furati trebuia sĕ fie trimişi unui inspector şi sĕrmanul părinte, care are şi alţi copii, se găsea într'o adevĕrată stare de disperare.

S'a telegrafat în tóte ţĕrile semnamentele tinĕrului şi Sâmbătă a fost prins în Bucuresci de către poliţia de siguranţă.

La el s'a găsit suma de 400 fl.

Paul Weis va fi estradat şi remis autorităţilor din Silesia.

* * *

Un jaf de diamante. Din Londra se scrie: Un jaf de diamante, comis aici, a produs mare sensaţie. Un comersant olandez de diamante a fost ademenit de trei strĕini în locuinţa lor din Hatton-Gardens, unde 'l-au atacat şi în luptă 'l-au cloroformizat. Tâlharii au luat apoi geanta victimei ameţite în care erau diamante în valóre de 100,000 mărci, şi au fugit. Nenorocitul e rănit rĕu. Poliţia bănuesce că atacul a fost comis de aceeaşi bandă de criminali, care a comis un furt analog acum câţi-va ani.

Apel pentru istoria şcólelor.

„Istoria e învĕţătórea popórelor“.
Helfert.

Condus de dorinţa de a da naţiunei istoria şcólelor, am adunat cu zel şi sacrificii materialul de date şi documente pentru istoria culturală a poporului român dincóce de munţi.

Cercetările întreprinse astă-vară, în osebite regiuni, m'au convins, că multe date şi documente preţióse zac pe la particulari şi în unele archive parochiale.

Fiind de firmă convingere, că ori şi care român îşi va ţiné de săntă datorinţă de a servi cu ori şi ce date şi documente întru edificarea acestui măreţ monument al culturei nóstre naţionale, pe cari îmi voiu ţiné de datorinţă a le aminti, că prin cine s'au comunicat: rog pe toţi cei-ce ar posede atari date şi documente, sĕ binevoéscă a mi-le trimite, spre a le folosì la istoria scólelor.

Apelez în special la zelul onoratei preoţimi şi învĕţătorimi române, fără diferenţă de confesiune, rugându-i a-mi servì în special:

1. Învĕţături cătră dascălĭi normalicesci a scólelor neunite din marele principat al Ardélului 1809.

2. Bucóvna de Normă de Moisi Fulea directorul şcólelor naţionale neunite din Ardeal, Sibiiu 1815.

3. Rînduéla pentru scoli 1785.

4. Considerând, că in acest studiu voiu face şi istoricul literaturii nóstre pedagogice-didactice, sunt rugaţi toţi domnii autori de manuale pedadogice-didactice a trimite subsemnatului în *Nagy-Banat-Comlos*, câte un esemplar, pe cari le voiu revansa.

Rog deci pe toţi aceia, cari posed atari documente şi ţin cât de puţin la nimbul culturei nóstre naţionale, sĕ nu întrelase a le comunica subsemnatului.

Pănă când atâta indolenţă şí desinteresare! Priviţi şi ultimul cătun german şi vĕ veţi convinge, că îşi are monografia sa, ér noi, un popor de trei milióne, nu avem istoria scólelor!

Bănat-Comloşul-mare, 10 Septembre n. 1894.

Iuliu Vuia.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Din jos de Ibaşfalău sĕ varsă în Tîrnavă, pe partea stângă pârĕul Biertanului. In valea lui sĕ află aşeḑat între déluri têrguşorul Biertan (în pronunţa poporală Ghertan, săsesce Birthälm), cu locuitori români şi saşi; acestia din urmă sunt în maioritate şi au o scólă mare şi frumósă, aflătóre în piaţă. In mijlocul comunei sĕ află cea mai însĕmnată zidire a Biertanului, biserica săséscă evangelico-luterană. Ea sĕ se nalţă pe o colină, e zidită în stil gotic şi are coperiş mare, dar un turn mic, aşa că coperişul cu turnul nu stau în proporţiune. Ea este încunjurată cu dóue rênduri de ziduri şi cu cinci turnuri şi o bastiónă, formând aceste un castel bisericesc, de cari sĕ află prin multe orăşele şi sate săsesci.

In biserica acésta, zidită între anii 1514—1524, sĕ află unele anticităţi bisericesci şi mormintele mai multor superintendenţi (episcopi) săsesci; căci trebuie sĕ scim, că episcopii săsesci 'şi-au avut scaunul episcopesc mult timp în Biertan, începênd cu anul 1572. In acest an sinodul bisericesc al saşilor a ales de episcop pe preotul din Biertan, Luca Unglerus. El a remas cu locuinţa în Biertan şi ca episcop şi apoi asemenea aici au locuit toţi urmaşii lui, până la anul 1868, când reşedinţa episcopéscă a fost strămutată la Sibiiu. Mai mulţi dintre ei au fost înmormêntaţi în biserica amintită, unde li sĕ află monumentele de pétră.

Din jos de Ibaşfalău sĕ află pe ţermul stâng al Tîrnavei-Mari orăşelul Mediaş.

Mediaşul este orăşel săsesc-românesc. El are 6766 de locuitori, dintre cari mai mult de jumĕtate sunt saşi, puţini unguri, ér ceialalţi sunt români; numĕrul acestor din urmă este de 2283. In Mediaş sunt mai multe reuniuni săsesci culturale şi de binefacere şi o renniune a femeilor române, apoi institute de învĕţămênt însĕmnate şi scaunul a dóue protopopiate române. De protopopiatul român gr. or. al Mediaşului sĕ ţin 29 de parochii şi câteva filii, cu 10.650 de credincioşi, ér protopopiatul gr. cat. sĕ alcătuiesce din 24 parochii şi câteva filii, cu 8377 de credincioşi. Dintre scóle sunt de însĕmnat scólele poporale române, apoi gimnasiul săsesc şi o scólă agronomică susţinută de „universitatea săséscă". In mijlocul orăşelului, lângă piaţa fără pavagiu, sĕ nalţă biserica cea mai însĕmnată a Mediaşului, biserica săséscă. Ea are mai multe turnuri, dintre cari turnul principal, care întrece cu nălţimea pe celelalte, este încunjurat cu 4 turnuleţe. Ea e încunjurată de dóue rênduri de ziduri, în lăuntrul cărora sĕ află scólele şi primăria. Afară de acest castel al bisericei, Mediaşul a avut şi alte întărituri, fiind încunjurat cu ziduri şi turnuri, din cari mai sustau unele resturi. Mediaşul sĕ află la încrucişarea a lor doue drumuri principale, unul care merge din Secuime pe Tîrnavă în jos la Alba-Iulia, ér celalalt care duce dela Sibiiu, spre lăuntrul ţerii; fiind astfel în cale, el adeseori a fost bântuit de atacuri vrăşmaşe.

Mediaşul are împrejurime de ţară plăcută, încunjurat de déluri cu păduri şi vii. In apropiere de el, pe o mică înălţime, de unde avem privire asupra oraşului, sĕ află un monument simplu, ridicat de saşi în amintirea preotului săsesc Stefan Ludovic Roth, care a fost prins şi puşcat de revoluţionarii unguri la 11 Maiu 1849, în Cluş.

Locuitorii Mediaşului sĕ ocupă în mĕsură mare cu cultivarea viţei de vie, şi cu negoţul de vin. Am amintit mai nainte, că vieritul în tot ţinutul Tîrnavelor este în stare înfloritóre, dar Mediaşul şi jurul lui esceléză cu deosebire în privinţa acésta. De aceea saşii au numit ţinutul acesta Weinland, pe românesce: Ţara vinului.

În apropierea Mediaşului, spre méḑănópte-apus, sĕ află scaldele dela Basna. Satul Basna sĕ estinde în o vale plăcută, împrejmuită cu déluri, pe cóste cu frumóse păduri şi vii; la marginea de méḑăḑi a satului, în mijlocul unui parc umbros sĕ află scaldele, cu mai multe isvóre. Apa lor conţine iod şi brom şi sĕ folosesce cu mult succes contra reumei, scrofulelor, neuralgiei, bólelor sifilitice ş. a. Din apa basinelor ese gaz de hidrogen carbonic, care dacă îl aprindem arde cu flacără; el este condus acum în piaţa principală, în un mic far şi sĕ folosesce pentru luminat. Aceste gazuri forméză o raritate a băilor. Prin ele au şi fost descoperite aceste băi. La anul 1672 nesce păstori făcênd foc lângă un isvor de acesta, s'a aprins gazul şi a ars cu flacără. Pe la sfîrşitul secolului trecut scaldele aceste erau deja cunoscute şi ele devin tot mai cercetate.

De pe vêrfurile délurilor de aici ni-sĕ deschid privelisci frumóse în valea Têrnavei, asupra Mediaşului şi în depărtare asupra munţilor Făgăraşului.

Din jos de Mediaş sĕ află staţiunea Copşa-micĕ, unde sĕ rămuresce o linie ferată spre méḑăḑi, la Sibiiu. Mergênd de ací mai la vale, nu preste mult văile celor douĕ Tîrnave sĕ apropie de-olaltă şi în urmă sĕ împreună. Aprópe de împreunarea lor, între rîuri sĕ află Blaşul, unul dintre cele mai însemnate puncte pentru români din întreg Ardélul.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

„Transilvania" Nr. 9 cu următoriul cuprins:

Cuvênt de deschidere, rostit la adunarea generală a „Asociaţiunei transilvane" din Sebeşul săsesc, de d-l preşedinte Ioan Micu Moldovan. — Raport general despre activitatea comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român în decursul anului 1893. — Dela adun. gen. dín Sebeş. — „Societatea pentru învĕţ. popor. rom." din Bucuresci. Fondul G. Bariţiu — Bibliografie. Proces verbal luat în şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 23 August 1894. n. — Procesele verbale luate în şedinţa I. şi II a adunărei generale a XXXIII a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român", ţinută în Sebeşul săsesc la 26 şi 27 August 1894. n.

„Aritmetică" pentru scólele poporale de F. E Lurtz, tradusă de un învĕţĕtor după a nóua edicţie Germână, partea a 2. numerii dela 1—10.000 cele patru operaţiuni fundamentale cu numeri nenumiţi, simpli numiţi, de mai multe numiri şi cu numeri decimali. Braşov 1894 editura librăriei H. Zeidner.

— *„Isprăvile lui Păcală*, epopee poporală în 24 de cânturi de *Petru Dutfu*. Cu ilustraţii numĕróse. Bucuresci 1894. 8_0-av mare 256 pp. Preţul 3 lei 50 bani.

Loterie.

Miercuri, în 26 Septembre, n. 1894.

Brünn: **38 21 54 4 53**

Cancelaria advocatului
Dr. N. Olariu
[203] 1—3 se află
Strada Cisnădiei Nr. 7.

Nr. 205/894. [201] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de instructóre la asilul de băeţi (állandó menhely), înfiinţat pe lângă scóla gr. or. rom. din Orĕştie, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, sub următórele condiţiuni:

1. Leafa împreunată cu acest post este 300 fl. v. a. solvinḑi în rate lunare anticipative din cutia bisericii gr.-orientale;

2. cuartir liber în edificiul scólei şi

3. doi stângini de lemne de foc.

Dela concurente sĕ cere sĕ întrunéscă cualificaţiunea prescrisă de lege şi sĕ fie de naţionalitate română

Cererile de concurs sĕ se adreseze presidiului comitetului parochial gr.-or. din loc.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. ţinută la Orĕştie în 3 Septembre 1894.

Pentru comitetul par. gr.-or.:

David, v.-preşedinte. *Const. Baicu*, not. comit.

Cu conţelegerea mea

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 733/894. [202] 1—3

Publicaţiune.

In sensul § ului 124 din procedura judeaătoréscă în cause matrimoniale sĕ aduce la cunoscinţă publică că Maria G. Constantin din Turcheşiu, prin sentinţa consistorială din 12 Iuliu a. c. Nr. 3856 B. s'a despărţit total de către pribegitul ei bărbat George D. Tudor din Satulung.

Braşov, în 11 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Braşovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 317/894. [194] 3—3

EDICT.

Marta Ciocănel, greco-or. din Porcesci, protopresbiteratul Avrigului, carea mai bine de ḑece (10) ani de ḑile a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Vasile Cărpinean, gr.-or. tot din Porcesci şi a pribegit în lume fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subscrisului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român", căci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul seu, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Avrig, 31 Maiu, 1894.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

Nr. 200/894 [196] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr.-or. din comunele mai jos însemnate sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Bozeş, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

2 Mada-Steuini, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

3. Varmaga, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

Reflectanţii la aceste posturi au a-şi aşterne cererile instruite după normele din vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Sĕcărâmb, (Nagyág), 30 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Geoagiu II în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 499 [200] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Haţegului se escrie concurs în ḑiariul „Telegraful Român" cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Nucşóra, cu salariu anual de 240 fl., relut de cuartir şi lemne de foc în suma de 60 fl.

2. Petrila, parochia de sus, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Cinciş, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Invĕţătorii aleşi au sĕ mérgă în dumineci şi sĕrbători mari cu elevii la biserică.

Reflectanţii la acestea staţiuni învĕţătoresci au a-şi asterne suplicele lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Haţegului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Petroşeni, la 24 August, 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Szám 656 — 1894
főispán. [198] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében elhalálozás folytán üresedésbe jött 800 frt fizetés és 150 frt lakpénz illetménynyel javadalmazott járási szolbirói állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivom pályázni ohajtokat, hogy az 1883 évi I. t. cz.-ben elöirt minösitést igazóló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó szeptember hó 30-án reggeli 8 óráig hozzám nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1894 évi szeptember 20 án.

Thalmann,
főispán.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Marți, 20 Septembre (2 Octobre) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 19 Septembre 1894.

Persecuție de vécuri — de acésta s'a împărtășit poporul român de pe plaiurile acestei patrii și de acésta are parte și aḑi. Popor, care ține neclintit la limba și legea sa, el a fost și este persecutat tocmai pentru că ține la avutul sĕu național și mai este apĕsat și împedecat în avêntul sĕu pe calea progresului, din causa aptitudinilor sale firesci și a destoiniciei sale, de care se tem contrarii lui.

In timpul mai nou, după memorabilii ani 1848—9, românii deslănțuiți de lanțurile iobăgiei, au început a sĕ nălța pe terenul învĕțămêntului și mulți ómeni de carte au fost aplicați în deregătorii. După pactul dualistic aprópe toți acestia au fost scoși din deregătorii, pensionați, șicanați, persecutați, ér în locurile lor au fost aplicați deregători magiari și magiaroni. Astăḑi noi românii putem ḑice, că am ajuns aprópe ca înainte de 1848 în privința deregĕtorilor eșiți din sinul nostru și aḑi-mâne, dacă lucrurile vor merge tot așa, vom ajunge a nu avea de loc deregĕtori români, ḑecât de aceia, cari sĕ renégă

Persecuția pornită în contra românilor cari au stat în serviciul statului 'și-a avut efectul dorit din partea acelora, cari au pus-o la cale. Românii sub regimul inaugurat de la 1867 încóce nu sĕ aplică în deregĕtorii și ministrul Wekerle n'are ce sĕ mira, că nu a aflat români pentru a-i aplica în ministeriul de finanțe; nu lipsa de cultură o denotă acésta, ci aceea, că românii în condițiunile, ce li sĕ pun de-a sĕ lăpĕda de némul lor, nu vor a reflecta la astfel de posturi. Și-au căutat deci alte cariere, s'au făcut advocați, în timpul mai nou oficiali pe la institutele românesci de bani, apoi în mare numĕr preoți și învĕțători, numai ca sĕ pótă remâné români, sĕ aibă idependență de acțiune ca români.

S'a pornit însĕ și contra acestora persecuția; stăpânitorii nu vĕd cu ochi buni că inteligința nóstră și în special preoții și învĕțătorii țin strins la popor și îl povĕțuesc și cresc în spirit național. Ei sciu, că poporul ține mult la acesti pioneri ai moralității și culturei nóstre, precum acésta este și natural, deórece ei trăesc în nemijlocită apropiere a poporului, el dela acestia a primit și primesce cultura necesară, dela aceștia a primit totdeuna bune povețe, de multe ori acești conducĕtori s'au espus pe sine pentru apĕrarea poporului încreḑut conducerii lor.

Prin fapte concrete preoți și învĕțători au dovedit totdeauna că au la inimă numai binele și fericirea poporului, și poporul a sciut și s'a convins despre acest adevĕr, a sciut adecă care e păstorul cel adevĕrat, care e conducĕtorul lui spre bine.

Legătura acésta însĕ nu le convine de loc stăpânitorilor nostri. Dacă au vĕḑut că prin loviturile, ce au dat singuraticilor dintre preoți sau învĕțători, nu-și ajung scopul, au pus la cale tăieturi mai adânci, mai puternice, menite a sdruncina, a rupe legăturile trainice dintre popor și conducĕtorii sei naturali.

Aceste sunt legile bisericesci, cari sĕ făuresc acum, de nobis sine nobis. Față de una din aceste și-au ridicat vocea prelații nostri în casa magnaților și 'și-a ridicat-o întreg poporul român protestând.

Aceste sunt legile școlare, a căror scop final este a stirpi școlele confesionale și a crea școle dependente direct de stat, scop accentuat de obiceiu în ḑiarele magiare.

Credem însĕ și avem temeinice speranțe a crede, că scopul de-a înstreina pe poporul nostru de conducĕtorii sei, nu va succede. Acésta speranță ne-o bazăm pe împrejurarea, dovedită în secolii trecuți și în timpul nostru, că atât poporul, cât și inteligința are cu mult mai mare iubire față de némul sĕu decât sĕ l părăséscă pentru interese materiale. In secolii trecuți preoțimea nóstră putea sĕ trécă la calvini și câsciga mari favoruri: n'a trecut, deórece își iubia cu mult mai tare credința și némul. In timpul nostru câți nu s'ar fi putut aplica în deregĕtorii, magiarisându-sĕ: n'au făcut-o, au remas sĕraci, cu câstig material slab sau au luat lumea în cap, dar au remas români.

Așa va fi asta și în viitor; vom suferi, dar vom remânea români, strins uniți inteligență și popor. Acésta au se o scie aceia, cari vreau sĕ ne diriguéscă sórtea nu după voia nóstră.

Revista politică.

Raoul Chelard un corespondent a lui „Figaro“ din Paris, care studiéză cestiunea română și în scopul acesta a călătorit prin Ardél și a fost și în Sibiiu, a cercetat acum de curênd pe ministrul president Wekerle, la Danos interviewându-l în cestiunea română. După ce corespondentul vorbesce despre Wekerle și descrie pe scurt locul de petrecere de vară al ministrului, Danos-ul, continuă astfel:

Peste puțin, după ce ministrul president m'a primit cu o afabilitate deobligătore, ne-am adêncit în discutarea cestiunilor politice, cu cari acum sĕ ocupă ómenii mai mult în Ungaria Acesta estein locul prim cestiunea română despre care magiarii vorbesc mai bucuros cu ori și ce străin. Românii ocupă o parte însĕmnată a Ungariei și sunt nemulțămiți, afirmă că ungurii ii apasă. Ei mai mult simpatiséză cu Francia decât cu poporul magiar, care în urma comuniunei ce esistă cu Austria de mult timp, în privința intelectuală, sunt încâtva germanisați.

De altcum cestiunea acésta română începe adeveni o cestiune internațională deórece romanii din Ungaria caută ingerință străină și astfel vreau a da o direcținne favorabilă causei lor.

Vederile prim ministrului magiar în cestiunea română sunt precise și umane și sĕ deosebesc de declarațiunile ce de obiceiu le fac magiarii în acésta cestiune. După părerea dênsului natural că din partea statului ungar trebuie sĕ sĕ facă pașii pentru aplanarea divergențelor, cari esistă aḑi între români și unguri.

Dacă nobilimea mică (inferióră) ardeléná arogantă fără păreche și leneșă nu s'ar purta cu așa mare dispreț față de țĕrănimea română și nu ar considera pe țĕrani, ca preiobagi cum au fost acestia înainte de 1848, acésta deja ar fi un pas mare înainte. Ce se ține de românimea din Ungaria, ea este un popor incult, al cărui pasiuni politice sunt în momentul acesta ațițate prin preoți și agitatori interesați; ura acestui popor față de statul magiar ar scădea dacă cultura ar face progres mai mare între ei

Românii sĕ plâng, că sunt eschiși în Ungaria de la oficii. Declar că eu de ani de ḑile în zadar caut români cualificați, ca sĕ pótă fi aplicați în ministeriul de finanțe; din acésta îți poți face o idee despre gradul de cultură al poporului nostru român. Sĕ plâng apoi românii, că prin o disposiție a legii de cens sunt împedecați de a puté alege deputați în dietă; plângerile lor sunt esagerate, ba false. Ei sĕ abstin simplu dela lupta politică. De altcum preste puțin timp le vom face tóte concesiunile posibile și vom vedé apoi....

Aceste le a ḑis Wekerle despre cestiunea română, trecênd apoi în conversație la Francia și la alte cestiuni.

*
* *

„Hazánk“ de Joi scrie următórele: Viața politică e plină de contraḑiceri și intrigi. După părerea inițiaților se desvóltă din ḑilele critice de astă vară încóce și în partidul presentat drept cel mai compact, în tabera aderenților guvernului, douĕ direcțiuni contrare. Pe o parte e Wekerle cu aderenții sĕi, care 'și cred posițiunea în sus întărită, fiind-că le-a succes sĕ facă Corona sĕ crédă, că

FOIȚA.

Iorgovan vitézul și Impĕratul.

(Urmare.)

Atunci mormêntul deodată sĕ deschise și tatăl sĕu eși afară și uitânduse la Iorgovan îi ḑisĕ: De ce nu a venit fratele tĕu cel mai mare ca sĕ mĕ păzésca, căci așa v'am spus eu vóuĕ, și așa mi-ați făgăduit voi mie? Tată, ḑisĕ atunci Iorgovan: Frate-mi-o nu a vrut se vină, ci m'a mânat pre mine ba mi-a dat și o palmă, de și acuma o simt. Lasă Iorgovane! rĕspunsĕ tatăl, lasă că pentru el e rĕu. Fiind însĕ că tu mai iubit mai mult, spune-mi acuma ce vrei ca sĕ-ți dăruesc eu? Iorgovan ḑisĕ: „voesc tată sĕ mĕ faci dacă poți să fiu mai tare decât ori ce om pre lume.“ Bine! rĕspunsĕ tatăl, cască dară gura, și Iorgovan cască gura iar' mortul îi aruncă în gură o bucată de carne, și-i ḑisĕ sĕ-o mănânce; și mâncându-o Iorgovan sĕ simți îndată așa de tare, de ar' fi fost în stare a prăpădì lumea.

Atunci mortul îi ḑisĕ lui Iorgovan ca sĕ nu spună la nime ce dar a primit dela el, și cât ai bate în palme mormêntul sĕ închisĕ érăși și sĕ făcu cum fusese mai nainte. Atunci dela coliba feciorilor se auḑi cocoșul cântând și Iorgovan plecá către casă căci sĕ crepa de ḑiuă.

Moșul, mĕ rog Dvóstre sĕ făcusesĕ strigoiu, căci au uitat sĕ-i ardă cu secera roșită în foc degetul cel mic dela mâna stênga și sĕ pună rugi în copârșeu. Când ajunșĕ Iorgovan acasă frații sei îi eșiră în cale și-l întrebară că ce a făcut până acuma? El le spuse că a vorbit cu tatăl lor. Atunci frații cei doi începură a rîde de el și ḑiceau că a nebunit. Dar' Iorgovan le spuse că el nu a nebunit ci a vorbit într'adevĕr cu tatăl lor, care le-a ḑis ca sĕ mérgă pre séra fratele mijlocariu sĕ-l păzéscă. Acesta ḑisĕ că el va merge. Dar' venind sara el nu voi sĕ mérgă ci mână pre Iorgovan și-l ameninţă că l va bate dacă nu va merge. Atunci Iorgovan plecă și ajungênd la mormênt sĕ pusĕ jos ca se odichnéscă puțin. Pre la mieḑul nopții iacă iar strigă din mormênt un glas: Cine ești tu fiule? Eu sunt Iorgovan tată, ḑisĕ feciorul. Tot tu, bine, dar de ce n'a venit fratet'o sĕ mĕ păzéscă? Nu a voit tată, ci m'a mânat pre mine și a ḑis că mĕ va bate urît dacă nu voi veni. Eu tată nu am venit de frica că m'a bate, nu, căci numai de unul Dḑĕu am frică de altul ba, ci am venit de mila ta, tată, ca sĕ te păzesc cum ți-am făgăduit când ai murit.

Bine! ḑisĕ tatăl eșind din mormênt, te cunosc eu Iorgovane, pentru acea spune-mi ce mai doresci tu ca sĕ-ți dăruesc? Sĕ mi dai tată un cal cu aripi, sĕ pot sbura pe unde mi-e gândul. Atunci tatăl luându-și căciula de pe cap, își smulse un fir de pĕr și-l scutură de trei ori. Atunci étă că sĕ auḑi un sunet puternic și numai decât sosì un cal cu 24 aripi și ingenunchiă înaintea mortului. Atunci mortul îi ḑisĕ: sĕ sci calule! că de astăḑi inainte eu nu mai sunt stăpânul teu, ci fiul meu acesta; de el sĕ asculți și se-l porți și pre el, precum m'ai purtat pre mine până acuma. Atunci calul îngenunchià înaintea lui Iorgovan și-i ḑise: Stăpâne, când te vei gândi la mine, eu voiu fi la tine, apoi sărutându-i mâna lui și mortului sĕ făcu nevĕḑut. Atunci mormêntul éră sĕ închisĕ și Iorgovan plecà către casă Cocoșul începu a cânta. Ajungênd Iorgovan acasă frații sei éră îl întrebară, că ce a lucrat până acuma? Ce sĕ lucru? le rĕspunsĕ Iorgovan, écă am vorbit cu tata, care s'o mâniat tare pe voi căci nu v'ați dus sĕ-l păḑiți cum i-ați făgăduit. Atunci frații cei doi îl luară în ris și-l batjocuriră ḑicênd că-i lipsesce o dógă.

Sosind sara a treia Iorgovan nu-i mai mână la mormênt, ci merse el singur. In acea nópte era un întunerec de nu-ți vedeai degetul, și ploia de sĕ nu scoți cânele afară. Iorgovan ajungând la mormênt sĕ pusĕ lângă cruce și era deștept. Pre la mieḑul nopții étă că sĕ cutremură mormêntul, și din mormênt eși o flacără care te orbia. In mijlocul flăcărei Iorgovan vĕḑu pre tatăl sĕu care îi ḑisĕ:

Tot tu esti fiiul meu? Tot eu tată! Bine, șeḑi jos, fiule și ascultă sĕ-ți spun ceva ce până acuma nu ți-am spus și ceace tu n'ai sciut. Iorgovan sĕ așeḑa jos, iar' tatăl sĕu îi vorbi următórele: „Fiule; eu nu ți-am spus cine sunt și cine am fost până acuma, ascultă sĕ-ți spun: „Eu am fost un om fórte tare și un vitéz mare, care am biruit pre mulți dușmani; și se știi fiule! că eu am împărății întinsĕ cari tóte de aici înainte ale tale vor fi, și calul meu te va conduce la ele dacă îi vei porunci. Și sĕ sci fiule că mâne va fi terminul ca sĕ vĕ vĕ duceți la împĕratul cel cu mĕrul și frații tĕi pe tine nu te vor lua, tu însĕ încalecă pe calul tĕu și mergi“.

(Va urma.)

numai ei au apărat esistența și viitoriul transacțiunei din 1867. Pe cealaltă parte stă bĕtrânul general cu fracțiunea sa. Acestia au pregătit misiunea banului croat, care s'a terminat cu fiasco și acestia au fost gata sĕ sacrifice pe Szilágyi. Acéstă aplecare a lor nu li s'a uitat însĕ. Ai lui Wekerle ar rumpe cu ei, dar' nu cutézá. Dar' caută sprigin, apără pe primatele, tămâiază pe Apponyi, căci sciu că în reformele administrative nu-i vor sprigini acele frase mari, cărora au sĕ mulțăméscă atât de mult în campania trecută. Acésta-i viața internă a acelui partid, care a promis linisce și unitate națiunei și este însuși împărțit în clici, și care a fost destul de cutezător se ducă țéra într'o luptă nefastă fără credință și convingere adevĕrată, și promițênd pace a nutrit și trezit tăciunele frecărilor confesionale, care era deja în stêngere".

* * *

In adunarea de Mercuri a comisiunei magiare pentru afacerile esterne contele Kálnoky rĕspunse privitor la cărțile române de școlă amintite, că le-a trimis la Bucuresci și a cerut deslușiri. Guvernul român numai decât va satisface, decă se va descoperi vre-o incorectitate în școle.

Delegatul Falk ceti apoi raportul, care fu primit. In raportul acesta se constată faptul îmbucurător, că rapórtele cu tóte statele sunt amicale.

Cu privire la Sêrbia, comisiunea ia cu satisfacere la cunoscință, că raportul de până acum a devenit și mai intim. Privitor la Bulgaria, comisiunea primesce cu liniscire declarațiunile contelui Kàlnoky, că până acuma nu s'a întêmplat nici un incident, care ar da ansă la presupunerea, că guvernul bulgar ar avé de gând sĕ jertféscă îndepedența țĕrei, în interesul óre-cui-va, sau sĕ altereze raportul bun cu noi.

In ce privesce România sĕ ḑice, că e îmbucurătóre apropierea ei de tripla alianță. Comisiunea atrage atențiunea asupra agitațiunilor, cari au produs în Ungaria mare înverșunare. Pretinde ca guvernul român să desapróbe mișcarea îndreptată în contra Ungariei și sĕ nu-i întindă nici sprijin material nici moral. Mijlócele și modalitatea se lasă aprețierii ministrului.

Raportul propune vot de încredere contelui Kàlnoky, care s'a și dat.

* * *

„Budapesti Hirlap" află, că în urma luptei dintre bisericele gr. or., rom. cat. și gr. cat. și dintre stat fiind declarată resistența pasivă, pentru întregirea salarelor învĕțătoresci s'au subșternut fórte puține cereri până la terminul de 25 Septembre. Cereri de acestea, ḑice „Budapesti Hirlap", au subșternut numai acele senate scolastice, cari s'au sciut emancipa de sub înrîurințe contrare. Urmarea — după „Budapesti Hirlap" — va fi, că față cu acele comune bisericesci, cari n'au întregit salariul învĕțătoresc până la minimul de 300 fl., ministrul va dispune întregirea forțată a salariului, ér dacă acésta va fi fără de resultat, atunci va trece preste admonițiunea întreită prescrisă prin art. XXXVIII din 1868 și va dispune înființarea de scoli de stat. Fóia numită ḑice, că pe calea acésta în locul celor 400 de scóle de stat promise pentru mileniu se vor înființa cel puțin 1000 de scóle.

Intru cât sĕ va împliní acésta vom vedé.

* * *

Scirile ce vin din Asia, vestesc, că iaponezii au pus teatrul de resbel în China. După cum sĕ depeșézá din Sanghai, iaponezii au debarcat o óste pe țermul Chinei, spre méḑănópte de la Cifu. Cifu e capitala provinței San-Tung, care e vecină cu provința Pe-Ci-Li, unde sĕ află capitala Peking. Óstea iaponeză debarcată e de 30,000 și e comandată de ministrul de resbel Ocazava. Planul sĕ vede că e ocuparea Pekingului, așa că Iamagata merge de la Nord, din Corea, ér Ocazava dela sud.

Pe când iaponezii sunt încurajați prin succesele de până aci, între chinezi a întrat panica și disordinea. Astfel óstea adunată la rîul Jalu s'a revoltat, ostașii și-au rupt armele și au declarat, că nu sĕ vor lupta. Comandantele a depeșat scirea la Peking, unde a produs mare frică. Membrii consiliului de stat și-au dat demisiunea. De present în Corea nu sĕ află de loc óste chineză, ér' din Iocohama sĕ depeșézá, că au fost convocate la arme reservele gardei imperiale iaponeze.

Apel la dreptate.

(Incheiere.)

Era o pretențiune a acestui sistem, ca autonomia marelui principat al Transilvaniei sĕ fie abrogată.

In scopul acesta a fost decretată fusiunea Transilvaniei autonome cu Ungaria, act ce s'a sĕvîrșit nu numai fără votul, ci în contra voinței tuturor românilor din Transilvania, care alcătuesc imensa majoritate a acelei țeri.

Nimicirea acestei autonomii constitue plângerea principală a poporului român din Ungaria actuală, și tóte luptele sale legale au fost și sunt purtate pentru restabilirea acestei autonomii, la care românii nici-odată nu au renunțat și nu vor sĕ renunțe cu nici un preț.

După abrogarea acestei autonomli, legislațiunea centralisată la Budapesta și trecută prin violență esclusiv în puterea magiarismului, au inaugurat politica de esterminare națională a popórelor nemagiare din țéră: politica de magiarisare, spriginită unanim de întréga societate magiară.

Fasele acestei campanii de cucerire, legile confecționate de acéstă pseudo-representanță a poporațiunii Ungariei, sunt nenumĕrate dar se pot resuma în următórele principii cardinale: împedecarea poporului român — prin o lege electorală escepțională, adusă esclusiv în contra românilor — de a fi representați în camera deputaților · înăbușirea prin tóte mijlócele, a conscienței naționale a popórelor nemagiare; introducerea limbii magiare în tóte ramurile vieții publice, și astfel nesocotirea fățișă a unei legi esistente „despre egala îndreptățire a naționalităților"; tăgăduirea absolută a dreptului de întrunire și asociare, ori de câte-ori e vorba de nemagiari; restrîngerea libertătii de presă față cu români, prin menținerea, în Trausilvania, a unei legi escepționale de presă, decretată de guvernul austriac absolut la 1852 în forma unei „patente imperiale"; mai mult, prigonirea despotică a presei române și a tuturor bărbaților, care îndrăsnesc sĕ lupte împotriva sistemului de magiarisare, împotriva despotismului de rasă și pentru autonomia poporului român.

Aceste sunt principiile puse în practică de sistemul de magiarisare. Dintre mijlócele speciale, menite a promova magiarisarea, va ajunge sĕ amintim că: în anul 1891, pseudo-representanța din Budapesta a votat legea despre asilele de copii — kisdedóvodák. In înțelesul acestei legi toți copii dela vîrsta de 3 ani în sus sunt siliți a frecuenta aceste kisdedóv-uri, în care li-se turmentézá mintea cu învĕțarea limbii magiare, li-se inspiră dispreț față cu limba lor maternă, în speranța de a pregăti desnaționalisarea lor.

Transilvania întrégă este, de ani de ḑile, cutropită de societăți de magiarisare — Közmüvelödési Egyesületek — care în conivență cu guvernele lucréză prin deosebite mijlóce, presiuni și corupțiuni la opera desnaționalisării românilor și celorlalte naționalități.

Abia sunt câteva luni de când camera deputaților votà în unanimitate și cu o febrilă grăbire legea despre colonisări, al cărei scop netăgăduit este: a sparge compactitatea etnică a naționalităților și a înlesni magiarisarea.

Astfel guvernul magiar înființézá comune magiare între români și stărue a ademení românii pentru-ca sĕ se stabiléscă în comune noue, fundate în mijlocul teritorului locuit de magiari.

O fasă mai recentă în acéstă luptă seculară este monstruosul proces al Memorandului.

Intreg comitetul esecutiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania, unde românii nu constitue decât acest unic partid mare și popular, a fost tras în cercetare judecătoréscă și chemat pe banca de acusați la Cluș, citadela șovinismului magiarisător.

Apelul espune intențiunea poporului român prin Memorand, procesul și fasele prin cari a trecut el până la întemnițarea comitetului, apoi continuă:

„Noi românii din România, popor iubitor de pace, nu voim, și ori-câte silințe ne-am da, nu putem ignora acéstă primejdiósă stare de lucruri.

Convinși de comunitatea de interese ce esistă între tóte națiunile din Sud-Vestul Europei, noi nu putem decât sĕ regretăm, că magiarii în órba lor pornire, nu vor sĕ înțelégă prăpastia de care se apropie ei înșiși prin asuprirea și violențele, ce comit față cu națiunile din Ungaria.

„Avem credința, că este un mare interes al tuturor națiunilor culte din Europa, ca pacea generală sĕ fie menținută, de aceea ținem a ne îndeplini datoria nóstră istorică, de sentinelă latină, de sentinelă a libertății și ordinei din Orient, străgênd atențiunea bărbaților de stat asupra primejdiilor mari și incalculabile provocate de magiari în Rĕsăritul Europei.

„Căci nu numai de noi românii este vorba, ci de liniștea și siguranța esistenței tuturor națiunilor, pe care Dumneḑeu și vremea le-au așeḑat în acéstă parte de pământ.

„Deși pe deplin conscienți de strînsa comunitate națională cu românii de peste Carpați, noi nu rîvnim la anecsiunea Transilvaniei și nu putem cere, ar fi și absurd, descompunerea imperiului habsburgic.

„Frații nostri sunt supușii cei mai leali ai M. S. împĕratului și regelui Austro Ungariei și ei înșiși nu cer, decât încetarea prigonirilor și putința liberei lor desvoltări naționale pe tóte terenele vieții publice.

Ér dacă esistă, precum magiarii susțin curente irredentiste, între românii din Transilvania, aceste curente nu sunt și nu pot fi decât reacțiunea firéscă, resultatul îndelungatei asupriri și prigonirilor.

„Protestând în contra sistemului de esterminare națională și de magiarisare, sistem pus în practică de magiari împotriva fraților nostri și a celoralalte naționalități:

In interesul libertății popórelor și al siguranței națiunilor din Orient;

„în interesul păcii generale amenințate:

„Noi, cetățeni României, adunați astăḑi în meeting, în capitala Bucuresci, în numele nostru și al tuturor românilor, rugăm pe bărbații de stat, pe amicii sinceri ai libertății și ai pacinicei desvoltări culturale a popórelor, sĕ-și îndrepte privirile lor spre Transilvania, ca sĕ se convingă despre adevĕrul situațiunii și sĕ-și ridice glasul lor nepărtinitor în contra pângăririi celor mai elementare principii umanitare, de drept și echitate.

Ḑeci de milióne de români, de slavi și de germani vor găsi o dulce mângăiere în spriginul moral al bărbaților, care nu vor pregeta a rupe odată rețéua de riticențe, inesactități și intervertiri, țesută de magiari în aprópe întréga presă a Europei.

„Națiunile vor binecuvênta, prin generații întregi, o asemenea pledoarie pentru causa lor și vor păstra, suntem siguri, o eternă recunoscință tuturor bărbaților generoși, care înțĕlegênd durerea și dreptul acestor popóre, se vor găsi îndemnați a le da atențiuuea și spriginul lor, fie prin presă, fie în diplomație, fie pe ori-ce altă cale dréptă și mântuitóre.

Bucuresci. 22 Maiu 1894.

(Urméză subscrierile.)

Noutăți.

Personal. Escelența Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul a sosit la Sibiiu eri, Luni, cu trenul de sară, dela 9½ óre, dimpreună cu suita Sa.

Escelența Sa, după cum ni se scrie din Brașov, a plecat cu suita sa eri, în 19 Sept. din Rêșnov la gara din Brașov, însoțiți de dnii protopopi Iuliu Dan și Traian Meițan.

La gara din Brașov Escelența Sa a fost întimpinat de membrii eforiei gr. or. române, de delegațiunile scolare, de corpul profesoral dela scólele române, de preoți din jur și de un public numĕros, fiind salutat de protopopul I. Petric.

* * *

Cuvintele rostite de I. P. S. S. Metropolitul primat după doxologia oficiată, Sâmbătă în 10 l. c. la Sinaia, pentru sosirea Suveranilor în țară.

Sire, Dómnă!

In numele sântei nóstre biserici ortodoxe autocefale române și al smeriților ei servitori, vin a rostí Majestăților Vóstre viua nóstră bucurie pentru fericita Vóstră sosire în țară.

Sire!

Te-ai dus pentru cât-va timp, spre a căuta isvórele dătătóre de sănătate, întrĕmarea și odichna, după marile și gloriósele lucrări, dela care nu pregeți în folosul acestei țĕri; și precum gândul și sufletul copiilor urméză pașii părintelui lor iubit și așteptă cu nerăbdare întórcerea aceluia, care conduce pașii lor și-i povățuesce în calea vieței, așa așteptă, Sire, națiunea pe Domnul și Regele ei iubit care mai bine de un pătrariu de véc conduce și povățuesce pașii ei pe calea evlaviei, a slavei și a înflorirei.

Și Tu Dómnă și regină, pe care o lungă și grea bólă Te ținuse departe de noi, dumnezeeasca pronie, care în negrăitele și nepătrunsele ei taine le întórce tóte spre binele și spre folosul ómenilor, n'a voit ca fii României — copii sufletesci ai Majestății Tale — sĕ fie lipsiți mai multă vreme de Mama, care cu iubire a veghiat peste ei și i-a legănat cu dulcele ei cântece, în ḑile mari și ferice, ca și în ḑile de tristețe.

Privesce în juru-Ți, Dómnă și Regină, și vei vedea pe tóte fețele zugrăvită bucuria, că Dumneḑeu Te-a adus în mijlocul nostru. Și precum s'a bucurat înțeleptul împĕrat Solomon, când a vĕḑut pe împĕrătésa din Saba așa sĕ bucură poporul român pentru fericita sosire a Majestății Tale.

Ér eu Vĕ ḑic: bine ați venit, Sire și Dómnă, și sĕ trăiți întru mulți ani cu fericire împreună cu AA. LL. RR. principele și principesa României și cu scumpa lor odraslă principele Carol

* * *

Procesul dlui Dr. Lucaciu. La 22 Septembre n. a. c. s'a ținut la tribunalul din Sătmar procesul contra dlui Dr. V. Lucaciu pentru pretinsa vătĕmare a unui pretore. Procesul s'a sfêrșit precum am amintit în un nr. anterior, cu osêndirea dluí Lucaciu. Apĕrătorul a fost Coriolan Brediceanu, advocat în Lugoș.

Substratul acestui proces a fost, că Dr. Lucaciu după ce s'a re'ntors dela călĕtoria cu „Memorandul" a convocat în comuna Sisești o adunare a românilor, cu scopul de a se sfătui în privința cestiunii nóstre române. Acéstă adunare a disolvat'o pretorul A. Schmidt din motivul că punctele din program sĕ referesc la politică. Părintele Lucaciu a protestat contra disolvării și a adresat ministrului de interne o scrisóre în care espunênd și motivând despoiarea poporului român de dreptul de întrunire, a cerut satisfacțiune.

Acest proces s'a pertractat în mod curios. El s'a ținut deși a fost prescris, ér când acusatul a vorbit românesce procurorul propune: Acusatului sĕ i-se concédă a vorbí și a se apĕra numai unguresce și dacă nu va voí sĕ i-se detragă cuvêntul și dacă nici atunci nu va vorbi nngurescе sĕ se declare de denegător cerbicos a rĕspunsului și lipsit de dreptul de a se apĕra.

Tribunalul aduce hotărire în sensul acestei propuneri și cu tótă apĕrarea energică a dlui Brediceanu, nu-sĕ pronunță asupra prescripțiunii și nici nu admite dovedirea adevĕrului.

In urma acesteia apĕrătoriul declară că luându-i-se tóte armele legale de apĕrare e silit a sĕ depărta. Astfel a fost condamnat Dr. Lucaciu.

* * *

Reuniunea învĕțătorilor rom. gr. or. din districtul X-lea Brașov al archidiecesei transilvane" își va ținea adunarea sa generală la 26, 27 și 28 Septembre st. v. a. c. în comuna Feldióra.

* * *

Cas de mórte. Ovidiu fiul dlui Ioan Vătășan, funcţionar de bancă, a încetat din viaţă Duminecă în 30 Septembre n. în etate da 14 luni și jumĕtate. Inmormêntarea va avea loc Marţi în 2 Octobre n. la 3 óre p. m. în cimiteriul gr. or. din suburbiul inferior. Fie-i odichna lină.

* * *

Voluntarii. Din raportul ministrului de resbel comun cesar și regesc presentat delegaţiunilor din est an aflăm, că în periodul dela 1889- 1893 Septembre 30, au servit la olaltă 13,101 voluntari. Dintre acestia au fost din Austria 8463, din Ungaria-Croaţia 4638. Esamenul de oficer l'au depus 84%, 12% au cădut, 4% au repășit; din Ungaria-Croaţia au depus esamenul 84% au cădut 14% și 2% au repășit. Al doilea an l-au servit 509 ungaro-croaţi, 865 austriaci.

* * *

„Lucéferul“ institut de credit și de economii societate pe acţii în Vêrșeţ s'a constituit astfel: Ioan Cocoră este director esecutiv, dl advocat Simeon Moldovan director substitut, dnii Antoniu Crenianu adv., Iosif Tămăsel, Antoniu Popoviciu, Avram Corcea preoţi, Ioan Stoica, Pavel Corcea și Adam Barbu membrii direcţiunii, dl George Terzĕu comptabil și Constantin Murĕșan cassar.

* * *

Banii cei vechi de câte 20 cr. și de câte 4 cr., după-cum am anunţat cu 31 Decembre se vor retrage din circulaţiune. Indată după acésta va urma retragerea pieselor de câte 10 cr., 1 cr. și ½ cr., al căror termin de circulaţiune va fi, probabil, până la 31 Decembre 1895.

* * *

Atentat. Din Ploesci ni-se scrie: Mercuri în 14 l. c- fostul procuror din Ploesci, pe urmă advocat Aldulean (de orig. transilvănén) s'a dus pe la órele 10 séra la magistratul Săvescu, și cerêndu-i o recomandaţie către unchiul acestuia, către dl T. Maiorescu, din unele schimbări de cuvinte i-a tras lui Săvescu trei glónţe de revolvĕr rănindu-l grav, apoi și-a tras lui dóuĕ glónţe în gură rĕmânênd pe loc mort. Magistratul Săvescu e afară de ori ce periclu, chemând telegrafice pe distinsul chirurg Dr. Leonte, dela Bucuresci, care i-a estras glónţele

* * *

Ţarul Rusiei bolnav. Scirile din Rusia anunţă, că ţarul e periculos bolnav, încât mai nu e speranţă de reînsănătoșare. Bóla sĕ vede că îi sĕ trage din influenţă, în care a zăcut ţarul astă-iarnă. Medicii Leyden din Berlin, dimpreună cu vestitul medic rus Zacharjin, a constatat bólă de rărunchi Bright, împreunată cu nevrastenie și anemie Sfatul medicilor e, că ţarul să fie dus în Livadia preste érnă.

* * *

Recólta anului 1894. După cele din urmă documente oficiale recólta în Franţa în 1894, este estimată la 121 milióne hectolitri grâu pentru o suprafaţă cultivată de 6,968,000 hectare, la 4,690.000 hectolitri meteil pentru o suprafaţă semĕnată de 270,000 hectare, la 26,946,000 hectolitri secară pentru o suprafaţă cultivată de 1,565,000 hectare.

Comparând recólta grâului din 1894 cu recóltele anilor precedenţi resultă că: recólta din 1894 este cea mai frumósă din câte a avut Franţa în acesti din urmă cinci ani.

Acéstă recoltă se crede că ajunge consumaţiunei si că nu va fi nevoie de importat de cât puţin.

După evaluaţiunile diarelor cari se ocupă în special cu chestiunea cerealelor, recólta totală din lumea întrégă în 1894 atinge cifra de 795,925,300 hectolitri. Consumaţiunea este de 788,800,000 hectolitri.

Ţĕrile cari produc mai mult grâu de cât consumă sunt în prima linie Argentina care din 42,500,000 hectolitri ce recoltéză nu consumă de cât 14,500,000, Rusia care produce 108,750,000 hectolitri și consumă numai 87,000,000; Provinciile Danubiane și Turcia produc 40,745,000 hectolitri și consumă 20,300,000, Austro-Ungaria recoltéză 70,238,000 hectolitri și consumă 58 milióne. Italia produce 42,282,000 hectolitri și consumă 32,200,000; Indiile produc 93,690,000 hectolitri și consum 78,300,000. Statele-Unite și Canada recoltéză 160.515,000

consum 145,000,000.

Franţa, Spania și Portugalia recoltéză aprópe cantitatea necesară consumaţiunei lor. Cin contră, Englitera care nu produce de cât 22,620,000 hectolitri grâu consumă 84,100,000; Belgia și Hollanda recoltéză 7,598,000 hectolitri și consuma 20,300,000; Germania care produce 37,700,000 hectolitri consumă 43,500,000.

Din aceste diverse evaluaţiuni resultă că anul 1894 este în ce privesce grâul, un an de abondenţă generală.

Congresul studenţilor la Constanţa.

Sâmbăta trecută la 10/22 Sept. s'a deschis la Constanţa al 15-lea congres al studenţilor români, la care au luat parte peste șése sute de studenţi români, între cari o delegaţiune de 30 studenţi ardeleni și bănăţeni și 26 studenţi bucovineni. De-asemenea au fost representaţi și studenţii români din Basarabia. Pretutindenea acești óspeţi iubiţi au fost primiţi cu cea mai mare însufleţire. In ședinţa primă s'a ales președinte dl G. Stefănescu Goangă, precum am amintit în un nr. de mai înainte.

In ședinţa a 2-a, ce s'a ţinut Dumінecă, s'au cetit mai multe telegrame între cari una dela românii, ce se aflau da faţă la procesul părintelui Lucaciu în Sătmar, alta dela domnișórele române din Sibiiu, din Brașov etc., s'a ţinut o interesantă conferenţa de dl student Ilie Ighel. Luni urmă ședinţa a treia, care se deschide la órele 8½ diminéţa și după unele desbateri, cari privesc mai mult afacerile interne ale congresului, studentul în drept Dragomir dela universitatea din Iași a ţinut o interesantă conferinţă întitulată „Datoria nóstră“ din punct de vedere naţional.

După mai multe alte desbateri de mai puţină însĕmnătate, ședinţa s'a ridicat.

Marţi, diua a 4-a congresului a fost consacrată cestiunei naţionale. Pentru conducerea acestei ședinţe a fost ales de president dl Axente, licenţiat în drept. Acesta deschide ședinţa printr'un discurs, în care arată cum stă cestiunea naţională a fraţilor de dincolo.

După acest cald discurs dl Ghica student în Paris în numele secţiunci Ligei dela Paris salută delegaţiunile studenţilor din Transilvania și Bucovina la care rĕspunde un student transilvănén și bucovinén.

Dl Nicolae Brânzĕu cetesce un raport de mare importanţă și voluminos despre activitatea comitetului naţional studenţesc în decursul acestui an.

După aceea sĕ hotăresce trimiterea mai multor telegrame: bărbaţilor mai însemnaţi, cari au apĕrat causa română, între cari Gubernatis, Fava Imbriani, etc. apoi una lui Gladstone; o căldurósă adresă condamnaţilor români din Segedin și Vaţ, precum și un album subscris de toţi studenţii; o telegramă deputaţilor, cari au luat în apĕrare causa naţională în parlamentul român; domnișórele studente dela universitatea din Iași trimit telegramă domnișórelor române din Sibiiu etc.

După acésta urmând propunerile, între altele dl Nicolae Brânzeu face propunerea că deórece peste doi ani la 1896, Ungurii 'și serbéză mileniul, studenţii români sĕ lucre într'acolo, ca tot în acest an sĕ se ţină un congres internaţional în Bucuresci la care sĕ se invite tóte societăţile studenţesci din Europa La acest congres studenţii streini sĕ se informeze mai de aprópe despre situaţia fraţilor de dincolo de Carpaţi, etc. Propunerea acésta a fost primită cu unanimitate alegêndu-se o comisiune, care va avé sĕ facă lucrările pregătitóre.

După prând s'a discutat despre starea ţĕranului și la órele 5½ se închide congresul, hotărîndu-sĕ a sĕ ţiné congresul următor la Câmpulung.

Despre serbările dela Constanţa dăm după „Timpul“ următórele:

După cum se hotărîse anul trecut ca în vechiul oraș Tomis să se ţie congresul obicinuit al tinerimei studióse, Vineri séra și sosi céta universitară.

De diminéţă orașul își făcuse toaleta de serbătóre. Drapelele tricolore tâlfâiau pe la tóte ferestrele, ghirlande de verdéţă se înălţau pe stâlpi și pe arcuri de triumf. Fiind sosirea séra, s'a făcut și luminaţie.

Odăi se inchiriaseră pe la oteluri și mulţi particulari s'au oferit sĕ găzduiéscă pe acesti tineri.

Hotel Carol trebuia sĕ priméscă 150 de óspeţi, ceialalţi până la patru sute au fost instalaţi la celelalte ospeluri și case particulare.

Studenţii au sosit Vineri nóptea la 11 óre și 50. Cu tótă óra înaintată era fórte multă lume la gară, care era fórte frumos împodobită cu drapele și iluminată cu lămpi de colóre. La sosirea trenului musica cântă un marș. Studenţii au fost primiţi, în mijlocul strigătelor mulţimei de dl primar Koiciu, care le ură bună venire.

Dela gară studenţii au plecat escortaţi de un numĕros public străbătând uliţele, splendid iluminate, spre locuinţele destinate. Pe piaţa independenţei statua lui Ovidiu părea în foc. La otel Carol priveliștea era feerică. Pe grilagiu fâlfâiau drapelele tricolore. De copacii grădinii atârnau lămpi veneţiane. Faţada otelului strălucia de lămpi colorate. Pe balconul cel mare transparent se citia în litere de foc:

Cives academici
Regni futura fulgura
Salvera.

D'asupra o imensă coróna regală cu iniţialele suveranilor strălucea ca nisce brilianturi.

O masă de 200 de tacâmuri aștepta pe tinerii óspeţi care făcură mare cinste acestui supeu. Trei óre din nópte suna când studenţii se retraseră.

A dóua di, după un dejun fórte copios luat la hotel Carol, studenţii se întruniră în salonul Cazinului spre a deschide congresul.

Cazinul era împodobit pentru ocasie cu verdéţă și drapele.

D. Popovici, delegat dela Iași, a deschis ședinţa după câte-va cuvinte bine simţite, amintind că în vechea Tomis, orașul de ecsil al marelui poet latin, un congres de litere și de sciinţe se deschide de fii de latini.

La ordinea dilei fiind alegerea președintelui, d. Popovici a învitat pe studenţi sĕ procédă la acésta alegere.

Scrutinul dintâiu a produs balotagiu, d. Stefănescu întrunind 96 de glasuri, d. Paulian 85 și 55 de abţineri. La scrutinul de al doilea d. Stefănescu a eșit cu 96 de voturi, d. Paulian obţinênd 95.

D. Ștefănescu proclamat președinte și-a luat locut și a mulţămit adunărei.

Noul proclamvt a propus atunci de a alege președinte de onóre pe prinţul Grigore Sturza care se găsea în sală. Hotărirea fu primită cu unanimitate.

Prinţul Sturza aclamat mulţumi dicênd că este fórte mișcat de acésta onóre și mândru de a se găsi lângă tinerimea studiósă, stâlpul ţĕrei.

Fiind órele înaintate, ședinţa s'a ridicat anunţându-se a doua pentru a doua di la 2 óre.

Séra a fost mare bal la Cazin, dat de primărie în onórea studenţilor. A fost atâta lume în cât nu te puteai mișca Danţul a ţinut până la diua. Hora și sêrba alternau cu valsurile și cuadrilurile.

A doua di Dumінecă, s'a ţinut a doua ședinţă a congresului, care s'a deschis la 2 óre.

Sala era plină de tótă lumea alésă din oraș. Secsul frumos era representat prin cele mai gingașe dame locale și străine.

După ridicarea ședinţei studenţii cu drapele în frunte au pornit spre statua lui Ovidiu, străbătând bulevardul într'un gigantic menom. Ajunși la piciorele statuei, muzica a intonat imnul „Deșteptă-te Române“ repetat în cor de toţi studenţii. Aspectul pieţii era fórte frumos. Drapele tricolore fâlfâiau pe tóte ferestrele și balcónele erau înţesate de lume.

După câte-va cuvinte rostite înaintea statuei, d. președinte al congresului oferi o coróna de foi de lauri și de stejar care fu depusă pe capul lui Ovidiu.

Pe urmă se încinse în jurul statuei o mare horă care ţinu până ce nóptea își aruncă velul negru pe piaţă.

Clopotele hotelelor care anunţau prândul împrăștiă céta studiósă, care plecă ducêndu-se fie-care spre gazda lui.

Séra a avut loc un mare bal de gală dat de studenţii orășenilor de aici subt patronagiul principelui Gr. Sturdza, președinte de onóre al congresului, și al dnei principesa Sturdza.

*

Miercuri diminéţa sudenţii au plecat cu toţii la Bucuresci, unde au fost primiţi cu mari ovaţiuni și fórte ospital. E regretabil numai că cu ocasiunea sosirii lor în Capitală, s'a născut un conflict între public și poliţie, care a voit sĕ împedece unele manifestaţii. In aces conflict au fost răniţi mai mulţi, chiar și dintre studenţi.

Studenţii transilvâneni și bucovineni au plecat apoi spre casă.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului IV Sibiiu a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“, în conformitate cu conclusul referitor al subcomitetului, sĕ convócă în orașul Ocna Sibiiului, pe *Dumінecă, 25 Septembre st. v. (7 Octombre) a. c. la 10 óre a. m. în localul scólei gr. or. din Ocna-superióră.*

Sĕ învită și sunt rugaţi a participa la acéstă adunare generală toţi membrii despărţĕmêntului, toţi amicii și binevoitorii Asociaţiunei transilvane cari doresc realisarea scopurilor măreţe ale acestei instituţiuni culturale.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei prin directorul substitut.
2. Cetirea disertaţiunei: „Munca și preţul ei“.
3. Esmiterea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor noi și pentru încasarea tacselor dela membrii vechi și noi.
4. Intregirea comitetului.
5. Statorirea preliminarului pro 1895.
6. Luarea disposiţiunilor pentru representarea despărţĕmêntului la adunarea generală a Asociaţiunei din 1895.
7. Defigerea locului și timpului pentru ţinerea adunărei generale a despărţĕmêntului în anul 1895.
8. Propuneri eventuale.
9. Luarea disposiţiunei pentru autenticarea protocolului adunărei generale.

Din ședinţa subcomitetului ţinută în Sibiiu la 15 Septembre 1894.

Direcţiunea despărţĕmêntului IV Sibiiu.

Din pulbic.*)

Mulţămită publică.

Comitetul parochial gr.-or. din comuna Marpod tractul protopresbiteral al Agnitei, însărcinat din partea sinodului, aduce adâncă mulţămită Dómnei Ana Moga pentru darul frumos ce l'a făcut bisericei din acésta comună, anume un policandru. Cu ocasiunea sfinţirei acestui policandru dăruit, s'a celebrat și un părăstas pentru fericiţii în Domnul consilieriul gubernial de odinióră Iacob Bologa și Dr. Ioan Moga, éră dl protopresbiter al tractului Agnita Sabin Piso, carele însuși a sĕvêrșit actul sfinţirei acestui policandru, a rostit o cuvêntare de condolenţă pentru acești doi mari români și binefăcători ai némului nostru, care cuvêntare a mișcat până la lacrămi pe publicul asistent.

Comitetul parochial.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Nr. 597/894. [304] 1—3

CONCURS.

Prin ordinul consistorial Nr. 6476 B. din 22 Octombre 1893 sĕ încuviințézǎ reînoirea concursului de capelan lângă bĕtrânul și neputinciosul paroch Natanail Oprea din parochia de clasa III-a Crăciunel, în tractul protopresbiteral Têrnava, și prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Suma emolumentelor împreunate cu postul de capelan este 260 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite rugările lor instruite cu documentele prescrise de statutul organic până la terminul mai sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (Küküllövár).

Dela concurenți sĕ cere sĕ se presente cel puțin odată în biserică spre a-și arăta desteritatea în tipicul și cântările bisericesci.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Têrnavei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 1 August, 1894.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 200/894 [196] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele române gr.-or. din comunele mai jos însemnate sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bozeș, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartițiune, cuartir și lemne de foc.

2 Mada-Steuini, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartițiune, cuartir și lemne de foc.

3. Varmaga, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartițiune, cuartir și lemne de foc.

Reflectanții la aceste posturi au a-și așterne cererile instruite după normele din vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Sĕcărâmb, (Nagyág), 30 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Geoagiu II în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43		3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apața		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.55

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Șeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—		Ocna		8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17			Ghiriș			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.37			Turda			4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42	4.10		Carei-mare		9.06	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18		Zelău		4.20	2.25	—	—	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.10			pl.	Brașov	sos.			7.36	1.44	8.31
9.05	5.13	9.25								7.21	1.29	8.16
9.37	5.45	9.48				Cristian				6.51	1.06	7.57
9.57	6.05	9 59								6.41	12.56	7.47
10.17	6.25	10.19				Tohanul vechiu				6.16	12.30	7.30
10.28	6.36	10.30			sos.	Zernesci	pl.			6.06	12.20	7.20

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Gyorok		10.25	—	8.20	—	6.18
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	—	8.28	—	10.24		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44								
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58		Cucerdea		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39		Ludoș		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11		Oșorheiu		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		Reghinul-săs.		3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43			Simeria			5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01			Cerna			5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25			Hunedóra			4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10			Brașov		8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43			Prejmĕr		7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35			Sepși-S.-Georgiu		6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55			Covasna		4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32			Kezdi-Oșorheiu		4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕș-Ludoș		6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—		Țaga-Budatelic		—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—		Bistrița		—	1.16	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.25	11.35	5.58			Arad			9.44	3.44	10.55	—
—	7.32	12.52	6.46			Vinga			9.02	2.40	9.46	—
—	8.42	2.10	7.39			Timișóra			8.—	1.12	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.10	11.28	4.20			Simeria			10.33	3.24	8.47	—
—	7.31	12.48	6.03			Hațeg			9.05	2.03	7.34	—
—	9.55	3.40	9.05			Petroșeni			6.10	11.25	5.25	—
5.15	10.15	4.05	—.—						—.—	9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10	—.—			Vulcan			—.—	8.57	3.56	7.47
6.40	11.50	5.30	—.—			Lupeni			—.—	8.25	3.21	7.15

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.56	11.08			Sighișóră			9.51	5 32	—	—
—	—	6.34	1.50			Odorheiu			7.20	3.—	-	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Joi, 22 Septembre (4 Octobre) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Despărţĕmintele Asociaţiunei transilvane
şi
conferinţele nóstre învĕţătoresci.

I.

Sunt anumite periode în viéţa popórelor, ce sunt în desvoltare, când ţi-se pare că activitatea lor spirituală este în stagnaţiune, în realitate însĕ aceste periode sunt puncte de transiţiune la o altă stare. Şi stagnarea e o urmare a unor împrejurări nefavorabile, de natură trecĕtóre.

In o astfel de periodă ne aflăm de present şi noi românii din Ungaria. Voiu aminti aci numai douĕ instituţiuni dela cari am aştepta mai mult semn de viéţă. Sĕ luăm numai despărţĕmintele Asociaţiunei transilvane, ale acestei instituţiuni culturale, éră de altă parte conferinţele nóstre învĕţătoresci, cu fórte mici escepţiuni. Şi sĕ fie óre cineva mulţămit cu activitatea acestora — primo loco — ale despărţĕmintelor Asociaţiunei? Da, sunt puţine unde sĕ lucră, şi unde sĕ vede sporiu, şi multe unde un somn letargic se pare că a cuprins ómenii din fruntea lor. Ori-cât de mult s'au urgeat şi înteţit lucrurile din centru, afacerile au stat pe loc. Şi nici nu e de mirat! Sunt ani de ḑile, şi cu deosebire ultimii cinci ani din viéţa nóstră, au fost atât de agitaţi prin evenimentele politice cari tăiau afund în viaţa nóstră naţională, încât activitatea unora dintre fruntaşii nostri a fost cu totul răpită de lupta pentru apĕrarea vieţii naţionale, ér activitatea celoralalţi a fost conturbată prin urmărirea cu atenţiune a luptei agitate. Agitaţiunea din present a scos în primul plan alte manifestaţiuni ale vieţii nóstre.

Sĕ amintim numai mulţimea de adunări poporale, conferinţe, apoi contribuţiuni pentru câte şi mai câte scopuri naţionale, procesele politice nenumĕrate etc. Tot atâtea motive de a fi distraşi ómenii în parte dela ocupaţiuni, cari recer mai multă linişte. Cestiunea acésta însĕ s'a discutat şi prin alţii, fără de a se căuta motivele adevĕratei stagnări. Vom trece la conferinţele învĕţătoresci, unde pretensiunile nóstre sunt cu mult mai îndreptăţite, şi unde pe lângă motivele stagnărei ce provin din împrejurări politice, mai sunt la mijloc şi alte împedecamente, cari disparênd, conferinţele şi-ar lua érăşi avêntul lor avut prin anii 1883/4—84/5.

Foi pedagogice române, ne lipsesc mai cu totul. Dintre învĕţători puţini sunt cari cunosc limba germană spre a puté cetí ḑiare germane pedagogice, ér ḑiare magiare pedagógice bune cu greu le-ai puté recomanda. Ne-ar mai rĕmânea aprópe unicul mijloc, spre a fi în curent cu sciinţa pedagogiei şi cu progresul invĕţămêntului: conferinţele învĕţătoresci.

Când ne cugetăm însĕ la activitatea acestora, cu fórte puţine escepţiuni trebue sĕ fim cuprinşi de mare nedumerire, şi cu un fel de pesimism trebue sĕ ne întrebăm: óre până când tot aşa? Până când puterile nóstre didactice sĕ le lăsăm sĕ lângeḑéscă? Până când indiferentismul sĕ ne mai predomnéscă în aceste împrejurări critice, când scóla română este considerată, ca una din cele mai puternice columne, ale susţinerii vieţii nóstre naţionale? Scólei străine, carea submineză unde numai póte scóla română, trebue sĕ-i facem afront. Invĕţătoriului impus de stat bine pregătit trebue sĕ-i punem in faţă un învĕţător român nu numai consciu de misiunea sa, dar şi în curent continu cu progresele pedagogiei nóstre Étă pentru-ce cerem ca cel puţin conferinţele învĕţătoresci se reînvieze în parte şi sĕ desvólte mai multă activitate ca până aci. Am urmărit cu atenţiune de vre-o câţiva ani activitatea conferinţelor nóstre, ale despărţĕmintelor, precum şi ale adunărilor districtuali, şi încât s'a dat publicităţei nu putem nici predeparte se fim multămiţi cu resultatele. Şi óre cari sĕ fie causele stagnărei? Le vom schiţa după a nóstră părere remânând la apreţiarea celor interesaţi în linia primă, a învĕţătorilor, a-şi face observările de lipsă. A priori însĕ trebue se premitem că e departe de noi intenţiunea de-a ataca personal pre cineva.

Unul din împedecamentele mai însemnate este modul constituirei reuniunilor şi despărţĕmintelor tractuali. Sunt multe tracte ppesci unde învĕţătorii fără a mai reflecta dacă sunt şi între dênşii indiviḑi apţi a conduce reuniunea districtuală ori despărţĕmêntul au aflat de lucru mai comod a însărcina cu preşedinţa pre respectivul şef tractual. Am fi póte nejusti, dacă am condamna acésta procedură ne condiţionat. Sunt şi au fost şi unele escepţiuni, unde şeful tractual a condus şi lucrat cu mult interes pentru reuniune, în cele mai multe casuri însĕ lucrurile au mers şi merg cu chiu cu vai! Şi nu e bine aşa. Oficiul ppesc are atâtea agende, încât numai la ómenii prea muncitori le mai rĕmâne têmp pentru a conduce şi activitatea reuniunilor, ori despărtĕmintelor Şi nici nu putem pretinde dela un ppresbiter ca el sĕ fie totdéuna în curent cu progresul ce se face în învĕţămêntul practic şi în deosebitele metode de propunere. Om este şi ppresbiterul şi nu se pot ascepta tóte dela dênsul. Obicţiunei că: ppresbiterul tractual ca inspector şcolar trebuie sĕ fie în curent cu afacerile scolari, uşor i-am pute reflecta că specialitatea unui protopresbiter nu sunt studiele pedagogice şi încât totuşi are sub priveghierea şi conducerea sa şi şcóla, acésta i-e încredinţată ca unui om cu cunoscinţe vaste omnilaterali, şi fiindcă biserica nu a voit a depărta scóla de sub scutul sĕu. Şi apoi e cu totul altceva a conduce un esamen, a direge afacerile administrative şcolari şi alt ceva a conduce o reuniune de specialişti, unde trebuie sĕ fie în curent atât cu teoria pedagogiei cât şi cu praxa. Aceste despre şefii tractuali, cu atât mai mult au valóre aceste când în fruntea reuniunilor stau advocaţi ori alţi laici.

In dóue casuri numai s'ar puté admite că conducerea reuniunilor se se încredinţeze şefilor tractuali şi anume când e constatat că se ocupă serios cu studiele pedagocice, séu când în tract nu s'ar afla învĕţători destoinici a conduce.

Cerem dară ca corpul didactic pentru chiar interesul seu şi pentru o activitate mai estinsă sĕ sĕ nisuéscă a-şi pune conducĕtori din sinul seu, eventual dintre profesorii probaţi şi zeloşi dela institutele nóstre.

Ne ar parea bine apoi ca ppresbiterii tractuali se fie ca preşedinţi de onóre In ĕst mod dênşii ar avé mai liberă mână în esecutarea unor concluse, cari provin dela reuniunele şi despĕrţămintele tractuali. E un fel de anomalie, când cineva aduce el decisul în propria causă şi tot el îl şi esecută.

Ca urmare a conducerei de până acum am puté constata neţinerea adunărilor la timp, şi puţina activitate ce sĕ desvóltă.

In cele mai multe comitete centrali ale reuniunilor se lucră aprópe numai în ajunul ţinerei adunărilor generali şi atunci în fuga mare sĕ fabrică programele, între cari afacerile administrative ocupă cea mai mare parte de timp. Şi în ultima analisa ésă la ivélă, că membrii nu-şi solvesc regulat tacsele, ba unii învĕţători de loc; că nu sunt cercetate adunările, că nu s'au pedepsit învĕţătorii, cari ani de arêndul lipsesc dela conferinţe. Aceste sunt plângerile generali, ce le putem culege din puţinele rapórte ce es la publicitate. Cetesci programe despre ţinerea adunărilor, şi când colo nici un raport nu veḑi în publicitate, cum şi ce s'a lucrat în adunare, ca şi când, Dómne nu ne lăsa! acele rapórte ar trebuí se trécă pre sub censura de presă ruséscă.

FOIŢA.

O română la Paris.

Ḑiarul „Revue du cercle militaire“ din Paris publică o apreţiare despre conferenţa-concert a drei Georgescu, pe care o reproducem şi noi:

„Este sciut că acuma e metoda conferenţelor. Nu trebue a se plânge însĕ cineva de ele, atunci când programele lor ar presinta interesul celui ce ne-a fost oferit la Bodinière de către încântătóre dşóră Georgescu.

Obicinuiţii Cercului Militar n'au uitat de sigur diminéţa de astă iarnă, când au avut plăcerea de a aplauda pe picanta conferenţiară şi eschisa căntăréţă. D-lor nu se vor mira încunosciînţându-i că d-ra Georgescu a repurtat un nou succes în serata ce a dat de curênd la Théatre d'Application.

Douĕ părţi în acéstă serată:

La întâia parte d-ra Georgescu, în costum român, în piciôre lângă sucrierul sĕu, ér nu aşeḑată dinaintea lui, ca conferenţiarii vulgari, ne-a dat o privire fórte clară şi fórte documentată a poesiei române.

D-sa ne-a esplicat că acéstă poesie cuprinde cinci genuri principale:

1. „Colindele“, poesii cântate, inspirate de istorie şi mitologie, sau avênd legături cu obiceiuri poporane.

2. „Doinele“, (genul cel mai original şi cel mai viu) sunt un fel de mici poeme, cântând amorul sau natura, şi adesea ele au un caracter resboinic.

3. „Chorele“ sau dithyrambele, destinate a ritma danţuri rustice sau resboinice şi cari adeseori sunt de o melodie simplă, şi monotonă şi uneori isbucnesc în acorduri capriţióse şi bizare.

4. „Baladele“, cântece rîtmate cu o mare licenţă poetică şi cari povestesc vitejiile prinţilor ori pe ale brigandilor (haiducilor).

5. In fine „Romanţele“, cari au din nefericire mai puţină naivitate şi mai multă literatură, fiind compuse de ómeni instruiţi, şi presentând mai multă sciinţă artistică decât reala emoţiune.

D-ra Georgescu care ne-a cântat rênd pe rênd o complângere din fiecare gen, cu artă consumată ce îi da bine caracterul lui special, a terminat conferenţa sa arĕtându-ne minunata aptitudine a rasei române pentru poesie. D-sa a comparat aceste doue cântece populare de o graţie primitivă, mişcătóre cu poemele bretone culese de M. Hénart dela Villemarqué, în Barzaz-Breiz.

Ele au aceeaş colóre pictoréscă, acela-şi naiv, şi d-sa are cuvênt de a lăuda acest popor care, strĕbătênd vécurile, a sciut sĕ păstreze fisionomia sa veche, acéstă dulce şi visătóre melancolie a cărei mişcătóre espresiune este poesia lui.

După conferenţiara, cântăréţa.

A doua parte a seratei a fost nu mai puţin aplaudată ca cea dintâiu.

Cu concursul dlui M. Gaston Dupuis, bariton dela teatrul Angers, d-ra Georgescu a interpretat magistralmente scena şi duo din al 2-lea act din Traviata. Éta un adevĕrat succes“.

Iorgovan vitézul şi Impĕratul.

(Urmare.)

Atunci mortul sărută pe Iorgovan şi în acel minut sĕ auḑi cântând cocoşul dar de loc după aceea auḑi şi un pocnet puternic şi un mugit grozav încât se spăriă şi Iorgovan. Venindu-şi în fire el porni către casă. Fraţii sĕi vĕḑêndu-l venind îl întrebară în rîs: nu cumva ai vorbit éră cu tata mĕi Iorgovane?

Ba am vorbit ḑĕu, vorbit până când a cântat cocoşul. Atunci fraţii îl luară de nou în rîs şi în batjocură. Iorgovan le ḑise: Nu vĕ rîdeţi, nu, ci mai bine gătaţi-vĕ de drum sĕ mergem la Impĕratul cu mĕrul după cum a făgăduit tata ómenilor Impĕratului când au fost la noi. Fraţii cei doi îi ḑiseră: Vom merge noi dar fără tine, tu rĕmâi acasă sĕ mai vorbesci cu tata, nu cumva mergênd cu noi sĕ ne faci de rîsul lumii. Iorgovan nu ḑise nimic ci aştepta până plecară fraţii lui. Atunci gândi la calul seu şi el îndată veni şi-i ḑise: Ce poruncesci stăpâne? Vreau sĕ încalec pe tine căluţul meu, dar una nu mi la lovélă; tu cal frumos şi eu tot sdrănţos. Atunci calul îi luà vorba din gură şi-i ḑise:

Sĕ trăesci stăpâne! uită-te la mine; şi se uită Iorgovan drept în ochii calului şi se vĕḑu în ei ca într'o oglindă. dar acum nu mai era tot sdrănţos, ci hainele pe el străluciau ca aurul şi erau tóte diamanturi şi petri scumpe. Calul adecă se suflase odată pe nări asupra lui Iorgovan şi astfel hainele lui sĕ făcură mai pe sus decât ale unui craiu. Atunci calul îi ḑise: Incalecăte stăpâne! şi se sui Iorgovan pe cal şi sbură cu el până în vineţia ceriului. Atunci Iorgovan îl întrebă că unde se află? ér calul îi rĕspunse: că se află în împĕrăţia tatălui sĕu; apoi mergênd mai departe dede preste un palat fórte frumos. Iorgovan îl întrebă că cine şede în acel palat? ér calul îi rĕspunse că aci şed servitorii tatălui tĕu; şi-i arată calul lui Iorgovan împêrăţiile tatălui

Cestiunea română în delegaţiunea austriacă. In prima şedinţă plenară a delegaţiunii austriace, ţinută în 1 Octobre c. a fost atinsă cestiunea română prin delegaţii cehilor tineri Dr. Kaftan, şi Dr. Paczak, cari au condamnat politica magiară faţă de români.

După deschiderea şedinţei, sĕ presentéză unele întrate şi apoi trecêndu-se la ordinea ḑilei, sĕ presentă raportul comisiunii budgetare, referitor la proiectul de budget estern pe 1895.

Dr. Kaftan luând cuvêntul respinge proiectul. El condamnă pacea de acum, pacea înarmată, putredă, care ne ruinéză. Despre tripla alianţă şi despre raporturile nóstre esterne el sĕ pronunţă ca Praczak în comisiune. Sosind apoi la România, ḑise, că procesul Memorandului şi purtarea magiarilor a stricat mult prestigiului întregei monarchii şi că ungurii, cari şi-au eluptat drepturile prin atâta vĕrsare de sânge, au uitat în curênd, că numai acel popor merită libertatea, care respectéză şi el libertatea altor popórĕ.

Presidentul br. Chlumetzky face aci atent pe vorbitor, că tema acésta nu sĕ ţine de aici, că este o afacere internă a Ungariei.

Dr. Kaftan ḑice, că a revenit asupra cestiunii fiindcă ea a format obiectul discuţiei în delegaţiunea magiară, ér după o întrerupere de nou a presidentului, ḑice, că-i pare rĕu, că este împedecat a vorbì mai pe larg despre acéstă temă. Lupta ce sĕ pórtă în Ungaria contra unor naţionalităţi, o condamnă şi unii patrioţi magiari. El revócă în memoria delegaţllor cuvintele monarchului dela Borosşebiş şi observările luĭ Zichy Nándor, care a ḑis că procederea urmată faţă de români este o nenorocire.

După acestea trece la afacerile cehe.

Dr. Fr. Paczak vorbind despre români ḑice, că ministrul Kálnoky a declarat că e amicul păcii interne; medicamentul cel mai bun al acesteia este, ca sĕ se asigure fiecărui popor libera desvoltare, căci după parerea sa nici o naţiune n'are dreptul a apĕsa pe altă naţiune. Provocându sĕ la Kossuth ḑice, că apĕsarea naţionalităţilor sĕ ţine de secolii cei mai întunecaţi ai evului mediu, ér nu de epoca nóstră luminată.

Atâta aci pe scurt. Vom vedé, ce vor ḑice la aceste adevĕruri foile „patriotice“.

Sânţirea bisericilor din Şinca-nouă şi din Şirnea.

(Urmare.)

Plecarea din Făgăraşiu s'a făcut Mercuri la $1\frac{1}{4}$ p. m. Piaţa orăşelului era plină de lume, ferestrile îndesuite de privitori. Escelenţa Sa plecă salutat de urale entusiasmate de „Sĕ trăéscă“ in o trăsură cu 4 cai dimpreună cu d-l protopresbiter şi urmat de un lung convoiu de trăsuri, inteligenţă din Făgăraşiu şi jur. Inainte mergea un mare banderiu de călăreţi între cari amintim mai ales pe călăreţii din Galaţi. Banderiul se înmulţea şi înprospĕta de călăreţi de prin satele din jur tot astfeliu şi convoiul de trăsuri se sporia cu fruntaşii de prin comune.

In comuna Mândra era ridicată o pórtă de triumf şi locul de asceptare era împodobit cu brădet. Aci ascepta în fruntea poporului preotul din Toderita Petru Debu, carele după-ce presĕntă Escelenţei Sale sânta evangelie spre sărutare ţinu o scurtă şi cuprinḑĕtóre vorbire, accentuând mulţămirea pentru că Escelenţa Sa cercetéză acelea locuri şi asigurându-l de iubirea şi alipirea, co o are preoţimea şi poporul faţă de înalta persónă a Ecel. Sale.

Escelenţa Sa rĕspunse în termini călduroşi, dând sfaturi şi învĕţături preoţilor şi poporului adunat şi apoi plecă în uralele îndelungate ale poporului.

Intrarea în comuna Şĕrcaia o a anunţat clopotele cu tonul lor voluminos ale bisericei ev. ref. precum şi cel al bisericei gr. cat. In mijlocul pieţii ascepta poporul comunelor mărginaşe, ér dl preot Virgil Pop din Veneţia inf. în ornate bisericesci, bineventă pre Escelenţa Sa în o vorbire avêntată dând espresiune temerei de ispitele ce să grămădesc asupra bisericei şi poporului, de norii negri, ce amenintă mereu pe orizontul vieţií nóstre şi rugà pre Escelenţa Sa sĕ priméscă asigurarea de iubire şi sĕ dea sprijinul sĕu puternic întru delăturarea relelor, ce să grămădesc. Escelenţa Sa rĕspunse, mulţămind de ovaţiunile făcute şi punêndu-le la inimă frăţésca şi armonica vieţuire, spriginul reciproc şi împlinirea datorinţii fiecăruia şi relele, ce plutesc în vĕsduchul înorat vor trebui sĕ dispară.

Totaci Escelenţa Sa fu întimpinat şi de protopret. cercual dl Belé, carele apoi în o trăsură, conduse întreg cortegiul până la Şinca-nóuă.

La hotarul comunei Şercăiţa 'l ascepta poporul din aceea comună, care eşise spre întimpinare $\frac{3}{4}$ óră departe de comună. Dl paroch Nicol. Barbat îmbrăcat în ornate bisericesci rosti o frumósă alocuţiune, cerênd binecuvêntarea archieréscă. Escelenţa Sa după-ce mulţămi pentru manifestările şi iubirea poporului se interesă de posiţia comunei, despre desvoltarea ei în tóte direcţiunile şi apoi în uralele neşfĕrşite ale mulţimei şi continuă călĕtoria prin frumósa vale a Şincei.

Demn de amintit este, că la trecerea prin comuna bisericéscă gr. cat. Vad poporul a întimpinat cu urale entusiasmate pe vrednicul nostru archiereu. In comună erau improvisate mai multe porţi de triumf ér clopotele bisericei rĕsunară până-ce convoiul se depărtă.

Şi astfeliu prin ţinuturi frumóse, prin vii emoţiuni ajunse convoiul întreg la comuna Şinca-nouă.

Acéstă comună are o estensiune în lungime de 6 chilometri. Ea s'a format din comuna Şinca-vechie pe timpul împĕrătesei. Maria Teresia O parte a locuitorilor nevrênd a-şi părăsi legea românéscă şi credinţa lor străbună s'au retras la o veche mânăstire, în jurul căreia au început a-şi clădí case şi astfeliu se puse temelie unei comune, care astăḑi numĕră preste 400 familii, ómeni cu prindere şi religioşi.

Biserica mânăstirei le-a servit ca lăcaş d-ḑeesc până în timpul din urmă.

Cu tóte reparaturile însĕ ea în cele din urmă n'a mai putut fi folosită.

Credincioşii buni şi evlavioşi ai acelei comune prin hărnicia şi zelul lor şi-au ridicat o biserică mărétă şi frumósă fórte spaţiósă şi solidă şi dorinţa lor fierbinte a fost, ca însuşi archiereul sĕ o sânţéscă.

Escelenţa Sa nu întârḑie a aduce mângăere evlavioşilor crestini şi astfeliu călĕtórí la Şinca-nouă.

La capĕtul comunei era ridicată o pórtă de triumf, ér poporul în haine bisericesci avênd în frunte pe preoţii Lazar Popa şi David Chiuşdea în ornate bisericesci. Acesta după ce presentà Escel.-Sale sânta evangelie spre sărutare ţinu o vorbire emoţionătóre, arĕtând peripeţiile prin care a trecut acest popor până-ce şi-a ridicat sânta biserică, descoperi dorinţa poporului şi cerênd bine cuvêntarea archieréscă, mulţămi Escelenţii Sale, că a satisfăcut dorinţii fierbinte a poporului.

Escelenţa Sa mulţămí de primirea sĕrbătoréscă, ii asigură de înalta Sa purtare de grige şi lăudând nobilele virtuţi ale poporului împărtăşi archieréscа binecuvêntare. Escelenţa Sa fu petrecut până la locuinţa preotului D. Chiuşdea de întreg poporul şi cortegiul şi în strigătul uralelor de „Sĕ trăéscă“ descinse acolo.

La $5\frac{1}{2}$ óre se făcu vecernia, litia şi utrenia în biserica cea veche, unde decurse serviciul divin aprópe 3 óre. Càtră 9 óre se dete óspeţilor o cină, parte la locuinţa preotului Chiuşdea, parte la fruntaşul şi primariul comunal Flucuş, carele mult a străduit şi a luptat, ca sĕ pótă sĕvêrşi o astfeliu de sĕrbătóre în comuna Şinca-nouă.

Joi diminéţa la órele 9 s'a făcut procesiune la biserica nóuă. Procesiunea a fost imposantă. Au luat parte îmbrăcaţi în ornate bisericesci treiḑeci şi cinci (35) de persóne. Amintim aici pe: Ilustrit. Sa dl archimandrit vicariu archiepiscop Dr. Ilarion Puşcariu, P. O. DD. Traian Meţianu protopresb., Iuliu Dan protopresb., Mat. Voilean ases. ref., Dr. Remus Roşca protod. preoţii: Ioan Dan, Nicol. Barbat, Iosif Herţogea, George Pralia, I. Grama, Virg. Pop, Lazar Popa, Dav. Chiuşdea, G. Sglimbea, Nic. Aron, Nic. Clonţa, G. Ţeposul, V. Muşiat, I. Comşa, Sof. Mogoşiu, P. Debu, Nestor Popa, I. Cocan, Il. Boeriu, G. Cerbu, Ios. Caţaveiu, G. Pop, I. Pop, Spirid. Mardan, M. Chiuşdea, Ios. Drugoiu şi diaconul R. Verḑea.

Cu tóte că timpul era nefavorabil, ploua de vĕrsa, Escelenţa Sa cu o pacienţă mare sâvêrşi ritualele prescrise cu cea mai mare acurateţă. După cetirea celor 3 evangelii şi încunjurarea de trei ori a bisericei se făcu sânţirea apei şi apoi pregătirea pristolului, ér după acésta Escel. Sa ţinu o vorbire pĕtrunḑĕtóre cam de următoriul cuprins:

Deşi conform prescriselor bisericei astăḑi nu este ḑi de sĕrbătóre, cu tóte acestea pentru credincioşii din acéstă comună ḑiua de astăḑi este o sĕrbătóre dintre cele mai însemnate. Ei 'şi vĕd opera muncii lor săvêrşite, operă realisată numai şi numai în urma nisuinţelor şi nobilelor virtuţi ale acestor credincioşi. Acest lăcaş ridicat de ei întru mărirea lui D-ḑeu este o mărturie a celor mai înalte virtuţi, ce împodobesc inima creştinului.

Iubiţilor fii! Cunosc peripeţiile prin care aţi trecut, şi laud simţul vostru de religiositate, cunosc mai cu sémă stăruinţa în credinţa strămoşască, pentru care părinţii vostri s'au jertfit, şi laud virtuţile vóstre ereḑite dela părinţi. Fiţi şi pe viitoriu tot atât de stăruitori în acésta credinţă şi darul Domnului va mângăia inimile vóstre si rĕsplată veţi avé dela bunul D-ḑeu. Totdeodată trăiţi în pace şi în concordie cu creştinii din comunele învecinate, între care sĕ află şi de alte confesiuni. Acésta o ḑic pentru interesul vostru şi al némului nostru. Loiali totdeuna faţă de graţiósa persónă a Majestăţii Sale sub a cărui domnire s'a ridicat acésta biserică frumósă şi loiali faţă de înaltul tron. Daţi ascultare legilor patriei şi o iubiţi, după-cum şi părinţii vostri au făcut. Păstraţi-ve datinele şi vechile obiceiuri, care caracteriséză viéţa poporului nostru şi nu lăsaţi a vi-se intina simţul de moralitate şi religiositate. Aşa ve ve-ţi puté agonìsi fericire vremelnică pe pĕmênt şi fericire vecinică în ceruri. Darul Domnului sĕ se pogóre preste voi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

Vorbirea Escelenţei Sale a făcut o impresiune adâncă. Biserica resună de strigăte entusiasmate „Sĕ trăéscă“ la adresa Escel. Sale.

După acestea se începu sânta liturgie. In decursul serviciului divin fu chirotonit întru protopresbiter presbiterul şi asesorul ref. Mateiu Voileanu, întru preot Romul Verḑea, ér întru diacon Ilie Dobrota, învĕţ. în Poiana Serviciul divin, la care au fungat 35 feţe bisericesci a fost impunĕtoriu. Rĕspunsurile le-a dat corul sub conducerea dlui prof. G. Dima. In spaţiósa biserică era o mulţime de inteligenţă din jur, multe dame din Făgăraş, Şercaia, etc. precum şi dl vicariu gr.-cat. V. Raţiu cu alţi preoţi gr.-cat., cari cu mare atenţiune au urmărit tóte actele ceremonialului înalţătoriu şi pompos.

După terminarea serviciului divin Escelenţa Sa împărtăşi anaforă, apoi procesiunea se reîntórse pe la órele 2 p. m.

S'a dat apoi un prânḑ de 186 de cuverte. Prânḑul a fost bogat. Escelenţa Sa Inalt Présânţitul Domn, archiep. şi metropolit Miron Romanul deschise seria toastelor prin un cuvênt la adresa Maj. Sale, care ne a fost binevoitoriu în timpurile trecute şi carele în viitor prin înalta Sa înţelepciune şi ocrotire o sĕ îndestuléscă şi pe poporul român în aspiraţiunile lui legale care totdeauna a fost loial şi credincios înaltului tron şi patriei. Acest toast a fost ascultat în picióre şi fu întimpinat cu un puternic „Sĕ trăéscă“. Al doilea cuvênt îl ridică Escelenţa Sa pentru organele administrative şi special pentru dl protopretor Bele ca representant al acestora Al treilea cuvênt îl ridică Escel. Sa pentru harnicul popor din acésta comună, pentru comitetul parochial, şi în special pentru dl protopresbiter Iuliu Dan, carele mult a obosit până ce s'a terminat şi încoronat acéstă operă.

Dl protopresb. Dan, într'o vorbire frumósă mulţămí Escelenţei Sale, că a îndeplinit dorinţa credincioşilor, îl asigurà de iubirea, ce o are clerul şi poporul şi îi dorí mulţi ani spre a puté serví intereselor bisericei şi némului nostru.

După acésta Escel. Sa vorbí despre pacea confesională, despre raporturile între biserica nóstră şi cea gr. cat, care sunt acum dintre cele mai bune şi ridică păharul pentru domnul vicarul Vasiliu Raţiu. Preotul Nicol. Clonţa arĕtà meritele Ilustrit. Sale dlui archimandrit şi vicariu archiep. Dr. Ilarion Puşcariu, pe terenul scolariu şi bisericesc şi bineventà în numele preoţimii pe acest bărbat atât de meritat. — Dl vicariu V. Raţiu în-

---

sĕu, care acum erau ale sale în lung şi în lat, şi după ce vĕḑu tóte ḑise Iorgovan calului sĕ se cobóre pe pământ la curţile Impĕratului cu mĕrul. Atunci calul îi ḑise: ţine-te bine stăpâne, şi cât ai bate în palme fu şi în curtea Impĕratului cu pricina Atunci Iorgovan atinse lin pe la ochi cu măramă pe fata Impĕratului, care sta pe trepte şi se uita la lumea care se căsnia sĕ se sue în mĕr şi nu putea. Fata Impĕratului sĕ uita la Iorgovan ér el îi fură inelul de pe deget şi se făcu nevĕḑut. Apoi ḑise calului ca sĕ sbóre cu el în vêrful mărului spre a aduce de acolo mere de aur pe sama împĕratului. Calul îi ḑise: ţinete bine stăpâne şi atunci calul îşi întinse cele 24 de aripi şi de loc fu la trupina mĕrului. Aci calul ḑise: mĕ tem stăpâne că nu vom puté sĕ luăm mere, căci stăpânul mărului e un smeu puternic şi s'a căsnit mult tatăl tĕu ca sĕ-l omóre şi nu l'a putut.

Atunci Iorgovan lasă calul sĕ pască érbă, ér el se uita prin pregiur ca sĕ vadă cum stau lucrurile pe acolo. Şi vĕḑu Iorgovan că din trupina aceluị mĕr cĕ întindeau patru craci, unul către rĕsărit, altul către apus, unul către méḑăḑi, altul către méḑă nópte, ér la rădăcina cracilor era o scorbură aşa de mare, de sĕ putea vedea pămêntul prin ea. Şi stând aşa Iorgovan mirându-se deodată auḑi din aceea scorbura un glas strigând: Iorgovane! Iorgovane! fugi mai tare că acuşi va veni Impĕratul vulturilor şi aflându-te aci, te va mânca, fugi căci ḑeu ne pare şi nóuĕ rĕu de tinereţele tale.

Atunci Iorgovan sĕ uită cu băgare de samă şi vĕḑu că acele glasuri erau nisce pui de scorpie, deci le ḑise: O próstelor! nu sciţi voi că eu n'am frică de nime fàră numai de unul Dumneḑeu. Şi nici nu sfêrşi Iorgovan bine vorba şi deodata sĕ auḑi un sgomot puternic de se cutrĕmura tot mĕrul. Era Impĕratul vulturilor, care venia sĕ fure un puiu de scorpie şi sĕ-l mânânce, că era obicinuit Impĕratul vulturilor a lua câte un puiu totdeauna când nu era scorpia acasa. — Iorgovan nu sĕ spăriă de Impĕratul vulturilor ci se pregăti de luptă întorcêndu-şi buzduganul sĕu prin aer. Dar aci fu şi Impĕratul vulturilor şi vĕḑênd pe Iorgovan ţipă odată de mânie, dar Iorgoven îl lovi cu buzduganul în cap aşa de tare încât pe dată fu mort şi începu a curge din el nesce sânge negru şi atât de mult, încât a ajuns până la scorpia care se întorcea cu mâncarea puilor.

(Va urma).

cântat de cele vědute şi audite arătând însemnătatea iubirii creştinesci prin o vorbire meduósă ridică păharul pentru pentru Escelenţa Sa şi consilierii sei. — Vorbí apoi dl proton. Turcu pentru cor. — Dl dep. Dr. Şerban pentru frăţietatea şi concordia între români. — Ilustrit. Sa dl archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu într'o vorbire avêntată arată rolul preotului în mijlocul poporului, constată hărnicia preoţilor nostri şi purtà păharul pentru preoţime. — Dl Part. Cosma făcênd o frumósă asemĕnare între importanţa femeilor din vechime la promovarea creştinismului şi a femeilor de astădi întru susţinerea religiosităţi închinà pentru damele cari au luat parte la actul sěrbătoresc de âstădi. — Invěţ. Berescu rostí un cuvênt de laudă ases. ref. Mateiu Voileanu, un bărbat neobosit întru apěrarea interesului scólelor nóstre. — Primarul Flucuş, făcù istoricul comunei şi al bisericei şi mulţămí tuturor participanţilor. — Dl ases. Voileanu vorbí pentru dl Cosma, un bărbat atât de meritat pe terenul naţional-economic — Dl protopret. Bele mulţămí Escelenţei Sale de onorul ce i-a făcut cercului seu prin călětoria acésta. — Dr. Saftu pentru înmulţirea corurilor. — D-nul Traian Meţian protopresb. vorbí pentru desvoltarea poporului nostru pe tóte teronele. — Preotul Sglimbea pentru Escel. Sa. — Preotul Aron pentru dl archimandrit şi suita Escel. Sale. — Invěţ. Capětă pentru refer. scolariu M. Voileanu. — Preot. Pralea pentru dl protopr. Iuliu Dan. — Preot. Micu pentru preoţime. — Preot. Chiuşdea pentru popor. — Se mai ridicară apoi şi alte multe toaste după ce Escelenţa Sa se depărtă pe la 6 óre. Masa a durat în voie bună însě şi mai departe până târdiu. Corul a esecutat mai multe piese. Veselia a fost mare şi special a poporului din loc, carele şi a vědut împlinită dorinţa.

In diua următóre la 9 óre Escel. Sa plecà spre Zernesci.

(Va urma).

Revista politică.

„Osmanische Post“ din Constantinopole vorbind în nrul sěu 335 despre delegaţiuni în cestiunea română scrie astfel:

In delegaţiuni a fost un vifor aspru se înţelege în despărţĕmêntul ungar deórece în cel austriac domnii sunt prea blândi. In cel ungar deci a fost o mică furtună, căci dacă ar merge după voinţa unor împintenaţi sanguinici contele Kàlnoky ar fi trebuit sě declare numai decât resbel Românilor, cari „iredentéză“ după modele renumite. Ce e drept n'ar fi stricat nimic, dacă şi în „Ballplatz“-ul nostru s'ar întreprinde anumiţi paşi cu mai multă energie; în Orient o astfel de procedere totdéuna are o influinţă mai bună, decât melodii blânde cântate pe fluerul păcei. Insě, după cum am mai dis, românii nu fac astădi nimic altceva, decât numai ceea ce au făcut'o şi Ungurii înainte de 1867. Atunci Ungurii erau nemulţămiţi şi puţin le păsa de ordinele monarchului lor, şi astădi o fac tot acésta românii. Ce e ertat unuia e iertat şi celuialalt.

* * *

Foile magiare sunt înverşunate pe Wekerle, că s'a esprimat înaintea lui Chelard, dela „Figaro“ nu prea măgulitor, *dar just* despre magiari; posagiul care îi supěră ar fi după „Egyertértes“ :

> „Trebue sě începem cu anumiţi magiari, dacă voim sě disparà certele dintre cetăţenii de limbă magiară şi română, Dacă micii, trândavii, aroganţii şi hěběucii nobili ardeleni de şépte pruni (hétszilvafàs) cu buzunarele góle, s'ar lăpěda de raţoiala lor de mari domni şi n'ar dispreţui pe ţĕranii români, ca pe iobagi, în contra căreia de alt fel va fi léc, am fi putut face deja mari paşi înainte. De altcum în timp scurt vom face tóte concesiunile posibile românilor, şi atunci vom vedé“

Vedem, că el este cu unele adausuri nóue (de altcum prea nimerite) faţă de cum 'l-am dat noi în nrul trecut: el, după cum dice „Egyet.“ va forma obiect de interpelaţie în dietă.

* * *

Fóia „Mohács és Vidéke“ comunică o convorbire a bětrânului principe Ernestin Windischgrätz cu un negustor de lemne Bruck Mor din Mohacs, privitóre la proiectul de lege despre căsătoria civilă. Principele Ernestin Windischgrätz n'a luat parte la politica militantă, dar aparţine, după cum dice numita fóie, acelor magnaţi austriaci, cari au înfluinţă la curte. Convorbirea a avut loc pe Dunăre, pe care călătoriau ambii sus numíţi în o barcă spre insula Suga. Pe Bruck îl interesau mai mult proiectele bisericesci şi întrebând despre sórtea proiectului căsătoriei civile, Windischgrätz dise: Numai împěratului sě póte mulţămi, că proiectul deşi cu minoritate, a fost primit a dóua óră, deórece El a dìs membrilor casei magnaţilor din Austria: Acum vreau şi eu sě reiase proiectul. Şi prin acésta i-a reţinut dela a dóua votare. Dar cu tóte aceste aprobarea lui, cutez sě o afirm, este fórte departe; până atunci va mai înfrundi codrul de câteva ori.

La întrebarea, că pentru-ce va întârdia aprobarea, principele W. a dis, că pentru acésta sunt de vină ministrii magiari. Noi, dise principele am fi voit sě fie ministru Szapáry, căci prin acésta s'ar fi curmat agitaţiunea cu proiectele bisericesci. După ce însě Wekerle a fost primit la întórcerea sa din Viena atât de splendid, a primit el de nou mandatul pentru formarea cabinetului. Noi aprobând acum acésta am sfătuit pe M. Sa sě nu ia în cabinet pe Szilágyi, acésta tótuş s'a întêmplat, dar fără voia M. Sale. Altă causă este, dise W. că înmormêntarea lui Kossuth n'a decurs aşa, cum a fost dorinţa. Acum poţi pricepe pentru ce întârdie aprobarea.

Foile magiare reproduc acésta conversaţie cu reservă.

* * *

Alegerile pentru camera Belgiei sunt escrise pe 14 Octobre n.

Resultatul acestor alegeri va arătá că óre şi pe viitor clericalii vor rěmâné la putere ori că vor fi siliţi a se retrage dinaintea spiritului timpului şi a lăsa terenul pe sama liberalilor învingětori, ca ei sě saneze tóte acele neajunsuri, cari sub dominaţiunea îndelungată a clericalilor s'au aglomerat în Belgia.

Invingerea liberalilor se consideră învingerea spiritului de desvoltare pe tóte terenele ocârmuirei; pe când politica urmată de clericali ar fi considerată de ruginită, ne mai corěspundětóre esigentelor. Că nu s'a urmat în direcţiune sănětósă cu politica acestor din urmă se vede eclatant din raportul ministrului de esterne publicat cu trei ani mai înainte, din care resultă că mai mult decât jumětatea poporaţiunei e analfabetă, apoi a dovedit-o în mod destul de drastic stagnarea economică în care ajunsese Belgia în urma politicei clericalilor.

Liberalii au inceput campania contra clericalilor încă cu ani de dile înainte de lupta decisivă, şi dacă şi acum vor susţine acésta campanie electorală cu tot atâta însufleţire şi perseveranţă probabil că vor eşi învingětori.

Noutăţi.

Serbare scolară. „Gaz. Trans.“ scrie: In 18 Sept. s'a ţinut la scólele centr. române din Braşov, obicinuita serbare a S. Sofiii, patróna acestor scóle. După serviciul divin, la care a luat parte tinerimea scolară, corpul profesoral şi învěţătoresc, precum şi un public numěros, şi care s'a celebrat în biserica St Nicolae din Scheiu, toţi cei presenţi plecară în procesiune la gimnasiul român în a căruia sală sě oficià sânţirea apei de protopopii I. Petric şi B. Baiulescu, asistaţi de preotul Mircea şi diaconul Prişcu. După terminarea ceremoniei religióse, dl profesor Nicolae Bogdan, urcându-se pe tribună, rostí ur frumos discurs, arĕtând însěmnătatea acestei dile, în care sě împlinirà 43 de ani dela punerea temeliei gimnasiului nostru; vorbí despre importanţa sciinţei şi învěţăturei, accentuând în deosebi tăria caracterului, fără de care cultura puţin folosesce. Pentru ilustrarea acestei teme, vorbitorul aduse esemple din istorie, provocându-se îndeosebi la istoria Greciei, unde deşi cultura sě află pe un nivel atât de înalt, n'au lipsit însě trădători ca Efialtes. — Vorbirea dlui Bogdan a fost ascultată cu mare atenţiune, ér la urmă vorbitorul a fost viu aclamat şi felicitat. Mai urmà o cântare esecutată de corul studenţilor sub conducerea dlui profesor de musică N. Popovici, după care serbarea se sfîrşi, stropindu-se cu apă sfinţită publicul present.

* * *

Alegere de pretor. In congregaţia comitatensă estraordinară de Luni dl Ioan Henteş, candidat de notar public în Sibiiu, a fost ales cu aclamaţiune de pretor al cercului Sebeşul-săsesc.

* * *

Un nou binefăcětoriu al poporului român. Nu demult presa română a înregistrat îmbucurătórea scire, că un român bucovinén preotul Cocârlă şi-a donat tótă averea pentru scóla română. Acuma aflăm că un alt român brav din Bucovina şi-a testat averea la mórte-i care s'a întêmplat acum de curênd, pentru scopuri naţionale. Acesta este fostul consilier de tribunal Emilian Cozub, din Rădăuţi, despre care „Gaz. Buc.“ scrie:

> După cum suntem informaţi reposatul consilier Emilian Cozub a donat întréga sa avere mobilă şi imobilă, care representă o sumă însemnată pentru scopuri filantropice naţionale. Din venitul averei reposatului are sě se susţină o scólă pentru respândirea şi cultivarea musicei naţionale. Erede universal este numit „Societatea pentru cultura si literatura poporului român din Bucovina“

* * *

Ferestri sparte. „Gaz. Tniei“ scrie că au fost sparte patru ferestri Luni nóptea, dela scola română de fetiţe din Braşov. Făptuitorul a fost prins. După cum sě asigură, el este un profesor dela scólele publice ungouresci din Braşov. Frumos esemplu!!

* * *

Universitatea c. r. din Cernăuţi. A fost frecuentată de 350 studenţi. La facultatea teologică au fost inscrişi 56 studenţi dintre cari 47 din Bucovina, 7 din Ungaria, 1 din Croaţia, 1 din România şi un esternist din Bosnia. Facultatea juridică a fost cercetată de 214 studenţi ordinari şi 36 estraordinari, dintre cari 190 din Bucovina, 48 din Galiţia, 4 din Austria de jos, şi câte unul din Silesia, Ungaria şi România. Facultatea filosofică a fost cercetată de 21 studenţi ordinari şi 8 estraordinari între cari 22 din Bucovina, 5 din Galiţia şi 2 din România, Farmacia o au studiat 14 — După limbă au fost din numěrul total 162 germani, 108 români, 1 Bulgar, 35 ruteni, 33 poloni, 2 cechi, 5 sêrbi, 1 rus, 3 armeni, După religiune: 131 gr.-or. 3 arm. or. 64 rom. cat. 21 gr.-cat. 7 arm. cat. 8 evang. şi 116 mosaici.

* * *

Studenţii universitari din Bucuresci întrunindu-se Sâmbătă séra, au ales o comisie de dece membri, cari sě mérgă la Sinaia spre a espune M. S. Regelui incidentele petrecute Miercuri séra, despre care am făcut amintire în nrul trecut.

* * *

La Institutul de fete Oteteleşan. dela Măgurele (România) au petiţionat peste optdeci de fete, din aceste s'au admis la concurs numai trei-deci şi cinci. Lista concurentelor, cari au reuşit, va fi presentat M. S. Regelui, care va alege pe acele, ce vor fi admise definitiv în institut.

Convocare.

P. T. membrii ai „Reuniunii învěţătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului“ se învită prin acesta a participa la adunarea generală a Reuniunii. ce se va ţiné în dilele de 1 şi 2 Octobre st. v. a. c. în comuna Boiţa cu următorul

Program:

1. Participarea membrilor la serviţiul divin împreunat cu chemarea sântului Duh.
2. Deschiderea adunării şi apelul nominal al membrilor ordinari.
3. Statutorirea definitivă a programului.
4. Presentarea raportului comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală încóce şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea aceluia.
5. Presentarea elaboratelor întrate dela despărţeminte şi dare de samă critică asupra lor.
6. „Eserciţiile de stil în scóla poporală. Teoria şi practica lor, pentru anii 4, 5 şi 6 de „scólă“ de Dumitru Lăpădat, învěţător în Sělişte.
7. Propuneri şi interpelări.
8. Reconstituirea Reuniunii pe un nou period de 4 ani.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central, ţinută la 9/12 Septembre 1894.

Dr. P. Şpan m. p. vice-preşedinte. *I. Popovici m. p.* secretariu I.

Diverse.

Statistica naţionalităţilor din Europa. Poporaţiunea Europei calculată la începutul anului 1894 ajunge cifra de 380 milióne. Din acestea se vin pe Europa vestică 270 milióne, iar cele-l'alte se vin pe Europa ostică (Rusia, Polonia, Finlanda). Acéstă imensa poporaţiune se împarte după limbă şi naţionalitate astfel: I. Rasa germână 118 milióne cu următorele naţiuni: 1. germană 62 mil. 2. engleză 36 mil. 3. holandeză, flamandă şi friesică $8^1/_2$ mil. 4. svedică 5 mil. daneză $2^1/_2$ mil. norvegiană 2 mil. normană în Island, în insulele Faroe şi Shotland, 150 mii, adecă scandinavii la olaltă dau cam $9^1/_2$ mil. II. Slavii 113 milióne, cu următórele naţiuni: 1. Ruşii 79 mil. din aceştia 28 mil. sunt ruşi de Ukrania sau ruşi mici, rutheni şi ruşi albi 2. Polonii 14 mil, 3. bohemi şi slovaci $7^1/_2$ mil. 4. sêrbi şi croaţi 7 milióne, bulgari 4. mil. lusiţi sau venzi în Lauschitz-ul de sus şi de jos 130 mii III. Rassa romanică 106 milióne cu următórele naţiuni: 1. francezii 40 mil. din acestia 12 mil. provensali 2. italienii 32 mil. 3. spanioli 17 mil. 4. români 10 milióne 5. portughezii 5 milióne 6. rheto-români, rumonsii sau lădinii în Tirol şi Graubüuden 65 mii. IV. Rasa nralaltaică 19 milióne cu următórele naţiuni: 1. magiari 6 mil. 2. turcii-tatarii $4^1/_2$ mil- 3. finii $3^1/_2$ mil. 4. ugrii $2^1/_2$ mil şi anume mordvini 1,200000 zürjeni, permii şi votjacii 510 mii, cermizii 280 mii lapii 29 mii, vogulii 2 mii esceptând pre cei din Siberia 5. calmucii 130 mii, 6. samojezii 5 mii V. Rasa semitică $6^1/_4$ mil. anume: 1. evrei (adecă jidanii poloni şi snfarzii sau jidanii spanioli esceptând pre jidanii aşa numiţi eleuropaisodotta) 5 mil. 2 arabii (pe insula Malta şi Creta în Spania şi Turcia) 250 mii VI. Lett-lithvanii $4^1/_4$ mil. anume: 1 lithvanii 2 mil. şi 300 mii, 2. letţi $1^1/_2$ mil. VII Grecii $3^1/_2$ mil. VIII. Celţi $3^1/_4$ mil. anume: 1. bretonii $1^1/_4$ mil. 2. kimmeri sau valesii 1 mil. 3. irlandezii sau ersii 700 mii 4. scoţianii sau gaelii 240 mii, 5. manesii 10 mii. IX. albanezii $1^1/_4$ mil. X. Asioţii 1 mil. adecă: 1. ţigani 600 mii 2. armeni 400 mii, 3. persii împrăştiaţi prin Rusia 50 mii XI. bascii 620 mii. XII. cerchezii (adighé-i şi abchaei imigraţi în Turcia) 100 mii.

Loterie.

Miercuri, în 3 Octombre, n. 1894.

Sibiiu: 50 19 66 53 47

Nr. 733/894. [202] 2—3

Publicațiune.

In sensul § ului 124 din procedura judeaătoréscă în cause matrimoniale sĕ aduce la cunoscință publică că Maria G. Constantin din Turcheșiu, prin sentința consistorială din 12 Iuliu a. c. Nr. 3856 B. s'a despărțit total de cătră pribegitul ei bărbat George D. Tudor din Satulung.

Brașov, în 11 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Brașovului.

Ioan Petric, protopop.

Nr. 184/894. [105] 1—3

CONCURS.

In sensul grațiósei ordinațiuni consistoriale ddto 15 Februariu anul curent Nr. 1232 B. pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Nandru Vale în protopresbiteratul Devei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele parochiale sistemisate din nou la 6/18 Maiu a. c. care computându-se după calculul mediu al celor cinci ani din urmă dau suma de 282 fl. 05 cr. v. a.

In privința emolumentelor se pot lua informațiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral, și dela comitetul parochial.

Dela reflectanții la acésta parochie sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din acéstă comună spre a-și face cunoscință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 3 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Devei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb. adm.

Cancelaria advocatului
Dr. N. Olariu
[203] 2—3 se află
Strada Cisnădiei Nr. 7.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

☛ în Timișóra — Fabrică ☚

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 36—52

☛ *Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.* ☚

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		**Ghiriș**		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		**Sighișóra**		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		–	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apața		Circuléză nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Șeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—		Ocna		8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	---	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8.03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0 .—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Gyorok		10.25	—	8.20	—	6.18
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	—	8.28	—	10.24								
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Julia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58		**Cucerdea**		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39		Ludoș		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11		Oșorheiu		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		**Reghinul-săs.**		3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43			**Simeria**			5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01			Cerna			5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25			**Hunedóra**			4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10			**Brașov**		8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43			Prejmĕr		7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35			Sepși-S.-Georgiu		6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55			Covasna		4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32			**Kezdi-Oșorheiu**		4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕș-Ludoș		6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—		Țaga-Budatelic		—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—		Bistrița		—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 Sibiiu, Sâmbătă, 24 Septembre (7 Octobre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Despărţĕmintele Asociaţiunei transilvane
şi
conferinţele nóstre învĕţătoresci.

II.

Un alt împedecament al progresului reuniunilor este că: comitetele centrale nu controléză destul de serios materialul, carele vine sub discusiune în adunările generale. De regulă comitetul central ori cel al despărţĕmêntului ficséză materialul pentru adunarea generală: prelegeri practice ori disertaţiuni, şi le împart membrilor, ori apoi membrii îşi aleg după plac temele. Prin acésta comitetul şi-a făcut numai pe jumĕtate datoria.

Datoria deplină şi-ar face comitetul când ar şi censura ori şi ce prelegere practică ori disertaţiune, care are sĕ fie obiect de discuţiune în adunare.

In consecuenţă nimenea sĕ nu pótă păşí în adunarea generală fie ea districtuală, fie tractuală, nici cu prelegeri practice, nici cu disertaţiuni, până nu au trecut acele prin censura comitetului.

Numai aşa prelegetorii vor vení în adunări bine pregătiţi. Mi-a fost dat sĕ iau parte la mai multe adunări învĕţătoresci şi cu durere am trebuit sĕ constat că în multe casuri prelegĕtorii sau nu au fost de loc pregătiţi sau numai pe apucate.

Prin atari prelegeri nu profităm nimic, ci perdem timpul şi bani scumpi, ba ce e mai mult ne mai facem câte odată şi de rîs, dacă iau parte şi străini. Mai de condamnat e procedura, când prelegĕtorii se denumesc numai în adunare.

De regulă se fac critice prelegerilor ori disertaţiunilor din partea celor presenţi. Sunt bune aceste critice Ceea-ce am dorí este că: întotdéuna un membru al comitetului, carele a făcut referata asupra prelegerei ori disertaţiunei, sĕ presente şi în adunare critica prelegerei ori disertaţiunei. Nu mai aşa s'ar puté la cas de lipsă arĕta pe basa citatelor din autori că: unde a fost eronată prelegerea ori disertaţiunea.

Nimic nu trebue lăsat în voia întêmplărei mai virtos când eşim în public cu ceva. Dacă în scólă nu-i este iertat unui învĕţătoriu a merge nepregătit, cu atât mai mult în faţa unei adunări.

Dacă membrii reuniunilor sunt prea comoḑi ca sĕ-şi presente lucrările în scris, ei ar trebuí forţaţi chiar pe basa statutelor, din partea forurilor superióre.

Numai pe acéstă cale practică învĕţământul în scólele nóstre ar puté lua óreşi-care avênt, altcum şlendrianismul va mai rĕmâné încă multe ḑeci de ani în scólele nóstre. Pe calea de până aici reuniunile nu vor puté ajunge ca sĕ-şi formeze prelegeri într'adevĕr de model, nici disertaţiunile — cu puţine escepţiuni — nu vor fi în de ajuns de bine lucrate.

Alt impedecament în urma căruia lucrăm óre-cum isolaţi, este că în adunările reuniunilor nu sĕ discută aprópe de loc despre lucrările altor reuniuni din patrie şi afară de patrie. Ce bogat material s'ar pute aduce drept referată dela conferinţele învĕţătorilor săsesci din patrie ori dela renumitele reuniuni de învĕţători germâne!; Căci bine trebue sĕ ne însemnăm că în ale scólei, magistrii nostrii au fost şi vor fi mult timp scólele germâne şi autorii germani. De aceea se comit mari erori dacă în bibliotecile reuniunilor nóstre nu sĕ procură atât opuri pedagocice germane cât şi ḑiare în mĕsură mai mare, chiar şi în casul, când pe teritoriul despărţĕmêntului sunt şi numai 5—10 membrii, cari pot se consulte şi opuri germane. Prin acésta reuniunile nóstre nu ar putea decât numai sĕ profite. In urmă: tot ce s'ar petrece în sinul adunărilor are sĕ sĕ publice şi în ḑiare prin raport oficios detaiat.*)

Trecem la alte impedimente, cari până aci avéu aparenţa mai mult séu mai puţin a fi justificate, pre venitoriu însĕ ele pot sĕ fie cu totul delaturate. Voiu amintí aci numai câte-va.

Invĕţătorii, ca membrii ani de ani nu şi-au plătit nici tacsa minimală de 1 fl. v. a. la anul. Urmarea a fost că bibliotecile reuniunei, şi avêntul ei material au făcut progresul racului. Astăḑi, când salariul unui învĕţătoriu s'a ridicat la 300 fl. v. a. tacsele vor trebuí încasate fără întârḑiere fie şi prin mijlocul estrem: judecĕtoria comunală.

E sciut apoi în general că adunările atât ale despărţĕmintelor, cât şi ale reuniunilor districtuali au fost fórte slab cercetate, şi drept motiv se aducea că: epitropiile parochiali nu plătesc diurne învĕţătorilor, éră salarele erau mici. Acésta anomalie va trebuí se încete cu totul şi numai cause grave pot se mai fie motive de absentare d. e. morbul etc.

La adunările despărţĕmintelor tractuali fiecare învĕţător ar trebui să participe fără a mai pretinde ceva şi diurn. Adunările însĕ ar trebui în fiecare an sĕ sĕ ţină pre rênd în tóte comunele din tract. Numai aşa corpul învĕţătoresc s'ar pune în legătură imediată cu poporul, numai aşa ne am pute convinge în faţa locului despre rolul ce jócă fiecare învĕţătoriu în comuna sa. Numai aşa am pute cunósce lipsele poporului din fiecare comună. Corpul învĕţătoresc încă nu ar pute decât sĕ câştige prin astfel de adunări ambulante.

Fruntaşii comunelor vrênd, nevrênd ar trebui se ia parte la lucrările învĕţătorilor, şi prin acésta causa şcolară ar profita.

In cât pentru adunările districtuali avênd învĕţătorii a călĕtori mai în depărtare, casele bisericesci ar trebui se anticipe diurne învĕţătorilor pe timpul duratei lor. Aceste adunări încă au sĕ fie ambulante.

Pentru a se regula cât mai punctuos, ar fi de lipsă cea mai strictă controlă din partea forului superior bisericesc asupra activităţei despĕrţămintelor şi reuniunilor, şi fără cruţare a fi traşi la cercetare, cei ce ar mai rĕmâne indiferenti, sau cari nu şi-ar face datoria luată asupra lor. Bine ar fi sĕ sĕ audă şi alte voci,-fiind cestiunea sulevată o cestiune vitală pentru noi.

---

*) Astăḑi publicistica nóstră are fórte puţine date despre dĕcursul adunărilor învĕţătorilor, ceea-ce e daună mare.

Proiectele bisericesci în casa magnaţilor.

Dintre nóuele proiecte bisericesci, ce oblăduitorul guvern vrea sĕ le încarce pe capul nostru, s'a desbătut Miercuri, în 3 Octobre c. proiectul de lege despre esercitiul liber religionar. La şedinţa casei magnaţilor, între prelaţii celorlalte confesiuni, au luat parte şi Inalţii nostri prelaţi (Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscopul şi metropolitul nostru a plecat Marţi sara la Bpesta) şi au vorbit doi, P. S. Lor I. Meţianu şi N. Popea contra proiectului. Tot contra lui au vorbit episcopul cat. al Oradei Schlauch, patriarchul sêrbesc Brankovici, apoi conţii Szapáry şi Széchenyi, ér proiectul l'au apĕrat fostul ministru Csáky Albin, apoi ministrul Eötvös şi contele Keglevich. Episcopul reformat Szász Károly primesce proiectul, afară de partea a III-a a lui, unde sĕ tractéză despre recunóscerea neconfesionalismului.

Cuprinsul vorbirilor celor doi prelaţi ai nostri, după rapórtele foilor unguresci e următoriul:

P. S. Sa episcopul Meţian ḑice, că dispositiunile proiectului vatĕmă interesele confesiunii nóstre şi vatĕmă însaşi religiositatea. Constată, ceea ce a esprimat şi cardinalul Schlauch, că acest proiect nu e espresiunea şi pretensiunea unei necesităţi generale, unei dorinţe generale. Ci din contra: popórele creştine din patrie s'au pro-

---

FOIŢA.

Iorgovan vitézul şi Impĕratul.

(încheiere.)

Vĕḑind scorpia sângele îşi iuţi paşii ca sĕ afle de unde era acel sânge şi venia cu o falcă în ceriu şi cu una în pământ sĕ prăpădéscă lumea. Atunci puii de scorpie ḑiseră lui Iorgovan:

„Ascunde-te Iorgovane că vine mama şi vĕḑêndu-ne pe toţi te va înghiţi de bucurie“. Iar Iorgovan le ḑise: „Au nu sciţi voi că eu n'am frică de nime fără numai de un Dumneḑeu. Dar puii îl rugară tot mai mult până când Iorgovan îi ascultà şi se ascunse sub solḑii lor. Indată şi veni scorpia şi vĕḑêndu-i pe toţi, ér pe Impĕratul vulturilor mort — le ḑise: Cine mi a făcut mie binele acesta? Iar puii îi ḑiseră: un voinic mamă! Acela a fost Iorgovan cel vitéz! îl cunosc eu, şi pe unde a apucat? Spre rĕsărit ḑiseră puii. Atunci scorpia se puse în cap şi în códă şi o luă spre rĕsărit dar curênd se întórse şi spuse că nu l'a găsit, deci sĕ rugă de pui sĕ i spună că încătrău a apucat? Şi cei vei face dacă ţi om spune? ḑiseră puii. O sĕ-i dau tot ce va cere ḑise scorpia. Atunci puii îl scóseră de sub solḑi şi scorpia vĕḑêndu-l îl înghiţi de bucurie, apoi îl scóse mai frumos de cum era; şi îl înghiţi scorpia a dóua óră şi éră îl scóse şi mai frumos şi vitéz decum era Şi-l înghiţi scorpia şi a treia óră şi numai voi sĕ-l scótă afară Atunci puii se puseră pe lângă ea cu rugăminte şi numai aşa îl scóse scorpia ér afară. Atunci îl întrebă scorpia că ce caută el pe acel loc, pe unde până acuma nime nime nu au călcat? Am venit ḑise Iorgovan, se duc mere de aur Impĕratului şi cu voia lui Dumneḑeu am ajuns până aici. Sĕ-ţi ajute Dumneḑeu Iorgovane, ḑise scorpia şi îi dede buzduganul seu cel de 99 oche de fer spunêndu-i că cu acela ori unde va lovi, sĕ va sdrobi de se va face prav şi pulvere. Şi luâ Iorgovan buzduganul acela şi chemându-şi calul încălecà pe el şi porni spre rĕsarit. După-ce merse el cât merse sĕ pomeni deodată înaintea unul palat puternic făcut numai din aur şi peţri scumpe. Voind Iorgovan se deschidá pórta nu o putu căci era încuiată, atunci îşi legă calul de un pociump la pórtă şi luând buzduganul îl învêrti de vre-o câteva ori şi îl repeḑi în pórtă cu atâta putere încât pórta se făcu tótă bucăţele. Apoi intră în lăuntru dar nu vĕḑu pe nime.

Ajungĕnd el aşa dintr'o sobă întralta, în soba cea mai din fund află pe un smeu cu 12 capete durmind cu capul pe masă, ér pe masă vĕḑu un mĕr de aur jucând. Iorgovan vru se pună mâna pe mĕr, dar într'aceea mĕrul parcă scia batăl toţi sfinţii sĕ-l bată, că sĕ atinse de capul smeului, care îndată se pomeni, ér mĕrul se schimbà într'o fată frumósă.

Vĕḑĕnd smeul pe Iorgovan înaintea sa voi sĕ-l sórbă într'o lingură de apă dar şi a găsit omul căci Iorgovan îl lovi cu buzduganul în cap încât smeul ameţi.

Atunci îi ḑise smeul lui Iorgovan:

„Iorgovane! de eşti om drept eşi afară se ne luptăm voinicesce dar nu hoţesce şi nici mueresce!“ Bine, ḑise Iorgovan, mie mi tot una. Şi eşiră copii mei afară ca sê se lupte, şi sĕ înţeleseră ca sĕ se lupte d'a trânta, că i mai dréptă.

Şi sĕ luară la luptă şi se luptară şi ér se luptară de dimiénţa până la améḑi fără a sci cine va birui. Atunci smeul îşi îndoi tóte puterile şi trânti pe Iorgovan de îl băgă în pământ până la brâu! dar Iorgovan încă nu se lăsă mai pe jos, el atunci apucă pe smeu şi-l trânti de pământ cu atâta putere încât smeul se cufundă în pământ până la grumazi. Atunci îşi luă Iorgovan sabia sa cea cu dóuĕ ascuţituri şi-i tăià tóte capetele. Apoi îl dede calului ca sĕ-l mânânce. Intrând Iorgovan éră în palatul smeului află pe fata prefăcută din mĕr şeḑênd la masă: şi o întrebă că unde sunt merele de aur ce le stăpânesce smeul? Fata îi arată lui Iorgovan nesce chei ruginite şi-i spuse că cu cheia cea mai mică sĕ deschidă uşa care stă înaintea sa. Atunci Iorgovan deschise uşa şi vĕḑu o sobă mare mare, ca o lume de mare, şi în soba acea la o uşa mare vĕḑu doi bălauri cu câte 99 de capete cari stau ca pază. Fata îi spuse că acei bălauri păzesc merele. Atunci Iorgovan nu se socoti mult şi nici nu-i fu frică ci îşi luà buzduganul şi lovi bălaurii de se făcură toţi bucăţele. Erau mĕ rog Dvóstre bălaurii aceia făcuţi de aur de gândiă-i că-s chiar vii, de aceea se făcură toţi bucăţele când îi lovi Iorgovan cu buzduganul. Deschiḑênd Iorgovan şi aci uşa cu cheia cea mai mare vĕḑu o mulţime de mere de aur fórte frumósĕ; el îşi luă din ele câte îi încăpură în sin şi prin buzunare şi se duse în soba unde lăsase pe fata smeului, dar fata perise şi în zădar o caută el prin tot locul căci n'o mai găsi. Atunci încalecă pe cal şi porni îndĕrĕt. Ajungênd la scorpiă îi dede buzduganul şi-i mulţămi pentru el şi pentru tot sfatul ei, şi se lăsă cu calul la pământ in curtea împĕratului cu mĕrul. Aci descalecă, îşi lăsá calul se mérgă unde va voi, ér el se duse la Impĕratul şi-i nunţat contra lui în marile lor meetinguri. In viaţa socială s'au ivit numĕróse casuri primejdióse pentru stat, pe cari până acum le-a delăturat biserica prin preceptele ei. Multe agende au fost pre cari le-a îndeplinit biserica Delăturarea acestor casuri, îndeplinirea acestor agende acum trec în sarcina statului. El va căuta sĕ afle mijlóce spre acest scop, dar trebuie sĕ înmulţéscă gendarmeria, şi organele administrative şi justiţiare, trebuie sĕ înmulţéscă temniţele prin ceea-ce sĕ înmulţesce şi povóra statului şi cine scie, că sĕ va ajunge resultatul dorit? E fără îndoială, că dacă proiectul va devenì lege sĕ va nasce o luptă nóuă între biserică şi stat, care luptă, acum, când socialismul şi anarchia sĕ nisuiesc a triumfa, este o nenorocire pentru stat. Nu primesce proiectul.

P. S. Sa Episcopul Popea asemenea are temere, că proiectele de legi bisericesci vor turbura pacea sufletéscă şi liniscea poporaţiunii patriei. Ar fi asteptat dela guvern proiecte de legi mai bune, mai favoritóre, ér' nu ca aceste, cari produc amărăciune şi rump legătura religiósă dintre biserică şi popor.

Interesele statului nu cer acest proiect, căci ori-ce interes de al statului póte prospera pe lângă instituţiile bisericesci esistente. Divergenţele confesionale nu sĕ pot stirpi pe calea acésta, atacând tóte confesiunile. Ori-ce lege trebuie sĕ fie folositóre, dar ce folos putem astepta dela reformele proiectate de guvern: demoralisarea poporului şi nimicirea familiei. La greco-orientali instituţiile sacramentale sunt basate pe dreptul canonic. A le cassa pe aceste unilateral, nu sĕ póte, decât în un stat despotic; dacă poporul va vedea, că la încheierea căsătoriei nu are lipsă de preot, sĕ va desbăra de el, de biserică, de credinţă. De aici sĕ nasce demoralisare. Naţionalităţile, şi aşa sunt agitate şi după-ce biserica română gr.-or îşi vede atacată basa esistenţei sale: ce va fi dacă va erumpe duşmănia internă, când ne va amenința şi viforul estern. Respinge proiectul.

Şedinţa de Mercuri sĕ încheie, fără a se lua decisiune, luarea căreia sĕ amână pe procsima şedinţă, ce sĕ ficséză pe Vineri, la 11 óre a. m.

Sânţirea bisericilor din Şinca-nouă şi din Şirnea.

(Urmare.)

Din Şinca-nouă Escelenţa Sa plecà Vineri diminéţa la 9 óre, după-ce primise în audienţă comitetul parochial, carele îi aduse mulţămită pentru lucrarea sĕvîrşită. Escelenţa Sa merse de aici în trăsură trasă de 4 cai, împreună cu dl protopresbiter Traian Meţian, carele sosise încă Joi în Şinca-nouă şi funcţionase la serviciul divin al sânţirei bisericei.

La plecare poporul din Şinca nouă în haine de sĕrbătóre şi-a luat rĕmas bun prin urale puternice de „Sĕ trăiéscă". Inaintea trăsurii Escel. Sale se înşira un mândru banderiu de călăreţi, ér după trăsură urmau un lanţ de trăsuri ale onoraţiorilor din Sibiiu şi ale inteliginţii din jur.

Valea Şincei e o vale încântătóre şi locurile devin tot mai pitoresci, cu cât te apropii de munţi.

Printre aceste frumseţi ale naturei înaintà convoiul mândru până la Poiana-mĕrului, o comună de munte cu locuitori religioşi, harnici şi cu prindere.

Ací aştepta preotul Sim. Micu în ornate bisericesci, şi cu sânta evang. ér în jurul seu era o parte a intelìgenţii din Zernesci, între care amintim pe dl adv. Nic. Garoiu, Dr. Iancu Meţian, dl Grosu, mare proprietar în România şi dl medic cercual din Bran Şandru, sosiţi anume sĕ întimpine ací pe Escel. Sa. Poporul în haine de sĕrbătóre era înşirat de ambele părţi ale drumului. La întrarea Escel. Sale pe pórta de triumf se plecară praporii ér de pe o córstă tréscurile anunţau bucuria sosirii. Preotul Micu bineventà pe Escel. Sa în cuvinte căldurόse, descoperind bucuria, ce o simt credincioşii acelei comune din incidentul trecerei Escel. Sale prin comună. Escelenţa Sa rĕspunse mulţămind de cuvintele căldurόse, asigurà pe bunul popor credincios despre părintésca Sa îngrijire şi dorì acestui brav popor ca cât mai ingrabă sĕ-şi vadă terminată zidirea scólei, care acum este în curgere. Intre uralele de „Sĕ trăiéscă" între bubuitul tréscurilor şi sunetul clopotelor se făcù plecarea — dar numai până la casa dlui preot, unde se oferì Escelenţei Sale şi óspeţilor un dejun.

Sosirea la Zĕrnesci a fost la $12\frac{1}{2}$ óre. Primirea, ce s'a făcut Escelenţei Sale a fost strălucită. Pe ambele părţi ale drumului erau puşi brăduleţi, cari se încheiau cu o frumósă pórtă de triumf, de lăturile căreia fâlfăiau mai multe prapore. De ambele părţi erau înşiraţi copii de scólă şi popor, ér lângă pórta de triumf aşteptau în ornate bisericesci cu sânta evangelie preoţii Ioan Dan şi I. Strevoiu, şi în jurul dênşilor se afla multă inteligenţă din Braşov şi jur. Domnul preot Dan, după-ce Escelenţa Sa sărutà sânta evangelie, ţinù următórea vorbire de bineventare:

Escelenţa Vóstră Inalt Preasânţite Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Ne-am adunat şi de astădată aici cu mic, cu mare, — tĕner şi bĕtrân, ca sĕ Vĕ dovedim, că poporul nostru în totdeauna a fost alipit cătră maica biserică şi principiile ei şi totdeauna şi cătră capul bisericei nóstre.

Escelenţă! Dacă V'aţí împărţit bine timpul ca tot din 8 în 8 ani sĕ Vĕ milostiviţi a ne onora cu Preaînalta presenţă a Escel. Vostre, apoi fie! — eu doresc şi cu mine întreg poporul ca bunul Dumneḑeu sĕ Vĕ ţină întreg şi sănătos ca sĕ faceţi încă cel puţin 5 întocmiri de felul acesta, pentru ca sĕ puteţi conduce Maica biserică cu acel zel, cu aceea abnegaţiune şi curagiu ca şi până acum. — Trăéscă Escelenţa Sa Inalt preasinţitul Archiepiscop al Transilvaniei şi metropolit al românilor din Ungaria şi Transilvania, Prea bunul nostru archipăstor la mulţi, mulţi ani!

Escelenţa Sa rĕspunse în termini călduroşi şi mişcători, accentuând, că mulţămesce lui Dumneḑeu, că după 8 ani de ḑile póte cerceta éraşi acésta comună, ai cărei locuitori şi credincioşi harnici dovedesc ḑi de ḑi progres şi ţin cu sânţenie la biserică şi instítuţiunile ei. Ii asigură de preaînalta sa ocrotire şi dete binecuvêntarea archierésca.

In uralele nesfĕrşite ale mulţimei si în sunetul clopotelor dela biserici ajunse Escelenţa Sa la locuinţa protopresbiterului dlui Traian Meţian, unde descinse. Imediat primì acolo pe preoţimea cercului Bran, cu care Escelenţa Sa se întreţinu mai mult timp, orientându-se despre situaţiunea şi starea diferitelor comune bisericesci şi despre starea şcólelor. Escelenţa Sa primì apoi deputaţiunea din Braşov. Dl protopresb. Ioan Petric adresà Escel. Sale cuvinte căldurόse de bineventare, rugându-l ca în curênd sĕ aibă fericirea a saluta pe Escel. Sa în Braşov. Escel. Sa rĕspunse mulţămind de atenţiunea manifestată şi dându-le binecuvêntarea archierésca se întreţinu cu dênşii mai cu samá despre cestiunile scolare din Braşov. Escel. Sa primì şi se întreţinu în mod afabil cu dl Ioan cav. de Puşcariu, jude de curie în pens. — După acésta merse şi cercetà sânta biserică, unde 'l asceptau credincioşii din Zernesci. Biserica deşi e vechie, de pela jumĕtatea secolului 16-lea, e în stare fórte bună, spaţiósă şi bogat ornată.

Apoi făcu Escelenţa Sa visită la dl Dr. Iancu Meţian, unde se afla şi numărósa familie a dlui Grosu, mare proprietar în România; la dl adv. Nicol. Garoiu, la dl paroch Ioan Dan şi la dl jude cerc. Penciu.

La órele $2\frac{1}{2}$ se dădù la dl protopresbiter un prânḑ bogat aristocratic Mai participară la masă, afară de óspeţii sibieni P. O. D. DD. protopresb Ioan Petric, Iuliu Dan, Bart Baiulescu, V- Voina, I. Dan N. Garoiu, Dr. Ioan Meţian ect. Primul toast îl ridică Escel. Sa pentru dl protopresbiter, carele a arĕtat atâta ospitalitate. Escel Sa ridică apoi păharul pentru Preasânţitul domnepiscop al Aradului Ioan Meţian, frate de luptă pentru interesele bisericei şi ale némului nostru. La aceste toaste rĕspunse dl Traian Meţian, mulţămind Escel. Sale de cuvintele măgulitóre şi bucurându-se de a-l puté avé óspe. Tot astfeliu mulţămì şi dl Dr. Ioan Meţian, fiul Preasânţitului domn episcop. La acésta ocasiune mai ţinu dl Nicolau Garoiu un toast cam de următoriul cuprins:

Escelenţa Vóstră, preavenerabili părinţi! domnilor!

Póte că nici nu este timpul, ca sĕ me pronunţ şi eu încă acuma, ér dacă totuşi o fac acésta, me cred îndreptăţit, ca unul care fac parte din locuitorii acestei comune, care astăḑi are deosebita norocire a saluta acuma a doua óră în mijlocul sĕu, deşi numai în trecere, pe Esc. Sa şi îmi împlinesc deci numai o plăcută dorinţă, când folosesc acéstă ocasie spre a da espresiune simţemintelor, de cari este pătruns poporul acestei comune.

Domnilor! Eu ţin presenţa Esc. Sale în mijlocul credincioşilor sĕi, de un act important, de un eveniment chiar, ce de o parte ne umple inimile de bucurie, ér de altă parte ne insuflă curagiu; nu sunt eu în stare a descrie destul de fidel psichologice impresiunile ce le simţim în presenţa Esc. Vóstre şi me voi folosi deci de o asĕmănare, care sper, va putea mai bine chiarifica aceea ce prin cuvinte potrivite nu-mi succede.

Precum membrii unei familii, care aşteptă cu dor re'ntórcerea şi sosirea capului sĕu, tresar de bucurie la vestea că capul familiei vine acasă, ér la sosirea lui îi es înainte, îi sărută mâna, îl îmbrăţişéză şi în estasul lor de bucurie încétă chiar şi cuvintele, tocmai aceeaşi bucurie simte şi poporul din acéstă comună, când în mijlocul seu Ve póte saluta pe Esc. Vóstră.

Presenţa Esc. Vóstre însĕ în mijlocul poporului credincioc este totodată şi un act de încurajare, trăim în împrejurări puţin favorabile pentru noi şi precum chiar şi membrii unei familii în absenţa capului sĕu în afaceri de importanţă mai mare nu sunt siguri, dacă pentru ajungerea scopului dorit au şi nimerit calea şi mijlócele cele mai bune şi în astfeliu de împrejurări un cuvênt al capului familiei, arată calea cea adevĕrată ér dacă sĕ află faţă cu un act deja împlinit consimţĕmêntul capului familiei insuflă fiecăruia nouă voie, nouă putere, nou curagiu de a merge mai departe pe calea cea bună; întocmai aşa presenţa Esc. Vóstre în mijlocul poporului sĕu credincios îi inspiră acestuia îndoită putere de a ţiné strêns la datinele cele bune ereḑite, şi cu deosebire la biserica sa, căci alipindu-se cu devoţiune bisericei, prin ea îşi va păstra nevătĕmat limba şi naţionalitatea sa; presenţa Esc. Vóstre va întări tot mai mult pe poporul nostru în speranţa unui viitor din ce în ce mai bun şi mai mulţămit.

Sub impresiunea acestor plăcute simţĕminte Ve dorim Esc. Vóstră, ca sĕ trăiţi în deplină sănătate încă mulţi ani!

După masă primì Escelenţa Sa pe membrii comitetului parochial şi pe corpul invĕţătoresc. Escel. Sa se întreţinu, punĕnd diferite întrebări despre afacerile bisericesci şi scolare şi le mulţămì de sentimentele descoperite.

La 6 óre damele române din Zĕrnesci şi din România, care petreceau în Zĕrnesci, au făcut visită Escel. Sale. Amintim aici pe damele: Lena Meţianu, Mariţi Garoiu, Elisa Grosu, şi Aurelia Lupescu. Escelenţa Sa primi apoi pe marii proprietari din România dnii: Ioan şi George Grosu.

Frumósa societate rĕmase mai mult în conversaţie cu Escel. Sa. Dl Isaia Popa, corul şi membrii ai corului esecutară mai multe cântări frumóse.

Sâmbătă diminéţa la órele 8 plecà Escel. Sa salutat de uralele credincioşilor. In comuna Tohanul vechiu fu salutat de par. Thomas şi de dnii învĕtători cu copii de scólă, ieşiţi spre întimpinare în haine de serbătóre.

Deosebit de frumósă primire s'a făcut în Tohanul nou. La o parte a rîului erau învĕţătorii cu copii de scólă, cari băteau cu flori mândre în trăsuri, ér de altă parte a rîului erau credincioşii acestei comune în haine de serbătóre cu prapori în frunte. Tóte femeile şi fetele cu buchete de flori. Părintele Ilariu Plotogea, după ce presentà Escel. Sale sânta evangelie rostì următórea vorbire:

Escelenţă, Inalt Prea Sânţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Timpuri grele au venit asupra nóstră, nori grei şi negri planéză pe orizontul vieţii poporului nostru românesc; astfel că numai fórte arareori póte străbate şi la noi prin pătura grósă câte o rază de lumină, numai arareori ni se ofere câte o ḑi, când sĕ ni se înseninéze şi nouĕ fruntea si sĕ ni se încălḑéscă şi nóue inima.

Una din aceste ḑile rari este ḑiua de aḑi.

Dacă astăḑi ne vedeţi adunaţi aici, în acest loc, îmbrăcaţi în vestminte de sĕrbătóre, dacă in aceste momente feţele nóstre sunt vesele, apoi acésta provine din înpregiurarea, că Vĕ vedem în mijlocul nostru, vedem pe archipăstorul nostru sufletesc, carele, suntem convinşi, că ne iubesce şi lucréză pentru binele şi fericirea fiilor sei.

Deaceea dăm espresiune bucuriei nóstre, ḑicêndu-Vĕ un: „bine aţi venit!"

Din parte-ne Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a primi omagiele nóstre, se binevoiţi a primi asigurările nóstre de alipire, de iubire şi supunere fiiască, ce Vĕ prăstrăm, sĕ binevoiţi în fine a ne lua şi pe viitor ca şi până aci sub ocrotirea şi scutul părintesc al Escelenţei Vóstre

Sĕ trăiţi Escelenţă la mulţi ani!

Adênc emoţionat de priveliştea încântătóre şi de cuvintele pătrunḑĕtóre ale dlui paroch Escel. Sa rĕspunse, mulţămind de ovaţiunile făcute, Prin rêvnă creştinéscă, prin înţelegere bună şi prin sprigin reciproc se pot promova interesele nóstre. Asigură despre Inalta Sa purtare de grige şi speră, că vor veni şi timpuri mai ticnite pentru noi românii. Toţi înse sĕ ne împlinim datorinţele în sfera de activitate spre al nostru bine şi spre binele comun. Urale puternice de „sĕ trăéscă" fu rĕspunsul la cuvintele Escelenţei Sale, apoi Escel. Sa primì o mulţime de buchete frumóse de flori.

Pe hotarul comunei Sohodol, unde se înalţă poetic vila d-lui Ioan cav. de Puşcariu, era ridicat un arc de triumf ér în juriul lui era adunat poporul din Sohodol şi comunele învecinate. Aci asteptau în ornate bisericesci

---

dede merele, cerênd dela el ca sĕ-i dea fata şi împĕrăţia după cum s'a făgăduit.

Şi vĕḑênd Impĕratul merele de aur cum erau de frumóse numai potu de bucurie, el îşi chemă fata şi-i arătă merele de aur şi pe Iorgovan, care le adusese, ḑicêndu-i că acela va fi soţul ei. Fata vĕḑênd pe Iorgovan îl cunoscu şi-i ḑise: Acesta e voinicul care m'a atins cu mărama pe la ochi şi mi-a furat inelul, acesta e, şi eu voiu fi a lui şi el va fi al meu. Şi se sărutară şi se îmbrăţoşară de îi rîdea inima împĕratului de bucurie.

Şi făcură Dómne-o nuntă mare boerésca şi un ospĕţ, la care a fost chemaţi toţi craii şi împĕraţii din lume. Şi a ţinut veselia 7 ḑile şi 7 nopţi încheiate.

Eu încă am fost chemat la nunta acea şi m'am ospĕtat şi eu la masă cu craii, şi am jucat hora cu Impĕrătésa şi de acolo dela nuntă m'am grăbit sĕ ajung acasă şi am încălecat

Pe un cocoş
Sĕ nu viu pe jos
Şi m'am suit pe o cóstă ruginósă
Şi vĕ spusei povestea mincinósă,

Auḑită şi scrisă în Remetea-Pogănici.

d-nii preoți: Leonte Pușcariu, George Tisca, D. Tatulea, G. Babeș și Iosif Runcean. Dl Leonte Pușcariu adresà Escelenției Sale următórea vorbire:

Escelența Vóstră Inalt Prea Sfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Sosirea Escel. Tale în sinul comunelor brănene a umplut inimile locuitorilor credincioși de cea mai mare și rară bucurie; dovadă, că Escelența Ta așa iubesci credincioșii, ce provedința Dumnedeéscă Ți-a încredințat spre păstorire, încât și sub cele mai aspre anotimpuri, ba chiar și cu risicul sănătății, scii da mângăere sufletéscă și în cele mai estreme granițî ale Archidiecesei. Fii incredințat Escelență, că credincioșii, ce Te primesc astădi, Te iubesc, stiméză și venerézä cu inima recunoscĕtóre, pentru meritele, ce le ai pentru biserică și națiune.

Dee Atot puternicul Ddeu, ca deplin sănĕtos sĕ trăesci încă mulți fericiți ani pentru binele și fericirea bisericei și națiunei nóstre.

Sĕ trăiéscă Escel. Sa!

Escelența Sa rĕspunse în termini călduroși, dicênd, că se bucură, că a putut sosi și în aceste locuri, unde evlavia și simțul religios al credincioșilor se manifestă puternic. Mulțămesce pentru primirea căldurósă și dădu archieréscă binecuvêntare

Invitat de Ilustr. Sa dl Ioan cav. de Pușcariu Escelența Sa descinse în vilă. Merse apoi la mormêntul rĕposatei de pie aducere aminte, a soției d-lui cav. de Pușcariu, unde făcu molitvă; ér după acest act mișcătoriu și isvoritoriu de lacrimi Escelența Sa și óspeții fură invitați la un dejun bogat.

Vrednicul bărbat, dl cav. de Pușcariu retras în pensiune ia parte la tóte actele vieții nóstre românesci și cetățenesci. Dela grădina sa de pomărit iau esemplu țĕranii, în afacerile comunale dă directiva, și esemplu dă în economie, astfeliu, că dênsul, care se ocupă mult și cu scrieri literare, în mijlocul acelor locuitori este un esemplu de rară activitate pe tóte terenele.

Dupâ-ce óspeții mai admirară lucrurile naturei și artificiale, convoiul se puse în mișcare spre comuna Moeciu.

(Va urma.)

Noutăți.

Esposiția de vite și póme aranjată de „Reuniunea română de agricultură“ în Seliște a fost deschisă conform programului, Joi în 4 Oct. în presența unui public numĕros. Precum ni-se scrie, ambele esposiții sunt reușite și bine arangiate. Cu deosebire e bogată esposiția de póme.

⁂

Proces de aderență. In 2 Octobre s'a pertractat un nou proces de aderență la Cluș. Adresa a fost publicată în „Tribuna“ pentru dl Aurel C. Popovici și subscrisă de Solomon Haliță și soți, cari sunt în România. Astfel au fost acusați Balteș și Popa Necșa dela „Tribuna“ și declarați de vinovați, ér tribunalul a adus sentința următóre: A. Balteș e condamnat la 3 luni temniță ordinară; I. P. Necșa la 2 luni temniță ordinară, și suportarea speselor de 34 fl. 63 cr. în solido. Din cauțiunea „Tribunei“ se confiscă 500 fl. Sentința sĕ fie publicată în fruntea foii în „limba statului.“

⁂

La procesele de presă ale „Dreptății“. „Dreptatea“ scrie, că dl. Ioan Nedelcu advocatul apĕrătoriu al dlui Dr. Branisce a predat tribunalului din Timișóra „escepțiunea de competență“ contra decisului tribunalului prin care s'a defipt pertractarea finală pe 11 Octombre n. In numitul act se escepționéză mai întâiu, că din greșală s'a citat dl Branisce pe 11 Octombre fiind-că nu Dsa este redactorul responsabil al diarului „Dreptatea“, care apare regulat de douĕ-ori pe sĕptămână; al doilea, că actul de acusă nu circumscrie prescris delictele, fiind vorba mai de 12, mai de 14 casuri de agitație contra naționalității, mai de 10 mai de 8 casuri de agitație contra autorităților publice, ér' în acusă obvin 16 casuri de agitație contra naționalității etc. etc. alt treilea, că terminul nu e ficsat în înțelesul procedurei de presă de presidentul tribunalului, ci de tribunalul ca juriu de presă și al patrulea, că instrucția e mancă, fiind-că nu s'a dat loc recriminațiunilor legale ale acusatului, nu a fost provocat sĕ numéscă martori și esperți, nu s'a estins cercetarea și asupra autorilor estradați (profesorii de la universitatea din Iași) etc. E probabil, că în urma acestui recurs se va amâna pertractarea primei serii de procese de presă, intentate diarului nostru, încheie „Dreptatea“.

⁂

Adunarea reuniunii „culturale“ F. M. K. E. s'a ținut în 2 Oct. a. c. în Neutra. Foile laudă vorbirile episcopolui Bende și a presidentului conte Károlyi, în cari se face alusiune la evenimente de-ale politicei militante. Adunarea a decis între altele:

sĕ se înființeze pe lângă cele 30 kisdovuri 12 în comitatelele Neutra, Neograd, și Trencin (toți slovaci).

sĕ se împartă 80 premii de câte 50 fl. pentru învățarea limbei magiare;

sĕ se subvenționeze cu 2000 fl. scóle comunale și confesionale cu limbă de propunere magiară;

sĕ se împartă cărți de rugăciuni în preț de 100 fl. între locuitori, fără deosebire de religiune;

sĕ se subvenționeze cu câte 200 fl. cele patru foi „patriotice“ magiare dintre slovaci;

sĕ se continue trimiterea orfanilor slovaci între magiarii de pe pustele Ungariei;

sĕ se subvenționeze societățile magiare teatrale din partea locului cu 1000 fl., și

sĕ se înființeze în fiecare centru biblioteci magiare etc.

Și totuși foile magiare au obrăsnicia a susținé că nu sĕ propagă pe tóte căile magiarisarea.

⁂

Ardelene în asilul „Elena Dómna“. Intre cele 34 de eleve, cari au fost primite anul acesta în asilul „Elena Dómna“ din Bucuresci, sĕ află trei ardelene: Adelina Barcian, Otilia Comșa și G. Domide, ai căror părinți sunt închiși în temnița unguréscă din Vaț.

⁂

Protestul universitarilor din Bucuresci. Studenții universitari adunați în sara de 16 Septembre v. în localul societății studenților universitari „Unirea“ decid:

1. A se protesta energic pe diferite căi contra barbariilor neaudite, sĕvêrșite de poliție în sara de 14 Septembre, cu ocazia manifestației de simpatie și iubire făcută studenților din Transilvania și celealalte țĕri subjugate;

2. A se trimete o telegramă M. S. Regelui prin care sĕ se descrie acele scene regretabile, sĕ se protesteze contra guvernului și sĕ se céră eliberarea studenților arestați:

3. A se trimite o delegație de 5 la D. rector al universității;

4. A se publica o declarație prin care sĕ resping atacurile mîrșave ale unor diare care acusă studenții, că s'au făcut instrumente de partid;

5. A se țıné Duminecă. o mare întrunire publică în capitală.

6. A se publica o declarație a tuturor studenților funcționari, prin care sĕ se spună, că în casul când unul din ei ar fi persecutat sau depărtat din funcțiune pentru că s'a amestecat și a lucrat „independent“ în cestiunile studențești, toți în corpore vor demisiona;

7. A se redacta un manifest către țară;

8. A comunica și supune semnăturei tuturor studenților acésta resoluție, pentru a se constata că mișcările din urmă sunt pure studențesci;

9. Pentru îndeplinirea acestora sĕ alege o comisie de 5, compusă din dnii C. Acsente, Botescu, Gâdei, A. Mușătescu și Petre Petrescu.

⁂

Statistica României. Diarele din România scriu că D. N. A. Alecsandrini după dece ani de muncă a terminat o lucrare fórte importantă: Statistica României, ce va apăré în curînd de sub tipar.

In cele dóuĕ volume mari aprópe de 68 cóle se va găsi statistica generală a întregei țĕri cu începere dela anul 1859, data unirei principate lor și până în present. Ministeriul scólelor a incurajat pe autor abonându-se la un însemnat numĕr de esemplare.

⁂

Ministrul a dis'o. Foile magiare scriu următórea istorie. La Zlatna (Ardél) s'ar zidí acum cale ferată, dacă s'ar puté. Nu pot însĕ, pentru că poporul se opune primpretorului esmis și gendarmilor și pretinde, ca sĕ se pletéscă înainte rescumpĕrarea pământului, zidirile și pomii ce se vor nimicì proprietariului, preste a cărui avere va trece calea ferată. Primpretorul înzădar asigură poporul sĕ fie liniștit, că negreșit i-se vor da banii și va fi mulțămit cu tóte, căci corifeii mai gurareți ai poporului obiecționau:

— Scim noi mai bine de cât domnul, un domn mai mare ni-a spus nouĕ, că să nu lăsăm a se zidi cale ferată pân' atunci până când nu ni-se plătesce ce ni-se cuvine.

— D'apoi cine v'a spus?

— Deu nouĕ ni-a spus Béla Lukàcs, ministrul căilor ferate.

Pretorul a căscat gura. In popor însă se susține acéstă scire.

Foile magiare susțin că agitatorii valachi au făcut acéstă posnă ministrului căilor ferate. Acum caută sĕ pună mâna pe acei agitatori.

⁂

O fóie rusécă despre congresul demografic din Budapesta. Diarul rusesc „Moskovskija Vjedomosti“ sub titlul „Ospitalitatea magiarilor“ scrie o notiță, care de sigur îi va supĕra pe nobilii civilisatori ai Orientului. Étă notița: „Este sciut, că nu de mult s'a ținut în Budapesta un congres de higienă și demografie, la care au luat parte mulți savanți strĕini. Fiind-că magiarii, prin purtarea lor prea îndrăsnéță, au făcut o fórte rea impresiune asupra streinilor, despre ceea ce s'a scris articoli în presa din strĕinătate, consiliul orășenesc al Budapestei, pentru a rehabilita lucrul, a fost hotărît, sĕ dea banchete pe cheltuiala orașului. Banchetele aceste le-a plăcut așa de mult arangiatorilor, încât în fiecare di dedeau câte unul. In decursul lor sĕ petreceau scene urîte: participanții sĕ furau unul pe altul. Pricinuitorii acestor scene erau diariști magiari de origine jidovi. Așa între altele la o cină dată de milionarul Saxlehner s'au furat pahare și diferite obiecte de masă. La ultimul banchet au dispărut 52 mantale de-ale strĕinilor, ér orașul a fost silit sĕ reîntórcă păgubiților mantale nouĕ“.

⁂

O nóuă țară producĕtóre de cereale. Diarele finanțiare din Paris ne aduc scirea că mai mulți agricultori englezi cu capitaluri fórte importante s'au organisat a esploata provincia Kilkuya situată în posesiunile britanice din Africa orientală. Acésta regiune, dic numitele diare, presintă condițiuni fórte favorabile pentru o muncă agricolă identică cu aceea Europénă. La Londra s'au primit deja mustre de grâu și de orz cari au fost declarate ca avênd o calitate cu totul superióră. Actualmente se proiectéză construirea unui mic drum de fer care sĕ înlesnéscă comunicația cu marea și cu Europa. Peste doi sau trei ani acest drum de fer va fi gata.

Agricultorii nostri, adaugă „Curierul financ“, care scrie aceste, trebue sĕ se prepare a lupta și cu acésta nóuă țară. După grâul Indiilor, al Australiei, al Argentinei, étă acum că trebue sĕ luptăm și în contra grâurilor din Africa Engleză.

Esposiția cooperatorilor români din Bucuresci.

Un visitator din Brașov al esposiției cooperatorilor români, ne scrie despre esposiție următórele:

Scie-sĕ, că esposiție însĕmnéză presentarea manufacturelor și a productelor înaintea lumii din acea țară, precum și înaintea lumii care ar veni din alte țĕrii, va sĕ dică: presentarea la mii și milióne de individi. Acesti vizitatori atrași de gustul manufacturelor și al productelor le vor cumpăra sau vor face comande. In felul acesta s'a vĕdut, că celce a espus manufacturele sale a câscigat musterii de unde nu a visat de oparte, de alta el va primi — dacà va merita — dela juriul esposiției o diplomă, de un bun sau de un distins industriaș. Astfel devin meseriașii cunoscuți și distinși față de alți industriași de specialitatea acea.

Anglia mai întâi și după acea Franța au înțeles ce folos póte aduca o esposiție și ele au început în acest secol mai întâi înființarea esposițiunelor. La aceste esposițiuni au participat și streini din tóte părțile lumii. Se scria că esposițiunea din Paris din anul 1878 a fost cercetată într'o di de 282,000 de persóne.

Folosul ce-l are individul dela o atare esposiție dacă o va visita, este fórte mare: el va găsi acolo materie abundentă, care sĕ-l intereseze; va vedea cât a progresat lumea pe tóte terenele éră în specialitatea sa va vedea ce progres s'a făcut.

O esposiție pune la vedélă uriașele progrese, cari sau realisat din timp în timp pe tóte terenele activității omenesci.

Esposiția cooperatorilor români din Bucuresci este românéscă, deși au espus și câteva persóne cu nume germane cari sunt sudite ale României și în vre-o dóue pavilóne și streini, din Austro-Ungaria, Germania și Franța.

România, mai precis dis președintele cooperatorilor români meritatul dl D. Butculescu a cutezat a deschide încă la anul 1883 în Bucuresci o esposiție de 675 esposanți, la anul 1884 în Iași de 750 esposanți, la anul 1887 în Craiova de 860 esposanți și a 4 esposiție în acest an e deschisă la Bucuresci cu 1300 esposanți. Cifrele constatéză progresul. Eșit-a România la têrg europén cu manufacturele și productele sale. pentru ca sĕ vadă lumea cât a înaintat pe terenul industrial. România a făcut esposițiuni de produsele industriei mari și a celei mici din România.

Industrie mare și mică în România? vor intreba nemții și magiarii. Și le va rĕspunde dl Kotzebue, care a descris Moldova: „A, este o satiră! Nu cunosc eu pre români, cu cari am viețuit atâța ani în Moldova, că orașele lor sunt orientale? Pot românii se presenteze: Islice, giubele, solovari pantofi și teliuri de feliuri de blăni, cari le lucrau în mod fin, însĕ cu productele industriei mari și mici, nu sĕ vor putea presenta, fiind-că acestea nu s'au putut învĕța în 20 de ani de când am părăsit eu România.

Așa sĕ póte dice despre un alt ném, pre români însĕ i-a cunoscut și dl. K. de talentați și de nesdraveni. Ei în 20 – 30 de ani trecuți au dat atâța artiști recunoscuți de Europa cultă. Românii în 20—30 de ani au format o armată, ca a ori cărei puteri europene. Are comunicațiuni; căi ferate și justiție, ca ori și care stat cult. Românii cu productele lor concuréză pe piețele Europei cu statele bĕtrâne. Astfel fiind, ei cutéză a sĕ presenta lumei culte și pe terenul industrial, și vor eși lăudați.

Esposița a 4. a cooperatorilor români s'a deschis pe cel mai renumit și plăcut teren al Bucurescilor: în Cismegiu.

Esposiția actuală este cu totului tot altă, decât cea din anul 1883 când participase numai 675 esposanți, acum acest numĕr este îndoit. Intocmirea ei este cu totului tot altă de cât atunci încât nu sĕ póte asĕmena, fiind-că intocmirea de acum este cu mult mai clară și generală, de cât acea.

Locul pe care sĕ află deschisă esposițiunea, un loc mare, frumos, sĕ presentă ca o splendidă grădină. Clădirile, cari sĕ vĕd pe acest loc cuprind productele și manufacturele românilor și puține ale streinilor.

Vederea esposiției din depărtare e atrăgĕtóre, ea are diferite pavilóne.

(Va urma).

Avis.

La dorința inteleginței din Ocna Sibiiului, adunarea generală a despărțĕmêntului IV al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ convocată pe 7 l. c. *se amênă cu 2 septemâni, pe Duminecă 21 l. c. st. n.* când negreșit se va ține tot cu programul publicat

Sibiiu, 5 Octobre, st. n. 1894.

Direcțiunea despărț. Sibiiu.

Anunț.*)

Planuri pentru iconostase bisericesci

Gratis.

Subscrisul fiind condamnat la închisóre de 3 luni pentru o adresă de aderență către condamnații „Replicei“ și începêndu-mi osînda în 23 Sept. a. c. fac cunoscut tuturor celor interesați că m'am decis a compune

Gratis.

planuri pentru iconostase bisericesci pe timpul cât voiu sta închis, pentru ori-care biserică română fără deosebire de confesiuni, unde va fi lipsă și voiu fi recercat.

Cei interesați pentru astfeliu de planuri vor avea a mi trimite:

1. Dimenisiunile cât e de larg și înalt spațul unde e a se construi iconostasul.
2. In ce stil doresc ca sĕ fie esecutat.
3. Până la care sumă de bani ar putea sĕ sĕ ridice prețul iconóstasului, dela care sumă apoi e a sĕ trimite anticipando $^1/_2$ $^0/_0$ ca spese pentru material, pachetat și porto postal la adresa Ioan Baciu, preot-pictor bisericesc, în Cluș (fogház).

---

*) Celelalte jurnale române de asemenea sunt rugate a publica acest anunț.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“ nr. 18 cu următoriul sumariu:

„Secretarul și bucătarul“ de Scribe și Mélesville — „Venețiana“ de O Bocca — „Profesorul Iordache de Marg. Moldovan — „Intre risipuri II“ de T. Bocancea — „Un tablou“ de I. E Prodan — „Epígrame“ de I. Cândea — „Rămurele, Tinerimea română“ Silv. Moldovan — „Uituri (chiuituri)“ de I. G. — „Feliurite“ de ⁂

— „*Vatra*“ nr. 18 cu următoriul sumariu:

„Sorbona. Tipuri Bucureștene“ de St. Basarabeanu. — „Elada“ (poesie) de B. Hetrat. -- „Mara“ de I. Slavici „Rîs și plâns“ (poesie) de D. R. Roseti. — „Mihnea-Vitézul“, Basm de D. Stăncescu. — „Minerii“ (poesii) de P. Zosim. — „Preotul Ioan Macaveiu“ de I. Laurențiu. — „Sigmaringen“ (poesie) de V. D. Păun. — „Sfîrșitul lumei“. De Camille Flamarion (traducție de) I. C. Macsim. — „Din drum“ (poesie) de Virgiliu N. Cișman. — „Ḑi aniversară“ după Dykens de E. Florescu. — „Când am plecat“ (poesie) de G Murnu. — „Snóve“ de D. Stăncescu. — „Iléna dela Móră“ (poesie) de L. Dauș. — Fel de fel de ⁂

Ilustrațiunile: Subsrierea unui contract de căsătorie în Spania. — In primăvara vieței. — Venețiana. — Preotul Ioan Macaveiu. — O Idilă. — O scólă în Arabia. — O sărbătóre în Veneția Cerb biruit.

Diverse.

Japonia. „Revue scientifique“ nr. 3 dă următórele amĕnunte despre Japonia după statisticele japoneze:

Japonia are o suprafață de 382410 kilometri pătrați Impĕrăția se împarte în 47 de districte cu 12.589 de comune. La sfîrșitul anului 1881 avea la 40.668.000 locuitori.

In Japonia sunt 6 orașe cu câte mai mult de 100.000 locuitori și 11 cu câte mai mult de 50.000. Strĕinii sunt puțini (9500, din cari 5344 chinezi). Mulți japonezi învață în scólele superióre din Statele-Unite și anume 1604, Anglia 59, Germania 122, Rusia 19, Francia 23, Italia 5 etc.

Urez se lucréză pe 25.500.000 hectare și ceaiu se produce pe an, 26.000.000 kilograme. Printre productele industriale trebue sĕ cităm țesăturile de mătase, de bumbac etc. în valóre de 165 milióne pe an și olării (porțelan etc.) în valóre de 14 milióne.

In 1891 s'au esportat mărfuri în valóre de 397 milióne lei dintre care 155 de milióne pentru Statele unite, 28 milióne pentru Anglia, 75 milióne pentru Francia, 340.000 pentru Belgia. S'au importat mărfuri pentru 314 milióne, din care 25 de milióne din Statele-Unite, 99 de milione din Anglia, 14 milióne din Francia și 3 milióne 500.000 din Belgia.

Sunt 27.898 de scoli care au 71.181 de profesori și 4549 profesóre, în scoli urméză 3,224,014 copii din cari 2,228,425 băeți.

Nr. 724/894 [206] 1—3

EDICT.

Maria Fleaca de legea gr. or din Apoldul-inferior, protopresbiteratul Miercurei, care de preste 5 ani de ḑile a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Moise Urs de legea gr.-or tot din Apoldul inferior; și a pribegit în lume fără a sĕ sci locul ubicațiunii ei, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat ei de bărbatul sĕu, sĕ va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea, la 21 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Miercurei.

Ioan Droc,
protopop.

Nr. 453/894. [207] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învĕțător adjunct (eventual învĕțătorésă) sistemisat la scóla română gr.-or din Viștea superióră protopresbíteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 200 fl. v. a care se acopere din repartițiune și se solvesce în patru rate decursive din cassa bisericei, cuartir și lemne pentru foc.

Alesul învĕțător va provedea și instrucțiunea în scóla de repetițiune.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 18 Septembre 1894.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea m. p.,
protopop.

Nr. 718/753 1894 [208] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la școlele confesionale gr.-or române din jos semnatele comune, în protopresbiteratul Brașovului, prin acésta se escrie concurs cu terminul 15 ḑile dela prima publicare.

1. Zizin, cu salariu anual 300 fl.; dela popor prin repartiție 100 fl. din fondul bisericei 150 fl. și venitele cantorali 22 fl. 10 cr. și colecta benevolă 28 fl. și cuartir liber.
2. Feldióra, cu salariu anual 300 fl. prin arunc și dreptul de pășunit 6 vaci și relut de cuartir 25 fl.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, vor avea a asterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral..

Brașov, în 15 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Brașovului în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 184/894. [205] 2—3

CONCURS.

In sensul grațiósei ordinațiuni consistoriale ddto 15 Februariu anul curent Nr. 1232 B. pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Nandru Vale în protopresbiteratul Devei, se escrie concurcu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele parochiale sistemisate din nou la 6/18 Maiu a. c. care computându-se după calculul mediu al celor cinci ani din urmă dau suma de 282 fl. 05 cr. v. a.

In privința emolumentelor se pot lua informațiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral, și dela comitetul parochial.

Dela reflectanții la acésta parochie sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din acéstă comună spre a-și face cunoscință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 3 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Devei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb. adm.

Nr. 597/894. [204] 2—3

CONCURS.

Prin ordinul consistorial Nr. 6476 B. din 22 Octombre 1893 sĕ încuviințéză reinoirea concursului de capelan lângă bĕtrânul și neputinciosul paroch Natanail Oprea din parochia de clasa III-a Crăciunel, în tractul protopresbiteral Têrnava, și prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Suma emolumentelor împreunate cu postul de capelan este 260 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite rugările lor instruite cu documentele prescrise de statutul organic până la terminul mai sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (Kükülövár).

Dela concurenți sĕ cere sĕ se presente cel puțin odată în biserică spre a și arăta desteritatea în tipicul și cântările bisericesci.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Têrnavei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 1 August, 1894.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 205/894. [201] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de instructóre la asilul de băeți (állandó menhely), înființat pe lângă scóla gr. or. rom. din Orĕștie, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, sub următórele condițiuni:

1. Leafa împreunată cu acest post este 300 fl. v. a. solvindi în rate lunare anticipative din cutia bisericii gr.-orientale;
2. cuartir liber în edificiul scólei și
3. doi stângini de lemne de foc.

Dela concurente sĕ cere sĕ întrunéscă cualificațiunea prescrisă de lege și sĕ fie de naționalitate română.

Cererile de concurs sĕ se adreseze presidiului comitetului parochial gr.-or. din loc.

Din ședința comitetului parochial gr.-or. ținută la Orĕștie în 3 Septembre 1894.

Pentru comitetul par. gr.-or.:

David, v.-președinte.
Const. Baicu, not. comit.

Cu conțelegerea mea

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Cancelaria advocatului
Dr. N. Olariu
[203] 3–3 se află
Strada Cisnădiei Nr. 7.

Turnătoria de clopote și de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 37—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Marţi, 27 Septembre (9 Octobre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Proiectul de lege
despre
esercitiul liber religionar — respins.

Sâmbătă după amédi. la $3\frac{1}{2}$ óre proiectul de lege despre esercitiul liber religionar, venind la votare în cetirea a treia, a fost respins cu mare maioritate în casa magnaţilor. Guvernul a păţit cu el, ca şi cu proiectul despre căsătoria civilă şi de asemenea procedere vrea sĕ se foloséscă cu el, adecă supunêndu-l de nou deliberării dietei, sĕ-l aducă neschimbat în casa magnaţilor, spre a fi primit a dóua-óră.

Respingerea proiectului s'a întêmplat în mod curios. După desbaterea generală, urmată Vineri, la care precum am anunţat în nrul trecut, au vorbit doi din prelaţii nostri. făcêndu se votarea, proiectul a fost primit în general cu maioritate de un vot şi admis la desbaterea specială.

In desbaterea specială însĕ s'au întêmplat unele lucruri, urmarea cărora a fost respingerea proiectului, care în decursul desbaterii speciale a fost supus la modificări şi schimbări însemnate. Dar cu deosebire două împrejurări au provocat respingerea lui. Una este propunerea făcută de Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscopul şi metropolitul nostru Miron Romanul, privitóre la posiţia sau locul bisericei nóstre în şirul cofesiunilor din patrie, propunere, care a fost primită cu mare maioritate şi a dóua este, că capitolul despre neconfesionalism a fost respins cu 26 de voturi. Ambele aceste şi-au avut efectul lor asupra diferitelor partide şi grupuri din casa magnaţilor.

Escelenţa Sa metropolitul nostru a apĕrat şi de astă-dată în mod demn vada bisericei, ce o păstoresce, nisuindu-se a-i susţiné decorul între celelalte biserici din patrie.

La paragraful al 6-lea din proiect unde sĕ ficséză posiţia de drept public a confesiunilor, Escelenţa Sa observând, că confesiunea nóstră urméză nu ca până acum, îndată după confesiunea rom. cat. şi naintea confesiunilor protestante, ci în urma lor şi sciind, că acésta este contra desvoltării istorice şi ordinei naturale, a luat cuvêntul şi a dis următórele, făcênd în urmă amendamentul ce urméză mai la vale:

Deşi aş fi avut causă şi voie sĕ-mi ridic graiul în desbaterea generală, totuşi n'am făcut-o, deoparte cu respect la timpul relativ scurt, ce-l mai avem pentru pertractarea celorlalte proiecte de lege bisericesci, ér de alta, pentru că cele mai multe din vederile mele, cu privire la acest proiect de lege, le-au esprimat deja ilustrii mei fraţi episcopi; acum însĕ în desbaterea specială şi anume la acest §, nu pot întrelăsa a-mi ridica vocea şi a presenta un mic amandament.

Este sciut, că biserica greco-orientală din patrie, totodată ca biserică episcopală, în legile despre organismul statului, în documentele şi conspectele oficiale, în statistică, în şematismul despre funcţionarii statului etc. până acuma a fost înregistrată imediat după biserica romano- şi greco-catholică şi naintea bisericelor protestante; în acest § însĕ, carele enumeră confesiunile şi bisericile recepte, acestea, spre marea mea consternare, se grupéză astfel, că cele două biserici gr. or. adecă cea serbéscă şi cea românéscă urméză după bisericile protestante.

Nu sciu, ce a putut indemna pe autorii proiectului, ca în contra ordinei legale şi naturale de până aci, quasi sĕ degradeze în §-l acesta bisericele greco-orientale, dar fie causa ce va fi, eu în virtutea posiţiei mele oficiale, sunt datoriu sĕ protestez aci în ilustra casă a magnaţilor, contra acestei inoiri, fără ca bunăvoinţa mea şi sincerul respect ce totdeuna am nutrit faţă cu cele două biserici protestante, sĕ fi scădut câtuşi de puţin.

'Mi iau voie deci a propune, ca tecstul actual al §-lui, respective ordinea părţilor lui sĕ se modifice astfel:

„Biserica catolică de ritul latin grec şi armén, cea greco-orientală sêrbă şi cea greco-orientală română, cea evangelică-reformată, cea evangelică de confesiunea augustină, precum şi cea unitară" etc. după tecst.

Deore ce amandamentul propus de mine intru nimica nu schimbă esenţa acestui §, nici nu vatemă drepturile, posiţia de drept public şi preste tot interesele celorlalte biserici, ér de altă parte se baséză în lege şi în usul legal, eu fără a me dimite în o desvoltare şi motivare mai amplă, 'mi iau voie a Vi-l recomanda spre primire.

Dacă se va primi propunerea mea, atunci, după multele mele lupte parlamentare fără succes din trecut, totuşi va fi ceva, deşi lucru neinsemnat, ce voiu pute duce din acest corp legislativ, ca un fel de mângâiere credincioşilor mei turburaţi în liniştea lor sufletéscă.

Vĕ rog sĕ o primiţi.

Ministrul de culte baronul Eötvős Lorand dice, că prin compunerea acestei ordini din proiect nu s'a intenţionat a sĕ face vre-o deosebire de rang între diferitele biserici, recunósce că e justă şi îndreptăţită părerea Escelenţiei Sale Miron Romanul şi declară, că din acest punct de vedere nu este contra modificării stilare propuse.

Tot în acest sens sĕ pronunţă şi ministrul president Wekerle, ér baronul Pronay sĕ încércă a arĕta, că ordinea din proiect e corĕspundĕtóre desvoltării istorice, deórece biserica gr. or. a fost recipiată ca confesiune receptă după bisericele protestante, ér în urmă declară, că îi este indiferent, că se va primi ordinea statorită în proiect, ori cea propusă de metropolitul român.

După acésta luând de nou cuvêntul Escelenşa Sa, dice, că este deosebire între legile organice şi celelalte legi şi recomândă amandamentul spre primire.

Amandamentul sĕ pune la vot şi se primesce cu mare maioritate, votând pentru el prelaţii şi magnaţii catolici.

Observarea justă a metropolitului nostru declararea ministrilor Eötvős şi Wekerle şi votul magnaţilor a indispus pe adepţii bisericilor protestante şi i-a determinat a nu susţiné mai departe proiectul. Ca sĕ-i linistéscă Wekerle în decursul desbaterii s'a grăbit a declara de nou, că nu pune pond pe ordinea înregistrării confesiunilor; modificarea nu o póte accepta decât ca modificare stilară, dacă însĕ ea sĕ consideră de un triumf, nu o póte aproba şi cu participarea dietei, susţiind tecstul original, va cere de nou decisul casei de sus.

Cu tótă acésta asigurare, sórtea prciectului a fost prin acésta decisă Capitolul al III. despre neconfesionalism, despre care guvernul a dis, că e esenţa proiectului de lege, la propunerea contelui Andrássy Aladar s'a decis sĕ se lase afară din proiect.

In urmă punêndu-sĕ de nou la vot proiectul, cu modificările făcute, sĕ respinge în întregul seu cu mare maioritate.

El va fi de sigur adus de nou la desbatere în dietă şi în casa magnaţilor. Fie ori cum, credincioşilor bisericei nóstre şi poporului român îi pote servi spre mângâiere, că Inalţii nostrii prelaţi şi de astădată au luptat cu tărie pentru interesele bisericei nóstre şi au contribuit prin amandamentul făcut de Escelenţa Sa metropolitul în mod însĕmnat la respingerea proiectului vătĕmător religiunii creştine.

FOIŢA.

Peleşul.

Poesie dedicată M. S. Reginei Elisabeta a României, cu ocasiunea intórcerei M. S. în ţéră la 10 Septembre 1894.

Peleşule, rîu năvalnic,
Ce curgi adi atât de falnic?
Cine îţi şoptesce ţie,
C'adi e di de bucurie?

— Plaiurile înverdite
Şi cu flori împodobite
Mi-au şoptit adi tainic mie,
C'adi în ţară va se vie:

O Crăiasă prea iubită
Şi de ţéra Ei dorită,
Care aici dacă sosesce,
Tainele-I mi-le vorbesce,

Şi cu vocea I argintie
I-mi grăesce 'n poesie:
Eu în unda-mi cristalină
Oglindesc a mea Regină,

Şi 'n castelu-I, cu al meu nume,
Multe, multe Ii voi spune,
Inşiră-te mărgărite,
Basme mândre, d'aurite.

I. Cionca.

Mama răniţilor.

Vestea că se 'ntórce regina în ţară sĕ rĕspêndi ca fulgerul şi ajunse până şi în satul lui Nicóră, tocmai colo departe, numai un dél şi o vale, încunjurat de munţi uriaşi cu bradi d'apururea verdi.

Şi cum audi Nicóră vestea asta, îl podidiră lacrămile de bucurie şi într'un suflet sbură acasă.

— Fă, nevastă, strigă el de cum întră, sci una, fa?

— Ce sĕ sciu, bărbate?... dise Catrina, o munténcă nostimă, cu ochii ca mura, cu pĕrul ca pana corbului...

— Mâne vine regina la Sinaia!

— Ia taci, Nicóră!... dise Catrina făcênd ochii mari întrebători...

— Dĕu, că vine, fa... urmă Nicóră... A venit scire la primărie... Uite, şi ţi spun drept, fa Catrino, că am plâns ca un viţel, când am audit vestea asta... Şi na!.. că plâng ş'acuşica...

Şi uite şi Catrina, cu tótă bucuria ce simţea începu şi ea sĕ lăcrămeze..

In clipa asta trei băeţaşi deteră buzna gălăgioşi în casă...

Se opriră însĕ pe prag tăcuţi şi cu ochii miraţi la părinţii lor...

Apoi, fără sĕ scie de ce, începură şi ei sĕ se strîmbe şi sĕ stórcă câte-va lacrămi...

— Ho!... ajunge!... dise Nicóră rîdênd şi ştergêndu-şi lacrămile cu dosul palmei drepte... Ascultă, Catrino, gătesce straele de duminecă, îngrijesce copii, că mâne până în zori pornim la Sinaia sĕ vedem pe Mama Nóstră...

Când audiră copii de Sinaia, lacrămile lor dispărură ca prin vraje şi începură sĕ jóce bucuroşi cântând: Mâne mergem la Sinaia, să vedem pe mama!...

⁂

A doua di de cu nóptea 'n cap, Nicóră, Catrina şi cei trei copii, gătiţi de sĕrbătóre, urcau poteca muntelui, care-i despărţia de Sinaia.

Nicóră îi îndemna mereu la drum, strigând din când în când:

— Hai, mĕ, Ioane, că te las în munte Şi tu, Radule, fă pasu mai iute că te ajunge ursul şi te mănâncă... Mirceo, nu te lăsa, că te 'ntrece Radu...

Ş'alte d'al de astea, cari făceau pe copilaşi sĕ-şi grăbéscă pasul.

Ş'apoi sĕ fi vĕdut mândreţe pe ei... Toţi erau în strae curate, de Duminecă...

Drept vorbind Nicóră era mai mândru de cât toţi... Vedi, că pe peptul lui luceau Virtutea militară, Crucea sfântului George, Stéua României şi Trecerea Dunărei... Odóre scumpe căpătate pe câmpul de bătae, în lupta cu duşmanii...

Şi lui Nicóră par'că 'i ţiuiau şi acuşica în ureche bubuitul tunurilor, şueratul glónţelor şi ţipetele sfăşietóre ale răniţilor.

Şi Nicóră se cutremură amintindu-'şi atâtea grozăvenii, prin care trecuse şi în cari îşi lăsase jertfă mâna lui cea stânga...

Şi, ca sĕ pară copiilor, drumul mai scurt, Nicóră s'apucă de povestit.

— Ascultaţi, feţii mei, şi băgaţi bine la cap sĕ nu uitaţi nici odată ce-a făcut buna nóstră regină, mama răniţilor pentru voi... Ascultaţi!...

⁂

„Era în diorile dilei sfântului Alecsandru... De cu séra ni se dăduse ordin s'atacăm blestemata aia de Griviţă, care mâncase viéţa atâtor români...

„Tunurile bubuiau cumplit, glónţele şuerau şi noi, românii, înaintam în colónă de atac, pe când spurcaţii de turci, adăpostiţi în redută trăgeau în carne vie...

„Cădeau românii în jurul meu ca spicele de grâu... Dar totuşi, cari rĕmâném în picióre, nu dam înapoi şi la îndemnul vitézului nostru căpitan păşiam cu bărbăţie înainte....

„Nici numai audiam, nici chiar nu vedeam... Totuşi sciu, că am ajuns la şanţurile

Vorbirea

ținută de Prea Sânția Sa episcopul Ioan Mețan în ședința casei Magnaților din 3 Oct.

Vorbirea P. S. D. **Episcop Ioan Mețian**, din care am dat în nrul trecut un mic estras, este în tótă întregimea sa următórea:

Escelența Ta Domnule Președinte!

Ilustră casă a magnaților!

Dacă după mai mulți domni antevorbitori distinși mai iau și eu cuvêntul în causă și în contra proiectului de sub pertractare despre libertatea religionară, fac acésta în consciința grelei mele responsabilități, ca sĕ arĕt și durerile și îngrigirile bisericei mele, ale clerului, ale poporului meu față de amintitul proiect de lege. Fac acésta nu numai în interesul bisericei, ci și în al religiunei și moralei și așa și în interesul statului.

Pentru că atunci când prin amintitul proiect se sancționéză înființarea și alcătuirea unor nóuĕ confesiuni, când se lasă în voia fie-cărui a fi creștin, ași părăsi strămoșésca religiune creștină, și ori a trece la alta necreștină, ori a rĕmâné fară religiune, — este prea evident, că nu numai se vatĕmă dar se și sgudue fórte simțul religios al cetățenilor creștini, deschiḑêndu-se calea la nereligiositate și imoralitate, și astfel subminându-se nu numai basa bisericei, ci și a statului.

Este ușor de înțeles, Ilustră casă, că prin acésta biserica ar fi greu lovită din partea statului, deși contra intențiunilor lui, totuși sub egida auctorității lui. Este ușor de înțeles, că prin acésta s'ar provoca indiferentismul religionar și o devalvare nefericită a autorității bisericesci, care ar face biserica necapabilă de a lucra contra necredinții, ce chiar în timpul present tare se lățesce; ar face-o incapabilă de a corespunde sublimei sale misiuni și de a serví ordinei politico-sociale de ultimul și cel mai sigur razim.

Pe lângă acestea, pe când de o parte întroducerea amintitelor reforme nu numai ar vĕtăma, dar ar și sgudui în mod îngrijitoriu simțul religios moral, astăḑi încă adênc înrădăcinat în inimele credincioșilor bisericei mele, pe care simț suntem datori cu toții a-l cultiva în interesul societății și al statului: pe atunci de altă parte acele reforme nu numai nu sunt reclamate de vre-o necesitate generală a popórelor creștine din patrie, ci din contră, maioritatea acelor popóre în întrunirile lor ținute anume spre acest scop, s'au declarat resolut în contra lor.

De câtă însemnătate și importanță este cultivarea simțului religios, vom înțelege și mai bine, Ilustră casă, dacă ne vom aminti între altele, numai împrejurarea: că în acéstă patrie nu sunt numai cetățeni binecuvêntați de Dumneḑeu cu bună stare, mulțămire și îndestulire, ci mai sunt, — și póte cea mai mare parte, — și cetățeni seraci, lipsiți de mijlóce și nĕcăjiți, cetățeni nemulțămiți în sórtea lor, — așa ḑicênd ómeni greu cercați de sórte, cari în durerile lor, neavênd unde sĕ-și plece capul, unde sĕ-și întórcă privirea după ajutor și mângăere, mișcați de simțul religios, recurg cu tótă încrederea la ajutorul și mângăerea bisericei, la credința în Dumneḑeu, carea singură îi póte îmbărbăta și întărí la suportarea cu resignațiune a tuturor cercărilor, inspirându-se de speranța creștină, că Dumneḑeu cel atot bun și drept nu-i va parăsí în nĕcasul lor, ci îi va recompesa ori aici pe pămênt, ori din colo de mormênt, cu o sórte mai bună.

De asemenea vom înțelege ușor și contrariul, Ilustră casă, adecă: de ce mare daună ar fi pentru cetățeni, și așa pentru stat, care se compune din cetățeni, vătĕmarea și sguduirea simțului religios. Este ușor de înțeles, că prin acésta s'ar scóte credința și chiar Dumneḑeu din sufletul acelor cetățeni nenorociți și greu cercați de sórte, pe cari numai biserica îi mai póte mângăia. Și așa unii ca aceia, póte fără vina lor, s'ar împinge ori la desperare și la tristele urmări ale ei, ori la cugetul ascuns de a învidia sórtea celor binecuvêntați de Dumneḑeu de a lacomi la bunăstarea lor și de a cerca ameliorarea sórtei lor prin feliurite mijlóce nepermise, neesceptionând nici socialismul, nici chiar anarchismul, pe cum se póte vedé acstea și în alte state, în cari s'au întrodus asemenea reforme. Un asemenea resultat trist al vătĕmării și sguduirei simțului religios s'ar puté produce și în sânțenia jurămêntului. Până acum o mare parte a cetățenilor, pentru ca sĕ nu-și vateme simțul religios, se feriau a jura chiar și pe drept; dacă înse se va sgudui simțul religios, se nasce întrebarea: óre acésta nu va avé influință daunósă și pentru țară dacă din nefericire ar străbate și în gradele inferióre din vitéza nóstră armată, care ține atât de mult la sânțenia jurămêntului.

Nu sufere îndoélă, că statul va afla mijlóce și în contra astor-fel de rele, pe cari până acum în mare parte le delătură biserica prin sântele ei învĕțături; acele mijlóce înse ce le va aplica statul, vor fi tare forțate și fórte constisitóre, căci între altele va trebuí sĕ duplice poliția sau gendarmeria, sĕ duplice personalul de administrație și justiție și tot asemenea sĕ sporéscă și temnițele, tóte acestea însĕ fără vre-o garanță de a se ajunge resultatul aștеptat.

Iată Ilustră casă, în puține cuvinte, cum și în ce mĕsură s'ar sgudui simțul religios prin întroducerea atinselor reforme. Iată ce daună mare morală și materială s'ar provoca prin aceea întroducere atât pentru biserică cât și pentru stat.

Iată cum s'ar provoca o luptă nefericită între biserică și stat, a căror chemare sublimă este a lucra din tóte puterile, în bună conțelegere totdeauna la binele și fericirea cetățenilor, dar mai ales în timpul de față, când se apropie tot mai mult și de noi nefericitele idei ale socialismului și anarchismului.

Din aceste și alte asemenea motive nici eu nu primesc proiectul de lege de sub pertractare.

Sânțirea bisericilor din Șinca-nouă și din Șirnea.

(Incheiere.)

In Moeciul-inferior, cam la mijlocul comunei, se înălța mândru un mare arc de triumf. Acì era adunat poporul, cu mic și mare în haine de sĕrbătóre. Cu deosebire îți încânta privirea frumósele costume românesci ale femeilor. Aci aștеptau și preoții George **Enescu** și **Moșoiu** în ornate bisericesci. Sosirea Escel. Sale a fost anunțată prin câte-va salve. Preotul George **Enescu**, după-ce presentà sânta evangelie spre sărutare, ținù următórea vorbire:

Escelența Vóstră, Inalt Preasânțite Dle Archiepiscop și Metropolit!

La trecerea Escelenței Vóstre prin acéstă comună, iubirea ereḑită dela moșii și strămoșii nostri cătră ómenii mari ai bisericei și-ai națiunei nóstre, ne-a îndemnat și pe noi cei ce ne aflăm aici adunați sĕ alergăm de prin văile și dealurile nóstre, că sĕ esprimăm simțemintele omagiale de iubire, ce le nutrim cătră Escelența Vóstră.

Bine a-ți venit în mijlocul nostru!

Parochia nóstră, vĕduvită lung timp, vede acum pe Cel-ce o a înzestrat cu preotul sĕu, scóla asemenea. Acestea dóuĕ: biserica și șcóla comorile comunei nóstre saltă și se bucură, că vede pe cel-ce le-a dat érăși mărire, vede pe Escelența Vóstră prea bunul nostru metropolit.

Ani mulți și buni îndeplină sănĕtate vĕ dorim Escelență, ca sĕ binecuvêntați de multe ori poporul comunei nóstre, revărsând preste aceste locuri mare bucurie.

Călĕtorie bună pe acest drum, ce conduce la frații nostri Șirneni. Călĕtorie bună prin aceste locuri, unde se mai află frați de ai nostri, cari respiră aier liber!

Sĕ trăéscă Escelența Sa!

Escelența Sa rĕspunse în cuvinte măgulitóre, mulțămind de manifestările iubirei și dând sfaturi înțelepte, asigurà pe bunii credincioși de înalta sa purtare de grije și le dete binecuvêntarea archieréscă.

La plecare se deteră érăși câte-va salve, o musică minunată intonà imnuri și hore, ér poporul în estasul veseliei, petrecu pe Escelența Sa cu repețite și puternice urale „Sĕ trăéscă“.

De aici încolo drumul este mai anevoios. El forméză serpentine pe cósta unui dél respectabil și apoi se întinde cam pe muchia délului până la „pagiură“ în granița României. 100 de pași până la „pagiură“ merse convoiul, care urma pe Escelența Sa

Ací aștepta cu mult dor poporul din Șirnea cu prapori și în haine de sĕrbătóre. Părintele din Șirnea Ioan **Cențu** în o vorbire meduósă descoperì Escelenței Sale dorul poporenilor și mulțămindu-i, că a ascultat de vocea bunilor credincioși, rugà pe Escelența Sa sĕ le împărtășéscă binecuvêntarea archieréscă.

Escelența Sa ii mângăie cu vorbe căldurósе, spunând scopul sosirei și dând poporului povețe creștinesci, ii îndemnă la fapte bune.

De aici drumul, — sau mai bine ḑis poteca — apucă la drépta printre sghiaburi seculare, astfeliu că numai cu mare nevoie poți coborí și urca cu carul pe acésta potecă primeșḑiósă.

Escelența Sa și întréga suită o luară pe jos un darab de loc. Pe lângă greutățile drumului se mai descărca și o plóie torențială, — dar cu curagiu înainte, — unii pe jos, alții mai practici călări, urcară délul la casa parochului.

Comuna Șirnea este un sat de munte, numĕrênd cam vre o 140 familii. Casele sunt împrăstiate, una pe o cóstă, alta în vale și depărtarea lor una de alta este la o distanță așa de mare, încât numai prin o bună chiuitură te póte auḑi vecinul. In jurul casei omul are tótă moșia, carea este mai vêrtos fênaț. Șirnea e situată tocmai pe marginea graniței cu România, astfeliu, că câteva case, cari au aparținut Șirnei sunt situate pe pămêntul României.

Inălțimea este mai mare cu 600 de metri preste „Têmpa“ Brașovului. De aci se vede cât de maiestos se ridică Piétra craiului, Buceciul și toți munții, cari încing comunele brânene într'un maiestos brâu. O priveliste dintre cele mai încântătóre.

Biserica zidită în formă frumósă, se ridică pe o cóstă, la a cărei póle sĕ vĕd câteva case. Ea e spațiósă și bogat ornată. Despre puterea simțului de religiositate póte serví ca dovadă, că locuitorii acestei comune au cărat partea cea mai mare a materialului pentru biserică cu desagii, neaflându-se decât 1—2 care în tótă comuna.

Séra s'a făcut vecernia, litia și utrenia în casa preotului Dumineсă diminéța la 6 óre clopotele bisericei anunțau ḑiua mult dorită. Ochiul se desmerda în mândrie, când vedeai după o jumĕtate de óră cete-cete de femei, bărbați și copii, cari apăreau de prin văi și de pe după coline, parte călări, parte pe jos. Un aspect încântătoriu îți oferiau în depărtare mai vêrtos cetele de femei, în vestmintele lor albe și roșii.

La 8 óre se făcù procesiunea din casa parochială. Tabloul a fost măreț. Când procesiunea s'a apropiat de biserică, bărbați și femei, bĕtrâni și tineri îngenunchiară; ér de pe granița României, dorobanții își luară cu evlavie cușmele de pe cap.

După-ce se ocolì biserica și se cetiră cele 3 evangelii se făcù întrarea în biserică. Urmà apoi sânțirea apei, ér după stropirea cu apă, pregătirea prestolului. Terminate tóte acestea Escelența Sa ieșì din altariu și adresà poporului o vorbire, cam de următoriul cuprins:

Deși cu multe greutăți întimpinate în acésta călĕtorie, totuși am venit cu mare dragoste în mijlocul vostru, bunilor credincioși! Dragostea mea cătră voi e cu atât mai mare, căci m'am conains de rêvna vóstră creștinéscă, m'am convins, că deși la marginele cele mai depărtate ale archidiecesei, credincioșii mei totdeuna au ascultat glasul maicei nostre biserici și au urmat învĕțăturilor ei Rêvna vóstră în emularea faptelor bune creștinesci o dovedesce destul de puternic ridicarea acestei mândre și frumóse biserici, aici la marginea archidiecesei mele. Ea va serví pe viitoriu martoră hărniciei vóstre și a simțului vostru religios. Fiți și pe viitoriu tot atât de harnici, păstrați și cultivați în copii vostri acest simț. Păstrați cu sânțenie credința străbună, datinile și obiceiurile ereḑite dela părinții vostri. Fiți loiali Majestății Sale, bunului nostru domnitor, sub a cărui domnie s'a ridicat acest lăcaș d-ḑeesc; dați ascultare legilor țĕrei și între voi purtați-ve ca și frații — căci așa îi place lui D-ḑeu, ér înaintea ómenilor veți căpĕta cinste!

Cuvintele Escelenței Sale fură întimpinate de un puternic „Sĕ trăéscă“

Se începu apoi sânta liturgie. Atât la procesiune cât și la sânta liturgie Escelența Sa oficià asistat de: Iustritatea Sa Dr. Ilarion **Pușcariu**, archimandrit vicariu archiepiscopesc; P. O. D. D: Traian **Mețian** protopresbiter, Iuliu **Dan** protopresbiter Vasile **Voina** protopresb., Dr. Remus **Roșca** protd. secret., O. D. D: Ioan **Dan** par. Zernesci, Leont. **Pușcariu** par. Sohodol, Iosif **Comanescu**, par. Codlea, Ilariu **Reit** par. Pórtă, George **Enescu** par. Moeciu inf., G. **Tișca** par. Moeciu sup. Ioan **Moșoiu** par. Șimon, Ioan **Cojan**, par. Pestera, Ilariu **Plotogea** par. Tohanul nou, George **Babeș** par. Sohodol, Ioan **Cențu** par. **Șirnea** și diaconii Ioan **Teculescu** și Ilie Dobrota.

In decursul serviciului divin se tunseră întru ceteți domnii: prof. George **Dima**, Dr. Ioan **Stroia**, Sterie **Stinghe** T. **Orlea**, și Vas. **Popovici**,

---

redutei... Acolo scările se ridicară ca prin vrajă peste sacii și peste cadavrele fraților nostri, grămădite în șanțuri, și românii deteră năvală pe ele...

„Picau românii răniți sau uciși de glónțele turcesci și alții le luau locul...

„Pe una din scări eram și eu... Când îm ajuns sus nu mi dau séma... Dar acolo me pomenii piept în piept c'o dihanie de turc, pe care cât ai clipi din ochi, îl și străpunsei cu baioneta...

„N'apucai însĕ sĕ pot seri în redută și o altă năpârcă — trebue sĕ fi fost vr'un oficer d'ai lor, — învêrti sabia și 'mi reteză mâna stângă de din jos de cot...

„N'am mai simțit nimic... Durerea mi-a fost așa de mare încât îmi perdui cunoscința și picai grămadă peste nenorociții mei tovarăși...“

* * *

„Când m'am trezit, — urmă mai departe Nicóră, — eram în cortul ambulanței...

„La capul meu veghia Măria Sa Dómna Mama răniților, ér pe pieptul meu strălucea uite Stéua asta pe care mi-o pusese cu însăși mâna sa...

„— Ți-e mai bine?......... mĕ întrebă Dómna cu un zimbet de bunătate îngeréscă...

„Nu puteam grăi nici o vorbă; așa eram de vrăjit, vĕḑênd chipul măreț și blând al Măriei Sale.

„— Ai scăpat!... urmă Dómna nóstră... Ai rĕmas fără un braț... Dar fi mândru că l'ai pierdut vitejesce pentru țară și Domnitorul tĕu...

„M'au podidit lacrimile... Apucai dór sĕ-i sărut mâna și-am leșinat iară...

„Pe urmă am aflat, că Dómna mĕ veghiase necontenit și pusese pe doctori sĕ-mi tae brațul ca sĕ nu dea în cangrenă și sĕ mor din asta!... Așa, că numai ei datorați fii mei, pe tatăl vostru și tu, Catrino, pe bărbatul tĕu... D'aia și voi cu toții rugați-vĕ lui Dḑeu sĕ dea ḑile îndelungate bunei nóregine, mama blândă a răniților, pentru fericirea și păstrarea némului românesc.

— Ș'acum sfêrși Nicóră, mai iute, că mai avem puțin și am ajuns...

* * *

In lumea nenumĕrată, care sĕ îmbulzia pe peronul gărei așteptând sosirea reginei nóstre, era și Nicóră cu nevasta și copii lui.

La sosirea bunei nóstre regine în mijlocul urărilor entusiaste ale mulțimii, Nicóră cu Ioan, prêslea lui, în brațul drept, ḑicea plângênd de bucurie și arĕtând'o din ochi:

— Uite-o, Ionică, și ține-o minte bine. Ea e mama nóstră a tuturor românilor... Ea e mama răniților...

Din „Universul literar“. *Marion.*

se chirotonì întru diacon Ioan Oncioiu din Fundata și întru presbiter Ioan Teculescu.

La acest act serbătoresc a luat parte multă inteligență din jur. Incă Sâmbătă după améḑi sosiră în Şirnea Ilustrit. Sa dl Ioan cav. de Puşcariu, dl adv. Iosif Pușcariu și alții, ér Duminecă sosi dl adv. Nicolau Garoiu, primariul din Rucăr (România) și alți fruntași de acolo, prof. din Brașov I. Panțu și Ar. Vlaicu și mai multe dame din jur.

La 2 ½ óre, după ce se ridicà masa Escel. Sa plecà între uralele poporului. La reîntórcere prin Moeciu óspeții fură surprinși de o horă mândră, mare și frumósă — cum numai în Bran și în România se mai jócă. Cina o luà Escelența Sa cu o parte din suită la Ilustrit. Sa dl Ioan cav. de Pușcariu, ér o altă parte au fost óspeții dlui advocat Iosif Pușcariu. Dnii frați Pușcariu s'au purtat cu o dragoste și ospitalitate românéscă față de óspeți. Escelența Sa ridicà un toast în cuvinte măgulitóre pentru acésta familie ospilată și special pentru dl Ioan cav. de Pușcariu. La vorbirea Escel. Sale respunse vrednicul bărbat, accentuând, că se bucură mult, că i s'a dat ocasiune sĕ aibă pe Escel. Sa de óspe. Vorbì pentru Escel. Sa și dl protopresb. Traian Mețianu. — La dl adv. Iosif Pușcariu, lucrurile au mers „mai leger" și veselia s'a potențat cu cât înainta timpul. Stăpânul casei a fost preamărit cu multe toaste însuflețitóre și meritate.

Diminéța după un dejun opulent la Ilustr. Sa dl Ioan cav. de Pușcariu, Escel. Sa plecà spre Rĕșnov. Afară de comuna Rĕșnov aștepta un banderiu de 100 de călăreți, cai tot doi cu doi la fel și împodobiți călăreții și caii cu pantlici naționale. Intrarea în Rĕșnov s'a făcut pe strada principală, prin piéță. Inaintea sântei biserici așteptau copii de scólă, bărbați și femei în haine de sĕrbătóre; ér părintele I. Hamsea, după-ce presentà sânta evang. ținù următórea vorbire:

Escelența Vóstră!
Inalt Prea Sânțite Stăpâne!

Bucuria, ce o simțesc fii trupesci, când revăd pe părintele lor îndepărtat, bucuria aceea ḑic, o simțim noi astăḑi fii sufletesci devotați ai Escelenței Vóstre, când avem fericirea a Vĕ vedé în mijlocul nostru.

Şi precum fii trupesti în împregiurări grele, în timpuri de grea cercare, se îndréptă căutând ajutoriu și mângăere către părintele lor, — ajutorul și mângăierea acésta o căutăm și noi în Escelența Vóstră.

O căutăm cu deosebire astăḑi în aceste timpuri de grea cercare pentru națiunea și biserica nóstră, când naia sântei nóstre biserici o vedem amenințată din tóte părțile de vifore furtunóse.

Deci rugăm pe bunul Dumneḑeu ca El, Atotputernicul, sĕ Vĕ țină scumpa sănătate, ca pre cum până asuma, așa și de aici înainte sĕ ne puteți representa, pe noi poporul românesc, colo sus la legislațiune, acolo unde sĕ tractéză de sórtea popórelor scumpei nóstre patrii, precum și aicea jos în mijlocul poporului, unde prin înțelépta-Vĕ conducere sĕ ne poteți arăta calea, pe care înăintând noi cu bărbăție sĕ putem delătura pedecile, ce ne stau în cale întru desvoltarea nóstră, și așa sĕ putem ajunge cu atât mai ușor la liman.

Sĕ trăiți Escelența Vóstră!

Trăéscă prea bunul nostru Archipăstoriu!

După ce mulțămì, Escelența Sa intră în biserică, urmat de lume. Aci esaminà cu deamĕruntul recuisitele bisericesci, apoi ținu poporului o vorbire pĕtrunḑĕtóre, în carea ii puse la inimă iubirea crestinéscă, viețuirea în frățietate și concordie unii cu alții, ajutorarea reciprocă. Iii îndemnă la fapte bune crestinesci și se bucură că după opt ani de ḑile — de când sânțise acéstă monumentală biserică — găsesce revna crestinéscă și simțul religios nestirbit. Prin fapte bune ne vom face vrednici înaintea lui D-ḑeu, a ómenilor și vom folosí némului nostru! Cuvintele Escel. Sale fură primite cu salve „Sĕ trăiéscă".

De amintit este, că atât la întrarea Escel. Sale în Reșnov, cât și pe timpul petrecerei clopotele dela bisericile nóstre și dela bis. evang. lut. au anunțat acest eveniment.

După ieșirea din biserică Escelența Sa și óspeții luară un prânḑ bogat la dl paroch Ioan Hamsea. Escel. Sa mulțămì în cuvinte căldurόse de primirea făcută. La trecerea prin piéță, înaintea bisericei ev. luth. ieși spre întimpinare dl preot ev. luth. H. Gusbeth în ornate bisericesci, încungiurat de capelan, curator, primariu și alți fruntași sasi ai comunei. Dl preot ținu următórea vorbire, care și pentru importanța sa istorică o publicăm în limba germană:

Eure Excellenz!
Hochwürdigster Herr Metropolit!
Hochwürdigster Herr Erzbischof!

Wir können es nicht unterlassen bei dieser Gelegenheit, da Euer Hochwürden unsere Gemarkung mit Ihrem hohen Besuche beehren, Euer Hochwürden auch von unserer Seite den ehrfurchstvollsten Gruss zu entbieten.

Im Namen unserer evangelischen Gemeinde, der sächsischen Bevölkerung, im Namen der politischen Vertretung geruhen Euer Hochwürden die Versicherung unserer tiefsten Ehrfurcht entgegenzunehmen. Gerade in dieser Gemeinde hat seit jeher und zu allen Zeiten ein gutes Einvernehmen zwischen unsern beiden Nationen und beiden Kirchen geherrscht, so dass in den schweren Zeiten der Türkeneinfälle mehr als einmal unsere werten romänischen Mitbrüder in der von unsern Vätern erbauten Burg dort oben Schirm und Schutz gefunden.

Gerade diese so schöne und stattliche Gemeinde liefert auch den Beweis, dass auch zwei nach Abstammung, Religion und Sprache verschiedene Völker friedlich mit einander verkehren, in Eintracht leben und sich gedeihlich neben einander entwickeln können.

Möge Euer Hochwürden aus dieser Gemeinde die Überzeugung mitnehmen, dass wir auch in Zukunft bestrebt sein werden, dieses bisherige gute Einvernehmen zwischen unsern zwei Kirchen und Nationen zu erhalten und zu pflegen, dass wir auch weiterhin uns bemühen werden in der Stelle, an die uns die Vorsehung gesetzt, in Eintracht mit unsern romänischen Mitbrüdern und mit der griechisch-orientalischen Kirche zu fördern das Wohl unserer Gemeinde, das Wohl unserer beiden Kirchen und Nationen und dadurch mit das Wohl unseres gemeinsamen geliebten Vaterlandes Ungarn! Möge Euer Hochwürden unsere Gemeinde Rosenau in angenehmer Erinnerung bleiben!

Escelența Sa rĕspunse în limba germână plăcut impresionat, mulțămind de manifestările de iubire și luând cu bucurie la cunoscință traiul bun dintre români și sași, care sĕ domnéscă și pe viitor în interesul comun. Sĕ întrețină apoi cu dl preot despre starea comunei, și după-ce i-se presentară membrii deputațiunei, schimbă cu fie-care vorbe potrivite Intrebà despre bĕtrânul preot, carele acum este în pens. etc.

Acésta manifestare spre lauda rĕșnovenilor arată gradul de cultură și arată frățietatea, ce domnesce în comună între cetățenii români și sași.

Din Rêșnov convoiul se îndreptă spre gara din Brașov. Până la gară merseră călĕreții șir doi cu doi, mândri și voioși și trăsurile se tot înmulțiau.

La gară aștepta inteligența română din Brașov și o frumósă cunună de dame. Dl protopresb. I, Petric, preoții din Brașov și impregiurime, delegațiunile, eforia scolară, corpul profesoral și învĕțătoresc. Dl protopresbiter Ioan Petric în numele tuturor întimpină pe Escelența Sa cu o vorbire căldurósă, în care accentuà bucuria, ce o simt că vĕd pe Escel. Sa în aceste locuri. Rógă pe Escelența Sa ca cât mai curênd sĕ cerceteze și Brașovul, stând mai mult timp acolo. Doresce sănĕtate și ani mulți ca Escel. Sa sĕ pótă conduce naia bisericei la limanul dorit și sĕ pótă fi stêlp puternic al némului nostru și cerù bicuvêntarea archieréscă.

Escelența Sa dete espresiune bucuriei pentru sentimentele descoperite și mulțămì pentru manifestațiunile de iubire. Spuse scopul călĕtoriei în acele părți. Cu drag ar fi rĕmas și în Brașov, dacă după o călĕtorie atât de lungă — o septĕmână — nu L'ar reclama lucruri de interes general pentru biserica și némul nostru. Asigură însĕ, că va càuta ocasiunea sĕ vină și în mijlocul credincioșilor din Brașov. Dând apoi binecuvêntarea archierésca se întrețină despre diferite lucruri ale bisericelor și scólelor nóstre din Brașov și jur. — Dl Acsente Sever ieși la gară cu ordurile pe piept.

Luni la 2 óre Escelența Sa după ce 'și luà un călduros rĕmas bun, plecà cu trenul spre Sibiiu în uralele entusiate și repețite de *„Sĕ trăiéscă"!*

—br.—

Noutăți.

Procesul de presă al „Dreptații". „Drept." din 6 Oct. scrie: Eri séră s'a înmanuat Dlui Dr. V. Branisce decisul tribunalului din Timișóra ca juriu de presă, în sensul căruia se alătură actelor procesului „escepțiunea de competență" presentată de advocatul acusatului în 2 Octobre tribunalului, ér în meritul causei se va docide numai în decursul pertractării finale, care se va începe în 11 Octobre. Acest decis se va înmanua și Dlui advocat-apĕrătoriu Ioan Nedelcu din Lugoș.

⁂

O nouă operă a M. Sale Reginei României. I. P. S. Metropolitul Primat al României a adus cu sine dela Sinaia evanghelia scrisă de însăși mâna Suveranei României pe timpul cât a fost în străinătate, operă destinată a fi podóba frumosului monument din Curtea de Argeș.

Acéstă evanghelie, lucrare unică în felul ei, prin măestria caligrafică și mulțimea nenumărată a figurilor de diferite feluri, esecutate de piósa Suverană după cele mai perfecte regule de desemn, va fi espusă după câte-va ḑile în Biserica Sf. Metropolii din Bucuresci spre a se vedé de public.

Admirațiunea ce cuprinde, pe privitor la vederea acestei opere, face ca sĕ respectăm cu cea mai adâncă sinceritate pe artista și poeta Suverană, care nu a uitat nici pe patul durerilor scumpul nostru monument edificat de Neagoe Basarab.

După ce acésta grandiósă lucrare va fi vĕḑută un timp óre-care de public, va fi dusă de însĕși maestra scriitóre și depusă în biserica lui Neagoe pentru a se păstra aci ca un valoros document pentru eternitate și pentru ca succesorii noștri sĕ-și aducă aminte de acéstă piósă Regină.

„Constituțion:lul"

⁂

Un adevĕrat binefăcĕtoriu. Un om din Viena care nu doresce ca numele sĕu sĕ fie cunoscut a trimis ḑiarului „N. Fr. Pr." suma de 10,000 fl. v. a. pentru ca cu acei bani sĕ procure pe séma sĕracilor noul medicament contra difteriei numit „serum". Aplicarea acestui léc a avut păn' acum cele mai îmbucurătóre efecte.

⁂

Țarul Rusiei. Despre starea sanitară a țarului s'au colpotat sciri, cari presentă érăși morbul țarului cu mult mai grav de cum se arată în buletinele oficióse. Intru cât corespund acestea stărei faptice nu se póte sci. Probabil că la lățirea acestor sciri a dat ansă împregiurarea că țareviciul și-a amânat de nou călĕtoria la mirésa sa. Profesorul-medic Sacharin și băeții țarului sunt neîntrerupt lângă patul morbosului. („Neue Freie Presse").

⁂

Un cântărețiu care politiséză. Sub acest titlu cetim în „Pester Lloyd" din 5 Ianuariu între cronici următórele rêndur destul de caracteristice: Opera regéscă din Budapesta avênd de mult timp lipsă de un bariton pentru piese de erou și înțelegând de triumfele artistului cântăreț D Popovici în Bayreuth, s'a hotărît sĕ facă artistului o propunere de angagiare. Artistul a respuns neîntârḑiat. „N. P Journal" publică acuma scirea că domnul Popovici a răspuns că îi pare rĕu, însĕ trebue sĕ refuse propunerea, căci nici un om cu minte nu póte poftí de la el, ca el, un patriot român de omenie, sĕ primécă un angagiament la institut de artă magiar.

Esposiția cooperatorilor români din Bucuresci.

Pavilonul principal constă din o hală mare. Acest pavilon are o cupolă frumósă. Ochii cercetătorilor sĕ opresc de o firmă scrisă cu litere fórte mari și fórte frumos. „Esposiția Cooperatorilor români. De asupra firmei sĕ vede Coróna României. Mai sunt deosebite pavilóne: Pavilonul domenielor statului; pavilonul mecanic al Cooperatorilor; pavilonul fabricei de ciment; cel al sticlăriei; cel vinicol; pavilonul de firme și medalii; cel de parfumărie; cel pentru fabricarea untului próspet și pavilónele streinilor.

Pentru întrarea în pavilonul principal sunt doue porți. Inaintea porților de ambele părți sunt 4 stêlpi înfrumsețați cu feliurite ornamente. Imediat dela întrare, în drépta sĕ află casseria generală și la stênga alt birou pentru Comitetul Esposițiunii.

Cel mai remarcabil despărțămênt este al domenielor Corónei. Dela aceste domenii s'au espus manufacturi din lemn pentru diferite stabilimente; sculptură și alte. Sunt representate aprópe mai tóte meseriile.

Sĕ vĕd lângă acestea productele marilor fabricanți (Industria mare) anume: ale Societății de petroleu, care a espus productele sale în diferite calități. Arangiamêntul acesta este fórte frumos și demn de vĕḑut. Săpunăria și luminăria este încă representată într'un mod demn.

Urméză instalațiunile de telegraf, de telefóne, de gaz. Despărțĕmêntul acesta este cel mai bine aranjat și sĕ află la partea opusă a întrării.

Productele lucrate din lână ale fabricelor mari din Buhuși și Azuga, cari au espus o mulțime de calități de postavuri, atrag tótă atențiunea. Aranjamentul acestora este de lăudat.

Producte din lemn, dogăria: arată buți și butóe diferite. Curiositatea cercetatorilor o atrage un butoiu mare de 27,800 litrii. Pe acesta sĕ vede sculptată marca României.

Templăria încă e representată în feliurite soiuri. Firma Bet D. a espus o mulțime de mobile de tótă frumseța și diferite parchete. Mobilele atrag curiositatea visitatorilor, prin frumseța, gustul și eleganta ce o representă.

Industria mică încă e frumos representată. Sĕ vĕd felurite lucruri de pantofărie, de croitorie, de cojocărie, pălării, flanele, plapome și alte feliurite manufacturi. Un pantofar a espus o păreche de ghete pentru principesa Maria și altă păreche pentru micul principe Carol al II lea. Aceste ghete sunt lucrate din mătasă cu fir de aur. In adevĕr fac onóre celui ce le-a lucrat.

Productele încă sĕ vĕd espuse în feliurite calități. Pometurile sĕ vĕd într'un dulap espuse în feliurite soiuri de póme, care de cari mai mari, mai frumóse și mai gustóse.

Pavilionul internațional al străinilor cuprinde fabricate și manufacturi diferite, trimise din Transilvania, Bănat, Ungaria, Bucovina, din Austria, Germania, și Francia. Negreșit, că productele acestora sunt fórte frumóse și atrăgĕtóre. Din Brașov au espus numai 4 domni, bumbăcărie vĕpsită în feliurite colori, vestminte preoțesci și altele.

Scóla de silvicultură din România încă este bine representată.

Atrage atenţiunea pavilonul oglindţilor cu feliurite oglinţi de o frumseţe elegantă; pavilonul pentru trăsuri arată trăsuri de tótă frumseţa.

Pavilonul de albinărit arată cum lucréză albinele, şi atrage admiraţiunea visitatorilor.

In pavilonul phonographiei este espusă o maşină, care vorbesce tóte limbile şi cântă feliurite melodii pentru 25 de bani.

In pavilonul sticlăriei este espusă o sticlă uriaşă de vre-o 8 metri. Din acéstă sticlă o fetişóră vinde champanie.

In pavilonul berei sĕ fac frumóse daraveri. Intr'un chiosc sĕ vede o leóică de mare vie. Intr'alt chioşc sĕ vede o loterie, în care îşi încércă visitatorii norocul lor.

Esposiţia este bine cercetată, mai ales Dumineca.

N'am făcut o descriere cu de-amĕnuntul, acésta de sigur o va face fóia „Cooperatorul român". Mica descriere ce am făcut în aceste puţine şiruri, nu póte presenta decât o icónă imperfectă; totuşi ea ne arată cât de interesantă — din tóte punctele de vedere — trebue sĕ fie acéstă esposiţie. In adevĕr din visitarea ei învĕţăm în câte-va ţile mai mult, decât dintr'un îndelungat studiu. Avut-am deci scopul numai de a deştepta dorinţa românilor de dincóce de Carpaţi şi cu deosebire a meseriaşilor români, pentru-ca în corpore sĕ cerceteze acéstă esposiţie, şi sĕ vadă ei progresul ce-l fac românii pe terenul industrial şi invenţiunile de gust dela fie-care manufactură, căci vĕţênd modele inventezi gusturi diferite.

y.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Acolo, unde cele dóue Tîrnave, Tîrnava-Mare şi Tîrnava-Mică, sĕ apropie de olaltă în alviile lor nămolóse, ca sĕ sĕ împreune, în unghiul format de împreunarea lor, sĕ află aşeţat un orăşel românesc, care de mai bine de un véc şi jumĕtate este un centru însĕmnat de lumină, de unde s'au respândit necontenit raze binefăcĕtóre de cultură în întreg poporul românesc. Este Blaşul, unde dela anul 1738 sĕ află scaunul metropoliei române gr. cat.

Blaşul e alcătuit din douĕ părţi: oraşul Blaş şi satul Blaş. La anul 1738 esista numai satul Blaş. Esistenţa oraşului sĕ datoresce marelui episcop Ioan Inocenţiu Klein (Micu), al doilea în şirul episcopilor români gr.-cat. După ce s'a făcut unirea, biserica română gr. catolică a fost învestită cu dóuĕ domenii, unul la Gherla şi altul la Sâmbăta de jos, pe Ţara Oltului, ér reşedinţa episcopéscă a fost strămutată dela Alba-Iulia la Făgăraş. Fiind ales la 1729 de episcop Klein, el ceru şi căpătà dela împĕratul Carol VI în schimbul acestor domenii, domeniul şi castelul Blaşului. El apoi strămutà la 1738 în acest castel reşedinţa episcopéscă şi „concepu şi esecutà în parte mare planul unui oraş românesc, care sĕ fie lui şi următorilor lui de reşedinţă archieréscă, ér culturei române de isvor nesecat". Spre acest scop el a hotărît sĕ facă la Blaş mănăstire, seminar şi scóle. Cu ajutorul clerului el a şi pus basele acestora. El întemeià ordul călugăresc al basilitanilor, cu 11 monachi, cari erau şi profesori. La 1747 a început sĕ se zidéscă biserica catedrală, ce se află în piaţa Blaşului şi mănăstirea, ce încunjóră de trei părţi acésta biserică. Mănăstirea închinată Stei Treimi, s'a terminat deja la 1747, ér biserica numai la anul 1756. Scólele s'au deschis la anul 1754 în mănăstire, prin urmaşul lui Klein, prin episcopul Petru Pavel Aron de Bistra. Atunci, la început aceste scóle constau din o scólă primară, numită „şcóla de obşte", din un curs gimnasial de dóuĕ clase şi o scólă pregătitóre pentru aceia cari voiau sĕ se facă preoţi. Tot în mănăstire era şi un internat, cu dóueţeci de alumni, numit seminar. Afară de acesta episcopul Aron a mai întemeiat un alt seminar, numit şi seminariul diecesan, care încă era internat.

Din aceste scóle, întemeiate de aceşti doi mari episcopi, s'au desvoltat cu timpul scólele, ce sunt aţi podóba Blaşului şi fala românilor. Episcopii, ce au urmat în scaunul episcopesc si în urmă archiepiscopesc şi metropolitan din Blaş, s'au interesat fiecare de desvoltarea şi înflorirea acestor scóle şi preste tot de promovarea şi progresul învĕţămêntului. Fie care a dat sprigin material operelor anteriorilor sĕi, dotând scólele şi creând diferite fonduri şi alte instituţiuni culturale.

„Fie care episcop a promovat desvoltarea scólelor din Blaş, — ţice un scriitor anonim. Inocenţiu Klein le-a întemeiat. Aron le-a deschis şi înzestrat. Rednic le-a lăsat tótă averea sa, Grigorie Maior a întemeiat fundaţiunea de pâne din venitele dominiului episcopesc, a seminariulni şi a fondului basilitan pentru 200 studenţi şi a lăsat o fundaţiune de 120 galbini pnntru premiarea scolarilor eminenţi. Ioan Bobu a creat salarii din averea sa pentru 5 profesori. Ioan Lemeni înainte de 1848 a plătit din punga sa pe unii profesori dela cursul filosofic. Alesandru Şuluţ la anul 1865 a intemeiat cursul preparandial de 2 ani şi la mórtea sa a lăsat o fundaţiune grandiósă, din care sĕ plătesc 2 salarii profesorale şi numĕróse stipendii pentru studenţii din gimnasiu".

Mult, am puté ţice că mai mult decât toţi, a făcut metropolitul din urmă al Blaşului, Ioan Vancea de Butésa. El a jertfit sume mari din venitele sale, completând ceea ce esista, creând institute nóuĕ şi ridicându-le pe tóte la un nivou, corĕspunţĕtor esigenţelor moderne. Intre altele el a întemeiat la 1884 seminariul de băeţi „Vancean", pe care la 1892 l-a strămutat în un nou edificiu, zidit tot pe spesele sale, ér edificiul seminarial ridicat la 1884 îl destinà de internat şi şcólă de fetiţe. In timpul guvernării lui şi prin conlucrarea sa s'a completat cursul preparandial, înstalându-sĕ în un edificiu nou, s'a edificat sala de gimnastică ş. a. m. şi afară de acésta marele archiereu a asigurat scólele şi celelalte institute cu donaţiuni însĕmnate.

(Va urma).

Mai nou.

Budapesta, 8 Octobre 6 óre 40 m. s. (Telegramă specială a „Tel. Rom.") *Recepţiunea ovreilor a căţut cu voturi 103 pro 109 contra.*

Loterie.

Sâmbătă, în 6 Octombre, n. 1894.

Timişóra: **26 39 71 74 43**
Viena: **55 49 73 66 59**

Nr. 453/894. [207] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învĕţător adjunct (eventual învĕţătorésă) sistemisat la scóla română gr.-or din Viştea superióră protopresbîteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ţile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 200 fl. v. a. care se acopere din repartiţiune şi se solvesce în patru rate decursive din cassa bisericei, cuartir şi lemne pentru foc.

Alesul învĕţător va provedea şi instrucţiunea în scóla de repetiţiune.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 18 Septembre 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea m. p.,
protopop.

Nr. 184/894. [205] 3—3

CONCURS.

In sensul graţiósei ordinaţiuni consistoriale ddto 15 Februariu anul curent Nr. 1232 B. pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Nandru Vale în protopresbiteratul Devei, se escrie concurcu termin de 30 ţile dela prima pusblicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele parochiale sistemisate din nou la 6/18 Maiu a. c. care computându-se după calculul mediu al celor cinci ani din urmă dau suma de 282 fl. 05 cr. v. a.

In privinţa emolumentelor se pot lua informaţiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral, şi dela comitetul parochial.

Dela reflectanţii la acésta parochie sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din acéstă comună spre a-şi face cunoscinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 3 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Devei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb. adm.

Nr. 718/753 1894 [208] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la şcólele confesionale gr.-or române din jos semnatele comune, în protopresbiteratul Braşovului, prin acésta se escrie concurs cu terminul 15 ţile dela prima publicare.

1. Zizin, cu salariu anual 300 fl.; dela popor prin repartiţie 100 fl. din fondul bisericei 150 fl. şi venitele cantorali 22 fl. 10 cr. şi colecta benevolă 28 fl. şi cuartir liber.
2. Feldióra, cu salariu anual 300 fl. prin arunc şi dreptul de păşunit 6 vaci şi relut de cuartir 25 fl.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, vor avea a asterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral..

Braşov, în 15 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Braşovului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 597/894. [204] 3—3

CONCURS.

Prin ordinul consistorial Nr. 6476 B. din 22 Octombre 1893 sĕ încuviinţéză reînoirea concursului de capelan lângă bĕtrânul şi neputinciosul paroch Natanail Oprea din parochia de clasa III-a Crăciunel, în tractul protopresbiteral Têrnava, şi prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ţile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Suma emolumentelor împreunate cu postul de capelan este 260 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi trimite rugările lor instruite cu documentele prescrise de statutul organic până la terminul mai sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (Kükülövár).

Dela concurenti sĕ cere sĕ se presente cel puţin odată în biserică spre a-şi arăta desteritatea în tipicul şi cântările bisericesci.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 1 August, 1894.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 205/894. [201] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de instructóre la asilul de băeţi (állandó menhely), înfiinţat pe lângă scóla gr. or. rom. din Orĕştie, se escrie concurs cu termin de 30 ţile dela prima publicare, sub următórele condiţiuni:

1. Leafa împreunată cu acest post este 300 fl. v. a. solvinţi în rate lunare anticipative din cutia bisericii gr.-orientale;
2. cuartir liber în edificiul scólei şi
3. doi stângini de lemne de foc.

Dela concurente sĕ cere sĕ întrunéscă cualificaţiunea prescrisă de lege şi sĕ fie de naţionalitate română

Cererile de concurs sĕ se adreseze presidiului comitetului parochial gr.-or. din loc.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. ţinută la Orĕştie în 3 Septembre 1894.

Pentru comitetul par. gr.-or.:

David, v.-preşedinte.
Const. Baicu, not. comit.

Cu conţelegerea mea

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 499 [200] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Haţegului se escrie concurs în ţiariul „Telegraful Român" cu termin de 30 ţile dela prima publicare.

1. Nucşóra, cu salariu anual de 240 fl., relut de cuartir şi lemne de foc în suma de 60 fl.
2. Petrila, parochia de sus, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne
3. Cinciş, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Invĕţătorii aleşi au sĕ mérgă în dumineci şi sĕrbători mari cu elevii la biserică.

Reflectanţii la acestea staţiuni învĕţătoresci au a-şi asterne suplicele lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Haţegului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Petroşeni, la 24 August, 1894.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

6134 szám.
urb. 1894. [209] 1—3.

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi m. kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Nagykend község határé áltolános tagositásának megengedhetősége iránt báró Apór Zoltán kir., törvényszéki biró vezetése alat megtartandó **tárgyalás határidejeül 1894 évi november hó 3-ik napjának d. e. 9 órája Nagykend község hivatalos helyiségébe kitüzetik:** mikorra a község összes birtokossai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenök ugy tekintetnek, mint a kik a tagositásba beleegyeznek és hogy a kérvény első peldányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknél betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir törvényszéknek 1894 szeptember 24 én tartott üléséből.

Vén András, elnök
Vestá, jegyző.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Joi, 29 Septembre (11 Octobre) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septembre 1894, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Sibiiu, 28 Septembre 1894.

Foile magiare sĕ ocupă tóte cu sórtea proiectelor de lege bisericesci, cari în casa magnaţilor nu pot obţiné maioritatea; ele atacă casa magnaţilor, care ḑic ele, nu pricepe nisuinţele liberale ale „naţiunii", ér cele kossuthiste, cari spriginesc proiectele, pe lângă acésta mai învinovăţesc şi guvernul, care e de vină după părerea lor, că prin purtarea lui şovăitóre, nesigură şi neorientată a pregătit căderea proiectelor.

Este sciut, că politica bisericéscă liberală, cum sĕ numesce, a guvernului, sĕ baséză pe 5 proiecte de lege cari stau în legătură şi cari în dietă au fost tóte votate, aşa după cum le-a croit guvernul. In casa magnaţilor însĕ ele au fost respinse; cel dintâiu proiect, despre cĕsătoria civilă, a trecut numai a dóua óră cu chiu cu vai, dar după cum ne asigură foile, sĕ pun şi acestuia mari pedeci, pentru de-a fi sancţionat; respinse au fost acum proiectul despre esercitiul liber religionar, recepţiunea ovreilor şi precum sĕ crede, sĕ vor respinge şi cele dóuĕ din urmă: despre confesiunea copiilor şi matriculele civile s'au apoi vor fi modificate aşa, încât guvernului nu-i mai convin.

Scim noi bine, ce va fi; esemplu avem cu proiectul căsătoriei civile; asemenea acestuia proiectele din cestiune vor fi retrimise a doua şi a treia óră în casa magnaţilor, până ce vor fi acceptate cu o maioritate forţată de 2—3 voturi. Tóte aceste sĕ fac, ca sĕ sĕ împlinéscă voia naţiunii. Cu acésta foile jidano-magiare fac mare paradă.

„Naţiunea magiară s'a alăturat la reformele bisericesci liberale, cu tótă însufleţirea, cu tot focul zelului sĕu, cu cea mai puternică espresiune a spiritului sĕu public — ḑice „Egyetértés".

Noi scim însĕ, că maioritatea cetăţenilor Ungariei nu o formézǎ „naţiunea" magiară, ci naţionalităţile, cari au fost tóte contrare acestor reforme şi contrari le-au fost chiar şi magiarii catolici, rĕmâind ca spriginitori ai lor o mică parte de magiari, jidanii şi guvernul. Acestia sunt, cari doresc aceste reforme; acestia sunt cari sĕ supĕră pe casa magnaţilor şi pe toţi aceia, cari nu aprobă aceste proiecte, cari vor avé cele mai funeste urmări pentru popórele patriei şi cari nu favoriséză decât pe jidani, apoi ateismul şi imoralitatea. Acestia numesc pe catolici şi şi pe prelaţii nostri ultramontani şi retrograḑi, ér ei se numesc liberali, bătêndu-se în piept. Dar óre este ultramontan sau retrograd acela care-'şi apĕră legea sa contra subminării şi atacurilor, îndreptate asupra ei indirect chiar dela guvern, şi óre sunt adevĕraţii liberali aceia, cari sub masca liberalismului pregătesc calea ateismului şi imoralităţii prin sancţionarea neconfesionalismului ş. a.? Dacă acestia din urmă voesc a ferici patria prin liberalismul lor, ce teren larg de activitate le stă deschis pe terenul cestiunii de naţionalitate, a cărei resolvare este de sigur mai înteţitóre şi mai reclamată de timp, decât legile bisericesci proiectate! In faţa acestei cestiunii însĕ le dispare ori ce liberalism şi aceiaşi, cari sbiară că sunt liberali, strigă de altă parte că naţionalităţile trebuie nimicite ca individualităţi etnice, sĕ vede, că în numele — liberalismului.

Curiósă ţară şi curioşi conducĕtori ai ei!!

Revista politică.

Precum se scie, după căderea proiectului despre esercitiul liber religionariu, a căḑut şi proiectul despre recepţiunea ovreilor. La acest proiect încă s'a deschis o discuţie înfocată şi casa magnaţilor l'a respins încă la desbaterea generală. Contra proiectului au vorbit între alţii contele Zichy bar. Rudyánszky şi Escel Sa metropolitul nostru. Cont. Ferd. Zichy, deşi ţine pe ovrei de cetăţeni buni, patriotici, totuşi nu póte vota proiectul, atacându-se prin el dogma creştinéscă. Pentru proiect a vorbit între alţii mai pe larg fostul ministru Csáky, carele s'a silit sĕ arete, că trecerea dela creştinism la iudaism se póte şi acum face, de ce sĕ nu se pótă face în viitor. Ministrul de justiţie se ocupă în rĕspunsul seu mai cu sémă cu vorbirea cont. Zichy şi cu enunciaţiunea Escel. Sale I. P. S. D. archiepiscopul şi metropolitul nostru Miron Romanul, carele a accentuat în mod laconic, că nu primesce proiectul, pentru-că nu e timpul şi nu e oportun. Ministrul se nĕcăjesce pentru enunciaţiunea Escelenţei Sale metropolitului nostru. Presidentul puse apoi la vot, şi proiectul picà cu 109 contra 103 voturi.

Proiectul despre religiunea copiilor s'a primit cu mare maioritate. Pentru proiect vorbì primatele Vaszary şi cont. Ant. Zichy, ér contra lui bar. Des. Pronay.

* * *

Luni a ţinut şi camera deputaţilor cea dintâiu şedinţă după feriile de vară. Ministrul-president Wekerle a presentat budgetul pe 1895. Cheltuelile preliminate sunt mai mari ca în anul trecut. Primul ministru esplică amĕnunţit plusul cheltuelilor în fie-care resort constatând, că cea mai mare sumă a cheltuelilor o reclamă ministerul de interne pentru matriculele de stat, ce se vor întroduce deja în 1895. Pondul principal la urcarea venitelor trebue sĕ se pună pe dările indirecte. Ministrul are firma convingere, că echilibrul în gospodăria statului va fi menţinut sub tóte împrejurările. Wekerle rĕspunde apoi la o interpelaţiune privitóre la interviewul publicat în „Figaro" şi în care a fost vătĕmată nobilimea ardelénă. Ministrul declară, că interview-ul conţine multe amĕnunte inexacte. Dînsul stiméză nobilimea, dar va respecta întotdéuna şi pe români ca cetăţeni egal îndreptăţiţi.

Ministrul Wekerle a anunţat apoi căderea proiectulu despre esercitiul liber religionariu şi a adaus, că dacă s'ar întêmpla sĕ mai cadâ şi alte proiecte în casa magnaţilor, le va supune érăşi camerei în o şedinţă meritorică fără ale mai trece prin comisiuni. Deşi s'a făcut contra propunerii din partea oposiţiei enunciaţiunea ministrului a fost primită cu maioritate de voturi.

* * *

Sesiunea delegaţiunilor s'a încheiat. Ca de obiceiu aşa şi acum s'a esprimat delegaţilor mulţămirea prea înaltă a Maj. Sale pentru activitatea desvoltată. S'a esprimat mulţămirea guvernelor pentru că au lucrat în conţelegere şi în urmă s'a esprimat

---

FOIŢA.

Lupta cu Căpcânii.

Din „Lira Bihorului" care cuprinde 12 Balade poporale, adunate de Antoniu Pop, (Gherla 1894) dăm balada cu titula de mai sus:

Frunḑă verde flori roşii
In ḑiua de Rusalii,
Când clopotul resuna
O fetiţă frumuşea
La biserică mergea,
Sĕ vorbéscă cu popa,
Căci drăguţul ei iubit
Era gata de pornit
La luptă cu cei Căpcâni
Vechi duşmani la cei Români.
El ca viţă de Român
Cu nóuĕ suflete 'n sĕn
Scumpă ţĕrişóra sa
Nu póte a o lăsa
Pentru cununia lor
In brânca Căpcânilor.
Când lontru ea întra
Slujba tocmai se găta
Nafora se împărţa
Şi tot omul se ruga.
„Părinte sfinţia ta,"
Ea 'ncepu a cuvênta,
„Te-aşi ruga de un cuvênt
De-oi putea în ăst loc sfânt."
— Ḑi fată, ce ai de ḑis,"
„Ionul meu, drăguţul meu,
Ce mi-l dede Dumneḑeu,
Aḑi vré sĕ ne cununăm
Şi la nópte sĕ jucăm.
Ca nuntaşii din poveşti
La óspeţele crăesci;
Căci el mâne 'n ḑi de ḑori,
Duce-s'o 'n câmpul cu flori,
Se culégă ghiocei,
Ghiocei şi bujorei,
Pentru chipul Precestei,
Ca se-i tindă ajutor
In contra Căpcânilor,
Cari vreau a ne cutropi,
Moşia de-a ne răpi.
Moşióra ce ne-a dat
Prea puternicu 'mpĕrat
Traian soţul leului
Ce prin darul ceriului
Şi tăria braţului
Sterse viéţa Dacului,
De mi-l dede dracului . . .
Aşa dar sfinţia ta
Gată ce ai de-a găta
Ca sĕ ne poţi cununa.
Ţara nóstră-i în nĕcaz,
Nu putem s'avem răgaz."
Sluga Domnului grăi:
„De-i aşa, aşa va fi:
Du-te chiamă nuntaşii
Mirele şi nănaşii,
Corintele, Corintei
Numele cei feciorei,
Cari cu bâţi înţonţuraţi,
Cu cai ageri şi turbaţi
Duce-or verste 'n nóuĕ ţĕri —
Nóuĕ ţĕri şi nóuĕ mări,
Despre vestea ce va fi —
Păn' la marginea lumii," —
Sfete-aprinde candela
Şi-apoi adă-mi pravila;
Cartea evangelii
Şi tóte ce-or trebui,
Cununile mirilor
Dulce beutura lor
Ca la data nuntelor!
— — — — — — —
Sună satul de cimpoi,
Fete şi ficiori vioi
Incă danţul în ocol
Ca purtaţi de vênt uşor.
Mirele voinic ficior.
Sóre mândru d'ângă nor,
Cu mirésa subţirea
Mândră ca o porumbea,
Amêndoi ca stele 'n ḑori.
Păşesc drept printre feciori,
La biserica din deal
Duşi de-a dorurilor val;
Şi 'ntre hori şi chiuit
Ajung la locul sfinţit
Popa 'n cale le eşi
Şi frumos că le grăi:
„De nimenea îndemnaţi,
Şi de nime 'ntărîtaţi
La olaltă vĕ luaţi?"
— „De nimenea îndemnaţi,
Şi de nime 'ntărîtaţi
Ne luăm, ne cununăm."
„Slavă Domnului sĕ dăm"
Ḑise popa şi eşiră
Către casă de porniră.
— — — — — — —
Vinul bun trece 'n beut,
Păharul trecui umplut,
Şi-apoi ḑi mĕi cimpoieş
Ḑi uind *) şi fără greş.
Sfîrăe călcâiu în vênt
Bate talpa în pămênt,
Căci veselia e mare.
Dar din margini de hotare
S'aud vuete 'n turbare
„Vin duşmanii" strigă! toţi
„Vin Căpcânii, vin cei hoţi!
La hotare, la hotare
Căci e ţara 'n strîmtorare
Sus voinici, cu mic cu mare!"
— — — — — — —

---

*) uind = chiuind.

mulţămită şi presidenţilor, cari au condus şedinţele. Delegaţiunile au primit precum se scie, bugetele ministrilor fără a sterge un cruceriu. Presidentul delegaţiunei ungare a declarat, că enunciaţiunile ministrului comun Kàlnoky sunt de tot linistitóre şi îngrigirile ivite pentru mişcările ţĕrilor balcanice nu trebue sĕ nelinistéscă pe nimenea.

* * *

Din Paris se scrie, că un rĕsboiu vamal între Francia şi Austro-Ungaria are sĕ îsbucnéscă în curênd. Afacerea stă astfel:

Guvernul Franciei a cerut astă-vară dela ministrul de esterne din Viena, ca sĕ dea şi pentru importul vinurilor francese favorul, de care se bucură vinurile italiene. Astăḑi pentru importul vinurilor italiene în Austro-Ungaria se plătesce vamă numai 3 fl. 20 cr., în timp ce vama vinurilor francese este de 50 franci.

In sensul convenţiunei comerciale Francia are dreptul de a pretinde acelaşi favor pentru vinurile sale, ca şi acela al vinurilor italiene. Astă-vară deputatul frances Turrel, în numele agrarilor, a adresat în cestiunea acésta o interpelare guvernului, dar guvernul a amânat atunci rĕspunsul, în speranţa, că intrând în tractări cu ministerul de esterne dela Viena, îi va succede a dobândí favorul amintit.

Au trecut de atunci trei luni, fără ca guvernul frances sĕ fi primit vr'un rĕspuns. Acum se asigură, că guvernul frances şi-a perdut pacienţa de a mai aştepta şi la finea lui Octombre, el îi va da lui Turrel rĕspunsul datorit, care rĕspuns însĕ pentru Austro-Ungaria nu va fi altceva decât o directă declarare de rĕsboiu, prin care convenţiunea comercială cu Francia se va sista.

Dacă acésta s'ar realisa, Ungaria mai ales ar primí o grea lovitură, căci industria de lemne (dóge) s'ar nimici cu desĕvêrşire. Astăḑi se esportă dela noi în Francia dóge în valóre de 15—20 milióne fl., prin ceea ce lemnul de stejar are un preţ bun. Dacă însĕ se va stabili pentru Francia o vamă de cinci-ori mai mare, ca cea actuală, după cum e proiectat, atunci natural, că Ungaria va perde acest esport.

Dacă guvernul din Budapesta va întreveni grabnic pentru a li-se acorda vinurilor francese favorul identic cu cu al vinurilor italiene, periculul încă s'ar puté evita. In acest cas are sĕ urmeze eftinirea vinurilor la noi. La cas contrar, după cum li-se scrie din Paris foilor budapestane, cu 1 Novembre convenţia comercială cu Francia va fi denunţată, ér după 6 luni ulterióre va urma rĕsboluiu vamal.

* * *

Plumbii vin plóiă şi foc
— „Daţi feciori nu staţi pe loc,
Spăriaţi-i pe mişei,
Daţi în ei, săriţi pe ei"
Le grăesce domnul lor,
El, crăeşul codrilor.
Ér', Ionul lui Todoraş
Veselul de ieri nuntaş,
Astăḑi dă şi strigă: „daţi
Pe Căpcâni, Români fĕrtaţi,
Sĕ-i sdrobim, sĕ-i amuţim,
Puşca 'n piept sĕ li-o ţintim,
Şi-apoi sĕ-i dăm corbilor
Ciórelor şi lupilor."
Plumbii flueră prin vênt,
Plóia tórnă pe pământ.
Curge sângele părĕu,
Curge sângele cel rĕu,
Curge sânge de Căpcân
Stors de harnicul Român
Las' se curgă, nu-i pĕcat,
Că nu e sânge curat.
Séra se scobóră 'n sat
Lupta bine s'a gătat.
Merg Români biruitori
Către sat cântând la hori
Şi la nuntă se pornesc;
Jócă, béu se veselesc.
Căci scăpat'au ţéra lor
Din ghiara Căpcânilor.

De pe câmpul de rĕsboiu vin sciri că statele interesate s'au îngrigit ca iaponesii sĕ nu tréca o margine care ar pune în confilict şi pe europeni.

Se anunţă că împĕratul Chinei a redat confienţa sa prinţului Kong, unchiul sĕu, pe care-l ţinea în disgraţie de mai mulţi ani, dar depeşile nu sunt de acord asupra naturei esacte a puterei ce i-a confiat.

O informaţiune din Shangai, comunicată prin „Agenţia Havas" spune că prinţul Kong ar fi fos numit preşedinţe al Tsong li-Iame -nului si al consiliulului de amiralitate, după acea ajutor al lui LìHung-Chang ca inspector al operaţiunilor militare; dar e neverosimul ca acelaşi om sĕ devie în acelaş timp ministru de marină şi ministru al afacerilor străine, de şi concediarea prinţului Ching, care ocupă acest din urmă post, nu este imposibilă din causa oposiţiunei ce făcu, singurul din toţi omenii de stat, proiectului unui resbel contra Iaponiei. Versiunea ziarului „Times" este probabil cea adevĕrată: acest ḑiar e informat dela corĕspondentul sĕu din Shanghai, că împĕratul Koangsu a ordonat numai creaţiunea unui comitet special, din care face parte prinţul Kong, presidentul T-song li-Ia-men-ului şi şeful amiralităţei pentru conducerea operaţiunilor de resbel.

Vice-regele din Petchili, Li Hung Chang, n'a făcut încă nici o preparativă pentru a se duce la cuartierul general al armatei în campanie şi sgomotul circulă acum la Tien-Tsin că el nu va părăsi acest oraş pe cât timp inimicii sĕi vor stríga contra lui pe lângă împĕratul.

Pentru moment, socrul împĕratului Konei-Hsiang, a primit misiunea de a complecta lucrările de apărare în lungul cóstei golfurilor Petchili şi Liao-Toung, pe unde ar putea sĕ fie încercat un atac în contra Pekingului. Acéstă capitală va fi păzită însă şi printr'o garnizónă dela 20,000 până la 25,000 de soldaţi cari sunt, se ḑice, dresaţi europenesce şi cari vor opera concentraţiunea lor la Tung Chau, staţiune care apără accesul Pekingului spre sud-est.

Vorbirea

ţinută de P. S. Sa episcopul Nicolae Popea, în şedinţa dela 3 Octobre n. a Casei magnaţilor.

Escelenţa Vóstră, Dle Preşedinte!
Escelenţele Vóstre, Dlor Magnaţi!

Socot, că în general, aşa numitele reforme politice-bisericesci vor causa cele mai mari încurcături, vor conturba în mĕsura cea mai mare pacea şi liniştea sufletéscă a locuitorilor din patrie. In urma acestor proiecte de legi, dacă ele s'ar primi, s'ar vîrì în sinul poporului o neînţelegere şi demoralisaţie, care ar fi începutul nimicirii vieţii nóstre religióse şi morale.

Cu drept cuvênt ne-am fi aşteptat sĕ ni-se aducă proiecte mai bune, mai salutare pentru noi toţi, proiecte, cari ajungênd legi, sĕ uşureze sórtea nóstră, dar nu ca sĕ agraveze, sĕ ne amărască în ḑilele, când şi de altmintreli suntem aprópe de a cădé istoviţi de atâtea poveri.

In loc de proiecte bune însĕ, ne pomenim cu nisce proiecte, din cari resultă luminos, că guvernul şi-a ales cea mai radicală metodă pentru resolvarea acestei reforme bisericesci de capitală importanţă, că guvernul a rupt cu ori-ce tradiţiune a trecutului, inaugurând epoca de distrugere în popor a credinţii, a legăturii dintre biserică şi credincioşi. Şi acésta se întêmplă în regatul Sfântului Stefan, care stă sub patronagiul Sfintei Fecióre Maria, maica Domnului nostru Iisus Christos.

Eu, dnii mei, aşa cred, că o lege proiectată pentru a fi bună, trebue în primul loc sĕ fie impusă de necesitate.

Ce necesitate însĕ impune actualele reforme în locul instituţiunilor sacramentale, cari esistă dela începutul creştinismului spre cea mai mare mulţămire şi mângăiere sufletéscă a creştinilor?

Interesele statului? Nu-mi pot închipuí nici un interes de al statului, care sĕ nu prospereze sub instituţiunile actuale bisericesci. Dovadă despre acésta este trecutul de mai multe vécuri. Dimpotrivă: eu cred tare, că interesele statului, dar adevĕratele interese, nu cele închipuite, ar fi periclitate prin actualelele reforme. Pentru că statul nu póte avé interese deosebite de ale popórelor, din care este alcătuit, şi chemarea statului nu póte fi decât a promova binele şi fericirea popórelor.

Ori sĕ ţintesce prin actualele proiecte de legi împăcarea diferenţelor confesionale? Va sĕ ḑică: acestea nu se pot resolva în alt chip, ci este nevoie sĕ se înlăture însĕşi instituţiunile sacramentale? Pe temeiul principiului de egalitate fără nici o îndoélă, ori ce asemenea conflict se póte resolva şi fără a se vătĕma vre-un drept al confesiunilor şi statului. Pe temeiul aceluiaş principiu, se pot regula şi relaţiunile dintre stat şi biserică, respectându-se totdeodată şi dreptul şi ordinea de stat, mai ales când sciut este, că acéstă resolvare se póte face fără a atinge confesiunea şi conscienţa sufletéscă a cetăţenilor. Dacă, după cum sĕ afirmă, statul nu se póte acomoda dogmelor, atunci îi este cu putinţă, e dator chiar, sĕ respecteze dogmele sĕ nu nelinişteéscă confeşiunile, sĕ nu esercite forţă asupra sentimentelor religióse ale cetăţenilor, cari compun şi susţin statul.

La noi, în biserica gr.-or. instituţiunile sacramentale se baséză pe canóne; nu sciu deci, cu ce drept ar puté sĕ casseze statul pe cale civilă, unilateral, aceste instituţiuni sacramentale şi canonice, dela o biserică recunoscută în stat; bine înţeles nu în chip constituţional şi liberal; usând de modalităţi absolutistice ori chiar despotice, da, totul e cu putinţă, cunoscut fiind adevĕrul cuprins în cuvintele *pro ratione voluntas.*

Cred apoi, magnifici domni, că dacă se aduce legea trebue sĕ fie folositóre pentru întrégă ţéră.

Ce folóse putem însĕ aştepta dela introducerea acestor reforme bisericesci? Am avut onórea sĕ vi-o spun mai nainte. demoralisaţia şi nimicirea familiei.

După mine unul, lucrul e fórte natural. Abătênd poporul dela instituţiunile sacramentale, cu care a fost obicinuit din vremuri depărtate, şi obicinuindu-se cu cele civile, ce 'i-s'au impus cu forţa, nimbul, valórea şi sfinţenia celor dintâiu încetul cu încetul va scădé în ochii lui; ba vĕḑênd, că nu mai are nevoie de preot la contractarea căsătoriei, nu-'l va chema pe preot nici la botez nici la înmormêntare, până-ce la urmă nu-i va trebui nici biserică. Şi ce va fi óre atunci cu familia? Nu se va deschide óre în acest chip o pórtă largă demolarisaţiunei, spre nimicirea poporului, un rĕu, a cărui causă de sigur nu biserica va fi. Şi că demolisarea poporului va avé drept urmare decadenţa, putem sĕ o aflăm din istoria omenimii; mai deaoprópe însĕ putem sĕ o vedem din acele sĕlbătăcii, care tocmai acuma se petrec în unele state străine, la care se reflectéză din unele părţi pentru a arĕta, că biserica póte sĕ prospereze si pe lângă căsătoria civilă. Ce fel de prosperitate e asta ni-o spun ţi petele şi mizeriile cetăţenilor de acolo şi care în tóte ḑilele pătrund la noi.

In sfîrşit cuget, că ori-ce lege ce se aduce trebue ca sĕ fie cerută de către locuitorii ţerii şi bine primită de ei.

Dar' cine a cerut vre-odată aceste reforme bisericesci? Nimeni. Cum a primit poporul vestea despre punerea lor la cale? Cu cea mai mare indignare. Auḑindu-se numai scirea despre aceste proiecte de lege, simţĕmintele întregei ţeri s'au revoltat. Tóte confesiunile, póte cu escepţia uneia, 'şi-au ridicat vocea şi s'au pronunţat în mod energic în conrta subminării temeliilor religióse şi morale. Indeosebi, biserica nóstră română gr. or., îndată după publicarea acestor proiecte de legi, s'a declarat în contra lor atât în sinódele bisericesci cât şi în adunări speciale şi anume pe întreg teritorul metropoliei, cerêndu-ne nouĕ episcopilor sĕ protestăm la locuri competente în contra întroducerii lor. In chipul acesta s'a pronunţat fiecare naţionalitate, ba chiar si majoritatea magiarilor romano-catolici din acésta ţéră; scurt, majoritatea absulută s'a declarat cu tótă hotărirea în contra ideilor anticreştine, prín care se ţinteşte regularea chestiunilor cuprinse în aceste proiecte de legi, atacându-se teodată liniscea şi pacea în sanctuarul familiei.

Faţă cu aceste declaraţii generale, din altă parte s'au pus tóte pârghiile în lucrare spre a paralisa prin adunări comitatense impresia lor covêrşitóre; însĕ înzadar, căci voturile adunărilor comitatense îşi perd valórea lor faţă cu miliónele de suflete ale cetăţenilor, care s'a pronunţat în chip liber, independent, necălăuziţi de nimeni decât de sentimentele lor jignite, în contra acestor reforme politice bisericesci, stricăcióse, ba primejdióse pentru biserică. Şi asta este adeverata, nealsificata opiniune publică a ţerii faţă cu reformele bisericesci în general

In al cui folos vrea deci guvernul a întroduce aceste reforme, dacă ţara nu le vrea ci le porhoreşcéză.

Dar' se ḑice, magnifici domni, că liberalismul, spiritul timpului, patriotismul şi Dumneḑeu scie câte frase mai reclamă aceste reforme.

Dar ce are de a face liberalismul cu credinţa? Şi óre eserciarea presiunii asupra cetăţenilor şi forţarea în ale credinţei este liberalism?

E frumósă şi sublimă idea liberalismului, dar nu se póte tăgăduí că multe — deşi triste — parade se fac astăḑi cu acest cuvênt sublim şi frumos. Eu însĕ cred, că noi nu ne putem juca ca cu bilele cu acest cuvênt.

Eu sciu, că numai un liberalism póte fi adevĕrat, şi anume acela, care se mişcă în cercul principiilor morale.

Tot ce este afară de acest cerc, este imoral şi prin urmare de condamnat. Legea morală stă de asupra tuturor legilor; aşa dar fiecare fiinţă trebue sĕ i-se supună, astfel şi liberalismul, dacă vrea se fie liberalism, trebue sĕ fie supus legilor morale.

Tot asfel stăm şi cu spiritul timpului şi cu patriotismul. Până când sunt în consonanţă cu legea morală sunt bune, şi laudabile, îndată ce se abat însĕ, îşi perd meritul şi valórea lui morală. Spiritul timpului este lumina, şi lumina nu se potrivesce cu întunerecul intoleranţii: ér patriotismul adevĕrat nu face deosebire între fiii acestei patrii, ci pe toţi de o potrivă îi îmbrăţişéză şi îi scutesce sub aripile sale.

Mai este în urmă un argument, de care se folosesc spriginitorii proiectelor politice bisericesci. Anume: ei ḑic, că aceste sunt un mijloc puternic spre înaintarea unificării naţionale, prin magiarisarea naţionalităţilor nemagiare ale acestei ţeri.

E trist de tot, dlor magnaţi, că în patria nóstră se pot ivi asemenea idei.

Iniţiatorii acestui curent nu vĕd óre, că nisuinţele lor în acésta direcţie este o simplă utopie; un anachronism demn de întunecimea evului mediu, un fiasco al liberalismului în faţa popórĕlor culte ale Europei?!

Nu vĕd ei óre, că naţionalităţile au ajuns la conscienţa naţională, îşi iubesc naţionalitatea şi vreau sĕ móră, ceea-ce i-a lăsat Dumneḑeu pe acest pământ?! Şi dacă unuia îi este permis de ce se nu-i fie şi altuia? Quod uni justum alteri aequum esse debet! Precum au trăit aceste popórĕ o mie de ani cu limba şi datinele lor, de ce sĕ nu pótă trăì şi de aci înainte? Scim, că fiecare acţiune produce reacţiune şi n'ar fi bine, ca aceste dóuĕ sĕ se potenţeze.

Aḑi trăim încă în pace şi dea Dumneḑeu, ca şi mai departe pace sĕ avem; dar timpul e schimbător şi deodată ne putem trezì, că un nou vifor se năpusteşce asupră patriei nóstre şi ce vom face atunci? Cum ne vom puté apĕra óre în contra inimicului comun, când popórele nóstre înşişi trăesc în inimiciţie?

Dlor magnaţi, biserica nóstră română gr.-or îşi vede atăcată basa esistenţei sale prin aceste reforme. Işi vede atăcată credinţa, datinele religióse, întréga sa viaţă bisericéscă, basată pe desvoltare istorică de sute de ani, şi în urma acestora, drepturile sale canonice, garantate şi codificate în legile ţerii.

Biserica acésta, care în patria nóstră are un însemnat numĕr de credincioşi, de mai multe ori a protestat cu energice cuvinte în contra reformelor din cestiune, prin adunări poporale. Astăḑi póte că nu vor.

fi considerate aceste proteste, dar vor fi şi trebue sĕ fie considerate mâne poimâne, atunci când principiul moral şi prin urmare adevĕratul liberalism va ajunge la învingere deplină, recunoscêndu-se egalitatea naţională şi confesională a tuturor popórĕlor acestei ţĕri. Da, egalitatea tuturor popórelor şi confesiunilor, care în mĕsură egală îşi dau averea şi-şi varsă sângele pentru susţinerea acestei patrii. Caveant ergo consules, nequit regnum detrimenti capiat!

Nu pot deci sĕ primesc proiectul din cestiune, ca basa pertractării speciale.

Noutăţi.

Personal. Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul sosesce dela Budapesta aḑi, în 29 Sept. (11 Oct.) a. c. cu trenul dela $1^1/_2$ óră.

* * *

Proiectul de lege despre purtarea matriculelor s'a primit cu maioritate de voturi în şedinţa de Marţi a casei magnaţilor.

* * *

Dela curtea regală română. Din Sinaia se scrie, că curtea regală va rĕmâné acolo până în Decembre. Princesa Maria aştéptă aici evenimentul fericit familiar şi botezul tot în Sinaia se va serba.

* * *

Esposiţia de póme şi de vite dela Sĕlişte s'a închis Luni d. a. asistând un public numĕros. Vicepreşedintele dl I. de Preda a ţinut o cuvêntare despre fabricaţiunea vinului de póme (cider). După închidere esponenţii au luat frumósa hotărire de-a trimite pómele premiate deţinuţilor nostri politici dela Vaţ şi Seghedin.

* * *

Procesul Memorandului. Actul final al marelui proces politic al Memorandului s'a petrecut Marţi, în 9 Octobre c când a stat înaintea juriului de presă din Cluş dl Septimiu Albini. Este sciut, că la procesul din Maiu al Memorandului dl Albini fiind bolnav, pertractarea faţă de dênsul s'a amânat şi ea s'a ţinut acum. Precum sĕ anunţă din Cluş interesul publicului magiar faţă de acest proces a fost mic. Procesul s'a pertractat în sala tribunalului, unde public magiar s'a presentat puţin; români au fost în numĕr mai mare şi ar fi întrat şi mai mulţi, dar nu li s'a dat bilete. Acusatul a fost fără apĕrător. După constituirea juriului a urmat interogatoriul, ér după prânz a ţinut procurorul Lázár Aurél rechisitorul sĕu bombastic, apoi a vorbit pe scurt acusatul precisându-şi posiţia şi declarând că sĕ alătură la cunoscuta declaraţie, cetită de presidentul comitetului nostru naţional Dr. Ioan Raţiu. După replica procurorului şi resumarea făcută de president, juraţii sĕ retrag şi reapărênd în sală, presidentul lor Dr. Farkas a enunţat următorul verdict:

1. Conţine Memorandul agitaţie comisă prin atacarea puterii obligătóre a unĕi legi? 11 voturi: da, unul: ba.

2. Participat-a S. Albini la rĕspândirea Memorandului? 11 voturi: da, unul: ba.

3. Este S. Albini vinovat de agitaţie? 10 voturi: da, două: ba.

Pe basa acestui verdict tribunalul după o scurtă consultare, a condamnat pe acusat la *$2^1/_2$ ani închisóre de stat, la suportarea în solido cu ceialalţi condamnaţi a cheltuelilor pertractării prime, la suportarea personală a cheltuelilor pertractării de acum* (în suma de 37 fl 46 cr.) şi a cheltuelilor întreţinerii în temniţă, precum şi la publicarea sentenţei de astăḑi în foile „Nemzet“, „Kolozsvár“, „Ellenzék“, „Erdélyi Hiradó“, „Hermannstädter Ztg.“, „Tribuna“ şi „Fóia Pop.“

Acusatul a înaintat cerere de nulitate.

* * *

Denumire. După cum se anunţă, Escelenţa Sa dl FML. de Galgoczy este numit comandant de corp al armatei ces. şi reg. corpul 12 (Ardél) şi totdeodată distins cu titlul de consilieriu intim.

* * *

La procesul „Dreptăţii“. „Drept.“ scrie: Dl Ioan Nedelcu advocat în Lugoş a presentat eri d. a. tribunalului din Timişóra în numele dlui Dr. V. Branisce cererea, de a amâna cu şase sĕptĕmâni ţinerea pertractării finale, din motivul că acusatul e în urma îndelungatului şi gravului sĕu morb atât de slăbit, în cât 'i este cu neputinţă a lua parte la pertractarea ficsată pe 11 Octobre. Cererea e spriginită prin un atest medical estradat de DD. Lichtscheindl şi Dr. G. Bécsi, medicii, sub a căror îngrijire stă acusatul. — Precum anunţă „Drept.“ de aḑi, procesal s'a amânat pe timp nedeterminat.

* * *

Adresă de recunoscinţă. Din partea femeilor române din Cluş i s'a trimis dlui V. A. Urechiă o adresă de recunoscinţă.

* * *

Manevrele române. M. S. regele Carol, însoţit de curtea sa militară' a plecat din Sinaia pentru a se duce la Văsluiu, unde va asista la marile manevre. Manevrele din anul acesta vor fi de o însĕmnătate mare, căci de vr'o patru ani nu s'a dat o desvoltare atât de întinsă simulacrelor de luptă, ce sunt atât de importante în arta militară modernă. Pe lângă eserciţiiul trupelor, esperienţele asupra resistenţei ómenilor la obosélă, se vor face încercări fórte importante privitóre la mânuirea puscilor nouĕ şi la modificările tactice necesitate de noua armă. O parte însemnată va fi esperienţa practică de mobilisare repede şi de transportat pe căile ferate. De aceea în anul acesta se pune şi un mare interes de către cei competenţi în materie, şi tóte statele vecine au ţinut a trimite representanţi autorisaţi pe câmpul manevrelor armatei române.

* * *

Agitaţiune contra sancţionării căsătoriei civile. Un ḑiar catolic adreséză următórele întrebări către teologii Ungariei: „Find condiţiunea ertării pĕcatelor pocăinţa, şi fiind pocăinţă acolo unde e şi intenţiune seriósă de a îndrepta pĕcatele, e întrebare: 1. Póte fi absolvat de pĕcate un principe, care sancţionéză legi vătĕmătóre pentru biserică, până când nu retrage acele legi? 2. Dacă nu le retrage până la mórte, póte fi absolvat pe patul morţii? 3. Dacă nu le retrage: póte fi înmormêntat bisericesce?

* * *

Convocare. Membrii comitetului central al Reuniunii învĕţătorilor gr. or. din districtul Sibiiului sunt prin acésta poftiţi la o şedinţă pe *Vineri în 12 Octobre* (30 Sept.) la *4 óre p. m.* în sala profesorilor dela „seminariul Andreian“. Se vor discuta afaceri referitóre la adunarea generală. Sibiiu în 9 Octobre 1894. Dr. Petru Span v. pres.

* * *

Regele Sêrbiei Alecsandru s'a reîntors în Belgrad. Duminecă va călĕtori la Budapesta şi după doue ḑile'şi va continua călĕtoria la Berlin. El nu va fi însoţit de nici un ministru.

* * *

Un bĕtrân de 106 ani a fost în ḑilele trecute călcat de un car în Chezdi-Oşorheiu. El se numesce Mihail Popovici şi s'a bucurat de bună sănĕtate. A fost numai decât transportat în spital şi se asigură, că se va însănătoşa în curênd.

* * *

Cutremur de pământ. Din Mischiu comitatul Turda-Arieş — se scrie, că în nóptea de 4 spre 5 Octobre a fost acolo un puternic cutremur de pămênt, cum nu s'a mai pomenit vre-odată. Cutremurul a durat 5 minute, umplând de frică şi de grózā pe locuitori. Cutremurul a fost însoţit de un vuet adênc, încât mulţi credeau la început, că se apropie o mare furtună. Tóte casele de pe ţĕrmul stâng al riului Arieş s'au crepat; pe câmp s'au dărimat mai multe căscióre zidite din pétră şi din ţĕrmul de stâncă al riului s'a despicat o bucată în lăţime de trei metri până în fund. Ómenii se tem, că cutremerul se va repeta. In casul acesta comuna e ameninţată cu dirtrugere, fiind şi de altfel aşeḑată pe un teritoriu vulcanic.

* * *

Pulberea fără fum în România. Ministrul român de rĕsboiu a hotărît, ca pulberea inventată de oficerii români pentru cartuşele armelor Mannlicher, sĕ fie fabricată în ţéră. In acest scop ministrul de rĕsboiu a întocmit o comisiune, care sĕ se ocupe cu cestiunea instalaţiunei unei fabrici de pulbere şi sĕ presinte un raport detaliat asupra acestei cestiuni.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Din munţii apuseni, Septembre 1894.

O dorinţă vechiă a parochienilor din Mogoş-Mămăligani tractul protopresbiteral al Lupşei s'a îndeplinit în 18 l. c. cu actul sfinţirei bisericei de acolo, zidită aprópe de 60 de ani şi curênd reparată la stăruinţa zelosului paroch Vasilie David.

Actul sfinţirei ca delegat archiepiscopesc l'a sĕvêrşit P. O. D. protopresbiter tractual, Ioan Danciu încunjurat de asistinţa alor 9 preoţi cu o rară solemnitate, şi finindu-o cu o cuvêntare acomodată, în care cu cunoscuta-i elocinţă a desfăşurat însemnătatea bisericei şi scólei, presentându-le ca pe cei mai puternici factori ai luminărei poporului nostru, şi punênd în vedere imensele folóse atât vecinice cât şi vremelnice ce au adus părinţilor nostri, şi vor aduce încă înḑecit nóuei generaţiuni, dacă sĕ va conforma învĕţăturilor propagate în acestea foculare.

Mult a contribuit la potenţarea solemnităţii actului corul plugarilor din Ofenbaia dirigiat de învĕţătoriul, Nicolau Fodorean, fiind ascultat cu duioşiă de mulţimea credincioşilor din loc şi jur.

Finindu-se serviţiul divin am fost poftiţi la banchetul aranjat cu concursul parochienilor de parochul local, care-i servesce spre onore atât Dsale, cât şi stimatei sale soţii dómnei preotese, căreia-i păstrăm tributul recunoscinţei pentru escelenta dirigere a banchetului şi deosebită atenţiune ob servată faţă de óspeţi.

Ca la tóte ocasiunile solemne aşa şi aici s'au rostit mai multe toaste, între cari amintesc pe cel dintâiu indicat de Părintele protopresbiter întru sănătatea şi în delungata viaţă a capului nostru bisericesc Inalt Prea Sânţitului Domn archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul — primit între frenetice aplause.

Prânḑul finit, am avut plăcere a asculta cântările veselitóre de masă obicinuite la noi, esecútate solo de simpaticul dirigent al corului amintit şi în amurg terminate cu o serată improvisată cu concursul coristilor sĕi.

Astfel trecută acésta ḑi însemnată în ḑorii ḑilei următóre ne-am despărţit de simpatica familie a parochului, ducând cu sine fie care celea mai plăcute suveniri, şi făcênd reîntórcerea prin piscurile romanticilor nostri munţi.

Unul dintre asistenţi.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Astfeliu s'au întemeiat scólele şi institutele române din Blaş, cari sunt: gimnasiul cu 8 clase, seminariul teologic, cu curs de 4 ani, preparandia cu curs de 3 ani, scóla de fetiţe şi scóla normală (primară), apoi internatele de băeţi şi de fetiţe. Tóte aceste sunt înstalate în frumósele edificii, ce mărginesc spre resărit piaţa pătrată a Blaşului.

Scólele din Blaş au devenit renumite curênd după întemeiarea lor şi au început a fi bine cercetate. Pe timpul episcopului Aron numĕrul scólarilor era peste 300.*) De atunci şi până în dilele nóstre, în curs de 140 ani, din aceste scóle au eşit un numĕr mare de ómeni cu sciinţă de carte, cari au propoveduit cultura în tóte părţile locuite de români. Intre aceştia au fost unii dintre cei mai însĕmnaţi bărbaţi de-ai nostri, ale căror nume sunt eternisate pe paginile trecutului némului nostru şi vestesc rolul şi însĕmnătatea acestor aşeḑăminte de cultură naţională.

„In aceste scóle — ḑice scriitorul anonim — a rĕsunat odinióră glasul deşteptoriu al apostolilor românismului George Şincai, Sam. Klein şi Petru Maior, în ale căror scrieri generaţiunile române dinainte de 1848 au aflat légănul originii nóstre, au cunoscut trecutul nostru dureros şi au găsit motive de a se insufleţi pentru viitoriul poporului românesc.

„De pe catedrele acestor scóle s'au auḑit într'un şir de ani glasul părintelui filologiei române Timotei Cipariu, ale cărui scrieri chiar şi pentru cei ce nu le apróbă întru tóte, forméză şi astăḑi basa ulterióre-lor studii pe câmpul cel vast al filologiei şi istoriei limbei române.

„Intre păreţii acestor scóle George Bariţiu a învĕţat a remâné român, cum sĕ esprimă dênsul în testamentul seu şi a cunósce mijlocele cu cari un popor póte înainta în cultură şi a elupta drepturile sale politice.

„Din Blaş a pornit Aron Pumnul, ca sĕ trezéscă consciinţa naţională a fraţilor din Bucovina şi Samoilă Vulcan spre a deveni mecenatele literaţilor români şi intemeiętoriul gimnasiului din Beiuş pentru fraţii din Ungaria.

„In Blaş s'a format acea cunosciinţă naţională în sufletul lui Andreiu Mureşan, care s'a manifestat cu atâta putere şi frumseţe în clasicul „Deştéptă-te Române“ şi s'a prefăcut apoi în consciinţa unui popor întreg“.

Aici a studiat timp mai scurt şi poetul nostru Mihaiu Eminescu şi mulţi alţii.

In mijlocul scólelor şi institutelor sĕ nalţă falnic biserica catedrală, cu dóue turnuri. Ea la început a avut numai un turn, la mijloc; în forma ei frumósă de acum a fost reedificată de episcopul Lemeni, care i-a ridicat cele dóue turnuri şi a făcut frumosul fruntar, ce este o podóbă a acestei biserici. In piaţă sĕ află mai multe case de-ale capitlului metropolitan, în cari îşi au locuinţa canonicii capitulari.

In apropierea piaţei spre méḑăḑi-apus se află frumósa reşedinţă sau cum se mai ḑice castelul metropolitan. El a fost odinióră proprietatea principelui Michail Apafi, ér apoi trecênd în posesiunea statului, a fost dat dimpreună cu domeniul, bisericei gr.-cat. Aici sĕ află oficiul archidiecesan şi o biserică; lângă castel sĕ estinde o grădină mare şi cultivată artistic. In cripta de sub biserică sunt înmormêntaţi dintre episcopi Petru Pavel Aron, Atanasiu II. Rednic, Gregoriu Maior, Ioan Bob şi metropolitul Ioan Vancea. Ceialalţi, anume metropolitul Alecsandru Sterca Şuluţ e înmormêntat în cimiterul Blaşului, Lemêni în Viena, ér Inocenţiu Klein dórme somnul vecinic departe de pămêntul scump al patriei, în Roma, în biserica S. Atanasiu, visând redeşteptarea şi fericirea poporului sĕu.

(Va urma.)

---

*) In anul scolar din urmă 1893/4, au fost înscrişi numai la gimnasiu 493 de elevi.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului II al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, se convócă pe ḑiua de *21 Octombre 1894 st. n. la 11 óre diminéţa* în comuna *Vlădeni* în localul acomodat spre acésta, la care sĕ invită on. membrii şi toţi cari sĕ intereséză de progresul poporului român.

Zernesci, în 8 Octombre 1894.

Direcţiunea despărţĕmêntului.

Nicolau Garoiu, director.
Ioan Strevoiu, secretar.

Avis.

Restauraţiunea aflătóre în Sibiiu în strada Poplăcii, renovată fundamental şi cu un deosebit gust, sĕ va deschide Sâmbĕtă în 1/13 Octobre a c. în mod festiv cu musică militară. Publicul P. T. din Sibiiu e prin acésta respectuos rugat a participa în numĕr cât mai numĕros.

Pentru serviciu prompt, cât şi pentru mâncări gustuóse şi beuturi curate garantéză

George Ardean,
proprietar şi restaurateur.

Loterie.

Miercuri, în 10 Octombre, n. 1894.
Brünn: 1 62 42 75 32

6134 szám. [209] 2—3
urb. 1894.

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi m. kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Nagykend község határé általános tagositásának megengedhetősége iránt báró Apór Zoltán kir., törvényszéki biró vezetése alat megtartandó **tárgyalás határidejeül 1894 évi november hó 3-ik napjának d. e. 9 órája Nagykend község hivatalos helyiségébe kitüzetik:** mikorra a község összes birtokossai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők ugy tekintetnek, mint a kik a tagositásba beleegyeznek és hogy a kérvény első peldányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknél betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir törvényszéknek 1894 szeptember 24 én tartott üléséből.

Vén András, elnök. *Vestá,* jegyző.

Nr. 724/894 [206] 2—3

EDICT.

Maria Fleaca de legea gr. or. din Apoldul-inferior, protopresbiteratul Miercureí, care de preste 5 ani de ḑile a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Moise Urs de legea gr.-or tot din Apoldul inferior; şi a pribegit în lume fără a sĕ sci locul ubicaţiunii ei, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteraral în termin de 6 lunide ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat ei de bărbatulsĕu, să va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea, la 21 Septembre 1894.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Miercurei.

Ioan Droc,
protopop.

Nr. 453/894. [207] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învĕţător adjunct (oventual învĕţătorésă) sistemisat la scóla română gr.-or. din Viştea superióră protopresbíteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 200 fl. v. a care se acopere din repartiţiune şi se solvesce în patru rate decursive din cassa bisericei, cuartir şi lemne pentru foc

Alesul învĕţător va provedea şi instrucţiunea în scóla de repetiţiune.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 18 Septembre 1894.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea m. p.,
protopop.

Nr. 718/753 1894 [208] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la şcólele confesionale gr.-or române din jos semnatele comune, în protopresbiteratul Braşovului, prin acésta se escrie concurs cu terminul 15 ḑile dela prima publicare.

1. Zizin, cu salariu anual 300 fl.; dela popor prin repartiţie 100 fl. din fondul bisericei 150 fl. şi venitele cantorali 22 fl. 10 cr. şi colecta benevolă 28 fl. şi cuartir liber.

2. Feldióra, cu salariu anual 300 fl. prin arunc şi dreptul de păşunit 6 vaci şi relut de cuartir 25 fl.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, vor avea a asterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral..

Braşov, în 15 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Braşovului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Petric,
protopop.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

[169] 4

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentrn scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penseles, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Sâmbătă, 1|13 Octobre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sěptěmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Septembre 1894, sě-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Administrația de stat și primarii.

1.

De când ne-a osândit D-ḑeu, se avem „norocirea" a fi conduși de „înțelépta" stăpânire unguréscă, am avut se îndurăm multe nedreptăți, asupriri și persecuțiuni dela conducětorii acestui „fericit" stat.

Tóte legile câte sau făurit și se făuresc în dieta unguréscă au unul și același scop, vědit și sciut de tótă lumea.

Administrația de stat, afară de unguri póte și pentru unii „români" se fie bună, cât timp însě ține sistemul de aḑi, ea mult nu ne va ajuta. Ar fi bune multe legi din statul nostru dacă nu ar fi fariseesci: una pe hârtie și alta în faptă.

Cei-ce doresc mai mult acéstă lege fără îndoiala sunt jidovii și „binemeritații" primari, între cari sunt și români; cari cu trup cu suflet sunt pentru ideia de stat magiar, așa cum și-o închipue șoviniștii.

Acestor uscături din padurea națională devenind lege administrația de stat li-s'ar da nouă ocasiune a asupri pe nedreptul și fără milă pe betul popor, căci atunci se vor lăuda că au de pretin și protector în locul solgăbirăului pe ministru, pe conta căruia ar dori sě-și desvólte activitatea în detrimentul némului românesc.

Câtă vreme guvernul unguresc este stěpânit de ideia magiarisări, poporul român nici nu crede că conducětorii acestui stat au intențiune a face vre o lege care în parte se favoriseze și pe români.

Acele legi cari în parte ar favorisa și pe români nu se respectéză; ér cele ce au în vedere subminarea națiunei române, acele se aplică cu tótă rigórea.

In seclul acesta al luminelor, când s'ar cuveni sě se cucerescă popórele cu simpatia și nu cu forța și cu legi draconice, am ajuns sě înțelegem că slujbașii unguri cu cât sciu beli și batjocori mai bine poporul, cu atâta sunt mai favoriți și bine-meritați înaintea șovinismului stăpânitor.

Despre acest trist adevěr avem nenuměrate esemple.

Un birău român pentru ca se fie susținut în post trebue sě stea bine cu pretorul: sě-i facă pe voe, și pentru ca sě stea bine trebue sě dovedéscă prin fapte că e amicul și binevoitorul pretorului și al ideii de stat magiar.

Trebue adecă sě raporteze pretorului, care om din comună ține la legea și națiunea sa; ce progrese face învětătoriul din cinstita limbă unguréscă; ce ținută are preotul și pentru cine se rógă în biserică și nu cumva ține predici agitătóre.

Sě fie fidel raportator cine din comună scrie la foi și ce scrie despre „drepții și luminații" conducětori ai acestui „fericit" stat; cine abonéză și cetesce foi românesci și cine ar fi contra jidovilor și a „dreptilor" unguri.

Se raporteze mai departe ce vorbesce poporul pe strade și prin birturi despre dreptățile unguresci; se aibă obrăsnicie a denega foile românesci ce vin în comună, ca astfeliu se se pótă lăuda înaintea ungurilor că el consimte cu dênsii și le face pe voie; se aibă nas a se amesteca în tóte procesele până și în fleacurile muieresci. Cu un cuvênt se născocéscă tot feliul de misiuni cari plac ungurilor.

Afară de acestea și altele de feliul acestora întru apărarea și salvarea statului și a ideii de stat magiar, trebue se se cugete „primariul harnic" cum se facă și alte servicii solgăbirěului de pe spinarea bietului popor.

Solgăbirăul la recomândarea și cu consêmțământul „binemeritatului" birău fără de nici o milă pedepsesce și încasază de pe locuitorii comunei sute de floreni, pedepse de pădure, ect. fără ca să ia în considerare că plătesc dări grele și că au robit în iobăgie pentru ele. De aceia, cari nu au cu ce plăti tirănescile pedepse sě folosesce adese pentru isprăvirea treburilor sale private.

Lucruri de feliul acestora au inimă se le facă unii primari binemeritați ai timpului nostru. Și acestea tóte ca și ei pe conta meritelor lor se 'și permită a juca mare rolă față de săteni: se și permită adecă a beli poporul și a face tóte fărădelegile câte numai le plesnesc prin minte.

Unde spre nenorocirea sătenilor se afla astfeliu de biraie, apoi în contelegere cu pretorul lucră astfeliu, ca în comitetul comunal se se alégă astfel de ómeni, cari nu numai că primesc și votéză tóte fărădelegile, ci încă le pare bine că s'au învrednicit a fi membri în comitet, le pare bine adecă că ei nesciindu-și datorința și nepricepêndu-și chemarea pe conta lor se fac tóte fărădelegile. Și acésta căci numai cu de acestea póte birăul ori notariul sě lucre spre „fericirea" comunei.

Revista politică.

Din esposeul ministrului-president Wekerle depre bugetul Ungariei pentru anul 1895 estragem următórele:

Spesele ordinare s'au preliminat cu 421 milióne 053.099 fl., adecă cu 26,480.263 floreni mai mult ca în anul trecut.

Bugetul ministeriului de interne s'a preliminat cu 1,270 000 fl. mai mult ca în anul trecut. Plusul speselor îl recere administrațiunea de stat, apoi poliția pentru siguranța publică și matriculele de stat.

La ministeriul de finanțe s'au preliminat spese mai multe cu 9,144.000 fl. Din acéstă rubrică este interesant a se sci, că numai pentru procurarea materialului brut al timbrelor se recer 23,000 floreni.

La ministeriul de comerciu spesele s'au preliminat cu 12,000.035 fl. mai mult.

Spesele ministeriului de agricultură s'au preliminat cu 604,000 fl. mai mult. Acest plus se recere mai cu sémă pentru înaintarea prăsirii de vite, pentru horticultură, pomicultură, precum și pentru desvoltarea pădurăriei.

Bugetul de spese al ministeriului de culte și instrucțiune publică cresce cu 907,000 fl. Aici e de însemnat că suma de 33,000 s'a preliminat pentru ajutorarea scólelor confesionale și comunale.

Spesele ordinare ale ministeriului de justiție s'au preliminat cu un plus de 343 mii fl.

La ministeriul de honveḑi spesele s'au statorit mai mult cu 646 mii fl. din care sumă 100.000 fl. se referesc mai cu sémă la înființarea comandei supreme a honveḑilor.

Dintre spesele transitorie și de investițiuni însemnăm: pentru investitura palatului guvernorului din Fiume 30,000 fl., pentru monumentul lui Andrássy 25,000 pentru portul dela Fiume 560,000 fl. și pentru investițiunile căilor ferate de stat 635,000 fl. v. a.

Preliminariul deci se reoglindéză astfel: Spese 464,792.000 fl., venite 467,811.000 fl. v. a. un plus de venite dară de 18,000 fl. v. a.

Tot din esposeul ministrului president se vede apriat, că 6 milióne fl. se vor puté învestí încă la căile ferate ale statului.

FOIȚA.

Cuvinte sufletesci

de

I. C. Lavater.

1. Speranță, o cât de dulce, dacă basa ei e esperiența în Dumneḑeu.

2. Mórtea nu strică iubirea, ea o deștéptă numai spre nemurire.

3. Sémănă cu îndestulire, ca sě culegi cu îndestulire. Nu despera nici-odată chiar și când te simțesci debil, totdéuna cineva îți va sta în ajutor.

4. Dumneḑeu merge cu tine, cu fiul lui; nu te teme! — In fie-care loc unde stai este un ânger păzitor, unde ești este și Dumneḑeul těu; unde este Dumneḑeu, acolo este ajutorul těu.

5. Pentru acela, care crede în un Dumneḑeu, totul ce se întêmplă este lucrul cel mai bun. La lipsă, la neajunsuri, la perderi, la neavere ocrotesce Dumneḑeu pe iubiții sei.

6. Adevěrații amici nu-i despărțesce mórtea și nici o sórte despărțitóre.

7. Stimă, iubire, credință, trăsături principali în esistența amiciției sunt amiciție.

8. Intențiune a inimei, numai tu ești sufletul faptei și a vîrtuții.

9. Inimă, tu numai prin iubire și speranță credinciósă devii inimă!

10. Inimă, darul cel mai mare, cine te-a dat, nu te mai ia înapoi.

11. Nu te îudoì a lucra contra inimei

12. Fie-care mișcare bună în inima ta, o remuneréză Dumneḑeu.

13. Ai făcut ceva bine, atunci gustă cu bucurie binele făcut.

14. Când te afli în singurătate, adună-ți puteri pentru sgomot, și în sgomot află pofta pentru singurătate.

15. Aștéptă lucruri bune dela cel bun, și lucrurile cele mai bune dela cel mai bun.

16. In timpul de pace adună ți puterile neliniștite.

17. Fi mai iubitor, și atunci te apropii mai tare de iubire.

18. Mai tare în tótă diminéța și mai modest în tótă séra.

19. Nimic nu ne strică mai mult decât fuga tăcută de noi înșine.

20. Fă îndată ceea-ce poți, nu întârḑia, nici nu te întreba mult, ce sě faci?

21 In grele împrejurări speranța ridică ochii spre ceriu. Sěměnatul ne este acum greu, seceratul ne va fi o dulce mângăiere.

22. Lucră cu voie, și odichna îți va procura plăcere.

23. Te întrébă des, cum voi lucra, sě privesc ângerii, cari sunt martorii faptelor celor mai nevěḑute.

24. In tótă ḑiua cu mai mult curagiu te apropie de mórte si de viéță.

25. Nici unul dintre muritori nu cunósce, și dintre iubitori nici unul nu iubesce în destul, ce póte produce ceriul, și ce póte dărui Dumneḑeu muritorilor. Odată jelea totuși se va preface în bucurie ângerésca. Odată se va ridica la desfătare întristarea. Odată va șterge Domnul lacrămile de pe ochii nostri.

26. Nu pentru vorbe zădarnice e de a lucra, — pentru viața adevěrată, pentru bucurie spirituală, pentru nobilitarea naturei nóstre, pentru liniștea sufletéscă internă; pentru ridicarea preste tot ce sě vede, pentru neatêrnarea de tot, ce cade numai în opiniunile esterióre, — pentru o siguranță în privința permanenței nóstre este numai de a lucra.

27. Trăește, fii totdeauna mai vial mai spiritual, mai neatêrnător de tóte bucuriile, cari sunt numai esterne și ocasionale, în tine însuți mai statornic, totdeauna mai mult domn preste tine însuți, — preste tine însuți! — totdeauna te bucură de esistența ta, de omenirea și humanitatea ta, te bucură mai mult de credința ta, de speranța, de iubirea ta, — te bucură mai mult și fi mai sigur de Dumneḑeul těu și de nemurirea ta prin sensațiune umilită tăcută, liniștită și veselă asupra aceluia, care a fost este și va fi totdeaună șieși egal!

28. Timpuri de suferință, voi sunteți prevestitorii timpurilor de mântuire.

29. Destinul těu sě nu-ți fie altcum, decât ca mâna conducětóre alui Dumneḑeu! Nici odată nu ne póte părăsi legea solidă, care ne-a format minunat. Ordine este totul la noi, și fără scop nu este absolut nimic, ce numim noi în un mod nebun destin.

30. Bucurii și suferințe multe ne-a dat Dumneḑeu cu simțire delicată, — fericit este acela, pe care simțirea lui nu-l duce în rătăcire la o slăbiciune fără valóre. Fericit este acela, căruia simțirea lui îi dă putere pentru vîrtuțile cele mai nobile, — pe care îl face mai apt pentru pofta bucuriilor celor mai spirituale!

Referitoriu la loteria mică ministrul sperézâ, că va reduce cu 600,000 fl. patima jocului la loteria mică şi prin acésta a restrînge acea patimă şi astfel cu încetul a prepara încetarea cu totul a loteriei mici.

Prin proiectatele reforme de contribuţiune dările directe vor scădé cu cel puţin 4—5 milióne de floreni. Greutăţi mari fac reducerile venitului curat, ce resultă din contribuţiunile de consum.

* * *

Intr'un articol publicat în „Fejérmegyei Napló“ conducătoriul catolicilor activişti contele Zichy Nándor espune în următórele puncte planul acţiunei pentru venitoriu:

1. Luptă contra proiectelor bisericesci ce restéză, întru cât ele vatămă interesele catolicismului şi ale naţiunei.

2. La cas că acele proiecte ar' fi primite: continuarea acţiunei pornite spre împedecarea sacţionărei lor.

3. Continuarea organisării în întréga ţară, în sate, oraşe comitate.

4. Oposiţie hotărîtă reformei administrative.

5. Luptă contra politicei financiare şi economice a actualului guvern.

6. Inscrierea în lege a reducerei censului electoral..

7. Resolvarea cestiunei naţionalităţilor pe basa legii şi a ecuităţii.

8. Luptă contra tuturor nisuinţelor, ce tind contra pactului dela 1867,

* * *

O telegramă din Bucuresci a adus scirea că ministrul de esterne a dat ordin ministrului plenipotenţiar la Belgrad a nu se reîntórce în capitala Serbiei până nu se tranşază afacerea sărei. Referitoriu la acésta afacere „Timpul“ relatéză următórele:

Se vorbesce din nou prin ḑiare de afacerea contractului dintre regia monopolurilor române şi regia sêrbéscă privitor la sare şi unii confraţi au anunţat chiar ruptura relaţiunilor diplomatice între România şi Sêrbia.

Aceşti confraţi s'au grăbit anunţând, că s'au întrerupt deja relaţiunile nóstre cu Serbia, pentru că încă e speranţă de o amicală înţelegere în acéstă cestiune, în care, cum se scie tótă dreptatea e pe partea nóstră.

După cum suntem informaţi, deşi răspunsul verbal al ministrului sêrbesc era defavorabil afacerei şi nu corespundea modului cum o privesce guvernul nostru şi d. ministru de esterne, totuşi, după nouĕ esplicaţiuni, n'ar fi tocmai imposibil ca guvernul d-lui Nicolaevici sĕ revină la disposiţiuni favorabile, care sĕ satisfacă pe deplin interesele în joc.

In tot casul atitudinea guvernului şi a d-lui ministru de esterne în acéstă cestiune merită tóte laudele, mai ales când se vor cunósce tóte amĕnuntele şi în special cele relative la modul de a se afirma superioritatea nóstră sub tóte rapórtele asupra Sêrbiei.

* * *

O depeşă, care anunţă debarcarea unor forţe japoneze în provincia Kirin din Mandchuria este esplicată din Tien-Tsin în modul următor: Deşi provincia Kirin nu e în contact cu marea, ea are ca limită, într'un punct al fronrilor sale, fluviul Tumen-Ula, care separă în ultima parte a cursului sĕu Asia rusésca de Corea şi sĕ varsă în marea Japoniei, aprópe de baia de Possjeta, de unde se semnaléză sosirea vaselor de marină japoneză şi care sĕ găsesce ea însăşi situată puţin la sud de Vladivostok. Tumen-Ula este fluviul pe care 5000 japonezi s'ar fi urcat pentru a pătrunde prin Orient în teritoriul Mandchouriei. Ei ar fi debarcat la Hung-Chung, oraş din Mandchouria, situat aprópe la frontiera estremului Nord corean.

O altă mişcare a japonezilor causéză acum cea mai mare emoţiune la Shangai: Se scrie din acest oraş, că cinci din corăbiele lor de resbel au sosit la înălţimea insulelor Chusan, ameninţând astfel marele port comercial Ning Po, care numĕră 120,000 locuitori şi care sĕ află în relaţiuni zilnice cu Shangai. Dar dacă s'ar da creḑĕmênt unei depeşi din Tokio ministrul Italiei în Japonia ar fi obţinut dela Mikado asigurarea, că nimic nu se va întreprinde în contra acestui port

Relativ la armata Mandchouriei, a cărei valóre se lăuda şi se proclama demnă moştenitóre a hunilor şi mongolilor, străbunii ei cari învinseră pe soldaţii romani şi cavalerii cu armurile vécului mediu, un corespondent ocasional al ḑiarului „Times“, dl Holt Hallet, dă cifrele următóre, ce le ia din tr'un raport al consulului britanic la Nion-Chouang, cu data de Martie 1885:

Mandchouria, cu o suprafaţă de 300,000 mile, numĕră 15 milióne locuitori cu o armată de 100,000 ómeni armaţi cu puşti de nou model şi 183,000 soldaţi recrutaţi printre cei mai bravi ómeni, vênători de tigri şi de animale feroce. Consulul ḑice, că a vĕḑut ómeni, cu aparenţă militară în forţa vêstrei, între 25 şi 35 ani, încălecând pe nisce escelenţi ponegi. Solda este 4 taeli, sau 25 franci pe lună pentru un simplu soldat şi este regulat plătit. Ofiţerii sunt superiori ca nascere şi ca educaţiune morală mandarinilor militari ordinari.

In scurt acest corp forméză un contrast absolut cu grosul forţelor chinese un fel de populaţia indisciplinată, rĕu plătită, rĕu nutrită armată cu lănci, săgeţi, arcuri sau vechi puşti cu cremene.

Imposibilitatea unei orgauisaţiuni a acestor mase fără instrucţiune militară este esplicată prin consulului britanic la TouToou, d. Sinclair, prin causele următóre:

Clasa Sze sau a litraţilor este prea inimică europenilor pentru a nu învĕţa nimic dela dênşii şi ea este cea mai de sus, până în ierarchia chinesă. Vin în urmă Nung sau agricultorii, Hung sau artisanii, Chang sau negustorii. Acesti din urmă sunt consideraţi ca fiinţe inferióre din causa profesiune lor: ér acéstă profesiune este chiar aceea pe care o esercită de ordinar „bărbaţii străini“. Litraţii, mărginiţi în egoismul lor filosofic şi obicinuiţi la un mod de viaţă efeminată, nu sĕ vor decide nici odată a esercita influenţa lor în vederea organisaţiunei forţelor militare şi a aplica aci inteligenţa lor.

Din Schangai scirile mai próspete anunţă, că avantgardele armatei japoneze au trecut peste rîul Jalu, tăbărând pe pămêntul Mandsu. Ciocnirea între cei doi inimici se aştéptă în fiecare moment.

Consulul Statelor-Unite din Peking a raportat guvernului seu, că după a lui părere, japonezii vor ataca de sigur capitala Chinei.

Peking este capitala marelui imperiu chinez şi este unul dintre cele mai caracteristice oraşe din Asia-orientală. El e plin de palate şi biserici; casele îi sunt văpsite cu galben, vênĕt şi verde, încunjurate de romantice grădini şi parcuri. Suburbiile forméză pătrate deosebite şi stradele îi sunt óble ca săgéta. In stradele principale domnesce o viéţă viuă de şampanià, ér stradele laterale sunt fórte liniştite şi murdare.

Câţi locuitori are Peking, n'o sciu nici înşişi chinezii; dar de sigur, că are mai mult de un milion. Oraşul este încunjurat de şesuri estinse, şi numai într'ó depărtare de 9 chilometri dela palatul imperial, se ridică munţi, cari prin formele lor cutezate, dau o privelisce fórte răpitóre.

Mai interesante însĕ sunt uriaşele ziduri ale acestei capitale. Ele se ridică dela pămênt într'o înălţime de 14 metri, sunt gróse jos de 26, sus de 20 metri. In 1860, pe timpul espediţiunei anglo-francese, întreg tiragiul artileriei armateler combinate n'a fost în stare sĕ găurésca acest mur uriaş.

Acesta e oraşul, care e acum ameninţat de japonezi. Acestia se pregătesc puternic pentru a-l asedia. Chinezii sĕ tem fórte mult de acéstă catastrofă; drept dovadă e împrejurarea că marii comercianţi ai capitalei chineze încep s'o părăsésca.

* * *

Slovenii din Carintia au hotărît convocarea unei mari conferenţe pe 24 Octobre. Scopul conferenţei este organisarea slovenilor într'un partid politic naţional. In causă acésta fóia slovenésca „Mir“ publică un avêntat apel către toţi slovenii, preoţi şi mireni, câţi ţin la némul lor. In acest apel se ḑice între altele.

„Noi slovenii nu vrem sĕ întrăm de vii în mormênt; noi vrem sĕ trăim liberi şi independenţi ca domni peste pămêntul şi moşia nóstră, dar' nu apăsaţi de alt popor sau alt partid politic. Vrem sĕ trăim după credinţa şi obiceiurile nóstre şi sĕ ne vorbim limba nóstră slovenésca. La acésta avem drept divin şi uman“

* * *

In sĕptĕmâna trecută o deputaţiune constătătóre din secretariul general Sirmadiev, primariul Grozev şi mulţi al Sofiei au fost la Constantinopol ca sĕ predee sultanului darurile principelui Ferdinand. Deputaţiunea a fost primită de trimisul sultanului şi de prefectul Pereii, ér' a doua ḑi după amiaḑi a fost primită în audienţă la sultanul, care a grăit separat cu fiecare membru, ér' la alocaţiunea oratorului, în care se ḑicea că la iniciativa principelui Ferdinand au venit sĕ mulţămésca sultanului pentru graţia de a se fi fost representat la esposiţie prin representant special, sultanul în rĕspunsul sĕu accentuéză, că primesce darurile drept semn al alipirei poporului bulgar şi asigură pe Bulgaria şi pe viitoriu de bunăvoinţa sa împĕrătésca. In ḑiua următóre a fost în chioscul Jildiz banchet în onórea deputaţiunei ai cărei membri au primit fie-care câte o decoraţiune dela sultanul.

Noutăţi.

Ovaţiuni. Precum am anunţat Joi la 1½ óre Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a reîntors dela Budapesta, unde a luat parte la desbaterile din casa magnaţilor. La reîntórcere Escelenţa Sa a fost întimpinat în reşedinţă de membrii gremiului consistorial, de corpul profesoral seminarial şi alţi inteligenţi.

Ilustritatea Sa Domnul Dr. Il. Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiep. în o frumósă şi elocuentă vorbire esprimà Escelenţei Sale sentimentele de veneraţiune, recunoscinţă şi mulţămită pentru ţinuta bărbătésca şi lupta energică, ce o a susţinut în casa magnaţilor pentru apĕrarea intereselor bisericei nóstre naţionale. „Escelenţa Vóstră — ḑise între altele — deşi abia reîntors din o lungă şi obositóre călĕtorie, nu a-ţi pregetat a alerga, unde v'a reclamat apĕrarea intereselor bisericei şi al némului nostru. In numele clerului şi poporului român Vĕ urăm sĕ trăiţi mulţi ani, sănĕtos, ca şi la alte ocasiuni sĕ ne puteţi apĕra cu demnitate şi bărbăţie!

Escelenţa Sa rĕspunse impresionat, mulţămind de sentimentele de iubire descoperite, care sunt totdeodată şi un sprigin moral. Am apĕrat — ḑise între altele Escelenţa Sa — împreună cu Preasânţiile Lor Domnii episcopi interesele bisericei după cea mai bună a nóstră consciinţă şi suntem gata ca şi pe viitoriu sĕ purcedem tot astfeliu. Şi viitoriul o va cere acésta, căci proiectele respinse érăşi vor fi aduse şi încă în scurt timp în casa magnaţilor. Dacă nu ne-a succes sĕ respingem şi celelalte proiecte, causà sunt unele neînţelegeri în partidul, la care ne-am alăturat.

Escelenţa Sa dete apoi binecuvêntarea archierésca şi se întreţinù cu Ilustritatea Sa Dl vicariu şi cu alţii.

* * *

Constituire. „Societatea de lectură I. Popasu“ a studenţilor români din Braşov, s'a constituit Luni în 26 Septembre st. v. în modul următor: Preşedinte: dl profesor B. Boiu; vice-preşedinte: Secstil Puşcariu, cl. VIII gimn.; secretar: Marin Sturza, cl. VIII. gimn.; vice-secretar: George Măciucă, cl. III comerc.; cassar: Adrian Cristea, cl. III comerc.; bibliotecar: Ioan Şortar, cl. VII gimn.; vice-bibliotecar: George Băluţ, cl. II comerc.; controlori: Ioan Stinghe, cl. III comerc., Victor Ghircoiaş, cl. VII gimn. şi Pompiliu Burz, cl. II com.; membrii în comisia literară: Secstil Puşcariu, cl. VIII gimn., Ioan Scurtu, cl. VIII gimn., Vasile Baboe, cl. III com., Aurel Bogdan, cl. VII gimn. şi Cornel Simu, cl. II com.

* * *

Dela curtea română. In ḑiua de 10 Septembre a sosit în Sinaia A. S. Principele ereditar de Saxa-Meiningen. La Predeal, principele a fost întêmpinat de A. S. R. Principele Ferdinand, care l'a însoţit la Sinaia în trăsura Curtei, ér la órele 6 şi jum. séra au sosit la castel, împreună cu M. S. Regele, care eşise pe jos înaintea Augustului óspe. La sosirea în castel A. S. Principele ereditar de Saxa-Meiningen a fost întêmpinat de M. S. Regina, de AA. LL. RR. Principesele Maria Charlota de Saxa-Meiningen şi Alesandra de Coburg, precum şi de personalul caselor Suveranilor români, aflat în Sinaia. La órele 7 şi jum. séra a avut un prânḑ la castel, la care au luat parte, pe lângă Augustii óspeţi şi rude ale Suveranilor români, şi AA. LL. RR. Principele şi Principesa Moştenitori ai Tronului. In ḑiua de 22 Septembre a sosit în Sinaia A. S. R. principele ereditar Alfred de Coburg, Principe de Marea-Britanie şi

---

31. Sórte despărţitóre, tu vei deveni odată mâna de unirp eterna. Ce sĕ ţine deolaltă, nu póte fi despărţit fără fine, inima sĕ se cureţe spre asĕmĕnare cu împreunătorul.

32. Nu fi superb, dacă faptele tale cu învins şi ţi-au adus onóre: Nu fi supĕrat dacă faptele rele oneste nu au isbutit, şi sunt luate în rîs.

33. Pe cei mai iubiţi ai sĕi îi conduce Dumneḑeu pe căile cele mai întunecate la lumină. Numai nóptea cea mai întunecată face stele mai lucitóre, şi Dumneḑeul amicabil stă după norul miseriei!

34. Scurtă şi spre ţintă alergândă este viaţa nóstră, ea este numai umbra unei vieţi mai bune, în locul ei de acuma este mórtea. — Insĕ numai folositorul înţelept al vieţii trecĕtóre cutéză a spera o viaţă mai bună şi póte fi sigur de una mai bună!

35. Fie care cuget pentru frumos, pe care l'a pus în noi un Dumneḑeu bun, este pentru cel înţelept o raḑă sfântă al tipului divin. Tot ce e bun, ce retrage lumină inimei omului este sfânt ca şi acela, care este isvorul dintre tóte cele bune.

36. Când se va supĕra lumea pe tine, — atunci fi numai tu mai bun amice! Rar se póte se înfluinţezi asupra altora, — o influinţéză asupra ta însuţi, şi vei influinţa şi asupra altora.

37. Fă mai înâiu ce-ţi impune mai întâiu datorinţa sfântă. — Fă dacă poţi mai întâiu ce este mai uşor, la numai la urmă ce este mai greu! Nu asculta de vócea lenei, car îţi demândă amânare!

38. Ḑilnic întră mai adânc şi mai însufleţit devine în mine simţemêntul: Totul ce este mai frumos este nimic, tot ce este mai lăudat este vau, ce nu procură o bucurie spiritului nemuritor, ce nu trece cu noi dincolo în lumea spirituală şi eternă, ce nu ne face mai neatêrnători de ori ce apariţiune a lumei.

39. Pune în fiecare vas ceva bun amĕsurat vasului, — pune cu bunăvoinţă în fiecare formă ceva, ce póte procura bucurie, — pune în tot ceva dela tine şi dela Dumneḑeu căruia îi servesci.

40. Fi-i credincios scopului, vorbesce ce este de folos, ce are efect în continuu, ce sigiléză dreptul şi posteritatea, ce onoréză posteritatea şi ce-ţi face ţie mórtea uşóră!

(Va urma).

Irlanda. La gara Sinaia a fost întimpinat de AA. LL. RR. Principele Maria şi Alesandra, Augustele Sale surori, d. general Vlădescu, şetul casei militare regale, şi d. colonel Robescu, măestrul curţii princiare. Séra, la órele 7 şi jum., toţi Auguştii óspeţi au luat parte la prânâul, ce s'a dat la castelul Peleş.

— In ḑiua de 3 Octobre micul principe Carol II împlinesce anul.

După tradiţionalul obiceiu românesc va avé loc, în aceea ḑi, o serbare de familie în castelul Peleş, unde, faţă fiind toţi dnii ministrii, se va frânge turta micului principe.

* * *

Escursiune scólară. Cetim în „Gaz. Trans.“ Marţi, în 27 Sept. v. c. elevii claselor II. si III. dela scóla comercială din loc, în număr de 60 însoţiţi de dirigentul de studii, dl prof. I. Socaciu şi de profesorii I. C. Panţu şi Ars. Vlaicu, au făcut o escursiune scolară pe teritoriul României, la fabricele din Azuga — Sinaia, în scopul instrucţiunei merceologice technologice. La Sinaia au cercetat fabrica de cuie de sîrmă şi ferestreul sistematic, ambele instalaţiuni ale dlui Emil Costinescu, unde au fost conduşi în tote secţiile şi bine primiţi de dl Manolache Arghiriade. După aceea au visitat mănăstirea, castelul regal Peleş şi Foişorul, precum şi vilele din Sinaia. De aci escursionıştii, trecênd peste Buşteni, s'au oprit în Azuga, unde au visitat marea fabrică de postav a firmei Rhein, Scherer et C-ie precum şi fabrica de sticlă a firmei Grünfeld. La fabrica de postav, şeful firmei, dl Rhein şi şeful contabil, dl I. G. Babeş, au întêmpinat pe elevi şi profesori cu prevenire şi i-au condus cu multă bună-voinţă prin tóte secţiunile grandiósei instalaţiuni, ca spălătoria de lână, văpsirea, torsul, ţesutul, uscatul postavului, apretura etc. dând esplicaţiuni amănunţite despre tóte aparatele, maşinăriile şi operaţiunile de fabricare. După terminarea cercetărilor s'a dat din partea fabricei un supeu bogat, în salonul cel mare al cantinei fabricei tuturor elevilor şi profesorilor, la care au participat şi alţi învitaţi din Azuga Predeal şi Sinaia.

* * *

Sciri militare. Următorii voluntari români încă au făcut esamenul de oficeri în reservă: de la regimentul 12 de artilerie: Hackmann şi Terenţiu; de la regimentul de infanterie nr. 2 Constantin Pădure; de la regimentul 31 George Iuga, Ioan Harşa, Octavian Popescu, Ioan Taflan, Radu Ardelea şi Francisc Bardoşi, de la regimentul de infanterie nr. 63 Ioan Bachiş, dela regimentul nr. 82 George Iuga, George Păpuc şi Alecsiu Iager, de la batalionul de vênători nr. 28 Iuliu Popovici.

— Dl Dr. Iacob Făgărăşanu este numit medic asistent şi împărţit la spitalul de garnisónă din Sibiiu Nr. 22.

* * *

Manevrele armatei române. Ḑiariul „Timpul“ din 10 l. c. n. dă următórele informaţiuni: Alaltăieri şi ieri manevrele au urmat cu un succes strălucit. După-ce Duminecă atacul corpului de Nord a fost respins, corpul de Sud a luat ofensiva şi a silit pe duşman a bate în retragere prin Docolina-Altesci şi Corni. Retragerea s'a făcut într'o ordine perfectă, cu tóte că cavaleria a urmărit armata năvălitóre şi s'a încercat a o încungiura înaintând din aripa dréptă a corpului de Sud. In urmă acest corp a luat ofensiva şi a atacat posiţiunea ocupată de inamic în front, făcênd totodată o mişcare încunjurătóre pe ambele aripi.

Lupta a avut peripeţii fórte interesante, mai ales în atacul pregătitoriu pe care 'l-a făcut artileria corpului de Sud şi prin înaintarea impetuósă a infanteriei acelui corp în contra posiţiunei ocupate de inamic.

După o resistenţă crâncenă, armata năvălitóre a fost silită a părăsi posiţiunea sa întărită şi a se retrage luptând spre Vasluiu prin Lipovĕţ, Slobozia, Mânzeşti şi Munteni.

Operaţiunile au fost conduse din ambele părţi cu măiestrie. Timpul a urmat a fi frumos. Ieri M. S. regele a întrunit corpul oficeresc spre a face critica generală a manevrelor şi aḑi va avé loc defileul, care promite a fi splendid, lângă Vasluiu.

Astăḑi a avut loc o frumósă manevră chiar pe locurile istorice, unde Stefan cel Mare a fost învingĕtor. Valea Rahovei a auḑit după atâtea secole, vocea tunului român şi a vĕḑut desfăşurându-se frumósele batalióne ale României de aḑi.

Manevra a fost pe deplin reuşită, admirabil condusă de toţi şefii. A. S. R. principele Ferdinand avênd a comanda o colónă, care avé misiunea cea mai dificilă a trupelor corpului de Sud în acéstă ḑi, adecă întórcerea aripei drepte a adversarului, a dovedit calităţi eminente de şef: energie, iniţiativă şi pătrundere repede în alegerea posiţiunilori.

Maiestatea Sa regele a fost pe deplin mulţămit de resultatul acestor trei ḑile de manevre.

Revista de onóre de astăḑi, scrie „Timpul“ din (11 Oct.) a fost impunătóre; 57 batalióne, formate în colóne presentau o linie aprópe de 3 km.; 24 baterii, 32 escadróna şi numĕróse, servicii care însoţesc armatele moderne complectau acéstă frumósă întregime de trupe române. Infanteria a defilat pe batalióne în glótă, artileria pe baterii şi cavaleria pe escadróne şi cu tóte acestea defileul a ţinut 2 óre. Revista s'a terminat printr'o şarjă strălucită esecutată de câte opt regimente de cavalerie în linie desfăşurată, care a fost oprită odată la 100 paşi de Majestatea Sa şi de numĕrosul public, care asista la acest splendid spectacol. Mâne trupele se desconcentrézá, starea sănătăţii lor este absolut perfectă. Nu e nici un bolnav.

* * *

Tacsele pentru sentinţă. Dela Seghedin se comunică, că condamnaţii pentru Memorand au primit ḑilele aceste, cu ordinul procuraturii reg. din Cluşiu Nr. 5073 lista privitóre la sumele, ce le-au pretins diferitele ḑiare pentru publicarea sentinţei în procesul Memorandului, prin care s'a dispus acésta publicare. Din acésta listă se vede, că ḑiarele jidano-magiare au pretins sume esorbitante de 150, 300, ba şi de 600 fl. Astfel „Kolozsvár“, „Ellenzék“, „Erdélyi Hiradó“, „Pester Lloyd“, şi „Pesti Napló“ au pretins câte 150 fl., „Nemzet“ 165 fl., „Pesti Hirlap“ 300 fl. 30 cr., „Magyar Hirlap“ 400 fl., ér „Budapesti Hirlap“ 600 fl., „Hermanstädter Zeitung“ a pretins 25 fl. Ḑiarele române firesce n'au pretins nimic pe conta condamnaţilor. Suma totală, ce-o pretinde procuratura din Cluşiu, pentru publicarea sentinţii date în procesul Memorandului, este nu mai puţin de 2140 fl. 31 cr., care adause la chieltuelile procesuale, la cari au fost judecaţi condamnaţii prin aceeaşi sentinţă, le ridică pe aceste la suma enormă de 5378 fl. 31 cr.

* * *

Faptă nobilă. Averea lăsată de decedatul Emanoil Donici, din Bacău, Academiei române se urcă la suma de 600,000 lei. E probabil un proces între moştenitorii reposatului şi Academiă.

* * *

Himen. D-ra Minerva Maria Balinth şi dl Aurel Barbu anunţă cununia lor, care sĕ va celebra Duminecă in 14 Octobre 1894 st. v. la órele 3 p. m. în biserica gr.-cat. din Sibiiu, suburbiul de jos.

* * *

Publicaţiune. La scólă de agricultură de model a comitatului Sibiiu (în Sibiiu, têrgul de vite nr. 10) se vor primi pe anul 1894/5 7 elevi (în linia prima feciori de economi).

Cursul de învĕţămênt se începe cu 1 Novembre 1894.

Cari vor sĕ între trebue:

a) se fi împlinit al şeptespreḑecele an al etăţii:

b) se fie sănătos şi trupesce astfeliu desvoltat spre a putea suporta lucrurile de câmp neintrerupt;

c) sĕ aibă deja în lucrurile economice esperinţă şi orecare destoinicie:

d) se fi absolvat o scólă poporală cu succes bun;

e) a se legitima despre purtarea s'a morală prin un atestat dela deregătoria comunală;

f) a se supune unui esamen de primire.

Elevii capetă instrucţiune, locuinţă şi alimentare gratuită şi afară de aceea o simbrie lunară de 4 fl. 50 cr. care jumĕtate solvesce în fiecare lună în bani gata, ér' ceelaltă jumĕtate se depune fruetificativ pentru servitoriu intrun institut de bani şi se estradă numai la eşirea lui din scólă economică, economia de model mai îngrijesce spelatul albiturilor de purtat şi de pat.

Elevi însuşi au de îngriji de vestmintele, încălţăminte şi alberinuri.

Rugările de primire sunt a se îndrepta cel mult până la 25 Octobre (st. n.) cătră conducătoriul de economie Iuliu Schuster în Sibiiu, târgul de vite Nr. 10 care va da bucuros şi alte deslușiri.

Sibiiu, în 9 Octombre 1894.

Reissenberger,
vice-comite.

* * *

Necrolog. *Ioan Florian*, preşedinte la tribunalul reg. din Odorheiul-sĕcuesc, după îndelungate şi grele suferinţe, în vêrstă de 66 de ani, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului Vineri în 12 Octobre st. n. a. c. la 2 óre diminéţa în Odorheiul-sĕcuiesc.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat se vor depune spre eternă odichnă, Dumineçă în 2/14 Octobre a. c. la 11 óre a. m. în cripta familiară aflătóre în cimiterul gr.-or. din suburbiul Iosefin.

Infrântă de durere se aduce acésta la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor. Sibiiu, 13 Octobre st. n. 1894.

Jalnica familie.

Binecuvêntată sĕ-i fie memoria!

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

In Blaş se află mai multe reuniuni românesci, cum sunt: reuniunea femeilor române, reuniunea pompierilor şi reuniunea de consum, singura reuniune de felul acesta la românii din Ardél, apoi reuniuni de ale scolarilor şi un institut românesc de bani.

Aici se află o tipografie românéscă, tipografia archidiecesană; ea a fost întemeiată de episcopul Aron şi tipărirea s'a început la anul 1760. In tipografia acésta s'au tipărit în decursul timpului multe cărţi şi lucrări însemnate, apoi mai multe foi românesci, cari au apărut din când în când în Blaş. Intre aceste din urmă a fost însemnată cu deosebire fóia: „Organul luminării“, redactată de eruditul nostru filolog Timoteiu Cipariu, apoi alte foi bisericesci şi scolare. Aḑi apare în Blaş o fóie sĕptĕmânală.

In Blaş este şi scaunul unui protopopiat român gr.-cat (protopopiatul Blaşului), de care se ţin 28 de parochii şi 1 filie, cu 16,692 de credincioşi.

Blaşul este un orăşel, care în timpul mai nou a luat avênt frumos în desvoltarea sa; ca loc comercial e însĕmnat pentru têrgurile sale. Numĕrul locuitorilor este de 2331, dintre cari preste 1700 sunt români (afară de scolari), ér ceialalţi aparţin la diferite naţionalităţi, nemţi, unguri, ovrei etc.

In Blaş sunt înmormêntaţi afară de episcopii şi metropoliţii amintiţi, mai mulţi canonici, cari s'au distins pe terenul scientific sau au făcut fundaţiuni, între cari amintim pe Vasiliu Raţiu, pe Timoteiu Cipariu, părintele filologiei române ş. a.

Din sus de Blaş, pe ţermul Tîrnavei, între staţiunea călei ferate şi oraş sĕ estinde o câmpie, pe care se vede o pétră comemorativă. Călĕtoriul, care îşi va îndrepta paşii spre acest loc, sĕ se opréscă şi sĕ-şi descopere capul, căci el sĕ află pe un loc sfânt, sfinţit prin măreţia actului ce s'a sĕvêrşit pe el. Aici s'a proclamat de liber în ţara sa strămoşéscă el pe sine, un popor — poporul român, care de sute de ani purtat-a grelele lanţuri ale iobăgiei. Aici s'au adunat înainte de acésta cu 46 de ani, la ḑilele de 3/15 Maiu 1848. şi următóre 40 de mii de români, cărturari şi ţerani, din tóte unghiurile locuite de români şi proclamând pe poporul român de naţiune de sine stătătóre, au depus jurămênt cu mânile ridicate spre Ceriu, în numele tututuror românilor, că vor susţinea totdeuna naţiunea română pe calea dréptă, că o vor apĕra contra atacurilor şi asupririlor, că nu vor suferi se fie asuprită de nimeni, că vor apĕra legea şi limba română, precum şi libertatatea, egalitatea şi frăţietatea! Aici au resunat cuvintele de libertate ale lui Bărnuţ, Bariţ, Laurian, Papiu Ilarian, ş. a. vestind românilor, că ḑorile libertăţii au sosit!

Spre aducere aminte de aceste momente mari din viaţa nóstră naţională adunarea din ḑilele amintite mai sus a hotărît, ca acest câmp sĕ se cheme pentru totdeuna Câmpul libertăţii, nume ce-'l pórtă şi aḑi şi-l va purta totdeuna, cât timp vor resuna pe Murĕş, pe Olt şi pe Someşuri accentele dulcei şi străvechei nóstre limbi. El este un monument neperitor despre dorul şi iubirea de libertate şi de înaintare a poporului românesc. (Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Arta*“ revista musicală, nr. 17 18 anul III. cu următoriul cuprins.

„Ochire asupra Istoriei Musicei.“ „Originea şi rolul musicei“, încercare de Herbert Spencer. — „Efemeride musicale.“ — „Cântece populare“ (cu musică. — „Necrologie.“ — „Buletin bibliografic şi publicaţii nouă.“ — „Sciri diverse: ‚De prin lume‘ ‚Din ţară‘. — „O problemă.“ — „Foi culese“.

— „*Musa Română*“ nr. 8 şi 9 anul II. cu următoriul cuprins:

Partea literară: „Ioan Brahms.“ „Noutăţi“ — „Literatură“.

Partea musicală: „Mică fantasie de Salon“ de I. Murĕşan. — „Aduţi aminte“ polca française de V. Şorban. „De pe Someş (Năsĕud)“ — „Ardeléna de pe Someş.“ — Scólă, scólă mai române“ de I. Mureşianu.

— „*Dicţionar geografic*“ al judeţului Mehedinţi de N. D. Spineanu institutor în T.-Severin şi membru al societ. geografice române. Lucrare premiată de societatea geografică română, în şedinţa adunării generale dela 4/16 Martiu 1891 sub presidenţia M. S. Regelui. Preţul 2 lei 50 bani. Bucuresci. 1894.

Din pulbic.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul imi iau voie a aduce din inimă cea mai mare mulţămită Onorabilului comitet al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, care în şedinţa sa dela 6 Septembre a. c. s'au indurat a-mi vota un stipendiu anual de 500 fl. pentru a puté continua pe viitor studiile mele la conservatoriul reg. de musică din Lipsca.

Totdeodată vin cu acésta ocasiune a-mi esprima mulţămita şi faţă de Preastimaţii Domni: George Dima, Ioan Hannia, Parteniu Cosma, Ioan Bădilă, Dr. Octavian Russu şi Alecsandru Lebu, cari până acuma materialminte au binevoit a mĕ ajutora.

Lipsca, 1 Octobre, 1894.

Ioan Damian,
conservatorist

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La petrecerea de vară (Maialul) arangiată de „Reuniurea pompierilor români Rĕşinari“ la 26 Maiu st. v. a. c. au binevoit a contribui următarii p. t. domni şi dómne:

Petru Comşa, comerciant Sĕlişte 3 fl., Aurel Millea, not. Poplaca 2 fl., Sabin P. Barcian, 2 fl., Irimie Dancăş, comerciant 2 fl., Emilian Cioran, preot 2 fl., Iosif Goga, preot 1 fl. 50 cr., Şerban Cioran, preot 1 fl. 50 cr., Mihail Jourca, not. 1 fl. 50 cr., Moise Frăţilă, învĕţător şi căpitan pomp. 1 fl. 50 cr., Bucur Dăncaş jun. 1 fl. 50 cr., Bucur Muntean 1 fl. 50 cr., Aleman Dancăş, primar 1 fl. 40 cr., Coman Droc, comer. 1 fl. Ioan Marin, învĕţ. şi comdt. pomp. 1 fl., Emilian Dancăş, învĕţ. şi adj. secret. pomp. 1 fl., Dr. Iuliu Grecu, medic com. 1 fl., Aurel Salca, comer. 1 fl., dşóra Dora Dancăş 1 fl., dşóra Maria Bogdan, învĕţ. Poplaca 1 fl., Cornel Horjea, adj. not. Poplaca 1 fl., Gavrilă Tónca 1 fl., Petru Mişingĕr 1 fl., George Stoica 1 fl., Nicolae Creţu 1 fl., Lazar Muntean 1 fl., Stan Marin 1 fl., Bucur Secuiu 1 fl., Savu Lotrean-Sadu 1 fl., Vlad

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Vlad-Poplaca 1 fl., Maniu Lungu 1 fl., Ioan Bucurel 1 fl., Vasile Dănilă 1 fl., Coman Baca, preot Poplaca 1 fl., Nicolae Șurean, învĕț. Cristian 1 fl., Maniu Cioran 1 fl., Petru Mitrea 1 fl., Șerban Cioran, învĕț. și comdt. pomp. 60 cr., Gegrge Pĕcurariu, învĕț. Poplaca 60 cr., Nicolae Ucenic 50 cr., Dumitru Suroiu, stud. 50 cr., Ioan Lubinschi 50 cr., Șerban S. C. Dăncaș 50 cr., Maria Lubinschi 50 cr., Sora Suroiu 50 cr., Liviu Brote 50 cr., Maria Omotă 50 cr., Eva Boicean 50 cr., Stanca O. Albu 50 cr., Radu Alboiu 50 cr., Bucur Omotă 50 cr., Nicolae Fleschin, jun. adj. not. Sadu 50 cr., Ilie Popa 50 cr., Mihail Decelt 50 cr., Bucur Goța 50 cr., Petru Al. Opriș Poplaca 50 cr., Nicolae Cănean 50 cr., Dobra Fleschin 50 cr.

Ulterior au contribuit d-nul Gherasim Cărpinișan not. com. în Rĕhĕu suma de 1 fl.

In total 57 fl. 10 cr. din care sumă subtrăgêndu-să spesele de 38 fl. 72 cr. resultă un venit curat de 18 fl. 38 cr. care sumă s'a adaus la cea resultată cu ocasiunea petrecerei cu joc arangiată de pompierii la 8/20 Ianuariu a. c. destinată pentru inființarea unui stindard al reuniunei pompierilor rĕșinăreni.

Cuitând în public primirea sumelor sus amintite, comitetul subscris își ține de datorință a aduce și pe calea acésta tuturor stimaților d-ni, d-ne și d-șóre cea mai respectuósă mulțămită pentru sprijinul moral și material, prestat în favorul reuniunei nóstre fiind de firma speranță, că și cu altă ocasiune ne vor onora.

Rĕșinar, în Septembre, 1894.

Comitetul aragiator.

Nr. 724/894 [206] 3—3

EDICT.

Maria Fleaca de legea gr. or din Apoldul-inferior, protopresbiteratul Miercureí, care de preste 5 ani de ḑile a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Moise Urs de legea gr.-or tot din Apoldul inferior; și a pribegit în lume fără a sĕ sci locul ubicațiunii ei, sĕ citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteraral în termin de 6 lunide ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat ei de bărbatulsĕu, să va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea, la 21 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Miercurei.

Ioan Droc,
protopop.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 38—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucurescì	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		**Ghiriș**		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	-.	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apața		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Șeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—		Ocna		8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
--	—	4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8.20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		**Simeria**		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		**Hunedóra**		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	-		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	-		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		**Kezdi-Oșorheiu**	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	-

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Marți, 4|16 Octobre 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Septembre 1894, sě-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Administrația de stat și primarii.

2.

Primarii sau biraiele protegiați de stăpânire în cercul lor de putere și activitate își permit multe lucruri, cari nu numai că nu-'s folositóre ci încă aduc multă daună și rușine poporului român.

Aceste lăpădături desbinate dela trunchiul națiunii, nu aleg timpul ci fără milă costring poporul la plătirea dărilor și aruncurilor, făcênd prin acésta dobândă jidanilor, cari împrumută poporului bani cu percente după voia lor.

Primariul „harnic“ începe a aduna pentru dare vite, oi, porci și tot ce îi vine în cale, ca bietul om de voe ori de nevoie sě fie silit a-i ajuta la lucru cu ceva, ca astfeliu sě-i mai îngădue de dare până la altă rênduială.

Tot astfeliu de abusuri se fac și cu facerea drumurilor. Biroul dispenséză dela lucrul drumului pe aceia, cari se „împacă“ cu dênsul.

Până când astfeliu de șarlatani au obraz se pretindă dela popor atâtea jertfe neertate, până atuncia poporul ca se scape ne batjocorit face ori-ce îi stă prin putință; numai sě-i „împace“,-termin folosit de țerani.

Bietul popor scie, că nu atât pentru dare îl ard călcâele pe primariu ci pentru altceva. Și fiind că le scie acestea desconsideră atât pe slujbașii unguri, cât și pre aceia câți se împretinesc cu ei. Ii desconsideră pentru judecățile nedrepte ce le aplică față de unii ómeni. Și au drept sě o facă acésta, când věd, că pe spatele unor ómeni se pun aprópe tóte greutățile, ce ar fi se le pórte în měsură egală toți ómeni din comună

Câtă vreme e „lege“ că primariul póte scuti pe unii dela lucrurile publice sau îi lasă sě plătéscă dările, când le vine mai ușor, ér alții sunt esecuați în timp critic; câtă vreme e „lege“ că unii pentru tóte nimicurile se pedepsesc ér alții pentru fapte mai mari rěmân nepedepsiți, câtă vreme sunt de-al de astea, poporul respectéză legea numai de silă, căci vede în legi tot atâtea-arme menite a batjocori pe poporul român.

Când poporul scie și vede că i-se face nedreptate, se face neascultătoriu, căci pretinde se fie rěspectat dreptul fie căruia și sě se aplice legile față de toți cetățenii deopotrivă.

In casuri de acestea „harnicii.“ primari își iau refugiul la sprijinul superiorilor sěi, cătră cari ca sě și facă merite încep a debaca contra poporului, că e neascultătoriu, că sunt mișei și periculoși, căci nu ascultă poruncile și alte vorbe dejositóre la adresa locuitorilor din comună.

Sunt primari, cari au obraz și suflet a denunția pe poporul, din care fac parte, cătră stăpânitori cu tóte ocasiunile și cu ce nu mai le plesnesce în sěcile lor capete și de aceea vin maltractările ce le fac oficialii unguri față de poporul român.

Câtă vreme actualul sistem de proceduri se aplică contra românilor, se pot făuri în dietă ori ce legi, căci noi românii nu avem ce spera, că o sě tragem vre un folos din ele. Prin urmare nici administrația de stat n'are sě ne suprindă cu favorurile și dreptățile, ce ni s'ar cuveni.

Scopul acelei legi ar fi ca sě se alégă ómenii cei buni pentru asigurarea interese lor unguresci și priculoși pentru națiunea română și aceia sě se pună în slujbe, fie vrednici, fie nevrednici.

Atuncea sě jóce primarii roluri, de cumva nu va rêndui Dumnedeu alte vremuri până atunci.

b.

Gendarmii. Sâmbătă cu ocasiunea adunărei generale a reuniunei învěțătorilor români din districtul Sibiiului, ținută în comuna Boița, s'au concentrat în acésta localitate fórte mulți gendarmi. Sâmbătă întruniți învěțătorii la serviciul divin în biserică, 2 dintre gendarmi au asistat înarmați în tot cursul serviciului, ér după terminarea acestuia s'au postat la ușă pentru a-i trece pe toți învěțătorii în revistă. La deschiderea adunărei încă au asistat cât timp s'a ținut cuvêntul de deschidere. Intrebați din partea vice-președintelui despre mandat i-s'a respuns, că au mandat dela conducětorul lor din Turnu-roșu, ca sě supravegheze liniile dela Sibiiu la Tălmaciu și înspre Avrig, precum și dela Tălmaciu spre Turnu-roșu. Mandatul în scris 'l va fi avênd d. sergent. Atât diua cât și nóptea au patrolat continu pe strade supraveghind cu ochîi de Argus în tóte părțile, ér în diua de Duminecă sergentul dimpreună cu alții au asistat la serviciul divin dar numai ca public, precum și în decursul ședinții de Duminecă, ținêndu-se aceea în biserică. Preste tot au fost urmăriți toți pașii membrilor și mai ales ai conducătorilor reuniunei.

Sibiiu, 3 Octobre 1894.

„Dăm adi pământului pe cel din urmă președinte de tribunal român din acésta țéră“. Aceste semnificative cuvinte le-a rostit eri preotul, ce-a ținut panegiricul repausatului președinte de tribunal Ioan Florian, care a repausat Vineri în Odorheiul-sěcuiesc și a fost înmormêntat eri, aici în Sibiiu în cripta familiară din suburbiul Iosefin.

Prin acele cuvinte sacerdotele român în durerea lui cea mare ca un herold din vechime ne-a adus încă odată aminte de starea deplorabilă în care am ajuns noi românii în acéstă țară.

Într'adevěr a murit și singurul președinte de tribunal ce'l aveam noi ardelenii, cari formăm majoritatea acestei prea frumóse țěri a Ardélului. A murit și Ioan Florian talentatul președinte, care a ocupat acésta înaltă funcțiune spre fala némului românesc dar nu și spre folosul aceluia, căci politica magiară nu l'a pus nici în acéstă funcțiune într'un cerc românesc, ci l'a aruncat din adins într'un cerc sěcuiesc, unde departe de conaționalii sěi a servit justiției 2 decenii, în chipul cum numai un funcționar român scie sě lucre.

Lasă, că nu aveam noi românii de mult la administrațiune nici un prefect, acum nici la justiție nu mai avem nici pe unicul președinte român, căci singurul Florian a ocupat dintre români postul de președinte dela era dualismului încóce, și și pe acela l'am perdut și locul lui de sigur, că nu va fi ocupat prin vre un român: pe cel din urmă președinte român din acésta țară l'am dat pământului rece.

Pe când era cea scurtă a absolutismului, ne-a dat o mulțime de funcționari în tóte branșele, pe atunci era „egalei îndreptățiri“ a dualismului ni i-a scos pe toți, așa încât astădi noi românii nu mai avem decât 3 judi de tablă și 6 judi de tribunal în tot Ardélul. Dacă vor muri sau sě vor pensiona și aceștia, locurile lor se vor ocupa de sigur tot prin străini, căci pe când pe timpul absolutismului funcționarii se denumiau în posturi după proporția numerică a naționalităților, pe atunci adi românii sunt cu totul eschiși dela funcțiuni, ér locurile de-

---

FOIȚA.

Intru amintirea

regretatului Ioan Florian, *fost președinte al tribunalului regesc din Odorheiul-sěcuiesc.*

Unde-un rîu, Têrnava-mare, îl poți trece 'ntr'o sărită
Unde limba românéscă o audi a rar vorbită,
In urbea, unde românul merge numa 'mpins de silă,
Căci scie, că cei de-acolo nu vor s'aibă de el milă.
Acolo adi întristarea în acei români domnesce
Cari au lipsă de dulci sfaturi în něcasul ce-i găsesce.

Bat la ușe, nu rěspunde presidentul Florian
Care-i viță românéscă, brav urmaș de-ai lui Traian,
Bat la ușe, vor sě între, căci něcazul îi cuprinde
Dar nimenea nu rěspunde, ușa lui nu sě deschide,
Doi și trei și mulți s'adună něcăjiți, români plugari
Vin preoți și 'nvěțătorii, vin băieții cei scolari:

Bat la ușe; nime 'n cale nu e 'n stare a rěspunde
Unde-i domnul cel cu milă. Dar un glas la ei pětrunde:
Acel vers înfioréză. Acel glas pe toți muțesce
„Dându-le lor trista veste: că „Florian“ odichnesce;
„C'a murit a lor protector, părintele lor cel blând“.
Toți se 'nchină, toți fac cruce, toți stau muți, toți stau plângênd.

Fie-care 'n a sa jale nu credea, că vestea-i dréptă,
Dar din asta ilusiune clopoțașul îi deștéptă.
Care spune și nu minte: Florian a adormit,
Presidentul cel cu milă, spriginul lor cel iubit.
Toți plângênd fac rugăciune cătră bunul Dumnedeu:
Ca în pace s'odichnéscă luminat sufletul seu.

Bratei, 12 Octobre 1894.

George Marian.

Cuvinte sufletesci

de

I. C. Lavater.

41. Nisuința și setea spre bucurie sě nu te părăséscă neci odată, dacă vrei sě nu decadi!

42. Cine s'a făcut datorință, pășesce liniscit înaintea morții. Cu tóte aceste el nu este superb, și îi pare rěu de negrijirile fiecăruia, vede ce nu vede nime, — vede lipsuri nenuměrate și sě rógă de ertarea greselilor, și are speranță în bunăvoința îndurătoriului.

43. Tot spre scopuri bune folosesce talentele tale, puterile tale spirituale la îndeplinire sfântă a datorinței, și cugetul těu firm sě fie servitorul înțelepciunei și al virtuții.

44. Dilele tale trec, órele de esaminare dispar; însě nici un timp, și nici mortea, care sfărimă totul nu ne răpesce imortalitatea, și credința, care ne procură tóte fericirile, că noi nu suntem ai nostri, noi suntem ai iubirei!

45. Multe te învață Ddeu prin sciința ta, multe prin întêmplare! Invață ceva prin tot, ce te învață Ddeu în ori ce timp. Drept și vecinic nu este nimic pe pământ decât spiritul, care rênduesce totul, și care presimțesce pe Ddeu și imortalitatea. Precum sě întăresce acésta presimțire, așa de nemuritor devi tu totdéuna!

46. Fi dintre puțini tu unul, care sě înțelégă a trăi și a muri, care sě foloséscă momentele ca órele, ca dilele, tot ce sě întêmplă sě onoreze, ca pe acela, care a lăset de s'a întêmplat, folosesce ori ce ocasiune spre a învěța și spre a face lucruri bune, cari nisuesc, tot spre scopuri sublime cari fac mai însuflețită ori ce poftă, cari în totul nu věd fără pe unul.

47. De mirat, însě înțelepțesce ne conduse destinul sfânt! Totdéuna ne succede! Căci ce este destin, decât Ddeu însuși, Ddeu cu înțelepciune și iubire? — O dați-ne pace sě ublăm fără griji pe tóte căile, pe cari ni le-a însěmnat Ddeu, și pe cari ne demândă sě ublăm!

48. Dacă sě amestecă ósele mele cu pământul, care odinióră le-a dat substanța, dacă nevědut plutesce întărind în jurul iubiților mei, atunci, atunci amice sě te recreeze des cugetul. Amicul meu trăesce o mai adevěrată viéță, de cum a trăit vre odată pe pământ!

venite vacante prin pensionări sau mórte le ocupă străinii : ungurii, sasii şi jidanii.

E abnormală acésta stare de lucruri şi totuşi stăpânii ne iau la gónă în tot chipul, că strigăm după dreptate, da! strigăm, căci a ajuns cuţitul la os şi încă nu putem din destul striga, ca strigătul nostru de durere sĕ fie din destul audit!

Fericita era a absolutismului atunci când şcólele nóstre infloriau, ne-a dat o frumósă clasă de ómeni cualificaţi, chiar şi astădi sĕ formézá cu deosebire la universităţile streine, o mulţime de tineri apţi de lucru şi toti lâncezesc aci fără lucru şi la urmă sunt siliţi să ia lumea în cap, se emigreze, lăsând pe sĕrmanul popor prada şi de batjocura jendarmilor' cari în timpul din urmă au inceput a fi spaima bieţilor ţĕrani români.

Iată de ce strigă poporul român din acéstă ţară şi stăpânitori sciu ce fac, când în tot chipul sĕ nisuesc a înăbuşi acest glas de desperare al nostru, ei sciu că ni se face nóuĕ românilor o mare nedreptate prin sistemul de adi.

Dute deci şi tu cel din urmă preşedinte şi acolo sus împreună cu Şaguna, Şuluţiu, cu Pop, Bologa Maccelariu croiţi-ne altă sórte, căci starea în care trăim acum nu mai e de suportat!

Revista politică.

Tóte puterile europene se prepară în vederile marilor evenimente din estremul Orient, a trimite cât mai multe vase în apele Chinei.

Ministerul de marină frances a trimis la portul Brest ordin pentru plecarea incrucişătorului Isly. Acest încrucişător este unul din cei mai buni ai flotei franceze; el face parte din escadra de Nord. Armamentul sĕu se compune din 4 tunuri de calibru 16 centimetre, 6 de 14 centimetre cu tir repede, 6 tunuri cu tir repede de un mai mic calibru şi 6 tunuri revolver; el este asemenea înzestrat cu 4 tuburi la lansatórea de torpile. Efectivul echipagiului este de 332 ómeni.

Asemenea la Toulon s'a primit ordin imediat de plecare a încrucişătorului de clasa 1-a Alger, comandat de căpitanul de vas Jauréguiaerry. Algerul, care face parte din escadra Mediteranei, este de acelaşi tip ca Isly. La acesti doi croazori moderni se vor adăoga croazorul de clasa a 2-a Duguay-Trsin venind din Oceanul Pacific şi canoniera Lutin din Saigon Aceste 4 bastimente mari sĕ se reunéscă cu divisiunea navală din estremul Orient comandată de contra-amiralul Dupuis. Nu este cestiune pentru moment cum au anunţat mai multe diare, de armamente, de transporturi şi de mişcări de trupe. Cu tóte astea din Brest sĕ telegraféză, că portul a fost învitat a ţine gata la primul ordin încrucişătorii Arethuse, Eclaireur şi Fabert, precum şi transportul Magellan.

„Frankf. Ztg". publică o corĕspondenţă în care o persónă, care cunóşte în tóte amĕnuntele afacerile estremului orient, atribuie Iaponiei intenţiunea de a convoca un congres diplomatic, care va fi învitat sĕ discute cestiunea împărţirii Chinei în trei regate deosebite şi independente, administrate fie care de un suveran indigen: Li-Hung Chang ar fi unul din acesti suverani.

In acelaş diar se găsesc următórele amĕnunte cu privire la situaţia financiară a imperiului micadonal:

Iaponia face mari sforţări pentru a trage prin o acţiune, pe atât de energică pe cât de repede, tot profitul posibil din rĕsboiul cu China. Este în adevĕr în interesul ei, politic şi financiar de a grăbi resolvarea.

Căci prin prelungirea acestui rĕsboiu costisitor resursele deja modeste ale ţĕrii se vor epuisa.

In adevĕr la începutul conflictului tesaurul japonez nu poseda de cât $8\frac{1}{2}$ milióne Yens. Afară de acésta guvernul mai dispunea de cele dóuĕ milióne din fondul creat cu ocasiunea marei fómete. Imprumutul din lăuntru 'i-a dat 20 milióne mai mult, cea-ce însemnéză un total de 158 milióne lei numai.

Printre resursele disponibile trebue ce e drept, sĕ se conteze căile ferate care represintă o valóre de aprópe 60 milióne. Acésta este aprópe tot; dar înainte de a-şi vinde reţelele de drum de fer, guvernul se va adresa la banca Iaponiei pentru a cere avansuri. Un diar iaponez anunţă că acest institut ar fi chiar gata se împrumute pe stat cu 150 milióne lei contra autorizaţei de a spori fără garanţie specială emisiunea de bilete. Dar chiar aşa guvernul n'ar avea la disposiţia sa, în total de cât suma de 600 milioane lei şi acésta graţie numai inaungurării regimului hârtiei-monedă.

* * *

Ori cât de contradicĕtóre sĕ fie în unele privinţe scirile despre bóla ţarului Alexandru, totuşi ori-cine póte prevedé adevĕrul trist, că politica europénă are de-a calcula cu o eventualitate fórte neliniştitóre — cu probabilitatea unei schimbări spontanee de tron în Rusia. E drept, că în urma scirilor directe autentice, despre starea sănĕtăţii ţarului, mulţi nutresc speranţa unei întórceri spre bine, dar împrejurarea, că chiar buletinele autentice evită de-a constata în public adevĕrata natură a bólei, face, ca şi în cercurile seriόse sĕ domnéscă vederi pesimiste.

Istoria bólei ţarului sémĕnă fórte mult în ce privesce unele momente cu cea a împĕratului Friedric. Ca ş acesta aşa şi ţarul stătea în imaginea lumei ca o icónă de bărbăţie sănĕtósă şi puternică. Ca atunci, aşa şi acum împĕratul bolnav e condus sub scut şi însoţit de capacităţi medicale în strĕinătate.

Diarul german „Kreuzzeitung" află, că cestiunea succesiunei la curtea ruséscă nici acum nu e resolvată. Ţarul şi acum şovăesce, ca sĕ-şi reserve dreptul de a hotărî în afaceri mai grave şi delicate, sau ca sĕ numéscă ţareviciului un coregent în persóna unui membru din familia imperială.

„Wiener Allg. Ztg." anunţă, că profesorul Leyden a descoperit Albuminurile, deci ţarul nu sufere de bóla Bright.

In tot casul starea ţarului e fórte îngrijitóre, şi lumea în tot momentul pote fi aşteptată la o catastrofă, care eventual pote sĕ aibă urmări neprevĕdute asupra întregei politici europene.

Noutăţi.

Constituire. Reuniunea învĕţătorilor români din districtul Sibiiului, ţinĕndu-şi adunarea sa generală în dilele de Sâmbătă şi Duminecă (1 şi 2 Octobre v.) în comuna Boiţa în şedinţa sa de Duminecă s'a constituit pe un period nou de 4 ani în modul următoriu: Preşedinte, dr. Daniil Popovici Barcian, prof. sem.; vice-preşedinte, dr. Petru Şpan, prof. sem.; secret. I. Aleman Galea învĕţ. Rĕşinariu, secret. II. Candid Popa învĕţ. Sibiiu cetate, cassariu Ioan Popovici prof. la scóla civilă a Asociaţiunei, controlor George Bobeş preot Sibiiu sub. inf. bibliot G. Stănésa, învĕţ. Guşteriţa, membrii în comitet: Demetriu Comşa prof. sem. Dr. Vas. Saftu prof. sem. Nicolau Neamţu învĕţ. Sĕlişte, Ioan Druhora învĕţ. Avrig.

* * *

Parastas. Cu ocasiunea adunărei învĕţătorilor români în Boiţa, comitetul parochial de acolo a luat hotărîrea de a face un parastas întru amintirea de pie memorie prof. Ioan Popescu, fost protopresb. şi al acestei comune şi intemeietorul scólei şi fondului scolariu, ce se urcă adi la suma de 18 mii floreni. La parastas au funcţionat O. DD. Ioan Bobeş par. în Boiţa, Toma Doicanu din Sebeş inf; G. Bobeş, din Sibiiu şi diac. Nic Neamţu. Parochul local I. Bobeş a ţinut o cuvêntare frumósă şi interesantă despre activitatea decedatului Ioan Popescu. La acest parastas s'a alăturat şi reuniunea destinând din parte-i ca vorbitor pe prof. dr. V. Saftu care de asemenea a ţinut o vorbire, caracterisând mai cu sémă activitatea scientifică literară a lui Ioan Popescu în un mod fórte potrivit.

In şedinţa reuniunei, luându-se act de acest parastas s'a hotărît a se depune din partea reuniunei o cunună pe mormêntul reposatului, ér cu esecutarea acestei hotărîri s'a încredinţat comitetul reuniunei.

La masa comună din scólă preotul local prin cuvinte căldurόse, dând espresiune sentimentelor de recunoscinţă faţă de fostul lor protopresbiter şi prof. al învĕţătorilor adunaţi, a făcut începutul unei colecte în favorul fondului creat „Fundaţiunea Ioan Popescu" oferind din parte-i 5 fl. după care a urmat vice-preşedintele cu 5 fl. şi apoi alţi învĕţători precum şi locuitori ai comunei Boiţa, chiar şi dame cu sume diferite.

* * *

Esamenul final pentru cursul 1893/4 la economia de instrucţiune a reposatului Sabin P. Barcian subvenţionată din fondul economic a comitatului Sibiiu, se va ţiné Sâmbătă în 27 Octobre a. c. la 2 óre p. m.

* * *

Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul X (Braşov) şi-a ţinut adunarea generală din ĕst timp Lunia şi Marţia trecută în comuna Feldióra In diua primă adunarea a fost condusă de preşedintele I. Popea, ér în a dóua de vice-preşedintele I. Dariu. După-cum ni se comunică adunarea a fost fórte cercetată, discuţiunile au decurs în ordine şi cu multă seriositate. La petrecerea şi concertul dat în séra primă, care a fost bine reuşit, afară de învĕţători şi numĕros popor, au luat parte şi mulţi fruntaşi saşi, cari în mijlocul Românilor s'au simţit fórte bine, petrecĕnd în societatea lor până de către diuă. După terminarea şedinţelor, învĕţătorii făcură o escursiune în corpore la fabrica de zahar din Bod, pe care însĕ nu li s'a permis a o cerceta; scrie „Gazeta Transilvaniei".

* * *

O nouă sĕrbătóre la Castelul Peleş. Cetim în „Timpul", D. preşedinte al consiliului de ministri a fost încunosciinţat în 29 Sept. v. de M. S. Regele, că A. S. Regală principesa Maria a dat nascere unei princese la órele 11.10 diminéţa.

A. S. R. principele Ferdinand telegrafase Miercuri nóptea dlui dr. Cantacuzino, rugându-l sĕ vină la Sinaia pentru a da A. S. R. principesei îngrijirile medicale.

D. dr. Cantacuzino a sosit la castel, cu un tren special la órele 8, când se manifestaseră deja primele simptome.

Nascerea s'a urmat în mod natural şi atât principesa mamă cât şi noua născută sunt în perfectă sănătate.

Consiliul de ministri a telegrafat fericitului părinte pentru a'l felicita. Din momentul, când s'a aflat în Capitală acest eveniment oraşul s'a împodobit sărbătoresce.

Din tóte părţile se adreséză la Peleş scrisori de felicitare şi d. Filipescu, în numele consiliului comunal, a adresat A. S. R. principelui Ferdind o căldurósă telegramă, prin care 'i esprimă partea vine, ce sfatul orăşenesc al primului oraş al ţĕrei ia la acest eveniment de o potrivă fericit pentru ţară ca şi pentru auguştii părinţi.

D. Lascar Catargiu, preşedintele consiliului de ministri şi d. Marghiloman ministrul de justiţie au plecat la Sinaia.

Precum sĕ anunţă mica princesă este îndusă în matriculă sub numele Elisabeta.

* * *

Procesul de presă al „Vulturului". „Vulturul" din Oradea-mare a avut Miercuri în 10 l. c. al doilea proces de presă, la tribunalul cu juraţi din Oradea-mare. Procurorul a încriminat trei versuri: Rugăciunea, Tatăl nostru şi Oda. Pentru primul şi al doilea, redactorul rĕspundĕtor dl Iustin Ardelean, a fost achitat unanim; pentru al treilea cu 8 voturi contra 4. In urmarea acestui verdict tribunalul a achitat pe acusatul. Procurorul n'a dat cerere de nulitate. Apĕrătorul a fost dl advocat Nicolae Zigre.

* * *

Manevrele armatei române. Defilarea, fiind favorizată, ca şi manevrele, de un timp frumos, a fost impunătóre, înfăţişarea soldaţilor bărbătéscă; ér pe feţele cei tăţenilor, în numĕr de mai multe mii, cari acopereau câmpul şi înălţimile dinprejur, veniţi din diferite părţi ale ţĕrei pentru a asista la acéstă strălucită sĕrbătóre, se vedea o bucurie generală.

La órele 7 séra, Suveranul oferì un mare banchet la palatul administrativ, la care au luat parte, pe lângă Auguştii óspeţşi Principele moştenitor, general Poenaru, şi ministrul de resbel; general Lahovari, şeful marelui stat-major: generalii Barozzi, Budişteanu, Pilat, Berendeiu, Algiu, Pastia, Băicoian, Salmen, Candiano Popescu, etc.

La sfârşitul mesei, Maiestatea Sa ridică următorul toast:

„Cu un simţimênt de mândrie am străbătut, în aceste dile de manevră, vechile câmpuri de luptă, pe care marele Domn al Moldovei a câştigat cea mai strălucită isbândă, care a hotărît de viitorul ţĕrei şi a avut chiar o înrîurire asupra evenimentelor din Europa. Numele lui Stefan-Vodă şi vitejia ostaşilor sĕi găsiau atunci un puternic rĕsunet în tóta lumea creştinéscă şi faptele sale rĕsboinice au rĕmas pururea ca o vrednică pildă pentru némul românesc,

„Ele au împlântat într'însul virtuţile militare şi, după 400 ani, urmaşii vitejilor din trecut au dobândit prin sângele lor mărirea şi neatêrnarea României. Salut, dar cu deosebită bucurie, în aceste locuri istorice, o mare parte a armatei mele, sigur fiind că ea totdeauna va fi pătrunsă de înalta sa datorie. Ridic păharul meu în onórea corpului III şi IV, care şi-au atras, în timpul manevrelor, viua Mea mulţumire. Sper că veţi păstra, de aceste dile pline de învĕţătură, o amintire tot aşa adêncă, precum este

---

49. Bucură-te, bucură-te fiinţă iubitóre, dacă ai parte de bucurie, bucurăte din inimă de iubitul tĕu, care are odichnă eliberat fiind. Bucurăte de vederile credincioşilor, te bucură de rĕcorirea setosului lâncedind! Dacă sĕ póte atunci spiritul lui eliberat te va îmbrăţişa, şi ţi va însufla lin cugete de odichnă şi speranţă!

50. Casuri estraordinare impun oficii osebite.

51. Ce substanţă nesăcabilă de a cugeta: Noi, noi înşine, omenimea nóstră, de a nu putea cugeta până în sfêrşit asupra aptitudinelor şi puterilor nóstre, scopul esistinţei nóstre, cu deosebire menirea nóstră invidualá.

52. Eu o dic dela tóte dilele de nascere, cari mĕ lasă Dumnedeu sĕ le petrec, — şi eu nu o dic nimănui destul de tare şi de emoţionat şi destul de însufleţit. Cine nu sĕ miră însuşi de esistenţa sa, de omenimea sa, cine nu sĕ încântă, cine nu este smuls spre adora pe creatorul nevĕdut şi pe părintele, — acela pare că încă nu a ajuns la lumină.

53. Nici o greşélă nu putem aştepta dela el, nici o smintélă despre înţelepciunea atotînţeléptă nu avem de a teme! Nebunie nu putem atribui legislatorului prin a cărui lege s'a creat omenimea! . . De câte ori mĕ privesc pe mine, sĕ mĕ mir de mine, de câte ori cuget asupra mea, se cad la pământ şi sĕ mĕ rog! Ce măestru al acestei măestrii! Ce creator al acestei creături!

54. Cum îmi va fi mie, când sĕ va lua acoperemêntul, care ne acopere pe noi de noi înşine, cum vom fi atraşi în o uimire despre lumea mirărei, care nu se póte esplica şi care nu suntem noi înşine.

55. Şi când fundamentul acesta sensitiv despre mirarea cugetătóre asupra nóstră înşine sĕ va declara în noi şi va prinde rădăcini, cum ni-se va presenta atunci totul, ca binefacere, ca provedinţă înţeléptă! — Cum ne vom bucura de urzitorul esistenţei nóstre, dacă suntem veseli de esistenţa nóstră! Cum vom esclama noi: Aliluia dăruitorului de daruri fără numĕr! Lăudat sĕ fie urzitorul şi dăruitorul nenumĕratelor binefaceri! — Care a dăruit aşa de multe, va dărui tot mai multe, nu se va obosi nici odată de a dărui şi de a arĕta binefaceri! —

(Va urma).

bucuria ce o resimt de-a mě găsi în mijlocul d vóstre.

„Să trăéscă armata!“.

Aclamaţii vii şi călduróse salutară Augusta cuvêntare.

Apoi Majestatea Sa mai adăogă!

„Al doilea păhar îl ridic în onórea judeţului şi oraşului Văsluiu, care cu dragoste şi bucurie m'au întimpinat împreună cu armata. Mulţămindu-le de căldurósa primire urez judeţului şi oraşului prosperitate şi bogăţie, ér locuitorilor sănătate“.

După care d. ministru de resbel rostì următórele cuvinte:

Sire!

Este o mare fericire pentru armată când Maiestatea Vóstră se află în mijlocul ei. Acésta fericire, Sire, o are mai în toţi anii, când Maiestatea Vóstră o dirigiază la manevrele mari, instruind-o şi pregătind o pentru ḑiua când va fi chemată a-şi face din nou datoria, aşa precum Maiestatea Vóstră, când a sosit aceea ḑi mare, V'aţi pus în capul armatei şi aţi condus-o la glorie, înscriind cea mai frumósă pagină militară în istoria ţěrei, pagină pe care secolii nu o vor putea sterge, precum patru secoli n'au putut sterge gloriósele pagini ale lui Stefan cel Mare, a cărui umbră a trebuit sě tresară, când Maiestatea Vóstră, cu o armată independentă şi gloriósa, aţi manevrat pe locurile acelea, pe care el a luptat pentru neatârnarea şi mărirea ţěrei, astfel cum Majestatea Vóstră a luptat, câştigându-o şi împlântându-o pentru veci.

Armata, recunoscětóre Majestăţii Vóstre, plină de devotament, priveşte trecutul sěu cu mândrie şi aştéptă viitorul cu încredere, strigând din tot sufletul:

Sě trăiţi Sire!

Sě trăéscă M. S. Regina!

Sě trăéscă AA. LL. RR. principele Ferdinand şi principesa Maria!

Sě trăéscă principele Carol!

Sě trăéscă ilustrii noştri óspeţi A. S. principele de Meiningen şi A. S. R. principele de Coburg!

⁂

Foc. Ni-se scrie din Boşorod: In 19 Sept. v. la 8 óre séra în comuna nóstră Boşorod a isbucnit un foc teribil din şura unui econom, şi fiind nutrit focul şi de un vênt ostic deja în 10 minute 21 căsi, 21 şuri şi alte supraedificate erau cuprinse de flacăra nimicitóre. Focul s'a lăţit repede căci mai tóte zidirile erau acoperite cu paie apoi i-a mai mărit puterea şi nutreţul clădit în jurul locuinţelor aşa, încât tóte au ars până în pământ, fiind zidirile cea mai mare parte din lemne construite. Causa nu se scie, unii susţin a se fi aprins din un meteor. Dauna este enormă, căci tóte ródele din acest an au căḑut jertfă acestui flagel nimicitor, 21 familii au rěmas pe uliţi numai cu viéţa în óse şi cu lacrimile în ochi, věḑênd, că din sudorile lor s'a ales numai cenuşe.

Apelăm la generositatea publicului român sě-şi întindă mâna de ajutor acestor nefericiţi, cari sunt aprópe a peri împreună cu vitele lor, acum în ajunul ernei geróse.

Suma colectată e a sě trimite Dnului Toma Popovici proprietar în Boşorod p. u. Russ, cottul Huniadóra.

⁂

Ora cea mai favorabilă pentru muncă. Doctorul Vanghon Harley a făcut cercetări curióse în scopul de a stabili, care sunt órele cele mai potrivite pentru muncă, adică a căutat sě găséscă momentul când omul e capabil sě dea o cantitate mai mare de lucru într'un timp dat şi a ajuns la resultate fórte curióse. A studiat, pentru acésta o serie de muschi lucrând la osebite óre din ḑi şi a putut conchide, că ceea ce se póte numi „capacitate de producere“ suferă variaţiuni periodice pe fiecare ḑi. E o periódă de crescere, apoi alta de descrescere în facultatea de a munci, după cum e crescere şi scădere în temperatura corpului şi în numěrul pulsaţiunilor. Mulţi îşi închipuesc, că diminéţa, când omul se scólă din pat, póte da cea mai mare cantitate de lucru: din potrivă pe la nóuě óre diminéţa se trece printr'un minimum şi se produce o periódă de descrescere până la 11 óre. Imediat după prânz se póte nota o micşorare treptată, timp de o óră, dar după o óră dela acésta din urmă, se produce o nóuě sporire, astfel că la 3 óre după améḑi facultatea de a munci ajunge la maximum. La 4 óre o depresie se produce, pela 5 óre energia cresce din nou, pentru scurtă vreme însě. D. Harley îşi propune sě urmeze esperinţele sale. Deja învěţatul póte afirma, că se lucréză mai bine dela 11 jum. diminéţa până la 4 óre şi jumětate séra, decât diminéţa.

Cerculariu

cătră toţi învěţătorii greco-orientali români din tractele protopresbiterali: Cetatea de pétră, Deeş, Solnoc şi Unguraş.

Adunarea generală ordinară a VII a reuniunei învěţătorilor greco-orientali români din districtul Deşului se va ţinea în Deeşiu, la 16 şi 17. Octobre 1894 st. v. 10 óre a. m. în sala de învěţământ dela şcóla nóstră confesională elementară de acolo, la care sub urmarea pedepselor statorite de reuniune sunt îndatoraţi a participa toţi domni învěţători, cari în anul şcolariu 1893/4. au fost aplicaţi la vre o şcólă greco-orientală română aparţinătóre tractelor susnumite.

Se atrage totodată atenţiunea domnilor învěţători asupra tacselor, cu cari restéză pe cari dacă nu le vor aduce negreşit cu sine spre administrare la locul lor, nu numai că vor fi şi pe viitoriu esecuaţi, ci vor fi traşi şi în cercetare disciplinară pentru neglíginţă gravă şi nejustificabilă faţă de reuniune.

In urmă epitropiile parochiale sunt recercate, ca în sensul legilor în vìgóre sě provédă pe învěţători cu spesele de cělătorie şi cu diurne de cel puţin 1 fl. de ḑi din cassa bisericei.

Obiectele ce se vor pertrăcta sunt următórele:

1 Incassarea tacselor.

2. Organisaţiunea bisericei nóstre pe basa Statului organic, prelegere practică pentru anul al 5-lea şi al 6 lea de scólă.

3. Venirea ungurilor în patrie;- prelegere practică pentru anul al 5-lea de scólă.

4. Prăsirea pomilor sělbatici şi nobilisarea lor prin altoire; prelegere practică pentru anul al 5-lea de scólă.

5. Frângerile decimali;-prelegere practică pentru anul al 4 lea de scólă.

La tóte temele acestea au a se pregăti toţi membriì reuniunei.

6. Censurarea raportului general al comitetului central despre activitatea sa în anii 1889/90, 1890/1, 1891/2, 1892/3 şi 1893/4.

7. Reconstituirea reuniunei pe un nou period de trei ani 1894/95 până inclusive 1896/97.

Deeş, 26 Septembre 1894.

Presidiul provisoriu al reuniunei învěţătorilor gr.-or. români din districtul Deeşului.

Teodor Herman,
protopresbiter.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Satele din jurul Blaşului sunt locuite în maioritate de români. Dintre ele amintim satul Bia, pe malul drept al Têrnavei-Mici, dela care îşi are numele un protopopiat român gr.-cat, (protopopiatul Biei). De acest protopopiat se ţin 18 parochii şi 4 filii, cu 10,881 de credincioşi.

Têrnavele, împreunându-se la Blaş, sě varsă în Murěş, din jos de Mihalţ. Astfel călăuziţi de Têrnave am sosít éráşi la Murěş, pe care în jos avem sě ne îndreptăm mersul întrerupt. Valea lui lată şi frumósă mărginită spre apus de ramurile Munţilor-Apuseni, este percursă de un drum de ţéră escelent şi de calea ferată. Ambele sunt construate pe malul drept al rîului. Mergênd pe ori-care din ele trecem Ampoiul, rîul sburdalnic al Munţilor-Apuseni, care ne stă în cale şi apoi sosim în curênd la un oraş însemnat în multe privinţe, la Alba-Iulia, aşeḑată nu departe de vĕrsarea Ampoiului în Murěş.

Alba-Iulia, pe care poporul o numesce şi Bělgrad,*) oraş de mărime mijlocie între oraşele ardelene şi cu cea mai frumósă şi bine conservată cetate a Ardélului, este unul dintre cele mai vechi oraşe ale nóstre şi are un trecut mare şi viforos. In mai multe rînduri a fost capitala ţěrii şi s'a împărtăşit de gloria şi de furtunile şi restriştele, ce au trecut peste nefericita nóstră patrie. In istoria poporului nostru asemenea a juca trol important. Aici a fost odinióră scaunul vechei metropolii române a Ardélului din timpuri nesciute; aici şi-a făcut în 1 Novembre 1599 întrarea triumfală Mihaiu Vodă Vitézul, în culmea gloriei sale şi a triumfului armelor române biruitóre, ér la 10 Iuliu 1600 aici a ţinut el adunare cu staturile ţerii Ardélului, cari i-au depus jurământ de fidelitate; aici au fost frânţi în rótă de barbaria duşmană din secolul trecut martirii românilor resculaţi, Horia şi Cloşca şi aici a stat închis după 1848 „regele munţilor“ Avram Iancu...... timpuri de glorie şi de mărire şi ḑile triste de suferinţe din trecutul némului nostru!

Locul, unde se află aḑi Alba-Iulia, a fost locuit de ómeni din timpurile cele mai vechi cunoscute şi a fost totdeuna un punct însemnat. Pe timpul dacilor sě crede, că aici a fost aşeḑat oraşul dac Tharmis. Pe ruinele acestuia s'a zidit oraşul roman Apulum. In oraşul Apulum a fost reşedinţa comandei supreme militare a Daciei; el era oraş frumos, cu palate, temple şi alte edificii publice strălucite, aşa că rivalisa cu capitala Daciei, cu Sarmisegetusa. Unii din guvernatorii Daciei şi-au avut aici residenţa. Aici sě afla monetăria provincială, procuratura (direcţiunea) financiară ş. a.

Acest oraş înfloritor, un monument al mărirei străbune, a fost nimicit de undele potopitóre ale popórelor, ce au năpădit după Aurelian în Dacia. Numai ruinele îngropate în pământ şi date uitării vestesc esistenţa lui. El a fost aşeḑat jos în vale, pe locul unde se află aḑi staţiunea călei ferate a Albei-Iuliei. Când s'a construat calea ferată şi s'a zidit gara, făcêndu-se săpături, s'au aflat o mulţime de lucruri de pe vremea romanilor, precum cărămiḑi cu marca legiunii I „adiutrix“ şi VIII „gemina“, petri mormêntale, vase, monete, statue ş. a. Acum nu de mult s'a descoperit aici o scaldă publică a oraşului roman.

După-ce furia năvălirilor a mai încetat s'a ridicat aici pe ruinele romane un nou oraş, A.-Iulia, în care aflăm reşedinţa metropolitului românilor de legea rěsăriténă şi a episcopului catolic din Ardél. La 1241 însě tătarii au pustiit-o total. Canonicul Rogerius care a scăpat cu fuga din robia tătăréscă, ne spune în cartea sa „Carmen miserabile“, că sosind la A.-Iulia, a găsit-o în ruine şi cu totul pustie, praf şi cenuşă; printre ruine zăceau împrăştiate óse de cadavre omenesci, ér petrile erau stropite ici-colo cu sângele vĕrsat.

Nu preste mult însě s'a ridicat din ruine; cetatea a fost zidită de nou şi lângă ea spre apus, s'a înciripat şi oraşul. In cetate aflăm stabilit de nou scaunul metropoliei române şi a episcopiei catolice şi unii din voevoḑii Ardélului încă şi-au avut aici residenţa.

Asemenea a servit ea de residenţă mai multor principi ardeleni. Dar pe timpul turburărilor Racoţiane, la 1658, a fost devastată éráş de ostile turcesci şi tătare, cari au năvălit în Ardél. Cetatea astfel ruinată a fost încâtva restaurată pe cheltuiala ţerii. In acésta nóuă devastare a ars şi s'a ruinat şi reşedinţa metropolitului român, aşa că metropolitul Sava Brancovici a fost silit sě întreprindă colecte, ca sě o pótă restaura de nou.

Cetatea frumósă de aḑi a fost zidită în locul celei vechi sub împĕratul Carol VI. între anii 1715—1735 după un plan nou, făcut de Eugen de Savoya. Şi pe când în nóua cetate a fost reînfiinţată episcopia catolică, pe care calvinii ardeleni o desfiinţaseră, metropolia s'au mai bine ḑis episcopia română gr. cat. 'şi-a mutat scaunul de aici la Făgăraş.

In cetatea acésta au fost ţinuţi în arest şi judecaţi la mórte Horia, Cloşca şi Crişan, la 1785, ér ultimul act mai însěmnat s'a petrecut aici la 1848, când ea a fost apĕrată de óstea împĕrătéscă şi de români, contra ungurilor rebeli.

Astfel de evenimente şi scene au vĕḑut în cursul vécurilor zidurile, când ruinate, când éráşi restaurate ale A.-Iuliei.

(Va urma.)

---

*) Numirea Bělgrad e slavică şi însemnéză Cetatea-Albă.

Convocare.

Adunarea generală a despărţěmêntului IV (Sibiiu) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în conformitate cu conclusul referitor al subcomitetului, sě convócă din nou în oraşul Ocna-Sibiiului *pe Duminecă 9/21 Octobre a. c. la 10 óre a. m. în localul scólei gr. or. din Ocna-superióră.*

Sě invită şi sunt rugaţi a participa la acésta adunare generală toţi membrii despărţěmêntului, toţi amicii şi binevoitorii Asociaţiunei transilvane, cari doresc realisarea scopurilor măreţe ale acestei instituţiuni culturale.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei prin directorul substitut.
2. Cetirea disertaţiunei „Munca şi preţul ei“.
3. Esmiterea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor noi şi pentru încassarea tacselor dela membrii vechi şi noi.
4. Intregirea comitetutui.
5. Statorirea preliminarului pro 1895.
6. Luarea disposiţiunilor pentru representarea despărţěmêntului la adunarea generală a Asociaţiunei din 1895.
7. Defigerea locului şi timpului pentru ţinerea adunărei generale a despărţěmêntului în anul 1895.
8. Propuneri eventuale.
9. Luarea disposiţiunei pentru autenticarea protocolului adunărei generale.

Din şeninţa subcomitetului ţinută în Sibiiu la 15 Septembre 1894.

Direcţiunea despărţěmêntului
IV (Sibiiu.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“ Nr. 19 cu următoriul sumariu:

„Sórele“, de Petrea dela Cluş. — „Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. — „Dragoste“, de Ilie Demetrescu. — „Secretarul şi bucătariul“, de Scribe şi Mélesville. — „Intre risipuril III“, de T. Bocancea. — „Vorbă slabă“, de Brebenel. — Rămurele: „Păcală între români“, de Silv. Moldovan. — „Feliurite“, de ⁂

„*Ben Hur*“, roman istoric scris de Lewis de Wallace. tradus de Ioan Sonea va apăré în editura tipografiei „Aurora“ din Gherla, care a esmis liste de prenumeraţiuni. Din aceste estragem următórele:

Ben Hur este cel mai renumit roman al timpului modern. Apărut în limba englesă, el a fost tradus mai în tóte limbile culte ale lumei.

Istorisirea afară de Ben Hur, figura principală, se învêrte în giurul lui Christos, a căruia viéţă o descrie aşa de curat, cu atâta inspiraţiune religiósă, încât pre dreptul îl pune în uimire pe cetitor, şi face acest roman atât de atrăgător, încât el captivéză atenţiunea şi stêrnesce o interesare tot mai mare faţă de desfăşurarea evenimentelor până în sfêrşit.

Traducerea română se va estinde pre vre-o 72—74 cóle tipărite 8⁰ papir fin. Cu tóte aceste opul broşurat va costa numai 2 fl 50 cr. v. a. Preţul de boltă va fi 3 fl. 50. cr.

Colectanţii vor primi tot al 10-lea esemplar gratuit.

Opul va apărea pre la finea lui Maiu 1895, pentru acea sunt rugaţi toţi p. t. domni colectanţi, ca se retrimită cólele cel mult pănă la finea lui Decembre pentru ca editura sĕ se pótă orienta în privința esempl. tipărinde. Cólele sunt a se trimite la adresa Tipografiei „Aurora“ A. Todoran Gherla.

Diverse.

Originea plantelor de nutremênt. Dintre spicóse cel mai vechiu e grîul, care se cultivă preste tot locul, afară de regiunile polare; spre nord se cultivă pănă la insula daneză Laaland. Grâul era cunoscut și la vechii egipteni, deórece în multe morminte de-ale vechilor egipteni s'au găsit fire de grâu. Patria originară a grâului este Egipetul, Grecia și Asia mică.

Orzul tot de aici își trage originea, dar s'a respândit cu mult mai târḑiu, decât grâul.

Despre sĕcară numai în secolul prim după Chr. face pomenire istoricul Pliniu.

Ovĕsul încă e vechiu, patria originară a lui se crede a fi ținutul de pe malurile mării de Nord în Europa. Cultivarea lui s'a început în evul mediu, în părțile nordice ale Alpilor.

Vinul era cunoscut pe timpul lui Homer și în Grecia cultura viei era în stare înflorítóre cu 1100 de ani înainte de Christos. In Asia sĕ face amintire despre vin pe timpul lui Noe, așa dar cu vre-o 2000 de ani înainte de Christos. Sĕ crede, că vița de vie e originară din Caucas.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

[209] 1—1

Publicațiune.

în sensul articolului de lege XXXVI din anul 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciari puse în circulațiune cu ḑiua de 30 Septembre 1894 face v. a. . . . . **fl. 1,598.000 „ 00 cr.**

2. Pretensiunile institutului de hipotecare cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciari sunt de . . . **fl. 1,767.032 „ 64 cr.**

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecari este de . . . . **fl. 6,667.628 „ 00 cr.**

4. In sensul §-ului 97 din statute, „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciari e de . . . . . . **fl. 200.000 „ 00 cr.** acesta e indus în cont separat și plasat în efecte publice.

Sibiiu, în 30 Septembre 1894.

Direcțiunea.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08		1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos. Cluș pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	–	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15	Apața	Circulézā nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Șeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—	Ocna	8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	—	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacui inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	—	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42	4.10	Carei-mare	9.06	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18	Zelău	4.20	2.25	—	—	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.10			pl. Brașov sos.			7.36	1.44	8.31
9.05	5.13	9.25						7.21	1.29	8.16
9.37	5.45	9.48			Cristian			6.51	1.06	7.57
9.57	6.05	9 59						6.41	12.56	7.47
10.17	6.25	10.19			Tohanul vechiu			6.16	12.30	7.30
10.28	6.36	10.30			sos. Zernesci pl.			6.06	12.20	7.20

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	7.42	4.42	—	6.46						
3.15	8.20	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8.20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11		8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bĕrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6,33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Brașov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oșorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.25	11.35	5.58		Arad		9.44	3.44	10.55	—
—	7.32	12.52	6.46		Vinga		9.02	2.40	9.46	—
—	8.42	2.10	7.39		Timișóra		8.—	1.12	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.10	11.28	4.20		Simeria		10.33	3.24	8.47	—
—	7.31	12.48	6.03		Hațeg		9.05	2.03	7.34	—
—	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		6.10	11.25	5.25	—
5.15	10.15	4.05	—.—				—.—	9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10	—.—		Vulcan		—.—	8.57	3 56	7.47
6.40	11.50	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.25	3.21	7.15

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.56	11.08		Sighișóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.34	1.50		Odorheiu		7.20	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Joi, 6|18 Octobre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Septembre 1894, sĕ-și innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Wekerle și nobilimea ardelénă ofensată.

Sute de ani țeranul român a fost obiectul de dispreț al proprietariului mare de pământ, și al micului nobil magiar. Acest dispreț însĕ nicăiri nu a mers așa departe ca în Ardél, — unde fața de nobilime au stat masele compacte române. O parte din acéstă nobilime nutrea credința că: omul sĕ începe numai dela nobil în sus, și în consecuența față de țĕranul român s'a purtat în trecut și în parte și adi ca și față de animalele necuvêntătóre. In schimb țeranul român trebuia sĕ-i lucre domnului sĕu tot ce avea el, țeranul în câmp iarna-vara muncea, éră femeia lui în curtea domnului Astfel și-au dus viéța acesti țerani până la epocalul an 1848. Domnul de pământ, nobilul magiar a trăit ca un trântor din sudórea, din sĕul țĕranului. Și dacă avea și el, țeranul, vre-un dor, acela era de a fi și el liber. Diua libertății a sosit. Țeranul român a reînviat. El a început a muncí pe séma lui.

Martor ne e acuși o jumĕtate de secul dela anul libertății, că țeranul român în acest period cu tóte șicanările a pus mânile pe o mare parte din averile micei nobilimi ardelene. Nobilimea ardelénă a sĕrăcit și umblă sĕrăcind. Aceste sunt fapte, cari se pot documenta.

Banii primiți pentru rescumpĕrare apoi decimele pentru vii și în urmă regalele tóte s'au păpat. Și astădi pentru acéstă mică nobilime dedată a trăí din spinarea altora nu a rĕmas decât funcțiunile de stat. Și nu fie imputat, începênd dela era dualistică, nobilimei i s'a venit cea mai bună parte. Începênd dela cele mai de jos funcțiuni, până sus la fotoliele ministeriali s'au făcut căpătuiri pentru ca sĕ se ușureze traiul nobilimei. Nobilimea magiară împreună cu sĕcuii au fost pruncii rĕsfĕțați ai tuturor guvernelor, cari s'au succes dela anul 1867 încóce. Și a profitat óre din aceste favoruri nemeritate nobilimea? Fără a fi contradiși putem afirma că nu! Nobilimea pe lângă aceea că scade an de an, ca ea rĕmas tot cu deprinderile vechi. Civilisațiunea modernă puțin a putut sĕ o straforme' și încât a străformat-o, a apucat o direcțiune greșită. A început a face lucs în tóte, necăutând la aceea că bogăția și averea trece în mâni strĕine.

Față de țeranul român, nobilimea magiară e aceeași astădi care era înainte de 50 sau 100 de ani. Ura și disprețul din trecut față de țeran le-au eredit cu încăpăținare nobilii. Drept urmare a acestora sunt în parte și frecările naționale în Ardél. Dacă am dice-o asta dela noi, diaristica magiară ar scuipa foc, dicênd că agităm. Le-a spus-o însĕ un ministru și încă chiar idolul lor fiinanciar — marele Wekerle. „Dacă micii trândavi, aroganții și hĕ bĕucii nobili ardeleni de șepte pruni s'ar lăpĕda de fudulia lor de mari domni și n'ar desprețuí pe țeranii români, ca pe iobagi în contra căreia incă va fi léc, am fi putut face deja mari pași înainte.

De altcum în timp scurt vom face tóte concesiunile posibile românilor și atunci vom vedé“.

Nu am fi luat act despre acéstă caracterisare, dacă ea nu ne-ar da icóna fidelă a nobilului ardelén, așa după cum îl cunóscem noi acasă la proprietatea lui, și în biroul sĕu, unde convenim dilnic cu el.

Ni se va obiecta póte că aceste enunciațiuni le-a afirmat Wekerle ca om privat și el în parte le-a revocat, fiind interpelat în dietă. Noi nu vom înceta a crede ca Chélard dela „Figaro“ marele diar parisian, totuși a predat diaristicei simburul conversațiunei avute cu ministrul la domeniul lui din Danoș

Chiar și interpelarea în dietă arată că Chélard a tăiat în carne vie prin descoperirile sale. Numai adevĕrul dóre amar. Când realitatea nu ar corespunde adevĕrului, puțin i-ar păsa magiarului ce dice francezul în diarul sĕu. A dis ministrul că „va fi léc“ a se pune capĕt „fuduliei și diprețului nobilimii“ — ba că se vor face și concesiuni românilor. Prea bine! Numai cât românii astădi scim una și bună: pe cât timp nu va eși din capul guvernanților gogorița că și din petri au sĕ se facă magiari, până atunci numai dăm credĕmênt vorbelor.

Nobilimea magiară și cu ea magiarii ardeleni vor rĕmâné tot „puiul mamii“ pentru tóte guvernele. Ministrul póte sĕ seducă și sĕ se arete om nepărtinitoriu față de strĕinul Chélard descoperind defectele nobilimei, pe noi însĕ nu ne mai póte seduce cu glas de Sirene.

Voit-am se constatăm că și dintre magiari, și încă un ministru vede rĕul, pĕcat însĕ că nu voesce sau nu póte sĕ 'l îndrepte, fiind mânat de curentul furios.

Revista politică.

Ministrul unguresc de justiție, Desider Szilágyi, s'a presentat Sâmbĕtă trecută înaintea alegĕtorilor sĕi din Pojun pentru a-și face darea de sémă, de o parte, ér de alta pentru a mulțămi Pojunenilor, că l'au numit cetățén de onóre.

In darea sa de sémă, ministrul declară mai întâiu, că guvernul este hotărît de-a nu renunța la proiectele privitóre la recepțiunea evreilor și la liberul esercițiu religionar, pe cari din nou le va presenta ambelor camere în speranța, că a doua óră proiectele vor fi primite și din partea camerei magnaților. Vorbi apoi despre politica bisericéscă peste tot, dicênd între altele, că mai ales în părțile locuite de naționalități, acéstă politică este presentată ca un „mijloc artificial al magiarisărei forțate; al uciderei limbei materne“.

„Nimenea“, dise ministrul, „n'a făcut vre-odată nici măcar încercarea de a dovedi, că pentru ce și întru cât se cuprinde în aceste proiecte tendința de magiarisare forțată. Agitatorii naționalităților de altmintrelea nici nu se frământă cu biserica, ori cu religiunea, ei vor numai sĕ escite antipatia naționalităților contra a tot ce se face pentru apĕrarea instituțiunei statului magiar și pentru delăturarea acelor pedece, pe cari egoismul confesiunilor și naționalităților îl pune în calea apropierei cetățenilor unii de alții. Recunosc pe față că, din acest punct de vedere, ei au o causă seriósă de a ataca proiectele bisericesci, deórece aceste proiecte, mai ales față cu bisericile, cari conțin în sine și un esclusivism de naționalitate, vor disolva acest separatism, și pentru-că pe terenul intemeierei familiilor vor apropia mai tare pe cetățeni unii de alții, vor slăbi factoriii separatismului și vor întări sentimentul solidarității, pe cari egoismul de naționalitate și

FOIȚA

Evangelia
lucrată de
Maiestatea Sa regina României.

Deși sesiunea Corpurilor legiuitóre e închisă, șoseaua ce duce la St. Mitropolie, bătătorită mai ales în sesiunea Camerilor, e fórte frecuentată de public, ce merge ca în pelerinagiu spre biserica din curtea palatului Metropolitan.

Și ajunși în interiorul bisericei, creștini și strĕini, se perondéză, rênd pe rênd, pe lângă masa rotundă, aședată în fața altariului, stând de jur împrejurul ei, și admirând o lucrare monumentală: Evangelia lucrată de Majestatea Sa Regina.

Ce óre a făcut pe Suverană, poeta și artista Carmen Sylva, sĕ lucreze, într'o muncă de aprópe 8 ani de dile, la o asemenea carte, este o operă monumentală și ca artă și ca mărime!

Sunt 9 ani de atunci, când Maiestatea Sa Regina visită Episcopia Argeșului.

Condusă pe atunci de Episcopul Argeșului, I. P. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, Suverana nóstră visită cu deamĕnuntul Episcopia, stând în admirare în fața unor ornamente.

Și, într'un moment de religiositate și de poesie, Suverana dise Prea Sfinției Sale Episcopului Ghenadie:

„Aici e un mare monument într'adevĕr! Spre amintirea copilei mele mórte în ajunul patimelor, am sĕ mĕ silesc și eu a lucra o evangelie a cărei ornamente sĕ mĕ încerc ale face sĕ concorde cu cele ce înfrumsețéză biserica“.

Și, începênd din 1887, opt ani aprópe, di cu di, în momentele sale libere, Suverana, a lucrat la acésta sfântă Evangelie, o operă care încântă pe toți cei cari o vĕd.

Evangelia e de o mărime de 40×50 cm., grósă ca de aprópe doi decimetri, Evangelia e scrisă tótă pe pergament care e pus în rame, late de vre-o 3 centimetri, de argint suflat cu aur și cu diferite gravuri pe ele.

Scórțele sunt de metal incrustat cu mosaicuri, avênd, pe coperta întâia, o cruce ér pe ultima scrise pe email ultimele cuvinte ale lui Christos: „Dómne értă le lor, căci nu sciu ce fac . . . . etc“.

Fie care pagină e lucrată în diferite culori, cu un ornament cu totul diferit. Fiecare flóre e de o măestrie rară, fiecare icónă sfântă de o artă prefectă. Literile sunt de caracter gotic, mari, legibile și scrise cu cerneală aurie.

Ornamentarea paginilor ocupă cea mai mare parte, așa că tecstul e pe o mărime numai de 10×20 cm.

Pe întâia pagină, cu un ornament ales sunt scrise:

„Lucrat-am acésta carte cu cele 12 evangelii ale patimilor Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos, pentru Sfânta și Dumnedeésca Biserică a Episcopiei Curții de Argeș, întru amintirea prea iubitei și singurei mele copile Maria, care în Joia patimilor a trĕcut la viéța cea vecinică și la al cărui căpătâi am audit cetindu se mângăietórele cuvinte ale Domnului“.

Castelul Peleș, în 27 August 1886.

Apoi urméză Evangelia I dela Ioan, începută a fi scrisă în Dumineca Rusaliilor.

Sunt în total 24 Evangelii, 12 al patimelor și 12 ale învierei, scrise pe 56 pagine.

Lucrarea în total atîrnă vre-o 40 kilograme. Legatul și sculptatul ramelor, după desenul făcut de Maiestatea Sa Regina, e datorit casei Ed. Wolenwaher.

Acéstă operă, la care Suverana 'și-a consumat tot timpul seu liber, și pe filele căruia și-a lăsat din penel, una câte una din amintirile dureróse, ce inima Sa de mamă a avut din causa perderei iubitei Sale copile, principesa Maria, este o elocuentă probă de arta Maiestății Sale regina.

După-ce cartea va mai sta espusă până la 15 Octombre la sânta metropolie, ea va fi sfințită cu un deosebit ceremonial, servit de însuși I. P. S. S. metropolitul primat.

Apoi la anul, când se vor sfințì clopotnița și palatul episcopal din Curtea de Argeș, solemnitate la care vor asista și Suveranii României, cartea va fi dusă de capul bisericei române și aședată pentru totdéuna în sânta mănăstire.

Dacă meșterul Manole a dat secolelor un monument neperitor: mănăstirea Argeșului, apoi Maiestatea Sa regina a dat mănăstirei și viitorului, o operă care nu e decât în aceeași linie cu mărețul monument.

(„Constituționalul“.)

Cuvinte sufletesci
de
I. C. Lavater.
(Incheiere.)

56. Ce isvor de bucurie și de binecuvêntarea negrăită este o inimă bună de om, nobilă și desinteresată! — Părinte a mii

confesional voesce sĕ le susţină cu îndêrjire.

Referitoriu la cestiunea română ministrul ḑise:

Presa românéscă şi munca de subminare a agitatorilor ţintesce direct a stîrni în concetăţenii nostri de limba română sentimentele de ură contra ordinei de stat legale şi contra cetăţenilor. Mişcarea acésta îşi are originea în depărtatul trecut ea este strîns legată de speranţele şi nisuinţele acestui timp, care a premers restabilirei constituţiei în ceea ce cu durere trebuie sĕ accentuez, că acele elemente dintre români, cari s'au lipsit de viaţa constituţională şi s'au contopit în dênsa şi-au perdut înfluinţa şi au trebuit sĕ se retragă. Astăḑi esercită presa naţionalităţilor şi agitatorii un fel de terorism şi se nisuesc ca pe elementele pacinice sĕ le ţină la distanţă.

Nu e aici locul pentru a arĕta ceea ce trebuia şi nu s'a făcut, sau ceea ce fără îndoială va trebui sĕ se facă faţă de acéstea mişcare şi stare bolnăviciósă. Voi aminti numai în scurt, că după convingerea nóstă unitatea statului ungar nu este permis sĕ fie slăbită prin nici un fel de alte transformări naţional-politice sau prin crearea de nóuĕ teritorii naţionale, şi că unitatea limbei de stat este un postulat pentru unitatea statului ungar. Eu din parte-mi nu esclud într'un stat liber nici un fel de mişcare, care se mişcă în cadrele constituţiei; dar' tótă mişcarea ,de care am vorbit, în ceea ce priveşte mijlócele, stă afară de constituţie şi scopul ei ultim este de a rupe cu dênsa. Lucrul cel dintâiu, pe care noi îl cerem este ca dênşii sĕ se pună pe basă constituţională şi apoi de pe acest teren sĕ 'şi aducă la valóre de drept plângerile lor. Acésta ar fi o procedere loială faţă de stat ca patrie a lor. Dar' vigurósa activitate a guvernului nu este în acésta privinţă în nici o direcţie condiţionată. Intrebuinţarea mijlócelor nelegale şi revoluţionare trebuie împedecate cu ori ce preţ şi ar fi nedrept, dacă ne am folosi numai de mijlócele represive. Agitatorii trebuie scoşi din nefericitul lor cerc de activitate. Elementele moderate care sunt intimidate şi tac, trebuie sprijinite în societate şi în viaţa de stat. In popor trebue sĕ se deştepte şi susţină sentimentul că interesele şi binele lui, limba şi religiunea sa formézà obiectul supraveghieri părinteşci de stat, a unei egale şi drepte îngrijiri şi că dênsul nu e desconsiderat ci asemenea celor lalţi cetăţeni. Acésta va fi problema unei politice perseverante şi consecuente, pentru că eu ştiu prea bine, că procesul vindecârii va fi încet, pre cum stadiul de bólă însuşi treptat s'a desvoltat."

* * *

Duminecă la órele 3 p. m. a sosit în Budapesta cu tren separat regele sêrbesc, care a fost salutat la gară cu imnul sêrbesc. Regele Alecsandru grăbì spre monarchul nostru, care îl primì cu mare bucurie şi-i strînse prietenesce mâna. Maiestatea Sa recomandà apoi regelui Sêrbiei notabilităţile militare şi civile, cărora regele Alecsandru le strînse mâna şi cătră cari el adresà câteva cuvinte.

Maiestăţile Lor urcară în trăsură deschisă, luând loc regele Alecsandru la drépta, ér monarchul la stânga, şi între ovaţiunile entusiaste ale mulţimei adunate, domnitorii plecară spre castelul din Buda, unde regele sêrbesc fù primit de Kálnoky şi de Wekerle.

Séra la 6 óre a fost dineu la Curte cu 62 de tacâmuri. Maiestatea Sa ridicà următoriul toast: „Ridic paharul meu în sănĕtatea regelui Sêrbiei Alecsandru!“ Acesta rĕspunse: „Mulţămind Maiestăţii Vóstre pentru cuvintele amicale, Vĕ asigur, că-mi voiu da tótă silinţa, ca raportul bun dintre amêndouĕ statele sĕ devină tot mai tare. Ridic paharul meu în sănĕtatea Maiestăţii Sale, a împĕratului Austriei şi a regelui Ungariei!“ Urmà apoi cercle şi la 8 óre séra Maiestăţile Lor merseră la operă, unde rĕmaseră până la finea representaţiunei.

* * *

In timpul din urmă mai mulţi dintre ministri ungari au cercetat pe primatele Vaszary. Causa este cestiunea politică-bisericéscă. Se vede, că guvernul caută mijlóce spre a-şi uşura posiţia Episcopatul catolic a hotărît sĕ înaiteze Maj. Sale un memorand insistând sĕ nu sancţioneze proiectele de legi bisericesci. In acel memorand după cum ḑice „Magyar Állam“, reamintesce în mod direct şi hotărît jurĕmêntul încoronărei, însĕmnătatea ceremoniei de încoronare, scutul şi drepturile bisericei catolice etc. In memorand se accentuéză mai departe fidelitatea si alipirea catolicismului de tron şi dinastie, nu mai puţin însĕ şi „pericolele cari se pot nasce pentru societate şi patrie din spiritul legilor, contrare legilor divine ale bisericei.

* * *

Abstragênd dela unele conflicte personale neînsemnate, alegerile din Belgia au decurs în ordine. Numai în Alost s'a întêmplat ciocniri între partisanii candidatului Woeste şi cei ai lui Baen. Luni după amiaḑi la douĕ óre votisarea sa încheiat, în sensul legei. S'au dat în întrégă Belgia 3,000,000 voturi dela 1,300,000 alegĕtori; în Brucsela s'au presentat la urmă 225,000 alegĕtori. Din provincie se raportéză despre ne mai pomenită presiune din partea clerului, despre cea mai mare controlare a ţĕrănimei şi despre désa violare a secretului voturilor. In Brucsela afară de garnizóna completă s'a mai consignat şi garda civilă, fiind-că esistă temerea, că la publicarea resultatului alegerilor vor erumpe neorêndueli.

Scirile mai próspete anunţă, că alegerile s'au terminat cu o învingere mare a catolicilor.

* * *

Scirile din Budapesta anunţă, că ministrul de esterne Kálnoky a avut o conferinţă mai lungă cu ministrul president Wekerle, cu cel de comerciu şi cu cel de agricultură. Obiectul conferinţii l'a format cestiunea vinului italian şi frances. Se scie anume, că Francia a cerut ca tacsa vamală pentru vinul ei sĕ nu fie mai mare ca pentru vinul italian, la cas contrariu va declara rĕsboiu vamal.

* * *

Foile magiare se ocupă cu rĕspunsul, ce l'a dat Liga română şi respective d l Urechiă la espunerile ministrului Kálnoky în delegaţiuni. Manifestul d-lui Urechiă este scris în mai multe limbi şi pe de o parte face afront unor declaraţiuni ale ministrului Kálnoky şi desavuéză pe politicianii magiari, cari consideră mişcarea românilor de iredentistă. Manifestul e scris cu multă vervă.

* * *

In ceea-ce privesce resbelul propriu ḑis dintre Japonia şi China nu se mai scie sigur, nimic ci sunt numai conjecturi. Fu mai întâiu noutatea unui eşec ce ar fi încercat al doilea corp al trupelor japoneze al feld-marcşalului Jamagata, puţin după trecerea fluviului-frontieră Jalou, şi că ar fi fost forţat a se retrage spre Coreea; noutate neverosimilă, fiindcă tóte depeşile ultimelor ḑile vorbesc de acord despre retragerea precipitată a chinezilor din Ping-Yang şi a mandchourilor din câmpul dela Jalou cătră Moukden şi mai departe.

Circulă apoi sgomote de o inevitabilă debarcare: 45,000 soldaţi ai lui Mikado ar fi ocupat Shan-Hai-Kwan, acéstă staţiune situată fórte aprópe de locul unde marele zid atinge marea şi în drumul cel mai direct dela cósta golfului Liao-Toung la Peking ei ar fi tăiat firele telegrafice, care pun în comunicaţie garnisóna chineză cu autorităţile din Tien-Tsin şi cu cele din capitala imperiului. Se mai ḑice asemenea — tot se ḑice — că escadra amiralului Ito şi-ar fi debarcat la Niou-Tchouang, în fundul golfului Liao-Toung. Ambele svonuri se esplică probabil prin faptul, că nave de resbel japoneze ar fi fost zărite în largul lui Ta-Keu, trecênd pe dinaintea îmbucăturei lui Peï-Ho, care este fluviul lui Tien-Tsin şi dirigiându-se cătră Nord Est, care e direcţiunea spre Shan-Haï-Kwan şi Niou-Tchouag. De altmintrelea, dacă am crede ḑiarul „Times“, amiralul Ito ar fi făcut sĕ se văpséscă cu alb navele de comerciu pentru a le da un aspect marţial şi a face demonstraţiuni simulate în mai multe puncte pentru a întreţiné panica.

In ultimele sciri sosite din Tien-Tsin, chinesii sunt de părere, că iaponesii ar ocupa cósta lui Chan-Toung şi a golfului de Petchili. Amiralul iapones Ito face câte o inspecţie sĕptămênală înaintea tuturor staţiunilor importante din golf

La 6 Octobre, opt încrucişători iaponesi au făcut sondagii şi manevre în faţa portului Wei-Hai-Wei şi a dóua ḑi o parte din escadra iaponesă a apărut aprópe de Port-Arthur.

La 8 Octobre se îrtórce la Wei-Hai Wei, se dirigăză direct asupra portului, încrucişătorii cătră întrarea de Est, cuirasatele cătră întrarea de Vest, până ce ajung mai până la o bătae de tun. Câte-va lovituri fură auḑite, dar fără efect, căci iaponesii nu deduseră nici o atenţiune. Ei se retraseră în urma unei lovituri trase pe vasul-amiral Hasidate cătră Ta-Kou. Ei voiau evident a provoca la un nou angajament naval pe amiralul chines Ting. care ar dori sĕ-şi încerce norocul dacă vice-regele l'ar autorisa.

Un chines arestat, ca spion japones, a mărturisit, după ce a fost pus la tortură, că el a putut sĕ trécă patru depeşi înamicului. El va fi decapitat, împreună cu alţi patru spioni, cari tăiau firele telegrafice între Por-Arthur şi torpilele submarine.

Noutăţi.

Escursiune la „Prăpastii“. Studenţii dela gimnasiul român gr. or. din Braşov, în numĕr de aprópe 70, însoţiţi de 9 profesori şi un frumos numĕr de alţi membrii al societăţii române, au făcut o escursiune în romantica regiune stâncósă numită „Prăpastii“ de lângă Zĕrnesci — scrie „Gaz. Tr.“

Sâmbătă séra sosì întréga societate în Zĕrnesci, unde a fost călduros întimpinată la gară din partea representanţilor inteligenţei române de acolo. La 8 óre séra urmà o cină comună, în edificiul scólei române, unde escursioniştii petrecură în societatea fraţilor Zernesceni până la mieḑul nopţii între toaste, cântări, producţiuni etc. Petrecerea a fost fórte însufleţită. Duminecă diminéţa, cu tóte că timpul nu era prea favorabilă, convoiul studenţilor, urmat de ceialalţi escursionişti, plecà la „Prăpastii“ unde ajunse după un marş de 1 şi jum. óră. Dupa-ce petrecură aprope o óră între pitorescile stânci, cari presentă unul dintre cele mai admirabile privelisci din Carpaţi, cu toţii se reîntórseră la Zĕrnesci, de unde la órele 12 a urmat plecarea la Braşov. Românii Zĕrnesceni, prin rara ospitalitate şi prin purtarea lor deosebit prevenitóre, au îndatorat mult pe escursionişti, cari în mijlocul lor s'au simţit atât de bine şi cari toţi s'au reîntors cu cele mai plăcute impresiuni.

* * *

Proces de presă. Marţi în 16 Octombre s'a pertractat la Cluş procesul „Foii Popor.“ Pertractarea s'a început la órele 11, fiind-că juraţii până la acéstă óră n'au fost în numĕr complet. Tribunalul a fost presidat de bar. Szentkereszty, acusator public vice-procurorul Lázár. Acusaţii au fost T. L. Albini, G. Moldovan şi Marschall, acesti din urmă au renunţat la apĕrare. Moldovan e condamnat la 2 luni închisóre, purtarea speselor şi perdere din cauţiunea foii 300 fl. Albini şi Marschal achitaţi.

* * *

Dl V. A. Urechiă, preşedintele ligei culturale române, a primit dela contele Duvil-Maillfeu, membru al congresului de pace din Haaga, următórea scrisóre: „Paris, 6 Octombre. Scumpul meu Urechiă! Sosit aci

---

de mii de inimi nobile a ómenilor şi îngerilor, — cari trebue se domnéscă vecinic tóte cugetile şi ideile despre iubirea eternă în inima ta!

57. In tótă óra în care îndoiala înfricoşată vrea sĕ mĕ cuprindă, voesc a mi-o repeta: Dumneḑeu iubesce fără margini şi mai mult ca toţi iubitorii. El dăruesce atâta totdeuna, cât póte cuprinde o inimă de om din darurile şi binefacerile lui! El 'mi va da totdéuna, ce 'mi trebue, şi ce sunt apt şi demn a primi dela el. Cât ce strigă o lipsă, el îi va da mulţămire cât se póte de tare. In continu nu mĕ va lăsa sĕ aştept, şi nu mĕ va lăsa sĕ oftez tóte ḑilele apăsat fiind de miserie, nedemnitate şi ticăloşie! Òra Domnului va sosi, care va lumina spre mirarea mea multe, cari mi s'au părut întunecate şi 'mi va repara multe, cari mi s'au părut păn' acum ireparabile! Cea ce m'a înfricat ne va înveseli, ce ne-a stors lacrimi va deveni pentru noi un isvor de bucurie.

58. Când vei arĕta credinţă amice, dacă nu în miserie, speranţă în Dumneḑeu când, dacă nu în óra cea mai întunecată.

59. Simţesce în tótă ḑiua mai mult siguranţa lucrului celui mai mare al minunei, că tu eşti un om, care cugetă asupra sa sfinţesce şi nemuritor devine. — Dḑeu va fi aşa de sigur ca esistenţa ta, şi tu te vei bucura în simţemênt: Dḑeu esistă, şi eu esist.

60. Este numai o opiniune, care face posibil parte la imperiul Messiei şi împărăţiei ceresci, inimă simplă neamăgitóre de copil.

61. Şi după tine aştéptă bucuria revederei a iubiţilor tei, cari înaintea ta s'au dus la Domnul. Pe toţi îi adună Domnul în jurul lui, acela care a rostit ucenicilor sĕi marele cuvênt: „Dacă voi fi premărit, atunci pe toţi vĕ voi trage la mine!“ El ér îţi redă ce ţi-a luat ce lucru muritor ţa luat, ţi'l redă éră ca nemuritor, ceresc şi divin, ce lucru pămêntesc şi omenesc a luat dela tine, ţi'l dă ér înapoi. El nu lasă sĕ se pérdă nimic dintre acelea, ce i-a dat tatăl, şi ce este al tĕu totul e bine păstrat la el. El lea sfinţit perfecţionat şi lea preamărit. Ce bucurie pentru tine dacă te afli érăşi ce revedere, ce altfel de îmbrăţişare; care nu ţi o poţi nici închipui.

62. Ori ce stea, voiam sĕ ḑic, pe care o veḑi, ori ce lumină, care ţi sĕ arată, ori ce bucurie ce ai petrecut, ori ce durere, care te-a limpeḑit, care te face lui, Domnului şi regelui tĕu mai aprópe şi mai asemenea, ori ce amic creştin, care 'ţi intinde mâna pe calea vieţii, ori ce carte, care te întăresce în cugetul creştin, ori ce frasă din evangelie, care-ţi descopere demnitatea ta divină a regelui tĕu şi indurarea îndurătorului şi dorinţa de mântuire a mântuitorului tĕu şi puterea de mântuire sĕ infiuinţeze asupra ta precum a influinţat acea stea asupra Magilor dela Rĕsărit: Noi am vĕḑut steua lui, şi am venit, spre a ne închina ei!

63. Cum că faci progres în tăcere şi linisce mĕ bucur, şi este un sĕmn, că spiritul Domnului influinţéză asupra inimei tale. Numai în linisce folosit, ce 'ţi dă D-ḑeu sĕ folosesce; de nu flacăra cerécsă sĕ afumă.

65. Este un prejudiţiu şi o pietate rĕu înţeléză din partea acelora, cari, ḑic: Nei voim sĕ lăsăm totul provedinţei, şi apoi sĕşi ţie mânile în pólă; aşa nu voesce Isus Christos; el deştéptă tóte puterile omenesci le pune în mişcare, îndémnă la lucru, la muncă. Mai întâiu dupa lucru şi după întrebuinţarea puterilor nóstre ne făgăduesce Dḑeu binecuvêntare. Am fĕcut pot ḑice tot possibilul vom esperia, că ostĕnéla nóstră e cu mult mai bine binecuvêntată decum ne aşceptam.

Ioan Cândea.

eri, dintr'un mic voaiagiu în familie, găsesc o depeşă, care este semnată „Preşedinte Acsente“ şi datată din Constanţa, fórte măgulitóre pentru mine. Sunt de părerea dumnitale. Tóte naţionalităţile, şi în special acelea pe care pangermanismul şi panslavismul le atacă, trebuesc nu numai sĕ se apere, dar se federeze în contra acestei tiranii pe cât de insuportabilă, pe atât de puţin resonabilă. Voiu merge, îndată-ce voi putea sĕ vĕd pe fraţii mei români nu numai din regat ci şi din marele principat (tóte ţĕrile locuite de români), dar până atunci binevoiţi a mulţămi congresului studenţilor români şi preşedintelui lor pentru preagraţiósa lor telegramă. Nu trebue a face jocuri de cuvinte, dar sunt cu totul contra tuturor jugurilor şi pentru românismul, care însémnă „emanciparea latinilor“ dintre cari sunt şi eu. Decisiunea mea politică este aceea a fraţilor mei de mai bine de 30 de generaţiuni de ómeni liberi, şi prin care manifestau la închiderea celui de al III-lea congres al nostru la Roma. „Trăiéscă umanitatea! Jos toţi tiranii!“

* * *

Băi de aur în Bănat. Un consorţiu din Budapesta a cumpĕrat dela societatea căii ferate de stat austro-ungare băile de aur şi de argint, cari se întind între Bocşa-montană şi Dognecea pe un teritoriu de vr'o două milióne stângini cuadraţi. Activitatea în aceste băi se va începe cât mai curênd sub conducerea consilieriului de băi Iuliu Bauer din Gratz şi sub conlucrarea inginerului Otto Oehne din Freiburg.

* * *

Statistica divorţurilor. Hoeton, membrul parlamentului englez publică în revista „New Review“ următórea statistică a divorţurilor în Europa: In Anglia se vine la 577 căsătorii un divorţiu, în Rusia la 450, în Scoţia la 331, în Austria la 184, în Belgia la 169, în Ungaria la 145, în Svedia la 134, în Holandia la 132, în Francia la 62, în Danemarca la 36, în Italia la 421 căsătorii un divorţiu. Dintre oraşele mari mai rĕu stă în Berlin, unde la 17 căsătorii se vine un divorţiu, în Viena la 43, în Paris la 13. Cununa se cuvine districtului Tolland în Conecticut în Statele-Unite, unde din câte şase căsătorii una se desface prin proces.

* * *

Lăutarii români la Petersburg. In vara trecută orchestra de lăutari români sub conducerea violinistului Savu Pădurean din Bucuresci au cântat cu mare succes în Petersburg. Diarul rusesc „Novoje Vremja“ scrie cu mare entusiasm despre debutul musicanţilor români. Lăutarii români, scrie numitul diariu, cântă cu foc şi jocul acesta se transmite auditorului. Sentimentul, de care sunt animaţi ei, se comunică publicului şi-l mişcă vrênd-nevrênd. Orchestra românéscă produce nisce efecte escepţional de originale. In urmarea succeselor din Petersburg, Pădurean şi orchestra lui au fost chemaţi sĕ cânte şi la seratele marilor duci, ba a dat un concert şi în palatul Peterhof în faţa ţarului şi a curţii sale, unde a fost fórte călduros aplaudat. Pădurean a dat în urmă un concert la Petersburg în folosul săracilor de acolo, pentru care guvernorul oraşului 'i-a adresat călduróse mulţumiri.

* * *

Constituirea societăţii „Petru Maior“. Societatea „Petru Maior“ a junimei academice din Budapesta în şedinţa sa generală ţinută la 14 Octombre n. s'a constituit în următoriul mod: Preşedinte: Atanasiu Gava, stud. med.; vice-preşedinte: Adrian Nedelcu, stud. în drepturi; secretariu: Nic. Mănoiu, st. în drepturi; cassariu: Ioan Cifrea, stud. în drepturi; controlor: Simion David, stud. în med.; notari: Victor Branisce, student în litere şi Tit. Mălai, st. în drepturi; bibliotecari: Dumitru Lupan stud. în filos. şi Radu Cupariu, st. filos.; econom: A. Breban, stud. în drepturi; comisiunea literară: I. Chendi, stud. filos., R. Cupariu, st. filos., A. Nedelcu, stud. în drepturi, T. Cornea, stud. în drepturi, Aurel Ciato, stud. filos.; Valeriu Moldovan, stud. în drepturi; Victor Branisce, stud. în litere.

* * *

Visită. Comandantul de corp din Ardél, dl Galgocy, a călĕtorit în 16 l. c. n. la Sinaia, unde s'a presentat regelui României, ca comandant al corpului XII de armată.

* * *

Culesul de vii în viile Sibiiului se va face Sâmbătă în 20 l. c. n.

* * *

Serul anti-difteric. Dacă se va realisa marea speranţă, ce o au medicii dela serul anti-difteric, descoperit de Behring, atunci medicamentul are sĕ devine pentru omenime tot atât de binecuvêntat, ca şi vaccinarea sau altuirea în contra vĕrsatului, pe care a inventat'o Iänner şi căreia mii şi mii de ómeni au de a mulţămi viéţa şi întregitatea lor corporală. Esperimentările, ce se fac cu acest medicament, de câte va sĕptĕmâni încóce, tot mai mult îndreptăţesc acésta speranţă. Acum profesorul de medicină Ehrlich din Berlin, care este un credincios devotat al inventatorului Bhering, a publicat resultatele încercărilor sale, după cari chiar şi laptele animalelor, cari au fost altuite în contra difteritei, îi fac pe copii inacesibili de acésta bólă. E interesant, că chiar şi acele animale, cari s'au nutrit cu lapte dela animale altuite contra difteritei, pot sĕ resiste în contra bólei. Dacă acest resultat al esperimentărilor lui Ehrlich se va adeveri pe deplin, atunci ne aflăm în ajunul unui succes, care va face epocă, deóre-ce în acest cas nu numai că avem un medicament sigur în contra difteriei, dar chiar şi infanţii pot sĕ fie altuiţi, prin lapte, în contra acestei bóle periculóse, căreia au cădut până acum victimă mii şi mii de vieţi în fie-care an.

* * *

Nouĕ staţiune telegrafică. In comuna Otenbaia, comitatul Turda Arieş, dela 15 Septembre s'a deschis, pe lângă unele jertfe date de societatea minară şi societatea de credit „Munténa“ de acolo, o nouă staţiune telegrafică.

* * *

Colibile dela lacul Bâlea şi de pe Negoiu sunt de câteva dile închise. Escursioniştii nu pot afla acolo nici haine de acoperemênt şi nici alte scule Cheile acestor colibi însĕ se pot căpĕta în cas de necesitate dela conducĕtorul secţiunei reuniunei carpatine.

* * *

Măcelărirea unei familiei. Un cas de infiorător macel se comunică din comuna Berlas, comitatul Toron'al. Séra pe la órele opt a fost macelărită o familie întrégă (tată mamă şi doi copii), cari locuiau în mijlocul satului. Nisce criminali miserabili au întrat în casa băcanului Lazar Kerschner, şi au tăiat grumadii la toţi membrii familiei. Făptuitorii încă nu sunt prinşi.

* * *

Puşti pentru glotişti. Cele 23 batalióne de glotişti se vor prevedé ca şi óstea honvedilor cu puşti de repetiţie sistem Mannlicher. Ministrul de honvedi a şi băgat în budgetul resortului seu suma speselor, ce se cer pentru acéstă înarmare a glotiştilor.

* * *

Ţine-ţi gura, nătĕrĕule! „Daily Post“ din Lancashire povestesce un episod hazliu întêmplat cu ducele de Teck în Liverpool. Când ducele împreună cu nevastă-sa a întrat în Liverpool, lordmajorul l'a bineventat în mod festiv, la ce ducele a ţinut de cuviinţă sĕ mulţăméscă asemenea prin o vorbire festivă Abia şi a început însĕ vorbirea, când din o feréstră a început cineva sĕ strige în gura mare: „Ţine-ţi gura, nătĕrĕule!“ Publicul îngrozit de acésta necuviinţă şi-a întors privirea în direcţiunea din care venia epitetul neloial, şi — a vĕdut, că în feréstra respectivă un frumos papagal alintându-se pe o pendulă, rostia fără genă şi cu glas tot mai forte: „Ţine-ţi gura ...“ Ducele vĕdênd, că aici papagalul e supremul domn, s'a întors către lordmajorul şi zimbind şi-a cerut voiă sĕ-i rĕspundă de altădată şi în alt loc la frumósa vorbire de bineventare.

* * *

Necrolog. George Cimoca, paroch gr. or. în Sălciua de jos cu soţia sa Maria n. Paul cu adâncă întristare încunosciinţéză pe amicii şi cunoscuţii lor despre marea lovitură ce i-a ajuns, prin perderea aprópe deodată a doi fii şi o fică a lor: *Eugen*, în etate de 6 ani, *Ioan*, în etate de 7 dile şi *Mărióra* în etate de 3 ani.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Aşadar oraşul Alba-Iulia este alcătuit, ca şi odinióră, din două părţi deosebite: cetatea şi oraşul. Cetatea sĕ află pe un mic platou, la o nălţime de 248 m. preste nivoul mării, spre apus dela oraş, în depărtare de 10—15 minute dela el. Ea este construată în stil mai nou, adecă nu are ziduri de pétră, cari sĕ se nalţe din faţa pămêntului, ci e încunjurată cu şanţuri uriaşe, laturile cărora sunt ziduite cu cărămidi. Şanţurile au pe alocurea lăţime de câte 80 de urme, ér laturile ziduite sĕ nalţă până la 33 de urme. Şanţurile şi laturile lor formézĕ mai multe unghiuri şi astfel din unghiu în unghiu încunjură jur împrejur cetatea. In şanţurile aceste sĕ află casemate, adecă în lăuntrul zidurilor sunt casarme, magazine, aresturi militare etc. Cetatea are dóue părţi principale, una spre apus şi alta spre resărit. Pórta principală este cea dela resărit, prin care sĕ face întrarea din oraş în cetate. Ea sĕ numesce pórta lui Carol, după numele împĕratului Carol VI. şi este imposantă. De-asupra întrării sĕ nalţă statua ecuestră de pétră a lui Carol VI. călcând în picióre turci; tot aici sĕ află un vultur de pétră, insignii de resbel ş. a. Intre basa acestei statue şi între boltiturile porţii sĕ află o odaie scundă, cu o ferestruie, unde a fost închis Horia, pe când soţii lui, Crişan şi Cloşca, au fost închişi înlăuntrul cetăţii.

In internul cetăţii sĕ află zidiri monumentale, institute şi alte lucruri însĕmnate.

Indată lângă pórta lui Carol, în stânga, unde sĕ află acum „protontăria“ (brutăria) militară, a fost biserica şi reşedinţa vechei mitropolii românesci de A.-Iulia. Când s'a zidit cetatea de adi, după planul făcut fiind reşedinţa în calea şanţului, ce plécă de la pórtă spre stânga, ea a fost rescumpĕrată cu 1300 fl. în argint şi dărîmată. Pe aceşti bani s'a zidit apoi jos în oraş, în suburbiul „Maieri“ biserica română gr. cat. la „Mănăstire“ ce esistă şi adi.

Mai lăuntru tot în stânga sau în partea de médădi a cetăţii sĕ află tribunalul, în zidirea unde mai nainte era monetăria ţerii Ardélului, ér' mai încolo dăm de vechia biserică catedrală rom. catolică şi lângă ea de palatul episcopesc şi seminariul catolic.

Biserica catedrală a fost zidită la început în stil romanic Fiind devastată de tătari, Ioan Huniade a restaurat-o în stil gotic în anii 1443—4. Ea este zidită din petri cuadrate şi în stânga portalului principal are un turn. Acesta e zidit în stil renaissance italian, cu coperiş lătăreţ.

Mai interesant însĕ decât esteriorul, este interiorul acestei biserici; cele dóue rênduri de columne nalte şi svelte, ce susţin naia principală, precum şi aranjamentul bogat şi frumos al ei, fac o impresiune plăcută asupra visitatorului. Ceea ce 'l va impresiona însĕ mai mult, sunt momentele trecutului păstrate aici. Biserica este bogată în haine bisericesci şi vase pentru slujbă vechi, între cari un potir donat de un papă ş. a. ér de altă parte ea este mausoleul Ardélului din secolii trecuţi.

Aici au fost înmormêntaţi, afară de episcopi şi alţi laici, unii din cei mai mari fii ai Ardélului, precum Ioan Huniade, fiul sĕu Ladislau, regina Isabela, mai mulţi principi de ai Ardélului etc. Monumentele unora din aceştia, deşi au fost espuse la devastări şi sunt mutilate, esistă până în diua de adi. Astfel dela întrarea principală spre drépta sĕ află îngrădite cu gratii de lemn mormintele lui Ioan Huniade, Ladislau Huniade şi Ioan Corvin, un fiu natural al regelui Mateiu Corvin. Aceste sunt mai bine conservate. Monumentul lui Huniade este un sarcofag de pétră, pe care zace, culcat pe spate un bărbat îmbrăcat în manta, cu mâna stângă pe sabie, ér' în drépta ţinênd un buzdugan. Pe laturile sarcofagului sunt făcute în relief scene de lupte. In stânga sĕ află sarcofagele de marmoră albă ale reginei Isabela şi a fiului ei Ioan Sigismund cari asemenea sunt conservate mai bine, pe când monumentele cardinalului şi principelui Andrei Bathori, pe care l-a înmormêntat aici Mihaiu Vitézul, apoi a principilor Bocskay şi Mihail Apafi I. a contelui Ioan de Brandenburg, a guvernatorului Martinuzzi, precum şi monumentele de marmoră négră ale principilor Gavril Betlen şi George Racoţi I., sunt stricate şi mutilate.

Mormintele aceste în decursul vécurilor au fost deschise şi jefuite în mai multe rênduri şi chiar şi remăşiţele pămêntesci ale celor îngropaţi aici au fost împrăştiate, aşa că adi aceste murminte sunt góle. Biserica în timpurile mai nóue încă a fost espusă la devastări; mai pe urmă a ars la 1849 când a fost aprinsă de bombele revoluţionarilor unguri, cari băteau cetatea.

(Va urma).

Bibliografic.

— „*Biserica ortodocsă română*“, revistă periodică eclesiastică Anul al XVIII-lea, Nr. 6 cu următoriul cuprins:

„Procanonul lui Petru Maior“. — „Istoria canonului noului testament“. — „Autoritatea tradţiiunei şi raţiunea sau credinţa şi sciinţa“. — „O enciclică a ierarchilor Moldovei combătênd înjuriile“. — „Istoria sântei mănăstiri Răşca“. — „Tradiţie religiósă culésa din popor“. — „Adresa sf. sinod al bisericei bulgare“. — „Donaţiuni“.

Diverse.

Cel mai mare falsificator de acte istorice, de când esistă istoria, a fost profesorul grec Simonides din Atena, care a murit anii trecuţi. El falsifica pentru bani. Cele mai obraznice înşelătorii au fost următórele:

Intr'o di dă scire Academiei de sciinţe din Atena, că el a descoperit originalul Iliadei. S'a constituit o comisiune de 12 profesori, parte greci, parte strĕini, sĕ cerceteze manuscrisul. Iliada era scrisă pe foi de lotos, cu nisce caractere fórte vechi. Dintre membrii numai unul a stat la îndoială, ceialalţi au admirat autenticitatea nediscutabilă a manuscrisului. Britisch Museum a cumpĕrat manuscrisul cu 80 000 lei, şi tóte lumea profesorilor sălta de bucurie şi aducea laude lui Dumnedeu pentru găsirea celui mai vechiu manuscris grec. Când colo într'o bună diminéţă, un filolog danez descopere, că manuscrisul era o copie după tecstul publicat de filologul german Wolf, copiat cu tóte greşelile de gramatică şi de punctuaţiune ale tecstului. Banii însĕ au rĕmas mâncaţi.

Altă dată a convins pe Ismail-paşa, guvernorul Siriei, că a descoperit o mulţime de pergamente vechi. Ii arĕtă o carte vechĕ, din suta IV, în care se spunea, că la Rebec lângă Bosfor sunt ascunse în pămênt manuscrisele lui Aristotel. Cartea indica fórte amănunţit locul unde sunt pergamentele. După indicările cărţei s'au făcut săpături şi într'adevĕr tocmai unde spunea cartea, s'a găsit la rădăcina unui smochin o ólă de fer cu nisce poesii de ale lui Aristotel. Paşa, om care se ocupa cu sciinţa, a plătit pentru pergamente 50,000 lire turcesci. După două sĕptĕmâni grădinarul Paşei — smochinul era în grădina guvernorului — a spus stăpânului sĕu, că smochinul a fost rĕsădit înainte cu cinci ani şi atunci făcêndu-se săpături pe locul acela ar fi trebuit sĕ se găséscă óla. Deci óla a fost pusă mai târdiu sub smochin. Cercetându-se manuscrisele s'a găsit, că sunt transcrieri defectuóse.

După doi ani a înşelat din nou pe cei dela Britisch Museum! Le trimise originalul unui raport al generalului Belisar către împĕratul Justinian. Opt sĕptĕmâni filologii au tot studiat manuscrisul şi l'au găsit autentic. Lui Simonides i-au plătit pentru pergament 650 de guinee. In urmă s'a descoperit că raportul era alcătuit de Simonides însuşi.

Pe ducele de Southerland din Anglia l'a păcălit Simonides cu 200 punţi sterlingi, vîndêndu-i două scrisori falsificate ale lui Alcibiade către Pericle.

Falsificări mai mici a făcut fórte multe în cât vre-o opt ani îmbĕtase Academia din Atena şi zăpăcise pe profesorii greci. El a murit sĕrac, în mare miserie.

Nr. 359/894 [211] 1—3

Citaţiune edictală.

Safta George Ganea din Ticuşul român, care de 14 ani a părăsit cu necredinţă pe leguitul ei bărbat Ioan Scâr Neciu din Stena şi locul aflărei ei fiind cunoscut, se citézâ în termin de 6 luni de ḑile a se înfăţoşa înaintea forului matrimonial concernent, căci altfeliu şi în absenţa ei va aduce hotărirea divorţială, conform prescriselor canonice.

Cohalm, 24 Maiu, 1894.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Cohalmului ca for matrimoial de primă instanţă.

Nicolau Mircea,
protopop,

Ad. 356 [212] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr. or. din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela datul de jos.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 240 fl. sĕ plătesc în rate lunare anticipative, ér 60 fl. din venitul cantoral, cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

3. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

4. Ciuruleasa, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

5. Soharu, cu salariu anual de 240 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi asterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Abrud, 19 Septembre, 1894.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 39—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren micst Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49		Mezŏ Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apaţa		Circulézâ nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.55

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.41	5.34	—	—
—	—	3.53	1.03	9.—		Ocna		8.11	11.13	5.12	—	—
—	—	4.15	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.45	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Sâmbătă, 8|20 Octobre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Octobre 1894

Guvernul şi în special ministrul nostru Hieronymi a hotărît sĕ sporéscă gendarmeria. Câtà este, aşa sĕ vede, că nu e îndestulitóre şi astfel trebuie înmulţită în proporţie mare, trebuie sĕ jertfim aprópe un ½ milion de fl. pentru acest lucru

Guvernul, „înţeleptul şi părintescul“ nostru guvern a aflat, că este de lipsă acésă sporire din causa mişcărilor socialiste de pe pustele Ungariei şi a agitaţiunilor de naţionalitate din Ardél, apoi şi din punct de vedere sanitar, din causa epidemiilor ce bântuie ţara, Acest din urmă motiv e mai puţin ponderos şi desigur, că mai cu samà cele dóuĕ dintâiu au înduplecat pe guvern a spori puterea gendarmeriei.

Sĕ nasc acum aci mai multe întrebări, anume între altele ne putem întreba: cum de am ajuns la starea, de a fi neîncunjurată lipsă sporirea gendarmeriei? şi óre ajuns-am aşa de departe, în cât mişcarea socialistă din Ungaria şi pretinsa agitaţiune de naţionalitate din Ardél nu sĕ pot ţiné în frêu decât numai cu putere brachială?

Ori care ar fi rĕspunsul la aceste întrebări, el ne presintă în o lumină tristă politica magiară înternă dela 1867 încóce şi tot asemenea şi politica guvernului actual, care incă urmăresce tot aceleaşi tendinţe, ca şi guvernele anterióre, ba a apucat pe un povêrniş şi mai periculos.

Este un adevĕr nediscutabil, că cu cât un stat sĕ folosesce mai mult de puterea brachială faţă de cetăţenii sei, cu atât sfera de activitate şi libertatea personală devine mai restrinsă în el, ér de altă parte putem afirma, că nisuinţe socialiste şi juste pretensiuni naţionale, nu s'au putut şi nu sĕ pot stîrpi sau vorbind binevoitor nu sĕ pot vindeca nici o dată cu ajutorul gendarmeriei; ele sĕ vor apĕsa, năbuşi pe calea acésta, dar cu atât mai vehement ies la ivélă.

Vina că socialismul a prins rădăcini şi la noi şi că naţionalităţile şi în special românii sunt nemulţămiţi o pórtă politica de stat magiară greşită de pănă acum; spese enorme făcute numai ca sĕ îndestuléscă orgoliul „naţiunii dominante“ şi negligiarea economiei naţionale şi financiare, precum şi a intereselor economiei rurale, a adns cu sine ruina economică şi financiară a ţerii, a adus apĕsarea grea şi imporvorătóre cu dări a bietului ţeran şi étă calea socialismului pregătită; de altă parte utopia unui stat naţional magiar, nisuinţa zădarnică şi copilăréscă de-a magiarisa tóte popórele acestei ţeri, şi persecuţiile pornite de aci, au produs nemulţămirea în sinul naţionalităţilor. Efectele greşelilor din trecut încep a se vedé acum.

Şi óre guvernul de acum sĕ feresce de greseli şi cércă a corege efectul lor rĕu? Ferit-a sfântul! Dacă guververnele din trecut pórtă multă vină la producerea miseriilor de aḑi, apoi gunul de acum e mai pĕcătos doră ca ele. In loc de-a sĕ îngrigi de bunăstarea ţeranului, talpa ţerii, în loc de-a da tuturor naţionalităţilor, ce le compete ca individualităţi etnice, ce face guvernul actual, precum şi d. e. un factor legislativ, dieta?

Cochetéză în mod scârbos cu jidanii, favoriséză interesele acestora şi ale claselor superióre, calcă în picióre drepturile popórelor din ţară, şi pe aceia cari reclamă aceste drepturi îi înfundă în temniţele din Vaţ, Seghedin, Cluş ş. a.

Ér dacă în urma acestora nemulţămirea cresce şi sĕ rĕspândesce în tóte păturile, guvernul -- semn al slăbiciunii — strigă după baionete, după gendarmi. Noi trebuie sĕ protestăm contra sporirii proiectate, căci ea este o povóră de prisos pe ţară. Socialismul şi cestiunea naţionalităţilor durabil sĕ pot resolva pe altă cale, ér nu pe calea armelor.

„Dar la acésta e de lipsă mai nainte de tóte ca legislatiunea Ungariei sĕ încete de a-fi o „classe-legislaţion“, care nu pórtă grigea decât de clasele superióre şi sĕ recunóscă, că fără de desvoltarea factorilor morali nu putem susta“ ḑice „Hazánk“ vorbind despre afacerea acésta, ér noi adaugem, că sĕ recunóscă, că fără de a da drepturi naţionalităţilor, de-a sĕ puté desvolta liber nu putem susta.

Altcum în zadar strigă politicianii după gendarmi. Vai de statul, care e silit sĕ fie rĕḑimat de sbiri.

Conferenţa dela Roma pentru — unirea bisericei ortodocse cu cea apusénă. Presa europénă adusese scirea, că papa Leo XIII-lea a convocat la Roma o conferinţă a prelaţilor apuseni şi ortodocşi ca sĕ desbată cestiunea uniunei bisericei ortodocse cu cea apusénă. Scirile mai próspete au anunţat chiar, că mai mulţi prelaţi din Orient catolici şi greco-catolici s'au dus la Roma, conchemaţi, ca sĕ pregătéscă calea cea mai uşóră pentru realisarea acestui scop şi apoi sĕ facă propagandă în acest sens.

Fóia „Revue d'orient“ din 16 Oct. n. ocupându-se cu acésta cestiune sub titlu: „*L'unione des eglises — irealisable*“ spune apriat, că uniunea nu se va puté face. Ea estrage din studiile teologului atenian Diomede Kyriakon (?) punctele de despărţire şi apoi se ocupă cu starea actuală a bisecilor, arĕtând avantagiele în biserica orientală faţă de cea apusénă, pentru care uniunea e irealisabilă.

„Pest. Llyd“ din 17 l. c. n. a primit din Constantinopol următórea telegramă:

Patriarchatul grecesc a hotărit în şedinţa sa din urmă ca la apelul papei Leo XIII pentru unirea bisericilor orientale cu cea apusénă sĕ rĕspundă prin o simplă notă, cu a cărei redactare se incredinţéză membrul sinodului Nicefor Klikasi. Rĕspunsul sinodului va fi negativ. Un rĕspuns mai energic negativ întimpină enciclica papei din partea episcopatului armén, în al cărui respuns se spune, câtă nenorocire şi frecări a produs între popóre forţarea ideei de uniune a papilor. Unirea sub guvernul absolutistic al ierarchiei catolice este o utopie şi zelarea pentru realisarea ei va provoca numai ură şi certe, ér nu iubire, după cum cere învĕţĕtura lui Christos

---

Revista politică.

Resultatnl cunoscut pănă acum al alegerilor din Belgia este următoriul:

Pentru senat s'au ales 41 clericali şi 25 liberali, rĕmânênd ca în 15 cercuri electorale sĕ se facă ballotagiu. Pentru camera deputaţilor sunt aleşi 75 clericali, 8 liberali şi 6 socialişti, ér în 44 cercuri se va face ballotagiu: resultatul nu este încă cunoscut din 19 cercuri electorale, dar' se prevede, că în acestea vor fi avênd maioritatea voturilor socialiştii, cari în general au raportat succese nesperate nici chiar de ei înşişi; vor dispune în cameră de 31 voturi. Chiar şi în cercurile unde au fost bătuţi, au rĕmas în considerabilă minoritate. In faţa acestor succese cercurile guverniale sunt fórte consternate. Politica vamală a guvernului se póte considera condamnată prin aceste succese, ér' întreprinderea regelui în Congo se pare fórte periclitată. Din parte oficială se susţine, că posiţiunea lui Burlet ca ministru-preşedinte în urma resultatului acestor alegeri ar fi sdruncinată. Ḑiarele constată tóte, că socialiştii în nici un stat din Europa n'au putut raporta pănă acum astfeliu de succese, eum sunt cele raportate în Belgia. Se prevĕd animate discusiuni socialiste în sesiunea viitóre.

In urma succesului neaşteptat socialiştii şi lucrătorii s'au avêntat pănă la escese. In Brucsella şi Lüttich au făcut demonstraţiuni percurgênd stradele sub stindardul roşu. Cu deosebire în Lüttich esistă temerea de escese şi tumulte de caracter serios, pre când între muncitroii îmbetaţi de bucuria isbândei se observă simptome de revoltă.

Ministrul-preşedinte Burlet a plecat la Ostende ca sĕ raporteze rege-

---

FOIŢA.

Declamaţiune

la înmormêntarea regretatului meu amic Basiliu Chendi, fost paroch gr.-or. în Dârlos, protopresb. Mediaşului, rĕposat în Şaros la 21 Octombre st. v. 1891.

> Motto: „Ridicat-au rîurile Dómne, ridicat-au rîurile glasurile sale“.
> *Ps. 92 v. 3.*

Rîul, ce curge lin p'aci aḑi curge în tăcere
Mĕ mir şi 'ntreb, că óri de ce-'şi arată el durere?
Păraie, văi, ce curg în el, nici ele nu-'s voióse;
Ci duc cu sine lacrimi amari şi veşti tânguicióse.

Şi 'ntrébă omul trecĕtoriu, că ce li întristarea?
De ce nu curg voios prin şes; nu curg cum le e séma?
Rîul bĕtrân rĕspunde lin, cu murmurul seu dulce:
Astăḑi jelim, lacrimi vĕrsăm, căci dela noi se duce:

Preot sânţit, preot ales, ca unul dintr'o miie
Ce ne sânţia prin versul sĕu a apelor alvie.
Aude omul trecĕtoriu a rîului jelire
Şi-alérgă 'n sus, alérgă 'n jos pe-a rîului pornire.

Ca fulgerul el a lăţit vestea 'ntristătóre:
Basiliu Chendi, c'a murit!!! Ce ḑici: Sĕ póte óre?
Óri nu visez? óre e drept? c'al nostru frate a murit?
Nu pot sĕ cred, căci nu de mult cu el m'am întâlnit!

L'am întrebat în termini dulci pe bunul meu amic,
Că tot e bolnav? şi-a rĕspuns, că nu-l dóre nimic,
Nu póte fi adevĕrat. Eu cred şi-acum, că tot visez
Căci el zimbind mi-a dat rĕspuns: „Frate sperez:
„Că doră bunul Dumneḑeu spre mine s'o 'ndura
„Şi bóla grea, în care sunt, curênd o-a depărta“.

Ca sĕ nu cred, c'ar fi murit, un fapt me încredinţéză:
Poporul lui încredinţat, ca p'un sfânt îl stiméză.
Amicii lui privesc la el c'o tainică iubire
Superiórii îl iubesc, duşmanii i se 'nchină.

Dar nu e vis, mĕ încredinţez, c'al nostru frate a murit
Speranţa de 'nsănĕtoşare nu i s'a împlinit.
Căci étă maica lui doiósă peste sicriu s'a 'ncovoiat
Şi 'l plânge în amarnici lacrimi, căci el s'a dus şi o a lăsat.

Îl plânge-amar, căci l'a iubit ca turturéua puiul seu
Dar l'a perdut. Şi el pornesce la bunul Dumneḑeu,
Mĕ 'ncredinţéză bravul fiu, ce plânge pe-al sĕu tatà
Şi varsă lacrimi în şiroi şi faţa-i e scàldată.

Îl plânge, căci aḑi a perdut în frageda-i junie
Şi p'al sĕu tată mult iubit. Il perde pe vecie.
Orfan de mamă a rĕmas, de nu o a cunoscut
Ş'acum vedem, că ca orfan şi tata şi-a perdut.

Of! Dómne mult îl mai iubea pe fiiul sĕu cel diligent
Şi cum doria, ca sĕ şi-l vadă de studii absolvent.
Dar cruda mórte l'a răpit, nu i-a conces sĕ mai trăéscă
Păn' fiiul va fi fericit; dorinţa sĕ i se 'mplinéscă.

Şi-'i adevĕr şi nu e vis, căci fraţii lui mult onoraţi
Ii vĕd, că plâng necontenit, stând la sicriu nemângăiaţi
C'o per't un frate, ce 'nălţa a fraţilor mândrie
Şi el sĕ duce dela ei sĕ duce pe vecie.

Şi cum n'oi crede c'a murit, când vĕd surorile-i jelind,
Plângênd amar lângă sicriu, din piept amarnic suspinând.
Ele 'l deplâng şi n'or uita păn' vor trăì pe al lor frate
Ce sincer, ḑic, că le a iubit, şi-acum de ele sĕ desparte.

Dar cei nepoţi şi mari şi mici, cum plâng pe unchiul lor iubit
Şi ce e drept: ei pot jelì, căci aḑi de ei s'a despărţit
Unchiul lor bun, ce la 'ntâlniri cu drag pe toţi îmbrăţoşa
Le vorbia dulce şi voios şi daruri dulci le împărţia.

Dar sĕ vedem a lui popor cum plânge 'n desperare
Cum au venit toţi mici şi mari, cerêndu-şi toţi iertare.
Şi ḑic cu toţii drept cuvênt, că astăḑi au perdut
Preot, ca care n'or afla, n'or avé ei curênd.

La veselii, la întristări, preotul lor era cu ei
Căci îi iubea, era iubit de mari şi mititei.
Cuvêntul lui dulce era ca mierea de albine
Ori-ce 'ntristare le-alina, la tóţi le făcea bine.

Te duci amice onorat! Te depărtezi de lume
Dar sigur fi: des amintit va fi stimatu-'ţi nume.
In ceriu la bunul Dumneḑeu sĕ fi aşa primit
Precum poporul şi ai tĕi pe tine te-au iubit.

George Marian.

lui Leopold despre resultatul alegerilor şi despre stimulaţiunea ţerei. Se spune, că asupra regelui a făcut penibilă impresiune succesele dobândite de socialişti, fiind aceştia cuprinşi de veleităţi republicane.

* * *

După o întrerumpere de patru luni de ḑile parlamentul austriac s'a întrunit în 16 l. c. în şedinţă ordinară. După cum cetim în „Neue Freie Presse“ deputaţii au luat parte în număr complet la acéstă primă şedinţă. Se colporta, că oposiţiunea va face mai multe interpelaţiuni şi propoşiţiuni. Svonul, că lucrătorii se vor aduna înaintea parlamentului în vederea unei interpelaţiuni cu privire la dreptul electoral, nu s'a adeverit.

* * *

In dieta din Budapesta a venit la ordinea ḑilei proiectul de lege despre esercițiul liber religionar. Interesarea însĕ de astădată n'a mai fost aşa mare pentru acéstă reformă bisericéscă nici între deputaţi, nici înpublicul adunat în galeriile camerei.

In dietă s'a simţit, ce e drept, óre-care agitaţiune febrilă, dar' nu în urmarea politicei bisericesci, ci în urma unui bold natural. Partidul guvernamental ca şi cele oposiţionale ar vrea să scape odată din acéstă situaţiune grea şi apăsătóre, în care au ajuns prin aceste înverşunate lupte politice-bisericesci.

Primul vorbitoriu kosuthistul Helfy nu este pe deplin mulţămit cu acest proiect de lege, cu tóte aceste declară în numele aderenţilor sĕi, că proiectul totuşi este un pas înainte şi partidul sĕu, dară ocupă aceeaşi posiţiune faţă de acest proiect de lege, pe care a avut'o la prima desbatere în cameră.

Contele Aponyi îşi esprimă pe scurt dorinţa, ca guvernul sĕ părăséscă din proiectul de lege punctul despre necofensionalitate, pentru ca sĕ pótă apoi termina campania bisericéscă politică. El ţine o pace macră mai folositóre, decât o învingere strălucită, căci acésta n'ar linişti spiritele. Apponyi a nimerit cu vorbirea sa în carnea vie a guvernului.

Paul Kemény a vorbit cu argumente tari contra neconfesionalităţii şi a arĕtat, că în asĕmĕnare cu stările nostre culturale neconfesionalitatea ar fi la noi fórte periculósă.

Iuliu Wlassich a vorbit pentru neconfesionalitate, nisuind a dovedi cu esemple luate din ţĕrile străine, că aceea n'ar fi stricăciósă.

Contra neconfesionalităţii au mai vorbit contele L. Szapáry, Dr. Vajay care a arĕtat prea nimerit cum şi cei mai mari ateişti se fac temĕtori de Dumneḑeu, când sórtea îi prigonesce şi îi lovesce.

Mai pe larg a vorbit contra proiectului de lege şi mai ales contra neconfesionalităţii contele Teodor Battyàny care profeţí guvernului şi partidului liberal, că la procsimele alegerii îi va ajunge nemesa, fiind-că au făcut tóte aceste reforme fără întrebarea şi ştirea poporului şi alegĕtorilor, cari apoi la timpul sĕu vor întórce măciuca. Vorbitoriul a fost însufleţit aplaudat din partea catolicilor.

G. Ugron asemene a vorbit cu mare efect contra proiectului de lege declarând, că guvernul va avé lung timp încă aderenţi, pentru că pe cei puternici pururea îi urméză cei laşi şi proşti.

Prim-ministrul Wekerle a polemisat apoi cu Apponyi şi Ugron, dar fiind că a fost prea polemic, a avut puţin efect.

* * *

Despre visitele ce s'au făcut din partea membrilor guvernului primatelui Vaszary, ḑiarul „Hazánk“ dă următórele informaţiuni:

In ḑilele din urmă a fost la primatele ministrul de interne Hieronymi, c'o ḑi înainte a făcut ministrul Eötvös o visită primatelui, ér mai în urmă porţile palatului primaţial din Buda s'au deschis pentru a primi pe ministrul preşedinte Wekerle. Ministrul, ḑice „Hazánk“, a conferat trei pătrare de óră cu dignitarul catolic, părăsind apoi palatul c'un zimbet de glorie. Ómenii, cari stau aprópe de Vaszary, spun, că în palatul primaţial spiritul rĕsboinic de *„dixi et salvavi animam meam“* începe a se înlocuí cu era toleranţei pacinice.

Este neîndoios, ḑice numita fóie, că majoritatea corului episcopesc, în frunte cu prelatul cardinal, stă acum cu mult mai aprópe de guvern, decât de elementele ultraiste oposiţionale, faţă de politica bisericéscă. După scirile ce transpiră din curtea primaţială se crede ca sigur, că cele două proiecte respinse, ajungênd érăşi în camera magnaţilor, nu vor mai întimpina oposiţie din partea clerului înalt catolic şi astfel ele vor fi ridicate la valóre de lege. Sĕ mai ḑice, că memorandul, care se va înainta monarchului, va fi ultimul pas, cu care clerul datoresce încă apĕrărei religiei şi dela care nu se aştéptă nici un resultat serios la monarch.

* * *

Organul ministrului preşedinte Nicolaevici, „Male Novine“, semnaléză erumperea crisei de cabinet. Reconstruirea guvernului trebue sĕ urmeze îndată după sosirea acasă a regelui. Inainte de plecare ministrul-preşedinte s'a presentat în audienţă şi a accentuat necesitatea concordiei mai mari între singuraticii membri ai guvernului, cerênd totodată pentru sine mână liberă în conducerea politicei interne. A recomandat apoi, ca posturile şefilor de secţiune în ministeriul de finanţe, comerciu şi de lucrări publice sĕ fie întregite prin specialisti din strĕinătate. Dacă regele acceptă aceste propoşiţiuni, premieriul Nicolaevici rĕmâne în fruntea cabinetului şi sĕ mulţămesce cu dimiterea ministrilor liberali Antonovici (justiţie) şi Iovanovici (comerciu). Dacă însĕ regele nu ar face aceste concesiuni, ministrul-preşedinte 'şi va cere dimiterea.

Pázmándy — la Seghedin.

Deputatul Pàzmandy, cel care a mers la Haaga şi Paris ca dimpreună cu „signor“ Ovári, sĕ câştige simpatii în Europa pentru nefasta şi nedrépta politică magiară, a fost acum la Seghedin „pentru liniştirea consciinţei“ sale, visitând pe deţinuţii nostri. Acésta ne o spune „monsigneur“ Pázmandy în „Magyarország“ în o scrisóre lungă, datată din Seghedin, la 13. Octobre, scriind în special despre intâlnirea şi conversarea lui cu dl Dr. Lucaciu. Noi cunoscênd cu cine avem de-a face, anume cu Pázmándy şi cu ḑiaristica magiară, doi meşteri de frunte în a presenta lucrurile numai cum le vonvin lor şi nu cum sunt, trebuie sĕ primim cu reservă cele publicate de Pàzmándy, din cari estragem următórele:

Pàzmándy a intrat în localul temniţelor la óra $11^1/_4$ şi aflat pe părintele Lucaciu în curte, avênd óra de primblare.

„Pe cărarea pavată cu cărămidă, scrie Pázmándy — apare înaintea mea marele agitator. La însciinţat póte Liga că vin.

Bine-ai venit! ḑice Lucaciu şi-'şi deschide braţele.

Veḑi, dl părinte, aşa de mare duşman vi-s eu, de n'am putut face, ca sĕ nu viu sĕ ve revĕd.

Şi ne îmbrăţoşăm sincer, din inimă, cum se cuvine unor antagonişti, ce se respectă, ce stiméză în contrariul lor pe om.

Mărturisesc sincer, pe mine Lucaciu m'a câştigat la primul moment, încă în Cluş am cunoscut în el un om cult, erudit, înţelept, un preot ce stă pe nivelul europén, cu care poţi disera, poţi disputa, pentru că are o pricepere grabnică, sciinţă şi elocuenţă.

Ne aduci ramură de oliv? întrebă Lucaciu, mergênd pe trepte în sus.

Deocamdată mĕ aduc pe mine, reverendissime, şi ca sĕ nu-'mi esplicaţi rĕu venirea mea aici, vĕ declar îndată, că fac acésta călĕtorie pur şi simplu pentru liniscirea consciinţei mele, înainte de a merge mai departe întru combaterea scopurilor şi tendinţelor d-vóstre, vréu sĕ mai schimb câteva cuvinte cu Dvóstră.

După ce spune apoi că în odaia de primire a întâlnit pe dna Dr. Raţiu, căreia i-a sărutat mâna, continuă:

„Reverendissime am ḑis, când am rĕmas singuri, locul d-tale n'ar fi sĕ fie aici în temniţă. DV. aţi fi făcut mai bune serveţii némului DV. dacă în loc de a ascuţi diferinţele dintre magiari şi romani, v'aţi fi nisuit mai bine se le aplanaţi. Nime nu póte voi, eu cel puţin nu cunosc astfel de politic magiar, se estirpeze naţionalitatea română din Ungaria, ceea-ce ar fi pre cât de inuman, pe atât de imposibil. Trăiţi DV. în pace, înmulţiţi-vĕ, susţineţi-vĕ limba, religiunea, obiceiurile, cultivaţi-vĕ, noi magiarii trebue la tóte acestea sĕ vĕ dăm mâna de ajutoriu. Dar' românii asemenea sĕ fie cu simţĕmênt de frăţietate faţă de noi, şi ceea-ce capital: trebue sĕ priméscă ideia de stat magiar, sincer, necondiţionat, mai mult, la edificarea, consolidarea acesteia sĕ conlucre cu noi împreună.

Aha! Ér' aci am ajuns! esclamă Lucaciu. Statul magiar! Ce-i acésta? Ungaria o cunosc, acésta voiu sĕ o susţin şi eu între hotarele ei de astăḑi, dar' nu cunosc stat naţional magiar. Acésta nu esistă, n'a fost şi nu va fi. Se mĕ pricepi bine, dle, nu va nici odată! Ungaria e un stat poliglot, o tablă de mosaic, care are părţi bine definite, individualităţi de popóre, tabloul înreg al acestora, cuprinsul harmonic al acestora de forma. Ungaria numai ca stat federativ póte prospera.

In cele următóre Dr. Lucaciu schiţéză pretensiunile românilor, Pázmándy ḑice, că acestea sunt materialiter imposibil.

Se tragem hotarele ḑice Pàzmándy. Daţi DV. statului ceea-ce e de lipsă, şi noi dăm naţionalităţilor ceea-ce putem da fără a ne periclita esistenţa.

Bine! ḑice Lucaciu, sĕ denumim o comisiune pentru stabilirea hotarelor, dar' într'aceea sĕ ne chiemaţi şi pre noi!

Firesce! numai cât cu DV. astăḑi încă nu putem tracta pentru-că DV. basaţi pre documente false vreţi sĕ rupeţi testamentul străbun. Eu sunt gata sĕ împart cu românii dar basa este următórea: magiarii sunt ereḑii universali. a DV. e partea ce vi-se cade Nu veḑi, reverendissime, in viaţă câţi fraţi trăesc în bună înţelegere pe aceeaşi basă?

Aşt-fel conversând, ḑice Pázmándy, am ajuns la pórta cu gratii de fier. Pe faţa posomorită a lui Lucrciu se aşeḑă un vĕl de lumină. Fiul naturei mai privi odată în lumea largă.

Când voiu fi liberat de aici? ḑise cu voce tremurătóre.

Indată-ce vei primi gânduri mai înţelepte şi vei fi gata a vesti cuvêntul mântuitor, sfânta dreptate: amiciţia eternă între magiari şi români. Atunci încunosciinţézǎ-me şi ori te voiu scóte afară érăşi de braţi, ori mĕ voiu închide şi eu lângă d-ta. Dumneḑeu cu noi!

Noutăţi.

Inmulţirea gendarmeriei. In budgetul ministeriului unguresc de interne pentru anul 1895, este preliminat un plus de 582,764 fl. pentru înmulţirea gendarmeriei. Din acéstă sumă gendarmeria se va înmulţi în cursul anului viitor cu 42 oficeri şi 800 feciori. Sigur, că şi acésta se va fi făcut în prevederea, de a susprima „agitaţiunile valache“, după cum însu-şi ministrul Hieronimy o declarase la timpul sĕu.

* * *

Nou advocat român. Domnul Dr. Gavrilă Cosma a depus censura de advocat şi îşi va deschide cancelaria advocaţială în Beiuş.

* * *

Bandă de tâlhari prinsă. Din Turda ni se scrie că gendarmeria a prins o bandă de tâlhari care fura şi jefuia pe omeni Căpetenia bandei se numesce Carol Balogh, un ungur din Sâncraiul deşert, care după ce a fost 6 ani în temniţa din Gherla, s'a apucat érăşi de furături. Tovarĕşi are pe Iosif Halász gazdă în Turda, şi pe Moise Károly cărăuş. Ei au furat bani dela un om Rácz şi pe bani au cumpărat cai şi cărută şi umblau astfel pe la têrguri. In Murĕş-Ludoş au jefuit de bani pe un biet român. Casuri de furt şi jăfuire au făcut mai multe, căpătându-şi şi tovarĕşi la hoţiă. Tâlharii au mărturisit tot, dar că unde sĕ află banii, nu spun.

* * *

Difterie. Bóla spăimêntătóre de băieţi, difteria, graséză, precum ni se scrie, în Turda, în mĕsură mare.

* * *

Incasarea notelor de stat de un floren. Notele de stat de câte un floren se incasséză din greu, aşa că din luna lui Octobre până acum s'au scos din circulaţiune aprópe ḑece milióne fiorini. In luna lui Iuliu s'a început incassarea notelor de stat de câte un floren şi până aḑí circulaţiunea de 59 milióne de note de stat de câte un floren a scăḑut la 20 milióne. Incassarea se face acuma tot mai grăbit aşa, încât la sfêrşitul anului notele de stat de câte un floren vor fi tóte incassate şi scóse din circulaţiune. Acésta sĕ şi simte în afacerile de tóte ḑilele cu bani, ivindu-se monetele în masse tot mai mari argint, aramă şi nichel.

* * *

Icónă culturală. In foile patriotice cetim următórele: Mai deunăḑi bate cineva la 10 óre nóptea la feréstra lui Mihaiu Magyary din Debreţin. Acesta deschide feréstra şi întrébă cine-i şi ce vrea, şi vede că e cumnatul sĕu Ioan Balint. — „Ce vrei?“ strigà acela. — „Dă-mi 5 florini!“ rĕspunse cumnatul sĕu. — „Nu-ţi dau, că tu îi bei!“ îi reflecta Magyary şi închise feréstra. Cumnatul înjurând gróznic îi strigă: „Bine dacă nu-mi dai, preste o jumĕtate de óră nu vei mai avé tu nici un fir din nutreţul vitelor tale!“ Pe la miḑlul nopţii pompierii alarmau oraşul întreg şi lumea alerga la strada Calvaria unde ardeau mai multe jireḑi de paie, fên, tulei de cucuruz, măzeriche ş. a. Dauna este fórte mare. Păgubitul a făcut arĕtare contra cumnatului sĕu.

* * *

Pentru teatrul unguresc. In bugetul statului pro 1895 este preliminat pentru cheltuelile „artei teatrale“ suma de 402.050 fl. In motivare ministrul de interne acceutuéză în mod deosebit, că dintre trupele teatrale din provincie, au esceptiunea, dóuĕ, numai acelea vor fi subvenţionate, cari promovéză în ţinuturile dela graniţe, mai ales între locuitorii de limbă nemagiară, rĕspândirea culturei magiare, şi se află în stări slabe materiale. — Vai de ei, când au ajuns sĕ plătéscă vagabunḑi pentru scopul de aşi lăţi „cultura lor naţională!“

* * *

Oficerii armatei comune şi societăţile de magiarisare. Foile unguresci înregistréză cu multă bucurie scirea, ca ministrul comun de rĕsboiu a permis oficerilor şi suboficerilor armatei comune de a se face membrii ai societăţii de magiarisare numită „Erdély részi Kárpat-egyesület“, fără a fi nevoiţi sĕ mai céră vre-o concesiune pentru acésta. In adunarea comitetului acestei societăţi, scirea a fost primită cu strigăte de „éljen“. Acum s'a şi hotărît a se trímite din partea societăţii liste de colectare mai multor comande militare, cu cererea de a fi circulate între militari.

* * *

Herghelia statului dela Făgăraş. Scim, că ministrul de agricultură Fesztetich a visitat nu de mult herghelia statului dela Făgăraş. Ministrul a rĕmas nemulţămit cu celea ce a vĕḑut aici; pentru înmulţirea şi desvoltarea cailor a găsit, că împrejurările de acolo nu sunt favorabile, de aceea a şi hotărît, ca sĕ desfinţeze acésta herghelie, şi în locul ei se înfiinţeze un stabiliment pentru prăsirea de bivoli, vaci şi alte vite cornute pentru cari crede a fi mai potrivit acest loc! Cu stabilimentul pentru prăsirea vitelor dela Turda de-asemenea a rĕmas nemulţămit ministrul, şi voesce sĕ întroducă şi acolo unele schimbări.

* * *

Wilhelm II şi Francia. Ḑiarul „Echo de Paris“ se îndreptă către mai multe personalităţi din lumea politică şi literară francesă, cu întrebarea, ce ţinută ar avé de observat francesii cu ocasiunea unei eventuale visite a împĕratului german în Paris. Freycinet, Zola și Daudet refusară a rĕspunde. Jules Simon și deputatul Reinach rĕspunseră, că dreptul de ospitalitate trebue observat cu tótă curtoasia cuvenită. Derouléde trimise, ca rĕspuns, cântecele sale militare. Cunoscuta scriitóre Madama Adam (Julete Lamber) rĕspunse următórele: „Până când Alsacia-Lotaringia este germană, primirea împĕratului german în Paris va trebuì sĕ le servéscă francesilor ca un act de lașitate“. Ministrul de esterne de odinióră Flourens rĕspunse în mod evasiv.

* * *

Cas de mórte. Aflăm durerósa scire, că familia dlui Dr. Nicolau Olariu, adv. ases. consistorial a îndurat o grea și durerósă perdere prin repausarea prea de timpurie a drăgălașului copil *Coriolan*, care în cruda etate de 6 ani, după grele suferințe și-a dat Joi nóptea sufletul în mânile creatorului, odihnindu-se cu drepții.

Trimitem jalnicii familii condolențele nóstre!

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Avrig, 6/18 Octobre, 1894.

Inteligența română din vechia și vestita nóstră comună Avrig, unde se află mormĕntul marelui bărbat George Lazar, — a arangiat în 25 Septembre v. prima petrecere românéscă.

Invitările fiind împărțite de cu bună vreme, inteligința română din acest jur și cu un frumos numĕr de fruntași din popor cu familiile lor, îmbrăcate în frumosul lor port de sĕrbătóre, s'a adunat în ḑiua de 25 Septembre v. în Avrig, — și acésta ḑi se póte considera pentru noi de o adevĕrată sĕrbătóre, pentru-că nu-'mi aduc aminte, ca în tractul Avrigului sĕ se fie făcut până acum vre-o manifestare de viéță românéscă, care sĕ ne umple inimile de bucurie, sĕ ne însufleţéscă și sĕ aprindă în sufletul nostru lumina de a spera un viitor mai bun.

Era într'adevĕr trist lucru, că până acum familiile române din acest tract nu au avut astfel de conveniri chiar în timpul de față, când avem mai mare trebuință sĕ convenim cât mai des și sĕ ne apropiem cât mai tare unii de alții.

La órele 8½ în sala hotelului din loc abia putea sĕ mai încapă publicul ales, care se întinsese la jocurile naționale „Hora“ și „Ardeléna“.

La 12 óre din nópte s'a făcut o masă comună, la care toți am luat parte în frunte cu Preaonoratul Domn protopresbiter Ioan Cândea, care este totodată și inițiatorul convenirei și care a ținut o vorbire însuflețitóre, esprimându-și bucuria, pentru reușita petrecerei.

Indată după vorbirea protopresbiterului I Cândea am intonat cu toți doina prea iubitului nostru martir Lucaciu, după care a urmat jocul național „Hora“.

Petrecerea a durat până diminéța la órele 6, când ne-am despărțit fiecare pe deplin mulțămiți.

Dee Dḑeu, ca acest început sĕ atragă după sine multe astfel de conveniri bune și frumóse.

Chirițóie.

Adunarea generală

a „Reuniunei învățătorilor români din districtul Sibiiului.

Acéstă reuniune, care în decursul timpului de 4 ani din urmă a luat un avênt fórte îmbucurător, promite a deveni un important factor cultural în viéța scólei române din archidiecesa gr. or., ca loc de intrunire și-a ales frumósa comună românéscă dela granițele României Boița, lângă Turnul roșu.

Adunarea promitea a fi bine cercetată, ceea-ce s'a și întêmplat, căci pe la órele 8½ deja erau adunați peste o sută învĕțători la locul central lângă scóla română. Sosind aici biroul au fost primit fórte călduros din partea corpului învĕțătorese din acéstă comună, a comitetului parochial, representanței comunale și a tuturor învĕțătorilor adunați etc.

Salutarea de primire s'a făcut din partea învĕțătoriul Vulcan din loc, care a accentuat bucuria, ce o simțesc Boițenii, când îi cercetéză corpul nostru învĕțătoresc, bucuria învĕțătorilor, când pot din nou sĕ se îndulcéscă de povețele și învĕțăturile acelor bărbați de scólă, ce sĕ intereséză cu atâta zel și cu atâta abnegațiune de sórtea învĕțătorilor nostri.

La aceste cuvinte călduróse a rĕspuns conducĕtoriul reuniunei Dr. Petru Span v. preș. accentuând, că și reuniunea sĕ simtre deosebit atinsă de primirea căldurósă, ce i o face comuna Boița, care pentru prima dată vede acéstă reuniune venită la ei acasă. Noi am venit sĕ ne sfătuim cum putem sĕ crescem mai bine pe tinerele mlădițe ale poporului nostru, sĕ ne înțelegem cum sĕ lucrăm pentru cultura iubitului nostru popor. Numai atunci vom puté lucra cu succes, când poporul va sci prețui munca nóstră și ne va sprigini în greaua și folositórea nóstră lucrare.

Recomandând iubirea între popor și învĕțătoriul seu, dar de altă parte recomandând și învĕțătorilor sĕ se străduéscă sĕ și-o câștige, căci iubirea nasce iubire, termină cu strigăte de „Sĕ trăéscă“ părintele locului, Corpul înv. din Boița! Representanța bis. și comunală!

De aici s'a dus convoiul la biserică unde s'a cântat „Mărire ție“ „Impĕrate ceresc“ și s'a cetit nisce molitve din partea parochului local George Bobeș. Aici în tot decursul serviţiului au asistat doi gendarmi în armați, cari la eșire s'au postat la ușă, ér dela biserică ne-au petrecut la scóllă unde avé sĕ sĕ țină ședințele Aci, după o consultare s'a presentat v. pres. Dr. Petru Șpan apoi și protopopul Avrigului Ioan Cândea și i-a întrebat de ordin, la ce au rĕspuns că acela sĕ află la comandantul lor și ei sunt siliți sĕ urmeze ordinul. Cei doi domni le au ḑis „prea bine, dar nóuĕ nì-ar plăcea sĕ'l avem în scris“

Reîntrând în sală v.-președintele Dr. Petru Șpan, fiind de față peste 100 învĕțători a deschis adunarea generală rostind următórea cuvêntare:

Domnilor învĕțători!

Vĕ salut ca pe frați! Salut cu salutare frățéscă! Și când astfel vĕ salut îmi aduc aminte, că cei-ce se numesc frați, trebue sĕ și lucreze, după-cum cere înțelesul de frați. Óre nu suntem noi toți frați! când toți suntem chemați sĕ lucrăm la cultivarea ogorului nostru național, unul mai mult și altul mai puțin, după-cum îl ajută puterile lui sufletesci și trupesci.

E sublim înțelesul numirei de frate și e mare și importantă legătura sufletéscă dintre frați. Inainte de tote frate cu frate trebue sĕ se aibă bine, frate la frate trebue sĕ țină, frate pe frate trebue sĕ ajute etc. Dacă noi frați ne numim apoi și faptele și viéța nóstră trebue sĕ fie de adevĕrat frate și nu e permis sĕ compromitem prin chiar nici un fel de purtare acéstă numire.

Dela sine sĕ înțelege, că înainte de tóte, între noi sĕ domnéscă iubire adevĕrată, înțelegere perfectă, armonie deplină și atunci noi ne vom presenta în lumea românéscă, ca acel factor cultural și social, de care trebue sĕ se țină cont în curentele spirituale ale poporului nostru. Când așa va fi, atunci la momente decidĕtóre, glasul învĕțătorimei nóstre va fi prețuit și ar fi și vremea sĕ se pótă ḑice odată: că glasul învĕțătorimei nóstre este glasul poporului român...

D-vóstră domnilor învĕțători trebue sĕ lucrați într'acolo, ca se nu-i mai vină nimĕnui pofta de a se uita peste umĕr la dascălul nostru și de a-l ținé aprópe nevrednic sĕ se demita cu el la câte-va vorbe blânde și domóle.

Nici o carieră nu e de așa importanță pentru viéța nóstră culturală, ca și cea învĕțătoréscă, căci cele mai multe cariere sunt de natură de a spolia, de natură de a esploata pe bietul popor și ca ecuivalent de recompensă prea puțin i se dă! Nu este locul aci sĕ criticăm aceste cariere, când d-vóstră prea bine sciți și póte că a-ți avut de lucru cu ele, și póte că ici colea a-ți și fost pișcați de ele. Ajunge la acest loc sĕ amintim atâta, că în mâna d-vóstre sunt puse tinerele mlădițe ale poporului ca sĕ le mlădiați, sĕ le dați direcțiune de viéță, și dacă d-vóstră le veți da bună direcțiune, bună va fi și purtarea poporului nostru, dacă nu, de sine sĕ înțelege, că nici viéța poporului nu va puté fi altcum, căci se ḑice: că ce sameni, aceea cresce.

In mâna d vóstre este viitorul poporului deci fără îndoélă d-vóstră sunteți cei mai importanți factori în viéța poporului nostru. Acésta trebue sĕ se recunóscă odată. Dar nu e de ajuns cu atâta, trebue sĕ dovedim și prin faptele nóstre, că vrednici suntem de a fi considerați. Cel ce nu doresce, nu merită sĕ fie ținut.

Și óre de ce ne-am adunat noi aici și ne adunăm în tot anul câte odată cu toții? De sigur nu de alta, ci ca sĕ ne îmbogățim cunoscințele, ca sĕ ne spunem esperiențele unul la altul, ca sĕ ne mângăem unul pe altul în gréua nóstră carieră etc. etc.

Astfel stând lucrul noi datori suntem sĕ petrecem aceste scurte momente astfel, încât sĕ nu ne pară rĕu că le-am petrecut în lucrare, în interesare, în participare la discuție, cu un cuvênt bine și folositoriu, sĕ nu crédă nimenea, că ar fi atât de procopsit sĕ nu mai aibă trebuință a învĕța, nici sĕ se crédă cineva atât de ângust în cunoscințe ca sĕ nu pótă învĕța și altul dela el. Mai mult sĕ străbată în toți firma convingere că aici toți suntem: unul pentru toți și toți pentru unul. Fie-care póte învĕța dela toți ceilalți și toți ceilalți pot învĕța dela acest unul. Asta așa este și nu greșesc, când o afirm aici în fața on. adunări generale.

Pecând accentuez importanța d-vóstre ca învĕțători și datorința de a vĕ ridica sus la nivĕlul dorit, pe când afirm că noi suntem coadunați pentru de a ne instrua reciproc, nu pot sĕ nu amintesc, că eu am sĕ conduc adunarea generală din est an în calitate de v.-preș. al reuniunii, după ce preș. Dr. D. P. Barcian din 1 Aug. c. a fost transportat la Vaț în temnița de stat în urma procesului Memorandului. Aducêndu-vi-le acestea la cunosciință 'mi țiu de datorința de a vĕ ruga sĕ binevoiți a lucra într'acolo, ca adunarea nóstră generală sĕ decurgă în mod demn, cu iubire și însuflețire de causă, în pace și armonia, pentru ca astfel sĕ ne putem reîntórce tot așa de veseli și însuflețiți, după cum cred, că am venit în acéstă frumósă comună românéscă, ducênd cu voi suvenirile cele mai plăcute, dar și lăsând în urma nóstră amintirile cele mai dulci.

Sĕ trăiți dlor învĕțători!

Declar cu acésta adunarea generală de deschisă!

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țera nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Lângă biserica catedrală, spre apus, sĕ află reședința episcopului catolic, unde este și biblioteca episcopéscă. Acest palat este vechiu; el a fost zidit de episcopii catolici ai Ardélului, înainte de reformațiune. In el și-au avut reședința principii Ardélului, cari au locuit în A.-Iulia. Cam la mijlocul cetății sĕ află mica, dar frumósa promenadă, ér în fața ei, spre apus este pavilonul oficerilor și dincolo de el locuința comandantului garnisónei din cetate, un edificiu imposant și frumos. In promenadă sĕ află un mic monument, în amintirea generalului Losenau și a soților lui, căḑuți pentru împĕrat în 9 Faur 1849 în lupta de la podul Simeriei.

In partea de méḑănópte a cetății sĕ află un turn astronomic și o bibliotecă însĕmnată, apoi colecții de minerale, de anticități și monede. Ele au fost întemeiate în secolul trecut de episcopul catolic al Ardélului Ignat Bathyani, și pentru aceea sĕ și numesc institutul sau așeḑĕmêntul lui Bathyani (Bathyaneum). Turnul astronomic are o posiție fórte favorabilă pentru cercetări astronomice și este al doilea turn astronomic din Ardél; Afară de acesta nu este decât încă unul, la Cluș. Biblioteca este una dintre cele mai mari biblioteci publice ale nóstre. Mai este de amintit casarma cea mare de infanterie, care a fost zidită de principele Bethlen pentru colegiul întemeiat de el, care apoi a fost strămutat de la A.-Iulia la Aiud, unde sĕ află până aḑi. La acest colegiu reformat a fost profesor și poetul german Martin Opitz, în anii 1629 și 1630. El venind din Germania în Ardél, în mijlocul poporului român, a fost încântat de țeranul român și frapat de asemĕnarea ce o are acesta la port, obiceiuri și limbă cu vechii romani, cu străbunii lui. Acesteia a dat el espresiune în poema sa intitulată „Zlatna“ unde descrie unele obiceiuri și în special jocul țĕranilor români, accentuând romanitatea nóstră.

Maioritatea locuitorilor din cetate o forméză soldații, cari își au locuințele în casarme și în casematele din șanțurile ei. Civili locuesc puțini aici, ei își au locuința în oraș, care sĕ estinde în vale, spre resărit de la cetate. Inainte de-a sĕ zidi cetatea de acum, orașul sĕ afia în alt loc, spre apus de la cetate. Construându sĕ cetatea, orășenii au fost desdaunați, apoi orașul a fost demolat și li s'a designat un loc nou, unde sĕ află aḑi. Pe locul unde a fost orașul vechiu, aḑi sĕ află țarine și dacă săpăm aici, dăm de temelia zidirilor. Când a fost strămutat orașul în locul lui de aḑi, mulți din locuitorii vechiului oraș s'au mutat la Cluș și Aiud și numai puțini au remas aici, mai cu samă români. Din causa puținilor locuitori, orașul numai târḑiu după strămutarea lui a început a sĕ desvolta. El este oraș tiner, zidit în timpul mai nou, ceea ce sĕ póte observa de pe stradele sale, cari sunt în cea mai mare parte óble și regulațe și sĕ încrucișéză în unghiuri drepte. Cea mai frumósă parte a orașului este orașul intern, la mijloc, cu piața principală, unde se află și o promenadă și cu mai multe zidiri frumóse. In jurul lui se estind suburbiile, dintre cari unul se numesce „Maieri“, ér altul „Lipoveni“; acesta sĕ estinde spre rĕsărit dela centru. In oraș se află mai multe reuniuni și scóle; aici este și un institut românesc de bani. Dintre bisericele diferitelor confesiuni sunt de amintit bisericele românesci, în numĕr de patru. Dóuĕ sĕ află în suburbiul Maieri, dintre cari una, cea gr. cat. se numesce la Mănăstire și e zidită, precum am amintit, pe banii de desdaunare a reședinței metropolitane din cetate, ér cea gr. or. sĕ chiamă biserica „pânzarilor“, fiind-că odinióră au fost mulți pânzari între credincioșii, cari sĕ țineau de acésta biserică. A treia biserică, gr. cat. sĕ află în suburbiul Lipoveni, ér a patra, gr. or. sĕ află în centru. Acésta a fost zidită pe la sfîrșitul secolului trecut, mai cu sémă prin dărnicia neguțătorilor români și greci de aici.

In Alba-Iulia se află scaunul a două protopopiate române. Protopopiatul gr.-cat. sĕ alcătuesce din 24 parochii, și câteva filii, cu 12,508 de credincioși, ér de protopopiatul gr.-or. sĕ țin 36 de parochii și puține filii, cu 25,727 de credincioși.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

„*Transilvania*“, Nr. 10 cu următoriul sumariu:

„Pentru ce s'au romanisat Dacii mai ușor cu alte popóre“? disertațiune de dl Basiliu Bașiota. — „Esposiția din Bucuresci a cooperatorilor români“, de Z. Boiu. — „Dela Academia Română. — „Completare“. — „Rațiociniul“, pentru anul 1893. „Inventariul“, Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român pentru anul 1893. — „Proiect pentru buget,“ pe anul 1895. „Din cronica lunară“.

Nr. 6583 Plen. [213] 1—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutórelor, ce vin a se vota pe anul 1895 din fundațiunea „Andronic“:

I. pentru învĕțăcei de ori ce meserie.

II. pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1893 și

III. pentru sodali, cari petrecênd cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea și hărnicia lor pentru a devenì măestri, — prin acésta se publică concurs **până în 31 Decembre 1894 stil vechiu,** pe lângă următórele condițiuni:

Toți, cari voesc a concura la stipendii și ajutóre, au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinților concurentului și fiind și acesta căsătorit, și despre familia dînsului, în atestat avênd sĕ se cuprindă și arĕtarea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecuentéză scóla și câți se mai află la vre o meserie.

Afară de recerințele generale au se mai arete în special;

I. Invĕțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat cu succes bun cel puțin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale, (la protopretor ori magistrat) avênd a'l alătura la concurs în original, sau în copie autentică.

II. Sodalii:

a) că au terminat periodul de învĕțătură în decursul anului 1894, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (§ 67 art. de lege XVII din 1884);

b) că au purtare bună, și fac sporiu mulțămitoriu în meserie și acésta o vor dovedi prin atestatul măestruluì, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arete prin atestat dela măestru, ce cunoscință de limbi mai au;

d) aparținênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriași, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condițiune a devení măestri:

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) să fie lucrat cel puțin 6 ani consecutiv ca calfe, ceea ce o vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere se arete anume unde voesc a se așeḑa ca măestri, ce fel de mijlóce în bani mai au pentru a-și începe meseria pe socotéla lor, apoi sĕ producă și alte documente recomandătóre.

Dela toți concurenții, de ori ce categorie se recere, *ca cererile sĕ fie serise și subscrise de mâna lor proprie,* și adresate Consistoriului archidiecesan gr. or. în Sibiiu, sĕ le înainteze aici cel mai târḑiu **până la 31 Decembre 1894 stil vechiu.**

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 3 Octobre, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Ad. Nr. 298 [214] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante dela scólele din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Turdei, sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Banabic, postul învĕțătoresc împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 336 fl. 50 cr. și anume: din repartiție pe popor 200 fl. cuartir în valóre de 20 fl., grădină în valóre de 10 fl., cu totul salariu învĕțătoresc 230 fl. și din venitele cantorale, din agru, lecticali și stole 106 fl. 50 cr. val. austr.

2. Găbud, cu salariu anual de 300 fl. și anume: din didactru 60 fl., din pășunitul scólei 30 fl., și din repartiție pe popor 210 fl.

3. M. St. Iacob, cu salariu anual de 250 fl. și anume: din repartiție pe popor 140 fl., din didactru 20 fl. și din agrul scólei 90 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale conform normelor în vigóre până la terminul susindicat, oficiului protopresbiteral mai jos indicat, ér cencurentul la postul din Banabìc este datoriu a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica de acolo spre a-și dovedi desteritatea în cântări și tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei (per Gyéres, în Agârbiciu) în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Agârbiciu, 21 Septembre 1894.

Petru Roșca,
protopresbiter.

Nr. 392. [209] 1—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Dupușdorf se deschide concurs de paroch cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post computate în bani dau un venit anual sigur de 365 fl (și cuartír închiriat plătit de bis.)

Doritorii de a competa au a-și asterne sublicele instruite conform legei subsemnatului oficiu.

Mediaș, 7 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. prot.

Nr. 326 [215] 1—3

EDICT.

Sarica Ioan Popa născută Lungociu gr. or. din Berivoii mici, soția legitimă a lui Ioan I. Popa gr. or. din Berivoii-mici, care de treispreḑece ani și cinci luni de ḑile, a părăsit pe bărbatul ei, fără a i-se sci ubicațiunea, prin acésta se citéză ca în termin de șese luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial edictal incaminat de bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Făgăraș, 15 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului.

Iuliu Dan, protopresb.

Szebenvármegye alispánja.

Sz. 17446 — 1894. [116] 1—2

I.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy az 1895 évre összeállitott legtöbb adot fizető vármegyei bizottsági tagok névjegyzéke tagélkozásra a vármegye székházánál közszemlére kitétetett és hogy az ellen felszólalás november hó 2-áig az állandó választmânyhoz felebbezhető.

Nagy-Szeben, 1894 oktober hó 18-án.

Reissenberger,
alispán.

6134 szám.
urb 1894. [209] 3—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi m. kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Nagykend község határé általános tagositásának megengedhetősége iránt báró Apór Zoltán kir., törvényszéki biró vezetése alat megtartandó **tárgyalás határidejeül 1894 évi november hó 3-ik napjának d. e. 9 órája Nagykend község hivatalos helyiségébe kitüzetik:** mikorra a község összes birtokossai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők ugy tekintetnek, mint a kik a tagositásba beleegyeznek és hogy a kérvény első peldányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknél betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir törvényszéknek 1894 szeptember 24 én tartott üléséből.

Vén András, elnök. *Vestá,* jegyző.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.—	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46		11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08		1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	Tren mixt Arad—Predeal—Bucuresci	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.55

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—						
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.44	7.42	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Marţi, 11|23 Octobre 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă
la
„*Telegraful român*“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit cu ultima Septembre 1894, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Cestiunea română la Pojon.

In timpul din urmă cestiunea română a devenit cât se póte de acută. Ea e obiectul discusiunei în monarchia nóstră, nu numai a celor mai de aprópe interesaţi, dar şi a diaristicei în general. Trei ministri magiari nu au put'o încungiura înaintea alegĕtorilor lor. Au trebuit sĕ facă declaraţiuni, Hieronymi la Cojocna, Wekerle la Baia-mare şi în urmă Szilágyi la Pojon; éră streinătăţii a vorbit contele Kálnoky — ministrul de esterne — în delegaţiuni. In urma declaraţiunilor contelui Kálnoky cestiunea, nu mai e îndoială, s'a pus în adevĕrată lumină înaintea Europei prin rĕspunsul Ligei şi discursul ţinut la 25 Septembre în sala Orfeu din Bucuresci — prin fostul de atâtea ori ministru, şi competentul bărbat de stat dl D. A. Sturdza.

Ministrii magiari au vorbit fiecare în feliul sĕu. Unitatea de vederi nu domnesce în discursurile lor. Se vede însĕ de departe firul roşu: idea principală, de cari sunt conduşi în deslegarea cestiunei române, şi acéstă idee, ori mai bine i-am dice utopie, e ca: conducĕtorii români — ori unde s'ar afla ei sĕ fie urmăriţi fără cruţare, éră poporul — masa poporului — dacă nu de voie bună, atunci prin sabie şi foc sĕ fie supus necondiţionat.

Vom schiţa câteva numai din espectorările ministrului Szilágyi, făcute la Pojon Szilágyi — antagonistul de mórte alui Tisza — se vede că voesce şi înfapte a-l întrece pe marele „sdrobitor al naţionalităţilor“.

„Agitatorii trebue daţi afară din cercul lor de activitate“. Cu alte cuvinte: în temniţă cu ei. Szilágyi merge consecuent. De când e dînsul ministru de justiţie, numĕrul românilor în temniţaţi se ridică la memorabila cifră de 80 inşi, şi nu dubităm, şirul celor condamnaţi nu se va sfirşi aici. Noi însĕ credem, că firul vieţei Escelenţei Sale nu va putea sĕ fie aşa de lung încât sĕ se bucure, că a răpit din sinul poporului român, pe toţi aceia, cari luptă pentru drepturile lui. Agitatori sunt tóte cele 3 milióne de români -- căci adi tot românul e gata a suferi pentru recâştigarea drepturilor politice.

Crunt se înşală ori care ministru magiar, dacă crede, că numĕrul agitatorilor se restringe la câţi-va inteligenţi, apoi preoţi şi învĕţători. Nu acestia agită, ci massa poporului mână înainte, forţéză chiar pe conducĕtori a păşi resoluţi Nici când ómenii isolaţi nu au fost în stare a-şi câştiga încrederea masselor, ci numai aceia, cari s'au inspirat de binele lor şi au dat dovedi, că binele comun le zace la inimă. Noi am aduce aminte ministrului Szilágyi cuvintele lui Muciu Scaevola rostite lui Porsena: *Longus est ordo post me*... etc. Sunt crunte temniţele şi mai vêrtos cele magiare. Istoria însĕ nu ne póte aminti ca un popor întreg sĕ fie fost întemniţat şi pe asta cale sclăvit!

Magiarii se şi aducă aminte cum le mergea lor pre la anul 1862/3 şi 1864 sub absolutism! I-a putut sdrobí absolutismul? Nu! Suntem convinşi, că mai vêrtos acum noi românii nu vom fi sdrobiţi nici de încuietórele temniţelor, nici de sabiile gendarmilor.

„Elementul leal trebue cuprins cu dragoste în viaţa socială, cât şi în cea de stat“ aşa dice ministrul.

Contrastul bate la ochi. Pentru unii din români temniţa, pentru alţii dragostea pe calea socială. Se potrivesce de minune. Sĕ ne crédă aşa de denaturaţi ministrul, încât o parte sĕ facem causă comună cu dênşii, pre când alţi fraţi ai nostrii sângeră? Sĕ mai póte vorbi de lealitate, când biserica şi scóla e lovită în drepturile ei inarticulate în lege, sancţionată de Majestatea Sa? Sĕ aducem casul mai próspet.

E cunoscut ordinul ministrului Eötvös către Eppul din Caransebeş de a corespunde cu autorităţile statului în limba magiară numai. Cine sĕ fie dintre români, cari sĕ apróbe acest ordin? Se ni se spună apoi o reuniune ori o societate magiară, în carea se nu se facă politică şovinista şi în carea ar fi membrii şi români. Chiar şi în societăţile de lectură, unde erau micste până acum, românii au trebuit sĕ le părăséscă fiind ofensaţi în tot modul Ce se dici apoi de petrecerile magiare, unde omul nu póte lua parte fără a se scandalisa.

In faţa elementului destructiv una suntem toţi românii.

Toţi voim a trăi ca români, şi cine ne contestă acest drept nu-l putem priví de amicul nostru.

„In popor trebue susţinută credinţa, că statul sĕ îngrigesce de bunăstarea şi interesele limbii şi religiunei lui. Acésta e datorinţa unei politici tolerante şi consecuente“.

Ce ironie! Vorbele nu mai prind nici la popor. Nu sunt românii idioţi şi găgăuţi, cari se nu şi scie numera degetele dela mâni. Se vorbesce de bună stare, când în fie-care di noue sarcini, noue aruncuri i-se impun, când nu-i este iertat a şi înfiinţa o societate agricolă, ori o reuniune de meseriaşi. Ni se vorbesce de interesele limbei nóstre, când ea e alungată din scólă. Esemplu gimnasiul din Beiuş. şi scólele române casate.

Ni se vorbesce de interesele religionare, când guvernul e în ajun a ridica la dogmă: neconfesionalitatea.

Nu cumva sub scutul căsĕtoriei civile şi al matriculelor de stat se va ocroti religiunea nóstră? In deşert ni se vorbesce de interesele limbii şi a-le religiunei, când în realitate ni se aplică tóte mijlócele de a ni le estirpa. Astădi nu ni se mai póte arunca ţĕrină în ochi şi noi sĕ tăcem Nu o politică bună ci o politică ruinătóre de stat conduce astădi pe matadorii guvernului, între cari ministrul de justiţie jócă rolul cel mai dureros din punct de vedere al statului. Pre asta cale nu se va sana nici când rĕul. Aceste eram datori a le spune ca nu cumva tăcerea nóstră sĕ se considere de o aprobare. Dela un ministru de justiţie aşteptam nu vorbe vechi tocite, ci un program real binechipzuit faţă cu situaţiunea grea de adi. Prin discursul ministrului cestiunea română va deveni mai acută încă, ca şi până aci.

Proselitism catolic — prin apucături jidovesci. Dela Dvorzsák Iános „secretariu archiepp. în Sofia“ şi „de mai mulţi ani autoral statiticei bisericesci a patriei“ s'a împărţit prin oficina secretariatului „Havi füzetek“ din Budapesta apeluri scandalóse între preoţimea nóstră, în care, după ce se spun multe absurdităţi — că adecă, numai biserica apusénă e singură mântuitóre, că prelaţii bisericei sunt desbinaţi numai pentru egoismul guvernărei, că prelaţii bisericei orientale numai din cause materiale nu recunosc pe papa de urmaş direct al sântului Petru, după cum episcopul roman recunósce în prelaţii bisericei orientale pe următorii apostolilor, colegii sânt. Petru. Se provócă la patriarchul sêrbesc mort Anghelici, care i-a scris, că biserica orientală lucră după aceleaşi principii, cari în biserica apusénă sunt normative, ca un preot orient. Bottyán János din Beţinţi 'i ar fi scris: Cum ne-am puté noi reintórce în sinul bisericei, de care noi am fost despărţiţi prin vitregitatea timpului? etc. etc. (?) Spune preceptele, pentru cari papa este locoţiitor pe pământ al lui Christos etc. etc.? Acusă pe preoţii nostri, că mulţi s'ar fi subscris ca gr cat pentru ca sĕ priméscă ediţiuni etc., alţii au cerut prin preoţi gr. cat. — că mulţi ortodocşi fac sluşbe la credincioşi cat.; precum i-a scris sêrbul Szt. Petrovici etc. — Şi în aceste împrejurări resună vocea urmaşului lui Petru pentru unirea bisericilor. Cât de bine ar fi acésta, căci în popor şi în preoţime se nutresce acésta ideie (???) Şi autorul dice, că acel preot, care va subscrie alăturata declaraţiune va căpĕta un op „Lexiconul comunelor din Ungaria“, preţul 24 coróne.

Declaraţiunea amintită sună astfeliu:

Subscrisul venerez în persóna papei dela Roma pe urmaşul apostolului Petru, capul bisericei intemeiate de Iisus Christos şi celebrez o sântă liturgie pentru realisarea sântei uniuni.

Declaraţiunea e tipărită nemţesce şi unguresce pe o cartă de corespondenţă şi respectivul sĕ o trimită la: A „Havi füzetek“ Budapest.

Din aceste puţine estrase se póte vedé mişelia de proselitism şi ghiarele pisicei. Preoţii nostri vor sci ce sĕ facă cu astfeliu de lucruri scandalóse.

Revista politică.

In şedinţa din 16 l. c. n. continuarea la desbaterea proiectului despre eserciţiul liber religionar primul vorbitoriu a fost apponistul Iuliu Sághy contra proiectului. A urmat apoi F. Horánsky presidentul clubului apponist, care a vorbit în maniera sa îndatinată. El combate deosebit vehement neconfesionalismul.

A urmat bĕtrânul Ales. Körösi din partidul guvernamental şi s'a blamat terminându-şi vorbirea cu cuvintele: „Părtinesc şi doresc liberul eserciţiu al căsătoriei“.

Géza Pólonyi a provocat apoi prin vorbirea sa o mică furtună, căci a făcut scurte escursiuni pe mai multe terenuri ale ministeniului de culte şi făcênd asemănări şi comparaţiuni între enunciaţiunile ministrilor Wekerle şi Szilágyi, a arĕtat contradicţiunile ce esistă în acele şi a ilustrat clătinatul temeiu al solidarităţii între membrii guvernului. In fine a amintit cestiunea manipulării fondului religionariu şi a promis ministrului, că dacă i-se va da ocasiune, va face desvĕliri interesante. De altcum şi el este contra neconfesionalităţii

In urma acestei vorbiri deputaţii guvernamentali şi aderenţii fostului ministru de culte şi instrucţiune publică se insinuară cu grămada la cuvênt.

Fr. Fenyvessy a polemisat cu Pólonyi, care n'a rĕmas datoriu cu reflecsiunile.

Ministrul de culte Eötvös încă a vorbit pentru proiectul de lege, dovedind tot odată prin mărturisirile sale proprii, că nu éste deajuns orientat încă asupra lucrurilor, ce se ţin de resortul sĕu.

In privinţa arêndei bunurilor primaţiale nu sunt încă orientat, dise ministrul Eötvös cu gura sa proprie, ear' în privinţa autonomiei catolice n'aş vrea sĕ fac enunciaţiuni eventual pripite.

Toma Péchy, fost president al camerii, vorbesce din punct de vedere al oposiţiunii protestanţilor contra neconfesionalismului.

Faţă de acest vorbitoriu partidul guvernamental nu s'a purtat cuviincios, făcênd neîncetat sgomot şi întreruperi dese până când vorbia presidentul dietei de odinióră, aşa încât oposiţiunea a trebuit sĕ potesteze cu tótă vivacitatea.

Fostul ministru de culte Csáky nefiind deputat s'a sculat fostul sĕu secretariu de stat Albert Berzeviczy şi a reflectat într'un ton tare ascuţit lui Pólonyi în tréba fondului religionariu şi l'a provocat sĕ scótă la ivélă tóte devedile câte le are şi cari s'ar referi la afirmatele abusuri sau malversaţiuni, cari s'ar fi întêmplat la manipularea averilor şi venitului acelui fond religionariu.

Proiectul a fost primit fără modificări, de asemenea s'a primit şi proiectul despre recepţiunea jidovilor — ér proiectul despre religiunea copiilor *s'a primit cu modificările casei magnaţilor.*

* * *

Ultimatul pe care plenipotenţiatul francez îl va presenta în Tananarive, cu privire la cestiunea Madagascarului cuprinde următórele postulate: 1. Recunóșterea protectoratului faptic francez împreună cu tóte consecuențele politice și diplomatice ale aceluia; 2. Așeḑarea garnizónei stabile în Tananariva, și 3. Rĕspunsul la ultimat are sĕ se dee în restimp de 8 ḑile inclusive. — „Estafette“ adaugă la comunicatul sĕu, că Francia se aștéptă la opunerea locuitorilor, spre care cas ține gata trupele destinate pentru espediţiune.

Adunarea generală

a despărțĕmêntului IV (Sibiiu) al Asociațiunii transilvane.

Conform covocărei s'a ținut Duminecă în 9/21 Octobre adunarea generală a despărțĕmêntului Sibiiu al Asociațiunii transilvane în comuna Ocna. Viul interes, ce'l pórtă inteleginţa română din Sibiiu pentru promovarea scopurilor acestei înalte instituțiuni, s'a manifestat și de astădată, căci preste 30 de inteligenți din Sibiiu au luat parte la adunare. Membrii și óspeții sibieni au pornit din Sibiiu cu trenul dela 8 óre diminéța. La gara din Ocna au fost întimpinați de preoții Isaia Henteș și Isaia Popa, care așteptau în fruntea unui numĕros popor, îmbrăcat în haine de sĕrbătóre. Dl Isaia Henteș bineventă pe comitet în cuvinte călduróse, accentuând sublimul scop al Asociațiunii, pentru care avem sânta datorință ca sĕ lucrăm. La aceste cuvinte a rĕspuns directorul despărțĕmêntului dl Part. Cosma, esprimând bucuria, că intențiunea celor-ce au întemeiat instituțiunea acésta înaltă, prinde tot mai adânci rădăcini și se generaliséză spre binele și fericirea poporului. Mulțămind de acéstă manifestare, dl director învită pe cei presenți mai întâiu la sânta biserică — pentru că după obiceiul românesc – tot lucrul sĕ îl începem cu D-ḑeu.

Serviciul divin s'a ținut în biserica din Ocna superiora, oficiând dnii parochi: Ioan Vințeloriu, Isaia Popa și Isaia Henteș. Rĕspunsurile liturgice le-a esecutat corul sibian, condus de dl prof. G. Dima.

După terminarea serviciului divin óspeții sibieni au făcut visite la dnii preoți locali, apoi s'a început ședința în frumósa și spațiósa sală a scólei participând un mare numĕr de țĕrani, bărbați și femei.

Cuvêntul de deschidere, ținut de dl director P. Cosma și ascultat cu mare și viu interes, este o lucrare momentuósă și interesantă. Vorbitoriul a fost în mai multe locuri întrerupt prin vii și entusiasmate aclamări.

Cuvêntul de deschidere e de următoriul cuprins:

On. adunare generală!

Inainte de asta cu 33 ani, când se părea a se ivì zorii libertații și egalității pentru tóte popórele patriei nóstre, conducĕtorii naturali ai poporului român, cu clerul înalt în frunte, au înființat o reuniune în scopul de a înainta literatura română și cultura poporului român, a acelui popor, carele nu din vina sa, ci chiar pentru virtuțile și trăinicia sa, pentru alipirea sa către limba, credința și obiceiurile sale strămoșesci, sute de ani devenise lipsit de binefacerile libertății, fără care, cultura unui popor tocmai așa nu se póte nasce și desvolta, precum nu se pot desvolta sămĕnăturile Dvóstre fără binefătórele raḑe ale sórelui.

Era natural deci, ca atunci când se părea a se inaugura o epocă mai umană și pentru poporul român, fruntașii lui sĕ caute mijlóce pe tóte terenele, ca sĕ-l ridice cu pași repeḑi din întunecimea, în care-l adâncise instituțiunile barbare din vechime, ca cu o oră mai nainte sĕ-'l facă capace de a rivalisa cu compatrioții sei de alte limbi, cari favorisați de sórte și grație privelegiilor, de cari s'au bucurat de secoli, erau mai inaintați în cultură, — și cu ei împreună se participe la conlucrarea și inflorirea patriei comune.

Este semnificativă pentru timpul nostru cuvêntarea, cu care episcopul de atunci, fericitul Șaguna a deschis conferința fundatorilor Asociațiunei nóstre la 21 Martiu 1861, din care voiu cita numai următórele:

„Éră pentru noi este și mai ușor sĕ ne împrietenim cu acea convicțiune, că putem fi norocoși în viéța nóstră, dacă ne vom sci folosi de bunătățile puterilor nóstre trupesci și intelectuale, căci suntem fii unei patrii umane, culte și constituționale, de aceea înzestrate cu astfel de legi, care promovéză binele privat și obștesc prin egală îndreptățire de drepturi, înaintéză mijlócele de cultură și civilisație, și așa legile patriei nóstre sunt de natură progresivă *deși într'un punct încă ne apasă, adecă în punctul naționalității,* dar și în privința acésta, după cum sperăm se vor perfecționa legile patriei nóstre“.

„Este așadară lucru prea fireso, că noi sciind chiemarea nóstră ca ómeni sociali, și ințelegĕnd trebuințele nóstre, precum și auḑind și înțelegând glasul cel puternic al vécului civilisat, în care trăim, nu putem negliga acea detorie, cu carea suntem deobligați către noi înșine și către toți aceia, carii ne stau mai de aprópe, adecă către conaționalii și compatrioții nostrii“.

„Noi fără sĕ ne lăsăm a ne răpi de nisce imaginații, simțim în noi o putință de a ne perfecționa pre noi și pre ai nostri prin mijlócele libertății naționale, și spre a ajunge aceea, ne-am hotărit a ne consolida într'o asociațiune bineorganisată, carea 'și face sieși de problemă promovarea literaturei și culturei poporului nostru român, precum și înaintarea industriei și a agriculturei în sinul nației nóstre“.

Sub astfel de auspicii s'au conceput asociațiunea nóstră, și cu tóte că fericitul Șaguna contêmpla posibilitatea unei activități „prin mijlócele libertății naționale“ totuși în cuvêntul seu de deschidere al primei adunări generale, ținută în Sibiiu la 23 Octobre 1861, ḑice:

„Mărturisesc sincer convingerea mea, că eu problema Asociațiunei nóstre o caracterisez precât de nobilă și frumósă și unică în feliul seu astăḑi în intréga nóstră națiune din tóte părțile unde se aflá ea, pre atâta și deseriósă și grea, pentrucăcere o perseverență de fer și un sacrificiu din inimă“. Apoi încheià cu următoriul apel:

„Domnilor! masa dulcei maicei nóstre este pregătită pentru óspeți mulți, maica nóstră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de acum înainte sĕ îmbracă ea în haină de nuntă și poftesce la masă pe toți fii sĕi, ca sĕ strălucéscă și ea în și cu casa sa și sĕ înnoéscă pe fii sĕi, precum se înnoesc tinerețele vulturelui“ . . .

Dacă a fost grea problema asociațiunii nóstre, și dela membrii ei s'a cerut „o perseveranță de fer și un sacrificiu din inimă“ și dacă a fost indicat apelul citat cătru toți fii „maicei nóstre“ înainte de asta cu 33 de ani, când poporul român nutria celea mai sanguinice speranțe pentru viitoriu și visa de „libertate națională“, — cu cât mai grea este ea astăḑi? cu cât mai mari sacrificii se cer astăḑi? și cu cât mai mare necesitate este de gruparea tuturor românilor în jurul Asociațiunei, astăḑi? când nu mai putem nici vorbi de „libertați naționale“, când nici chiar pe terenul cultural nu ne putem lupta cu arme egale.

Noi, cari nu voim sĕ cucerim suflet de neromân, ci am fi buni bucuroși dacă am fi lăsați în pace se ne vedem de cultura nóstră națională, nu ne putem adresa la guvern și la municipii ca se ne ajutore, precum pe întrecute ajutoră pe reuniunile culturale magiare, pentru că numai odată ni-am luat voie — în 1881, sĕ cerem și noi un ajutor pentru esposiția nóstră, din sumele votate în budgetul țerii pentru esposiții îndustriale, dar nu numai ni s'a denegat ajutorul, ci ni s'a denegat chiar și dreptul de a aranja esposiția, sub cuvênt, că în statutele nóstre nu se cuprinde acel drept.

Noi nu putem împune dare municipală pentru Asociațiune, cum a făcut președintele kultur-egyletului din Cluș, contele Bethlen Gábor în calitatea sa de comite suprem al Têrnavelor pentru reuniunea sa; nu putem face împutări guvernului, pentru că nu se interesézĕ de cultura poporului român, nici nu putem pretinde ca municipiile sĕ facă aruncuri culturale în favorul nostru pe toți locuitorii fără diferință de limbă, precum o face și o pretinde președintele kulturegyletului din Ungaria superióră, contele Károlyi István, pentru reuniunea ce o residéză.

Noi nu avem mecenați, cari sĕ doneze averi mari Asociațiunei nóstre, cum cu drept cuvênt se pot mândri că au reuniunile culturale magiare, — pentru că noi toți suntem sĕraci.

La tóte acestea noi nu putem nici cugeta, ci suntem avisați numai la puterile nóstre fórte modeste, sleite de numĕrósele și grelele sarcini publice.

Dar cu tóte acestea nime nu va puté nega, că poporul român de când a început a respirá în cât-va mai libĕr în acéstă patrie, și pe terenul cultural a progresat fórte mult, ba în raport cu starea lui de pe timpul iobăgiei mai mult de cât compatrioții sĕi de altă limbă.

Ér spiritul de asociare înaugurat în 1861 cu intemeiarea Asociațiunei nóstre, a produs adevĕrate minuni la un popor, pe care lumea era aplecată al considera neapt de cultură și de progres.

„Un razim naționalității române se împlântă astăḑi, și sperăm, că asemene razime de aste și de alte forme se vor împlânta și de aci înainte și mai multe și mai puternice“ — profeți eruditul de piă memorie Timoteiu Cipariu în discursul ce 'l rosti drept respuns la cuvêntul de deschidere la prima adunare generală a „Asociațiunei“ nóstre, — și profeția lui n'a sunat în pustie.

Așa, rĕmânênd între marginile statului nostru — dela acel dat în cóce s'au înființat și în Arad o asociațiune pentru literatura și cultura poporului român, în Timișóra un alumneu pentru studenți.

Reuniuni de femei resar una după alta tot cu scopuri culturale. Abia înființéză reuniunea femeilor din Sibiiu o scólă de fete, îndata-i urméză cea din Abrud, apoi cea din Șimleu, tot locuri unde Asociațiunea nóstră a prins adênci rădĕcini, — și sperăm, că în scurt timp și celelalte reuniuni vor urma tot asemenea.

Abia constată „Asociațiunea“ nóstră necesitatea și înființéză scóla superióră de fete cu internat, — vine Blașul și înființéză și el, Aradul asemenea, Brașovul încă, și credem că nici alte centre românesci nu se vor lăsa îndĕrĕt, pentru-că necesitatea este mare, ér zelul nu lipsesce.

Reuniuni de cântări s'au înființat chiar și prin comune rurale și sunt un factor fórte puternic pentru cultura națională, atât la popor, cât și la inteligință.

S'a făcut începutul și cu reuniunile agricole, care pĕcat că nu se sporesc mai tare prin tóte comitatele locuite de români, căci acestea încă astăḑi se bucură încâtva și de spriginul statului

Avem reuniuni de meseriași și de sodali.

Sĕ mai amintesc și de frumosul numĕr al institutelor de credit, cari asemenea sunt un factor puternic și cultural, tóte înființate din puterea poporului român, eflucs al trăiniciei și culturei acestui popor.

Nu voiu mai înșira acì numĕrósa inteligință și tóte instituțiunile culturale, fondurile și fundațiunile, care le-a produs geniul român de ani 33 încóce, le cunósceți cu toții, le cunósce lumea, mĕ mărginesc numai a mai constata odată, că am progresat cu pași repeḑi.

Nu ne este permis însĕ sĕ stagnăm, pentru-că stagnarea pe terenul cultural astăḑi este identică cu mórtea națională.

Fie-care în sfera sa de activitate se cuvine sĕ contribue după puterile sale la înaintarea mărețului scop al Asociațiunei.

Literatul cu opurile sale, preotul și învĕțătoriul dela sate cu esemplu bun, cu sfaturi și învĕțături în sinul poporului, avutul cu mai mult, sĕracul cu denarul seu.

Pe acest teren nimic nu este puțin, sĕmênța de muștar produce falnicul finic.

Sĕ inaugurăm o activitate mai viuă și intensivă jos în popor, ca apoi cu atât mai mult sĕ putem pretinde dela conducerea centrală.

Despărțĕmintele au o chiemare fórte ponderósă în organismul Asociațiunei nóstre, pentru-că prin ele vine comitetul central în atingere cu poporul, și tot numai prin ele póte venì în posiție de a-și împliní datorințele cu bun resultat.

Abstracție făcênd dela partea materială a lucrului, care încă trebue considerată la locul seu, nu se póte cumpĕni folosul cultural și în fine chiar și material ce l'ar produce pentru popor, dacă s'ar esecuta §-ul 5 din regulament în fie-care comună, mai vîrtos în serile lungi de érnă, când în multe locuri poporul, fără ocupațiune suficientă își petrece timpul cu lucruri, cari îi ruinéză și sănĕtatea și averea.

A procura câte o bibliotecă poporală de producte literare folositóre;

a îndemna pe plugari ca în societate sĕ-și procure mașine agronomice și a le ceti instrucțiuni despre modul folosirei lor;

a stăruí ca pe lângă scólele poporale sĕ se înființeze și susțină scóle de pomărit, de vierit și de legumi;

A țіné învĕțături poporale despre economie, industrie și comerciu și despre lucruri cari strică și folosesc atât singuraticilor, cât și întregului popor;

a îndemna poporul ca sĕ îmbrățișeze deosebitele ramuri de industrie și de comerciu, și ca sĕ înființeze însoțiri între sine despre întreprinderi folositóre.

Acestea sunt disposițiunile §-lui 5 din regulament, ér ca tóte acestea sĕ se pótă întreprinde este suficient, dacă într'o comună se află 4 indiviḑi cari, ca membri ai Asociațiunei, fie chiar și numai ajutători, forméză o agentură.

Eu cred că chiar și în cea mai sĕracă comună, unde este preot sau învĕțătoriu se póte înființa câte o agentură, și dacă și nu tóte, dar câteva din disposițiunile §-lui 5 se pot esecuta cu folos, ér în o comună puternică cum este acésta, cu un popor atât de deștept și laborios cum sunt ocnerii, cari se póte ḑice că aprópe toți sunt și sciutori de carte, sum convins, că se póte face și ma mult în interesul culturei naționale decât dispune §-ul 5 din regulament.

Vĕ salut domnilor, și invitându-vĕ ca cu tot zelul sĕ conlucrăm la înaintarea scopurilor Asociațiunei nóstre, dechiar adunarea generală de deschisă!

După-ce entusiasmatele aprobări s'au mai linistit, dl preot Ioan Vințeleriu ținù o vorbire, în care mulțămi directorului și comitetului central, că au ales acéstă comună spre a veni în atingere cu poporul, carele are încă multe sĕ învețe spre a țіné pas cu progresul. S'a pus apoi la ordinea ḑilei raportul voluminos al comitetului către adunarea generală și care a fost cetit de dl secretariu Dr. Nicolau Vecerdea. Din acest raport însemnăm, că comitetul a avut sĕ îndure o grea perdere prin morbul, de care a fost cuprins fostul director al acestui despărțĕmênt Preacuv. Sa dl Nicanor Frateș, că în urma acestui morb, comitetul central al Asociațiunii transilvane a delegat pe membrul sĕu, dl P. Cosma ca sĕ convóce comitetul despărțĕmêntului spre a alege un director substitut până la procsima adunare generală. Acesta a ales pe delegatul comitetului central și totdeodată membru în comitetul despărțĕmêntului, pe dl P. Cosma, carele însĕ a primit conducerea provisoră numai până la adunarea procsimă. Comitetul astfeliu organisat a ținut ședința în 3/15 Ianuariu 1893, 4 Iuliu, 15 Sept. și 18 Oct. 1894. Raportul face amintire de conclusele mai însemnate ale comitetului central, despre „fondul George Barițiu“, despre starea financiară, carea relativ e favorabilă etc. și apoi a venit cu propunerile sale; ér adunarea generală:

1) A luat raportul comitetului la cunoscință.

2) In locul dlui Nicanor Frateș a ales membru în comitet dl protopretractual Ioan Papiu, carele — după ce dl Part. Cosma la repețite însistări și rugări a declinat sĕ priméscă directoratul — s'a ales director cu aclamațiune, ér vice-director tot prin aclamațiune, dl secretar metropolitan Leont. Simonescu.

3) Cetindu-se preliminariul pro 1895 din partea d-lui cassar Dr. Octavian Russu adv. s'a statorit în conformitate cu proiectul făcut de dînsul.

4) La propunerea dlui ases. Mateiu Voileanu s'au creat douĕ pre-

mii de câte 25 coróne pentru acei învěțători, cari în grădinile scolari vor dovedì mai mare progres in cultivarea legumăritului.

5. S'a îndrumat comitetul prin conclus ca in decursul anului procsim sě nisuéscă a înființa agenturi în comunele mai de frunte ale despěrțământului în sensul § 22 din reg. pentru promovarea mijlócelor spre ajungerea scopurilor Asociațiunei.

6. S'a luat couclus ca comitetul central al Asociațiunei sě fie recercat ca sě dispună:

a) ca în „Transilvania“ organul publicistic al Asociațiunei sě se publice și lectură ușóră pentru popor din sfera economiei de casă, a industriei și a comerciului.

b) ca fiecare agentură, care se va înființa pe teritoriul acestui despěrțământ sě priméscă un esemplar din „Transilvania“ dacă aceea agentură va aduna un capital de cel puțin 5 fl pentru scopurile Asociațiunei.

In decursul acestei ședințe a ținut disertațiunea poporală dl Dr. Petru Șpan despre: Munca și prețul ei. Disertațiunea a fost ascultată cu viu interes, pricepută fiind de țěrani. In ea sě face comparare între omul sârguincios și cel leneș, cum unul sě îmbogățesce, ér altul sărăcesce, prăpădind și ce i-a rěmas dela părinți, și se acentuéză cum toți românii trebuie sě nisuéscă a se consolida economicesce spre a puté da înainte.

Comisiunea pentru înscrierea de membrii și încasarea tacselor și care sě alesese în persónele d-lor preoți: I Vințeleriu N. Ghișoiu, Is. Henteș și I. Popa, a raportat prin dl I. Popa despre încassarea tacselor și înscrierea de membrii noi, dar resultatul nefiindu mi cunoscut definitiv, se va publica la timpul sěu.

Terminate fiind obiectele, dl director a mulțămit celor de fată pentru interesul, ce l'au dovedit, rugându-i sě stăruéscă și pe viitor cu zel pentru promovarea scopurilor Asociațiunei. Cuvintele dlui director au fost întîmpinate cu urale însuflețite de „Sě trăiéscă“ !“

La 2 óre s'a început prânḑul, la care au participat la 100 de persóne, inteligință și țěrani. In decursul mesei s'au ridicat mai multe toaste însuflețitóre. Corul a cântat, au cântat solisti, dni și dame și frumos au cântat și țěranii ocneri.

Séra la 9 óre s'au rentors óspeții sibieni, însoțiți de popor până la gară — care i-a petrecut cu urale însuflețitóre.

O privire generală asupra adunărei de Duminecă ne légănă în cele mai măgulitóre speranțe pentru promovarea scopurilor Asociațiunii.

Voim sě amintim aici despre importantele concluse, ce s'au luat de adunarea acestui despărțěmênt, concluse, cari puse în practică de organele competente vor aduce cea mai bună ródă pe terenul activitâții Asociațiunei transilvane, ér special încât privesce importanța adunărilor despărțěmintelor ele — după cum accentuase dl direct. Cosma, — nu urmăresc numai sě adune bani ci ca inteligința sě vină în atingere cu poporul, sě se cunóscă, sě-și studieze raporturile etc. — Și putem constata de astă dată cu multă bucurie, că și la acésta adunare generală „țěranul“ s'a simțit fórte bine lângă „domn“.

Raport.

Noutăți.

Viriliștii români din comitatul Sibiiului. În comitatul Sibiiu sunt 148 viriliști. Cel din urmă plătesce dare de 200 fl. 30 cr. Dintre români sunt următorii 23 viriliști: 1. Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul. 2. Dr. Aurel Brote 3. Parteniu Cosma. 4. Dr. Octavian Russu. 5. Ioan Popa. 6. Nicolae Vidrighin. 7. Dumitru Vidrighin. 8. Constantin Bugarski. 9. Ioan Hannia. 10. Ioan de Preda. 11. Alecsandru Lebu. 12. Zacharia Boiu. 13. Ioan Răcuciu. 14. Maxim Ioan Vulcu. 15. Onoriu Tilea. 16. Dr. I. Nemeș. 17. Ioan Onițiu. 18. Ioan Iacia. 19. Ioan Vidrighin. 20. Ioan Micu. 21. Oprea Bârză. 22. Stan Ioan Banciu. 23. Ioan Iuga Suplenți: 1. Avram Acilienescu. 2. Ioan Drăgan. 3. Ioan Măcelariu.

* * *

Viriliștii români din cemitatul Făgărașului pe anul 1895. Dintre români sunt inscriși între viriliști dnii: 1. Dr. Iancu Mețian, 2. Pușcariu Iosif, 3. Boer George, 4. Chiorniță Nicolae, 5. Garoiu Nicolau, 6. Dr. Motoc Nicolae, 7. Dr. Micu Audreiu, 8. Mețian Traian, 9 Vasu George, 10. Penciu Nicolae, 11. Șerban Nicolae, 12. Mărdan Spiridon, 13. Chiserean Dumitru, 14. Opriș Valeriu, 15. Zorca Iacob, 16. Dr. Popp Stefan, 17. Comaniciu George, 18. Popp Iosif, 19. Borzea Ioan.

* * *

Ajutórele din străinătate și ajutóre magiare. „Budapesti Hirlap“ dela 19 Octobre aduce o scire că guvernul se ocupă cu întroducerea unei ordinațiuni, care țintesce la aceea, ca corporațiunile, reuniunile și institutele sě nu pótă primi banii ce li se trimit din streinătate, decât cu îngăduirea guvernului. Ascuțișul acestei ordinațiuni, ḑice „Budapesti Hirlap“ sě îndreptéză mai mult contra „agitațiunei daco-române“, care agită cu sume trímise din România în Ardél· De altă parte magiarilor din streinătate li se vor da ajutóre mai însěmnate. Acestia sunt ciangăii din România. Lor sě le fie iertat ce ei la alții nu vreau sě concédă.

* * *

Vaccinul în contra difteriei în Francia. „Figaro“ publică întrebuințarea, ce se va face cu fondurile (peste 200,000 franci) ce acest ḑiar le-a strîns pentru fundarea și procurarea vaccinatului contra difteriei în institul Pasteur.

S'a grăbit se cumpere înainte de tóte dóuě-ḑeci de cai, cari au fost imunizați. Pentru a imuniza un cal, trebue aprópe șépte-ḑeci de ḑile: dar animalul, care a suportat imunisarea prin injecțiune e gata de aci înainte se procure serum, adecă sě îi se ia sânge.

El procură, fără ostenélă și fără suferință, dóuě litre de sânge la fie care dóuěḑeci de ḑile: acesti doi litri vor scăpa, negreșit, patru-ḑeci de copii atinși de anghină: este vaccinul.

Nocard. membru al Academiei de medicină, se insěrcinéză cu aceste cumpěrări, pe cari le face, pe cât e cu putință în casărmile guvernului. El alege cei mai buni cai de reformă, nisce animale sănětóse, cari nu pot face serviciu activ din causa slăbiciunii piciórelor lor.

In Francia nu va fi nici o sucursală a institutului Pasteur pentru vaccinul difteriei; dar preste câteva luni vor fi deposite de vaccin în centrele mari, în biurourile de higienă al orașelor și aceste biurouri cari vor primi o aprovisionare directă, tot-déuna complectă, vor libera tuburi la toți medicii, cari vor face o cerere.

* * *

Liberalism. In decursul desbaterii asupra recepțiunii „iubiților patrioți“ deputatul Kovàcs Albert a ḑis: „Declar în numele partidului național, că partea cea mai mare a partidei nóstre primesce proiectul. Eu numai atâta adaug, că recepțiunea ovreilor este fórte de lipsă, nu din punct de vedere confesional, ci pentru-eă națiunea magiară sě sporesce prin ei cu mai multe sute de mii, și astfel ei trebue împărtěșiți de tóte drepturile din acésta patrie“. — Adecă n'avem decât sě sporim națiunea magiară, apoi primim și noi drepturi — altcum nu. Frumos liberalism!

* * *

Nou ambasador Austriac în România este denumit contele Rudolf Welsersheimb, fost șef de secțiune în ministeriul comun de resbel.

* * *

Introducerea căsătoriei civile. La ministeriul de justiție s'a redactat un nou proiect de vr'o optḑeci paragrafi, care stă în legătură cu esecutarea proiectului de lege despre căsătoria civilă. Se scie adecă, că mai ales la procesele divorțiale și la a te asemeni referințe de drept familiare este necesară procedura judițiară. Noul proiect lucrat deci va regula aceste referințe și verosimul se va pertracta încă în ăst an în dietă. La început se combina, ca sě se spună în lege că referitoriu la procedura judecătoréscă se va dispune pe calea ordinațiunilor; mai târḑiu însě factorii competenți s'au resolvit și au aflat de mai corect a redacta acésta într'o lege speciala.

* * *

Ministrul de culte și învěțătorii confesionali. Ministrul de culte, baronul Roland Eötvös, a provocat pe inspectorii de scóle, ca în casuri de acele, când pentru calificațiune neindestulitóre ar avé de obiecționat contra punerei în post a vr'unui învěțător poporal confesional, împrejurarea acésta în prima liniă sě-o comunice autorităților bisericesci respective și sě le róge s face dispositiuuile de lipsă. Și numai dacă aceste nu s'ar efeptui, atunci sě raporteze ministrului, care apoi la rêndul sěu va dispune, ce are sě se întêmple.

* * *

Țarul pe patul de mórte. Scirile, ce sosesc din Rusia și în special din Livadia, anunță, că țarul este în agonia morții. Medicii publică buletine oficiale despre aflarea bolnavului. Țarul are bóla de rěrunchiu Bright ér alții sunt de părere, că are cancer de rěrunchiu, piciórele îi sunt umflate, are leșinuri și catastrofa sě aștéptă în tot momentul. Membrii familiei împěrătesci sě adună toți în Livadia. Fidanțata țareviciului, principesa Alice de Hessen asemenea a plecat la Livadia, unde va fi cununia cu țareviciul Nicolae, la patul țarului, dacă principesa Alice îl va mai afla în viéță.

* * *

O nóuă coloniă. Cetim în foile străine, că politica de colonisare în comitatul Caraș-Severin, inaugurată de fostul ministru de agricultură contele Bethlen, se va continua. Acuma este vorba sě se creeze o colonie nóuě între comunele româncesci Balinț și Valea-lungă. Complecsul de 8000 jugěre din acel ținut se va târși încă în est an de tot de către cunoscuta firmă jidană Baiersdorf & Biach și nóua coloniă va fi înfințată apoi deja la primăvara anului 1895. — In adevěr o mai mare ignorare și desconsiderare a elementului românesc nici nu se póte închipui, care element tocmai în acel ținut sěrac de pămênt are sě susțină o grea luptă de esistință de pe o ḑi pe alta.

Adunarea generală

a „Reuniunei învěțătorilor gr. or. din districtul Sibiiului.

(Urmare.)

In urma vorbirei vicepreședintelui primită cu vii aclămări se purcede la punctul următoriu din program cetirea apelului nominal și sě constată că de astă dată lipsesc fórte puțini învěțători, față de cari sě se aplice dispositiunile regulamentului de casă.

Inainte de a se trece la următoriul punct din program sě dă cetire raportului general al comitetului reuniunii pe anul de gestiune trecut și apoi se predă unei comisiunii spre studiare și raportare în ședința procsimă. Comisiunea constătătóre din domni Dumitru Lăpadat (Sěliște) Banciu (prot. Avrígului) Vulcan (Boița) sě aclaméză de adunare la propunerea presidiului.

La ordinea de ḑi este: statorirea definitívă a punctelor din program. Adunarea consimte cu ordinea statorită și presentându-se o lucrare din partea v. pres Dr. Petru Șpan intitulată: Procederea învěțătorilor față cu copii mici, când intră pentru prima óră în școlă apoi lucrările din despărțěmintele Sibiiu și Sěliște: Treiunghiu (prel. din geometrie). Lupta dela Mohaciu (prel. din ist. patriei, sě decide a sě ceti în ordinea de mai sus începênd cu lucrarea teoretică a v. pres. Acésta lucrare e următórea:

Procederea învěțătoriului față cu elevii, când intră pentru prima óră în scólă.

Este o veche și tot odată nouă și de tot mult practicată înțelepciunea pedagogică, de a începe cu micuții, ce vin mai întâiu la scólă intrebându-i de numele și conumele lor propriu, apoi de a părinților, fraților, cu un cuvênt de familia, din care ei fac parte. Acésta de sigur pre basa mult călăritului principiu dela „cunoscut la necunoscut.“ Tot pre acésta basă se pun pedagogii moderni și atunci când continuă instrucția cu aceia, că fac băeții cunoscuți cu obiectele din scólă, cu scóla, cu curtea acesteia, apoi cu strada cea mai de aprópe, cu altă stradă invecinată, cu mai multe strade și în urmă cu tóte stradele, deci cu comuna întrégă. De aici se trece la câmp și caută a-l face cunoscut elevilor cu verdețile sale, cu plantele, mineralele, animalele, cu un cuvênt cu flora și fauna comunei; dar nu uită a aminti și de părae, de văi, eventual de riuri ori alt-ceva. Dela a sa comună trece la cea vecină, unde procede érăși după metoda arětată de aci la a doua, la a treia și până le sfêrșesce pe tóte. Făcênd astfeliu i-a succes sě facă cunoscuți pe elevi cu comitatul întreg, în care se află. Dela acesta se procede la al doilea, treilea, patrulea, ḑecelea și așa mai departe până ce le cunósce elevul pe tóte. Acestea la olaltă forméză țéra, în care ne-am născut și în carea ne aflăm. Dela a nóstră țéră procedem la țéra vecină și de aci la alte, etc. până cunóscem Europa și Asia, mai departe, până cecunóscem continentele și apele.

Acésta e metoda cea mai usitată și cea mai nouă după părerea modernilor pedagogi. Ba că acestia sě-și puie pupăza pe colac, cea ce a învěțat în anul acesta mai superficial o aprofundéză în anul viitoriu cum se esprimă ei și se légănă de speranța, că acuma de sigur acésta a devenit o proprietate sigură a minței elevilor.

Astfeliu de sfătoșie pedagogică o numesc ei, dar pardon! nu ei, căci e atâtora dreptul de paternitate; „propunere în cercuri concentrice“

In cele desfășurate până aci am atins dară principii moderne din scóla nóstră. Primul principiu căruia voiesce se-i satisfacă este așa numitul: „învěțământ intuitiv“, al doilea sunt mai sus numitele: „cercuri concentrice“.

Acest baccil pedagogic s'a respândit și în lumea nóstră de scólă, așa încât se fabrică acum și Gramatici aranjate după acest principiu. Se le fie de bine lor, dar scólei de sigur nu.

Se ne intreținem puțin cu aceste doue principii apoi se procedem la desfășurarea vederilor nóstre positive, și la darea de povețe după a nostră convingere scientifică singur educative și ducătóre la scop. Nu póte se fie scopul acestei lucrări a întra în o detaiată combatere a numitelor principii ci o indicare în liniamente generale credem a fi suficientă pentru trebuințele nóstre actuale.

Inainte de tóte cum stăm cu principiul acela „dela cunoscut la necunoscut“ și prin urmare cu motivarea indicată procederei invěțătorilor nostri.

In acest principiu zace și adevěr și ne adevěr după modul cum el se înțelege. Este adevěrat, că așa avem se procedem, dacă noi vom înțelege principiul acesta din punct de vedere al spațiului, căci de sigur, casa și curtea părințéscă, părinții și frații le sunt elevilor mai bine cunoscuți ca strěinii de cari nu pot sci nimic, că nice nu i-au věḑut vreodată, dar nu aici zace buba, ci aiurea și noi acolo suntem siliți se o căutăm ca pedagogi, ce trebue se ținem mult la aceia, ca cea ce facem sě facem cu rațiune și sě ne scim da séma, éră nu mechanice și după un șablonism nerațional.

Am firma convingere că nimenea nu mi va contraria, dacă susțin că sciința pedagoică este o sciință aplicată a sciințelor: etică și psihologie întru cât i dă material pentru stabilirea scopului educațiunei, adecă spune ce e permis sě se înveţe în scóla poporală din punct de vedere al educaţiunei, ér cea alaltă i ridică mijlócele, de cari are se se foloséscă intru ajungerea scopului arĕtat; deci o învaţă cum póte sĕ lucre pentru ajungerea scopului. Lucru natural deci că aceste dóuĕ sciinţe au sĕ ne instrueze şi în general, dar în special pentru fie-care lucrare. Deci şi numitul princípiu póte a vé valóre, numai, dacă póte sĕ susţină proba, la care are sĕ sĕ pună în faţa acestor sciinţe.

(Va urma).

Convocare.

In sensul §-lui 12 al statutelor „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, se convócă prin acésta pe ḑiua de 23 Octombre (4 Novembre 1894) la 4 óre p. m. XXVIII a adunare generală ordinară în localul societăţii române de lectură din Sibiiu („Albina“ parterre).

Obiectele:

1. Raportulul comitetului.
2. Staverirea budgetului pe anul 1895.
3. Propuneri eventuale.

Toţi p. t. membrii reuniunei sunt rugaţi a participa la acésta adunare generală.

Sibiiu, 8/20 Octombre, 1894.

Maria Cosma, presidentă. *N. St. Şuluţiu*, secretariu.

„Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sas-Sebeş“ îşi va ţiné adunarea sa generală în ḑilele din 24 şi 25 Octobre st. v. (5 şi 6 Novembre st. n.) a. c. în oraşul Sas-Sebeş.

La acésta adunare generală se învită toţi membrii acestei reuniuni, precum şi toţi amicii şi binevoitorii causei scolare.

Programa:

1 Luni în 24 Octobre v. (5 Novembre n) a. c. la 10 óre a! m. invocarea Duchului sânt; deschiderea adunării şi constatarea membrilor presenţi.

3. Raportul comitetului central despre activitatea sa ḑela ultima adunare generală, dimpreună cu raportul cassarului şi al bibliotecarului.

3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor raporte.

4. Istoria naturală in scóla poporală, de membrii: Aurel Giura şi Zacharia Albu.

5. Fisica în scóla poporală, de membrii: Popovici Mondoc şi Ioan Floca.

6. Religiunea în scóla poporală, de: Emanuil Beşa.

7. Computul în scóla 'poporală, deAlecsandru Patachi.

8. Raportul comisiunei de sub pt. 2.

9. Raportul comit. central asupra edării unei cărţi de cetire propusă de: Ioan Bota.

10. Constituirea reuniunei pe un nou period.

11. Curentii.

Din sedinţa comitetului central al reuniuei înv. rom. gr. ort. din districtul Sas-Sebeş, ţinută în 11 Octobre 1894 st. n.

Z. Mureşan. preş. *N. Todea.* notariu.

Din pulbic.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul, primind concesiunea dela Inaltul Ministeriu de culte şi instructiune pentru de a putea contrage studiile clasei a IV-a gimnasială la a III-a, pe care o am absolvat cu finea anului scolastic trecut, ca astfel sĕ pot trece în clasa a V-a gimnas., am depus cu succes esamenul, dar neavênd mijlóce materiale, pentru de a plăti tacsa esamenului şi de înscriere, in total 46 fl. 20 cr., a binevoit a intreprinde colectă în favorul meu dl Ioan Henteş pretor în S.-Sebeş, la care au contribuit următori preastimaţi domni: Ioan Henteş 2 fl., Alecsandru Lebu 3 fl., Nicolae Vecerdea, adv. 1 fl., Silvestru Moldovan, redactor 1 fl., Septimiu Albini, redactor 2 fl., Dr. Octavian Russu, adv. 2 fl., Dr. V. Bologa, dir. 1 fl., Cornel Aiser, funcţ. de bancă 1 fl., Isaia Popa, paroch 50 cr., Dr. Amos Frâncu, adv. 3 fl., Zaharia Boiu, ases. cons. 1 fl, X—Y 50 cr., N. N. 1.50 fl., Parteniu Cosma, dir. de bancă 5 fl., El. Dopp 1 fl., Baron Urs 3 fl., George Dima, prof. 1 fl. Szarka László 50 cr. în total 30 fl. Prin acésta vin a-mi esprima mulţămitele mele, atât dlui Ioan Henteş pentru contribuirea şi întreprinderea colectei, cât şi dlor contribuitori însemnaţi mai în sus.

George Bărbat,
stud. de a V-a cl. gimn.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e respondabilă.

Bibliografic.

A apărut:

„*Vatra*“ Nr. 19 al revistei ilustrate pentru familie cu următoriul sumar:

„Ne-am înfruntat“, de St. Basarabean. — „Rĕspuns, (poesie)“, de Const. Verdi. — „Cea d'intêiu polcă“, de Sextil Puşcariu. — „Doineşte a sa doină tomnaticul vânt, (poesie).“, de I. Boniface-Hetrat. — „Mara“, de Ioan Slavici. — „Sonet (Tómna), poesie“, de I. Tăut. — „Teorema lui Pitagora, după Enrico Castelnuovo“, de E. Florescu. — „Nu 'mi mai fac ilusii, (poesie).“, de Haralamb G. Lecca. — „Stăncuţa şi Mierluţa“, de D. Stănescu. — „Sfîrşitul lumei“, de Camille Flamarion. (truducţie) de I. C. Macsim. — „Viorele, (poiesie)“, de Virgil N. Cişman. — „Erele istorice“, G. Vasiliu. — „Snóve din popor“, D. Stănescu. — „Fel de fel“, * * *

Iustraţiuni:

„E frig“!.. — „Temperament artistic“. — „Tainele scrisori. — „Galantomie spaniolă. — „O familie de berze. — „Un român macedonean cu fiică-sa. — „Port romanesc din Ardél“.

Diverse.

Un episod! „Dreptatea“ scrie: Mĕ preumblam pe dinaintea universităţii! In jos şi în sus nu dam de nici un român! Tot jidani şi éră jidani! Impertinenţă şi îmbulḑală jidovéscă de-ţi era greaţă! Deodată vine spre mine un cive universitariu şi cere puţin foc:

— Cu plăcere dle! Cu cine am onóre?

— N. N. jurist din X. acum am venit prima óră la Pesta, şi-s aşa de necunoscut, că ḑĕu îmi — vine sĕ iau lumea în cap!

— De ce dle? Aici lumea e destul de vială! De are omul bani îşi póte petrece de bubăe!

— Bine! bine! Dar eu sunt sĕrac şi trebue sĕ mĕ susţin din condiţiuni. — Tóte însĕ le-a ocupat prăpădiţii acestia de jidani!

Aha! un antisemit, cugetam în mine.

Incepurăm a ne preumbla amêndoi şi a vorbi despre unele şi altele!

Despre recepţiunea jidovilor, reforme etc. Deodată trece vorba şi la valachi.

— Drept e, că aici la universitate sunt şi valachi? Un coleg mi-a povestit fórte mult de impertinenţa şi neghiobia lor!

— Da sunt mulţi! Un numĕr considerabil! Sunt cel puţin la dóuĕ-trei sute!

— Şi cum de-i primesc pe aceia aici? Dóră, ca sĕ fii cive universitar trebue sĕ ai óre care cultură! Nu e aşa dle colega?

— La tot casul! Dar de bună sama şi aceia îşi vor avé esamenele recerute, căci altcum nu ar fi primiţi.

— Nu pot pricepe cum de sunt — în general ḑis — şi ómeni de aceşti proşti pe pe lume; de când sunt nu am vĕḑut valachi. Sunt ei ca şi noi?

Sânegele îmi ferbea de ciudă!

— Da chiar ca şi noi — 'i ḑiseiu — ba pe ei îi caracteriséză o statură estraordinară frumósă: mai toţi sunt bruneţi.

Aşa se 'nholba la mine ca viţelul la pórta nóuă!

— No! mi-ar plăcea sĕ ved unul în persónă, sĕ spun în „Dunántul“ că am vĕḑut în Pesta şi valachi!

— Placă Dle! uită-te la mine. Eu sunt valach!

— Aşa! . . . mĕ grăbesc . . . szólgája!

Budapesta, în 13 Octobre n.

Florinel.

---

[217] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III-a Teiu cu filiile Grind şi Lisĕu, în proropresbiteratul Dobrei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 403 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi substerne suplicele lor de concurs, instruite conform prescriselor Statutului organic şi a regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiu în terminul sus indicat.

Dobra, 23 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr or. al al tractului Dobrei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Sêrb,
paroch.

Ad. 555/894 [218] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la şcólele cenfesionale gr. or. rom. din subscrisele comune prin ccésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român şi anume:

1. Apahida, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. Sebeşul mare. cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei cu grădina de legumi şi lemne de foc.

3. Someşul rece, cu salariu de 300 fl cuartir în edificiul şcólei cu grădină de legumi şi lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa vre unul din aceste posturi, au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsematului oficiu, până la terminul ficsat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom.

Cluş 30 September1894.

Tulliu Roşescu,
protopresbiter·

Nr. 452/894 [219] 1—3

EDICT.

Ioan Milea, gr. or. din Sĕlişte, protopresbiteratul Sĕliştei care a părăsit cu necredinţă pre legitima lui soţie Ana D. Bloţ, gr. or. tot din Selişte de trei ani 'trecuţi fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce pe temeiul resoluţiunei consistoriale din 27 Septembre a. c Nr. 4023 B. se citéză a se înfăţoşa înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Selişte, 8 Octobre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 455/894 [220] 1—3

EDICT.

Dumitru I. Peligrad, gr. or. din Sĕlişte protopr. Sĕliştei, care a părăsit cu necredinţă pe legiuta lui soţie Mărina D. Cruţu, gr. or, tot din Sĕlişte de trei ani trecuţi fără a se şti unde sĕ află şi dacă mai trăieşte, pe basa resoluţiunei consistoriale din 26 Septembre a. c. Nr 4024 B. se citéză a se înfăţoşa înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Roman“. căci la din contră procesul divorţial, încaminat asupră-i de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sĕlişte, 8 Octombre 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier.
protopresbiter.

Nr. 359/894 [211] 2—3

Citaţiune edictală.

Safta George Ganea din Ticuşul român, care de 14 ani a părăsit cu necredinţă pe leguitul ei bărbat Ioan Scâr Neciu din Stena şi locul aflărei ei fiind cunoscut, se citéză în termin de 6 luni de ḑile a se înfăţoşa înaintea forului matrimonial concernent. căci altfeliu şi în absenţa ei va aduce hotărîrea divorţială, conform prescriselor canonice.

Cohalm, 24 Maiu, 1894.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Cohalmului ca for matrimoial de primă instanţă.

Nicolau Mircea,
protopop,

Ad. 356 [212] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr. or. din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela datul de jos.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 240 fl. sĕ plătesc în rate lunare anticipative, ér 60 fl. din venitul cantoral, cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

3. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

4. Ciuruleasa, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

5. Soharu, cu salariu anual de 240 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi asterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Abrud, 19 Septembre, 1894.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 326 [215] 2—3

EDICT.

Sarica Ioan Popa născută Lungociu gr. or. din Berivoii mici, soţia legitimă a lui Ioan I. Popa gr. or. din Berivoii-mici, care de treispreḑece ani şi cinci luni de ḑile, a părăsit pe bărbatul ei, fără a i-se sci ubicaţiunea, prin acésta se citéză ca în termin de şese luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial edictal incaminat de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Făgăraş, 15 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului.

Iuliu Dan,
protopresb.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 111 Sibiiu, Joi, 13|25 Octobre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Septembre 1894, sĕ-și innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Sibiiu, 12 Oct. 1894.

Ministrul Hieronymi s'a pronunțat de nou în comisiunea financiară a dietei între altole și despre legea electorală și despre cestiunea română sau cum i a plăcut ministruiui a-i dice, despre „agitațiunile de naționalitate."

El a dis, că despre „agitațiunile de naționalitate" e de prisos a vorbí adi, căci în Ardél liniștea e mai mare acum, ca ori și când mai înainte.

Așa crede sĕ vede guvernul și presentéză acésta liniște ca un triumf al politicei sale față de români, care s'a manifestat în cele dóuĕ acte principale: disolvarea comitetului nostru național, procesul memorandului și întemnițarea comitetului.

Sĕ cercetăm însĕ lucrul puțin mai de aprópe. Sĕ vedem, ce e liniștea, de care suntem noi părtași

Sĕ póte și noi credem, că ministrul sub agitațiuni de naționalitate din Ardél înțelege manifestațiunile poporului român, ce le-a făcut el la ultima conferență națională și la diferitele procese politice mai mari, cu deosebire la procesul memorandului. Dacă ministrul pe aceste le ține de agitațiuni și încetarea lor de un timp încóce o numesce liniște, fie-i pe voie și se dicem și noi cu el, e liniște în Ardél, dar e liniște pentru-că poporul român acum de curênd n'a aflat de oportun și de lipsă a face manifestațiuni. Prin actele amintite mai sus ale guvernului negreșit, că românii au fost greu loviți, n'au fost însĕ striviți în sens politicesc. Ei trebuie bine sĕ chibzuiéscă, cum și ce e de făcut, ca sĕ pótă susținé mai departe lupta cu magiarismul cutropitor și când vor afla de lipsă și trebuință sĕ vor manifesta în sens național, ca si mai nainte. Atunci apoi „liniștea" dlui Hieroymi va fi spulberată, ca pléva în vênt, deși va intra în activitate gendarmeria și tóte forțele statului.

De acésta sĕ vede, că are témă și ministrul, căci unul dintre motivele sale de a sporí gendarmeria a dis, că sunt și mișcările românilor din Ardél. Ei, dacă liniștea ar fi așa de sigură, cum dice ministrul, ce lipsă ar fi și de sporirea gendarmeriei? Afirmarea ministrului cu liniștea este deci mai mult o frasă gólă, o afirmare fără base tari

Cu totul altfel ar suna asigurările unui ministru unguresc despre liniștea din Ardél, dacă ele ar fi basate pe o adevĕrată mulțumire. Când un ministru ar puté sĕ raporteze în dietă, că românii din Ardél sunt liniștițí, pentru-că sunt mulțămiți; i-a mulțămit guvernul, dându-le în consonanță cu pretensiunea timpului modern, tóte drepturile. ce le compet ca popor al patriei; i-a mulțămit făcêndu-le parte dréptă din acele favoruri, ce le compet în mĕsura numerică și în mĕsura în care contribue cu sângele și avutul lor la susținerea patriei comune — când un ministru ar puté sĕ raporteze astfel, acest raport l'ar puté considera de triumf laudabil al sĕu, de un triumf spre binele și fericirea patriei.

Atunci ar fi liniște adevĕrată și durabilă în Ardél, căci ar fi basată pe o îndestulire reală și naturală a nóstră. Când însĕ se va afla în Ungaria un ministru, respective un guvern, care sĕ producă liniștea adevĕrată între români și în genere între tóte naționalitățile, ér nu „liniștea" cu picióre de nisip a dlui Hieronymi? Póte nici când de sine, de bunăvoie, ci mai mult sub forța împrejurărilor. Viitorul ne va arĕta.

Revista politică.

In ședința comisiunii financiare a camerei deputaților din 22 Octobre n. ținută sub presidiul lui Coloman Széll s'a atins și cestiunea națională și cea a reformei electorale.

D. Pázmándy susține, că deslegarea radicală a cestiunii naționale este neamênaver necesară

F. Horánszky dice, că călĕtoria ce ministrul a făcut mai adi vară în părțile ardelene a fost o mare greșală. Mare greșală a fost și aceea, că în delegațiuni s'au făcut amenințări și că cu cestiunea naționalităților s'au adus în legătură revisiunea legii electorale, care însĕ este necesară din puncte de vedere generale regnicolare. Vorbitorul doresce, ca guvernul sĕ signaliseze în formă concretă acele dispozițiuni, cari le ține necesare spre lecuirea nĕcasurilor, ce se arată pe terenul naționalităților.

Hegedűs este de părere, că discutarea marilor cestiuni atinse de Pázmándy aici în comisiune nu duc la scop. Atât în cestiunea naționalităților, cât și în cestiunea electorală trebue sĕ procedem cu cea mai mare precauțiune.

Ministrul de interne Carol Hieronymi declară, că referitoriu la revisiunea legii electorale adi póte spune numai atâta, că se ocupă permanent de acésta cestiune. Referitoriu la trebile naționalităților, adi nu se póte vorbi de agitațiuni și escitațiuni în părțile ardelene; acolo spiritele de mult n'au fost așa liniștite ca adi. Referitoriu la legea naționalităților părerea individuală a vorbitoriului este, că n'ar ținea de motivată schimbarea ei, ci părerea sa este, ca disposițiunile necesare sĕ se iea în cadrele legilor de reforme.

Lui Horánszky îi rĕspunde, că cu ocasiunea călĕtoriei sale ardelene a spus numai decât în diua primă alegĕtorilor sei, că de ce a fost el condus în acéstă călĕtorie a sa. N'a îmbiat nimĕnui nimic nici cu un cuvênt. O astfel de representațiune, cu care s'ar fi putut dimite în pertractări preste tot el nu recunósce. Ținta călĕtoriei sale a fost dobândirea de informațiuni personale și cu ocasiunea acestei călĕtorii a sale a câștigat astfel nemijlocite informațiuni prețióse, încât nici când n'a avut causă a-i păré rĕu de acésta, ci numai decât cum îi vor permite împregiurările va repeta acéstă călĕtorie. Legea electorală nu vorbitoriul a adus'o în legătură cu naționalitățile ci din contră în enunciațiunile sale repețite el a accentuat că între unele ținuturì ale Ungariei censul causéză disparitățí cu mult mal mari ca între Ungaria și Transilvania; a pune dară acest cens pe base egale o pretind puncte de vedere generale.

Referentul Albert Berzeviczy este de o părere cu ministrul în cestiunea naționalităților; după a sa părere mijlócele deslegării corecte a cestiunii naționalităților sĕ află în reforma administrațiunii și în legile instrucțiunii publice.

* * *

Inainte de sfîrșirea ședinței camerei ungare dela 20 Oct. deputatul Péchy, a interpelat guverul în privința avantagiilor acordate grânelor române, cari stabilesc o concurență în detrimentul morilor ungurescí. Wekerle a promis, că va rĕspunde îndată ce va avé datele necesare: însĕ póte sĕ declare chiar de acum, că importul grânelor străine pentru măcinare nu constitue un privilegiu pentru órecari mori; tóte morile din Ungaria pot sĕ facă același lucru.

FOIȚA.

Cugetări.

Lumea este scólă, fenomenele dintr'însa prelegere, ér omul este scolariu.

Prelegerea naturei nu o poți stndia pe deplin nici când.

*

Cartea este cheia prin care poți întra mai sigur pe ușa ce duce la sciință. Ai cheia la mână, folosesce-o.

*

Mintea e ca ferul, căci precum acesta se ruginesce nefiind pus în lucrare, așa și mintea se timpesce.

*

Dacă ai talent, de ce sĕ-l lași sĕ dórmă, ér tu cu dênsul se dispari în negura nesciinței?

*

Precum un cuțit, cu cât este mai ascuțit, cu atât te poți folosi mai bine de el, séu pentru a tăia pânea cu care se alini fómea unui om serman, séu se verși sânge.

*

Mĕ apropiu de un om, ce pare a fi un schelet înfășurat în o piele, ce are se cadă când de când, dacă va sufla un vênt cam tărișor. Audindu-i cuvintele am esclamat, „Cine și-ar fi închipuit, ca între acești păreți ce stau gata a cădea în ruină, sĕ stea ascuns un tesacr atât de prețios?! Barĕm de nu s'ar dărîma casa, căci atunci se va nimici și tesaurul cel scump!"

*

Precum aurul așa și talentul au lipsă de intrevenirea unui alt factor ca sĕ-l scótă la lumină, căci altmintrea aurul rĕmâne îngropat în pĕmênt, ér talentul se îngrópă de odată cu corpul.

*

Până nu se observă splendórea aurului e călcat în picióre, ér după acea ajunge în palatelele regilor, aceeași se póte întêmpla și ómenilor geniali.

*

Cel neînvĕțat nu póte judecă pe cel mai învĕțat decât el, și numai pe cel ce e cu el într'un grad egal de cultură, séu e superior lui.

*

Până când cineva se lipesce pe lângă materie îngrigindu-se numai de corp se vede că e predomnit de acesta, ér cel ce despre țuind materia se lipesce pe lângă cele spirituale, acesta e predomnit de spirit.

Dela cei predomniți de materie nu poți ascepta ceva mai sublim, ci tóte au se fie dure ca însĕ-și materia.

Când omenimea va ajunge a privi materia numai de un instrument pentru ajungerea unor scopuri mai sublime dictate de spirit, atunci se va înălța la demnitatea ce-i compete.

*

Cel ce difere în cuvintele, faptele, ideile, principiile sau planurile sale de a celor ce-l încungiură, e sau invidiat sau batjosorit.

*

Inainte-ți stau douĕ căi deschise, pe una mergi către glorie, însĕ viéța îți va fi mai négră decât mormêntul cel rece, după mórte însĕ vei fi viu înaintea lumii. Pe alta urci la fericire. însĕ înainte de a porní sĕ te desbraci de gândul a strînge averi, sau a-ți câștiga glorie. Alege-ți una din acestea căi, căci cu douĕ nu poți fi.

*

Când îmi voiu fi îndeplinit cursul activității, cât nu a-și avé nimic de făcut, la ce sĕ mai trăesc? Au numai ca sĕ mânc și sĕ béu?!

*

Precum copilului pentru ca sĕ facă ce doresci, sau îi promiți, sau îl amenințí, așa sĕ purcede și față de omenimea încă nematură, căci ea e representată prin un singur individ.

*

Copilul dacă a crescut sĕ aștéptă, ca sĕ-și aibă de conducĕtoriu consciința, ér dela omenimea matură iubirea de vîrtute.

*

Dacă înainte-ți, ca distribuitoriu al meritelor, ți-ar sta trei individi: Unul a făcut fapte mari și bune pentru o fericire eternă. Al doilea pentru un renume, ér al treilea din iubirea către vîrtute. Primul e cel mai pretensiv, el doresce o plată eternă, al doilea e mai puțin pretensiv, el se mulțămesce, cu renumele, care duréză cât și omenimea, ér al treilea nu e de loc pretensiv, căci el făcênd binele nu s'a cugetat la remunerațiune. Tu cărui din acești trei 'i-ai da cel mai mare merit?

(Va urma).

☞ *Din causa sfintei sĕrbători a „Cuviósei Paraschiva", nr. procsim al fóiei nóstre va apăré Marți în 18 Octobre st. v. 1894.* ☜

Faptul, că făinele unguresci n'au putut fi esportate în anul trecut, se esplică prin dificultăţile opuse la importarea acestor făinării în Germania, care cerea certificate de origină şi care lovia chiar în import cu amende. Indată-ce importul făinelor unguresci în Germania a devenit posibil, obstacolul principal al acestor făinării a dispărut. Insĕ dacă esportul nu s'a mărit, causele sunt concurenţa strĕină şi alte împrejurări.

„Preţul redus al grâului este un „rĕu, ce nu-l putem remedia singuri „noi. Nu putem sĕ urcăm preţurile „asupra grâului, nici sĕ închidem ţéra „nóstră pentru a o păḑì de concurenţa „lumei întregi. Singurul remediu ar fi „sporirea consumaţiunii interióre“.

Ministrul speră, că dacă desvoltarea economică a Ungariei va continua, comerciul grânelor ungare se va puté basa pe consumaţiunea interióră.

* * *

„Budapesti Hirlap“ aduce scirea, că guvernul unguresc se ocupă serios cu gândul disolvărei camerei. Bărbaţii de încredere ai guvernului — ḑice numita fóiă — sunt deja mobilisaţi, de a se informa în tóte părţile ţĕrii despre şansele, ce-ar putea sĕ aibă. Guvernul intenţionéză a disolva camera mai curênd decât ar espira periodul electoral, şi a ficsa alegerile pe timpul iernii (1895) în speranţa că legea fisică a frigului va demonstra în contra oposiţiei, ér nu în contra partidei guvernamentale.

* * *

Agenţii guvernului ungurese în străinătate, voiageu-rii Ováry şi Pázmándy, primesc o bună lecţie dela ḑiarul frances „Soir“ dela 14 Octobre. Ėtă ce ḑice fóia francesă:

Sunt câteva sĕptămêni de când magiarii, cari de altmintrelea la ei acasă stiméză fórte puţin presa din străinătate, se păr a fi nelinisciţi de opiniunea apusului asupra tiranicului lor sistem de guvernare. Dnii Pàzmándy şi Ováry au fost trimişi oficios, sĕ ne edifice asupra stărilor din Transilvania. Cu multă sîrguinţă şi cu patriotic devotament ei întrebuinţéză tóte mijlócele ... pentru a ne arĕta în colori cu totul nóuĕ pe popórele, cari luptă în acea nenorocită ţéră (Transilvania). Ei plantéză noi arbori genealogici, a căror umbră face pe magiari sĕ vieţuiéscă, ér pe slavi şi latini sĕ sĕ înegréscă. Ėtă nisce copilării, cari nu prea par a fi adus până acum succese considerabile campaniei magiare.

Timpul e fórte rĕu ales. Sunt câte-va luni numai dela procesul Memorandului, câte-va sĕptămâni dela scandalósa condamnarea d-rului Lucaciu....

Deşi magiarii vorbesc o limbă aglutinantă, ceea ce sĕ scrie la ei, trece peste graniţe şi are o valóre documentală mai mare, decât tóte broşurile francese, italiene şi germane, pe cari le publică ei cu scop de-a-se desvinovăţi de intenţiunile de tiră̂nie, ce li-se dau.

La scrisórea generalului Tűr, la articolii d-lui Pázmándy, la conferenţele d-lui Ováry, este de ajuns sĕ rĕspundem cu următórele puţine rênduri estrase din, „Magyar Hirlap“, organ principal din Budapesta:

„Ce păcat, că frumósa instituţie a tragerii în ţapă, s'a cassat. Că cestiunea română s'ar resolva în grabă. Şi nu ar fi óre un superb şi delicios spectacol pentru noi, a vedé capetele şefilor valachi în vîrfuri de ţepe, văpsite cu tricolor valach!“

Aceste fără îndoială, sunt flori retorice, dar pentru a afla specimene din acéstă floră dispărută în Europa trebue sĕ mergi până la Danubiu, unde ea este cultivată de strĕnepoţii lui Atila.

* * *

Faimele despre crisa ministerială în Sêrbia se comfirmă, dar' se susţine, că se va termina fără sguduiri în sistemul politicei urmate până acum Cu reconstruirea cabinetului va fi încredinţat érăşi Nicolaevici. Svonul, că Vla din Georgevici ar fi destinat la postul de ministru-preşedinte, e nebasat. Georgevici e eminent politician, dar' între împregiurările actuale nu se simte lipsa, de-a fi chiemat în locul lui Nicolaevici — Se mai vorbeşte, că va fi încredinţat cu formarea cabinetului Nicola Cristici, bărbatul de stat îmbătrânit în serviciul casei Obrenovici, dar' nici acest svon nu are aparinţa realităţii. Cristici numai în acel cas ar lua asupra-şi acésta misiune, când ar ameninţa periclu iminent, ori ar trebui resolvate cestiuni încurcate, cari numai după sistemul lui Alecsandru cel Mare ar putea fi resolvate; acum însĕ e ordine şi linişte 'n ţéră, ér' bătrênul politician, doritoriu şi el de linişte, nu are poftă de-a se pune în frutea guvernului. Apoi şi de altcum Cristici face statului sĕu escelente servicii în consiliul de stat, unde cu greu ar puté fi suplinit prin altul.

Incât pentru ceilalţi membri ai cabinetului Nicolaevici, ḑiarul guvernamentul „Lakonitos“ spune, că afară de Antonovici, şi Iovanovici, va repăşi din cabinet şi ministrul actual de finanţe Vucatin Petrovici.

* * *

S'a anunţat, că deja China s'a gândit sĕ ofere pacea Japoniei, — şi acésta scire e confirmată aḑi de ḑiarele strĕine. Decât — oferta Chinei e în pagubă; Japonia n'a primit-o.

Sunt douĕ cause, pentru care Japonia n'a primit sĕ între în tratativele de pace oferite.

Mai întâiu, nu le a convenit iaponezilor condiţiile de pace oferite de chinezi: plata unei despăgubiri de rĕsboiu şi recunóscerea neatârnărei Coreei. Guvernul japonez mai pretinde pe lângă acestea şi cedarea insulei Formoza.

Al doilea motiv, pentru care Japonia a refusat sĕ între în tratative a fost, că oferta de pace din partea Chinei i s'a făcut în urma mijlocirei diplomaţiei engleze.

Japonia nu vrea sĕ admită o astfel de mijlocire. Ea pretinde ca guvernul chinez sĕ se adreseze direct la Hierosima, unde sĕ află acum reşedinţa guvernului.

Cu tóte acestea, japonezii ar trebui sĕ fie aḑi fórte mulţămiţi că li-se ofere ocasia de a încheia o pace favorabilă.

In adevĕr, cu apropierea iernei, ei nu s'ar putea gândi la continuarea rĕsboiului fără a-şi pune în rizic tóte avantagiile dobândite până astăḑi.

In Corea deja acum e fórte frig, ér în Manciuria iarna va fi absolut insuportabilă pentru iaponezi, obicinuiţi cum sunt cu clima blândă şi aprópe tropică din ţara lor.

La Mukden temperatura scade une-ori până la 40 de grade sub zero, ér drumurile în Manciuria întrégă sunt de obiceiu cu totul impracticabile în lunile de iarnă.

Afară de acésta, peste cel mult patru sau cinci sĕptămâni, întregul ţĕrm apusan al golfului Laiotong va fi îngheţat până la douăzeci de miluri dela uscat. Ast-fel că o armată iaponeză care ar opera din Coreea spre Mukden sau Peking, s'ar găsi cu totul despărţită de Iaponia; de óre-ce retragerea i-ar fi tăiată.

Cu un cuvênt, iarna ar fi şi de astă-dată, în tocmai ca şi la 1812, când cu invazia lui Napoleun în Rusia, un aliat al celui atacat şi un teribil duşman al năvălitorului şi s'ar putea prea lesne întêmpla ca iaponezii, până aḑi atât de fericiţi în operaţiile lor rĕsboinice, sĕ-şi găséscă la Mukden Moscva şi în retragerea lor sĕ dea şi ei peste o catastrofă a la Beresina.

Noutăţi.

Parastas. Precum aflăm, Dumineca în 9/21 Octobre c. când s'a împlinit anul dela încetarea din viéţă a regretatului Dr. Ioan Crişanu, protopresbiter, asesor consistorial, profesor la seminariul „Andreian“ din Sibiiu, director la scóla civilă de fete a Asociaţiunii etc. s'a sĕrbat întru amintirea lui în biserica gr.-ort. din suburbiul iosefin de aici parastas. Au servit ca preoţi la sluşba d-zeéscă d nii: Demetriu Cunţan, profesor seminarial de cant, Ioan Ghibu, prof. seminarial şi Petru Simtion, preot. Cântările bisericesci au fost esecutate de corul seminarial. Au asistat la ceremonie întristata familie a rĕposatului, mai multe familii române amice şi alţi inteligenţi din Sibiiu.

* * *

Învĕţătorii nostri din Borgo-Prund. Eliseiu Dan, Paul Beşa şi Iacob Onea, precum scrie „Kolozsvár“ au fost pedepsiţi pentru delict contra statului cu câte 5 fl. şi cu perderea salariilor pe timpul cât au fost suspendaţi (vr'o jumĕtate de an.) Totodată se restituesc în posturile lor de până acum.

* * *

Seminariul român din Lipsca. Seminariul român din Lipsca îşi datoresce esistenţa în prima liniă hotărîrei lăudabile a dlui ministru Tache Ionescu, care, print'run proiect votat de cameră, i-a asigurat mijlócele de subsistenţă. Fapta dlui Tache Ionescu a mai fost sprijinită şi de Academia română, apoi de dl profesor Hajdeu şi d. Virgil Arion, inteligentul şi activul secretar, pe atunci al ministeriului de instrucţie publică.

Ast-fel la 21 Aprilie 1893 s'a deschis primul seminar român din Lipsca în strada Querstrasse 5, în apropiere de universitate, fiind recunoscut de acésta ca institut privat al facultăţii de filosofiă sub denumirea de: „Înstitut pentru limba română“.

Mulţi se vor întreba, póte, ce scop se urmăresce prin înfiinţarea acestui seminar pe lângă universitatea germană din Lipsca?

Rĕspunsul dlui Weigand se resumă în următórele;

Scopul seminarului este de a întroduce pe studenţi, fără deosebire de naţionalitate în studiul limbei române ca sĕ lucre înşi-şi teme din cadrul filologiei române. La acéstă ţintă se ajunge prin prelegeri, prin esercițiul ce-l fac membrii seminarului şi prin instrucţiune privată. Seminariştii primesc şi premii pentru lucrările lor, pe cari le pot presenta de mai înainte cu titlul de disertaţiuni. Tipărirea lucrărilor primite se face pe cheltuiala seminarului. Pentru local şi bibliotecă seminariştii nu plătesc nimic, şi dacă la lucrările lor au nevoie de cărţi, pe cari nu şi le pot procura, seminarul le vine în ajutor.

In primul semestru (semestrul din vara anului 1893) seminarul a fost cercetat de 10 studenţi şi o dómna. Li s'a predat fonetica limbei române şi în fiăcare Mercuri séra se făceau esercițiı comune în citirea de tecste române. Spre acest scop seminariştii s'au servit mai ales de Chrestomatia dlui dr. Gaster, pentru limba veche română, şi de revista „Şeḑĕtórea“ (din Fălticeni) pentru literatura poporală.

In semestrul de érnă 1893/94 seminarul era frecuentat de 12 membri. S'a citit flecsiunea limbei române şi s'au continuat esercițiile comune.

La începutul semestrului din vara anului 1894 numĕrul frecuentatorilor s'a mărit în aşa mĕsură, încât pentru 6 membri noui s'a înfiinţat un curs pentru incepători. S'au citit bucăţi cu privire la elementul nou grecesc şi albanez în raport cu limba română şi s'au continuat în fiecare Mercuri séra cu esercițiile.

* * *

Proces de presă. Procesul al 5-lea al „Foii Poporului“. intentat pentru articolul „Nu li-'i sufletul curat“ din nr. 7 anul curent, s'a pertractat Marţi în 23 Octobre c. şi s'a sĕvêrşit cu condamnarea alor doi acusaţi:

Dl George Moldovan, redactorul responsabil şi autorul articolului încriminat, a fost osândit la opt luni temniţă de stat! — Dl Liviu Albini, proprietarul editor al foii, la dóuĕ luni temniţă ordinară! Iosif Marschall a fost achitat. Din cauţiunaa foii se confişcă 300 fl. v. a.

* * *

Reuniunea română de musică din Sibiiu, îşi va ţiné adunarea generală Dumineca, în 16/28 Octobre, 1894, la órele 11 a. m. în sala dela Musikverein. Obiectele de pertractat: 1. Raportul general. 2. Censurarea socotelilor. 3. Propuneri eventuale. 4. Alegerea comitetului.

* * *

Carte de scólă oprită. Ministrul ungurese de culte şi instrucţie a oprit din scólele Ungariei manualul dlui I. Manliu întitulat „Gramatica română“ ediţia II şi V, în Bucuresci.

* * *

Dl Dr. Gustav Weigand, învĕţatul filolog şi director al seminariului român din Lipsca, a scos de sub tipar al doilea volum din importanta sa lucrare asupra românilor din Macedonia, întitulată: „Aromunii, cercetări etnografice, filologice şi istorice asupra poporului aşa numiţilor Macedo-români sau Ţinţari“. Cartea e scrisă în limba germână şi tratéză despre literatura poporală a românilor macedoneni. Dl Weigand a mai scos de sub tipar şi un raport despre lucrările seminarului român din Lipsca.

* * *

Cărţi funduare nóuĕ. Ministrul ungurese de justiţie proiectéză înfiinţarea, în timpul cel mai scurt a unor nóuĕ cărţi funduare pe lângă judecătoriile de cerc din Ciachi-Gărbau, Mociu, B.-Almaş, Bozoviciu, Miercurea şi altele. Acestea se vor înfiinţa probabil, în decursul anului viitor.

* * *

Rugăciuni pentru Ţarul. In Rusia s'au făcut rugăciuni pentru reînsănĕtoşarea ţarului In Bulgaria încă s'a început o mişcare de a se face rugăciuni. In bisericile din Sofia erau sĕ se ţină rugăciuni in 22 l. c. — dar metropolitul a părăsit oraşul şi autorităţile civile au oprit preoţimea a înălţa rugăciuni. Se ḑice, că acésta disposiţiune o a luat consiliul de ministri.

* * *

Rectificare. In cuvêntul de deschidere al dlui Cosma publicat în numĕrul precedent, alinea a dóua, şirul penultim în loc de „conducerea“ s'a cules greşit „conlucrarea“, deci construcţia întrégă are sĕ sune: „şi cu ei împreună sĕ participe la conducerea şi înflorirea patriei comune“.

* * *

Sinucidere. „Pester Lloyd“ publică scirea, că maiorul George Cerghedi dela regimentul de honveḑi din Alba-Regală, om vĕduv, în etate de 45 ani, călĕtorind ḑilele acestea la Pesta şi aflând acolo, că în curênd are sĕ fie pensionat, de desperare s'ar fi sinucis, aruncêndu-se de pe podul de lanţ în Dunăre. Scirea o reproducem sub reservă, deórece n'am primit până acum nici o informaţiune directă în privinţa acésta.

* * *

Pumnalul lui Caserio. De când cu asasinarea preşedintelui Carnot merg bine afacerile unui cetăţén din Cette, Guillaume Vaux, fabricant de cuţite, arme, etc. Dela Vaux a cumpĕrat Caserio pumnalul, cu care a omorît pe preşedintele Carnot. Indată-ce s'a auzit despre acésta, Vaux a început sĕ priméscă din tótă lumea un potop de comande de asemenea pumnale, căci fie-care vrea sĕ aibă un suvenir. Armurierul din strada Gambetta în Cette are însĕ numai o prăvălie mică şi nu era în stare sĕ satisfacă tóte cererile. Şi apoi el vênduse arma lui Caserio fără sĕ se fi uitat tocmai bine la ea şi nu putea da muşteriilor un esemplar întocmai; el n'avea în prăvalie mii de pumnale şi apoi acestea se deosebesc în mânere, teci, etc. Muşterii însĕ cereau un pumnal spaniol à la Caserio. Ce era de făcut? Mai întâiu negustorul vêndu pumnalele ce avea; apoi făcu comenzi la o fabrică în Spania, de unde adusese odată modelul; în fine fu nevoit sĕ angajeze şi el 12 lucrători în atelierul seu spre a fabrica numai pumnale.

Armurierul nu spune câte pumnale a vêndut de atunci, dar se ḑice, că sunt ḑeci de mii şi mulţi au plătit bucata cu 10 franci. Scrisorile de comandă primite de Vaux forméză deja un dosar colosal pe care Vaux are de gând sĕ-l argintéscă odată, după ce se vor potolí frigurile de pumnal.

* * *

Necrolog. In 6/18 Septembre a. c. a fost înmormêntarea preotului Teodor Zeriu, paroch gr.-or în Caraciu şi adm.

parochial în Lunca, ppresb. Zarandului. Ceremonialul l'a săvârşit ppresb. tractual Vas. Damian însoţit de nóuĕ preoţi. Fericitul în Domnul a reposat în flórea vieţii, fiind numai în al 34-lea an, după ce servi altariului 13 ani. Rĕmăşiţele pămĕntesci au fost aşeḑate în cimiteriul din Cebea, locul natal al repausatului. A fost un sincer spriginitor al bisericei şi scólei sale. Dovada despre acésta servesce şi fapta generósă a repausatului, care a testat bisericei ḑin Cebea 500 fl. şi fondului gimnasiului român din Brad de asemenea 500 fl.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvĕntată!

Adunarea generală

a „Reuniunei învĕţătorilor gr. or. din districtul Sibiiului.

Procederea învĕţătoriului faţă cu elevii, cari întră pentru prima óră în scólă.

(Urmare.)

Noi susţinem pe basa convingerei nóstre pedagogice, că acest cunoscut şi necunoscut are sĕ se înţelégă numai din punct de vedere psichologic, adecă cea ce psichologice e cunoscut, dela aceea sĕ plecăm şi sĕ mergem la aceea ce spichologice e necunoscut. E întrebare, dacă pentru băieţi nu e alt ceva cunoscut, ér nu scóla şi scaunele, casa şi curtea, câmpul şi délurile. Aceste le vom puté sci numai, dacă vom consulta psichologia, ea ne spune cum se nasc sensaţiunile, ideile, sentimentele, nisuinţele, voinţele şi apoi în urmă *caracterul.* Acésta este singura nóstră călauză pre calea cea spinósă şi prea puţin considerată a dăscăliei.

Cum se nasc sensaţiunile de o cam dată nu avem trebuinţă sĕ scim, dar avem trebuinţă de a sci, ce fenomen psihologic este dominant în mintea cea fragedă a copilului de 6 ori 7 ani, căci acestea are sĕ ne intereseze mai de aprópe. Psichologia ne spune, că în acésta vêrstă şi preste tot în vêrsta copilăriei fenomenul psisic dominant este aşa numita: fantasie Acésta ni-o spun toţi observatorii de copii spre pildă, Sigismund în Kind und Welt, Dr. Preier Die Seele des Kindes; Dr. Lange în cartea sa, Zur Apperception, Ziller în I Jahrbuch des Vereines für wissenschaftliche Pädagogik, Lazaruz în Seelenfrage; Herbart şi alţi mulţi pre cari nu-mai numim aci.

Dar óre avem noi trebuinţă sĕ ni o spună cineva, când o putem sci fie-care din propria sa esperienţă. Nu cred, nu veţi sci cu toţi, ca copilul mic vorbesce cu petrile şi lemnele, bate piatra, dacă s'a lovit, chiar părinţii nu arareori 'şi lìnistesc copii dela plâns prin aceea, că bat lemnul, sau piatra ce a causat durere- Cu toţii scim din propria esperientă, că fetiţele sĕ jócă cu păpuşele şi până pela anul al 15 lea vorbesc cu ele şi se bucură cu ele. Ce însemnătate ar avea altcum desvoltarea industrială, atât de estinsă a jucăreilor de copii, dacă acestea nu ar corĕspunde plăcerei spirituale ale copilaşilor?

Chiar faptul, că acestea jucării încep sĕ represinte tóte branşele de obiecte, dupa feliul ocupaţiunei omenesci e o dovadă eclatantă, că fantasia e diferită — după feliul casei familiei, de unde vin.

Intrebăm noi nu e acesta pentru noi un indemn destul de a a da nutremênt spiritual corespunḑĕtor stărei lui sufletesci actuale? Noi credem că acésta pentru noi trebuie sĕ fie o poruncă *metodică* de prima ordine şi noi dacă voim, sĕ fim ţinuţi de pedagogi, ce se conduc în tótă lucrarea lor de raḑele sciinţei pedagogice.

Cumcă pedagogia este o sciinţă, ori ba, ne vom încerca a ne declara, cu o altă ocasiune în un studiu special, ce credem că va putea se dee o mică lumină in punctul de faţă.

Ne vine deci mandatul dela forul cel mai suprem şi totodată şi cel mai competent ca sĕ luăm la început material, ce contribue ia susţinerea şi desvoltarea fantasiei elevului.

Atare material după opiniunile generale atât a le sus numiţilor bărbaţi, cât şi a ómenilor de sciinţă şi de literatura precum şi pe basa de esperienţă singuratice sunt socotite: poveştile, tradiţiunile, snóvele, fabulele, cimiliturile, legendele, póemele istorice, bucăţile teatrale, anecdote şi altele de feliul acesta. Din acésta mică şi pe scurt indigitare sĕ va putea fie-care se vadă, că cam ce fel de material ne trebue la începutul scólei, şi apoi şi în decursul aceleia continuu.

Aici e esprimat numai un principiu metodic, care apoi are a se validita pretutindenea în sfera de activitate scolară. Acestea sunt apoi cestiuni de aplicaţie de ordinea mai a doua.

Ca se nu trecem cu vederea mai amintim, că la început lucru natural vom căuta sĕ alegem material potrivit din sfera mai de aprópe spirituale a elevului şi apoi succesive vom purcede la altele şi mai departe şi dacă ar fi posibil până bucata sĕ represinte relaţiuni familiare de părinţi, surori fraţi, etc.

Acésta ar fi începerea lucrărei.

Nu ne vom putea însĕ mulţămi cu aceea ca baieţii vor sci povesti douĕ, trei sau mai multe povesti, ci ne vom da silinţa sĕ le esplicăm părţile, ce nu le pot înţelege de tot, ori şi numai în parte. Apoi ne vom da silinţa ca prin întrebări potrivite sĕ şi apreţiem faptele persónelor din punct de vedere al binelui şi al rĕului moral, aducênd astfeliu mai multe judecăţi. Bine nepóte, ḑice cineva, dar apoi se scie de obiceiu, că băieţii au sĕ înveţe în şcólă a judeca, deci cum sĕ ceri dela ei judecată Da e adevĕrat, că în şcólă au sĕ înveţe, dar óre cum sĕ înveţe fără de a-i conduce cineva, precum érăşi se cam scie că cu asta prea puţini sunt cari şi ferb capul. Şi apoi mai e de notat, ca dóră noi nu aşteptăm dela ei se ne resolve teorema lui Pithagora ori sĕ afle legile lui Kepler, Newton Galilei ect

Noi ne vom mulţămi chiar şi cu judecăţile cele mai naive şi nu vom pretinde lucruri mari dela micuţii pomeniţi. Facênd odată lucrul arătat ne vom da sama şi de motivele pentru cari au lucrat astfeliu şi nu altmintrilea. După aceea vom asemĕna faptele lor şi vom vedé, cari sunt mai bune şi cari sunt mai rele; vom abstrage pre cele bune şi vom face din mai multe bune, un singur bun mai mare care sĕ potrivesce pentru tóte. In urmă vom cerca sĕ ne facem şi noi în astfel de posiţii sĕ lucrăm şi noi, cum am fi făcut de am fi fost în posiţia lor şi cum ar fi trebuit sĕ facem pre basa adevĕrului moral aflat. Acésta ar fi în una cele ce am avea să facem sĕ nu crédă nimenea, că acest lucru ar fi uşor. Da! e uşor la părere, în realitate însĕ e fórte anevoios, şi numai prin o laboriósă activitate e posibil a-ţi câştiga sciinţa şi desteritatea necesară. Dar se póte şi cel ce voiesce sĕ fie stimat în acésta sublimă carieră trebue sĕ dovedéscă lumei, că deşi clasa dăscălésca este prea puţin considerată ea totuşi e pe deplin e conscie de inalta ei misune culturală în sinul omenimei după a nóstră părere în rangul cel de întâiu a ocupăţiunilor omenesci.

Cele ḑise până aci privesc lucrarea numai în sine, adecă imediat, ea mai are însĕ şi o parte mediată. In poveşti, fabule tradiţiuni ect. nu sĕ vorbesce singur numai de persóne şi faptele lor, ci şi de lucruri, de shcimbările lor, de plante, animale cte. căci dóră acestea sunt obiectele cu cari lucră persónele. Şi acest punt trebue luat în considerare pentru de a incopcia de el cunoscinţa despre animale, despre plante, despre minerale, despre apariţiuni fisice şi chemice. Acésta din motivul că aici purcedem corect psichologice dela ceva încâtva cunoscu tpsihologice la ceva necunoscut şi aşa încopciem cunoscinţele unele de altele, le facem un intreg, le dăm o formă organică. Şi bine scim, cât de mult ne place, când vedem pe om, ca ceva întreg, şi cât ne displace, când aflăm că el e mutilat, 'l compătimim dar tot ne displace. Aşia şi cu cunoscinţele nóstre. Cel ce şi a concetrat cunoscinţele sale în întreg, dela cari ese direcţia gândirei, ca şi raḑiele dela sóre, acela este un om deplin, şi fórte de mare folos atât pentru sine, cât şi poporul sĕu şi peste tot pentru omenime.

Acésta o voim noi şi avem firma convingere, că din punt de vedere al sciinţii nu putem sĕ fim rătĕciţi

In chipul acesta o mică bucată literară devine un centru, pentru a începe se orientezi pe elev în lume şi în cea ce sĕ intêmplă cu ea şi în jurul nostru Astfeliu vom cerca sĕ vedem, ce au adus elevii cu sine în şcolă din casa părintéscă, din vecinătate din mişcările vom afla de ce sentimente sunt predominaţi faţă cu casa părintéscă, biserică, comună.

Sciindule acestea şi fiind noi pre deplin orientaţi putem apoi mai uşor se continuăm pe o basă sigura. Nimenea nu bagă sĕmânţă în pămênt până ce n'a arat, curăţit, grăpat, ect. şi cel ce scie să facă aceste lucrări mai bine şi cu înţĕlepciune, acela are şi róde mai bune şi mai bogate Acésta este părerea nóstră, acésta convingerea nóstră scientifică. Cine vrea şi póte sĕ scie mai bine, şi mai temeinic poftéscă şi noi i vom sta la disposiţie cu cea mai deplină sinceritate şi francheţă ce sĕ pretinde sĕ o avem faţă cu lucrările, ce direct conduc resolvarea de probleme culturale de prima ordine. Nu putem de altă parte decât sĕ declarăm érăşi sincer şi franc, că nici de cât nu vom putea sta de vorbă cu obiecţiuni în cari s'ar arăta şi cel mai mic semn de maliţie, căci noi scim că nu maliţia nice intriga ori vanitatea, sunt armele cu cari are se sĕ lupte adevĕratul om de sciinţă, ci sinceritatea, bunăvoinţa, francheţa şi peste tot obiectivitatea Adevĕrul! Adevĕrul şi ér adevĕrul este şi trebue sĕ fie singura ţîntă a omului de sciinţă.

Acestea fiind convingerile nóstre trimitem sincere felicitări învĕţătorilor poporului român, şi dorim sĕ priméscă acest mic început numai după merit, căci făcênd astfeliu i asigurăm din graţia lui Dumneḑeu de revedere la anul tot în forma şi chipul de acuma, învĕţând mica, dar credem noi vrednica nóstră luare de ucenici ai poporului român. (Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Alba-Iulia are 8167 de locuitori, afară de militari. Din aceştia aprópe jumĕtate sunt români, în numĕr de 3776, ér' ceialalţi sunt unguri, ovrei, nemţi etc.

Pe românii îi putem împărţì după trecutul lor în trei clase. In centrul oraşului locuiau odinióră neguţători şi câţi-va măestri, mai ales măcelari; în timpul mai nou numĕrul lor a scăḑut astfel, încât aḑi abia sĕ mai află puţini şi în centrul oraşului locuesce acum mai cu samă clasa inteligenţei române.

In suburbiul Maieri sunt mulţi urmaşi de-ai foştilor jeleri (coloni) ai episcopatului catolic; aici au fost odinióră şi pânzari mulţi din care causă sĕ şi numesce o biserică română de aici biserica „pânzarilor", precum am amintit mai nainte. De aici sĕ ţin şi aşa numiţii „Heinşeni", adecă românii, cari mai nainte, când sĕ transporta sarea de la Uióra pe Mureş, erau plutaşi de sare, dimpreună cu locuitorii satelor vecine Partoş şi Órda de jos.

In suburbiul Lipoveni locuesc urmaşii românilor veniţi din Lipova, de unde îşi şí are numele suburbiul acesta. Lipovenii au fost adusi ca iobagi ai statului din Lipova la începutul secolului trecut, pentru lucru la şanţurile cetăţii. După ce s'a terminat cetatea, ei au fost eliberaţi din iobăgie şi li s'a dat ca loc de a sĕ putea aşeḑa definitiv şi a-şi clădì case, partea din teritoriul oraşului, unde locuesc până aḑi.

Ocupaţiunea de frunte a românilor din A.-Iulia este economia de câmp; o parte din ei îşi câştigă pânea cu cărăuşia în oraş, apoi sunt şi un numĕr órecare de meseriaşi Intre meseriaşi sunt acum mulţi zidari; odinióră erau mulţi pânzari şí argăşitori de pìei (píelari), dar acum aceştia s'au împuţinat.

Portul românilor din Alba-Iulia este cam corcit, cum sunt de obiceiu porturile românilor cari locuesc prin oraşele nóstrei Cu deosebire femeile au împrumutat mult dela portul femeilor strĕine, pe când bărbaţii au păstrat mai bine portul românesc. Ei pórtă cióreci albi, „lecru" (peptar) vênăt de postav, sumane (ţundre) negre sau murge, érna cojoc de piele de óie.*)

Afară de români şi unguri, în Alba-Iulia este mare numĕrul ovreilor, 1357 de suflete. Odinióră în Ardél nu sĕ aflau de loc ovrei, sau erau fórte puţini şi numai din secolul al XV-lea au început a sĕ aşeḑa şi pe la noi. Atunci li s'a avisat ca loc de locuinţă A.-Iulia şi apoi numai în secolul nostru şi cu deosebire după 1848 s'au respândit şi în alte părţi ale Ardélului. Acum sĕ află ovrei pretotindinea în ţară, nu numai prin oraşe. dar şi pe sate, aşa că în Ardél este o raritate satul, unde sĕ nu fie ovreiu sau cum sĕ ḑice „satul sĕ nu-şi aibă jidovul seu". Afară de Alba-Iulia cei mai mulţi ovrei locuiesc pe valea Someşului-Mare, apoi în numĕr mai însemnat prin unele oraşe unguresci, precum în Cluş, Oşorhei etc. Ovreii sĕ ocupă la noi, ca şi în alte ţĕri, cu fel de fel de negustorii, pe sate mai cu samă cu crismăritul şi cu negoţul mĕrunt, avênd dughene cu articli de prima necesitate. Lucrul greu, cum e bunăóră lucrul câmpului, nu le place, aşa că e proverbial faptul, că în Ardél nu veḑi ovrei muncind în brazdă la sapă ori la cósă.

Ei sunt ómeni deştepţi, ér nota caracteristică a lor este pofta de câştig, care îi împinge adeseori şi la daraveri necinstite. Ei înşală cu marfa lor pe cine pot, în crişme vênd beuturi rele şi falsificate, ér de altă parte cei mai mulţi din ei sĕ pórta murdari şi sdrenţoşi, numaì ca sĕ facă stare cu ori ce preţ. Din causa acésta ei sunt cu drept cuvênt urgisiţi de ceialalţi locuitori ai ţĕri şi adeseori batjocoriţi.

In timpul mai nou ovreii sĕ identifică cu poporul unguresc, învaţă limba unguréscă şi sĕ sporesc mereu. Numĕrul lor este în Ardél la 48 mii.

In Alba-Iulia ei au dóuĕ sinagoge şi aici locuiesce şi rabinul lor suprem pentru ţara Ardélului.

(Va urma).

Convocare.

Adunarea generală a despărţămêntului XII Alba-Iulia al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, conform decisului luat în şedinţa comitetului ţinută la 7/19 Octobre a. c. sĕ convócă în opidul Ighiu pe ḑiua de Duminecă în 4 Novembre st. n. (23 Octobre v.) 10 óre a. m. în scólă română.

La acéstă adunare sunt rugaţi a participa în numĕr cât de mare, atât membrii despĕrţămêntului cât şi toţi românii iubitori de progres.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei prin directorele sĕu.

2. Raportul comitetului despĕrţămêntului despre activitatea sa dela reactivarea despĕrţămêntului.

3. Raportului cassariului.

---

*) Date despre românii din A.-Iulia ne a dat dl Rubin Patiţa, adv. în A.-Iulia.

4. Insinuarea membrilor noi și incassarea tacselor dela membrii vechi.

5. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală viitóre.

6. Propuneri.

7. Disertațiune: Procedura cea nóuă civilă în cause sumari, de advocatul Georgiu Filip, esplicată pentru popor.

8. Cari sunt căile, cari conduc la inaintarea poporului nostru, disertațiune de protopresbiterul Nicolau Ivan.

Alba-Iulia 8/20 Octobre 1894.

Direcțiunea.

Din pulbic.*)

Dare de sémă.

Cu ocasiunea adunării generale a „Reuniunii învěțătorilor români gr. or din districtul Sibiiului“ ținută în ḑilele de 1 și 2 Octobre st. v. a. c. în comuna Boița, la masa comună dată învěțătorilor de representanța bisericéscă și politică din Boița a a inițiat dl. paroch de acolo Ioan Bobeș o colectă pentru „fundațiunea Ioan Popescu“, la care au contribuit următorii:

Ioan Bobeș, paroch în Boița 5 fl. Dr. Petru Șpan, prof. sem. 5 fl. Ioan Popovici, prof. la scólă de fete 1 fl. Toma Doican, preot-învěțător 1 fl. Iuliana Iovescu, învěțătăre 1 fl. Ioan Banciu învěțător 1 fl. Solomon Făgărașan învěțător 1 fl. Ioan Cloaje proprietar în Boița 1 fl. Trandafir Dragomir învěțător 1 fl. Petru Indrieș, notar în Boița 1 fl. Radu Istrate, proprietar 1 fl. Rest din colecta telegramelor 1 fl. 15 cr. Suma 20 fl. 15 cr. Suma de 20 fl. și 15 s'a administrat dlui asesor consistorial Mateiu Voilean, înițiatorul fundațiunii „Ioan Popescu“

Sibiiu, 15 Octobre, n, 1894.

I. Popovici,
cassarul Reuniunii înv.
ca coletctant.

La producțiunea teatrală. împreunată cu petrecere de joc, ținută la 6/18 August a. c. s'a încassat fl. 195.50 s'a spesat 82 fl. 61 cr. a rěmas venit curat 112 fl. 89 cr. Venitul curat s'a administrat „fondului elevilor morboși dela gimnasiul din Brad“, pentru care a fost destinat. Esprmăm profundă mulțămită tuturor binevoitorilor sprijinitori.

Brad, 30 Septembre, 1894.

Pentru comitetul arangiator:
Stefan Albu. *Petru Rîmbaș.*
Dr. Ioan Radu. *Dr. Pavel Oprișa.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e respondabilă.

Bibliografic.

A apărut:

„Călindarul Aurorei“, pre anul comun 1895 cu ilustrațiuni. Gherla. Tipografia „Aurora“ A. Todoran. 1894. Prețul unui esemplar 30 cr. Spedat prin postă 35 cr.

A apărut:

— *„Călindarul Badii Ioan“*, anul I. Edit. Tipografiei „Aurora“ A. Todoran Gherla 1894.

A apărut:

— *„Sfaturi de aur“*, séu Calea către fericire pentru sătenii români de tótă starea și etatea. Cel mai acomodat premiu pentru pruncii dela scóele confes. sătesci române, de Aron Boca Velchereanul proprietar, curator prim., jude și colectore în Velcheriu. Cu o prefață de G. Simu. Editura și tip. Tipografiei „Aurora“ A. Todoran Gherla 1894.

A apărut:

— *„Rândunica“*, nr. 20 cu următorinl sumariu:

„Cele din urmă foi“, de Iuliu I. Roșca. — „Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. — „Esilatelor nóstre“, de V. B. Muntenescu. — „Secretarul și bucătarul“, de Scribe și Mélesville. — „Din trecut“, de Aurel Ciato. — „Vorbă slabă“, de Brebenel. — „Rămurele“: — „Lacrimi!“ de I. Spartali. — „Uituri (chiuituri)“ de I. G. — „Feliurite“, de ⁂

Loterie.

Miercuri, în 24 Octombre, n. 1894.
Brünn: 52 63 23 16 32

Nr. 429 [223] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Mag, protopresbiteratul Sělistei, pe basă resoluțiunii consistoriale din 6 Septembre a. c. Nr. 5747 B. sě escrie de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Dotațiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții la acest post își vor asterne cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sěliște, 29 Septembre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sělistei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 715/894. [221] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa a doua, în comuna Poiana, protopresbiteratul gr.-or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post, după-cum s'a starorit de comitetul parochial concernent la 3 Septembre a. c. este în venite sigure de 600 fl. 10 cr.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela presidiul comitetului parochial din acea comună și dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții își vor asterne petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Mercurea, la 14 Sept. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 511 [222] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei a II-a din comuna Rěchita protopresbit. Sebeșului se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 403 fl. 87 cr. Informațiunile mai de aprópe despre acésta dotațiune se pot trage dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și asterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeș, 30 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetnl parochial.

Ioan Tipeiu,
protop.

Nr. 6583 Plen. [213] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutórelor, ce vin a se vota pe anul 1895 din fundațiunea „Andronic“:

I. pentru învěțăcei de ori ce meserie.

II. pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1893 și

III. pentru sodali, cari petrecênd cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat doveḑi despre desteritatea și hărnicia lor pentru a devenì măestri, — prin acésta se publică concurs **până în 31 Decembre 1894 stil vechiu,** pe lângă următórele condițiuni:

Toți, cari voesc a concura la stipendii și ajutóre, au sě producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinților concurentului și fiind și acesta căsătorit, și despre familia dînsului, în atestat avênd sě se cuprindă și arětarea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecuentéză scóla și câți se mai află la vre o meserie.

Afară de recerințele generale au se mai arete în special;

I. Invěțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat cu succes bun cel puțin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale, (la protopretor ori magistrat) avênd a'l alătura la concurs în original, sau în copie autentică.

II. Sodalii:

a) că au terminat periodul de învěțătură în decursul anului 1894, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (§ 67 art. de lege XVII din 1884);

b) că au purtare bună, și fac sporiu mulțămitoriu în meserie și acésta o vor dovedi prin atestatul măestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sě arete prin atestat dela măestru, ce cunoscință de limbi mai au;

d) aparținênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriași, sě o dovedéscă acésta prin atestatul dela reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condițiune a devení măestri:

a) sě aibă certificatul de măestru;

b) să fie lucrat cel puțin 6 ani consecutiv ca calfe, ceea ce o vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere se arete anume unde voesc a se așeḑa ca măestri, ce fel de mijlóce în bani mai au pentru a-și începe meseria pe socotéla lor, apoi sě producă și alte documente recomandătóre.

Dela toți concurenții, de ori ce categorie se recere, *ca cererile sě fie serise și subscrise de mâna lor proprie,* și adresate Consistoriului archidiecesan gr. or. în Sibiiu, sě le înainteze aici cel mai târḑiu **până la 31 Decembre 1894 stil vechiu.**

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 3 Octobre, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 452/894 [219] 2—3

EDICT.

Ioan Milea, gr. or. din Sěliște, protopresbiteratul Sělistei care a părăsit cu necredință pre legitima lui soție Ana D. Bloț, gr. or. tot din Seliște de trei ani trecuți fără a se sci unde se află și dacă mai trăiesce pe temeiul resoluțiunei consistoriale din 27 Septembre a. c Nr. 4023 B. se citéză a se înfățoșa înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorțial intentat asupră-i de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Seliște, 8 Octobre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 392. [209] 2—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Dupușdorf se deschide concurs de paroch cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post computate în bani dau un venit anual sigur de 365 fl (și cuartír închiriat plătit de bis.)

Doritorii de a competa au a-și asterne sublicele instruite conform legei subsemnatului oficiu.

Mediaș, 7 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. prot.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouě, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, prověḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 40—52

Preț-curanturi ilustrate sě trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Marţi, 18|30 Octobre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit cu ultima Septembre 1894, sĕ-şi innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Discursul d-lui Sturdza.

Se va împliní în curênd un an, de când dl Dimitrie Sturdza, şeful partidului liberal şi aḑi în oposiţiune din România, a ţinut în senatul român un voluminos şi bogat discurs, în care s'a ocupat şi cu cestiunea românilor ardeleni, indemnând astfeliu pe guvernul român sĕ facă prin rostul ministrilor sei enunciaţiuni cari determinau óre-cum atitudinea guvernului în acésta mare cestiune.

Noi încă ne am ocupat atunci cu aceea memorabilă vorbire şi din punctul nostru de vedere nu am avut decât cuvinte de laudă, aprobând în special unele enunciaţiuni principiale în urmărirea politicei nóstre naţionale, pentru-cari principii şi fóia nóstră a lucrat, — căci acele principii formau şi programul ḑiariului nostru.

De atunci şi până în ḑilele trecute s'au întêmplat şi în regatul român multe manifestaţiuni, care stau în strênsă legătură cu causa românilor din statul ungar şi în special în préşma şi după monstruosul proces al memoradului, căruia au picat jertfă partea cea mai mare a membrilor comitetului naţional.

Aceste manifestări au format substratul unor interpelaţiuni în forul suprem directiv al politicei monarchiei nóstre, în delegaţiuni, şi în special acele interpelaţiuni au fost adresate de bărbaţi mai mult orbiţi de şovinism, ridicând grele acuse poporului nostru din statul ungar, guvernului român şi preste tot societăţăţii române din România.

Ministrul Kálnoky, căruia ii sunau acele înterpelări, a rĕspuns pe rênd, arĕtênd încât-va îndreptăţirea manifestaţiunilor din România, constatând şi îndreptăţirea de a se ajutora scólele şi bisericele nóstre, acolo unde ele nu se pot susţiné din propriole lor mijlóce şi dând astfeliu o lovitură indirectă guvernului ungar, ér încât pentru unele enunciaţiuni acusătóre, referitóre la Liga culturală, a rĕspuns presidentul ligei dl V. A. Urechiă într'o magistrală representaţiune către „forul europén" spulberând astfeliu acusele nedrepte, ce i s'au atribuit.

In mijlocul acestor fermentaţiuni dogoritóre şi sub impresiunea lor a ţinut dl Sturdza un discurs în Bucuresci la Orfeu, la care, după rapórtele unor ḑiare, ce din graţia părintescului guvern ungar, se mai pot strecura şi până pe la noi, au luat parte mulţi cetăţeni.

Trăim timpuri fórte agitate, mai vêrtos noi românii din regatul ungar. Scólele ni sunt luate la góná, sântul altariu al bisericei se pângăresce, caracterul naţional ni se dispută şi ispitele se înmulţesc, aşa, că e datorinţa ori-cărui bărbat, care póte lucra şi contribuí la sanarea acestor rele, sĕ întrebuinţeze tóte mijlócele legale spre a uşura o stare abnormală, carea póte avea urmări cu mult mai grave, decât care se pot prevedé.

Nu putea dar în vorbirea sa dl Sturdza sĕ nu se ocupe cu cestiunea română, atât de des discutată şi atât de arḑĕtóre astăḑi.

In ast-fel de momente nimenea nu póte sta indiferent, chiar actele guvernului trebuesc supuse unei aspre critice, dacă guvernul n'ar fi făcut ceea-ce ar fi putut face în favorul conaţionalilor sei, căci a nesocotí acest interes, însemnézâ o umilire.

Şi cu tóte acestea presa de dincóce de Carpaţi — afară de un singur ḑiar, care a reprodus unele partii din discurs şi i-a adus elogiuri, ḑicênd că cestiunea a întrat în o nóuă fasă — nu s'a ocupat cu discursul dlui Sturdza.

Causa acestui fenomen caracteristic însĕ nu póte rĕmâné trecută cu vederea.

Mărturisim dela început, că vorbirea dlui Sturdza şi în special o parte a ei ne-a frapat.

Ne închinăm înaintea bărbatului zelos, carele se interesézâ aşa de doios de sórtea nóstră, nu putem trece însĕ cu vederea împregiurarea, că şi aici se vede cât de departe mâna unor bărbaţi, care prin rostul dlui Sturdza au voit sĕ scuse faptele lor politice şi sĕ provóce chiar un fel de neîncredere la bărbaţii, cari astăḑi respiră aierul înăduşitor al temniţelor.

Nu înţelegem aici pe toţi esilaţii nostri, pe care îi asémănă cu Napoleon etc. dar ne însuflă óre care îngrijiri, când suntem puşi sĕ judecăm sub impresia astorfel de spectacole frivole.

Mai rĕu a trebuit sĕ atingă pe ori ce român şi datele statistice ale eminentului statistician şi bărbat de stat.

Că ce a urmărit dl Sturdza cu acele date, nu putem cuprinde. Ministrul Kálnoky a spus în delegaţiuni înfocaţilor nostri patrioţi, că acelea câteva parale, ce vin din România, vin pe sama unor biserici şi scoli sĕrace, care trebuiesc sprigiinite şi care — adaugem noi — înzădar s'ar adresa după sprigin la guvernul ungar, căci acesta fără a periclita esistenţa naţională a acelor institute, nici nu le-ar băga în samă.

Ne punem şi cu tot dreptul întrebarea, că fost-a un pas politic pentru noi folositoriu, când dl Sturdza a voit sĕ rectifice datele ministrului Kálnoky, pentru care presa din România chiar şi cea oposiţională i-a atribuit titlu de spion.

Căci forma, în care s'a făcut nu póte fi calificată decât de-o denunţare ordinară şi tot deodată de o insinuare, prin care şi mai tare se va alimenta disposiţiunea de suspiţionare a compatriotilor magiari, deórece afirmarea desului, că guvernul român şi-ar ţiné prin părţile nóstre agenţi, ér póte fi numai lucrarea unei mâni nefericite.

Noi nu avem cunoscinţă despre vre-un sprigin material al guvernului din România, nici chiar de acela, despre-care a amintit dl Kálnoky. Nu vom respinge însĕ nici odată sprigiinul moral, vină acela dela ómenii oposiţiunei sau ai guvernului.

In tot casul însĕ cestiunei române nu i s'a făcut nici un folos prin rectificarea d-lui Sturdza şi dacă dênsul prin acésta ar înţelege o determinare a unui principiu politic pentru viitoriu — principiu de spionagiu — el ar fi fórte periculos.

Timpurile sunt grele, ispitele mari şi avem lipsă, ca causa nóstră sĕ fie cu căldură îmbrăţişată. Datorinţă avem fiecare ca în cercul sĕu de activitate sĕ lucreze pentru vindecarea stărilor abnormale şi pentru consolidarea şi întărirea elementului nostru, pentru prosperarea vieţii nóstre naţionale.

In focul luptei însĕ sĕ nu ne lăsăm răpiţi de curente, a căror învolburare ne pot strica, ci sĕ chibzuim maxima: *Quid quid agis, prudenter agas, et respice finem.*

Vestitul Pázmándy. De când vestitul Pázmándy a trimis informaţiuni eronate dela congresul din Haaga foilor magiare şi mai vêrtos, de când cutrieră ţĕrile, ca sĕ „câştige" opinia publică — pentru causa magiarismului, sau mai bine ḑis, sĕ rectifice cu date eronate politica magiarisărei, ţine

---

FOIŢA.

Cugetări.

Dacă tu refuzi avere, mărire etc., numai din motivul, că primindu-le vei avé o pată eternă pe numele tĕu, atunci te poţi asĕmăna omului care, nu face fapte rele ca sĕ nu fie ţinut de om stricat. Precum acesta nu póte fi ţinut om pe deplin virtuos, căci trebuia sĕ facă bine din iubire către ce e frumos şi bun, aşa şi tu sĕ le refuzi acelea din ură ce o ai către tot ce sĕ împotrivesce vîrtuţii.

*

Voind sĕ devii nemuritoriu, faci fapte mari şi bune, ca numele sĕ nu-ţi fie pătat atunci o frunză din cununa, ce-ţi împodobia creştetul, e veştedă. Faci însĕ bine, ca sĕ folosesci omenimi, făr' a te cugeta la plată, întrégă cununa e verde.

*

Greutatea nu stă în câştigarea renumelui, ci întru a avé un renume bun.

*

Aflându-te în o societate cu anumite datine tu încă te vei acomoda cu moravurile ei, ca sĕ nu fi criticat, sau chiar eschis dintr'însa. Fiind maioritatea societăţii omenesci morală, cei rĕi s'ar ruşina vĕḑêndu-se isolaţi. Aflându-te într'o societate rea, tu încă te vei îndemna a face rĕu, şi cu cât îl vei sĕvîrşí mai de multe ori, cu atât e mai puţină speranţă de îndreptare.

*

Dacă societatea omenéscă are lipsă de ajutoriul tĕu, atunci lasă femeie, părinţi, copii, rudenii, amici, cunoscuţi şi o ajută mai întâi pe dînsa, căci ajutând societatea ajuţi şi pe aceia ca pe unii ce fac parte din societate, pe când ajutându-i numai pe ei, nu ai ajutat şi societatea.

*

Faptele judecă pe om şi faptele deosebesc mai mult pe ómeni între sine.

*

Grădinarul unde face lucru mai durabil sădesce plantele cele mai frumóse şi mai folositóre, ér noi cu cât facem fapte mai mari, cu atât sĕ îngrijim, ca sĕ fie mai bune, ca astfeliu numele sĕ ne fie amintit cu stimă, ér nu cu dispreţ, căci decât astfeliu, mai bine sĕ nu fie rostit.

*

E frumos a învĕţa pe alţii sĕ facă bine, însĕ e nepreţuit de frumos a sĕvîrşí însuţi binele.

*

A învĕţa pe altul sĕ facă ceea ce tu nu faci, e a promite vecinului de poménă animalul, când tu nu-l poţi scóte din abis.

*

Pămêntul ar fi paradis, când ómenii dintr'însul ar fi ângeri, ér ómenii ar deveni ângeri, când faptele lor ar fi vîrtuţi. Vîrtutea culminézâ în iubire, deci ómenii iubindu se între sine ar fi ângeri şi pămêntul s'ar preface în paradis.

*

Cine-mi va spune care e vîrtutea cea mai înaltă, a cărei vîrtuţi nici vestmêntul sĕ nu i-l peteze dinţii cei distrugĕtori ai timpului, ca la acea ca spre cel mai mare tesaur sĕ cuget ḑiua şi nóptea şi prin urmare sĕ o pot iubí şi sĕ o urmez.

*

De vrei sĕ te cunosci alătură pe lângă părerea ta, despre tine, a amicilor şi linguşitorilor tĕi, încă şi pe cea a inimicilor tĕi.

*

Demnitatea omenéscă pretinde, ca omul sĕ fie liber. Sclavul ca şi boul trebue sĕ facă ce-i demândă stăpânul seu.

Unui sclav nu i-se póte atribuí scăderi sau merite, căci tóte faptele lui cad în responsabilitatea stăpânului.

Unde domnesce sclavismul, cultura va pĕtrunde cu anevoie, neînvoindu-se la acésta stăpânii, căci ei sciu, că omul cult mai bine vrea mórtea decât sclăvia.

Cum nu va iubì omul libertatea, când şi paserile o iubesc mult!

*

Amici sinceri se câştigă în urma unui magnetism, care atrage pe ómenii, ce sĕ unesc în odăi, simţăminte, sau principii. Acestia vor rĕmâné tot amici, până când vor avé aceste insuşiri comune. Insĕ fiind că ele durézâ în tótă vieţa, amicii încă îi vei avé pe vieţă.

Prin materie nu încerca sĕ aduni amici, căci dacă materia nu-ţi va sta într'ajutor ca sĕ-i ţii pe lângă tine, atunci pe cât de uşor 'i-ai câştigat pe atât de uşor îi perḑi şi pe cât de mulţi avéi mai înainte, pe atât de puţini vei avea acum.

*

cu ori ce preț sĕ se vorbéscă despre dênsul ca despre un „sdrobitoriu“ al poporului român.

In o ședință a comisiunii financiare a adus grele acuse preoțimei nóstre, că e agitătóre, nepatriotică și prin urmare trădătóre.

Constatăm, că în sinul bisericei nóstre nu sĕ află astfel de preoțime. Dl Pázmándy nu o cunósce și nici nu are drept a-i atribui astfeliu de atribute, la care însuși ar trebui sĕ roșéscă.

De altfeliu însĕ mărturisim, că nici nu putem pricepe din creerii înflăcărați ai dênsului concepțiunea de nepatriotism și trădător, de care dênsul cu drept cuvênt ar puté fi acusat.

Dl Szerb, care i-a rĕspuns, ar fi făcut bine, dacă îi esplica aceste atribute.

Preoțimea nóstră de altcum nici nu se îndulcesce din sacul cu grăunțe al guvernului. Nu fie invidios dl Pázmándy, s'au îngrigit alții înaintea dênsului, ca *micul* ajutor, ce-l primia preoțimea nostră sĕ fie întrebuințat spre scopuri ....? rĕspundă dl Pázmándy!.

Tot voyagerul Pázmándy a fost de părerea, că până când gimnasiile confesionale nu vor trece cu desĕvîrșire sub jurisdicțiunea statului, ministrul sĕ ia disposiții cu deosebire față de limba și patriotismul scólelor medii române. Totodată rógă — „onorabilul“ — guvernul, ca sĕ se ocupe în detaliu cu cestiunea acésta și sĕ vină în timpul cel mai scurt posibil cu propuneri concrete ca instrucțiunea sĕ se facă în limba magiară și mai ales într'un spirit patriotic.

Ministrul, baronul Eötvös rĕspunde, că dînsul nu află de cuviință ca tóte scólele confesionale sĕ trécă sub jurisdicțiunea statului, pentru-că și scólele confesionale, dacă dispun de puterile necesare, pot sĕ corĕspundă misiunei lor, de altcum dînsul își va da nisuința ca instrucțiunea sĕ se facă în tóte scólele în spirit patriotic.

— Îi credem, nisuințele sunt deja constatate și nu mai este lipsă de promisiuni.

Țareviciul.

In timpul din urmă s'a vorbit multe de tóte despre viitorul țar al tuturor rușilor. S'a spus, că țareviciul e idealist, că e liberal, tocmai contrar în acésta privință tatălui sĕu, că el va repara greșelile, ce le a comis tatălseu în contra polonilor și a evreilor ș. a. ș. a. Față de tóte aceste sciri e instructivă descrierea și deducțiunile, ce le face „Kölnische Zeitung“ despre crescerea moștenitoriului de tron rusesc.

Țareviciul a crescut sub îngrijirea supremului adjutant Danilovici, un bărbat fórte cult și un cap deschis, de altfel însĕ prea învechit. Bĕtrânul general a fost înainte de tóte om iubitor de dreptate, carele n'a infiltrat în inima discipulului sĕu nici compătimire, dar nici dispreț, cu tóte că anii de educație ai moștenitoriului de tron cad tocmai în epoca de mărire a panslavismului.

Direcțiunea întrégă a crescerii a designat-o însuși țarul prin dorința espresă, ca fiul sĕu sĕ fie inițiat cu deosebire în sciințele reale. Cultură clasică a gustat tinĕrul principe puțină, limbi mórte n'a învĕțat nici una, dar pentru aceea vorbesce fluent limba franceză, germână și engleză. L'au instruat cu temeiu din geografie, din istorie cu deosebire a învĕțat evul nou și mai ales istoria patriei și cu ocasiunea predării acesteia n'a uitat sĕ-i facă evident, că el e designat sĕ pórte coróna țarilor. Afară de acestea l'au instruat în sciințele juridice, financiare și administrative. Cariera militară a început-o în etate de 18 ani. Pe timpul activității lui militare îi plăcea a se împretení și a-și petrece des cu tinerii oficeri spre mare mirare a crescĕtorului sĕu, a bĕtrânului general. In acest restimp țareviciul a dat dovedi despre statornicia de sine și des pre puterea sa de viață.

N'a dovedit o passiune, dar ca militar instruat atât pe terenul acesta, cât și în general pe tóte terenele, sĕ vede în el și aci temeinicia și simțul de împlinirea datorinței.

In acéstă privință sémĕnă cu tatăl sĕu.

In crescerea lui familiară e un moment caracteristic: prea l'au făcut sĕ simtă puterea de țar a tatălui sĕu, carele în prima linie e țar și numai în a doua linie e tatăl lui. Că ce fel de simțĕmênt a fost acela, arată următoriul episod: In timpul serviciului militar Țareviciul a venit dela esercițiu acasă fórte obosit; s'a desculțat și s'a trântit în pat. Mai tárdiu a povestit cameradilor lui de miliție, că tocmai când era sĕ ațipiască a venit tatăl sĕu. — „Inchipuiți-vĕ frica mea — dise el — „că am trebuit sĕ stau înaintea țarului desculț“. — De altfel el a fost împărtășit în cercul familiar de aceeași iubire ca și ceilalți copii, cari n'au fost crescuți cu aceeași pază de fer, deóre ce n'au fost crescuți pentru tron.

Țareviciul deocamdată tóte le vede cu ochiul tatălui sĕu. Dela el a învĕțat de-a prețuí prea puțin țerile și popórele strĕine și în acésta privință nu face deosebire de a lucra spre folosul sau paguba unuia sau a altuia. Acestei însușiri este a se adscrie, că el speriă pe fulandii cu nemții, dar observă fóia, de aci nu urméză, că el ar urâ pe nemți.

Deocamdată astfel stă lucrul, că pe țareviciul trebue sĕ'l privim în tóte privințele ca pe următoriul și imitătorul tatălui sĕu. Una însĕ nu trebue sĕ uităm: aceea adecă, că Rusia a declarat amiciție Franciei și că țareviciul e un om cu mare influință și influința lui o eserciază pentru consolidarea amiciției între aceste două puteri.

Radele sórelui primăvara, după o érnă lungă, nu apar atât de plăcute, ca mulțămirea ce o simte inima nobilă în urma unei binefaceri.

*

Înâiu întrébă-te cu ce scop ți-a făcut cineva binefacerea, apoi mulțămesce.

*

Nu te cugeta nici ce ai sĕ faci în viitor, nici ce idei vei scrie cu altă ocasiune. Ele sunt un isvor nesecat, din care ori-cât iai nu se împuținéză, ba încă par a se înmulți mai tare.

*

Ce ai preferí mai bine? O viéță de un an, în care sĕ faci atât cât ai fi făcut trăind 100 de ani, sau sĕ trăesci 100 de ani, însĕ sĕ desvolți o activitate de un an.

*

Tu iubitoriule de adevĕr, când audi cum iasă clocotind minciuna de pe buzele lor, în mijlocul acestora nu te simți mai isolat decât aflându-te singur între păreții unor stânci.

Sibiiu, în 28 Martie 1894.

Eliseiu Mezei Câmpean.

Revista politică.

Proiectele bisericesci, ce le au respins casa magnaților și care s'au pertractat érăși în dietă și au fost primite, se vor aduce în casa magnaților în discusiune pe 8 Novembre.

De altfeliu în tabĕra catolică se lucră cu mare sirguință, ca proiectele respinse odată sĕ fie și a dóua óră respinse, ér cele primite sĕ nu priméscă aprobarea preaînaltă.

Se scie, că conferința episcopilor catolici a hotărît sĕ adreseze Maj. Sale o representațiune, prin carea cere sĕ nu sĕ sacționeze proiectele

Adresa din cestiune e subscrisă de toți episcopi și cu ducerea ei a fost încredințat primatele Vaszary. Adresa e de cuprins scurt. In ea se arată pericolele, la care va fi espusă biserica, dacă se vor sacționa legile și indica și actualele persecuțiuni, ce i-se fac.

Statul bisericesc catolic din Transilvania, care și-a ținut în dilele aceste ședințele în Cluș, încă a hotărît sĕ triméta o representațiune Maj. Sale pentru a nu aproba proiectele.

In cercurile conducĕtóre din Budapesta însĕ se vorbesce, că proiectele vor primi sacționarea Maj. Sale și astfeliu guvernul va triumfa.

* * *

Din incidentul celor două proiecte de legi bisericesci ce se vor presenta în luna Novembre naintea casei magnaților, fóia catolică „Vaterland“ scrie: Ne trebue numai perseveranță pentru ca sĕ ferim patria, tronul, biserica și poporul de marele pericol ce le amenință. Perseveranța nu ne va lipsí, și dacă acésta politică de hazard — ceea-ce Dumnedeu feréscă — va dăinuí până atunci, va începe din partea partidului catolic o acțiune, care va întrece totul ceea-ce s'a făcut în acéstă direcțiune până acum și de care scelerații liberali nici idee nu pot avé.

* * *

Pe urma lui Ováry și Pázmándy au rĕsărit în Paris alți doi campioni ai „ideii de stat magiar“. Sunt Borostyán Nándor și Malonyay Dezsö. Ei publică în „L' Epoque“ o scrisóre adresată redactorului, în care mulțămesc de publicarea articolului lui E. Berr despre cestiunea română, și spun că sunt încântați de ideile espuse în acel articol, idei cari sunt și ale lor. Rógă apoi pe redactorul diariului „L'Epoque“ ca sĕ-și pună fóia „în serviciul acestei cause loiale“ și sĕ priméscă dela ei o serie de analogi articoli.

„Cuvêntul adevĕrului, suntem convinși, — dic acești magiari — va afla în totdéuna resunet simpatic în Francia; cerem deci ospitalitate în colónele dv. pentru o serie de articoli, în care vrem sĕ arĕtăm publicului francez adevĕrata stare politică din Ungaria“.

Am fi mulțămitori acestor domni, dacă ei ar arĕta „adevĕrata stare“. Dubităm însĕ în promisiunile lor și tragem la îndoială buna lor credința.

* * *

Se scie, că în locul contelui Agenor Goluchowsky, este numit ministru plenipotențiar la Bucuresci, din partea monarchiei nóstre, contele Rudolf Welser de Welsersheimb.

Vorbind de numirea acésta „Neue Fr. Presse“ dă următórele amĕnunte asupra carierei acestor doi diplomați:

Contele Welsersheimb are în trecutul seu o activitate, în diplomația Austro Ungariei, de aprópe 30 de ani, în care timp s'a familiarisat cu agendele serviciului diplomatic. El a funcționat la ambasadele din Constantinopol, Berlin și Petersburg. In 1888 a primit conducerea legațiunei austro-ungare din Brasilia. In mai multe rênduri a fost în serviciul central al ministeriului afacerilor strĕine, așa în anii 1886 și 1890. Dela 1890 a rĕmas neîntrerupt în ministeriul de esterne, la postul de al doilea șef de secțiune, până la numirea sa de ministru plenipotențiar al Austro Ungariei la Bucuresci.

Contele Agenor Goluchowsky, fost ambasador la Bucuresci, a întrat în servițiul diplomatic la 1870. In primii ani ai carierei sale, a funcționat la ambasadele din Berlin și Paris. După un an de activitate, a fost detașat la ambasada din Paris, unde a ajuns la gradul de consilier de legațiune. In anii 1887 a fost numit ministru plenipotențiar la Bucuresci. Cu privire la continuarea carierei sale, nu se póte spune nimic, deórece contele Goluchowschy a esprimat dorința sa, de ase consacra administrării vastelor sale domenii.

Foile magiare nu sunt mulțămite cu acésta numire. Ele ar fi voit sĕ aibă în acest post un magiar néos — spre a se puté încrede în el.

* * *

Camera francesă și a început în 23 l. c. ședințele fiind fórte bine cercetetă. Pertractările au decurs în deplină ordine și liniște. După rĕspunsul ministrului președinte Dupuy, dat la interpelațiunea lui Grousset în cestiunea unei conjurațiuni boulangiste, camera a acceptat trecerea la ordinea dilei cu 315 voturi contra 175.

Conform știrilor aduse de diarele francese, acum din incidentul reînceperei ședințelor dietale se generaliseză tot mai mult părerea, că în butul nesiguranței situațiunei, care deschide teren larg surprinderilor, pericol iminent nu esistă pentru actualul cabinet. Guvernul va avé lucru destul de ușor cu interpelațiunele anunțate, dar' póte sĕ dee de mari greutăți la pertractarea budgetară. Contrarii cabinetului contéză la împrejurarea, că probabil mai mulți partizani de-ai guvernului îl vor abandona, ceea-ce va avé drept urmare căderea cabinetului.

Noutăți.

Noua lege din 1894 privitóre la agricultură și la poliția de câmp, va întra în vigóre cu 1 Novembre n. c.

* * *

Adunarea generală a reuniunei de musică din Sibiiu, ce s'a ținut Duminecă în sala dela Musikverein sub conducerea dlui G. Dima a fost fórte bine cercetată. In raportul comitetului se fac cu drept cuvênt elogiuri acestei reuniuni, care prin prestațiunile sale ne ridică nimbul. Reuniunea a dat două concerte mari, unul la 25 Martie n. și altul la 9 Iuniu și a arangiat o convenire socială. Raportul amintesce despre concursul, ce l'a dat d-șóra Leont. Gärtner, despre nisuința comitetului de a ține cont de dorințele esprimate la diferite ocasiuni, ca în sinul reuniunei sĕ se dea atențiune și mai mare cultivărei musicei nóstre poporale naționale. Apelul făcut către compositorii și editorii români de a pune la disposițiune composițiunile lor a rĕmas fără resultat. Se aduce mulțămită on. direcțiuni a institutului „Albina“ pentru ajutoriul de 100 fl. și dlui C. Aiser pentru un băț de abanos montat în argint. In decursul anului colecțiunea de musicalii s'a înmulțit cu 9 piese. Reuniunea a numĕrat: 3 membrii onorari, 65 membrii activi între cari: 22 la sopran; 11 la alt; 13 la tenor; 19 la bas; și 56 membrii ajutători. Adunarea a ales tot comitetul din anul espirat.

* * *

Magiarisarea numelor în 1893. Presidentul comitetului central al reuniunei pentru magiarisarea numelor în Ungaria, Telkes Simon, în raportul cel face, spune că în anul 1893 și-au schimbat, respective și-au magiarisat numele 888 de persóne cu 107 mai multe, ca în anul 1892. Din raport se vede mai departe — spre durerea magiarilor — că un numĕr mare de persóne nu și-au schimbat numele în néoș magiar, deci ei se consideră și pentru viitor ca strĕini. Cel mai mare contingent l'au dat „patrioticii“ jidani și anume: 57 Kohn, 28 Weiss, 17 Klein, 14 Schlesinger etc. etc. După religiune și-au schimbat numele: 301 catolici, 17 greco catolici, un greco-oriental (țigan sêrbesc), 48 augustini, 24 reformați, 1 unitariu, și 501 israeliți.

* * *

Inscrierile la universitatea din Budapesta se fac numai cu greu, deóre-ce nici acum nu ajung a se însinua mulți tineri, cari au servit ca voluntari pe un an la óste. Cu tóte acestea până acuma s'au înscris pe semestrul prim 3800 tineri, între cari 2500 la facultatea juridică.

* * *

Unirea bisericilor. Cetim în „Dreptatea“:

In causa unirei se află de present în Roma patriarchul melchiților Iousef și patriarchul sirilor Behnam Beni din Antiochiai Patriarchul marioniților Hagg, fiind fórte bĕtrân nu s'a putut presenta. Și-a trimis însĕ un representant, pe Ms. Howiek, care încă va lua parte. Era invitat și se aștepta sĕ vină și Azarian patriarchul armenilor, dar n'a venit, a trimis numai un raport. Călĕtori lui la Roma a fost împedecată de însuşi sultanul, se dice, din consideraţiuni politice.

Dintre cardinali participă între alţii cardinalul archiepiscop de Reims (Francia) Langenieux, care a sosit la Roma numai la 21 Octobre, fiind împedecat, cum se dice, de guvernul frances tot din consideraţiuni politice. Cardinalul Langenieux a fost delegat papal la congresul eucharistic, ce s'a ţinut înainte cu un an şi jumĕtate la Ierusalim. Atunci şi-a câştigat dênsul informaţiuni preţióse despre stările bisericelor orientale.

La 23 Octobre, s'a ţinut prima conferenţă, la care a presidat cardinalul Langenieux şi s'a stabilit programul adevĕratelor conferenţe ce se vor ţiné sub presidiul pontificelui Leo XIII. Prima dintre aceste conferinţe regulate s'a ţinut la 24 Octobre şi a durat 2 óre.

Papa Leo a deschis conferenţa prin o vorbire remarcabilă, apoi a rugat pe cei presenţi sĕ-şi esprime pe rênd părerile. Intre cei de faţă era dela congregraţiunea „De propaganda fide" secretariul secţiunii pentru riturile orientale. In sĕptĕmâna viitóre se va ţiné o nouă conferenţă.

In legătură cu aceste conferenţe se vorbesce, că Papa Leo XIII vrea sĕ întroducă pe patriarchii bisericelor orientale în colegiul cardinalilor, astfeliu ca în conclave şi ei sĕ aibă vot la alegerea Papei. Acésta ar fi inovaţiune însemnată.

* * *

Donaţiune marinimósă. Cetim în „Kronstädter Zeitung" din 23 Octobre, că renumitul esploatatoriu al Africei, Dr. E. Holub, a dăruit pentru scólele din Braşov; gimnasiul luteran, scóla reală superióră de stat şi gimnasiul nostru românesc o bogată colecţiune pentru augmentarea museului istorico-natural. Gimnasiul nostru românesc are de sigur multe cuvinte de a fi recunoscĕtoriu domnului Dr. Holub.

* * *

Telefonul în serviciul călei ferate. Urieşul progres al circulaţiunii călei ferate pretinde imperativ disposiţiuni de siguranţă tot mai noue. Astfel în timpul mai nou primminispectorul Gattinger dela căile ferate de stat austriace a scos la ivélă o invenţiune pre cât de folositóre pe atât de genială. Anume a aflat mijlocul de a putea pe urmele de telegrat în unul şi acelaş timp şi telegrafa şi telefona, fără ca sĕ se conturbe una pe alta. Acéstă invenţiune s'a întrodus şi se practică deja la căile ferate din Austria. Gattinger o numeşte „Telefonul călĕtoriu", pe care l'a espus şi la esposiţiunea dela Lemberg şi a fost premiat cu medalia de argint a esposiţiunei.

* * *

Talia în serviciul maghiarisării. Pentru teatru s'au preliminat din nou în budgetul statului 402,050 fl. Din acéstă sumă se sprigineşc numai acele societăţi teatrale, dise referentul în raportul sĕu, cari înaintéză la hotarĕle ţĕrii mai ales întră locuitorii de limbă nemaghiară, lăţirea culturei maghiare. Curată mâncătoriă de bani publici, éră de pe spinarea naţienalităţilor nemaghiare.

* * *

O nouĕ bólă a viţei de viie. In Francia s'a ivit o nouă bólă a viţei de vie, care este aprópe tot atât de stricăciósă pentru vii, ca şi filocsera. Noua bólă sĕ chiamă „Gommose baccillaire". Din causa acésta ministrul unguresc de comerciu a şi dat o ordinaţiune cătră mai multe direcţiuni ale căilor ferate ungare, prin care fără permisiune specială dela ministeriu, opresce atât importarea, cât şi trecerea pe teritorul ţĕrii nóstre a ori-cărui soiu de viţe de vii din strĕinătate, nefăcênd escepţiune nici Austria şi Croaţia.

* * *

Necrolog. *Nicolau Popovici*, preot şi protopresb. gr. or. în etate de 78 ani, după scurte suferinţe astădi la 6 1/2 óre séra şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat se vor transporta Luni în 29 Octobre st n. la 2 óre după amiadi în cimiteriul gr. or. spre repaus etern.

Subscrişii aduc acéstă jalnică şi durerósă scire la cunoscinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor.

Orĕştie· în 27 Octobre st. n. 1894.

Albert Popovici, vĕd. Leontina Dobo de Rusca născ. Popovici, Emilia Popovici şi Maria Popovici ca fii şi fice; Romulus Dobo de Rusca medicinist. Remus Dobo de Rusca voluntar ces. şi reg. ca nepoţi; Vĕd. Eufrosina Coman născ. Popovici ca soră.

Adunarea generală

a „Reuniunei învĕţătorilor gr. or. din districtul Sibiiului.

(Urmare.)

După ce s'a cetit lucrarea cunoscută din numerii precedenţi, conform usului practic în sinul acestei reuniuni, lucrarea s'a supus discuţiunii publice, dar adunarea generală s'a mulţămit cu aceea, că s'a luat spre plăcută scire.

Acum s'a trecut la cetirea prelegeri „Treiunghiul" lucrată de Mardan (Gura-rîului). La acésta prelegere s'a întins o vie discusiune. Din partea comitetului dl Nicolae Neamţu (Sĕlişte) a constatat, că lucrarea e binişor succésă, dar deşi are apariţiunea de a fi lucrată după treptele formale, totuşi e departe de aceste, neputênd omul sĕ distingă aceste trepte, mai de loc, de altcum este superióră altor teme audite în reuniuni din studiul geometriei.

Din partea reuniunii sĕ ridică dl prof. Dr. Vas. Saftu şi enunţă pentru geometrie dóuĕ scopuri: *a*) mĕsura de ochi şi *b*) şi esecutarea din partea elevului aceea ce a putut mĕsura cu ochii. Deasemenea invinuesce, că nu au căutat sĕ deştepte interes, neluând în considerare partea practică a vieţii şi anume nepornind dela cutare fênaţ, agru etc.

Referitoriu la acésta parte i-se rĕspunde din partea prelegĕtoriului, că tocmai cu de atari esemple şi-a început prelegerea, deşi nu s'a putut estinde, căci el a avut în vedere de a da numai direcţiune în modul de a prelucra o astfel de prelegere şi nici decât de a merge îndetaili. Referitor la stabilirea a dóuĕ scopuri, îi rĕspunde conducĕtoriul reuniunii, că da, aceste sunt scopurile directe şi nemijlocite şi ele sunt singurele scopuri, când vorba e de sciinţa geometriei, altcum stă lucrul, când noi voim sĕ educăm prin geometriă, când noi avem în vedere în tótă lucrarea nóstră din scóla poporală: scopul suprem al educaţiunei. In casul acesta geometria încă trebue pusă în serviciul acestui scop şi ea este pusă atunci, când nu se consideră decât ca mijloc pentru scopul educaţiunei, dară nu este ea însăşi scop, pecum e spre pildă în o scólă de croitorie, de desemn, de technică (politechnică) etc. In scopul pus de educaţiune studiul geometriei sunt cuprinse şi acele scopuri.

De altcum în acésta privinţă adunarea şi-a adus verdictul sĕu în anul trecut la Avrig şi mai cu samă acum doi ani în Gura-Rîului, luând drept basă de discusiune lucrarea v.-pres. Dr. Petru Span: „Studiul geometriei în scóla poporală".

Cu acestea sĕ termină discusiunile asupra acestui obiect şi după o suspindere a şedinţei de câteva minute, sĕ trece la prelegerea: „Lupta dela Mohaci" preleg. Al. Galea (Rĕşinari)

Lucrarea acésta a fost, după imprejurările nóstre destul de bună, ceea ce s'a constatat din partea comitetului prin dl Ioan Popovici (prof. la scóla de fete din Sibiiu.)

Prof. Dr. Saftu insistă asupra părerei, că istoria are sĕ resuscite sentimente, sĕ răpéscă, sĕ entusiasmeze, deci ea pretinde sĕ fie propusă cu foc şi fie-care elev în óra istoriei sĕ fie un mic orator.

Dr. Vasilie Bologa ar fi dorit sĕ fi lucrat o temă de altă nătură, cum ar fi despre Mihaiu Vitézul, avênd de aci a încopcia şi Movila lui Mihaiu de lângă Şelimber şi în vederea acésta s'a şi dat tema de faţă.

Lăpădat vorbeşte în sensul vederilor desfăşurate cu ocasiunea adunărei generale din Avrig.

In urmă v-preşedintele ridică şi aici momentul educativ la valóre. Acesta pretinde sĕ nu înfluiţeze numai momentan, ci duraver, sĕ desvoltăm judecata, sĕ facem pe elevi sĕ se aprofundeze în faptele şi evenimentele istorice, aprobând şi des aprobând faptele persónelor, sĕ tractăm istoria nu numai din punct de vedere pragmatic, ci şi etic şi numai puţin psihologic. Entusiasmul încă e bine sĕ fiă şi şi este la o propunere psichol-metodică, dar sĕ nu ne lăsăm a fi răpit de gândul că numai un învĕţător orator ar fi capabil de a propune istoria, póte şi unul mai puţin orator, numai sĕ cunóscă materialul şi legile psichol-didactice.

Cu acestea se termină prima şedinţă, ce a ţinut dela 9 óre şi pănă după 1 óră p. m. şi sĕ anunţă şedinţa procsimă pe diua următóre, după biserică hotărîndu-se învĕţătorii de a face o escursiune la „Turnu-Roşu".

Deşi timpul era cam noros şi te îndispunea pare că precum sunt vre murile, aşa era şi el şi încă tocmai când sĕ mergem sĕ ne desfătĕm, călcând pămênt de sub ceriul liber al regatului „România".

După prând îndată sĕ însghebară vre-o câteva trăsuri cu clopoţele ca la România şi ca şi când ai bate în palme ne aflarăm la vamă. Aici ni-se deschiseră porţile fără nici o greutate şi trecurăm tot prin locuri romantice în ţara românéscă. Vedea de pe ochii ómenilor cum acestia le schinteiau de bucurie şi când trecurăm podul dela riul-vadului, jumĕtate al patriei nóstre şi jumĕtate al regatului România, tresaltară într'un glas sunetele eşite din pieptul a mai mult de 50 învĕţători. Primul salut ni'l făcu un dorobanţ şi apoi pe rînd altul pănă la vameşul. Dincolo de vama română fórte frumos aranjată, ne adăpostirăm la o crişmă românéscă. Aci se încinse o veselie mare constătătóre din cântece îşi discursuri. Entusiasmaţi, erau mai cu samă aceia dintre noi, cari pentru prima dată gustau aierul acestei fericite ţĕri, unde elementul românesc şi póte desvolta geniul propriu fiinţei sale, în tótă plenitudinea sa şi nu este sugrumat în cele mai nobile nisuinţe a le sale.

(Va urma).

Anunţiu literar.

Este un adevĕr nedisputavĕr, că cea mai mare parte a poporului român sĕ ocupă cu lucrarea pămêntului şi puţini sunt de aceia, cari sĕ nu se ocupe cu acest ram de cultură eredit dela moşi — strămoşi.

Decând însĕ cu întroducerea comasaţiilor în ţara nóstră am audit din multe părţi tânguindu-se ţĕranii nostri, că nu le merge aşa bine economia, ca mai înainte, şi că sĕrăcesc pe di ce merge, tot mai tare, aruncênd tótă vina pe afurisita de comasaţie, căci prin întroducerea ei, s'a început un sistem nou de economie cu totul necunoscut plugarilor nostri.

Ce sĕ facă el cu moşia comasată?

Sĕ o lucre după sistemul cel vechiu de dóuĕ şi trei câmpuri, (zwei und drei Felderwirtschaft?) sau după sistemul cum vede pe proprietarii cei mari, lucrând estinsele lor moşii? — nu se póte! căci nici primul nici al doilea sistem nu sunt potrivite după el şi moşia lui.

După ce sĕ se orienteze? de unde sĕ cetéscă, barăm unele îndrumări din acésta direcţiune? — căci precum sciut este în literatura nóstră cărţi economice de acésta natură nu avem.

Din aceste motive, subscrişii preoţi români — din împregiurarea, că ne aflăm în închisórea din Cluş pe timp de trei luni pentru o adresă de aderenţă cătră auctorii memorabilei: „Replicei" — ne-am decis a veni, în ajutoriu economilor nostri prin punerea sub presă a unei cărţi, economice întitulate: *„Indreptariu practic în economia rurală"* prelucrat după mai mulţi auctori streini şi de ai nostri, precum şi după pracsa, ce ne am câştigat în decursul mai multor ani pe acest teren.

Scopul nostru nu este a disputa în acéstă cărticică prin frase şi vorbiri figurate, că comasaţia e bună sau rea, ci ne vom nisuí după potinţă a da economilor nostri unele îndrumări practice, de cari au lipsă spre a se orienta asupra noului sistem, ce i-s'a pus înainte prin întroducerea comasaţiei.

Cărticica nóstră va apăré în patru fascicli cu mai multe ilustraţiuni. Fie care fasciclu va cuprinde, tractate de sine stătătóre, aşa încât fiecare se va puté folosi şi separat, şi va fi scrisă în un limbagiu de tot poporal.

Cărticica nóstră va fi şi ieftină pentru a şi-o puté procura şi cel mai sĕrac plugariu sciutor de carte, va fi folositóre pentru preoţi învĕţători etc. şi va fi fórte acomodată ca premii, la esamene şi cadouri pe la sĕrbători pentru pruncii ţĕranilor plugari.

Cóle de prenumĕraţiune nu vom trimite, ci apelăm la fiecare român, ca sĕ binevoéscă în cercul sĕu de activitate a ne aduna cât mai mulţi prenumĕranţi.

Cărticica va eşi de sub tipariu, pănă la finea anului anului curent, ér banii de prenumĕraţiune, sunt a se trimite cel mult pănă la finea lui Novembre a. c. la adresa domnului: Alesandru Anca preot român, în Cluş (Kolozsvárt a kir. ugyészségnél), pentru a ne puté orienta despre numĕrul esemplarelor, ce vor fi a se tipări, nedispunênd noi de mijlóce pentru a tipări şi esemplare întrecĕtóre.

Binevoitorii domni colectanţi vor primi tot al 10-lea esemplar ca rabat.

Fasciclul I va tracta despre lucrarea pămêntului şi va costa 25 cr. v. a. Fasciclul II va tracta despre moşiele comasate şi va costa 25 cr. v. a. Fasciclul al III-lea va tracta: planuri pentru întroducerea unei economii schimbătóre pe o moşie comasată şi va costa 25 cr. v. a. Fasciclul al IV-lea va tracta planuri de rotaţiuni şi de edificii economice precum: case, grajduri, şuri etc. aplicabile, pe moşiele comasate şi va costa 25 cr. v. a.

Tot cu acésta ocasiune, am tradus din limba germână şi vom pune sub tipariu un manual: Despre comptabilitatea caselor de păstrare, carea va costa 50 cr. v. a.

Credênd că prin lucrarea nóstră vom face un bun serviţiu poporului român, şi sperând, că şi publicul român va sprigini greaua nóstră întreprindere facută sub critice împregiurări, — ne sĕmnăm.

Cluş, 17 Octobre 1894.

Alesandru Anca, preotul Chiraleşului. *Ioan Barsan*, preotul Ruşciorului. *Ioan Baciu*, preotul Şoimului, directorul institului de credit „Şoimuşana" presidele tovărăşiei agricole din Şoimuş. *Ioan Murĕşan*, preotul Sieu-Cristurului. *Traian Deac*, preot în Friş. *Vaşilie Nechiti*, preot în Sebeşul de sus. *Ioan Timariu*, preot în Bîrla. *Mihail Bungardean*, preot în Bileag. *Constantin Pop*, preot în Harina. *Nechita Suia*, preot în Neţu.

Convocare.

Pe basa conclusului comitetului central din 26 Oct. n. 1894 şi în conformitate cu §-ul 20 din statute, se convócă a VI-a adunare generală ordinară a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului" la Sibiiu în casa comitatului, pe 1/13 Noembre a. c., a 11 óre diminéţa.

Programa:

1. Presentarea raportului general al comitetului central, al raţiociniilor pe anul 1893 şi proiectul de budget pe 1895.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Alegerea comitetului central pe un nou period de şase ani.
4. Autenticarea protocolului şedinţei.

Sibiiu, 26 Octobre 1894.

Ioan de Preda,
vice-preşedinte.

Loterie.

Sâmbătă, în 27 Octombre, n. 1894.

Budaposta: 18 50 38 13 60

Nr. 6583 Plen. [213] 3—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor şi ajutórelor, ce vin a se vota pe anul 1895 din fundaţiunea „Andronic“:

I. pentru învĕţăcei de ori ce meserie.

II. pentru sodali, cari s’au eliberat în decursul anului 1893 şi

III. pentru sodali, cari petrecênd cel puţin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat doveḑi despre desteritatea şi bărnicia lor pentru a devenì măestri, — prin acésta se publică concurs **până în 31 Decembre 1894 stil vechiu,** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi, cari voesc a concura la stipendii şi ajutóre, au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat comunal despre averea proprie şi a părinţilor;
3. Atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinţilor concurentului şi fiind şi acesta căsătorit, şi despre familia dînsului, în atestat avênd sĕ se cuprindă şi arĕtarea, că în familie câţi copii sunt minoreni, câţi frecuentéză scóla şi câţi se mai află la vre o meserie.

Afară de recerinţele generale au se mai arete în special;

I. Invĕţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat cu succes bun cel puţin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul s’a înregistrat în condica autorităţii industriale, (la protopretor ori magistrat) avênd a’l alătura la concurs în original, sau în copie autentică.

II. Sodalii:

a) că au terminat periodul de învĕţătură în decursul anului 1894, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (§ 67 art. de lege XVII din 1884);

b) că au purtare bună, şi fac sporiu mulţămitoriu în meserie şi acésta o vor dovedi prin atestatul măestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arete prin atestat dela măestru, ce cunoscinţă de limbi mai au;

d) aparţinênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriaşi, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiune a devení măestri:

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) să fie lucrat cel puţin 6 ani consecutiv ca calfe, ceea ce o vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere se arete anume unde voesc a se aşeḑa ca măestri, ce fel de mijlóce în bani mai au pentru a-şi începe meseria pe socotéla lor, apoi sĕ producă şi alte documente recomandătóre.

Dela toţi concurenţii, de ori ce categorie se recere, *ca cererile sĕ fie serise şi subscrise de mâna lor proprie,* şi adresate Consistoriului archidiecesan gr. or. în Sibiiu, sĕ le înainteze aici cel mai târḑiu **până la 31 Decembre 1894 stil vechiu.**

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 3 Octobre, 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 511 [222] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei a II-a din comuna Rĕchita protopresbit. Sebeşului se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 403 fl. 87 cr. Informaţiunile mai de aprópe despre acésta dotaţiune se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi asterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeş, 30 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetnl parochial.

Ioan Tipeiu,
protop.

Nr. 715/894. [221] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa a doua, în comuna Poiana, protopresbiteratul gr.-or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post, după-cum s’a starorit de comitetul parochial concernent la 3 Septembre a. c. este în venite sigure de 600 fl. 10 cr.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela presidiul comitetului parochial din acea comună şi dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii îşi vor aşterne petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Mercurea, la 14 Sept. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 429 [223] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Mag, protopresbiteratul Sĕliştei, pe basă resoluţiunii consistoriale din 6 Septembre a. c. Nr. 5747 B. sĕ escrie de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor asterne cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 29 Septembre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Ad. Nr. 298 [214] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante dela scólele din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Turdei, sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Banabic, postul învĕţătoresc împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 336 fl. 50 cr. şi anume: din repartiţie pe popor 200 fl. cuartir în valóre de 20 fl., grădină în vlóre de 10 fl., cu totul salariu învţĕtorresc 230 fl. şi din venitele cantorale, din agru, lecticali şi stole 106 fl. 50 cr. val. austr.

2. Găbud, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: din didactru 60 fl., din păşunitul scólei 30 fl., şi din repartiţie pe popor 210 fl.

3. M. St. Iacob, cu salariu anual de 250 fl. şi anume: din repartiţie pe popor 140 fl., din didactru 20 fl. şi din agrul scólei 90 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale conform normelor în vigóre până la terminul susindicat, oficiului protopresbiteral mai jos indicat, ér cencurentul la postul din Banabìc este datoriu a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica de acolo spre a-şi dovedi desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei (per Gyéres, în Agârbiciu) în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Agârbiciu, 21 Septembre 1894.

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 392. [209] 2—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Dupuşdorf se deschide concurs de paroch cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post computate în bani dau un venit anual sigur de 365 fl (şi cuartír inchiriat plătit de bis.)

Doritorii de a competa au a-şi asterne sublicele instruite conform legei subsemnatului oficiu.

Mediaş, 7 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. prot.

Nr. 455/894 [220] 3—3

EDICT.

Dumitru I. Peligrad, gr. or. din Sĕlişte protopr. Sĕliştei, care a părăsit cu necredinţă pe legiuta lui soţie Marina D. Cruţu, gr. or, tot din Sĕlişte de trei ani trecuţi fără a se şti unde sĕ află şi dacă mai trăieşte, pe basa resoluţiunei consistoriale din 26 Septembre a. c. Nr 4024 B se citéză a se înfăţoşa înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Roman“. căci la din contră procesul divorţial, încaminat asupră-i de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sĕlişte, 8 Octombre 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier.
protopresbiter.

Ad. 356 [212] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr. or. din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela datul de jos.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 240 fl. sĕ plătesc în rate lunare anticipative, ér 60 fl. din venitul cantoral, cuartir‘ grădină scolară şi lemne de foc.

3. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

4. Ciuruleasa, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină scolară şi lemne de foc.

5. Soharu, cu salariu anual de 240 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unu din aceste posturi au a-’şi asterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Abrud, 19 Septembre, 1894.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 359/894 [211] 3—3

Citaţiune edictală.

Safta George Ganea din Ticuşul român, care de 14 ani a părăsit cu necredinţă pe leguitul ei bărbat Ioan Scâr Neciu din Stena şi locul aflărei ei fiind cunoscut, se citéză în termin de 6 luni de ḑile a se înfăţoşa înaintea forului matrimonial concernent, căci altfeliu şi în absenţa ei va aduce hotărîrea divorţială, conform prescriselor canonice.

Cohalm, 24 Maiu, 1894.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Cohalmului ca for matrimoial de primă instanţă.

Nicolau Mircea,
protopop,

---

[217] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III-a Teiu cu filiile Grind şi Lisĕu, în proropresbiteratul Dobrei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 403 fl

Doritorii de a ocupa acest post au aşi substerne suplicele lor de concurs, instruite conform prescriselor Statutului organic şi a regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiu în terminul sus indicat.

Dobra, 23 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr or. al al tractului Dobrei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Sêrb,
paroch.

Ad. 555/894 [218] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la şcólele confesionale gr. or. rom. din subscrisele comune prin ccésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român şi anume:

1. Apahida, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. Sebeşul mare, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei cu grădina de legumi şi lemne de foc.

3. Someşul rece, cu salariu de 300 fl cuartir în edificiul şcólei cu grădină de legumi şi lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa vre unul din aceste posturi, au a’şi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsematului oficiu, până la terminul ficsat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom.

Cluş 30 September1894.

Tulliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 452/894 [219] 3—3

EDICT.

Ioan Milea, gr. or. din Sĕlişte, protopresbiteratul Sĕliştei care a părăsit cu necredinţă pre legitima lui soţie Ana D. Bloţ, gr. or. tot din Selişte de trei ani trecuţi fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce pe temeiul resoluţiunei consistoriale din 27 Septembre a. c Nr. 4023 B. se citéză a se înfăţoşa înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Selişte, 8 Octobre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.
Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Joi, 20 Octobre (1 Nevembre) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octombre-Novembre-Decembre al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Septembre 1894, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Pázmándy și preoții Români.

Sunt ómeni în viața publică, cari debutéză cestiuni seriόse cu o nespusă ușurătate, și totodată în același timp și dau aerul de mari politiciani și profunḑi cugetători. — Indată ce astfel de ómeni sunt luați de scurt și aduși la reson, ei devin ridiculoși. In categoria acestor ómeni trebue sĕ crestăm și pe faimosul deputat magiar — Pázmándy, — un nume cu care ne întîlnim adese în ḑiaristică. Acest om, mare politician, după cum vrea sĕ trécă — kossutist după convingeri, wekerlist în realitate, când e vorba de umplerea busunarelor, a debutat multe în timpul din urmă la adresa românilor — pe cari atât de puțin îi cunósce, pe cât cunosceau abderiții relațiunile Greciei — devenind proverbiali de ómeni stupiḑi. Sunt cunoscute rapórtele pázmándi-ane făcute ḑiarelor magiare — dela congresul din Haaga — din cari reésă cele mai detestabile mistificări relativ la succesul obținut de cestiunea română.

Nu i-a fost destul acestui signore blamagiul dela Haaga, a trebuit sĕ mérgă și la Paris în compagnia signorelui „Ováry“ ca ambii împreună sĕ lumineze Apusul și sĕ-l convingă, că ḑeu: românii sunt lupii, ér sermanii magiari sunt meii inocenți. Din dóuĕ, una! Sau s'a creḑut, că francezii sunt cu totului tot necunoscĕtori ai stărilor nóstre politice din Ungaria, și în acest cas era ușor a-i seduce prin informațiuni false că: românii sĕ bucură în tótă plenitudinea de libertățile publice; sau s'a creḑut, că va fi ușor a corumpe câteva ḑiare spre a lua în apĕrare causa magiară față de adevĕratele informațiuni, ce erau destul de bine acreditate în publicul frances.

S'a înșelat însĕ guvernul magiar și mai mult au trebuit sĕ se vadă dați de gol Pázmándy — Ováry, când incercările lor nu numai că au rĕmas fără nici un succes — dar au mai fost și arĕtați cu degetul.

Francezii și cu ei tot apusul cunosceau cestiunea română cu mult mai bine, decât sĕ pótă fi seduși, éră incercările de a se vîrí și cestiunea magiară în ḑiare, nu au aflat pămêntul roditor — pre cum bună óră îl află la noi în redacțiunile perciunate. Reîntors acasă fără ispravă Pázmándy încércă a-și agonisi lauri pe altă cale. Dar de unde sĕ încépă și unde sĕ finéscă? Dă o tură la Seghedin la cei trei întemnițați și aici făcênd cuasi pe omul guvernului, anunța prisionerilor că, pe venitoriu agitatorii vor fi închiși în temnițe ordinare, „unde vor fi maltratați până ce se vor supune sau vor perí“ apoi punênd și pupăza pe colac a mai afirmat că: „gimnasiile române se vor închide, ḑiaristica națională se va suprima“ Cu un cuvênt Pázmándy a adus un ultimat, carele sună la adresa vieții românilor. Sĕ i credem lui Pázmándy? Faptele celor ce l'au trimes la Haaga și Paris ne vorbesc destul de lămurit, că era iacobinilor prinde a se încuiba. Alta e întrebarea însĕ dacă gelotinarea va succede? Viéța nóstră de dóuĕ secole pe aceste déluri și văi ce le-am îngrășat cu sângele nostru ne șoptesce mereu că: „Nu vom perí“. Trecut'au alte furtune preste noi. Enunciările signorelui Pázmándy către întemnițații români s'au repețit și cu ocasiunea pertractării budgetului ministrului de culte -- în comisiunea financiară. Pázmándy sĕ aruncă cu furie asupra gimnasiilor române și cere ca: „educațiunea sĕ se facă în spirit patriotic, éră propunerea în limba magiară“. Atâta de o cam dată, până când gimnasiile valache vor fi transformate în gimnasii de stat Nu-i vorba! nu are gust rĕu dl Pázmándy et tutti cuanti — dar mai suntem aici și noi cele trei milióne de români, cari ne susținem cu crunte jertfe gimnasiele, pe cari nu le vom da din mâni numai forței majore. — Atâta nu era destul! Pázmándy s'a completat el pe dênsul, atrăgênd atențiunea ministrului de culte asupra clerului român din sinul căruia es agitatorii naționaliști. Cere dela ministru a se folosí de mijlócele disponibile, pentru ca și autoritățile superióre bisericesci sĕ i pedepséscă. Sunt tot lucrări vechi și acum tocite, cele ce pretinde Pázmándy — și pe cum se vede nu cunósce situațiunea clerului nostru, sau dacă o cunósce nu vrea sĕ-o cunóscă, și cu atât mai puțin nu cunósce pe autoritățile nóstre bisericesci,

Preotul român a trăit și trăiesce dela poporul sĕu. Cu el a fost și la bine și la rĕu. Și a fost timpuri, când unicul conducĕtoriu al poporului român remăsese numai preotul Cu cât preotul român s'a sciut identifica mai mult cu sórtea poporului, cu atât el s'a bucurat de o mai mare încredere. Urmarea a fost că în eluptarea drepturilor nóstre politice, preoțimea a jucat un rol însemnat. Cu venite modeste preotul român în trecut și astăḑi dă un contigent fórte însĕmnat de fii bravi — inteligința laică și cler — în șirul luptătorilor.

Nici când preotul român nu a rĕmas mut la vaietele de durere ale poporului sĕu. Și sĕ rĕmână el astăḑi când o grea situațiune i s'a creat. Nu! Preotul român va fi și trebue sĕ fie în fruntea poporului. Și dacă pentru acesta e numit agitator, el nu are sĕ se geneze de acésta numire devenită generală pentru toți românii, cari sciu cetí și scrie. Nu putem a nu întreba: ce mijlóce mai rĕmân autorităților nóstre bisericesci a pedepsi pe preoți, când statul nu numai că dă ceva pentru susținerea preoțimei, dar i-a răpit și mijlócele de subsistință. Se va lua căsĕtoria din mânile preoților, se vor lua matriculele și se va degrada taina căsĕtoriei la o simplă formalitate et.

Și tot mai îndrăsnesc a cere pedepsirea preoțimei, carea mai bine doresce a muri alăturea cu poporul decât a se face trădătóre? In deșert sĕ mai bat câmpii. Clerul român e destul de deștept și-și cunósce datoria-i éră idei utopice de ale lui Pázmándy nu ne mai alteréză, din contră, ne îndémnă a fi fiecare la locul sĕu.

Un memento. După-cum anunță ḑiarele unguresci, ministrul de culte Eötvös ar fi dat ordin inspectorului de scóle din Treiscaune Dáncs Bertalan, ca sĕ prefacă scolele confesionale românesci din Brețcu, Oituz, Poiana sărată, Doboli-inferiori și Chezdi-Mărtănuș în scóle de stat.

Nu ne-a venit încă raport în acéstă privință dela forurile nóstre bisericesci din acele părți într'adevĕr espuse ale archidiecesei nóstre și deci nu scim în cât va fi adevĕrată acésta scire publicată cu atâta bucurie din partea foilor unguresci. Procedura ministrului în acésta direcțiune fiind însĕ lipsită de ori-ce basă legală va afla resensul cuvenit în sinul bisericei nóstre și va fi împedecată în ajungerea scopului final din partea forurilor competente. Statul póte înființa scóle de stat unde-i place, dacă îi dă mâna, dar scólele esistente confesionale nu le póte preface în scóle de stat, îndată-ce acelea corĕspund legii, și noi știm, că tocmai în Treiscaune harnicul protopop de acolo, sĕ îngrijesce ca scólele sĕ corĕspundă legii, și acelea și corĕspund în tóte privințele.

FOIȚA

Prin fumul țigării.

Prin fumul ei, ce se ridică
In chip de nor prelung
Mĕ vĕd, dintr'o făptură mică
Ajuns cum mulți ajung . . .

Am case mari, moșie mare,
Venituri mari . . . trăsuri . . .
Ministru sunt, și 'n țéră tare,
Fac legi și iau mĕsuri . . .

O lume 'ntrégă mi se 'nchină,
Ér eu trufaș privesc
Pe tonții fără de lumină
Ce-alérgă și-'mi slujesc . . .

La porți, de ninge, plóuă, tună,
Aștéptă bunu-mi plac
Sĕ-i chem sĕ vie . . . Ciasul sună
Hatîrul sĕ le fac . . .

Indată toți mi se proștérnă
Par' c'aș fi Vodă eu . . .
Intins și c'o ureche 'n pernă
Ascult al lor păs greu;

Doi, trei, îmi cer o funcțiune
Trei, patru, pensiuni;
Cinci șase-a mea protecțiune . . .
Sĕrmanii! ce nebuni!

Ce-mi pasă! Am de tóte 'n casă,
Ér cum le-am câștigat
Mĕ 'ntrébă cineva? — Ia lasă!
Nici nu-i de cugetat!

Pe degete 'nvîrtesc o țéră . . .
Politic sunt profund . . .
Aḑi plec și mâne mĕ 'ntorc éră . .
Budgetu-i fără fund.

De mersul țĕrei ér, ce-mi pasă!
Politica e tot!
Poporul . . . dórme. Tot l'apasă,
Dă tot . . . și dă în bot . . .

Ajuns cu milióne 'n acții
Eu, țéra . . . 's fericit . . .
Sunt patriot cu . . . decorații,
Și încă și . . . cinstit.

Țigara însĕ își redige
Articolul: sfêrșit . . .
Și dând de degete mĕ frige:
O svêrl . . . Ce vis pocit! . . .

(„Familia“.) *Radulescu-Niger.*

Scrisori de amor.

(După Carmen Sylva.)

Peste văi câmpii și ape,
Florile trimit pe-ascuns,
Dulci bilete de iubire
Și cer grabnic un rĕspuns.

Ele stau în așteptare; —
Curierii au sosit,
Veselia este mare,
Căci rĕspunsu-i lămurit.

Iar pe câmpul plin de rouă.
Veḑi scrisorile cum sbor,
Căci albina, fluturașul,
Sunt curierii de amor.

Carol Scrob.

Frunḑe și frunḑulițe.

— Poesii poporale —

Bădișóre din departe
Mută-ți casa mai aprópe.

Peste drum de casa nóstră,
Sĕ ne vedem pe feréstră.

Mută-te în sat cu mine,
Ca sĕ ne vedem mai bine.

Și-ți fă calea la fântână
Sĕ ne mai dăm ḑiua bună.

Vióra Magdu.

E semnificativă însĕ incercarea ministrului, că tocmai în acele părţi îşi îndréptă mai întâiu privirile; sĕ fim însĕ treji cu toţii şi prevĕdênd pericolul din capul locului sĕ ne opunem cu bărbăţie contra acestei incercări a călcării de lege.

Revista politică.

Evenimentele mai însemnate din politica esternă sunt aḑi la ordinea ḑilei: dimisiunea cancelariului imperiului german a contelui Caprivi şi a ministrului president conte Eulenburg şi denumirea in ambele aceste dóuĕ posturi a principelui Hohenlohe; ér aci la noi evenimentul ḑilei e sosirea în capitala ţĕrii a lui Francisc Kossuth, fiul fostului guvernor de odinióră Kossuth Lajos.

* * *

Tóte ḑiarele europene se ocupă aḑi cu demisiunea cancelariului german Caprivi şi a premierului prusian Eulenburg. Acesti doi bărbaţi din fruntea afacerilor marelui imperiu german şi-au dat dimisiile din postul lor şi împĕratul le-a primit.

Nu cunóscem încă pe deplin causa adevĕrată a crisei din Germania, şi de aceea nici nu putem s'o analisăm aḑi mai de aprópe. Tot ce scim e, că marele consiliu de stat germân se ocupă de câteva ḑile cu acele proiecte de legi, cari ar fi menite sĕ înfrêneze activitatea destructivă a acelor elemente, care tind la rĕsturnarea ordinei publice în stat.

Dela asasinarea criminală a fostului preşedinte al republicei francese, Carnot, guvernul prusian a recurs la legi esceptionale nóuĕ, pentru cari stăruia mai ales contele Eulenburg, care a lucrat şi câteva proiecte draconice. Contele Caprivi s'a declarat contra lor, stăruind pe lângă împĕratul, ca sĕ-şi dea învoirea de a nu se recurge la mĕsuri estreme, cari numai la părere ar fi folositóre, de fapt însĕ ele ar provoca o furtună cu atât mai mare între partide. Din potrivă, ministrul preşedinte prusian, contele Eulenburg sta morţiş pe lângă punctul sĕu de vedere, cerênd întroducerea de mĕsuri violente contra anarchiştilor şi socialistilor.

Astfel între Caprivi şi Eulenburg sĕ iví o controversă mare, cel dintâiu fiind mai liberal, mai moderat şi mai îngăduitoriu, ér cel de al doilea voind întroducerea unui regim de spionagiu şi de terórе în Prusia.

Se asigură, că însu şi împĕratul Wilhelm ar fi consimţit pe deplin cu vederile lui Caprivi, aşa încât opinia publică din Germania credea, că cancelarul va culege laurii învingerii, şi din contră, că prim-ministrul Eulenburg va fi demisionat.

Nu e deci mirare, că scirea despre demisia lui Caprivi a provocat o mare surprindere atât în Germania, cât şi afară de graniţele imperiului germân. Scirea acésta este cu atât mai sensaţională, cu cât cu 48 óre mai înainte, în cercurile curţii din Berlin sĕ vorbia fórte hotărît, că posiţia cancelariului Caprivi s'a consolidat şi că împĕratul se alătură întru tóte la vederile lui.

„Kölnische Zeitung“ ḑice, că nu póte sĕ şi esplice altfel acésta crisa, decât că în Germania s'au ivit deja mari complicaţiuni politice.

„Voissische Zeitung“ ḑice, că este vorba acum, ca în Germania sĕ se ia mĕsuri nu numai faţă cu social-democraţii, ci şi faţă de alte curente, cari nu convin regimului.

Foile francese sunt de părere, că crisa din Germania nu însémnă o schimbare în politica esternă, cu tóte, că ea coincide cu bóla ţarului. Politica Germaniei, ḑic foile francese, sufer o schimbare în politica imperiului. Tot acésta părere o au şi foile englese.

Scirile mai próspete din Berlin anunţă, că crisa din Germania s'a sfêrşit prin numirea prinţului Hohenlohe de cancelar şi de ministru-preşedinte al Prusiei; astfel postul de cancelar şi cel de minstru president al Prusiei este érăşi împreunat într'o singură persónă, aşa cum era pe timpul lui Bismark. Esperimentul împĕratului de a desface aceste oficii în posturi de sine stătătóre, deci nu a succes.

Prinţul Hohenlohe este considerat ca bărbatul acomodat pentru a mulţămi pe particulariştii germani din sud.

Noul cancelar al Germaniei a fost locţiitor în Elsaţia-Lotaringia, cu reşedinţa în Strassburg. El trece de conservativ moderat. Se crede, că noul cancelar al imperiului va avé pe partea sa deplină încredere a statelor din tripla alianţă. Numirea lui va destepta încredere şi la Paris, unde în calitate sa de mare ambasador, întrunia, pe acel timp, simpatiile francesilor.

* * *

Venirea lui Kossuth Ferencz în Ungaria e considerată de tote foile unguresci de un eveniment politic şi ele légă mari speranţe de activitatea publică a acestui „bărbat povidenţial“ după-cum au şi început a-l numí. Duminecă la sosirea lui în Pesta i-s'a făcut o primire grandiósă, l'au asteptat la gară o mulţime imensă de ómeni. Cuvêntarea de bineventare a ţinut-o deputatul kossuthist Helfy Ignácz căruia Kossuth i-a rĕspuns următórele:

Raḑa de lumină, care din mormêntul tatălui meu îmi atinge capul nevrednic nu mĕ îmbată, ci face ca sĕ simt mai înadins responsbailitatea de a folosi cu precauţiune puterea, pe care e representă numele concrescut cu inima naţiunii magiare.

Am dreptul şi datorinţa sĕ-'mi servesc patria şi am venit ca sĕ mĕ folosesc de acest drept, dreptul fiiului celui mai mare magiar, pe care al tăgădui dela fiiul lui Kossnth Lajos n'ar fi o încercare nici potrivită nici corectă.

Tatăl meu ḑicea, că credinţa principiilor sale este sîmburul roditor semânat în pământul viitorului şi din cadavrul seu va cresce ceea-ce din viaţa lui n'a putut sĕ crescă.

Acest sîmbur roditor dimpreună cu cadavrul seu s'a săpat în pămêntul patriei şi eu am venit sĕ îngrijesc de acest sîmbur, ca din acela sĕ încolţéscă şi sĕ înfloréscă independenţa ţerii.

Venind acasă a trebuit ca sĕ mĕ plec dinaintea voinţei naţiunii, care s'a împăcat şi a aruncat vĕl pe cele trecute. Am hesitat mult, când m'am decis la acest pas, căci m'a durut sĕ fac după mórtea tatălui meu aceea ce în viaţa lui n'aş fi putut şi nici n'aş fi făcut vre-odată.

Şi cu tóte că principiile tatălui meu nu le voiu părăsi nici odată, pentru întruparea acestor principii trebue sĕ aleg altă cale, care se unesce şi în mod practic cu presenta situaţie a naţiunii.

Şi în acest ţel al activităţii mele nu este nimic neleal; nu diferă întru nimic dela declaraţiunea dietei fórte leale din 1790 că; Ungaria nu datoreşte nimic mai mult Austriei decât o vecinătate bună.

Voiu fi multămit, când voiu ajunge ca declaraţia din 1790 sĕ devină fapt.

N'am venit cu nici un scop neleal, căci dacă chiar ar puté sĕ esiste pe terenul practic atarì scopuri, ele nu ar fi atunci recomandabile faţă cu un domnitor, care în istoria nóstră de 350 de ani face escepţiune în credinţa sa faţă cu constituţia bună sau rea.

Declar pe faţă, că din faptul acela, că domnitoriul a recunoscut spiritul timpului şi a putut sĕ rupă cu tradiţiile trecutului, trag nădejde, că va recunóşte odată şi aceea, că spiritul timpului pretinde indepedenţa Ungarei.

Eu nu nutresc în sufleţul meu nici cea mai mică ură faţă cu drepturile seculare sacţionate de naţiunea magiară, ba îl stimez pe regele şi ca domnitor şi ca om. Inimiciţia ce a fost între tatăl meu şi între domnitor s'a sfîrşit prin mórte; şi cum simţia tatăl meu despre amiciţie după mórte a arĕtat atunci, când pe mormêntul lui Deák Ferencz a trimis un ram de cypru. şi ştiu că ram de cypru ar fi trimis şi pe un alt mormênt dacă alfel ar fi dispus sórtea şirul mortalităţii.

Timpul şi locul nu sunt potrivite ca sĕ vĕ spun ce voiu sĕ lucrez. E destul sĕ vĕ spun, că cinstind legea voiu merge pe calea care a fost şi calea tatălui meu şi care mai târḑiu sau mai curênd va conduce la indepedenţa Ungariei. Voiu purta pe acest drum sus si tare stégul sfânt şi nepătat al tatălui meu mort, până când într'o ḑi voiu putea sĕ-'l înfig pe altarul patriei magiare, libere şi îndepedente Trăéscă patria!

La auḑul acestor cuvêntări „constituţionale“ mulţimea entusiasmată a dat năvală ca sĕ-i mulţăméscă stringêndu-i mâna, îmbulzala a fost aşa de mare încât mulţi au leşinat, lui Kossuth însuşi i-s'a făcut rĕu şi mai mulţi deputaţi au trebuit sĕ'l transporteze în hotelul din nemijlocita apropiere dela gară, ce pórtă din întêmplare numele de „Hotelul Predél“, de aci l'au dus cu mare alaiu în „Hotelul Hungaria“.

* * *

Ministrul de interne rusesc Durovo a dat indrumâri stricate tuturor şefilor din guvernamente, ca în vederea stării critice a ţarului sĕ se îngrijésea de susţinerea ordinei şi sĕ suprime în germine ori ce mişcare politică.

Se susţine, că acest ucaz al ministrului rus s'a dat din motiv, că în mai multe oraşe ale Rusiei s'au simţit tendinţe constituţionale, ér în Petersburg, Odessa şi Chiew s'au confiscat mai multe imprimate, cari cuprind idei de a se face o revoluţiă generală şi de a-se înlocui absolutismul autocratic cu constituţionalismul monarchic. Partida poporală social-revoluţionară a dat un manifest, în care se ḑice, că vrea s'ĕ rupă cu sistemul de guvernare actual, şi pretinde: sufragiu universal, libertatea religionară, independenţa jurisdicţiunilor, libertatea pressei, libertatea întrunirei şi de reuniuni, şi inviolabilitatea dreptului individual.

Mirésa ţareviciului.

Mirésa, în vîrstă de 22 ani, a moştenitoriului de tron rusesc Nicolae este cea din urmă fiică a principelui Ludovic de Hessa. Mamă-sa, principesa Alice, a fost fiica reginei Angliei şi a murit înainte de asta cu 16 ani.

Principesa Alice, mirésa Ţareviciului, este o damă de statură înaltă şi svĕltă, care cu mişcările ei gingaşe şi neforţate e un farmec întreg. Faţa ei de o frumseţă rară, este dominată de doi ochi albastri, la cari se potrivesc de minune bine părul bogat şi blond.

Mirésa este copilul cel mai dismerdat al familiei domnitóre de Hessa, şi mai ales fratele ei, principele moştenitoriu, care e numai cu patru ani mai în vîrstă decât ea, o are fórte dragă şi o încunjură cu tóte bucuriile. Principesa Alice a avut de crescĕtóre pe-o damă englesă cu numele Jackson, care cu cultura ei înaltă europénă şi cu ajutoriul profesorilor dela universitatea din Darmstadt, a făcut progrese admirabile cu tênăra principesă.

Viitórea moştenitóre a tronului rusesc e o pictoră escelentă, cântă la pian ca cea mai bună artistă şi farmecă sêmţĕmêntul prin vocea ei minunată. Afără de limba germană, ea cunósce perfect limba francesă, englesă şi rusécsă.

După mórtea tatălui ei, ea a rĕmas sub îngrijirea fratelui sĕu Ernest Ludovic, locuind în acel palat pompos din Darmstadt, pe care l'au edificat tatăl sĕu şi regina Angliei.

Viéţa familiară veselă, ce domnesce în palatul din Darmstadt, a corespuns fórte bine înclinărilor principesei, din care causă ea a şi şovăit mult de a primi ofertul ţarului rusesc, ca sĕ fie soţia fiului sĕu, a marelui duce Nicolae.

Principesa şovăia mai ales din douĕ motive: întâiu pentru-că trebue sĕ-şi schimbe religia, şi a doua din causă, că prevedea marea greutate a datorinţelor sale viitóre.

Principesa Alice e de natură fórte fricósă, dar în sfêrşit a învins amorul pasionat, ce-'l are faţă de ţareviciu.

O mătuşă a ei, mama împĕratului Alesandru al treilea, încă s'a măritat după un ţareviciu şi aşa se vede, că şi Alice va fi tot atât de iubită la curtea rusécsă, ca şi mătuşă-sa.

Principesa Alice are trei surori. Una e principesa Victoria măritată după principele Ludovic de Battenberg; a doua principesa Elisabeta, soţia marelui duce Sergie, şi a treia principesa Irina, soţia principelui prusian Henric, fratele împĕratului german. Ea n'are decât un singur frate, principele moştenitor de Hessa, care a luat în căsătorie pe fiica a treia a principelui de Edinburg.

Noutăţi.

Avis. Aflăm cu o deosebită plăcere, că d-nul Traian Murĕşianu apreţiatul baritonist dela Braşov, în tourneul ce'l face prin centrele românesci din Ardél, s'a oprit şi în oraşul nostru şi că în una din ḑilele procsime va concerta şi aci. Abundantul şi variatul program al acestui concert, la care suntem siguri, că vor participa toţi amatorii de musică din Sibiiu şi jur, 'l vom publica în numĕrul procsim.

Dl Mureşianu va merge de aci şi va concerta la Făgăraş, Reghin, Bistriţa etc.

* * *

Intêmplare nefericită. Comandantul de corp din Sibiiu, Escelenţa Sa FML-ul de Galgoczy a scăpat de o mare primeşdie.

Dumineca trecută călărind cătră Nocrich şi trecênd pe sub podul Cibinului, ce tocmai sĕ renovézä, s'a lovit cu capul de o grindă a podului atât de vehement, încât a căḑut la pămênt.

Unul dintre servitorii, care'l însoţiau a alergat îndată după medici în oraş, cari l'au transportat apoi cu trăsura la locuinţă, unde au constatat, că rana primită nu e în grad mare periculósă. — Aflăm cu bucurie, că Escelenţa Sa sĕ află mai bine, şi că şi-a început deja ocupaţiunea sa de birou.

* * *

Catastrofa dela Bistra. Ni se scrie din Abrud, că în fabrica de praf de puşcă dela Bistra ce forméză proprietatea familiei Ebergényi, s'a întêmplat Sâmbătă în 27 l. c. a. m. o mare nenorocire. Se ḑice, că din uşurinţa conducĕtoruluì fabricei s'au aprins cam la 100 măji metrice de érbă de puşcă şi au esploadat cu o vehemenţă atât de puternică, încât detunătura s'a auḑit în întreg ţinutul Munţilor-Apuseni. Au fost aruncaţi în aer şi sdrobiţi 3 ómeni, ér 14 sunt mutilaţi de mórte. Nu se scie însĕ întreg numĕrul victimelor, deóre-ce au fost în acea ḑi fórte mulţi ocupaţi în fabrică, de urma cărora încă nu s'a dat până acum Intre cei morţi e şi fata conducĕtorului fabricei, ér între cei mutilaţi şi arşi de foc e şi soţia lui. Celelalte victime din nefericire sunt tot români. Şi foile unguresci în şovinismul lor condamnabil şi acésta regretabilă întêmplare şi mare nenorocire o adscriu bieţilor lucrători români, cari au voit sĕ-şi rĕsbune în contra ungurilor!!?

S'a şi pornit cercetare în direcţiunea acésta, al cărei resultat cu mare scârbă îl aşteptăm.

* * *

Calendariul pe anul 1895. Atragem atenţiunea on. nostri cetitori, că a eşit de sub tipar, cu un cuprins bogat „Calendariul pe anul 1895 şi se află de vênḑare în librăria archidiecesană cu preţurile indicate în anunţul de pe pagina ultimă.

* * *

Incă vre o câteva broşuri şi diare oprite. Ministrul de interne a mai oprit de pe teritoriul Ungariei câteva diare şi broşuri. Diarele, cărora li s'a detras debitul postal şi li s'au oprit întrarea sunt: „Le Danube“ (Bucuresci), „Lumina Ilustrată“ (Bucuresci) „Alegĕtorul Român“ (Botoşani), „Luceaferul“ (Focşani), „Odjek“ (Belgrad), „La Sera“ (Milano). Er broşurile: „Le Procés d'une Natione“ (Paris), „Zur Siebenbürgisch-Rumänischen Frage“; „Das Kaisermemorandum der Siebenbürger Rumänen“ şi „Apelul Academiei Române“.

* * *

Dr. Pulszky Gustav despre întroducerea instrucţiunei de stat. La Neşider (Nezsider) şi-a rostit noul secretar de stat discursul program înaintea alegĕtorilor sĕi. Vorbind despre întroducerea instrucţiunei de stat a dis, că întroducerea generală e imposibilă, fiindcă statul, care astădi supórtă numai jumĕtate din spesele instrucţiunei, nu póte sĕ priméscă asupra sa întréga sarcină, dar acolo unde împregiurările pretind instrucţiunea de stat, fie din consideraţiuni generale, fie din consideraţiuni naţionaliste, acolo se va întroduce. — Va sĕ dică ne putem aştepta la noue volnicii contra şcólelor confesionale.

* * *

Stindarde nóuĕ pentru armată germână. Dilele trecute s'a făcut în Berlin sfinţirea a 139 stindarde nóuĕ pentru armată. Stindardele au fost duse pănă la altariu sub conducerea împĕratului însoţit de comandantul de corp contele Blumenthal. Ajunşi la altariu, împĕratul a salutat pe principii germani şi pe prinţii regali, apoi între salve de tunuri s'a sĕvêrşit sfinţirea prin preotul militar Grömmel. După sfinţire împĕratul a ţinut o vorbire, în care amintind de diua natală a împĕratului Frideric, de ultima sfinţire de stindarde în 1861 şi de faptele eroice din 1870—71 ale armatei, recércă pe comandanţi sĕ cultive şi sub nóuĕle stindarde tradiţiunea gloriósă a armatei cu alipire credinciósă pănă la mórte şi sĕ aibă necondiţionată supunere faţă de supremul beliduce contra tuturor inimicilor esterni şi interni, terminênd cu cuvintele: „Binecuvêntarea lui Dumnedeu, care a planat pănă acuma asupra armatei, sĕ însoţéscă în tóte timpurile tronul şi nóuĕle stindarde. Dumnedeu pentru rege şi pentru patrie“.

* * *

Statistica operelor. Dintr'o statistică, publicată de către biroul uniunei internaţionale pentru protecţiunea operelor literare şi artistice, resultă că, numai în Germania, Anglía, Francia, Statele-Unite şi Italia, sĕ publică, pe fie-care an, peste 60,000 de opere, afară de publicaţiunile musicale, al căror numĕr sĕ urcă la 15,000 numai în Francia şi Germania.

In Germania iată mijlocia publicaţiunilor:

Teologie: 1588 în anii 1886—1890; 2181 în anii 1891—1893.

Jurisprudenţă şi politică: 1482 în anii 1886—1890; 2122 în anii 1891—1893.

Medicină: 1161 în anii 1886—1890; 1653 în anii 1891—1893

Filosofie: 152 în anii 1886—1890; 223 în anii 1891—1893.

Numĕrul total al publicaţiunilor a fost de 18.875 în 1890, şi de 21.279 în 1891. S'a calculat, că cel ce ar fi cumpĕrat câte un esemplar din tóte cărţile oferite de comerciul librăriei dela 1869 pănă la 1871 ar fi cheltuit 36.652 mărci; pentru anul 1880, suma de 65.185 mărci şi pentru anul 1890 suma de 80.797 mărci. Numĕrul revistelor merge crescênd din an în an: 3204 în 1890; 3443 în 1891; 3530 în 1892. Afară de aceste publicaţiuni se mai tipăresc, în Germania tese şi disertaţiuni academice, al căror numĕr, după o statistică a librăriei Fock din Leipzig, este următoriul: 3345 în 1890; 3629 în 1891; 3630 în 1892; 3688 în 1893. Statistica operelor musicale este: 8609 în 1891; 9753 în 1892; 10.372 în 1893. Comerciul librăriei germane care, în 1881 numĕra 1375 oraşe cu 5750 case, în Germania şi în strĕinătate numĕră acum, în 1894, 1890 oraşe, cu 8017 case.

Adunarea generală

a „Reuniunei învĕţătorilor gr. or. din districtul Sibiiului“.

(Incheiere.)

Un product al acestui entusiasm a fost şi espedarea telegramei celui mai zelos român al timpului nostru, care în o vîrstă, atât de înaintată luptă cu atâta ardóre şi cu aşa foc pentru causa poporului român, telegramă, ce s'a făcut din iniţiativa privată şi în momente de inspiraţiune, drept semn de recunoscinţă ce o datoreşte fie care inimă românéscă acestui ager luptătoriu pentru emanciparea culturală naţională a poporului român.

Atât deveniseră bunii individi de sentimentali, de s'au plecat şi şi-au luat pânea prin busunare, drept clenodiu sfînt al amintirilor acestei escursiuni.

In aceste momente înălţătóre îţi venia vrênd ne-vrênd sĕ cânţi cu poetul:

„Acum când braţu-ţi ager, în lume-i cunoscut,
„Tu bravule române! mai credi, că esci perdut!!“

Ne am reîntors veseli şi voioşi, dar nu tot astfel de uşor, ca la trecere, căci vama începuse la reîntórcere sĕ fie mai grea, dar' iperzelul acelui funcţionăraş a trebuit sĕ cam slăbéscă, vĕdêndu-sĕ în faţa atâtor românaşi verdi şi resoluţi. Póte, că le venise şi lor la scire de telegrama ce s'a trimis la „Sibiiu“ în contra gendarmeriei, care telegramă tocmai dóră de Turnu-roşu nu s'a espedat. din motive uşor de priceput. Acésta e tréba celor, ce o fac.

Remâne sĕ constatăm. că abia pe la 9 óre ne-am reîntors la Boiţa, nu însĕ toţi, unii popăsind mai mult pe la vama Boiţenilor. Reîntorşi am fost primiţi la ospitala masă a domnului notariu Indrieş, unde petrecerea a durat pănă înspre 2 óre după mediul nopţii, sĕ înţelege sub continua padă a gendarmeriei, ce patrula mereu pe înaintea ferestrilor.

Diua a doua.

Des de diminéţă mişcau învĕţătorii pe stradele din Boiţa, şi grupuri grupuri sĕ consultau învĕţătorii asupra persónelor ce aveau sĕ formeze noul comitet, căci sosise unii agenţi de cu séră sĕ facă treburile nu stiu cui, dar' de sigur nu a „Reuniunei“ făcênd combinaţiuni şi supra combinaţiuni, ce de sigur vor fi tăcut şi unii din acei învĕţători, ce au rĕmas de escursiune în diua şi séra precedentă.

Dar sciţi dicala ceea: omul propune şi Dumnedeu dispune, aşa şi aici mulţi a mâncat'o nespălată căci planurile lor a rĕmas pe jos.*)

Stiindu-le acestea nu ne putem de loc mira nici de energica păşire a vice-preşedintelui „Reuniunei“ în şedinţa înainte de constituire şi de declaraţiunea sa de a nu fi luat în combinaţiune şi de a nu primí ca în calitate de v. preş. sĕ mai conducă afacerile „Reuniunei“. Aceea nu o putem presupune, nici nu o va puté presupune un om cu simţ, cumcă el ar fi putut avé ceva contra fostului preşedinte cu care stiu, că la tóte adunările a lucrat în armonia şi perfectă conglăsuire, şi este şi adi şi a fost şi în alte afaceri de altă natură.

Clopotele sună şi creştinii păşesc lin şi gânditori spre sânta biserică, sĕ asculte rugăciunile Domnului şi cântecele mai cu pietate, căci adi Boiţa are óspeţi şi încă ce óspeţi: pe cultivătorii poporului român! Era frumos şi încântătoriu a vedé cununa de ţĕrani şi ţĕrance, cum ascultă cu devotament şi pietate rugăciunile şi cântările esecutate de învĕţători. Notăm, că ne-a delectat în mod fórte plăcut corul de şcolari, condus de bravul învăţĕtoriu Istrate, esecutând cântările liturgice cu precisive dulcéţă. De asemenea ne-a atins plăcut serviciul celor patru preoţi, în frunte cu vrednicul nostru veteran părintele locului Ioan Bobeş, ca model de preot, în virtuţi nobile şi fapte vrednice.

Terminêndu-se serviciul divin, o surprindere plăcută a făcut reuniunei hotărîrea comitetului parochial de a face cu acéstă ocasiune, parastas pentru rĕposatul de pie memoriă Ioan Popescu, fost protopop şi al acestei comune şi prof. tuturor învĕţătorilor de faţă. Le acest parastas au fungat toţi patru preoţii, trei presbiteri şi un diacon; ér rĕspunsurile le au esecutat un cor inprovisat din învĕţători în un mod solemn.

La sfîrşitul parastasului, preotul veteran încet şi cu demnitate 'şi' ia drumuul printre mulţime şi urcându se pe amvon, ţine o cuvêntare în termini fórte călduroşi la adresa rĕposatului şi în veci neuitatului Andreiu baron de Şaguna recitând cuvintele, ce le a dis, când a venit în Ardél. In aceste cuvinte a deplâns el starea deplorabilă a bisericei şi a poporului român, schigiuit şi batjocorit şi a implorat graţia dumnedeéscă asupra acestui popor, care dóră nu va fi păcătuit aşa de mult, încât sĕ nu merite o sórte mai bună De aci a trecut la rĕposatul Popescu, arĕtând, că şi el a fost unul din aceia, cari trimişi în strĕinĕtate s'au reintórs cu frumóse cunoscinţe, şi a plântat sĕmânţa culturei, care a încolţit şi a dat róde înbelşugate, aşa cât astădi sĕ presintă poporul nostru ca o naţiune ce póte pretinde şi nu se rógă.

In special rĕposatul a fost unul dintre cei mai harnici şi mai de inimă. Şi a făcut mult bine peste tot, dar acésta comună lu-i datoresce înfiinţarea fondului scolariu astădi de optspredece mii fl. v. a. precum şi frumosul edificiu scolariu şi altele pentru ceea-ce boiţenii, în veci nu 'l vor uita şi aşa au credut, că îşi împlinsc numai o datorinţă nobilă, dacă şi aduc aminte de el, în forma şi chipul acesta.

După terminarea acestei frumóse cuvêntări se urcă pe amvon profesorul sem. Dr. Vas. Saftu şi cu cunoscuta-i oratorie într'un mod demn, clar şi logic schiţéză activitatea literară scientifică a rĕposatului Popescu. Termină cu o rugăciune fórte frumósă, către cel mai înalt ca sĕ dăruéscă naţiunei române mulţi astfel de bărbaţi.

Acéstă cuvêntare a fost rostită în numele reuniunei, care s'a alăturat la iniţiativa nobilă a comitetului parochial, neavênd cunoscinţă de acésta, decât în diua premergĕtóre.

După terminarea serviciului divin s'a ţinut a II a şedinţă, unde s'a pertractat restul punctelor din program.

Acéstă şedinţă s'a ţinut în biserică, la care a asistat sergentul gendarmilor cu alţi doi pănă la sfîrşit, precum şi în biserică la serviciu, dar de astădată numai ca óspeţi.

La începutul şedinţei sĕ constată că protocolul şedinţei prime, nefiind terminat se va verifica cu cel dela a doua şedinţă, din partea membrilor sibieni.

Presidiul comunică, că a sosit în decursul dilei de ieri, o telegramă dela preşedintele reuniunei Dr. Daniil Popovici Barcian, în care salută adunarea; sĕ ia spre plăcută scire Totodată comunică, că comitetul parochial a luat iniaţiativa de a ţiné un parastas întru pomenirea fostului protopresbiter şi prof. sem. Ioan Popescu, la care s'a alăturat şi reuniunea. Servesce spre plăcută scire, cu aceea, că la propunerea domnului preot Doican, comitetul sĕ însărcinéză a depune o cunună pe mormêntul decedatului.

La ordinea dilei lucrarea d-nului Lăpĕdat (Sĕlişte) „Eserciţii de stil“. Autorul plécă dela pracsa de adi în propunerea limbei materne şi arată defectele aceleia în un mod fórte nimerit, trece apoi la propuneri positive cum ar fi sĕ se propună şi împărţind operatul în mai multe capitole vorbesce de piese de cetire, de transformări din prosă în poesie şi viceversa, de bucăţi literare, de contracte, documente etc. şi finesce cu epistolele.

S'a constatat în general, că lucrarea este fórte bună şi nici că s'a făcut observări meritorice, decât nişte lupte de cuvinte.

Terminându-se acéstă lucrare s'a trecut la constituire şi la propunerea referentului comisiunei, însărcinată cu candidarea s'a ales: preş. Dr. Daniil Pop. Barcian; v.-pres. Dr. Petru Şpan; secret. I. Aleman Galea; secret. II. Popa Candid; cassar Ioan Popovici; controlor George Bobeş; bibliotecariu Stănésă; membrii în comitet: Demetriu Comşa, Dr. Vas. Saftu, Nicolae Neamţu şi Ioan Druhora.

Cu acestea mulţămind v.-presid. dlor învĕţători de interesul ce l'au dovedít în cursul adunărei între urări de „Sĕ traéscă!“ s'a dus cu toţii la masa comună dată în sala scólei de representanţa bisericéscă şi comunală.

Aici s'au adunat toţi învĕţătorii locuitori fruntaşi şi dame, şi la o masă bogată şi deplin mulţămitóre ne-am ospĕtat, aducându ne aminte de cuvintele din biblià: „Vrednic este lucrătoriul de plata sa“.

Şirul toasteler l'a deschis v.-preşedintele toastând pentru învĕţători, tot acesta a toastat şi pentru representanţa bisericéscă şi comunală, care a avut amabilitatea de a ne primì atât de bine, precum şi pentru corpul învĕţătoresc. S'a toastat pentru veteranul paroch, preşedintele şi alţi membri ai reuniunei etc. etc.

Prândul a ţinut pănă către patru óre, când ridicându-se masa, unii ne-am depărtat spre casă, ér alţii cu trenul de séra, ducênd cu noi suvenirile cele mai plăcute şi dorul de a ne revedé cât mai des la astfel de întruniri folositóre.

Ne-am dis cu toţii: „La revedere pe anul viitoriu tot în forma şi chipal acesta, dar póte în alte împrejurări, de sigur însĕ în altă comună fruntaşe din comitatul Sibiiului“.

La revedere frăţéscă şi sinceră dice şi

Raportorul.

Convocare.

Subdespărţĕmêntul IX al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român va ţinea adunarea sa generală în comuna Vinerea, Marţi la 20 Novembre 1894 stil nou înainte de amédi la 10 óre, cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului şi al cassariului.
3. Esmiterea alor 2 comisiuni pentru incassarea tacselor, înscrierea membrilor noi şi censurarea raportului comitetului.
4. Diserare despre însemnătatea meseriilor la români.
5. Rapórtele comisiunilor.
6. Constituiuea comitetului pe un nou period de 3 ani.
7. Cercetarea esposiţiunii industriare locale şi premiarea obiectelor espuse.
8. Incheiarea adunărei.—

La acésta adunare generală se invită toţi membri asociaţiuni cu locuinţa pe teritorul acestui despărţĕmênt şi toţi amici progresarei poporului român.

Din şedinţa comitetului despărţĕmântului IX, ţinută la Orĕştie în 26 Octobre 1894 st. n.

Dr. *Ioan Mihu*, director.

Simion Vlad, not. ad. hoc.

---

*) Dl raportor e prea abstract şi am dorí lămuriri mai determinate. Red.

Nr. 392. [209] 3—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Dupuşdorf se deschide concurs de paroch cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post computate în bani dau un venit anual sigur de 365 fl (şi cuartír închiriat plătit de bis.)

Doritorii de a competa au a-şi asterne sublicele instruite conform legei subsemnatului oficiu.

Mediaş, 7 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. prot.

Nr. 429 [223] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Mag, protopresbiteratul Sĕliştei, pe basă resoluţiunii consistoriale din 6 Septembre a. c. Nr. 5747 B. sĕ escrie de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor asterne cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 29 Septembre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Ad. Nr. 298 [214] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante dela scólele din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Turdei, sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Banabic, postul învĕţătoresc împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 336 fl 50 cr. şi anume: din repartiţie pe popor 200 fl. cuartir în valóre de 20 fl., grădină în valóre de 10 fl., cu totul salariu învţĕtoresc 230 fl. şi din venitele cantorale, din agru, lecticali şi stole 106 fl. 50 cr. val. austr.

2. Găbud, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: din didactru 60 fl., din păşunitul scólei 30 fl., şi din repartiţie pe popor 210 fl.

3. M. St. Iacob, cu salariu anual de 250 fl. şi anume: din repartiţie pe popor 140 fl., din didactru 20 fl. şi din agrul scólei 90 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale conform normelor în vigóre până la terminul susindicat, oficiului protopresbiteral mai jos indicat, ér cencurentul la postul din Banabìc este datoriu a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica de acolo spre a-şi dovedi desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei (per Gyéres, în Agârbiciu) în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Agârbiciu, 21 Septembre 1894.

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 511 [222] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei a II-a din comuna Rĕchita protopresbit. Sebeşului se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 403 fl. 87 cr. Informaţiunile mai de aprópe despre acésta dotaţiune se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi asterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeş, 30 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protop.

Nr. 715/894. [221] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa a doua, în comuna Poiana, protopresbiteratul gr.-or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post, după-cum s'a starorit de comitetul parochial concernent la 3 Septembre a. c. este în venite sigure de 600 fl. 10 cr.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela presidiul comitetului parochial din acea comună şi dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii îşi vor aşterne petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Mercurea, la 14 Sept. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr -or. al Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc,
protopresbiter.

---

[217] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III-a Teiu cu filiile Grind şi Lisĕu, în proropresbiteratul Dobrei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 403 fl

Doritorii de a ocupa acest post au aşi substerne suplicele lor de concurs, instruite conform prescriselor Statutului organic şi a regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiu in terminul sus indicat.

Dobra, 23 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al al tractului Dobrei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Sêrb,
paroch.

Ad. 555/894 [218] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la şcólele cenfesionale gr. or. rom. din subscrisele comune prin ccésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român şi anume:

1. Apahida, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. Sebeşul mare, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei cu grădina de legumi şi lemne de foc.

3 Someşul rece, cu salariu de 300 fl cuartir în edificiul şcólei cu grădină de legumi şi lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa vre unul din aceste posturi, au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsematului oficiu, până la terminul ficsat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom.

Cluş 30 September 1894.

Tulliu Roşescu,
protopresbiter·

Nr. 326 [215] 3—3

EDICT.

Sarica Ioan Popa născută Lungociu gr. or. din Berivoii mici, soţia legitimă a lui Ioan I. Popa gr. or. din Berivoii-mici, care de treispreḑece ani şi cinci luni de ḑile, a părăsit pe bărbatul ei, fără a i-se sci ubicaţiunea, prin acésta se citéză ca în termin de şese luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial edictal incaminat de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Făgăraş, 15 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului.

Iuliu Dan,
protopresb.

Szebenvármegye alispánja.

Sz. 17446 — 1894. [116] 2—2

I.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy az 1895 évre összeállitott legtöbb adot fizetö vármegyei bizottsági tagok névjegyzéke tagélkozásra a vármegye székházánál közszemlére kitétetett és hogy az ellen foglalàs november hó 2-áig az állandó választmányhez felebbezhetö.

Nagy-Szeben, 1894 oktober hó 18-án.

Reissenberger,
alispán.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [224] 1

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1895.

Anul al patruḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenţii europeni. — Serviţiul postal şi telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor.—Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi pe **protopresbiteri administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi ḑile. — Anunţuri.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 41—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 Sibiiu, Sâmbătă, 22 Octobre (3 Nevembre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Oct. 1894.

Unul dintre cele mai nóuĕ evenimente din viața politică magiară este sosirea fiului lui Lud. Kossuth, Kossuth Ferencz în Ungaria, cu hotărîrea de a sĕ așeḑa definitiv aici și a lua parte la viața politică magiară.

In ce directiune va lucra el, sĕ vede din rĕspunsul, ce l'a dat lui Helfy, când a fost primit la gara din Pesta și pe care l'am reprodus în nrul trecut al fóiei nóstre. El a spus, că este condus de aceleași principii, de care a fost condus tatăl sĕu și al căror scop final este independența Ungariei, pentru care Austria are sĕ fie numai o vecină, ér ea sĕ fie cu totul neatêrnată. Acest scop îl urmăresce el și numai întru atâta se deosebesce de tatăl sĕu că el „cinstesce legea“, adecă el vrea sĕ-și ajungă scopul pe cale legală, recunoscênd constituția și posiția de drept a Ungariei de aḑi, pe când tatăl sĕu acésta n'a făcut-o. Acésta a esprimat o el pe scurt astfel: „Cinstind legea voiu merge pe calea care a fost și calea tatălui meu și care mai târḑiu sau mai curênd va conduce la independența Ungariei“.

Firesce, că magiarii, cari urmăresc acelaș scop, au săltat de bucurie, când au auḑit aceste cuvinte dela un urmaș al lui Kossuth. Ei cred în isbânda lor și s'au entusiasmat și mai mult, vĕḑênd că șirurile lor s'au înmulțit și întărit prin un bărbat, încunjurat de nimbul lui Kossuth.

Pe lângă tot entusiasmul acesta însĕ noi trebue sĕ mărturisim, că scopul amintit, pentru care a luptat Kossuth bĕtrânul și luptă acum Kossuth tinĕrul, este nerealisadil, considerând basele, pe cari lucră ei. Este frumos, este înălțătóre idea indepenței și nu se póte denega nici unui popor dreptul de a aspira la ea, când însĕ el vrea sĕ și-o creeze, trebue sĕ lucre pe alte base, sĕ mérgă pe alte căi, ér nu pe căile urmărite de magiari.

La 1848 magiarii în frunte cu Kossuth au detronat dinastia Habsburgică și au proclamat Ungaria de independentă. Au făcut acest act însĕ fără de a-și da samă de puterile lor, și de împrejurarea că popórele nemagiare și în special cel mai numĕros popor după ei, poporul român, nu este învoit cu acest act, în forma, în care el s'a făcut. Calculația a fost greșită și resultatul a fost un desastru pentru magiari.

Poporul magiar, condus de un orgoliu național estravagant, nu voiesce sĕ învețe din trecut, nici din trecutul sĕu propriu, nici din trecutul altor popore. El nu voiesce sĕ recunóscă, că o țară numai atunci póte fi indepedentă, dacă ea în interiorul sĕu e destul de consolidată, dacă tóte elementele, ce-o constitue, în casul nostru tóte popórĕle Ungariei, sunt mulțămite cu sórtea lor și se bucură de-o liberă desvoltare. Magiarii în loc sĕ sĕ nisuéscă a lucra pentru scopul acesta și apoi numai a ținti, dacă vréu, spre îndepedență, umblă pe căi întórse.

Ei consolidarea internă a statului o înțeleg numai așa, dacă tóte popórĕle sĕ vor magiarisa. La acésta deci subordinéză totul, pentru acésta își consumă înzădar puterile. O parte din ei, cari sunt aḑi la putere, cred, că după ce magiarisarea va fi completă, numai atunci sĕ va putea ajunge independența; astfel ei nici nu au în programul lor precisată acésta nisuință. Altă parte, kossuthiștii, cred, că în contra dinastiei, în contra voinței popórĕlor nemagiare, vor face o Ungarie neatêrnată. Aceștia, precum am vĕḑut acum pe Kossuth Ferencz, sĕ înalță cu îngânfare pe un piedestal, dar pe un piedestal fals, așeḑat pe nisip.

Nici unii, nici alții însĕ nu și vor putea ajunge, pe căile, pe cari au apucat, scopurile lor perverse.

Revista politică.

Foile din Budapesta aduc scirea, că guvernul unguresc a înaintat monarchului, spre sancționare, proiectul căsătoriei civile și celelalte proiecte așa numite junctim, va sĕ ḑică tóte reformele bisericesci politice, afară de cele două proiecte respinse de camera magnaților și pe cari comisiunea acestei camere le-a primit, după o lungă desbatere și fără nici o schimbare esențială. A mai rĕmas așa-dară numai desbaterea în plen a acestor două proiecte.

Guvernul, ḑic foile magiare, sciind bine, că o a doua respingere a reformelor despre liberul esercițiu religionar și despre recepțiunea ovreilor ar însemna o sigură cădere, face tot posibilul de a câștiga majoritatea camerei magnaților pentru proiectele lui. Din isvor cam sigur se anunță, că Wekerle e decis a nu supune la desbaterea camerei aceste proiecte, decât după ce căsĕtoria civilă cu accidențele sale va fi sancționată de monarch, voind prin acésta apucătură sĕ arete magnaților, că Coróna însași doresce primirea lor.

Acțiile guvernului — după cum spune o fóie oposițională din Pesta — stau forte bine, căci în tabĕra oposiției din camera magnaților au întrat neînțelegeri. Guvernului i-a succes a înfunda gura așa numitei oposiții ad hoc, în frunte cu episcopul protestant Szász Károly.

O parte a foilor magiare prevĕd pentru viitor o luptă mare confesională pe tóte terenele, carea nu va fi folositóre statului.

* * *

„Magyarország“ dela 31 Octobre, vorbind despre urmările proiectelor bisericesci-politice ḑice între altele, că Ungaria, în timpul mai nou n'a fost ajunsă de primejdii și destrucțiuni așa de mari, cum vor fi cele provocate de certele religionare în urma legilor bisericesci politice, cari vor fi sancționate peste puțin timp.

Fóia magiară condamnă din tóte punctele de vedere acéstă nenorocită politică a guvernului și face un apel la toți cetățenii țĕrii, ca cu puteri unite și cu hotărîre deplină sĕ prevină relele, până nu e prea târḑiu.

* * *

„Magyar Állam“ a publicat din incidentul ḑilei „tuturor sfinților“, tecstul jurĕmêntului de încoronare al regelui, ca un memento înaintea sancționării proiectelor bisericesci.

Acéstă publicațiune se comentéză forte mult în Budapesta.

* * *

După o informațiune a foilor polone conferențele ministeriului cu membrii de încredere ai cluburilor coaliste ar fi ajuns la acel resultat, ca înainte de a se ocupa guvernul cu prelucrarea unui proiect pentru reforma legii electorale sĕ se sondeze mai întâiu în cestiunea acésta dietele provinciale.

Până când între guvern și membri de încredere ai cluburilor partidelor aliate decurg pourparleuri de o valóre problematică cu privire la reforma electorală, muncitorii încă nu stau cu mânile în sin.

In 29 Octombre n. s'au ținut șése adunări mari de lucrători în șese diferite circumscripțiuni ale Vienei. Parola muncitorilor este: Nu vom lăsa liniște Austriei până nu ni-se va da sufragiul universal. In tóte adunările obiectul principal de discuțiune l'a format rĕspunsul ministrului Windischgrätz, dat la interpelațiunea cu privire la reforma electorală. Asemenea au dat ansă la atacuri contra guvernului și contra poliției evenimentele din urmă petrecute cu ocasiunea adunării din „Sophiensaal“. Mare indignare a produs în adunările acestea vestea, că unul dintre cei mai populari conducĕtori ai muncitorilor Franz Schumeier, redactorul „Tribunei populare“, a fost arestat. Arestarea lui s'ar fi făcut în urma discursurilor agitatorice, pe cari dênsul le-ar fi ținut în adunări politice.

* * *

FOIȚA.

Ni-era dor! — Bine-ai venit!

de

G. I. Ionescu-Gion.

I.

Pe creștetul Carpaților, mai jos de Omul, sub desimea braḑilor, pe unde abia se furișéză câte o subțire, dar scânteietóre raḑă de lumină, o potecuță șerpuiesce, mai adusă și mai învêrtită în cotiturile ei, decât firul de betélă albă în urzéla unei fote rucărene.

De o parte și de alta a potecuței se așterne un covor de érbă verde, — ici veselă și frumósă, mai dincolo tristă și gălbeniciósă, căci sórele n'a sărutat-o nici-odată, de când ea înalță spre cer foițele-i mătăsóse.

P'alocurea, potecuța abate fricósă, când la stânga, când la drépta, căci o rădĕcină dîrje și nodorósă de brad bĕtrân s'a umflat afară din pămênt, și tăind drumul în două, stă gata sĕ pună piedecă viclénă trecĕtorului visător.

Câte-o vînă stâlcită și 'ncovoiată se întinde din rădĕcină la dél. Muschiul, părăsit lacom și fatal, s'a lipit de dênsa, cum se lipesce nécazul de om.

Pe marginile potecuței, presărată ici și colea, se arată, blândă și lânósă, Flórea reginei, ca un fel de rari puncte albe în verdele închis al ierbei, — rare césuri de mulțămire de alungul unei vieți fumure. ori în negru 'nzăvonite.

Jur-împrejur domnesce tăcerea înălțimilor stâncóse, — mai afundă în hăul seu decât nóptea gândurilor, decât pustiul inimei.

Dar totuși, și 'n ḑori de ḑiuă, când norul a lene spală vîrfurile ascuțite ale braḑilor, și 'n spre séră, când vêntul légănă spre adormire întréga făptură, glasul inimei ar auḑì pe potecuța muntelui, ce se ridică la dél și se cobóră la vale un cânt duios și adênc, mai prelung ca mâhnirea, și ale cărui vorbe nespus de dulci se sfêrșesc mereu în suspinul plin de jale:

— Și mi e dor! măicuță dor!

II.

La vale pe câmpul întins și luciu, — mare nesfîrșită de grâu sau pădure nepĕtrunsă de porumb, — un copilaș vine dela scóla satului la căminul părintesc.

Mama l'aștéptă în prispă și, de departe vĕḑêndu-l, ochii-i strălucesc umeḑi de iubire maternă.

— Mamă, strigă copilul cuprinḑênd-o pe după gât cu mânile, „Domnul“ ni-a vorbit aḑi de regina nóstră, de Elisaveta, Dómna tuturor românilor, și ne-a spus, mamă, o poveste atât de frumósă, încât n'a rĕmas un singur copil, care sĕ n'o scie pe dinafară. Par'că o vedem, mamă, cum îngrijesce și mângăie pe răniți în spitale, atuncia când s'a bătut părinții nostri cu turcul cel fioros. Și ce blândă, mamă, spunea „Domnul“ că e regina. Copii, ḑicea el, regina nóstră, Elisaveta Dómna, e tot atât de milósă cu cei nĕcăjiți, cât este de iubitóre cu copii cei cuminte și silitori.

Ce frumos vorbia „Domnul“, mamă. Era cu inima pe buze, cum ḑici tu câte-odată. Și 'n urmă, la sfîrșitul povestei, ne-a spus câte dureri a suferit regina și cât de greu bolnavă a fost, și cum, în tóte chinurile sale, tot își aducea aminte de noi și de țéră, și de munții și de câmpiile nostre cele mănóse. Glasul „Domnului“ se îneca în lacrimi, când vorbia de suferințele reginei, și din ochii multora dintre noi, ḑĕu! mamă picurau tot lacrimi. Dér ni-a spus pe urmă „Domnul“ de-a și înveselit; ni-a spus, mamă, că are sĕ vină regina tot atât de bună, ba chiar mai blândă, mai dulce și mai iubitóre; căci, a ḑis Domnul învĕțător, a ḑis, mamă, și a scris pe tablă, că „durerile cele mari deschid inimile și le fac mari“. Pe urmă „Domnul“ ne-a învĕțat de am cântat cu el un cântec nou:

Țéra te aștéptă,
Dómnă mult iubită;
Pronia e drépta,
Fi-vei fericită.

Și-acuma, a ḑis „Domnul“, regina e sănĕtósă, și e bine, și că are sĕ vină érăși în mijlocul nostru; că românii au s'o priméscă toți cu brațele deschise și cu strigăte de bucurie și că mama răniților, că Elisaveta Dómna, întâia regină a tuturor românilor, ér are sĕ facă sĕ scânteie Tronul...

Și copilul, stăpânul nostru al tuturor, cum îl numesce Carmen Sylva, întră în casă cântând cu glasu-i de ânger vesel și radios:

Țéra te aștéptă,
Dómnă mult iubită;
Pronia e drép tă,
Fi-vei fericită.

III.

Alături de biserică, dincolo de șosea, e cârciuma lui Nea Stan, rotariu de feliul lui.

Es cu cârdul din biserică, Duminecă de diminéță, moșnegi și flăcăi, bărbați și

„Reichsanzeiger“ a publicat ordinele prin care contele Caprivi este absolvat dela postul de cancelar şi ministru de esterne, ér' contele Eulenlenburg dela postul de ministru-preşedinte şi de interne. Publică totodată denumirea fostului guvernor al Alsaţiei-Lotaringiei, principelui Hohenlohe de cancelar imperial, ministru-president prusian şi ministru de esterne, precum şi denumirea lui Köller de mimistru de interne. Se mai spune în „Reichsanzeiger“, că împĕratul a decorat pe contele Caprivi cu ordul vulturului negru cu diamante, ér pe contele Eulenburg cu marea cruce şi stéuă a ordului casei Hohenzollern.

* * *

Nou denumiţii ministri ai Sêrbiei şi-au ocupat deja posturile. Ministrul-preşedinte Cristici îndată după întrarea sa în oficiu a adresat tuturor prefecţilor ordin pentru înăsprirea disciplinei în oficiu. Se crede, că în personalul oficialilor nu se vor face schimbări mari; vre o câţi-va prefecţi vor fi însĕ sau dimişi sau pensionaţi. Pe fostul ministru president Nicolaevici l'a denumit regele membru în consiliul de stat. Schimbarea de guvern s'a întêmplat de astădată sub cea mai bună ordine şi linisce. In cercurile amploiaţilor poliţiali şi de administraţiune denumirea lui Cristici a produs impresiune adâncă, fiind-că 'i cunosc deja stricteţa şi punctualitatea în conducerea afacerilor. Partidele au primit schimbarea de guvern cu calmitate.

Cabìnetul Cristici îşi consideră de principala chemare regularea finanţelor şi pregătirea nouei constituţiuni.

Noutăţi.

† Nicolau Popoviciu protopresbiterul Orĕştiei a închis ochii la 15/27 Octobre 1894. — Ceremonialul funebral s'a îndeplinit Luni la 17/29 Octobre prin delegatul consistorial P. O. Domn asesor consistorial Zacharie Boiu, asistat de protopresbiterul Nicolau Ivan din Alba-Iulia şi de alţi 6 preoţi din tractul protopresbiteral al Orĕştiei. Un numĕros public distins a dat rĕposatului onórea din urmă — ér biserica unde s'a sĕvêrşit ritualele bisericesci era îndesuită de public, între cari am observat pe membrii inteliginţii române din loc, autorităţile locale civile şi militari, preoţii celoralalte confesiuni din loc şi aprópe toţi preoţii şi învĕţătorii din tract.

Şi cu aceea ocasiune tristă — delegatul consistorial a ţinut o escelentă cuvêntare funebrală, în care a arĕtat faptele regretatului protopresbiter, care 58 ani a servit bisericei de acolo ca paroch şi protopresbiter.

Reposatul a fost în juneţe ca archivariu al episcopului de pie memorie Moga şi ca tinĕr zelos şi cu pregătiri frumóse a fost instituit de paroch şi protoporesbiter al Orĕştiei.

Atins de multe desastre în viaţa familiară, a rĕmas credincios bisericei şi némului până la ultima rĕsuflare şi încă înainte cu 8 ḑile de mórte a îndeplinit funcţiuni la parochienii sĕi. Aceste împregiurări trebue sĕ fie considerate, ca apreţiare a activităţii sale din anii din urmă, când obosit de lupte grele şi îngreunat de poveri familiare, nu mai putea alerga în drépta şi stânga ca sĕ îndeplinéscă cele de îndeplinit în greaua chemare a administraţiunei tractului. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! *X. Y.*

* * *

† Ţarul Alecsandru III-lea. Telegramele sosite ieri au anunţat mórtea ţarului. Raportul oficios spune, că catastrofa a urmat la 2 óre 15 minute. La tot casul alaltăeri între 2 şi 3 d. a. a încetat Alecsandru al III din viaţă.

Ţarevna a primit cu plânsete şi tânguiri scirea agoniei, comunicată de Leyden şi s'a aruncat la piciórele soţului ei îmbrăţoşându-l.

Venindu-'şi ţarul în fire a adunat pe toţi ai sĕi în jurul sĕu, a vorbit cu ei, şi i-a binecuvêntat. In tot decursul a fost liniştit.

A chemat apoi pe preotul şi s'a spovedit şi cuminecat.

După amédi înainte de 2 óre s'a sculat din pat şi a şeḑut pe un scaun. Apoi deodată i-s'a făcut rĕu, a urmat un strigăt şi a încetat de a mai rĕsufla.

Faţa ţarului e liniştită, ca şi când ar durmí.

Cadavrul se va transporta la Petersburg. Dela Livadia până la Odessa va fi dus pe corabie. Intréga marină de rĕsboiu de pe Marea-négră îl va petrece până la Odessa.

Ţarul va fi înmormêntat la Petesrburg în biserica Stului Petru şi Pavel.

Ḑiua înmormêntării încă nu e ficsată.

Două óre după mórtea lui Alecsandru a primit Nicolae al II-lea consiliul de principi, poliţia de curte şi pe oficianţii principali, cari toţi au depus jurămêutul de fidelitat noului ţar.

Terminarea acestui act s'a anunţat cu o detunătură de tun.

In numĕrul de mâne al foii oficióse va apăré manifestul ţarului Nicolae. De clironom va fi declarat marele principe George.

* * *

Botezul principesei Elisabeta. Sĕ anunţă din Sinaia, că Luni după amédi a avut loc botezul, în religia ortodocsă, a principesei Elisabeta, al doilea copil al A. S. R. principelui Ferdinand. A oficiat I. P. S. S. metropolitul primat în presenţa Maj. Sale Regelui. a. M. S. Reginei, a Alteţelor Lor Regale principele şi principesa moştenitóre, a A. S. R. principesei de Meiningen, a consiliului de ministri şi a persónelor învitate. Numĕróse telegrame de felicitare au fost trimise din tótă ţéra Alteţelor lor Regale principesei Maria şi principelui Ferdinand, cum şi Majestăţii Lor Regelui şi Reginei.

* * *

Procesul d-lui Lucaciu. In procesul monstruos şi unic în felul sĕu, ce i-s'a făcut părintelui Dr. Lucaciu, pre cum sĕ scie s'a dat recurs de nulitate.

Aflăm acum, că tabla regéscă din Dobriţin pertractând acest recurs, l'a primit, a nimicit procesul şi-a dispus o nóuĕ pertractare.

Tribunalul din Sătmar, pre cum se crede, va apela acéstă sentinţă a tablei regesci la curie.

Motivul, pentru care a nimit procesul este cel învocat de acusat în causa limbei. Se scie că Dr. Lucaciu a insistat pentru ca sĕ vorbéscă românesce. Şi fiind-că tribunalul nu i-a permis, ér dênsul n'a voit sĕ vorbéscă decât românesce, i-s'a detras dreptul de apĕrare.

* * *

Ḑiaristic. Dl Dr. Corneliu Diaconovich, carele până acum a condus ḑiarul „Dreptatea“ ca proprietariu şi editor îşi ia rĕmas bun dela acésta fóie şi se rentórce la postul de secretăriu al institutului „Albina“ de unde fusese concediat pe un an de ḑile. In şedinţa de 16 Sept. a fondatorilor acestui ḑiar i-s'a adus mulţămită protocolară pentru meritele, dobândite în acésta calitate.

* * *

Sciri militare. Cu ocasiunea înaintării de tómnă din ĕst an în armata monarchiei nóstre au avansat şi următorii domni: de vice-coloneli Iuliu Stanca, la regimentul de infanterie nr. 50, Paul Toma la 19, Nicolae Cena la 31, Victor Cupşa. profesor la scóla reală superióră militară; de maiori: Leo Gregorovici la 30, Nicolau Marin la 49; de căpitan clasa primă Ioan German la 50; de clasa a doua Oscar Criste la 50, George Fleşariu la 50. Iuliu Bogdan la 46; de locotenenţi Aurel Căpitan la 43, Ioan Goica la 31, Ioan Brad la 43, George Domaşnean la 43, Daniil Pop la 64. La artilerie de căpitan clasa a doua Mihaiu Vlădar la regimentul 19. De medici de regiment clasa primă Iustin Colbasi şi Albin Pop, de clasa a doua Zeno Belşan. Majorul auditor dela tribunalul militar din Pojon Ioan Mihàlţianu s'a numit referent de justiţie al corpului de armată nr. VII.

* * *

Depunerea jurămêntului. Din tóte părţile sosesc sciri, cari anunţă depunerea jurămêntului recruţilor. In Sibiiu s'a făcut acésta Joi cu o frumósă sĕrbătóre. Trupele au fost conduse de general maiorul Skrobanek. Jurămêntul s'a făcut în limba română, germână şi magiară.

* * *

Faptă generósă. Din Brăila se scrie că distinsul comerciant de acolo, dl V. P. Sassu, cunoscut şi la noi, fiind ales de consiliul comunal înainte cu ḑece ḑile, primar al Brăilei, a declarat, că renunţă la salariul sĕu de primar, de 1000 lei lunar, în favórea societăţii copiilor sĕraci, al căreia preşedinte e d-sa. Acéstă faptă caracteriséză destul de viu inima nobilă şi generósă a dlui Sassu.

* * *

Ce se întêmplă, când greşesce dl fisolgăbirĕu! Despre o intimplare hăslă comunică, sub titlul acesta, „Narodnie Noviny“. Un anumit fisolgăbirĕu — spune ḑiarul slovac — a trimis notarilor sĕi o provocare în scris, ca sĕ se presenteze cu toţii, împreună cu toţi juḑii comunal, (primarii sătesci) la oficiul solgăbirăesc. In ḑiua, când erau sĕ se presenteze toţi, se petrecu următórea scenă! La dl fisolgăbirĕu întrà un notar, plin de noroiu, îi dădu bună ḑiua şi îi raportà că, după cum a fost porunca, sunt toţi aici! apoi îl întrebà, ce doresce? Fisolgăbirĕul mulţămi şi întrebà, unde au rĕmas ceialalţi? „Sunt în curte“, rĕspunde notarul — „Chiamă-i pe toţi înlăuntru, d-le notar“. — Notarul, de tot surprins de acéstă provocare, sĕ uită umilit la dl fisolgăbirĕu, şi îl întrébă, dacă nu cumva glumesce? „Căci dóră“, adause el, „nu voiu puté aduce aici aceste vite cornute“. — Ce vorbesci de vite cornute ori dóră juḑii comunali au córne? Mi se pare că ţi-ai perdut minţile!“ — Nu, dle fisolgăbirĕu, căci eu nu am venit cu judii, ci am venit cu taurii, pe cari d-vóstrĕ aţi poruncit sĕ-i aduc cu mine, sĕ vi-i presentez! — Tablou — Neînţelegerea s'a produs prin aceea, că dl fisolgăbirĕu, preocupat de sigur de vr'o ideiă mare salvatóre de patrie, a greşit în circulara, ce a adresat-o notarilor, şi în loc de „birákat“ (pe juḑi) a scris „bikákat“ (taurii).

* * *

Panică într'o biserică. – Se scrie din Petersburg: Pe când se înaugura o biserică nóuă la Ostovskaia (teritoriul cazaciilor din Don), rochia unei femei s'a aprins din causa esplosiei unei lămpi. S'a produs o panică. Sunt 26 morţi şi 9 persóne greu rănite.

* * *

Un şerpe, care înghite pe altul. — La grădina de aclimataţiune din Paris s'a întimplat un fapt curios.

Erau 2 şerpi de Nóua Olandă, lungi de câte 3 metri fie-care. Intr'o ḑi, gardianul le dete un epure de casă. Ambii şerpi atacară prada de odată. La un moment dat, cei doi şerpi în mod fatal se întîlniră. Atunci unul din ei înghiţi pe celalalt.

Cetim în „Times“ un fapt tot de acésta natură întêmplat la grădina zoologică din Londra. Iată faptul:

Iutr'o cuşcă erau doi boa constrictori; unul era lung de 9 picióre, ér celalalt de 8 picióre. Intr'una din ḑile, gardianul deschiḑênd cuşca vĕḑu numai un boa.

Nu mai era nici o îndoială că îşi înghiţise tovarĕşul.

Era aşa de un umflat în cât solzi erau aprópe separaţi unii de alţii.

Era imposibil ca sĕ se încolăcéscă, nici sĕ se mişte.

Desigur, că din greşélă şi-a înghiţit tovarĕşul.

Se dăduse fie-căruia câte un porumbel. Cel mare l'a înghiţit numai decât; boa cel mic începuse sĕ mânânce pe al sĕu. şi probabil că cel mare s'a aruncat asupra celeialtale părţi ale porumbelului şi fără sĕ-şi dea cont, a început sĕ mânânce din capul ce-

---

muieri, căci părintele Tudor e preot cu frica Domnului şi scie sĕ-şi aducă ómenii la slujbă.

Pe laviţi, pe grinda privarului, pe buturugi, prin bătătură, se adună înaintea cârcimei lume multă.

Lângă uşe, la o masă, sub umbruriu, judecă un „cin' ḑee“ alde Licsandru Turilă, potcovar pe şése ḑile ale sĕptĕmânei şi lăutar Dumineca; alăturea de laviţă sta răḑimată dibla, moştenită de socru-sĕu dela un moş al lui.

— Ce ai sĕ ne ḑici aḑi din viórĕ, mĕi Licsandre, îl întrébă unul din flăcăii satului, căruia îi furnica bătuta prin picióre.

— Ce se ḑice, neică, în a vreme de acum; au nu scii cântecul rĕsărit mai deunăḑi la Crevenicu-Mare, în colo la Vale, în Vlaşca? Frunḑuliţă de sulfină, scire am dela regină...

— Dela regină!? strigară întrebători vr'o câţi-va.

Răpăitul vorbei tăcù şi, ca la şeḑĕtóre, rândurile se apropiară.

— Ia ḑi, Licsandre, şi cu inimă de tinĕr, ca dela 19 în sus. Hai! sĕ te vedem Licsandre!

Sufletul artist al ţiganului vibrà; nu mai fu el; deveni robul puterii ascunse, care'l îmboldesce sĕ cânte. Degetele îi căutară fără sĕ vrea vióra. Nici nu sciu, când o luà, nici când şi cum începù.

Cu privirea pierdută în ḑare, ca şi cum ar fi repetat, după un glas iubit, venit din depărtare, Licsandru, cu douĕ-trei frase dintr'o horă săltăréţă şi sglobiă, ḑise cu foc viersul din Crevenicu-mare:

Frunḑuliţă de sulfină
Scire am dela regină,
Veşti venite înt'o carte
Din négra strĕinătate;
Vin din spre sóre apune,
Dar mi-s blânde şi mi-s bune,
Căci cu bine glăsuesc
Şi de bine povestesc:
Chinul Dómnei s'a'nturnat
In pustiul depărtat,
Und' s'a dus sĕ mi l descânte
Şi 'n pămênt sĕ-l înmormênte
Mila Domnului a mare,
Care margine nu are.

Ér regina 'i sănătósă,
Mare-i veselă, voiósă,
Şi-i e inima în flóre.
Şi i sunt ochii plini de sóre.
Şi-a plecat în lungă cale
Spre ţara Măriai Sale,
Si-a plecat în car de foc,
Vine 'n ţéră cu noroc.

Vin' regină, vin-o, Mamă,
Vin' căci inima'mi te chiamă,
Ca sĕ veḑi cum te iubesc
In pămêntu-ţi românesc:
Câmpul tot cu florile,
Munţii cu pădurile.

Vesele mi's fetele,
Fetele, nevestele:
Şi flăcăii chiuesc
Cu codanele glumesc,
Şi bărbaţii chefuiesc;
Căci e mare bucuriă
Şi la munte şi'n câmpiă,
Cântă satul, cântă lunca,
Cântă rîul şi pădurea.
Vêntul suflă a mulţămire,
Dorul mi-e în adormire,
Inima mi-e 'n fericire.

Frunḑă verde, verde, verde
Ce e bun, mări nu se perde;
Frunḑă verde flori de tómnă,
Mulţi ani sĕ ne fii tu Dómnă;
Frunḑă verde de sulfină,
Bine mi-ai venit regină.

. . . .

— Aşa e Licsandre, strigă moş Floria Căpĕţină. Hai băeţi, ia'ntindeţi hora şi bateţi o voinicesce.

C'aşa jócă tinerii
Când înfloresc vişinii,
Şi sĕ coc seminţele,
Şi ne vin reginele...

— Bravo, moş Floreo! ḑise rîḑênd Gheorghe Plivişténul, fost sergent în armată. Ḑi, Licsandre, ḑi de dor, c'am sĕ joc, sĕ joc cu foc...

Crape-mi sura opincuţă,
Sĕ vuéscă adênc pămêntul,
Căci regina a venit,
Dorul mi-s'a liniştit.
Ḑi, ţigane, ḑi!!

IV.

Şi va ḑice: Bine ai venit, regină! întréga suflare românéscă de aici şi de dincolo, şi din tóte părţile, căci de pe înălţimea tronului românesc, blândeţe mai fărmecătóre, bunătate mai captivantă, suris mai ângeresc şi iubire mai mare nu au strălucit vre-odată cu o lumină ca ceea, ce a rĕspândit în luialalt. Restul n'a fost de cât o înghiţitură mecanică.

Deşi este în letargie acest boa, totuşi nu pare de loc incomodat de banchetul sěu.

Adunarea generală

*a „Reuniunei învěţătorilor gr. or. din districtul Sibiiului“.**)

> „„Acolo, unde nu e critică, fie-cine póte spune ori-ce, fără témă de a audi pe cineva strigându i „nu e bine“ sau „nu e destul“. Acolo, lipsa de control încuragiază mediocrităţile şi lasă uitării încercările frumóse: Literatura rĕmâne stérpă, publicul nepăsător, talentele 'n lâncezire, şi vremea vremuind fără încetare într'o bună diminéţă lumea se deştéptă înapoiată cu decimi şi sute de ani pe terenul producerii intelectuale““.
>
> *G. D. Teodorescu*, în cartea sa despre „Proverbe“.

Nu cred, sĕ se găséscă vre-un om cu mintea întrégă, care sĕ nu apróbe adevĕrul acestor cuvinte. Condus de aceeaşi ideie folositóre voiu priví şi eu activitatea desfăşurată de învĕţătorii gr. or. din districtul Sibiiului în 1 şi 2 Octobre, din următórele trei puncte de vedere:

1. Cum s'a presentat adunarea generală din acest an în decursul şedinţelor sale?

2. Cum s'a presentat ea afară de şedinţe?

3. Óre s'au ales învĕţătorii după o muncă de două dile cu un folos pedagogic practic sau nu?

I.

In ce privesce punctul întâiu, trebue sĕ afirm în general, că nu-mi pot închipuí, ca cel puţin unul dintre învĕţătorii presenţi sĕ fi fost pe deplin mulţumit cu decursul ambelor şedinţe. Mie mi se părea, că noi nu ne am întrunit în Boiţa, ca sĕ discutăm cestiuni pedagogice, ci ca sĕ asistăm la o lecţiune practică despre desvoltarea temperamentului neobicinuit la astfel de ocasiuni, — un fapt neplăcut cu deosebire a doua di, pentru că ne găsiam cu toţii în lăcaşul lui Dumnedeu, unde trebue sĕ domnéscă pacea şi buna învoire.

De aceea, *videant consules*: Pe viitor, ca şi în trecut, adunarea generală trebue sĕ decurgă în cea mai mare ordine şi linişte. Spiritul conducĕtor e în prima linie responsabil de vada corporaţiunei, în fruntea căreia este pus. Calităţile indispensabile la astfel de împrejurări sunt: Calmul, tactul şi înţelepciunea.

II.

In ce privesce presentarea învĕţătorilor afară de şedinţe, trebue sĕ mĕ declar aprópe pe deplin mulţumit.

Escursiunea la Rîul-Vadului a fost escelentă; banchetul de a doua di şi din punct de vedere „de spirit“ a fost la înălţimea lui*). Pe lângă toastele ocasionale şi naţionale s'au ridicat şi toaste comice, cari au produs multă ilaritate.

Nimenea nu va uita comparaţia cu şic, ce-a făcut-o învĕţătorul D. Lăpĕdat între Boiţa dinainte de sistarea convenţiei şi Boiţa din 1 şi 2 Octobre a. c. Nimenea nu va uita alusiunea fină, ce a făcut-o Dr. Saftu, când a asĕmĕnat capul bulgăresc cu cel românesc.

Fiecare va fi cu precauţiune, şi cel puţin cu ocasiunea procsimei adunări generale îşi va unge ideile sale înainte de a le esprima în public, cum îşi ungea şi românul de pe malurile Dunării luntrea cu smólă ferbinte, ca sĕ mérgă mai repede.

Culmea ilarităţii însĕ a produs-o vice presidentul, Dr. P. Şpan, cu toastul sĕu „fórte comic“ despre electricitatea schinteilor şi felul, cum se pot acestea produce. . . . ., despre interpretarea etimologică a numelui: Paul-Paulini, Paulini-Paul etc. etc. — Cu un cuvênt afară de şedinţe mai că n'am nimic de criticat, tóte au decurs aprópe perfect.

III.

Cu punctul al treilea, adecă cu folosul pedagogic practic, trebue sĕ declar dela început, că am fost şi mai puţin mulţumit. Se înţelege, că aici e locul, sĕ mĕ ocup cu productele literare, cari s'au pronunţat şi cetit la acéstă adunare, începĕnd în ordinea cronologică cu discursul de deschidere.

Am simţit o mare mulţumire vĕ dêndu-l publicat, pentru că cetindu-l pot sĕ-mi dau mai bine sama, decât când numai l'aşi fi audit; ér dacă vreau sĕ-mi dau modesta mea părere asupra unei lucrări literare, caut mai întâiu sĕ apreciez ideile, apoi forma, în care sunt acestea esprimate.

Discursul de deschidere l'a rostit dl vicepreş. Dr. Petru Şpan. Ideile predominante sunt iubirea frăţéscă dintre învĕţători, demnitatea dascălului român şi importanţa lui ca factor social şi naţional. Nu-mi pot închipuí, cum s'a strecurat printre aceste idei nobile şi cea cuprinsă în următorul pasagiu: „Nici o carieră nu e de aşa importanţă pentru viaţa nóstră culturală, ca şi cea învĕţătoréscă, că cele mai multe cariere sunt de natură de a spolia, de natură de a esploata pe bietul popor şi ca echivalent de recompensă prea puţin i-se dă! Nu este locul aici sĕ criticăm aceste cariere, când şi d-vóstră prea bine sciţi şi póte că ici colea aţi şi fost pişcaţi de ele“. — Mult mi-am bătut capul sĕ înţeleg: 1. Cari sunt cele mai multe cariere, cari spoliând şi esploatând pişcă poporul? 2. Ce-a intenţionat vicepreş. cu acéstă observare tocmai la adunarea învĕţătorilor? Nu cumva sĕ deştepte aversiune contra celorlalte cariere? In tot casul acéstă idee din urmă nu şi are locul între cele amintite mai sus; de altă parte, după părerea mea, învĕţătorul n'are nici sĕ desconsidere, nici sĕ urască tóte celelalte cariere sociale; chiemarea lui, ca om cult, este, sĕ se pórte cu respect şi consideraţiune faţă cu tótă lumea.

In ce privesce forma discursului, este în general potrivită, afară de introducerea, în care ocură cuvêntul „frate“ nu mai puţin ca de 12 ori. Deşi repeţirile sunt uneori figuri oratorice, totuşi dacă sunt prea multe, îşi perd efectul.

Lăsând la o parte pasagiul de mai sus şi ocolind repeţirile sulevate mai pe urmă, discursul de deschidere şi după cuprins şi după formă ar fi fost fórte nimerit, chiar şi pentru folosul pedagogic practic, care-l caut eu la întrunirile învĕţătorilor.

Inainte de a trece la celelalte lucrări, cea dintâiu şi cea din urmă teoretice, a dóua şi a treia practice, trebue sĕ mărturisesc, că cea dintâiu teoretică a fost şi a rĕmas fórte teoretică, ér cele practice ar fi trebuit sĕ fie şi mai practice. Şi étă, cum înţeleg eu?

Mi-ar plăcea, ca lecţiunile practice dela adunările învĕţătorilor sĕ nu se ţină înaintea acestora, ci înaintea elevilor din comuna respectivă:

1. Pentru că numai atunci mĕ pot convinge, că elevul va rĕspunde întocmai aşa, cum se aşteptă învĕţătorul. Şi apoi, cine nu scie, că fórte de multe ori elevul rĕspunde altfel la întrebarea pusă de învĕţător, ér acesta, dacă e dibaciu, trebuie sĕ aibă presenţă de spirit şi sĕ se acomodeze stante pede, căci lui nu-i e permis sĕ trécă peste rĕspunsul dat de elev la ordinea dilei.

2. Cine nu scie, că cu mult mai uşor este a spune, că aşa trebuie sĕ tratezi obiectul cutare înaintea elevilor, decât a-l trata singur? Dela a învĕţa, cum sĕ se ţină lecţiile practice în scóla poporală şi a le ţiné însuşi, nu e un pas tocmai uşor.

De aceea: Cu astfel de lecţiuni practice înaintea elevilor la adunările generale ar trebui sĕ se angageze mai întâiu profesorii dela seminar, dela gimnasii şi dela scóla civilă, cari asistă bucuros la astfel de întruniri; sĕ mai lase şi ei teoria, şi sĕ-i vedem înaintea elevilor din scólele elementare cultivând practica. Aici e aici!

Numai în chipul acesta s'ar putea alege învĕţătorii într'adevĕr cu un folos pedagogic practic, altfel nu. Altfel se întórce fie-care p'acasă cu capul încărcat de teorie: Dela concret la abstract, sĕ începi cu povestile, sĕ tratezi în cercuri concentrice, sĕ nu treci cu vederea vre-o tréptă formală, — şi peste tot sĕ ai în vedere ori-când şi ori-unde caracterul religios-moral! Ei bine, tóte sunt bune, va fi dicênd învĕţătorul în gândul sĕu: Mi-aţi spus **ce**, dar nu **mi-aţi arĕtat** înaintea elevilor **cum**, şi acesta e nodul gordian, care trebuie tăiat.

Étă pentru ce am dis eu, că sunt şi mai puţin mulţumit cu folosul pedagogic practic, de care s'au putut împărtăşi învĕţătorii la adunarea din Boiţa. — Ce nu s'a făcut de astă-dată, se va puté face în viitor!!

(Va urma).

---

*) Primind asupra acestei adunări generale încă un raport îl publicăm cu plăcere, declarând şi cu acéstă ocasiune, că colónele diarului nostru stau ori-şi-cui deschise cu deosebire pentru cestiuni bisericesci-scolare.

Red.

*) Intreg acest raport l'am scris cu deosebire pentru învĕţătorii, cari au fost la faţa locului.

Raportul camerei comerciale din Braşov.

In dilele acestea a ieşit da sub tipariu raportul camerei comerciale din Braşov. Raportul e volumiuos şi bogat în date. Partea generală a raportului vorbesce astfeliu despre stările nóstre:

Cetind cineva numai fugitiv rapórtele întrate dela industriaşii mici şi mari şi dela neguţătorii districtului acestei camere, despre situaţiunea afacerilor lor în decursul anului espirat 1893, póte observa, că anul espirat în general n'a fost mai favorabil decât cel precedent.

Deşi nu se póte nega, că pe unele terene ale vieţei economice din districtul camerei nóstre, cu deosebire dacă luám în considerare industria mare şi de fabrică, s'a observat órecare avênt şi un progres constant, totuşi în faţa acestor apariţiuni favorabile sĕ pun fapte întristătóre, cari nu se pot nega şi cari la judecarea stărei generale a vieţei economice, industriale şi comerciale preste tot trag fórte greu în cumpĕnă, voim sĕ vorbim despre decăderea constantă a industriei mici, care nu se póte împedeca nici măcar în parte şi nici nu se póte amâna prin mijlócele insuficiente încercate.

Causa, pentru ce anul economic nu s'a putut desvolta în mod satisfăcĕtor, este fórte aprópe; noi o aflăm pe deoparte în recolta slabă de cereale şi vin, pe de alta în scăderea continuă a preţului productelor agronomice şi în linia ultimă în scumpirea speselor de producţiune, causată în mare parte prin urcarea preţurilor materiilor prime şi salarelor. Recolta cea slabă n'a putut sĕ nu'şi ecserseze influinţa ei defavorabilă asupra mersului afacerilor, căci ţĕranul nu căpĕta bani în mână, ca sĕ'şi satisfacă pe deplin trebuinţele sale curente, sĕ'şi îmbunătăţéscă economia sa, industriaşul mic érăşi şi chiar şi producentul mare trebuiră prin urmare sĕ'şi desfacă mărfurile gata cu preţuri slabe şi prin urmare cu profit puţin acolo, unde mai era o cerere a productelor lor şi astfel e uşor de esplicat influinţa cea apăsătóre şi paralisătóre a acestei împrejurări asupra comerciului şi industriei. Cu deosebire jumĕtatea a doua a anului pórtă signatura unui mers slab şi insuficient în privinţa afacerilor.

Casuri elementare perturbătóre încă n'au lipsit în anul precedent. Inundaţiunile în comitatul Têrnavei mari primăvara causară agronomilor pagube însemnate, eşirea din alvie a Oltului înnecă fênaţele dintr'o mulţime de comune din comitatul Braşov şi în cele mai multe părţi ale districtului ploile cele multe din primăvară aduseră pagube enorme producţiunei agronomice. Amintim aci numai în trécăt, că inundaţiunile împedecară mai mult sau mai puţin şi comunicaţiunea — deşi numai pe scurt timp.

In ce privesce comerciul esterior din districtul acestei camere, observăm mai nainte de tóte, că tratatele comerciale întrate în vigóre la 1 Februariu 1892 cu imperiul german, Elveţia, cu Italia şi Belgia n'au fost în stare sĕ eserceze o influinţă însămnată în direcţiunea promovărei şi măririi esportului spre Vest. Efectul tratatului comercial cu Germania sĕ accentuà numai mediat şi cu deosebire în direcţiunea, că în urma esportului tot mai vioi de vite din Ungaria în Germania şi pieţele districtului nostru au fost luate în combinaţiune mai cu samă la acoperirea trebuinţelor de vite pentru grajdurile îngrăşătorilor mai mari.

In privinţa importului din ţĕrile contractante respective încă nu putem constata o schimbare mai însemnată a relaţiunilor de până acum.

Nici comerciul esterior cu ţĕrile, cari pe noi ne intereséză de mai aprópe, în prima linie cu România, apoi cu Bulgaria, Rumelia ostică şi cu celelalte ţĕri ale Orientului, n'a suferit în general nici o schimbare mai însemnată, desfacerea de mărfuri pe pieţele acelor ţĕri s'a mişcat în aceleaşi limite ca şi cea din 1892 şi în importul (mai cu samă de producte brute) din acele ţĕri încă nu sĕ póte signala vre-o urcare mai de ceva.

(Va urma).

---

juru-i de-a lungul a 25 de ani de domniă Elisaveta Dómna, regina românilor.

Stăpână pe inima femeilor şi mumelor prin cinstea-i de soţiă şi iubirea-i de copii; — Stăpână pe inima ostaşilor României prin glasul şi îndemnul ei din timpuri de lupte vitoróse, sau de candidă pace; — Stăpână pe Clerul ţărei prin religíositatea şi avênturile-i sublime către Dumnedeire; — Stăpână pe inima artiştilor, cari o pricep şi o adóră, căci arta a fost pentru dânsa suprema fericire şi suprema consolare; — Stăpână pe inteliginţa şi admiraţiunea minţilor române, căci pórtă numele de Carmen Sylva, sonor ca pădurea şi slăvit ca idealul — Elisaveta Dómna, Regina tuturor românilor, cu pĕtrunderea-i genială şi cu ochii-i străvĕdĕtori, simte şi vede, în entusiasmul din fire cumpĕtat al Românilor, că nu e dela Tisza pân la Nistru şi din Pind pân la Carpaţi, nu e şi nu póte fi suflet românesc, care din adêncuri, cu bucurie sĕ nu tresalte, când regina Dómna, suindu-se érăşi pe tronu-i din Bucuresci, alături de Carol Inţeleptul, îşi va relua sarcina cea grea, dar mult iubită, de cărmuitóre a némului nostru.

Ai dis, Prea Inală Dómnă, în momente de neuitate serbări ale minţei române, ai dis, că femeia trebue sĕ tacă în Biserică — dar n'ai adaus ceea ce cu toţii atunci gândirăm, că femeia cu înaltă menire, cu inimă împărătéscă, cu mintea mai pe sus de fire şi cu Stéua geniului scânteiând pe frunte, cum este Carmen Sylva, va vorbi în totdeauna şi pretutindeni sfătuită de puterea divină, ce o conduce. Vorbele ei, cuvinte într'aripate din Evangeliul Dreptăţii şi al Frumosului, sunt şi vor rĕmâné de învĕţătură şi celor de faţă şi celor viitori, până în cea mai depărtată posteritate.

Vorbesce, Prea Mărită Dómnă, vorbesce şi astădi ca şi în trecut, şi întréga românime va asculta cuvintele Tale cu o iubire şi mai mare, cu un respect şi mai venerand ca altă-dată, căci adi mai ai, pe lângă farmecul geniului, şi elocinţa iresistibilă a durerei, care cercênd sĕ te dobóre în luptă fără sémĕn, a reservat asupra ţi şi alte nóuĕ puteri. Ai împlinit dorul românilor; — Dómnă, fii binecuvântată!

Podóbă-a Regelui, podóbă-a ţĕrii, Carmen Sylva, Dómnă mare, Dumnedeu sĕ ni te ţină spre a patriei cinstire!

(*„Lumea Ilustrată“*).

Din pulbic.*)

Mulţămită publică.

La însărcinarea adunării generale a reuniunii învĕţătorilor români gr. or. din districtul Devei, ţinută estan în oraşul Dobra la 11/23 Septembre şi ḑilele următóre, subscrisul vin cu tot respectul a esprima ferbintea nóstră mulţămită tuturor cetăţenilor din Dobra, cari nu au pregetat a sări în ajutoriul membrilor reuniunei, a-i provedé cu cuartire, viptuale etc. şi nici nu au lipsit dela desbaterile din şedinţele nóstre generale.

Astfel reuniunea nóstră îşi ţine de datorinţă a fâce cunoscut publicului mare, bunăvoinţa, iubirea şi ospitalitatea cea mare a ce ne-a arătat familiele române din Dobra.

Timpul petrecut în Dobra va fi pentru noi, în tótă viaţa, una dintre cele mai plăcute suveniri. Şi întru adevĕr, căci acestea familii între cari trebue sĕ amintesc pe P. O. D-nă vĕduva Augusta de Crainic soţia decedatului, prea demnului fost protepresbiter Romul de Crainic, familia bravului paroch Georgiu Oprean, familia dlui notar cercual Cristea, familia primariului Opidan Herbai, fam. Petroviciu, fam. Dr. Laurentiu Petric, fam Leşnican, fam. Anucuţa, D na Eugenia Pop, fam. Nicolae Herbai, Nicolae Tocaciu, Aureliu Oprean, Ioan Oprean, Neamţ, German, parochului Sirbu din Roşcani şi alţii n'au cruţat nimic pentru a face sĕ ne simţim, cât sĕ póte de bine în mijlocul domnielor.

Pentru tóte acestea ne ţinem în datorinţa sântă a le aduce şi pe acéstă cale sincerile nóstre mulţămite şi sĕ-i asigurăm de a nóstră recunoscinţă întipărită pentru vecie, cu litere aurite, în inimile nóstre.

Fie asiguraţi că prin acésta şi-au câşsimpatiele nóstre ale tuturora, şi că prin o astfel de atragere şi iubire faţă de luminătorii poporului — faţă de învĕţătorimea nóstră din acest district, Dómniele lor pot servi de model şi altora, încurajindu-ne cătră:

Viitor de aur românimea are
Şi prevăd prin seclii a ei înălţare.

Haţeg la 1/13 Octobre 1894.

In numele reuniunei:
Nicolae Sanzian,
preşedinte.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Bibliografic.

In editura tipografiei diecesei gr.-or. române a Aradului e ieşit „Calendariul“ pe anul dela Christos 1895. Anul XVI. Preţul 30 cr. v. a. 128 pag. 8°. Călendariul acesta voluminos pe lângă partea calendaristică şi date bisericesci, cuprinde un bogat material literar.

Nr. 207 [225] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de paroch în comuna Beriu, protopresciteratul Oreştiei, de clasa III-a cu venit anual de 418 fl. v. a. se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Doritorii de a reflecta la acésta parochie vor avé a-şi asterne documentele necesare instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral al Oreştiei în terminul susindicat.

Oreştie, 1 Septembre, 1894.

Oficiul prot. gr. or. al Oreştiei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi: [169] 4

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biseríci esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 115 Sibiiu, Marți 25 Octobre (6 Novembre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Doi țari.

Murind țarul Rusiei Alecsandru III. și urmându-i pe tron fiul sĕu Nicolae II. tótă presa dela noi și din străinătate sĕ ocupă cu personalitatea acestor doi potentați, unul al trecutului, al istoriei și celalalt al viitoriului

Personalitatea și înclinările monarchului în ori care stat au mare înriurință asupra mersului și desvoltării afacerilor interne și esterne, dar cu deosebire sĕ póte ḑice acésta despre Rusia, unde țarii domnesc cu putere nețermurită. Astfel și țarul Alecsandru III. a imprimat politicei rusesci interne voința și înclinările sale, prin cari a cugetat, că își va ferici milióneie de supuși.

Alecsandru III. a potențat mai mult despotismul tătâne sĕu, care a căḑut jertfă acestui ideal al seu. Acésta s'a putut vedea din manifestul, ce l-a dat el la mórtea tătâ-sĕu, în care între altele a ḑis, că mânile sacrilege pentru aceea au stins viața țarului Alecsandru II. „pentru că în el au vĕḑut pe propagatorul și păzitorul mărimei Rusiei si a binelui poporului rusesc“. A fost deci natural, că el a mers mai departe pe calea despotismului, dela care spera fericirea Rusiei. De sigur, că el a avut bune intențiuni față de supușii sĕi, era om moral, cu o viață familiară esemplară și om de lucru, dar ce folos, căci ca imperat ținea totul încătușat în cadrul poruncilor sale și credea, că dacă puterea lui despotică cresce și se consolidéză, cresce și se consolidéză și binele și fericirea poporului sĕu. N'a înțoles vocea timpului, care strigă și cere iresistibil libertate, pentru popórĕ ca și pentru indiviḑi, ca astfel ele prin ele sĕ se pótă ferici.

Tot de aci au urmat apoi persecuțiile contra nerușilor, între cari sunt și nefericiții nostrii frați din Basarabia, de-ai rusifica, pentru-că idealul sĕu era, ca în Rusia totul sĕ fie rusesc. Acésta e o greșală pe care o inferéză și foile competrioților nostri magiari dar aici la noi o urmăresc cu consecință, în calea magiarisării.

Apucênd pe calea despotismului a fost, sĕ înțelege, persecutat de nihilism, care în cinci rênduri a atentat la viața lui, astfel nu e mirare, că el nu sĕ simția sigur de viața sa și încunjurat de cordóne de armată, de gendarmi și polițiști, trăia în o panică continuă, care a contribuit în mod însemnat la sdruncinarea stării sale sufletesci și corporale.

In politica esternă el a fost omul păcii și a dat o direcție contrară la cea urmărită de tatăl sĕu. Pe când Alecsandru II. era germano-fil și simpatisa cu politica germână, Alecsandru III s'a apropiat de francesi și relațiunile de simpatie dintre ruși și nemți s'au recit.

Ce politică va urmărí noul țar, Nicolae II nu se póte sci, din causă, ca el până acum, ca clironom, n'a jucat rol politic. Sĕ ḑice, că noul țar ar avé simpatii pentru germani și că ar fi condus de idei mai liberale ca reposatul sĕu părinte.

Primul act politic, ce l'a dat el, este manifestul, prin care anunță mórtea înaintașului sĕu și urcarea sa pe tron In acest manifest se află și o enunciațiune, privitóre la politica, ce o va urmări el. Este enunciațiunea că el doresce desvoltarea pacinică a Rusiei. Acésta enunciatiune interesézâ puterile europene și presa o și marchéză.

In cele următóre dăm o scurtă schițare a politicei urmărite de decedatul țar, Alecsandru III și manifestul amintit mai înainte al noului țar.

*

Țarul Alecsandru al III-lea s'a născui în 10, Martie anul 1845 dar numai în 1865 April 24 a devenit moștenitor de tron, când adecă fratele sĕu mai mare Niculae a murit în Nizza. S'a suit pe tron în etate matură de 36 ani ca bărbat căsătorit de 15 ani. S'a însurat în 1866 cu logodnica fratelui sĕu, cu Dagmar, fica regelui danez Cristian al IX-lea, carea, când s'a botezat în legea ortodocsă, a primit numele de Maria Fedorovna. Când a ocupat tronul avea 4 copii.

Până a fost în viață fratele sĕu Niculae, țarul Alecsandru a fost crescut mai mult unilateral, în direcțiune mai mult militară, mai târḑiu însĕ, după ce a devenit moștenitor de tron, a primit o instrucție mai generală; timp a fost suficient și pentru acésta.

In vremea acésta partida fanatică națională ruséscă îl privia de un spriginitor puternic al seu, și cu tot dreptul, căci țareviciul, contrar tatălui sĕu, carele era cu trup și suflet pentru politica germână, simpatisa cu francezii și politica lor. Pe când țarul Alecsandru al III-lea sĕ încunjura numai de nemți rusificați și trăia în perfectă amiciție cu curtea din Berlin, pe atunci țareviciul ura pe nemți și simpatisa cu francesii, ba pe timpul rĕsboiului germano-frances el și curtea lui au demonstrat pe față simpatia lor pentru francesi; din pricina acésta relatiunile între fiu și tată au și fost în continuu încordate.

Poporul rusesc aștepta dela noul țar multe reforme liberale; ba se credea, că el va pune capĕt corupțiunii în economia statului prin aceea, că va permite înriurința poporului în legislațiune. Acesti optimiști s'au înșelat însĕ amar. Noul țar a oprit publicarea acelui ucas, care îl subscrisese în ḑiua omorîrii tatălui sĕu prin care se hotărise conchemarea staturilor din țară.

In manifestul ce l-a publicat cu ocasiunea suirii sale pe tron, s'a accentuat destul de clar și precis susținerea de până aci a celui mai incarnat absolutism și ca sĕ se dea și espresiune în acésta direcțiune a dimis pe ministrul de interne Loris Melicov și în locul lui a denumit pe genralul Ignatiev, cel mai temerar spriginitor al absolutismului și cel mai incarnat apostol al panslavismului.

Comitetul esecutiv al nihiliștilor în urma acestui manifest neașteptat au primit lupta și au amenințat, că pe noul țar îl va ajunge sórtea tatălui sĕu. In urma acésta s'au luat cele mai mari mĕsuri de pază și țarul a fost silit sĕ ducă așa ḑicênd o viață mai mult de rob, și-a schimbat locuința în continu, când în Gacina, când în Peterhof trăind în continuă neliniște și a fost necesitat sĕ amâne chiar și încoronarea.

Pentru aducerea reformelor social politice noul țar a denumit mai multe comisiuni, al căror cerc de activitate avea sĕ fie de aci încolo deportația pe cale administrativă, cu care fuseseră până aci încredințați guvernorii și șefii de poliție, apoi la 1882 prin rescript împărătesc s'a ordonat, ca tóte obligamentele țeranilor față de proprietari sĕ fie limpeḑite până la 1 Ianuarie 1883. Prin alt ucas iu 1882 s'a sters darea de cap și prin acésta s'a ușurat în mod însemnat sarcinile țăranilor, tot deodată a întrat în vigóre și un arunc de dare mai ecuitabil.

Incoronarea s'a făcut cu mare pompă în 1883 Mai 27 la Moscva. In aceeași ḑi țarul a emis un manifest, prin care a agrațiat pe vre-o câțiva osândiți, și a dat de scire totodată, că salutea imperiului e concentrată în puterea nețermurită a țarului. In 1884 a declarat la Petersburg de majoren pe marele principe moștenitor Niculae, carele s'a născut la 18 Maiu 1868.

Nihiliștii nu încetau cu atentatele în tot locul, când în palatul de iarnă al țarului, când în castelul din Gacina. Astfel a trăit a tot puternicul țar în continuă frică și neliniște; singurele clipite senine le-a avut cât a petrecut cu familia sa în castelul din Fredensborg ca óspe al socrului sĕu, al regelui danez.

Se póte ḑice de alt-fel, că Alecsandru III s'a nisuit sĕ aducă afacerile interne în ordine, sĕ saneze neorênduelile, sĕ pună capĕt înșelăciunilor, sĕ scape pe popor de jafurile funcționarilor și sĕ întroducă în tóte ramurile economiei de stat punctualitate și mai ales crutare și în acésta privință n'a făcut deosebire nici cu familia împărătéscă.

In politica esternă s'a observat îndată direcțiunea nouă și relațiunile cu Berlinul și Viena s'au rĕcit. Statele vecine n'au privit cu încredere faptul, că afacerile Rusiei sunt conduse de ómeni ca Gorciacov și ca Ignatiev, și că Rusia concentréză la frontierile sudice numeróse corpuri de armată cu deosebire cavalerie. Cu tóte, că țarul s'a întâlnit cu împĕratul german Wilhelm I în 1881 la Danzig, lucrurile nu s'au schimbat. Relațiunile între curtea țarului cu cea din Berlin și Viena numai atunci s'au îmbunătățit, când Alecsandru III în 1882 a dimis din postul de ministru de esterne pe dujmanul nemților, pe Gorciacov și din postul

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

§. 2.

Decumva înprotiva legilor, și poruncii urbarialicești din pricina Domnului pământesc, sau altă pricină s'ar întêmpla sĕ se lase nemai căsi (sésii) părăsite afară, la așa întêmplare acestfeliu de căsi, precum și celelalte la conscripția urbarialicéscă trecute (decumva fugiții nu se vor întórce) la alți coloni nóuĕ sĕ se dea, au la ceialalți în loc așeḑați pe lângă slujbele și dațiile în acest urbarium poruncite, ce Domnului pământesc sĕ cuvine, sĕ se împărțască.

§. 3.

Vênarea, păsărirea și pĕscarea la înțelegerea aprobatelor p. 3, t. 36, art. 1, sĕ țin adevĕrat de iusurile domnești, dară în cele mai mici ape, totuș pĕscarea după obiceiul până acum avut spre vremea viitóre și colonilor, precum și obștilor sĕ slobódă oprindu-se totuși mijlocirile cu vrâmășie.

§. 4.

Măcar că crijmărirea vinului până la o vreme după modru mai sus scris supușilor sĕ cuvine; totuși unde se va afla crijmă pe sama călătorilor de domnul pământesc făcută, sau de aici înainte se va face în acea crijmă iusul crijmăririi peste tot anul va rĕmênea slobod domnului pământesc.

§. 5.

Colonul nu sĕ póte sili spre a primi vinderea vinului domnesc, ci decumva el de bună voe fără nici o silă va pofti sĕ o ia asupra sa, la acésta întêmplare în tótă vremea crijmăririi sale de tóte robotele ce sĕ fac pe săptămână este scutit, și afară de acésta sâmbria crijmăririi sale dela fiește care fierie de Beciu care cuprinde 40 de pinturi, cu 15 creițari, éră dela o pintă de vinars $1\frac{1}{2}$ creițari se va plăti.

§. 6.

Veniturile têrgurilor (de nu cumva acele pe lângă osĕbite privilegiumuri nu s'ar cădea obștilor) precum și veniturile măcelării, și a vămii după lege așeḑate, așișderea a vinderii berii și a vinarsului rĕmân domnilor pământesci slobode.

Al șepteiea punctum.

Despre opritele trăiri îndărăpt, și depărtarea gâlcevelor.

§. 1.

De vreme ce pentru copii sĕraci a rĕposaților coloni a purta grije și a-i chivernisi domnul pământesc este datoriu, și tocmai fără nici o plată a-i ține supt paza sa; drept aceea tacsele rătăcirelor a conscripții și a înpărțănii avuției colonilor celor rĕposați, cari se vor face măcar supt ce nume sĕ fie acele, decumva până acum au fost obicinuite, de aci încolo cu tot sĕ șterg.

§. 2.

Precum și alte tacse supt nume (Laudemia) pentru scrisorile de obște, precum și zăciuirea prețului de lucrul ce va fi in testamentul legat înschimbat, sau vêndut cari au fost obicinuite prin domnul pământesc a se primi, de tot sĕ ridică.

§. 3.

La cumpĕrarea și vinderea tăbacului, mierii, cerii, unsorii, cânepii, inului și a altor naturi măcar dela cine, și măcar unde vor vrea supușii prin domnul pământesc nu e slobod sĕ se turbălésca, și oprésca nice decum, cu atât mai puțin, pentru acea cu vr'o pedépsă în bani sau trupéscă sĕ se globéscă cumpĕrarea mai întâiu (Ius præemtionis) domnului pământesc de tot oprindu-se.

§. 4.

Precum singura vindere (Monopolia) prin legi este oprită, așa nici arendațiile uneltelor, cari după obiceiul până acuma avut, s'au ținut de negutătoria supușilor, cu încuerea lor afară, au strîngerea, nu sĕ póte îngădui.

(Va urma.)

☛ *Din causa sfintei sĕrbători a „M. Mucenic Dumitru“ nrul procsim al fóiei nóstre va apărĕ Sâmbătă în 29 Octobre st. v. a. c.* ☚

de ministru de interne pe panslavistul Ignatiev şi a denumit ca ministru de esterne pe Giers.

Până la evenimentele din Bulgaria s'a credut, că Rusia şi puterile centrale europene conglăsuesc în cestiunile de politică esternă, cu deosebire în privinţa politicei orientale. Evenimentele din Bulgaria dintre anii 1885—1886 au dovedit contrarul.

Ţaru Alecsandru a pretins dela principele bulgar, sĕ devină vasalul Rusiei şi după ce a trebuit sĕ abdică principele in urma conjuraţiunei dela Sofia, ţarul a trimis în Bulgaria pe generalul Kaulbars, a cărui misiune însĕ n'a succes şi astfel Rusia a întrerupt relaţiunile cu Bulgaria.

Alecsandru III a stăruit în continuu, ca statele din Balcani, dar cu deosebire Bulgaria sĕ recunóscă supremaţia ruséscă. Dar la sfatul lui Giers a asteptat până sĕ erupă un resbel europén şi atunci sĕ sĕ ridice cu tótă puterea şi sĕ chiarifice situaţiunea; de aci a urmat continuele incordări între state şi neîntreruptele pregătiri de resboi.

Cu Germania ţarul la aparinţă a păstrat bune relaţiuni, cu deosebire in declaraţiunile oficióse.

Cu atât mai rea a fost realaţiunea intre ţar şi Austro-Ungaria; acésta a fost între ambele state în continuă încordare, începerea unui rĕsboi în acel timp sĕ aştépta în fiecare an, astfel, că ministerul de esterne comun a trebuit sĕ dea publicităţii acel contract secret, ce l'a încheiat pe când era Andrássy ministru de esterne la 1878 Austro-Ungaria cu Germania, conform căruia în cas, când Austro-Ungaria ar fi atacată de Rusia, Germania sĕ fie deobligată a-i sări Austro-Ungariei într'ajutor. Acésta publicare a contractului a produs consternaţie generală in tótă Europa şi in urma acesteia pofta de resboiu a Rusiei s'a mai domolit.

Publicarea alianţei intre Austro-Ungaria şi Germania şi intrarea în acésta alianţă a Italiei a avut de resultat apropriarea Rusiei de Francia, cu tóte că ţarul la început nu era aplicat la contractarea unei alianţe cu o ţară, a cărei formă de guvernare nu e monarchistică. Dar când la 1891 câtră sfârşitul lui Iuliu admiralul Gervais a visitat cu flota francesă Kronstadtul a eşit şi el din reserva de până aci, a ascultat cu plăcere Marseillaisa şi a schimbat cu preşedintele republicei francese depeşi de cuprins simpatic. Ér dupăce în anul următor flota rusécă sub conducerea lui Avelan a întors visita la porunca ţarului în Toulon, de atunci încóce relaţiunile între ruşi şi francezi sunt de tot intime.

Sub domnia ţarului Alecsandru III. politica rusască a secerat resultate frumóse şi în Asia; influinţa rusécă s'a întărit în Asia centrală în contul influinţii engleze.

Afacerile interne întratâta s'au inbunătăţit încât la 1887 s'a adus in ordine budgetul statului de către ministrul de finanţe denumit atunci Visnegradsky; cu tóte acestea starea materială şi economică a poporului cu nimic nu s'a îmbunătăţit. Prigonirea românilor din Basarabia, a nemţilor, a protestanţilor, a polonilor si a bisericii catolice şi apăsarea acestora aruncă o umbră tristă asupra domniei ţarului Alecsandru III.

Nihilişti au incercat mai multe atentate asupra vieţii ţarului Alecsandru III. anume cinci, dar totdeuna fără a-şi ajunge scopul lor final. El a murit de mórte naturală.

*

Manifestul noului ţar, Niculaie II. prin care anunţă poporului şi imperiului mortea tatălui sĕu şi urcarea sa petron, datat în Livadia, la 20 Octobre a. c. este de următoriul cuprins:

Voinţei nepătrunsă a lui Ddeu i-a plăcut, ca sĕ stîngă viaţa scumpă a mult iubitului meu părinte împĕrătesc. Greul morb n'a putut fi vindecat nici de sciinţa medicală, nici de clima binefăcĕtóre a Crimeei şi a murit în 20 Octobre c. în Livadia, încunjurat de ai sei, în braţele ţarinei şi ale mele.

Durerea nóstră, nu póte fi esprimată prin cuvinte; însă ori-ce inimă rusécă o va inţelege. Credem, că nu esistă nici un punct al imperiului rusesc unde sĕ nu sĕ deplângă mórtea prématură a împĕratului, care şi-a dat tótă ostenélă ca sĕ mărésca prosperitatea ţĕrii sale, fără a-şi cruţa nici viéţa, nici sănătatea. De la o margine la altă a patriei nimeni nu va înceta a da omagiu memoriei Ţarului, care a represîntat adevĕrul nestrămutat şi pacea, care în timpul domniei sale n'a fost nici odată turburate.

Fie însĕ voia celui Atotputernic. Credinţa nóstră şi înţelepciunea Provedinţei sĕ ne dea putere, ér mângâierea nóstră sĕ fie în conscienţa, că durerea nóstră este aceea a poporului nostru mult iubit. Fie că poporul sĕ nu uite că puterea şi stabilitatea Rusiei consistă în unirea sa cu noi şi în devotamentul fără margini pentru noi.

In acest trist, însă solemn moment al suirii pe tronul străbunilor noştrii, ne reamintim testamentul rĕposatului nostru părinte şi pătrunşi de învĕţămintele ce ne dă acest testament luăm în faţa lui Dumnedeu angajamentul de a urmări tot-d'a una ca scop unic desvoltarea pacinică a puterii şi gloriei scumpei nóstre Rusii şi fericirea credincioşilor noştri supuşi.

Atotputernicul, care ne-a destinat spre o mare misiune, sĕ ne fie în ajutor.

Ridicând la cer ferbinţi rugăciuni pentru repausatul, dispunem tuturor supuşilor nostri sĕ depună jurĕmênt de fidelitate Nóue şi marelui duce moştenitor George Alecsandrovici, care va purta titlul de moştenitor până când Dumnedeu va bine-cuvênta căsătoria ce o vom contracta cu principesa Alice de Hessa prin naşcerea unui fiu.

Revista politică.

Faţă de scirile din Budapesta referitóre la sancţionarea şi nesancţionarea proiectelor de lege bisericesci, „Hazánk" declară categoric, că are cunoscinţă sigură, că sancţionarea căsătoriei civile şi a junctimului nu va urma în timpul mai apropiat. Maiestatea Sa ia forte în serios cestiunea sancţionării. „Hazánk" espune mai departe, că Maj. Sa acum un an numai concedênd situaţiunii critice, complicate prin crisa de cabinet din Viena, şi-a dat învoirea la presentarea proiectelor în parlament, şi acum după ce proiectele de lege despre dreptul matrimonial şi religiunea copiilor au trecut prin modificări esenţiale, şi după ce s'a angajat Szilágyi prin o promisiune în parlament, că va presenta şi un proiect despre căsătorii în casa domnitóre — Maj. Sa hezitéză cu sancţionarea, prin urmare la nici un cas nu se vor sancţiona proiectele de lege „în dilele aceste", ci se va amâna pe anul viitor . . . şi prin urmare nici vorbă nu póte fi de vre-o presiune, ce ar căuta se esercite Maj. Sa prin sancţionare asupra magnaţilor. ca aceştia sĕ primésca proiectele restante.

* * *

„Corespondenţei Politice" i-se scrie din Sofia, că comisiunea pentru redigiarea rĕspunsului la mesagiului de tron în contra propunerilor unor membrii ai ei, a decis, ca rĕspunsul se fie numai o parafrasare a mesagiul şi sĕ nu reflecteze la raporturile cu ţĕrile esterne. Se aştéptă însĕ că ministrul-preşedinte Stoilov în decursul discuţiunei asupra respunsului, la iniţiativa deputaţilor rusofili va face declaratiuni şi cu privire la politica esternă a guvernului.

* * *

Intréga presă europénă se ocupă cu încetarea din viéţă a ţarului rusesc. Scirile sosite din Petersburg anunţă, că ţarul a fost consciu până în momentul, când şi-a dat sufletul. Inainte cu un pătrariu de óră s'a pus la rugăciune cu preotul Ivan, a luat sânta cuminecătură, şedênd pe un scaun, — şi a început a poi a da sfaturi celor din jurul sĕu; dar puterile încă au început a-i scădea până ce şi-a dat sufletul.

Cum s'a rĕspândit scirea despre mórte şi ce disposiţii s'au luat, se vede din următórele sciri:

In Bucuresci Maj. S. regele a primit Joi pela órele 10 diminéţa, o telegramă espediată din Livadia, la órele 8 şi jumătate, — prin care A. S. I. ducesa de Coburg şi Sax-Gotha mama A. S R. principesei Maria şi sora ţarului comunică suveranului român, că avut fericirea de a găsi pe augustul sĕu frate încă în viaţă Alteţa adaugă, că starea împĕratului nu era încă aşa de desperată pe cât s'ar fi credut după scirile care circulau.

Pela órele 6 séra, Majestatea Sa regele a primit o a dóua telegramă, espediată din Livadia, la óra 4, de către generalul Schaibich, marele şambelan al ducesei; prin acéstă depeşă se anunţă suveranului, că împĕratul s'a sĕvîrşit din viaţă la órele 2 şi 15 m. In acest moment d-nii Lascar Catargiu şi Alecsandru Lahovari se aflau la palat D. ministru de esterne a fost însărcinat de Majestatea Sa sĕ ducă acéstă tristă veste d-lui de Fonton, ministru al Rusiei, transmiţându i tot de odată espresiunea celor mai vii condolenţe.

D de Fonton, a fost adânc mişcat. D. ministru de esterne a rugat pe d. de Fonton sĕ transmită d lui de Giers sentimentele de regret şi de vie durere ale guvernului român.

Şcirea despre mórtea ţarului a produs la Viena şi pretutindeni un doliu profund. Cea mai mare parte a diarelor au publicat ediţiuni estraordinare, care au fost împărţite pe stradă şi în locurile publice.

Scirea în Berlin despre mórtea ţarului s'a respândit pela 7 séra. Cu tóte că se scia că starea ţarului este fóete gravă, totuşi emoţiunea a fost generală. Mulţimea s'a îngrămădit dinaintea ambasadei ruseşci, cerĕnd confirmarea svonurilor respândite.

Ministrul baron Marschal s;a dus după 7 séra la ambasada rusécă ca sĕ facă o vizită de condolénţă.

Ediţiunile estra ordinare ale diarelor parisiane apărute în doliu au respândit scirea despre mórtea ţarului. Ea a produs un doliu profund şi o emoţiune generală.

Diarele franceze vorbesc despre ţar în termeni călduroşi. Ele relevăză bunătatea sentimentului sĕu de dreptate, purtarea sa lealā.

„Le Jour" dice că Franţa nu póte sĕ strige: Ţarul a murit! Trăiască Ţarul! însĕ uréză ca fiul sĕ se arate demn de tatăl sĕu.

Indată-ce a sosit scirea, d. Dupuy a telegrafat la Livadia şi la St. Petersburg espresiunea regretelor unanime ale francezilor. A dat ordin tuturor prefecţilor francezi şi Algeriei de a se înălţa stérgurile pe edificiile naţionale. Stégurile sĕ fie în doliu.

D. Casimir Périer şi toţi ministri s'au dus inmediat la ambasada Rusiei, ca sĕ şi esprime condolénţa

„Le Iournal de St. Petersburg" dice, că acest trist eveniment va găsi un dureros ecou şi în străinĕtate, unde ţarul era considerat ca un puternic protector al păcii lumii, a cărei menţinere constituie cea mai vie dorinţă poporului rusesc.

„Novoie Vremia" dice, că politica interióră a lui Alecsandru III avea de scop întărirea autorităţei şi a puterei guvernului pe o bază strict naţională şi în virtutea principiului: Rusia sĕ fie a ruşilor.

Noutăţi.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu şi a ţinut adunarea generală Dumineca la 4 óre p. m. Adunarea condusă cu mult tact de d-na presidentă Maria Cosma a fost fórte bine cercetată. Din raportul comitetului, cetit de secretariul, dl N. Şuluţiu se vede, că scóla reuniunei a fost cercetată în anul 1893/94 de 23 eleve. Esamenele s'au făcut sub conducerea d-nei presidente Maria Cosma de faţă fiind şi inspectorul regesc. Anul scolastic curent s'a început la 5 Sept. şi s'au înscris 24 eleve, insinuate sunt cinci, cu totul 29. Reuniunea a perdut prin mórte pe membri ordinari: Maria Hossu n. Mihály de Apşa, Agapia Crişan din Reghin; ajutători: Iosif Bussa căpit.; şi Ioan Duma not.; pentru cari adunarea a dat espresiunea condolenţii sale. Reuniunea are 4 membrii onorari, 4 fundatori, 30 pe viéţă, ajutători cu tacsa solvită pentru totdeuna 31, ordinari 92 şi ajutători 61, total 222. Conferenţele ţinute în primăvară de d-nii M. Voileanu, Dr. P Span, Dr. V. Saftu au dat un venit de 58 fl. 20 cr. Institutul „Albina" a dat un ajutor de 300 fl. pentru-care adunarea i-a esprimat mulţămită protocolară. Din raportul bugetului pro 1895 cetit de cassariul dl. Raţiu D. se constată la venite suma de 1722 fl. 50 cr. şi un escedent de 316 fl. 54. cr.

Adunarea a luat raportul la cunoscinţă şi a primit tóte propunerile comitetului. In fine d-na Maria Cosma mulţumi membrilor că s'au adunat în numer atât de frumos dovadă de interesul, ce-l pórtă pentru acésta reuniune şi rógă ca acest interes sĕ l dovedéscă şi pe viitor şi cu aceste încheie adunarea, carea mulţămi d-nei presidente prin însufleţitóre urări de „Sĕ trăiéscă".

* * *

Concertul Traian Murĕşan. Vineri în 9 l. c. va da în sala dela Gesellschaftshaus cunoscutul baritonist, d! Traian Murĕşan, concertul seu, despre care am făcut amintire în un nr. de mai înainte Programul bogat şi variat, precum şi calităţile debutanţilor, anume a d-şórelor Alecsandrina Cunţan, Melania Brênduşianu, Eugenia Mathey şi a domnului Iuliu Schäffer, pianist, promit o serată musicală interesantă din care causă atragem de nou atenţiunea publicului din Sibiiu şi jur asupra acestui concert.

Programa, *cu cuprins bogat românesc,* este următórea

1. „Massenet", Aria regelui Lahore esec. de Mureşianu.

2. „Meyerbeer", Aria cea mare a din Africana, esec de Murĕşianu.

3. *a)* „Paderewsky", Menuet, *b)* „Mureşanu", Pot ourri, esecutată de Brênduşianu.

4. a) „Eminescu", Pe lângă plopii fără soţ, *b)* „Dahn", Die Königin von Aragon, Declamaţiune Mathey

5. Marschner, Aria cea mare din Hans Heiling, esec. de Mureşianu.

6. *a)* „Stange", Die Bekehrte; *b)* „Arditi", Forosetta Tarantelle esecutat de Cunţan.

7. *a)* „Denza", Ochi Albastri; *b)* „Hellmund", Warnung, esec. de Mureşianu.

a) „Mureşianu", Olteanca; *b)* „Mureşianu" Cimpoiul, esec. de Brênduşianu.

9. *a)* „T. Mureşianu", Eu mĕ duc codrul rĕmâne (cântec popular) *b)* „Rossini", Barbierul de Sevilla esec. de Mureşianu.

Inceputul la órele $7^1/_2$ séra.

Bilete de întrare sĕ capĕtă de astădi începênd, în librăria Seraphin, (str. Cisnădiei).

* * *

Invitare. Actul sânţirei bisericei gr.-ort. din nou edificată în parochia *Totoiu* protopresbiteratul *Albei Iulia* se va celebra Dumineca în 30 Oct. 1894 v. la 9 óre a. m. La acésta serbare comitetul parochial are onóre a învita pe On. preoţi pre cum şi pe alţi fruntaşi ai némului nostru. După terminarea ritualelor sĕ va da masă comună în edificiul scólei.

Pentru comitetul parochial.

Ioan Moldovan, epitrop.
Iuliu Moldovan, notar al comitetului.

* * *

Foc. Aséră pe la 10 óre s'a aprins un grajd la casarma cea mare dela artilerie. Focul a ţinut până pe la 2 óre.

* * *

Himen. Dl Zacharie Voileanu, croitor şi d-şóra Paraschiva Luca şi-au serbat Dumineca la $4^1/_2$ óre actul cununiei în biserica nóstră din Sibiiu-cetate.

* * *

† Necrolog. Cu inima frântă de durere anunţăm reposarea repentină a neuitatului nostru soţ, frate, cumnat şi unchiu *Alecsă Olariu,* advocat în Deva, deputat al congresului naţional-bisericesc şi al sinodului archidiecesan, director al „reuniunii a II-a de înmormêntare în Deva", membru al „Asociaţiunii transilvane" şcl. întîmplată in Arad, la 3 Novembre st. n, în etate de 50 de ani, în anul al 18-lea al fericitei sale căsătorii.

In mormêntarea se va face în 5. Novembre st. n., la 11 óre înainte de amédi, în cimiteriul gr. or. român.

Fi-ei țĕrina ușóră și memoria binecuvêntată! Arad, la 4 Novembre n. 1894.
Vĕduva Lucreția Costa Olariu soție, Ioanichiu Olariu, ca frate. Ecaterina Olariu, cumnat.
Ioanichiu, Virgiliu, și Maria, nepoți.

* * *

Inființarea țĕrii slovace în Breznobánya. Sub acest titlu publică foile patriotice din Pesta, că în 28 Octobre n. a fost în Breznobánya o mare demonstrațiune panslavă. In aceea ḑi adecă a fost o producțiune de diletanți, la care au venit cete întregi nu numai din Tisolț, Loper și Solyom Lipce, ci și din Bistrița și din comitatele Turoț și Lipto; erau mai cu samă tot cete de ómeni inteligenți cu cămeși tricolore naționale slovăcesci, roșu-alb-vênăt. Piesa teatrală dată a fos plină de batjocură contra limbei magiare. O parte a publicului s'a apucat apoi de joc, alta parte de toasturi turbate pentru perirea tirăniei magiare și cât mai curênda înființare a Slovăciei. — Tot semnele timpului.

* * *

Un mire ucis de fete. In comuna Kistelek, comitatul Ciongrad, au găsit în diminéța din 1 Novembre în strada principală cadavrul unui tinĕr sugrumat cu funii. Tinĕrul a fost Albert Faragó, mirele unei fete frumóse. In comună se susține, că pe Farago l'au sugrumat trei fete bĕtrâne. —

Adunarea generală

a „Reuniunei învĕțătorilor gr. or. din districtul Sibiiului“.

(Incheiere.)

In lipsa unor lecții într'adevĕr practice, cum le-aș fi dorit eu și cum le am caracterizat mai sus, am ascultat mai întâiu tratatul teoretic, despre care am ḑis, că a și rĕmas fórte teoretic, al vice-preș Dr. Petru Șpan, tratat întitulat: „Procederea învĕțătorului față cu elevii, când întră pentru prima óră în școlă“ Acéstă lucrare de asemenea s'a publicat, o am înaintea ochilor și am cetit-o cu multă atențiune

La rêndul meu întreb pe toți colegii mei învĕțători, cari au auḑit și au cetit acéstă lucrare, poreclită „scientifică“, dacă s'a ales vre unul cu folos pedagogic practic, dacă se pricepe acum, cum sĕ trateze cu copii, cari vin pentru prima dată în scólă? Sĕ scie însĕ acela, care va afirma, că s'a ales cu un astfel de folos, că are s'o dovedéscă înaintea elevilor, cari au intrat în acest an în clasa întâia elementară.

Sĕ începem dar după metodul amintit:

Ideile: Autorul critică mai întâiu metoda usitată și cea mai nóuă după părerea pedagogilor moderni; condamnă „sfătoșia pedagogică“ a acestora, acusându-i că propun în „cercuri concentrice“, și că cultivă prin urmare acest „baccil pedagogic“. Apoi ia la rĕspăl principiul „dela cunoscut la necunoscut“ ḑicênd despre el, că conține și adevĕr și neadevĕr, după cum îl înțelegi. (Nu sciu după care logică din lume póte sĕ esprime una și aceeași noțiune și adevĕr și neadevĕr). După acésta sare la sciința pedagogică și afirmă, că principiul „dela cunoscut la necunoscut“ are valóre, dacă póte sĕ susțină proba psichologiei și a eticei (?!). Amintind apoi, cum se formézǎ sensațiuni, idei, sentimente etc. ajunge la conclusiunea, că fantasia este fenomenul psichic predominant la copii. In legătură cu acésta recomandă povești, tradițiuni, novele (?!) fabule, cimilituri, poeme istorice (?!) etc. se pricepe ér în principiu, cestiunile de aplicație vin în ordinea a dóua (?!).

Se înțelege de sine, ḑice autorul, că la început vom căuta „sĕ alegem material potrivit din sfera mai de aprópe spirituale a elevului și apoi succesive vom procede la altele mai departe“. (Nu e acéstă metodă de la cunoscut la necunoscut ?!) Apoi recomandă estragerea binelui moral din fabulă ori poveste etc, cualificând imediat superioritatea carierei învĕțătoresci.

Trece apoi la obiectele și animalele, cari ocură în poveste etc. iubind pe omul cu cunoscințe întregi și compătimind pe cei cu cunoscințe înjumĕtățite; în chipul acesta o mică bucată literară devine un „centru“ pentru elev. (Nu se procede tot astfel și la cercurile concentrice, la „baccilul pedagogic“ condamnat la început?). Autorul încheie promițênd sfaturile sale celor, ce l'ar întreba și accentuând adevĕrul, ca singura țîntă a omului „de sciință“!!

In acéstă cestiune ne unim amêndoi pe deplin, deși eu sunt numai un biet învĕțător și n'am nici decum aspirațiunea, sĕ trec ca om de sciință. Tot adevĕrul și numai adevĕrul am voit, sĕ-l descoper și eu cu rêndurile, cari le-am scris; și dau drept tuturor acelora, cari au fost de față la adunarea din Boița și au cetit cele publicate, în cas când am greșit, sĕ mĕ desmință.

Că din lucrarea vice-presidentului póte sau nu póte resulta un folos pedagogic practic, am accentuat mai sus; remâne acum s'o apreciăm și noi pe scurt numai din punct de vedere teoretic:

Am înșirat în estras ideile în rêndul, în care au fost ele publicate. Tot omul va recunósce — ca sĕ nu fac vorbă lungă — că între ele esistă cea mai strînsă legătură logică, neivindu-se nicăiri nici cea mai mică săritură sau contraḑicere. . . . .

. . . .

După un astfel de cuprins, cred, că voiu fi dispensat a mai vorbí de formă.

Cu un cuvênt, în ce privește lucrarea din cestiune a vice-preș. Dr. P. Șpan, primesc și eu în necs cu cele observate până aci, classica părere a raportorului „Tribunei“ din Nr. 222: „In acéstă (lucrare) se desvóltă niște teorii încă păn' acum neîntroduse (!!!) în practica scólei nóstre, de aceea membrii reuniunii nici nu s'au putut pronunța asupra ei (dacă n'au vrut)

. . . .

. . luându-se însĕ (*fără s'o pricepem**)) cu plăcere la cunoscință!!“

Trec acum după ordinea cronologică la lecțiunea practică din geometrie întitulată „Triunghiul“ și lucrată de învĕțătorul Mardan din Gura-Riului **) Pe lângă dorința de mai sus, ca astfel de lecții sĕ se țină înaintea elevilor; pe lângă cele publicate în „Telegr. Român“. Nr. 112, 'mi aduc aminte, că în legătură cu acéstă lucrare s'a desvoltat o discusiune între Dr. Saftu și v. preș Dr. Șpan. Inainte de a întra în apreciarea lucrării, Dr. Saftu a constatat, că modul, cum se propune aḑi geometria în scóle peste tot nu dă resultatele asteptate Te trezesci goș-gogia-mite maturizant și, dacă nu te aplici la technică, apoi de sinus, cosinus α n'ai nici un folos practic. Te plimbii prin cetățile mari, veḑi o casă frumósă și tu nu ești în stare nici barem s'o schițezi pe hârtie după perspectiva ei. Mori de necaz cu logaritmele lui Vega în mână pe stradele capitalelor!

După părerea prof. Dr Saftu geometria în scólă nu póte avea decât următórele două scopuri: 1). Sĕ se deprindă elevii cu mĕsurarea de ochi. Aruncând odată privirea sĕ cam scie aprocsimativ câți metrii ☐ ar avea cutare suprafață, cam ce înălțime cutare munte, casă etc.

2). Nu e destul numai cu acésta: In același timp sĕ se deprindă și mâna elevului, sĕ pótă schița pe hârtie după perspectivă un edificiu, sĕ-și pótă face un plan etc.

Dr. Șpan aprobând aceste două scopuri mai amintește un al treilea, și adecă: „geometria sĕ formeze și caracterul religios-moral al elevului“.

Imi aduc bine aminte. că Dr. Saftu, după ce a ajuns cam cu greu la cuvênt, a făcut următórea declarațiune: „N'am sciut până astăḑi, că póte ajunge cineva la culmea caracterului religios-moral prin triunghiuri și paralelograme.“ Cam hazlie observare, dară are tótă dreptatea. Eu merg și mai departe cu cestiunea: Dacă, după Dr. Șpan, tóte studiile cu tóte părticelele lor trebue sĕ stea în serviciul învĕțĕmêntului educativ, îl rog, sĕ binevoiască dênsul a-mi esplica, cum va trata bunăóră, în zoologie, urechia măgarului sau coama (citesce „m“ nu „d“) calului (căci și acestea trebuesc descrise elevilor), ca sĕ contribue la formarea caracterului?!....

Invĕțămêntul educativ e lucru nobil și sacru; sunt anumite studii, cari se potrivesc escelent pentru marele scop al educațiunei: Religiunea, istoria, literatura musica, pictura (nu geometria) etc; nu e permis însĕ sĕ-l profaneze cineva printr'o désă și nepotrivită întrebuințare!!

Din parte mi constat — ca sĕ revin — cu acéstă ocasiune, că lucrarea dlui Mardan a dovedit multă silință și i-a rĕușit binișor.

A urmat apoi lecțiunea practică din istorie, întitulată „Lupta dela Mohaci“ și lucrată de învĕțătorul Aleman Galea din Rĕșinari. Pe lângă dorința mea acum cunoscută, pe lângă cele publicate în același numĕr al „Tel. Rom.“ trebue sĕ mărturisesc, că istoria este cel mai potrivit studiu pentru învĕțĕmêntul educativ, și în sensul părerilor prof. Dr. Saftu, nici eu dela țară nu mi pot închipui, sĕ se formeze sentimente în elevi mai ușor prin întrebări și rĕspunsuri; numai însuși sentimentul învĕțătorului, care se tradézǎ totdeuna prin căldura și tonul, cu care istorisesce, póte desvoltă sentimente în elevi. Sĕ privim d. e. la resultatul, care-l obține cineva când recitézǎ, sau când declamă o poesie — cer și pământ; apoi cu o analisă gramaticală, care constă numai din întrebări și rĕspunsuri, nu poți deștepta în veci sentimente. Da, și eu ḑic, ca Dr. Saftu, în órele de istorie învĕțătorul sĕ-și dea silința sĕ fie câtuși de puțin orator; la școlele superióre apoi nici vorbă: Un om fără putere oratorică nu formézǎ nici inima, nici caracterul elevilor; cel mult póte ajunge acolo, ca sĕ le încarce memoria cu descrierea evenimentelor în mod cronologic, fără pic de interes și căldură.

Uitasem sĕ amintesc, — ca sĕ nu las ceva din adevĕr la o parte, — că la discusiunea ce s'a încins asupra acestei lucrări istorice, a cerut cuvêntul și hazliul învĕțător din Sĕliște, D. Lăpĕdat; la început i-s'a detras, pentrucă voia sĕ facă deosebire între „triunghiuri“ și „istorie“ din punct de vedere al învĕțĕmêntului educativ, și astfel tăia în dreptul de monopol!

De altmintrelea, după părerea mea, lucrarea dlui Galea a fost bine reușită, caracterisându-se cu deosebire prin legătură logică. Dlui Galea i a succes sĕ desvólte judecata istorică a elevilor, dar nici decum sĕ nu uite inima acestora, care la istorie vine în prima linie în considerare.

S'a făcut apoi frumósa escursiune la Rîul-Vadului, escursiune, al cărei merit este a se atribui în prima linie ospitalieriului notar al Boiței, G. Indrieș.

A dóua ḑi, după serviciul divin, s'a oficiat un parastas pentru nemuritorul Ioan Popescu. Cu acéstă ocasiune au ținut vorbiri improvizate preotul local, Ioan Bobeș, și in numele reuniunei prof. Dr. Vas. Saftu. — Despre acestea tóte publicându-se mai pe larg in „Tel. Rom.“ Nr. 113 eu tac, căci mĕ grăbesc, sĕ ajung la a 4 a lucrare, teoretică, întitulată „Esercițiì de stil“ și lucrată de capabilul învĕțător din Sĕliște, Dumitru Lăpĕdat. Dintre tóte lucrările, câte s'au cetit la acéstă adunare generală, fără îndoială acésta a fost cea mai bună. Ba eu merg mai departe și susțin, că nu adeseori se presêntă la adunările nóstre lucrări atât de seriόse și așa de bine succese, ca acésta. De aceea drept a avut Dr. Saftu, când a lăudat-o cu atâta căldură; nici el n'a observat decât numai 2 greșeli de accentuare, pe cari le-a lămurit apoi cu multă cunoscință de causă și prof. Dr. V. Bologa. Și eu recomand cu tot dinadinsul autorului s'o tipăréscă, reservându-mi dreptul sĕ revin mai in detail asupra ei.

După aceea reuniunea s'a reconstituit, cum s'a reconstituit, pe un nou period de 4 ani; cu acéstă ocasiune îi doresc și eu din inimă în legea românului: Tot spor și isvor!

In chipul acesta, cred eu, că mi am împlinit misiunea, ce mi-am luat la începutul acestui raport, așa, cum mi-au permis și mie debilele mele puteri sufletesci: Am arătat purul adevĕr despre presentarea reuniunei în și afară de ședințe, și despre folosul pedagogic practic, de care s'au putut împărtăși colegii mei învĕțători la adunarea din Boița.

* * *

Am scris și eu aceste modeste rênduri, pentru că am ascultat de frumósa învĕțătură, ce ni-a dat-o vicepresidentul nostru cam pe la sfêrșitul discursului seu de deschidere: „Sĕ nu créḑă nimenea, — ḑice el, veḑi „Tel. Rom.“ Nr. 109, — că ar fi atât de procopsit, sĕ nu mai aibă trebuință a învĕța, nici sĕ se créḑă cineva atât de îngust în cunoscințe, ca sĕ nu pótă învĕța și altul dela el“.

Nu sciu, ḑĕu, ce va putea sĕ învețe cineva și dela mine, un biet învĕțător dela țară!

Unul dintre cei înguști
în cunoscințe.

Raportul camerei comerciale din Brașov.

(Urmare.

Pentru viitor însĕ relațiunile cu România vor deveni încâtva altele și trebue s'o recunóscem, deși nu în mĕsură sperată, totuși vor fi mai bune prin tratatul vamal și comercial încheiat între monarchia nóstră și statul vecin al României, a cărui esență și basă o formézǎ clausa „națiunei celei mai favorisate“ și înainte de a cărui încheiere s'au redus încâtva tacsele vamale de intrare în România. Acest eveniment are destulă însemnătate pentru noi, pentru ca sĕ fie tratat aci mai amănunțit, cu care nu va fi superfluu a arunca o privire asupra stărilor de mai nainte.

Anul nenorocos 1886 ne aduse rĕsboiul vamal cu România. Pe la jumĕtatea anului 1891, ce e drept, vama de rĕsboiu s'a ridicat din ambele părți și în statul vecin România a întrat în vigóre tariful general vamal autonom, care, după cum se scie, a fost aplicat de o potrivă față de tóte statele deórece regatul vecin atunci nu mai era obligat prin nici un tratat sau convențiune comercială, — pentru noi însĕ acéstă schimbare de lucruri nu aduse nici o îmbunătățire mai însĕmnată în situațiunea debușeelor nóstre de acolo.

Deși starea din 1891 avù de urmare, că în puțini articoli esportul deveni mai activ, totuși în esență am rĕmas nemulțămiți.

Efectele deprimătóre, ce le-au eserciat cei cinci ani de rĕsboiu vamal asupra industriei nóstre de esport înflorítóre din Sudul Transilvaniei, sunt destul de cunoscute, ranele causate vor împedeca încă mult timp o înflorire nouă repede a vieței nóstre economice destul de puternică până atunci, și cu deosebire a industriei mici, care participa atunci fórte mult la esport și vindecarea lor totală va fi posibilă numai printr'o muncă strădalnică, ba putem ḑice fără esagerare, numai prin sirguința generațiunei întregi.

---

*) Nici Pestalozzi, nici chiar Herbart, dacă s'ar scula din mormênt, nu s'ar putea pronunța asupra acestor teorii, pentru că nu le-ar putea pricepe. Și sciți pentru ce?.. Pentru că sunt încă neîntroduse în scóle!!!

**) Lucrările, cari urmézǎ nu sunt încă publicate, d'aceea sunt silit sĕ fiu și eu mai scurt la vorbă.

După ce sĕ enumĕră reducţiunile de vamă acordate de România la unele mărfuri înainte de încheiarea tractatului şi puse în aplicare, raportul continuă astfel:

Incă un lucru ni se pare destul de important, pentru ca sĕ fie amintit deosebit.

Pe câtă vreme va fi vorba, de a se băga capitalul disponibil în intreprinderi nouĕ, ar trebui sĕ se ia în considerare ca aceste intreprinderi sĕ producă astfel de producte, pentru cari, pe lângă o desfacere corĕspundĕtóre înlăuntru sĕ fie asigurat un esport rentabil în România. Fără îndoială însĕ acestei tendinţe i se va opune încâtva împrejurarea, că părţile contractante şi-au reservat dreptul sĕ denunţe convenţiunea ori şi când, după o anunţare prealabilă de douĕsprediece luni, tractatul este aşa dară obligator pentru contrahenţi numai pe un an şi astfel lipsesce stabilitatea relaţiunilor politice create. Sĕ sperăm, că acéstă stabilitate neapĕrat de lipsă în multe privinţe se va crea cât mai curĕnd în forma unui tratat tarifal încheiat pe un şir mai îndelungat de ani, care sĕ mulţăméscă şi interesele districtului nostru.

Pe terenul corporaţiunilor industriale, voim sĕ vorbim de instituţiunea asociaţiunilor şi corporaţiunilor industriale, nu s'a întêmplat nici un eveniment mai de însemnătate. Pentru înfiinţarea corporaţiunilor industriale — în districtul acestei camere până adi după cum scim nu esistă încă nici o instituţiune asemenea — numai în Sibiiu se manifestéză un interes mai vioiu, esprimându-se în cercurile industrialilor mai însemnaţi des dorinţa de a se înfiinţa o asemenea corporaţiune. Cestiunea însĕ n'a părăsit încă stadiul espunerilor academice şi până adi încă nu s'au făcut paşi, cari ne-ar face sĕ conchidem, că s'a început acţiunea punerei în esecutare. (Va urma).

Convocări.

P. T. membrii ai comitetului central al „Reuniunii învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul Sibiiului“ din periodul trecut sunt invitaţi la o şedinţă pe Vineri în 9 Novembre st. n. a. c. în cancelaria profesorilor dela seminariul „Andreian“ din loc, órele 11 a. m.

Sibiiu, 5 Novembre n. 1894.

Biroul.

Reuniunea învĕţorilor rom. gr. or. din districtul XI. al Făgăraşului, îşi va ţiné adunarea generală districtuală din ĕst an, în dilele 6 şi 7 şi 8 Novembre a. c. v. în comuna Galaţi (Făgăraş) la care se invită toţi membrii, precum şi toţi binevoitorii acestei corporaţiuni.

Conform statutelor, epitropiile parochiale sunt rogate a provedé pe învĕţătorii membri cu diurne de 1 fl pe di şi pauşal de călĕtorie.

Programa:

Şedinţa I. Duminecă în 6 Novembre a. m.

1. Asitarea la serviciul divin şi celebrarea parastasului pentru decedaţii membrii ai reuniunei.
2. Deschidera şedinţelor şi apelul nominal.
3. Statorirea definit. a programei.
4. Alegerea comisiunilor.
5. Incassarea tacselor dela membrii, şi înscrierea de membrii noi.

Şedinţa II. Duminecă în 6 Novembre, p. m

6. Raportul general al comitetului central.
7. Raportul casarului general.
8. Raportul bibliotecariului.

Cetirea prelegerilor practice, prelucrate din obiectul de învĕţămênt „Drepturile şi datorinţele cetăţenesci“, în scóla poporală elementară şi anume:

9. Familia de Aurel Opris
10. Conferinţă didactică asupra acesţi prelegeri.
11. Comuna, de Ioan Bănuţ.
12. Conferinţă didactică asupra acestei prelegeri.

Şedinţa III Luni în 7 Novembre a. m.

13. Comitatul (p. I.) de I. Mihu.
14. Comitatul (p. II.) de Ioan Ciungara.
15. Conferinţă didactică asupra prelegerilor de sub pt. 13 şi 14.
16. Statul, de Macedon Grecu.
17. Conferinţă didactică asupra prelegerilor de sub pt. 16.
18. Legile, de Emil Mandocea.
19. Conferinţă didactică asupra prelegerilor de sub pt. 18.

Şedinţa IV. Luni în 7 Novembre p. m.

20. Biserica, de George Andron.
21. Conferinţă didactică asupra prelegerilor de sub pt. 20.
22. Obiectele statorite la pt. 3 din acésta programă.

Şedinţa V. Marţi 8 Novembre p. m,

23. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea raportului comitetului central.
24. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea raportului cassariului.
25. Referada comisiunei însarcinată cu censurarea raportului bibliotecarului.
26. Referada comisiunei pentru propuneri.
27. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului din şedinţa ultimă.
28. Constituirea pe un nou period de trei ani.
29, Inchiderea şedinţelor.

Făgăraş, 1 Octobre, 1894.

Iuliu Dan, președinte. *Ioan Berescu,* secretariu.

Bibliografic.

A eşit de sub tipar:

„Novele“ de I. Rusu Şirianu, un volum cu 196 pag. cu următoriul cuprins: *Móra din vale. Dóuă surori. Siţa. Letiţia. Nicu ciobănelul. Din tainele bosforului.* Sĕ află de vêndare în Sibiiu la Institutul tipografic. Preţul 1 fl. v. a. Atragem atenţiunea publicului asupra acestei apariţiuni literare din Ardél.

A apărut:

„Rândunica“, nr. 21 cu următoriul sumariu:

„Din fuga condeiului“, de Gr. Mărunţeanu. — „Diminéţa“, de Petrea dela Cluş. — „Profesorul Iordache“, de Marg Moldovan — „Un vênt de sară“, de Aurel Ciato. — „Secretarul şi Bucătarul“, de Scribe şi Mélesville — „Gazel“, de O. Bocca. — „Rămurele“: „Impresii de călĕtorie“, de Ilie din Urseni. — „Feliurite“, de * * *

— *„Vatra“* Nr. 20 cu următoriul sumariu:

„Nunta din Perugia“, de E Florescu. — „Rugăciune (poesie)“, de G. Murnu. — „Mara“, de Ioan Slavici. — „Stéua (poesie)“, de Virgil N. Crişan. — „Sorbona, tipuri bucureştene“, de St. Basarabean. — „Sfirşitul lumei. De Camille“, „Flamarion“, (traducţie de) I. C. Maxim. — „Impodobirea corpului“, de Teodora Conta — „Am păţi-to poesie“, de Ioan Moţa. — „Svóne din popor“, de D. Stănescu. — „Fel de fel“, * * *

Ilustraţiuni:

„O iaponesă.“ — „Golăşei'“ — „La a treia mişcare mat.“ — „Cea d'întâiu podóbă.“ — „Ofelia.“ — „Singur în lume.“ — „Jocuri nevinovate.“

Din pulbic.*)

Mulţămită publică.

Tinerimea studiósă din jurul Agnitei şi împlineşte o plăcută datorinţă, aducĕnd şi pe calea acésta cele mai sincere mulţumite tuturor participanţilor la concertul împreunat cu teatru şi joc arangiat în 27 August n. a. c.

In deosebi ne esprimăm gratitudinea următorilor generoşi suprasolvenţi: Sabin Piso, protopop 1 fl 20 cr., Pompiliu Piso, mare proprietariu 1 fl., N. Stolz, 40 cr., Paraschiva Vecerzan 40 cr., Ioan Şandru, senator şi profesor 1 fl., Dna Maria Roman din Mediaş 1 fl., Teofil Holerga, teol. abs. 40 cr., Ioachim Părĕu paroch 1 fl. 80, Ioan Manoviciu, paroch 80 cr., Nicolau Oancea profesor 1 fl., Emil Vinţeleriu abiturient 2 fl., N. N. 20 cr.

Şulumberg, 28 Septembre v. 1895.

Pentru comitetul arangiator.

Ioan Savu, cassar. *Victor Păcală,* preşed.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	1.55	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.—	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	3.53	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	Tren miest Arad—Predeal—Bucuresci	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08		1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43		3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18		3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—		4.07	—		Bratca		—	—	9.10	--	10.13
6.34	9.07		4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37		5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05			6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.03
8.32	10.37		6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	—		8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	—		9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	—		10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	—		11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	—		11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.29
11.07	—		12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.23
11.31	—		12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.02
11.48	—	11.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	11.55	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	1.—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	1.02	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	1.39	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	2.06	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	2.27	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	3.30	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	4.16	9.03	1.15		Apaţa		Circulézá numai Vineri	3.37	6.35	—	8.37
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.03
8.—	—	5 07	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	5.14	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	5.59	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.10
—	8.45	12.20	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.00

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.25	7.20	3.—	—	—
—	—	8.05	1.55	0.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	7.25	4.30	7.05	6.35								
2.44	7.42	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	8.20	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	8.39	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	--	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.40
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.30	5.20	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.--
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5 39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	12.40	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Sâmbătă 29 Octobre (10 Novembre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Fiul guvernorului!

Abia s'au rěcit osămintele „guvernorului“, și publicului magiar i-se dă ocasiune a demonstra de nou cu strigăte „se trăéscă Kossuth“. Fiul guvernorului deodată a părăsit clima caldă a Italiei, pentru ca sě vină în patrie, sě-i recâștige îndepedența. Nu am avea nimic de ḑis la alaiul, cu carele au primit magiarii pre noul revoluționar Kossuth Ferencz, sosit în Bpesta Duminecă 28 Octobre pe la órele 10, însoțit de Hentaller Lajos și Herman Otto, a căror strămoși tot așa de puțin au fost magiari ca și fie iertatul Kossuth Lajos. — Am fi rěmas numai pe lângă înregistrarea vorbirei, cu carea a pășit idolul viitor al națiunei pe pămêntul patriei, ca un salvatoriu al ei. Fiul guvernorului însě precum se tradéză din vorbirile ținute până aḑi, se vede a fi tipul incarnat al tatălui sěu, de al cărui nimb încunjurat crede că póte păși ca și un suveran. La 4 Novembre Kossuth Ferencz mergênd în revoluționarul oraș Czegléd, a aflat de bine a vorbi chiar din acelaș loc, de unde tatăl sěu a proclamat revoluțiunea în 1848; chiar din acelaș loc, de unde au fost prinse armele contra tronului, sě inaugureze astăḑi o luptă al căreia finit póte fi fórte desastros chiar pentru magiari.

Evenimentele în istorie se repetéză adese-ori și blăstěmul lui D-ḑeu e pre acel popor, carele nu a învěțat

Noi avem datorința a urmări desvoltarea evenimentelor, ce se inaugurézā prin pășirea noului Mesias magiar pre pămêntul patriei nóstre. Kossuth Lajos a pășit pre arena publică, când ferberea între popórele patriei era la culme. Kossuth fiul vine cu aceleași idei, cu aceeaș emfasă, ce nu-i șede bine nici chiar unui autocrat, și în un timp când nemulțămirea popórelor magiare și a ajuns estremul. Situațiunile sunt analoge.

Libertatea și indepedența pentru magiari la 1848 — tot aceleași se pretind și astăḑi. Atunci mijlocul erau armele, acum însě de o camdată ni sě pune în perspectivă numai lupta legală. Un mic comentariu al celor dóuě vorbiri dela Pesta și Czegled însě ne presintă în culori destul de vii cu cine avem de făcut în persóna lui Kossuth Ferencz.

„Principiile tatălui meu nu le voiu părăsi nici odată, altă cale însě trebue sě aleg pentru realisarea acestor principii, carea sě unesce cu situațiunea de față a națiunei; și în ajungerea acestui scop nu este nimic neleal“. Și cari erau principiile tatălui seu?

A propagat la compatrioții sei până a intrat în mormênt: revoluțiunea și rumperea totală de către Austria. Revoluționar la 1848, același la 1854, la 1866, același în 1870. același în 1877—78 când aderenții lui voiau a trece Carpații în România, același până și-a dat sufletul. Și dacă pentru realisarea principiilor nu este nimic neleal, atunci urméză de sine că ori-ce mijlóce folositóre sunt leale, chiar și armele dacă pe altă cale nu sě póte.

Apoi credêndu-se pe un moment în posiția de odinióră a tatălui seu, când finanțele țerei și tótă puterea erau în mâna lui, cu o voce de un nou suveran esclamă: „îl stimez pre regele și ca domnitor și ca om“.

„Inimiciția, ce a fost între tatăl meu și între domnitor s'a sfêrșit cu mórtea“. Așa vorbesc numai suveranii între sine. Ingâmfarea magiară și-a ajuns culmea, și cei ce 'l pórtă cu alarm pre Kossuth Ferencz, ar trebui sě-și acopere fețele de atâta obrăsnicie Ei! dară astăḑi tóte sunt permise, când guvernul trăesce numai din „sfărmiturile, ce au căḑut de pre mesele kossuthiștilor“.

„Ungaria trebue sě fie un stat independent, chiar și atunci când regele magiar va domni și peste alte țeri.

„Va lupta apoi în contra pactului desastros inaugurat la 1867“. Așa vorbesce Kossuth Ferencz la Czegléd, tot aceeași ce rostise la venire în capitală.

Noi cunóscem prea bine pe magiari. Scim, că ideile kossuthiste au rodit adânc între magiari, și astăḑi dacă magiarii alegětori ar fi lăsați sě-și dea votul, nu ar încăpé îndoială, cá maioritatea ar trimite în dietă deputați kossuthiști. Și óre pentru ce? Kossuthiștii în scurt timp — ori pe cale constituțională, ori par force — punênd țara în flacări — ar lucra pentru independența Ungariei, cutropirea nemagiarilor și magiarisarea lor cu brachiul ar fi cea dintâiu problemă. — Alta ar fi întrebarea dacă acésta problemă ar pute-o resolvi cele 6 milióne de magiari. Noi credem, că nu! Ungaria independentă ar deveni un cuib de certe, desbinări ca și odinióră Polonia, gata în tot momentul a produce conflagrațiuni europene. Desfacerea Ungariei pentru Austria, și pentru imperiul austriac ar fi începutul descompunerei totale. Etă pentru ce noi cari ținem atât de mult la intregitatea imperiului austro-ungar ne îngrozim, când vedem nóua fasă, în carea a întrat kossuthismul. Și óre sě nu sě scie preste Leytha, sě nu pătrundă în burgul Vienei vorbirile și firele acțiunei subterane — carea va aduce nori grei, furtune mari asupra patriei comune? Ore glasul poporělor nemulțămite din Ungaria, sě nu fie atât de tare, încât sě pótă pătrunde până la treptele tronului, și sě convingă cercurile mai înalte, că situațiunea de aḑi, preste carea sunt stăpâni kossu thiștii, cu noul șef: Kossuth Ferencz, a devenit insuportabilă?

Dacă românii, dacă naționalitățile din Ungaria, ar vorbi ca și Kossuth Ferencz — înaintea Vienei am fi arětați drept trădători de patrie, temnițele s'ar umplé de ósele nóstre! Magiarii însě bat în dobe și cimbale contra pactului dualist, lucră pentru independență. — Românii!? duc un nevinovat memorand la Viena, și drept rěspuns li-se dă ani grei de temniță. Ce lume intórsă. Videant consules!

Revista politică.

Se scie, că tóte puterile europene s'au grăbit a trimite condolențe pentru mórtea țarului.

Cestiunea de a condola s'a adus în discusiune și în parlamentul austriac și în dieta ungară. In parlamentul austriac a protestat deputatul polon N. Lewakowski, carele ḑise, că polonii au avut sě sufere multe și că nu pot lua parte la doliu. Parlamentul însě trecu preste enunciațiunile acestui deputat la ordinea ḑilei.

In dieta Ungariei cestiunea a dat ansă unei discuțiuni fortunóse. Președintele a fost în continuu întrerupt.

Meszlényi Lajos strigă: E aici Kossuth, acum aduc deja și muscanii..

Părerea stângei estreme, contrară acestei propuneri, a esprimat-o Thaly Kálmán.... care a reamintit timpul când rușii au înfrânt lupta magiarilor pentru libertate și când principele Paskievicz a scris țarului Nicolae: „Ungaria stă plecată la piciórele Maiestății tale“.

Amintesce apoi scena cu polonii din parlamentul austriac, frățietatea magiarilor cu polonii și ḑice, că ar fi amăgire amară pentru poloni, dacă cu acéstă ocasiune nu și-ar aduce aminte, că scopurile lor au fost comune și comun dușmanul, care i-a înfrânt.

Nu primesce propunerea.

Mai vorbesc: Horányszky N., în numele partidului apponyist și contele Battyányi Teodor în numele celor eșiți din partidul liberal, cari ambii primesc propunerea, fiind cestiune de curtoasie față de un decedat amic al Maj. Sale.

In decursul vorbirilor acestora în stânga estremă neîncetat era sgomot și resunau una după alta întrerumperi ca: „Siberia“! cnuta... Tămâiați pre toți tiranii... rușine! Sărutați sbiciul...!

* * *

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

§. 5.

Supusul nici într'un chip sě nu se strêngă, ca el sě macine în morile domnesci, ci sě-i fie slobod a-și duce bucatele sale și la alte mori.

§. 6.

Arênda crijmăririi ce se numesce (Bahnweingeld) unde ar fi obicinuită de tot se opresce.

§. 7.

Cărarea gunoiului de aici înainte cu totul se opresce în așa chip, ca supușii gunoiul sěu nici odată, iară cel domnesc numai pe lângă înputarea în robote pe sama dominiumului a căra sunt datori.

§. 8.

Ḑeciuirea peanelor pe sama domnului pămêntesc și smulgerea penelor de pe gâștele supușilor sě oprește

§. 9.

Nici a da paie pentru legarea vițelor pe sama dominiumului nu sunt datori supușii.

§. 10

Sêmbria, care prin supuși păzitorilor viilor domnesci, și ispititorilor lucrului, ce sě trimit până acum dóră s'ar fi plătit, de aici înainte sě șterge.

§. 11.

Hrana (intertentio) ómenilor domnești la ezecuție trimiși, și alte (afară de crăițarul esecuții mai jos hotărît) în bani gata luătóre diurnumuri, precum și a haiducilor și vênătorilor domnești trăgători de tot sunt oprite.

§. 12.

Bani supt titulă de siguraţie, că nu va fugi dela satuși sě nu se mai priméscă; iară de cumva s'ar fi primit, cu acela, care sě cuvine sě se întórcă îndărăpt.

§. 13.

Plătirile banilor pentru sălașe, cari pe supuși îi fórte apasă, precum și țênzușul (Husargeld și Montierungsgeld) numit, unde până acum ar fi fost obicinuite, sě opresc.

§. 14.

In locurile unde supușii măcelărie țin în arêndă tăierea vitelor celor alese prin dominiumul pămêntesc lor sě nu li se poruncéscă, nici măcar ce feliu de carne sau cu funtul, sau cu dărabul pentru bani gata sě nu li se dea cu sila, ci supușilor slobod cumpěrare, și tăiare sě se lase.

§. 15.

Colonilor nici naturalii, nici victualii spre a se vinde sě nu se dea, precum nici vin, vinars, sau alt feliu de beutură stricată nici cum, și nici cu vasele au în měsură mai mici a se crijmări sě nu se siléscă, cari cu atât mai puțin vor fi rěspunḑětori pentru vin stricat, sau altă beutură, și datoriu afară de robotă a purta și căra vasele góle.

§. 16.

Pennaticum, și tacsa săceretorilor, precum și luarea pintec de gustare, a țidulii sau a téscului bani ce sě numesc (Pressgeld), așișderea hrana (intertentio) ce sě plătește ómenilor spre strângerea dețimelor, sau a nonelor trimiși, cât și alte trăsuri de dețime și none, cu totul sě ridică.

§. 17.

Colonii sě nu se siléscă cu prilegiul culesului viilor, sau a strângerii dețimelor, au nonelor a da vasele lor.

§. 18.

Cambiația, și schimbarea fundușurilor săsionalicești domnului pămêntesc almintrilea nu va fi slobodă, de nu va da colonului în locul acelora alte fundușuri, cari cu lărgimea, feliul și róda, vor fi asemenea celor înschimbătóre, că altmintrelea fundușurile luate sě vor da colonului îndărăpt. Acest feliu de schimbare nu întralt chip, ci pe lângă testimoniumul varmegii, în scaunul domnesc sě póte face și prin sentența scaunului domnesc în scaunului varmegii, sau scaunului sě vor puté hotărî.

(Va urma.)

La finea ședinții din 7 l. c. a casei magnaților deputatul N. Șerbanu a adresat ministrului de culte trei interpelațiuni de următoriul cuprins:

1. De ce scaunul metropolitan din Blașiu nici până acum nu e întregit?

2. Din ce causă a fost oprită ținerea congresului bisericesc gr. cat. convocat pe 4 Iunie a. c. — și

3. De ce nu s'a conces convocarea congresului bisericesc gr. or. care ar fi trebuit sě se țină la Sibiiu încă din 1 Novembre?

* * *

Francisc Kossuth călĕtoresce prin țéră. Dumineca a fost la Czegléd, însoțit de fruntașii partidului independist. La Czegléd a fost primit cu ovațiuni entusiaste. La primirea festivă a fost primul orator contele Károlyi Gábor, care a rugat orașul Czegléd sĕ fie tot atât de fidel fiului lui Kossuth precum a fost bĕtrânului Kossuth. A vorbit apoi primariul orașului Gubody, care în numele cetățenilor rógă pe tinĕrul Kossuth sĕ primésca a fi cetăténul orașului Czegléd. In respunsul sĕu mulțumesce Kossuth orașului pentru fidelitatea, cu care a urmat totdéuna pe tatăl sĕu. In privința încetățenirii ḑice, că tatăl sĕu e tatăl națiunii magiare, ér el este fratele națiunii și nu póte presupune, că națiunea sĕ fie o soră atât de rea, încât sĕ nu dee fratelui loc Asupra ținutei sale politice a ḑis următórele:

„De când a umblat tata pe aici s'au schimbat împrejurările. Atunci a trebuit sĕ apere constituțiunea și legile contra atacurilor armate, astăḑi însĕ, deși stimându-le trebue sĕ căutăm a schimba legile esistente pe cale legală; voim sĕ schimbăm transacțiunea din 1867, fiind-că o credem de periculósă. Schimbarea legilor este un drept cetățenesc, care nime nu ni 'l póte lua".

Un deputat a rĕspuns lui Kossuth espunĕnd cum s'au luptat în 1867 contra transacțiunei și asémĕnă pe Kossuth cu Ioan Huniade, care a fost guvernorul țĕrii și pe a cărei fiiu l'a ales națiunea din recunoștință de rege.

In fine a mai vorbit Thaly Kálmán.

A urmat apoi lungul șir al deputațiunilor, cari au salutat pe nou venitul. In respunsul dat deputațiunilor a ḑis Kossuth între altele:

„Vom căuta sĕ convingem acele cercuri, cari sunt în continuu cu neîncredere față de idea Ungariei independente, că Ungaria independentă este basa tronului cea mai sigură. Au fost timpuri, când norocul armelor dușmanului ar fi măturat casa domnitóre, dacă străbunii nostri nu ar fi strigat „Moriamur pro rege nostro" și nu și-ar fi vĕrsat sângele apĕrând coróna.

„Mai póte veni un timp, când va fi necesar acest sacrificiu pentru casa domnitóre, dar' noi numai atunci vom puté urma esemplul străbunilor nostri, când în regele nostru cunóscem pe regele magiar și asta numai în o Ungarie independentă e cu putință".

Fiul lui Kossuth a mers apoi la Arad și merge la Seghedin etc. întărind ideea Ungariei independente. Foile magiare, afară de cele Kossuvhiste, reprobă aceste acte, care nu tor avé bun sfêrșit.

* * *

Ḑiarului „Neue Freie Presse" i-se scrie din Bucuresci, că comitetul studenților a luat mĕsuri pentru a serba datul memorabil al ocupării Ardélului prin Mihaiu Vitézul la anul 1594. „Neue Freie Presse" prevede, că cu acésta ocasiune desigur se vor ținé meetinguri unde se vor rosti în mod demonstrativ vorbiri agitatorice. De óre-ce însĕ sĕ crede, că guvernul nu va tolera demonstrațiuni daco-române sub ceriul liber, ḑiariul național liberal „Naționalul" a aflat de bine a atrage atențiunea, că românii sunt tocmai așa în drept sĕ serbeze ḑiua cuprinderei Ardélului, precum bunăóră englezii serbéză ḑiua luptei dela Azincourt sau germanii ḑiua dela Sedan. Cu tóte aceste credem noi, că cei dela „Naționalul" se înșélă dacă cred, că guvernul nu va avé destulă energie de a zădărnici serbarea națională a încoronării lui Mihaiu Vitézul de principe al Transilvaniei. Guvernul României scie prea bine, ce se ascunde în dosul astorfel de spectacole naționale și va procede deci în interesul sĕu propriu, când nu va tolera asemenea demonstrațiuni agitatorice.

Mari pretensiuni are și „N. Fr. Presse".

* * *

Agenția Stefani află din Peking, că guvernul chinez este dispus sĕ încheie pace, recunoscĕnd independența Coreei. Va acorda o despăgubire de resbel ce se va ficsa de puteri.

China a cerut intervenția representanței puterilor, cari sunt dispuși a sprigini propunerile chinezesci.

Se anunță din Tien Tsin ḑiarului Times, că prințul Hung a fost numit dictator

Li Hung Ciang ia comanda primei divisiuni la Ludi.

Căpitanul Hanneken a primit ordinul de a organisa o armată după modelul armatei germane și care va servi de basă la o armată mai mare,

Armata chinezéscă a deșertat Kin Lien Ciangul și supraveghiază trecĕtorile munților ce conduc la drumul Pekingului. A primit ordinul de a apăra trecĕtorile prin tóte mijlócele.

Proselitism catolic — prin apucături jidovesci.

In nrul 110 al fóiei nóstre am denunțat apucăturile jidovesci, prin care se încércă proselitismul catolicilor în ḑilele nóstre și demascând aceste apucături dejositóre am ḑis, că preoțimea nóstră va sci, ce sĕ facă in fața acestor apucături.

Foile nóstre diecesane: „Biserica și Scóla" din Arad, și „Fóia Diecesană" din Caransebeș încă s'au oeupat cu faimosul apel alui Dvorzsák János și îl comentéză după „merit".

„Biserica și Scóla" cu alusiune la aceste încercări iesuitice, făcĕnd o întroducere potrivită, în care amintesce între altele și de enciclica papei Leon XIII-lea, scrie următórele:

Și când este vorba de pace și de împăcare, așa credem noi, că om creștin și biserică creștină nu esistă, și nu póte esista, carea sĕ nu dorésca pacea. Dar póte sĕ greșim, și chiar dorim, ca sĕ fim greșiți în punctul acesta, insĕ un lucru se póte prevedé, *și anume așa nì se pare nouĕ că acéstă încercare de apropiere nu are multe șanse de reușită.*

Nu cercetăm, și nu voim a cerceta, dacă bine este pusă cestiunea de apropiere între cele douĕ biserici. Și nu voim sĕ cercetâm din motivul, că am duce cestiunea pe terenul dogmatic; ér pe acest teren din polemia purtată dela 1054 până astăḑi între biserica orientală și apusénă ne-am convins, că nu duce la scop. Și chiar pentru-că este de dorit în interesul omenimii și umanității, ca sĕ ajungem scopul cel mare, nu voim și nici nu este bine și consult, ca sĕ ducem cestiunea pe terenul dogmatic, pentru-că suntem siguri, că nu vom puté ajunge, ca sĕ ne înțelegem.

Un pas pentru apropiere s'a făcut însĕ de bună sémă prin enciclica papei Leo XIII, de carea vorbim

Inainte ne vreme, și adecă după schisma cea mare dintre Occident și Orient, biserica ortodocsă orientală a început pertractările de împăcăciuire între cele douĕ mari biserici; ér acum le începe biserica occidentală, le începe Roma. In vécul XIII, XIV și XV biserica orientală a încercat în diferite rînduri, ca orientul și occidentul sĕ se apropie, și sĕ se înțelégă, ca astfel cu puteri unite sĕ pótă lupta cu succes în contra dușmanului de atunci, în contra mohamedanismului. Incercările de atunci nu au succes din motivul, că Roma n'a abḑis de abaterile întroduse în simbolul credinții, și sfêrșitul a fost, că turcii mohamedani au ajuns până la Viena, și au cuprins o parte însemnată din Europa.

Pentru acest nesucces de împăcare a trebuit sĕ curgă mult sânge creștin, și o parte însemnată din popórele Europei sĕ fie împedecată în mersul lor spre civilisațiunea creștinéscă.

Astăḑi, așa credem noi, că nu mai este nimenea în îndoială, că dacă încercările de împăcăciune dintre biserica orientală și cea apusénă din vécurile XIII, XIV și XV, ar fi succes, Constantinopolul și Orientul în genere n'ar fi căḑut în mânile turcilor, și s'ar fi putut evita multe din ḑilele grele, cari au venit de atunci încóce asupra popórelor Europei.

Nici astăḑi nu va succede o împăcare, sau apropiere între cele douĕ biserici în forma în carea s'a pus cestiunea. Pe terenul dogmatic cestiunea s'ar puté resolvi numai prin un sinod ecumenic, carele ar adopta nestrămutate dogmele și instituțiunile vechi ale bisericii orientale, așa precum sunt acestea formulate de cele șapte sinóde ecumenice, recunoscute de biserica nóstră.

După-ce însĕ întrunirea unui astfel de sinod între împrejurările de astăḑi se pare, că are puține șanse, sau este chiar nerealisabilă; astfeliu în fața curentelor comune cele douĕ biserici ar puté lupta cu succes, dacă s'ar evita causele, cari au produs divergințele din trecut.

Éră „Fóia diecesană" sub titlul *„Apucături iesuitice"* scrie următórele:

In numĕrul trecut al foii nóstre am amintit de un apel și o declarațiune trimise preoțimii nóstre în causa unirii cu Roma.

Avem atât apelul, cât și declarațiunea la mână. Nu mai credem de trebuință a ne pronunța față de aceste bazaconii. Cumcă autorul, respective autorii lor nu vor primí nici un rĕspuns cel puțin din partea credincioșilor nostri, ne asigură articolul de mai jos. Acest articol arată destul de lămurit cum și ce gândesc ómenii nostrii despre atât de mult dorita și trâmbițata unire cu Roma.

Satana ispitește.

> „Ear a treia óră i-a arătat de pe un munte înalt împĕrățiile lumesci, ḑicĕnd, că de i-se va închina, tóte i-se va da lui; éră Isus i-a ḑis: „Dute dela mine Satano! că scris este: Domnului Dumneḑeului tĕu sĕ te închini, și lui unuia sĕ-i slujesci."

Pretinsul urmaș al lui Petru cel cu pretinsă dragoste sântă și cu dubiósele simțĕminte apostolesci, amețit de utopia de a fi cap tuturor bisericilor prin sub alternii sĕi tulbură liniștea și pacea păstorilor bisericii drept credinciόse rĕsăritene într'un mod, ce-i caracteriséză de minune, prin apucături jidovesci.

După ce se înșiră cuprinsul apelului continuă astfeliu:

Ce sĕ ḑicem la tóte acestea?... Sunt convins, că preoții nostri vor sci, unde este locul ăstui apel și al declarațiunii.

Cu tóte acestea nu putem trece cu vederea și a nu ne esprima indignarea, că iesuiții și aḑi mai cércă a face proseliți între bravii nostrii preoți și încă pe ce căi.

Nu téma, că le va succede măcar pe unul a-l abate dela drépta credință, m'a îndemnat a lua cuvênt în cestiune; ci ca sĕ-și ia un respuns cuvenit aruncătoriul de neghină în agrul Domnului.

Nimenea nu contestă adevĕrul, că Apostolii prin sobóră au aplanat divergențele ivite între ei și credincioși, la cari sobóră au luat parte, fiind unul ca și altul în drepturi.

Liniștea, pacea fericirea lui Adam în raiu, nu a plăcut Satanei, ci în formă de șerpe a înșelat pe Eva, carea a sedus și pe Adam de a pĕcătuit. Astfeliu n'a plăcut Satanei nici buna înțelegere dintre păstorii bisericii creștine, ci în forma lăcomiei și a mândriei a înșelat episcopatul Romei, care la rêndul sĕu a cercat și cércă a seduce și pe ceialalți credincioși nespurcați de Satana.

Papa sĕ ține de următorul lui Petru în dignitate. Noi — abstrăgĕnd dela aceea, că Petru n'a fost episcop în Roma — scim că Petru a avut dignitatea, ce au avut-o și ceialalți apostoli.

Ba mai mult, scim, că Petru a fost dintre cei rĕmași cel mai cu slăbiciuni. Odată s'a lăpădat de Cristos, dar pocăindu-se i-s'a ertat lui, altă dată — după Mateiu 16, 23, Cristos i-a ḑis, că-i e spre smintealâ, dându-i atributul de Satana.

Aci credem și noi, că în slăbiciuni, i-a urmat Papa lui Petru și că biserica dreptmăritóre sobornicéscă și apostolicéscă ar trebui prin organele sale sĕ-i rĕspundă urmașului în slăbiciuni lui Petru, ca Cristos însu-și lui Petru: „Peri dela mine Satano, căci smintealâ etc" și sĕ-i atragă atențiunea la pĕcatul ce l'a comis, provocându-l, că dacă în adevĕr voesce sĕ ne dovedéscă, că-i urmașul lui Petru, sĕ se și pocăéscă ca Petru, întrând astfel în ceata fraților dreptcredincioși. Dela el depinde, că uniunea astfel sĕ se și sevêrșéscă. Aducă-i aminte și cuvintele papei Grigorie I. cel Mare, care a ḑis: Eu susțin cu tótă posivitatea, că ori cine se numesce preot universal, sau doresce acésta titulatură, este înainte mergĕtoriul lui Anticrist.

Noi avem autoritățile nóstre bisericesci și acestea de bună samă vor da o lecție apucăturilor iesuitice.

Constantin Liuba.

Relațiuni naționale și confesionale în Ungaria.

Din conspectul statistic lucrat pe basa datelor oficióse ale ultimei conscripțiuni din anul 1890 „Dreptatea" estrage următórele date privitóre la relațiunile naționale și confesionale din Ungaria, cari sunt de interes nu numai din punct de vedere statistic, ci mai cu deosebire politic.

După ultima conseripțiune sunt în țerile corónei sf. Stefan 7,477.332 magiari, cari după confesiune se împart după cum urméză:

Romano-catolici	4,250.447
Greco-catolici	180.903
Greco-orientali	19.577
Evangelici	313.763
Reformați	2,187.994
Unitari	61.007
Mosaici	457.288
De alte confesiuni	6.354

Numĕrul sêrbo-croaților ajunge aprocsimativ la 2,618.582, cari conform credinții ce mărturisesc érăși se împărțesc în:

Romano-catolici	1,621.215
Greco-catolici	10.824
Greco-orientali	978.482
Evangelici	585
Reformați	763
Mosaici	5.306
De alte confesiuni	1 010

Numĕrul românilor se urcă la 2,604.024, dintre cari:

Romano-catolici	8.398
Greco-catolici	975.495
Greco-orientali	1,611.983
Evangelici	1.231
Reformați	967
Unitari	218
Mosaici	5.576
De alte confesiuni	359

Germani trăiesc în Ungaria 2,129.406, dintre cari:

Romano-catolici	1,434.729
Greco-catolici	1.179
Greco-orientali	1.511
Evangelici	418.624
Reformați	27.515
Unitari	106
Mosaici	244.714
De alte confesiuni	1.028

Slovaci sunt 1,921.600, dintre acestia sunt:

Romano-catolici	1,341.172
Greco-catolic	99.203
Greco-orientali	805
Evangelici	454.831
Reformați	11.156
Unitari	48
Mosaici	13.431
De alte confesiuni	904

Rutheni sunt: 374.231 dintre cari:

Romano-catolici	2.540
Greco catolici	379.492
Greco-orientali	884
Evangelici	54
Unitari	2
Mosaici	1.169
De alte confesiuni	41

Sloveni trăiesc în Ungaria 94.993, dintre acestia sunt:

Romano-catolici	74.485
Greco-catolici	13
Greco-orientali	7
Evangelici	20.390
Reformaţi	44
Mosaici	51
De alte confesiuni . . .	3

Numĕrul acelora cari aparţin la alte naţionalităţi se urcă la 233.079, dintre cari: romano-catolici 152,945; greco-catolici 29.156, greco-orientali 31.674; evangelici 3.156; reformaţi 10,718; unitari 666; mosaici 2 958; de alte confesiuni 1806.

Numĕrul celor 666 cari sunt unitari, fără a aparţiné vre unei naţionalităţi, se compune de sigur din indiviḑi cari vor fi comis o aşa numită: căsătorie ardelenéscă.

Din întréga populaţiune magiarii fac 42 82%, sêrbo-croaţii 14·99%, românii 14 92% germani 12·20%, slovaci 11·00%, ruthenii 2·20% slovenii 0·54%, ceialalţi 1·33%. Paralela dintre naţionalitate şi religiune ne face posibilă o aprocsimativă judecată despre schimbările, cari s'au făcut în sinul naţionalităţilor baştinaşe din Ungaria. Cei 730.342 ovrei, cari toţi sunt cuprinşi sub numirea de confesiune mosaică, sĕ împart asupra singuraticelor naţionalităţi astfel, că cea mai mare parte dintre dînşii sĕ socotesc de unguri şi germani, şi adecă 62·6% se vin asupra celor dintâiu, ér asupra celor din urmă 33·5%. Asupra celorlalte naţionalităţi se împărţesc după cum urméză: ca slovaci se ḑic a fi 1·9%, ca rutheni 0·2%, ca români şi croaţi câte 0·7%, asupra altor naţionalităţi sĕ vin 0 4%.

Dintre naţionalităţile Ungariei: ungurii au fost încă dela început catolici, reformaţi şi unitari; slovacii au fost catolici şi evangelici, ruthenii grecocatolici; românii greco-orientali şi apoi şi gr.-cat.; sêrbo-croaţii romano-catolici, greco-catolici şi greco-orientali. Confesionarii altor rite, cari aparţin la naţionalităţile respective sĕ pot în fine considera ca un augment estern. Din o astfel de „crescere“ este compus numĕrul ungurilor aprocsimativ cu 13%, germanii cu 12·9%, slovacii cu 6·5%, ruthenii cu 1·2%, românii cu 0·7% şi sêrbo croaţii cu 0.3%.

Noutăţi.

M. S. regina României a trimis esposiţiei cooperatorilor o broderie de o fórte mare valóre, din punctul de vedere al compositiunei şi al artei, cu care graţiósa regină a sciut s'o lucreze — scrie „Timpul“.

* * *

Proiectele bisericesci. „Politische Correspondenz“ anunţă din Budapesta, că desbaterea proiectelor bisericesci încă nevotate se va începe numai după sancţionarea proiectelor votate

* * *

Adunarea generală a reuniunei înv. din despărţĕmêntul Sebeş a fost bine cercetată, participând la 80 învĕţători. La adunare au participat şi protopresbiterii tractuali: Ioan Tipeiu şi N. Ivan. De preşedinte a fost ales dl Zevedeiu Mureşanu, învĕţătoriu în Sebeş.

* * *

Foc. Miercuri după améḑi pe la 4 óre a isbucnit un foc mare în Sibiiu în Bahngasse, arḑênd depositul de scânduri al fabricantului de mobile Elges Focul a luat mari dimensiuni, distrugând şi multe mobile etc. Sosind în grabă pompierii şi miliţia şi nefiind vênt focul a fost localisat. Şi în casul acesta s'a dovedit lipsa de apă.

* * *

Miliţie pe capul românilor. Marţi séra a plecat cu un tren separat o companie înmulţită de soldaţi la Cergăul-mare, lângă Blaş. Miliţia a fost cerută din partea organelor admnistrative, deóre-ce,-după-cum se spune — locuitorii nu sunt învoiţi sĕ se facă comasaţia. Ei s'ar fi opus la mai multe plutóne de gendarmi. Joi diminéţa miliţia s'a reîntors. Se înţelege, că spesele au sĕ le supórte bieţii ómeni.

* * *

Alegere de paroch în S.-Sebeş. Din S.-Sebeş ni se scrie: Alegerea de paroch gr. or. în S.-Sebeş sĕvîrşită în 4 Novembre c. n. a fost cu resultatul următoriu: Zevedeiu Mureşianu a întrunit 250 voturi; Avram David 47, şi Sergiu Medean 29 voturi.

Alegerea a decurs cu însufieţire mare şi în ordine perfectă.

* * *

Pázmándy la Cluş. Foile din Cluş aduc scirea, că faimosul mistificator politic, Pázmàndy, va ţiné ḑilele aceste o conferenţă în Cluş, „asupra activităţii Ligei valache în strĕinătate“. Spre scopul acesta s'a constituit şi un comitet. Pàzmándy va vorbi sau în redouta orăsenéscă, sau în sala teatrului.

Vom vedé, ce bazaconii va scorni.

* * *

La catastrofa dela Bistra. Din rapórtele ulteriόre ale foilor din Pesta, referitóre la catastrofa dela Bistra, mai publicăm următórele date şi sciri: Cu şepte ani mai înainte éră s'a întêmplat o catastrofă la móra de praf de puşcă de pe ţermurii apei Bistrişóra, ce curge prin comuna Bistra; însĕ atunci nu s'a causat daună mare, pentru-că móra a fost aprópe gólă. In acéstă móră se fabricà praful de puşcă în grăunţe mari şi se întrebuinţà mai cu sémă pentru scopuri de esplodări la băile de aur dela Roşia, Abrud, adecă pe teritoriul montan din acei munţi. Pe timpul revoluţiunii din 1848/49 honveḑii şi voluntarii lui Gábor şi ai lui Bem din acéstă móră se provedeau cu praf de puşcă pentru tunuri şi pusci, până când a venit Avram Iancu „regele munţilor“ născut în comuna învecinată cu Bistra, care apoi cu moţii sei a pus mâna pe acea móră şi a luat-o în puterea sa. De aici încolo móra de praf de puşcă din Bistra multă vreme a stat la disposiţiunea moţilor armaţi. După revoluţiune proprietarul Ebergényi a sărăcit, şi ca se pótă susţiné móra a luat de soţ pe Dregan, un ţeran român bogat. La acésta móră comună permanent au fost ocupaţi 40—50 lucrători. In causa catastrofei nici până în 1 Novembre nu s'a făcut nici un feliu de cercetare, căci nici ministrul de interne nu s'a interesat de loc de acéstă causă.

* * *

Juḑi Investigători. Pe basa §. 53, artic, de lege 17 din 1871 ministrul de justiţie a denumit juḑi investigători permanenţi pentru ţara întrégă. Intre cei vr'o 120 juḑi investiţi în acésta funcţie aflăm şi pe următorii juḑi români: Isidor Cheţan la tribunalul dela Alba-regală, Vasilie Pagubă la cel dela Arad, Traian Popescu la cel de la Biserica-albă, S. Fercu la cel din Timişóra.

* * *

Adunarea generală a „reuninnei române de agricultura din comitetul Sibiiu“, precum s'a mai publicat, — se va ţiné Marţi în 1/13 Novembre a. c. la 11 óre în casa comitatului.

* * *

Dela curtea rusécă. In 2 Novembre s'a săvêrşit botezul principesei Alice, logodnica ţarului, după ritul gr.-oriental. A primit numele Alecsandra Feodorovna.

Cununia ţarului Nicolae II se va face în tótă linişetea după înmormêntarea reposatului ţar.

* * *

Rĕspunsul ţarului. Ḑiarul oficial publică réspunsul următor al ţarului către senat:

„Convins de sentimentele de devotament esprimate de senat, nu mĕ îndoiesc „că voiu avea concursul sĕu în silinţele „pentru serviciul scumpei nóstre patrie pe „calea semnalată de neuitatul meu părinte“.

Ţarul a rĕspuns de asemenea la telegrama St. Sinod:

„Vĕ mulţămesc pentru santimentele „ce mi esprimaţi în acest moment de adêncă „durere. Pătruns de o iubire arḑĕtóre pentru „rĕposatul meu părinte, voiu păstra, după „esemplul sĕu, tóte puterile în serviciul patriei şi al bisericei ortodocse“.

* * *

Ultimele momente ale ţarului. Ḑiarul oficial dă câte-va detalii asupra ultimelor momente ale ţarului Alecsandru III.

De câte-va ḑile ţarul simţia că mórtea se apropie. Se pregătia ca un bun creştin şi nu înceta a se ocupa de afacerile guvernului. După-ce a trecut nóptea fără somn, Ţarul a ḑis împĕrătesei în diminéţa ḑilei de 20 Octobre: „Simt că-mi vine sfêrşitul, însĕ linişteşte-te, sunt gata“.

Apoi a chemat tótă familia imperială, pe confesorul seu şi s'a împartĕşit pentru a 3-a óră El a ḑis cu glas tare rugăciunile.

Ţarul n'a perdut de loc consciinţa. La 2 după améḑi pulsul a început sĕ devie mai des. Privirea i s'a aprins. Un sfert de cias în urmă, ţarul a închis ochii, a sprijinit capul de pernă şi şi-a dat sufletul.

* * *

Invitare la petrecerea ce se va arangia din partea inteliginţei din Dobra la 30 Octobre st. v. a. c. în hotelul „Husariu“. Venitul curat este destinat pentru elevii lipsiţi de mijlóce dela scóla capitală din loc Intrarea de familie 1 fl. 20 cr., de persónă 60 cr. v. a. Inceputul la 8 óre séra. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe cale ḑiaristică Pentru comitetul arangiator: Avram S. Pĕcurariu, adm. prot. ca preşed. Nicolae Herbai, cassariu.

* * *

Himen. D-şóra Maria Raícu şi Const. Popp, funcţionar la institutul „Albina“, anunţă cununia lor, care se va celebra Dumineca în 11 Novembre st. n. la 3 óre p. m. în biserica din Cohalm.

Adunarea despărţĕmêntului al XII-lea A.-Iulia în opidul Ighiu.

Ḑiua de Dumineca 3 Novembre a fost o ḑi de sĕrbătore pentru poporul din Ighiu şi cei din jur

Comitetul subdespărţĕmêntului Albei-Iulia, a luat hotărîrea, ca aici sĕ se ţină adunarea despărţĕmêntului, — care dela mórtea reposatului director Ioan Piposiu, întêmplată la 1889 nu a mai dat nici un semn de viéţă, păn' ce anul trecut din iniţiativa laudabilă a unor puteri noue nu s'a reactivat éră.

Poporul din Ighiu — preoţii şi bravul conducĕtoriu din părţile aceste dl Nicolau Florescu aşteptau în haine sĕrbătoresci sosirea membrilor comitetului din Alba-Iulia. Dar nu numai cei din Ighiu, ci peste 15 învĕţători din comunele învecinate, vre-o 4—5 preoţi cu fruntaşii din jur se adunaseră ca sĕ facă o căldurósă primire, celor ce au reînviat despărţĕmêntul, celor ce se afirmă nu numai cu vorba, ci cu fapta, că sunt adevĕraţii conducĕtori şi sunt pĕtrunşi de misiunea, ce o au în mijlocul poporului.

După ce directorul despărţĕmêntului şi actuarul, ambii protopopi români, advocatul Filip, cassarul parochul Rusan, au sosit şi au fost bineventaţi din partea dlui Florescu cu cuvinte căldurόse, am descins cu toţii în spaţiósa sală a scólei române de aici, şi s'a deschis şedinţa prin o cuvêntare potrivită rostită de directorul Simeon Micu, în care s'a accentuat însemnătatea despărţĕmintelor, unde fruntaşii vin în atingere cu poporul, dând poveţe şi căutând ca sĕ pregătéscă pe popor pentru bunăstare, pentru cultură şi civilisaţiune.

După cuvêntarea de deschidere a urmat raportul comitetului cetit de secretarul N. Ivan. Din raport am vĕḑut, că despărţĕmêntul deja numĕră 55 membrii, şi adecă: 1 membru fundator, 5 membrii pe viéţă, 21 ordinari şi 28 ajutători; am vĕḑut, că şi membrii ajutători au primit diplome dela despărţĕmênt, ca aşa sĕ se ţină evidenţă despre ei şi sĕ solvéscă cuotisaţiunea regulat, o disposiţiune acésta, care dór nu esistă nicăiri şi sĕ datoresce cu deosebire iniţiativei secretarului.

S'a dat apoi cetire raţiociniului pro 1893 pe care o comisiune l'a aflat corect, ér adunarea a dat comitetului absolutoriul pe acel an de gestiune şi s'a votat în budgetul anului viitor două premii unul pentru cel ce va înfiinţa un cor de plugari în comunele nóstre de 15 fl., al doilea ér de 15 fl. pentru un învĕţător, care va dovedì că a făcut mai mare progres în cultivarea grădinei scolare.

După ce s'a terminat partea oficială a lucrărilor, a esplicat advocatul Georgiu Filip legea cea nóuă despre procedura sumară, a vorbit despre mandatele de plătire, despre înaintarea acţiunei cu graiul, despre primirea citaţiunilor şi resoluţiunilor judecătoresci, despre modul cum sunt detori inmanuatorii sĕ esplice conţinutul actelor în cause sumare. — Domnul Filip vorbesce romànesce fórte bine, vorbesce în limbagiul poporului şi poporul l'a priceput şi a luat multe folóse din esplicările, ce i-a dat la nóua lege, care pentru creditori este de mare importanţă, şi pentru debitori póte fi păgubiciósă, dacă nu sĕ interesézä sĕ-şi apere dreptul, la timp. Drept resplată pentru discurtaţiunea sa, dl Filip a terminat în aplausele întregului public.

După vorbirea dlui Filip a urmat disertaţiunea părintelui protopresbiter Ivan. Fiind aceea disertaţiune menită a fi cunoscută în cercuri cât mai estinse cu voia dsale, vi-o pun la disposiţiune ca sĕ o daţi spre publicare.

Disertaţiunea acésta a fost aplaudată cu mare plăcere, căci în fie care dialog conţine adevĕruri, pe cari dacă le-ar urma poporul nostru, numai la bună stare şi fericire ar ajunge.

O surprindere plăcută ni a făcut învĕţătoriul Domşa cu eleviii şi elevele sale prin un dialog între un moşnég, băiat şi alţi băieţi şi băiete, în care moşnégul combătea lucsul. Fetiţele recitau dialogul cu furca în mână torcênd fuior şi lână de îţi era mai mare dragul a-le privi. Lauda învĕţătoriului Domşa pentru ideia nimerită, de a înfrunta în forma aceea lucsul, care a luat şi el dimensiuni mari la poporul nostru. In decursul şedinţelor au fost presente şi mai multe femei române şi damicele, între cari soţii de ale preoţilor nostri, dómna şi dşóra Florescu etc.

Terminate acestea ne-a surprins plăcut şi partea materială, căci raportorul comisiunei, dl Frorescu notifică adunărei, că a încassat 103 fl. dela membrii ajutători presenţi, căci mulţi dintre membrii ordinari deja solvisĕră tacsa lor încă înainte de adunarea din Sebeş Şi acel resultat frumos se atributul în prima linie tot dlui Florescu care cu sĕptămâni înainte a capacitat poporul nostru despre scopurile, ce le urmăresce Asociaţiunea.

Era deja aprópe 2 óre p. m. când ne am aşeḑat la masa comună. Aici ca de regulă s'au ţinut toaste pentru comitetul central, pentru conducĕtorii despĕrţĕmântului pentru poporul din Ighiu şi preoţii de acolo, pentru tinerime, care era representată prin Drd Florian Muntean, ér cântecele vesele întonate de învĕţătorii nostri şi elevii dlui Dima au înveselit şi mai mult secietatea, care până la 6 séra a rĕmas împreună. E de însĕmnat, că şi în decursul şedinţelor şi în decursul prânḑului, protopretorele Csukes Domokoş a fost present şi s'a purtat de tot corect şi nu a dat ansă la nici o bănuială Cântările „Deştéptă-te române“, „Bate Dómne pe ciocoi“ „până când mei, ardelene“ p'aici rar s'au cântat chiar în presenţa unui funcţionariu al administraţiunei ungurescì şi poporul saltă de bucurie la auḑul lor.

Tot înainte şi Dumneḑeu va fi cu noi. *„Un participante“*

Raportul camerei comerciale din Braşov.

(Incheiere).

In ce privesce însă chestiunea asociaţiunilor de câştig şi economice au obvenit unele fapte demne de amintit.

Un pas însemnat înainte pe acest teren a făcut oficiul nostru suprem comercial prin aceea, că printr'un circular din Septembre a. t. a atras atenţiunea camerilor asupra necesităţii, de a sĕ crea astfel de asociaţiuni şi special asociaţiuni productive şi le-a provocat de a se ocupa de acéstă causă şi a aduna date, în cari oraşe din districtul acestei Camere sĕ află industriaşi mici şi mijlocii de aceeaşi branşă în numĕr suficient pentru înfiinţarea de asemenea asociaţiuni şi unde esistă la industriaşi aplicarea şi maturitatea de lipsă la înfiinţarea de astfel de asociaţiuni.

După ce raportul înşiră unele asociaţiuni productive, create mai nou şi constată puţinul restultat în privinţa acésta ḑice:

Dacă considerăm starea asociaţiunilor productive, dacă ne uităm cât de greu s'au desvoltat aceste forme de asociare în ţĕrile principale industriale şi că în raport cu celelalte forme de asociaţiune esistă numai în numĕr mic, dacă considerăm apoi special relaţiunile miserabile la o mare parte de industriaşi din mici oraşele nostre, de sigur nu ne vom mira de succesele amintite.

Insĕ ţinta cea frumósă merită opintiri mai serióse. Cum stau lucrurile astăḑi, putem enunţa, că în mai multe oraşe din districtul Camerei nóstre industria mică este astfel compusă, încât va conta la succes.

Resultatele acţiunei Camerei începute în acéstă direcţiune la finea anului trecut sunt următórele: In reuniunea industrială din Sibiiu se ţinù în 28 Decembre a. t. la iniţiativa secretariului Camerei Eugen Jekelius, care era acolo pe atunci, o conferinţă a industriaşilor de acolo asupra chestiunii înfiinţării de asociaţiuni productive etc. maioritatea celor presenţi însĕ se esprimă în contra acestor asociaţiuni, dar esprimă dorinţa sĕ se înfiinţeze acolo cât mai curênd o societate de esportaţiune. Mai bun succes sĕ pare că au opintirile camerei în Braşov. Funarii din acest oraş doresc înfiinţarea unei asociaţiuni productive şi au dat espresiune positiv acestei dorinţe într'o conferinţe ţinută anume în acésta chestiune. Aci întrebarea principală este însĕ mai întâiu cam cu ce mijlóce s'ar putea întemeia o fabrică mică, care sĕ le ofere posibilitatea de a participa cu succes la acoperirea trebuinţelor celor mari de sfori şi aţe fine. Camera a făcut deja paşi, ca sĕ şi câştige datele de lipsă în acéstă privinţă. Mai mulţi funari din Sighişóra încă s'au declarat la o ocasiune, că sĕ interesézá de cestiunea asociaţiunilor şi ar fi aplicaţi sĕ se întrunéscă într'o astfel de corporaţiune. Dar şi aici prima piedecă o formézá cestiunea speselor de investiţiune.....

In ce privesce furnisările, anul espirat sĕ póte caracterisa în general ca favorabil. S'au făcut furnisări de lucrări pentrn honveḑimea r. u, pentru căile ferate r. u., pentru armata comună etc Dorinţa de a fi împărtăşită mai mult industria nóstră de postav trebue înregistrată de nou. Capabilitatea de prestaţiune recunoscută a acestei industrii representate în numĕr frumos în districtul camerei nóstre justifica din destul repeţirea acestei dorinţe.

Raportul amintesce casele cercuale de bolnavi, apoi legile aduse anul trecut pentru desvoltarea comerciului şi industriei, constată că industria de fabrică s'a sporit şi înşiră următórele fabrici nóue:

1. O cărămidărie de abur cu cuptor circular, a firmei fraţilor Schmidt în Braşov;
2. un nou stabiliment de fabică al firmei Rudolf Bernhard & Cie, fabrică de mobile de fer şi lăcătărie în Braşov;
3. o móră cu vapor a primei bance transilvane din Braşov;
4. o cărămidărie de abor cu cuptor circular a firmei H. Eder & Cie în Sibiiu;
5. o fabrică de piele a „I-mei fabrici de piele din Agnita, ca asociaţiune“ în Agnita;
6. o móră cu vapor a firmei Samuil Karres sen. în Mediaş;
7. o móră cu vapor a firmei I. Gräser în Mediaş;
8. o fabrică de oţĕt a firmei Iulia Veress în Sighişóra;
9. o móră cu vapor a lui Aibert Linner şi H. G. Roth în Sighişóra;
10. o fabrică de salam a „Asociaţiunii agronomice comerciale Agatha“ în Agnita.

Au încetat în anul trecut două fabrici mai mari:

1. o fabrică de piele a firmei Iosif Dück;
2. o móră cu vapor a firmei Wilhelm Paul, ambele în Braşov.

Partea generală sĕ încheie cu amintirea pregătirilor, ce sĕ fac pentru mileniu şi cu o mulţămită ministrului de comerciu, după care urmézá partea specială

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.

Valea Mureşului pe la Alba Iulia ne presintă un peisagiu fórte plăcut. Spre resărit ea este mărginită in semicerc de déluri, pe la pólele cărora sĕ află aşeḑate mai multe sate, ér spre apus sĕ estind Munţii-Apuseni, în inima cărora pătrunde dela A.-Iulia un drum de ţară pe riul Ampoiu în sus. Acésta este calea cea mai scurtă, pe care putem merge din internul Ardélului, dela ţară, la băile de aur şi argint, aflătóre în munţi în împregiurimea orăşelelor Zlatnei Roşiei, Abrudului ş. a. Predélurile acestor munţi ajung până aprópe de oraş; pe unul din aceste predéluri este zidită cetatea A.-Iuliei, ér pe altă nălţime de lângă ea a fost frânţi în rótă, la 1785, martirii români Horia şi Cloşca.

In vale pe malul Mureşului sĕ află aşeḑat Partoşul, un prediu al A.-Iuliei, care avea însemnĕtatea unui port, când sarea din băile dela Uióra sĕ transporta pe Mureş. Dela cuvêntul latinesc „portus“ (pronunţat: portuş) îşi şi are numele acest prediu. Aici era prima şi cea mai însemnată staţiune a năilor de sare, aici sĕ afla o fabrică de năi şi mari deposite de sare, ér locuitorii prediului, dinpreună cu cei din Órda, de preste Mureş, erau plutaşi. Intre Partoş şi Órda să află un pod mare preste Mureş, pe care sĕ trece pe drumul de ţară, ce sĕ îndréptă spre méḑăḑi prin satul Lancrăm la orăşelul Sebeşul-săsesc. Lângă Partoş sĕ varsă în Mureş riul Sebeşului.

Dacă călĕtoriul părăsind Mureşul, îşi va îndrepta paşii dela Órda spre méḑăḑi ii se deschid în cale două văi: una valea Sebeşului şi cealaltă valea riului Secaşul-sărat ér în faţă-i spre méḑăḑi sĕ nalţă munţii Sebeşului, avênd privire frumósă asupra lor. Riurile Sebeş şi Secaşul-sărat înainte de a se vĕrsa în Mureş, sĕ împreună din sus de Sebeş, între Lancrăm şi Órda. Valea Secaşului sĕ estinde spre méḑăḑi-rĕsărit, pe la pólele munţilor Sebeşului, pe când valea Sebeşului pătrunde afund în aceşti munţi, spre méḑăḑi.

Pe valea Sĕcaşului sĕ îndréptă drumul de ţară, care duce dela Sebeşul săsesc la Sibiiu. Localitatea cea mai însemnată pe acésta cale este têrguşorul Miercurea, cu 1820 de locuitori, români şi saşi, cam în numĕr egal. Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. or. (prot. Miercurei), de care sĕ ţin 24 de parochii, cu 25,663 de credincioşi Mai departe spre rĕsărit sĕ află Apoldurile, Apoldul de Sus şi Apoldul de Jos, două sate mari şi frumóse. La ambele sate sĕ află rĕmăşiţe de ale alcătuirilor romane. La Apoldul de Sus s'au aflat îngropate în pământ multe petri monumentale, cu inscripţii romane şi monete vechi. El sĕ află aşeḑat în drumul de ţară, lângă délurile, cari despart valea Secaşului de cea a Cibinului, formând astfel ele linia de despărţire dintre Mureş şi Olt. De pe délurile aceste ni se deschide înspre A.-Iulia o privire încântătóre asupra piscurilor depărtate ale Munţilor-Apuseni, cari sĕ înalţă în zarea albăstrie preste délurile dela ţară. La Apold, precum peste tot în ţinutul acesta, vieritul este în stare infloritóre. Apoldul are aspectul unui orăşel; locuitorii sunt în maioritate saşi, cari au o scóla frumósă şi mai multe reuniuni, ér în minoritate sunt români. La o parte din drumul de ţară, spre stânga sĕ află Apoldul de Jos, un sat mare (2091 loc.) curat românesc, avênd o scólă cu trei învĕţători. Aici a fost precum sĕ crede, castrul roman Cedonia şi pe aici trecea calea romană din valea Mureşului la băile de sare dela Ocna de aḑi, urmele căreia sĕ vĕd şi acum.

Dela Miercurea ne duce o cale de munte în lungime de 10 km. la comunele mari românesci Poiana şi Jina, despre cari am scris mai nainte,la alt loc.

(Va urma).

Convocare.

Despĕrţĕmêntul III din Făgăraş al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“ îşi va ţiné adunarea sa generală ordinară în 18 Novembre a. crt. st. n. la 2 óre p. m în Făgăraş în sala otelului „Lauritsch“, la care cu onóre se învită toţi membrii şi binevoitorii ai acestni Asociaţiuni ca se participe cât mai numĕroşi.

Programa se va distribui în ḑiua adunărei. Din şedinţa comitetului despărţĕmêntul III ţinută în Făgăraş la 4 Novembre 1894. st. n.

Iuliu Dan, secretariu.

Basiliu Raţiu, director desp. III.

Bibliografic.

A apărut:

„*Compas romànesc*“, anuar financiar de Petra-Petrescu, anul al II, conţine: Date istorice asupra institutelor române de bani; numele iniţiatorilor, ale membrilor din direcţiuni şi ale funcţionarilor; instrucţiune despre poliţe cu formulare şi legea cambială. De vênḑare la autor în Braşov în coróne 1.20 sau lei 1.50.

Loterie.

Miercuri, în 7 Novmbre, n. 1894.

Brünn: 19 36 90 81 53

Nr. 805-894 226 1—1

Publicaţiune.

In sensul §-lui 124 din Regulamentul procedurei judecătoresci în cause matrimoniale prin acésta sĕ aduce la cunoscinţă publică; cum că Maria Moldovan din Satulung biserica Sf. Archangeli, prin sentinţa prea veneratului Consistoriu Archidiecesan dto 27 Septembre 1894 Nr. 5150 B a fost despărţită totalmente [illegible] pribegitul ei bărbat Ioan Circa din Cernatul Sĕcelelor.

Braşov, 26 Octobre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 10/1894. [227] 1—1

Convocare.

După ce capitalul preliminat în Prospectele de subscriere cu terminul până la 1 Decembre a. c. pentru înfiinţarea institutului de credit şi economii „**Parsimonia**“ în **Bran** (Törcsvár) asigurat nu numai prin subscrierile de acţiuni, ci şi prin solvirea de cel puţin 30%, sĕ convócă *adunarea generală a acţionarilor* pentru constituire în sensul legii comerciale § 154 pe **5 Decembre 1894 la 2 óre p. m.** în localul institutului din casa comunală centrală în Bran, la care sunt invitaţi toţi acţionarii a sĕ înfăţoşa în persónă sau prin plenipotenţiaţi în tótă forma.

Ordinea specială a pertractărilor dìn acésta şedinţă este:

1. Verificarea acţionarilor şi esaminarea capitalului fundaţional.
2. Stabilirea definitivă a statutelor în tecstul român şi magiar, şi dispoşiţiunile pentru subşternerea lor la tribunalul regesc pentru înregistrarea firmei.
3. Constituirea societăţii pe basa acestor statute prin alegerea direcţiunei, a comitetului de supraveghere şi a verificatorilor, apoi legalisarea subscrierilor tuturor acestor membri.
3. Absolutoriul pentru fundatori.

Bran, în 5 Novembre 1894.

Presidiul interimal.

Ioan cav. de Puşcariu. Axente Moşoiu, notariu.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [224] 2

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1895.

Anul al patruḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitóre austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi pe **protopresbiteri administratorii protopresbiterali, parochii şi învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi ḑile. — Anunţuri.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Marţi 1|13 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

ápare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Călĕtoria lui Fr. Kossuth.

Fiul lui Kossuth Lajos şi eredele sĕu politic continuă cu călĕtoria sa prin ţara Unguréscă, fiind primit pretutindenea cu pompă mare şi alaiu. In presa magiară acésta călĕtorie, vorbirile şi purtarea lui Kossuth sunt obiectul principal de discusie, sunt viu comentate, dar totodată reprobate, afară de tonul foilor kossuthiste. Cu tótă reprobarea acésta însĕ el este primit prin multe locuri de guvernamentali de frunte şi de lumea oficială.

După visita dela Czegléd, unde deputatul kossuthist Madarasz i-a oferit nebunesce tronul Ungariei, făcênd asĕmĕnare cu familia Corvinilor, în care Ioan Huniade a fost guvernor şi fiul sĕu Mateiu Corvinul a fost ales de rege al Ungariei, „regele dela Czegléd" a plecat la Arad. Pe cale pela diferite gări a fost salutat de deputaţiuni, ér la Arad a fost primit cu mare alaiu. Aici, ca şi la Czegléd, persónele oficiale şi guvernamentalii au rivalisat cu kossuthiştii întru tămâierea lui. La sosire l'a bineventat inspectorul scolar Varjassy, apoi a fost dus în oraş cu trăsura de gală a primăriei şi la primărie a fost primit cu însufleţire. Kossuth respundênd lui Varjassy a accentuat şi scopul sĕu, dicênd: „Principiile lui Kossuth Lajos viéză în inima fie-cărui magiar şi a realisa aceste principii pe cale legală, va fi scopul vieţei mele".

Dela Arad a plecat mai departe spre Seghedin; pe cale în tot locul a fost primit cu mare pompă. In Macău a fost petrecut în oraş de un banderiu de călăreţi, fete îmbrăcate în alb presărau calea cu flori şi la intrarea în oraş a resunat bubuitul de piuşóre. Asemenea sĕ pregătesc a-'l primi cu mari ovaţiuni şi pompă oraşele Hodmező-Vásárhely, Seghedin, Nyiregyháza, Caşovia etc. pe cari le va visita în curênd.

Cu un cuvênt fiul lui Kossuth este serbătorit şi primit, pe unde a mers, ca un domnitor, ca un principe; el care până acum, până la mórtea tatălui sĕu n'a jucat rol public, e primit astfel de toţi ungurii, fără deosebire de partide. Acésta ne arată, că adevĕr a grăit el, când a dis: că principiile lui Kossuth Lajos viéză în inima fie-cărui magiar. Pe acésta sĕ vede, că-şi intemeiază şi el acţiunea sa şi scopul călĕtoriei sale este, cu tóte că el îl négă, tocmai a agita a agita pe lângă principiile kossuthiste. El vrea sĕ unéscă tóte fracţiunile independiste în un partid sub egida sa şi cu farmecul numelui Kossuth sĕ câscige aderenţi, aşa că cu timpul sĕ dispuie de maioritate în camere şi in viaţa publică. Atunci apoi sĕ céră dela rege independenţa totală Acésta este calea legală, ce mereu o accentuéză. Uită însĕ de multe de tóte Kossuth Ferencz. Uită, că pentru de a deveni Ungaria independentă, nu e destul ca sĕ vreie kossuthistii, chiar şi în maioritate sĕ fie ei în dieta din Bpesta, uită, că trebuie învoiala şi a Austriei la acésta şi apoi mai pe sus de tóte învoirea naţionalităţilor Ungariei, care în forma cum vreau ei independenţa, nu o vor avea.

Asupra acestei din urmă i-a tras atenţiunea lui Kossuth şi Iokai, într'o scrisóre deschisă, publicată în colónele diariului „Nemzet", în care Iokai desaprobéză acţiunea lui Fr. Kossuth. Despre cestiunea de naţionalitate Kossuth încă nu s'a pronunţat şi astfel nici nu-i scim părerea, dar credem, că va fi cea a tatălui sĕu.

Cu de al de aceste însĕ nici Kossuth, nici un altul nu va scóte la cale lucru bun.

Revista politică.

Prin discursul, în care a asemĕnat Madarász la Czegléd pe Kossuth Lajos cu guvernorul Ioan Huniade, pe al cărui fiu l'a proclamat naţiunea recunoscĕtóre de rege al Ungariei — a devenit cestiune publică, şi în diare dreptul la tron al lui Francisc Kossuth Drept specimen dăm aici începutul unui primarticol scris de Kaas Ivor şi publicat în nrul de Miercuri al lui „Nemzeti Ujság". Étă ce se dice:

„Referitoriu la alegerea de rege de la Czegléd trebuie sĕ declarăm, că noi sub curtea magiară nu înţelegem curtea lui Kossuth Ferencz Aflăm deosebire şi între Mihaiu Szilágyi şi Madarász József. Când Mihaiu Szilágyi a enunţat pe Mateiu Huniade de rege al Ungariei, atunci Ungaria n'avea rege, astădi are însĕ Ungaria rege. Francisc Iosif I este principele nostru ereditar, legal şi încoronat. Constituţiunea nóstră nu e constituţiunea din Siam, unde — pe cum se scie — domnesc doi regi . . . etc. etc.

Departe am ajuns, când deja „naţionalul" Kaas Ivor şi „Nemzeti Ujság" trebue sĕ apere dreptul la tron al Monarchului Francisc Iosif I faţă de Kossuth Ferencz!

Efectele umblării prin ţară a lui Kossuth se simt tot mai tare. Din incidentul acestei comedii fără părechie fóia clericală „Vaterland" din Viena scrie următórele: Pe când din causa morţii ţarului guvernul unguresc negoţiază cu aliaţii sĕi din partidul Kossuthist pentru o manifestaţiune démnă şi unanimă de condolenţă, pe atunci acest partid (kossuthist) proclamă în Czegléd pe Franz Kossuth de şef al lor. Kossuth însuşi şi-a propus de ţintă a sa schimbarea transacţiunei şi eluptarea „pacinică" a independenţei Ungariei, ba unul dintre conducĕtorii partidului Iosif Madarász a propus pe Franz Kossuth pentru eventuală alegere de rege. Fóia guvernamentală „Nemzet" care de ani de dile face treburile stângei estreme n'a avut alte cuvinte de a înfiera obrăznicia acésta, de cât a spune simplu: „că bravul bĕtrân a făcut espectoraţiunea acésta după timpul mesei". Acésta însĕ e un neadevĕr grosolan, de care se servesce organul guvernamental pentru a nu fi silit sĕ timbreze cu cuviinciósă energie infamia comisă.

Scriitoriul magiar Jokai desapróbă într'o epistolă deschisă purtarea şi programul lui Kossuth, dicênd între altele că Ungaria numai sub adăpostul Austriei sĕ póte desvolta, că prin programul lui Ungaria *ar perde Transilvania, Croaţia şi Fiume etc.*

* * *

In 8 Novembre n. a fost Kossuth Francisc cu mare pompă primit la Arad, unde a sosit însoţit de mai mulţi deputaţi independişti. La gară l'a salutat Varjassy Jozsef, presidentul clubului liberal-guvernamental. In rĕspunsul seu dice Kossuth între altele, făcênd alusiune la statua martirilor şi accentuând, că au fost vremuri, când Coróna a venit în conflict cu ţéra, că tendenţa sa va fi ca astfel de vremuri sĕ nu mai vină. El speră, că domnitorul se va convinge, că Ungaria independentă nu jignesce drepturile Corónei

După aceea au urmat festivităţile obicinuite la călĕtoria unui clironom. Deputaţiuni peste deputaţiuni. Ovaţiuni omagiale etc. etc.

* * *

Wekerle s'a re'ntors dela Viena; asupra isprăvurilor făcute zace însĕ umbră grea. Atât e sigur — deşí desmint tóte semioficiósele — că proiectele bisericesci şi călĕtoriile lui Kossuth amăresc dilele guvernului. E lucru sciut, că primirea festivă a lui Kossuth a făcut impresiune neplăcută asupra Maj. Sale, care atunci se aflà la Gödöllö. Urmarea a fost, că nici n'a venit la Budapesta, după-cum se proiectase, ci a plecat direct la Viena. Aici a aflat apoi scirea despre cele întêmplate la Czegléd, prin ce s'a mărit şi mai mult indispoziţia la curte. Astfel a fost constrîns Wekerle sĕ concheme consiliul de ministri în afacerea lui Kossuth şi în deosebi spre discutarea modalităţilor de a opri pe Kossuth în continuarea călĕtoriilor sale triumfale. Indispoziţia curţii măresce şi pedecile pentru sancţionarea proiectelor de lege bisericesci.

* * *

După cum se raportéză din Varşovia condamnaţii cari au luat parte

---

FOIŢA.

In memoria lui Emanuil Gozsdu.

Tinerimea română din Budapesta a serbat în mod demn şi pios şi anul acesta reamintirea marelui mecenate şi binefăcĕtor al poporului român *Emanuil Gozsdu*, în diua de 1 Novembre a. c. st. n.

In acésta di, când pot sĕ între în cimiteriul din Budapesta corporaţiuni la morminte, tinerimea română a plecat dela societatea „Petru Maior", unde sĕ întrunise anume, şi la mormêntul lui Gozsdu *dl N. Mănoiu*, stud. în în drept, rostí în numele tinerimii şi în special a stipendistilor din fundaţiunea Gozsdu, următoriul discurs:

> „Monumentum aere perenius
> sibi erexit". *Horaţiu.*

Ne-am adunat împregiurul acestui mormênt, cufundat în linişte şi tăcere ca sĕ depunem tributul veneraţiunii şi pietăţii nóstre, ce datorim virtuţilor unui mecenate român, binemeritat prin nobilele sale fapte, prin serviciile sale ridicate la altarul bisericii nóstre, prestate în interesul statului, patriei şi naţiunii sale.

Acest moment de condolenţă, ne îndréptă reamintirea la obiceiurile străbunilor nostri, la datinele frumóse ale măreţului popor roman, care cât era de puternic, glorios şi renumit în lume, avea datina frumósă, ca la mormintele bărbaţilor distinşi prin servicii publice, prin fapte înregistrate în cadrele istoriei, sĕ se adune şi acolo sĕ-şi arete devotamentul şi pietatea faţă cu umbrele măreţe ale acestor mari bărbaţi, cari au dispărut de pe scena lumii; se aduna poporul ca sĕ dee esemplu de imitare posterităţii şi acolo prin vorbiri panegirice, ce se ţineau cu acea ocasiune, descriau cu colorile cele mai vii faptele măreţe ale bărbaţilor bine meritaţi pentru patrie şi naţiune.

Dar nu numai la popórele antice, la romani şi egipteni, aflăm datina acésta frumósă, ci mai la tóte popórele moderne; — popórele înaintate în cultură, prin diferite semne de distincţiune, prin ridicare de monumente şi statue, dovedesc veneraţiunea şi devotamentul lor faţă cu bărbaţii, cari au trecut din acéstă lume încununându-şi fruntea lor cu cununi nevestejite de lauri, jertfindu-se pentru interesul bisericii, patriei şi naţiunii.

Astfel şi noi pătrunşi până în adêncul inimii de faptele nobile ale bărbaţilor nostri români, aducându-ne aminte, că şi noi tinerimea română universitară din capitala Ungariei avem sĕ ne împlinim o datorinţă sfântă faţă cu binefăcĕtorii bisericii şi naţiunii nóstre, aflarăm astădi, diua şi óra în care ne-am adunat în jurul acestui mormênt imposant, pentru a depune tributul veneraţiunii, pietăţii, şi recunoscinţei nóstre, la umbra unui mecenate şi fiiu al bisericii şi naţiunii nóstre.

Étă, fraţilor, aici sub acéstă pétră, în sinul mormêntului rece, zac resturile pămêntesci, osĕmintele fericitului Emanuil Gozsdu.

Nu pot trece cu vederea virtuţile ce caracteriséză şi decoréză pe un muritor în acéstă lume trecĕtóre şi plină de suferinţe, ci mĕ opresc puţin, căci me simt dator a aminti unele liniamente din viéţa rĕposatului şi marelui nostru binefăcĕtor.

Emanuil Gozsdu s'a născut în 9 Februare 1802, din părinţi macedo-români, neguţători în Oradea mare, avênd de mamă pe fica lui Dimitrie Poynar de Darocz din Bihor; a terminat cu mare diligenţă şi progres studiile gimnasiale şi facultatea juridică în Oradea mare, ér după obţinerea censurei s'a stabilit ca advocat în Budapesta; a funcţionat apoi ca asesor tabular în mai multe comitate; în anul 1861 fu ales deputat al dietei ungare, ér la 1869 fu denumit de jude la curtea judiciară supremă a Ungariei.

Tóte aceste înaintări în funcţiuni înalte de stat ne dau cele mai învederate argumente despre activitatea, zelul, diliginţa şi progresul desvoltat pe terenul public.

In urma meritelor câştigate prin serviciile publice, fu decorat la anul 1867 cu ordul Leopoldin clasa III-a.

Deşi în prima căsătorie a fost cercat de grele nĕcazuri, răpindu-i nemilósa mórte pe soţia sa Anastasia născută Pometa vĕduva Vulpe, femeie macedo-română din Pesta, a păşit la a II-a căsătorie cu dómna Melania născută Dumcea, familie tot macedo-română din Budapesta cu care a petrecut o viéţă fericită până la sfirşitul dilelor sale, când după o luptă a vieţii de 68 ani, după-ce dênsul servi cu tótă conscienţiositatea patriei şi statului, obosit de sarcina anilor, în urma unui morb, în diua de 22 Ianuariu anul 1870 îşi dete nobilul suflet în mânile Creatorului.

(Va urma.)

a festivitatea Kilinski au înaintat din incidentul schimbărei de tron petiţiune de agraţiare. Din faptul, că guvernorul Gurco, care până acum respingea brusc ori-ce petiţiune de agraţiare. pe acésta o a primit, în Varşovia se fac combinaţiuni despre o schimbare favorabilă a politicei ruseşci cu privire la Polonia.

Deosebită bucurie sufletéscă şi recunoscinţă faţă de mirésa ţarului a produs faptul, că cetăţenilor poloni li-s'a conces sĕ depună jurămêntul de fidelitate în limba lor maternă.

* * *

Sinodul suprem evangolic din Berlin a decis, sĕ recerce pe superintendentul bisericei evangelice, cu aceea ca cu mijlócele cari îi stau la disposiţiune sĕ influinţeze asupra poporului pentru ca conştiinţa acestuia cu privire la sfinţenia jurămêntului sĕ nu slăbéscă; apoi sĕ întreprindă paşii de lipsă la autorităţile publice imperiale şi de stat, pentru ca luarea jurămêntul sĕ se restrîngă la cât se póte mai puţine casuri; sĕ se dee posibilitatea, ca depunĕtorii jurămêntului sĕ fie făcuţi atenţi din partea preotului la gravitatea şi sfinţenia actului; sĕ se restabiléscă în mod legal formula confesională a jurămêntului; dela creştini numai judecĕtori creştini sĕ fie îndreptăţiţi a lua jurămênt, şi în fine. ca jurĕmêntul depus înaintea judecătoriei sĕ se facă cu solemnitatea corespundĕtóre sfinţeniei actului.

* * *

Dóuĕ mari victorii repurtate de iaponesi în promontoriul provinciei manchure Liaó-Tung, fac ca ştirea luării Port-Arthurului, eri încă prematura, sĕ devie autentică.

S'a anunţat că contele Oyama îşi împărţise forţele ast-fel ca sĕ pótă ocupa înainte de tóte cele douĕ staţiuni de la Ta-lien-Wan şi Kin-Khau, care sunt situate în faţă una de alta pe cóstele opuse ale promontoriului manchur şi care domină apropierea părţii sale meridionale peninsula Kouang Toung, pe care Port-Atthur o apără la sud şi la vest. Acestea sunt cele dóus staţiuni, care, după depeşile din Yokohama şi Tokio, au fost luate simultaneu Sâmbăta trecută, ḑiua a 43 aniversării a naşterei lui Mikado. A fost destul pentru a străbate în Kin-Khaua, un asediu de câte-va óre numai. Ta-Ien-Wan pare că a căḑut mai cu greu în puterea iaponesilor, cari l'au bombardat înainte de a-l lua pe uscat şi se vorbeste de o luptă navală în care s'au încercat perderi serióse de ambele părţi.

Stăpân pe aceste douĕ locuri, contele Oyama putù sĕ ia disposiţiuni în tótă siguranţa în contra Port-Arthurului, a debarca materialul de asediu, fără a se grăbi şi a tăia drumul tuturor ramforturilor ce ar trimite dela Nord chinesii sau manchurii.

Se póte ḑice, că el ţinea cheia marelui arsenal, care e cuartirul general al escadrei din Pei-Jang şi prima linie de apĕrare a Pekingului.

In acelaşi timp când a dóua armătă iaponesă încorona prin astfel de succese prima serie a sforţărilor sale, corpul de trupe al generalului Nodzo, trimis în Corea în urmărirea chinesilor şi ajungênd în Mandchuria după victoria dela Kin-lenTse, ocupă Teng-Houang-Cheng, la atreìa parte a drumului între Yalu şi Mukden, luând inamicului, după o notă oficială a mareşalului Yamagata, care dirijéză totalul operaţiunilor, 55 de tunuri, 20.000 giulele, 1.500 puşti şi 2. 500.000 cartuşe. Invinşii fugeau, abandonênd mari cantităţi de orez şi de furagiu, sau spre nord-vest, în direcţiunea Mukdenului, sau spre sud pentru a ajunge la mare, la Takou Chan sau de a se reuni (lucru cam imposibil) la garnizóna din Port Arthur. Japonesii făceau puţini prisonieri pentru a nu înceta mersul lor înainte şi sĕ mărgineau a desarma pe aceia, cari cădeau în mânile lor.

Acum cuartierul general mareşalului Jamagata s'a transportat dela Wi-ju la Kin-len-Tse, adică din Corea în Mandchuria, şi acest ofiţer a stabilit la Andong centrul administraţiunei civile a dristrictului manchur ocupat de trupele sale, promiţênd poporului protecţiunea sa şi învestind pe colonelul Homura, secretariul legaţiunei iaponese în Corea, cu depline puteri pentru a ridica în anul acesta impositele şi a da chitanţe contribuabililor. In curênd, cuartierul general al statului maior are sĕ fie transferat la Feng-Hnang-Cheng, care e deja legat printr'un telegraf de campanie cu Wi Ju.

Aceia dintre fugarii chinesi, cari s'au dus în direcţia Mukdenului vor fi urmăriţi de către o avant-garda comandată de generalul Tatsumi, pe când generalul Nodzo, cu o altă colónă, va porni spre sud pentru a lua între dóuĕ focuri pe fugarii cari s'au retras către Takou Chan şi Port-Arthur. O dată ce iuncţiunea cu contele Oyama va fi operată înaintea Port-Arthurului şi după ce acest loc tare va trece în puterea iaponesilor, acestia vor fi stăpâni pentru a ataca Pekingul, capitala chinesă, sau traversând golful Petchili, sau golful dela Liao-Toung, după ce vor merge pe uscat, via MionTchuang

Scirile mai próspete asigură. că Port-Arthur e în mânile iaponezilor şi că chinezii se află în cea mai mare încurcală.

Un apel.

Arangiând damele din România pe la sfîrşitul lunei Novombre c. o tombolă în Bucuresci, venitul căreia este destinat famililor osânditilor nostri din Seghedin şi Vaţ, domnişórele române din Braşov au luat laudabila iniţiativă a aduna dela noi din Transilvania şi Ungaria obiecte pentru acea tombolă. Apelul esmis în privinţa acésta este următoriul:

Scumpă soră! Grele timpuri a ajuns poporul românesc în acéstă ţéră. Furtunóse valuri s'au năpăstuit asupra lui. Cei mai valoroşi bărbaţi zac astăḑi în temniţele statului. Şi pentru ce? Numai şi numai pentru că au vĕḑut tendinţele pornite sĕ atace individualitatea naţională a némului nostru şi vĕḑêndu le au demascat şi înfruntat cu energie pe aceia cari le-au pus la cale şi au apĕrat cu bărbăţie şi eroism ce avem mai scump şi mai nobil: limba, datinele şi cultura nóstră naţională.

Si pe ómenii cei mai de inimă, a trebuit sĕ-i lovéscă sórtea acésta

Da, pe ei, cari au sciut mai bine înţelege poporul nostru în tótă fiinţa, trecutul şi aspiraţiunile lui, pe ei, cari au simţit mai tare durerile poporului, au cunoscut mai clar primejdiile ameninţătóre şi cari au sărit cu mai mare energie sĕ apere şi sĕ pretindă drepturi cari sĕ asigure viéţa poporului românesc.

E evident, că dragostea de ném, în manifestaţia sa cea mai sublimă li-a atras întemniţarea! E evident, că dragostei de ném s'au dat pe sine jertfe martirii.

Şi ómenii acestia pĕtrunşi de sentimente puternice faţă de némul lor, nu s'au mai gândit nici la familiile lor. Noi însĕ nu putem uita situaţiunea, în care au ajuns familiile lor acum.

Şi avem bună ocasiune, ca sĕ arĕtăm nobleta inimei nóstre, sĕ arĕtăm gradul iubirii nóstre de ném şi sĕ arĕtăm teliul, cum ştim şi noi sĕ apreciăm causa, pentru care robesc conducĕtorii némului nostru.

Damele din România arangiază, pela sfîrşitul lunei lui Novembre st. v. în Bucuresci o tombolă mare, al cărei venit e destinat pentru familiile osândiţilor nostri. Frumósă şi nobilă intenţiune. In scopul acesta s'au adresat, ca sĕ trimetem obiecte şi noi secsul femeiesc din ţara unguréscă.

S'ar puté, ca sĕ nu contribuim cu cea mai mare plăcere la intreprinderea acésta când conducĕtorii nému lui nostru sunt întemniţaţi!? Demnitatea nóstră cere să o facem acésta.

De aceea am aflat de bine sĕ ne şi constituim îndată aici în Braşov un comitet şi sĕ apelăm pe acéstă cale către tote damele şi domnişórele române, ca cu tótele sĕ adunăm obiecte pentru acea tombolă, pentru ca resultatul sĕ fiecât mai strălucit.

Te rugăm deci sĕ stăruesci, causa o cere, sĕ formaţi în localitatea D-vóstră un comitet, sau sĕ vĕ înţelegeţi pe altă cale, ca sĕ adunaţi obiecte, de ori-ce fel, atât de aici cât şi din jur, — fie-care familie românéscă sĕ contribuie, — şi obiectele adunate sĕ le trimiteţi cel mult în 18/30 Novembre a c. însĕmnate cu biletele donatórelor, la adresa Domnişórei Marina Tulia Stănescu, Braşov strada castelului Nr. 42. de unde vor fi duse la Bucuresoi. Contăm la inima-vĕ românéscă!

Braşov, 12 Octobre v. 1894.
Comitetul: Maria Steriu. Victoria Branisce, Elena Stănescu. Agapia Nicolau. Marieta Ilasievici Marina Tulia Stănescu. Elena Nastasi.

Noutăţi.

Consistoriul metropolitan. Precum suntem informaţi, pe aḑi, Marţi, se întrunesce consistoriul metropolitan. Spre acest scop au sosit în Sibiiu Presânţiile Lor Domnii episcopi Ioan Meţianu al Aradului şi Nicolau Popea al Caransebeşului.

* * *

Chirotonire. Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a chirotonit Duminecă întru presbiter pe diaconul Nicolau Dobrota, ales preot în Poiana (protopresb. Miercurei.)

* * *

Concert. Conform programului anunţat a avut loc Vineri séra concertul dat de dl Traian Mureşianu în sala cea mare dela „Gesellschafthaus". Publicul sibiian amator de musică, s'a grăbit a asculta acest concert, participând în numĕr considerabil inteliginţa română şi streini, şi în corpore au luat parte elevele internatului scólei civile şi elevii seminariali.

Dl Traian Murĕşan posede o voce de bariton, putem ḑice, puternică şi se vede a-şi fi dat mare zel şi silinţă sĕ o pótă şi nuanţa; dar întru cât s'a observat şi Vineri séra auḑul musical în raport cu silinţa, ce şi-a dat, e mai puţin desvoltat.

Póte-că şi spaţiul cel mare al salei a contribuit la acest defect acustic, cu care un cântăreţ de renume nu póte fi înzestrat.

Piesele, ce le-a cântat, între cari unele fórte grele, au fost aplaudate.

La acest concert au conlucrat dşórele: Alecsandrina Cunţan, Melania Brĕnduşan, dşóra Mateiu şi dl Schäffer.

Dşóra Alecsandrina Cunţan, instructóră la scóla civ. de fete a „Asociaţiunii" şi membră a reuniunei române de cântări, s'a cultivat cu succes strălucit atât în musica instrumentală cât şi în cea vocală în Lipsca, şi păşirea pentru prima dată în faţa publicului sibian ne îndreptăţesce la mari speranţe. Pentru românii sibiieni dşóra Cunţan, carea poşede o scolă escelentă, e un mare câştig pe terenul musical.

Dşóra Brênduşan posede talent. Dênsa a esecutat la pian piesele cu multă preciziune şi sentiment. Piesele, — afară de una — tóte naţionale, au fost primite cu căldură.

Dşóra Eugenia Mateiu a declamat cu mult sentiment şi óre care diletantism, pĕcat numai că vocea-i drăgălaşă nu învingea în tot locul spaţiul cel mare al salei.

Dşórele au primit fie care buchete frumóse de flori.

Dl Schäffer este cunoscut publicului sibian pentru bunăvoiţa, cu care spriginesce tóte întreprinderile musicale şi e cunoscut şi ca artist de valóre şi consciinţios.

Ca de încheiere ne permitem a observa, că sibienii, care emuléză pe terenul musical, sunt totodată şi fórte pretensivi. De aceea multă forţă musicală, virtuosie, trebuie sĕ posédă omul ca sĕ pótă secera succese prin representaţiuni musicale.

* * *

Instalare. Duminecă a avut loc în Sibiiu instalarea în mod sĕrbătoresc a noului episcop ev. lut. săsesc Dr. Fr. Müller. Dela $9^1/_2$—$10^1/_3$ noul episcop a ţinut în biscrica din cetate în faţa „consistoriului ţĕrei" şi a unui numĕros public predica festivă cu o rară oratorie şi mare vervă.

* * *

Iubileu de 100 ani. Ni se scrie din Cojocna: In 21 Novembre st. v. a. c. se împlinesc o sută de ani dela zidirea sântei biserici române drept credinciόse ort. din Cojocna, şi din acest incident sinodul parochial a decis a serba accea ḑi cu solemnitatea cuviinciósă.

* * *

Turburări în Cergău. Cu privire la turburarea din Cergăul-mare, „S. D. Tageblatt" din Sibiiu are următórele informaţiuni: In comuna Cergăul-mare, o comună bulgărescă romanisată (??) domnesce de vr'o câteva ḑile rĕscólă în tótă forma. La cererea unui proprietar de pământ, ce nu locuesce în comună, esecutarea comasaţiunii s'a dispus deja de un an de ḑile. In sĕptĕmâna trecută ingineriul Tilea a şi eşit la faţa locului pentru a începe lucrările prealabile. Poporul însĕ s'a opus. Duminecă înainte de améḑi locuitorii satului întreg s'au adunat înaintea locuinţei primariului comunal, cerênd sistarea lucrărilor de comasare şi au maltratat pe vice-inginerul I. Urs de Margina. Acesta a suferit grele vătĕmări trupesci şi viéţa şi-a putut-o mântuì numai astfel, că a scăpat de timpuriu încă cu fuga în comuna învecinată Cergăul-mic. In ḑiua următóre, se ḑice, că a fost o ciocnire între gendarmerie şi între ţerani; ba se ḑice, că s'au tras şi clopotele, că doi gendarmi au luat-o la fugă. Deocamdată însĕ numai atâta se póte ḑice, că diregĕtoriile nóstre administrative şi justiţiale desvóltă o activitate febrilă, că au dispus, ca la Cergăul-mare sĕ se concentreze peste 20 gendarmi.

* * *

Asistenţii la înmormêntarea ţarului. M. Sa regele României va fi representat la înmormêntarea M. S. împĕratului Alecsandru al III-lea prin A. S. R. principele Ferdinand al României.

Persónele, care vor însoţì pe A. S. R. n'au fost încă desemnate.

Monarchul nostru va fi representat prin fratele M. S. archiducele Carol Ludvig, împĕratul Germaniei prin principele Heinrich de Prusia; regele Danemarcei, al Greciei şi al Sêrbiei, vor asista în persónă. Mai toţi ceialalţi suverani vor fi representaţi prin principii moştenitori.

Principii familiilor domnitóre vor fi găzduiţi în diferite palate imperiale, ear deputaţiunile în legaţiunile respective.

Inmormêntarea împĕratului Alecsandru al III-lea va avé loc în ḑiua de 8 Novembre sau cel mult în 9 Novembre st. v.

* * *

Parastas. In 7 Novembre n. în ḑiua m. mucenic Dimitrie, s'a serbat cu pompă cuvenită în biserica română gr. or. din Fabricul Timişórei parastas întru amintirea repausatei Mitra Ungurian, mama dlui advocat Emanuil Ungurian care drept semn de recunoscinţă şi mulţămită fiiască a înfiinţat pe numele repausatei sale maicei un fond cultural de 2000 fl, v. a. pe sama scólei române gr. or. din Fabricul Timişórei depunênd tot odată la biserica numită şi un capital de 300 fl- drept fond din ale cărui venite sĕ se acopere spesele anuale împreunate cu celebrarea acelui parastas. Parastasul s'a oficiat şi în est an cu deplină evlavie prin domnul paroch-protopresbiter Dr. Traian Puticiu, în presenţa generosului sĕu fundatoriu şi a unui public numĕros şi distins. Predica comemorativă a domnului protopresbiter a făcut o adâncă şi binefăcĕtóre impresiune asupra ascultătorilor credincioşi; scrie „Dreptatea".

* * *

Restringerea loteriei mici. Ministrul de finanţe a redus în budgetul seu cu 300.000 fl. venitul curat după loteria mică pe anul viitoriu. Scopul final este, ca şi până atunci până când instituţiunea loteriei mici se va puté sterge de tot, sĕ se pótă restringe batěr patima poporului de a și încerca norocul la loteria mică. Reducerea venitului brut cu 300.000 fl. însémnă însě reducerea sumei de 600.000 fl., pentru că statul plătesce numai 48.6 procente a câștigurilor. Patima jocului la loteria mică dar în faptă se restringe cu 600 000 fl. Planul restringerei se va esecuta astfel, că ministrul va dispune că în viitoriu sě fie mai puține trageri de cum au fost până acuma. Despre acest plan al seu ministrul va face raport special dietei.

⁂

Interogatoriu. Luni au fost citați la judele investigătoriu din Sibiiu părintele Emilian Cioran din Rěșinari precum și mai mulți locuitori de acolo și au fost supuși unui interogatoriu amĕnunțit, întrebați fiind despre o adunare, ce s'ar fi ținut astăprimăvară la Rěșinari, despre banii ce s'ar fi colectat la aceea adunare spre a merge la Cluș etc. Tot interogatoriul — se ḑice — ar culmina în pretecstul, că dl notariu ar fi vorbit în adunare și ar fi îndemnat ca ómenii sě mérgă la Cluș cu ciomege etc. — Se vede dar cât de colo, că acésta este o pâră contra notariului. Tóte învinuirile aduse notariului au fost contestate din partea celor interogați cu escepț'a unuia dintre ei.

⁂

Cestiunea gimnasiului slovac. In ședința din 8 l. c. a conventului general evangelic A. C., ținută sub presidiul episcopului Zelenka în Budapesta, a raportat comisiunea scolară despre cestiunea gimnasiului slovac, la a cărui înființare la T.-St.-Mărtin se lucréză deja de ani. Comisiunea a propus pe motivul, că nu sunt bani suficienți și că nu e lipsă de gimnasiu slovac, ca conventul sě respingă conclusul districtului evangelic de dincóce de Dunăre. După o discusiune, în care a desvoltat deputatul Láng ideia, că pentru un grad mai înalt de cultură nu e necesar un gimnasiu slovac — conventul a primit propunerea comisiunei și a respins conclusul districtului slovac. Astfel s'a amânat din nou, dacă nu pentru totdéuna înființarea gimnasiului slovac.

⁂

Guvernul — ḑiarist. Din Budapesta se scrie: „Aici se vorbesce serios despre un nou și interesant plan al guvernului de a combate acțiunea naționalităților nemagiare. Se plănuesce adecă înființarea unui nou ḑiar care sě aibă unica temă: cestiunea naționalităților.

Mare va fi acest ḑiariu nu atât prin volumul seu, cât prin multiplicitatea sa. E vorbă adecă sě apară nu mai puțin decât 7 edițiuni. Anume o edițiune în limba francesă, alta în limba germână, magiară, română, slovacă, sêrbéscă și boemă.

Astfel atât străinătatea cât și naționalitățile din țéră tóte vor fi inundate de ḑiare fabricate la comanda guvernului, pe banii țerii cari sunt și ai nostri. Pituk Béla și Alexics et Co. se pot de nou validita

⁂

Proces de presă contra redactorului Geralt-Richard. Cu tótă oratoria escelentului șef al socialiștilor din camera deputaților francezi, Iaurés, în procesul intentat unei foi socialiste totuși curtea cu jurați a dat un verdict positiv, în urma căruia tribunalul a pedepsit pe redactorul Richard la un an închisóre și 3000 franci pedépsă. Causa procesului este, că în colónele foii „Chambard“ s'a insultat președintele republicei franceze. Intr'un articol întitulat: „A bas Casimir“ se spune între altele: „că dînsul este un patriot, un filantrop și un republican fals. Bunicul sěu a făcut trafic cu interesele Franciei. Fără patrie, fără inimă, dênsul personifică o castă a cărei avere e strînsă din suferințele muncitorilor“.

Apěrătoriul domnul Iaurés s'a folosit de ocasiune fiindcă nu putea sě fie provocat la ordine ca în parlament, de a atăca și dênsul într'un mod violent pe șeful statului El a început prin a istorisí din trecutul familiei Casimir Perier, voind a dovedi că toți membri ei ar fi fost aviḑi în detrimentul binelui obștesc. Prin condamnarea acusatului jurații au recunoscut, că stima față de șeful guvernului unei republici este tot atât de necesară ca și în ori care altă monarchie. Imprejurarea, că jurații n'au voit sě recunóscă nici măcar motive atenuate, dovedesce că dênșii nu voesc sě concédă, ca persóna șefului statului sě fie tărîtă în mijlocul discuțiunilor politice.

La adunarea generală a reuniunii înv. rom. din districtul Sibiiu, în Boița.

Onorată redacțiune!

In numerii trecuți ai ḑiarului, ce redactați, au apărut nisce „Reflecsiuni“ la decursul adunărei generale a „reuniunei învěțătorilor români din districtul Sibiiului“, subscrise de anonimul „Unul dintre etc. etc.“ cu nisce atribuțiuni, din care se vede, cât de departe, că, sub acéstă firmă se ascunde un lup în piele de óie. Nu-mi este scopul sě caut a me justifica față cu afirmațiunile acestui anonim, care, în tótă scrierea sa nu face mai nimic altceva, decât caută a mě ponegrí și dejosí pe mine de o parte, ér de altă parte a ridica pe colegul meu Dr. V. Saftu etc.

Nu voesc sě scriu nici pentru acei domni învěțători, cari au fost de față la adunare, căci acestia me cunosc deajuns, din momentul, de când am pășit în reuniune, și sciu sě-mi aprețieze lucrarea mea, bună ori rea, ceea-ce de altcum sě póte vedé și din aceea, că ei din nou și-au pus increderea în neînsemnata mea persónă, pe lângă tótă resistența mea, cu ocasiunea alegerei, ci vreau sě facă unele constatări înaintea publicului cetitoriu, pe care îmi permit a le cuprinde în următórele:

1. Cel-ce va ceti cu linisce și nepreocupat raportul publicat în acest ḑiariu despre adunarea generală din Boița și pe urmă va ceti tot asemenea și reflecșiunile anonimului corespondent, va puté constata, că acela descrie în mod obiectiv și în forma cronologică cele întêmplate și nu sě acață de nici o persónă, numind o cu numele și cu scopul de a o dejosì, ci din contră de a o ridica.

Este prin urmare o deosebire esențială între aceste două feliuri de scrieri, căci una e pusă pe teren curat obiectiv, ér alta este pe teren fórte subiectiv. Tendența e vědită și după precalculările unei minți sănětóse o astfel de modalitate de a discuta cestiuni fundamentale și decursul unei adunări cu caracter cultural educativ cum a fost cea din Boița, este lipsită de ori și ce criteriu etic.

2. In cuvêntarea, ce am ținut-o eu la deschiderea adunărei, nici decât nu am voit de a stîrnì ură față cu cei din alte carieri, ci a face pe învěțători sě țină la demnitatea lor de învěțători și sě prețuéscă acéstă carieră după valórea ei, sě tindă sě-i ridice nimbul, căci sě punem mâna pe inimă, dar acésta carieră a servit și servesce încă și aḑi de obiect de batjocură. Intențiunea mea nici nu a putut fi alta, căci eu în salutarea, cu care am întimpinat pe boițeni, am propagat iubirea între învěțători și tóte straturile din popor. Modul meu de a gândi în privința acésta este destul de lămurit în cartea mea întitulată: „Intrebări de educațiune și instrucțiune“ și în alte lucrări de prin programele dela scóla de fete și seminariul Andreian. Sě înțelege, că smulgênd un pasagiu din cuvêntare, așa ar apărea Repet, că intențiunea mea nu a fost de a vătěma pe cineva.

3. Adevěrat, că lucrarea mea a fost teoretică și nici că a putut sě fie altfel, și recunósce și acel corespondent că e logică fără contraḑiceri, deci din punct de vedere scientific corectă. Nu trebuie óre sě desbatem tóte lucrările omenesci mai întâiu în teorie, academice, așa ḑicênd și apoi lămurindu-ne astfel sě pășim la esecutare? Dacă da, atunci ce doresce respectivul corespondent?! Eu mě mulțămesc cu aceea dacă lucrarea mea va fi dat unele puncte de gândire învěțătorilor adunați și dacă ea va fi stêrnit interes si și numai încâtva va fi preocupat și va preocupa gândirea unora din cei de față Esecutarea practică va urma ea la timpul sěu.

4. Nu sunt de părere, ca prelegerile sě se țină înaintea elevilor din motivul că: o prelegere practică ca sě o treci prin tótă forma psichologic-metodică are trebuință nu de o óră, ori de dóuě, ci de mai multe, a doua ea presupune cunóscerea copiilor din punct de vedere al individualității lor psichice și chiar și dacă se face de învěțătoriul locului, nu duce la scop; acésta are sě se facă în „scóla practică“ de pe lângă seminariu și astăḑi declar eu, ca conducětoriu al acestei scóle, că sě și face. Afară de aceea prelegerile ținute, nu au fost lucrate în tóte detaiurile, ci numai direcțiuni și orientare în a face astfel de prelegeri.

5. Intre mine și între domnul Dr. Vas. Saftu cu privire la scopul geometriei și al istoriei esistă un mod de vedere diametral-opus.

Eu am în vedere scopul educativ și voesc sě se pună în servițiul acestuia tóte studiile și tótă lucrarea, învěțătoriul sě tindă de a da educațiune **prin** instrucțiune. Colegul meu Dr. Vas. Saftu are în vedere scopul scientific, adecă de a face din tot copilul un mic inginer, un mic orator, cum a și ḑis. Scopul, ce-l pun eu acestor studii nu eschide pe acelea, ci le cuprinde în sine. Viitorul va dovedi, pe a cărui parte e adevěrul.

6. Este de parte de a pricepe coresp. amintit lucrarea mea, dacă crede, că ceea ce am ḑis eu în lucrarea mea este tot atât cât sě obicinuesce a se ḑice — dela „cunoscut la necunoscut ect“. Eu am înțeles acésta în mod psichologic și dênsul în mod material cu referință la spațiu Tot așa e și cu „cercurile concentrice“.

De altcum vom mai avé ocasiune sě ne lămurim în punctul acesta.

Cu aceste termin constatările mele deși aș mai avea multe de ḑis, și declar tot odată, că nu mai stau de vorbă cu scrieri de atare natură.

Sibiiu, în 9 Nov. n. 1894

Dr. Petru Span,
prof. sem.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.

Dela Jina nu este departe, spre apus, valea riului Sebeș, care taiă dela méḑăḑi spre méḑănópte munții Sebeșului. Acești munți, aparținětori și rului de méḑăḑi al Carpaților, sě es tind spre apus dela munții Cibinului și spre méḑanópte dela Paringu, stând în legătură cu amêndóuě aceste grupe. Trunchiul lor se află în partea de méḑăḑi al teritoriului ocupat de ei, unde sě înaltă cele mai însemnate piscuri ale lor, cum sunt Vêrful lui Petru (2133 m), Surianul (2061 m.) Délul Prigona (1513 m.) Fetița, Oașa ș. a. întinḑêndu sě spre méḑănópte până înspre valea Murěșului, cu numiri deosebite, după localitățile de pe la pólele lor.

Valea cea mai însemnată din acești munți este cea a riului Sebeș, precum am amintit.

Ea sě întinde între cele dóuě adânci tăieturi, ce despică șirul Carpaților dela méḑăḑi, anume a Oltului la Turnul-Roșu și a Jiiului, dar în abatere dela aceste și în asěmĕnare cu riulețele Țerii-Bârsei, riul ce o formézá nu-și îndréptă cursul spre mănósele câmpii ale României, ci curge spre lăuntrul țerii, străbătênd de-a latul munții și împreunându și apa cu valurile line ale maiestosului nostru Murěș. Sebeșul adună în alvia sa multe riulete și păraie din acești munți. Văile acestora, precum și valea Sebeșului, cu deosebire pe cursul sěu superior, ne ofere priveliști încântătóre, peisagiuri alpine de tótă frumseța, împodobite cu păduri uriașe de braḑi, cu cóste de munți și stânci, când pitoresci, când bizare, cu căderi de apă murmuitóre ș. a.

Sebeșul isvoresce în muntele Oașa, aprópe de granița țěrii și sě îndréptă spre méḑănópte formând mai multe încovoiături. Regiunea ne presintă peisagiuri de munte mărețe. In stânga sě înalță uriașii acestor munți: Vêrful lui Petru și Surianul de pe a căror culme, cu deosěbire de pe a celui dintâiu, ni-se deschide o largă și depărtată privire, până la Parîngu, apoi la Retezat de o parte, ér de altă parte până la munții Făgărașului. La pólele Surianului sě află un frumos iezěr, ascuns în pădure de brădet, ca o mare oglindă în ramă de verdéță.

Dela Surianu spre méḑănópte-resărit, în depărtare de vre-o opt km. înspre valea Sebeșului, sě află stațiunea silvanală Prigóna, în apropiere de piscul Prigóna, o locuință singuratică în mijlocul pădurilor. Acésta este cea dintâiu locuință omenéscă de care dăm pe cursul superior al Sebeșului și afară de ea numai căile de munte, cari vin din valea Jiului, pe la Vêrful lui Petru și Surian și trec pe la valea Sebeșului în munții Cibinului, ne arată, că acest ținut muntos este călcat din când în când de picior omenesc. Odinióră însě acésta regiune solitară, deși ceva mai departe de valea Sebeșului, a fost mai împoporată ca acum. Intre Vêrful lui Petru și Aușel sě află într'un loc rěmășițele unui castru roman, care a fost încunjurat de valuri mari de pămênt, în formă de patrunghiu, avênd o lungime de 200 m. și lățime de 80 m. și o pórtă, cari tóte sě cunosc și acum *), ér de altă parte ómenii bětrâni de pe aceste văi spun, că în acest ținut, spre granită, sě ținea mai de mult în fiecare an un têrg, la care sě adunau ómenii de pe Sebeș, Jiiuri și de pe Streiu, din țara Hațegului.

(Va urma)

---

*) Dr. A. Amlacher, cercetând aceste resturi romanene, le descrie în „Iahrbuch des Siebenb. Karpathen-Vereins X. 1890“. El presupune, că acest castru a fost un castru roman transitor.

Din public.*)

Dare de sémă.

La apelul epitropiei parochiale din Cebea (cttul Hunedórei) au întrat la adresa subscrisului pentru terminarea măreței biserici de acolo următórele sume:

Lista nr. 1, colectant Ioan Perian, paroch în Criscior, dela următorii domni: I. Perian 1 fl., P. Motora 1 fl.. N. Faur 50 cr., P. Trif 50 cr., Al. Draia 1 fl., Florița Pasc 1 fl., I. Birău 1 fl., Iuliu Popp 1 fl. și Mihail Mccra 3 fl. — Suma 10 fl.

Lista nr. 2, colectant I. Jurca, par. în Cebea, dela următorii domni: Romul Coțoiu comerciant în Baia de Criș a pus gratuit sticla la tóte ferestrile ceea-ce face 72 fl., Ger. Candrea adv. 10 fl., Teodor Pop adv. 5 fl., I. Liber 5 fl., Paul Gyokits 1 fl., N. Bolboca 1 fl., Mihaiu Macra din Criscior 20 fl., C. Löber 10 fl., Frina Faur 10 fl., I. Câmpean 2 fl., Petru Pop 1 fl., I. Irimie 1 fl., G. Secărian 1 fl., Nistor Fugăta 1 fl. — Suma 120 fl.

Lista nr. 3, colectant Dr. P. Oprișa, prof. în Brad, dela următorii domni: Vasiliu Damian protopr. 5 fl., I. Rusu 3 fl., G. Părău dir. gimn. 1 fl. P. Rimboș 1 fl., St. Albu prof. 3 fl., Dr. I. Radu prof. 2 fl., C. Costin prof. 1 fl., I German înv. 1 fl., I. Anghel 1 fl., Maria Obědău 5 fl. — Suma 23 flor.

Lista nr. 7, colectant Aug. Onitiu not. în Mihaleni dela următorii domni: Aug. Onițiu 1 fl., N. Bedea 1 fl., S. Bibartin 20 cr., St. Hărăguș 50 cr. și Solomon Leoch 1 fl. — Suma 3 fl. 70 cr.

Lista nr. 34, colectant Nic. Joldea înv. în Hălmagiu dela următorii domni: N.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Joldea 1 fl., N. Cătana 50 cr., N. Rob 50 cr. D-na Balta 30 cr., M. Vidu 1 fl., Sibinca Coldo 20 cr. Ars. Borza 1 fl., P. Costina 50 cr., Maria Jula 2 fl., P. Ciunga 50 cr., Victor Cătană 1 fl., Mihalovici 50 cr., Sol. Crainic 50 cr., P. Mager 50 cr., I. Costina 50 cr., N. Bota 20 cr., T. Mitia 50 cr., V. Bulz 50 cr., Ars. Florea 50 cr., G. Paicuţa 50 cr., Florea Băniciu 20 cr., Il. Sirca 30 cr., I. Şerban 20 cr. — Suma 13 fl. 40 cr.

Lista nr. 60 calectant Sebast. Olariu ppresb. în Făget, dela următorii domni: S. Olariu 2 fl., D. Tătar 1 fl. Inocenţiu Bogdan 1 fl., D. Feneş 1 fl., şi G. Popovici 1 fl. — Suma 6 fl. (Va urma.)

Nr. 364 [228] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a II-a clasă din Gernesig cu filiile Sânger, Curtifaia şi Sarom berc, în tractul protopresbiteral al Mures Osorheiului: se escrie prin acéstă concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 6 August a. c. cari dau un venit anual de 657 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la faţa locului şi la subsemnatul protopresbiterat.

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale instruite în regulă la sub semnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 18 Sept. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţ,
protopresbiter.

Nr. 384 [229] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. vacante de cl. a III din Sângeorgiul de munte (Erdö sángeorgiu) in tractul protopresbiteral al Murĕş Oşorheiului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch pelângă locuinţă bună in casa parochială, provĕḑută cu supraedificatele necesarii dau un venit anual de 517 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua la faţa locului, ori la subsemnatul protopresbiter.

Cererile concursuali, instruite în regulă, sĕ se adreseze subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 10 Octobre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 207 [225] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de paroch in comuna Beriu, protopresbiteratul Oreştiei, de clasa III-a cu venit anual de 418 fl. v. a. se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Doritorii de a reflecta la acésta parochie vor avé a-şi asterne documentele necesare instruite conform legilor în vigóre la su scrisul oficiu protopresbiteral al Oreştiei în terminul susindicat.

Oreştie, 1 Septembre, 1894.

Oficiul prot. gr. or al Oreştiei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

[169] 4

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.--
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	--.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.--
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2,50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	--.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Joi 3|15 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Anomalii.

„Pester Lloyd" a adus la sfîrşitul séptĕmânei trecute scirea, că Ilustritatea Sa domnul episcop al diecesei gr. cat. române a Lugoşului Dr. Victor Mihályi este denumit de metropolit al archidiecesei române gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, şi că acésta numire se va publica în procsimul numĕr al fóiei oficiale.

Scirea acésta, pe care au înregistrat o şi foile magiare, a umplut de bucurie inima fie-cărui român, ceea-ce sĕ vede şi din glasul ḑiaristicei nóstre, care a înregistrat-o şi publicat-o cu multă satisfacţie. Şi este îndreptăţită acésta bucurie, căci ilustrul archiereu denumit de metropolit întrunesce tóte acele calităţi bune şi nobile, cari trebue sĕ împodobéscă pe capul unei biserici. El este: „naţionalist român viguros, om de calificaţie scientifică, preot capabil şi bun", cum îl caracterisézâ „Hazánk" de Duminecă, 11 Novembre c, cu un cuvênt un decor al poporului românesc şi al bisericii Sale, menit a deveni unul din cei mai puternici stâlpi ai acestora.

Şi pe când denumirea unui astfel de bărbat, împodobit cu vîrtuţi cetăţenesci şi bine vĕḑut la Curtea domnitóre în un însemnat post bisericesc, ar fi trebuit sĕ fie primită cu satisfacţie în tótă ţéra, ce se întêmplă în cercurile magiare? Tocmai contrariul! Guvernul a stat mult la cumpĕnă până sĕ-'l întăréscă, a trăgănat doi ani cu denumirea, ér acum când în fine il numesce, foile magiare îşi esprimă indignarea lor faţă de acest act al guvernului şi-'l reprobă.

„Magyar Hirlap" ḑice, că afacerea acésta e un „scandal", deóre-ce în scaunul metropolitan din Blaş este denumit un magiarofag.

„Magyarország" e atinsă neplăcut de acésta denumire, fiind că nu-i este cunoscut, că archiereul din cestiune sĕ-'i fi pus vre-o dată în cumpĕnă autoritatea sa în interesul ideii de stat magiar.

„Hazánk" asemenea repróbă acésta denumire, nu pentru persóna episcopului, ci pentru-că El: „e neutral faţă de tot ce este în interesul statului magiar şi a naţiunii magiare" şi imputâ guvernului, că nu s'a gândit de o sucrescenţă de lipsă „patriotică".

Sĕ vede din aceste, că foile magiare ar fi dorit, ca în scaunul metropolitan gr. cat. să fie pus un bărbat cu sentimente „patriotice", cum le înţelege şovinismul magiar, un magiaron, un renegat chiar, care sĕ se îngrijască de interesele „naţiunii" şi astfel natural sĕ neglige interesele românesci, ba póte sĕ servéscă chiar de instrument pentru propagarea magiarisării.

Şovinismului şi presei magiare stăpânite de el, puţin îi valoréză, că un bărbat are însuşirile cele mai nobile, că e înzestrat cu vîrtuţi cetăţenesci, că n'a umblat sĕ lucre nici contra statului, nici contra capului încoronat, pe ea tóte aceste puţin o împórtă, dacă acela nu sĕ pune sĕ servéscă interesele „naţiunii". Acésta arată orbia şovinismului dela noi; fie cineva cât de meritat cetăţén al patriei, el e înfierat de rĕu patriot, dacă nu se pune în serviciul magiarisării. Şovinismul susţine, că e o vîrtute sĕ fii magiar şi dacă nu te-ai născut de atare, şi e scădere a-'ţi iubi poporul tĕu şi a lucra pentru binele şi progresarea lui! Ceea-ce pretinde pentru sine, nu o concede cetăţenilor de altă limbă.

Aceste sunt anomalii în viaţa publică magiară. Nu apar ele acuma întâia óră şi sunt cunoscute, ca apariţiuni triste ale bólei şovinismului, dar e bine ca decâte ori sĕ ivesc, sĕ le înfierăm şi noi românii la rêndul nostru.

Revista politică.

Epistola deschisă a lui Mauriciu Iokai către Francisc Kossuth, despre care am făcut amintire in numĕrul trecut este de următoriul cuprins:

Voiesc sĕ-ţi vorbesc în cestiunea patriei, pé care de o potrivă o iubim, în cestiunea libertăţii, de care amêndoi suntem geloşi. Pentru mine este secundară şi efemeră cestiunea, dacă tu ai óre dreptul de-a face turneu prin Ungaria şi de-a discuta în public cestiuni politice, la acésta ai rĕspuns tu însuţi când ai înaintat cererea pentru încetăţenire. Eu voiesc sĕ me lămuresc cu tine în meritul cestiunei.

„Tu încă până acum n'ai ḑis nimic: deóre-ce declaraţiunea, că vreai sĕ elupţi indepedenţa Ungariei numai cu mijlóce leale, fără de-a atinge drepturile domnitorului, samână cu mângĕierea cunoscutului episcop; „ne féljetek szegények: majd ezután jobb n lesztek szegények".

„In acea devisă a cugetărei se pot înţelege tóte. Din acéstă declaraţiune putem presupune şi aceea, că tu, susţinênd forma dualistică a monarchiei, voiesci, pe basa legilor dela 67, în mod practic şi urmând politica actuală, sĕ faci indepedentă armata Ungariei şi finanţele ei, póte şi afacerile ei esterne. Se póte însĕ conchide din declaraţiunea ta şi aceea, că tu voiesci sĕ desparţi Ungaria de Austria, într'o unitate teritorială. Cei mai mulţi sunt de părerea asta din urmă.

Nu te întreb, că óre în prima linie conveni i-va naţiunei magiare, că pe când astăḑi o puternică armată comună apĕră ţara nóstră; pe când astăḑi avem în provincia Galiţiei o puternică fortăréţă, care stă întru apărarea nóstră în provincia Polonia; pe când la cheltuielile pentru armată Austria contribuie cu 70, Ungaria cu 30% în cas de teritoriu separat ar trebuí sĕ susţinem — pentru apĕrarea patriei nóstre încunjurată de valuri duşmane — o armată echivalentă cu cea comună de aḑi, cu 100 percente, şi sĕ începem fortificaţiunile dela Carpaţi. şi tot ce e de ceva trébă în concetăţenii nostri, sĕ-i silim pentru cariera de ofiţeri ai acelei armate. Tu vei cunósce neajunsurile acelei ţĕri, care pentru pretensiunile de armare întru susţinerea unităţii eluptate, îmbrâncesce sub greutatea poverilor fincnciare. Dorèsci, ca sĕ creezi acéstă situaţie şi pentru Ungaria? Produsele nóstre economice şi acuma au preţuri scăḑute din causa vămii protecţioniste a statelor europene: avem deci de dorit, ca restringerea pieţei nóstre sĕ se completeze şi prin barierele vamale ale provinciilor ereditare austriace?....

Dar cu naţionalităţile nemagiare cum esci împăcat? Pe sufragiul universal vreai sĕ basezi indepedenţa Ungariei? Atunci pierdem dintr'odată Ardélul. Pe tunuri nu vréi sĕ basezi soluţiunea; cu votarea însĕ o vom trage-o mai scurtă.

Dar cu Croaţia la ce înţelegere ai păşit? Nu gândesci, că îndată-ce Ungaria hotăresce separarea de către Anstria, atunci şi Croaţia va vĕrsa simplamente cu negrélă acea fóie albă şi va ḑice; „Acum şi eu sunt stat indepedent". Croaţii cred tot aşa, ca şi noi, că la ei e mijlocul lumei. Şi dacă Croaţia nu va mai fi parte întregitóre a Ungariei, cum ajungem la Fiume? Noi însĕ avem mai multă lipsă de Fiume, decât de ori-ce glorie strălucitóre a lumei...

Şi acum sĕ privim peste Leitha. In cestiunea acésta au cuvênt şi austriacii, polonii, cehii, căci e vorba de o transformaţiune a monarchiei. Şi acolo sunt partide politice, cari perhorescézâ dualismul (Cehii tineri, antisemiţi.) Vréi sĕ câştigi alianţa acestora?

Şi chiar dacă s'ar potrivi tóte acestea, tu, care ai învĕţat a cunósce lumea de pe un piedestal atât de înalt, precum a fost atelieriul de lucru al lui Ludovic Kossuth, sĕ nu sci óre, că la o astfel de transfiguraţiune, a ţĕrei mai au şi alţii cuvênt afară de cei interesaţi? Susţinerea monarchiei austro-ungare, în forma ei de astăḑi, este o cestiune européná. Sĕ nu ai tu óre cunoscinţă despre aceea, că în 1848 ambasadorul engles din Viena a adresat gloriosului tĕu tată la Pojon, o notă, în care i-a oferit intervenirea guvernului engles pentru de-a mijloci, ca între Ungaria şi Austria sĕ se stabiléscă raporturile acelea, ce

FOIŢA

In memoria lui Emanuil Gozsdu.

(Urmare.)

Dar sĕ nu credem, fraţilor, că fericitul Gozsdu e mort, nu, ci din contră el trăesce; fapta sa măréţă — unică în feliul sĕu, — jertfa cea bine primită ce a adus-o la altarul bisericii şi naţiunii i-a eternisat nemurirea.

Nu voiu intra mai afund în biografia acestui nemuritor bărbat şi a arĕta mai pe larg faptele sale, căci nu cred, că va fi în Transilvania şi Ungaria suflare românéscă, nu cred că va fi biserică ortodocsă şi casă ţĕranéscă, prin care sĕ nu fi rĕsunat numele acestui bărbat.

Vedem ómeni, care au avut bogăţiile lui Cres şi comorile lui Iov, însĕ lăcomia şi îmbuibarea lor cea mare nu i-a lăsat ca sĕ se cugete şi la lipsa deaprópelui lor, ci au căḑut sclavi aurului şi argintului, trăind numai pentru sine.

Emanuil Gozsdu însĕ a purtat grije şi de sine, dar nu şi-a uitat nici de némul sĕu românesc. Iubindu-şi biserica şi naţiunea, averea sa câştigată cu multă trudă, ostenélă şi înţeléptă administrare, prin disposiţiunea sa testamentară din 4 Novembre 1869, a donat-o bisericii şi naţiunii sale, sub numirea „Fundaţiunea Gozsdu".

Adânc a fost pătruns acest bărbat de idea sublimă „biserică şi naţiune", pentru care a jertfit tótă agoniséla sa. Ni-a lăsat pomul în veci roditor, fântâna cea nesecată, din care sĕ nutresce şi adapă astăḑi sute, ér mai târḑiu mii şi mii de fii ai bisericii şi naţiunii sale.

Un bun părinte nu putea îngrijì mai bine de fiul sĕu şi o mamă adevĕrată nu putea sĕ-şi iubéscă mai tare pe fica sa, precum a îngrijit şi iubit Gozsdu biserica şi naţiunea sa. Înţelepciunea sa cea mare, prevederile sale sănĕtóse, tactul şi esperienţa sa ḑilnică au vĕḑut lipsa şi au cunoscut morbul de care suferim. A vĕḑut, că numai prin credinţă şi putere morală prin sciinţă şi desvoltare culturală ne putem crea viitor sigur, ne putem asigura esistenţa, ceea-ce l'a şi condus pe rĕposatul, ca sĕ se îngrijască atât de mult de sórtea acelor tineri studenţi, cari setoşi după sciinţă, dar lipsiţi de mijlócele materiale, erau împedecaţi în continuarea studiilor; a vĕḑut cât de grea este posiţia, cât de tristă este sórtea lor, împedecaţi în realisarea scopurilor culturale.

Precum Cicero îndemna pe romani ca sĕ nisuiască spre sciinţă, ḑicêndu-le: „că acésta împodobesce tinereţele, nutresce bărbăţia, desfătéză bĕtrâneţele, mângăie în năcazuri", aşa şi Gozsdu prin disposiţiunile sale testamentare ne îndémnă, ca cu activitate şi sirguinţă sĕ lucrăm pentru prosperarea şi înflorirea bisericii, patriei şi naţiunii române, căci numai prin desvoltarea spirituală şi nobilitarea inimii, prin educaţiune ne putem ridica la locul ce ne este destinat deja a-l ocupa între popórele culte ale Europei. Ochiul spiritual al fericitului Gozsdu, ca bărbat politic şi jurisprudent a pătruns adânc în profunḑimea trecutului şi departe în înălţimea viitorului. Insuşi testamentul seu ne arată cu câtă măiestrie şi prevedere, cu câtă raţiune şi calcul este întocmit, astfel că din „Fundaţiunea" sa mai târḑiu nu numai tinerimea studiósă, dar şi preoţii şi învĕţătorii distinşi sĕ se pótă împărtăşi din acésta binefacere; şi nu mai puţin tinerii din teologie şi pedagogie, precum şi tinerii aplicaţi la arte şi industrie. Cu un cuvânt ne-a cunoscut lipsa, ne-a simţit durerea. Cetéscă fiecine cu luare aminte testamentul sĕu şi judece cine a fost el. Insăşi instituţiunea acésta este cea mai vie caracteristică a rĕposatului pe tóte terenele.

Testamentul sĕu ne represintă în mod esemplar modestia, fiica înţelepciunii, pentru-că deşi rĕposatul a ocupat în stat cele mai frumóse şi mai înalte funcţiuni, ca bărbat eminent; deşi era mare capisalist, cu tóte acestea a dispus, ca înmormêntarea sa sĕ se facă cât se va puté mai simplu cu un singur preot, şi mai cu puţine spese, abḑicênd de pompă, lux şi strălucirea trecĕtóre a câtorva momente; iubind biserica şi némul seu a oprit tóte acestea, ca nu cumva prin spese nesocotite şi zadarnice, averea testată némului seu românesc şi destinată pentru scopuri mai sublime sĕ se împuţineze.

(Va urma.)

esistă între Norvegia Svedia, dar spre maì mult sĕ nu tindem, căci urmarea ar fi intervenirea europénă? Rĕspunsul a fost Schwechat. Şi apoi sĕ nu ai tu óre cunoscință despre aceea, că în Aprile 1849 Szalay László i-a făcut cunoscut lui Kossuth părerea lui Parmerston, prin care îl încunosciință, că intervenția Rusiei într'un cas anumit se va întîmpla, și Anglia nu va protesta contra ei, ér dacă nu va ajunge armata rusă, va întreveni și Prusul, fiind-că marile puteri nu vor permite, ca sĕ sĕ disolve monarchia, ce esistă în mijlocul Europei,

Noi atunci aveam o mare putere armată ale cărei stindarde erau urmate pretutindeni de victorie; inimici interni ni-au întins mâna de pace: gloria, puterea, libertatea Ungariei era faptă complinită. N'a trebuit alt-ceva, decât a ne cunósce situația în Europa. Dar într'aceea tótă gloria, tótă libertatea nóstră s'a șters de pe tablă c'un burete.

Acum de nou am dus la sfîrșit o nóuă luptă de-un pătrar de secol: cu minte încordată, cu muncă statornică, cu cinste pe cuvênt, cu grele sacrificii; dar am ajuns ca magiarul să fie domn în patria sa, lui i-se caută alianța, el e respectat de inimici și e stimat de către soții, ce emuléză cu el. Şi tóte acestea sé se stérgă (acum érăși din nou de pe tablă cu un burete? Şi de ce? Atunci cel puțin am făcut'o din mănia, acum s'o facem din joc?

Iubite prietine! Rugând te rog: moștenesce tu virtuțile luí Ludovic Kossuth, căci acele sunt numeróse și mari — dar nu mosteni o singură greșală a lui... Ceriul sĕ te conducă...

La acésta scrisóre a rĕspuns Kossuth următórele:

Iubite și stimate amice! Eu am învĕțat sĕ-ți stimez numele în copilărie, și în ḑiua de doliu, când ai stat lângă catafalcul tatălui meu, am învĕțat sĕ-ți iubesc persóna Ar fi o bucurie și învĕțătură așa dară pentru mine a discuta cu tine, dar totuși scuzamĕ, dacă cu ocasia acésta n'o pot face Cestiunea, care ai sulevat'o tu în scrisórea-ți deschisă, cu care m'ai onorat este discutată de mai bine de doi ani de cele douĕ mari partide ale țĕrii. In cestiunea acésta și-a esprimat părerea și gloriosul meu părinte. Eu am învĕțat alături de tatăl meu, a rĕmâné magiar, a iubi patria mea magiară și dela el am învĕțat a cunósce raporturile magiare, Tu, care ești omul inimei și al minții, vei afla de firesc lucru că eu nu pot stirpi din sufletul meu astfel de învĕțături măiestre. Sunt un astfel de om, care cu lucruri serióse am obicinuit sĕ mĕ ocup serios și cu sânge rece. Am invĕțat în acea scólă a vieții, unde măestrii sunt statele democratice mai mari că ce, când și cum se póte face? Pot greși dar intențiunile mele sunt curate, transparente, ca tótă viéța mea. Nu umblu sĕ culeg lauri; de multe-ori modestia, ce mi-se impune, este genată prin primirea însuflețită, ce mi-se face, dar când mĕ gândesc, că strigările de „éljen“ sunt făcute acelui mare spirit care mi-a condus viéța, până nu s'a mutat de aici, inima mi-se mișcă și vĕd, că lucrez corect, dacă umblu sĕ fac cunoscința poporului magiar.

Inainte de a păși pe terenul împunerei datorințelor cetățenesci, eu, care 44 ani am stat departe de patria mea, am lipsă sĕ cunosc țéra, ale cărei interese sunt și eu chiemat a-le apĕra și promova, când îmi voiu fi recâștigat drepturile cetățenesci; și décă pentru acésta mĕ află vrednic un cerc electoral, acésta e dreptul fiĕ-cărui cetățén, ér pentru fiul lui Kossuth e o datoriă. Sĕ nu mai discutăm așa-dară stimate și iubite bĕtrân! Sĕ mergem pe căile drepte, deși divergente, ale convingerilor consciențióse, și crede-mi că totdéuna voi fi fericit, când pot strînge drépta-ți meritósă.

* * *

Ministrul-președinte Rosebery a ținut o vorbire în Guild-Hall, în care făcênd amintire de mórtea țarului Alecsandru III. și de asasinarea președintelui Carnot indigitéză la împregiurarea, că Anglia și Francia au luptat împreună în resboiul crimeic și 'și esprimă speranța, că aceste dóuĕ puteri vor lupta și pe viitoriu umĕr de umĕr, dar' nu în rĕsboiu, ci în concurență amicală pacinică pe tereuul comercial.

După aceea 'și esprimă dorința ca succesorul decadatului țar sĕ fie la înălțimea uriașei sale responsabilități ce-i incumbe cu ocuparea tronului Privind în viitoriu, nu e permis sĕ dăm uitării cât de simțibilă e cumpăna asupra căreia planéză pacea și rĕsboiul, și cât de greu e a susținé buna ințelegere. Trei lucruri sunt, cari nu lasă în deplină liniște acésta cumpănă, înainte de tóte înarmarea fără margini, apoi presa, căreia 'i recomandă sĕ-și cérnă bine informațiunile înainte de a le da publicității, și în sfêrșit scrutările armate în țerile esotice Srutătorii înarmați periclitéză de fapt pacea tuturor statelor. Acésta situație va tiné până când statele nu și vor circumscrie sfera de ingerință. Ministrul se bucură de desvoltarea colonială a celorlalte state, fiind-că acéste contribue în mare mĕsură la susținerea păcei. In fine declară — cu mâna ridicată — că guvernul nu va suferi nici când nici o stirbire în onórea și bunăstarea Britaniei.

* * *

„Reichsanzeiger“ raportéză despre dimiterea ministrului Heyden și decorarea lui cu ordul vulturului roșu, precum și despre denumirea lui Hammerstern Locsita de ministru al agriculturei.

Din Hamburg i-se scrie ca fapt positiv lui „Localanzeiger“ că secretariul de stat Bőtticher și-a inaintat cererea de dimisionare. In locul lui — după-cum spune „National Zeitung“, e denumit Hammerstein.

Cancelarul Hohenlohe se va re'ntórce din călĕtoria sa prin 17 a curentei, pre când se aștéptă finalisarea cestiunilor pendente. Se pare, că Hohenlohe are de gând sĕ termine definitiv crisa de cabinet.

Afară de retragerea ministrului de justiție și a celui de agricultură se ḑice că se va mai retrage un ministru

Din împregiurarea, că guvernul de Baden a inființat în Stuttgart și München consulate nouĕ, se deduce, că prin acésta guvernul vrea sĕ arete că nu-i mulțămit cu schimbările subite făcute în cancelariatul imperial și în personalul guvernului, și că aștéptă în privința acésta esplicări. apoi, că cercurile politice decisive doresc, ca pe viitoriu sĕ fie scutite de asemenea suprindei.

* * *

O circulară a ministrului de esterne rusesc către representații Rusiei în străinătate asigură, că împĕratul Nicolae II e firm decis, de a păși în urmele tatălui sĕu. El își va consacra puterile sale bunăstărei dinăuntru și nu se va abate întru nimic dela politica pacinică, leală și firma care a contribuit așa de mult la liniștirea generală. Credinciósă tradițiunilor sale, Rusia va cultiva raporturi amicale cu tóte puterile, și în respectul față cu dreptul și ordinea leală va privi cea mai sigură garanță a păcii statului.

Adunarea generală

a „Reuniunei române de agricultură“ din comitatul Sibiiului

Conform convocărei s'a ținut Marți la 11 óre a. m. adunarea generală a reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului, în sala cea mică a casei comitatense. Adunarea a fost slab cercetată, participând din 424 abia 32 de membrii Presidentul adunării, dl adv. Ioan de Preda a deschis adunarea prin o vorbire marcantă, arĕtând sporiul, ce l-a făcut acésta reuniune, condițiunile, în care s'a desvoltat, adresà cuvinte panegirice pentru reposatul și zelosul membru S P. Barcianu, pentru-care adunarea 'și esprimă condolența, aminti despre ajutórele primite între cari însemnatul ajutoriu al institutului „Albina“ de 200 fl. (despre care nu se face amintire în raportul general!) și încheiă cu dorința ca adunarea sĕ alégă pe viitor in comitet bărbați, cari se interesézà de afacerile reuniunei. D-nul Dr. Aurel Brote, mulțămesce comitetului și in special dlui vicepresident, că in timpuri și in impregiurări așa de grele, a contribuit la desvoltarea reuniunei și a dovedit zel mare și multă activitate și propune a se esprima mulțămită protocolară, ceea-ce adunarea primesce ca insuflețite urări: „Sĕ trăiéscă“.

Raportul general, fórte bogat in date, fiind tipărit se privesce de cetit și adunarea la propunerile comitetului, rostite prin secret. Vict. Tordoșan, 'l ia la cunoscință, aprόbă rațiociniùl anului 1893, dând comitetului absolutoriu și dă indemnisare pentru supraerogatul de 61 fl. 85. cr. incuviințéză cu mici modificări proiectul de buget; insărcinéză comitetul sĕ studieze cestiunea rĕspândirei prin tipărituri a lucrărilor despre agricultură, cestiune sulevată in adunare de dl G. Bobeș, și lămurită de d-nii G. Bogdan și Dr. Petru Span; incuviințéză procederea comitetului cu privire la cumpĕrarea si vĕnḑarea vitelor de rasă „pinzgau“ (50 capete in preț de 6976 fl).

S'a purces apoi la alegerea noului comitet prin ședulì Comisiunea scruținătóre, constătătóre din membrii: Dimitrie Cunțan, I. Broju și Nicol. Hențu, prin raportorul I. Broju, a făcut cunoscut resultatul voturilor, ales fiind președinte dl Dimitrie Comșa, ér vicepresident dl I. de Preda și alți opt membri în comitet, rĕmânând mai mulți din comitetul vechiu nerealeși.

Acest resultat a măhnit pe mulți dintre membrii de față și urmarea a fost, că dl vicepresident și-a dat demisiunea și cu dênsul și cel mai valoros membru dl Alecsandru Lebu, care întrunise mai tóte voturile ca membru al comitetului.

In urma acesteia câți-va membrii au părăsit ședința, ér cei remași au ales de nou vice-președinte și un membru în comitet în locul dlor I. de Preda și A. Lebu. Astfel comitetul ales pe 6 ani este următoriul:

Demetriu Comșa, prof seminarial, president; Iosif Popp, proprietar în Sibiiu, vicepresident; membri: Dr. Aurel Brote, directorul băncii „Transilvania“, T. L. Albini, cand. de advocat; Dr. Petru Șpan, profesor sem. George Bobeș, paroch toți din Sibiiu; Ioan Chirca, vicenotar în Sĕliște; George Dordea, proprietar în Bungard; Mihail Stănilă, proprietar în Vale și Ioan Popescu, proprietar în Sibiel In ședința noului comitet, ținută imediat după încheierea adunării generale constituindu se, a ales de secretar al reuniuni pe dl Victor Tordășan, oficial consistorial; de cassar pe dl Petru Ciora, oficial la cassa consistorială, de controlor pe dl Emil Verzariu, funcționar de bancă și de custode pe dl Tit L. Albini.

Noutăți.

Intrunirea congresului. Transpirând din ședința consistoriului metropolitan dela 1/13 a curentei în public, în mod indiscret, unele sciri defectuóse, cari s'ar puté esploata de contrarii causelor nóstre bisericesci în dauna acestora: suntem autorisați a aduce la cunosciință, fără de a întra în detaiuri, că consistoriul metropolitan, discutând causa convocării congresului național-bisericesc, a luat mĕsurile necesare, ca congresul sĕ se întrunéscă pe ḑiua de 7/19 Maiu 1895.

* * *

Procesul Scărișorenilor. Din Alba-Iulia, se scrie că în 6 a l. c. s'a început monstruosul proces intentat Moților din Scărișora, pușcați, maltratați prin 16 pădurari, cari scusându-și nelegiuirea cu un pretins atac al moților, spre ale pregăti mórtea, ca în 48 la Fântânele, și presentându-se ca martiri naționali magiari urgisiți de „selbaticii moți“, a fost destul ca 46 bieți păstori cari erau sus la munte la pășunat, sĕ fie trași pe bara acusaților, sub acusa crimei de violență în contra oficiului, crimă punibilă cu temniță grea până la 5 ani.

Apĕrătoriu a fost adv. Dr. Francu.

Acusații de față 40 de inși, ca martori numai pădurarii. Moții cu tóte că au fost vecsați au dovedit o atitudine admirabilă și solidară, arĕtând, că lor bieților păstori li s'au luat în meḑul nopții, fără drept și lege de nisce călăreți necunoscuți, vitele de pe pășunat, și la simpla întrebare, că cine sunt au fost pușcați ca nisce câni. Ér pădurarii în urma rechisitorului cruciș al apĕrătoriului au venit în o mulțime de flagrante contraḑiceri

In decursul pertractării tóte cererile aperării, ca sĕ se dovedéscă prin martori, că luarea vitelor a fost pregătită cu premeditațiune, că acest fapt negat de pădurari s'a întimplat, că moții nici arme nu au avut, nici nu au atăcat, că pușcăturile din partea pădurarilor s'au dat fără provocare, au fost refusate.

După asemenea antecedențe, în 10 l. c., cu tóte protestele apĕrării, desvoltată în o vorbire de o óră, care a arĕtat, că în urma contraḑicerilor absolut esențiale în mărturisiri, fasiunile pădurarilor nu pot fi acceptate, la cererea procurorului s'au jurat 16 pădurari.

Cu acésta sórtea moților era sigilată, procurorul, în rechisitorul sĕu, acceptând fasiunile drept basă, cere aspra pedepsire a acusaților, chiar și acelora, cari își puteau dovedi nevinovăția.

Apĕrătoriul, Dr Amos Frâncu, în o vorbire de $1^1/_2$ óră a vestegit și a arătat în tótă golătatea ei intriga pădurarilor' cari pentru de a se libera de sub respunderea nelegiuirilor sĕvârșite, se presentă ca martiri ai urei moților în contra Ungurilor.

Procurorul, substituindu-se președintelui, cere sĕ i-se detragă cuvêntul apĕrătorului, ér acesta îl restrĕnge în desvoltarea apĕrării sale.

Cu tóte acestea arată inocența clienților sĕi, atât obiectiv, cât și subiectiv, și cere achitarea lor.

Inzădar. Ieri în 11 l. c, după o pertractare de 5 ḑile, s'a enunțat sentința, după care 26 acusați au fost condamnați la un an temniță grea, la enorme despăgubiri și spese în favorul erariului și al pădurarilor, ér 14 au fost achitați.

* * *

Necrolog. Subscrișii în numele lor și a numĕroșilor consângeni cu inima frântă de durere anunță cumcă preaiubitul soț, tată, unchiu, cumnat, vĕr, nepot și consângén *Vasiliu Bologa*, preot gr.-or. în Turda vechiă după un morb scurt între grele suferințe, provĕḑut cu S Sacraminte ale moribunḑilor în 13 Novembre st. n. la 8 óre séra și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatoriului în al 38 lea an al vieții, și al 15-lea al fericitei sale căsătorii.

Rĕmășițele-i pământesci se vor așeḑa spre vecinica odihnă în cimiteriul bisericei gr.-or. din loc Vineri în 16 Novembre st. n. a. c. la 10 óre. a. m. In veci amintirea lui!

Turda, la 14 Novembre st. n. 1994.
Carolina Bologa n. Marincaș ca soție; Aurel, Eugen, Valeriu și Iuliu ca fii; Nicolau Marincaș și soția Ana Ungur ca socrii; Dr. Aurel Marincaș advocat, Mihăilă Marincaș preot gr.-cat., Veronica Marincaș mar. Poruț cu soțul Samoilă, Ana Marincaș mar. Leményi și soțul ca cumnați; Ioana Cismașiu n. Botezan ca mătușe; Simion Bologa preot gr.-or. și soția, Stefan de Pop preot gr.-cat. și soția, Vasiliu Moldovan preot gr.-or. ca unchiu; Adrian Cismașiu preot gr.-cat cu soția, Eugenia și Silvia Cismașiu, Ana Petricaș n. Pop cu soțul, Vasiliu Popa căp. c. reg, Adolfina Pop mar. Voda, Valeria Popa mar. Pop, Silvestru Moldovan și soția, redactor la „Telegr. Rom.“ Simion Moldovan și soția, Andrein și Savéta Popa ca veri și vere și alți numeroși consângeni.

* * *

Icónă culturală. Foiie din Pesta publică colóne întregi, prin care arată că în fie-care parte a oraşului, câţi copii de scólă sunt cari flămênḑesc. Datele speciale şi scenele singuratice de cari au dat cu ocasiunea cercetărilor sunt înfiorătóre. Din rapórtele sosite păn' acuma se constată, că în capitala Ungariei aḑi sunt preste 3000 copii scolari, cari rabdă fóme în cel mai strêns înţeles al cuvêntului.

* * *

Ajutorarea scólelor medii confesionale. In proiectul de budget pe 1895 s'a ridicat suma de ajutorare a scólelor confesionale la 20,400 fl. Scólele ajutorate sunt — sĕ înţelege — tóte magiare; din Ardél primesc gimnasiile cat. din Braşov şi A.-Iulia câte 2000 fl. — Aşa se vede, că gimnasiile nóstre românesci înótă în abundanţă, încât n'au lipsă de ajutoriu, — observă fórte nimerit „Dreptatea“ reproducênd aceste date.

* * *

Rĕspunsul guvernului rusesc. Dl de Giers, cancelar al imperiului rusesc şi ministru al afacerilor străine, în urma telegramei trimise de dl Alecsandru Lahovari, ministrul de esterne al României, cu ocasia încetărei din viéţă a Maj. Sale Impĕratului Alecsandru III. a transmis dlui Alecsandru Catargiu, ministrul român la Petersburg, în numele guvernului imperial, espresiunea viuei sale gratitudini pe care rógă s'o depună la piciórele tronului, precum şi mulţumirile sale cele mai călduróse către guvernul român pentru partea ce a luat atât tronul cât şi ţéra la doliul Rusiei

* * *

O nouă espediţie polară neisbutită. Sciri sosite din America în Christania, dau veste despre o nouă espediţie polară.

In North Sydney Cap-Breto, debarcà barca „Rizel“ din Glonchester (Massachusetts) cu garnisóna şi pasagerii vaporului „Miranda“, care plecase în Iunie cu espediţia polară a D-rului Cook, din New-York.

„Miranda“ se lovi în 9 August de o stâncă în mare, în apropiere de Sukkertoppen în Grönlanda-vestică şi fù părăsită la strimtórea de mare Davis, după ce pasagerii fură adăpostiţi în barca „Rizel“.

Acésta este, la aparinţă, espediţia antartică“ (de polul de sud) pusă la cale de D-rul Cook, care însoţise ca medic pe Peary în espediţia precedentă.

Era primăvara, când Cook avea intenţiunea sĕ plece de pe însulele Falkland direct spre sud către Luis-Phlipp, unde calculase a lăsa depositul de proviante, continuând călĕtoria până va da de teritor, unde avea sĕ încépă călĕtoria cu sania.

Cook la tot casul şi-a schimbat planul cel dintâiu şi a luat direcţia spre nord.

Raport

despre decurgerea adunărei, genarale a reuniunei înv. rom. gr. or. din districtul Sas-Sebeşului.

Adunarea generală a reun. înv. rom. gr.-or. din districtul Sas-Sebeşului s'a ţinut — amĕsurat convocărilor esmise în ḑilele de 24 şi 25 Octobre 1894 v. în oraşul Sas-Sebeş In diminéţa ḑilei de 24 Octobre, când sórele îşi revĕrsa mĕestos raḑele sale de pe bolta senină a ceriului, ochiul atent putea observa o gravitare spre pompósa scólă română din Sebeş Erau învĕţătorii nostri din cele trei tracte protopresbiterale, cari aparţin acestei reuniuni înv. şi cari din depărtări alergau pentru ca la acésta adunare cu drag sĕ-şi pótă împărtăşi reciproc cunosciinţele câştigate pe spinósa carieră de dascăl. Pe faţa celor sosiţi se putea cetí o nespusă bucurie, vĕḑêndu-se cei mai mulţi de abia după un an adunaţi éră într'un loc, şi putându-se saluta unii pe alţii ca amici şi fraţi împreună lucrători, în via Domnului.

Pe la órele $10^1/_2$ cei sosiţi se adună într'o sală a scólei române destinate pentru ţinerea şedinţelor, unde după invocarea „Duchului Sânt“ printr'un resunător „Impĕrate ceresc“, preşedintele reuniunei Z. Murĕşan cu un frumos discurs ocasional deschide adunarea generală. Notariul reuniunii N. Todea cetesce apelul nominal pe basa căruia se constată a fi presenţi, din protopresbiteratul Sebeşului 24, din protopresbiteratul Miercurei 16 şi din protoprebiteratul Alba-Iuliei 12, laolaltă 52 membrii ordinari ai reuniunei. In decursul şedinţei sosesc încă mai mulţi membrii, încât suma celor presenţi ajunge cifra de 70.

La propunerea membrului E. Beşa înv. dir. în Poiana adunarea generală trece preste pt. 2 şi 3 al programei: raportul comitetului central şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea acelui raport reservându-le pentru şedinţa procsimă, şi se trecə la meritul lucrului, luându-se în desbatere operatele: Istoria naturală în scólele poporale de Aurel Giura şi Zach. Albu.

Membrul reun. Aurel Giura înv. în Tĕuţ, ocupând loc la masa biroului, îşi cetesce operatul sĕu fórte voluminos, care durézǎ aprópe o óră întrégă. Dându-se curs libĕr desbaterilor asupra acelui operat la desbatere iau parte înv. I. Bercan, I Dan, S. Roşu, N. Todea etc. după care operatul sĕ primesce de bun, şi se decide ca comitetul central după unele îndreptări sĕ-l trimită spre publicare unui ḑiar, care este mai respândit între poporul român.

Invĕţătorul A. Giura după cum s'a vĕḑut din acel operat şi-a dat tótă silinţa pentru ca sĕ producă un ce întreg şi bine chibzuit trebuie deci sĕ-l felicităm pentru zelul, ce l'a manifestat în acésta privinţă.

Urmézǎ cetirea unui elaborat tot din Istoria naturală de înv. Zacharia Albu din Stremţi, care încă durézǎ o jumătate de óră. La desbaterea asupra acestui operat participă membrii D. Ivan, Î. Nicóră, I. Dan etc. arătându-se părţile debile şi bune a operatului, după cari dimpreună cu observările făcute se ia spre sciinţă.

(Va urma)

La adunarea generală

a reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului.

(Ultim cuvênt)*)

Onorată redacţiune!

Domnul Dr. Petru Şpan, iscălit profesor seminarial şi vice-president al reuniunei nóstre învĕţătoresci etc. a subscris şi publicat în Nr. 117 al „Tel. Rom“. nişte afirmaţiuni individuale, poreclite „constatări“.

Nici odată nu mi ar fi trăsnit prin minte, că s'ar putea întêmpla, ca dênsul, din înălţimea „Olimpului pedagogic“, în care nu e dat sĕ se urce ori-şi care muritor de rênd, sĕ se îndure şi sĕ-şi arunce ochii „scienţifici“ asupra necioplitelor rênduri, scrise de un biet învĕţător dela ţară. — A făcut-o însĕ şi pentru acésta sunt dator, sĕ-i mulţămesc. — Dar pentru că m'a înţeles de tot fals şi de tot rĕu, me simt obligat sĕ revin şi pe scurt sĕ-l deslusesc, dacă voiu puté!

Inainte de tóte îl rog, sĕ mai cetéscă cel puţin încă odată şi mai cu multă băgare de samă raportul meu publicat în nrii 114 şi 115 ai „Tel Rom.“ ca sĕ se convingă, că înaintea mea persónele jócă un rol cât se póte de secundar. Eu nu m'am dus la Boiţa în calitate de „fotograf“, ci ca ori şi care dascăl, care ardea de dorinţa de a învĕţa ceva. Stând lucrurile astfel, fie sigur dl Dr. Petru Şpan, că nu mĕ impórtă şi nu mĕ va importa: Nici cine e capul acestei reuniuni, ci *ce iese* din gura lui, nici cine e cutare membru, ci ce idei are el asupra unei şi altei cestiuni pedagogice. Personalităţile, cari le vede dênsul, sunt pentru mine nişte ficţiuni. — din contră: Obiectul criticei mele au fost sunt şi vor fi lucrările literare rostite sau cetite, şi ideile esprimate în adunările nóstre.

In deosebi îi trag atenţiunea dlui Dr. Petru Şpan asupra celor scrise de mine relativ la lucrarea dênsului, întitulată „Procederea învĕţătorului faţă cu elevii, când întră pentru prima óră în şcólă“. — Şi, ca sĕ nu inţelégă şi de astă dată fals, ii spun verde, că ori care om cu mintea sănĕtósă va puté pricepe cuvintele intrebuinţate de mine numai şi nu mai în următoriul sens: „Că lucrarea din cestiune e lipsită de ori-şi-ce logică, că e plină de cele mai mari sărituri şi contraḑiceri“. Martori, că aşa am înţeles eu, — şi cred, că ori care om pricepĕtor, — sunt: Observările mele d'intre paranteze, nenumĕratele semne de întrebare şi mirare, invocarea pedagogilor Pestalozzi şi Herbart, cum şi dispensarea, ce mi am dat-o însumi, de a vorbi după un cuprins atât de slab şi despre formă. Din tóte acestea nu póte resulta altă conclusiune decât: Că acéstă lucrare şi din punct de vedere scienţific este absolut necorectă. — Dacă acum dl Dr. Şpan vrea sĕ dobândéscă o victorie „scientifică“, apoi lase personalităţile „inchipuite“ la o parte şi convingá-mĕ pe mine şi pe toţi cetitorii de contrarul.

Până atunci însĕ stau sus şi tare afirmaţiunile mele.

M'am bucurat fórte mult cetind că Domnia-Sa este şi conducĕtorul scólei practice dela seminar, şi acesta e puternicul motiv pentru care dênsul numai „în acéstă scólă“ face lecţiuni practice, ér la adunările învĕţătorilor rĕmâne „curat teoretic“. — M'am bucurat pentru că acum sciu, unde este isvorul adevĕrat al mult căutatei practice pedagogice!

Fiind-că eu m'am săturat până în gât de vorbe late, ca: Obiectiv şi subiectiv, cestiuni fundamentale, caracter cultural educativ (par'că póte esista caracter cultural needucativ sau caracter necultural educativ?), criteriu etic, formă psichologic-metodică (par'că póte fi şi metodică nepsichologică?!) etc; fiindcă după „practică“ bate inima mea; fiindcă şi eu susţin că numai unele (ca istoria, religia, literatura, pictura, musica) *nu* tóte studiile cu părticelele lor se potrivesc pentru marele şi frumosul scop al învĕţămêntului educativ, îl rog din suflet, sĕ binevoiască a vĕ comunica d-vóstră, d-le redactor, următórele:

1. In care ḑi şi la ce óră va ţinea dênsul în scóla practică lecţiunea geometrică despre „triunghiu“; sĕ-mi permită şi mie, unui biet învĕţător, sĕ vĕd eu cu ochii mei şi se aud cu urechile mele, **cum** tractézǎ Dl Dr. P. Şpan, ca sĕ înfluinţeze „cu triunghiul“ asupra caracterului religios-moral?!

2. In care ḑi şi la ce óră va ţiné lecţiunile practice din Zoologie amintite de mine, ca sĕ vĕd eu, **cum** póte face din elevi o descriere a unei estremităţi animalice, ómeni cu caracter, bună óră ca Socrates?!

Numai atunci, când Dl Dr. P. Şpan mĕ va convinge ad oculos şi ad hominem în scóla practică acum încredinţată „înţeleptei“ sale conduceri, că acésta e cu putinţă, numai atunci mĕ închin lui, îl laud şi îl ridic, cum îi place, până în slava ceriului; până atunci însĕ sĕ-mi dea voie, sĕ i-o spun ér verde, ca sĕ mĕ înţelégă, că deşi din înălţimea Olimpului pedagogic, însĕ mie mi-se pare, că vorbesce „gogoşi“, ca sĕ nu mĕ esprim altfel

Cu acestea încheiu şi eu declarând, că în acéstă cestiune vorbe nu mai fac, dar sunt gata ori când pentru fapta, ca sĕ mĕ duc la timpul hotărît în scóla practică a Dr P. Şpan!!

In general însĕ îmi permit a-i recomanda vice-presidentului nostru, sĕ se mai cobóre din regiunile înalte „încurcate“ ale teoriilor mai des şi pe la locuinţele „luminóse“ de jos ale practicelor, căci acestea constituesc adevĕrata valóre a ori cărui dascăl din lume, fie el şi la universitate! Şi peste tot îl sfătuesc, deşi nu vrea sĕ stea de vorbă cu mine, în interesul propriu sĕ nu prea facă întrebuinţare de teoriile lui Hartmann, cuprinse în cartea acestuia, întitulată „Philosophie des Unbewussten“ adecă — cum ar ḑice Maiorescu „filosofia inconscientului“, sau in limbagiul meu mai simpluţ — filosofia lucrurilor, de care nu suntem conscii, adecă nepricepute!!

Unul dintre cei înguşti
în cunoscinţe.

---

*) Declarăm cu numĕrul acesta discusiunea de încheiată. Red.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Mai jos pe Sebeş dăm de casa silvanală din Tĕu, aprópe de riuleţul Bistra. De aici avem o privire fórte frumósă asupra munţilor Miraş şi Gotul, cari se înalţă acoperiţi de braḑi, pe partea stângă a Sebeşului. Riuleţul Bistra se varsă în Sebeş pe partea dréptă Aprópe de gura lui sĕ află o colonie, ér în depărtare de dóuĕ óre spre resărit este vama pasului la Duş. Ambele locuri sunt cercetate vara de bolnavi, mai cu samă cari sufer de piept, din causa climei móle şi a brădetului, ce le încunjóră.

Dela Bistra în jos valea Sebeşului începe a fi mai împoporată. Pe partea stângă sĕ zăresc ici-colo grupe de case şi ţarine cultivate, ér malul drept este încadrat de stânci pitoresci. Cel dintâiu sat de care dăm în calea nóstră, este Şugagul; din sus de el sĕ varsă în Sebeş, pe partea dréptă, riuleţul Dobrei.

Locul cel mai romantic între Bistra şi Şugag este la Ţîróie. Astfel se numesce un cataract prelungit al riului Sebeş, unde apa cade şi sĕ resfrânge preste stâncile şi bolovanii din alvie cu zuzĕt lărmuitor, care s'aude din depărtare şi turbură liniştea codrilor seculari. Acest cataract, atât de frumos şi pitoresc pentru ochi, plutaşilor de pe riul Sebeş le face mari greutăţi. Când pluta ajunge în repejunea lui, plutaşii abia se mai zăresc, fiind încunjuraţi de stropi de apă, cari sĕ înalţă în valuri de 3—4 metri. Tótă grija plutaşului e aţintită asupra cârmei, pe care numai cu anevoie o póte stăpâní şi astfel a îndrepta pluta, ca sĕ nu fie sdrobită dimpreună cu el, de stâncile vrăşmaşe. Acésta luptă cu puterea apei ţine cam un stert de cias, când în unele momente plutaşul nu e sigur de viaţa sa şi astfel bucuria lui e mare când se vede ieşit din vêrtejurile cataractului, pe apa lină. Trecerea plutelor prin Ţiróia ne presintă un aspect admirabil, dar tot odată şi înfiorător!

Afară de acest cataract şi de zuzetul riului, care se rostogolesce clocotind cu sĕlbătăcie şi tot cu mai mare repejune preste bordanii (bolovanii) ce stau în alvia sa îngustă, atenţiunea ne este atrasă şi de stânci de forme curióse. Astfel este stânca Grumazi, care stă înclinată de tot spre cale; poporul spune că ea este trupul petrificat al unui om blăstămat şi fărădelege, pe care Dḑeu l'a făcut stan de pétră. Alte dóuĕ stânci preţipişe şi cu vêrful retezat sĕ numesc Masa-Dracului şi Masa-Jidovului. Acésta din urmă este cu deosebire interesantă. Inspre rîu ea pare tăiată ca un părete preţipiş, ér de asupra, în vêrful ei prăpăstios, la o înălţime de 50 m. sĕ află o lespede de pétră, care are asĕmĕnare cu o masă. Poporul ḑice, că cine scie ce bucate bune şi scumpeturi vor fi pe masa acésta, de órece nimenea nu s'a putut urca acolo sĕ le vaḑă sau sĕ guste din ele. Numai haiducul Dăian, care a hoţit nu de mult în acest ţinut, sĕ putea urca la masă, — aşa ḑice poporul — şi benchetuia pe ea, dimpreună cu soţii sĕi.

(Va urma)

Loterie.

Miercuri, în 14 Novmbre, n. 1894.

Sibiiu: 77 50 6 20 30

Nr. 384. [229] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. vacante de cl. a III din Sângeorgiul de munte (Erdö sángeorgiu) in tractul protopresbiteral al Murĕş Oşorheiului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch pelângă locuinţă bună in casa parochială, provĕḑută cu supraedificatele necesarii dau un venit anual de 517 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua la faţa locului, ori la subsemnatul protopresbiter.

Cererile concursuali, instruite în regulă, sĕ se adreseze subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 10 Octobre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 364 [228] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a II-a clasă din Genesig cu filiile Sânger, Curtifaia şi S¦aromberc, în tractul protopresbiteral al Mures Osorheiului: se escrie prin acéstă concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 6 August a. c. cari dau un venit anual de 657 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la faţa locului şi la subsemnatul protopresbiterat.

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale instruite în regulă la sub semnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 18 Sept. 1894.

Ofiiciul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţ,
protopresbiter.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [224] 3

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1895.

Anul al patruḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitóre austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Conspectul sĕptèmânilor.**—**Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprindênd şi pe **protopresbiter administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — **Partea literară: Din Africa centrală.** — **Anecdote.**

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi ḑile. — **Anunţuri.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	**7.20**	6 25
8.25	**2.10**	2.50	6.—	**9.15**		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	**8.15**
11.24	4.07	6.23	**9.05**	**11.12**		**Szolnok**		**2.30**	5.23	**3.50**	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	**11.33**	**12.50**		**P. Ladány**		**12.06**	**3.46**	**1.21**	10.05	2.24
3.46	**7.08**	—	**1.50**	**2.12**	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	**2.25**	**11.04**	8.43	12.23
4.—	**7.15**	12.05	**2.24**	**2.19**	pl.		sos.	—	2.18	**10.44**	8.38	11.41
4.39	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**		Mező Telegd		—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.07
5.22	**8.18**	2.14	**3.46**	**3.24**		Rév		—	**1.26**	**9.30**	7.47	10.32
5.45	—	2.50	**4.07**	—		Bratca		—	—	**9.10**	—	10.13
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**		Ciucia		5.40	**12.47**	**8.31**	7.08	9.41
7.18	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**		Huiedin		4.52	**12.17**	**7.53**	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	**6.53**	—	8.05
8.32	**10.37**	7.03	6.59	**5.55**	sos.	Cluş.	pl.	2.—	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.30
8.49	**11.10**	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	**10.45**	5.45	**4.48**	6.47
9.06	**11.32**	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	**4.23**	6.29
10.08	**12 50**	—	10 40	7.27		**Ghiriş**		—	**9.23**	3.53	3.—	**5.21**
10.37	**1.25**	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	**8.53**	3.06	**2.20**	**4.47**
10.59	**1.43**	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	**2.—**	**4.31**
11.07	**1.52**	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	**1.51**	**4.25**
11.31	**2.18**	—	12.34	8.17		Aiud		—	**8.23**	2.11	**1.23**	**4.04**
11.48	**2.40**	—.	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	**8.06**	1.45	**12.54**	**3.42**
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	**7.59**	1 10	—	**2.49**
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	**2.27**
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	**7.30**	12.24	—	**2.13**
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	**1.39**
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	**6.56**	11.29	—	**1 18**
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	**6.54**	11.14	—	**1.01**
2.32	—	—	4.11	9.59		**Mediaş**		—	**6.41**	10.55	—	**12.46**
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	**6.20**	10.21	—	**12.16**
3.39	—	—	5.27	10.51		**Sighişóra**		—	5.53	9.42	—	**11.39**
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	**11.17**
5.26	—	—	**7.50**	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	**10.02**
6.08	—	—	**8.30**	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	**9.22**
6.40	—	—	**9.03**	1.15		Apaţa		Circulézā nūmai Vineri	3.37	**6.35**	—	**8.57**
7.16	—	—	**9.38**	1.34		Feldioara			3.16	**5.58**	—	**8.23**
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos.	**Braşov**	pl.		2.45	**5.08**	—	**7.43**
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	**10.37**	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	**9.57**	5.57
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	**9.30**	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.20**	11.34	**7.10**	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	**12.42**	**6.20**	—	—
—	—	**2.50**	12.--	**7.43**		Şeica mare		9.08	**12.15**	**6.01**	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneş		8.37	**11.32**	5.34	—	—
—	—	**3.57**	1.03	**9.—**		Ocna		8.11	**10.58**	5.12	—	—
—	—	**4.19**	1.25	**9.26**	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	**10.26**	4.49	—	—
—	—	**4.36**	1.46	—	pl.		sos.	7.28	**8.33**	--	—	—
—	—	**4.48**	1.58	—		Şelimber		7.16	**8.20**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.14	—		Veştem		7.01	**8 03**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.36	—		Tălmaciu		6.42	**7.42**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	**7.14**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	**6.54**	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacıi inf.		**5.25**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		**5.01**	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4 43	—		Arpasul inf.		**4.52**	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		**4.24**	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		**4.14**	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbă a inf.		**3.58**	4.37	—	—	—
—	—	8.42	**6.08**	—	sos.	Făgăraş	pl.	**3.28**	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	**10.—**		**Budapesta**		**7.35**	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	**1.37**		**Szolnok**		4.18	11.15	**2.45**	9.30	**11.35**
9.10	**8.42**	3.55	**6.55**	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	**9.45**	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	**8.55**	—	7.—
2.30	—	4.30	**7.05**	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	**8.44**	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	**8 20**	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	**8.08**	—	6.02
3.58	—	5.32	**7.50**	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	**7.56**	—	**5.47**
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	**7.24**	—	**5 09**
4.50	—	**6.12**	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	**7.07**	—	**4.50**
5.40	—	**7.—**	**8.51**	8.56		Soborşin		8.21	6.33	**6.26**	—	**4.—**
—	—	**7.28**	**9.10**	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	**7.54**	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	**8.10**	**9.34**	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	**8.28**	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	—
—	**4.47**	**8.54**	**10.—**	10.50		Deva		**6.20**	5.17	4.18	**11.32**	—
—	**5.04**	**9.08**	**10.11**	11.04		**Simeria** (Piski)		**6.05**	5.05	3.59	**11.16**	—
—	6.10	**10.06**	**10.37**	11.43		Orĕştia		**5.09**	4.40	3.18	**10.37**	—
—	6.39	**10 29**	—	12.06		Şibot		**4.44**	—	2.56	9.39	—
—	7.11	**10.53**	—	12.30		Vinţul de jos		**4.22**	—	2.32	9.12	—
—	7.28	**11.07**	**11.17**	12.44		**Alba-Iulia**		**4.04**	3.59	2.14	**8.53**	—
—	8.13	**11.54**	**11 40**	1.20	sos.	**Teiuş**	pl.	**3.19**	3.36	1.35	**8.11**	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	**11.—**	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	**5.50**	—	7.20	**7.05**	6.45
Vineri **1.30**	8.30	2.25	7.—	**10.—**	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	**2.10**	1.25	**8.25**
6.39	5.25	**7.54**	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	**9.20**	—	**8.55**	7.50	11.—
6.47	**6.15**	8 02	**5.52**	—	pl.		sos.	8.28	7.13	**8.49**	7.42	3.30
—	**9.33**	**10.25**	9.10	—		Caransebeş		5.39	**4.05**	—	**5.39**	11.10
11.05	—	**12.28**	11.47	~		Băile Herculane		3.02	—	4.35	**3.21**	**5.12**
11.45	—	**1.20**	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	**2.10**	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		**11.25**	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	**2.25**	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	**8.31**	**1.18**
–	**3.14**	8.51	3.52	**9.39**	Ludoş	7.03	1.58	**7.43**	**12.32**
–	**5.07**	10.27	5.26	**11.11**	**Oşorheiu**	**5.30**	12.25	5.50	**10.35**
–	**5.50**	10.42	5.36	—		**5.18**	9.35	5.05	—
–	7.25	12.15	**7.15**	—	**Reghinul-săs.**	**3.50**	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	**9.43**		**Simeria**		**5.25**	10.25	3.10	**8.34**
6.38	11.54	4.48	**10.01**		Cerna		**5.09**	10.05	2.54	**8.14**
7.13	12.20	5.23	**10.25**		**Hunedóra**		**4.45**	9.38	2.30	**7.45**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.19	1.50	—		**7.20**
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	-		**6.42**
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	-		5. 6
8 33	12.40	—	**5.55**		Covasna	**4.55**	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	**6.32**		**Kezdi-Oşorheiu**	**4.—**	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
7.07	1.01	—	—	--	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Sâmbătă 5|17 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 4 Novembre, 1894.

In nrul din urmă al fóiei nóstre am reprodus în traducere „scrisórea deschisă“, ce a adresat-o Iokai în colónele diariului „Nemzet“ lui Kossuth Ferencz și respunsul acestuia, publicat în „Egyetértés“. Iokai, — póte la propria inițiativă, póte la inițiativa guvernului, — a voit prin scrisórea acésta sĕ înduplece pe Kossuth ca sĕ se modereze și sĕ contenéscă cu agitațiile pentru totala independență a Ungariei, pentru care a luptat reposatul Kossuth și astfel sĕ nu producă prin acésta încurcăli interne și sĕ facă greutăți guvernului actual.

Și Iokai, ca scrisórea sĕ aibă un efect mai sigur, vine și înșiră cu o sinceritate de tot rar observată la magiari, lucruri și fapte, din cari resultă, că n'ar fi consult și n'ar fi bine, ca Ungaria sĕ se despartă de tot de către Austria că ea ca țară independentă ar fi slabă și neputinciósă.

Noue, cari suntem dedați a vedé pe magiari dându-și ifos prin diaristică și pretotindenea, că ei represintă o putere mare și vorbind adeseori în diarele lor în mod îngâmfat și ca de pe un piedestal cu popóre ca nemții și francesii, nóuĕ care scim, că sĕ laudă mereu, că ei singuri au fost un zid apĕrător al creștinătății în contra turcilor, pe când cunoscut este că dacă celelalte popóre ale patriei, între cari și românii și cu deosebire puterea armată austriacă nu se ridica împotriva turcilor, mult timp încă ar fi gemut Buda și Ungaria sub jugul turcesc, nóuĕ cari cunóscem grandomania unguréscă și scim, cum sĕ arată și vorbesc de despretuitor magiarii despre statele mici naționale, cum e România, Sêrbia, Bulgaria etc nóuĕ dicem, ne pare curios, că un Iokai vine și mărturisesce publice slăbiciunea magiarilor de-a nu puté susținea un stat independent!

Acésta este un lucru cunoscut, dar magiarii sĕ sfiesc a-'l mărturisi și cei mai mulți din ei, orbiți de grandomanie și șovinism cred, că singur „intrigele austriace“, cum se esprimă ei și Europa îi împedecă de-a proclama Ungaria neatêrnată. Despre acésta face amintire și Iokai în partea din urmă a scrisórei sale, după ce însĕ mai înainte arată, că o Ungarie independentă nu ar puté esista.

Dacă Ungaria ar fi neatârnată, ea n'ar fi scutită de valul polon în Galiția, ea ar trebui sĕ-și impună cu mult mai mari sarcini pentru militarism, ar perde Croația, care s'ar declara și ea neatârnată, ar perde pe calea asta Fiume, ar perde Ardélul... cu un cuvênt Ungaria s'ar discompune. Aceste le constată Iokai în scrisórea sa și fórte corect; „marele și gloriosul“ popor magiar nu le-ar puté tóte aceste împedeca.

Din acste motive sfătuesce Iokai pe Kossuth sĕ se lase de-a forța independența; din aceste motive dicem noi compatrioților nostri magiari, ca sĕ și lase din mania grandeței, căci de sigur acésta este unul din pĕreții despărțitori, ce stau în calea bunei ințelegeri dintre noi și ei. Dar nu numai grandeța de independență sĕ și-o lase la o parte, ci și grandeța și orgoliul, ce i cuprinde față de posiția lor în internul țerei.

Același Iokai, care arată, că Ungaria nu e capabilă de netârnare, scrie cu ifos, că adi magiarul așa e de tare, încât „i-sĕ caută alianța lui, dușmanii îl respecteză și soții, ce emuleză cu el, îl stimeză“. Adecă, vedi Dómne, Germania și Italia au căutat alianța magiarilor, ér' noi, popórele nemagiare îi stimăm! Nu e acésta o îngâmfare fără basă, grandomanie?

Jokai sfătuesce pe Kossuth sĕ nu moștenéscă greșala tatălui seu, care a fost, că nu a cunoscut situația poporului magiar în Europa, a prețuit preste mĕsură puterile acestui popor și astfel a pățit-o.

N'ar trebui óre, ca Iokai și toți magiarii sĕ se feréscă de a cădé în greșala, în care a cădut Kossuth Lajos? sĕ nu sĕ prețuéscă prea mult pe sine și pe acésta basă falsă sĕ desconsidere și nedreptățéscă popórele magiare din patrie, rădimați pe „armata puternică comună“ cum dice Iokai.

Acésta ar fi în interesul bine înțeles al poporului magiar și al patriei comune.

Revista politică.

In 14 l. c. n. desbaterea generală asupra proiectului budgetului țĕrii pe anul 1896 a dat ansă la discusiuni mai mari de cum s'a presupus la început.

Numai decât după deschiderea ședinței prin presidentul ordinariu s'a ridicat și prim-ministrul Wekerle și a făcut în timp de preste o óră întrégа declarațiune prealabilă în numele guvernului.

Prim-ministrul a promis, că în decursul desbaterilor va da deslușiri mai cu sémă din trei puncte de vedere, din cel financiar, economic și politic.

Alecsandru Szacsvay într'un lung discurs părtinește contra propunerea lui I Molnár.

Emeric Szalay asemenea vorbesce contra proiectului de budget. Se estinde apoi mai pe larg contra importului vinului italian, prin ce se ruineză de tot puținul comerciu de vin ce ni-a mai rĕmas Unui guvern dar' care și pe teren economic și pe cel politic face numai pagubă țĕrii, el nu voteză încredere, deci nici budgetul.

Contele Teodor Batthyáni vorbesce în numele disidenților guvernamentali, contra proiectatului de budget și se plânge, că partida sa este ignorată la alegerile comisiunilor dietale.

Cu acestea s'a întrerupt desbaterea budgetului și s'au pus la ordinea dilei interpelațiunile insinuate.

Emeric Urányi motiveză mai pe larg și apoi interpeleză pe ministrul de interne în privința miseriei și a fómetei din Maramurĕș.

Interpelantele cere ca cei păgubiți prin esundarea apei sĕ fie despăgubiți pentru perderile ce au îndurat fără vina lor.

* * *

In 13 l. c. a avut loc în clubu liberal o conferință, în care s'a discultat proiectul de budget.

La posițiunea budgetului pentru ministrul de interne a venit vorba și despre cestiunea naționalităților.

Cestiunea a pus-o în discuțiune deputatul Vargics Imre, care a pretins, ca ministrul de interne sĕ aplice în numĕr mai mare nemagiari în funcțiunile statului și se presenteze parlamentului un proiect despre revisuirea legii de naționalități. Hieronymi rĕspunde, că cu idea aplicării în numĕr mai mare a nemagiarilor în funcțiunile statului se ocupă și el, revisurea legii de naționalități însĕ nu o află acum de oportună. Au fost cause deosebite, cari au pretins la timpul sĕu crearea acestei legi, acum însĕ nu e timpul sĕ se creeze o lege nóuă pentru naționalități. Ce privesce cestiunea limbei și alte neajunsuri, cari pretind resolvare, le va lua în considerare la lucrarea proiectului de lege comunal.

Ministrului de interne a reflectat Tisza Kálmán, care consimte cu Hieronymi, dicênd că ori și care guvern trebuie sĕ se bucure, dacă câștigă cât de mulți funcționari, cari sunt fii fideli ai naționalității lor și totodată patrioți buni.

Revisuirea legii de naționalități încă nu o află de necesară.

In discusiune a luat parte și deputatul Meltzl Oskar, care încă nu simte necesitatea revisuirii legii de naționalități.

Deputatul Kőrösi cere revisuirea legii de presă, fiindcă cea mai mare parte a agitațiunii se comite pe calea presei.

* * *

Se vede că demonstrațiunile ce s'au făcut și se fac încă din ocasiunea voiagiului lui Francisc Kossuth au scos din răbdare și presa strĕină, căci étă ce scrie Münch. All. Zeitung: După înmormântarea lui Kossuth făcută adi

FOIȚA.

In memoria lui Emanuil Gozsdu.

(Incheiere.)

Precum a dispus, ca osemintele sale sĕ se așede în sicriu de fer, tot așa a îngrijit și a dispus, că averea testată sĕ se administreze cu bună chibzuință și rațiune; sĕ se apere de ori-ce viscol, cu energie și brațe de fer, încredințând cu acéstă pe distinșii 3 prelați ai bisericii gr.-or. din Ungaria și Transilvania, precum și câți-va bărbați mireni cunoscuți ca buni și ințelepți români ortodocsi, pe care îi rógă cu căldură ca cu cea mai strictă observare a disposițiilor testamentare sĕ administreze „fundațiunea“ sa. Și într'adevĕr, pe când acésta era espusă unei primejdii neașteptate, Dumnedeu a ascultat rugăciunea ultimă a fericitului Gozsdu, când dise: „Părinte atotputernice păzesce-i pe ei“, a revărsat darul și lumina sa peste capetele administratorilor ei și a delăturat pericolul ce amenința fundațiunea. Un capital de 300,000 fl. v. a. ni-a donat, care astădi se urcă aprópe la 2 milióne.

Sute și sute de tineri români și-au aflat mângăierea în acéstă fundațiune. A crescut sute de tineri ce-i vedem pe tóte terenele, unii ca bărbați politici, apĕrând principiile de drept înaintea forurilor judiciare, apĕrând interesele bisericii și națiunii; pe unul îl vedem representând statul afară de continent, în Africa, ca consul; pe unii ca medici, alinând durerile bolnavilor, ér pe alții aici și dincolo de graniță, mĕsurând pămênturile țĕrănesci, ca ingineri; alții ca profesori pe catedră propagând cultură, rĕspândind radele de lumină nestinsă în inimile și spiritele agere ale tinerimii setóse după sciință. Va sosi diua, când tot tinĕrul român ortodocs, cu însușiri frumóse își va afla adăpostul sub aripa scutitóre a fundațiunii Gozsdu.

Nimenea nu cunoscea intențiunea sa nobilă; nime nu-și putea aduce aminte că Emanuil Gozsdu va fi acela care își iubesce atât de mult némul sĕu; el nici atunci nu s'a depărtat de biserica și națiunea sa, când unii credeau, că este strein față cu noi și nu caută spre némul seu. Dar politica sa ințeléptă, prevederile sale înalte, referințele politice sub care a trăit, l'a condus într'acolo ca sĕ iee atare ținută bărbătéscă și seriósă, că tăcênd mai bine sĕ pótă lucra, ceea-ce într'adevĕr s'a și întêmplat Numai un archiereu ca Șaguna și încă câțiva îi cunosceau pulsul sĕu, dar și acestia încă au tăcut și au lucrat împreună cu el.

Iubirea și simțĕmêntul viu al lui Gozsdu față cu biserica și națiunea sa n'a fost îmbrăcat în luciu peritor, cuvêntul seu n'a fost frase învăpăiate și proiecte neisprăvite, după-cum durere, nu arare-ori sĕ întêmplă în lume, ci iubirea sa a nutrit-o în secret în inima sa, căci vĕdênd ce ne lipsesce, ni a dat ce noi n'am așteptat

Iubindu-ne el pe noi atât de mult, ne dă prin acésta esemplu atât de viu ca și noi sĕ ne iubim unii pe alții, ca astfel — *viribus unitis* — în cea mai bună conțelegere sĕ putem clădi edificiul cel măreț și sublim, pentru care și fericitul Gozsdu a adunat și ni-a lăsat nouĕ materialul seu câștigat cu sudórea feței sale.

Étă deci, fraților, motivele basate și puternice ce ne-au adunat pe noi tinerimea română universitară din capitală în numĕr atât de frumos, împregiurul acestui mormênt sfânt, înaintea acestui mormênt, ca pătrunși de faptele nobile sĕ depunem modestul nostru tribut de recunoscință și pietate părintelui nostru binefăcĕtor, care s'a îngrijit atât de mult de sórtea și viitorul nostru.

Aici în mormênt s'au depus osemintele sale; aici odihnesce în pace cadavrul rece al fericitului Gozsdu, dar nobilul sĕu suflet planăză asupra nóstră, faptele sale mărețe îl însoțesc dincolo de mormênt.

Spiritul seu ne șoptesce, ne îmbărbăteză spre statornicie și tact în lupta cea sfântă pentru biserică și cultura națiunii nóstre. Ne șoptesce sĕ fim fideli bisericii, patriei și națiunii, sĕ fim cu energie și stăruință de fer; sĕ păstrăm caritatea frățéscă, sĕ luptăm cu ințelepciune în acéstă lume plină de miserie, pentru că numai pe calea acésta putem asigura esistența némului nostru.

Astfel suflet nobil și fericit, care ți-ai eternisat memoria în cer și pe pămênt, primesce dela tinerimea română universitară, ce s'a adunat în giurul tĕu votul de pietate și venerațiune eternă ce o datorim față de tine; primesce tributul nostru de recunoscință ce-l depunem astădi la mormêntul tĕu, primesce solemna nóstră promisiune, că vom păstra în onóre numele tĕu, primăvară cu atâta pompă, se credea, că a dispărut nu numai unul dintre cei mai temerari inimici ai dinastiei habsburgice, ci şi un factor a cărui influinţă asupra poporului magiar era indeobste cunoscută.

Toţi aceia, câţi credeau lucrul acesta, s'au înşelat, căci inmediat după înmormêntare fiii lui Kossuth au primit deputaţiuni din tóte părţile ţerii în fruntea cărora erau puse persóne oficiale, cari îi asigurau de nestrămutabilele lor simpatii, ér aceştia şi în deoseci Francisc Kossuth jurau, că vor păşi în numele părintelui lor. In fine acest din urmă se reîntorce la Budapesta şi încă cu ocasiunea primirei sale îşi desvělì programul înaintea unui numĕros public, ér la întrare în capitală i-se face o primire regéscă. Că de ce intenţiuni este condus Kossuth fliul în acţiunea sa, mai bine o póte dovedí primirea ce i-s'a făcut în Czegléd, un oraş devenit celebru atât prin cultul lui Kossuth cât şi prin împrejurarea, că marele revoluţionar din acest loc şi-a început în anul 1848 căletoriile sale de agitaţiune. De aicì au resunat mai întâiu cuvintele: „Patria e în pericol“ şi s'a dat semnalul: la arme!

De aceste reminiscenţe ale tatălui îşi légă şi fiul pronunciamentul sĕu. Strigătul de luptă resună şí deodată din Czegléd şi însă la luptă contra transacţiunei din 1867: „Noi voim sě schimbăm pactul din 1867 căci îl ţinem de periculos pentru viitorul patriei“. De altmintreni lupta se va face „pe căi pacinice şi legale“, totuşi însě scopul ei trebue sě fie: „o Ungarie indepentă, cu tóte că regele va puté sě domnéscă şi peste alte ţeri.“ Pentru ajungerea scopului acestuia a „curatei“ uniuni personale, dínsul nu se va linisci „până când nu va realisa dorinţa scumpului sĕu părinte.“

Temeritatea acestei role de pretendent nu se póte îndestul caracterisa decât cu nisuinţa radicală a unor deputaţi de al asemĕna pe Francisc Kossuth cu „rebelul“ Rákoczy Culmea stupidităţii s'a ajuns când un deputat din acelaşi partid a făcut următórea alusiune: „Odiniórá era în Ungaria o periódă a Huniadeştilor. Ioan Huniade era guvernorul Ungariei. Intréga naţiune avea pentru dênsul o nemărginită iubire şi devotament, după mórtea sa i-a ales fiul sĕu de rege al Ungariei. In perfectă armonie cu acéstă espectoraţiune stau cele scrise la 28 Octobre a. c de un ḑiariu din Budapesta: „Părintele nostru Kossuth a murit, regele nostru încoronat incepe a îmbětrâni, încrederea nóstră, speranţa nóstră, mângăierea nóstră e Francisc Kossuth“.

Ori cât de ridicule ar fi aceste manifestaţiuni, un lucru rĕmâne mai pe sus de ori ce îndoială, că ele au o influinţă desastrósă asupra poporului Politica de agitare a stângei estreme a dus-o aşa departe, în cât ţĕranii unguri nu au în casele lor portretul regelui, ci singur numai pe al lui Kossuth. Prin voiagiul lui Kossuth direcţiunea acésta nu face decât sě se întărésca Resultatul va fi, că oposiţia prin trecerea dênsei pe terenul luptei legale se va întări şi poporul se va înstrăina tot din ce în ce de transacţiunea din 1867.

Ce fel de patriotism este acela, care îndémnă la resturnarea stării actuale, şi care îşi dă ajutoriul la realisarea acestui plan? Acésta este loialitate cu care se laudă atât de mult partidul din 48 şi cel independist? . . .

Pe agitatorii români căci nu recunosc uniuniunea Ardealui cu Ungaria, şi voiesc ca pe cale legală sě strĕmute actuala stare de lucruri, li-s'au dictat pedepse grele. Ore machinaţiunile lui Francis Kossuth nu sunt cu mult mai periculóse pentru binele statului şi interesele poporului magiar?

* * *

„Budapesti Hirlap“ aduce scirea, că ministrii Fejérváry şi Lukács au obţinut în Viena dela Majestatea Sa promisiunea că va sancţiona în cel mai scurt timp proiectul de lege despre căsětoria civilă, dar sub 2 condiţiuni: 1) la cas că casa magnaţilor va respinge din nou proiectele de lege despre recepţiunea Ovreilor şi libera eserciare a religiunii, parlamentul actual sě nu mai desbată acele proiecte, 2) partidul şi guvernul sě iee posiţie demonstrativă contra noului cult Kossuthist.

* * *

Presa ungurésca se ocupă cu vorbirea deputatului sas Frideric Schreiber, ţinută în sedinţa dela 12 l. c. a. parlamentului, în care numitul deputat a vorbit de reforma legii comunale, ḑicênd între altele;

Décă vom organisa astfel constituţia comunală, ca sě deştepte interes în respectivii faţă de afacerile publice, atunci acésta garantéză adevĕrata libertate practică; dar décă vom încredinţa organelor statului tóte afacerile comunale, atunci în loc de spirit de interes public se va nasce faţă de tóte afacerile comunale indiferentism şi antipatiă. Rog deci guvernul, sě binevoiască a aşterne parlamentului un astfel de proiect, care e acomodat, ca sě resolve problema prin respectarea autonomiei comunale şi prin separarea corectă a agendelor de stat şi comunale şi mai ales pe lângă practisarea autonomă a poliţiei locale, fiind că esagerata putere a statului face sě créscă atotputernicia acestuia si ucide spiritul public.

Foile ungurescì oposiţionale susţin, că acéstă pretensiune a deputatului sas nu este decât o ameninţare, că guvernul n'are sě mai conteze la voturile deputaţilor saşi, décă nu va respecta autonomia în comunele lor.

* * *

Ţarul Nicolaie al II-lea din incidentul ocupărei tronului a dat Finnlandei în 6 Novembre următoriul manifest:

După ce din mila lui Dumneḑeu am ajuns în posesiunea moştenită a principatului Finnlandiei, pe viitoriu întărim religiunea acestei ţĕri, precum şi drepturile şi priveligiile pe cari tóte clasele acestei ţĕri şi întrégă poporaţiunea, cea de rang înalt precum şi cea de jos, împreună le-a avut, ca efluxs al constituţiunei principatului, şi promitem, că vom susţiné neschimbată constituţiunea şi prerogativele ei.

* * *

Ḑilele trecute s'au făcut alegerile generale pentru camera representanţilor din statele unite.

Era vorba dacă democraţii vor mai continua a avea maioritate în acéstă cameră. Ei însĕ au fost bătuţi de republicanii, cari vor avea în camera viitóre o maioritate de 83 deputaţi. După scirile date de New Jork Herald pe viitoriu vor fi 24 de State republicane în loc de 14 şi că Statele de Sud, care erau vechi cetăţi ale democraţiei, au trecut în mânile republicanilor.

Dacă se va întreba ce sunt democraţii, se póte ḑice, că ei erau' la origiuă, moştenitorii politici ai marilor propietari sclăvagişti din Sud, pe când republicanii erau descendenţii partizanilor din Nord. Dar cu timpul aceste etichete politice au perdut din valórea lor şi acum democraţii sunt mai liber schimbişti, ér republicanii mai mult protecţionişti. Chiar acéstă din urmă clasificaţiune, ecsactă acum un an, nu mai e acum, căci democraţii cu tótă pretenţiunea lor de liber-schimbişti, au dat lovituri puternice principielor lor cu ocasiunea discuţiunei nouilor tarife; şi republicanii, cu tot protecţionismul lor, proclamă sus şi tare, că nu vor mai reveni la proibiţiunea ecsacta. Aşa dar, drept vorbind, situaţiunea, vĕḑută de dincóce de ocean, pare încurcată; nu se vede decât un singur lucru, anume că democraţii au fost bătuţi.

* * *

In şedinţa camerei francese deputatul socialist Derwille a adresat guvernului o interpelaţiune în causa lipsei de muncă, întrebând, că ce disposiţiuni are de gând guvernul sě iee pentru ca lucrătorii sě nu ducă lipsă de muncă ceea ce interpelantul o ascrie sistemului vamal. La fine pretinde intrevenirea guvernului, pentru ca lucrĕtorii sě capete lucru. — Ministrul-preşedinte Dupuy rĕspunde, că in crisa actuală nu este nimic estraodinar. Schimbarea subită a sistemului actual economic nu e posibilă; trebuie în privinţa acésta a se urma pe basa esperíntelor. Guvernul va înainta de altcum proiect de lege referitoriu la lucrătorii străini şi e aplecat a înfiinţa casse de păstrare pentru lucrători. Statorirea simbriei minimale şi a timpului ḑilnic de lucru sunt dóuĕ cestiuni deosebite. Esperimentele făcute în Norvegia şi Anglia nu au dat resultatul dorit. Numai o lege generală póte hotări durata timpului de lucru. Camera dealtcum — termină ministrul s'ar puté ocupa cu proiecte mai folositóre, dacă s'ar face mai puţine interpelaţiuni. Ameninţările socialiştilor causézăîngrijíri capitalului. — Dupăacestea camera a luat la cunoscinţă rĕspunsul ministrului cu 380 voturi contra 69.

* * *

Agenţei Reuter i-se raportéză din Che-foo (Ce-fu) că flota iaponesă a ţinut între Ce-fu şi Wei-hei-Wei revistă de iscóde. Vasele de rĕsboiu de pe Nan-Gang s'au aliat flotei de Pe-jang şi acum staţionéză în golful Petsili. In Port-Arthur se află o óste iaponesă de 30.000 soldaţi.

Din isvóre demne de creḑĕmĕnt se telegrăféză din Berlin, că de şi consulul chinez a rugat personal pe împĕratul Vilhelm sě între vină pentru încheierea păcei, — nici Germania, nici alt stat europén nu se va angagia la rolul de mijlocitoriu pentru încheierea păcei între China şi Japan.

Ḑiarele din Londra aduc raport din Shangai că conform unei telegrame sosite acolo din Ci-fù iaponezii au ocupat portul Arthur aprópe fără nici o resistenţă Când iaponezii, după cum spune telegrama după bombardarea portului au dat asalt general, chinezii au depus armele şi s'au dat prisonieri. Se vorbesce, că generalul chinez împreună cu statul major şi cu ceialalţi oficeri superiori ar fi părăsit portul încă în 6 Novembre.

Conform unei telegrame din Berlin cu datul de mai sus, guvernul Chinei s'a adresat de nou către Anglia, Francia, Germania şi Statele-Unite din America nordică cu rugarea, ca acestea sě intervină între dênsa şi Japan. Guvernul chinez a declarat, că e gata sě încheie pace cu ori ce preţ. Guvernul american e aplecat a întreveni, dar' protestéză contra intervenţiei comune a puterilor europene. Italia a făcut propunerea, ca puterile mari sě lase deocamdată, ca Japanul sě ocupe Pekingul şi numai după aceea sě păşéscă la mijloc pentru încheierea păcei.

Noutăţi.

Consistoriul metropolitan şi-a terminat ieri, Vineri, după améḑi şedinţele.

* * *

Serbarea nuntei de argint a părechei regale române. In 3/15 Novembre s'au împlinit 25 ani de când principele Carol conduse la altariu pe principesa Elisaveta. Ḑiua de 3/15 Novembre a fost dar o ḑi de sĕrbătóre în tótă România, ér special în capitală, după un program, făcut însĕ şi cu considerare la doliul pentru mórtea Ţarului. Părechia regală a sosit din Sinaia la Bucuresci în 2/14 la 2½ ore, primită fiind cu mari onoruri.

Primăria capitalei, secondată de cetăţeni a luat următórele disposiţiuni pentru decorarea oraşului Bucuresci: stradele principale pavoasate mai estetic şi mai sĕrbătoresce, de cum s'a făcut până acum; stéguri nouĕ, susţinute de stâlpi împodobiţi cu verdéţă şi susţinênd coşuri cu flori artificiale, sě fâlfâe pe tóte stradele frecuentate; séra piaţa palatului, piaţa episcopiei şi întrégă Calea Victoriei iluminate cu laterne veneţiane.

Printre darurile, cari erau în perspectivă a se oferí Maiestăţilor Lor cu acéstă solemnă ocasiune, citám un dublu scaun al societăţii „Furnica“, un album al societăţilor strĕine din capitală, o pernă de atlas alb a d-nei Sturdza; tot în acest scop I. P. S. S. metropolitul primat a tipărit o medalic comemorativă, gravată cu mult gust.

Primăria capitalei, care la început hotărîse sě ofere suveranilor portretele Majestăţilor Lor lucrate de pictori români, găsind, că lucrările presentate până acum, nu sunt, din punct de vedere al artei, la înălţimea scopului, pentru care se comandaseră, a decis sě ofere douĕ vase „Froment-Maurice“ de o mare valóre. Fie-care dintre aceste vase e făcut din câte o bucată de fildeş şi conţine câte un snop de grâu, cu douĕ-ḑeci şi cinci de spice de argint.

Dómnele române vor oferi Suveranilor un pupitru de palisandru şi eben încrustat cu flori de sidef şî de argint.

*

La sfîrşitul serviciului religios, care s'a oficiat la metropolie în ḑiua de 3 Novembre, s'adat cetire unui act comemorativ, care a fost iscălit de Majestăţile Lor şi de către toţi demnitarii statului.

In acest act se amintesce domnia fericită a Suveranilor, din momentul sosirei în ţéră a M. S. reginei şi până astăḑi.

* * *

Dóuĕ fonduri. Pentru dóuĕ fonduri decurg de present între români colectele, pentru eternisarea memoriei a lor doi bărbaţi mari ai nostri, dintre cari unul a luptat o viaţă întrégă cu sciinţa, ér celalalt a prins arma în mână, pentru recâştigarea drepturilor poporului român: unul e George Bariţiu şi celalalt Avram Iancu.

La „fondul George Bariţ“, administrat de „Asociaţiunea transilvană“, au întrat până acum din colecte 1628 fl. 31 cr. şi 9 lei.

La fondul pentru ridicarea unui monument lui Avram Iancu în Cebea, administrat provisor de „institutul tipografic“ s'au adunat până acum, mai cu sémă dela săteni, 1990 fl. 36 cr. şi 223 lei 50 bani. — Banii sě află depuşi spre fructificare la institutul „Albina“. Colectele se continuă.

* * *

Clopotul regelui Carol. In amintirea evenimentului familiar îmbucurător, întîmplat în castelul dela Sinaia, M. S. regele Carol al României a comandat la turnătoria Grössner din Viena un clopot frumos. Clopotul, care cântăresce 3500 chilogrami şi are tonul „*C*“, va fi aşeḑat în noul turn al castelului Peleş. Pe o parte a clopotului se află o cruce, ér pe ceealaltă inscripţia în limba română, că clopotul s'a turnat în amintirea ḑilei îmbucuratóre amintite. Clopotul s'a espedat deja în România şi în curênd va fi ridicat în turn sub supravegherea şefului turnătoriei.

* * *

şi al celor-ce cu tine împreună — *de jure et de facto* — au conlucrat pentru binele bisericii şi naţiunii nóstre.

Am depus aici pe mormêntul tĕu frumósă cunună de flori vestejitóre, dar nu e destul acésta, ci depunem o cunună încheiată din flori neperitóre a rugăciunii din inimă, a recunoscinţii şi pietăţii cu care fiii bisericii şi naţiunii nóstre române, vor încununa memoria ta din generaţiune în generaţiune.

Primesce glasurile nenumĕrate de mulţămire ale celor ce trupesce şi sufietesce sě nutresc din rodurile măreţului pom sădit de mâna ta binecuvêntată. Pătrundă glasurile nóstre la tronul Părintelui creaturilor, ca sě deschidă sufletului tĕu isvorul vieţii şi uşa raiului, de unde rógă pe prea înalţul Creator ca sě reverse darul sĕu asupra acestui pom nobil ca sě fie viu, sě înflorescă şi se fructifice rodurile de viéţă necesare la desvoltarea şi fericirea bisericii şi naţiunii nóstre mult cercate, unindu-ne în cuget şi simţiri, unindu-ne în Dumneḑeu.

In cestiunea repatriării lui Kossuth scrie „Nemzet", că dela 1889 s'au întâmplat multe casuri de repatriare, dar în fie care cas repatriaţii au trebuit sĕ depună jurămêntul de fidelitate. Diarul guvernului citéză apoi cu numele pe 17 inşi, cari au fost astfel repatriaţi. Despre dupunerea jurămêntului de fidelitate din parte le s'a luat proces verbal, şi numai după aceea au putut sĕ se bucure de dreptul de cetăţén. Faţă cu faptul acesta — continuă „Nemzet" — încetéză ori ce discuţiune. Nici că discutăm mai departe, ci ne mărginim numai simplu la declararea, că Franoisc Kossuth póte dobândi cetăţenia ungară numai în modul practicat faţă cu ceialalţi, adecă numai prin aceea, că va depune jurămêntul de fidelitate. De nu va face acésta, atunci nici nu va deveni cetăţén ungar.

La acestea rĕspunde Eötvös în „Egyetértés demonstrând că Kossuth póte fi cetăţén şi fără a depune jurămênt.

* * *

Un numĕr festiv al revistei „Vatra". Librăria C. Sfetea, editóre a interesantei reviste ilustrate „Vatra", prepară cu ocasiunea nuntei de argint a suveranilor români un numĕr festiv de o eleganţă surprindĕtóre. Pe lângă o materie alésă şi bine chibzuită, are o sumă de ilustraţiuni originale pentru ocasiă splendid reuşite. Insĕ-şi Majestatea Sa Regina a binevoit sé onoreze redacţia „Vetrei" cu un autograf, care va fi reprodus în facsimile.

* * *

Osândit pentru Avram Iancu. Din cercul Oraviţei se scrie, că la 11 Novembre n. c. judecătoria din Oraviţa a condamnat pe ţĕranul român Ioan Topala din Agadiciu la 8 dile închisóre, din causă, că s'a aflat la el o listă de colectare pentru monumentul lui Iancu. Contra acestei sentinţe s'a făcut recurs. Dacă Ioan Topala ar fi făcut vre-o colectă pentru monumentul revoluţionarului Kossuth, sigur că nu i-s'ar fi întêmplat nimic... egalitate!!

* * *

Decisele curiei. Curia a respins cererea de nulitate a d-lui Septimiu Albini şi G. Moldovan, care într'un proces al „Foii Poporului" a fost condamnat la 2 luni.

* * *

Alegere de paroch în S. Sebeş. Referitor la scirea publicată sub acésta titulă, în nr. 116 al fóiei nóstre ni-se scrie din S. Sebeş de un alt corespondent al nostru, că alegerea n'a decurs „în ordine perfectă", cum am fost noi informaţi, întru cât adecă unii din alegĕtori au provocat gălăgie, aşa că comisarul a trebuit sĕ-i îndrume la ordine şi că la alegere ar fi avut ingerinţă şi ómeni, cari nu aparţin bisericei nóstre.

* * *

La înmormêntarea Ţarului. Cetim în „Timpul", că A. S. R. principele Ferdinand a plecat Vineri diminéţa la Petersburg spre a asista la înmormêntarea ţarului Alecsandru III.

Alteţa Sa regală a plecat prin Budapesta, Rutka şi la graniţa Rusiei a luat un tren special. Un aghiotant împerătese rus a fost ataşat Alteţiei Sale, care a plecat în soţit de dl general Iacob Lahovari şi dl locot-colonel Coandă.

* * *

Mărturisirile căpitanului Dreyfus. Diarele francese conţin în fine amĕnunte asupra afacerei căpitanului Dreyfus, din statul maior frances.

In faţa probelor materiale, cari nu mai puteau lăsa nici o îndoélă asupra culpabilităţii sale, trădătorul a făcut mărturisiri complete. El a vêndut planul, care stabilia posiţiunile artileriei corpurilor 14 şi 15, în cas de rĕsboiu cu Italia.

Mai mult: a comunicat numele câtorva oficeri trimişi în misiune secretă în străinătate. Aceste nume nu le cunoscea el, decât prin indiscreţia camaradilor sei ataşaţi la acest serviciu special.

Cât despre mobilul crimei, trebuesc lăsate la o parte diferitele romane inventate de gazete. Căpitanul juca cărţi şi juca gros, prin urmare avea trebuinţă de bani.

Cel dintâiu om, care a dat alarma şi a afirmat, că Italia ar posede un óre-care document, este un agent în serviciul Franciei. Acest document, aparţinênd biuroului întâi al ministerului de rĕsboiu, — biuroul mobilisărei — şi în special serviciului în fruntea căruia se afla căpitanul Dreyfus' 'i-se întinse o cursă. Trădătorul cădù într'însa. I-se încredinţară căpitanului — şi numai lui — mai multe piese cu indicaţii neesacte, firesce. Aceste piese, sau copia de pe ele avură sórtea primului

Atunci se hotărî arestarea căpitanului Dreyfus. La ministerul de rĕsboiu unii erau de părere sĕ înăbuşe scandalul; dar acéstă opinie n'a prevalat în faţa oposiţiei energice a generalului de Boisdeffre, şeful statului major general, şi afacerea îşi urmă cursul regulat.

Căpitanul Dreyfus fù arestat în coridorul ministerului de rĕsboiu de către un oficer egal în grad, condus de el afară şi predat lui Cochefert, şeful poliţiei de siguranţă.

* * *

Necrolog. Miercuri în 14 l. c. a repesat în Sibiiu vĕduva fostului director al „Albinei" Visarion Roman. Inmormêntarea i-a fost eri d. a. asistând un public numĕros.

Necrologul este următoriul: Cu durere anunţăm încetarea din viaţă a mult iubitei nóstre mamă şi bunică *Maria* vĕd. *Visarion Roman* în etate de 52 ani în diua de 14 Nov. a. c. Inmormêntarea se va face Vineri în 16 Novembre, la 2 óre p. m. Fie-i ţĕrina uşóră! Corneliu, Iustina măr. Şerban, Maria, Victor, Aurelia măr. Albini, ca fii. Mihaiu şi Florica Şerban, Radu Sept. Albini, ca nepoţi.

* * *

Monument lui M. T. Cicero. Cetăţenii din Arvino (Arpinum) plănuesc a ridica concetăţénului lor de odinióră Marcu Tulliu Cicero un monument demn. Spre acest scop se vor inicia colecte de contribuiri între toţi studenţii gimnasiilor din Europa.

* * *

Schimbare de local. Dl Z Voilean face cunoscut, că şi-a strămutat locuinţa din strada Cisnădiei în strada Măcelarilor. (A se vedé pag. 4).

Raport

despre decurgerea adunărei generale a reuniunei înv. rom. gr. or. din districtul Sas-Sebeşului.

(Incheiere.)

La acésta şedinţă ne-au onorat cu presenţa P. O. D. D. Ioan Tipeiu protopresbiter al tractului Sebeş, Nicolau Ivan protopresbiter al tractului Alba-Iulia, O. D. Medean capelan prot. în Sebeş, şi I. Blaga paroch în Lancrăm. In fine preşedintele cetesce o telegramă sosită adunării generale dela P. O. D. Ioan Droc protopresbiter al tractului Miercurea, în care salută adunarea generală urându-i succese rodnice. Sala de şedinţă la cetirea telegramei resună de un puternic „Sĕ trăéscă" la adresa felicitatorului.

Cu acestea timpul înaintat fiind, la órele 2½ p. m. preşedintele suspinde şedinţa, anunţând procsima şedinţă pe diua următóre la 9 óre a. m.

După terminarea şedinţei membrii reun. cu escepţiunea unora, cari nu sciu din ce motive au abstat — participă în corpore la banchetul arangiat pentru acésta di la hotelul „Leul de aur" din Sebeş.

Ca o apariţiune rară la adunările generale învĕţătoresci observ, că de astădata în mijlocul învĕţătorilor a participat atât la şedinţe cât şi la banchet inteligenta şi amabila dşóră Eugenia Ioanovici, învăţătóre la şcóla grăniţeréscă din Jina.

Banchetul s'a început la órele 3 p. m. la care pe lângă musică nu a lipsit nici toastele. Primul toast îl ţinu protopresbiterul N. Ivan, pentru învĕţătorii acestei reuniuni, arătând emanciparea învĕţătoriului român atât în cele culturale cât şi în cele sociale. La acesta respunde preşedintele Z. Murĕşan. toastând pentru şefii tractuali a celor trei protopopiate, cari compun reuniunea, şi în special pentru representantul acelora pentru prot. N. Ivan.

La rêndul lor mai vorbiră părintele I. Blaga din Laucrăm, E Beşa înv. dir. în Poiana, I Bercan înv. în Lancrăm, G. Tătar înv. în Sebeş ş. a. — Multă ilaritate au produs înv. I. Bota din Cetea prin toastul sĕu rostit într'un limbagiu fórte comic. S'au cântat mai multe cântări solo, şi în cor vre o câteva. Animaţia era la culme, éră timpul trecea mai grabnic ca de obiceiu.

Astfel îşi petrecură învĕţătorii până către 9 óre séra, când începură a se departa pentru ca pe diua următóre cu mai mare însufleţire sĕ asiste la a dóua sau ultima şedinţă.

Marţi în 25 Octobre la órele 9 a. m. deschidêndu-se şedinţa a doua se cetesce raportul comitetului central care cu abatere dela program nu se mai dă nici unei comisiuni spre censurare, ci aflându-se de corect se ia spre sciinţă.

Membrul Popovici Mondoc înv. în Căpâlna cetesce tema: Fisica în scóla poporală, după finea căreia înv. G. Tătar avênd spre censurare acea temă cetesce critica făcută asupra ei. După unele observări făcute asupra acelora se iau spre sciinţă. Se mai cetesce o lucrare tot din fisică de Ioan Floca înv. în Pianul inferior dimpreună cu critica ei, de Ioan Dura înv. în Pianul superior, cari asemenea se iau spre sciinţă.

Vicepreşedintele reuniunei E. Beşa inv. în Poiana cetesce eloboratul seu: Religiunea în scóla poporală un, operat în care pe lângă lucrarea proprie se cuprind şi temele cele mai bune ce s'au elaborat în acésta reuniune din studiul Religiunei ca prelegeri practice.

Acésta lucrare se ia cu deosebită plăcere la cunoscinţă şi 'i se votéză mulţămită membrului E. Beşa pentru ostenelile puse în compunerea acelui operat. Se decide totodată ca, acel studiu se se scótă în broşuri pentru ca cei interesaţi se-l pótă folosi după plac.

Cu privire la propunerea făcută în adunarea generală a anului trecut de inv. I. Bota, ca sĕ se compună un manual pentru cursurile II—VI de scólă care se cuprindă tóte obiectele de învĕţămênt afară de Comput, se raportéză din partea comisiunei respective, că idea edării unei astfel de cărţi în principiu e bună, este însĕ greu de esecutat din mai multe puncte de vedere. Adunarea generală decide ca acésta propunere se fie şi mai departe lăsată comitetului central spre studiare.

Comisiunea alésă pentru a indica manualele cele mai bune ce sunt a se accepta în scólele nóstre poporale, recomandă membrilor acestei reuniuni a folosi în scólele lor cu preferinţă studii aprobate din partea Veneratului Consistor Archidiecesan, cari sunt consurate şi ca atari sunt primite de bune.

Se cetesce apoi cererea trimisă adunării generale de înv. dir. Iuliu Vuia din Banat Comloşul mare pentru votarea unui ajutor material cu privire la edarea unui studiu numit „Istoria scólelor române" intenţionat de dênsul. Adunarea generală îi votéză un ajutor de 15 fl pentru realisarea scopului urmărit.

După acestea şedinţa se suspinde pe 5 minute pentru ca membrii sĕ se înţelégă asupra constituirei reuniunei pe un nou period. Redeschidêndu-se şedinţa se aclamă de aleşi ca funcţionari ai reuniunei, respective ca comitet central următorii: preşedinte: Z. Mureşan, v. preş. E. Beşa, notari: N. Todea şi G. Tătar, cassar: A. David, controlor: V. Pop, bibliotecar: I. Roşu, membri în comitet: I. Georgescu I. Dan, I Bota şi I. Roşca.

Cu acestea eshauriat fiind întreg programul acestei ad. gen. preşedintele mulţămesce membrilor reuniunei pentru buna ordine, seriositatea şi obiectivitatea observată şi la órele 12½ din di declară ad. generală de încheiată.

Invĕţătorii stante pede decid a se trimite adrese de felicitare dascălilor martiri întemniţaţi şi stegarului naţiunei române V A. Ureche după cari se depărtéză fie-care la ale sale ducênd cu sine impresiunile câşgigate la acésta adunare generală a reuniunei.

Atâta cu privire la agendele oficióse ale reuniunei. Şi acum încă ceva.

Adunarea generală de acum a fost fórte bine cercetată ceea-ce e a se atribui în mare parte şi timpului frumos ce au fost în acele dile. Ce privesce sesonul ales încă se pare potrivit fiind-că pe timpul acesta toţi învĕţătorii se află la posturile lor. Despre un neajuns care de regulă se manifestă la astfel de ocasiuni voiu însĕ se fac amintire. Este vorba adecă că o parte însemnată dintre membrii, nu arată destul interes faţă de cele ce se petrec în şedinţe, nu audi decât pe puţini vorbind şi făcênd observări, ba şi pe mai puţini îi vedi făcêndu-şi notiţe despre cele audite.

Este adevĕrat, că dintr'o singură cetire a unui operat, o persónă puţine observări póte face asupra lui, mai mulţi însĕ vor putea face mai multe observări, prindênd fie-care câte ceva în condeiu din cele audite. Nu este apoi de loc practic ca la o adunare generală sĕ fie numai lucrări teoretice, căci póte şi de aceea se plictisesc ómenii, este cu mul mai consult ca aceea ce se spune pe hârtie se se facă şi în natură cu copii de scólă.

De geaba mĕ disput eu cu un al doilea că modul cutare de a prelege e de preferit celuialalt, tot nu o pot documenta din destul, pe când avênd copii la 'ndemână sentinţa asupra acelui mod de propunere se enunţă de sine. Se se ţină totdeuna cont de macsima: teoria sine praxis, sicut rota sine axis. *Raportorul*

Din public.*)

Dare de sémă.

La apelul epitropiei parochiale din Cebea (cttul Hunedórei) au întrat la adresa subscrisului pentru terminarea mĕreţei biserici de acolo următórele sume:

(Incheiere.)

Lista nr. 78, colectant Nic. Henţiu, notariu în Sĕlişte, dela următorii domni: A. Henteş ca farmacist în Caracal 20 lei., N. Henţiu 10 fl., D. Banciu 1 fl., I. Banciu 1 fl., Dr. Calefariu 1 fl., D. Hancia 1 fl., Iordache Roşca 1 fl. Mateiu Tomoiaga 50 cr., şi Comuna politică Sĕlişte 10 fl. — Suma 35 fl. 50 cr.

Lista nr. 80, colectant Dr. Nicolau Maier, prot. în Sĕliste dela următorii dni: Casa de păstrare din Sĕlişte 5 fl., N. Motora 50 cr., D. Marcu 1 fl., Al. Borcea 1 fl., V. Dădârlat 1 fl., Il. Hociotă iun. 20 cr., D. P. Comanicis 50 cr., N. Goşa 1 fl., M. Stănişor 10 cr., I. Roman 1 fl., I. Hatházi 10 cr., Vas. D. Popa 1 fl., I. Borcea 50 cr., M. Comşa 1 fl., I. Mohan 40 cr., I. Văsifu 40 cr., M. Arsenie 10 cr., D. Roşca 20 cr., D. Neamţ 10 cr., Oprea Bloştin 40 cr., I. Goşa 1 fl., G. Tolu 1 fl., Oprea Salomie 10 cr., Ana Peligrad 10 cr., D. Goşa 10 cr., D. Ivan 10 cr., Ana Sora 10 cr., Marina Vicle 10 cr., N. Borcea 1 fl., Stana Popa 10 cr., Stana Nas 20 cr., D. Gherghina 50 cr, d-şóra Dora Dancăş din Rĕşinari 1 fl., A. Gogonea 50 cr, Par. German 20 cr., Ana T. Băilă 50 cr., Dum. Lăpĕdat 50 cr., Dr. Nicolau Maier protopresb. 1 fl.. 30 cr. — Suma 24 fl.

Dela Dr. Remus Roşca secretar consistorial 1 fl.

Lista nr. 94, colectant Petru Indrieş notar în Boiţa dela următori domni: P. Indrieş 1 fl., I. St. Bobeş 50 cr., I. Bobeş 1 fl., I. Iordan Cloje 50 cr., Radu Istrate 1 fl, Clóje Iordan 50 cr., Toma Costea 50 cr. I. Clóje sen 1 fl. I. Bratilescu 50 cr., Comuna bisericéscă Boiţa 2 fl., Comuna politică Boiţa 2 fl. — Suma 10 fl. 50 cr.

Intréga sumă incursă până adi e: 247 fl. 10 cr care s'a administrat epitropioi parochiale.

Mulţămind p. t. colectanţilor şi marinimoşilor dăruitori, rog pe cei cari au mai colectat câte ceva sĕ binevoiască a trimite sumele colectate, deórece biserica are mare lipsă de bani.

Brad, 19 Octobre, 1894.

Dr. Pavel Oprişa,
dătător de samă.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 207 [225] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de paroch în comuna Beriu, protopresbiteratul Oreştiei, de clasa III-a cu venit anual de 418 fl. v. a. se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Doritorii de a reflecta la acésta parochie vor avé a-şi asterne documentele necesare instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral al Oreştiei în terminul susindicat.

Oreştie, 1 Septembre, 1894.

Oficiul prot. gr. or al Oreştiei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Suferinţe de piept,

Tusa cum şi tóte bólele, catare de ale canalului de respiraţie, **gâtlej, plămâni, greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgăréscă, răguşélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat şi recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării. *Succesul se simte după câte-va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit.]230] 1—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Sĕ se trimită preţul înainte cu mandat postal.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [224] 4

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos 1895.

Anul al patruḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenţii europeni. — Serviţiul postal şi telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor.—Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

biserícei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi pe **protopresbiter administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi ḑile. — Anunţuri.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

ZACHARIE VOILEANU.

Nr. 20. Strada Măcelarilor Nr. 20.

Schimbare de local.

Subscrisul îmi iau libertate a aduce la cunoscinţa onoratului P. T. public, că cu *1 Novembre st. n.* mi-am strămutat locuinţa din **strada Cisnădiei Nr. 8** în **strada Măcelarilor Nr. 20,** (casele institutului de credit şi economii „Albina“.)

Totodată aduc la cunoscinţa onoratului public, că **efectuez tot felul de comande** aparţinĕtóre croitoriei, precum **reverenḑi** şi **reparaturi** în timp scurt, **prompt** şi pe lângă

preţuri convenabile.

Mĕ rog pentru binevoitorul sprigin al onor. P. T. public.

Cu profundă stimă:

[231] 1—3

Zacharie Voileanu,
măiestru croitor. — Sibiiu.

Casele instit. de credit şi econ. „Albina“.

Atelier de croitorie.

CRISĂ MARE!

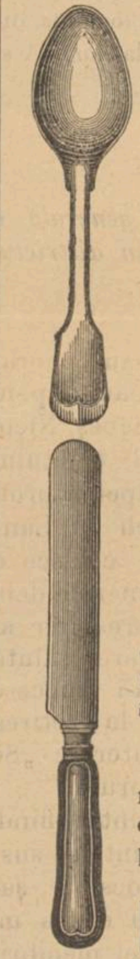

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu.
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi sĕ pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstrézá colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se căpĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Expediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK. PATENT.

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Texing, Austria de sus, 21 Februarie 1892.

Din întêmplare am vĕḑut garnitura D-tale la Escelenţa Sa baronul Wurmbrand şi m'am convins de frumseţa şi ieftinĕtatea aceleia.
Iosif Forst, preot.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.

Sunt fórte mulţămit cu espediţia, care a întrecut pe departe aşteptările mele.
Căpitan Cz..., comanda pieţii.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

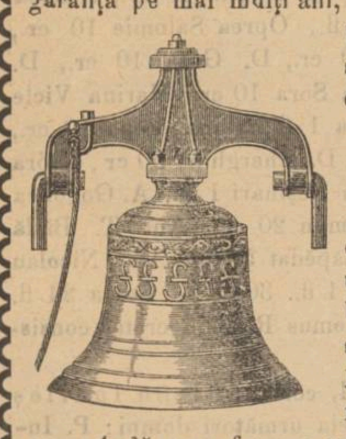

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 42—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 45 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Marți, 8|20 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prin sĕrăcie la supunere órbă!

Ruinat materialmente un popor, el devine ușor aservit și lipsit de ori ce drepturi politice Nu avem decât sĕ ne întórcem ochii asupra numĕrosului popor slovac, carele așeḑat în locuri neproductive, spoliat și nedreptățit pe tóte căile sub era poreclită a liberalismului magiar, el a ajuns în cea mai critică situațiune Aceeași sorte se pregătesce și poporului ro mân, carele este un spine în ochii guvernanților. Nu este un teren, unde sĕ nu sĕ pótă observa, că serăcirea poporului nostru cu intențiune se pro pagă pe o scară întinsă, începênd dela fotoliele ministerieli, până în cancelariile comunali. Poporul pretutindenea a devenit parias — o óie bună de tuns și de muls. In fața justiției — în fața organului administrativ al statului — țĕranul român trebue se facă trista esperință, că el nici înaintea legei nu mai este cetățén egal îndreptățit ca magiarul ori renegatul, ori ca omul, carele își vinde pentru un blid de linte sufletul. Dóuĕ casuri durerόse ne-a impus se sulevăm cestiunea serăcirii poporului în mod intenționat.

La Scărișóra mai anțerț gornicii de pădure trag în carne vie în țĕranii români — îi maltratézā. La 6 Octobre a. c. se începe a dóua óră pertractarea procesului criminal la tribunalul din Alba-Iulia și 26 moți sunt condamnați la un an de temniță grea pentru violința contra autorității. Judecătorii și-au făcut datoria cum au creḑut ei, și noi nu le vom critisa sentința. Trebuie însĕ sĕ ne revoltăm în simțemintele nóstre, când vedem că și în sanctuarul justiției țeranul român nu e scutit de insulte — cari în mod gratuit — dar intenționat i-se dau. Omenii, cari nu fasionau după placul presidiului au fost tacsați cu: „om nimica“ tyikelos, dutye drac“ etc. In Anglia ori Francia, judecĕtoriul, carele astfel s'ar purta față de un cive, în timp de 24 óre nu numai că ar fi destituit — dar ar fi și pedepsit. La noi însĕ! La noi guvernanții trebue sĕ lățé-că în popor convingerea, că magiarul dispune, éră românul are se tacă

Acasă sermanul moț e pedepsit aspru, dacă îi scapă o vită în pășunea unde moși de strămoși au păscut vitele liberi, e împușcat și maltratat dacă se apără contra atacătoriului, în fața justiției e insultat și pe asta cale i-se pregătesce ruina materială și drept urmare servitutea, lipsirea de ori ce drepturi.

Dar sĕ luăm un alt cas. La Cergâul mare nu departe de Blaș, comună românéscă, în carea au mai rĕmas încă câți-va Schiai, ómenii se revoltă, și bat aspru și pe vice-inginerul român, carele de sigur a sciut cum sĕ tracteze cu ómenii în causa comasărei pământului Cum sĕ ne esplicăm lucrul? Sunt ḑeci de comune române unde domnii de pământ magiari au cerut comassarea. Inginerii au fost magiari cari au lucrat după placul domnilor. Și când colo ómenii s'au treḑit și cu loc rĕu comasat și mai puțin decât au avut; éră proprietarii mari au luat ce-le au plăcut. Poporul a ajuns în urma comasărei nejuste la sapă de lemn.

Acésta faimă s'a lățit din comună, în comună și ómenii se îngrozesc auḑind de comassare. In comuna Sânbenedic tot pe Târnave, ingineriul magiar așa de bine a impărțit locurile, încât pe urmă mai mulți proprietari români nu au avut ce sĕ capete. Acum poftesce și începe la proces. Ómenii fără suflet, cari au voit a spolia pre țĕranul român de pământul sĕu au compromis în ochii poporului comasările Numai așa ne putem esplica tristul cas cu vice inginerul Ursu. Cuvêntul comassare, apoi segregare de păduri și pășune au devenit aprópe sinonime cu: a sĕrăci poporul în mod intenționat grație unor ómeni fără suflet, conduși de cel mai detestabil șovinism.

Ce sĕ mai ḑici de aruncurile făcute pentru „Kulturegylet“ și câtetóte? Sĕ amintim aci câte-va casuri din un comitat românesc, comitatul Hunedórei. — Inainte cu vre o 7—8 ani congregația comitatensă decide a-se procura „Casa Wertheimiană“ pentru fiecare comună. Și s'au procurat cu prețuri esorbitante ḑeci de case.

Erau lucrări de lucs pentru fórte multe comune. Și astăḑi mulți juḑi spun, că le deschid numai când ese pretorele în comune ca sĕ vadă, că sunt góle. Ei dar poporul le-a plătit scump Trece cât va și tot la comitat se decide sĕ cumpere fiecare comună „pumpa de apă“ contra focului, un ce folositor altcum. Dar apoi întrebi ómenii din comune de munte ce fac cu „pumpa? Stă rujinită la primariul fiind-că nu o putem scóte la dél și dacă arde; éră dacă o scoți, n'ai apă, — bani scumpi au fost aruncați în vênt.

Mai mult, în adunarea din 17 Octobre a. c. tot în acest comitat se decid a se procura unele mașini de desinfectat în cas de morburi epidemice pentru fie-care comună, ba se va mai plăti și un oficial anume carele sĕ instrueze cum sĕ se întêmple desinfectarea. Nebunie completă! Cine va purta mașina de desinfectat din casă în casă în cas de morburi, ca se desinfecteze. Scopul nu este atât desinfectarea cât mai mult serăcirea poporului și treburile bune ce le fac organele administrative prin comandele multe. Tot aci în comitat s'au trimes prin comune pe când colera era departe în Ungaria medicina pe la primarii, care nu a folosit'o nime, dar a trebuit se o plătéscă domnului apotecariu, fiind-că pretorele a poruncit notariului și judelui.

Scopul vĕdit e: sĕrăcim comunele sĕrăcim poporul și atunci devine el cap plecat. Contra acestui sistem de a ne stórce și serăci poporul nu numai că trebue se protestăm totdeuna, dar trebue se ne și organisăm ca sĕ le putem paralisa la timp.

Conducĕtorii nu ar trebui sĕ mai lase poporul pradă.

Revista politică.

„Politische Correspondenz“ anunță din Budapesta: In cestiunea naționalităților programul guvernului și al partidei liberale e deja stabilit. Principiile acestuia sunt tocmai așa de natură a linisci pe naționalități, în ce privesce dorințele lor echitabile și demne de a se lua în băgare de sémă, precum sunt de tari în ce privesce apĕrarea intereselor statului. Espunerea programului se va face la desbaterea bugetului ministeriului de interne.

Desbaterea acestui buget s'a început Luni.

* * *

Se părea că președinții cluburilor coaliate din Austria ar fi ajuns la o înțelegere asupra proiectului, care va puté servi de basă pentru reforma legei electorale. Presupunerea acéstă însĕ nu se adeveresce, fiind-că polonii nu voesc sĕ accepteze proiectul pus de Bärnreither-Hohenwart. Ei anume doresc, ca curia a cincia, carei se va crea sĕ cuprindă nu numai muncitorii industriali ci și de aceia, cari plătesc un imposit minim, precum și inteligența. Propunerea acésta nouă ar trage o dungă preste tóre conferențele și desbaterile de până acum, dacă n'ar fi espresa dorință a Corónei, ca reforma electorală se se resólve cât mai îngrabă, și e fórte posibil că polonii vor ceda numai insistențelor venite în partea acésta. Că o astfel de reformă făcută numai la întețita voință a Corónei va și corespunde menirei ei, acésta e altă întrebare. Cel puțin „Arbeiterzeitung“ susține, că o ase-

---

FOIȚA.

Proverbe rusesci despre țar.

Poporul rusesc este fórte dinastic, fórte devotat țarilor și familiei domnitóre. Acésta sĕ vede și din multele, proverbe ce le are despre țar

„Figaro“ din Paris publică o colecțiune interesantă din proverbele poporului rus despre țar, din care estragem următórele:

— Și țarul móre, dacă-i bate césul.

— Și țarul se noroesce, dacă pășesce în mocirlă.

— Pe țar nu'l apĕră coróna lui împotriva durerii de cap.

— Nici boii țarului n'au mai multe córne, decât douĕ.

— Nici sceptrul țarului n'ajunge până la sóre.

*

— Inaintea țarului trebue sĕ te pleci chiar fiind orb.

— Calul, pe care a șeḑut o singură dată țarul, rânchézā mereu.

*

— Dacă țarul șede în trăsură închiriată, un pas cât o verstă.

— Țarul e puternic, dar nu e atotputernic.

— Țarul e vĕrul lui Dumneḑeu, dar nu e fratele lui.

— Țarul nu locuesce în colibă, de acea nu cunósce miseria.

— Țarul are mână lungă, dér n'ajunge cu ea până la cer.

— Nici oțetul țarului nu e dulce.

— Și mâna țarului are numai cinci degete.

*

— Lacheul țarului crede, că și el are drept la Corónă.

— Și cadravul țarului s'ar descompune, décă n'ar fi îmbalsamat.

— Vorba țarului are rĕsunet chiar și acolo, unde nu sunt munți.

— Servitorul țarului e mai superb, decât țĕranul, care e domn în casa lui.

— Ucazurile țarului nu plătesc nimic décă Dumneḑeu nu ḑice „amin“ asupra lor.

— Și pe-un țar gras îl duce mórtea tot, așa de ușor, ca pe-un cerșitor amărît.

*

— Un țar activ, pune aripi la piciórele miniștrilor săi.

— Un țar, în sine, ajunge numai cât un om.

— Chiar și calul țarului își póte rumpe piciorul.

— Décă țarul făuresce versuri, poeții o duc rĕu.

— Nu poți trăi de-odată și pentru țar și pentru țĕran.

*

— Aprópe de țar, aprópe de distincțiune.

— Nu-ți vătĕma mâna, dragă țar, căci atunci noi ne purtăm legate brațele.

— Inzadar bea țarul numai vin și beuturi scumpe, căci și lui numai sânge îi curge în vine.

— Dinaintea unui țar desculț, nici că ni-am mișca pălăriile.

— Ce nu succede țarului, succede timpului.

— Când țarul mânâncă friptură, rĕmân multe osuțe în farfurie.

— Dacă țarul rîde, burta ministrilor tremură.

— Dacă țarul sĕ rógă, poporul trebue sĕ îngenuncheze.

— Dacă țarul rĕcesce, întréga Rusie strănută.

Légănul omenirei.

Savanții n'au de lucru. Ei s'au apucat acuma sĕ cerceteze mai de aprópe legenda biblică asupra originei omenirei, legenda lui Adam și Evei, trăind în Mesopotamia.

Un învĕțat german, Herman Kurtz într'o scriere întitulată: „Adam și patria originară a omenirei“, discută legenda de mai sus.

Acest învĕțat spune, că patria nóstră primitivă nu-i Mesopotamia, ci.... Australia ér Adam era un tip de om fórte inferior, fórte sĕlbatec, fórte înrudit cu australienii și boschimanii din Africa australă.

In privința descendenței nóstre din australieni și boschimani, pare că nu mai esistă nici o îndoélă. Comparându-se scheletele și craniile strămoșilor nostri din grotele Europei cu scheletele și craniile acestor îngrozitori contemporani, se vede, că ele se asémănă perfect.

Care-i însĕ proba că Adam a fost și el o specie de boschiman? Iat-o:

Biblia spune, că D-ḑeu a făcut pe Eva luând o cóstă din trupul lui Adam, pe când strămoșul nostru dormia. Prin urmare, Adam înaintea creerei Evei avea 13 perechi cóste.

Ei bine, australienii și boschimanii au și ei câte 13 părechi de cóste, prin urmare, Adam era pur și simplu un boschiman.

Ce ți-e și cu savanții ăștia! Adam era un boschiman și noi suntem mândrii lui urmași!

menea resolvare a reformei electorale este o insultă la adresa muncitorilor căreia numai cu demonstraţiuni de stadă i-se póte rĕspunde. Dar nu numai lucrătorii, ci înşişi amicii coaliţiunii privesc resolvarea acésta numai ca provisorie. Corespondentul vienez al ḑiarului, Mŭnchn Allg Ztg scrie în cestiunea acésta următórele: „O asemenea reformă n'ar fi nici înţeléptă, nici n'ar pune capĕt agitaţiunei domnitóre. Socialiştii vor găsi o preţiósă materie pentru a continua şi lăţi agitaţiunea lor între ţĕreni şi micii funcţionari. Cu reforma acésta se servesce numai o temporală necesitate.

* * *

Kossuth s'a re'ntors la Budapesta din primul ciclu al călĕtoriilor sale prin ţéră. După cum anunţă „Magyarorszag“, el e „bogat în esperienţe“. Ultimul debut l'a avut la Szentes.

Aici l'a salutat un anumit Sima care cu scandalisare a amintit scirile ḑiarelor din capitală, conform cărora partidul liberal ar fi decis sĕ se reţină dela primirea oficiósă a lui Kossuth. Desminţind acéstă scire a salutat în numele întregului oraş pe Kossuth.

A urmat discursul primariului oraşului, Burian Lajos, care a declarat că representanţa oraşului a decis unanim sĕ priméscă festiv pe fiul mare al şi mai marelui Kossuth Lajos.

In rĕspunsul sĕu recunósce Dauphinul că prin ţéră s'au divulgat diferite faime şi circulă scirea „că el ar fi tractat cu termini iloiali pe acela despre care a făcut amintire omagială deja când şi a făcut prima „enunciaţiune“. Spune mai departe că „totdéuna a vorbit cinstit despre regele, dar nu în chip slugarnic, căci nu crede, că regele sĕ aştepte o astfel de purtare nedémnă de un cetăţén“.

In fine declară, că el nu călĕtoresce acum ca sĕ facă propagandă fiind-că doresce numai sĕ cunóscă ţéra pe care nainte cu 44 ani a părăsit-o. Va veni însĕ vremea când va cĕlĕtori şi ca sĕ facă propagandă.

* * *

In sinul cetăţenilor catolici se observă în timpul ultim o mişcare puternică Nici n'au trecut încă preste marele meeting convocat la Alba-Regală şi aflăm că s'a pornit deja o mişcare pentru de a convoca la Vesprim un al doilea meeting catolic. Comitetul arangiator se va constitui inmediat după ţinerea meetingului din Alba-Regală. Meetingul va avea loc, după cum se svoneşte, încă în prima jumĕtate a lunei Decembre.

* * *

Din Rusia ne vin veşti despre nisce nouĕ simptome de natură a arăta, că noul ţar n'are de gând sĕ mérgă, în politica interióră, tocmai pe văgaşurile predecesorului seu.

Cel dintâiu din aceste simptome este limbagiul, ce se observă de câteva ḑile în presa liberală ruséscă. Acéstă presă a început sĕ publice articole, în care îşi esprimă speranţa, că de aci înainte politica interióră rusésca va ţiné socotélă de spiritul timpului şi va apuca drumul desvoltărei libere a poporului.

Se scie, că un astfeliu de limbagiu ar fi fost imposibil pe timpul ţarului Alecsandru III.

Unul din aceste ḑiare „Siever“ reamintesce o mulţime de esemple din istoria rusécă, esemple cari dovedesc, că urcarea pe tron a ţarilor tineri, precum a ţarilor Mihail Feodorovici şi Petru cel mare a însemnat pentru Rusia o eră nouă, şi îşi esprimă nădeşdea, că şi ţarul Nicolae II va realisa cele mai bune speranţe ale Rusiei.

De-asemenea „Novosti“ ḑice, că de sigur ţarul a voit sĕ facă alusie la viitórea direcţie a politicei interióre, când a ḑis, că va lucra pentru fericirea tuturor supuşilor sei; de sigur, adaugă acest ḑiar, tinĕrul ţar va ţiné socotélă de faptul, că politica rusécă e rĕspundĕtóre în faţa Europei.

Chiar şi cunoscutul oficios „Novoje Vremja“, care era cel mai fervent representant al politicei autocrate a réposatului ţar, publică acum un articol, în care spune că „noul guvern va trebuí sĕ arete mai multă încredere inteligenţei rusesci şi puterilor mai tinere ale poporului şi sĕ le lase şi lor un rol în viéţa politică“.

Cine scie, ce e presa rusécă, va înţelege uşor importanţa acestor manifestaţii.

Schimbarea de sistem negreşit nu s'ar puté face fără o schimbare de persóne.

Şi deja se vorbesce despre nisce astfel de schimbări, de o fórte mare importanţă.

Ḑiarele austriace adecă află din isvóre, pe care le numesc bine informate, că între cei dintâiu numeroşi funcţionari înalţi cari vor fi schimbaţi vor fi domnii: Giers, Varnovski şi Gurko, de asemenea vor fi schimbaţi fórte curênd guvernatorii din Moscova (marele duce Sergiu) şi din Vilna

In locul dlui Varnovski, ministru de rĕsboiu, se şi ştie deja spune că va fi numit generalul Obricov, unul din generalii cei mai instruiţi ai Rusiei

Despre succesorul dlui de Giers nu se scie încă nimic positiv.

Un ḑiar oficios rusesc „Varşovski Dznevnik“ anunţă că un fost ministru contele Milutin, care de vre-o 12 ani era aşa ḑicĕnd esilat în Crimeea, a fost rechemat ḑilele acestea la Petersburg şi că împĕratul l'a primit cu o distincţie deosebită.

Se crede, că acest conte Milutin va fi chemat sĕ jóce în curênd un rol însemnat în politica Rusiei.

Astfel schimbările pe cari le-a început noul ţar cu funcţionarii curţii le va continua cu cei ai guvernului, şi de sigur, că e cu neputinţă ca ele sĕ nu însemneze ceva mai mult decât nisce simple înlocuiri de persóne.

* * *

In una din şedinţele trecute ale camerei francese deputatul viconte d'Hugues, representantul cercului Sisteron, a rostit un interesant discurs, în care a arătat manoperele fraudulóse de bursă ale ovreilor. De câte-ori e vorba de averi colosale, a ḑis oratorul, totdeauna numele lui Rothschild e pe tóte buzele. Nu vreau sĕ atac familia supra situaţiei. Acum o sută de ani familia Rothschild poseda numai o dughiană în strada ovreilor din Francfurt, astăḑi acéstă familie posedă ḑece miliarde. Intrégă acéstă avere a fost stânsă prin speculaţii de bursă, de care membri familiei Rothschild mai curând sau mai târḑiu vor trebui sĕ rĕspundă odată. Mijlócele, de care s'au folosit sunt diferite şi constitue o primejdie socială. Am 17 martori, cari pot dovedi că familia Rothschild a sprijinit de fapt ani de-arêndul propaganda anarchistă. Pe urmă oratorul propune următórea ordine de ḑi: a provoca cât mai curênd guvernul ca sĕ pună o stavilă stórcerii poporului, ce se face sub masca jocului de bursă şi sĕ elaboreze un proiect de lege, care sĕ pedepséscă cu ecsizare şi confiscarea averei pe acei funcţionari, cari se lasă a fi mituiţi. Camera cere mai departe sĕ se institue un tribunal escepţional, care va avé sĕ urmăréscă pe hoţii şi esploatatorii lumei financiare, pentru a le lua înapoi jefuirea.

* * *

Se aştéptă încă confirmarea oficială a scirei despre luarea Port-Arthurului care, după o depeşă din Iokohama, ar fi prematură; ceea ce pare cert este că magistratul principal al acestei staţiuni navale a părăsit-o împreună cu mai mulţi oficeri superiori; şi ceea ce e probabil acum când iaponezii sunt în posesia staţiunilor Kin-Chau şi Ta Lien Wan, e că asediul acestei mari cetăţi nu va întârzia.

Corespondentul ḑiariului New York Herald la Sanghai crede a scí că constatând inutilitatea sforţărilor pe lângă puteri pentru a le indemna la o intervenţiune principele Kung, de curênd numit codirector al operaţiunilor militare cu Li Hung Chang ar fi esclamat: „China este perdută!“ Se scie cu tóte astea, că după ultimele sciri guvernul Statelor-Unite ar fi consimţit a lucra ca mediator între beligeranţi, dacă amêndoi vor fi de acord pentru a invoca intervenţiunea sa, şi ḑiarele engleze publică următórea depeşă din Washington:

Guvernul iaponez a cerut mai multe detalii ministrului de stat relative la oferta de arbitragiu al Statelor-Unite. Ministrul de stat a respuns pe lung guvernului lui Mikado. Se crede, că aceste detalii complimentare vor convinge pe Japonia.

Se scrie din Peking, că emigraţiunea locuitorilor capitalei ar fi început; mai multe sute de dame dela curtea imperială, ministrii de stat, membrii corpului diplomatic, cea mai mare parte din rezidenţii bogaţi ar fi plecat, precum şi căpitanul german Hanneken, care după ce a inspectat fortificaţiunile oraşului ar fi consiliat pe împĕratul de a face pace cu ori ce preţ.

Generalisimul armatei iaponese, mareşalul Yamagata a adresat la 4 Octobre ofiţerilor sĕi urmatoriul ordin de ḑi caracteristic, care merită sĕ fie relavat astăḑi, când China sĕ rógă pentru pace şi victoriile iaponese se succed:

Către ofiţerii mei glorioşi!

Dela esistenţa ţĕrii nóstre, adecă de 2554 ani, nici odată nu au întrat in luptă cele dóuĕ state mai puternice din Asia de rĕsĕrit pentru o cestie de egală importanţă. Ofiţeri! Cu atât mai mult trebuie sĕ ne gândim la acestea, cu cât împĕratul nostru 'şi pune de treiḑeci de ani tóte silinţele spre a-ne împărtăşi cultura europénă şi a organisa armata nóstră după model europén Natural, că acésta nu s'a făcut pentru alt scop, decât pentru ca imprejurări ca cea de acum sĕ ne arătăm folositori. Vĕ comunic acésta în mod special, după cu am fost numit comandantul vostru suprem Aţi dovedit talent, vitejie şi iubire de patrie în situaţiunile cele mai grele, şi clima e alt-fel, drumurile sunt rele şi adesea lipseşte apa de beut. Totuşi suportaţi tóte ca patrioţi şi sunteţi mulţămiţi cu tóte lipsurile. Dar ne însufleţeşce o singură dorinţă: de a merge spre Peking, şi sunt ferm în credinţă, că vom arĕta întregei lumi puterea nóstră. Cu tóte acestea ajungerea scopului nostru e legată de greutăţi, pentru că drumul e fórte departe şi inamicii sunt numĕroşi. De aceea trebuie sĕ arĕtăm mai mult curagiu Dar trebuie să ajungem la Peking, abia acolo vom încheia pace.

Faţă cu ast-fel de disposiţii, cam greu se va hotărî vre-o putere europénă sĕ mijlocéscă pacea.

Serbarea nunţii de argint a pĕrechii regale române.

După primirea căldurósă, ce s'a făcut părechei regale la sosirea în capitală, s'a făcut Miercuri la órele 5 recepţiunea la palat, cu care ocasiune Majestăţile Lor au primit bogate şi frumóse daruri.

In 3/15 în revĕrsatul ḑorilor, capitala a fost deşteptată prin salve de tunuri.

Stradele erau împodobite cu stéguri, casele şi balcónele de asemeni. De diminéţă lumea era grămădită în faţa palatului pe calea Victoriei şi până la mitropolie, oprind chiar circulaţia trăsurilor.

Pe tot parcursul drumului până la catedrală erau înşirate trupe din garnisóna capitalei, câte un detaşament din fie-care armă.

La órele 9 şi $^3/_4$ Majestăţile Lor se scobóră din palat şi se urcă în trăsura regală. Musicele din curtea palatului cântă primirea.

Când trăsura ese pe calea Victoriei nesfêrşite urale pornesc din tóte piepturile.

Suverana este îmbrăcată în alb.

Cortegiul a fost astfel compus: un pluton de gendarmi călări, prefectul poliţiei, doi furieri ai palatului călări, doi picheri, trăsura regală a Majestăţilor Lor, la drépta comandantul corpului II de armată şi la stânga şeful casei militare regale, d. general Vlădescu, apoi adjutanţii regali călări; un escadron de gendarmi încheie cortegiul. Dela balcóne şi ferestri, pe tótă celea Victoriei, o plóie de fiori cade preste capetele Suveranilor, a căror trăsură, mergênd la pas, străbate cu anevoie valurile de lume.

La órele 10 şi 5 minute au sosit Maj. Lor şi au fost primite în aclamaţiuni şi în sunetul trimbiţelor.

Imediat după acésta începe serviciul divin oficiat de I. P. S. Sa mitropolitul primat, încunjurat de mai mulţi episcopi.

Serviciul divin, ascultat cu cea mai mare religiositate, duréză vre-o 20 de minute. Apoi d. L. Catargiu dă cetire actului comemorativ prin care sĕ amintesce pe scurt domnia fericită a Majestăţilor Lor şi se uréză Suveranilor tóte fericirile.

Actul comemorativ sĕ semnéză de M. Lor, de d-nii ministrii şi de înalţii demnitari ai statului.

La órele 11 fără un sfert Maj. Lor părăsesc biserica, oprindu-se puţin la uşe pentru a fi fotografiaţi. Se dă semnalul plecărei şi cortegiul pornesce în aceiaşi ordine, în care venise dela palat.

Pe tot parcursul prin care a străbătut trăsura regală, atât de la palat la metropolie cât şi dela metropolie la palat s'au remis Majestăţii Sale regina mai multe petiţiuni, pe care le-a primit cu obicinuita-i afabilitate.

*

La órele 11 şi jum. au fost primiţi la palat d-nii ministri împreună cu soţiile lor.

La órele 12 corpul diplomatic cu dómnele au adus felicitările lor M. S. regelui şi reginei.

La órele 2 a avut loc recepţia persónelor oficiale, a I. P. S. S. metropolitului primat şi a înaltului cler; a domnilor preşedinţi ai corpurilor legiuitóre şi domnii senatori şi deputaţi aflaţi în capitală; a membrilor înaltei curţi de casaţie şi comturi, a dlor membri ai Academiei şi a membrilor curţilor şi tribunalelor.

La órele 3 au fost primiţi la palat d. rector al universităţii cu d-nii decani şi profesori ai facultăţilor; primarul capitalei cu consiliul comunal tóte ramurile administrative şi dnii oficeri generali şi superiori.

La órele 5 au fost primite tóte dómnele din societatea damelor române.

*

Vineri, 4 Novembre, au fost din nou primire la palat a representanţilor comunităţii catolice, protestante şi israelite, cum şi a delegaţiilor colonielor strĕine şi a diferitelor societăţi şi corporaţiuni.

Serbările nuntei de argint s'au terminat prin visitarea esposiţiei din Cismigiu de către rege şi regina.

Lume multă se adunase în grădină la órele 2 pentru a vedé părechea regală.

Regina şi regele întrară în grădină cu o trăsură deschisă. In faţa pavilionului central, un căpitan bĕtrân, D. Demetrescu, care şi-a pierdut piciorul în şanţurile Plevnei a întimpinat pe rege cu un discurs pĕtrunḑĕtor.

Intrând în pavilionul central, regina s'a oprit întâiu înaintea tablourilor.

— Ah ce frumóse sunt! Cine a făcut tabloul ăsta? — întrebă regina arătênd spre un tablou representênd o circasiană.

— D. Şoldănescu, — rĕspunde d. Dim. Butculescu.

Şi D. Şoldănescu se presintă reginei.

Rînd pe rînd a visitat apoi tóte secţiunile, oprindu-se timp îndelungat în secţiunea Domeniului Corónei.

— Frumos, fórte frumos, — observă regina dlui Ioan Kalinderu, — la vară voi merge pe la aceste domenii ca sĕ vĕḑ atelierele.

Regina a fost fórte veselă; o mulţime de copii îi eşiră în cale şi pe toţi i-a îmbrăţişat dându-le câte o bombónă. La eşirea i din pavilon, un copil de vre o doi ani i a oferit un mic buchet de viorele; regina s'a plecat spre el, l'a luat în braţe şi l'a sărutat.

Pe urmă regina a visitat pavilonul regiei monopolurilor, unde a fost întêmpinată de D. Gr. N Manu. Regina s'a întreţinut aprópe o jumĕtate de óră cu D. Manu.

Pe urmă a venit rêndul secţiei internaţionale.

La órele cinci regele şi regina au plecat pe jos prin piaţa tribunalelor la palat.

Noutăţi.

Francisc Kossuth a mers împreună cu cont. Gabriel Károly la ministrul preşedinte Wekerle, aducêndu-i felicitări din incidentul nascerei unui prunc. Kossuth a conferit 1 óră şi $^1/_2$ cu ministrul, vorbind şi despre călĕtoriile sale prin oraşele Ungariei El şi-a început al doilea tourneu prin Ungaria nord-ostică. In tot locul e primit ca un domnitor.

* * *

Demonstraţiuni. In 16 l. c. séra a fost o mare demonstraţiune în Budepesta aranjiată contra lui „Pesti Napló“. Universitarii s'au adunat la cafenéua „Egyetemikávéház“ şi de aici au plecat la palatul „Atheneum“ unde sĕ află redacţiunea lui „Pesti Napló“.

Un cordon format de poliţişti a închis strada, (prind pe studenţi, după o luptă însă le-a succes acestora se străbată cordonul şi între strigăte de abzug „Pesti Napló!“ şi „Eljen Kossuth Ferencz!“ au ars ḑiariul „Pesti Napló“.

Poliţia a deţinut dintre studenţii demonstranţi pe 6 inşi şi i-a ţinut la poliţie până diminéţa.

Colegii indignaţi au trimis la căpitanul de poliţie o deputaţiune de 6 inşi, ca sĕ protesteze contra arestări civilor universitari, căpitanul de poliţie a deţinut însĕ şi dintre aceştia pe doi inşi.

* * *

Prigoniri. Din Seghedin se scrie: Advocatul Iuliu Coroianu a fost şters din lista camerei advocaţiale din Cluş. Acésta din causa sentenţei ce i-s'a adus în procesul Memorandului.

In acelaşi timp tribunalul din Cluş 'l-a citat pe 27 Novembre din nou la pertractare în procesul criminal, care se întrerupse.

* * *

Noul preşedinte al Bucovinei. Maiestatea Sa monarchul a numit preşedinte al ţĕrii în Bucovina pe actualul conducĕtor al guvernului ţerii, contele Leopold Goës.

Vineri sau presentat la noul preşedinte al ţérii pentru al felicita autorităţile civile şi militare.

* * *

Inmormêntarea ţarului Alecsandru III-lea după o telegramă din Petersburg s'a făcut în 19 l. c. n., căsătoria ţarului Nicolae va urma la 25 Novembre.

* * *

Un botez, care costă un milion. Baronul Königswarter Herman, milionarul din Bihor, părăsesce religia mosaica, trecênd la cea catolică. Botezul are o parte fórte interesantă. Baron Königswarter a promis, că din incidentul acesta va da un milion floreni pentru scopuri culturale. La darul acesta îl obligă testamentul tatălui seu Moritz, care când a murit, a dispus prin testament, că dacă fiul seu ar dori sĕ-şi schimbe religia, atunci sĕ jertféscă un milion florini pentru scopuri de binefacere.

* * *

Furtuna dela Paris. Luni, cătră órele 5 după améḑi o vijelie teribilă s'a abătut asupra Parisului. Intr'o clipire de ochi valurile de praf au inundat stradele capitalei, orbind pe trecĕtori. Terasele cafenelelor au fost îndată deşertate de clienţi. Tóte gémurile ferestelor deschise au fost sparte şi perdelele smulse.

Ceea-ce caracteriséză acest uragan este durata sa. Vêntul nu s'a calmat decât fórte târḑiu. Dar intensitatea sa cea mai mare s'a produs cătră órele şase. In acest moment pomii au fost desrădăcinaţi, sobele au căḑut în mare numĕr şi pălăriile cuteḑătorilor, cari au voit a brava uraganul, sburau pe bulevarduri cu uşurinţa unei paseri. Sĕrmanele femei surprinse pe strade au fost mai violent sguduite decât bărbaţii.

La têrgul din Montmartre, baracele mai uşóre au fost luate de vênt.

Pe bulevardul Cichi, trăsurile-reclamă pentru cafe-concert au fost tóte resturnate una peste alta. Sergenţii de strade cu greu le-au adus până la cimitiriul Mont-Martre, unde au găsit un adăpost.

Pe piaţa concordiei, plină de sfărâmături de sticle eşirea deputaţilor din cameră a fost turburată prin acéstă manifestaţiune ceréscă. Onorabilii deputaţi, orbiţi de praf, legĕnaţi de vênt cu greu au ajuns pela casele lor, de óre-ce trăsurile fugiseră înaintea uraganului şi becurile de gaz erau stinse de vênt.

Sfinţirea bisericei din Totoiu

(tractul Albei-Iulia.)

Măgina, 2 Octobre 1894.

Poporul român au avut în viaţa sa ḑile de glorie, ḑile senine, şi ḑile triste noróse. Punênd în cumpĕnă ḑilele noróse cu celea senine, vom observa că ele covârşesc în mare parte ḑilele senine ḑilele voióse. Fost'au cercat pe tóte căile pentru al despoia de ceea ce el ţinea morţiş, de legea şi limba sa, fost-a persecutat mai întâiu în familie, lângă vatra sa familiară, apoi în biserică; dar pelângă tóte acestea persecutări şi prigoniri acest popor rĕmâne credincios némului şi bisericei sale până la mórte. Şi acum în timpul din urmă ér vedem, că o mulţime de legi anticrescine se descarcă asupra, lui ii ameninţă biserica, 'l ameninţă pe acest popor, dar cu tóte acestea el şi deastădată în timpuri de grele ispite, se entusiasméză pentru legea, limba şi biserica sa Un popor care se simte mare, care este consciu de originea sa nobilă, care este pĕtruns de credinţă în vitalitatea şi esistenţa sa etnică, un atare popor şi ridică monumente pentru ca se remâie urme în istoria vieţii lui. pentru posteritate ca o povestire a vêrtuţii lui crestinesci. Acésta au dovedit-o credincioşii nostri din parochia Totoiu, cari înzestraţi cu vêrtuţi creştinesci — înăscute poporului nostru — împodobiţi cu evlavie creştinéscă şi conduşi numai de înaintarea şi binele némului nostru, au ridicat în anul de faţă o frumósă biserică, la altariul căreia se înalţă nóuĕ rugăciuni pentru ispitele grele ce ne întimpină în calea vieţii, pentru mângăierea în năcazuri, şi pentru binele mult cercatului şi despoiatului nostru popor.

Aceşti creştini erau în marginea prăpăstii de a numai avé lăcaş Dḑeesc unde a înălţa rugăciuni, cu un cuvênt erau ameninţaţi de un mare pericol. Şi óre cum nu? când locaşul Dḑeesc este în perire, când acest unic loc rĕmas românului astăḑi, pentru consfătuire, mângăiere şi linisce este pe cale de ruinare.

Puterile eshauriate, şi prea modeste erau, dar la înţelepciunea şi faptele şefului nostru tractual, care în tot locul 'l găsai cu fapta şi cu sfatul, Totoenii se pun pe lucru şi într'un an de ḑile ridică o biserică frumósă, un monument care va povesti posterităţii despre vêrtuţile şi însuşirile bune ale acestui popor credincios Acum era lipsă numai ca acest locaş Dḑeesc ridicat cu atâtea jertfe sĕ se şi sânţéscă pentru a putea propovădui din uşile altariului cu aceaşi putere, care se cuvine, pacea şi evanghelia lui Christos.

Cu acésta misiune Escelenţa Sa I. P. S. D archiepiscop şi metropolit Miron Romanul autorisà pe părintele protopop tractual O D. Nicolau Ivan, care Duminecă diminéţa în 30 Octobre v. însoţit de numĕroşi preoţi din tract, şi un numĕr frumos de învĕţători „flórea tractului“ a şi plecat pentru sfinţirea acelui sf. locaş. Sunetul clopotelor dela ambele biserici române, transmis preste alvia Murĕşului de un vêntuleţ ce adia uşor, ne vesti dedeparte că în Totoiu este ceva neobicinuit, ceva ce nu sau mai petrecut acum de curênd, este o serbătóre generală, prea frumósă pentru toţi credincioşii.

Natura îmbrăcata în haina ei de tómnă atâta era de veselă, încălḑită de raḑele binefăcătóre ale sórelui, cât ţi sĕ părea că şi ea va lua parte cu noi, la acésta bucurie, la acésta sĕrbătóre sfântă.

Sórele părea că strălucea cu mai multă dulcéţă pentru Totoieni Trecem furiosul Murĕş, a carui apă atât de frumos reflecta raḑele aurii ale sórelui, trecem mânaţi de undele valurilor, ocârmuiţi de robustele mâni ale podarilor totoieni, cari cu respectul cuvenit insemnătăţii ḑilei guvernau luntrea nóstră. Nu preste mult étă ne sosiţi în capĕtul comunei, unde părintele protopop descălecând jos din trăsură, cu întréga'i însoţire, un puternic „se trăéscă“ resună din piepturi românesci, din piepturile unui convoiu de credincioşi adunaţi cu mic cu mare, pentru a întimpina pe vrednicii şi înalţii lor óspeţi. Poporul mulţămit, pĕtruns de sfinţenia ḑilei 'şi descopere capul ér vrednicul lui învĕţător I. Moldovan păşeşte şi în cuvinte pĕtrunḑătóre, ocasionale bineventéză óspeţii, şi în special pe părintele protopop Ivan, ḑicând între altele „că credincioşii acestei biserici cu drag vĕ aşteptă pentru a slobođi, pentru a deschide uşile noului lăcaş spre propragarea, vestirea evangeliei lui Christos“.

După acésta un puternic „sĕ trăéscă“ sguduie vĕzduhul, la cari cuvinte O. D. protopop Ivan respunse cu demnitatea unui adevĕrat părinte sufletesc, în cuvinte bine alese accentuéză iubirea de ném şi de biserică de cari în totdeauna a fost condus, şi că cu acésta ocasiune nu numai datorinţa şi-o implineşte, ci ma mult iubirea de ném si biserică 'lu angajéză pentru sĕvêrşirea astor feliu de lucruri. Poporul entusiasmat de cuvintele dibaciului conducĕtor erupse in strigăte puternice „sĕ trăéscă!!

In sunetul clopotelor şi a tócelor se îndréptă mulţimea spre scóla nóstră, unde se începe proccesiunea sfântă. O mişcare mare era spre scólă, din tóte uliţele se adună poporul, şi părintele protopop cu asistenţă de mai mulţi preoţi între sunetul clopotelor ajunge în uşa bisericei unde se începe serviciul divin. In progradie, un jurul bisericei multă lume. După încunjurarea de 3 ori a bisericei, şi cetirea a trei evangelii, preoţii servitori întră în biserică, unde sĕ sĕvârşesce sfinţirea apei. Terminêndu-se acésta parte a actului, se începe cu mare solemnitate sf. liturgie. Cântările liturgice le esecutară cu succes laudabil, învĕţătorii din tract asistând in corpore. Terminându-se şi actul sf. liturgii părintele protopop păşesce înaintea altariului avênd de drépta şi dea stânga preoţimea slujitóre şi dete cetirea autorisărei Escelenţiei Sale I P. S. D. archiepiscop şi metropolit, din partea presbiteriului Iliescu se ţine o frumósă vorbire poporală, cu cunoscuta'i logică a sa

(Va urma)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dela Şugag în jos calea ne conduce pe încovoieturile Sebeşului, prin o regiune frumósă, la satul Căpâlna. Dintre délurile de aici e de însemnat délul Cetăţuiei, pe vêrful căruia s'a aflat cândva o cetate. Pela Căpâlna délurile sunt în parte mare pleşuge, lipsite de păduri. In dosul satului sĕ înalţă pe munte o cărare, care duce preste Marga spre satul Jina. Acésta cărare este atât de prăpăstiósă, încât poporul crede, că numai dracul a putut străbate mai întâiu pe ea, când a răpit pe frumósa Iléna; din causa acésta ea se numesce Potecul-Dracului.

Spun adecă ómenii de pe Sebeş că în vremile ḑin bĕtrâni era o fată frumósă în Căpâlna, Iléna, ca ruptă din sóre, încât nu avea păreche în şepte sate, ér între flăcăi cel mai voinic era Androne, drept ca un brad şi vitéz fără sémĕn. Tinerii sĕ iubeau şi Androne îşi temea pe Iléna lui, cum îşi teme omul lumina celor doi ochi. Odaţă însĕ când nici nu gândea Androne, Necuratul a voit sĕ i-o fure; el întră în casă la Iléna, o cuprinse în braţe şi voia sĕ o ducă. In minutul acesta întră în casă şi Androne. Necuratul atunci sĕ repeḑi afară pe ferésta în braţe cu Iléna, dar Androne încă nu se lasă şi se prinde de piciórele Dracului. Acesta sĕ înalţă cu ambii în vĕzduh, spre codri întunecoşi şi se opri în vêrful stâncei, pe unde trece Potecul-Dracului. Aici se încinse între el şi Androne o luptă crâncenă, în care Dracul fu biruit. Androne cu o înieptare straşnică îl aruncă jos în vale, unde de mănie, că a fost învins, sĕ făcu stan de pétră, care se vede şi aḑi lângă rîu şi se numesce Pétra-Dracului, ér sus pe stâncă sĕ cunosc şi acum urmele celor doi luptători.

Dela Căpâlna lăsând la drépta comuna Dél şi trecênd prin mica comună Laz, sosim la Săsciori, care este aşeḑat în parte mare pe ţermul drept al riului. Calea ne conduce pe ţérmul stâng pe la pólele unui dél conic, ale cărui cóste sunt acoperite cu vii, ér vêrful îi este încoronat de neste ruine frumóse ale unei cetăţui medievale. Acésta a fost cetatea Săsciorului, menită a apĕra întrarea pe valea Sebeşului în sus. Ea esista deja pe la începutul seclului al XV; mai în urmă a ajuns în posesiunea oraşului Sebeşul săsesc, ér acum délul cu ruinele este proprietatea comunei Săsciori. Cetatea a avut formă ovală neregulată, avea dóue bastióne în partea de cătră apus şi dóue porţi, dintre cari una este şi acum bine conservată. Partea din lăuntru a acestei porţi este mai naltă ca partea din afară; lărgimea ei este de 3 m. *) Zidul ce încunjură cetatea are grosime de 2 metri. De aici, de pe aceste ruine mute şi pustii avem o privire frumósă în valea Sebeşului, înspre Săsciori şi Laz. Riul serpuiesce de vale pe lângă aceste sate, printre giganticele stânci şi printre viile şi grădinile bine cultivate, ce sĕ estind pe cóstele de pe ambele lui maluri.

Comuna Săsciori este cea mai însemnată dintre comunele din munţii Sebeşului. Aici sĕ ţine têrg de sĕptămână, Dumineca dup serviciul d-ḑeesc, care este bine cercetat de muntenii şi de locuitorii satelor vecine.

Dela Săsciori până la oraşul Sebeşul săsesc mai dăm în cale de dóue sate, anume de Sebeşel şi de Petrifalĕu; cel dintâiu e sat românesc, ér în Pétrifalĕu sĕ află afară de români, şi saşi. Pe la Sebeşel sĕ află predélurile munţilor Sebeş, cari apoi sĕ pierd în valea lată de pe Sebeş şi Secaş, ce sĕ întinde înspre valea Murĕşului. La Petrifalĕu este o fabrică de hârtie, care produce pe an la 20,000 de măji de hârtie; lucrătorii, în numĕr de 200, sunt în mare parte români. Lângă satul acesta sĕ află şi urme de-ale romanilor; în sinul pămêntului s'au găsit urne şi cărămiḑi romane şi sĕ vĕd şi resturile unui drum roman, care apare în mai multe locuri.

(Va urma.)

Concurs literar.

Din fondul *„George Bariţiu“* al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ se publică:

1. Un premiu de 200 fl. pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

„Resultatele comasării de până aci, bune şi rele, cu privire la ţĕranul român din Transilvania (partea I.), cu îndrumări practice pentru popor despre metodul: cum trebue întocmită economia nóstră după comasare, ca sĕ nu sufere poporul (partea II.).

2. Un premiu de 300 fl. întru acoperirea speselor de tipar, pentru un manual bun de învĕţământ pe séma scólelor medii, din ori-care obiect de învĕţământ, lăsându-se autorului dreptul de proprietate.

3. Un premiu de 200 fl. pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

„Dietetica poporală, cu deosebită considerare la modul de vieţuire al ţĕranului român“.

Terminul înaintării elaboratelor se ficséză cu ḑiua de *1 Octobre 1895 st. n.*

---

*) Partea din afară a porţii e de 3 m de naltă şi grosimea verticală a bolt iturei e de 1 m. 11 cm. ér partea din lăuntru are nălţime de 5 m. şi grosimea bolt iturei e de 2 m. 4 cm.

Față de elaboratele de sub Nr. 1 și 3, Asociațiunea își reservă dreptul de proprietate, va da însĕ gratuit câte 100 esemplare tipărite respectivilor autori.

Manuscrisele, purisate de mână strĕină, au sĕ se înainteze până la terminul indicat, comitetului Asociațiunii transilvane în Sibiiu, provĕdute cu o devisă reprodusă pe plicul, în care se află numele autorului.

Manuscrisele nepremiate se vor înapoia autorilor, fără publicarea numelui lor.

Manuscrisele întrate după termin, nu se vor lua în considerare la premiare.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 1 Novembre 1894.

Dr. Il. Pușcariu, v.-președinte. *Dr. V. Bologa*, secret. II.

Apel.*)

Către clerul și poporul român de religiunea greco-orientală.

E aprópe un secol, de când după multe jertfe aduse din partea zeloșilor creștini, s'a zidit biserica nóstră gr.-or. rom. din loc, punêndu-i-se pétra fundamentală la anul 1795.

De atunci încóce, din lipsa de mijlóce, neputêndu-se face o renovare radicală, adi sĕ află într'o stare care reclamă grabnic ajutor, pentru-ca sĕ nu devie ruină.

Nu mai puțin simțitóre e lipsa totală de scóla poporală confesională, în care sĕ se pótă ținé și catechisațiunea tinerimei nóstre, care studiéză la diferitele institute și gimnasii din loc.

Considerând, că față de aceste cerințe neapĕrat de lipsă, averea bisericei nóstre e fórte neînsemnată și puterile materiale ale puținilor nostri credincioși încă nu ajung, comitetul nostru parochial a decis: a se face un apel către întreg clerul și poporul de religiunea nóstră din și afară din țară, ca pentru radicala renovare a sfintei biserici și zidirea unei scóle confesionale, sĕ ne vină în ajutor cu obolul seu.

Așa ne luăm libertatea a ne adresa către clerul și poporul de religiunea gr.-or. ca ofertul ce va binevoí a contribui spre acest scop, sĕ-l trimită la adresa subscrisului paroch și protopresbiter, care ofert se va cuita cu mare mulțămită în diarul bisericei nostre: „Tel. Rom.“

Cluș, în luna lui Octobre 1894.

In numele comitetului parochial:

T. Roșescu, paroch și protopresb. *P. Pipoșiu*, epitrop. *N. Pop*, epitrop.

---

*) Recomandăm atențiunii deosebite a cetitorilor nostri acest apel, cu deosebire din causa, că Clușul e loc espus pentru români. — Rugăm totodată și celelalte diare române a reproduce acest apel.

Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 17 Novmbre, n. 1894.

Viena: 85 19 50 64 60

Timișóra: 61 38 87 7 52

Nr. 410—894. [233] 1—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 60 fl. la an din fundațiunea „Galliană“ tinerilor români, studenți de gimnasiu ori scóla reală de aceeași categorie, se escrie concurs cu termin până la **20 Decembre 1894 st. nou.**

Cererile sĕ se înainteze până la terminul indicat. *comitetului Asociațiunii transilvane în Sibiiu*, instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez în original sau în copie legalisată.
2. Testimoniu scolastic de pe semestrul din urmă al anului scolar 1893/4.
3. Atestat de frecuentare dela direcțiunea institutului, în care de present urméză studiile.
4. Atestat de paupertate, eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile întrate după termin, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 1 Novembre 1894.

Dr. **Il. Pușcariu**, vice-președinte.

Dr. **V. Bologa**, secretar II.

Ad. Nr. 428—1894 [234] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa I. Zlatna în protopresbiteratul gr. or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt venitele parochiale sistemisate la 28 Septembre, a. c. carii computate după calculul mediu al celor 5 ani din urmă, dau anual suma 854 fl v. a.

Informațiuni mai detaiate în privința emolumentelor, se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Reflectanții la acésta parochiă au a se presenta înainte de alegere în vre-o Dunineca, sau sĕrbătóre la biserica din acésta comună spre a'și arăta desteritățile in tipic, cântările bisericesci și predică și a-și asterne suplicele concursuale instruite amĕsurat legilor în vigóre la subscrisul oficiu proropresbiteral, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 11 Octobre, 1894

Petru Popoviciu, adm. prot.

Nr. 364 [228] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a II-a clasă din Genosig cu filiile Sânger, Curtifaia și Saromberc, în tractul protopresbiteral al Mures Osorheiului: se escrie prin acéstă concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 6 August a. c. cari dau un venit anual de 657 fl. 10 cr. v. a.

Informațiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la fața locului și la subsemnatul protopresbiterat.

Competenții 'și vor trimite cererile lor concursuale instruite în regulă la sub semnatul oficiu protopresbiteral.

Mureș-Oșorheiu, 18 Sept. 1894.

Ofiiciul protopresbiteral gr. or. al M.-Oșorheiului.

Nicolau Manegut, protopresbiter.

Nr. 384. [229] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. vacante de cl. a III din Sangeorgiul de munte (Erdö sângeorgiu) in tractul protopresbiteral al Murĕș Oșorheiului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch pelângă locuință bună in casa parochială, provĕdută cu supraedificatele necesarii dau un venit anual de 517 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua la fața locului, ori la subsemnatul protopresbiter.

Cererile concursuali, instruite în regulă, sĕ se adreseze subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 10 Octobre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureș-Oșorheiului.

Nicolau Manegutiu, protopresbiter.

Suferințe de piept,

Tusa cum și tóte bólele, catare de ale canalului de respirație, **gâtlej, plămâni, greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgărescă, răgușélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat și recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării. *Succesul se simte după câte-va dile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [230] 2—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

☞ *Sĕ se trimită prețul înainte cu mandat postal.*

ZACHARIE VOILEANU.

Nr. 20. Strada Măcelarilor Nr. 20.

Schimbare de local.

Subscrisul îmi iau libertate a aduce la cunoscința onoratului P. T. public, că cu *1 Novembre st. n.* mi-am strămutat locuința din **strada Cisnădiei Nr. 8** în **strada Măcelarilor Nr. 20,** (casele institutului de credit și economii „Albina“.)

Totodată aduc la cunoscința onoratului public, că **efectuez tot felul de comande** aparținĕtóre croitoriei, precum **reverendi** și **reparaturi** în timp scurt, **prompt** și pe lângă

☞ prețuri convenabile. ☜

Mĕ rog pentru binevoitorul sprigin al onor. P. T. public.

Cu profundă stimă:

Zacharie Voileanu,
măiestru croitor. — Sibiiu.

[231] 2—3

Casele instit. de credit și econ. „Albina“.

Atelier de croitorie.

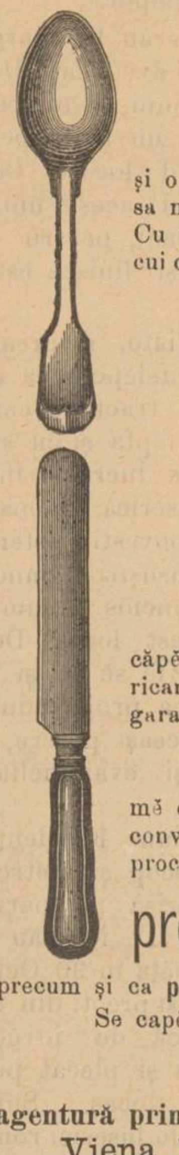

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au crușat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă
1 **sîtiță** pentru ceaiu.
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**

[232] 2—7

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte **fl. 40** și sĕ pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înșelăciune ☜

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință:

Texing, Austria de sus, 21 Febuare 1892.

Din întêmplare am vĕdut garnitura D-tale la Escelența Sa baronul Wurmbrand ș m'am convins de frumseța și ieftinĕtatea aceleia.

Iosif Forst, preot.

Olmütz, 1 Mau, 1892.

Sunt fórte mulțămit cu espediția, care a în recut pe departe așteptările mele.

Căpitan Cz..., comanda pieții.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Joi, 10|22 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Adunarea catolicilor la Alba-Regală.

In sfîrşit lupta s'a declarat Adunarea cea mare a catolicilor, ce s'a ţinut Dumineca în 18 l. c. în vechiul oraş catolic Alba-Regală, şi care după raportul foilor magiare a fost imposantă, a decretat de constituită partida poporală regnicolară catolică, care va întra în lupta electorală, luptând contra proiectelor şi eventual legilor politico-bisericesci, luptând astfel şi contra guvernului şi susţiind flamura catolicismului.

La adunare au luat parte 12—14, mii de ómeni, aprópe toţi cetăţeni cu drept de alegere. Fiind numĕrul participanţilor mare, adunarea s'a ţinut în dóuĕ locuri deodată, în casa de tir şi sub ceriul liber. In ambele locuri oratorii şi propunĕtorii de resoluţii n'au vorbit ca nisce conducĕtori ai unei óste învinse, ci ca unii, cari anunţau începutul unei lupte nóuĕ, prin care nisuinţele partidului catolic vor triumfa, dacă va fi între catolici solidaritate şi tenacitate. In decursul ţinerii adunării au sosit mai multe telegrame de felicitare, între cari depeşa archiducelui Iosif a produs mare însufleţire, încurajând pe catolici întru continuarea luptei.

Dóuĕ momente ale acestei adunări sunt cu deosebire de mare ponderositate, nu numai pentru catolici, ci şi pentru desvoltarea ulterióră a raporturilor politice din întrégă ţara. Aceste dóuĕ momente sunt: anunţarea luptei politice din partea catolică şi proclamarea partidei poporale regnicolare catolice.

Declararea de resbel, au făcut-o conţii Eszterházy Miklós Moricz şi Cziraki prin vorbiri mai lungi. In aceste s'a accentuat, că nu e destul ca sĕ se apere catolicii contra atacurilor, ci trebuie sĕ le şi respingă. Lupta din casa magnaţilor a fost nu mai un preambul al resbelului celui mare; acum este prea puţin a purta lupta guerilla numai contra proiectelor de legi politico bisericesci, ci trebuie o luptă estinsă, o organisaţie regnicolară. Lupta acésta mare adunarea de faţă o declară cu tótă solemnitatea taberei contrare.

Referitor la organisaţia politică a vorbit contele Zichy iun. ḑicênd, că trebuie sĕ se organiseze catolicii în tóte cercurile electorale, cu devisa: Nu e bun patriot acela, care merge cu curentul politic actual; nu e bun creştin acela, care apróbă căsătoria civilă şi nu luptă contra ei; nu e omul progresului acela care prin recipiarea religiunii mosaice vrea sĕ ducă îndĕrĕpt omenimea la epoca dinainte de cultura creştină.

Contele Zichy Nándor proclamă constituită partida poporală catolică şi schiţéză programul aceleia, în care sĕ cuprinde între altele fidelitatea faţă de monarch, alipirea la sancţiunea pragmatică, respingerea proiectelor politico-bisericesci, acum şi totdeuna etc.

Ce privesce cestiunea de naţionalitate, programul enunţă — ḑise Zichy — că deşi trebuie sĕ fim mândri de limba nóstră, iubirea deaprópelui ne poruncesce ca sĕ considerăm de concetăţeni şi pe aceia, pe cari D-ḑeu nu i a creat magiari, dar sunt buni patrioţi. Sĕ nu lăsăm, ca limba acestora sĕ fie scósă din biserică, dacă ei nu vorbesc altă limbă, nici din scólă, dacă ei în altă limbă nu se pot cultiva. Sĕ nu imputăm nimĕruia, dacă îşi iubesce limba sa maternă. Unul e magiar, altul slovac, altul român, dar toţi sunt patrioţi.

La sfêrşit proiectele de resoluţiune propuse, au fost primite cu mare însufleţire, dintre cari cele mai de frunte sunt următórele:

Fie-care catolic e dator a lua parte la alegerile administrative şi politice, ca catolic.

Trebue nisuit spre desvoltarea vieţii sociale catolice, spre resolvarea cestiunii lucrătorilor, spre îmbunătăţirea sorţii meseriaşilor şi a micilor proprietari.

Trebue susţinute în spirit catolic scólele catolice, începênd dela cele mai inferióre până la universitatea din Budapesta

Sĕ se pretindă, ca băieţii din căsătorii micste sĕ fie crescuţi în confesiunea catolică.

Dacă va deveni lege căsătoria civilă, sĕ se schimbe.

Sĕ se zădărnicéscă de a deveni lege proiectele despre recepţiunea ovreilor şi despre libertatea religionară.

Sĕ se urgeze autonomia cat. şi

Regele sĕ fie rugat a nu sancţiona proiectele de lege bisericesci votate.

Etă unde a împins guvernul prin proiectele sale forţate opiniunea publică! A sămĕnat vênt, va secera furtună!

Partidul nou catolic se va organisa în tótă ţara şi va face straşnică oposiţie guvernului. Că óre cele luate în programul sĕu cu privire la naţionalităţi sunt sincere sau acceptate numai ca sĕ afle aderenţi şi între noi, viitoriul va arĕta. Românii în ori ce cas trebuie sĕ fie cu mare băgare de samă la cele ce se vor desvolta.

Magiarul adevĕrat în elementul sĕu.

Dobriţinul, Roma calvinilor, de Sâmbătă până Luni a avut ḑile mari de festivităţi naţionale

„Clironomul“ magiar Kossuth Ferencz şi-a cercetat capitala, unde tatăl sĕu în 1849 a decretat detronisarea dinastiei habsburgice şi s'a proclamat pe sine deocamdată de „guvernor“ al Ungariei.

Nicăiri elementul magiar nu este aşa curat şi aşa puternic ca în Dobriţin, pe ale cărui puste a crescut mare şi tare şi eroul naţional Rózsa Sândor.

In suita clironomului, ca stat major au fost mai mulţi fruntaşi deputaţi kossuthişti, între cari renumitul istoric al curuţilor Thaly Kálmán deputatul Dobriţinului.

Miliţiei i-a fost interḑis sĕ se arate pe stradă în acele ḑile de sĕrbătóre, precum fusese interḑis şi celei din Budapesta în ḑiua înmormêntării „guvernorului“, şi-au putut manifesta deci magiarii simţemintele patriotice liber, negenaţi şi nesupĕraţi de nimene.

Dumineca mai multe mii de magiari s'au adunat în colosala curte a colegiului reformat, unde s'au început festivităţile.

Cel dintâiu care a debutat a fost deputatul Thaly Kálmán carele şi-a dat samă de atitudinea sa în cestiunile bisericesci, spriginind guvernul ca kossuthist, în urma testamentului politic al „sfântului din Turin“.

In cursul vorbirei sale şi-a adus aminte şi de „minciunile valachilor“.

Acéstă parte a discursului seu a fost salutată din partea mulţimei cu „tzoki oláh“. O espresiune delicată acésta, „tzoki“, de care se folosesce magiarul, când îşi alungă cânele din casă, mai dându-i una şi cu piciorul.

„Clironomul“ de-ocamdată nu face politică; în curênd însĕ va întra în acţiune şi pe cale legală va nisui ca sĕ facă din Ungaria un stat independent, ceea ce numai dela magiari atêrnă, căci dacă ei vor decreta în legislaţiune independenţa, Regele ca domnitoriu constituţional trebue sĕ o sancţioneze, dar dacă va trebuí sé apere drepturile ţerii şi cu arma el şi acolo va fi la locul seu.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

§. 19.

Afară de cele mai sus arĕtate lucruri fără mĕsură şi trăiri îndărăpt, tóte şi fiesce cari slujbe a naturalilor şi daţiilor supt măcar ce pretecst, cari în acest urbarium nu sunt numite de tot sĕ ridică, şi domnul pămêntesc dela supuşi alte slujbe, cari în acest urbarium nu-s cuprinse, sau în mai mare mĕsură decât prin porunca urbariumului s'au hotărît, supt pedépsa în legi dată a pofti nu va fi slobod.

Punctul VIII.

Despre lucrurile oprite, şi despre hotăritele pedepse şi glóbe.

§. 1.

Glóbelor supt măcar ce gândit pretecst nu întralt chip, ci numai la întâmplările prin legi hotărite, şi numai dela acei coloni sĕ se scótă, cărora în scaunul domnesc fiind de faţă testimoniumul varmegii, sau a scaunului învinşi după legi va fi dictăluit şi se va fi apelăluit la sedria varmegii sau a scaunului.

§. 2.

De vreme ce pentru vitele rătăcite, şi împăgubire aflate prin legile ţĕrii îndestulită sĕ află probizie, drept aceea, când prin vite, şi dobitóce în sĕmănăturĭ s'ar fi făcut păgubire, atunci după sunetul legilor sĕ se îndrepteze lucrul.

§. 3.

La tóte celelalte întêmplări de obşte când din dréptă pricină supuşii de ar fi a se pedepsi, vinovaţii afară din întêmplările prin lege hotărîte aŭ mai în jos numite, nu cu bani care dăjduitórea obşte o sărăcesce, nici cu pedépsă trupéscă sĕ se pedepséscă ci în pedépsă lucru de o ḑi douĕ, sau în cea mai mare de trei ḑile cu pălmile isprăvitoriu a lucra se se îndetoréscă, hotărîtele totuşi în pedepse lucruri pe vremea aratului, săceratului, cositului sau culesului de vii dela dînşi nu se vor puté lua, ce acestea vinovaţii întru altă vreme vor fi datori a le pliní.

§. 4.

Érăşi batăr că proştii (precum aci mai din sus s'au ḑis) nici cu bani, dară nici cu pedepse trupesci de rênd (de regulă) trebue sĕ se pedepséscă, totuşi fiind că póte a se întêmpla, ca supusul au cu ruga au cu fapta, a mai mare greşele vinovat sĕ se facă decât cu lucru pălmesc de trei ḑile sĕ se pótă aduce la calea cea bună şi pentru acel cu mai grea pedépsă trupéscă ar fi de a se pedepsi, atunci vinovatul de va fi sănătos, şi tare faţă, după a vinovăţiei greutate cel mai mult cu 24 lovituri de béţă, au de va fi parte mueréscă cu atâtea lovituri de corbace prin scaunul domnesc a se pedepsi, sĕ hotăresce.

Éră de va fi vinovatul tare bĕtrân, sau slab în trup, unul ca acela cu pedépsa prinsorii sau ariştei după stările împregiur a vinovăţiei şi a feţii, încă şi cu post în pâne şi apă petrecătoriu trebue sĕ se pedepséscă, cu aceea totuşi luare aminte, ca nu iobagiul bĕtrân şî în trup slab mai mult decât trei ḑile dela isprăvirea lucrurilor sale sĕ se tragă îndărăpt, de nu cumva unul ca acelaşi slab şi bĕtrân iobag a mai grea vinovăţii dóră vinovat nu s'ar fi făcut, unde mĕsurată mai lungă pedépsă arişti érăşi în scaunul domnesc se va putea hotărî.

§. 5.

Prostul, pentru făcuta mai grea vinovăţie, în temniţa domnéscă băgat, şi înfierat, unde a fiarelor tacsă până aci au fost obicinuită, supt acest nume mai mult de 15 creiţari a plăti nu va fi dator.

§. 6.

Prostului fără îngăduirea domnului pămêntesc a lăzui, supt pedépsa perderii birului, şi a întórcerii făcutelor pagubi de aci înainte nu va fi slobod. Èră din protiva domnului pămêntesc, făcutele până aci lazuri, sau de aci încolo cu a lui îngăduinţă făcătóre nu întru alt chip, fără cu modrul, care întru acestui urbarium al punctumului al doilea §. 2-lea sau scris şi strâns trebue sĕ se ţină, dela iobagiul sĕu va puté lua.

§. 7.

Fiind că luare de samă, şi ţinerea pădurilor de dătoria domnilor pămêntesci sĕ ţine, nimĕrui dintre supuşi arburi trainice, sau nuele pe garduri, au ruḑi de cercuri, sau pari fără scirea şi osĕbita îngăduire a domnimei înpotriva rênduelei despre păduri date a tăia nu va fi slobod.

(Va urma)

La banchetul dat în onórea clironomului, cel dintâiu toast l'a ridicat un profesor pentru „Cel dintâiu magiar“ pentru Majestatea Sa Regele Francisc Iosif.

Acest toast, în carele s'a dat espresiune simţului dinastic şi de fidelitate elementului magiar cătră Majestatea Sa, a fost intimpinat de musica naţională cu imnul naţional „Jaj de hunczut a német“ ér imnul acoperit de aplausele frenetice ale publicului.

Intrebat ţiganul „de ce a cântat aceea arie“? a respuns, că „el a făcut ce i-au poruncit domnii“, ceea ce nici nu se póte dubita.

După al regelui a urmat toastul pentru sĕrbătoritul clironom Kossuth Ferencz. Acesta l'a ascultat publicul din picióre, precum se şi cuvine când este vorba de clironomul „naţiunei“. Éljenuri frenetice au erupt din pepturile tuturor, apoi imnul naţional „Isten áld meg a magyart“.

Fie din entusiasm, fie din veritatea ce se manifestă în cele doue mărgăritare „tzoki oláh“! şi Jaj de hunczut a német“ ea este şi va remâné o preţiósă şi nefalsificată manifestare a simtemintelor *ce nutresce elementul magiar faţă de români şi faţă de dinastia habsburgică.*

Revista politică.

Din causa ¸dilei onomastice a împĕrătesei-regine şedinţea de Luni a dietei din Budapesta a avut scurtă durată. La ordinea ¸dilei a fost budgetul ministrului de interne, care a fost recomandat cu căldură de referentul Berzeviczy. Se incinse apoi o furtunósă desbatere. Vorbi din partidul „naţional“ cont. Mich. Eszterházy, apoi independistul Holló, care în numele partidului seu aduse un proiect de resoluţiune contra reformei administrative şi pentru reforma alegerilor şi a casei magnaţilor, tot deodată provocă pe ministru sĕ dea lămuriri asupra svonurilor despre disolvarea parlamentului. Fran. Sima sprigini propunerea lui Holló, declarând, că nu póte vota suma preliminată pentru matriculele civile, deóre ce proiectele bisericesci încă nu sunt sancţionate şi e în dubiu că ele se vor sancţiona căci telegrama de salutare a archiducelui Iosif către adunarea catolicilor arată, că curtea nu prea este pe partea proiectelor

* * *

„Budapesti Hirlap“ dela 18 Novembre a publicat un interwiev, ce l'ar fi avut un conte magiar din Ardél cu regele Carol, asupra cestiunei române.

Étă ce scrie numita fóie în privinţa acésta: „La sĕrbările nunţii de argint a părechii regale române, a luat parte şi o păreche de nobili magiari. Bărbatul este membrul unei familii nobilitare cunoscute din Ardél, şi s'a căsătorit în România Nevasta lui este fica uuui fost ministru român şi a fost damă de curte a reginei României. Regele Carol i a primit în audienţă privată. In decursul audienţii a venit în vorbă şi afacerea românilor din Ardél şi regele a făcut enunciaţiuni estra-ordinar de intresante.

„După părerea regelui — ar trebui căutată înţelegerea dintre românii ardeleni şi dintre unguri. El nu ţine acésta de imposibil. Modalitatea înţelegerei după regele Carol ar fi, sĕ se caute acéle puncte, unde e posibilă înţelegerea, ér nu acelea, cari despart pe magiari de către români. Din ambe părtile se pune, în mod necorect mare pond pe cestiunea limbei; dar chiar dacă ori-care român ar vorbi bine unguresce, încă nu urméză, ce sĕ fie şi buni patrioţi magiar Şi magiari au învĕţat bine nemţesce, dară totuşi n'au devenit Nemţi. După regele Carol aşa dară, cestiunea limbei ar trebui pusă la o parte şi în interesul stabilirei unui modus vivendi, ar trebui sĕ se pună gravitate pe următórele:

„In prima línie ar trebui liberat poporul ardelén de sub presiunea acelor ómeni, cari îl tiranéză şi-i îngreunéză esistenţa. Ar trebui câştigat poporul prin concesiuni locale, ér nu precum a pus în prospect unul dintre membrii guvernului magiar, prin modificarea în sens de suffrage universal a legei electorale, ceea-ce de altmintrelea este o promisiune vagă şi care nu va crede-o guvernului nici una dintre partide.

„In sfêrşit regele Carol a făcut atent pe baron, că esistenţa statului ungar şi supremaţia naţiunei magiare peste celelalte naţionalităti, depinde dela aceea, că óre îi va succede naţiunei magiare a-şi susţiné supremaţia ei naturală asupra celorlalte naţionalităţi şi în viitoriu? Supremaţia acésta esistă a¸di fără îndoélă, în înţelesul, că naţiunea magiară are superioritate peste celelalte naţionalităţi nu numai politicesce, ci şi în privinţa socială şi culturală“.(??)

* * *

Din Viena se anunţă, că clubul polon a aşternut un proiect de reformă a l gei electorale, care s'a desbătut într'un consiliu de ministri. Duminecă a avut loc o conferinţă a membrilor de încredere a partidelor coaliste; se presupune, că guvernul va fi în posiţie de a-şi arĕta dorinţele sale faţă de acest nou proiect. Până acuma vin în combinaţiune trei proiecte: unul, în care se cere representarea îndirectă a muncitorilor industriali prin mijlocirea camerelor de lucrători, al doilea pretinde crearea unei curii, care sĕ consteie numai din representanţi industriali, şi în urmă proiectul, care a eşit din clubul polon. Se presupune, că guvernul pentru a mijlocí un compromis, va presenta însuşi un proiect. De altcum de şi în linialmente generale, membrii poloni s'au declarat mulţumiţi cu proiectul eşit din mijlocul lor, totuşi dênsul n'a fost supus unei mai deaprópe desbateri în club. O vehementă oposiţiune fac proiectului acestuia cehii tineri şi acei membri din stânga estremă cari se gerează de apĕrătorii intereselor muncitorilor industriali.

* * *

¸Diariul „Journal“ susţine, că consiliul de ministri englez din 4 Novembre, convocat de ministrul-preşedinte Roseberry în mod atât de subit, în bu tul tuturor desminţirilor totuşi s'a ocupat cu cestiunea declarării rĕsboiului contra Franciei. Anume s'a discutat cestiunea că dacă cea dintâiu ar fi sĕ între în acţiune în favorul iaponezilor cu ajutorul militar şi pecuniar din partaa Franciei, firear óre Anglia în stare sĕ împedece plecarea flotei franceze? Din considerare însĕ la starea nesatisfăcĕtóre a flotei engleze consiliul de ministri a hotărît, că de astădată e imposibil a declara Franciei rĕsboiu.

* * *

Din incidentul convocărei camerilor române pe 15 Novembre „Timpul“ face următórele apreţieri:

Maioritatea parlamentului va avé şi de astă dată mult de lucru. Cu tótă munca, pe care a sĕvêrşit-o până acum, partidul conservator are încă de realisat puncte însămnate din programul sĕu de reorganisare a Statului.

Cu tótă sarcina atât de grea, a aplicării reformelor săvêrşite în trecuta sesiune, guvernul a pregătit o sumă de proiecte însemnate, care aştéptă sĕ fie serios cercetate de parlament şi transfoamate în legi.

Tóte aceste proiecte fie de ordine economică, fie de ordin cultural ori administrativ ţintesc spre acelaşi mare scop pentru a căreia realisare lucréză neîntrerupt partidul conservator de când a venit la putere: complectarea şi transformarea organisării statului, punerea societăţii românesci în condiţiunile necesare pentru ca sĕ pótă înainta cât mai repede, cât mai sigur, pe calea civilísaţiunii.

Că tótă munca acésta o va face singură maioritatea, acésta o ştie şi ea, o ştie şi ţara.

Judecând după purtarea presei liberale în timpul vacanţelor parlamentare, asaltul oposiţiei va fi şi mai mult ce oposiţiunea liberală comptéză pe disidenţa conservatóre.

N'avem insĕ motiv sĕ ne îngrijim de viitórele asalturi, ori cât de furìose ar fi.

Cât pentru disidenţa conservatóre, pa câtă vreme ea nu se întemeéză pe principii, ci numai pe nemulţumiri pesonale, n'avem de ce sĕ ne temem, putem chiar asigura pe partidul liberal sĕ-şi pregătéscă amare desiluzii, dacă'i închipueste că disidenţii îl vor ajuta sĕ recapete puterea.

Avem dar tot cuvêntul sĕ privim cu linişte la viitórea sesiune,

* * *

In cestiunea conflictului cu Serbia, ¸diarele din Viena şi Budapesta spun, că ministrul de finanţe al Ser ia, D. Vucaşin Petrovici, nevoind sĕ cedeze stăruinţelor guvernului şi nici chiar insistenţelor primului ministru sîrbesc. D. Cristici, pentru a se puté aplana în mod pacinic cesflictul, — şi-a dat demisiunea.

Regele Alecsandru plecând la Petersburg, demisia lui Vucaşin Petroviciu nu va fi primită, de cât după vre-o douĕ septămâni, când apoi diferendul dintre România şi Serbia se va regula în mod pacinic.

Comóra lui Iancu.

Prin tóte jurnalele îşi face turneul o faimă sensaţională, dar totodată şi maliţiósă.

Se ¸dice anume, că Duminecă diminéţa au aflat ómenii din Vidra de sus, că în nóptea premergătóre, cineva ar fi săpat de sub un soc din curtea fostă a lui Avram Iancu o comóră de circa 8000 galbeni împĕrătesci, din cari în graba mare au resfirat 10 galbeni in giurul grópei şi pe cale.

Venind acésta la cunoscinţa gendarmilor, aceştia acum cercetéză sĕ afle hoţul, totodată însĕ s'a pus la cale o scrutare generală după comori pe întrégă moşia lui Iancu şi sĕ sapă ¸di şi nópte sub controla gendarmilor, până când se va scruma întréga moşie fostă a lui Iancu, ca dacă mai sunt pe acolo galbeni, aceia sĕ nu ajungă pe mâna consoţilor „hoţi“ ai lui Iancu, carele „s'au împărţit cu soţii sĕi de jaf din 1848 pe tesaurii cei-au jefuit dela magiari, şi partea sa o-a îngropat în grădina sa“.

Tótă lumea scie, că Avram Iancu a fost din părinţi avuţi, şi că a murit în sĕrăcie, avisat la mila amicilor sĕi.

Ba chiar şi scriitorii magiari, între alţii P. Szatmáry Károly, cari au scris despre nenorocitul resbel civil din 1848—9, pe Avram Iancu l'au presentat ca pe un om de caracter şi drept, carele cât a putut a moderat furia ómeuilor sĕi şi în casuri necorecte i-a pedepsit şi cât i-a fost cu putinţă a apĕrat pe nenorocitele victime magiare de persecuţiuni; şi acum totuşi se află jurnalişti orbiţi de furia şovinismului, cari nici pe acest adevĕrat martir al poporului sĕu pe acest bărbat integru, după mórte nu-l cruţă de epitetele cele mai murdare.

Dar de acésta bólă modernă nu ne facem ilusiuni, că vom vindeca pe concetăţenii nostrii magiari, cari înnótă astă¸di în cultul aceluia, care a provocat martiriul lui Iancu şi a întreg poporului român, voim numai sĕ scim dela loc competent:

Cum se póte, ca ori cine, fie acela chiar puternica gendarmerie magiară, se scrume pămêntul fost a lui Avram Iancu în scop de a da de comori, fără scirea şi învoirea proprietariului?

Casa şi moşia fóstă a lui Avram Iancu este proprietatea „Asociatiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“.

De Duminecă până Luni când s'a publicat scirea sensaţională prin ¸diarele din Bpesta, n'a fost nici timp fisic pentru ca ori cine sĕ céră dela comitetul Asociaţiunei facultatea de a-i ruina şi devalora proprietatea.

Cu ce drept vin gendarmii stăpâni pe averea Asociaţiunii nóstre?

Asceptăm lămuriri.

Noutăţi.

Adunare naţională. „Tribuna“ de a¸di (10/22 Novembre a. c.) anunţă, că mai mulţi fruntaşi români au convocat pe Mercuri 16/28 Novembre a. c. la Sibiiu pe toţi alegĕtorii aderenţi ai partidului naţional român la o conferenţă, în care sĕ va discuta asupra ordinului ministerial, prin care s'a sistat funcţionarea partidului şi se impune facerea unui statut.

Convocatorul se va publica în curênd.

* * *

Bal. In şedinţa din 4 l. c. a comitetului Reuniunei femeilor române din Sibiiu s'a defipt, pentru ţinerea balului ¸diua de 26 Ianuariu st. nou 1895.

* * *

Petrecere cu dans. Membrii activi ai „reuniunii române de musică“ din Sibiiu vor arangia Sâmbătă în 12/24 l. c. o petrecere cu dans, în restaurantul G. Ardean.

* * *

Nunta de argint a părechii regale române. Conţinutul actului comemorativ cetit în biserica Sf. Metropoli de către d Lazar Catargiu, preşedintele consiliului de ministri scris pentru amintirea serbării nunţii de argint a MM. LL, Regele şi Regina sună astfeliu:

„Sub domnia mea Carol I. Domn şi Rege al României, in anul mântuirei 1869 şi al domniei mele al treilea sĕvêrşitu-s'a în ¸diua de 3/15 Novembre, în castelul dela Neu Wied cununia mea cu iubita mea soţie şi întrarea în capitală, unde după vechile datine în mijlocul veseliei obşteşti a credinciosului meu popor am mers drept la metropolie; acolo în faţa nóstră şi a înalţilor demnitari ai Statului, Metropolitul Ungro-Vlahiei şi Primat al României a înălţat la ceriu rugăciunile sfintei nóstre biserici, ca sĕ ne aibă sub a sa sfântă pază vreme îndelungată, spre a puté aduce munca şi sirguinţa nóstră prinos pe altariul patriei.

Mare a fost îndurarea provedinţei şi multe faptele măreţe, care s'au împlinit de atunci până a¸di, când în anul mântuirei 1894 şi al domniei mele al dóuĕ-¸deci şi optulea érăşi venit-am cu iubita mea soţie şi Regină în mijlocul iubitului meu popor în acelaşi sfânt locaş, unde Metropolitul-Primat încunjurat de înaltul cler, a îndreptat rugile sale cătră milostivul Creator, ca sĕ binecuvinteze nunta nóstră de argint şi sĕ ne ţină, pe Regina şi pe Mine, sub puternica lui pază, ca sĕ putem şi de aci înainte închina vieţile nóstre spre întărirea şi propăşirea regatului, pe care l'am întemeiat şi a némului cu a cărui vitejie am înviat slava strămoşéscă.

Intru de a pururea amintire a acestei ¸dile scumpe inimei Nóstre, întocmit'am acest act care se va iscăli de Noi, de I. P. P. S. S. Metropolitul-Primat, de consiliul meu de ministri, de preşedinţii Corpurilor Legiuitóre, de preşedintele înaltei curţi de compturi şi de primariul capitalei, şi se va păstra în archivele regatului“.

* * *

Principele moştenitor al României a sosit în Petersburg în 18 l. c. n. la 11 óre şi 4 m diminéţa. La graniţă a fost primit de adjutantul Nepokoitschisky. La gară a fost aşteptat de către marele duce Paul, de personalul legaţiunii României şi de o gardă de onóre a regimentului Paul A. S. R. s'a dus împreună cu marele duce Paul la palatul de iarna, unde a fost salutat de marii duci Constantin şi Dimitrie Constantinovicĭ, de principele Petru de Oldenburg, de principii Eugeniu şi George de Leuchtenberg, de miniştri de resbel şi de marină.

* * *

„Vestitul Pázmándy“ a fost la Cluş, unde i-s'a făcut o „strălucită“ întimpinare. Acolo după-ce s'a înţeles cu Moldován Gergely, a ţinut o conferenţă în care spune, că agitaţiunile române trebuesc înfrânate, legea electorală revisionată, ştergerea legei de naţionalite (??)- Tótă mişcarea românilor e propagată din afară, a spus despre decursul congresului dela Haaga a cerut ca scólele medii confesionale sě se facă de stat, guvernul sě reformeze clerul român; statul sě lupte contra Ligei iredentiste etc. etc. şi alte minuni.

* * *

Marina comercială română. Cetim în „Cur. fin.“: Pe tăcute şi fără sgomot, dl Gr. Mann, directorul regiei monopolurilor statului a isbutit sě creeze o mică marină comercială română cu perspectiva d'a se desvolta din an în an şi a lua un mare avênt.

Marina acésta care servia până acum mai transportului sărei în Sêrbia, va dervi de acum înainte şi traficul de călětori de mărfuri între porturile române şi bulare. Un avis oficial ne vestesce în adevěr, ă cu începere din 1/13 Novembre vapórele omâne au început activitatea lor, transportând în tóte ḑilele călětori şi mărfuri între Giurgiu şi Rusciuc.

* * *

Navigaţiunea pe Dunăre. Tot în „Cur. Fin.“ cetim: Ungaria voesce cu ori ce preţ sě aibă marina sa comercială pe Dunărea de jos. Ea a mai încercat şi altă-dată acéstă intreprindere, dar n'a reuşit, sfârşind prin a cheltui mai multe milione şi a desfiinţa acea marină, vênḑênd companiei austriace de navigaţiune pe Dunăre vapóre, şlepuri şi tot materialul sěu naval. De atunci au trecut mulţi ani la mijloc şi étă acum că gustul acestei intreprinderi s'a amparat érăşi de conducětorii statului ungar. „Revue d'Orient“ care apare la Budapesta, ne vestesce, că societatea de navigaţiune ungară va pune în circulaţie vapóre pe Dunărea de jos.

Capitalul acestei societăţi, după „Revue d'Orient“, este de 10 milióne fl. şi emisiunea lui e deja asigurată de banca generală ungară de credit şi de banca ungară de escompt şi de schimb. In de afară de capitalul de 10 milióne se vor emite şi acţiuni de prioritate a căror emisiuni se va face la Budapesta imediat după constituirea societăţii.

Cele două stabilimente, cari le fondéză societatea ungara, au început deja sě trateze rescumpěrarea vapórelor companiei Györ şi mai multor alţi amatori.

Pe hârtie planul e bun, încheie „Curierul“ în practica lucrurilor însě ne temem că vasele ungare vor circula góle pe Dunărea română, compania austriacă avênd şi încrederea şi simpatia publică pe partea ei. Dacă budgetul Ungariei póte suporta multe cheltuieli estravagante, pentru ce n'ar suporta şi pe acésta, când e vorba de a plimba pavilonul ungar pe Dunărea română!

* * *

Un spion strěin în capitala României. „Adevěrul“ scrie: In numěrul de Sâmbătă am anunţat, că şeful poliţiei ungare din Predél, D. Pánczél, a fost în capitală pentru a cere scuze d-nei general Arion pentru insultele, ce i-a adus astă vară.

Astăḑi suntem în posiţiune de a da următórele detalii, cari ar trebui sě atragă seriósa atenţiune a guvernului.

D. Pánczél nu mai e şeful poliţiei ungare din Predél, ci agent al guvernului ungar în Bucuresci. De trei sěptěmâni se află în capitală şi locuesce în vecini cu legaţiunea austro-ungară.

Vorbind bine românesce, acest agent secret, dându-se, când nevoia cere, drept român, caută sě se introducă prin ministere şi a face cunoscinţă cu funcţionarii mai înalţi şi în special cu membrii fruntaşi ai Ligei.

Aflăm chiar, că acest domn a fost în arsenalul armatei, unde s'a întreţinut timp de aprópe o óră cu câţi-va lucrători unguri, cari l'au călăuzit.

De altfel, d. Pánczél duce o viéţă lucsósă, luând dejunul şi prânḑul la birturile boeresci.

Ce-o fi vrênd acest om în Bucuresci?

* * *

Inmormêntarea ţarului s'a făcut Luni la 10½ óre, de faţă fiind intrégă curtea imperială, membrii sântului sinod, domnitorii archiducii, principii şi representanţii strěini. Inceperea serviciului divin s'a anunţat prin salve de tunuri. Biserica a fost îndesuită de notabilităţi. Toţi cei presenţi au ţinut luminările aprinse. O deosebită impresiune, care stórse lacrămi şi suspine au fost rugăciunile rostite de metropolitul. Cântările au provocat de asemenea mare impresiune între asistenţi. S'au vèḑut asistenţi cutrěmurându se la intonarea „Aleluia“. După terminarea serviciului, care a durat 2 óre, impěratul a pus mantia preste reposatul ţar şi adjutantul a pus coperişul, apoi ţarul şi marii duci au transportat pe reposatul în cripta cea próspetă împodobită cu flori. Tot ceremonialul a fost făcut cu o solemnitate de tot rară.

* * *

Obiceiuri bizare. Esistă în Bombay (India) o colonie numerósă de parşi, popor originar din Persia adoratori ai sórelui.

Acest popor s'a acomodat fórte bine cu civilisaţia modernă: sunt silitori, blânḑi, au moravuri cuviincióse. Un singur obiceiu bizar şi sinistru le-a mai rěmas, obiceiul de-a da cadavrele fiarelor sělbatice ca sě le mânânce, — asta-i înmormêntarea lor.

Étă ce spune un călětor despre locaşul morţilor la parşi:

Ei au nisce turnuri deschise sus, în numěr de cinci, zidite într'o grădină mare, cuprinḑênd flori şi arbori mari, pe care se aşéḑă ciόre şi vulturi, care se adună acolo în mare numěr.

Cadavrele se bagă în turn prin o portiţă ce sě află la mijlocul turnului. Acéstă portiţă formézä o deschidere de-asupra unei laviţe, pe care sě aşéḑă cadavrul, care nu se mai póte vedea din jurul turnului, dar se zăresce pe sus de pasări răpitóre.

Când se arată în grădină vre-un convoiu de înmormêntare, pasările incep a se agita cumplit. Indată ce mortul a fost depus în turn, ele tăbăresc în turn şi încep sě mânânce.

După cât-va timp, când gardianul socotesce, că au fost mâncate cărnurile, el împinge scheletul prin o deschisătură, în fundul turnului, unde rěmâne pe sama timpului se'l prefacă în scrum.

Când sě întêmplá sě nu fie cadavre zilnice, sě aduc vulturilor hoituri de animale pentru ca nu cumva sě fugă din grădină.

Din causa acestui obiceiu, se nasc nişte infecţiuni şi nişte epidemii colosale, care seceră populaţia Indiei

* * *

Ḑilele critice ale anului 1895. Cu privire la cutremuri de pământ şi alte mari fenomene ale naturei cunoscutul învěţat Falb prorocesce, că ḑilele critice ale anului 1895 sunt: De ordinea I.: 18 Septembre, 11 Martiu, 20 August, 9 Februariu, 28 Octobre, 9 Aprile, 22 Iuliu, 1 Ianuariu; de ordinea II.: 9 Maiu, 16 Novembre, 26 Martiu, 25 Aprilie, 31 Decembre, 4 Octobre, 24 Februariu, 22 Iuniu, 5 Septembre, 2 Novembre, de ordinea III: 24 Maiu, 2 Decembre, 16 Decembre, 7 Iuniu, 5 August, 25 Ianuariu, 7 Iuliu.

* * *

Necrolog. George, Aurel Barbu şi Sofia Baicu născ. Barbu ca fii, Const. Baicu ca ginere, cu durere aduc la cunoscinţa tuturor încetarea din viéţă a mult regretatului tată şi socru *Nicolau Barbu,* secretar mag. în pensiune, născut în Colun, lângă Sibiiu, în anul 1821 şi mort în Orěştie la 14 Novembre n. 1892 la 4½ óre p. m. Rěmăşiţele pământesci ale scumpului defunct s'au aşeḑat spre eternă odichnă în cimiterul bisericei nóstre din loc, Joi, în 15 Novembre 1894 la 4 óre p. m. Orěştie, la 18 Novembre 1894.

* * *

Hymen. D-şóra Măriόra Ghibu şi dl Ioan Ghişa anunţă celebrarea cununiei lor, ce va avé loc Dumineca în 13/25 Novembre 1894 la 3 óre d. a. în biserica gr.-or. din Pianul românesc.

Sfinţirea bisericei din Totoiu.

(tractul Albei-Iuliei.)

(Incheiere.)

Dl Iliescu desvóltă cuvintele psalmistului „Duch drept întru celea din lăuntru ale mele, inimă curată zidesce întru mine D-ḑeule“ întrun mod frumos şi măestrit. Accentuéză însěmnătatea ḑilei de aḑi, monument neperitor aţi ridicat ḑice, care va vesti următorilor că un popor prea bun credincios au locuit acésta comună. Indemnă la fapte creştinesci, stărue pentru credinţa nestrămutată către aşeḑămintele sf. nóstre biserici, indemnă la iubirea de ném şi de biserică. Indémnă pe credincioşi ca şi de aci înainte se ocrotéscă acest lăcaş D-ḑeesc amenintat aḑi de „viforul ispitelor“ acest unic loc rěmas românului astăḑi spre mângăiere şi consfătuire. Şi bunul popor ascultă în linisce, de pe faţa lui espresivă putéi ceti, că este adânc mişcat de cuvintele părintesci După acestea urméḑă botezarea cu apă sânţită şi poporul curge, pentru a fi botezat de părinteleprotopop.

Pentru solemnitatea actului las sě urmeze aci acest catalog al preoţilor servitori: Părintele protopop asistat de presbiterii: George Muncuş, N. Cado, Alecse Neagoe, N. Patachi, N. Cadariu, N. Moldovan. Pr. C. L. Cutean, I. Iliescu.

După sěvêrşirea ceremoniei religióse ne întrunirăm cu toţii în sala scólei nóstre la o masă comună, la care afară de preoţime şi învěţători luară parte şi mai mulţi fruntaşi din poporul nostru

Toastul prim îl ridică părintele protopop Ivan în sănětatea prea bunului nostru archireu I. P. S. D. Miron Romanul, capul sfintei nóstre biserici. Presbiterul Muncuş toastă pentru conducětoriul tractului N. Ivan, trăgênd o mică paralelă între starea de odinióră de acum 34 ani a tractului nostru şi starea de acum.

Constatând cu bucurie că a făcut frumoşi paşi spre înaintare în cei doi ani din urmă, ridică păharul în sěnătatea zelosului nostru protopop. Urméză preotul Iliescu accntuând insemnătatea dăscălimei nóstre ridică pentru învěţători presenţi.

Se ridică apoi colegul Bercanu candidat de preot, şi cu cunoscuta'i voce sonară şi puternică, accentuéḑă misiunea preotului român atât pe terenul politic cât şi pe cel bisericesc, ca factor important în cultura acestui popor, ridicând păharul pentru statul preoţesc. Urméză colegul Giura pentru părinţii poporului român cari sufer în beciurile temniţelor întunecóse, la cari cuvinte publicul entusiasmat esclamă „trăéscă martirii“ urmând acestora hora lui Lucaciu cântată de învěţătorii presenţi. Sala scólei resună, geamurile tremură şi mândria poporului creste vědêndu şi dascălii sei stăpěniţi de atâta iubire de ném. Acum urmară alte toaste din partea protopresbiterului pentru D. advocat I. Fulea, care încă a contribuit în mod insemnat pentru ridicarea bisericei. Apoi pentru comitetul parochial, epitropi etc.

La propunerea conducătoriului nostru tractual se iniţiază o mică colectă de bani între commeseni pentru rěbonificarea speselor avute cu arangiarea acestei mese. Şi astfeliu O. Dsa incepe cu 10 flor. adunându se o sumâ de vrea 40 floreni i se predă epitropului, care sigur va prinde bine parochiei eshauriate. Multă voie bună au procurat la acesta masă şi cântările bine alese şi esecutate de învăţětorii nostri. La 5 óre séra încheindu-se masa, ne-am depărtat cu toţii du când cu noi dulci amintiri din mijlocul poporului din Totoiu. Ne-am depărtat cu convingerea că ḑěu la noi în tract de vre-o 2 ani s'au produs o nouě mişcare spre tot ce este frumos, inaintare şi progres S'au ridicat şi sě ridică şcoli, biserici frumóse, şi nu preste mult sper că vom asista la o nouă sfinţire de biserică, lucruri cari tot mai mult ne îndémnă spre o emulare în astfel de fapte, cari tot mai mult dovedesc zelul, înţelepciunea, bunul tact de conducere al şefului nostru tractual. Étă muncă resplătită, étă róda ostenelelor! Róda care numai încuragia ne póte, spre o mai mare încercare a puterilor nóstre, întru ajungerea ţintei spre carea tótă suflarea românéscă trebue sě privéscă!

Dinu.

O rectificare.

Primim următórea rectificare:

Onorată redacţiune!

In scopul lămurirei afacerei, ce privesce ajutoriul primit de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ dela institutul „Albina“, despre care se face menţiune în raportul publicat de D-vóstră în Nr 118 al „Telegrafului Român“ sub titlul: „Adunarea generală a reuniunei agricole“, Vě rog sě binevoiţi a da loc următórei

Rectificări.

In întreg raportul general, tipărit şi distribuit intre membrii reuniunei nóstre şi luat la cunoscinţă fără obiecţiuni în adunarea generală, se dă sémă numai despre ceea-ce comitetul central a lucrat în anul 1893. O singură abatere s'a făcut la pagina 12 alineatul 6 din raport, unde se amintesce despre trecerea la cele eterne a mult regretatului S. P. Barcianu, controlor al reuniunei, şi acésta s'a făcut ca sě se justifice iscălitura subscrisului dela raţiocinii în calitate de „controlor substitut“. Despre ajutoriul de fl. 200 primit dela onorabilul institut de credit şi economii „Albina“ este drept, că nu se face pomenire, fiind-că nu are loc sě se facă în raportul comitetului pro 1893, deóre-ce reuniunea l'a primit numai in 1894, prin urmare despre împrejurarea acésta comitetul va face cuvenita menţiune la timpul seu, în raportul despre afacerile anului 1894, ce se va presenta adunării generale din 1895.

Primiţi onorată redacţiune espresiunea distinsei mele stime.

Sibiiu, 7/19 Novembre 1894.

Victor Tordăşianu,
secr. „Reun. române de agricultură“.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Locuitorii de pe valea Sebeşului sunt toţi români; stréini se află numai ca lucrători la lemnărit, mai cu samă în timpul verii. Graniţa etnografică între români şi saşi este la Petrifalěu, din sus de oraşul Sebeş, unde venind pe rîu în jos dăm întâia dată de saşi.

Ocupaţiunea lor, condiţionată de caracterul muntos al ţinutului, este în prevalenţă pădurăritul şi economia de vite; economia de câmp e mai restrînsă, cultivându-se în měsură mai mică păpuşoiul. In părţile de mai jos economia câmpului e mai estinsă, pe unde apoi se cultivă şi vieritul. In special locuitorii din Şugag sě ocupă esclusiv cu economia de vite, care însě acuma nu este aşa de înfloritóre, ca odinióră. Cei din Căpâlna pe lângă prăsirea vitelor, îşi susţin traiul şi din lemnărit; la Laz, pe lângă aceste, dăm şi de cultura viţei de vie, tot asemenea şi la Săsciori, unde se produce vin bun. Săsciorenii se ocupă şi cu economia de câmp şi se află între ei mai mulţi dogari şi olari.

Satele de pe Sebeş au caracter de munte; centrul lor se află în valea principală lângă Sebeş, dar afară de acésta ele sě estind, cu casele lor împrăştiate, în depărtare de mai multe óre pe văile laterale şi pe costele délurilor, ce le mărginesc pe aceste.

Portul prin satele situate mai în jos pe Sebeş este portul dela ţară, asemenea celui din Sebeş şi jur, pe când locuitorii de mai sus au port muntenesc, asemenea portului românilor din munţii învecinaţi.

Portul românilor din Şugag ni-se înfăţoşéză astfel:

Imbrăcămintea bărbaţilor este vara — érna aprópe aceeaş. Ei pórtă în cap căciulă de óie, de mărimea unei ferdele, întórsă cu fundul în sus, apoi cojoc de piele *de óie, pe care îl pórtă cu lâna în afară; au cióreci groși de pănură, croiți rěu, pe la mijloc sě încing cu șerpar și în picióre pórtă opinci, ér' o măciucă mare ferecată nu lipsesce nici când din mâna șugăgénului.*

*Femeile pórtă înainte șurță, ér' îndĕrĕpt cătrință, de colóre surie-négră. Cătrințele sunt de lână, țesute în casă, precum și cămeșile, cari sunt la femei, ca și la bărbați de pânză; jolgiul, cu puține escepțiuni, încă n'a străbătut la acești fii de munte.**)

Plutitul trunchilor pe Sebeș și plutăritul este în flóre și vara ne ofere o priveliște frumósă. Lemnele sě taie în pădurile (cele mai multe erariale) din acești munți și se p'utesc pe apă până la orașul Sebeșul săsesc, unde se află un mare deposit de lemne și ferestrěu erarial. Riul adeseori este năpădit de trunchi plutitori și de-alungul malului sě află ómeni cu cârlige, cari urnesc trunchii, ce se împedecă. Sebeșul printre munți are curs repede, din causă că valea lui este fórte piedișă. Dela Șugag până la Sebeșul săsesc, pe o linie de 35 de km. ea cobóră 220 m. adecă orașul Sebeș, aflător în depărtare de 35 km. dela Șugag, este așeḑat cu 220 m. mai jos, ca acesta*) Astfel plutele pe Sebeș sunt mânate de valurile apei cu o repeḑiciune uimitóre.

Dintre localitățile de pe riul Sebeș cea mai însěmnată este Sebeșul săsesc, un orășel cu locuitori români și sași.

(Va urma)

---

*) Despre valea Sebeșului și locuitorii ei ne-a comunicat date dl Ilie Moga. teol. abs. și învěț. la scóla reuniunei femeilor române din Sibiiu (de loc din Săsciori.)

*) Șugagul este așeḑat la o nălțime de 461 m. peste nivelul mării, Sebeșul săsesc la 241 m. A. Iulia la 220 m.

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica“, Nr. 23 cu următoriul sumariu:

„Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. „Sonet“, de T. Bocancea. „Secretarul și bucătarul“, de Scribe și Mélesville. „Amintire“, de Ioan Scurtu. „O nópte de vară“, de Ilie Dimitrescu. „In cimiter“, de Pitpălac. „Rămurele“: — „Impresii de călětorie“, de Ilie din Urseni. „Aforisme despre femei“, de I. Cândea. „Feliurite“, de ***

A apărut:

„Raport general“ al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiiului pentru anul 1893.

A apărut:

— *„Buchetul“*, culegere de cântece culese de Ioan Pop Reteganul. Gherla. Proprietatea, editura și tiparul tipografiei „Aurora“ Andreiu Todoran 1894.

Loterie.

Miercuri, în 21 Novembre, n. 1894.

Brünn: **85 47 60 81 15**

ZACHARIE VOILEANU.

Nr. 20. Strada Măcelarilor Nr. 20.

Schimbare de local.

Subscrisul îmi iau libertate a aduce la cunoscința onoratului P. T. public, că cu *1 Novembre st. n.* mi-am strămutat locuința din **strada Cisnădiei Nr. 8** în **strada Măcelarilor Nr. 20,** (casele institutului de credit și economii „Albina“.)

Totodată aduc la cunoscința onoratului public, că **efectuez tot felul de comande** aparținětóre croitoriei, precum **reverenḑi** și **reparaturi** în timp scurt, **prompt** și pe lângă

prețuri convenabile.

Mě rog pentru binevoitorul sprigin al onor. P. T. public.

Cu profundă stimă:

Zacharie Voileanu,

măiestru croitor. — Sibiiu.

[231] 3—3

Casele instit. de credit și econ. „Albina“.

Atelier de croitorie.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [224] 5

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1895.

Anul al patruḑeci și patrulea

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vênḑětori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenții europeni. — Servițiul postal și telegrafic. — Conspectul sěptěmânilor. — Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑênd și pe **protopresbiter administratorii protopresbiterali, parochii** și **învěțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — Anunțuri.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren accele-rat		Tr. de per-sóne	Tren acce-lerat	Tren de per-sóne	Tren accele-rat.	Tren de per-sóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05	—	6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalěu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne		Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6,33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	–
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de per-sóne	Tren acce-lerat	Tren de per-sóne	Tren mixt		Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Orient. Espres	Tren accele-rat	Tren de per-sóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5 39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ladoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 122 Sibiiu, Sâmbătă, 12|24 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 11 Novembre, 1894.

Pe când guvernul și partidul guvernamental, apoi kossuthiștii și ovreii aștéptă cu nerăbdare sancționarea proiectelor de lege politico-bisericesci, pusă în perspectivă de prim-ministru Wekerle și din causa acésta sunt nervoși, pe atunci étă, că la Dobrițin se întàmplă neşte incidente, cari au produs pretotindenea sensațiune și au scos la ivélă mai multe lucruri, pe cari, nu le convine magiarilor, ca lumea sě le scie.

E vorba de incidentul cu nota: „Iaj de hunczut a német“. . pe care l'am amintit în nrul trecut, și pe care o fóie magiară îl botéză; „lesă maiestate cu vióra“, afară de care însě s'au mai întîmplat tot cu acésta ocasiune în Debrețin și alte incidente analóge cu acesta.

Astfel tot la acel banchet unde s'a petrecut casul cu vióra, Kossuth Ferencz — care, după cum ne asigură el mereu nu agitéză, — țintind la honvedii dela 1848, a dis:

„Generația de adi sě fie démnă de glorioșii sěi părinți, dacă trebuie sě lucre pentru patrie, sau dacă ar ajunge încă odată tréba la rumpere cu dușmanii patriei“. Cine sunt acești „dușmani“ cu cari sé „rupă“ magiarii, este ușor de ințeles!

Alt incident a fost espedarea unei depeșe, concipiată de Kossuth Ferencz in care sě arată supunerea dobriținenilor față de regele Italiei. Foile din Dobrițin mai spun apoi, că la toastul pentru regele nu s'a sculat nime, când însě s'a toastat pentru Kossuth Ferencz, s'a sculat întreg publicul in picióre.

Aceste incidente îi genéză pe magiari, ceea-ce se vede de acolo, că indată ce vestea lor s'a rěspândit, au și început pe tótă linia a le desminți și a arěta, că lucrurile sau petrecut în o formă nevinovată.

Diaristica sě întrece în a arěta, pe basa unor rapórte nóuě, că publicul n'a sciut, că sě toastéză pentru monarch, că musicei i-a comandat sě cânte neşte „domni necunoscuți“, cari încă n'au audit că pentru cine se toastéză; că în depeșă nu s'a dis supunere, ci s'a trimis regelui Italiei o salutare respectuósă, cu un cuvênt, că magiarii adunați în Dobrițin s'au purtat loial, într'atâta, încât după cum dice „Egyetértés“ de Joi, 22 Nov. c. nici nu merită sě se mai vorbésca despre incidentele din Dobrițin.

In dietă se pune la cale o interpelație cu privire la isprăvile lui Kossuth Ferencz ca miniştrii sě aibă ocasiune a sě pronunța și ei, ca astfel vocea lor sě se audă în sus.

Interpelantul a fost Busbach, care a întrebat pe ministrii Hieronymi și Szilágyi, că este de permis, ca un supus a unui stat strein sě întreprindă călětorie politică prin țară, sě atace dreptul public al statului și sě agiteze contra legilor fundamentale ale țerii? și că cu privire la scandalul din Dobrițin ministrul de justiție luat-a měsurile de lipsă, că insultele, ce au vătěmat persóna regelui sě fie pedepsite?

Ministrul Hieronymi a dis, că guvernul nu sufere niměrui, ca sě lucre contra legilor, dar față de Kossuth Ferencz n'a luat měsuri deosebite din causă, că el și-a cerut indigenatul, ér' ministrul Szilágyi a declarat, că nu atribuie ceva însěmnătate acestor incidente și a luat měsurile de lipsă, ca cei vinovați sě fie pedepsiți.

Dieta a luat la cunosciință cu unănimitate și vie aprobare rěspunsurile ministrilor și astfel s'a trecut neted preste interpelare. Cât de mult s'au nisuit și se nisuiesc magiarii a ascunde lucrul acesta sě vede și altcum din dóuě casuri. După rěspunsurile ministrilor s'a sculat sě vorbéscă Polonyi, dar Ugron i-a strigat: „Taci, nu vorbi. Ministri au dat rěspunsuri corecte“, cu alte cuvinte nu scormoni afacerea, ca sě ese la ivélă și alte detaiuri neplăcute! De altă parte apoi eroul dilei, Kossuth Fer. voind a netedi cele intîmplate, la Nyiregyházá, unde a mers dela Dobrițin, s'a arětat fórte loial și a ținut un toast pentru regele constituțional, scuzându-se, că el nu este de vină de cele întêmplate.

De aceste sě întîmplă în viața publică magiară. Și că se pot întîmpla aceste, vina este în cea mai mare parte a guvernului, care a pactat și cochetat cu kossuthiștii, numai ca sě pótă trece în camerǎ proiectele sale păgâne. Acésta pactare și formală alianță cu kossuthiștii, între dóuě estreme, este nenaturală Am dis-o acésta la început și am dis totodată, că ea va aduce fructe amare pentru magiari. Etă un fruct: agitațiunile kossuthiste, cari precum ne arată casul din Debrețin încep a-și perde cumpětul, a arunca valuri tot mai mari. Și guvernul față de ele e impotent, nu le póte pune nici stavilă, nici nu le póte contrabalansa, ci cel mult umblă sě le înfrumsețeze. De altă parte póte că are de gând sě facă presiune cu ele la Corónă în favorul proiectelor sale, cum au mai făcut guvernele Ungariei în casuri analóge. Intrebare însě, că va succede și acésta manoperă, deórece lucrurile sunt prea deochiate. Cu politică piedișă în timpul nostru nu sě póte ajunge departe!

Incât pentru noi, din isprăvile lui Kossuth ese la ivélă de nou un adevěr necontestabil, că în țara nóstră nu se měsură cu měsură egală, că magiarilor totul este permis, ér noue, dacă ne apěrăm pe căi legale și loiale drepturile, ni se arată temnițele. Este dureros acésta pentru noi, dar cu tóte aceste nimic nu ne va abate dela calea urmată până ací, convinși fiind, că purtarea nóstră firmă, dar loială față de tron și patrie, va aduce fructe nobile și trainice pentru poporul nostru, mai sigur, decât sěmênța aruncată cu estravaganță de kossuthism — pentru magiari.

Revista politică.

Voiagerul Pázmándy, care a dubutat Duminecă în Cluș și despre care am luat notiță, enunță următórele:

Nu négă, că „Valahiii“, fiind nemulțămiți cu unele instituțiuni, n'ar avé dreptul de a nisui la schimbarea lor. Pe câtă vreme ei o fac acésta pe cale „patriotică“, pasul lor trebue ascultat și urmărit cu simpatie; „dar trădătorilor trebue ca puterea statului sě le strige un „halt“ puternic, trebue siliți, sě respecteze marginele legale“.

„Valahimea“ se plânge contra legei electorale. Recunósce însuși, că legea acésta nu e corespundětóre și cere revisuirea ei, alcătuirea ei pe base mai largi, ca sě pótă intra în dietă, și acolo sě caute „ajutor“ și „sprijin“ pentru plângerile lor, *ér nu în strěinătate* Noi n'avem sě ne temem de lărgirea legei electorale, căci nici acéstă lege n'ar puté sě trimită în dietă mai mult de 25—30 deputați români. Êr de aceștia nu ne temem. Mai bine sě discutăm plângerile lor pe față, decât în ascuns sě submineze statul“.

„Valahii“ dic, că Ungaria nu e stat național, ci poliglot, sau polietnic. Dar și Francia și Germania (???) sunt state poliglote, și totuși nimic nu le împedecă a și manifesta caracterul național. „Istoria însě dovedesce, că Ungaria nu póte esista, decât, ca stat național magiar“.

FOIȚA.

Cari sunt căile, cari conduc la înaintarea poporului nostru!

(Conferență).

Este un adevěr constatat de toți, că poporul nostru în timpul scurt dela eliberarea de sub jugul iobăgiei a făcut frumóse progrese.

Pe de altă parte nu putem ascunde tristul adevěr, că în raport cu celealate popórě conlocuitóre din patria nóstră, noi totuși am rěmas mult înděrěptul lor, și numai munca, încordată, agonisirea și crutarea, îmbrățoșarea scólei și a meseriilor ne pot mântuí din ghiarěle întunerecului, și ale perirei.

Aceste accentuate în general, ne rěmâne sě vedem, cari sunt căile, pe cari sě ajungem mai curênd la scopul nostru.

Nu e destul sě alarmăm lumea, că suntem ném de viță alésă; nu este destul sě se scie, că suntem cei mai vechi locuitori de pe acest pământ, — nu este destul nici aceea, că se sporesc în unele locuri numěrul scólelor și al bisericilor, ci trebuie sě pășim pe terenul unei lucrări mănóse în familie, în biserică, în comună, în cerc și pretutindenea, unde sě află suflare românéscă.

Este de lipsă — de mare lipsă, ca sě punem mâna pe ranele, cari vulneréză în corpul némului nostru și sě căutăm a le vindeca cu o óră mai curênd. Și cui din noi care a eșit din sinul poporului, care cunósce până în měruntăi viața poporului nostru sě nu-i fie cunoscute părțile slabe, ce și-au făcut cuib în fii de ai némului nostru.

Cine din noi nu cunósce multe casuri, că adecă viața familiară nu este tocmai după principiile creștinesci a le mântuitoriului Christos Cine nu a vědut familii destrăbălate, unde soții trăiesc în pururea vrajbă, unde copii nu věd și nu aud fapte și cuvinte înțelepte, ci aud lucruri urite și věd fapte păcătóse, pe cari apoi le urméză când sunt și ei mari și așa din generație în generație cresce pěcatul, și nu lasă, ca în familie sě se înrădăcineze datine creștinesci, sêmț de ordine, sêmț de crutare și sêmțul de pace, fară cari nu-ți poți închipuí adevěrata fericire pe pământ. Viața familiară molipsită cu pěcatul beției, cu pěcatul minciunei, cu pěcatul prădărei nu aduce nici un folos, ea este o pétă pe némul întreg, căci atare cap de familie, nu-și póte îndeplini chemarea față de stat, chemarea față de biserică, chemarea față de prunci, ci tóte acestea pentru el sunt lucruri de mâna a dóua, lucruri pentru cari nu are pricepere, lucruri, cari nu încap în cercul lui de vedere marginit.

Acum sě ne închipuim, că o comună nefericită, are multe capete de aceste sěci, mulți trântori de acestia, cari sunt o pată și rușine pe omenime, — cum va puté avea comună înflorită, cum va puté înainta în bună stare și fericire, cum va puté acolo prinde rădăcini puternice simțul de iubire pentru jertfă, simțul de iubire pentru ném, simțul de dragoste cătră deaprópele.

Intunerecul își va întinde aripile sale asupra comunei, scóla va fi primită ca o povară, învěțătoriul nu ca luminătoriu al poporului, ci ca un esecutor. In atari locuri — și durere sunt multe de aceste — chemarea preotului este grea, dar frumósă. El are sě împrăștie prin cuvênt umbrele întunerecului, el are sě fie model în fapte, model în vorbe, model în casă și model în viața socială și morală. Și dacă cumva nu ar fi din nenorocire nici el pětruns de chemarea de a lumina poporul, întréga comună se înglódă în noroiul pěcatului, acolo nu póte fi vorbă nici de înaintare, nici de crescere bună a pruncilor și nici de bunăstare.

Clădirile ómenilor în atari comune sunt scunde, lipsite de aer și lumină, necurățenia seceră la viața pruncilor — cari mor cu decii — și întreg némul este pe calea de peire.

Dacă ómenii au și darul beției, atunci și petecul din urmă de pământ ajunge la tobă, și din moșneni vechi, din locuitori baștinași ajung ómeni cerșitori, ér evreii, cari sě înmulțesc ca ciupercile pe satele nóstre prind rădăcini, se înavuțesc, umblă în trăsuri cu arcuri, și poporul desculț, sdrențos, fără perină la cap și fără șubă pe spate, — ér sărmanii prunci nevinovați nu pot cerceta scóla, căci sunt goli și flămêndi, tatăl lor nu are bani pentru cărți și pentru haine, ca sě'și îmbrace copii, el are numai pentru rachiu care i strică sěnătatea, îi scurtéză dilele și înveninéză trupul cu tóte bólele. Cunosc sate mici de câte o mie de suflete, unde în un an sě beau câte 20 de buți de spirt, o bute cu 300 fl. sě vine la an 6000 fl. acesti bani din punga țěranului muncitoriu, din fructele lui, și durere în fiecare an se vine consum de 6 fl. pe suflet, va sě dică pe o familie de 6 membrii 30 fl. la an.

Și acésta merge acum de o grămadă de ani tot așa.

Sě ne închipuim, că toți ómenii din sat s'ar lega prin jurământ că în un an nu vor gusta acel venin otrăvitor, ci bănuții îi vor prinde la olaltă, étă că în un singur an și-ar puté aduna 6000 fl. și din acele interese și-ar puté plăti învěțătoriul în mod cinstit, nu ar mai umbla pe la casele ómenilor pârgarii și esecutorii, ca sě scótă plata dascălului cu esecuția. Așa s'ar puté face fond pentru scólă, în alt an un fond pentru salariul preotului, în treilea an un fond din care sě se ajute ómenii în cas dacă le piere o vită din jug, în alt an un fond din care sě se ajute ómenii la înmormêntare, ca sě nu umble cu pălăria în mână și sě céră împrumut, când mortul e pe laviță și sě plătéscă camete grele la cămătarnicii cei nemiloși. (Va urma.)

Cestiunea română — ḑice mai departe agentul magiar — e seriósă, dar nu e primejdiósă. „Sĕ nu se témă ungurii din Ardél, căci privirea nóstră (a celor de dincolo de Dunăre) se îndréptă şi aici. Dacă vine ḑiua primejdiei, gândiţi-ve la noi; vom trece peste Muntele Craiului mii şi sute de mii, ca sĕ nu lăsăm ceea ce al nostru este“. Ţéra-mamă (Ungaria proprie) datoresce recunoscinţă şi iubire părţii ardelene, care a fost zid de apĕrare în mijlocul celor mai critice raporturi politice şi e gata totdéuna a sări întru apărarea şi păstrarea caracterului ei (a părţii ardelene) naţional magiar“.

După a lui părere, „legea de naţionalitate este absolut neaplicabilă; ea nu e compatibilă cu ideia de stat magiar, şi dacă s'ar aplica, ar destrăma unitatea statului magiar, Deci legea acésta trebue scósă din cartea legilor unguresci“.

Cu multă emfasă întreţine apoi pe ascultătorii sĕi despre congresul din Haaga, susţinênd că acolo ar fi raportat victoria pentru causa magiară.

S'apucă apoi de liga culturală şi de activitatea ei. „Activitatea Ligei — ḑise — ţintesce, ca sĕ creeze din Valahime o naţiune unitară, cu cultură egală. Din causa acésta liga ne este duşmană, ea însemnéză cel mai pipăit iredentism. Ţinta ei este ruperea Ardélului. Ce am făcut noi până acum contra activităţii ligei? Inţeleg în sens politic, căci în direcţie socială şi culturală s'a pornit o viuĕ mişcare. Ceea ce am făcut până acum contra ligei, este o aşa nimică, încât mai puţin nu putem face. A sosit timpul, ca puterea statului sĕ se misce şi sĕ se îngrijéscă, ca puterea neînfrânată a ligei sĕ nu domineze şi mai departe în Ungaria; a sosit timpul faptei. Trebuie deşteptat sentimentul public, care în legătură cu puterea statului, sĕ sdrobéscă iredentismul“.

Revenind apoi éraşi la necazuri interne ḑise:

„Nu sunt aderentul magiarisărei cu forţa. Ţĕranul simplu dela sat, rĕmână pe lângă limba lui veche. E lucru de-a dóua mână, dacă pe lângă plug cântă româneşte, ori ungureşte. Dar cel ce păşeşte pe cariera publică, cel ce are înriurinţă asupra transformărilor sociale şi istorice, aceluia nu-i este ertat sĕ fie, în acest stat, decât magiar. Este un mare pĕcat contra nóstră, şi numai putem suferi parlamentele-filiale din Sibiiu şi din alt loc. Nu mai putem suferi culturi mici, corcite, în paguba celei magiare, căci aici numai o cultură póte sĕ esiste: cea magiară. Cultura de rassă trebuie stirpită în stat, căci ea, ca un parasit, ar slăbi corpul culturei naţionale magiare.

„In privinţa cestiunei culturale a comis şi statul greşeli. Eu nu cred de favorabil a-se incepe acţiunea cu magiarisarea scólelor poporale. Acésta este o lucrare lungă şi grea. Noi trebuie sĕ magiarisăm scólele medii; sĕ le ia statul în mâna lui. Ar fi un pĕcat şi o prostie de-a suferi şi mai departe, ca gimnasiile, scólele reale şi comerciale valahe sĕ ne créscă o tinerime cu tendinţe contra patriei.

„Tot aşa numai putem suferi stările din clerul valah. Trebuie reformat acest cler, căcí numai e permis, că de pe amvon sĕ se predice învĕţăruri, cari sunt primejdióse în viaţa de tóte ḑilele“.

S'a încercat apoi sĕ dovedéscă, că regimul de închisóre unguresc e cu mult mai uman, decât cel din Francia, Germania, Anglia etc şi că prisonierilor nostri politíci, le merge „strĕlucit“ de bine în Vaţ şi Seghedin.

In fine a provocat publicul şi societatea magiară, mai ales pe dame, ca sĕ nu sĕ isoleze de „Valahi“, sĕ priméscă în mijlocul lor pe acei români, cari dau semne de „patriotism“.

* * *

Atmosfera politică din Budapesta s'a întunecat. Acesta este glasul presei din capitala Ungariei în urma evenimentelor mai recente: scandalul Kossuth la Debreţin şi adunarea catolicilor.

Acésta adunare a format obiect de discusiune în dieta de Marţi. La începutul şedinţii radicalul Otto Hermann — sub aparinţa că reprobă adunarea şi cele întimplate acolo, dar în adevĕr ca sĕ aducă pe tapet cestiunea sancţionării legilor bisericesci şi situaţiunea guvernului — a vorbit despre adunare şi proclamarea luptei confesionale, care e primeşdiósă pentru desvoltarea statului, apoi ḑise: nesiguranţa nu mai póte avé durată, regimul are datorinţa în interesul reputaţiunei lui şi a păcei din ţară, se aducă o decisiune dela locurile preaînalte cu privire la sancţionare, ori apoi sĕ tragă consecinţele.

Wekerle a rĕspuns în doi peri. A ḑis, că până acuma nu s'a ivit necesitatea sĕ se esercite vre-o presiune pentru urgarea sancţionărei. Numai sancţionarea lor póte aduce linisce în ţară şi regimul îndată ce va simţi necesitatea îşi va sci face datorinţa rugând urgarea sancţionarei.

Aceste declaraţiuni sunt discutate în cercurile politice. Se susţine că Otto a interpelat numai pus la cale ca astfeliu prin declaraţiunea lui Wekerle sĕ se fecă presiune la curte. In acésta declaraţiune se mai vede tot deodată şi tendinţa guvernului de a face un pas resolut pentru urgarea sancţionărei.

De altfeliu adunarea catolicilor şi telegrama archiducelui Iosif au dat de lucru consiliului de ministri.

In aceeaş şedinţă ministrul de interne a avut o ḑi nenorocită. Contele Apponyi i-a supus activitatea la o aspră critică. Rĕspunsul lui Hieronymi a fost primit cu recélă, chiar şi de guvernamentali.

* * *

In şedinţa din 21 Novembre s'a terminat desbaterea generală asupra budgetului ministeriului de interne şi s'a primit cu maioritate de basă la desbaterea specială.

La desbaterea specială anume asupra rubricei: comiţi, supremi, ministrul de interne şi budgetul sĕu este vehement atac din partea oposiţionalilor Ugron, Mülek, Veres, Apponyi, Endrey şi Sima. Toti impută ministrului, că este violent şi călcătoriu de legi, mai ales vatĕmă greu dreptul de adunare şi consultare liberă.

Urméză interpelaţiunile insinuate. Deputatul guvernamental Petru Busbach adreséză ministrului de interne şi de justiţie următórea interpelaţiune:

1. Se póte permite óre ca supusul unui stat strĕin sĕ facă în patria nóstră călĕtorie politică, sĕ atace dreptul public al statului ungar la locuri publice şi în faţa masselor de popor şi sĕ tulbure liniştea ţĕrii prin agitaţiunile îndreptate contra legilor fundamentale ale statului ungar?

2. La banchetul lui Kossuth de alaltăieri se ḑice că s'a întêmplat un scandal, domnul ministru de justiţie făcut-a óre disposiţiunile, cari sunt necesare pentru severa pedepsire a insultelor, cu cari a fost vătămată persóna Majestăţii.

Kovács Josif: Cu ocasiunea banchetului, ce oraşul Dobriţin a arangiat fără deosebire de partid Dnmineca trecută, eu încă am fost de faţă şi fiindcă s'a interpelat în acéstă causă me simt datoriu sĕ dau rĕspuns înainte de ce trec 24 óre. Cred că nu este nici un membru al camerei, despre care s'ar putea presupune, că nu este cu cuvenitul omagiu faţă de Maiestatea Sa regele nostru încoronat. Şi nime nu póte presupune, că acel incident neplăcut s'ar puté imputa lui Kossuth Ferencz sau ori-căruia dintre cei de faţă. Sala banchetului este nu numai mare, ci a fost şi lungă şi plasarea încă a fost aşa, încât musica nici nu s'a putut bine distinge şi pentru aceea ve rog a considera incidentul întreg de o rătăcire Acésta-i adevĕrata stare a lucrului. Domnul deputat Busbach n'a cunoscut bine situaţiunea şi a interpelat pe base de informaţiuni greşite.

Polonyi se însinuă la cuvênt. (Sgomot).

Ministrul Hieronymi se ridică şi vrea să vorbéscă. (Sgomot mare).

Presidentul sună Rog linisce Domnilor deputaţi! Auroritatea camerei magiare... (Sgomot asurḑitoriu). Suspend şedinţa!

După o scurtă pausă.

Presidentul: Ministrul de interne are cuvêntul.

Hieronimy: On. Casă! Cu privire la punctul prim al interpelaţiunii adresate mie dau următoriul rĕspuns:

Guvernul nu ţine de permisibil ca fie un cetăţén al unui stat strĕin, fireşte nici Kossuth Ferencz, fie cetăţén ungar, sĕ comită undeva ceva, ce se isbeşte în legile patriei nóstre, şi dacă cineva va greşi contra legii, atunci guvernul va procede cu deplina rigóre a legii fără considerare la persónă şi posiţiune. Faţă de Kossuth Ferencz guvernul pentru aceea nu ţine de potrivit a aplica disposiţiuni deosebite, pentru că se scie, că Kossuth a petiţionat ca sĕ fie primit de cetăţén ungar.

La punctul al doilea am onóre a respunde din a mea parte, că s'au luat disposiţiunile, ca starea lucrului sĕ se descopere prin autoritatea competentă.

Szilágyi Dezsö: On. casă! Eu încă am înţeles din foi despre acel incident, care a provocat în ţéra întrégă scandalisare generală şi s'a şi osândit în general. In acéstă privinţa însĕ s'au ivit mai multe feliuri de versiuni, una a amintit'o şi dl Kovács însĕ temeiul oficial numai acela póte fi care se eruéză, şi la acésta sunt îndrumate deja autorităţile administrative şi justiţiare. Eu adaug încă numai, fără a me dimite mai pe larg înainte de constatarea stărei lucrului, că este departe de nime sĕ atribuesc acestui incident o însĕmnătate mai deosebită. De altă parte sunt convins, că nici opinia publică a Ungariei nici diregătoriile nu pot trece aşa uşor preste un astfel de incident. Nu presupun, că acest incident ar fi manifestarea opiniunii publice a oraşului Dobriţin. Din a mea parte am făcut disposiţiuni, ca autorităţile justiţiare sĕ lucre mână în mână cu ale administraţiei, ca sĕ se facă cercetarea şi conform stării lucrului sĕ facă paşii necesari pentru pedepsire Rog a lua la cunoscinţă respunsul meu.

Interpelantele Busbach precum şi casa întrégă unanim iau la cunoscinţă rĕspunsurile ministrilor şi aşa a trecut şi acésta cestiune.

* * *

După cum s'a anunţat guvernul austriac este decis a se alătura la proiectul presentat de contele Hohenvart cu privire la reforma legii electorale. Părerea lui este, că prin proiectul acesta se ajunge scopul reformei. Pentru motivarea acestei păreri guvernul aduce de motiv împrejurarea, că de şi s'au făcut din partea celor angajiaţi în cestiunea acésta o mulţime de propuneri, totuşi din cause de partid şi motive naţionale nu s'a ajuns la nici un resultat positiv. Propunerea de unii pe lucrătorii industriali în secţiuni osebite pe lângă camerile de comerciu, este fórte uşor de esecutat, şi totodată prin mĕsura acésta se creéză lucrătorilor anumite centre, cari şi în alte privinţe sunt de o importanţă netăgăduită. In aceste cercuri de lucrători industriali guvernul n'ar avea nimic contra, dacă s'ar asocia şi alţi muncitori de alte categorii. Asemenea ar fi un lucru uşor de a ţiné în evidenţă pe lucrătorii cei noi, ér efectul ar fi înaintel de prevĕḑut.

* * *

Se vorbesce, că deputaţii cari din causa proiectelor politice bisericesci au eşit din partidul liberal, se vor forma în curênd într'un nou partid parlamentar care îşi va avé de cinosură în programul sĕu: interesele agrare. Iniţiativa pentru formarea acestui partid, după cum spune „Magyrország“, ar fi luat-o contele Iuliu Szapáry. In curênd se va elabora şi programul acestui partid. Se susţine, că mai mulţi membri din societatea înaltă s'ar fi declarat de a lua parte în partid ca membri esterni

* * *

„M—g“ aduce ştirea, că conducĕtorii oposíţiunii din casa magnaţilor au esmis către membrii încă nehotărîţi ai casei magnaţilor un cestionariu în privinţa ţinutei lor faţă de proiectele de lege despre recepţiunea ovreilor şi libera eserciare a religiunii. Respunsurile au sosit în înţelesul cărora contra liberei eserciării resp. contra neconfesionalităţii vor fi 20—36 voturi, ér contra recepţiunei ovreilor încă va fi o mică majoritate.

* * *

Agenţei-Reuter i-se raportéză din Ce-fùcu pe basa rapórtelor din Port-Arthur, că Duminecă s'a dat o luptă cam de dóuĕḑeci miluri departe de Port Arthur. Japonezii s'au retras spre Talien-Yan. Perderea chinezilor e 100 morţi şi răniţi; a japonezilor preste 300. Chinezii au făcut prisonieri 10 japonezi.

Tot acesteia i se raportéză din Tien-Cin, că vice-regele a consignat miliţia în partea sudică şi nordica a cuartierului european pentru apĕrarea poporaţiunei contra atacurilor miliţiei nedisciplinare. Marina chineză a fost provĕḑută cu numĕróse tunuri pentru trageri de foc repede Flota staţionéză în Vei-Hai-Vei. O parte a flotei japoneze circuléză în apropiere de Talien Vai şi Port-Arthur: o altă parte ţine pasă la Vei-Hai-Vei.

* * *

Din cercuri competente s'a comunicat guvernului bulgar, că ţarul Nicolae II, a decis, ca faţă de Bulgaria să urmeze politicei tatălui sĕu, şi că în urmarea acesteia nu va primi deputaţiunea bulgară, care era sĕ plece la Petersburg. Telegrama, carea ţarul trimisese principelui Ferdinand e a se privi drept un act curat personal fără nici o importanţă politică.

Noutăţi.

Conductul de apă. Lucrările conductului de apă pentru Sibiiu sunt terminate şi Duminecă se va face deschiderea conductului. Cu acésta ocasiune vor avé loc şi unele mici festivităţi. La 9 óre a. m. va fi predarea conductului în Dumbrava oraşului. La 12 óre esercitiile pompierilor pe piaţa „Hermann“, dela 12—1 musică în piaţa mare şi inactivarea fântânei săritóre. La 2 óre p. m. banchet în sala dela „Gesellschaftshaus“.

* * *

În amintirea lui Mihaiu-Vitézul. In ḑiua de 8 Novembre st. v., sĕrbătórea si Mihail şi Gavril, studenţii universitari din Bucuresci au serbat amintirea lui Mihaiu-Vitézul. Despre acéstă serbare sĕ scriu următórele:

Studenţii universitari făcură un apel către toţi cetăţenii capitalei Bucuresci şi ai ţĕrii întregi, că cu toţii sĕ sĕrbătoréscă ḑiua de 8 Novembre. La órele 8 diminéţa a acestei ḑile toţi studenţii şi un numĕr imens de lume erau strânşi în jurul statuei lui Mihaiu; erau cetăţeni, cari rĕspunseseră la apelul făcut. De aici s'au pornit în linişte la biserica Mihaiu-Vodă, zidită de însuşi domnitorul, unde s'au făcut rugáciuni pentru marele erou.

La órele 2 p. m. s'a ţinut întrunire în sala Orfeu. Un mare numĕr de cetăţeni se adunaseră. Aici erau aduse şi coróna şi stégul studenţesc. Adunarea era presidată de studentul Brânzeu, care a deschis şedinţa printr'o căldurósă cuvêntare, accentuând de a serba memoria lui Mihaiu. Au mai vorbit domnii Ghinci, Ionescu şi Malla, în fine dl Petrescu a cetit resoluţia Hotărîrile luate de corpul studenţesc aufost, ca în totdeuna sĕ se serbeze ḑiua de 8 Novembre în amintirea lui Mihaiu-Vitézul.

După aceea studenţii cu stégul şi coróna înainte, urmaţi de o imensă lume, au mers de-au depus'o la statua lui Mihaiu-Vitézul, rostindu-se şi aici un scurt discurs de către un student. Toţi s'au împrăstiat în liniste, ducênd, ca un suvenir acésta amintire a marelui erou.

* * *

Demisiunea patriarchului ecumenic. In numĕrul dela 28 Octobre (10 Novembre) al organului oficial al patriarchatului ecumenic „Ekliatisstiki Alithia“ se anunţă demisiunea patriarchului Neofit în următorii termini:

In şedinţa din Marţia trecută, Santitatea Sa patriarchul ecumenic şi al Constantinopolului, Domnul Neofit VIII-lea, recunoscênd, că puterile sale fisice şi intelectuale fiind nesuficiente pentru a dirige mai departe trebuinţele spirituale ale marei biserici a lui Christos şi-a dat din propriul sĕu îndemn demisiunea canonică de pe tronul ecumenic.

* * *

Persecuţiuni. Mai mulţi universitari români dela universitatea din Cluş, precum şi câţiva membri din inteligenţa română, au fost citaţi pe Sâmbăta trecută la judele de instrucţie din Cluş, unde li s'a spus, că sunt traşi în judecată pentru primirea ce i'au făcut'o dlui Dr. Vasile Lucaciu la gara din Cluş, când acesta se întorcea anul trecut din închisóre. Deocamdată însĕ nu s'a putut is prăvi nimica din partea judecătoriei, deórece parte nu s'au presentat toţi cei citaţi, parte au fost citaţi şi de aceia, cari n'au luat de loc parte la acea primire. Toţi cei citaţi au pretins ca protocolul sĕ se ia în limba română, ceeace însĕ nu s'a făcut, şi din causa acésta n'a voit nici unul sĕ subscrie protocolul. Pertractarea deci s'a amânat pe timp nedeterminat.

* * *

Redeschiderea esposiţiei cooperatorilor la primăvară. Dl D. Butculescu face cunoscut în „Cooperatorul român“, că în urma unei petiţiuni adresată de către un însemnat numĕr de esposanţi principelui Ferdinand, preşedintelui de onóre al esposiţiei, acesta a intervenit pe lângă dl primar al capitalei, care a consimţit, ca sĕ prelungéscă concedarea grădinei Cismigiu pe un nou termin de trei luni în primăvara viitóre. M. S. regele a spriginit acéstă cerere. Aşadar esposiţia, care se va închide la 16 Novembre st v., se va redeschide sigur la primăvară.

* * *

Dimisia baronului Nopcea. Majestatea Sa a concediat din postul sĕu pe mareşalul de curte al împărĕtesei-regine br. Nopcea. Concediarea acésta a produs mare sensaţie în Budapesta şi Viena. Baronul Nopcea era aderentul guvernului unguresc şi a votat în camera magnaţilor pentru proiectele bisericesci politice. Concediarea lui se aduce în legătură cu încordarea, ce domnesce la curte in cestiunile bisericesci.

* * *

Foi vieneze confişcate. Numĕrul de diminéţă al lui „Neues Wiener Tagblatt“ şi cel de séra al lui „Wiener Allgemeine Zeitung“ au fost confişcaţi pentru un articol, care se ocupă cu situaţia Ungariei şi cu evenimentele petrecute la banchetul dat în Dobriţin în onórea lui Kossuth.

* * *

Industria de casă română pe pieţele Londrei. „Cooperatorul român“ comunică, că regina României lucrézĕ cu activitate- ca sĕ întroducă pe pieţele Londrei produsele industriei române casnice rurale. Una din esposante, dómna Ionescu, care are in Câmpulung un atelier compus de 200 lucrătóre dela sate, a depus la castelul Peleş mai multe stofe şi pânzături fórte fin lucrate spre a fi espedate la o casă importantă importantă de comerci din Londra.

* * *

Direcţiunea consorţiului sibian de păstrare şi împrumut ca filială a reuniunei funcţionarilor din Austro-Ungaria a adus în şedinţa din 9 Novembre a. c. acel conclus că cuotele responsabile pentru membrii reuniunei se urcă dela 200 fl la 500 fl. v. a. ce se aduce P. T. publicului cu acel adaus spre cunoscinţa şi orientare. că atari depuneri sĕ primesc la casa reuniunei, Wiesengasse nr. 1 etagiul I). în fiecare ḑi dela 3—5 óre p. m. spre fructificare.

* * *

Condolenţele Bulgariei. In şedinţa din 19 a sobranîei preşedintele anunţă, că conform rapórtelor telegrafice, pe ţarul ruşilor l'au înmormêntat. Face amintire despre espresiunea condolenţei principelui şi a guvernului în numele poporului bulgar. Ca sĕ se deie espresiune condolenţei ce sobrania şi întregul popor simţesc faţă cu durerea fraţilor ruşi, rógă sobrania sĕ enun ie, ca în numele ei sĕ se depună pe cosciugul ţarului cununa de aur, ér şedinţa sĕ se suspindă în semn de doliu. Propunerea preşedintelui s'a primit.

* * *

Invitare. Biserica română gr. or. din Cojocna va serba în 21 Novembre a. c. st. v. jubileul de 100 ani dela zidirea bisericei sale; la care serbare subscrisul comitet parochial invită cu tótă onórea pe toţi preoţii şi binevoitorii bisericei spre a lua parte.

Cojocna în 8 Nov. 1894.

Pentru comitetul parochial:

Teodor Ciontea, paroch şi preşedinte.

Eliseiu Gabor, notar ad. hoc.

* * *

Rectificare. In pasagiul ultim al articolului „Magiarul adevĕrat în elementul sĕu“, din nrul trecut al fóiei nóstre s'a strĕcurat o greşală, rĕmâind necules un cuvênt (în rêndul prim). Pasagiul întregit este astfel: Fie din entusiasm, fie din vin, veritatea ce sĕ manifestă în cele dóue mărgăritare etc.

Compas românesc

anuar financiar pe 1893/4 redactat de Petra-Petrescu. Anul II. Sibiiu 1894. Tipariul tipografiei archidiecesane. (Preţul 60 cr.)

Cu titula acésta a apărut nu de mult o carte, care ne arată creditul şi starea institutelor nóstre de credit şi economii, pe anul 1893/4. Ea este o călăuză sigură şi preţiósă în mişcarea financiară a băncilor nóstre, cuprinḑênd modul de operaţiune al fiecărui institut în parte, capitalul, cu care operéză, averea ce represintă etc. apoi numele membrilor din direcţiune şi a oficialilor, precum şi istoricul înfiinţării fiecărui institut, — constituind acesta din urmă o îmbogăţire interesantă a materialului, faţă de materialul anului I. al Compasului. La finea cărţii sĕ află un studiu despre poliţe sau cambii.

Din datele cuprinse în compas vedem, că numĕrul băncilor din Transilvania şi Ungaria este 45, cu un capital în total de 2,047,210 fl. 19 cr. şi cu o avere de 17,846,240 florini 09 cr. apoi cu un profit anual de 364,394 fl. 69 cr. din care se împart dividendele şi se dau ajutóre diferitelor societăţi şi instituţiuni culturale românesci.

Compasul românesc, redactat cu îngrijire de autor, umple o lipsă simţită pe terenul financiar-statistic al nostru şi merită o atenţiune şi sprijin din partea publicului. „Timpul făcênd în nrul sĕu din 2/14. Nov. c. o dare de samă despre el, ḑice între altele:

„In scurt, compasul dlui Petrescu constituie o lectură din cele mai interesante şi mai instructive pentru economiştii noştri şi pentru toţi acei cari doresc propăşirea stărei materiale a poporului român şi în special a fraţilor de peste munţi“.

Recomandând publicului nostru şi în special acelora, cari sĕ interesézĕ de starea şi progresul băncilor nóstre acésta carte, dăm mai la vale drept probă din descrieri, istoricul înfiinţării a lor dóue institute:

1. „Albina“ institut de credit şi economii în Sibiiu. (Cottul Sibiiului). Capital fl. 300,000 în 300 acţii nominative á 100 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Consultările pentru înfiinţarea institutului se începură pe la anul 1870. Iniţiatorul principal a fost Visarion Roman. Programul dto 1 Iuliu 1871 al comitetului fundator a fost subscris de d-nii: Antoniu Mocioni, David baron Urs, Iacob Bologa, Timoteiu Cipariu, Paul Dunca, Ioan Hannia şi V. Roman, şi între altele conţinea următórele:

„Asociaţiunea este unul din cei mai productivi factori ai civilisaţiunei şi progresului omenesc şi au tótă dreptatea, cei cari afirmă, că secolul nostru de aceea arată resultate atât de admirabile în tóte sferele activităţii omenesci, căci este secolul asociaţiunilor.

După numĕrul asociaţiunilor sale de tótă plasa, se judecă astăḑi gradul de cultură al unui popor.

S'o spunem pe faţă, căci adevĕrul este totdéuna mântuitor, că, cercând cu busola acésta starea actuală a poporului nostru, ea ne presentă un resultat neplăcut, dar care trebue sĕ ne fie cel mai puternic impuls spre a nu mai perde momentele de supremă importanţă, ci de a îmbrăţişa cu tărie ideia timpului, ideia asociaţiunei, de a o încorpora şi a o vĕrsa prin tóte formele vieţii nostre sociali.

Numai ăst mod progresul nostru va lua repeḑiciunea cu care ne vom puté asigura bunăstarea dorită şi vom puté ajunge în curênd la ţinta propusă, numai aşa vom puté sta, preste puţin, alăturea cu popórele înaintate şi luminate de astăḑi, spre a ne împărtăşi în emulaţiune nobilă pe câmpul progresului general.

Factorii de înaintarea unui popor însê, au între sine acea strînsă legătură, ce numai în lucrare comună şi armonică pot sĕ producă deplin efect, ér când unul seu altul se află în nelucrare, încordarea celorlalţi factori, rĕmâne fără sau numai cu puţin resultat. Progresul este atunci unilateral de aceea încet.

Esaminând starea lucrului la noi din acest punct de vedere aflăm, că în privinţa culturei spirituali a poporului nostru deşi nu s'a făcut încă tot, faţă cu numerósele trebuinţe, s'a făcut totuşi ceva. Inceputul este bun şi promite resultate. Insĕ cu respect la interesele materiali ale poporului nostru, nu s'a făcut încă absolut nimic, ce ar împăca cât de puţin cerinţele timpului.

Progresul nostru în acéstă direcţiune este staţionar, ceea-ce în viéţa popórelor este identic cu regresul.

Şi totuşi nu se póte nega, că aḑi mai mult ce ori şi când dela bunăstarea materială a unui popor, se condiţionéză tótă cultura, viéţa şi posiţia lui.

Terenul economiei naţionale nu mai póte fi aşadară îndelung ignorat şi negles din parte-ne fără de a pĕcătuí contra celei dîntâiu şi mai sfinte datorinţe a conservării proprie.

Considerantele acestea ne-au fost motorul principal, când ne am resolvat a împliní una din cele mai simţite trebuinţe în patria nóstră şi a lua iniţiativa înfiinţării unui instit. de credit şi de econ. sub numele „Albina“.

In adunarea generală constituantă, ţinută în Sibiiu la 14 Martie 1872, se alese consiliul administrativ în persónele fondatorilor numiţi mai sus, la cari se mai adauseră Metrop. Dr. I. Vancea, Elia Măcelariu, Dr. Aurel Maniu, advocat şi agent general în Viena, protopopul I. Popescu şi comerciantul Gr. Mateiu. Renunţând metrop. Vancea s'a ales în locu-i advocatul din Făgăraş I. Roman.

Preşedinte al consiliului de administraţiune a fost Dr. Ales. Mocioni, vicepreşed. I Iacob Bologa, II. David bar. Urs

Funcţionari: Visarion Roman director es. †; N. P. Petrescu, cassar! Stefan Lissai, comptabil (eşit din serviciu încă dela început) Christian Zidu †.

Institutul şi-a început activitatea în 10 Aprilie 1872.

In anul 1882, 1 August, institutul a înfiinţat la Braşov unica sa Filială (sucursală) de până astăḑi. Primii funcţionari ai acestia au fost: Teochar Alecsi, dirigent; N. P. Petrescu, cassar; Gr. Porescu, practicant. Primul şi ultimul au eşit din serviciul institutului.

După repăşirea dela presidenţă a dlui Dr. A. Mocioni a urmat ca preşedinte cons. guvern. in pensiune Iacob Bologa, după încetarea acestuia din viéţă, Elia Macellariu, ér după reposarea acestuia dl Ioan Hannia.

Primul director esecutiv, Visarion Roman, a repausat în 11 Maiu 1885; postul acesta a fost ocupat provisoriu până la finea anului prin dirigentul filiei I. G. Ioan, ér din 1 Ianuarie 1886 conducerea institutului a fost încredinţată dlui Parteniu Cosma.

„Timişiana“, institut de credit şi economii, ca societate pe acţii în Timişóra (cott. Timis). Capital fl. 100,000 în 1000 acţii nominative à fl. 100. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Fiind ţeranii români din jurul Timişórei tare esploataţi de usurarii dela sate, advocatul Emanuel Ungurian s'a adresat către Visarion Roman, fost director la „Albina“, ca acesta se înfiinţeze o filială în Timişóra, şi după multă corespondenţă, în August 1884 au convenit şi în persónă cu V. Roman, care n'a fost aplicat a înfiinţa filiala, ci a fost de părere, ca inteliginţa din Timişóra se înfiinteze un institut de sine stătător.

Astfel în Septembre 1884 dl Em. Unguria a convocat la sine pe mai mulţi inteligenţi din Timişóra la o conferinţă spre a se face pregătiri pentru înfiinţarea unui institut de bani şi ca base de statute au presentat statutele institutului „Furnica“, căpătate dela Vis. Roman. Hotărîndu se în acéstă conferinţă înfiinţarea institutului, dl Em. Ungurian a fost însărcinat a convoca o conferinţă mai largă, la care se participe şi membri din ţjurul Timişórei. La acéştă conferinţă ţinută în 19 Nov. 1884 au participat pe lângă inteligenţa din cott. Timişórei şi inteligenţi din Arad şi Lugoş în numĕr de 50 şi au hotărit înfiinţarea institutului cu capital de fl. 50,000 în 1000 acţii à 50 fl. au stabilit prospectul şi s'au subscris la moment 360 acţiuni. Prospectul l'au subscris ca fondatori: Meletie Dreghici, fost protopop în Timişóra; Stefan Adam, fost advocat în Timişóra; Aurel Suciu, adv. în Arad; Marcu Loichiţă, proprietar în Jebel; Trifu Gaiţă. proprietar în Gilad; Grigore Nicolaevici, proprietar în Liget; George Lazar, adv. în Vinga; Pavel Rotariu, advocat în Timişóra; Teodor Păcăţan, proprietar în Timişóra; Ales. Crăciunescu, preot; Costa Maniu şi Vasilie Ignea, industriaşi în Timişóra; Em. Ungurian advocat în Timişóra.

Terminul pentru încheiarea subscrierei acţiunilor a fost 20 Decembre 1884. In loc de 1000 s'au subscris 1224, prin urmare 224 au fost sorţate.

La 22 Ianuarie 1885 s'a ţinut I. adunare de constituire. Improtocolarea s'a făcut la 11 August 1885.

In prima direcţiune pe 3 ani au fost aleşi dnii: Emanuil Ungurian, Costa Maniu, Trifu Gaiţă, Nic. Coşiariu, Marcu Barb, Toma Bălu, şi George Achim, ér director esec. Em. Ungurian.

In primul comitet de supraveghiare au fost aleşi: Stefan Adam, Valeriu Poruţiu, George Lazar, Eutim Cioban şi Aurel Suciu.*)

Bibliografic.

„Călindariul plugariului“ pe anul comun 1895. Editura tipografiei A. Mureşian. Braşov, preţul 25 cr.

Mai nou.

Adunarea naţională.

Adunarea naţională convocată pe Miercuri, 16/28 Novembre a. c. promite a fi imposantă. Convocarea este subscrisă de cei mai de frunte bărbaţi de ai nostri din tóte oraşele Transilvaniei şi Ungariei, locuite de români.

Foile magiare sĕ pronunţă în diferite chipuri, primind vestea despre conchemarea adunării. „Hazánk“ e năcăjită, constată că liniştea Hieronymiană din Ardél a fost falsă şi e curiósă, ce va face guvernul. „Kolozsvár“ e de părere, ca guvernul sĕ nu opréscă adunarea. Tot asemenea şi „Magyarország“, care ḑice, că adunarea va fi seriósă, fiind-că vor participa numai alegĕtori la ea, apoi continuă: Noi aşteptăm dela ministrul de interne *sĕ respecte dreptul de întrunire şi sĕ nu pună nici o pedecă acestei adunări.*

---

*) Profităm de ocasiune a rectifica o erórе de tipar, ce s'a strecurat în carte. Anume la pag, 78 şirul ultim, „Ir. Negru“ trebue sĕ fie în parantesă, ér ceva mai sus, la v. a fl. 400, sĕ lipséscă parantesa. *Red.*

Nr. 182 [238] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru îndeplinirea postului va cant de paroch in parochia de clasa a III-a Bonţida prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuali împreunate cu acest post, statorite de nou şi ameliorate în sinodul parochial estraordinar din 14 August a. c sunt 547 fl. v. a. despre cari se pot lua informaţiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi asterne petiţiunile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 27 Octobre 1894

Oficiul protopresb. al tract. gr. or. Deeş în conţel. cu comit. parochial respectiv.

Teodor Herman, protopr.

Calendarul

revistei

„LUMEA ILUSTRATĂ“

pe anul 1895.

Mai mulţi cetitori sciu, că Calendarul nostru din anul trecut n'a putut fi espedat la adresa d-lor, deşi au făcut comandele necesare, pe motivul că ediţia ni-s'a epu sat, chiar după o lună dela apariţiunea sa şi acest succes se datoresce faptului, că nici un alt Calendar n'a avut un numĕr mai mare de ilustraţiuni; n'a fost atât de elegant, şi nici n'a avut materie mai bogată şi mai variată.

Următorii domni: P. Costea, preot. Ruda; Iosif Stănescu, Gyerő-Vásárhely: Georgiu Tulbure, Bologa Sebeşan; Antoniu Bălibanu, preot Unimat.; Demeter Moldovan, Cacova; Alecsandru Murĕşianu, Lugoj, care ne-au comandat în anul trecut Calendare şi n'au cerut banii îndĕrăt sunt rugaţi prin acésta a ne face cunoscut, dacă doresc sĕ le trimitem în schimbul banilor trimişi Calendare pe anul 1895, totodată sĕ ne indice şi adresa lor din nou.

Calendarul „Lumea Ilustrată“ pe anul 1895 e fórte mult augmentat şi îmbunătăţit în tóte privinţele şi nu costă decât **66 cr.** (Domnii care ne-au trimis bani în anul trecut nu trebue sĕ facă nici un adaus).

Numĕrul ilustraţiilor din Calendar e de 90, între care mai multe reproducţiuni artistice după tablourile cele mai vestite.

Intre altele sunt portretele dlui Tache Ionescu, Dimitrie Sturdza, Titu Maiorescu, V. A. Urechiă, preşedintele Ligei culturale, B. P Haşdĕu, Gr. Tocilescu, Anton Naum, Lazar Şăinénu, I. Russu Şirianu, Sadi Carnot, I. Neniţescu, Dr. Max Casimir-Perièr etc. etc.

Afară de ilustraţiuni e o materie de cele mai variate; mai multe poesii, novele, schiţe etc. semnate de penele cele mai însemnate din ţéră. In special vom atrage atenţiunea cetitorilor asupra novelei dlui V. A. Urechiă, venerabilul profesor universitar şi asupra novelei „Foc şi Cenuşe“, datorită dómnei Constanţa Al. I Hodoş.

Afară de acestea mai e un numĕr mare de poesii ilustrate, novelete ilustrate şi o parte umoristică (érăşi ilustrată) din cele mai variate şi hazlii.

Partea pur Calendaristică însoţită de notiţe astronomice şi cosmografice nu au nevoie, credem, de nici o reclamă, atât de bine şi desvoltat sunt lucrate.

Pentru a veni în ajutoriul d-nilor librari facem cunoscut, că esemplare din Calendarul nostru se află depuse spre vîndare la domnii: S. Beusinger, Viena; E. O. Jahn, Lipsca; August Drestinger, Stuttgart; J. Rubinstein, Budapesta; Institut Tipografic în Sibiiu.

Cu stimă:

[237] 1—1

Ignatz Hertz,
Bucuresci, (Hotel de France).

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

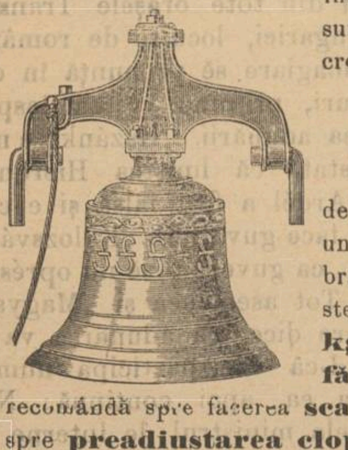

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 43—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Suferinţe de piept,

Tusa cum şi tóte bólele, catare de ale canalului de respiraţie, **gâtlej, plămâni, greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgărăscă, răguşélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat şi recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării. *Succesul se simte după câte-va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit.]230] 3—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Sĕ se trimită preţul înainte cu mandat postal.

Ori-ce tuse

precum ori şi ce bóle de catarh de ale canalului de respiraţie, de **gâtlej, plumâni,** apoi **greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgărăscă,** şi **ori-ce tuse, răguşală şi gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit. [236] 1—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU

de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu

şi la fie-care orologiu o căptuşală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebi nici chiar de bărbaţi specialişti de orolόgele de aur curat. Orolόgele de goldin sunt în urma frumseţii şi a practicabilităţii lor în folosire la cei mai mulţi oficianţi ai drumurilor ferate din ţéră şi străinătate.

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscinţă.

Lanţuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 şi fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preţ-curantul gratuit.

Depoul orolόgelor de goldin „Bing“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.

Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.

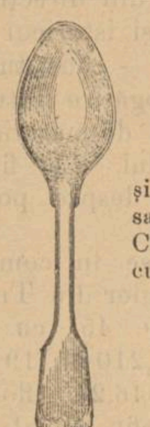

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [232] 3—7
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte fl. 40 şi sĕ pot căpĕta acum pentru preţul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Expediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Texing, Austria de sus, 21 Februarie 1892.

Din întêmplare am vĕḑut garnitura D-tale la Escelenţa Sa baronul Wurmbrand şi m'am convins de frumseţa şi ieftinĕtatea aceleia.

Iosif Forst, preot.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.

Sunt fórte mulţămit cu espediţia, care a întrecut pe departe aşteptările mele.

Căpitan Cz..., comanda pieţii.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 123 Sibiiu, Marţi, 15|27 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl , 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea română în dietă.

Pe când foile române au publicat convocarea alegĕtorilor români la Sibiiu, ca ei sĕ se adune şi sĕ se consulteze asupra stării grea şi apăsătóre a românilor, foile magiare din Budapesta ne aduc rapórte detaiate despre o desbatere mai lungă a cestiunii românesci în dieta magiară, întêmplată Sâmbătă, în 24 Novembre a. c.

Discusiunea a fost provocată de deputatul Dr. Nic. Şerban şi au luat parte la ea, afară de Şerban, ministrul Hieronymi, şi deputaţii Horváth Béla, Pázmándy, Bessneyei Ferencz, Appomyi şi Kubinyi.

Discusiunea acésta a fost anunţată prin foi cu câteva ḑile mai nainte şi sĕ scriea, că Hieronymi va espune un plan sau un proiect de acţiune pentru „împăcarea“ naţionalităţilor şi in special a românilor. Acésta insĕ nu s'a adeverit. Hieronymi şi in genere toţi ceilalţi vorbitori, respunḑênd lui Şerban, n'au spus nimic sau fórte puţin nou, ci au variat lucrurile şi punctele de vedere vechi, privitóre la cestiunea română, cari sunt cunoscute în parte mare din colónele ḑiaristicei magiare şi din vorbiri, ţinute în diferite locuri Cel mult atâta aflăm nou, că Hieronymi a spus, la ce resultat a ajuns prin călĕtoria sa de astăvară prin Ardél şi că Pázmandy sfătuesce guvernul, sĕ organiseze intre români un spionagiu de stat, poliţia de stat secretă şi in obrăsnicia sa merge aşa de departe, încât afirmă, că scólele şi bisericile nóstre, în special cele scutite de autonomiă, va se ḑică ale nóstre gr. or. sunt cuiburi de agitaţiune nepatriotică, fără insĕ de-a puté proba acésta cu uimic şi noi şi declărăm insinuarea acésta a lui Pásmandy de-o simplă calumniare!

Discusiunea s'a inceput la desbaterea proiectului de budget a ministrului de interne, la posiţia: putere brachială. Şerban a vorbit, cu scop, ca sĕ provóce pe ministru a se declara mai pe larg în cestiunea de naţionalitate şi despre călĕtoria sa prin Ardél. El constată, că stările de aḑi din Ungaria nu se mai pot susţinea şi causele relelor în cestiunea de naţionalitate sunt guvernele magiare, ce s'au succedat dela 1867 încóce, cari totdeauna au jertfit dreptul pentru putere şi au dus în rătăcire coróna faţă de poporul magiar şi pe acesta faţă de naţionalităţi. După absolutism a urmat era constituţională, cu dualismul dar guvernele magiare cum au folosit acest timp? Aşa, că aḑi fii aceleiaşi patrii stau ca duşmani de mórte faţă în faţă. La desvĕlirea monumentului honveḑesc din Buda a lipsit guvernul coróna şi naţionalităţile Guvernul s'a subtras, nu s'a dus, dar e noroc, că guvernul nu represintă naţiunea. Şi naţionalităţile nici nu sunt în diferenţă cu naţiunea magiară, ci cu guvernele magiare, cari se identifică cu poporul magiar. Guvernul nu póte sĕ vorbéscă însĕ în numele poporului magiar, căci partida lui nu constă, decât din deputaţi puşi pe spatele naţionalităţilor.

Ce se ţine de călĕtoria din Ardél a ministrului, el declară, că a făcut un fiasco desĕvêrşit, deşi concede, că ministrul a avut bunăvoinţă şi sentimente nobile. In vorbirea sa ţinuta în Coşocna ministrul a presentat pe români ca pe unii cari voiesc a resturna constituţia, întregitatea şi unitatea. Dar el, Şerban, póte sĕ afirme cu hotărîre, că nici partidul naţional, nici poporul în genere nu are astfel de tendinţe. Intréga mişcare şi luptă a românilor nu este altceva, decât o luptă pentru *ius existentiae nationalis* şi îndată ce se vor da românilor drepturi, cari asigură ius existentiae nationalis, diferenţele vor înceta. Resultatul acesta însĕ nu se póte ajunge prin ameninţări, cu temniţă şi cu seducerea opiniunii publice, ci prin respectarea legilor, prin concordie şi capacitare Despre stările din Ardél guvernul se esprimă odată, că sunt un vulcan ce stă sĕ erumpă, altădată, că acolo e linişte. Acésta e seducerea opiniunii publice, căci după cum afirmă guvernul, gendarmària e destulă, ca sĕ susţină ordinea Românii sunt nemulţumiţi, dar n'au trecut nici când preste marginile legale. Ministrul în primblarea sa de 8 ḑile a voit sĕ-şi ia informaţiuni. Sĕ spună însĕ, cu câţi români s'a întâlnit? Şi ce informaţiuni a primit? Cu nimenea şi nici o informaţiune In Sibiiu a cercetat casa alienaţilor. După părerea sa cestiunea de naţionalitate este în locul prim cestiunea patriei, în al doilea cestiune internaţională Ea trebuie tractată cu moderaţiune şi tact. Rógă dieta, ca sĕ nu asculte de acest „guvern împĕrătesc“ şi respinge creditul cerut la acésta posiţie. Acésta e în estras vorbirea dep. Şerban.

Trebue sĕ mărturisim, că deşi deputatul Şerban a spus unele lucruri, cari le plac magiarilor, a spus de altă parte şi adevĕruri, privitóre la cestiunea română, adevĕruri cari îi genéză pe magiari, şi de aceea vedem, că atât ministrul Hieronymi, cât şi alţi deputaţi, cari se ţin. că cunosc pe români şi aspiraţiunile lor, s'au grăbit a slăbí efectul celor ḑise.

Ministrul Hieronymi timbréză vorbirea de agitaţie. Acésta vorbire, ḑice el, nu este rostită în favorul patriei, nu în favorul concordiei, ci o vorbire care samĕnă cértă, care încă aţiţă diferinţele de naţionalitate. In ea sĕ reoglindéză glasul acelora, cari nu voiesc sĕ fie linisce în ţinuturile locuite de români. De aceea ministrul o respinge cu tótă hotărîrea. Trecênd la critica ei, ministrul afirmă, că în era constituţională dela 1867 încóce cele mai multe din problemele statului s'au încredinţat societăţii şi autonomiei. Pe acest teren e liber fiecăruia a sĕ validita; s'a creat legea de naţionalitate pe base liberale, s'a asigurat naţionalităţilor folosirea limbei şi alte drepturi. şi cu tóte aceste românii ce fac? Sĕ dau la o parte, fac pasivitatea, compun un program, care dacă s'ar realisa, ar avé de urmare împărţirea patriei şi nimicirea constituţiei magiare. Unii au cochetat cu elemente revoluţionare esterne, fac demonstraţiuni şi se provócă la Europa. — Cu privire la călĕtoria sa, ministrul ḑice, că românii mari patrioţi, amintiţi de Şerban, au terorisat pe aceia, cari ar fi voit sĕ vorbéscă cu el. El totuşi şi-a ajuns scopul propus: a cunoscut pe acele autorităţi, cari trebuie sĕ validiteze puterea statului faţă de agitaţiunile naţionaliste. Şi dacă va rĕmáné ministru, va mai vení în Ardél. In fine ministrul declară, că va sugruma, dacă va fi lipsă chiar şi cu puterea brachială, ori ce tendinţe contrară legilor şi constituţiei şi va susţiné liniştea, apoi va aplica tótă rigórea legii contra astorfeliu de nisuinţe, fără de a învinovăţi pentru aceste pe marea massă a poporului românesc.

După minstru a vorbit **Hervàth Béla**, în frase bombastice, asigurând, că poporul magiar iubesce naţionalităţile; sĕ miră cum de românii nu imitéză pe ruteni, cari sĕ pórtă patriotic şi apróbă paşii energici ai guvernului.

A luat apoi cuvêntul vestitul **Pázmándy**, care ca de pe un piedestal cu îngâmfare pretinde, ca **guvernul şi poporul magiar sĕ încépă o luptă de esterminare contra culturei naţionale române** şi sĕ se aplice mai multă forţă brachială. Acésta pretensiune agresivă e desaprobată chiar şi de unele foi magiare, între cari „Hazánk“ ḑice, că Pázmándy „nu procede corect şi cu tact, provocând la luptă pe magiari contra culturei române. Propunênd astfel de mijlóce turnăm uleiu pe foc“. Vorbirea lui nu este altceva decât repeţirea conferenţei sale ţinută ḑilele trecute la Cluş. El ne spune, că cestiunea română e cestiune internă şi Europa n'are sĕ se amestece aici; crede că e puţină puterea brachială, ce a pus-o în prospect ministrul; cere crearea

---

FOIŢA.

Cari sunt căile, cari conduc la înaintarea poporului nostru!

(Conferenţă).

Dar pe lângă partea materială ce câştig moral ar fi în poporul nostru?

Nu ai mai vede ómeni mĕsurând stradele beţi, nu ai mai vedé cértă în familie, nu ai mai vedé nici copii goli şi flămênḑi, nu ai auḑi, că aḑi s'a vêndut la cutare, mâne la cutare, moşia.

Ómenii ar fi şi ei mai sĕnătoşi, copii lor nu ar fi paliḑi ca céra şi, trezi la minte, nu ar face fărădelegi.

Cele mai multe furturi şi omoruri sĕ fac mai cu samă în stare de beţie.

Deschide-ţi odată uşile temniţelor şi veţi vedé mulţi ómeni vărsând lacrimi, pentru-că în stare de beţie a junghiat pe deaprópele lor, ómeni cari de ar fi fost trezi în viaţa lor nu ar fi fost criminali, nu ar fi stêns viaţă de om.

Şi nu numai unii nenorociţi plâng, dar plânge împreună cu el, acasă o mamă bătrână, plânge o soţie nĕfericită şi plâng de multe ori câte 5—6 copii. Va sĕ ḑică casa de unde a eşit capul de familie este a doua temniţă, căci lipsa şi ruşinea sĕ sălăşluesc în casă, şi copii eşind pe stradă sunt batjocoriţi de ceialalţi copii cu urîtul nume „puiu de hoţ“ şi numele le rĕmâne din ném în ném. Şi causa la tote aceste nenorociri, cari sĕ ţin lanţ una de alta a fost afurisita de beţie, starea aceea ticălósă care face din om fiinţa cea mai urîtă pe pământ.

Étă deci de ce s'a înfiinţat asociaţiunea transilvană, ca sĕ ieşim pe satele nóstre, sĕ adunăm poporul, sĕ-i spunem primejdia în care sĕ află, dacă nu ascultă de glasul nostru, al celor ce suntem chemaţi a fi conducĕtorii D-vóstre, şi poporul auḑind cele bune poveţe ale nóstre sĕ se lapede de pĕcatul cel urît al beţiei şi sĕ se pună pe alte gândiri, la alte fapte, cari ridică şi înalţă vrednicia omului.

Şi este de lipsă ca poporul nostru sĕ se înalţă din starea, în care sĕ află acum.

Nu ḑic eu că lucrurile aceste triste ar fi la D-vóstră în comună înrădăcinate în mĕsură mare, — căci aici vedem o scólă cinstită, vedem ómeni învăpăiaţi de dorul de a înainta ei şi de a învĕţa şi pe alţii ca sĕ înainteze, dar nu va lipsi totuşi ca sĕ se mai facă şi aici unele îmbunătăţiri şi preste tot sĕ se iubéscă ómenii ca fraţii, sĕ pună umĕr la umĕr ca sĕ înfiinţeze societăţi din care sĕ se ajute ómenii la casuri de pagube în vite, la casuri de mórte, cari societăţi lipsesc şi cu o bună rênduială sĕ pot face şi aceste, — căci poporul nostru de aici este acum mai cu dare de mână şi vor veni ani rĕi, după-cum sĕ prevestesce póte veni filoxera în podgoriile Dvóstre şi atunci viţa de vie, care a fost isvorul principal de câştig, încétă de-a vĕrsa bunăstare în poporul nostru şi este un proverb, că sĕ aduni bani albi pe ḑile negre.

O altă cale care ar duce sigur la înaintarea poporului nostru ar fi îmbrăţoşarea meseriilor.

Până bine de curênd tóte trebuinţele nóstre le-am acoperit dela strĕini. Dela ei róta la car, dela ei plugul, dela ei pălăria pe cap, dela ei păpucul în picior. Şi aşa nu a fost prea bine. Câte mii şi milióne nu au eşit din punga românului şi a întrat în punga strĕinilor. Românul nostru a suferit arşiţa sórelui, vijelia vêntului, a muncit cu sudori crunte şi tot câştigul lui l'a dat meseriaşilor strĕini.

Acestia s'au aşeḑat la oraşe, au mâncat pâne albă, au şeḑut în casă caldă, şi-au zidit case frumóse, au crescut prunci la scoli şi au făcut domni din ei, pe când noi am ḑis tot cântecul vechiu: „Cum a trăit tata, va trăi şi copilul meu“. Am împărţit moşia în 4 –5 si mai multe părţi, am dat fiecăruia un petec din ea, în loc sĕ o dăm la unul ori doi şi ceialalţi sĕ fi îmbrăţoşat meseriile, unul sula, altul ciocanul, altul barda. Deşi ne treḑim târḑiu, dar încă este timp ca se reparăm greşala acésta mare căci aşa numai putem trăi.

Munca nóstră ajunsă în mânile strĕinilor pe ei îi facem domni şi noi ajungem slugile lor. Un om, care aḑi nu are pământ destul şi nu are meserie, este ḑileriul ori sluga altuia.

Şi ar fi trist ca némul nostru sĕ fie şi acum iobagiul altor némuri. Şi păn ce noi nu avem meseriaşii nostri, păn' nu cumpĕrăm funia, curéua, pălăria, cisma, carul, plugul dela ai nostri, păn' atunci suntem tributari aí strĕinilor, ei ne mâncă grâul bun, ne béu vinul cel curat, ne mâncă puii, óuele, laptele şi brânza, nóue ne rĕmâne drăguţa de cépă, crastaveţii şi fasolea şi pe unele locuri zama de ştir, tocmai pe vremea lucrului celui greu la sapă şi la cósă.

(Va urma.)

poliţiei secreta de stat; spune că legea de naţionalităţi nu sĕ póte esecuta; ḑice că e o grandomanie a face propagandă română, e înfuriat de purtarea românilor la procesul memorandului. Vine apoi şi afirmă, fără nici o basă, că agitaţiunile sĕ încep în scólele susţinute sub scutul autonomiei bisericei gr or., că sĕ fac agitaţiuni în bisericele române şi cere o nóuă lege de naţionalitate.

Cere sĕ sĕ opréscă adunările române, sĕ sĕ facă cercetare, cu privire la colectele pentru monumentul lui Iancu, contra scrierilor agitatorice ş. a.

Bessenyei, despre care „Hazánk“ ne spune că a fost pretor în comit. Timişului şi cunoscênd câteva sute de români, crede că e autoritate în cestiunea română, n'a ḑis nimic nou, căci e anachronism a mai susţinea aḑi, că poporul român nu e una cu conducĕtorii sei. Asemenea anachronisme şi păreri false a susţinut dep. Kubinyi, care a ḑis între altele că limba magiară e o binecuvêntare pentru naţionalităţi.

Apponyi a vorbit principial, ḑicênd, că trebuie sĕ sĕ facă deosebire între cetăţenii aceia, cari recunosc stările de aḑi şi între aceia, cari represintă tendinţe contrare; ius existentiae naţionalis românilor nu sĕ póte da, ca poporul român se fie naţiune separată şi că cestiunea de naţionalităţi nu e internaţională. Pe basa acestor principii el află, că pentru resolvarea cestiuniii de naţionalitate este de lipsă: validitarea energícă a autorităţii statului magiar; activitatea conscie a statului pe teren cultural şi administrativ şi în fine bunăvoinţa lui faţă de ori ce fiu al naţiunii ungare, fie de ori ce limbă. Aceste sunt părerile lui Apponyi.

Discusiunea a încheiat-o dep. Şerban. care a dat unele desluşiri şi în urmă respinge acusa ridicată de Pázmándy, că în scólele românesci s'ar face agitaţiuni şi s'ar nutri aspiraţiuni antipatriotice.

Am pus sub ochii cetitorilor noştri în estras vorbirile, ce s'au ţinut în şedinţa amintită a dietei. Din ele resultă mai multe lucruri, anume sé vede, că stăm cu „părinţii patriei“ tot acolo, unde am fost cu decenii înainte, acelaş cerc de vedere îngust şi egoistic, acelaş esclusivism de rasă îi stăpânesce, aceeaş neorientare îi caracteriséză, ca şi până acum.

Toţi se vede, că ţintesc la acelaş ideal utopic, de-a face din Ungaria un stat naţional magiar, în care numai o cultură sĕ fie, cultura naţională magiară. Tóte celelalte trebue esterminate. Unii vreau se o realiseze acésta pe căi mai blânde după principii espuse în general, cum le-a espus Apponyi, alţii voiesc cu mijlóce vehemente, cu forţa a ajunge la resultat. Representantul acestora e Pázmándy, care s'a năpustit asupra cestiunii române cu un adevĕrat *furor hunnicus.* Lupta acésta de esterminare a culturei şi de zădărnicire a progresului nostru sĕ urméză, precum scim, mai de mult, căci ce altceva va sĕ ḑică ameninţarea scólelor nóstre, a societăţilor şi altor instituţiuni culturale române şi persecutarea limbei nóstre pretutindenea?

Din vorbirea lui Hieronymi sĕ vede, că guvernul n'are un plan firm, după care sĕ resólve cestiunea de naţionalitate, órbecă şi el în o neorientare crassă, cu tótă călĕtoria lui Hieronymi, căci ameninţările din urmă ale ministrului nu constitue program. Sau póte că guvernul are vre-un program dar îl ţine secret? Nu scim. In ori-ce cas, după părerile espuse, sĕ vede, că stăm departe încă de resolvarea cestiunii române, căci pe căile propuse ea nu sĕ póte resolva.

De-ocamdată ţinem a o constata acésta.

Revista politică.

Interesul politic al ḑilelor din urmă s'a concentrat în călĕtoria ministrului president Wekerle la Viena.

Incurcala în cercurile politice era prea mare. Guvernul, în urma amênărei sancţionării legilor bisericesci şi a ocrotirei kossuthismului şi-a perdut din încredere sus la corónă şi jos.

Foile magiare chiar şi cele aprópe de guvern s'au ocupat cu crisa ministerială, căci după-cum s'a putut observa, nici în consiliele de ministri ce s'au ţinut, nu a domnit armonie. Se făcură chiar şi combinaţiuni de persóne, cari sĕ între în fotoliele ministeriale.

Se astéptă definitiva soluţiune a lucrurilor dela audienţa, ce a fost sĕ o aibă ministrul president la Maj. Sa monarchul.

* *

In şedinţa din 22 l. c. a camerei din Paris s'a luat la desbatere raportul comisiunei însărcinate cu studiarea proiectului pentru creditul madagascarian. In locul lui Bourdean era la presidiu Lockroy.

Socialistul Pascal Grousset propune amânarea desbaterei, fiind că cestiunea nu este din destul studiată, dar' camera a trecut preste ea la ordinea ḑilei cu mare majoritate de voturi. Urméză Alyte, care prin combaterea plină de humor a produs ilaritate generală în rêndurile deputaţilor. Dânsul aruncă tótă vina în sarcina residentului frances şi a guvernului, care prin lipsa de energie a lăsat să ajungă afacerea până la represalii armate. Journau cere sĕ-i spună guvernul, că ce avantagii se pot aştepa din espediţiune, dînsului i-se pare întréga întreprindere drept pretecst pentru a căpetui vre o câţiva impiegaţi; la urmă sĕ pronunţă însĕ pentru votarea creditului. Radical Doumergue s'ar alia guvernului, dacă ar fi convins, că acesta şi are o politică colonială bine definită. Am fost duşi la Timbuctu — ḑice oratorul — fără sĕ ştim ce scop a avut rĕsboiul. Ce sĕ începem noi cu coloniile? Combate apoi enunciaţiunile ministrului de esterne Hannoteau referitóre la colonii şi la împrejurarea, că faţă cu nesupunerea hovailor e angagiată onórea Franciei, precum şi părerea esprimată de acelaşi, că coloniile şi în special Madagascarul are sĕ devină isvor de bunăstare pentru cei ce doresc sĕ şi caute acolo traiul vieţii. Nu votéză creditul.

Vorbesce apoi pentru credit raportorul comisiunei, care laudă avantagele ce pot urma din colonisarea Madagascarului; noi — ḑice oratorul trebuie sĕ creăm o nóuĕ Francie, unde taţi de familie desperaţi sĕ-şi pótă afla isvor de venite pentru susţinerea familiei lor. Étienne, fost secretariu de stat colonial, vorbesce pentru proiectul guvernului. La urmă ia cuvêntul socialistul Viguied' Octon, care premite, că a fost medic de marină şi cunósce din intuiţiune împregiurările din coloniile africane.

Spune, că nu se rentéză nici jertfele în bani nici jertfele atâtor vieţi tinere a soldaţilor pentru colonisarea nesănĕtóselor regiuni africane. Importul în colonii e cu 60% în mâna Angliei, Portugaliei şi Germaniei Comerciul stagnéză, nici pe departe nu ajunge cifra de 19 milióne, cum afirmase la timpul sĕu secretariul Étienne. Singurul ram comercial, care aduce venit, e comerciul de sclavi. O caravană constătătóre din 300 sclavi valoréză 60 mii franci, pre când ceialalţi articli de comerciu nu valoréză nici 400. Descrie apoi , cum in 1885 muriau soldaţii de malarie şi disenterie, şi desvóltă, că şi în casul de faţă vor fi espuse perirei mulţime de vieţi tinere neaclimatisate cu mlăţinósele locuri din Madagascar. Autorităţi medicale au dovedit că soldatul frances cel mult 2 ani póte suporta acésta climă nesănĕtósă, mai mult însĕ nu; precând puterea de resistinţă a hovailor se póte prelungi chiar şi 5 ani, aşa, că Francia ar fi necesitată sĕ-şi jertféscă mai în fie-care an câte-o armată, — şi tóte acestea pentru comerciul de sclavi.

Un guvern, care între asemenea împregiurări începe rĕsboiu, comite crimă strigătóre la ceriu. El nu votéză creditul, căci nu voieşte sĕ arunce 'n vênt 65 mil. fr., sĕ stingă atât de multe vieţi tinere, şi sĕ înmulţéscă numĕrul părinţilor nefericiţi.

In şedinţa următóre după-ce mai vorbiră ministrii s'a primit desbaterea în general cu mare majoritate.

* *

In cercuri bine informate se susţine cu positivitate, că guvernorul Gurco nu se va mai reîntórce la postul seu. Se speră în general, că memorandul, prin care acesta presintă ţarului în colori atât de întunecate stările politice din Polonia, nu va fi luat în considerare. Drept urmaş al lui se ḑice a fi principele Paul Suvalov, actualul ambasador rusesc la Berlin.

* *

Din Paris se anunţă, că conform raportului „Agenţei Reuter“, comitetul ligei pentru înfiinţarea confederaţiunei balcanice a ţinut o conferinţă în Grand-Orient, la care au participat cam 300 inşi, între cari mai mulţi membri ai ligei pentru pacea internaţională. Numĕróse somităţi politice din Roma, Zürich, Madrid şi Copenhaga şi-au insinuat întrarea în ligă. De president s'a ales Magalhass. După vorbirea presidentului şi după cele rostite de Argyriades, Armane şi Vaillant, s'a luat conclus, conform căruia e a se înfiinţa o confederaţiune balcanică pentru eliberarea popórĕlor de sub dominaţinea turcéscă, cum şi contra atrocităţilor comise afirmative — din partea turcilor în Armenia.

* *

Deputaţiunea polonă a fost primită de ţarul Nicolae, când cu înmormântarea tatălui sĕu, în mod fórte binevoitoriu. Intre altele ţarul a rĕspuns la asigurarea supunerei omagiale a polonilor, că dînsul îşi iubeste deopotrivă tóte popórele sale. Şcirea despre acéstă primire a produs în presă cea mai bună impresiune. Cu deosebire după cele petrecute în Varşovia şi după respingerea bruscă din partea guvernorului Gurco, cuvintele ţarului sunt considerate drept desfiderea cea mai ne îndoiosă în purtarea încualificabilă a lui Gurco.

* *

De present sa vede, că întréga activitate a Reichsrathului austriac se corcentréză asupra duor cestiuni: reforma legi electorale şi reforma stipulării impositelor. In alte lucrări părlamentare domneşte o adevĕrată stagnaţiune. Pe timpul acesta înaintat, diferite comisiuni desvoltau o activitate febrilă, de astădată comisiunea budgetară abia a împărţit diferitele referate. După tóte simptoamele se pare că desbaterile asupra budgetului în comisiune nici nu vor începe înaintea sĕrbătorilor Crăciunului. Dintrĕ celelalte vre-o treiḑeci de comisiuni induse în regiestul oficios, abia lucră vre-o şeşe, celelalte nu fac nimic, de şi lucru ar fi destul. La tótă întêmplarea un simptom fórte caracteristic.

La adunarea alegĕtorilor români.

Convocarea adunării de mâne a alegĕtorilor români este următórea:

Cătră alegĕtorii români din Transilvania şi Ungaria!

Prin ordinul presidial Nr 321 dela 16 Iunie a. c., adresat comitelui suprem al comitatului Sibiiu şi comunicat de acesta presidentului partidului nostru naţional la 20 Iunie st. n. a. c., ministrul de interne a declarat de nelegală esistenţa şi activitatea partidului naţional român şi a interḑis funcţionarea mai departe a acestuia.

Totdeodată însĕ ministrul a pus în vedere, că partidul îşi póte continua activitatea în forma de reuniune, dacă scopurile sale nu lovesc in legi, şi dacă conformându-se ordinaţiunei ministeriale Nr. 1508—875 îşi va face statute şi va solicita aprobarea lor dela ministrul de interne.

In acéstă situaţie subscrişii ne-am însărcinat în comună înţelegere, sĕ cerem avisul poporului nostru asupra paşilor de făcut în urma stărilor de lucruri actuale.

Spre acest sfêrşit *convocăm pe alegĕtorii români la o adunare generală, care se va ţiné în Sibiiu, Miercuri în 16/28 Novembre a c. şi va delibera asupra constituirei partidului naţional din incidentul ordinaţiunei ministeriale menţionate.*

Facem apel la toţi alegĕtorii români sĕ se presinte in numĕr cât se póte de mare.

(Urméză iscăliturile alegĕtorilor din diferite părţi.)

*

Referitoriu la adunarea alegĕtorilor români convocată la Sibiiu dl Alecsandru Mocioni publică cu datul Timişóra 23 Nov. a. c. un articol, în care îşi arată părerea, că convocarea adunării este pripită. Accentuând dl Mocionyi situaţiunea grea şi escepţională a românilor, continuă astfel:

„Ori-ce paş pripit póte sĕ compromită causa sĕ agraveze rĕul. Şi de un atare paş pripit trebue sĕ consider, pre lângă tótă recunóscerea zelului naţional laudabil al iniţiatorilor, convocarea adunărei alegĕtorilor români pe ḑiua de 28 Novembre n. la Sibiiu. Căci precum este cunoscut în cercurile informate, simţindu-se necesitatea s'au întreprins încercări spre stabilirea unei politice bine plănuite, cari încercări însĕ n'au ajuns încă la încheere. Şi cât de necesare sunt pregătirile de asemenea natură, probéză, abstragând dela tóte celelalte, însaşi convocarea prin care se convócă alegĕtorii şi nu delegaţiii acelora la conferenţă. Prin ce se face nu numai o abatere dela sistemul practisat până acum ci totdeodată se părăsesce de fapt acea posiţiune principială a partidului naţional, care posiţiune n'am fi nevoiţi a o părăsi nici chiar atunci, când am puté aproba ordinaţiunea ministerială, prin care se sistéză activitatea comitetului central; dar' cu atât mai puţin ne putem abate dela acéstă posiţiune acum, când noi considerăm acéstă ordinaţiune ministerială de vĕtămarea unui principiu fundamental constituţional, căci o abatere în acest cas ar însemna o sguduire a basei de esistenţă a partidului nostru chiar din partea nóstră.

„Afară de acésta o adunare a tuturor alegĕtorilor convocată la un loc situat la periferia masselor poporului român, ca şi Sibiiul are sĕ aibă, după natura lucrului, un caracter prevalent local, prin ce firesce o astfel de adunare perde însemnătatea unei representanţe a totalităţii poporului român.“

Din aceste consideraţii dl Mocionyi rógă pe iniţiatorii adunării, sĕ retragă convocarea, declarând, că dacă adunarea sĕ va ţiné dênsul nu va participa.

Donaţiunea regelui Carol.

Monitorul oficial publică următórea scrisóre adresată de M. S regele Carol cătră dl Lascar Catargiu preşedintele consiliului de ministri:

Scumpul meu preşedinte al consiliului!

Măréţa şi căldurósa manifestare, ce ţara întrégă a făcut reginei şi Mie cu prilegiul a 25 aniversări a căsĕtoriei Nóstre ne-a umplut inima de o nemărginită bucurie:

La mişcătórea demonstraţie, ce am întimpinat nu putem rĕspunde decât cu aceeaşi iubire şi cu adâncă recunoscinţă Acéstă recunoscinţă este cu atât mai viuă, cu cât suntem convinşi, că simţirile poporului român îşi au isvorul în temeinica legătura, ce s'a stabilit între ţară şi Dinastia sa.

In aceste momente de fericire şi de veselie nu ne putem opri de a îndrepta gândurile nóstre către muncitorii rurali, iubiţii nostri săteni, cari în anii de secetă, sunt câte odată lipsiţi de mijlóce de traiu.

In scopul de a le uşura greutăţile unor asemenea timpuri şi în amintirea nuntei nóstre de argint, doresc a se întemeia un aşeḑămênt, încunjurat de tóte garanţiile trebuinciose spre a putea primi, şi administra donaţiunile şi legatele, care 'i se vor face, cu menirea de mai sus.

Ca o dovadă de părintésca nóstră grijă dăruiesc şi pun, de îndată la disposiţia Domniei Tale suma de lei noi două sute mii, în rentă română 5% ca întâiul fond pentru înfiinţarea acestei casse de ajutor.

Am încrederea că spiritul milos al românului va face ca acest fond sĕ sporéscă în scurt timp şi sĕ producă din ce în ce tot mai mult róde, ce regina şi Eu le aşteptăm; asemenea sunt încredinţat, că dorinţa ce o esprimăm aci va găsi un rĕsunet în inima tuturor şi că guvernul meu o va aduce la îndeplinire cu aceeaşi simpatie, de care suntem şi noi însufleţiţi.

Cu acéstă ocasie te rog, scumpul meu preşedinte al consiliului, sĕ fii înterpretul sentimentelor nóstre de sufletéscă mulţumire pentru dragostea şi credinţa ce ni s'au arătat în aceste ḑile de neperitóre amintire, arătând tuturor acelora cari, din tóte unghiurile ţĕrei, au împărtăşit bucuria nóstră, că recunoşcinţa, ce le păstrăm, nu este mai pre jos decât dragostea şi credinţa lor.

Primesce, scumpul meu preşedinte al consiliului, încredinţarea sentimentelor de înaltă stimă, ce ţi păstrez.

Castelul Peleş, în 6 Novembre 1894. *Carol.*

Noutăţi.

Refugiat politic. „Adevĕrul“ din 10 Nov. n. aduce următórea scire: Septimiu Albini, fostul secretar al comitetului naţional din Sibiiu, condamnat în procesul Memorandului la doi ani şi jumĕtate închisóre, s'a refugiat în ţară. Acésta scire sĕ confirmă prin o scrisóre, ce-o adreséză din Bucuresci dl Albini „Tribunei“.

* * *

Reţea telefonică în comitatul Braşovului. „Gaz. Trans.“ scrie: Direcţiunea de poste şi telegraf din loc face cunoscut, că la 22 Novembre n. c. s'a deschis pentru abonenţii de pe teritoriul comitatului reţéua telefonică pentru primirea şi espedarea telegramelor. Abonenţii din oraşul Braşov pot folosi acéstă reţéuă plătind o tacsă de 12 fl. la an. Cei ce nu sunt abonaţi au de a plăti pentru o conversare de 5 minute 50 cr. Invitarea la conversaţiune se va face deocamdată prin telegraf. Staţiuni telefonice centrale sunt în: Ghimbav; Codlea (unde se póte telefona şi pentru comuna Vulcan); Helchiu (se pote telefona şi pentru Satu-nou); Feldióra (pentru comunele Bod, Apaţa, Rodbav, Crisbav şi Măgheruş), Satulung (pentru Zizin, Tărlungeni, Purcăreni, Turcheş, Bacifalĕu şi Cernat); Rîşnov (şi pentru Cristian); Preşmer (pentru Herman şi Sâmpetru). In tóte comunele centrale de mai sus, primăriile au staţiuni telefonice.

* * *

Societatea academică „Junimea“. In şedinţa generala ordinară din 18 Novembre 1895 comitetul ei fu constituit în următorul mod: President: Dorimedont Popovici stud. iur.; Vice-presid.: Victor baron Vasilco stud. teol.; Secretariu I.: Aurel Polonic stud. fil.; Secretariu II.; Ioan cav. de Cuparencu stud. iur.; Cassar: Alexis cav. de Grigorcea stud. iur.; Controlor: Victor Polonic stud. iur.; Bibliotecariu: Mihaiu Ivaniuc-Ionescu stud. iur.; Econom; Arcadie Pietrovschi Petrescu stud. iur.

* * *

Moldován Gergely către V. A. Urechiă. Foile din Cluj aduc scirea, că ḑilele acestea a apărut'o broşură de Moldován Gergely, care cuprinde 12 scrisori deschise adresate presidentului Ligei culturale române, profesorul V. A. Urechiă. Scrisorile se ocupă cu Liga şi activitatea ei, şi sunt scrise cu multă lipsă de adevĕr şi în spirit duşmănos românilor.

* * *

Numiri. Dl Mihail Pĕrvu din Saravale, candidat de profesor pentru scólele medii, a fost numit de profesor-suplent la şcóla civilă şi comercială Homona, ér dl Aurel Popescu, rigorosant în drepturi, a fost numit practicant de drepturi cu diurnă pe teritoriul tablei-reg. din Budspesta.

* * *

Francisc Kossuth. Ministrul de interne a resolvat cererea lui Kossuth de a fi cive al Ungariei. Kossuth are sĕ depună jurămêntul de cive.

* * *

Deputaţiunea militară franceză, care a luat parte la înmormêntarea ţarului a fost obiectul celor mai căldurόse ovaţiuni atât din partea cercurilor aristocratice cât şi ale poporaţiunei rusesci. Când a plecat trenul dela Petersburg publicul numeros, care era la gară, descoperindu-şi capetele a strigat: „Hurah, Vive la France!“

* * *

Anton Rubinstein, celebrul compositor musical, a murit la Peterhof, în Rusia în urma unui anevrism.

Cu Anton Rubinstein dispare un măestru al pianului din lumea musicală, un geniu, care a domnit singur, după mórtea lui Franz Lisst, în imperiul tonurilor şi care a sciut sĕ cucerésca omenirea nu numai prin mărimea spiritului seu, ci şi prin bunătatea inimii sale. Rubinstein a atins vêrsta de 64 ani, cu tóte acestea vorbia încă în ultimul timp de operele nouĕ, ce voia sĕ compue S'a născut în Wechwotinetz în apropiere de Iaşi a primit dela mama sa primele studii musicale şi apăru în public cu succes deja in vêrsta de 8 ani, întâiu in Moscova, apoi în Paris. In anul 1848 se stabili în Petersburg dădu concerte numerόse şi deveni directorul conservatorului creat de dênsul. Operetele sale cele mai cunoscute sunt „Nero“ şi „Feramors“, pe lângă un mare numĕr de melodii pe tecstele poeţilor Heine şi Mirza Schaffy. Virtuositatea sa pe pian a întrecut însĕ totdéuna puterea composiţiei

* * *

Chinezii bătuţi. Scirile din Londra anunţă, că iaponezii după o luptă de 18 óre au ocupat posiţia cea mai întărită a chinezilor „Porh-Arthur“ul şi astfel drumul spre Peking le este deschis.

* * *

Cancelarul german, un francez! Fóia parisiană „XIX Siécle“ susţine, că cancelarul de acuma al Germaniei, principele Hohenlohe póte fi socotit tocmai aşa ca francez, cum e socotit ca german, căci viéţa familiei de Hohenlohe e în înţelesul adevĕrat al cuvêntului internaţională. Din acésta viţă au eşit mulţi demnitari şi funcţionari înalţi la curtea papală, ca şi în Francia. Unul dintre Hohenloesci a fost încă la 1828 mareşal şi pair (magnat) al Franciei. Pe timpul monarchiei trecute membri familiei de Hohenhole se ţineau de nobilimea francesă, după căderea monarchiei ei s'au unit cu ceialalţi emigranţi şi au operat în contra Franciei. Fóia francesă speră, că vechile legături ale familiei cancelarului Hohenlohe cu Francia vor contribuí, ca acesta sĕ trăéscă cu francezii în cele mai amicabile raporturi.

* * *

Atributul ţarului Alecsandru III. Sunt un fel de tradiţiuni în istoria Rusiei că fie-cărui ţar, după mórte, îi dau câte un anumit atribut, la care adese-ori póte nimenea nu s'a gândit, câtă vreme domnitorul era încă în viaţă, şi la care de regulă numai posteritatea se cugetă. Astfel Alesandru I, după mórtea sa a primit atributul „blagosloveni“ (binecuvêntat), urmaşul sĕu Nícolau I. „nesabvesmi“ (neuitat), Alesandru II. izvoboditel (eliberator), ér ultimului reposat ţar Alesandru III., nici era încă aşeḑat în mormênt, şi societatea şi presa a şi început deja sĕ-i dea atributul „mirotvoretz“ (amicul păcii).

* * *

Nu tot creştinul e creştin. Sub titlul acesta cetim în „Dreptatea“: Sanctitatea Sa papa dela Roma, Leo XIII, cel cu încercările de a reuni cele dóuĕ biserici creştine — occidentală şi orientală —, a dictat pedepse disciplinare aspre tuturor acelor preoţi romano-catolici, cari au făcut serviciuri divine pentru odihna sufletului reposatului ţar Alecsandru al III-lea.

Din viaţa publică magiară.

— Caracteristică. —

Deputatul Busbach interpelând în dieta din Budapesta despre călĕtoriile lui Kossuth Ferencz prin ţară, a ḑis între altele, că „până acum în viaţa publică magiară ómenii s'au validitat nu pe basa numelui parinţilor, ci pe basa cualificaţiei personale proprii“. A făcut prin acésta alusiune, că Kossuth Ferencz e sĕrbătorit şi vrea sĕ-şi facă carieră pe basa numelui tatălui sĕu, a lui Kossuth Lajos.

Sĕ vede, că un demon l-a îndemnat, ca în momentul în care a pronunţat aceste cuvinte, sĕ şi îndrepte mâna spre scaunul presidial. Toţi au privit într'acolo, şi ce sĕ vaḑă? In scaunul presidial şedea contele Andrásy Todor, unul din vicepreşedinţii camerei.

— Acolo e ilustraţia la vorbirea D-Tale — a strigat stânga estremă.

Se spune, că Busbach a şovăit un moment, apoi a continuat cu interpelaţia

Din incidentul acesta ḑiariul „Bud. Hirlap“ publică o caracteristică a căpătuirilor din viéţa publică magiară, pe basa numelui părinţilor, pe care o dăm aci în traducere, cu observarea, că ea este fórte adevĕrată.

Étă-o:

Inaintea domnului solgăbirău, care şedea pe un scaun si cu pipa în gură se presintă cu o faţă smerită un copilandru.

— Ce poftesci, Piṣta? îl întrebă d-nul solgăbirău.

— Aş voi sĕ mĕ fac pandurul cancelariei.

— Ei! fĕtul meu! acela nu e un post chiar neînsemnat; trebue om şi aci.

— Şi tatăl meu a fost pandur dle solgăbirău, cred, că şi eu pot fi.

Solgăbirăul mai slobóde câte-va fumuri din pipă şi ḑice:

— Tatăl-tĕu? da! a fost pandur vestit bĕtrânul, îmi aduc bine aminte Bine! fĕtul meu! numai pentru-că şi tatăl-tĕu a fost pandur, te denumesc şi pe tine în acésta slujbă

Noul pandur sĕ depărtéză vesel, ér dl solgăbirău sĕ chicheşte niţĕl şi merge sĕ facă visită la bărbatul cel mai cu influenţă din comitat.

Află însĕ numai pe dómna acasă. Ii sărută mâna cu multă reverinţă.

— Dar cum stăm cu postul de protonotar? îl întrebă d-na casei.

— Mulţumesc, ilustră dómnă, că te interesezi atâta de causă, chiar pentru acésta viu, ca sĕ vĕ rog pentru protecţie. Pot sĕ sperez?

— La tot casul! am cunoscut dór pe tatăl d-tale, fericitul a fost prietenul familiei nóstre.

Solgăbirăul resuflă mai uşor şi rĕspunde:

— „Chiar din consideraţiunile acestea îndrăsnesc a Vĕ cere protecţia şi dacă dnul Gàbor ar fi pentru mine, alegerea ar fi sigură, dar el a promis lui Torday“.

— Acelui parvenit? Fi linistit dle solgăbirău. 'Ţi promit, că Gábor din consideraţie către repausatul DTale tată va vota pentru D-ta şi punctum.

Solgăbirăul se depărtéză voios şi în scurtă vreme din feréstra cancelariei protonotariatului vede pe dl Gábor cum întră la fişpanul unde e primit cu mare reverenţă.

— Măria Ta! Până acum nu te-am rugat pentru nimica; dar acum când postul de deputat e vacant, cred că pot spera, că fiul meu sĕ fie candidatul oficios la deputaţie. Fiul meu Sándor a ajuns etatea aceea, ca sĕ ia parte la afacerile publice“.

— Dar copilul abia a devenit majorén.

Dl Gábor sĕ simte atins şi rĕspunde:

— „Dar eu sunt tatăl copilului, eu sunt de mult majorén şi serviciile mele multe în afacerile partidului nu numĕră nìmic?“

Fişpanul sĕ grăbesce a'l linisti întrerupêndu'l.

— No! no! dle Gábor. Nu trebue sĕ le iai tóte aşa iute în serios. Chiar aḑi voiu scrie la centru, ca din considerare faţă de escelentul sĕu tată, sĕ se candideze băiatul.

Copílul Sándor vine în dietă şi în decurs de de vre-o câţi-va ani nu face altceva decât ridică diurnele, cască, aplaudéză şi votéză, mai târḑiu apoi tot cu considerare faţă de tatăl sĕu se intórce acasă ca fişpan al comitatului.

Pe capra calesei care aduce dela gară pe noul fişpan, şede voios Pista pandurul, ér la banchetul dat, dl protonotar închină în onórea dlui fişpan un păhar şi ḑice:

— Fie binecuvêntată înţelepciunea guvernului, carea ne-a pus în fruntea comitatului un astfel de bărbat, a cărui familie ne cunósce pe noi şi mai ales pe părinţii nostrii.

In capitală într'aceea se sfătuiesc, că cine sĕ fie ministru à latere. Bate vênt aspru dinspre Viena. Mamelucii tremură. Ministrii îngândurați ţin într'una consilii. Un Andrassy Gyula ne-ar trebuí erăşi la Viena! ḑiceau ei însufleţiţi — „sau cel puţin numele lui“.

Aprobări generale! — Éljen, éljen: Se trimitem lângá Maiestatea Sa pe tinĕrul Andrassy. Acestuia tóte îi vor succede, cu ajutorul numelui tatălui sĕu.

Şi in chipul acesta se organiséză statul şi sĕ ridică din ţerină, până la stele, dela pandurul comitatului, până la ministru, — din consideraţiuni faţă de părinţi!

Concurs literar.

Din fondul *„George Bariţiu“* al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ se publică:

1. Un premiu de 200 fl. pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

„Resultatele comasării de până aci, bune şi rele, cu privire la ţĕranul român din Transilvania (partea I.), cu îndrumări practice pentru popor despre metodul: cum trebue întocmită economia nóstră după comasare, ca sĕ nu sufere poporul (partea II.).

2. Un premiu de 300 fl. întru acoperirea speselor de tipar, pentru un manual bun de învĕţămênt pe séma scólelor medii, din ori-care obiect de învĕţămênt, lăsându-se autorului dreptul de proprietate.

3. Un premiu de 200 fl. pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

„Dietetica poporală, cu deosebită consìderare la modul de vieţuire al ţĕranului român“.

Terminul înaintării elaboratelor se ficséză cu ḑiua de *1 Octobre 1895 st. n.*

Faţă de elaboratele de sub Nr. 1 şi 3, Asociaţiunea îşi reservă dreptul de proprietate, va da însĕ gratuit câte 100 esemplare tipărite respectivilor autori.

Manuscrisele, purisate de mână strĕină, au sĕ se înainteze până la terminul indicat, comitetului Asociaţiunii transilvane în Ribiiu, provĕḑute cu o devisa reprodusă pe plicul, în care se află numele autorului.

Manuscrisele nepremiate se vor înapoia autorilor, fără publicarea numelui lor.

Manuscrisele întrate după termin nu se vor lua în considerare la premiare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 1 Novembre 1894.

Dr. Il. Puşcariu, v.-preşedinte.
Dr. V. Bologa, secret. II.

Nr. 965 [239] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Laslea-mare, protopresbiteratul Sighișórei, pe basa ordinațiunei consistoriale din 4 Octobre a. c. Nr. 6627 B. se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este de 431 fl. 70 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela Oficiul protopresbiteral. Reflectanții la acest post, își vor așterne cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișóra 20 Octobre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 410—894. [233] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 60 fl. la an din fundațiunea „Galliană“ tinerilor români, studenți de gimnasiu ori scóla reală de aceeași categorie, se escrie concurs cu termin până la **20 Decembre 1894 st. nou.**

Cererile sĕ se înainteze până la terminul indicat. *comitetului Asociațiunii transilvane în Sibiu*, instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez în original sau în copie legalisată.

2. Testimoniu scolastic de pe semestrul din urmă al anului scolar 1893/4.

3. Atestat de frecuentare dela direcțiunea institutului, în care de present urméză studiile.

4. Atestat de paupertate, eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile intrate după termin, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 1 Novembre 1894.

Dr. **Il. Pușcariu,**
vice-președinte.

Dr. **V. Bologa,**
secretar II.

Ad. Nr. 428—1894 [234] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa I. Zlatna în protopresbiteratul gr. or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare in „Telegr. Rom“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt venitele parochiale sistemisate la 28 Septembre, a. c. carii computate după calculul mediu al celor 5 ani din urmă, dau anual suma 854 fl v. a

Informațiuni mai detaiate în privința emolumentelor, se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Reflectanții la acésta parochiă au a se presenta înainte de alegere în vre-o Dunineca, sau sĕrbătóre la biserica din acésta comună spre a'și arăta desteritățile in tipic, cântările bisericesci și predică și a-și asterne suplicele concursuale instruite amĕsurat legilor în vigóre la subscrisul oficiu proropresbiteral, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 11 Octobre, 1894

Petru Popoviciu,
adm. prot.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

[169] 5

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Mihelțan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	--.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur.	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	--.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	--.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	— 50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri,Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 124 Sibiiu, Joi, 17|29 Novembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 16 Novembre, 1894.

In nrul trecut al fóiei nóstre am espus în estras discusiunea cea mai nóuă a cestiunii române în dietă şi în urmă am făcut unele constatări, ce resultă din vorbirile ministrului Hieronymi şi a celorlalţi deputaţi, respundênd la vorbirea deputatului Şerban.

Venim acum a ne face observările şi faţă de cele grăite de dep. Nic. Şerban. Am dis în nrul trecut, că Şerban a spus unele adevĕruri în cestiunea română, cari nu le plac magiarilor sĕ le audă şi în privinţa acésta e demn de laudă, căci în abatere de la alţi deputaţi, cari se dic a fi români în dieta magiară, el singur este acum, care aduce cestiunea română pe tapet în dietă, unde ar trebui sĕ se resólve, acésta cestiune, dacă lucrurile la noi ar întra odată în un văgaş normal şi, aducênd pe tapet cestiunea, îşi dă silinţa a convinge pe magiari despre părerile lor greşite referitóre la români şi la stările din ţinuturile locuite de ei.

Acésta purtare a dep Şerban nu le place magiarilor şi sĕ şi grăbesc a arĕta, că cele susţinute de el, nu sunt adevĕrate, combătându-le in modul şi chipul lor obicinuit, cu teoreme false şi forţate şi adeseori chiar şi cu falsificarea adevĕrului, cunoscut de tótă lumea.

Este însĕ ici colea câte ceva în espunerile dep. Şerban, ce noi românii nu putem aproba nici când şi prin care deput. Şerban nu scim curat, ce voiesce? Voiesce óre sĕ se arete mare patriot, mai mare ca cei dela guvern, un fel de kossuthist, căci pe kossuthişti îi măgulesce în mai multe locuri în espunerile sale? sau apoi numai ca sĕ facă puţin efect şi sĕ fie aplaudat de stânga estremă?

In ori ce cas tendinţa, nóuĕ neesplicacilă, a dlui Şerban de a vorbi unele lucruri despre noi, aşa cum le-a rostit d-sa, nu póte sĕ o aprobe nici un român, póte numai aşa numitul român dela Caransebeş, kossuthistul Bozgán Floriş!

Lăsând la o parte serbarea desvĕlirii monumentului honvedesc din Buda, cu care a voit dl Şerban sĕ se insinue kossuthiştilor, venim a 'l întreba, că cum vine dl Şerban a pune antitesa, că „magiarii la 1848 s'au luptat pentru libertate, ér românii pentru dinastie?“ Óre românii luptând pentru dinastie, n'au luptat pentru libertate? A urmat absolutismul pentru toţi — va reflecta dl Şĕrban. Da, a urmat, dicem şi noi, dar nu din vina românilor, ci din vina magiarilor, cari au luptat pentru orgoliul lor naţional şi nu ca românii, cari pe „Câmpul libertăţii“ au declarat, că vreau libertatea tuturor popórelor patriei. Astfel noi nu recunóscem, că părinţii nostri la 1848, lucrând aşa precum au lucrat, au comis pĕcat, cum dice dl Şerban. Martor este pentru noi istoria, şi martor este sentimentul poporului şi adi, care vrea cu pietate sĕ ridice monument de recunoscinţă capului mişcării românesci dela 1848—9, nemuritorului nostru Avram Iancu.

Dacă Iancu ar fi comis pĕcat, pĕcat naţional, nimeni nu s'ar gândí sĕ-i eterniseze memoria în bronz Dl Şerban are drept, ca părere individuală sĕ o afirme acésta, dar noi avem datorinţa sĕ o declarăm de falsă şi eronată.

Cam asemenea stăm şi cu guvernul, pe care dl Şerban îl declară de împĕrătesc, pentru hatirul kossuthiştilor. Noi românii combatem guvernul Ungariei, dar nu pentru că ar fi împĕrătesc, ceea-ce nu este, ci pentru-că ne simţim nedreptăţiţi din partea lui, ca popor al patriei.

Aceste sunt momentele, ce ne am ţinut de datorinţă a le releva, sĕ nu sĕ gândéscă, că ar fi români, care sĕ le apróbe Inclinări kossuthiste românii n'au avut şi nu pot avé cu deosebire acum, când kossuthismul face, ca odinióră, cele mai mari estravaganţe.

Adunarea naţională.

La convocarea făcută de mai mulţi alegĕtori români, s'a adunat la adunare în Sibiiu pe eri, 16/28 Nov. c. o mare mulţime de alegĕtori români, inteliginţă şi ţerani, din tóte părţile locuite români. Chiar şi din cele mai depărtate locuri, precum din nordul Ardélului şi din Bănat au venit mulţime de alegĕtori, între cari am vĕdut şi ţerani în porturile lor frumóse, originale, după diversele ţinuturi. Un semn acesta că consciinţa naţională e trézĕ la poporul nostru. Mulţi dintre alegĕtori au sosit la Sibiiu deja Marţi, cei mai mulţi au sosit cu trenul de Mercuri diminéţa. Astfel tot Mercuri diminéţa sosind şi alegĕtorii din apropierea Sibiiului, stradele erau năpădite de public românesc strĕin.

Adunarea s'a început la 10 óre, după-cum a fost anunţată şi a fost deschisă de dl prof. Vasile Mangra, prin o cuvêntare, în care a arătat causele intrunirii. A propus apoi, şi adunarea a aclamat cu mare însufleţire de president pe părintele protopresbiter al Orşovei, dl Mihail Popovici.

După o scurtă vorbire a dlui Popovici adunarea îşi constitue biuroul astfel:

Preşedinte: M. Popovici.

Vicepreşedinţi: Raţiu, vicar, şi G. B. Popp.

Secretari: G. Tripon, St. Popovici Rusu Şirianu, Dr. St. Pop. Dr. Mangiuca, N. Diamandi.

După constituire dl Rusu Şirianu esprimă părerea sĕ se alégă o comisiune de 50 de membrii, cari sĕ discute obiectul pus la ordinea dilei. Propunerea sĕ primesce şi în comisiune sunt aleşi cu vii aprobări următorii:

A. Barcianu, Damian, protopop, A. Cosma, Fr. Hossu, D. Cunţan, Silviu Moldovan, Dr. Oocu, Dr. Branisce, Paladi, Tilea, Gr. Sima, Dr. Ilee, Dr. G. Popovici (Chişineu), G. Lazar, A. Medan, G Barbu, C. Lucaciu, G. Popoviciu din Şiria, V. Suciu, Al. Berinde, Dr. Meţianu, Ghiţă Popp, Vasile Pop, V. Oltean, Dr. Cioran, D. Vaida, Dr. Bunea, Dr. St. Pop, Dr. Petrovici, Russu Şirianu, Dr. G. Tripon, Dr. D. Ciuta, I. Roşu, I. Droc, Crişan, Dr. Maier, Mih. Popovici, P. Truţa, V. Raţ, Z. Boiu, Vasile Mangra, Dr. G Popovici (Lugoj), Dr. Mureşanu, A. Filip, M. Nicola, Dr. Simon, Iosif Bălan, Iuliu Vlăduţ, Boier.

Presidiul suspendă apoi şedinţa, ca comisiunea sĕ pótă lua resoluţiunile de lipsă, pe cari sĕ le presinte adunării spre deliberare.

La óra unul d. a. când comisiunea şi-a terminat lucrările, membri ei au întrat în sală între nesfârşite urale şi redeschidêndu-se şedinţa, a luat cuvêntul dl Ioan Rusu Şirianul, făcênd o espunere detaiată a situaţiunii şi motivând proiectul de resoluţiune, presentat adunării din partea comisiunii de 50 şi cetit de dl adv. Truţa.

Adunaraa primesce en bloc şi cu mare însufleţire, la propunerea părintelui protobresbiter al Shighişórei Demetriu Moldovan, proiectul şi ridică la valóre de conclus următórele:

1. Adunarea alegĕtorilor români din Transilvania şi Ungaria, convocată la Sibiiu pe diua de 28 Novembre 1894. pentru a se pronunţa asupra ordinului ministrului de interne de dto 16 Iulie n. a. c. Nr. 321, prin care sĕ sistézĕ activitatea partidului naţional român şi i-se impune acestuia a se constitui în reuniune cu statute aprobate de guvern;

Declară acésta ordonanţă de neconstituţională şi nebasată prin nici o lege positivă a patriei.

Şi de vreme ce acésta procedură arbitrară nu s'a aplicat faţă cu nici un partid politic din patrie şi suprimă un drept cardinal al cetăţenilor.

Adunarea protestézĕ solemn contra ei şi declară hotărît, că naţiunea

FOIŢA

Cari sunt căile, cari conduc la înaintarea poporului nostru!

(Incheiere.)

Poporul nostru ofilit, slab, cu friguri în spate şi meseriaşul străin la umbră, mâncat şi beut bine din sudórea nóstră. Orbi ar trebui sĕ fim, ca sĕ nu vedem cele ce ne sunt de lipsă — şi sĕ facem şi noi ce au făcut alte némuri mai cu minte ca noi — şi în prima linie păcătoşi am fi, dacă nu am stărui pe lângă părinţi la tótă buna ocasiune, ca sĕ-şi dea fii la meserii.

E drept, că meseriaşii nu se fac în o di, nici în un an boieri, ca sĕ nu mai aibă lipsă sĕ lucre. Le este însĕ asigurată pânea de tóte dilele în mod cinstit, şi dacă sunt cruţători, nebeţivi, necărţaşi, pot ţiné casă şi masă curată, pot sĕ-şi créscă pruncii, pot sĕ-şi cumpere o căsuţă, şi avênd adăpost sigur sunt în tótă diua cu banul în mână, pentru-că multe sunt trebuinţele ómenilor, şi acele trebue sĕ le procure, căci desculţ nimenea nu póte umbla iarna, pe scaun trebue sĕ şedi, la masă trebue sĕ mânci, pălărie trebue sĕ porţi pe cap.

Meseriaşul nu este legat de satul lui, nu de ţéra lui, desteritatea mânilor lui o póte folosí în lumea întrégă, pe când câţi din ţeranii nostri nu sunt, cari nu sciu face un cuiu în capul osiei, nu pot lega un sac, sĕ nu se verse grâul din el. Mânile omului plătesc mult, dacă le scie folosí în multe feliuri, şi ele sunt ca seci, când nu le scie folosí. Dar meseriile sĕ le înveţe tot omul nu ca sĕ fie meseriaş, ci chiar şi omul cu stare bună, sĕ înveţe o meserie, ca sĕ-şi pótă el pune cercul la o bute, la un ciubăr, şi sĕ-şi pótă cósă un petec pe vestmêntul rupt. Va fi bine deci, ca părinţii în timp de érnă, când copii nu sunt ocupaţi cu scóla sĕ-i trimită anume la un meseriaş sĕ vadă cum îşi póte face cutare şi cutare lucru în economie, căci saşii din fundul regiu toţi sciu o meserie, ei îşi fac car şi plug, furcă şi greblă, ei îşi cârpesc cismele, şi la ei vedi case frumóse, vite multe şi grase, ei au case de păstrare în tótă comuna, şi nu este om în sat, care sĕ nu aibă o sumă cât de mică pusă la păstrare, ca sĕ pótă pune mâna pe ea la cas dacă nu se fac bucatele, la cas de foc, la cas de bólă, de îngropăciune. Dela ei şi dela asemenea popóră sĕ învĕţăm şi noi, şi vom înainta mult, şi ne vom ridica in bunăstare. In casele lor vedi cărţi de rugăciuni, cu cari merg la biserică tineri şi bĕtrâni, în casele lor toţi sciu cetí şi scrie, toţi fac socotélă despre venitele şi cheltuelile ce au, toţi au călindariu şi gazete de di şi de sĕptĕmână.

La noi abia dai la preotul de o gazetă, de un călindariu, ómenii nostri nu sciu ce sĕ întimplă în lume, nu înaintézĕ în sciinţă ci mai bucuros petrec sĕrile cele lungi de érnă în aerul cel puturos al unei cârcime, decât la scólă cu învĕţătoriul sau 2—3 familii laolaltă, unde femeile sĕ tórcă şi bărbaţii sĕ cetéscă şi sĕ înveţe multe lucruri frumóse din lumea mare.

V'am arĕtat fraţilor o parte din ranele ce sângerézĕ în corpul naţiunei nóstre, v'am arĕtat şi căile pe cari putem sĕ dăm spre bine — şi dela Dvóstră atêrnă, ca sĕ puneţi în lucrare ce aţi crede, că e folositoriu şi de bine, şi Dumnedeu îşi va revĕrsa darul sĕu asupra Dvóstră. „Ajutăţi şi te ajută şi Dumnedeu“, trebuie sĕ dic cu acésta ocasiune şi eu doresc, ca cuvintele mele sĕ afle resunet în inimele Dvostre ca sĕ se înalţe némul meu şi al nostru şi sĕ devină domn pe pămêntul strămoşesc.

Şi domn póte fi românul numai dacă e tréz, muncitoriu, cruţătoriu, dacă sĕ feresce de pĕcatul beţiei şi dacă îmbrăţoşézĕ scóla, meseriile cari au fond de aur şi cari nu le mânâncă moliile, nici nu le arde focul nici nu le fură furii după disa sântei Scripturi.

Alba-Iulia, 4/XI 1894.

N. I.

Cugetări.

Agricultura se póte asĕmĕna cu rădăcinile unui pom, industriile cu trunchiul aceluia, artele cu florile aceluia, ér sciinţele cu sucul nutritor ce circulézĕ prin întreg pomul. Din tóte acestea resultă fructele, cari dacă sunt bune pomul este folositoriu; ér dacă sunt rele pomul este netrebnic. Omul încă se consideră de folositoriu sau stricăcios societăţii omenesci, după faptele ce le sĕvêrşesce.

*

Averile sunt pentru omenime instrumentul care-l poţi întrebuinţa pentru a folosi, sau a strica ţie şi altora. Durere că cei mai mulţi le întrebuinţézĕ spre rĕu.

*

Sĕ te mulţămesci cu ceea ce ai şi sĕ nu doresci mai mult, căci în neîndestulirea de ce ai, stă însaşi nefericirea ta.

*

Ce este fericirea? Un fluturel după care copii uşuratici alérgă cu pălăria în mână sĕ-l prindă. Când cugetă că e sub pălărie pe atunci fluturele a sburat departe.

*

Cine se înspăimêntă de óra morţii, sau e fericit în present, sau sperézĕ a fi în viitor, sau are planuri cari vrea sĕ le îndeplinéscă, sau e fricos.

*

Nu e păharul morţii atât de amar, precum ni-'l închipuim, sunt momente în viéţa omului cu mult mai amare.

Eliseiu Mezei-Câmpean.

română conscie de drepturile sale politice naţionale inalienabile, respinge dela sine presupunerea, că ea se va pleca sĕ-şi facă existenţa şi activitatea sa politică pendentă dela arbitriul guvernului.

2. Adunarea enunţă, că partidul naţional român din Transilvania şi Ungaria susţine în tótă întregirea sa programul politic votat de conferenţa generală a representantilor alegĕtorilor români, ţinută la Sibiiu în 12, 13 şi 14 Maiu 1881, ér pentru realisarea acestui program partidul naţional va lupta şi în viitor pe tóte căile şi cu tóte mijlócele legale şi constituţionale. Totodată adunarea declară, că membrii comitetului central aleşi de conferenţa naţională din 21, 22 Ianuarie 1891, precum şi aceia cu care comitetul s'a întregit ulterior sunt bărbaţii de încredere ai partidului.

3. Adunarea alegĕtorilor români protestéză solemn în contra persecuţiunilor politice, care în urma manifestaţiunilor sale legale şi constituţionale pentru drepturile sale inalienabile, s'au inaugurat în contra poporului român pe tóte terenele. Căci deşí aceste manifestaţiuni au decurs în tótă liniscea, fără de a turbura ordinea publică şi a vătĕma drepturile, libertatea şi siguranţa celoralalţi cetăţeni din patrie, totuşi mulţime de români au fost loviţi şi mai ales în contra luptătorilor devotaţi ai naţiunii române sĕ practică un sistem intolerabil de persecuţiune, terorisare şi intimidare, ba chiar şi drepturile bisericilor române garantate în constituţiunea patriei s'au vătĕmat în mod volnic interḑicêndu-se adunările reuniunilor învĕţătoresci, sinódele preoţesci şi chiar şi congresele scolare şi bisericesci, făcêndu-se astfel imposibilă activitatea şi desvoltarea liberă a românilor, până şi pe terenul pur cultural şi religios.

4. De vreme-ce conferenţa dela 24 Iulie 1893 a delegaţilor nostri s'a identificat cu întréga acţiune a comitetului seu de 25, sĕvîrşită la mandatul şi în numele naţiunii, actul guvernului sĕvêrşit contra acestui comitet prin punerea la cale a faimosului proces al Memorandului, trebue sĕ-l considerăm ca îndreptat în contra întregei naţiuni române.

5. Adunarea condamnă şi de astădată politica guvernului, care în numele „ideii de stat naţional-magiar“, ignorând chiar şi puţinele drepturi garantate prin legea de naţionalităţi, caută a ne împedeca in desvoltarea nóstră prin legi nóuĕ, cum sunt legile scolare, proiectele de legi bisericesci, legea despre colonisări şi altele, prin care el tinde la estirparea naţionalităţilor.

6. Considerând interesul capital ce sĕ cuprinde în buna inţelegere, în desvoltarea liberă şi pacinică a tuturor naţionalităţilor, cari tóte împreună alcătuesc statul şi patria nóstră comună, adunarea să pronunţă pentru întrunirea congresului naţionalităţilor, în care pe basa unui program comun, însĕ cu susţinerea nealterată a programului partidului naţional român, sĕ lucrăm spre binele şi desvoltarea culturală, naţională şi politică a fiecărui popor.

7. Adunarea îşi esprimă cea mai căldurósă mulţumită tuturor bărbaţilor de stat, publiciştilor şi amicilor poporului român, care au apreţiat just causa nóstră dréptă şi au sprigínit-o cu zel inantea forului lumii civilisate.

Asemenea aducem tributul nostru de recunoscinţă fraţilor nostri din regat, care în aceste ḑile grele nu-şi uită de noi.

8. In faţa tendinţei de a presenta luptele nóstre politice ca lupte cu caracter iredentist: care ar tinde la atacarea integrităţii statului:

adunarea alegĕtorilor respinge dela sine ori-ce bănuială de acest fel, deóre-ce partidul naţional român din capul locului a luptat şi luptă cu mijlóce legale, pe teren legal.

Cu acésta ordinea de ḑi fiind eshauriată, după mulţămitele esprimate presidiului şi biuroului prin dl advocat G. Tripon şi după-ce a vorbit şi vrednicul nostru moş Herlea, adunarea s'a închis, între aplause prelungite.

După închiderea adunării mulţimea alegĕtorilor au intonat eşind din sală şi în curte, cu însufleţire şi animaţie fórte mare, imnul naţional: „Deşteptă-te române“ şi apoi s'au dus în ordine la ale sale

Mii de români au fost din tóte părţile şi ordinea pretutindenea a fost esemplară; o nóuă dovadă că românul e iubitor de ordine!

Revista politică.

Despre călĕtoria ministrului preşedinte Wekerle, foile din Budapesta au adus cu datul de 25 l. c. următórele informaţiuni:

Ministrul-preşedinte Wekerle a sosit în 25 l. c. diminéţa. Inainte de améḑi a conferit cu Iuliu Kautz directorul băncii austro-ungare. La 11½ óre a mers la Hofburg, de unde nu s'a reîntors decât după améḑi la douĕ óre. La órele 3 a fost primit de către Majestatea Sa în audienţă, conferând de astă dată aprópe trei óre întregi. La órele 5 ministrul de esterne Kálnoky a făcut o visită lui Wekerle conferând mai mult timp. Consultările încă n'au dus la sfîrşit şi Wekerle a rĕmas şi pentru a doua ḑi, ca sĕ mérgă érăşi la Majestatea Sa. Cestiunea sancţionării legilor bisericesci s'a complicat şi mai mult, şi abia e speranţă, că se vor sancţiona acum proiectele. Posiţia cabinetului şi a ministrului preşedinte e sguduită în basele ei şi căderea guvernului se aştéptă cu siguritate. Acésta însĕ se va întêmpla numai după desbaterea budgetului. Cabinetul îşi va da demisia în mânile Majestaţii Sale numai după presentarea proiectului de apropriaţiune, căci o demisie înainte de acésta ar crea o situaţie grea, ceea ce guvernul nu-şi póte permite faţă cu Coróna. Cabinetul îşi va da demisia în întregul sĕu, aşadară nu este vorba, ca sĕ iasă din cabinet numai singuratici ministri. Incă nu se scie sigur cine va căpăta autorisaţia formărei noului cabinet; unii ḑic, că Bánffy, alţii că Khuen-Hedervàry. E sigur însĕ, că noul cabinet va primi sancţionarea proiectelor. Scirea, că Coloman Tisza ar fi fost însărcinat cu formarea noului cabinet e prematură.

„Budapesti Hir.“ a adus scirea că a fost chemat la Viena şi contele Ferdinand Zichy, pentru ca monarchul sĕ i céră consiliul. Numita fóie asigură, că caracterul acut al crisei l'a provocat Francisc Kossuth. Indulgenţa guvernului faţă de călĕtoriile lui şi rĕspunsul la interpelaţia lui Busbach a făcut sânge rĕu la curte, şi nime n'ar fi gândit, ca comediile cu Kossuth sĕ aibă urmări aşa de grave.

„Pester Lloyd“ numĕrul mai próspet spune, că călĕtoria lui Wekerle a a avut succes favorabil. Sancţionarea proiectelor se va da cabinetului actual în scurt timp. Cele dóuĕ proiecte restante se vor pertracta în camera magnaţilor, dacă nu va fi nici o îndoiélă, că ele vor fi sancţionate.

Despre o crisă ministerială nu mai póte fi vorba, nici parţială, nici totală. Ministeriul Wekerle rĕmâne intact şi nici ideiă n'a fost, de a se face vre-o schimbare în ministeriu.

Ministrul-preşedinte Wekerle s'a reîntors şi îndată după reîntórcere, s'a presentat la clubul liberal séra, unde membrii îl aşteptau cu mare nerăbdare. Deja înainte de sosirea lui circula faima că proiectele aşternute spre sancţionare se vor sancţiona în scurt timp şi că îndată se vor presenta spre desbatere în camera magnaţilor şi celelalte proiecte.

La întrebarea deputaţilor, Wekerle a confirmat aceste faime, prin urmare după scirile din Budapesta sancţiunea proiectelor se póte considera ca fapt sigur în cel mai scurt timp

* * *

Comisiunea petiţionară a casei deputaţilor din Budapesta va ţiné Sâmbăta viitóre o şedinţă, în care va lua la desbatere adresele celor şeseḑeci şi unu municipii, subşternute camerei în causa înfrânări agitaţiunilor contrare statului şi naţiunei magiare. Ansă la aceste adrese a dat, precum se stie, adresa comitatului Cojocnei trimisă spre aderare tuturor congregaţiunilor. Referentul comisiunei va propune, ca tóte aceste adrese sĕ fie estradate întregului ministeriu pentru a fi luate în considerare.

* * *

Conferenţele ţinute pentru a ajunge la un resultat positiv asupra proiectul de reformă electorală pentru Austria presentat de contele Hohenwart n'au ajuns la nici un resultat. In urma acestui nesuces sĕ spune că s'a ţinut un consiliu de ministri în care s'a decis ca guvernul sĕ se reîntórcă earăşi în vechiul sĕu punct de vedere şi sĕ stăruéscă, ca aceste sĕ se priméscă drept bază a discuţiunilor. După cum scrie de regulă bine informatul corespodent a lui „Dziennih Polski“ din Viena, guvernul n'ar mai ţiné nici la decisiunea acésta, pentru a nu prejudeca hotăririle partidelor coaliate. Ceea-ce se va face e, că reforma electorală sĕ va desbate mai întâiu în cluburi şi în urmă se va remite pentru o definitivă resolvare comisiunei însarcinate special cu studiarea reformei, şi numai după acésta, se va supune spre desbatere parlamentului. Asemenea susţine corespondentul, că pentru proiectul presentat de polonul Rutowski s'ar afla în sinul cluburilor diferitelor partide o majoritate sigură. După cum se vede, nu e tocmai uşor de prevĕḑut ca e aceste sĕ se înrâmple. Lucrul cel mai corect ar fi, ca cabinetul Windischgrätz sĕ-şi dee demisiunea.

* * *

In şedinţa de 24 a camerei franceze s'a continuat desbatrea generală asupra creditului pentru rĕsboiul contra insulei Madagascar Primul orator a fost academicanul Melchior de Vogue, care constată, că preste tot locul sunt la ordinea ḑilei crise socialiste, dar' nu crede, că prin estinderea coloniilor s'ar puté ajuta ceva în acésta privinţă; ia la critică sistemul colonial frances şi' şi esprimă dorinţa pentru înfiinţarea unei legiuni, care sĕ promoveze scopurile coloniale sĕ se alăture operaţiunilor militare şi apoi sĕ organiseze poliţia. — Boucher recomandă, ca trupele francese sĕ asedieze numai regiunile litorale ale insulei, la ce ia cuvêntul ministru-preşedinte Dupuy şi comentând acésta părere pune cestiunea de încredere, declarând, că guvernul numai la ocupaţiunea completă póte adera. Ribot, preşedintele comisiunei încă combate propunerea lui Boucher, ḑicênd, că e imposibil a renunţa la protectorat; stindardul frances trebuie sĕ arboreze mândru acolo; numai resolvarea propusă de guvern e posibilă. Indigitéză apoi la urmările, ce le-a avut cedarea Egiptului. Lochroy sprigineşte proiectul de resoluţiune al lui Boucher şi ḑice că trebuiesc cruţate isvórele financiare ale ţĕrei. Francia nu póte fi indiferentă faţă cu evenimentele europene. Se procede apoi la votisare şi respinge propunerea lui Boucher cu 371 voturi contra 81. — Vorbesc apoi mai mulţi deputaţi parte pentru credit, parte desfăşurând motivele pentru cari nu pot vota creditul. La Hérisse în numele mai multor deputaţi fosti boulangisti declară, că ei nu votéză proiectul, fiind că sunt contrari ai espediţiunilor atât de îndepărtate. La urmă camera dupăcum am mai accentuat cu 319 voturi contra 112 primeşte proiectul drept basă a desbaterei speciale, care va urma Luni.

* * *

Regele Alecsandru al Sêrbiei a sosit dela Petersburg. Conform scirilor oficiale sosite dela malul Nevei, ţarul Nicolae al II-lea a primit fórte rece pe regele Sêrbiei; cu tóte că însuşi ţarul îl asigurase de cea mai cordială primire ceea-ce e cu atât mai bătătoriu la ochi cu cât în acelaşi timp regele Greciei a fost primit cu braţele deschise. Acésta scire asupra radicalilor, cari legau mari speranţe de acésta călĕtorie, a avut efect fórte deprimătoriu.

Convorbirea din Petersburg dintre regele Alecsandru şi principele Nichita al Muntenegrului a fost de caracter fórte priesinos şi a contribuit la delăturarea multor neînţelegeri de mai 'nainte. Avênd în considerare duşmănia dintre Milan şi Nichita, acestei convorbiri se atribue mare însĕmnătate.

In cercuri diplomatice se menţine cu positivitate faima, ca guvernul sêrbesc Cristici va demisiona îndată ce sosesce regele acasă, şi că în locu-i va urma un cabinet-Nicolici. Exregele Milan a sosit în Belgrad şi a chemat la sine pe Cristici cu care a conferat mult timp. E de însemnat, că mai mulţi corifei ai partidului radical şi ai celui liberal s'au presentat în conac.

Ministrul de finanţe Petrovici a telegrafat din Viena, că pertractările sale avute cu directorii de bancă de acolo au dus la resultat favorabil Bancele au luat fics jumĕtatea restantă a împrumutului de 44 mil. Guvernul sêrbesc însĕ abia va primi deocamdată mai mult de 5 mil., fiind-că cupónele de 6 mil. cu scadenţa în luna Ianuariu vor trebui solvite din împrumut.

In procesul Cebinaţ vor fi ascultaţi preste 98 martori. Cei 8 acusaţi vor avé apĕrători pe 20 advocaţi. Intre radicali se speră, că regele va dispune cassarea procesului.

Noutăţi.

Părĕstas. Pentru odihna sufletului fericitului Stroiescu, s'a oficiat Duminecă, precum am amunţat, un parastas în biserica din Gróver în Braşov.

A oficiat protopopul Bartolomeiu Baiulescu, care ţinu din acest incident o frumóse cuvêntare ocasională. După prânḑ a urmat festivitatea împărţirei vestmintelor intre ucenicii de meserii. După un discurs bine simţit, rostit de zelosul preşedinte al Asociaţiunii meseriaşilor români, dl N. P. Petrescu, se distribuiră diferite vestminte la 67 de ucenici. Festivitatea a fost demnă şi frumósă, scrie „Gaz. Transilv.“

* * *

Procesul dlui Iuliu Coroian, ce i-se intentase pe cuvênt, că ar fi falsificat nisce date dintr'un paşuport şi despre a căruia pertractare din Septembre scim, că se amânase, — s'a pertractat din nou la Cluş. „Erd. Hir.“ spune, că în acest scop dl Coroian a sosit la Cluş, însoţit de un funcţionariu al închisórei de stat din Seghedin. După scirile mai próspete dl Coroian a fost achitat.

* * *

Scóla de agricultură la Turda La o representaţiune făcută de primarul orăşenesc din Turda, ministrul unguresc de agricultură Festetich a promis, că în cel mai scurt timp va înfiinţa la Turda o scólă de agricultură de-a statului, aşa că încă la primăvéră mai mulţi tineri vor fi primiţi ca practicanţi.

* * *

Difterie. In Săvăghisla (Turda) graséză difteria de câteva sĕptĕmâni şi-şi seceră mulţime de victime, ér autorităţile stau cu mânile 'n sin. Băieţi de scólă mor cu grămada şi nici o disposiţiune încă nu s'a luat pentru închiderea scólelor. Epidemia a trecut deja şi în comitatul Cojocnei şi se lăţesce mereu din causă, că medicii sunt insuficienţi, scrie „Dreptatea“.

* * *

Cale ferată între Haţeg şi Caransebeş. Fiind terminate lucrările pregătitóre pentru construirea unei căi ferate vicinale între Haţeg şi Caransebeş, ministrul unguresc de comerciu a ordonat sĕ se facă prima cursă oficială pe aceea linie, precum şi începerea pertractărilor împreunate cu acésta. Pertractările s'au început la 26 Novembre n. în Caransebeş şi se vor termina la 2 Decembre în Haţeg, sub presidiul secretariului ministerial Lakatos Aladár.

* * *

Viriliştii români în comitatul Sătmar. Intre viriliştii din comitatul Sătmar sunt următorii români: Nicolae Nilvan, advocat în Şomcuta cu contribuţiune 694 fl. 96 cr, Stefan Filep, 512 fl. 26 cr., Iosif Popp, jude de tribunal în Sătmar cu 430 fl. 74 cr., Gavriil Barbul, proprietar în Mocira cu 370 fl. 58 cr., Emanuil Stan cu 336 fl. 38 cr., Vasilie Mureşan cu 278 fl. 40 cr., Mihai Butean din Ciomocoz, proprietar cu 273 fl. 90 cr., Demetriu Pop, advocat şi proprietar cu 244 fl. 96 cr., Ioan S. Selagian, protopopul Eriului cu contribuţiune 228 fl. 28 cr.

* * *

Preot catolic ales de jidani. Se scrie din Trencin, că membrii catoliei ai comisiunei orăşenesci de acolo au protestat fórte vehement în contra disposiţiunei, ca membrii jidani ai comisiunei sĕ iee parte la alegerea de preot. Causa a ajuns până la ministeriul de interne, care a enunţat, că jidanii încă pot sĕ iee parte la votisare. Astfeliu preotul catolic Ucsnay a fost ales paroch în Trencin prin voturile jidanilor. Acum nu mai lipsesce alta nimic, decât, ca catolicii de acolo sĕ alégă şi ei jidovilor din Trencin un rabin şi prin asta ar fi apoi aflată calea spre pacea religionară.

* * *

Medalia oferită de cler. Medalia comemorativă, oferită de I. P. S. S. metropolitul primat MM. LL regelui şi reginei cu ocasia iubileului nunţii de argint, din partea clerului român, are forma rotundă şi e mare aprópe cât 4 piese de 5 lei.

Pe aversul ei e scos în relief portretul regelui şi al reginei, jur imprejur, în partea de sus, până la jumĕtatea circomferinţei, e scris: „Carol I rege al României, Elisaveta regină“.

In josul feţei reginei e scris: „3/15 Novembre“, ér lângă umĕrul regelui 1869—1894.

Pe reversul medaliei sunt insigniile metropoliţilor ţĕrii. Aceste insignii consistă dintr'o mitră archierécă, de-asupra o pălărie cu găetane, în partea superióră e un archiereu care ţine cu mâna dréptă cârja, ér cu mâna stângă sânta cruce; ambele acestea sunt susţinute de câte un ânger

In semicercul superior al reversului stă scris: „Clerul bisericei române ortodocse“.

In partea inferióră e următoriul vers al lui Solomon: „Inţelepciunea şi-a zidit sie-şi casă“.

Tot pe acéstă parte a medaliei se vĕd literele: S. B. G. M. U. V. E. P. L. C, şi cari însemnéză: „Semne Bisericesci, Ghenadie Metropolitul Ungro-Vlahiei, Exarhul Plaiurilor, Locoţiitor al Cezariei Capadochiei“.

Fiind nunta de argint a suveranilor aceste medalii au fost bătute numai in argint şi bronz.

* * *

Fiume şi limba magiară. In Fiume se pornise mai de mult o mişcare pentru înfiinţarea unei scóle de industrie, care avea de scop sĕ créscă maşinişti desteri şi apţi pentru industria de fabrici din Fiume şi pentru navigaţiunea maritimă. Guvernorul de acolo, contele Ludovic Batthyány, a şi intervenit în causa acésta la guvernul unguresc, care s'a declarat, că este gata a sprigini pe fiumani în întreprinderea lor, însĕ numai sub dóuĕ condiţiuni: ca oraşul Fiume sĕ supórte însuşi o mare parte a speselor şi scóla sĕ aibă dóuĕ limbi de propunere: magiară şi italiană. Contra acestei din urmă condiţiuni însĕ fiumanii se opun cu resoluţie, deórece acésta ar sta în contrast cu autonomia oraşului Fiume. Astfel înfiinţarea scólei este fórte dubie, mai ales că abia o mică minoritate ar puté sĕ părtinescă dorinţa sau disposiţiunea guvernului.

* * *

O nóuă bancă română. Lui „Bud. Hirl.“ i-se scrie din Huiedin, că românii din acele părţi, ajutoraţi de „Economul“. din Cluş, au înfiinţat o nóuĕ bancă românéscă pentru ţinutul Huiedinului. La adunarea constituantă, la care a participat din oficiu şi fisolgăbirĕul, au luat parte mai mulţi învĕţători şi preoţi români. Capitalul fundaţionea este în present de 50,000 fl. şi prin acţiuni de câte 2 fl., vor se adune încă pe atâta. Nu scim încă, întru cât este adevĕrată scirea acésta, dar vedem că foile unguresci vĕd şi în acéstă întreprindere românéscă un „periclu“.

* * *

Cununia ţarului s'a făcut în 26 l. c. cu mare solemnitate. Tóte au decurs în ordine. Din incidentul cununiei ţarului Nicolae II. a esmis un manifest în care aduce la cunosciinţă că: pe basa graţiei dă uşurări în privinţa replătirei diferitelor imprumuturi şi a datoriilor faţă cu erariul; pune în prescripţiune anumite restanţe de dare, despăgubiri pentru daunele causate erariului, pre cum şi diferite pedepse în bani; apoi uşuréză şi reduce terminul pedepselor dictate pentru delicte ordinare, cari se folosesc la închisóre ordinară, închisóre de fortăréţă, punere sub inspecţiune poliţială, deportaţiune, ori muncă silnică. Referitoriu la condamnaţii politici cari merită consideraţiune, va face ţarului proposiţiuni ministrul de interne. Crimele politice ai căror făptuitori în rĕstimp de 15 ani n'au putut fi eruaţi, se predau uitărei. Celor ce au fost condamnaţi pentru participare la rescóla polonă din 1860, li-se concede, ca pe lângă redarea drepturilor lor naturale, sĕ se pótă stabili ori unde în imperiu; nu li se redă însĕ averea confiscată, precum nici prerogativele câştigate prin serviciul avut, nici rangul şi ordurile de mai înainte.

* * *

La institutul pedagogic diecesan din Caransebeş, s'au făcut, ḑice „Fóia dieces.“, mai multe schimbări în corpul profesoral. In locul dlui Stefan Velovan s'a numit profesor dirigent provisoriu dl Patriciu Drăgălina. Dnii Iosif Bălan şi Enea Hodoş sunt numiţi profesori definitivi. Institutul a câştigat o nóuă putere didactică în persóna dlui Drd. Petru Ionescu, fiul părintelui din Iaz. Asemenea este numit, după cum scim, ca profesor definitiv şi medic practic, în locul rĕposatului Dr. L. Mureşan, dl Dr. C. Popasu, care s'a stabilit totodată şi ca medic practic în Caransebeş.

* * *

Blăstămul banilor găsiţi. Din Oradea-mare se scriu următórele: In B.-Sân-Mărtin s'a întêmplat un omor ingrozitoriu. Emeric Daruházi, un ţeran avut de acolo, înainte de asta cu doi ani plecase la têrg la Dobriţin, unde servitoriul acestuia a aflat în têrg o sumă de 300 fl. cari imediat i-a predat stăpânului sĕu cu observarea, ca acesta sĕ-i predea poliţiei. Stăpânul a fost de altă părere, că adecă sĕ-i împartă între olaltă frăţesce! Stăpânul a ţinut banii la sine şi servitoriului nu i a dat nici un ban, deşi acesta îşi pretindea mereu partea sa. El şi-a şi primit'o, căci stăpânul sĕu a doua ḑi nóptea, pe când servitoriul durmia în grajd, a năvălit la el cu o sĕcure şi numai decât ii tăia capul, ér cadavrul îl îngropă în gunoiu. Cadavrul ingropat însĕ începu sĕ rĕspândécă un miros nesuferit până prin vecini. Ucigaşul stăpân ca sĕ se scape de bănuială, a desgropat érăşi cadavrul, l'a tăiat în bucăţi şi l'a aruncat în trestişul din hotar, ér în lumea mare a rĕspândit minciuna, că servitoriul sĕu i-a fugit cu o anticipaţie de 10 fl. Asta însĕ puţin a prins, căci un curtean l'a denunţat lumei, şi astăḑi, închis în temniţa procuraturei din Oradea-mare, póte sĕ mediteze mai mult asupra faptei sale.

* * *

Cutremurul de pămênt în Messina, care în 16 Novembre s'a estins peste ţĕrmurii golfului Messina până prin insulele Lipari, este cel mai mare dintre câte au fost în Italia de şepte ani încóce. Cea mai mare sguduitură s'a simţit în orăşelul Bagnara, care e situat pe o laturea sinului Calabriei şi care întreg e în ruine. La cea dintâiu sguduitură ómenii au început sĕ fugă sbierând, la a doua, care a fost şi mai puternică, s'au dărîmat hornuriie caselor şi bucăţile de ţiglă, ce sburau de pe coperişe, au rănit pe o mulţime de refugiaţi. Piaţele publice dădeau un spectacol înfiorătoriu. Bărbaţi, femei şi copii stăteau prin strade unii lângă alţii aprópe goi; unii se rugau, alţii înjurau sau ţipau sdrobiţi de dureri. La o nouă sguduitură tóte gurile amuţiră. Flacările de gaz se aruncau în înălţime, candelabrele se clătinau, ér ómenii în urma nouei sguduituri şi copleşiţi de spaimă cădeau grămadă la pămênt. — In fine murmurul suteran amuţí, sguduiturile încetară şi preste nópte au trebuit sĕ se caute adăposturi, fiind-că ómenii nu mai cutezau sĕ se rentórcă pe la casele lor. Se ridicară şatre drept locuri de adăpostire, dar la órele nouĕ o altă sguduitură făcu învălmăşala completă: fiecare alerga afară din oraş şi-şi căutau scăpare sub ceriul liber. După asta în curs de douĕ óre cutremurul a pausat şi poporul s'a liniştit; dar spre mieḑul nopţii, când nouĕ lovituri începură sĕ sgudue pămêntul, toţi îşi perdură minţile şi strigau în desperare: „Suntem gata! Oraşul se cufundă! Asta-i sfêrşitul lumei!“ Intr'astea călugării ridicară altare de-alungul uliţelor şi, purtând icóne organisară peregrinagiuri prin stradele oraşului. Spaima de mórte a poporului însĕ abia abia diminéţa s'a potolit, când sórele sĕ iví de după munţii Calabriei, ca sĕ alunge urgiile nopţii.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.)

Sebeşul săsesc este aşeḑat pe malul drept al rîului Sebeş. El este oraş vechiu, zidit îndată după venirea sasilor în Ardél. La început a fost încunjurat cu un val de pămênt şi cu întărituri de lemn, apoi a fost fortificat cu ziduri. Aceste fortificaţiuni au fost dărîmate de către sultanul Amurat, la 1438, când şi oraşul a fost ars şi pustiit. Mai târḑiu, pe la mijlocul secolului XVI a fost de nou încunjurat cu ziduri, cari sustau în parte până aḑi. Intăriturile aceste au avut formă ovală, cu douĕ porţi faţă în faţă una cu alta, dar Sebeşul n'a fost nici-odată cetate puternică.

Sebeşul a fost unul din cele şepte oraşe ale sasilor. Românilor nu le-a fost permis sĕ se aşeḑe între zidurile lui, ca şi în alte oraşe săsesci şi aşa până în timpul mai nou, au locuit în afară de ziduri. Astăḑi ei sunt în maioritate covîrşitóre, faţă de s şi, anume douĕ din trei părţi. Din 6692 de locuitori câţi are de present Sebeşul, 4300 sunt români, 2049 saşi şi ceialalţi de alte naţionalităţi. Românii sebeşeni progreséză în timpul mai nou în mod îmbucurător. Ei au o scólă elementară superióră, cu 6 învĕţători, o reuniune a meseriaşilor, reuniune de cântări şi un institut de bani. Aici este scaunul a douĕ protopopiate române. De protopopiatul român gr.-or. se ţin 29 de parochii şi câteva filii, cu 33,540 de credincioşi, ér cel gr.-cat. sĕ alcătuesce din 22 de parochii şi mai multe filii, cu 12,422 de credincioşi.

Saşii au un gimnasiu inferior şi mai multe reuniuni. Dintre zidiri este de însemnat gimnasiul, dar zidirea cea mai însemnată, o zidire veche, monumentală, este biserica luterană săséscă.

Ea a fost începută în stil romanic, dar în secolul al XV-lea a fost ridicată în stil gotic, din pietri cuadrate şi este împodobită cu mai multe statue, între cari unele sunt esecutate artistic.

Locuitorii Sebeşului, precum şi cei din împrejurime sĕ ocupă în mĕsură mare cu vieritul, producênd vin bun.

Dela Sebeş mai în jos pe rîu sĕ află Lancrămul, un sat mare românesc, ai cărui locuitori sĕ ocupă între altele şi cu cultivarea varḑei.

Sosind astfel érăşi la Mureş, sĕ ne continuăm calea pe el la vale. Nu de parte dela Partoş sĕ află pe tĕrmul stâng al rîului Vinţul de jos, un têrguşor, ai cărui locuitori sunt în maioritate români. Vinţul inf. este de renume istoric; în mijlocul lui, aprópe de Murĕş, sĕ nalţă un vechiu castel, în formă pătrată, fiind aḑi în parte ruinat. Dominiul castelului a aparţinut la începutul secl. al XVI-lea voevodului Munteniei Radu, ér mai târdiu, tot în acest secol zidurile lui au fost privitóre la dóuĕ tragedii, dintre cari una românéscă. Aici a fost ucis guvernatorul ţĕrii Ardélului, cardinalul Martinuzzi, la 1551 şi în el a stat în robie voevodul Moldovei, Aron, în anii 1595—97. Tot aici la Vinţ, a fost bătut şi torturat metropolitul românilor Sava Brancovici, la porunca prinţului Apafi, pentru apĕrarea legii sale strămoşesci.

Spre méḑăḑi dela Vinţ sĕ află între déluri Pianul românesc, un sat mare românesc, vestit pentru că aici sĕ spală aur.

In frumósa nóstră ţară aurul nu sĕ află numai în adâncimile pămêntului, ci şi la suprafaţă, în formă pulverisată. In forma acésta el este dus de undele păraielor şi riurilor, in alvia cărora sĕ află amestecat prin nisip.

Mai tóte riurile conţin în nesipul alviei lor praf de aur, dar cele mai bogate sunt în privinţa acésta Arieşul, Valea-Abrudului, Ampoiul, Crişurile, Streiul, Cibinul, Sebeşul, precum şi unele păraie, cari sĕ varsă în riurile mai mari. Intre aceste este bogat cu deosebire părĕul Pianului. Praful acesta de aur sĕ spală sau sĕ alege în Ardél din nĕsipul riurilor din timpurile cele mai vechi. Romanii încă s'au ocupat cu spălatul aurului, ér din secolii trecuţi avem doveḑi scrise, că pe unele riuri aurul sĕ spăla în mĕsură mare, mai mare ca în timpul de faţă. Cu acest lucru sĕ ocupă locuitorii de pe riurile bogate în aur, avêndu-şi unii singurul isvor de câştig din acéstă ocupaţiune.

Spălătorul de aur eşind pe malul riului, la un loc năsipos, îşi aşéḑă mĕsuţa făcută anume spre acest scop în o posiţie pieḑişe, aşa că o margine a ei ajunge aprópe de faţa pămêntului, ér cealaltă stă ridicată. Masa o acopere cu un straiu de pănură, pe care pune nĕsip din rîu, spălându-l mereu cu apă şi punênd érăş altul. La un timp órecare clătărind straiul, află o amestecătură de firicele de fer, aramă, nesip şi aur, pe care o pune în o covăţică, construată anume pentru alesul aurului, numită „şaitroc“. Cu ea sĕ alege aurul, adecă o scutură aşa că firicelele nenobile de praf ies afară, spălându-le apa şi rĕmâne pe fund praful de aur, fiind mai greu. Pe acesta îl adună la olaltă cu mercuriu şi apoi îl duce la cămară, de-l schimbă.

Spălatul aurului este ocupaţiune care aduce puţin câştig; numai arareori sĕ întêmplă ca spălătoriul sĕ aibă noroc, sĕ afle nĕsip bogat în firicele de aur, din care sĕ pótă trage folos bun. Dar cu tóte aceste sĕ ocupă şi aḑi mulţi cu spălatul aurului şi călĕtorind pe malurile riurilor nóstre, nu arareori vom fi surprinşi de tabloul idilic: ici-colo câte un om singuratic spălând cu diliginţă nesip pe ţerm

La Pian sĕ spală aur, acum ca şi în trecut, în mĕsură mare, ca în ori-ce alt loc din ţéra nóstră, fiind nĕsipul părĕului mai bogat în firicele de aur.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Tipic preoţesc*“, din cărţile rituale prelucrat de Tit Bud paroch în S. Şugatag, protopopul districtului Mara şi vicariul Maramurĕşului preţul 55 cr Gherla. Tipografia Aurora A. Todoran 1894.

A apărut:

„*Candela*“ fóie bisericéscă literară, Nr. 11 cu următoriul cuprins.

„Proprietăţile fundaţionale ale bisericei gr. or. în Bucovina — „Zidirea, întocmirea şi decorarea din lăutru a locaşului dumneḑeesc, cum recere biserica şi tradiţiunea. — „Câteva documente moldovene edate de Dr. Orestu Popescul. — Cronică.

A apărut:

„*Biserica ortodocsă română*“, revistă periodică eclesiastică. Nr. 8 cu următoriul cuprins:

„Procanonul lui Petru Maior. — „Câte-va date despre metropolitul Veniamin. — „O enciclică a mitropolitului Nifon. — „Creştinul în timpurile lui Diocleţian şi Constantin cel mare. — „Istoria canonului noului testament istoricul sântului munte Athos. — „Donaţiuni“.

Loterie.

Miercuri, în 28 Novembre, n. 1894.

Sibiiu: 66 27 61 51 16.

Nr 965· [239] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Laslea-mare, protopresbiteratul Sighişórei, pe basa ordinaţiunei consistoriale din 4 Octobre a. c. Nr. 6627 B. se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 431 fl. 70 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela Oficiul protopresbiteral. Reflectanţii la acest post, îşi vor aşterne cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişóra 20 Octobre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 410—894. [233] 3—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 60 fl. la an din fundaţiunea „Galliană“ tinerilor români, studenţi de gimnasiu ori scóla reală de aceeaşi categorie, se escrie concurs cu termin până la **20 Decembre 1894 st. nou.**

Cererile sĕ se înainteze până la terminul indicat. *comitetului Asociaţiunii transilvane în Sibiiu*, instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez în original sau în copie legalisată.
2. Testimoniu scolastic de pe semestrul din urmă al anului scolar 1893/4.
3. Atestat de frecuentare dela direcţiunea institutului, în care de present urméză studiile.
4. Atestat de paupertate, eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile intrate după termin, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 1 Novembre 1894.

Dr. **Il. Puşcariu,**
vice-preşedinte.

Dr. **V. Bologa,**
secretar II.

Ad. Nr. 428—1894 [234] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa I. Zlatna în protopresbiteratul gr. or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt venitele parochiale sistemisate la 28 Septembre, a. c. carii computate după calculul mediu al celor 5 ani din urmă, dau anual suma 854 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate în privinţa emolumentelor, se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Reflectanţii la acésta parochiă au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duninecă, sau sĕrbătóre la biserica din acésta comună spre a'şi arăta desterităţile in tipic, cântările bisericesci şi predică şi a-şi asterne suplicele concursuale instruite amĕsurat legilor în vigóre la subscrisul oficiu proropresbiteral, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 11 Octobre, 1894

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Ss. 8763/894. [240] 1—2
polg.

Hirdetmény.

Az oláh ivánfalvi általános határtagositási valumint az erdő és legelő elkülönitési ügyben az előmunkálatok megkezdése, illetve esetleg az erdő és legelő elkülönitési ügyben a részesedési arány megállapitására határnapul **1894 évi Deczember hó 11 napjának d. e. 8 órája Oláh Ivánfalvára tüztem ki.** A fenirt határnapra minden érdekelt felet azon megjegyzéssel idézek. hogy bárki meg nem jelenése az eljárás akadalyául nem szolgál és hogy a a meg nem jelent felek a megjelent felek előadásához hozzájárultaknak fognak tekintetni.

A birtokrendezési mernök urakat felhivom, hogy azok a kik a fenntnevezett ügyben a müködö mérnöki teendőket elvàllalni ohajtják a szerződési pontazatok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekellt felekhez a fennirt határnapig vagy azon küldjék illetve terjeszék be.

Erzsébetvároson 1894 November 3-án.

Jeney Károly,
eljáro biró.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [224] 6

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1895.

Anul al patruḑeci şi patrulea

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenţii europeni. — Serviţiul postal şi telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor.—Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi pe **protopresbiter administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi ḑile. — Anunţuri.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	**7.20**	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	**9.15**		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	**9.05**	**11.12**		**Szolnok**		**2.30**	**5.23**	**3.50**	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	**11.33**	**12.50**		P. Ladány		**12.06**	**3.46**	**1.21**	10.05	2.24
3 46	**7.08**	—	**1.50**	**2.12**	sos.	Oradea-mare	pl.	—	**2.25**	**11.04**	8.43	12.23
4.—	**7.15**	12.05	**2.24**	2.19	pl.		sos.	—	**2.18**	**10.44**	8.38	11.41
4.39	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**		Mező Telegd		—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.07
5.22	**8.18**	2 14	**3.46**	**3.24**		Rév		—	**1.26**	**9.30**	7.47	10.32
5.45	—	2.50	**4.07**	—		Bratca		—	—	**9.10**	—	10.13
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**		Ciucia		5.40	**12.47**	**8.31**	7.08	9.41
7.18	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**		Huiedin		4.52	**12.17**	**7.53**	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	**6.53**	—	8.05
8.32	**10.37**	7.03	6.59	**5.55**	sos.	Cluş.	pl.	**2.—**	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.30
8.49	**11.10**	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	**10.45**	5.45	**4.48**	6.47
9.06	**11.32**	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	**4.23**	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş		—	**9.23**	3.53	3.—	**5.21**
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	**8.53**	3.06	**2.20**	**4.47**
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	**2.—**	**4.31**
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	**1.51**	**4.25**
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	**8.23**	2.11	**1.23**	**4.04**
11.48	**2.40**	—	1.—	**8.33**	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	**8.06**	1.45	**12.54**	**3.42**
12.25	—	—	1.40	**8.38**	pl.		sos.	—	**7.59**	1.10	—	**2.49**
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	**2.27**
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	**7.30**	12.24	—	**2.13**
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	**1.39**
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	**6.56**	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	**6.54**	11.14	—	**1.01**
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	**6.41**	10.55	—	**12.46**
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	**6.20**	10.21	—	**12.16**
3.39	—	—	5.27	10.51		**Sighişóra**		—	**5.53**	9.42	—	**11.39**
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	**5.33**	9.13	—	**11.17**
5.26	—	—	**7.50**	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	**10.02**
6.08	—	—	**8.30**	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	**9.22**
6.40	—	—	**9.03**	1.15		Apaţa		Circulézā nūmai Vineri	3.37	**6.35**	—	**8.57**
7.16	—	—	**9.38**	1.34		Feldioara			3.16	**5.58**	—	**8.23**
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos.	**Braşov**	pl.		2.45	**5.08**	—	**7.43**
—	**11.—**	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	**10.37**	7.01
—	**12.26**	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	**9.57**	5.57
—	**1.11**	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	**9.30**	5.16
—	**8.45**	—	—	**9.15**	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	**10.—**		**Budapesta**		**7.35**	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	**1.37**		**Szolnok**		4.18	11.15	**2.45**	9.30	**11.35**
9.10	**8.42**	3.55	**6.55**	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	**9.45**	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	**8.55**	—	**7.—**
2.30	—	4.30	**7.05**	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	**8.44**	—	**6.47**
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	**8 20**	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	**8.08**	—	6.02
3.58	—	5.32	**7.50**	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	**7.56**	—	**5.47**
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	**7.24**	—	**5 09**
4.50	—	**6.12**	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	**7.07**	—	**4.50**
5.40	—	**7.—**	**8.51**	8.56		Soborşin		8.21	6.33	**6.26**	—	**4.—**
—	—	**7.28**	**9.10**	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	**7.54**	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	**8.10**	**9.34**	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	**8.28**	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	**4.47**	**8.54**	**10.—**	10.50		Deva		**6.20**	5,17	4.18	**11.32**	—
—	**5.04**	9.08	**10.11**	11.04		**Simeria** (Piski)		**6.05**	5.05	3.59	**11.16**	—
—	6.10	**10.06**	**10.37**	11.43		Orĕştia		**5.09**	4.40	3.18	**10.37**	—
—	6.39	**10 29**	—	12.06		Şibot		**4.44**	—	2.56	**9.39**	—
—	7.11	**10.53**	—	12.30		Vinţul de jos		**4.22**	—	2.32	**9.12**	—
—	7.28	**11.07**	**11.17**	**12.44**		**Alba-Julia**		**4.04**	3.59	2.14	**8.53**	—
—	8.13	**11.54**	**11 40**	1.20	sos.	**Teiuş**	pl.	**3.19**	**3.36**	1.35	**8.11**	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	**11.—**	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	**5.50**	—	7.20	**7.05**	6.45
1.30	8.30	2.25	7. —	**10.—**	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	**2.10**	1.25	**8.25**
6.39	5.25	**7.54**	**4.59**	—	sos.	Timişóra	pl.	**9.20**	—	**8.55**	7.50	11.—
6.47	**6.15**	**8 02**	**5.52**	—	pl.		sos.	**8.28**	7.13	**8.49**	7.42	3.30
—	**9.33**	**10.25**	9.10	—		Caransebeş		5.39	**4.05**	—	**5.39**	11.10
11.05	—	**12.28**	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	**3.21**	**5.12**
11.45	—	**1.20**	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	**2.10**	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		**11.25**	—	7.10	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	**2.25**	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	**8.31**	**1.18**
—	**3.14**	8.51	3.52	**9.39**	Ludoş	7.03	1.58	**7.43**	**12.32**
—	**5.07**	10.27	5.26	**11.11**	**Oşorheiu**	**5.30**	12.25	5.50	**10.35**
—	**5.50**	10.42	5.36	—		**5.18**	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	**7.15**	—	**Reghinul-săs.**	**3.50**	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 125 Sibiiu, Sâmbătă, 19 Novembre (1 Decembre) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 18 Novembre, 1894.

Este o sĕptĕmână, de când ministeriul Wekerle este cuprins de frigurile crisei şi dimpreună cu el şi partidele din dietă şi în genere tótă lumea politică magiară, ér foile aduc rapórte despre isprăvile prim-ministrului nostru la Viena şi fac fel de fel de combinaţii. Abia acum s'a mai domolit agitaţia, după ce prim-ministrul a declarat în clubul liberal, că proiectele de lege politico-bisericesci vor fi sancţionate, lăsând însĕ în nedumerire pe politiciani cu privire la schimbarea cabinetului. El a ḑis adecă că **acum** nu este vorba de retragerea cabinetului, dar dacă ar fi vorba ori când despre acésta, membrii cabinetului vor fi conduşi de puncte de vedere principiale. Acésta va sĕ ḑică, că demisia cabinetului póte încă sĕ urmeze.

Crisa a provenit din nefericitele proiecte bisericesci, cari sunt la sancţionare, ér douĕ din ele sunt a se lua de nou la desbatere. Scirile mai recente vestesc, că Maj. Sa. este aplicat a provedea cu înalta subscriere aceste proiecte, dar pretinde, că pe cele douĕ cari au fost respinse de casa magnaţilor, dacă ele vor fi de nou respinse, guvernul sĕ le abandoneze, ér dacă casa magnaţilor va face modificări în ele, guvernul sĕ accepteze şi el aceste modificări.

De altă parte însĕ faţă de aceste sciri sĕ asigură pe cale semioficiósă că guvernul nici nu va abandona proiectele, nici nu va primi eventuale modificări în ele. Aceste împrejurări fac situaţia nesigură şi la ele se pare a sĕ referi enunciaţiunea amintită mai sus a prim-ministrului, privitóre la o schimbare de cabinet.

Dar fără de acésta mai este o împrejurare care îngreunéză situaţia şi care a contribuit în mod însĕmnat ca crisa sĕ fie mai acută. Acésta este agitaţia lui Kossuth Ferencz şi în genere a kossutiştilor şi purtarea curiósă a guvernului faţă de ea. Ḑiarele magiare nu aduc în legătură acest motiv cu cestiunea demisiei cabinetului, ele presentéză agitarea kossuthistă, ca pe un miel nevinovat şi ḑic, că numai cercurile din Viena o fortéză acésta. Este însĕ corect punctul de vedere al cercurilor vieneze, căci purtarea guvernului faţă de agitaţiile lui Kossuth este necualificabilă şi numai din alianţa nenaturală dintre guvern şi kossuthişti sĕ póte esplica. Acésta a mers acum aşa de departe, încât organele guvernului austriac, după cum să scrie lui „Bud. Hirl“. din Viena, cu drept cuvênt numesc guvernul actual: „**Ministerium Kossuth, genannt Wekerle!** In privinţa acésta étă cum s'a esprimat un diplomat din Viena înaintea unui corespondent al lui „Bud. Hirl“:

„Cabinetul Wekerle trăiesce din graţia stângei estreme. Dacă va mai rĕmânea mult la cârmă, stânga estremă va câştiga tot mai mare teren în ţară şi la alegerile dietale viitóre sĕ vor înmulţi membrii acestui partid. Acésta invólvă în sine pentru dualism un pericol, pe care coróna nu-l póte suferi şi, după ce dualismul sĕ baséză pe un contract bilateral, prin periclitarea dualismului este interesată şi Austria“.

Corespondentul adaugă, că de părerea acésta sunt şi cercurile curţii, şi guvernul austriac.

In urma acestor stări de lucruri, create de însuşi guvernul sĕ póte întêmpla uşor, ca el sĕ cadă şi sĕ facă loc altuia, negreşit tot de partida liberală.

Revista politică.

Intr'un articol de fond se ocupă „Sonn und Montagszeitung“ organul contelui Taaffe de succesele coaliţiei cu privire la ducerea în indeplinire a reformei legii electorale. Articolul încheie cu următórele aprecieri: „A trecut un an, decând guvernul este la cârmă fără ca sĕ-şi fi împlinit promisiunea sa, un an de când ce e drept, nu 'şi a părăsit principiile, dar' li-a pus ad acta pentru a pregăti o lege electorală, care nu li-ar fi de nici o stricăciune Ar fi timpul suprem, ca promisiunea trup sĕ sĕ facă şi munca sĕ aducă fructele sale. Dacă însĕ guvernul şi partidele sunt de convingerea, care de altmintreni a cuprins şi mulţimea, că intenţiunea şi buna lor voinţă este zadarnică, atunci sĕ nu întârḑie a trage consecuenţele. In casul acesta visul ar fi urmat de o deceptiune penibilă Atunci nu rĕmâne decât ca faza, prin care am trecut şi care n'a adus nimeruia şi cu atât mai puţin poporului vr'un folos real, sĕ o lăsăm sĕ o judece istoria. Firul rupt din anul trecut éraşi va trebuí înodat, êr' bogatele esperienţe ale acestui an nu vor rĕmâné fără folos. Contele Taffe este bărbatul carele va puté restabili ecuilibrul conturbat, şi dînsul va fi chiemat sĕ ducă şi reforma legii electorale la bun sfîrşit. Când naia se abate în valurile neliniştite, atunci privirea multora este îndreptată spre dibaciul cârmaciu, şi involuntar se întrébă: óre vine contele Taaffe?“

* * *

Oficiósa „Corespondace de Pesth“ constată cu multă satisfacţiune, că ministrului Hieronymi i-a succes sĕ aducă la valóre principiul, că nu este permis, ca cestiunea română sĕ se considere, ca fiind cestiunea unei sau alteia dintre partidele magiare. Oficiósa unguréscă accentuéză apoi fórte hotărit că toţi şefii partidelor magiare s'au unit în acţiunea energică şi în sprijinul, ce trebue sĕ i-se dea guvernului pentru a suprima pe tótă linia mişcarea agitatorilor panromanişti contra statului

* * *

Conform informaţiunilor venite din Petersburg, generalul Gurco, a cărui purtare bruscă faţă cu deputaţiunea polonă se privesce chiar şi din partea sa direct desavuată prin rĕspunsul binevoitoriu al ţarului, şi-a dat dimisiunea.

Pe viitoriu postul de guvernor al Poloniei se va bifurca în dóuĕ ramuri, unul administrativ şi celalalt militar, la cari se numesc drept succesori ai lui Gurco mare ducele Constantin la administraţie, şi generalul Puzirevskej, ori prinţul Krapotkim la miliţie.

* * *

„Temps“ cu privire la scirile despre înţelegerea între Rusia şi Anglia în cestiunile orientale, scrie următórele:

Dacă se póte vorbi de o apropiere faptică între Anglia şi Rusia, atunci interesul Franciei este fără îndoială acela, ca cu bucurie şi fără nici o reservă ascunsă sĕ priméscă o atare înţelegere, a cărei prim resultat va fi că Europa independentă se va întări faţă de alianţa triplă şi ar înceta anomaliile păgubitóre referitóre la neutralitarea Mărei mediterane.

* * *

Venind la ordinea ḑilei în camera francesă desbaterea specială a proiectului pentru creditul în cestiunea Madagascar, mai mulţi oratori pretind, ca espediţia sĕ se compună din trupe de marinari, pedestraşi şi de algirieni. Ministrul de rĕsboiu Mercier arată, că trupele algiriene nu sunt indestulitóre şi observă, că de present 570,000 ómeni sunt în serviciu militar activ, între acestia 350.000 ostaşi sunt bine esercitaţi, dintre cari 8000, sau un centurion drept corp de armată, pot fi duşi fără nici o scădere. Numai cei ce se presentă de bună voie sunt duşi în Madagascar. Aceea modificare, care pretinde, ca trupe sĕ nu fie duse în Madagascar, a fost respinsă cu 305 contra 225 voturi şi s'a primit art. prim Pelletau escepţionéză paragraful al doilea, care face necesară o reducere specială privitor la cheltuelile espediţiei, pretinde ridicarea unui împrumut. Ministrul de finanţe Poincaré ia în apĕrare sistemul aplicat şi este în contra împrumutului proiectat de Pelletau. Ministrul adeveresce, că s'au luat din banii gata ai

---

FOIŢA.

Originea Marseillaisei.

„Pentru Dumneḑeu, ridică cât mai ingrabă şedinţa, — nime nu mai e stăpân pe drepturile sale!“ Acestea sunt semnificativele cuvinte, ce într'un moment de grózā Lally-Tolendal le adresă presidentului constituanţei, carea în şedinţa ţinută în nóptea de 4 August desfiinţă sistemul feudal. Ele indică marea îngrijire a nobilimei în acele momente, când vocea poporului francez dădù prima lovitură jugului ruşinos al timpurilor medievale. Era grea acea lovitură pentru aristocraţie, dar ea era totde-odată primul pas pentru redobândirea acelui drept, care şi aḑi aşa frumos resună: **Egalitate.** Atunci se decretară drepturile omului şi se enunţă principiul de libertate.

Marea revoluţiune francesă era înscenată. Deşi la început acelea idei era în multe casuri rĕu înţelese de cetele înfuriate ale poporului, totuşi al acelui popor francez e meritul de a fi sĕmĕnat ródele, cari le gustă omenimea de astăḑi. A trebuit sĕ trécă timp la mijloc, sĕ se producă o radicală mişcare ca sĕ se pótă rumpe totul cu vitregul trecut, căci clasele privilegiate şi acum ţineau morţiş la drepturile preavute şi numai forţei brutale s'au supus. Atât de înrădăcinate erau aceste idei medievale în creerii claselor privilegiate de a ţiné în sclăvie pe semenii lor. De altmintre ea încă şi astăḑi se mai află popóre — cu deosebire de origine asiatică — de unde sclăvia îşi are isvorul, ca sub un pretest sau mască se maltrateze şi se copleşéscă alte popóre; atunci se cerea sclavagiul puterilor fisice (materia) ér acum se cere sclavagiul puterilor spirituali. Insĕ vécul acesta a trecut şi precum tóte opintirile nenaturale strică, precum ori ce acţiune produce reacţiune, aşa şi aceste încercări se vor loví de stânca civilisaţiunii şi a luminilor precum valul din mare se desface în faţa unei stânci, astfel şi aceste încercări! Dar sĕ revenim la obiect.

In acéstă luptă dintre om şi om, vocea Franciei, mai tare ca ori şi când chiamă pe fii sei la luptă, pericolul era duplu, căci şi inimicii din afară ai Franciei priviau ocasiunea binevenită de a-i da aceleia lovitura de mórte. Aşa stând lucrul, firesce nici oraşul Marsillia nu putea denega tributul seu, îşi formà un regiment de voluntari, care în 23 Aprile 1792 descălecà în Strassburg.

Intre acei voluntari era înrolat şi tinĕrul oficer Rouget de l'Isle. De mult se ocupa acest oficer cu ideia de a scrie un cântec marţial, acomodat pentru împrejurările de atunci. Era convins, că numai aşa un lucru póte sĕ entusiasmeze şi sĕ încurajeze cetele, cari de multe-ori nici nu sciau pentru-ce se luptă. Musicant fiind dela natură, el cât sosí în Strassburg, se încuartirà singur în odaia dela casa Nr. 126 din Langestrasse (uliţa lungă). Aici tótă nóptea încercà pe córdele violinei, ce totdéuna o avea lângă sine, primele acorduri ale cântului, care-l făcu nemuritoriu. După-ce îi aplicà şi un tecst acomodat, care începe cu cuvintele: „La arme cetăţeni, ḑiua gloriei a sosit“, în 25 Aprile 1792 îl esecutà în salonul primariului Dietrich.

Ḑiua în care acest cântec a apărut în tipografia Dambach din Strassburg sub titula: „Chant de Guerre, pour l'armée de Rhin: cantul de rĕsboiu al armatei dela Rin, nu se póte statori cu siguritate. După ce fu însĕ edat şi în tipografia militară numită: „Imprimerie logotype“, se respândesce fórte iute.

La început nu se ocupa nime cu autorul, în a cărui fantasia s'a născut, ci mai vêrtos cu entusiasmul, ce produc acest cântec.

Trece timp la mijloc, se întâmplă mai multe schimbări, în unele locuri Marseilaisa e oprită de a se mai cânta, în altele din contră mai tare se respândesce, — când cuiva îi trece prin minte, ca sĕ suleveze întrebarea: că óre de unde a putut lua acel simplu oficer un cântec atât de însufleţitor?

Atunci se ivesce părerea, că cântecul e de origine din Germania. Ér Castil-Blase afirmă, că mai întâiu s'a auḑit în salónele dómnei Montessoir din Paris. In timpul mai nou şi Ales. Moskowski accentuéză acéstă părere. Dar ori cât de bogată musica a produs spiritul germân, Marseillaisa însĕ-şi dovedesce, că este un product aşa ḑicênd acomodat temperamentului frances şi cu deosebire eşit din spiritul unui frances din regiunile sudice.

Inainte de asta cu 33 ani, la anul 1861, Hamma, cantorul bisericei din Meersburg, surprinde lumea cu scirea, că Marseillaisa ar fi o copiă a unei misse aflate acolo. Missa datéză din 1776, aşa dar mai veche ca Marseillaisa. Dar e de necreḑut ca pe atunci fiind Rouget, care servia în Saint-Omer, încă fórte tinĕr, sĕ fi putut cunósce productul organistului dela curtea din Pfalza electorală, cu atât mai vêrtos, că Saint Omer e un unghiu fórte retras şi îndepărtat de

---

☛ *Din causa sfintei sĕrbători „Intrarea în biserică“ nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 24 Novembre st. v. 1894.* ☚

cassei 65 milióne și dice, că acésta nu va vătĕma in nici o direcțiune interesele casselor de păstrare. In urmă toți paragrafii și apoi întregul proiect a fost primit cu 377 contra 143 voturi și ședința a fost încheiată.

* * *

Dieta provincială a Bohemiei se convócă pe diua de 27 Decembre. In linia primă se va desbate budgetul și se vor resolva mai multe propuneri însemnate, de órece Landtagul se va încheia cu începutul lui Februariu. Escrierea de nóue alegeri se va întêmpla cu începutul lunei Martiu. Terminul mandatelor pentru dieta provincială bohemă espiră în anul 1895.

* * *

Intr'o scrisóre, ce o primește din Viena „Kreuzzeitung“ scrie următórele: „Liberalismul sufere perderi și înfrângeri nu numai în Viena și Austria de jos ci și în alte provincii. Caracteristic pentru procesul acesta de descompunere este înfrângerea ei și la alegerile comunale, unde din causa terorismului cel făcea în direcțiuni economice era tot-deuna sigură de isbândă. In Graz, capitala Stiriei s'a întemeiat spontan un partid social-creștin care în reuniune cu german-naționalii și clericalii formézā centrul întregei mișcări antiliberale. Lupta contra posițiunilor liberale s'a început în consiliul comunal și s'a finit prin completa învingere a candidaților antiliberali. In Leoben, unde înainte de acésta cu o lună s'a ales pentru parlament liberalul Dr. Lorbeer, adi la alegerile comunale se aleg în cercul al doilea și parte și în al treilea cu o majoritate cutropitóre candidați antiliberali“.

Descompunerea acestui partid nemțesc-ovreesc cari secundézā in tóte acțiunile pe guvernanții noștri, pe noi nu póte decât sĕ ne bucure. Cu cât mai iute se vor prăbuși acești nesațioși ovrei, cu atât mai bine. Dealtmintreni este și singurul partid în Austria care ține cu încăpățînare la centralisare.

La adunarea națională.

Ca întregire la raportul nostru din nrul trecut despre adunarea de Miercuri, 16/28 l. c. dăm mai la vale vorbirea dlui Mangra, cu care a deschis adunarea și raportul comisiunei de 50. Vorbirea este următórea:

Onorată adunare!

Din însărcinarea și în numele consoțiilor, care am convocat adunarea de astădi vĕ salut, fraților alegĕtori, și vĕ mulțemesc, că în timp așa de scurt ați venit la apelul nostru în numĕr atât de imposant, din tóte unghiurile țĕrii, pe unde esistă suflare românéscă.

Este pe cât de onorific pentru mine, pe atât și de greu rolul ce mi-s'a încredințat, greu pentru a mea micime și greu pentru a vremilor greutăți.

Dar precum în foc se lămuresce aurul, așa în vremuri grele sĕ lămuresc caracterele și se afirmă cei tari în credință.

Presența d-vóstre dovodesce, că nici greutatea vremilor nu vĕ descurajiază, nici tăria credinței nu vĕ lipsesce în lupta națională, și acésta de sigur pentru a némului iubire, căci scris este: „dragostea tóte le învinge și este mai tare decât chiar mórtea“.

Cu gândul morții se împacă bunul creștin, căci el trăiesce în speranța unei alte vieți mai fericite, dar nu se póte împăca patriotul, care doresce însuși se vadă fericirea némului și mărirea patriei sale.

Acéstă cugetare va fi cuprins, fără îndoélă, mințile și va fi mișcat inimele d-vóstre de n'ați pregetat a lăsa tóte și a urma apelului nostru.

Intr'adevĕr, dlor, astădi mai ales, când mereu ni-se repețesce, că sĕ ne împăcăm cu gândul de a fi asimilați sau absorbiți ca naționalitate, óre care român s'ar puté împăca cu gândul acesta și se steie liniscit, când constatat este, că asimilarea unui popor de către altul este procesul descompunerii sale, este mórtea lui vecinică!

Étă, domnilor ceea-ce dă impulsiune mișcării nóstre naționale, atât de agitată, adunărilor și conferențelor particulare ori generale, prin care cu dreptul legitimei apĕrări am căutat și căutăm a apĕra individualitea etnică și viața națională a poporului român în contra sistemului de guvernament inaugurat pentru asimilarea saudesființarealui.

In timpul din urmă însĕ chiar și dreptul acesta ni-s'a restrîns. Partidul național, care în cestiunile mari de principii, în apĕrarea drepturilor și libertății poporului român, se pronunță prin conferențele delegaților noștri, astădi este împedecat a-și desvolta și continua activitatea sa în forma acésta, prin ordinul ministrului de interne Nr. 321 a. c., prin care i-se cere constituirea pe basa unor statute de guvern. Ni-se cere va sĕ dică, ca desvoltarea vieții nóstre naționale-politice sĕ o supunem censurii de stat.

Acésta este, dlor, causa pentru care ne-am întrunit astădi, ca însuși obștea alegĕtorilor români din Transilvania și Ungaria, direct sĕ ne pronunțăm asupra acestei nóuĕ situațiuni create partidului național, sĕ-i dăm sprigin și putere spre a se manifesta ca espresiunea voinței naționale a poporului român.

Cu aceste declar adunarea de deschisă.

*

Raportul

comisiunei de 50 a adunării naționale dela 28 Novembre, cetit de referentul d-nul Russu Șirianu, este următorul:

Onorată adunare!

Esistența unei națiuni nu se discută: ea se afirmă! a dis într'un moment de națională înălțare unul din marii noștri martiri.

Dacă adevĕr cuprind aceste cuvinte, și cine s'ar încumeta sĕ tragă la îndoélă un atât de mare adevĕr? atunci este tot așa de luminos că noi, poporul român din Transilvania si Ungaria ne afirmăm adi cu o mărețiе pe care potrivnicii noștri pot s'o ascundă, dar sĕ o discute nu!

Prin slaba mea voce, comisia acestei adunări esprimă nețĕrmurita iubire și recunoscință poporului neobosit în luptă și mare în dureri, poporului român, a cărui emanare cu drept cuvênt ne socotim cu toții. Venind în așa numĕr imposant, d-vóstră ați dat o dovadă nu că voiți sĕ trăiți numai, dar că n'ați uitat nimic, după-cum hotărîți sunteți cu toții sĕ susțineți sus și tare neatinse tote drepturile ce vi se cuvin, atât ca unor cetățeni credincioși ai patriei, cât și ca unei națiuni, care lovită a putut sĕ fie, dar nici-odată îngenunchiată. Pentru-că chiar când căduți am fi în luptă, câtă vreme nu am renunțat la nimic, esistăm ca cetățeni, esistăm ca națiune.

Adunarea de adi mai ales din acest punct de vedere are însemnătate.

Ea este un rĕspuns la o provocare.

Prin ordonanța Nr. 321 dela 16 Iunie 1894, ministrul de interne a sistat activitatea partidului național român, impunênd acestuia a se constitui în reuniune cu statute aprobate de guvern.

Ii stă în putință ministrului sĕ iea asemenea mĕsuri. Póte sĕ siléscă pe cetățeni a se supune chiar și ordonanțelor în disonanță vĕdită cu spiritul constituțiunii. Nu este însĕ putere sub sóre, care pe cetățeni ori pe o națiune întrégă sĕ o pótă sili a fi ceea-ce nu este și nu voiesce sĕ fie: dacă ființe cugetătóre suntem și cetățeni conșcii de drepturile nóstre, dacă este adevĕrat că suntem o națiune, care nu vrea sĕ-și iscăléscă decapitarea, atunci caută sĕ ne oprim în fața ordonanței ministeriale.

Cu sânge rece, cum trebuie sĕ fie un popor care a jertfit deja atâta, pentru ca drepturi sĕ aibă, cu demnitatea proprie celor care își simt superioritatea posiției ce apĕră, trebue sĕ ne întrebăm:

Óre în acéstă mare chestie, când s'a pus în discuție nu organismul partidului național, dar chiar viața națională română, noi, cetățeni liberi ai statului și fii devotați ai némului nostru sĕ n'avem alte datorii, decât sĕ plecăm capul dinaintea unui ucaz, nu alte drepturi, decât sĕ ne convocăm aici, pentru-ca înșine, în chip solemn, sĕ decretăm, că organismul vieții nóstre politice a încetat sĕ funcționeze?!

Óre după-ce autorul ordonanței și a esprimat în parlament părerea că a fost destul o poruncă pe hârtie, ca Ardélul, pus în agitațiune de aderenții partidului național român, sĕ fie liniștit, — noi, un partid, o națiune întrégă sĕ nu avem de dat nici un rĕspuns, în care se se spună clar și fără șovăire: Nu, liniscea se póte ajunge numai prin inaugurarea în chipul cel mai senin al legilor celor mai drepte! Nu, un popor care de atâta amar de vreme se frământă, nu póte primí cu nepăsare o ordonanță care nu vindecă, dar caută sĕ înăbușe!

Fără îndoială că da, o cercetare amănunțită din punct de vedere de drept, sĕ impune.

Și acésta nu pentru-că o protestare solemnă a întreg némului românesc din Ungaria și Transilvania n'ar fi destul sĕ remonstreze. că toți simțim nedreptatea, dar pentru-ca sĕ dovedim, că chiar pe basele positive ale constituțiunii stăm neclintiți, până ce ministrul, ne facem tari sĕ arĕtăm, nu va puté dice despre sine a-celași lucru.

In patria nóstră esistă trei partide: cel guvernamental, cel apponyist și cel independist. Nici unul dintre dînsele n'are însĕ statute, pentru-că nu e nici o lege care sĕ impună acésta. Constituție ar fi aceea, care face dependentă constituirea și esistența partidelor dela bunăvoința guvernelor? Dar atunci nu s'ar puté constitui decât numai partide guvernamentale, căci fie-care guvern ar avé atâta șiretenie, încât pe basa unei legi, — dacă ea ar esista — sĕ pună greutăți în calea constituirii partidelor oposante.

Dilele acestea numai, un organ guvernamental spunea, că nimenea nu póte sĕ ne împedece a ne grupa împrejurul unui program, a da espresie vederilor nóstre politice; și dacă ne-ar împedeca, puterea de stat e datóre sĕ ne ocrotéscă!

(Va urma)

Deschiderea corpurilor legiuitóre române.

La 27 Novembre n. corpurile legiuitóre române au fost deschise de Maj. Sa regele Carol cu următoriul mesagiu de tron:

Domnilor senatori!
Domnilor deputuți!

Sunt cu atât mai mulțămit de a saluta astădi pe representanții țerii, cu cât inima mea este încă caldă de dovedile de iubire pe care națiunea întrégă 'mi-le-a dat, în anu acesta, cu prilegiul fericitelor întêmplări petrecute în casa Mea. Am putut, în mijlocul capitalei, care acum 25 ani primia cu avênt sufletesc pe tinĕra principesă, căreia îi fusese ursit sĕ devină întâia regină a României, sĕ sĕrbătorim împreună un aniversar de pătrar de secol în mijlocul unor semne de dragoste cari au isbucnit într'un chip atât de unanim și atât de strălucit.

In acéstă iubire a poporului găsesc cea mai dulce rĕsplată pentru munca mea de 25 ani și un sprijin puternic, ca sĕ duc și de aci înainte gréua sarcină, pe care am primit-o.

Tot în cursul acestui an țéra 'mi-a dovedit credința sa cu ocasia nașterii principesei Elisabeta, al doilea copil născut pe pământul României, din binecuvêntata căsătorie a scumpilor Mei nepoți.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Relațiunile nóstre cu tóte puterile sunt din cele mai amicale. Politica demnă și înțeléptă a României este prețuită de tóte guvernele și de tóte țĕrile. Europa, care doresce mai pre sus de tóte menținerea și întărirea stărei de pace, nu póte simțí de cât stimă și încredere pentru un popor pacinic, muncitor, care și-a respectat cu sfințenie îndatoririle sale internaționale, și care nu cere dela alții, decât același respect.

Dóuĕ din marile puteri, cu cari țéra nóstră stă în legături amicale au fost, în mai puțin de un an, crud încercate. Președintele republicei francese a cădut jertfă datoriei și împĕratul Rusiei a fost răpit, după o domnie așa de scurtă, dragostei marei sale împĕrății. Aceste nenorociri nu ne-au putut lăsa nesimțitori, cu atât mai mult, cu cât împĕratul Alesandru III a fost în totdeauna un puternic și sincer sprĭginitor al păcei europene.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Reformele sĕvêrșite de domniile vóstre în acésta legislatură sunt numĕróse și însemnate. Ele vor constitui, fără îndoială, o pagină frumósă în analele nóstre parlamentare și vĕ vor asigura recunoscința țĕrii.

Opera domnilor vóstre nu este însĕ isprăvită. Pentru a o desĕvêrși, guvernul meu, pe lângă proiectele, ce au fost presentate deliberărilor domniilor vóstre și au rĕmas, necercetate din lipsă de timp, va mai pro-

---

Pfalza. Dealtmintrelea în Meersburg astădi nu mai scie nime de acésta descoperire. E adevĕrat, că acolo e o archivă, bisericéscă și în aceea se află o missă a lui Holtzmann, dar nici „Credo“ al aceleia, nici alt pasagiu nu are nici cea mai mică asĕmĕnare cu Marseillaisa. Organistul a voit, se vede, numai sĕ seducă lumea. — Dacă ar fi dis'o acésta după 1870; am crede, că dóră a voit sĕ nĕcăjască pe francezi, disputând în contul germanilor originea chiar și a cântului lor revoluționar, — asta însĕ nu o putem dice despre el, ci numai: că a spus un mare neadevĕr, póte din acel motiv ca sĕ deie lumei prilegiu sĕ se ocupe și de el.

Dar chiar și adi cred mulți că cântecul nu e opera proprie alui Rouget. Dic unii, că pe când Rouget servia ca soldat în Saint-Omer, Grisson, conducĕtoriul corului dela biserica de acolo a scris un oratoriu intitulat „Ester“, care apoi la și representat în public. Rouget, căruia îi plăcea musica l'a audit și l'a învĕțat Când apoi s'a retras cu voluntarii în anul 1792 în Strassburg și acolo în o odaie din casa Nr. 126 din Langestrasse séra cânta pe córdele violinei acórdele unui cântec marțial însuflețitor, i-a venit în minte întroducerea amintitului oratoriu și aceia o transpuse într'un marș eroic.

Cel dintâiu, care a pășit cu acésta faimă tendențiósă a fost Loth Arthur în anul 1885 și mulți ii dau credămênt. Acésta însĕ nu négă originea francesă a cântului. In fine de ar fi și adevĕr, totuși idea musicală e a unui Francez și meritul lui Rouget e că a turnat-o într'o formă pĕtrundĕtóre.

Când la în începutul lui Maiu 1792 regimentul al 3 lea de voluntari se retrase din Strassburg în tabĕra dela Plobsheim, Frideric Dietrich, fiul primariului, cânta împreună cu prietenii sĕi acest cântec, care apoi curênd și l'au însușit și ceialalți conluptători. In Paris cântecul a ajuns în 30 Iuliu 1792, când 'l cântau marsiliezii, cari se retrăgeau, de unde i-a rĕmas și numirea. După aceea fórte iute s'a lățit in intrégа armată. Pe sama alsațienilor l'a tradus în nemțesce profesorul Johann Friese cu titlul de „Schlachtgesang der Franken“.

E curios, că toți aceia cari au fost de față la prima esecutare a Marseillaisei au pățit'o rĕu în revoluție. Pe nașul aceleia, generalul Luckner, l'a lipsit de comandă și în 6 Ianuariu l'a decapitat. Pe baronul Dietrich la anul, după ce s'a fost cântat pentru prima óră în casa lui, conventul național din Paris l'a dejudecat și la finea anului 1793 l'a decapitat. Fiul sĕu Frideric care cu acest cântec sĕ retrase în tabĕră, după ce a fost degradat din rangul sĕu, a suferit un an închisóre. Insuși poetul, după câteva sĕptĕ dela aparițiunea opului sĕu, fu transferat din Strassburg la Hüningen, și deórece jacobinii din Strassburg l'a insinuat ca bănuitor, ministrul Carnot l'a degradat din gradul de oficer. Decumva Robespierre nu cădea, probabil că își punea și capul. Pe când era în temniță adeseori audia cum poporul revoltat cânta nemuritoriul sĕu cântec.

A trebuit sĕ trécă un timp la mijloc ca sĕ sĕ se pótă produce o radicală schimbare, ca sĕ se pótă rumpe cu totul cu vitregul trecut, s'a perondat sisteme după sisteme, regime după regime, până s'a ajuns la resultatul dorit. In decursul acestui véc mai tóte popórele s'au încercat, ba cele mai multe și-au și scuturat jugul sclăviei; durere însĕ că la unele popóre acésta n'a reușit.

Mai tóte popórele își au astădi Marselaisa lor. Cele libere cântă cu bucurie ér cele ținute în lanțul sclăviei și al apăsării oftézā amar!

Toplița în Iuliu 1894.

George Popescu,
paroch.

pune luminatului domniilor vóstre patriotism şi alte mĕsuri sĕ împlinéscă unele din lipsurile legislaţiunei nóstre.

Legea electorală comunală şi legile asupra organisărei comunei rurale şi a poliţielor vor completa îmbunătăţirile administrative, reforma unor părţi din codicele de comerciu şi de instrucţiune criminală va continua marea operă de revisuire a codicelor nóstre, ér legea învĕţămêntului secundar şi superior va desăvârşi greaua şi însemnata lucrare a reformei învĕţămêntului nostru.

Efectele crisei agricole, care de mai mulţi ani, bântue tóte ţĕrile, în cele din urmă, s'au simţit şi la noi. Din nefericire, o recóltă slabă a coincidat cu momentul cel mai acut al crisei preţurilor.

Adânc convins de bogăţia încă neistovită a pămêntului românesc şi de puterile de muncă ale poporului nostră, aştept cu încredere îndreptarea unor greutăţi, cari nu pot sĕ fie decât trecĕtóre.

De şi agricultura va rĕmâné încă mult timp basa economiei nóstre naţionale, trebue sĕ deschidem noi şi roditóre câmpuri de activitate muncii populaţiunei nóstre. Legea silvică şi legea minelor, anunţate deja în sesiunea trecută, aşteptă aprobarea d vostre, ca sĕ satisfacă nisce necesităţi, ce se impun din ce în ce mai mult.

In acelaşi scop guvernul Meu va supune deliberărilor D-Vóstre legea pentru construirea şi esploatarea căilor ferate prin iniţiativă privată, şi o lege pentru legarea marelui têrg dela oborul Bucurescilor cu reţéua căilor nóstre ferate.

Cu tóte dificultăţile, ce au putut isvori din imprejurările, cari vĕ sunt cunoscute, efectele crisei agricole nu au dat loc până acum la îngrijiri seriose pentru situaţiunea financelor statului.

Budgetul anului 1893 -94 s'a încheiat la 30 Septembre trecut, cu un escedent de pesta doue-ḑeci milione; ér budgetul în lucrare sunt încredinţat, că se va puté solda fără deficit budgetar. Budgetul viitor pentru 1895—96 se află pregătit şi se va supune D-Vóstre echilibrat.

Noua organisare a puterei nóstre armate şi o administraţie înţeléptă şi harnică au dat rodul lor aşteptat în manevrele din est-timp, în care douĕ corpuri de armată, concentrate cu un efectiv însemnat au manevrat în condiţii bune pe un teren greu şi puţin bogat în resurse. Astfel s'a dovedit, că reformele realisate de guvernul meu, cu concursul D-Vóstre, în organisarea armatei constitue un însemnat progres în mersul mereu înainte al desvoltărei forţelor nóstre militare.

Ţéra póte cu încredere sĕ se razime pe ostaşii sĕi.

In sesiunea actuală sĕ va supune la studiul D-Vóstre legea de stat-major, revisuirea legei de înaintare pentru a-se ţiné mai mult sémă de vechime şi o lege pentru paza fruntariilor cari, descărcând armata de un serviciu mai mult administrativ, va fi tot atât spre folosul ei, cât şi spre folosul fiscului.

Domnilor senatori!
Domnilor deputaţi!

In sesiuniunile precedente ţéra a putut preţui înălţimea de vederi şi dragostea pentru binele obştesc, cari au însufleţit activitatea represintanţilor ei. Urmând tot astfel, ducênd până la capĕt o operă începută într'un chip atât de însemnat legislatura actuală va rĕmâné una din cele mai memorabile şi D-Vóstra vĕ veţi puté mândri, că a-ţi lăsat o urmă trainică în istoria ţĕrei.

Dumneḑeu sĕ binecuvinteze lucrările D-Vóstre.

Noutăţi.

Alteţa Sa principele moştenitor al României, Ferdinand, carele a asistat la înmormêntarea ţarului Alecsandru al III-lea şi a asistat împreună cu întréga sa suită şi la nunta actualului ţar Nicolau al II-lea, s'a reîntors din Petersburg.

* * *

Francisc Kossuth încetăţenit. Francisc Kossuth a depus jurămêntul în 26 l. c în localul oficios al primariului din Budapesta. La actul acesta a asistat advocatul sĕu Carol Eötvös. In urmă protonotariul Kullmann cetesce formula jurămêntului pe care Kossuth o a recitat. Formula acésta sună astfel: „Eu Francisc Ludvig Akos Kossuth jur pe Dumneḑeul cel viu, că voiu fi fidel Maiestăţii Sale Apostolice regelui Ungariei şi constituţiei ţĕrilor Ungariei, şi promit totodată că-mi voiu împliní cu scumpĕtate datorinţele mele cetăţenesci“. După sĕvîrşirea acestui act primariul Kamermayer adreséză o mică alocuţiune lui Francisc Kossuth esprimându-şi dorinţa şi speranţa, că drepturile şi datorinţele de cetăţén ce tocmai le-a primit, le va esercia în folosul nouei sale patrie. Kossuth mulţumesce prin o mică închinăciune şi cu acésta ceremonia se ispră vesce.

* * *

Societatea academică română „Junimea“. Raportul anual al societăţii academice române „Junimea“ din Cernăuţi cuprinde o dare de sémă asupra activităţii ei în decursul anului administrativ al XVI (dela 19 Novembre 1893 până la 18 Novembre 1894). Estragem următórele date:

In partea generală se atrage atenţiunea publicului asupra celor mai marcante momente din viéţa esternă a societăţii, a aduce dovadă îmbucurătóre, că tendenţele şi tradiţiunile „Junimei“ sunt păzite cu sfinţenie.

Partea specială: In decursul anului administrativ espirat s'au ţinut: 1 adunare generală, 1 adunare generală estraordinară, 9 şedinţe plenare ordinare, 2 şedinţe estraordinare plenare, 19 şedinţe ale comitetului, în urmă mai multe şedinţe şi întruniri sociale. Şedinţele literare au fost 6 la numĕr; în ele s'au cetit următórele operate:

1. stud. phil. Leonida Bodnărescu: „Vasile Lupul şi Mateiu Băsărab“, schiţe biografice cu privire la scólă şi biserică.

2. stud. phil. Alesandru Buga: „Critica operatului premergĕtoriu şi esplicarea unor episóde din viéţa domnitorilor acestora“.

3. stud. phil. Ioan cav. de Cuparescu: „Popórele cele mai vechi ale Austriei şi supunerea ţerilor sudice ale Dunărei de către români.

4. stud. jur. Iorgu Toma: „Critica operatului premergĕtoriu şi o schiţă istorică cu privire la originea românilor“.

2. dl prof. Dr. Ioan G. Sbiera: „Despre activitatea societăţii academice „Junimea“ din Cernăuţi şi despre direcţiunea ei de până acum“.

6. dl prof. Dr. Ioan G. Sbiera: „Istoricul şi însemnătatea broşurei: „Die Juden eine Nation“ de Iacob Kommer“.

II. Cabinetul de lectură dispune de 34 foi politice şi literare.

III. Biblioteca s'a sporit cu 45 opuri în 45 volume. In decursul anului administrativ s'au împrumutat 64 opuri în 492 volume. Biblioteca constă din 2667 opuri în 2080 volume, 1228 broşure şi 6 charte.

IV. Averea totală a societăţii se urcă la 3121 fl. 95 cr., din cari 1409 fl. formézâ fondul neatacabil.

V. In catalogul membrilor aflăm 27 membrii onorari, 8 fundatori, 19 sprijinitori şi binefăcĕtori, 61 emeritaţi şi 65 ordinari.

* * *

Cununia ţarului. După multele ḑile de jale, în fine Petersburgul a avut în 26 l. c. o ḑi de bucurie. Timpul curat şi prietenos încă de timpuriu în órele dimineţei a atras mii de ómeni pe prospectul Nevskij şi drumul ce duce din palatul Anicikov şi la palatul de érnă, era cuprins cu desĕvîrşire de o mulţime nestrăbătută. Pretutindenea miliţia a format cordónele, poliţia abia a fost zărită. Salele palatului de érnă, începênd dela 10 óre au fost îndesuite de sute şi mii de ómeni şi presentau un tablou feeric, mai cu samă sala Nicolau, unde erau întrunite suitele militare ale domnitorilor streini, ale marilor principi şi soliile de generali şi militari, mai departe sala emblemelor, unde damele presentate curţii aşteptau în haine de curte rusesci tinera părechea domnitóre. Cu puţin înainte de 11 óre a sosit înalta mirésă în palatul de érnă fiind condusă în budórul istoric al ţarevnei Ana Ivanovna, unde s'a îmbrăcat în presenţa damelor de curte. Buchetul miresei a fost compus din flori de portocóle, cari au fost culese din grădina de portocale împĕrătéscă din Varşovia. La 12 óre 51 salve de tunuri anunţară plecarea cortegiului de nuntă din palatul de érnă la biserica Cazan. In tot drumul cortegiului părechia împărătéscă a fost însoţită de ovaţiunile însufleţite ale poporului. Nici calea n'a fost păzită, nici calésa Majest. Lor n'a fost însoţită de miliţie. Şi cu tóte că în giurul pompósei calese imensa mulţime în strigăte de bucurie năvălia îndesuită şi nestrăbătută, nu s'a întêmplat nici cea mai mică nenorocire. Calésa înalţilor miri, care numai în paş lin a putut străbate drumul prin mulţime, abia la 2 óre 15 minute a ajuns la biserică, unde au fost primiţi de metropolitul şi înalţii prelaţi. Metropolitul a întins Maj. Lor crucea, icóna fecióreí şi apa sfinţită. După sĕvêrşirea actului solemn al cununiei, tinera părechie în mijlocul ovaţiunilor nesfârşite ale poporului s'a urcat în calésă şi au mânat în palatul Anicikov. Ovaţiunile însufleţite ale mulţimii nesfêrşite au fost in întreg drumul spre palat şi atunci îşi ajunseră culmea, când părechea domnitóre însoţită de mititica mareducesă Olga (cea mai mică fică a rĕposatului) s'a presentat la feréstra palatului, unde a stat aprópe o jumĕtate de óră. Vĕduva împĕrătésa încă a plecat din palatul de érnă de-adreptul în palatul Anicikov.

* * *

O descoperire interesantă. Actuala administraţie a moşiei Măgurele, lăsată de I. Otteteleşanu pentru fondarea unei scoli, a dispus, ca sĕ se astupe un loc de acolo, care infecta aerul. In acest scop s'a adunat pămênt prin săpături dela un dél, unde s'a dat peste un numĕr óre-care de óle cu capac de pămênt, conţinênd nisce cenuşă. Aceste óle fiind aşeḑate în óre care distanţe una de alta, a fost uşor de gâcit, că s'a dat peste un cimitir din timpurile vechi, când unele popóre barbare ardeau cadavrele umane, adecă cu vre-o 4—500 ani înaintea lui Christos. Câteva din aceste óle au fost sparte şi aruncate împreună cu conţinutul lor de către cei cari săpau pământul, dar acum s'au luat mĕsuri, ca sĕ se procedeze cu băgare de samă, pena înlesni astfel nisce constatări eventuale, cari credem, că se vor face în curênd.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sibiiu, în Novembre, 1894.

Cugetând eu asupra stării poporului nostru din Ungaria şi Transilvania, mi-a venit în minte ḑicerea latină: *quidquid agis, age prudenter et respice finem*“, românesce: ori ce faci, fă înţelepţesce, şi cugetă cum va fi sfîrşitul. Acéstă ḑicere o recomând spre ţinere în minte mai mult economilor nostri ţerani faţă de chiverniselile lor.

Étă despre ce vreau sĕ vorbesc eu: Cu inceputul anului 1850 s'au început şi strămutrarea streinilor, mai cu sémă a jidovilor în acésta ţară, şi acésta strecurare a lor din alte provincii a le monarchiei nóstre şi din alte state s'a continuat neîntrerupt de atunci până astăḑi. Şireţi cum sunt, s'au încuibat cei mai mulţi jidovi veniţi cu straiţa pe bîtă, dintru'ntâiu unul, apoi mai mulţi şi în sate românesci-iobăgesci, mai târḑiu şi în sate fost libere, au făcut ei ce au făcut de au luat dreptul de cârcimărit dela fostii domni pămêntesti în arendă, scoţind carcimarii creştini romăni, unguri etc: au deschis bolte cu mărunţişuri, au intins mreja în contra sătenilor nepricepuţi şi creduli, aşa cât în 3—4 ani ei din sdrenţoşi au devenit proprietari de case în sat şi de pămênturi, pe când dintre săteni fostau cari au avut cevaşi moşii, cari trecuse în proprietatea jidanului. Ei deoparte linguşiau sĕtenii, se foloseau de tóte linguşirile, le dădeau pe asteptare apoi ii inacţionau pentru datorie, luând dela unii pentru beuturile lor falsificate, case şi moşii.

Inavuţiţi ei sĕ puneau bine cu sluşbaşii stăpânirii, şi cu cât remâneau mai îndelungat în comună, cu atât sĕtenii deveneau tot mai tare sĕrăciţi

Se vorbesc mai special de satul Feredeu din apropierea Orĕştiei. Locuitorii din acest sat au avut în posesiune după stergerea robotei 1848 şi în anul 1850—1853 în hotar, fanaţiu locuri arătóre de grâu, cucuruz, ovĕs etc. fórte productive, cas pline de pomet de cele ma specii, şi în grădini producea chiu frumos ca în puţine alte pa le ţĕri. Mai mulţi dintre ei aveau mo proprii în sat, deşi mici, dară ele umblau purtate de apa caldă isvorîndă din isvórele scaldelor de acolo şi érna în gerul mare. A venit în anul 1852 un jidan din Galiţia cu straiţa în spinare, s'a aşĕḑat in sat, a deschis o boltă de mărunţişuri, mai luă imprumut dela mai mulţi săteni, şi nu după multe luni el 'şi-a mai înavuţit boltiţa în casa unui sătén, mai târḑiu a esarendat cârcima din sat dela un nobil ungur, (fostul cârcimariu crestin a trebuit sĕ se retragă.) Şi a luat de economă o femeiă română cu calcul a atrage sătenii mai cu înlesnire la el în cârcimă.

Peste un an s'a mai încuibat în acéstă comună o vĕduva jidană, care încă a deschis cârcimă, şi peste 5 ani jidanul şi jidovoaica deveniseră bogaţi; dintre săteni unii au fost sĕrăcit, au fost remas chiar şi fără mori, fără pămênturi şi astăḑi mai toţi sătenii sunt nimiciţi, mulţi împrestiaţi încóce şi încolo deveniţi ei cu straiţa în bâtă, şi copii ca vai de ei! Modul de traiu şi de câştig al jidanilor se diferește cu totul de cel al altora popóre: ei nu ţin la córnele plugului nu se ocupă cu săpatul cucuruzului, nici cu cositul erburilor. Meseria lor este de a înfunda pe bieţii sătenii crestini in datorii, ca aşa apoi sĕ-şi umple magazinele de grâu, cucuruz, buţile cu vin etc după secere şi după culese din sudórea lor de peste vară din arşiţa sórelui în ploi, vênturi.

Voiu încă sĕ amintesc incidentul următoriu:

Intêmplarea a adus cu sine ca sĕ fiu înainte de asta cu mai mulţi ani în o cârcimă jidovéscă se scimb o bancnotă, când a întrat în cârcimă o muiere din sat, care şi-a chemat bărbatul din cârcimă acasă. Barbatul: „mai dămi o glajă de vinars jupênésă“ muierea: „nu-i mai da jupênésă pe aşteptare, că nu are bani sĕ plătéscă“, jidana: „aveţi voi casă şi moşie, or plăti elea“, muierea plângênd ḑise: „te-ar lăsa inima jupênésă sĕ ne iei casa şi moşia, şi sĕ ne laşi cu copii în uliţa? ai auḑit bărbate, tu bei casa şi moşia!“ barbatul: „dă-mi încă o glaje de vinars jupânésă“ jidanca: „auḑi că muierea ḑice sĕ nu ţi dau“ bărbatul: „dă-mi“ Jidanca ii dede vinars, ér biata muiere necăjită şi plângênd a eşit din cârcimă şi s'a dus.

Jidanii au fost în tóte têmpurile, în multe state şi în diferite ţĕri persecutaţi pentru inclinaţiunea lor spre înşelăciuni şi spre a duce poporul, mai cu samă pe ţĕranul la sapă de lemn! Étă ce a ḑis părintele Monterola în parlamentul spaniol înainte de asta cu 24 ani, când venise pe tapet emanciparea jidanilor: „jidanii nu au făcut nici când ce-va pentru moralitate şi cultură; persecuţiunile suferite de ei mai nainte de asta au fost o pedépsa justă, care i-a ajuns pentru crudelităţile şi asupririle comise de ei, că-ci Talmudul demandă jidanilor sĕ blasteme de trei ori în ḑi pre creştini, sĕ le ia cu viclenia şi cu puterea averea etc.“

Ei ar trebui sĕ să lapede odată de pofte viclene şi fără margini, de a se îmbogăţi, ar trebui sĕ devină conscienţioşi, şi cu temere de Dumneḑeu, ei ar trebui sĕ sĕ asimileze cu celelalte popóre, sĕ accepteze modul de traiu şi de câştig al celorlalte popóre, căci lăcomia după câştig a putut fi şi causa espulsărei lor din Rusia mai în anii trecuţi, şi oprirea lor din partea guvernului din Bucuresci a fi cârcimari în comunele rurali din ţéră. S'au scris opuri întregi, în Germania şi în alte state despre asupririle comise de jidovi asupra fiilor altor popóre.

(Va urma.)

Nr 182. [238] 2—3

Concurs repețit.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch in parochia de clasa a III-a Bonțida prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuali împreunate cu acest post, statorite de nou și ameliorate în sinodul parochial estraordinar din 14 August a. c sunt 547 fl. v. a. despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și asterne petițiunile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeș, 27 Octobre 1894

Oficiul protopresb. al tract gr. or. Deeș în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Herman,
protopr.

Ss. 8763/894. polg. [240] 2—2

Hirdetmény.

Az oláh iváufalvi általános határtagositási valamint az erdő és legelő elkülönitési ügyben az előmunkálatok megkezdése, illetve esetleg az erdő és legelő elkülönitési ügyben a részesedési arány megállapitàsára határnapul **1894 évi Deczember hó 11 napjának d. e. 8 órája Oláh Ivánfalvára tüztem ki.** A fenirt határnapra minden érdekelt felet azon megjegyzéssel idézek. hogy bárki meg nem jelenése az eljárás akadalyául nem szolgál és hogy a meg nem jelent felek a megjelent felek előadásához hozzájàrultaknak fognak tekintetni.

A birtokrendezési mernők urakat felhivom, hogy azok a kik a fenntnevezett ügyben a müködö mérnöki teendőket elvàllalni ohajtják a szerződési pontazatok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekellt felekhez a fennirt határnapig vagy azon küldjék illetve terjeszék be.

Erzsébetvároson 1894 November 3-án.

Jeney Károly, eljáro biró.

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă
1 **sîtiță** pentru ceaiu [232] 4—7
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte **fl. 40** și sĕ pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrézā colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință:

Texing, Austria de sus, 21 Feb uar e 1892.

Din întemplare am vĕḑut garnitura D-tale la Escelența Sa baronul Wurmbrand și m'am convins de frumseța și ieftinĕtatea aceleia.
Iosif Forst, preot.

Olmütz, 1 Mau, 1892.

Sunt fórte mulțămit cu espediția, care a în'recut pe departe așteptările mele.
Căpitan Cz..., comanda pieții

Ori-ce tuse

precum ori și ce bóle de catarh de ale canalului de respirație, de **gâtlej, plumâni** apoi **greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgărescă,** și **ori-ce tuse, răgușală și gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [236] 2—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Suferințe de piept,

Tusa cum și tóte bólele, catare de ale canalului de respirație. **gâtlej, plămâni, greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgărescă, răgușélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat și recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării. *Succesul se simte după câte-va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [230] 4—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Sĕ se trimită prețul înainte cu mandat postal.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniòse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 44—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU

de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
" " " " **7.50** " " dame
" " " " **7.80** " cu capac duplu

și la fie-care orologiu o căptușală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebí nici chiar de bărbați specialiști de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseții și a practicabilității lor în folosire la cei mai mulți oficianți ai drumurilor ferate din țéră și strĕinătate. [235] 2—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscință.

Lanțuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 și fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preț-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Bing“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.

Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [224] 7

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos 1895.

Anul al patruḑeci și patrulea

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitóre austriace.** — **Regenții europeni.** — **Servițiul postal și telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.**—**Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑênd și pe **protopresbiter administratorii protopresbiterali, parochii** și **învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor invecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — Anunțuri.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesene

Nr. 126 Sibiiu, Joi, 24 Novembre (6 Decembre) 1894. Anu

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Despre adunarea naţională.

De câte ori se ţin adunări românesci, fie politice, fie culturale, presa ovreio-magiară cu o perfidie infamă respândesce cele mai calumniatóre, false şi revoltătóre vesti despre decursul adunărilor şi despre români în genere. Este cunoscut acest lucru, care numai onóre nu face compatrioţilor nostri magiari, dar cu tóte aceste din nou trebuie sĕ revenim asupra lui, de nou trebue sĕ-'l înfierăm.

Ne aducem bine aminte de faimele tendenţióse, ce le-a respândit presa magiară, când s'a ţinut mai în urmă la Sibiiu adunarea generală a „Asociaţiunii transilvane“, la anul 1892, voind a o compromite, a o învinovăţi, că în adunările ei sĕ face politică, sĕ agitéză şi alte calumnii, ca sĕ-i strice, sĕ o periclteze. In urmă s'a dovedit, că tóte aceste au fost false, neadevĕrate, căci adunarea şi serbările au decurs în ordine perfectă şi linişte; în adunări nici vorbâ de politică n'a fost şi presa ovreio-magiară a remas de ruşine.

A urmat în vara anului trecut 1893 conferenţa naţională română, cu falnicele ei sĕrbări. Acelaş lucru s'a repeţit în foile magiare, aceleaşi calumnii s'au scris la adresa românilor, voind a implica în politica militantă românéscă şi instituţiuni culturale şi economice, cari n'au de-a face nimic cu politica, precum „Asociaţiunea trnă“ despre care au scris, că sufere în birourile ei ţinerea de consultări şi conferenţe politice secrete, apoi institutul „Albina“, că dă bani pentru agitaţiuni ş. a. mai departe, că în ḑilele conferenţei românii au înscenat bătăi de stradă şi de birturi etc. tóte dovedite în urmă literalmente de neadevĕrate şi scornite cu cea mai mişeléscă intenţiune.

Şi învĕţat-au ceva foile magiare din împrejurarea, că în aceste dóuĕ casuri, precum şi în altele din diferite locuri au fost date de minciună? Nu, n'au învĕţat, n'au voit sĕ înveţe nimic şi astfel vedem, că în rapórtele, ce le publică ele asupra adunării naţionale din 28 l. tr. şirul falsităţilor şi calumniilor sĕ ţine lanţ.

Unele, ca sĕ slăbéscă însĕmnătatea adunării, scriu, că n'au fost adunaţi le Sibiiu mai mult de 500 - 600 de alegĕtori, precând sciut este, că au fost de 5—6 ori atâţia Mai spun apoi, că în adunare poporul magiar a fost batjocorit şi înjurat, ceea-ce este de nou neadevĕrat şi şi de altcum este sciut, că poporul român e cu mult mai nobil în faptele şi vorbele sale, decât sĕ se dejoséscă pe sine, batjocorind pe alte popóre, cum fac bunăóră magiarii. Au venit mai departe între altele cu calumnia obicinuită, că în ḑilele adunării au fost ciocniri şi bătăi între români şi în neruşinarea lor au mers aşa departe, încât înşiră cu numele persóne, cari ar fi fost bătute, cari însĕ nici nu esistă Şi acésta o scriu foi de frunte magiare, cum e „Egyetértés“ şi „P. Lloyd“. Că tóte acestea sunt scornituri infame, ne dovedesce mai bine „rĕspunsul din oficiu“, ce-l dă căpitanul poliţiei din Sibiiu redacţiunii ḑiarului „Tribuna“, la cererea ei şi care este următoriul:

La întrebarea făcută în scris dela 1 c. n. „dacă şi care din scandalurile de stradă şi bătăi, povestite în articolul de fond al lui „Pester Lloyd“ dela 23 Novembre au venit la cunoscinţa poliţiei“, — vĕ fac cunoscut, că la noi în oficiu n'avem cunoscinţă de nici un asemenea cas şi că cercetările speciale intreprinse spre acest scop au dat un resultat negativ.

Sibiiu, 2 Decembre, 1894.

Căpitanul oraşului:
(L. S.) *Simonis.*

Dar cu acésta nu-i destul Calumniarea sĕ ridică mai sus, îşi face întrarea în dietă. Caraghiosul voiager, deputatul Pázmándy are meritul de a o fi adus acolo. In şedinţa de Sâmbătă 1 Decembre c. el a adresat ministrului de interne Hieronymi o interpelaţie cu privire la adunarea română din Sibiiu, în care întrebând pe ministrul, că are cunoscinţă despre hotărîrile adunării şi cu deosebire despre p. 6. în care sĕ dă espresiune intenţiunii de-a sĕ ţiné un congres al naţionalităţilor, continuă cu întrebările astfel:

Are cunoscinţă dl ministru de interne că pentru representarea aşa numitelor interese române s'a ales în Sibiiu un comitet secret, care are de problemă specială a susţiné şi nutri legătura între românii din Ungaria şi străinătate?

Faţă de faptele aceste ce are de gând sĕ facă ministrul, ca odată pacea şi liniştea cetăţenilor magiari sĕ fie asigurată de agitaţiile de naţionalitate?

Ministrul Hieronymi a rĕspuns pe scurt, că pentru linişte el a luat mĕsurile de lipsă, că a permis ţinerea adunării poporale (aşa o numesce Hieronymi) române, fiind însinuată la timp, dar nu va permite congresul naţionalităţilor şi în fine, că rĕspuns meritoric va da, după ce va primí raport oficios din Sibiiu.

Intrebăm acum, nu sunt este calumnii? De unde îşi scote Pázmándy informaţia cu comitetul secret, când nici umbră de adevĕr nu are? Sau póte e vre-o halucinaţiă? Acésta încă e posibil, dar apoi cum stăm cu liniştea şi pacea turburată de agitaţiunile naţionalităţilor? Óre noi românii am turburat pacea, ori hordele magiare din Turda, Orade, Arad, Şimleu şi alte locuri? Le scie forte bine aceste Pázmándy, dar arma lui „cavaleréscă“ e calumnia şi falsificarea adevĕrului.

In modul acesta propagă înfrăţirea şi pacea între cetăţeni, de o parte presa ovreio-magiară, de altă parte Pázmándy şi ómenii de pănura lui! Frumósa înfrăţire, basată pe calomnii!

Revista politică.

Se scie, că la reîntórcerea din Viena a ministrului Wekerle, acesta a asigurat în clubul partidei liberale, că e antorisat a declara, că sancţionarea proiectelor bisericesci presentate corónei va urma cât mai îngrabă. Foile guvernamentale serbau óre cum triumful guvernului, cu tóte că cunosceau adevĕrata stare a lucrului: încurcătura politică şi situaţiunea critică, în care a ajuns guvernul prin manifestările kossuthiste, ce s'au făcut prin oraşele Ungariei.

Au trecut multe ḑile de atunci şi sancţionarea n'a mai urmat. Câte o fóie mai amintesce, că ea va urma în ḑilele procsime, — dar scirea se dă cu tótă reserva.

Lui „Bud. Hirlap“ i-se scrie din Viena, că ministrul Wekerle n'a primit nici o asigurare, că proiectele vor fi sancţionate. Coróna tocmai este contra sancţionării şi la acésta o forţéză împrejurările esterne. Ţarul Nicolae II-lea al Rusiei vrea sĕ încépă o acţiune politică bisericéscă pentru creştinii din Turcia spre a le câştiga o deplină autonomie în biserica lor. Acésta politică bisericéscă trebue spriginită şi de monarchia nóstră, dar spre acest scop e necesar sĕ domnésci în internul ţĕrei pace confesională. Prin sancţionarea proiectelor s'ar nasce lupte confesionale, care ar avé urmări grave.

* * *

Situaţiunea încurcată a mai agravato şi căderea unui proiect de lege în dietă Proiectul despre înfiinţarea unei comedie pentru care statul se anticipeze unu ajutoriu de 200,000 fl. Oposiţia a avut o maioritate de 2 voturi. Acesta este al doilea cas, că un proiect al guvernului a căḑut prin oposiţie. Primul cas s'a întimplat sub guvernul lui Tisza. După regulament acest proiect numai póte fi presentat în acésta sesiune.

* * *

Ḑiarul „Pester Lloyd“ a primit dela corespondentul sĕu din Petersburg o telegramă, prin care se anunţă că demisiunea dlui Pobiedonossew procurorul suprem al Sinodului, din postul sĕu, e numai o cestiune de timp.

Impĕrătésa vĕduvă îşi dă silinţa pentru a menţine pe d. Pobiedonossew în funcţiune, dar ţarul Nicolae e ferm hotărît a nu-l mai avea ca ministru al cultelor.

* * *

Scirile din Viena anunţă, că Flourens, fost ministru al Franciei, şi care de repeţite ori a luat causa nóstră naţională în apĕrare, a sosit în Viena unde a petrecut pentru a se convinge despre cestiunea naţionalităţilor, în Ungaria A fost şi la Budapesta unde a convorbit cu Tisza şi cont. Csáky.

* * *

Comisiunea pentru reforma electorală în Austria s'a adunat în ḑilele trecute pentru a continua discusiunea asupra declarării guvernului. Ministrul Bacquehem a daclarat într'un mod fórte sceptic, că guvernul între actualele împrejurări nu aştéptă nici un resultat positiv dela presentarea unui proiect de lege pentru reforma legii electorale. Deputatul Iendrzejewivicz spune că şi polonii stau pe punctul de vedere autonomist al lui Schwarzenberg şi doresc ca şi acesta, ca deputaţii parlamentului sĕ fie esmişi prin dietele provinciare. Deputatul Fanderlich declară, că dînsul e contra dreptului de alegere a dietelor provinciale, va sprigini însĕ ori-ce reformă a legii electorale pentru că acésta va fi o lovitură pentru partidul liberal. Dînsul e de convingerea, că reforma legii electorale trebue sĕ se facă contra intereselor partidului liberal sau în casul contrar sĕ nu sĕ facă de loc.

* * *

„Times“ aduce stirea, că Japanul pentru ca se fie pregătit la ori-ce eventualităţi, în butul pertractărilor de pace ia tóte disposiţiunile necesare pentru purtarea unui rĕsboiu de iarnă. Spiritele sunt entuziasmate de ştirea ocupărei Portului-Arthur şi gata la ori-ce sacrificiu, pe când în China se dă pe faţă din ḑi în ḑi tot mai mult antipatia şi nemulţumirea faţă de actuala dinastie. In Peking e cea mai completă confusiune: viaţa americanilor şi a europenilor e în periclu, fiind-că poporaţiunea chinesă crede, că străinii sunt causa principală a nenorocitului rĕsboiu.

Din Washington se scrie că la locurile oficiale se afiirmă, că Japanul a dat Chinei rĕspuns favorabil la propositiunile de pace ale acesteia, mijlocite prin consulul din Peking al Statelor-Unite. A pus însĕ condiţiunea ca China sĕ dee doveḑi, că este şi aplecată şi în stare sĕ împlinéscă propositiunile făcute.

* * *

Amnestia acordată de ţarul Nicolaie II cu ocasia căsătoriei sale nu póte fi încă judecată în tótă lărgimea ei. Printre uşurinţele de plata diferitelor datorii către stat şi reducţiunile remăşiţelor trebuie sĕ ne gândim întâiu — ḑice Neue Freie Presse — la avansurile împărţite ţăranilor şi agriculturilor cu ocasia ultimei fómete şi recolte rele. Micşorarea pedepselor în parte făcute pentru crime în general se obicinuesce în ocasiuni de felul acesta. De interes politic special este participarea la amnestie a criminalilor politici. In Rusia crima politică are o însĕmnătate necunoscută în alte ţĕri; ea se estinde asupra a tot ce este în contact cu politica şi viéţa publică. De o cam dată şi amnestia de acum rĕmâne în suspenso în privinţa criminalilor politici; va depinde abia de un raport al ministrului de interne, cari condamnaţi anume vor merita clemenţa.

In schimb amnestiarea crimelor politice rĕmasă necunoscută timp de 15 ani ani este o clemenţă importantă, pentru că mulţi ruşi cări trăesc în străinĕtate de frica pedepselor patriei, vor cădé în categoria acésta. Permisiunea acordată polonilor, cari au luat parte la revoluţia din 1863, cu greu vor mai puté ei sĕ se bucure de clemenţa ce li s'a acordat şi restul, care trăesce în străinĕtate, nu va recăpĕta nici proprietăţile, nici rangul anterior.

Ori cum, judecând după proporţia persecuţiunilor politice din ultimii ani, amnestia ţarului însemnéză o uşurare preţiósă a crudei sórte, care apăsa mii de ómeni.

Dr. V. Mihályi — metropolit.

Am anunţat şi noi mai nainte, după ḑiariul „Pester Lloyd“, că Ilustrul episcop Dr. Mihalyi a fost denumit de Maiestatea Sa de archiepiscop şi metropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş la Blaş. Denumirea a apărut săptĕmâna trecută în fóia oficială şi este de următoriul tecst:

„La propunerea ministrului meu unguresc de culte şi instrucţiune publică numesc pe episcopul gr.-cat. de Lugoş Victor Mihályi archiepiscop şi metropolit gr.-cat de Alba Iulia, respective Blaş“.

Dat Viena, 9 Novembre 1894.

Francisc Iosif m. p.

Baron Eötvös Loránd m. p.

Din acest incident fóia „Unirea“ a scos un nr. festiv, în care salută cu reverinţă şi bucurie pe noul metropolit, apoi comunică actul denumirii, precum şi date din viéţa ilustrului prelat, despre activitatea Sa, ca episcop al Lugoşului etc.

Din datele biografice publicate în acest nr. al „Unirii“ estragem următórele:

Dr. Victor Mihályi este membru al uneia dintre cele mai distinse şi vechi familii românesci din Maramurĕş. S'a născut în 19 Maiu 1841 în comuna Jood din comitatul Maramurĕşului. Trimis de timpuriu la scólă, deja la anul 1857 a depus esamenul de maturitate la gimnasiul din Caşovia.

Avênd chemare pentru statul preoţesc, fu trimis la Roma, unde ca alumn al colegiului gr.-catolic dela sfîntul Atanasiu ascultă doi ani filosofia şi patru ani teologia în colegiul de Propaganda Fide, şi în 1863 câştigă doctoratul din s. teologie. De preot fu sfinţit in 8 Novembre 1863 în biserica grecéscă din Roma, dedicată sântului Atanasiu.

Intorcêndu-se din Roma în diecesa Gherlei, de care se ţinea, a fost îndată denumit de prefect de studii şi profesor de istoria bisericéscă şi dreptul canonic în seminariul teologic din Gherla. In acéstă calitate desvoltă o activitate neobosită până în primăvara anului 1869, când fericitul metropolit Dr. Ioan Vancea, care atunci se despărţì de scaunul episcopesc al Gherlei şi plecă la Blaş spre a-şi ocupa scaunul metropolitan, îl denumì de secretariu metropolitan şi-l aduse cu sine la Blaş.

Aici Dr. Victor Mihályi în calitate de secretariu metropolitan, asesor consistorial, asesor la tribunalul matrimonial de a dóua instanţă şi de notariu la esactoratul archidiecesan, a desvoltat o activitate neobosită. Pentru meritele dênsului metropolitul Vancea îl denumì la începutul anului 1873 de protopop onorariu, ér Maiestatea Sa monarchul nostru în 25 Novembre 1874 de episcop al diecesei Lugoşului. In Decembre 1874 Sânţia Sa Papa Piu al IX-lea îl preconisà, ér metropolitul Vancea îl consacrà de episcop în biserica catedrală din Blaş în 14 Februariu, 1875.

In 7 Martiu 1875 episcopul Victor luà în mâna sa energică guvernarea celei mai mici şi mai sărace diecese din provincia metropolitană gr.-cat cu tóte acestea mulţămită zelului sĕu neobosit, diecesa acésta a făcut progrese fórte frumóse, mai virtos în consolidarea şi organisaţiunea sa internă.

Sfinţia Sa Papa Leon al XIII-lea pentru meritele, ce şi le-a câştigat episcopul Victor în diecesa Lugoşului, l'a denumit prelat domestic, asistent la tronul pontificiu şi conte roman.

La alegerea candidaţilor pentru scaunul metropolitan, ţinută în 16 Apriliu 1893, episcopul Lugoşului Victor a obţinut 82 voturi şi a fost propus Maiestăţii Sale de candidat în locul prim.

Acum dorinţa tuturor s'a împlinit. In 9 Novembre 1894 Majestatea Sa a denumit pe episcopul Lugoşului de archiepiscop şi metropolit de Alba Iulia şi Făgăraş.

*

Denumirea episcopului Dr. Mihályi de metropolit a fost primită şi salutată cu bucurie în tótă lumea românéscă. Din Lugoş sĕ anunţă, că după ce a apărut denumirea în fóia oficială, s'au presentat la curtea episcopéscă oficiolatele şi corporaţiunile diferitelor confesiuni pentru a felicita pe noul mitropolit, ér' de altă parte ḑilnic sosesc felicitări din tóte părţile locuite de români.

Luăm şi noi parte cu plăcere la acésta bucurie a tuturor românilor şi dorim Inaltului prelat viaţă lungă, în deplină sănĕtate şi vigóre corporală şi spirituală, spre binele bisericei Sale şi a mult cercatului nostru popor.

La adunarea naţională.

Raportul

comisiunei de 50 a adunării naţionale dela 28 Novembre, cetit de referentul d-nul Russu Şirianu.

(Incheiere.)

Adevĕrul e, că concetăţenii nostri maghiari aşa şi fac: kossuthiştii îşi au în program schimbarea radicală a legilor fundamentale actuale.

Constituitu-s'a óre acest partid pe basa unor statute?

Nu!

Cu tóte acestea nici unui ministru nu i-a venit în minte, sĕ disolve acest partid, ci dimpotrivă, solicită sprgiinul lui, ceea ce s'a petrecut de atâtea-ori în trecuta sesiune a parlamentului maghiar.

In ordinul sĕu de opreliŞte, ministrului îi place sĕ ne confunde cu reuniunile. Dar' partidul nostru naţional nu este o reuniune, el este însuşi poporul român, şi esistenţa unui popor nu se póte desfiinţa prin nici un fel de ordin ministerial.

Şi chiar dacă în înţelesul ordinului ministerial dela 1875, la care se provócă ministrul de interne actual, ne-am apuca sĕ ne organisăm ca reuniune politică, partidul naţional român n'ar mai puté funcţiona ca atare, pentru-că acea ordinaţiune ministerială nu iartă înfiinţarea de reuniuni politice cu caracter naţional.

Se ḑice anume: „Nemzetiségi egylet csak mint irodalmi és közmüvelődési egylet alakulhat“.

Pe românesce: „Reuniune naţională numai ca reuniune literară şi de cultură se póte înfiinţa“.

Se mai zice: „A „nemzeti“ czim használata egyleteknek nem engedtetik meg“.

Sau: „Titlul de „naţional“ reuniunilor nu se permite“.

Cu alte cuvinte, se opreşte, în genere, întrebuinţarea titlului de „naţional“ ori-cărei reuniuni.

Sĕ ḑicem însĕ, că ne-am constitui în reuniune, pe basa statutelor aprobate de guvern. Dar atunci partidul naţional nu numai că s'ar anihila, ci s'ar înjuga la carul guvernului, punêndu-se la discreţiunea lui nemărginită, căci în punctul IX din apendicele amintitei ordinaţiuni, se spune anume:

„Dacă cutare „reuniune“ nu s'ar mărgini la scopul şi sfera de activitate, normată în statute, şi prin continuarea activităţii sale s'ar periclita interesele statului, se va suspenda şi disolva fără amînare de cătră guvern“, ceea ce faţă cu noi n'ar întârzia sĕ facă; deóre-ce îndată ce nu-'i convine politica nóstră, ar declara-o de periculósă intereselor statului, mai ales că tóte guvernele au tendenţa de a se identifica cu interesele statului.

Dacă aşa stă cestia, şi nu e altfel! evident, că şi acest ordin ministerial e una din escepţionalele mĕsuri întrebuinţate spre a scóte din cadrul legii pe români. Avem în Ardél lege electorală escepţională; avem patenta împĕrătéscă dela 1852. De ce nu s'ar reglementa în chip escepţional şi esistenţa nóstră ca popor?

Când în chip atât de vĕdit s'a ocolit constituţia, când disposiţiunile legii s'au intervertit cu atâta lipsă de sfiealā, cine óre dintre noi nu se convinge, că stăm în faţa unui act nu arbitrar numai, dar care în primul rînd ţintesce la desfiinţarea partidului naţional român?!

Şi cine dintre noi nu s'a cutremurat óre, gândindu-se, că am puté fi destul de slabi a lăsa sĕ ni-se spargă şi împrăşti e rîndurile?

Dacă îngrijoraţi suntem, e peste puinţă sĕ nu ne gândim, că precum în activitatea nóstră de organisare ca partid programul naţional a fost stindardul mare şi iubit ce a strîns pe toţi românii la un loc, aşa şi în actuala luptă de apĕrare, tot numai programul dela 1881 ne póte fi mântuirea.

Atunci am formulat revendicări.

Aḑi, sfinţit fiind drapelul nostru printr'o strădanie de ani mulţi şi jertfe date cu profusiune, cu atât mai mult trebue sĕ-l ţinem sus, cu cât în cutele sale s'ascund dorinţe ce încălḑesc inimile tuturor românilor, credinţe, care au ajuns pentru întreg poporul nostru o religie sfântă.

Ne vom grupa atât mai strînşi în jurul programului naţional, cu cât potrivnicii nostri politici mai ales în timpul din urmă 'l-au pus în discuţie.

Este o utopie, au ḑis ei, ceea-ce Românii 'şi-au înscris şi menţin în programul lor.

Istoria ne învaţă însĕ, că cele mai frumóse tendenţe ale popórelor, numite la început utopii, profesate fiind în chip sincer şi fără şovăire, au ajuns sĕ fie nu numai realisate, dar chiar şi mântuitóre popórelor.

Cu cât mai ales vom menţiné deci noi întreg şi nealterat, programul naţional, al cărui fie-care punct rĕspunde unei necesităţi nu naţionale numai, dar simţite adânc în viéţa statului; al cărui cel mai combătut punct se întemeiază pe un trecut istoric recent?!...

Cum? când din sînul rasei dominante se ridică voce, care n'are nici măcar calitatea de a fi a unui cetăţén al statului şi în mijlocul ovaţiunilor nesfîrşite cere schimbarea radicală a constituţiunii, noi, un popor întreg am puté óre sĕ slăbim în a susţiné un program, ale cărui principii i-s'au prefăcut în sânge naţiunii nóstre, un program, care parte cere reîntrarea în legalitate a stăpânirii, parte solicită legi ce au mai fost, şi au fost spre mulţumirea şi pacea întregului acestui colţ de ţéră?!...

Evident, că nu.

Tot atât de puţin am puté sĕ ne depărtăm de cei, cari în ultimii ani au condus partidul naţional.

Plini de abnegaţiune şi devotament, ei nu s'au uitat că o sĕ cadă răniţi, ci când lupta a fost mai înverşunată, când a sta în şiruri însemna a te espune celor mai crude lovituri ale adversarilor, ei au rĕmas neclintiţi, şi nici când au fost copleşiţi de forţă, ei arma nu înaintea adversarilor au depus-o, ci armă şi drapel tovareşilor buni şi credincioşi au încredinţat.

Lupta, în care ei au căḑut, constitue însĕ cea mai strălucită pagină a luptelor nóstre naţionale.

Procesul Memorandului rĕmâne celebru nu prin faptul, că într'însul au trecut la nemurire o bună parte din ce poporul român are mai distins, dar el a servit ca prilegiu, ca poporul nostru sĕ se manifesteze cu o tărie şi conştienţă cum istoria nu mai povestesce în tot decursul vécurilor.

D-vóstră toţi, şi mulţi încă aţi fost atunci la Cluj, tuturora fiori v'au fulgerat întréga fiinţă. Nici unul dintre noi n'ar şti însĕ nici până aḑi sĕ-şi dea séma, óre ce a fost mai mare: mâhnirea că au vĕḑut legile supuse órbelor patime omenesci — căci o prigonire politică se sĕvîrşia prin darea în judecată a membrilor comitetului naţional — ori bucuria, că vedeau forţa poporului român manifestându-se cu neîntrecută însufleţire.

Dacă uimiţi am rĕmas şi adânc impresionaţi de ḑilele istorice dela Cluj, nu mai puţin îndureraţi a trebuit sĕ constatăm, că într'un stat ḑis constituţional, se trage la judecată un popor întreg, pentru-că membrii comitetului naţional representau voinţa alegĕtorilor români din Ungaria şi Transilvania, prin subşternerea şi rĕspândirea Memorandului ei îndepliniseră voinţa nestrămutată a alegĕtorilor români, ai căror delegaţi în conferenţa naţională dela 23 Iulie 1893 s'au şi identificat cu tot ce comitetul a sĕvîrşit.

Ştim cu toţii, violenţele ce s'au comis cu ocasia acelui proces; cum începĕnd cu plebea de pe stradă şi terminând cu gendarmii, cari au fost introduşi chiar şi în sala de pertractare, s'a căutat ca românimea sĕ fie intimidată.

Au urmat osânde grele.

Nu discutăm aci, dacă a fost politic ori etic faptul, că s'au dat acele osânde.

Pentru noi şi pentru posteritate, trebue sĕ constatăm însĕ, că românii nu s'au înfricat nici chiar după atât de nemilóse lovituri. Dimpotrivă: s'au îndârjit, faţă de condamnaţi iubirea lor a crescut, pentru că noi toţi am considerat pe cei loviţi ca suferind pentru a naţiunii causă şi nemernici am fi, când fruntaşii primind răni, cei care îi urmăm, nu le am acorda întregul nostru devotament, nu i-am acoperi cu trupurile nóstre.

Tot atât de adevĕrat este, că românii pretutindeni au considerat osânda dela Cluş îndreptată nu numai contra celor puşi pe banca acusaţilor, dar contra tuturor membrilor devotaţi ai partidului naţional. Cât de mult solidaritatea a crescut şi s'a manifestat cu acest prilegiu, cât de tare poporul întreg a ţinut sĕ arete iubirea şi consideraţiunea sa pentru cei luaţi la gónă, sĕ póte dovedi 'mai ales prin faptul, că ḑi vară, când autorul ordinului, ce ne preocupă, a călătorit prin Ardél, românii în mod eclatant şi de ministru tare simţit, s'au ferit a da faţă cu el.

Trebue sĕ mai constatăm la acest loc, că procesul Memorandului a fost numai începutul înfricărilor, că dela proces încóci s'a inaugurat un sistem de terorisare cum nu s'a mai pomenit în state constituţionale. N'a fost destul, că agenţii siguranţei publice au împedecat mii de cetăţeni români sĕ asiste, ca simpli spectatori la proces, dar deja a dóua ḑi după proces, membrii comitetului naţional au mers spre casă între baionetele gendarmilor, care au înţesat tóte gările.

La sate s'a început o gónă sĕlbatică contra tuturor celor ce au fost la Cluş. Notari juḑi şi alţi sluşbaşi comunali, au fost pur şi simplu destituiţi şi amendaţi de solgăbirae calificându-se ca tradare de patrie adesiunea lor cătră luptătorii causei române. Perchisiţiunile domiciliare se făceau cu sutele şi cu un aparat, de par'că în adevĕr, s'ar fi descoperit vre-o conspiraţie, par'că am fi trăit în plin regim de terórе. Gendarmii au pĕtruns nóptea în casele pacinicilor români, rĕscolind totul, fără a păstra fie macar şi numai cele mai elementare forme de legi, ci trecĕnd preste consideraţiunile umanitare, dela care încolo înce e brutalitatea. Agenţii siguranţii publice au mers până acolo că din simplă bănuială, un venerabil preot român a fost dus, drum lung şi obositoriu, între baionete, l'au maltratat ca pe un ucigaş, ceea-ce silite s'au vĕḑut sĕ constate chiar şi autorităţile superióre. Nu s'a cruţat nici altariul sfânt, ci gendarmii au pĕtruns chiar şi în locaşul dumneḑeesc, nelăsând pe români în pace nici chiar sĕ şi înalţe ruga ferbinte cătră cer. Subofícierii de gendarmi s'au pus sĕ controleze pe preoţi şi în biserici, au oprit adunări învĕţătoresci şi preoţesci. Peste tot: drepturi înscrise nóuĕ în constituţia statului au fost ignorate, călcate în picióre cu un cinism revoltător.

Ér că în adevĕr sĕ se deie aspectul de domnie tristă cu baioneta, s'a adus asupra capului nostru miliţie, fără ca prin o singură abatere dela lege din partea nóstră sĕ se pótă iustifica acele mĕsuri.

E ne mai pomenită apoi góna, ce se pornise contra tinerimii nóstre universitare. 43 dintre cei mai de valóre studenţi universitari erau cât pe aci sĕ facă cunoscinţă cu temniţa numai pentru că, cu prilegiul procesului din Cluş, ei au arĕtat că nu vor sĕ se deslipéscă de tulpină, de părinţii şi de fraţii lor, ci în chip laudabil au ţinut sĕ demonstreze, că naţiunea nostră are viitor frumos, căci îi avem pe ei, fala şi comóra nóstră.

Ce se mai ḑicem apoi de faptul, că chiar ţerance au fost prigonite pentru că ele au purtat brêu tricolor şi au cântat doine românesci — că în multe locuri s'au oprit horele (jocurile) şi ori ce petrecere naţională, pentru că avênd conscienţa certată, cei dela stăpânire în tóte vedeau conspiraţie, în tote, tradare de patrie şi agitaţiune perversă.

Intr'astea curtea cu juraţi dela Cluş urma a da aprópe pe fiecare sĕptĕmână câte un spectacol, câte un verdict, unul mai aspru decât celalalt, aşa că afară de osândiţii în procesul Memorandului au intrat în temniţă încă alţi 30 de români.

Sunt nenumĕrate apoi condamnări făcute pe la judecătoriile cercuale, dar nu mai ales pedepsele date pe cale administrativă, căci lucru unic în felul sĕu: la noi administraţia are şi latitutinea de a ne împovăra în anumite casuri cu amende grele şi chiar cu temniţă ordinară.

Nimic n'a produs înse furtună şi indignare, ca arestarea bruscă a membrilor comitetului naţional.

Şeful care a încărunţit în luptă onorabilă şi leală, el, stejar falnic al unui popor plin de viaţă, a fost ridicat brutal şi pornit spre temniţă ca un făcĕtor de rele. Preotul, care abia eşise din temniţă, abia că a avut timp sĕ îngenuncheze la altariul dumnedeesc, de-asemeni a fost ridicat dintre sătenii, care îl încunjurau cu o sfântă adorare Aḑi zace zăvorit, pentru ani mulţi, în singurătatea ucidĕtóre a temniţei. Tot aşa s'a întîmplat şi cu ceialalţi bărbaţi vrednici şi luptători neînfrânţi ai noştri, cu tóte că legea spune lămurit, că numai făcătorii de rele care se împotrivesc sunt de tratat astfel. Liniştea şi pacea a ḑeci de familii a fost nimicită, şi aḑi nu scim cine sufere mai mult: cei închişi în temniţă, ori exilatele de de prin giurul zidurilor, cu atâta blăstĕm încărcate? Nu scim pe cine sĕ deplângem mai tare: pe părinţii răpiţi din sinul familiei lor iubite, ori copii nevinovaţi, care cresc în umbra şi tristeţa temniţelor.

Amăreala nóstră se consideră cu atât mai ales, cu cât iubiţii noştri întemniţaţi, spre eterna ruşine a veacului, chiar în temniţă sunt supuşi unui regim special, aspru şi crud.

Dar prigonirile nu s'au mărginit numai pe aceste căi. Nu. Anul acesta rĕmâne însemnat mai ales prin faptul, că chiar legislatorii patriei par a-şi fi propus ca scop crearea unor legi fatale atât pentru morala creştinéscă, cât şi pentru viaţa intimă a naţionalităţilor. Prin votarea proiectelor de legi religionare s'a încercat un atentat la autonomia nóstră scolară şi bisericéscă, s'a aruncat între cetăţeni sĕmênţa rĕului şi a negrului pĕcat, căci ce póte fi mai îngrozitor pentru o societate, decât dacă i-se slăbesce simţul moral, i-se nesocotesce religia, i-se destramă credinţa, ce vécuri de-arêndul a menţinut ordinea în stat şi iubirea între concetăţeni.

Ce se mai ḑicem apoi pe legea colonisărilor, contra căreia protestaserăm cu toţii, socotindu-o făcută anume pentru a slăbi elementul român, pentru a produce frămêntări în populaţia rurală, frămêntări, care numai înspre înflorirea patriei nu pot fi.

Cu cât prigonirile se inteţiau, cu cat nedreptăţile se îngrămădiau, cu atât mai mult întréga suflare românéscă îşi îndrepta cugetul spre aliaţii noştri slovaci şi sêrbi care aḑi nu ne sunt numai concetăţeni, nu ne sunt numai aliaţi, dar ne sunt fraţi. Ne-au înfrăţit durerile comune, în care ne abatem, ne unesc aspiraţiunile mari, care încălḑesc inimele şi ale unora şi ale altora. Pentru că românii, sêrbi şi slovaci, deopotrivă îndurăm nedreptăţile aceluiaşi regim nefast, şi éràşi cu toţii suntem dornici de libertăţile cetăţenesci, de tigna şi mulţumirea vieţii omenesci.

In mĕsură ce trece vremea, ne convingem şi noi, că naţionalităţile năpăstuite tot mai mult suntem avisate una la alta, că numai din lupta nóstră comună póte isvori fericirea obştéscă şi pacea pentru toţi cetăţenii patriei comune. Şi dacă avem de adus laude bărbaţilor meritoşi, care au iniţiat apropierea între cele trei naţiuni, tot aşa nu putem în destul urgenta convocarea unui congres al naţionalităţilor, ca astfel şi de formă sĕ se dee o strălucită dovadă, sĕ se pecetluéscă aşa ḑicênd frăţia sinceră, ce unesce aḑi pe sêrbi, pe slovaci şi pe români.

Numai prin puteri unite vom putea ajunge, ca în patrie dreptatea, ér nu bunul plac sĕ domnéscă. Numai prin astfel de solidaritate, detentorii puterii publice vor fi readuşi la adevĕrata lor valóre. Suntem datori sĕ lucrăm în acésta direcţie nu pentru causa naţională numai, dar în interesul cel bine înţeles al patriei. Pentru-că nu póte fi indiferent, ci din contră: e de mare însemnătate pentru progresarea statului, dacă majoritatea cetăţenilor sunt mulţămiţi şi lucréză cu rîvnă pe tóte terenele, şi dacă nu sunt siliţi sĕ-şi mistue forţele într'o muncă sterilă contra apĕsătorilor, care din orgoliul naţional s'au înstăpânit asupra nóstră a naţionalităţilor nemagiare. Dacă am fost însĕ supuşi multor lovituri şi dureri, nu este mai puţin adevĕrat, că mare mângăiere a trebuit sĕ simţim cu toţii, vĕḑênd că tribunalul lumii civilisate a osândit pe apĕsătorii noştri pentru sóte nedreptăţile lor, ér pe noi ne-a luat sub scutul sĕu generos. Foi mari din Europa întrégă, bărbaţi de stat şi literaţii care fac podóba acestui secol au scris favorabil pentru noi.

Astfel causa română a ajuns a fi discutată şi apreţiate în cercuri tot mai largi.

De luni de ḑile, cestia română se discută în presa europénă şi cu tóte opintirile guvernului de a seduce pe de o parte opinia publică, ér pe de altă parte de a ne ademenii prietenii, causa nóstră este aḑi obiect de discuţiune până şi în cercurile diplomatice. Ea a fost discutată în parlament şi chiar cel mai înalt areopag al politicei monarchiei nóstre silit s'a simţit ca ḑile de-arêndul sĕ o discute.

Mult sprigin moral ne au dat îndeosebi fraţii noştri latini.

Monumentala operă „Vocile latine“ sunt o clasică mărturie, că în toţi urmaşii marilor coloni romani viéză încă puterea ce i-a ajutat pe strămoşii noştri sĕ fie mari: iubirea, alipirea fratelui cătră frate.

Francezi, spanioli, portugezi şi italieni au grăbit sĕ trimită fraţilor lor din Carpaţi cuvinte dulci, cuvinte de mângăiere şi mai ales cuvinte de încuragiare, sub ale căror impresii par'că ne înălţăm; ér pe adversarii noştri i-au zăpăcit.

Dacă fericiţi ne-am simţit putênd sĕ înregistrăm adesiunea fraţilor noştri latini din depărtări, cu atât mai ales inimile nóstre au tresăltat auḑind vocea de încuragiare a fraţilor noştri de peste Carpaţi, care cu atâta iubire sprigînesc causa nóstră.

Dela un capĕt la altul, regatul român s'a sculat în picióre. A protestat cu tărie când asupra nóstră se porniau cete cu gând sĕ ne frângă. Au dat, prin atâtea adunări, iubirii lor pentru noi o formă pe cât de maiestósă, pe atât de impunĕtóre.

Asupra acestor cestiuni şi-a ţinut de datorie comisia adunării de aḑi sĕ vĕ atragă atenţia, fraţilor români. Acestea li-s'au părut momentele mai însemnate petrecute în anul trecut.

D vóstră, alegĕtorii de frunte, sunteţi torul cel mare cărui îi incumbă dreptul şi datoria sĕ chibzuiţi asupra celor petrecute şi cu bărbăţie toţi sĕ vĕ spuneţi cuvêntul.

Veţi auḑi din graiul dlui P. Truţa cele opt puncte, în care comisiunea d-vóstra a formulat proiectul de resoluţiune. Şi dacă vi-se vor părea că ele corĕspund situaţiei politice a nóstre, dacă veţi simţí că comisia d-vóstre a pătruns în sufletul şi mintea d-vóstre, a înţeles aspiraţiunile ce încălḑesc mult încercatul nostru popor, le veţi primì şi le veţi proclama de ale d-vóstre.

Veţi cerne, prin mintea d-vóstre luminată, veţi curăţí prin inima d-vóstre plină de a poporului iubire, tot ce de interes vi se va păré pentru mersul înainte al causei naţionale.

Comisia sĕ mângăie, că a lucrat după cea mai bună a sa chibzuire şi în frăţască armonie, ce totdéuna a caractersat pe români în momentele grele ale vieţii lor naţionale. Dacă cu aceeaşi dragoste veţi primi şi d-vóstră resultatul deliberarilor nóstre, un bun lucru vom fi făcut.

Aşa sĕ ne ajute D-ḑeu!

Noutăţi.

Prelegeri publice. La iniţiativa comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu se va arangia un ciclu de 12 prelegeri publice în favorul fondului reuniunei femeilor române. Prelegerile se vor începe Duminecă, în 9 l. c. n. la $4^1/_2$ óre în localul societăţii de lectură din loc (strada Baier Nr. 1 „Albina“ parter). Preţul de întrare pentru întreg ciclul 2 fl.; ér de prelegere 20 cr. de persónă. Prima prelegere o va ţiné dl Ioan Popovici, prof la scóla civilă a Asociaţiunei: „*Chinezii şi japonezii*“.

* * *

Censură de advocat. Ni-se anunţă din M.-Oşorheiu, că dl Dr. Zosim Chirtop, a depus la 1 Decembre n. c. înaintea tablei reg. de acolo censura de advocat cu succes distins.

* * *

† Augusta Glodar, prima profesóră diplomată a scólei froebeliane române din Braşov, fiica profesorului pensionat Dr. V. Glodariu dela gimnasiul nostru din Braşov, a reposat Vineri diminéţa în etate abia de 23 ani. La scirea ce o aduce „Gaz. Trans.“ adauge: Augusta Glodariu a fost o profesóră esemplar de consciinţiósă şi peste mĕsură devotată misiunei sale. Prin mórtea ei, institutul nostru froebelian a îndurat, fără îndoélă, o perdere fórte simţită şi greu de reparat.

Anunţul funebral din partea familiei e următoriul: *Augusta Elena Glodariu,* profesóră diplomată la scóla froebeliană greco-orientală română, după suferinţele grele de morbus Brighti în etate de 23 ani, împărtăşită cu sântele taine, îşi dete nobilul şi curatul sĕu suflet aḑi la 6 óre diminéţa în mânile Creatorului.

Despre acésta irreparabilă perdere încunosciinţăm cu inima plină de durere pe tóte rudeniile, pe toţi amicii şi cunoscuţii.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale reposatei sĕ vor ridica Duminecă în 20 Novembre st. v. la 2 óre p. m. din locuinţa părintéscă, uliţa Prundului Nr. 20 şi sĕ vor înmormênta în cimitirul bisericii Sântului Nicolae din Scheiu. Braşov, 18 (30) Novembre 1894. Dr. Vasile Glodariu, profesor ca tată. Filotea Glodariu, ca mamă. Aurelian, Constantin, Iosefina, ca fraţi şi soră. Serafima, ca mătuşe, Luisa, ca cumnată. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

* * *

Raportul ministrului de culte şi instrucţiune publică. In ḑilele trecute s'a aşternut parlamentului unguresc un raport al ministrului de culte, care arată starea în care se află invĕţămêntul popular. Din raportul acesta estragem următórele date: Numĕrul copiilor obligaţi a frecuenta scóla a crescut dela anul 1869, aprocsimativ cu 20.000 la an. In anul trecut crescerea a fost de 98.900. De present sunt obligaţi sĕ frecuenteze scóla 2,769.014. Numĕrul copiilor cari frecuentéză de fapt scóla e de present de 2,233.315=80.6% din cei obligaţi la instrucţiune; dela 1869 s'a înmulţit cu 45.000 ér în anul trecut cu 62.600. Scólele se urcă la numĕrul de 26.942, dela anul 1869 s'a înmulţit la an cu 131; în anul 1893 cu 25. Numĕrul învĕţătorilor e de 25.752, augmentat dela 1869 cu 331 la an, în anul 1893 cu 247. Pentru întreţinerea scólelor populare s'au spesat în anul trecut 16,600.000, ceea ce va sĕ însemneze că dela 1869 aceste cheltueli s'au augmentat an de an cu 530.000.

Pentru scólele nóstre românesci nu se speséză nici un cruceriu.

* * *

Românii din Silesia. Cetim în „Constituţionalul“: D. Burada, cunoscut prin cercetările asupra împrăscierii românilor prin Turcia, pe la Adriatica şi prin Europa centrală, a găsit pe lângă Teschen, capitala Silesiei de jos, sate întregi locuite, după a sa părere, de români, căci — spune dênsul într'o scrisóre din Teschen — portul ciobanului, o mulţime de cuvinte românesci identice cu ale valahilor, ce locuesc în Valachisch-Meseritsch din Moravia, precum şi numele de Valeş, ce au acesti locuitori, mărturisesc, că mulţi din românii de odinióră au trecut în Moravia, au rĕmas pribegiţi pe aici. Aşteptăm cu curiositate darea de sémă pe care dl Burada o promite la întórcerea sa în ţară, încheie „Const.“

* * *

Conferenţă episcopéscă. Episcopatul rom. cat. din Ungaria a făcut tóte pregătirile pentru o nouă conferenţă de episcopi în curtea primaţială. Ḑiua acestei conferenţe însĕ se va anunţa numai după-ce se va sci ḑiua, în care cele două proiecte de lege vor vení din nou la desbatere în casa magnaţilor.

* * *

O nouă fóie catolică (?) In ḑilele din urmă a apărut în Pesta o nouă fóie catolică sub numirea de „Katolikus autonomia“. In ea sĕ face propagandă, ca catolicii sĕ se împace cu situaţiunea lor creată prin proiectele bisericesci. Fóia acésta sĕ vede că este o intreprindere ovreiască, care stă sub firma Haas & Deutsch.

* * *

Un proces de presă în Budapesta. Procurorul de stat din Budapesta a intentat foii „Olvasd“ din Pesta proces de presă pentru vătĕmarea Majestăţii. Acest proces s'a pertractat în 29 Novembre înaintea curţii cu juraţi din Pesta. Procurorul de stat a cerut pedepsirea acusatului autor al articolului încriminat, pe basa §-ului 141 al codului penal, până la maximul de trei ani de ḑile temniţă pentru că persóna regelui e sacrosanctă şi neviolabilă, nu-i iertat nimenui sĕ o asemeneze cu nimenea, şi dacă totuşi o face, atunci acésta în sine deja e crimă punibilă. Astfel dar nu i-a fost iertat autorului sĕ asemeneze pe Kossuth Lajos cu M. Sa regele, căci persóna lui Kossuth stă fórte departe de Majestatea regelui.

Advocatul-apĕrător al acusatului, deputatul dietal kossuthist Visontai s'a nisuit într'o vorbire fulminantă sĕ dovedéscă că clientul n'a comis vătĕmarea Majestăţii, căci preamărirea lui Kossuth Lajos nu învólvă încă în sine vătĕmarea Majestăţii regelui.

Terminându-se pertractarea, curtea cu juraţi a enunciat verdictul unanim, că acusatul autor Seffer este autorul articolului încriminat, cu 11 contra 1 vot, că articolul *nu* conţine vătĕmare de Majestate, şi cu 8 contra 4 voturi că autorul nu este de pedepsit.

Tribunalul deci a achitat pe acusatul autor şi a condamnat pe procurorul adecă statul, la solvirea tuturor speselor.

Foile oposiţionale raportând despre acest proces, spun, că guvernul s'a nisuit sĕ obţină un verdict condamnătoriu pentru cultul lui Kossuth, însĕ nu i-a succes.

— Procurorul din Seghedin a intentat proces contra foii radicale sêrbesci „Zastava“ din Neoplanta, pentru un articol întitulat: „Golgota naţionalităţilor“, iseălit de pseudonimul Alliance. Rĕspunderea pentru articolul încriminat a luat'o redactorul „Zastavei“ Milan Popovici. Motivul procesului, după cum spune „Pester Lloyd“, este aprobarea Memorandului şi împrejurarea, că condamnaţii sunt arĕtaţi ca anteluptători pentru adevĕr şi dreptate.

* * *

Din Sĕcădate ne scrie parochul nostru de acolo, dl C. Prie, că cu privire la scirea trimisă „Tribunei“ de un corespondent de acolo, că dênsul nu a primit în scóla nóstră ortodocsă pruncii gr.-cat. ci i-ar fi îndrumat la scóla de stat — dênsul, parochul Prie, nu este de vină, deórece frecuentând scóla nóstră 70 de prunci gr.-or. nu au putut fi primiţi încă 38 de prunci gr.-cat. fiind un singur învĕţător. Comuna bisericéscă gr.-cat. din Sĕcădate, după-cum ne scrie dl paroch, de 9 ani nu mai are scólă proprie şi pruncii de atunci merg tot la scóla de stat, aşa dar la acésta nu dênsul e causa.

* * *

„Tisza Kálmán!“ „Alföld“ din Arad primesce dela corespondentul sĕu din Nyiregyháza scirea următóre: „Soţia lui Stefan Szép din Döge a acusat mai ḑilele trecute la judecătoria cercuală pe Ioan Kálmán, fiind-că acesta o bănuia cu furt de găini. La pertractare Kálmán a recunoscut acusa, dar el din a sa parte încă a făcut o contra-pîră în contra nevestei lui Stefan Szép, fiind că ea l'a numit Tisza Kálmán, pe când el îşi are numele sĕu cinstit. Judecătoria cercuală însĕ a respins contra-pîra lui Kálmán, declarând, că a fi cineva numit Tisza Kálmán, nu însĕmnéză vătămare de onóre“.

* * *

Producţiunea aurului în lume. Din New-York sĕ scriu următórele: Până astăḑi cel dintâiu isvor de aur din lume au fost Statele-Unite americane. Se vede însĕ că din bogatele băi de aur africane, aḑi-mâne se va produce mai mult aur, decât în America. Directorul pietrilor scumpe din Statele-Unite americane Preston preţuesce producţiunea aurului din lume în anul 1894 la 174 milióne dolari; şi astfel la anul viitor cu 4 milióne va fi mai mare producţiunea, în care Statele-Unite americane participă cu 43 milióne dolari, Africa cu 40 milióne şi Australia cu 38 dolari. In anul trecut producţiunea aurului a fost: In America 36 milióne, în Africa-sudică 29·30 milióne, în Australia 35·68 milióne dolari. Cealaltă parte se produce în Europa şi în Asia. E interesant sĕ scim, că producţiunea aurului în Africa cresce grozav; în deceniul trecut abia s'a produs acolo aur în preţ de câteva milióne dolari şi ĕst-timp producţiunea sĕ urcă deja la cifra de 40 milióne dolari. Şi că se póte produce acésta cantitate de aur în coloniile Africei-sudice acésta a constatat'o şi prim-senatorul de băi, prusianul Sehmiesser. Americanal Prestva ţine, ce-i drept, producţiunea aurului suficientă pentru Statele-Unite, dar observă, că totala esptoatare a băilor încă nu a urmat.

⁂

Un tragic sfêrşit al unei nunţi. In comuna Hidiş s'a întêmplat Joi (29 Novembre) nóptea o grósnică nenorocire. Vre-o 15—20 nuntaşi, reîntorcêndu-se acasă dela o nuntă ţinută afară din sat la o depărtare de o jumĕtate de óră şi avênd sĕ trécă prin pădure au rătĕcit calea, mai ales că pădurea era întunecată de o teribilă negură. Despărţiţi fiind în grupe, pentru ca sĕ afle adevĕrata cale, o grupă de acésta a fost atacată de o cétă de lupi. Deodată sĕ auḑiră din tóte părţile nisce înfricoşate ţipete de desperare şi în momentul pericolului cei mai mulţi începură se fugă. Trei spreḑece dintre dênşii abia a dóua ḑi au ajuns acasă, rupţi de obosélă şi cu feţele desfigurate de spaimă astfeliu, că abia au putut fi cunoscuţi. Cei mai mulţi erau plini de sânge, încărcaţi de rane, de muşcături şi cu capul despoiat de pele Cinci inşi au murit între cele mai cumplite dureri, alţii zac greu răniţi în pat, ér doi inşi, Grigorie Veselean şi Teodor Suciu nu se află nicăiri probabil că au fost mâncaţi de fiare. Omenii din sat au plecat cu furci de fer şi cu sĕcuri, ca se caute locul catastrófei, n'au aflat însĕ decât urme de sânge prin zăpadă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sibiiu, în Novembre 1894.

(Incheiere.)

Călĕtorind mai nainte pe Câmpia preste Sabad, am remas în acest sat câteva óre. Ér atunci acolo biserica de lemn tare veche, curtea biserici şi grădina casei bisericesci rĕu îngrădite, pe mai multe locuri puteau întra în curtea bisericii şi în grădina casei bisericesci vite, porci etc. Era atunci în Sabad un preot Danila, care mai târḑiu a fost transferat de acolo şi înlocuit cu preotul Cicudi. Acesta vĕḑênd că în dumineci şi alte ḑile de sĕrbători biserica era cercetată de tare puţini parochieni fără ca sĕ facă vorbă multă au căutat după causa necercetărei bisericei şi după ce a sciut că sătenii în loc de a merge la biserică, merg în cârcima jidanului şi acolo petrec anteaméḑa, a întrat în o duminecă fără veste în cârcima, care era indesuită cu săteni. Cu vorbe blânde şi părintesci au scos parochienii din cârcimă spre mirarea şi nĕcasul cârcimariului. Carii dintre parochieni au fost în vestminte de sĕrbătóre, au mers cu preotul respectiv deadreptul la biserică, ceialalţi li au promis a merge încă la biserică după ce se vor îmbrăca acasă şi s'au şi ţinut de vorbă.

Amintitul preot a fost pentru cârcimariu daunos, dară de mare folos sătenilor, căci el a întrodus cu încetul usul cât sĕtenii se duceau în dumineci şi ḑile de sĕrbători după amiaḑi la jocul tinerilor în sat, acolo 'şi petreceau, tare puţini mergeau în sĕrbători în cârcimă şi aşa mulţi cruceri, cari s'ar fi dat pentru beuturi spirituóse şi falsificate, au remas în pungile lor, aşa că copii nu răbdau fóme şi în anii următori au edificat cu iniţiativa şi buna cumpenéla a acelui preot una biserica spaţiósă de pétra cu un interior decorativ şi esterior plăcut. Curtea bisericei, a scólei, curtea şi grădina casei bisericesci au îngrăditu-o cu pălan pe lângă care au sădit arbori. In grădina casei bisericesci au sĕdit în ordine pomi de specie nobilă, vie şi o au cultivat cât era o adevĕrată plăcere a privi la acele aşezăminte. Étă ce póte sĕ facă un preot bun în comuna sa. La anul 1879 sau 1880 acest preot a fost la cererea sa transferat la Săcal

Poporul nostru este blând şi ascultătoriu în genere şi purtătorii nostri de patrafire pot face mult, pot evita căderea lui în miseria, dacă sĕ silesc a-l lumina, a 'lu reţinea dela folosirea escesivă beuturilor spirtuóse etc.

Timpurile sunt grele, dar tocmai în timpuri aşa grele omul trebue sĕ-şi îndoiéscă bărbăţia în lucru, chiar şi mişcarea şi mergerea sĕ i fie ca ceea a furnicilor prin ce încă se câstigă timp pentru lucru; apoi pre cel muncitoriu 'l ajută şi D-ḑeu şi lucru cu bărbăţia învinge tóte. Nu este însĕ de ajuns, ca omul sĕ lucre şi sĕ câstige numai, ci este neîncungiurat de lipsă ca omul sĕ pună mare preţiu pre bani, se-i dee din mâni cu socotélă bună.

Numai munca, reţinerea dela beuturile spirtuóse, dela împrumuturi de bani dela cămătari, chiar şi dela bance streine de credit, cari adeseori sunt fără cruţare şi ţinerea de moşiile care le are, cum ţine faurul cu clestele ferul scos din foc, póte scuti pre om de starea de proletariat. Negândirea la viitoriu, necumpetul, face ca rĕul sĕ créscă şi rĕul cresce cum cresce lavina de néuă tot mai mare în fuga ei pe dél înjos, prinḑênd tot mai multă néuă pe ea.

Este de recomandat dară economilor nostri multă tragere de sémă, căci omul prin cumpĕt şi cruţare îşi póte face fericirea pămêntéscă, dar de altă parte prin negrige póte uşor ajunge la miserie şi sĕrăcie. Ca ómeni cuminţi trebuie sĕ ne ferim de acésta.

G. Tăbăcar.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dela Vinţ pe Murĕş în jos sosim la satul Şibot, unde valea sĕ lărgesce şi pe ţĕrmul stâng al Murĕşului sĕ estinde un mic şi plăcut şes, mărginit spre apus de ramurí sudice de-ale Munţilor-Apuseni (Zărand) şi de valurile Murĕşului, cari curg pe la pólele lor, ér la méḑăḑi hotărît de munţii Şebeşelului. El se estinde dela Şibot până la Orăştie şi Turdaş şi este percurs de-alungul lui de drumul de ţară şi de calea ferată. Acest şes se numesce Câmpul-Pânii, avêndu-şi numele probabil de acolo, că în întinsul sĕu este acoperit vara de ţarine bogate şi roditóre cu grâu galbin, ca aurul. Şi când românul în arşiţa sórelui îşi cultivă holda pe acest câmp încântător, ca pe o arenă, o şóptă tainică, rĕmasă din vremuri din bĕtrâni îi vestesce. că el lucră ţĕrîna udată de sângele moşilor sĕi. Udat a fost acest câmp de sângele ardelenilor înainte de acésta cu 400 de ani, în ḑiua de 13 Octobre 1479. In acest an întrà în Ardél pe la Pórta de Fer begul Ali cu o armată puternică de turci, voind sĕ rĕsbune înfrângerile de mai nainte ale turcilor, suferite în Ardél. El străbătu până la A.-Iulia, jefuind şi robind locuitorii. Voevodul Ardélului Stefan Bâthori adunà în pripă o óste mai mică de ardeleni, compusă din români *) saşi şi unguri. Ostile sĕ întîlnirĕ pe Câmpul-Pânii şi aici se încinse o luptă înverşunată pe mórte şi viéţă între ardeleni şi turci. Ea durà până înspre sara ḑilei, când turcii se credeau a fi învingĕtori, dar atunci sosi în fuga mare óstea bănăţénă sub conducerea românului Paul Chinez, banul Timişórei şi loví cu putere armia turcéscă. Turcii, strîmtoraţi între dóuĕ focuri, furĕ învinşi şi vre-o 30,000 remaserĕ morţi pe câmpul de luptà, dar şi dintre ardeleni căḑurĕ la 10.000. Undele Murĕşului sĕ înroşirĕ de sânge, ducênd la vale vestea despre învingerea strălucită a ardelenilor.

Oştenii căḑuţi în luptă au fost îngropaţi în un mormênt comun, în stânga dela drumul de ţară de aḑi. Pe movila mormêntului, Bathori a ridicat o capelă, ér după ce acésta s'a ruinat, s'a făcut în locul ei un mic monument. Nimicindu-se şi acesta s'a ridicat în anii din urmă în amintirea luptei dela 1479 un nou monument, în apropierea imediată a staţiunii dela Şibot.

Locul cel mai însemnat pe Câmpul-Pânii este orăşelul Orăştia, aflător la pólele munţilor Sebeşelului, lângă rîuleţul Orăştióra. El este oraş vechiu, în care precum şi în împrejurimea lui s'au aşeḑat şi saşi, la venireà lor în Ardél. In privilegiul Andreian, dat saşilor de regele Andreiu II la 1224, Orăştia este designată ca punctul estrem spre apus al teritoriului locuit de saşi; ea a fost centrul scaunului săsesc de asemenea numire. Oraşul este aşeḑat în o posiţiune plăcută, în depărtare de 3 km dela staţiunea călei ferate şi cu casele şi stradele sale curate ne face impresiune bună. El n'a fost încunjurat cu ziduri, ca celelalte oraşe săsesci, dar s'a aflat în mijlocul sĕu un castel, întărit cu ziduri (cam de doi stângeni de nalte), avênd cinci turnuri şi o bastiónă, care apĕra întrarea principală a castelului. Astăḑi aceste sunt în mare parte ruinate. Intre zidurile ruinate ale acestui castel sĕ află biserica luterană şi reformată, apoi gimnasiul unguresc-reformat, primăria ş. a. La marginea de către apus a oraşului este casa societăţii de tir, încunjurată cu un parc frumos. Afară de aceste sĕ mai află aici o scólă elementară săséscă şi mai multe reuniuni.

Pentru români Orăştia este loc însemnat, avênd ei aici mai multe aşeḑĕminte culturale.

Numĕrul locuitorilor este de 5650, români, saşi şi unguri. Românii însĕ faţă de celelalte dóuĕ popóre sunt în maioritate, în numĕr de 2711, pe când saşi sunt 1371, ér unguri 1437. Românii au aici o scólă elementară superióră, cu 3 învĕţători, un institut de bani înfloritor („Ardeléna“) şi o tipografie. Aici sĕ află mai departe scaunul la dóuĕ protopopiate române. De cel gr.-orient. numit al Orăştiei, sĕ ţin 30 de parochii şi puţine filii, cu 21,237 de credincioşi, ér cel gr.-cat. care îşi are numele dela Cugir (districtul Cugirului) şi aparţine episcopiei Lugoşului, sĕ compune din 14 parochii şi câteva filii, cu 5041 de credincioşi.

Portul românilor din Orăştia este următorul:

Femeile măritate pórtă pe cap, în ḑile de sĕrbătóre nişte chindeie (învĕlitóre) albe cu flori de aţă albă, pe cari le cumpĕră din prăvălii. Materia din care sunt făcute se numesce în termin poporal selie.

Subt acest pachiol sunt aşeḑaţi pe cap aşa numiţii corni (cosiţe) făcuţi din lână négră şi cari sĕ împletesc împreună cu pĕrul natural. Tot ca învĕlitóre la cap se mai folosesc şi cârpe de pĕr cu diferite flori pe cari le pórtă mai ales fetele. Aceste din urmă însĕ fără de corni, cari disting pe neveste de fete. La grumaḑi pórtă cele tinere mărgele albe de sticlă, cam dóuĕ-trei şire. Trupul e îmbrăcat cu cămaşă albă de giolgiu avênd de încheietură la grumaḑi un guler cusut cu mĕtase. Peste umeri şi mâneci sunt cusuţi pui cu mĕtasă de diferite colori. Mânecile cămaşei sĕ termină în nişte brăţare cusute şi chindisite întocmai ca şi gulerul. Mijlocul este încins cu brâu naţional cam de lăţimea palmei, sau cu o curea de pele, de aceeaşi lăţime. Peste cămaşe sĕ pórtă peptariu de pele de óie, garnisit cu flori de ibrişin séu de catifea négră.

Peste peptariu sĕ pórtă o scurteică (laibăr) de postav negru, cuptuşită cu pele de miel.

Dela brâu în jos atârnă îndĕrăpt crătinţă sau opregul. Crătinţa o ţes femeile din lână colorată cu mai multe colori şi e lucrată fórte frumos.

La marginea din jos a crătinţei sunt lăsaţi cam de o palmă ciucuri, cari acoper călcâele. Dinainte sĕ pórtă şurţe de pĕr sau mĕtase, de regulă dóuĕ de odată.

In picióre sĕ încalţă vara de obiceiu cu păpuci, érnă cu cisme cu călcâie înalte.

Bărbaţii pórtă pe cap în timpul verei pĕlării negre cu fundul în formă de semiglob şi cu păreţi proporţionaţi, érna căciuli negre din pele de óie ţuguiete (în formă conică).

Trupul sĕ îmbracă cu o cămaşe albă de giolgiu séu bumbac, cusută la guler şi la mâneci cu altiţe de mĕtase sau arniciu.

Peste cămaşe este încins mijlocul cu un şerpariu din pele grósă de viţel, de colóre roşietică, cam de dóuĕ palme de lat.

Peste şerpariu sĕ pórtă un peptar de óie, chindisit cu diferite flori şi figuri de ibrişin. Acest peptar este la pept înfundat şi sĕ îmbumbă subsuóră la ştânga.

Preste peptar sĕ pórtă suman din pănură albă, care ajunge până la şolduri. Acesta mai are şi numirea de laibăr sau scurteică.

Érna sĕ ia pe deasupra un cojoc alb, chindisit cu ibrişin, ca şi peptariul şi lung până la genunchi. Sĕ pórtă apoi cióreci de pănură albă, şi piciórele sĕ încalţă în ḑile de lucru cu opinci, ér în cele de sĕrbătóre cu cisme, călţuni séu păpuci.

Asemenea acestuia este portul în tot jurul Orăştiei, pe Mureş în jos până la comuna Spini, de unde mai la vale sĕ schimbă cu totul.

(Va urma)

---

*) Românii au format aripa dréptă în linia de bătaie.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“ Nr. 24, cu următoriul sumariu:

„La Solferino devale“ de I. C. Panţu. — „O, mamă!“ de Petrea dela Cluş. — „Vorbă slabă“ de Brebenel. — „Mĕ tem“ de Elena din Ardél. — „Tipuri caracteristice“ de Theophrast. — „Scrisori“ de Ilie Demetrescu. — Rămurele: „Impresii de călĕtorie“ de Ilie din Urseni. — „Feliurite“ ⁂.

— „*Vatra*“ Nr. 22 cu următoriul sumariu:

„Din amintirile amicului meu“ de St. Basarabean. — „Zei vechi zei noi“, (poesie) de V. D. Păun. — „Iubeşte şi iartă“ de P A. S. — „Mara“ de Ioan Slavici. — „Scrisórea“ (poesie) de Ioan I. Tăutu. — „Sorbona“ (tipuri bucurescene) de St. Basarabean. — „Cultul morţilor“ de Gr. Vasiliu. — „Sfîrşitul lumei“ de Camille Flamarion (traducţie) de I. C. Macsim. — „Intrégă-mi viaţa“ de George Murnu. — „Fel de fel“ ⁂.

Ilustraţiile:

Iarna. — Cea dintâiu ţigare. — Iarna la Ţară. — O sară în orient. — Flora — lumea din orient şi lumea din occident. — O romană

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 45 minute, sara. tren de persóne.

La Făgăraş:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesene.

Nr. 127 Sibiiu, Sâmbătă, 26 Novembre (8 Decembre) 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 25 Novembre, 1894.

Vestea cea mai nóuă, ce ne-o aduc foile magiare din Budapesta este, că sancționarea proiectelor de legi bisericesci nu va urma în curênd și în în urma acesteia cabinetul Wekerle e pe ducă. După cum sĕ asigură el se va retrage, îndată ce se va vota indemnity ul și cu formarea unui nou cabinet sunt aduși în combinație baronul Bánffy, fostul „pașa“ din Bistrița-Nĕsăud, ér de altă parte contele Szapáry

Cu aceste combinații și cu sórtea proiectelor sĕ ocupă acum în parte mare presa.

Afară de acestea o mai preocupă un eveniment și acesta este visita, ce a făcut o în Pesta bărbatul politic Flourens, fost ministru de esterne al Franciei. Flourens este un bărbat, care s'a interesat de sórtea nóstră, a românilor și a aprețiat favorabil justele nóstre pretensiuni. Scopul călĕtoriei sale în Ungaria sĕ ḑice a fi tocmai studiarea cestiunii române și se vede, că în genere studiarea cestiunii naționalităților din monarchia Austro Ungară. El venind din Petersburg a fost în Viena, apoi a venit în Bpesta și de aici la Praga, de unde apoi plécă direct la Paris.

Foile magiare ne spun, că Flourens a cercetat în Bpesta pe mai mulți bărbați politici de tóte partidele, ministrii, ca și kossuthiști și aponyiști, a petrecut câteva óre în clubul ḑiariștilor, unde a convorbit cu mai mulți ḑiariști și politiciani și în fine, că a fost interviewat, mai cu sémă cu privire la cestiunea română. In aceste conveniri ale sale Flourens s'a pronunțat, după cât aflăm din foile magiare în trei cestiuni mari, cari preocupă lumea politică dela noi. S'a pronunțat cu privire la politica bisericéscă magiară, întrupată în proiectele politico-bisericesci, a căror sórte chiar acum sĕ pare a fi nesigură, s'a pronunțat apoi despre reforma administrației și în fine despre cestiunea română.

Cum s'a pronunțat el în aceste mari cestiuni, noi positiv nu putem sci, căci cu foile magiare, grație modului lor de-a falsifica total adevĕrul și a-l presenta după cum le convine lor, am ajuns acolo, în cât mare creḑemênt nu le póte da omul. Astfel deci cele comunicate de ele trebue sĕ le primim cu reservă.

Despre părerile lui Flourens privitóre la politica bisericéscă „Egyetértés“ aduce cele mai detaiate sciri, ocupându-sĕ cu ele în un prim articol în nrul sĕu din 5 Dec. a. c. Flourens, după cum ne asigură numita fóie, apróbă politica bisericéscă magiară, ca un avênt al liberalismului, care stă în legătură cu civilisațiunea generală și, dela ținuta „națiunii“ în acésta cestiune atârnă mult ca se crescă sau sĕ scadă simpatia poporului frances, față de poporul magiar.

In ce privesce reforma administrației Flourens e contra administrației de stat, e pentru susținerea autonomiei comitatelor, „căci — a ḑis el cătrâ un ḑiarist dela „Hazánk“ — „sciți d-vóstră, că contra Vienei ați avut o armă puternică în resistența comitatelor și acésta póte sĕ fie și în viitor“.

Așa dar dacă putem da creḑĕmênt acestor sciri, Flourens s'a pronunțat pe placul șovinismului estravagant magiar, fără însĕ de-a cunósce mai de-aprópe relațiunile interne ale Ungariei. Despre acésta ne asigură chiar „Egyetértés“ în articolul sĕu amintit, ḑicênd, că Flourens s'a pronunțat „fără de-a cunósce relațiunile speciale magiare și necesitățile politice, ci numai din puncte de vedere generale“. In modul acesta sĕ póte sĕ lauḑi liberalismul magiar, dacă nu scii, că acela e zidit pe base false, ovreesci și că el e menit a întra în serviciul magiarisării forțate!

Cunosciuțe mai bune are Flourens cu privire la cestiunea română și la aspirațiunile românilor. Acésta reiese din cele comunicate în ḑiare, din cari sĕ vede, că în cestia română nu s'a pronunțat pe placul magiarilor. Sĕ anunță, că despre români a vorbit cu Wekerle, cu Apponyi, cu Óvary ș. a., și apoi a fost interwievat de un colaborator al lui „Pesti Napló“. Ḑiarul acesta în un articol sĕ ocupă cu părerile lui Flourens și le combate; din espunerile lui sĕ vede, că Flourens are cunoscințe despre gravaminele românilor cu privire la cestiunea limbei, a instrucției, a legii electorale etc.

Ce informațiuni i-se vor fi dat despre români în cercurile din Budapesta, nu scim, dar ne putem închipuí, vĕḑênd că Ováry și Pázmándy s'au ținut grapă de el, ca nu cumva, prin cineva sĕ priméscă și informațiuni „nepotrivite“. Tocmai din causa acésta foile cred, că Flourens e câștigat pentru causa magiarismului. Noi nu o credem acésta, ne pare însĕ rĕu, că dacă a fost la Budapesta, n'a venit acum în Ardél, între români. Cercurile în care s'a invîrtit el, îi vor fi spus povestea veche, că numai unii „agitatori“ sunt nemulțumiți, dacă însĕ, precum a promis, va vení la primăvară între noi, se va convinge că nu e așa lucrul. Va afla causa adevĕrată pentru-ce marea maioritate a țerii nu doresce „liberalele“ legi bisericesci și va vedé, cà nici țeranii nostri nu sunt mulțămiți cu stăpânirea de aḑi și cu mersul lucrurilor.

Cine vrea ca sĕ-și ia informațiuni bune în cestia română, póte ca sĕ se adreseze și la cercurile magiare, trebuie însĕ mai pe sus de tote sĕ cerceteze pe români, sĕ le asculte plângerile lor și apoi sĕ judece nepărtinitor

De o judecată dréptă și nepărtinitore nóuĕ nu ne este témă!

Ilustrarea stărilor publice la magiari. „Hazánk“ de Joi scrie un prim articol, în care făcênd o ilustrare a corupțiunii în viața publică, cu privire la crisa guvernului scrie următórele:

„Starea cabinetului, descompunerea partidelor în realitate pentru aceea devine periculósă, pentru-că după părerea multor politici cu judecată seriósă am ajuns până acolo încât e întrebare, că sĕ póte óre compune și susținé în Ungaria o maioritate cu mijlóce cinstite?“

„După convingerea acestora, durere, spriginită cu multe motive basate, corupția nu sĕ înalță numai la cele mai înalte culmi, ci veninul ei a pĕtruns tare și în păturile mai jóse ale națiunii“.

Noi la aceste n'avem ce sĕ ḑicem, decât sĕ constatăm, că la acésta stare tristă a ajuns politica magiară urmărind utopii, eschiḑênd sistematice dela viéța publică de stat pe nemagiari și gugulind și îmbrățoșând pe aceia, cari numai din speculă sĕ dau de magiari. Unde vom ajunge mergênd tot așa?...

Revista politică.

Știrile mai próspete spun, că ministrul-president Wekerle e decis a-și presenta demisiunea după primirea proiectului de lege despre îndemnitate, ér' în cabinetul nou nu va primi nici un portofoliu. In primul rênd e adus în combinațiune Bánffy cu formarea noului cabinet, în care nici Wekerle dar nici Hieronymi și Szilágyi nu vor primi portofoliu.

Alții vorbesc éră despre rechemarea lui Szapáry, atunci de sine înțeles proiectele bisericesci trebue sĕ cadă.

„Pesti Napló“ spune că nu numai sórtea celor două proiecte de lege, cari nu sunt încă votate în casa magnaților, ci și cele care aștéptă sancționarea, e fórte dubie, ori cum se ḑice: „plutesce în aer“.

Fapt este, că Wekerle nu va primi sancționarea. Mercuri séra a sosit la Budapesta ministrul a latere Andrássy și nu a adus nici o asigurare. Demisionarea lui Wekerle se privesce drept

---

FOIȚA

Tratamentul difteriei.

Nu este altă bólă, al cărei nume sĕ inspire, cu drept cuvênt, o spaimă mai mare ca difteria. Mai gravă decât tóte bolele prin molipseala sa, prin răpiditatea desvoltărei sale, difteria este mai cu samă gravă prin otrăvirea generală, pe care o produce în general la copii sau la persóne adesea slăbite sau convalescente dela altă bólă. Cifrele anuale ale mortalității probéză destul de tare pericolul acestei afecțiuni care, localisată în gât, ia numele de anghină cuenósă și propagată în laringe ia numele funebru de crup (gușter). In fiecare an mii de copii mor de acésta bólă și cu tóte medicamentele cele mai diferite, cu tóte încercările cele mai generóse ale corpului medical, rĕul nu cedéză de loc. In ultimii timpi, cu tóte acestea, aplicarea mai continuă, mai metodică a procedeurilor antiseptice, a permis a atenua mortalitatea și luată la timp, supraveghiată și tratata cu îngrijire, anghina difteritică, când nu are un grad de toxicitate extrem, dă o cifră de tămăduiri superióră mijlociei din ultimii ani. Dar acéstă cifră este încă prea mică, mai cu samă în spitaluri, și se privesc cu recunosciință fericitele resultate obținute, prin studiile bacteriologice, pentru tămăduirea acestei teribile bóle.

Sĕ scie, că difteria este causată de un microb special, descoperit de Klebs și Loeffler. Unul din cei mai străluciți elevi ai lui Pasteur, dr. Roux, a arĕtat, că acest baccil secretéză un produs tonic, care introdus în organism prin căile limfatice și sanguine produce o otrăvire generală mai mult sau mai puțin gravă și este causa paraliziilor localisate sau intinse, cari se observă destul de des în urma unei atingeri ușóre în aparență. Tocsina difterică se obține cultivând bacilul virulent în bulion în contact cu aerul, sau mai bine într'un curent de aer umed.

Lucrările lui Pasteur au arĕtat, că se póte, prin diferite mijlóce sĕ se ajungă a atenua virulența diferiților microbi. Plecând dela aceste idei fundamentale Richet și Hericourt din Paris, Behring și Kitasato, la Berlin avură ideia d'a utilisa serul animalelor imunisate în contra unor maladii.

Behring aplică mai întâiu aceste cercetări la tratarea tetanosului; antitoxina tetanică este destul de lesne de obținut, dar ea nu a dat încă tóte resultatele, ce se puteau aștepta, póte pentru că tetanosul nu este recunoscut în mod clinic decât în momentul când otrăvirea generală este deja prea înaintată. Aplicațiunile acestei metode la difterie au fost mai fericite și comunicarea doctorului Roux la congresul din Budapesta a fost ocasiunea unui triumf pentru promotorul acestei metode, Behring din Berlin.

Difteria se anunță prin o lesiune locală, la membrana falșă, în gât sau laringe, — numai dela acésta primă manifestare și pe mĕsură cu cuprinderea mucóselor tocsina, produs solubil al baccilului, se infiltréză în organism și aduce intocsicarea. Sĕ póte acționa dar dela primul moment și a se combate în mod eficace acésta otrăvire prin antitocsină; acésta antitocsină este dată de serul animalelor imunisate prin inoculațiunea virusului în dose gradate. Pentru a imunisa animalele, sĕ ia tocsina obținută prin cultura bacilului și se atenuéză, fie încălḑindu-o la o temperatură óre care, fie amestecêndu-o cu puțină licóre iodo-iodurată. Iepurii, cobaii, cărora se injectéză acésta tocsină atenuată, au o ușoră mișcare de friguri, dar resistă cea mai mare parte și serul sângelui lor conține un produs, antitocsina, care neutraliséză efectele virusului difteric cel mai pur. D. Roux a găsit în cal animalul capabil de-a da cele mai mari cantități de ser antidifteric, fără reacțiune aparentă.

El ia cai de trăsuri reformați pentru vițiî de picióre, schiopi etc., dar fórte sănătoși. Toți sunt esaminați din punctul de vedere al răpciugei și odată recunoscuți indemni, cu ajutoriul injecțiunilor de maleină, ei trec în grajdurile institutului Pasteur, unde devin agenții vaccinatori în contra difteriei. Pentru acésta li-se injectéză doze progresive de virus difteric, pe care le supórtă mai bine ca ori-ce alt animal. In optḑeci de ḑile, unul din acesti cai a primit mai mult de 800 centimetrii cubi de tocsină, fără alt accident decât puțină inflamațiune locală și nisçe friguri ușóre în ḑiua când se face injecțiunea. Odată animalul astfel preparat nu mai rĕmâne decât a-'i scóte ser, care a devenit un lichid antidifteric. Se practică în vîna jugulará o înțepĕtură care se póte repeta de mai multe ori, fără accident pentru animal; se obțin astfel cantități mari de sânge din care se separă un zer de o lichiditate perfectă.

Inainte de a trece la aplicarea la bolnavii tineri, d-nul Roux a făcut un numĕr fórte mare de esperiențe cu cobai și iepuri, cărora este mai lesne a le inocula difteria, iritând o mucósă și imbibând-o de baccili. In câte-va óre sĕ desvóltă falsa membrană caracteristică și dacă nu se intervine, animalul móre repede din causa progresului fapt împlinit şi va urma încă în ḑilele procsime.

Sâmbătă va sosi Maj. Sa la Budapesta, unde va confera cu corifeii tuturor partidelor despre resolvarea crisei.

* * *

„Budapesti Hir.“ de Joi aduce o esplicare a ministrului de esterne în ceea-ce privesce întârḑiarea sancţionării proiectelor de lege bisericesci.

Kálnoky ḑice, că e o cestiune de curtuasie, ca tóte proiectele, cari privesc atât de aprópe scaunul papal, sĕ fie în tótă întregimea lor comunicate cu Papa.

De altă parte respinge Kálnoky învinuirile contra lui din partea presei liberale. Spune, că tóte suspiţionările liberalilor sunt nebasate şi nemotivate, fiind-că ministrul de esterne nu se amestecă în cestiunile de partid ale Ungariei; dar nu este permis sĕ se trécă cu vederea, că ministrul comun de esterne este şi ministru magiar şi prin urmare este datoriu sĕ urmăréscă cu atenţiune tóte afacerile interne ale Ungariei, cari au influinţă şi asupra politicei esterne, cum e şi politica de naţionalităţi. Doresce, ca atât cestiunea acésta sĕ se resólve, cât şi frecările dintre cele douĕ camere magiare sĕ înceteze.

* * *

„B. Tagbl.“ lamentéză într'un lung articol asupra şirului fără de sfîrşit de fricţiuni. In tóte cercurile politice — se spune aci — se simte necesitatea, că relaţiunile dintre corónă şi guvern trebuie sĕ se schimbe şi că urmările acestei încordări nu pot sĕ fie decât defavorabile pentru poporul magiar. Cu durere, însĕ constată fóia acésta, că guvernul pas de pas face greşeli, cari în cercurile vienese numai în favorul magiarilor nu se vor puté interpreta. Aşa bunăóră retragerea interpelaţiunei lui Veszter cu privire la scandalul Kossuth, menită de sigur a feri pe acest din urmă de neplăceri, nu va contribui la întărirea guvernului Wekerle. Ḑilele din urmă încă au adus nouĕ surprinderi. Fostul ministru de instrucţiune, contele Albin Csáky, care a fost demisionat din partea Majestăţii Sale, a fost primit la intrarea sa în parlament cu sgomotóse ovaţiuni din partea stângei estreme. Pe lângă acésta mai vine şi achitarea ḑiaristului, căruia i-s'a intentat un proces de presă, pentru un articol scris despre regele şi Ludovic Kossuth. Dacă n'ar fi fost cu mult mai bine ca procesul acesta peste tot sĕ nu sĕ fie intentat, este o întrebare, care atât la Viena, cât şi la Pesta numai afirmativ se póte rĕspunde. Fie însĕ cum ar fi, fapt este, că incidentele aceste nu sunt potrivite de a ameliora relaţiunile dintre corónă şi guvern, şi că prin urmare crisa latentă atât de mult discutată, se aproprie din ce în ce tot mai mult de sfîrşit.

* * *

Comisiunea electorală din Austria îşi continuă desbaterile. In cercurile deputaţilor se aştéptă prin primirea propunerii despre instituirea unui sub comitet finea desbaterii asupra acestui obiect. Subcomitetul acesta va avé pe basa momentelor de unitate de până acum sĕ statoréscă principiile pentru viitórea reformă electorală. La procedarea acésta se are în vedere şi împrejurarea, că dacă situaţiunea se va clarifica în comisiune până acolo, încât sĕ pótă fi vorba şi despre întemeierea unei a cincea curie, atunci eventualele propuneri sĕ vor puté mai uşor desbate în cercuri mai restrinse ale unui subcomitet decât în comisiune, unde din causa multelor propuneri ce se fac, lucrul se îngreuneză. Pe basa unei propuneri precise din partea sub-comitetului se aştéptă o decisiune mai grabnică.

* * *

Speranţele polonilor rusesci legate de schimbarea de tron în Rusia aşa se vede, că nu sunt lipsite de óre-cari base solide; în cercurile rusesci dătătóre de ton este un curent fórte favorabil pentru poloni. Spontana espresiune de condolenţă, presentarea deputaţiunei la actul înmormântărei şi faptul, că drept recunoscinţă pentru binevoitórea primire la ţarul, aristocraţia polonă, care luase parte în deputaţiune a decis înfiinţarea unui spital de băieţi, care sĕ pórte numele vĕduvei ţarevne, au contribuit în considerabilă mĕsură la creiarea unui curent la curtea ruséscă, cât se póte de favorabil polonilor.

* * *

Din Sofia se anunţă cu data de 3 Decembre, că macedonenii au ţinut un mare meeting, la care au participat mai multe mii de macedonenii şi bulgari. Cu tóte că néua cădea în proporţiuni mari, la meetingul, care s'a ţinut sub cerul liber, au luat cuvêntul mai mulţi oratori, după care s'a luat hotărîrea, ca sub conducerea fostului ministru Tomjaner, o deputaţiă se róge pe representanţii puterilor strĕine, ca se influinţeze la respectivele puteri a se restabili autonomia ţĕrii

* * *

După ḑiarul italian „Opinione“ mesagiul de tron cu care s'a deschis la 3 Decembre parlamentul italian accentuézĕ regretele, ce a simţit Italia din incidentul morţii împĕratului Alexandru III al Rusiei. Ocupându-se apoi de situaţia politică generală, mesagiul constată garanţa păcii europene, care este o necesitate comună şi pe care o doresce întrégă lumea. Mesagiul se estinde apoi la economiile, ce se fac în visteria statului şi accentuéză necesitatea acelor disposiţiuni financiare, cari nu îngreunéză pe agricultori şi cari nu vor înpedeca mişcarea producţiunei, ce este în crescere. In urmă mesagiul indică şi alte reforme, dând deosebită importanţă cestiunilor socialişte.

Ḑiarele italiane vorbesc, că în armata italiană se vor face mari transformaţii în urma economiilor, ce se proiectéză în bugetul armatei. Aceste economii se evaluéză la suma de 7 milióne lire. Spre scopul acesta numĕrul oficerilor se va reduce cu 900, ér al funcţionarilor din diferitele ministerii cu 400. Adecă 1300 persóne vor fi înlăturate din activitate.

Presa italiană sĕ pronunţă asupra mesagiului în ton fórte reservat. „Fanfulla“ ḑice, că sesiunea va fi importantă chiar şi de nu ar succede camerei sĕ obţină altceva decât ecuilibrul budgetar şi regularea circulaţiunei banilor. „Italie“ ḑice, că în mesagiu n'a fost nimic nou, şi că nu e altceva decât reproducerea din vorbirile miniştrilor şi din articli de ḑiare. „Riforma“ şi „Tribuna“ dau espresiune speranţei, că guvernul în indeplinirea grelei sale misiuni va fi spriginit din tóte puterile din partea întregei camere. Şi presa străină scrie despre mesagiu în ton puţin favorabil. Astfeliu „Köln. Zeitung“ pe basa raportului sĕu din Roma scrie, că mesagiul a produs mare desamăgire, fiind-că cuprinde cu mult mai puţin decât sĕ aştepta, şi chiar şi ceea-ce cuprinde, se presintă într'o formă fórte nehotărîtă. Tot raportorul acestuia spune, că nici chiar ḑiarele guvernamentale nu négă sterilul conţinut al mesagiului, dar' se nisuesc a-'l esplica şi a îndigita, că guvernul cu ajutoriul legislativei va tinde a resolva cât mai curênd problemele puse în mesagiu. Presa francesă d. e. „Temps“ şi „Débats“ vorbind despre mesagiu, ḑic, că referitor la afacerile interne şi la cele financiare nu se face nici o enunciaţiune precisă. „Temps“ mai adaugă, că nu sĕ face amintire de alianţa triplă şi ca acésta este o negliginţă premeditată, fiind-că nici ministrul Kálnoki n'a făcut despre ea amintire directă în esposeul sĕu din delegaţiunile de curênd trecute, ci a vorbit tot numai despre Europa în general şi a accentuat bunele relaţiuni cu Francia şi Rusia. „Liberté“ din incidentul mesagiului scrie primarticol la enunciaţiunile regelui Umberto făcute în convorbirea sa avută cu Zola, şi observă, că dacă regele Umberto şi ministrul preşedinte Crispi sunt conduşi într'adevĕr de bune sentimente faţă cu Francia, care a făcut Italia-unită, atunci sĕ iasă din alianţa triplă; — acésta faptă va fi pentru dinşii de folos, ér' pentru Europa salutară.

Noutăţi.

Fete române date în judecată. După cum se anunţă mai multe d-şóre române sunt citate la judecătoria cercuală din loc şi date în judecată din causă, că au purtat tricolor românesc la sosirea din Cluş a condamnaţilor în procesul Memorandului. Ḑiua de pertractare e 12 l. c. n.

* * *

Scóterea din circulaţiune a banilor celor vechi. Ministrul unguresc de finanţe face cunoscut, că cu sfârşitul anului acestuia (31 Decembre st. n.), banii de aramă de câte 4 cr. şi băncutele de argint de câte 20 cr. vor fi scóse din circulaţiune privată. In decursul anului viitor vor mai puté fi primiţi acesti bani numai la cassele publice ale statului. Locuitorilor dela sate mai ales le atragem atenţiunea asupra acestei împrejurări, pentru ca cei ce au bani de acestia sĕ grăbéscă a schimba până la finea lunei acestia (după stilul nou), ca sĕ nu rĕmână în urmă de pagubă.

* * *

Procesele „Dreptăţii“. „Dreptatea“ scrie: „In şedinţa sa din 27 Novembre a c. curia regéscă a respins cererea de nulitate presentată de advocatul Ioan Nedelcu, contra decisului tribunalului, prin care resólvă negativ esceptiunea de competenţă înaintată la timpul sĕu contra ţinerii pertractării finale în procesele intentate ḑiarului nostru. In urma acestui decis, care s'a înmanuat domnului Dr. V. Branisce, a dispus presidentul tribunalului din loc, ca pertractarea fiinală sĕ se ţină la 28 Decembre n. a. c. în sala tribunalului.

* * *

Musica şi lucrul manual. „România Musicală“ scrie: Aflám, că la cursurile de lucru manual, ce s'au ţinut în vara trecută sub direcţiunea domnului profesor George Moian, institutorii şi învĕţătorii au format un cor, esercitându-se în timpul libĕr, între altele, şi cu un cântec compus anume pentru lucrul manual şi dedicat cursurilor dlui Moian.

Autorul poesiei e dl G. Jóndrea, ér compositorul d Tache Poppescu, cunoscutul profesor de musică dela scóla normală „Carol I.“ din capitală, a dat concursul sĕu şi la instruirea corului.

Ne bucurăm şi felicitâm tot odată pe d. Moian pentru buna ideie de a varia esercitiile manuale cu esercitiile vocii şi ale auḑului, cari se unesc atât de bine unele cu altele.

* * *

Dela curtea regală română. Foile magiare din Pesta primesc din Sinaia scirea, că sănĕtatea principesei de corónă a României este din nou atacată. Se ḑice, că principesa a căpĕtat aprindere de piept şi medicii cred, că în locul atacat se vor produce şi umflături. Insaşi Carmen Sylva, regina României, grijesce de bolnava principesă de corónă.

* * *

Studenţii magiari şi cestiunea română. In „Egyetemi Kör“ au ţinut studenţii magiari o şedinţă, în care s'au ocupat cu cestiuni politice şi mai ales cu cestiunea, că ce posiţiune sĕ iee faţă de studenţii români.

Aceste s'au discutat din incidentul înfrăţirilor, cari sĕ serbéză în Budapesta între studenţii naţionalităţilor.

Intre diferitele „moduri de procedere“ cari s'au discutat, a fost şi o propunere care a cerut ca românii (studenţi) sĕ fie puşi sub pază poliţiană, cât şi localurile şi cafenelele cari le cercetéză; apoi sĕ se înfiinţeze un comitet de presă, care sĕ „reducă la adevĕrata valóre scirile rĕspândite prin ḑiarele streine de cătră agitatorii valachi“.

* * *

Afacerea studenţilor din Bucuresci. Dl Ionel Grădiştean a depus în 5 l. c. n. pe biroul camerei un memoriu al studenţilor, în care sĕ plâng, că mai mulţi din ei au fost maltrataţi de poliţiă în 14 Sept. a. c. Camera a încuviinţat cetirea petiţiunei şi o predă de urgenţă comisiunei de petiţiuni. Asupra acestui raport al comisiunei s'a discutat în şedinţa de Joi.

* * *

Distincţiune. „Hazánk“ aduce scirea, că preotul român gr.-or. George Petrovici din Budinar a fost distins din partea Maiestăţii Sale cu crucea de aur pentru merite.

* * *

Cereri de nulitate respinse. Joi li-s'a înmanuat domnilor Andreiu **Balteş** şi Ioan **Popa Necşa** sentenţa Curiei reg. adusă în ultimul proces de presă al „Tribunei“. Tot Joi li s'a înmanuat şi domnilor George **Moldovan** şi Tit Liviu **Albini** sentenţa Curiei în procesul din urmă al „Foii Poporului“. Curia a respins tóte cererile de nulitate ale acusaţilor şi astfel toţi patru vor trebui sĕ între nu peste mult în temniţă. In acelaşi timp dl George **Moldovan**, care după-cum se scie a fost condamnat în cele trei procese din urmă ale „Foii Poporului“ la opt luni temniţă de stat şi la 1 resp. 3 luni temniţă ordinară, a primit citaţiune, ca pe 19 Septembre n. sĕ se presente înaintea tribunalului din Cluj, unde se va ţiné pertractarea pentru cumularea pedepselor sale.

* * *

Protestul slovacilor evangelici. Pe 12 l. c. a convocat episcopul slovac Horvath şi cunoscutul patriot naţionalist Mudron

---

bólei. Dacă se practică acéstă inoculare unui animal, căruia s'a injectat prealabil şi în doze suficiente serul antidifteric, inocularea rĕmâne fără efect, animalul este refractar! Dacă se face injecţiunea profilactică după inoculaţiune, se împedecă mersul bólei, se tămăduesce chiar, dacă s'a administrat o doză suficientă de antitocsină.

Numai după aceste încercări de laborator d-nul Roux a început aplicaţiunile asupra copiilor atinşi de difterie la spitalul din strada Sévres. Trebue a spune, pentru a fi juşti, că Behring, Ehrlich şi câţi-va medici germani, făceau în acelaşi timp cu dl Roux încercări de acelaşi gen. Resultatele, pe care ei le-au obţinut concordă cu acelea care au fost obţinute la Paris. Seroterapia antidifterică a fost aplicată în timp de şase luni la toţi copii intraţi în pavilionul de difterie; nimic n'a fost schimbat în îngrijirile obicinuite date acestei maladii; spălături antiseptice, spoiala gâtului, tratarea tonică, reparatóre. N'a fost în plus decât injecţiunea serului. Acéstă injecţiune de 20 centimetri cubi era făcută într'o singură înţepătură sub pielea flancului, ca o injecţiune hipodermică de morfină; ea este puţin durerósă şi serul este lesne resorbit; nici un accident nu se întêmplă din causa înţepăturei, care este cu totul inofensivă. La bolnavii mai greu atinşi injecţiunea era repetată a doua ḑi, une-ori trei-patru ḑile consecutiv. Sub influenţa acestei medicamentări se produce în starea generală o ameliorare din cele mai repeḑi şi care este datorită întroducerei principiului antitocsic în sânge, căci numai câte-va óre după-ce s'a făcut injecţiunea se vĕd producêndu-se aceste modificări, pe care nici un tratament local nu le provócă aşa de curênd. Figura reia culori, frigurile scad, copilul devine mai vesel, mai viu.

Acţiunea contra otrăvei se simte asemenea repede asupra manifestărilor locale; membranele false se detaşéză cu înlesnire, ele încetéză de-a spori şi dispar în douĕ-trei ḑile. La copii cari au deja semne de înăvălirea părţei interióre a gâtului şi laringelui ceea-ce se manifestă prin dificultatea de respiraţiune, injecţiunea produce în câte-va óre o uşurare, şi dacă s'a făcut la timp, produce disparţiunea accidentelor şi permite a evita tracheotomia. Se întêmplă une-ori o uşóră erupţiune ca o urḑicare şi care pare datorită serului; dar ea este absolut fără gravitate. In fine accidentele consecutive difteriei, precum paraliziele aşa de frecuente ale vĕlului cerului gurei, turburările motricităţei, par mai rare la bolnavii trataţi prin acéstă metodă. (Din „Timpul“.)

un sinod pentru a lua posiţiune energică contra arondării celei noue a cercurilor eclesiastice.

* * *

Baronul Hirsch proprietar magiar. După cum se vestesce baronul Hirsch în curênd va cumpěra în Ungaria douě mari posesiuni, şi anume domeniul lui Wenckheim dela Lébény-Szt.-Miklós şi posesiunea contesui Khuen-Hédervàry dela Hédervár. Amêndóuě aceste posesiuni le va plăti cu 10 milióne fl.

* * *

Papa — după-cum se telegraféză din Roma cu datul de 5 Dec. a. c. n. — a convocat la o şedinţă pe cardinalul Rampolla şi pe alţi patru cardinali, cari au participat la conferenţele din urmă în cestiunea „uniunei“ bisericelor. In acea şedinţă s'a statorit mijlócele practice pentru a valora conclusul acelor conferinţe, conclus, care va fi sancţionat prin o constituţiune apostolică a cărei publicare se va face în curênd. Şi după publicare, cardinalii respectivi vor fi convocaţi în tótă luna, pentru a veghia aplicarea constituţiunii.

* * *

Iubileul de 100 ani al bisericei gr.-or. din Coşocna. In 21 Novembre, in ḑiua sfintei sěrbători a întrării in biserică, domnia o agitàţiune estraordinară prin orăşelul Cojocna. S'au implinit adecă 100 de ani dela înfiinţarea bisericei române gr.-or. de acolo

Poporul, împreună cu neobositul părinte Ciortea, au făcut tot ce li-a stat în putinţă pentru a primi pe toţi óspeţii, cari în număr de câteva sute, inteligenţi şi ţěrani. Duminecă séra era aprópe înţesat trenul, ce mergea spre Apahida. La preoţii şi poporul, ce venia de către Huiedin, s'a alăturat şi corul bisericesc al universitarilor din Cluş, constătător din 18 inşi, care avea se esecute cântările la s. liturgie, sub conducerea dlui Vasile Oros, stud. iurist, care se mândresce cu o vóce puternică de tenor, tot atunci a plecat şi protopopul Cluşului, dl Tuliu Roşescu.

Duminecă în preséra sěrbătórei de Luni, părintele Iliescu a oficiat vecernia, ér Luni diminéţa la 9 óre a sunat tóca cea vechie a bisericei, la auḑul căreia poporul întreg, bărbaţi, femei, bětrâni, juni şi copii plecară spre biserică, care însě fiind mică, n'a putut cuprinde nici a 3-a parte a poporului.

La s. liturgie a oficiat protopopul tractului, M. O. D. Tuliu Roşescu din Cluş, asistat de părinţii: Teodor Ciortea, protopop onorariu şi paroch al Cojocnei, Anania Moldovan din Cara, Florian Hajdeu din Sebeşul mare, Eliă Căpuşan din Mociu, Gavril Todoruţ din Buteni, Simeon Ciuca din Apahida, Iosif Stănescu din Gyerövásárhely şi Ioan Iliescu din Banabic.

Pe toţi cei de faţă i-a încântat corul universitarilor cântările (composiţii de Dima) tóte le-a esecutat fórte bine şi cu mult simţ.

Inainte de finitul serviciului divin ţinu dl protopop tractual Roşescu o predică fórte frumósă ocasională, în care arătà istoricul acestei biserici, vorbi despre relicuiile, ce sunt acolo, precum şi despre dóuě documente originale.

După serviciul divin, mulţimea în frunte cu preoţii, în sunetele clopotelor şi imnurile ieşite din pepturile sutelor de credincioşi au incunjurat de trei-ori biserica, mulţimea a mers apoi la preoţii, cari stăteau în uşa bisericei şi au sărutat crucea şi evanghelia. La amédi s'a dat o masă bogată. Acésta sěrbătóre a întărit credinţa poporenilor şi a dovedit evlavia lor cea mare.

* * *

Grânele române. Cetim în „Timpul“: Mai multe ḑiare au publicat scirea, că grânele nóstre ar fi oprite de a întra în Ungaria. Scirea acésta este neesactă. Faptul este următoriul: Se scie, că grânele nóstre au o calitate mult mai superióră grânelor ungare, a căror făină nu se umflă, dacă nu este amestecată cu grâu românesc. Lucrul acesta făcea, ca întotdeuna morile ungare din Budapesta sě macine şi grâu românesc, pentru a-'l amesteca cu făină din grâul unguresc. Mai mulţi deputaţi şovinişti unguri, vědênd acest lucru, au voit a face presiune asupra guvernului ungar, silindu-l a opri întrarea grânelor nóstre în Ungaria, dar n'a isbutit.

* * *

Emigrările la America. După nisce arătări oficiale din New-York, în anul acesta au emigrat din Ungaria la America nu mai puţin ca 20,000 locuitori. La acésta „Magyarország“ face observarea, că „muncitorii germani, italiani şi alţii, veniţi din străinătate, găsesc patrie în Ungaria, pe când cetăţenii ungari îşi părăsesc patria lor şi plécă în America, unde ii ademenesce speranţa la un câştig mai mare, cu tóte că emigraţii de cele mai multe ori sě înşélă amar“.

* * *

Un studiu naţional economic. Poetul Tennyson lua un petec de hârtie, şi, scriind o poesie pe dînsul, câştiga 20,000 franci; asta va sě ḑică geniu. Vanderbilt póte sě scrie pe ori şi ce bucăţică de hârtie şi o ridică la valórea de 20 milióne de franci. Asta se chiamă capital. Statele unite din America bat din $1^1/_2$ uncie aur o monetă cu un vultur pe ea, şi acéstă monetă represintă o valóre de 20 dolari; asta se numesce bani. Un mehanic face dintr'un material, care îl costă 20 franci, un césornic, care valoréză 200 franci, acésta se numesce artă. Un comerciant vinde un articol cu 5 franci, pe când îl costă numai 1 franc, asta va sě ḑică negoţ. O damă ar puté sě-şi cumpere o pălărie frumósă cu 25 franci, dar nu! Domnia-ei preferă una, care costă 100 franci, asta va sě ḑică nebunie. Un hamal în port muncesce 10 césuri pe ḑi ca sě câştige 5 franci, asta se numesce muncă. Scriitorul acestor rînduri ar puté pune în curs o poliţă pentru 200.000 franci — care în realitate nu e vrednică nici 5 parale — asta va sě ḑică neruşinare. („Vatra“.)

* * *

Cutremurul de pământ din Italia precum se vestesce din Reggio di Calabria ţine în necontenită agitaţiune poporaţiunea de acolo, căci, judecând după presemne, se aştéptă un nou cutremur. Intréga poporaţiune ḑiua-nóptea petrece pe strade şi nu cutéză sě între sub coperişe. O statistică oficiósă constată, că cu ocasiunea cutremurelor de pământ au perit 86 ómeni. Numěrul răniţilor se urcă la 600, dintre cari mai în urmă încă au murit fórte mulţi. — In Triest încă domnesce un teribil orcan, care face la óră 86 kilometri, rupênd şi resturnênd tot ce află în cale. Năile sosite la Triest sunt silite sě aştepte înaintea fabricei de corăbii, fiind-că în port nu pot străbate din causa orcanului. In oraş s'au întêmplat multe nenorociri.

* * *

Cel mai lung pod de pe pământ. In China, aprópe de Sangang, se află cel mai lung pod de pe pământ. El se numesce podul „leilor“ şi este de vre-o opt kilometri şi ceva.

Acest pod e aruncat pe un golf dela marea galbenă pe trei sute stâlpi de zid, la şapteḑeci picióre de-asupra apei. Nisce lei mari de marmoră stau de-asupra fie-cărui stâlp. Podul a fost făcut din ordinul împěratului Kiling-Lang, care domnia în China pe la sfîrşitul secolului trecut.

* * *

Pumnal veritabil. In Przemisl la o representaţiune teatrală de diletanţi, care s'a dat în amintirea revoluţiei din 1830 şi care are de obiect un eveniment tragic din istoria polonă, s'a petrecut pe scenă un cas tot atât de tragic. In piesă îşi are rol un spion rus, pe care gardistul îl ucide cu un pumnal, fiind-că nu scie lozinca. Rolul acestui spion a fost jucat pe scenă de brutarul Csynsky, ér al gardistului de oficiantul Solsky. Din întêmplare, în loc de pumnalul teatrului, i s'a dat lui Solsky un pumnal ascuţit, cu care Solsky în representaţiune a străpuns pe Csynsky oblu în inimă astfel, că acesta a căḑut mort pe bină, lăsând în urma sa o nevastă tineră şi un băieţel.

* * *

Jidanii în Rusia. Speranţele, că sub noul regim rusesc, tractarea jidovilor din Rusia se va mai îmbunătăţí, nu pare a se realisa, după scenele, ce s'au petrecut în ḑilele din urmă. Mai multe familii jidovesci cu deosebire din guvernamentul Grodus au trebuit sě-şi părăséscă averea şi sě plece în alte ţěri.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Lângă Orăştie spre munţi sě nalţă délul Holâmb (340 m.) unde sě află urme romane şi de pe vêrful căruia avem o privire frumósă şi depărtată. Spre méḑăḑi vedem rămurindu-se munţii Şebeşelului, cu piscurile lor mai însěmnate, Bětrâna şi Godeanul, apoi în céţa depărtării spre méḑăḑi-apus zărim Rětezatul; la pólele délului sě estinde Câmpul-Pânii şi pe Mureş în jos valea lată a riului, din care sě nalţă ca o sentinelă uriaşă împinsă spre riu, délul Uroiului pe malul drept al Mureşului şi mai în jos délul Devei, încoronat cu frumóse ruine de cetate, ér dincolo de Mureş sě nalţă munţii Sěcărâmbului.

In munţii Şebeşelului sě află unele locuri demne de atenţiune. Astfel mergênd dela Orăştie pe riuleţul Orăştióra în sus, cam în depărtare de 5 óre, dinsus de satul Costesci la Grădiştea-Nóuă dăm de ruinele unei fortăreţe romane. Ele sě află în un loc fórte frumos, în mijlocul codrilor seculari, pe césta de lângă părĕul Valea-Albă a muntelui Muncel, avênd o estensiune cam de 1300 de de urme în periferie. Printre pietrile mari cuadrate, din cari a fost ziduită fortăréţa, găsim resturi de colume uriaşe de trachit şi mai rar anticităţi. Astfel sě scie, că pe la începutul seclului nostru s'au aflat aici o mulţime de galbini de Koson.

Dela Grădiştea Nóuă nu departe spre rěsărit sě nalţă Godeanul (1659 m.) de pe vêrful căruia avem o privire încântătóre spre méḑănópte şi apus de sóre, apoi mai departe tot spre rěsărit este muntele Bětrâna (1794 m.)

Dela acesti munţi mergênd spre méḑănópte şi trecênd prin satul de munte Măgura, dăm de satele românesci Şebeşelul (Şebeşelul-Nou şi Şebeşelul-Vechiu), aşeḑate în valea riuleţului de asemenea numire. Dela aceste sate îşi are numele grupa de munţi, ce sě rămuresc din munţii Sebeşului spre Câmpul-Pânii. Lângă Rîu-Mare se află aşeḑat satul mare Cugirul, cu 3647 de locuitori, mai toţi români, cari au o scólă cu doi învěţători şi o învěţătóre. Dela acest sat îşi are numele protopopiatul român gr.-cat cu scaunul în Orěştie. La Cugir sě află o fabrică de unelte de fer economice, fabricându-se cu deosebire seceri, mai multe ḑeci de mii pe an, din ferul crud dela Hunedóra. O asemenea fabrică de unelte se află şi la Sebeşelul-Nou, care însě acum nu este în lucrare.

De cealaltă parte a Câmpului Pânii dincolo de Murěş, sě află satele Gioagiul de jos (Joseni) şi Gioagiul de sus (Suseni), aşeḑate pe valea riuleţului Gioagiu, care sě varsă în Murěş. Dela aceste sate îşi au numirea dóuě protopopiate române gr.-or. anume protopopiatul Gioagiu I. cu scaunul în Hondol şi Gioagiu II. care îşi are scaunul în Sěcărêmb. Intre Gioagiu pe partea dréptă a vălei, pe un podeiu încunjurat cu păduri sě află scaldele Gioagiului, numite Feredeu. Aici isvoresc patru isvóre calde, alcalice, avênd o temperatură de 31.5°C. Apa lor folosesce cu deosebire la reumă, morburi femeesci, anemie ş. a. Isvórele şi întocmirile de scaldă sunt încunjurate cu un parc. Scălḑile sunt cercetate cu deosebire de locuitorii din împrejurime.

Termele acestea au fost cunoscute şi întrebuinţate şi de romani. Urme de ale lor sě află aici, precum şi în împrejurime. Asemenea sě află în împrejurime mai multe partii pitoresci şi romantice. Lângă scălḑi, din jos de ele, este o frumósă cascadă, formată de un părău, care îşi rostogolesce apa cu zuzet dela o nălţime de 8—10 stângeni. Pe valea Gioagiului în sus călětoriul dă în cale i de stânci pitoresci, de strîmtori, peşteri, cascade şi priveliştí frumóse, asemenea şi prin văile délurilor pădurόse, cari se perd în valea Murěşului. Astfel la Rapoltul-Mare dăm de isvóre încrustătóre şi cascade, la Rapoltul-Mic de peşteri şi, mai aprópe, la Cigmău aflăm o grotă de calc cristalin. Lângă Cigmău sě nalţă délul Măgura, (665 m.) de pe care ni-se deschide o panoramă frumósă. Spre méḑăḑi vedem estinḑêndu-se Câmpul-Pânii, mărginit de munţii Sebeşelului, spre méḑăḑi-apus privirea nepětrunde în valea romantică a Streiului, ér pe Murěş în sus zărim în depărtare vêrfurile zidirilor din cetatea Alba-Iuliei.

Mergênd mai în jos pe Murěş pe la pólele délurilor, pe vêrful unei înălţimi înspre Băbâlna aflăm ruinele cetăţii romane Germisara, unde sě află anticităţi cu înscripţii romane. Dela Băbâlna îşi are numirea un protopopiat român gr.-cat. cu scaunul în Sěcărêmb, aparţinětor episcopiei Lugoşului. (Va urma.)

Invitare.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ invită la *şedinţa publică* ce se va ţiné Marţi în 29 Novembre st v. în memoria Marelui Archipăstoriu Andreiu, în sala cea mare a „Seminariului Andreian“. Inceputul la 7 óre séra.

Program.

1. *„Cântec de jertfă“*, de L von Beethoven, esecutat de corul seminarial.
2. *„Unele trăsături ale caracterului“*, disertaţiuna cetită de autorul Marcu Jantea, cleric în cursul al III-lea.
3. *„Rugămintea din urmă“*, poesie de George Coşbuc, declamată de Victor Oţoiu, cleric în cursul al II lea.
4. *„Cântec de séră“*, de Nicolau Popovici, esecutat de corul seminarial.
5. *Scena 1. actul al V-lea din „Hoţii“*, tragedie de Fr. von Schiller, predată de Andreiu Badiu, Sterie Stinghe şi Ioan Hansu, clerici în cursul al III-lea.
6. *„Credinţa şi însěmnătatea ei“*, disertaţiune cetită de autorul I. Toma cleric în cursul al III lea.
7. *„Ţiganul şiret“* anecdotă de Th. D. Speranţia, declamată de Iacob Manoil, cleric în cursul I.
8. *„Marş ostăşesc“*, arangiat de Nicolau Popovici, esecutat de corul seminarial.

Oferte marinimóse sě primesc cu mulţămită şi sě vor cuita pe cale publică.

Din public.*)

O întrebare.

Comitetul central al „Reuniunei învěţătorilor gr. or. români“ din districtul Sibiiului, a fost convocat — pe calea publicităţii — la o şedinţă pe 8 Novembre a. c. n. La aceea şedinţă, membrii întruniţi, din causă neatîrnătóre de ei, n'au încheiat protocolul, ci a rěmas sě se continue şedinţa în 13 Novembre c. n.

Marţi, în 13 Novembre c. n. ca membru al comitetului, m'am presentat la timpul fiesat în localul destinat pentru şedinţă, dar n'am găsit pe nimeni. Pentru orientare m'am aşteptat barem la un avis din partea membrilor biuroului, dacă sunt împedecaţi a se presenta, ori eventual dacă alte afaceri i-au silit sě amâne şedinţa. Nici una însě!

In urma acesteia, vědênd acum, că se urmăresce o amânare *ad calendas graecas*, căci deja mult timp s'a strěcurat de atunci, fără sě urmeze vre-o nóuă convocare, obligată, de sine înţeles, mě simt deci dator sě întreb onoratul biurou, dacă acésta procedură se póte justifica cu interesele şi peste tot cu caracterul reuniunei nóstre?!

Din parte-mi aflu causa convocării de atunci destul de urgentă şi momentósă. Fapt altcum justificat! Şi a o amâna, nota bene în chipul arătat, însemnéză a o negliga!.... Acésta practică însě, în sinul unei corporaţiuni vigurόse şi cu nisuinţă de progres, nu póte avé loc!!

Pentru aceea sě se scie, că cel puţin membrii actuali ai comitetului, în asemenea cause şi pentru asemenea activitate, nu împart cu nimeni rěspunderea!

Atâta de-ocamdată. Cerênd trebuinţa, voiu reveni.

Sibiiu, 6 Decembre, 1894 n.

Un membru din comitet.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 965. [239] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Laslea-mare, protopresbiteratul Sighişórei, pe basa ordinaţiunei consistoriale din 4 Octobre a. c. Nr. 6627 B. se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 431 fl. 70 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela Oficiul protopresbiteral. Reflectanţii la acest post, îşi vor aşterne cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişóra 20 Octobre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului SighişOrei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
protopresbiter.

Ori-ce tuse

precum ori şi ce bóle de catarh de ale canalului de respiraţie, de **gâtlej, plumâni**, apoi **greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgărescă**, şi **ori-ce tuse, răguşală şi gâdilitură în gât, început de tuberculosă**, se pot depărta mai iute şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit. [236] 3—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [232] 5—7
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi sĕ pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstrézǎ colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Expediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.) AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Texing, Austria de sus, 21 Februarie 1892.

Din întêmplare am vĕḑut garnitura D-tale la Escelenţa Sa baronul Wurmbrand şi m'am convins de frumseţa şi ieftinĕtatea aceleia.

Iosif Forst, preot.

Olmütz, 1 Mai, 1892.

Sunt fórte mulţămit cu espediţia, care a întrecut pe departe aşteptările mele.

Căpitan Cz..., comanda pieţii.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU

de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu

şi la fie-care orologiu o căptuşală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebi nici chiar de bărbaţi specialişti de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseţii şi a practicabilităţii lor în folosire la cei mai mulţi oficianţi ai drumurilor ferate din ţéră şi străinătate. [235] 3—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscinţă.

Lanţuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 şi fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preţ-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Bing“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.

☞ *Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.* ☜

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5 39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 128 Sibiiu, Marţi, 29 Novembre (11 Decembre) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 28 Novembre, 1894.

Un amic al fóiei nóstre ne trimite următoriul articol, privitor la interpelarea dep. Pázmándy, despre adunarea naţională şi la rĕspunsul min. Hieronymi:

Dacă n'am cunósce apucăturile guvernanţilor nostri, ar trebui se credem, că visăm numai cele ce ḑi de ḑi se debutéză din partea guvernanţilor pentru publicul magiar de o departe, éră de altă parte pentru intimidarea naţionalităţilor. Marea adunare naţională, română ţinută la 28 Novembre în Sibiiu precum se vede după tóte semnele, a scos din sărite guvernul, oposiţia, şi pressa magiară. Nu ne surprinde deci lucrarea concentrată a întregului şovinism. Am căpĕtat cu mult mai multă minte decât sĕ perdem din curagiul bărbătesc, ce îi şede bine unui popor consciu de drepturile sale. Vom merge înainte conduşi de moderaţiunea, carea s'a putut vedé în tóte acţiunile nóstre politice mai însĕmnate.

Faptele recente, declaraţiunile din parlamentul Ungariei sunt semnificative, şi tradéză numai un grad neesplicabil de nervositate deoparte, éră de altă parte confusiunea babilonică, ce domnesce în tabera magiară faţă de resolvarea cestunii române. Iţi vine sĕ compătimesci pe cei ce ţin astăḑi frênele guvernului în mâni, când îşi iau refugiul la apucături nedemne, cari tind la nimicirea libertăţii popórĕlor nemagiare din patrie. Dar sĕ ascultăm pe Ianus cel cu dóuĕ feţe omul cu inima între kossuthişti dar tot odată şi în tabera liberală, omul, carele pacteză cu ruşii, se încércă a seduce pe francesi, şi carele cu o faţă nespălată îl afli pretutindenea în contra nóstră — după cum îi cântă şeful guvernului. Faimosul Pázmándy a interpelat — precum am amintit în numĕrul nostru dela 6 Decembre — în dietă şi între alte lucruri gogonate a întrebat: „Ce are de gând se facă ministrul de interne pentru-că în fine liniştea şi pacea cetăţenilor magiari sĕ fie apărate de mişcările naţionalităţilor? Espectoraţiunea dacă n'ar eşi din capul unui Pázmándy am crede, că e o frasă utopică a unui om din balamuc. Apoi de! La magiari multe trec necălite. La ei póte că e adevĕrată fabula lupului cu mielul. Sunt ageri mieii la dinţi, vor fi înghiţit de sigur ei vre un lup! De ce sĕ nu fie posibil, că noi naţionalităţile sĕ înghiţim pe magiari? De ce sĕ nu fie posibil? De ce sĕ nu fie adevĕrat, că naţionalităţile neliniştesc şi conturbă pacea magiarilor? Şi se nu vadă óre Pázmándy, se nu vadă óre oposiţia, se fie în urmă guvernul atât de miop, ca sĕ nu observe că prin asemenea scornituri sĕ dă un testimoniu de vĕdită slăbciune magiarilor — faţă de străinătate? Preste un pătrariu de seclu au avut magiarii tóte la dispuseţiunea lor, au tractat cum au voit cu nemagiarii, şi acum totuşi acestia sunt în stare sĕ le conturbe liniscea? se va întreba cu tot dreptul lumea.

Dar unde rĕmâne apoi cu „liniştea“ ministrului de interne, pe carea o vestea urbi et orbi cu câte-va ḑile mai înainte tot în dietă? Aşa curênd a dispărut liniştea în Ardél! Ministrul avea lipsă de interpelare, pentru ca sĕ-şi mai acopere mĕsurile drastice luată faţă de români, şi în specie faţă de disolvarea comitetului naţional român. Ea a venit însĕ necălită, şi mai necălit a fost încă rĕspunsul ce i-s'a dat. Nu putem însĕ trece uşor preste interpelare, ci ţinem de consult a întreba şi noi la timpul nostru: cine sunt puşcaţi şi maltrataţi din senin de către gendarmi, românii sau magiarii? Cine împopuléză prinsorile din Seghedin şi Vaţ, românii sau magiarii? Cine sunt lipsiţi de libertatea cuvêntului? A cui pressă, a magiarului ori a românului e persecutată pe tóte căile posibile? Asupra ḑiaristilor magiari ori români se dictéză pedepse în bani — ce trec preste mii? Cui s'a făcut dreptate, românilor bătuţi la Turda, Arad, Şimleu ori celor ce au ascultat negenaţi în Dobriţin cântându-se la adresa capului statului, „Jai de huncut a német? Şi încă tot noi românii conturbăm liniştea magiarilor? Ce ironie! Nu vorbele ci faptele dau tonul aḑi

A vorbit însĕ şi ministrul Hieronymi póte pentru ultima óră ca ministru. Şi ce ḑice el? „A luat mĕsurile de lipsă pentru susţinerea liniştei“. Lucru vechiu! Gendarmii s'au înmulţit şi atât e totul. Nu a putut însĕ sĕ spună un singur cas, în care gendarmii ori miliţia se fi fost de lipsă spre a păzi pe magiari de furia românilor. Sunt însĕ casuri concrete că: gendarmii sunt agenţi provocători printre români.

A mai ţinut de consult ministrul sĕ spună că: nu va suferi ţinerea congresului naţionalităţilor. Minunată logică. Intrunirea alegĕtorilor români e permisă la Sibiiu, şi când vor sĕ se întrunéscă câţi-va alegători români, sêrbi, şi slovaci, ministrul nu va concede. Halal de libertate! Noi credem totuşi că ministrul va mai cugeta asupra lucrului, probabil după ce va pleca din fotoliul ministerial.

Inainte numai pre calea apucată căci nu e departe timpul când cuvêntul magiar, dacă magiarii dau ascultare ḑiselor unui Pázmándy, va fi luat în rîs de tótă lumea.

Revista politică.

Scirile din Budapesta anunţă, că situaţiunea politică este fórte încurcată. Ministrii unguri peregrinéză pe rênd la Viena, dar despre un resultat positiv al acestor peregrinagii nu transpiră nimic sigur în publicitate. Nici chiar foile cele mai aprópe de guvern nu pot da sciri linistitóre.

* * *

Unele foi din Budapesta aduc scirea, că în curênd Austro-Ungaria are sĕ fie inundată de grâne rusesci, cari vor avé sĕ facă mare concurenţă grânelor nóstre. Se ḑice, că guvernul rusesc a împuternicit căile ferate ale Rusiei, ca sĕ sprijinéscă cât mai mult transportarea bucatelor spre Austro Ungaria, dându-le esportatorilor chiar şi anticipaţiuni în bani gata' Din partea căilor ferate sud-eriental ale Rusiei s'a şi trimis un înputernicit la Budapesta, care sĕ facă o învoélă cu vre-una dintre băncile de acolo, care sĕ se angagieze cu vênḑarea bucatelor rusesci. Neaflênd însĕ în Budapesta o asemenea bancă, înputernicitul s'a dus la Viena, unde a şi încheiat învoiala dorită. In urma acésta în curênd o sĕ şi soséscă grânele rusesci, cari, dacă e adevĕrată scirea acésta, fără îndoélă vor face mare concurenţă grânelor nóstre.

* * *

Contele Dr. Zichy János, rĕspunḑênd lui Toth Arthur, presidentul independistilor din Székes-fehérvár, ḑice între altele şi următórele:

In ceea ce priveşte cestiunea naţionalităţilor cu ocasiunea congresului nu s'a adaus nimic, la ceea ce legea nóstră de naţionalităţi a făcut în mod aşa de nobil. A apăsa naţionalităţile, nici eu nu vreau, nici domnul president (Toth A.) nu póte sĕ o voiéscă, pentru-că violenţa faţă de cel mai slab nu se póte uni cu caracterul cavaleresc al naţiunei magiare.

Voim a convinge naţionalităţile, dar' nu a le învinge cu forţa, pentru aceea că atât d-ta, cât şi eu voim un stat puternic; ér' basa sigură a acestui stat vor forma-o nu elementele centrifugale, ci cele centripetale.

Aşa dară nu póte fi vorbă de „tradere de patrie“ când noi în mod cavaleresc, nobil, ér' nu cu forţa brutală, vrem sĕ ajutăm resolvarea pacinică a cestiunei naţionalităţilor.

In „Magyar Állam“ rĕspunde într'o epistolă deschisă Rakovszky la scrisórea lui Zichy Iános, In ceea-ce privesce cestiunea naţionalităţilor Rakovzky se identifică cu cuvintele lui Zichy Nándor, care nu voiesce sĕ ne despóie de limba maternă. Dumneḑeu a trimis apostolii sĕ vorbéscă în tóte limbile, şi noi cu fie-care popor trebuie sĕ vorbim în limba sa Liberalismul fals de astăḑi a jignit acest drept. Avem o lege de

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

§. 8.

Iobagii, pădurile tăietori, sau arburile descorţători, nu numai pricinuitele pagubi a le întórce sĕ îndatoresc, ci încă şi la punerea în pedépsa lucrărei pălmesti de trei ḑile trebue sĕ se strângă. Érăşi decumva iobagiul prin acésta pedépsă dela tăierea pădurei, a descorţirea erburilor nu sĕ va spăimênta, vinovatul acela cu magistratualicésca putere a varmegiei sau a scaunului trebue a se strânge; şi cuviinciósă asistenţie domnului pămêntesc va trebuí a sĕ da, ca vinovaţii după greutatea greşelii spre pilda altora sĕ se pedepséscă.

§. 9.

Strângerea de bani, şi de bucate între iobagi făcĕtóre supt pedépsă întru mai mult à 12 beţe prin iurisdicţia varmegiei, sau scaunului hotărîtóre oprită sĕ fie.

§. 10.

Decumva porcii în pădurile domnesci cu celuimă mânaţi de sĕ vor afla, stăpânul porcilor iobag în pedépsă îndoită tacse a jirului (glandinationis) domnului pămêntesc se va plăti.

§. 11.

Culegerea gogoriţelor de cer, sau gorun (galarum quercinarum), şi a ghindelor batere în pădurile domnesci fără scirea domnului pămêntesc cutesată supt pedépsă a contrabandei, şi a punerii lucrului pălmesc de trei ḑile oprită sĕ fie. Dară nici domnului pămêntesc nu va fi slobod iobagii sĕi la culegerea gogoriţelor afară de slujbă a-i strênge

§. 12.

Iobagilor arme de puşcat a purta şi câni de vênat a ţinea, supt încurgerea pedepsei lucrări pălmesci de trei ḑile oprită este.

§. 13.

Afară de vremile mai însus însemnate, a tot feliu de beuturi crijmirea iobagilor supt pedépsa contrabandei (adecă a cuprinderii] sau a luării aceiaşi beuturi) şi a lucrului pălmesc de trei ḑile oprită sĕ fie de tot, acelora totuşi şi supt vremea crijmirii domnesci vinul din viile sale spre trebuinţa căsii a-l ţiné şi a bea, ba încă şi cu butea a'l vinde, slobod va fi.

§, 14.

Decumva iobagiul la slujbă chiemat din greşală sau lenea sa nu ar veni, îndărăvnicia aceluiaşi înainte îndreptându-se, după greutatea greşelii, sau lenii sale, mai mult cu 12 lovituri de beţe sĕ se bată.

§. 15.

De unde óre careva cu paguba misărniţii domnesci, carne a face şi a vinde s'ar încumeta, afară de contrabandă totdéuna cu a lucrării pălmesti de trei ḑile pedépsă sĕ se pedepséscă.

§. 16.

Vĕduvele iobagilor morţi de se vor mărita după altul din casa moşiască a se duce pot, fără de aceea că s'ar îndetora de a băga alt iobag în locul sĕu, reştanţiile totuşi şi darea împĕrătéscă, şi dăjdile domnesci pe vremea aceea, în care în hăsnuirea economiei rĕposatului sĕu bărbat au stătut din rĕmasa aceluiaş avere a le plăti sĕ îndatoresc.

§. 17.

Detorii supt numele obştii fără scirea domnului pămêntesc a face nu e slobod.

§. 18.

Veniţii strĕini fără scirea domnéscă a-i primi, sau funduşuri moşiesci (săsionalicesci) a cumpĕra, a vinde, a schimba, sau óre ce aşeḑări a funduşurilor strămutare, şi înstrĕinare în sine cuprinḑĕtóre a face supt pierderea datei sume sĕ opresce. Intru acelea locuri naţionalităţi destul de bună, care trebuie esecutată şi sĕ nu facem ca guvernul, care aici giugiulea naţionalităţile, aici le apăsa, după cum pretindeau interesele sale.

* * *

Desbaterile asupra reformei electorale din Austria în comisiune nu vreau sĕ înainteze de loc. Conservatorii fac mai mult decât ori-când oposiţie proiectului guvernului; ei nu voiesc să scie nimic de infiinţarea unei a cincea curie. Intre asemenea împrejurări e aprópe sigur, că guvernul coaliţiunei n'are să ajungă la nici un sfîrşit, şi lucrul cel mai cinstit ar fi ca sĕ' şi dee demisiunea. Guvernul acesta şi aşa n'a făcut decând esistă nimíc altceva, decât a zăpăcit lumea şi a împedecat parlamentul de a-şi urma normalul sĕu curs. E vorba acum sĕ se alégă un sub-comitet, care sĕ fie compuş din 10 membrii, dintre cari trei dintre conservatori, trei dintre poloni, trei din stânga estremă şi unul din clubul Coronini. Partidele cari stau afară de coaliţie — după-cum se vede — sunt escluse dela desbaterile din acest subcomitet. Mare ispravă n'au sĕ facă nici aici.

* * *

Din Hiroshima se raportéză, că planul referitoriu la ocuparea Mucden-ului este abandonat Generalii Oiama şi Jamagata s'au conţeles sĕ opereze împreună. „Temps“ ḑice că cu ocasiunea luptei dela Port-Arthur au căḑut în mânile iaponezilor numai un torpilor, două corăbii de comerciu şi un vapor, ce nici nu era încă gata.

Referitoriu la pertractările de pace „Times“ are informaţiune din Shangai, că directorul de vamă Detring a fost denumit prin decret împĕrătesc de delegat estraordinar pentru pertractările de pace, dar' ministrii iaponezi n'au voit sĕ-i cerceteze actele de plenipotenţiare. Drept motiv al trăgănărei pertractărilor din partea Japanului se aduce intenţiunea acestuia de a umili total pe duşmana sa şi numai după aceea sĕ i dicteze condiţiunile păcei.

* * *

„Wiener Allg. Ztg.“ adune un articol despre stările din Ungaria, în care ḑice, că aici nu avem de a face cu crisă de cabinet, ci cu crisă de sistem. Nu e vorbă numai că cabinetul Wekerle plécă, ci întregul partid liberal se va disolva, făcĕnd loc unei constelaţiuni nóuĕ parlamentare. Disolvarea parlamentului o iminentă ér, prin allegerile nóuĕ se va înjgheba un nou partid compus din disidenţii de astăḑi, din apponyisti şi din elemente cari păn' acum n'au luat parte în viaţa parlamenteră. In fruntea noului partid va veni contele Apponyi Albert.

Rĕspuns la Mesagiul tronului român.

In şedinţa dela 23 Novembre v. dl Titu Maiorescu a cetit următoriul proiect de rĕspuns la Mesagiul regal cu care au fost deschise corpurile legiuitóre române:

Sire,

Adunarea deputaţilor, întrând în a patra sesiune ordinară a legislaturei de faţă, reînoesce espresiunea iubirei şi a credinţei de care ţéra este însufleţită pentru dinastia sa şi pe care le-a arĕtat cu atâta avênt şi cu atâta căldură la serbarea nuntei de argint a Maj. Vóstre şi cu prilegiul nascerei principesei Elisabeta.

Naţiunea scie, cât datoresce înaltei şi mult încercatei înţelepciuni a regelui sĕu constituţional, precum şi dragostei cu care regina a înţeles şi a împodobit spiritul poporului român.

Sire,

Relaţiunile amicale, ce statul nostru continuă a le păstra cu tóte puterile streine, sunt resultatul firesc al politicei chibzuite şi leale urmate de guvernul Maiestăţii Tale in unire cu representanţa legală a ţĕrii. Popor cumpĕtat şi muncitor, românii au avut interesul de a contribui întru cât îi privesce, la respectarea reciprocă a îndatoririlor internaţionale.

In acest cuget de pace şi de ordine, ne simţim în acord cu celelalte state europene, cu cari ne asociem la espresia de condolenţă pentru pierderile, ce le au suferit imperiul Rusiei şi republica francesă prin mórtea ţarului Alecsandru III şi a preşedintelui Carnot.

Sire,

In politica internă ne vom îndeplini cu sfinţenie mandatul, ce ni l'a încredinţat ţara Crisa agricolă, prin care trecem, ne impune o îndoită luare aminte. Vom cerceta în chipul cel mai conscienţios însemnatele proiecte de lege, ce ni-le arată mesagiul.

In mijlocul momentanelor greutăţi economice, ne este cu atât mai bine-venită însciinţarea, că bugetul statului pe anul financiar espirat s'a încheiat cu un escedent de peste 20 milióne şi că bugetul anului curent se va solda fără deficit.

Sire,

Lucrând până la sfârşit şi în înţelegere neturburată cu guvernul Maiestăţii Tale la opera, pentru a cărei intăptuire am fost aleşi, vom fi rĕspuns în consciinţă şi după puterile nóstre la aşteptarea legitimă a ţĕrii.

Sĕ trăiţi Sire!

Trăiască Maiestatea Sa Regina!

Trăiască moştenitorul Tronului împreună cu principésa Maria şi copii lor.

Raportor, *T. Maiorescu.*

Noutăţi.

Prelegerea publică, ţinută Duminecă după améḑi de dl prof. Ioan Popovici a întrunit un numĕros public din inteligenţa română din Sibiiu. Conferenţiarul a vorbit despre iaponezi şi chinezi, dând o icónă fidelă a desvoltărei celor douĕ popóre, organisaţiunea statelor, raporturile culturale şi sociale etc. Conferinţa a fost succésă şi ascultată cu multă atenţiune, ér conferenţiarul viu aplaudat şi felicitat.

* * *

Monument Maiestăţii Sale. In Graz s'a constituit un comitet, care publică un apel către public pentru colectări spre ridicarea unui monument Maiestăţii Sale cu ocasiunea iubileului de 50 ani de domnire. Apelul, între alţii, e subscris şi de următorii: Don Alfonso de Bourbon, comandantul de corp Rheinländer, contele Attems, şeful Stiriei, primariul din Graz Portugall, Leopold archiepiscopul de Seckau şi Mihail Napotnie archiepiscopul Lavant.

* * *

O cruce pentru mănăstirea Sinaia Archimandritul Nifon, stariţul mănăstirei Sinaia, a primit din partea reginei o frumósă cruce de argint masiv, în greutate de 14 kilograme, avênd o înălţime de 70 centimetri şi aşeḑată pe un piedestal de abanos. Acéstă cruce a fost trimisă de principesa Maria de Wied, mama reginei, cu destinaţie pentru mănăstirea Sinaia. Inscripţiile de pe cruce reamintesc data căsătoriei M.M L.L., nunta de argint, cum şi data nascerei şi a morţii micei principese Maria a României.

* * *

Svetozar Hurban în Viena. Cunoscutul patriot şi naţionalist slovac, dl Svetozar Hurban-Vajanszky, petrece cu mai mulţi conducĕtori slovaci în Viena, unde a fost învitat la o serată arangeată de clubul universitar „Tatra“. Foile unguresci aduc cu multă supĕrare scirea, că Hurban a avut o întâlnire cu mai mulţi deputaţi cehi-tineri (20 la numĕr), cu cari a discutat asupra unei mişcări comune în folosul naţionalităţilor slave din întrégă monarchia. „Egyetértés“ ḑice, că nu mai atât a mai trebuit acum pe lângă cele'alte rele nenumĕrate. „Aşa se vede — ḑice fóia kossuthistă — că toţi demonii se deslănţuesc, tóte elementele nemulţămite şi inimice statului se folosesc de neputinţa guvernului Wekerle, care se sbate în crisă. Clericalii şi-au desfăşurat deja stégul, Valahii cochetéză pe faţă cu România contra puterii statului magiar, ţara zace până în gât în crisa agricolă; guvernul care posedă puterea statului şi-a perdut încrederea Corónei şi „ministrul casei împărĕtesci“ nici nu mai tăgăduesce, că se amestecă în afacerile Ungariei! Numai slovacii mai lipseau. Hurbaniştii şi-au ales bine prilegiul pentru sfătuirile din Viena“.

* * *

Cai ferate în Sĕcuime Lucrările pentru construirea unei nóuĕ căi ferate, care va trece prin Sĕcuime şi va pune în legătură gara dela Braşov cu Murĕş-Oşorheiul şi cu Reghinul săsesc, sĕ află într'un stadiu atât de înaintat, încât încă în primăvara viitóre se va începe negreşit construirea liniei între Sepsi-Sângeorgiu şi pasul Ghimeşului apoi mai peparte dela Sepsi Sângeorgiu încolo spre Murĕş Oşorheiu. Se scie, că cel mult în tómna anului 1897 întrégă acéstă linie trebuie sĕ se predea comunicaţiunei.

* * *

Papa şi bisericele din Orient. Cetim în „Timpul“: In 6 Dec. n. a apărut constituţiunea apostolică „Orientallium dignitas eclesiarum“, care amintesce despre gloriósele biserici orientale şi doveḑile de onóre şi generositate ce le-a dat biserică romană (??). Ea proclamă necesitatea de a menţiné neatinse disciplinele şi riturile orientale.

Constituţia sancţionéză 13 puncte, din care ele mai principale sunt:

In localităţile din orient, unde credincioşii n'au preoţi din propriul lor rit, vor putea se priméscă preoţi dintr'un rit óre care, fără ca prin acésta sĕ fie acusaţi că şi-au părăsit ritul lor natal.

Ordinele religióse stabilite în Orient pentru a dirigia colegiile vor avea grija ca elevii orientali sĕ fie instruiţi după riturile respective şi nu se va putea întemeia nici un alt colegiu de către un ordin religios latin, fără autorisaţia papală.

Toţi orientalii cari au îmbrăţişat ritul latin vor putea relua titlul de oriental. —

Casurile matrimoniale ale orientalilor şi casurile de consciinţă vor fi deferite congregaţiunii Propagandei.

Patriarchul grec melchit îşi va întinde jurisdicţiunea asupra tuturor fidelilor de ritul sĕu în tot teritoriul otoman.

In fine constituţia apostolică anunţă că Papa va mări numĕrul seminariilor şi colegiilor în Orient, dându-le mari ajutóre cu concursul catolicilor din tóte ţĕrile.

* * *

Dela patriarchia sêrbéscă. Patriarchului sêrbesc Brancovics a adresat episcopilor sêrbi un circulariu, în care dispune, ca pastorala lui sĕ fie cetită în tóte bisericile din patriarchat şi credincioşii sĕ fie sfătuiţi la iubire de patrie, la pace şi bună înţelegere cu celelalte naţionalităţi şi la purtare liniştită faţă de disposiţiunile autorităţilor.

Ḑiarul „Hazánk“ aduce scirea, că scaunul patriarchal se va muta dela Carloviţi la Budapesta încă sub actualul patriarch Tot acolo se va ţiné şi congresul şi se vór lua disposiţiuni ca clericii încă sĕ se cualifice în Budapesta.

* * *

Consiliul de instrucţiune cassat. Ministrul de culte şi instrucţiune publică contele Lorand Eötvös, are intenţiunea — după cum spune „Budapesti Hirlap“ — sĕ disólve consiliul de instrucţiune, voind a-l înlocui cu o organisaţiune cu totul nóuă.

* * *

† Ferdinand Lesseps, marele inginerіu francez, carele a deschis canalul Suez, şi care a fost angajat şi în marea dar odiósa întreprindere Panama, a murit.

Ferdinand Lesseps a avut o viaţă egitată, avênd succese mari, cari însĕ în urmă au fost întunecate prin catastrofa Panamei. El s'a născut la 19 Novembre 1805 în Versailles. Tatăl sĕu a fost diplomat şi a representat Francia în mai multe state din

---

totuşi unde iobagii la cumpĕrarea şi vinderea funduşurilor voe slobodă au, cu scirea totuşi domnului da şi peste slobozenie lui cumpĕrări şi vinderi a face vor puté.

Punct IX.

Despre aeele ce sĕ ţin de regulaţia din lăuntru.

§. 1.

Biraele, pentru punerea slujbelor pămêntesci domnimii, au ori pentru ce altă pricină dela darea împĕrătéscă nici supt un feliu de pretecst sĕ nu se scutéscă.

§. 2.

Drept şi de lipsă este, ca domnul pămêntesc osăbită grije despre aceea sĕ aibă, ca împărţirea, aruncarea dării împĕrătesci între iobagi după aşeḑata a varmegiei, sau scaunului normă în dréptă mĕsură, şi proporţie sĕ se facă, ca nu cumva ceva greutate întru acésta se cadă. Fără de acésta şi despre darea împĕrătéscă, şi despre veniturile obştii, şi acestora cheltuele, dară fără de ţiră de greutate a supuşilor samă a lua va putea.

§. 3.

In întêmplarea aceea, când domnul pămêntesc, adusă înainte luare de samă o ar petrece, acésta a domnimei smintéla iurisdicţia varmegiei, sau a scaunului o va plinî.

§. 4.

Strângerea totuşi a aruncatei dări împĕrătesci, şi la cuviincióĕă caşă băgarea totuşi numai pe lângă obşte şi biraele sătesci sĕ rĕmână; pentru aceea de privirea tisturilor varmegiei, şi a scaunului se va ţinea, ca nu cumva domnii pămêntesci şi a acelora deregătóre întru acest lucru sĕ se mestece.

§. 5.

Leneşilor acelora iobagi, care dăjdiile cuviincióse domnimii după ţinerea acestui urbariu a le plăti s'ar lenevi, plătirea plăţii de ḑi a groşiţii ecsecuţionalicesci numai atuncea, când adevĕrate reştanţii s'ar lua în sus, şi nu întru alte lucruri domnesci a fi de a li se pune.

§. 6.

Jeluitorii iobagi cu slugirea îndatăş a cuviincióşei dreptăţi vin de a ajuta şi decumva jalbele lor de aceiaşi domnimii iobagi s'ar atinge, acelea înaintea pămêntescii domnimi, sau acelaşi deregătóre domnesci sĕ se ia înainte; éră de cumva împotriva deregătórelor domnesci ar fi dirésă şi cuviincióşa lăcuire şi îndestulare nu ar urma, lucrul în scaunul domnesc trebue sĕ se ia înainte, şi decumva nici dela acésta cuviincióşă îndestulare nu s'ar puté dobândi, jeluitorii întru acésta precum şi întru aceea întêmplare, când jalbele lor de domnul pămêntesc s'ar ţiné la cuviincióşa varmegie sau scaun sĕ se întórcă, a cărui datorie va fi, iobagiului cuviincióşa dreptate a i-o slugí şi pre acela dela tótă asupréla şi glóba a-l mântui şi apĕra.

§. 7.

Éră domnul pămêntesc, sau acestui deregătóre care pe supuşii sĕi pentru luatul la varmegie sau scaun recurs a-i pedepsi nu s'ar îndoi, ca a supuşilor asupritori vin de a se ţiné, şi cuviincióşei luări aminte de a se aşterne.

Pentru aceea, aceste tóte şi domnii pămêntesci, şi acelora deregătóre, cât şi obştile şi fiesce-care iobag a le ţiné vor fi datori.

7878

Noi Ioan Alexandru Mavrocordato, cu mila lui Dumneḑeu voivodul Moldovei iproci.

La cererea rumânilor oieri ardeleni, cari dela ḑiua sfântului Dimitrie până la a sfântului Giorgie oile sale afară în Moldova a le ţiné ar pofti, éră s'au îngăduit lor din iznov slobozenie după aşeḑământul cel vechiu.

1. Când sosesc în Moldova, vameşul dela Grosesci, pentru ţoluri şi cojocele lor cele de iarnă nici o vamă sĕ nu ia, afară dintr'aceea, dacă ar duce în lăuntru ceva marfă de vêndut.

(Va urma.)

Africa nordică și Orient. Ferdinand încă a fost crescut pentru cariera acésta și ii s'au și dat misiuni diplomatice. La 1854 fiind în Egipet, a legat prietinie cu viceregele de atunci al Egipetului, Said pașa. Aici a croit el planul, urmărit de alții înaintea lui, de-a tăia strimtórea Suezului cu un canal și astfel a împreuna oceanul Indic cu Mediterana. Deși i-s'au pus multe greutăți în cale, cu deosebire din partea englezilor, el a realisat acest plan după o muncă de ḑece ani, 1859—1869. Acésta este cea mai strălucită operă a lui. Alta ar fi fost sĕ fie Panama, dar acésta a contribuit la decăderea lui. Ajunsă intreprinderea pe mâna unor speculanți — între cari mai mulți ovrei Reinach, Eiffel, Arton etc. — a dat faliment, după ce s'au cheltuit preste 1300 milióne de franci de giaba și Lesseps încă a fost condamnat, dar pedépsa din causa bólei sale și a bĕtrâneței nu s'a esecutat, ba ce e mai mult i-s'a tăinuit cu totul.

* * *

Sciri literare. Editura librăriei scólelor „frații Șaraga“ continuă a publica colecțiuni de cărți din operile scriitorilor noștri. Un volum costă 1 leu, astfeliu, că cetitorii pot căpĕta pe un preț ieftin scrierile autorilor noștri. Aceste volume au format potrivit, încât pot ține loc in ori și ce bibliotecă și vor apăré regulat câte două pe fie-care lună. Cel mai nou volum din acésta colecțiune este: „Poesii“, de Dimitrie Bolintineanu. Vol. I, 200 pag. Prețul 1 leu.

* * *

Internat pentru artiști. Din Roma se telegrafézá că renumitul compositor italian Verdi, care dispune de o avere de vre o ḑece milióne lire, va înființat încurĕnd o mare fundațiune pentru artiștii în musică și cântări din Italia. Fundațiunea va fi fără păreche. Pe una din moșiile sale Verdi va edifica spre scopul acesta un palat de o pompă estra-ordinară, în care vor fi internați 200 dintre acei artiști italieni. cari din lipsa de mijlóce și-au făcut și terminat cariera în mod necomplect In palat vor fi apartamente separate pentru teatru, concerte și biblioteci, apoi se vor pune la disposiția artiștilor internați tóte cele trebuinciόse, între cari se vor afla și 50 de pianuri. Lucrările pentru construirea acestui grandios palat vor începe încurĕnd, de-órece Verdi doresce, ca internatul sĕ fie terminat până când el este încă în viéță.

* * *

Un împĕrat decorat pentru o bucată musicală. Societatea filarmonică „Männergesang-Verein“, din Viena, posedă cea mai mare armonică din Austria și are obiceiul de a oferi ori-cărui compositor a cărui operă nouă o cântă pentru prima óră, o diplomă și decorație făcută dintr'un galben de aur. Acéstă decorație nu valorézá mult ci numai 12 fr. 50, dar cu tóte astea galbenul de aur face plăcere ori cui se oferă și compositorii o păstrézá cu mare sfințire. Acum câte-va ḑile, sus ḑisa armonică a cântat „Himnul lui Aegir“ și de aceea s'a trimis diploma și galbenul tradițional, împĕratului Vilhelm II. Este fără îndoiélă prima piesă de aur pe care împĕratul o câștigă prin variatele sale talente, și este singurul monarch care a obținut acest galben de aur care-l va face, de sigur, mai multă plăcere decât numerósele decorații pe care suveranul Germaniei le pórtă pe peptul sĕu

Reforma legei sinodale în România.

In ședința de Sâmbătă a II a senatului român d. Take Ionescu, ministrul cultelor și instrucțiunei publice, a dat cetire următórei espuneri de motive a proiectului pentru reforma legei sinodale:

Domnilor Senatori!

In legea pentru alegerea metropoliților și episcopilor eparchioți, cum și a constituirei sfântului sinod al sf. biserici autocefale ortodocse române, se cuprinde o disposițiune, a cărei grabnică înlocuire se impune.

Organisarea sf. nostru sinod este cu totul deosebită de aceea a altor sfinte sinóde. La noi nu avem ca în Grecia și Rusia un sinod permanent, în schimb însĕ sinodul nostru cuprinde pe toți archireii bisericei române, pe când în statele sus ḑise el se compune numai din 5 membrii în Grecia, de 7 în Rusia. Odată admis sistemul de organisare al sinodului nostru, care nu se întrunesce decât câte odată și care chiamă la deliberările pe toți archireii, este de absolută nevoe sĕ se hotărască dóuĕ puncte fără de care organisarea devine inaplicabilă, anume, care este numĕrul de membrii presenți cu care sinodul póte ține ședințe și care este sancțiunea pentru lipsirile nemotivate ale membrílor st sinod.

In privința numĕrului cu care sf. sinod pote ține ședințe, de asemenea legea sinodală nu spune nimic. In tăcerea legei este evident, că principiul, care regulézá tóte adunările omenesci și anume că ședințele se țin ou maioritatea membrilor în esercițiu se aplică și ședințelor sf. sinod. Acesta este adevĕrul și acest adevĕr nu ar puté sĕ fie tăgăduit de nimeni, dacă unul din articolele legei sinodale, art. 9. care se ocupă cu compunerea sf. sinod, ér nu cu determinarea condițiunilor, în care dênsul póte ține ședințe, nu ar putea da loc la o interpretare a legei greșită și din tóte punctele de vedere inadmisibilă.

Intr'adevĕr art. 9 din ḑisa lege cuprinde un ultim aliniat în redacțiunea următóre: „In tot casul sinodul nu va putea fi compus de mai puțin de 12 membri“. Acest aliniat la prima vedere are un rost; căci aliniatele precedente ale acestui articol limitând numai numĕrul metropoliților și episcopilor și lăsând nelimitat pe acela al archiereilor, este evident că acest aliniat însemnézá, că în România trebuie sĕ fie în tot deauna cel puțin 4 archierei, cari împreună cu ceialalți 8 metropoliți și episcopi sĕ întregéscă numĕrul de 12 cerut pentru judecarea archireilor de către unele canóne, care de astfel in cele mai multe din disposițiunile lor nu au fost mai nici odată respectate.

Acesta de sigur este înțelesul art. 9. De altfel, cu acest înțeles a fost el pus în proiectul de lege dela 1872, proiect de lege în care numĕrul archiereilor nu era limitat, ci se lăsa la voia metropoliților prin învoirea guvernului sĕ hirotonéscă archirei după trebuință.

Sistemul acesta n'a triumfat. După ce art. 9 fusese votat, art. 25 care lasă numĕrul archiereilor nelimitat, s'a modificat de camere și s'a înlocuit prin disposițiunea devenită lege prin care se hotăresce că în România vor fi în totdeauna 8 archierei titulari.

Altfel disposițiunea din ultimul aliniat al art 9 a devenit de prisos și cum în interpretarea legilor este greu a admite că unele disposiții ar fi lucru de prisos, s'a căutat a se da acestui aliniat un alt înțeles numai acela că Sf. Sinod, ori din câți membri ar fi el compus, nu ar putea nici odată sĕ ție ședință cu mai puțin de 12 membrii presenți.

O asemenea interpretare este nu numai greșită, dar și imposibilă, căci duce la absurd. Intr'adevĕr, dacă presupunem că între cele dóue sesiuni ale sf. Sinod s'ar produce 5 vacanțe, cum după lege vacanțele din Șf. sinod nu se pot complecta decât cu votul sf sinod, resultatul ar fi că sf sinod, neputênd lucra cu 11 membrii vacanțele nu s'ar puté împliní nici-odată și biserica română ar rĕmâné fără sf. sinod.

Dar chiar fără a face ipoteza a 5 vacanțe, lucru de altfel fórte posibil când ne amintim, că în acest moment avem 4, chiar cu mai puține vacanțe, și chiar fără vacanțe resultatul ar fi același căci nimeni nu póte garanta ca membri de ai sf. sinod sĕ nu fie împedecați de bóle de a veni sĕ ià parte la lucrările sf. sinod ori de câte ori ar fi chemați. O recentă esperiență a dovedit cu de prisos, că o asemenea suceesiune de bóle nu este o simplă ipoteză, ci o întêmplare, de care ne izbim în lumea reală. Așa că nu este trebuință sĕ facem ipoteze pentru a dovedi imposibilitatea unei disposițiuni de lege, care ar împedeca sf. sinod sĕ lucreze cu mai puțin de 12 membri și prin urmare și sĕ ie mĕsuri în contra absențelor neintemeiate.

De aceea este de nevoe ca aceste lucruri sĕ se lămuréscă. Pe de o parte ca ori ce corp constituit, sf. sinod trebue sĕ pótă lucra cu maioritatea membrilor sĕi; pe de altă parte în conformitate cu cele mai elementare reguli de bună orânduélă și cu însĕși prescripțiile sfintelor canóne, trebue ca episcopul sau archiereul, care nu voiesce sĕ ia parte la lucrările sf. sinod și astfel zădărnicesce lucrările lui, sĕ scie, că lipsa sa nu va fi fără sancțiune.

De aceea proiectul de lege, ce am onóre sĕ vi-l supun modifică disposițiile art. 9 într'un întreit înțeles: ficsézá la 8 numĕrul archiereilor titulari, după cum deja este ficsat prin art. 25 al legei; hotăreşte că sf. sinod va ține ședințe cu maioritatea membrilor în esercițiu ca tóte corpurile constituite, afară de casul judecărei episcopilor și archiereilor când, conform canónelor, un numĕr de 12 membrii presenți se cere; și ia mesuri pentru ca nimeni sĕ nu pótă fără rĕspundere sĕ se absenteze dela împlinirea unei sfințe datorii.

Aceste modificări, am neclintita convingere, sunt absolut necesare pentru îndreptarea unei situațiuni, care numai spre înălțarea bisericei nu este. Ele nu schimbă în nimic principiile legei sinodale, nu pentru că suveranitatea națională n'ar avea dreptul sĕ modifice acésta lege, ci pentru că în interesul desvoltărei ideilor conservătóre ale țĕrii este bine ca marile nóstre instituțiuni sĕ rĕmâe cât mai multă vreme neschimbate in structura lor generală și sĕ nu li-se aducă îmbunătățiri de cât acolo, unde o esperiență netăgăduită și cu multă toleranță prelungită a dovedit, că starea de astăḑi nu mai este cu putință.

Take Ionescu,
ministrul cultelor și instrucțiunei publ ce.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.)

Dela Câmpul-Pânii mai în jos sosim la Streiu, la riul frumósei țeri a Hațegului, preste care trece calea ferată și drumul de țară. Aici sĕ află satul Simeria, cu mari ateliere de vagóne și de mașini ale căilor ferate. Dela Simeria sĕ rămuresc din linia călei ferate de pe Murĕș dóuĕ linii ferate, în țara Hațegului, una pe valea Streiului în sus, care trece în valea Jiiurilor și alta mai scurtă, pe valea Cernei, la clasica cetate a lui Huniade, la Hunedóra.

Streiul sĕ varsă în Murĕș ceva din sus de Uroiu. Aici sĕ nalță pe malul drept al Murĕșului, aprópe de rîu, délul Uroiului, cu trunchiul sĕu puternic, compus din o specie de trachyt (augit-andesit.) La pólele lui sĕ vĕd ruine de cetate (cetatea lui Kapi), ér' pe vêrful lui sĕ află alte ruine, ruinele unei cetăți străvechi, de pe timpul romanilor. De aici ni se deschide o privelisce încântătóre în valea Murĕșului și spre méḑăḑi în valea Streiului, până departe la munții Hațegului, din mijlocul cărora sĕ nalță între alte piscuri puternica piramidă ciuntată a Retezatului.

De aici în jos sĕ începe pasul Murĕșului, prin care străbătênd riul, părăsesce plaiurile muntóse ale țĕrii nóstre și trece pe șesul Ungariei, spre Tisa. Acest pas din timpurile cele mai vechi a fost o însĕmnată cale de comunicație între Ardél și șesurile țĕrii ungurescі. El este unul dintre pasurile nóstre mai largi, mărginit de-o parte, în drépta, de ramuri de-ale munților Zarandului, ér în stânga de déluri de-ale Țerii-Hațegului. Jos printre ele șerpuiesce lin și măiestos Mureșul prin o vale, când mai îngustă când mai lată, cu sate dese și plină de ruine și reminiscențe istorice vechi. Tablourile variézá și sĕ schimbă la fiecare cotitură a ei; de pe fiecare vêrf de dél ni se presintă priveliști variate, fermecătóre. Ochiul călĕtoriului de departe zăresce neşte vechi ruine de cetate, sus pe vêrful unui puternic dél, ca un uriaș cuib de vultur, plăsmuit pe o stâncă prăpăstiósă. Este délul Devei, care de vremuri nesciute pórtă pe falnica și bĕtrâna sa culme ziduri puternice de cetate, cari aḑi sunt ruine triste și părăsite. Când s'a zidit mai întâiu cetate pe acest dél de trachit, nu sĕ scie, dar sĕ vede că deja și dacii au avut aici întărituri. Tradiția, susținută de unii scriitori, ne spune că Decebal a zidit aici o cetate și dela cuvêntul Decidava, adecă délul lui Decebal, s'ar deriva numele de aḑi al Devei. După căderea Daciei a fost fortăréță romană; pe timpul voevoḑilor ardeleni, sĕ ḑice, că ar fi servit de locuință mai multor voevoḑi, ér pe timpul lui Huniade o aflăm însĕmnată în șirul cetăților ardelene. Fiind cea mai însemnată cheie a vălii Mureșului, cetatea acésta în secolii trecuți a jucat rol însĕmnat în istoria Ardélului, a fost de multe ori espusă la atacuri și zidurile ei tăcute au fost martore la multe scene mișcătóre. La începutul secolului nostru a fost lăsată în părăsire, dar la 1830, din porunca împĕratului Ferdinand s'a reparat de nou, ér la 1849 a fost aruncată în in aier, și de atunci zace în ruine.

La acest an, înainte de catastrofa, prin care s'a ruinat, ea a avut înfățoșarea următóre, după cum ne-o descrie Kővári: *)

„Pe vêrful délului, scrie el, ne conducea o cale serpentină, pe care sĕ aflau în anumite distanțe trei porți. Despre lungimea acestei căi ne putem face ideie, dacă considerăm, că numai distanța dintre douĕ porți. dintre pórta cea mai dinafară și a dóua, era de 856 de urme. Sosind la zidul cetății, în partea de către apus, calea trecea peste un pod, ce sĕ puté ridica cu lanțuri și era de 50 de urme de lung.

„Intrând pe pórtă ne aflam în o curte mai mică, în estensiune de câtiv-a stânjini, unde veghia garnisona. Mai încolo era curtea cetății, în formă pătrată și cu zidiri jur împrejur, ér pământul pe care călcăm e stâncă curată. Lungimea curții era 50 de urme, lățimea mai mică. Edificiile de către méḑăḑi erau renovate, precum și o parte din cele de către méḑănópte, ér în celelalte părți erau în ruină. Laturea de către méḑăḑi, rĕsărit și méḑănópte a cetății era pusă sub coperiș ér apa de plóie de pe el curgea în cetate și era condusă în o fântână. Astfel de dinafară nu sĕ vedea altceva, din tótă cetatea decât un zid în înălțime de 10 stângini. Dinafară împrejurul acestui zid sĕ estindea un spaț, în lățime de 3—4 stângini și care era pe la margine împrejmuit cu un alt zid mai mic, avênd o formă cam ovală. Afară de aceste și calea serpentină era scutită cu zid.

„Intorcêndu-ne în cetate, în colțul dela méḑănópte-rĕsărit se vedeau odăile cari au fost zidite în neregulă tóte ruinate; între ele ne-au arĕtat odaia, în care sĕ păstrau banii publici. In partea de méḑăḑi, adânc în pământ, era capela, apoi închisórea statului . . . Sĕ ḑice, că cetatea ar avea și un tunel, cu eșire la brutăria militară, care se afla jos la pólele délului“. (Va urma).

Diverse.

O păcălitură. Un brutar sau pitariu dela oraș, cumpĕra untul, de care avea trebuință, totdeuna dela un țĕran din apropiere. Odată însĕ i-se părea, că bucățile de unt, cari tóte aveau se cumpănéscă trei funți nu aveau greutatea recerută. El începu dară a mĕsura bucată de bucată și constată, că tóte cumpănesc mai puțin. Brutarul pîrî dar pe țĕran.

Inaintea judecĕtoriei fu întrebat el de judecĕtor:

— „Ai Dta cumpene“?

— „Da, demnule judecător“!

— „Şi mĕsuri ai“?

— „Nu, de acelea nu am“.

— „Așa dară cum poți cumpĕni untul care-l duci brutarului?

— „Fórte bine“, rĕspunse țĕranul. „Uite așa: de când cumpĕră domnul brutar untul dela mine, și eu cumpĕr pânea dela d-nialui și tótă bucata trage trei funți. Aceste pâni îmi servesc mie, ca mĕsuri pentru bucățile de unt. Dacă dară greutatea nu e dréptă, nu este greșéla mea, ci a domnialui“.

---

*) Kővár, Erdély régiségei, Pesta 1852, p 96.

Mai nou.

Telegrame sosite eri din Budapesta anunță, că cunoscutele trei proiecte religionare au fost sancționate de M. Sa și au sosit deja la Budapesta. Primministrul Wekerle a enunțat acésta în dietă, în ședința de eri, cu ocasiunea desbaterii proiectului de lege despre indemnitate. Dieta a primit acésta scire, cu ovațiuni și mare însuflețire.

Mare bucurie în Israil!

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întόrce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 45—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [224] 8

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1895.

Anul al patrudeci și patrulea

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenții europeni. — Serviţiul postal și telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor. —Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprindĕnd și pe **protopresbiteri administratorii protopresbiterali, parochii** și **învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor invecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și dile. — Anunțuri.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1[illegible]
11.24	4.07	6,23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriș				3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea			9.23	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra			8.53	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus			—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud			8.23	2.11	1.23	4.04
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	-	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24		2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mica	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55		12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21		12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42		11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13		11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10 02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézǎ numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.0[illegible]	2.18	—	10 37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Șeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.1[illegible]	11.54	11 40	1 20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8 55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7. –	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1. –	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9 38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Brașov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	-		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	-		5. 6
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oșorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesene

Nr. 129 Sibiiu, Joi, 1|13 Decembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sancţionarea.

Sancţionarea a lor trei proiecte de lege, a proiectului de drept matrimonial (căsătoria civilă obligătóre), a matriculelor civile şi a confesiunii copiilor din căsětorii micste — acésta este resultatul cel mai nou al aşa numitei politice „liberale“ magiare, resultat preamărit de grupele politice, guvernial şi kossuthiste, şi de organele lor. Ministrul president Wekerle a enunţat acest resultat în şedinţa de Luni a dietei cu ocasiunea desbaterei proiectului de indemnitate, făcênd o surprisă la cei mai mulţi deputaţi, cari nu sciau, că sancţionarea e fapt îndeplinit.

Partidul guvernului şi kossuthiştii au erupt în aplause frenetice şi aclamaţiuni sgomotóse, căci alianţa acestor dóuě partide estreme în cestiune, a dat nascere acestor legi, contrare cu interesele şi astfel contrare şi cu dorinţa maiorităţii locuitorilor ţerii Foile cari au militat pe lângă aceste proiecte, presintă devenirea lor de lege, ca un triumf al liberalismului. Acésta de mult am auḑit-o noi spunêndu-ni-sě, e întrebare însě că ce liberalism este acesta, pe care călěresc atât de mult cei mai mulţi politiciani magiari? „Liberalismul — ḑice „Hazánk“ în prim articolul sěu din 11 Decembre c. ocupându-se cu sancţionarea proiectelor, — „după formularea cea mai nimerită nisuiesce a asigura libera desvoltarea cetăţenilor, dacă acésta nu e împreunată cu vătămarea intereselor altora“.

Se ne rěspundă acum politicianii magiari „liberali“, că productele „liberalismului“ lor nu vatěmă interesele marei maiorităţi a cetăţenilor ţěrii? Aceste producte sunt, ca sě nu amintim altele, legile bisericesci şi politica purtată faţă de naţionalităţi, ambele vătěmătóre maiorităţii cetăţenilor. Nu credem că la acésta întrebare sě póte rěspunde altcum, decât cu: da, şi acest rěspuns ilustréză falsitatea liberalismului practicat la noi şi totodată şi basa slabă şi clătinátóre pe care sunt clădite alcătuirile lui.

Acésta sě vede, că o simt şi „liberalii“ nostri, guvernamentali şi kossuthişti, căci pe lângă preamărirea triumfului, dau espresiune şi temerii de unele amenințări, cari apar pe orizon. Aceste amenințări sunt: oposiţia, ce o vor întîmpina legile, mai cu samă la catolici, aşa că cu greu vor puté fi puse în pracsă şi eventual sě fie revisuite, ér' de altă parte nu numai căderea actualului cabinet, care sě pare a fi inevitabilă, ci chiar prăbuşirea şi schimbarea sistemului „liberal“. Aceste dóuě stau negreşit în o strînsă legătură. Referitor la cea dintâiu „Egyetértés“ în primul sěu din 11. Dec. c. scrie: „Avem încredere, că contrarii reformelor vor depune arma pe care dacă ar învîrti-o şi mai departe, ar fi spre marea pagubă a intereselor publice“. Increderea lui „Egyetértés“ sě basaséză pe declaraţiunile lui Apponyi şi a primatelui Vaszary, că după ce proiectele vor deveni lege, aceştia nu vor mai agita contra lor; tace însě ca pescele în apă despre partidul nou catolic, care înfiinţat în adunarea din Alba-regală, a declarat, că chiar dacă ar deveni legi proiectele, va lupta cu tótă energia, pentru cassarea sau revisuirea lor.

Acésta înse va putea urma numai cu shimbarea sistemului actual. In privinţa acésta au eşit la ivélă icicolea unele raḑe, cari aruncă puţină lumină asupra tainelor ascunse ale viitorului apropiat. Astfel atât „Münchn. Allg. Zeitung“ cât şi „N. Fr, Presse“ din Viena vorbesce despre o nóuă formaţiune politică, conservătóre, ce ar fi sě se formeze, înlocuind falsul liberalism de aḑi. „N. Fr. Presse“ primesce sciri în privinţa acésta din Budapesta, dela un corespondent al sěu, care este „un înalt funcţionar“ şi între altele ḑice, că în nóua formaţiune conservătóre, prin care Ungaria ar veni în o apropiere mai mare cu ţěrile ereditare austriace, va fi de lipsă „considerarea pretensiunilor naţionalităţilor“, ér legile politico-bisericesci vor fi esecutate în alt sens, decum au voit legiuitorii de acum.

Sciri de aceste dau mare îngrigire taberii guvernului, aşa încât şi prim-ministrul Wekerle s'a simţit deobligat a sě pronunţa asupra lor în dietă, când a enunţat sanctionarea, ḑicênd, că el nu crede, că ar esista curente politice, cari rupênd cu politica liberală tradiţională magiară, s'ar încerca sě inaugureze cu succes o direcţiune conservatóre; astfel de factori demni de considerat în viaţa politică el nu cunósce, dar a adaos, — cel puţin în Casa acésta nu.

Asta firesce că nu, în dieta de acum, vor fi ei însě în alt loc.

Étă deci, că póte sě se întêmple că bucuria escesivă a „liberarilor“ sě fie prea timpurie! Córda care sě întinde fără socotélă prea tare, de regulă sě rupe.

Şedinţa publică a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“.

In preséra ḑilei de pie aducere aminte a marelui archiereu Andreiu a arangiat şi de astădată Marţi în 29 l. c. societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ o şedinţă publică, care a întrunit un numěros şi ales public din Sibiiu şi împregiurime.

Şedinţa s'a deschis la 7 óre séra în sala seminarială de către preşedintele şi conducětoriul societăţii de lectură dl prof. Dr. Petru Şpan. Cuvêntul ocasional de deschidere a cuprins în linii concise activitatea desvoltată şi meritele archiereului, a cărui memorie s'a sěrbat, merite câştigate pentru biserica şi némul nostru şi prin urmare îndreptăţirea reînprospětării lor. Cuvêntul a fost ţinut în ton cald şi simţit, ér vorbitoriul la urmă aplaudat.

Revenind asupra programului, publicat în tr'un număr premergětoriu şi stăruind cu deosebire asupra punctelor principale: punct. 2 „*Unele trăsături ale caracterului*“ de cl. curs. III Marcu Joantea vice-presid., — punct 5 „*Scena 1, actul V lea din Hoţii*“ tragedie de Fr. Schiller şi predată de clericii curs. III. A. Badiu, St. Stinge, şi Ioan Hansu, — punct 6 „*Credinţa şi însěmnătatea ei*“ de Ioan Toma cl. curs. III-lea — constatăm cu mare satisfacţiune, că temele alese au fost dintre cele mai potrivite, care sě destepte sentimente religióse, morale şi naţionale, şi sě formeze *caractere*. In punctele acestea a culminat arangiarea variatei programe.

Temele însăşi (punct 2 şi 6) au fost lucrate cu multă îngrigire şi în timpul relativ scurt succese. Autorii au dovedit, că s'au ocupat cu cetitul în materiile desvoltate, că astfeliu şi-au procurat în abundanţă materialul trebuincios, care îmbrăcat în o limbă frumósă şi fluentă a fost primit de public cu multă mulţămire. O mică observare de scădere am avea însě totuşi de făcut la tema de sub punct 6 şi acésta încât privesce definiţiunea credinţii, nascerea ei şi raportul ei faţă cu sciinţele!

Tragedia de Schiller (scena I act. V) a fost predată cu perfectă pricepere. Diletanţii au interpelat cu precisiune intenţiunea şi lucrarea autorului. Impregiurările nu iartă, ca astfeliu de producţiuni sě se represinte şi in forma esterióra, înţelegem ornatele diletanţilor, căci cum a fost şi producţiunea de aséră am fi putut ca sě asistăm la o scenă a unor diletanţi iscusiţi. Scena ne presentă pe un conte tiran, care nu crede în D-ḑeu, se îndoîesce de esistenţa lui, omóră pe tatăl şi pe fratele seu ca sě mostenéscă totul, ér preotul îl convinge prin însaşi mărimea pěcatului comis, pecat secret, despre contrariul. Tiranul se spăimântă însuşi de fapta sa, cade în genunchi şi dă ordin a se

---

FOIŢA

La mormêntul d-şórei Augusta Glodariu.

La înmormêntarea regretatei tinere profesóre, Augusta Glodariu, la care a luat parte multă lume din tóte clasele societăţii române din Braşov, după prohodul sěvêrşit în biserică, dl profesor *Arsenie Vlaicu* ţinù următórea vorbire ocasională, care avù mare efect asupra publicului·

> Din lume a fost, unde lucruri'e cele mai frumóse au cel mai crud destin; şi în flórea vieţei fiind, a trăit ca o flóre, numai spaţiul unei dimineţi!
>
> *Malherbe.*

Jalnică adunare!

Mórtea nemilósă, surdă la ţipetele desperate, eşite din inimile sfăşiate de durere ale unui tată iubitor, ale unei mame nemângăiate şi ale unor fraţi adênc întristaţi, a prăvălit în grópa cea rece pe una dintre cele mai harnice fete române, pe una dintre cele mai devotate şi mai iubitóre fiice! In acest sicriu sunt depuse pentru vecie rěmăşiţele pămêntesci ale unei Vestale române, smulsă din mijlocul familiei sale şi din cercul larg al prietinilor şi scolarilor ei, fără de veste, ca prin minune, în flórea vêrstei fragede, la începutul unei cariere, în care abia de trei ori avù norocirea sě debuteze cu cele mai frumóse şi pline succese!

D-şóra Augusta Elena Glodariu, fiica jalnicilor şi nemângăiaţilor Dr. Vasile Glodariu şi Filota Dr. Glodariu, nu mai este între cei vii! Sufletul ei curat a sburat din mijlocul unei cete de fiinţe nevinovate, al căror înger povăţuitor era, ca sě se mute pe plaiurile ceresci, unde nu este întristare nici durere, ci viaţă pururea senină, fericire vecinică. Rîvna cea mare către casa Domnului a mutat'o cu mult prea de timpuriu la locul destinat inimilor nobile şi curate, caracterelor nepătate şi intreg, în raiul fericirei, alăturea cu drepţii, cari luptă bună s'au luptat şi în via Domnului au lucrat!

Şi óre pentru ce atâtea feţe întristate, pentru ce atâtea inimi sfăşiate, cari caută sě-şi deşerte durerea prin canalul ochilor? Cine a fost dşóra Augusta Glodariu.

Augusta Elena Glodariu s'a născut în Braşov la 16 Octobre 1871. Studiile primare şi-lea făcut la scóla elementară de fete română din loc, de unde după aceea a trecut la scóla evangelică. Terminând cu succes fórte bun cele 8 clase ale acestui institut, se nasce în dênsa o nestêmpěrată sete de învěţătură, şi din îndemn propriu sě decide, ca sě studieze şi cursul pedagogic de doi ani, care se află pe lângă numita scólă săséscă din loc. După terminarea acestui curs, neputênd face aci esamen de calificaţiune, în urma unei disposiţiuni speciale a superiorităţei scolare respective, obţinu favorul, ca sě facă cu elevii scólei froebeliane săsesci un esamen practic înaintea unei comisiuni compuse din bărbaţi de scólă, care comisiune îi şi dete un testimoniu fórte bun. Pe basa absolutoriului dela numita scólă şi a atestatului privat despre esamenul practic, dênsa cere dela Ven. Consistoriu, sě fie admisă şi esaminată de o comisiune consistorială, şi astfel sě fie calificată ca conducětóre pentru scóla froebeliană. Dar Ven. Consistor n'a putut'o admite, nefiind încă organisată scóla froebeliană.

Aceste nesuccese însě n'au descuragiat-o câtuşi de puţin, ci cu o admirabilă energie urmăresce scopul de a se face conducětóre de scóla froebeliană diplomată. Se adreséză mai întâiu la Sinodul parochial al Bisericei Sf. Nicolae, sě-i voteze ajutoriu de 40 fl. lunar, spre a merge la Viena, sau în Germania, sě se perfecţioneze dar sinodul nu i-a putut vota, decât 20 fl, pentru a urma la scóla froebeliană din Budapesta. Atunci dênsa se adresà la familia Mocioni, care îi acordà ajutoriu lunar de 25 fl. ş dna Gal 10 fl. şi astfel urmà la Budapesta, ca elevă estra-ordinară, cursul scólei froebeliane, şi la finea anului scolastic 1890/91 făcu primul esamen cu succes fórte bun. Reîntorcêndu-se acasă, comitetul parochial al Bisericei sf. Nicolae o angajâ ca conducětóre provisorie a scólei froebeliane şi astfel la 19 Ianuariu 1892 Augusta Glodariu deschise prima scólă froebeliană românéscă în întrégă Transilvania şi Ungaria.

Fie-cine îşi póte închipui, ce muncă grea întreprinse regretata Augusta Glodariu, dacă ne gândim, că din nimic avea sě creeze şi se întocmésaă o scólă românéscă, o scólă românéscă nóuă, pentru care nu esistau nici cele mai neînsěmnate pregătiri, nici o carte didactică, ba chiar şi disposiţiunea spirituală a publicului era atât de indiferentă şi de neîncreḑětóre, încât mulţi se îndoiau de succese. Dar cu o energie de fer Augusta Glodariu sciu sě înlăture tóte pedecile.

Printr'o stăruinţă bărbătéscă, deja in anul prim al înfiinţărei şi esistenţii acestei scóle, dovedesce dorinţa neînfrântă de a-şi agiunge înaltul scop şi consciinţa adânc pětrunḑětóre a chiemărei sale, căci în acelaşi an se pregătesce pe cale privată şi face esamen cu succes eminent, şi astfel capětă trage clopotele la biserici şi a se ruga ómenii. Acţiunea desvoltată a făcut impresie puternică asupra publicului.

Punct 3 din program *„Rugămintea din urmă“* poes. de. G. Goşbuc a fost declamată cu mult sentiment de cl. curs. II lea Victor Oţoiu. Mai norocos în aplause a fost cler. curs. I Iacob Manoil, carele a declamat cu mult umor anecdota de T. D. Speranţă, *„Ţiganul şiret“*. Declamaţiunea acésta arangiată sub punct. 7 a provocat mult haz, mai vêrtos prin predarea, putem ḑice perfectă, ajutat fiind declamatorul şi de „forţele“ sale fisice.

Ar fi trebuit, sĕ amintim la locul prim despre trei puncte însemnate care au împodobit programul. Sunt cântările corale, în care se esprimă tot acele sentimente de care făcuserăm amintire mai sus.

Aceste puncte cuprind: *„Cântec de jertfă“* de L. Beethoven (punct 1); *„Càntec de séra“* de Nicol. Popovici (puct 4) şi *„Marş ostăşesc“* arangiat de Nicol Popovici. Corurile au fost conduse în ḑilele din urmă, fiind d-l prof. G. Dima bolnav, de d-l profesor sem. Dimitrie Cunţan. Şi din prestaţiunile acestea constatăm cu mare bucurie, că elevii nostri seminariali desvóltă un viu interes pentru musică şi că sunt siguri în terenul ce l cultivă. Pricisiune, siguranţă, interpretare, nimic n'a lipsit din prestaţiunile cântărilor de aséră.

Şi ca de încheiere suntem în plăcută posiţie a constata progresul ce se face în societate. Credem, că publicul cetitoriu încă va fi convins din temele lucrate si preste tot din prestaţiunile, ce au avut loc aséră, că tinerii nostri lucră cu scop şi zel nobil de a se întări ei înşişi în sentimentele religióse morale, în sentimentele naţionale şi in formarea de caractere, virtuţi, cari cultivate in poporul nostru, ii asigură trăinicia şi ii realiséză viitoriul mai ticnit, după care doios este.

Procesul domnişórelor.

Eri inainte de améḑi s'a ţinut pertractarea la judecĕtoria cercuală de aici cu domnişórele acusate, că au purtat tricolorul nostru naţional la sosirea membrilor comitetului naţional, condamnaţi in procesul memorandului. Un proces curios şi fără păreche chiar şi la noi, unde suntem deja obicinuiţi cu atâtea procese politice.

Dintre acusaţi s'au presentat: d-rele Eugenia şi Leontina Simonescu, Letiţia Roşca şi Elena Cunţan şi d-nul Teodor Necşa, invĕţător in Tălmăcel. Apărător a fost eminentul advocat Dr. Frâncu, ér' sala de pertractare a fost indesuită de public, între care fórte multe dame române.

Din intrebările puse de către judele învestigător Greisz acusaţilor, sĕ vede, că ei au fost acusaţi pentru transgresiune contra statului, pe când în citaţiune a stat, că sunt puşi sub acusă, pentru conturbarea liniştei. O vĕdită contraḑicere.

Acusaţii au recunoscut cu toţii cu demnitate, că au purtat tricolorul pentru ca sĕ-şi arete sentimentele naţionale românesci, că nu recunosc a fi oprit acest treicolor şi că il vor purta totdeuna, deórece nu este colore strĕină şi prin acésta nici nu demonstréză contra statului, nici contra altor naţionalităţi conlocuitóre şi că nu recunósc ca gendarmii sĕ aibă drept a opri purtarea acestor colori.

Sfîrşindu-se interogatorul, ia cuvêntul dnul advocat dr. Frâncu şi protestéză în contra faptului, ce sĕ manifestă în contraḑicerea dintre citaţiune şi acusă şi contra violenţei, că acusaţii au fost citaţi cu ameninţarea de brachiu, arătând, că la transgresiuni legea permite representarea şi neînfăţoşarea în persónă; arată mai departe, că ori ce stat cult trebue sĕ fie pentru libertate, în care sĕ cuprinde şi naţionalitatea şi cultul liber al acesteia prin colori naţionale.

Aceste în un stat liberal nu sĕ pot suprima, fiind-că atunci statul lucră contra esistenţei sale, lucrând în contra egalei îndreptăţiri naţionale.

Tricolorul românesc este istoric şi esprimă continuitatea de drept la noi. Colorile aceste ca colori ale Ardélului au fost sute de ani purtate în triumf prin rĕsbóie şi astfel nu sunt colori străine, deórece românul, ale cărui colori sunt, nu e strĕin în patria sa.

Procurorul a recunoscut, că nu esistă ordinaţiune proprie, prin care s'ar opri purtarea acestor colori.

Amintesce studiul lui Réthy Lajos, cetit în societatea epigrafică din Budapesta şi că până mai bine decurênd s'a folosit acest tricolor ne conturbat de nimeni, precum la primirea Maiestăţii Sale în 1876 la Sibiiu, călătoria lui Trefort prin Ardél, la oraşul Sibiiu etc.

Arată, că alte naţionalităţi pórtă colorile lor fără de a fi opriţi d. e. saşii. Prin purtarea tricoloriului nu esistă tendinţă contra statului la poporul nostru.

Noi nu avem puncte ca Onod, Debreczen şi Világos ci am fost totdeuna în tabera datoriei şi a onórei. Suntem însĕ contra unificării de rasă forţată şi acésta o manifestăm şi prin purtarea tricolorului, ceea ce însĕ nu e nepatriotic. Acésta o afirmă numai aceia, care sunt pentru unificaţiunea de rasă Numai acestia pot aproba acusa nedréptă a gendarmilor contra mărgăritarelor naţiunii române.

Judecătorul imparţial şi independent nu va accepta drept cas la sentenţa criminală o utopie şi nu póte pedepsi damele române pentru că iubindu-şi naţiunea, pórtă treicolorul ei. Cere sentenţă justă şi nu graţie.

Pledoarul a fost primit din partea publicului cu vii aclamări, ér judele anunţă, că până la ascultarea şi a celorlalţi acusaţi cari nu s'au presentat amênă publicarea sentenţei. Pentru ţinuta démnă d-rele au fost primite la eşire cu buchete de flori.

Comóra lui Iancu.

Despre comóra atribuită lui Avram Iancu, despre care am scris şi noi şi despre care foile magiare au scris — după obiceiul lor — cu atâta maliţie şi desere întréga stare a lucrului, „Asociaţiunea transilvană“, pe a cărei proprietate s'au aflat mai în urmă galbinii îngropaţi în pământ, a primit un raport detaiat şi lămurit, dela dl I. Gomboş, propietar în Vidra. Comitetul central al „Asociaţiunii“ în şedinţa sa din 6 Decembre c. între alte obiecte s'a ocupat şi cu afacerca acésta şi luând la cunoscinţă raportul, l a transpus dlui adv Dr. Basil Preda din Câmpeni, ca sĕ validiteze drepturile de propietar ale „Asociaţiunii“ asupra comorilor aflate.

Din raportul interesant al dlui Gomboş dăm următórele:

Arandatorul averii lui Iancu, Iosif Ianc a popii, în primăvara anului trecut, voind sĕ sape cu un lucrătoriu şi anume cu Alecsandru Heler din Vidra de sus, o resadniţă, în locul numit „Cósta morii“ a dat preste un vas de pleu în mărime tocmai de o fele veche plină cu galbini. Lucrătoriul amintit, om în etate de 80 ani, vĕḑênd vasul l'a ridicat de grabă şi a luat-o la fugă către casă. Când trecea însĕ peste iazul dela móră, locuitoriul de aici Constantin Pop, Iosif Ianc a popii şi alţii l'au prins şi trântit la pământ, apoi au luat vasul dela dênsul, din care de altcum s'a fost vĕrsat o parte de galbeni. Din galbenii vĕrsaţi, partea cea mai mare a rĕmas la Iosif Ianc şi alţi Ianculeşti, ér' vasul cu galbenii cei mai mulţi la Constantin Pop. La punctul acesta am de a amintí încă, că la cererea lui Alecsandru Heler, a aflătoriului banilor, antistia comunală şi gendarmii, au adunat dela diferite persóne cam preste 30 bucăţi galbeni imperiali, cari la timpul sĕu au fost predaţi judecĕtoriei din Câmpeni. Din ḑiua, în care s'a aflat acésta primă comóră, în continuu, aprópe în fie care nópte, a făcut şi unul şi altul săpături, ér' înainte de acésta cu vre-o câteva sĕptămâni, locuitoriul de aici George Heler şi soţia lui Ana, săpând într'o nópte la rădăcina unui soc, a dat preste a doua comóră. In acel loc însĕ a trebuit sĕ fie mai multe vase, care împrejurare nu numai eu, ci şi alţii, cari au vĕḑut locul, de unde s'au ridict vasele — o pot confirma. Săpătorii de nópte însĕ n'au avut timp sĕ caute cu deamĕruntul sau póte au fost îndestuliţi cu vasele, ce li-au eşit mai nainte în cale, aşa că un vas, probabil al doilea sau póte al treilea, spart puţin în urma unei lovituri de sapă, a fost lăsat acolo, care apoi diminéţa s'a şi aflat prin morariul Vasilie Triton şi unele femei, cari veniseră la móră. Notariul cercual Nicolae Candrea trecênd din întêmplare în diminéţa aceea pe lângă acel loc, a aflat preste 30—40 ómeni culegând dintre bulgării de pământ — galbini — şi fie care găsise deja câte unul sau doi galbini. Gendarmii şi de astădată au întrevenit, dar' afară de vre-o 7 galbini — primiţi şi aceia dela notariu — n'au putut mai mulţi afla. Vasul aflat de morariul Vasilie Trifon a fost de aramă, fundul vasului l'am vĕḑut şi eu, l'am şi mĕsurat, avea o formă ovală, lungimea 14 ctm. ér' lăţimea 9 ctm, înălţimea vasului nu se scie. Intre galbinii aflaţi cu ocasiunea acésta a trebuit sĕ fie, şi aşa este respândită faima, că a şi fost o bucată 'mare de aur brut, pe care bĕtrânii din sat spun, că l'ar fi vĕḑut la tata Iancului, la Alecsandru Ianc — şi find-că avea o formă, ce sémână fórte mult cu forma unui câne — poporul l'au şi numit căţelul de aur, sau după dialectul de aici „ţincul cel de aur al Iancului“.

E de notat, că precum martori oculari adeveresc — tótă comóra aflată a fost cândva proprietatea lui Alecsanru Ianc, al tatăl Iancului — Alecsandru Ianc neavênd încredere nici în soţia lui, cu care nu trăia tocmai în relaţiuni prea bune, a ascuns aceşti bani în grădina lui, care pe acel timp era plină de pomi, ér aḑi devastată, fără nici un pom, ba nici nu e îngrădită. In fine dînsul a uitat locul unde îngropase banii, cari de altcum numai cu o glie au fost acoperiţi — şi precum spune bĕtrânul preot Ioan Ianc, Alecsandru Ianc suspiţiona pe Alecsandruţ Ianc, că acesta ar fi furat banii. Din causa acésta Alecsandru Ianc încă prin anul 1850, rugă pe fiul sĕu Avram, ca sĕ osândéscă pe Alecsandruţ la mórte, la ce Avram nu s'a învoit. Martorii, cari cu urechile lor proprii au auḑit tóte cele amintite de mine mai sus sunt: preotul Ioan Ianc, şi fostul gardist Gavril Badĕu, cari şi aḑi sunt în viéţă.

Sĕ revin la obiect. Indată după aflarea comorii a dóua, care pe basa scrutărilor şi cercetărilor făcute de mine, Vĕ pot asigura, că a ajuns la valóre de 60 000 fl. — s'au început din nou săpările pe acel loc, — cu mai multă energie, ba Iosif Iancu arêndatorul, cu lucrători de ḑi a început a săpa ḑiua, ér alţii nóptea pe locul Asociaţiunii numit „Cósta morii“. Aşa s'a întêmplat apoi, că venind eu într'o nópte cu trăsura dela Càmpeni către casă, tocmai vis-a-vis de casa Associaţiunii m'am pomenit, cá cade lângă mine o pétră de vre o câţiva chilogrami, — merg deci în grabă, sĕ mĕ conving, că de unde a putut veni pétra şi atunci vĕd, că 4 bărbaţi fug de lângă o grópă de nou săpată, dela cari apoi am şi confiscat 1 sapă şi 2 lopeţi. De altă dată a fost atacat cu petri, într'o nópte tot la acel loc, locuitorul de aici Mihail Cioflică. Tóte aceste am fost silit a le descoperi organelor politice, şi în comună înţelegere cu protopretorul Ioan Vlasa şi notariul cercual Nicolae Candrea am stabilit, că spre liniştirea poporului ar fi consult, ca acolo sĕ se facă unele săpături. Domnul protopretor a ḑis, că pe basa nu şciu cărui articol de lege, dînsul e îndreptăţit a da astfel de concesiuni, numai sub

---

dela Budapesta diploma de conducĕtóre de scoli froebeliane. Conduce scóla în mod escelent şi face un esamen cât sĕ póte de satisfăcĕtoriu cu elevii, încât smulge admiraţiunea publică. Şi în acelaşi timp pregătesce trei fete române, cari făcênd esamenul înaintea unei comisiuni, sunt recunoscute din partea ministeriului ca bone pentru asilele de vară. Şi nici că se póte un început de carieră mai demn, mai consciu, mai frumos şi mai surprinḑĕtor! Acest început caracteriséză întréga activitate a mult regretatei repausate în Domnul, care, durere, n'a fost de lungă durată, deşi fórte mult promiţătóre

Cine a asistat în anii cei doi următori la esamenele publice ale scólei froebeliane, trebuia sĕ admire munca estra-ordinară, zelul particular, ce a trebuit sĕ desvólte ea, până a ajuns acolo, ca micuţii copii sĕ pótă presta nisce jocuri atât de drăgălaşe, nisce mişcări atât de precise şi cântări atât de plăcute. Inima fie-căruia sălta de bucurie, când vedea o generaţiune întrégă pusă sub conducerea unei mâni măiestre, şi deja în primii ani ai fragedei copilării îndeletnicindu-i cu nisce ocupaţiuni atât de înălţătóre şi educătóre.

Fericita repausată era ca născută conducĕtóre de copii. Cu blândeţe şi cu bună chibzuélă scia sĕ îmbărbăteze pe fie care copilaş, a-i urma sfaturile ei şi a se perfecţiona. Era modestă, caracter nepătat, inimă nobilă, minte sănĕtósă, prevenitóre, îndemânatică la tóte şi pururea vióiă şi veselă. Ca la un cult particular ţinea ea la familia sa; dar mai pe sus de tóte îi era cealaltă familie a micuţilor copilaşi, în mijlocul cărora se simţia ca o adevĕrată mamă, blândă, ocrotitóre, duiósă şi învăpăiată de binele şi fericirea tuturor membrilor ei.

Ea ardea de dorul de a vedé lăţindu-se tot mai mult instituţiunea scólei froebeliane între românii din tóte părţile. Ba pentru ajungerea acestui scop măreţ, îşi propusese chiar ca problemă compunerea de cărţi de specialitate. Mórtea nemilósă însĕ nu o lăsà sĕ-şi vadă cu ochii acest vis de aur, şi astfeliu pe acest teren a putut lăsa numai diferitele tecste ale cântărilor pentru scóla froebeliană, câte-va povestiri şi istorióre pentru copii, prelucrate după alte literaturi speciale.

Astfel a fost Augusta Glodariu, prima conducĕtóre a celei dintâiu scóle froebeliane românesci, întemeiată de biserica Sf. Nicolae. Comitetul parochial al acestei Biserici, ca organ representativ, în acéstă ḑi de trist doliu, aduce prin graiul meu espresiunea sentimentelor sale de condolenţă şi tributul sĕu de recunoscinţă lângă sicriul, care cuprinde osĕmintele reci ale unei brave fete române, care a contribuit din rĕsputeri la nălţarea culturală a poporului nostru. Numele ei va remâné neşters în istoria desvoltărei scólelor froebeliane la români, şi primele pagini vor fi de sigur consacrate acestui modest nume, care a sciut pune în practică la noi prima instituţiune, şi încă cu cel mai deplin succes. Prin mórtea ei a rĕmas un gol anevoie de împlinit, dar cu atât mai simţit, cu cât el s'a produs atât de fără de veste şi atât de timpuriu!

Un ultim cuvênt de mângâiere adresez către nemângâiaţii părinţi şi fraţi ai mult regretatei repausate:

Nu vĕ desnădăjduiţi, ci mângâiaţi-vĕ, căci iubita vóstră fiică şi dulcea vóstră sorióră o deplâng cu voi toţi aceia, câţi au cunoscut-o, şi durerea vóstră o împărtăşesce un cerc cu mult mai larg, decât cercul familiei, din care face parte. Nu vĕ desnădăjduiţi, ci mângâiaţi-vĕ, căci iubita vóstră fiică şi dulcea vóstră sorióră n'a murit, ci a trecut din mórte în viéţă. Pomenirea ei va rĕmâné vecinic neştersă! Amin!!

condiţiunea, ca drepturile proprietariului acelui pămênt sĕ nu fie stirbite. Momentan au şi intrat dóuĕ cereri la pretură pentru a dobîndi concesiunea amintită. Cererea primă a făcut-o Nicolaie Candrea şi consoţii, ér' cererea a dóua notariul din Câmpeni Vasilie Tomuţa şi consoţii. Resoluţia venită lui Nicolaie Candrea o am cetit; prin aceea dînsul a fost îndreptăţit a scruta pe pămêntul Associaţiunii şi anume în „Cósta morii“, dar' e dator a da jumĕtate din obiectele de valóre ce se vor afla, Associaţiunii, — şi a restitui Associaţiunei ori-ce pagubă, ce eventual prin lucrările lor s'ar face.

Spre a asigura Asociaţiunea, eu am rugat pe dl protopretor, ca sĕ ordineze pe timpul lucrărilor o patrolă de gendarmi, ca eventuala comóră ce s'ar puté afla se nu se mai ascundă, ci partea cuvenită sĕ se pótă trimite Asociaţiunii. — Gendarmii sĕ fie esmişi pe spesele scrutătorilor. In urma acestei rugări — în concesiunea dată s'a ḑis şi aceea, că lucrările se pot începe numai după-ce gendarmii se vor fi însinuat la nime. Aşa s'a şi întêmplat, a venit un patrol de gendarmi, s'a însinuat la mine, că sunt gata a controla săpările, — s'a început lucrul, care a durat tocmai 3 şi jumĕtate ḑile, — pagubă nu s'a făcut, mai mult s'au astupat găurile făcute mai nainte şi bani nu s'au aflat. După 3 şi jumĕtate ḑile gendarmii s'au dus — şi de atunci nimeni nu mai lucră acolo, poporul s'a linistit, că alţi bani nu mai sunt.

La unirea bisericilor.

Cu privire la unirea bisericei orientale ortodocse cu biserica romano-catolică, pe care sĕ nisuiesce a o îndepliní, — bătênd apa în piuă — papa actual Leo XIII, cetim în „Budapesti Hirlap“ din 9 Decembre curent un articol, scris de un preot gr.-catolic — probabil rutén — din care estragem partea, care înşiră unele din pedecile, ce sĕ pun în calea acestei uniri

Ètă ce ḑice preotul gr.-cat. cu privire la aceste pedeci:

Una dintre causele principale, care va zădărnici póte încercarea de a uní biserica orientală cu cea apusénă, e fără îndoélă faptul istoric cunoscut de orientali, că biserica romană nici când nu s'a mulţămit numai cu aceea, că un popor a primit uniunea dogmatică cu Roma, ci totdeuna s'a nisuit, ca acel popor sĕ priméscă şi unirea în cele disciplinare, dar cu deosebire în ce privesce serviciul Dḑeesc; cu un cuvênt, ca acel popor sĕ se latiniseze în credinţă.

E adevĕrat, că papii au declarat sĕrbătoreşte şi de repeţite-ori, că vor respecta neştirbit: datinile străvechi, disciplina şi slujba d-ḑeească a bisericii orientale, sau după-cum a ḑis Pius IX: *nolumus, ut omnes latini, sed ut omnes catholici fiant,* cu tóte acestea istoria unirei dovedesce, că îndată-ce un popor a primit uniunea dogmatică cu Roma, în mijlocul acelui popor au apărut la moment iesuiţii, franciscanii şi dominicanii, cari dela început n'au avut nimic mai sfânt, decât sĕ se năpustéscă cu furiă asupra vechilor obiceiuri ale bisericii orientale, sĕ scótă din vigóre disciplina şi slujba dumneḑeească din biserică, ér pe cei-ce ţineau la acestea sĕ-i numéscă şismatici; pe scurt ţinta lor era, ca pe cei uniţi sĕ-i latiniseze. Urmarea acestei proceduri a fost, lucru natural, reacţia. Poporul unit, vĕḑênd procedura celor din Roma s'a re'ntors în numĕr mare la şismă, după-cum dovedesce trista sórte a uniunei din Galiţia şi Rusia-sudică din secolul XVI si a celei din Ardél din secolul al XVII-lea. Procedura acésta a celor din Roma a produs în orientali suspiţiunea, ba chiar încredinţarea, că curia romană e de rea credinţă, întru cât pe faţă publică sĕrbătoresce, că voiesce unirea numai în afaceri dogmatice, pe când în ascuns dă instrucţiuni jesuiţilor, ca sĕ i înstrĕineze pe uniţi dela obiceiurile lor şi sĕ-i latiniseze întru tóte.

E sciut însĕ, că cu câtă rîvnă ţin orientalii la disciplinele lor, la slujba lor d-ḑeească şi la străvechile lor obiceiuri, sfinţite de sute ba şi de mii de ani, astfel nu póte fi deci vorba nu de o unire generală, dar nici parţială a orientalilor cu Roma, până când suspiţiunea, respective încredinţarea lor despre planurile ascunse ale Romei nu va dispărea.

Altă pedecă — deşi de a doua mână a unirei celor douĕ biserici e şi împrejurarea, că ele nu sĕ cunosc mai de aprópe şi dacă sĕ şi cunosc încâtva, sĕ cunosc tocmai din părţile cele rele şi aci conform adevĕrului am sĕ observ, că mai bine sunt informaţi orientalii despre afacerile apusenilor, ca viceversa, şi causa la acésta e, că orientalii în cea mai mare parte cunoscênd limba apusenilor, pricep operile, care tractéză despre învĕţăturile bisericilor, ér dintre apuseni sunt puţini, aşa de puţini de aceia, cari cunosc limbile orientalilor, încât nici nu merítă sĕ faci amintire de ei, şi astfel tóte cunoscinţele lor despre orientali şi le trag dín puţinele şi mancile compilaţiuni din limba germană şi engleză. Din acésta reciprocă neorientare resultă spre pildă şi aceea afirmare a apusenilor, că biserica orientalilor e ca un lemn uscat, rupt de rădĕcina sa principală şi tocmai pentru aceea nu mai produce fructe — adecă sfinţi — pe când tocmai din contră în biserica orientală mai în fie-care secol s'au ivit cu mult mai mulţi servitori de ai lui Christos, cari au binemeritat de biserica lor, mai mult, ca mulţi dintre sfinţii bisericii apusene.

A dóua afimare a catolicilor că biserica orientală e fără nici o viaţă internă şi numai formalism estern — pe când credinţa şi simţul religios-moral la apuseni îl suplinesce şi îl întăresce serviciul cel lung din biserica lor — acésta afirmare a lor sĕ nimicesce prin următórea întrebare: unde e mai tare întrupat simţul religios-moral şi în care biserică e mai neclintită credinţa? în biserica apusană din care reformaţia a smuls mai mult ca jumĕtate din credincioşii ei şi in care chiar şi aḑi a ḑecea parte dintre inteliginţă forméză diferite secte care sunt contrare credinţei, ba négă chiar şi pe Dḑeu? -- sau în biserica orientală, din ai cărei credincioşi rêformaţia abia a suta parte a fost în stare a-i înstreina şi ai cărei membrii dintre inteligenţă numai o neînsĕmnată parte forméză secte secrete? Din neorientare reciprocă afirmă şi orientalii, că după preceptele bisericei apusene papa spre pildă — poşede o mai mare putere chiar şi decât Dḑeu, căci ceea ce légă şi deslégă papa aicia pe pământ, e dator a lega şi deslega şi Dḑeu în ceriu.

Şi că acestea păreri nu le au numai indiviḑi obscuri şi nesciutor de carte, ci chiar şi ómeni de sciinţă, — dovedesce faptul, că se nu ḑic, mai mult — că chiar Lamanszki profesorul de istorie la universitate ex cathedra a afirmat, ca Ignatius Loyola şi Franciscus Assisi au fost smintiţi — buni de duşi în balamuc — pe când pe Phothius îl lauda în acelaşi timp, nu numai ca pe cel dintâiu om de sciinţă şi cel dintâiu prelat al timpului sĕu, dar îl pune chiar intre sfinţi.

Neorientarea şi necunoscerea reciprocă dă nascere la ură şi persecuţiuni reciproce. — Trebue sĕ fim şi în punctul acesta drepţi şi sĕ spunem pe faţă, că catolicii persecută şi urăsc cu mult mai tare pe orientali, ca viceversa. Orientalii privesc în apuseni pe fraţii lor, pe când acestia persecută pe orientali şi îi urăsc mai tare chiar şi decât pe reformaţi, ba chiar şi decât pe ovrei, ceea-ce sĕ póte constata mai pe fiecare pagină din opurile apusenilor, precum şi din procedura, ce o observă ei faţă de orientali.

Noutăţi.

Prelegere publică. Duminecă în 16 l. c. va ţiné dl Dominic Raţiu funcţionar la „Albina“ în localul societăţii rom. de lectură strada Baier Nr. 1, la $4^1/_2$ óre p. m. a II-a prelegere publică, despre:

„Desvoltarea afacerilor de bancă şi a băncilor până în secolul al 17 lea“, la care inteligenţa română sĕ învită cu tótă onórea.

* * *

Strămutarea scaunului patriarchal sêrbesc în Budapesta. Organul radical sêrbesc „Zastava“ confirmă şi el scirea sensaţională, că strămutarea scaunului patriarchului sêrbesc dela Carloveţ la Budapesta e lucru hotărît. Numita fóie scrie, că patriarchul sêrbesc Brancovici s'a învoit la acéstă strămutare. Se mai colporteză scirea, că nu numai patriarchatul va fi strămutat la Bpesta, ci şi congresul şi seminarul. Deja este gata planul noului palat patriarchal în Budapesta. Ideia acestor strămutări a păşit în stadiul realisărei după adunarea de protestare sêrbéscă contra reformelor bisericesci politice.

* * *

Daruri. D-nii Nicolae Dumba, membru al camerei seniorilor din Viena, Mihail Dumba, fratele sĕu, D. m. Mihail N. Dumba şi Constantin Dumba, prim-secretar al legaţiunei austriace la Bucuresci, proprietar de imobile rurale în România, au dăruit casei de ajutor „Carol-Elisabeta“ 30 mii lei. Tot asemenea dl Al. Mavrocordat, fost şambelan al M. S. regelui, a trimis d-lui L. Catargiu, pentru acelaşi scop, suma de 100 lei.

* * *

Asociaţiunea agrară regnicolară. Duminecă în 9 Decembre s'a ţinut în Budapesta adunarea generală constituentă a asociaţiunii agrare regnicolăre pentru noul period statutar. Guvernul şi argaţii sĕi şi-au dat tóte silinţele, ca sĕ ajungă cu ómenii sei la putere şi în acéstă corporaţiune influentă, însĕ a mâncat o bătaie sdrobitóre.

Adunării a permers o luptă aprigă de mai multe sĕptĕmâni în presă şi prin capacitări între aşa numiţii „roformisti“ şi între „economii independenţi“.

Sgomotósa adunare, la care au participat la 800 de proprietari, a fost presidată de cont. Iuliu Szapáry.

Resultatul votării secrete a fost că candidaţii „independiştilor“ au reportat o învingere strălucită cu câte 300—400 voturi maioritate contra candidaţilor guvernamentalilor.

* * *

Intrarea disidenţilor în partidul apponyist. Din Budapesta sĕ anunţă, că disidenţii partidului liberal ar fi decis sĕ abstee dela formarea unui nou partid cu program separat şi sĕ între în partidul apponyist, care prin acest fapt se întăresce cu 24--26 de deputaţi.

* * *

Luarea Plevnei. Luni fiind aniversarea luărei Plevnei, s'a oficiat la órele 10 la biserica Spirea din Bucuresci serviciu divin.

A asistat M. S. regele, principele Ferdinand şi toţi oficerii superiori din garnisóna capitalei.

Mai multe batalióne din diferite trupe ale garnisónei au făcut onorurile militare.

Stradele oraşului au fost împodobite cu drapele.

* * *

Numai geşeft. „M. H.“ din 8 Dec. spunênd cum naţiunea magiară a hotărît sĕ dea lui Jókai Moritz din incidentul iubileului de 50 ani ca scriitor şi muncitor în literatura magiară un don naţional de 100,000 fl., arată, că suma s'a şi adunat, însĕ nu s'a dat nici până aḑi scriitorului iubilar, ci s'a depus ca fond de garanţă pentru edarea tuturor opurilor lui Jókai. Numita fóie declară, că acesta este un abus necualificabil, pentrucă acea sumă are sĕ fie numai don naţional şi nu s'a colectat pentru ca cu ajutorul ei sĕ se edee opurile iubilariului. Acésta însĕ s'a putut întêmpla, mai adauge M. H.“ numai pentru că l'au tras pe sfóră pe Jókai şi au abusat de bunăcredinţa şi neesperienţa sa şi a publicului contribuitor. Aşa dar tot numai geşeftari. Mai caracteristic nicí că se póte.

* * *

Stambulov sub acuză. Se lansase scirea, că fostul ministru-preşedinte Stambulov va fi pus sub acusă pentru faptele sale de pe timpul guvernărei. Faţă de acésta scire „Mir“ în primarticol ḑice, că punerea lui Stambulov sub acusă s'a vĕḑut necesară pentru atacurile îndreptate contra principelui Ferdinand din partea presei aderente fostului Bismarck bulgar. „Swoboda“, ḑiarul acreditat al lui Stambulov, vorbind despre propunerea de a fi pus Stambulov sub acusă, ḑice, că acésta nu póte fi decât lucrul principelui, care astfel îşi esprimă recunoscinţa, că Stambulov l'a ridicat pe tronul Bulgariei, Principele acum făuresce contra lui planuri de rĕsbunare cu acel om (Stoilov) care ḑisese că ar ferega bucuros în aur rótele şi osia trăsurei, care ar esporta din Bulgaria pe Ferdinand.

* * *

Pacea între China şi Japan. O telegramă din China vestesce, că din partea acesteia s'a denumit după tóte formalităţile un împuternicit, care se pertracteze cu Japanul în privinţa sistărei rĕsboiului.

* * *

Cutremurul din Calabria. Se scrie din Reggio di Calabria: O sguduitură fórte puternică de cutremur de pămênt s'a simţit Sâmbătă séra la 7 óre, Vineri séra se simţise una mai slabă.

De Vineri diminéţa cade o plóie torenţială; acésta măresce situaţiunea miserabilă a claselor sărace. Stricăciunile sunt mari în mai multe clădiri; mai multe case s'au surpat. Spaima continuă.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dacă călĕtorul sĕ va urca pe serpentinele de pe cóstele délului sus pe muchea lui, dóuĕ lucruri îl vor pune cu deosebire în uimire: grandiositatea zidurilor ruinate şi panorama răpitóre, ce se deschide ochiului.

Zidul porţii, precum şi celelalte ziduri sunt de grosime şi tărie fórte mare, asemenea stâncei de trachit, pe care sunt ridicate şi din care se par a fi ca resărite. Grea şi obositóre muncă au trebuit sĕ presteze urzitorii acestor puternice ziduri, muncă uriaşă, care generaţiilor de mai târḑiu li s'a părut aprópe întrecătóre a puterilor omenesci. Nu e mirare deci, dacă tradiţia poporală, remasă din moşi-strămoşi, ne povestesce, că cetatea Devei, dimpreună cu alte alcătuiri de-ale strămoşilor nostri daci şi romani, au fost plăsmuite de uriaşi, înaintaşii ómenilor de acum de pămênt.

Sĕ spune adecă că munţii şi plaiurile acestui încântător colţ de ţară, unde sĕ nalţă délul Devei, erau stăpânite odinióră de trei fete de uriaşi, surori dulci una cu alta. Ele erau mândre, mai mândre ca mândrenia şi puternice cum nu s'au mai pomenit om pe pămênt. Odată sĕ hotărîră ele sĕ plăsmuiască fiecare câte o alcătuire, pe care se pună lumea în uimire şi sĕ rĕmâie pomenire pe vecie. — Eu cu ajutoriul lui Dḑeu voiu zidi până de sară, pe un vêrf de munte, o cetate, cum n'a fost şi nu va mai fi, grăí cea mai mică. — Eu, dacă îmi va ajuta Dḑeu, voiu face o scaldă care sĕ n'aibă samĕn pe rotogolul pămêntului, ḑise cea mijlocie, ér' cea mai mare, mai suméţă cuvêntă astfel:

— Ori îmi va ajuta Dḑeu, ori ba, eu până de séră voiu ridica pe un colţ de munte o cetate, care sĕ le întrécă pe tóte.

Şi când sórele apunĕtor îşi lua rĕmas bun dela valurile arginţii ale Murĕşului şi Streiului şi da cel din urmă sărut piscurilor ţerii Haţegului, pe dóuĕ vêrfuri de dél străluceau dóuĕ cetăţi minunate, ca dóuĕ coróne, ér în valea Streiului stătea gata o scăldătóre scobită în stâncă, cu apă caldă şi curată, ca lacrima înduioşării. Fata cea mai mică zidi cetatea Devei, cea mijlocie plăsmuí scăldătórea dela Călan, lângă Streiu, ér cea mai mare ridică cetatea Uroiului. Cea mai frumósă dintre tóte era acésta din urmă, o cetate cum n'a mai vĕḑut ochiul omenesc. Şi fata suméţă sĕ fălea cu ea grăind către cele dóuĕ surori:

— Ètă, voiu aţi cerut ajutoriul lui Dḑeu de aţi făcut alcătuirile vóstre, eu am zidit cetatea mea şi fără de ajutoriul lui şi e mai strălucitóre decât tóte.

Dar ce folos, căci coborându-se nóptea pe aripile sale negre pe pămênt, un vifor strasnic nimici din rădăcină falnica cetate, în cât nu remase pétră pe pétră şi îngropă sub ruinele ei pe stăpână-sa. Astfel a fost pedepsită suméţa fată, pentru că a luat în deşert numele lui Dḑeu, ér cetăţii Uroiului abia i-se cunósce urma, pe când celelalte dóuĕ alcături, deşi în ruină, stau până în ḑiua de aḑi.

In acésta frumósă tradiţie sĕ reoglindésă vechimea acestor alcătuiri şi greutatea facerii lor, atribuită nu ómenilor, ci uriaşilor, ér de altă partea ea caracteriséză simţul religios-moral al poporului nostru.

(Va urma).

Din public.*)

Rĕspuns la „O întrebare“.

In nr. 127 din 26 Nov. (8 Dec.) a. c. al „Telegrafului Român“, „un membru din comitet“ întrébă pe biuroul „Reuniunii învĕțătorilor gr.-or. rom. din districtul Sibiiului“ dacă procedura cu amânarea *„ad calendas graecas“*, a încheierii protocolului început în ședința comitetului dela 9 Novembre n. a. c. „se póte justifica cu interesele și peste tot cu caracterul reuniunii nóstre?!“

Făcênd și subscrisul parte din biuroul căruia sĕ adresézá întrebarea, îmi țin de datorință — atât în interesul reuniunii cât și al meu personal — a rĕspunde din parte-mi următórele:

Intrând la comitetul „Reuniuni învĕțătorilor gr.-or. români din districtul Sibiiului“ un act, a carui resolvare o ținem și o țin și acum de urgentă, în calitate de secretar I., după conțelegere avută cu presidiul reuniunii, am convocat comitetul pe Vineri 9 Novembre n. a. c.

După-ce în aceea ședință nu s'a încheiat protocolul, neputêndu-se lua nici o hotărîre, comitetul în plenul ședinței a decis sĕ se întrunéscă de nou, Marți, în 13 Novembre n. la órele 11 a. m. ca sĕ continue lucrul început.

Pentru a asigura și mai bine întrunirea de Marți a comitetului, am scris Sâmbătă atât membrilor din Sĕliște, cât și celor dela Avrig și în special dlui protopresbiter din Avrig I. Cândea, rugându-l sĕ vină nesmintit, căci dênsul avea sĕ dea unele informațiuni în cestiunea aflătóre în desbaterea comitetului.

Marți, în 13 Nov., la 11 óre a. m. m'am dus în localul destinat pentru ședința comitetului. Am fost acolo până cătră jumĕtate la 12 óre, dar n'a venit nimeni. Membrii din Sĕliște îmi făcuseră de scire, că dênșii sĕ află la adunarea generală a „Reuniunii române de agricultură“, de unde, me rugaseră sĕ-i chem, dacă sĕ întrunesce comitetul. Nevenind nici vicepreședintele, nici altcineva, afară de un singur membru, am eșit pe stradă, am umblat în sus și în jos, în urmă — după 12 óre — aflu că și vicepreședintele reuniunii nóstre sĕ află la adunarea reuniunii de agricultură. Astfel comitetul nu s'a întrunit. Dl protopop Cândea a umblat pe nimic prin Sibiiu, ér eu m'am pus sĕ pândesc eșirea vicepreședintelui nostru dela adunarea agricolă. Când a eșit dênsul dela acea adunare l'am agrăit în causa comitetului și dênsul dicea, că a fost prin seminar — unde era sĕ se întrunésca comitetul, — dar n'a găsit pe nimeni. I'am dis sĕ avisăm pe membrii și sĕ ne întrunim după amédi în ședință. Mi-a rĕspuns:

„Lasă, că ne vom întruni noi altădată!“

„Bine, dar uite membrii comitetului sunt acum aici în Sibiiu, și ar fi bine se resolvăm cât mai curênd cestiunea, ca sĕ nu se întârdie“, — am dis eu.

„Nu-i nici o grabă. De altcum sĕ nu convoci comitetul, lasă pe mine; îl voiu convoca eu!“ mi-a rĕspuns dênsul.

Am așteptat și eu ca și alți membrii din comitet convocarea acestuia. Dacă nu s'a făcut nu pot lua rĕspunderea asupra mea. Mie mi-s'a spus sĕ nu fac nimic în cestie, trebuia deci sĕ tac.

Și dacă vorbesc acum provocat de „un membru din comitet“, acésta o fac pentru ca membrii reuniunei și ai comitetului sĕ scie, că eu nu voesc „a negliga“ afacerile reuniunii, — precum nu le-am negligat nici până acum și nu neglig nici alte îndatoriri, ce am, dar nici putere nu am sĕ dispun asupra acelora, cari sunt puși preste mine.

Eu nu pot primi nici o rĕspundere pentru faptele altora.

Sibiiu, 10 Decembre n. 1894

I. Popovici,
până acum sec etar I. al „Reun. învĕțătorilor“.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărți: [169] 5

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 l.g.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.--
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărășan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărășan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărășan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion sau carte manuală de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Barit	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace voue de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Mureșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesene

Nr. 130 Sibiiu, Sâmbătă, 3|15 Decembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 2 Decembre, 1894.

Opiniunea publică magiară stă acum sub impresiunea actului sancționării celor trei proiecte de lege. Părtinítorii proiectelor dau espresiune în diferite chipuri bucuriei lor, pentru triumful „liberalismului“. Tinerimea universitară magiară din Budapesta arangiază un conduct de torțe, esprimând prin clubul liberal mulțămită M. Sale pentru sancționarea prea înaltă; din provincie încă s'au trimis depeșe de mulțămire, parte cancelariei de cabinet a M. Sale, parte guvernului. Dacă cercetăm însě, că cine pune la cale și face aceste manifestațiuni, vom vedé, că ele provin sau din isvóre oficioase, dela comitete comitatense, sau dela aderenți ai partidului guvernial sau în fine dela corporațiuni ovreiesci, adecă tot dela aceia, cari au făcut dela început demonstrațiuni în favorul proiectelor și cari în ori-ce cestiune jócă după-cum le cântă guvernul.

De altă parte sě anunță, că primatele a convocat episcopatul catolic la o conferență pe 18 l. c. în reședința sa din Buda. Obiectul conferenței, afară de curenții, va fi discutare asupra stării de acum a politicei bisericesci și luarea de decisiuni. Ce va decide episcopatul nu se scie, dar e sigur, că catolicii nu vor înceta de-a lupta cu tóte armele legale contra politicei bisericesci, inaugurate de guvern.

Cercurile guvernamentale sunt convinse, că esecutarea legilor sancționate va da de pedeci mari, aprópe neînvingibile. Esecutarea lor sě pare a fi imposibilă în starea de adi a administrației și pentru aceea are multă probalitate versiunea, care a eșit din cercurile guvernamentale, că reformele politico-bisericesci vor fi puse în pracsă numai deodată cu reforma administrativă. Va trebui deci mai întâiu sě se voteze proiectul de lege prin care sě va introduce administrația de stat și apoi numai sě se ducă în deplinire și legile bisericesci.

Administrației de stat însě încă ii stau in cale multe piedeci și așa situațiunea creată cu nesocotință prin forțarea nefericitelor reforme politico bisericesci, este fórte incurcată. Este apoi nesigură și sórtea celor dóue proiecte, cari au fost respinse in casa magnaților. Un comunicat semioficios esprimă speranța, că situațiunea incurcată, creată prin sancționarea celor trei proiecte, sě va limpedi și așa și aceste vor fi primite in casa de sus. Ele vor fi presentate aici numai după sěrbătorile Crăciunului; inainte de sěrbători casa magnaților va primì proiectul de indemnitate, care a fost votat in dietă Votarea lui sě forțéză, ca crisa ministerială (póte și de sistem) sě sě resólve, căci acésta stă in legătură cu indemnitatea. Față însě de comunicatul semioficios, unele foi spun, că in casa magnaților s'au inmulțit oposanții preiectelor și e dubiu resultatul trimbițat de oficioși.

In ori ce cas, cabinetul Wekerle lasă următorilor sěi in fotoliele ministeriale, incurcări și greutăți fórte mari.

Un document.

Avênd la disposiție mai multe documente, referitóre la unele cestiuni naționale-bisericesci din trecutul mai apropiat, din incidentul procesului domnișórelor acusate pentru purtarea tricolorului național, fiind trase acum în judecată și femeile române, aflăm de potrivită publicarea documentului de mai la vale în traducere românéscă, și în tecstul original magiar.*)

El este următoriul:

Ilustrului domn comite suprem al comitatului Sibiiu și comite săsesc Mauriciu Brennerberg.

în

Sibiiu.

Ilustre domnule! Vě rog de scusă, că avênd sě indeplinesc Dumineca trecută o sfințire de biserică în Sělişte, numai acum pot sě rěspund la recercarea urgentă confidențială și mult prețuită a Ilustrității Vóstre din 19 l. c.

Referitor la obiectul recercărei, am onóre a observa din capul locului, că pe reședința archiepiscopéscă de aici, a cărei stăpân sum deja de 10 ani, în acest timp cu ocasiunea de serbări mari regnicolare, totdeuna s'au arborat trei stindarde, anume: la mijlocul frontului reședinței, așadară la locul principal s'a pus totdeuna stindardul, care represintă colorile țěrii, roșu alb-verde; la o margine a frontului s'a arborat stindardul preaînaltei case domnitóre, negru-galbin, ér la celalalt capět al frontului spre stânga stindardul naționalității române roșu galbin-vênět.

Repet, că aceste trei stindarde s'au arborat totdeuna și fără de escepțiune în ordinea acésta, și astfel nu pot decât sě regret, că informațiunea, ce o aveți Ilustritatea Vóstră, că acesta din urmă, anume stindardul naționalității române s'ar fi arborat la locul principal, adecă între celelalte douě, trebue sě o declar de greșită.

Ce se ține de însemnătatea stindardului național român, la întrebarea referitóre la acésta, am onóre a Ve atrage atențiunea la faptul notoric, că colorile roșu-galbin-vênět, fiind din timpurile cele mai vechi colori de predilecțiune ale poporului român, ele se pot vedea în mod frapant în portul poporului român, pe mobilele sale din casă, pe decorațiunile lui, mai cu sémă pe țeseturi, pe icónele sfinte, pe pictura caselor și bisericilor, pe stindardele bisericesci și pretutindenea, unde se póte afla ceva pitoresc; ér alte colori ca spre esemplu verdele și violetul, mai rar albul și negrul, sunt amestecate numai ca colori secundare între amintitele colori principale.

Este mai departe un obiceiu străvechiu al poporului român, că el cu ocasiunea de petreceri publice, de nunte, la primirea bărbaților de o posițiune mai înaltă și la alte evenimente de veselie generală, își împodobesce casa, eventual caii înșelați și vitele din jug cu năfrămi și petele, cari represintă cele trei colori amintite, și din năfrămi și petele de astfel de colori își compune și stindarde, fiind acésta espresiunea gustului seu național.

Din acest obiceiu poporal s'a desvoltat, și conformându-se gustului modern s'a născut stindardul, ce se folosesce acum, roșu-galbin vênět, care în patria nóstră indică simplu, fără de nici o însěmnătate politică, pe naționalitatea română, întocmai precum spre esemplu în părțile nóstre colórea albastră-roșie indică pe poporul săsesc, sau în Ungaria nordică colórea albastră-albă pe poporul slovac.

Ilustritatea Vóstră afară de însemnătatea desvoltată mai sus a stindardului amintit, poftiți dela mine o informare mai cu sémă și despre motivul, că pentru-ce se arboréză acel stindard sau stég pe reședința mea cu ocasiunea unor serbări? Sunt gata a respunde bucuros și la acésta. Este adecă un lucru notoric, că cu ocasiunea serbărilor de bucurie atât singuraticii, cât și reuniunile și corporațiunile, dau espresiune bucuriei lor și prin insignii esterióre. Din acésta causă am arborat și eu pe reședința mea, cu ocasiunea de serbări regnicolare pe lângă celelalte dóuě stindarde și stindardul naționalității române, ca un insigniu propriu al naționalității mele, și în cei din urmă 10 ani nici odată nimenui nu i-a venit sě se uiméscă de acésta.

Prin acésta însě n'am întrodus nici un obiceiu nou, ci am continuat numai obiceiul mai vechiu, practicat totdeuna de fericitul predecesor in postul meu, archiepiscopul și metropolitul Andreiu baron de Șaguna, ba la început am folosit trei stindarde învechite, remase chiar dela amintitul predecesor al meu, și numai la anul 1876 cu ocasiunea venirei Maiestății Sale aici le am schimbat cu altele nóue, anume cu acele, pe cari de atunci le obicinuesc a le folosí in tot anul, mai cu samă la diua nascerii M. Sale și cari stindarde, dimpreună cu cele

---

*) Tecstul original magiar al documentului acestuia este următoriul:

Méltóságos Brennerberg Mór szebenmegyei főispán és szászispán urnak

Nagyszebenben.

Méltóságos Uram! Bocsánatot kérek hogy mult Vasárnap Szelistyén templomszentelést kelletvén végeznem, ez okból Méltóságodnak folyó hó 19-én kelt bizalmas és nagybecsű sürgős megkeresésére csak most válaszolhatok.

A megkeresés tárgyát illetve van szerencsém mindenek előtt megjegyezni, hogy az itteni érseki székházon, melynek már 10 év ólta gazdája vagyok, ez idő alatt országos nagy ünnepélyek alkalmával mindenkor három lobogó tüzetett ki, jelesen a székház homlokzatának a közepére, tehát a fő helyre tétetett mindenkor az ország szineit viselő vörös-fehér-zöld lobogó, jobbra, a homlokzat egyik végére a felséges uralkodóház fekete-sárga, és balra, a homlokzat másik végére a román nemzetiség vörös-sárga-kék lobogója.

Ismétlem, e három lobogó mindenkor és kivétel nélkül ily sorrendben tüzetett ki, tehát csak sajnálnom kell, hogy Méltóságodnak azon vett értesülését, mintha az utóbbi, t. i. a román nemzetiségi lobogó a főhelyen, vagyis a másik kettő között tüzetett volna ki, tévesnek vagyok kénytelen nyilvánitani.

Mi a román nemzetiségi lobogó jelentőségét illeti, bátor vagyok Méltóságodnak ez iránti kérdésére becses figyelmét azon ismeretes tényre fölhivni: hogy a vörös, sárga és kék szinek a román népnek a legrégibb időkből általánosan kedvelt szinei lévén, ezek a román nép viseletén, házi butorain, diszitményein, különösen a szöveteken, a templomi zászlókon és mindenütt, a hol valami festöit lehet találni, szembetünöen láthatók; egyébb szinek pedig mint például a zöld és viola, néha a fehér és fekete is, csak mint mellékszinek vegyülnek az emlitett főszinek közzé.

Ős-régi szokása továbbá a magyarországi román népnek, hogy közmulatságok, nászünnepélyek, magasabb állásu férfiak fogadtatása és más közörömet okozó események alkalmával házát, esetleg nyerges lovait és igás marháit az emlitett három szinben játszó kendőkkel és szalagokkal disziti fel, és ily szinű kendőkből és szalagokból zászlókat is állit össze, ez lévén nemzetiségi izlésének a kifejezése.

Ezen népszokásból fejlödött ki és az ujabbkori izléshez idomitva keletkezett a most használatban lévő *vörös-sárga-kék lobogó, mely hazánkban minden egyébb politikai jelentőség nélkül jelzi egyszerüen a román nemzetiséget* épp ugy, mint például országrészünkben a kék-vörös szin jelzi a szász, vagy felsö Magyarországon a kék-fehér szin a tót nemzetiséget.

Méltóságod az emlitet lobogónak fentebb már kifejtett jelentőségén kivül értesitést méltoztatik kivánni tölem különösen annak okárólis, hogy ama lobogó vagy zászló némely ünnepélyek alkalmával miért tüzetik ki székházamon? Készséggel és szivesen megfelelek erre is. Köztudomásu dolog ugyanis, hogy örömünnepélyek alkalmával egyesek ugy, mint társulatok és testületek, külsö jelvények által is szoktak örömüknek kifejezést adni. Ezen indokból tüzettem fel én is székházamon országos ünnepélyek alkalmával a másik két lobogó mellé a *román nemzetiségi lobogót is, mint saját nemzetiségem jelvényét,* és az utóbbi 10 év alatt ezen soha senki meg nem ütközött.

Ezzel azonban semmi uj szokást nem hoztam be, csak folytattam a boldogult hivatali elődöm néhai báró Şaguna András érsek és metropolita által mindvégig gyakorolt régibb szokást, söt kezdetben éppen a nevezett elődömtől maradt három ócska lobogót használtam, és csak 1876-ik évben Ő Felsége itt létte alkalmára cseréltem fel ujakkal, jelesen azokkal, melyeket az ólta minden esztendöben, különösen Ő Felsége születése napján használni szoktam, s melyek az ócskákkal együtt székházam padlásán mindenkor megszemlélhetök.

Egyébiránt tudva van, hogy a görög-keleti egyetemes anyaszentegyház saját alapintézményeihez képest nemzetiségileg van szervezve, és különösen a hazai görög-keleti román egyház az 1868 IX t. cz. alapján is nemzetiségi jelleggel bir; a nemzetiség pedig nem csupán nyelvben, hanem a családi és társadalmi élet szokásaiban is nyilvánul; a görög-keleti román fö egyházhatóságok tehát már ennél fogva is nem csak jogositvák, de kötelesek is a román nemzetiséget, t. i. a román nép nyelvét és nemzeti szokásait, a mennyiben ez utóbbiak az egyhazi és polgári törvényekkel ellentétben nincsenek, ápolni, és magának a nemzetiségi érzületnek illö módon kifejezést adni.

Ha ez igy van, a mint hogy szerintem másképⁿ nem is lehet: ugy a román nemzetiségi lobogónak érseki székházamon az ország lobogója mellé szokásban lévő kitüzése teljesen igazolva van, és én őszintén megvallom, a román nemzetiség szineit mindig vechi pot fi privite ori când în podul reședinții mele.

De altcum este sciut, că biserica universală gr. orient. în conformitate cu așeḑămintele sale fundamentale este organisată pe base naționale, și în special biserica română gr. or. din patrie are caracter național și pe basa art. de lege IX din 1868; ér' naționalitatea se manifestă nu numai prin limbă, ci și prin obiceiurile vieții familiare și sociale; așadar și din causa acésta superioritățile bisericei gr. or. române sunt nu numai îndreptățite, ci dătóre chiar a cultiva naționalitatea română, adecă limba și obiceiurile naționale ale poporului român, întrucât aceste din urmă nu sunt în contrast cu legile bisericesci și civile, și a da espresiune în mod cuvenit însuși sentimentului de naționalitate.

Dacă acésta este așa, precum după mine nici nu póte fi altcum: atunci arborarea îndatinată a stégului național român pe reședința archiepiscopéscă, alăturea cu stindardul țerii, este pe deplin îndreptățită, și eu mărturisesc sincer, că colorile naționalității române le-am considerat totdeauna de colori proprii ale metropoliei și archiepiscopiei române greco-orientale, cari colori se pot vedea cu deosebire aprópe pe fie-care din ornatele bisericesci rĕmase mie dela antecesorul meu și de cari a se înstreina, ar însemna a se înstrĕina de poporul însuși, care le profeséză de ale sale aceste colori; ceea-ce nici decum nu póte fi chemarea mea, care mai presus de tóte sum totdeauna un credincios neclătit al Maiestății Sale și al patriei ungare, dar totodată sum și unul din capii bisericesci ai românilor gr. or.

In fine ce privesce colorile naționale ale regatului vecin România, am onóre a rĕspunde Ilustrității Vóstre la întrebarea referitóre la acésta, că — precum o scim și din ḑiare — sunt mulți, cari cred, respective ar voi sĕ facă pe alții a crede, că stindardul naționalității române folosit la noi, e identic cu stindardul regatului România și astfeliu folosirea stindardului naționalității române o consideră de o demonstrație antipatriotică.

Dar acésta afirmare, respective învinuire, este cu totul fără basă; căci da, este adevĕrat, că stindardul României e compus din aceleași colori, ca și stindardul național român de aici; dar acesta din urmă difere de acela, nu numai pentru însĕmnătatea sa, ci și prin ordinea colorilor și prin așeḑarea lor; anume colorile României sunt așeḑate vertical, incepênd de la ruda stindardului în următórea ordine: albastru, galbin, roșu, și aceste cu însĕmnătate internațională, respective de stat; din contră colorile naționale române de aici, cari cu mult mai nainte s'au format în stindard, decât cele din România, urméză orisontal una după alta astfel: de asupra e roșul, apoi galbinul, dinjos albastrul, și stindardul compus astfel are numai însĕmnătate etnografică.

Mai vine și aceea, că, precât sciu eu, în colorile României galbinul este propriaminte de colorea portocalei, ér albastrul este ultramarin-închis, pe când în colorile naționale de aici galbinul este auriu deschis, ér albastrul este de colórea ceriului azur, ceea-ce și mai mult măresce deosebirea între cele dóuĕ stindarde.

In speranță, că declarațiunea mea presentă clarificătóre va fi potrivită a împrăstia eventualele îngrijiri ale Ilustrității Vóstre, privitóre la colorile naționalității române, Vĕ rog sĕ primiți espresiunea sincerei mele stime și considerațiuni. Sibiiu, 22 Septembre, 1885. Archiepiscopul și metropolitul gr.-orient. român Miron Romanul m. p.

Revista politică.

„Pester Lloyp“ de Joi publică cu multă satisfacție o epistolă a dlui Sturdza în care declară că nu e iredentist și citând pasage din două discursuri rostite de d-sa arată, că a combătut iredentismul. Pentru d-sa este Austro-Ungaria o condiție de esistență a României și România o condiție de esistență a Austro-Ungariei.

* * *

Organul catolicilor magiari "Fejérmegyei Napló“ publică o declarație a contelui Ferdinand Zichy asupra sancționării legilor bisericesci, în care ḑice, că „sancționarea nu însémnă, că proiectele sancționate și devenite deja lege, vor întra și în practică, ci însémnă, că regele a împlinit ultima dorință a unui condamnat la mórte. Guvernul-Wekerle este condamnat la mórte și cu el dimpreună și sistemul liberal e condamnat la o mórte rușinósă“ Contele schițéză apoi asfel programul clericalilor:

„Noi catolicii și de-aici înainte, adecă după sancționare, ne alipim de Maiestatea Sa cu credință neînfrânată, căci scim, că proiectele sancționate nu vor întra în vigóre. Dacă însĕ vor intra în vigóre (ceea ce nu este imposil), atunci ne vom sci face datoria. Trebuie sĕ cerem revisuirea reformelor bisericesci. Noi trebuie sĕ folosim tóte mijlócele confesionale, ca sĕ apĕrăm ceea ce este al nostru, ceea ce nici regii nu ne pot lua: credința și libertatea consciinții. Și noi nu ne vom lăsa drepturile nóstre: Așa sĕ ne ajute Dumneḑeu!“

De altă parte „Vaterland“ din Viena scrie, că cu tótă sancționarea, se va continua lupta catolicilor contra proiectelor bisericesci. Fóia vienesă ḑice mai departe, că primatele Vaszary a trimis deja convocările pentru conferența, ce se va ținé sĕptĕmâna viitóre. Conferența acésta se va ocupa de memorandul destinat pentru factorul suprem și de un apelat contra straformĕrii vieții publice magiare. Corul episcopesc — încheie numita fóie nu va esista nici un moment a urma atitudinei, ce-i prescrie chiemarea.

* * *

Cancelarul Hohenlohe a predat presidentului dietei imperiale recercarea procuraturei de stat în privința suspendărei dreptului de imunitate a deputaților social-democrați, cari în ședința din 6 Decembre au rĕmas șeḑênd, când s'a aclamat persóna împĕratului. Respectivii sunt puși sub acusă pentru crima de înaltă tradare.

Referitor la acest incident aprópe tótă presa se ocupă cu casul din memorabila ședință și cu dreptul de imunitate „Nord. Allg. Zeitung“ ḑice, că inmunitatea deputaților nu se estinde și asupra faptelor lor, prin urmare socialistii, când nu s'au ridicat la aclamarea împĕratului, au comis crimă pentru care trebuie urmăriți. Tot din acésta considerațiune trebuie nrmărit și deputatul Singer pentru declarațiunea sa făcută cu acea ocasiune. Numita fóie desapróbă și ținuta presidentului Lewtzov, pentru că s'a mulțumit cu o simplă îndrumare la ordine, pre când ar fi trebuit sĕ aplice disposițiuni reglementare cu mult mai severe. Apoi provócă în ton ironic de de deputați conservativ sĕ rumpă odată tovărĕșia cu acei agrari, cari în anul trecut amenințau, că se vor alia cu socialistii. „Kreuzzeitung“ față cu articlul acesta observă, că dînsul provine din astfeliu de loc al guvernului, față de care conservativii trebuie sĕ sĕ stee tot gata de luptă, „Freisinnige Zeitung, ḑice următórele: Procuratura de stat a bună samă procede din acel punct de vedere, că a striga „sĕ trăéscă“ la adresa împĕratului, nu aparține acelor declarațiuni, la cari sĕ se pótă aplica art. const., care se refere esclusiv la părerile desvoltate cu graiul, dar' nu și la faptele deputaților. Fórte probabil e, că procuratura va fi primit dela cancelarul de stat ori prin plenipotență guvernială împuternicirea sĕ ceară dela dieta imperială estradarea deputaților socialisti. „Berliner Cerespondenz“ în primul nr apărut scrie următórele:

Intrégă țara aștéptă, că dieta imperială nu va denega suspinderea dreptului de imunitate al deputaților socialisti, cerută în mod constituțional. Este în interesul chiar și al dietei însași, ca representanța poporului, sĕ iee sub scut tot ce poporului e sfânt, și sĕ se opună tuturor ce vatĕmă afecțiunile poporului. In sensul de drept penal stima datorită M. Sale se póte nu numai prin fapte ofensa, ci și prin negligențe. Trebuie luată în cumpĕnire și împregiurarea, ca disposițiunile legale îndreptate spre apĕrarea împĕratului sĕ se amplifice.

„Kreuzzeitung“ în legătură cu acest incident spune, că la desbaterea budgetară, când cancelarul Hohenlohe 'și va desvolta programul, vor păși fără cruțare și conservativii cu mult provocatele lor pretensiuni.

Ținuta singuraticelor partide observată față cu proiectele contra partidelor rĕsvrĕtitóre numai acum apare în deplină lumină. Nici un singur partid — neesceptionând nici partidul central — nu consideră proiectele de acceptabile, mai ales paragrafii referitori la productele de presă n'a căror elasticitate causéză mare nedumerire. Unii membri ai partidelor de mijloc doresc reactivarea legilor esceptionale, find-că acelea sunt mai acceptabile decât proiectele acestea.

* * *

Sultanul turcesc a conferit reginei Angliei și principelui de Wales noul seu ordin de casă și 'și-a esprimat dorința de a transmite acéstă decorație printr'o misiune specială. Guvernul britanic a dat însĕ celui turcesc sĕ înțelégă, că timpul de față nu e tocmai favorabil pentru primirea misiunii de către regina și în urma acésta trimiterea misiunii a rĕmas baltă.

Un alt lucru analog s'a petrecut între Petersburg și Constantinopol. Sultanul a trimis felicitări călduróse curții rusești cu prilegiul căsĕtoriei noului Țar și 'și-a esprimat intenția de a trimite o misiune specială sub conducerea mareșalului Fuad Pașa cu nóuĕ salutări și probabil și cu daruri de nuntă. La astfel de manifestății altă dată se respundea imediat dela Petersburg, de astă dată însĕ s'a așteptat înzădar rĕspunsul. Sultanul era fórte consternat din pricina acésta. Se credea ,că nici nu va mai veni rĕspunsul, când în sfêrșit eată că sosesce mulțămita mult dorită. Mulțămita a fost fórte scurtă și nu se amintia cu nici un cuvênt de misiunea anunțată.

„Pester Lloyd“ se ocupă cu aceste două incidente aprețiindu-le astfel.

In modul acesta așadar, prin bruscarea Turciei își sĕrbéză antenta anglo-rusécă debutul seu în politica europénă! Acésta ar fi într'adevér mult promițător. Și tóte acestea numai de dragul Armeniei. Mai întâiu se agită sub ochii guvernului britanic, ba s'ar puté ḑice sub egida ei, opinia publică asupra așa numitelor masacrări întêmplate în Armenia, și apoi opinia publică agitată e o pedecă, din pricina căreia curtea britanică trebue sĕ denege Sultanului cea mai simplă curtuasie. In compătimirea pentru jertfele unor volnicii îngrozitóre suntem pe partea Englezilor, și tot ce se face în acéstă privință va fi spriginit și aprobat de către întrégă Europa. De sigur însĕ, că Europa, pentru crudelitățile unui Pașe nu se va îndupleca sĕ alunge pe Turcia cu totul din Europa și sĕ desvăléscă earăși cestiunea orientală.

* * *

Aprigul naționalist slovac Miloș Stefanovici a scos o fóie volantă despre cestiunea naționalităților, scrisă unguresce din incidentul desbaterii din parlamentul magiar a cestiunii naționalităților în ședința din 24 Novembre, provocate de deputatul Șerban. Stefanovici rĕspunde pe rînd tuturor oratorilor dela Hieronymi începênd, desvĕlind precis tóte contradicțiile politicianilor magiari și a politicei magiare de stat. Stefanovici declară, că nu aparține acelor naționalisti, cărora le place sĕ cocheteze cu Viena pentru a resolva cestiunea naționalităților, se teme însĕ că naționalitățile — dacă va mai duce-o guvernul cu politica sa — vor fi necesitate sĕ se arunce în brațele acelora, al căror ideal este: „einheitliches Parlament“-ul.

* * *

In 12 Decembre la începutul ședinței din parlamentul german se transpuse comisiunei rescriptul cancelariului Hohenlohe în obiectul întroducerei cercetărei disciplinare contra lui Liebknecht. Apoi cancelariul declară că întrarea lui în funcțiune nu însémnă schimbare de sistem. Ce e drept dênsul nu va înainta în tóte pe urmele antecesorului sĕu, dar va ținé cont de faptele împlinite și-și va împlini cu loialitate angagiamentele luate asuprași. Accentuéză necesitatea reformei financiare, a susținerei actualei politice coloniale și a întărirei marinei, și promite sprigini-rea postulatalor juste ale economiei de câmp. Pe terenul politicei sociale principiul conducĕtoriu al sĕu va fi apĕrarea celor slabi. In sfârșit declară, că se va nisui se susțină între stat și biserică pacea. Discursul a ținut 20 minute pe care cancelariul l'a rostit fluent ca și când l'ar

---

ugy tekintettem, mint a görög-keleti román metropolia és érsekség házi szineit, melyek a hivatali elödömtöl reám átszállot egyházi diszöltönyek majd mindegyikén kiválóan láthatók, s melyektől idegenkedni annyit tenne, mint magától az ezen szineket magáénak valló néptől idegenkedni, a mi nekem, ki mindenek felett Ö Felségének és magyar hazánknak mindenkor tántorithatlan hive de egyszersmind a gör-kel. románok egyik főpásztora vagyok, semmi esetre hivatásom nem lehet.

Végre, mi a szomszédos Románia királyság nemzeti szineit illeti, szerencsém van Méltóságodnak erre vonatkozó kérdésére válaszolni: hogy — mint a lapokból is tudom — vannak sokan, kik azt hiszik, illetőleg azt akarnák másokkal elhitetni, hagy a nálunk használt román nemzetiségi lobogó azonos Románia királyság lobogójával, és ennél fogva hazaellenes tüntetésnek veszik a román nemzetiségi lobogó használatát.

Azonban ezen állitás és illetöleg gyanusitás teljesen alaptalan, mert igaz ugyan, hogy Románia lobogója is ugyanazon szinekböl van összeállitva, mint az itteni román nemzetiségi lobogó; de ez utóbbi nem csak jelentőségénél fogva, hanem a szinek sorrendjében és a felállitásban is egészen elüt amatól; Románia szinei ugyanis függölegesen a lobogó rúdjától kezdve ily sorban vannak elhelyezve: kék, sárga, vörös, és ezek nemzetközi, illetöleg állami jelentőséggel birnak; ellenben az itteni román nemzetiségi szinek, melyek sokkal elöbb alakultak lobogóvá, mint a romániaiak, vizszintesen igy következnek egymás után: felül a vörös, ezután a sárga, alól a kék, és az ekkép összeállitott lobogónak csak is ethnographiai jelentősége van.

Hozzá járul, hogy tudomáson szerint, Románia szineiben a sárga tulajdonképen narancsszin, a kék pedig sötét-ultramarin; holott az itteni román nemzetiségi szinekben a sárga világos aranyszin, a kék pedig világos égszin, mi a két lobogó közti különbséget méginkább kiemeli.

Azon reményben, hogy jelen felvilágositó nyilatkozatom alkalmas leend Méltóságodnak a román nemzetiségi szinekre vonotkozó netaláni aggodalmait eloszlatni, kérem fogadja Méltóságod öszinte tiszteletem és nagyrabecsülésem nyilvánitását. Nagyszeben, 1885, szeptember hó 22 én. — Gör.-kel. román érsek és metropolita Román Miron s. k.

fi cetit de pe scrisóre, dar nu s'a arĕtat a fi bun orator, şi deci şi pe mai departe rĕmâne Bötticher oratorul cabinetului.

Procesul domnişórelor.

Discursul apĕrătoriului Dr. Amos Frâncu.

On. judecătorie de cerc!

Inainte de tóte protestez contra incorectităţii acelei proceduri, că acusatele nu numai au fost citate sub nume defigurate, ci sub adresa altei acuse, decum este aceea, pentru care decurge pertractarea. Conturbarea liniştei publice şi transgresiunea contra statului sunt douĕ calificative specifice, carî se deosebesc unele de altele şi cari sunt fapte punibile, ce cad sub sancţiune deosebită. Şi astfel comunicarea acusei, ce se abate dela realitate, este identică cu nulificarea apĕrării.

Apĕrătorul îşi ridică şi mai energic glasul sĕu de protestare contra acelei disposiţiuni, că damele, în mod ilegal, au fost citate sub pedépsa escortării căci paragraful 70 al legii despre transgresiuni nici nu cere presenţa personală în astfel de procedură ci. permite ca inculpatul sĕ se representeze prin persónă autorisată. Dacă cu tóta acestea s'a întêmplat ameninţarea cu forţa, acésta este simplaminte vătĕmarea libertăţii personale şi ca atare aduce cu sine nulificarea întregei proceduri. Din causa acésta nici nu se póte introduce în contra nóstră procedura, fiind-că în contra formelor legale nu póte esista nici acusă, nici pedépsă.

Insĕ susţinerea acusei nu sĕ póte închipui nici chiar din cause meritorii. Acusa vorbesce despre transgresiune contra statului. Statul însĕ numai până atunci corespunde ideii sale, până când întrupézà în instituţiile lui ideia libertăţii. Cu ideia acésta stă în corelaţiune nedespărţită conceptul naţionalităţii, şi astfel consciinţa naţională, atât în interiorul cât şi în manifestările ei esterne pretinde respectare c'o putere aşa de elementară, ca însăşi libertatea.

Căci, după cum a ḑis Mancini, amicul lui Kossuth, dreptul la naţionalitate nu este alta, decât libertatea personală; aceia cari atacă naţionalitatea sugrumă libertatea şi ei în mod logic trebue sĕ nege libertatea omului în tóte raporturile vieţii publice şi private.

Astfel dară valorarea acelei acuse, care ar voi sĕ aplice sancţiunea pedepsii asupra unei espresii măreţe a consciinţii naţionale: adecă asupra purtării colorilor naţionale ar veni în contraḑicere cu cuprinsul etic al statului, şi de sigur, că prigonirea purtării colorilor, care este o manifestaţie esternă a simţemintelor de naţionalitate ar fi identică cu sguduirea dreptului de ordine social.

Statul, în înţelesul acesta, fiind pentru libertate, şi cuprinḑêndu se în acésta cultul liber al naţionalităţii şi a sentimentului pe calea colorilor naţionale, statul nu le póte sufoca fiind că nu póte nimici condiţiunile principale ale esistenţei lui: egala îndreptăţire a naţionalităţii; cu atât mai puţin un stat ca al nostru, în care principiul egalei îndreptăţiri este garantat şi în legea constituţională.

După ce însĕ statul nostru recunósce categoric îndreptăţirea acestui principiu, a sentimentului naţional, şi a consciinţei naţionale; avênd în vedere, că naţionalitatea română formézà o parte integrantă a acestui stat, espresiunea sentimentului naţional român în propriile lui colori naţionale, cu atât mai puţin póte fi vorba de faptă punibilă cu cât pe stat nu-l póte vătĕma manifestarea necesară a propriilor lui principii.

Din motivul acesta nu póte esista acusa contra damelor române, cari într'un moment istoric, pentru a-şi manifesta sentimentul naţional şi solidaritatea, şi-au pus pe piept cocarde tricolore române. Cu atât mai puţin póte subsista acusa, cu cât de-o parte nu numai că legi înarticulate nu opresc şi nu pot sugruma ceea ce trăesce în adâncul inimilor şi pentru a cărei espresiune servesce tricolorul naţional român, dar cu atât mai puţin se póte opri asta în acésta parte a ţĕrii, cu cât în inimi se manifestă continuitatea dreptului, ceea ce nu este ultima garanţă a esistenţei statului.

Că aici nu obvin disposiţiuni de oposiţiuni de oprire înarticulate, ne póte da o dovadă §. 36 din legea penală, care nu face obiect de urmărire penală, decât folosirea acelor colori, cari servesc la manifestarea tendinţelor contrare statului şi pe lângă acésta sunt oprite prin ordin ministerial. Cumcă premisele aceste nu obvin, este mărturie clasică însuşi domnul acusator public, care tocmai în acésta afacere a declarat, în propunerea de sub Nr. 1656/94 referitóre la sistarea procedurei, că nu cunósce o astfeliu de ordinaţiune, care ar opri purtarea colorilor naţionale române. Pe cât de corectă este acésta declaraţie, pe atât mĕ surprinde, că declaraţia acésta nu este acomodată pentru procedura penală, transpunĕnd întrégă afacerea poliţiei, şi totuşi dl acusator public a provocat pe acest tribunal regesc sĕ ţie pertractarea, în mânia punctului sĕu de vedere declarat prealabil. Nu sciu pe ce s'ar putea basa acusa în're astfel de împrejurări, fiind-că nici nu se face provocare în acusă la ordinul ministrului de interne Nr. 6693 din 1885, care opresce folosirea colorilor strĕine, şi chiar dacă s'ar fi întâmplat, ea în genere nu póte servi de basă la stabilirea acusei. In contra acésta protestézà principiul continuităţii de drept, accentuat de mine. Din punctul acesta de vedere doresc a se constata, că colorile naţionale române nu sunt streine în ţara acésta, căci românul nu e strĕin în propria lui patrie, dar nu sunt strĕine nici colorile lui, fiind-că colorile seculare vechi ale Ardélului nu se pot considera de strĕine. Drept dovadă pentru acésta mĕ provoc la disertaţiunea pe care a ţinut-o Réthy Lajos în Aprilie 1884 în adunarea generală a societăţii epigrafice magiare şi pe care din punct de vedere al convingerilor sale politice şi dl jude îl va primi, ca om destul de specialitate. Réthy a dovedit, în mod istoric, că colorile naţionale române sunt colorile principatului Transilvaniei şi de atari le-a primit si poporul român şi dela începutul vécului acestuia poporul român în continuu folosesce aceste colori. Réthy îşi încheiă disertaţiunea sa cu cuvintele: Romanii ardeleni şi-au însuşit la începutul vécului colorile Ardélului. In 1848 tabera lui Iancu a fluturat în munţii Ardélului colorile Ardélului, cari colori au fost uitate, şi astfel au devenit naţionale române. Nimeni n'a gândit în România, că dorobanţii au cucerit forturile Griviţei sub colorile lui Bethlen şi Rákoczy.

(Va urma).

Noutăţi.

La procesul domnişórelor. D-şórele române împrocesuate pentru purtarea tricolorului, au fost felicitate prin depeşe din o mulţime de locuri, între altele de fetele slovace şi din Bucovina etc.

Pentru démna şi curagiósa purtare a lor, inteliginţa română din loc s'a întrunit Joi séra în 1/13 Decembre c. în onórea lor, în restaurantul „Ardén", la un banchet. Salele spaţióse ale restaurantului au fost pline de lamura inteligenţii din loc. In fruntea salei au ocupat loc acusatele, în mijloc cu apĕrătoriul Dr. Frâncu. S'au ţinut mai multe toaste, sirul cărora 'l-a început d-ra Lucreţia Popescu, salutând pe acusate, ér d ra Leontina Simonescu mulţămì în numele acusatelor pentru ovaţiunile, ce li se fac. S'au toastat apoi pentru apĕrătorul d-relor, pentru părinţii, cari au dat societăţii române aşa fice brave, sentimentul de înfrăţire al fetelor slovace l a tălmăcit dl Augustini, dl Moţa a cetit nesce frumóse versuri ocasionale etc. s'au cetit şi depeşile de felicitare sosite.

Societatea a petrecut între cântece naţionale, esecutate de musică, până către mieḑul nopţii, în o disposiţie plăcută şi veselă.

* * *

Denumire. Dl Moise Savu v.-notar la tribunalul din Sibiiu este numit notar la tribunalul din Deva.

* * *

Grozăveniile bandelor ţigănesci. In ḑilele trecute reîntorcêndu-se trei ţĕrani de unguri dela têrgul din Turda au fost atacaţi de o bandă de ţigani. Doi au picat în mânile ţiganilor, cari le au tăiat mânile urechile şi la unul i-au scos ochii. Ţĕranul, care scăpase ajunse în Micuş, unde alarmând pe locuitori au ieşit cu toţii înarmaţi şi după o luptă desperată, în care căḑură 4 ţigani, şi câţi-va ţĕrani, ţiganii fură prinşi.

Din Arad sĕ comunică altă grozăvenie: Nóptea din 7 spre 8 Decembre n. a fost pentru locuitorii comunei Boroş-Sebeş o nópte de grózà. O bandă de ţigani corturari, consistóre din 12 indiviḑi, pe la 11 óre nóptea au năvălit asupra gării dela Boroş-Sebeş. Aflând acolo un păzitoriu al gărei, ţiganii îl încungiurară şi pretinseră dela el cheia dela cassă. Fiind-că bietul om nu avea la sine nici un fel de cheie şi nici un fel de armă, céta ţigănéscă îl apuca cu o furie sĕlbatică, îl hăţi cale de vre-o 500 paşi pană în drumul spre Buteni Aci doi dintre cei mai truposi ţigănoi îl trântiră la pământ, îi spintecară gura, îi tăiară nasul şi limba şi-i rupseră mâna dréptă şi douĕ cóste. Lăsând astfel pe nenorocitul păzitoriu ciungărit, desfigurat şi mai mult mort decât viu în mijlocul drumului, sĕlbatica cétă se reîntórsă în gară, sparse uşile casei şi se apucà sĕ desfacă lada wertheimiană. Asta însĕ nu succese. Incercară s'o ducă cu totul, dar greutatea metalului li se opuse. De aci apucară apoi direcţia spre comuna Boroş-Sebeş, unde mai întâiu sĕ apropiară de bolta comerciantului Bienenstock; sparseră bolta şi începură sĕ jefuéscă; atacară apoi mai multe case şi ajungênd la locuinţă agenturii băncii „Union", împinseră uşile şi începură sĕ spargă cassa, dar fară succes, deşi acasă nu era nimenea. Se ospĕtară însĕ din vre-o 5 kilograme de caş şî vre-o câte-va butelii de vin roşu, mai luând la plecare şi un revolver cu câte-va focuri. Intr'acestea păzitorii de nópte ai comunei, dând de urma ţiganilor, începură sĕ-i uzmăréscă. Acestia însĕ în loc sĕ fugă, îi aşteptară în linişte, şi după-ce pe doi dintre păzitori îi bătură cumplit, négra cétă apucà calea spre promontoriul comunei. Gendarmii numai mai târḑiu putură pune mâna pe ei.

* * *

Incă o broşură despre români. Aflăm că Tibád Antal, fostul secretar de stat sub fericitul Tisza, va eda în curênd o broşură voluminósă despre cestiunea română.

* * *

Inaltă tradare din causa sancţionării. „Magyar Állam", în numĕrul seu datat în 12 l. c. aduce sub titlul „Consumatum" un prim-articol, în care din incidentul sancţionării ḑice, că regele a încetat sĕ mai fie apostolic şi sĕ domnéscă din graţia lui D-ḑeu, fiind-că sancţionarea e un act neapostolic şi duşmănos bisericii şi lui Dumneḑeu. Acest articol a făcut mare sensaţie, şi a fost viu comentat şi pe coridórele parlamentului. Hieronymi, Fabiny, Bánffy, Reiszig şi alţii erau unisono de acord, că contra ḑiariului catolic trebue întrodus proces de înaltă tradare şi agitaţie.

Scirile din Budapesta şi anunţă că procuratura a intentat proces,

* * *

Societatea acad. „Junimea" din Cernăuţi invită la „serbarea aniversării a XVII a fundării sale", care va avé loc Luni în 5/17 Decembre a. c. în sala filarmonică. Inceputul la 8 óre séra.

* * *

Postul de primariu al oraşului Sibiiu devenit vacant, se escrie concurs pentru ocuparea lui cu emolumente de 3000 fl. (A se vedea pag. 4.)

* * *

In contra hipnosei. Consiliul sanitar regnicolar din Budapesta, luând în considerare abusurile şi pericolele, cu cari e împreunată şi se practică hipnosa chiar şi din partea ómenilor incompetenţi, a înaintat ministrului de interne un proiect, care devenind lege, pentru medici sĕ fie normativ, ér pantru nemedici o stavilă în esercitarea sau practisarea hipnotisării. — Proiectul numitului consiliu sanitar este următoriul: 1. Nemedicii sĕ fie opriţi dela esercitarea hipnotisării sub asprimea pedepsei corespunḑĕtóre influenţei stricăciósе a hipnosei. 2. Esercitarea hipnotisării spre scopuri de vindecare medicilor sĕ li-se permită sub următórele condiţiuni: *a*) la propria învoire a celui ce voesce a fi hipnotisat, dacă e maioren; la învoirea tutorului celui ce are sĕ fie hipnotisat, dacă acesta e minoren; *b*) fiind de faţă la hipnotisare şi o a treia persónă: c) sub acea responsabilitate, sub care şi de altmintrelea după lege este pusă activitatea fiecărui medic.

* * *

Procesul — Cebinaţ. In 10 Decembre s'a început în Belgrad pertractarea finală în procesul de înaltă tradare a lui Cebinaţ şi soţii. Actul de acusă conţine între altele şi următórele:

„Mihail Cebinaţ, meseriaş; Şima Gjacovici, secretar districtual, Rancu Taisici, proprietar; Alecsa Zujevici, învĕţător; Costa Tausanovici, fost ministru (în 1883 ministeriul de rĕsboiu l'a fost condamnat la 8 ani închisóre pentru delicte politice); Dobroşan Rusici, profesor; Dr. Costa Dinici, medic; A. Stanojevici, compactor (în 1883 ministeriul de rĕsboiu l'a condamnat la mórte, mai târḑiu a primit amnestie); Dr. Iaşa Nenadovici, prof. univ. (s'a refugiat în străinătate) şi Gjoca Novacovici, jude în pens. la tribunalul suprem, — sunt puşi sub acusă şi deţinuţi în închisóre preventivă fiind-că au plănuit şi pregătit revoluţiune în Sêrbia, ca în modul acesta sĕ despóie de tron dinastia Obrenovici şi pe actualul domnitorul rege Alecsandru I, şi în locul lui sĕ ajute la tron pe prinţul Petru Carageorgevici, fiiul reposatului Alecsandru Carageorgevici. Astfeliu susnumiţii au comis crima de înaltă tradare circumscrisă în §§ 87 şi 88 ai codului penal.

Cebinaţ presintă drept matador al conjuraţiunei pe Costa Tausanovici, cu ale cărui scrisori de recomandaţiune a cutreerat dînsu ţara, ca sĕ scruteze înclinările poporului referitóre la schimbarea dinastiei şi ca sĕ statoréscă de câte arme, muniţiune şi bani ar fi lipsă pentru fie-care district. Contra lui Tăusanovici militézà şi împrejurarea, că în 1883 a fost condamnat la 8 ani închisóre tot pentru asemenea delict".

In decursul cercetărei s'a constatat mai pre sus de ori-ce îndoélă, că acusaţii în sensul codului penal sêrbesc au comis crima de înaltă tradare, deşi până la ḑiua deţinerei încă nu întreprinseseră nici un pas pentru realisarea planului.

Pe banca acusaţilor sunt toţi cei enumeraţi mai sus, afară de Tausanovici şi Nenadovici, cari s'au refugiat în străinătate.

După începerea pertractării Cebinaţ declară, că n'are nimic de adaugat la fasiunile sale depuse la protocolul de investigaţiune, Dînsul urmând tradiţiunilor sale familiare şi-a dat silinţa sĕ facă familiei Carageorgevici servicii. Nu a conspirat cu nimenea, n'a cumpĕrat arme şi nici n'a cerut.

Pertractarea cu Cebinaţ abia s'a terminat după dóuĕ ḑile. Cebinaţ a spus, că a cumpĕrat arme, dar n'a voit sĕ spună la cine le-a dat în păstrare. Se urmézà pertractarea cu ceialalţi acusaţi.

Convocare.

Pe basa statutelor „Reuniunii femeilor române din Rĕşinari", prin acésta se convócă pe Duminecă în 11 Decembre st. v. a. c., la órele 2 după améḑi a VI-a adunare generală ordinară, care se va ţiné în localul edificiului scolar din loc.

La acéstă adunare generală sunt rugaţi a participa toţi p. t. membrii reuniunei precum şi alţi binevoitori.

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
2. Statorirea budgetului pe anul 1895.
3. Eventuale propuneri.

Din şedinţa comitetului Reuniunii femeilor române din Rĕşinari, ţinută la 27 Novembre st. v. 1894.

Aurelia Goga, presidentă.
Ioan Marin, secretar.

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica", Nr. 25 cu următoriul sumariu:

„I. P. S. S. Dr. Victor Mihali de Apşa", de V. B. Muntenescu. — „In necunoscut", de Gr. Mărunţeanu. — „Indoială", Elena din Ardél. — „Profesorul Iordache", de Marg. Moldovan. — „Măriei", de Petrea dela Cluş. — „Teorema lui Pythagora", de Castelnuovo-Cândea. — „Rămurele:" — „Cine întră mai lesne în Paradis", de Ioan S. Spartali. — „Impresii de cĕlătorie", de Ilie din Urseni. — „Feliurite".

Nr. 532 [242] 1—3

Concurs repeţit.

In urmă încuviinţării veneratului Consistoriu Archidiecesan, prin acésta se escrie concurs nou, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pentru întregirea postului de paroch de clasa a III din comune Calian protopresbiteratul Cluşului.

Emolumentele înpreunate cu acest post de paroch, dau un venit sigur anual de 419 fl. 50 cr. Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi asterne suplicele de concurs, istruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu, în terminul sus citat, dela care şi pot lua şi informaţiuni despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului, in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cluş, 30 August, 1894.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

20775 — 1894 szám IV. [241] 1–2

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Szeben redezett tanácsu városnál nyugdijaztatás folytán megürült *polgármesteri állásra* ezennel pályázatot nyitok és felhivom midazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják hogy az 1883 I. t. czikkben elöirt okmányaikkal felszerelt flyamodvanyukat **folyó évi deczember hó 26-kának d. e. 12 órájáig** hozzám nyujtsák be.

Ezen állás javadalmazása: 2000 frt fizetés, 400 frt lakbér és 600 frt müködési pótlék.

Nagy-Szeben, 1894 évi deczember 13-án.

Szebenvármegye alispánja:
Reissenberger.

Nr 182. [238] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch in parochia de clasa a III-a Bonţida prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele anuali împreunate cu acest post, statorite de nou şi ameliorate în sinodul parochial estraordinar din 14 August a. c sunt 547 fl. v. a. despre cari se pot lua informaţiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi asterne petiţiunile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 27 Octobre 1894

Oficiul protopresb. al tract gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Herman,
protopr.

Suferinţe de piept,

Tusa cum şi tóte bólele, catare de ale canalului de respiraţie, **gâtlej, plămâni, greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgăréscă, răguşélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat şi recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării. *Succesul se simte după câte-va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit.]230] 5—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

☞ *Sĕ se trimită preţul înainte cu mandat postal.*

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [232] 6—7
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi sĕ pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se căpĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Expediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Texing, Austria de sus, 21 Februarie 1892.

Dn întêmplare am vĕḑut garnitura D-tale la Escelenţa Sa baronul Wurmbrand ş m'am convins de frumseţa şi ieftinĕtatea aceleia.
Iosif Forst, preot.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.

Sunt fórte mulţămit cu espediţia, care a în recut pe departe aşteptările mele.
Căpitan Cz..., comanda pieţii.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	—	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.05	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren miest
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 131 Sibiiu, Marţi, 6|18 Decembre 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 5 Decembre, 1894.

Despre dóuĕ lucruri voim sĕ facem de astădattă amintire, cari deşi în aparenţă neînsemnate, caracteriséză ţinuta presei magiare şi a guvernului faţă de cestiunea română şi în genere faţă de poporul nostru.

Lucrul cel dintâiu, pe care voim a-'l amintí, este ţinuta diarelor magiare faţă de procesul intentat domnişórelor române din Sibiiu. Sĕ urzesce procesul, sĕ ţine pertractarea la judecătorie, advocatul apĕrător ţine un escelent discurs, în fine aducerea sentinţei sĕ amână, publicul român de pretotindenea e scandalisat de intentarea procesului, felicită pe domnişóre pentru curagiul bărbătesc şi purtarea démnă în faţa judecătoriei, ér' foile române şi unele din foile streine descriu pe lung acest act caraghios al stăpânirii şi-l condamnă după cum merită.

Ce tac însĕ foile magiare? Pentru ele tóte aceste, ce s'au petrecut, nu esistă. Un singur diar scim, că a luat o notiţă fugitivă despre afacere „P. Napló“, în colo tóte tac tăcerea pescelui. Le este ruşine de tótă afacerea acésta şi nu vor sĕ ajungă la cunoscinţa publicului magiar. Inţelegem ruşinea şi genarea lor, dar nu înţelegem apucătura, pe care de sigur ele o consideră de „tactică“, căci deşi póte publicul magiar, care cetesce numai unguresce, nu va sci nimic despre nóua înţelepciune a politicei magiare, dar tréba nu sĕ mărginesce aci şi pelângă tótă tăcerea publicisticei magiare, lumea are şi va avea informaţiuni despre proces şi-'şi va forma desigur judecata.

Nu este primul cas, în care presa magiară ia o asemenea atitudine, la tótă întîmplarea însĕ acésta apucătură este ridicolă.

Constatând acésta, sĕ trecem la al doilea cas, pus la cale de guvern. E vorba detragerea debitului postal al diarelor din străinătate, respective de oprirea lor de-a puté întra la noi, „în fericita Ungarie“. Oprelişte guvernului este îndreptată mai cu samă contra diarelor române şi sêrbe ce apar în cele dóuĕ regate vecine cu noi, apoi contra unor foi germâne şi cehe din Austria. Şi în privinţa acésta guvernul magiar a mers aşa de departe, încât nu credem sĕ mai fie nici un stat în Europa, în care sĕ fie oprite de-a întra din afară atâtea foi, ca la noi, póte numai Rusia şi Turcia. *Par nobile fratrum* — noi cu marele nostru „liberalism“ ne înşirăm şi în privinţa acésta cu „demnitate“ în şirul acestor state de model — despotic. Astfel, ca sĕ nu mergem mai departe, amintim împrejurarea cunoscută, că de present guvernul magiar abia permite întrarea la dóuĕ sau trei foi politice din România la noi, — tóte celelalte sunt oprite la graniţă.

E destul un mic pretecst, bunăóră dacă cutare fóie din România sĕ ocupă cu stările dela noi şi le supune criticei, ea este numai decât prescrisă sub cuvênt că produce la noi agitaţiuni. Scopul adevĕrat însĕ este, ca sĕ rupă legăturile dintre fraţii de acelaşi sânge şi limbă, pe care-i despart Carpaţii.

Sĕ vede însĕ, că guvernul magiar nu e îndestulit cu resultatul de până aci în direcţiunea acésta. El a a aflat acum un nou pretecst, pe basa căruia sĕ mérgă mai departe cu vecsarea nóstră în acest punct.

Foile magiare de Sâmbătă, 15. Decembre curent ne spun, că guvernul a dat de urma unui şiretlic cu privire la foile din România oprite. Anume guvernul a aflat, că foile oprite întră la noi vîrîte in plicuri de epistole. Ministrul de interne a făcut atent la acésta împrejurare pe ministrul de comerciu, care la rêndul sĕu a dat un ordin tuturor oficiilor de poştă, că dacă sosesce la adresa cuiva o epistolă simplă sau recomandată, despre care, considerând locul unde ea este pusă la poştă, forma sau adresa, sĕ póte presupune că conţine vre-o fóie oprită, sĕ o reţină şi sĕ o desfacă în fiinţa de faţă a primariului comunei respective şi a adresatului. Dacă adresatul citat fiind, nu se va înfăţoşa, oficiul postal e dator a o retrimete trimiţătorului, ér dacă în plic va fi în adevĕr vre-o fóie oprită, aceea sĕ va nimici. Totodată ministrul provócă oficiile postale, ca sĕ procédă cu tact în asemenea casuri.

Aşa sună ordinul şi cine sĕ mai îndoiesce despre aceea, că pe basa lui se vor face cele mai mari abusuri. Sĕ vede că şi ministrul a reflectat la acésta, pentru aceea a aflat de lipsă a face atente oficiile postale, sĕ procédă cu tact. Scim noi însĕ bine, ce tact au slujbaşii magiari când e vorba de noi, o scim din durerósa esperinţă. Chiar şi până acuma sĕ întîmpla ici-colea, că scrisori sosite în plic din România erau nimicite şi nu ajungeau nici când la destinaţia lor. Dar apoi acum! Va fi destul ca impiegatul sĕ constate, că plicul e din România şi că adresa e în românesce, ca sĕ presupună, că în el este un diar oprit şi sĕ-l nimicéscă, fără sĕ mai însciinţeze pe adresat, sau în casul cel mai bun sĕ îl returneze nedesfăcut.

Noi mărturisim, că nu scim sĕ vină la noi în plicuri diare oprite. De unde a aflat acésta ministrul, nu scim, sau apoi a presupus şi el, cum dă voie impiegaţilor sei sĕ presupună. In ori-ce cas acésta este o mĕsură despotică, asemenea mĕsurilor luate în Rusia, faţă de fraţii nostri din Basarabia. Diarele magiare îşi bat joc de aceste şi étă acum guvernul le calcă urma.

Noi ne ţinem de datorinţă a protesta contra lor, contra unor mĕsuri despotice, pe cari magiarii se silesc a le acoperì cu vestmêntul „liberalismului“.

Date istorice relativ la organisarea partidului naţional.

In „Dreptatea“ din 4/16 Decembre publică dl **Parteniu Cosma** sub titula de mai sus următórele date privitóre la trecutul politic al nostru, precedate de-o întroducere pe cari le reproducem in tótă estensiunea lor:

Mulţi dintre cei-ce se ocupă adi cu politica naţională a românilor, cred că facerea lumii se datéză dela conferenţa naţională dela 1892, unii o datéză dela cea din 1881, şi fórte puţini se par a sci ceva şi despre periodul de 20 ani dela 1861—1881, în care românii din Ungaria îşi croiau politica lor separat de cei din Transilvania.

In conferinţa din 1881 s'a încheiat pacea de solidaritate între ungureni şi transilvăneni pe basa unui program comun şi cu un organism, care a făcut posibilă solidaritatea, deşi interesele ungurenilor cu ale transilvănenilor nu sunt identice în punctul cel mai delicat, cu punctul 1 al programei. Cel-ce va cerca însĕ sĕ afle din acte publicate istoricul acelui organism, nu-'l va afla, pentru-că procesele verbale ale conferenţei din 1881 nu fac amintire de el.

După-cum s'au desvoltat lucrurile, în urma disolvării comitetului central din partea ministrului de interne, şi în urma modului cum s'a convocat adunarea, ce s'a ţinut aici în Sibiiu la 28 Novembre n. trecêndu-se la ordinea dilei peste normativul observat dela 1881 până la 1893, a cărui esenţă a fost, ca tóte cercurile electorale, în care sunt şi români, sĕ fie representate în conferinţe prin delegaţi în numĕr egal, eu, carele de 10 ani trecuţi numai extra muros privesc la acţiunile politice ale partidului naţional, carele prin urmare pot medita cu sânge rece asupra noului conflict, ce a erupt între „Tribuna“, respective convocătorii adunării din 28 Nov. şi

---

FOIŢA.

Instrucţiunea în China.

In timpul present, când decurge resbel pe mórte şi viaţă între japonezi şi chinezi atât de mulţi la numĕr, nu va fi fără interes a sci ceva despre starea instrucţiunei la ceşti din urmă. Chinezii, de mii de ani jócă un rol însemnat între popórele din partea ostică a Asiei. Acest rol e a se ascrie de o parte numĕrului lor, de altă parte culturei lor străvechi. Mongolii, mandjurii, şi alte popóre s'au supus superiorităţii culturale a chinezilor. Ceea-ce nu au putut face cu armele, au esoperat chinezii prin cultura lor relativ înaintată faţă de popórele, cu cari au venit în contact. Astădi chinezii pierdênd luptă după luptă în resbelul crâncen cu vigurosul popor japonez, atenţiunea Europei e îndreptată asupra lor. Isolarea completă a poporului chinez, conservatismul lor în care au trăit mii de ani sigur sĕ apropie de finit Urmările resbelului vor avea mari influinţe asupra vieţii, asupra desvoltării ulteriőre culturale a chinezilor.

De aceea cunóscerea trecutului lor — în ce privesce cu deosebire instrucţiunea — trebue sĕ ne atragă şi atenţiunea nóstră încâtva. Vom da deci câte-va notiţe după un tarctat a misionariului svedic G. Morgenroth.

In China statul preste tot nu s'a ocupat până aci cu instrucţiunea poporului, ci acésta a fost o afacere privată. Numai unde şi unde s'au ridicat scoli pentru copii seraci prin contribuiri benevole.

Pe cetit şi scris s'a pus mare pond; de aceea părinţii după putinţă s'au îngrijit spre a da ocasiune pruncilor lor a se instrui. Pentru femei însĕ nu s'a îngrijit şi nu se îngrijesce nime ca sĕ se cultive şi ele câtu-şi de puţin. Ele nu sunt destul de demne spre a se bucura de óreşi-care instrucţiune.

Dacă e a se înfiinţa o scólă în vre-un sat, atunci sĕ întrunesc câţi-va părinţi la olaltă, şi lucrul principal e: a-şi denumi un învĕţătoriu, cari cred ei că e apt, pentru pruncii lor. In ţinuturile mai sĕrace lucrul de căpetenie e: cât face plata învĕţătoriului şi conform acestei simbrii îşi denumesc părinţii învĕţătoriul. Dacă pe basa unui contract s'a putut ajunge la formarea unui salariu de 80—100 fl. sĕ alege ori denumesce un învĕţător provisor, în cele mai multe casuri numai pe un an. Pe lângă bani adese se mai dau şi naturalii învĕţătoriului d. e. urez, oleu, theă, şi tăbac.

Ca învĕţători la atari scóle se aplică fórte adese-ori ómeni fără nici o cualificaţiune. Câte odată se aplică ómeni tineri, cari în calitatea de învĕţători practiséză spre a depune un esamen de stat, ori tineri, cari din o causă sau alta au părăsit studiul. Nu arare ori se aplică ca învĕţători nisce perdevară, cari zac întinşi comod, şi trag opiul lor — pe bancă — pe când scolarii dênsului se deprind în scriere. Localul de scólă unde esistă atare e fórte primitiv. Mai adese-ori servesce de scólă un loc ţinut de sacru din partea părinţilor, ori vre-un templu idolesc mai mic. Mobile de scólă nu afli de loc, ci fie-care scolar la întrare aduce cu sine o masă mică şi un scăunel.

Scolarii vin la scólă când se face diuă şi şed până la amédi, apoi sĕ departă pe câte-va óre, şi venind de nou şed până séra

De orologiu ori de clopot la scólă, nici vorbă. Scolarii deci merg şi vin unii mai de timpuriu, alţii mai târdiu. De aceea nici nu póte avé loc o instruire regulată

Umblarea la scólă se începe cu 6—8 ani, şi totdeuna se alege o di anumită norocósă, în carea noul scolariu îşi face întrarea în scólă. Scolarii se provĕd cu câte un „Abcdar, hărtie, tuş, pensel, o pétră lungăréţă pentru ştergerea tuşului, şi un vas mic cu apă. Afară de aceea mai duce scolariul pentru învĕţătoriu: tea şi cevaşi prăjituri, pe cari i-le predă.

Intrând în scólă elevul, după-ce a predat darul adus învĕţătorului merge la un părete de care stă atîrnată o hârtie aurită-roşie cu inscripţiune: „Spiritului, sântului, şi înţeleptului Magistru-Con-fu-tse“. Inaintea acestei inscripţiuni se închină fie-care scolariu de 3 ori, totdéuna când întră în scólă. Numai după-ce noul scolar a aprins douĕ lumini de céră şi câte-va făşii de hârtie şi le-a lăsat sĕ ardă în onorea lui Confutse, ia loc între ceialalţi scolari. Cu acésta a făcut noul scolariu primul pas în cercul învĕţaţilor aşa numiţi: „Cetitori de cărţi“. Cu acésta ocasiune fie-care scolariu primesce şi un nume nou.

Scóle mai nalte sĕ înfiinţéză sau de persóne mai avute private, sau de către comune. De învĕţători în atari scóle se aplică numai indivizi, cari au făcut esamenul de stat. Scolarii din aceste scóle adesea locuesc în localul scólei dacă sunt departe de el. Chinezii îndestulindu-se cu puţin, ei sunt mulţumiţi dacă au de-asupra un coperiş ca sĕ-i scutéscă de tempestăţi, şi dacă au un bucătariu care sĕ le gătéscă thea în fie-care óră. Fără theă nu pot rĕmâné. Fiind-că chinezii se însóră de timpuriu, chiar şi cu 15 ani, astfel sunt la scólă şi mulţi capi de familie, femeile lor însĕ şi copii rĕmân acasă, dacă tatăl frecuentéză scóla.

(Va urma.)

între dl Al. Mocsonyi, respective „Dreptatea“ — mĕ tem, că organismul inaugurat la 12 Maiu 1881 şi-a vecuit vécul, şi la 28 Novembre a. c. — póte fără intenţiunea convocătorilor adunării s'a aşeḑat în mormênt

Alţi ómeni, alte vederi. Generaţiunea actuală póte că-'şi va sci crea un sistem de luptă mai potrivit temperamentului şi vederilor sale. Mai bun va fi decât cel de până aci? — urma va alege.

Eu nu criminez contra nici unei direcţiuni politice, dacă aceea este eflucsul convingerei mature a celor cari o inaugurézâ şi a celor cari o susţin, pentru-că în politică nime nu este infalibil. Cel-ce va sci esploata mai bine situaţiunea dată şi va produce resultate mai bune pentru toţi, acela este mai bun politic.

Cred însĕ, că ori-cât de rĕu se pară în ochii acelora, cari l'au abandonat — organismul creat în 1881, el totuşi a servit drept cadre unui period al luptelor nóstre naţionale, peste cari istoricul nepreocupat nu va puté trece simplu la ordinea ḑilei, deci trebuie sĕ-i punem la disposiţie tóte elementele unei judecăţi drepte.

Sunt încă mulţi în viéţă din aceia, cari au iniciat acel organism, cari sciu pentru ce s'a creat aşa precum s'a creat? şi pentru ce n'au remas pe lânga sistemul de mai înainte? Cred că nici unul din ei nu se sfiesce a primi respunderea, ce-i incumbe pentru faptele sale, cei mai mulţi însĕ nu cunosc anteactele.

Deci ca unul, carele bun rĕu cum a fost acel organism, am contribuit în mod esenţial la crearea şi realisarea lui, cred că nu greşesc, dacă acum, când după părerea mea el este al istoriei, fac puţină lumină asupra istoricului lui.

Vĕ pun la disposiţie unele însemnări cari la timpul sĕu le-am aruncat pe hârtie pentru mine numai, cari însĕ astăḑi póte că au şi vr'o însemnătate istorică. Étă-le:

„Insemnări“

referitóre la conferinţa de caracter privat a unor inteligenţi români, ţinută la 17, 18 şi 19 Octobre 1880 în Sibiiu.

I.

După închierea adunării generale a „Asociaţiunei transilv. pentru literatura rom. şi cultura poporului român“, Luni, la 9 August 1880 séra, şi Marţi la 10 August 'nainte de améḑi, la iniciativa lui George Pop proprietar şi deputat dietal din Băsesci în Selagiu, s'a ţinut o convorbire în casa lui Dr. Ioan Raţiu advocat în Turda, la care au participat afară de dnul casei: Iacob Bologa, consilier aulic în pens.; Georgiu Bariţiu; Visarion Roman şi subscrisul din Sibiiu; şi George Pop din Băsesci

Obiectul consultării a fost: deplorabila stare politică a românilor din Austro-Ungaria, causele ei şi aflarea remediilor pentru vindecarea acestui rĕu.

După o consultare matură s'a luat în unanimitate conclusul ca:

sĕ se conchieme o conferinţă din un numĕr restrins al inteligenţei române din tóte părţile locuite de români, care sĕ se consulteze asupra unui program, ce ar fi sĕ se subştérnă unei adunări generale electorale, convocândă la timpul şi locul care-l va defige ea.

Terminul acestei conferinţe s'a ficsat pe timpul congresului naţional-bisericesc, care se presupune că va fi convocat pe 1/13 Octobre a. c, ér' locul — Sibiiul.

Atât terminul cât şi locul s'a combinat din acel motiv, că se presupunea, că din părţile mai îndepărtate se vor alege pentru congres bărbaţii cei mai valoroşi, cari pentru congres negreşit vor veni la Sibiiu, şi prin asta vor fi scutiţi de spesele de călĕtorie, cari pentru unii pot servi drept motiv de absentare dela o conferinţă naţională în loc îndepărtat, carea nu promite nici un prospect de favoruri ci din contră, persecuţiuni.

„Pe basa acestei combinaţiuni s'au designat şi persónele, cari sĕ fie invitate la acea conferinţă, şi anume: 1. Alesandru Mocsonyi din Budapesta, 2. Vincentiu Babeş, Budapesta, 3. Paul Rotariu, Timişóra, 4. Coriolan Bredicean, Lugoşiu 5. I Popoviciu-Desseanu Arad, 6. E. B. Stanescu, Arad, 7. Gener. Tr. Doda, Caransebeş, 8. Niculae Zigre, Oradea-mare, 9. Petru Mihali, Sighetul-Marmaţiei 10. Al. Frenţiu, Sătmar, 11. Andr. Medanu, Şomcuta-mare, 12. Georgiu Pop, Băseşti, 13, Sig. Borlea, Baia de Criş, 14. Avr. Tincu, Orĕştie, 15. Ales, Filip, Abrud, 16. Dr. I. Raţiu, Turda, 17. Iul. Coroian, Cluş, 18. Gavr. Manu, Deşiu, 19. Dan. Lica, Bistriţa, 20. Patr. Barbu, S-Reghin, 21. Dr. Aurel Mureşan, Braşov, 22. Nic. Popea, archimandrit, 23. George Bariţiu, 24. Niculae Cristea 25. Eliă Măcellariu, 26. Vis. Roman, 27. Partenie Cosma din Sibiiu, 28. Ioan Roman, Făgăraş, 29. Dr. Ioan Nichita, Zelau.

Cu convocarea membrilor s'au încredinţat G. Bariţiu şi P. Cosma, ér' până atunci s'a decis a se ţinea lucrul în secret.

Congresul nu s'a convocat, dar' stire positivă despre neconvocarea lui nu a fost până-ce a apărut cercularlul metropolitan în „Telegraful Român“ dela 5 Octobre, deci noi, membrii încredinţaţi cu convocarea conferenţei eram în perplesitate: sĕ convocăm conferenţa în tómna acésta, sau ba! şi în fine ne-am decis sĕ o convocăm pe 17 şi 18 Octobre, adecă pe timpul când era sĕ se ţină aici adunarea generală a „Fondului de teatru român“.

„Astfel s'au aspedat convocările abia la 8 Octobre şi în ḑilele următóre până la 10 Octobre. Literile convocătóre compuse de G. Bariţiu se alătură în orig. sub nrul 1.

Tecstul acestora este următoriul:

„Avênd subscrişii în decursul acestui an ocasiuni mai dese de a conversa în diverse ţinuturi cu bărbaţi de frunte ai naţiunei nóstre, asupra împregiurărilor în care sĕ află ea în epoca de faţă, ne câştigarăm convincţiunea, că toţi simt o necesitate imperiósă de a conveni cât mai curênd la un loc anumit, cu scop de a ne consulta şi a lua unele decisiuni salutare pentru viitoriul naţiunei nóstre, câtă sĕ află în Ungaria şi Transilvania“.

„O convenire comună din ambele ţĕri a bărbaţilor nostri de inteligenţa superióră nu ar fi mai mult, decât o înnoire a conferinţelor din anii 1849, 1850, 1860 şi 1861 şi póte că astădată cu resultate mult mai salutare pecât au fost cele de mai nainte“.

„Se apropie un nou period electoral pentru dieta Ungariei. De nu ar mai fi şi alte raţiuni grave şi interese vitale, care ne impun necesitatea unei conferinţe, acésta singură ar fi prea de ajuns ca cineva sĕ ia asupra-şi misiunea de a o convoca“.

„Acésta misiune ni s'a impus nouĕ înainte cu 2 luni de către câţi-va bărbaţi eminenţi ai naţiunei nóstre, însĕ cu acea restricţiune, ca conferinţa la care ne permitem a Vĕ invita prin acésta pe . . . . D-Vóstră pe ḑilele de 17/5 şi 18/6 Octobre a. c. sĕ aibă caracter privat, în care după elaborarea unui program clar sĕ se iee mĕsuri dacă aşa se va afla cu cale, pentru convocarea la un termin anumit a unei conferinţe generale, publice, din ambele ţĕri, cum şi de formarea cluburilor electorale în tóte colegiele, în cari sĕ află alegĕtori de naţionalitate românéscă, acestea nesmintit pentru ambele casuri: de intrare în acţiune, sau de perseverare în resistenţă pasivă.

„Numĕrul domnilor, pe cari ne luăm voie a-i ruga, ca sĕ nu îşi pregete a osteni la Sibiiu pe ḑilele sus arĕtate, va fi cel mult de treiḑeci inşi din ambele ţĕri“.

„Din causa, că pe aceleaşi ḑile este convocată şi adunarea generală a societăţii fondului de teatru, órele conferinţei nóstre electorale generale se vor ficsa după împregiurări“.

„Pe lângă espresiunea dorinţei nóstre ferbinţi, ca sĕ binevoiţi a veni în ajutoriu şi cu propuneri positive, suntem şi rĕmânem“

cu perfectă stimă şi respect

Sibiiu, în 8 Octobre 1880.

P. Cosma m. p. *G. Bariţiu* m. p.

(Va urma).

Revista politică.

Cu ocasiunea desbaterei mesagiului de tron în camera română a venit în discuţie şi cestiunea naţională şi respective cestiunea românilor ardeleni. Deputaţii din oposiţie C. I. Stoicescu şi Delavrancea au acusat guvernul, că nu desvóltă mai mare energie în favorul deslegărei acestei cestiuni. Lor le-a rĕspuns deputatul guvernamental Arion, dar mai cu sémă deputatul şi primariul Bucurecilor, dl Filipescu, care a ţinut o lungă şi însĕmnată vorbire. Étă cum încheie dênsul discursul:

„Dl Sturdza propunea odinióră intervenţiunea; când a vĕḑut, că propunerea îi este imposibilă, s'a mulţămit sĕ céră guvernului rolul de samsar cinstit. Dar samsarlîcul presupune un mandat, şi d-vóstre vi s'a detras mandatul, pentru-că românii de peste munţi nu vor sĕ audă de concesiunile, pe cari e dispus dl Sturdza sĕ le facă, cum e renunţarea la autonomía Transilvaniei, şi altele.

„Liberalii au mers cu sistemul lor de a ne bănui, până sĕ ne acuse, că ni-am format un partid în Transilvania, când în realitate, persónele din acest partid sunt tocmai cei, cari aprobă mai mult concesiunile d-lui Sturdza. Noi n'avem în Transilvania nici un partid, nici partisani, toţi ne sunt de-opotrivă simpatici.

„Sĕ părăsim, domnilor, în cestiunea naţională frasele sentimentale şi demonstraţiunile, şi sĕ căutăm soluţiunea practică. Eu nu cer guvernului nici o satisfacţiă, pentru-că am încredere întrênsul. Nu cer nici vre o soluţiune imediată, ci cer ca sĕ fim gata în tot momentul în acéstă cestiune. Cestiunaa naţională este dintre acelea, la cari trebue sĕ cugetăm totdeuna, dar despre care nu trebue sĕ vorbim nicì odată“.

A rĕspuns şi dl ministru de esterne Lahovari făcênd o declaraţie în ce privesce atitudinea guvernului.

* * *

In 13 l. c. n. comisiunea parlamentului german a respins, cu 9 voturi contra 4, cererea de urmărire în contra lui Liebknecht.

Ea a respins de asemenea propunerea conservatorilor, care tinde la sporirea puterilor disciplinare ale preşedintelui parlamentului. Comisiunea a declarat, că acéstă propunere trece peste puterile sale.

Parlamentul a continuat apoi discuţia budgetului.

Boetticher aprobă, în numele naţionalilor-liberali, discursul călduros al prinţului de Hohenlohe în privinţa politicei coloniale, combate socialismul şi anarchismul; ḑice că acei cari iubesc patria trebue sĕ sprijinéscă guvernul, care va lua direcţiunea partidelor pentru a apĕra interesele statului.

D. Payer ḑice, că partidul poporului desaprobă incidentul, care a provocat cererea de urmăriri a procurorului şi care nu este de natură a întări încrederea.

Partidul cere ca guvernul sĕ retragă proiectele de impozite şi proiectul privitor la resvrătirile revoluţionare, sĕ presinte un program regulat şi sĕ realiseze economii eficace.

D. Zimermanu apróbă discursul căncelarului; el se declară în favórea politicei coloniale şi întăririi marinei, dar respinge impozitul tutunului.

* * *

In şedinţa sa din 13 l. c sobrania a decis punerea sub acusă a fostului omnipotent Stambulov. In comisiunea învestigătóre sunt aleşi: Dr. Zancev, Dr. Popov, Mihailovshi şi Dr. Welef.

„Svoboda“ aduce o declaraţiune probabil inspirata de Stambulov, în care se ḑice, că partaşi ai delictelor anticonstituţionale, pentru cari sobrania vrea sĕ tragă pe Stambulov în cercetare, sunt şi ministrii Stoilov şi Nacevici, cari ca membri ai cabinetului Stambulov au propus introducerea censurei anticonstituţionale Maioritatea consiliului de ministri a şi acceptat apoi acésta propunere. Dacă deci pentru acest fapt Stambulov e tras în cercetare, alăturea cu dînsul ar trebuí sĕ stee pe banca acusaţilor şi Stoilov şi Nacevici.

* * *

In şedinţa din 14 l. c. a parlamentului austriac s'au început desbaterile asupra budgetului provisoriu. Ocasiunea acésta s'a folosit din partea diferitelor partiduri pentru stabilirea punctului lor de vedere faţă de coaliţie Inceputul l'au făcut cehii tineri, dintre cari deputatul Dr. Kramarz a vorbit despre starea escepţională, în care se află Praga şi a criticat aspru ţinuta locoţitoriului, contelui Thun.

Reforma legii electorale n'a dat in subcomitetul ales cu nici un pas înainte. Şi aci ca şi alt undeva au eşit la suprafaţă divergentele păreri ale singuraticilor representanţi. Guvernul n'a luat nici în sub comitet nici un fel de posiţie. De almintreni se asigură că tonul desbaterilor ar fi fost fórte prevenitoriu.

La situaţiune.

Situaţiunea internă este fórte încurcată. Se astepta, ca cu ocasiunea alegerei păzitoriului cerónei, care se întêmplă aḑi, Maj. Sa sĕ vină la Budapesta şi cu ocasiunea acésta sĕ se mai limpeḑéscă situaţiunea.

Scirile din Budapesta susţin însĕ, că Maj. Sa nu vine, ci că ministrul Wekerle va merge la finea acestei sĕptĕmâni la Viena, unde va face Maj. Sale un raport despre situaţie. Foile din Budapesta constată gravitatea crisei, deórece coróna n'ar mai avé încredere în actualul guvern, şi e numai cestiune de timp demisionarea lui Wekerle. După combinaţiunile de până acum Bánffy ar fi designat cu formarea noului cabinet, în care nu vor avé loc ministrii Wekerle, Szilágyi şi Hieronymi.

„Bud. Hirl.“ de Sâmbătă are următórele informaţiuni, drept rĕspuns la întrebarea, ce şi-o pun politicianii, că pentru ce sĕ duce Wekerle?

Chiar şi în în cercurile politice bine iniţiate sĕ vorbesce cu nedumerire, că pentru ce óre trebue sĕ-şi înainteze premierul Wekerle dimisiunea sa şi a întregului cabinet tocmai acuma, când a secerat cel mai mare succes cu prilegiul sancţionării celor trei proiecte de lege, tocmai acuma, când partisanii lui sunt în stare al sprigini pe calea apucată fără nici o reservă, tocmai acuma, când i-s'a votat indemnitul cu o maioritate sdrobitóre de 115 voturi, tocmai acuma, când din partea oraşelor, corporaţiunilor şi a singuraticilor se apróbă procedura premierului serbătorindu-l prin conducte de facle.

Şi cu tóte acestea după informaţiunile sigure, ce le avem, — ministrul preşedinte Alesandru Wekerle — după ce va trece legea de îndemnitate şi prin casa magnaţilor, în sĕptĕmâna viitóre îşi va înainta dimisiunea sa şi a întregului cabinet — de cumva nu se va ivi vre-un eveniment cu totului neaşteptat.

Dar óre pentru ce sĕ-şi înainteze totuşi dimisia Wekerle?

Foile în genere şi în special, cele guvernamentale afirmă, că causa demisionării e Kalnoky. E neîndoios, că planul contelui Kalnoky e de a forma în Ungaria un cabinet conservativ chiar şi cu ajutorul naţionalităţilor, afară de aceea nu mai este nici un secret împrejurarea, că respingerea rece, de care a fost împărtăşit în primăvară banul Khuen-Hédeváry a fost îndreptată în prima linie persónei ministrului de esterne, care nu şi-a uitat nici acum de afrontul primit.

Şi cu tóte acestea nici acésta nu sĕ póte lua de causa principală a dimisionării cabinetului, ci causa principală este, că Dr. Alesandru Wekerle pe lângă acésta a mai trebuit sĕ esperieze, că încrederea corónei a slăbit faţă de cabinetul, al cărui şef e el. Şi e naturală convingerea premierului, că fără acésta încredere a corónei nici el şi nici alt bărbat de stat nu póte guverna în Ungaria.

Despre acéstă slăbire a încrederii corónei n'a avut cunosciinţă directă ministrul-preşedinte nici directe dela regele, nici din cele audite în Viena, dar nici prin impre-jurarea, că cele 3 trei proiecte bisericesci au fost aşa de târdiu sancţionate, — ci s'a convins despre acésta cu totului tot pe altă cale.

Şi adecă:

Inainte cu câteva sĕptămâni de sancţionarea celor trei proiecte de legi bisericesci Szlávy Iozsef preşedintele casei magnaţilor a primit o epistolă dela Pápay István şeful cancelariei de cabinet a regelui, prin care epistolă între altele i-se pune lui Szlávy întrebarea: că óre întru cât s'ar altera sórtea casei magnaţilor, dacă acésta ar pune la ordinea dilei pertractarea celor dóuĕ proiecte de lege încă neprimite, cu tóte că cele trei proiecte încă nu au primit sancţionarea prea înaltă?

Că cine a fost inspiratorul acelei epistole: regele direct, sau ministrul de esterne, aceea de astă-dată nu sciricim; după cum nu voim sĕ scim nici aceea, că dacă cele 2 proiecte de legi ar fi cădut în casa de sus, óre sancţionarea celoralalte 3 proiecte s'ar fi întêmplat sau ba?

Szlávy József, preşedintele casei magnaţilor, când a cetit acea epistolă a rĕmas frapat şi fără sĕ se consulte cu cine-va a ţinut-o câtă-va vreme la dênsul; în fine înainte de a da rĕspuns lui Pápay, a arĕtat aceea epistolă ministrului-preşedinte.

Wekerle n'a mai negat, că acésta schimbare de epistole sĕ face fără cetirea lui şi că ingerinţa acésta în politica cabinetului se întêmplă cu incungiurarea şefului guvernului. Deducerea naturală a acestui procedeu e fără îndoélă neîncrederea corónei.

După acest incident Szlávy a trimis rĕspunsul lui Pápay, care de sigur a consunat cu espunerile ministrului preşedinte, cu ale contelui Andrássy şi ale baronului Fejérváry făcute înaintea corónei in urma cărora a urmat apoi sancţionarea celor 3 proiecte de legi şi inaintarea in dietă a proiectului de indemnitate.

Dela era constituţională încóce numai o singură dată s'a întêmplat — in anii primi — ca sĕ fie persóna ministrului-preşedinte incunjurată: pe vremea când era contele Iuliu Andrássy ministru presedinte, care insĕ la moment 'şi-a şi dat demisia, dar el numai decât insĕ a şi primit satisfacţiune.

Şi de astă-dată, nu-i vorbă, se va inainta demisiunea cabinetului, după-ce va fi primită legea de indemnitate şi de casa magnaţilor, şi póte-că singura satisfacţiune va fi acum că regele va primi demisiunea cabinetului, esprimându-şi preaînalta sa gratitudine.

La aceste informaţiuni „Bud. Hirl.“ adauge, că terminul demisionării sĕ pare a nu fi ficsat, ér că cercurile guvernamentale fac totul, pentru a menţiné cabinetul.

Informaţiunile de mai sus din „B. H.“ sunt desminţite în „Nemzet“. Ele însĕ au apărut şi în câteva foi guverniale din provinciă, şi după cum constată „Bud. Hirl.“ aceste le-au primit din unul şi acelaşi isvor, din isvor guvernamental.

Acésta este o tactică miserabilă, dice „Bud. Hirl.“ a pune în circulaţie sciri sensaţionale în foi provinciale din partea guvernamentală şi dacă tot aceste informaţiuni apar în foi din Bdapesta, tot din parte semioficiósă sĕ desmint.

Procesul domnişórelor.

Discursul apĕrătoriului Dr. Amos Frâncu.

(Incheiere.)

Acéstă afirmare din urmă este hotărît greşită, pentru-că colorile României în forma lor actuală s'au primit la unirea principatelor din 1859, când din colorile albastru şi galben ale Munteniei şi din colorile albastru şi roşu ale Moldovei s'a format tricolorul albastru-galben-roşu Pe când colorile Ardélului se compun în ordine inversă roşu-galben-albastru. Din tóte acestea cer sĕ se constate, că colorile purtate de domnişórele acusate nu sunt colori strĕine şi astfel nu pot se cadă sub nici o represiune. Şi incă cu atât mai vîrtos, că poporul român in decursul vécurilor a folosit neîmpedecat aceste colori, colorile sale naţionale. Drept esemplu mĕ pot provoca la un cas din anul 1876, când Maiestatea Sa a visitat preagraţios ţinuturile nóstre. Maiestatea Sa a fost primit în Sibiiu de un banderiu, în fruntea căruia a fâlfăit stindardul tricolor, şi întreg oraşul a fost înfrumseţat cu stindarde din acest tricolor. Ministrul Trefort Agoston în călĕtoria sa prin Ardél a fost însoţit deasemeni de o suită de onóre in frunte cu stindardul naţional român. Acest esemplu din urmă numai pentru aceea l'am amintit, pentru-că despre Trefort nici invidia nu póte afirma, că ar fi manifestat sau ar fi nutrit simpatii faţă cu românii şi faţă cu viaţa şi manifestarea naţională română, şi cu tóte acestea n'a avut nimic de escepţionat în contra tricolorului naţional român. In urmă mĕ provoc şi la împregiurarea că Escelenţa Sa metropolitul Miron Romanul, la tóte ocasiunile festive a arborat stindardul românesc şi judele cercual, care are cunosciinţă despre acésta, n'a făcut nici când nici o escepţionare în contra acestuia.

După ce viéţa de tóte dilele arată, că colorile acestea pot se fie folosite ne conturbat, şi nici disposiţiunile legii nu opresc folosirea lor, numai un lucru vreau sĕ mai accentuez, că adecă capitala Ungariei, precum şi comitatul Albei-inferióre folosesc tricolorul românesc, tot asemenea tricolorul românesc este insigniile kulturegylet-ului transilvănian, prin urmare nu sunt colori oprite. Dar pe de altă parte o oprelişte de asemenea natură ar fi o disposiţiune nejusta şi asta prin nimic nu se póte demonstra mai bine decât cu aceea, că prin o asemenea oprelişte ar suferi egala îndreptăţire a naţionalităţilor precum şi principiul: „quod unius justum, altero aequum“. Dacă compatrioţilor nostri saşi le este permisă purtarea nevătămată a tricolorului lor naţional, ar fi cea mai vĕdită negare a egalei îndreptăţiri oprirea românilor dela acest drept a lor. Acésta însĕ nu s'a enunţat nici-odată şi nici nu se póte enunţa, pentru că §-ul 5 din art. de lege 7: 1848 este pentru susţinerea nealterată a tuturor drepturilor şi privilegiilor favorabile egalei îndreptăţiri. In acest enunciament se cuprinde şi cinstirea şi conservarea colorilor Ardélului. Din tóte acestea, onorata judecătorie se póte convinge pe deplin, că tricolorul naţional român nu este nici străin în ţara acésta şi nici nu însamnă tendenţă contrare statului. Colorile acestea au stat totdeauna în serviciul onórei şi al datorinţei, ér flamura cu colorile acestea fâlfăia mândru, şi cu biruinţă a cutrierat câmpurile de luptă din Europa, rĕsboind pentru patrie şi Tron. Istoria întrégă a românilor dovedesce, că nici când nu şi-au ridicat braţul şi nau luptat contra întregităţii ori a costituţiei acestei patrii şi că în lupte de acestea colorile României nici când nu s'au vĕdut. Onod, Debreczen, Világos nu sunt lozince istorice ale românilor şi colorile poporului român au fost şi sunt espresia sentimentului dinastic şi constituţional, prin urmare nici oprite nu pot fi, nici nu se pot numi strĕine. Ér cei care o afirmă acésta, stau în serviciul utopiei de unificaţie de rasă, care şi-a pus de ţintă nivelarea tuturor sentimentelor de naţionalitate şi dacă trebuínţa o cere, surprimarea lor prin forţă şi violenţă. Un judecător independent dintr'o ţară liberă nu póte însĕ sĕ apróbe şi sĕ steie în serviciul utopiei, contrare constituţiei, care nimicesce simţul de drept al omului. Din acest motiv cred, că dl judecător nu va primi de basă a acusei spiritul manifestat în arĕtarea gendarmilor, care a smuls din sanctuarul familiei dame tinere şi le a adus pe banca acusaţilor, pentru că şi-a manifestat simţul lor naţional român prin purtarea mândrului nostru tricolor. Acestui spirit intolerant înzădar i-a dis Széchenyi: „Sĕ nu-i siliţi prin foc şi sabie, ci sĕ-i primiţi între şanţurile constituţiei ca şi ei sĕ ne priméscă pe noi“.

Acest spirit ruşinos însĕ nu va puté sĕ învingă în sanctuarul justiţiei, pentru că nu póte uita nimeni că în aceste colori purtate de acusatele dşóre, sunt cuprinse tótă amintirea trecutului, dorinţa presentului, speranţa viitorului, sunt cuprinse tînguirile durerii, rugămintea nădăjduirii, puterea istoriei şi credinţa într'un viitor de aur. Sunt cuprinse sentimente, pe care judecĕtoriul nu póte sĕ le urmăréscă, pe care puterea nu le póte birui, căci nu póte sĕ biruéscă şi n'are putere asupra inimilor.

Din tóte acestea apare evident şi se va puté convinge şi dl judecĕtor, că substratul obiectiv circumscris în § 36 din codul penal lipsesce cu desĕvêrşire, dar lipsesce în acelaşi timp şi substratul subiectiv, pentru că intenţiunea n'a fost îndreptată la altceva decât la manifestarea sentimentului naţional.

Nu cer graţie, dar cer judecată dréptă.

Noutăţi.

Patriarchatul sêrbesc. Fóia oficială sêrbéscă „Srpski Sion“ desminte scirile, că patriarchul sêrbesc s'ar muta în Budapesta. Numita fóie dice, că noul palat se zidesce pentru a fi reşedinţa episcopului sêrbesc de „Szent-Endre“, care va locui în Budapesta.

* * *

Advocat nou. Dl Dr. Zosim Chirtop face cunoscut, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Câmpeni.

* * *

Procesul „Zastavei“. In procesul „Zastavei“ pertractat în 17 Dec. n. la Seghedin acusatul a fost pedepsit la 1 an şi 6 luni temniţă-ordinară şi 500 fl. din cauţiunea fóiei. Acusatul a fost îndată deţinut.

* * *

Ordinul ministrului de comerciu, despre care scriem în prim-articolul nostru de adi, îşi şi are deja urmările, ce le amintim noi. Din Abrud primim la încheierea fóiei scirea, că dlui adv. Dr. V. Fodor sosindu-i o scrisóre din Bucuresci, a fost citat la postă şi provocat sĕ desfacă plicul în presenţa şefului şi a căpitanului orăşenesc, ceea-ce dênsul a refusat, pretindênd a i se preda scrisórea intactă. Şeful însĕ în sensul ordinului min. a dis, că o va trimite îndĕrăpt la Bucuresci. — Asemenea citaţie a primit şi părintele Sima din Cărpeniş, dar dênsul nu s'a presentat la poştă.

Trăim în timpul cabinetului negru.

* * *

Iubileu. Din incidentul, că la 31 Decembre n. a. c. se împlinesc 25 ani, de când apare fóia „Transilvania“, organul „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, comitetul central a luat decisiunea, ca la 1 Ianuariu n. 1895, când întră în anul 26 al vieţii sale, fóia „Transilvania“ sĕ apară într'un numĕr festiv, jubilar, pentru care scop sunt recercaţi toţi acei domni în viéţă, cari în acest period au publicat în colónele ei câte una sau mai multe lucrări de sciinţă sau literatură, ca sĕ-şi dee concursul şi la acest numĕr iubilar.

* * *

Magiarismul în pericol! Diariului „Hazánk“ i-se scrie din Giula, că în şedinţa congregaţiunii comitatului Bichiş deputatul dietal Haviár Dániel a interpelat pe inspectorul de scóle, că până când mai are încă de gând sĕ sufere inscripţia „Scóla română“ pe frontalul unei scóle aici în capitala comitatului? Vine apoi membrul în congregaţie Zsilinszky şi mai spune şi el, că în scóla acésta propunerea limbei magiare e miserabilă; dar şi Ladics mai adauge, că în scóla aceea se propagă tendenţe în contra naţiunei“ şi că el cu urechile lui a audit, cum un incarnat român a oprit în stradă pe copii dela numita scólă şi i-a făcut atenţi sĕ nu salute în barbara limbă magiară! Spiritele deveniseră fórte aprinse; însuşi inspectorul de scóle Bánhegyi István numai cu mare greutate le putu încâtva potolì: „Nu e pericol, — dise el, — copii valachi şi pe uliţă învaţă unguresce“. Nó, nó!

* * *

Urmarile silei. In foile strĕine cetim unele sciri prea caracteristice, cari arată în mod limpede urmările silei: In comuna Weidenthal din Severin, este mare neîndestulirea germanilor rom.-cat. pentru-că episcopul rom. cat. al Timisórei li-a octroat de paroch pe un preot, pe care nu-l pot suferí pentru viéţa sa privată. Se dice, că germanii aceia au insinuat eşirea lor din biserica rom.-cat. şi trecerea lor la biserica gr.-or. — O altă şi mai mare nemulţămire a cuprins şi pe germanii rom.-cat. din comuna Haulikfalva, din causă că acelaşi episcop la cererea unora a dispus, ca în biserică sĕ se ţină în fie-care a doua Duminecă predică în limba magiară. Germanii nici-decum nu vreau sĕ sufere aşa ceva pentru-că de abia 2% dintre ei pricep ceva din limba magiară.

* * *

Şi femeile au vot, dar nu la noi tocmai, ci în Anglia. In camera deputaţilor din Londra încă în 5 Martie n. s'a fost primit un proiect de lege, în sensul căruia fie-care femeie engleză măritată, are drept de votisare la alegerea de membri pentru comitetele parochiale. Acéstă lege tocmai acum a întrat în vigóre. Printr'însa au primit în Anglia cam 1 milion de femei dreptul de votisare, dar de-ocamdată numai în afaceri bisericesci. Se crede însĕ, că nu peste mult ele vor puté sĕ-şi validiteze votul şi în cestiuni politice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Orĕştie, la 25 Septembre 1894.

Escelenţa Sa I. P. S. domn archiep. şi metropolit Miron Romanul prin decretul sĕu din 9 Nov. v. a. c. a binevoit a încredinţa conducerea şi administrarea în mod provisoriu a vacantului tract protepresb. al Orĕştiei, precum şi administrarea parochiei centrale On. Domn protopresb. al Albei Iuliei N. Ivan.

Pe basa acestui decret, părintele protopresb. N. Ivan, după ce mai înainte a incunosciinţat pe comitetul nostru par. despre tóte aceste, precum şi despre aceea, că primesce cu plăcere acésta sarcină şi că Joi în 17 Nov. v. sĕ va presenta la faţa locului spre a lua în primire agendele oficiului parochial şi protopesb., la numita di s'a şi presentat.

La sosirea sa în gara Orĕştiei cu trenul de după amiadi au fost întimpinat de epitr. I a bis. şi de notariul comit. nostru par., ca representanţii oficioşi al acestuia, precum şi de on. dni Dr. Silviu Moldovan şi Aurel P. Barcian, şi alţii.

In oraş şi anume la scóla cap. gr. or. din Orĕştie, a fost întimpinat de către aprópe întreg comit. par. în frunte cu stimatul domn Dr. I. Mihu.

După primirea acésta şi după salutările reciproce, membrii comit. par. împreună cu Prea onorat Dmn protopresb. Nicolau Ivan s'a retras în una din salele de învĕţământ a scólei nóstre spre a ţinea şedinţa, la care anume au fost convocaţi de mai înainte.

Aci preşedintele comit. par. Dr. Ion Mihu, după ce dechiară şedinţa de deschisă şi după ce notariul comit. par. cetesce cercularul Consistorial referilor la denumirea părintelui protopresb al Albei Iuliei Nicolau Ivan de administrator provisor al tractului Orĕştiei, prin cuvinte calde şi alese dă espresiune bucuriei sale pentru denumirea persónei despre cari şi-a câştigat convingere, că are şi voe şi pricepere de lucru şi invită comit. par. ér acesta şi din partea sa ia cu însufletire act despre acésta instituire de administr. a părintelui protopresb. Nic. Ivan şi între strigăte de „Sĕ trăéscă“ l'a bineventat.

La tóte aceste ne aşteptate rĕspunde părintele protopresb. N. Ivan cam mişcat, dar prin cuvinte bine cumpănite, şi mulţămesce onorat. comit. par. pentru acésta primire, promite totodată, că îşi va împlini cu tótă abnegaţia noua sarcină ce şi-o ia asupra-şi şi cere, ca membrii comit. par. sĕ-i fie întru tóte mână de ajutor.

In ḑilele următóre urméḑă apoi predarea şi primirea agendelor par. centrale şi tractuale.

Dumineca în 29 Novembre c. a servit părintele administ. în bis. unde la sfêrşitul serviţiului D-ḑeesc, prin elocuenţa-i obicinuită' a rostit o cuvêntare în adevĕr atingătóre de inimi.

Momentele mai însemnate din acésta cuvêntare sunt însuşirile ce pretinde D-sa sĕ caracteriseze pe fie care român fără deosebire; însuşiri fără de cari naţiunea română, poporul român este perdut, însuşiri pe cari décă le are şi le practiséză fie care român putem sĕ ne inălţăm şi noi acolo, unde au stat odinióră strămoşii nostri.

C. B.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Intorcêndu-ne privirea dela aceste ziduri, încunjurate de verḑură de tufiş şi pădure, ne vom delecta în una din cele mai încântătóre privelişti ale frumósei nóstre ţeri. Spre méḑănópte în depărtare până la colosul de stâncă Vulcan al Munţilor-Apuseni, ni se înfăţoşéză munţii şi délurile Zarandului, cu băişagurile lor bogate; între ele sĕ nalţă Haităul, la pólele căruia este aşeḑat Sĕcărâmbul, în o posiţie poetică între stânci, pe vêrful cărora zărim bisericile satului. De altă parte, spre méḑăḑi, vedem strălucind în raḑele aurii ale sórelui turnurile măreţei cetăţi a Hunedórei şi mai departe, preste sate şi colnice, zărim conturnele uriaşe ale munţilor Paringului şi Haţegului, cu piscul binecunoscut, cu bĕtrânul Rĕtezat, pierḑêndu-se în zarea albăstrie. Spre apus privirea ni se oպresce de délul Uroiului, dela care în jos pe la pólele délului nostru sĕ estinde frumósa vale a Murĕşului, prin care şerpuiesce lin şi măiestos riul. In apropiere sĕ nalţă în semicerc délurile pădurose, dintre cari délul pe cari stăm este împins ca un promontor puternic spre Mureş. Jos în vale, spre rĕsărit, imediat la póle sĕ estinde orăşelul Deva, cu câte-va clădiri imposante, zidite in timpul mai nou.

Afară de aceste délul Devei cu impreiurimea lui apropiată ne presentă şi alte lucruri de insemnătate. Fauna şi flora lui are unele specii pe amfibii, insecte şi plante, cari nu sĕ află în alte părţi ale Ardélului*)

La rădăcina lui spre rĕsărit sĕ află trei isvóre bogate cu apă sărată, care conţine intre altele carbonat de fer şi magnesiu, ér dacă călĕtoriul va cerceta locul dinspre méḑănópte dela póle, intre dél şi calea ferată, sĕ calce pe acest loc cu pietate şi smerenie, căci calcă pe morminte de martiri ai libertăţii. Aici dorm somnul de vecie mai mulţi lănceri de-ai lui Horia, căḑuţi in lupta, ce s'a incins la Deva intre ei şi nobili, luptând pentru libertate şi contra asupririi tirane.

Mai amintim, eă pe cóstele délului intórse spre Deva, sĕ află un parc, cu căi frumóse (serpentine) de primblare.

Deva este un orăşel, cu 4657 de locuitori, dintre cari ceva preste 2000 sunt români, ér ceialalţi unguri şi alte naţionalităţi. El este centrul comitatului românesc al Hunedórei şi astfel sĕ află aici deregătoriile administrative şi judiciare ale comitatului, apoi mai multe instituţiuni culturale, intre cari sunt de amintit: o scólă reală superióră cu internat, preparandie de stat şi scólă superióră de fete, tóte cu limba de propunere ungurescă. O însĕmnătate deosebită are museul „societăţii de istorie şi archeologie din comitatul Huniedórei“ aflător în Deva, care deşi tiner şi mic, este bogat mai cu samă inreminiscenţe şi monumente preistorice şi romane adunate cu deosebire din comitatul Hunedórei, dar şi din alte părţi ale Ardélului. Intre monumentele romane sunt insemnate in acest museu reliefele, privitóre la cultul ḑeităţii persane Mithra (Sol Invictus), cari in genere sunt fórte rare şi pentru cari museul e cercetat şi de savanţi streini.

Românii au in Deva o scólă poporală şi aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr.-or. de care sĕ ţin 28 de parochii şi câte-va filii, cu 18,473 de credincioşi.

Dintre zidirile orăşelului sunt de insemnat biserica reformată, o zidire veche de pe timpul Huniadescilor; castelul principelui Bethlen, (magna curia) aflător la pólele délului cetăţii, şi zidit in stil renaissance, apoi dintre cele mai nóuĕ: prefectura (casa comitatensă), un edificiu imposant in stil renaissance german, redutul orăşenesc, zidirile scólelor ş. a.

(Va urma.)

---

*) Astfel sunt între altele vipera (Vipera amodytes) apoi speciile de insecte: Cicindela chiloleuca, Carabus montivagus, Daptus, Knmineki, Acanthopus caraboides etc. (Veḑi Bielz, Siebenbürgen, ed. II Viena 1885 pag. 100.)

Loterie.

Sâmbătă, în 15 Decembre, n. 1894.

Viena:	**29**	**3**	**79**	**56**	**18**
Timişóra:	**57**	**52**	**73**	**7**	**28**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	**Cluş.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	—	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézá númai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.0[illegible]	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	—	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4 43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	—	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.1[illegible]	11.54	11 40	1.20	sos.	**Teiuş**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		**Simeria**		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		**Hunedóra**		4.45	9 38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.[illegible]6
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		**Kezdi-Oşorheiu**	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 132 Sibiiu, Joi, 8|20 Decembre 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Legile bisericesci sancţionate.

Un prieten al fóiei nóstre ne trimite cu titlul de mai sus, următorul articol:

Sancţionarea celor trei proiecte de legi bisericesci a urmat. Dar n'a urmat ceea-ce credea publicul puţin informat în afacerile politice, n'a urmat clarificarea situaţiunei. Multe ḑiare magiare mai vêrtos, cele susţinute din fondul de disposiţiune, precum şi întréga presă neo-magiară, presa ovreiască a jubilat, ţinênd ḑiua sancţionării proiectelor cunoscute de-o ḑi epocală în viéţa publică a magiarilor. Ce e drept guvernul a rĕmas intact, sancţionarea urgeată pe tóte căile posibile — punêndu-se în perspectivă chiar şi revoluţiunea cu noul pretendent Kossuth nr. II, e un fapt împlinit. Nime însĕ nu e sigur, ce va aduce ḑiua de mâne. In cercurile cele mai bine informate magiare situaţiunea se consideră de fórte gravă. Ḑicĕtórea: „cine sémĕnă vênt, secera-va furtună“ nu s'a putut nici-când aplica atât de bine faţă de trecutul guvernului actual, ca tocmai acum după o victorie a la Pirhu. Acésta o constată chiar ḑiarele magiare. Tabloul situaţiunei e destul de tragic.

Sus la Corónă — guvernul — şi-a perdut încrederea, deóre-ce la timpul seu nu a dat informaţiuni esacte. Coróna a fost necesitată a se informa pe alte căi.

In tabĕra guvernamentală, nemulţumirile es tot mai mult la ivélă. Disidenţii partidului liberal probabil vor sĕ între în partidul Apponyist.

Clerul catolic, acompaniat de o parte din magnaţii catolici, şi cu ei întreg catolicismul a desfăşurat stindardul de luptă pe faţă. Programul staverit la Alba-regală, a aflat un viu resunet nu numai în straturile poporaţiunei catolice, ci în întréga ţéră. Naţionalităţile!? Sunt agitate precum nu au fost dela plămădirea dualismului. Cestiunea naţionalităţilor a devenit călcâiul lui Achile.

Ḑiariştii magiari sĕ dau ei de gol. Rimler filo-rusul frécă hrén sub nas lui Pázmándy, Ováry, arĕtând în o broşura de curênd apărută suferinţele naţionalităţilor. Tăcem deocamdată de alte voci simpatice naţionalităţilor.

Disoluţiunea e generală. şi acésta e sciut şi în cercurile curţii. Corupţiune în sus, corupţiune în jos. Étă până unde au dus guvernanţii nostrii afacerile statului.

In faţa acestor constatări astăḑi nime nu sĕ mai îndóie, că trecêndu se preste o crisă efemeră de cabinet, stăm inaintea unei crise de sistem.

Căderea guvernului, şi venirea altuia la putere ar însemna numai o trăgănare de aḑi pre mâne.

Restabilirea pacei interne între popórele conlocuitóre, nu se póte face prin schimbarea de persóne ci prin inaugurarea unui sistem de guvernare mai ecuitabil.

Ḑiarele magiare 'şi esprimă pre faţă temerea ,că nu numai guvernul, partidul liberal, precum şi proiectele lor bisericesci, vor fi resturnate, dar însuşi întreg sistemul de guvernare.

„Trecem prin grele vremuri. Stéua nóstră apune“ ḑice un ḑiar guvernamental.

In urma acestor constatări, credem, că noi românii trebue sĕ ne facem ochii în patru şi sĕ nu lăsăm ne folosit nici un moment, şi nici un mijloc, pre care l'am crede de eficace a grăbi schimbarea stărilor nóstre de aḑi, ce au devenit insuportabile. Se ţinem cont de disposiţiunile mai favorabile, ce ni se arată de acolo de unde românii au primit in trecut mult bine. Pururea leali, pururea fideli. InalteiCase domnitóre, sĕ fim destul de bărbaţi a pretinde ceea-ce ne compete.

E mai pre sus de ori-ce discusiune că numai uniţi în cugete, uniţi în simţiri vom sci însufla respect.

Sĕ profităm deci de situaţiune încât posibil va fi.

I. G.

Date istorice relativ la organisarea partidului naţional.

(Incheiere.)

III.

Dintre cei chemaţi s'au escusat:

1. Dr. Avr. Tincu prin epistola No 2.
2. Gener. Tr. Doda prin epistola No. 3.
3. A. Frentiu prin epistola No. 4.
4. G. Pop, prin epistola nr. 5.
5. Ales. Mocsonyi prin o epistolă adresată lui Bariţiu.
6. Dr. I. Raţiu prin o telegramă trimisă lui Bariţiu.
7. I. P. Desseanu asemenea prin epistolă.

Ér Nic. Zigre, Sig. Borlea Gr. Nichita nu s'au escusat de loc“.

IV.

„Dintre cei chemaţi s'au presentat în ḑiua primă: V. Babeş, P. Rotariu, Coriolan Bredicean, Petru Mihali, Andr. Medanu, Ales. Filip, Iul. Coroianu, Daniil Lica, Patr. Barbu, Dr. Aur. Mureşan, I. Roman, Nic Popea, D. Măcellariu, Vis. Roman, G. Bariţiu, Nic. Cristea, Parteniu Cosma, 17 inşi, şi din cei presenţi la adunarea fond. de teatru s'au mai invitat Iosif Vulcan şi Ceorgiu Secula, ér a doua ḑi au mai venit Gav. Man şi E. B. Stanescu şi s'a mai invitat canonicul Antonelli din Blaş, de toţi 22“.

„Nechemaţi au întrat în ḑiua primă advocatul din Sibiiu B. P, H. ér a doua ḑi S. P. advocat în Orĕstie, cari din urbanitate s'au tolerat ca ascultători.“

„Observ aci, că am înţeles dela P. P. că la 18 Oct. ar fi primit redactorul fóiei germane de aici „Sieb. D. Tageblatt“ o insinuare scrisă cu cerusă, că în séra premergătóre „s'a ţinut în locuinţa advocatului P. Cosma o conferinţă de natură politică“ de care însĕ redactorul a avut gentileţa a nu face us.

„Conferenţa s'a ţinut în locuinţa subscrisului, în strada Cisnădiei No. 16, şi a durat: în 17 Octobre dela 5—7 óre séra, în 18 Oct. dela 4—10 óre sera şi in 19 Oct dela 9—2 óre din ḑi.“

„Desbaterea cestiunilor puse la ordinea ḑilei a urmat cu tótă seriositatea şi cu cele mai legitime îngrijiri patriotice, şi după capacitări reciproce s'au luat cu unanimitate următórele concluse.

I. „Bărbaţi români 22 la numĕr, de prin mai tóte părţile locuite de români din patria comună, adunaţi ocasionalminte la olaltă în Sibiiu, după o comunicare de păreri intre sine, recunosc în unanimitate: necesitatea, utilitatea, şi posibilitatea unei acţiuni comune politice-naţionale, pe basa solidarităţii în general, şi special faţă de alegerile ce se apropie pentru dieta Ungariei; prin consecinţă însarcină pe şepte dintre sine cu luarea mĕsurilor necesare.“

„Scopul e:

„Eluptarea pe cale legală, adecă pe basa legilor esistente, sau prin stăruinţă de legi nóuĕ, a posiţiunei politice-naţionale ce se cuvine unui popor autochton de peste 2½ milióne suflete în patria comună.

II. Comitetul de şepte se însărcinézǎ cu elaborarea unui program de acţiune comună a românilor din Transilvania şi Ungaria, care la timpul sĕu sĕ fie supus aprobării unei conferinţe generale.

III. In special, comitetul de şepte, în conlucrare cu comitetul electoral dela alegerile precedente, avênd în vedere recerinţele trecutului şi impregiurărilor actuale, resultatul consultărilor de aḑi şi eventual urmânde, sĕ statorésca un program pentru ţinuta faţă de alegeri, şi convocând la timpul sĕu o adunare de alegĕtori şi inteligenţi, sĕ 'l supună votului acelora, sĕ 'l propage şi recomande de cinosură tuturor alegĕtorilor români.

IV. In comitet s'au ales: Babeşiu, Bariţiu, Cosma, Popea, G. Pop. din Băsesci, Dr. Raţiu din Turda şi Vis. Roman.

V. Fiind conferinţa de natură privată şi confidenţială, consultările

---

FOIŢA.

Instrucţiunea în China.

(Urmare.)

Planuri de învĕţământ, ori împărţiri de óre nu afli la chinezi — ele ar fi şi superflue, fiind că nu esistă o împărţire în clase, şi tótă instrucţiunea sĕ mărginesce la învĕţarea de rost şi la scriere.

Ca prima carte de învĕţământ sĕ întrebuinţézǎ o aşa numita „Carte cu 3 semne“ — un fel de Abcedariu. Cuprinsul acestei cărţi îl formézǎ propuseţiuni, cari constau numai din câte 3 cuvinte. Şi fiind-că limba scrisă chineză nu are semne pentru fie care sunet, ci numai pentru cuvinte, astfel în carte fiecare propuseţiune ce obvine e scrisă cu 3 semne numai, de aci şi-a luat şi numele prima carte.

Aceste cărţi au fost compuse înainte de vre-o 800 ani şi se încep cu propuseţiunea — de sigur ne înţelésă de un prunc de 6—8 ani anume cu: „natura omului este dela originea sa bună, însĕ deşi toţi ómenii în acésta privinţă sunt egali, totuşi în lucrările lor diferesc fórte mult unii de alţii“ se ḑice mai departe că: „câştigarea de cunoscinţă e unicul mijloc pentru desvoltare şi nobilitate.“ Sĕ vorbesce apoi despre împlinirea datorinţelor către părinţi şi fraţi. Enumĕră cele 3 puteri elementari, cei 3 luminători ai cerului, despre relaţiunile între principe (domnitor) şi oficial, între tată şi fiu, între bărbat şi muiere, între fraţi şi între amici, despre cele 5 virtuţi mai însĕmnate etc. şi se finesce cu un stat serios de a fi cu diliginţa la studii. Acésta carte trebue sĕ o înveţe scolarii tótă de rost — cuvênt de cuvênt. Cu metoda de propunere nu-şi sfarmă mult capul învĕţătoriul. Atât noviţiul cât şi scolariul mai vechiu — unul fiecare merg pe rênd cu cartea înaintea învĕţătoriului, acesta le esplică una sau mai multe propuseţiuni. Scolariul se reîntórce la locul sĕu, şi acolo neîncetat, cetesce cu voce inaltă lecţiunea dată, până atunci până când o scie de rost. Apoi sĕ duce de nou înaintea învĕţătoriului îi dă cartea în mână şi i recitézǎ lecţiunea avută.

Apoi capĕtă alta de nou, şi acésta procedură se repetézǎ de nou cu toţi pruncii pe rênd. Se înţelege că în scólă, unde 20—30 scolari cetesc şi învéţa cu voce înaltă deosebite lecţiuni se nasce o larmă grozavă care se aude din depărtare. De o esplicare a materiei, ce trebue se o memorisezo elevii dela 6—8 ani nici vorbă nu e. Chiar nici deosebite semne nu li-se esplică.

Repetiţiuni se ţin des şi se continuă până când scolarii au înveţat se cunóscă semnele cele mai multe şi varii de scris — după ce cuprinsul cărţii l'au memorisat. In scóle mai înalte, învĕţătoriul mechanice cetesce unele comentarii — asupra materialului înveţat în scóla inferióră. Fie-care scolariu îşi are lecţiunea sa, şi mâne continuă de acolo — de unde a lăsat ieri, fără a se îngriji de alţi conscolari. Unica schimbare în acésta învĕţare mechanică, ce omóră ori ce fantasie şi judecată — se face prin deprindere în scriere ce se urmézǎ în fiecare ḑi. Scrierea sĕ întêmplă aşa, că scolariul capĕtă un model scris de învĕţătoriul. Pe acest model îşi aşéḑă scolariul hârtia sa fină, apoi cu un pensel muiat în negrélă imitézǎ singuraticile semne — cari se observă fórte bine prin hârthie.

Dacă elevul a percurs întrégă „Cartea de 3 semne“ el poşede deja 1068 cuvinte cu 530 semne deosebite. După aceea urmézǎ: „Cartea celor 100 seminţii, din cari se compune poporul chines.

A treia e „Cartea cu 1000 de semne.“

A patra carte e: „meditaţiuni pentru tinerime.“

Una din cele mai însemnate e: Cartea despre respectul copiilor“. In acésta carte se pot ceti sentenţe fórte alese d. e. Iubirea faţă de părinţi e începutul tuturor virtuţilor“. „Cel mai mare pĕcat e neascultarea de părinţi“ etc. A şasa şi cea din din urmă dintre cărţile de cetire pentru scólele populari este:

„Instrucţiune pentru tinerime“ cu un cuprins asemenea celor dintâiu.

In 3—4 ani scolarii memorisézǎ cuprinsul celor 6 cărţi, deşi e cu totul neacomodat pentru ei. Mulţi, cei mai mulţi rĕmân numai cu acésta instrucţiune încheiându-şi timpul de scólă. Cei ce voesc se devină ómeni învĕţaţi, oficiali, încep studiele mai înalte anume: Studiarea celor „4 cărţi“ şi a celor „5 clasici“. Cinci din aceste 9 cărţi sunt în parte compuse, în parte adunate de Confutse, celelalte, cari cuprind sentenţe şi doctrine de ale acestui om înţelept, sunt compuse de către scolarii sei. După ce elevii până la etatea de 13—14 ani şi-au însuşit şi imprimat în memorie şi aceste cărţi încep la „Composiţiunile stilistice“ pe au sĕ rĕmână secrete, pănă când nu vom puté eşi cu program în regulă.

Astfel s'a terminat conferinţa, al cărei preşedinte a fost archimandritul N. Popea, ér. notari Dr. Aurel Mureşan şi subscrisul.

Sibiiu, în 12 Octobre 1880.

Parteniu Cosma, m. p.
advocat.

*

Observ, că însemnările acestea s'au cetit la prima întrunire a comitetului de şepte şi s'au constatat, că sunt esacte.

Comitetul de şepte s'a pus la lucru şi împreună cu comitetul electoral din 1878 a pregătit tóte cele impuse lui prin clonclusele de mai sus, pentru conferenţa generală, ér' adunarea de alegĕtori şi inteligenţi din conclusul III, a interpretat-o astfel că alegĕtorii în adunările lor cercuale sĕ alégă câte doi delegaţi pentru conferinţă, convins fiind, că delegaţii vor fi aleşi din şirul inteligenţei. Astfel s'a constituit conferinţa din delegaţii alegĕtorilor şi devenind membrii lui şi membri comitetului central, tot astfel au regulat procedura convocărei şi pentru conferinţele viitóre, organisând şi cluburile alegĕtorilor prin singuraticele cercuri electorale.

Celelalte se vĕd din precesele verbale ale conferenţei din 1881, la care au participat şi maramurĕşenii, în frunte cu deputatul Petru Mihályi, care participase şi la conferinţa privată din Octobre 1880, de atunci însĕ maramurĕşenii n'au mai participat nici la o conferinţă, pentru-că lor nu le-a convenit proclamarea pasivităţii şi solidaritatea cu transilvănenii în punctul autonomiei.

De altmintreni preste tot ungurenii în comisiunea de 30 a conferenţei din 1881 au declarat, că în cestiunea pasivităţii pentru Transilvania şi în cestiunea autonomiei Transilvaniei nu vor sĕ atingă susceptibilităţile transilvănenilor, ci le lasă mână liberă sĕ decidă ei după vederile lor, nu se póte nega însĕ, că primirea solidarităţii şi în punctul autononiei trans. a fost un sacrificiu din partea ungurenilor, ale cărui urmări tocmai aşa le simt şi ei de atunci cum le simt transilvănenii.

Parteniu Cosma.

Revista politică.

Cum stă guvernul? Acésta este întrebarea, care şi-o pun ḑiarele din Budapesta, fără însĕ ca sĕ pótă da un rĕspuns positiv. Că e crisă latentă numai încape îndoélă. Acésta nu o négă nici chiar ḑiarele guvernamentale şi o dovedesce repeţitele consilii de miniştri, ce s'au ţinut, şi în care, cum spun foile, s'au discutat cestiuni grave, fără însĕ ca sĕ fi putut transpira ceva în public.

Tot ceea-ce se scie este, că Wekerle şi Szilágyy 'şi dau silinţă a face pe colegii lor sĕ fie solidari ori şi ce ar urma. O scrisóre din fóia „Pol. Cor“. anunţă, că Maj. Sa nu va veni la Buda-Pesta, după cum se presupunea, ci încă în decursul acestei sĕptĕmâni va merge Wekerle la Viena, unde va raporta Maj. Sale despre situaţie. Ministrul ii va spune pe larg şi amĕnunţit despre raporturile interne, ér Maj. Sa sĕ-şi alégă alţi consilieri, dacă în acestia nu mai are încredere. Dér, adauge numita fóie trebuie în casul acesta sĕ se ţină sémă de raporturile politice parlamentare.

Scirile mai nóuĕ anunţă, că mai înainte de a pleca Wekerle la Viena se va mai ţiné un consiliu de miniştri, care va lua decisiuni definitive éraşi în cestiuni grave.

Despre acţiunea fracţiunei, care a ieşit din tabera liberalilor anunţă „Orsz. Ért.“ că toţi membrii s'au grupat în jurul cont. Iuliu Szapáry şi vor lucra mai departe pe basa programului desfăşurat cu ocasiunea alegerilor dela 1892. Prin ţinuta sa independentă fracţiunea vrea sĕ mijlocésca cât mai în grabă o limpeḑire a situaţiunei.

* * *

Sancţionarea proiectelor bisericescí a dat nascere unui nou partid: „partidul poporal catolic“. Fóia cont. Ferd. Zichy „Fejérmegyei Naplo“ precum şi „Vaterland“ din Viena publică programul acestui partid, care în estras e de următoriul cuprins: Revisiunea politicei bisericesci şi în prima linie a legei despre căsătoria civilă, egala îndreptăţire a naţionalităţilor, regularea congruei şi toleranţa confesională. Partidul nutresce simpatii pentru mişcările agrare, spriginesce desvoltarea industriei mici şi scutesce pe cei ne ajutoraţi; partidul cere reforma administrativă, lărgirea dreptului de alegere etc.

* * *

Intrégă presa se ocupă cu scenele petrecute în camera Italiei. Giollitti, fost ministru a făcut unele descoperiri în cestiunea „Bancei romane“, care a compromis în prima linie pe ministrul Crispi, pe soţia lui şi pe alţi bărbaţi de stat. Aceste descoperiri au făcut o sensaţie puternică.

Afacerea acestor acte se póte reasuma în următórele: Când pe şefdirectorul „Bancei romane“. pe Tanlongo il trăseseră în judecată pentru manipulaţiuni pĕcătóse constatate la „Banca Romană“, dênsul între altele s'au apĕrat şi cu enunciaţiunea, că ceea-ce a făcut, a făcut la îndemnul unor cercuri sociale mai înalte, şi că acésta i-ar fi fórte uşor de documentat, dacă din actele bancei n'ar fi dispărut anumite scrisori de mare importanţă. Acestui argument i-se póte ascrie partea covêrşitóre, juriul l'a achitat şi pe dênsul şi pe tovarĕşii lui. Opiniunea publică nu s'a mulţumit însĕ cu verdictul juriului, ci a început a face câte feliuri de combinaţiuni cu privire la achitare, actele cestionate sunt în posesiunea fostului ministru-president Giolitti, cari le acaparase la dênsul — după cum dênsul susţine — pentru că prin acele s'ar fi compromis bărbaţi de dinstinsă posiţiune socială, conform opiuniunei publice însĕ pentru ca sĕ-şi scótă din tăriţe pelea propriă. Despre aceste acte este acum vorba şi viitorul cel mai apropiat va arĕta, câţi bărbaţi de stat siliţi vor fi sĕ se retragă de pe arena publică pentru ca în întunecimea uitărei sĕ-şi spele mânile murdărite.

Noutăţi.

Prelegere publică. Duminecă in 23 l. c. va ţiné dl Dr. Vasile Bologa prof. şi director la scóla de fete a Asociaţiunii, in localul societăţii române de lectură, strada Baier Nr. 1, la 4 şi jum. óre d. a. a III-a prelegere publică asupra temei: „*Balada şi Romanţa*“, la care inteliginţa română sĕ învită cu tótă onórea.

* * *

Decoraţiune. Maj. Sa la propunerea ministrului a latere a conferit primariului din Hunedóra George Danila crucea de cavaler a ordului Francisc Iosif

* * *

Frecuenţa universităţii din Bucuresci. După anarul publicat pentru anul scolar 1893/4, universitatea din Bucuresci a fost cercetată în acest an de 1330 studenţi şi anume: facultatea teologică de 82, cea iuridică de 469, cea de litere de 278, cea de scienţă de 196, şi cea de medicină de 305. Diplome universitare au luat în cursul anului 144 studenţi, între cari şi 6 domnişóre.

* * *

Telegrame omagiale false. „Nemzeti Ujság“ ne descopere, că din diferite oraşe ale provinciei au trimis ómenii guvernului depeşi omagiale Maiestăţii Sale drept mulţumită pentru sancţionarea căsătoriei civile cu semnaturi false, întru cât persónele a căror nume obvine în depeşe nici ideie n'au de abusul, ce se comite.

* * *

Profesor nou. Dl Virgil Şotropa a depus în 15 l. c. la universitatea din Cluş censura de profesor.

* * *

Efectele sancţionării. „Budapesti Hirlap“ scrie, că primul efect al sancţionării reformelor bisericesci este, că magnaţii catolici, încep a se ocupa serios cu cestiuni de însurătóre, înainte de-a întra în vigóre nóuĕle legi. Ḑilele aceste s'a lăţit în Budapesta vestea despre 9 căsĕtorii în cercurile magnaţilor.

* * *

Repausul de Dumineca şi Crăciunul. Din consideraţie, că Crăciunul gregorian cade în anul acesta Marţa, ministrul ung. de comerciu Lukács Béla a adresat o circulară către tóte administraţiunile comitatense, în care face cunoscut, că atât în Dumineca, ce cade înainte de Crăciun, cât şi cea înainte de Anul nou, comercianţii vor fi liberi de a-şi ţiné prăvăliile deschise în decursul ḑilei întregi, ca astfel publicul sĕ nu fie impedecat de a-şi cumpĕra cele trebuinciόse pentru sĕrbători.

* * *

Situaţia tesaurului român. Direcţia contabilităţei generale a regatului România publică situaţia tesaurului public pe ḑiua de 30 Septembre 1894, care presintă, sub raportul tuturor încasărilor şi cheltuelilor, numai resultate îmbucurătóre.

La sfîrşitul lunei Septembre escedentul budgetar al anului 1893—1894 presintă frumósa cifră de lei 20,336.176 bani 34.

Contul de gestiune al administraţiei generale a finanţelor, în care se justifică mersul încassărilor şi cheltuelilor la cassa statului, la budgetul pe 1894—95, la diferitele casse, cum sunt: consiliile judeţiane, camerile de comerciu, eforia spitalelor, cassele pensiilor, cassa de depuneri de credit agricol etc., ne presintă pe timpul dela 1 Aprile până la 30 Septembre 1894 un total general de încasări de lei 308,049.820 bani 85, care pus în faţa totalului general al cheltuelilor de lei 296,862.573 bani 25, asigură în tóte cassele publice din ţéră *esistenţa unui numerar de lei 11,187.347 bani 60 în ḑiua de 30 Septembre a. c.*

* * *

Şedinţe ordinare a ţinut Academia română în anul 1893—1894, adecă dela închiderea sesiunei 1893 până la deschiderea sesiunei 1894. 24, afară de şedinţele secţiunilor: literară, istorică, scientifică şi numĕrul lucrărilor sciintifice şi literare, în poesie şi prosă, cari s'au cetit în acest period, e de 18.

Averea academiei se cuprinde într'o mulţime de proprietăţi, 14 fundaţiuni cu destinaţiune, anumită, la cari în anul acesta s'a mai adaus fondul Ioan şi Elena Otteteleşan cu venit anual de 159,280 lei, 2 fonduri cu nuda proprietate, după aceea o mulţime de efecte, capitale active şi numĕrariu. Ér budgetul de 1895 arată suma de 201,835 lei.

Biblioteca academiei, deschisă în moducel mai liberal folosinţei publice, a crescut în anul 1893 cu 2125 cărţi tipărite, 131 manuscripte, 903 documente, 272 ḑiare, 45 foi volante, 7 charte, 6 atlasuri, 81 stampe, 1 portret şi 1 album.

* * *

Despăgubirea ḑeciuelei în Transilvania. Se spune, că guvernul magiar va lua între proiectele ce vor avé a se desbate înainte de vacanţele Crăciunului şi pe cel care va tracta nespre despăgubirea ḑeciuelei în Transilvania. In casa magnaţilor proiectul acesta va ajunge la desbatere pela mijlocul lunei Ianuariu.

* * *

---

cari se pune mare pond. Şi aici se urméză acelaşi mechanism omoritoriu. Scolarii trebue sĕ înveţe de rost o mulţime de composiţiuni, ce li-se dau ca mustre. Dela facerea corectă a unei teme scripturistice atârnă resultatul esamenului de stat.

Dacă un tinĕr 'şi-a câştigat aptitudinea a scrie o composiţiune despre vre-un obiect din cele „4 Cărţi“, atunci se insinuă la depunerea primului esamen din cele 6 esamene de stat. Acesta e scopul spre carele ţintesce ori-care tinĕr. Acest esamen îi deschide calea la onoruri, demnităţi şi averi. Scopul cel mai înalt pentru un Chinez. Numai pentru câştiguri lucră şi sĕ nisuesc prunci, juni şi bărbaţi. Deşi în cei „5 clasici“ se cuprind cugetări frumóse, totuşi chinezul se îndestulesce numai dacă le scie de rost, şi dacă póte trage folóse lumesci din ele.

Esamenle publice sunt cam de aceeaşi natură şi constau in concipiarea unor teme scripturistice. Cele 2 esamene dintâiu se fac înaintea Mandarinului din cetatea cea mai de aprópe. Subiectul composiţiunei e luat din cele „4 Cărţi“. Cine a depus 2 esamene e admis la facerea esamenulur al 3-lea, carele îi deschide calea la oficiu de stat. Tema acestui esamen sĕ ia din cei „5 Clasici“. Căḑênd cineva la acesta îşi încércă de nou norocul, aşa cât şi la etatea de 70 ani sĕ supun unii esamenului. Facerea acestui esamen mai e împreunat şi cu onorul de: a şedea şi a avé vot în consiliul celor bĕtrâni, şi sunt scutiţi de pedépsă corporală. Celor ce au trecut esamenul cu succes drept semn de distincţiune de „gradul I“ li se pune pe căciulă un bumb mare, de care atârnă un ciucur de mĕtasă roşie carmesină ori de pĕr de cal roşu. Cei-ce voesc sĕ-şi păstreze bumbul trebue sĕ se presente la 3 ani la un alt esamen a căruia depunere îi acuiréză distincţinnea de „gradul II“.

Fie-care candidat merge în capitala provinciei, unde sĕ află un edificiu anume cu mai mult de 1000 odăi înguste, lăţimea 1 metru, înălţimea 2 metri.

In atare odaie petrece fiecare candidat 48 óre, unde-şi lucră tema sa scripturistică. Curtea edificíului e păḑită de soldaţi. După 2 ḑile sĕ deschide pórta cea mare şi între bubuitul tunurilor es afară candidaţii din celulele lor. Lucrurile de esamen numerotate se esaminéză prin un comitet de 60 inşi. Vai de candidatul, carele a smintit vre-un semn în scriere sau a scris afară de liniile roşii. O atare lucrare ori cât de bună ar fi se aruncă în corfa cu hârtie şi candidatul a căḑut. Lucrările declarate de bune sĕ predau apoi la 2 esaminători mai înalţi în rang. Ori câte restricţiuni se iau totuşi ocură şi aici multe înşelătorii, în urma cărora persónele oficióse sĕ înavuţesc. In onórea celor ce au trecut esamenul se dă o serbare publică şi împĕratul îi dăruiesce cu câte un rênd de vesminte şi o părechie de ghete.

Esamenul pentru „gradul al III-lea“ se ţine înaintea unui comitet, carele consta din un principe al casei imperiale, un ministru şi 3 oficiali superiori. Depunerea acestui esamen deschide calea la oficii mai înalte, şi candidatul are întrare la împĕratul. Cei ce aspiră la cele mai multe oficii în stat trebue sĕ mai facă încă 2 esamene — în palatul imperial. Candidatul ia acum numele de academic si are bumbul pe căciulă ornat în mod deosebit.

Ce sĕ ţine de cunosciinţele istorice, geografice, matematică, sciinţele naturali, i-ar întrece pe acesti academici ori ce scolari de gimnasiu din Europa. Escepţiune fac numai persónele, cari au venit în atingere cu Europeni, şi dela acestia şi-au mărit cercul de cunoscinţe.

Adeseori regimul vinde „gradele“ ce am amentit mai sus în urma cărora póte ajunge eineva la oficii — pentru ca se câştige venite în cassa statului. Omenii însĕ, cari şi-au câştigat „grade“ cu bani sunt despreţuiţi.

Judecat sistemul de instrucţiune chinez din punctul nostru de vedere europenesc, el e sub tótă critica

Are însĕ instrucţiunea lor şi cevaşi bun. Anume se pune mare pond pe onorarea părinţilor şi a superiorilor.

Ascultarea faţă de tóte autorităţile este prima datorie a fie-cărui cetăţén. In scóle pe lângă cunoscinţele predate, scolarii îşi însuşesc moravuri bune şi un fel de fineţie în purtare. Limba scrisă cu semnele ei pentru singuraticele cuvinte şi concepte forméză legătura de unire între deosebitele seminţii ale poporului chinez, cu variile lor dialecte. Toţi, câţi au învĕţat a ceti, pricep însemnătatea semnelor, deşi le esprimă în alt mod. Literatura prin intermediul semnelor, este o proprietate comună, şi forméză cimentul, carele susţine organismul puternic al statului de mii de ani. (Va urma).

Inmormêntarea lui Lesseps. Inmormântarea lui Ferdinand de Lesseps s'a făcut la biserica Gros Cailloux în mijlocul unei mulțimi numeróse; au asistat mai mulți membri ai corpului diplomatic; i s'au rostit mai multe discursuri la cimiterul Pére La Chaise. Onoruri militare nu i-s'au făcut. Inscripțiile corónelor pomenesc numai pe urzitoriul canalului Suez.

* * *

Dismembrarea Chinei. Presa ruséscă se ocupă viu cu întrebarea, că n'ar fi óre consult sě se împartă imperiul chinez între Anglia, Rusia și Francia? Anglia s'ar puté câștiga ușor pentru acésta ideie și nici din partea Franciei nu e de așteptat oposițiune, ér tripla alianță a bună sémă n'ar avé nimic în contră.

* * *

De 12 ani tot dórme. Numěrul mai din urmă al ḑiarului frances „Figaro“ aduce o scire care cu drept cuvênt póte sě producă mare interese și sensațiune în lumea scientifică. — Este vorba de o femeie, care de 12 ani tot dórme neîntrerupt, ḑiua-nóptea. Ea este o țerancă francesă din Teneiles, cu numele Margareta Bonyenval, ea la anul 1882 în etate de 21 ani, trecênd preste durerile nascerii a căḑut într'un somn adênc, și de atunci, atinsă fiind de o convulsiune cataleptică, în curs de 12 ani — dórme dusă. Zadarnică a fost ori-ce încercare din partea medicilor, de a o redeștepta. In acest interval ea numai o singură-dată a dat semn de viéță, când a fost adânc împunsă cu un ac, și când a dat un țipet ascuțit. Ea este nutrită astfel, că cei din jurul ei îi tórnă în gură pepton și lapte, ceea-ce mistue regulat.

* * *

Cas de mórte. Dl dr. Andreiu Micu, advocat în Făgăraș a îndurat durerósa lovitură prin trecerea din viéță a băiețelului Liviu Andreiu Micu, în etate de 1 an și 11 luni care a repausat Joi în 13 Decembre n. la órele 7 diminéța.

După sancționare.

— Voci de presă. —

In cele ce urméză vom reproduce părerile unor foi, referitóre la nóuěle legi politico-bisericesci, ce au primit Inalta sancțiune.

„Fóia diecesană“ din Caransebeș scrie cu privire la ele, în un prim articol al sěu, cu datul 3 Decembre v. a. c. următórelele:

În fine a sosit și sancțiunea căsătoriei civile, ceea ce de altmintrelea era de prevěḑut. Deci biserica lui Christos întră în o eră nouă, în o eră ostilă așeḑămintelor și învěțăturilor ei.

Cu multă îngrijire privim în viitoriu, dela carele numai bine nu putem aștepta.

Este adevěrat, că se afirmă din partea amicilor erei noue, a anteluptătorilor ei, că învěțăturile bisericei, dogmele ei, așeḑămintele ei nu se alteréză, ci acestea rěmân intacte și nevătěmate față de credincioșii ei. Intr'adevěr sunt fórte marinimoși. Pe deoparte sě ḑice, că învěțăturile bisericei și așeḑămintele ei se respectéză, nu sě vatěmă, ér pe de altă parte sě trimbițéză în lume, că instituțiunile de până acum sě pun in mormênt.

Și mare este bucuria pentru sancțiune în taberile contrare! In acéstă bucurie cu mare gingășie și dragoste sě tractéză biserica și credința creștină, ba și însuși Dumneḑeu. Căci étă ce cetim într'o fóie liberală:

„Nu negăm, că de spinul, ce 'l-am tras din corpul nostru este lipită și carne vie. Și cum nu! De superstițiune sě țin și multe altele și prin lăpědarea formelor evului mediu, fără îndoélă cad sub masă și multe alte concepte, ce de demult le-am avut în drag și aparțin armaturei nóstre. Ah da, influința preoților a primit o mare spărtură, și nu fără causă încep contesele érăși a se ruga cu evlaviόse rugăciuni comune. Dară dacă rugăciunile de până acuma nu au muiat inima milostivă a lui Dumneḑeu, este semn, că și Dumneḑeu e pe partea batalióneIor celor tari, și că ingerința religiunilor în viéța de stat a națiunilor în ochiul sěu e deja usurpațiune căḑută în disgrație.

E fapt flagrant, că dumneḑeii Europei sunt acuma liberali. Aceeași logică, carea s'a provocat la voința lui Dumnezeu în secolii primi de cucerire ai creștinismului, și acuma dovedesce, că de astă-dată potestatea cea mai înaltă află de bine a îndrepta astfel sórtea locuitorilor pămêntesci. Sě nu sě considere acésta de persiflagiu. Credința în o misiune mai înaltă a liberalismului îi dă și acestuia aceu putere pětrunḑětóre, pe carea o admirăm în cuceririle sale și věḑěnd efectul minunat asupra ómenilor și instituțiunilor, precum și istețimea de necreḑut și fertilitatea sa, care scóte apă din stincă și produce din nimica cultură, avere, bunăstare și plăcere de viéță, nu este fără basă credința tare a acelora, cari și în aceste formațiuni věd mâna lui Dumneḑeu și deci fac religiune din liberalism.

Precum și este. Noi credem într'însul și în aceea, că sórtea Europei, fericirea și mărirea națiunilor de presinte e în mâna liberalismului. Libertatea este într'adevěr o ideie ce origine dzeiască, și dacă ómenii sě simțesc bine într însa, sě desvoltă și înfloresc, atunci în acésta Dḑeu își póte afla numai plăcerea, căci nici Dḑeu nu póte sě voéscă alt-ceva decât ca omul sě-și afle fericirea în instituțiunile sale proprii. Și dacă e de origine dḑeéscă instrucțiunea publică, căsătoria și matriculele, atunci Dḑeu a creat acestea pentru ómeni și nu pentru sine, și liberalismul e atât de religios ca sě crédă, că face un lucru religios, când ia jos aceste sarcini de pe uměrul lui Dumneḑeu, și ia asupra-și grijile acestuia.“ etc.

Am reprodus acestea pentru de a se vedea îngâmfarea cea mai mare a așa numitului liberalism, de unde urméză apoi disprețul față de instituțiunile și doctrinele seculare bisericesci.

Cu multe furtune a avut a se lupta credința și biserica creștină, și ea tot învingětóre a rěmas, căci pe stâncă este întemeiată și nici porțile iadului nu o vor sfěrma.

Zace în firea lucrului, ca biserica ca o instituțiune dḑeécă sě aibă lupte cu lumea, căci lumea numai pe ai sěi iubesce, și așa nici nu e de mirat dacă vedem din când în când ridicându-se ea în contra bisericei și a instituțiunilor ei sacre.

Nu ne atingem de bucuria acelora, cari sě închină acuma liberalismului ca unei religiuni nóně, și îl pun mai pe sus de tóte. Liberalismul dacă va și fi el religiune, e o religiune falsă, de carea biserica lui Christos nu are sě se témă, deși sě póte supěra, că i-se pune piedecă întru împlinirea misiunei sale celei dzeiesci, și deși sě póte întrista, pentru că fără îndoélă se vor afla și fiii de ai sěi mai slabi, cari ascultând de fraseologiile religiunei nóuě — a liberalismului îngâmfat, — vor rětăci depărtându-se dela sinul ei iubitoriu.

Noi întrăm în era cea nóuă, in era patimilor, cu speranța în Dumneḑeu, în Dumneḑeul nostru, carele fiind Dumneḑeu adevěrat nu părăsesce pe cei slabi alăturându-se la batalióneIe celor tari, căci așa ḑice sântut apostol Pavel: „căci cele nebune ale lumei a ales Dumneḑeu, ca pe cei înțelepți sě-i rușineze și cele slabe ale lumei a ales Dumneḑeu, ca sě rușineze pe cele tari“. Éră Mântuitoriul nostru a ḑis: Eu cu voi sunt până la sfârșitul lumei.

Sě întrăm dară fără frică și cu speranță tare în Dumneḑeu, avênd și cuvintele sântului apostol Pavel înainte; „Luați tóte armele lui Dumneḑeu, ca sě puteți sta în potrivă în ḑiua cea rea, și tóte isprăvindu-le sě stați. Stați drept, încingêndu-vě mijlocul vostru cu adevěrul și îmbrăcându-vě cu platoșa dreptății, și încălțindu-vě picióreIe spre gătirea evangeliei păcii, preste tóte luând păvaza credinței, cu carea veți putea stinge tóte săgețile viclénului cele aprinse, și coiful mântuirei luați și sabia Duhului.“

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Incheiere.)

In împregiurimea Devei, la pólele délurilor din drépta Mureșului, la satul Banpotoc, înspre Rapolt, sě află o frumósă cascadă; ea este formată de pârěul Banpotocului, care, își aruncă apa preste un părete de stâncă, din o înălțime de 25 m. Acésta cascadă cu privirea frumósă, ce ni se deschide în valea Mureșului și a Streiului de pe înălțimea stâncei, ne ofere un tablou pitoresc și atrăgětor.

Spre méḑănópte dela Deva sě află, tot în drépta Mureșului, între déluri, scăldătórea dela Boholt, în o posițiune plăcută. Ea este una dintre scaldele nóstre mai mici, cu un isvor de apă alcalică-feruginósă și e cercetată de locuitorii din împregiurime. Ca beutură, apa isvoruluĭ e folositore bolnavilor de stomac și anemici, ér ca scăldătóre sě folosesce cu succes contra bólelor de nervi și reumatice, a bólelor femeiesci etc.

Dela Deva mai în jos pe Mureș dăm de satul Vețel, unde sě află încă urmele unui castru roman, care s'a numit Micia. El a fost construat în vale, pe malul stâng al Muréșului; calea ferată de acum trece prin mijlocul lui. Kővári ne spune, că până la începutul seclului nostru, zidurile lui stăteau în înălțime de un stângen și jumětate, prin urmare el a fost un castru roman din cele mai bine conservate la noi. Construându-se însě drumul de țară pe valea Mureșului, s'au dărêmat zidurile vechi și materialul din ele s'a folosit la drum și la ziduire pe malul Mureșului. Dar cu tóte aceste sě cunosc bine și aḑi cele patru laturi ale lui. Pe lângă aceste ziduri, precum și în interiorul castrului s'au aflat multe anticități romane.

Mai în jos pe vale, până la granița Ardélului trei localități sunt de însěmnătate mai mare: Ilia, Dobra, și Zamul.

Ilia este așeḑată pe țermul drept al Mureșulut. Aici sě află scaunul unui protopopiat român gr.-or. de care sě țin 26 de parochii și câteva filii, cu 22,216 de credincioși.

Dobra este așeḑată în stânga dela Mureș, în o mică depărtare dela el, lângă Riu-Dobrei și lângă drumul de țară. Riul-Dobrei isvoresce spre méḑăḑi, în muntele Rusca și sě varsă în Mureș din jos de Dobra. El este un riu de munte, cu partii romantice pe valea lui. Spre apus dela Riu-Dobrei, nu departe de graniță, la Lăpugiul de Sus, sě află un mare deposit de conchylii (melci) marine petrificate, reminiscențe din epoca geologică terțiară, când aceste ținuturi vor fi format fundul apelor mării.

In Dobra sě află o scólă elementară superióră cu trei învěțători și o învěțătóre; ea este scólă grănițeréscă, fiind românii din Dobra odinióră grănițeri, apoi aici este scaunul unui protopopiat român gr.-or. de care sě țin 14 parochii, cu 11,244 de credincioși.

Atât la Dobra, cât și la Ilia au fost în vremile mai vechi câte-o cetate, cari erau cetăți de graniță și aveau menirea a apěra pasul Mureșului contra năvălirilor dușmane. Ele însě sunt de mult ruinate și părăsite și aḑi numai puține resturi ne arată locul unde s'au aflat.

Din jos de Dobra drumul de țară sě rămuresce în dóue părți. Unul sě depărtéză de Mureș și străbătênd printre déluri, părăsesce hotarele Ardélului și dincolo de Cosova ajunge în valea Begei, în Bănat, îndreptându-sě spre Făget. Celalalt trecênd Mureșul la Burjuc, apucă pe malul drept al riului, dimpreună cu calea ferată, ducênd ambele la Zam, unde apoi trec în Țéra-Unguréscă.

Zamul este un punct însemnat al Ardélului. Aici părăsesce Murěșul Ardélul, trecênd în Ungaria; el este localitatea cea mai jos așeḑată a nóstră, aflându-se la o nălțime de 167 m. preste suprafața mării. La Zam se face mare negoț de lemne. Aici sě descarcă și sě vênd de obiceiu lemnele de brad, aduse pe Murěș de pe la Toplița și Reghin și apoi încărcându-se de nou, sě duc mai departe spre Arad și Seghedin. Astfeliu Zamul este un emporiu a' lemnăritului, cu mișcare de negoț însemnată pe timpul plutăritului. Afară de acésta la Zam și împregiurime este în stare înfloritóre și pomăritul.

Délurile, ce se nalță în drépta Murěșului, spre méḑănópte și rěsărit dela Zam, sunt alcătuite din calc (formațiune Jura) și astfel în ele sě află mai multe pesteri și partii de stânci pitoresci, cum sunt de obiceiu de aceste în délurile de composiție vărósă. Astfel de partii aflăm pe valea Almașului, aprópe de graniță, apoi mai departe spre rěsărit între satele Tămășesci și Godinesci, spre méḑănópte rěsărit dela Zam, unde sě află și dóuě pesteri, dintre cari una este de mărime considerabilă și are mai multe rămuriri. Asemenea sě află alte dóuě peșteri în valea Poianei, la satul Dănulesci ș. a. Délurile aceste spre apus dela Zam, însoțesc Murěșul până dincolo de Radna, unde apoi sě perd în șesurile Ungariei.

Mureșul trecênd și el pe șesurile Ungariei sě varsă la Seghedin în Tisa.

Mureșul curge dela méḑănópte-rěsărit spre méḑăḑi-apus și astfel desparte Transilvania în dóuě părți mari, una de méḑănópte și alta de méḑăḑi. El este riul nostru cel mai mare și aprópe jumětate din riurile și păraiele nóstre își împreună valurile lor cu ale lui. Intre afluenții Mureșului sunt unele dintre cele mai însěmnate riuri ale nóstre, cum e Gurghiul, Niragiul, Arieșul, Tîrnavele, Ampoiul, Sebeșul și Streiul. Cursul sěu ține până la hotarul țěrei 70 óre, ér lățimea e diferită, la Reghin 35, la Uióra 50, pe la Deva 60—70 stângini; locul unde părăsesce hotarul Tansilvaniei, din jos de Zam, este cel mai jos situat punct al nostru, 140 m. preste nivoul mărei.

Valea Mureșului a fost totdéuna cale însemnată de comunicație. Pe vremea romanilor șoséua, ce venea dela Ulpia-Traiană, trecea Murěșul pe la Uroiu și apoi mergea pe Murěș în sus la Apulum și de acolo mai departe până pe la Deda unde i se cunosc încă urmele.

Acum pe valea lui sě află, începênd din Giurgeu șosea, ér dela Reghin în jos cale ferată. Pe țermii lui, de ambele părți sunt așeḑate 131 de localități, între cari mai multe orașe.

Murěșul, după-ce ese din Giurgeu, curge tot prin ținuturi locuite de români; pe țermii lui locuiesc mii de români, cari cultivă în sudórea feței țarinele de pe văile lui, și pentru aceea poporul nostru îl iubesce, spunêndu-i cântecele sale cu drag în tainele inimei, precum:

„Du-te dor cu Murěșul,
„Nu-mi mai rupe sufletul,
și
„Murěș, Murěș, apă lină,
„Treci-mě 'n țéră strěină,
sau
„De-ai fi Murěș vorbitor,
„Precum esti de měrgětor;
„Eu, Murěș, te-aș întreba
„N'ai věḑut pe bădița? ș. a.

Diverse.

Țarinele de odinióră. In secolul al XVI-lea si XVII-lea era datină în Rusia, că țarii își alegeau de nevastă pe cea mai frumósă fată din împěrăția lor. Spre scopul acesta agenții țarului cutrierau tot imperiul, alegeau fetele cele mai frumóse și după ce le scriau numele în o condică, le dădeau poruncă, că pe cutare ḑi sě se înfățoșeze în Moscva. Aici dintre fetele adunate sě alegeau érăși cele mai frumóse și apoi dintre aceste țarul își alegea pe una de nevastă, care i părea mai ademenitóre.

Cele mai multe fete s'au înfățoșat când s'a căsătorit a treia óră țarul Ivan cel Grozav. Atunci s'au adunat la Alesander-Sloboda, unde sě afla Ivan, dóuě mii de fete. Țarul le-a privit rênd pe rênd pe tóte, a ales din ele 24, apoi a redus acest numěr la 12 și în fine și-a ales de nevastă dintre aceste pe Marfa Sobachina, fata unui negustor din Novgorod.

Fetele, cari sě înfățoșau in Moscva, erau încuartirate în nesce edificii mari, tot câte 12 într'o odaie, aflându-se în fiecare odaie câte un tron. Țarul întra în odăi, urmat de un curtén bětrân, sě urca pe tron și fetele ingenunchiau una câte una pe treptele ttronului, ca țarul sě le pótă privi. Cele alese de frumóse primeau câte un inel și o batistă cu marginile brodate cu fir. După ce țarul alegea pe una de nevastă, celelalte fete primiau daruri bogate și apoi erau trimise acasă.

Bibliografic.

A apărut:

„Transilvania“ nr 12. cu următoriul sumariu:

„Către onor. cetitori“. — „Cărțile nóstre bisericesci“, de Z. Boiu. — „Din analele academiei române“. — „Dela despěrțămintele Asociațiunei“, de Dem.

Moldovan. — „Adunarea generală a societății „Scóla română“ din Sucéva“. — „Din actele adunărei generale din Sebeș“, — „Recesiunea unei cărți scolare“, de Dr. V. S. — „Din cronica lunară“. — „Bibliografie“. — „concurs literar“. — „Concurs“. — „Proces verbal“ din ședința comitetnlui Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu la 1 Novembre n. „Conspectul“ membrilor Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, cari au solvit tacsele în lunile Iuliu-Septembre 1894.

— *Despre mandatele de plătire*“. Esplicarea legii despre mandatele de plătire (art. de lege XIX din anul 1883) provĕdută cu formulare de Dr. Ioan Ivan, advocat în Mediaș. Sibiiu, Institut tipografic T. Liviu Albini 1894. Prețul 40 cr.

Nr. 532 [242] 2—3

Concurs repețit.

In urma încuviințării veneratului Consistoriu Archidiecesan, prin acésta se escrie concurs nou, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Teleg. Român“, pentru întregirea postului de paroch de clasa a III din comuna Calian, protopresbiteratul Clușului.

Emolumentele înpreunate cu acest post de paroch, dau un venit sigur anual de 419 fl. 50 cr. Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și asterne suplicele de concurs, istruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu, în terminul sus citat, dela care și pot lua și informațiuni despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clușului, in conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cluș, 30 August, 1894.

T. Roșescu, protop.

20775 — 1894 szám IV. [241] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Szeben redezett tanácsu városnál nyugdijaztatás folytán megürült *polgármesteri állásra* ezennel pályázatot nyitok és felhivom midazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják hogy az 1883 I. t. czikkben előirt okmányaikkal felszerelt folyamodvanyukat **folyó évi deczember hó 26-kának d. e. 12 órájáig** hozzám nyujtsák be.

Ezen állás javadalmazása: 2000 frt fizetés, 400 frt lakbér és 600 frt működési pótlék.

Nagy-Szeben, 1894 évi deczember 13-án.

Szebenvármegye alispánja:
Reissenberger.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză númai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.0[illegible]	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8. 50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Șeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42	4.10	Carei-mare	9.06	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18	Zelău	4.20	2.25	—	—	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.10			pl. Brașov sos.			7.36	1.44	8.31
9.05	5.13	9.25						7.21	1.29	8.16
9.37	5.45	9.48			Cristian			6.51	1.06	7.57
9.57	6.05	9 59						6.41	12.56	7.47
10 17	6.25	10.19			Tohanul vechiu			6.16	12.30	7.30
10.28	6.36	10.30			sos. Zernesci pl.			6.06	12.20	7.20

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Brașov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oșorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.35	5.58		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.52	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.10	7.39		Timișóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.10	11.28	4.20		Simeria		10.33	3.24	8.47	—
—	7.31	12.48	6.03		Hațeg		9.05	2.03	7.34	—
—	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		6.10	11.25	5.25	—
5.15	10.15	4.05	—.—				—.—	9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10	—.—		Vulcan		—.—	8.57	3.56	7.47
6.40	11.50	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.25	3.21	7.15

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.56	11.08		Sighișóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.34	1.50		Odorheiu		7.20	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 133 Sibiiu, Sâmbătă, 10|22 Decembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cabinetul dimisionat.

„Pesti Napló“ aduce scirea, că Majestatea Sa ar fi primit dimisiunea cabinetului Wekerle, ér până la denumirea altui ministeriu, conform usului, cabinetul dimisionat este încredințat cu ducerea afacerilor.

Tóte foile din capitală din 20 l. c. aducênd scirea despre călĕtoria lui Wekerle la Viena, întreprinsă în 19 séra, scriau, dar cu deosebire oficiosul „Pester Lloyd“ scria, ca positiv, că Wekerle va raporta despre situațiunea politică, și că eventual își va da demisia, ca sĕ se clarifice situațiunea devenită deja nesuportabilă atât pentru cabinet, cât și pentru partidul liberal, — nu credeau însĕ că Maj. Sa se va resolva a decide asupra primirei sau neprimirei demisiunei până după sĕrbători, eventual până după terminarea desbaterilor asupra budgetului

Dacă Majestatea Sa ar fi decis așa repede ar fi semn bun ar însemna, credem noi, că disgrația Corónei față cu cabinetul Wekerle este completă, și că de astădată nu se va repeta jocul de astă vară, când cu presiune temerară partidul liberal a sciut se obtrudă Corónei tot pe cabinetul dimisionat, carele apoi nu numai a ieșit din crisă învingĕtor față de Coróna, dar a stors dela Ea și cunoscuta declarațiune în favorul proiectelor de lege bisericesci, cu ajutorul căreia la a doua votare în casa magnaților a câștigat majoritatea voturilor și în urmă și sancționarea lor.

Nu se scie, ce urmări va avea dimisionarea cabinetului Wekerle — care acum ori după sĕrbători are sĕ se întêmple — relativla sistemul actual de regim.

Dacă are sĕ rĕmână parlamentul actual, de schimbarea sistemului nu póte fi vorbă.

S'a dus un cabinet „liberal“, va urma altul tot liberal, compus din persóne mai agreate la Corónă, decât cele demisionate, în fond însĕ pentru popórele, care constituesc acest stat și care ar dori se ajungă odată la o viață liniștită, la un regim drept și ecuitabil ne temem, că nici o schimbare mai spre bine nu va urma

Un reu totuși credem, că se va evita. Anume credem, că cel puțin de astădată nu se va mai face silă Casei magnaților ca sĕ voteze și cele doue proiecte religionare respinse odată, adecă proiectele despre „liberul esercițiu religionar“ și despre „recepțiunea ovreilor“, care încă fac ceva, dar sunt numai un picur în mare față cu multele dureri, care ar trebui vindecate, care însĕ partidul „liberal“ care le-a creat, nici odată nu le va vindeca deplin.

Este un lucru anormal într'un stat constituțional, ca un guvern chiar atunci sĕ fie dimisionat, când a raportat cel mai strălucit triumf în parlament, cum a raportat cabinetul Wekerle, atât cu proiectele lui bisericesci, cât și la votarea legii de îndemnitate, carea a fost pusă ca cestiune de încredere.

Dar la noi tot așa s'a întêmplat, încă nici un guvern n'a căḑut în parlament, ci totdéuna la Corónă. Semnul cel mai evident, că parlamentul nostru nu este adevărata espresiune a cetățenilor statului, că asta o scie și o simte și Coróna, și că pentru aceea vine din când în când sĕ facă Ea aceea ce între împregiurări normale, între raporturi sănĕtóse ar trebui sĕ facâ parlamentul.

Se vorbesce, că fostul ministru de finance Széll Kálmán, imbiat de repețite ori sĕ formeze cabinet, ar fi promis lui Wekerle, că de astă-dată dacă i-se va oferi, va primi sarcina de a forma noul cabinet, firesce tot din partidul liberal.

Nu ne vine a crede acésta. Dar dacă totuși va primi Széll acésta onóre noi credem, că el se va angaja se formeze numai un cabinet de transițiune, până când îi va succede sĕ realiseze fusiunea cu Apponyi, ca apoi sĕ facă loc acestuia

Fie ce va fi, noi nu ne facem nici o ilusiune. Nu ne supĕrăm, că se va duce cabinetul Wekerle, care ni a făcut multe rele, atât pe terenul bisericesc cât și pe cel național, dar n'avem causă sĕ ne bucurăm de succesorul seu necunoscut, pentrucă până acuma la noi la tóte schimbările de cabinet s'a împlinit proverbul nemțesc: „Selten kommt was besseres nach“.

Cestiunea nóstră în camera României.

In desbaterea, ce s'a încins în camera română asupra rĕspunsului la mesagiul de tron, s'a atins și discutat și cestiunea nóstră națională, a românilor din Transilvania și Ungaria, despre ce am făcut amintire în nrul nostru de Marți, 6/18 Decebre c.

Ea a fost pusă în discusie deja de primul orator, de deputatul liberal Stoicescu și în decursul desbaterilor, cari au durat până la sfârșitul sĕptĕmânei trecute, s'au pronunțat în special asupra ei unii dintre cei mai distinși membrii ai camerei, conservatori și liberali, anume, afară de Stoicescu deputații B. Stefánescu Delavrancea și Stolojan liberali, din oposiție, ér dintre guvernamentali au vorbit asupra ei deputații N. Filipescu, primariul Bucurescilor și C. Arion și în fine ministrul de esterne Lahovary.

Oratorii liberali în vorbirile lor au atacat guvernul și partidul conservator susținând, că acestia nu îmbrățiséză causa nóstră, că nu se silesc a ne da mână de ajutor în grelele nóstre lupte, ba chiar ne pun pedeci și sĕ încércă a slăbi lupta, ce o purtăm. Aceste le-au susținut deputații Stoicescu și Stolojan, ér' oratorul de frunte al liberarilor a fost Delavrancea, care într'un lung discurs, sprijinit cu date și citate, a încercat sĕ documenteze, că guvernul în cestinnea națională pórtă politică de duplicitate și că n'are simț pentru cestiunea națională.

Oratorii conservatori s'au silit sĕ reducă valórea acestor aserțiuni, învinuind pe liberali, că folosesc cestiunea nóstră, atât de poporală în România ca armă de partid, luptând cu ajutorul ei contra lor, a conservatorilor. In sensul acesta a vorbit dep. Arion polemisând mai cu samă cu Delavrancea asemenea și ministrul Lahovary. Atât acesta din urmă, cât și deputatul Filipescu au precisat posiția guvernului față de cestiunea națională. Acesta din urmă, al cărui discurs îl avem înaintea nóstră în tóta estensiunea sa, a afirmat, că liberalii fac o politică lărmuitóre „bogată în manifestațiuni, săracă în resultate politice.“

„Față cu acéstă politică ḑice dl Filipescu care trebue sĕ fie atitudinea guvernului? După mine atitudinea guvernului este fórte clară; guvernul trebue sĕ asigure esercițiul tuturor libertăților în limitele constituțiunei; atât dar nimic mai mult.

„Libertatea presei și a întrunirilor permit în destul tóte manifestațiunile în contra curentului de idei barbare ce esistă în Ungaria și care nu cadréză de loc cu ideile de generositate, cu care se onoréză secolul nostru. Atât trebue sĕ facă guvernul în acéstă privință și mai mult ar fi o greșală, — ér' privitor la ceea-ce ar fi de făcut din partea României, dênsul ḑice:

„Cred că diplomația nóstră trebue sĕ arate și se fie neobosită a arăta pericolele, ce pot resulta din causa politicei de opresiune, pe care șoviniștii unguri o esercită peste munți.

„Și cred că acest pericol pentru liniștea Europei este bine sĕ-l arĕtăm la ori ce ocasie, e bine sĕ-l indicăm aci în parlament.

„Trebuie sĕ arĕtăm acésta cu tótă autoritatea, de care se bucură statul nostru, — și în continuare mai departe:

„Ași dori ca acest pericol sĕ fie semnalat în tóte ḑilele, ași dori ca diplomația nóstră sĕ fie neobosită a arĕta acest pericol nu prin note oficiale, nu prin ultimaturi, dar prin mulțimea de mijlóce de persuasiune, ce sunt la îndemâna unei diplomații abile.

„Nu cer o soluțiune, cer numai ca pentru ḑiua soluțiunei sĕ fim gata.

„Mĕ esplic. Dacă politica de opresiune de din colo va continua,

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

2. Nici aceia, cari vejleți sĕ numesc nici alte spre aceea rênduite tisturi, miel dela turma de oi sĕ nu ia, nici când le mână în lăuntru, nici când le scot afară.

3. A trece prin moșiile mănăstirilor slobod va fi cu adevĕrat; însĕ decumva pre o moșie ca aceea mai mult zăbovesc atunci după-cum le va fi tocméla sĕ plătéscă.

4. Cele 2 părale, sau o groșiță, ce până acum pentru un cal s'au plătit, deicea înainte nu vor mai plăti.

5. Când cu deprimăvară sĕ sue cu oile la munte nici un stăpân al pămêntului, miel nu vor plăti, fără numai aceluia pe a cui moșie mai îndelungat ar zăbovi, după cum va fi tocméla, sĕ plătéscă.

6. Și stăpânul locului dela Grosăști mai mult pentru trecere berbece sĕ nu ia, fără cu un mielușel tinĕr sĕ se îndestuléscă, dară totuși pe moșia lui mai îndelungat s'ar mai răḑima, după cum le va fi tocméla vor plăti.

7. Când vor eși prin vama Grosăștilor afară, dela un cârd de oi, mai mult de un miel după așeḑămêntul cel de de mult sĕ nu dea și spre aceea mai mult sĕ nu-i întăréscă, ca ei sĕ dea anume vornicului 2. miei, căpitanului de pe margini unul, apoi vameșului altul, și fleșarului altul, așișderea fleșari întru trecerea lor prin vamă sĕ nu-i împiedece, fără slobod sĕ le fie, cât caș și oile lor, în têrguri sĕ le vênḑă și nici un om moldovén sĕ nu îndrĕsnéscă, pe óre care dintre oierii din Ardél al sminti, sau a-l bate, fără dacă dintre eiși ceva nevoe ar avé, pentru aceea amêndóuă părțile, pe birăul ținutului sĕ-l caute, și acolo pricina sĕ li-o înderepteze.

5518/1787

Noi Iosif al doilea,

din mila lui Dumneḑeu ales împĕrat al romanilor, pururea apostolicesc, craiu al țĕrilor nemțesci, unguresci, al Bohemii, Dalmații și Slavonii, archipovățuitoriul Austrii, al Burgundii și Lotaringii, mare principe al Ardélului, povățuitoriul Mediolanului, al Mantui, al Parmii iproci, Groful Habșburgului, al Flandrii, al Tirolui, iproc, iproci.

Dacă cunoscința, sau învingerea inimii despre aceea, cu cât sĕ îndetoresce fiesce care supus țĕrii aceia supt a cărui legi moșia și câștigurile sale cele după ostenéla sa supt pază, éră el, și cei-ce sĕ țin de dênsul în liniște, și fără de frică sĕ hodinesc, și dintru a căria de obștea fericire după statoșul sĕu sĕ împărtășesc, dacă adecă acea cunoscință așa adeseori nu s'ar slăbi de gândurile cele lăturașe, și de umbra dobândei, cure socotesc că or afla-o nici o lipsă n'ar mai fi: ca fugirea, sau pribegire din țară afară prin legi sĕ se opréscă sĕ se nevoiască aceea a sĕ împedeca.

Ci batăr numai pentru ca nesciința acestei opreliști, care de atâtea ori s'au noitusĕ, și prin nescari adausuri sau și mai luminat, nici spre o mântuință sĕ nu le pótă slugí celor ce o vor călca-o; Bonii: Că tóte acelea care cu prileagiul multor feliuri întêmplări și pentru pribegirea sau fugirea, și pentru alte care cu cu aceea au amestecul și legătura sa (precum în bărbuncul strĕin, amăjirea viclénă a supușilor țĕreni, și rănirea cu de-a sila) îndeschilinite porunci și odată, și de altă dată afară, întru acéstă lege sĕ se cuprinḑă.

(Va urma.

dacă situaţiunea peste munţi se va încorda până unde póte nu ne asteptăm aḑi, atunci ţinta nóstră nu póte fi alta de cât sě ne pregătim sě ne asigurăm prietenii, pentru ca de pildă în casul întrunirei unui congres europén (şi nu printr'o politică de agresiune, ci prin simpatiile şi interesele cu care putem interesa Europa causei Românilor de dincolo) sě putem veni în ajutoriul lor."

Am espus aci pe scurt, în cât ne permite cadrul mic al fóiei, mersul desbaterilor aţupra cestiunii nóstre. Din ele sě vede, că ambele partide istorice ale României stau în acésta cestie tot pe acelaşi punct de vedere ca şi până aci, cunoscut din desbaterile anului trecut din cameră şi senat, precum şi din articolii ḑiarelor de frunte ale acestor partide.

Constatăm însě, că în general desbaterea iniţiată de liberali, are ó însěmnătate fórte mare pentru causa nóstră, căpătând ea prin acésta estindere tot mai mare şi făcêndu-se tot mai multă lumină. Acésta sě vede din efectul, ce l'a produs desbaterea asupra celor „cu musca pe căciulă", asupra opiniunii publice magiare. Foile magiăre tóte îi dau atenţiune deosebită, ocupându-se la loc de frunte cu desbaterea şi enunciaţiunile făcute şi pe când iau cu satisfacţie la cunoscinţă cele ḑise de min. Lahováry, fac atent, bună-óră „Bud. Hirl.", „Hazánk" etc. pe guvernul magiar, sě resólve cestia română prin o politică înţeléptă şi prevěḑětórre, căci altcum e temere, că cestiunea română o sě devină în adevěr cestiune europénă.

Ce sě ţine de punctul nostru de vedere, noi încă îl avem tot acelaş cu privire la posiţia României faţă de noi, ca şi până aci: datorăm cea mai mare mulţămită şi recunosciinţă fraţilor din România pentru încurajarea, ce ne-o dau, nu pretindem însě sě facă paşi, cari ar periclita independenţa ţěrii, căci acésta ne este şi nóuě tot atât de scumpă, ca şi lor.

Revista politică.

In 19 l. c. n. s'a ţinut o conferenţă episcopéscă în B-Pesta, care, după cum se ḑice a fost fórte cercetată, fiind-că numai doi prelaţi au lipsit. Pentru conferenţă nu s'a statorit nici o ordine.

Despre acésta conferinţă foile guvernamentale aduc următoriul raport: Desbaterile conferinţii sunt o desminţire hotărîtă a espunerilor foilor ultramontane (??). Episcopatul e departe de ideea a inaugura „Kulturkampf-ul, ci voiesce ca pe cale pacinică sě nisuéscă a căpěta *concesiunile posibile.* Conferinţa primă s'a mărginit la discusiunea asupra situaţiunei, care a creat-o sancţionarea celor trei proiecte bisericesci. Primatele a deschis conferinţa cu o scurtă cuvêntare, în care a învitat pe episcopi a-şi da părerile, ce atitudine sě se ia după-ce legile au fost sancţionate. Fără a avé intenţia sě influinţeze judecata membrilor conferinţii, trebuie sě accentueze, că nimenea nu i póte veni în gând ca sě opună resistenţă stărei legale create. Póte fi vorba numai de aceea, că cum sě se paraliseze mai cu succes pagubele causate prin legile cele nóuě

La discusiune au luat parte toţi membrii conferenţii şi chiar şi espunerile celor mai înverşunaţi au fost ţinute în ton moderat. Acéstă discusiune, în care s'a vorbit mai mult despre situaţiune şi în care prea puţine propuneri concrete s'au făcut, a durat douě óre.

Primatele a făcut apoi un resumat esprimându-şi părerea de bine, că vederile tuturor prelaţilor se unesc şi că ei caută numai pe cale legală un remediu pentru pagubele, ce se causéză. Prelaţii trăiesc în speranţă, că în dispoşiţiunile de procedură a legilor *se va ţiné după putinţă* cont de învěţăturile bisericei catolice(?!) *Pro foro interno* rěmâne datorinţa clerului sě facă pe credincioşi atenţi la aceea că ei prin rugăciuni şi purtare evlaviósă vor puté aplana acele daune, ce s'au creat bisericei(!!). Episcopii vor face cunoscut prin circulare aceste vederi. Episcopatul *nu se póte identifica* cu espunnerile foilor ultramontane şi le desaprobă??! Primatele mai adause, că înainte de a veni în desbatere la casa magnaţilor celelalte douě proiecte bisericesci va mai convoca o conferinţă.

Foile oposiţionale descriind lucrul mai pe larg scusă şi unele dintre ele episcopatul, chiar şi „M. Al.", ḑice că în actuala situaţiune nu e timpul oportun, ca se ia instrucţiuni în privinţa căsătoriei civile, — Numai „Magyarország" spune, că episcopatul ar intenţiona sě ridice protest contra legilor bisericesci, care sě l adreseze Maj. Sale, mai vêrtos că protestul papei ar fi sosit la Maj. Sa.

Din espunerile acestea se vede dar, că conferenţa, la care au participat şi episcopii români uniţi — a fost ţinută numai de formă şi că ea n'a hotărît nimic positiv.

Póte sunt éraşi alte cause, că tenorul ei a fost atât de moderat

* * *

Prim ministrul a mers la Viena însoţit de ministru Lukacs şi alte persóne Oficiosul „Pester Lloyd" însuşi scrie mai pe larg despre acéstă călětorie, ḑicênd că acésta e ultima sa cale de patimi; faptele şi activitatea ministaului Wekerle se ţin de acum încolo de domeniul istoriei.

Se combinéză, că noul president al ministeriului va fi sau Bánffy sau Széll Kálmán. E bătătoriu la ochi, că foile oficióse se ocupă mai mult şi mai în adins de acéstă crisă ministerială.

* * *

Monitoriul oficial publică art. de lege XXI despre căsětoria civilă, XXXII despre confesiunea copiilor şi XXXIII despre matriculele de stat. Clausula sancţionării este datată din Viena la 9 Decembre 1894 şi sună după cum urméză: Noi recunóscem acest articol de lege şi totul ceea ce dênsul conţine, în general şi în special e corect, convenabil şi primit. Numitul articol îl aprobăm, întărim şi sancţionăm în vêrtutea puterii nóstre regale, îl vom respecta şi lăsa, ca dênsul sě fie respectat şi de ceialalţi supuşi ai nostri".

* * *

Cu privire la versiunea introducerii căsătoriei civile obligătóre şi în Austria, i se scrie lui „Kreuz-Zeitung" din Viena: „Mare sensaţiune a causat îndeosebi în cercurile conservatorilor de aci, scirea reprodusă în oficiósa „Wiener Abendblatt" după foile din Pesta, că principele Windischgrätz s'ar fi esprimat pentru introducerea căsătoriei civile obligătóre în Austria; din acésta causă s'a věḑut necesitat şeful cabinetului a desminţi înmediat scirea acésta tot într'o fóie oficiósă anume în „Die Presse". Că principele Windischgrätz e un bun catolic, despre acésta nimenea nu se îndoesce dar' împrejurarea acésta nici nu este hotărîtóre asupra feliului, cum va influenţa căsătoria civilă devenită lege în Ungaria asupra Austriei. Inainte de tóte de aceea, fiind-că rěmânerea principelui în fruntea cabinetului e fórte vremelnică, aşa că dînsul se póte retrage de pe o ḑi pe alta. Cu mult mai însemnată este împrejurarea că tot materialul privitor la căsătoria civilă din Ungaria a fost adunat de ministrul de culte austriac spre studiare. Dealtmintreni nici nu se póte nega, că din diferenţa legilor asupra căsătoriei în ambele state, atât de strins unite, vor resulta fără îndoială multe neajunsuri, cari vor servi de argumente puternice partidului liberal pentru introducerea căsătoriei civile şi în Austria. E deci necesar, ca partidul conservator sě fie cu mare atenţiune şi sě iee imediat posiţie faţă de cele dintâiu agitaţiuni, ce s'ar face în direcţiunea acésta.

* * *

Fiind vorbă de societatea teatrală a curţii din Belgrad (Sêrbia) şi o societate de cântăreţi venită la Budapesta ca sě concerteze, tinerimea sêrbă dela universitatea din Budapesta la 15 ale curentei s'a întrunit într'o şedinţă şi a luat următórea resoluţiune, ce o publică în „Zastava" din Miercuria trecută;

„Tinerimea sêrbă dela universitatea din Budapesta, întrunită în conferinţă, în considerarea convingerilor sale, că despre o înfrăţire a magiarilor cu ori care corporaţiune sêrbéscă nu póte fi nici vorbă până atunci, până când în sinul magiarilor domnesce faţă de sêrbi pornirea actuală şovinistică,

— şi considerând, că venirea societăţii teatrale reg. şi a societăţii de cântăreţi din Belgrad nu póte fi potrivită decât ca o demonstraţiune în dragul politicei actuale magiare, ceea ce este deodată îndreptată contra sêrbilor, —

şi fiind că prin astfel de întreprinderi întrégă lupta politică a sêrbilor de aici devine ilusoriă, condamnă aceea venire şi enunţă, că nu va lua parte la primire, ceea ce altcum şi-ar ţiné de datorinţă frăţéscă faţă de confraţii sěi din Sêrbia

* * *

Intr'o scrisóre din Viena adresată lui „Agr. Ztg." se vorbesce despre o eventuală crisă în Austria. „In timpul din urmă" — se ḑice aci — in corcurile parlamentare se susţine tot cu mai multă probabilitate scirea despre isbucnirea unei crise. Indreptăţirea acestui svon este basat pe fiascul complet, ce a îndurat până acum reforma legii electorale. Se susţine cu multă stăruinţă, că principele Windischgrätz ar fi obosit şi indispus. E probabil, că faima acésta sě nu se adeveréscă. De altă parte se afirmă, că actualul ministeriu trebue tansformat în altul cu program strict conservativ, al cărui şef va fi unul dintre personagiile sus puse, bunăóră contele Falkenhaym sau contele Francisc Thun. Un guvern astfeliu compus va fi în stare sě câştige voturile conservativilor pe partea sa şi în urmă cu ajutoriul acestora a făuri o lege electorală. După stânga liberală nimenea nu întrébă, de şi acest partid este cel mai puternic din parlament, şi acésta din causă, pentru-că se scie. că dênsa va merge în mână cu ori-ce guvern, câtă vreme Plener şi Wurmbrand vor rěmâné în cabinet. De lângă sacul cu grăunţele nu se mişcă cu nici un preţ până nu va fi dat cu ruşine afară. Cam în chipul acesta se vorbesce aḑi. Corespondentul mai adaugă, că după credinţa sa faimele despre o iminentă crisă sunt anticipate, dar' ceea ce la Crăciun s'ar păré anticipat, e fórte probabil, ca la Paşti sě devină fapt împlinit.

* * *

In şedinţa din 17 l. c. a sobraniei bulgare Stoilov anunţă, că întregul cabinet a presentat principelui cererea de demitere, pe care principele a şi acceptat'o. Cabinetul şi-a dat demisiunea, fiind-că şi a împlinit deja misiunea cu carea a fost încredinţat. Cu conducerea provisorie a afacerilor e încredinţat fostul cabinet. până când sobrania se va declara, că din ce persóne doresce compunerea noului cabinet. Acésta enunciaţiune a fost primită cu plăcere din partea tuturor partidelor. Se crede, că éraşi Stoilov va fi concreḑut cu formarea cabinetului. In localul liberalilor repăşiţi vor fi denumiţi în cabinet probabil un unionist şi un zancovist. Anume se privesce de viitor ministru de justiţie Danov.

Scirile mai próspete susţin că principele intenţionéză formarea unui cabinet de coaliţie, creḑênd că astfel îi va fi mai uşor a închega partidele.

* * *

Comisiunea parlamentară din Austria a partidelor coaliste a decis în urma stăruinţelor clubului Hohenwart, ca legea asupra repausului de Dumine că sě se desbată încă înainte de vacanţele Crăciunului. Fiind-că la asest obiect sunt mulţi vorbitori însinuati, şedinţele parlamentare abia vor puté fi sistate înainte de Vineri.

Deputatul Dr. Byk a făcut propunerea, care a fost acceptată de clubul polon, ca sě se facă cu ovreii escepţie dela rěpausul de Duminecă fiind că dênşi serbéză Sabbathul. In contra acestei propuneri au protestat clericalii şi antisemiti. Pentru Galiţia şi Bucovina propunerea acésta se va lua întru atât în considerare, în cât li-se dă voie liberă autorităţilor de a dispune în casuri singuratice asupra escepţiunilor ce ar fi sě se facă. Clubul stângei liberale încă nu şi-a dat părerea în directia acésta.

* * *

Din Shangai i-se raportéză lui „Central News", că telegrame cifrate sosite din Peking presintă starea de acolo fórte primeşdiósă. Acésta stare e provocată de inimiciţia, ce tot mai pronunţat se dă pe faţă contra trupelor nedisciplinate şi contra streinilor. Diferite consulate străine, între cari şi cel englez s'au întovărăşit pentru apěrarea sudiţilor lor, declarând, că acum a sosit timpul ca marinari concentraţi în Tien-Cin sě înainteze spre Peking. Guvernul chinez însě s'a opus acesteia pe motiv, că între matrozii străini şi între uriaşa armata chineză concentrată între Tien-Cin şi Peking s'ar puté prea uşor esca ciocniri. Impěratul dealtcum provócă miliţia şi poporaţiunea prin un nou ordin sě se pórte cu prevenire faţă de sudiţii streini.

Lui „Times" i-se raportéză din Tien-Cin, că corpul de armată iaponez a sosit în Hai-Ceng şi ameninţă óstea de 20,000 soldaţi a generalului Sung. Pe basa scirilor telegrafice sosite din Shangai confirmă şi dênsul, că sórtea strěinilor din Peking e primeşduită.

La procesul „Zastavei".

In nrul din 6/18 Dec. al fóiei nóstre am amintit despre procesul „Zastavei" şi despre pedépsa, ce s'a pronunţat în acest proces. Dăm acum câteva aměnunte dela pertractare, precum şi articolul încriminat:

Pertractarea s'a început în 17 l. c. la 8 óre a. m. în sala tribunalului din Seghedin Intre publicul asistent sě aflau români şi sêrbi, ér' dintre ḑiarele naţionalităţilor erau representate: „Tribuna", „Dreptate", „Narodny Noviny", şi fóia sêrbéscă împrocesuată: „Zastava".

Apěrători sunt doi, dnii advocaţi Miloş Stefanovici şi Cor. Bredicean, dar tribunalul nu admite decât unul şi acusatul alege pe Stefanovici. Apěrătoriul insinuă nulitate. După împlinirea formalităţitor cu sorţarea juraţilor, se cetesce actul de acusă, prin care Milan Popovici, locuitor şi culegětor de litere în Neoplanta, redactor responsabil al ḑiariului „Zastava" e pus sub acusă, pentru „delictul preamăririi în public a unei fapte punibile şi a unor criminalişti şi a agitaţiunii în contra naţionalităţii", prin un articol apărut la 18 Maiu c. în „Zastava", subscris de pseudonimul „Aliance"

După cetirea acusei sě face procedura doveḑilor, când la decisiunea tribunalului sě cetesce sentinţa curţii cu juraţi şi a tribunalului din Cluş în procesul „Memorandului" şi decisul Curiei, deşi apěrătorul protestéză contra cetirii acestora, din motiv, că articolul încriminat a apărut pe timpul procesului „Memorandului“, înainte de sentinţă.

A urmat apoi rechisitorul procurorului, în cară se ocupă cu Replica şi Memorandul, condamnându-le în termini aspri ş cerênd pedepsirea acusatului.

După acésta ţine vorbirea de apĕrare adv. Stefanovici, în care vestejesce acusa procurorului, arătând că acela nu înşiră fapte positive, ci numai acuse, fără a le puté dovedí. Vorbesce despre Momorand şi Replică şi cu privire la acusa de laşitate, ḑice următórele:

Invinuirea ce se face redacţiunii „Zastavei“, că se ascunde în mod laş după strohmänner e iloială faţă de un organ, care e de faţă. De bună samă faţă de persecuţiunile atât de nemotivate, pre cât de violente, póte că şi organele de publicitate persecut ate ar voi ca materialul mai bun să şi-l reserve pentru alte acţiuni Istoria ţĕrii ne arată esemple când regele după lupta perdută, încungiurat de duşmani ca sĕ scape îşi aruncă manteaua şi insiigniile regale în spatele unui voinic resolut, care se jertfeste pentru ca regele sĕ rĕmână ţĕrii şi mai departe Află dl procuror în acéstă faptă laşitate? De sigur nu De asemenea nici afirmativa ascundere a adevĕratului autor în procesul present nime nu o póte stigmatisa de laşitate.

In urmă cere achitarea clientului. După duplică şi replică s'a publicat sentenţa aspră: Un an şi jumĕtate arest comun, 500 fl. pedépsă în bani şi 63 fl spesele procesului, contra căreia apĕrătorul a însinuat recurs de nulitate.

Articolul încriminat e următorul:

Golgota naţionalităţilor.

Motto: Ér diregĕtorul a ḑis: „Dar ce rĕu a făcut?“ Ér ei mai tare strigau: „Sĕ se restignéscă!“
(Mateiu XXVII, 22, 23)
Ér Pilat a ḑis lor: „Dar ce rĕu a făcut?“ Ér ei mai vêrto strigau: „Restignesce-l pe el!“
(Marcu XV, 14.)

In patria nóstră se frânge în două laturi.

In Budapesta vreau, împotriva voinţei majorităţii populaţiunilor, sĕ ne încarce în spate cu de-asila reformele politice bisericesci, pentru ca sĕ ştérgă pe cât se póte mai îngrabă naţionalităţile nemagiare de pe faţa pământului, ér în Ardél, în oraşul Cluşiu, aceste naţionalităţi sunt aşeḑate pe banca acusaţilor. Da, naţionalităţile şed pe ea, căci ceea-ce se petrece acolo, lucrul pentru care stă înaintea justiţiei întreg comitetul naţional-românesc, care representă întreg poporul românesc, ne privesce pe toţi nemagiarii de opotrivă; noi deopotrivă cu ei simţim loviturile! situaţia lor este identică cu a nóstră; drepturile lor sunt drepturile nóstre; nĕcasurile lor ale nóstre nĕcasuri.

Pe când în Budapesta decurge lupta parlamentară, care la cea mai rea întêmplare póte sĕ se sfîrşéscă cu perderea unor drepturi importante sau cu schimbarea ministerială, ba şi a întreg regimului: pe atunci în Cluş nemagiarii stau piept la piept cu magiarii, ceea-ce póte duce la neorîndueli între cetăţeni

Pentru-ce este acusat poporul românesc? Ce rĕu făptuit-au naţionalităţile nemagiare spre a fi tratate astfel?

La aceste intrebări, magiarii rĕspund întocmai ca cei din Evangelie: „Rĕstignesce-l!?“

Veḑi, suntem vinovaţi, că trăim pe lumea acésta, şi că voim sĕ trăim şi mai departe.

„Ce rĕu a făcut el?“

La acéstă întrebare voim sĕ rĕspundem noi aci. Românii sunt acusaţi din causa aşa ḑisului „Memorand“. Şi ce este acest „Memorand“?

Urméză un estras de trei colóne din „Memorand“, apoi articolul se termină astfeliu:

Din cele de mai sus se vede, că tot ceea-ce românii au ḑis despre sine, ceea-ce căutau sĕ dobândéscă, ne privesce tot atât de bine şi pe noi, ér în „Memorand“ ei au spus'o clar, că şi slavii, prin urmare şi noi sêrbii şi slovacii, ne aflăm în aceeaşi stare nesuferită, nedréptă, nefiréscă, în stare de asuprire, aşa încât causa românilor e tot atât de bine şi a nóstră causă.

Óre nici în ţéra nóstră proprie nu ne este iertat sĕ ne rugăm, sĕ ne espunem miseriile? Voiesc óre sĕ ne închidă drumul, care duce spre mai bine, spre treptele tronului?

Óre pentru acésta trebue sĕ fii dus pe banca acusaţilor?

Judele întrébă: „Ce rĕu a făcut el?“

Ei rĕspund: „Restignesce-l!“

De aceea poporul românesc i-a dat numele „Golgota“.

Ḑece ḑile duréză deja pertractarea, timp de ḑece ḑile bat tóte inimile românesci în nesiguranţă, şi cu ele bat inimile sêrbesci şi slovăcesci; întrégă Europa, tótă lumea civilisată işi ţine ochii aţintiţi spre acest loc de justiţie ciudată, la acéstă stranie privelisce.

Toţi se întrébă: „care va fi sfîrşitul?“

Negura necunoscutului acopere încă rĕspunsul, dar totuşi atâta este sigur, sau se va dovedi, că în acéstă ţéră mai este un fir de raḑă de nădejde şi de libertate pentru nemagiari, aşa că acusaţii vor fi achitaţi sau se va sfêrşi cu condamnare, şi atunci ar însemna mânjirea justiţiei, pedepsirea adevĕrului, biciul de libertate, ruşinea asupritorilor, — sfirşitul actualului regim ucigător.

Şi într'un cas şi într'altul naţionalităţile nemagiare se vor întórce dela „Golgota“ biruitori, cu sigură perspectivă într'un viitor apropiat mai bun, mai frumos întru întocmirea în curênd şi mai fericită a stărilor acestei ţĕri, întocmire basată pe adevĕr, dreptate, egală îndreptăţire.

Şi le a ḑis lor: „Că aşa este scris, şi aşa trebuia sĕ pătiméscă!“ (Luca XXIV, 46.)

Noutăţi.

Dna Henrieta Sihleanu a petrecut Marţa trecută în Sibiiu, unde a fost primită cu mare căldură. Scopul venirii în Ardél a fost ca sĕ ducă obiectele colectate pentru tombola din Bucuresci. Reîntorcêndu-se la Braşov i-s'a făcut însufleţite ovaţiuni. Dela gară până la locuinţă a fost însoţită de preste 20 trăsuri

* * *

Dr. Raţiu despoiat de pracsa advocaţială. Cetim în Kolozsvár“ dela 18 l. c., că camera advocaţială din Sibiiu aduce la cunoscinţă, că Curia din Budapesta a suspendat dreptul la pracsa advocaţială a dlui Dr. I. Raţiu, pe timpul cât duréză pedépsa, ce i-s'a dictat în procesul Memorandului.

* * *

„Telefon pe pământul valahilor“. Din Deva i-se scrie, sub titlul de mai sus lui „Magyar Hirlap“, că la 16 l. c. s'a finit lucrările instalării de linii telefonice în cinci comitate din Ardél locuite de români: Coşocna, Turda-Arieş, Alba-inferióră, Têrnava-mică şi Uniadóra. Aprópe tóte comunele mai mari din aceste comitate sunt legate cu linii telefonice, aşa că organele administraţiei unguresci pot comunica între ele în timp de cinci minute. In comitatul Turda Arieşiu sunt conduse linii telefonice prin localităţile: Turda, Trăscău, Jara de jos, Vinţul de sus, Câmpeni şi Murĕş-Ludoş. In Alba inferióră prin localităţile: Aiud, Blaşiu, Alba-Julia, Vinţul de jos, Şard, Ighiu, Roşia de munte, Orĕştie şi Uióra. In Târnava-mică prin localităţile: Dicio-St.-Martin, Iernuţ, Mediaş, Elisabetopole, şi Hususău. In Uniadóra prin localităţile: Deva, Baia de Criş, Brad, Ilia Murĕşană, Huiedin, Pui, Haţeg, Petroşeni, Geoagiul de jos. Se vede dară, că comunele curat române au primit mai multă sêrmă telefonică. Staţiile telefonice sunt puse la dispoziţia vicespanilor, primarilor orăşenesci, solgăbiraelor şi căpitanilor de poliţie. Fóia unguréscă ḑice, că acum magiarimea, împrăsciată printre „valahi“, e mai sigură în lipsa puterii armate.

* * *

O serbare la Asil. Eri, scrie „Timpul“ din 8 Decembre, Azilul Elena Dómna a fost în sĕrbătóre. M. S. Regina, Augusta protectóre a acestui institut cultural, a binevoit, după o absenţă destul de lungă, sĕ-l visiteze érăşi şi sĕ dovedéscă printr'acéstă viul şi nestrămutatul interes ce pórtă aşeḑământului intemeiat de Dómna Elena şi ridicat la o reputaţiune europénă de neuitatul general Davila. Prin grele timpuri a trecut acéstă scólă, dar ce este bun, ce e zidit pe base solide, nu piere, şi de aici înainte geniul ocrotitor al bunei nóstre regine va plana asupra acestui institut de binefacere şi il va feri de ori ce amestec din afară.

Bucuria M. S. Reginei de a se afla érăşi în localităţile atât de bine cunoscute, îi se putea ceti pe faţă. Amabilitatea şi bunătatea ce arată corpului profesoral şi elevelor au mişcat viu pe toţi asistenţii. După ce elevele cântară imnul de bună venire compus de d. profesor Cohen şi recitară câte-va poesii de ocasiune, care mişcară până la lacrimi pe suverană, Maj. Sa ceru ca elevele sĕ jóce şi punêndu-se în mijlocul lor, ordonă lautarilor sĕ cânte hora, pe urmă sêrba, bătuta etc Entusiasmul micelor copile nu se póte descrie.

Când M. S. află, că Azilul numĕră printre eleve pe copilele martirilor Lucaciu şi Comşa, ceru ca se le vaḑă şi sărutându-le de repetate ori le spuse cuvinte de consolare, care mişcară până la lacrimi pe toţi asistenţii. După o vedere de dóuĕ óre, M. Sa părăsi Asilul, lăsând sub farmecul fiinţei şi nemărginitei sale bunătăţi pe toţi cari avură fericirea sĕ o vaḑă.

Mulţămită înaltei inteliginţe şi deosebitului tact al directórei Asilului, dşóra Zoe Grant, démna urmaşă a generalului Davila, sub a cărei direcţiune Asilul tinde a redeveni ceea ce a fost altă-dată, acéstă serbare a avut un deplin succes, M. Sa Regină esprimând dşórei directóre în diferite rênduri înalta sa satisfacţiune pentru frumósa primire şi iubirea, cu care a fost întêmpinată.

* * *

Custode al corónei. Marţia trecută s'au întrunit membrii casei magnaţilor cu ai casei deputaţilor şi conform ordinei de ḑi au ales pe al doilea custode al corónei în persóna bar. Béla Radvanszky cu 223 voturi. Dintre candidaţi a mai primit bar. Ioan Kemény 153 voturi ale oposiţiunei.

* * *

Alt soiu de proselitism. Cetim în „Adevĕrul“ din Bucuresci: Papa dela Roma a trimis metropolitului catolic Zardetti din Bucuresci, nisce instrucţiuni, prin care îl învită sĕ ia mĕsuri ca atât călugăriţele cât şi preoţii catolici din ţéră sĕ nu mai facă propagandă pur catolică, ci din contră chiar prin bisericile catolice esistente de prin comunele rurale sĕ se introducă limba română ca limbă liturgicală şi mai târḑiu sĕ se introducă şi ritul ortodox.

Astfel speră papa, că biserica ortodoxă se va apropia de cea catolică şi va sfîrşí prin a recunósce supremaţia Vaticanului.

O copie a acestei circulări s'a trimis şi metropolitului Ghenadie (?)

* * *

Un nou act de generositate.. A. S. R. principele Ferdinand a adresat dlui Lascar Catargiu, preşedintele consiliului de ministri român, următórea scrisóre:

„Domnule preşedinte al consiliului.

„Cu o viuĕ părere de rĕu, împedicat fiind, prin călătoria mea la Petersburg, de a lua parte la frumósa serbare a nuntei de argint, prin care s'a manifestat, într'un mod aşa de călduros, dragostea ţerei pentru Regele şi Regina, nu putem, Principesa şi Eu, sĕ ne unim mai bine la bucuria tutulor de cât contribuind la aşeḑământul intemeiat cu acest prilegiu de iubitul meu unchiu pentru ajutorarea ţĕranilor.

„Am putut cunósce de aprópe, în armată, hărnicia şi blândeţa acestor voinici, iubirea mea către dênşii isvoresce din stima ce le păstrez.

„Vĕ rog, dar, domnule preşedinte al consiliului, sĕ primiţi, pentru acest sfârşit, lei noui 20.000 în scrisuri fonciare rurale.

„Cu acéstă împregiurare, sunt fericit de a ve puté reînoí încredinţarea sentimentelor mele de înaltă consideraţiune.

„Ferdinand, principe al României.“

Guvernul a mai primit până acum de la particulari suma de 87.600 lei.

* * *

„Un dascăl magiarofag“. Sub titlul acesta scriu foile din Budapesta, că învĕţătoriul din Valea-Brad Ioan Albu, care a voit sĕ întrécă în martiriu pe Lucaciu etc. a chiemat în 14 Ianuariu a. tr. pe inteligenţii acelei comune la o mică beutură în ospĕtăria cocónei Polák. Când societatea era bine dispusă sĕ sculă ospĕtătorul şi ţinù un toast, în care atacà persóna regelui ungar, îşi bătù joc de naţiunea ungară şi conjură pe óspeţii sĕ fie cu trup şi suflet pentru regele României. Tribunalul din Murĕş-Oşorheiu îl condamnà la un an închisóre, revidând tabla procesul şi finalisându-se şi la curie acusatului se urcà pedépsa la 2 ani. Deórece Albu a mai fost acusat şi pentru alte delicte fù pedepsit la $3\frac{1}{2}$ ani închisóre. Albu a cerut revisuirea procesului, dar cererei nu i-s'a dat loc!!

* * *

Curtea Ţarului rusesc. Amĕsurat mărimei imperiului, curtea ţarului rusesc este cea mai mare între tóte curţile europene Personalul curţii constă din 1087 de ómeni. Intre acestia 162 sunt ostaşi. Suita militară a ţarului este alcătuită din următorii: 13 membrii ai familiei imperiale, doi prinţi de Leuchtemberg, un prinţ de Oldenburg, alţi 20 de prinţi ai familiei imperiale, 10 conţi, 8 baroni, 113 magnaţi distinşi rusesci, 4 magnaţi finlandesi, 2 poloni, 3 caucasiani, 2 greci şi 1 român. Afară de acestia, doi mareşali de marină, 40 generali, 20 coloneli, 3 căpitani de fregată, 2 maiori şi alţi oficeri, Pentru serviciile necesare persónei ţarului sunt angajaţi 552 de funcţionari mai mari şi mai mici, pe cari puternicul domnitoriu îi plătesce din casseta sa privată. Ţarevna are 98 dame de onore.

* * *

Invitare la „petrecerea de dans“ ce o vor arangia damele române din Lipova în favorul copiilor sĕraci dela şcólele române din loc în 8/20 Ianuariu 1895, în sala „Archiducelui Iosif“ Inceputul la 8 óre séra. Biletul de persónă 1 floren. de familie (3 membri) 2 floreni. Oferte şi suprasolviri marinimóse sĕ primesc cu mulţumită la adresa dnei casiere Elena V. Hamsea în Lipova (Lippa) şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

* * *

Ómeni mari despre musică. Impĕrătésa Caterina a ḑis: „Eu iubesc musica atât de mult, încât a-şi fi în stare a-mi jertfí chiar şi viéţa pentru ea; cu tóte acestea, însĕ de m'aşi sili ori cât eu, n'aş puté sĕ fiu musicală, deóre-ce pentru mine musica nu este alt ceva decât un sgomot provenit dintr'o confusie de voci neînţelese“. Beaumarchais ḑice: „Ceea-ce nu merită a fi ḑis sĕ esprimă prin musică“. Fontanelle: „Trei lucruri nu le-am putut înţelege nici odată acestea sunt: jocul, femeea şi musica. Napoleon I ḑicea, că pe el musica îl face nervos, dar cu tóte acestea dăduse ordin, ca înaintea tuturor spitalelor sĕ cânte la fiecare ḑi musicele militare, creḑênd că prin acésta va aduce o uşurinţă celor răniţi“. Pe Napoleon III l'a costat fórte mult lupta, până când a putut sĕ asculte până la sfêrşit o operă musicală! Victor Hugo numai după multe şi mari stăruinţe s'a învoit, ca sĕ se compună melodia pentru vre-unul din versurile le lui. „După cum se vede, versurile mele nu sunt destul de melodióse, căci altfel — ḑicea el, — n'ar avé trebuinţă de acest sgomot neplăcut“.

* * *

Rectificare. In nr. 131, pag. 2, în articolul: „Date istorice relativ la organisarea partidului naţional“, alin. 3, s'a tipărit: Eeu nu *criminez*, în loc de: eu nu *recriminez* contra nici unei direcţiuni politice etc.

Mai nou.

Foile din Budapesta vestesc că Wekerle a înaintat demisia cabinetului, eveniment, cu care ne ocupăm în primul articol de aḑi „Pesti Napló“ în ediţie separată a adus mai întâiu scirea, că primul ministru Wekerle a avut la Viena o audienţă de $1\frac{1}{2}$ óră la M. Sa. El şi-a presentat demisia, conform hotărîrii consiliului de ministri. M. Sa a luat spre cunoscinţă hotărîrea consiliului de ministri, spunênd, că decisiunea sa, privitor la primirea demisiei cabinetului, o va comunica. Până la un nou cabinet, afacerile sunt încredinţate actualului minister.

Nr. 6706 B. [243] 1—1

Publicațiune.

In sensul §. 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale sĕ aduce le cunoscința publică că Ana Aleman Goșa din Sĕliște prin sentința consistorială din 15 Nov a. c. Nr. 6706 B. s'a despărțit total de către bărbatul ei Nicolae Iosif Trihenea din Galeș.

Sĕliște, 9 Decembre 1894.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sĕliștei.

Dr. N. Maier, protop.

Nr. 6707 B. [244] 1—1

Publicațiune.

In sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale sĕ aduce la cunoscință publică, că Ioan Părăian din Topârcea prin sentință consistorială din 15 Novembre a. c. Nr. 6707 B. s'a despărțit total de către soția lui Maria Grévu din Topârcea.

Sibiiu, 9 Decembre 1894.

Oficiul protopr. gr. or. al Sĕlistei.

Dr. N. Maier, protop.

Ori-ce tuse

precum ori și ce bóle de catarh de ale canalului de respirație, de **gâtlej, plumâni**, apoi **greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă**, și **ori-ce tuse, răgușală și gâdilitură în gât, început de tuberculosă**, se pot depărta mai iute și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat **Ceaiul Sf. George**, pachetul à 50 cr., și **Praful Sf. George**, care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [236] 4—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU
de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, literez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu

și la fie-care orologiu o căptușală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebi nici chiar de bărbați specialiști de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseții și a practicabilității lor în folosire la cei mai mulți oficianți ai drumurilor ferate din țéră și strĕinătate. [235] 4—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscință.

Lanțuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 și fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preț-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Bing"
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.

Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte**, de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ**, de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu. [232] 7—7
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte **fl. 40** și sĕ pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrézā colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

Estras din scrisorile de recunoscință:

Texing, Austria de sus, 21 Februarie 1892.

Din întêmplare am vĕḑut garnitura D-tale la Escelența Sa baronul Wurmbrand și m'am convins de frumsețea și ieftinĕtatea aceleia.

Iosif Forst, preot.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.

Sunt fórte mulțămit cu espediția, care a întrecut pe departe așteptările mele.

Căpitan Cz..., comanda pieții.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuș sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézā nūmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.0[illegible]	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timișóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 134 Sibiiu, Marţi, 13|25 Decembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 12 Decembre, 1894.

În ḑilele ultime ale sĕptĕmânei trecute s'a legat mare frăţietate în Budapesta între dóuĕ popóre, între magiari şi sêrbi, nu însĕ între sêrbii noştri, cari trăiesc în „fericita Ungarie“ ci între sêrbii din Sêrbia independentă. In un nr. anterior al fóiei nóstre am amintit, că mai mulţi membrii ai primei reuniuni de cântări din Belgrad şi ai teatrului naţional s'au decis sĕ facă o escursiune „artistică“ la Budapesta. Escursioniştii, vre-o 80 la numĕr, au sosit Miercurea trecută la Budapesta, unde au fost primiţi cu însufleţire şi în ḑilele următóre, până Sâmbătă, au fost sĕrbătoriţi şi ospĕtaţi din partea magiarilor. Ei au dat dóuĕ concerte în teatrul poporal şi apoi, drept mulţămită pentru visita lor au fost duşi la teatre şi s'au aranjat douĕ banchete în onórea lor. In aceste banchete s'au lăudat reciproc magiarii şi sêrbii şi au constatat cu entusiasm, că cu cât se vor cunósce mai bine ambele popóre, cu atât frăţietatea va fi mai strînsă între ele.

Sĕ nasce acum întrebarea, că óre ce i-a îndemnat pe sêrbii din Belgrad sĕ mérgă la Budapesta, sĕ şi ofere înfraţirea magiarilor şi că óre oportun a fost acest pas al lor?

Este cunoscută în tótă lumea şi aşa credem, că şi în Sêrbia, starea sêrbilor dela noi şi în genere a naţionalităţilor. Este cunoscut, că ei sunt loviţi fără cruţare de şovinismul magiar în tot ce au mai scump, în limbă şi naţionalitate şi acum, prin forţatele legi politico-bisericesci, şi în biserică. Trebuie sĕ scie sêrbii din Belgrad, că fratii lor de aici sunt forţaţi a se magiarisa, a părăsi limba lor maternă şi tot ce au naţional şi numai atunci ar fi bine vĕḑuţi dacă ei s'ar desbrăca de hainele lor sêrbesci şi ar îmbrăca vestmênt unguresc şi trebuie sĕ scie mai departe, că ei, ca ori ce popor consciu de sine, luptă din tóte puterile contra acestui curent desastros şi pĕcătos.

Şi în mijlocul acestei lupte ce sĕ întêmplă? Fraţii liberi şi independenţi, fraţi de acelaşi sânge şi de aceeaşi limbă, în loc sĕ le dea încurajare, vin şi tind mâna de înfrăţire acelora, cari îi apasă şi nedreptăţesc, benchetuiesc şi şi petrec cu ei, fără durere de inimă faţă de fraţii în suferinţe.

Acest pas nesocotit nu sĕ póte esplica altcum, decât numai cu luarea în considerare a lor dóuĕ evenimente politice, petrecute acum de curênd la noi şi cari intereséză de aprópe şi pe sârbii dela noi. Un eveniment este congresul naţionalităţilor din Ungaria, care s'a accentuat în special în ultima adunare naţională română dela Sibiiu şi al doilea este procesul „Zastavei“, pertractat cu dóuĕ ḑile înainte de sosirea sêrbilor la Budapesta.

Articolul incriminat al „Zastavei“ este un semn de iubire şi de apropiere al sêrbilor de români; din causa acésta „Zastava“ a fost crunt lovită, ca sêrbilor sĕ le fie frică a mai face propagandă pentru înfrăţirea naţionalităţilor, de care se tem magiarii ca de un spectru fioros. Dar cu atâta n'a fost destul. A trebuit, ca chiar din partea fraţilor lor din regat, sĕ li se dea a înţelege, că sunt desaprobaţi, sêrbii dela noi, în lupta şi nisuinţele lor şi a trebuit sĕ se arete acésta îndată după procesul „Zastavei“. Pondul s'a pus pe acésta din urmă, aşa că ivindu-se cu privire la venirea sêrbilor din Belgrad unele pedeci, după cum ne spune „B. H.“, însuşi regele sêrbilor a ordonat ca sĕ vie şi artiştii.

Sêrbii din Belgrad au venit în călĕtorie „artistică“ dar că venirii lor ii s'a atribuit însĕmnătatea politică, indicată mai sus de noi, sĕ vede din tonul foilor politice din B-Pesta, între cari d. e. „Egyetértés“ ḑice între altele următórele:

„In mijlocul înverşunatelor lupte de naţionalitate, cari în tótă Europa, învrăjmăşesc rasele şi popórele şi cari şi în patria nóstră au sguduit pacea interióră: este în adevĕr o apariţiune sublimă faptul, că naţiunea sêrbă, — ai căreia fraţi aflători în patria nóstră încă s'au lăsat sĕ fie răpiţi de curentul turburător al ideei de naţionalitate — ne întinde mâna prietenéscă, îşi trimite la noi ceea-ce are mai ales, artiştii, scriitorii şi tinerimea sa, pentru ca sĕ demonstreze cu prietenie, alipire şi sentimente adevĕrat frăţesci faţă cu noi... Tuturor factorilor societăţii magiare le va serví acésta, ca o strălucită ocasiune pentru ca fii şi fiicele unei naţiuni, pe care comunitatea de rassă o légă încâtva cu naţionalităţile duşmănose statului magiar, sĕ dovedéscă perfectă nimicnicie a agitaţiunilor de naţionalitate degenerate, nedrepte şi neîndreptăţite. E cu neputinţă ca sincera amiciţie între naţiunile magiară şi sêrbă sĕ nu aibă efect asupra naţionalităţilor dela noi“.

Că toţi, cei cari au venit la Budapesta, şi-au tras bine sama, ce fac, nu scim, dar că ei au fost folosiţi de instrument în serviciul unei cause pecătóse, e evident.

Este însĕ evident şi sigur şi aceea, că asupra sêrbilor şi asupra naţionalităţilor astfel de meschinerii nu vor avé nici o influinţă de a le împedeca în nobila lor luptă. Sêrbii din Belgrad au fost desaprobaţi şi despreţuiţi pentru acest pas al lor. Acésta a manifestat-o tinerimea sêrbă, protestând şi neluând parte la sĕrbări; acésta a manifestat o sârbii noştri, lăsând sĕ trécă belgradenii prin satele şi oraşele sêrbesci, fără de a-i bineventa şi a-le face ovaţiuni. Tăcere a domnit preste tot locul din partea sêrbilor, tăcere semnificativă. Sêrbii din Belgrad sĕ duc acasă ruşinaţi!.

Revista politică.

In şedinţa din 19 a c. a camerei române s'a început desbaterea specială, pe articoli, a rĕspunsului la mesagiu. Dl N. Fleva a propus o moţiune, de cuprinsul ca sĕ se facă apel la regele pentru a concedia guvernul conservator, care nu mai are autoritate nici raḑim în ţéră.

In cestia naţională ḑice, că guvernul conservator n'a lucrat nimic. Nici macar atât n'a făcut, sĕ spună ungurilor că asuprirea românilor este în contra intereselor statului unguresc, ba chiar în contra naţiunii magiare. Şi că în acéstă privinţă s'ar puté face mult, dovedesce o lucrare a dlui Gobat, membrul consiliului federal elveţian, în care este arĕtat, că unitatea statului n'are a face cu poliglotismul cetăţenilor sĕi. Măcar atâta sĕ fi spus guvernul nostru celui unguresc, sau sĕ facă macar ceea ce i-a recomandat dl Filipescu, şi atunci una vom fi cu toţii în cestia naţională.

Ministrul austro-ungar Kálnoky l'a acusat pe dl Sturdza şi pe liberali de irredentism. Şi trebue notat, că liberalii sunt un partid mare în ţéră şi un partid de guvernament, din care Maiestatea Sa va avé aḑi mâne sĕ-şi alégă consilierii. Êr irredentismul imputat liberalilor, ar însemna, că acestia sunt un element de disordine, care ajungĕnd la putere ar face din România un isvor de pericole şi nesiguranţă. Prin urmare guvernul, dacă e guvernul ţĕrii, cum ar trebui sĕ fie, ar fi fost dator sĕ protesteze în interesul ţerii şi al dinastiei contra acusaţiei de irredentism aruncată liberalilor de contele Kálnoky. Dar în loc ca guvernul sĕ fi protestat în mod oficial, sĕ ḑice că chiar el a dat contelui Kálnoky informaţii de aşa natură, ceea ce e cu putinţă, după ce scim, că Kálnoky a avut şi alte informaţii, d. p. despre sumele trimise în Transilvania, care numai dela guvern le putea avé

La vorbirea dlui Fleva a rĕspuns dl Tache Ionescu o în vorbire magistrală.

In cestia naţională arată corectitudinea guvernului şi şovăirile d-lui

---

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

I.

Pentru pribegirea, sau fugirea afară din ţară.

§. 1.

Ca un pribég şi fugĕtor aşa sĕ socotesce, care peste tot puind trece din ţĕrile nóstre cele de moşie în ţară strĕină cu acela gând, ca mai mult îndĕrĕpt sĕ nu se întórcă.

Gândul acesta sau şi ca acela, care din faptele fugitului sĕ cunósce afară, sau ca acela, care după rênduéla legilor aşa sĕ socotesce, când adecă acéstă îndelungă înstrĕinare într'acolo legea o tălcuesce.

§. 2.

Faptele, care îndatăşi arată gândul omului celui fugit în ţară strĕină că nu vrea sĕ se mai întórcă înapoi, şi aşa cumcă îi pribégă sunt acestea: Intâiu: Dacă careva se dă pe sine spre slujbă cătănéscă sau altă slujbă în ţară strĕină. A dóua: Dacă întră în vr'o mănăstire din ţară strĕină. A treia: Dacă sĕ aşaḑă în ţară strĕină, unde nici iosag, nici boltă de vênḑare n'are. A patra: Dacă sĕ mărită vr'o femee în ţară strĕină.

§. 3.

După rênduéla legilor gând de a nu mai întórcerea înapoi sĕ socotesce:

Intâiu. Dacă sĕ adeveresce: că órecineva, a cărui înstrĕinare înaintea tisturilor n'a fost sciută, din tóte ţĕrile nóstre în trei ani rĕmâne afară.

A dóua: Dacă cineva cu slobozănie adevĕrată păna la o vreme iasă din ţară afară, dară după ce a trecut vremea slobozenii, nici îşi cere slobozenie ca sĕ mai pótă rĕmâné acolo, nici în acea vreme, care i-s'a hotărît, când după lege s'au stricat îndĕrĕpt, nu se întórce.

A treia: Dacă órecareva, după ce înstrĕinarea lui e sciută, şi prin poruncă de obşte, adecă prin edictum s'au chiemat înapoi, la hotărîta vreme nici nu vine îndĕrĕpt, nici zăbăvirea acolo cu ocă de a puté nu o îndireptéză.

§. 4.

Peste tot nimenui nu-i slobod, ca sau el însuşi sĕ umble pribegind, sau pe careva din pruncii sĕi sau din cei ce sunt supt grija şi stăpànirea sa, în ţară strĕină sĕ-i trimită.

Éră întru întêmplări ca acelea, când nescari lucruri de prin prejur acésta de obşte oprelisce ar mai puté-o slobodí de lipsă este: ca slobodenia a putea pribegii în ţară strĕină, totdéuna mai întâiu se sĕ céră.

§. 5.

Slobodenia acésta cu adevĕrat după rînd, cei ce locuesc prin sate, sau prin oraşele cele mai mici dela varmegii, éră la mitropolie dela guvernăţia ţĕrii trebue cerută, dară totuşi nice unul dintre aceste scaune, numĕrul, acar din ce tréptă şi stat sĕ fie, acéstă slobodenie altmintrenea nu o póte sĕ o dea, fără numai oblu din îngăduinţa înălţatei curţi.

§. 6.

Fiind-că ţara mai multă dobândă are din împedecarea fugirei sau a pribegirei, decât din pedépsa aceia, pentru aceea tóte scaunele ţĕrii, varmegiile, magistratuşurile şi tóte tisturile deschilinită detorie vor avé, ca tótă făţăria şi prilejul pribegirii din ţară încât va fi cu putinţă sĕ se cionte, şi sĕ se împuţineze, şi cu deschilinită luare de sémă sĕ fie despre ce-ice cu purtarea sa în prepunere cade că dóră au gând ca sĕ pribegéscă.

§. 7.

Dintre făţăriile pribegirii, sau a fugirii acésta au fost până acuma cea mai de frunte stare, adecă că n'au cu ce trăí. Pentru aceea dară tóte scaunele cele càrmuitóre, varmeghiile, magistraturile, domniile şi tisturile locurilor detori sunt la tot omul ce vrea sĕ lucre, tóte cărările, prin care traiul vieţii şi-l póte câştiga, fără stănjere, slobode sĕ i-le ţină, acela a-l mai uşura după starea şi aşeḑămêntul ţĕrii, a-l înmulţí şi a-l adăuga prin aducerea înlăuntru, sau obicinuirea torsului inului, a cânepii, a lânei şi a altora ca acelea, éră pe cei leneşi şi cu sila a-i face sĕ lucre, şi aşa cu cuvióse prilejuri a-şi câştiga hrana sa.

(Va urma.)

Sturdza. Se revoltă în contra acuzărilor de trădare de patrie şi de iridentism, ce i s'au aruncat.

I-s'a reproşat lucruri imposibile ca, darea de notițe contelui Kálnoky asupra sumelor, ce se trimet ca ajutor scólelor şi bisericelor din Ardeal.

Acéstă listă a dat-o dl Studrza în vileag într'o întrunire publică.

Guvernul nu vrea cu nici un preț sĕ dea nimănui socotélă de cum chel tueste sumele astea.

D. Sturdza, când era ministru, le cheltuia prin intermediul consulatului austriac, pe când guvernul actual s'a emancipat de acéstă ruşine.

Cu modificarea manualelor de istorie şi de geografie, restabilesce adevĕrul. A fost modificată o hartă, dar de către D. Aurelian, cu ajutorul lui Radu Mihai. Şi bine a făcut ministrul căci harta era greşită. D-sa, Take Ionescu, a modificat coperta unei cărți geografice, căci era greşită. Dar n'au fost la mijloc note de ale guvernului unguresc şi nici măcar o simplă corespondență. Modificarea s'a făcut în urma unei conversații particulare cu ministrul austo-ungar.

Ajunge la concluzie şi spune, că n'a sosit momentul ca partidul conservator sĕ se retragă de la putere. Are chiar datoria s'o păstreze, căci opoziția nu şi-a atins nici lărgimea de idei, nici influența intelectuală şi morală necesară care s'o facă în stare de-a primi cârma.

Cu ocasiunea desbaterei mesagiului în senat D. V. A Urechia spune, că nu va începe cu obicinuitul clişeu, că adi senatul are ocasiunea sĕ vorbéscă cu tronul de óre-ce este convins, că regele urmăresce cu atențiune tóte desbaterile parlamentare şi veghiază ca un părinte bun asupra acestei țĕri.

Accentuéză independența sa față de ambele partide istorice, dar ține sĕ constate, că față de actualul guvern n'a avut încă o atitudine contrară. De astădată însĕ trebue sĕ-şi afirme cu mai multă putere deosebirea 'i de guvern, mai ales în cestiunea națională, căci acésta este singura cestiune, care pasionéză în acest moment opinia publică.

Intră în analiza respunsului la mesagiu şi aduce şi d sa urări tronului. Dar evenimentul fericit din familia dinastiei nu este decât o întêmplare, care n'a contribuit de loc la manifestarea iubirei „nemărginite“ a poporului român. Crede, că platitudinile din respuns ar trebui sĕ fie înlocuite deşi recunóşte că în cei 28 ani din urmă regele a lucrat mult pentru țară, identificêndu-se cu desĕvêrşire cu aspirațiunile poporului român.

Apoi aduce laude reginei spunênd, că prin muncă asiduă pe câmpul literaturei şi pe terenul binefacerilor a binemeritat iubirea țĕrii.

D-sa trece apoi la politica esterióră.

Dl Urechiă contetstă. că relațiunile nóstre cu tóte puterile ar fi prietinesci. Aşa cu Turcia, care nu permite înființarea în Macedonia a unui episcopat român, cu Grecia, cu Bulgaria care a desființat scolile române şi cu Sêrbia, cu care suntem în conflict în cestiunea sărei, relațiunile nu pot fi bune.

Dar cu Austro-Ungaria relațiusunt şi mai rele. Dovadă discuțiunile urmate în delegațiunile ungare asupra cestiunei naționale, precum şi învinuirile de iredentism ce s'au aruncat țării din partea camerei unguresci. Se apără în contra învinuirei de iredentism şi apără liga în contra contelui Kálnoky şi întrébă de ce n'ar puté sĕ fie acusat şi guvernul de iredentism, câtă vreme stă în strînse relațiuni cu directorul democrației române, D. Pan, care a declarat acuma'i anul, că este iredentist.

Arată apoi, că cestiunea națională datéză dela 1791, de atunci când românii au presintat împĕratului Leopold primul memorand cunoscut sub numirea de Supplex libellus Valachorum. De atunci şi pănă adi se agită cestiunea națională, dar nu în sens iredentist. Guvernul ar fi trebuit sĕ ne apere de acusarea de iredentism, ér nu sĕ dea armă presei unguresci în contra nóstră. Cel puțin declarațiile făcute de D. Al. Lahovari sĕptămêna trecută în cameră în costiunea națională, sunt aplaudate de diarele unguresci.

N'o fi óre vre-o legătură între aceste declarațiuni şi între faptul, că Kálnoky a intervenit pe lângă guvernul sîrbesc, sĕ numai facă greutăți guvernului român în cestiunea sărei?

Vorbesce apoi de discuțiunea urmată la conferința interparlamentară dir Haga, asupra cestiunei naționale.

In şedința senatului din 21 Dec. dl V. A. Urechiă îşi continuă discursul şi insistă asupra discuțiunei urmate la conferența dela Haaga, în cestiunea națională.

Aduce omagiile sale presei din capitală, care în cestiunea națională a fost mai presus de luptele meschine de partid. Numai un singur diar a ignorat cestiunea națională, şi anume „Constituționalul“.

Dl V. A. Urechiă trece apoi la pretinsa afacere Ioan Lahovari.

„Voiu anunța în acéstă cestiune o interpelare şi vĕ voiu proba cu acte intervenția dlui Ioan Lahovari pe lângă presa francesă.“

Vorbesce de agitația studenților şi condamnă pe guvern pentru scandalurile dela 13 Septembre, scandaluri, care au dat noue arme ungurilor în contra românilor. O nouă armă a dat dl Lahovari ungurilor prin declarațiile sale dela cameră, spunênd, că moderații români şi ungurii se vor împăca. De altfel dl Lahovari a intrat deja în bunele grații ale presei magiare prin declarațiile sale şi pentru a dovedi acésta, cetesce resumatul articolelor scrise de diarele din Budapesta.

Face o declarație în numele Ligei la adresa guvernului, prin care invită pe dl Lahovari sĕ desmintă pe contele Kalnoky, care a afirmat că Liga face iridentism.

Propune ca în proiectul de rĕspuns sĕ se facă amintire şi de cestiunea națională şi în special de românii din Transilvania.

Prinț. Gr. M. Sturdza în privința cestiunei naționale crede, că greşesce şi guvernul şi oposiția liberală, căci nu prin cerşitorie politică se póte înbunătăți situația din Transilvania. Şi ori cât s'ar lucra din partea unguréscá, cestiunea națională va esista mereu, căci ea residă în simțul național al poporului român.

Condamnă pe liberali, carí speculând cestiunea națională, vor sĕ ajungă la putere; desaprobă însĕ şi pe guvern, că s'a purtat atât de nedemn în cestiunea studențéscă. Speră însĕ, că guvernul nu va mai comite asemenea greşeli, cu atât mai vêrtos că nu vrea ca prin ele sĕ se compromită şi sĕ vină la putere liberalii, cari au declarat, că vor desființa tóte reformele făcute de conservatori.

* * *

Numai câteva dile îi este dat încă cabinetului Wekerle sĕ mai tráéscă. Tóte foile îi cântă vecinica pomenire. Se duce guvernul Wekerle pentru că nu mai are încrederea monarchului pentru că a ajuns acolo încât adi în dietă nu se mai póte susține decât cu ajutorul kossuthiştilor, pentru că politica lui nenorocită a turburat tótă țara şi a produs cea mai mare nemulțămire între confesiuni şi naionalități, pentru că n'a sciut sĕ apere nici vada corónei față cu cei ce au atacat'o.

Noul ministeriu, se dice, va fi format după sĕrbătorile apusene, când va sosi monarchul la Pesta. Crisa e mare şi nu va fi aşa uşor de a pune capĕt încurcăturilor, cărora le-a dat nascere.

Scirile mai nóuĕ din Budapesta anunță că în consiliul de ministri ținut în 21 l. c. n. s'a stabilit şi subscris cererea de demisiune a ministeriului. Acésta o va preda Wekerle Maiestății Sale în diua când va sosi în Budapesta. Se mai dice, că după sfătuirile din consiliul de ministri Wekerle va numi ca urmaşi pe Szlavy, Széll şi Bánffy, sub cari partida guvernului ar puté sĕ esiste mai departe. Szlavy şi Széll nu vor primi misiunea, rĕmîne dar br. Banffy Dezsö, care ar puté fi însărcinat cu formarea cabinetului. Se dice însĕ, că coróna va însărcina eventual pe banul Croației cu formarea cabinetului. „Pesti Naplo“ dice, că combinațiunea Khuen Hedervary, 'ar însemna fusiune şi nóuĕ încurcături pe orizontul politic.

La audiența cu Maj. Sa Wekerle a recomandat Maj. Sale sĕ consulte şi alți bărbați atât din partidul guvernamental cât şi din oposiție. Maj. Sa a acceptat acésta propunere si Wekerle a anunțat pe respectivii bărbați sĕ se afle în capitală în dilele de 27 şi 31 Decembre pentru a fi primiți în audiență.

* * *

Foile din Francia ne-a adus scirea alegerei d-lui Brisson, la preşedinția camerei în potriva d-lui Méline.

Alegerea acésta are o deosebită importanță, căci este o înfrângere pentru cabinetul Dupuy. Dl Brisson este radical şi a fost susținut de socialişti, pe când din potrivă dl Méline, concurentul sĕu, este un oportunist şi un protecționist. La tóte alegerile precedente candidatura radicalului Brisson a fost combătută cu înverşunare. Pe lângă aeésta, dl Brisson este un militant, care a combătut totdeuna guvernul oportunist ba chiar a făcut nişte revelațiuni fórte sensaționale relative la afacerile scandalóse, ce se petrec în marina francesă.

Mai mult, la alegerea trecută de preşedinte al republicei, el îşi pusese candidatura în potriva d-lor Casimir-Perier şi Dupuy, şi 'i combătuse cu multă tărie.

Dacă la tóte acestea mai adaugăm şi faptul, că a combătut legea suspecților şi întréga orientare a politicei d-lui Dupuy tot spre drépta, alegerea sa nu se póte socoti decât ca o înfrêngere pentru oportuniştii dela putere.

Fără îndoială a contribuit mult şi faptul că Méline, protecționistul înfocat. a nemulțumit pe mulți deputați prin izolarea, în care a adus Franța şi scumpetea ce a provocat la obiectele de alimentare.

Cei mai mulți deputați liber schimbişti cu tótă disciplina oportunistă, trebue sĕ fi votat contra pentru a pune capĕt nenorocitei politici economice, în care Méline a tîrît Franța.

Totuşi acésta nu e de ajuns pentru a esplica alegerea lui Brisson; mai trebue încă sĕ se fi ridicat mari nemulțumiri în potriva guvernului.

Dacă Dupuy va cădé, probabil va veni la putere un guvern de concentrare cu radicali Radicalii vor deveni ér guvernamentali, şi politica aceea de duplicitate, care a ținut atâta timp Francia în loc, va reîncepe éraşi.

Acum sĕ dăm câte-va date biografice asupra noului preşedinte.

Născut la 1835 în Bourges, el dela 1871 a fost necontenit ales deputat al Parisului.

Cel întâiu act al sĕu în parlament a fost depunerea unei propuneri de amnestie pentru toți condamnații din timpul comunei. In 1879 a fost ales vice-preşedinte al camerei.

El a fost unul din cei care a luptat cu mai multă energie în potriva încercărei de lovitură de stat pregătită de mareşalul Mac-Mahon, şi în urmă redigiă un raport admirabil pentru darea în judecată a ministrilor dela 16 Maiu.

In 1885 luă presedinția consiliului de ministri, făcu alegerile cele mai libere şi cădu din causa politicei coloniale

Când a isbucnit scandalul Panama, Brisson a fost numit preşedintele comisiunei de anchetă, dar n'a putut reuşi pentru ca lumina deplină sĕ se facă în acéstă odiósă afacere.

* * *

Citirea documentelor dlui Giolitti în camera italiană, prorogarea grabnică a parlamentului înainte de a se începe discuția faimóselor acte şi acțiunea energică a oposiției coalisate în contra lui Crispi s'au succedat cu atâta grabă, în cât situația politică din Italia a devenít fórte complicată.

In urma prorogărei camerilor, oposiția a ținut în sala roşie dela Monte-Citorio o întrunire intimă, la care au asistat 200 de deputați din tóte grupurile oposiției parlamentare. Şedința afost presidată de dnii Rudini, Zanardelli, Brin şi Cavallotti. Când au apărut în sală aceşti patru şefi de grupuri, resunară aplause furtunóse, care au încetat abia după ce a luat cuvêntul d-nul Rudini. El dice, că tótă viața sa a fost o luptă pentru libertate. Aplausele nu'i sunt adresate lui, ci ideilor libertății, care au umplut tot-d'éuna inima sa împreună cu cultul libertății el are în adîncul inimei şi pe acela al monarchiei şi al mărețului rege şi tocmai de aceea protestéză în potriva unei mĕsuri, care

---

Instrucțiunea în China.

(Incheiere.)

Literatura devine un bun al poporului prin aşa numiții: „Cetitori de cărți“ (Buchleser). Acestia sunt ca un fel de preoți la alte popórĕ; pe când preoții la ei au fórte mică influență. „Cetitorii de cărți“ sunt adevĕrații conducĕtori ai poporului.

Esamenele, ce sĕ repetéză în continu sunt un stimul puternic pentru studiu, şi pentru ca ori care cetățén sĕ-şi pótă desvolta puterile sale. Fiecăruia îi stă deschisă calea ca sĕ înainteze cu ajutoriul esamenilor în oficii şi onoruri.

Nu ne însemnat rol au început a desvolta în China si misiunile creştine, cari lucră cu mare zel.

De condamnat în instrucțiunea chinesă e: dresura mechanică, ce nu-şi are păreche. Acésta dresură omoră spiritul şi-l face necapace de desvoltare. In urma acestei dresuri chinezii în simplitatea lor sunt con duşi de o superbie națională nemărginită. Ei se consideră de unicul popor cult pe pămênt, şi față de ei tóte celelalte popóre sunt barbare. Omeni de specialitate, lucrări îndeosebitele ramuri de sciințe nu afli la chinezi. Tóte lucrurile lor merg pe acelaşi calapod. Ori ce progres e împedecat. Chinezii nu caută înainte şi împregiur, ci numai în dĕrĕpt la timpurile de aur. Urmarea e că China desi are o cultură străveche, ea totuşi dórme somnul cel de mórte.

Un alt defect al sistemului de instrucțiune e numĕrul cel mare de „învețați“ (cetitori de cărți). Aceşti ómeni, cari cad de repețite ori la esamene cutrieră țara în calitate de medici ori ca spunĕtori de noroc — vrăgitori. — De multe ori acesti ómeni sĕ dedau la tot feliul de viții — cu cari corump şi poporul.

Pe încetul însĕ contactul cu europenii înaintarea creştinismului şi a culturei apusene, începe a strivi la conservatismul chinezesc. Nu e de mult decând însuşi regimul a deschis scoli în Kanton, Tenstin şi Peking, în cari tinerii învéță englezesce, franțozesce şi obiecte de învĕțăminte, ce se propun în scólele din Europa.

Chiar şi esamenele de stat încep a trece prin străformări, fiindcă de la cei ce fac esamenele se mai pretind şi cevaşi cunosciințe din istoria naturală, geografie şi mathematică.

Resbelul crâncen de astădi sĕ sperăm că va produce încă mai mari şi mai bine cuvêntate reforme în viéța chinezilor şi mai mult în instrucțiune.

I. G.

atinge libertatea și e nedemnă pentru parlament și pentru Rege „Raportul lui Crispi către rege desemnéză oposiția ca o cétă de rebeli. Acésta e nedrept și o calomnie și voiu dovedi netemeinicia acestei acusațiuni într'o srisóre către alegětorii mei. Eu și amicii mei vom apăra demnitatea parlamentului cu acea consciință, care o dictéză sițémêntul datoriei, și cu linistea měsurată ce o pune credința fermă în libertate în pieptul fie-cărui om. Carmino ḑice că în urma acestor cuvinte, lucrarea întrunirei este epuisată și propune o moțiune de încredere pentru Rudini. Cavallotti se unesce cu propunerea acésta; el ḑice că ar fi dorit o acțiune mai vie, dar de o cam dată vrea sě se reție. Brin și Zanardelli se unesc la propunerea Carmine. Rudini esclamă: Victoria nu va lipsi! Sacchi adaugă ca adunarea sě dea dlor Cavallotti, Brin, Zanardelli și Rudini mandatul de a desemna acțiunea fie-cărui grup pentru menținerea libertății și moralității. Propunerea a fost adoptată prin aclamațiuni.

A doua ḑi marchizul di Rudini a adresat alegătorilor sei o scrisóre publică, din care estragem următórele:

Raportul dlui Crispi către rege e lipsit de acea esactitate în cuvinte și acea měsură în formă, care trebuesc respectate într'un document de atâta importanță. Raportul pare a fi scris în prevederea unor evenimente, care nu s'au întêmplat... Scandalul Băncei romane reîncepe, dar numai din causa, că procesul s'a sfârșit cu achitarea ne rușinată și triumful adevěraților vinovați. Ar fi fost de sigur de dorit ca guvernul sě fi putut năbuși scandalul dar mai întéiu judecătorii trebuiau sě facă dreptate și înainte de tóte ar fi trebuit ca ministru-președinte sě dispue de autoritate suficientă pentru a împedica presentarea documentelor d-ui Giolitti. Ministrul președinte nu a putut avea aurorițatea acésta... Prorogarea camerei nu póte nimici gravitatea situațiuni și alegerile noui nu ar da majorității, ori care ar fi, autoritatea trebuinciósă pentru conducerea afacerilor publice și curățirea atmosferei. Este o fericire, că cestiunile etice nu pot fi resolvate prin lovituri parlamentare.

Ḑiarele din provincie considera documentele dlui Giolitti ca lipsite de gravitate, pentru-că nu conțin nimic nou. Gazetele din Turin și Milano esprimă parerea, că Crispi ar fi făcut mai bine, dacă s'ar fi gândit sě-'si apere onórea nu prin acțiuni penale și nu ca ministru, ci ca simplu deputat. Perseverenza, Corriere dela Sera și Secolo din Milano, Gazetta Piemonteze și Gazetta di Torino din Turin, Caffaro și Elettrico din Genua, Resto del Carlino din Bologna, Fieramosca din Florența și Adreatico din Veneția țin apróp acelaşi limbagiu

* * *

Ḑiarul „World“ descrie luarea Portului Artur. Conform acesteia biruitorii japonesi atâta au măcelărit la biata poporațiune ne armată, până au pustiit-o total. Până când n'au întrat în Port Artur japonesii au observat față de inimic o purtare marinimósă.

Corespondentul descrie în detail atacurile îndreptate contra fortificațiunilor și laudă ținuta apěrătorilor. Terenul era subminat, dar' chinesii în focul luptei au uitat sě aprindă fitilurile. După ce podul care conduce în oraș picase în mânile japonesilor, chinesii au început sě se refugieze, Corăbii chinese încărcate cu bětrâni, femei și copii erau cufundate fără milă din partea torpilorilor japonesi Ér după întrarea în oraș, věḑênd ca purile ciungărite ale cameraḑilor lor de chinesi, au început a măcelări fără considerare la secs și etate, jefuind tot ce le venia a mână. In luptă cinstită abia au omorit 200 soldați chinesi, dar' în oraș — când nu mai aveau în fața lor óste, ci indiviḑi — au ucis preste 2000 de ómeni

Noutăți.

Prelegerea publică, ținută Duminecă, a întrunit în sala cea mare a societății de lectură multă inteligință română din Sibiiu. Dl Dr. V. Bologa, prof. și director al scólei Asociațiunii transilvane, în prelegerea sa despre „romanță și baladă“ a arătat, în o limbă frumósă originea romanței și a baladei, arta poetică împreunată cu cea musicală, deosebirea romanței de baladă etc. și a făcut o scurtă descriere a baladei în literatura nóstră. Conferențiarul a fost ascultat cu interes și la urmă aplaudat și felicitat.

O surprindere plăcută a făcut de astădată d-șóra M. Seleschi (Bucovina) elevă a cursului complementar împreunat cu scóla Asociațiunei, carea a declamat cu multă măiestrie și adânc sentiment: „Osânditul“, baladă de I. Negruzzi. Publicul i-a rěsplătit cu aplause căldurose.

* * *

Academia română aduce viile sale mulțămiri dlui Ioan Pușcariu, fost membru la curtea de casație din Budapesta, membru onorar al Academiei, pentru o colecție de 1505 documente istorice, copiate parte întregi, parte în estras, din archivele Transilvaniei, colecțiune pe care a binevoit a o dărui pentru colecțiunile istorice ale Academiei și care este legată în 3 volume în 8°.

* * *

Societatea politică „Concordia“ din Cernăuți va ține adunarea generală la 24 Decembre a. c. cu următoriul program: 1. Raportul comitetul pe timpul dela ultima adunare generală până în present; 2 Raportul revisorilor; 3. Alegerea membrilor în comitet; 4. Discuția asupra scrierilor defaimătóre în contra românilor bucovineni 5. Propuneri eventuale. Cernăuți, în 6 Decembre 1892. Pentru comitetul societății politice „Concordia“: Președintele: *Dr. I. cav. de Zotta* Secretarul: *C. Stefanovici.*

* * *

Nou metod pentru scóterea dinților. In Londra s'au făcut ḑilele acestea încercări de a scóte dinții stricați cu ajutorul electricității. Resultatul probei a fost mulțămitor căci operațiunea sě sěvêrsesce cu o uimitóre repeḑiciune și pacientul nu simte decât o mică ghidilitură, care sě produce prin curentul electric.

* * *

Ḑiua sfântulni Nicolae în Caransebeș. „Fóia Diecesană“ scrie: Tinerimea institutului nostru teologic-pedagogic, în presara ḑilei sântului Nicolae, au felicitat ca în toți anii așa și acum în mod solemn pe Preasânția Sa dl episcop diecesan.

Prin rostul elevilor: Iosif Curuțiu și Al. Muntean, tinerimea dă espresie sentimentelor sale de iubire, ce le nutresce față de Preasânția Sa; ér corul sub conducerea dlui profesor Antonie Sequens a esecutat cu succes deplin piesele: „Imn ocasional“; „Frunziliță verde de stejar“ și „Mulți ani“.

La felicitările amintiților elevi, Preasânția Sa adênc emoționat, a mulțămit tinerimei în termini calḑi părintesci, arětând rolul și însěmnătatea tinerimei în genere, -- rolul și însěmnătatea duplă a tinerimei institutului nostru, care va avea sě conducă cu timpul de o parte educația tinerelor mlădițe ale némului românesc din aceste părți, ér de alta pe credincioșii nostri, concreḑuți păstoririi lor. A arětat, că basa vieții unei națiuni e educația sănătósă și în deosebi moralitate.

In însași ḑiua sântului Nicolae, după celebrarea sântei liturgii Preasânția Sa a primit felicitările membrilor consistoriului diecesan, preoții locali, membrii corpului profesoral dela institutele diecesane, a stabilimentelor diecesane, cari toți s'au presentat sub conducerea Preacuviosului părinte archimandrit Filaret Musta.

* * *

Logodnă românéscă la Paris. Cetim în „Figaro“: Prințul Barbu Știrbei s'a logodit cu verișóra sa, prințesa Nădejde Bibescu. Mirésa este nepóta de fiu a prințului George Bibescu, hospodar ales al Valachiei,, care domni dela 1845 până la 1848 și muri la 1873 în urma unui teribil accident de trăsură, care aruncă în doliu înalta societate parisiană, în mijlocul căreia prințul strălucia, încunjurat de simpatii. Mirele este nepot de fiu al lui Dimitrie Bibescu, frate mai mare al hospodarului George, la alegerea căruia a contribuit mult și dela care primí succesiunea puterei.

* * *

Gróznică nenorocire la calea ferată. Se scrie din Găvoșdia (lângă Lugoșiu) că în 17 l. c. séra pe la 10 óre vre-o 13 trăsuri ce veniau dela têrgul din Timișóra, aveau sě trécă peste șinele căii ferate din apropierea comunei Găvoșdia. Negândindu-se nimenea la vr'o nenorocire, mai ales că rampa încă era deschisă, trăsurile începură sě trécă pe rînd. Insě tocmai când ajunse pe șine trăsura a 13-a — numěr fatal, — teribila locomotivă a unui tren accelerat o apucă pe șine și o striví cu desěvêrșire dimpreună cu nenorocitul om și cu cai cu tot. Nenorocitul om a fost din comuna Glimboca.

* * *

Procesul Cebinaț. Faimele des colportate în presă, că regele Alecsandru va sista procesul prin un act de agrațiare, care sě aștepta pe ḑiua sfântului Nicolae, — nu s'a adeverit. Procesul sě continuă, ajungêndu-se cu interogatoriile până la Dobrozar Russici, profesor în Ușitza, căruia i-se cetesce epistola sa scrisă lui Cebinaț, în care stimulațiunea din cercul Ușitzei sě presintă favorabilă. Acusatul declară, că epistola sě referesce la afaceri electorale și că n'a stat nici când în legături cu Carageorgevici, și nici n'a spus lui Cebinaț nimic în astfel de afaceri.

După sancționare.

— Voci de presă. —

Ḑiarul clerical *„Magyar Allam“* publică în nrul dela 12 l. c un articol vehement din incidentul sancționării. El e semnat de redactorul E. Szemnecz, îl aflăm reprodus în „Magyarország“ și „Bud Hirl.“ și estragem din el următórele:

Nópte tristă de doliu planéză asupra Ungariei. Regatul apostolic magiar, cu sânta lui corónă, cu crucea duplă sântă, a încetat a mai fi țéră creștină; regatul magiar și-a pierdut cel mai frumos mărgăritariu: insemnul apostolic!

Nu, aceste proiecte nu pot fi „sancționate“ nici-odată. Aceea ce e sfânt și ce nu e sfânt nu pot decreta nici parlamentele, nici regii, espresiunea sancționării în aceste legi este numai o formă gólă, fără cuprins moral, cu care păgânii batjocoresc pe Dumneḑeul adevěrat, făcênd batjocură din însuși Dumneḑeu.

Nu temem biserica, dar temem dinastia. Noi, cari odinióră ne-am refugiat în catacombe dinaintea împěraților încreḑuți în puterea lor, și acolo am jertfit Dumneḑeului adevěrat, nu ne cutrěmurăm de aceste legi blăstěmate și fără Dumneḑeu.

Regii au domnit din grația lui Dumneḑeu până astăḑi și astfeliu s'au și scris. De aci înainte n'o mai póte ḑice nime acésta fiindca legile cari se opun cu principiile bisericesci, nu s'au adus din voința, ci contra voinței lui Dumneḑeu.... și lui Dumneḑeu vor trebui sě dea samă odinióră pentru acele toți aceia, cari s'au făcut părtași la aducerea legilor, ce se opun învěțăturilor bisericei fundate de Christos.

Regi și cerșitori dau samă lui Dumneḑeu pentru faptele lor. Așa invéță credința sfântă în a cărei legătură se țin, după nume, toți aceia, cari au ajuns până la starea actuală a acestor blăstěmate legi.

Miliónele catolicilor stau cu fruntea ridicată înaintea actului sancționării regesci. Ei n'au causă de a se teme de judecata sdrobitóre și dréptă a lui Dumneḑeu, ci mai vârtos au putere mai mare decât tótă puterea regilor, mai înfricoșată și mai sublimă dreptatea dată de Dumneḑeu, convingerea sfântă a sufletului, cu care și la hotărîrea regelui nu pot ḑice decât: „Dacă regele a adus asupra nóstră aceste legi, cu o voință constituțională, noi tot în numele acestei constituționalități pretindem dela rege sě stérgă aceste legi blăstěmate“.

Regele, care este chiemat sě alégă între supușii cei mai credincioși ai patriei sale și între inimicii jurați ai miliónelor de catolici și tronuri, între politicii cu spirit revoluționar, a ales pe cei din urmă, deci sě nu ia în nume de rěu, dacă păḑindu-ne credința față de sfânta lui corónă și respectul datorit, ne întórcem cu iubirea nóstră, după sancționarea pragmatică, către viitorul rege nou, ne rugăm pentru guvernarea lui grațiósă, neteḑim calea gloriósei sale domniri prin aceea, că dacă — nu din voința nóstră, ci mai vêrtos din adevěrata durere a sufletelor nóstre — astăḑi am fost refusați cu iubirea nóstră de către tron, pe viitor iubirea acésta vom recâștiga-o pentru purtătoriul sfintei coróne.

Stăm cu fruntea înălțată înaintea hotărîrei regelui. Cerem grația luminătóre a lui Dumneḑeu pentru regele, care după lungă frământare sufletéscă s'a hotărît a contribui la proiectele unui parlament, care a falsificat voința poporului.

*

„Unirea“ în un prim articol, după ce ḑice, că prin înalta sancțiune, proiectele au devenit lege, și legii trebue sě ne supunem, continuă astfel:

Dar pe când ne supunem puterii obligătóre a legii, cu un singur glas și cu o singură suflare vom ḑice: Injustă și nedréptă, vătěmătóre din sémă afară, revoltătóre a consciinței nóstre creștine, române și patriotice, demoralisătóre a moravurilor, ruinătóre a vieții familiare și rěsturnătóre a ordinii sociale și de stat este legea despre căsătoria civilă.

Și vom mai ḑice, că pe când ne supunem puterii obligătóre a legii, nu vom înceta un singur moment a ne folosí de tóte mijlócele iertate și legale pentru a zădărnicí disposițiile stricăcióse ale legii și pentru a o schimba ori chiar a o abroga.

Pentru-că matrimoniul civil împreună cu divorțul vatěmă consciința nóstră religiósă, căci în căsătorie privim nu numai un simplu contract bilateral și civil, ci mai vîrtos un important și sublim act al religiunii, un sacrament al legii nouě.

Căsătoria civilă și divorțul revóltă consciința nóstră creștină, pentru că noi singuri în binecuvêntarea cerésca aflăm garanța conviețuirii pacinice și fericite a soților.

Căsătoria civilă revóltă consciința nóstră românéscă, pentru că noi în căsătoriile încheiate înaintea preoților nostri vedem basa sigură a familiilor românesci, cari forméză razimul națiunii, a individualității nóstre naționale și temeiul speranțelor îndreptate spre viitoriu.

Căsătoria civilă revóltă consciința nóstră patriotică, pentru-că noi în moralitatea și integritatea familiilor, asupra cărora se ridică edificiul social alcătuitor de stat, aflăm unica și adevěrata garanță de prosperare și de bunăstare materială și spirituală a patriei.

Căsătoria civilă demoraliséză moravurile, pentru-că basa moralității este viața familiară. Și viéța familiară își primesce moralitatea sa dela caracterul sacru al căsătoriei. Dar căsătoria civilă despóic matrimoniul de caracterul seu sfânt și alungă pe Dumneḑeu din familie. Ér fără Dumneḑeu moralitate este cu neputință.

Căsătoria civilă ruinéză viéța familiară, pentru-că desbracă matrimoniul de caracterul lui sacramental și-l preface într'un simplu contract încheiat pe timp determinat și cu facultate de a abḑice ori-când părții celelalte, ér de altă parte prin divorț desbrăcând căsătoria de caracterul ei indisolubil o preface într'un concubinat.

Căsătoria civilă și divorțul rěstórnă ordinea socială, pentru-că pruncii născuți din căsătoria civilă în cea mai mare parte se cresc la vederea unei vieți familiare disordinate și disolute, și ei în mare parte cresc fără de îngrijirea părinților, deóre-ce rare, fórte vor fi acele căsătorii, cari se vor termina fără de divorț. Asemenea prunci lipsiți de îngrijirile părintesci, crescuți fără a fi fost părtași de raḑele iubirii sinului de mamă, vor fi elementul acela, din care-și vor recruta contingentul tóte ideile subversive. Pruncii acestia vor fi spre ruina ordinii sociale.

Étă pentru cari cuvinte am ḑis, că injustă și nedréptă, vătěmătóre din sémă afară, revoltătóre a consciinței nóstre creștine, române și patriotice, demoralisătóre a moravurilor, ruinătóre a vieții familiare și rěsturnătóre a ordinii sociale și de stat este legea despre căsătoria civilă.

Şi étă pentru cari cuvinte ni-se impune ca o sântă datorinţă, sĕ nu încetăm pe un singur moment a ne folosí de tóte mijlócele iertate şi legale pentru a paralisa disposiţiile stricăciόse ale legii şi pentru a o schimba ori chiar abroga.

Cu acest omagiu suntem datori lui Dumnedeu, patriei şi naţiunii.

Convocare.

Adunarea generală a „Asociaţiunii naţionale aradane pentru literatura şi cultura poporului român" se va ţiné Duminecă, în 30 Decembre n. a. c. la 11 óre a. m. în localităţile cabinetului de lectută (Zrinyi-utcza Nr. 4 b).

Arad, din şedinţa ordinară a direcţiunei, ţinută în 16 Decembre n. 1894.

Pentru direcţiune:

Ioan Beleş,
director primar.

Valeriu Magdu,
secretar.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*", nr. 26 cu următoriul sumariu:

„Poeţilor", de I. Demetrescu. — „In necunoscut", de Gr. Mărunţeanu. — „Ci póte 'n darn", de T. Bocancea. — „Profesorul Iordache", de Marg. Moldovan. — „Un zimbet", de Ioan Scurtu. — „Teorema lui Pythagora", de Castelnuovo-Cândea. — Rămurele: „Impresii de călĕtorie", de Ilie din Urseni. — „Feliurite", de ***.

*

„*Móra din Şişeşti*" este titlu unui roman, scris de dl preot Ioan Costin din satul nou. Dl preot Costin a pus mai ales pond, în acéstă scrisóre, pe moralul, care dă, cum se esprimă d-sa, fundamentul, tăria şi durabilitatea vieţei naţionale şi individuale, ce trece, ca un fir roşu prin întréga lucrare. Intreg romanul se va estinde pe 72 cóle de tipar, împărţit în 3 volume de câte 24 cóle, séu 6 tomuri, costând fiă care tom câte 2 coróne (1 florin v. a.) Procurat anticipative costă numai 10 coróne. Pentru România 3 lei câte un tom, ér anticipative procurat 15 lei cu porto. — Din acésta lucrare ce se ocupă cu activitatea publică de 9 ani a părintelui Dr. V. Lucaciu, în formă de roman, a apărut deja Tomul I, care se estinde pe 169 pagine, formând o broşură elegantă cu hârtie fină, durabilă şi tipar destul de frumos. Doritorii de a avé acéstă lucrare sĕ se adreseze la dl preot Ioan Costin, Satu nou (Felsőujfalu) p. u. Nagy-Bánya.

A apărut:

„*Vatra*", nr. 23 al revistei ilustrate pentru familie, cu următoriul sumariu:

Tecst:

„O familie domnéscă în Exiliu", de Nicolae Iorga. — „Thanatos" (poesie), de V. D. Păun. — „Mara", de Ioan Slavici. — „Ostrov senin", (poesie) de Ioan Moţa. — „Sorbona", (tipuri bucurescene) de St. Basarabeanu. — „Supĕrată", (poesie) de Ioan Moţa. — „Doi prieteni", novelă de A. L. Keillando, (traducţie) de Em. Florescu. — „Gospodărie romană„, de T. Conta. — „Hassan paşa", (poesie) de G. Coşbuc. — „Amintiri", de A. G. Olteanu. — „Ochii şerpilor şi ipnotismul", de G. Vasiliu. — „Snóve din popor", de D. Stăncescu. — „Fel de fel", de ***.

Ilustraţiile;

„Nori de vară". — „Năvălirea hunilor". — „Perieta". — „După bal". — „Mama chinuită". — „Tómna târdiu". — „Tovarăşi de lectură".

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

[169] 5

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur.	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	--.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreiau,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 135 Sibiiu, Joi, 15|27 Decembre 1894. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

O broşură politică.

In timpul din urmă au început sě se ocupe unii politiciani şi scriitori dintre magiari mai cu dinadinsul cu cestiunea de naţionalitate şi în special cu cestiunea română cu originea, fiinţa şi resolvarea ei. Astfel vedem că încep sě apară unele studii pe terenul acesta, între cari sunt de amintit scrierile dlui Iancsó, care şi acum are dată la tipar o interesantă carte, cu titula: „Revoluţiunea magiară şi nisuinţele daco române“. Unul dintre acestia, care sě ocupă cu acésta cestiune, este şi deputatul Tibad Antal, disident, eşit din partidul guvernamental din causa politicei bisericesci a guvernului.

El a scos ḑilele acestea o broşură voluminósă, anunţată de mai nainte, în care tractéză cestiunea amintită. Titula cărţii este: „Cestiunea română şi politica magiară de naţionalitate“. Ambele aceste cestiuni, cari sunt în coherenţă, autorul le tractéză separat şi din causa acésta cartea este împărţită în douě părţi.

In partea primă ocupându-se în special cu cestiunea română, vorbesce despre originea, desvoltarea şi despre deosebitele şi manifestări şi constată, că în timpul mai nou a succes conducětorilor mişcării române a câştiga unele puncte de razem pentru sprijinirea causei şi în afară, în România si acum se fac mereu încordări sě destepte interesul şi a statelor din Europa pentru causa românilor din Ungaria.

Atingênd cestiunea slavă, ḑice că între acésta şi între cestiunea română numai întru atâta este legătură întrucât ambele au scopul de-a resturna *statul naţional magiar*.

Spre acest scop s'au nisuit românii, începênd dela 3/15 Maiu 1848, până aḑi. Spre a dovedi acésta părere a sa atinge fasele luptelor nóstre, începênd dela 1848, până la replică şi memorand şi apoi conclude, că românii în realitate voiesc contopirea în un stat a tuturor românilor, cari locuesc pe teritoriul dintre Passau şi Marea-négră şi dintre Oderberg şi Marea egeică. In modul acesta mişcarea română s'a desvoltat în aşa měsură, în cât fără nici o titulă şi fără drept istoric şi real atacă formaţiunea de stat europénă. Nisuinţa acésta a românilor nu sě póte basa pe unitatea de limbă şi de rasă, fiind-că românii trăiesc sub stăpânirea a lor 5—6 state şi ei n'au avut autonomia, care au avut-o saşii şi secuii în Ardél.

Trecênd la gravaminele românilor le imparte în dóuě: de înainte de 1848 şi de după anul acesta. Cele înainte de 1848 au fost iobăgesci, cari au dispărut cu stergerea iobăgiei. Cele de după 1848 sě referă la uniunea Ardélului şi la cestiuni de naţionalitate, administrative, electorale şi de instrucţiune poporală. Despre partea mare a acestora Tibad e de părere, că fără basă au fost marcate de gravamine, ér de altă parte încercându-se a dovedi lipsa de drept a lor, ḑice, că ar fi trădător de patrie şi ar merita puscărie sau se fie dus în casa alienaţilor acel ministru, care ar încredinţa şi numai o mică părticică a exercitării puterii statului magiar „persone, cari se nisuesc din suflet şi inimă spre nimicirea statului naţional magiar.

Vorbind apoi despre resolvarea cestiunii române, accentuéză interesele comune ale magiarilor şi românilor contra slavismului şi incercându-se a dovedi, că modurile de resolvare propuse de români sunt absurde şi păgubitóre pentru ambele părţi, face următórea conclusie:

> Nu rěmâne alt ceva, decât ca românii abandonând politica lor necorectă şi zădarnică şi urmând esemplele strălucite ale Corvinilor şi Zrinyilor, sě se nisuéscă a rěmâné şi a-şi afla loc cu aspiraţiunile lor în lăuntrul statului naţional magiar. Acest pas este atât de mult o „conditio sine qua non“ a resolvării pacinice, în cât fără de a-l face românii, magiarii din partea lor nu pot sě între nici în tractări cu ei. Ar urma apoi că din ambele părţi sě se dea uitării tot, ceea ce s'a petrecut între noi dela 1848 incóce. Sě stăm pe temelia de stâncă a constituţiei magiare dela 1848 zidită pe basele libertăţii şi egalităţii şi în conformitate cu acésta sě ne desvoltăm şi construăm tóte instituţiile nóstre de stat.

După acéstă urméză în partea a dóua critica politicei magiare de naţionalitate. Autorul arată fasele acesteia, începênd dinainte de 1848 până aḑi, îi arată părţile ei slabe. paşii greşiţi şi nesuccesele.

Pentru resolvarea cestiunii autorul pretinde dela magiari, — stat şi societate — a inaugura următórea politică:

Faţă de rěul, ce a luat proporţiuni uriaşe numai aşa vor eşi magiarii trimfători, dacă fără de amânare vor duce în luptă tótă puterea statului şi tóte forţele societăţii magiare. Problema statului este cu deosebire, ca sě oprescă şi sě eschidă odată pentru totdeuna amestecul regatului român vecin în afacerile nóstre, ca regatul român sě fie desteptat din mania sa utopică.

Mai departe statul trebuie sě introducă o administraţie de stat, care sě pótă cunósce şi combate cu succes mişcările de naţionalitate şi care combinată cu o politică culturală şi economică, sě fie în stare a atrage şi a împreuna de nou cu magiarii naţionalităţile, pe cari în timpul din urmă prin neglginţă pecătósă le-au lăsat sě sě desfacă din comunitatea de stat magiar, atât in privinţa culturală, cât economică. Factorii de stat însě numai aşa vor puté opera cu succes, dacă vor fi spriginiţi puternic din partea societăţii magiare; dacă acésta societte îşi va împlini conscienţios chemarea, care îi incumbe ei faţă de cetăţenii ţerii de naţionalitate nemagiară.

Dacă Tibad e nemulţămit cu ceea-cea făcut şi face statul cu privire la ceiunea de naţionalitate, apoi cu atât m tare îşi arată nemulţămirea faţă deocietatea magiară în privinţa acésta. La întrebarea ce şi-o pune: ce fac cetăţenii? rěspunde astfel:

Cei mai mulţi caută sě ajungă la ceva, anume:

Contele umblă sě capete titlu de principe sau decoraţiuni, baronul sě fie consilier intim sau intendant, nabobul îmbogăţit din mic intreprinḑětor umblă după baronie, nobilul caută demnitatea de camerar, usurariul binemeritat nobilime, fişpanul aspiréză după ordinul Sf. Stefan sau vre-o presidenţie onorifică, viceşpanul caută sě fie consilier regesc sau umblă după ordinul corónei de fer cl. III., deputatul cércă mandat nou, fişpănie, cale ferată vicinală, sfetnicie de bancă sau oficiu ministerial sau judecătoresc, ştreberul umblă sě capete ori şi ce, oficialul umblă după graţia ministerială şi înaintare, preotul doresce o rebonificare politico-bisericéscă, profesorul şi învěţătorul înbunătăţire de salar, bancarul caută întreprinderi cu venit, directorul de bancă şi speculantul de bursă umblă după secrete de ale cabinetului şi bietul alegětor umblă sě capete conform stării sale puţine parale sau vin şi dacă la de acesta nu ajunge, cel puţin o fele de rachiu.

Acesta este pe scurt cuprinsul cărţii lui Tibud. Am marcat punctele principale ale ei, din cari sě vede, că in ele sě cuprinde de tot puţin nou. Aceleaş date greşite şi false, acleaş [illegible] ca ne cari le cunóscem din ḑiaristica magiară şi din discursurile politice, de un şir lung da ani şi cari totodată ne arată cât de fals judecă despre noi aceia, cari voiesc sě contribue a chiarifica situaţiunea.

O constatăm acésta în general. lăsând pe de alte ori a ne ocupa în special cu unele puncte mai însemnate atinse in carte.

Cereri cu privire la cestiunea de naţionalitate. Precum scim la iniţiativa comitatului Cojocnei, 61 de municipii au înaintat dietei tot atâtea cereri, ca sě se ia dispoziţiuni legislative şi administrative, pentru „înfrênarea agitaţiunilor îndreptate contra statului şi naţiunii“. Comisiunea petiţionară a dietei propune faţă de aceste, ca ele sě se

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

§. 8.

De multe ori călětoriile încă ca o făţărie slujesc spre eşirea afară din ţară, sau arată prilej spre a nu mai întórcerea înapoi, însě ca nu cumva cupre adecă sfătuirea despre lucrul acesta, acele delipsă călětorii sě se împedece, care cineva sau în trebile sale, sau pentru neguţătorie trebue sě le facă slobod sě lasă fiesce cărui în trebile sale precum în lăuntru în ţară acar încătrău, aşa şi în ţěri strěine a călětori, numai cât pentru ca de lipsă slobozenie la tisturile sale sě se arete; cei ce sě numěra între ştataşul ţěrii, acel ca sě pótă merge în ţară strěină oblu dela curte trebue sě-şi céră slobozenie. Pruncilor domnilor mai nainte de a ajunge acea la vêrstă de douěḑeci şi opt de ani, slobozeni a merge în ţară strěină altmintrinea nu sě dă, fără când aşa mare pricină, sau ocă vor arěta, care şi dela curte în loc sě va lăsa precum apoi ajungênd acea vestă, de acolo nu se vor opri. Ţěranii, cari vreau a călětori din ţară afară, după cum or fi cu lăcaşurile sale, slobozenia spre acea sau dela guvernăţie sau dela varmegie sě céră, aşişderea şi negustorii ptru călětoriile neguţětorilor însě sě-şi scótă paşu şi pentru acetea nici împiedecare, nici zăbavă nu ebue făcută.

§. 9.

Fiesce care din ceiaţi supuşi, care pă hotărîtă vreme acar pentrice altă trébă vreau a călětori în ţară strěină, u în vre-o ţară de a nóstră ca aceea la care priěri strěine póte ajunge ḑicênd aşa: în Belgium, în a Talienéscă, în Brizcovia, şi în părţile şvăbesci sě ţin de Austria acestora de lipsă le este, ca sě arete la tisturile sale, dară acelora spre acea precunice spre mutare, fără scirea şi voinţa varmegii a da slobozenie slobodă nu va fi.

§. 1

Tuturor nemeşilor şi ţustorilor, slobodă le este a călětori in lăuntru ţěrile nóstre cele de moşie precum le va fi voia fi că şi dintre ceialalţi ţěreni unul ca acela, în varmegia acea, de care sě ţine vrea numai dint loc într'altul a merge nu-i de lipsă ca pentru acdela tisturile sale sě-şi céră slobozenie. Eră îndatum vrea dintr'o varmegie într'alta, sau dintr'ră într'alta a merge, trebue, ca pentru slobozeea de lipsă, la tisturile sale să se arete. Eră tui mai încolo pentru mutarea slujbajilor dintr'u într'altul, pentru acésta de lipsă este, ca fiescée de aceea sě se ţie, ce în rîndul acesta la anul 1785. August 21 de ḑile prin patenş sau poruncit.

§. 11.

Ucenici, adecă feciori care-s la meşteşuguri, care în ţěrile nóstre cele de moşie, din locuri strěine au venit în lăuntru, a puté merge éră înděrěpt slobod va fi, însě aşa, dacă prin cărţile sale cele de îndreptăţi vor arěta, că ei sunt strěini; ba încă şi acei ucenici, sau feciori dela meşteşuguri, care în ţěrile nóstre s'au născut, în ţinuturile vecinilor nóstre ţěri, a umbla ḑicênd aşa a pribegi, slobozenie li se dă, numai cât de lipsă este, ca în cărţile sale cele de îndreptăţi, acele ţinuturi prin care vreau sě-şi croiască calea, totdéuna cu numele sě se însemneze. Eră decumva ucenicii sau feciorii aceştia ar vrea sě mérgă în ţară strěină, sau în Belgium, în Brizgovia cea de sus, în ţara Tălienéscă, sau în ţinutul şvăbesc ce sě ţine de Austria, acestora tisturile sale, sau deregătorii sěi, fără scirea varmegii slobozenie spre aceea nu le póte da. Eră acelora care sě socotesc sě mérgă în ţěri strěine, de lipsă le este, ca sě se arete la guvernăţie, şi deschilinită putere, sau avere pentru meşteşugurile sale sě adevereze, despre care cu bună samă sě se pótă aştepta, că ei pentru meşteşugurile sale cu hasnă vor călětori.

(Va urma.)

predea guvernului, pentru-ca „sĕ fie luate în considerare“.

Din Budapesta sĕ scrie acum, că cercurile opoşiţionale din acest incident voiesc sĕ provóce o desbatere a cestiunii de naţionalitate în dietă, ca dieta sĕ ajungă la o înţelegere unanimă în privinţa acósta, ér de altă parte, fiind-că la desbaterea acestor petiţii va fi un nou guvern, oposiţia voiesce a folosi ocasiunea, sĕ fie orientată despre direcţia, ce noul guvern are de gând sĕ o urmeze în cestiunea de naţionalitate.

Sĕrmanii părinţi ai patriei, multă bătaie de cap le mai fac naţionalităţile oropsite!

Revista politică.

Din Viena i-se raportéză lui „Magyarország“ că Wekerle va convoca pe 28 l. c. n. casa deputaţilor şi va anunţa camerei demisiunea cabinetului, arătând totodată şi motivele demisionării. După 28 Decembre şedinţele camerei se amână pâna la reconstruirea noului cabinet, ceea-ce probabil se va întêmpla înainte de încheiarea vacanţelor de anul nou.

Pretutindenea a produs cea mai mare sensaţie atât de repede depărtarea din Viena a ministrilor şi sosirea neaşteptată în Budapesta a Maiestăţii Sale îndată după sĕrbători. Combinaţiunile despre formarea noului cabinet n'au nici o importanţă, deore-ce deciderea definitivă e numai în mâna monarchului, care sosesce Joi diminéţa în 28 l. c. la Budapesta..

„Wiener A. Zeit.“ combinéză lista noului cabinet magiar astfel: Ministru-president şi de interne: baronul Desideriu Bánffy; ministru de finanţe Ladislau Lukács, secretar da stat; ministru de justiţie: Stefan Teleszky; ministru a latere: contele Andor Festetich; ministru de agricultură: Stefan Tisza; ministru de comerciu Carol Hieronymi ministru de culte şi instrucţiune publică: baronul Eötvős Lorand şi ministru al Croaţiei: Josipovich. — President al camerei: Desideriu Szilágyi [illegible] Apponyi, sau eventual Desideriu Perczel.

* * *

Organul oposiţiei croate „Agramer Tagblatt“, ocupându-se cu căderea cabinetului Wekerle, scrie între altele:

Dr. Wekerle lasă urmaşului sĕu o situaţiune atât de desperată, cum nu se póte închipui. In Ungaria nu e vorba acum numai de-o crisă ministerială, ci de o crisă parlamentară, care nu se mai póte evita. Majoritatea guvernamentală, care abia mai e capabilă de activitate, ameninţă, că, décă va cădé cabinetul, ea va deveni minoritate. Szilágyi şi aderenţii sei es din partid, şi atunci numai un mijloc mai póte fi pentru salvarea majorităţii: fusiunea fie cu disidenţi, fie cu tabĕra lui Apponyi. Dér nici una nici alta dintre partide nu vrea sĕ audă aḑi de-o fusiune pe basa programului guvernului.

Situaţia în Ungaria e dară aşa de grea, cum n'a mai fost nici-odată dela reînvierea erei constituţionale. Dar deşi suntem departe de-a ne închina principiului de mortuis nihil nisi bene totuşi trebue sĕrecunóscem, că nu e numai Wekerle de vină, că moştenirea lui politícă se află într'o stare atât de încurcată.

Fóia croată sfîrşesce: „In Ungaria nu se pot astepta stări normale, decât atunci, când magiarii se vor puté împretení cu gândul, ca representanţa poporului sĕ nu fie numai unilaterală ci şi nemagiarii sĕ priméscă în ţéră şi în parlament locul, ce li-se cuvine, după proporţia lor numerică.

* * *

„Neue Freie Presse“ e de părere, că după ce legislaţiunea a primit odată legile politice-religionare, e fórte probabil, că coróna, pentru păstrarea prestigiului sĕu, va forma un nou cabinet, dar' la tótă întîmplarea membrii din noul ministeriu vor aparţiné partidulni liberal, şi acésta pentru a preveni pericolele, ca ar fi impreunate cu schimbarea totală a sistemului.

„Fredenblatt“ e de credinţa, că situaţiunea e fórte critică, şi tocmai din causa acésta datorinţa partidului liberal e, ca sĕ ţină mai mult, decât ori şi când la olaltă. Nimenea nu póte sci ceea-ce va decide Maiestatea Sa, dar' la tótă întîmplarea datorinţa liberalilor e de a fi pacienţi şi de a-şi continua misiunea lor şi sub alţi conducĕtori.

Partidul liberal numĕră la activul sĕu atâtea succese mari, că şi de astădată-i va succede a-şi împlini datorinţa. Neînţelegerile, prin cari s'a conturbat pe un moment încrederea dintre vor putea contribui la alterarea şi sguduirea acesteia, şi e sigur, că până când partidul liberal va fi strins unit, nimenea nu se póte gândi la schimbarea sistemului actual în Ungaria.

Astfel vorbesce organul domnului Kálnoky!

„Neues Wiener Tagblatt“ scrie: Wekerle trăeşte, cu tóte acestea e mort. Sunt destule motive pentru compunerea unui nou cabinet, de şi formarea acésta s'a amânat pe un órecare timp, ceea-ce în fapt nu schimbă întru nimic dimisiunea lui Wekerle.

* * *

Pertractarea procesului căpitanului Dreyfuss acusat, că a vêndut acte secrete ţĕrilor strĕine, a fost fórte agitată. In rêndul ascultării martorilor s'a răpit mult timp cu luarea fasiunilor lui Berthlos, şeful secţiunei antropometrice a prefecturei poliţiale. După ascultarea martorilor şi-a rostit procurorul rechisitorul, accentuând, că faptul tradărei de patrie e dovedit şi astfel tribunalul sĕ enuncie sentinţă aspră pentru ca sĕ servéscă cu esemplu infiorătoriu fiecăruia. Lungul rechisitoriu conclude, că pe lângă luarea în considerare a unor împrejurări atenuante, în loc de pedépsă cu mórte ar fi sĕ se enuncie asupra lui Dreyfuss deportaţiunea pe viéţă.

După rostirea pledoarului tribunalul se retrage la 5 ½ óre séra se aducă sentinţă. După consultare de cinci pătrare de óră a revenit în sală şi a publicat următórea sentinţă:

Tribunalul militar a pus membrilor sĕi următórea întrebare: Vinovat e căpitanul Dreyfuss, sortat la statul maior, de faptul, că în 1894 a estradat unei puteri strĕine ori agentului aceleia un anumit numĕr de acte secrete, şi prin acésta a dat puterei acesteia în mână mijlocul de a începe rĕsboiu contra Franciei? La acésta întrebare s'a rĕspuns unanim cu da. Acusatul a trebuit deci declarat vinovat.

La auḑul acestora în sală s'a produs mişcare şi s'a strigat: Trăéscă patria!

După aceea presidentul continuă:

Tribunalul condamnă pe căpitanul Dreyfuss la deportaţiune de fortăréţă pe viéţa şi la degradare militară.

Afară de aceea Dreyfuss supórtă spesele procesului.

* * *

Din incidentul peregrinărei diletanţilor sêrbi din Belgrad la Budapesta, ḑiarul „Politik“ din Praga publică o corespondenţă interesantă din Budapesta, de următoriul sumariu:

De câte-ori hegemonia magiară a fost ameninţată din partea Vienei, folosit de asemeni mijlóce, pentru de a esercia o anumită presiune asupra cercurilor din Viena. Totdéuna arangiară manifestaţiuni, cari sĕ dovedéscă, că nu numai magiarii, ci şi ce-'elalte naţionalităţi din Ungaria spri-inesc politica partidei liberale dela ârmă. Când se făcu în primăvara nului curent, cu ocasiunea votărei n camera magnaţilor asupra căsătoiei civile, manifestaţiunea imposantă poporului sêrbesc în meetingul de protestare dela Carloveţ, şi tóte semnele indicau, că în Viena se gândesc serios asupra acestei manifestaţiuni — Wekerle se grăbì de a slăbi acéstă impresiune prin demonstraţiunea sêrbocroată în favorul politicei sale.

Ii succese a îndupleca pe ministrul-preşedinte sêrbesc, pe slăbănogul şi uşuratecul Nicolajevici ca sĕ se pronunţe în contra mişcărei sêrbilor faţă cu legile matrimoniale unguresci, şi sĕ desmintă ori ce solidaritate naţională a sêrbilor de dincóce şi de dincolo de Sava. Luând apoi încă şi demonstraţiunea croată, visita deputaţitor croaţi în Budapesta, uşor se póte esplica credinţa, ce se înrĕdăcinase în cercurile din Viena, că sêrbo-croaţii acceptéză fără oposiţie magiarisarea.

Chiar şi acuma, când din causa sancţionărei legilor privitóre la căsătoria civilă, esistă o crisă ministerială latentă şi căderea ministeriului Wekerle este afară de ori ce îndoială, domnii magiari arangiază o asemenea demonstraţiune, pentru de-a face sĕ se crédă, că cu tóte că esistenţa naţională a sêrbilor este serios ameninţată prin legile căsĕtoriei civile, totuşi acestia aduc magiarilor cele mai eclatante omagii de simpatie. De present adecă se află în Budapesta un anumit numĕr de membri ai reuniunilor de cântări din Belgrad şi ai societăţii teatrale, pentru de a înscena o nouĕ serbare de înfrăţire Sêrbii sunt grămădiţi cu ovaţiuni şi linguşiri şi aceste manifestaţiuni de dragoste magiară au menirea de a face sĕ se uite şovinismul, cu care se duce în deplinire magiarisarea poporului sêrbesc din Ungaria.

De sigur întréga pressă sêrbéscă independentă va condamna în modul cel mai energic acéstă demonstraţiune neoportună a unor bărbaţi vani şi puţini politici, însĕ momentan demonstraţiunea şi a ajuns scopul, şi le dă domnilor magiari prilegiul de a dovedi orbi et urbi, că numai câţi va conducĕtori sêrbi malcontenţi fac oposiţiune politicei lor.

Cu acéstă ocasiune atragem aten- [illegible] Belgrad, asupra ḑiarului „Egyetértés“ al lui Francisc Kossuth. In acelaşi numer, în care acesta se espectoréză cu un articol pompos de salutare pentru poporul erou înfrăţit sêrbesc, care în timpurile trecute a luptat alăturea cu magiarii pentru libertate, (sêrbii totdéuna au luptat cu Habsburgii în contra Rákoczilor, Tökölilor şi Bethlenilor) — totodată se bucură nespus, că în fine prin sancţionarea legilor pentru căsătoria civilă, a căḑut cea din urmă ştavilă, care se mai opunea contopirei popórelor din Ungaria într'un corp homogen: adecă a magiarisărei.

* * *

In şedinţa din 10 l. c. v. a senatului român, dl Sturdza vorbind şi în cestiunea naţională caută a dovedi, că guvernanţii actuali nu pot înţelege cestiunea naţională, fiind că le lipsesce simţĕmêntul naţional pe acest straniu tărîm. Oratorul se estinde şi repetă tóte argumentele pe care le-a produs anul trecut în senat şi în urmă în întruniri publice.

D. Dimitrie Sturdza întrébă, dacă guvernul nu face nimic într'o cestiune atât de vitală? Se ḑice, că noi, ridicând cestiunea naţională, ne depărtăm de putere; dacă este aşa, de ce ne acusaţi, că întrebuinţăm acéstă cestiune ca armă de partid? Ne obiectaţi că nu avem dreptul de a interveni în afacerile interióre ale unui stat strĕin; aşa este în timpuri normale: dar ceea ce sĕ petrece cu românii din Ungaria este mai mult decât anormal. In asemenea casuri nu ne putem mărgini în frase platonice şi pline de duplicitate ca frasa lui Gambeta reprodusă în cameră de d. Nicu Filipescu. In momente grave ca acele, prin care trec fraţii noştri, principiul de neintervenţiune nu se mai póte respecta. Dovadă este că, pe când în alte parlamente preşedintele detrage cuvêntul la mandatarii naţiunei, cari vorbesc de asemenea cestiuni, la noi nici un pre-

Colinde.

(Din Brad.)

I.

Greu ţi de-adurmit
Joi, Domnului Dómne![*)]
Domnul Dumneḑeu.
In d'undă de mare
Şi nu mi se pute-re
Póte de ascepta
Până mi-ş vinia
Puiu de rândunia
Cum mi-ş vinia
Jos se sloboḑia
In d'undă de mare
Şi mi-ş d'apuca-re
Apă 'ntre-aripióre
Cum mi apuca
Sus cu ea sbura.
Supra Domnului
Şi mi l roura
Pe sfântu-i obraz
Pe ḑ'alba-i peliţă
Pe sfânta credinţă.
Şi nu mi-ş mai póte
Póte d'ascepta
Până mi ş vinia
Puiu de porumbaş
Cum mi ş venia
Jos se sloboḑia,
In d'undă de mare
Şi mi-ş d'apuca-re
Apă 'ntre aripióre
Cum mi d'apuca
Sus cu ea sbura
Supra Domnului
Şi mi-l roura
Pe sfântu-i obraz
Pe dalba-i peliţă
Pe sânt-ai credinţă.
Şi nu mi-ş sĕ 'mputé
Póte de-ascepta
Până mi-ş venia
Dalba-i feciorită.
Cum mi-ş venia
. Jos sĕ sloboḑia
In d'ungă de mare
Şi mi-ş d'apuca
Tulnecaş de mare
Cum 'mi d'apuca
Sus cu el sbura
Supra domnului
La cap sĕ punea
Şi mi-ş tulneca
De sĕ resuna
Ceriul şi pământul
Patru părţi din lume
Domn se descepta
Domnu-i Dumneḑeu
Din graiu ţi grăia
Dalba feciorita
Firea-i d'alduită,
N'am fost adurmit
C'am fost ascultând
Sfaturi îngeresci
In cote, în genunchi
La lumini aprinse
Şi la mese întinse.
Noi sĕ veselim
D'albei sănĕtate
La gazde de tóte

II.

Ce mirelu-mi tinerel
Joi flori d'albe, ler de mĕr
Mirel' calu-şi potcovesce,
De grea cale şi-l gătesce
Sus pe murg 'ncălecă
Sus la munţii Mistrului
Pe pămêntul Turcului
La fetele Grecului
Grăi fata din polată
Ce-ţi calu asudat
Asudat şi spumegat?
Taci fată nu mĕ-'neca
Că eu de m'oi mânia
Calu-'n pinteni strângel'oiu,
Sus la tine sări-oiu,
Cosiţa tăiaţi-oiu
Şi oiu pune 'n turnurele
Ca s'o bată vênturile
Ca pe mirel' gândurile
Serbători după Crăciun,
Atunci-i vremea junilor
Şi măritul fetelor
Sĕ-mi fie vesel mirele.

(Va urma.)

---

*) La fie-care rênd se repetéză: „Joi Domnului Dómne“.

şedinte n'ar cuteza sě oprėscă pe vr'un senator sau pe vr'un deputat de a vorbi de cestiunea naţională, cu tóte că ea sě referă la supuşi ai statului ungar. S'a ḑis, că ridicarea cestiunei este inoportună; trebuie óre să aştep-tăm ḑiua, în care o treime din némul nostru va fi magiarisat?

Aţi recunoscut, că este pericol pentru românism; apoi dacă este pericol, este şi timpul de a ne lupta.

Oratorul se miră, cum un bărbat de stat român póte sě nu înţelégă o cestiune, de care atârnă esistenţa nóstră; dacă români din Transilvania vor peri ca naţiune, şi noi din România liberă vom fi în primejdie de a dispare Cestiunea naţională esistă, esclamă d Sturdza. Ea este urgentă! Ea nu se póte înconjura, nici eluda, precum voiesce a o face guvernul Vedeţi ce sě petrece dincolo de munţi! Românii sunt aruncaţi în temniţe, drepturile lor seculare sunt nesocotite, ei sunt supuşi unor legiuiri speciale şi nedrepte, copii lor se magiariséză prin tóte mijlócele. Ce este de făcut?

Inainte de tóte noi nu trebue sě înbărbătăm pe unguri prin o atitudine indiferentă Trebue sě se scie; că prietenie între România şi Ungaria nu póte sě fie, până când magiarii nu-şi vor schimba purtarea faţă cu compatrioţii lor români. S'a ḑis de d. Carp, că nu e bine sě deşteptăm la românii din Ungaria speranţe iluzorii· Cum? Trebue óre sě disperăm de sórtea lor şi prin acésta sě le răpim bărbăţia în lupta eroică, pe care o duc?

O bună înţelegere cu Ungurii nu este cu putinţă decât atunci când cestiunea naţională va fi pusă pe calea dreptăţii. Turburătorii păcei, duşmanii triplei alianţe sunt acei, cari fac imposibilă o asemenea înţelegere. Politica de mână liberă nu este menită decât a arunca praf în ochii inimei; pe cât timp vom avea minte pentru a ne gândi, inimă pentru a simţi, cestiunea naţională va fi cestiunea de căpetenie pentru România. Dar pentru acésta, trebue sě putem lucra liberi la noi acasă; constituţiunea şi sistemul parlamentar trebue sě fie respectate şi sincer aplicate, ceea-ce nu este în momentul de faţă. D. Sturdza termină propunând un amendament sau mai bine un fel de contra-proiect de adresă, prin care se cer Suveranului libertatea electorală şi restabilirea drepturilor constituţionale.

Noutăţi.

Personal. Escel Sa I. P. S. D. archiep. şi metropolit Miron Romanul cu trenul de eri séră a plecat la Budapesta în unele afaceri de interes public, de unde probabil se va reînturna pe la începutul sěptěmânei viitóre.

* * *

Prelegere publică. Dumineca în 18/30 l. c. va ţiné dl Dr. Vasilie Saftu, profesor seminarial, în localul societăţii române de lectură, (strada Baier Nr. 1) la 4 şi jum. óre d. a. a IV-a conferenţă, despre *„Pessimism“*, la care inteliginţa română sě invită cu tótă onórea.

* * *

2000 noi oficeri de reservă. O telegramă din Viena anunţă, că Monitorul oficial al armatei, ce va apăré peste câteva ḑile, va publica numirea a dóuě mii oficeri de reservă şi mai multe înaintări în armată.

* * *

Biserică jefuită. Se scrie din Segsard, că în 20 l. c. nóptea hoţi necunoscuţi au întrat în biserica nóuă catolică de acolo cu chei false şi au luat o mulţime de icóne preţióse, sfeşnice de argint şi mai multe obiecte de valóre, pe cum şi banii, aflaţi în nisce picse dela altariu. Suma însě nu sě scie, deórece banii au fost puşi nenuměraţi. — După o scire mai nóuě fapta a fost săvěrşită de un singur hoţ, care s'a descoperit în persóna unui băiat vagabund de — 15 ani cu numele Francisc Dinzer. După mărturisirile lui, suma banilor a fost numai de 10 fl. cari i-a cheltuit, celelalte obiecte furate s'au aflat încă la dênsul.

* * *

Condamnarea pentru spionagiu. Se scrie din Paris cu data de 21 Decembre: fostul locotenent de cavalerie prusian Schnebek, arestat nu de mult sub inculpare de spionagiu, a fost judecat. A fost recunoscut culpabil de a fi divulgat documente privitóre la aperarea teritoriului frances. A fost condamnat la maximul de pedépsă: 5 ani închisóre şi 5000 franci amêndă.

* * *

Monumente şi comori antice. Sě scrie, că în hotarul comunei Sân-Mihaiu, cale de $^1/_4$ óră dela Turda, s'a descoperit o mulţime de cosciuguri şi cripte vechi, în cari s'au aflat felurite vase şi bani din timpuri antice. Se crede, că acestea ar fi una dintre comorile mult căutate ale împěratului dac Decebal, care aci a avut ultima luptă cu împěratul Traian.

* * *

Iupiter în întréga sa strălucire. Planetul Iupiter, care sě învêrte în jurul osiei pămêntului, eri, în 23 l. c. n. a ajuns în cea mai mare apropiere de pămêntul nostru. Din locul acesta el a putut sě-şi desvólte cea mai desěvêrşită putere a luminei sale. In acéstă ḑi Iupiter rěsare la órele 4 şi 2 minute, la mieḑul nopţii îşi ajunge punctul culminaţiunii şi ca aḑi diminéţă la 7 óre apune în partea vestică a orisonului. Patru din lunile sale sě pot vedé şi cu un telescop mai simplu, a cincia lună însě în regiunile nóstre nu se póte vedé nici cu cel mai perfect ochian.

* * *

Recólta cerealelor în Rusia. După evaluarile publicate în 1895 a fost o mijlocia bună. Recolta secării a dat 137,934 000 cetverţe, a grâului 47 400,000; cifrele sunt superióre mijlociei celor cinci ani din urmă. Recólta tutunului s'a ridicat la 4 133.426 puzi contra 4.057.707 puzi în 1893.

* * *

Cafea sau rachiu. D. A. C Cuza a făcut în cameră o propunere fórte bună, pe care scrie „Adevěrul“, sperăm s'o vedem cât mai curênd pusă în aplicare: de a se înlocuí rachiul, care sě dă diminéţa soldaţilor prin cafea.

Acéstă înlocuire s'a făcut în armata belgiană şi ea a dat cele mai bune resultate. De asemenea, în mai multe fabrici din Belgia şi din nordul Franţei s'a întrodus caféua şi s'a împiedicat pe cât a fost cu putinţă, usagiul beuturilor alcoolice.

Acest obiceiu a început astăḑi sě se întindă şi printre lucrătorii agricoli din ţările occidentale.

Nu esistă o ideie mai greşită ca aceea de a crede, că alcoolul măresce puterea de muncă şi înviorézǎ pe muncitor. Rachiul escită pentru un moment, dar escitarea asta e urmată de o mare moleşală şi de o scădere fórte simţită a puterei de muncă.

Caféua însě e un stimulent admirabil. Ea împedecă perderea căldurei corpului, escită moderat puterea nervósă, dă putere muşchilor şi vioiciune inteligenţei.

O dată caféua întrodusă în casărmile nóstre e probabil, că usagiul ei va pětrunde şi pe la sate, spre binele populaţiei rurale,

Mai cu sémă la noi, unde ţěranul sě hrănesce aşa de prost, caféua va fi binevenită. Ea va îndeplini până la óre care punct lipsa unei alimentaţii bune şi va modera puţin alcoolismul, acest miserabil producětoriu de viţii, de crime şi de sărăcie

* * *

Invitare la producţiunea şi petrecerea colegială arangiată de societatea sodalilor români din Braşov ce se va ţinea Dumineca în 25 Decembre st. v. 1894, ḑiua de Crăciun, în sala Hotelului Central „Nr. 1.“ începutul la 7 óre séra. După producţiune urméză dans. Intrarea de persónă 60 cr. v. a.

Program:

1. Musică.
2. „Vino lele“ de I. Vidu, esecutat de corul sodalilor.
3. Declamaţiune, sodalul I. Furnică.
4. Musică.
5. „Terzet“ cu acompaniament de flautǎ, de sodalii A. Precup, G. Popovici N. Balea şi M. Gal.
6. Declamaţiune, sodalul C. Sibian.
7. „Taci bărbate“, de I. Vidu, Corul sodalilor.
8. Musica.
9. Declamaţiune, sodalul A. Suciu.

„Un leu şi un zlot“ comedie într'un ăct de C. R. Rossetti.

După producţiune urméză dans.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă, că preaiubitul fiu, soţ, tată, frate, unchiu, cumnat şi consingean *Ilie Căpuşan*, paroch gr.-or. rom. în Mociu, care după ce a servit la altariul bisericei cu credinţă în decurs de 7 ani, a rěpausat în Domnul la 10 Decembre a. c. la 9 óre sara, în etate de 35 ani, în urma unui morb repentin de aprindere de plămâni, fiind proveḑut cu sfintele Taine.

Rěmăşiţele pămêntesci s'au înmormêntat Luni în 12/24 l. c. la 1 óră după prânḑiu în cimiteriul bisericei. Fie-i ţěrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Mociu, în 11/23 Decembre 1894. Věd. Maria Căpuşan ca mamă, Veronica Căpuşan n. Moldovan ca soţie, Ana, Maria şi Ioan ca prunci, Georgiu Căpuşan ca frate, Maria Căpuşan m. Mihail Mera ca soră, V. Bulzan paroch în Fechetău, S. Ciuca paroch în Apahida, I. Moldovan paroch în Ortiteag, M. Mera călţunariu în Cluş, G. Todoruţiu paroch în Butene, P. Moldovan proprietar în Colata mare, ca cumnaţi. A. Ciuca preutésă, S. Moldovan preutésa, I. Căpuşan ca cumnate.

Recensiunea unei cărţi scolare.

Limba română, Fiinţa, originea, rudeniile şi istoria ei, dc Virgil Oniţiu, directorul gimnasiului român din Braşov.

Acésta carte e menită a servi ca manual de învěţămênt în cl. IV gimn. Autorul îşi împarte materialul în dóuě părţi în partea I. vorbesce despre fiinţa şi rudeniile limbei române, în partea II. despre originea şi istoria ei.

Cuprinsul părţii I. e următoriul: Noţiunea limbei şi a linguisticei comparative (§. 1) Intinderea geografică a limbei române (§. 2). Noţiunea „dialect“, dialectele limbei române, probe despre ele şi diferinţele fonetice, morfologice şi lecsicale (§. 3 — §. 8). Unitatea limbei române (§. 9). Noţiunea înrudirei limbilor şi însuşirile comune ale limbilor neolatine (§. 10—11). Noţiunile: Limbi romanice, limbă literară şi poporană (§. 12 şi 13). Originea, timpul, modul formărei limbilor romanice (§. 14 şi 15). Originea limbei latine (§. 16). Indogermanii cei preistorici (§. 17), gruparea limbilor (§. 18).

Cuprinsul părţii II este: Originea limbei române şi primele urme de limba dacolatină (§. 1). Viaţa limbei române după an. 274 (§. 2). Primele urme de limba românéscă în Mesia (§ 3). Inrîurirea slavă asupra limbei daco-române (§. 4) Limba română dela 1300—1650 (§. 5). Originea limbei literare române (§. 6). §. 7 conţine probe pentru §. 6), Grafia veche română (§. 8) şi probe pentru acésta în §. 9. Introducerea grafiei latine (§. 10) şi probă despre grafia civilă (§. 11). Probă despre ortografia etimologică (§. 12). Limba română în sec. XVIII şi XIX (§. 13). Inchieiere (§. 14).

Dacă cetesce cineva acéstă carte şi esaminézǎ cu atenţiunea cuprinsul ei, trebue sě recunóscă, că autorul a sciut sě-l culégă cu multă măiestrie. Meritul este cu atât mai mare, cu cât în starea actuală a literaturei nóstre scolare lucrul acesta e împreunat cu fórte multe greutăţi. Intr'adevěr n'a rěmas afară — după părerea mea — nici o ideie esenţială din cele ce privesc fiinţa, originea, rudeniile şi istoria limbei nostre, ér de altă parte nu se ivesc cestiuni secundare de mai puţină importanţă, cari ar fi putut sě încurce capetele elevilor îngreunând legătura logică, — lucrul cel mai de căpetenie în ori care carte şi cu deosebire într'o carte de scólă. Vorba românului: Nici prea mult, nici prea puţin, cuprinsul cărţii este fórte potrivit şi cu importanţa obiectului şi cu capabilitatea scolarilor.

La împărţirea şi arangiarea materialului autorul s'a folosit de un metod cât se póte de simplu şi de uşor. Vorbesce mai întâiu despre limbă, apoi despre linguistica comparativă, despre dialect, despre deosebiri fonetice, morfologice etc., şi câte şi mai câte noţiuni nóuě necunoscute elevilor, pe cari le esplică fórte bine, fără sě se folosésca nici macar o singură dată de „definiţiuni“ grele şi sarbede, — o bólă dealtmintrelea, care o găsim şi astăḑi la mulţi dintre autorii nostri de cărţi scolare. Nu iai o carte în mână, sě nu veḑi la începutul §-lui înainte de a mai pomeni vre-un esemplu: „Numim perseveranţă aceea lege, în puterea căreia etc.“. Las că „în puterea căreia“ e un idiotism german neromânesc (kraft dessen), dar de altă parte nu e permis, ca într'o carte de scólă sě premérgă esemplelor regula şi preste tot sunt nepedagogice definiţiunile greóie, cari îmbată chiar şi capul ómenilor de sciinţă. Am simţit o adevěrată plăcere, când am cetit la dl Oniţiu: „Cea mai caracteristică avuţie obştéscă a unui popor, fie el cât de respândit sau cât de concentrat, este limba lui, — limba, adecă acel complecs de sunete articulate, prin cari omul îşi esprimă cugetările, simţemintele şi vrerile sale pentru ca se le cunoscă şi alţii“. (P. I. pag. 7.) — La pag. 10: „Dacă deosebirile acestea (nu aceste) între graiurile aceleiaşi limbi sunt atât de numěróse şi însemnate, încât graiul se presintă cu totul deosebit la auḑ şi fórte anevoios de înţeles, atunci acel graiu particular din imperiul unei limbi se numesce dialect“, etc. Pretutindenea premerg esemplele, apoi urméză esplicarea noţiunei într'un stil simplu, uşor, precis, clar şi cât se póte de plăcut.

Dacă dl Oniţiu a urmărit numai scopul „instructiv“, adecă de a da elevilor noţiunile de căpetenie despre fiinţa, originea, rudeniile şi istoria limbei române, atunci cartea sa şi după cuprins şi după formă întrunesce tóte condiţiunile recerute pentru realisarea lui. De aceea sunt şi eu de părerea „omului de scólă şi a românului cu carte“ Dr. I. A. din Nr. 238 al „Tribunei“, că cartea dlui Oniţiu merită, sě fie cetită şi studiată nu numai de elevi, dar şi de ómeni mari.

Nu mě îndoiesc însě, că dl Oniţiu a urmărit şi scopul „educativ“, adecă de a face pe elevi, sě-şi iubéscă şi mai mult limba lor limba mult cercatului nostru popor român. Sě me este, dacă-i spun, că — după părerea mea — în acéstă privinţă n'a făcut tocmai destul. Putea ici colea, se înţelege unde permite subiectul §-lui, sě părăséscă stilul didactic şi sě scrie şi mai cu căldură, ca sě deştepte sentimente în elevi. Aşa d. e. la § 11 p. I, unde vorbesce de înrudirile limbilor neolatine, mi-ar fi plăcut, sě transpire într'un mod fin simpatia naturală isvorîtă din aseměnarea limbilor între aceste popóre, la § 2 din partea a II-a, unde vorbesce despre invasiunile órdelor barbare, sě transpire şi mai tare sentimentul de iubire faţă cu strămoşii nostri, cari au îndurat atâtea nevoi şi něcasuri, şi sentimentul de încredere în puterea de conservare a naţiunii românesci; ér la urmă de tot, după-ce îşi esprimă recunoscinţa faţă cu literaţii nostri, sě fi făcut un § separat, în care sě fi spus apriat datorinţa, ce resultă pentru fie-care elev faţă cu limba maternă.

Se înţelege, că acest scop „educativ“ — care merită cu deosebire astăḑi rangul întâiu, — il póte ajunge profesorul „propunětor“ şi cu graiul viu, fără de a mai sta scris în carte. Sunt sigur, că dl Oniţiu a făcut-o şi o face; sě n'o uite nici alţi profesori, cari se vor folosí de cartea dênsului în scólă.

Astfel înarmat: Cu o inimă caldă şi cu o iubire înflăcărată cătră limba sa maternă, cu cunoscinţele filologice cuprinse în cartea dlui Oniţiu, un elev, care a absolvat clasa a IV a gimnasială, este un elev de model în ce privesce studiul limbei române. Dea Dumneḑeu, sě avem cât de mulţi!!

Sibiiu, 1 Decembre n. 1894.

Din („Transilvania“.) *Dr. V. S.*

Bibliografic.

A apărut:

„Biserica ortodocsă română“ Nr. 9 cu următoriul sumariu:

„Introducerea în Procanon“. — „Cuvinte de Petru Maior în Procanon“. — „Istoria bisericéscă a lui Teodoret“. — „Creştinismul în timpul lui Diocliţian şi Constantin cel Mare“. — „Istoria canonului noului testament în timpurile reformaţiunei încóce“. — „Predica la Sf. ierach Nicolae“. — „Predica la sf. Spiridon“. — „Donaţiuni.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [224] 9

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1895.

Anul al patrudeci şi patrulea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitóre austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.**—**Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprindênd şi pe **protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii şi învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor invecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi dile. — Anunţuri.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 46—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	**7.20**	6 25
8.25	**2.10**	2.50	6.—	**9.15**		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1:
11.24	4.07	6.23	**9.05**	**11.12**		**Szolnok**		**2.30**	**5.23**	**3.50**	11.46	4.55
1.35	**5.46**	9.29	**11.33**	**12.50**		**P. Ladány**		**12.06**	**3.46**	**1.21**	10.05	2.24
3 46	**7.08**	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	**2.25**	**11.04**	8.43	12.23
4.—	**7.15**	12.05	**2.24**	2.19	pl.		sos.	—	**2.18**	**10.44**	8.38	11.41
4.39	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**		Mező Telegd		—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.07
5.22	**8.18**	2 14	**3.46**	**3.24**		Rév		—	**1.26**	**9.30**	**7.47**	10.32
5.45	—	2.50	**4.07**	—		Bratca		—	—	**9.10**	—	10.13
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**		Ciucia		5.40	**12.47**	**8.31**	7.08	9.41
7.18	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**		Huiedin		4.52	**12.17**	**7.53**	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	**6.53**	—	8.05
8.32	**10.37**	7.03	6.59	**5.55**	sos.	**Cluş.**	pl.	2.—	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.30
8.49	**11.10**	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	**10.45**	5.45	**4.48**	6.47
9.06	**11.32**	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	**4.23**	6.29
10.08	**12 50**	—	10.40	7.27		**Ghiriş**		—	**9.23**	3.53	3.—	**5.21**
10.37	**1.25**	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	**8.53**	3.06	**2.20**	**4.47**
10.59	**1.43**	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	**2.—**	**4.31**
11.07	**1.52**	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	**1.51**	4.25
11.31	**2.18**	—	12.34	8.17		Aiud		—	**8.23**	2.11	**1.23**	4.04
11.48	**2.40**	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	**8.06**	1.45	**12.54**	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	**7.59**	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	**7.30**	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	**6.56**	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	**6.54**	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	**6.41**	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	**6.20**	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	**7.50**	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	**8.30**	12.58		Ágostonfalva		–	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	**9.03**	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	**6.35**	—	8.57
7.16	—	—	**9.38**	1.34		Feldioara			3.16	**5.58**	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos.	**Braşov**	pl.		2.45	**5.08**	—	**7.43**
—	**11.—**	—	—	2.19	pl.		sos.	7.0[illegible]	2.18	—	**10.37**	7.01
—	**12.26**	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	**9.57**	5.57
—	**1.11**	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	**9.30**	5.16
—	**8.45**	—	—	**9.15**	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.20**	11.34	**7.10**	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	**12.42**	**6.20**	—	—
—	—	**2.50**	12.—	**7.43**		Şeica mare		9.08	**12.15**	**6.01**	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneş		8.37	**11.32**	5.34	—	—
—	—	**3.57**	1.03	9.—		Ocna		8.11	**10.58**	5.12	—	—
—	—	**4.19**	1.25	**9.26**	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	**10.26**	4.49	—	—
—	—	**4.36**	1.46	—	pl.		sos.	7.28	**8.33**	--	—	—
—	—	**4.48**	1.58	—		Şelimber		7.16	**8.20**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.14	—		Veştem		7.01	**8 03**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.36	—		Tălmaciu		6.42	**7.42**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	**7.14**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	**6.54**	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		**5.25**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		**5.01**	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		**4.52**	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		**4.24**	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		**4.14**	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		**3.58**	4.37	—	—	—
—	—	8.42	**6.08**	—	sos.	Făgăraş	pl.	**3.28**	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	**10.—**		**Budapesta**		**7.35**	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	**1.37**		**Szolnok**		4.18	11.15	**2.45**	9.30	**11.35**
9.10	**8.42**	3.55	**6.55**	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	**9.45**	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	**8.55**	—	7.—
2.30	—	4.30	**7.05**	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	**8.44**	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	**8 20**	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	**8.08**	—	6.02
3.58	—	5.32	**7.50**	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	**7.56**	—	**5.47**
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	**7.24**	—	**5 09**
4.50	—	**6.12**	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	**7.07**	—	**4.50**
5.40	—	**7.—**	**8.51**	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	**4.—**
—	—	**7.28**	**9.10**	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	**7.54**	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	**8.10**	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	**8.28**	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	**4.47**	**8.54**	**10.—**	10.50		Deva		**6.20**	5.17	4.18	**11.32**	—
—	**5.04**	9.08	**10.11**	11.04		**Simeria** (Piski)		**6.05**	5.05	3.59	**11.16**	—
—	6.10	**10.06**	**10.37**	11.43		Orĕştia		**5.09**	4.40	3.18	**10.37**	—
—	6.39	**10 29**	—	12.06		Şibot		**4.44**	—	2.56	**9.39**	—
—	7.11	**10.53**	—	12.30		Vinţul de jos		**4.22**	—	2.32	**9.12**	—
—	7.28	**11.07**	**11.17**	12.44		**Alba-Iulia**		**4.04**	3.59	2.14	**8.53**	—
—	8.13	**11.54**	**11 40**	1.20	sos.	**Teiuş**	pl.	**3.19**	3.36	1.35	**8.11**	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	**11.—**	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	**5.50**	—	7.20	**7.05**	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	**10.—**	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	**2.10**	1.25	**8.25**
6.39	5.25	**7.54**	**4.59**	—	sos.	Timişóra	pl.	**9.20**	—	**8.55**	7.50	11.—
6.47	**6.15**	**8 02**	**5.52**	—	pl.		sos.	**8.28**	7.13	**8.49**	7.42	3.30
—	**9.33**	**10.25**	9.10	—		Caransebeş		**5.39**	**4.05**	—	**5.39**	11.10
11.05	—	**12.28**	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	**3.21**	**5.12**
11.45	—	**1.20**	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	**2.10**	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		**11.25**	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	**2.25**	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	**8.31**	**1.18**
—	**3.14**	8.51	3.52	**9.39**	Ludoş	7.03	1.58	**7.43**	**12.32**
—	**5.07**	10.27	5.26	**11.11**	**Oşorheiu**	**5.30**	12.25	5.50	**10.35**
—	**5.50**	10.42	5.36	—		**5.18**	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	**7.15**	—	**Reghinul-săs.**	**3.50**	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	**9.43**		**Simeria**		**5.25**	10.25	3.10	**8.34**
6.38	11.54	4.48	**10.01**		Cerna		**5.09**	10.05	2.54	**8.1**
7.13	12.20	5.23	**10.25**		**Hunedóra**		**4.45**	9.38	2.30	**7.45**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.19	1.50	—		**7.20**
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		**6.42**
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	–		5.[illegible]6
8 33	12.40	—	**5.55**		Covasna	**4.55**	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	**6.32**		**Kezdi-Oşorheiu**	**4.—**	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Tiparîul tipografiei archidiecesene.

Nr. 136 Sibiiu, Sâmbătă, 17|29 Decembre 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 16 Decembre, 1894.

Crisa în Budapesta şi-a ajuns culmea şi acum după-ce M. Sa a sosit în capitală, se va limpeḍí cu încetul situaţia şi se va resolva în curênd în o formă óre-care. Spre acest scop a venit M. Sa la Budapesta şi a invitat — ca la nici o altă crisă de mai nainte — pe mai mulţi consilieri ai sei, între cari este şi Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit al nostru Miron Romanul, apoi patriarchul sêrbesc Brancovici, corifeii partidei naţionale ş. a. voind M. Sa a avé informaţiuni esacte în tóte direcţiunile despre stările dela noi.

Audienţele decurg acum — şi acésta e totul, ce sě scie positiv; ce formă de resolvare va lua crisa, — numai schimbare de persóne, ori şi de sistem — până acum nu se póte sci.

Sě scie însě intenţiunea regelui, pe care „Budapesti Hirlap“ în nrul seu din 27 Decembre o caracteriséză astfel:

„Nici regele, nici bărbaţii de stat mai chibzuiţi nu voiesc sě espună ţara la agitaţiuni de naţionalitate şi la de acele, cari ţintesc la formarea partidului poporal catolic, îngreuiate cu cestiuni bisericesci“.

Va sě ḍică acolo am ajuns încât nemulţămirea ameninţă a deveni periculósă şi însuşi regele, cu bărbaţi de stat mai chibzuiţi, trebuie sě păşéscă la mijloc, ca sě îndrepte rěul.

Cine însě a mânat lucrurile până aici? De sigur, că nici regele, nici acei bărbaţi politici nu, pe cari „Bud. Hirl“ îi ascunde sub potrivita espresie „mai chibzuiţi“ şi cu atât mai puţin conducětorii naţionalităţilor nu, cari opunêndu-se curentului înveninat, au fost şi sunt eschişi dela conducerea afacerilor publice ale propriei lor ţeri.

Cine dară? Nefericitul sistem de guvernare, ce s'a înaugurat la noi dela dualism încóce, la care însě i-a pus basă cu deosebire fericitul în domnul — că încă viéză — Tisza Kálmán, în decursul lungei sale „domnii“ de 15 ani şi care, crescênd pe aceste base tari, şi a ajuns apogeul sěu în era lui Wekerle-Szilágyi. De mult, decând s'a început acésta direcţiune periculósă, românii ii s'-au opus, au condamnat-o; ḍiarele nóstre au arětat ḍi de ḍi, cas de cas, prăpastia spre care e mânată naia statului, dar tóte au fost înzadar, ḍiarele şi omenii nostri politici, ba întreg poporul a fost timbrat de trădător de patrie, şi temniţele unguresci au fost înfundate cu unii din cei mai bravi fii ai poporului nostru, despre ce martor e aḍi Seghedinul, Vaţul şi temniţele Cluşului, cari tot odată constituie o pată eternă pe paginele istoriei magiare!

Şi cum este acest sistem? El s'a basat dela început pe falsificarea opiniei publice şi pe seducerea şi esploatarea nemilósă a cetăţenilor. El a nesocotit interesele maiorităţii locuitorilor — a naţionalităţilor, — a acaparat totul pentru magiari şi în loc de a tinde mâna frăţéscă naţionalităţilor şi a le asigura libera desvoltare natională, le a persecutat şi apăsat fără cruţare şi a giugiulit şi favorisat pe ovrei, în parte mare emigraţi în timpul mai nou în Ungaria, precum şi pe alţi venetici, cari cunoscênd slăbiciunile detentorilor puterii i-au linguşit şi s'au dat de cei mai mari patrioţi, ér sub acésta mască esploatând totul în favorul lor, au ajuns acolo, de pentru interesele lor s'au creat cu forţa aşa ḍicênd legile politico-bisericesci, cu desconsiderarea intereselor chiar şi a unei părţi însemnate a însuşi poporului magiar, a magiarilor catolici Şi tóte aceste s'au făcut sub masca „liberalismului“, despre care reproducem la alt loc al foiei nóstre o apreciare după „Magy. Állam“.

In urma acestora a trebuit sě sě nască nemulţămiri la naţionalităţi, nemulţămiri la toţi cetăţenii neinfiltraţi de liberalismul-mască ovreesc şi acésta a produs crisa.

Că óre din resolvarea ei resfrângesě va şi asupra nóstră ceva bine, nu scim. Vedem însě, că ori ce acţiune răḍimată pe base false, în curênd sě spulberă şi trebuie sě iese învingětóre ordinea naturală a lucrurilor, ordinea dréptă şi leală. Dacă aḍi a eşit pe deplin la ivélă falsitatea modului de guvernare ovreio-liberal şi urmarea va fi căderea lui, mâne va eşi la ivélă, că numai aceea e politică sănétósă, care tinde la libertatea tuturor popórelor acestei patrii, asigurându-le desvoltarea lor naţională. Acésta trebuie sě triumfe, căci e justă şi naturală şi astfel nimic n'are sě ne descurajeze. Noi trebuie sě mergem mai departe pe calea apucată întru emanciparea politică a némului nostru şi cu cât vom avea perseveranţă mai mare în luptă, cu atât mai curênd vom ajunge la ţinta propusă.

Revista politică.

Causa română cuprinde tot mai larg teren în streinătate. Scirile din Roma anunţă, că *douě sute şepteḍeci de deputaţi, care aparţin diferitelor partide ale camerei au adresat preşedintelui prin mijlocirea biuroului o moţiune, după care camera inspirându-se de principiile de drept public, care au dat nascere la esistenţa Italiei, esprimă călduróse simpatii către popórele romane, care luptă în mod aşa de nobil pentru apěrarea independenţei lor şi a comunei lor naţionalităţi latine.*

In urma acesteia oposiţiunea din camera română a propus, ca biroul camerei române sě-şi esprime mulţumitele sale camerei italiene pentru simpatica declaraţiune a acesteia. Propunerea a fost susţinută de un mare numěr de deputaţi ai oposiţiunei, oratorii majorităţii însě şi-au esprimat părerea, că numai singuratici deputaţi sě esprime personal camerei italiene mulţămită, dar' biroul camerei nici la un cas sě nu se amestece în acéstă afacere. Ministrul de esterne Lahovary declară, că acest comunicat al „Agenţei române“ nu-l surprinde în modul, în care camera este surprinsă, pentru-că scirea nu-e încă confirmată şi pentru-că nici presidentul camerei, nici dînsul, ca ministru de esterne n'au cunoscinţă despre un asemenea comunicat. Trebuie, prin urmare sě se aştepte o scire sigură în privinţa acésta. 'Sě scie că, camera italiană este amânată şi astfel declaraţiunea deputaţilor italieni póte sě fie numai de un caracter privat, şi nu póte sě aibă caracterul unui conclus al legislaţiunei.

Ar fi, prin urmare, incorect, ca la o mişcare produsă din iniţiativă privată camera română sě respundă printr'o decisiune din şedinţă publică, ceea-ce fórte uşor ar puté sě nu fie pe placul guvernului italian. Ministrul înţelege simţěmintele camerei române, dar' rógă majoritatea, că sě chibzuéscă bine lucrul, înainte de a-şi da curs liber simţěmintelor inimei. Guvernul nu sě póte lăsa influinţat mai departe, decât numai până unde sě cuvine, şi pentru anumite decisiuni e silit sě decline dela sine responsabilitatea. Presidentul camerei declară, că propunerea nu o póte admite la vot, cu ceea-ce şedinţa se încheie.

Deóre ce minoritatea camerei 'şi-a însuşit părerea majorităţii, anume ca membrii camerei sě-şi manifesteze mulţumita deputaţilor italieni nu pe calea biuroului camerei, deputatul guvernamental Nicolae Filipescu compuse imediat o adresă, care a fost iscălită de toţi deputaţii şi va fi trimisă de-a-dreptul deputaţilor italieni, fără sě trécă prin biuroul camerei italiene.

Adresa compusă de dl Filipescu sună aslfeliu:

Adânc atinşi de manifestarea semnificativă făcută de 270 membri ai par-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

§. 12.

Aceea așadară, care spre călătorie între celaș chip, precum sau arătat slobozenie așa cere sunt detori, ca sě pótă arăta că ei acésta slobozenie cu adevěrată au și dobândit-o, de lipsă este, ca cu Pașuș sě se gătéscă. Pașușurile spre călětorie dela țară afară, dela guvernăție, și dela varmegie, éră dela ținutul unui verbunc întraltul, dela tistul cel mai mare, sau dacă acesta prea departe ar ședé, dela cel mai de aprópe tist, fără nici o plată se vor da.

§. 13.

Insě ca nu cumva ne gândita darea pașușurilor mai lezne prilej sě se facă, cum meșterii cei buni care după socotéla meșteșugurilor, sau a fabricilor, țerei pré sunt de lipsă, sě pótă eși din țéră, sau ca nu cumva întralt chip sě trécă cu pașușurile, sě poruncéscă scaonelor celor ocârmuitóre, ca deschilinită grije sě aibă când dau pașușurile.

§. 14.

Fiind prepunere, ca pe ómenii meșteri umblă sě-i cheme și sě-i înșele a sě duce afară, despre aceea, ca sě nu pótă eși, îndoită paza sě se facă; Pentru aceea fieşte cărui, éră mai ales negustorilor și celor ce fabricaluesc adecă meșterilor, vêrtos li-sě poruncește, ca decumva ar înțelege niște chemări ca acésta, fără zăbavă știre sě facă despreaceea la guvernație.

§. 15.

Éră dacă s'ar întêmpla, precum sě întêmpla câte odată, ca ei sě trimită de afară la țehuri carte de chemare, atuncea dară mai marii țehului chemarea aceea încât va fi cu putință, a o țíné supt ascuns, éră cartea aceea de chemare în original precum ia, nimica alt ceva făcênd cu dênsa, la varmegie, ér de aceea la guvernație, éră dela guvernație la înălțata curte sě se trimită, a o da detori vor fi; unii ca aceia, care după datorie sě nu vor întârzia a face de știre despre trimiterea unora chemări ca acelea, aceea după prilejuri, și precum va fi hazna, care cu aceea au făcut țěrii, rěsplătire vor lua, precum și aceea fórte greu sě vor pedepsi, care știută fiind înainte lor chemarea acea strěină, despre aceea știre unde sě va cuvini n'ar face.

§. 16.

Că cu pașușurile cele tipărite (unde acestea sunt în obiceiu) tot traiul înděrăpt, adecă tot vicleșugul înainte sě se póte încunjura de lipsă este a lua samă întâi ca pașușurile acelea totdeuna supt ceea a celuia sě țină, care îi căpetenie și mai întâi purtătoriu de grije locului aceluia, în care să gătesc. A doua ca nice odată mai multe pașușuri iscălite și pecetluite gata sě nu sě ție, fără numai tot pașușul numai atuncea sě se iscăléscă, și sě sě pecetluéscă, când trebue dat afară. A triia în tóte locurile sě sě ție protocolul cuvios despre aceste pașușuri.

§. 17.

Fiind că ucenicilor care-s de țéra acésta, cartea cea de adeverință care lipsă dela țehuri în loc de pașuș le slujește, da lipsă este, ca pentru vicleșugul ce s'ar puté întêmpla, cu aceea mai însus numită grije sě sě ia aminte. Pentru aceea sě poruncește, întâi: Tipografilor supt pierderea meșteșugului, ca aceste cărți de adeverință tipărite numai la mai marii țehurilor, éră nice decum chilinește lor ucenicilor sě nu le vênză, nice sě le dea; După aceea mai marii țehurilor datori sunt a felelui, precum că aceste cărți de adeverință nimăruia altuia nu sě vor da, fără numai acelora, care cu adevěrată se duc afară. A doua tótă cartea ce de adeverință de lipsă este cu adevěrăt sě se iscăléscă prin mai marii țehului, dar întărirea ei dela magistrat trebue cu adevěrata întărită fără nice o plată, dară numai atuncea după ce fereștile, sau locurile cele góle țehul li-au umplut, și marii țehului sau iscălit. A tria totdeuna de câte-ori sě dau alte cărți núuě de adeverință, cele de de mult, trebue culésă în lăuntru dela ucenici, și sě sě dea lă Cancelaria Magistratușului. A patra tótă cartea cea de adeverință, pe care nu-i pusă chiar pecetea Magistratului, vicléna sě sě socotéscă, pentru aceea ucenicul acela, care așa o carte va arěta, de va fi destoinic de cătănie, ca o ragruta acolo unde sě va cuvini sě se dea, éră de nu va fi destoinic de aceea, așa sě lucre cu dênsul, ca cu un pribeag și fugătoriu.

(Va urma.)

lamentului italian, subsemnaţii membri ai camerei române vĕ rugăm, ca cel dintâiu semnatar al moţiunei presentate preşedintelui camerei italiene, sĕ esprimaţi co legilor d-vóstre sentimentele nóstre de recunoscinţă pentru generosul şi preţiosul sprijin pe care în mod spontaneu l-au dat causei române.

Vĕ asigurăm de afecţiunea nealterabilă pe care o păstrăm Italiei, légănul latinităţii.

* * *

In şedinţa din 12 Decembre D. Gr. Tocilescu respunde d-lor Dim. Sturdza şi V. A. Urechiă. Discursul de dóuĕ ḑile al d-lui Sturdza, merită o specială atenţie, de óre-ce atît forma cât şi fondul acestui discurs a pus la crudă încercare răbdarea senatului. Arată cum banca ministerială a fost aprópe martirisată de D Sturdza, care mereu cerea intervenţia preşedintelui pentru a chema la ordine pe miniştri.

Recunósce meritele d-lui Sturdza atât pe tărîmul literaturii, cât şi pe tărîmul politic; îi este chiar prieten şi se mândresce cu pretenia d-sale. Acésta însĕ nu'l împedecă, ca aici la senat, sĕ se separe de el şi sĕ'l combată

Indepedenţa ţĕrii şi regatul nu le-au făcut liberalii ci vitejii dela Plevna, cari n'au fost nici liberalí, nici conservatori.

Criticile aduse de D. Sturdza sunt ridicole. D. Sturdza pretinde că n'avem puşti, n'avem pulbere, n'avem cai şi în consecinţă n'avem nici armată. N'are d-sa decât să 'şi dea ostenéla de a visita casărmile şi s'ar convinge de inesactităţile avansate Este o crimă de a ataca armata, căci ea nu e nici a conservatorilor, nici a liberalilor ci a ţării. Ce va ḑice Europa, când va auḑi cum se atacă de pe înălţimea acestei tribune cea mai mare instituţie a ţării?

D. Sturdza s'a plîns de decăderea bisericei ertodoxe. spuind ca în loc de evanghelii au întrat în biserica Auguste Compte şi Schoppenhauer şi că astfel credinţa ómenilor în Dumneḑeu s'a sguduit. Prelaţii bisericei ortodocse sunt de faţă, ḑice D. Tocilescu, şi ei, representanţii bisericei pot sĕ spună întru cât sunt drepte acuzaţiile Dlui Sturdza.

In cestiunea naţională crede, că guvernul nu póte sĕ mérgă mai departe de cum a mers. Guvernul nu face decât continuă politica lui Ioan Brătian. Cu toţii simpatisăm cu miliónele subjugate, toţi avem acelaşi ideal şi aceleaşi aspiraţiuni naţionale. Dar sĕ nu uităm sĕ facem o deosebire între politica naţiunei şi între politica statului.

In şedinţa sa din 29 l. c. n. senatul român a continuat desbaterea asupra adresei la mesagiul de tron. Acuzele, ce dl Sturdza cu privire la noua armatură, la noul prav de puşcă şi la noua organisaţie le aduce în contra guvernului sĕu, general Lahovary fostul ministru de rĕsboiu le respinge. Senatorul Pann (radical) constată în vorbirea sa, că guvernul conservativ sprigineste progresul şi face mai mult, de cât regimul liberal a făcut la timpnl seu. Ministrul Carp a rĕspuns mai întâiu lui Sturdza şi ajungênd la cestiunea naţională, a declarat, că acéstă cestiune, angagiând într'însa şi pe guvern, sĕ desbracă de caracterul sĕu naţional şi cultural şi ia asupră şi caracterul politic. Guvernul român — ḑice dl Carp— n'ar permite nimĕnui sĕ sc amestece în afacerile interne ale ţĕrei; acest drept însĕ nu i-se póte denega nici Ungariei. Politica română nu-şi póte pune pondul singur numai pe cestiunea ardelénă, fiind-că acésta ar însemna a jertfi presentul pentru un viitoriu nesigur. Senatul a început apoi desbaterea specială asupra adresei.

* * *

Maj. Sa regele României a respuns următórele comisiunei Camerei însĕrcinată sĕ presinte respunsul la Mesagiu: „Domnule preşedinte, Domnilor deputaţi! Regina şi eu suntem adênc recunoscĕtori pentru sentimentele, ce ue arĕtaţi astăḑi în numele ţĕrei, care cu prilegiul nunţei nóstre de argint, ne-a dat atâtea scumpe doveḑi de iubire şi credinţă. Spiritul înţelept şi patriotic, care conduce lucrările representaţiunei naţionale este, pentru guvernul meu, un puternic sprijin, spre a aduce la bun sfîrşit proiectele de legi, ce vi s'au presentat, şi mai ales spre a uşura efectele crisei agricole, ce apasă aşa de greu mai cu sémă asupra populaţiunei rurale, vrednică de tótă nóstra îngrijire. Am convingerea, că şi în acéstă sesiune camera deputaţilor va fi însufleţită de acelaşi dor de binele ţĕrei, despre care a dat până acum doveḑi netăgăduite, şi că va lăsa astfel în urma sa amintiri neşterse de o rodnică activitate. Pĕtruns de acéstă convingere, vĕ mulţumesc încă odată călduros de bunele urări, ce ni-le aduceţi în numele adunărei deputaţilor, nouĕ şi familiei nóstre".

* * *

Scirile din Budapesta anunţă că Maiestatea Sa a sosit in 27 l. c. diminéţa. Incepênd dela 9 óre au fost primiţi în audienţă bărbaţii de stat.

Banul Croaţiei a sosit în 26 din Agram

„Pesti Napló" ḑice, partida liberală va afla complet cabinetul lui Bánffy.

Este afară de ori-ce îndoélă, că cabinetul Bánffy se va forma pe basa programului partidei liberale şi a cabinetului Wekerle.

In 27 după améḑi s'a ţinut un consiliu ministerial, în care s'a statorit conţinutul şi tecstul declaraţiunei în care ministerul Wekerle îşi va motiva în camera deputaţilor causa demisiunei

* * *

In „Neue Freie Presse" din 25 Decembre a apărut un articol de fond fórte remarcabil, unde între altele sĕ spune, că crisa actuală din Ungaria are sĕ se isprăvéscă cu schimbarea sistemului, şi în casul când acestui cabinet i ar urma un altul din aceeaşi gaşcă liberală, totuşi nimenea nu va puté împedeca schimbarea sistemului, pentru care se lucră atât de mult din partea liberalilor. Ḑiarul ovreilor capitalişti e nemângăiat pentru-că schimbându-se sistemul va dispăré şi liberalismul din Ungaria. Se înţelege, că acésta închípuită nefericire de care are se fie isbită Ungaria, cei de la „Neue Freie Presse" o ascriu machinaţiunilor clericarilor din Austria. Lucrarea acésta de subminare a liberalismului unguresc ar fi inceput încă de pe timpul lui Tisza Kálmán, când magnaţii din Austria aducânduşi aminte de indigenatul lor unguresc s'au presentat la casa magnaţilor pentru a vota contra căsĕtoriei micste. „Şi când deputaţiunea românilor din Ardeal a apărut în Viena sub conducerea social-crestínă, pe timpul acesta deja contele Ferdinand Zichy s'a ocupat cu idea de a pune pe naţionalitaţi sub patronagiul bisericei contra statului magiar." Succesul politicei de naţionalităţi din Austria atât de mult menagiată din partea clericarilor şi feudalilor, n'a putut rămâné fără reflecs asupra politicei din Ungaria.

* * *

In opinia publică a Italiei, agitată în grad atât de mare contra lui Crispi din incidentul publicărei actelor lui Giolitti, începe a se produce o schimbare esenţială în favorul grav acusatului ministru-president, mai ales după ce senatul a pus simplu ad acta actele transpuse lui, şi după ce a străbătut în public scirea, că Tanlongo le a scris în presenţa lui Giolitti, pe când era încă în temniţă. Astfeliu se pare fórte puţin probabilă versiunea despre disolvarea camerei, deşi sĕ vorbesce, că Crispi ar fi făcut regelui propoşiţiuni pentru dimiterea ministeriului ori pentru disolvarea camerei. Faptul, că regele a primit în audienţă pe Rudini şi pe Bonghi, n'are nici o importanţă politică, ér presa strict guvernamentală şi lasă se transpire, că ministrul-president Crispi nici nu ia în seriósă samă pe Rudini.

De alt cum camera-şi va reîncepe activitatea îndată după sfintele sĕrbători, când apoi se va vedé, întrucât combinaţiunile faţă de situaţiunea politică italiană sunt nimerite, şi întru cât greşite.

* * *

Corifeii radicalilor din Sêrbia Ribaraţ şi Avacumovici au plecat în călĕtorie prin interitoriul ţerei, ca sĕ facă pregătirile pentru alegerile generale din lunaIanuariu Până acum radicalii n'au luat în acésta privinţă nici o disposiţiune, e însĕ sigur, că vor întra în lupta electorală. Ministrul president Cristici în calitate de ministru de interne a destituit pe prefecţii celor mai mari districte aparţinĕtori partidului liberal, înlocuindu i cu aderenţi de ai partidului progresist. Din acésta, precum şi din schimbările în personal efectuite mai 'nainte, se deduce ca sigur, că guvernul în iminenta campanie electorală pentru scupcină va sprigini partidul progresist şi'l va organisa de partid guvernamental. Se ḑice, că guvernul ar avé de gând că în casul când la alegeri nu va obţiné maioritatea, va disolva scupcina de nou şi încă înmediat. — Presa partidului liberal îndréptă vehementente atacuri în contra cabinetului Cristici pentru destituirile de mai sus presentate din partea acesteia drept acte îndreptate contra partidului liberal. Din altă parte însĕ sĕ esprimă mirarea, cum presa liberală în destituirile amintite, precum şi în cele din ministeriul de interne şi cel din justiţie, vede persecutarea partidului, când fapt e, că respectivii au fost destituiţi nu din motive politice, ci pentru-că abusau de puterea oficiului lor şi au trecut în repeţite rênduri cadrele sferei de competinţă.

Faţă cu faimele despre eventuala dimitere a cabinetului Cristici mai vorbitóre desminţire e faptul, că regele Milan, al cărui vot ponderéză destul de mult în sfaturile tinĕrului rege Alecsandru, a rĕspuns în ton fórte călduros la telegrama de felicitare trimisă lui din partea guvernului la ḑiua patronului casei Obrenovici.

* * *

Ḑiarul englez „Times" publică o lungă depeşă dela corespondentul sĕu din Paris asupra situaţiunei politice în Europa şi asupra eventualităţii unei apropieri anglo-ruso şi franco-engleză. Autorul acestui document nu vede decât trei chestiuni de natură a diviza serios puterile, a căror unire o doreste, aceea Egiptului, a Palmirilor şi a Dardanelelor, dar nu crede regularea lor imposibilă. El este subt impresiunea că lumea politică francesă s'a interesat fórte mult de incidentele şederei printului de Walles în Rusia, incidente pe care le retatéză într'un paragraf, pe care 'l reproducem în parte:

Prinţul de Walles a desvoltat cu acéstă ocasiune o prodigiósă abilitate. Un amic care a sosit din Sânt-Petersburg, unde sĕ găsia în posiţiunea de a vedea şi de a auḑi, 'mi spuse că ţarul era cu totul delectat prin presenţa sa şi că esclama în rusesce şi englezesce cu un ton spre a fi înţeles de tot anturagiul sĕu; „Ce amabilitate! Ce încântătóre maniere!

Prinţul de Walles fu cel dintâiu care, după mórtea lui Alecsandru III, a salutat pe Nicolae II cu titlul: Majestatea Vóstrĕ şi ţarul într'o esplosiune de admiraţiune esclamă: Ce diplomat e unchiul meu! Păcat, că constituţiunea englesă 'l împedecă de a fi ministru al afacerilor străine în ţara sa; s'ar fi vĕḑut atunci lucruri surprinḑĕtóre Cum tóte acestea sĕ ḑic şi sĕ comentéză în Rusia; unde fără îndoială se mai esageréză încă, svonul începe a sosi şi pe aici şi se cunosc asemenea cuvintele, auḑite de

---

Colinde.

(Din Brad.)

III.

Doi cerbuţi în cer
Dai Lerul, dómne ai Lerul
Negri's vênătorii
Ei sĕ dobriciau
La vervuţ de munte
Sunt féră mărunte,
Printre féră mĕrunte
Sunt şi mii şi ciute,
Ciuta cea mai mare
Un cerbuţ mi-ş are
Cerbu-i strătior.
Maica aşa-i grăia
D'ale cerbul meu!
Ce modru-i pe tine
De apă nu-mi bei
Nici érbă nu-mi pasci?
Cerb din graiu grăia:
D'ale maica mea
Sĕ scii, ce nu scii
Că'n córnele mele
Scrisă-i mi mai scrisă
Mesă de mĕtasă
Şi la mesă-mi şed
Tri domni din tri ţĕri
Divanuri îmi fac
Mine se-m' potópă!
Maica aşa-i grăia
D'ale cerbul meu
Umblă aḑi cu mine
Colo jos mai în jos
La liveḑi-mi verḑi
La otăvuri verḑi.
La isvóră reci
Şi érbă sĕ-mi pasci
Şi apoi sĕ-mi bei.
Cerbuţul mi-ş sta
Până apa-mi bea.
Domnul sĕ punea
Din sus de isvor
Tufă-i de bujor
Şi mi-l cusămia!
Şi mi-l săgeta,
Printr'a treia cósta
Prin dalba-i d'inimă.
Cerb din graiu grăia
D'ale maica mea
Precum mĕ avuşi
Bine mĕ păḑişi.
Noi s'o veselim
Dalba-i sănĕtate
La gazde la tóte.

IV.

Ţermul lui Iordan
Joi Domnul, ai Dómne!
Crescut'o, născut'o
Doi paltini galbini
La vervuţ rătunḑi
La frunză's menunţi
Jos la umbra lor
Şede mi-ş şede
Joi sfântă Mărie
Lucru ce-mi lucréză
Firu-mi firméză
Furca-'i de aur
Fusu-'i de argint
Firu-'i de mătasă
Şoimulean vênăt
Pe sus se ntorcea
Bine mi ş păḑia.
Până-'mi d'adurmia
Jos se sloboḑia
Firuţul fura
Sus cu el sbura
Sus la cuibul seu.
Cuibul sĕ-l dirégă
Puii sĕ-şi hrănéscă
Joi sfântă Mărie!
Din graiu îi grăia
Şoimulean vênăt
Trimete-mi firuţu
Că de nu-i trimete
Eu că ţi-oi trimete
Tri ângeri din ceriu
La cuibuţul tĕu
Cuibul sĕ ţi-l spargă
Puii sĕ-i departă
În codrii cei pustii
Codrii sĕ i codréscă
Câmpii sĕ câmpéscă.
Noi s'o veselim
Dalba-i sănĕtate
La gazde la tóte.

întréga curte, prin care ţarul a rĕspuns felicitărilor prinţului cu ocasia suirei sale pe tron: Puteţi fi sigur, pe cât voiu trăi, nu vor fi între noi şi ţĕrile nóstre decât sentimente de amiciţie.

Corespondentul lui „Times“ asigură, în consecinţă, că prinţul de Galles este acum obiectul tuturor reflecsiunilor în cercurile guvernamentale şi politice francese şi pune mare speranţă în constituirea acestei triple înţelegeri franco-ruso-engleze.

* * *

Pe când japonezii înaintéză învingĕtori în China, parlamentul iaponez s'a întrunit în sesíune de érnă. El a fost deschis cu o vorbire de tron. In acésta sĕ face amintire despre învingerile armatei iaponeze, accentuându-se, că óstea pătrunde necontenit pe teritoriul duşman. In frig şi împresuraţi de lipsuri, soldaţii iaponezi sĕ pórtă fórte brav. Raporturile puterilor neutrale faţă de Iaponia sunt fórte favorabile. Revis unile tractatelor s'au făcut după dorinţa guvernului iaponez, cu unele state aceste revisiuni s'au încheiat, cu altele sunt în curgere pertractările. In situaţiunea acésta s'a potenţat şi mai mult nisuinţa Iaponiei, de-a progresa pe calea civilisaţiunii. In fine parlamentul este provocat a esamina bine starea internă şi esternă a ţerii, şi astfeliu sĕ asigure armonia dintre guvern şi popor.

Politica magiară.

„Magy. Állam“ dela 22 Decembre c. publică sub acésta titulă următoriul articol caracteristic:

„Situaţiunea politică internă, crisa economică şi agitaţiunea naţionalităţilor au turburat stările nóstre într'atâta, în cât eşirea din acest chaos va fi fórte grea. Causa acestei situaţiuni critice, turbure, e singur sistemul jidano liberal. Sistemul acesta n'are alt scop, de cât că ei, jidano-liberalii şi jidanii sĕ se simtă bine, ca numai ei sĕ aibă puterea şi numai ei sĕ se înmulţéscă. Acest sistem e egoismul întrupat. Că poporul — înţeleg pe poporul magiar şi naţionalităţile creştine, – că poporul din punct de vedere politic şi economic e din ce în ce tot mai neîndestulit, cu acésta jidano-liberalii puţin şi-au bătut capul, puţin şi-l bat şi acum. Dacă naţiunile strĕine n-ar pricepe limba, cetind diarele jidano liberale ar puté crede, că ţara acésta e un Eldorado, că poporul aici e bogat, fericit, deşi scim, că chiar contrariul e adevĕrat. Presa jidovéscă dice, că progresăm. Da; înaintăm noi creştinii, şi încă repede — către o deplină disoluţiune. Locuitorii străvechi ai patriei emigréză, în locul lor emigréză de către Rusia filoxera omenimei, jidovimea.

Dacă vrem sĕ se sfêrşéscă aceste stări insuportabile, e de lipsă, ca tóte elementele cinstite, creştine ale ţĕrii — fără deosebire de naţionalitate — sĕ se alieze pentru a trânti sistemul jidano-liberal. Acésta e adevĕrată politică naţională magiară. Naţionalităţile creştine ale patriei sunt neîndestulite. E greşit însĕ a crede, că ascuţişul neîndestulirei naţionalităţilor s'ar îndrepta contra naţiunei magiare. O nu! Isvorul neîndestulirei e acelaşi ca şi la poporul cinstit, magiar. Corupţiunea sistemului jidano-liberal, — economia e causa principală a neîndestulirii naţionalităţilor creştine. Pe naţionalităţi le dóre, că magiarimea nu vrea sĕ le asculte plângerile, dorinţele, ci gugulesce mai bine némul jidovesc, duşmanul comun al poporului creştin. Fii némului jidovesc sunt agitatorii, dar nu naţionalităţile.

Jidovii agită, pentru ca astfeliu apar patrioţi înaintea magiarului, pe când întru adevĕr sunt numai şarlatani, simpli agitatori. Ei agită, ca sĕ pótă pescuí în turbure. In Croaţia jidanul Frank agită mai tare în contra magiarilor. El e acelu, care pretinde, ca limba magiară sĕ fie scósă din Croaţia,

In Viena presa jidovéscă agită contra boemilor. In Praga jidanul Engel este cel mai turbat agitator boem — tiner.

Acestea tóte au o ţintă: a încăierá popórĕle creştine, ca jidovii cu atât mai uşor sĕ pótă înainta spre scopul lor prefipt: domnia universală.

După cum audim, naţionalităţile se pregătesc sĕ ţină congres. Ar trebui s'-i prevenim, ca acésta întrunire sĕ se ţină la iniţiativa şi sub conducerea magiarimei. Sĕ nu ne pese ce dice la acésta presa jidano-liberală. Putem fi siguri, că liberalismul jidan jalus de putere ne va ataca turbat. Sĕ ne conducă însĕ înalta idee, că prin acésta facem un mare serviţiu patriei şi naţiunii magiare. Daca ne succede a pacta (megegyezni) cu naţionalităţile, căderea sistemului jidano-liberal e sigură.

Jidano liberalismul înflorescе numai acolo, unde stările sunt putrede. Indată ce suflă puţin aer sănătos, piere. Esemplu: Germania, Austria.

Dacă dăm naţionalităţilor creştine cea ce le putem da pe lângă reservarea hegemoniei (felsőbbség) naţiunei magiare — agitarea naţionalităţilor încetéză.

Partidul poporal, care acum se constitue, ar trebui sĕ între în legături cu naţionalităţile ca astfeliu liberalismul jidovesc sĕ-l putem doborî cu atât mai iute. Dacă nu ne grăbim cu acéstă politică adevĕrat magíară, jidano-líberalismul cosmopolit duce în pericol de mórte naţiunea magiară, şi cu ea patria.“

Noutăţi.

La audienţă. Scirile din Budapesta anunţă, că pe ieri au fost sĕ fie primiţi în audienţă: Escel. Sa archiep. şi metropolitul nostru Miron Romanul, patriarch. Brancovici, banul Croaţiei Khuen Hederváry, Col. Tisza şi cont. Zichy Nándor.

* * *

Wekerle a spus în dietă, că cabinetul şi-a dat demisiunea, deóre-ce nu s'a mai bucurat de încrederea Corónei. Maj. Sa a primit demisiunea.

* * *

Procesul „Dreptăţii“. In 28 Decembre n. la 9½ óre s'a început în Timişóra pertractarea procesului de presă al diarului „Dreptatea“. De apărători şi-a designat acusatul pe duii Bredicean şi Stefanovici. Tribunalul n'a admis decât un apĕrător şi aşa a rĕmas sĕ apere dl Dr. Miloş Stefanovici.

In momentul din urmă aflăm din o telegramă particulară regretabila scire, că acusatul Dr. V. Branisce a *fost condamnat la* **2 ani temniţă de stat şi la 1300 fl. pedépsă şi spese procesuale.**

* * *

Alegere de primariu. Adi, Sâmbătă, în 29 l. c. n., conform ordinului vice-comitelui va ţiné representanţa oraşului Sibiiu şedinţă la 5 óre p. m. în care se va pune la ordinea dilei alegerea de primariu al Sibiiului.

* * *

Deputaţiune preoţéscă. „Cetim în Candela“: în 28 Nov. (10 Dec.) a. c. şi-a ţinut în Cernăuţ deputaţiunea preoţéscă pentru ameliorarea sălariului a dóua şedinţă. Afară de păr. protopresbiter Grigoriu Cantemir au fost de faţă toţi deputaţii ceialalţi. In şedinţă şi-a dat samă comitetul deputaţiunii de activitatea sa Au încurs de toţi banii până în diua şedinţei 777 fl. 90 cr. A fost rĕvĕdut şi tecstul cererii maiestatice compus de păr. protopresbiter Isidor Martinoviciu.

Fiind-că din multe ţinuturi protopresbităresci s'au audit părerea, că e cu cale, ca sĕ se reducă numĕrul membrilor deputaţiunii, s'au ales, ca sĕ călătoréscă la Viena părinţii Isidor Martinoviciu, Georgiu Balmoş, Ioan Hostiuc, Ioan cav. de Bejan şi Ioan Dorofteiu. Deputaţiunea redusă astfeliu aştéptă acum numai insciinţarea dela Viena dela păr. Dr. Ioan Ţurcan, când sĕ plece, ca sĕ pótă întra îndată în audienţă la Maestatea Sa împĕratul.

* * *

„Diplomaţii nostri“. Sub titlul acesta „Independance belge“ dela 20 Decembre publică următórea notiţă:

„Ministrul României la Bruxelles, d. G. Bengescu, s'a întors după o lipsă de câteva dile. D. Bengescu, care termină acum o bibliografie franco-română a secolului XIX, a căreia dedicaţie M. S. Regele României a primit-o, se dusese sĕ culégă în biblioteca naţională din Paris ultimele materialuri necesare terminării şi publicării cărţii sale. In timpul şederii sale în Franţa, d. Bengescu a avut prilegiu sĕ supuíe planul operei sale mai multor membrii ai Academiei de inscripţiuni, cari l'au încuragiat sĕ încépă fără întârdiere imprimarea ei, dnii Leopold Delisle, Gaston Paris, de Boislisle, membrii ai institutului, pe care A. S. R. ducele d'Aumale îi întrunise la dejun Mercuri, la Chantilly, cum şi pe d. Bengescu, se intereséză mult de acésta nóuă publicaţiune a eruditului diplomat român, ale cărui precedente lucrări au fost încoronate de dóuĕ ori, după cum se scie, de către academia francesă.

* * *

Sciri militare. Cu prima Ianuariu n. s'au făcut înaintările în armată a voluntarilor, cari au depus esamenul de oficeri. Dintre români au fost numiţi sublocotenent în reservă: George Iuga la reg. 62; cadeţi aspiranţi de oficer în reservă: Stef. Anghel, Oct. Popescu, Paul Ciato, G. Papuc, Vas. Vasilievici, G. Morariu şi Franc. Bardoşi (ambii în activitate) Iul. Popovici la bat. 28 vênăt. (in activitate) Constantin Berariu; cadeţi de reservă: Nic. Căciulă, Const. Pădure, Radu Ardelea, I. Pĕcurariu, Laur. Voda, Ioan Ialiu, Ioan Bachisiu, Ioan Herzu, Ambrosiu Plajan, Petru Şira şi Teod. Cheul.

* * *

Deprinderile de armă a oficerilor de reservă. Ministru de rĕsboiu a dat o altă ordinaţiune prin care se demândă o radicală schimbare cu privire la deprinderile de armă a oficerilor de reservă. Deprinderile aceste se vor face de aici înainte în cel dintâiu an după îndeplinirea serviciului activ şi apoi în al treilea şi al şéselea an. Numai funcţionarii militari vor fi îndatoraţi sĕ servéscă în anul al doilea după eşirea lor din activitate al patrulea şi al şéselea.

* * *

O dispositiune a ministrului comun de resbel. După disposiţiile de până acum voluntarii erau îndreptăţiţi a-şi alege după bunul plac corpul de armată, garnisona şi anul în care voia se servéscă. Dacă însĕ întraceea regimentul la care petiţionase respectivul sĕ-şi servésca anul s'ar fi mutat din oraşul respectiv, atunci voluntariul trebuia, se înţelege, sĕ se presente şi dênsul în locul unde acesta staţiona. In urmă de aici i-se da voluntariului posibilitatea de a înainta ministrului de resbel o petiţiune de transferare, care în cele mai multe casuri se resólvă în mod favorabil, cu tóte acestea se puté fórte uşor întîmpla ca comandantul trupei sĕ respingă ca nemotivată o asemenea petiţiune. Pentru a preveni pe viitoriu asemenea neînţelegeri, ministrul de rĕsboiu a dat următórea instrucţiune: Tote petiţiunile de transferare, cari s'au făcut înainte de întrarea în serviciul activ, sunt a se resolva din partea comandei respective în mod favorabil. Dacă însĕ petiţiunea s'a predat numai după înactivare, atunci petentului se va satisface numai în casul când trupa la care a voit sĕ servéscă, şi-ar fi schimbat locul staţionării.

* * *

Corespondenţe „secrete“ în închisórea din Seghedin. Din Seghedin li-se telegrafiéză foilor unguresci, că directorul închisórei de stat de acolo ar fi făcut dilele acestea „descoperirea“, că dl Dr. Lucaciu stă în „continuă corespondenţă secretă“ cu Liga din Bucuresci. Până acum directorul închisórii ar fi aflat la dl Lucaciu opt scrisori secrete de feliul acesta, pe cari le-a confişcat şi le-a trimis ministrului de justiţie, ér acesta imediat a dat ordin telegrafic căpitanului de poliţie din Seghedin, ca sĕ pornéscă „cercetare rigurósă.“ După informaţiunile lui „Bud. Hirl.“ căpitanul de poliţie a şi început cercetarea, voind sĕ afle, prin a cui mijlocire a primit şi a espedat Lucaciu scrisorile în România. Fóia unguréscă adauge că până acum în închisórea de stat din Seghedin nu s'a luat nici o mĕsură pentru a împiedeca pe arestanţi de a-şi continua „agitaţiile“ lor; scrisorile adresate lor li-se înmânau fără de-a fi desfăcute, ér cele espedate de ei nu puteau fi controlate, deórece directorul nu scie românesce; afară de acestea, adauge „Budapesti Hirlap“, nevestele arestanţilor în fie-care di pot conveni între patru ochi cu bărbaţii lor. — Şicane preste şicane!

* * *

Archiducele Albrecht împrocesuat. Mai mulţi proprietari de pămênt din Mohaciu au intentat în conta archiducelui Albrecht proces de despăgubire, fiind-că cu ocasiunea vênătórelor princiare, cari adese-ori se fac pe domeniul dela Bélye al archiducelui, — năvălesc cerbii cu cetele preste sĕmĕnături şi le potopesc cu totul. Păgubiţii, cari şi-au încredinţat causa advocatului de acolo Andrici, cer totodată, ca judecătoria sĕ oblige pe archiducele sĕ-şi îngrădéscă cu grătele de fer întregul domeniu, consistătoriu din 9000 de jugĕre. Bĕtrânul archiduce aflând despre acésta fără sĕ mai aştepte vre-o decisiune judecătoréscă, a îndrumat pe directorul domeniului sĕu sĕ facă acéstă îngrăditură, care nu costă decât numai 100.000 floreni.

* * *

Un gendarm ucigaş. Intrun birt din comuna Tőke-Terebes a întrat Vineria trecută un gendarm înarmat, ca sĕ-şi stêmpere setea. In absenţa cârcimariului îi servea cu beutură o copilă, cu care gendarmul începu sĕ se obrăsnicéscă. Când biata fată îi aduse un al treilea păhar de bere, selbaticul gendarm, luându-şi puşca de pe umĕr, o descărcà asupra nenorocitei, care la moment cădu mórtă.

* * *

O audiţiune la palat. Sub titlul acesta scrie „Ţara“: Dumineca trecută M. S. regina a binevoit a primí la palat pe mica pianistă Aurelia Cionca, care venise întovărăşită de tatăl ei, dl profesor Cionca.

In timp de o óră şi jumĕtate, micuţa pianistă (care are numai 6 ani) a esecutat cu o destoinicie surprindĕtóre, următórele bucăţi compuse chiar de dênsa:

„Nunta de argint“, horă, „Nu mĕ uita“ ş „Dor de ţară“, „Vulturul român“, „Viorele“, „Vênătorul“, „Mărgăritarele“, romanţe, şi „Un boboc de roză“, vals, bucăţi dedicate diferitelor persóne din familia regală.

La „Filharmoniu“, — în braţele M. S. reginei — şi la „Orgă“, mica artistă esecutând câte o elegie a aretat, că e destoinică şi la aceste instrumente.

M. S. regina, şi-a esprimat de repetate ori plăcuta surprinsă de a vedea în mica copilă o disposiţiune atât de pronunţată pentru musică şi a rugat pe fericitul părinte, dl profesor Cionca, de a o aduce cât mai des la palat.

Urăm acestei copile viaţă lungă pentru a-şi dosvolta cât mai mult talentul şi fie ca ea sĕ devie o fală a României, pe terenul musical.

* * *

Guvernor al Varşoviei. Printr'un ukaz al Ţarului, fostul ambasador rusesc la curtea din Berlin, contele Şuvalov a fost numit guvernator general în Varşovia, în locul generalului Gurko, demisionat.

* * *

Un ucigaş de 14 ani. Scolariul Iosif Gilet din Jimbolea, un băiat de 14 ani a străpuns de mórte cu un cuţit pe un conscolariu al sĕu, ceea-ce a provenit dintr'o cértă vehementă iscată între dênşii. Vĕdêndu-şi astfeliu sĕvêrşită teribila sa faptă, micul ucigaş a fugit din scólă desperat până acasă unde multă vreme nu şi-a putut curma plânsul.

* * *

Necrolog. Cu inima înfrântă de durere se anunţă că Valeriu Popescu, fiul preotului rom. gr.-or. Georgiu Popescu, din Topliţa română, în etate de 19 ani, după un morb repentin de 2 dile, a repausat în 10/22 Decembre c. la 3 óre după amédi. Osemintele decedatului s'au astrucat în 12/24 Decembre în cimiteriul gr.-or. din Topliţa.

Il deplâng părinţii Georgiu şi Elisa, Octavian jurist, Tit, Liviu şi Sever studenţi ca fraţi, Maria şi Leontina ca surori, precum şi numĕroşii consângeni şi cunoscuţi.

Fie i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă!

Bibliografic.

A apărut:

Candela“, nr. 12 cu următoriul sumariu:

„Ordinăciunile ministeriale şi consistoriale în privinţa purtării condicelor matricale. — „Principalul sorginte al succesului în predicarea bisericéscă.“ — „Câte-va documente Moldovene edate de Dr. Orest Popescul“. — „Binecuvêntare dumnedeiască.“ — „Cronică.“

Abonaţi „Calicul“!

ḑiar umoristic şi satiric, cu multe ilustraţiuni, **pe anul 1895.**

Preţul abonamentului: pe an e **3 fl.** sau **7 franei.**

Toţi cei cu puţină dare de mână, adresàndu-se la redacţiunea nóstră, primesc „Calicul“ cu *2 fl.* sau *5 franci.*

Abonenţii ordinari, cari până în 1 Ianuarie vechiu ne trimit întreg abonamentul de 3 fl. sau 7 franci, primesc noul Calendar al „Calicului“ pe anul 1895 gratuit.

Primul numĕr al „Calicului“ anul 1895 se espedéză de probă tuturor celor ce ni-l cer.

La cinci abonamente de ori-ce natură dăm al şeselea gratuit.

Devisa „Calicului“, care acum întră în al 15 lea an, a fost şi este: **Lectura originală humoristică şi satirică, şi rîs cu ori şi ce preţ.**

A se adresa la Sibiiu

[245] 1–3 Administraţia „Calicului“.

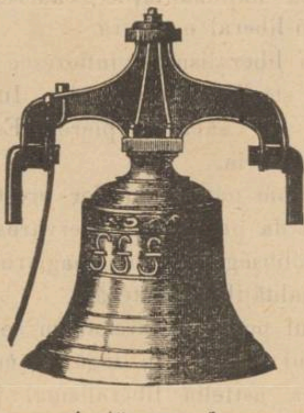

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 46—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézā nūmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.0[illegible]	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Şeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8 11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	—	—
--	—	4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7. —	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5. 6
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tiparul tipografiei archidiecesene.

Nr. 137 Sibiiu, Marți, 20 Decembre 1 (Ianuarie) 1894. Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Crisa presentă.

Dela un amic al fóiei nóstre primim următórele aprețieri privitóre la crisa actuală:

Ministeriul Wekerle și-a dat demisiunea în mânile Corónei, și pe când scriem acésta dimisiunea va fi apărută și în fóia oficială. Ministrii vin și se duc, și noi dela inaugurarea sistemei dualiste am vĕḑut mulți ministri schimbându-se pe fotoliele ministeriali. Din an în an însĕ am putut face esperința durerósă, că schimbarea ministrilor pentru noi nu însémna inaugurarea unei ere mai fericite și mai drepte din tóte punctele de vedere De aceea rĕmânem reci în fața nóuei crise Puțin ne împórtă, dacă vor mai rĕmâné — ori se vor reîntórce la fotolii vreunul din ministri — associați lui Wekerle. Sub acest ministeriu în tóte direcțiunile noi am gustat multe păhare amare Dacă totuși vorbim despre crisă, o facem, fiindcă ea este neobicinuită, și putem ḑice fără păreche în analele erei constituționale ungare.

Ministeriul Wekerle a căḑut sub greutatea pĕcatelor sale. Timp de doi ani țara întrégă dela un cap la altul a fost agitată prin cunoscutele proiecte bisericesci. In acest restimp, ministeriul — o spun ḑiarele magiare — a informat rĕu Coróna asupra afacerilor țĕrii, ceea ce nu e permis în un stat constituțional. Acesta e primul motiv, pentru care ministeriul Wekerle și-a perdut încrederea Corónei. dar nu numai atât, ci chiar și partidul liberal — carele a sĕrbătorit pe Wekerle fată de Coróná, se pare că și-a compromis încrederea.

Un alt motiv e raḑimul, ce a primit Wekerle în trecerea legilor bisericesci în dietă și casa de sus. Astăḑi sĕ scie, că kossuthismul a fost adevĕratul tutor al numitelor legi Ținuta guvernului și cochetarea lui pe față cu Kossuth II, ba primirea acestuia în audiență prin Wekerle a trebuit și pe cum se vede a făcut cea mai penibilă impresiune la Curte. Sfetnicul Maiestății sale, făcea sfat cu revoluționariul ereditariu.

Politica guvernului a fost nesinceră, de aceea a trebuit sĕ cadă, când maioritatea în dietă îl slugia încă cu credință. Formarea noului cabinet e împreunată cu greutăți necunoscute până aci. Preste 25 bărbați — fruntași politici au fost invitați din partea Corónei spre a-și oferi consiliul lor în deslegarea crisei. Și ce e bătător la ochi — acesti bărbați sunt nu numai dintre liberali — ci chiar și inimici declarați de ai lui Wekerle — opoziționali. Singur 48-tisti nu au fost luați în considerare — tocmai frații de cruce Wekerliani — și acésta este de ajuns, pentru-ca se sĕ scie în lungul și latul țĕrei, că Corona în totdeauna a ținut la distanță pe revoluționari.

Combinațiunile sunt varii. E vorbă de un ministeriu cu Széll Kálmán, ori Szapáry, și mai probabil un minister în frunte cu Bánffy Dezső.

Atâta e sigur, că un ministeriu, carele nu ar aproba întreg programul politic alui Wekerle, nu va avé durată lungă, după cum stă astăḑi formațiunea partidelor în dietă. Urmându-se însĕ programul politic a lui Wekerle, e mai presus de îndoială, că conflictul între Corónă și ministeriu se va pronunța de nou

Situațiunea pentru țéră e lămurită întru atâta, incât liberalii vor forma érăși cabinetul de astă dată. Venitoriu nu preḑic ministeriului nou, nici cei mai optimiști.

Noi, cari cunóscem atât de bine pe baronul Bánffy, de când era Pașa în Bistrița-Năsĕud, n'avem sĕ ne facem nici o ilusiune, ci mai vêrtos trebue sĕ ne așteptăm încă la mai rĕu.

O singură speranță avem în Corónă, la carea credem, cá vor puté intra pe viitor informațiuni adevĕrate față de stările nóstre naționali. Ne-a fost dată sĕ facem esperiența, că nu numai sfetnicii Maj. Sale, dar și alții mai sunt, cari în împrejurări critice pot sĕ dea informațiuni. Geniul națiunei nóstre, carele ne-a scăpat prin seculi de perire, sĕ sperăm că și acum și cu deosebire acum ne va fi conducĕtoriu, când forța împrejurărilor duce lucrurile în patria nóstră spre schimbarea sistemului de guvernare.

Audiențele.

Devenind situația internă fórte încurcată, grație direcției șovinistice a guvernului, Maiestatea sa, precum am amintit în nrul anterior, a aflat de bine pentru limpeḑire a asculta părerile mai multor politici și bărbați de frunte, invitându-i la audiență. Pentru acest scop Maiestatea Sa a sosit la la Budapesta Joi, în 27 Decembre c. diminéța și începênd cu ḑiua acésta și până în 30 Decembre, adecă în decurs de patru ḑile a ascultat părerile și a luat informațiuni dela 27 de bărbați. Procedura acésta este la noi până acum fără păreche, este un fel de anchetă, ținută cu diferiți bărbați politici în interegnul unui guvern dimisionat, și acésta ne arată, după cum observă „Bud. Hirl.“ că „bóla este fórte agravată.“ Dar deși e nóuă procedură, ea este fórte bună și potrivită, ca Capul statului sĕ priméscă informațiuni directe și esacte despre stările din țară.

Că ce întrebări a pus Maiestatea Sa celor învitați și ce informațiuni au dat aceștia, nu se póte sci acum, este o discrețiune, care învitaților nici nu e permis, dar nici nu e cuviincios a o divulga, fără autorisarea prea Inaltă, ceea ce acum nu a urmat. Acésta e causa, că nu se scie încă în ce direcțiune se va resolva crisa.

Cu tóte aceste din scirile, ce au transpirat în public, unele foi, cum e „Magyarország“, „Hazánk“, „B. Hirl.“ etc. comunică unele detaiuri despre decursul audiențelor, după cari dăm și noi următórele:

Regele, scriu numitele foi, a pus întrebări concrete celor învitați la audiențe, cerêndu-le rĕspuns precis.

Intre altele regele a pus întrebarea, privitóre la susținerea basei dualiste și în legătură cu acésta despre o eventuală fusiune a partidelor, cari stau pe acésta basă.

O altă întrebare a fost, că óre esecutarea legilor bisericesci nu va întimpina greutăți?

Mai departe a cerut informațiuni regele, privitóre la întroducerea administrației de stat, a unor eventuale noue alegeri dietale, a cestiunii Kossuth etc.

Aceste sciri trebue primite cu reservă

Ce sĕ ține de cei învitați, am amintit că au fost în total 27 de inși între cari Maiestatea Sa a învitat și pe Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit al nostru, Miron Romanul, singurul român, care a fost împărtășit de Preaînalta distincțiune a Maj Sale, fără de a fi luată în considerare propunerea prim-ministrului Wekerle.

Anume foile din Budapesta scriu, că Wekerle a compus catalogul acelora cari sĕ fie chemați la audiență. Din acest catalog însĕ au fost șterși deputații din stânga estremă: Iusth, Helfy și Eőtvös, apoi un deputat guvernamental, și unul disident, ér' alții au fost induși în catalog, fără de a mai fi întrebat Wekerle și aceștia au fost banul Croației și patru prelați, între cari unul este Escelenția Sa mitropolitul nostru.

Joi în 27 Decembre au fost primiți în audiență 9 inși: Wekerle, Vaszary, Schlauch, Szlávy, Károlyi Tibor, Banffy, Perczel, Andrássy Tivadar și Szabo Miklos. Vineri în 28 au fost 6: Orczy, Tisza Kálmán, Széll, Apponyi, Festetich Taszilo și Desewffy. Sâmbătă au fost: Escelența Sa Miron Romanul, Kemény Kálmán, Zichy Nándor, Karolyi Sándor și M. Falk.

Audiențele de Sâmbătă 17/29 s'au început la 11 óre. La rêndul prim a avut întrare Escelența Sa Archiepiscopul și Metropolitul Miron Romanul, a căruia audiență a durat cam 20 mi-

---

FOIȚA.

Balada și Romanța.

(Prelegere publică ținută de prof. Dr. Vasile Bologa.)

Poetica popórelor din occidentul Europei înțelege dóuĕ deosebite genuri poetice sub cuvêntul *baladă*. Unul dintre acestea astăḑi e proprietatea istoriei, al doilea e încă în deplină vigóre și sĕ cultivă și aștăḑi. — Numele lor însĕ, deși la părere e același, după origine e diferit. Unul își are patria sa natală sub ceriul senin al Italiei, celalalt sub ceriul de plumb și întunecos al Scoției.

In Italia prin vécul al XII-lea numiau *ballata* unele cântece poporale, pe a căror *ritm* se esecutau anumite jocuri naționale Acest gen de cântece era fórte lățit pe timpul acela în sudul Europei, în special la *popórele neolatine.* Cântĕreții pribegi, așa numiții *Troubaduri*, le cultivau cu predilecție și le-au făcut mai târḑiu în *cântece de dragoste*, cunoscute în literatură sub numele de *poesii erotice*, păstrându-le forma sonetului de astăḑi.

Acésta împregiurare a sedus pe unii sĕ crédă, că, cuvêntul *baladă* și-ar avea originea din italianul *ballare*, ceea-ce însémnă a juca. — Cercetările ulterióre însĕ nu deduc cuvêntul *baladă* din italianul *ballare* ci dela un cuvênt cu totul de altă origine.

Prin vécul al XIII-lea și XIV-lea, pe când la italieni și francezi era în flóre *ballata*, englezii și scoțianii numeau *ballade* poesiile lor narative-epice. — Cântăreții acestor popóre obicinuiau a turna în versuri evenimentele rĕsbóielor sângerose, patimile, vițiile și nenorocirile bandiților și svênturaților cutezători din evul de mijloc. Cântecele, de aceste subiecte, le predau prin curțile boeresci, pe stradele cetăților și le numiau în limba veche a Britaniei, în limba *celtică: gwaelawd* (ḑi: *valaă*). In acesta își are originea sa cuvêntul englez *ballada*, ce însamnă cântec epic, în care sĕ zugrăvesc evenimente sângeróse, miraculóse, aventuri de dragoste ori rĕsboinice.

Prin urmare între *ballata* italiană și *balada* engleză nu esistă nici o înrudire, din contră, sunt dóuĕ noțiuni opuse.

Găsim însĕ în literatura popórelor neolatine, din sudul Europei, un alt gen poetic anume *romanța* care precum vom vedé, e intim înrudită cu *ballada* engleză.

Cuvêntul *romanță* e format din latinescul *Romanus*, după care s'au numit și limbile *romanice*, limbile surori: italiană, spaniolă, etc., ce s'au format din limba latină. La spanioli în special, sub *romance*, se înțelegeau anumite poesii poporale epice-narative, cari predau subiectul lor simplu-naiv, precum poporul obicinuesce, dar cu sentiment cald, uneori cu patimașă agitație povestesce scene din viața ori rĕsbóiele cavalerilor.

Prin acésta am atins deja o nuanță comună *baladei* și *romanței*. Adecă ambele sunt *poesii epice* și ambele zugrăvesc evenimente, ce pătrund adânc, sgudue înfiorător lăuntrul nostru. La acésta vine adaus încă timbrul lor musical. — Altcum în anticitate *musica* și *poesia* erau una și nedespărțite. După conceptul acelor vremuri nu se puté sĕ fie cineva poet fără sĕ fie și musicant (compositor). Abia în timpul mai nou s'a separat arta poesiei de arta musicei, încât astăḑi póte sĕ fie un compositor forte escelent, fără sĕ fie totodată și poet.

Dar musica *baladei* și *romanței*, de care noi vorbim aici, n'are sĕ fie înțelésă ca *musică a poesiei lirice*, în care timbrul musical al poesiei servesce drept mijloc pentru a face mai sensibile sentimentele poetului însuși. Nu! In baladă și romanță musica varsă în relief sentimentele persónelor, între cari sĕ desfășură acțiunea.

Aceste nuanțe, condițiuni ale poesiei epice, sĕ găsesc întrupate și în *balada* engleză și în *romanța* spaniolă. Dar sĕ găsesc și divergințe între ele, anume cu privire la *formă* și la modul de predare.

Balada engleză este arangiată în *strofe* pe când *romanța* curge într'una, cum sunt d. p. poesiile nóstre poporale. Mai departe *balada* la început nu cunoscea *metrul*, nici *rima*, în locul acesteia se servia de *aliterație*. Mai târḑiu primesce versul de 6—8 silabe în lungime, cu *cadență iambului* și cu strofele de câte 4 versuri.

Romanța spaniolă a acceptat forma de versificare numită *redondilla*, o formă națională, proprie versului spaniol, ce consta din versuri în lungime de câte 8 silabe cu cadența trocheului, ceea-ce aduce mult cu versul poesiei nóstre poporale, care de asemenea e de câte 8 silabe în lungime cu *cadența trocheului.* Ér construcția versurilor în strofe, la romanță nu s'a practicat decât mai târḑiu, și în special la romanțele cu subiecte de dragoste. Acestea cu privire la formă.

Este mai esențială abaterea, în ce privesce *modul de predare.* — Balada engleză, alege cu predilecție obiectele negrului gând nute. Sĕ înțelege, că detaiurile acestei audiențe deocamdată nu se pot divulga fiind ele obiecte de discrețiune, precum am amintit. Tot ce a putut străbate până acuma la urechile celor interesați mai deaprópe, se reduce la aceea, că în audiență s'au accentuat gravaminele nóstre naționale, bisericesci și scolare, de asemenea și trebuința de un guvern nou compus din elemente moderate, cari sĕ voéscă și sĕ scie restabili pacea internă, sguduită de pornirile șovinistice din timpurile mai nóuĕ.

Duminecă au mai fost: banul Khuen-Hedervâry, patriarchul Brancovici, Darányi, Horánsky, Fabinyi, cont. Bethlen și bar. Huszár.

Am dat acest catalog după foile magiare, ca cetitorii nostri sĕ vadă, ce direcțiuni politice au fost representate.

Cu audiențele de Duminecă s'a terminat consultările. Ieri Majestatea Sa a plecat la Viena și mâne în 2 Ian. va vení de nou la Budapesta, când apoi se va resolva cestiunea de cabinet pendentă.

Revista politică.

In „Fejérmegyei Napló“ dela 24 Dec. n., contele Zichy Nándor publică asupra cestiei naționalităților un articol, din care reproducem umătórele:

Țin și astăḑi, că e suficient și corĕspunḑĕtor ceea ce au ḑis Déak Ferencz, baronul Eötvös József și cu ei noi toți, cu prilegiul restabilirii constituției nóstre și al întrării în vigóre a sistemului representanției poporale.

Acésta corĕspunde situației și postulatelor sistemului de guvernare, întemeiat pe representanța poporală, principiilor democratice și creștine; corĕspunde cu tóte câte am accentuat în adunările catolice, cu deosebire în cele ținute în Budapesta, Pojon și Alba-Regală.

Adevĕrat, că în afară de iubirea creștinéscă nu este mângăiere și fericire. Acel stat, care nu nisuiesce în direcția acésta, ascunde în sine germele peririi.

Trebuie sĕ ne îngrijim deci, ca credința, cu care biserica ne conduce și însoțesce până la mormênt, sĕ se propovĕduéscă în limba poporului, prin care mai ales se póte înfluința asupra inimii și sentimentelor sale.

Deóre ce însĕ nu numai biserica și familia, ci și școla servesce pentru crescerea morală a poporului, pentru desvoltarea inimii și a simțului nu se póte esclude de dragul magiarisării nici din scólă limba poporului.

Acésta în interesul familiei, al unității și chemării morale al familiei. Scóla suplinesce și continuă rolul de educător al familiei. Dar' familia își găsesce întregirea esistenței sale materiale și morale în fiecare membru al sĕu.

Copii și părinții sunt avisați unii la alții, au drepturi unii față cu alți.

A rupe legătura spirituală dintre ei, pe care o formézâ limba nu se póte face fără de pagubă morală.

Astăḑi abia esistă popor în Europa, căruia 'i-ar fi deajuns limba sa maternă. Invață și limba altuia, se delectéză și învață din operele aceluia. Noi însĕ le socotim de pĕcat naționalităților nemagiare, pentru-că își iubesc limba lor maternă, o cultivă și 'și propagă literatura.

Ne pare bine, dacă fiecare cetățén învață și scie unguresce. Conlucră la acésta legislațiunea, administrația și societatea. Și noi conlucrăm bucuros la acésta, câtă vreme ea nu se face în detrimentul unor interese mai înaite; nu în mod intolerant și agresiv. Volnicia împinge la resistență. Volinica artificială e de forte puțină valóre și nedăinuitóre.

Drept-aceea condamn cu tótă hotărîrea publicistica atunci, când denégă ori-ce drepturi cetățenilor nemagiari. Dar óre póte fi cineva lipsit de drepturi, pentru-că nu e magiar?

Ḑeu, trebue sĕ i-se recunóscă drepturi și lui. Mai întâiu și mai întâiu trebue sĕ se bucure de drepturile cetățenesci și omenesci, mai departe de drepturilea acelea, pe care i-le garantéză legile patriei nóstre. Și afară de drepturile acestea are pretensiunea de a fi considerat, se póte provoca la ideile democratice și a toleranței, pe care chiar și șoviniștii liberali le pronunță de atâtea-ori. Și în urmă, mai presus de tóte ar trebui sĕ aibă dreptul de representanță poporală, pe care constituția țĕrii i-o garantéză.

* * *

In ḑilele trecute s'a comunicat scirea, după care Iaponia ar avea intenția de a impune Chinei următórele condițiuni de pace: 1. Alianță strânsă între China și Iaponia contra puterilor europene; 2. Desvoltarea Chinei și deschiderea țĕrei pentru comerciul japonez; 3. Reorganisarea armatei și a marinei chineze prin îngrijirea Iaponiei.

Știrea acésta, dată de Shangai Mercury, e comentată în modul următor de ḑiarul „Temps“.

Dacă condițiunile acestea ar fi în adevĕr acelea, pe care Iaponia le va face cunoscut plenipotențiarilor chinezi, este evident, că puterile străine, care au oferit bunele lor servicii pentru a provoca o înțelegere între beligerații, ar avea dreptul sĕ se căiască, căci o vastă confederație a raselor galbene din extremul Orient cu predomnirea influenței esclusive. a Iaponiei în China ca și în Coreia, nu este ceea ce ele ar puté sĕ viseze mai favorabil pentru interesele lor. Dar redactorul ḑiarului „Mercury“, care e responsabil de comunicatul acesta sensațional, se feresce a ne indica sursa; se va observa de altminteri, că nu este complect, pentru că nu menționéză nici o cerere de indemnitate de rĕsboiu, nici o cerere de compensație teritorială și vom face bine neprimind de cât sub reservă o informație atât de puțin probabilă.

In privința comisarilor chinesi însărcinați a negocia pacea în Tokio se anunță din Shangai, că Ciao-Yeo Len nu ar puté fi acceptat din causa proclamațiunilor anti-japonese ce a semnat la începutul rĕsboiului. Se scie, că până acum nu a apărut nici un edict imperial, ratificând în mod oficial numirea celor doi plenipotențiari.

Trimiterea unui delegat special al împĕratului chinez la țarul Nicolaie II preocupă ḑiarele germane, care'i atribuie un caracter politic. „Berliner Tageblatt“ observă, că în alte timpuri China ar fi însărcinat pe ambasadorul ordinar de a transmite felicitările sale noului suveran și lasă sĕ se întrevază temerea, că s'ar puté învoca mijlocirea Rusiei.

* * *

„Opinione“ publică o scrisóre a unui misionar italian, care ḑice că în fața decadenței elementului religios latin în Mediterana, elementele levantine impun Romei Constantinopolul ca sediu al unui pontificat rival. Scrisórea apostolică dela 30 Novembre a rupt zidul opus de latinitatea catolică panortodoxiei. Impăcarea bisericilor divisate de marele „schism“ nu mai este cerută pe un picior de egalitate de către sfântul scaun, care nu mai reclamă măcar dreptul de a avé o representanță independentă la Constantinopol.

Pontificele roman jócă acolo un rol umilitor, depinḑênd de o ambasadă.

Sântul părinte nu póte fără permisiunea Franciei sĕ se adreseze sultanului, pentru-ca un patriarch catolic sĕ pótă merge ad limina la Roma și trebue sĕ rĕmâe mut în fața revendicărilor religióse ale armenilor. Când Francia și Rusia tac, independența și suveranitatea spirituală sunt abdicate ad sacra de sântul scaun în orient sub ochii tuturor „schismaticilor“ și ai șefului musulmanilor înșiși.

Latinitatea și catolicismul sufere în Mediterana un prejudițiu, care atinge civilisația și religia, și care trebue sĕ preocupe puterile interesate la statuquo în Orient.

---

posomorît, și în urma agitației ce ele provócă narézâ evenimentul cu repede progresiune în desfășurare. Altcum natura lucrului aduce cu sine, sĕ perdem cu atât mai mult din liniștea răbdării în desfășurarea unui eveniment, cu cât lăuntrul nostru este mai tulburat. De aici emanéză focul agitației în predare, espresia afecțiunilor, ce frământă spiritul poetului, întețita alergare de la un factor la altul, trecênd adeseori partii momentóse ale acțiunii, cari emiteri sunt tocmai menite sĕ agite fantasia cetitorului, sĕ-l provóce indirect la consimțire (conlucrare) și sĕ completeze cele ce lipsesc. Ér când nu isbutesce sĕ producă fiori cu lucrurile teribile, miraculóse, demonice chiar, atunci (balada) nu-și pregetă a recurge la puteri supranaturale, estraordinare.

Astfeliu balada englesă cântă vitejiile, resbóiele, naufragile, nenorocirile, vițiile amorului, și alte subiecte ale evului de mijloc, ale cărui trăsături sunt: *sĕlbătăcia*, *sîlnicia* și *cruḑimea*.

Romanța din contră, sub vĕlul misteriului urmăresce liniștea adâncă, chiar și în piese tragice, și dintre fiorii ce produce lasă sĕ transpire tonul blând al consolării. Poetul cuprinde evenimentul din punct de vedere *ideal*, arată clar motivele interne și astfeliu pune în evidență cu ajutoriul reflecsiunei ideia, tendința și efectul poesiei.

Din acest motiv în romanță narațiunea curge lin și neted ici-colea cu adânc pathos, cânta mândria națională a cavalerului, entusiasmu-i patriotic ori religios, marinimia și devotamentu-i nețĕrmurit față de femeie, idolul lui îndumneḑeit.

Aceste sunt divergințele mai esențiale, cu privire la formă și predare între baladă și romanță. Divergențe, cari nu alteréză fondul.

Urméză acum sĕ ne întrebăm de causa acelor divergențe. Mintea sănĕtósă ni-le indică, drept o necesitate logică, din chiar natura lucrului. — Fie care popor își are individualitatea sa, dorurile, aspirațiunile, cu un cuvênt idealul sĕu, a cărui marcă mai mult sau mai puțin se vedeşte în ori-care product sufletesc al lui. Acésta de o parte, de altă parte vin apoi împrejurĕrile climatice.

La miaḑĕ-nópte clima este aspră. Ceriul și pământul cu apele întinse, ne presintă aspecte fioróse. Acolo natura e mama vitregă a omului. Jocul resfățat de colori în lumina sórelui nu desfătéză ochiul. Ér lumina polului nordic, când sĕ ivesce une-ori în splendórea ei, mai mult umple de teróre, decât sĕ înalțe inimile, și întunecă disposiția individului, ceea-ce devine apoi la espresiune in poesia lui. — Pustiiul mărilor, stâncile pleșuve, sub pâcla deasă, ca nisce figuri sinistre, absorb fantasia în plaiurile infinitului și ca de obiceiu, unde nu putem distinge lămurit, misteriul apasă, misteriul învĕlesce totul. Étă apoi motivul bardului dela nord.

Scoțianul, Scandinavul, ș. a. are sĕ pórte crâncenă luptă pentru esistența sa. Are sĕ agonisécă pânea de tóte ḑilele în luptă cu furiile mării și viscolele muntóselor ținuturi. Căci pământul lui e steril și neroditor, și vrênd-nevrênd e avisat la întreprinderi cutesate pe apă și uscat. Lucruri, ce-i par' dela o vreme naturale și-i otelesc puterile, îi agită fantasia și-l împing la violența în ale sale fapte. Așa găsim caracterisați eroii în balada Scoțianului ș. a. — Când grijile vieții frămêntă într'una spiritul, atunci el nu cunósce tigna și în ori-ce acțiune a lui nu se mărginesce la amĕnunte detaiuri, ci repede narézâ în asa agitație; adese-ori cu o singură trăsătură presentă un tablou întreg.

(Va urma).

Procesul de presă al „Dreptății“.

Precum am amintit, în 28 l. c. n. s'a pertractat în Timișóra procesul de presă al ḑiarului „Dreptatea“. Procesul s'a început la 11 óre și a durat până diminéța la $7^1/_2$ óre. La proces au voit mulți sĕ participe, dar bilete s'au dat de tot puține Cu tóte aceste au asistat mulți români, între cari și dame. După constituirea juriului acusatul face mărturisirea, că basa activității pe care a lucrat e programul românilor din 1881 etc. Urmà cetirea, articolilor incriminați și apoi vorbirea procurorului, care e de următoriul cuprins:

Onorați Domni jurați!

Articolii încriminați au apărut în ḑiariului cuotidian „Dreptatea“ și în suplementul de Dumineca al acesteia „Fóia de Dumineeă“, cari amêndóuĕ apar în Timișóra, și responsabilitatea pentru acest articoli a primit-o parte ca autor, parte ca editor al lor Dr. Valeriu Branisce, profesor diplomat pentru scólele medii, care și-a făcut studiile la universitatea din Budapesta.

D-vóstră ați auḑit afirmațiunile articolilor încriminați și cetiți aicia, și ați înțeles scopul, parte recunoscut, parte nerecunoscut, pentru care articolii au fost scriși.

Dacă resunăm anumitul conținut al tuturor articolilor, trebue sĕ simțim aceea ură adâncă, cu care autorul respective editorul de naționalitate română sĕ pórtă față de națiunea magiară. — Acésta ură în sine nimic nu însemnéză, dar îndată ce ura acésta își ia o astfel de formă, care voiesce sĕ-și cucerécă un teren în inimele cetățenilor, îndată ce ura acésta cualifică națiunea magiară cu acuse josnice și mincinóse numai pentru aceea, ca agitând pe români ca pe o parte a cetățenilor liberi din acéstă liberă țară constituțională, sĕ-i ațîțe la ură nefericită, — îndată-ce acéstă nenorocită ură își ridică vocea în contra legilor fundamentale ale constituției nóstre, și îndată ce ura acésta glorifică nisce indiviḑi — soți de principii în ura contra națiunei magiare, — cari osândiți și pedepsiți au fost de o judecătorie indepentă care judecă în numele Maiestății Sale regelui, și în glorificările sale calumniază națiunea magiara: acéstă ură se pune în conflict cu codicele penal și, ca violatorul ordinei de drept, trebue sĕ se pedepsécă în tocmai ca omorul sau furtul.

Intențiunea mea este, domnilor jurați, sĕ arĕt, că acusatul Dr. Valeriu Branisce a atacat ordinea de drept, și că astfeliu în sensul codicelui penal el a devenit vinovat atunci, când ura sa individuală a dus-o în acțiune prin publicarea parte ca autor, parte ca editor a articolilor încriminați.

Părțile articolilor, cari atacă ordinea de drept, formézâ trei grupe.

In grupa I-ă se socotesc acei articoli cari ațîță naționalitatea română la ură în contra națiunii magiare.

In a II-a articolul, care agită în contra constituției magiare.

In a III-a acei articoli, cari agită naționalitatea română contra autorităților.

Părțile mai esențiale ale articolilor, socotiți în grupul întâiu conțin următórele afirmațiuni:

Ingâmfata națiune magiară, din interesul șovinisticei sale idei de stat — despóie pe români de limba, de moravurile lor străbune, le „ucide“ religiunea lor strămoșéscă, le mutiléză cultura lor națională, viața lor familiară și bisericéscă, ér acésta națiune magiară e stricată și coruptă.

Națiunea magiară în interesul actualei sale libertăți înaintea puterilor européne s'a făcut iubitóre de libertate, și étă nisuința principală a politicei de magiarisare dela început a fost, ca sĕ magiariseze popórĕle nemagiare și se departă de popor inteligința popórĕlor strĕine, ca acestea sĕ rĕmână fără apĕratori, și ca politica acésta față de locuitorii germani ai țĕrii a și succes, și că sub faria șovinistică a națiunii magiare se póte vedé, cum sufere și geme naționalitatea sêrbă și slovacă, — sĕ ví-o însemnați bine acésta: cum sufere și geme naționalitatea sêrbă și slovacă!

Făcênd aceste afirmațiuni, acusatul provócă naționalitatea română la luptă, și dacă e de lipsă, la opunere fisică și o asigură, că naționalitatea română, care în Ungaria representă ordinea și pacea, apoi, ca un ném de origine latină, și elementul culturei, de sigur va raporta învingere asupra asiaticei și barbarei națiuni magiare, turburătórea păcii.

Aduce românilor aminte, că în două rînduri au apucat deja arma în contra magiarilor și constată cu durere, că figurile lui Horia și Cloșca sunt departe în trecut, — dar arma, care magiarii o ridică spre nimicirea românilor, are două ascuțișuri, și că vai va fi atunci, când românii se vor tredì din somnul lor îndelungat, dar, precum dice, românii sunt încă răbdători.

Acusatul afirmă așadar, că națiunea magiară țintesce nimicirea culturală a naționalității române, căci, după afirmațiunea sa, naționalitatea română este despoiată de religiunea și de limba sa. Aceste afirmațiuni neadevĕrate și absurde voesc a le combate.

Insĕ înainte de a mĕ demite în combaterea acestor afirmațiuni agitătóre, trebue sĕ declar, că nu am de gând sĕ mĕ ocup cu activitatea Ligei, care s'a format în România pentru eliberarea supușilor români ai Ungariei. Liga acésta, după-cum reese dintr'un articol edat de acusatul, presentă națiunea magiară înaintea Europei ca pe opresorul libertății naționalității române și ca pe dușmanul cel mai periculos al ordinei și al păcii.

Nu am de gând sĕ esaminez mai amĕnunțit nici aceea, cât de nepatriotic lucru este, când supuși magiari pentru vindecarea pretinselor lor gravamine, se duc sĕ se plângă în străinĕtate. Nu voesc sĕ espun mai cu de-amĕruntul acel fapt istoric, că naționalitatea română din Ungaria nici prin contract, nici prin alt raport de privilegii n'a stat cu națiunea magiară, care înainte cu o miie de ani a intrat în țară ca cuceritoriu, și prin urmare, aci nici vorbă nu póte fi de drepturi istorice.

Cu deșarta cestiune a originei latine nu voesc sĕ mĕ ocup, deși acusatul a adus-o acésta în articolii sei încriminați tocmai în contul națiunii magiare, accentuând de repețite-ori originea uralo-barbară a acesteia!

Asta e o sécă cestiune aci, când vorba e de vinovăția acusatului. Lăsăm deciderea cestiunei pe séma etnografilor și etnologilor. Fie așa, cum afirmă acusatul, deși multe întrebări încap încă la aceea, óre n'ar fi pentru naționalitatea română mai mare glorie, dacă s'ar ținé născută din revoluțiunile evului mediu, cari au nimicit și au format națiuni întregi, o națiune, care, ca un copil nou născut, întreg, tare și sănĕtos din némuri și familii de mult perite și incapabile de viéță, ar simțí în sine misiunea spre resolvarea problemelor culturale. (Va urma.)

Noutăți.

Personal. Escelența Sa I P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a sosit dela Budapesta cu trenul de Dumінecă la amédi.

* * *

Prelegere publică. Duminecă a continuat ciclul prelegerilor publice dl prof. sem. Dr. V. Saftu, participând un mare numĕr de inteligință. Conferențiarul și-a luat tema despre: *pessimism* și a insistat mai mult asupra lui Schoppenhauer și direcțiunei, creată de el. In espunere conferențiariul a făcut multe observațiuni de spirit, parte la viața practică în general, parte locale și chiar la persóna dênsului. Astfel prin observațiuni cu șic și-a dat temei un colorit și mai interesant. Conferența a durat ³/₄ óră și la urmă conferențiarul a fost viu aplaudat și felicitat.

* * *

Promoțiune. Sâmbătă a fost promovat de doctor in sciințele medicale la universitatea din Cluș dl Victor Mihu, fiul dlui Ioan Mihu, presbit. espeditor consistorial. Îi urăm succes în viéța practică!

* * *

Alegere de primariu. Sâmbătă la 5 óre p. m. a avut loc alegerea de primariu al orașului Sibiiu. Alegerea o a condus dl vice-comite Reissenberger, ér ales a fost, dintre trei candidați, cu mare maioritate de voturi dl senator I. Drotleff.

* * *

Serbarea Vulcan la Beiuș. Din Beiuș ni se scriu următórele: Tinerimea studiósă dela gimnasiul român din Beiuș și în anul acesta a serbat la 25 Dec. a. c. n. aniversarea morții fericitului eppu Samuil Vulcan, fundator al acelui gimnasiu la 1834, prin o ședință festivă declamatorică-musicală, fiind presenți la 300 óspeți în frunte cu Escelența dl eppu M. Pavel din Orade, pe lângă următórea

Programă:

1. „Marș“, de V. Cherebeț.
2. „Cuvênt de deschidere“.
3. „Dorul înstrĕinatului“, de I. Vidu esec. de cor. vocal.
4. „Somnul cadrilor“, de G. Coșbuc, decl. de C. Iancu st. cl. VIII.
5. „Hora română originală, esec. de cor. instrumental.
6. „Az orr“, monolog de Peterdi, predat de A. Nuțiu st. cl. VIII.
7. „Lacrimi și suspine“, romanță, duet de Carlson, cântat de Sabin Ignat și E. Popp, st. cl. VII.
8. „Erlkönigs Tochter“, de Herder, decl. de I. Mezin, st. cl. VII.
9. „Concert“, de Viotti solo esec. de I. Mesaroș st. cl. VII.
10. „Clevetici“ cântecel comic de Alecsandri, predat de Ioan Candrea st. cl. VIII.
11. „A la stella confidente“, cuartet esec. de cor instr.
12. „Cisla“, operetă de Porumbescu, esec. de corul vocal
13. „Cuvênt de închidere“.
14. „Porumbul rîdĕtoriu“, polca es. de cor. instr.

Dl prof. I. Kéri, prin cuvêntul sĕu de deschidere, precum și dl prof. V. Stefănica, în calitate de președinte al societății de lectură, prin cuvêntul de închidere, a secerat din partea publicului frenetice aplause, și urări de „sĕ trăiască“, în deosebi „citațiunea din vorbire . . . . „până vor fi acestea văi și vălcele, piscuri, déluri și munți, și până se va mai audi cântându-se din partea poporului nostru mult însetat de dreptate . . . Hora și Doina . . . sĕ nu ne temem că vom perí . . . . .

Asemenea tinerimea studiósă de bună speranță, care de care a emulat în predarea frumóselor piese declamatorice, care au fost des aplaudate.

Diletantul piesei „Az orr“ A. Nuțiu, precum și diletantul piesei comice „Clevetici“ a fost cu mare plăcere primite din partea publicului, cu atât mai vêrtos, căci representau prin predarea lor vremile de acum, încât la piesa pentru cameta jidovéscă, am vĕdut din partea celor interesați rîsuri forțate.

Deci diua de 25/XII a fost o di măréță pentru inimile însetate de libertate. Intre altele întreg corpul didactic (profesoral) pentru conducerea înțeléptă a tinerimei merită tótă lauda.

* * *

Reforma administrativă și alegerile funcționarilor comitatensi. In anul viitor espíră mandatul funcționarilor comitatenși. După usul de până acum, ar trebui dar sĕ se facă alegerile funcționarilor comitatensi pentru un nou period de 6 ani. Acésta însĕ ar însemna, că proiectata reformă administrativă are sĕ se amâne inca pe 6 ani, de altă parte ar veni în conflict și cu o lege de pe timpul lui Szapary, în care se prevede, că în viitoriu administrația comitatelor va fi dirigiată de organe numite din partea statuluí. Ast-fel sĕ impune necesitatea, ca legislațiunea încă în príma jumătate a anului viitoriu sĕ dispună într'un chip sau altul. Se asigură că cabinetul Wekerle s'a și ocupat cu cestiunea acésta, după ce înaĕ acest cabinet a demisionat rĕmâne ca succesorul seu sĕ presente în timpul cel mai scurt un proiect de lege față de acéstă cestiune.

* * *

Calea ferată Hațeg-Caransebeș, a căreia cónstruire a format obiect de discuțiune timp de 15 ani, e în ajun de-a se înființa. După cum a proiectat, linia va porní dela Hațeg, va trece prin mijlocul ținutului Hațegului, paralel cu drumul de țéră ce trece spre Caransebeș, va atinge comunele Clopotiva și Grădisce, unde probabil va fi și stațiune, apoi prin pasul Pórta de fer, de către Ardél va trece în comitatul Caraș-Severinului. Lungimea întregei linii e de 75 chilometri, dintre care 42 în comit. Hunedórei, ér 33 în C.-Severinului. Construirea, care are sĕ fie o întreprindere privată, va costa trei milióne și 100,000 fl. v. a., dintre cari o parte vor trebui sĕ le plătéscă comunele și comitatele prin cumpĕrarea de acțiuni. Comitatul Hunedórei va avé sĕ contribue cu câte 6000 fl. de fie-care chilometru. Românii din acest comitat vor avé așadar sĕ supórte o nouă sarcină din cele mai grele. Noua cale ferată însĕ nu va fi a lor; nici limba română, nici funcționari români la acéstă linie, ce are sĕ se cládéscă mai ales cu bani de ai românilor, nu vor fi aplicați. Administrația va sta în mâni strĕine, care la rêndul seu va sci convertì și acțiunile acestei linii pentru scopuri ungurescі, cum s'a întêmplat și cu linia ferată Murĕș-Ludoș-Bistrița.

* * *

Cutremur de pĕmênt. Din Oravița, unde numai în dilele trecute s'a simțit un cutremur depămênt, se scrie, că Duminecă e sĕptămâna trecută pe la 1 óră p. m. s'a simțit acolo un nou cutremur, care a durat numai un moment, dar a fost mai puternic, ca cel dintâiu. De-odată cu cutremurul s'a audit și un vuiet sub pămênt. In comitatul Nyitra s'a simțit un cutremur și Sâmbătă nóptea.

* * *

Invitare. Tinerimea română din Turda învită la „Petrecerea“ ce o va arangia Joi în 10 Ianuariu n. 1895, în sala cea mare a „Otelului central“ din loc. Iuliu Popescu, președinte. Andreiu Popa, secretar. Aureliu Vlad, controlor. Simeon Poruțiu, cassar. Inceputul la 7½ óre sara. Prețul întrărei de persónă 1 fl. de familie din 3 membrii 2 fl. preste 3 membrii 3 fl. Venitul este destinat parte pentru scóla gr.-cat. din loc, parte pentru reuniunea femeilor române din loc și jur. NB. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale diaristică.

— Invitare la „Petrecerea împreunată cu dans“, ce se va arangia Luni în 26 Decembre 1895 (7 Ianuariu 1895) în sala magistratului orășenesc din Abrud, (mai nainte ospĕtăria „la Româncuța“). Inainte de petrecere representațiune teatrală. Se va juca piesa: „Pentru ochii lumii“ sau „Cum se îmbată lumea cu apă rece“, comedie în 2 acte, localisată după Lobiche de Virgil Onițiu. Dirigent dl Aurel Trifan. Inceputul precis la 7 óre și jumĕtate. Venitul curat e destinat pentru îmbrăcarea copiilor sĕraci.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Rĕșinari, 14/26 Decembre 1894.

Domnule Redactor!

Dumineca trecută în 11/23 Decembre, s'a ținut la noi a VI-a adunare generală ordinară a „reuniunei femeilor române gr. or.“ Cunosc viul interes, ce l purtați în general pentru asemenea instituțiuni mărețe, ce urmăresc scopuri nobile, țintind la cultivarea și propășirea némului nostru românesc, în special însĕ pentru reuniunea nóstră, carea și a ales pe unul dintre cele mai nobile scopuri, pot sĕ constat, că purtați cel mai viu interes.

Am anticipat acestea, în deplină convingere, că numai plăcere vĕ pot causa, când vĕ rog sĕ dați loc în „Telegraful Român“ acestei recensiuni, carea tractéză despre decurgerea adunărei generale a VI a a reuniunei nóstre de femei.

Ca la tóte adunările generale, asemenea și la adunarea din cestiune vrednica presidentă a reuniunei, d-na Aurelia Goga, prin cunoscuta-i desteritate, prin deosebitul tact și prin talentul ce-l posede în ale vorbirei, ne-a causat o óră de multă plăcere și instrucțiune.

In cuvêntul de deschidere zelósa presidentă a dis cam următórele: A VI-a óră mĕ presint înaintea D-vóstră, onorată adunare generală și a VI-a óră e, când mĕ aflu în plăcuta posiție de a ve putea saluta și vorbi. Ca totdeauna așa și acum vĕ voiu vorbi dela inimă, ca cuvêntul meu sĕ ajungă la inima d-vóstră. Vĕ reamintesc și acum, că cu cât un popor e mai înaintat în cultură, cu atât mai multe reuniuni are acel popor. Cu drept cuvênt sĕ póte afirma acésta mai ales despre poporul german; căci nu esistă aprópe un singur sat săsesc, fie acela cât de mic, în care sĕ nu esiste barem o reuniune. Vĕ voiu aminti numai de comuna sĕséscă vecina „Cisnădiórа“, un sat fórte mic, și acolo încă sĕ află o reuniune de femei și încă cu un capital forte însĕmnat. Comuna nóstră Rĕșinari, comuna mare, póte cea mai mare comună curat românéscă în Ardél, încă numĕră adi vre-o câte-va reuniuni, tóte cu nobil scop. Insĕ sĕ ne dăm puțin sémă, sĕ cercetăm cum e d. e. sprijinită reuniunea de femei în mica comună vecină Cisnădióra și cum e sprijinită reuniunea de femei la noi în marea comună Rĕșinari? M'am interesat de reuniunea de femei din Cisnădióra și cu plăcere vĕ pot constata, că nu esistă aprópe o singură suflare în acea comună carea sĕ nu și țină nu numai de onóre, dar și de datorință a sĕ numĕra între membri acelei reuniuni.

Da, onorată adunare generală, astfel stă lucrul în comuna vecină. Vĕ aduceți cu toți bine aminte, când înființarăm și noi „reuniunea nóstră de femei“, cu câtă însuflețire o îmbrățișarăm, avênd cu toți nobila ideie, ca pe de o parte acésta reuniune sĕ ușureze necasurile acelor fetițe din comună, cari ar dori sĕ cercetéze, după terminarea claselor de aici, o școlă streină, sau ar dori sĕ învețe tot ce aparține economiei domestice, ér pe de altă parte, că acéstă reuniune va fi de toți cei competenți din acéstă comună mare românéscă sprijinită, ca astfel atât reuniunea, cât și comuna ca atare sĕ premérgă cu esemplu altor comune mai mici românesci, întocmai precum comunei săsesci Cisnădióra i-a servit de model alte comune mai mari săsesci.

Nu ne putem plânge de resultatul material al reuniunei nóstre, de óre-ce după cum vĕ veți convinge din raportul general, capitalul reuniunei cu finea an. acestuia, al treilea decând esistă acéstă reuniune, sĕ urcă la considerabilă sumă de aprópe 1400 fl; onóre acelora dintre membrii comitetului acestei reuniuni, cari au lucrat în favorul acesteia mai mult decât s'ar fi așteptat dela dênșii. — Dar nu numai de resultatul material sĕ ne dăm samă, ci datori suntem a o face acésta și despre resultatul moral al acestei reuniuni. — Cum e óre sprijinită reuniunea nóstră aici la noi și cum e spriginită reuniunea de femei în comuna vecină Cisnădióra? Tocmai contrariul suntem siliți a constata despre spriginul moral ce-l avem noi aici; căci pe când în comuna vecină Cisnădióra, după cum mai nainte v'am amintit dela cel dântâi până la cel din urmă locuitor din acea comună, fie-care își ține de datorință a sĕ face membru al reuniunei de femei de acolo; la noi din contră, tocmai aceia, cari după oficiul ce ocupă și posiția lor în societate, atât femeile, cât și bărbați — onóre câtor-va escepțiuni datori sunt a sprigini acéstă reuniune, premergênd astfel cu esemplu celorlalți cónlocnitori, tocmai acestia dic sĕ feresc de reuniune, fug de ea și nu numai că nu'și țin de datorință a sĕ face membri ai acestia. ci socotesc a face un pas greșit, un pas dejositor, un pas, care le-ar putea altera onórea, când s'ar demite a sĕ face membri reuniunei nóstre de femei. Vĕ asigur, că astfeliu de ómeni, nu numai binelui comun, dar și binelui lor propriu le sunt inimici. Da căci pe când chemarea lor este a sprijini din tóte puterile acéstă nobilă instituțiune, pe atunci ei nu numai că nu o fac acéstă, ci au lucrat dela început și continuă încă a lucra în feliuri și chipuri la zădărnicirea acestui scop, cât și a reuniunei preste tot, ceea-ce numai spre laudă nu le servesce. Onóre d-vóstre, cari dela început şi până aḑi v'aţi jertfit pentru acéstă reuniune atât materialminte cât şi moralminte. Fiţi siguri, că posteritatea nu vĕ va rĕmâné datóre cu multămita, ce într'adevĕr meritaţi. Imi place a crede şi nu dubitez cât mai puţin, că şi de aici înainte Domniile vóstre veţi lucra cu acelaş zel şi bunăvoinţă pentru înaintarea reuniunei nóstre ca şi până acum. Să trăiţi la mulţi ani!"

Dómna presidentă a fost rĕsplătită cu urale, cari păreau a nu mai avea sfêrşit.

In fine presidenta declară şedinţa adunării generale deschisă şi invită pe secretarul reuniunei, dl învĕţător Ioan Marin a da cetire raportului general despre activitatea comitetului reuniunei din acest an. Din acésta se constată, că numĕrul membrilor reuniunei e de 70 de diferite categorii şi că capitatul acesteia constă din 1327fl. 47cr. — Sĕ trece apoi la staverirea budgerului şi in urmă la propuneri.

Ansă la o consultare seriósă a dat prorunerea membrului M. Frăţilă învĕţător, de a se ţiné prelegeri publice în favorul reuniunei nóstre precum se face acésta la Sibiiu, Blaj etc.

Propunerea sĕ primesce, rĕmânând, că comitetul sĕ statorésca timpul, când ar fi sĕ se ţină atari prelegeri folositóre atât pentru reuniune, cât şi pentru membrii acestia.

Programul eshauriat, neobosita presidentă dă cetire unei teme fórte instructive ,despre „crescerea ţĕranului român" Precum cuvêntul de deschidere aşa şi tema acésta a fost ascultată cu cea mai încordata atenţiune din partea celor presenţi şi încoronată de vii aplause.

In fine în numele celor de faţă ia cuvêntul membrul M. Frăţilă şi mulţămesce duei presidente pentru zelul, abnegaţiunea şi devotamentul cu care dela înfiinţarea acestei reuniuni a lucrat şi o rógă, ca şi de aici înainte sĕ purcédă tot astfel, asigurându-o, că până când în fruntea acestei reuniuni va sta domnia sa, carea nu numai din punct de vedere al posiţiunei ci mai vêrtos din acela al capacităţii, merită a sta în acest loc, dênşii nu o vor părăsi nicí când, ci avênd pururea ca esemplu pe însaşi dna presidentă veseli vor lucra într'a colo, ca reuniunea nóstră sĕ şi realiseze scopul cât mai curênd.

Florinel

Bibliografic.

A apărut:

„*Protocolul Sinodului*", archidiecesei greco-orientale române din Transilvania ţinut la anul 1894 Tipariul tipografiei archidiecesane în Sibiiu 1894.

Nr. 693/1894. [246] 1—2

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorésă, eventual învĕţătoriu la scóla centrală grăniţărésca din Jina, comitatul Sibiiului, care post învĕţătorésă *Eugenia Ioanovici* în două rînduri 'l-a părăsit sub cele mai de nimica pretecste, se escrie concurs până *inclusive 10 Ianuariu 1895.*

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă cuartir şi lemne de foc, sunt 300 fl. v a. şi anume: 200 fl. din fondul scolar central şi 100 fl din fondul bisericei din Jina.

Reflectanţii sĕ-şi trimită petiţiunile instruite cu documentele prescrise de lege la

Comitetul administrativ de fondul şi scólele centrale grănifĕresci din fostul regiment român I.

Sibiiu, în 29 Decembre 1894.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi: [169] 5

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegatá fl. 10, legat .	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . : . . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă . . .	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale. .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile ·	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I. .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilariou Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri . .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur . .	„	—.50
Vocabular român german . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian .	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţământului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla . . .	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 138 Sibiiu, Joi, 22 Decembre 1894 (3 Ianuarie 1895.) **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 21 Decembre 1894.

Unul dintre motivele, la cari magiarii mereu se provócă, ca sě-și justifice procedura față de naționalități și în special față de noi românii, este dreptul istoric. Noi am cuprins țéra acésta cu sabia, ḑic ei, popórele ce au locuit la venirea nóstră pe acest pământ, ni s'au închinat, s'au supus, ér istoriografia nóstră ne spune, că voi românii ați emigrat aici mai târḑiu decât noi, prin secolul al 12-lea, ca păstori, și ați fost primiți în țară, prin urmare, voi naționalitățile, ca popóre supuse și în parte ca venetici, nu aveți sě pretindeți drepturi în acésta țéră și aveți sě vě mulțămiți cu ceea-ce vě dăm noi din bunăvoință.

Așa judecă politicii și „savantii“ magiari. La acésta sě provócă Tibad în broșura sa politică, ḑicênd, că mișcarea română de aḑi, este fără drept istoric, deórece românii n'au avut autonomia, ce au avut-o sasii și secuii din Ardél. La acésta face alusiune procurorul Gozsdu în vorbirea sa, la procesul „Dreptății“, esprimându-și în ton elegic părerea, că pentru poporul român ar fi mai mare glorie, dacă s'ar ține născut din revoluțiunile evului mediu.

Sunt curioși compatrioții nostri magiari cu provocarea la dreptul istoric. De o parte, așa se vede, că numai ei au prerogativa sě se provóce la acest drept. Dacă noi uzăm de el, negreșit că nu pentru scopuri politice, vin istoricii magiari și ni-l contestă. Noi nu avem dreptul sě susținem, că suntem vechi locuitori în acésta țară, mai vechi ca magiarii, cu tóte că sunt dovedi puternice pentru acésta. Istoricii magiari moderni, în contrarietate cu chiar cronicarii magiari, „dovedesc“ că acésta nu e adevěrat. Nu avem sě ne punem aci în diescusie cu ei fiind siguri, că aḑimâne vor fi siliți sě recunóscă și ei adevěrul în acésta cestiune, dovedit și recunoscut de sciința europénă, pe cum au fost siliți sě recunóscă latinitatea nóstră, de care și-au bătut joc atât de mult.

Pentru noi originea și vechimea nóstră nu forméză basă la câștigarea drepturilor, ce ne compet în acésta țară. Și așa credem, că în privința acésta suntem în conformitate deplină cu spiritul și ideile moderne, cari au tras dungă peste așa numitele drepturi istorice. La aceste nu sě provócă acum nimenea, decât câte un prinților sau nemeș scăpătat, demn de compătimire. Dar chiar și magiarii vin în contraḑicere cu acest pretins argument al lor. Dacă față de noi își motivéză procederea cu dreptul istoric, cum de gugulesc și împărtășesc de tóte favorurile pe ovrei, cari, numai eri-alaltăieri au venit aici cu Pinkel-ul in spate? Pentru ce nu sě provócă și față de ei la dreptul istoric? Pentru că aceștia, la dorința șovinismului, sě magiariséză? Aci e buba, după cum ḑice românul, dar noi nu putem urma pe ovrei nici în privința acésta. Drepturile, ce le pretindem, le pretindem pe basa jertfelor de bani și de sânge, ce le dăm statului.

Revista politică.

Intrégă presa se ocupă cu situațiunea europénă și constată, că în decursul anului trecut căl. n. deși au obvenit multe incidente deprimătóre, care ar fi putut aprinde fitilul rěsboiului, totuși politica înțeléptă a puterilor europene a ocolit ori-ce evenimente, care ar fi putut aprinde flacăra rěsboiului. Pacea s'a consolidat în decursul anului trecut și ca garanță a manținerei ei este alianța triplă, ale cărei legături s'au consolidat. Raporturile puterilor s'au îmbunătățit reciproc și la acésta a contribuit în mare parte și politica și raporturile caselor domnitóre.

Nu însě tot așa sě presintă situațiunea în diferitele state, unde parte șovinismul, parte socialismul se frămêntă a ajunge la valóre cât mai mare. La acestea se mai adaug și luptele de partid, care în multe state se pórtă cu o ură neînfrântă.

* * *

După scirile, ce sosesc din Budapesta Maj. Sa era sě soséscă acolo în 3 sau 4 l. c. pentru a da o soluțiune deplină situațiunei încurcate, la care a dus țéra șovinismul magiar, liberalismul fals și cultul lui Kossuth. Foile, care tot mai fac serviciu guvernului se încércă a demonstra, că astăḑi numai partidul liberal póte conduce naia țerei, că acest partid e cel mai puternic și că numai principiile lui se pot valora. O fusiune ar fi cel mai mare desastru pentru țéră, căci ea n'ar aduce decât numai incurcăli.

Indrăsnéla foilor este așa de mare, încât cutéză a afirma, că chiar și ambii „metropoliți“ gr. or. care au fost primiți în audiență ar fi spus, că introducerea căsătoriei civile n'ar intimpina greutăți și că chiar și preoții își pot încheia întâi căsětoria înaintea autorităților civile, însě cea mai temeinică îngigire o au numai la desfacerea căsětoriilor etc.

Acésta este o espunere calumniătóre. Prin de aceste foile magiare vreau sě prepare opinia publică, sě o facă vehementă pentru a fi în stare sě facă demonstrațiuni la cas, că falsul liberalism ar cădé în noroiul pěcatelor sale.

* * *

„Neue Freie Presse“ ocupându se cu situațiunea, după ce arată, că terenul pentru reformele sancționate era deja pregătit pe timpul ministeriului contelui Iuliu Szapáry, și după ce spun, că ministeriul Wekerle n'a făcut de cât a dus la îndeplinire ceea-ce s'a început sub antecesorul seu, sfîrșesce prin a apotheosa la adresa liberalismului. Liberalismul a pornit în Ungaria dela anul 1840 și n'a fost întrerupt de cât prin absolutism, în anul 1867 érăși a ajuns în drepturile sale, ér triumful cel mai mare l'a sěrbat când Majestatea Sa a sancționat legile politice bisericesci. E greu, ca cineva sě crédă, că după ce atât de mult s'a ajuns prin liberalism, el are într'o bună diminéță sě dispară. Din motivul acesta o schimbare bruscă a actualului sistem e puțin probabilă, ceea-ce însě se va întêmpla, va fi că liberalismul va mai merge un timp óre care în frunte și în urmă va trebui sě facă loc altor idei și altor macsime. Dacă cineva va îndrăsni sě casese liberalismul cu totul, acésta numai viitorul o póte sti. E drept, că spiritul autoritar cresce ḑilnic în Europa, și tocmai acésta dovedesce, că sunt mulți conjurați în contra liberalismului.

* * *

In cercurile politice sě fac multe combinațiuni cu formarea noului cabinet Ca următori ai lui Wekerle sě numesc: Desider Bánffy, Koloman Széll, Iosif Szlávy, contele Iuliu Szapáry și ministrul comun de finanțe Benjamin Kállay.

„Köln. Ztg.“ face asupra lor următórele espresiuni: Cel mai însěmnat dintre acestia este fără îndoială Bánffy, cunoscut în deajuns pentru brutalitățile sale decând era comite suprem al comitatului Bistrița-Năsěud. Cu mult mai apt pentru postul de ministru președinte ar fi Koloman Széll, care însě abia va abḑice de splendidul sěu post ce ocupă ca președinte al băncii hipotecare și al celei magiare de schimb și escompt.

Un simpatic ministru-președinte atât corónei cât și țerii ar fi președintele casei magnaților Iosif Szlávy. Pentru dînsul însě formarea unui cabinet ar fi o mare jertfă și numai patriotismul sěu l'ar puté îndupleca sě se mai pună încă o dată în fruntea afacerilor.

Contele Iuliu Szapáry ar primi bucuros formarea unui cabinet chiar și din motivul, ca sě-și rěsbune căderea sa ultimă. Cu dînsul disidenții érăși se vor re'ntórce în sinul clubului liberal, dînsul ar fi gata sě facă o fusiune cu partidul național. E esclusă însě posibilitatea, ca dînsul sě se țină mult timp la putere.

Aceste patru personalități vor veni în combinațiune dacă coróna nu urmăresce schimbarea actualului sistem Dacă însě s'ar pâré de potrivit timpul pentru formarea altor relațiuni de partid, atunci omul cel mai potrivit va fi contele Khuen-Hédervàry. Acésta a și fost imprejurarea, de ce la ultima crisă liberalii s'au temut atât de mult de dînsul. In timpul din urmă partidul liberal s'a familiarisat cu dînsul, socotind, că numai el va puté forma un ministeriu mai durabil. Póte că timpul lui Khuen Hederváry încă n'a sosit, că dînsul va sosi, acésta e mai pre sus de ori-ce îndoială.

Póte une-ori cu mai mult succes și cu mai multă vaḑă s'ar puté croí calea pentru o schimbare totală a sistemului venind la putere ministrul comun de finanțe, Beniamin Kallay, și tocmai din pricina acésta numele sěu se cetesce mai totdeuna când e o crisă în țéră. Se crede însě, că neînțelegerile ce ar esista întrě dênsul și contele Kálnoky, ar forma o greutate pentru formarea unui cabinet. Privirea sa senină și priceperea sa adâncă pentru nevoile monarchiei l'ar face fără îndoială de cel mai capabil următoriu al lui Wekerle

* * *

In ședința de Vineri a sobraniei bulgare, carea a durat până la 5 óre diminéța deputatul Desov interpeléză pe ministrul-president Stoilov, că ce a întreprins guvernul pentru esecutarea conclusului sobraniei, ca pe cosciugul decedatului țar Alecsandru III sě se depună în numele poporului bulgar o cunună de aur; întrébă apoi, că ce împuterniciri a dat ministrului Velicicov guvernul, ca sě între în coatingere cu consul rusesc dela Constantinopol Nelidov și ce resultate a avut convorbirea cu acesta? In fine cere deslușiri, că ce intenționéză guvernul a face pentru împăcarea cu Rusia? In decursul motivărei acestor interpelațiuni presidentul a îndrumat la ordine pe Desov în mai multe rînduri; în fine la eschis dela ședință. Deputații din partidul lui Radoslavov s'au grupat toți în jurul consoțului lor Desov, cercând al împedeca depărtarea lui din ședință. La acésta presidentul suspinde ședința, dar' după puțin timp o redeschide éră. Sě continuă desbaterea budgetară, terminând resorturile internelor și ale lucrărilor publice. La finea ședinței sobrania votéză amnestia generală, dela care însě sunt eschiși acei ministri, cari începênd cu anul 1883 sub durat oficiului lor au comis fapte ilegale, apoi toți criminalii ordinari, și în fine acei oficeri superiori, cari au fost complici la detronarea lui Aleesandru Battenberg în 8/21 August 1886. De favorurile amnestiei se bucură deci și Zancov și Caravelov.

Procesul de presă al „Dreptății“.

(Urmare.)

Nu se ține de noi sě discutăm la locul acesta asupra acestor cestiuni. — Trebue sě mai declar, că nu am intențiune sě clarific obiectul acusei din punct de vedere politic.

Aci obiectul cestiunei este, vinovat e ori nu acusatul pentru delictul de agitațiune în contra naționalitătii, în contra constituțiunei și în contra autorităților.

Acusatul a afirmat, și acésta a voit sě i-o crédă și cetitorii sěi, că națiunea magiară despóie pe naționalitatea română de religiunea și de limba sa națională.

Sě rěmânem deocamdată la cestiunea bisericei, deórece voesc sě arět, că fără de puterea statului magiar aḑi nici vorbă n'ar puté sě fie în țara acésta de biserică națională română,

Când prin vécul X. și XI. poporul român, care a dus o viață nomadă de păstori a venit în Ungaria, dar mai ales în munții Ardélului în cete mai mari și mai mici cu turmele și cu ciurdele sale din Moldova, Bulgaria, Albania și în genere din Balcani, și-a adus cu sine religia gr. or., ritul religiunei sale și limba ritului și acéstă limbă a fost slavă-vechia, sau precum etnografii o numesc, limbă bulgară-slavă.

Némul viguros și plin de viață s'a înmulțit, s'a lățit si nici nu le- a venit prin minte, că în bisericile sale el nu laudă pe Dumneḑeu în limba s'a română, ci în limba slavo-bulgară. Consciința naționalității sale nu și-o avea.

Pe la jumětateă secolului al 17-lea Georgiu Rákoczy, principele Ardélului, a fost acela, care, în urma puterii sale, a dispus, ca în bisericile românilor serviciul dumneḑeesc sě se țină în limba română, și nu în limba slavă, și ca acésta posibil sě fie, la ordinul principelui magiar G. Rákoczy I. liturgia slavă a fost tradusă în limba română și fiind-că românii nu-și aveau în limba lor nici biblie, tot Georgiu Rákoczy I. dispune, că şi biblia sĕ fie tradusă în limba română.

Românilor însĕ şi mai ales preoţimei române nu li-a convenit limba română, şi ei în mai multe rênduri au protestat în contra introducerii în biserică a limbei române şi au declarat, că ei susţin pe mórtea şi viéţă servicul dumneḑeesc în limba slavonă. Georgiu Rákoczy I. şi fiul sĕu Georgiu Rákoczy II. numai prin aplicarea forţei şi a întemniţărilor au fost în stare sĕ introducă în bisericele române limba română în locul celei slavone.

Naţionalitatea română 6 vécuri de-a rêndul a folosit în ritul religiei sale limba slavonă şi astfel principele magiar a silit-o sĕ se folosécă în biserica sa de limba sa naţională. — Acestea sunt fapte istorice cari nu se pot tăgădui.

După sinodul ţinut la Florenţa în vécul al 15-lea s'a pornit mişcarea pentru unirea bisericilor apusană şi orientală, în Ungaria însĕ mişcarea acésta s'a pornit numai în secolul al 16-lea şi archiepiscopul Kollonits a continuat-o cu succes. In Ardél Theophilus unicul episcop român a fost cel dintâiu, care subscriind pactul, a recunoscut supremaţia papei dela Roma şi în afacerile dogmelor credinţei a primit canónele bisericei apusene.

Dar în secolul al 18-lea cei mai mulţi dintre românii uniţi s'au reîntors érăşi la biserica gr.-or., şi rĕmânênd fără episcop pentru regularea afacerilor lor bisericesci s'au alăturat la episcopul Moldovei şi al României. Vecinicele atacuri ale turcilor însĕ şi vicisitudinile timpurilor rĕsboinice pentru multă vreme au făcut imposibil contactul lor cu episcopii Moldovei şi României. Din acéstă causă românii gr.-or. neuniţi au ajuns un timp óre care sub supremaţia episcopului sêrb gr.-or. de Buda, până ce în fine împĕratul Iosif II înfiinţă în vécul 18-lea la Sibiiu un episcopat român gr.-or., căruia îi dede un salariu anual de 4000 fl.

Francisc I, regele magiar pe la 1809 îi dete preoţimei române gr.-or. dreptul, ca pe calea alegerii sĕ-i trimită trei candidaţi de episcopi, dintre cari pe unul îl va denumi episcop, care însĕ va avé sĕ fie subordonat archiepiscopului sêrbesc gr.-or. din Carloveţ, ca sufraganul acestuia. — Astfel a durat situaţiunea acésta până la anul 1868.

Din aceste fapte istorice reiese evident că românii gr.-or. în afacerile lor bisericesci, au fost subordonaţi autocefaliei archiepiscopului sêrbesc dela Carloveţ, şi că românii în afacerile lor bisericesci n'au fost independenţi până prin jumĕtatea secolului al 19-lea.

Articlul de lege IX din 1868, în consonanţă fiind cu spiritul art. de lege XX din 1848, care a enunţat egala îndreptăţire a confesiunilor, — a despărţit biserica sêrbéscă gr.-or. de cea română gr.-or. a fundat pe séma românilor gr.-or. archiepiscopat deosebit, a enunţat autonomia biscricei românesci şi a creat biserica română naţională particulară.

Afară de acésta episcopatul Aradului, care aparţinuse hiarchiei sêrbesci, a fost predat românilor şi pe lângă asta s'a mai înfiinţat şi episcopatul român gr.-or. de Caransebeş.

Afacerile acestei biserici sunt conduse şi regulate de 30 bărbaţi români din cler şi de 60 români mireni.

Étă dară, că naţiunea magiară, în representanţa puterei statului a eliberat naţionalitatea română de sub supremaţia hierarchiei sêrbesci.

Étă, puterea statului magiar pe la mijlocul secolului al 19-lea a dat românilor în loc de un episcopat trei episcopate, dintre cari unul este archiepiscopat. — Étă, astfel persecută puterea statului magiar biserica română.

Lungi vécuri de-a-rêndul acéstă biserică naţională n'a esistat, secoli de-a-rêndul nici unui român nu i-a trecut prin minte, ca s'o céră acésta, — dar îndată-ce românii au cerut acéstă biserică naţională autonomă, legislaţiunea magiară i o dete cu prevenire şi fără hesitare. Şi acusatul încă mai cutéză sĕ afirme, că naţiunea magiară vrea sĕ nimicéscă biserica română.

D'apoi asta-i recunoscinţa?

Influinţa de vécuri a hierarchiei sêrbesci naţionalitatea română a simţit-o.

Preoţii şi învĕţătorii lor au primit nume sêrbesci, în scóle ei au scris cu litere cirile, cărţile lor bisericesci au fost tipărite cu slove cirile; preoţimea a corespondat cu episcopii sĕi în limba sêrbéscă; preoţii lor au fost sfinţiţi prin episcopi sêrbesci, în biserici sêrbesci şi în limbă sêrbéscă; educaţiunea preoţilor a fost sêrbéscă, pentru-că ei învĕţau în seminarii sêrbesci, — şi étă, fiind că puterea statului magiar i-a redat naţiondlităţii lor — abia după 20 ani, când ei abia pot sta pe picióre le proprii — vorbesc deja de asuprire şi acusatul calumniéză naţiunea magiară, că ea lucră la rimicirea bisericei române.

E ruşine, că aşa ceva sĕ póte ḑice fără a roşi în faţă.

Sĕ vedem acum, ce face naţiunea magiară şi puterea statului magiar cu limba naţională română acolo, unde limba acésta se află în légănul seu şi unde ea trebuinţă are de cea mai îngrijitóre ocrotire — în scóla poporală; în ce chip îşi fac datoria faţă de sine înşişi aici în scóla poporală conducĕtorii naţionalităţii române preoţimea şi alţi nădrăgari naţionalişti?

Instrucţiunea publică în scóla poporală din Ungaria o reguléză articolul de lege 38 din 1868. Paragraful 11 al acestei legi dispune următórele: „In tóte comunele, unde locuesc credincioşii lor, confesiunile din propria lor putere pot sĕ susţină şi se ridice institute publice de învĕţământ în modul precisat de propria lor representanţă şi în raportul obicinuit de până acum, confesiunile pot şi de aci încolo pretinde concursul material al credincioşilor lor: în acelea institute ele şi pot alege pe învĕţătorii şi profesorii lor; ele pot decide salarisare. acestora; ele şi pot statori obiectele de învĕţământ in privinţa sistemului didactic şi metodic şi pot dispune de ele pe basa dispoşiţiunilor §-lui 45“.

Prin urmare paragraful acestei legi liberale statoresce autonomia învĕţământului poporal confesional, va sĕ ḑică şi autonomia instrucţiunei poporale confesionale a concetăţenilor nostri români. Şi fiind-că afară de români mai sunt în ţéră şi sêrbi şi ruteni cari aparţin religiunii gr. or. şi gr. catolice voesc numai sĕ indigitez, că în aşa numitele părţi ardelene ale ţĕrii, unde sĕ scie, că nu locuesc nici sêrbi, nici ruteni, românii gr. or. şi gr. cat. susţin laolaltă 1610 scóle poporale confesionale, rĕmân deci dintre tóte cele 2719 scóle poporale române 1109, cari cad pe celelalte părţi ale Ungariei şi dintre cari cel puţin 50% încă sunt scóle confesionale.

Prin urmare naţionalitatea română a eshauriat aşa ḑicênd autonomia instrucţiunei sale poporale, ce i-s'a dat prin legea de instrucţiune poporală şi o şi păzesce cu gelosie.

Fórte natural, că esercitarea drepturilor autonomice nu consistă numai din drepturi, ci şi din datorinţe, pentru-că resultatele învĕţământului stau în legătură cu sistemul didactic stabilit independent, cu aplicarea învĕţătorilor, cu organisarea scólelor, cu alegerea cărţilor de învĕţământ etc.

Incumbe gravă rĕspundere acelora cari s'au angajat la eserciarea acestor drepturi, cu atât mai vêrtos, că le-a fost cu putinţă, conform disposiţiunilor cuprinse în partea primă a legei scólelor poporale, a concrede responsabilităţii potestăţii statului susţinerea scólelor şi prin acésta a pune în sarcina comunei instrucţiunea poporală şi efectul acestei instrucţiuni.

Dară naţionalitatea română a luat fără de nici o reservaţie mentală asupra sa dimpreună cu confesiunile rom. cat. reformată, evangelică etc. responsabilitatea morală grea a instrucţiunii poporale; se alipesce de aceea cu tótă tenacitatea şi gelosia, căci, precum este de comun cunoscut, ei cred, că in scólele lor confesionale îşi pot păzí însuşirile lor de naţionalitate, cred a-şi susţiné limba lor, cu un cuvênt ei cred că în aceste scóle îşi vor scuti naţionalitatea.

Naţiunea magiară, potestatea de stat magiară nu s'a pus în calea acestor stăruinţe nici nu se pune, căci legea despre instrucţiunea poporală asigură egale drepturi pentru fie-care confesiune. Cultive credinţa sa, limba sa, şi susţină şi desvólte caracterul naţionalităţii salé cu tótĕ intensivitatea de care este capace, dar apoi cu tot dreptul pretinde, ca instrucţiunea poporală sĕ aibe efect şi ca aceea sĕ stee pe nivoul pretensiunilor culturale ale ţĕrii.

Cu escepţiunea confesiunei române gr. or. şi gr. cat., tóte celelalte naţionalităţi ale ţĕrii, aşadar chiar si pretinşi apăsaţii, slovacii şi sêrbii, precum şi nemţii cari nu sunt apăsaţi, toţi fără escepţiune stau pe nivoul intereselor seriόse ale instrucţiunii poporale.

Numai resultatul instrucţiunii autonome a naţionalităţii române arată trista proporţiune, care scade, reduce, degradéză fórte resultatele generale ale instrucţiunii poporale în Ungaria.

Inspecţionarea stabilă a instituţiunilor instrucţiunii scolare, protestatea statului o eserciéză prin înspectorii reg. de scóle. E chiemarea inspectorilor reg. de scóle a trimite propuneri, observări susţinĕtorilor scólelor despre zidirile scólei, instituirea lor, resultatul instrucţiunii, despre controla frecuentării şi despre vindecarea defectelor aflate.

Confesiunile rom.-cat., evangelică, reformată se străduesc cu zel patriotic şi în deplină consciinţă a datorinţei la sanarea defectelor; dar din contră scólele cari stau sub superioritatea confesională gr.-or. şi gr.-cat. trag în cele mai multe la îndoială adeveritatea observărilor făcute din partea inspectorului reg. de scóle sau simplu le dau mai departe şi sĕ scutură de representantele potestăţii de stat cu aceea, că óre cu ce efect a dispus în tr ba defectelor aflate.

Superiorităţile bisericesci gr.-or. şi gr-cat. tractéză aşa de indiferent recercările inspectorilor reg de scóle ca şi când nici n'ar fi vorbă de îmbunătăţirea propriilor lor scóle.

Fiind-că în acéstă privinţă n'am putut aduna casuri concrete, voiu amintí unele esemple concrete din comitatul Timişului referitoriu la aceea, că confesiunea română gr. ort. nu numai că nu este împedecată în desvoltsrea sa culturală, dăr ea nu şi împlinesce datorinţa sa prescrisă în lege în interesul culturei sale încă nici atunci, când o provócă la acésta representantele guvernului, când este împintenată la îmbunătăţirea causei scólei sale proprie confesienale sau, dacă mai place aşa, de naţionalitate.

Esemplele acestea ca date caracteristice, fac plausibilă icóna surprinḑĕtóre, care ne presintă starea culturală a naţiunei române care posede tóte drepturile nestirbite ale instrucţiunei populare, faţă cu alte naţionalităţi nemagiare, cari prin eserciarea drepturilor sublime, ale autonomiei au ajuns resultate îmbucurătóre şi laudabile pe terenul instrucţiunii populare. Sub naţionalităţile nemagiare înţeleg pe sêrbii, croeaţii şi slovacii, despre cari se ḑice, că sunt apăsaţi, şi pe germanii care nu simt apăsarea şovinistă.

Dar sĕ revin mai nainte la casuri concrete:

1. In Bazoş sĕ află 260 copii, cari sunt deobligaţi a cerceta scóla: pentru instrucţiunea acestora s'ar pretinde cel puţin doi învĕţători. Deóre-ce acolo însĕ se află numai o sală de învĕţământ şi un învĕţătoriu, inspectorul de scóle al comitatului Timiş sub numĕrul 4120 dela 30 Nov. 1891 a provocat episcopatul gr.-or. român din Arad, ca sĕ edifice încă o sală de învĕţământ şi sĕ aplice o învĕţătóre.

Episcopul din Arad sub nrul 79 din 28 Ian. 1892 a avisat pe inspectorul de scóle, că comuna bisericéscă gr.-or. română din Bazoş s'a declarat de învoită, ca sĕ edifice a doua sală de învĕţământ şi cu începutul anului scol. 1892/93 adecă în Sept. 1892 sĕ aplice o învĕtătóre. Acésta însĕ nu s'a întêmplat nici până în Decembre 1892; prin urmare comisiunea administrativă a comitatului Timiş la 18 Ian. 1893 din nou a recercat episcopatul român din Arad, ca postul al doilea de învĕţătoriu, despre care e vorba, cel mult până la sfîrşitul lui Iuliu sĕ'l îndepliinéscă şi sub responsabilitate cu începutul anului scol. 1893/94 adecă în Sept. 1893 sĕ încépă instrucţia.

Anul scol. 1893/94 s'a început, s'a şi finit, s'a început şi anul scol. 1894/95, însĕ în Bazoş nici astăḑi nu este al doilea post de învĕţătoriu.

Şi când în anul curent inspectorul scol. reg. a făcut acolo cercetare ofificiósa, în faptă a aflat în o sală de învăţământ 112 scolari până când în aceeaşi sală de învĕţământ — fiind că nu e decât de 9 metri lungă, 5 m. largă şi trei m. înaltă, — n'ar fi ertat sĕ se petrécă mai mult de 60 de copii. (Dl protopresbiter Dr. I. Putici din Timişóra, publică în „Dreptatea“ o declaraţie, în care spune, că espunerile procurorului nu sunt adevĕrate. Red.)

2. In Topoloveţul mare — care comună are scólă comună cu Topoloveţul mic — sunt 170 copii obligaţi sĕ cerceteze scóla Fiind că însĕ acolo este numai o sală de învéţământ şi numai un învĕţătoriu, insp. scol. reg. în 1 Dec. 1891 a recercat pe episcopul gr.-or. român din Arad, ca sĕ înfiinţeze al doilea post de învĕţătoriu.

Episcopul din Arad în 24 Martiu 1892 în rescriptul sĕu de sub nr. 1127 cu deosebită stimă despre aceea încunosciinţéză inspectoratul scolar, că comuna Topoloveţul mare va înfiinţa scólă sepcrată de fetiţe. Intr'aceea şi com. adm. comitatens a făcut tot în acest sens recercare la episcopul din Arad în 11 Martiu 1892 sub nrul 1088.

Episcopul din Arad şi la acésta recercare a grăbit sĕ liniştéscă com. adm. făcênd cunoscut cu rescriptul sĕu din 7 Maiu 1892 nrul 1883, că în Topoloveţul-mare se va înfiinţa scóla de fete separată. Deóre-ce însĕ scóla de fete nici chiar în 18 Ianuariu 1893 nu s'a fost înfiinţat, com. adm. în ḑiua acésta sub nrul 2396 şi 2405/93 de nou a recercat pe episcopul din Arad, ca sĕ-şi împlinéscă promisiunea, totodată a făcut propunere la ministeriul de instrucţiune publică pentru admoniarea scólei. Ministeriul ung. reg. de instr. publ. cu ordinaţiune înaltă din 31 Maiu 1893 nrul 10459 a provocat. pe episcopul din Arad, ca sĕ împlinéscă lipsele, şi a şi admoniat scóla. Pe lângă tóte aceste în Topoloveţul-mare nici până astăḑi al doilea post de invĕţătoriu nu e ocupat.

3. In Jabuca fiind scóla în o localitate dărêmată, scundă şi îngustă, şi fiind-că acolo nrul celor obligaţi de a cerceta scóla este 147, insp. reg. scol. în 24 Oct. 1891 sub nrul 1617 a recercat pe episcopul gr.-or. din Caransebeş, ca sĕ binevoiască a dispune, pentru înfiinţarea unei sale de învĕţământ şi unui post de învĕţătoriu la scóla gr. or. rom. din Jabuca.

Episcopul gr.-or. din Caransebeş sub nrul 3418 din 18 Decembre 1891 promite îndeplinirea lipselor, dar fiind-că acésta nici în decurs de un an nu s'a întêmplat, insp. scol, reg. sub 4023 din 2 Decembre 1892 din nou a recercat pe episcopul din Caransebeş, ca sĕ corĕspundă recercării com. adm. de sub nrii 3617 şi 1073/92.

Deórece însĕ episcopul la acésta nu rĕspuns, com. adm. com. tub 2181 din 2 Ianuariu 1893 l'a recercat încă odată ca sĕ dispună cele de lipsă şi totdeodată a rugat ministeriul de instrucţiune, ca sĕ admonieze scóla.

Fiind că în Jabuca al doilea post de învĕţătoriu nici în Aprile 1894 nu a fost sistemisat, s'au luat disposiţiuni noue în acésta direcţiune, dar tóte au rĕmas până aḑi fără nici un resultat.

4. In Denta, cercetând insp. scol. scóla gr.-or. română s'a convins, că sala de învĕţământ nu e corĕspunḑĕtóre pentru cei 97 copii obligâţi sĕ cerceteze scóla şi că învĕţătoriul nu scie limba unguréscă, din care causă apoi instrucţiunea limbei magiare e de tot negligată.

Adaptarea scólei e defectuósă şi cu aceeaşi ocasiune a secuestrat o hartă a Ungariei oprită Despre tóte acestea raportând sub 1065 din 11 Martie 1892 a recercat pe episcopul gr-or. din Caransebeş, ca sĕ sistemiseze un nou post de învĕţătoriu şi la acelaşi sĕ aplice un învĕţătoriu diplomat, care scie şi unguresce şi ar puté sĕ propună limba unguréscă şi în locul învĕţătoriului, care nu cunósce limba unguréscă; — la rugat totodată, ca sĕ grijéscă şi de delăturarea altor neajunsuri, cari obvin la scólă.

Episcopul însĕ nici după luni de ḑile nu a rĕspuns şi aşa s'a vĕḑut necesitat, ca sĕ urgeze sub nrul 3616 în 21 Nov. 1892.

Domnul episcop şi la acésta provocare nóuă nu s'a vĕḑut îndemnat se rĕspundă, şi aşa com. adm. sub nrul 467 din 18 Ian. 1893 a fost constrînsă, ca din nou sĕ recerce pe episcopul gr.-or. român din Caransebeş, totodată a relatat însĕ şi ministeriului de instrucţie despre starea deplorabilă a scólei şi a cerut admoniarea aceleia.

Asemenea şi ministrul reg. ung. de instrucţie publică a provocat în ordinaţiunea sa de sub nrul 8566 din 29 Iulie n. 1893 pe episcopul din Caransebeș, ca sĕ delăture lipsele și pe basa §-ului 15 din art. XXXVIII 1868 a admoniat scóla.

Cu tóte acestea scóla română din Dent și astăḑi sĕ află în starea ei de la 1891.

Asemenea casuri, pe cari le-aș puté reproduce, sunt nenumĕrate. Puterea de stat magiară nu numai că nu împedecă deci desvoltarea culturii în școlele românesci ci din contra cu tóte mijlócele, ce stau la disposiție încércă sĕ o desvólte, durere însĕ fără resultat.

Aceste patru casuri concrete pe basa principiului pars pro toto caracteriséză tóte scólele românesci naționale respec. confesionale și probéză, ca acei domni mari de gură, cari strigă din tóte puterile, că românii sunt apăsați sunt cei mai mari inimici ai națiunii lor proprie.

(Va urma).

O ordinațiune.

Ministrul de interne Hieronymi 'și-a încheiat cariera sa de ministru cu privire la români, prin următórea ordinațiune, dată prin comitele suprem din Sibiiu, domnilor Z. Boiu, Dr. P. Cioran, D. Cunțan și Russu Șirianu, cari au fost între alții iscăliți la convocarea adunării naționale dela 28 Novembre a. c.:

Prin ordinul seu Nr. 321 res. din 16 Iunie 1894, Escelența Sa dl ministru de interne a interḑis activitatea așa numitului partid național român, pentru-că acesta nu are temeiu legal, — lucru despre care Dr. Rațiu, president al comitetului de atunci, a fost însciințat. In adunarea română, ținută la 28 Novembre în Sibiiu, cu tóte acestea s'a adus hotărîrea, că și împotriva ordinului de oprire amintit, partidul își va continua activitatea.

Deóre-ce acéstă hotărîre s'a adus în chip ilegal, călcându-se regulamentele în vigóre, ministrul regesc magiar cu ordinul reservat Nr. 1488 și data 7 Decembre, *oprind de nou activitatea așa ḑisului partid național român*, totdeodată a binevoit sĕ enunțe, că desconsiderația acestui ordin, pe basa art. I din legea XL dela 1879 o cualifică ca transgresiune; ori și cine ia parte la asemenea adunări, sau contribue la convocarea astorfel de adunări, conform art. 16 al legii XL din 1879, adecă pe basa ordinului amintit, va fi pedepsit cu arest, ce póte sĕ i-se urce până ta 15 ḑile și amendă în bani până la suma de 100 fl.

Insciințându-te despre cuprinsul acestui nou ordin al ministrului de interne, pentru ca sĕ te conformezi, îți atrag totdeodată atenția și asupra eventualelor urmări, dacă vei mai continua activitatea ilegală, la care se referesce ordinul menționat.

Sibiiu, 28 Decembre 1894.

Thalmann,
comite suprem.

Noutăți.

Congregațiunea comit. Făgăraș. Din Făgăraș sĕ scrie, că congregațiunea estraordinară ținută la 27 Dec. n. a fost binișor cercetată și din partea membrilor români, astfeliu că au putut maioriza cu câte *un* vot pe aderenții șefului comitatului.

Cel mai mometos obiect a fost alegerea de câte 5 membrii în comisiunea administrativă și verificătóre în locul acelora al căror termin a fost espirat.

Deși alegerea acestor membri a fost pusă pe după améḑi și ea s'a ținut numai după 5 óre, totuși de astădată, membrii români au stat la locul lor până la fine; cu majoritate abia de câte un vot a succes românilor a alege în comisiunea administrativă între cei 5 membrii pe d-nii: Iuliu Dan, protopop; Vasile Stanciu, căpitan în pensiune și Vasile Rațiu, vicar; ér în comisiunea verificătóre a succes a alege pe toți 5 membri români, și adecă pe d-nii: Vasile Rațiu, Iuliu Dan, Vasile Stanciu, Nicolae Cosgarea și Dr. Andreiu Micu.

* * *

Activitatea kulturegyletului. In decursul anului 1894 averea societății de magiarisare din Cluș s'a urcat la suma de 1.137,806 fl. 39 cr. Sporul față cu anul trecut este de 142,527 fl. 38 cr. Filiale are societatea 61; a înființat, susținut si ajutorat în cursul anului trecut: 1 scólă de agricultură în stil mare, 8 scóle de specialitate, 62 scóle poporale, 22 kișdedovuri, cari tóte au fost înființate de acéstă societate, apoi a ajutorat 3 institute filantropice, a subvenționat 15 preoți, a susținut 49 biblioteci poporale sistemisate, a spriginit 26 reuniuni de cântări și, pe lângă acésta, a edat diferite scrieri.

* * *

† Alecs. Orescu. Sâmbătă diminéța a reposat bĕtrânul rector (pensionat) al universității din Bucuresci, senator, fost primul president al ligei culturale, Al. Orescu în etate de 77 ani. Reposatul a fost unul dintre cei mai infocați spriginitori și apĕrători ai causei nóstre naționale, și sub presidența sa au ținut studenții universitari din Bucuresci prima lor întrunire imposantă, în care s'a pus temeiul activității lor atât de rodnice în cestiunea națională. A fost totodată și unul dintre cei mai valoroși conducĕtori ai partidului liberal-național, și ca atare a avut totdeauna rol însemnat în afacerile publice ale țĕrii românesci. Ca profesor a funcționat mai bine de o jumĕtate de secol, predând studiile matematice, și a fost și un architect de mare renume. Palatul universității din Bucuresci este opera sa, zidită nu numai la stăruințele sale, dar și după planul făcut de dênsul. Corpul defunctului a fost încă Duminecă transportat la cimiteriul Șerban-Vodă, ér în ḑiua următóre p. m. la órele $1^1/_2$ s'a făcut înmormêntarea religiósă. Dorința reposatului a fost, că după mórte se fie dus la cimiteriu, și încă, în mijlocul unei mulțimi de facle aprinse, — o dorință, pe care studenții universitari, și membrii clubului liberal i-au îndeplinit-o

* * *

† Vasiliu Moldovan. Din comuna Boziaș, în comitatul Tĕrnavei mici, se anunță trista scire, că venerabilul luptător dela 1848 Vasiliu Moldovan, unul dintre cei mai valoroși fruntași ai noștri, a rĕposat Marți, 20 Decembre v. Cu el s'a stîns încă unul dintre acei luptători din vechia generație, al căror ideal era emanciparea, binele și fericirea poporului nostru. Vasiliu Moldovan a ocupat ca prefect în luptele dela 1848 un loc de frunte. In anii șése-ḑeci Moldovan a funcționat ca vice-comite în districtul Cetății de baltă, ér după aceea ca președinte al sedriei orfanale în D.-St.-Mărtin, care post l'a ocupat până în anii trecuți, când fu pensionat. Ca funcționariu, regretatul Moldovan a fost drept, harnic și consciențios, ceea-ce i-a câștigat stima și simpatia tuturor. Nici la bĕtrânețe, el n'a încetat de-a sta cu tot zelul posibil în serviciul națiunei sale. Luí este a se mulțumi în prima linie, că poporul român din Boziaș are aḑi o biserică de pétră, ca rari altele, apoi scólă frumósă etc. Românii vor păstra în scumpă amintire numele acestui bărbat.

* * *

Intre uniersitarii din Budapesta s'a pornit o viuă mișcare, sĕ lucre într'acolo, ca sĕ se caseze § 25 din legea militară, după care voluntarii, cari nu pot depune bine esamenul de oficer, au de a servi un al doilea an. Au hotărît sĕ trimită o deputațiune la Maiestatea Sa cu rugarea, ca sĕ elibereze pe cei voluntari, cari de present servesc al doilea an.

* * *

Avansamentul voluntarilor. Monitorul oficial al armatei publică în preséra Crăciunului numirea numai a 444 oficeri în reservă și cu tóte că au depus esamenele bine, numirea a 1040 cadeți-oficeri și 944 cadeți. Până acuma aprópe în fie care an se numiau cam 2000 de oficeri în reservă și 4—500 cadeți, și și aceștia numai din causă, că nu puteau dovedi îndestule mijlóce de subsistință. Acum de-odată s'a schimbat raportul, căci în anul acesta peste 1000 voluntari n'au putut sĕ se bucure de portopeul de aur.

Din tóte aceste se vede, că armata de present este provĕḑută cu un numĕr destul de considerabil de oficeri, chiar și pentru casul unui resbel. Deja în anul trecut s'a vĕḑut silită administrațiunea militară a reduce numirile oficerilor în reservă, pentru a nu ajunge acolo, unde au ajuns multe alte state, în cât tot pe 10 gregări cade un oficer. De acum înainte deci se vor numi numai atâți oficeri în reservă, pentru câți va fi loc în corpul oficerilor de reservă în urma casurilor de mórte, trecere sau activare.

Astfel reese, că voluntarii unui an vor trebui sĕ aștepte după numirea de oficeri până atunci, când toți voluntarii anilor trecuți, prevĕḑuți pentru avansare, vor ajunge la rangul de oficerí.

* * *

Nóua lege privitóre la poliția de câmp abia a întrat în vigore și se și adeveresce absoluta ei nepracticitate. In înțelesul acestei legi, tot pentru 1000 de jugĕre trebue sĕ se aplice cel puțin un păzitoriu de câmp cu plata de 360 fl. la an. Astfel Seghedinul, care are 130,000 de jugĕre, ar trebui sĕ aplice 130 păzitori de câmp, pentru care orașul ar trebui sĕ plătéscă 46.800 fl. la an. Pentru viile Seghedinului ar mai trebui aplicați încă alți 20 de păzitori, cari ar costa la an 7200 fl. Cu totul așa dară nóua lege ar fi plătită din partea orașului Seghedin cu 54.800 fl. la an. Aceste cheltueli însĕ nici însuși Seghedinul nu este în stare a le suporta. Ce vor face însĕ orașele mai mici, mai cu sémă însĕ satele, cari în multe părți au teritorii de câte 8—10,000 de jugĕre, fără de-a dispune de nici o avere comunală? Lucru firesc, că în astfel de împregiurări legea cu greu se va puté esecuta. Din Novembre încóce tóte silințele de-a pune în practică acésta lege au rĕmas fără resultat. Așa se întîmplă, observă „Hazánk“, dacă sĕ plantéză la noi legi aduse din străinătate, fără a ține sémă de raporturile din patrie.

* * *

Ultima invențiune a lui Edison. Ḑiarele americane ne aduc scirea, că faimosul electrician a făcut o descoperire neînchipuită și care lasă înapoia sa cele mai admirabile invenții ale savantului.

Principiul aparatului este un mic telefon de buzunar așeḑat într'o cutie, care se asémănă cu acea a unui césornic obișnuit. Pe cadrau sĕ mișcă acul unei busole, care primesce și ea acțiune dela o bobină interióră.

Cu acest aparat și fără ajutorul nici unui fir sĕ póte comunica la ori și ce distanță cu o persónă înzestrată cu un aparat identic, transmițĕtor și receptor în același timp.

După Edison — acésta este descoperirea sa cea mai principală — gândirea numai a unui individ aplicată cu insistența la un obiect sau altul póte produce un curent electric de o intensitate suficientă pentru a permite transmisiunea acestor gânduri. Acésta, după dênsul, este un fenomen al „simpatiei electrice“.

Savantul este fórte mândru de invențiunea sa, care, ḑice el, va uimi lumea prin simplicitatea ei.

* * *

Dela altariu la riguros. La universitatea din Bern s'au insinuat ḑilele trecute de odată doi absolvenți ruși, bărbatul și soția sa, — decurând căsătoriți — ca sĕ facă esamenul de doctorat în filosofie. Amêndoi, atât bărbatul, cât și soția, au fost esaminați în același loc, în același timp, și de aceiași profesori și au obținut diploma cu succes strălucit, depărtându-se amêndoi doctori în filosofie. — Asta de sigur până acum este unicul cas în analele universității.

* * *

Invitări. Reuniunea pompierilor din Rĕșinari invită la „sfințirea stinaardului sĕu care se va sĕvêrși în 7/19 Ianuariu 1895 (ḑiua de sf. Ioan) în biserica cea mare din loc. După améḑi petrecere cu joc. Inceputul la 4 óre. Prețul de întrare: de persónă 50 cr., de familie 1 fl. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei. NB. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

— Corpul învĕțătoresc dela scóla română gr. or. din Sĕliște invită la „Producțiunea scolară“ împreunată cu joc ce se va ține Marți în 27 Decembre st. v. 1894. în sala scólei din loc.

Programa:

I

„Cu respect vĕ salutăm, composiție de Julius Wiest, esecutată de elevii scólei.

2. „Strĕina“, poesie de Iulian Grozescu, declamată de o elevă.

3. „Mórtea viteza“, poesie de Alecsandri, esecutată de elevii scólei.

4. „Sentinela română“, poesie de V. Alexandri, declamațiune.

5. „Dragoș“, poesie de Alexandri declamațiune.

6. „Trageți hora“, composiție de Al. Flechtenmacher.

II.

7. „Din povestea vorbei“, de A. Pan declamațiune.

III.

8. „Judecata dréptă“, piesă esecutată de elevii scólei.

IV.

9. „Sărăcie lucie“, piesă poporală într'un act de Iosif Vulcan.

— Invitare la petrecerea cu dans, ce se va ține în Hașfalĕu după sfințirea scólei nóuă edificată, în 27 Decembre 1894 st. v. în sala scólei. Inainte premerge declamarea poesiei „Coriolan“ și piesa „Cinel-Cinel“ de V. Alecsandri esecutată de tinerimea din Hașfalĕu. Scopul e înființarea unui fond întru susținerea scólei gr.-or. române. Inceputul la 7 óre séra. Intrarea: de persónă 50 cr., de familie 1 fl. Oferte benevole sĕ primesc cu mulțămită și se cuitéză publice.

Convocare.

Prin acésta sĕ convócă adunarea generală ordinară a reuniunei învățătorilor rom. gr. or. din districtul Zarand pe ḑilele 29 și 30 Decembre a. c. în Brad.

La acéstă adunare sunt poftiți toți membri precum și toți sprijinitorii reuniunei.

Programa:

Ședința 1 Joi în 29 Dec. a. m.

Servițiul divin impreunat cu chemarea Duchului Sfânt. După terminare sĕ va deschide ședința prin presidiul ordinar la 10 óre a. m. în locul școlei pop. din loc,

2. Constaterea membrilor presenți;
3. Statorirea programei.
4. Presentarea de esibite, între cari și raportul general.
5. Alegerea comisiunilor.

Ședința a II în 29 Dec. la 3 óre p. m.

6. Constatarea presenților.
7. Verificarea protocolului ședinței I.
8. Prelegere practică din Abc. de Ioan Popescu cu despărțĕmêntul I: *g* „înainte de *e*“ séu *i*“ cu ton muiat de Alecsandru Florea.
9. Prelegere practică din limba magiară cu despĕrțământul III „Eserciții de conjugare în timpurile principale“ de Nicolae Golea.
10. Alegerea vicepresidentului și eventual al altor funcționari a căror post va deveni vacant, prin alegerea acésta (de vicepreședinte).

Ședința a III Vineri în 30 Dec. la 9 óre a. m.

11. Verificarea protocolui ședinței a doua.
12. Constatarea presenților.
13. Prelegere practică din comput cu anul al patrulea din scóla. „Divisiunea cu divisorul de dóuă cifre“ de Avram Glava.
14. Discusiune asupra temei: Este esamenul de vară la școle populară un mijloc pentru de a deștepta interesul părinților față de școlă: și dacă este, cum trebue sĕ fie întocmit ca sĕ corĕspundă acestui scop?

Ședința a V în 30 Decembre la 2 óre p. m.

15. Verificarea protocolul ședinței a III a
16. Constatarea presenților.
17. Raportul comisiunilor.
18. Staverirea budgetului pe 1894/5.
19. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului acestei ședinței.
20. Inchiderea adunării.

Brad, la 15 Novembre 1894.

Vasiliu Dămian,
președinte.

Nr. 770 [147] 1--3

EDICT.

Maria Viscrean gr.-or. din Bundorf, protopresbiteratul Sighișórei, care de 7 ani a părăsit cu necredință pe legitimul ei bărbat Ioan Andreiu Suciu, gr.-or. tot din Bundorf, pribegind în lume fără a sĕ sci locul ubicațiunei ei, — se citéză conform ordinului Ven. consistoriu archidiecesan dto 15 Novembre a. c. Nr. 7256/B. a se presentă înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat de bărbatul ei, se va pertracta și decide și in absența ei.

Sighișóra, 15 Decembre 1894.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei.

Demetriu Moldovan,
protopop.

Nr. 421 prot. [148] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan aprobat de venerabilul consistoriu archidiecesan la 25 Octobre 1894 Nr. 6990 B. în comuna bisericéscă gr. or. Gârda de sus, cu filia Neagra de sus, de clasa a III-a, se escrie concurs, după avut-a conțelegere cu comitetul parochial, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele sistemisate și sigure de 569 fl. v. a precum și din venitele accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post se și trimtă cererile lor concursuale isoțite de documentele cerute de legile în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul pus.

Câmpeni, 8 Decembre, 1894.
Oficiul protopr. gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 1079/894 [149] 1—1

Publicațiune.

In sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale, se aduce la cunoscința publică, că George Dogariu gr. or. din Dârstele Brașovului prin sentința consistorială din 15 Novembre a. c. Nr. 6668 B. s'a despărțit total de către soția lui pribegită Iudita George Grecu Domnișor tot de acolo.

Brașov, în 20 Decembre 1894
Oficiul protopresb. gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopop.

Abonați „Calicul“!

ḑiar umoristic și satiric, cu multe ilustrațiuni,
pe anul 1895.

Prețul abonamentului: pe an e **3 fl.** sau **7 franci.**

Toți cei cu puțină dare de mână, adresàndu-se la redacțiunea nóstră. primesc „Calicul“ cu *2 fl* sau *5 franci.*

Abonenții ordinari, cari până în 1 Ianuarie vechiu ne trimit întreg abonamentul de 3 fl. sau 7 franci, primesc noul Calendar al „Calicului“ pe anul 1895 gratuit.

Primul numĕr al „Calicului“ anul 1895 se espedéză de probă tuturor celor ce ni-l cer.

La cinci abonamente de ori-ce natură dăm al șeselea gratuit.

Devisa „Calicului“, care acum întră în al 15 lea an, a fost și este: **Lectura originală humoristică și satirică, și rîs cu ori și ce preț.**

A se adresa la Sibiiu

[245] 2—3

Administrația „Calicului“.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	**Budapesta**	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	**Szolnok**	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézä nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.0[illegible]	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Șeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	**Szolnok**	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. **Arad** pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	**Simeria** (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	--	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	**Verciorova**	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		**Simeria**		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		**Hunedóra**		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	–		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	–		5. 6
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		**Kezdi-Oșorheiu**	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	-

Nota: Órele insemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 139 Sibiiu, Sâmbătă, 24 Decembre 1894 (5 Ianuarie 1895). **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La nascerea Domnului.

Sibiiu 24 Decembre.

Sĕ lăpĕdăm tótă grija cea luméscă şi cu cugetul curat, cu inimă smerită sĕ trecem pragul locaşului d-ḑeesc şi sĕ sĕrbătorim evenimentul cel mare ce numai puterea ceriurilor l'a putut provoca: evenimentul eliberărărei popórele după principiul *dragostei crestinesci.*

Sĕ intrăm, — şi cu capul descoperit sĕ îngenunchiăm, închinându-ne Atotputerniciei, carea zidind om din lut după chipul şi asemênarea sa, prin acest eveniment de cea mai epocală însĕmnătate a voit sĕ ridice lutul greu şi întunecat, sĕ-l prefecţioneze, pentru a se puté apropia de Tatăl luminilor, chemându-l prin rostul fiului seu la perfecţiune: *Fiţi desĕvêrşiţi, precum Tatăl vostru cel din ceriuri desăvêrşit este.*

Sĕ întimpinăm dar pe Christosul nostru din ceriuri, mărindu-l, cu cântarea îngeréscă: *Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu, pe pământ pace şi între ómeni bună-voire.*

Se împlinesc aprópe 19 vécuri, de când fiul lui Dumneḑeu, a luat trup omenesc, s'a pogorît din ceriuri şi cu sângele şi mórtea sa a sigilat principiul iubirei, dela care emanéză pacea şi bună învoirea, dela care emanéză principiile sânte ale libertăţii şi egalităţii între ómeni.

Şi aceste principii au fost propagate cu mare zel, valorarea lor a costat martiriu şi jertfe de martiriu cad si astăḑi acestor principii. Pe ele s'au clădit cele mai sânte instituţiuni pentru cultură, lumină şi cu un cuvênt pentru perfecţionarea omului, dar durere, vermele egoismului róde neîncetat; în viéţa popórelor sânţenia acestor principii este aprópe cu totul nesocotită

Mai mult temeiu avem noi românii sĕ o afirmăm acésta, căci mai mult noi am simţit în aceste părţi, pe acest pământ udat de sângele străbunilor nostri, vitregitatea timpurilor şi efectele urei de rassă, care ne a disputat şi ne dispută mereu esistenţa, asupra cărei numai Proniei divine şi noue ne este dat sĕ dispunem

Popor blând şi muncitor, care are facultatea cea mai nobilă a-şi însuşi virtuţile progresului şi civilisaţiunei, poporul român de 18 vécuri de când e domnul văilor şi codrilor, necontenit a fost supus încercărilor ispititóre ale vrăşmaşilor, încercări ucidĕtóre de ném; nici odată însĕ n'a disperat, ci ca prin minune prin conservarea limbei, datinelor şi obiceiu rilor sale şi mai vêrtos prin credinţa în durabilitatea esistenţii sale şi în puterea Proniei ocrotitóre s'a consolidat şi vieţuesce, despreţuind armele otrăvitóre ale jaluşilor adversari.

Legat de glie, el a scuturat lanţul sclăviei, îndată-ce radele luminei au încălḑit inima şi sufletul seu şi eliberat s'a arĕtat demn de timpurile progresului.

Nu este încă nici un véc de om — şi ce este un véc de om în viéţa unui popor — şi el a căutat sĕ ţină pas cu alte popóre, mai favorisate de sórte, dar mai vêrtos de împrejurări.

Tocmai acésta progresare, a provocat cu timpul jalusia duşmanilor, şi astăḑi ideile falsului liberalism servesc adversarilor nostri de armă spre a ne nimici instituţiunile de cultură, cu a nóstră sudóre ridicate şi a ne stingheri chiar credinţa nóstră, nesocotind sânţenia aşeḑămintelor canonice.

Resistenţa pentru esistenţă a românului din aceste părţi a provocat în timpurile mai recente în tabĕra adversarilor o luptă desperată, carea nu póte fi folositóre pentru fericirea popórelor din acest stat şi prin urmare nici pentru consolidarea patriei.

In aceste timpuri critice, ţesute cu pânza ispitelor, trecênd pragul sântei biserici pentru a sărbĕtori evenimentul măreţ al întrupărei fiului lui Dumneḑeu, evenimentul, care a provocat o reformă în lumea întunerecului, cu cuget curat sĕ implorăm noi cu cântarea ingeréscă pacea şi buna invoire.

Sĕ nu dăm uitărei însĕ macsima: că fie care popor îşi făuresce însuşi sórtea şi astfeliu adăpostiţi acum, ca şi dela începutul erei crescine, sub aripele calde ale bisericei nóstre naţionale, prin păstrarea credinţii străbune, a credinţii în progres şi în esistenţa nóstră sĕ strĕbatem printre săgeţile veninóse ale vrăşmaşilor, cari odată vor trebui sĕ fie înfrânte şi prin înfrângerea lor sĕ vie pacea şi buna învoire şi pe aceste locuri sămênate de sórte cu diferite némuri, de diferite limbi.

Invinovăţiri false şi tendenţióse.

In nrul 137 al fóiei nóstre, scriind despre audienţe, am ḑis între altele:

„Că ce întrebări a pus Majestatea Sa celor invitaţi şi ce informaţiuni au dat acestia, nu se póte sci acum, este o discreţiune, care învitaţilor nici nu e permis, dar nici nu e cuviincios a o divulga, fără autorisarea prea Inaltă, ceea-ce acum nu a urmat“.

Adevĕrul acesta îl confirmă tóte foile din Budapesta, atât guvernamentale, cât şi oposiţionale şi sĕ confirmă în fapt şi prin aceea, că nici o fóie n'a putut aduce sciri positive despre obiectele audienţelor; unele au adus câteva sciri vage cari însĕ nu cuprind nimic positiv şi sĕ vede, că ele sunt făurite în redacţiuni, mai mult după fantasie, decât basate pe informaţiuni.

Intre scirile, cari pe lângă că sunt false, urmăresc şi anumite tendinţe, este scirea următóre, publicată în „Budapesti Tudositó“:

„Metropolitul gr.-or. după-cum scim, e de părere, că legea despre dreptul matrimonial se va puté pune în practică — mai ales în ceea-ce privesce contractarea căsătoriilor — fără nici o greutate, şi că de es chiar căsătoria preoţilor gr.-or. se póte face, fără jignirea dreptului canonic ortodocs, înaintea autorităţilor civile“.

Scirea acésta este falsă, deóre-ce nu este basată pe nici o informaţiune positivă şi deóre-ce cele atribuite în ea Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit al nostru, stau în contraḑicere vĕdită cu faptele Escelenţei Sale, privitóre la legile bisericesci, sciut fiind, că Escelenţa Sa atât în casa magnaţilor, cât şi ori unde, unde i-s'a dat ocasiune, în frunte şi alăturea cu ceialalţi Inalţi prelaţi ai bisericei nóstre, a combătut cu tótă resoluţiunea aceste legi, convins fiind despre stricăciunea lor faţă de biserica nóstră şi de instituţiile ei.

Scirea însĕ s'a făcut cu tendinţa, ce sĕ observă la oficiósele şi semioficiósele nóstre de-a preadispune şi a îndulci publicul pentru aceste legi păgâne, fie pe ori şi ce cale

Étă la ce valóre se reduce tendenţiósa scire. Scopul ei, indicat de noi, este evident, dar acésta nu împedecă pe „Tribuna“, de-a sĕ folosí de ea în nrii 273 şi 274 a. c., ca de o armă rĕutăciósă contra Inaltului Cap al bisericei nóstre. Scirea falsă şi fără temeiu din „Bud. Tudos.“ o folosesce „Tribuna“ érăşi tendenţios, de-a ataca pe Escelenţa Sa metropolitul nostru, voind a arăta, că El merge alăturea cu guvernul din Budapesta. Dacă acésta aşa ar fi, dacă Escelenţa Sa metropolitul a fost de acord cu guvernul Wekerle, precum reiese din deducţiunile „Tribunei“, cum sĕ esplică faptul, că Wekerle nu a propus la audienţă pe Escelenţa Sa şi că a fost indus în listă fără ca ministrul sĕ fié întrebat? Rĕspunsul la acésta numai unul póte fi: Wekerle nu l'a propus, pentru-că el a sciut, că Escel. Sa este un contrar al legilor bisericesci.

Acesta este adevĕrul basat pe fapte şi astfel tendenţiósele deduceri ale „Tribunei“ sunt fără valóre şi isvorîte din vechia datină a ei, de a ataca cu ori ce preţ pe Capu nostru bisericesc.

Revista politică.

Referitoriu la situaţiune ḑiarului „P. Ll“ scrie întrealtele următórele: Cu tótă tăcerea adêncă, care se observă din partea persónelor chiemate la monarchul, totuşi în opiniunea publică se întăresce progresiv convingerea, că nici de cum nu se va

---

FOIŢA

Sară de Crăciun.

Fulgii mari de zăpadă sĕ strĕcurau des unul după altul prin chaosul întunecos şi se aşeḑau pe pământ, formând covor móle sclipitor.

Era în ajunul Crăciunului.

Cu capul cuprins în mâni şedea la masă Aurelia.

Era palidă grozav, ochii, faţa şi buzele îi erau umflate de plânsul mult.

Işi rotì privirea prin odaie, pe masa de scris a *lui* observà obiecte, cari póte nu au fost atinse de când le-a pus *el* acolo.

Cu paşi slăbiţi se tîrî acolo Era o şatulă mică de catifea albastră pe masă, în ea o păreche de brăţare, alăturea de şatulă un pachet, cu un văluşor de mătasă gălbuie, cu mănuşi şi alte obiecte femeiesci.

— O Niţă dragă, o scumpul meu, tu l-ai pus — inima ta bună, îngrijirea ta fără sémĕn, voiau sĕ îmi facă surprindere pe ḑiua de aḑi.

Căḑù pe scaunul pe lângă masa de scris şi privind obosită la masă, cu capul plecat, cu mânile slobodite în pólă, îi se imaginà trecutul şi îi părea, că trec pe dinaintea ei părêndându se, tóte momentele lui şi apoi treceau, sĕ făcea nevĕḑute, părea că se ascund după perdelele din fundul odăii şi de acolo cu rîsete şi îmbuibări îşi bat acum joc de ea.

Era fericită acum trei ani şi acum sunt doi, ba chiar şi acum e anul.

Acum trei ani la Crăciun era mirésă şi se simţia fericită, acum sunt doi făcea pomul Crăciun cu *el* şi de pedépsă că îi lua câte o luminiţă, sau câte o bucată din zăhărelele de pe pom, de unde le aşeḑase ea, îl pedepsea furându-i pe nesimţite câte o sărutare, ş'apoi *el* de rĕsbunare îi apuca mâna şi rĕmânea ca gagiu, până ce érăşi o rèscumpĕra cu o altă sărutare.

Acum e anul făceau pomul cu *el* pentru *Lenica*, care sĕ uita mirată cu ochii ei albastrti şi se trăgea după mama ori după tata din braţele doicei, apoi de nĕcaz că nu-i ajungea, îşi punea pumnul la gură şi sta busumflată.

Atunci era fericită şi când trecênd pe lângă Lenica, ea îşi acăţa mâna în pĕrul mamii, sau de era tata în barba lui, ei sĕ resbunau asupra Lenicei cu ḑeci de sărutări.

Casa întrégă era veselă, plină de viéţă, toţi aflau plăcere în acésta fiinţă mică.

Partea cea mai însĕmnată a fericirii s'a nimicit încă în postul Pascilor, prin mórtea Lenicei, care i-a lăsat pe amêndoi nemângăiaţi.

Ea se bolnăvise de supĕrare după Lenica şi în timpul acesta *el* o îngrijise cu dragostea, cu care ea îngrijise şi veghiase lângă odoraşul lor. Cum sĕ bucura sĕrmanul Niţă, cênd a vĕḑut, că îi merge mai bine, ba după ce s'a însănĕtoşat îi spusese, că i-a fost frică grozav sĕ nu móră şi ea. Şi o, cum ar fi murit de bucuros atunci dacă ar fi sciut despre lovitura acésta grozavă şi nemilósă a sorţii.

De atunci încóce érăşi au trăit singuri, sĕ mângăiau reciproc şi căutau pe tóte căile sĕ îşi facă unul altuia plăceri. Niţă a a fost bun şi blând şi ei s'au iubit din tótă inima Lenica lăsase rană simţită în inima lor şi acésta adese-ori îi făcea tristi. Niţă însĕ scia sĕ'i facă plăceri şi surprinderi; aceste daruri încă le cumpĕrase el ca dar de Crăciun. Le cumpĕrase în sara aceea fatală, când s'a rĕcit şi apoi recéla aceea i-a causat mórtea.

Aceste şi alte gândiri îi cutreerau în vălmăşală şi fără căpătâiu creerii ei, stând înaintea mesii de scris.

Ninsórea a stat. Un vênt puternic şuera pe afară, se isbea cu vehemenţă de gémuri şi urla prin urloiul casei.

Aurelia îşi ridicà privirea zăpăcită spre un portret, ce era acăţat de asupra mesii. Era a *lui*, lângă el era portretul *Lenicei* în hăinuţă albă subţire, cu braţele şi piciorușele grăsulii góle.

El cu faţa liniştită şi blândă, cu priviri dulci sĕ uita spre ea compătimitor. Lenica în hăinuţa ei alba era ca un înger, care priveghiază asupra ei.

S'a întunecat, se face nópte négră. Vêntul urlă afară cu putere.

In odaie e întunerec de tot.

Aurelia sĕ înfióră. Prin jurul ei vede figuri diforme, schelete şi năluci fantaste. Vede cum în cimiter sĕ desface mormêntul astupat numai de atunci şi cu faţa sfêrşită şi albă, cu mânile uscate, îmbrăcat în negru ese Niţă urmat de un ângeraş mic în haină albă subţire, cu braţele şi piciorușele grăsulii góle.

Pornesc spre casă, vin încet, fricoşi. Aurelia îşi întinde braţele spre ei, fantómele din casă o încunjóră şi rîd de nebunia ei. Una sĕ apropie îi smucesce pĕrul, ea sĕ restesce. — Veniţi scumpii mei, vĕ aştept aşa de mult, mi urît fără voi — unde a-ţi întârḑiat? Lenico vino la mama, de acum nu te mai las. Te ţin la mine, — nu te mai las morţii.

☞ *Din causa sfintei sĕrbători „Nascerea Domnului nostru Iisus Christos“, nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 29 Decembre st. v. 1894.* ☜

rupe cu politica liberală, şi că nici nu s'a intenţionat acésta. Nici un om nu crede sĕ se facă un esperiment reacţionar. Nu se póte aştepta nimic altceva, decât o ducere în deplinire leală, onorfică şi lipsită de ori şi ce machinări a legilor politice-bisericesci sancţionate, precum şi o ţinută parlamentară bărbătéscă, în cestiunea celor dóuĕ proiecte rĕmase încă pendente. E afară de ori ce îndoială, că formarea cabinetului se póte implini numai între marginele partidei liberale, şi numai în consonanţă cu principiile fundamentale ale aceleia. Incercările de fusionare precum mai de multe-ori înainte, aşa şi acum din nou s'au dovedit ca nerealisabile, de órece ele în fapt se baséză pe o ficţiune.

Noul cabinet, fie el ori şi cum compus, cu greu póte conta la o primire entusiastă.

* * *

De un timp încóce se arată în Germania nisce apariţiuni seriόse, cari din ḑi în ḑi devin mai critice. Ţinuta autocratică, care caracteriséză domnia împĕratului Wilhelm II, a născut un mare resens în întrégă ţéra, dar mai ales la curţile regatelor mai mici, cari compun aşa numitul „Staatenbund“.

Glasurile cele mai vehemente se aud de present din capitalele Bavariei şi Württembergiei, dar şi în Sacsonia şi în marele ducat Baden erupe nemulţămirea contra hegemoniei neîndreptăţite a Prusiei. Cu termini fórte aspri condamnă procederea împĕratului, prin care acesta a demis pe Caprivi, fără de a consulta pe representanţii statelor aliate. şi a numit pe noul cancelar, érăşi desconsiderând părerea acelora.

Mai departe au luat în nume de rĕu, că cu ocasiunea deschiderei noului palat al „Reichstag“-ului, împĕratul german era încungiurat numai de generali şi consilieri intimi „regesci prusiani“, ca şi când celelalte state nu ar avé nimic comun cu acest edificiu. In fine s'a născut mare indignare din împrejurarea, că pe deputaţii socialişti au vrut sĕ-i apuce într'un proces de „laesa Majestate“, pentru-că cu ocasiunea felicitărei lui Wilhelm II, nu s'au sculat de pe scaune.

Tóte acestea, şi încă alte lucruri mai neînsemnate, într'atâta au inourat opiniunea publică, încât ḑiarele germane în cea mai mare parte au început a ataca pe împĕratul într'un stil neîndatinat de vehement. Astfel ḑiarul „Berliner Tageblatt“ întrun articol de fond datat din München, fără de nici o consideraţiă face o asemânare între stările şi raporturile de astăḑi şi cele de pe timpul împĕraratului Wilhelm I, care în întreg imperiul şi a câştigat sempatiile tuturor, însĕ fără de a domni autocratic şi în mod arbitrar. „Kölnische Zeitung“ organul principal al partidei germane din centru, scrie şi mai cu mare cutezare, provocând într'un ton fórte vehement guvernele aliaţilor, sĕ strige în fine odată Prusiei un „până aici şi mai departe nu!“

Se vede deci, că în Germania stările au devenit fórte acute şi cine scie la ce pot se ducă cu timpul, dacă nu cum-va se va vedea tinĕrul împĕrat îndemnat a asculta sfaturile şi celorlalţi domnitori germani, şi a „lucra în înţelegere cu ei,

* * *

M. S. Regele Carol dat comisiunii Senatului, care i-a presentat Duminecă rĕspunsul maturului corp la mesagiul tronului, următorul rĕspuns:

„Iubirea poporului este cea mai frumósă podóbă şi cea mai statornică temelie a Tronului. Cu o adâncă recunoscinţă primesc dar, sentimentele de credinţă şi de dragoste, ce le rostiţi în numele senatului ca purtător al glasului naţiunei.

Cu drept cuvênt puteţi ḑice, că inima Reginei şi a Mea bat împreună pentru binele scumpei nóstre Românii, căci fericirea şi mândria nóstră o punem numai în fericirea şi mărirea ei.

Insemnatele lucrări, ce aţi săvêrşit în anii din urmă, în patriotica d-vóstre îngrijire pentru interesele ţĕrei sunt o chiezăşie de rĕvna, ce veţi pune împreună cu guvernul Meu, întru întregirea operei acestei rodnice legislaturi. Dorinţa- mai ales ce arĕtaţi de a susţiné silinţele plugarului român în grelele împrejurări de astăḑi şi de a deschide căi noue de activitate la munca naţională, dovedeste, că sunteţi pĕtrunşi de aşteptările ţĕrei şi că neîncetat cugetările d-vóstră sunt îndreptate spre propăşirea ei.

Mulţumindu ve încă odaţă din tot sufletul, în numele meu, şi al familiei mele pentru doveḑile scumpe de iubire, ce senatul Ne dă astăḑi ca în tot deuna, vĕ urez, d-lor senatori ca lucrările d-vóstră sĕ aducă róde bune pentru binele patriei.

Procesul de presă al „Dreptăţii“.

Vorbirea de acusă a procurorului.

(Urmare.)

Acusatul timbréză ungurimea de barbară şi inimică a culturii; ér naţiunea română provocându-se la latinitatea ei o presintă de unicul element civilisatoriu în ţară.

Minciuni, neadevĕruri şi seduceri sunt aceste frase, fiind-că poporul român stă astăḑi pe cea mai inferióră tréptă a culturii. Nu fac recriminări, ci constat numai tristul adevĕr.

Afirmaţiunile mele voesc sĕ le probez cu datele statistice, cari fiecăruia stau la disposiţie, — ca sĕ arĕt, că în urma culturii inferióre a naţionalităţii române tótă responsabilitatea morală, cade asupra acelora, cari abusând de drepturile instrucţiunii populare autonome, pe cari plini de gelosie le păzesc, lasă poporul, care altfel de la natură e bun, înţelept, lucrător şi plin de viaţă sĕ lânceḑéscă în starea omului analfabet, luptând chiar în contra bunelor intenţiuni ale puterii de stat.

Procurorul arată aci, că dintre obligaţi la scólă, românii au cercetat scóla în 1892/3 60% pe când celelalte naţionalităţi au percente mai mari.

Acésta proporţiune, continuă el, de 60% atât de nefavorabilă pentru naţionalitatea română, nu voiesc sĕ o compar nici cu proporţiunea de 84% a magiarilor, nici cu cea de 92% a germanilor — dar trebue sĕ o pun în comparaţiune cu cea de 76% a sêrbilor afirmative încă oprimaţi, şi cu cea de 84% a deasemenea oprimaţilor slovaci.

Dacă compar aceste proporţiuni, trebue sĕ constat, că membrii naţionalităţei române cărora este concreḑută manuarea drepturilor autonome a scólelor poporale, pĕcătuiesc faţă cu propria lor naţionalitate, şi fiindcă îşi apĕră cu gelosie drepturile autonome, pentru înapoiata cultură a naţionalităţei române nu e responsabilă nici potestatea de stat magiară, nici naţiunea magiară, ci responsabili sunt conducĕtorii cunoscuţi şi necunoscuţi ai naţionalităţei române!

Arată apoi în %-e, că s'a instruat limba magiară cu succes de 57% în scólele gr. or. şi gr.-cat. pe când în celelalte scóle sunt percentele mai mari.

Apoi aceste resultă din politica şovinistică? întrébă el. Póte-se pe lângă mod de gândire trezviu presupune, că potestăţii de stat magiare nu i-ar sta la disposiţiune mijlóce pentru a realisa mai cu succes instruarea limbei magiare -- dacă într'adevĕr ar fi şovinistă? Unde este acum şi cea mai însemnată silnicie? Şi apoi în interesul bine înţeles al tuturor cetăţenilor statului e, sĕ scie limba oficială a statului, pentru că în concurenţa culturală şi economică, ca sĕ pótă fiecine lupta cu succes, cunóscerea limbei statului e mijloc indispensabil.

După aceste trece la învĕţători, cercêndu-se a arĕta starea deplorabilă a lor şi vorbesce despres tările culturale din comitatul Timiş.

Sĕ vedem acum, că în ce chip guvernul magiar persecută pe învĕţăterii cari nu sciu unguresce, ḑice el mai departe.

Art. de lege XVIII din 1879 dispune instruarea obligătóre a limbei magiare în tóte institutele de învĕţământ din ţară. Totodată dispune şi în privinţa, ca dela 30 Iuniu 1882 încóci numai aceia sĕ pótă fi provĕḑuţi cu diploma de învĕţătoriu, cari sciu şi unguresce. — Aceaşi lege enuncie, că aplicarea învĕţătoréscă e nevalabilă faţă de toţi acei învĕţători cari şi-au esoperat diploma dela acest termin încóci fără sĕ scie şi unguresce, pe cum şi faţă de aceia, cari terminêndu-şi cursurile pedagogice în restimpul dela 1872 până la finea lui 1881 şi nefiind capabili a propune limba magiară în scóla poporală, în butul §-ului 3 al legei până la finea anului 1885 nu şi-au dat silinţa sĕ şi o însuşéscă şi nu au depus esamenul de cualificaţiune din limba magiară.

Ministeriul de instrucţie a urgitat esecutarea prin ordinaţiunea Nr. 20301/1885 şi apoi prin cea de sub Nr. 43760/1893.

In comitatul Timiş sunt 78 învĕţători români gr.-or. cari ori că nu sciu absolute nimica, ori apoi nu sciu atâta cât ar fi necesar pentru ca sĕ pótă propune cu succes limba magiară în scólele poporale.

Intre acesti 78 învĕţători sunt 34 de aceia, cari în sensul art. de lege XVIII, din 1869 ar puté sĕ fie numai decât eschişi de la oficiul învĕţătorecc.

Şi ce a făcut cu acestia guvernul magiar! Pe spesele statului a arangiat pe séma lor cursuri supletorie pentru limba magiară, le a plătit diurne şi astfeliu le-a dat ocasiune acum dór a şeptea-óră, ca sĕ-şi însuşéscă încât-va limba magiară şi astfeliu sĕ pótă corĕspunde datorinţelor lor impuse prin lege.

De acest favor au usat 34 învĕţători din comitatul Timiş, va sĕ ḑică numai 43% din cei constrînşi la acésta.

Şi ce s'a întêmplat cu aceia, cari încă în 1885 puteau fi destituiţi din postul lor.

Toţi sunt în oficiile lor!

Astfeliu persecută potestatea de stat magiară naţionalitatea română in lucrarea sa pentru promovarea culturei sale. E acésta persecutare? Cel-ce cutéză a o afirma acésta, acela e calumniător, cel-ce cutéză s'o ḑică, acela numai pentru aceea trimbiţă în lumea mare aceste minciuni, ca sĕ facă naţiunea magiară urgisită, despreţuită în ochii acelora, cari în urmarea referinţelor lor nu sunt în posiţiunea de a-şi câştiga convingere despre adevĕrul afirmaţiunilor acestora.

Dr. Valeriu Branisce, ca fiind profesor, astfeliu a amăgit, astfeliu a agitat naţionalitatea română contra naţiunei magiare, când éră şi éră a susţinut, că magiarii şovinişti şi barbari şi potestatea de stat magiară persecută poporul cultural de origine latină!

După amintirea tristei stări a scólelor române confesionale autonome, — prin câteva cuvinte trebue sĕ indigitez la starea culturală a membrilor maturi ai naţionalităţii române!

Din cele două milióne şi şése sute de mii locuitori români, ḑice el, numai 14% sciu ceti şi scrie, ér dintre femei 8%, în timp ce dintre magiari sciu ceti şi scrie 53%, dintre germani 62%, dintre slovaci, 43%, ér dintre sêrbi 30%. De aci conchide, că naţiunea magiară şi potestatea de stat magiară, precum nu oprimă interesele culturale ale slovacilor şi sêrbilor, astfel nu oprimă nici interesele culturale ale naţionalităţii române.

Causa acestei stricte situaţiuni este a se căuta, ḑice procurorul: „în conducĕtorii cunoscuţi şi necunoscuţi ai naţionalităţii române, în acea clasă de nădrăgari, în acea hierarchie guralivă, care spumegă de furie, când inspectorul reg. de şcóle întră în scólă, care apeléză la drepturile autonome, când ingerinţa statului este justă şi motivată, şi

---

Fantómele rînjesc.

Ea se uită în jur turburată, îşi încórdă nervii mânilor, bate cu piciorul în pămênt.

— Periţi lighióne spurcate, periţi sĕ nu vĕ mai vĕd. — Niţă . . . Lenico scumpii, mei veniţi, în braţele mele.

Vêntul sĕ isbesce cu putere în ferestri, sparge gémuri, cari se rostogolesc făcênd vuet ascuţit, uşile sĕ mişcă în zăvor, apoi se aud bocete şi urlete sinistre. Aurelia îşi apucă pĕrul cu amêndóue mânile, privirile-i spăriate îi rătăcesc în cóce şi încolo, crâsnesce în dinţi şi alérgă spre uşe, pe unde aştepta sĕ între Niţă cu Lenica.

Fantómele o încunjur, ea sĕ sbate în tóte părţile.

Uşa sĕ deschide, Aurelia sĕ repede spre ea, sĕ aruncă în grumazii celui ce intră strigând, scumpii mei, vĕ aşteptam aşa demult, Niţă, Lenica mamii, mĕ duc cu voi, nu vĕ las . . . mĕ . . . duc . . .

Vêntul sĕ isbesce cu tótă vehemenţa, Aurelia sĕ cutremură încă odată şi cade jos fără simţiri.

Bĕtrâna servitóre, care întrase cu lumina şi în a cărei grumaḑi s'a acăţat îşi face cruce şi ese după ajutor.

*

Vêntul s'a liniştit, glasul colindătorilor sĕ aude din depărtare şi o cucuveică în turnul bisericii sĕ bocesce a pustiu.

(Din „Rândunica“). *Margareta Moldovan.*

Balada şi Romanţa.*)

(Prelegere publică ţinută de prof. Dr. Vasile Bologa.)

(Urmare.)

Sub clima dela sud însĕ alt-cum găsim manifestarea spiritului.

La méḑă-ḑi sórele luminéză în deplină splendóre. Acolo văi şi câmpii, munţi şi coline, apar în perfectă lumină. Luciul sórelui se oglindéză în valurile apei ca o magică panoramă. Şi nu e cunoscută céţa cu vĕlul ei posomorît; e sĕnin ceriul, e sĕnin şi spiritul cu ale sale producte.

Sub liniştea scânteietóre a ceriului, bogăţia vegetalelor în mantia lor de aur, cu resfăţatele colori din valul mării, farmecă şi vrăjesce ochiul omului. De aici motivul, că pictorii de renume, îndeobşte aici îşi găsesc patria lor mumă. Motive, ce le găsim întrupate şi în arta poiesiei, căci arta în totdéuna oglindeşce viéţa.

La sud prin urmare, omul e băiatul resfăţat al naturei. Acésta nu e vitregă faţă de el. Îi tinde cu belşug ale sale bunătăţi. Şi el fără multă trudă ajunge la asigurarea traiului. De aici tigna vieţii cu dedarea la comoţie, la trăndăvie chiar, apoi drept urmare în naraţiune prelungitele detaiuri cu amĕnunte nesfîrşite, căci individul nu simte pornirile grabei, când grijile cumplite nu-i frământă viéţa.

Aceste sunt causele, cari produc variaţiile amintite, între baladă şi romanţă. Şi putem acum constata, că în esenţă avem de a face cu *acelaşi gen poetic.* Nuanţele de abatere în ce privesce forma şi predarea, se esplică din individualitatea popórĕlor şi din împregiurările lor climatice. Acésta e părerea cea mai întemeiată, dela care mânecând, cei mai mulţi estetici susţin, că *balada* e romanţa dela sud, şi *romanţa* e balada dela nord. Adecă: în esenţă acelaşi gen poetic; în ce privesce numele şi forma, e lucru secundar.

Dar până a ajunge la acésta conclusiune, în lumea literaţilor au decurs multe şi înverşunate dispute. Mai întâiu în literatura germană s'a ivit curentul de a separa unul de altul aceste genuri poetice.

De la englezi s'a străcurat *balada* în literatura germână în vécul a XVIII-lea. Anume la 1770, când *Herder* a tradus şi publicat în limba germană 14 balade poporale engleze din o colecţiune a episcopului englez Toma Percy. — Germanii însĕ nu s'au mulţămit cu traducerea acelora, ci au început sĕ creeze bucăţi nóuĕ după imitaţia traducerilor, numindu-le *balade.*

Lui *Herder* i-a rĕmas apoi meritul, sĕ împămêntenéscă în literatura germană şi adevĕrata *romanţă* spaniolă la 1778, când a tradus 18 romanţe spaniole şi le-a publicat în opul sĕu „*Stimmen der Völker*“.

(Va urma.)

---

*) In partea primă a acestei prelegeri, publicată în „Foiţa“ Nr. 137, s'au strecurat unele erori de tipariu, dintre cari cele mai esenţiale sĕ rectifică aci:

La colóna I. în şirul al şaselea, din jos numĕrând în loc de „le-au făcut“ sĕ se cetéscă: „le-au prefăcut“.

La colóna II. în şirul al optălea din sus numĕrând în loc de „numiau balade poesiile lor narative-epice“ sĕ se ḑică: „numiau balade poesiile lor poporale narative-epice.“

La colóna III., tot în şirul al optălea, în loc de „povestesce“ sĕ se ḑică: povestesc

La colóna IV. în şirul 12 din sus, în loc de „cu cadenţă iambului“ sĕ se cetéscă: cu cadenţa iambului.

Pe pag. 2. la col. III. în şirul 10 din jos în loc de „otelesc“, sĕ se cetéscă: oţelesc.

Red.

care nu face nimic în interesul culturei poporului ei, dar rĕspândesce harte contrare statului, politiséză, şi ḑi de ḑi aruncă printre poporul ei simburele urei, tocmai aşa, cum a făcut acusatul. Acéstă naţionalitate română va blăstĕma odată pe corifeii nădrăgari de acum, când va ajunge la consciinţa, că din causa stărei sale înapoiate, a negligingţii sale, va fi incapabilă de lupta economică, ce în interesul esistenţei trebue sĕ o pórte fiecare din tóte puterile sale corporale şi spirituale, findcă altcum nu póte trăi şi trebue sĕ piară.

După acestea arată procurorul, că dintre români numai 6%, sciu unguresce, în timp ce dintre germani sciu 25%, dintre sêrbi 11, dintre croaţi 17, ér dintre slovaci 12%. Mai póte se susţiné dar în mod cinstit, că ungurii vor sĕ magiariseze pe români? In articolul întitulat „Noi şi ei“ („Mi és ök“) acusatul scrie: „La voi e puterea brutală la noi e materia! A nóstră e puterea spiritului şi idealul!“ Urît şi prost joc de cuvinte este acesta. Omenii analfabeţi nu obicinuesc a înţelege aşa înalte principii şi nu sciu voi cu asemenea energie. Dacă naţiunea magiară şi potestatea magiară de stat ar voi, ori ar fi voit sĕ magiariseze cu forţa ori cu viclenia, i ar fi stat în putinţă dela 1867 până aḑi sĕ magiariseze nu 6%, ci cel puţin 30%, dar n'a făcut-o, — şi acusatul totuşi susţine, că magiarii voesc sĕ dispóie naţionalitatea română de cea mai scumpă comóră a sa, de naţionalitate. Joc murdar e acesta, ce-l jócă dl acusat cu naţionalitatea română cuvinte, trezvie şi plină de viéţă!

Naţiunea magiară şi puterea statului magiar a dat popórelor sale autonomia bisericéscă, le-a lăsat sĕ-şi cultive fiecare limba s'a după propriele-i puteri, păzéscă şi fiecare datinele naţionalităţii sale. Széchényi şi Kossuth, Déák, Eötvös şi Andrássy Gyula nu numai în interesul magiarilor au lucrat şi au luptat, ci salutara lor activitate a străbătut asupra fiecărui cetăţén al ţĕrii, fară deosebire de naţionalitate.

(Va urma).

Noutăţi.

Depeşe de mulţămire. Liga culturală şi studenţii universitari au adresat deputaţilor italieni, subscrişi în cunoscuta moţiune simpatică românilor, telegrame de mulţumire la Roma. Telegrama Ligei este:

„Românii au înţeles moţiunea vóstră, representanţi ai Italiei. Cuvêntul Roma a emoţionat profund pe români. Sub binecuvêntarea cetăţii eterne, forţele nóstre au crescut în luptă pentru esistenţa şi gloria latinilor de pretutindeni. Vom lupta şi vom învinge, căci causa nóstră este a civilisaţiunii moderne. Trăiéscă Italia, mama nóstră şi învĕţătórea lumii! „Trăiéscă Italia!!“

Depeşa studenţilor sună astfel:

„Studenţii universitari din România, adânc mişcaţi de sentimentul nobil şi interesul frăţesc arătat de representanţii fraţilor nostri din Italia pentru drépta causă a naţionalităţii nóstre, vĕ rógă respectuos a vĕ face interpretul viilor nóstre mulţumiri şi al profundei nóstre recunoscinţe. Singurii representanţi ai gintei latine în Orient, vom lupta întotdéuna pentru a ne face vrednici de gloriósa nóstră origine. Incuragerile şi ajutorul Italiei va fi garanţa triumfului causei nóstre!“

* * *

O deputaţie a armenilor cari locuesc la Londra şi Paris s'a dus sĕ felicite pe d. Gladstone cu ocasia a 85-a aniversare a nascerii sale — Ea i-a oferit un artorfor de argint suflat cu aur pentru biserica din Hawarden, ca recunoscinţă pentru simpatiile, ce dl Gladstone are pentru armeni.

La recepţiune d. Gladstone era încunjurat de tótă familia sa. A ḑis, că cruḑimile esercitate în contra armenilor trebue sĕ provóce indignare fie-căruia, dar este convins, că în asemenea impregiurări ori-ce naţiune găsesce în guvernul sĕu cel mai bun apĕrător. Pentru a-şi da bine samă de fapte, trebue sĕ se aştepte resultatele anchetei. Intru ce'l privesce pe dênsul atât timp cât va avé un glas, va face uz de el în favórea umanităţii.

* * *

Kókán eliberat. Ioan Kókán, fost funcţionariu în ministériul de agricultură, care înainte cu 7 ani defraudase peste 40 000 fl. a fost eliberat acum. Timpul de inchisóre, la care a fost condamnat, îl petrecu în Vaţ. Se ḑice, că Kókán şi acum afirmă, că a suferit nevinovat, în închisóre însĕ s'a purtat bine şi a lucrat cu o diligenţă rară.

* * *

Botezul unui evreu. — Cetim în „Journalul ieşan“ în 19 l. c. a avut loc în biserica sântului Ilie botezul evreului Leiba Schoil din Baiceni (Iaşi) în religia ortodoxă.

Numitul a primit numele de Ioan Botez.

Naşi au fost dnii G. Stoian, I. Venograschi şi A. Mihăilescu.

* * *

Erupţiunea unui Vulcan. Se vestesce din Bavavia, că vulcanul Goentoer (Guntur) din insula Java a erupt ḑilele trecute atât de puternic, încât cu lava sa până la depărtări de mai multe miluri a în unecat faţa sórelui. Numitul vulcan este unul dintre munţii cei mai interesanţi. Dela 1847, deşi până acum erupsese în fórte dese rînduri, el a fost în linisce adâncă, şi se credea, că teribila materie arḑĕtóre din lăuntrul lui va fi stînsă. In 18 l. c. însĕ îşi reîncepu din nou activitatea cu atâta tărie, încât o întrégă nópte până în 19 l. c. diminéţa vomarea lui într'una a ţinut în spaimă întrégа regiune. Comuna Haroet, care se află la o dístanţă de un mil dela pólele vulcanului, a fost mai ales ameninţată, aşa că dacă erupţiunea continuă, locuitorii vor fi siliţi sĕ-şi părăséscă vetrele.

* * *

O comóră într'un pesce. — Jurnalele englezesci povestesc că un căpitan, care se ocupă cu pescuitul balenelor în mările australe, după ce a prins şi a luat carnea după un enorm pesce marin numit Chachalot a părăsit scheletul pe cósta Australiei. Nisce sĕlbateci fometoşi ciocârtind şi ei acest pesce au găsit în pântecele lui 35 chilograme chihlibar gri.

Acesti sĕlbatici naivi vêndură chihlibarul unor europeni pe preţ de nimic. Insĕ aceste 35 chilograme valorau după cursul actual al pieţei din Londra dela 6000 la 7000 lei kilogramul, adică de dóuĕ ori greutatea în aur.

Chihlibarul gri—care n'are nimica a face cu cel galben, de cât la nume — e o concreţie probabil bolnăvicióse care se grămădesce în maţele câtor-va animale mărine mari, mirosul sĕu e fórte şi pătrunḑĕtor, cam în felul muscului, dar mai puţin enervat, jócă un mare rol în parfumeria cea delicată atunci când e întrebuinţat în mici doze.

* * *

Invitare. Tinerimea română din Oradea-mare aranjază în 31 Ianuariu n. un Concert impreunat cu dans pentru ajutorarea tinerimei studióse de-acolo. Comitetul esecutiv: Andrei Ille, Dd. Aureliu Lazar, Ioan Raţi, Aureliu Vălean, George Voda. Arangeri: T. Burdan, G. Drimbra, S. Mihali, R. Chicin, A. Ferenţ, A. Petruţ, P. Chirilovici, Em. Fildan, A. Pintia, I. Costea, Const. Manea, St. Rozvan, A. Crişan, V. Marcovici, T. Şincai, G. Dogariu, M. Marcuş, A. Szabó, I. Vasadi. Intrarea de persónă 2 fl. de familie 5 fl. Suprasolvirile a se adresa casarului Ioan Raţiu (Köfaragó-utcza 858 sz) şi se cuita pe calea publicităţii. Programa; 1) „Marş“, de A. Glogovén, esc. de corul tinerimii. 2) „Pohodna Sibir“, poesie de V. Alecsandri, decl. de dşóra Marióra Erdély. 3) „O séră în reuniunea de cântări din Strengăresci“, scenă comică pentru 5 voci bărbătesci cu acompaniament de pian de G. Heinze, esecutat de: I. Raţiu, A. Crişan, C. Manea, A. Vălean, R. Chicin, acompaniată de dna Aurelia Pap născ. Cosma. 4) „Vespasian şi Papinian“, dialog de Iacob Negruzi, decl. de G. Vodă şi Em. Fildan. 5) a) „Steluţa“, b) „Faust“, esecutate la pian de dşóra Delia Marienescu.

„Sĕrăcie luciă“, comedie poporală cu cântece într'un act de Iosif Vulcan. Persónele representate prin Em Fildan, dşóra Veturia Palade, G Vodă, I. Raţiu, R. Chicin, dşórele Mărióra Zigre, Catiţa Clintoc, Ana Sfurlea, Mărióra Marcuş, Lucreţia Zigre, dnii A. Ille, S. Mihali, A. Szabó.

O scrisóre

a domnişórelor române din Braşov cătră dómnele şi domnişórele române din Transilvania şi Ungaria.

Scumpe surori!

Am trimis la adresa D vóstră un apel, cu datul 12 Octobre v. a. c în care V'am rugat sĕ adunaţi obiecte pentru loteria ce sĕ face în Bucuresci în folosul dragelor familii ale martirilor nostri întemniţaţi, şi sĕ le trimiteţi nóue aici.

Am apelat cătră D-vóstră, scumpe surori, cu tótă încrederea.

Am fost conduse de cel mai nobil simţĕmênt, de simţĕmêntul iubirei de ném, când am făcut acésta.

Şi am fost sigure, că acelaşi simţĕmênt animéză astăḑi piepturile d-vóstre ale tuturora.

Sciam deci, că îndeplinim o dorinţă, ce ne stă tuturora la inimă, ca împreună sĕ ne angajăm şi sĕ săvîrşim o faptă, cu care eram datóre faţă de némul nostru şi faţă de consciinţa nóstră românéscă, ca sĕ facem ceva pentru familiile acelor bărbaţi, cari s'au dat jertfă, cu ce au avut mai preţios, cu libertatea lor, în interesul némului nostru.

Dorinţa inimei nóstre s'a realisat, fapta pentru care ne-am întrepus noi s'a sĕvêrşit, căci sciind sĕ apreţiaţi causa, pentru care robesc martirii némului nostru, ne-aţi trimis atâtea din atâtea părţi, obiecte destinate pentru scopul numit.

Şi atât de însufleţite V'aţi arătat în cestia acésta, încât constatăm cu bucurie, acum când ne putem da séma de ce s'a adunat, că s'a dobândit un succes, de care putem fi mândre, un succes vrednic de causa, pentru care ne-am întrepus.

S'au adunat aprópe 5000 de obiecte frumóse şi preţióse, şi afară de acestea 418 fl. 35 cr.

In 8 a lunei curente a fost în afacerea acésta la noi stimata dómnă Henrietta Sihleanu, nobila femeie română din Bucuresci, cu care am iniţiat ideia acésta şi sub conducerea căreia se face loteria în Bucuresci. Şi dómna Sihleanu a fost peste aşteptare mulţămită şi încântată, vĕḑênd cu câtă alipire cătră causa némului nostru şi cu cât interes şi zel faţă de sórtea lui sĕ scie purta femeia română de aici. A esprimat cele mai simpatice vorbe la adresa donătórelor.

Cu ocasiunea acésta am dat în sémă dnei Sihlean tóte obiectele ce s'au adunat până acum şi s'au trimis deja la Bucuresci. Impreună cu dînsa am mai şi cumpĕrat unele obiecte pe banii, cari ni s'au trimis pentru acest scop Suma rĕmasă din banii primiţi o am predat dnei Sihlean.

Pentru loterie s'a făcut 30 000 numeri, cari se vor vinde în tótă România. In scopul acesta s'a primit deja autorisaţia de lipsă dela locurile competente din România. Şi fiindcă plasarea atâtori numeri recere timp mai îndelungat, loteria s'a amênat până la sfârşitul lunei lui Februariu, v. Până atunci tóte obiectele sĕ vor espune în vre-una din salele mari ale Bucurescilor spre vederea publicului, avênd şi prin acésta a se realisa câştig şi moral şi material

Obiecte pentru acéstă loterie sĕ mai primesc până în prima Februariu v. Rugăm pe acele stimate surori, cari n'au putut contribui până acuma, sĕ trimită până la acest termin.

Aceste lucruri am aflat de lipsă sĕ vi-le cumunicăm pe acéstă cale, Scumpe surori, mai ales că era si imposibil a rĕspunde în special tuturor colectantelor.

O dare de sémă specială vom da mai târḑiu, când se va termina colectarea.

Credem, că şi D vóstră, scumpe surori, cari aţi contribuit la acéstă întreprindere prin darurile trimise, ca şi noi, veţi avea deplina mulţumire a inimei d-vóstre.

Prin fapta, ce am sĕvêrşit, am o rĕspuns unei datorinţe morale reclamate de inima nóstră românéscă şi totdeodată s'a dat o eclatantă dovadă, că femeia română din Transilvania şi Ungaria cunósce situaţiunea, ce i s'a creat poporului nostru, e conscie de datorinţa ce ii s'a impus în faţa acestei situaţiuni şi e gata sĕ resólve şi ea probleme, prin cari ar avé sĕ se schimbe în spre mai bine sórtea némului nostru românesc.

Inalte simţeminte s'au mai manifestat prin acésta.

Şi avem datorinţa sĕ ne cultivăm şi sĕ ne întărim în aceste simţeminte şi sĕ stăruim a le desvolta în întreg cercul surorilor nostre, pentru-că de câte ori interese naţionale pretind şi sprijinul nostru, tóte, suflet de suflet, sĕ-l şi oferim cu entusiasm, şi atunci ce vrem noi vrea şi D-ḑeu!

Vĕ adresăm tuturora, cari aţi contribuit în urma apelului nostru felicitări şi mulţămită sinceră.

Braşov, Decembre v. 1894.

M. Tulia Stănescu. Maria Steriu.
Agapia Nicolau. Elena Stănescu.
Elena Nastasi. Victoria Branisce.
Marietta Ilasievici.

Bibliografic.

A apărut:

— „*Rândunica*“, nr. 27 cu următoriul sumariu:

„Presentul mătuşii“, de V. R. Buticescu. „Cântec neisprăvit“, de V. B Muntenescu — „Amor şi iubire“, de Gr. Mărunţeanu. — „Picuri“, de Emiliu Sabo. — „Bărbatul gospodar“, de Moşul. — „Bĕtrânii spun“ ... de O. Bocca. — „Rămurele:“ — „Doine din Bihor“, de Antoniu Popp. — „Sară de Crăciun“, de Marg Moldovan. — „Feliurite“: de ***

„*Ţara nóstră*“, In câteva ḑile va apăré: Descrierea părţilor Ardélului dela Mureş spre méḑăḑi şi valea Mureşului, de redactorul foiei nóstre.

*

Institutul de editură Samitca (Ralian şi Ignat Samitca) din Craiova, au hotărit sĕ editeze: „*Biblioteca de popularisare pentru literatură, sciinţă şi artă*“ care va avea menirea de a face cunoscute publicului român cele mai de valóre scrieri literare, sciinţifice şi artistice ale tuturor popórelor culte.

Biblioteca de popularisare va publica din 15 în 15 ḑile un volum cuprinḑênd o operă întrégă a unui autor cu renume în lumea civilisată.

Preţul unui volum de 7 cóle format 16 va fi numai de 30 bani.

Deóre-ce editorii voiesc sĕ pună la indemêna fiecăruia putinţa de a-şi forma cu timpul o bibliotecă enciclopedică, în care să găséscă tot ce trebuie unui om civilisat pe tote tărêmurile, biblioteca de popularisare va publica pe rênd volume cuprinḑênd: literatură, sciinţă generală la înţelesul şi trebuinţa fiecăruia, studii de critica operelor de artă plastică şi technică esistente in diferite ţĕri şi, dacă succesul va incuraja asceptările chiar copii şi schiţe de pe cele mai insemnate lucrări de artă.

Fie-care volum va cuprinde şi o notiţă biografică asupra autorului a cărui operă o conţine.

Primul volum va apăré la 1 Ianuariu 1895 şi va cuprinde: „*Nuvele siberiene*“ de V. Korolenko.

Nr. 421 prot. [148] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan aprobat de venerabilul consistoriu archidiecesan la 25 Octobre 1894 Nr. 6990 B. în comuna bisericéscă gr. or. Gârda de sus, cu filia Neagra de sus, de clasa a III-a, se escrie concurs, după avut-a conţelegere cu comitetul parochial, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele sistemisate şi sigure de 569 fl. v. a. precum şi din venitele accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post se şi trimtă cererile lor concursuale isoţite de documentele cerute de legile în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul pus.

Câmpeni, 8 Decembre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 532 [242] 3—3

Concurs repeţit.

In urma încuviinţării veneratului Consistoriu Archidiecesan, prin acésta se escrie concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Teleg. Român“, pentru întregirea postului de paroch de clasa a III din comuna Calian, protopresbiteratul Cluşului.

Emolumentele înpreunate cu acest post de paroch, dau un venit sigur anual de 419 fl. 50 cr. Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi asterne suplicele de concurs, istruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu, în terminul sus citat dela care şi pot lua şi informaţiuni despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului, in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cluş, 30 August, 1894.

T. Roşescu, protop.

Suferinţe de piept,

Tusa cum şi tóte bólele, catare de ale canalului de respiraţie, **gâtlej, plămâni, greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgăréscă, răguşélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat şi recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării. *Succesul se simte după câte-va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimi [230] 6—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

☞ *Sĕ se trimită preţul înainte cu mandat postal.*

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

☞ în Timişóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 47—52

☞ *Preţ-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit şi franco.* ☜

CÉSORNICE DE BUZUNARIU

de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu

şi la fie care orologiu o căptuşală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebí nici chiar de bărbaţi specialişti de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseţii şi a practicabilităţii lor în folosire la cei mai mulţi oficianţi ai drumurilor ferate din ţéră şi strĕinătate. [235] 5—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscinţă.

Lanţuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 şi fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preţ-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Bing“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.

☞ *Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.* ☜

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1[illegible]
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	—	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézǎ numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.0[illegible]	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5,52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5 39	11,10
11.05	—	12.28	11.47	~	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 140 Sibiiu, Joi, 29 Decembre 1894 (9 Ianuarie 1895). Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiel archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 er. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„*Telegraful român*“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe pătrariul I. Ianuarie-Februarie-Martie al anului 1895, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament sĕ sfêrşesce cu ultima Decembre 1894, sĕ-şi innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu 28 Decembre 1894.

Crisa ministerială este aprópe de resolvare. Scirile mai nóue din Budapesta ne aduc vestea, că Maiestatea Sa ar fi încredinţat cu formarea noului cabinet pe contele Khuen-Hederváry, banul Croaţiei, şi că acesta ar fi primit însărcinarea, cerênd un termin de 4—5 ḑile pentru compunerea listei ministeriale. Noul minister sĕ va răḑima tot pe partidul liberal în care éraşi a ajuns la mare influinţă clica lui Tisza, şi aşa deocamdată nu este vorba de schimbare de sistem, ci mai mult de persóne Astfel deci şi partidele oposiţionale au decis, că vor avé aceeaşi atitudine faţă de noul guvern, ca şi faţă de guvernul Wekerle. In sensul acesta s'a pronunţat partidul naţional şi disidenţii, cari au eşit din partidul liberal şi despre cari se spera că vor reîntra éraşi în partid şi l vor sprigini. Dar acésta e tréba partidelor magiare, cari pe noi acum nu ne impórtă.

Ceea-ce ne impórtă pe noi mai de-aprópe este atitudinea, ce o va lua noul guvern în cestiunea de naţionalitate şi anume faţă de noi românii. Am ḑis mai nainte, că crisa sĕ resólvă mai mult prin schimbare de persóne şi astfel urméză, că remâind acelaşi sistem şi atitudinea noului guvern va fi aceeaş. Cu tóte aceste însĕ póte sĕ urmeze ceva schimbare în acésta direcţiune, în mĕsura în care valurile cestiunii de naţionalitate au contribuit la crisă şi respective la căderea guvernului Wekerle.

Cu cestiunea acésta sĕ ocupă „Hazánk“ în nrul sĕu din 4 Ianuariu 1895 în un articol intitulat „Crisa guvernului şi cestiunea naţionalităţilor“, până când nu se scia, că noul primministru va fi banul Hederváry. Ea îşi pune întrebarea, că cum va fi óre politica de naţionalitate a noului guvern? dar prin deducţiunile sale arată, că are puţină cunosciinţă pe acest teren.

In acest articol se spune, că politica de naţionalităţi a cabinetului Wekerle a fost numai „incidentală“ şi „direcţiunea generală a cabinetului a făcut imposibilă inaugurarea unei politice cu scop definit“ Acésta este adevĕrat, numai cât ce înţelege „Hazánk“ sub „scop definit“ sĕ vede de acolo, că apróbă cu satisfacţie ultimul ordin al ministrului Hieronymi, privitor la oprirea funcţionării partidului nostru naţional. In continuare articolul dă importanţă puţină pactărilor ultime cu saşii, şi trecênd la români, ḑice, că la români nu e vorba de un partid moderat în sensul strict al cuvêntului, pentru-că ambele partide, radicalii şi moderaţii, au acelaşi scop şi scriitorul articolului e de părere, că aşa numiţii moderaţi, în frunte cu Mocsonyi, sunt mai periculoşi, deóre-ce acestia pórtă o politică mai diplomatică.

După aberaţiuni de felul acesta, articolul încheie cu sfatul, că e neapărat de lipsă, ca noul guvern sĕ se ocupe serios cu cestiunea naţionalităţilor, un obligamênt, pe care guvernul Wekerle nu l'a implinit, sub pretecstul introducerii reformelor bisericesci şi resolvarea acestei cestiuni prin o politică înţeléptă, prevĕḑĕtóre şi energică, trebuie sĕ fie una dintre principalele agende ale noului guvern

Acesta e un sfat general, care ades se scrie prin foile magiare la adresa guvernelor şi la care noi de obiceiu am rĕspuns, că ori ce guvern numai aşa va face paşi spre resolvarea cestiunii de naţionalitate, dacă va înfrêna şovinismul ovreio-magiar şi va da drepturi naţionalităţilor.

Acest sfat ar trebui sĕ-'l deie foile magiare şi guvernele sĕ-'l urmeze. Până când acésta nu sĕ va întêmpla, noi remânem reci şi faţă de guvernele, ce sĕ duc şi faţă de cele ce vin.

Revista politică.

Maj. Sa monarchul a petrecut în decursul sĕptămânei acesteia în Budapesta pentru a da o soluţiune situaţiunei atât de încurcată. Maj. Sa a primit pe mai mulţi matadori ai partidului liberal şi anume pe Szlávy, Bánfly, Szél, Szapáry C Tisza şi pe banul Croaţiei. Scirile din Budapesta anunţă, că Maj. Sa a încredinţat cu formarea cabinetului pe banul Croaţiei. Banul a cerut timp de vre-o câteva ḑile ca sĕ se pótă înţelege cu matadorii liberali şi apoi sĕ presinte lista definitivă.

* * *

„Budapesti Hirlap“ primeste un comunicat din Zagrab, unde se spune, că deputaţii dalmatini se ocupă serios cu idea de a convoca la primăvară în Viena un congres al tuturor naţionalităţilor din Austro Ungaria, slovacii sêrbi, croaţi, şi români, tot aicî se va decide şi asupra înfiinţării unui organ în limba germană, care sĕ represinte interesele naţionalităţilor sus numite.

Din incidentul acesta „Magyar Hirlap“ scrie un articol plin de furie la adresa naţionalităţilor.

* * *

„Budapester Tagblatt“ în numĕrul sĕu de anul nou vorbesce între altele şi de situaţiunea din Austria. Ḑiariul acesta oposiţional e de părere, că voind cineva a-'şi face o idee clară despre cele petrecute în Austria în decursul anului 1894 trebue sĕ aibă în vedere două momente. Bine înţeles, că la locul întâiu vine ministeriul coaliţiei poreclit al „francheţei şi adevĕrului“, care când a venit la putere a luat asupra-şi angagiamentul de a resolva reforma legii electorale. De atunci a trecut un an şi nu numai, că n'a sciut sĕ o resólve, dar' n'a înţeles macar nici cum sĕ încépă lucrul. Proiectul contelui Taaffe, ce e drept, l'a retras dela ordinea ḑilei nu pentru ca sĕ-'l substitue cu un altul ci mai vêrtos sĕ însărcineze cu elaborarea lui un subcomitet secret.

Al doilea moment întunecos în analele Austriei din anul 1894, va fi că pentru prima dată dela anul 1849 a curs sânge de cetăţean — In districtele montane din Silesia şi Bohemia nordvestică, precum şi în Viena muncitorii au demonstrat pentru votul universal, împrejurarea acésta a făcut necesară intervenţia poliţiei, şi urmarea a fost, că sânge de cetăţén a curs.

Activitatea parlamentară din anul 1894 a Reichsrathului a fost fórte bogată, aşa deputaţii s'au ocupat cu tóte lucrurile posibile, cod penal, procesul civil, concurse, odihna de Duminecă, comerciul ambulant. Multe proiecte s'au început şi puţine s'au resolvat; pe terenul legislaţiunei coaliţiunea se dovedesce de tot neproductivă.

Cu ocasiunea desbaterilor despre reforma valutei ministrul de finanţe Dr. Plener a împărtăşit clubului Hohenwart, că proiectele privitóre la cabinetul Wekerle trebue votate, deórace dênsul voesce sĕ facă din imprejurarea acésta o cestiune de cabinet. Coróna însă voesce, ca ministeriul Wekerle sĕ-şi continue activitatea sa . . . Acum fórte probabil, că lui Plener îi va păré rĕu de espectoraţiunea acésta.

FOIŢA

Balada şi Romanţa.

(Prelegere publică ţinută de prof. Dr. Vasile Bologa.)

(Incheiere.)

S'au făcut însĕ încercări la germani, şi înainte de Herder, de a traduce şi imita romanţele spaniole, şi anume după modele franceze, cari se deosebiau de balade numai prin aceea, că erau versificate în *trochei*, pe când baladele mai ales în *iambi* şi *anapest* de câte 3 şi 4 tacte. — In urma acesteia mulţi nu considerau altă deosebire între baladă şi romanţă, decât simplu forma amintită. Alţii din contră considerau de *balade* acele poesii epice, cari erau de cuprins emoţionătoriu, tragic-posomorît, adese ori avêntat şi miraculos, şi numiau apoi *romanţe* poesiile epice de cuprins vioiu, uşor şi săltăreţ.

Aşa s'a produs între literaţi, cu privire la acest gen poetic, adevĕrat „turnul babilonic“. Căci mai departe unii atribuiau romanţei mai mult element *liric*, alţii ér baladei mai mult element *epic*, şi viceversa. Ba, unii identificau caracterul musical al romanţei cu însaşi noţiunea ei poetică. Şi în urmare numai acelea bucăţi lirice-epice le numiau *romanţe*, cari erau acomodate *musicei*, ér pe cele neacomodate le numiau *balade*.

In sfîrşit unii nici că-şi mai băteau capul cu deosebirea dintre aceste două noţiuni, ci le folosiau de-a valma.

Abia în timpul mai nou s'a stabilit, după multe frământări, teoria amintită mai mult decât naturală, în sensul căreia balada şi romanţa, cu tótă diverginţa technicei, rĕmân acelaşi gen poetic, numit cu originalul cuvênt englez *baladă*, ér spaniol *romanţă*. Pe basa acesteia au convenit esteticii a constata despre acest gen poetic, că este o *naraţiune poetică*, care nu depinge subiectul seu în colori *obiective*, nici are drept ţintă a nara evenimentele după-cum ele s'au sĕvêrşit în timp şi spaţiu, ci este *o naraţiune, care destăinuesce întregul intern al poetului şi al persónelor acţiunei, folosindu-se în predare de metodul dramei.*

Aceste note îi rĕmân drept trăsĕturi fundamentale, cari la diferite popóre întimpină diferite modificări după individualitatea lor şi mai ales sub raportul influinţelor climatice. Fapt, ce n'are sĕ ne surprindă, căci spiritul omenesc nici-când nu s'a putut însgărda precum socotesc îngustele vederi, nici se va puté; dar nici elibera nu se póte de sub influinţele naturei. Afară de aceea spiritul, la anumite epoce e stăpânit de anumite raţiuni, şi ce s'a manifestat odată cu putere în viéţă, în totdeauna a brăzdat adânc urmele ei şi în artă.

Din aceste resultă, în resumat cuprins, că balada e acel gen poetic, care întrunesce în mod deosebit condiţiunile poesiei *lirice*, *epice* şi *dramatice*. — *Lirice*, întru cât poetul nu naréză *obiectiv*, ci însoţit de a sa căldurósă afecţiune, ce subiectul i-a desteptat, lăsând ca prin transparent sĕ se observe durerea, compătimirea sau mâhnirea lui internă. *Epice*, întru cât subiectul nu-i efluxul propriu vieţii interne a poetului, ér *dramatice*, fiind-că pentru espunere alege forma *dialogului*

Drept urmare a acesteia, mulţi dintre estetici, numesc *balada* o *mică dramă*, de comun în trei acte intim întreţesute. Actul I ne conduce prin scurt dialog în *situaţie*, al II-lea înalţă treptat aşteptarea (curiositatea), ér al III-lea presentă deslegarea acţiunei, desnodamentul surprinḑĕtoriu şi impnĕutoriu.

Rĕmâne acum sĕ amintim, întru cât acest gen poetic e representat şi în literatura nóstră.

In acest punct din capul locului trebue sĕ mărturisim, că în literatura nóstră *artistică*, balada nu e representată cu multă vâlvă. In schimbul acesteia însĕ, avem adevĕrată recompensă în literatura nóstră poporală, unde balada ocupă cel dintâiu loc în şirul poesiilor epice. „Cântecele haiducesci“ sunt tot atâtea *balade*, ce aduc mai mult cu romanţa naţiunilor aurori, dar sunt cu motive proprie şi curat naţionale.

In timpul de restrişte, când românul nu mai putea suporta împilările strĕine, setos de libertate, el lasă casă şi copii şi alérgă la „Codrul, frate cu românul“, căci e resolut.

De cât sĕ mĕ căciulesc,
Mai bine mĕ haiducesc . . .

Cu ghióga în mână, „*Păunaşul codrului*“, sĕvêrşesce cele mai crâncene fapte drept rĕsbunare, drept pedépsă cumplită, pentru tiraniile impilătoriului. Astfel devine *Haiducul* spaima *Ciocoiului*. Şi poporul scie că rĕsbunarea lui nu e rĕsbunare personală, ci rĕsbunarea întregului popor, căci idealul lui e sĕ alunge din ţară lipitorile strĕine, La sfirşitul lui Februariu şi în ceputul lui Martiu Reichsratul érăşi se va întruni, atunci de sigur dênsul va trebui sĕ se ocupe într'un fel óre-care cu resolvarea cestiunei de reforme electorale, şi numai atunci se va puté judeca dacă coaliţia e mai mult de cât o „reciprocă asigurare de mandate“? Principiile democrate bat la uşa imperiului negru-galbin şi cer întrare. Pe noi nu ne va surprinde, dacă dânsele în anul 1895 vor căuta cu forţă sĕ se afirme. Astfel anul acesta póte deveni memorabil pentru statul nostru vecin, ale cărui destine noi le urmărim cu un viu interes“. Óre Ungaria n'ar avé nevoe de aceste principii democratice?

* * *

Neobositul şi energicul apĕrător al cestiunei române, prof. Roberto Fava, a adresat în ḑilele trecute tuturor ḑiarelor italiene o scrisóre care de sigur nu va fi rĕsunat în pustiu.

Étă-o:

Din Bucureşti, Iaşi, Brăila, Piteşti, Sibiiu, Cluş, Timişóra, scurt din tóte părţile României, Transilvaniei, şi ale Banatului, 'mi vin ḑi de ḑi diferite scrisori şi telegrame, dela reuniuni şi singuratici amici, cari mĕ rógă a mĕ face interpretele sentimentelor lor de profundă emoţiune şi viie recunoscinţă, ce a deşteptat în poporul românesc nobila moţiune făcută de cei 277 membri ai parlamentului italian, acésta sublimă afirmaţiune a înfrăţirei latine. acésta solemnă dovadă despre forţa, ce reside in principiul de naţionalitate, în legăturile de consângenitate.

Fac acum apel la cunoscuta curtoasie a d-vóstre sĕ binevoiţi a-mi ajuta împlinirea acestei plăcute comisiuni, ce mi-s'a dat, prin publicarea acestei scrisori în ḑiariul, ce dirigeţi

Ori care om din lumea cultă scie cât de juste şi legitime sunt protestele celor trei milióne de români, cari neclintiţi înfruntă tot feliul de persecuţiuni, şi luptă cu o desperată energie pentru conservarea limbei lor, pentru recâştigare propriilor lor drepturi naţionale. Dar' acésta nóuă probă de simpatie şi de solidaritate frăţéscă dată din partea Camerei italiene, a făcut, ca inimile lor sĕ tresalte de bucurie şi speranţă.

„Pentru-că mi scrie un ilustru patriot dela malurile Dimboviţei — speranţa mare a acestor sĕrmani apăsaţi e, că suspinele lor înăduşite în chiar centrul civilisaţiunei moderne, sĕ ajungă în fine a fi ascultate de Europa secolului al 19-lea“.

E de lipsă sĕ cunosci întrégă ardórea ce pătrunde pe aceşti generoşi fraţi ai nostri din Dacia, sĕ cunosci puternica lor atragere pentru noi, italienii, şi mândria, că ei au aceiaşi origine comună cu noi, precum şi încredinţarea ce şi o pun în solidaritatea şi apĕrarea nóstră — pentru a'ţi face o ideie ori cât de palidă şi incompletă, despre entusiasmul ce l'a deşteptat în ei próspĕtul act al atâtor însemnaţi representanţi ai naţiunei nóstre.

Ecou al acestui entusiasm, sunt următórele telegrame: (aici dl Fava dă loc telegramei senatului român, adresată presidentului camerei italiene, telegrama dlui senator V. A. Urechiă şi altele).

Aducênd urări pentru triumful causei române, care e totodată triumful principiilor justiţiei, civilisaţiunei şi păcei eu vĕ mulţĕmesc înainte, stimate dle director, pentru ospitalitatea ce-mi veţi oferi, etc. etc

* * *

„Corespondenţei politice“ i-se raportéză din Roma, că decisiunea asupra sorţei camerei şi respective a guvernului nu va urma nici decum în timp aşa scurt, după cum se presupunea până acum Din părţi bine informate adecă se vorbesce, că consiliul de ministri numai pela jumĕtatea lunei Ianuariu va decide asupra propoşiţiunilor ce vor fi a se presenta regelui. Faţă cu nóuĕle faime, că mai mulţi ministri ar fi denegat lui Crispi solidaritatea, din cercuri guverniale se asigură positiv, că toţi ministrii sunt solidari între sine şi că nici vorbă nu este de divergenţele de păreri în guvern.

* * *

In ultima conferenţă a episcopilor catolici s'a fost hotărît edarea unei epistole pastorale comune, care sĕ dee poporului şi preoţimei îndrumări cu privire la agendele lor după întroducerea căsătoriei civile.

Pastorala acésta s'a dat din ocasiunea sarbătorii de Duminecă trecută, (Botezul Domnului) şi se află publicată in cel mai recent numĕr al lui „Magyar Állam“.

Ea aduce aminte preoţilor cuvintele, ce Papa le a adresat episcopilor din Ungaria, ca sĕ l însufleţéscă la instruarea poporului spre perseveranţă (în luptă) spre unire şi curagiu. După ce espune tóte încercările prelaţilor esclamă: Tóte au fost înzadar. Datorinţa nóstră acum este ca sĕ ne ridicăm némul de ruşine.

Provócă apoi pe preoţi ca sĕ se pună pe lucru: „Purtând înaintea vóstră stindardul crucei, întăriţi de esemplul şi auctoritatea nóstră, sĕ apăraţi cu curagiu şi însufleţire causa religiunei atât în viéţa privată cât şi în cea publică.“ De aceea „tóte modurile şi tóte faptele permise de legea divină şi humană sĕ le folosiţi cu zel, ca căsĕtoria creştină se rĕmână în cinstea sa, ér drepturile credinţei şi bisericei nóstre sfinte, nestirbite se remână în întregitatea lor.“

Procesul de presă al „Dreptăţii“.

Vorbirea de acusă a procurorului.

(Urmare.)

Şi étă, în timpurile cele mai nóuĕ intre binefăcĕtorii patriei sunt representate tote naţionalităţile, numai naţionalitatea română lipsesce, fiecare naţionalitate şi-a născut bărbatul sĕu mare, care a fost spre mândria patriei, numai naţionalitatea română nu! Căci aceia, pe cari coriferii nădrăgari îi numesc mari, durere „mari“ au fost, dară nu în munca salutară a civilisaţiunei, nu în a culturei, ci mari a fost în munca sângerósă a urei sălbatice, a urgiei, agitării şi a revoltărei, a căror activitate a adus numai primejdii, devastare şi pustiire, nu numai pentru magiari, ci şi pentru fiecare cetăţén al ţĕrei, fără deosebire de naţionalitate.

Cine cutéză a susţiné, că naţiunea magiară tinde a dispreţui, a împila, a estirpa, naţionalităţile? — Cel ce o ḑice acésta, minte, cel ce o ḑice acésta, calumniază; cel ce o ḑice acésta cu privire la români, acela agită naţionalitatea română contra naţiunei magiare şi în sensul legei penale pĕcătos este.

După acestea procurorul trece la articulul întitulat „Uniunea Ardélului cu Ungaria“, în care sĕ ḑice, că pe cât timp în Ardél esistă legi si ordinaţiuni deosebite, cari tóte sunt îndreptate contra românilor, despre contopirea acestor dóuĕ ţĕri nici vorbă nu póte fi, mai ales fiindcă independenţa acestor dóuĕ ţĕri este asigurată în sancţiunea pragmatică.

Aici procurorul se feresce de-a face cea mai mică amintire despre legile şi ordinaţiunile deosebite întroduse pentru Ardél, ci se provócă numai la sancţiunea pragmătică, contra căreia citeză art. de lege VII din 1848 şi XLIII din 1868 privitor la uniune. Negarea uniunei, ḑice el, e negarea legilor fundamentale de drept constituţional. Apoi continuă:

In articulul întitulat „Celalalt juriu“, acusatul ḑice: „Aici locuitorii ruteni şi slovaci, germâni şi sêrbi vĕd în ideia de stat magiar şi în representanţii aceleia pe în gâmfaţii opresori ai libertăţii“. Apoi în articulul întitulat „Lui Pázmándy“ acusatul numesce ideia de stat magiar utopiă, va sĕ ḑică un ce fantastic, nerealisabil. Caracteristică, nepatriotică şi demnă de un trădător de patrie e afirmaria acésta. Consecenţa logică a acestei concepţiuni este, că acusatul poftesce independenţa Ardélului, căci prin destacerea Ardélului de patria mamă, slăbind ideia de stat magiar, crede aşi realisa mai uşor scopul sĕu nepatriotic.

Urméză acum articulii din grupa a treia, încriminaţi pentru „agitaţiune contra autorităţilor“. In aceşti articuli — ḑice procurorul — acusatul susţine, că sentinţa (în procesul Memorandului), ce lovesce în V. Lucaciu şi în consoţii lui, a fost din partea judecĕtoriei o „crimă“, că aceea sentinţa e ruşinea justiţiei, căci ómenii, în cari sentinţa a lovit, au lucrat ca plenipotenţiaţii „naţiunei române, că condamnaţii sunt „martirii„ naţiunei române, că fruntea lor cu aureolă va fi adumbrită când pragul temniţei îl vor păşi etc.

Acéstă preamărire e înfruntarea ordinei legale de drept esistente, e înfruntarea libertăţii de judecare a judecătoriei, înfrunţarea justiţiei legale şi începutul anarchiei. Dvóstre (cătră juraţi) nu veţi permite, ca în acésta ţară pĕcătosul, — fiind că prin judecătorie a fost declarat de pĕcătos, — sĕ fie glorificat!

Acusatul Dr. V. Branisce nu esprimă dorinţele şi aspiraţiunile naţionalitătii române. El nu este identic cu românii. In acéstă agitaţiune nebună, prin care acusatul nutresce şi sémănă nefasta ură, şi amintesce de sânge, eu vĕd sângerósele umbre ale lui Horia şi Cloşca, citaţi de acusatul. Vĕd braţul puternic al lui Axente, cum ridică sĕcurea, şi vĕd cum slaba mână a lui Avram Iancu, de pe care picură sângele magiar, arată sĕrmanului analfabet aţiţat, poporului român iritat fără motiv până la sânge, averile domnilor magiari, ca sĕ le dea foc.

Acusatul încă este din familia lui Horia şi Cloşca, Axente şi Avram Iancu, şi pentru aceea vĕ rog sĕ enunţaţi asupra lui verdictul de: „vínovat“. (Va urma.)

Noutăţi.

Têrgul Sibiiului. Luni a fost ḑiua têrgului liber. Un têrg însĕ aşa de slab cercetat nici nu s'a pomenit. Creştinii nostri din jur au mers la sânta biserică — ér negustorii şi geschäftarii au rĕmas cu marfa nevêndută şi cu trebşórele neisprăvite. — Va fi acésta o învĕţătură ca sĕ se respecteze sĕrbătorile nóstre, căci creştinii nostri ţin mult la ele

* * *

Reuniunea femeilor române din Sibiiu, invită cu tótă onórea la *Balul* care va avea loc în 26 Ianuariu 1895 st. n. in saia dela „Casa societăţii“ (Gesellschaftshaus). Inceputul la 8 óre séra.

Venitul curat este destinat în favorul reuniunei. Bilete de intrare: 1 fl. 50 cr. de persónă. — Loge pentru 4 persóne 8 fl. Bilete de întrare se pot primi pe lângă presentarea invitării, în ḑiua balului dela 10—12 óre a m. şi dela 3—5 óre p. m. la hotelul „Neuriehrer“, camera Nr. 5, ér séra la cassă cu 2 fl. de persónă.

* * *

Ordinaţiunea ministrului, adresată fişpanului comitatului Sibiiu în care ḑice, că a sistat activitatea partidului naţional român, precum anunţă foile din Budapesta, a fost trimisă tuturor fişpanilor, în a căror comitate locuesc şi români. Astfel şi fişpanul Făgăraşului ameninţă cu pedepse pe cei-ce vor mai participa la conferinţe de caracterul celei din 18 Novembre a. c. etc.

* * *

Ajunul Crăciunului în Braşov. Sâmbătă la órele 3 p. m. s'a sĕvêrşit în sala cea mare a gimnasiului român din Braşov împărţirea hainelor între copii săraci dela acele scóle. Acest fapt creştinesc, ce st

---

ce-i sug sângele şi-i amărésc viaţa. Pentru aceea înaintea poporului *Haiducii* sunt figurile cele mai simpatice. Ii iubesce mult, îi urmăresce cu interes, îi numesce cu cel mai frumos epitet „*Crăişorul munţilor*“ şi vitejiile lor le cântă cu atâta duioşie, cu atâta sentiment cald patriotic, cum numai românului îi este dat. Cântecele acestea apoi constitue cele mai frumóse balade în literatura nóstră poporală.

Dar sĕ nu se crédă, că am avé balade numai cu aceste motive. Dragostea, aceea putere estraordinară, neîntrecută, are partea ei covârşitóre şi în acest gen poetic. Sĕ amintesc numai una dintre aceste balade, cântată de poporul nostru chiar în centrul Transilvaniei.

Se începe astfel:

Pe cel deal pe cel colnic
Merge-o pruncă şi-un voinic,
Voinicul merge călare
Prunca merge pe picióre
Adunându-şi câte o flóre . . .
— — — — — — — — —

Acţiunea începe cu un june şi o fată. Din cuprins reiesă mai departe, că fata păsesce cărările junelui, a cărui dragoste o muncesce, şi-i destăinuesce focul inimii cu cuvintele:

Dacă eşti bade-o milos,
Ce mĕ laşi atât pe jos? . . .
— — — — — — — —

Şi mai departe:

Hai voinice de mĕ ia
— — — — — — — —
Nu-mi usca sufletu,
Ca vêntu pămêntu,
Sórele isvórele,
Bruma busuióce e! . . .

Junele însĕ e îndujmănit cu fratele copilei şi nu póte primi. Acésta o esprimă cu gingaşele cuvinte:

Eu mândruţă te-aşi lua,
Dar mĕ tem de frate-tĕu,
Că sĕ pórtă în portul meu,
Şi-mi strică umbletu rĕu.
— — — — — — — —
La aceste cuvinte
Ca scósă din minte . . .

O luptă înfricoşată se încinge în lăuntrul copilei, luptă, din care emoţiunile dragostei ies învingĕtóre — ceea-ce de comun sĕ întâmplă la femeie, căci ea pare a fi menită dela natură sĕ fie pururea o copilă, care crede în tot ce simte, — şi în estasul iubirei otrăvesce pe fratele-sĕu.

Şi el din păhar că bea,
Dar amar sĕ chinuia:
Când era la meḑ de nópte
Frate-seu trăgea de mórte,
Când era cam pe la zori
Frate-so 'mbrăcat în flori

De nou apoi ţine drumul junelui şi-i ḑice:

Hai voinice de mĕ ia,
— — — — — — — —
Nu'mi mai usca sufletu . . .
— — — — — — — —
Că de cine te-ai temut
In pămênt l'am aşternut,
Cu un păhar l'am otrăvit
Şi pe veci l'am mulcomit . . .

Junele însĕ mai puţin se simte îndemnat, căci ḑice el:

Copiliţă draga mea,
Eu pe tine te-aşi lua,
Dar tu când te-'i mânia
Şi cu mini vei face asa.
— — — — — — — —

Acésta e deslegarea, crunta deslegare, ce provócă părerea de rĕu cu remuşcările inimei, sub ale căror loviri copila vestejesce, espiézĕ şi însaşi caută blăstĕmul ceriului pentru negrul ei pĕcat.

Şi alte multe asemene balade, comori nepreţuite. Şi însĕ n'ai crede. Dintre poeţii nostri, unul singur a sciut sĕ esploateze aceste comori. Ca o apariţie nóuĕ trebue s'o amintesc şi acésta. Acela e tinĕrul poet G. Coşbuc, al doilea poet pe care l'am dat noi Ardelenii, ḑic al doilea, căci nu fiecare poet versificator se póte numi poet. El pare a fi chiemat se aducă în legătură intimă balada nóstră *artistică*, cu balada poporală. Inceputul e norocos, şi dacă va succede tinĕrului poet se completeze opera sa, merit neperitoriu îi va fi asigurat în literatura nóstră.

Ca de încheiere din literatura nóstră ar trebui sĕ amintesc încă *balada istorică*, gen nou poetic, creat la noi de poetul Bolintinean, nu însĕ după modelul baladei poporale, cum este d. e. „Pe o stâncă négră“. „Pe câmpia Turḑii“, ş. a.

Acésta însĕ, cu o analisă mai amĕnunţită asupra baladei române, reserv a mi-o face subiectul unei a dóua conferinţe, la altă ocasiune.

urméză de vre-o șase ani încóce regulat din partea românilor brașoveni, a fost și de astă dată împreunat cu o frumósă festivitate.

Festivitatea se începu cu colinda „O ce veste minunată“, esecutată de corul studenților, sub conducerea dlui profesor de musică Nicolae Popovici. Se urcà apoi pe tribună dl protopop Vasile Voina, care rostí o cuvêntare pĕtrundĕtóre ocasională, îndemnând pe creștini ca și pe viitoriu sĕ și dovedéscă caritatea.

Cuvêntarea dlui protopop Voina, ascultată cu multă atențiune, fu urmată de urări de „Sĕ trăéscă!“ din partea publicului. Mai urmà o frumósă colindă, esecutată de cor, după care se împărțiră hainele.

Mai întâiu din partea „Reuniunei femeilor române“, ale căreia membre din comitet se aflau la masa din fruntea salei, se împărțiră la 37 scolărițe sĕrace câte un rênd complet de haine și câte un colac. Au fost pe lângă acésta ajutorate cu bani patru familii sĕrace. Tóte acestea nu din fondul Reuniunei, ci dintr'o frumósă colectă în bani datorită zelului dómnelor române din Brașov.

Tot prin Reuniune s'au împărțit între scolari cinci rênduri complete de haine, cari din generositatea d-lui comerciant Vasiliu Bidu au fost puse spre acest scop la disposiția reuniunei.

După acestea se împărțiră din partea bisericei S-lui Nicolae din Scheiu cisme, pantaloni și flanele pentru 140 scolari și 45 scolărițe sĕrace. Ca la 800 fl. a jertfit biserica Sf. Nicolae pentru acest scop. Comitetul ei era representat prin d-nii: protop. Voina, T. Nicolau și G. Belissimus, ér epitropia prin d-nii: St. Stinghe și G. Navrea, scrie „Gazeta Transilvaniei“.

* * *

Alegerea patriarchului ecumenic din Constantinopol. Formalitățile preparatorii scrie „Timpul“ pentru alegerea patriarchului ecumenic înaintéză cu mai încetinélă și abia la 21 Decembre cele dóuĕ consilii din Fanar au putut sĕ procedeze la numirea membrilor adunării electorale, pe cari îi aleg printre înalții demnitari și functionari ai statului, ómenii de litere și sciință și funcționarii patriarchului.

Candidații cei mai serioși sunt: fostul patriarch Ioachim III, mitropoliții din Efez, din Eraclea și din Cyzic. Actualul locum tenens, mitropolitul din Brusa, a declarat partisanilor sĕi că nu-și pune candidatura. Dacă trebue sĕ credem sgomotelor, care circulă prin Fanar, mitropolitul din Cyzic ar putea sĕ nu fie agreat de sublima Pórtă, căci a insistat adesea de câte-va luni încóce pentru închiderea tuturor bisericelor grecesci din Turcia ca protestare contra beratelor liberate episcopilor bulgari; se mai ḑice că Ioachim III nu place guvernului pentru că sĕ bucură printre greci de o mare popularitate și spiritul sĕu ambițios ar putea sĕ agraveze și mai mult situațiunea actuală dintre divan și patriarchat.

Nu ar rĕmâné deci de cât candidaturile mitropoliților din Efez și Eraclea, în care cas cel dintâiu ar avea cele mai multe șanse.

Informațiuni din altă sorginte spun, că partidul joachimist e sigur de isbândă, cu atât mai mult că actualul locum tenens și-ar fi retras candidatura pentru a favoriza alegerea lui Ioachim.

* * *

Amânarea serbărei mileniului. Reuniunea magiară a artiștilor inițiéză o mișcare, care are de scop sĕ amâne sĕrbarea mileniului. In mișcarea acésta, vor fi trase tóte institutele culturale din Ungaria, cari vor înainta un memorand guvernului în care vor ruga ca serbarea mileniului sĕ fie amânată cu doi ani. In acel memorand se va aduce ca motiv pentru amânare, că anul în care au venit magiarii în acésta țară nu se póte precisa istorice, și că peste tot până în 1896 nu se pot pregăti cu tóte lucrările. In urma acestora serbarea ar fi un fiasc. — Ministrul Lucacs a prevenit însĕ și spune că serbarea mileniului se va ține la timpul ficsat.

* * *

Degradarea lui Dreyfuss. In 5 l. c. s'a sĕvêrșit în Paris actul degradărei căpitanului Dreyfuss. Des de diminéță se adunase în jurul scólei de cadeți un considerabil numĕr de curioși; mulți oficeri erau în curtea scólei și chiar și dame erau numeróse. Când au mers sĕ-l conducă pentru a i-se esecuta degradarea, Dreyfuss încă durmia. După ce 'l-au treḑit, la început a devenit palid, și-a venit însĕ numai decât în fire. La actul degradărei, sĕvêrșit de generalul Darras, au as stat cam 3000 de soldați. Când adjutantul generalului s'a apropiat de dînsul, Dreyfuss a strigat cu voce puternică: „Jur, că sunt nevinovat, trăiéscă Francia!“ ér vulgul când a auḑit că Dreyfuss se declară nevinovat, a strigat: „Mórte trădătorului!“ Când adjutantul i-a frânt sabia și i-a aruncat-o la picióre, Dreyfuss a strigat de nou: „Sunt nevinovat, trăiéscă Francia!“ ér când după acésta 'l-au condus și a ajuns în apropierea unui grup de ḑiariști, li-a ḑis acestora: „Spuneți d-vóstră Franciei întregi, că sunt nevinovat!“ Vre o câți-va oficeri în reservă i-au rĕspuns: „Jos cu Iuda, taci trădătoriule!“, la ce Dreyfuss s'a întors cătră ei vehement și amenințătoriu, artileriștii însĕ l-au dus mai departe.

După actul degradărei a trebuit sĕ defileze pe dinaintea trupelor, apoi l'au predat duor gendarmi, cari punêndu-i pe mâni cătușe și așeḑêndu-l în carul robilor l'au condus în închisórea civilă, unde a fost supus tuturor procedurilor obicinuite față cu criminalii ordinari.

Pe strade, pe unde trecea nefericitul degradat, mulțimea agitată striga mereu: „Mórte lui Dreyfuss! Mórte trădătoriului!“ și dacă nu era păḑit de gendarmi, póte că-i și făcea numai decât judecata, ér când s'au retras trupele, aceeași mulțime striga: „Trăiéscă armata! Trăiéscă Francia! Trăiéscă patria!“

* * *

In cestiunea oprirei ḑiarelor din România. Mĕsurile cele mai nouĕ, ce le-a luat guvernul unguresc pentru de-a opri în mod și mai riguros ca până acum trecerea pe teritoriul țĕrii nóstre aprópe a tuturor ḑiarelor din România, a produs mare indignațiune între frații nostri de-acolo. Dl V. A. Urechiă, președintele Ligei, în ședința dela 20 Decembre a senatului român a adresat chiar și o interpelare în causa acésta, întrebând pe dl ministru român de interne, ce mĕsuri a luat în privința acestei opriri despotice a guvernului austro-ungar, prin care sĕ opresc nu numai tóte publicațiunile scrise în limba română și mai ales ḑiarele telegramele etc., dar sĕ violéză chiar și secretul epistolar, deschiḑêndu-se scrisorile private ale cetățenilor. — „Erdélyi Hiradó, esprimându-și mulțămirea pentru acéstă mĕsura draconică luată față de români, adauge că pe cât scie, astăḑi ḑiarele din România sĕ trimit la noi prin Austria. Ar dori fóia unguréscă, după cum sĕ vede, ca în viitor sĕ nu mai putem primi nici chiar scrisori din monarchia nóstră fără de-a fi deschise și controlate.

* * *

Semne bune. Sub titlul acesta scrie „Gaz. Buc.“: „Un domn din Sucéva a chiemat din penitanțiariul din loc ḑece arestanți ca sĕ-i taie un stânjen de lemne. Cum a fost până acuma datina, le-a trimis respectivul pe la ḑece óre a. m. arestanților gustare impreună cu un șip de rachiu. Iși póte închipui ori și ce binevoitoriu al omenirii, ce mângăiere și bucurie sufletéscă a avut respectivul domn, când s'a întors servitoriul cu șipul plin de rachiu în casă cu cuvintele „că nici unul dintre arestanți nu beau rachiu“.

* * *

Cina soldaților. Ministrul comun de rĕsboiu a emis o ordinațiune, prin care dispune, ca de-ocamdată până la alte disposițiuni, soldații din întrégă armata austro-ungară sĕ capete de aci încolo odată pe sĕptĕmână și cină, care va avé sĕ fie aluat cu mac. Astfel vor putea bieții feciori sĕ se sature și ei, cel puțin odată în sĕptĕmână, ceea-ce de surprindere este ceva, dar — de noroc cam puțin.

* * *

Ḑiaristic. „*Lumina*“ este titlul unei nóuă foi, ce va apăré de 2 ori pe lună în Giula, sub redactarea dlui D. Voniga. Fóia tractéză cestiuni bisericesci, didactice, sociale și literare. Ea va da și premii pentru predicele cele mai bune. Estensiunea e de 8—16 pagine și costă pe an 3 fl. Numĕrul de probă se presentă fórte bogat și variat.

* * *

Cas de mórte. Familia d-lui Aleman Dancăș din Rĕșinari a îndurat o grea lovitură prin mórtea unuia dintre membrii ei, a harnicului învĕțător *Emilian Dancăș*. Anunțul funebral al familiei, precum și al colegilor învĕțători sunt de următoriul cuprins:

Subscrișii cu inima sdrobită de adâncă durere aduc la cunoscința tuturor consângenilor, amicilor și cunoscuților, că preaiubitul și neuitatul lor fiu, frate și nepot *Emilian Dancăș*, învĕțător și membru al mai multor corporațiuni, în urma unui morb repentin, în al 25-lea an al etății și al 5-lea al activității sale, astăḑi în 24 Decembre st. v. a. c. 'și-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmășițele pământesci ale scumpului decedat se vor așeḑa spre odihnă vecinică în 26 Decembre a. c. la órele 2 p. m. în cimiterul din loc. In veci amintirea lui!

Rĕșinari, 24 Decembre 1894.

Aleman și Ana Dancăș, părinți; Maria căsătorită C. Bogdan, Ana, Ilarie, Petru, Șerban și Stana, ca frați și surori; Sora A. Dancăș, ca bună; Constantin Bogdan, ca cumnat.

— Corpul învĕțătoresc din comuna Reșinari, cu inima sdrobită de adâncă durere, aduce la cunoscința tuturor amicilor și cunoscuților trecerea la cele eterne a preaiubitului și neuitatului lor coleg *Emilian Dancăș*, întêmplată în 24 l. c. în mod neașteptat.

Dormi în pace coleg neuitat, amic sincer și credincios, amintirea ta va fi eternă!

Reșinari, 24 Decembre 1894 st. v.

Corpul învĕțătoresc.

* * *

Necrolog. Plini de adânca durere și întristare facem cunoscut némurilor, amicilor și cunoscuților, că scumpul nostru sociu, frate și unchiu *Georgiu Crăciunescu*, protopresbiter gr.-or. rom. al Belințului după un morb scurt dar greu, în etate de 57 ani, și în anul al 22 al protoieriei sale, împărtășit cu sf. taine, astăḑi în ḑiua Nascerei Domnului la 5 óre diminéța a adormit în Domnul.

Rĕmășițele neuitatului defunct s'au depus spre odihna eternă Marți în 27 Decembre st. v. a. c. la 10 óre antemeridiane. Belintiu, 25 Decembre 1894. Fie-i țĕrina ușóră și memoria eternă! Ecaterina Crăciunescu ca soție, Alesandru Crăciunescu frate, Anca ved. Fizeșan, Emiliu vĕd. Giuchiciu surori, Alesandru, Cornel și Aurel Crăciunescu nepoți, Angelina căs. Popovici ca nepótă.

* * *

Denunțări mișelesci din Hațeg. Un cerespondent al ḑiarului „Magyarország“ a raportat în nr. 350 dela 12 Decembre n. a. tr. al numitei foi, că magiarii din Hațeg sunt periclitați din partea unor români flăcăi, cari îi atacă nóptea. Un corespondent din Hațeg al fóiei nóstre ne scrie, că aceste sunt denunțări false și mișelesci și calumnii la adresa românilor din Hațeg. Adevĕrul este, că s'a întîmplat un scandal pe stradă în nóptea de 8 Decembre a. tr. când nesce nemeș unguri au inscenat un scandal pe stradă, atăcând pe nesce măiestri români pacinici, dar ei au pățit-o, căci românii atacați i-au elungat.

Făcêndu-se denunțare și la guvern tot în sensul scirii din „Magyarország“ ministrul Hieronymi a dispus cercetare, dar autoritățile n'au putut afla altceva, decât întimplarea descrisă de corespondentul nostru. Astfel denunțătorul a fost dat de minciună și pe cale oficiósă.

Denunțările mișelesci tradéză óre cavalerism? . . .

* * *

Invitare. Corul biseric. rom. gr.-or. din Deva învită la Concertul impreunat cu joc, ce se va aranja Duminecă la 1/13 Ianuariu 1895 în sala „Redoutei“.

Program:

I. „Cântec de séra“, cor bărb. de N. Popoviciu.

II. „In pădure“, cor bărb. de Tudor de Flondor.

III. „Coróna cufundată“, cor bărb. de K. Bönicke.

IV. „Uite mamă“, cor bărb. de G. Dima.

V. „Rugăciune de séra“, cor bărb. de F. Kreutzer.

VI. „Asta-i mândra“, cor bărb. de N. Popoviciu.

VII. „Cucuruz“, cor bărb. de W. Kumpel.

VIII. „Serenada“, cor bărbătesc de Marschner.

Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Venitul curat este destinat pentru bis. rom. gr.-or, din loc. Prețul de întrare: de persónă loc I. 80 cr., II. 60 cr, partere 40 cr., galerie 20 cr. Suprasolvirile benevole se primesc cu mulțămite și se vor cuita pe cale ḑiaristică

* * *

Nastratin Hogea a fost bufon la curtea sultanului Baiazet. Când se apropia odinióră Timur Tamerlam cu o mare oștire, spre a ataca Constantinopolul, cetățenii trimiseră pe Nastrațin afară în tabera vrăjmașului ca sĕ negocieze cu Tamerlan. Când era sĕ plece, sĕ gândi ce dar ar fi mai potrivit spre a potoli mănia dușmanului. „Insĕ — își ḑise el — sfatul e bun la nevoe și de aceea voiu cere și sfatul nevestei mele.“ El o întrebă: „Ce i-ar plăcea lui Tamerlam mai mult: smochinele sau gutuele?“ — „Gutuele, rĕspunse femeia, pentru că sunt mai mari și mai frumóse“. Nastratin își ḑise atunci: „Ori căt de bun e câte odată sfatul cuiva, cu tóte acestea acel al unei femei nu e bun nici odată, de aceea voiu lua cu mine smochine, ér nu gutue“.

El umplu o traistă cu smochine și se duse la Tamerlan. Acesta primi darul și vĕḑênd, că Nastratin era pleșuv, ordonă sĕ i-se trântéscă în chelie smochinele una câte una. Servitorii esecutară ordinul, ér Nastratin striga serios la ori ce lovitură: „Slavă domnului!“ Tamerlan îl întrebă ce însemnéză aceea esclamare, ér bufonul rĕspunse: „Mulțămesc lui Dumneḑeu, că n'am ascultat sfatul nevestei mele și în loc de smochine n'am adus gutue, căci acestea mi-ar fi spart capul“.

Țara nóstră.

Ḑilele aceste a apărut: *Descrierea părților Ardélului dela Murĕș spre méḑăḑi și valea Murĕșului*, în un volum, scrisă de redactorul fóiei nóstre și care în parte este cunoscută cetitorilor acestei foi.

Nefiind competenți a ne pronunța asupra valórei cărții, ne mărginim aci a o face cunoscută pe scurt și a reproduce din ea isvórele, de cari s'a servit autorul.

Cartea are format 8-av. portativ, XV și 446. pag. Pe pag. I—XV. se află: Prefața Isvórele. Cuprinsul și Greșeli de tipar, ér pe paginele 1—446 sĕ află descrierea și un indice alfabetic, întâi românesc unguresc nemțesc, cu însemnarea paginelor, apoi unul nemțesc-românesc și unguresc-românesc.

Descrierea, precum ni sĕ atrage atenția în prefață, are formă de călĕtorie, urmărind mai cu samă cursul riurilor sau diferitele căi de comunicație, ce trec din un ținut în altul. Ea nu este împărțită în capitole, ci feliul tipariului ne póte servi spre orientare. Astfel tipariul mai mare cuprinde descrierile generale și ne indică mersul descrierii, ér în cel mai mĕrunt sĕ cuprind descrierile speciale, precum și diferitele tradiții, ce sunt legate de anumite locuri. In fine porturile sunt tipărite cu litere cursive.

Isvórele, de cari s'a servit autorul, sunt următórele:

Siebenbürgens geographisch, topographisch etc. Lexikon de J. Lenk von Treuenfeld. Viena 1839.

Siebenbürgen. Eine Darstellung des Landes und der Leute de Rud. Bergner. Lipsca 1834.

Ein Herbstausflug nach Siebenbürgen, de Dr. W. Lauser. Viena-Sibiiu 1886.

Aus Kronstadt's Vergangenheit und Gegenwart, de Fr. Philippi. Brașov 1874.

Die Landesnamen Siebenbürgens, de J. Wolff (Programm des evang. Gimnasiums zu Mühlbach) 1886.

Die Romänen, de I. Slavici. Viena 1881.

Geologie Siebenbürgens, de J. Hauer și G. Stache. Viena 1863.

Hermannstadt und Umgebung. Sibiiu 1884.

Studiu istoric-statistic asupra presintelui și trecutului românilor din Codlea, de I. Comanescu.

Udvarhelymegye földrajza, de Soó Gábor. (A székely-udvarhelyi rom.-kath. fögymnas. értesitöje 1886).

Denkwürdigkeiten von dem alten Vaross (Broos). Sibiiu 1852.

Siebenbürgen. Ein Handbuch für Reisende de E. A. Bielz, ediţiunea II. Viena 1885.

Erdély statistikája, de Kővári László. Cluş 1847.

Történelmi regék, de Kővári László. Pesta 1857.

Erdély régiségei, de Kővári László. Pesta 1852.

Erdélyfölde ritkaságai, de Kövári L. Cluş 1853.

Emke Utikalauz, Magyarország Erdélyi részében. Cluş 1891.

Şematismul bisericei ort. or. române din Ungaria şi Transilvania pe anul 1894. (Călindarul archid. pe anul 1894.)

Şematismul veneratului cler al diecesei românesci gr.-cat. al Lugoşului pe anul 1891.

Şematismul veneratului cler ar archidecesei metr. gr.-cat. a A.-Iuliei şi Făgăraşului pe anul 1890.

Rövid kalauz a hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat Muzeumának látógatói számára de Téglás Gábor. Deva 1890.

A magyar-korona országainak Helységnévtára de Dr. Jekelfalussy József. Pesta 1892. (ediţiune oficială).

Breviar istoric al scólelor din Blaş de J. Antonelli Blaş 1877.

Programa gimn. din Blaş pe anii 1893—1894.

Inceputul renascerii naţionale prin scoli de M. Strajan. Craiova 1891.

Arghir şi Elena de Iosif Barac.

A székelyföld leirása, de Orbán Balázs 6 vol.

Navigaţiunea pe Olt, de Carol Wolff. Bucuresci 1893.

Sĕrbătórea junilor la Pasci. Obiceiu particular al românilor din Scheiul Braşovului de G. J Pitiş. Braşov 1890.

Programe de-ale gimn. din Braşov din ani 1878—79, 1890—91, 1892—93.

Memorandul subşternut dietei ung. de românii braşoveni dela biser. sftei Treimi la anul 1871.

Brassó în Gazette des etrangers. 1891.

Afară de aceste i-au mai servit autorului de isvóre unele publicaţiuni mai mici din diferite foi periodice; precum din: „Transilvania“, buletinele societăţii carpatine ardelene, „Erdély“, etc. şi opuri istorice, privitóre la trecutul românilor şi al ţĕrii Ardélului.

*

Date speciale şi autentice despre portul, ocupaţiunea, datinele şi obiceiurile, modul de traiu etc. a românilor din diferite ţinuturi au comunicat următorii dni, cărora autorul le esprimă mulţămitele sale pentru binevoitorul şi preţiosul lor sprigin:

G. Oprea, paroch gr.-or. în Hunedóra, portul şi date despre românii din Hunedóra şi jur.

Paul Oltean, învĕţător la scóla grăniţerésca din Haţeg, ocupaţiunea şi portul românilor din Valea-Haţegului şi de pe Jiiuri.

Simeon Zehan, fost învĕţător în Lupeni, modul de traiu, datinele şi portul Jienilor.

Aurelia Goga, învĕţătóre şi presidenta reuniunii femeilor române din Reşinar, ocupaţiunea şi portul rĕşinărenilor.

Ioan Cândea, fost învĕţător în Avrig, date despre portul românilor din Avrig.

George Moian, fost prof. de lucru manual la seminariul „Andreian“ din Sibiiu (de loc din Voila), date despre românii din Ţara-Oltului şi portul lor.

Dionisiu Făgărăşan, prof. la gimn. rom. gr. or din Braşov, date despre românii din Braşov şi jur şi din Ţara-Oltului.

Dumitru Coltofean, protopop rom. gr.-or. din Treiscaune, date despre românii din Treiscaune.

Ioan Dobrean, paroch gr.-cat. în Corbu. portul românilor de pe Bistricióra şi date despre românii din Ciuc şi Giurgeu.

George Popescu, paroch gr.-or. Topliţa română, date despre românii din Topliţa şi dela Topliţa în jos spre Reghin.

George Simu, paroch gr.-cat. în Gheja, date despre românii din jurul Ludoşului de pe Mureş.

Vasile Moldovan. proprietar în Boziaş, fost preşedinte al sedriei orfanale din Dicio S. Martin, portul românilor din Boziaş şi date despre românii de pe Têrnava-Mică.

Rubin Patiţa adv. şi Nicolau Ivan protopop gr.-or. în Alba-Iulia, date despre românii din Alba-Iulia şi jur.

Ilie Moga, teolog absolut şi învĕţător la scóla Reuniunei femeilor române din Sibiiu, (de loc din Săsciori), date despre românii de pe rîul Sebeş,

Ioan Branga învĕţător în Orĕştie, portul românilor din Orĕştie.

Recomandăm atenţiunii publicului acésta carte, până acum unică în feliul ei la noi, la români.

Preţul este 2 coróne, pentru Romània 3 lei.

Nr. 1021/894 [250] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parochiei a 2-a vacante din Poiana mĕrului de clasa II prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 fl. ca venite stolare.

Doritorii de a competa la acésta parochie se aştérnă cererile lor instruite după lege la subscrisul oficiu în terminul indicat.

Zernesci, 12 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conţelegere cu comitetul parochial

Traian Meţian,
protopresb.

Nr. 693/1894. [246] 2—2

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕţătorésă, eventual învĕţătoriu la scóla centrală grăniţărésca din Jina comitatul Sibiiului, care post învĕţătorésă *Eugenia Ioanovici* în două rînduri 'l-a părăsit sub cele mai de nimica pretecste, se escrie concurs până *inclusive 10 Iauuariu 1895.*

Emolumentele impreunate cu acest post pe lângă cuartir şi lemne de foc sunt 300 fl. v. a. şi anume: 200 fl. din fondul scolar central şi 100 fl. din fondul bisericei din Jina.

Reflectanţii sĕ-şi trimită petiţiunile instruite cu documentele prescrise de lege la

Comitetul administrativ la fondul şi scólele centrale grăniţĕresci din fostul regiment român I.

Sibiiu, în 29 Decembre 1894.

Nr 421 prot. [148] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan aprobat de venerabilul consistoriu archidiecesan la 25 Octobre 1894 Nr. 6990 B. în comuna bisericéscă gr. or. Gârda de sus, cu filia Neagra de sus, de clasa a III a, se escrie concurs, după avut-a conţelegere cu comitetul parochial, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele sistemisate şi sigure de 569 fl. v. a precum şi din venitele accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post se şi trimtă cererile lor concursuale isoţite de documentele cerute de legile în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul pus.

Câmpeni, 8 Decembre, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş		--	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Ujóra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézā numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.0	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren miest
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	—	4.42	—	6.46		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.15	—	5.03	—	7.07		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	—	5.14	—	7.18		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	—	8.28	—	10.24		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5 39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ladoş	7 03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 141 Sibiiu, Sâmbătă, 31 Decembre 1894 (12 Ianuarie 1895). Anul XLII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul I Ianuarie-Februarie-Martie al anului 1895, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament sĕ sfêrşesce cu ultima Decembre 1894, sĕ-şi innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

An vechiu — an nou.

Dacă ne incercăm a face bilanţul politic privitor la starea nóstră, al anului, ce cu ḑiua de aḑi îşi ia adio dela noi, trebuie sĕ marcăm timbrul general al lui: luptă continuă a poporului nostru cu puterea ce vrea sĕ ne cutropéscă în privinţa naţională şi bisericéscă-scolară, o luptă în decursul căreia persecuţiile au ajuns aşa de departe, cum nici când până în acest an.

In nrul prim din acest an al fóiei nóstre am ḑis in articolul de frunte între altele următórele:

„Trecutul este plin de ameninţări a naţiunei nóstre din acéstă patrie, a românului ca popor. Ori cât sĕ négă acésta, ori cum sĕ nisuesc magiarii a da lucrului o altă înfăţişare, acesta este purul adevĕr, apoi fie acésta pe căi şi prin incercări forţate, fie pe cale pacinică, ademenitóre. Tactica şi modul de procedere póte sĕ se schimbe, tendinţa însĕ aceeaşi a rĕmas până în present.

Tendinţa acésta s'a observat in întreg decursul acestui an şi s'a manifestat în formă de forţă, actele forţei ţinêndu-sĕ lanţ dela începutul anului, şi până la sfîrşit Incepênd dela sistarea a dóua a „Tribunei“ şi „Fóiei poporului“ verigele mai mari ale acestui lanţ sunt: Procesul memorandului, ordinul guvernului pentru disolvarea comitetului naţional, arestarea membrilor comitetului, tragerea în cercetare a tinerimii universitare, darea în judecată a domnişórelor române din Sibiiu şi în fine procesul „Dreptăţii“ şi ordinul pentru oprirea activităţii partidului nostru naţional, apoi printre tóte aceste mai multe procese politice pentru aderenţe, purtarea brutală a gendarmeriei, la discreţiunea căreia am fost puşi ş a.

Şi afară de acest tablou infiorător, din care am marcat numai punctele cele mai negre, pe terenul bisericesc încă am fost loviţi în cele mai vitale interese, prin votarea forţată a proiectelor politico-bisericesci în dietă şi în casa magnaţilor, după ce în acésta din urmă proiectele au fost odată respinse.

Aceste proiecte de legi, forţarea lor pe tóte căile şi cu tóte mijlócele, apoi politica fatală a guvernului în alte direcţiuni, au produs o nemulţămire generală în ţară, nu numai la români şi la celelalte naţionalităţi, ci chiar şi la magiari, cari, in ori ce cas puţini la numĕr, nu sunt încă molipsiţi de şovinism, de grandomania ridiculă şi de interese egoistice, proprii acelora, cari au pânea şi cuţitul pe mână.

Urmarea nemulţămirilor a fost sbaterea guvernului în vară, căderea şi reactivarea lui, ca în urmă, spre finea anului sĕ cadă definitiv sub povara politicei sale nesocotite. Anul vechiu lasă moştenire anului nou o crisă de guvern grozavă, cum la noi n'a mai fost şi, drept urmări ale politicei şoviniste greşite, luptele religióse şi de naţionalitate, miseria agrară, eventuala schimbare de sistem în guvernare, congresul naţionalităţilor ş. a. sĕ ridică ca nisce spectri, fioroşi în ochii şovinismului, cari ameninţă cu surpare trufia ovreio-magiară.

Acésta a fost în liniamente generale starea internă în Ungaria în anul 1894. Şi în noianul acesta de nemulţămiri şi de lucruri perverse, e întrebarea cum a fost purtarea nóstră şi cum s'a desvoltat şi stă aḑi cestiunea română?

Respunsul la aceste întrebări este de sigur mulţămitor. Loviţi crunt pe terenul naţional-bisericesc, persecutaţi ca nici când mai înainte în era constituţională, poporul român şi conducĕtorii lui s'au purtat brav şi cu sufletul înălţat în momentele celor mai crunte lovituri şi de grea încercare.

Păşirea energică a prelaţilor noştri întru combaterea proiectelor de legi politico-bisericesci; ţinuta démnă şi impunĕtóre a comitetului nostru naţional şi a celoralalţi improcesuaţi politici, atât în faţa juriilor, cât şi la călcarea călei grele de robie spre temniţele din Seghedin, Vaţ şi Cluş; purtarea dèmnă a miilor de popor, adunat în Cluş, pe Câmpul judecăţii, la procesul memorandului, precum şi în faţa brutalei purtări a forţei brachiale; purtarea mândră a tinerimei, fala nóstră în present şi speranţa în viitor; interesul ce-'l pórtă poporul din tóte unghiurile faţă de mersul causei sale drepte şi sânte, interes, manifestat şi la ultima adunare naţională a alegĕtorilor români, ţinută în Sibiiu — tóte aceste ne umplu inima de bucurie şi de speranţe legitime în spre bine şi dacă noi aci siliţi suntem a le însemna în fuga condeiului, ca simpli cronicari, în viitor istoria îşi va compune din ele o frumósă pagină a luptelor nóstre naţionale, sĕvêrşite în anul, ce sĕ termină aḑi, o frumósă pagină, pe care alăturea cu persecuţiile şi suferinţele, ce le îndurăm, va sta scris cu litere nesterse abnegaţiunea, curajul în luptă şi pornirea de jertfire pentru binele şi înălţarea poporului român.

In urma acestei atitudini bărbătesci a nóstre şi a paşilor nesocotiţi a guvernului, cestiunea română în desvoltarea ei a luat proporţiuni mari in decursul anului, a devenit tot mai ponderósă, nu înţelegem numai în afară, unde ea s'a făcut tot mai cunoscută, ci şi în lăuntru Ea s'a impus şi la guvernanţii noştri, cari mai înainte îi negau esistenţa. Dovadă despre acésta sunt mai multe broşuri magiare, cari îşi fac obiect de studiu acésta cestiune, dovadă, că ea a fost discutată în acest an şi în dieta Ungariei, apoi în forul cel mai înalt politic legislativ al monarchiei nóstre în delegatiuni. Ponderositatea ei se vede chiar şi în crisa actuală, cu tóte că din partea magiarilor acésta sĕ retace.

Incheind prin acésta zugrăvirea scurtă a evenimentelor anului, ce trece, ne întrebăm, ce ne va aduce cel viitor, 1895? Scie Atotputernicul Dḑeu! dar fie bine, fie rĕu şi mai cu samă dacă va fi rĕu, noi se fim ómeni la locul nostru, vênjoşi ca braḑii şi tari şi statornici ca stâncile Carpaţilor noştri, întru apĕrarea vetrei străbune de cutropirea străinismului.

Dacă aşa vom fi, avem drept sĕ sperăm şi cine speră, viéză şi triumfă. In speranţa triumfului cât mai apropiat dorim iubitului nostru popor român: *An nou fericit!*

Revista politică.

Referitoriu la situaţiune „Pester Lloyd“ scrie următórele: Contele Khuen Héderváry dându şi tóte silinţele de-a asigura viitoriului ministeriu tóte posibilele şanse ale politicei de partid, a fost dus in rĕtăcire. Se ḑice că fusiunea cu partida naţională ar fi un punct de căpetenie al programului. Partida liberală însĕ prin fusiune ar mărturisi, că nu-şi póte împlini misiunea fără de acest concurs, şi acésta ar fi egal cu declaraţiunea de faliment a partidei liberale.

Ideia unei fusiuni se va realisa la timpul sĕu, anunţarea ei n'are însĕ nici o valóre, până când nu esistă condiţiunile neapărat de lipsă pentru unirea partidelor.

De-altmintrelea crisa nu e crisă de partid, ci e crisa guvernului şi ea se va resolva, însĕ de sigur nu prin Khuen Héderváry

Numitul ḑiar crede, că dacă încă nu s'a întêmplat, atunci deja in procsimele óre banul va renunţa la misiunea sa, care nici nu i-s'a dat in mod formal.

Noi cinstim convingerea lui Khuen-Héderváry“, incheie fóia, „şi faptul, că el sĕ ţine orbiş de ea. Insĕ toţi vor trebui sĕ simţă cu durere, că aceste opt ḑile din urmă par a fi cu totul perdute pentru resolvarea crisei“.

După informaţiunile lui „Magyarország“, Khuen Héderváry a raportat monarchului. că nu e in stare a constitui cabinetul. Monarchul in urma acésta a chiemat in audienţă pe Széll Kálmán, voind a-i incredinţa lui constituirea cabinetului. Széll însĕ a declarat monarchului, că nu póte da rĕspuns, până nu se va consulta mai întâiu cu amicii sĕi de principii. In cas când Széll ar lua presidiul cabinetului, Banffy e aplicat a primi portofoliul de interne.

* * *

In „Magyar Hirlap“ dela 9 Ianuariu n. 1895 cetim sub titlul „Intrebările regelui“ următórele: Acum după ce Maj. Sa regele a terminat cu audienţele, ce a dat politicianilor, pe cari i-a poftit la sine pentru a auḑi sfatul lor, ţinem de important a suma părerile date. Acésta o facem pe basa informaţiunilor primite dela cercuri politice bine informate.

Maj. Sa n'a cerut rĕspuns la trei, ci la şepte întrebări, ce a pus politicianilor primiţi în audienţă Dăm mai la vale întrebările puse şi rĕspunsurile date.

1. Aplicarea reformelor politice-bisericesci nu va da óre de ulterióre pedeci parlamentare şi la esecutarea lor nu se vor puté óre ivi pedeci?

La acésta maioritatea celor ascultaţi ar fi rĕspuns, că esecutarea acestor legi pretinde o acţiune parlamentară şi mai mare, întru cât legile referitóre la esecutare chiar şi dacă s'ar primi în camera deputaţilor, fórte uşor pot fi trântite din partea magnaţilor şi în acest cas apoi reformele bisericesci-politice nu pot fi înactivate.

2. Dacă legile de esecutare se vor primi, ce efect vor avé asupra opiniunii publice, nu vor provoca ele o reacţiune neînvingibilă deosebit la poporaţiunea catolică a ţĕrei?

Rĕspunsurile maiorităţii au fost favoritóre.

3. Crisa ministerială se póte óre deslega în sinul partidului liberal pe basa sistemului actual?

Maioritatea n'a rĕspuns mulţămitor la acéstă întrebare

4. Partidul liberal pune óre pedeci principale înfiinţării fusiunii, şi pe acésta basă póte-se óre forma guvern tare şi durabil?

Maioritatea liberalilor află de lipsă fusiunea în interesul asigurării basei din 1867.

5. Pe basa legii administrative cu doi paragrafi, făcută sub Szapáry, póte-se în est an abandona alegerea funcţionarilor municipali şi esecutarea denumirii lor?

Cei mai mulţi au rĕspuns, că denumirea numai pe basa acelei legi este absolut cu neputinţă, fiindcă nici articolul de lege 21 din 1886, care garantéză dreptul de alegere, nu este abrogat.

6. Ce formaţiune a referinţelor parlamentare este necesară óre pentru împedecarea lăţirii oposiţiunii contra pactului dualistic din 1867?

Toţi au rĕspuns, că mijocul cel mai bun este consolidarea tuturor partidelor cari stau pe basa pactului dela 1867, ér Apponyi ţine că unicul remediu eficace ar fi numai validitarea practică a programului partidului sĕu.

7. Ce efect póte avé asupra străformării opiniunei publice magiare venirea a casă a lui Kossuth Ferencz şi rolul politic, ce jócă el?

Toţi au rĕspuns că în venirea şi figurarea lui Kossuth Ferencz ei nu vĕd vr'un pericol deosebit pentru basa dela 1867.

Aceste întrebări regele le-a cetit de pe o hârtie, când le-a adresat sfetnicilor sĕi. Rĕspunsurile date însĕ Maj. Sa nu le-a însămnat.

Pentru esactitatea espunerilor acestora rĕmane însĕ tótă respunsabilitatea asupra numitei foi.

* * *

„Magyarország“, rĕu supĕrată de scrisórea domnişórelor române din Braşov, scrie în numĕrul sĕu de Luni următórele: „In foile române din provincie, susţinute în număr frumos de liga valahă, a apărut un apel interesant. Apelul este edat de domnişórele române din Braşov, cari provócă prin'tr'nsul pe surorile din Ungaria şi Ardél, ca sĕ contribue spre scopul arangerii unei tombole în Bucureşti, în folosul şi ajutorarea martirilor valahi, cari sufer în temniţele statului magiar". Reproducênd apoi numitul apel în resumat, numita fóie continuă: „N'avem causă sĕ ţinem prea de tot tragică acéstă mişcare politică a domnişórelor române; dar sciind că ele se mărturisesc drept descedente ale românilor, nu putem sĕ nu le atragem atenţiunea asupra proverbului latin care astfel sumă: Sutor ne ultra crepidam. Crepida în casul lor este lingura cea mare, pe carea e cu atât mai puţin consult a o părăsi, cu cât asemenea pol tisare fórte uşor le póte aduce în colisiune cu procuratura. Ér' acéstă instituţie îşi are defectul, că nici chiar faţă de frumósele dame române nu e urbană".

* * *

„Kronstädter Zeitung" din 8 Ianuariu scrie un articol fórte remarcabil în care sĕ ocupă cu ţinuta pe care saşii vor trebui sĕ observe faţă de viitoriul cabinet Despre rămênerea şi mai departe a deputaţilor saşi într'un eventual cabinet Bánffy nici vorbă nu póte fi; dacă însĕ fitoriul ministru-preşedinte va fi Khuen Hedervàry, şi acesta va promite, că va respecta fără încunjur programul naţional săsesc, atunci probabil că deputaţii saşii îi vor da sprijinul necesar. Condiţiunea acésta însĕ abia o va putea împliní noul guvern, pentru că în casul acesta „ar trebui, dacă e vorba de o alipire sinceră şi convenabilă cu onorul nostru, ca sistemul de păn' acum sĕ fie cassat şi înlocuit prin un altul nou. Ar trebui sĕ avem garanţe anumite, că politica de magiarisare de păn' acum nu se va mai practica, ér faţă de nemagiari se va esercia dreptatea cerută cu atâta insistenţă din partea lor. După ce însĕ am fost atât de des păcăliţi din partea bărbaţilor de stat şi noi sub pretecstul onorului n'am voit sĕ-i întórcem spatele, ar trebui ca şi în casul, când sistemul se va schimba în adevĕr, sau numai la aparinţă, deputaţii nostri sĕ declare, că dînşii la cea dintâiu vătĕmare a drepturilor nóstre naţionale vor eşi din partid. După-ce constată în fine, că în direcţiunea acésta nu s'a făcut nimic din partea actualilor deputaţi, termină prin nimerita apreţiare: „politica de oportunitate a celui din urmă period a produs asupra spiritelor o astfel de încurcală, încât o reînviere şi o nouă accentuare a punctelor de vedere naţionale, aşa după-cum dînsele sunt depuse în programul popular nu mai póte suferi nici o amânare. Acésta însĕ ar trebui sĕ se facă înaintea adunărilor populari ţinute în singuraticele cercuri „pentru că unde ard mai multe grămeḑi, acolo e şi o căldură mai intensivă"".

* * *

Alegerile pentru scupcina sêrbéscă sunt în pragul uşei, şi a bună sémă vor produce mari lupte, fiind-că — după cum se póte prevedé din stimulaţiunea generală — aprópe totalitatea poporului sêrb se va pune în luptă contra dinastiei Obrenovici, şi nu este de tot imposibil, ca lupta sĕ se termine cu căderea casei Obrenovici. Sêrbii nu mai vreau sĕ sufere, ca Milan sĕ dicteze în tóte afacerile, acel Milan, care şi până acum a sedus destul pe tinĕrul rege sĕ comită de-a valma violările de drepturi constituţionale In Sêrbia nu mai esistă acum nici un partid, nici un politician mai de valóre, pe care tinĕrul rege — la îndemnul tatălui seu — sĕ nu-l fi tras pe sfóră. Şi urmarea acesteia e, că radicalii şi liberalii, cari abia cu un an mai nainte erau în duşmănie de mórte, acum se aliază contra dinastiei.

Dacă luăm în considerare, că al treilea partid, progresist, este cu mult mai slab decât se pótă fi luat în seriósă combinaţiune, şi că conducĕtoriul şi al acestui partid, în urma legăturilor sale de rudenie e aprópe în fiecare ḑi în coatingere cu Carageorgeviceştii, — se póte afirma fără hesitare, că aḑi întrégă Sêrbia e contra dinastiei Obrenovici.

Acest fapt e cu atât mai periculos pentru casa Obrenovici, cu cât tóte sforţările de a-şi asigura sprijin afară de hotarele Sêrbiei, au rĕmas zadarnice. Ţarul a revocat pe consulul seu Alecsandru Persiani Ivanovici, şi nici nu vrea sĕ stee de vorbă cu guvernul sêrb câtă vreme Milan nu-şi ia catrafusele din Sêrbia. Rĕposatul Alecsandru III donase lui Milan 2 milióne ruble sub singura condiţiune, ca sĕ nu mai pună piciorul în Sêrbia, şi totuşi s'a reîntors în butul cuvêntului de onóre dat ţarului. Tot exregele e causa, că convenţiunea secretă, carea — ori-cât s'a dementat — totuşi esistă între Sêrbia şi Austro-Ungaria, şi prin carea se asigură dinastiei Obrenovici sprigin şi scut, Austro-Ungaria n'a mai voit s'o reînoéscă.

Astfeliu tinĕrul Alecsandru stă singur şi delăsat tocmai în momentul, când întrégă Sêrbia cu mic şi mare stă gata sĕ-i arunce mănuşa, şi când chiar şi în armată carea până acum era puternic şi credincios scut al Obrenovicilor, încep a se da la ivélă semne de nemulţumire.

Astfeliu se presintă situaţiunea în Sêrbia. Şi dacă şi sunt multe esagerări în descrierea posomorîtă a posiţiunei Obrenovicilor, totuşi este simptom destul de semnificativ, că se póte scrie aşa ceva în préjma momentului, când ţéra are sĕ decidă asupra ocârmuirei sale.

* * *

In 8 l. c' s'a constituit camera francesă pentru anul 1895. Contra lui Brisson republicanii guvernamentali n'au pus contra-candidat fiind-că dintre candidaţi ministrul de marină Faure avé mai puţine prospecte de reuşire Nealegerea acestuia ar fi însemnat deruta guvernului Tocmai din acest motiv oportuniştii s'au reţinut dela actul alegerei.

Presidentul pe etate Blanc, un moşnég de 80 ani, dar' încă în bune puteri, şi de astă dată şi-a rostit cuvêntarea între vii espresiuni de complăcere din partea deputaţilor. A amintit de programul de muncă al camerei şi mai ales de reforma dărilor, la care ḑice dânsul trebue sĕvêrşit un fapt social îndrĕsneţ progresiv. Avem lipsă de maioritate republicană, carea sĕ conglăsuéscă cu guvernul în privinţa unui program, care sĕ însemne progres. Aḑi mai mult decât ori-când trebue sĕ mergem înainte cu spiritul timpului. Nu ştiu continuă dênsul, concede-mi-va 'provedinţa sĕ vin ací şi la anul viitoriu, dar' până când eu sunt president de etate, mĕ voiu nisuí în totdéuna, ca în acésta ţară sĕ domnéscă pacea durabilă şi concordia morală.

Vorbirea a fost aclamată din partea întregei camere, apoi s'a proces la actul alegerei de president la care au luat parte numai 300 deputaţi, dintre cari 272 au dat votul pentru Brisson. Cei patru vice-presidenţi, (Demahy, Etienne, Clarosel şi Lokroy) au fost realeşi. Dechanel pre care 'l candidaseră moderaţii contra lui Lockroy, a întrunit numai 150 voturi.

In cestiunea eliberărei nou alesului deputat socialist Richard Gerault încă s'a început desbaterea şi promite a fi vehementă, fiind-că guvernul în consiliul de ministri a decis, că nu aderéză la eliberare şi pune faţă de ea cestiunea de încredere.

Gerault e pedepsit cu inchisóre, el a fost ales deputat şi vestea acésta o a primit în inchisóre; amicii sei vreau să fie eliberat.

* * *

Despre vestile de până acum privitóre la ordinaţiunea de arestare a lui Stambulov, cari au produs în cercurile normative impresiuni fórte neplăcute. în mod oficios acolo nimic nu se scie. Adeverirea acestor ştiri ar produce în „cercurile diplomaţiei europene fórte mare consternaţiune, ceea-ce guvernul bulgar ar trebui se o ştie. — După ştirile din Sofia ddt. 7 Ianuariu n. ordinul la arestarea lui Stambulov, dat din partea „judelui investigător al tribunalului militar — a fost un fapt implinit. Esecutarea planului însĕ a suferit naufragiu prin tactul comandantului Marinov, care a declarat, că într'o afacere atât de seriósă nu póte dispune fără a avé ordin direct dela ministrul de rĕsboi. Vestea acésta a străbătut şi prin oraş şi diplomaţii curţilor strĕine au făcut atent pe ministrul bulgar, că arestarea lui Stambulov ar produce în Europa mult sânge rĕu.

In urma acesteia guvernul bulgar a declarat, că ordinul de arestare al judelui investigator este ilegal, deórece arestări pote face numei poliţia dar autorităţile militare nici de cum. Dealtmintrelea şi Stambulov însuşi ar fi declarat înaintea unui ḑiarist, că numai ura personală a putut sĕ scornéscă grava acusă contra lui.

Scirile mai nouă susţin însă cu tótă positatea că Stambulov e atentătorul intelectual şi moral alui Belcev, Paniţa etc. deaceea bulgarii sunt fórte turburaţi şi pretind pedépsa ce o merită.

* * *

Statul romano-catolic din Ardél adusese hotărîrea, că în cestiunile politice bisericesci sĕ înainteze o adresă la monarch, alegênd totodată şi o deputaţiune, care se presente adresa. Preşedintele deputaţiunii, ales în persóna deputatului Iuliu Görffy, a şi făcut paşii de lipsă pentru primirea deputaţiunii. Nu se scie însĕ dacă monarchul va primi în audienţă deputaţiunea, care faţă cu proiectele politice bisericesci pretinde autonomia bisericei catolice. Dar ori va fi primită în audienţă deputaţiunea, ori nu, se ḑice, că adresa este sigur, că va ajunge în mânile monarchului. Etă o parte din tecstul acestei adrese:

Prin proiectele de lege acceptate de dietă se confişcă drepturile, pe cari statul le-a dat bisericei, fără ca însĕ bisericei sĕ i-se dea îndĕrăpt drepturile şi înrîurinţele, pe cari ea le-a cedat statului. Despărţirea bisericei de către stat şi a statului de către biserică nu póte fi unilaterală scurtându-se numai biserica în drepturile sale, ci ea trebue sĕ fie bilaterală, aşa ca şi biserica sĕ-şi redobândéscă dreptul de-a dispune liber asupra bunurilor, averei şi scólelor sale. Pe când celelalte confesiuni tóte îşi au autonomia lor, biserica magiară romano catolică încă nu póte rĕmâné sub puterea politică a ministrilor statului, ci sub conducerea apostolică a Maiestăţii Vóstre ea trebuie sĕ aibă dreptul sĕu autonomic.

Statul romano-catolic din Ardél după suferinţe îndelungate şi-a eluptat autonomia şi libertatea sa, el este singurul, care representă în mod constituţional pe catolicii magiari şi de aceea grăbesce a ruga pe Maiestatea vóstră ca sĕ vĕ înduraţi a curma odată perioda de şicanări a bisericei catolice şi sĕ nu contribuiţi la sancţionarea sau la introducerea în vigóra a proiectelor de lege privitóre la căsĕtoria civilă, la matriculele de stat şi la religia copiilor, până când în patria nóstră biserica romano catolică nu-şi va fi dobândit mai întâiu guvernamentul sĕu autonomic, cu aceleaşi drepturi şi libertăţi pe cari le au şi bisericele protestante.

* * *

Din Alba-regală se scrie, că conducĕtorii partidei poporale catolice au proiectat sĕ convóce pe la mijlocul lui Ianuarie c. o conferenţă regnicolară, în care va avé sĕ se discute şi organiseze nóua partidă în tótă ţara. Se ḑice, că în casul unor nouĕ alegeri dietale, conducĕtorii partidei ar avé de gând să presente din a lor parte 200 de candidaţi. In comitatul Vesprimului dealtmintrelea catolicii sunt în mare mişcare. In timp scurt ei au ţinut cinci adunări poporale, în cari s'a discutat asupra organisărei partidei, declarându-se totodată ca scop al întregei mişcări revisuirea legilor privitóre la reformele bisericesci. Clerul din Vesprim a provocat pe toţi preoţii catolici din ţéră sĕ arangeze asemenea meetinguri.

* * *

Di Shangai se raportéză, că iaponezii au atacat oraşul Slu-men-ceang apĕrat de 15.000 soldaţi Sub decursul luptei oraşul a luat foc şi s'a făcut scrum aprópe total; 10.000 ómeni au rĕmas fără căpĕtêiu în ger de 30 grade.

Din Peking se raportéză, că împĕratul a primit în audienţă de adio pe esmişii, cari au sĕ plece în Japan pentru a mijlocí încheerea păcei. Japanul nu primesce armistiţiul. Consulul american e de pĕrerea, că pertractările de acuma nu vor duce la resultat, şi că Japanul numai atunci va încheia pace, când va fi ocupat deja Pekingul.

Procesul de presă al „Dreptăţii".

Vorbirea de apĕrare.

(Incheïere.)

Vorbirea de apĕrare, a acusatului Dr Valeriu Branisce este în estras următórea:

Onorată curte cu juraţi!

Am enunţat că basa activităţii nóstre este programul naţional dela 1881.

Presidentul: întrerupe ḑicênd, că nu admite, ca acusatul sĕ vorbéscă în numele vre-unui partid.

Dr. Branisce: Eu represent aici ḑiariul „Dreptatea" şi pentru ţinuta naţională politică a acestui ḑiar sunt tras înaintea barei judecătoresci. Fie-mi deci permis sĕ precisez posiţiunea nóstră politică, mai ales că eu am sĕ mĕ apĕr aici faţă de învinuirile dlui procuror, şi cred, că e just şi corect, dacă-mi lăsaţi mie sĕ-mi aleg armele de apĕrare. Dacă dl president îmi limitéză terenul apĕrărei, îmi răpesce totodată dreptul liber de apĕrare.

Presid.: Nu admit sĕ vorbesci în numele vre-unui partid şi te provoc sĕ vorbesci numai în numele d-tale.

Dr. Branisce: Bine, voiu vorbí deci în numele meu. Basa activităţii mele este programul naţional dela 1881; devisa activităţii mele: solidaritatea naţională. Stéua conducĕtóre a activităţil mele nu este desbinarea neîmpăcaveră şi desĕvêrşită, ci înţelegerea popórelor corónei St. Stefan, înţelegere basată pe dreptate şi încredere reciprocă. Acesta este scopul politic al activităţii mele

Presid.: Provoc încă odată pe acusat sĕ vorbéscă numai despre persóna sa şi sĕ nu facă aici politică.

Dr. Branisce: Dl procuror îmi contestă dreptul de-a vorbí în numele naţionalităţii române, susţinênd, că eu stau singur cu tendinţele mele. Neg. Românii din ţĕrile corónei St. Stefan forméză un singur partid partidul naţional român, căruia îi aparţin şi eu. Alt partid român în Ungaria nu cunosc.

Presid.: întrerupe de nou pe acusat observând sĕ nu vorbéscă despre partide, ci despre sine.

Dr. Branisce: Dacă dlui procuror i-a fost permis sĕ se estindă asupra acestor cestiuni, fie-mi permis şi mie sĕ reflectez. Despre mine a vorbit dl procuror numai atunci, când 'mi-a făcut complimentul, că aparţin familiei eroilor nostri naţionali. Chitez cu mulţumire acest măgulitor compliment.

După acestea acusatul face o reprivire asupra rechisitorulrí procurorului, în care se insultă episcopiile şi episcopii nostri, se calumniéză consistorele, ni-se batjocoresce limba şi legea etc. Din tóte acestea acusatul vede adeverindu-se macsima: „atunci, când omul nu póte combate cu argumente, se apucă de armele calumniei şi înjură cât îl ţine gura!"

Protestéză contra calumniei, că ar propaga evangelia urei şi ar aţîţa contra intregităţii statului. Nu contra intregităţii luptăm ci chiar în cadrele acestui stat căutăm sĕ ne fericim, restituind caracterul istoric milenar, caracterul statului poliglot al lui, usurpat prin actuala politică de stat, care tinde la unificarea de rassă a tuturor popórelor istorice pe acest pământ! Declar aici, că nu vom înceta nici un moment a ne lupta pană la ultima consecenţă contra acestei idei false de stat şi contra politicei, din care a rĕsărit ideia de stat naţional magiar. In acţiunea acésta nu ne spăriem nici de procuror, nici de temniţă.

Ce privesce glorificarea pretinşilor „criminalişti“, acusatul declară, că în persóna lor n'a glorificat făcĕtori de rele, ci conducĕtori, cari în ḑilele grele şi-au împlinit mandatul primit dela popor.

Nu-i adevĕrat, că ar fi înjosit naţiunea magiară; a sbiciuit numai volniciile guvernului, decadenţa organelor de stat, barbariile gendarmilor etc. şi dacă procurorul identifică naţiunea magiară cu acestia, atunci el e cel care o înjosesce.

Imputarea procurorului, că am ameninţa cu revoltă nu este întemeiată, căci nu ameninţăm, ci punem numai în vedere actualilor detentori ai puterei nefastele urmări ale politicei lor. — La o enunciaţiune ca aceea, că nici contracte, nici privelegii nu i légă pe magiari de noi, numai un procurer magiar póte veni. Óre conlocuirea nóstră cu magiari pe acest pământ în decurs de o mie de ani nu este un contract? Óre pe „Câmpul pânii“, pe „Câmpul mirlei“ sub stindardele învingĕtóre ale unui Huniade sau Pavel Chinez, n'a fost de atâtea-ori cu sânge pecetluit acest contract?

După acestea acusatul trece la istorie pentru de-a dovedí, că afirmările procurorului sunt false. Poporul român întotdeuna şi-a avut limba sa naţională şi n'a fost avisat în privinţa acésta la graţia unui principe magiar. Poporul magiar din Ardél însuşi a primit încreştinarea prin apostoli români. Vorbesce de scopurile perfide, ce le-a urmărit Rákoczy cu catechismul seu; combate aserţiunea, că statul ungar ar fi cinstit autonomia bisericei naţionale românesci şi ne ar fi liberat de sub jugul sêrbesc. Acésta s'a efeptuit la 1864, ér după restabilirea constituţiunei unguresci s'a înarticulat numai statutul organic între legile fundamentale ale ţĕrii. Trece apoi la uneltirile de magiarisare şi la prigonirea învĕţămêntului nostru naţional, arătând, că românii nu numai că n'au de-a datori recunoscinţă actualei politice de stat, dar acésta „ni-a răpit drepturile autonome bisericesci, încât din organismul atât de frumos înscris în legile Ungariei, a rĕmas numai un schelet spart şi istovit, a cărui viéţă de mult a încetat“.

In fine acusatul întrébă, că ce are de a amintí procurorul de Ligă; pretinde ca fie-care om cinstit sĕ stimeze pietatea, ce o datorim noi eroilor naţionali, ca Horia şi Iancu; declară că la întrarea sa în sală credea, că va avé sĕ se ocupe cu comentarea articulilor încriminaţi, dela cari însĕ procurorul s'a abătut, şi termină cerênd, ca juraţii sĕ declare, că mijlócele prin cari tindem noi la realisarea programului nostru sunt conţinute în spiritul adevĕratului constituţionalism.

Apel către corónă.

Cu acest titlu ḑiarul „Hazánk“ publică în nrul sĕu din 8 Ianuariu n o scrisóre deschisă către Maiestatea Sa, scrisă de contele Stefan Zichy, în care sĕ cuprind multe adevĕruri, aşa, că ea merită sĕ fie cunoscută şi publicului nostru. Etă o:

Budapesta, 7 Ianuariu n.

„Inălţatul meu rege! Lucesc încă în strălucirea lor argintie înaltele piscuri ale Tatrei, şoptesc încă în desimea lor frunḑele pădurilor nostre, isbesc încă riurile nóstre binecuvêntatele maluri magiare (?), îşi jócă încă jocul sĕu amăgitoriu fata morgana prin infinitele nóstre şesuri. Dar magiarul nu mai privesce cu mândrie argintiul pisc de munte, nu mai învéţă cântec dela frunḑa şoptitóre, nu mai viséză cufundat în tablourile farmecătore ale fatei morgane; indispus şi trist îşi sterge sudórea feţei şi-şi pune sapa la o parte, pentru că zădarnic se mai gârbovesce sub greutatea muncii sale; nu mai e intr'însa nici o mulţămire, numai e în urma ei nici o binecuvêntare. El se cufundă în sărăcie, pământul i-se nimicesce, averea, viitoriul familiei sale — este miseria.

„Inălţatul meu rege! In marinimósa Ta hotărîre şi condus de iubirea faţă de popórele tale, tu ai recunoscut drepturile legale ale constituţiei nóstre milienare, ale regimului nostru naţional. Ér acum după un scurt timp de 27 ani — un moment în viaţa naţiunilor — am ajuns acolo, că naţiunea se află într'o completă disoluţiune; pacea între naţionalităţi şi între confesiuni este spulberată, neînţelegerea a străbătut până în sanctuariul familiei. — Ér acésta, Inaltul meu Domn! au produs-o precupeţii Tĕi sub masca liberalismului.

„Guvernul tĕu n'a urmat direcţia indicată de Maiestatea Ta; el a abandonat serviciul ideii naţionale şi s'a aruncat în braţele cosmopolitismului; ér acesta idei sublime nu are; lui duşmană-i este religia, duşmană iubirea de patrie, duşmană libertatea, care de-o-opotrivă a însufleţit până aci naţiuni şi individi. El se bucină de liberal, deşi numai libertatea celor tari o apĕră, de cei slabi habar nu are; firma lui este numai marele capital mobil internaţional, singurul lui idol este viţelul de aur, — folosul material. Imbogăţirea singuraticilor este unica lor ţintă şi ca s'o ajungă acésta, ei corump ţara şi o inficiéză cu tot feliul de doctrine false, nimicesc pămêntul şi cultivătoriul aceluia, căci acesta este încă singura fortăréţă de apĕrare faţă cu deplinul triumf al tendenţelor lor periculóse.

„Inalţatul meu Domn! Guvernul Tĕu numit liberal a bucinat în lume, cât de mult s'a întărit sub stăpânirea lui ideia naţională, cât de enorm a sporit aşa numita avere naţională; se laudă cu enorma desvoltare a cáilor ferate, a fabricelor, a industriei şi a comerciului, se mândresc cu aceea, că capitala nici n'a visat vre-odată despre pompă şi mărire, acestea fără veste au crescut, aşa ḑicênd din pămênt; că depunerile în marile institute de bani şi bănci — cât de incredibil s'au urcat în raport cu referinţele anterióre ale ţĕrii: cu un cuvênt, ei vestesc în lume, cât de avuţi şi cât de îndestuliţi suntem.

„Durere însĕ! lucrul nu stă aşa. Cei mai credincioşi supuşi ai tĕi stau în marginea miseriei. Naţiunea nu s'a întărit, ea nu este mai capabilă de muncă, nu s'a mai îmbogăţit, nici îndestulită nu este: din contră ḑi de ḑi numĕrul nemulţămiţilor se sporesce. Duşmanii magiarilor din ce în ce tot mai pe sus îşi pórtă capetele; valorile reale mereu decad; ér susţinĕtorii statului, posesorii şi economii desperéză şi se prăpădesc.

„Scopurile guvernului şi ale partidului sĕu sunt internaţionale, internaţionale-i sunt mijlócele, el însuşi este aderent al doctrinelor minciunei, apostol al doctrinelor mincinóse şi politica lui e mârşavă. Cifrele, cari vorbesc de averea naţională, sunt false; industria şi comerciul percurg o cale nesănĕtósă; noi, bieţii de magiari ne aflăm în cea mai mare miserie şi numai cosmopolitismul îşi inalţă capul sĕu.

„Ce ajunge avuţia câtorva mii, dacă milióne le tângesc în miserie? ce pot decide capitalurile băncilor, dacă proprietarii de pămênturi tot mai mult se înglodéză în datorii? ce folosesc splendidele palate ale Budapestei, dacă colibele ţeranului i-sĕ dărîmă asupra capului?

„Slăbit, obosit şi esploatat, poporul ţĕran geme în miserie, în timp-ce în giur de el splendidele cupole ale burselor şi băncilor ca tot atâtea hornuri aurite ale pumpelor de gaz, cari, în aplicarea lor nesocotită sug sângele, puterea şi averea poporului legat de glie, aducându-l la sapă de lemn, — sĕ înalţă falnice până la ceriu.

„Rĕu-voitóre şi nebasate sunt afirmaţiunile, cari susţin, că îndustria de fabrici, comerciul şi mai ales bursa trebuesc sprigínite astfel, ca şi când fără de ele productele economiei şi ale industriei n'ar puté fi valorate. Este o denaturare, a presenta lucrul astfel, ca şi când averea naţională s'ar spori prin aceea, dacă preţul valorilor de facto esistente la bursă se urcă în mod măiestrit; este un pĕcat a vesti o generală îmbogăţire din îmbogăţirea fabricelor şi a preface comerciul în piaţă de speculaţiune. Numai vampirii societăţii au putut sĕ facă astfeliu de posiţii, pentru ca sĕ-şi câştige un titlu de drept la munca lor distrugĕtóre şi prin splendórea milióne lor sĕ amăgéscă apoi chiar şi pe ómenii cei mai cu trezvie.

„Averea naţională e însĕ comorile naţiunii, pe cari în partea lor preponderantă le forméză pămêntul, solul însuşi.

„Inălţate Dómne! Opt milióne şi jumĕtate (?! nota trad.) mari proprietari şi ţĕrani, în totala lor părăsire în Tine îşi pun ultima speranţă, către tine sĕ îndréptă, bunul meu rege, şi implóră ajutoriul tĕu constituţional. Strînşi suntem deja în chingi şi în giurul nostru se resfaţă în scârnave orgii pe nedrept liberalism numitul cosmopolitism fără credinţă şi fără patrie; deşi încă tot noi suntem statul, tot al nostru e încă pămêntul pe care străbunii nostri ni-lau câştigat şi apĕrat cu preţul sângelui lor; aḑi încă noi îl cultivăm, noi îl apĕrăm, şi noi suntem raḑimul cel mai puternic al tronului tĕu; de aceea, oh rege al magiarilor, nu ne părăsi. Nu ne jertfi pe noi, nu ne lăsa religiunea si averea nóstră pradă radicalului internaţionalism, căci vai de ei va fi, când poporul, acest uriaş încă în letargie, se va trezi şi-şi va luá însuşi în mână causa sa. Atunci — dar nu mĕ lăsá sĕ zugrăvesc acel tablou monstru, — sĕrbarea esistenţei nóstre de o mie de ani, ar puté sĕ devină pomana nóstră.

„Inălţate Dómne! Cu epitetul regelui Matia te-a impodobit iubitórea ta naţiune: Tu esci Francisc Iosif cel drept. Noi nu voim privilegii, nu voim sĕ triumfăm în paguba celoralalţi factori ai naţiunei: noi cerem numai legi drepte, cerem astfeliu de disposiţiuni, ca şi noi sĕ putem trăi, ca poverile statului după dreptate sĕ fie împărţite, ca în îngrijirea statului după dreptate sĕ ne avem partea nóstră. Cerem, ca prin alegeri drepte voinţa poporului sĕ se pótă validita, ca sĕ i-se facă dreptate deopotrivă, şi ca libertatea şi religiunea nóstră sĕ nu fie obiectul de jucărie al cosmopolitismul fără de lege şi lipsit de timbrul libertăţii.

„Se póte, că atunci în Budapesta mai puţine palate splendide se vor ridica, institutele de bani nu se vor puté lăuda cu dividende atât de uriaşe; speculaţia va avé mai puţini bani la disposiţiune, — dar poverile posesiunei vor scădé: înfloritórele oraşe provinciale vor rĕspândi nóuă viaţă asupra întregei ţĕri; industria şi comerciul sănĕtos va porni pe calea desvoltării, şi ţĕranul, careşi va vedé interesele sale apĕrate, care se va puté bucura de fructele muncii şi ostenelei sale, — el şi-le va potenţa şi în realitate enorm va spori averea naţiunei.

„Şi atunci, în locul rêndurilor aḑi rărite deja, din nou şi în desele vechi şiruri va sta înaintea ta clasa marilor proprietari ca şi clasa ţeranilor magiari, ca cei mai fideli şi mai siguri credincioşi şi apĕrători ai corónei şi ai Tronului tĕu şi ca unii, pe cari strălucirea corónei Tale şi tradiţiunile unui trecut de o mie de ani, împreună cu nemĕsurata iubire a pămêntului străbun, îi légă nedeslipit de ţara celor trei munţi.

„Nu lăsa sĕ se destrame acésta legătură; nu lăsa acestea clase sĕ-şi pérdă independenţa lor; pentru salvarea lor ia înţeleptele tale disposiţiuni Şi acestea vor fi garanţa corónei, a casei tale şi a patriei magiare pentru milleniul al doilea.

„Şi atunci, Maiestate, duplu te vor binecuvênta milióne le credinciosului tĕu popor şi se vor ruga pentru cel mai mare binefăcĕtor al lor“.

Noutăţi.

Crisa. Scirile din Budapesta anunţă, că Maj. Sa a însărcinat cu formarea noului cabinet pe bar. Desideriu Bánffy, — după ce banul Croaţiei şi Kol. Széll au declinat sub actualele impregiurări, formarea noului cabinet.

⁂

Dela Asociaţiune. In şedinţa din 3 l. c. n. a comitetului Asociaţiunii transilvane s'a făcut propunerea pentru *edarea unei publicaţiuni encicopledice*, care sĕ înlesnéscă popularisarea sciinţelor şi artelor, precum şi lăţirea de cunoscinţe folositóre pentru popor. Ţinênd cont de puterile nóstre intelectuale şi materiale, de-ocamdată nu se va putea eda decât numai o ediţiune mică, după forma publicaţiunilor germane numite „Handlexicon“, care sĕ se pótă procura în fascicule ieftine şi sĕ se pótă termina în timp de circa 2 ani.

Pentru studiarea acestei cestiuni comitetul a esmis o comisiune specială constătătóre din vice-preşedintele, secretarul I. şi d-nii membri ai comitetului: Parteniu Cosma, Leontin Simonescu, şi Dr. Cornel Diaconovich.

⁂

„Vulturul“. Nrul de anul nou al „Vulturului“ din Orade este fórte bogat în glume bune şi ilustraţiuni. Sosindu-ne în momentul ultim, vom reveni asupra acestei foi în nrul viitor. Dar şi până atunci atragem atenţia publicului asupra ei. „Vulturul“ apare de 2 ori pe lună şi abonamentul costă 6 fl. pe an.

⁂

Despărţĕmêntul I (Braşov) al Asociaţiunii transilvane era sĕ-şi ţină adunarea sa generală în 28 l. c. la órele 11 óre a. m. în sala de desemn a scólelor românesci din Braşov. Convoarea a fost publicată de trei ori, cu tóte acestea însĕ adunarea nu s'a putut ţiné din causa absenţei totale a membrilor. In faţa acestei constatări dureróse, credem, că nu mai e lipsă de comentar. Observăm numai, că biroul a hotărît a convoca încă odată adunarea, al căreia obiect principal de discusiune va fi: „cestiunea eventualei desfiinţa despărţĕmêntului“; scrie „Gaz. Transilv.“

⁂

Pentru îmbunătăţirea situaţiunei învĕţătorilor. Ministrul instrucţiunei br. Eötvös a luat în timpul din urmă mai multe mĕsuri pentru îmbunătăţirea situaţiunei materiale a învĕţătorilor magitri. In scopul acesta a preliminat în budgetul anului viitor, sub titlul de „ajutóre şi recompense“, 40,000 fl, în loc de 7000, în centrele mai mari salarul învĕţătorilor dela scólele elementare ale statului are de gând sĕ l înmulţéscă; institutiunea învĕţătorilor ajutători dela aceste a sistat'o; numĕrul învĕţătorilor cu salar de clasa IXa l'a urcat de-ocamdată la 80, avênd de gând sĕ-l urce treptat şi mai departe etc. Sĕ nu se crédă însĕ, că ministrul s'ar fi mulţumit numai cu atâta; el şi-a adus aminte şi de învĕţătorii comunali şi confesionali, declarându-se gata a da din visteria statului „ori unde se vor cere“ ajutorul necesar pentru urcarea salariului lor la minimul de 400 fl. la an. Condiţiunile, în cari se dau asemenea ajutore din parteâ statului ne sunt cunoscute; de aceea ḑicem: sĕ i ferésca Dumneḑeu pe învĕţători nostri de asemenea ajutóre, căci acestea ar fi identice cu vênḑarea scólelor nóstre.

⁂

„Romänische Jahrbücher“, intemeiată de domnul Dr. Cornel Diaconovich sub numirea *„Romänische Revue“*, anunţă încetarea apariţiei. Acésta revistă carea a fost un tălmaciu al dorinţelor şi aspiraţiunilor poporului român pentru strĕini şi mai cu sémă pentru germani, a avut cu deosebire la încoput, o înrîurire în cercurile strĕine, de aceea neapariţia ei şi pe viitoriu, este un fapt regretabil.

⁂

Dela fraţi la fraţi. Peste şeseḑeci senatori şi aprope tóte consiliile comunale ale districtului Dimboviţa au trimis depeşe deputatului Pandolfi din Veneţia, care e şi secretariul comitetului de pace, în care îi arată gratitudinea lor pentru frăţescul interes ce l'au arĕtat deputaţii italieni causei române.

⁂

Rabinul Bloch către deputaţii italieni. „Pester Lloyd“ aduce scirea, că rabinul Dr. Bloch a adresat deputaţilor italieni un Memorand, în care arată situaţiunea de nesuferit, în care s'ar afla ovreii din România, şi-i rógă totodată că precum dînşii au întrevenit în favorul românilor din Transilvania a căror sórte este de invidiat pe lângă ceea a ovreilor din regatul României — sĕ facă şi în favorul lor o moţiune către deputaţii, în care sĕ stăruiască ca sĕ li se amelioreze sórtea.

Apucături jidovesci!

Corespondenţe particulare
ale „Telegrafului Român“.

De lângă Sibiiu 27 Decembra 1894.

Domnule Redactor.

Eri a doua ḑi de Crăciun petrecurăm la mormênt pe tinĕrul învăţător din Rĕşinari Emil Dancăş. Adânc mişcat de mórtea neşteptată a acestuia, prind condeiul spre a Vĕ raporta în trăsuri generale numai, în urma informaţiunilor ce mi le am putut câştiga pănă acum, despre tristul cas care i-a causat mórtea acestui zelos învĕţător şi apoi despre decurgerea înmormântării, la carea regret mult că nu am putut participa dela început. Se ḑice a nume, că învĕţ. Emil Dancăş şi-ar fi aflat sfêrşitul vieţei întorcându-se dela munte, Vineri nóptea, înaintea sĕrbătorii Nascerei Domnului în urma zăpeḑii celei mari, suflând un vênt şi furtună grozavă înpreunată cu ger, unde împreună cu ciobanii aşeḑase turma de oi a tatălui sĕu. In diminéţa ḑilei următóre fu aflat mort pe hotarul comunei Poplaca, acoperit de zăpadă şi în aceaşi ḑi d. am. numai transportat la casa părintéscă în Rĕşinari. A murit dar făcêndu-şi şi datorinţa de fiu bun şi ascultător. In 26 Decembre ḑiua mormêntării, corpul fără viaţă al învĕţătoriului Emil Dancăş a fost ridicat din casa mortuară şi depus în biserica cea mare, unde se sĕvêrşi serviciu funebru de către preoţi. Cosciugul a fost purtat de trei învăţători colegi ai repausatului şi trei pompieri, al căror secretar se ḑice a fi fost acesta. Ingropăciunea, la carea a asistat un public atât de numĕros încă nu mi s'a dat ocasiunea sĕ pot vedea

Nu numai din Reşinari, comuna sa natală, în carea funcţiona ca învĕţător, dar şi din comuna Poplaca am vĕḑut o mulţime de popor în frunte cu preotul C. Baca, not. Aurel Milea, învĕţătorii şi mai mulţi fruntaşi, cari au alergat sĕ petrécă la mormênt pe acela, care înainte de acésta timp de doi ani, cât a petrecut ca învĕţător în acéstă comună prin vorbele-i blânde, prin purtarea-i totdeauna modestă, prin firmitatea caracterului seu şi prin silinţa ce şi o a dat de a lumina tinerimea lui încredinţată, a sciut sĕ câştige inimele tuturor celor ce l'au cunoscut. In biserică sĕ ţinură douĕ cuvêntări cea dintâi de către părintele Emilian Cioran, ér a dóua de către părintele Iosif Goga. Dator sunt a nu trece cu vederea fără a aminti la locul acesta că cuvêntarea păr. Emilian Cioran pe lângă aceea că a fost afară din cale obositóre şi lungă, ea a conţinut şi unele pasage nepotrivite.

Astfel din acésta cuvêntare nu mĕ aflu îndemnat a cita nimic.

Din contră, mângăitor a fost cuvêntul scurt rostit de părintele Iosif Goga, carele espuse viéţa decedatului ca învĕţător şi om privat Şiróie de lacrimi din ochii publicului stórse părintele Goga, când în cuvêntul seu ḑise cam astfel:

„Te dóre inima, când veḑi pe un om cu inimă nobilă şi bună, care nu petrecuse nici jumĕtate din viéţa sa, întins pe patul de mórte rece şi fără simţire, şi care de aci înainte da speranţe frumóse. Te dóre inima când veḑi pe un om pradă morţii, sciindu-l sănĕtos şi plin de viéţă. Dar când gândim, că în ultimele sale momente a fost singur, avênd ca paḑă natura amorţită şi ca acoperemênt vestmêntul cel alb şi gheţos, atunci inima sĕ stringe de durere amară. Nu a fost tată şi mamă, nu numeroşi consângeni şi amici, cari toţi ar fi fost în stare sĕ jertféscă totul pentru el; cari sĕ-i fi putut şoptí un cuvênt de mângăiere şi sĕ i ştérgă fruntea de sudorile agoniei“.

După ce a terminat părintele Goga, cosciugul ce era decorat cu mai multe cununi fórte frumóse, fu dus la cripta familiară, unde se sĕvârşí un parastas pentru membri repausaţi ai familiei şi în fine sĕ cântă o poesie funebră de către corul pompierilor — cântare tristă şi esecutată cu multă duioşíe, carea asemenea stórse şiróie de lacrămi din ochii miilor de asistenţi. Cu tóte că înoptase dela, publicul cu greu sĕ depărtă dela mormêntul celui ce sciú sĕ câştige inimile tuturor ómenilor de bine.

—*y.*—

Invitare de abonament.

Simţindu-se la noi românii din Ardél şi Ungaria lipsa unei nóue foi literare beletristice pentru familie, subscrisul am întemeiat în Martie 1894. o astfel de fóie cu numele „*Rândunica*“.

Cu începuturi şi aspiraţiuni modeste, „Rândunica“ a fost primită cu simpatie şi îmbrăţoşată cu căldură în tóte părţile, nu numai de publicul românesc din Ardél şi Ungaria, pentru care a fost în special întemeiată, ci şi de publicul din România şi Bucovina. In jurul ei s'au grupat ca colaboratori aprópe toţi scriitorii dela noi, mai cu samă tinerimea şi mai multe puteri valoróse din România, ceea ce este semn învederat, că calea, ce o urméză „Rândunica“ este bună şi potrivită cu nisuinţele culturale-literare ale némului nostru.

Incuragiat astfel de spriginul moral şi material, am decis a continua cu redactarea şi editarea fóiei şi în anul 1895. Dorinţa mea ar fi, ca în decursul anului acestuia sĕ introduc mai multe înbunătăţiri esenţiale, între altele şi ilustraţiuni. Dar ca acésta sĕ se pótă realisa, am lipsă de sprigiunul binevoitor al publicului, în mĕsură mai mare ca până aci. Vin deci a'l ruga sĕ binevoiască a mi tinde mână de ajutor în gréua mea întreprindere, făcênd abonemante şi contribuind la respândirea fóiei în familiile române

In colónele ei sĕ va publica, ca şi pănă acum, tot ce cade în sfera liberaturei, în primul loc lucrări originale, novele, schiţe, doscrieri, piese teatrale, studii literare, poesii etc. apoi traduceri alese, după autorii cei mai buni şi distinşi şi producte de ale literaturei nóstre poporale. Cetitorii vor fi ţinuţi în curent cu tóte mişcările şi progresul cultural-literar al românilor de pretutindenea. Sĕ vor publica glume, gâcituri, anecdote etc. precum şi poveţe bune cu privire la viaţa casnică, din sfera educaţiunii, higienii, modei şi îndrumări privitóre la economia casnică.

„*Rândunica*“ va apărea de trei ori pe lună, adecă în 10, 20, şi 30, a fie cărei luni, în format 4^0 mare.

Preţul abonamentului este:

Pe an . . . fl. 6.—
Pe $^1/_2$ an . . „ 3.—
Pe $^1/_4$ an . . „ 1.70
Pentru România 16 franci.

Cu distinsă stimă:

Silvestru Moldovan,
redact. şi edit. „Rândunicei“.

Avis.

Din incidentul încetării din viéţă a neuitatului nostru coleg şi sincer amic *Emilian Dancăş* învĕţător şi secretar al reuniunei pompierilor din Rĕşinari, comitetul acestei reuniuni în şedinţa estraordinară ţinută la 25 Dec. 1894 st. v. a decis, că atât sfinţirea stindardului, reuniunei, cât şi balul acesteia cari s'au publicat deja a se ţinea la 7/19 Ianuariu 1895 sĕ se amâne pe timp nedeterminat ceea-ce se aduce la cunoscinţă tuturor celor învitaţi.

Reşinar 29 Decembre 1894.

Comanda pompierilor.

Nr. 249/894. [252] 1—3

CONCURS.

Implinind comuna bisericéscă Bucium fosta filie la Orĕstióra de sus condiţiunile provĕḑute în § 3 din statutul organic, şi devenind parochie materă recunoscută de atare prin resoluţiunea venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5194 B. pentru ocuparea postului de paroch în Bucium sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 6 August 1890 şi dau preste tot suma de 411 fl v. a

Informaţiuni mai detaiate despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post sĕ şi înainteze petiţiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orĕştie, la 16 Decembre, 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orĕştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Nr. 464 [251] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III clasă Medeşfalĕu, in tractul protopresbiteral al Mureş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, pe lângă locuinţă in casa parochială, dau anual suma de 462 fl v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la faţa locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuali în regulă instruite se sĕ astérnă până la terminul preclus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu 24 Novembre, 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánja.

Sz. 232—1895 [253] 1—2

I.

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Szeben rendezett tanácsu városnál üresedésben jött I. tanácsnoki (polgármester helyettes) állásra, és az ezen állás betöltése alkalmából netán üresedésbe jövő a városi szervezési szabályrendeletben megállapitott javadalmazással egybekötött, többi állásokra ezennel pályázatot nyitok és felszolitom mindazokat, kik valamely állást elnyerni ohajtanak hogy az 1883 I. törv. czikkben előirt okmányokkal felszerelt felfolyamodványait f. évi januar hó 26 ig délelött 12 óráig hozzám benyujtsák.

Az I-sö tanácsnoki állás javadalmazása: 1700 frtnyi fizetés és 300 frtnyi lakbér.

Nagy-Szeben 1895, január hó 10.

Reissenberger,
alispán.

Abonaţi „Calicul“!

ḑiar umoristic şi satiric, cu multe ilustraţiuni,
pe anul 1895.

Preţul abonamentului: pe an e **3 fl.** sau **7 franci.**

Toţi cei cu puţină dare de mână, adresându-se la redacţiunea nóstră primesc „Calicul“ cu *2 fl* sau *5 franci.*

Abonenţii ordinari, cari până în 1 Ianuarie vechiu ne trimit întreg abonamentul de 3 fl. sau 7 franci, primesc noul Calendar al „Calicului“ pe anul 1895 gratuit.

Primul numĕr al „Calicului“ anul 1895 se espedéză de probă tuturor celor ce ni-l cer.

La cinci abonamente de ori-ce natură dăm al şeselea gratuit

Devisa „Calicului“, care acum întră în al 15 lea an, a fost şi este: **Lectura originală humoristică şi satirică, şi rîs cu ori şi ce preţ.**

A se adresa la Sibiiu

[245] 3 3 Administraţia „Calicului“.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 48—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU